

الجزء الخامس والسادس من شرح المثنوي

KÖPRÜLÜ K
743

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی جعل الشریعة سراجا للطالبین * والطریقة مذهبا للسالکین * والحقیقة مشهدا للواصلین * وجعل المثنوی الشریف خصوصا هذا الجلد اللطیف جامعا لاسرار هذه الثلثة بالدلائل والبراهین * وصیر ابیاته الشریفة کالاوانی لاشربة العلوم والمعانی (شرابا للصابرین) ولذة للشاربین * وصلی الله علی سیدنا محمد سید المرسلین * وخاتم النبیین الداعی الی مرتبة الحقیقة بالشواهد والیقین * وعلی آله واصحابه اجمعین * اما بعد * حمدا لله واهب النعم * والصلوة علی نبیه محمد شفیع الامم * لایخفی * اعلم ان فضیلة هذا الجلد علی سائر اخوانه ثابتة بالاعتبارات وهی کل ما وقع فیه من الابیات والحکایات والامثال والاشارات * ان اعتبرت غیر موجودة فی سائر اخوانه والموجود الاعتباری خیر من غیر الموجود فبهذا الاعتبار یجوز ان یکون هذا الجلد افضل من سائر المجلدات ومرادنا بهذا التعبیر کما اثبت بجلد من ای جلد کان وقرأنه فهو خیر لک فی تلک الاوقات هذا الاغیر وان اعتبرت کل جلد من المجلدات مثل درجة السلم وطبقة السموات فالثانیة اعلی من الاولی والثالثة اعلی من الثانیة والرابعة اعلی من الثالثة والخامسة اعلی من الرابعة فبهذا الاعتبار هذا الجلد اعلی من حیث المرتبة من المجلدات الاربعة ویجوز ان یعتبر ویستدل علی فضیلته علی سائر اخوانه بقوله در بیان آنکه شریعت همچو شمعیست که راه می نماید الی آخره وهذا القول براعة استهلال وهی کون ابتداء الکلام مناسبا للمقصود فی دیباجة الکتابة علی وجه یتضمن الاشارة الی المباحث الآتیة فالمباحث الآتیة فی هذا الجلد هی من اصول الشریعة ومسائل الطریقة واسرار الحقیقة التی هی اقصی مقاصد السالکین (واعلی مطالب العاشقین) فیکون هذا الجلد جامعا لاسرار هذه الثلثة فباعتبار جامعیته یکون اولی من سائر اخوانه فان قلت کل واحد من المجلدات جامع لاسرار هذه الثلثة فما وجه تخصیص الجامعیة بهذا الجلد اقول نعم ولکن ذکر البحث المتعلق بهذه الثلثة اکثر فیه مما ذکر فی غیره مثل بحث الکافر الجبری بالمؤمن السنی بطوله وهو البحث الشریف الذی یتعلق بالعقائد التی هی اصول الشریعة وکذلک یتعلق بعلم القضاء والقدر الذی هو نتیجة الطریقة واسرار الحقیقة فباعتبار هذا تخصیص الجامعیة به اولی من غیره فاذا عرفتم الوصیة اخوانی لابد لکم ان تطلبوا هذا العلم واصله مع الشوق والحنین ولو کان هذا العلم واهله بالصین وان لم تجدوا اهله فعلیکم بهذا الشرح المتین * فانه یغنی عن الاهل للمستخرجین ان تضمر بطونکم شوقا فلتحصیله اولی وان تسهر عیونکم فلمشاهدة جماله الیق واحری سهر العیون لمشاهدة وجهه نافع وبکاؤهن لغیر افتقاده ضائع ولابد لکم ان تعملوا بکل ما وقع فیه فان العلم بلا عمل عقیم والعمل بلا علم سقیم والعمل مع العلم صراط مستقیم فمن اراد ان یسلک الیه فلیاخذ اولا شمع الشریعة المنیرة ثم لیذهب فی الطریقة المنیفة الانیقة حتی یشاهد الحضرة الالهیة ویصل الی مرتبة الحقیقة ومن لم ینور بانوار الشریعة المنیرة فهو فی ظلمة لیس له من نور ومن لم یسلک

بالطریقة

بالطریقة لم یصل الی مرتبة الحقیقة اللهم نور قلوبنا بانوار معرفة الشریعة وطهر نفوسنا بانهار الطریقة وکمل عقولنا باسرار الحقیقة یاذا اللطف والموهبة برحمتک یا ارحم الراحمین فقال سلطان العارفین وبرهان الواصلین کاشف اسرار الیقین در بیان آنکه شریعت همچو شمعیست که ره می نماید آنک بیانده درکه شریعت بر شمع کبیدر که سالک اولنلره وظلمات طبیعتده قالنلره یول کوستر ر بعض نسخه ده بدانید دوبشناسید که شریعت همچو شمعیست ره می نماید واقع اولمشدر معناسی روشندر با آنکه شمعی بدست آوری راه رفته نشود وکاری کرده نشود یونک برله که بر شمع اله کتوره سن یوله کیدلمش اولمز و بر کار ایلمش اولمز یعنی مع هذا شمع شریعتی اله کتوره سن و کندیکی انک انواریله منور ایلیه سن مجرد شمع شریعتی اله کتورمکله یوله کیدلمش اولمز چون در راه آمدی این رفتن تو طریقتست چونکم یوله کادلک بو سنک یوله کتمک طریقتدر یعنی شمع شریعتی اله کتوروب انک عملیله قلبکی منور قلدقدنصکره چونکم طریق حقه کله سن و جمله معاصیدن تائب اوله سن شرع شریف بیوردیغی اوزره اعماله شروع قیله سن پس بو سنک کتمکلک طریقتدر و چون بمقصود رسیدی آن حقیقتست و چون مقصوده ایریشه سن اول حقیقتدر حقیقته واصل اولدقدنصکره هر نکم انبیا واولیا دیدیلر سه سنک نقد حالک اولور طریقت افعالک و شریعت اقوالک اولور کما قال علیه السلام (الشریعة اقوالی والطریقة افعالی والحقیقة حالی) حقیقته واصل اولدقدنصکره محقق اولور و بعد الوصول الی مرتبة الحقیقة جانب تقلیددن نجات بولور و تحقیقک شرحی طریقتنامه ده باب عاشرده درجهٔ رابعده مذکور اولمشدر انده طلب اولنه ازین جهت کفته اند لو ظهرت الحقایق لبطلت الشرایع بو جهتدن اوتری دیمشلردر اکر حقایق ظاهر اولیدی شریعتلر باطل اولوردی یعنی شریعتدن و طریقتدن مقصود حقیقة الحقایقه وصولدر چونکم حقائق ظاهر اوله و سالک حقیقة الحقایق مشاهده قیله اول وقتده احکام شرایعک وجودی قالمز بلکه عند ظهور الحقایق شرایع لغو و بیمعنی اولور دیمشلر نته کم آخرت ظهوره کلدکده انده حقایقک ظهوره کلمسیله شرایع باطل اولور شرایعک حکمی انجق جان بدندن خروج ایلینجه یه دکدر انکچون موت کلوب حقیقت عیان اولدقدنصکره برکسه ایمان کتورسه مقبول اولمز و کذلک احکام شرعیه اوزره عمل قیلسه ینه قبول اولمز زیرا حقایق ظهوره کلمشدر و مقصود عیان اولمشدر و شریعتک حکمی قالمامشدر انکچون اعمال شرعیه عند ظهور الحقایق مقبول اولمز و حقایقدن مراد اعیان ثابته در و اعیان ثابته صور علمیهٔ الهیه در هر کسک علم اللهده اولان وجودنه عین ثابته دیرلر و اول کمسنک عین ثابته سی کندی حقیقتیدر وفی الحقیقة اعیان ثابته اکر ظاهر اولسیدی بو شرایعک احکامی باطل اولوردی دیمک اولور همچنانکه مس زر شود بعمل کیمیا یا خود از اصل زر بود مثلا انجلاین بر مس عمل کیمیا ایله زر اولسه یا خود اصلندن آلتون اولسه اورانه عمل کیمیا حاجتست ونه خود را در کیمیا مالیدن حاجتست که آن طریقتست ونه اول زر کندوسنی کیمیایه سورمکه احتیاج طوته که اول طریقتدر خلاصهٔ کلام بویله دیمک اولور که مثلا بر ناقص کمسه علم شریعت و عمل طریقتله بر مرتبه یه ایرسه که خالص آلتون کبی کامل اولسه و یا خود بر کمسه اصلنده اوزی کامل و مکمل اولسه اول کامل اولان کمسه لرک علم شریعته احتیاجی اولمز زیرا علم شریعت انک معلومیدر و کندوی عمل طریقته مقارن ایلمکه دخی احتیاج یوقدر که اندن هر نه عمل صادر اولورسه اول عین طریقت اولور هنوز مبتدی اولوب اوسط سلوکده اولنلر اول عملی کندولره طریقت اتخاذ ایلمک لازم کلور اما اول کاملک اول عمله احتیاجی یوقدر و لهذا کفته اند طلب الدلیل بعد الوصول الی المدلول قبیح و ترک الدلیل قبل الوصول الی المدلول قبیح و بو اجلدن دیمشلردر مدلوله وصولدنصکره دلیلک طلبی قبیحدر مدلوله وصولدن مقدم هم دلیلی ترک ایلمک قبیحدر دلیلدن مراد مرتبهٔ حقیقته وسیله و موصله اولان احکام شرعیه و اعمال مرعیه اولور پس حقیقته واصل اولدقدنصکره و مقصود حاصل اولدقدنصکره اسباب و دلائله مراجعت ایلمک قبیح اولور مکر آخرلک وجودنی تربیه و تکمیلدن اوتری مراجعت اولنمش اوله بو رایه متعلق اولان تحقیق و تفصیل اوچنجی جلدده داستان مشغول شدن عاشق بعشق نام خواندن سرخنده مرور ایلمشدر اول محلده طلب اولنه حاصل آنکه شریعت هم علم کیمیا آموختنست یا از استادی و یا از کتابی و طریقت استعمال کردن داروها و مس را در کیمیا مالیدن و حقیقت زر شدن مس حاصل کلام اولدر که علم شریعت علم کیمیایی اوکرنمک کبیدر یا بر استاددن و یا بر کتابدن و طریقت فی المثل اول کیمیایه مناسب اولان دارولری استعمال ایتمکدر و باقری کیمیایه سورمکدر و حقیقتک مثالی باقر آلتون اولمق کبیدر یعنی مرتبهٔ حقیقته واصل اولمق باقر آلتون مرتبه سنی بولمق کبیدر پس شول کمسه لر که کندیلرک مس وجودلرنی زر خالص کبی قیلدیلر انلر علم شریعتی تعلم قیلمقدن و مقتضای طریقت اوزره عامل اولمقدن فارغ اولمشلردر انکچون اکثر واصل حقیقت اولان صاحب دولت بو کمالی اله کتوردکدنصکره فرائض و واجباتی ادا ایتمکله اکتفا ایدوب کثرت ریاضاتی ونفسلری اوزره کلفت طاعاتی تحمیل ایلمکدن بری کلمشلردر حتی بعضلر بویله دیمشلردر که بزی بدایت سلوکده کورن

مبتدیلرهب منتهی اولدیلر وکمال مرتبه‌سن بولدیلر ونهایتـه واصل اولوب کمال بولدقدنصکره کورنلر ملحد اولدیلر
واسقاط تکلیفات ایدوب ناقص قالدیلر انکچونکه کندیلرینی بیزه قیاس ایلدیلر حال بوکه صاحب نفس اولان مریض
مرض معنویدن خلاص اولان کامله هر خصوصده تقلید ایلمک لایق ومناسب دکلدر نته‌کم جلد اوّلده تفسیر قول
فرید الدین عطار شرحنده بو محله مناسب تحقیق ایلمشدرو اول محلده بورایه مطابق کلمات مرور قیلمشدر پس کیمیادانان
بعلم کیمیا شادند که ما این علم را میدانیم پس کیمیادانلر علم کیمیا ایله شادلر ومسرورلردر کندیلرینه بویله دیوکه بز بو علمی بیلورز
وعمل کنندکان بعمل کیمیا شادند که ما چنین کارها می کنیم وعمل ایدیجیلر عمل کیمیا ایله شادلر ومسرورلردر کندیلرینه
بویله دیو که بز بو مثللین کارایلرز وحقیقت یافتکان بحقیقت شادند که زر خالص شدیم واز علم وعمل آن کیمیا آزاد شدیم
عتقاء الله ایم وحقیقت بولنلر حقیقتی بولدقلری سببیله شادلردر کندیلرینه بویله دیوکه بز زر خالص اولدق اول کیمیانک
علم وعملندن آزاد اولدق الله تعالینک عتقاسی یز یعنی علم شریعت وعمل طریقتک نتیجه‌سی شول لذت مشاهده
وحلاوت معاینه‌در که سالکی کلفت عبودیت ومشقت رقیتدن ازاد ایدوب خلیفهٔ حق ومظهر وجود مطلق ایلر
چونکم سالک علم وعملک نتیجه‌سنه واصل اوله ومشاهده ومعاینه مرتبه‌سن بوله عتقا واحراردن اولور وعبودیتی
عبودته تبدیل اولوب کلفت طاعتدن نجات بولور کل حزب بما لدیهم فرحون یعنی بو اوچ طائفه‌دن هر بر طائفه کندو
قتلرنده اولان شی سببیله فرحناک اولیجیلردر بو آیت سورهٔ قد افلحده‌در پس اهل حقیقت اولان عرفادن غیری هر جماعت
اکرچه کندی قتلرنده اولنه فرح اولور اما انلرک ذوقنه نسبت بونلرک فرحناک اولدقلری عین خیالدر بالکه مثال شریعت
همچو علم طب آموختنست یا اودر که شریعتک مثالی علم طب اوکرنمک کبیدر وطریقت پرهیز کردن بموجب علم طب ودارو
خوردن وطریقت فی المثل علم طب موجبنجه پرهیزا یتمکلکدر ودارو یمکلکدر وحقیقت صحت یافتن بصحت ابدی
وازان هردو فارغ شدن وحقیقت صحت بولمقدر ابدی صحتله واول ایکیسندن بیله فارغ اولمقدر یعنی حقیقتک مثالی امراض
نفسانیه وسقامت روحانیه‌دن صحت بولمقدر ابدی صحتله که من بعد سقیم اولمیه وشریعت وطریقت علاجندن فارغ
اولمقدر چون آدمی ازین حیات مرد شریعت وطریقت ازو منقطع ماند چونکم آدمی بو حیات فانیه‌دن اوله شریعت
وطریقت اندن منقطع قالور زیرا موت کار کدنصکره شریعت وطریقتک احکام واعمالی اندن ساقط اولور اما حقیقت
اندن دور وجدا اولمز وحقیقت اکر دارد نعره می زند که یالیت قومی یعلمون بما غفرلی ربی واکر حقیقت طوترسه نعره
اورر بویله دیوکه نولیدی بنم قومم بنم مرتبه‌می بیله‌لردی بما غفرلی ربی بما یعلمونک صله‌سیدر وما موصوله‌در ویا مصدریه‌در
ویا استفهامیه‌در تقدیر کلام نولیدی قومم بیله‌لردی بالذی غفرلی به ربی یعنی شول نسنه‌یی که ربم انک سببیله بنی یارلغدی
ویاخود بغفرانی ویاخود بای شی غفرلی یعنی نه شی سببیله مغفرت ایلدی بکا وجعلنی من المکرمین وبنی مکرم ومفخم
اولان زمره‌دن قیلدی بو آیت سورهٔ یس ده‌در حبیب نجارک حقنده‌در اول زمانده که حضرت عیسی علیه السلام
انطاکیه قومنه رسل کوندروب انلر اول رسوللری تکذیب ایدوب کمال مرتبه تکذیب وایذا ایلدکلرندن حبیب نجار
فنای شهرده بر مقامده ساکن ایکن خبردار اولوب سرعتله بونلره کلوب دیدیکه ای قوم اتباع ایدن الله‌ک رسوللرینه
کافر وعاصی اولمک پس انلرانک ایماننه‌دن خبر الوب انی قتل ایتمکه قصد ایلدکلرنده حجاب مرتفع اولور مرتبهٔ عالیسن
جنتده اکا کوستروب (قیل ادخل الجنة) اینک مفهومی اوزره‌ای حبیب نجار جنت اعلایه داخل اول دینلدی پس
اول دخی اول مرتبهٔ عالیی کوریجک دیدیکه نولیدی بنم قومم بنی بیله‌لردی وبنم نه مرتبه‌یه واصل اولدیغمه اکاه اوله‌لردی
پس هر اهل حقیقته موت کلوب کندی مرتبه‌سنه رجوع ایلدکده یالیت قومی یعلمون دیو لسان حالله نعره
اوریجیلردر واکر حقیقت نیستش نعره می زند که یالیتنی لم اوت کتابیه ولم ادرما حسابیه یالیتها کانت القاضیة ما اغنی عنی
مالیه هلک عنی سلطانیه واکر اول ادمینک حقیقتی یوغیسه بعد الموت عالم حقیقت ظهوره کلدکده نعره اورر بویله
دیوکه نولیدی بکا کتابم ایتا اولنمیدی ودخی بن حسابمی بلمیدم نولیدی قاضیه اولیدی موت کلوب بنی قطع قیلیدی
بنم مالم بندن بر نسنه‌یی اغنا ایلمدی بندن سلطانلق هلاک اولدی بو ایت سورهٔ الحاقه ده‌در اوّلی بودر واما من اوتی کتابه
بشماله واما شول کسنه‌نک که دفتر اعمالی شماله ویرله (فیقول یالیتنی لم اوت کتابیه) پس قبیح اعمال وسوء احوالی
کوروب دیه‌ای نولیدی بکا ویرلمیدی بنم کتابم وبو کتابیه ده وحسابیه ده وقاضیه ده اولان هاءلر هاء سکته
دیرلر وقف اولدقده ثابت اولوب عند الوصول ساقط اولور ولم ادرما حسابیه ودیه که نولیدی بن بلمیدم نه‌شیدر
بنم حسابم زیرا دفتر اعمالن مشاهده قلیجق کمال خطاسی ظهوره کلوب بو اسلوب اوزره بیهوده تمنی ایدر یالیتها ای
نولیدی اول موت که بن اول موتله اولدم ایدی کانت القاضیة ای القاطعة لامری قطع ایدیدی پس بن بعث اولنمیدم
بو تقدیرجه یالیتهانک ضمیری موته راجع اولور وجائزدر که اول زمانده مشاهده ایلدکاری حالته راجع اوله یعنی نولیدی

شو حالت اولیدی موت اولیدی بنم اوزریمه قضا اولمش وجائزدر که ضمیر حیات دنیایه راجع اوله یعنی نولیدی
نولیدی حیات دنیا بکا موت اولیدی بن خلق اولمیدیدم ما اغنی عنی مالیه دفع ایلمدی عذاب حقی بندن شول شی که
بنم ایچون اولمشدی مالدن وتبعدن هلک عنی سلطانیه هلاک وزائل اولدی بندن ملکم ویاخود تسلطنم حق اوزره
ویاخود شول حجتی اوله که خلقه انکله احتجاج ایلردی یا شریعت علمست طریقت عملست وحقیقت الوصول الی الله
یاخود شریعت علمدر وطریقت عملدر وحقیقت اللهه وصولدر پس صاحب حقیقت اولان حکیم اول کسه اولورکه اوّلا
علم شریعتی بیله وانک مقتضاسی اوزره عمل قیله تا کیم الله تعالی یه واصل اوله وحقیقت حالی انبیا واولیا بولدیغی کبی بوله که
فمن کان یرجو لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرک بعبادة ربه احدا (سورهٔ کهفک اخریدر) بو ایت جندب بن زهیر حقنده
نازل اولدی اول زمانده که دیدی یا رسول الله تحقیقا بن عمل ایشلرین لکن خلق اکا مطلع اولسه‌لر مسرور اولورم پس
بو آیه نازل اولدیکه) فمن کان یرجو پس شول کسه که توقع ونائل ایلیه (لقاء ربه) ربیسنک حسن ملاقاتنی ویاخود جنتده
دیدارنی (فلیعمل) پس واجبدرکه عمل ایلسون عملا صالحا عمل صالح ایتمکلکله وعمل صالح اولدرکه ریا وسمعه‌دن
خالص اوله ونفس وشیطانک اکا دخلی اولمیه وقیل هو العمل الذی یعمل لوجه الله ولا یطلب له منه ثواب وجزا لازمدرکه
(ولا یشرک) شرک ایلمیه (بعبادة ربه) ربیسنک عبادتنه احدا بر احدی یعنی ریا وتصنعله عمل ایتمیه زیرا ریا شرک اصغردر
نته‌کم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوررلر که اتقوا الشرک الاصغر قالوا وما الشرک الاصغر قال الریاء نعوذ بالله
من الریاء فی العمل ونستعیذ به من السهو والزلل والخطاء والخلل قال سلطان العارفین وبرهان الواصلین مبتدیا باسم حسام
الملة والدین اول الابیات مثنوی شه حسام الدین که نور انجمست * طالب آغاز سفر پنجمست * حضرت شاه حسام الدین
که انجمک نوریدر ریشنجی سفرک ابتدا اولمسنه طالبدر اول حضرته حسام الدین لقبیله ملقب قیلمسنک بیانی جلد اوّلده
دیباجهٔ عربینک شرحنده مرور ایلدی تکراره حاجت یوقدر انجم نجمک جمعیدر سفر کسریله کتابه دیرلر جمعی اسفار
کلور وحسام الدین لقبیله افندی یه شه حسام الدین بیورملری اول حضرتک ملوک معنویدن وسلاطین اخرویدن
اولدقلرینه اشارت واردرکه مقام خلافت حقه ومرتبهٔ عشقیته واصل اولمینه شاه تعبیری برنده اولمز پس اول حضرتک
شاه معنوی اولدیغی طالب اولنلره افهام واعلام ایلمکدن اوتری شه حسام الدین دیمکله ابتدا بیورمشلردر اول حضرتک
نور انجم اولمسنده برقاچ وجه جائزدر اوّلا حضرت نبی صلی الله علیه وسلم اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم دیوب
کندی اصحابنی نجومه تشبیه قیلمشلردر اکر انجمدن مراد بونده اصحاب رسول اولورسه اول حضرت نجوم فلک شریعت
اولان اصحاب کرامک نوریدر دیمک اولور یعنی انلر نجوم کبی ذوات نیره وحسام الدین افندی انلرک شعاع وپرتویدر دیمک
معناسنی افاده قیلور زیرا هر عصرده اولان مشایخ عظام نجوم فلک هدایت اولان اصحاب کرامک نوری وپرتوی کبیدرلر
پس حسام الدین افندینک نور انجم اولمسی بو وجهله اولور ودخی جائزدرکه انجمدن مراد حضرت مولانانک کندی اصحابی
اولسه بو تقدیر اوزره معنی شه حسام الدین نجوم فلک هدایت وکواکب آسمان ولایت اولان یارانمک نوریدر دیمک اولور
وبو دخی بر وجهدرکه انجمدن مراد العلماء مصابیح الارض حدیثنک فحواسنجه دخی العلماء فی الارض کمثل النجوم
فی السماء حدیثنک مقتضاسنجه علماء ربانیه اوله نته‌کم) وهو الذی جعل لکم النجوم لتهتدوا بها فی ظلمات البر والبحر
آیت کریمه‌سنک تفسیرنده بعض اهل تحقیق نجومدن مراد بر سبیل اشارت علماء دینندرکه انلر واسطه‌سیله هم
بر جسمانیده وبحر روحانیده سالک اولنلر مهتدی اولورلر ویول بولورلر دیمشلردر بو تقدیر اوزره معنی حسام الدین افندی
حضرتلری نجوم فلک دین اولان علماء ربانیه‌نک نوریدر دیمک اولور یعنی انلرک مدبر وهادی اولان رئیسیدر دیمک
اولور نته‌کم بر قومک ایچنده فائق ومدبر اولان رئیسنه فلان نور القوم دیرلر اول قوم انک واسطه‌سیله جمیع امورده مهتدی
اولدقلرندن اوتوری کما قال الشاعر * نور القبائل ساکب بن محلم * وبر وجه دخی بودرکه انجمدن مراد افلاکده اولان
کواکب اوله ونور بر سبیل تجوز منور معناسنه اوله که مصدر فاعل معناسنه مبالغه‌دن اوتوری ذکر اولنه کلمشدر رجل
عدل دیوب عادل معناسنی ویردکاری کبی بو تقدیر اوزره معنی شه حسام الدین افندی حضرتلری انجم وکواکبک
منوری ومدبریدر دیمک اولور که قطبیت وغوثیت مرتبه‌سنه واصل اولان ولی کاملک شاننده‌درکه باذن الله انک
باطنی منور انجم افلاک اوله واملاکک مشیتیله هدایت قیله نته‌کیم ابن فارض حضرتلرینک بو ابیات شریفه‌سی
بو معنایه شهادت ایلر * ولا فلاک الا ومن نور باطنی * به ملک یهدی الهدی بمشیئتی * فبدری لم یافل وشمسی لم تغب
وبی تهتدی کل الدراری المنیرة * وللنجم افلاک جرت عن تصرفی * بملکی واملاکی لملکی خرت * وحسام الدین افندی
حضرتلرینک خوی لطیف ودأب شریفلری بوایدیکه حضرت مولانایه قدس الله سره العزیز مثنوی شریفی دیمکدن
بر ملال وکلال کلسه اول ملال وکلالی دفع قیلوب مثنوینک نظمنی وتمام اولمسنی اقتضا قیلورلردی وبر مجلد ختم اولسه

ونهايت بولسه براخردفترلدخى نظم اولنمسنى واكابتداقيلنمسنى مستدعى اولورلردى چونكم جلدرابع تمام اولدى
وحضرت مولانايه فراغت كلدى حسام الدين افندى حضرتلرى سفرخامسك ابتدااولنمسنى اول حضرتدن طلب
قيلدى پس سفرخامس دخى اول حضرتك طلبيله اولديغنه وانك استدعاسيله ظهوره كلديكنه مصرع ثانى ايله اشارت
قيلمشلر بعده اول حضرته التفات ايدوب برسبيل مدح بوبيت شريفى اكاخطابا بيورمشلردر (مثنوى) اى ضياء الحق
حسام الدين راد * اوستادان صفارا اوستاد * اى حق تعالى ضياسى اولان سخى وجومرد حسام الدين صفا استادلرينك
استادى حضرت حسام الدين چلبى يه ضياء الحق دينلمسنك تحقيقى جلد ثانينك اولنده (ع) چون ضياء الحق حسام
الدين عنان * بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر رادنه طلب اولنه راد سخى وجومرد اولان كمسيه ديرلر وجود وسخانك
مراتبى چوقدر مالنى ورزقنى بذل ايلمك سخانك اول مرتبه سيدر ولذات نفسانيه وشهوات جسمانيه يى ترك ايلمك اوسط
مرتبه سيدر وجان ويرمك وجميع ماسوايى ترك ايلمك اعلى مرتبه سيدر نته كم بر محلده مصرع ترك لذتها وشهوتها
سخاست * بيورمشلر وبرمحل اخرده دخى (مثنوى) آن درم دادن سخى را لايقست * دادن جان خود سخاى عاشقست *
بيورمشلر وحسام الدين چلبى حضرتلرى بووجهله سخانك انواعيله متصف اولمش برجومرد وكرم صاحبى كامل ايديلر
اولا پدرلرى شيخ محمد وفات ايلدكده كنديلرى هنوزمراهق حكمنده طفل قالمشلردى اول عصرده اولان مشايخ
عظامدن اصحاب صفا اولان عزيزلرانك تربيه وارشادنه رغبت قيلمشلروهربرى كندى جانبنه جذب ايتمكه طالب اولمشلر
ايدى ولكن حسام الدين افندى حضرتلرى اصلا بونلردن برينه ملتفت اولميوب حضرت مولانانك آستانه
ولايت آشيانه لرينه كلوب اول حضرتدن بيعت وانابت قيلمشلر وخدمت وارادتلرنده اولمشلردر وبدرلرندن قالان
وموروث اولان اموال كثيره يى اولا اول حضرتك يولنده بذل ايلمشلردر اندنصكره خدمت وارادتلرنده ترك لذات وشهوات
قيلمشلر وجمله ماسوادن چكوب وفنا شرابنى ايچوب جان وباشنى ميدان عشق الهيده فدا قيلمشلردر حتى برمرتبه يه واصل
اولمشلردر كه صفا اوستادلرى اولان مشايخ عظام واولياى كرامك اوستادى وپيشوا ومقتداسى اولمشلردر صفا بوقومك
اصطلاحنده كدورات بشريه دن برى اولمقك اسميدر كما قال شيخ الاسلام الصفاء اسم للبراءة من الكدر واهل صفا اول
كمسه لردر كه الله تعالى كدر تفرقه دن خالص ايليه كما قال القاشانى اهل الصفاء الذين اخلصهم الله عن كدر التفرقة
بخالصة وصافاهم بعد ما صفاهم اوستادان اهل صفا شول كامل ومكمل اولان اوليادركه كدورت بشريه وكثافت
طبيعتده قالان طالبلرى ارشاد وتربيه لريله مرتبه صفايه واصل ايليه لر وحسام الدين افندى بو صفا اوستادلرينك
اوستادى واصحاب ارشادك افضل واكملى برصاحب سعادت ومعدن ولايت وكرامت برولى كامل ومرشد فاضل
وجود شريف ايديكه عظم شاننى اندن قياس ايله كه حضرت مولاناكبى صاحب سعادت اول حضرتك هربرمحلده
عجائب وغرائب مدح وثنالرين ايدرلر وبو محلده دخى اول حضرتك بوكونه مدح وثناسنه شروع ايدوب بيوررلر
(مثنوى) گرنبودى خلق محجوب وكثيف * ورنبودى حلقها تنك وضعيف * در مديحت دادمعنى دادمى * غيراين
منطق لبى بكشادمى * اكرخلق اسرار الهيه دن كثيف اولميدى واكربوغازلرى تنك وضعيف اولميدى سنك مديحكده
معنانك دادنى ويرردم بونطقدن غيرى برلب اچردم يعنى اى سخى وجواد وصفا اوستادلرينك اوستادى اولان حقك
ضياسى حسام الدين اكربوخلق عالم اسرار الهيدن محجوب اولميه لردى وكثافت طبعيه وظلمت بشريه ده قالميه لردى
واكربوخلقك حلقوم فهوملرى تنك وضعيف اولميدى بلكه بونلرك كاوى فهملرى ودهان ادراكلرى انسان كاملك
اسرارى لقمه لرنى اكل وبلع ايتمكه مستعد وقابل اولميدى سنك مدح وثنالك خصوصنده حق معنايى ادا ايليدم
وبونطق متعارفدن غيرى براخر نطق سويليدم (مثنوى) ليك لقمه باز آن صعوه نيست * چاره اكنون آب وروغن
كردنيست * ليك بازك لقمه سى صعوه نك لايقى دكلدر چاره شمدى آب وروغن ايلمككدر صعوه بوند قوشنه ديرلر
بر كچرك قوشدر يعنى اى حقك ضياسى اولان حسام الدين چلبى اكرحلقك فهملرى تنك وضعيف اولميدى بن دادمعنايى
كماهو حقه ويرردم ولايق منظوم ومذكور اولان نطقدن ماعدا براخر نوع كلام اداقيلردم ليكن اول اسرارى
وگفتارى سويلمدم ودادمعنايى كماهو حقه ادا ايلمدم زيرا بازك لقمه سى اول ضعيف اولان بوندقوشنك لايقى دكلدر
پس انسان كاملك اسرار باطنه وحقيقت حالنه متعلق اولان مقالى بوضعيف الفهم اولان عقل قاصر صاحبلرينه
سويلمكه امكان يوقدر پس چاره همان اولدركه مداهنه اولنه وسنك مدحك بين الكتم والافشا اداقيلنه روغن التنده
آب پنهان اولديغى كبى سنك اسرار بالك وحقيقت حالك دخى خلقك عقل وفهمنه مناسب اولان مقالك واحوالك
تحتنده مستور ومختفى اوله واغيار وناحرم اولنلر انك ظاهرينه باقوب باطننده اولان آب حيات حقيقيدن غافل وذاهل
قاله لر (مثنوى) مدح تو حيفست بازندانيان * گويم اندر مجمع روحانيان * شرح تو غبنست با اهل جهان * همچو

راز عشق دارم درنهان * زندانيلره سنك مدحك حيفدر زندانيلردن مراد اهل دنيا واصحاب نفس وهوادركه سجن
طبيعتده مسجونلر وزندان بشريت ايچره محبوس ومحزونلردر پس سنك مدح ووصفكى روحانيلر مجمعنده ديرم
روحانيلردن مراد انبيا واوليا وملائكه در اهل جهانه سنك شرحك غبندر پس سنك مدحكى وسركى راز عشق كبى
نهان طوترم يعنى اى ضياء الحق حسام الدين شول ظل الهى وپادشاه معنوى سنكه سنك مدح وثناكى زندانى اولان
خلق عالمه وسجن بشريتده محبوس قالان بنى ادمه سويلمك حيفدركه انلر سنك قدر شريفكى وسر لطيفكى فهم ايلمكه
مستعد دكللردر پس سنك مدح وثناكى انبيا ومرسلين واولياء كاملين وملائكه مقربين مجمعنده سويلرم كه انلر انسان
كاملك اسرارنى بيلورلر وخليفۀ حق اولان ولى فاضلك مرتبه سنى وعلوشاننى فهم قيلورلر اما سنك اسراركى
اهل جهانه شرح ايلمك وعلوشانكى انلره سويلمك انلره غبن وضرردر زيرا برطفل صغير ونامستعده سنك مدح واسرارك
لقمه لرنى اذاقه قيلمق وتلميظ ايلمك غبن وضرردر لازم كلديكه اول سنك مدح جليل وثناء جميلكى راز عشق كبى درونمده
نهان طوتم وفهم قاصر صاحبى اولنلردن انى ستر ايدم اكرچه دن وجه دادمعنايى ويرمدم وسنك مدح وثناكى غايته
ايركورمدم ديو اعتذار بيورمشلردر ليكن برسبيل كنايه برمرتبه مدح ايلمشلردركه انك سرنى ونكته سنى روحانيلردن
اولان عرفا بيلورور ربانيلردن اولان علما فهم قيلور (مثنوى) مدح تعريفست وتخريق حجاب * فارغست ازشرح
وتعريف آفتاب * مدح تعريفدر وخرق حجاب ايلمكدر افتاب شرح وتعريفدن فارغدر يعنى مدح ممدوحك اوصاف
عليه سنى واخلاق جميله سنى برنيجه كمسيه تعريف قيلمق وانلرك ممدوح حقنده اولان غفلت وجهالت وظنون وشبهات
حجابلرنى خرق ايدوب ممدوحك ثناسنى انلره بيلدرمك وفهم قيلدرمقدر اول ممدوح محجوب ومختفى اولديغى تقديراوزره
اما افتاب انوار كبى عالمه ضيا كستر اولديغى تقديرجه شرح وتعريفدن فارغ اولور ومدح وتعريفه محتاج اولمز زيرا
آفتاب روشن كبى عيان وآشكار اولان وجودى اهل نهوده شرح وتعريف ايلمك تحصيل حاصلدر وكوردل
اولنلره تعريف ايلمك ايسه اول دخى بى نفع وبلا طائلدر پس مادح خورشيد حقيقتده كندوبى مدح ايلمك اولديغى تعليم
ايچون بيوررلر (مثنوى) مادح خورشيد مداح خودست * كه دوچشمم روشن ونامرمدست * ذم خورشيد جهان
ذم خودست * كه دوچشمم كور وتاريك وبدست * خورشيدك مادحى معنا كنديسنك مداحيدر برسبيل كنايه بويله
ديوكه بنم ايكى كوزم روشن ونامرمددر كذلك خورشيد جهانك قدح وذمى معنا كنديسنك قدح وذميدر بويله ديوكه
بنم ايكى كوزم كور وتاريكدر وبددرمر مد چيقلمش نامرمد اغرممش وچيقلممش كوزه ديرلر يعنى بركمسه ظاهرا
روشن اولان كونشى مدح ايلسه معناده اول كمسه كندوبى مدح ايدييجيدركه انه اول كمسه كنايه طريقيله بويله ديمش
اولوركه بنم ايكى كوزم روشن وبى رمددوبى علتدركه آفتاب انورى كما ينبغى كوررم وانك منورعالم اولديغنى وجهانه
پرتو صالديغنى مشاهده قيلورم ديمكدر وجهانك خورشيدنى ذم ايلمك هم عينيله كندوبى ذم ايلمكدر زيرا معناده ديمكدركه
بنم ايكى كوزم كوردر قرا كولقده قرانلقدر وپرعلتدر پس بر آفتاب معنوى اولان ولى كاملى مدح ايلمك
معنا كشى كندوبى مدح ايلمكدر زيرا بن انى كوردم وانك مرتبه سنه واقف اولدم ديمكى افاده ايلر پس معناده كنديسنك
كورمسنى واولياشناس اولمسنى تعريف ايلمش اولور كذلك برخورشيد معنوى اولان كاملى ذم وقدح ايلمك هم
عند اهل النظر كندوبى ذم وقدح ايلمكدر زيرا بنم بصر بصيرتم علل واعراض ايله معلوله ومحجوبه دربن انى انكچون بويله
تاريك وقبيح كوررم ديمكى اشعار ايلر (مثنوى) تو ببخشا بركسى كاندر جهان * شد حسود افتاب كامران * سن
بخش ايله مرحمت وشفقت ايله شول بركمسه يه كه جهانده كامران ودرخشان اولان افتاب معنوينك حسودى
اولدى واكا بغض وعداوت قيلدى انكچونكه جميع عالمه روشنالك ويرن وبنى ادمه نفع وفائده ايركورن
خورشيد معنوى يه بغض وحسد ايلمكدن زياده برمرض مهلك اولمز چونكم اول جاهل وغافل بويله برعظيم
مرضه مبتلا اولمشدر اكا ضرر وخسران ويرمكده كنديسنك خوى بدى كفايت قيلمشدر پس اهل كرم اولنلره جمله يه
مرحمت وشفقت ايلمك لازم اولنسلردندر (مثنوى) تاندش پوشيد هيچ از ديدها * وز طراوت دادن پوسيدها
بازنور بى حدش تا ند كاست * يا بدفع جاه اوتا نند خاست * حسود افتاب اولان خلقك ديده لرنده هيچ انى اورتمكه وستر
ايتمكه قادر اولورمى مقرردركه اولمز وطراوتدن پوسيده لكلر ويرمكه قادر اولورمى يعنى اولمز ياخود اول افتابك بى حد اولان
نورندن حسود اولنلر نقصان ايتمكه قادر اولورلرمى ياخود اول افتابك منصبنك دفعنى قيلمغه قادر اولورلرمى محققدركه
اولمزلر طراوت تازه لكه ديرلر پوسيده چورمشه ديرلر وطراوت دادن پوسيده ها ديمك طراوتدن منع ايليوب اكا پوسيده
لكلر ويرمكه قادر اولورمى ديمك معناسنى متضمن اولور وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه انلركه آفتاب انوره حسد ايديجى
اولدى انى خلايقك كوزلرندن هيچ ستر ايتمكه قادر اولمزوانى طراوت ولطافتدن منع ايدوب اكا پوسيده لكلر ويرمكه هم

قادر اولمز یا خود انک بحد و بی غایت اولان نورندن حسودلر ناقص قیلمغه قادر اولورمی بو مقرردر که اولمز یا خود انک
منصب عالی و مرتبهٔ سامیسنک دفعنه قالقمغه واقدام ایتمکه قادر اولورلرمی محققدر که اولمزلر پس آفتاب معنوینک
حسودی اولان طایفه اکا ضرر و نقصان کتورمکه قادر اولمزلر بلکه انک ضرر و نقصانی ینه کندیلره عائد اولور (مثنوی)
هرکسی کو حاسد کیهان بود * آن حسد نه مرک جاویدان بود * هر شول کمسه که اولولره و پادشاهلره حسد ایدیجیدر
اول حسد که در الامر مرک جاویداندر بو دخی وجهدر که دینه اول حسد مرک جاویدان اولمزمی محققدر که مرک جاویدان
اولور یعنی هر شول کمسه که ملوک معنوی اولانلره حسد ایلیه حسدی اکا موت ابدی اولور و اول حسود
همیشه درد و فلاکت و بلا و محنت ایچره قالور (مثنوی) قدر تو بکذشت از درک عقول * عقل اندر شرح تو شد بو الفضول
کرچه عاجز آمد این عقل از بیان * عاجزانه جنبشی باید دران * سنک قدرک عقولک درک و فهمندن کچدی عقل سنک
شرحکده بو الفضول اولدی اکرچه بو عقل بیاندن عاجز کلدی عاجزلر کبی اول خصوصده ینه بر جنبش ایتمک کرکدر
یعنی ای ضیاء الحق وای معدن انوار وجود مطلق سنک قدر شریفک بر مرتبه یه ایرشدر که عقول اناس انی ادراک ایلمکه
قادر دکلدر عقل اکر سنک علو شانکی شرح ایلمکه جرأت ایلرسه سنک شرحکده اول بو الفضول و کستاخ اولمشدر
اکرچه بو عقل سنک حقیقت حال و ما فی البالک بیان ایلمکدن عاجز کلدی و سنک شرحکده قاصر اولدی ولیکن ینه
عاجزانه و قاصرانه اول شرحک و مدحک خصوصنده فی الجمله بر جنبش و حرکت ایلمک لازمدر (مثنوی) ان شیأ کله
لا یدرک * اعلموا ان کله لا یترک * بو کلام مشهوره اشارت بیورورلر که ما لا یدرک کله لا یترک کله معنی بیت ان شیأ کله
تحقیقا بر شیئک کلیسی لا یدرک ادراک اولنمیه سز بیلک ای سامعین تحقیقا شان بودر که انک کلیسی ترک اولنمز ان مثقله دن
مخففدر اسمی محذوف ضمیر شاندر کله لا یترک جمله سی انک خبری اولور اسمی کله اولوب لا یترک خبری اولمق دخی جائزدر
و حاصل کلام اولدر که عقل دخی حضرت حسام الدین افندینک شرح و بیانی ادراک ایلمکدن عاجز و قاصر کلدی ولیکن
مجردانی شرح و بیان کماینبغی ادراک ایلمکدن عاجز اولدیغیچون انک وصفنی و بعض احوال و اسرارینی شرح و تعلیم ایلمک
لازم کلمز بلکه ممکن اولدیغی مرتبه اندن بر مقدار شرح و بیان اولنمق لایق و مناسبدر تا اندن نیجه طالبلر مستفید
اوله لر و قلیلدن کثیره و جرعه دن غدیره استدلال قیله لر و اللهک ولیلرینک علو شانی عقل و نطق دائره سندن برتر و عالیتر
ایدوکنی بیله لر (مثنوی) کر نتانی خورد طوفان سحاب * کی توان کردن بترک خورد آب * مثلا اکر سحابک طوفانی
یعنی جمله آبنی ایچمکه قادر اولمیه سن آب ایچمه نک ترکنه نجون قادر اولورسن یعنی آب ایچمکی بالکلیه ترک ایلمکه قادر
اولمزسن بلکه لازم اولدیغی قدر اندن نوش ایلرسن کذلک انسان کاملک بحر اسرارینی سویلمکه و انی بالکلیه نوش ایلمکه
قادر اولمزسه لازم اولدیغی قدر سویلمک و قدرت یتدوکی قدر اندن نوش ایلمک ترک اولمز بلکه سویلمسی و ممکن اولدیغی
مرتبه شرح و بیان اولنمسی لازم اولور و مناسب کلور (مثنوی) راز را کرمی نیاری در میان * درکها را تازه کن
از قشر بان * نطقها نسبت بتو قشرست لیک * پیش دیکر فهمها مغزیست نیک * ای حسام الدین چلبی رازی
بالکلیه اکر میانه کتورمیه سین ادراکلری انک قشرندن تازه ایله نطقلر اکرچه سکا نسبت قشردر لیکن غیری فهملرک
قتنده ایو مغزدر خطاب حسام الدین افندی یه در یعنی ای حسام الدین چلبی اکر خزینهٔ قلبکده اولان رازی و لباب
معنایی نطقه کتورمک و کتابک مرتبه سنه یتورمکله میانه کتوره مزسک ظهوره یتورمزسک باری طالب اولنلرک
ادراکاتنی اول رازک قشورندن تازه و تر ایله اول رازک قشورندن مراد بو نطقلردر و نطقلر اکرچه سنک عالی اولان
جنابکه نسبت قشوردر ولیکن غیری فهملرک قتنده زیاده لطیف و نغز شریفدر اما بو دخی سنک علو مرتبه که قشر کثیف
کبیدر (مثنوی) آسمان نسبت بعرش آمد فرود * ورنه بس عالیست سوی خاک تود * مثلا آسمان عرش اعلایه نسبت
فرود کلدی و الا خاک توده جانبنه زیاده عالیدر کذلک بو نطق شریف سنک علو مرتبه که نسبت الحق اولدی و قشر کبی کلدی
ولیکن زیاده عالی خاک توده منزله سنده اولان عقول و ادراکاته نسبت له سامی کلدیکه نیجه عقول بو ادراکه وارد رکه
مدت مدیده و عهود بعیده ده بو کفتارک اسرارینی ادراک ایلمک مرتبه سنه واصل اولمزونیچه یللر بونک تعلمنه سعی ایلر
بونک ادراکنه و فهمنه اشنالق قیله مز (مثنوی) من بکویم وصف تو تا ره برند * پیش ازان کز فوت آن حسرت خورند *
نور حقی و بحق جذاب جان * خلق در ظلمات و همند و کمان * بن سنک بر مقدار وصفکی سویلرم و بو کتاب
شریفده سنک تعریف و توصیفکی نقل ایلرم تا کم عاقل اولنلر یول ایلته لر اندن اول که انک فوتندن حسرت یه لر یعنی سنک
زمان شریفک کچمزدن مقدم سنک جناب لطیفک جانبنه یول ایلته لر و سکا خدمتلر و رعایتلر ایتمکله سعادته یته لر
چونکم سنک زمانکده قدرکی بیلمیه لر و عصر شریفک مرور ایلیه انک فوتندن انلره حسرت چکمک اوله ای حسام الدین
سن حق تعالینک نوریسک و حق تعالی یه مرید و مخلص اولنلرک جانی مبالغه ایله جذب ایدیجیسک خلق ایسه وهم

وکان ظلماتنده درلر یعنی خلق سنک شان شریفکی بیلمکده و سر لطیفکی فهم قیلمقده وهم و ظن ظلمتنده قالمشلردر
بنم نطقم انلره دلیل اولور و ظن و وهم مرتبه سندن انلر خلاص اولور حتی سنک نور حق ایدوکنی بیلوب مستعد اولنلر
کلوب سندن مستفید و مستنیر اولورلر (مثنوی) شرط تعظیمست تا این نور خوش * کرد این بی دیدکانرا سرمه کش *
نور یابد مستعد تیز کوش * کو نباشد عاشق ظلمت چو موش * تعظیم و تفخیم ایلمک شرطدر تا کم بو خوش نور بی دیده لره
سرمه چکیجی اوله نوری مستعد اولان و تیز کوش اولان بولور که او موش کبی عاشق ظلمت اولمیه بیت اول سؤال مقدره
جواب موقعنده واقع اولمشدر کانه بر سائل دیر که چونکم حسام الدین افندی نور حق اوله و خلق ظلمات وهم و کمانده
اوله لر نورک خاصیتی خود ظلماتی ازاله ایلیوب محل ظلمتی منور ایلمکدر نیچون اول خلقک ظلماتنی اول نور الهی ازاله
قیلمز و انلره کندوبی عیان ایلمز جواب شرط طریقت اول ضیاء الحقه تعظیم و تکریم ایلمکدر تا کم بو نور خوش اول
بی دیده اولان اعمالره سرمه کش اوله و کحل معرفت و سرمهٔ هدایتله انلرک بصر بصیرتنی روشن و منور قیله فی الحقیقه
مادامکه نور الهی اولان مرشدلره مرید اولنلر جانبندن کمالیله تعظیم اولنمیه و نیجه وجهله خدمتلر و عبودیتلر قیلنمیه
ظلمت نفسانیه دن و کدورات جسمانیه دن خلاص اوله مز و نورانیت مرتبه سن بوله مز و روحانیتدن حظلنمز زیرا
شرط بولنمینجه مشروط دخی حاصل اولمز نته کم حکایت اولنور که بر زمانده ایکی برادر وار ایدیلر برینک علم ظاهردن
خیلی بهره سی وار ایدی و برینک دخی اکرچه علمدن بهره سی یوغیدی ولیکن زیاده عقل و حسن ادبی وار ایدی
بو ایکیسنه دنیادن فراغت کلوب شوق الهی جانلرینه غالب اولوب طریقته سلوک ایلمکه توجه ایلدیلر و دیارلرین ترک
ایلیوب بر مرشد و مربی طلبنده نیجه ایام و سال اطراف و جوانبی تجسس ایدوب سیاحت قیلدیلر آخر الامر نواحی
مصرده کشف و کرامتله مشهور اولمش بر شیخک خبرین الوب اول جانبه عزیمت قیلدیلر و برکون انک حضورینه کلوب
اندن بیعت و انابت ایلدیلر پس اول عاقل پر ادب اولان برادری بو ما فیه ماترقیده اولوب نیجه انوار و اسرار مشاهده
ایلردیکه تعبیری قابل دکل ایدی و کاهی کوردیکی مشاهداتی قرنداشنه سویلردی اول قرنداشی تعجب ایلردیکه
سبحان الله سنکله ایکیمز برکونده بیعت ایده وز حال بو که بنم بو قدر علم دخی اوله نه سردر که بن بویله ظلمتده و کثافتده
قالم و سن همیشه ترقیده و صفا و ذوق روحانیده اوله سن دیردی محصل کلام بونلر دیدیکه سنک بولکده بر کستاخلق
وار درکه کدرکه شیخک قلبنی اله آله کوره سن و کندیکی رضا مرتبه سنه ایرکوره سن دیدی اول دخی نه وجهله
قابلدر دیو سؤال ایلدکده دیدیکه شیخ حضرتلری اکثریا جمعه کیجه لرنده ثلث لیلده قالقوب غسل ایدرلر و بن انلره صو
اصیدوب حاضر ایدرم بو خدمت بو دفعه سنک اولسون بولایکه بو اسلوب ایله انک قلبنه کیروب خیر دعاسن اله سن
دیدی فی الحقیقه اویله ایلدیلر اول کمسه صوبی اصیدوب شیخک غسلخانه سنه قریب اوله رق مترقب اولوب طوردی
بعد زمان شیخ خلوتخانه سندن چیقوب صوبی حاضر بولوب غسل ایلیوب حظ ایلدی کوردیکه خدمت ایلین
کندودن بیعت قیلان اول ایکی برادرلردن بریسیدر تبسم ایدوب اکا دیدیکه سنک اول اول ایلدیکک کستاخلقدن
بکدک شمدی صکره ترقیلرده اوله سن دیدی اول کمسه سؤال ایدوب دیدیکه سلطانم اول کستاخلق نه کونه کستاخلقدر شیخ
حضرتلری بیوردیلر که بنمله بیعت ایلدیکک وقتده بنم صورتمه باقوب قلبکدن دیدککه بو قدر زمان شیخ طلبنده کزدک
آخر الامر کاوب بردوداقلری قالین عربه مرید اولدق سنک اول اهانتک و عدم تعظیمک کندیکه پرده اولوب قلبک کوزنی
اعمی قیلدی و سنی مشاهدهٔ انوار الهی ایلمکدن محروم ایلدی دیو جواب ویردی و فی الحقیقه نور حقی اول کمسه بولور که
مستعد اوله و شیخک کلام هدایت انجامنی حسن استماع ایله استماع قیله که اول موش کبی ظلمت عاشقی اولمیه و کدورات
جسمانیه طرفنه هردم میل و محبت قیلمیه (مثنوی) سست چشمانیکه شب جولان کنند * کی طواف مشعلهٔ ایمان
کنند * مثلا شول سست چشملر که کیجه جولان ایدرلر انلر ایمان مشعله سنی نجون طواف ایدر یعنی انلرکه خفاش کبی
چشم باطنلری سست و ضعیف اولمش و دیدهٔ جانلری حقیقی کورمکدن کیرو قالمش اوله و انلرک سیر و جولانی انجق
ظلمت بشریتده و لیلهٔ طبیعتده اوله و روز حقیقتده محروم قاله انلر مشعلهٔ ایمان و آفتاب جان اولان شیخ کاملک اطرافنی
نجون طواف ایدرلر اهل ظلمت و اصحاب غفلتده اول بصیرت یوقدر که بو مشعلهٔ ایمان و آفتاب فلک عرفان اولان کاملک
حوالیسنی طولنه لر و اندن استفاده و استناره ایلیه لر (مثنوی) نکتهای مشکل باریک شد * بند طبعی کوزدین تاریک
شد * تا برارایدهنر را تار و پود * چشم در خورشید نتواند کشود) باریک و دقیق اولان مشکل نکته لر شول بر اهل طبعک
بندی اولدیکه اول اهل طبع دیندن تاریک اولدی تا هنرک تار و پودنی تزیین ایلیه خورشیده چشم اچمغه قادر اولمز
مصرع اولده اولان شد لفظی مصرع ثانی یه مصروف اولور و طبعیده اکرچه مضاف مقدر اولمسه ده معنی یرنده اولور
لیکن مضاف تقدیر اولنوب بند اهل طبعی دیمک فهم و محله انسب و اولی اولور یعنی قیل و قالده و بحث و جدالده اولان

نکات مشکله ودقیقه شول اهل طبعك بند وقیدی اولدیکه اول اهل طبیعت نوردین وضیای یقندن تاریك اولدی
وظلمات طبیعیده قالدی انکچونکه تا کندی هنرینك طول وعرضنی تزیین قیله وکندی اول هنرله بین الناس مشهور
اوله بو اجلدن چشم قلبی خورشید جان ومشعلهٔ ایمان اولان شیخ کاملك جانبنه اچغه قادر اوله مز وانی مشاهده
قیلوب اندن استفاضه واستناره قیله مز (مثنوی) همچو نخلی بر نیارد شاخها ✻ کرده موشانه زمین سوراخها ✻ بر خرما
اغاجی کبی شاخلرنی یوقارو کتورمز موش کبی زمینه سوراخلر ایلمش یعنی اول اهل طبعکه دینیدن تاریك اولدی وعلوم
رسمیه ده مباحثه قیلدی اول نخل عالی کبی اغصان وافنان یوقارو کتورمز وحقایق ومعارف خرمالرین بتورمز بلکه
موشلر کبی ذمینه دلکلر دلوب بحثلر ایلر کندوبی اول مباحثه دن قورترمغه سعی قیلمز وخورشید جانی مشاهده ایلمکه
طالب اولمز کدورات طبعیه ده قالمش واوصاف ذمیمه یه مبتلا اولمشدر کندوبی اوصاف قبیحه دن ازاد ایلمك
ایچون سعی وکوشش قیلمز (مثنوی) چار وصفست این بشر رادلفشار ✻ چار میخ عقل کشته این چهار ✻ بو بشرك
دلفشار درت وصفی واردر بو درت صفت عقل وجانك چار میخی اولمشدر دلفشار وصف ترکیبیدر کوکلی صقیجی
وتنك ومنقبض ایدیجی معناسنه یعنی بنی ادمك اوصاف ذمیمه سی چوقدر بو جمله دن بو بشرك کوکل صقیجی وقلبه
مضایقه ویریجی درت خبیث صفتلری واردر که بو درت صفت عقل وقلبك چار میخی اولمشدر وعقل وروح اول درت صفت
قبیحه نك قیدنده قالمشدر طالب حق اولنه لازمدر که بو درت صفات ذمیمه دن کندوبی خلاص قیله وبو صفتلری
اولدوروب وجانی کولدوروب بو نلرك شروضررندن نجات بوله واول درت صفاتك هر بریسی نه ایدوکی عن قریب مجملا
وبعده مفصلا معلومك اولور تفسیر فخذ اربعة من الطیر فصرهن الیك بو محل بو ایت کریمه نك تفسیریدر که سورهٔ بقره ده در
اولی بودر (واذ قال ابراهیم) ذکر ایله یا محمد شول وقتی که ابراهیم علیه السلام دیدی رب ارنی ای بنم ربم بکا کوستر
کیف تحیی الموتی یعنی نیجه احیا ایلرسن موتایی حضرت ابراهیمك بو سؤالی انکاردکلدر بلکه علمدن مرتبهٔ عیانه وصول
مرادا یچیدر (قال اولم تؤمن) جناب عزت دیدیکه یا ابراهیم سن ایمان ایتمدکمی که بن قادرم بعد الموت روحی جسده
اعاده ایتمکله احیا ایدم سن ایسه خود بنم قدرتمه مؤمنسن استفهام ایجاب تقریرا یچوندر قال بلی ولکن لیطمئن
قلبی حضرت ابراهیم دیدیکه بلی یاربی امنت ولکن سئلت ذلك لسکون قلبی یعنی بالمشاهده نظر ایدوب ساکن
اولمقدن اوتری احیا ایلدیککی طلب ایلدم دیدی قال جناب عزت دیدی فخذ اربعة من الطیر پس قوشلردن درت
عدد قوش اخذ ایله یعنی بری بط وبری طاوس وبری غراب وبری خروس اوله قال البیضاوی وفیه ایماء الی ان
احیاء النفس بالحیوة الابدیة انما یأتی باماتة حب الشهوات والزخارف التی هی صفة الطاوس وحیاة النفس
وطول الامل المتصف بهما الغراب والصولة المشهور بها الدیك یعنی خروس فصرهن الیك ای فاملهن واضممهن
الیك لتتأملها وتعرف شانها لئلا یلتبس علیك بعد الاحیاء یعنی اول قوشلری میل قیلدر وضم ایله کندیکه تامل
ایده سن حاللرنی وتفکر قیله سن شانلرنی لفظ صرامر درصار یصور صوردن اوا کی یابدن ویا خود صار یصیر صیردن
ایکنجی یابدن اکر اولکی یابدن طوترسك ضم صادله اوقنور واکر ایکنجیدن طوترسك کسر ایله قراءت اولنور معناسی
میل وضم ایله دیمکدر ویا خود صریصیر دن جمع معناسنه اوله یعنی جمع ایله انلری (ثم اجعل) اندنصکره سن قیل یعنی کمال
مرتبه ذبح ایدوب سحق ایلدکدنصکره وضع ایله (علی کل جبل) هر جبلك اوزرینه منهن جزوا اول قوشلردن بر جزوقو
ذکر کل ارادهٔ جزو قیلنمشدر زیرا هر جبله اول پاره لری وضع ایتمك قابل دکلدر وتقدیر کلام درت پاره ایله وحضورکده
اولان طاغلره انی وضع ایله (ثم ادعهن) اندنصکره انلری دعوت ایله دیکه ایها الطیور تعالین باذن الله یاتینك سعیا ای
ساعیات مسرعات یعنی سعی ایدیجی وسرعت ایدیجی اولدقلری حالده سکا کله لر پس حضرت ابراهیم انلری ذبح
ایدوب ومحکم سحق ایدوب ودرت پاره قیلوب هر برین بر طاغه قویوب تعالین باذن الله دیدکده اول قوشجغزلر حیات
بولوب ییاب حضرت ابراهیمك حضورنه کلوب بدنلری باشلرینه اولشدی پس اول حالده ابراهیم علیه السلام
حضرتلری سر احیایی مشاهده ایلدی واعلم ان الله عزیز حکیم سن بل یا ابراهیم تحقیقا الله تعالی قادردر که
لایعجز عن ما یریده وذو حکمة بالغة (مثنوی) تو خلیل وقتی ای خورشید هش ✻ این چهار اطیار رهزن را بکش ✻
زانکه هر مرغی ازینها زاغ وش ✻ هست عقل عاقلانرا دیده کش ✻ ای آفتاب عقل سن خلیل وقتسن بو درت رهزن
اولان قوشلری اولدر زیرا که بو مرغلردن هر بر مرغ زاغ کبی عاقللرك عقلنك کوزنی چقاریجیدر خورشید هش وصف
ترکیبی اولوب خورشید عقللو دیمکده جائزدر وصف ترکیبی اولمیوب خورشید هشه مضاف اوقنوب هوشك کونشی
دیمکده جائزدر وقیده یا خطاب ایچوندر وخطاب بنی ادمدن اصلاح نفسه وتهذیب صفات ایلمکه مستعد ومتوجه
اولانکسه لردر یعنی ای تهذیب اخلاق واوصاف ایلمکه متوجه اولان عقل کونشی سن کندی عصرکك

فی المثل

فی المثل خلیلیسن درت صفات رهزن سنك وجودکده درت قوش کبیدر لازمدرکه خلیل وار انلری اولدوره سن زیرا
بو ذکر اولنان اطیار اربعه کبی اولان اوصاف اربعه دن هر بر وصف زاغ کبی عاقللرك عقلنك کوزنی اخراج ایدیجیدر
نته کم زاغ بر مرده نك چشم ظاهرنی نیجه اخراج ایلرسه بو اوصاف اربعه دن هر بری دخی عاقللرك عقلنك دیدهٔ
ادراکنی قرغه کبی چیقاروب ازاله ایدروانی ادراکسز ومعرفتسز قور (مثنوی) چار وصف تن چو مرغان خلیل ✻
بسمل ایشان دهد جانرا سبیل ✻ ای خلیل اندر خلاص نیك وبد ✻ سر بیرشان تا دهد پاها ز سد ✻ جسم وتنك درت
وصفی مرغان خلیل کبی بونلری بوغزلمق جانه سبیل درای خلیل وقت نیك وبدك خلاصنده انلرك باشلرنی کس ایاقلری
سددن خلاص اوله یعنی بو تنده اولان درت صفت قبیحه خلیل حضرتلرینك درت قوشی کبیدر بو درت صفتی ذبح
وقطع ایلمك جانه یول ویررو قید تندن ازاد ایدوب مرتبهٔ اعلایه ایرکورر ای وقتنك خلیلی خلقدن نیك وبدی خلاص
ایلمك وتخلیص قیلمق خصوصنده اول درت وصفك باشنی کسوب اولدر تا کم عقل وجانك ایاقلری سد نفسانیدن
خلاص اوله وقید جسمانیدن نجات بوله دیمك اولور (مثنوی) کل تویی وجملکان اجزای تو ✻ برکشا که هست
پاشان پای تو ✻ کل سن سن وجمله صفتلرسنك جزولرکدر قید بندی چوزکه انلرك اباغی سنك اباغکدر خطاب تهذیب
اخلاقه عزیمت اولسه بو چارخوی هنوز زانك وجودنده موجود اولمش اولور بو چار وصف ایسه نفس اماره
صفتلریدر پس نفس اماره صفتلرینه مبتلا اولان ولی کامل ومرشد فاضل اولمز ومقدما انلر حقنده ایلدکلری افراط
مدح درست کلمز پس بو بیانده خطاب تصفیهٔ باطن ایلمکه متوجه اولان طالبلره اولمق اولی واحقدر تقدیر کلام
وخلاصهٔ مرام بویله دیمك اولورکه ای تهذیب اوصاف نفسانی ایلمکه عزیمت قیلان طالب سن کل منزله سنده سن
وبو جمله اوصاف نفسانی سنك جزولرکدر بو اوصاف جسمانیه نك واخلاق حیوانیه نك ایاقلرینك باغنی فتح وکشاده
ایله زیرا اول اوصافك ایاقلری معناسنك کندی پای عقلك وقدم رحکدر رهماندمکه سن اول اوصاف حیوانیه نك بدنه
اولان تعلق وتقیدنی فك وقطع ایلیه سن سنك قدم عقلك وپای روحك مقید اولمقدن خلاص اولور وطریق حقده
ازاده لر کبی سیر وسلوك قیلور وعالم سندن حیات ولطافت بولور نته کم بیورر لر (مثنوی) از تو عالم روح زاری میشود ✻
پشت صد لشکر سواری میشود ✻ سندن عالم بر روح زار اولور صد لشکرك پشتی وظهری بر سوار اولور یعنی ای
تهذیب اخلاق ایلین سالك سنکه اوصاف حیوانیه یی وجودکدن ازاله قیله سن وهوای نفسکی دافع اوله سن عالم
سندن محل روح اولور نیجه آدم سندن حیات ولطافت بولور حتی سنك تربیه وهدایتکله حیات بولور وقوت روحانیه
حاصل قیلان ادملردن بر سوار صد لشکرك معین وظهیری اولور روا بن قارض حضرتلرینك ✻ بیت ✻ هی النفس ان القت
هواها تضاعفت قواها واعطت فعلها کل ذرة دیدیکی قول بو معنایه شهادت قیلور زیرا هر بارکه نفس هواسنی
القا ایلسه واوصاف حیوانیه سنی ازاله قیلسه انك قوای روحانیه سی واوصاف ربانیه سی متضاعف اولور زیاده لك
بولور حتی فعلنی وبعض خاصیت واثرنی ذرات کونیه دن کل ذره یه اعطا ایلمکه قادر اولور وهر وجود انك باطنندن قوت
بولور و بر سواره همت قیلسه اول سوار صد لشکره ارقه ویاردم اولور ونیجه قوم اندن نصرت ومعاونت بولور (مثنوی)
زانکه این تن شد مقام چار خو ✻ نام شان شد چار مرغ فتنه جو ✻ خلق را کر زندکی خواهی ابد ✻ سر ببر زین چار مرغ
شوم بد ✻ زیرا که بو تن درت مذموم خویك مقامی اولدی انلرك نامی درت مرغ فتنه جو اولدی اکر خلقه ابدی زنده لك
استرایسك بو درت قبیح اولان شوم مرغدن باشی ایلت بو تقدیرا اوزره ببر باء ثانینك فتحه سیله ایلت یعنی باشلرنی
جدا ایت معناسنه اولور باء ثانینك ضمه سیله بریدن لفظندن امر اولور بو درت بد اولان شوم قوشلرك باشنی قطع ایله
دیمك معناسنه اولسه هم جائزدر اولده اولان خلق ضم خا ایله اوقنسه دخی محله مناسب اولور ومعنایه خلل کلمز وتحقیق
کلام بویله دیمك اولورکه تهذیب اخلاقه عزیمت ایلین سالك سن کل منزله سنده سن وبو اوصاف اربعه سنك جزولرك
مشابه سنده در زیرا که بو تن ادمی درت مذموم خویك مقامی اولدی اول خویلرك نامی مجازا درت فتنه جو مرغ
اولدیکه هر بری شول مرتبه فتنه جویدرکه انسانك دین وایمانی ویران ایدرلر ورحمت حقانیه دن وسعادت اخرویه دن
انی محروم ایدرلر خلق عالمه اکر ابدی زنده لك استرسك بو شوم وقبیح اولان خلق سندن جدا ایله ابدی زنده لك بوله لر
وسندن اوصاف اربعه نك باشنی کس وبدندن جدا ایلیه تا کم حیات ابدیه یه مستعد اولان خلق سندن ابدی زنده لك بوله لر
وسندن حیات طیبه حاصل قیله لر خلق اکر ضم خا ایله اوقنورسه معناسی کندی وجودیکه اکر ابدی زنده لك استرسك
وخلقك حیات بولمق ولطافت ابدی مظهری اولمق دیلرسك بو شوم وقبیح اولان صفتلرك باشنی کس تا کم حق تعالینك
احیای موتی ایلدیکنك سرکی کندی وجودکده بوله سن وصفات حیوانیه نك اولدیکندنصکره صفات الهیه ایله وحیات
ربانیه ایله زنده اولدیغنی مشاهده قیله سن (مثنوی) بازشان زنده کن از نوع دیکر ✻ که نباشد بعد ازان زیشان ضرر

چارمرغ معنوی راه‌زن * کرده اند اندر دل خلقان وطن * کیروانلری براخر نوعدن زنده ایله که اندنصکره
بونلردن ضرر وزیان اولمیه درت معنوی راه‌زن قوش خلایقك قلبنده وطن ایلمشلردر یعنی اول درت اوصاف قبیحه‌یی
اولدروازاله قیلدقدنصکره انلری کیروبراخر نوعله احیا ایله که انلری تکرار احیا ایلمك هر برحوی قبیحك یرینه برخلق
ملیح کتورمکله اولور وخلق الهی ایله تخلق ایتمکله حاصل اولورسنکه اوصاف قبیحه‌یی ازاله ایدوب انك یرینه اوصاف
حمیده کتورمکله انلری تکرار احیا ایلیه‌سن اندنصکره انلردن ضرر اولمز زیرا اخلاق حمیده‌نك کسیه ضرری یوقدر بلکه
فوائد ومنافعی قتی چوقدر بو درت معنوی اولان ره‌زن صفتلرکه فی المثل درت قوش کبیدر خلایقك قلبی ایچنده توطن
قیلمشلر ومقیم اولمشلردر انکچون انلرك اوصافی واحوالی وکندیلری موتا حکمنده در وحیات ابدیه‌دن محروم قالمشلردر
مادامکه بو درت صفتك باشی کسوب انلری اولدرمیه‌لر حیات طیبه‌دن وزندکانیٔ ابدیه‌دن بی بهره اولورلر وسر حیات
موتا اندر بله میوب غافل قالورلر (مثنوی) چون امیر جمله دلهامی شوی * اندرین دور ای خلیفهٔ حق توی * سربراین
چارمرغ زنده را * سرمدی کن خلق ناپاینده را * چونکم جمله دللرك امیری حاکمی اوله‌سن بو دورده ای متصرف قلوب
اولان خلق نیکو صاحبی خلیفهٔ حق سن سن بو زنده اولان چارمرغن باشنی کس ناپاینده اولان خلقی سرمدی ایله
خلق ضم خا ایله وفتح خا ایله دخی جائزدر اولده می شوی برنه سین مهمله ایله دلهای سوی دخی نسخه واقع اولمشدر
بو تقدیراوزره معنی چونکم جمله‌سوی وسالم اولان قلوبك امیری بو دورده ای حقك خلیفه‌سی سن سن بو چار
مرغ زنده کبی اولان اوصاف اربعه‌نك باشنی کس ناپاینده اولان خلقی ابدی وسرمدی ایله دیمك اولور سین مهمله ایله
سوی اوقنمق اصح در وبونده خطاب حضرت حسام الدین افندی‌یه اولسه دخی جائزدر وحسام الدین افندی‌یه اولمیوب
اوصاف اربعه‌دن کندوسنی پاك ومهذب ایلین وحیات طیبهٔ ابدیه بولان کامله اولسه دخی جائزدر حسام الدین
افندی اولدیغی تقدیراوزره معنی چونکم جمله مستوی ومستقیم اولان قلوبك امیری حاکمی بو دورده ای خلیفهٔ حق
اولان حسام الدین سن سن بو درت چارمرغ زنده کبی اولان اوصاف حیوانیه‌نك باشنی کس ناپایدار اولان خلقی
سرمدی ایله دیمك اولور اکر خطاب اوصاف اربعه‌دن پاك اولان کامله اولورسه معنی ای اوصاف ذمیمه‌دن پاك وطاهر
اولان کامل چونکم مستوی ومستقیم اولان قلوبك امیر ومتصرفی بو دورده که ای خلیفهٔ الهی سن سن بو حیات
نفسانیه ایله زنده اولان چاروصفك باشنی کس وانلری قتل ومحو ایله ناپاینده وفانی اولان خلق وخویی سرمدی ایله
یاخود معنی بو خلقك وجودنده توطن ایلین چارمرغ کبی اولان درت صفت ذمیمه‌نك باشنی کسوب ازاله ایله تا ناپاینده
وفانی اولان مخلوق سرمدی اوله‌لر وحیات ابدی بوله‌لر زیرا مخلوقك وجودندن شو درت صفت ذمیمه زائل اوله او کسه
ناپاینده ایکن پاینده وسرمدی اولور وحیات ابدی بولور پس حضرت خلیلك اول ذبح وقتل ایلدیکی چارمرغك
ونفوس انسانیه‌ده انلرك نمونه‌سی اولان چاروصفك شرح وبیانه شروع ایدوب بیورررلر (مثنوی) بط وطاوس است
زاغست وخروس * این مثال چارخلق اندر نفوس * بط حرص است وخروس آن شهوتست * جاه چون طاوس وزاغ
امنیتست * اول چارمرغدن مراد بط در وطاوسدر وزاغدر وخروسدر بو درت مرغ نفوس انسانیه‌ده اولان درت
خوینك مثالیدر مثلا بط حرص در وخروس اول شهوتدر جاه ومنصب طاوس کبیدر وزاغ امنیت وآرزودر یعنی حضرت
ابراهیمك طیوردن اخذ ایلدیکی درت مرغك بریسی طاوس وبریسی زاغ وبریسی خروس درکه نفوس انسانیه‌ده
اولان درت خلقك بونلر مثالی اولمشدر اول درت خلقدن بری حرصدرکه بطه مشابه‌در اول تقریبله که انك بورنی دائما
زمیندن خالی اولمز برکره وایکی کره ییمکله قناعت قیلمز واول نفسده اولان شهوت خروس کبیدرکه خروسك کثرت جماعه
میلی مقرردرکه وکثرت جماع شهوتدن حاصل اولور وجاه ومنصب طاوس کبیدرکه زیب وزینتی مقتضی اولور وامنیت
وآرزو زاغ کبیدر وبو اوصاف اربعه‌نك بو طیور اربعه‌یه اولان مناسبت ومشابهتدن اوتری هر برینه علی حدة
بر بیان بسط ایلمشلردرکه برقاچ بیاندنصکره مفصلا کلور ومجملا دخی زاغله بطك امنیتله حرصه اولان مشابهتلرنی
تعبیر ایدوب بیورررلر (مثنوی) منیتش انکه بود امید ساز * طامع تابید یا عمر دراز * زاغك آرزو ومقصودی اولدرکه
امیدوز یجی اولورابدی اولمغی یا عمر درازی طمع ایدیجی اولور کذلك انسانك نفسنده اولان طول امل دخی بونك
کبی همیشه امیدوار اولور واوزون عمری وابدی اولمغی طمع قیلور موت وفناپی خاطرینه کاسه دفع قیلور وکندویه نیجه
زمان عمرلر تقدیر ایلر (مثنوی) بط حرص آمد که نوکش در زمین * در تر ودر خشك می جوید دفین * بط حرص کبیدر زیرا
انك بورنی زمینده در خشك وترده مدفون اولان شیلری استریعنی بط حرصه مشابه کلدی زیرا اول بطك منقاری یرده در
خشك اولان وتر اولان محللرده مدفون اولان طعمه‌لری همیشه طلب ایلر واکثر زمانده بورنی یردن قالقمیوب اکل
وشربه مقید اولور (مثنوی) یك زمان نبود معطل آن کلو * نشنود از حکم جزام کلو * اول بوغاز بر زمان خالی ومعطل

اولمز حکم الهیدر امر کلوادن غیری استماع وقبول ایلمز یعنی اول بط کبی اولان حریصك بوغازی اکل وشربدن برزمان
معطل اولمز همیشه شونی بونی یمکله مقید اولور وحق تعالینك حکملرندن کلوا واشربوا امرندن غیرینی ایشیدوب قبول
ایلمز نته کم بطال اولان ملحد سیرته یمکه وایچمکه میل قیلمه دیدکلرنده اول ابدال دیمش حق تعالی حضرتلری کلوا واشربوا
بیوردی بن انك امر شریفنه امتثال ایدرم وحضرت ربمك امرینی طوترم اول کمسه اکادیمش که بو آیتك آخرینی دخی اوقو
وانکله عمل ایله اول ابدال اکا دیمش که بن حافظ کلام الله دکلم بنم خاطرمده اولان انجق بودر اکر استرسك مابعدینی سن
اوقویوب انکله سن عمل ایله تکرار اول کمسه اکادیمشکه چونکم بن ربمك امرینه امتثال ایدرم وانك کلوا واشربوا بیوردیغنی
طوترم دیدك واقیموا الصلوة بیوردی انی دخی طوت ومؤذنلر بش وقتده حی علی الصلوة وحی علی الفلاح دیو امرحقه
خلقی دعوت ایدرلر انی دخی ایشت ابدال اکا دیرکه حق تعالی ان الله مع الصابرین بیوردی ودخی ان الله یحب الصابرین
بیوردی بن بو خصوصده صابر اولنلردنم وکندی حجره‌مده اوتوروب صبر قیلنلردنم اول کمسه تعجب ایدوب دیمشکه سبحان الله
بو طائفه حق تعالینك همان کلوا واشربوا امرندن غیریسنی اشتمزلر واندن غیریسنی ایتمزلر ایمش دیدی پس اکثر اسیر کلو
اولنلرك حالی همان کلوا واشربوا امرینه امتثال ایدوب ولا تسرفوا نهیندن غافل اولمشلردر انکچون عرفا * کفته اند *
کرچه خدا کفت کلوا واشربوا * در عقبش کفت ولا تسرفوا * دیو اکل وشربده چوق ییننلره واسراف ایلینلره
بو بیتله تعریض وتوبیخ قیلمشلردر (مثنوی) همچو یغماچیست خانه می کند * زود زود انبان خود پر می کند * اندر
انبان می فشارد نیك وبد * دانه‌ای درو حبات نخود * اصل حرص یغماجی کبیدرکه خانه قازر تیز تیز کندینك
طغارجغنی پر ایلر اول یغماجی نیك وبدی انبانه صقشدررینك اولان دردانه‌لری کبیدر وبد اولان نخود حبه‌لری کبیدر
الحاصل حریص اولان کمسه شول بر یغماجی‌یه بکزرکه برخانه‌یه کیروب اول جانبن وبو جانبن قازر وتیز تیز النه کیرنی
طغارجغنه قویوب انی طولدررایو وکتو شیلری طغارجغنه قو یارا کردردانه‌لری اولسون واکر نخود دانه‌لری اولسون
کذلك حریص اولان کمسه‌لر دخی هرنه کونه اشی بولورسه برهرنه کونه غدا النه کیررسه انی قارنه طولدرر (مثنوی)
تا مبادا یاغیٔ آید کر * می فشارد در جوال او خشك وتر * وقت تنك وفرصت اندك او مخوف * در بغل زد هرچه زوتر
بی وقوف) تا اولمیه که برغیری یاغی کله او یغماجی خشك وتری جواله صقشدرر وطولدرر وقت طار وفرصت از اول
یغماجی مخوفدر صبر وتوقفسز هرنه ایسه تیزلك ایله قولتوغنه اوردی یعنی یغماجی اولان کمسه‌لر خانه‌یه کیروب النه
هرنه کیررسه ایو وکتو دیمیوب طغارجغن طولدررانکچونکه اولمیه که برآخر یاغی کله وا کامزاحمه قیله اول
وهمدن قورو ویاش هرنه بولورسه جوالنه دولدررزیرا اول یغماجی خوفنا کدر وقت ایسه تنك وفرصت ایسه اندکدر
پس هرنه که النه کیررسه بی صبر وبی توقف قولتوغنه اوررکذلك حریص دخی بوکه بکزرزیرا حلال وحرامدن النه
هرنه کلورسه صبر وتوقف ایتمیوب انی قارنی طغارجغنه دولدرر خوف ایلرکه برآخرکسه دخی کله وبوا کل وشربده بکا
مزاحمه قیله همان بونی تیز یمك کرکدر دیوب سرعتله اکل وبلع ایلر (مثنوی) اعتمادش نیست بر سلطان خویش *
که نیارد یاغیٔ آید به پیش * اول حریصك سببی بودرکه کندینك سلطان ومولاسنه اعتمادی یوقدر بو یله دیوکه
اوکنه کلور بر یاغی کتورمیه بووهم وجهدرکه قادر اولمزکه اوکنه بر یاغی کله بو اولیدر یعنی اول حریصك کندی مولاسنه
وسلطانه اعتماد ایلمسی یوقدر کندی‌یه بو یله دیمزکه بر یاغی وطامع بنم اوکه کلمکه قادر اولمز وهم رزقمی یمکه جرأت قیلمز بلکه
هرکس کندینك مقسوم اولان رزقنی یر پس بن علی الغفلة وعلی السرعة یمکه نیچون حریص اولورم ونه وجهله عجله
قیلورم دیمز وآداب وتأنی ایله یمز بلکه براخر کسه کندینك رزقنی ونصیبنی ایلرو کلوب یمکه قادر اولور صنور اول اجلدن
وهمه دوشوب طعام یمکه حریص اولور (مثنوی) لیك مؤمن ز اعتماد آن حیات * میکند غارت بمهل وبا اناة * ایمنست
از فوت واز یاغی که او * می شناسد قهر شه را بر عدو * ولیکن مؤمن اول حیات صاحبنه اعتماد ایلدیکندن مهل
وتأنی ایله غارت ایلر زیرا مؤمن فوت فرصتدن ودخی یاغیدن ایمندر زیرا که او پادشاهك عدو اوزره اولان قهرنی
اکار حیاتدن مراد بونده خدای تعالیدر یا رجل عدل قبیلندن اولوب عین حیات معناسی ویریلور یاخود مضاف
مقدر اولوب صاحب حیات تقدیرنده اولور اناة تأنی معناسنه در تقدیر کلام حریص اولان اکرچه طعامی غارتکر ویغماجی
کبی سرعتله بوغازنه طیقوب طولدررولیکن مؤمن اول ذات حیات اولان خدایه اعتماد ایلمسندن اوتری طعامی
وسائر ارزاق جسمانیه‌یی مهلت وتأنی ایله اخذ ایلرزیرا مؤمن فرصتك فوت اولمسندن ایمندر وبر یاغی وطامعك ایلرو
کلوب انی غصب وغارت قیلمسندن دخی ایمندر زیرا که اول مؤمن حق تعالینك اعدا اوزره اولان قهرنی بیلور وبر کسه
برآخر کسه‌نك ملکنی غصب وغارت ایلسه اول غاصب وغارتکره حق تعالی حضرتلری نه کونه قهر وغضب ایلیه جکنی
یقینا مشاهده قیلور بو اجلدن صحیح مؤمن اولان کمسه‌دن حرص وطمع کیدوب فارغ وآزاده اولور (مثنوی)

ایمنست ازخواجه تاشان دکر * که نیایندش مزاحم صرفه بر * اول مؤمن غیری خواجه تاشلرندن دخی ایمندرکه
انلرا کا صرفه برمزاحم کاه لرخواجه تاشان برافندی قوللری دیمکدر بوراده مراد مؤمنلردرکه جمله سی الله بنده لریدر
صرفه نفع وفائده یه دیرلر صرفه برفائده یی ایلدیجی یعنی کیدریجی دیمکدر حاصل کلام مؤمن کندی اقرانی اولان
خواجه تاشلرندن دخی ایمندرکه انلرا کا نفع وفائده کیدریجی وازدحام ایدیجی کلمزلر زیرا برمؤمن برمؤمن ایچون مقدر
اولان نفع وفائده یی کیدرمکه قادر اولمز ومؤمنلرک شانندندرکه برآخر مؤمنک ملکنده اولان نفع وفائده یه طمع ایدوب
اکا مزاحمه قیلمز بلکه کندی یه مقسوم اولان هرنه ایسه اکا قانع اولوب حد شرعندن متجاوز اولمز (مثنوی) عدل شه را
دید درضبط حشم * که نیارد کرد کس برکس ستم * لاجرم نشتابد وساکن بود * ازفوات حظ خود ایمن بود * مؤمن
پادشاهک خدم وحشمنک ضبطی اوزره عدلنی کوردیکه کمسه کمسه اوزره ظلم ایلمکه قادر اولمز لاجرم مؤمن سرعت
وشتاب ایلمز وساکن اولوب صبر وتأنی قیلور کندینک حظنک فوت اولمسندن ایمن اولور یعنی مؤمن شاه حقیقتک حشم
ولشکری ضبط وربط ایلدیکی اوزره کمال عدلنی بروجه یقین مشاهده قیلدی وبیلدیکه برکسه برکسه یه ظلم ایلمکه قادر
اولمز اکر بحسب الظاهر ظلم ایلرسه ده بیلورکه اول ظلمی حقیقتده ظالم کندی نفسنه ایلرومظلومه اول عین نفع وفائده
اولور اکر حق تعالی اول ظالمه برقاچ زمان مهل دخی ویررسه انک ملکندن چقمغه وپنجهٔ قهرندن کمسه انک خلاص
اولمغه مجال وقدرتی اولمدیغنی دخی بیلور لاجرم اکل وشربه وکسب ارزاق واسبابه حریص اولمز وسرعت وعجله قیلمز
بلکه ساکن وصابر اولور وتأنی قیلور وکندینک حظ ونصیبنک فوت اولمسندن ایمن اولور زیرا بیلورکه برکسه نک نصیبی
اندن فوت اولمق احتمالی یوقدر وبرکسه نک رزقنی برآخر کمسه دفع ومنع ایلمکه قادر دکلدر چونکه حال بویله در ومؤمن
بوکه عالم وعارفدر اصلا اندن رزقی ایچون حریص اولمق وعجله قیلمق صادر وظاهر اولمز (مثنوی) پس تأنی دارد وصبر
وشکیب * چشم سیر ومؤثرست وپاک جیب * کین تأنی پرتو رحمان بود * وان شتاب ازهزهٔ شیطان بود * پس اول مؤمن
هرکارده تأنی وصبر وشکیب طوتر چشم سیر ومؤثر وپاک جیب وبس باء عربیله زیاده معناسنه اولمق دخی جائزدر تقدیر
کلام اول مؤمن کندی مولاسنه اعتمادی اولدیغندن اوتری چوق تأنی وصبر وشکیب طوتر کوزی طوق در وسائر
اخوانی کندی نفسی اوزره ایثار واختیار ایدوب انلره الندە اولنی بذل ایدیجیدر کما قال الله تعالی ویؤثرون علی انفسهم
ولوکان بهم خصاصة) ودخی انک جیب قلبی بخل وشحدن وحرص وطمعدن وسائر اخلاق ذمیمه دن پاک وطاهردر وانک
قلبنده اوصاف ربانی وپرتو رحمانی متجلی وظاهردر زیرا بوتأنی وتحمل رحمانک پرتویدر واول شتاب وعجله شیطانک
تحریک وتخفیفندندر کما قال علیه السلام التأنی من الرحمن والعجلة من الشیطان تأنی وصبر اللهک صفتیدر انکیچون
سموات وارضی التی کونده خلق ایلدی تاکم بنده لری عجله دن پرهیز ایدوب هرکاری تأنی ایله ایشلیه لر نته کم اوچنجی
جلدده اذا بایعت فقل لاخلابة حدیثنک بیاننده بورایه مناسب اولان تحقیق وکلمات مرور ایلمشدر هزه کسر ها ایله تخفیف
وتحریک معناسنه در (مثنوی) زانکه شیطانش بترساند زفقر * بارکیر صبررا بکشد بعقر) ازنبی بشنو که شیطان در
وعید * می کند تهدیدت ازفقر شدید * زیرا شیطان انی فقردن قورقودر صبر بارکیرنی عقرایده لر عقر سکرلمک معناسنه
دریعنی حریصک مولاسنه اعتمادی اولمدیغی اول سببدندر شیطان انی وسوسه ایدوب فقردن قورقودر انک صبروتأنیسی
بارکیرنی سکرلمکله اولدر وقرآن عظیمدن ایشت که شیطان وعیدده فقرشدیددن سنی قورقودر یعنی شیطان العین
وعید وتخویفده سنی فقردن قورقودرکه قرآن عظیمده ثابتدر نته کم سورهٔ بقره ده اولان آیتده اشارت بیوررلر (الشیطان
یعدکم الفقر) جناب عزت بیوررکه قوللرم شیطان سزه وعده ایلر فقری یعنی حین انفاقده صدقه دن منع ایدوب فقردن
تخویف ایدر (ویأمرکم بالفحشاء) وسزه امر ایلر بخل ومعاصی وامسا کی (والله یعدکم مغفرة منه) والله تعالی سزه وعده
ایلر اول انفاقدن مغفرت ورحمتی (وفضلا) وفضل وعد ایلر (والله واسع علیم) الله تعالی واسعدر اعطاده وعالمدر عبادنک
جمیع احوالنه (مثنوی) تاخوری زشت وبری زشت ازشتاب * بی مروت بی تأنی بی ثواب * لاجرم کافر خورد در هفت
بطن * دین ودل باریک ولاغر زفت بطن * تاکم شتاب وعجله دن زشت ییه سن وزشت ایلته سن بودخی وجهدرکه دینه
تاشتاب وعجله دن زشت برسن وزشت ایلتورسن مروتسز تأنی وثوابسز لاجرم کافر یدی بطنده بر کافرک جان ودلی باریک
ولاغردر اما بطنی زفت وبزرکدر یعنی شیطان ای حریص سنی فقر وفاقه دن برمرتبه تخویف ایلرکه حتی زشت برسن
وزشت ایلتورسن شتاب وعجله دن نه مروت ونه تأنی ونه ثواب که بونلردن بریسی سنده قالمز بلکه اسباب وارزاقه
زیاده حریص اولدیغکدن انک حصولنه عجله ایدوب الدیغک ویدیکک حرام اولور وکارک تأنی وثوابدن بری اولور لاجرم کافر
تأنی وصبردن بری اولوب طعامه زیاده حریص اولدیغندن یدی بطن مقدارنده ییررو جی وقلبی باریک ولاغردر اما شکمی
بزرک وسمیندر نته کم بوحدیث شریفدن وبوبیان لطیفدن کافرک نقدر ییدوکنی ومؤمنک نقدر ییدوکنی معلوم

ایدینورسن * درسبب ورود این حدیث مصطفی که فالکافر یأکل فی سبعة امعاء والمؤمن یأکل فی معاء واحد *
رواه ابوهریرة بو شرح لطیف حضرت حبیب اکرمک صلی الله علیه وسلم بوحدیث شریفک سبب ورودی بیاننده درکه
بیوررلرکه کافر یدی بطنده یر یعنی چوق یر وتأنی ایتمیوب عجله وحرصله یر ومؤمن بربطنده آز وحرص وعجله سز تأنی ایله
یرلاجرم کافر حریص وپرطمع اولور ومؤمن کندویی قناعت اوزره قیلور المعاء ما یدخل الطعام من بطن الانسان
یعنی مؤمن اکل ایدر بطن واحد مقداری دنیا اکا سجن مثابه سنده اولوب قلبی آخرته متعلق اولدیغندن دروننه
طعام سکمیوب انجق تقویة للبدن اکل ایلدیکندن کنایه اوله ویاخود اکل حلال قلیلدر وکافر اکل ایلردیدی
بطن مقداری دنیایه واکل وشربه کمال میلندن اوتری وشهوات نفسانیه یه حرصندن اوتری پس دنیا کافرک جنتی
مثابه سنده اولوب سوء خاتمه وعاقبتدن خوف وخشیتی اولمیوب تن پرست اولمغین طعام درونده هضم اولدیغندن
یدی بطن مقداری یر وامعاء معانک جمعیدر که غیر منصرفدر * مثنوی * کافران مهمان پیغمبر شدند * وقت
شام ایشان بمسجد آمدند * کامدیم ای شاه اینجا مافنق * ای تو مهماندار سکان افق * کافرلر پیغمبر حضرتلرینک
مهمانی اولدیلر اخشام وقتنده انلر مسجده حضرت رسوله کلدیلر ودیدیلرکه ای شاه بز بورایه قنق کلدک ای
نبی مختار سن اطراف عالمده ویاخود اطراف آسمانده ساکن اولنلرک مهمانداریسن افق آسمانک اطرافنه دیرلر
بوراده اطراف عالمده ساکن اولان کمسه لرک مهمانداریسن دیمکده جائزدر اما اطراف آسمانده ساکن اولان
ملائکه نک مهمانداریسن دینلسه دخی لطیف اولور یعنی دیدیلرکه ای رسول کریم سنک کرمک شول غایتده درکه سن
اهل آسمان وساکنان زمینک مهماندار یسن بوجمله سی سنک خوان کرمکدن نواله الیجیلردر دیدیلر * مثنوی *
بی نوائیم ورسیده مانزدور * هین بیفشان برسرما فضل نور * بزبی نوالرز وایراقدن ایرشمشزسن بزم اوزرمزه
فضل نور نثار ایله یعنی بزازقسز قرنلر عزآج ایراقدن کلمش کمسه لرز بزم باشمز اوزره فضل وکرمکی نثار ایدوب بزم قلبمزی
مسرور وپرنور ایله * مثنوی * کفت ای یاران من قسمت کنید * که شما پرازمن وخوی منید * اول عدل وداد سلطانی
یاران واصحابه توجه ایلدی جمله شاهان وعبادک دستکیر ومعینی یعنی جملهٔ پادشاهلرک وسائر عبادک
معین ودستکیری اولان سلطان عدل ودادا اصحاب کرامه توجه ایلدی ودیدی ای بنم یارانم بونلری قسمت
ایلیکز زیرا سز بندن وبنم خویمدن پر ومملوسز یعنی بنم خاصیت ذاتیه م وایثار صفاتیه م سزلک وجودیکزه طولمش
وکالیله تأثیر قیلمشدرکه کدرکه بن نیجه مهمانی سورسم سز دخی سوه سز وبن نیجه ضیفه اکرام ایلرسم سز
دخی ضیفکزه اکرام ایلیه سز * مثنوی * پربود اجسام هرلشکر زشاه * زان زنندی تیغ براعدای جاه * زیرا
هرلشکرک جسملری شاهدن پر اولور اول سببدن لشکر اعدای جاه اوزره تیغ اوررلر یعنی هرلشکرک جسملری پادشاهک
حکمندن وخویندن پر اولورانکیچون پادشاهک منصب وجاهنک اعداسی اوزره تیغ اوررلر اکر پادشاهک
حکم وخویندن لشکرک وجودی طلو اولمیدی پادشاهک سلطنتنک دشمننه لشکر نیچون تیغ اورردی پس
پادشاهک غیرت چکوب عدوسنه تیغ اوران کمسه لردن برینه خطاب ایدوب بومعنایی سائره تفهیم ایلمکدن اوتری
بیوررلر * مثنوی * تو بخشم شه زنی آن تیغ را * ورنه براخوان چه خشم ایدترا * بربرادر بی کناهی میزنی * عکس
خشم شاه کرزه منی * شاهک اعداسنه سن اول تیغی شاهک خشمی سببیله اوررسن یوخسه اخوانک اوزره سکا
نه خشم کلور بربی کناه برادرک اوزره شاهک خشمنک عکسی اون بطمان بر کرز اوررسن یعنی مثلا اهل اسلامدن ایکی
پادشاه اولسه لر وانلر سلطنت خصوصنده مقاتله قیلسه لر وطرفیندن اولان عسکرک جمله سی مؤمن اولسه لر المؤمنون
اخوة حدیثنک موجبنجه مؤمن مؤمنک قرنداشیدر مع هذا ای سامع اولان کمسه سن فرضی اول سلطنت
خصوصنده محاربه ایلین پادشاهلردن برینک عسکرندن اولسک اول پادشاهک سلطنتنه عدو اولان ومعارضه قیلان
اخوانک اوزره سن تیغ اوررسن سن اول تیغی شاهک خشمی سببیله اوررسن یوخسه دینده اولان اخوانک اوزره سکا نه
خشم کلوردی یعنی اکر بویله اولمسیدی سکا خشم کلمزدی بربی کناه اولان برادرکه شاهک خشمنک عکس واثری سببیله
کرز کران اوررسن حال بوکه سنکله انک ما بیننده اصلا عداوت وغرض یوقدر بلکه سنک اکا وانک سکا اولان عداوتی
ایکی پادشاهک بری برینه اولان خشم وعداوتلرینک عکس واثرلریدرکه خشملرینه دخی تأثیر ایدوب انلردخی اول
واسطه ایله بری برینه عداوت ایدیجی اولور بوندن معلوم اولدیکه پادشاهک خویی کندی لشکرینه سرایت ایلرامش
* مثنوی * شه یکی جانست ولشکر پرازو * روح چون آبست واین اجسام جو) شاه برجاندر ولشکر اندن مملودر وروح
آب کبیدر وبواجسام جوی کبیدر ایرمق آب ایله نیجه طولارسه واندن نه مرتبه قدر وشرف بولورسه جسم دخی قلب
وروحدن انک کبی قدر وشرف بولور وکذلک لشکر دخی کندی شاهلرینک استعدادینه کوره حالتپذیر اولور وروش

وحركت قيلورلر (مثنوى) آب روح شاه اكر شيرين بود * جمله جوها پر زآب خوش شود) شاهك روحى آبى اكر شيرين اوله جمله
جويلر آب خوشدن پر اولور يعنى پادشاهك آب روحى صلاح ودين ايله متصف اولوب لطيف اولورسه جمله لشكرلرين جوى
اجسامنه كيدر اول روحك عدالت ولطافتندن پر اولور ولذت وحلاوت بولور زيرا پادشاه بو عالم اجسامده قلب كبيدر
وانك عسكرى قواى جسمانيه كبيدر نيجه قلب صالح اولسه قواى جسمانيه دخى صالح اولور نيجه قلب فاسد اولسه اعضا
وقواى جسمانيه دخى فاسد اولور نته كم رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بو معنايه اشارت ايدوب بيوردلر
القلب ملك وله جنود فاذا اصلح الملك صلحت جنوده واذا افسد الملك فسدت جنوده رواه البيهقى عن ابى هريرة (مثنوى) كه
رعيت دين شه دارند بس * اينچنين فرمود سلطان عبس * زيرا رعيت ولشكر شاهك دين وعادتن طوترلر انجق سلطان
عبس بونك كبى بيوردى نته كم الناس على دين ملوكهم بيورديلر يعنى ناس پادشاهلرينك عادتى اوزره دردمك
اولوردين بونده عادت معناسنه اولور وسلطان عبس ديمك حقنده عبس نازل اولان سلطان ديمك اولور وعبس نك تفسيرى
ايكنجى جلدده ترك كفتن ان مرد ناصح شرحنده چون روايت مى فزايد درد بس بيتنك شرحنده مفصل مرور ايلدى
(مثنوى) هر يكى يارى يكى مهمان كزيد * در ميان يك زفت بود وبى نديد * الحاصل هر برى بر مهمان اختيار
ايلدى انلرك ميانتده بر جسيم كمسنه وار ايدى وجسامتده بى نظير ايدى * مثنوى * جسم ضخمى داشت
كس اورا نبرد * ماند در مسجد چو اندر جام درد * بر بيوك جسم طوتاردى انكچون كمسه انى خانه سنه ايلتمدى جام
ايچره دردو بوصه قالديغى كبى اول جسيم اولان مهمان مسجد ايچره قالدى ضخم بوغون وكوده لو اولمق وغليظ اولان
كمسنه دخى ديرلر (مثنوى) مصطفى بردش چو واماند از همه * هفت بز بد شيرده اندر رمه * چونكم اول زفت وجسيم
اولان كافر جمله دن كيرو قالدى مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى انى خانهٔ سعادتلرينه ايلتدى سوريده سود
ويريجى يدى كچى وار ايدى (مثنوى) كه مقيم خانه بودندى بزان * بهر دوشيدن براى وقت خوان * كه اول كچيلر
خانه ده مقيم ايديلر خوان وطعام وقتى انلرى صاغمقدن اوترى يعنى طعام يمك وقتنده اول يدى كچينك سودنى صاغوب
ايچكدن اوترى اول كچيلر خانه ده طورورلردى * مثنوى * نان واش وشير ان هر هفت بز * خوردان بو قحط عوج
ابن غز * نان وآشى واول يدى كچينك سودنى اول ابو قحط اولان غزاوغلى عوج يدى يعنى اول چوق ييجى سبب قحط
اولان عوج مثال اول حضرتك سعادتخانه سنده اولان نان وآشى واول يدى كچينك سودنى جميعا يدى غزغين
معجمه نك ضمه سيله وزاء معجمه نك سكونيله تركماندن برجنس طائفه در چوق ييجيلر ويغماجيلردر وابن ده
همزه وزندن اوترى كسرله وقطع ايله اوقنور وعوجك جيمى دخى كسرله اوقنور وعوج اكرچه ابن عنقك اسميدر
ليكن بونده اول كافر بر سبيل استعارهٔ تمثيليه عظيم وجسيم اولوب زياده اكول اولديغندن اوترى عوجه
تشبيه اولنمشدر ابو قحط اولمه سى چوق ييوب قحطه سبب اولديغندن اوتريدر * مثنوى * جمله اهل
بيت خشم آلوشدند * كه همه در شير بز طامع بدند * جمله اهل بيت رسول عليه السلام بوندن خشم آلود اولديلر زيرا
انلر دو كليسى اول خانه ده اولان كچينك سودينه طامع واميد وار ايديلر (مثنوى) معده طبلى خوار همچون طبل كرد)
قسم هجده آدمى تنها بخورد * بر مفت خوار معده يى طبل كبى ايلدى اون سكز آدمينك قسم نصيبنى يدى طبل خوار
وصف تركيبيدر مفت بيجى معناسنه طبليده اولان يا خوار لفظنه مصروف اولور تقدير كلام معده را طبل خوارى
همچون طبل بزرك كرد ديمك اولور هجده اون سكز ديمكدر بوراده تحديد اولميوب تكثير مراد اولمق دخى محتملدر و تقدير
معناسى معده يى بر مفت ييجى چوق يمكله طبل كبى بيوك ايتدى نيجه ادمينك قسمتنى تنها باشنه يدى * مثنوى *
وقت خفتن رفت ودر حجره نشست * پس كنيزك از غضب در را ببست * اول مهمان جسيم ياتمق وقتنده كندى حجره ده
اوتردى پس كنيزك غضبندن قپويى باغلدى * مثنوى * از برون زنجير درراد رفكند) كه ازو بد خشمكين ودردمند
طشره دن قپونك زنجيرنى براقدى يعنى طشره سندن قپونك زنجيرنى كليدلدى زيرا كنيزك اول مهماندن خشمناك
ومجروح ايدى * مثنوى * كبر را در نيم شب تا صبحدم * چون تقاضا آمد ودرد شكم * كافره نصف الليلده صباح
وقتنده دك چونكه تقاضا ودرد شكم كلدى * مثنوى * از فراش خويش سوى در شتافت * دست بر در چون نهاد
اوبسته يافت * پس اول مهمان كندى دوشكندن قالقوب قپو جانبنه سرعت ايلدى چونكم اوالنى قپويه قودى باغلو
بولدى * مثنوى * در كشادن حيله كردان حيله ساز * نوع نوع وخود نشد آن بند باز * اول حيله ساز قپويى اچمغه
حيله ايلدى نوع نوع وخود اول قپونك بندى اچق اولمدى يعنى اول حيله دوز ييجى قپويى اچمغه درلو درلو حيله ايلدى
وخود اول قپو كشاده اولمدى (مثنوى) شد تقاضا بر تقاضا خانه تنك * ماند او حيران وبى درمان ودنك * اول مهمانه
تقاضا اوزره تقاضا اولدى خانه ايسه تنك اول مهمان حيران وبيدرمان ودنك قالدى * مثنوى * حيله كرد او وبخواب

اندر خزيد * خويشتن در خواب در ويرانه ديد * اول مهمان چونكم قپويى اچمغه قادر اولمدى حيله ايلدى وخواب
ايچره ايمكلدى دوشنده كندوسنى ويرانه ده كوردى (مثنوى) زانكه ويرانه بد اندر خاطرش * شد بخواب اندرهم انجا
منظرش * زيرا انك خاطرنده ويرانه ايدى لاجرم واقعه ده دخى انك منظرى هم اورايه اولدى يعنى واقعه سنده انكچون
ويرانه يى كوردى كه خاطرنده وقلبنده بيدارلك حالنده ويرانه وار ايدى خواب ايچره دخى انك نظرى هم اول ويرانه يه
اولدى زيرا بر كمسنه نك يقظه حالنده اكثر تفكرى وتصورى نه اولسه واقعه حالنده صورت باغلر وقلبنده منقش اولان اكثر
دنيادرو دنيا عالم رؤياده صورت باغلسه يا مزبله شكلنده ويا خلا ويا خود ويرانه شكلنده صورت باغلر (مثنوى)
خويش در ويرانهٔ خالى چو ديد * او چنان محتاج اندر دم بريد * اول مهمان چونكم كنديسنى خلقدن خالى بر ويرانه ده
كوردى اول مهمان انجلين محتاج ايدى اول دمده حدثلدى يعنى قضاى حاجت ايتمكه زياده محتاج ايدى چونكم
كنديني بر خالى ويرانه ده كوردى فى الحال دوشكنى پر نجس ايلدى (مثنوى) كشت بيدار وبديدان جامه خواب) پر حدث
ديوانه شد از اضطراب * خوابدن بيدار اولدى او جامه خوابى پر حدث كوردى اضطراب وخجالتندن ديوانه اولدى
* مثنوى * زاندرون او برامد صد خروش * زين چنين رسوايى بى خاك پوش * انك درونده نيجه خروش وناله يوقارو
كلدى بو خجلين خاكه اورتلمز رسوايلقدن اوترى انك چونكم بو فضاحته وقباحته سبب كثرت اكل وشرب در عاقله
بونده حصه بودر كه كثرت اكل وشربدن پرهيز ايليه تا كم قبردوشكنده خفته اولدقده فضاحت وقباحتى ظهوره كلميه
وحشرده ونشرده بيدار اولوب قبردن يوقارو قالقدقده بين الناس شرمسار وخجلنك اولميه * مثنوى * كفت خوابم
بدتر از بيدار يم * كه خورم اين سو وان سو مى ريم * بانك ميزد واثبورا واثبور * انچنانكه كافر اندر قعر كور * اول مهمان
اويانوب چونكم بو حالت قبيحه يى كوردى كنديسنه بنم خوابم بنم بيدارلغمدن قبيحدر ديدى زيرا بو جانبده يرم اول
جانبده حدثلرم اول مهمان بو حالى كوروب دردوالمندن واثبورا واثبورا ديوب بانك اوردى انجلين كه كافرلر مقبره نك
قعرنده يعنى كافرلر جهنم حفره سى اولان مقبرنك دبنده نه كونه واثبورا واثبورا ديرلرسه اول كافر دخى بو شنعت
وفضاحتى كوروب واثبورا واثبورا ديو صداويردى ثبور هلاكه ديرلر واثبورا ديمك هلاكى كندى يه دعوت ايلمكدر يعنى
اى موت وهلاك سن كل بنى اولدر كه بو حالت قبيحه يى تا كورميم ديمك اولور وبونده حيوان كبى كثرت اكل وشربه مقيد
اولمنك واسراف قيلمنك عالم برزخده فضاحتى وصورت قباحتى ظهوره كلوب واكول وشروب اولان كمسنه لر كنديلرك
اول مرتبه ده فضاحت وقباحتلرين كوروب ومقام مقعدنى ملوث قيلدقلرنى بعد الانتباه مشاهده قيلدقلرنده كمال
خجالتلرندن بالكليه هلاك اولمغى كنديلره دعوت ايلمكه ودخى ياويلتا ويا ثبورا ديو سويلمكه تنبيه واشارت واردر
زيرا الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا حديثنك خواسنجه ناس اولدكدنصكره بيدار اولسه لر كركدر وبودنياده
درونلرينه حرامدن وخبيث اولان طعامدن هر نه قوديلرسه ومقتضاى حيوانيتلرى اوزره هر نه يديلرسه انك قباحت
وفضاحتنى اولوب بيدار اولدقدنصكره مشاهده قيلسه لر كركدر كه اول حينده اول فضاحت وخجالتيله كوره لر كمال
اضطرابلرندن واثبورا ديه لر نته كم كافرلر جهنمدن بر ضيق وتنك وتاريك مكانه القا اولندقده واللرى بويونلرينه مقيد
قيلندقده اول مكان ضيقده واثبورا ديه لر وقال الله تعالى فى سورة الفرقان واذا القوا منها مكانا ضيقا مقرنين دعوا هنالك
ثبورا لا تدعوا اليوم ثبورا واحدا وادعوا ثبورا كثيرا * مثنوى * منتظر كه كى شود اين شب بسر * تا بر آيد از كشادن
بانك در * اول مهمان منتظر كه نيجين بو كيجه باشه كيدر رواخر اولور تا قپونك اچلمغندن بانك در يوقارو كله وقپونك
اچلديغنك صداسنى اول استماع قيله * مثنوى * تا كريزد او چو تيرى از كمان * تا نه بيند هيچكس اورا چنان * تا كم اول
مهمان كماندن تير قاچر كبى قاچه تا هيچ كمسه انى انجلين مردار وپر نجس كورميه * مثنوى * قصه بسيارست كونه
ميكنم * باز شد آن در رهيد از درد وغم * محصل مهمانك قصه سى وغصه سى چوقدر كوته واختصار ايلرم اول
قپو آچلدى مهمان دردوغمدن قورتلدى واول غصه دن نجات بولدى بعده انك حالى نه اولديسه بو سرخ شريفدن
معلوم اولور * در حجره كشادن مصطفى عليه السلام بر مهمان وخود را پنهان كردن تا او خيال كشا ينده را نبيند
وخجل نشود كستاخ بيرون رود * بو سرخ شريف حضرت مصطفى عليه السلامك حجره نك قپوسنى مهمان اوزره
اچسيد رو حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم كنديسنى پنهان ايلمسيدر تا اول مهمان قپويى اچيجينك وجودى
خيالنى كورميه وقباحتندن خجل وشرمسار اولميه كستاخ وبى ادبانه طشره كيده * مثنوى * مصطفى صبح امد
ودر را كشاد * صبح ان كمراه را اوراه داد * حضرت مصطفى عليه السلام صباح كلدى وقپويى اچدى صباح اول
كمراهه اول حضرت يول ويردى * مثنوى * در كشاد وكشت پنهان مصطفى * تا نكردد شرمسار آن مبتلا * حضرت
مصطفى عليه السلام قپويى آچدى وپنهان اولدى تا كم اول مبتلا خجل وشرمنده اولميه * مثنوى * تا برون آيد

رود گستاخ او * تا نبیند در کنار اپشت ورو * تا کم اول مهمان حجره دن طشره کله وگستاخ بی باك کیده تا قپویی
اچیجینك پشت وروینی كوره میه وانی كورمكله شرمسار اولوب مضطرب اولمیه پس اول حضرتك نه وجهله
مستور وپنهان اولدیغنك بیانه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) یا نهان شد در پس چیزی و یا) از ویش پوشیده دامان خدا
اول حضرت علیه السلام یا بر شیئك اردنده نهان اولدی و یا خود اول حضرتی حق تعالینك ستارلغی دامانی اول
مهماندن ستر وپنهان ایلدیکه هرکز اول مهمان او حضرتك نشانی كورمدی دامانندن مراد بونده حق سبحانه وتعالینك
ستاریتی اولور * مثنوی * صبغة الله گاه پوشیده کند * پردهٔ بیچون بران ناظر تند * تا نه بیند خصم را پهلوی خویش *
قدرت یزدان ازان بیشست بیش * الله بویاسی گاهی پوشیده ایلر اول ناظر اوزره بیچون پرده طوترتا کندینك یاننده
خصمنی كورمز قدرت یزداندن زیاده درزیاده صبغة الله بویه سی دیمکدر بونده مراد حق تعالینك ستاریتی
وغفاریتی بویه سیدر وبو آیت کریمه نك تفسیری ایکنجی جلدده بیان آفت تأخیر خیرات بفرد اسرخنده صبغة الله کشت
حم تك هویتنك شرحنده کچدی وبونده خلاصهٔ کلام اولدرکه الله تبارك وتعالینك ستاریتی بویه سی گاه اولورکه برشیئ
پوشیده ومستور ایلر اول ناظر اوزره بر بیچون وبی چکونه پرده اورر که اول پرده نك اصلا ظاهرده اثری یوقدر لیکن
معنی یوزنده عظیم اثری اولور حتی ناظر اولان کسه کندی قننده خصمنی كورمز نته کم حضرت حبیب اکرم صلی الله
علیه وسلم کفار مکه دن فرار ایدوب حضرت ابوبکر رضی الله تعالی عنه ایله بر مغاره یه انلرك كوزی اوکنده کیردیلر اول
حضرتك اول مغاره یه کیردیکنی كوردیلر اما کلوب مغاره قپوسنه ایردکده كوردیلر بر عنکبوت آنك قپوسنه بر پرده
اورمش درحال شبهه وگمانه دوشدیلر ودیدیلر که اکر انلر بوغاره کیره لردی بو عنکبوتك پرده سی بوزیلوردی معلوم
اولدیکه بوغاره کیرممشلردر دیوب رجوع ایلدیلر وحق تعالی اول حضرتی انلرك كوزندن مستور ایلدی حق تعالی
حضرتلرینك قدرت وقوتی بوندن دخی زیاده درکه برکسنه جمیع عالمینك كوزلرینك اوکنده ایکن انی كوردرممکه قادر اوله لر
پس برسؤال لازم گلورکه دینه حضرت پیغمبر علیه السلام اول کافرك حالنی نور نبوتله كوروب انك تقاضاسنه عالم اولوب
اول حینده قپویی اچسه اول کافره یول ویرسه تاکم اول کافر فضیحتلری كورمسه اولمزمیدی بونك سببی نه ایدی پس
بوسؤال مقدره یه بو بیتلری جواب موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر * مثنوی * مصطفی می دید احوال شبش * لیك مانع
بود فرمان ربش * حضرت مصطفی علیه السلام اول مهمانك کیجه واقع اولان احوالنی كوردی لیکن حق تعالینك
فرمانی اکا مانع اولدی اول اجلدن گلوب قپویی اچمدی واول مهمانه یول ویرمدی * مثنوی * تا که پیش از خبط
بگشاید رهی * تا نیفتد زان فضیحت در چهی * لیك حکمت بود وامر آسمان * تا ببیند خویشتن را او چنان * تاکم
خبط وخطا ایلمکدن اول اکا بر یول اچیدی تاکم اول فضاحتدن بر چاهه دوشمیدی یعنی بو قابل ایدیکه حضرت نبی
اول مهمانه بریول اچیدی واول مهمان اول رسوا ایلقدن غم قویوسنه دوشمیدی بلکه اول خانه دن چیقوب قاچیدی
لیکن حکمت الهی وامر آسمانی بوایدیکه تاکه مهمان کندوبی انجلین كوره یعنی کندیسنی اول مهمان آنك کبی
بر فضاحت وقباحتده كوره واول قباحت آنك ایمان وهدایتنه سبب اوله بو اجلدن حضرت مصطفی علیه السلام
اول خانه نك قپوسنی آچدی واول مهمان اول فضاحتدن خلاص اولدی (مثنوی) بس عداوتها که آن یاری بود *
بس خرابیها که معماری بود * چوق عداوتلر اولورکه اول یارلق ودوستلغه سبب اولور چوق خرابلقلر اولورکه اول
معمارلق اولور یعنی چوق عداوتلر اولورکه اول یارلغه ودوستلغه سبب اولورکه مثلا حضرت عمر رضی الله عنه حضرت
پیغمبره عداوت ایدوب اول حضرتك قتلنه گلدکده ایمان وهدایت بولوب اول حضرتك یاری اولدی وحضرت
پیغمبر علیه السلامك اول مهمانه فتح باب ایلمسی اکرچه بحسب الظاهر عداوته مشابه اولدی ولیکن اول
مهمانه معنا یارلق اولدی زیرا اول مهمان اول واسطه ایله ایمان واسلام بولدی چوق خرابلقلر اولورکه اول
معمورلغه سبب اولور نته کم اول کافرك فعل قبیحی خرابلق ایدی لیکن انك اسلامه گلوب معمور اولمسنه سبب اولدی
* مثنوی * جامه خواب پرحدث راآن فضول * قاصدا آورد در پیش رسول * مهمان کتدکدنصکره اول پرحدث
اولان جامه خوابی بر فضول یعنی اهل خانه دن بریسی رسول اکرم حضرتلرینك عن قصد اوکنه کتوردی ودیدی
* مثنوی * که چنین کردست مهمانت ببین * خنده زد رحمة للعالمین * که كور یا رسول الله سنك مهمانك بویله
ایلمشدر عالملر ایچون رحمت اولان حضرت بر تبسم ایلدی و بیوردی * مثنوی * که بیار آن مطهره اینجا بپیش * تا بشویم
جمله را بادست خویش * که اول مطهره یی بنم قتمه بورایه کتور تا جمیعسنی کندی المله یویایم مطهره فتح وضم میله دخی
اوقونسه جائز اولور مطهره ناس غلط ایدوب مطره دیدکلریدر (مثنوی) هرکسی میجست کز بهر خدا * جان ما وجسم ما
قربان ترا * اهل بیتدن هربرکسه برندن صیچردی بویله دیو که خدانك رضاسندن اوتری بزم جانمز وبزم جسممز سکا

قربان اولسون (مثنوی) ما بشوییم این حدث را تو بهل * کار دستست این نمط نه کار دل) بوحدثی بز یویالم یا رسول الله قو
فراغت ایله بو اسلوب الك کاریدر دلك کاری دکلدر یعنی سن دل وجان منزله سنده سن وبیز دست وخادم مشابه سنده یز پس
بوکونه کار وعمل الك اشیدر جان ودلك ایشی دکلدر دیدیلر * مثنوی * ای لعمرك مر ترا حق عمر خواند * پس خلیفه
کرد وبر کرسی نشاند * ای لعمرك ایله مخاطب اولان سرور حق تعالی سکا عمر اوقودی وسنك حیات شریفه که قسم
ایلدی پس سنی خلیفه ایلدی ورسالت کرسیسی اوزره نصب ایلدی نته کم سورهٔ حجرده حق تبارك وتعالی اول حضرتك
حیات وبقاسنه قسم ایلیوب (لعمرك انهم لفی سکرتهم یعمهون) بیوردی عمر اصلنده عینك ضمه سیله در حیات وبقایه
دیرلر اما قجن لام قسم داخل اولسه ضمه ده ثقلت اولدیغندن اوتری عین مفتوح قیلنمش ولام قسم له عینك مفتوح
اوقنمسی لازم گلمشدر یعنی جناب عزت بیوررلرکه یا محمد بن قسم ایدرم سنك حیاتکه تحقیقا بو قوم لوط غوایت
وضلالتلرنده متحیرلردر (مثنوی) ما برای خدمت تو می زییم * چون تو خدمت میکنی پس ما چه ایم * یا رسول الله
بز سنك خدمتك ایچون دیریلورز چونکم سن خدمت ایلیه سن پس بز نه یه یرارز بزونه مصلحته یرارز * مثنوی * گفت آن
دانم ولیك این ساعتیست * که درین شستن بخویشم حکمتیست * نبی علیه السلام اهل بیته دیدی بو سزلك دیدیککزی
بیلورم ولیکن بو بر ساعتدرکه بونده کندم یومقده برکیزلو حکمت واردر یعنی اول جامهٔ پرحدثی بنفسه کندم یومقده
حق تعالینك برکیزلی عظیم حکمتی واردرکه سز آندن غافلسز بیوردی (مثنوی) منتظر بودند کین قول نبیست *
تا پدید آید که این اسرار چیست * اهل بیت چونکم بو قولی حضرت نبی علیه السلامدن ایشتدیلر منتظر اولدیلر
بویله دیو که بو قول نبیدرکه بهر حال بیهوده وگزاف دکلدر ناظا هرکاه که بو اسرارك نتیجه سی ندر یعنی بو اسرارك حقیقی
کوره لم ندر بهر حال بونك بر نتیجه سی واردر دیوب منتظر اولدیلر * مثنوی * او بجد می شست این احداث را *
خاص ز امر حق نه تقلید وریا * پس اول حضرت بو حدثلری جد وجهد له یودی خاصه امر حقدندر تقلید وریادن دکلدر
یعنی اول حضرتك اول احداثی کندی مبارك اللریله یومسی خاصة حق تعالی حضرتلرینك امرندندر حقیقتنی
بیلمیوب یعنی کسنه یه تقلید ایلدیکندن دکلدر وخلقه کوسترمکدن وانلرا کا تحسین وآفرین دیمکدن اوتری دخی دکلدر
مثنوی) که دلش می گفت کین را تو بشو) که درینجا هست حکمت تو بتو * زیرا آنك قلب شریفی اکا دیدیکه بو جامه خواب
پرحدثی بو که بونده یعنی سن بونی یومقده قات قات حکمت خفیه واردر پس (ما کذب الفؤاد ما رأی) آیت کریمه سنك
موجبنجه اول حضرتك قلب شریفی چونکم كوردیکی وبیلدیکی شیلرده کذب ایلمدی بو خصوصده دخی اول حضرت
قلب شریفنك مقتضاسنه متابعت ایدوب اول جامه خواب پر احداثی جد وسعی له بی ملالت یودی * سبب رجوع
کردن آن مهمان بخانهٔ مصطفی علیه السلام دران ساعت آمد که حضرت مصطفی علیه السلام نهالین ملوث او را بدست
مبارك خود می شست وخجل شدن وجامه چاك کردن او ونوحه وزاری او بر خود وبر حال خود بوسرخ شریف حضرت
مصطفی علیه السلامك سعادتخانه سنه اول مهمانك رجوع ایلمسنك سببنك بیانیدر اول ساعتده گلدیکه حضرت
رسول مکرم صلی الله علیه وسلم انك ملوث وپرحدث نهالینی مبارك الیله یوردی ومهمانك خجل وشرمسار اولمسیدر
وزیاده المندن جامه سنی چاك ایلمسیدر واول مهمانك نوحه وزار یلغی وگریه سیدر کندی اوزره وکندینك حالی اوزره *
* مثنوی * کافرك راهیکلی بد یادگار * یاوه دید آنرا وگشت او بی قرار * اول کافر جکلك خوب ویادگار بر هیکلی
وار ایدی هیکل حمایله دیرلر یاوه وتمش كوردی وغم والمندن او بی قرار اولدی * مثنوی * گفت آن حجره که من جا داشتم
* هیکل آنجا بیخبر بگذاشتم * اول مهمان کندیسنه ایتدی اول حجره که گیجه جای وقرار طوتدم هیکلی اول حجره ده
بی خبر قودم * مثنوی * گرچه شرمش بود وشرمش حرص برد * حرص اژدرهاست نی چیزیست خرد * اول مهمان
اکرچه ایشلدیکی قباحتدن شرمسار ایدی ولیکن انك هیکله اولان حرصی آنك شرم وحیاسنی ایلتدی حرص
اژدرهادر خرد وجزئی برشیء دکلدر فی الحقیقه انسانك هرنقدر شرم وحیاسی اولسه حرص غالب اولدقدنصکره اول شرم
وحیایی اندن ازاله ایدر واندن نیجه نامعقول کارلر ظهوره کتوررر * مثنوی * از پی هیکل شتاب اندر دوید * در وثاق
مصطفی وا را بدید * پس اول مهمان هیکلدن اوتری شتاب ایله حجره یه یلدی حضرت مصطفی علیه السلامك حجره سنده
دخی اول حضرتی كوردی * مثنوی * کان ید الله ان حدث را هم بخود * خوش همی شوید که دورش چشم بد * که اول
ید الله اول حدثی هم کندیسی خوش ولطیف یودی که چشم بد اندن دور اولسون ید الله تعبیریله سورهٔ فتحده اولان
بو آیت کریمه یه اشارت بیوررلرکه قال الله تعالی ان الذین یبایعونك انما یبایعون الله ید الله فوق ایدیهم حق تعالی
حضرتلری اول حضرتك ید مبارکنه کندی الی بیوردی وانلرکه بیعت ایلدیلر همان الله ایله بیعت ایلدیلر بیوردی زیرا
خلیفه نك الی وهر حالی همان مستخلفك الی وانك احوالی وافعالی کبیدر جلد اولده گفتن پیغمبر مر علی را سرخنده

وبعض مواضعده دخی بو آیت کریمه‌نك تفسیری مرورایلمشدر (مثنوی) هیکلش ازیاد رفت وشد بدید * اندر وشوری
کریبا نرادرید * چونکم مهمان بو حالی کوردی انك هیکل یادندن کتدی وانك وجودنده برشوروحالت ظاهر اولدی
کریبانی چاك ایلدی (مثنوی) میزد اودودست رابرروو سر * کله رامی کوفت بردیوار ودر * اول مهمان ایکی النی
یوزینه وباشنه اوردی باشنی دیواره ودره اوردی * مثنوی * انچنانکه خون زبینی وسرش * شد روان ورحم کرد
ان سرورش * انجلین که انك بورنندن وباشندن قان روان اولدی واول مهتر وبهتر عالم اكا مرحمت وشفقت
ایلدی * مثنوی * نعره‌ها زد خلق جمع آمد برو * کبرکو یان ایها الناس احذروا * نعره‌لر اوردی خلق انك
اوزرینه جمع کلدی مهمان اولان کبرایها الناس احذروا دیجی اولدیغی حالده یعنی اول مهمان اولان کافر
حضرت مصطفی علیه السلامك چونکم بو خصلت شریفه‌سنی کوردی انك درونده کمال شوقدن برمرتبه قلق
واضطراب دوشدی که بی اختیار باشنی دیوارلره چالوب نعره‌لر اوردی خلق انك بو حالنی کوروب باشنه جمع اولدی واول
مهمان انلره ای ناس بندن حذر ایلك دیجی اولدی یعنی بن حالت سکر دوجذبه‌ده‌یم وقلق واضطرابله نه
ایشلدیکمی بیلمزم بو حالتدن سزه اورم ویاخود طوقونم پس بندن ای ناس حذر ایلك دیمك اولور * مثنوی * میزد
او بر سرکه ای بی عقل سر * میزد او برسینه که ای بی نور بر * اول مهمان کندی باشنه اوردی بویله دیو که ای عقلسز
باش سینه‌سنه دخی اورردی بویله دیو که ای نورسز وایمانسز سینه یعنی کفر وضلالتده عقلسز اولدیغنه زیاده تحیف
ایدوب کمال اضطرابندن کندی باشنه ای عقلسز باش دیوالیله اورردی وکذلك سینه‌سنك بی نور وایمان نیجه زمان
تیره دل قالدیغنه تحسرلر یوب المندن ای بی نور سینه دیو سینه‌سی اوزره اورردی * مثنوی * سجده می کرد او که ای
کل زمین * شرمسارست از تواین جزو مهین * تو که کلی خاضع امر ویی * منکه جزوم ظالم وزشت وغوی * تو که کلی
خوار ولرزانی زحق * من که جزوم درخلاف ودرسبق * اول مهمان سجده ایلدی بویله دیو که ای کل زمین بو حقیر
ومهین جزوسندن خجل وشرمسارد رسن که کل سن اول اللهك امرنه خاضع سن بنکه جزوم ظالم وزشت وغوی‌ام
سن که کل سن حق تعالی دن دتره‌یوب مضطرب اولورسن وخورلق ومسکنت قیلورسن بنکه جزوم خلافده‌یم
وحقك امرنده سبقده‌یم کل زمیندن مراد بونده حضرت رسول اکرم علیه السلام اولمقدن زمینك کلیسی اولمق محله
انسبدر زیرا ارضه خطاب ایلدکدنصکره اسمانه متوجه اولوب که ندارم روی ای قبلهٔ جهان دیمسی دخی بو معنایی
مؤید اولور وانسان منها خلقناکم ایتنك موجبنجه زمینك جزوید رو بیت ثانینك مصرع ثانیسنده زشت وغوی یرنه
لدوغوی دخی نسخه واقع اولمشدرلد عناد وخصومت ایدیجی معناسنه‌دریعنی اول مهمان کمال خجلتندن یوزونی یره
قودی وزمینه بوکونه خطاب ایلیوب دیدیکه ای زمین بو خور وحقیر اولان جزؤسندن شرمنده وپرحیادرزیراسنکه
بومرتبه کل ایکن وعظیم الجرم ایکن اول اللهك امرشریفنه خضوع ایدیجی ومنقاد اولوب ساکن وبرقرار طوریجیسن
بن سنك برجزوك‌ام ظالم وامرحقدن تجاوز قیلیجی‌یم وزشت واهل خصومتم وکمراه وبی راهم سن بومرتبه کل
ایکن خور ومتواضع سن وحق تعالیدن خائف اولوب متزلزل اولورسن ودتره‌یوب اضطرابلر قیلورسن بنکه سنك
جزوك‌ام حق تعالینك امرنه مخالفت ایلمکده‌یم وانك امرندن وحکمندن سبقت ایدوب تجاوز قیلمقده‌یم
* مثنوی * هرزمان میکرد رو برآسمان * که ندارم روی ای قبلهٔ جهان * هرزمان یوزنی آسمانه ایلردی وبویله دیردیکه
یوزطوتمزم ای قبلهٔ جهان قبلهٔ جهاندن مراد صورتا آسمانه‌درکه اکثر خلق جهانك برمرادلری اولسه اسمان جانبنه
یوزطوتوب متوجه اولورلر حتی حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری دخی تحویل قبله خصوصنده نیجه زمان
مبارك وجهلرین آسمان جانبنه طوترلرومتوجه اولورلردی نته‌کم (قدنری تقلب وجهك فی السماء فلنولینك قبلة
ترضیها آیت کریمه‌سی بو معنایه دلالت ایلر وخلاصهٔ کلام اولدرکه اول مهمان زمینه خطاب ایلدکدنصکره یوزنی
هرزمان آسمان جانبنه ایدوب بویله دیردی ای خلق جهانك قبله‌سی بن سکا متوجه اولمغه لایق یوزطوتمزم که
عصیان وکفرله روسیاه اولمشم وبونجه مدت غفلت ومعصیتلرا یجره قالمشم دیردی بعض نسخه‌ده ای قبلهٔ جهان یرینه
بدین قبلهٔ جهان واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی بو قبلهٔ جهانه لایق یوزطوتمزم دیمك اولوریعنی هرزمان آسمان جانبنه
توجه ایلردی بویله دیوکه بو قبلهٔ جهانه لایق یوزطوتمزم بو نسخه اوزره قبلهٔ جهاندن مراد حضرت نبی علیه السلام
اولسه دخی جائزدر زیرا معنی هرزمان یوزنی آسمان جانبنه ایلردی بویله دیوکه بو قبلهٔ جهان اولان پیغمبره لایق یوزطوتمزم
دیمك اولور (مثنوی) چون زحد بیرون بلرزید وطپید * مصطفی اش درکنار خود کشید) ساکنش کرد وبسی بنواختش
دیده اش بکشاد وداد اشناختش * چونکه اول مهمان حددن زیاده دتره‌دی واضطراب ایلدی پس حضرت مصطفی
علیه السلام انی کندی کنارنه چکدی انی ساکن ایلدی وانی چوقلق اوخشادی انك دیده‌سنی آچدی واکا فهم

وشناخت ویردی یعنی آنك اول حضرت چشم قلبنی کشاده قیلوب اکا حقیقت حالی بیلمکی وفهم ایلمکی عطا ایلدی
پس آنك لرزه وبکاسی اول مرحمت وعطایه سبب اولدی پس کریه وزارینك بو مناسبتله خاصیتنی بیان ایلمکه شروع ایدوب
بیورر * مثنوی * تانکرید ابرکی خندد چمن * تانکرید طفل کی جوشد لبن * مادامکه ابروسحاب کریه ایلمیه چمن
کولمز یعنی مادامکه ابرکریان اولمیه چمن کولمز ومادامکه طفل کریه ایلمیه مادرینك پستانندن لبن جوشه کلمز سحابك
اغلمسی چمنك کولمسنه سبب اولدی وطفلك اغلمسی دایه‌نك اکا سودویرمسنه وشفقت ایلمسنه سبب کلدی * مثنوی
طفل یك روزه همی داند طریق * که بکریم تارسد دایهٔ شفیق * برکونلك طفل طریقی بیلور ولسان حالله بویله دیرکه کریه
ایلیم تا شفیق اولان دایه یتشه یعنی اول طفل صغیر بولنی بیلور ولسان حالله دیرکه اکربن کریه ایلرسم بکا شفقت ایدیجی دایه
یتشور وبکا سود ویرر * مثنوی * تونمی دانی که دایهٔ دایکان * کم دهد بی کریه شیر اورایکان * سن بیلزمیسنکه یاخود
معناسن بونی بیلزمیسنکه دایه‌لرك دایه‌سی کریه‌سز مفت بیره شیر ویرمز دایهٔ دایکان دیمك مربیلرك مربیسی دیمکدر
یعنی سن بیلزمیسن که مربیلرك مربیسی اولان رب العالمین بربنده‌سی کریه ایلمینجه رحمتی شیرنی رایکان ویرمز بلکه آنك
شیررحمتنك جوشه کلمسی بنده‌نك کریه قیلمسنه موقوفدر * مثنوی * کفت فلیبکوا کثیرا کوش دار * تابریزد شیر
فضل کردکار * حق تعالی حضرتلری بنده‌لرینه فلیبکوا کثیرا دیدی انی کوش ایله تا کم کردکارك فضل سودی دوکله
سورهٔ توبه‌ده اولان آیت کریمه‌یه اشارتدر فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا کثیرا مفسرلر دیمشلردرکه صیغهٔ امر اوزره وارد
اولمش خبردر کافرلرك قیامتده خنده‌سی قلیل وکریه‌سی کثیر اولمسنك وجوبنه ولزومنه دلالتدن اوتری تقدیر کلام
سیضحکون قلیلا ویبکون کثیرا دیمك اولور (جزاء بما کانوا یکسبون حق تعالی بونلره جزا ویره جزا ویرمکلکه دنیاده
کسب ایلدکلری شئ سببیله پس دنیاده چوق اغلین اخرتده چوق کولمکه سبب اولورنته‌کم کافرلر دنیاده چوق کولوب
حظ نفسلرنی ویردکلر یچون آخرتده چوق اغلسه‌لر کرکدر * مثنوی * کریهٔ ابرست وسوز آفتاب * استن دنیا همین
دورشته تاب * کرنبودی سوز مهرواشك ابر * کی شدی جسم وعرض زفت وستبر * کریهٔ ابروسوز آفتابدر دنیانك
ستونی همان بو ایکی رشته‌یی بولك تاب امرحاضردر بولك معناسنه یعنی بو دنیانك انتظامی سحابك کریه‌سی وآفتابك کرم
اولمسیدر ای حیات قلبنه طالبی سن هم بو ایکی رشته‌یی بولك وکریه قیلمغی وحرارت درونی بربره جمع ایله تا کم قلبنك حیات
بوله وایمان واسلام سبزه‌لریله مزین اولوب پراوله اکر آفتابك سوز وحرارتی وسحابك اشکی اولمیدی عالمده جوهر وعرض
نشو ونما بولمزدی وجسیم وعریض اولمزدی (مثنوی) کی بدی معمور این هرچار فصل) کرنبودی این تب واین کریه اصل
* بو چار فصل قچن معمور اولورایدی اکر بو حرارت آفتاب وکریهٔ سحاب اصل ومنشأ اولمیدی یعنی اکر آفتابك حرارتی
وسحابك بکاسی اولمیدی بو فصول اربعه معمور اولمزدی ورونق بولمزدی دیمك اولور * مثنوی * سوز مهر
وکریهٔ ابرجهان) چون همین دارد جهانرا خوش دهان) جهانك ابرنك کریه‌سی وآفتابك سوز وحرارتی جهانی چونکم
خوش دهان طوتر یعنی جهانك سحابندن تازه اولان امطارك وآنك آفتابندن ظهوره کلان حرارت چونکم جهانی
خندان طوتر جواب بو بیتدرکه بیوررلر * مثنوی * آفتاب عقل را در سوز دار * چشم را چون ابر اشك افروز دار * پس
سن دخی عقل آفتابنی سوز وحرارتده طوت دخی کوزکی اشك افروز اولان ابرکبی طوت یعنی کوزکی اشك شعله‌لندیریجی
ابرکبی طوت وخشیت الهیدن وشوق ربانیدن اوتری بکا ایت وعقلك آفتابنی دخی سوز وحرارتده طوتوب
درونکی انکله پرشعله ایت تا کم زمین وجودکده اسرار الهی ازهاری ظهوره کله وانوار ربانی اثماری یتوب نشو ونما بوله
وقلبك روضهٔ جنت کبی لطیف وتازه اوله (مثنوی) چشم کریان بایدت چون طفل خرد * کم خوران نانرا که نان آب تو
برد * طفل صغیر کبی سکا چشم کریان کرکدر اول نانی یمه زیرا نان سنك آب رویکی ایلتدی یعنی اکل وشربه مقید اولمه
زیرا اول اکل وشرب سنك الله قتنده اولان یوزك صویی وعرض وناموسکی ازاله ایدرانکیچونکه اکل وشربه مقید اولمغله
رقت قلب کیدوب کثافت بشریه وکدورت طبیعیه حاصل اولور کثافت بشریه ایسه عبادتدن مقصود اولان ذل
وانکساری منع قیلور وانسانی حیوان سیرت ایلر پس انك لطافت روحانیه‌سنی ورونق قلبیه‌سنی ازاله قیلور اما طفل
صغیرکبی بکا ایلمك رحمت حقی مستلزم اولور پس انسان اول بکا سببیله آب روی معنوی حاصل قیلور وعندالله مقبول
اولور * مثنوی * تن چو با برکست روز وشب ازان * شاخ جان دربرکریزست وخزان * برك تن بی برکی جانست زود * این
بباید کاستن انرا فزود) تن چونکم روز وشب بابرك اوله اندن جان شاخی برکریز اولمقده وخزانده در تنك آزغی وقدرتی جانك
آزقسز وقدرتسز اولمسیدر علی الفور بونی ناقص وآنی زیاده ایلمك کرکدر یعنی بدنك یمکده وایچمکده رزقلو اوله وقدرت
وقوت بوله روز وشب تنك صفاده اولمسندن جان شاخی کندینك حظنی وقوتنی دوکیجی اولور خزان وقتنده اشجار اوراقنی
دوکیجی اولدیغی کبی تنك آزقلو اولمسی وقوت بولمسی جانك بی رزق اولمسی وضعیف قالمسنه سببدر پس علی الفور بو بدنی

ریاضتله وعبادتله سعی قیلوب کماله یتورمك کرکدر * مثنوی * اقرضوا الله قرض ده زین برك تن * تا بروید در عوض
دردل چمن * قرض ده کم کن ازین لقمهٔ تنت * تا نماید وجه لاعین رأت * اقرضوا الله امرینه امتثال ایدوب بو تن
برکندن خدای تعالی یه قرض ویرتا کم کوکلده اکا عوض صد چمن بتنه بو لقمه دن تنکی کم وناقص ایله وغداکی وحظکی
حق تعالی یه قرض ویرتا سکا لاعین رأت وجهی ظاهر ونمایان اوله سورهٔ مزملده اولان ایت کریمه یه اشارتدر (واقیموا
الصلوة) قوللرم صلات مفروضه یه اقامت ومداومت ایلیك وآتوا الزکوة دخی زکات واجبه یی ایتا ایلیك (واقرضوا الله
قرضا حسنا) واللهه قرض ویرك حسن ویرمکلکله بوندن مراد سائر انفاقات وتصدقاتدر که واجب اولمیه (وما تقدموا
لانفسکم من خیر) وهرنه شیٔ که نفسکز ایچون تقدیم ایده سز (تجدوه عند الله) الله قتنده انی بولورسز (هو خیرا) انی
خیرلو بولورسز (واعظم اجرا) دخی اجر بوتدن اعظم بولورسز هو تأکیددر تجدوه ده که ضمیری و یاخود ضمیر فصلدر
خیرا مفعول ثانیدر تجدوه یه خیرده قرأتدر رفعله (واستغفروا الله ان الله غفور رحیم) استغفار ایلیك اللهدن جمیع
احوالده زیرا انسان تفریطدن خالی دکلدر تحقیقا الله تعالی غفور ورحیمدر وایکنجی بیتك مصرع ثانیسی بو حدیث
قدسی یه اشارتدر الله تبارك وتعالی بیورر اعددت لعبادی الصالحین ما لاعین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب
بشر ومحصول بیتین شریفین اولدر که اقرضوا الله قرضا حسنا آیت کریمه سنك موجبنجه بو تنك آزقندن فی سبیل الله بذل
ایله که الله یولنده بذل اولان شیٔ اللهه قرض ویرمك کبیدر چونکم سن حق تعالی حضرتلرینه کندی حظ نفسکدن قطع
ایدوب قرض حسن ویره سن انك بدل وعوضی روضهٔ دلده نیجه چمن معنوی وازهار روحانی بتورر وعاقبت جنت اعلایه
یتورر پس لازم اولدیکه تنك بو لقمه سندن کسوب خدای تعالی یه قرض ویره سن وانك یولنده بذل قیله سن تا کم کوزلر
کورمدیکی وجه باقی سکا نمایان اوله وقولقلر ایشتمدیکی جمال حقیقی سکا ظهور ایده (مثنوی) تن ز سرکین خویش
چون خالی کند * پرز مشك ودر اجلالی کند * تن اکل وشربدن حاصل اولان سرکیندن چونکم کندوبی خالی ایلیه
حق تعالی حضرتلری اول تنی مسکدن واجلاله منسوب اولان دردن پر ایلر کندلك فاعلی تن اولسه دخی جائزدر یعنی
بر تن که سرکینه سبب اولان اکل وشربدن کندوبی خالی ایلیه اول تن کندوسنی مسك روحانیدن واجلاله منسوب اولان
لؤلؤی معنویدن طولو ایلر که اول غدانك بدلی حق تعالی آنك قلبنی روایح روحانی ولآلی ربانیدن مملو قیلر (مثنوی) زین
پلیدی برهد وپاکی برد * از یطهرکم تن او برخورد * دخی اول کمسه بو پلیدلکدن قورتولور وپاکلك ایلتور انك تنی یطهرکم
مفهومندن میوه بر یعنی حق تعالی انی قاذورات دنیا ونجاسات هوای نفسدن پاك وطاهر ایلیوب انك بدنی ارجاس
وانجاس معنویدن طاهر اولمقدن حظ ونصیب آلور دیمك اولور سورهٔ احزابده اولان آیته اشارتدر (انما یرید الله لیذهب
عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا) حضرت عائشه وام سلمه وابو سعید الخدری وانس بن مالك روایت ایلدیلر که
برکون حضرت رسول اکرم علیه السلام ام سلمه نك خانه سنه کلمشلردی وام سلمه حضرتلرینك فراش مبارکلرنده بر کلیملری
وار ایدی بسط ایلدی حضرت اول کلیمك اوزرینه اوتوررکن حضرت فاطمه رضی الله عنها کلیکدن بر قاچ نانپاره پخته
ایدوب حضرتك حضور مبارکلرینه کتوردی حضرت بیوردیلر که یا فاطمه اولادك چاغر بیله اکل وتناول ایلسونلر پس
بعد الطعام حضرت اول کلیمك بر جانبنی بونلرك اوزرینه اورتوب بیوردیکه یارب بنم اهل بیتمدن رجسی کیدر وپاکیزه
وطاهر قیل ظاهرا وباطنا اول زمان بو آیت نازل اولدی انکیچون بو بش کمسیه آل عبا دیرلر نته کم بو بیتده اشارت واردر
(بیت) آل العباء رسول الله وابنته * والمرتضی ثم سبطاه اذا اجتمعوا * وتفسیر شریفی تحقیقا الله تعالی دیلمز الا دیلرسزدن
اذهاب وازاله ایلیه رجسی یعنی عذاب وغضبی ای اهل بیت رسول الله وتطهیرا ایلیه سزی تطهیر وپاکلك ایتمکلکله وحضرت
مولانانك بو کلامندن منفهم اولان نکات اولدر که هر شول کمسه که بو اکل وشربدن اجتناب ایتمیه پلیدلکدن خلاص
اولوب آنك تنی تطهیر الهیدن نصیب بولمز واخلاق اهل بیتله متخلق وارزاق آل عبا ایله متلذذ ومتذوق اولمز (مثنوی)
دیو می ترساندت که هین وهین * زین پشیمان کردی وکردی حزین * کر کدازی زین هوسها تو بدن * پس پشیمان وغمین
خواهی شدن * دیو سنی قورقودر که اکاه اول بو ترك اکل وشربدن پشیمان اولورسن وحزین اولورسن اکر بو هوسلردن
بدنکی اریده سن پس پشیمان وغمکین اولورسن پس باء عربیله دخی جائزدر که معنی بویله اولور زیاده پشیمان وغمکین اولورسن
یعنی چونکم ترك اکل وشرب ایتمکله ریاضته مشغول اوله سن شیطان سنی قورقودر بویله دیو که زنهار بو ترك اکل
وشرب ایلمکدن عاقبة الامر پشیمان اولورسن ومحزون قالورسن اکر بو کونه هوسلردن بدنکی اریده سن وضعیف
ونحیف ایده سن صکره پشیمان وغمکین اولورسن وچوق الم واضطرابده قالورسن (مثنوی) این بخور کرمست وداروی
مزاج * وان بیاشام از پی نفع وعلاج * هم برین نیت که این تن مرکبست * آنچه خو کردست آنش اصوبست * شیطان
دیر بونی یی کرمدر وداروی مزاجدر روانی ایچ نفع وعلاجدن اوتری هم بو نیت اوزره که بو تن مرکبدر اول نسنه یی که بدن

خوی ایلمشدر اول اکا اصوبدر یعنی دیو لعین بو کونه وسوسه ایدوب دیر که شو غدالری یی که حاردر ومعده یه نافع ومزاجه
علاجدر واشربه دن شو کونه شرابی ایچ نفع وعلاجدن اوتری تا قوی المزاج اوله سن وصحت وقدرت بوله سن وصورت
صلاحدن کلوب حتی نفسك حظ ایلدیکی احادیث شریفه یی حجت وبرهان کتوروب دیر که حضرت نبی علیه السلام
المؤمن القوی خیر واحب الی الله من المؤمن الضعیف بیورمشدر بو حدیثك مقتضاسنجه اکل وشرب ایله قوی اولان
مؤمنلردن اوله سن وبدنکی بسله هم اول نیت اوزره که بو بدنك روحك مرکب ومطیه سیدر اکا رفق ایلمك لازمدر کما
قال علیه السلام نفسك مطیتك فارفق بها زیرا هرنه یه که بدن اعتیاد ایلیه اکا معتاد اولدیغی شیلری ویرمك اولی
واصوبدر پیغمبر علیه السلام حضرتلری اعط کل بدن ما تعوده بیورمشدر (مثنوی) هین مکر دان خو که پیش آید
خلل * در دماغ دل بزاید صد علل * اینچنین تهدیدها آن دیو دون * آرد و برخلق خواند صد فسون * ودخی اول ابلیس
بو کونه مکر وتلبیس ایدوب دیر که زنهار خوی وعادتنکی دوندرمه زیرا اوکه یوز خلل کاور دماغ قلبکده یوز علل طوغر
بونك کبی تهدیدلری اول دیو دون کتورر دخی خلق اوزره نیجه فسون وفسانه اوقور یعنی دیر که اکاه اول خویکی دوندرمه
ومعتادکی ترك ایلمه زیرا او که فساد وخلل کاور ودماغ قلبکده ریاضتدن نیجه امراض وعلل پیدا اولور بونك کبی
تهدیدلری وتخویفلری اول دنی شیطان ایلر وطورروب خلق عالمه نیجه افسون اوقور وحیله ایدوب بو کونه مکر پرده لرنی
طوقور * مثنوی * خویش جالینوس سازد در دوا * تا فریبد نفس بیمار ترا * کین ترا سودست از درد وغمی * کفت
آدم را همین در کندمی * ابلیس کندوسنی دوا ایلمکده جالینوس دوزر تا سنك بیمار اولان نفسکی الدادر که بو سکا
درد وغمدن سود ومنفعتدر کندم خصوصنده آدمه هم بونی دیدی یعنی ابلیس بر تلبیس سکا دوا قیلق ونفسکه معالجه
ایلمك خصوصنده کندوبی مشربه موافق جالینوس کبی بر طبیب حاذق دوزر تا کم سنك هوا وهوسله مریض اولان نفسکی
فریفته قیله وسنی بو لعبله الدایه واضلال ایلیه بویله دیر که بو غدا ودوا سکا بر درد وغمدن اوتری نافعدر کرکدر که بدنکه نافع
اولان وجسمکه قوت ویرن شیلردن اعراض ایتمیه سن حضرت آدم علیه السلامه هم کندمی اکل ایتمك خصوصنده
بونی دیدی نته کم حضرت خدا سورهٔ طه ده اندن حکایت ایدوب بیوررلر فوسوس الیه الشیطان قال یا آدم هل ادلك
علی شجرة الخلد وملك لا یبلی وسورهٔ اعرافده دخی بیوررلر فقال ما نهیکما ربکما عن هذه الشجرة الا ان تکونا ملکین او تکونا
من الخالدین وقاسمهما انی لکما لمن الناصحین * مثنوی * پیش ارد هیهی وهیهات را * ورلو پشه پیچد او لبهات را *
هم ولبهای فرس در وقت نعل * تا نماید سنك کمتر را چو لعل) سنك اوکه هیهی وهیهات کتورر دخی لو پشه دن سنك
لبلریکی بوکر نعل وقتنده فرسك لبلری کبی تا کمتر وحقیر سنکی لعل کبی کوستره لو پشه بو اشه دیدکلری شول ایکی اغاجدر که
نعل بندلر سرکش اولان فرسك نعل وقتنده برونته اورلر وآنی بو اسلوب ایله ضبط قیلورلر یعنی ابلیس بر تلبیس سنك او که
نیجه وسوسه ودغدغه لر کتورر ودیر که هی هی نه ایشلرسن کندیکی بیهوده یره ضایع ایلرسن هیهات که سن بو ریاضتله
بر مرتبه یه ایره سن اولیا وانبیانك کوردکلرنی سن دخی کوره سن مکر وحیله بو اشه سنی سنك لبلرکه اوروب انکله چخنکم
پیچیده قیلور نته کم نعل وقتنده سرکش فرسك لبلرنی نعل بندلر بو اشه ایله صیقرلر اول دخی سنك قلب روحکی اویله صیقر
تا کم کمتر وادنی اولان سنك پاره لرنی سکا لعل ویاقوت کبی کوستره وسنی آب حیات نوش ایلمکدن کیرو قویوب فی الحقیقه
سنك پاره اولان لعل ویاقوته سنی طالب وراغب قیلور (مثنوی) کوشهات کیرد او چون کوش اسب * می کشاند سوی
حرص وسوی کسب * بر زند بر پات نعلی ز اشتباه * که بمانی تو ز درد آن زراه) دیو لعین سنك قولاقلریکی طوتر اسبك قولاغنی
طوتدقلری کبی حرص جانبنه وکسب وکار طرفنه چکر شك واشتباهدن سنك ایاغکه بر نعل اورر که سن اول نعلك
درد والمندن یولدن قالورسن یعنی اول شیطان نعل بندلر آتك قولاغنی طوتوب چکدیکی کبی سنك من حیث الباطن
قولقلریکی طوتوب حرص وکسب جانبنه چکر وحق تعالینك رزاقیتنه اولان توکل واعتمادکی خراب ایدوب یقر وکسب
وکار جانبنه ترغیب وتحریض ایلر وعقلکی کسب وکاره متعلق اولان حجج وبراهین ایله الزام ایلر شبهه وکماندن سنك پای
روحکه وقدم عقلکه بر نعل اورر که سن اول شبهه وکماندن اولان نعلك درد واضطرابندن یولدن قالورسن وسیر الی اللهدن
محروم اولورسن * مثنوی * فعل او هست آن تردد در دو کار * این کنم یا آن کنم هین هوش دار * آن بکن که هست
مختار نبی * آن مکن که کرد مجنون وصبی * اول ابلیسك فعلی ایکی ایشده تردد وتوقفدر بونیی ایلیسم یا اونیی ای متردد
اکاه اول عقل طوت انی اختیار ایله که حضرت نبینك مختاریدر انی ایلمه که مجنون وصبی ایلدی یعنی ابلیس لعینك سنك
پای عقلکه نعل اورمسی ندر دیرسك اول دنیوی واخروی اولان ایکی کارده سنك متردد ومتحیر اولمقلغکدر قلبکه وسوسه
ودغدغه دوشوب دیرسن که عجبا بو دنیا کارینیی ایشلیسم ویا خود آخرت کارینیی ایشلیسم ای متردد اولان کمسه عقل
طوت وبو کلامی استماع ایت اول عملی ایشله که حضرت نبی صلی الله علیه وسلمك مختار ومقبولیدر اول عملی ایشلمه که انی

مجنون وصبی ایشلدی مجنون وصبینك ایشلدكاری واختیار ایلدكاری عمل كاردنیادر كه حق تبارك وتعالی آنك حقنده
قرآن مجیدنده (اعلموا انما الحیوة الدنیا لهو ولعب) بیوردی وهر كیمسه كه لعب ولهوه مشغول اولسه یا دیوانه دریاخود
صبیدر زیرا ذوی العقولدن اولان ورجال مرتبه سنه بالغ اولان كسنه لر لعب ولهوه مشغول اولمزلر ولهذا قیل * بیت *
بازیچه ایست طفل فریب این متاع دهر * بی عقل مردمانكه برو مبتلا شدند * مثنوی * حفت الجنة بجه محفوف
كشت * بالمكاره كه ازو افروز كشت * جنت محفوف ومحاط اولدی نه ایله محفوف اولدی مكاره ایله مستور ومحجوب
اولدی زیرا اول مكارهدن كشت زیاده اولدی یعنی پیغمبر علیه السلام حفت الجنة بالمكاره بیوردی چونكم جنتك
اطرافی مكاره وشدایدله احاطه اولندیسه زرع اخروی وربیع روحانی اول مكارهدن زیاده اولدی ونشو ونما بولدی پس
نفسه مكروه اولان والم واضطراب كلان شیلردن اجتناب ایله زیرا اول بلا والم سبب رحمت وكرم وراحت ونعم اولمق
مقرردر بو حدیث شریفك تفسیری جلد ثانیده برمقدار پرسیدن موسی علیه السلام سر خنده مر ورا ایلدی (مثنوی)
صد فسون آرد ز حیلت وزدها) كه كند در سله كر هست اژدها) كه بود آب روان بربنددش) ور بود حبر زمان برخنددش)
شیطان حیله وزیركلكدن نیجه فسون كتورر كه اول كسنه بی سبدنه قورا كر اژدرها ایسه ده یعنی ابلیس پر تلبیس
حیله وز كاوندن نیجه بوز افسون كتورر كه بر كسنه اكر اژدرها كبی قوی وشدید اولسه انكله مقاومت ایده میوب
اول دیو لعین انی كندی حیله وخدعه سی سله سنك ایچنده حبس ایلر اكر آب روان اولسه انی بغلر واكر زمانك حبری اولسه
اكا كولر یعنی بر كسنه فرضی راه الهیده آب روان كبی جاری اولسه انی بر مكر وافسونله باغلر وجریاندن وسیراندن
كیرو ایلر واكر بر كسنه علامهٔ زمان وبحر علم وعرفان اولسه انی برمكر ایله اضلال ایدوب اكا خنده قیلور واستهزا ایلر
* مثنوی * عقل را با عقل یاری یار كن * امر هم شوری بخوان و كار كن * پس شیطانك مكر وحیله سندن امین اولمق
استرسك عقلكی بر یارك عقلنه یار ومصاحب ایله امرهم شوری آیتنی اوقو وانك موجبنجه كار ایله سورهٔ حم ده اولان آیته
اشارتدر (والذین استجابوا لربهم) مقدم اولان ایت كه للذین امنوا درانك اوزرینه معطوفدر یعنی الله قتنده خیرلو وابقی
اولان دولت دخی شول كسنه لر ایچوندر كه استجابت ایلدیلر ربلری ایچون ایمان مراد قوم انصاردر اول زمانده كه
حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم بونلری ایمانه دعوت ایلدی هزار اطاعت ورغبتله ایمانی قبول ایدوب اجابت
ایلدیلر (واقاموا الصلوة) ودخی صلاتنه اقامت ایلدیلر بالشرائط والاركان (وامرهم شوری بینهم) وبونلرك هر كاریده
مشورتدر ما بینلرنده قال البیضاوی لا ینفردون برأی حتی یتشاوروا ویجتمعوا علیه وذلك من فرط تدبرهم وتیقظهم
فی الامور وهی مصدر بمعنی التشاور (ومما رزقناهم ینفقون) وبزم اعطا ایلدیكمز اموالدن انفاق ایدرلر فی سبیل الخیرات
پس بوندن لازم كلدیكه بر عاقل ودانا اولان اهل حقله مشاوره ایلیه سن تاكم انك عقل ورایندك بیوردیغی اوزره عمل قیلوب
نفس الامره واصل اوله سن (نواختن مصطفی علیه السلام آن عرب مهمانرا وتسكین دادن او را از اضطراب وكریه ونوحه
كه برخود میكرد بر خجالت وندامت وآتش نومیدی (مثنوی * این سخن پایان ندارد آن عرب * ماند از الطاف آن شه
در عجب * خواست دیوانه شدن عقلش رمید * دست عقل مصطفی بازش كشید * بو اسرار معارف سوزی پایان
ونهایت طوتمز اول مهمان عرب اول شاهك لطفلرندن تعجب وحیرتده قالدی بو كار عجیبی مشاهده ایلدكده
دیوانه اولمق استدی آنك عقلی اوركدی وصچره دی اما حضرت مصطفی علیه السلامك دست عقلی انی
كیرو چكدی یعنی اول مهمان اول سلطان عالیشاندن بو حالت وخصلتی كوردیكی كبی حیران وسكران اولوب دیوانه
اولمق استدی ولیكن اول سلطانك دست عقلی آنی مرتبهٔ سكردن عالم صحوه چكوب كتوردی وعقل وتدبیر مرتبه سنه
یتوردی * مثنوی * كفت این سو آیا مدانجنان * كه كسی برخیزد از خواب كران * كفت این سو آمكن هین با خود آ
كه ازین سو هست با تو كارها * اول حضرت علیه السلام اكا بو جانبه كل دیدی پس اول دخی فوری عالم عقله كلدی
آنجلین كه بر كسنه خواب كراندن قالقر اول حضرت علیه السلام اكا دیدی بو جانبه كل سكر وحیرت قبول ایلمه اكاه
اول كندیكه كل زیرا بو جانبده سنكله كارلر واردر یعنی حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم اول مهمانی مرتبهٔ سكردن
مرتبهٔ صحوه دعوت ایدوب بیوردیكه عالم عقل جانبنه كل اول دخی حضرتك امرنی قبول ایدوب عالم عقله كلدی مثلا
آنجلین كه بر كسنه خواب كراندن اویانوب قالقار وعقلی وادراكی انك باشنه كلوب پس اول حضرت علیه السلام اكا تنبیه
وتأكید ایدوب بیوردی عالم جانبنه كل وسكر وحیرت مرتبه سن قبول ایلمه زنهار كندیكه كل وعقلكی باشكه جمع
قیل زیرا كه بو طرفدن سكا نافع نیجه كارلر واردر كه اول عقل وصحو مرتبه سنه كامنجه سكا میسر اولمز و اول كارلردن مراد
ایمان واسلامدر كه سكر مرتبه سنده اولنلره بو ایمان واسلام دولتی وانبیایه متابعت قیلمق سعادتی میسر دكلدر پس بوندن
معلوم اولور كه مرتبهٔ سكر وحیرتدن مرتبهٔ صحو وعقل اولی وافضلدر زیرا فرق وتمییز بو مرتبه ده حاصل اولور وكمال

انسانی بو مرتبه دن بولنور انكچون حضرت رسول علیه السلام آنی ازل مرتبه ده قومیوب مرتبهٔ عقل وصحوه
كتوردی وایمان واسلامی قبول ایلمك مرتبه سنه یتوردی * مثنوی * آب بر روز در آمد در سخن * كای شهید حق
شهادت عرضه كن * تا كواهی بدهم وبیرون شوم * سیرم از هستی دران هامون شوم * اول حضرت علیه السلام
آنك یوزینه صو اوردی اول مهمان فوری سوزه كلدی ودیدیكه ای شهید حق بكا شهادت عرض ایله تاكم شاهدلك ویرم
وبو مرتبه دن طشره صحرا یم وار اقدن سیرم اول هامون طرفنه كیدم شوم بونده روم معناسنه اولور وهامون صحرای
واسعه یه دینور یعنی تاكم بر عقلی كیدن كسنه نك یوزینه صو صاچوب عقلنی باشنه كتوردكلری كبی اول حضرت
دخی انك وجهه باطننه آب حیات عرفان رش ایلیوب اوردی فی الحال اول بیهوش سوزه كلدی بو یلده دیو كه ای حق
تعالینك شاهدی ودخی آنك عبادی اوزره شهادت ایلیجی نبی بكا شهادت ایلمك كلكی تلقین ایله تاكم حق تعالینك
وحدانیتنه وسنك رسالتكه وحق نبی اولدیغكه شاهدلك ویرم وبو كفر وعصیان محلی اولان وجود مجازی مرتبه سندن
طشره كیدم بو وجود مجازیدن بن طویدم واوصاندم استرمكه اول صحرای بیچون جانبنه كیدم وارض الله واسعه یی
سیر ایدم * مثنوی * ما درین دهلیز قاضی قضا * بهر دعوی الستیم وبلا * بر قضاء الهی قاضیسنك دهلیزنده
الست وبلی دعواسندن اوتری بز سورهٔ اعرافده اولان آیته اشارتدر (واذ اخذ ربك من بنی آدم من ظهورهم ذریتهم)
ذكر ایله یا محمد شول وقتی كه سنك ربك اخذ ایلدی یعنی اخراج ایلدی بنی آدمك ظهورلرندن وصلبلرندن انسال
واولادلرینه تولد ایلدی قرنا بعد قرن من ظهورهم بدل بعض من الكل در من بنی ادمدن) واشهدهم علی انفسهم من باب
التمثیل والتخییلدر وبونلر اشهاد ایلدی نفسلری اوزره یعنی بونلرك نفسلری اولدی الست بربكم دیمك پس دیدیكه
الست بربكم (ای مالك امركم ومربیكم علی الاطلاق علی ارادة القول در) (قالوا بلی شهدنا) دیدیلر كه یا رب شهادت
ایلدك نفسلرمز اوزره واقرار ایلدك وحدانیتكه (ان تقولوا) مفعول لهدر تقدیر كلام بز بونلرك نفسلرنده دلائل
واضحه و براهین ساطعه نصب ایدوب بونلردن اول زمان میثاق اخذ ایتمز كراهة ان تقولوا بونلرك دیمكلكاری كراهتدن
اوتری بو تقدیرجه مضاف محذوف اولور (یوم القیمة انا كنا عن هذا غافلین) قیامت كوننده دیمكلكاری یعنی دیمیه لركه
تحقیقا بز بوندن غافل ایدك وبیلمزدك كه بو كاسعی ایلیدك دهلیز ایكی قپو ما بیننده در لر بوندن مراد دنیادر بدایتله نهایت
ما بیننده بر مرتبه اولدیغیچون دهلیزه مشابه اولمشدر وقضا قاضیسنك محكمه سنك قپوسی اوكی كبی كلمشدر وانسان
قاضیء قضانك دهلیزی كبی اولان دنیایه بلی دعواسنی اثبات ایلمكدن اوتری كلمشدر وبو دهلیز محكمهٔ الهیه دن انی اثبات
ایلمینجه دك محبوس اولمشدر كركدر كه عالم الستده ایلدیكمز دعوایی بو عالمده اثبات ایلیه وز * مثنوی * كه بلی كفتیم
وان از امتحان * فعل وقول ما شهود ست وبیان * زیرا عالم ارواحده بز بلی دیدك واندن اوتری امتحان جهتندن بزم
فعلمز وقولمز شهود وبیاندر یعنی الله تبارك وتعالی عالم ارواحده اولان آدمك روحلرینه خطاب ایدوب الست بربكم
دیدكده بز كه بنی آدمز جمله مزك روحلری بلی یا رب سن بزم ربمز و پروردكارمزسن و بز سنك مخلوقك وبنده لرك ایز دیدك اول
پادشاهك ربوبیتنه وكندمزك عبودیتنه اقرار ایلدك پس حق تبارك وتعالی اول دعوایی فعلا وقولا اثبات ایلمكدن
اوتری بزی بو دنیا محكمه سنه كوندردی واول دعوایی اثبات ایلمكدن اوتری بزم فعلمز وقولمز من حیث الامتحان اكا
شاهدلردر وبیاندركه مجرد دعوا ایلا شهود ولا بیان مقبول دكلدر پس عالم الستده ایلدیكمز دعوی هم مقبول
دكلدر مادامكه بزانی بو دنیاده فعل وقول شاهدلریله اثبات ایلمیه وز چوق كسنه نك روحی اول عالمده جمله یه موافقت
ایتمشكلدر بو بیت حقه اقرار ایدوب بلی دیدی ولیكن انك حقیقتنده اول اقرارك صدقی ثابت اولمدیغندن بودنیایه
كلندكده فعلا وقولا دخی اول دعوایی اثبات ایله دیو امتحان قیلندقده فعلا وقولا آنی اثبات ایلمكه قادر اوله میوب كذبی
ظهوره كلمشدر پس اول عالمده ربوبیت حقه اقرار ایلمكك فائده سی اولمز تا بونده كلدكك انی فعل وقول شاهدلریله اثبات
ایلمینجه قولا اولان شهادت اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله دیو لسانله اقرار ایلمكدر وفعلا اولان
شهادت صلات مفروضه یه اقامت وزكات مالی ادا قیلمق ورمضان شریفی صائم اولمق واستطاعت بولنورسه بیت الحرامی
زیارت قیلمقدر كه دین اسلام بو بش نسنه نك اوزرینه بنا اولنمشدر مادامكه بر كسنه لسانله اقرار وار كانله كار ایلمیه انك
ربیسنه ایمانی ثابت اولمز پس عالم الستده جمهوره موافقتله بلی دیدیكی بو دنیاده ثبوت بولمز * مثنوی * ازچه در دهلیز
قاضی تن زدیم * نی كه ما بهر كواهی آمدیم * چند در دهلیز قاضی ای كواه * حبس باشی ده شهادت از نكاه * پس
نه سببدن قاضینك دهلیزنده خاموش اولدق بز شاهدلكدن اوتری كلمدكمی قاضینك دهلیزنده ای شاهد نیجه دك حبس
اولورسن اركندن شهادت ویر یعنی چونكم عالم ارواحدن بو عالم دنیایه بز شاهد اولمقدن واول عالمده ایلدیكمز دعوایی فعلا
وقولا اثبات قیلمقدن اوتری كلدك پس نه سببدن قاضیء حقیقتك دهلیزخانه سی كبی اولان دنیایه كلدكده اول شهادتی فعلا

وقولا اداقیلمقدن تارك اولدق وسكوت قیلدق بز بودنیایه حق تعالینك وحدانیتنه وربوبیتنه شهادت ایلمكدن اوتری
وانك انبیاسنك اندن كتوردكلرینه اقرار قیلمقدن اوتری كلدكی مقرردركه بودنیایه بوخصوصده فعلا وقولا شاهد
اولمقدن اوتری كالدك قضیه بونك اوزرینه درای كواه قاضئ حقیقینك دهلیزخانه سنده پس نیجیه دك حبس اوله سن پس
فعلا وقولا اركندن شهادت كتوروب كندیكی بو حبسخانهٔ دنیادن خلاص ایدوب ناجیلر زمره سنه وازاده لر كروهنه
ایركور كم قیود بشریتدن آزاده اوله سن ومراتب احراری بوله سن (مثنوی) زان بخواندندت بدینجا تاكه تو * آن
كواهی بدهی ونآری عتو * ازلجاج خویشتن بنشستهٔ * اندرین تنكی لب وكف بستهٔ) اندن اوتری سنی بونده اوقودیلر
تاكه سن اول شهادتی ویره سن دخی عتو وعناد كتورمیه سن كندی لجاج وعنادكدن اوتورمش سن بو تنكلك ایچره السكی
وابكی شهادتدن باغلمش سن یعنی ای آدم بودنیایه سنی آندن اوتری دعوت ایدوب كتوردیلر تاكه سن اول فعلا وقولا
اولان شهادتی ویره سن ولسان ایله اقرار ایدوب اركانله عمل قیله سن وعصیان وطغیان كتورمیه سن وكندیكی اهل لجاج
وعناد مرتبه سنه یتورمیه سن اما عجبدركه سن كندی لجاج وعنادكدن مقام طبیعتده اوتورمش سن بوجای مضیق
ایچره السكی زكات وصدقه ویرمكدن ودیلكی توحید وتسبیح الهی قیلمقدن وشهادت كلمه سن كتورمكدن باغلمش سن
اكر بو مقام طبیعتدن ومرتبهٔ مضایقه دن خلاص اولمق استرسك لسانكی واركانكی فتح ایله تا لسانك اقوال كه شاهد
اوله واركانك اعمال كه شهادت قیله (مثنوی) تابدهی آن كواهی ای شهید * توازین دهلیزكی خواهی رهید) یك زمان
كارست بكزار وبتاز * كار كوته رامكن برخود دراز * خواه در صد سال وخواهی یك زمان * این امانت واكزار
ووارهان) ای شاهد مادامكه سن اول شهادتی ویرمیه سن سن بو دهلیزدن چقن خلاص اولمسك كركدر كار بر زماندر ادا ایله
وچاپ كوتاه اولان ایشی كندی اوزریكه اوزون ایلمه استرایسك یوز ییلده واسترسك بر زمانده بو امانتی ادا ایله وقورتل
مادامكه سنك اوزریكه فرض وواجب اولان فعلی وقولی اولان شهادتی ای شاهد اداقیلمیه سن سن بو دهلیز جهاندن
وحبس چارار كاندن چقن خلاص اولورسن بلكه بو چارار كانك حبسنده قالوب بعد الموت سجن دوزخه مبتلا اولورسن
الحاصل بو دنیا برزمان قلیلدر وبو عبد اوزره تكلیف اولنان شهادت قولی وفعلی برزمانلق كار وایام آخرته نسبت برآنلق
عملدر پس بودنیاده اول برزمانده اولان كاری ادا ایله وآخرت جانبنه سرعت ایدوب چاپ كوتاه اولان كار وعملی كندی
اوزریكه اوزون ایلمه زیرا اكر بودنیاده زمان قلیلده اوله جق كاردینی اداقیلمزسك یوم آخرتده اول دنیاده اولان بار عملك
مشقتندن زیاده سكا نیجه مشقت كثیره وزحمت وفیره چكدیررلر اما اكر بوزمان یسیرده اولان كاری بودنیاده ادا ایلیجك
اولورسك یوم آخرتده كار عسیردن خلاص اولورسن پس استرسك اول تكلیف اولنان كاری یوز ییلده برینه
كتورمأمور اولدیغك مقامه یتور واسترسك برزمانده مدت عمركده بو تحمیل وتكلیف اولنان امانتی ادا ایدوب
كندیكی قورتار امانتدن مراد انسانك مكلف اولدیغی فرض وواجب اولان عمللردركه حق تعالی انا عرضنا الامانة
علی السموات والارض والجبال فأبین ان یحملنها واشفقن منها وحملها الانسان آیتنك موجبنجه اول امانتی یرلره
وكوكلره وطاغلره عرض ایلدك آنی ارتكاب ایلمكدن ابا واشفاق ایلدیلر وانسان حامل اولوب مرتكب اولدی پس
اكا لازم كلدیكه بار امانتی كوتوره وامر اولندیغی یره یتوره اكر تكاسل ایدرسه وتغافل سمتنه كیدرسه عاقبة الامر آخرتده
اكا زیر طاعتده اولدیغی زحمت ومشقتدن زیاده زحمت ومشقتلر چكدیررلر پس استرسه بودنیاده زمان قلیلده اول
برمقدار ثقل طاعاتی چكوب قورتلسون واسترسه ایام طویلهٔ آخرتده مدت مدیده ده اول بار امانتی یرینه كتورمدكنك
زحمتنی چكدكدنصكره قورتلسون * دربیان آنكه نماز وروزه وهمه خیرهای بیرونی * كواهیهاست برنور اندرونی
(مثنوی) این نماز وروزه وحج وجهاد * هم كواهی دادنست از اعتقاد * این زكات وهدیه وترك حسد * هم كواهی
دادنست از سرخود * بو نماز وروزه وحج وجهاد وهم اعتقاددن شهادت ویرمكلكدر بو زكات وهدیه وحقد وحسدی
ترك ایلمك هم كندینك سرندن شهادت ویرمكدر یعنی بو صلات وصوم وحج وجهادكه امور شرعیه وعبد اوزره
تكلیف اولنان اعمال مرعیه دندر بونلری ادا ایلمك بر كسه كندی باطننده اولان اعتقادندن شاهدلك ویرمكدر بویله
دیوكه بنم عقیدهم كفر وعصیاندن پاك وطاهردر واعتقادم درست وصحیح اولدیغنه بو اعمال مفروضه یی ادا ایلدیكم
شاهد قویدر كذلك بو زكات وصدقه ویرمك وبر دوستنه هدیه كتورمك وحسد وبغضی ترك ایلمك هم كندی سرندن
وقلبنك محبتندن شاهدلك ویرمكدر زیرا مالنك زكاتنی ویرمك الله تعالینك آتوا الزكوة امرینه امتثال ایدوب
باطننده ایمانی اولدیغنه شهادت ایدر وبر دوستنه هدیه كتورمك انك باطننك محبتنه وانك اكا حسد وبغضی اولمادیغنه
دلالت ایدر وبو وجهله افعال صوری احوال قلبه شاهد اولور ودلالت قیلور (مثنوی) خوان مهمانی پی اظهار راست)
كای مهان ما باشما كشتیم راست * مثلا خوان وقونقلق راست ودرست اولمنی اظهار ایچوندر بویله دیوكه ای اولورلر

بزنز كله راست ودرست اولدقكه درونمزده سزه حقد وحسد یوقدر ودرونمزك صافی وخالص اولدیغنه دلیل وشاهد
بوضیافت ورعایت دلالت ایدر * مثنوی * هدیها وارمغان وپیشكش * شد كواه آنكه هستم باتوخوش *
زیرا هدیه لر وارمغان وپیشكش آنك شاهدی اولدیكه سنكله بن خوش اولدم یعنی بو افعال صوری سنكله بن خوش
اولدم دیمكه شهادت ودلالت ایدر * مثنوی * هركسی كوشد بمالی یافسون * چیست دارم كوهری دراندرون *
كوهری دارم زتقوی یاسخا * این زكات وروزه برهردوكوا * جهانده هربركسه برمال ایله ویا افسون وحیله ایله سعی
ایلر بوندر درونده بركوهر طوترم دیمكدر مصرع ثانیده چیست مصرع اولده اولان مال وافسون ایله سعی ایلر
دیدكلرندن سؤال دارم كوهری دراندرون اكا جوابدر اكثر نسخه ده چیست واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی بوذكر
اولنان كبی اولور وبعض نسخه ده دخی جست واقع اولمشدر حتی شارحلر بو نسخه یه اعتماد ایدوب معنایی بو نسخه یه
موافق ویرمشلر درود یمشلردركه جهانده هر بركسه سعی وكوشش ایلر برمال ایله ویاخود برفسون وظرافتله بویله دیوكه
درونمده جست ولطیف بر طوترم لیكن اولكی نسخه اصح واول معنی اولیدر بو جهانده هر بركسه یامال ایله ویاخود
افسون وریا ایله سعی وكوشش ایلر بومال ایله سعی ایلمك ندر درونمده بر كوهر طوترم دیمكدر مثلا تقوادن ویاخود سخادن
درونمده بر كوهر طوترم بو زكات وصوم هر ایكیسنه شاهدر یعنی جهانده هر شول كسه كه صوم ورباضتله كوشش
ایلر آنك صوم ورباضتی باطننده اولان كوهر تقواسنه شهادت ایلر وشول كسه كه بذل مال ایتمكله كوشش ایلر آنك
زكات وصدقه ویرمسی قلبنده اولان جوهر سخاسنه دلالت ایلر وبیت اولك مصرع اولنده اولان افسون لفظنده ایكی
وجه قابلدر بر وجه بودركه افسون بونده مجرد فعل وقولدن استعاره اوله بو تقدیر اوزره هر شول كسه كه جهانده یامال ایله
ویاخود فعل وقول ایله كوشش ایلر اول ندر دیرسك انك معناسی درونمده بركوهر طوترم دیمكدر وبر وجه دخی بودركه
افسوندن مراد ریا ایله اولان فعلدن وقولدن استعاره اوله محله اوفق وانسب اولان بودركه ایكی بیتدنصكره كله جك
كرطراری كند بیتی بو معنایی مؤید ومفسر اولور * مثنوی * روزه كوید كرد تقوی از حلال * در حرامش دانكه
نبود اتصال * وان زكاتش كفت كو از مال خویش * می دهد پس چون بدزدد زاهل كیش * مثلا صوم لسان
حاله دیركه بو كسه حلالدن پرهیز ایلدی بیل كه انك حرامه میل واتصالی اولمز وآنك اول زكاتی دیدیكه اول كسه
كندینك مالندن محتاجه زكات ویرر پس اهل كیشدن نیجه اوغورلر یعنی مثلا بر كسه صائم اولسه انك صومی لسان
حاله صومنه واقف وعالم اولان كسه لره بویله دیركه بو كسه حلال اولان اكل وشربدن وجماعدن كندویی حفظ ایدوب
پرهیز قیلدی تحقیق بونی بیل كه اول صائمك حرامه میل واتصالی اولمز زیرا حرامه میلی اولسیدی حلالدن نیچون
پرهیز ایلردی دیمكی آنك صومی اشعار ایلر وكذلك بر كسه مالنك زكاتنی اخراج ایدوب فقرایه ویرسه آنك اول زكاتی لسان
حاله دیركه اول كسه كندی مالندن ویرر پس اهل مذهب اولنلردن نه حال ایله استراقه قیلور انك زكات ویرمسی سارق
اولمدیغنه وصائمك صومی حرامه میل قیلمدیغنه دلالت وشهادت ایدرلر ولیكن كاه اولوركه بعض مرائیلر بوكونه حیله
وافسونله خلقی فریفته ایلمكدن اوتری اظهار ایدرلر بو تقدیرجه شاهد زور قیلندن اولوب شهادتلری محكمهٔ الهیده
مقبول اولمز نه كم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر * مثنوی * كرطراری كند پس دو كواه * جرح شد در محكمهٔ عدل
اله * اكر عملی طرارلقله ایلرسه پس ایكی شاهد حق تعالینك محكمهٔ عدلنده جرح مردود اولدی طرار اصطلاحنده شق
جیب ایلین كسه یه دیرلر بونده اهل تزویر واصحاب سمعه وریادن عبارت اولور یعنی اكر بر كسه فعلی وقولی طرار
وحیله كارلقله ایشلرسه انك اول ایكی شاهد دیدیكه مراداندن فعلی وقولیدر حق تبارك وتعالینك محكمهٔ عدلنده
مردود ونامقبول اولور زیرا آنك فعلی وقولی لله وفی الله دكلدر بلكه خلقی كندی یه صید ایلمكدن اوتری حیله وتزویردر
(مثنوی) هست صیادار كند دانهٔ نثار * نی زرحم وجود بل بهر شكار * مثلا صیاد اكر دانه یی طیور ایچون نثار ایلرسه
انلره رحم وجودندن اوتری دكلدر بلكه انلری شكار ایلمكدن اوتریدر مرائیلرك شانی هم صیاد كبیدر مالنی بذل ایلمسی
وناسه لركی انلره لطیف وخوش آینده سوزلر سویلمسی لله وفی الله مجرد انلره مرحمتی اولدیغندن وجود وسخا قیلدیغندن
دكلدر بلكه انلری شكار ایدوب كندیسنه مرید ومعتقد قیلمق استر وانلری بو حیله ایله صید ایدوب دام تزویرینه
قید ایلمك مراد ایلر * مثنوی * هست كربه روزه دار اندر صیام * خفته كرده خویش بهر صید خام * كربه وقت صیامده
روزه داردر كندویی صید خامدن اوتری خفته ایلمشدر كربه نك صیام وقتنده روزه دار اولمسی بو وجهله اولوركه انك
ساكن اولدیغی خانه ده اولان كسه لر مثلا بالكلیه صائم اولسه لر اول دخی وقت صیامده بالضروری صائم اولوب شكلا انلره
مشابه اولور وكندویی خام وحقیر اولان موشچه ویا بر قوشی صید ایلمكدن اوتری بر كوشه ده خفته شكلنده ایلرومراقبه یه
واروب برزمان الن یوزین یورور برزمان دخی سر براقوایدوب اویورانی كورن بركندی حالنده ضررسز وزبانسز حیوان

صانورلیکن آنك بو وجهله حالت وهیئتی همان طبعنه موافق برشكار كورنجه اولوراولدمکه شکاری کوره اندن اول
صورت صلاح کیدوب فسادی وخوی بدی ظهوره کاوربوندن مقصود شول مرایی واهل تزویراولان کسه لردرکه
وقت صیامده انلردخی خلقه موافقت ایتمکله شکلا صائم اولورلر وتنهالرنده اکراللرینه حاضر طعام کیررسه اکل
قیلورلر وکندیلری برزاویه ده ویا برمسجد کوشه سنده خفته قالوب خام اولان عوام کالهوامی بوصنعتله شکارا یتمك
ایچون طوررلر نتیجه ساده دللری بوکونه حیله ومکرله صید ایلیوب کندیلره اویدررلر خلق انلرك برکوشه ده سربزانو
مراقبه یه واروب کربه کبی اوطوردقلرنی وآبدست الوب اللرنی ویوزلرنی یودقلرنی ظاهرا وقت صیامده ویاغیری ایامده
صائم اولدقلرنی لله فی الله صانورلر وانلره صالح ومتدین واهل عزلت کسه لردر دیو حسن اعتقاد قیلورلر اما صورتلری
صالح وباطنلری فاسد اولدیغندن خبرلری یوقدر السنتهم احلی من السکر وقلوبهم قلوب الذئاب حدیثلری کبی احادیث
شریفه بونلر حقنده فتی چوقدر وایاکم وایاهم لایفتنونکم ولایضلونکم حدیث شریفیله عمل ایدوب بونلردن بعید اولان
وحذر قیلان کسه مقبول حقدر * مثنوی * کرده بدظن زین کژی صدقوم را * کرده بدنام اهل جود وصوم را *
بوا کربلکدن صدقومی بدظن ایلمش اهل جودی واهل صومی بدنام ایلمشدر یعنی اول مرایی بوکژلکدن وبوریا
وسمعه دن نیجه قومی بدظن ایلمشدر واهل سخا واهل صوم اولان مخلصلری دخی بدنام ایلمشدر زیرا ناس اهل جود
واهل صوم اولان مخلصلری دخی انلردن تمییز ایده میوب دیرلرکه بونلردخی انلرکبیدر مرادلری حلقه کوسترش ایدوب
شهرت بولمق ومقبول انام اولمقدر دیرلر * مثنوی * فضل حق بااینکه او کژمی تند * عاقبت زین جمله پاکش می کند *
حق تعالینك فضلی بونك برله که او مرایی اکری طقور عاقبت بو جمله دن انی پاك ایلر یعنی حق تبارك وتعالینك كمال
فضلنی وسعت رحمتنی کورکه اول مرایی شو حالتله بیله که کژلك ایشلر وعبادت وطاعتنی خلق ایچون ایلر عاقبة الامر
بو جمله عیوب وذنوبدن انی پاك ایلر زیرا اکرچه مرایی من وجه شرك اصغرده اولوب عبادتی حقدن غیری ایچون ایلر
ولیکن من تشبه قوما فهو منهم مقتضاسنجه من وجه مخلص اولان اهل صلاحه بکزه مش اولور پس حق تعالی اکثر
اهل ریایی كمال فضلندن وصالحلره متشبه اولدیغندن اوتری اول حال قبیحه دن پاك ایلیوب انی عفو ایلر * مثنوی *
سبق برده رحمتش وان غدر را * داده نوری که نباشد بدر را * کوشش راشسته حق زین اختلاط * غسل داده رحمت اورا
زین خباط * اول خدانك رحمتی سبق ایلمش واول غدروریا ایچون برنور ویرمشکه آی ایچون اول نور اولمزانك
کوششنی بو اختلاطدن حق تعالی یومش وپاك ایلمشدر رحمت حق انکا بو خباط وخطادن غسل ویرمشدر بیت
اولك مصرع اولنده اولان غدر لفظنده برقاچ وجه جائزدر اولا غدر بمعنی غادر اولوب ذکری رجل عدل دیدکلری کبی
مبالغه دن اوتری اولمق جائزدر ثانیا مضاف مقدر اولوب وان اهل غدررا تقدیرنده اولمق دخی جائزدر ثالثا غدر بلا تأویل
مصدر معناسنده اولوب اول مرایینك غدرندن اوتری حق تعالی برنور ویرمشکه اول نور بدر ایچون اولمز دیمك دخی
جائزدر خلاصهٔ کلام اولدرکه سبقت رحمتی علی غضبی حدیث شریفنك مفهومی اوزره حق تبارك وتعالینك رحمتی قهر
وغضبینك اوزرینه سبقت ایلمشدر وانك علامت وآثاری اولدرکه اول اهل غدر اولان مرایی ومزوره حق تعالی برنور
ویررکه اول نور بدر کامل ایچون اولمز وماه تمام اولقدر نور ایله طلوع قیلمز حق تعالی حضرتلری اول مرایینك سعی
وکوششنی بو عملده ایلدیکی اختلاطدن ولوث اشتراکدن یویوب پاك ایلر رحمت الهی بو خبط وخطادن انکا غسل ویرر
وانی پاك وطاهر اولان مخلصلر مرتبه سنه ایرکورر * مثنوی * تاکه غفاری او ظاهر شود * مغفر کلیش را
غافر شود * تاکم اول رحیم پادشاهك غفارلکی ظاهر اوله برمغفرانك کل اسکنی غافر اوله مغفر میمك کسریله
توغلغه یه دیرلر یعنی حق تبارك وتعالینك سبقت رحمتی بیوردیغی اهل ریایه اینسلدکاری خبط وخطادن غسل ویروب
طاهر ایلر تاکم اول غفار الذنوب اولان پادشاهك غفارلکی وستارلکی صفتنك آثاری ظاهر اوله انك غفارلکی
وستارلکی صفتلرندن برقاچ مرایینك عیوبنی غافر وساتر اوله که حق تعالینك غفارلکی وستارلکی صفتلری
خلقك مذنب اولمسنی وعصیان قیلمسنی استرلر اکر خلقك عیوب وذنوبی اولمیدی اول صفتلرك خاصیت وآثاری
ظهوره کلمیدی انکچون حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر لولم تذنبوا لجاء الله بقوم یذنبون
ویغفر لهم رواه ابن عباس * پاك کردن آب همه پلیدها را وباز پاك کردن خدای تعالی آبرا از پلیدی لاجرم قدوس
آمد حق تعالی * بو سرخ شریف آب دوکلی پلیدلکاری پاك ایلسنك وکیرو خدای تعالی آبی پلیدلکدن پاك ایلسنك
بیانیدر لاجرم حق تعالی حضرتی قدوس کلدی قدوس ضم قافله فعول وزنی اوزره ابنیهٔ مبالغه دندر ازاولورکه فتح
قافله دخی قراءت ایدرلر اما ضم قافله اولمسی اکثردر وقدوس اسماء تنزیهیه دندر طاهر ومنزه معناسنه بوتقدیر اوزره
قدوس مقدس معناسنه اولورکه ما اکثر اسم مفعول معناسنده استعمال اولنور قدوس دیمك حق تعالی شوائب

نقصاندن ونقایص امکاندن منزه ومبرادر دیمك اولور لیکن محله مناسب اولان معنی بودر کلدی بلکه قدوس کاه اولورکه
اسم فاعل صیغه سی اوزره مقدس ومطهر معنالرینه هم استعمال اولورنته کم شیخ صدرالدین قنوی حضرتلری
اسماء حسنی شرحنده قدوس معناسنه استعمال ایلدکدنصکره اسم فاعل صیغه سی اوزره مقدس معناسنه دخی
اشارت ایدوب بیورمشلردر القدوس هو المطهر المنزه عن کل ما وصف به لدی الابرار من ادناس المعاصی بو محلده
قدوس اسم فاعل صیغه سی اوزره مقدس معناسنه اولورکه لاجرم حق تبارك وتعالی نفس آبی پلیدلکلردن تقدیس
وتطهیر ایدیجی کلدیکه اول الله قدوسدر دیمك اولور (مثنوی) آب بهر این بباریداز سماك * تا پلیدانرا کند از خبث پاك
آب چون پیکار کرد وشد نجس * تا چنان شد کاب را رد کرد حس * آب سماك وسمادن بوندن اوتری یاغدی تاکم
پلیدلری خبثدن وقبحدن پاك وطاهر ایلیه آب چونکم پیکار اوله نجس اولدی تا انجلین ناپاك بو و نجس اولدیکه ابی
حس رد ایلدی آبدن مراد ظاهرا مشهور ومتعارف اولان ابدر ولیکن بوبیانده متعارف اولان آبك خاصیت وشاننی
ذکر ایدوب برسبیل کنایه آبدن مطهر نفوس انسانی اولان اولیانك جانی مراد ایدرلر وبوندنصکره کلان بیانده تصریح
بالذکر ایدوب * خود غرض زین آب جان اولیاست * کو غسول تیرکیهای شماست * بیوررلر پس بو تقدیر
اوزره تأویل کلام بویله دیمك اولورکه سماك معنویدن وسماء روحانیدن اولیانك ارواحی آبی انکچون زمین بشریته یاغدی
ونزول ایلدیکه تاکم خبیث وپلید اولانلری خباثت وقباحتدن پاك قیله وخطا ومعصیتدن انلرك نفوسنی مطهر اوله نته کم
آب استعمال اولنمغله بیکار ومعطل اولور ونجس اولوب عملدن قالور حتی انجلین ملوث ومکروه اولورکه حس وادراك
ابی رد ایلر کذلك اولیانك آب جانی دخی خلایقك نفوسنی تطهیر ایلمکه اولقدر سعی وکوشش ایدرلرکه انلرك دخی آب روحی
مکدر اولمق بلکه انلره مقید اولدقلری ایچون روحلرینه ضعف کاوب طهارت حقیقی ومعنویدن خالی اولمق مرتبه سنه
ایررلر حتی درلك وشهوده قادر اولنلر وانلرك احوالنی مشاهده قیلنلرك ادراکی آنلری رد ایلمك مرتبه سنه واررلر
(مثنوی) حق بردش بازدر بحر صواب * تا بشستش از کرم آن آب آب) الله تبارك وتعالی کیرو اول آبی بحر صوابه ایلتدی
تاکم کرمندن اول آبك آبی آنی یودی یعنی الله تبارك وتعالی اول ماء مستعملی وآب مستکرهی بحسب الظاهر قائم اولدیغی
موضعده هوا وحرارت شمس واسطه سیله آبی یعنی اول ماء مستعملی وآب مستکرهی یوروپ پاك ایلر آبك آبندن مراد بونده
خدای تعالیدر شول اعتبارله که آب اشیانك سبب حیاتی وآبك حیاتی حق تعالیدرکه وجود آبده اولان سر حیات
حیات الهیه نك پرتو وتجلیسیدر وتأویلده آبدن مراد جان اولیا وآب آبدن مراد حضرت خدادرکه جان جان منزله سنده در
پس تأویل کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه چونکم اولیانك جانی تطهیر نفوس انسانی ایلمکدن مکدر اوله لر
وروحلرینه ضعف کاوب عمل تطهیردن عاجز قاله لر حق تبارك وتعالی کیرو آنلرك جاننی بحر صوابه ودریای حقیقت
وبی ارتیابه واصل ایلر حتی فضل وکرمندن اول جانك جانی انلرك روح روانی لوث روحانیدن ودنس نفسانیدن پاك وطاهر
ایلر وکیرو تطهیر نفوس انسانی ایلمکدن اوتری مرتبهٔ بشریته تنزیل ایدوب ارشاد ودعوته مائل قیلرلر * مثنوی *
سال دیکر آمد او دامن کشان * هی کجا بودی بدریای خوشان * من نجس زینجا شدم پاك آمدم * بستدم خلعت
سوی خاك آمدم * اول دریای صوابه کیدن آب پاکی حق تعالی پاك ایلدکدنصکره برغیری نسنه نك لوث وخبثدن
دامنکشان اولدیغی حالده کاورا کرا کابرکسه هی قنده ایدك دیو سؤال ایلسه آب اکا لسان حالله دیرخوشلر دریاسنده
ایدم بن بومرتبه دن نجس کتدم پاك وطاهر کلدم اول دریای صوابدن پاکلك خلعتنی الدم خاك جانبنه کلدم مشهور
ومتعارف اولان آب صوریده بو بیوردقلری حالت وخاصیت واردرکه آنك لسان حالی بوکونه مقالی لسان حالی فهم
ایلین عارفلره بو معنالری تقریر وبیان ایلر لیکن بو آبدن مقصود جان اولیا اولدیغی تقدیر اوزره آنلرك سال دیکرده کلمسی
مرتبهٔ بشریتدن عروج ایدوب مرتبهٔ حقیقته وحظیرهٔ قدسه واصل اولوب حق تعالی انلرك جاننی لوث بشریتدن
وادناس کثرتدن تقدیس وتطهیر ایلدکدنصکره لی مع الله ذوقی اول وقت بونلره حاصل اولدقدنصکره وقت آخرده
دعوت ناسه کاور سؤال اولنسه ودینلسه که نیجه زمان ایدیکه عیون ناسدن مختفی اولدیکز وانوار بازجانکزنه عالمده
جولان ایدردی بونلر لسان حالله ویاخود مقالله بوکونه دیرلرکه بز خوشلر ولطیفلر ودلکشلر دریاسی اولان بحر حقیقت
ودریای الوهیت سیرنده ایدك بو مرتبهٔ بشریتدن لوث کثرت ونجس طبیعتله ملوث اولدیغمز حالده کیدوب حق تعالی
حضرتی بیزم روحلرمزی تقدیس وتطهیر ایدوب ینه مرتبهٔ بشریتده ارشاد ناس ایچون پاك وطاهر اولدیغمز حالده
کلدك اول دریای الوهیتدن وخزینهٔ رحمتدن طهارت ونزاهت خلعتلرنی الوب عالم خاکه تطهیر نفوس انسانیه ایلمکدن
اوتری نزول قیلدق کرکدرکه ای ناپاکلر بزه مقارن اولوب پاکلك بوله سز وبزم آب روحانیه متزله کندی روحلریکزی
لطیف ونظیف قیله سز * مثنوی * هین بیایید ای پلیدان سوی من * که کرفت ازخوی یزدان خوی من) در پذیرم

جمله‌ز شتیت را) چون ملك پاکی دهم عفریت را * پس ای ناپاك پلیدلر تیزبنم جانبمه کلکز زیرابنم خو یم حق تعالینك
خویندن خوی طوتدی ای ناپاك پلیداولان سنك جمله زشتلککی قبول ایلرم عفریته ملك کبی پاك کلك ویریرم
یعنی متعارف اولان آب صورینك لسان حالی بوکونه قالی تعبیروتقریرایلرکه اول طهارت ونزاهتی حقدن المش
وبو دنیایه پلید وناپاك اولنلری پاك وتشنه اولنلری ریان قیلمقدن اوتری کلمشدر امابوندن مراد اولیانك جانی اولدیغی
اوزره تحقیق معنی اولدرکه چونکم مرشد اولان ولینك جانی مرتبهٔ وحدتدن عالم کثرته ومنزلهٔ بشریته اوصاف الهی
ایله متصف اولدقدنصکره کیروکله آنلرك دخی لسان حالی ویاخودزبان مقالی بوکونه تعبیروتقریر ایدوب دیرکه ای
خطا وعصیانله پلید اولنلر وذنوب وعیوبله نفسلرنی ملوث قیلنلر بنم جانبمه کلك زیرابن خدای تعالینك اخلاقیله
متخلق واوصافیله متصف ومتحقق اولدم وخلافت الهیه مرتبه‌سن بولدم پس بن سزلك جمله زشتلککزی
وقباحتکزی آلورم وعصیان وطغیانله شیطان کبی عفریت سیرت اولنلریکزه ملك کبی پاك کلك ویریرم ونظافت
ولطافت مرتبه‌سنه ایرکوررم * مثنوی * چون شوم آلوده باز آنجا روم * سوی اصل اصل پاکیها روم * دلق چرکین
برکنم آنجا ز سر (خلعت پاکم دهد بار دکر * چونکه آلوده اولم کیرو آنده کیدرم پاکلکلرك اصلینك اصلی جانبنه کیدرم
اوراده چرکین وناپاك دلقمی باشمدن چیقاریرم اول پاکلکلرك اصلینك اصلی کیرو بکا پاك خلعت ویرر برکنم‌ده کاف
مفتوح اوقنمق وضمون اوقنمق دخی جائزدر اصل اصل پاکیهادن مراد خدای تعالیدرکه جمیع نزاهت ونظافتلرك
اصل ومنبعیدر یعنی اولیانك جانی خلقه بوکونه مقالی لسان حالله ویاخودزبان مقالله دیرکه چونکم تطهیر نفوس
انسانی ایلمکدن نوعا آلوده اولم کیرو حظیرهٔ قدسه ومرتبهٔ انسه رجوع ایلرم واول جمیع طهارتلر ونظافتلرك اصلی
اولان خدای تعالی جانبنه توجه وتقرب قیلورم اول مرتبه‌ده ملوث وچرکین اولان اوصافم خرقه‌سنی باشمدن یوقارو
چیقاروب آنده قورم وحق تعالی بکا کیرو اوصاف لطیفه واخلاق شریفه ونظیفه خلعتلرنی کیدیروب تطهیر ادناس
ایلمکدن اوتری مرتبهٔ بشریته وعالم طبیعته کوندررحتی بونلرك دعوته مشغول اولورم وبونلرك قلب وروحنی ادناس
وانجاس بشریه‌دن واولواث وارجاس نفسانیه‌دن پاك وطاهر قیلورم * مثنوی * کار او اینست وکارمن همین *
عالم آرایست رب العالمین) اول جمیع پاکلکلرك اصلینك کاری بودرونم کارم هم بوذکر اولنان درب العالمین حضرتلری
طهارت ونزاهتله عالمی بزه‌یجیدر یعنی هر ولینك جانی بوکونه معنایی تعبیروتفهیم ایلرکه اول خدای تعالینك شانی بنم
جانمی ادناس وارجاس طبیعیه‌دن واولواث وانجاس بشریه‌دن تقدیس وتطهیر ایلمکدرو بنده‌لرینك هدایت وارشاد
ایلمسنه مستعد وقابل قیلمقدرو بنم دخی شانم انلرك نفوسنی عیوب وذنوبدن بری قیلمق وآب علم ومعرفتله انلرك روحنی
مطهر اولمقدرو رب العالمین حضرتلری قباحت ومعصیتی وخباثت وسیئاتی عالمدن کیدروب عالم وآدمی لطف ورحمتیله
آراسته وپیراسته ایدیجیدر * مثنوی * کر نبودی آن پلیدیهای ما * کی بدی این بارنامه آب را * اکر بو بزم
پلیدلکلرمز اولمیدی آبه بو اجازتنامه قچن اولوردی بارنامه اجازتنامه معناسنه‌در یعنی حضرت مولانا قدس سره
کندیلرین ناسك ما منینه ادخال ایدوب انلره اولیانك جاننه ویریلان شرف وعزتك اصلی وسببنی بیان ایدوب بیوررلرکه ای
قلبلری ونفسلری ملوث وناپاك اولان کسه‌لر اکر بو بزم پلیدلکلرمز اولمیدی وبزدن خباثت وقباحت ظهوره کلمیدی
اولیانك جاننه حضرت حقدن بو اجازتنامه قچن اولوردی وانلر مرشدلك ومطهرلك مرتبه‌سنی نه وجهله بولورردی اکر
بزم پلیدلکلرمز اولمیدی انلره مرشد اولمغه وتطهیر نفوس انسانی قیلمغه حق تعالینك اجازتی اولمزدی زیرا جمیع
ناس ملائکه کبی طاهر وپاك اولوردی پس طاهر اولنلری تطهیر ایلمك لازم کلمزدی معلوم اولدیکه مرشد اولان ولیلرك
جاننه دعوت وارشاده اجازت خلقك نفوسنی تطهیر ایلمرندن اوتری ویررلر وانلر حضرت حقدن طهارت ونظافتی رشد
وهدایته مستعد اولان کسه‌لره ایرکوررلر نتکم بوبیتی مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر (مثنوی) کیسه‌های زر
بدزدید از کسی * می دود هرسو که هین کو مفلسی * مثلا کویا برکسه‌دن زرکیسه‌لرنی اخذ ایلدی هر جانبه یلربوب دیوکه
اکاه اولك قنی برمفلس ومحتاج که اکا زرویریرم وغنا مرتبه‌سنه ایرکورم بدزدید بونده اخذ ایلدی معناسنه استعاره اولنور
یعنی اولیانك جانی خدای تعالیدن نظافت وطهارتی وهدایت وعنایتی اخذ ایلیوب مستعد اولان محتاجلره
ایصال ایلمکلرندن اوتری انلری کندی جانبلرینه دعوت قیلملری شول برکسه‌یه بکزرکه برکسه‌دن وافر التون اخذ ایلر
اندنصکره هر جانبه پویان اولور وجست وجو قیلور بویله دیوکه قنی بونده برمفلس وارمیدر اکاه اولسون بن اکا بو کیسه‌دن
وافر حصه‌لر وحظلر ویره‌یم وآنی دولت وغنا مرتبه‌سنه ایرکوره‌یم (مثنوی) یا بریزد بر کیاه رسته * یا بشوید
روی رونا شسته * یابودرکه آب طهور حقدن الدیغی فیضی بیتمش کیاه اوزره دوکرویا کانشو ونما ویرر یاخود بریوزی
یوغمسنك یوزنی یوریعنی طهوره شابه سنده اولان ولیلرك جانی حضرت حقدن اخذ ایلدکاری فیض وحیاتی یابودرکه

روح نباتی منزله‌سنده اولان ومجرد اکل وشربدن نشو ونما بولان کسه‌لرك اوزرینه صب ایدرلر وانلره حیات قلبی
ونشو ونمای روحانی بخش ایدرلر ویاخود بروجه باطنی لوث معاصیدن واوساخ ذنوب ومناهیدن ناشسته وناپاك
اولان کسه‌نك رویی اول فیض الهی وماء روحانی ایله تطهیر وتقدیس ایلر وآنی یوزی یونمش طاهر ومطهر اولان کسه‌لر
مرتبه‌سنه واصل قیلر (مثنوی) یا بکیرد بر سر او حمال وار * کشتی بی دست وپارا در بحار * یابودرکه اول آب باشی
اوزره حمال کبی طوتر بی دست وپا اولان سفینه‌یی بحرلرده یعنی آب صورینك بر نیجه خاصیت وشانی واردر نباتی
احیا ایدوب اکا نشو ونما ویرر ویاخود یوزی یونمامش کسه‌نك یوزنی یویوب پاك قیلور ویاخود دریالرده بی دست وپا اولان
کشتی‌یی باشی اوزره حمال وارکوتروب اکا معین اولور وآنی منزل ومقصودینه ایصال قیلور کذلك مانند آب طهور اولان
ولی خدانك جانك دخی نیجه خاصیتلری وشانلری واردر جمله‌دن بری روح نباتی منزله‌سنده اولان کسه‌لره نشو ونما ویروب
روح الهی مرتبه‌سنه واصل قیلمقدر وبری دخی ناشسته رو اولنلرك وجه باطنی اوساخ معاصیدن پاك ایدوب بوقدر
وبری دخی اولدرکه کشتی کبی بی دست وپا اولان عاجزلری هموم وغموم وشبهات وشکوکه بحرلرنده قالمش ایکن حمال
کبی همتلری اوزره کوتروب منزل مقصوده یتورمکدر (مثنوی) صد هزاران دارو اندر وی نهان) زانکه هر دارو بروید
زو چنان) اول آبك وجودنده نیجه یوزبیك دارو ودوا نهان ومخفیدر زیرا هر دارو اندن بتر انجلین یعنی هر بردارو که انجلین
که بتمشدر وصورنده وخاصیتده وطعمده وطبیعتده ظهوره کلوب کمال مرتبه‌سنه بتمشدر ومن الماء کل شئ حی آیت
کریمه‌سنك موجبنجه هر بردارو ودوا اندن حیات بولوب نشو ونما بولمش وظهوره کلمشدر پس آبك وجودنده نیجه
یوزبیك دارو ودوا نهان ومخفی اولمشدر کذلك آب حیات حقیقی اولان ولیلرك جاننده دخی نیجه صوری ومعنوی
دارو ودوا نهان اولمش وانلرك روح شریفندن بتوب ظهوره کلمشدر جانلرینك آثاری اولان کفتارلری نیجه مرده دللری
احیا قیلمش ونیجه صوری ومعنوی اولان مرضلره شفا ویرمشدر انلرك شفاخانهٔ قلبنه داخل اولان ابدی حیات بولمش
وامراض روحانی ونفسانیدن خلاص اولمشدر (مثنوی) جان هر دری دل هر دانه‌ٔ * می رود در جو چو دارو خانهٔ *
زو یتیمان زمین را پرورش * بستکان خشك را از وی روش * هر بردرلك جانی هر دانه‌نك دلی اولان آب جویده شفاخانه
کبی یعنی هر بردرلك روح ولطافتی وهر بر حبه‌نك مغزو لبی آب دخی انواع ادویه‌یی بالقوه جامع اولوب جویده دارو خانه کبی
جریان ایدردیمك اولور هر درلك جانندن مراد اول درك وجودنده اولان روح ولطافت اولورکه اول دراول روح ولطافتی
آبدن الورودل هردانه‌دن مراد بر حبه‌نك مغزو لبی اولور اول حبه اول لبی آبدن بولور نتکم دارولر شفاخانه‌دن لطافت
الورو برآخر خاصیت بولور زمینك یتیملرینه پرورش اول آبدندر خشك اولان بسته‌لره یعنی مقیدلره روش وحرکت
اول آبدندر بعض نسخه‌ده تشنکان خشك واقع اولمش وشارحلر دخی بو نسخه اوزره شرح قیلمشدر اما اولکی نسخه
اکثر واصحدر بونسخه اوزره معنی حرارتدن خشك اولمش تشنه‌لره اول آبدن روش وحرکت واردر دیمك اولور ویتیمان
زمیندن مراد نباتات واشجار اولورو آبدن مراد جان اولیا اولدیغی تقدیر اوزره تقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه
هر در یکتا کبی لطیف اولان کسه‌نك روحی وهر دانه کبی حقیر وکثیف اولان کسنه‌نك دخی قلبی اول جوی معنوی وماء
حیوانی وروحانی اولان ولیلرك جانی جانبنه کیدرواندن نیجه نشو ونما ولطافت وبها اتخاذ ایدرلر دارولر شفاخانه‌یه کیدوب
انده تربیه‌لر بولوب نیجه خاصیتلر اتخاذ ایلدکاری کبی واول ماء حقیقی وآب روحانی اولان اولیانك جانندن یریوزنده
ایتام کبی پدرسز ومربیسز قالان دردمندلره تربیتلر ونشو ونمالر واردر وزمین بشریتده قوریمش وبسته ومقید قالمشلره
ویاخود خشك لب اولوب تشنه اولمشلره اول آب حیات معنویدن حرکت وترقیلر واردر هر بارکه اول خشك اولان
تشنه دللره وبسته پالره اول حیات معنویدن برفیض ویرمددایرشه مرده و پژمرده ایکن حیات طیبه بولورلر
وبرمقامده مقید وبسته پا ایکن حرکته کلوب ترقیلر قیلورلر ومقامات اعلایه صعود ایلیوب مقصد اقصایه واصل اولورلر
(استعانت آب از حق تعالی جل جلاله بعد از تیره شدن) بو سرخ شریف آب لطیفك تیره اولدقدنصکره حق تعالیدن
معاونت طلب ایلمسیدر آب صوری لسان حالله عون ومدد طلب ایلر وآب معنوی اولان جان ولی هم یالسان حالله
ویاخود دلسان قالله حق تعالیدن عون وعنایت طلب ایلر نتکم بو ابیات شریفه ایله آبك حق تعالیدن استعانت ایلمسنه
اشارت ایدوب بیوررلر * مثنوی * چون نماند مایه اش تیره شود * همچو ما اندر زمین خیره شود * ناله از باطن برآرد
کای خدا) آنچه دادی دادم وماندم کدا) چونکم آبك مایه‌سی قالمیه تیره اوله زمینده بزم کبی خیره وزبون اوله پس اول
تیره ومکدر اولان آب باطنندن ناله کتورر بویله دیوکه ای خدا اول نسنه‌یی که بکا ویردك بن دخی غیریلره ویردم ومحتاج وکدا
قالدم یعنی آب معنوی اولان ولینك جانی چونکم سرمایهٔ روحانیه‌سنی نفوس انسانیه اوزره بذل وایثار ایلمکله سرمایهٔ
روحانی کیدوب کثافت بشریه وکدورات طبیعیه ایله مکدر اوله بزم کبی بوزمینده کدورت بشریه‌نك غلبه‌سندن

بی لطافت اولوب وزبون وخیره قاله باطنندن حضرت حقك درکاه بیچونته ناله کثوررود عاوتضرع ایدوب دیرکه
ای خدای ذوالعطا اول فیض ولطافتیکه بکا اعطا ایلدك بندخی آنی مستحق ونامستحق اولنلره ویردم وانلری الواث
معاصی واوساخ خطایادن پاك ایدوب طهارت کامله مرتبه سنه ایرکوردم وبن محتاج وکدا قالدم (مثنوی) ریختم سرمایه
بر پاك وپلید * ای شه سرمایه ده هل من مزید * پاك وپلیدا اوزره سرمایه یی دوکدم ای سرمایه ویریجی پادشاه زیاده دن
وارمی یعنی آب معنوی اولان جان ولی حضرت حقه بوکونه مناجات وعرض حاجات ایدوب دیرکه الهی بکا ویردیکك
روحانی اولان سرمایه یی پاك وپلید وشقی وسعید وکمراه ورشید اوزره ایثار ونثار قیلدم وبونلره اول سرمایه یی مستحق
ونامستحق دیمیوب مفیض وباذل اولدم ای سرمایه ده اولان پادشاه حالا محتاج وفقیر قالدم بکا اندن دخی زیاده سرمایه
ویروبنی قوت وقدرت مرتبه سنه ایرکور تاکم سنك بنده لریکی تطهیر ایلمکه قادر اولم وانلری اوساخ نفسانی والواث معنویدن
پاك وطاهر قیلم (مثنوی) ابررا کوید ببر جای خوشش * هم تو خورشیدا ببالا بر کشش * راههای مختلف می راندش *
تا رساند سوی بحر بی حدش * چونکم آب مکدر لسان حاله جناب ذی الجلاله تضرع وابتهال ایلیه اول ملاك متعال
سحابه دیرا اول تیره ومکدر اولان آبی زمیندن اخذ وجذب ایدوب انی جای خوشه ایلت دخی دیرای خورشید
سندخی اول آبی حرارتك واسطه سیله بالایه چك اول سحاب وآفتاب اول آب تیره یی مختلف یوللره سورر حتی آبی بیحد
اولان بحر جانبنه ایرشدیررلر توضیح معنی اولدرکه آب صوری چقن مستعمل اولوب مکدر اولسه البته آنی زمینه
دوکرلر پس حق تبارك وتعالی یه اول آب لسان حالله مناجات ایلدکده حق تبارك وتعالی آنی سحاب واسطه سیله
وباخود حرارت شمس واسطه سیله عاقبت کندی معدنی اولان دریایه ایصال ایلرمثلا بر یرده بر مقدار
ماء راکد اولسه سحابدن وافر یغمور یاغسه اول یغموردن سیل اولسه اول ماء راکد دخی اول سیله مخلوط
اولوب اکر بر یول بولورسه اول یولدن دریایه واصل اولور اکر بر یرده قالورسه هوا وحرارت شمس آنی تدریجله نشف
ایدوب بالا جانبنه جذب ایدر وسحاب آنی اخذ ایدوب سونکر کبی درونده حفظ ایلر وباذن الله ارادت حق نه جانبه
اولورسه انی اول جانبه انزال ایلر اکر اول یردن دخی دریایه یول بولورسه جاری اولوب واصل اولور واکر بوله مزسه
ینه بوذکر اولنان اسلوب اوزره آفتاب وهوا انی جذب ایدوب وسحاب وآفتابك اول آب مختلف اولان یوللره سورمسی
بوذکر اولنان اسلوب اوزره آفتاب وهوا آنی جذب ایدوب وسحاب آنی اخذ ایدوب ینه بر آخر زمینه یاغدیروب عاقبة الامر
انی بیحد اولان دریایه ایرشدیرر سحاب وآفتابك اول آبی مختلف اولان یوللره سورمسی بوذکر اولنان اعتبار اوزره
اولور پس آبدن مراد جان اولیا اولدیغی اوزره معنی بویله دیمك اولورکه چونکم اولیانك جانی تطهیر نفوس انسانی ایلمکدن
تیره ومکدر اوله وجناب مقدسه متوجه اولوب مناجات وعرض حاجات قیله اول پاك ولطیف اولان الله آب رحمتنه دیر
آنك جانی جای خوشه ومقام دلکشه ایلت وخورشید عشق ومحبته دخی دیرسن انی مقام سفلیدن مرتبهٔ اعلا
ودرجهٔ بالایه جذب ایله پس ابر رحمت وخورشید محبت اول ولینك جانی مرتبهٔ بشریتدن جذب ایدوب نیجه یوللره
سوروب ونیجه مراتب ومقاماته ایرکوروب حتی بیحد وبیکران اولان بحر وحدته ودریای حقیقته ایرشدیررپس انده
مستغرق اولوب ومحو وجود قیلوب وخلع اوصاف الهیه یی والبسهٔ اخلاق ربانیه یی کیوب وجودلوثندن پاك وطاهر
اولدیغی حالده ینه کثرت مرتبه سنه حق تبارك وتعالی انی تطهیر ادناس ودعوت ناس قیلمقدن اوتری ومالك نفوس
انسان اولمقدن اوتری کوندرر پس اسلوب سابق اوزره دعوته شروع ایدوب تطهیر نفوس انسانی ایلمکه مشغول
اولورتاکم بو ابیات شریفه وبو کلمات لطیفه الی آخر البیان بو معنالری تفسیر وتوضیح قیلور (مثنوی) خود غرض زین
آب جان اولیاست * کو غسول تیرکیهای شماست * چون شود تیره زغسل اهل فرش * باز کردد سوی پاکی بخش
عرش * بو آبدن غرض خود اولیانك جانیدر زیرا اول جان اولیا سزلك تیره لکلریکزی زیاده غسل ایدوب چونکم
اهل فرشك غسلندن تیره ومکدر اوله عرش پاك بخش ایدیجینك جانبنه کیرو دونر غسول فعول وزنی اوزره ابنیهٔ
مبالغه دندر زیاده یو یجی وپاك ایدیجی معناسنه در بعض نسخه ده چون شود تیره زغسل اهل فرش برنه جون شود تیره
زغدر اهل فرش واقع اولمشدر حتی شارحلر بو نسخه یی اختیار ایدوب چونکم جان اولیا اهل فرشك غدر وجفاسندن
تیره اوله دیو معنی ویرمشدر اما اولکی نسخه اصحدر وجان اولیانك آبه مشابه اولمسنده وآبدن غرض مقصود جان
اولیا اولمسنده وجه مناسبت اولدرکه هر شیئ آبدن حیات بذیر اولدیغی ونشو ونما بولدیغی کبی جان اولیادن
هر شیئ حیاتپذیر اولور وارواح طالبین اندن نشو ونما بولور وبونلرك روح شریفی دخی اخباث نفسانیه والواث
روحانیه یی طالبلرك نفوسندن تطهیر وتزکیه قیلور وتشنه دللر دخی بونلرك ینابیع حکمتلرندن وآب حیات کبی
اولان معرفتلرندن ریان اولورلر وحیات طیبه بولورلر پس بوذکر اولنان آبدن غرض ومقصود اولیانك جانی سزلك

نفسانی اولان کدورتلریکزی وجسمانی اولان صفتلریکزی زیاده غسل ایدیجی وپاك قیلیجیدر چونکم اولیانك جانی اهل
فرشك روحلرنی غسل وتطهیر ایلمکدن ماء مستعمل منزله سنه واروب غلبهٔ اوصاف بشریتله تیره اوله وعمل تطهیردن
عاجز قاله عرش اعلایه پاکلك ویرن خدایه کیرو رجوع ایدر وتوجه تامله وعبادت واستعانتله مرتبهٔ حقیقت جانبنه
کیدر (مثنوی) باز آرد زان طرف دامن کشان * از طهارات محیط او درسشان * کیرو اول طرفدن دامنکشان
اولدیغی حالده کتورر دیمکدن کنایه درتاکم محیطك طهاراتندن اول جان اولیا اهل فرشك درسنی کتوررزان طرفدن مراد
طرف الهیدر دامنکشان دیمك خباثت ونجاستدن مجتنب اولدیغی حالده کتوررتاکم بر کمسه بر جای خبیثه مرور
ایلسه جراذیال ایدیجی اولورکه اول جای خبیثده اولان الوائدن دامنکشان اولمغله اجتناب قیلور آردلك فاعلی مصرع
ثانیده اولان او کلمه سیدرکه جان اولیایه عائددر ومفعولی درسشاندر محیط فتاوایده بر کتابك اسمیدر طهارات دخی
انده برباب در بو مناسبتله درس دخی خوب واقع اولمشدرکه شعرا بوکه مراعات نظیر دیرلر لکن محیطدن مراد بونده (والله
بکل شیئ محیط) آیتنك موجبنجه الله تبارك وتعالی اولور واول محیطه جمیع اشیاده اولان خدای تعالینك طهاراتندن
مراد انواع طهارت الهیه اولور وآنك درسندن مراد الله تبارك وتعالینك انواع طهارت ونزاهتنك علمی اولوروانی
اهل فرشه کتورمك اول علمی انلره تعلیم وتبلیغ ایلمکدن عبارت اولور وتحقیق معنی وتوضیح نحوی بویله دیمك اولورکه
چونکم اولیانك جانی اهل فرشك نفوسنی غسل وتطهیر ایلمکدن تیره ومکدر اوله عرش اعلایه پاکلك بخش ایلین خدای
تعالینك جنابنه متوجه اولور ورجوع قیلور تکرار اول طرف اعلادن وجانب بالادن الواث طبیعیه واوساخ بشریه دن
دامنکشان اولدیغی واجتناب قیلدیغی حالده محیط جمیع اشیا اولان خدانك انواع طهاراتندن اول جان اولیا اهل فرشه
علم کتوررو انلره حق تعالی حضرتلرینك قدوسیتنی وسبوحیتنی بیلدیررو اوصاف واسماسنك نقایض مکانیه دن
وحدوثات کونیه دن پاك وطاهر اولدیغنی فهم قیلدیررو اولیاسنك جانلرینی کندی قدوسیتیله پاك ومصفا قیلدیغنی
ونفوس خلایقی آب رحمتله منق ومزکی ایلدیکنی دخی بیلدیرر (مثنوی) وازتیمم وارهاند جمله را * وزتحری طالبان
قبله را * وجمله سنی تیممدن قورتاررر دخی قبله نك طالبلرنی تحریدن خلاص ایلر تیمم لغتده قصد ایلمکه دیرلر وشریعتده
آب اولمدیغی محلده تطهیر ایلمك قصدیله ترابی استعمال ایلمکدر وبونده تیممدن مراد بدن ترابیه نك غباری کبی اولان اوهام
وافکاردرکه آب علم یقینی اولمدیغی محلده بوخلق کندی فکرلری وعقل جزئیلریله عمل قیلمق جائز اولور اما اول حینده که
بر واینسك جانی بونلره حق جانبندن علم یقین آبنی کتوره بونلرك کندی عقول وافکاریله تیمم تطهیر قیلمسی باطل اولور
وکذلك قبله یی تحری ایلمك ظلمت لیلده وباخود علائم قبله نامعلوم اولدیغی محلده جائز اولور چونکم قبله آشکار اوله
تحری ایلمك باطل اولور پس شولدمکه ولی کاملك جانی مرتبهٔ وحدتدن ومشاهدهٔ عالم حقیقتدن مرتبهٔ کثرته وعالم
بشریته رجوع ونزول ایلیه مرتبهٔ بشریتده مقید اولان وکندیلری عقول جزئیه وافکار نفسانیه یی استعمال
ایلمکدن خلاص ایلر زیرا انك ماء علمی قتنده بونلرك عقول وافکارله عمل ایلمسی باطل اولور وکذلك قبلهٔ حقیقته
طالب اولان کمسه لری دخی شکوك وشبهاتله طالب قبله اولمقدن خلاص قیلور وقبلهٔ حقیقی بونلره بیان وعیان ایدیجی
اولور حتی انك نور معرفتی واسطه سیله قبلهٔ حقیقی بونلره بر مرتبه نمایان اولورکه بونلرك تحری وطلبی باطل اولور زیرا ومن
طلب البیان بعد العیان فهو فی الخسران مفهومنجه قبله عیان اولدقدنصکره بیان طلب ایلمك وتحری قیلمق موجب
خسران وبطلان اولور (مثنوی) زاختلاط خلق یابد اعتلال * زان سفر جوید کارحنا یا بلال * اولیانك جانی خلقك
اختلاطندن اعتلال بولور اول سفری استرکه ارحنا یا بلال در اراحت دکاندرمکه دیرلر کما قال الجوهری یقال اراح
الرجل اذا رجعت نفسه الیه بعد الاعیاء یعنی یورغونلقدنصکره روحی اکا رجوع ایلدی وراحت اولدی دیمکدر
وحضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك اکثرا ایکی حاللری اولوردی برحاللری بو ایدیکه هربارکه مستغرق اولوب
بحر احدیت ومستهلك انوار صمدیت اولسه لردی تبلیغ رسالت ودعوت امتدن مستغنی اولوب کیرود برلردی اول حینده
کلمینی یا حمیرا بیوررلردیکه نساد نیاد ندر انلرك مصاحبت ومکالمه سی روحی کندی مشهد ومرتبه سندن مرتبهٔ بشریته
وعالم طبیعته جذب ایدوب تنزیل ایلرونورانیت وروحانیته بشریت وجسمانیت معتدل اولدقدنصکره طالبلره
عقللری یتدیکی یردن ارشاد وهدایت ایلمك قابل اولوردیکه وکاه اولوردیکه بشریت غلبه قیلوب اول حضرتك وجود
شریفی اختلاط خلقدن علیل وازدحام عوامدن کلیل اولدقده حق جانبه متوجه اولوب مرتبهٔ بشریتدن مرتبهٔ
حقیقت جانبنه سفر ایدرلردی وبیوررلردیکه ارحنا یا بلال یعنی یا بلال بزی آواز لطیفکله دکاندرتاکم بوتعب وزحمت
بشریتدن خلاص اوله لم واعیاء نفسانیت وملالت وسئامت طبیعتدن نجات بوله لم حسن صوت روحانیدرروحی
مرتبهٔ بشریتدن وعالم طبیعتدن خلاص ایدوب کندی مرتبهٔ مقامی جانبنه جذب ایدروسئامت وملالات طبیعی

روحدن ازاله ايدوب راحت ولطافت ويررو آنی كندی آرزو ايلديكی مرتبه يه ايركورر بو محله مناسب اولان مقالك
برمقدار شرح وتفصيلی جلد اولده تفسير حديث ان لربكم سرخنده جان كالست وندای او كال بيتنك شرحنده مرور
ايلمشدر انده طلب اولنه پس اول حضرته وارث اولان ولی كاملك دخی ايكی حالی وارد بر حاللری مرتبهٔ احديته
مستغرق اولدقلريدركه ا كالی مع الله حالی ديرلر واول حالده دائم آنی قوميوب دعوت طالبين وتربيهٔ سالكين ايچون
آنی مرتبهٔ بشريته وعالم كثرته تنزيل ايدرلر چونكم دعوت وارشاده مباشرت قيله وخلقله مختلط اوله انلرك مصاحبت
واختلاطندن روحلرينه ملال واعتلال كلور وضعف وسآمت حاصل اولور پس بو يورغونلقدن آسوده اولمق وبو ثقلتدن
وزحمت كثرتدن قورتلوب راحت بولمقدن واستراحت قيلمقدن اوتری بر آواز لطيف وصوت لذيذ صاحبی كسه يی دكلمكه
وآنك صوت خوبنی استماع ايلمكه رغبت ايدرلر حضرت پيغمبر عليه السلام حضرت بلال رضی الله عنه ارحنا
بيوردكلری كبی انلر دخی اول صاحب الحانه ارحنا يا فلان ديرلر وانك آواز خوبنی استماع ايلدكلرنده مرغ جانلری
عالم لامكانه پرواز ايدوب تعب بشريتدن وقيد عالم طبيعتدن آزاد اولور وراحت روح بولوب صفالر ايدوب استراحت قيلور
پس سماع راحت روح وسبب كشوفات وفتوح اولديغندن اوتری حضرت رسول مكرم صلی الله عليه وسلم حضرت بلال
رضی الله عنه اكثر زمانده يا بلال بزه خوش آواز كله راحت ويرو مناره اوزره چيقوب خدای تعالی يی تمجيد وتهليل
وتحميد ايتمكله بزم روحمزه صفا وسرورلر ايركور بيوررلردی نته كم بو معنايه اشارت ايدوب بيوررلر (مثنوی)
ای بلال خوش نوای خوش صهيل * ميذنه بررو بزن طبل رحيل * ای خوش نوالو ولطيف آوازلو بلال ميذنه اوزره
چيق رحيل طبلنی اور صهيل اصلنده قرس آوازنه ديرلر صكره مطلق آواز معناسنه دخی استعمال اولنمشدر بوراده
مطلق آواز معناسنه در ميذنه اذان اوقونجق يره ديرلر مراد مناره دريعنی حضرت رسول اكرم صلی الله عليه وسلم
چونكم بشريت مرتبه سندن انلرك وجود شريفنه ملالت وسآمت كليدی ووقت صلات دخی قريب اولايدی حضرت
بلاله دخی بيوررلردی ای خوش نوا ولطيف الصدا اولان بلال مناره اوزره كيت وكوچ طبلنی چال يعنی آواز لطيفكله
مرتبهٔ بشريتدن مرتبهٔ الوهيت جانبنه متوجه اولمغی وحضرت ربوبيتك مشاهده سنه رحلت ورجعت قيلمغی
طالب وعاشق اولنلره اعلام ايله تا كم قالقوب معراج مؤمنين اولان صلاته شروع ايدهلم وعالم كثرتدن رجوع
ايدوب وحدت عالمنه كيدهلم وحضرت حقله مكالمه ايدهلم (مثنوی) جان سفر رفت وبدن اندر قيام * وقت رجعت زين
سبب كويد سلام * چونكم صلاته قائم اولنه جان حق جانبنه سفره كيدر وبدن قيام ايچره طورر بو سببدن رجوع
وقتنده سلام ديريعنی صلاته شروع قيلندقده الله اكبر ديوب افتتاح اولندقده مؤمنلرك جانی حضرت حق
جانبنه سفر قيلوب ودنيا قيودندن منقطع اولور وبدن قيامده بولنه حق جانبندن مناجات وصلات قيلمقدن كندی
مرتبه سنه رجوع قيله اول وقتده يمينه وشماله بو سببدن سلام ويرر كويا كندی منزلندن برزمان كتمش وبرنيچه
مدت مفارقت ايتمش ايدی واروب ربيسيله مكالمه ومعامله ايدوب آنك امرنی برينه كتوردكدنصكره ينه دونوب
كندی منزلنه كلدكده قواسنه ويمين وشمالنده اولان مسلمانلره السلام عليكم ورحمة الله ديو سلام ويرر پس
بعد تمام الصلوة سلام ويرمك جانك كندی مرتبه سنده جانب حقه متوجه اولوب وسفر قيلوب بعده ينه كندی
منزلنه كلديكنه دلالت ايدر انكچون الله اكبر ديو صلواته افتتاح ايلدكدنصكره دنيا كلامن سويلمك ودنيا
كارنی ونفسه متعلق اولان كاری ايلمك حرام اولور شو زمانه دككه جان ربيسيله مكالمه ومعامله ايلمكدن كيرو منزلنه
كله وكندی خانهٔ وجودنده اولان اهلنه وقواسنه وملائكه يه سلام ويره واندنصكره كار دنيايی ايشلمك ونفسك
لوازمنی كورمك حلال اولور (مثنوی) اين مثل چون واسطه است اندر كلام * واسطه شرطست بهر فهم عام *
اندر آتش كی رود بی واسطه) جز سمندر كور هيد از رابطه * بو مثل كلامده واسطه كبيدر عوامك فهمندن اوتری واسطه
شرطدر مثلا بركسه واسطه سز آتشه نجن كيدر سمندردن غيری كه اول رابطه دن قورتلدی اول سؤال مقدره جواب
كبی واقع اولمشدر كانه بركسه ديركه جان اوليايی آبه تشبيه قيلمق واوليانك جاننك حضرت حقه واصل اولمسنی وينه
بشريته كلمسنی سفر تعبير ايلمك وجانك كندی منزلنه رجوع ايلمسندن اوتری ديو سلام ويرمك ديمك مثلدر پس بونی
مثل طريقيله سويلمك نه لازمدر حقيقت حال هرنه ايسه بلا مثال تقرير اولنسه اولمزميدی بيوررلركه بو مثل ايله معنی
كلام واسطه كبيدر عوامك معنايی فهم وادراك ايلمسندن اوتری مثل واسطه سی شرطدر زيرا مثل معقولاتی محسوساته
تقريب ايلر وعوامك فهمی ايسه او معقولاتی محسوسه تشبيه وتمثيل ايتمك واسطه سيله ادراك ايلر پس عوامك فهم
وادراكندن اوتری مثل كتورمك شرطدر زيرا انلر خواص كبی بلا واسطه معنايه واصل اوله مزلر وحقايق ومعقولاتی
بلا مثل ادراك قيله مزلر مثلا آتش ايچره واسطه سز كيدهمز سمندردن غيری كسه كه اول سمندر واسطه ورابطه دن

خلاص اولمشدر خواص سمندر كبيدر عالم معنايه بلا واسطه داخل اولورلر وآنی بلا مثال ولا مقال ادراك قيلورلر اما
عوام البته بر واسطه يه محتاجدر تا اول واسطه سببيله معنی عالمندن حصه آله وراحت اوله (مثنوی) واسطهٔ حمام بايد
مر ترا * تا ز آتش خوش كنی تو طبع را * چون نتانی شد در آتش چون خليل * كشت حمامت رسول آبت دليل * مثلا
سكا واسطه حمام كرك تا كه سن آتشدن طبعكی خوش ايليه سن چونكم حضرت خليل عليه السلام كبی آتشده اولمغه
قادر دكلسن حمام سكا رسول آب سكا دليل اولدی يعنی عالم معنی كه فی المثل آتش كبيدر وبو مثال وكلام حمام كبيدر
پس سكا آتشدن كرم اولمغه وطبعك حرارت بولمغه حمام واسطه سی لازم اولديغی كبی عالم معنادن عقلك اثر پذير اولمغه
ومعنی فهم قيلمغه مثلا كلام دخی سكا واسطه اولمغه لازمدر زيرا مادامكه بو مثال كلام سكا واسطه اولمسه سنك عقلك
عالم معنادن برشيئ فهم قيلمز وبر معنايی مدرك اولمزدی چونكم حضرت خليل الرحمن عليه السلام كبی آتشه كتمكه
قادر دكلسن حمام سكا آتشدن خبر ويريجی وآب كرم آتشك حرارتنه دلالت قيليجی اولدی كذلك بو كلام حمام كبی
وبو مثل آب كرم كبيدر چونكم آتش كبی اولان عالم معنايه داخل اوله ميه سن واندن بلا واسطه استفاده واستفاضه
قيله ميه سن بو كلام سكا اول عالم معنادن خبر ويريجی وبو مثال اول عالمك خاصيتی وشاننی سكا دليل اولوب بيلدريجيدر
(مثنوی) سيری از حقست ليك اهل طبع * كی رسد بی واسطهٔ نان در شبع * لطف كز حقست ليكن اهل تن * در نيابد
لطف بی پردهٔ چمن * طوقلق حق تعاليدندر ليكن اهل طبع نان واسطه سنسز طوقلغه نجن ايريشور كذلك لطافت
فی الحقيقه حقدندر ليكن اهل تن لطفی بی پردهٔ چمن بولمز طبع فتحتين ايله بولشمغه ديرلر وسخ ودنس كبی ودمور
پاسلنمه سنه دخی ديرلر بوراده اهل طبع ديمك اهل كدورت واهل كسل وقسوت معناسنه اولور شبع كسر شين ايله طويمق
معناسنه دريعنی بعض كمسه لر البته واسطه يه محتاجدر انلرك وجودی بلا واسطه بر معنايی حضرت حقدن اخذ ايلمكه
قادر اولمز مثلا انسانه وساير حيوانه طوقلق حضرت حقدندركه آنك خالقی اولدر اكر بركسه يی الله تبارك وتعالی
طويورمسه اول كمسنه جميع عالمك طعامنی يسه طويمز پس مجرد سيرلك بلا واسطهٔ نان وخوان خدای تعاليدن نان
وخوان واسطه سيله اولورلر وليكن ملائكه واهل كدورت اولمين انبيا واوليا نان وطعام واسطه سی اولمسه هم خدای
تعاليدن سيرلك بولورلر ايت عند ربی يطعمنی ويسقينی بو معنايه دلالت ايلر مثال آخر لطافت وخوش دللك حق
تعالی حضرتلرندندر وليكن اهل تن اول لطفی وخوشدل اولمغی چمن پرده سی اولميجه باغ وباغچه سيرينی بوله مزلر
انكچونكه بونلر حضرت حقدن بلا واسطه كوكل خوشلغی اخذ ايلمكه مستعد وقابل دكللردر پس نجن خوشدل اولمق
ولطافت بولمق استه سلر چمنزار وكل وكلزاردن حاصل اوله جق لطافتی خدای تعالی بونلره ويررو بونلر خلوتخانه لرنده
ايكن او لطف وصفايی خدای تعاليدن بلا واسطه اخذ قيلورلر انكچون بونلر چمنزار وكلزار سيرينه كتمزلر ولاله زار
وچمنزار تماشاسنی دخی مراد ايتمزلر نته كم بيوررلر (بيت) هر كه در خانه دمی با تو بخلوت بنشست * تماشای كل ولاله
وريحان نرود * مثنوی * چون نماند واسطهٔ تن بی حجب * همچو موسی نور مه يابد ز جيب * چونكم تن واسطه سی
قالميه حجابسز موسی عليه السلام حضرتلری كبی ماهك نورنی نور جيبندن بولور بی حجب لفظی مصرع ثانی يه
مصروف اولور جيب بونده سينه دن ودرون دلدن عبارت اولور خلاصهٔ كلام بويله ديمك اولوركه چونكم بركسه بدننك
لوازم ومقتضياتنی افنا ايليه وتن واسطه سی قالميه بی پرده وبی حجاب اول كسه حضرت موسی عليه السلام كبی
ماه حقيقتك ويا خود كندی روحی ماهنك نورنی وجودندن بولور نته كم حق تعالی حضرت موسايه (اسلك يدك
فی جيبك تخرج بيضاء) ديو امر ايدوب اول حضرت يد مباركنی جيبنه ادخال ايدوب چقاردقدنصكره درون
دلنده نور حقی بی حجاب مشاهده ايليوب هربار كه كلامنی جيب درونندن اخراج ايلسه يد بيضا كبی آنك كلامی
عالمی وقلوب بنی آدمی منور ايلمسی مقرر اولوردی * مثنوی * اين هنرها آب را هم شاهدست * كاندرونش پر ز لطف
ايزدست * بو هنرلر آبه هم شاهددركه آنك درونی ايزد تعالينك لطفندن پردريعنی بو هنرلر كه مقدما آنك حقنده ذكر
اولندی مثلا وسخلری يومسی وپژمرده اولان نباتاته نشو ونما ويرمسی وتشنه لری ريان قيلمسی كبی ودخی بونلر
امثالی هنرلركه آنك واردر هنرلر آبه شهادت ايلر كه آنك باطنی لطف الهی وحيات ربانيه دن پر ومملودر زيرا اهل تحقيق
ديمشلردركه آب روانده اولان لطافت لطيف اسمينك پرتويدر رونده اولان حيات بخشلك حيات الهيه نك
اثريدر الحاصل هويت الهيه انده ساريه در آنك جميع اوصاف وآثاری آثار تجليات الهيه در كذلك جان اوليا كه
آب حيات معنوی وماء طهور روحانيدر بونلرك دخی خارجده ظاهر اولان هنرلری ومنقبتلری دلالت ايلر كه بونلرك
باطنی الطاف الهيه دن پر ومملودر واوصاف ربانيه ايله طلودر اكر جان اوليا الطاف الهی واوصاف ربانيه ايله پر اولميدی
خارج عالمده اولنلردن بويله لطيف هنرلر وشريف حاللر ظهور ايلرمی ايدی خارجده اولان افعال واقوالك لطافتی باطننك

لطافتنه شهادت ودلالت ایلرنته کم بو معنایی تأیید واثبات ایلمکدن اوتری بیوررلر (کواهیٔ فعل وقول بیرونی برضمیر رونور
اندرونی * بو سرخ شریف بیرونی اولان فعل وقولك درونه منسوب اولان نور ضمیرا اوزره کواهلکیدرکه هر فعل وقول
دروننده مضمر اولان معنایه شهادت قیلیجیدر (مثنوی) فعل وقول آمد کواهان ضمیر * زین دو بر باطن تو استدلال کیر
ظاهرده اولان فعل وقول ضمیرك شاهدلری کلدی بو ایکیدن سن باطن اوزره استدلال طوت یعنی ظاهرده اولان
اقوال وافعالدن باطنده اولان اعتقاداته واحواله سن استدلال ایله که الظاهر عنوان الباطن موجبنجه
ظاهرك افعالی باطنك احوالنه دلالت ایلرانکچون حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم نمازده برکسه‌یی صقالیله
اویناركوردی لوخشع قلبه لخشعت جوارحه بیوردی زیرا اکرظاهرده آنك اعضاسی خشوع اوزره مؤدب اولیدی
قلب وروحی دخی مؤدب اولوردی پس عاقل اولنلر ظاهرده اولان قولدن وفعلدن باطنده اولان حاله استدلال ایدرلر
(مثنوی) چون ندارد سیر سرت در درون * بنکر اندر بول رنجور از برون * فعل وقول آن بول رنجوران بود *
که طبیب جسم را برهان بود) چونکم سنك سرك درونه سیر طوغز طشره دن مریضك بولنه نظر ایله فعل وقول فی المثل
رنجورلرك اول بول وقاروره سیدرکه اول بول طبیب جسم ایچون برهان اولور سر بونده عقل معناسنه دریعنی چونکم
سنك عقلك درون عالمنه سیری اولمزواحوال باطنی مشاهده قیلمز لازم اولورکه مریضك بولنی برقاروره‌یه قویوب اکا نظر
ایلیه سن تاکم آنك بولنك رنکندن آنك درونده اولان مرضنه استدلال قیله سن نته کم اطبای جسمانینك قانونی بودر
پس برکسه‌نك فعل وقولی هم فی المثل اول رنجورلرك قاروره ده اولان بولی کبیدرکه اول بول جسمك طبیبنه دلیل
وبرهان اولورکذلك قول وفعل دخی عقل طبیبنه دلیل وبرهان اولورا کرطبیب عقل برکسه‌نك فعلنده وقولنده صحت
رنکن کوررسه آنك مزاج روحانیسنك اعتدال اوزره اولوب صحتده اولدیغنی بیلوروا کر آنك فعل وقولنده سقامت رنکنی
مشاهده قیلورسه مزاج روحانیسنك اعتدال اوزره اولمیوب روح وقلبی سقیم اولدیغنه بوندن استدلال قیلور (مثنوی)
وان طبیب روح درجانش رود * وزره جان اندر ایمانش رود * حاجتش ناید بفعل وقول خوب * احذروهم هم جواسیس
القلوب * اما اول طبیب روح اول مریض القلب اولنك جاننه کیدر ودخی جان یولندن ایمانی ایچره کیدر وآنك خوب اولان
قوله ومحبوب اولان فعله حاجتی اولمز بونلردن حذرا یلیك بونلر جواسیس القلوبدر یعنی اول روحه متعلق اولان طبیب
روحی وقلبی مریض اولان کسه‌نك نور فراستله وسر ولایتله جاننه کیدر وجان یولندن ایمان واعتقادی ایچره داخل
اولوروآنك ایمان واعتقادی نه کونه ایدیکنی بیلورآنك خوب ولطیف اولان فعله مستدل اولان بلکه فعلسز وقولسز
دروننده اولان حالنی نور فراست وسر ولایتله بیلوروآنلر حقنده ینظر بنورالله بیورلدی وانلر حقنده انهم جواسیس
القلوب یدخلون فی قلوبکم ویخرجون من اسرارکم فاذا جالستموهم فجالسوهم بالصدق دینلدی (مثنوی) این کواه فعل
وقول ازوی بجو * کو بدریا نیست واصل همچو جو * بو فعل وقول شاهدنی اول کسه‌دن استه که اول کسه جوی دریای
حقیقته واصل دکلدر یعنی جوی دریایه واصل اولدیغی کبی شول کسه‌نك که جانی دریای حقیقته واصل اوله
اندن فعل وقول شاهدلرنی استمه زیرا آنك درونك نوری برمرتبه بیرونه سرایت قیلمش وجوارح واعضاسی اوزره لمعان
اولمشدرکه فعل وقولله اکا استدلال اولنمقدن خلاص اولمشدر عارف ونیناندل اولان آنی کوردیکی کبی آنك اعضا
وجوارحنده اولان صلاحندن ونورانیتندن آنك نه مرتبه ده ایدیکنی بیلورومعلوم اید نورنته کم بو بیان شریفی
وبو معنای لطیفی مبین اولمقدن اوتری بیوررلر (دربیان آنکه آن نورخود در از اندرون سر عارف ظاهر کند بر خلقان
بی فعل وعارف وقول عارف افزون ازانکه بقول وفعل او ظاهر شود چنانکه آفتاب بلند شود بانك خروس واعلام
مؤذن وعلامات دیکر حاجت نباشد بو سرخ شریف آنك بیاننده درکه اول نور عارفك سرنك درونده کندویی
خلایق اوزره ظاهر ایلر عارفك فعلسز وقولسزاندن زیاده که عارفك قول وفعلیله ظاهر اولور یعنی عارفك قلبندن
نور الهی کندیسنی آنك فعلندن وقولندن دخی زیاده ظاهر ایلر مثلا انجیلین که آفتاب بلند اوله وعالم آنك نوریله
طوله خروسك بانکنه ومؤذنك اعلامنه وبونلردن غیری علاماته احتیاج اولمز پس فعل ایله قول بانك خروس
واعلام مؤذن کبیدروآداب صوری وآثار ظهوری نور درونینك علاماتی کبیدر چونکم عارفك نور درونی بلند وعالی
اوله خارجده اولان دلائل ایله آنی بیلمکه احتیاج قالمز (مثنوی) لیك نور عارفی کز حد کذشت * نوراو پرشد بیابانها
ودشت * شاهدیش فارغ آمد از شهود * وز تکلفها وجانبازی وجود * لیکن اول برعارفك نوریکه حددن کچدی
انك نوری بیابانلره ودشته طولدی آنك شاهدلکی شهوددن فارغ کلدی ودخی تکلفلردن وجانبازلقلردن وجود
وسخادن فارغ کلدی شاهد بونده محبوب معناسنه درا کا متصل اولان با مصدریه در شهود شاهدك جمعیدر اول
بو بیاندن مقدم اولان بیتدن استدراك اولنمشدر تقدیر کلام بودرکه بو درونه شاهد اولان فعل وقول کواهی

اول کسه‌دن استه که اول کسه جوی دریایه واصل اولدیغی کبی دریای حقیقته واصل اولمیه ولیکن برعارفك نوریکه
حددن تجاوز ایلیه انك نور باطنی بیابانلره وصحرالره طوله یعنی آثار وانواری اطراف واکنافه احاطه قیله آنك محبوبلغی
ودرونك خوبلغی شاهدلرك شهادت ایلمسندن فارغ کلدی وظاهراتیجه تکلفات اختیار قیلمقدن وطریق الهیده
جانبازاولمقدن وبحسب الظاهر ملکنده اولانی بذل وسخا ایلمکدن بری اولدی بو جمله افعال صوری اکرچه باطنده
اولان انواره واحواله دلائل وشواهددرلیکن چونکم عارفك نور درونی فعل وقول مرتبه سندن تجاوز ایلیه آنك نورنه
اقوال وافعالیله استدلال اولنمق وقت ضحاده ومرتبهٔ استواده اولان آفتاب عالمتابك نورنه چراغله استدلال اولنمق
کبیدر ودخی اول شمس وآفتاب انوارك وقت ظهوری کلدیکن آواز خروسله وصدای مؤذنله بیلمك کبیدر (مثنوی)
نور آن کوهر چو بیرون تافتست * زین تسلسلها فراغت یافتست) پس مجو ازوی کواه فعل وکفت) که ازو هر دو جهان
چون کل شکفت * اول کوهرك نوری چونکم طشره یلدرامشدر بو تسلسلردن فراغت بولمشدر پس اندن فعل وقول
شاهدنی استمه زیرا هر ایکی جهان اندن کل کبی آچلدی یعنی اول کوهر جانك نوری چونکم خارج عالمه پرتو صالمش
وضیا کسترا اولمشدر بو سالوسلکاری اظهار ایلمکدن فراغت حاصل اولمشدر آنك کندوبی بیلدرمکدن اوتری
افعال شرعیه واعمال مرعیه‌یی ارتکاب ایلمکه احتیاجی قالمامشدرنته کم بعض سالوسلر کندیلرنی خلقه افعال
واقوالله بیلدرمشلر وحسن حاللرنی خلقه اظهارا تمسکله انلری اینادرمشلردر اما عارف اولنلر سالوسلق ایلمکدن
وافعال واقوالی کندینك باطننه شاهد قیلمق قیدندن پاك اولمشلردر پس سن انلردن فعل وقول شاهدنی استمه زیرا که
آنك هر برندن هر ایکی جهان کل کبی آچلدی ورونق واطافت بولدی شول وجهدنکه عارف وکامل عالمك روحی
کبیدر بو ظاهر وباطن عالمی اکا نسبتله قالب کبیدر بو ظاهر وباطن عالمی رونق ولطافتی انسان کاملدن بولور
فیض کشاده لکی عارف واصلك جاندن الور چونکم ایکی جهان برعارفك جاندن رونق بوله ولطافتپذیر اوله
خارجده اولان فعل وقولی آنك نورنه دلیل اتخاذ ایلمك وانی فعل وقول دلیلیله بیلمك جهل وعمادن ناشی اولور
(مثنوی) این کواهی چیست اظهار نهان * خواه قول وخواه فعل وغیر آن * بو شاهدلك ندرنهانی اظهار
ایلمکدر اول شهادت کرکسه قول اولسون کرکسه فعل اولسون ویا بو ایکیسنك غیریسی اولسون یعنی بو شاهدلك
ندر دیرسك برمخفی اولان معنایی اظهار ایلمکدر کرکسه اول شاهد شاهد فعلی اولسون کرکسه شاهد قولی اولسون
وکرکسه بونلردن غیری شاهد اولسون شاهدلرك شهادتلری دخی عرض قبیلندندر که ایکی زمان باقی دکلدر
وبو عرضدن غرض جوهرك سرنی اظهار ایلمکدرنته کم بیوررلر * مثنوی * که غرض اظهار سر جوهرست
وصف باقی وین عرض بر معبرست * زیرا غرض جوهرك سرنی اظهاردر وصف باقیدر وبو عرض عبور اوزره درمصرع
اولده اولان غرض غین معجمه ایله در مقصود معناسنه معبر فتح میمله مصدر میمیدر عبور معناسنه وصف مبتدا باقی
خبردر وبو بیت اولك مصرع اولنه علت واقع اولمشدروتقدیر کلام اولدرکه بو شاهدلك ندر دیرسك برنهان اولان
معنایی اظهار ایلمکدرکه مقصود اول شهادتدن برجوهرك سرنی اظهار ایلمکدر مثلا اول جوهردن مراد جاندر
وآنك سرندن مراد حسن اعتقاد وخدای تعالی حضرتلرینه اطاعت وانقیاددر وجوهر جانك طاعت وانقیاد
وصفیدرکه همیشه آنکله قائم وباقیدر وخارجده اولان اقوال وافعال کوهر جانك طاعت وانقیادله موصوف
اولدیغنه شاهدلردر وبو شاهدلردن مقصود جان جوهرنك سرنی ووصفنی ظهوره کتورمکدر وبو فعل وقول
شاهدلری عبور ومرورایلین اعراض قبیلندندرکه ایکی زمان باقی اولمز پس اکرچه اعراض قبیلندن اولان افعال
واقوالك شاهدلری ایکی زمان قالمیوب فانی اولورلیکن جوهر جانك وصفیکه اطاعت وانقیاد وخلوص وسداددر
همیشه آنکله باقی قالورنته کم بو معنایی تفهیم ایلمکدن اوتری بو بیتی مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر * مثنوی *
این نشان زر نماند بر محك * زر بماند نیك نام وبی زشك * این صلوة واین جهاد واین صیام * هم نماند جان
بماند نیکنام * مثلا بو زرك نشان واثری محك اوزره قالمز اما زرشکسز نیك نام قالور یعنی بر التونك خالص اولمسنده
شك وشبهه ایله سك آنی برمحکه اوررسن آنك محك اوزره اولان نشانی کوررسن که اول نشان آنك خالص اولدیغنه
دلالت وشهادت ایدر ولیکن اول محك اوزره التونك خلوصنه شاهد اولان نشان قالمزکه اعراض قبیلندندر
اما التونه که فی المثل جوهردر بی شبهه نیك نام قالور وصحیح العیار اولورکذلك بو صلات وبو جهاد وبو صیام قالمز زیرا
اعراض قبیلندندر اما جان خلوصله ووصف نیکویله نیك نام قالورکه جوهردر * مثنوی * جان چنین افعال
واقوالی نمود * بر محك امر جوهر را بسود * کاعتقادم راستست اینك کواه * لیك هست اندر کواهان اشتباه *
جان بو تجلین برافعال واقوال کوستردی امر الهی محکی اوزره جوهرنی سوردی کانه بویله دیوکه بنم اعتقادم

راستدر راشته شاهدم لیکن جانك شاهدلرنده اشتباه وارد ریعنی جان بوذ کراولنان صلات وجهاد وصیام وزکات افعالی
کبی فعللرینی وشهادت کلمه سنی وتوحید وتهلیله مناسب اولان قوللرینی کوستردی الله تعالینك امریکه فی المثل بر محلك
کیدر کندی جوهرینی اول محلك امر الهی اوزره سوردی تمام انده خالص اولدیغنی ظهوره کتوردی آنك خلوصنده
شبهه قیلنلره کانه بویله دیوکه بنم اعتقادم راستدر وحضرت حقه انقیادم درستدر اکر کا شاهد استرسك ایشته فعلم
وقولم ایکی شاهد درلر اکرچه جان کندینك حسن اعتقادی وخلوص انقیادی اوزره فعلنی وقولنی ایکی شاهد منزله سنده
اقامت ایدر لیکن اول کواهلرك خالص اولمسی خصوصنده شك واشتباه واردر * مثنوی * تزکیه باید کواهانرا
بدان * تزکیه ش صدقی که موقوفی بدان * بهر حال شاهدلره تزکیه کرکدر بیل آنك تزکیه سی بر صدقدر که سن
اکا موقوفسن یعنی ایکی کسه فی المثل قاضی حضورینه کلسه لر وبر خصوصده شهادت قیلسه لر البته انلری تزکیه
ایدیجی بر قاچ ایو کسه کرکدر تا انلرك صدقی مبین اوله وانلرك کذبدن بری اولدیغنه شهادت قیله حتی اول ایکی شاهدك
شهادتلری مقبول اوله کذلك فعل وقول شاهدلرینه دخی تزکیه کرکدر بیل بونلرك تزکیه سی فعلده وقولده اولان
شول بر صدقدر که سن اول صدقه موقوفسن مادامکه فعلده وقولده صدق اولمیه بلکه شائبهٔ کذب وریا اوله سنك
شاهدلرك مقبول اولمزو جانك حق تعالی حضرتلرینه طاعت وانقیاد قیلدیغی وشوائب غرضدن خالص وصافی اولدیغی
ثبوت بولمز * مثنوی * حفظ لفظ اندر کواه قولیست * حفظ عهد اندر کواه فعلیست * کر کواه قول کژ کوید ردست *
ور کواه فعل کژ بوید ردست * لفظی حفظ ایلمك قولی اولان کواهده در عهدی حفظ ایلمك فعلی اولان کواهده در قولیده
وفعلیده اولان یا لر نسبت ایچوندر یعنی انسانك کندی جانی اوزره شاهدی ایکیدر بری قوله منسوب اولان کواه وبری
دخی فعله منسوب اولان کواهدر لفظی کذبدن حفظ ایلك قوله منسوب اولان شاهدلك حقنده درکه کذبدن محفوظ
اولسه شاهد قولی صادق اولور وحقله اولان عهدی نقض ایلمکدن حفظ ایلمك فعله منسوب اولان کواهك حقنده
درکه برکسه اللهله عالم الستده ایلدیکی عهدی نقض ایلمکدن حفظ ایلسه آنك فعلی اولان شاهدی هم صادق راست
اولور چونکم برکسه نك قولی وفعلی صادق وراست اوله اول کسه نك جانی مسلم ومخلص اولور وصدیقلر مرتبه سنی
بولور اما اکر قول شاهدی اکری سویلرسه مردوددر واکر فعل شاهدی هم اکری یلرسه مردوددر قول کواهنك
کژ سویلمه سی (یقولون بالسنتهم ما لیس فی قلوبهم) آیت کریمه سنك نخواسنجه قلبده اولمینی لسانله سویلمکدر
ومنافقلر کبی (آمنا بالله وبالیوم الآخر) دیوب ودرون دلدن مؤمن اولمقدر وفعل شاهدلك کژ یلمه سی فعل وعملی لله
فی الله ایلیوب ریا وسمعه طریقیله مقبول انام وصید عوام ایلمکدن اوتری اولمسیدر چونکم بر قولك ظاهری صدق
وباطنی کذب اوله وکذلك بر فعلك هم ظاهری راست وباطنی کژ اوله ایکیسی یله مردود اولمق مقرردر ومجرد
صورت ظاهرده اولان راست اولملرینه اعتبار یوقدر زیرا جمیع اهل نفاق واصحاب ریانك فعللرینك وقوللرینك
ظاهرلری راست ودرستدر چونکم باطنلری کژ وفاسد اولدی انلرك بحسب الظاهر اقوال وافعالنك راست ودرست
اولمسی مقبول اولمدی (مثنوی) قول وفعل بی تناقض بایدت * تا قبول اندر زمان پیش آیدت * پس سکا تناقضسز
قول وفعل کرکدر تا کم سنك فتنکه فی الحال قبول کله یعنی ای حق تعالی حضرتلرینه عبادت وطاعت ایلین
کسه اکر عند الله سنك قولك وفعلك مقبول اولمق استرسك سکا بهر حال بری برینه متناقض ومتخالف اولمین
قول وفعل کرکدر تا کم حق تعالینك قبول ایلمسی فی الحال سنك حضورکه کله وسنك قولك وفعلك حیز قبولده
واقع اوله مادامکه قول فعله موافق اولمیه وبرکسه نك فعلی دخی قولنی تصدیق قیلمیه آنك فعلی وقولی مقبول
اولمزبی تناقض اولان فعل وقول اولدرکه برکسه مثلا بن کیجه ایله نماز قیلدم دیسه کرچك نمازی قیلمق کرك وزکات
ویردم دیسه فی الحقیقه هم زکاتی لله ویرمك کرك وبو سوزی دخی ریا وسمعه دن اوتری ارلمق کرك اما برکسه
بن نماز قیلدم دیسه ویاخود زکات ویردم دیسه وانلری ایلمسه ویاخود بونلری ایلسه ولیکن بو سوزی
خلقه ریا وسمعه دن اوتری سویلسه فعله قولی بری برینه متناقض اولور پس مقبول اولمیوب مردود اولور نته کم
قول وفعلك متناقض اولمسنه بو بیتله دخی اشارت ایدوب بیوررلر * مثنوی * سعیکم شتی تناقض اندرید *
روز می دوزید وشب بر می درید * بو بیت شریف سورهٔ لیلده اولان آیت کریمه یه اشارتدر اول بودر (واللیل اذا یغشی)
لیل حقیچونکه ظلامی جمیع عالمی بوردیکی حینده وشمسی بوردیکی حینده (والنهار اذا تجلی) ونهار حقیچونکه
ظاهر اولوب ظلمتی زائل قیلدیغی حینده (وما خلق الذکر والانثی) دخی شول قادر حقیچون که هر شیدن
دیشی وارککی خلق ایلدی ویا ادم وحوایی خلق ایلدی (ان سعیکم لشتی) تحقیقا سزلك ساعیکز پراکنده
ومختلفدر وجزاء سعیکز دخی کذلك پس سعی مختلفه وکوشش متنوعه اولدرکه هم طالب دنیا واخرت وهم عاشق خلق

وهم طالب حق وهم خادم نفس وشهوت وهم مرید دیدار وجنت اوله ما حصل قلب صد پاره ایله وصل یار وخدمت
پرورد کاره سعی قیله پس حضرت مولانا انلرك حقنده بیوررلر که ای اهل نفاق واصحاب ریا وشقاق سزلك سعیکز شتادر
وسز تناقض ایچره سزشی شتیتك جمعیدر یعنی سعیکز مختلفدر قولکزله طالب حق وفعلکزله راغب خلق اولورسز
تناقض ایچنده سز کوندز کرسز وکیجه یرتوب سوکرسز یعنی کوندز صلاحیت وعبادت سمتنده کورینورسز کیجه
انی دریده قیلوب فسق وعصیان ایشلرسز دیمك اولور * مثنوی * پس کواهی با تناقض که شنود * یا مکر حکمی کند
از لطف جود * پس تناقضله اولان شهادتی کیم استماع ایلدی یاخود مکر جواد اولان الله لطفندن بر حکم ایلیه
جود مصدردر بونده فاعل معناسنه در مصدر ذکری مبالغه دن اوتری اولور رجل عدل دیدکلری کبی مضاف مقدر
اولوب ذی جود دینسه دخی جائزدر لطف جوده مضاف اوقنمز بعض نسخه ده جود یرینه خود واقع اولمشدر بو نسخه
اوزره واو اشباعله اوقنور ولطف خود لفظنه مضاف اوقنور وبعض نسخه ده دخی حکم یرینه حلم واقع اولمشدر
وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه پس تناقضله اولان شاهدلکی قنغی قاضی استماع ایلدی وقبول قیلدیکه
احکم الحاکمین اولان حق تعالی آنی قبول ایلیه خدای تعالی تناقضله اولان شهادتی هیچ قبول ایلمز مکرکه
اول عین جود اولان خدا کندی لطفندن آنك قبولنه حکم قیله وآنك قباحت وفسادنه باقیوب قبول ایلیه نته کم بعض
زمانده شاهدلر تناقض سویلسه لر خصم اولمدیغی تقدیرجه عنایت قاضی لاحق اولوب انلرك شهادتنی قبول ایلر
(مثنوی) قول وفعل اظهار سرست وضمیر * هردو پیدا می کند سر ستیر * چون کواهت تزکیه شد شد قبول *
ورنه محبوسست اندر مول مول * قول وفعل سر وضمیری اظهاردر هر ایکیسی مستور اولان سری پیدا وهویدا ایلر
چونکم سنك کواهك تزکیه اوله قبول اولور والا سنك کواهك مول مولده محبوسدر مول ایکلمك معناسنه در
توقف معناسی ویریلور تزکیه بالك اتمك معناسنه در انسانك قولی وفعلی باطننده اولان سری ومضمر اولان
معنانی اظهار ایچوندر هر ایکیسی باطنده مستور اولان سری پیدا وآشکار ایلر ای عبادت قیلان کسه چونکم
سنك شاهدلرك شائبهٔ کذب وریادن پاك اوله مقبول اولور والا اکر پاك اولمزسه کی اولمیه توقف مرتبه سنده محبوس
ومقید اولور * مثنوی * تا تو بستیزی ستیزند ای حرون * فانتظرهم انهم منتظرون * تا کم ای سرکش ومعاند اولان
مرائی سنکه عناد ایلیه سن وریا ونفاقی ترك قیلمیه سن اصحاب خلوص هم سکا عناد ایدرلر پس بونلر جانبنه کذب
وریا ایله اولمغه منتظر اول تحقیقا بو اصحاب خلوص سنك مغلوب ومقهور اولمکه منتظرلردر حرون مرادبونده فعلی
قولنه مخالف اولان اهل ریا واصحاب زرق ودغادر که سباق وسیاق بونی اقتضا ایدر ومصرع ثانیده اولان فانتظر
امری دخی حرون اولان اهل ریایه درهم ضمیری اهل ریانك مقابل ومخالفی اولان اصحاب خلوصه راجع اولور اکرچه
مقدما انلرك ذکری مرور ایلمدی لیکن انلرك نقیضی ومقابلی اولان اهل ریانك ذکری سبقت ایتمکله کانه انلرك
نقیض ومقابلنك ذکری دخی مرور ایلمك منزله سنه تنزیل اولنمش اولور وقرینهٔ کلام بو معنایه دلالت قیلور نته کم
کفار حضرت پیغمبر علیه السلامه وانك اصحابی اوزره غالب اولمغه وظفر بولمغه منتظر اولورلردی چونکم انلر
منتظر اولدیلر حق تعالی حضرتلری دخی حبیبنه انلردن اعراض ایدوب انلر اوزره غالب اولمغه وانلرك مغلوب اولمسنه
یا محمد سن هم منتظر اول دیو امر ایلدی نته کم سورهٔ سجدهٔ الم دیمك آخرنده بو معنایه مناسب بیوررلر (ویقولون)
کفار دیرلر که ای مسلمانلر (متی هذا الفتح) نه زمانده در اول فتح ونصرتکه سزه وعده ایدرسز (ان کنتم صادقین)
اکر سز وعده کزده صادق ایسه کز قنده در اول فتح استعجال فتح ایتمکله بونلری اعجاز ایدرلردی (قل یوم الفتح) یا محمد دی
بونلره که یوم فتحده (لا ینفع الذین کفروا ایمانهم) کافر اولنلره ایمانی نفع ایتمز زیرا ایمان یأسدر ویوم فتحدن مراد
یوم قیامتدر ویاخود یوم بدر ویا فتح مکه اوله وعدم نفع ایمان حین قتلده اولور (ولا هم ینظرون) وبونلر اول کون نظر
مرحمتله نظر اولنمزلر (فاعرض عنهم) پس بونلردن اعراض ایله یا محمد (وانتظرهم) دخی سن منتظر اول بونلرك اوزرینه
غالب وقاهر اولمقلغه (انهم منتظرون) تحقیقا بونلر دخی سکا غلبه یه منتظرلردر پس بو آیت کریمه حرون اولوب عناد له
منتظر اولنلره انلرك انتظاری کبی منتظر اولوب آنلره مقاومت ومقابله قیلمغه دلالت ایدر (عرضه کردن مصطفی علیه
السلام شهادت را بمهمان خویش (مثنوی این سخن پایان ندارد مصطفی) عرضه کرد ایمان وپذرفت آن فتی) بو سوز پایان
طوتمز مصطفی علیه السلام ایمان عرض ایلدی اول فتی قبول ایلدی فتی جوان معناسنه در لیکن اصحاب طریقت قلبی
ایمان واسلامله تازه وقوی اولان کسه لره فتی تعبیر ایدرلر یعنی حضرت مصطفی علیه السلام اول مهمانه ایمان عرض
ایلدی واول جوان آنی قبول قیلدی (مثنوی) آن شهادترا که فرخ بوده است * بندهای بسته را بکشوده است * اول
شهادت که مبارك اولمشدر اول شهادت باغلو اولان بند وقیدلری اچمشدر شهادت را بذرفت کلمه سنك مفعولیدر یعنی

اول جوان اول شهادتی قبول ایلدیکه نفس الامرده اول شهادتی کتورمك بغایت مبارك اولمشدر واول شهادت
کلمه سی قلب ایچره بسته ومقید اولان قیود واقفالی فتح قیلمشدر برکمسه اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان
محمدا عبده ورسوله دیسه آنك قلبنده اولان کفرپندلری وشرك وعناد قیدلری زائل اولور ومؤمنلر مرتبه سنه
وصول بولور * مثنوی * کشت مؤمن کفت او را مصطفا * که امشبان هم باش تو مهمان ما * اول مهمان
مؤمن اولدی حضرت مصطفی علیه السلام اکا دیدیکه بو کیجه هم سن بزم مهمانمز اول (مثنوی) کفت والله تا ابد
ضیف توام * هر کجا باشم بهرجا که روم * اول مهمان قسم ایدوب دیدی والله تا ابد الآباد سنك مهمانك ام هر قنده که
اولم هر یره که کیدم یعنی هر نه مرتبه یه کیدرسم وهر نه مرتبه ده اولورسم وهر نه مکانده وقتنی زمانده سیر قیلورسم ابدی
سنك ضیفك ام که زمان ومکان سنك حقیقتکدن خالی دکادر پس هر نه یرده اولورسم سنك خوانکه واحسانکه محتاجم
دیدی (مثنوی) زنده کرده ومعتق ودربان تو * این جهان وآن جهان بر خوان تو * هر که بکزیند جزین بکزیده خوان
عاقبت در دکاو پیش استخوان * زنده اولمش وبو جهانده واو جهانده سنك خوانك اوزره سنك دربانك ام یعنی هر قنده
اولورسم وهر نه یره کیدرسم سنك زنده ایلدیککم که بن جهل وکفرله مرده دل ایکن بنی احیا ایلدك معتقکم که
بو نده مقدما اسیر بند نفس وشهوت ایکن بنی اول قیوددن حر وآزاد ایلدك وسنك بو جهانده واول جهانده خوانك
اوزره خدمتکارك وخزینه دارك ام اول خواندن مراد خوان روحانی وغدای جانیدر کرده کرده تقدیرنده اوله معنی
بویله اولسه دخی جائزدر زنده وآزاده ایلمشسن وبو جهانده واول جهانده سنك خوانك اوزره سنك دربانك ایلمش سنکه
بن سنك بکا عطا ایلدیکك اول خوان ونعمتی بیکانه لردن حفظ وحمایت ایلرم دیمك اولور هر شول کمسه که بو کزیده اولان
خواندن غیری اختیار ایلیه عاقبت استخوان انك بوغازنی برتار بعض نسخه ده زاستخوان واقع اولمشدر بو تقدیرا اوزره
دردفعل لازم اولوب معنی عاقبت انك بوغازی استخواندن برتلور دیمك اولور یعنی شول کمسه که بو مقبول وبرکزیده اولان
ایمان واسلام خواندن غیری وعرفان وایقان غداسندن ماعدا اختیار واصطفا ایلیه عاقبت آنك کاوی جانی کفر
وعصیان استخوانی برتار وآنی نعمت روحانی یمکدن محروم ایلر استخواندن مراد کفر وعصیان وفساد وطغیان وبونلر
امثالی اولان اوصاف قبیحه اولور که انسانك جانه استخوان کاو یه ضرر ویردیکی کبی ضرر ویرر وجانی اولان
خواندن وغدای ایمان وایقاندن محروم قالور * مثنوی * هر که سوی غیر خوان تو رود * دیو با او دان که همکاسه شود
هر که از همسایکی تو رود * دیو بی شك که همسایش شود * هر کیم سنك خوانکدن غیری جانبه کیده بیل که شیطان
آنکله همکاسه اولور هر شول کمسه که سنك همسایه لکدن کیده شکسز شیطان اکا همسایه اولور حضرت
پیغمبر علیه السلامك خواندن مراد بساط شریعت اوزره وضع بیوردقلری ایمان واسلام وصلاح وسداد وهدایت
ورشاد وبونلر امثالی اولان خوان روحانیدر وفی الحقیقه برکمسه اول حضرتك عطا ایلدیکی خوان معنویدن اعراض
ایدوب کندی نفسنك مرادی جانبنه کتسه بیل که اول حضرتك عطا ایلدیکی شیطان آنکله همکاسه اولور زیرا اکا
موافقت ومتابعت ایلمکدن اعراض ایلین قرین شیطان اولمغی وشیطانه متابعت قیلمق مقرردر وهر شول کمسه که اول
حضرتك خانه دین وطریقته اویمقدن وتقرب قیلمقدن کیرو کیده تحقیق شیطان اکا همسایه اولور همسایه دن مراد
بونده تقرب واتصالدر یعنی هر شول کمسه که اول حضرتك دین مبیننه تقرب واتصالدن دور اوله شیطان اکا تقرب
ایدوب متصل اولور ومقارنت قیلور وهمیشه آنی مضل اولور * مثنوی * ور رود بی تو سفر او دوردست * دیو بد همراه
وهم سفره ویست * ور نشیند بر سر اسب شریف * حاسد ماهست دیو اوراردیف * واکر اول سنسز دوردست سفره
کیده قبیح اولان شیطان آنك همراهی وهم سفره سیدر واکر اول کمسه اسب شریف اوزره اولورسه ماهك حاسدیدر
شیطان اکا ردیف ردیف اولدر دوردست بعید وطویل معناسنه در اما شمعی دوردست معناسنی ویرمشدر واکر اول
بدبخت سنسز سفره کیده اوردصاحبدر دیمشدر بو تقدیرجه ذو ذال معجمه ایله عربی اولور صاحب معناسنه لیکن
صحیح اولان نسخه لرده جمیعا دال مهمله ایله دوردست واقع اولمشدر وجان عالم دوردست املاسنك دوردست معناسنه
تحملی اولدیغنی کوروب واکر اول بدبخت سنسز سفره کیده اکا یکی ردوار در دیمشدر که بری اوردك دنیوی وبری اخروی
اولوب خسر الدنیا والآخرة حسبنجه اول ایکی عالمده مردوددر بو تعبیرا باشدر اما دوردست لفظی اهل فرسك
استعمالنده طویل وبعیده بنه جك محلده ذکر اولنور مثنوی شریفده دخی برقاچ محلده بو معنا اوزره ذکر اولنمشدر
وتقدیر معنی وتوضیح خوابو یله دیمك اولور که واکر برکمسه سنك رضای شریفکسز ومرادلطیفکسز دور ودراز سفره کتسه
دیو بد اول کمسه نك همراهی وهم سفره سی اولور وروشنده وحرکتنده ابلیس لعین اکا مشارکت قیلور واکر اول سنك
رضاکسز سفره کیدن کمسه برلطیف وشریف اسب اوزره اولورسه اول ماه حقیقتك حسودی حقوددیدر شیطان انك

اردنه نمشدر ومرکبنده هم مشارکت قیلمشدر * مثنوی * ور بچه کیرد از و شهناز او * دیو در نسلش بود انباز او *
در نبی شارکهم کفتست حق * هم در اولاد ودر اموال ای شفق * واکر سکا مخالف اولان کمسه نك شهنازی بچه طوته
یعنی آنك عورتی اندن ولد اتخاذ ایده شیطان آنك نسلندن آنك شریکی اولور شهناز اکثر عورت اسمی اولدیغندن
بونده انك عورتی دیمك اولور بوکا دلیل استرسك حق تعالی قرآنده وشارکهم دیمشدر هم اولادده وهم اموالده ای شفق
شفق بالتحریك افق عربده کورنن حمرته وعند البعض حمرت عقبنجه اولان اقلغه وبقیه نهاره دیرلر بوراده شفقدن مراد
مؤمندر شول اعتبارله که ایمان آفتاب حقیقتك پرتواثری ونهار نبوتنك بقیه سیدر یعنی اکر سکا مخالفت ایدن
وسنك سنتکی قویوب طریق آخره کیدن کمسه نك عورتی اندن ولد طوتسه شیطان لعین آنك نسلندن مشارکت
ایلرتنه کم حق تعالی حضرتلری سورهٔ بنی اسرائیلده ای ابلیس سن انساندن قادر اولدیغك کمسه لری استخفاف ایله
وانلرك اموالنده واولادنده مشارکت قیل بیورمشدر بو آیتك ترکی تفسیری اوچنجی جلدده مسجد مهمان کش
حکایه سنده تفسیر این آیت که واجلب علیهم سر خنده مرور ایلدی وبونده اهل تفسیرك یازدقلری اوزره لسان
عربیه ایله تفسیر اولنور قال الله تعالی (واستفزز) ای استخفف (من استطعت منهم بصوتك) ای بدعائك الی الفساد
واجلب علیهم من الجلبة وهی الصیاح (بخیلك ورجلك) ای باعوانك من راکب وراجل (وشارکهم فی الاموال
بحملهم علی کسبها وجمعها من الحرام والاولاد) ای بالحث علی التوصل الی الولد بالسبب الی الحرام (وعدهم) بالمواعید
الکاذبة وتسویف التوبة والاتکال علی الرحمة وایثار العاجلة علی الآجلة (ومایعدهم الشیطان الا غرورا) والغرور
تزیین بما یوهم انه صواب * مثنوی * کفت پیغمبر زغیب این را جلی * در مقالات نوادر با علی * پیغمبر علیه السلام عالم
غیبدن بو سوزلری جلی وآشکار او مقالات نوادرده حضرت علی رضی الله عنهه دیدی نوادر نادره نك جمعیدر نادره
اصلنده قلیله معناسنه در صکره عزیز الوجود اولان شیلرده دخی استعمال اولندی مقالات نوادر دیمك عزیز الوجود
اولان مقالات عجیبه دیمك معناسنه اولور این را کلمه سنك مشار الیهی هر که سوی غیر خوان تو رود بیتنده بورایه
کلنجه یه دك واقع اولان ابیات شریفه وکلمات لطیفه آنك مفهوم ومضمونی اولور که حضرت نبی علیه السلامك حضرت
علی کرم الله وجهه یه مقالات عجیبه سنده بیوردیغی حدیث شریفك بو معنالر مفهومی واقع اولمشدر انکچون
بیوررلر که پیغمبر صلی الله علیه وسلم عالم غیبدن بو ذکر اولنان سوزلرك مفهوم ومضمونی مقالات عزیزه ده
حضرت علی رضی الله عنهه اشکارا دیدی کانه پیغمبر علیه السلام حضرتلری بیورمش اوله لرکه یا علی هر کیم بنم
سنت سنیه مدن غیری جانبه کیده دیو آنکله همکاسه اولور حاصلی هر کیمکه بنم شریعتمه مقارنتدن غیری برمقارن
اتخاذ ایده ابلیس انکله همسایه اولور حاصل کلام اکر بنم رضامه مخالف اموال کسب ایده ویاخود جماعه مباشرت
قیلدانك اموالنده واولادنده شیطان مشارکت قیلور پس بنه مهمان لساندن اول حضرته خطاب ایلمك
طریقی اوزره آنك علو شانی وکمال احسانی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) یا رسول الله رسالت را تمام
تو نمودی همچو شمس بی غمام * اینکه تو کردی دو صد مادر نکرد * عیسی از افسونش با عازر نکرد * اول مهمان
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه ایتدی ای اللهك رسولی رسالت امرنی سن بالتمام شمس بی غمام کبی
کوستردك که اصلا شك وکمان ایده جك بر وسیله قالمدی بو احسانی که سن ایلدك ایکیوز مادرانی فرزندلرینه ایلمدی
حضرت عیسی علیه السلام افسوندن عازره ایلدیکی افسوندن مراد حضرت عیسی علیه السلامك اوقودیغی
اسم اعظمدر وعازردن مراد حضرت عیسی علیه السلامك احیا بیوردیغی مرده لردن برکمسه نك اسمیدر که ایکنجی
جلدده ظاهر شدن فضل وزیرکی لقمان مر خنده شرحی مرور ایلمشدر * مثنوی * از تو جانم از اجل نك جان ببرد *
عازر ار شد زنده آن دم باز مرد * یا رسول الله سنك کرمکدن بنم جانم اجلدن اشته جان ایلتدی یعنی مرکدن جان
قورتردی عازر اکرچه اولدمده زنده اولدی کیرو اولدی یعنی ای رسول خدا سنك لطف واحسانکدن بنم روحم
حیات ابدیه بولوب اولمکدن خلاص اولدی اکر عازر حضرت عیسی علیه السلامك اول دمندن زنده اولدیسه بر زمان
حیات جسمانیه ایله زنده اولوب کیرو اولدی اما سنك دم حیا تبخشکدن بنم قلب وروحم بر مرتبه حیات طیبه
بولدیکه ابد الآباد اولمکدن قورتلدی پس سنك احیا ایلمك عیسی علیه السلام حضرتلرینك احیا ایلمسندن
افضل اولدی دیمك اولور (مثنوی) کشت مهمان رسول آن شب عرب * شیر یك بز نیمه خورد وبست لب * اول
کیجه هم ایمانه کلان عرب حضرت رسول علیه السلامك مهمانی اولدی یعنی کافر ایکن برکیجه مهمان اولمش
ایدی ایمانه کلدکدنصکره دخی اول عرب ایرته سی کیجه حضرت رسول علیه السلامك مهمانی اولدی برکچینك
یارم سودك ایچدی ولبنی باغلادی یعنی طویوب یمکدن فراغت ایلدی (مثنوی) کرد الحاحش بخور وشیر و رقاق * کفت

کشتم سیر والله بی نفاق * حضرت رسول علیه السلام اکا شیور رفاق بی دیو الحاح و ابرام ایلدی رفاق بوفقه
نانه دیرلر اول مهمان قسم ایدوب دیدی والله بی ریا و بی نفاق طویدم اصلا سوزمده روی نفاق یوقدر * مثنوی * این
تکلف نیست بی ناموس و فن * سیر تر گشتم از آنکه دوش من * بو تکلف دکلدر ناموس و فن دکلدر طوقرق اولدم اندنکه
دون کیجه بن اولدم یعنی بو بر کچینك سودنك نصفنی ایچوب سیر اولدم دیمکده تکلف یوقدر که قارنم آج اوله و بن سیر اولدم
دیمکی ارتکاب ایلیم بویله دکلدر و عار ایدوب و ناموسلنوب اندن اوتری طویدم دیمك دخی دکلدر و سیر اولدم دیدیکم فن
و ریا دکلدر دون کیجه یدی کچینك و اون سکز کسه نك قسمتنی ییوب نه مرتبه طویدم ایسه شمدی اندن زیاده طوق
اولدم دیو قسم ایلدی * مثنوی * در عجب ماندند جمله اهل بیت * پر شد این قندیل زین یك قطره زیت * جمله اهل بیت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تعجبده قالدیلر و ایتدیلر بو قندیل گویا بر قطره زیتدن طولدی بونه حکمتدر دیو متعجب
اولدیلر * مثنوی * آنچه قوت مرغ بابیلی بود * سیری معدهٔ چنین پیلی بود * او غدا که برابابیل قوشنك قوت و غداسی
اولدی بو نجلین برعظیم فیلك معده سنك طوقلغی اولور بونه تماشادر دیدیلر * مثنوی * خفخه افتاد اندر مرد و زن *
قدر پشه میخورد آن پیل تن * الحاصل مرد و زن ایچنه خفخه دوشدی یعنی بونلره یاب یاب سویلمك اولدی ترکچه
بونلرك ما بیننه فسلدی دوشدی بویله دیو که بو پیلتن پشه قدر غدا ایر یعنی فیل کبی جسیم ایکن پشه قدر غدا
ایله قناعت ایلردیدیلر (مثنوی) حرص و وهم کافری سرزیر شد * اژدها از قوت موری سیر شد * آن گدا چشمی کفر
ازوی برفت * لوت ایمانیش لمتر کرد و زفت * وهم کافری و حرص کافری سرزیر اولدی اژدها بر مورك
قوتندن سیر اولدی کفرك اول گدا چشملکی اندن گیتدی ایمانه منسوب اولان لوت روحانی آنی لمتر و زفت ایلدی
کافریده یا مصدریه اولمق و نسبت ایچون اولمق دخی جائزدر لمتر لامك ضمیله قوی کمسه یه دیرلر یعنی کافرلگك وهمی
و حرصی اول نو مسلماندن گیدوب باشی آشغه اولدی آنك نفسی اژدرهاسی بر مورك قوتی قدر غدادن طویدی
چونکم آنك قلبی ایمان نوریله طولدی کفرك اول گدا چشملکی اندن گیتدی ایمانه منسوب اولان لوت و قوت آنی قوی
و بیوك ایلدی یعنی جان و دلنه قوت و یروب ابدی عظیم قیلدی (مثنوی) آنکه از جوع البقر او می طپید * همچو مریم
میوهٔ جنت بدید * میوهٔ جنت سوی چشمش شتافت * معدهٔ چون دوزخش آرام یافت * اول کمسه که صغر
اجلغندن طپردی جوع البقر بر مرضدرکه اکا مبتلا اولان کمسه هرنه قدر ییسه طویدیغنی بیلمز یعنی شول کمسه که
قبل الایمان جوع البقردن مضطرب اولوردی و ییه جك ایچون حریص اولوب تك و پو قیلور حضرت مریم کبی جنت
میوه سنی کوردی حضرت مریمه هر کون جنت اعلادن ارزاق روحانی و میوهٔ نورانی کاوردی حتی آنکدخی بعضسی
عیوب یانده طورردی و حضرت زکریا علیه السلام انك قتنه داخل اولسه انك قتنده اول رزقی بولوردی نته کم سورهٔ
آل عمرانده الله تبارك و تعالی بو معنادن خبر ویروب بیوردی (کلما دخل علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا قال یا مریم انی
لك هذا قالت هو من عند الله) جنتك میوه سی اول مهمانك چشمی جانبنه تجلی ایلدی آنك دوزخ کبی اولان معده سی
آرام بولدی یعنی الله جانبندن آنك قلبنه جنت میوه لری و نور الهی غدالری سرعتله کلدی چونکم روح اول میوه لری
طاعم اولدی و اول غدالری تناول قیلدی آنك جهنم کبی اولان معده سی سکون بولدی و حریصلك گیدوب کمالیله
قناعت کلدی بونده تنبیه بودرکه حریصلك و گدا چشملك کافره لایق اولان صفتلردر اگر بر مؤمن اولان کمسه ده بو صفتلر
بولنورسه آنك ذات ایمانه و ضعف اسلامنه دلالت ایدر زیرا صحیح مؤمن اولان کمسه لرده بو صفتلر بولنمز (بیان آنکه نوری که
غدای جانست غدای جسم اولیا می شود تا او هم یاری شود در روح را که اسلم شیطانی علی یدی) بو سرخ شریف انك بیانده
درکه بر نورکه غدای جاندر اولیانك غدای جسمی اولور تا اولیانك جسمی هم روحنه یار اولور اسلم شیطانی علی یدی حدیثنه
موافق که بو حدیث شریفه اشارتدرکه ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلرندن روایت اولنور قال النبی صلی الله علیه
وسلم ما منکم من احد الا وقد وکل به قرینه من الجن وقرینه من الملائکة قالوا وایاك یا رسول الله قال وایای ولکن الله
اعاننی علیه فاسلم فلا یأمرنی الا بخیر وفی روایة اخری اسلم شیطانی علی یدی فلا یأمرنی الا بخیر معنای شریفی سیزدن هیچ
برکمسه یوقدر الا تحقیقا اکا مسلط اولندی شیطاندن کندی قرینی و ملائکه دن دخی کندی قرینی جندن مراد بونده
شیطان اولور اصحاب کرام دیدیلرکه یا رسول الله سکا دخی موکل و مسلط اولندمی حضرت پیغمبر علیه السلام
بیوردیلرکه نعم بکا دخی اول شیطاندن اولان قرین مسلط اولمشدر ولیکن الله تعالی بکا معاونت قیلدی و بن اکا غالب اولدم
پس اسلامه داخل اولدی و یا خود بن اندن سالم کن دیمك اوله بو تقدیرجه اسلم افعل تفضیل اولور و ضم میمله قرائت اولنور
پس بکا اول قرینم امر ایلمز الا خیر و روایت اخری اوزره اولان حدیثك معناسی بنم شیطانم بنم المده اسلامه داخل اولدی
دیمك اولور اهل تحقیق قرین اولان ملائکه دن مراد عقل و روح در دیرلر و جن و شیطاندن مراد نفس اماره در دیرلر چون

برکسه

برکسه نفس اماره سنك اوصاف ذمیمه سنی ازاله ایتمکله اصلاح ایلسه حتی مطمئنه و راضیه و مرضیه مرتبه لرینه
واصل قیلسه آنك شیطانی اسلامه داخل اولور و جسمی ایمان و اسلام نورندن قوت و غدا بولور و روحنه یار و معین اولور
و اکا اصلا مرشر ایلیوب همیشه خیر امر قیلور نته کم بو ابیات شریفه دن دخی معلوم اولور * مثنوی * ذات ایمان
نعمت و لوتیست هول) ای قناعت کرده از ایمان بقول * ایمانك ذاتی برعظیم نعمت و لوتدر ای ایماندن قول ایله قناعت
ایلمش کمسه یعنی ای ایماندن قول ایله قناعت ایلین و مجرد آمنت بالله و برسول الله دیمکله کندی یه مؤمن دین کمسه ذات
ایمانکه نفس الامرده تصدیقدر و دخی معرفتدر چنانکه اقرار باللسان و عمل بالارکان آنك اثرلری و شاهدلریدر بو ایمان
بر نعمت عظیمه در که انسانك جسمی اندن بر مقدار لذت السه حریصلکدن و گدا چشملکدن قورتلور و اخلاق ذمیمه دن
و اوصاف حیوانیه دن خلاص اولور مادامکه نور ایمان جسمه سرایت قیلمیه اول جسم صحیح مسلمان اولمز (مثنوی)
گرچه آن مطعوم جانست و نظر * جسم را هم زان نصیبست ای پسر * گر نگشتی دیو جسم آنرا اکول * اسلم الشیطان
نفرمودی رسول * اگرچه اول ذات ایمان جانك و نظرك مطعومیدر جسمك دخی اندن نصیبی واردر ای پسر اگر دیو جسم
اول ایمانی اکول اولمیدی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اسلم شیطانی بیورمزدی ان بیت اولده اولان ایمانه عائد
اولمقده جائزدر و سرخده اولان نوره عائد اولمقده جائزدر تقدیر کلام بویله دیمك اولور که اگرچه نور و ایمان جانك و نظرك
مطعوم و غداسیدر ولیکن ای اوغل جسمه اول ایماندن و نور یزداندن نصیب واردر جسمك ایماندن و نور یزداندن نصیبی
اولدرکه ایمان اولدقده و نور یزدان جان و جنان مرتبه سندن تجاوز قیلدقده قوای نفسانیه یی و ظلمات جسمانیه یی
و خیالات و همزات شیطانیه یی ازاله ایدوب و جسم ایسه ذوق ایماندن و نور یزداندن حظ المزدن مقدم اوهام و خیالات
شیطانیه و ظلمات نفسانیه نك قیدنده اسیر و فقیر قالمشدر اگرچه مال فراوانه مالك ایسه ده مادامکه نور و ایمان آنك جسمنه
سرایت ایلمیه آج و محتاج اولمقدن خالی اولمز پس نور الهی بر جسمه سرایت ایدوب اکا نصیب اولدقده اول جسمدن
حریصلك و گدا چشملك گیدوب سیر اولور و اول نور الهیدن غدا ایدر اولوب شیطان سیرت اولان جسمدن صفت شیطانیه
گیدوب اسلامه داخل اولور که روشنا صفتلری گیدوب ایمان کاورا کردی بو سیرت اولان جسم اول ذوق ایمانی
و نور یزدانی اکول اولمیدی یعنی انلردن حظ المیدی و لذت بولمیدی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری بنم
شیطانم بنم المده مسلمان اولدی بیورمزدی شیطاندن مراد بونده نفس اماره صفتلریله و شیطان سیرتلریله موصوف اولان
جسمدر و اسلامه کلمسی نفس اماره صفتلرنی ازاله قیلمغله میسر اولور مثلا برکسه نك جسمی کبر و عجب ایله و حقد و حسد ایله
و حب جاه و ریاست ایله و بونلر امثالی اولان صفت ذمیمه ایله متصف اولسه اکا انسان صورتنده عند اهل التحقیق
شیطان دینور اگرچه مسلمان شکلنده ایسه ده اما چن ذوق ایمان غالب اولسه و نور یزدانی یاریلك قیلسه اول جسم
اول صفت ذمیمه لرك و سیر شیطانینك جمله سنی ازاله ایلسه حقیقة مسلمان اولور و ایمان و اسلام مرتبه سنی بر وجه یقین
بولور پس دیو جسمك اسلامه کلمسی اول ذوق ایمانی اکول اولمسندن و نور الهیدن حظ و نصیب المسندن اولور اگر ذوق
ایماندن و نور یزداندن آکل اولمز ایسه و حظ و لذت بولمز ایسه اسلام حقیقیدن محروم قالور (مثنوی) دیو زان لوتی که
مرده حی شود * تا نیاشامد مسلمان کی شود * دیو بر دنیاست عاشق کور و کر * عشق را عشقی دیگر برد مگر *
دیو جسم اول برلوتدنکه مرده اندن حی اولور تا ایچمیه نجن مسلمان اولور کور و کر اولان جسم دیوی دنیایه عاشقدر
عشقی مگر برغیر عشق قطع ایلر یعنی ذوق ایمانی و نور یزدانی نفس الامرده برلوت معنوی و قوت روحانیدرکه اگر مرده
دللری احیا ایلین لوت ایمانی و قوت روحانیدن مادامکه یمیه نجن حقیقة مسلمان اولور یعنی مادامکه اول لوت معنویدن
یمیه مسلمان اولمز و اسلام حقیقی مرتبه سنی بولمز زیرا کور و کر اولان دیو جسم همیشه عاشق دنیادر و تابع شهوات
و هوادرنه وجهله عاشق خدا اولور مگر که دنیایه اولان عشقنی بر آخر عشق قطع ایلیه پس دنیا عشقندن خلاص
اولدقدنصکره مولا عشقنه لایق اوله * مثنوی * از نهان خانهٔ یقین چون می چشد * اندك اندك رخت عشق آنجا
کشد * دیو جسم نهانخانهٔ یقیندن چونکم می طهور آزاز عشق رختنی اول بیره چکر یعنی شیطان سیرت اولان
جسم عین الیقین و حق الیقین مرتبه لریکه فی المثل میخانهٔ محبت کبیدرلر اندن یقین شرابنی و محبت می نابنی چونکم
نوش ایلیه تدریجله آهسته آهسته عشق و محبتی اسبابنی اول مرتبه لره چکر و دنیا عشقندن و هوا و هوس محبتندن
نجرو عاشقان خدا کبی دهان روحله شراب حقیقتی ایچر و عالم معنایه واصل اولوب پروبال عشق و محبتله اوچر
(مثنوی) یا حریص البطن عرج هکذا * انما المنهاج تبدیل الغدا * ای قارنی دنیا نعمتنه و کثرت اکله حریص
اولان کمسه عروج و صعود ایله مرتبهٔ ملکیته شونك کبی یعنی بن دیدیکم کبی طریق یوقدر الا تبدیل غدادر یعنی
جناب خدایه طریق هدی تبدیل غدای نفسانیه و تحویل هوای جسمانیه در غیری یوقدر لابد در که بو غدای نفسانی

غدای روحانی یه تبدیل اوله (مثنوی) یامریض القلب عرج للعلاج * جملة التدبیر تبدیل المزاج) ای قلبی امراض نفسانیه
واغراض شیطانیه ایله سقیم اولان کمسه عروج ایله علاج جانبنه ومعالجه ایتمکده معالجه جمیع تدبیر وجمله تدارکدن
مزاج نفسانیه یی مزاج روحانیه یه علی التدریج تبدیل ایتمکدر یعنی اخلاق ذمیمه یی اخلاق مرضیه یه واعمال سیئه
وردیه یی افعال سنیه وحسنه یه تحویل قیلمقدر (مثنوی) ایها المحبوس فی رهن الطعام * سوف تنجوان تحملت الفطام)
ای طعامک قیدنده مقید ومحبوس اولان کمسه عن قریب نجات بولورسن اکر رفطامه تحمل ایدرسک فطام طفلک
سوددن منقطع اولمسنه دیرلر (مثنوی) ان فی الجوع طعاما وافرا * افتقدها وارتج یا نافرا * تحقیقا جوعده طعام
وافره واردر یعنی طعام الهیکه علوم ومعارف وتجلیات واسماء صفاتدر کم بو طعامک تغذی سنه سبب جوعدر یعنی
اول جوعده موضوع اولان طعام معنوی یی طلب ایله وارتجا ایله ای جوعدن نفرت ایدیجی کمسه (مثنوی) اغتذی بالنور
کن مثل البصر * وافق الاملاک یا خیر البشر) اغتذی افتعال بابندن امر حاضر مفرد مؤنثدر اکر مفرد مذکر اولسیدی
جزمله یا ساقط اولوردی صحیح اولان نسخه لرک جمیعسنده یا ثابت اولمشدر واکر یا ساقط اولسه هم وزنه خلل کلور
وخطاب مخاطبک نفسنه اولور بالنور لفظا مجرور ومفعول به غیر صریحیدر اغتذینک کن افعال ناقصه دن امر حاضردر
اسمی تحتنده مستترانت ومثل البصر خبریدر معنی ای نفس طالب وسامع نور الهی یی اغتذا ایله بصر کبی اول زیرا
انسان جمیع اشیایه مردمک دیده کبیدر وانسانله تسمیه اولمسنه سبب اولدر پس بنی آدم مرتبه انسانیته اولدم واصل
اولورکه نور حقله منور اولوب جمیع اشیایه مثل البصر اوله ای بشرلک خیرلوسی سن ترلا اکل وشرب ایلمکده ونورانی
اولمقده ملائکه یه موافقت ایله املاک ملکک جمعیدر * مثنوی * چون ملک تسبیح حق را کن غذا * تارهی همچون
ملائک از اذا * ملک کبی حق تعالینک تسبیحنی غدا ایله تا ملائکه کبی اذادن قورتله سن یعنی ملک حق تعالی
حضرتلرینک ذکر وتسبیحنی کندیسنه غدا ایدنوب حق تعالی یه هرنه قدر ذکر وتسبیح ایلرسه قوت نورانیت بولدیغی
کبی سندخی ذکر وتسبیح حقی کندیکه غدا ایله تا کم روحک قوت بوله ونورانیت حاصل قیله وملائکه کبی سندخی بدنک
اذاسندن ونفسک الم وجفاسندن قورتله سن (مثنوی) جبرئیل ارسوی جیفه کم تند * او بقوت کی زکرکس کم زند *
جبرائیل علیه السلام اکر جیفه جانبنه طوقمز وطولنمزسه اول جبرائیل قوتده کرکسدن قچن اکسک اولور اصح اولان
نسخه لرک جمیعسنده ارراء مهمله ایله واقع اولمشدر که حرف شرطدر اما شارحلر زاء معجمه ایله یازوب معناسی اکا کوره
ویرمشلردر وقدن وحقیقت معناسدن غافل اولمشلردر کم تند بونده نه تند معناسنه درکه طولنمزدیمک معناسنده
استعمال اولنور جیفه دن مراد غدای بدنیه کرکسدن مراد اکول وشروب اولان اهل تن اولور وتوضیح معنا بویله
دیمک اولورکه جبرائیل علیه السلام حضرتلری فی المثل اکر جیفه کبی اولان غدای نفسانیه جانبنه طولنمزواندن اکل
قیلمزسه وقوت وقوتده همیشه جیفه خوار اولان کرکسدن قچن اکسک اولور یعنی جبرائیل علیه السلام جیفه خوار
اولمقدن پرهیز قیلمغله وکرکس همیشه جیفه خوار اولمغله جبرائیلک قوتی اندن اکسک وکرکسک قوتی اندن ارتق
اولمز بلکه جبرائیلک جیفه جانبنه میلی اولمدیغندن قوتی زیاده وکرکس همیشه جیفه خوار اولدیغندن قوتی
ناقص اولمشدر جبرائیلدن مراد بونده جیفه کبی اولان اکل وشربه طولنمیان واکامیل قیلمیان ملک سیرتلر اولورتنه کم
کرکسدن مراد اهل تن اولورو بو بیت اکول وشروب اولان اهل تن جانبندن ناشی اولان وهمی دفع قیلور انک زعمی
بودرکه انسان یمکله وایچمکله قوت بولور یمکدن وایچمکدن بری اولسه قوت قالمیوب ضعیف اولور حضرت مولانا
بو وهمی دفع ایلمکدن اوتری بیورورلر حضرت جبرائیل علیه السلام بو اکل وشربکه جیفه دراکا طولنمزواندن اکل
قیلمز وکرکس کبی اولان اهل تن همیشه جیفه خوارلردر مع هذا حضرت جبرائیل علیه السلامک قوتی بونلردن
اکسک وبونلرک قوتی اندن ارتق دکلدر بلکه او تسبیح وتهلیل حق قیلمغله صاحب قوت وقدرتدر وبونلر جیفه خوار
اولمغله ضعیف وبی طاقتدرا کرچه بدنی حسیله حیوان کبی قوی ایسه لرده کذلک جبرائیل سیرت اولان ولیلر هم
بو جیفه کبی اولان اکل وشرب جانبنه میل قیلمزلر مع هذا کرکس کبی همیشه یوب ایچن طائفه دن قوت وقدرتده
ناقص اولمزلر بلکه جیفه خوار اولمقدن پرهیز قیلدقلرنجه قوت روحانیه لری زیاده اولور واهل تن اکل وشربه اشتغال
قیلدقجه جان وجنانلرینه ودین وایمانلرینه ضعف کلور (مثنوی) حبذا خوانی نهاده در جهان * لیک از چشم
خسیسان بس نهان * کر جهان باغی پراز نعمت شود * قسم موش ومار هم خاکی شود * حبذا افعال مدحدندر
حب الشیء دیرلر اذا صار محبوبا وذا فاعلیدر ومخصوص بالمدح بونده خوانددر ومعنانه خوب ونه لطیف ومحبوب جهانده
برخوان قونمش لیکن خسیسلرک کوزندن زیاده نهان اولمش فرضا اکر جهان نعمتدن پر برباغ اوله موش ومارک
قسمی هم خاکی اولور خاکیده یا وحدت ایچون اولوب برخاک تیره اولور دیمکده جائزدر لیکن نسبت ایچون اولوب خاکه

منسوب اولور دیمک دخی اولیدر یعنی بو جهانده برلطیف وخوب خوان معنوی وغدای روحانی وضع اولنمشدر واهل دله
اندن یمک میسر قیلنمشدر وانلرک کوزینه اول خوان بغایت ظاهر وعیاندر ولیکن خسیس ودنی اولان اهل تنک
کوزندن زیاده نهاندر انکیچون که بوذکر اولنان خوان معنوی انلرک غداسی دکلدر فرضی بو جهان نعمت الهیه دن پر وممملو
برباغ اولسه موش ومارک قسمت ونصیبی ینه خاکه منسوب اولان غدالر اولور زیرا انلرک خوان معنوی ونعمت روحانی
یمکه استعدادلری یوقدر (انکار اهل تن غدای روح را ولرزیدن ایشان بر غدای خسیس (مثنوی) قسم او خاکست کردی
کر بهار * میرکه وی خاک چون نوشی چو مار * اول مار وموشک غداسی خاکدر اکر قیشده اکر بهارده ای غافل سن
کونک میریسن مار کبی نیچون خاک یرسن بعض نسخه ده قیشدان واقع اولمشدرکه ینه موش وماره اشارت اولور یعنی
اول موش ومارک قیشده وبهارده نصیب وغداسی خاک وخاکدن حاصل اولان بعض شیلردر ای تن پرور اولان انسان سن
من حیث الروح والعقل بو کونک امیری وشریفیسن موش ومار کبی نیچون خاکه منسوب اولان غدالری یوب ایچرسن
نفس الامرده بنی آدم حق تعالینک مکرم قیلدیغی برکون جامع وعالم کبرادرکه برو بحره حاکم وعالم اجسام وعالم ارواحده
حکمی نافذدر لیکن اکل وشربه حیوان کبی مقید اولمغله اسفل سافلینه مردود اولوب احسن التقویم اولان
صفت روحانیه سنی مسخ قیلمش وکونک میری وعالمک بدر منیری اولمق مرتبه سندن نازل اولمش وحیوانیت
طبقه سنده قالمشدر (مثنوی) درمیان چوب کوید کرم چوب * مرکرا باشد چنین حلوای خوب * کرم سرکین
درمیان آن حدث * درجهان نقلی ندارد جز خبث * مثلا چوبک میانده کرم چوب دیر بونک کبی حلوای خوب
کیمک ایچون اولور کذلک سرکین قوردی اول حدثک میانده جهانده خبث ونجسدن غیری برنقل طوتمز یعنی
مثلا درخت ایچنده اغاج قوردی کندی غداسی آنک نفسنه خوش کلوب لسان حالله بونک کبی لطیف وخوب غدا کیمک
ایچون اولوردی واول غدایه زیاده میل ومحبت ایلدیکی کبی اهل تن دخی بو عالم جسمده تناول ایلدکاری اطعمه جسمانیه
کندی طبیعتلرینه خوش کلوب بونک کبی نفیس غدالر وخوب حلوالر کیمک ایچون اولور که برانی اکل
وبلع ایده رز دیرلر خبرلری یوقکه اولیانک نوش ایلدکاری نورانی اولان غدالره وروحانی اولان حلوالره نسبت انلرک غدا
وحلوای آغاج قوردینک درخت ایچره یدیکی اغاج چوروکی کبیدر وکذلک نجاست بوجکی دخی نجاست
میانده بو جهانده خباثت ونجاستدن غیری برنقل وغدا طوتمدیغی کبی واول نجاستی یوب واول برخوش
اکل ونقل کالدیکی کبی اهل تن دخی باعتبار ما یؤل الیه نجاست وخباثت اولجق ییجکاری یوب جهانده اندن غیری
برنقل وغدا بیلمزلر وخلا خدمتندن غیری خدمت قیلمزلر وانبیا علیهم السلام واولیای کرام حضرتلرینک پاک ولطیف
اولان غدای نورانیه لری نه مرتبه الذواحلی ایدوکنه عالم وعارف اولمزلر (مناجات (مثنوی) ای خدای بی نظیر ایثار کن
کوش را چون حلقه دادی زین سخن * کوش ما کیر وبدان مجلس کشان * کز رحیقت میخورند آن سرخوشان *
ای بی نظیر اولان خدا ایثار ایله چونکم کوشمزه بو سوزدن حلقه ویردک بزم کوشمزی طوت واول مجلسه چک که
اول سرخوشلر سنک رحیقکدن ایچرلر یعنی ای بی شبیه وبی شریک اولان خدا بزه احسان واعطا ایله چونکم
بزم قولغمزه بو کونه لطیف سوزلردن حلقه ویردک وبزم کوشمزه بو کلمات نفیسه یی ایرکوردک خدایا بزم قولغمزی
طوت وبزی اول مجلس حقیقته چک که سنک خالص اولان شرابکدن اول سرخوشان معنوی اول مجلسده ایچرلر
وبیخود اولوب کندی نفسلری قیدندن کچرلر بزه دخی اول شراب خالصدن ایچور ونفسمز قیدندن اول واسطه ایله
بزی دخی کچور * مثنوی * چون بما بویی رسانیدی ازین * سرمبندان مشک را ای رب دین * چونکم بیزه بو سوزلک
حقیقتندن بر رایحه ایرشدردک ای مالک دین اول مشکک باشنی باغلمه مشک مصرع اولده اولان بوی مناسبتیله ضم
میمله مشک اوقونسه جائزدر لیکن سرمبند لفظنه مناسب اولان فتح میمله مشک اوقنمق اولیدر که مشک صو طلومنه
دیرلر بونده مراد رحیق الهینک محلی اولور وتوضیح معنی بویله دیمک اولورکه الهی چونکم بزم دماغ جانمزه بو سوزلرک
سر وحقیقتندن برشمه ایرشدردک اول مشک معنوی ونفحه روحانیه نک ای مالک دین باشنی باغلمه وآنی بزدن منع
ایلمه مشک اولدیغی اوزره معناسی مالک دین اول می نابک وخالص اولان شرابک وعاو ظرفنک باشنی باغلمه چونکم بزه اندن
بر رایحه ایرشدردک آنی نوش ایتمکی بزدن دریغ ایلمه دیمک اولور (مثنوی) از تو نوشند ارذکور وارا ناث * بی دریغی
در عطا یا مستغاث * ای دعا ناکفته از تو مستجاب * داده دل راهردمی صد فتح باب * الهی سن شول رزاق
مطلقسن که جمیع خلق اکر ذکور واکر اناث سندن نوش ایلرلر جمله سی کندیلره مخصوص اولان رزقلرنی سندن الورلر
ای مستغاث اولان خدا عطاده سن بی دریغ سنکه مؤمن وموافقدن وکافر ومنافقدن رزقکی دریغ ایتمزسنکه هرشی
فیض وعطایی سندن بولورلر وجمله مخلوق قوت وغدایی سندن الورلر ای خدا دینلمش دعا سندن مستجابدر هردمده

قلبه یوز فتح باب ویرمشسن یعنی ای خدا نطقه کلمش و دهاندن ظهور ایلمش درون دلده مخفی اولان دعاسنك
جانبکدن مستجاب اولمشدر هر نفسده کوکله نیجه یوز فتوحات و فیوضات ویرمشسن سن شول فتاح مطلق سنکه
اکر رقبولی بغله سك نیجه بیك قبولر فتح ایلرسن (مثنوی) چند حرفی نقش کردی از رقوم * سنکها از عشق آن شد
همچو موم * نون ابرو صاد چشم و جیم کوش * بر نوشتی فتنهٔ صد عقل و هوش * قلم قدرتکله رقومدن برقاچ حرفی نقش
ایلدك سنك دللر اول حروف و رقومك عشقنده موم کبی اولدی اول حروفدن مراد صحیفهٔ رخسار محبوبانده اولان چشم
و ابرو و کوش اولورکه بو بیتانی مفسر اولور ابرو نونی و چشم صادنی و کوش جیمی نونك ابرویه و صادك چشمه و جیمك
کوشه اضافتلری مشبهك مشبه به‌ه اضافت اولنمسی قبیلندن اولور تقدیری نون کبی اولان ابرویی و صاد کبی اولان
چشمی و جیم کبی اولان کوشی نیجه عقل و هوشك فتنه‌سی یازدك یعنی الهی سن شول قادر بی زوال و صانع برکمالسن که
محبوبلرك صحیفهٔ جمالی اوزره خط و خالدن و ابروی بی مثالدن برقاچ حروف و رقم یازدك سنك کبی قاسی و غلیظ اولان
کوکللر اول خط و خالك عشقندن موم کبی ملایم اولدیلر اول برقاچ حرفدن بریسی شول نونه مشابه اولان ابرو و صاده
مماثل اولان چشم و جیمه مناسب اولان کوشدر که انلری نیجه یوز عقل و هوشك فتنه‌سی یازدك و نیجه عقلایی انلرده اولان
حسن واسطه‌سیله مفتون قیلدك (مثنوی) زان حروفت شد خرد باریك ریس * نسخ میکن ای ادیب خوش نویس *
سنك اول حروفکدن عقلا اینجه اکریجی اولدی ای خوش نویس اولان ادیب انی نسخ ایله باریك ریس وصف
ترکیبیدر اینجه اکریجی معناسنه بونده دقیق فکرلر ایدیجی معناسنه استعاره‌در نسخ تبدیل صفت ایتمکه و ازاله
ایتمکه ودخی تغییر ایتمکه دیرلر نته کم نسخت صفته دیرلر ای ابدلت صفته دیمکدر و ازاله الی صفة اخری معناسن ویررلر
و نسخت الریح آثار الدیار دیرلر غیرتها معناسن ویررلر بو جمله سنك بو محله مناسبتی واردر ادیب اوستاد معناسنه‌در
یعنی ای صانع برکمال سنك اول صحیفهٔ جمال محبوبان اوزره نقش و تصویر ایلدیکك حروف بی مثالدن عقللر اینجه
اکریجی و آنك مطالعه‌سنده و مدح و ثناسنده دقیق فکرلر ایدیجی اولدیلر علی الخصوص شاعر مشرب اولنلر کیمی اول
ابرویی رایه و کیمی هلاله و کیمی خنجر برانه و کیمی دخی اول چشمی آهویه و ابرولری آهولرك شاخنه تشبیه ایدوب
دیمشلردر * بیت * ابروان تو و چشمان توای زهره جبین * آهوانند زده شاخ بشاخ از سر کین * و کیمی دخی کوشی
کله و زلفی سنبله تشبیه ایدوب حاصل کلام کوناکون دقیق فکرلر و باریك خیاللرده امنه مقید اولمشلر و اول نقش صورینك
مفتونی قالمشلردر ای خوش نویس اولان اوستاد اول صفات ملیحه‌یی تبدیل و اول نقوش جمیله‌یی تغییر
و تحویل ایله تا کم بو عقللر اول دام خیالك اسیری اولمقدن آزاده اوله‌لر و فانی اولان جمالك مفتونی اولمقدن نجات بوله‌لر
و اول حسنك حقیقتنی و اول لطافت و ملاحتك اصل و ماهیتنی طلب قیله‌لر و اکا عاشق اوله‌لر (مثنوی) در خور هر فکر
بسته بر عدم * دمبدم نقش خیالی خوش رقم * حرفهای طرفه بر لوح خیال * بر نوشته چشم و ابرو خط و خال) اول
صانع برکمال عدم اوزره هر فکرك لایقنی باغلمش دمبدم خوش رقم اولان خیالك نقشنی لوح خیال اوزره طرفه
حرفلری یازمشکه اول حرفهای طرفه‌دن مراد چشم و ابرو و خط و خالدر بسته و نوشته فعللرینك فاعلی خدای تعالیدر
بسته و نوشته تقدیرنده اولوب باغلمشسن و یازمشسن دیو معنی ویرمك هم جائزدر اکر بو تقدیر اوزره اولمزسه
خطابدن غایبه التفات اولمش اولور اما بویله تقدیر اولنسه سباق و سیاقه مناسب اولور عدمدن مراد بونده عدم اضافی
اولورکه مراد عالم معنادرکه بو عالمه نسبتله معدوم اولدیغیچون اکا عدم تعبیر اولنور لوح خیالدن مراد صحیفهٔ کون
و لوح عالم ظاهردرکه فی الحقیقة بو کون و بو عالم ظاهر بر خیال کبیدر نته کم شیخ اکبر قدس الله سره العزیز حضرتلری دخی
بیورمشدر * بیت * انما الکون خیال فهو حق فی الحقیقة * کل من یعلم هذا حاز اسرار الطریقة * مصرع ثانیده اولان
چشم و ابرو و خط و خال مصرع اولده اولان حرفهای طرفه‌یی مبین اولور و تفسیر قیلور و توضیح معنا بویله دیمك اولورکه
ای قادر بی زوال و ای صانع برکمال عدم اضافی اولان لوح معنا اوزره هر عقل و فکرك لایقی دمبدم خوش رسم و خوش
رقم اولان خیالك نقشنی بغلمشسن خوش رقم اولان خیالدن مراد صور کونیه اولورکه حق سبحانه و تعالی لوح عدم
اوزره هر کسك عقل و فکرینه لایق بر خوش رسم خیالك صورتنی یازمشدر پس اول عقل و اول فکر صور بشریه
کادکدن صکره اول خوش رقم اولان صورت خیالیه‌نك طالب و عاشقی اولمشدر مثلا کیمی درهم و دینارلرك و کیمی
دخی باغ و کلزارلرك و کیمی دخی محاسن کلعذارلرك و کیمی دخی کار و بار و دار و دیارلرك و کیمی دخی بر خوش یارك مائل و راغبی
اولمشدر بو جمله‌سی لوح عدم اوزره تصویر اولنان نقوش خیالیه‌دندرکه هر کسك فکر و عقلنه لایق اولان نقش خیال
نه ایسه آنك طالبی اولور باخصوص که لوح خیال اوزره یازلمش اولان شول طرفه حرفلرکه چشم و ابرو و خط و خالدر اکثر
کسنه‌لر انلره عاشق و مفتون اولمشدردر و عمرلرنی اول فانی اولان طرفه حروفك میل و محبتنده ضایع قیلمشدردر بو جمله

حسن مقیدك و جمالك فانینك اصل معدنی اولان عدم اضافیدن و عالم معنادن جاهل و غافل قالمشدر * مثنوی *
بر عدم باشم نه بر موجود مست * زانکه معشوق عدم وافی ترست * بن عدم اوزره عاشق و مست اولورم موجود اوزره
دکل زیرا که عدم معشوقی وافی تردر یعنی جمیع حسن و جمالك و لطف و کمالك اصل و معدنی عدم اضافی و عالم معنی
اولدیسه بن عدم اضافی و عالم معنی اوزره مست و عاشق اولورم موجود اولان صور خیال و معشوقات مجازی اوزره
مست و عاشق اولمزم و میل و محبت قیلمزم زیرا که عدم اضافی اولان عالم معنانك معشوقی وافی تر و باقی تردر اما حالا موجود
اولان عالم ظاهرك معشوقی بی وفا و بی بقادر پس عاقل دکلدر اول کسنه که بی وفا و بی بقا اولان معشوق مجازی یه کوکل
بغلیه و اوفی و ابقی اولان معشوق معنویدن کندوسنی محروم ایلیه بو بیت حضرت مولانانك لسانندر معشوق معنویدن
غافل و موجود مجازی اولان محبوبلره مائل اولان بی عقللره معشوق معنوینك اوفی و ابقی اولدیغنی تعلیمدن
اوتری و انلرك محبوبنك بی وفا و بی بقا اولدیغنی انلره تفهیمدن اوتری دینلمشدر اما شارحلر بو برقاچ بیتك معناسنده خطا
ایتمشلر و هر بری بو محله مناسب اولمین معنی سمتنه کتمشلردر انلرك و یردیکی معنالری معنی ظن ایلمك جائز اولنلردن دکلدر
فلیعلم * مثنوی * عقل را خط خوان آن اشکال کرد * تا دهد تدبیرها را زان نورد * حق تعالی حضرتلری عقلی اول
اشکالك خط خوانی ایلدی تا که عقل تدبیرلره اندن نوردویره اشکال فتح همزه ایله شکلك جمعیدر اما کسر همزه ایله
اوقنسه دخی جائزدر مشکل معناسنه‌در اما اولکی وجه اولیدر یعنی الله تبارك و تعالی عقلی اول خیال کبی اولان جسم
لوحنك اوزرینه تصویر ایلدیکی اشکال بدیعه‌یه خط اوقویجی قیلدی تا کم عقل اول اشکالدن تدبیرلره دورمکلك ویره
یعنی تدبیرلرنی اول بره اشکال حرف ایلمکدن طی ایلیوب بر یره جمع ایلیه و پراشکالده پراکنده ایلمیه دیمك اولور اما بوندن
اولی معنی اولدرکه دینه الله تعالی عقلی صحیفهٔ عدم و لوح خیال اوزره تصویر و تحریر ایلدیکی اشکال بدیعه و صور
عجیبه‌نك خطلرنی اوقویجی و اول قلم قدرتك نقش ایلدیکی نقوشی مطالعه قیلیجی و متفکر اولیجی ایلدی تا کم عقل
اول اشکال بدیعه‌یی و صور عجیبه‌یی مشاهده قیله و صانعنك قدرتنی بیله و آنك صنع باکمالنده حیران اولوب تدبیراتنی
طی ایلیه یعنی صنع الهیده و آثار بدایعده برمرتبه واله و حیران اوله که اسقاط تدبیرات قیله و بو جمله‌نك موجد و صانعنه
طالب اوله و لوح عدمه ناظر اولمقدن خالی قالمیه و عقلی خط خوان اشکال معنوی ایلمکدن بری ایلمیه (تمثیل
لوح محفوظ و ادراك عقل هر کسی از آن لوح عقل مثال جبرئیلست و نظر او بتفکر بسوی غیبکه معهود از لوح اوست
در تفکر و اندیشهٔ کیفیت معاش و بیرون شدن کارهای هر روزینه مانند نظر جبرئیلست در لوح و فهم کردن او از لوح)
بو سرخ شریف انی بیان ایلرکه عالم انفسده اولان عقل آفاقده اولان حضرت جبرئیلك مثالیدر و اول عقلك دیدهٔ تفکرله
اولان نظری شول بر غیب جانبنه که اول عقلك معهودیدر تفکر ایلمکده و معاشك کیفیتنی اندیشه ایلمکده و هر کونه
منسوب اولان کارلردن بیرون اولمقده و نجات بولمقده جبرئیلك لوحه نظری کبیدر و جبرئیلك لوح محفوظدن فهم ایلمسی
مانندیدر بو سرخده نظر او مبتدا و مانند نظر جبرئیلست اکا خبر واقع اولمشدر و اندیشهٔ کیفیت معاش در اندیشه
تقدیرنده اولوب اندیشه اوزره معطوف اولور خلاصهٔ کلام و توضیح مرام بویله دیمك اولورکه انسانك نفسنده اولان عقل
عالم آفاقده اولان جبرائیل علیه السلامك مثالنده‌در و اول عقلك کندی‌یه معهود و مألوف اولان عالم غیبك جانبنه حین
تفکرده معاشك کیفیاتنی اندیشه قیلمقده و هر کونه منسوب اولان کارلردن خلاص اولمقده دیدهٔ تفکرله نظر ایلمسی
حضرت جبرائیلك لوح محفوظه نظر ایلمسی و اندن معانی و اسراری فهم قیلمسی کبیدر دیمك اولور (مثنوی) چون ملك
از لوح محفوظ آن خرد * هر صباحی درس هر روزه برد * بر عدم تحریرها بین بی بنان * وز سوادش حیرت سودا بیان *
ملك کبی لوح محفوظدن اول عقل درالر هر بر صباح هر کونك درسنی ایلتور بنان و خامه‌سز عدم اوزره تحریرلر کور
و اول تحریرلرك سوادندن سودا بیلرك حیرتنی کور بنان پرمقلره دیرلر بعض نسخه‌ده بی بنان یرینه با بیان واقع اولمشدر
و خلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه ملك مقرب لوح محفوظدن علم غیبی نیجه اخذ ایلرسه و حقایق و اسراری نیجه استفاده
قیلورسه عالم انفسده اولان عقل دخی هر بر صباح هر کونك درسنی و علمنی لوح محفوظدن اخذ ایلر زیرا عقل هر صباح
هر نیی بیلورسه و بیلدیکنه کوره هر نه عمل قیلورسه اول بیلدیکی و عمل قیلدیغی لوح محفوظده ثابت اولمشدر نته کم (و کل
شیء فعلوه فی الزبر و کل صغیر و کبیر مستطر) آیتلری و دخی کل شیء بقدر حتی العجز و الکیس و دخی و کل میسر لما خلق له
حدیثلری بو معنایه دلالت ایلرکه صغیر و کبیر و نقیر و قطمیر انسانك حالی هر نه ایسه لوح قدرده تقدیر اولنمشدر بر عقلکه
مسابه داخل و یا صباحه واصل اوله اول کونده و اول کیجه‌ده کندینسك حالنی لوح قدردن اوقور و انده نه تحریر و تقدیر
اولندی ایسه اول کار اول کونده اکا میسر کاوب اکا شروع قیلور عدم اضافی اوزره سن ای عاقل بی بنان و بی خامه
تحریرلر و تسطیرلر کورکه اول لوح اوزره تحریر اولنسان کلماتك سوادو ظلمتندن سودایی اولان کسنه‌لرك وله و حیرتی واردر

سودا یلردن مراد اهل دنیا واصحاب نفس وهوادر بونلرك اموراخرویه ده واعمال دینیه ده حیران اولملری لوح قدرده
ثابت اولان تحریرلرك سواد ظلمتندندر اکر بونلرك لوح قدرده اولان تحریرلری نورانی اولیدی بونلر بودنیاده حیرت
وضلالتدن قورتلوب مهتدی اوله لردی (مثنوی) هرکسی شد برخیالی ریش کاو* کشته درسودای کنجی کاو*
هر برکسه جهانده برخیال اوزره ریش کاو اولدی بر کنجك سوداسنده بوجق قازیجی اولمش ریش کاو شول کسه یه
دیرلرکه بردنی وخسیسه تابع اوله نته کم جلد اولك اولنه قریب وزیر حکایه سنده بونك تحقیقی مرور ایلدی بونده
ریش کاودن مراد طالب دنیا وتابع نفس وهوا اولورکنج کاو وصف ترکیبیدر کاو کاف عربیله کاویدن لفظندن قازمق
معناسنه دربو بیت وبونك مابعدنده اولان ابیات شریفه سودایی اولان کسه لرك لوح قضا وقدردن عقللری کندیلرك
حقنده ثابت اولان تحریرلرنی اوقویوب اول تحریر وتقدیر اولنان معنانیك مقتضاسی اوزره هر بری برکارك طالبی
وبرحالك مائل وراغبی اولمشدر واهل فراست اولان بونلرك اجسادنك افعال واعمالنه باقوب لوح قدرده بونلر حقنده
تحریر وتقدیر اولنان احکامك اثرلری ایدیکنی بیلمشدر مثلا سودا یلردن هر برکسه بردنی خیاله تابع اولمشدر برکنج
وخزینه نك عشقنده وسوداسنده بوجق قازیجی وکنز ودفینه آرایجی اولمشدرسن آنك جسدنی بوکاره مشغول
اولمش کوردکده بیلورسن که برخیاله تابع اولمشکه اول خیال لوح قدرده تحریر وتقدیر اولنان معنانك اثریدرکه اول
طالب کنج ودفینه اولان شخصك وجودینه تأثیر ایدوب اول شخصك وجودی بواجلدن اول خیاله تابع اولمشدر (مثنوی
ازخیالی کشته شخصی پرشکوه* روی آورده بمعدنهای کوه* وزخیالی ان دکر باجهد مر* رونهاده سوی دریا
بهر در* وان دکر بهر ترهب در کنشت* وان دکر اندر حریصی سوی کشت) برخیالدن برشخص پرشکوه اولمش کوهك
معدنلرینه یوز کتورمش واول برغیریسی دخی خیالدن اجی ومشکل جهدله درردن اوتری دریا جانبنه یوز قومش واول
برغیریسی ترهبدن اوتری کنیساده واول برآخری حریصلك ایچره کشت ومزرعه جانبنده یعنی ای صاحب فراست
واهل کیاست اولان کسه کورروبوخلایقك احوال مختلفه سنه نظر ایرکورکه اول برشخص برخیالدن پرشکوه
وپرهیبت اولمش حتی طاغلرك معادنی جانبنه توجه قیلمش واول معادنده نیجه کارلر وهنرلر اظهار ایلمش واول
برکسه یی دخی کورکه صعب ومشکل اولان سعی وجهدله برخیالدن اوتری درر ولآلی استخراجندن اوتری دریا جانبنه
یوز قومش وغواصلك کارینه مشغول اولمش واول برآخری دخی کورکه رهبانیتدن اوتری کلیسا ایچره خدمت
وریاضته مشغول اولمش واول برآخری دخی کورکه حریصلقده قالوب مزرعه لر جانبنه کتمش واندن نیجه زرائع
وفوائد اتخاذ ایتمش* مثنوی* ازخیال ان رهزن رسته شده* وازخیال این مرهم خسته شده* درپری خوانی
یکی دل کرده کم* برنجوم ان دیکری بنهاده سم* این روشها مختلف بیند برون* ازخیالات ملون زاندرون* اول
رهزن خیال جهتدن قورتلمش اولمش وخیالدن بوکسه خسته نك علاج ومرهمی اولمش برایسی پری خوانلقده
کوکلنی کم وضایع ایلمش اول بری دخی نجوم اوزره سم وقدم قومش بوروشلری ناظر اولان خارج عالمده مختلف کورر
دروندہ اولان ملون وکوناکون خیاللردن بیند کلمه سنك فاعلی مقدر اولورسه متعدی اولورکه اکا کورر معنی
ویریلدی اما فاعلی مقدر اولمزسه فعل لازم معناسی ویریلوب معنی بوروشلر طشره ده مختلف کورینور دیمك اولور
یعنی لوح قدرده تحریر اولنان تقدیرلك اثرندن برخیال بررهزنك قلبنه کلمش واکا تأثیر قیلمش واول رهزن اول خیالدن
اوتری رهزنلکدن قورتلمش اولمش واول لوح قدرده مسطور اولان احکامك آثارندن برخیال دخی برکسه نك قلبنه
کلمش وانده تصرف قیلمش واول کسه اول خیالدن اوتری خسته دللرك مرهمی اولمش ونیجه شکسته لره درمان
قیلمش وبرکسه یه دخی لوح قدرده تحریر اولنان حکمك اثرندن برخیال کلمش اول کسه اول خیالدن اوتری جن وپری
دعوتندن قلبنی کم وضایع ایلمش وبرکسه یه اول خیالدن کلوب تأثیر ایلمش اول خیالدن اوتری علم نجومك تحصیلی
اوزره قدم قومش وخاصیت کواکبی بیلمکه وتأثیرات نجوم ایچون رصد بغلمغه مشغول اولمش پس بواجسادناسه
ناظر اولان کسه بوحرکات مختلفه یی واعمال متنوعه یی خارجده مختلف وکوناکون کوررردرونده اولان خیالات
ملونه دن زیرا هرکسك جسدی دروننده اولان خیاله موافق حرکت ایلروقلبنده اولان خیالك مقتضاسنی هرنه ایسه
انك بدنی اکا کوره تك وبو قیلور چونکم ناسك بوجسدلرینك حرکاتی کوناکون کوررسن معلوم اولدیکه درونلرنده
اولان خیاللری دخی کوناکوندر واول دروننده اولان خیالات ملونه ومختلفه لوح قضا وقدرده هرکسك حقنده تحریر
اولنان احکام وتقدیرانك اثرلریدر پس هرکسك عقلی لوح قضا وقدره ناظردرانده تحریر اولان حکم وتقدیر هرنه ایسه
آنك اثری برخیال شکلنده کلوب عقل وقلبنه سرایت قیلور پس جسد اول مؤثر اولان خیاله کوره حرکت قیلور
وخارج عالمده بواجسادك حرکات مختلفه سندن واعمال متنوعه سندن احکام قضانك مختلف اولمسی (وقل کل یعمل

علی

علی شاکلته) آیت کریمه سنك موجبنجه هرکس لوح محفوظده ثابت اولان شاکله سی اوزره عمل قیلمسی عارف اولانه
ظاهر اولور* مثنوی* این دران حیران شده کان برچه است* هرچشنده ان دکر انافیست* بواول کسه نك
خصوصنده حیران اولمشکه اول نه کار اوزره درهر طادیجی اول غیریسنی سلب ایدیجیدر یعنی بوبرکسه که برخیاله
مقید اولمش واول خیالك مقتضاسی اوزره سلوك قیلمشدر اول برآخر کسه که بونك مبتلا اولدیغی خیاله مخالف کندی
مشربنه مناسب برخیاله مبتلا اولوب آنك مقتضاسنه کوره سلوك قیلمشدر اول کسه بوکسه نك کار وشاننده
حیراندر بویله دیوکه ای عجب اول کسنه نه کار بیهوده اوزره دربنم اختیار ایلدیکم عملی اول نیچون ایشلمز وبنم ذاهب
اولدیغم طریقه نیچون ذاهب اولمز حاصل کلام هرشول کسه برخیالدن ذوق المش وبرخیالدن لذت بولمشدر اول
مخالف برخیال آخردن ذوق المش وبرخیال دیکردن لذت بولمش کسه یی نفی ایدیجی اولوردیرکه آنك کاری باطلدر
وروش ومذهبی بی معنادر بوکسه کندی مشربنه ضد اولنك حقنده بوکونه سویلر (کل حزب بما لدیهم فرحون) آیت
کریمه سنك مقتضاسنجه نظر ایلسك هرکس کندیلرك قتنده اولان کار وکرداره فرحناك اولمشلر ومشربلرینه
ومذهبلرینه مخالف اولانی نفی قیلمشلر* مثنوی* آن خیالات ار نبد ناموتلف* چون زبیرون شدروشها مختلف*
قبله جانرا چوپنهان کرده اند* هرکسی روجانبی اورده آند* اول درونده اولان خیالات اکر ناموتلف اولمیدی
بلکه موتلف ومتحد اولیدی طشره دن روشلر وحرکتلر نیچون مختلف اولوردی پس طشره دن اجسادك روشلرینك
مختلف اولمسی درونلرده اولان خیالاتك مختلف ونامؤتلف اولمسنه دلالت ایلرجان قبله سنی چونکم پنهان ایلدیلر
هربرکسه یوزی برجانبه کتورمشلردر حاصل کلام اولدرکه خارج عالمده اولان اجسادك حرکات مختلفه واعمال
متنوعه سی بواطن اجسامده اولان خیالاتك مختلفه ونامؤتلفه اولمسنه دلالت وشهادت ایلر اکرچه نشئه
اختلافات اناس اصل اعیان ثابته لرینك مقتضاسی لوح قضا وقدرده اعیان ثابته لرینك مقتضاسنه کوره تحریر اولنان
احکامك آثاریدر ولکن بحسب الظاهر چونکم جان قبله سنی عیون ادراك اناسدن مخفی وپنهان ایلدیلر بواجلدن
هربرکسه وجه باطنی برجانبه کتورمشلردر روانی کندیلره معبود وقبله جان اتخاذ ایلمشلردر (ویحسبون انهم
یحسنون صنعا) آیت کریمه سنك موجبنجه اکرچه هربری کندی زعملرنجه برابوصنع وعمل ایشلدك صنورلر ولیکن
اکثری قبله جان اولان حضرت یزدانه متوجه اولمقدن دور وانك رضاسنه موافق اولان عمل ایشلمکدن مهجور
اولمشلردر یوم تبلی السرائر موجبنجه یوم حقیقت ظهوره کلوب سرائر وحقایق آشکار اولدقده هرکسك نه جانبه
متوجه اولدیغی ونه عمل ایچون سعی وهمت قیلدیغی ظهوره کلورو بونلرك اکثری اول کونده بودنیاده ظن ایلدکاری
شیلرك مخالفی بولورلر نته کم بوبیاندن دخی معلومك اولور (تمثیل روشهای مختلف وهمتهای کوناکون باختلاف
تحری متحریان دروقت نماز قبله را بوقت تاریکی وتحری غواصان درقعر دریا) بوسرخ شریف کوناکون همتلری
ومختلف اولان روشلری تمثیل وتشبیه ایلمکدر نماز وقتنده وتاریکلك زماننده قبله یی متحری اولنلرك تحریسنك
اختلافنه یعنی خلایقك مذاهب دخی غواصلرك قعر دریاده اولان تحریسنك اختلافنه مختلفه سی وهم متنوعه سی
شب ظلمانیده نماز وقتی اولدقده قبله یی احتیاطله طلب ایدوب هربری برجانبه قبله دیو متوجه اولان متحریلرك
تحریسنك اختلافنه بکزرودخی غواصلر دریانك دیبنه ایندکده هربری در وجواهر طلبنده تحری ایلیوب لیکن
کیمی در وجوهر اعتقادیله توبره سنه سنك ریزه قویوب وکیمی دخی رمال کلنالك وکیمی دخی جوهرپاك قویوب دریادن
طشره چقدقده هربرینك تحری وقصدلرینك اختلافنه بکزرزیرا بوناس دخی ظلمت بشریتده هربری برمذهبه
ذاهب اولمش وبرمرادك حصولی ایچون سعی وهمت قیلمش هربرینك اعتقادی اولدرکه ذاهب اولدیغی مذهب
حق اوله وبذل همت ایدوب حصولی ایچون سعی ایلدیکی مراد کندی یه نافع کله لیکن روز حقیقت عیان
اولدقده وقبله جان ظهوره کلدکده اکثر کسه نك تحریسی وقبله سی باطل اولدیغی عیان اولورونافع ظن ایلدکاری مراد
مضر اولدیغی ظهوره کلور (بل بدا لهم من الله مالم یکونوا یحتسبون) آیت کریمه سنك فحواسی اوزره بلکه بونلره الله
تعالی حضرتلرندن ظن ایلدکاری شیلر ظاهر اولور (مثنوی) همچوقومی که تحری می کنند* برخیال قبله سوبی
می تنند* چونکه کعبه رونماید صبحکاه* کشف کردد که کم کردست راه* بوناس مختلفه ده شول برقومه بکزرکه
تحری ایدرلر قبله خیالی اوزره برجانبه طولنورلر چونکم کعبه صباح وقتی یوز کوستره منکشف اولورکه یولی کیم کم
وضایع ایلمشدر یعنی بوناس قصد وهمتلرنده شول برقومه بکزرکه شب مظلمده قبله خیالی اوزره برجانبه توجه ایده لرکه
بونلرك هر بریسی برمذهبی اختیار ایتمش وقبله حقیقی بوجانبده دردیو اول جانبه کتمش چونکم صبح حقیقت اوله
وقبله جان ظهوره کله بوجمله یه منکشف وظاهر اولورکه یولی کم ایتورمشدر وقبله باطله نه کونه کمسیه یوز کتورمشدر

(مثنوی) یا چو غواصان بزیر قعر آب * هر کسی چیزی همی چیند شتاب * بر امید گوهر و درغین * توبره پر می کنند
از آن و این * یا یوناس غواصلر کبیدر که آبك قعری التنده هر بر کسه برشیء سرعتله دوشورر گوهر و درغین اولمق
امیدی اوزره توبره لرنی اندن و بوندن پر ایلرلر یعنی یوناس سعیلرینك مختلف اولمسنده وهمتلرنی کوناکون بر له صرف
قیلمسنده شول غواصلره بکزر که دریانك دبنده هر بریسی سرعتله برنیجه شیء جمع ایدوب جوهر ودرغین درد بو امید
ایدوب توبره لرین طولدررلر (مثنوی) چون بر اینداز تك دریای ژرف * کشف کرد صاحب در شکرف * وآن دگر که
بردمی وارید خرد * وآن دگر که سنك ریزه شبه برد * چونکم اول غواصلر دریك اولان دریانك دبندن یوقارو کله لر اول
وقتده درشکرفك صاحبی کشف اولور و اول برغواص بوندنکه خردمی وارید ایلتدی واول برغواص که خرده طاش
و بونجق ایلتدی ظاهر اولور شبه وزن ایچون تشدید ایله اوقنور کذلك یوناس دنیا دریاسنك دبندن یوقارو کلوب آخرت
صحراسنه واصل و داخل اوله لر یوم تبلی السرائر آیت کریمه سنك مضمونی در عظیم کبی اولان ایمان واسلامك و توحید
وعرفانك صاحبی جمله یه مکشوف اولوب واول بریسنك مروارید خرد کبی اولان پراکنده اعتقادی واول بریسنك سنك
ریزه وشبه کبی اولان قلبنك خالی وفسادی عیان اولوب وظهوره کلور حاصل کلام هر کس وجودی توبره سنی نه کونه
اعتقاد له وعلم وعمل ایله طولدردی ایسه ظلمات دنیادن خلاص اولوب روز آخرته واصل اولدقده نیك وبد هرنه ایسه
آنی کوررلر اگر توحید وایمان وعرفان وایقان جوهرلریله وجودی توبره سنی پر ایلدی ایسه شاد و مسرور اولور و وجد
ونشاقیلورلر اگر کفر وعصیان وجهل وطغیان صفتلریله طولدردی ایسه اول کونده (یا لیتها کانت القاضیة ما اغنی
عنی مالیه هلك عنی سلطانیه) دیو بیهوده یره تمنیلر ایلیه بونك مثالی اکا بکزر که اسکندر ذو القرنین آب حیات طلبی
ایچون برقاچ یوز سوار کسه ایله ظلماته کتمشلر و آب حیاتی واقر جست وجو ایتمشلر چون کم انی بولمقدن نا امید اولوب
کیرو بو عالم روشنالق جانبنه کاورکن بر موضعه کلمشلر که اول موضعك زمینی جمله ذی قیمت در وجواهرله ولعل و یاقوتله
پراغش اسکندر آت باشنی چکوب طورمش واول طائفه یه دیمشکه شو موضعده اولان جمیعا در وجواهردر
حق تعالی بکا انی الهام ایلدی آلك بونی توبره لریکزه طولدرلك تا روشنالق عالمنه واصل اولدقده بونك سزه عظیم نفع
وفائده سی اولوب غنی اولورسز وفقردن قورتلورسز دیمش بعضلر اسکندرك سوزینه تصدیق واعتقاد ایدوب توبره لرین
طولدرمشلر بعضلر دخی انکار ایدوب بونده جواهر اولدیغی نه دن معلومدر ومجرد آنك سوزی ایله بر باری کتورمك
نه قید ومشقتدر دیوب توبره لرنی خالی قومشلر پس اسکندر برقاچ قدم اول موضعدن بری کلدکده اول توبره لرینی
خالی قوین کسه لردن بعضسی پشیمان اولوب اسکندرك سوزی صادق اوله وبو موضعده دخی بلکه در وجواهر اوله
دیوب توبره سنی کندی اعتقادا ایلدیکی یردن طولدرمش و برقاچ قدم دخی بری کلدکده اول اسکندر اشارت ایلدیکی
موضعده توبره سنی طولدرن کسه بر حقیقی نا معلوم باری کوتورمك نه زحمتدر دیو کوتوردکلری توبره یی سرنکون
ایدوب ایچنده اولنی دوکمش وبعضسی اسکندرك سوزی البته بیهوده دکلدر دیوانی محکم حفظ ایتمش حاصل کلام بو جمله
طائفه ظلماتدن چیقوب روشنالق عالمنه کلدکده انلر که پر انکار ایتمشلر وانلر که غیر موضعده توبره لرنی طولدرمشلر ایدی
انلر توبره لرنده سنك ریزه وشبه کورمشلر وانلر که توبره لرنی پر ایلدکدنصکره دوکمشلر ویاخود اصل پر ایلیوب خالی
قومشلر واول در وجواهرله غنی اولانلری کوروب دیمشلر که یا و یلیتنا و یا حسرتا بز اسکندرك سوزنی طوتمدق وآنك
دیدیکی یردن اخذ ایتمدك پس اول کاملك سوزن طوتانلر بو ایله سعادته واصل اولدیلر و بز محروم ومغبون قالدق و رسوای
اولدق (مثنوی) هکذا یبلوهم بالساهره * فتنة ذات افتضاح قاهره * انجلین بونلری امتحان واختبار ایلر ساهره ده
افتضاح صاحبی قهر ایدیجی فتنه ساهره قیامت برینه دیرلر وعرصه ٔ قیامته ساهره تسمیه اولنمسی خلق
خواب غفلتدن اویاندردیغندن اوتریدر زیرا خلق انده کمال خوفلرندن بیدار اوله لر یبلو بلی یبلودن فعل مضارع مفرد
مذکر غائبدر هم محلا منصوب آنك مفعولیدر که راجعدر مقدما ذکر اولنان قومه بالساهره ده با بمعنی فیدر ظرفدر
یبلو فعلنه فتنة لفظا مرفوع یبلو فعلنك فاعلیدر چون فاعل مؤنث غیر حقیقی اولسه و فعل آنك ظاهرینه اسناد اولنسه
فعلده علامت تأنیث اولمق جائزدر نته کم یبلو فتنة لفظنه اسناد اولنور علامت تأنیث ایله ایراد اولنمقدن ذات
لفظا مرفوع آنك صفتیدر افتضاح لفظنه مضافدر وافتضاح لفظی مضاف الیهدر قاهره لفظا مرفوع فتنة
لفظنك صفتیدر قافیه دن اوتری تنوین محذوف اولوب تا ها یه منقلب اولوب ضمیرله اوقنور یعنی اکا اول شو ذکر اولنان
متحیرلر و غواصلر کبی مختلف الاحوال اولان ناسی امتحان واختبار ایلر ارض قیامتده فضاحت صاحبی
اولان فتنة قاهره اول کونده چوق کسه لر کندیلرنی دنیاده ایو صانورلردی بد بوله ونیجه لر دخی کندیلرینی مقبول
حق صانورلردی مردود اوله لر ونیجه عابد خدا بچنلر کندیلرینی اول کونده عابد هوا کوره لر وقبله ٔ حقیقته

متوجه ایردینلر کندیلرینی اول قبله دن روکردان اولمش واعراض قیلمش بوله لر و دریای علم ومعرفته غواص اولدق
واندہ نیجه جواهر و زواهر بولدق و توبره ٔ قلبمزی آنکله طولدردق دیو افتخار ایلینلر اول کونده جواهر
وزواهر برینه بی معنی اولان قیل وقال و بحث وجدال بوله لر حاصل کلام اسکندر وقت اولان کامل ومرشد فاضلك
دیدیکی محلدن جواهر علم وعملی اخذ ایلمین وآنی اخذ ایلدکدنصکره روز آخرته دك آنی تحمل ایلمکه صبر قیلمین کسنه لر
عالم آخرتده کندی وجودلری توبره سنی خالی وعمرلرنی ضایع کوردکلرنده رسوای اوله لر (و یا حسرتا علی ما فرطت
فی جنب الله) دیو حسرت وندامتلری کندیلره دعوت قیله لر (مثنوی) همچنین هر قوم چون پروانکان * گرد شمعی
پر زنان اندر جهان * خویشتن بر آتشی بر می زنند * گرد شمع خود طوافی می کنند * بونجلین هر قوم پروانه لر کبی
جهانده بر شمعك اطرافنده قناد اوریجی وطواف قلیجیلر و کندیلرنی بر آتشه اوررلر و کندیلرك شمعی چوره سنده
بر عظیم طواف ایدرلر یعنی مقدما ذکر اولنان متحیرلرك بر جانبه توجهی و غواصلرك علی العمیا برنیجه شیء جواهر و
مروارید زعم ایلیوب اخذ ایلدکلری کبی هر برقوم دخی پروانه لر کبی بو جهانده کندی محبوبلرینك اطرافنه طواف ایجیلر
وآنی طالب اولیجیلردر که هر کسك مشتهای نفسانیسی ومقتضای طبیعیسی فی المثل بر شمع و یاخود بر آتش
شعله دارکبیدر بو قوم ایسه کندیلرینی بر آتش اوزره پروانه کبی اوررلر کندیلرك مرادی شمعنك اطرافنی پروانه کبی طواف
قیلورلر (مثنوی) بر امید آتش موسی ٔ بخت * کز همیش سبزتر کرده درخت * فضل ان آتش شنیده هر رمه * هر شرر را
آن گمان برده همه * موسای بختك آتشی اولمق امیدی اوزره که آنك لهیبندن درخت سبزتر اولور ولطافت بولور
هر سوری اول آتشك فضلنی استماع ایلمشدر و هر شرره جمله سی اول گمانی ایلمشدر مقدم حضرت موسی علیه السلام
شعیب پیغمبر علیه السلامدن اجازت الوب کندی اهلیله وادی ایمنه کلدکده کیجه اولوب خاتونلری وضع حمله قریب
اولوب بر آتش یاقق لازم کلوب اول حینده اطراف واکنافی بر مقدار آتش طلب ایتمك ایچون جست وجو قیلدقده
وادی ایمن کنارنده اکا بر آتش شعله دار کورینوب (فقال لاهله امکثوا انی آنست نارا لعلی آتیکم منها بقبس او اجد
علی النار هدی) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه کندی اهللرینه دیدیکه بن بر آتش کوردم سز بونده اکلن بولا یکه اندن
بر شعله الم و یاخود بر آتش دلیل صورتنده نار شکلنده بولوب اول آتش جانبنه کلدی وقتا کم آتشه قریب اولدی حق تعالی
اکا کندی مرادی صورتنده نار شکلنده برشجردن تجلی ایلدیکه اول نار حد ذاتنده نور ایدیکه آندن اول درخت
یاتموب سبزتر ولطیفتر اولمشیدی چونکم حق تعالی حضرت موسی علیه السلامه کندی مرادی اولان نار شکلنده
تجلی ایلدی پس هر بر اهل نفس اول بخت وسعادت موساسنك مرادی اولان آتشه حق تعالینك تجلیسی اولدیغی
امید اوزره که اول نار تجلینك شعله سندن درخت لطیفتر و تازه تر اولمشدی اول آتش تجلینك فضیلتنی هر برقوم
اشتمش وآنی علما لساندن کوش ایتمش پس بو جمله سی بو مظاهر کونیه ده هر شرر و لمعه یی که کورمش آنی نار تجلی ٔ الهی
گمان ایلمش یعنی اهل نفس اولان طائفه دن هر بری نفسلرینك مقتضاسی اوزره بر مرادی ومقصودی
طالب اولمشلر واول مراد ومقصود آنلره شعله ولمعه کبی کورنمش بونلر ایسه حق تعالی حضرتلرینك حضرت موسی
علیه السلامه کندی مرادی اولان شعله شکلنده تجلی ایلدیکنی اشتمش ایدی پس بونلرك عقللری دخی بونلرك نفسلرینه
بویله درکه بو سنك مراد و محبوبك اولان لمعه وشعله تجلی ٔ الهیدر حضرت موسی علیه السلامه حق تعالی حضرتلری
شجردن تجلی ایلدیسه سکا دخی بو شیئك درخت وجودندن تجلی ایلدی بونده کوردیکك پرتو تجلی ٔ الهیدر
و بو صورتده مشاهده ایلدیکك لمعه ٔ ظهورربانیدر بو کروه ضلالت قرین کندیلرك نفسانی اولان مرادلرنی
ومحبوبلرنی حضرت موسی علیه السلامه اولان حق تعالی حضرتلرینك نار شکلنده ایلدیکی تجلی یه قیاس ایدوب
اویله ظن وگمان ایدرلر (مثنوی) چون بر آید صبحدم نور خلود * وانماید هر یکی چه شمع بود * هر کرا پر سوخت زان
شمع ظفر * بدهدش آن شمع خوش هشتاد پر * چونکم صباح وقتنده نور خلود ظهوره کله هر بریسی نه شمع ایدی
یوز کوستره هر کیمك که اول ظفر شمعنده پروبالی یاندی اول خوش ولطیف شمع اکا سکسان پر وبال ویره یعنی
چونکم باقی وخالد اولان نور الهی صبح قیامتده ظهوره کله وطلوع قیله بو خلقك طالب اولدقلری شمعدن هر بری
وجه حقیقتلرنی کوستره که بونلر حد ذاتنده نه کونه شمع ایدی ظهوره کلور و هر کس کندی مرادی شمعنك حقیقتنی
بیلور حقمیدر و یاخود باطلمیدر کما ینبغی انی مشاهده قیلور هر شول کسنه نك که اول ظفر ونصرت وقدرته متعلق اولان
شمعدن پروبالی یاندی اول لطیف وشریف اولان شمع حقیقی اکا بی قیاس پروباللر ویرر یعنی هر شول کسنه نك که
وجودی وقوت وقدرتی اول ظفر ونصرت صاحبی اولان شمع الهی ومحبوب حقیقیدن یانمش اوله وا کا عبادت
و پرستش ایلمکده وجودنی خرج ایلمش اوله حق تعالی اکا نیجه یوز وجود وقوت وقدرتلر ویرروآنی مقعد صدقه

ومرتبهٔ كاملینه ایركورلر (م ی) چوق پروانه دو دیده دوخته * مانده زیر شمع بد پرسوخته * می طپید اندر پشیمانی وسوز
می كننده از هوای چشم دوز * شمع او كوید كه چون من سوختم * كی ترا برهانم از سوز وستم * شمع او كریان كه من
سر سوخته * چون كنم من غیر را افروخته * پروانه بلوكی ایكی كوزلرنی دیكمش بد وقبیح شمعك التنده پرسوخته
قالمش دوخته اولمق بصرلری حقیقت نورنی كورمكدن اعمی اولملرندن عبارت اولور اول پروانه كروهی پشیمانلقده
وسوزده حركت واضطراب ایلردنیاده مبتلا اولدقلری چشم دیكیجی واعمی ایدیجی هوادن اه ایدرلر اول وقت آنك شمعی
اكادیركه چونكه بن یاندم وفانی اولدم پس بن سنی سوز وستمدن نچون خلاص ایدرم قیامت كوننك شمعی اغلیجی بویله
دیوكه بن باشی یانمش بن غیری نیجه افروخته وروشن ایلرم حاصل كلام ونتیجهٔ مرام اولدركه چونكه صبح قیامت
ظهوره كله ونور باقی طلوع قیله شمع حقه پروانه اولان وقوت وقدرتی آنك محبتنده افنا قیلان عاشقلرینه حق تعالی نیجه
قوت وقدرتلر واحسان ونعمتلر ویره اما شول كروه ضلالات قرین كه هر بری هوالرنی اله اتخاذ ایتمش وحظ نفسلری
جانبنه كتمش آنلرك یوم قیامتده ایكی كوزلری اعمی اوله وقبیح اولان شمع مرادلرینك قتنده قوت وقدرتلری كتمش
وكندیلرینی آتش قهر خدا احراق ایتمش كوره لر اول كونده حرقت وندامت ایچره مضطرب اوله لر وفلاكتده قاله لر
وكوزلرنی اعمی ایدیجی وقلبلرنی ستر قیلیجی هوادن آه فریاد ایده لر وكندیلرینك شمع مرادنه التجا ایدوب بیزه فریادرس
اول ودرمان ایله دیه لر انلرك شمعی بونلره دیه كه چونكم بن نار قهر الهیدن یاندم وكندی نفسمی عذاب خدادن تخلیص
ایلمكه قادر اولمیوب عاجز قالدم بن سنی سوز وستمدن خلاص ایلمكه نچون قادر اولورم آنك محبوبی اولان شمع ناله وكریه
قیله بویله دیوكه بن باشی یانمش وآتش قهره مبتلا اولمش غیری كمسه یی بن نوجهله منور وشعله لو ایلرم ای دنیاده بكا پروانه
كبی عاشق اولان واركندی حالكه مقید اول بندن سكا درمان یوقدر دیه (تفسیر یا حسرتا علی العباد) بومرخ
شریف سورهٔ یس ده اولان بو آیت كریمه یه اشارتدر (قال الله تعالی یا حسرتا علی العباد) حسرته بوندایا ملائكه دن
اوله ویاخود ثقلیننك مؤمنلرندن اوله پس ملائكه ویاخود بعض مؤمنین دیه لركه ای حسرت وندامت حاضر اولكه
سنك وقتكدر شول عباد اوزره كه (ما یأتیهم من رسول) بونلره رسولدن بر رسول كلمدی (الا كانوا به یستهزؤن) انلر اول
رسولی استهزا ایدر اولدیلر پس نصحای دین ووعظای اهل یقین كه سعادت دارین انلرك نصیحت وارشادلرینه منوط
ومربوطدر هر كم انلری استهزا ایدرسه لایقدركه متحسرون انلرایچون تحسر ومتلهفون انلره تلهف ایده لر * مثنوی *
او همی كوید كه از اشكال تو * غره كشتم دیر دیدم حال تو * اول غافل دیركه سنك شكللركدن غره اولدم سنك حالكی كیچ
كوردم یعنی معبود حقیقیدن غافل اولان وكندی هوای نفسنی اله اتخاذ قیلان كمسه كندینك شمع مرادنه ومقصود
فؤادینه یوم قیامتده دیركه ای بنم محبوب ومخدومم بن سنك دنیاده اولان لطیف شكللریكی وبدیع وجمیل اولان صفاتلریكی
كوروب اكا مغرور ومخدوع اولدم وسنك حقیقت حالكی قتی كیچ كوردم حیفا وحسرتا كه بن سنی روز آخرتده بكا
نافع صانوردم سن خود عین ضرر ایمشسن دیه ونیجه حسرت وندامتلریه از اشكال تو خطابی مقدم اولان شمعدر
وشمعدن مراد مطلقا حقدن وحق تعالینك رضای شریفندن غیری اولان مقصودلر ومخدوملردر اكر نفس وهوا
اولسون اكر دنیا ومافیها اولسون واكر اهل دنیا واكر اهل زرق وریا اولسون بو جمله سی شول شمع باطل وفانی كبیدركه
كندی پروانه لرنی وطالبلرنی یاقوب یقرلر انلره یوم قیامتده اصلا نفعلری اولمدیغندن ماعدا نیجه توبیخ وتقریعلر دخی
ایدرلر (مثنوی) شمع مرده باده رفته دلربا * غوطه خورد از ننك كزینیءما * شمع سونمش وبزم نهایت بولوب باده كتمش
ودلربا بزم كزینی لكمزلننك وعارندن غوطه یدی شمعدن مراد بونده هر شیئك صورت ظاهره سنده اولان پرتو
وحسندر كه بی عقل اولان پروانه لر اول عاریتی اولان حسن ولمعه یی كوروب اكا فریفته اولوب كندیلرینی بیهوده یره
احراق ایدرلر وباده دن مراد هر شیئك كاسهٔ وجودنده موضوع اولان حظ ولذتدركه اهل صورت كاسه لرندن اول حظ
ولذتی الوب مست ولا یعقل اولورلر دلربادن مراد شول مقصود اصلی ومحبوب حقیقیدركه بو بزم كائناتده انوار تجلیاتی
شعله لندرمش وصورت كاسه لرنی اشربهٔ حظوظ ولذائذ ایله پر ایلمش وجمیع ناسه اول كونا كون شمعلری واول انواع
واصناف اوزره اولان كاسه لری عرض ایلیوب صونمش وبونلرك قلبنی بو اسلوب ایله تسخیر ایدوب دلربا اولمش انلر عارف
وراست بین اولمشلر ودلربا همان اوایدیكنی بیلمشلر بودنیا وآخرتده همان آنی سومشلر وهمان اكا نظر قیلمشلر آنلرك
نظرندن اول دلربا بودنیاده وآخرتده غائب اولمامش وتستر واختفا قیلمامش اما شول كمسه لركه كزینی اولدیلر
وبو صورت ظاهره ده اولان حسن پرتوی وذوق حظی صورتدن صانیدیلر واول صورته انكچون مائل وعاشق اولدیلر
اول صورت شمعی اولدكده ومعشوق اولان وجودلك درونده موضوع اولان حظوظ ولذات فانیه اولوب كذر قیلدقده
وروز حقیقت ظهوره كلدكده دلربای حقیقی بزم كزینی اولدیغمزلك عیب وعارندن تستر واختفا ایلر مثلا بركمسه دریایه

ویاخود برآب عمیقه طالسه وتستر قیلسه اكا غوطه خورد دیرلر بوراده غوطه خورد یمك تستر واختفا ایلدی دیمكدن
عبارت اولور وازننك كزینیءما دیوكندی وجود شریفلرنی بو جمله كزینیلرك مابیننه ادخال ایلمك (ومالی لا اعبد الذی
فطرنی والیه ترجعون) آیتنك مفهومی قبیلندن اولوركه جلد اولده اوایله قریب ودخی بعض مواضعده بو قاعده نك
تحقیقی مرام اوررایلمشدر (مثنوی) ظلت الارباح خسرا مغرما * تشتكی شكوی الی الله العمی) ظل فلان یعمل كذا
دیرلر اذا عمله بالنهار دون اللیل وارباح ربحك جمعیدر ربح فائده یه دیرلر وخسر زیانه دیرلر مغرم بفتح المیم بمعنی الغرام
مصدر میمیدر وغرم وغرام اكرچه اداسی واجب ولازم اولان شیئه دیرلر لیكن بوراده هلاك وعذاب معناسنه استعمال
اولنور نته كم قرآنده دخی واقعدركه (ان عذابها كان غراما) ای هلاكا لازما مغرم افعال بابندن اسم فاعل صیغه سی
اوزره مهلك معناسنه اولسه دخی جائزدر تشتكی افتعال بابندندر فعل مضارع مخاطبدر اشتكا بونده تضرع وابتهال
معناسنه متضمن اولورنته كم ابو السعود افندی (قد سمع الله قول التی تجادلك فی زوجها وتشتكی الی الله) قولنك تفسیرنده
تتضرع الی الله معناسنی ویرمشدر ولفظا منصوب خبریدر ومغرما انك صفتیدر تشتكی صورتا خبر ومعنا انشادر
زیرا كاه امر صیغهٔ خبرده وكاه خبر صیغهٔ امرده استعمال اولنور مثلا (والوالدات یرضعن اولادهن) بمعنی لیرضعن
دیمكدر دیمشلر شكوی مصدر در تشتكینك مفعول مطلقیدر الی الله شكوی یه متعلقدر العمی من العمی تقدیرنده در
بعض نسخه ده یشتكی یا ایله واقع اولمش وبعض نسخه ده نون ایله نشتكی واقع اولمش اكثر نسخه تا ایله صیغهٔ مخاطب واقع
اولمشدركه معناسی سن شكایت ایله دیمكدر اكر یا ایله اولورسه علی بناء المجهول اوقنوب شكایت اولنسون دیمك اولور
واكر نون ایله قرأت اولنورسه بز اللهه عمادن شكایت ایلیلم دیمك اولور ومعنای بیت بویله دیمك اولوركه فائده لر یوم قیامتده
هلاك ایدیجی زیانه تبدیل اولدی وچوق كمسه نك فائده زعم ایلدیكی شیلر كندی یه عذاب وهلاك اولدی پس سن ای
حقیقت كوریجی بركوز ویروب ظاهرا ارباح وباطنا خسران وهلاك اولان شیلردن پرهیز ایلیه سن اكر یشتكی یا ایله
اولوب بنای مجهول اوزره اوقنورسه معنی روز قیامتده نیجه فوائد ومنافع ظن اولنان شیلر هلاك ایدیجی خسران اولدی
عمادن اللهه شكایت اولنمغله شكایت اولنسون دیمك اولور ویشتكی جمله سنك اعرابدن محلی یوق جمله مستأنفه در
سؤال مقدره جواب اولور كانه برسائل دیركه (فاذا ظلت الارباح یوم القیمة خسرا مهلكا فما نفعل فی هذه الدنیا حتی
لا یكون ارباحنا خسرا واعمالنا ضائعة قال ولیشتك الی الله شكایة وضراعة من العمی حتی لا یكون ارباحكم خسرا
مغرما واعمالكم مضرا ومهلكا) وظلت دیدی بظل الارباح دیمدی وقوعی متحقق اولدیغندن اوتری نته كم (ونفخ
فی الصور) دینلدی ینفخ دینلمدی وقوعی متحقق اولدیغی اعتباریله پس سالك اللهدن دائما نور بصیرت استیوب غفلت
وعمادن اللهه استعاذه ایتمك لازم اولور زیرا هر خطانك سببی بی ادراكلك وبی بصیرت اولمقدر وهر شیئك حقیقتنی كوروب
بیلمكدر (مثنوی) حبذا ارواح اخوان ثقات * مسلمات مؤمنات قانتات * حبذا افعال مدحدندر حب الشیء
دیرلر اذا صار محبوبا وذا فاعلیدر ومخصوص بالمدح ارواحدر وارواح مضافدر اخوانه وثقات وما بعدنده اولان صفات
صفت بعد الصفتدر اخوانه ویاخود ارواحه صفت بعد الصفه اولورلر ثقات ثقه نك جمعیدر ثقه محكم ومعتمد علیه اولنه
دیرلر مسلمات مسلمه نك جمعیدر مسلمه مطیعه ومنقاده اولنه دیرلر مؤمنات مؤمنه ومصدقه اولنلره دیرلر قانتات قانته نك
جمعیدر قانته خاضعه وعائده وداعیه معنالرینه كلور وطاعته مواظبت قیلنلره دخی قانت دینور ومعنای بیت
بویله دیمك اولوركه شول اخوانك روحلری نه كوزل محبوب اولدیكه اول روحلر محكم ومعتمد علیهدر ودخی مطیعه
ومنقاده ودخی مؤمنه ومصدقه ودخی خاضعه وعائده وداعیه وطاعات اوزره مواظبه وملازمه در (مثنوی) هر كسی
روی بسویی برده اند * وان عزیزان رو بهی سو كرده اند * هر كبوتر می پرد در مذهبی * واین كبوتر جانب بی جانبی *
هر بركسه برجانبه بریوز ایلتمشلردر واول عزیزلر یوزی جانبسزلغه ویوقلغه ایلتمشلردر مثلا هر كبوتر بر مذهبه
اوچار وبو كبوتر جانبسزلك جانبنه یعنی بو جهانده هر بركسه بر سمته سالك وبر جانبه متوجه اولمشلردر اما اول اخوان
ثقات وارواح مسلمات اولان عزیزلر یوزلرنی یوقلق جانبنه وفنا وعدم سمتنه ایلتمشلردر فی المثل هر كس بر كبوتر
كبیدر هر كبوتر برجانبه نیجه اوچرسه هر كس دخی بر سمته سالك اولوب اول سمته كیدر رواندر اولان شیلری اختیار ایدر
اما بو كبوترلركه ارواح ثقاتدر بونلر بی جانبلك جانبنه كیدرلر ودنیایی قویوب عقبی سمتنه وصورتی قویوب معنی طرفنه
سیر ایدرلر (مثنوی) ما نه مرغان هوا نه خانكی * دانهٔ ما دانهٔ بی دانكی * زان فراخ آمد چنین روزی ما * كه دریده شد
قبادوزیٔ ما * بز نه هوا قوشلری یز ونه خانه قوشلری یز بزم دانه مز دانه سزلك دانه سیدر اول سببدن بزم رزقمز واسع
كلدیكه بر تلق بزه قبادوزلك اولدی یعنی بز اهل هوای نفسانیدن پرواز قیلان واهل دنیا كبی خانهٔ طبیعت ایچره
محبوس اولان قوشلر دكلز بلكه شول هما پروازوز سیمرغ عالم رازز كه مرتبهٔ مجازدن كچوب وحقیقت شرابنی ایچوب

مست وبیخود اولمشز واهل صورتك دانه لرنی وغدالرنی ترك ایدوب دانه سبزلك دانه سنی وازقسزلق ازغنی کندمزه دانه
وغداقیلمشزبو اجلدن بزم رزق ونصیبمز واسع وفراخ کلدی که بزه قبله وجودمزی برعقلق ودکـ کلك اولدی بزه سرور
وفرجی عین حرجده بولدق انکچون جامهٔ صورتی چاك ایدوب رسم صورت قیدندن قورتلدق (سبب آنکه فرجی رافرجی
نام نهاده اند از اول) صـوفیٔ بدرید جبه در حرج * پیشش آمد بعد بدریدن فرج * کرد نام آن دریده فرجی * این لقب
شد فاش زان مرد نجی * برصوفی حرج وزحمت وقتنده جبه سنی برتدی قدنصکره آنك فتنه فرج وسرور
کلدی صـوفی اول برتلمش جبه نك آدنی فرجی ایلدی بولقب اول مرد نجیدن فاش اولدی مقدما مشایخ صوفیه نك
عادت قدیمه لری بو ایدیکه اوکی بتون خرقه وصوف کیرلردی ثمدی فقرا مابیننده اکا تنوره دیرلر پس بوذ کریه وردقلری
صوفینك دخی جبه سنك اوکی بتون ایمش واکا عظیم قبض وحرج غالب اولمش پس اول جبه یی دامننه وارنجه چاك
قیلمش درحال انك فتنه فرج وسرور کلمش پس بو مناسبتله اول اوکی چاك اولان جامه نك نامنی فرجی ایلمش بو اوکی بتون
اولمیوب چاك اولان لباسه فرجی لقبی اول نجی اولان مرد کاملدن عالمده فاش وآشکارا اولدیکه اوکی بتون اولمیوب چاك
اولان خرقه وجبه یه مشایخ فرجی تعبیرایدرلر نته کم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز حضرتلرینك مناقبه لرنده
مسطور اولان اولدرکه هرنه یرده که حضرت مولانا برکسه یه خرقه کیدردی دینلمك لازم کاسه فرجی بوشاندی دینلمشدر
پس صکره عوام هر اوسته کیلان لباسه فرجی دیدیلر وکیمسی دخی تحریف ایدوب فراجه تسمیه ایلدیلر (مثنوی)
این لقب شد فاش وصافش شیخ برد * ماند اندر طبع خلق آن حرف درد * بو لقب فاش اولدی وآنك صافیسنی شیخ
ایلتدی خلایقك طبعنده حرف دردی قالدی یعنی اوکی بتون اولمیان لباسه فرجی دینلمك لقبی بین الناس فاش واشکار
اولدی واول لقبك روحنی وصافنی شیخ آلدی اما خلایقك طبعنده وذهننده درد وبوصه کبی اولان حرف ولفظ
قالدی واناطرهمان اسم ورسمه قناعت قیلدی * مثنوی * همچنین هرنام صافی داشتست * اسم را چون دردئی
بکذاشتست * بونکبی هرنام صافی طوتمشدر اسمی بردردلك کبی قومشدر یعنی هر براسم وهر برکلام فرجی نامی
کبی برصاف وبردرد طوتمشدر صافدن مراد سری وحقیقتی وذوقی جانبیدر دردن مراد مجرد اسم ورسمی طرفیدر
اول صـوفیٔ صافی دل هر اسم ورسمك ذوقنی وصافنی الوب اسم ورسمی بردرد کبی ترك ایلمشدر (مثنوی) هرکه کل
خوارست دردی را کرفت * رفت صوفی سوی صافی ناشکفت * کفت لابد درد را صافی بود * زین دلالت دل
بصفوت می رود) هرکیم که کل خوار در بوصه یی طوتدی اما صوفی خبرسز وتوقفسز صافی جانبنه کتدی دیدی
لابد دردایچون برصاف اولور بودلالتدن کوکل صفوته کیدرناشکفت بونده بی صبر وبی توقف معناسنه واصل اولور
یعنی هرشول کسـه که عیش وحظنی اکل وشربه منحصر قیلمش ومانند کل اولان غدای جسمانیئی ییجی اولمش
بومرتبه ده اولان کسـنه هرشیئك دردو بوصه سنی طوتمش وسر ومعناسندن غافل اولمشدر اما صافی دل اولان صوفی
بلاتأخیر ولاتوقف صاف اولان ذوق ومعنی جانبنه کتدی وهرشیئك لبنه ومغزنه نظرایتدی وکندیسنه بویله دیدیکه
لابد هردردك برصافی وهرصورتك برسر ومعناسی واردر بودردك صاف ازره واسم ورسمك معنی اوزره دلالت
ایلسندن کوکل صفوت جانبنه کیدر ودلیلی قویوب مدلولی اختیار ایدر (مثنوی) درد عسر افتاد
وصافش یسر او * صاف چون خرما ودردی بسر او * عسر با یسر ست هین آیس مباش * راه داری زین ممات اندر
معاش * شلا درد عسر واقع اولدی واول دردك صافی آنك یسری اولدی صاف خرما کبی اولان دردانك بسری
کبیدر بسر خرمانك چغلاسیدر لر عسر یسر ایله دراکاه اول آیس اولمه زیرا بو مماتدن معاشه ایچره بول طوترسن
یعنی فی المثل هرشیئك دردی وصورتی عسر کبی واقع اولمشدر واول شیئك صافی وذوق ومعناسی بسر کبی اولمشدر
وفی الحقیقه صافی خرما کبی کامل ولذیذدر ودردی خرمانك چغلاسی کبی اولمشدر هنوزدخی کمال بولمامش ولذت پذیر
اولمامشدر آکاه اول ای طالب ان مع العسر یسرا فان مع العسر یسرا آیت کریمه سنك مقتضاسنجه عسر البته
یسر ایله اولور پس مأیوس وناامید اولمه زیرا بو مماتدن عیش روحانی یه یول طوترسك بو حظوظ نفسانیه واشغال دنیویه
وعلایق جسمانیه فی المثل درد وموت کبیدر چونکم بو درد وموت کبی اولان صورتی قویه سن بوندن عیش معنویه یه
ولذت اخرویه یه واصل اولورسن (مثنوی) روح خواهی جبه بشکاف ای پسر * تا از ان صـفوت برارد زود سر *
ای پسر روح استرسك جبه یی برت تا کم اول شکافدن صفوت تیزباش یوقارو کتوره بو معنا برآرد اولدیغی اوزره درامما
اصح اولان نسخه لرده برآری واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی تا اول صفوتدن فوری باش یوقارو کتوره سن دیمك اولور
یعنی اکر روح وراحت استرسك جبهٔ جسمی ای اوغل چاك ایله وانی طریق الهیده پاره لیوب کدورات جسمانیه دن
بالمره ایله تا کم اول شکاف وچاکدن فوری صـفای درون باش یوقارو کتوره ویا خود معنی اول ذکر اولنان صفوتدن

سن باش یوقارو کتوره سن دیمك اولور حاصل کلام اکر ظهور وراحت صفای دل استرایسك جسم لباسنی طریق الهیده
افنا ایله تا کم اول جسمك درونده صفای دل ظهوره کله وسندخی اول صفای دلدن ظهوره کله سن دیمك اولور (مثنوی)
هست صوفی انکه شد صفوت طلب * نه لباس وصوف وخیاطی ودب * صوفی اول کسه درکه صفوتی طالب اولدی
لباسدن وصوفدن وخیاطلقدن وتأنی ایله یوریمکدن دکل دب دالك فتحیله آکل آکل یوریمکه دیرلر نته کم دب الشیخ
یدب دبا دیرلر یعنی آهسته آهسته وقار ایله یوریسه خیاطلقدن مراد کندی خرقه سنی دیکمك واباسنی نکنده ملمکدر
یعنی صوفی اهل صفا فی الحقیقه شول کسه درکه کدورات جسمانیه یی ازاله ایدوب صفوت طلب ایدیجی اوله الباس
کیمکدن عبا وکیبه کیمکدن وخرقه سن دیکمکدن وآهسته آهسته وقارله یوریمکدن صوفی اولمیه که اهل تحقیق قتنده
بو رسمه وبو صورته اعتبار یوقدر ولباس وصورتله شیخ وصوفی اولمش کمسـه لرقتی چوقدر * مثنوی * صوفی کشته
به پیش این لئام * الخیاطه واللواطه والسـلام * بولئیملرك اوکنده صوفیلك خیاطه ولواطه وسلام اولمشدر ویاخود
معنی خیاطه ولواطه اولمشدر انجق والسـلام لئام لئیمك جمعیدر خیاطه دیکمکدر بونده جبه دیکمك وجاده یی
بخیه لمك وبخیه لو جامه کیمکدن کنایه در لواطه یونه قودقلری اوزون ردایه دیرلر اولشمق وملاصق اولق معناسنده ده
کلور ودخی اکثر مرائی اولان صوفیلرك عادتلری در که اکثر حظ ایلدکلری ناسـه واروب ملاصق اولورلر
ومجامعت قیلورلر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور که بو لئیم ودنی اولان زمانه صوفیلرینك اوکنده صوفیلك بخیه لو
جبه کیمك ویا خود جبه سنی دیکمك وبو یننه ردا اصمق ویا خود داستدیکنه اولشوب انکله صحبت قیلمق ودخی
نفسنك حظ ایلدیکی کمسـه لره سـلام ویرمك اولمشدر بونلرك جمله سی خلقی دام تزویر ایله صید ایلمك اولمشدر علی
الخصوص اهل دنیانك ابلهلری دخی بونلرك صورت ظاهره سنه باقوب بونلری اولیاء واصفیادن صانوب بونلره مرید
ومحب اولمشلردر وبونلردخی انلره منصب ومالی زیاده اولمقدن اوتری همتلر ودعالر قیلمشلردر اعاذنا الله وایاکم من مکر هذه
الطائفة وحفظنا وایاکم عن خدیعة هذه الجماعة (مثنوی) بر خیال آن صفا ونام نیك * رنك پوشیدن نکو باشد ولیك
برخیالش کر روی تا اصل او * نی چو عباد خیال تو بتو * اول نام نیکك واول صفانك خیالی اوزره رنك کیمکلك
نیکو اولور ولیکن صفانك واول نام نیکونك خیالی اوزره اکر کیده سن آنك اصلنه دکك توبتو خیالك عابدلری کبی دکل
بو مصرع اکثر نسخه ده همچنانکه کربه سوی نان بو واقع اولمشدر یعنی انجلین که کربه نان جانبنه بوی واسطه سیله کیدر
مصرع اولده اولان کر روی شرطیه وجزاسی محذوفدر مثلا واصـل شوی تقدیر اولنور اکر جزا تقدیر اولنمزسه مخاطبه
صحیح سکوت افاده حاصل اولمز وتوضیح کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولور که ای رسم وصورته قانع اولان اول
صفای درونك ونام نیکونك خیالی اوزره صوفیلر رنکنی والمرلباسنی وشکلنی کیمکلك والمره تشبه ایلمکلك لطیف
ونیکو اولور که برقومه تشبه ایلین انلرعدادندن اولور ولیکن اول صفای درونك ونام نیکونك خیالی اوزره اصلنه
وانلرك حقیقتنه واصـل اولنجیه دك اکر کیده سن وسیر وسلوك ایده سن قات قات اولان خیالاتك عابدلری کبی دکل
بلکه خدای تعالینك عابدلری کبی کیده سن انلرك اصلنه واصل اولورسن کربه رایحه سببیله نانه واصل اولدیغی کبی
تو بتو اولان خیالك عبادندن مراد شول خلق ایله وبونلردن ماعدا نیجه خیالات فاسده ایله طولمشدر اکرچه ظاهرا
خدایه تعظیم ایله حق پرستلردر ولیکن باطنا هر بری خیال پرست اولمشدر پس صفانك ونام نیکونك اصـل
وحقیقتنه ای طالب اکر کیدرسن بو عابدان خیال توبتو کبی کتمیك کرك که بونلر برحقیقته ایرمزلر وبو صفانك اصلنی
کوره مزلر اکر صفانك اصلنه کیدرسك کربه نان جانبنه رایحه واسطه سیله کیدوب وعاقبت آنی بولدیغی کبی کت تا نام
نیکونك اصلنه واصل اوله سن وصفای درونك حقیقتنی بوله سن بعض نسخه ده بو بیت دخی واقع اولمشدر (مثنوی)
بو قلاوز راست ای جویای عشق * نی زبو یعقوب شد بینای عشق * معنی ای طالب عشق الهی بوی دلیل وقلاوزدر
یعقوب علیه السـلام حضرتلری یوسف علیه السلامك رایحه سندن بینای عشق اولمدیمی عشق بونده معشوق
معناسنه دریعنی ای عشق الهی طالبی اولان کسه هرشیئك رایحه سی اول شیئك ذاتنه دلیل وقلاوزدر کورمزمیسن
حضرت یعقوب علیه السـلام رایحه دن معشوق کوریجی اولمدیمی یوسف علیه السلامك رایحه سندن عاقبت یوسفی
بولیجی اولمدیمی سندخی صفای درونك ونام نیکونك رایحه سندن عاقبت حقیقتلرنی بولیجی اولورسن (مثنوی) دورباش
غیرتت امد خیال * کرد بر کرد سراپردهٔ جمال * بسته هر جوینده را که راه نیست * هر خیالش پیش آید که بئیست
* خیال سکا غیرت دورباشی کلدی جمال الهی سراپرده سنك اطرافنده اوخیال هرجوینده یی باغلمش اسان حالله
بویله دیوکه یول یوقدر هر خیال اول جوینده نك اوکنه کلور بویله دیوکه طورو وتوقف ایله بسته کلمه سنك فاعلی تحتنده
اولان ضمیردرکه بیت اولده اولان خیاله عائد اولور دورباش یساقچی دکنکنه دیرلر خلقی انکله باب سلطاندن ویا قرب

سلطاناندن دورایدرلر غیرت الهی دخی خیالی دورباش ایلمشدر که کندینک سراپردۂ جماله دخول قصد ایلین
نامحرملری اول خیال واسطه‌سیله منع جمال الهینک سراپرده‌سی اطرافنده غیرت دورباشی کلدی وسنی اول خیال
سراپردۂ جماله واصل ونائل اولمقدن طرد ومنع قیلدی زیرا اول خیال هر طالب حقی اولنی باغلمشدر اکا سان حالله بویله
دیوکه سکا اول بوقدرسن بو سراپرده‌یه داخل اولمزسن الحاصل هر خیال اول طالبک اوکنه کاورا کا بویله دیرکه سن
کندی مرتبه‌کده توقف ایله سکا مرتبه‌کدن تجاوز ایتمکه وسراپردۂ جمال حقه کتمکه یول یوقدر (مثنوی) جز مکر
آن تیزگوش وتیزهوش * کش بود از جیش نصرتهاش جوش * مکر اول تیزهوش وتیزگوشدن غیری که اول
تیزهوشه اول الهک نصرتلری جیشندن جوش اوله جز غیر معناسنه در مکر الا معناسنه در بو بیت ماقبلنده اولان
هر جوینده‌دن مستثنی اولمشدر وتقدیر کلام بویله دیمکدر که مکر اول تیزهوش وتیزگوشک غیریسنی بغلمشدر
وهر خیال اوکنه کاوب طوردیمشدر که اول تیزهوش وتیزگوش اولان کمسه‌یه حق تعالینک نصرتلری عسکرندن
جوش وخروش اوله واکا جنود نصرت الهی هردم معاونت قیله (مثنوی) بجهد از تخیلهای شه شود * تیرشه
بنماید آنگه ره شود * بو بیتده نسخه‌لر برقاچ کونه واقع اولمشدر اولا اصح اولان واکثر اولان نسخه بجهد نفی ایله فاعلی
بیت آراده اولان تیزهوشدر وبو نسخه اوزره معنا اول تیزهوش اولان تیزگوش تخیللره صیچره‌مز یعنی مضطرب اولمز
تخیللر اکا شاه اولمز یعنی غلبه قیلوب اکا حکومت قیلمز زیرا پادشاهک تیرنی کوستراندن صکره بولکیدر
تیرشه‌دن مراد بونده عنایت الهیه وهدایت ربانیه اولور عجم پادشاهلرینک قدماسنک عادتی بو ایدیکه چقن کندی
بنده‌لرندن بریسی بر دیاره کیتمک وبر مصلحت ایچون بر جانبه سیر ایتمک استه‌سه اکا کندی تیرلرندن بر تیر ویریردی واول
کمسه اول تیری الوب بله سنجه کیدردی اگر پادشاهک وکلاسندن بریسی آنک اوکنه کلسه وانی منع قیلسه اول تیری اکا
کوستردی پس انلر اکا مانع اوله میوب اول کمسه استدیکی یره کیدردی پس بر بنده‌یه که عنایت الهی یار وتوفیق ربانی
همراه اوله اول بنده مقصود حقیقی جانبنه سالک اولدقده اگر آنک اوکنه نیجه تخیللر کلسه ونیجه اوهام اکا مانع
اولسه اول اوهام وتخیلاتدن مضطرب اولمز واوهام وتخیلات اکا شاه وحاکم دخی اولمز وانی سلوکندن منع دخی قیلمز
زیرا پادشاه حقیقتک عنایت وهدایتی اول اوهام وخیالاته کوسترر واوهام وخیالات عنایت حقی وجودنده
کوروب اندن اجتناب ایلر پس اول بنده مقصودی جانبنه روان اولور وبر نسخه دخی بجهد از تخیل اگرچه شه شود واقع
اولمشدر بو دخی صحیح نسخه‌در معناسی اول من عند الله مقصود ومؤید اولان تیزهوش وتیزگوش تخیلدن صیچره‌مز
ومضطرب اولمز اگرچه اول تخیل شاه اولورسه‌ده زیرا پادشاهک تیرنی اکا کوستروب بوله روان اولور وبر نسخه‌ده
دخی بجهد از تخیل اگرچه شه شود واقع اولمشدر بایله بو نسخه اوزره معنی اول تیزهوش تخیلدن صیچرار وخلاص
اولور تخیل اگرچه شاه اولورسه‌ده دیمک اولور وبعض نسخه‌ده دخی بجهد ان تخیلهان شه شود واقع اولمشدر
بو ضعیفدر زیرا معناسی اول تخیللر صیچره‌مز یعنی ظهور ایلمز اکا شاه وحاکم اولمز زیرا پادشاهک تیرنی اول
تخیللره کوستروب بوله روان اولور دیمک اولور برنسخه دخی بجهد از تخیلها باشه شود تیرشه بنماید وبیرون رود واقع
اولمشدر بو نسخه اضعفدر زیرا معنی تخیللردن صیچره‌یوب خلاص اولور پادشاهله اولور پادشاهک تیرنی تخیل زیرا
معنا تخیللردن صیچره‌یوب خلاص اولور کوسترر وطشره کیتمک تحصیل حاصل ومعنی بی طائل اولور بجهد از تخیلها
کلامنه اول کمسه تخیلدن نسنه صیچره‌مز دیمک ودخی اول حالده تخیللردن بر نسنه ظهور بولمز دیو معنی ویرمک
برنده‌دکلدر فافهم * مثنوی * این دل سرگشته را تدبیر بخش * وین کمانهای دوتو را تیر بخش * الهی بو سرگشته
قلبه تدبیر بخش ایله بو ایکی قات اولان کمانلره تیر بخش ایله یعنی خدایا کرم وفضلکدن بو سرگشته وحیران اولان قلبه
تدبیر صائب عطا ایله تا کم اول تدبیر ایله مقصود حقیقی جانبنه ظفر بوله وبو ریاضت ومحنتدن یای کبی منحنی اولمش
وتیرسز قالمش کمسه‌لره تیر همت وسهام قصد وعزیمت بخش ایله تا کم هدف مقصوده اصابت ایده‌لر وعزیمتلری
نشان حقیقته ایرکوره‌لر * مثنوی * جرعه بر ریختی زان خفیه جام * بر زمین خاک من کأس الکرام * ای ساقی
حقیقت اول پنهان اولان جامدن بر جرعه دوکدک زمین خاک اوزره کأس کرامدن خفیه اولان جامدن مراد بونده
عقل کل حقیقت محمدیه‌درکه شراب تجلی ذاتیه وبادۂ انوار صفاتیه ایله پر اولدیغی جهتدن جامه تشبیه اولنمشدر خفیه
اولدیغی اکثر ناسک دیدۂ ادراکندن پنهان اولدیغی اعتبارله در وبو عالم خاکده اولان حسن وملاحت وکمال ولطافت
اول جام نهانیده بر جرعه کبیدر کرام کریمک جمعیدر وکرامدن مراد ارواح انبیا واولیا وملائکه اولور کأس کرامدن مراد دخی
حقیقت محمدیه اولور که جمله کرامک نشوه‌دار اولدیغی وحضرت حقدن فیض الدیغی اول واسطه ایله در پس بونلره اول
حقیقت کاسه کبی اولمشدر وتقدیر کلام بویله دیمک اولور که الهی اول جام پنهان اولان عقل کلدن واول کأس کرام

حقیقت افضل رسلدن زمین خاک اوزره بر جرعه دوکدک وللارض من کأس الکرام نصیب قولنک مفهومی اوزره
بو ارضدن حاصل اولان ناس اوزره او کرامک کأسندن بر حصه نصیب ایتدک (م ی) جست بر زلف ورخ از جرعه‌ش نشان
خاک را شاهان همی لیسند ازان * جرعه حسنست کین خاکست کش) که بصد دل روز وشب می بوسیش) خوبلرک زلفی
ورخی اوزره اول جام خفیه‌نک جرعه‌سندن نشان صیچره‌دی اول سببدن شاهلر خاکی یلارلر حسن جرعه‌سیدر که بو خاک
اندن کش درکه یوز دل وجان ایله روز وشب انی اوپرسن بیت اوله جرعه شده ضمیر خفیه جامه وکأس کرامه راجعدر که ایکیسی
بر معنا بردرکش گوزل معناسنه در وتقدیر معنی بویله دیمک اولور که اول جام خفیه‌نک جرعه‌سندن واول کأس کرامک
فضله‌سندن محبوبلرک زلفی ورخی اوزره آثار ونشان صیچره‌دی ودوکلدی ولهذا پادشاهلر اول نشان وآثاری خاکدن
مخلوق اولان محبوبلرده کوردکلرندن اوتری اول اصللری خاک اولان محبوبلری یلارلر وبوس وکنار ایلرلر اول حسن
حقیقینک بر جرعه‌سیدر که بو خاک اندن خوب ولطیفدر که یوز دل وجان ایله اول مادۂ اصلیه‌سی خاک اولان محبوبی روز وشب
بوس وکنار ایلرسن (م ی) جرعه خاک آمیز چون مجنون کند) مر ترا تا صاف او خود چون کند) هر کسی پیش کلوخ جامه
چاک) کان کلوخ از حسن آمد جرعه‌ناک) خاک آمیز اولان جرعه چونکه مجنون ایلرسنی عجبا انک صافی نیجه ایلر هر بر کمسه
بر کلوخک قتنده جامه چاک درزیرا اول کلوخ حسن الهیدن جرعه‌ناک کلدی یعنی ترابله آمیخته اولان جرعۂ حسن
چونکم سنی بویله مجنون وآشفته ایلیه قیاس ایله که اول حسن وجمالک صافیسی نه مرتبه مجنون وآشفته ایلر بر کمسنه
کلوخ مشابه‌سنده اولان بر دلبرک اوکنده چاک گریبان ایلمش واکا صد دل وجان ایله عاشق اولمش زیرا اول کلوخ مشابه‌سنده
اولان جسم حسن وجمال الهیدن جرعه‌لو کلدی واندن اثر وپرتو بولدی اول جرعه‌یی اول کلوخ پاره مشابه‌سنده اولان
جسمک اوزرنده بعض کمسه‌لر کوروب آنک مجنون ومفتونی اولدیلر (م ی) جرعه بر ماه وخورشید وحمل) جرعه بر عرش
وکرسی وزحل) جرعه کوییش ای عجب یا کیمیا) که ز آسیبش بود چندین بها ماه وخورشید وحمل اوزره اولان بر جرعه در
عرش وکرسی وزحل اوزره اولان بر جرعه در یعنی ماهک نوری وخورشیدک ضیاسی وحمل برجنک اعتدال ولطافتی
اول حسن حقیقی وجمال ازلی جرعه‌سیدر وحمل برجنک وکذلک عرشک عظمتی وکرسینک لطافتی وزحل کوکبنک
تأثیری وخاصیتی اول جمال کمال الهیدن بر جرعه‌درکه بونلره اولنان شیلر اوزره کاوب طوقندی ای عجب بونلرده اولان
آثاره جرعه‌می دیرسن یا کیمیامی دیرسن که اول جرعه‌نک طوقنمه‌سندن بو قدر حسن وبها اولور آسیب ایکی کس
بری برینه اوموزا اوموزه ویا خود یانه طوقنمغه دیرلر بونده مقارنت واتصالدن عبارت اولور یعنی شول فیض الهیکه
بو اشیا اوزره منصب اولمشدر اکا من وجه جرعه دیمک ومن وجه کیمیا تعبیر ایلمک قابل وجائزدر زیرا اول فیض الهینک
بو اشیایه مقارنت واتصالندن بو قدر حسن ولطافت ظهوره کلدی وبونلر اندن بویله جمال وکمال بولدی پس اکا کیمیا
دیمک دخی برنده اولدی بعض نسخه‌ده باقی اولور ومعدوم وجوده کاورد دیمک اولور * مثنوی * جد طلب آسیب اوای
ذوفنون) لا یمس ذاک الا المطهرون) ای ذوفنون آنک آسیبنه جد طلب ایله یعنی آنک آسیبندن حظ الوب وتمتع قیلمق
استرسک انکچون جد وسعی طلب ایله وکندیکی لوث بشریتدن پاک ایله زیرا اول حسنه مس ایلمز الا الواث بشریه‌دن مطهر
اولنلر وتوضیح معنی اولدرکه بو دنیاده هر نه قدر لطافت وملاحت وطراوت ونضارت وارایسه محبوب حقیقینک لطافت
وملاحتندن بر جرعه‌درکه بو عالمه ریخته وبو خاک جسمله آمیخته اولمشدر امدی جد طلب ایله وجدله وکمال طهارتله
طلب ایله اول جرعۂ حسن الهینک آسیبنی یعنی بو عالم محسوساته طوقنمه‌سنی ای ذوفنون اول کمسه اول جرعۂ حسن
الهی‌یی مس ایده‌مز واسرارنه واصل اوله‌مز الا عیوب وذنوبدن طاهر ومطهر اولان کمسه واصل اولور زیرا ان الله طهور
یحب الطهور ولا یقبل الا الطهور حدیثنک مقتضاسنجه سالک روحی که کدورات نفسانیه‌دن واوساخ
جسمانیه‌دن طاهر ومطیب قیلمینجه اول جرعۂ مصفانک وصلتنه وآنک اصلنک مشاهده‌سنه لایق وسزاوار اولمز
(مثنوی) جرعه بر زر وبر لعل ودرر * جرعه بر خمر وبر نقل وثمر * جرعه بر روی خوبان لطاف * تا چه کونه باشد آن
رواق صاف) حسن الهی جامندن بر جرعه زر ولعل ولآلی اوزره واقع اولدی بر جرعه خمر ونقل ومیوه اوزره واقع اولدی
بر جرعه لطیف خوبلرک یوزی اوزره واقع اولدی لطاف لطیفک جمعیدر کرام کریمک جمعی اولدیغی کبی تا اول رواق صاف
قیاس ایله نیجه اولور رواق اصلنده سود سوزکنه دیرلر بعض نسخه‌ده راووق دوشمشدر راووق دخی سوزه‌که دیرلر
مصفات کبی یعنی سیم وزر ولعل وسائر جواهر اوزره واقع اولان حسن ولطافت وبهجت ونضارت اول حسن الهیدن
بر جرعه وبر اثردر وکذلک خمرده ونبیذده ونقل لذیذده ومیوۂ شیرینده اولان لذت خوبلرک ونظیف اولان محبوبلرک
رویلرنده اولان لطافت وملاحت حقیقیدن بر جرعه‌در پس اول صافک سوزکیسی نیجه اولور بوندن قیاس ایله اگر اول
صافک راووقی کورلره تجلی ایلسه بصیر اولیدی وکرلره تکلم ایلسه سمیع بولیدی کما قال ابن فارض (بیت) ولو جلیت سرا

علی اکمه غدا) بصیراوسن راووقها اسمع الصم (م ی) چون همی مالی زبانرا اندرین) چون شوی چون بینی انرابی زطین
چونکه زبانکی بو کاسورورسن چونکم آنی طینسز کوررسن نیجه اولورسن یعنی چونکم لسانکی بو خاکآلود اولان حسن
جرعه سنه سوررسن وانی اورسن چونکم اول حسن پاکی خاکدن مجرد وحسن ولطافتی کورد کده حالک نیجه اولور
یعنی شول روح الهیکه حالا بونده بدن ترابیه ایله ممزوج اولمش وحسن ولطافتی بو خاک جسمانیه واسطه سیله اظهار قیلمش
چونکم اول خاک جسمانیدن مجرد اوله وبدن ترابیدن تنزه وتطهر قیله وسن آنی اول بدن ترابیدن مجرد اولدیغی حالده
کوره سن سن اکا نیجه عاشق ومفتون اولمق لازم کلور وآنک حسنی دخی نیجه زیاده اولمق کور نوربوندن قیاس ایله
(مثنوی) چونکه وقت مرک آن جرعه صفا * زین کلوخ تن بمردن شد جدا * آنچه می ماند کنی دفنش تو زود * اینچنین
زشتی بدان چون کشته بود * چونکم وقت مرکده اول صفا جرعه سی بو تن کلوخندن اولمک سبیله جدا اولدی اول
نسنه که جان کتدکدنصکره قالورسن آنی فوری دفن ایلرسن بو نجلین اوبرزشت جیل نیجه اولمشدر بدان کسر بایله
اوقمق اولیدر فتح بایله اولمقده چوقلق مزه اولمز یعنی انسانک بدننده اولان روح الهی جرعه صافی کبیدر چونکم اولمک
وقتنده اول جرعه صفا اولان روح بو تن کلوخندن موت واسطه سیله جدا اوله ومفارقت قیله اول جسد که یرده قالور
آنی تیز مقبره یه دفن ایلرسن بیل که اول بدن بونک کبی برزشت وقبیح نیچون اولمشدر جانسز بدن جیفه اولدیغندن اوتری
اولمشدر * مثنوی * جان چو بی این جیفه بنماید جمال * من نتانم کفت لطف آن وصال * مه چو بی این ابر بنماید ضیا
شرح نتوان کردزان کاروکیا * جان چونکه بو جیفه سز جمال کوستره بن اول وصالک لطفنی دیمکه قادر دکلم ماه
چونکم بو ابرسز ضیا کوستره اول کاروکیادن شرح ایلمک ممکن اولمز یعنی روح الهی بو بدن جیفه سندن مجرد اولدقده
وحجاب بدنی ازاله قیلدقده جمال با کمالی کوستره بن اول وصالک لطافتنی واول جمالک ملاحتنی دیمکه قادر اولمزم
اول ماه معنوی بو بدن سحابی وحجابنی دفع ایلدکده ضیا کوستره اول کاروکیادن واول ذوق وصفادن کیسه شرح
ایلمکه قادر اولمز (مثنوی) حبذا آن مطبخ پرنوش وقند * کین سلاطین کاسه لیسان وینند * حبذا آن خرمن صحرای دین
که بود هرخرمن اوراخوشه چین * حبذا دریای عمر بی غمی * که بود زو هفت دریاشبنمی * حبذانک معناسی
عن قریب مرورایلدی نه کوزل ونه لطیف اول پرنوش وپرقند اولان مطبخ که بو سلاطین جهان آنک کاسه لیسلریدر
پرنوش وقند اولان مطبخدن مراد عالم ارواحدر که بو قدر لذیذ صور آندن نشو ونما بولور وآندن لذت الور واول
مرتبه نک عظم شاننی ورفعت عنوانی شوندن قیاس ایله که بو سلاطین جهان آنک کاسه سی مشابه سنده اولان
خوبلری ومحبوبلری یلابیجی وبوس ایدیجیلردر نه خوب ونه لطیفدر اول صحرای دینک خرمنی جمیع خرمن آنک خوشه
چینیدر صحرای دینک خرمنندن مراد مجمع ارواحدر که بو دنیاده اولان مجموع اجساد که فی المثل خرمنلر کبیدر اول
مجمع ارواحدن خوشه چین اولمشلردر یعنی اول دین صحراسنک خرمنی که عالم ارواحدر نه کوزلدر که بو عالمده اولان جمیع
اجساد آندن خوشه چین اولمش وحیات ولطافت بولمشدر ونه خوب ومحبوبدر اول غمسز عمر دریاسی که اندن
یدی دریا برشبنم اولدی یعنی شول عالم ارواح که بر غمسز وکسلمسز عمر دریاسیدر که کوزل واسع عالمدر که بو دنیاده اولان
یدی دریا اندن برشبنمدر (مثنوی) جرعه چون ریخت ساقی الست * بر سر این شوره خاک زیردست * جوش کرد آن خاک
وما زان جوششیم * جرعه دیکر که بس بی کوششیم * چونکم ساقی الست بر جرعه دوکدی بو زیردست وپست اولان
شوره خاکک باشی اوزره زیردست سفلی وپست معناسنه در اول خاک شوره اول جرعه دن جوش ایلدی وبز اول
جوششدن ایرای ساقی باقی بر غیری جرعه دخی که زیاده بی کوششز یعنی الست عالمنک ساقیسی اولان حضرت
مفیض مطلق کندی فیوضات قدسیه سندن بر جرعه چونکم بو سفلی وپست اولان خاک شوره نک اوزرینه
دوکدی (ونفخ فیه من روحی) مفهومی اوزره کندی جنابنه مضاف اولان روحدن بو خاک شوره دن مخلوق اولان
اجساده نفخ روح قیلدی فی الحال اول خاک حیات بولوب جوش ایلدی وبز جمله مز خاکک فیض الهیدن ونفخه
ربانیدن جوش ایلمشدن ایزکه اول فیض الهی واسطه سیله خاک مرتبه سندن جوش ایلیوب انسان مرتبه سنه کلدک
لیکن بو فیض الهینک ونفخه ربانینک مشاهده سندن واول ساقی باقینک لقاسندن محروم اولدق وبدن ترابیه نک
مقتضاسنه مشتغل اولوب مرتبه اصله ومقام وصله بی کوشش وبی طلب قالدق اول ساقی باقیدن بر آخر جرعه
دخی استرز بزبرابی کوشش وبی طلبز استرز که بزم قلوبمزه شراب محبتک بر جرعه سنی اشراب واذاقه ایلیه تا بزه
بر شوق ومحبت حاصل اولوب اول عالم اصله ومرتبه وصله طالب وراغب اولوب سعی وکوشش قیلنلردن اوله وز
* مثنوی * کر روا بد ناله کردم از عدم * ور نبودش کفتنی نک تن زدم * اکر روا اولدیسه عدمدن ناله ایلدم وکر بو
سویلمکلک روا اولمدیسه اشته ابسم اولدم عدمدن مراد بونده عدم اضافیدر که مراد عالم باطندر ناله دن مراد بونده آندن

سوز سویلمکدر وبو بیتدن مراد شریفلری بو معارفک تمام اولمسنه حسن وسیله دروه مقدما بیوردقلری حکایتک
بیاننه شروع ایلمکه بر ذریعه در یعنی الهی اکر روا ومقبول اولدیسه عالم باطندن وجانب معنیدن ناله ایلدم وبو قدر
سوز سویلدم واکر بو سویلمکلک وبو تقدیر معانی ایلمکلک مقبول وروا اولمدیسه اشته ابسم اولدم وسکوت قیلدم
بو بیت سامع جانبنه خطاب اولمق طریقیله دینلسه دخی جائزدر بو تقدیر اوزره معنی ای طالب ومستمع شو بو قاروردن
بر وعالم عدمدن ومرتبه باطندن سویلدیکمز اسرار ومعانی سنک قتکده اکر روا ومقبول اولدیسه فبها ونعمت بو قدر
عالم عدمدن ناله ایلدم وسوز سویلدم کفایت اید روا کر بو سویلمکلک سنک قتنده روا اولمدیسه اشته ابسم اولدم وکیرو
اول بطک وچار مرغدن برینک بیانه شروع قیلدم (مثنوی) این بیان بط حرص منثنیست * از خلیل آموز کان بط
کشتنیست * هست در بط غیر این بس خیر وشر * ترسم از فوت سخنهای دکر * بو منثنی اولان حرص بطنک بیانیدر
حضرت خلیلدن اوکرنکه اول بط کشتنیدر بطک وجودنده بوندن غیری چوق خیر وشر واردر اما غیری سوزلرک
فوتندن قورقرم منثنی ایکی قات ومتضاعف دیمک معناسنه اولور یعنی بو بو قاروردن برو برمقدار ذکر اولنان بیان
متضاعف وقات قات اولان حرص بطنک بیانیدر که وجود انسانیده اولان حرص بطه مشابه در وحضرت خلیلدن
اوکرنکه بو حرص دخی واجب القتلدر بو حرص بطنک وجودنده بو ذکر اولنان صفتلردن غیری دخی چوق خیر وشر
صفتلر واردر بن انلری سکا سویلردم ولکن اندن اهم اولان سوزلرک فوت اولمسندن خوف ایدرم بو اجلدن اول
سوزلرک اولنوب اهم والزم اولان سوزلرک بیاننه شروع قیلندی (صفت طاوس وطبع او وسبب کشتن ابراهیم علیه
السلام اورا) (مثنوی) آمدیم اکنون بطاوس دو رنک * کو کند جلوه برای نام وننک * همت او صید خلق از خیر وشر *
ونتیجه وفائده آن بی خبر * بطک سرنی بیان ایلمکدن فارغ اولوب شمدی دو رنک اولان طاوسک بیاننه کلدک که اول
طاوس نام وننک ایچون جلوه ایلر وآنک همتی خلقی صید ایلمکدر خیردن وشردن وآنک نتیجه وفائده سندن بی خبردر
مقدما بیورمشلر ایدیکه جاه چون طاوس وزاغ منیتست بو راده طاوسدن مراد اهل جاهدر که طبعلرنده کبر ونخوت
واردر وزینته مائللردر وزینتلر ایله خلقی کندیلره صید ایدرلر نته کم مرائی اولان شیخلرده دخی بو خصلت موجوده
اولدیغیچون طاوسدن مراد بو بیانده بو ایکی طائفه اولمشدر پس تقدیر معنی وتوضیح نحوی بو یله دیمک اولور که شمدی
طاوس کبی نقش وزینته مائل اولنلرک وزینت ظاهره واشکال صوریه ایله خلقی کندیلره صید وشکار قیلنلرک احوالنی
تعبیر وبیان ایلمکه کلدک که بونلر طاوس کبی ایکی رنک صاحبیدر که مراد ذو الوجهین اولمریدر وخلقه لطافت ظاهره لری
شاننددر که نام وناموسدن اخفا قیلمریدر که بو طاوس سیرت اولنلر اندن اوتری جلوه قیلور وکندینک ظاهرده
اولان شکل وهنرنی خلقه کوستروب اول واسطه ایله خلقی کندییه تسخیر ایلر اول طاوس سیرت اولان ونام وناموسدن
اوتری جلوه قیلان کمسه لرک خیردن وشردن همتی همان خلقی کندییه صید وبو اسلوب ایله کندییه تابع ایدوب دام
مکرینه قید ایلمکدر حال بو که اول خلقی کندییه صید ایلمک نتیجه وفائده سندن بیخبردر اکرچه کندی زعمنجه خلقی
صید ایلمکده عظیم فائده لر کورور ولیکن آنک حقیقتنده اولان نتیجه وفائده ندر آندن بی خبردر (مثنوی) بیخبر چون
دام می کیرد شکار * دام راچه علم از مقصود کار * دام راچه نفع وچه ضر از کرفت * زین کرفت بیهدش دارم شکفت
مثلا دام کبی بیخبر شکار طوتر مقصود کاردن دامک نه علم وخبری واردر دامه شکار طوتمقدن نه ضرر ونه نفع آنک بیهوده
وبی فائده طوتمسندن تعجب طوتارم یعنی اهل دنیا واصحاب زرق وریا بو ناسی کندیلری جانبنه صید ایلمکده فی المثل دامه
مشابهلردر دام شکاری طوتوب اول شکارک کندییه نفع وفائده سی اولمدیغندن بیخبر اولدیغی کبی بونلر دخی ناسی
برلعبله شکار ایدرلر لیکن کندیلره انلرک نفع وفائده سی اولمدیغنی بیلمزلر مقصود کاردن دامک علمی اولمدیغی کبی بونلرک
خلقی شکار ایلمکدن مقصود نه اید وکنه علملری یوقدر دامک صیدی طوتمسندن کندیسنه نه نفع ونه ضرر واردر دام
بر صیدی طوتسه نه نفعندن خبری واردر ونه ضررندن خبری واردر کذلک بو مرائیلر دخی خلقی صید ایلمکلرندن نه
نفعدن خبرلری وارونه ضرردن خبرلری واردر پس حضرت مولانا بیوررلر که بو دام مشابه سنده اولان اهل تزویرک
خلقی بیهوده بیره طوتمسندن تعجب ایلرم فی الحقیقه بر کمسه بر کارک نفعندن وضررندن بی خبر اولسه وعبث بیره اول
کاره مشغول اولمسندن عاقل اولنلر تعجب ایدرلر (مثنوی) ای برادر دوستان افراشتی * با دو صد دلداری وبکذاشتی *
کارت این بود ست از وقت ولاد * صید مردم کردن آن دام وداد * زان شکار وانبهی وباد وبود * دست در کن
هیچ یابی تار وپود * ای برادر ایکی یوز دلدارلغله دوستلر بوجلتدک وترک ایلدک ولادت وقتندنبرو سنک کارک بو اولمشدر
خلقی وداد ومحبت دامنده صید ایلمک اولمشدر اول شکاردن واول کثرت وجمعیتدن وباد وبوددن ال ایله کور هیچ تار
وپود بولورمیسن باد اولدی بود ایدی معناسنه در لیکن بونده ریاست صاحبی اولمق ووجود بولمقدن کنایتدر تار اریشه

وبو دار غبه دیرلر یعنی ای قرنداش نیجه کوکل طوتیجیلقله وملایمت وملاطفتله دوستلر حاصل ایتدک وبر نیجه زمان
بونلرله مخالطت ومصاحبت ایدوب عاقبت بونلردن سکاویاسندن بونلره نفرت وفراغت کاوب بونلری ترک ایلدک وبر آخر
دوستلرک دخی صیدنه مشغول اولدک سنک کارک ولادت وقتندن وطفولیت زماننددنبری خلایقی دام ودادله وقید
محبت وملایمتله صید ایلمک اولمشدر نته کم طفولیت زماننده بعض اطفالی کندی یه دوست ایدوب برقاچ کوندنصکره
انلردن اوصانوب برقاچین دخی کندیکه اشتغال ایلدیکک کبی حاصل کلام اول طفولیت حالنده ویاخود قدیم ایامده
ایلدیکک شکاردن وجمعیت یاراندن ووجود ریاستدن ال ایله هیچ بونلرک طول وعرضندن بریسنی بولورمیسن دست
درکن دیمک بوقله دیمکدن کنایتدر وتار وبود انلرک آثارندن عبارتدر یعنی بوقله اول جمع ایلدیکک یاران واحبابک آثارندن
طولا وعرضا هیچ براثر بولورمیسن دیمک اولور (مثنوی) بیشتر رفتست وبیکاهست روز * تو بجد در صید خلقانی
هنوز * ان یکی میکیروان میهل زدام * وین دکر راصیدمی کن چون لئام * باز این را میهل ومیجو دکر * اینت لعب کود
کان بی خبر) عمر کدن زیاده رک کتمشدر وکون وقتسز اولمشدرسن ایسک جدله هنوز خلقک صید وشکارنده سن عمرک
چوغی کیدوب وقتک بیکاه اولدیغندن بیخبرسن چونکیم بوکونه لعب ولهوه مشغولسن ای بیخبر اول بریی طوت واول
بریی ترک وآزاد ایله وغیریسنی دخی شکار ایله لئیملر کبی کیروبونی ترک ایله وغیریسنی استه اشته سکا بیخبر اولان کود کارک
لعبی یعنی بیخبر اولان اطفالک لعبی بودرکه برزمان بری کندی یه صید ایدوب یاران ایدراندنصکره اندن اوصانوب انی
قویوب برین دخی شکار ایدر چونکیم اطفالک کاری بو اولیجق سنک دخی کارک بونلرک کار وکردارنه بکزر * مثنوی *
شب شود در دام تو یک صید نی * دام بر تو جز صداع وقید نی * پس تو خود را صید میکردی بدام * که شدی محبوس
ومحرومی زکام * شب اولور حال بوکه سنک دامکده برشکار یوقدر پس دام سنک اوزریکه صداع وقیددن غیری دکلدر
پس سن کندیکی دامه صید ایلدک زیرا مرادن محبوس ومحروم اولدک یعنی شول دمکه شب عدم اوله وموت ظهوره
کله سنک دام قیدکده برصید قالمز وشکار ایلدیکک یاراندن بریسی سکا انیس وجلیس اولمز اول حینده شکاره الت
اولان دام هرنه شیدن ایسه سنک اوزریکه صداع وقید اولمقدن غیری اولمز پس حقیقت حاله نظر ایلسک سن کندیکی
دامه صید ایلدک شو اعتبارله که سن خلقی صید اولمغه اشتغال ایدوب مقید اولدک چونکیم انلری صید ایلمنک
دامنه مقید اولدک مرادو مرامدن بونلره مقید اولمغله محبوس ومحروم اولدک ونتیجه وفائده دن بیخبر قالدک (مثنوی)
در زمانه صاحب دامی بود * همچو ما احمق که صید خود کند * زمانه ده بزم کبی احمق بر دام صاحبی اولورمیکه
کندوبی شکار ایلر بزم کبی احمق دیملری دخی صید خلقه مقید اولمغله کندوبی انلری صید ایلمک دامنه کرفتار ایلدیکی
احمقلره امحاض نصیحتدن اوتری تعریض ایدرلرکه (ومالی لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) قبیلندن اولور
یعنی زمانده برصاحب دام بویله براحمق اولمق قتی عجبدرکه خلقی صید ایلدیکی دامه کندی مقید وکرفتار اولور
وانلری اکرچه کندی یه صید ایلمکه مقید اولورلیکن معنا کندوسی انلره صید اولور مع هذا اکا انلری صید ایلمکدن
حقیقة نظر اولنسه اصلا برنفع وفائده حاصل اولمز مکرکه برقوری اعتبار (مثنوی) چون شکار خوک آمد صید عام
رنج بی حد لقمه خوردن زو حرام * مثلا عوامک صیدی خنزیری شکار ایلمک کبی کادی انی شکار ایلمکده
رنج حدسز واندن لقمه یمک حرام یعنی عوام نامی آولمق واهل دنیایی صید ایلمک طکوز آولمق کبی مشکل وپرتعب کادی
بوخنازیردن برنی صید اولنجیه دک بی حد وبی حساب رنج وتعب چکرسن مع هذا صید اولدقدنصکره آندن لقمه یمک
حرامدر یعنی نته کم برخنزیری نیجه بلا وزحمتله آولاسک آنک اتی یمزودریسی کیلمز کذلک بو اهل دنیادن بریی صید ایلسک
انلردن لقمه یمک حرامدر زیرا اکثرینک طعامی حلال دکلدر وبونلردن برنفع وفائده کلمک احتمالی دخی اولمز اکر
بحسب الظاهر نفع وفائده کورسه ده حرامدر رواولکسه دنکه نفع وفائده حلال کلور اول عوامدن عدا اولمز (مثنوی)
انکه ارزد صید را عشقست وبس) لیک اوکی کنجد اندر دام کس) تو مکر آیی وصید او شوی * دام بکذاری بدام اوروی
اول نسنه که صید ایلمک لایقدر انجق عشق الهیدر ولیکن اول عشق قچن برکسه نک دامنه صغر یعنی صغمز سن آنی صید
ایلیه مزسن مکرسن کله سن وآنک صیدی اوله سن دامی قویه سن آنک دامنه کیده سن یعنی صید ایلمکه اصل ولایق
اولان الله تبارک وتعالینک عشق ومحبتیدر انجق که بنده محبت الهیه نک صیدنه مشغول اولسه اصلا انک اشتغالی
عبث وبی فائده اولمز بلکه نیجه منافع اخرویه وفوائد معنویه حاصل اولور ولیکن اول عشق کمسه نک دامنه صغمز
وکمسه آنی فن وحیله ایله آولمغه قادر اولمز وآنی آولمسنک طریقی اولدرکه مکرسن کله سن عشق حقه صید اوله سن وخلقی
کندیکه صید ایلمک کارندن فراغت ایلیه سن واول عشق دامنه کیده سن وآنک اهلیله مصاحبت ایده سن مادامکه
جمله وارکی آنک یولنده بذل قیله سن وصید خلقه مشغول اولمقدن فارغ اولمیه سن عشق صید ایلمکه قادر اوله مزسن

وکندیکی عاشق خدا قیله مزسن (مثنوی) عشق می کوید بکوشم پست پست * صید بودن خوشتر از صیادیست *
کول من کن خویش را وغره شو * آفتابی را رها کن ذره شو * عشق بنم قولاغمه آهسته آهسته دیر صید اولمق
صیادلقدن خوشتردر کندیکی بکا شکار ایله وغره اول آفتابلغی ترک ایله ذره اول یعنی عشق الهی بنم کوش جانمه
لسان معنوی ایله آهسته آهسته بو معنایی دیرکه صید اولمق وبنم مقتضام اوزره اولمق قیلمق خلقی صیاد اولمقدن
وناسی دعوت قیلوب مرید ومحب جمع ایلمکدن خوشتر ولطیفتردر سن کندیکی خلقه عاقل وذکی کوسترمکله مغرور
اولمه بلکه کندیکی بنم کولم وابلهم ایله ومغرور اولوب تفخر ایله که عشقک ابلهی وحیرانی اولمق خلقک عاقل وکامل
وعالیشانی اولمقدن اولیدر خلقه آفتاب کبی نور پاش اولمقدن وناسک قلوبنی نصح وپند کله اناره قیلمقدن فراغت ایله وذره
کبی بیوجود اولوب راه محبتده کندیکی فانی قیل تا باقی اوله سن وآفتاب حقیقتک نورینه وصول بوله سن (مثنوی)
بردرم ساکن شو وبی خانه باش * دعوی شمعی مکن پروانه باش * تا ببینی چاشنی زندکی * سلطنت بینی نهان در بندکی
بنم باب سعادتم اوزره ساکن اول وبی خانه اول شمعلک دعواسن ایله پروانه اول تاکم زنده لکک چاشنیسنی کوره سن
بنده لکده نهانی سلطنت کوره سن عشقک درندن مراد طریق اولیادرکه جمله یی ترک ایلمک وفقر وفنایی اختیار
قیلمقدر پس عشق لسان معنوی ایله بویله دیرکه ای سالک اکر بنی صید ایلمک استرسک طریق فقر وفناده
ساکن اول که اول بنم در سعادتم کبیدر وخانمانی ترک ایله که بنم باب سعادتمه ملازمتده اول ودخی خلقه شمعلک
دعواسنی قیلمه وبونلره عرض جمال وکمال ایلمکه مشغول اولمه شمع عشقک پروانه سی اول وترک وجود ایدوب
کندیکی شعله محبتده فانی ومرده ایله حتی حقیقت زنده لکنک چاشنیسنی کوره سن وحیات طیبه وابدیه دن
نصیب الوب کندیکی معشوق حقیقینک مشاهده سی مرتبه سنه ایرکوره سن وبنده لک ایچره سلطنت ودولت
کوره سن نته کم عشاق الهی کوردیلر وبو عالمک احوالنه نظر قیلدقده نعل بازکونه بولدیلر * مثنوی * نعل بینی بازکونه
درجهان * تخته بند ان لقب کشته شهان * جهانده بازکونه نعل کوره سن تخته بند لقبیله شاهلر دو لقب اولمش
یعنی سنکه درعشق الهیده طوره سن وبنده لک ایچره دولت وسلطنت ذوقنی کوره سن بو جهانده کار عالمی نعل
بازکونه کورورسن مثلا تخته بند اولنلره شاهلر دو لقب ایلمشلر وصورتا فقیر اولان بندکان حقه وکدایان عشقه
درویش بی اعتبار دیمشلر لیکن بونلر ملوک تحت الاطماردر پس ظاهرا انلر شاهلر وامیرلردر ولیکن باطنا اسیر وفقیرلردر
وبونلر ظاهرا حقیر وفقیرلردر وباطنا شریف وامیرلردر پس مرتبه عشقه قدم قویان وانک ذوقنی دویان صاحب دولت
بو کار عالمی بویله معکوس وبازکونه مشاهده قیلور (مثنوی) بس طناب اندر کلو وتاج دار * بر وی انبوهی که اینک
تاجدار * چوق بوغازی ایپلو وارک تاجی انک اوزرینه برجماعت جمع اولمش بویله دیوکه اشته تاجدار طناب چادر
ایپنه دیرلر بوراده مطلق ایپ مراد اولور وتاج دار دیمک داراغاجنک تاجی ودیه سنه لایق دیمکدر مصرع ثانیده اولان
تاجدار وصف ترکیبیدر یعنی چوق بوغازی ایپلو اصلمغه مستحق داراغاجنک باشنه لایق واجب القتل واردرکه آنک
اوزرینه نیجه جماعت کثیره جمع اولمش وآکا تعظیم وتفخیم قیلمشدر بویله دیوکه اشته بو تاجدار وشاه عالیمقداردر
خبرلری یوقکه عندالله برخوار بی اعتباردر * مثنوی * همچو کور کافران بیرون حلل * اندرون قهر خدا عز وجل
چون قبور از امحصص کرده اند * پرده پندار پیش آورده اند * کفارک قبری کبی طشره سی حلل وزینتدر ایچروسی
عزیز وجلیل اولان خدانک قهر وعذابیدر اول دنیاپرستی قبور کبی مجصص ایلمشلردر پندار پرده سنی اوکه کتورمشلردر
جص کچدر مجصص کچلنمش دیمکدر یعنی باطنی فاسد وظاهری لباسله ملبس ومزین اولان اهل دنیا شول کافرلر
مقبرسنه بکزرکه آنک طشره سی حلل وزیور ایله مزین ومحلی اولمش اما آنک ایچروسنده عزیز وجلیل اولان خدای
تعالینک قهر وعذابی طولمش قبرلر کبی چونکیم اول اهل دنیانک ظاهرنی مجصص ایلمشلر یعنی زیب وزیور ایله مزین
ومنقش ایلمشلر پندار پرده سنی انک اوکنه کتورمشلر کندوبی اول نادان ظاهرا مزین اولمغله وعوام کالهوام اکا تعظیم
قیلمغله صاحب دولت واهل سعادت زعم ایلمش خبری یوقکه باطنا بدبخت واهل شقاوتدر بوده جائزدرکه دینه قبور
کبی چونکیم آنک ظاهرنی مزین ایلدیلر خلقک اوکنه پرده پندار کتوردیلر انلرانک زینت ظاهرسنه باقوب ظن
وقیاس ایدرلر آنک باطنی دخی نعمت وراحتده آسوده اوله آنک درونی خود کافرلرک قبرینک درونی کبی قهر حقله طولمش
وعذاب الیمه محل اولمشدر (مثنوی) طبع مسکینت مجصص از هنر) همچو نخل موم بی برک وثمر) ای ناسی ریا وسمعه ایله
صید ایلین سنک طبع مسکینک هنردن مجصصدر مومدن اولان نخل کبی بی برک وبی ثمردر یعنی ای ظاهری صلاح
وطاعتله ولسانی علم ومعرفتله مزین ایلین مدعی ومزور سنک حقیقةتا مسکین وفقیر اولان طبعک هنرلردن مجصص
ومزور اولمشدرسن مومدن دوزلمش نخل کبی سن اکرچه شکلا برک وثمرک واردر ولیکن طبعا بی برک وبی ثمرسن

ناسك ابلهلری سنی حقیقت باغنك نخلی صانورلر لیکن سنك ذاتکده میوهٔ روحانی بتورمك وثمرهٔ معنوی ظهوره
کتورمك یوقدر پس بو جهانك کاری وا کثر ناسك کرداری بویله باز کونه در نور الهی وتأیید ربانی کرکدر که تا برکسه
صالحی طالحدن وموافقی منافقدن ومقلدی محققدن فرق وتمییز ایلیه ولطف ایچره اولان قهر ندر وقهر ایچنده
اولان لطف ندرا کا عالم وواقف اول نه کم بو معنایی بیلدرمکدن اوتری بو بیان شریفی بسط ایلیوب بیوررلر (در بیان آنکه
لطف حق راهمه کس داند وقهر حق راهمه کس داند وهمه از قهر حق کریزانند وبلطف اودر اویزانند
اما حق تعالی قهرها را در لطف پنهان کرد ولطفها را در قهر پنهان کرد نعل باز کونه وتلبیس ومکر الله بود تا اهل تمییز
وینظر بنور الله از حالی بینان وظاهر بینان جدا شوند که لیبلوکم ایکم احسن عملا) بو سرخ شریفك بیاننده درکه
دوکلی کسه حق تعالینك لطف محضنی بیلورلر ودوکلی کسه حق تعالینك قهر محضنی هم بیلورلر ودوکلی کسه
حق تعالینك قهرندن قاچیجیلردر واول اللهك لطفنه تعلق والتجا ایدیجیلردر اما حق تعالی نیجه قهرلری لطفلر ایچره
پنهان ایلدی ونیجه لطفلری دخی قهرلر وجودنده پنهان ایلدی حق تعالینك بو قهرلری لطف ایچره ولطفلری دخی
قهر ایچره پنهان ایلمسی باز کونه وتلبیس ومکر الهی ایدی تا کم اهل تمییز اولان عالم وینظر بنور الله اولان مرد حازم حالی
بینلردن وظاهر بینلردن جدا اوله لر یعنی همان نقد حالی کورن وعاقبت کاردن غافل اولان وکار جهانك ظاهرینه
باقوب باطنندن غافل اولان طائفه نك زمره سندن اول اهل تمییز وینظر بنور الله اولان کسه لر ممتاز اوله لر وبو کار
باز کونهٔ فعل تلبیسی حق تبارك وتعالی انکیچون خلق ایلدیکه ای بنی آدم تا سزی امتحان واختبار ایلیه وسزك
عمل یوتدن قنغیکز احسن در کما قال فی سورة الملك (لیبلوکم ایکم احسن عملا) بو آیت کریمه نك اولی بودر (تبارك
الذی بیده الملك) تبارك تفاعل وزننده برکتدن ماخوذدر وبرکت زیاده یه دیرلر وخیر کثیره دیرلر ومعنی تبارك الله
تکاثر خیره وتزاید دیمکدر ویا خود تزاید عن کل شیء وتعالی عنه فی صفاته وافعاله دیمك اولدی الذی اول الله که بیده
الملك انك ید قدرتنده وقبضهٔ تصرفنده در جمیع ملك (وهو علی کل شیء قدیر) اول الله کل شیء اوزرینه انعام وانتقامه
وایجاد واعدامه قادر در الذی اویله الله که خلق الموت والحیاة موت وحیاتی ایجاد ایلدی لیبلوکم ای لیعاملکم
معاملة المختبرین یعنی سزه امتحان ایدیجیلرك معامله سیله معامله قیلمقدن اوتری موتی وحیاتی خلق ایلدی ایکم
احسن عملا ایکم مبتدا واحسن خبریدر وعملا تمییزدر یعنی سزك قنغیکزدر عمل جهتندن اخلص واصوب اولان
ومحارمدن ورع وطاعته اسرع اولان موتی حیات اوزره تقدیمنده نکته بودر که موت صفت قهردر وحیات صفت
لطفدر پس اشارت اولور سالکه که بدایت سعادت حالده موتوا قبل ان تموتوا مقتضاسنجه موت اختیاریله اوله
تا حیات ابدی وسعادت سرمدی یه واصل اوله زیرا انما الحیوة الدنیا فی الموت در پس سالك علی کل حال موتی اختیار
جانبنه سعی ایدوب افنای وجوده کوشش ایتمك کرکدر تا کم حیات ابدی بوله نته کم ابن فارض قدس الله سره العزیز
حضرتلری بیوررلر که * بیت * فاحیاء اهل الحب موت نفوسهم * وقوت قلوب العاشقین مصارع * وحضرت علی
کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلری بیوررلر * سبحان من اتسعت رحمته لاولیائه فی شدة نقمته واشتدت
لاعدائه نقمته فی سعة رحمته * پس قهر لطفك ولطف قهرك ایچنده کیزلو در امدی عارف اودر که بو دنیانك نوشن نیش
وریاستن سیاست ونعمتن نقمت بیله واو دنیانك بلا وعناسن غنا ومحنت ورنجنده عین کنج مشاهده قیله اللهم ارنا
الحق حقا وارزقنا اتباعه (مثنوی) کفت درویشی بدرویشی که تو * چون بدیدی حضرت حق را بکو * بر درویش
بر درویشه دیدیکه سن حضرت حقی نیجه کوردك سویله (مثنوی) کفت بیچون دیدم اما بهر قال * باز کویم مختصر
از امثال) اول درویش دیدی حضرت حقی بیچون نیجه کونه کوردم اما قالدن اوتری مختصرا اشکارا بر مثال
دییم تا کم اول مثال واسطه سیله آنك شانی معلوم اوله (مثنوی) دیدمش سوی چپ او آذری * سوی دست راست
آب کوثری * مثلا اول خدانك صول جانبنده بر آتش کوردم وصاغ جانبنده بر کوثر ایرماغی کوردم (مثنوی)
سوی چپش بس جهان سوز آتشی * سوی دست راستش جوی خوشی * انك صول جانبنده زیاده جانسوز بر آتش
کوردم انك صاغ الی جانبنده بر خوش وشیرین ایرماق کوردم (مثنوی) سوی ان آتش کروهی برده دست * بهر آن
کوثر کروهی شاد ومست * بر بلوك خلق الی اول آتش طرفنه ایلتمش اول کوثردن اوتری بر کروه دخی شاد
ومست اولمش کوثردن وجوی لطیفدن مراد الطاف الهیه ونعم صوریه اولور وآتشدن مراد قهر الهی ومحن صوریه
اولور * مثنوی * لیك لعب باز کونه بود سخت * پیش پای هر شقی ونیکبخت * ولیکن بو امر محکم لعب باز کونه ایدی
هر شقینك وهر نیك بختك پایی اوکنده یعنی بو کار الهی وامر ربانی هر سعیدك وهر شقینك قدمی اوکنده زیاده
محکم باز کونه بر بازی ایدی مثلا بو دنیاده اولان الام ومحنت وبلوی ونقمت طرف شمالی اولان آتش سوزنده کبیدر

وکذلك بو صورت ظاهرده اولان الطاف ونعمت ودولت وراحت یمینده اولان جوی خوش تر وآب کوثر کبیدر
ولیکن هر شقینك وهر سعیدك قدمی اوکنده بو کار الهی بر لعب باز کونه کبیدر شقی اولنلر ظاهره نظر ایدوب طرف
شمالده اولان آلام ومحنك صورت ظاهره سنه باقوب اندن فرار واجتناب قیلوب طرف یمینده اولان الطاف ونعمك
صورت ظاهره سنه فریفته اولوب آنی قبول ایلدیلر واهل سعادت اولان طرف یمینده اولان الطاف ونعمك باطننده
اولان قهر وغضبی کوروب اندن اجتناب ایدوب طرف شمالیده اولان آلام ومحن ظاهره یی قبول ایلدیلر (مثنوی)
هر که در آتش همی رفت وشرر * از میان آب بر می کرد سر * پس هر شول کسه که آتش وشرر ایچره کتدی اول کسه
آب کوثر اورتاسندن باش یوقارو ایلدی یعنی هر شول کسه که دنیاده آتش ریاضت وشرر محنت جانبنه کتدی وانی
قبول ایتدی اول کسه لطف الهی آبنك میانندن باش یوقارو کتوردی * مثنوی * هر که سوی آب میرفت از میان *
او در آتش یافت می شد در زمان * وهر شول کسه که آب جانبنه کتدی میاندن یعنی بو صوری اولان نعمت ولطافتی
اختیار ایتدی اول کسه در حال آتشده اولمغی بولدی یعنی میان آبدن در زمان کندیسنی آتشده اولمق بولدی یافت می شد
اولمق بولدی معناسنه در (مثنوی) هر که سوی راست شد وآب زلال * سر ز آتش بر زد از سوی شمال * وهر کسه که
صاغ جانبه وآب زلال جانبنه کتدی اول کسه باشنی شمال طرفندن چقاردی یعنی هر شول کسه که طوری اولان
نعم راحتی قبول ایتدی او کسه اهل شمالدن اولوب نار ومحنت ایچندن باش یوقارو کتوردی (مثنوی) وانکه شد سوی
شمال آتشین * سر برون میکرد ان سوی یمین * واول کسه که آتشناك اولان شمال طرفنه کتدی اول کسه باشنی
صاغ طرفندن چیقاردی واصحاب یمیندن اولدی یعنی بو ناسك ترك ایلدکلری طاعت وریاضتی قبول ایلیوب نعمت
حقانی وحیات ابدی یه واصل اولوب اصحاب سعادتدن اولدی (مثنوی) کم کسی بر سر این مضمر زدی * لاجرم کم کس
دران آتش شدی * آز کسه بو مضمر اولان سره اوردی لاجرم اول آتشه از کسه کتدی یعنی بو دنیاده فقی آز کسه
بو مضمر ومبهم اولان سره واقف اولدی لاجرم از کسه اول آتشه کتدی واول بلایی اختیار ایتدی (مثنوی) جز کسی که
بر سرش اقبال ریخت * کورها کرد آب در آتش کریخت * آتش جانبنه شول برکسه دن غیریسی کتمدیکه آنك باشی
اوزره اقبال دوکلدی که او آبی قودی آتش جانبنه قاچدی یعنی او آتش فقر وریاضتی ومحنت وطاعتی بو دنیاده همان
شول کسه قبول ایلدیکه آنك باشی اوزره حق جانبندن اقبال ودولت دوکلدیکه اول کسه آب کبی لطیف وشیرین اولان
دنیایی ترك ایدوب آتش بلا ومحنت جانبنه فرار ایتدی (مثنوی) کرده ذوق نقد را معبود خلق * لاجرم زین لعب
مغبون بود خلق * خلق نقد اولان ذوقی کندیلره معبود ایلمش لاجرم بو باز کونه اولان لعبدن خلق جهان نقد وحاضر
اولان ذوق حظی کندی نفسلرینه معبود ایلمشلر ودنیانك لذت وراحتنی مطمح نظر قیلمشلر وطاعت وعبادتده اولان
رنج وتعبی کوروب اندن نافر ومعرض اولمشلر لاجرم بو لعب باز کونه دن خلق عالم مغبون اولدیلر وراحت حقیقی ونعمت
ابدیه دن محروم قالدیلر (مثنوی) جوق جوق وصف صف از حرص وشتاب * محترز ز آتش کریزان سوی آب * لاجرم
ز آتش بر اورند سر * اعتبار الاعتبار ای بی خبر * بلوك بلوك وصف صف حرص وشتابدن آتشدن احتراز ایدیجی آب
جانبنه قاچیجی بو خلق جهان لاجرم آتشدن باش یوقارو کتوردیلر بو طائفه نك احوالندن ای بی خبر اعتبار طوت
اعتبار طوت الاعتبار ایکیسی بله فعل محذوفك مفعولی اولمق اوزره منصوبلردر تقدیری خذ الاعتبار خذ الاعتبار
دیمکدر محصل کلام بویله دیمك اولورکه جوق جوق وفوج فوج بو خلق جهان حرصلرندن وعجله قیلمرندن آتش ریاضت
وعبادتدن احتراز واجتناب ایدیجیلردر وآب نعمت صوری وراحت دنیوی جانبنه کیدیجیلردر ولاجرم آتش اخرویدن
ونار قهر الهیدن باش یوقارو کتوردیلر وکندیلرنی بلا ومحنت عقبایه یتوردیلر ای بی خبرسن بونلرك حالندن اعتبار طوت
اعتبار طوت وبو جهانك نعمتنی وراحتنی ترك ایدوب طریق الهینك آتش ومحنت ونار ریاضت ومشقتنی قبول
ایت تا کیم آب حیات حقیقیدن باش یوقارو کتوره سن وکندیکی بلا ومحنتدن خلاص ایلیه سن (م ی) بانك می زد آتش
ای کیجان وکول * من نیم آتش منم چشمهٔ قبول * آتش لسان حاله بانك اوردی بویله دیو که ای بونلرو ابلهلر بن
آتش دکلم بن قبول چشمه سی ام یعنی طریق الهیده اولان آتش محنت وریاضت لسان حاله دولت وراحت صوری
طرفنه رغبت ومحبت ایلاین کسه لره دیرای کول واحمق اولنلر بن آتش دکلم من حیث المعنی مقبول ومحبوب چشمهٔ
حیاتم زنهار بنم صورتمه باقوب بندن کریزان اولمالك (مثنوی) چشم بندی کرده اند ای بی نظر * در من آی وهیچ
مکریز از شرر * ای نظرسز بر چشم بند ایلمشلردر بکا کل وشرردن هیچ قاچمه یعنی ای بی خبر وبی بصر صورتا
آتش سوزنده لکی بر کوز باغی ایلمشلردر پس بکا کل وهیچ بنم شرارهلرمدن فرار ایتمه * مثنوی * ای خلیل اینجا
شرار ودود نیست * جز که سحر وخدعهٔ نمرود نیست * ای خلیل حق اکر فرزانهٔ * آتش آب تست وتو پروانهٔ *

ای وقتک خلیلی بونده شرارود ودبوقدر سحردن ونمرودک حیله وخدعه سندن غیری یوقدر ای خلیل حق
اکر عاقل وفرزانه ایسک آتش سنک آبکدر وسن مانند پروانه سن یعنی ای وقتک خلیلی وعصرینک ابراهیمی اولان
طالب الهی بو مرتبهٔ طریق الهیده آتش ودخان یوقدر سنک زحمت ومحنت کوردیکک عین رحمت ومنحتدر
نهایت مافی الباب بو لطف وجودک آتش ودود کورنمسی شیطانک سحرندن غیری ونمرود نفسک حیله ومکرندن غیری
دکلدر نفس وشیطان طاعت رحمانی وعبادت یزدانی انسانه نار ودخان کوستررای طالب الهی اولان حق
تعالینک خلیلی کبی اکر سندخی عاقل وفرزانه ایسک آتش ریاضت وشرارهٔ فقر ومحنت سکا آب حیات وچشمهٔ سعادتدر
وسن فی المثل اکا پروانه کبی سن کرکدرکه پروانه کبی بی باک کندیکی اول شعلهٔ فقر وریاضت اوزره اوره سن تا بو واسطه ایله
کندیکی آب حیاته ایرکوره سن * مثنوی * جان پروانه همی دارد ندی * کای دریغا صد هزاران پربدی * تا همی
سوزید ز آتش بی امان * کوری چشم ودل نامحرمان * پروانه نک جانی دوکاین ندا طوتر بویله دیوکه ای دریغا اولیدی
بنم نیجه یوز بیک قنادم اولیدی تاکم آتشدن دوکایسی امانسز یانایدی نامحرملرک کوکلنک وکوزینک کورلکنه یعنی
پروانهٔ آتش محبت الهی اولان عاشقلرک جانی همیشه بویله دیوندا ایلر وتحیف وتحسر طریقیله بویله سویلرکه ای دریغا
اکر بنم نیجه یوز بیک پروبالم اولیدی تا دوکایسی آتش عشق الهیدن امان وزمان اولمیوب یانایدی نامحرم اولان
وحظوظ نفسانیده قالان طائفه نک چشم ودلنک رغمنه تا انلر بیله لردیکه عاشقک نار عشقه یانمغه نه مرتبه میل ورغبتی
واردر (مثنوی) برمن آرد رحم جاهل از خری * من برورحم آرم از بینش وری * جاهل خرلغندن بکا رحم کتوررین
اکا رحم کتوررم بینش وراسکمدن یعنی پروانهٔ شمع الهی اولان عاشق دیرکه بنم حالمه جاهل اولان کمسنه
صورت ظاهرهده یاندیغمی کوروب خرلغندن بکا مرحمت کتوررحال بوکه بن بصیر وبینا اولدیغمدن آنک اوزرینه
مرحمت وشفقت کتوررم دیرمکه بو جاهل وغافل طریق الهیده اولان ریاضت ومحنتک صورت ظاهرهسنه باقوب
راحت نفسانی جانبنه بوندن فرار ایلدی وبنی بلا ومحنتده صانوب کندی زعمنجه بکا مرحمت ایلدی اما بن انک
حقیقتده بلا ومحنت آتشنه کرفتار اولدیغنی کوروب مرحمت وشفقت ایلرم دیر (م ی) خاصه این آتش که جان آبهاست
کار پروانه بعکس کار ماست * او ببیند نور ودرناری رود * دل ببیند نار ودرنوری رود) خصوصا بو آتش که جمیع آبلرک
جانیدر پروانه نک کاری بزم کارمزک عکسنهدرزیرا او پروانه نور کوروب ناره کیدر واهل دل نار کوروب عظیم نوره
کیدر یعنی علی الخصوص بو آتش عشق الهیکه جمیع لطافتلرک وطراوت ونضارتلرک روحیدرکه جملهسی حب الهیدن
حیات بولور اما اهل دنیا که کندی محبوب مجازیلرینک پروانهلری کیبیدر انلر بزم کار وکردارمزک عکسنهدرزیرا اول
پروانه مشابهسنده اولان اهل ظاهر بحسب الظاهر نور وشعله کورر واکا محب وعاشق اولور وکندوبی پروانه کبی اکا
اوروب برعظیم آتشه کیدر کندوبی احراق ایدر اما اهل دل اکرچه عشق ومحبت حقی بحسب الظاهر نار کورر واول ناره
کندوبی اورر وبرعظیم نوره واصل وابدی اولان سرور وحبوره دخول قیلور (مثنوی) این چنین لعب آمد از رب جلیل
تا ببینی کیست از آل خلیل * رب جلیلدن بو تجلین بازکونه بر لعب کلدی تا کورهسن آل خلیلدن اولان کیمدر یعنی
هرشول کمسنه که خلیل مشرب وابراهیم مذهبدر اول کمسنه آتش ریاضت وشرارهٔ عبادت وطاعتدن مجتنب اولمز
وهرشول کمسنه که آل نمروددر آتش عبادت وطاعتی کوروب اندن معرض اولور وغرور نفسه تبعیت قیلور پس
رب جلیلدن بو امر انکچون کلدیکه آل ابراهیم آل نمروددن ممتاز اوله وفصل بوله (مثنوی) آتشی را شکل آبی داده اند
واندر آتش چشمهٔ بکشاده اند * بر آتشه آب شکلن ویرمشلر آتش ایچره برلطیف چشمه آچمشلر یعنی بو دنیانک نعمت
وراحت نفسانیهسی که فی الحقیقه برعظیم آتشدر لیکن بوکا صورتا آب لطیف شکلن ویرمشلردر وآتش طاعت
وریاضت ایچره برآب حیات وچشمهٔ سعادت آچمشلردر اهل بصیرت اولنلر اول آتش طاعت وریاضت ایچره اول چشمهٔ
حیاتی کوروب صورت ظاهرهده اولان آتشه باقمیوب اول آتشه داخل اولوب اول آب حیات معنویدن ایچمشلردر
(مثنوی) ساحری صحن برنجی را بفن * صحن پر کرمی کند در انجمن * خانه را او پرز کژدمها نمود * از دم سحر وخود
ان کژدم نبود * مثلا برساحر بربرنج صحنی فن سحرله پر کرم صحن ایلر انجمنده اول خانهیی عقربلردن پر کوستردی
سحردمندن واول عقربلر کبی کورینن خیالات خود کژدم دکل ایدی یعنی بعض ساحرلر اولورکه برنج دانهسیله
پر اولمش برصحنی فن سحرله برجمعیتده اول صحنی برنج دانهسی کبی اوفق قوردجغزلرله پر ایلر وخلقه انی قوردجغزلر
کوستررحتی ناس انی یمکدن اجتناب ایدرلر ونفس الامرده او ینه برنج دانهسیدر وکذلک اول ساحر برلطیف ودلکشا
خانهیی دم وافسون سحردن عقربلردن پر کوسترر واول کورینن عقرب شکلرنده اولان خیالات خود فی الحقیقه
کژدم دکلدر بلکه برنمایشدرکه نیجه کمسنهلر اول خیالاتی حقیقت ظن ایلیوب بو واسطه ایله اول خانهٔ دلکشادن

اجتناب ایدرلر * مثنوی * چونکه جادو می نماید صد چنین * چون بود دستان جادو آفرین * لاجرم از سحر یزدان
قرن قرن * اندر افتادند چون زن زیر بن * چونکه جادولر بو تجلین احوال بازکونه کوسترر پس جادو آفرین اولان
اوستادک مکر ودستانی نیجه اولور بوندن قیاس ایله لاجرم حق تعالینک مکرندن قرن قرن نیجه طائفه زن کبی آشغه
یه دوشدیلر یعنی چونکم جادو بو ذکر اولنان کبی نیجه بو احوال عجیبه وافعال غریبه کوسترمکه قادر اوله جادولر
خلق ایدیجی خدای تعالینک مکر وسحری نیجه اولمق لازم کاور بوندن قیاس ایله وحق تعالینک مکرینک تحقیق
وتفصیلی اوچنجی جلدده جادو بچه لر سرخنده جادویی که حق کند حقست وراست بیتنک شرحنده مرور ایلمشدر انده
طلب اولنه لاجرم خدای تعالینک مکر وسحرندن قرنا بعد قرن نیجه طائفه عورت ارینک آلتنه یصیاوب دوشدیکی کبی
بونلر دخی مکر الهینک آلتنه دوشمشلر وزبون ومغلوب اولوب دام شیطانه مقید اولمشلردر (مثنوی) ساحرانشان
بنده بودند وغلام * اندر افتادند چون صعوه بدام * اول هر برینک ساحرلری بنده اولدیلر وغلام اولدیلر صعوه کبی
دامه دوشدیلر صعوه دیوت قوشنه دیرلر برکوچوجک قوشجغزدر یعنی اول قرون ماضیه نک ساحر ومکارلری
مکر حقه بنده وغلام اولدیلر مرغ صغیر کبی دام قهر حقه دوشدیلر وکندیلرینی بویله ساحر وماهر ایکن مکر الهی المندن
خلاص ایلمکه قادر اوله مدیلر * مثنوی * هین بخوان قرآن ببین سحر حلال * سرنکونی مکرهای کالجبال * اکاه
اول قرآن عظیمی اوقو سحر حلالی کور طاغلر کبی اولان مکرلرک سرنکونلکنی یعنی اکاه اول حضرت قرآنی اوقو
وانده اولان حق تعالینک مخادعهسنی ومکرلرنی کور که اندن مراد سحر حلالدرکه حقک بونلر حقنده ایلدیکی سحر
ومکر حرام اولان قبیلدن دکلدر بلکه خیر وحلال اولان قبیلدندر (ومکروا ومکر الله والله خیر الماکرین) بیوردی
حق تعالینک مکر حلالندن قرون ماضیهده اولان کمسهلرک طاغلر کبی مکرلرینک سرنکونلکنی مشاهده ایله اکرچه
بوماکرلرک قوت مکرندن طاغلر یرندن زائل اولوردی لیکن حق تعالینک مکری بونلرک مکرلرنی بالکلیه سرنکون
ایلدی نتهکم حق تعالی سورهٔ ابراهیمده خبر ویروب بیوردی (وقد مکروا مکرهم وعند الله مکرهم وان کان مکرهم
لتزول منه الجبال) وبو آیت کریمهنک تفسیری وتحقیقی جلد اولده باز ترجیح نهادن شحیران سرخنده وصف کرده
مکرهاشان ذوالجلال بیتنک شرحنده مرور ایلدی * مثنوی * من نیم فرعون کایم سوی نیل * سوی آتش میروم
من چون خلیل * نیست آتش هست ان ماء معین * وان دکر از مکر آب آتشین) بن فرعون دکلم که نیل جانبنه کلم بن
خلیل کبی آتش جانبنه کیدرم زیرا حضرت خلیلک داخل اولدیغی فی الحقیقه آتش دکلدر صورتا آتش ومعنا اول
ماء معیندر واول بری مکر الهیدن آب آتشیندر یعنی پروانهٔ آتش محبت اولان عاشقک جانی بوندا ایلر بوکونه
سویلیوب دیرکه بن فرعون سیرت دکلم که اول نیل جانبنه کلدی وانی کندی یه منبع ومسلک صانوب اکا داخل اولدی
پس غرق اولوب کندوبی نار ایچره بولدی بن شول خلیل مشربم که انک کبی آتش جانبنه کیدرم وحق تعالی بکا ناری
کلزار ایلیوب انک ایچنده ذوق وصفا ایدرم اکرچه بو شمع محبت ونار خدمت وطاعت صورتا آتش کورینور لیکن
اول آتش دکلدر بلکه ماء معیندر واول برغیریسی که فرعونک داخل اولدیغیدر مکر الهیدن صورتا آب باطنا آتشدر
خلاصهٔ کلام اولدرکه پروانه سیرت اولان عاشقلر بویله دیرلرکه بز اهل دنیا کبی فرعون سیرت دکلزکه بز نیل کبی اولان
دولت دنیویه وراحت نفسانیهیه کله وزاکا غرق اوله وز وعاقبت نار جهنمه دخول قیله وز بلکه بز شول خلیل سیرت
کمسهلرزکه انک کبی آتش محنت وریاضت طرفنه کلورز ونمرود نفس وهوادن بیزار اولورز حتی حق تعالی بزه اول آتش
محنت والامی برد وسلام ایلر وفی الحقیقه اول آتش بلا ومحن بزه آتش اولمیوب ماء معین اولور واول دنیانک فراعنهسنک
آب حیات ورود سعادات دیوب غرق اولدقلری خیالات ظاهرا آب نیل کبی خوش وباطنا برعظیم آتش اولور
(مثنوی) پس نکو کفت ان رسول خوش جواز * ذرهٔ عقلت به از صوم ونماز * زانکه عقلت جوهرست این دو عرض
این دو در تکمیل ان شد مفترض) زیاده نکو دیدی اول خوش جواز اولان رسول بر ذره عقل سکا صوم ونمازدن یکدر زیرا
سنک عقلک جوهردر بو ایکیسی عرضدر بو ایکیسی اول عقلک تکمیلنده مفترض اولدی خوش جواز خوش کچیجی
ومقبول اولان شیلری خوش جائز کوریجی دیمکدر یعنی اول مقبول ومستحب اولان شیلری خوش جائز ایدیجی
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم قتی ایو کوزل بیوردی عقلدن برمقدار عقل صوم وصلوتدن خیرلودر زیرا عقل
هر مستحب ومستحسن اولان شیلرک اصلی ودعامهسیدر کما روی ابو سعید الخدری عن النبی علیه السلام لکل شیء
دعامة ودعامة المؤمن عقله فبقدر عقله تکون عبادته وحضرت عائشه رضی الله عنها بیوردیلر که بن رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دیدم یا رسول الله بم یتفاضل الناس فی الدنیا قال علیه السلام بالعقل قلت وفی الآخرة
قال بالعقل قلت الیس ما یجزون باعمالهم قال یا عائشه وهل عملوا الا بقدر ما اعطاهم الله من العقل وبقدر ما اعطوا

من العقل كانت اعمالهم وبقدر ما عملوا يجزون وقال عليه السلام ان الرجل ليدرك بحسن خلقه درجة الصائم القائم
ولا يتم لرجل حسن خلقه حتى يتم عقله فعند ذلك تم ايمانه واطاع ربه چونكم بو حديث شريفلرك مفهومى اوزره دينك
وايمانك وصوم وصلوتك وسائر واجباتك بناسى عقل اوزره اولديسه وعقل بو جملهنك اصل ومدارى كلديسه نماز
وروزهدن بر ذره قدر عقل بهتر اولدى زيرا عقل جوهردر وبو صوم وصلوة وسائر واجبات اعراض قبيلندندر بو جمله
فرائض وواجبات عقلك تكميلى قصدنده فرض اولنمشدر عقلى كامل اولميانلره بونلر فرض قيلنمامشدر مثلا مجانين وصبيانه
صوم وصلوة وسائر واجبات افتراض اولنمامشدر وچونكم بو جمله واجبات وتكليفاتك مبنى ومدارى عقل اولديسه
عقل بونلردن افضل اولدى زيرا حرام وحلال بيلنمز الا عقلله وحق وباطل فرق اولنمز الا عقلله وكفر وايمان معلوم اولمز
الا عقلله نته كم روايت صحيحه ايله روايت اولور كه حق تعالى حضرتلرى ادم عليه السلامى خلق ايلدكده ونفخ روح
ايليوب حيات بولدقده حضرت جبرائيل عليه السلامى حضرت ادم عليه السلامه اوچ تحفه ايله ارسال ايلديكه
انك برى عقل وبرى ايمان وبرى حيا ايدى ويبوردى كه قولم ادم اوچندن برينى هر قنقسنى ديلرسه قبول ايلسون
حضرت جبرائيل عليه السلام بو معنايى حضرت آدم عليه السلامه تبليغ ايلدكده حضرت آدم عليه السلام عقلى
قبول ايلدى پس ايمان ديديكه عقل هر نه يرده اولورسه بن انكله بيله يم وكا تابعم پس حيا دخى ايمان وعقل نه يرده
اولورسه بنده انلر ايله بيله يم چونكه ايمان وحيا عقله موقوف اولديغى عقل جميع عبادات وطاعاتدن افضل واولى اولمشدر
وبو خصوصده اخبار صحيحه وكلمات مشايخ عليه قتى چوق واقع اولمشدر (م ى) تا جلا باشد مر ان آيينه را) كه صفا آيد
ز طاعت سينه را) تاكم اول آيينهيه تحقيق جلا اوله طاعتدن سينهيه صفا كلور بونده آيينهدن مراد عقلدر وعقل اصلنده
بر آيينهٔ غير مجلوه كبيدر وآيينهٔ عقلك جلاسى طاعات مفروضه وعبادات واجبه ومقبولهدر وبو بيتك
مصرع ثانيسى مصرع اولنه علت واولى ثانيسنه علت غائيه اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه بو صوم وصلوة
عقلك تكميلى قصدنده فرض اولندى وعبد اوزره واجب قيلندى تاكم بو طاعات مفروضه اول عقل آيينهسنه جلا اوله
ومرآت عقل بو طاعات مفروضه ايله كمال بوله زيرا حق تعالى يه طاعت ايلمكدن سينهيه صفا كلور سينهدن مراد
بونده ذكر محل وارادهٔ حال قاعدهسى اوزره قلب وعقل اولور يعنى طاعات الهيهدن قلبه وعقله جلا وصفا كلور وآيينهٔ دل
ومرآت عقل طاعات الهيهدن نتيجه صفا الور ذوقلر بولور (مثنوى) ليك كر آيينه از بن فاسدست * صيقل اورا دير
باز آرد بدست * وان كزين آيينه كه خوش مغرسست * اندكى صيقلكرى اورا بسست * ليكن اكر آيينه اصلنده
فاسد ايسه صيقل اول آيينهيى كيرو كيچ اله كتورر واول كزين ومقبول آيينه كه خوش مغرسدر براز چوق صيقلكرلك
اكا بسدر بن ديبه ديرلر بونده اصل مراد اولور مغرس محل غراسه ديرلر كه ديكمه يرى ديدكارى يردر بونده محل لطيف
ومنبت شريف معناسنه استعاره اولنمشدر وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه طاعات الهيهدن سينهده اولان قلبه وعقله
البته جلا وصفا كلور وليكن شول آيينهٔ دل ومرآت عقل كه اصلندن وازليدن فاسد اوله طاعات الهيه ايله اكا صيقل وجلا
ويرمك آنى آيينهٔ صافى كبى اولديغى حالده اله كيچ كتوررلر كه ديكمه بر صيقل ايله جلا پذير اولمز وآيينهٔ صافى مرتبهسنه
كلمز تا عظيم مجاهده ايله بكمالها ظهوره كله واما شول اصلنده كزيده ومقبول اولان آيينهٔ عقل كه اول خوش محل ولطيف
منبتدر اكا اشجار طاعتدن واغراس معانيدن هر قنغيسنى ديكسك كماليله انده ظهوره كلمكه قابل اوله ادنى صيقلكرلك
اكا كافيدر يعنى بر مقدار كوشش ومجاهده ايله اول آيينهٔ عقل مجلا اولوب انده صور معانى واسرار بكمالها كورينور
ونقوش معارف وانوار تمامها ظهوره كلور بو عقل اصلنده فاسد اولان عقل كبى عظيم مجاهدهيه محتاج دكلدر بلكه
بونك اصلى پاك وصالح اولديغى واسطه ايله هر علمه مرآت اولمغه قابل ومستعد اولور وادنى سعيله اول علمك كمالنى بولور

(در بيان تفاوت عقول در اصل فطرت خلاف معتزله كه ايشان كويند در اصل عقول جزوى برابراند افزونى
وتفاوت از تعلمست ورياضت وتجربه) بو سرخ شريف عند اهل السنة والجماعة عقولك اصل فطرتده متفاوت اولمسنك
بياننده در اما معتزلهنك خلافيدر زيرا معتزله ديرلر اصل فطرتدن عقول جزويه جميعا برابرلردر اصلا مابينلرنده تفاوت
يوقدر اكر عقول اصلنده متفاوت اوليدى عقلنده قصور اولنلره ظلم لازم كلوردى پس اصلنده جميع عقول يكساندر
وبو عالمه كلدككده افزونلك وتفاوت تعلمدندر ورياضت وتجربهدندر اما بو قول عقلا ونقلا باطلدر زيرا بعض اطفال
اولوركه هنوز دخى تعلم ايلمامش وتجربه قيلمامش ايكن انك عقلى تعليم ايلين وتجربه قيلان روزكار ديده كسهلردن افزون
اولور نته كم معتزلهنك قولنك باطل اولديغى اوچنجى جلدده دربيان انكه عقول خلق متفاوتست سرخندهده دلائل عقليه
ونقليه ايله مفصلا اثبات اولنمشدر انده طلب اولنه * مثنوى * اين تفاوت عقلها را نيك دان * در مراتب از زمين
تا آسمان * بو تفاوتى عقللر ايچون ايو بيل مراتبده زميندن اسمانه دك يعنى عقللرك مراتبندن بو تفاوتى سن ايو بيل كه

بعض عقلله بعض عقلك مابيننده زميندن آسمانه وارنجهيه دك فرق واردر بعضيسنك مرتبهسى ادنى وبعضيسنك
مرتبهسى بغايت اعلى در * مثنوى * هست عقلى همچو قرص آفتاب * هست عقلى كمتر از زهره شهاب * مثلا
بر عقل واردر قرص آفتاب كبى بر عقل دخى واردر زهره وشهابدن كمتردر شهاب بونده نجم ثاقب معناسنهدر (مثنوى)
هست عقلى چون چراغ سرخوشى * هست عقلى چون ستارهٔ آتشى * بر عقل واردر كه بر سرخوشك چراغى كبيدر كه
روشن ونورانى دكلدر بر عقل واردر بر آتشك ستاره وشرارهسى كبيدر كه اندن اضعفدر مصرع اولده بر عقل واردر كه
برباشى خوش چراغ كبيدر ديمك دخى وجهدر بو تقديرجه چراغك سرخوش لفظنه اضافتى موصوفك صفتنه
اضافتى قبيلندن اولور * مثنوى * زانكه ابر از پيش آن چون واجهد * نور يزدان بين خردها بر دهد * زيرا كه ابر انك
اوكندن چونكم كيدر وصحرايه يزدان نورينى كوريجى عقللر بروبر بر بونده يش معناسنهدر نفع معناسى مراد اولور
يزدان بين وصف تركيبيدر يعنى بر عقل واردر كه قرص آفتاب كبى منور عقول انسانيهدر اول جهتدن كه سحاب حجاب
انك اوكندن چونكم كيرو كيده واول قرص آفتاب كبى اولان عقل نورنى ظاهر وآشكار ايده نور يزدانى كوريجى عقللره
نفع ويرر بو تقدير اوزره خردها يزدان بينك فاعلى وبر مفعولى اولور وبو وجه اوزره توضيح معنى بويله ديمك اولور زيرا اول
قرص آفتاب اولان عقلك اوكنده چونكم پرده ومانع كيرو كيده واول تأثير وتربيهسنى عقول اوزره القا ايده نور يزدانى
كوريجى عقللره نفع وفائدهلر ويرر وانك تأثير وتربيهسندن نتيجه آثار ظهوره كتورر وشارحلر بو محلده اوچ بيت دخى
يازوب شرح ايلمشلردر اصح اولان نسخهلرده انلرك وجودى اولمديغنه بناء يازلمدى وشرح اولنمدى * مثنوى * عقل
جزوى عقل را بد نام كرد * كام دنيا مرد را بى كام كرد) عقل جزوى عقلى بدنام ايلدى دنيا مرادى مردى بى كام ايلدى
يعنى عقل جزوى صاحبلرى عقل كلى صاحبلرينى بدنام ايلديلر شو اعتبارله كه اول عقول جزويه صاحبلرى
عقل كلى صاحبلرينك شكل وصورتن كيوب وبر عقل كلى صاحبلرى يزدو ادعا ايليوب اندن صكره جيفهٔ دنيايه
طالب وعزت وجاهه راغب اولوب متاع قليل ايچون جنك وجدال ايدرلر پس ناسك عاقل اولنلرى بونلرى اول حالت
ايچره كوردكلرنده عقل كل صاحبلرينه دخى سوء ظن ايدرلر وديرلر كه بونلر زمانمزده عقل كل صاحبلرى چنورلر چونكم
بونلر بو حالت رذيلهيى ارتكاب ايلمك قابل اولمجق سائر عقل كل صاحبى اولانلر دخى بونى ارتكاب احتمالى واردر پس
عقل جزوى صاحبلرى بو اعتبارله عقل كل صاحبلرينى بدنام ايلمش اولورلر ودنيانك مرادنى طالب اولمق واكا وصول
بولمق مرادى اخرت مرادندن بى نصيب ايلر كما قال الله تعالى (فمن الناس من يقول ربنا اتنا فى الدنيا وماله فى الاخرة من
خلاق وقال الله تعالى ومن كان يريد حرث الدنيا نؤته منها وماله فى الاخرة من نصيب (مثنوى) آن ز صيدى حسن
صيادى بديد * وين ز صيادى غم صيدى كشيد * آن ز خدمت ناز مخدومى بيافت * وين ز مخدومى ز راه عز بتافت *
اول عقل كلى صاحبى صيد اولمقدن بر صيادك حسنى كوردى وبو عقل جزوى صاحبى صيادلقدن بر صيدك غمنى
چكدى مصرع اولده صيدده اولان يا مصدريه اولوب صياديده اولان يا وحدت ايچون اولمق اوزره معنى ويرلدى اما
برعكس اولسه دخى جائزدر بو تقديرجه معنى اول عقل كلى صاحبى بر صيددن صيادك حسنى كوردى ديمك اولور
صيددن مراد مصنوع اولور يعنى پس مصنوعدن خداى تعالينك صيادلغنك حسن جمالنى مشاهده قيلدى
ديمكى افاده قيلور مصرع ثانينك معناسى وبو عقل جزوى صاحبى دنيايى صياد اولمقدن بر صيد حقيرك غمنى
چكدى ديمك اولور كذلك اول عقل كلى صاحبى خدمت وعبوديتدن مخدوملق نازنى بولدى وبو عقل جزوى صاحبى
مخدوملق طلبندن عزت يولندن دوندى حاصل كلام عقل كل صاحبى اولان صيد اولمغله صياد حقيقينك جمال وكمالنى
كوردى وعقل جزوى صياد اولمق وفانى اولان مخلوقى اولامق جهتندن اوترى بر صيد حقيرك غمنه مبتلا اولدى وكذلك
اول عقل كل صاحبى خدمت وعبادت ايلمكدن مخدوملك مرتبهسنى بولديكه من خدم خدم دينلمشدر وبو عقل
جزوى صاحبى مخدوملك اختيار قيلدى وعاريتى اولان مخدوملكه مقيد اولوب عزت ابديه يولندن رجوع ايلدى
پس اخرتده حقير وذليل قالديكه من تكبر خفضه الله دينلمشدر (مثنوى) آن ز فرعونى اسير آب شد) وز اسيرى سبط صد
سهراب شد * لعب معكوسست وفرزين بند سخت * حيله كم كن كار اقبالست وبخت) اول عقل جزوى صاحبى
فرعونلكدن ابك اسير وهلاكى اولدى واسيرلكدن سبط يوز سهراب اولدى بو امر جهان لعب بازكونهدر محكم فرزين
بنددر حيلهيى ترك ايت كه كار اقبال وبختكدر سبط بنى اسرائيله ديرلر كه حضرت موسى عليه السلامك قومىدر جمعى اسباط كلور
سهراب رستمك اوغليدر كه عظيم پهلوان ايدى بو راده ذكر خاص وارادهٔ عام قاعدهسى اوزره مطلق پهلوان مراد اولور
وفرزين بند سطرنج لعبنده بر اويونك اسميدر كه فرز وشاهى او نقدر بندا كادبرلر كه نتيجهسى مات اولمقدر وحاصل كلام
بويله ديمك اولور كه اول عقل جزوى صاحبى اولان اهل دنيا فرعونلكدن صورتا آب كبى صافى ولطيف اولان

دنیا دولتنك اسیری اولوب انده غرق اولدی واندن ناره دخول قیلدی نته کم فرعون مع توابعه اغرقوا فادخلوا
نارا مفهومی اوزره آب نیل‌ه غرق اولندیلر اندنصکره ناره ادخال قیلندیلر اما حضرت موسی علیه السلامك قومی
فرعونیلرك اسیری اولمقدن وانلره ظاهرا تذلل ومسکنت قیلمقدن عاقبة الامر صدرپهلوان اولدیلر وحق تعالی
فرعونی وانك توابعنی آب نیل‌ه غرق ایلیوب بونلر نجات بولدیلر بعض نسخه‌ده وزاسیری سبطاز ارباب شد واقع اولمشدر
بو تقدیرجه ارباب مالك وسید معناسنه اولور نته کم سبطیلر قبطیلرك بعد الغرق اموالنه واملاکنه مالك اولدیلر وسعادت
بولدیلر الحاصل بوکار دنیا لعب بازکونه در ومکر الهی برمحکم فرزین بندکبیدر که نتیجه‌سی مات وهلاك اولمقدر
بومرتبه‌ده حیله ایتمه وکندی فن وتدبیرکه اعتماد ایله کار اقبال وبختك کاریدر اگر حق تعالی سکا بخت ودولت روزی
قیلدیسه سنك کارك درست اولوب عاقبتك مات وهلاکدن قورتلور واکر بخت واقبالك یوغیسه فرزین بند مکری
دفع ایده میوب ولعب بازکونه‌یی تمییز قیله میوب بو دنیانك دولت ظاهره‌سنه مفتون وفریفته اولوب آخرتده مغبون
ومات اولورسن العیاذ بالله (مثنوی) برخیال وحیله کم تن تار را) که غنی ره کم دهد مکار را) مکر کن در راه نیکو خدمتی
تانبوت یابی اندر امتی * تاری خیال وحیله اوزره اورمه زیرا غنی اولان حق مکاره یول ویرمز نعم مکر ایله برایو خدمت
یولنده تا برامت ایچره نبوت بوله سن تارلغتده ارشه دیرلر بونده یا طاعت مراد اولور ویا خود افکار مراد اولور نبوت
اصلنده رفعت معناسنه در نبا ینبو دن کلور بعضلر نبینك اشتقاقی بوندن طوتوب نبی فعیل وزننده رفیع دیمکدر
دیمشلردر بعضلرده نبادن طوتمشلردر بو تقدیرجه خبرویریجی دیمك اولور بونده نبوت رفعت معناسنه اولمق اولیدر
اگرچه (الشیخ فی قومه کالنبی فی امته) حدیثنك مقتضاسنجه بر سبیل تشبیه شیخ اولان کمسه کندی قومی ایچره نبی کبی
اولمش ونبوت بولمشدر دینسه دخی جائزدر حاصل کلام وخلاصه مرام بویله دیمك اولور که تارکبی افکاری خیال
وحیله اوزره اورمه ویاخود تارکبی اولان طاعتنی خیال وحیله اوزره طوقومه زیرا غنی عن العالمین اولان حضرت حق
حیله کار ومکار اولنلره کندی قربنه وجنابنه یول ویرمز وانلری سعادت وکرامت مرتبه‌سنه ایرکورمز اگر مکر
ایلرایسك بر نیکو خدمتك طریقنده مکر ایله تا کم برامت ایچره رفعت وعزت بوله سن وشیخ اوله سن بر نیکو خدمتدن
مراد برمرشد کامله در وآنك راهنده مکر ایلمك نوجهله اولدیغنی بو بیتلرده بیان ایلیوب بیوررلر (مثنوی) مکرکن
تا وارهی از مکر خود * مکرکن تا فرد کردی از حسد * مکرکن تا کمترین بنده شوی * در کمی رفتی خداوندی شوی *
مکر وحیله ایله کندی مکرکدن کیرو قورتله سن مکر واهتمام ایله تا حسددن فرد وجدا اوله سن مکر ایله تا خدای
تعالینك ادنی بنده‌سی اوله سن وبنده نفس وهوا اولمقدن نجات بوله سن کمکده کیدرسك برخداوند اولورسن بومصرعده
فقره اول شرط معناسنی متضمندر وفقره ثانی اکا جزا اولور بعض نسخه‌ده حسد جیله واقع اولمشدر بو تقدیرا اوزره
مکر ایله تا جسد قیدندن فرد اوله سن ونجات بوله سن دیمك اولور حاصل کلام مکر ایکی قسمدر بری مکر حلال وبری مکر
حرامدر حرام اولان مکر اولدر که نفس کندی مشتهاسنه طالب اولمقده وهواسنه تبعیت قیلمقده وطاعت حقی ترك
ایلمکده مکر وحیله ایلیه بو مذمومدر وحلال اولان مکر اولدر عقل نفسه غالب اولمقده وترك هوا قیلمقده ونفسنك مکر
وحیله‌سندن نجات بولمقده ودخی حقد وحسددن واوصاف جسددن فرد وجدا اولمقده ودخی حق تعالینك ادنی
بنده‌سی اولمقده کمترلك ایچره کیدوب خداوندلك بولمقده وبونلر امثالی اولان اوصاف حسنه‌یی تحصیل قیلمقده مکر
وتدبیر ایلمك ممدوح ومقبولدر (مثنوی * روبهی وخدمت ای کرك کهن * هیچ برقصد خداوندی مکن) ایلك چون
پروانه در آتش بتاز) کیسه زان برمدوز وپاك باز) ای قوجه قورد روباهلغی وخدمتی هیچ خداوندلك قصدی اوزره ایلمه
لیکن پروانه کبی آتشه چاپ اول آتشدن برکیسه دیکمه وپاك باز اولمق بوقومك اصطلاحنده هرشیدن مجرد
اولمقدن عبارتدر وکیسه زان برمدوز بیورملری اندن برشیئ ادخار ایلمه دیمکدن کنایه‌در وآتشدن مراد بونده خدمت
وطاعت الهی اولور وروباهلقدن مراد مکر وحیله ایله اولان طاعت وسالوسلك وجابلوسلکله اولان خدمت اولور
حاصل کلام معنی بویله دیمك اولور دلکولکله وسالوسلکله اولان خدمتی ای کرك کهن هیچ خلق ایچره خداوند اولمق
نیتندن وشیخ ومقتدا ومرشد وپیشوا مرتبه‌سنی بولمق قصد وعزیمتندن اوتری ایلمه زیرا بویله خدمتك سکا حقیقتده
منفعتی یوقدر ولیکن پروانه کبی آتش خدمت وطاعت جانبنه عجله وسرعت ایله مع هذا اول خدمت وطاعتدن
برکیسه دیکمه یعنی ادخار ایتمه بلکه بوجمله‌یی پاك اویناوب کندی نفسك ایچون بونلردن حظ ویرمکدن ونفسکه
ذخیره قیلمقدن مجرد اولکه اصحاب خلوص ایلدکاری خدمت وطاعتدن کندی نفسلری ایچون برحظ ونصیب ادخار
ایلمشلر هرنه طاعت قیلدیلرسه انی کندی نفسلرینه اسناد ایلمکدن حذر ایلیوب اندن مجرد اولمشلردر نته کم
سلطان العارفین قدس الله سره العزیز بایزید حضرتلرندن منقولدرکه اوایل حاللرنده ایکی کره حج ایلمك میسر اولدقده

برکون برکمسه اول حضرته مقابل دیمشکه یا بایزید نه سعادتدر که ایکی کره بویله ورع وتقوی ایله حج ایلمك جنابکه
میسر اولدی اول حضرتك نفسی بوندن برمقدار حظ ایلدکده اول کمسه‌یه دیمشکه کل بنم ایکی حجمی سکا ایکی
اقچه‌یه بیع ایده‌یم آلورمیسن اول کمسه دخی جانمه منتدر دیوب بایزید حضرتلرینك ایکی حجنی ایکی اقچه‌یه صاتون
المش وبایزید حضرتلرینه ایکی اقچه ویرمش وبایزید حضرتلری اول ایکی اقچه‌یی اتمکه ویروب آنکله اتمك الدقدنصکره
اول اتمکی برقاچ کلابك اوکنه القا ایلیوب نفسندن اولقدر حظی دفع ایلمش وحضرت حقك جانبنه کمال فقر وفنا ایله
توجه وقصد ایلمشکه عشاق الهینك سلوکی فقر ایله وجمله‌دن تجرد ایتمکله حاصل اولور نته کم ابن فارض حضرتلری
بیوررلر (بیت) وتمتها بالفقر لکن بوصفه * غنیت فالقیت افتقاری وثروتی * فاثبت لی القاء فقری للغنا *
فضیله قصدی فاطرفت فضیلتی * مثنوی * زور را بکذار وزاری را بکیر * رحم سوی زاری آید ای فقیر *
زور وقوتی ترك ایله وزاریلکی طوت زیرا که رحم الهی زاریلك جانبنه کلور ای فقیر یعنی نفسك زور وتجلدنی ترك ایله
وشکسته وزار اولمغی طوت زیرا رحمت الهی ای فقیر صحیح شکسته وزار اولنلرك جانبنه کلور بو بولده وجودله اولان
طاعتك وانانیتله اولان عبادتك فائده‌سی اولمز وصورتی شکسته وزار وباطنی کبر وانانیتله وحظ نفسانیتله پر اولان
کمسه حضرت حقدن لطف واحسان بولمز (مثنوی) زاری مضطر تشنه معنویست * زاری سرد دروغ آن غویست
گریه اخوان یوسف حیلتست * که درونشان پر زرشك علتست * تشنه اولان مضطرك زاریلکی معنویدر
سرد دروغك زاریلکی غوینك لایقیدر یعنی شول کمسه که تشنه‌لکدن مضطر اوله وزاریلك قیله آنك زاریلکی
معنوی وحقیقیدر محل مرحمت اولان لطف واحسانه مظهر کلان زاریلك بوکونه زاریلکدر اما اول دروغ
اولان سرد زاریلك غوی اولان کمسه‌نك لایقیدر که کذب ایله ناله وزاریلك ایلرلیکن انك ناله وزاریلکی بارد اولوب
کمسه‌یه تأثیر قیلمز وجذب مرحمت ایلمز مثلا حضرت یوسف علیه السلامك برادرلرینك کریه وزاریلری
مکر وحیلتدر زیرا انلرك درونی یوسفه رشك وحسد ایلملرندن پر علتدر پس یوسف علیه السلام حقنده اغلملری
وزاریلك ایلملری بی معنی اولدی نته کم (وجاؤا اباهم عشاء یبکون) ایت کریمه‌سنك مفهومی اوزره حضرت یوسف
علیه السلامی غیابه جبه کندیلری ایله القا ایلدکلرندنصکره بابالرینه وقت عشاده اغلایجی اولدقلری حالده
کلدیلر ویوسفی متاعمز قتنده قویوب کیتدك قورد انی ییدی دیو نوحه وزاری قیلدیلر پس بونلرك بوکونه کریه وزاری ایلملری
بارد وکذب اولدی وبونلر محل مرحمتده ایلمدی نته کم دروغله اولان کریه‌نك نفعی اولمدیغنه وسبب مرحمت دخی
اولمدیغنه بوحکایه‌له تنبیه واشارت ایدوب بیوررلر (حکایت آن اعرابی که سك او از کرسنکی می مرد وانبان او پرنان
وبرسك نوحه میکرد وشعر می کفت ومیکریست وسر وروی میزد ودریغش می آمد که لقمهٔ از انبان بسك دادن
بو سرخ شریف اول اعرابینك حکایه‌سیدر که آنك کلبی اجلغندن اولدی حال بوکه آنك طغارجغی پر نان ایدی واول
اعرابی کلبك اوزرینه کریه ونوحه ایلردی وشعر سویلردی دخی اغلردی وباشنی ویوزنی دوکردی یعنی باشنه ویوزینه
اوروب ماتم ایلردی واکا حیف ودریغ کلوردی کلبه اول طغارجقدن براقمه ویرمك (مثنوی) آن سکی می مرد
وگریان آن عرب * اشك می بارید ومی کفت ای کرب * اول برکلب اجلغندن اولدی واول عرب کریان ایدی اشك
یاغدرردی وای کرب دیردی کرب کربتك جمعیدر کربت غم وغصه معناسنه‌در یعنی کلبك وفاتنه اغلردی وای غم وغصه
سنك زمانکدر کل دیو تفجع ایلردی * مثنوی) سائلی بکذشت وکفت این کریه چیست * نوحه وزاری تو از بهر کیست
اول حینده برسائل اورادن کچدی وعربی اول حالده کوروب بو کریه نه ندر دیدی سنك نوحه وفغانك کیمدن اوتوریدر
(مری) کفت در ملکم سکی بد نیك خو * نك همی میرد میان راه او) عرب ایتدی بنم ملکمده نیك خوی برکلب وار ایدی
ایشته یولك اورتاسنده اول کلب اولیور پس کلبك بعض خصایلنی عد ایلیوب دیدی * مثنوی * روز صیادم بد
وشب پاسبان * تیزچشم وصید کیر ودزد ران * کوندز صیادم کیجه پاسبانم ایدی تیز کوریجی وصید طوتیجی
وخرسز سوریجی ایدی * مثنوی * کفت رنجش چیست زخمی خورده است * کفت جوع الکلب زارش کرده است *
اول سائل ایتدی اول کلبك رنج ومرضی ندر زخم می یمشدر عرب ایتدی انی کلب آجلغی زار ایلمش وموته قریب قیلمشدر
* مثنوی * کفت صبری کن برین رنج وحرض * صابرانرا فضل حق بخشد عوض * اول سائل اکا تسلیه ایدوب
ایتدی بورنج وحرض اوزره بر صبر ایله زیرا صابرلره فضل حق عوض بغشلر کما قال الله تعالی (انما یوفی الصابرون اجرهم
بغیر حساب) حرض محنت وغصه‌دن اریمك وچوریمك درنته کیم سورهٔ یوسفده (حتی تکون حرضا اوتکون من الهالکین)
واقع اولمشدر (مثنوی) بعد از ان کفتش که ای سالار حر) چیست اندر دست این انبان پر * اندنصکره اول سائل اول
عربه دیدیکه ای حر وازاد اولان سالار وپیشوا سنك الکده بو پر وممملو انبان نه در یعنی ایچنده نه واردر (مثنوی)

كفت نان وزاد ولوت دوش من * مى كشانم بهر تقويت بدن * عرب ايتدى دون كيجه دن قالمش نان وزاد ولوتدر انى
بو بدنك قوتى وقوتى اولمقدن اوترى چكرم (م ى) كفت چون ندهى بدان سك نان وزاد) كفت تا اين حد ندارم مهر وداد
سائل ايتدى يا اول كلبه نيچون نان وزاد ويرمزسن عرب ايتدى تا بو حد وبو غايتده اكا مهر وعطا ايلمك طونمزم كه
اكا نان ويرم (مثنوى) دست ندهد بى درم در راه نان * ليك هست آب دو ديده رايكان * بولده درهمسز نان اله كلز
ليكن ايكى كوزلك آبى رايكاندر پس اتمك ويرمكدن بكا آب ديده لرى دوكمك آساندر ديدى (مثنوى) كفت خاك
بر سراى پر باد مشك * كه لب نان پيش تو بهتر ز اشك * اشك خونست وبغم آبى شده * مى نيرزد خاك خون بيهده) سائل
چونكم عربدن بو سوزى اشتدى اكا عتاب ايدوب ايتدى اى باد ايله پر اولان مشك طپراق سنك باشكه اب نان سنك
قتكده كوز ياشندن بهتردر كوز ياشنك قدر وقيمتى نه مرتبه ده در بيلمزسن وآنكندن حاصل اولديغنه واقف اولمزسن
اشك اصلنده خوندر وغم سببيله پر آب اولمشدر خاك بيهوده قانه دكمز خون بيهوده اعتبارسز قان ديمكدر بوندن مراد
اشك بيهوده در آنك اصل وسببى خون اولديغى اعتبار ايله سبب مسبب منزله سنه تنزيل اولنمشدر وكذلك بونده
خاكدن مراد دخى ناندر زيرا نانك اصلى وسببى خاك اولديغى اعتبار ايله بونده دخى سبب مسبب منزله سنده ذكر قيلنمشدر
وسبب ذكر اولنوب مسبب مراد اولنمشدر واهل تجربه ديمشلردر كه اشك ديده اصلنده خون جكردر هر باركه انسانك
قلبنه بر غم ويا خود غصه والم كلسه فواره درونى جوشه كتورر خون جكر دماغ جانبنه صعود ايدر واندن حدقه لره كلور
واول حدقه لرده بر خاصيت واردر كه درحال اول خونى آب شكلنه تبديل ايلر پس چشمك اطرافندن اول جكر خونى
آب شكلنده روان اولور پس سائل اول عربه ديديكه اى نادان كوز ياشى خود اصلنده جكر قانيدر غم والم واسطه سيله
آب شكلنده اولمش وظهوره كلمشدر اكرچه كوزدن ظهوره كلان دموع اصلنه نظرا بيهوده وبى قيمت قان كيبيدر
ليكن هر نه قدر انسانك قانى بى اعتبار وبى قيمت اولسه اصلى خاك اولان ناندن بهتردر اما سن احمق ونادانك قتنده
نتيجه غدا وطعامدن حاصل اولان كوز ياشندن وقاندن نان احب واوليدر * مثنوى * كل خود را خوار كرد
او چون بليس * پاره اين كل نباشد جز خسيس * اول عرب كنديننك كل وجودنى خور وحقير ايلدى ابليس كبى بو كلك
پاره سى خسيسدن غيرى اولمز بو مصرعده اولان كل لفظلرى ضم كافله در يعنى چونكم اول عرب
بخل وخسّتى سببيله كنديننك كل وجودنى ابليس كبى خور وحقير ايلدى بر كل عالى وشريف اولسه آنك جزؤى دخى
عالى وشريف اولور واكر بر كل دنى وخسيس اولسه آنك جزؤى دخى دنى وخسيس اولور چونكم اول عرب كنديننك
وجودنى بخل وخسّت سببيله دنى وخسيس ايلدى آنك كوزندن ظهور ايلين دموعكه آنك پاره سى وجزؤى كبيدر اول
دخى دنى وخسيس اولدى اكر آنك وجودى سخا ايله واوصاف حميده ايله عزيز وشريف اوليدى آنك وجودندن ظهوره
كلان جزؤلر دخى عزيز وشريف اولوردى بونده تنبيه بودركه بخل وخسّت صفتلرى انسانك وجودنك كليسنى ابليس
كبى خوار ودنى ايلر بعده اندن هر نه صادر وهر نه ظاهر اولسه اولدخى خوار ودنى اولور نته كم ابليس كنديسنى بذل
وجود ايتمكله وآدمه انقياد ايتمكدن منع ايتمكله خسيس ودنى ايلدى پس اندن هر نه طاعت ظهوره كلديسه
اولدخى خور وبى اعتبار اولدى شارحلر بو مصرع ثانيده اولان كلى كسر كافله طين معناسنه ظن ايليوب
محله مناسب اولمين معنالر ويرمشلردر ليكن بى معنادر اعتماد اولنمق جائز دكلدر (مثنوى) من غلام آنكه نفروشد
وجود * جز بدان سلطان بافضال وجود * چون بنالد چرخ يارب خوان شود * چون بكريد آسمان كريان شود *
بن اول كسه نك غلاميمكه وجودنى صاتميه اول افضال وجود له اولان سلطاندن غيرى يه چونكم اول اغليه آسمان
كريان اولور اول كسه چونكم ناله وافغان ايليه چرخ يارب خوان اولور يعنى حضرت مولانا همتى اعلا اولان كسه نك
حقنده بيوررلركه بن شول كسه نك همتنك غلاميمكه كلى وجودنى اول فضل وجود له موصوف اولان سلطان
حقيقتدن غيرى يه صاتميه وآنك طاعتندن ومحبتندن غيرى يه بذل وجود ايتميه پس بو علو همت وجود وسخاوت سببيله
بر مرتبه شرف وعزت بوله كه چونكم تذلل ايدوب كريان اولدقده سماوات سبع آنك حقنده كريان اوله لر وچونكم ناله
وانين ايليه بو چرخ انكچون حق سبحانه وتعالى يه يا ربى ديجى اوله وآنك كندى قومى ما بيننده عزت بوله لر اول كسه لركه
حق تعالى يه اطاعت ايتمكله برحال واسطه سيله ذلته دوشوب بكا ايلسه لر آسمان وزمين انكچون بكا ايلدكلرينه
بو حديث صحيح دلالت ايلر كه ابو هريره رضى الله عنه حضرتلرى روايت بيورمشلردر (قال صلى الله عليه وسلم بكت
السموات السبع ومن فيهن ومن عليهن والارضون السبع ومن فيهن ومن عليهن لعزيز ذل وغنى افتقر) اما شول كسه لركه
راه طاعتده بذل وجود قيلميه لر وحضرت حقله آشنا اولميه لر ومؤمن وموحد اولنلرك مرتبه سن بولميه لر انلر حقنده
حق تعالى فما بكت عليهم السماء والارض وما كانوا منظرين بيوردى (مثنوى) من غلام آن مس همت پرست *

كو بغير كيميا نارد شكست * دست اشكسته بر آرد در دعا * سوى اشكسته پرد فضل خدا * بن اول همت پرست
اولان مسك غلاميم كه اول مس كيميادن غيرى يه شكست كتورميه حين دعاده حق تعالى حضرتنه شكسته ال قالدرر
زيرا خدانك فضلى شكسته جانبنه اوچار كيميادن مراد بونده عشق ومحبت ويا خود علم وحكمت ويا خود شيخ صاحب
هدايت اولوركه بو جمله سى حقير ودنى اولنلرى تبديل ايدوب عزت وشرفه واصل ايدرلر يعنى بن شول همت عالى طالبى
اولان مس كبى مرتبه سى حقير ودنى اولان كسه نك غلاميم كه اول كسه اكسير اعظم كبى اولان عشق الهيدن ومرشد
ربانيدن غيرى يه شكستلك كتورميه وكنديني منكر اولمق مرتبه سنه يتورميه اى طالب كمال اولان وانعام وافضال
حقه رغبت قيلان كسه حق تعالى حضرتلرينه دعا ايلمك وقتنده الكى شكسته اسكله بو قاروقالدرر زيرا حق تعالى
حضرتلرينك فضل وكرمى شكسته لر جانبنه كلور (انا عند منكسرة القلوب) حديث شريفى دخى بو معنايى مؤيد اولور
* مثنوى * كر رهايى بايدت زين چاه تنك * اى برادر رو بر آذر بى درنك * اكر سكا بو تنك اولان چاهدن خلاص
اولمق كركسه اى برادر آذرا اوزره بى درنك كيت چاه تنكدن مراد بو سفلى اولان دنيادر وآذردن مراد محبت خدا
وطاعت حضرت مولادر وخلاصه كلام بودركه اكر بو چاه تنك كبى اولان دنيادن سكا خلاص اولمق كرك ايسه اى
برادر بونك آب كبى اولان نعمت ولطافتندن آبى اولوب واعراض قيلوب آذر محبت وآتش شوق ومحنت اوزره يورى
تاكم عالم اعلايه واصل اوله سن وآب حياتى نوش قيله سن ومكر نفسدن نجات بوله سن (مثنوى) مكر حق را بين ومكر
خود بهل * اى ز مكرش مكر مكاران خجل * چونكه مكرت شد فناى مكر رب * مى كشايى يك كمينى بو العجب *
كه كمينه آن كمين باشد بقا * تا ابد اندر عروج وارتقا * حق تعالينك مكرنى كور وكندى مكريكى قواى مرد عاقل انك
مكرندن مكارلرك مكرى خجل وشرمسار در چونكم سنك مكرك مكر خداده محو وفانى اولدى كندى جانبكه
بر بو العجب كمين آچرسنكه اول كمينك مكرى مكر خداده كمينه صفتى ايله بقادر تا ابد عروج وارتقاده در مكر حقدن مراد
بونده تدبير الهى اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه اى برادر حق تعالى حضرتلرينك سنك خصوصكده اولان تقدير
وتدبيرنى كور وكندى تدبير وحيله كى اسقاط ايله اى كسه اول اللهك تدبير وتقديرنده مكارلرك مكرى ومدبر اولنلرك
تدبيرى شرمسار وخجلدر كه بر مكارك مكرى وبر مدبرك تدبيرى تقديرنه مخالفت قيله مشدر پس كندى تدبيرلرى
مغلوب اولديغندن خجل وشرمسار اولمشلردر چونكم اى بنده عاقل سنك فن وتدبيرك رب العالمينك تدبير وتقديرى
فانى اوله وسكا آنك تقديرى هر وجهله خوش كله وكندى جانكك تدبير ومكرنى قويوب آنى وكيل ومدبر اتخاذ ايله
بو العجب بر بوصى آچرسن وبر دفينه فتح ايلرسن كه اول مفتوح اولان كمينك كمينه صفتى ابد الابادده دك عروج وارتقاده
باقى اولمقدر اول دكلدركه كاهى تنزل وتدنيده باقى اوله سن سكا بر دفينه فتح اولوركه آنك عجايب وغرايبنه وبدايع
ولطايفنه نهايت اولمز همان شوندن قياس ايله كه انك ادنى شيئى ابد الابادده دك عروج وارتقا ايجره باقى اولمق اوله پس اعلى
اولان شيلرى نه اولمق لازم كلور بوندن فهم ايله اما اكر بو دولته بر مقدار نائل اولورسك وبو دفينه دن حظ ولذت الورسك
كركدركه خود بين وخود پسند اولميه سن وچشم نفسانيتله كنديكه نظر قيلميه سن همان دمكه خود بين اوله سن
وچشم انانيتله كنديكه نظر قيله سن اول دولتى الدن كيدررسن كنديكى خائب وخاسر قيلورسن (در بيان آنكه هيچ چشم
بدى ادمى را چنين مهلك نيست كه چشم پسند خويشتن مكر كه چشم او مبدل شده باشد بنور حق وخويشتن او بى
خويشتن شده باشد كه بى يسمع وبى يبصر) بو سرخ شريف آنك بيانده دركه هيچ بر بد چشم ادمى انجلين مهلك دكلدركه
كنديننك چشم پسندى انى هلاك ايدر يعنى بد چشملرك سوء نظرى اكرچه آدمى مهلكدر ليكن اول مرتبه
مهلك دكلدركه آدم كندوبى بكنمك كوزيله وجودنه نظر ايليه كنديننك چشم پسندى انسانى چشم بد اولنلرك سوء
نظرندن دخى زياده مهلك اولور ديمك اولور مكر كه اول كسه نك كوزى نور حقله مبدل اولمش اوله وهر نه ييره نظر ايلرسه
نور حقله نظر قيله وينظر بنور الله مرتبه سنى بوله وانك كنديلكى كنديلكسز اولمش اوله يعنى وجود موهومى فنا
بولمش اوله كه بى يسمع وبى يبصر مرتبه سنى بوله نته كم حق تعالى حديث قدسى سنده بيوردى انا سمعه الذى يسمع بى
وبصره الذى يبصر بى الى اخر الحديث وبو حديث شريفك شرحى وتحقيقى جلد اولده وجلد ثانيده چوبان حكايه سنده
ودخى بعض مواضعده مرور ايلمشدر (مثنوى) پر طاوست مبين وپات بين) تا كه سوء العين نكشايد كمين * كه بلغزد كوه
از چشم بدان) پر لقونك ازنى بر خوان بدان * سوره نونك آخرنه اشارتدر روايت اولنوركه بنى اسد قبيله سنده مجرد
عيانون وار ايديكم بر كسه يه نظر ايتسه لر وجودنى هلاك ايدرلردى پس انلردن بريسنى كفار رعايت ايدوب كتورديلر تاكم
حضرت نبى مكرم صلى الله عليه وسلمه نظر ايده سن بر كون اتفاق اول حضرت عليه السلامه راست كلوب نظر شومله
نظر ايلدكده واول حضرتك قدم مباركارى لغزيده اولوب ازقالديكه خاكه برابر اوله لر پس بونك سببين تفكر ايلدكده

بو آیت کریمه نازل اولدیکه (وان یکاد الذین کفروا لیزلقونك) ان مثقله دن مخففه در لیزلقونك نك لامی ا كادلات ایدر یكاد
افعال مقاربه دندر یقرب معناسنه تقدیر کلام تحقیقا قریب اولدیکه انلرکه کافر اولدیلر سنك قدم مبارکك مکانندن
ازاله ایدوب سنی هلاك ایده لر ازلاق طاییندرمغه دیرلر (بابصارهم) ابصار شوم کوزلریله برحدیثده بیورلرکه
ان العین تدخل الرجل القبر والجمل القدر وبر حدیثده دخی ان العین حق بیوررلر حفظنا الله وایاكم من عین الکمال
(لما سمعوا الذکر) اول وقتده که قرآنی استماع ایده لر بونلرك بعض عداوتلری منبعث اولور (ویقولون انه لمجنون) اول
سلطان ما عرفنا کك اعمال واحوالن ادراك ایده مدکلرندن حاشا دیرلر دیکه تحقیقا اول محمد مجنوندر وما هو الا ذکر
للعالمین اول قرآن دکلدر الا ذکر در عالمیانه ویاخود اول محمد دکلدر الا شرف در عالمره پس معنای بیتین شریفین اولدرکه
سن طاوس پرکه نظر ایلمه ویایکی کوربوهم وجه درسنك طاوس قنادیکه نظر ایلمه وایاغکه نظر ایله تا کم سوء العین کمین
اجیه زیرا بدلرك کوزندن طاغ بویله ثابت وراسخ ایکن طاینور بو معنایه دلیل استرسك حضرت قرآندن یزلقونك
آیتنی اوقو بیل یعنی ای دولت وسعادت دنیویه ایله ویاخود اعمال وطاعت اخرویه ایله طاوس کبی کندیسنی مزین
ایلین کمسه زینت ظاهره واوصاف حسنکه باقوب مغرور وخودپسند اولمه بلکه پای طاوس کبی اولان چرکین
صفتلرك وزشت اولان حاللرك کور تا کم برامن نظرسکا بوصواجیه وبد چشملرك شر وضرری سنك وجودکه کچمیه
زیرا طاغلر بویله راسخ ومستحکم ایکن بدلرك کوزندن یرندن زائل اولورا کر بو معنایه دلیل استرایسك حضرت رب جلیلك
کلام مجیدندن لیزلقونك بابصارهم ایت کریمه سنی قرأت ایله وبونك سر ومعناسنی برخوش بیل که بد چشملرك
شر وضررلری حضرت سلطان الکونینی یرندن طیرندردی سائر کمسنه یه نیجه تأثیر ایلمك کرك بوندن قیاس ایله تا کم
بو معناره اشارت ایدوب بیوررلر * مثنوی * احمد چون کوه لغزید از نظر * در میان راه بی کل بی مطر * در عجب
درماند کین لغزش ز چیست * من نه پندارم که این حالت تهیست * تا بیامد آیت واگاه کرد * کان ز چشم بد رسیدت
در نبرد * کوه راسخ کبی احمد قوی برنظردن طیرندی بی کل بی مطر اولان یولك اورتاسنده یعنی یولده چامور ویغمور یوق
ایکن اول قوت وقدرت صاحبنك یول اورتاسنده مبارك قدملری طیرندی اول حضرت عجبده قالدی بویله دیوکه
بو لغزش یعنی طیرنمق ندندر ظن ایلمزمکه بو حالت تهیدر یعنی حکمتدن خالی دکلدر بهرحال بونك برسر وحکمتی واردر
عجب بونك سری نه اوله دیو تعجبده وتفکرده قالدی حتی حق جانبندن آیت کریمه کلدی واول حضرتی بونك سرندن
اگاه وخبردار ایلدی وبویله بیوردیکه اول لغزش کفارك سکا بد چشملرندن وجنك وعداوتلرندن ایرشدی تا کم آیت
کریمه ایله خبر وبردی (مثنوی) کربدی غیر از تو در دم لا شدی * صید چشم وسخرهٔ افنا شدی * لیك آمد عصمتی دامن
کشان * وین که لغزیدی بدان بهر نشان * عبرتی کیر اندران که کن نکاه * برك خود عرضه مکن ای کم ز کاه * ای
حبیم اکر سندن غیری اولیدی فی الحال لا اولوردی چشم بدك صیدی وافنا واهلاکك سخره وزبونی اولوردی ولیکن
اول حالده بنم عنایتمدن سکا دامن کشان برعصمت کلدی والله یعصمك من الناس موجبنجه سنی اول ناسك شرلوسندن
محفوظ ومصون ایلدی وبو که یول اوزره طیرنمق نشاندن اوتری ایدی یعنی یولده سنك قدم مبارکك طیرنمسی بد چشمك
تأثیر ایلسنه علامت ونشان اولمقدن اوتری ایدی تا بیله سنکه بد چشمك بو مرتبه تأثیری وضرری واردر پس ای اهل
نظر بو حالتدن برعبرت طوت اول کوهه نظر ایله یعنی اول حضرت برکوه پرسکوه کبی ثابت وراسخ ایکن بونلرك شوم
اولان نظرندن بو مرتبه طیرنمق لازم کلیجك بوندن سن برعبرت ال ای صمان چوپندن ناقص کندی برك کاه قدر اولان
قدرتکی وصنعتکی خلقه عرض ایلمه که انلرك سوء نظری سکا تأثیر ایلمیه (تفسیر (وان یکاد الذین کفروا لیزلقونك
بابصارهم) بو محل بو آیت کریمه نك تفسیریدرکه معنای شریفنی نظمه کتوروب بیوررلر * مثنوی * یا رسول الله دران
نادی کسان * میزنند از چشم بد برکرکسان * از نظر شان کلهٔ شیر غرین * واشکافد تا کندان شیر انین * یا رسول
الله اول مجلسده کفاردن بعض کمسه لر واردرکه چشم بددن کرکسلر اوزره اورورلر یعنی کفار ما بیننده بعض شوم نظرلو
کمسه لر واردرکه هواده اوچان وپرواز اوروب کچن کرکسلره چشم بدلری اورورلر وانلری زمینه دوشوررلر انلرك سوء
نظرندن غرین اولان قفلان ارسلانك کله سی یاریلور حتی اول شیرانك وجعندن انین وفغان ایلر غرین قفلان معناسنه در
(مثنوی) برشتر چشم افکند همچون حمام * وانکهان بفرستد اندر پی غلام * حام کبی شتر اوزره کوز براغورلر
واندن صکره اردنجه غلام کوندررحام موته دیرلر یعنی اول کفره دن بعض بد چشم کمسه لر واردرکه فرضا موت کبی
بر دوه یه نظر براغورلر اندن صکره اول دوه نك اردنجه غلام کوندرروا کا بویله دیر * مثنوی * که برو زین ان اشتر بخر *
بیند اشتر را سقط اوراه در * که یوری بو شترك شحم ولحمندن صاتون ال اول غلام اشتری یولده سقط کوروریعنی دوشمش
اولمش بولور راه درراه تقدیرنده در (مثنوی) سر بریده از مرض آن اشتری * کو بتك با اسب می کردی مری * اول

برعظیم

برعظیم اشتر مرضدن باشی کسلمش که اول اشترك وحمله ده اتله اونکه کولك ایدوب همسرلك ایدوب یعنی اتله برابر
یوروردی بو مرتبه قوی وتیزرو ایکن انك سوء نظرندن درحال ساقط اولوب باشی کسلوردی (مثنوی) کز حسد وز چشم
بد بی هیچ شك * سیر وکردش را بکرداند فلك) زیرا هیچ شك وشبهه سز حسددن وچشم بددن فلك سیر وکردشنی دوندرر
یعنی حسدك وچشم بدك شول مرتبه تأثیری واردرکه اکر فلك اوزره واقع اولسیدی فلك سیر وکردشنی دوندرمك قابل
اولوردی * مثنوی * آب پنهانست ودولاب اشکار * لیك در کردش بود آب اصل کار * مثلا آب پنهاندر ودولاب
اشکاردر لیکن کردشده آب کارك اصلیدر یعنی حق تعالینك سوء قضاسی فی المثل آب کبیدر وبد چشم اولان عیانلر
دولاب کبیدر ولیکن دولابی دوندورن وکاری اشلین آب درکذلك حق تعالینك سوء قضاسی بو بد چشملرك وجودندن
کارکر اولور وبونلری کندی یه آلت قیلور وخلق عالم بو بد چشملری کوروب فلانك فلانه کوزی دکدی دیرلر اما عارف
حقیقت بین مؤثر حقیقی قضاء الهی ایدوکنی بیلور الحاصل بو ناس ما بیننده بد چشم اولنلر سوء قضانك مظهرلریدر
وبونلرك خلافی هر نقدر حسن نظر صاحبی کمسه لر وار ایسه انلر حق تعالینك حسن قضاسنك مظهرلریدر (مثنوی
چشم نیکو شد دوای چشم بد) چشم بد را لا کند زیر لکد * چشم بدك درمانی چشم نیکو اولدی زیرا چشم نیك چشم
بدی دپمه سی التنده لا ایلر یعنی برشیء دفع ایتمز الا اول شیئك ضدی چونکم چشم بدك ضدی چشم نیك اولدیسه بدك
شر وضررنی دفع ایلمز الا برحسن نظر صاحبینك نظر شریفی چون برکمسه یه عین اصابت ایلسه اول مصابه اولی اولان
درمان برحسن نظر صاحبنك حضورنه ایلتوب انی انك نظرنه وخیر دعاسنه مظهر قیلمقدر (مثنوی) سبق رحمت
راست اودر رحمتست * چشم بد محصول قهر ولعنتست * رحمتش برنقمتش غالب شود * چیره زان شد هر نبی برضد
خود * غضب اوزره سبقت رحمت ایچوندر واول چشم نیکو رحمت الهیه دندر اما چشم بد خشم ولعنتك محصولیدر
حق تعالینك رحمی نقمتی وغضبی اوزره غالب اولور واول سببدن هر نبی کندینك ضدی اوزره غالب اولدی سبقت
رحمتی علی غضبی حدیثنك موجبنجه حق تعالینك رحمتی غضبی اوزره غالب اولمش وسبقت قیلمشدر پس چشم نیکو
حق تعالینك لطف ورحمتنك اثر ومحصولیدر وچشم بد حق تعالینك قهر ولعنتنك اثر ومحصولیدر پس اول اللهك
لطف ورحمی نعمت وغضبی اوزره عاقبت غالب اولور انکیچون هر نبی کندی ضدینك اوزرینه غالب اولدی * مثنوی
کو نتیجهٔ رحمتست وضد او * از نتیجهٔ قهر بود آن زشت خو * زیرا اول پیغمبرلر رحمت الهیه نك نتیجه سیدر وانك
ضدیدر اول زشت رو حق تعالینك نتیجهٔ قهرندندر چونکم حق تعالینك لطف ورحمی قهر وغضبنك اوزرینه غالب
وسابق اولدیسه اول لطف ورحمتك نتیجه واثرلری اولان پیغمبرلر دخی مهر وغضبك اثرلری اولان کفره وبدنظرلر
اوزره غالب وسابق اولورلر پس ینه تکرار انسانك وجودنده اولان طاوس صفتك تقریرینه شروع ایدوب
بیوررلر (مثنوی) حرص بط یکتاست این پنجاه تاست * حرص شهوت مار ومنصب اژدهاست * حرص بط از شهوت
حلقست وفرج * در ریاست بیست چندانست درج * بطك حرصی برقاندر بو طاوسك حرصی اللی قاندر زیرا شهوت
حرصی مار در ومنصب اژدهادر قازك حرصی حلقك وفرجك شهوتیدر اما جاه وریاستده یکرمی اولقدر حرص مندرجدر
بطدن مراد اکل وشربه وجماعه حریص اولان کمسنه لر اولور بو صفتلو کمسه نك حرصی واردر ولیکن برقات کبیدر
وطاوسدن مراد اصحاب منصب وریاست اولور بونلرك حرصلری وقباحتلری اولکی یه نسبت اللی قات زیاده اولور
زیرا انلرده کبر وعجب وتفاخر وتکاثر وبونلر امثالی اوصاف ذمیمه واخلاق ردیه نك نهایتی اولمز انکیچون طالب زینت
ومائل ریاست اولان کمسه لرك قباحتی اکل وشربه وشهوته مائل اولان کمسه لرك قباحتندن زیاده اولور زیرا بط سیرت
اولان کمسه نك حرصی انجق اکل وشهوتندن وبوایکیسنك مقتضیاتندندر اما ریاستده حرص نفسانی وشهوات جسمانی
یکرمی اولقدر مندرجدر پس بونك قباحتی اولکی مرتبه ده اولاندن زیاده یکرمی قاتدر انکیچون حضرت نبی علیه
السلام المال حیة والجاه اضر منه بیورمشدر (مثنوی) از الوهیت زند در جاه لاف * طامع شرکت کجا باشد معاف)
وات آدم زاشکم بود وباه * وان ابلیس از تکبر بود وجاه) زیرا جاهده الوهیتدن لاف اورر شرکت طامعی اولان کمسه قچن
معاف اولور حضرت آدمك زلت وکناهی شکمندن وجماعندن اوتری اولدی وابلیسك عصیانی تکبرلکدن وجاهدن
اولدی باه باء عربیله جماع معناسنه در پاه پاء عجمی ایله آتش معناسنه در یعنی ریاست وجاهده قباحت ومخافت انکیچون
قاتدرکه جاه ومنصبده اولان کمسه کبر وعظمتندن ونخوت وحکومتندن وبونك امثالی اولان صفتدن لاف
اوررکه فی الحقیقه بو صفتلر حضرت اللهه مخصوصدر کما قال الله تعالی الکبریاء ردائی والعظمة شعاری فمن نازعنی فیهما
ادخلته ناری ولا ابالی پس کبر ونخوت وحکومت وعظمت صفتلریله موصوف ومائل اولمق حق تعالی یه مخصوص
اولان صفتلره مشارکت قیلمق وشرکت حقه طامع ومائل اولمق کبیدر وطامع شرکت اولان ایسه معفو ومغفور اولمز

كما قال تعالى ان الله لا يغفر ان يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء اما كبر وكلو واسطه سيله عاصى اولان مغفرت
ورحمته قريب اولور وتوبه ايلدكده ذنب اشلين مطيع ومنقادلر مرتبه سنى بولور نته كم حضرت ادم عليه السلامك زلت
وخطاسى بطننك وفرجنك مشتهاسندن اوترى اولدى يعنى حقك سوزنى طوتمدى واكل كندم ايتدى اما اول
ابليسك ذاتنه لايق اولان معصيت ومخالفت كبردن ومنصبدن اولدى (مثنوى) لاجرم اوزود استغفار كرد * وان لعين
ازتوبه استكبار كرد * حرص حلق وفرج هم خود بدركيست * ليك منصب نيست ان اشكستكيست * بيخ وشاخ
آن رياست را اكر * باز كويم دفترى بايد دكر) لاجرم حضرت آدم عليه السلام فورى استغفار ايلدى اول لعين شيطان
توبه دن استكبار ايلدى حلقك وفرجك حرصى خود هم بدركلكدر ليكن منصب اولميه اول اشكسته لكدر اول رياستك
بيخ وشاخنى اكر كبروسويليم بر غيرى دفتر كرك حاصل كلام اولدركه حضرت آدم عليه السلامك زلتى چونكم شكمندن
اوترى اول زلتده اولقدر قوت اولمديغنه بناء على الفور استغفار ايلدى حق سبحانه وتعالى اكا عفو ومغفرت قيلدى
اما ابليسك جرم وخطاسى چونكم رياست وكبر وانانيت جهتندن اولدى اول لعين توبه دن استكبار قيلدى پس مظهر
قهر الهى اولدى نعم كبر وكاونك حرصى دخى اكرچه بدركلك وقباحتدر وليكن منصب دكلدر اول حلق وفرجك
حرصى دخى اكرچه اشكسته لكدر بويله ديمك دخى جائزدر ليكن اول منصب دكلدر شكسته لكدر يعنى شهوت حلق
وفرجده اول منصبده اولان بوقدر شكسته لكدر پس شهوت حلق وفرج مضرت منصبدن اقلدر والحاصل
اول رياستك اكر اصلنى وفرعنى كبروسويله يجك اولورسم بوندن غيرى مستقل بر كتاب آخر تصنيف ايلمك كركدر زيرا آنك
مضرتنه نهايت يوقدر (مثنوى) اسب سركش را عرب شيطانش خواند * نى ستورى را كه در مرعى بماند * شيطنت
كردنكشى بد در لغت * مستحق لعنت آمد اين صفت * سركش حرون اسبه عرب مكندينك لساننده اكا شيطان
ادقودى اول برستوره شيطان ديمديكه اول ستور مرعاده قالدى لغتده شيطنت كردنكشلك اولدى بو صفت لعنته
مستحق كلدى عرفده ناس وجن دن وحيواندن متمرد اولنلره شيطان ديرلر تشيطن الرجل ديرلر قچن بر رجل متمرد
وسركش اوله پس اسب سركشه دخى عرب متمرد اولديغيچون شيطان ديرشول اسبه ديمزكه مرعاده قاله وسركش
اولميوب مطيع ومنقاد اوله والحاصل كلام لغت عربده شيطنت كردنكشلك اولدى وسركش اولوب متمرد
اولديغيچون شيطان دينلدى بو سركشلك صفتى لعنته مستحق كلدى وتكبر اولدى سركش اولنلر رحمت الهيه دن محروم
اولدى * مثنوى * صد خورنده كنجد اندر كرد خوان * دو رياست جو نكنجد در جهان * ان نخواهد كين بود بر پشت
خاك * تا ملك بكشد پدر را ز اشتراك * سفره نك اطرافنده يوز طعام يجى صغار ليكن ايكى رياست جو جهانه صغمز
ورياست جو استمزكه بو خاك اوزره اوله تا پادشاه اشتراكدن اوترى كنديننك پدرنى قتل ايلر يعنى رياست جوى اولمين وتكبر
وتفرد قيلمين كسه لردن نيجه يوز كسه بر سفره يه بلا غرض محبت واتحاد له اوتورمغه قابل اولور وليكن ايكى رياست
طالبى اولان كسه جهانه صغمز وبرى برنى استمز اول بريسى بو برآخرنى استمزكه روى زمينده موجود اوله ودولت
وعزت بوله دخى اول برآخرنى بويله استمز حتى نيجه ملك زاده اولمشدر سلطنت ومملكتده پدرينك اشتراكى ايله مسنددن
اوترى پدرنى اولدرر ونيجه پادشاه دخى اولوركه كندى پسرنك مملكت وسلطنتده اشتراك ايلمسى خوفندن اوترى
پسرنى اولدرر * مثنوى * ان شنيدستى كه الملك عقيم * قطع خويشى كرد ملكت جو زبيم * كو عقيم است وورا فرزند
نيست * همچو آتش با كسش پيوند نيست * انى اشتمش سن دركه الملك عقيم ديمشلردر ملك جو اولان كسه خوفندن
قرابتى قطع ايلر زيرا اول ملك عقيم درواننك فرزندى يوقدر آتش كبى كسه يه اول ملكك پيوند واتصالى يوقدر عقيم
طوغورمز عورته ديرلر آخرى وصوكى اولمين شيئه دخى عقيم ديرلر نته كم يوم قيامته يوم عقيم ديديلر كه اندن صكره بر كون
دخى اولمديغى ايچون وقطع معناسنه دخى كاورنته كم حديثده تعقيم الرحم واقع اولمشدر تقطعها معناسنى ويرمشلردر
والملك عقيم قولى ضروب امثالدندر كلام حكمادر انكيچون عقيم ديديكه صاحب ملك اولان كسه نك اكثر صوكى
يوقدر واولادنى قتل ايتمكله نسل مزقالور وخوفندن قطع رحم وقرابت قيلورنته كم بو معنالره اشارت ايدوب يوررلر
اى رياسته مائل اولان كسه الملك عقيم قولنى اشتمش سندر انكيچون ملكه عقيم ديديلر كه ملكت جو اولان كسه
خوفندن ارحامى وقرابتى قطع ايديجى اولدى چونكم ملك ملكت جو اولان كسه نك قطع رحم وقرابت ايلمسنه
سبب اولدى بو اجلدن عقيلك ملكه اسناد اولندى زيرا اول ملك ملكت جو اولان كسه نك قرابتنى قطع ايديجيدر
پس انك فرزندى اولمز ملك حدذاتنده بر آتش كبيدر بر كسه يه قرابت واتصالى اولمز هر قنغى كسه اكا قريب اولسه آنك
خاصيتندندر كه آتش كبى انى احراق ايلر (مثنوى) هرچه يابد او بسوزد بردرد * چون نيابد هيچ خود را ميخورد * هيچ
شو وارو نوازدندان او) رحم كم جو ازدل سندان او) اول ملك هرنه يى بولورسه يقار برتار چونكم يقاجق هيچ نسنه بولميه

كندوبى برتار هيچ اول سن انك دندانندن قورتل انك سندان كبى اولان سخت كوكلندن مرحمت ديلمه يعنى آتش مثالنده
اولان ملك هر نه كه كندينك مزاجنه مخالفت قيله وآتش طبعنى مشتعل وموقد اوله انى احراق ايلر چونكم بر يقاجق
شى بولميه النار تأكل نفسها ان لم تجد ماتأكله مفهومى اوزره نار كبى كندى نفسنى برتار غضبى منطفى اولور لازم
كلديكه اى قرب سلطانده اولان وانكله الفت ومقارنت قيلان كسه سن هيچ اول ودنيايى ودولت طمعنى ترك ايله انك
غيظ وغضبى ديشندن قورتله سن انك سندان كبى غليظ اولان قلبندن مرحمت وشفقت استمه كه انلرك قلبنده مرحمت
بولنمز (مثنوى) چونكه كشتى هيچ از سندان مترس * هر صباح از فقر مطلق كير درس * چونكم هيچ وفانى اوله سن
سنداندن خوف ايلمه هر صباح فقر مطلقدن درس طوت فقر مطلقدن مراد ظاهرا برشيئه مالك اولميه سن وباطنا
فقير اولمقدر والفقير لا يملك ولا يملك قولنك مفهومى بولمقدر ظاهرا برشيئه مالك اولميه سن وباطنا دخى بر مرتبه يه وجود
ايلمكدن عبارت اولور يعنى چونكم سن هيچ وفانى اوله سن سندان كبى غليظ اولان سلطانلردن قورتله هر صباح
فقر وفناى مطلقدن استفاده ايله تا كم دولتك وسلاطينك ضررندن امين اوله سن والمفلس فى امان الله ديدكلرى
قولك سرنى وحقيقتنى بوله سن (مثنوى) هست الوهيت رداى ذو الجلال * هر كه در پوشد برو كردد وبال * الوهيت
حضرت خدانك رداسيدر هركيم كه اول ردايى كيه اكا وبال اولور يعنى كبر وعظمت الوهيته مخصوصه اولان صفتلردر
هرشول كسه كه دنيا ملكنه مغرور اولوب تعظم وتكبرلك ايلسه لسان حال الله الوهيت دعواسن ايلمش اولور كبر
وعظمت وعزت الوهيت حضرت حقك رداسى وازار وشعارى كبيدر هركيمكه بو صفتلرى كيسه اكا وبال عظيم
اولور ونار جهنمه مستحق اولور كما قال تعالى فى حديثه القدسى الكبرياء ردائى والعظمة ازارى فمن نازعنى فى واحد
منهما قذفته فى النار رواه احمد وابو داود عن ابى هريرة وفمن نازعنى فى شئ منهن عذبته رواه ابو سعيد الخدرى وقال الله
تعالى فى حديث آخر الكبرياء ردائى فمن نازعنى فى ردائى قصمته رواه ابو هريرة (مثنوى) تاج ازان اوست آن ما كمر *
واى او كز حد خود دارد كذر * فتنه تست آن پر طاوسيت * كاشتراكت بايد وقدوسيت * تاج انك لايقيدر وبزم
لايقمز كردر واى اكاكه كندينك حددندن كذر طوتدى تاج سلطنتدن عبارتدر وكمر خدمت وعبوديتدن كنايتدر
يعنى عظمت وسلطنت اول پادشاه حقيقتك لايقيدر وبزكه خالص ذليلدن مخلوق اولمش بندلرزبزه لايق اولان خدمت
وعبوديتدر واى اول كسه نك حالنه كه كندى حدنى بلميه وطورندن كذر قيله لطف ورحمت اول كسه يه كه مقدارنى بيله
وطورندن تجاوز قيلميه كما قال عليه السلام رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره بوسنك طاوسه منسوب اولان
پرلك سنك فتنه كدر بودخى جائزدركه طاوسده اولان ياء مصدريه اوله وبويله دينه كه بوسنك طاوسلغك فسادى
سنك فتنه كدر زيرا بو حالده سكا اشتراك وقدوسلك كركدر يعنى بو ملك وسلطنت ودولت وزينت كه فى المثل سكا طاوسك
منقش اولان پرلرى كبيدر بو سكا فتنه عظيمه در زيرا كه بو حالتده سكا خدا ايله اشتراك ايلمك لازم اولور ونفسكى سائر
ناسدن تقديس وتزكيه ايلمك لازم كلور بو خود عظيم عصياندر ولهذا بو زينت وملكت صورى صاحبنه عظيم
فتنه وامتحاندر مكر شول كسه لره دكل كه حضرت سليمان عليه السلام كبى انا المسكين اجالس مع المساكين ديه
وبين الناس كمال عدالتله عدالت ايليه وقلبندن حب زينت ورياستى اخراج ايليه ونفسنده اصلا كبر وعظمت وعزت
ونخوت صفتلرى اولميه (قصه آن حكيم كه طاوسى را ديد كه پر زيباى خود را ميكند بمنقار ومى انداخت وتن خود را
كل وزشت مى كرد از تعجب طاوس را پرسيد كه دريغت نمى آيد كفت مى آيد اما پيش من جان از پر عزيزترست واين عدوى
جان منست * بو سرخ شريف اول حكيمك قصه سيدر كه بر طاوسى كورديكه منقاريله كندينك خوب وزيبا اولان
قنادنى قوپارردى ويبانه اتردى وكندينك تن وجسمنى كل وزشت ايلردى حكيم تعجبندن طاوسه سؤال ايلديكه
سكا دريغ كلمزمى يعنى بو زيبا قنادلرى يولوب اتارسن حيف ودريغ دكلميدر طاوس ايتدى حيف ودريغ كلور اما بنم
قتمده جان پروبالدن عزيزرك ومقبولركدر وبو پروبال بنم جانمك دشمنيدر زيرا پرمدن ايچون جانمه قصد ايدوب بنى
هلاك ايلرلر (مثنوى) پر خود ميكند طاوسى بدشت * يك حكيمى رفته بود انجا بكشت * بر طاوس صحراده كندينك
قنادنى قوپارردى بر حكيم اول جانبه كشت وكذشت ايتمكله كتمش ايدى * مثنوى * كفت طاوسا چنين پر سنى
بى دريغ از بيخ چون بر ميكنى * اول حكيم اول طاوسه ايتدى اى طاوس * بو نجلين اعلا پرى اصلندن دريغسز
نيچون قوپاررسن * مثنوى * خود دلت چون مى دهد تا اين حلل * بركنى واندازيش اندر وحل * خود سنك
كوكلك رضا ويررمى تا بو حله لرى قوپاررسن واتى وحله اترسن يعنى بالچغه براغورسن * مثنوى * هر پرت را از عزيزى
وپسند * حافظان در طى مصحف مى نهند) سنك هر پريكى عزيزلكدن وپسند ومقبول اولمسندن حافظلر مصحف
شريفك اوراقى ارالسنه قورلر * مثنوى * بهر تحريك هواى سود مند * از پر تو باد بيزن ميكنند * فائده لو وصفابخش

هوانك تحريكندن اوترى سنك قنادكدن مروحه ايلرلر * مثنوى * اين چه ناشكرى وچه بى باكيست * تو نمى دانيكه
نقاشش كيست * پس بونه شكرسزلك ونه بى باكلكدرسن بيلمزسن كه ياخود معنى سن بيلمزميسن كه آنك نقاش
ومصورى كيمدر * مثنوى * ياهمى دانى ونازى ميكنى * قاصدا قلع طرازى ميكنى * ياخود آنك نقاشنى بيلورسن
وبرناز واستغنامى ايلرسن قصدله اول طرازى ومعلم اولان لباسى قلع وقمع ايلرسن بو خود مناسب دكلدر بلكه
بونعمت وزينتك قدرنى بيلوب منعمه شكر ايلمك لازم ايدى پس مناسبتله كندى وجودنده اولان نعمتك قدرنى بيلمين
واستغنا ايلين كسه لرك سوء حاللرنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر * مثنوى * اى بسا نازا كه كردان كناه *
افكندمر بنده را ازچشم شاه * نازكردن خوشتر آيد از شكر * ليك كم خايش كه دارد صد خطر * اى چوق نازكه اول
جرم وكناه اولور بنده يى شاهك نظرندن دوشورر نازايلمك اكرچه شكردن خوشترك كلورليكن انى چكنمه زيرا اول
ناز يوز خطر طوترناز استغنايه وعدم افتقاره ديرلر پس توضيح معنى اولدركه چوق ناز واستغنالر اولوركه اول كناه وخطا
اولور وبنده يى اول پادشاه حقيقتك نظرندن دوشورر مثلا بركسه حضرت حقه مناجات ايلسه وعرض حاجات
قيلمسه حق تعالى اكا غضب ايلر * كما قال تعالى فى حديث القدسى من لا يدعونى اغضب عليه * رواه ابو هريرة
اكرچه ناز واستغنا ايلمك نفسه شكردن خوشتر كلور وليكن اول شكرى يمه واول شكر استغنايى چكنمه زيرا ناز واستغنا
نيجه يوز بيك ضرر وخطر طوترپس الكده اولان نعمتك قدرنى بلمك وآنك شكرنى ادا ايلمك لازم اولور * مثنوى *
ايمن ابادست ان راه نياز) ترك نازش كير وبا آن ره بساز) اى بسا نازآورى زد پروبال) آخر الامر آن پر انكس شد وبال *
اول فقر ونياز يولى ايمن اباددر ناز واستغنانك تركنى طوت واول يول ايله دوزل يعنى آنكله قناعت ايله اى چوق ناز
واستغنا آورلك پروبال اوردى اخر الامر اول ناز واستغنا اول كسه نك اوزرينه وبال اولدى يعنى نياز وافتقار يولى
ايمنلك مرتبه سيدر لازم كلديكه اول استغنا ايلمكلكى ترك واول نياز ومسكنت يوليله قناعت قيل اى چوق نازكتوريجى
واستغنا ايديجى كسه لر معصيت ومنعمنه مخالفت ايلمك هواسنده پروبال اوردى عاقبت الامرده اول استغنا
قيلمسى ومنعمنك شكرندن نفرت ايدوب كندى هواسنده پرواز قيلمسى اول كسه لرك اوزرينه عظيم وبال اولدى
وآنك الندهاولان نعمتك قدرنى بيلمديكى وانك شكرنى قيلمديغى واسطه سيله حق تعالى بلا ومحنته دوشوردى پس
بركسه اهل دنيانك واصحاب غنانك غناسنه باقوب كندى الندهاولان نعمتى تحقير ايلمك وبنم نه نعمتم وراحتم
واردبوسويلمك كركه اندن حق تعالينك نعمتنك ازدراسى لازم كلور (كما قال النبى صلى الله عليه وسلم انظروا الى
من هو اسفل منكم ولا تنظروا الى من هو فوقكم فهو اجدران لا تزدروا نعمة الله عليكم) رواه ابو هريرة * مثنوى *
خوبى نازاردمى بفرازدت * بيم وترس مضمرش بكدازدت * اين نيازارچه كه لاغرمى كند * صدررا چون بدر انورمى
كند * نازك خوبلغى اكرچه سنى بردم عالى وسرافراز ايلر وليكن اول نازك مضمر اولان بيم وخوفى سنى اريدربونياز
اكرچه سنى لاغر ايلر ليكن صدر وقلبكى بدر انوركبى ايلر يعنى بوناز واستغنانك خوبلغى ولطافتى اكرچه سنى برزمان
سرافراز ايدوب عالى ايلر وليكن اول ناز واستغنانك مستور ومخفى اولان زوال نعمت خوفى وقهر الهى ترسى سنى
برزماندنصكره اريدوب فنا ايدر وبونياز ومسكنت وافتقار عبوديت اكرچه سنى ظاهرا نحيف ولاغر ايلر وليكن صدر
وقلبكى بدر انوركبى منور ايلر زيرا درونكه صفا ويروب باطنكى بى كدر قيلر (مثنوى) چون زمرده زنده بيرون ميكشد *
هركه مرده كشت او دارد رشد * چون زنده مرده بيرون مى كند * نفس زنده سوى مركى مى تند * چونكم حق تعالى
يخرج الحى من الميت حسبنجه مرده دن زنده يى طشره چكه پس هركيم مرده اولدى اول رشد طوتارچونكم خداى
تعالى ويخرج الميت من الحى طبقنجه زنده دن مرده يى طشره ايليه لاجرم نفس زنده مرلك جانبنه طولنور يعنى سورهٔ
رومده الله تبارك وتعالينك يخرج الحى من الميت ويخرج الميت من الحى ويحيى الارض بعد موتها وكذلك تخرجون
بيورديغى ايت كريمه نك مفهوم شريفى اوزره چونكم مرده دن زنده يى وكذلك زنده دن مرده يى اخراج ايلمك شان
الهى وسبب ربانى اولمشدر پس هرشول كسه نك كه بو دنياده نفسى مرده اولدى وكندى موتوا قبل ان تموتوا مفهومى
اوزره اولمزدن اول اولدى اول كسه راه رشاد طوترو حيات طيبه يه واصل وراحت ابديه يه نائل اولور زيرا حق تبارك
وتعالى آنك مرده اولان نفسندن روحنى وعقلنى وقلبنى حيات طيبه ايله زنده اولدقلرى حالده اخراج ايلر وچونكم
الله تبارك وتعالينك زنده اولنلردن مرده يى اخراج ايلمك شان شريفندن اولديسه سنك حالا زنده اولان نفسك
مرده اولمق جانبنه طولنور وحق تعالى اول زنده اولان نفسكدن عقلكى وقلبكى مرده اولدقلرى حالده اخراج ايلر پس
بو حيات فانيه دنصكره عذاب الهيده ابدى مرده اولورسن وحيات طيبه دن محروم قالورسن العياذ بالله * مثنوى *
مرده شوتا مخرج الحى الصمد * زنده زين مرده بيرون آورد * دى شوى بينى تو اخراج بهار * ليك كردى بينى ايلاج

نهار * مرده اول تاكم مخرج الحى اولان صمد بو مرده دن برزنده يى طشره كتوره قيش اولورسك سن اخراج بهارى
كوررسن ليل اولورسك ايلاج نهارى كوررسن يعنى چونكم عادت الهى وسنت ربانى مرده يى زنده دن وزنده يى
مرده دن اخراج ايلمكدرسن مرده نفس اول تاكم حى ميتدن اخراج قيلان احد وصمد سنى بو مرده اولان نفسدن
برزندهٔ ابدى اولمغله طشره كتوره كه اول الله ميتى حيدن وحيى ميتدن اخراج ايدبجيدر كما قال الله تعالى فى سورة الانعام
ان الله فالق الحب والنوى يخرج الحى من الميت ومخرج الميت من الحى ذالكم الله فانا تؤفكون) اكرسن بحسب الظاهر
باردوبى برك وبار اولوب ناس ما بيننده بى قدر وبى اعتبار اولهسن سنك باطنكدن حق تعالى بهار اخراج ايلمسنى وازهار
واثمار معنوى ظهوره كتوره سنى كوررسن وصورتا خلق عالم ما بيننده ليل ظلمانى ده كبى مستور اولهسن باطنا نهار
روحانينك وجودكده ايلاج وادخال اولنمسنى كوررسن (يولج الليل فى النهار ويولج النهار فى الليل) ايت كريمه سنك سرنى
درونكده مشاهده قيلورسن كه فقير وعارى اولمق شتا كبيدر وآنك عقبنده صفاى روحانى وغناى معنوى بولمق بهار
كبيدر وخلقك نظرندن مستور اولمق وانلره بى رونق كورنمك شب كبيدر چونكم بو صفتلرله متصف اولهسن اندن بهار
روحك پرانوار اولمسنى مشاهده قيلورسن پس بنه اول طاوسك حالنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى)
پرمكن ان پركه نپذيرد رفو * روى مخراش ازعزاى خوبرو * انجنان روبى كه چون شمس ضحاست * انجنان رخ را
خراشيدن خطاست * حكيم اول طاوسه ايتدى اول پرى قوپرمه كه تكرار يامه قبول ايلمز اى خوب روى
عزا جهتندن يوزكى طرمله انجلين بريوزكه نورانيتده شمس ضحى كبيدر انجلين بريوزى طرملمق خطادر بونده پردن
مراد احوال حسنه وقواى روحانيه اولوروحكيم الهى اولنلر قواى روحانيه واحوال حسنه صاحبلرى اولوب بعده
غم وغصهٔ نفسانيه ايله انى ازاله ايلين اهل طريقته نصيحت طريقيله ديرلر اى طريقت الهى باغنك طاوسى اول روحانى
اولان پرلرى ومعنوى اولان زينتلرى قلع وقمع ايلمه كه صكره اصلاح ايلمك مشكل اولور وروى قلبكى غم
وغصهٔ نفسانيدن اى كوزل يوزلو طرمله ومجروح ايلمه انجلين بريوزكه من حيث المعنى شمس ضحى كبى انور وپرضيادركه
(لقد خلقنا الانسان فى احسن تقويم) آيت كريمه سى بو معنايه دليل وكواهدر بونك كبى برروى لطيفكى ورخسار
جميلكى افكار فاسده ناخنلريله خراشيده ايلمك عظيم خطادر (مثنوى) زخم ناخن برچنان رخ كافريست * كه رخ
مه درفراق او كريست * يانمى بينى تو روى خويش را * ترك كن خوى لجاج انديش را * انجلين برشريف رخ اوزره
ناخن زخمى كافرلكدركه ماهك رخى انك فراقنده كريه ايلدى يا بودركه سن كندى يوزيكى كورمزسن لجاج انديش
اولان خويكى ترك ايله يعنى بونك كبى احسن تقويمك وروى كريمك اوزرينه افكار فاسده وخواطر قبيحه ناخنلرنى
اورمق كافرلك ونا سپاسلكدركه ماهك يوزى اول وجه كريمك واحسن تقويمك فراقندن اغلدى واكا نسبتله بى پرتو
اولدى اى سالك يا بودركه سن وجه روحكى واحسن تقويمده اولان شكلكى كورمزسن اكركوريدك اول وجه شريفى
مشاهده قيليدك عناد ومجادله دن برى اوليدك كندبكك اول لجوج وعناد انديشه ايديجى خويكى ترك ايله تاكم
روى روحكى كورمكه قادر اولهسن ونفسك مطمئنه اولمق مرتبه سنى بولهسن واحسن تقويم اولان صورت روحانيه كى
مشاهده قيلهسن (دربيان انكه صفاوساده كى نفس مطمئنه ازفكرتها مشوش ميشود چنانكه برروى آيينه
چيزى نويسى يا نقش كنى اكرچه پاك كنى داغى بماند ونقصانى) بو سرخ شريف آنك بياننده دركه نفس مطمئنه نك
صفا وساده لكى فكرتلردن مشوش ومكدر اولور نفس مطمئنه الله تبارك وتعالينك ذكريله آمنه وحبيله ساكنه
ومشاهدهٔ جماليله مطمئنه اولان روح شريفدر مثلا انجلين كه آيينه نك يوزى اوزره برنسنه يازه سن ياخود نقش
ايليه سن اكرچه انى پاك ايليه سك وليكن انك رويينده برداغ وبرنقصان قالور يعنى براثر وبركدر قالوب صفا وجلاسنه
نوع نقصان كلور مثلا برآيينهٔ صورينك رويينه برنسنه يى نقش ايلدكدنصكره انك رويندن انك پاس نسنه ايله
سيلسك اول حينده اول پاس نسنه نك رطوبتى واسطه سيله آيينه نك يوزى مكدر قيلور مشبه به اولان آيينه نك
بو قدر صفاسنه نقصان كلمك تشبيه اولنقده بسدر اما نفس مطمئنه نك روى شريفى افكار وخواطردن عظيم
مجروح ومكدر اولور اكرچه انى آنك وجهندن پاك ايلسك من وجه بنه براثر ونقصان قالورسن افكار فاسده
وخواطر رديه دن بلكه علوم رسميه ومعارف صوريه نك تفكر وتصورندن بله انى حفظ وصيانت ايلمك لازم اولور
(مثنوى) روى نفس مطمئنه درجسد * زخم ناخنهاى فكرت مى كشد * فكرت بدناخن پرزهر دان * مى خراشد
در تعمق روى جان) جسدده نفس مطمئنه نك يوزى فكرت ناخنلرينك زخمى چكر بدفكرى ناخن پرزهر بيل تعمقده
جانك يوزنى طرملر يعنى اللهك حبيله مطمئنه اولان نفسك بو جسد عالمنده يوزى فكرت ناخنلرينك زخمى چكر
وافكار وخواطردن مجروح وآزرده اولور باخصوص كه افكار فاسده ناخن پرزهر كبيدر برنسنه يى تعمق وتصور ايلمك

وقتنده جانك بوزنی خراشیده ایلرانکچون دینده اولان تعمقدن به حذر ایلمك مستحب ومندوب اولمشدر رودینی اولندن
غیریده تعمق ایلمك عین ضرر ایدوکی بو حدیث شریفدن معلوم اولور (کما قال النبی صلی الله علیه وسلم ایاکم والتعمق
فی الدین فان الله تعالی قد جعله سهلا نخذوا ما تطیقونه رواه عمر بن الخطاب رضی الله عنه (مثنوی) تا کشاید عقدهٔ
اشکال را * در حدث کردست زرین بیل را * عقده را بکشاده کیرای منتهی * عقدهٔ سخت است بر کیسه تهی *
تا اشکالك عقده سنی فتح وحل ایلیه فی المثل التونلو بیل حدث ایچره ایلمشدر عقده یی آچلمش طوت ای عقده کشا القده
عالم اولان کیسه بو حالت تهی کیسه اوزره محکم عقده در زرین بیل دن مراد بونده عقل شریف وحدثدن مراد بونده
متعلق اولمیان افکار صوری ونفسانی اولان خواطر اولور یعنی شول علم رسمی صاحبی بر مشکلك عقده سنی فتح وحل
ایلمیجه دك زرین بیل کبی اولان عقل جلیلی بی معنی اولان افکار وبی فائده اولان خواطر حدثلرینك ایچنه وضع
ایلیوب آنی ملوث وپر حدث ایلمشدر ای علوم رسمیه ده منتهی اولان کمسه انده اول شکللرك عقده سنی کشاده اولمش
فرض ایله زیرا کشاده اولسه ویا خود کشاده اولمسه آنك نفع وفائده سی بوقدر انکچون که اول علوم رسمیه وفهوم
رسمیه ده اولان عقده لر فی المثل بر خالی کیسه اوزره وضع اولنان محکم عقده کبیدر اول عقده یی فتح ایلسك سکا اندن
بر نفع وفائده حاصل اولمز مکر که بعض ابلهك بی معنی آفرینی ودخی آنی حل ایلمکده چکدیکك زحمت قالور (مثنوی)
در کشاد عقدها کشتی تو پیر * عقدهٔ چندی دکر بکشاده کیر * عقدهٔ کان بر کلوی ماست سخت * که بدانی که
خسی یا نیکبخت * حل این اشکال کن کر آدمی * خرج این دم کن اکر آدم دمی * عقده لری کشاده ایلمکده سن پیر
اولدك پس برقاچ عقده یی دخی کشاده طوت شول بر عقده که اول بزم بوغازمز اوزره سخت ومحکمدر اول عقده
بودر تا بیله سن که خس میسن یا خود نیکبخت میسن اکر آدم ایسك بو اشکالی حل ایله بو دمی خرج ایله اکر آدم
نفسلو ایسك یعنی ای قیل وقاله مشتغل وبحث وجداله مائل اولان عالم علوم رسمیه نك عقده لرنی حل ایلمك ومعارف
عقلیه نك مشکلاتنی فتح قیلمق خصوصنده عمرك آخره ایرشوب پیر اولدك بوندنصکره برقاچ آخر عقده لری کشاده
اولمش طوت وبرقاچ مشکلاتی دخی فتح ایلمش فرض ایت بوندن سکا خلقك قوری تحسین وافرینندن غیری نه فائده
واردر پس بو کونه عقده کشالقدن اکر عاقل ایسك فراغت ایله شول بر عقده یی که بزم بوینزده محکم دوکلنمش ومعقد اولمشدر
اول عقده بودر که کندیکی بو دنیاده بیله سك خس وبد بخت میسن ویا خود اهل سعادت ونیکبخت میسن اکر فی الحقیقه
آدمی ایسك بو مشکلی حل ایله وکندیکی بیلمکه سعی ایله اکر آدم نفسلو وفی الحقیقه انسان نطقلو ایسك بو کونه کلام ونطقی
ترك ایله وبر سوزسو یله که او نفسکی بیلمکه وربکی مشاهده قیلمغه متعلق اوله که آدم اولنك دمی بو قبیلدن اولور
والا بیهوده یره قیل وقال وبحث وجدال ایلمك ونفعی اولمیان علومدن سوز سویلمك انسانیت مرتبه سن بوانه لایق اولمز
(مثنوی) حد اعیان وعرض دانسته کیر * حد خود را دان که نبود زین کزیر) چون بدانی حد خود زین حد کریز) تا به بی حد
در رسی ای خاك بیز * اعیان وعرضك حدینی بیلمش طوت کندی حدیکی بیل که بو حدیکی بیلمکدن کزیر اولمز البته
بیلمسی لازمدر چون کندی حدیکی بیلورسن بو حدی بیلمکدن فرار ایله تا بی حد اولان معنایه ایریشه سن ای طپراق
الهیجی خاك بیز وصف ترکیبیدر بونده مراد خاکدن مخلوق اولان اجسامك واشیانك لوازمنی ومقتضیاتنی تحقیق وتدقیق
ایلیجی کسه دن کنایت اولور منطقیلر اصطلاحنده حد شول بر قولدر که بر شیئك ماهیتنه دلالت ایلیه نته کم دیرلر الحد
قول دال علی ماهیة الشیء واعیان ماله قیام بذاته درکه جواهر دیدکلریدر واعراض ذاتی غیرینك ذاتنه محتاج
اولنه دیرلر مثلا الوان کبی پس حضرت مولانا بیورر لرکه ای علم منطقه مائل وفلسفه یه طالب اولان کمسه علم فلاسفه یی
وحد اعیان واعراض ممکنه یی بیلدم طوت اصل کندی حدیکی بیل که آنی بیلمکدن کزیر یوقدر یعنی لابددر وغیره
چاره یوقدر وانسانك کندی حدی حیوان ناطقدر زیرا سؤال اولنسه که ما الانسان فی حد ذاته یقال حیوان ناطق
اکر بو نطقدن مراد نطق ظاهر اولورسه انسانك حدی اولمز بر احد اولدر که اغیارنی مانع افرادنی جامع اوله
وهو لیس کذلك زیرا بعضه ایکم وارکه نطق عادی یوق اما بنه اکا انسان دینور وحیواناتدن طوطینك نطقی وارامابنه
حیواندر پس معلوم اولدیکه مراد بو نطق ظاهره دکلدر بلکه ذکر ملزوم واراده لازم قیلنمشدر یعنی حیوان مدرك
دیمکدر پس انسانك سائر حیواناتدن تمییزی ادراکله در وادراك دخی اکر محسوساتی وجزئیاتی مدرك اولورسه
وهم دینور واکر کلیات ومعقولاتی مدرك اولورسه عقل دینور پس تقدیر حد انسان بودر که الانسان حیوان مدرك
جامع بحصر الامر کله پس کندینی حدواسمایه وافعاله وقدرته وصنعه لایق کورن وحقیقی کلام ومنطقله بیله یم دین
بکلمشدر ومنطق وکلامه عمرین صرف ایلین اوقاتن ضایع قیلمشلردر شافعی وحنبلی ومالکی رحمهم الله فلسفیاتی مطلق
حرامدر دیمشلر وفلسفیات درتدر حساب وهندسه وکلام ومنطقدر حساب وهندسه مباحدر منطق وکلام مذموم

وحرامدر نته کم احیاده وشرعه ده ومشکوتده مسطوردر (مثنوی) عمر در محمول ودر موضوع رفت) بی بصیرت عمر در
مسموع رفت * هر دلیلی بی نتیجه وبی اثر * باطل آمد در نتیجهٔ خود نکر * عمر نازنین محمول وموضوع بحثنده کتدی
بصیرتسز عمر مسموعده کتدی هر بر دلیل نتیجه سز واثرسز باطل کلدی سن کندی نتیجه کله نظر ایله منطقیلر
اصطلاحنده موضوع مبتدا به ومحمول خبره دیرلر زید قائم کبی دلیل اولدر که آنك علمندن بر آخر شیئه علم حاصل اوله
یعنی عمر نازنین قواعد منطقیه یی بیلمکده واصطلاحات فلسفیه یی اوکرنمکده بیهوده یره خرج اولدی کتدی ومسموعات
ومنقولاتك اوکرنمسنده بصیرتسزلکله عمر ضائع اولدی اکر مسموعاتنده بصیرت اوزره اولیدك استماع ایلدیکك
کلماتدن نصیحتپذیر اولوردك وحق اولانی قبول ایلیوب نفسکی بیلمکه وربکله آشنا اولمغه واکا تقرب قیلمغه سلوك
قیلوردك سنك هر بر دلیلك عند اهل التحقیق بی نتیجه وبی اثردر زیرا سکا قرب حقه دلیل اولمز وآخرتده دخی سکا نفع
وفائده قیلماز پس بو کونه بی نتیجه وبی اثر اولان باطل اولدی کندی نتیجه که نظر ایله که عاقبت امرده سنك
وجودکدن نه حاصل اولسه کرکدر ونه ظهور قیلسه کرك * مثنوی * جز به مصنوعی ندیدی صانعی * بر قیاس اقترانی
قانعی * اول صانع بی نظیری مصنوعدن غیریله کورمدك همان قیاس اقترانی اوزره قانعسن یعنی صانعی مصنوعسز
کورمدك واثرسز مؤثره نظر ایر کوره مدك بلکه صانعی انجق مصنوعله بیلورسن واثردن مؤثره استدلال قیلورسن
بو خود فی الحقیقه عین بیلمك وحضرت حقی مشاهده قیلمقدر همان قیاس اقترانی یه قانع اولمشسن وصانعی
بو دلیل ایله بیلمشسن اهل منطق اصطلاحنده قیاس ایکی قسمدر برینه اقترانی وبرینه استثنائی دیرلر اقترانی اولدر که
عین نتیجه ویا نقیض نتیجه انده بالفعل مذکور اولمیه اما اقترانی دیرلر وعین نتیجه ویا نقیض نتیجه انده بالفعل مذکور
اولورسه اکا استثنائی دیرلر مثلا فلاسفه قیاس اقترانی ایله بو عالمك حدوثنی وواجب الوجودك ثبوتنی قیاس ایدوب
دیرلر العالم متغیر وکل متغیر حادث فالعالم حادث بو که قیاس اقترانی دیرلر اما قیاس استثنائی ان کانت الشمس
طالعة فالنهار موجود لکن الشمس لیست بطالعة فالنهار لیس بموجود بو کا قیاس استثنائی دیرلر بوشکلده
ادات استثناذ کر اولندیغندن اوتری وصنعدن صانعی بو وجهله اثبات ایدرلر که البته هر حادث اولان ممکن الوجودك
وجودی بر علته ومرجحه محتاجدر اکر اول علت واجب الوجود اولورسه ثبت المدعی والا اول علت دخی بر علته
محتاج اولورسه پس اول محتاج الیه واجب الوجود اولور وبونلر اصطلاحنده جناب حقه علة العلل دیدکلری
انکچوندر پس هر بار که دلائل ووسائط زیاده اولسه مدلوله عین حجاب اولور همان طریق اودر که ترك دلائل وقیاس
ایدوب راه تصفیه وتصوفه سلوك ایتمکدر تا کم ماسواده عین خدا کوره سن نته کم حضرت شیخ اکبر رضی الله عنه
بیورر لر * بیت * ففی الخلق عین الحق ان کنت ذا عین * وفی الحق عین الخلق ان کنت ذا عقل (مثنوی) می فزاید
در وسائط فلسفی * از دلایل باز بر عکسش صفی * این کریزد از دلیل واز حجیب * از پی مدلول سر برده بجیب * فلسفی
وسائطده دلائلدن زیاده ایلر کیرو صفی آنك عکسی اوزره در زیرا بو صفی دلیل وحجابدن قاچر مدلولدن اوتری باشنی
یاقه سنه ایلتمشدر یعنی فلسفی اونلر حق تعالی یی بیلمکده وانی اثبات قیلمقده واسطه لرده ودلائلده بولدیغی زیاده ایدر
حضرت حقه کندی ما بیننه نتیجهٔ وسائط ودلائل کتوروب انی حجاب ایلر اما صفی اونلر وتصفیه طریقنه سلوك قیلنلر
فلسفیلرك عکسی اوزره در زیرا بونلرنك دلائل ووسائط قیلمقده درو مدلول اولان خدای تعالی یی جمیع دلائل وآثاردن
اظهر وروشنتر بولمقده درانلر ما رایت شیئا الا ورایت الله بعده دیلردر وبونلر ما رایت شیئا الا ورایت الله قبله دیلردر
انلر اثردن مؤثره استدلال قیلورلر وبونلر مؤثرله اثری بیلورلر بونلر دلایل ووسائطدن قچارلر زیرا که دلائل ووسائط
مدلوله عین حجابدر ومدلولك مشاهده سندن اوتری باشلرنی یاقه لرینه ایلتدیلر ومطلوب ومرادلرنی کندی وجودلری
مرآتلرنده مشاهده ایتدیلر انلرك ماسوا کوردکلری بونلر مظاهر اسماء الهی کوردیلر بلکه خدادن غیری
بر شیء کورمدیلر (مثنوی) کرد خان اورا دلیل آتش است * بی دخان ما را دران آتش خوش است * خاصه این آتش که
از قرب وولا * از دخان نزدیکتر آمد بما * اکرچه دخان اول فلسفی یه آتشه دلیلدر لیکن دخانسز بزه اول آتشده
اولمق خوشدر خصوصا بو آتشکه قرب ومحبتدن بزه دخاندن قریبرك کلدی دخاندن مراد بونده دلیل اولان اشیادر
وآتشدن مراد مدلول اولان حضرت خدا اولور یعنی اکرچه دخان آتشه دلیل اولدیغی کبی اشیا دخی اکرچه اول
فلسفی ایچون حضرت خدایه دلیل اولور وانلر بو اشیادن وآثاردن صانع ومؤثری استدلال ایدوب بیلور ولیکن بزه
وسائط ودلائلسز مدلول اولان آتشده اولمق خوشتر ومحبوبتردر علی الخصوص بو آتش تجلی که حق تعالینك قرب
وولاسندندر دخان بلود کبی اولان اشیادن بزه نزدیکتردر انلر شول کمسه لره بکزرکه آتشی دخاندن بیلور بر شول
کمسه لره بکزر زکه دخانك آتشدن ظاهر اولدیغنی کوروب دخانی آتشله کورور پس بزه حق تبارك وتعالی (ونحن

اقرب الیه من حبل الورید) مقتضاسنجه جمیع اشیادن اقربدر انلر اللهی اشیا ایله بیلور و بز عرفت الاشیاء بالله حدیثنك
موجبنجه اشیایی الله ایله بیلورز انلر روز روشنده خورشید تابانی نور شمعدن اظهر و روشنتر کورن کسه لر کبیدر مثل
الفریقین کالاعمی والاصم والبصیر والسمیع هل یستویان مثلا افلا تذکرون (مثنوی) پس سیهکاری بود رفتن زجان *
بهر تخییلات جان سوی دخان) پس تخییلات جاندن اوتری دخان جانبنه کتمك سیاهکارلق اولور پس باء عربیله
اولسه دخی جائز اولور یعنی زیاده سیاهکارلق وخائب وخاسر اولقلق اولور جانی قویوب جانك تخییلات واثارندن
اوتری دخان مثابه سنده اولان اشیا جانبنه کتمكلك برکسه یه طالب آتش ایکن آتشی قویوب آنك دخانی جانبنه کتمك
کبی اولور مقصود بو اشیادن جاندر و جاندن تجلی قیلان جانان در اول خود انسانه حبل وریدندن اقربدر پس کندیکه
اقرب اولان جانی و جانانی قویوب جانك بعض تخییلات وتصوراتندن اوتری اشیا جانبنه کیدوب بعده اشیا ایله حضرت
جانانك وجودینه استدلال ایلمك زیاده سیاهکارلق وباطللق اولور فمن طلب البیان بعد العیان فهو فی الخسران دیدکلری
بو معنایه دلالت قیلور (در بیان قول رسول علیه السلام لا رهبانیة فی الاسلام) بو سرخ شریف حضرت رسول اکرم
صلی الله علیه وسلمك بو قول شریفنك بیاننده در بیورمشلردر که اسلامده رهبانیت یوقدر رهبان بفتح الراء مصدردر
راهبلك معناسنه درمن رهب یرهب خشی دن خشیان اولدیغی کبی رهب اغتده خوفه دیرلر و دخی ناسدن انقطاع
ایدوب عبادات و ریاضاتده مبالغه ایدنه دیرلر وبضم الراء دخی قرائتدر اما بو تقدیرجه جمع اولور رکبان راکبك جمعی
اولدیغی کبیدر و رهبانیه ده یا نسبت ایچوندر یعنی اسلامده راهبلره منسوب عمل یوقدر دیمك اولور (مثنوی) برمکن
پر را ودل برکن ازو * زانکه شرط این جهاد آمد عدو * چون عدو نبود جهاد آمد محال * شهوتت نبود نباشد امتثال
ای طاوس پروبالکی قوپرمه وکوکلی اندن قوپر پروبالکی قوپرمقدن قالوردیمك جائزدر زیرا بو جهادك
شرطی عدو کلدی چونکم عدو اولمیه جهاد محال کلدی کذلك شهوتك اولمیه امتثال اولمز بو دنیانك
ارزاقی واموالی وزینتی ودخی اهل واولادی وشهوتی و بونلر امثالی اولان حالتی پر طاوس کبیدر واهل اسلام اوانلر
شریعت محمدیه باغنك طاوسلری کبیدر و رهبانیت بوذکر اولنان زینت ظاهره یی ترك ایلیوب اهل واولاددن
وناسله خلطا ایلمکدن عزلت قیلمقدر بو ایسه دین اسلامده مقبول دکلدر بلکه طریقت محمدیه اولدر که بو جمله نك ایچنده
اوله سن و قلبکی انلردن بری قیله سن نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیورورلر ای دین اسلام باغنك طاوسی بو پروبال
کبی اولان زینت واموال ظاهری وجودکدن ازاله قیلمه وانی ظاهرا ترك ایلمکله رهبانلر مذهبندن اولمه بلکه قلبکی
آنك محبتندن وعلاقه سندن قالدیروب قلع وقمع ایله زیرا که دین اسلامده مقبول اولان عمل موقوفدر چونکم اعدا اولمیه
جهاد دخی اولمز پس سنك زینت صوریه وشهوت جسمانیه لك که عدو در الله تبارك وتعالی بونلردن حق شرعی اولان
هرنه ایسه اخذ ایلیوب ماعداسنی ترك ایلمکه امر قلمشدر پس بو زینت ظاهره وشهوت نفسانیه اولمسه ایدی نفسله
مجاهده ایلمك اولمزدی وامر حقه امتثال ایلمك وجوده کلمزدی زیرا مجاهده یه اعدانك وجودی شرط اولمشدر
وامر حقه امتثال ایلمکه دخی شهوت نفسانیه لازم کلمشدر اکر بونلری ترك ایلسك هردم نفسله مجاهده اولمز
وهردم امر حقه امتثال ایلمك لازم کلمز زیرا نفس انسانی رهبانیتله اعتیاد ایلر وعادت طبیعت ثانیه اولور پس
عادتده عبادت اولمز * مثنوی * صبر نبود چون نباشد میل تو * خصم چون نبود چه حاجت خیل تو * صبر اولمز
چونکم سنك میل ومحبتك اولمیه چونکم خصم اولمیه سنك خیل وعسکره نه حاجت وارد رخیل بونده آتلو اولان
عسکردن عبارت اولور یعنی چونکم سنك نفسك حظ ایلدیکی شیلره میل ومحبتك اولمیه صبر ایلمك اولمز پس سکا
صابرلر اجری کلمز معلوم اولدیکه صبر صفتی نفسك میلنه موقوف اولدی واعدا اولمسه سنك عسکرکه
احتیاج اولمزدی ومجاهدلرك مجاهده سی ظهوره کلمزدی پس عسکرك وجودی خصمك وجودنه موقوف اولدی
پس خصمدن فرار ایلیوب برکوشه ده کندی حالکه مشغول اولمق ارلك دکلدر بلکه خصمه مقابله قیلوب روز وشب
جهاد ایچره اولوب اکا غالب اولمق وانی زیر حکمکه المق کرکدر * مثنوی * هین مکن خود را خصی رهبان مشو *
زانکه عفت هست شهوت را کرو) بی هوا نهی از هوا ممکن نبود) غازی بر مردکان نتوان نمود) اکاه اول کندیکی خصی
ایلمه رهبان اولمه زیرا که عفت شهوته مرهوندر هوا سز هوادن نهی ممکن اولمدی مرده لره غازیلك کوسترمك ممکن
دکلدر خصی ایتمش کسه یه دیرلر که بین الناس خادم دیدکلریدر یعنی کندیکی ظاهرا اینه یوب شهوتی نفسکدن قلع
ایلمه واکل وشربدن پرهیز قیلوب وناسدن منعزل اولوب راهبلردن اولمه زیرا که عفت صفتی شهوتك وجودنه مرهون
وموقوفدر سن شهوتی کندی نفسکدن قطع ایلدککدنصکره خصیلردن اولورسن ورهبانلر صفتیله اتصاف
قیلورسن ارلك اودرکه اشتهاء نفس موجود ایکن کندیکی ضبط ایلیه سن زیرا نفسك هواسی اولمسه هوادن نهی

ایلمك ممکن اولمز مرده اولان کافرلره غزا ایلمك قابل اولمز غزا حیاتده اولان وخصومت قیلان کافرلره اولور حاصل
کلام صفت نفسانیه نك افراط وتفریطی مرتبه سی وارد ربو ایکیسی بله مذموم در اما اعتدال مقبولدر مثلا شهوت
افراط مرتبه سیدرکه نفسك هراستدیکنی ویرمکدر و بو مذموم صفتدر وبر مرتبه دخی خمود درکه شهوت نفسانیه یی
بالکلیه ازاله ایلمکدر بو دخی قبیح صفتدر ومذموم حالتدر اما عفت بو ایکیسنك ما بیننده بر مقبول صفتدرکه هم
شهوت نفسانیه لك اوله هم انی ضبط ایلیوب حق تعالینك امری اولدیغی اوزره خرج ایلیه سن * مثنوی * انفقوا
کفتست پس کسبی بکن * زانکه نبود خرج بی دخل کهن * کرچه آورد انفقوا را مطلق او * تو بخوان که اکسبوا
ثم انفقوا * حق تعالی حضرتی انفقوا دیمشدر پس برکسب ایله زیرا خرج وصرف ایلمك دخل وکهن سز اولمز یعنی
مقدم دخل وایراد اولمسه خرج ایلمك ممکن اولمز اکرچه حق تعالی حضرتی انفقوا عبارتنی مطلق کتوردی کسبله
قید ایلمدی اما سن اکسبوا ثم انفقوا اوقو یعنی سن انفقوا امرنی بو تقدیر اوزره بیل و بو مراد اوزره قرائت قیل قرآن
عظیمده انفاق امری ایکی قسم اوزره دربری مقید وبری مطلقدر مقید اولنه مثال (وانفقوا مما رزقناکم سرا وعلانیة
کبی ومطلق اولنه مثال (وانفقوا فی سبیل الله) کبی پس بو مطلق اوزره اولان امر اغنیا وفقرایه عموم اوزره شامل اولور
انلرکه غنیدر مالکزدن انفاق ایلك دیمك اولور وانلرکه فقیردر انلره اکسبوا ثم انفقوا دیمك اولور یعنی فقرا سزده کسب
ایدوب انفاق ایلك انلره اکسبوا ثم انفقوا دیمك تاکم ثواب انفاقدن محروم اولمیوب حصه دار اوله سز بو تقدیرجه
ذکر مسبب اراده سبب اولور نته کم تصلوا الی درجات الباذلین فی سبیل الله در (مثنوی) همچنانکه شاه فرمود اصبروا
رغبتی باید کزان تابی تو رو * انجلین چونکه شاه اصبروا بیوردی پس سنده بر رغبت کرککه اندن یوز چویره سن زیرا
برنسنه یه میل ورغبت اولمیه اندن اعراض متصور دکلدر یعنی انفقوا امری کبی اول پادشاه حقیقت سورهٔ ال عمرانك
آخرنده اصبروا بیوردی که اول آیت بودر (یا ایها الذین امنوا) ای اللهك وحدانیتنه تصدیق ایدنلر (اصبروا) صبر ایلك
علی شاق الطاعات ومایصیبکم من الشدائد والبلیات (وصابروا) دخی غلبه ایلك صبرده اعدای دین اوزره یعنی انلردن
صبریکز اقل اولمسون (ورابطوا) ودخی مرابط قیلك بدنلریکزی وحیوانلریکزی تغییر کفارده غزایه مترصد اولدیغکز
حالده والمعنی الاخر اصبروا علی مشقة الطاعات وصابروا ای غالبوا انفسکم فی المجاهدات وترك المشتهیات ورابطوا
انفسکم علی الریاضات والاجتناب عن الزلات والسیئات (واتقوا الله) واللهدن اتقا ایلك هرحالده (لعلکم تفلحون
غایة الفلاح یعنی اتقا ایلك ماسوادن تا کمال فلاحه واصل اوله سز (مثنوی) پس کلوا از بهر دام شهوتست * بعد ازان
لا تسرفوا ان عفتست * سورهٔ اعرافده اولان آیته اشارتدر (یا بنی آدم خذوا زینتکم عند کل مسجد) بو آیت کریمه نك
سبب نزولی بودرکه کنانه وقریش وبنی خذاعه کعبه یی طواف ایلدکده عریان طواف ایلیوب لحوم وشحوم ودسومدن
پرهیز ایدرلردی وکناه وخطا ایلدکلری لباسلری اخراج ایدرلردی ودیرلردیکه کناه اشلدیکمز لباسلرله کعبه یی طواف
ایتمزز اکا کمال تعظیم ایدرز پس اصحاب دیدیلرکه بز بوکاری انلردن الیقو یه لم پس بزده بونلر کبی یارسول الله ایده لم می
همان دم بو آیت نازل اولدیکه جناب عزت بیوردیا بنی آدم ای بنی ادم خذوا زینتکم ای لباسکم ذکر مسبب اراده سبب در
عند کل مسجد ذکر محل اراده حال قبیلندندر ای عند صلوة کل مسجد وکلوا واشربوا ای اللحم والشحم والدسم واللبن
ولا تسرفوا واسراف ایلمك اسراف مرتبهٔ اعتدالدن تجاوز ایدوب مرتبهٔ شبعه واصل اوله اولدر دیمشلر وحدیثده اکل
وشرب مرتین فی یوم واحد اسراف بیورمشلر پس همان (لا سرف فی الخیر ولا خیر فی السرف) حدیثیله عمل قیلمقدر شرط
انه لا یحب المسرفین) تحقیقا اول الله اسراف ایدیجیلری سومز معنی بیت پس کلوا واشربوا امری دام شهوتدن اوتریدر
اندنصکره لا تسرفوا نهیی اول عفتدر چونکم امر وشان بویله در کلوا امری واشربوا خطابی شهوت دامنه مقید
اولمقدن اوتریدر بعده نهی لا تسرفوا اول عفتدرکه شهوت مذمومه مرتبه سنه وارمیه وحد اعتدالدن تجاوز ایلمیه
محصل المقال اول حکیم بی زوال هیچ برشیء خلق ایتمشدر الا لحکمة وهرشیء برشیئك وجودنه علت وسبب
قیلمشدر مثلا شهوات نفسانیه اولمسه واکل وشرب اولمسه وخواص جسمانیه قالمسه لا تسرفوا نهیی صحیح اولمزدی
ومیل ورغبت علی الشهوات اولمسه اصبروا امری اولمزدی مال دنیا اولمسه انفقوا امری دخی اولمزدی وقس علی هذا
سائر الاشیاء والمامورات والمنهیات والمشتهیات پس بو مذکوراتك وجودیله درعبدك حقه طاعت وعبودیتی
یوخسه اکر بونلر اولمسه عبودیت معلوم اولمزدی پس بونلردن من وجه پرهیز ومن وجه پرهیز ایتمك کرك مثلا اکل
وشربه مقید اوله تاکم پرهیز ایلیه تا عبودیتی ظهوره کله ومیل ورغبت کرکدر تا اندن پرهیز واتقا ایتمکلك سببیله
صابرلر ومتقیلر ثوابن بوله سن پس عبدك عبودیتی بو شیلرله معلوم اولیجق بونلردن پرهیز واعراض رهبانیتدر کامل
اولدرکه هر اعضا وجوارحن که امر له ما خلق لهنه صرف ایلیه * مثنوی * چونکه محمول به نبود لدیه * نیست ممکن

بودمحمول عليه * محمول به ومحمول عليه منطقيلر اصطلاحنده مبتدايه وخبره ديرلر موضوع ومحمول ده ديرلر ومحكوم به
ومحكوم عليه ده ديرلر ايكن بوراده موقوف وموقوف عليه معناسنه در زيرا محل انى اقتضا ايدركه برى برينك
وجودنى مستلزم اوله اما محمول به ومحمول عليه موقوف به وموقوف عليه معناسنه اولمجق برى برينك وجودنى
مستلزم اولمز مثلا زيد قائم ده زيد محمول عليه وقائم محمول به درلكن برى برينه موقوف دكلدر زيرا زيدك وجودنى
بلاحكم تصور ايلسك زيده محمول عليه دينمز وقيامى دخى بلا زيد تصور ايلسك محمول به دينمز پس محمول به محمول عليه
دينلمكه برى برينك وجودنى مستلزم اولور وبرى برينك وجودنه متوقف اولور بو اسمله تسميه اولنماغه پس محمول عليه
اولمجق محمول به دخى اولمز اما موقوف وموقوف عليه معناسنه اولمجق بوتكلف دن برى اولور معناى بيت
چونكم اول بنده نك قتنده محمول به اولميه محمول عليه دلك بو وجود ممكن اولمز محمول به دن مراد شهوات نفسانيه
واكل وشرب جسمانيه ومال دنيويه وبونلر امثالى شيلردر ومحمول عليه اول شهواتدن صبرا يتمك اصبروا امرينه
اطاعتدر واكل وشربك اسرافدن پرهيزكه لاتسرفوا نهينه انقياددر ومال دنيادن انفاق ايتمك كه انفقوا امرينه
امتثالدر پس صبرك ودخى اصبروا امرينك وجودى شهواتك وجودنه متوقفدر ودخى اسرافك ولاتسرفوا نهينك
ورودى اكل وشربك وجودنه متوقفدر وثواب انفاق انفاقه وانفاق مال دنيانك وجودنه متوقفدر وقس على
هذا سائر الاشياء (مثنوى) چونكه رنج صبر نبود مر ترا * شرط نبود پس فرونايد جزا * حبذا ان شرط وشادا ان جزا *
ان جزاى دل نواز جانفزا * چونكم سكا رنج صبر اولميه شرط اولميه پس جزا آشغى كلمزنه كوزلدر اول شرط واى شادا اول
جزايه اول جان زياده ايديجى كوكل اوخشيجى جزايه شادانك اخرنده اولان الف حرف ندادراى شاد ديمكدركان اول
جزايه شادبلكى دعوت ايلمكدر شهوات نفسانيه دن ولذات جسمانيه دن صبر ايلمك اجرلى حسابه شرط اولدى پس
شرط بولنميجه مشروط اله كلمديكنه اشارت ايدوب بيورورلر چونكم شهواته ميلدن حبس نفس ايلمه نك سكا رنجى
وتعبى اولميه كه رنج صبر شرط در چونكم شرط اولميه پس سكا جزا دخى حاصل اولمز زيرا انتفاى شرط انتفاى جزايى مستلزم
اولورنه كم شرطك وجودى جزانك وجودنى اقتضا قيلور مثلا ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود درو ان لم تكن
الشمس طالعة فالنهار ليس بموجود در پس شرطك انتفاسى جزانك انتفاسنى مستلزم اولديغى وشرطك وجودى
جزانك وجودنى اقتضا قيلديغى بوذكر اولنان مثالدن روشن وظاهردرنه كوزلدر اول شرط كه بر عاشق معشوق
رضاسيچون مشتهيات نفسانيه دن صبر ايليه واى شاد بلك وفرح وسرور شول جزايه كه اول جزا قلبى تطييب ايديجى
وروحى زياده قلبجى اوله اصل جزاى جزيل عاشقه كندى محبوب جمالنك مشاهده سى درنته كم بو حكايه ده معلومك
اولور (دربيان انكه ثواب عمل عاشق از حق هم حق است) بو سرح شريف انك بيانندده دركه حق تعالى دن عاشقك
عملنك ثوابى هم حقدر (مثنوى) عاشقانرا شادمانى وغم اوست * دست مزد واجرت خدمت هم اوست) غير معشوق
ار تماشايى بود * عشق نبود هرزه سودايى بود * عاشقلرك شادلنى وغمى اول محبوب حقيقيدر عاشقلرك دست مزدى
وخدمتلرينك اجرى هم اولدر عاشقه معشوقدن غيرى اكر بر تماشا اوله بوكونه عشق عشق اولمز سودايه منسوب
هرزه اولور سودا ييده يا وحدت ايچون اولمق دخى جائزدر بوتقديرا وزره معنى اول عشق اولمز هرزه وعبث بر سودا اولور
ديمك اولور يعنى عاشق اولنلره شادلك وغم همان معشوق حقيقيدر انلرك الى كرامى وخدمتلرينك اجرى هم اول
معشوق حقيقيدر انلرك معشوقدن غيرى اصلا مراد وآرزولرى يوقدر فرضى اكر معشوقدن غيرى بر تماشا اولسه
وعاشق اول تماشايه ميل ومحبت قيلسه اول عشق اولمز حقيقتده هرزه وبيهوده سودا اولور زيرا عشقك شانى اولدركه
اصلا معشوقندن غيريه ميل ومحبت قيلميه وآنك تماشاسندن غيريه ملتفت اولميه * مثنوى * عشق ان شعله ست
كو چون برفروخت * هرچه جز معشوق باقى جمله سوخت * تيغ لادر قتل غير حق براند * در نكر زان پس كه بعد
لاچه ماند * عشق اول شعله دركه اول چونكم شعله لندى هرنه كه معشوقدن غيرى باقيدر جمله سنى ياقدى معشوق
باقى لفظنه مضاف اولوب معنى هرنه شئ كه معشوق باقيدن غيريدر جمله يى ياقدى ديمك دخى جائزدر يعنى عشق افراط
محبته ديرلر فى المثل بو افراط محبت شول شعله معنو يدر چونكم اول مشتعل اوله هرنه كه معشوقدن غيرى باقيدر
عاشقك قلبندن جمله سنى احراق ايدوب ازاله ايلر عاشق لايبغى حقدن غيرينك قتلنده سوردى وانفاذ ايتدى نظر ايله
اندنصكره لادن غيرى نه قالدى يعنى عاشق موحد تيغ كبى اولان لا كلمه سيله جمله ماسوايى نفى ايلدى پس جميع ماسوايى
لااله ديمكله نفى ايلدكدنصكره كورنه قالدى * مثنوى * ماند الا الله باقى جمله رفت * شادباش اى عشق شركت سوز
زفت * لادنصكره الا الله باقى قالدى جمله سى كتدى شاد اول اى شركت ياقجى قوى عشق الا الله باقى قالدى جمله سى
كتدى ديمك دخى جائزدر يعنى چونكم عاشق غيرى افنا ايلمكه تيغ لايى اوردى وجمله ماسواى قلبندن نفى قيلدى

تمام وصوكنه نظر ايله اندنصكره نه قالدى قالمدى الا الله قالدى وغيرشئ جميعا كيدوب زائل اولدى چونكم بو مرتبه نك
وصولنه وحصولنه سبب عشق شركت سوز اولدى اكاى شركت سوز اولان اولو وقوى عشق شاد اول ديمك لايق
ومناسب كلدى زيرا سالكك قلبندن موجب شركت محبت الهى اولان محبتلرى ازاله وافنا ايلمز الا عشق چونكم
توحيد حق ايلمكه عشق اولميجه اولمز كركدركه طالب عشق الهى اوله سن تا قلبكدن شركت خيالى زائل ايدوب
موحد لر مرتبه سنى بوله سن (مثنوى) خود هم او بود اولين وآخرين * شرك جز از ديدهٔ احول مبين * حقيقتده اولين
وآخرين خود اولدر شركى ديدهٔ احولدن غيريدن كورمه يعنى اول وآخر باطن وظاهر همان اول وجود مطلقدر وشركت
وغيريتى احول اولنلرك كوزندن غيريدن كورمه كه انلر برشيئى ايكى كورورلر پس چشم باطنلرى احول اولان شركت خفى
صاحبلرى بو اشيايى حقدن غيرى كوررلر خبرلرى يوقكه بر غير كوردكلرى نفس الامرده خطاء اسما وصفات الهيه در
ومغايرت واثنينيت برامر اعتباريدركه (كل شئ هالك الا وجهه) موجبنجه هرشئ حقيقتده هالكدر الا اول اللهك
ذاتى وصفاتى دكل پس شركت ومغايرت كورمك احول اولمقدن وحقيقت بين اولمقدن ناشى اولور (مثنوى) اى عجب
حسنى بود جز عكس ان * نيست تن را جنبشى از غير جان * ان تنى را كه بود در جان خلل * خوش نكردد كر بكيرى در
عسل * اى عجب انك عكسندن غيرى بر حسن اولورمى تنك جاندن غيريدن بر جنبشى يوقدر اول برتنك كه جانده
خلل اوله اول تن خوش اولمز فرضا اكر انى عسلده طوته سن يعنى اى مرد غافل اول محبوب حقيقتك جمال وكمالنك
عكس وپرتوندن غيرى عجبا ايكى عالمده بر غيرى حسن وارميدر بو محققدركه آنك حسننك عكسندن غيرى جميع
عالمده اصلا برآخر حسن دخى يوقدر هر مليح ومليحه نك حسنى اندن معاردر كما قال ابن الفارض * بيت * وكل مليح
حسنه من جمالها * معارله بل حسن كل مليحة * عاقل اولنه بومعلومدركه تن انسانه جاندن غيريدن بر جنبش
وحركت وحسن ولطافت اولمز جان ايسه پرتو رحمانى ونغمهٔ يزدانيدر پس حقيقتده ابدان انسانده مشاهده
ايلديكك حسن وجمال الهينك عكس وپرتوى اولور واول جانده كه خلل ونقصان اولميه اول جان بولذاتى همشه
ذائق اولور اما شول برتنك كه جانده خلل ونقصان اوله وقلت معرفت وكدورات طبيعتله اتصال قيله انى اكر هميشه
عسل ايچنده طوتسك خوش اولمز واندن لذت المز پس شول كمسه لركه جانلرى قلت معرفتله خلل بولمش وجهل
غفلتدن مزاج روحانيه لرى سمت اعتداله چيقوب خسته اولمش اوله انى اكر عسل كبى اولان تجليات الهيده ولذات
مشاهدهٔ حسن ربانيده نيجه يللر طوتسك اصلا خوش اولمز واندن لذت بولمز اول حسنى حسن الهيدن غيرى زعم
ايليوب آنك تماشاسنه رغبت قيلمز * مثنوى * اين كسى داند كه روزى زنده بود * از كف اين جان جانى ربود *
وانكه چشم اونديدست ان رخان * پيش او جانست اين تف دخان) بونى بر كمسه بيلوركه بركون زنده اولدى بو جان جانك
كفندن برجام قاپدى واما اول كمسه نك كوزى اول رخلرى كورمشدر انك قتنده بو دخانك تف وحرارتى جاندر يعنى
بوذكر اولنان اسرارى شول كمسه بيلوركه حقيقت كونلردن بركون زنده اولدى بو جانلر جانى اولان ساقئ حقيقتك
الندن برجام نوش ايلدى واو ساقئ باقى اكر جانى علم وعرفان شرابيله سيراب ايلدى واما اول كمسه نك كه كوزى ذات
وصفات الهيه نك روخلرنى كورمدى واول باقى اولان جانك وجانانك وجهلرينه نظر ايركورمدى آنك قتنده بو تف
دخان كبى اولان روح حيوانى جاندر وتف دخاندن مراد روح حيوانى اولوركه اول روح حيوانى اخلاطك بخارندن
ولطافتندن ظهوره كلور بو اعتبارله اكا تف دخان تعبير اولندى اكثر فلاسفه وعقل جزوى صاحبلرى روح الهينك
حسن وجمالى مشاهده سندن غافل اولوب روح حيوانينك لذاتنه مشغول اولدقلرندن انلرك قتنده بو روح حيوانى
اول روح الهيدن اعز واحبدر * مثنوى * چون نديد او عمر عبد العزيز * پيش او عادل بود حجاج نيز * مثلا اول
كمسه چونكه عمر بن عبد العزيزى كورمدى آنك قتنده حجاج دخى عادلدر عمر بن عبد العزيز بنى اميه دن بر عادل
وصالح پادشاه ايدى حتى كمال عدالله موصوف اولديغندن اوترى اكا عمر ثانى ديرلردى زماننده قورد قيون ايله
يورردى حتى پدرى عبد العزيز وفات ايليوب اوغلى عمر پادشا اولدقده اطراف واكنافده اولان رعايا كندى ماشيه لرنده
عظيم بركات كوروب درنده جانورلرك حيواناتله يله كزوب انلرى رنجيده ايلمدكارنى مشاهده قيلدقلرنده سؤال
ايلديلركه پادشاه نه اولكى پادشاه ميدر ويا خود برآخر كمسه ميدرديديلركه عبد العزيز وفات ايليوب اوغلى عمر يرينه
پادشاه اولدى پس رعايا بيلديكه بو مرتبه امن وامان وعدالت اول پادشاه صاحب عدالتك عكس واثريدر حتى
كندى عصرنده قطب الاقطاب اولديغنه دخى شيخ اكبر رضى الله عنه بوكونه اشارت ايلمشلردركه بركون كعبهٔ شريفده
نماز قيلركن وبنم قتمده برآخر كمسنه دخى نماز قيلركن بر كمسه كلوب مابينمزه حلول ايلدى ونمازه شروع قيلدى
بيلدمكه بو بر كمسه نك روحيدركه تجسد وتمثل ايليوب كعبهٔ شريفه نك زيارتنه كلمش وبزم صحبتمزه ميل قيلمشدر نمازى

تمام ایلدکدنصکره اکا سزه کم دیرلر دیو سؤال ایلدم بکا عمر بن عبد العزیز دیرلر دیو جواب ویردی سزلک زمانکزده
قطب الاقطاب کیم ایدی بیلورمیسز دیدم بنم عصرمده قطب الاقطاب بن ایدم دیو جواب ویردی پس مابینمزده
حقیقته مناسب نیجه کلمات واقع اولدقدنصکره غایب اولدی بیوردیلرو حجاج برظالم کمسه ایدیکه برشهره کلسه
بغیر حق نیجه اهل حق قتل ایلردی واولادرسولدن دخی بولدیغنی اولدوروردی وایکن بعض کمسه لره رعایت
ایلدیکندن انلره خوش کلوب آنی عادل صانورلردی برکون رعایا جمع اولوب اکا دیدیلرکه ای ملک عمر بن عبد العزیز
ودخی حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه نه مرتبه عادل ایدیلرسه سندخی بزه انلرکبی اول جواب ویردیکه تبادروا
انعمرلکم یعنی سزبکا ابوذرکبی رعایا اولک بن سزه حضرت عمرکبی اوله یم یوخسه بن سزی قتل ایلمکدن خالی اولمزم
دیدی پس حضرت مولانا قدس سره روح الهینک شانی بلمین واوصاف جمیله سنه اکاه اولمیوب روح حیوانیه یی
جان زعم ایلین کمسه لری عمر بن عبد العزیزی کورمیوب حجاج ظالمی عادل ظن ایلین کمسه لره تشبیه ایدوب
بیوررلرچونکم اول کمسه عبد العزیز اوغلی عمری کورمدی وآنک عدل وانصافنه وحسن خلقله انصافنه نظر
ایرکورمدی آنک اوکنده حجاج ظالم دخی عادل اولورکذلک روح الهیه یی مشاهده قیلمین کمسه لرک قتنده روح
حیوانیه دخی جان اولور ٭ مثنوی ٭ چون ندید اومار موسی را ثبات ٭ در حبال سحر پندارد حیات ٭ چونکه
اول کمسه مار موسانک ثباتنی کورمدی سحرلک حبالنده حیات وار صانوریعنی چونکم اول کمسه حضرت موسی علیه
السلامک ازدرهاسنک قوت وثباتنی کورمدی سحره نک سحرله دوزدکلری ایپلرده اول کمسه حیات وارظن ایلر
مقصود شول کمسه که موسی کبی اولان روح الهینک قوت وثباتنی کورمدی سحره نک حبالی کبی اولان روح
حیوانیده قوت وحیات وارظن ایلرحال بوکه انده اولان حیات خیالات قبیلندندرحد ذاتنده حیات وثبات روح
الهینکدرلیکن حقیقت حاله واقف اولمین کمسه لرحیات ولذاتی همان روح حیوانیده صانورلر ٭ مثنوی ٭ مرغ
کونا خورده است آب زلال ٭ اندر آب شوره دارد پر وبال ٭ جز بضد ضد را همی نتوان شناخت ٭ چون ببیند زخم
بشناسد نواخت) شول قوش که اول آب زلال نوش ایلمشدر اول مرغ پر وبالنی آب شوره ایچنده طوترز براضدی ضددن
غیری ایله اکلمق ممکن اولمزچونکم برکمسه زخم کوره نوازش فهم ایلیه یعنی فی المثل شول برقوشکه هنوز دخی آب
زلالی نوش قیلمش واندن لذت بولمش دکلدر اول مشدر پر وبالنی آب شوره دن طوتروا کاکمال رغبتله رغبت ایدرانکچون که اندن
لذیذ آب دخی ایچممشدر بو اجلدن کندی آب شوره نه مقید اولمقدن ایچممشدر اکر آب زلالک لطافتنی بیلیدی کندی
شوره اولان آبنک خباثتنی فهم ایلردی الاشیاء تتبین بالاضداد قولنک مفهومی اوزره البته برشیئ کندی ضدیله معلوم
اولور مثلا برکمسه زخم جفا کورسه رعایت ووفا اندربیلوروقهر وغضب کوردکده مهر ولطفک چاشنیسنه عالم اولور
٭ مثنوی ٭ لاجرم دنیا مقدم آمدست ٭ تا بدانی قدر اقلیم الست ٭ چون ازینجا وارهی انجا روی ٭ در شکر خانهٔ
ابد شاکر شوی ٭ لاجرم بوسببدن دنیا مقدم کلمشدر تا الست اقلیمنک قدرنی بیله سن چونکم بورادن قورتیله سن اورایه
کیده سن ابد شکرخانه سنده اولورسن یعنی دنیانک آخرتدن مقدم کلمه سنده حکمت اولدرکه دار دنیا برمحل محنت
وبلوی درچونکم مؤمن بوسجن دنیانک الام شدایدندن خلاص اوله الست عالمنک قدروشرفنی بیلوروا کا
بوزحمت ومحنتدنصکره اول عالمه وصول عظیم نعمت وراحت کلورچونکم ای مؤمن بوسجن دنیادن خلاص
اوله سن واول عالم ارواحه سفر قیله سن ابد شکرخانه سنده همیشه شکرلر ایلرسن والحمد لله الذی صدقنا وعده واورثنا
الارض نتبوء من الجنة حیث نشاء) دیوسویلرسن شکرخانهٔ ابددن مراد دار جنت اولور محل جمله لذت ومعدن جمیع
نعمت وراحت اولور (مثنوی) کوئی انجا خاک را می بیختم ٭ زین جهان پاک می بگریختم ٭ ای دریغا پیش ازین بودیم
اجل ٭ تا عذابم کم بدی اندر اجل ٭ اوراده کندیکه دیرسن که خاک آدم بودخی معنادر دیرسن که اوراده خاک آدم
بوپاک اولان جهاندن قاچدم ای حیف ودریغ بنم موت واجلم بوندن اول اولیدی تا کم اجلده وخوفده بنم عذابم کم
اولیدی یعنی عالم آخرته واصل اولدقده وآنک ذوق وصفاسنی مشاهده قیلدقده عالم دنیاده عمرلک اکل وشربده وبدن
قیدنده کچدیکنه وعالم آخرتک ذوقندن غافل اولدیغنه تحیف وتأسف ایدوب دیرسن حیفا ودریغا عالم دنیاده بن
طپراق الهمشم وبوجهان پاکک ذوقندن غافل اولوب بونک وصولنه سعی ایلمکدن فرار قیلمشم ای دریغ اولسون
نوالیدی موت اجل بکا بوندن اول کلیدی تا کم بنم عذاب والمم اول دنیاده اولان خوف وبیم ایچره از اولیدی بوقدر زمان
بیهوده یره دنیاده خائف اولوب آخرتی کم صانوردم شمدی بیلدمکه دنیا دار محنت وآخرت دار سعادت ومحل راحت
ایمش تته کم بوحدیث شریف دخی بومعنایه دلالت وشهادت قیلر (درتفسیرقول رسول علیه السلام مامات من مات
الا وتمنی ان یموت قبل ما مات ان کان برا لیکون الی وصول البر اعجل وان کان فاجرا لیقل فجوره ٭ بوسرخ شریف

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمک بوقول شریفنک تفسیرنده درکه بیورمشلردرکه مامات من مات اولمزدن اول
ما مصدریه دریعنی مدت الموت موتک وقوعنی اول حینده تمنی ایلیه ان کان برا لیکون الی وصول البر اعجل اکر اول
میت بار ومحسن اولدیسه بر واحسانک وصولنه اعجل اولمدی اندن اوتری موت تمنی ایلراولکی برفتح بابله محسن
معناسنه وایکنجی برکسر بابله احسان معناسنه درلیکونه ده لام تمنی یه متعلقدر وان کان فاجرا لیقل فجوره واکر
اول اولان کمسه فاجر اولدیسه فسق وفجوری قلیل اولمقدن اوتری موتی تمنی ایلیه (مثنوی) زین بفرمودست آن آکه
رسول ٭ که هرانکه مرد وکرد ازتن نزول ٭ نبود اورا حسرت نقلان وموت ٭ لیک باشد حسرت تقصیر وفوت ٭ اول
آکاه رسول بوسببدن بیورمشدرکه هرشول کمسه که اولدی وتن مرکبندن نزول ایلدی اول کمسه نک دنیادن نقل
ایلسنه واولمسنه حسرتی اولمزلیکن تقصیر وفوتک حسرتی اولور یعنی دنیادن اعمال صالحه وطاعات حسنه ایلمک
خصوصنده تقصیر ایلدیکنه وفرصتک فوت اولدیغنه تحسر وتأسف ایلر یوخسه اولدیکنه ودنیادن آخرته نقل
قیلدیغنه تأسف وتحزن ایلمزدیمک اولور ٭ مثنوی ٭ هر که میرد خود تمنا باشدش ٭ که بدی زین پیش نقل مقصدش
هرکم که اولورا کا خود تمنی وآرزو اولورکه آنک مقصدنه نقلی بوندن اول اولیدی یعنی هرکمسه که اوله وبودنیادن آخرته نقل
قیله اکا کندی مقصد ومقامنه واصل اولمقدن اوتری اول اولمک آرزو وتمنیسی اوله (مثنوی) کر بدی بد تا بدی کمتر بدی
ورتقی تا خانه زوتر آمدی ٭ اکر اول اولان کمسه بد وفاسد وفاجر ایسه تا بدلکی کمتر اولیدی واکر تقی ونقی ایسه
تا کندی خانه وکاشانه سنه تیزرک کلیدی موتی تمنی ایلمری بوندن اوتری اولور (مثنوی) کوید آن بد بی خبر می بوده ام
٭ دمبدم من پرده می افزوده ام ٭ اول بد وفاجر اولان کمسه اولدکدنصکره دیرکه بوندن بی خبر اولمشم دمبدم بن
پرده زیاده ایلمشم وجرم وعصیان ایلیوب کندیمی محجوب ومغفل قیلمشم ٭ مثنوی ٭ کر ازین زوتر مرا معبر بدی ٭
این حجاب وپرده ام کمتر بدی ٭ اکر بوندن تیزرک بکا عبور وکذر اولیدی بنم بوحجاب وپردم آزرک اولوردی تا بومرتبه
عذاب ایچره قالمزدم وبوقدر ظلمت ومحنته مبتلا اولمزدم دیه ٭ مثنوی) از حریصی کم دران روی قنوع ٭ وز تکبر کم دران
چهرهٔ خشوع ٭ همچنین از بخل کم درروی جود ٭ وز بلیسی چهرهٔ خوب سجود) حریصلکدن اول قناعت یوزنی
یرتمه وتکبردن اول خشوعک یوزنی یرتمه کذلک بخلدن جود وسخانک یوزنی یرتمه وابلیسلکدن سجودلک خوب اولان
چهره سنی یرتمه قنوع ضم قافله قناعت معناسنه مصدر دردخول وزننده وهرصفت حمیده فی المثل برصورت جمیله
کبیدر وهرصفت قبیحه ناخن بد کبیدرچون برکسنک برنیجه صفت حمیده سی اولسه اول صفت حمیده نک مقابلی اولان
صفت قبیحه ایله عمل قیلسه برکمسه برصورت جمیله یی ناخن بدله نیجه خراشیده ایلرسه اول صفت قبیحه ایله متصف
اولان کمسه کندینک صورت جمیله سنک وجهنی اویله خراشیده ایلمش ومجروح قیلمش اولورتته کم بومعنایه تنبیه دن اوتری
طاوس باغ ایمان اولان مؤمنلره خطاب ایدوب بیوررلرای طاوس باغ ایمان اولان مؤمن دنیایه حریصلکدن
اول قناعت یوزنی خراشیده ایلمه که حریصلک صفت قناعتک وجه جمیلنی مجروح ایدیجیدر وکذلک خشوع وتواضع
صفتلرینک چهره سنی متکبر اولمغله مجروح ایلمه زیرا کبر ونخوت ناخنلری خشوع وتواضع صفتلرینک چهرهٔ پاکنی
خراشیده ونابالک ایدیجیدر وکذلک جود وسخانک یوزنی بخل وامساکدن یرتمه ومجروح ایتمه که بخل وامساک جود
وسخا صفتلرینک یوزنی یرتیجی وخراب ایدیجیدر وکذلک سجده ایلمه نک خوب اولان چهره سنی ابلیسلککدن یرتمه
ومجروح ایتمه که برکمسه تارک الصلوة اولسه ابلیس پرتلبیس کبی اولور وحق تعالی یه هر وقتده سجده ایلمک برمحبوب
نفیس کبی اولوربی نماز اولان کمسه سجده نک خوب اولان چهره سنی مجروح وآزرده قیلور وعاقبت بومحموده وممدوحه
وجه اولان صفتلردن محروم قالوب اول مذمومه ومقدوحه اولان صفات خبیثه یه مبتلا اولور وآخرتده او صفات
خبیثه نک محلی که دار جحیمدر اکا دخول قیلور اما صفات حمیده سنی ازاله قیلمین کمسه لر انک واسطه سیله جنت اعلایه
واصل اولور وراحت بولور ٭ مثنوی) برمکن آن پر خلد آرای را ٭ برمکن آن پر ره پیمای را ٭ ای طاوس اول دار الخلدی
بزه یجی قنادکی قوپرمه ای طاوس اول ره پیمای پریکی قوپرمه یعنی ای حقیقت باغنک طاوسی اولان مؤمن اول
حیاتی آراسته وپیراسته ایلیجی اوصاف حسنه واعمال صالحه کی وجودکدن ازاله ایلمه که اول اعمال حسنه واوصاف
حمیده سکا پر وبال کبیدر وجنت اعلایه زینت وسبب جمال کبیدر واول یول اولجوجی وطریق آخرتی قطع ایدیجی
پر وبالکی وجودکدن زائل ایلمه که مراد اندن اعمال حسنه واوصاف حمیده در طاوس پر وبالیله نیجه برمنزلدن
برمنزله کیدرسه وبرمقامدن برمقامه انکله نیجه سیر ایدرسه سن دخی اوصاف حسنه واعمال صالحه ایله اویله
سیر ایدرسن وجنت اعلا جانبنه اول واسطه ایله کیدرسن پس ای طاوس پر وبالکی قوپرمه دین حکیمه جواب ویرمسنه
شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) چون شنید این پند ودروی بنکریست ٭ بعد ازان درنوحه آمد می کریست ٭ طاوس

حکیمدن بو پندی اشتدی اکا نظر ایلدی اندنصکره فغانه کلدی اغلدی کان حسب حالنی بیلدیکنه واول کندینک
زینتنی نیچون ازاله ایدرا کا که اولمدیغنه زیاده محزون اولوب بکایه بشلدی ✳ مثنوی ✳ نوحه و گریه درازو دردمند)
هر که انجا بود در گریه فکند ✳ دردمند طاوسک درازاولان گریه سی ونوحه سی هر کسیه که اوراده ایدی گریه یه
براقدی یعنی انک بکاسی انلره دخی تأثیر ایدوب انلر دخی انک حالنه شفقت ایلدکلرندن بکا ایلدیلر ✳ مثنوی ✳ وانکه
می پرسید پر کندن زچیست ✳ بی جوابی شد پشیمان می گریست ✳ واول حکیمکه طاوسه قنانک قوپرمسی ندندر دیو
صوردی طاوسک اکا جوابی اولمدیغندن سؤال ایلدیکنه پشیمان اولدی اغلدی وکندیسنه بویله دیدی ✳ مثنوی
کز فضولی من چرا پرسیده مش ✳ اوزغم پر بود شورانیده مش) که فضولغمدن بن انی طاوسه نیچون سؤال ایلدم اول
غمدن پر ایدی بن آنی قارشدردم وتحریک ایلدم (مثنوی) می چکید از چشم تر بر خاک آب ✳ اندران هر قطره مدرج
صد جواب ✳ طاوسک تر اولان کوزندن خاکه اوزره آب طملدی اول قطره نک هر برنده صد جواب درج اولنمش ایدی
لسان حال بیلان کسه آنک قطرات سرشکندن ما فی الضمیرنه مطلع اولور رازنی بیلوردی (مثنوی) گریهٔ با صدق
بر جانها زند ✳ تا که چرخ وعرش را گریان کند ✳ عقل ودلها بی گمانی عرشی اند ✳ در حجاب از نور عرشی می زنند ✳
صدقله اولان گریه جانلره اوزره اورر تا که اول صدقله اولان گریه چرخ وعرشی گریان ایلر عقل ودللر هیچ شکسز عرشیلردر
عقل ودللر عرشه منسوب اولان نوردن حجابده طوغورلر انلرنم گریان اولان کمسنک صدقله اولان گریه سی جان ودللره
عظیم تأثیر قیلور نته کم شیخ عطار حضرتلری مقالات الارواحده بو حکایتی بو کونه تحقیق بیورمشلردر که زلیخا
یوسفه بحضور اولوب انی بر سیجانه وبروب واربو که یوزد کنک اوردیو تنبیه ایلدی وبن بوراده آنک صداسنی استماع ایلیم
دیدی سیجان انی ورای جداره کوتوروب اکا مرحمت ایدب وافر یوستینی آنک پاینه پیچیده ایدوب دکنکله انی ضرب
ایلدکده یوسف مدد دیو ناله ایدردی یوزدکنکی تمام اوردقده زلیخا یه کلدکده وار البته بر خوشجه ضرب ایله آنک
اوازندن مضروب ودردمند اولنلرک اوازی کلمز بو خسته اول یوزچوبی سکا ضرب ایلرم دیو تأکید ایلدکده کاوب اول
یوستی ازاله ایدوب آنک قدم مبارکنه بر محکم چوب اوردقده یوسف دخی مدد دیو ناله قیلدقده زلیخا درحال رحم
ایدوب برندن کفایت ایدردیو آواز ایلدی وکذلک اولان یوزچوبک ناله سی اکا تأثیر ایلمیوب بر چوبک صدقله اولان
ناله سی اکا تأثیر قیلدی قلب انسانه تأثیر ایلمک بر طبقه در حق انسانک صدقله اولان گریه سی وناله سی چرخ
وعرشی دخی گریان ونالان ایلر وآسمانک گریه ایلمسی بکت السموات السبع حدیثیله ودخی فما بکت علیهم السماء
ایتیله ثابت اولمشدر نته کم اوایلده از نفیرم مرد وزن نالیده اند بیتنک شرحنده بو حدیث وبو ایت مرور قیلمشدر چونکم
صدقله اولان گریه عقل وجانه تأثیر وافلاکه دخی تأثیر ایلمک مقرر اولور انکچون که عقول وارواح بی شبهه وبی کمان
عرشیلردر ولیکن عرشه منسوب نوردن حجاب بدنده محجوب ومحبوس اولوب تعیش ایدرلر وبو بدن چاهی انلره نور
عرشیدن حجاب اولمشدر حتی هر بری کندی مقاملرنی واصللرنی فراموش قیلمشدرمکر که انبیا واولیا علیهم السلام
وعرفا وعلما انلر عرشی اولدقلرنی بیلمشلر ومرتبهٔ اصلیه لرنی بولمشلردر عقل وروحک اصلی عرشی اولوب بو بدن چاهنده
محجوب ومحبوس اولدقلری بو سرخ شریفدن معلومک اولور (در بیان انکه عقل وروح محبوس اند در آب وگل همچو
هاروت وماروت در چاه بابل ✳ بو سرخ شریف آنک بیاننده در که عقل وروح آب وگلده محبوسلردر هاروت وماروت چاه
بابلده محبوس اولدقلری کبی (م ی) همچو هاروت وچو ماروت آن دو پاک ✳ بسته اند اینجا بچاه سهمناک ✳ عالم
سفلی وشهوانی در اند ✳ اندرین چه کشته انداز جرم بند ✳ اول ایکی پاک یعنی عقل وجان هاروت وماروت کبی بونده
سهمناک چاهده بسته لردر بو ایکی سفلی وشهوانی عالمده طورورلر جرم وکناهدن اوتری بو چاه ایچره بند اولمشلردر یعنی
هاروت وماروت که ایکی ملک اصلنده علوی وساعیلر ایدی بشر حقنده دخل ایلیوب حق تعالی بونلری بریوزنده
حاکم قیلوب شهوت وطبیعته مبتلا اولدقلرندنصکره جرم وعصیان ایلیوب حق تعالی بونلری اول جرم واسطه سیله
چاه بابلده حبس ایلدی قصه سی بر مقدار جلد اولده اوایله قریب در بیان خسارت وزیر سر خنده چون زنی
از کار بد شد روی زرد بیتنک شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه بوراده مقصود عقل وروحی بو طبیعت چاهنده
محبوس اولدقلری ملابسه سیله اول ایکی ملکه تشبیه ایلمشلردر که بونلر دخی اصلنده سماویلر وعرشیلردر چونکم عالم
اعلادن کلوب بو عالم بشریته نزول ایلدیلر شهوته تابع ومعصیته مائل اولدقلری واسطه سیله طبیعت قیوسنده
محبوس اولمشلر وغموم نفسانیه ایله معذب قالمشلردر نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیورورلر بو پاک اولان عقل وروح هاروت
وماروت کبی بو مرتبهٔ بشریتده سهمناک وهولناک اولان طبیعت قیوسنده ایکن سفلی وشهوانی عالمده درلر
بو چاه طبیعت ایچره جرم وعصیانلرندن اوتری مقید اولمشلردر اول ایکی ملک چاه بابلده محبوس قالدقلری کبی بونلر دخی

چاه طبیعت ایچره محبوس قالمشلردر (مثنوی) سحر وضد سحر را بی اختیار ✳ زین دو اموزند نیکان وشرار ✳ سحری
وسحرک ضدنی اختیارسز نیکلر وبدبختلر بو ایکیسنده اوکرنورلر یعنی اهل سعادت واهل شقاوت سحر وشری
وسحر وشرک ضدی اولان نفع وخیری بو ایکی ملکدن تعلم ایدرلر چونکه بدبختلر واروب چاه بابلده اول ایکی ملکه
مقارن اولوب اندن خیر تعلم ایلسه لر بلا تأخیر صلاحی انلره تعلیم ایدرلر وچون اهل شقا اولان شرار انلره تقرب ایلسه لر
وسحر وحیله وخدعه علمنی انلردن اوکرنمک استسه لر اول سحر علمنی وحیله وخدعه یی انلردن منع ایلمیوب انلره تعلیم
ایدرلر ✳ مثنوی ✳ لیک اول پند بدهندش که هین ✳ سحر را از ما میاموز وچنین ✳ ما بیاموزیم این سحر ای فلان ✳
از برای ابتلا وامتحان ✳ کامتحانرا شرط باشد اختیار ✳ اختیاری نبود ت بی اقتدار ✳ لیکن اول سحر وخدعه
علمنی اندن اوکرنمک استین کمسنه یه اولا اول ایکی فرشته اکا پند ونصیحت ویررلر بویله دیو که اکاه اول ای بدبخت بزدن
سحری اوکرنمه وآنک علمنی دیو شورمه ای فلان کمسنه بز بو سحری اوکردیرز ابتلا وامتحاندن اوتری پس سحری
اوکرنمک کافر اولمینجه اولمز اختیار کله کافر اولمه زیرا افتتان وامتحانه اختیار شرط اولدی اختیارسز بر کمسنه یی
امتحان ایلمک لایق اولمدی واقتدارسز دخی سکا اختیار اولمز چونکم حق تعالی سکا قدرت واختیار ویردی اختیار
اقتدارکی کفره وضلالته سبب اولان سحر وحیله اوکرنمکه صرف ایلمه دیرلرنته کم حق تعالی کلام مجیدنده بونلردن
سحر تعلیم ایلین کمسنه لره بونلرک اولا پند ونصیحت ایلدکلری قولی لسانندن بو کونه حکایت بیوروب دیرلر (وما یعلمان
من احد حتی یقولا انما نحن فتنة فلا تکفر فیتعلمون منهما ما یفرقون به بین المرء وزوجه ✳ یعنی اول ایکی ملک
بر احده سحری تعلیم ایلمزلر تا کم دیمیه لر اول سحری اوکرنمزدن اول اول کمسنه یه بزی دکلیکزناس ایچون خدای تعالیدن
ابتلا وامتحانکز ایچوکز پس سن سحری اوکرنمکله کافر اولمه وسحرک اوزرینه کناه مترتب اولمز صانمه یعنی اول ایکی ملک
سحری اوکرنمک استین کمسنه یه مقدما بویله نصیحت ایدرلر اعلم یا آخی بو قصه یهودیلردن حکایت اولنمشدر نته کم قاضی
بیضاوی تفسیرنده دیر وما روی انهما مثلا بشرین ثم رکبت فیهما الشهوة فتعرضا لامرأة یقال لها زهرة فحملاها
علی المعاصی والشرک ثم صعدت الی السماء بما تعلمت منهما محکی عن الیهود ولعله من رموز الاوائل وحله لا یخفی علی ذوی
البصائر وامام فخر رازی دخی تفسیر کبیرده بو روایت باطلدر دیمشدر کما قال هذه الروایة فاسدة مردودة لیس فی کتاب
الله ما یدل علیها بل فیه ما یدل علی خلافها من وجوه الاول ما فیه من الدلائل الدالة علی عصمة الملائکة من کل
المعاصی وثانیها ان قولهم انهما خیرا بین العذابین ممنوع اذ کان الاولی ان یخیرا بین التوبة والعذاب لان الله تعالی خیر
بینهما من اشرک فی طول عمره فکیف یبخل علیهما بذلک وثالثها ان من اعجب الامور قولهم انهما یعلمان السحر فی حال
کونهما معذبین دیمشدر انه مما لا تعویل علیه لما ان مداره روایة الیهود مع ما فیهما من المخالفة لادلة العقل والنقل
اکرچه بونلر بویله دیمشلردر عقله ونقله مخالفت ظن ایلمشلردر لیکن عقله ونقله مخالفت دکلدر زیرا بو قصه نک صحتنه
ذاهب اولان اکابر بنده وعلمده وعقلده بونلردن زیاده درلر ولا معالم تنزیلده وتفسیرده بو قصه ثابت اولمشدر وامام
سیوطی نواهد نام کتابنده بو قصه یی تصحیح ایلمشدر کما قال فیه انها روایة صحیحة مرفوعة من حدیث ابن عمر اخرجه
احمد فی مسنده وموقوفة علی علی وابن مسعود وابن عباس وغیرهم من الصحابة رضی الله تعالی عنهم باسانید عدیدة
صحیحة وابن حجر بخاری شرحنده دیر که لهذه القصة طرق تفید العلم بصحتها باخصوصکه حضرت مولانا من کل
الوجوه اولا نا مثنوی شریفک اکثر محللنده بو قصه یی نظمه کتورمشلر وثبوت مرتبه سنه یتورمشلردر بو قصه نک
صحیح اولدیغنه بر حجت قوی دخی بودر که چونکم بو قصه عقل ونقله مخالف اولمدیغنی بیلدکسه پس ابیات مذکوره
دن مراد اولان معنایه کله لم عقلله روح هاروت وماروته تشبیه اولنمشدر وبر محلده هاروت وماروتدن مراد عقل
وروح اولمشدر چونکم عقل وروح ایکی ملک کبی طبیعت چاهنده محبوس ومقید اولدیلر نیکبختلر خیر وشری ونفع
وضری بو ایکیسندن تعلم ایدرلر ولیکن عقل وجان ماننده سحر اولان حیله ومکری انلردن اوکرنمک استین کمسنه لره اولا
پند ونصیحت ویررلر وبویله دیرلر که اکاه اول بزدن مکر وحیله اوکرنمه وخدعه وفریب دیو شورمه ای فلان کمسنه
بز بو سحر ومکری وحیله وخدیعتی ابتلادن وامتحاندن اوتری اوکردیرز قاضی بیضاوینک ولعله من رموز الاوائل
دیدیکی رمزلردن مراد بودر که اول ملکیندن بری روح وبری عقلدر کما قال بعض الفضلاء فی حاشیة البیضاوی
فی قوله ولعله من رموز الاوائل المراد باحد الملکین الروح الانسانی وبالملک الاخر العقل ووجه التعبیر بالملکین انهما
مصدران لکل خیر وبهبوطهما الی الارض نزولهما من عالم الانوار الی عالم الطبیعة وبالمرأة المسماة بالزهرة هی
النفس الامارة بالسوء وبتعشق الملکین بها ابتلاء الروح والعقل بالنفس الامارة بانهما انقادا لامرها بالشرور
وبکونهما محبوسین فی بئر بابل ابتلاء الروح والعقل بحب البدن الترابی وبکونهما معذبین فی البئر الی یوم القیامة

عبارة عن ابتلائهما بالكدرات البشرية الى الموت فانهما يتجرد ان عند خراب البدن فيعودان الى عالم الانوار
مثنوی * میلها همچون سکان خفته اند * اندر ایشان خیر وشر بنهفته اند * چونکه قدرت نیست خفته این رده)
همچو هیزم پارها او تن زده * انسانك میل ومحبتلری فی المثل اویومش كلبلر كبیدر اول میللرده خیر وشر كزلنمشلردر
چونكم قدرت اولمیه بو وصف چكمش جماعت اویومشلردر آتشده اولان هیزم پاره كبی ابسم اولمش رده رانك فتحیله
صف چكمش وجماعت اولمش معناسنه درمصرع ثانیده پارها كرده تقدیرنده اولوب معنی هیزم كبی پاینی صالی
ویرمش وساكت اولمش دیمك دخی جائز اولور وتوضیح كلام وتحقیق مرام بویله دیمك اولورسه البته قوت واقتدار اولمیجه
اختیار ثابت وظاهر اولمز زیرا فی المثل انسانك دورننده اولان میللر خفته اولان كلاب كبیدر اومیللرك باطننده خیر
وشر مخفی وپوشیده اولمشدر چونكم قدرت واستطاعت اولمیه بومیللر واختیارلر جماعتی یاتمش واختفا ایتمشلردر
شول هیزم پاره كبی كه آتشده یاتوب بی مدد اولدقده ساكت اولمشلر ومشتعل اولمقدن واحراق قیلمقدن فراغت قیلمشلر
وجه ثانی اوزره معنا بو میللر جماعتی قدرت ومدد اولمدیغی كبی یاتمشلر وسكوت ایتمشلردر شول هیزم كبی اباغنی صالی
ویرمش ویاتوب سكوت ایلمش بوراده هیزمدن مراد مجرد بر برده اوزانوب یاتن وساكت اولان هیزم اولور شول دمكه انی
قالدیروب قوه بسن اندن قدرت ومدد بولوراندنصكره هر برشعله سی لسانه كلور ونیجه شیلری احراق قیلور كذلك
انسانك میللری دخی قوت وقدرت بولمزدن اول هیزم كبی اباق صالی ویروب یاتمش وجامد اولوب سكوت ایتمشدر همان دمكه
قوت وقدرت بوله آتش كبی یانیجه كسبه ضرر ویرر ویاخود نیجه كسبه نفع وفائده ایركورر (مثنوی) تا كه مر داری
درآید درمیان * نفخ صور حرص كوبد بر سكان * چون دران كوچه خری مردار شد * صد سك خفته بدان بیدار شد
تا كه بر مردار خر اورتابه كله اول مرده وخفته اولان كلاب اوزره حرص صورینك نفخی اورر چونكم كوچه ده بر خر
مردار اولدی یعنی اول خر مردار سببیله نیجه یوز یاتمش كلاب بیدار اولدی خر مرداردن مراد بونده جیفهٔ دنیا اولور
وتقدیر كلام وتقریر مرام بویله دیمك اولور كه تا كم دنیا جیفه لرندن بر مردار بو اهل دنیانك خفته اولان میللرینك
میانته كله واول مرده اولان كلاب اوزره حرص وشره صورینك نفخی واوازی طقونورمو تا به صور اسرافیلك اوازی
ایریشوب حیات بولدقلری ومقبره لرندن قائم اولدقلری كبی اول مرده اولان سكلر حیات بولورلر واول جیفه نك اخذنه
اقدام قیلورلر چونكم اول محلده بر خر اوله وآنك لحوم وشحومی اول كلاب خفته یه میراث قاله نیجه یوز اویومش كلاب
اول سببله بیدار اولورلر واول جیفه یی یمكه اقدام ورغبت قیلورلر وبری برلریله نیجه عربده لر وخرلدیلر وغوغالر قوپاروب
اول جیفه دن اوتری جنك وجدل سمتنه كیدرلر * مثنوی * حرصهای رفته اندر كتم غیب * تاختن آورد سر بر زد
زجیب * مو بمو هر هر سكی دندان شده) وز برای حیله دم جنبان شده) كتم غیبه كتمش حرصلر جیبدن باش چقاروب
چاپمق كتوردی هر بر سككك اوزرنده اولان جمله مویی دندان اولمش وحیله دن اوتری كلب قویریغنی دپردیجی اولمش
یعنی شول دمكه كلاب دنیانك اوكنه اموال وارزاق دنیویه دن بر جیفه كله وبونلر آنك اكل وبلعنه رخصت وقدرت
بوله دررزمان بونلرك كتم غیبه كیدن حرصلری یقالرندن باش یوقاروچقارلر وظهوره كلوب تك وپو ایلرلر مدد بولنی
بر نیجه اكل وبلع ایلرز اوله دیو سویلرلر چونكم اول جیفه بونلرك اوكنه كله هر بر كلبك اوزرنده اولان جمیع قیللری اول
جیفه نك اكل وبلعندن اوتری دندان اولمش اولورلر وبری برلرینه كاه اولورلر كه جنك ایتیوب حیله وخدعه دن اوتری
قو یروق صالرلر ونیجه دلكولكلر وتملقلر قیلرلر بو تواضع وتملقدن مرادلری نیكخوی اولدقلرندن دكلدر بلكه مال
دنیانك اكل وبلعنه بر وسیله وحیله دركم انی اكل ایلكده اول كلب اخر مانع اولمیه انكله عربده وخرلدی قیلمیه (مثنوی
نیمه زیرش حیله بالاان غضب) چون ضعیف آتش كه یابد او حطب) شعله شعله می رسد از لامكان * میرود دود لهب
تا اسمان * اول كلبك آشاغی نصفی حیله وبوقارو نصفی غضبدر مثلا ضعیف آتش كبی كه او حطب بوله لامكان عالمندن
اكا شعله یتشور عاقبت دود لهب اسمانه دك كیدر یعنی كلبك اكل وشرب وبلع ایلمكده ایكی حالی واردر بریسی نصف
سفلیكه اول حیله وخدعه سی جانبندر چونكه بر غدایی اكل ایلمكه قادر اولمیه جغنی بیلسه بو جانب سفلی ایله معامله
ایدوب قو یریغن صالر وحیله لر وتملقلر ایلر وبریسی دخی نصف علوی جانبیدر كه اول غضبی حالیدر چونكه بر شیئ اخذ
ایلمكه قادر اوله جغن بیلسه وبر آخر كسه انی منع قیلسه غضبه كلور وبیلكه نور مثلا شول بر ضعیف آتش كبی هیزم
بولدیجه قوت بولور ومشتعل اولور لامكان عالمندن اول آتشه دمبدم شعله لر ایریشور حتی بر مرتبه قوت بولور كه آنك
لهبنك دهانی آسمانه كیدر بوندن مقصود شول سك طبیعت اولان كسه نك آتش غضبی بعض شیئك بهانه سیله
شعله لنمسی وعالم لامكان آنك آتش غضبنی زیاده ایلمكه سبب ومدد ایرشمسی وعاقبت آنك نار غضبنك اثاری ظاهر
اولمسی وغلبه قیلمسی اولور (مثنوی) صد چنین سك اندرین تن خفته اند * چون شكاری نیست شان بنهفته اند *

بوتنده یوز بو نجلین كلاب اویومشلردر چونكم ظاهرده بر شكار بولدقلر انلر كزلو اولمشلردر یعنی بو تن انسانیده یوز كر
اولانسان كلاب صفتلری كبی نیجه یوز صفات ذمیمه پنهان اولمشلردر مثلا حرص وشهوت وحقد وحسد وبغض وعداوت
وبونلر امثالی اولان كلاب صفتلری بدن انسانیده اختفا قیلمشدر چونكم بونلری اظهار ایدیجی بر شیئ بر جانبدن ظهوره
كله بونلر دخی باش كوسترلر وظاهر اولورلر پس اهل سلوكه لازم اولان اولدر كه قچن كندیدن بر صفت ذمیمه ظهوره
كلسه آنك ازاله سنه سعی ایلیه تا كم كندی باطننده كلاب صفتی بولمیه (مثنوی) یا چو بازانند دیده دوخته * در حجاب
از عشق صیدی سوخته * تا كه بر داری وبیند شكار * آنكهان سازد طواف كوهسار * یا خود اول بدن
انسانیده اولان میللر كوزی دیكلمش بازلر كبیدر حجابده بر صیدك عشقندن یانمشدر تا كم بازك كلاهی قالدیره سن
وشكارنی كوره باز اول زمان كوهساری دور وطواف ایلر یعنی تن انسانیده اولان میللر وحرصلر سكان خفته كبیدر
ویا خود بازان چشم دوخته كبیدر اول بازلر حجاب التنده بر صیدك عشق ومحبتنده یانمشلر وساكن اولمشلردر تا كم
كلاهی قالدیره سن واول باز شكارنی كوره اول زمانده كوهساری طواف ایلر واول شكاری صید ایلمك ایچون سعی
واقدام ایلر (مثنوی) شهوت رنجور ساكن می بود * خاطر او سوی صحت می رود * چون ببیند نان وسیب وخربزه
درمصاف اید مزه وخوف بزه * رنجورومریضك میل وشهوتی ساكن اولور آنك خاطری صحت طرفنه كیدر چون
اول رنجور نان وسیب وخربزه كوره آنك اول كوردیكی غدادن مزه سی وخوف بزه سی مصافه كلور بزه كناهه دیرلر
بونده ضرر معناسنه استعمال اولنور یعنی بر خسته مزاج اولان كسه نك میل وشهوتی ساكن اولور انجق آنك
خاطری صحت جانبنه كیدر وصحته میل ایدر چونكم اول خسته مزاج اولان كسه نان وسیب وقاون وقاربوز كوره
انلرك لذتی وانلرك ضرری جنكه كلور خسته استركه اول یمكلردن حظ اله وتمتع قیله اما آنك ضرری خاطره سی انلری
اكل ایلمكه مانع اولور ونه اول غدالرك لذت مزه سی اول بزه وضرر خاطره سنی دفع قیلور * مثنوی * كر بود صبار
دیدن سود اوست * ان تهیج طبع سستش رانكوست * ور نباشد صبر پس نادیده به * تیر دور اولی زمردی زره * اكر
اول رنجور صبار ایسه اول طعامی كورمك اكا سود ونفعدر اول تهیج وتشوق آنك سست اولان طبیعتنه نكودر واكر
رنجورك صبری اولمسه پس اول طعامی كورممسی یكدر مثلا بی زره اولان مرددن تیر دور اولمق اولیدر تهیج تحرك
وتشوق معنالرینه دریعنی اكر رنجور اولان كسه مبالغه ایله صابر اولورسه طعامی كورمك اكا نفع وفائده اولور زیرا
اول طعام جانبنه اولان تحرك وتشوق آنك سست وضعیف اولان طبیعتنه نیكو ونافع دركه اندن صبر قیلدقجه انی اكل
ایلمكه مزاجنده بر قوت واستعداد حاصل اولور اما انی اكل ایلسه كندی یه ضرر اولور كه هنوز انی اكل ایلمكه
مزاجنده قوت واستعداد یوقدر واكر طعامه صبری اولمزسه مریض اولان كسه طعامی كورمك اولیدر زیرا بی زره
اولان كسه دن تیر ایراق اولمق اولیدر صبر بر سپر كبیدر ومشتهیات نفسانیه تیر كبیدر مریض القلب اولان كسه لره اكر
صبر سپرلری وار ایسه مشتهیات نفسانیه یی كورمك انلره نفع ویرر والا عظیم فساد وضرر ایركورر مریض القلب
ومریض النفس اولان كسه لره مشتهیات نفسانیه یی كورممكدن اولی بر نسنه اولمز (جواب كفتن طاوس ان سائل را
م ی چون ز كریه فارغ آمد كفت رو) كه تو رنك وبوی راهستی كرو) ان نمی بینی كه هر سو صد بلا) سوی من آید پی این بالها
چونكم طاوس كریه دن فارغ كلدی اول سائله دیدی یوری زیرا سن رنك وبویه مرهونسن وانی كورمز میسنكه
هر جانبدن یوز بلا بنم جانمه كلور بو قنادلرمدن اوتری مراد بونده شول طریقت باغنك طاوسلری اولور كه صورت
ظاهرده اولان زینتلرنی ترك ایدوب كندیلرینی خوروبی اعتبار ایدرلر قچن بونلره بر سائل سن بو ظاهرده اولان
زینت ورنكی نیچون ازاله وترك ایلرسن دیسه لر بونلر اكا دیرلر كه سن همان رنك وبویه اسیر ومقیدسن انی كورمزمیسنكه
حسودلرك حسدی وسوء نظر صاحبلرینك چشم بدی وبونلردن غیری نیجه بلای صوری ومعنوی بو ظاهرده اولان
بالمدن ومالمدن وحسن حالمدن اوتری كلمزمی پس هر نه كه بلایه وسوء قضایه سبب اوله آنك تركی اولی اولور (م ی) ای بسا
صیادبی رحمت مدام * بهر این پرها نهد هر سو م دام * ای نیجه صیادبی مرحمت دائما بنم جانبمه قور بو بنم قنادلرمدن
اوتری دام (مثنوی) چند تیر انداز بهر بالها) تیر سوی من كشد اندر هوا) نیجه تیر انداز بنم قنادلرمدن اوتری هوادن
بنم جانبمه تیر چكر یعنی بن هواده ایكن ومرتبهٔ بالاده ایكن بنم جانبمه تیر چكوب آتر * مثنوی * چون ندارم زور
ضبط خویشتن * زین قضا وزین بلا وزین فتن * چونكم كندیمی ضبط ایلمكه قوت طوقعزم بو قضادن وبو بلادن
وبو فتنه لردن (مثنوی) آن به آید كه شوم زشت وكریه * تا بوم ایمن درین كهسار وتیه * پس بكا اول یك كلوركه زشت
وكریه اولم تا كه بو كهسار وتیه ده الام وفتن دن امین اولم بو جمله عبادت اولور طاوس باغ طریقت اولان سالكلرك ترك
زینت صوری ایلمه لرندن زیرا بونلره زینت صوریه ایله مزین اولمق ورسم وصورتله ترسم وتزین قیلمق ظاهرا وباطنا نیجه

بلا وفتنه دن خالی اولمز چونكه بونلر بو ضرری رسم وصورتده مشاهده ایلدیلر پس آنی ترك ایلیوب بلادن امین
اولدیلر (مثنوی) این سلاح عجب من شد ای فتی * عجب آرد معجب از اصد بلا * ای فتی بو بنم عجب وكبرمك سلاحی
اولدی عجب ایسه معجب اولنلره صد بلا كتورر عجب نفسنی بكنمكه دیرلر معجب فتح جیمله عجب صاحبی دیمكدر یعنی
تارك دنیا اولان وزینت قیلان طاوسان باغ طریقت دیرلر كه ای فتی بو هنر ومال وجاه وزینت وزیور بنم عجب وكبرمه
سلاح وآلت اولدی عجب ایسه معجب اولنلره نیجه یوز بلا كتورر كه صفت مهلكه دندر نته كم پیغمبر علیه السلام
حضرتلری بیورمشلردر ثلاث مهلكات شح مطاع وهوی متبع واعجاب المرء بنفسه عجب اكبر ذنوب واقبح عیوب
اولدیغنه نیجه احادیث شریفه واقع اولمشدر (دربیان آنكه هنرها وزیركیها ومال دنیا همچون
پرهای طاوس عدو جانست (مثنوی) پس هنر آمد هلاكت خام را) كز پی دانه نبیند دام را) اختیار آنرا نكو باشد كه او
مالك خود باشد اندر اتقوا * چوق هنر وعلم ومعرفت وحرفت وصنعت خام اولان كسه لره هلاك كلدی وسبب عذاب
ونقمت اولدی زیرا اول خام ونا پخته دانه دن اوتری دامی كورمز یعنی هنرینك لذتندن واندن حاصل اولان نفعندن
اوتری اول هنرك صوری ومعنوی مضرتی جانبنه نظر ایلمز اختیار اوكسیه خوب نافعدر كه او اتقوا امرنده كندیسنه
مالك اوله یعنی اختیار كه لازمهٔ قدرت واستطاعتدر اول كسیه لایق ونیكو اولور كه اول كسه كندی نفسنه اتقوا امرنه
امتثال ایلمكده مالك اوله كه حق تبارك وتعالی قرآن عظیمده نیجه مواضعده اتقوا الله دیو عبادنه امر ایلدی كما قال
تعالی (واتقوا الله ان الله بما تعملون خبیر) وقال ایضا واتقوا یوما لا تجزی نفس عن نفس شیأ) ودخی بوكه معادل
ایت كریمه چوق واقع اولمشدر (مثنوی) چون نباشد حفظ وتقوی زینهار * دوركن آلت بینداز اختیار * چونكم
سنده حفظ وتقوی اولمیه زینهار آلتی دور ایله اختیاری آت یعنی چونكم سنك نفسكی معاصیدن حفظ ایلمكلك
وحرامدن پرهیز قیلمقلغك اولمیه زینهار آلت حرام وسبب اثام اولان مال وجاهی وقدرت ودستكاهی كندكدن بعید
ایله تا اختیارك تهمسندن خلاص اوله سن وانك مضرت وشرندن نجات بوله سن (مثنوی) جلوه كاه واختیارم
آن پرست * بركنم پررا كه در قصد سرست * بنم جلوه كاه واختیارم بو پر در پس پری قوپاریرمكه باشك قصدنده در
یعنی بو دنیانك مال وزینتنك مضرتنی بیلان عاقل بویله دیركه چونكم بنم جلوه سه واختیارمه سبب بو پر طاوس كبی
اولان مال ومنصبدر پس بو پر ونقش كبی اولان مال ومنصبی كندمدن ازاله ایدرمكه اول صورتا ومعنا بنم باشمه
قصد ایدیجی دشمندر * مثنوی * نیست انكارد پر خود را صبور * تا پرش در نفكند در شر وشور * صبور اولان كسه
كندی بالنی یعنی جاه ومالنی یوق ظن ایلر تا كم آنك پروبالی اولان جاه ومالی انی شر وشوره براقمز * مثنوی * پس زبانش
نیست بركو بر مكن * كر رسد تیری به پیش آرد مجن * پس اول صبوره پری زیان دكلدر اكا پریكی قوپرمه دی زیرا اكر
اكا بر تیر ته اوكنه سپر كتورر مجن كسر میم ایله جنه معناسنه در یعنی دنیادن صبور اولان وپرهیز قیلان كسه
كندی مال وجاهنی وقدرت ودستكاهنی یوق یرنده طوتار حتی آنك پروبالی كبی اولان ملك ومالی انی شر وفتنه یه براقمز
پس بویله كسه یه ملك ومال زیان ایلمز اكا ملك ومالی ترك ایله دیمه زیرا اكر آنك اوكنه بر تیر بلا كلسه ویا خود سهام
خواطر شیطانی ظاهر اولسه صبر وتقواسنی اكا سپر ایلر وانك شر وشوردن خلاص اولور * مثنوی * لیك بر من
پر زیاد دشمنیست) چونكه از جلوه كری صبرم نیست) لیكن بر زیاده بكا بر قوی دشمندر چونكه جلوه كرلكدن بنم صبرم
یوقدر یعنی بو مال وجاهك وزینت ودستكاهك مضرتنی انصاف ایلین وكندینك اول مال ومنصبه من حیث الحقیقة
مستحق اولمدیغنی بیلان ودینی دنیاسندن اوستون كسنه بویله دیركه بكا بنم مالم وزینتم دشمندر چونكم بنم بونلرله
افتخار ایلمكدن وعجب وغروردن صبرم اولمیه دیر * م ی * كر بدی صبر وحفاظم راهبر * بر فزودی زاختیارم كروفر)
اكر بكا صبر وحفاظ دلیل ورهبر اولیدی اختیاردن بكا كروفر زیاده اولوردی یعنی اكر بكا حرامدن صبر ایلمك ومشتهیات
نفسانیه دن نفسمی حفظ وحمایت قیلمق دلیل وپیشوا اولیدی بنم اختیار واقتدارمدن وكار وكردارمدن دین وطریقتده
كروفرم زیاده اولوردی ونیجه روحانی ذوقلر وحالتلر ظهوره كلوردی چونكم بنم صبر وحفاظم یوقدر بكا بو قدرت
ونعمتدن بو دین وطریقتده اصلا كروفر حاصل اولمزدی دیر * مثنوی * همچو طفلم یا چو مست اندر فتن * نیست لایق
تیغ اندر دست من * اما فتنه لرده بن طفل كبی ام یا خود مست ولا یعقل كبی ام پس بنم الده تیغ لایق دكلدر یعنی اهل
دنیانك عاقل ومنصف ودنیانك قباحتلرین بیلان كسه لر بویله دیرلر كه بو دنیانك مال ومنصبی تیغ بران كبیدر بز ایسك
اطفال ومستان كبی یز پس بزم الزده بو لایق دكلدر دیوب ترك ایدرلر وزهد وصلاح طریقنه كیدرلر * مثنوی *
كر مرا عقلی بدی ومنزجر * تیغ اندر دست من بودی ظفر * عقل باید نور ده چون آفتاب * تا زند تیغی كه نبود جز صواب
اكر بكا بر عقل اولیدی وحرامدن انزجارم اولیدی اول زمان تیغ بنم الده سبب ظفر اولوردی افتاب كبی نور ویریجی عقل

كركدر تا بر تیغ اوره كه صوابدن غیری اولمیه منزجر بونده انزجار معناسنه در واسم فاعل صیغه سی اوزره اسم مفعول
صیغه سی اوزره دخی قرأت اولنمق جائزدر اكر اسم فاعل صیغه سی اوزره اوقنور سه ظفرا كا قافیه دن اوتری كسر فا ایله
اوقنور وبو بیتلر اكرچه طاوس لساندندر لیكن اهل دنیادن عاقل ومنصف اولوب دنیانك قباحتنی بیلان وانی ترك
ایلین طریق آخرته سالك اولان كسه نك لساندن حقیقت حالی ومضرت جاه ومالی بیان اولور خلاصهٔ كلام انلر
لساندن بویله دیمك اولوركه اكر بنم بر كامل عقلم اولیدی ودنیانك متاعندن انزجارم واجتنابم اولیدی تیغ كبی
اولان متاع دنیا بنم الده بكا آلت ظفر وسبب نصرت اولیدی مال ومنصب صاحبی اولان ودنیا امورینه قاریشن
كسه لره آفتاب كبی نور ویریجی بر عقل وادراك كركدر كه تا مال دنیایی بریره خرج ایلیه كه صوابدن غیری اولمیه وای اول
كسه نك حالنه كه آنك نورده بر عقلی اولمیه اول كسه مال ومنصبی صوابه خرج ایلمز بلكه معاصی وخطایه خرج
ایلر وعاقبت عذابه وعقابه مستحق اولور * مثنوی * چون ندارم عقل تابان وصلاح * پس چرا در چاه نندازم سلاح
چونكم بن عقل تابان وصلاح طوتمزم پس سلاحی نیچون چاهه اتمیم یعنی چونكم عقل وادراكم وتقوی وصلاحم اولمیه
پس ماننده سلاح اولان مال وجاهی چاه عدمه نیچون اتمیم * مثنوی * در چه اندازم كنون تیغ ومجن * كین سلاح
خصم من خواهد شدن * شمدی تیغ وسپری چاهه اترم زیرا بو تیغ وسپر بنم خصمك سلاحی اولمق استر خصمدن مراد
نفس وهوا وشیطان اولور اكر عقل كامل اولمزسه وتقوی وصلاح بر كسه ده موجود اولمزسه آنك النده اولان مال
ودولتی اكا دوشمن اولان نفس وشیطانه آلت اولور (مثنوی) چون ندارم زور ویاری وسند * تیغم او بستاند وبرمن
زند * چونكم بن زور ویار وسند طوتمزم تیغی اول دشمن آلور دخی بكا اورر یعنی چونكم بكا قوت عقل ومعاونت
الهیه ده بر مستند ومعتمد اولان مرشد ربانی اولمیه نفس وشیطان تیغی آلوب بكا ضرر ایلر وبنی انكله هلاك ایلر
مثنوی * رغم این نفس قبیحه خوی را * كو نپوشد رو خراشم روی را * تا شود كم این جمال واین كمال * چون نماند رو
كم افتم در وبال * بو قبیح خویلو نفسك رغمنه كه اول نفس یوزنی اورتمز پس آنك یوزنی طرملرم تا اول طرملامق سببیله
بو جمال وكمال كم اوله چونكم روی خوب قالمیه وباله دوشمزم كندی نفسنی شول فاجره عورته تشبیه ایلركه اول
نامحرمدن اجتناب ایتمیه ویوز اورتمیه بلكه نامحرم اولنلره یوزین بزه یوب عرض جمال ایلیه وكندیسی دخی اكا مایل
اولوب علاقه ایلدیكندن انی تطلیقه قادر اولمیه ولیكن انی اغیار ونامحرمه زشت وقبیح كوسترمكدن اوتری یوزنی
طرملایوب مجروح ایلیه اكر اول نامحرمدن اجتناب ایلمزسه بو واسطه ایله باری نامحرملر اندن ایلیه لر نته كم دیر بو بد
خوی وبی ادب وبی حیا اولان نفسك كورلكنه واهانتنه كه اول نقشزن فاجره كبی خلقه یوز كوسترمكدن وتماشی
وتفاخر قیلمقدن یوزینی اتقا وپرهیز ایلمز آنك ظاهرنی خراب ایلرم وفقر وفاقه ایله مجروح اولمش یوز كبی خلقك نظری
قتنده مستكره ونا مقبول قیلورم تا آنك بو جمال وكمالی ناقص اوله چونكم آنك یوزنده وظاهرنده ملاحت ولطافت
قالمیه خلق انكله مخالطه ومعامله ایلمكه رغبت قیلمز وبن دخی وباله دوشمزم وآنك فتنه وشرندن خلاص اولورم (م ی
چون بدین نیت خراشم بزه نیست * كه بزخم این روی را پوشیدنیست * كر دلم خوی ستیری داشتی * روی خوبم جز صفا
نفراشتی * چونكم آنك یوزنی بو نیتله طرملرم بكا كناه یوقدر زیرا زخم سببیله بو یوزی اورتمكلك لازمدر اكر بنم قلبم
مستورلق خوین طوتیدی بنم روی خوبم صفا ولطافتدن غیری اشكاره وبلند ایلمزدی بزه كناهه دیرلر بونده وزن
ایچون تشدید ایله اوقنور وبو بیتلر اول سائلك مقدما وجه ظاهریكی نیچون بر تارسن حق تعالینك نعمتنك قدرنی بیلمدك
كناهدر دیدیكنه جواب اولور یعنی دیركه چونكم بن صورت ظاهره یی شو نیتله خراب ایلیم خطا وكناه اولمز مراد
بو نعمت ومال وجاه وزینت انسانك صورت ظاهره سنك زینت وزیوری كبیدر فی الحقیقه الله تعالینك نعمتیدر
اكر بر كسه بو نعمتك قدرنی بیلسه وناز واستغنا جهتندن بونی تحقیر ایدوب كندیدن طرد وطرح ایلسه كناهكار
اولور اما بونلرك كندی دیننه وروحنه ضرر اولدیغنی بیلسه ودینی صیانت ایلمك نیتیله اول نعمت وزینتی كندیدن
ازاله ایدوب ترك ایلسه اكا كناه اولمز پس لازمدر كه بو صورت ظاهره ده اولان مال وجاهی وشهرت ودستكاهی ترك
ایلمك وجهیله خلقك عیونندن ستر اولنه واخفا قیلنه تا كم مضرت صوری ومعنویدن امین اولنه اكر بنم قلبم عفت
وصلاح خوینی طوتیدی بنم خوب اولان یوزم ومحبوب اولان خویم ذوق وصفادن غیری بر نسنه یی بلند وعالی قیلمزدی
چونكم قلبم مستورلق خوینی طوتمدی بنم روی خوبم كدورتلر وكثافتلر اظهار ایلدی * مثنوی * چون ندیدم زور و
فرهنك وصلاح * خصم دیدم زود بشكستم سلاح * تا نكردد تیغ من اورا كمال * تا نكردد خنجرم برمن وبال * چونكم
وجودمده قوت وفرهنك وصلاح كورمدم خصم كوردم فوری سلاحی قیردم تا كه بنم تیغم اكا كمال اولمیه تا كم بنم
اوزریمه وبال اولمیه یعنی چونكم كندمده قوت عقل وتقوی وصلاح كورمدم نفس وشیطانی كندیمه عظیم خصم

قوی کوردم پس سلاح کبی اولان مال وجاهی وزینت ودستگاهی صیوب ترك ایلدم تا خصمه آلت اولمیه تا کم بنم تیغم
اول خصمه کمال اولمیه تا کم بنم مال ومنصبم بکا وبال اولمیه وعدو بکا بو واسطه ایله غلبه قیلمیه *مثنوی*
میکریزم تا رکم جنبان بود * کی فرار از خویشتن آسان بود * آنکه از غیری بود او را فرار * چون از و ببرید گیرد او قرار *
بو ظاهرده اولان ملك ومالدن قاچرم تا وجودمده بر طمر حرکت ایلیه لیکن کشی یه کندیسندن فرار قچن اسان اولور
اول کسه که اکا بر غیریدن فرار اوله چونکم اندن منقطع اوله اول کسه قرار طوتر یعنی بن ظاهرده اولان ملك ومالدن
وریاست ودولتدن فرار ایلرم مادامکه وجودمده طاقتم واردر نعم بو لذت صوریدن ومتاع دنیویدن فرار ایلرم لیکن کشی
کندی نفسندن فرار ایلمك قچن آسان اولور نفسك مشتهیاتندن ومحبوباتندن ومألوفاتندن فرار ایلمك بر کسه کندی
نفسندن فرار ایلمك کبیدر پس کندی نفسندن فرار ایلمك ایسه بغایت صعب وعسیردر اول کسنك که بر غیری دشمندن
فراری اوله چونکم اول دشمندن منقطع اوله ومباعدت قیله قرار بولور وآسوده اولور (مثنوی) من که خصمم هم منم اندر
گریز * تا ابد کار من آمد خیز خیز * نی بهندست این ونی در ختن * آنکه خصم اوست سایهٔ خویشتن * بن که بنم
خصمم ام هم بن قچمقده یم تا ابد بنم ایشم خیز خیز کلدی نه هندده ونه ختنده ایمندر اول کسه که کندینك سایه سی
خصم ودشمندر یعنی بنکه کندی نفسمك خصمی یم هم بن کندی نفسمك شرندن فرار ایلمکده یم پس ابده دك بنم کارم
کندی کندیمه قالق بو مرتبه ده طورمه نفس امارهسنی هلاك ایلردیمکدر والحاصل هر نه مرتبه ومنزله وارسم انده
نفسمدن ایمن اولمزم نه هندده ونه ختنده ایمندر شول کسه که آنك خصمی کندی کولکه سی اوله پس بر کسه نك کندی
نفسی روحنه عدولك عدوسی اوله اول کسه نیجه ایمن اولور کما قال علیه السلام اعدی عدولك نفسك التی بین جنبیك
مگر که همیشه الله تبارك وتعالی یه اللهم انی اعوذ بك من شر نفسی دیو دعا ایلیه وهر زمان صلاح وتقوایی کندیه
سپر قیله وکندی قیدندن بکوب فنا شرابنی ایچه (درصفت آن بیخودان که از شر خود وهنر خود ایمن شده اند که فانی اند
در بقای حق هم چون ستارکان که فانی اند روز در نور آفتاب وفانی را خوف آفت وخطر نباشد) بو سرخ شریف اول
بیخودلرك صفتی بیانندهدر که کندیلرك شرندن وکندیلرك هنرندن ایمن اولمشلردر زیرا حقك بقاسنده فانیلردر شول
ستارهلر کبی که کوندز آفتابك نورندن فانیلردر وفانی یه آفت وخطر خوفی اولمز کما قال تعالی (الا ان اولیاء الله لا خوف
علیهم ولا هم یحزنون (م ی) چون فناش از فقر پیرایه شود * او محمد وار بی سایه شود) فقر وفخری را فنا پیرایه شد * چون
زبانهٔ شمع او بی سایه شد) چونکم اول بیخود اولان کسه یه فنا وفقردن پیرایه اوله اول کسه حضرت محمد علیه السلام
کبی بی سایه اولور فقر وفخری به فنا پیرایه وزینت اولدی لاجرم اول کسه زبانهٔ شمع کبی بی سایه اولدی فخریده یا متکلم
یاسی اولمیوب نسبت ایچون اولوب یعنی فخره منسوب اولان فقر ایچون فنا پیرایه اولدی دیمك دخی جائزدر حضرت
حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك الفقر فخری وبه افتخر بیوردقلری بو فقر صوری یه اشارت دکلدر بلکه ما به
الافتخار اولان فقر اصل فقر معنویدر که اول فقر بیخود اولمقدن ووجود موهومی فانی قیلمقدن عبارت قیلورلر کما قال شیخ
الاسلام الفقر البرأة من رؤیة الملك وفقرك پس تحقیق کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه چونکم بر بیخود اولان کسه یه
فقر حقیقیدن فانی فی الله اولمق پیرایه وزینت اوله اول بیخود وجود موهومی وظلی قیدندن خلاص اولوب حضرت
محمد علیه السلام کبی بی سایه اولور اول حضرت صلی الله علیه وسلم ظاهرا وباطنا نور محض اولدقلرندن سایهلری
زمینه دوشمزدی که بی سایه ایدیلر کذلك اول حضرتك فقرینه کالیله وارث اولان بیخود دخی بر مرتبه فانی اولور که آنك
صورت ظاهرهسنده غیری بر وجودی قالمز وباطنی بالکلیه فانی اولوب آنك معنوی ظل وظلمتی اولمز حضرت پیغمبر
علیه السلامك فخر ایلدیکی فقر ایچون فنای وجود موهومی پیرایه اولدیکه اصل اول فقر حقیقینك زینتی فنا فی الله
اولمقدر چونکم بر فقیر وبیخود فانی فی الله اوله ووجود موهومی وظلی قیدندن نجات بوله شمعك زبانه وشعلهسی کبی بی
سایه اولور یعنی عاهت ظل وظلمت اولان وجود مجازیدن نجات بولور ونور محض اولور *مثنوی* شمع جمله شد زبانه
پا وسر * سایه را نبود بکرد او گذر * موم از خویش وز سایه در گریخت * در شعاع از بهر او که شمع ریخت) بو روشندر که
شمع باشدن ایاغه جمله زبانه اولدی سایهنك آنك اطرافنه کذر ایلمسی اولمز موم کندیسندن وسایهدن قاچدی شعاعه
اندن اوتریکه شمعی دوکدی توضیح معنی وتحقیق نحوی بودرکه مثلا بر شمعکه سرتاپا زبانه وشعله اوله سایه آنك
اطرافنه کذر ایلمسی ومرور قیلمسی اولمز زیرا نور له سایه ضدلردن ایسه بر یرده جمع اولمزلر فی المثل موم یاغمغله
کندیسندن وسایهسندن شعاعه قاچدی اول کسهدن اوتریکه اول شمعی دوکدی ووجوده کتوردی یعنی موم شمعی
دوکن مومجینك رضاسندن اوتری نور وشعاعه قاچوب کندیسنی وسایهسنی افنا ایلدی کذلك بر سالك وعاشق
نار عشقله بر مرتبهیه وارر که محضا نور وشعله قالور من بعد بشریت سایهسنك آنك اطرافنه کذر ایلمسی اولمز موم کبی

اولان عاشق کندی نفسندن ووجود ظلمیسندن شعاع حقه ونور وجود مطلقه قاچوب التجا ایدر آنك رضا ومراددندن
اوتریکه کندوبی خلق وایجاد ایلدی شمع ریخت لفظنده ریخت متعدیدر ومعنی شول کسهنك رضاسی ومرادی
ایچونکه او شمعی دوکدی دیمك اولور وشمعی دوکندن مراد مومجیدر وبو محاوره بر سبیل کنایه خدای تعالی مراد اولور
ولیکن شمعی بو معنایه واقف اوله میوب سهو ایلمشدر کذلك جان عالم دخی شمعی یه تقلید ایلمشدر (مثنوی) گفت من بهر
فنا بت ریختم * گفت من هم در فنا بکریختم * شمع چون در نار شد کلی فنا * نه اثر بینی ز شمع ونی ضیا * شمعهجی مومه
دیدیکه بن سنی فنادن اوتری دوکدم موم دخی لسان حال الله مومجی یه دیدیکه بن هم فنایه قاچدم شمع چونکم نارده کلی
فنا اولدی اولدم شمعدن نه اثر ونه ضیا کورورسن شمع یزدن مراد خدای تعالی حضرتلری ایدوکنی بیلدکسه وشمعدن
مراد عاشقك وجودی ایدوکنه یقین حاصل قیلدکسه تقدیر کلام بویله دیمك اولور که الله تبارك وتعالی کندینك
نورندن فانی اولان عاشقنه دیر بن سنی فانی اولمقدن اوتری خلق ایلدم اول موم کبی اولان عاشق دخی لسان حال الله اول
حضرته دیر بن دخی فنایه قاچدم ووجودمی محو ومضمحل ایلدم عاشقك شمع کبی اولان وجودی چونکم نار تجلیء
الهیده بالکلیه محو وفانی فی الله اولدی وفانی فی الله مرتبهسنی بولوب اندن تا قالمدی اول وقتده عاشقك شمع کبی اولان
وجودندن نه اثر کورورسن ونه ضیا کورورسن که جانینك اثر وضیاسی اولمزا کر اول حینده اندن بر اثر ظهور ایلسه اول
اثر خدادر اول عاشق اکا انجق بر آلت واقع اولمشدر * مثنوی * هست اندر دفع ظلمت آشکار * آتش صورت بمومی
پایدار (بر خلاف موم شمع جسم کان) تا شود کم کردد افزون نور جان) دفع ظلمت ایلمکده اشکاره آتش صورت بر موم له
پایدار اولدی هست کلمهسی مصرع ثانیده اولان پایدار لفظنه مصروف اولور جسم شمعی مومك خلافی اوزره که اول
جسم شمعی تا کم اول نور جان افزون اولور یعنی صوری اولان ظلمتی دفع ایلمکده ظاهر وآشکار صورتده اولان آتش
بر موم له پایدار اولور اما عاشقلرك شمع جسمی ظاهرده اولان مومك خلافی اوزرهدر زیرا که اول شمع جسم تا نار عشقله
کم وناقص اوله جان نوری زیاده اولور وکامل بولور وجسم شمعی زائل وفانی اولدقده نکره نور جان دائم وباقی قالور اما موم
ظاهر بونك کبی دکلدر زیرا آنك نوری اول موم له قائمدر چونکم موم فانی اوله نوری دخی معا فانی اولور (مثنوی) این
شعاع باقی وان فانیست) شمع جانرا شعلهٔ ربانیست) این شعاع باقی آمد مفترض * نی شعاع شمع فانیٔ عرض * بو شعاع
باقیدر واول فانیدر جان شمعنك شعلهسی ربانیدر بو باقی شعاع مفترض کلدی ولازم اولدی عرض اولان فانی شمعنك
شعاعی مفترض ولازم دکل یعنی بو نور جان باقیدر ونور شمع صوری فانیدر جان شمعنك شعلهسی الهی وربانیدر بو باقی
اولان شعاع جان انسان اوزره فرض اولندی ولازم وواجب کلدیکه انسان نور جانله انساندر اکر نور جان اولمسه
صورتا انسان معنا حیوان اولور انکیچون نور جان انسان اوزره مفترض اولدی اما فانی وعرض اولان شمعك شعاعی
انسان اوزره مفترض دکلدر * مثنوی * آن زبانهٔ نار جمله نور بود * شمع فانی سایه از وی دور بود * اول زبانهٔ نار جمله نور
اولدی شمع فانی سایه اندن دور اولدی بو بیت نور جانه مثال اولمق طریقیله دینلمشدر مجرد شمع صورینك حالی بیان
دکلدر یعنی مثلا شمع جان بشریتله مقید ایکن زبانهٔ نار ایدی چونکم جسمیت آتش عشقله فانی اولدی اول زبانهٔ نار کبی
اولان جان جمله نور ربانی اولدی شمع جسمانیت فانی اولدی سایهٔ وجود اندن دور اولدی ونور محض قالدی شمع مضاف
اولمیوب شمع فانی بود تقدیرنده اولور * مثنوی * ابر را سایه بیفتد بر زمین * ماه را سایه نباشد همنشین * بیخودی
بی ابریست ای نیك خواه * باشی اندر بیخودی چون قرص ماه * مثلا ابرك سایهسی زمین اوزره دوشر اما ماهه سایه
مقارن وهمنشین اولمز ای نیك خواه بیخودلق فی المثل ابرسزلکدر پس بیخودلقده قرص ماه کبی اولورسن ابردن
مراد بونده ابر بشریتدر وماهدن مراد ماه روحانیتدر وبیخودلق قیود بشریتدن آزاد اولوب کندوبی کالمیت بین یدی
الغسال دست ارادتی حقه تسلیم قیلمقدر وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه سحاب مثابهسنده اولان وجود بشریهنك
بو زمین اوزره ظلمت وکثافتی وکدورت ونفاقی واقع اولور اما ماه روحك درروح مرتبهسن بولان وکثافت بشریتدن
خلاص اولان صاحب فتوحك اولمز وسایهٔ جسمانیت وظلمت نفسانیت صاحبیله همنشین اولمز وا کا مقارنت قیلمزای
خیر وسعادت ایلیجی کسه بونی بویله بیلکه بی خود اولمق فی المثل بی سحاب وبی حجاب اولمق دکیدر بیخودلق
عالمنده قرص ماه کبی اولورسن اما باخود اولسك سحابله محتجب اولمش اولورسن پس بیخود وفانی اولمغه سعی ایله تا کم
حجاب بشریتدن وسحاب انانیتدن پاك وبری اولهسن * مثنوی * باز چون ابری بیاید رانده * رفت نور ازمه خیالی
مانده * از حجاب ابر نورش شد ضعیف * کم زماه نو شد آن بدر شریف) چونکم سورلمش بر ابر کله کیر وماهدن نور کندی
بر خیال قالمش نور کندی ماهدن بر خیال قالدی دیمك دخی جائزدر ابرك حجابندن دخی اول ماهك نوری ضعیف
اولدی اول بدر شریف ماه نودن کم وناقص اولدی یعنی چونکم اول سورلمش ورفع قیلنمش سحاب بشریت وحجاب

نفسانیتدن بر حجاب کاه وسحاب کبی بر ضعیف ماه روحك وجهنه پرده وحائل اوله ماه روحدن نور کیدرواندن
درون دلده بر خیال قالور ابرکبی اولان بشریت حجابندن ونفسانیت نقابندن اول ماه روحك نوری ضعیف اولور اول
بدر شریف ماه نودن دخی کم اولور یعنی ضعیف اولور نفسانیت بر مرتبه غلبه قیلور وروحك نورنه حائل اولور که روح
شریفك یوزنه ضعف کلور ودرونی ظلمات جهل وغفلت کدورت ووهم شبهت احاطه قیلور پس قیود بشریته مبتلا
اولوب سجن طبیعتده قالور * مثنوی * مه خیالی می نماید زابر و گرد * ابر وتن مارا خیال اندیش کرد * لطف مه
بنکر که این هم لطف اوست * که بکفت او ابرها مارا عدوست * ماه ابر وغباردن بر خیال کورینور ابر وتن بزی
خیال اندیش ایلدی ماهك لطفنی کور که بو هم آنك لطفیدر که ماه دیدی ابرلر بزه عدودر ماهدن مراد خدای تعالی
اولمق وروح الهی اولمق دخی جائزدر ابرهادن مراد اسباب صوری واوصاف نفسانی وحجبات ظلمانیدر وتقدیر کلام
بودر سحاب وغباردن ماه بر خیال کبی کورینور کذلك بوتن سحابی بزی خیال اندیش ایدیجی قیلدی
ماه حقیقته بر وجه اله پرده وحجاب اولدیکه انی کورمکه وجمال وکمالنه نظرا یر کورمکه قادر اولمزا ولدق اول
ماه حقیقینك لطف وکرمنه نظر ایله بوهم آنك لطف وکرمیدرکه بیوردی بو ابرلر کبی اولان صفات نفسانیه وتعلقات
جسمانیه بزه عدودر که نقدر مشتهیات نفسانیه واوصاف جسمانیه وعوایق صوریه ومعنویه وارایسه حق تعالینك
وآنك نبیلرینك وولیلرینك مبغوضیدر وابرلر کبی اولان اوصاف نفسانیه بزم عدومزدر بیورمسی غایت لطفندندرکه
حقیقتده اول اصل بزم دشمنمزدر انکیچونکه بزی آنك جمالی مشاهده سندن عوق ومنع ایلر پس حق تعالی استرکه اول
بنده آنك جمالنه حائل اولان صفتلری کندی نفسندن قلع وقمع ایلیه تاکا بر حائل قالمیه * مثنوی * مه فراغت دارد
از ابر وغبار * بر فراز چرخ دارد مه مدار * ابر مارا شد عدو وخصم جان * که کند مه را زچشم ما نهان * ابر وغباردن
ماه فراغت واستغنا طوتار زیرا ماه فراز چرخ اوزره مدار طوتار سحاب بزه عدو وخصم جان اولدی زیرا ماهی بزه
چشممزدن نهان ایلر یعنی ماه حقیقت بزه مانع وپرده اولان حجاب نفسانیه دن فراغت واستغنا طوتر اول ماه
حقیقی چرخ معنوینك مرتبه سی اوزره سیر وظهور طوتار اول بر بشریت وحجاب نفسانیه بزه عدو اولدی وجانمزه
خصم اولدی اول جهتدنکه ماه حقیقتك مشاهده سنی بزم دیدهٔ دلمزدن نهان طوتار پس حد ذاتنده اول ابر کبی
اولان صفات نفسانیه بزه نسبت حجاب اولور وحق تعالی حضرتلری اندن منزه ومقدس اولور (مثنوی) حور را این
پرده زالی میکند * بدر را کم از هلالی میکند * ماه مارا در کنار عز نشاند * دشمن مارا عدوی خویش خواند * بو پرده
حوری بی بر زال ایلر بدرا نوری بر هلالدن کم وناقص ایلر ماه بزی عزت کنارنده اوتورتدی بزم دشمنمزی کندی
عدوسی اوقودی یعنی جنت حوریلری کبی اولان معنوی محبوبلری بو پردهٔ نفسانی واغراض جسمانی بر عجوز کبی
زشت وقبیح کوستر ربدرانور کبی اولان اصحاب کمالی بر هلالدن ناقص کوستر اول ماه حقیقی کمال لطفندن بزی عزت
مرتبه سنده اوتورتدی شو وجهله که بزه متعلق اولان دشمنی کندی به دشمن اوقودی حال بو که اصلا من حیث الحقیقه
آنك بر دشمنی یوقدر * م ی * تاب ابر وآب او خود زین مه است * هر که مه خواند ابر را بس کمرهست * کرچه ابرك لطافت
وآبی خود بو ماهدندر آب بونده لطافت وطراوت معناسنه اولور اکر آب کندی معناسنه اولسه ابردن اولان آب ماه
صوریدن اولمق لازم کلور بوایسه مستبعددر پس آب بونده لطافت وطراوت معناسنه اولمق اولیدر هر شول کسه که
سحابده اولان نورانیتی کوروب سحابدن ماهی تمیز ایلیوب اکا ماه دیسه کمراهدر اکرچه اول سحاب ماهك
همرنکیدر ودولته منسوبدر ایکن ابرك وجودنده اولان ماهك نوری عاریتیدر یعنی بو ابر کبی اولان مصنوعاتك
وجودنده اولان رونق ولطافت بو ماه حقیقینك پرتوندن وآثار تجلیسندندر پس شول کسه لرکه بو مصنوعاتك
وجودنده انوار وآثار حقی کوردیلر وصانعی مصنوعدن فرق ایلیوب ومخلوقی خالقدن تمیز قیلیوب بو جمله یه همه اوست
دیدیلر ومرتبهٔ کثرتك حکمنی کوره میوب جمله حقدر دیدیلر زیاده کمراهلردر اکرچه بو مصنوع باخصوص که انسان
ماه حقیقینك انوار آثارنه مظهر اولدقلری جهتدن آنك رنکیله مصبغ اولمشلر واوصافیله اتصاف قیلمشلر وبو دولته
منسوب اولمشلردر ولیکن بو ابر کبی اولان خلق جهانك وانسانك وجودنده اولان اول ماه حقیقتك نوری وپرتوی
عاریتیدر بونلرده اولان جمال وکمال وحسن خصال وبهجت واعتدال جمله اول پادشاه لایزالکدر کما قال ابن الفارض
وکل ملیح حسنه من جمالها * معار له بل حسن کل ملیحة) وصرح باطلاق الجمال ولا تقل) بتقییده میلا لزخرف زینة
* مثنوی * نور مه برابر چون منزل شدست * روی تاریکش زمه مبدل شدست * چونکم ماهك نوری سحاب
اوزره منزل اولدی آنك تاریك اولان یوزی ماهك نورندن مبدل اولمشدر یعنی ماه حقیقی وخورشید معنوی اولان
پادشاهك نور پرتوی بو سحاب کبی اولان صور واجسام اوزره چونکم منزل اولدی وبو صور واجسام آنك تجلیسندن

رونق ولطافت بولدی او صور واجسامك حد ذاتنده تاریك اولان وجودی دخی اول ماه حقیقینك نورندن مبدل اولمش
وظلمات وکدورت کیدوب لطافت وملاحت اول ماه حقیقینك لطافت وملاحتیدر * مثنوی * درقیامت شمس
ومه معزول شد * چشم در اصل ضیا مشغول شد * تا بداند ملك را از مستعار * وین رباط فانی از دار القرار) قیامتده
شمس وماه معزول اولدی چشم اصل ضیایه مشغول اولدی تاکم اول چشم ملکی مستعاردن بیله وبو فانی رباطی
دار القراردن فرق ایلیه یعنی (واذا برق البصر وخسف القمر وجمع الشمس والقمر) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره یوم
قیامتده شمس وقمر عالمه ضیا کسترا ولمزلردن معزول اوله لر وخلق عالم شمس وقمر نورندن دور قاله لر اول حینده چشم
انسانی بو شمس وقمردن ظهوره کلان نور وضیانك اصلنه مشغول اوله حالا شمس وقمر واسطه سیله بو عالمی منور ایلین
خدا اول کون عرصهٔ قیامتی کندی نوریله منور ایلیه انلرکه چشم صاحبیدرانی کوررحتی اول وقتده چشم صاحبی
ملکی مستعاردن کیرو بیلور وبو فانی اولان رباطی دار القراردن تمیز قیلور یعنی حالا بو دنیاده ایکن نور ضیایی شمسدن
کورروانلرك ذاتندن بیلوردی وکذلك سائر احوال وآثاری دخی خلقك وجودندن فهم قیلوردی وبو فانی اولان
دنیانك عیش ونوشنی وصور ونقوشنی بو دنیادن حاصل اولمش صانوردی یوم قیامت اولدقده وحقایق اشیا ظهوره
کلدکده بیلورکه اشیاده اولان دولت وعزت وقدرت وقوت ولطافت وملاحت ولذت وحلاوت وبونلردن ماعدا اولان
صفت وخصلت هرنه ایسه مستعار ایمش وحقیقتده ملك واحد قهار ایمش لمن الملك الیوم لله الواحد القهار سرنی
اول کونده عیانا مشاهده قیلورتهکم اولیا وعرفا بو کونده انی بویله مشاهده قیلورلرکه انلر اسرار قیامتی بو کونده
مشاهده قیلمشلر ودار دنیاده ایکن دار آخرتدر آنی بیلمشلر ومستعاردر وحقیقتده مالك الملك کیمدر اکا عارف وواقف
اولمشلردر (مثنوی) دایه عاریت بود روزی سه چار * مادرا مارا تو کیر اندر کنار * مثلا دایه عاریتی اولور بر ایکی اوچ درت
کون ای مادر بزی سن کنارکده طوت دایه دن مراد عالم طبیعتدر انسانی اذن حقله مجازا تربیه ایدر ومادردن مراد
حضرت حقدرکه رب العالمیندر جمله عالم خلقنی شیئا فشیئا حقیقتده تربیه ایدیجی اولدر ودخی الخلق عیال الله
حدیث شریفنك مفهوم لطیفی اوزره بو خلق عالم خدای تعالینك عیالی مشابه سنده درکه دائما آنك تربیه سنه
محتاجلردر وخدای تعالی بونلره هر دم رزق ویروب تربیه ایلدیکی جهتدن ودخی بو جمله آنك صفاتی مصدری اولدیغی
حیثیتدن مادره تمثیل اولنمشدر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه بو عالم طبیعتك بزه تربیه قیلماسی وبو دنیاده اولان
وسایط واسبابك بزه راحت رسان اولمسی بر قاچ کوندر ای مربی حقیقی بزی سن بلا واسطه کنف حفظ وحمایتکده
طوت تا اسباب ووسایط پرده سی دیدهٔ قلبمزدن دور اولسون وجان ودلمزدن بلا واسطه نشو ونمایی والطاف وعطایی
همان سندن السون بو نقوش والوانه میلمز قالمسون وصورا کوانه تعلقمز اولمسون همان بو دنیاده وآخرتده سنی
بیلهلم وغیریدن کوز یومه لم وهمان سنی کوره لم * مثنوی * پر من ابرست وپرده ست وکثیف * ز انعکاس لطف حق
شد او لطیف * برکنم پر را وحسنش را زراه) تا ببینم حسن مه را هم زماه * بنم قنادم فی المثل ابر دروپرده در وکثیفدر
حق تعالینك لطفنك انعکاسندن اوبنم پرم لطیف اولدی چونکم بویله در بن قنادمی وآنك حسننی یولدن قوپاریرم
تا ماهك حسن وجمالنی هم کورم پر وبالدن مراد بونده ملك ومال وزینت ودولت واقبال وجمال وکمال وبونلر امثالی
اولان شیلردرکه نفس الامرده پر طاوس کبیدر وبو بیتلرینه اول پر وبالنی یولان طاوس لساندندر ومراد ترك وتجرد
اختیار ایلین عاشقك لسان حالنك مقالیدرکه اندن نقل بیوررلردرکه بنم پر طاوس کبی اولان ملك ومالم ودولت
واقبالم وحسن وجمالم وبونلر کبی اولان احوالم هرنه ایسه فی المثل سحاب کبیدر وحقیقت ماهك نورنه حجاب کبیدر
وکثیفدر نهایت مافی الباب حق تعالینك لطفنك عکس واثرندن لطیف وشریف اولمشدر جمال وکمال الهی وتجلی ربانی
بو اشیایه پرتو صالوب هر بریني بویله لطیف وجمیل ایلدکده طبائع اناس آنك حقیقتنی قویوب انجق ظواهرنه میل ورغبت
قیلمشدر پس بو اشیانك حسنی آنی خالقندن مانع کلمش ومحروم قیلمشدر لازم کلدیکه بو پر طاوس کبی منقش
اولان شیلری وانلرك حسننی راه الهیدن ازاله ایلیم تاکم مانع وحجاب اولمیه لر حتی اول ماه حقیقتك حسننی بی واسطهٔ
اشیا هم اول ماه حقیقی مشاهده ایلیم تا فرع ومجازدن بکوب حقیقت بین اولم (م ی) من نخواهم دایه مادر خوشترست
موسیم من دایه من مادرست) من نخواهم لطف مه از واسطه * که هلاك خلق شد این رابطه) بن دایه یی استمزم بکا مادر
خوشتردر زیرا بن موسایم بنم دایه م ومربیم مادرمدر بن ماهك لطفنی واسطه دن استمزم زیرا بو رابطه خلقك هلاکی اولدی
یعنی هر رسم وصورتی وشکل وزینتی ترك ایلیوب طالب حقیقت اولان عاشق دیرین کبی دایه اولان جسم صورتی
ومجازی اولان راحت ونعمت ودولتی استمزم بکا کندی ربم وحقیقی اولان مربیم خوشتردر بن موسی مشربم دایه ومربی
غیری دکلدر همان بنم مادرمدن اشفق اولان ربمدر بن اندن غیری به سر فرو ایتمزم واندن غیریدن تربیه وفیض قبول ایتمزم

نه كم موسى عليه السلام حضرتلرى جميع دايه لرك سودنى قبول ايلمدى مكر كه كندى مادرنك سودنى امدنى استرمكه
بو واسطه ايله اولان فيوضات ولذاتى قبول ايلم بلا واسطه غدايى وذوق وصفايى همان اول خدادن الام بن اول ماه
حقيقينك لطفنى وسايط واسباب جهتندن استمزم زيرا كه بو حقله عبد ما بيننده رابطه اولان اشيا اكثر خلقك هلاكنه
سبب اولدى شو اعتبار ايله كه آنك خالقندن غافل اولديلر واكا كمال رغبتله محبت قيلديلر وبربرلريله اول اشيادن اوترى
بغض وحسد وعداوت ونيچه معصيتى ارتكاب ايلديلر آخر الامر بو اجلدن هلاك اولديلر (مثنوى) يا مكر ابرى بكيرد
خوى ماه * تا نكردد او حجاب روى ماه * صورتش بنمايد او در وصف لا * هم چو جسم انبيا واوليا) يا مكر بر سحاب
ماهك خوينى طوته تا اول سحاب ماهك يوزنه حجاب اولميه اول سحاب كنديسنك صورتنى وصف لاده كوستره انبيا
واوليانك جسمى كبى بونده ابردن مراد جسد انسانى اولور وبو بيت بيت اولك مصرع اولنه معطوف اولور تقدير كلام
بويله ديمك اولور كه بن ماه حقيقينك لطفنى واسطه دن استمزم يا خود مكر اول ماهه واسطه اولان ابردن استرمكه يعنى
ابر كبى اولان جسددن طلب ايلرم كه اول جسد ماه حقيقينك خوين طوته وآنك اخلاق شريفه سيله تخلق ايده حتى
اول جسد شريف ماه حقيقينك وجهنه حجاب اولميه اول ابر كبى اولان جسد شريف كندى صورتنى لا صفتنده وفنا
مرتبه سنده كوستره مثلا انبيا واوليانك جسملرى كبى كه بونلر كندى صورتلرينى وصف عدمده كوسترمشلردر
وبونلرك اجسام لطيفه سندن اول ماه حقيقى روغا اولمشدر وبونلر اول ماه حقيقته سحاب كثيف كبى پرده وحجاب
اولمامشدر بلكه انوار الهيه ايله بر مرتبه منور اولمشلر وتخلق وتحقق قيلمشلردر كه كويا كه بونلر همان عين نور الهى
ويا خود نور الهى همان بونلرك وجود شريفى اولمشدر نته كم جنيد حضرتلرينك بو بيت شريفى بو معنايى افاده قيلمشدر
رق الزجاج ورقت الخمر * فتشابها وتشاكل الامر * فكانما خمر ولا قدح * وكانما قدح ولا خمر * مثنوى * آنچنان
ابرى نباشد پرده بند * پرده در باشد بمعنى سودمند * آنچنان كاندر صباح روشنى * قطره مى باريد وبالا ابر نى * انجلين
بر سحاب پرده باغليجى اولمز بلكه معناده سودمند ونافع پرده يرتيجى اولور انجلين كه بر روشن صباحده قطره ياغدى وبالاده
سحاب يوق يعنى انجلين برابر كه اندن مراد انبيا واوليانك اجسام لطيفه سيدر ماه حقيقينك وجهنه پرده باغليجى وآنك
انوار وآثارنى ستر ايليجى اولمز من حيث المعنى ناسك پرده لرنى يرتيجى وانلره نفع وفائده ويريجى اولور مثلا انجلين كه بر روشن
صباحده هوادن قطرات امطار ياغار وجو سماده سحاب اولمز نته كم حضرت پيغمبر عليه السلام زماننده دخى اسماندن
باران ياغدى وحضرت عائشه رضى الله عنها آسمانده سحاب يوق ايكن ياغمور ياغديغنى كوروب تعجب ايلدى وبونك
قصه سى جلد اولده مرور ايلدى * مثنوى * معجزه پيغمبرى بود آن سقا * كشته ابر از محو هم رنك سما * اول سقا
پيغمبره منسوب معجزه ايدى ابر محو اولمقدن سمانك همرنكى اولمش سقا سينك كمريله مشك وصو قويدقلرى طلومه
ديرلر وبونده سقادن مراد آسمانده اولان ابر اولور كه محل ما اولديغى ملابسه سيله سقايه تشبيه اولنمشدر وتقدير معنى
بويله ديمك اولور كه اول سقا كبى اولان ابر كويا پيغمبره منسوب اولان معجزه اولدى آسماندن يغمورى ياغدرن سحابك
وجودى محو وفانى اولمقدن آسمانله همرنك اولدى غايت لطافتندن خلقك كوزى اول ابرى ادراك ايده ميوب بارانى
آسماندن صاندیلر كذلك اوچنجى جلدده مذكور اولان عربك سقايه سى كه آبله طولوب وعالم غيبدن اكا امداد اولوب
بو قدر بيك حاجى ريان ايلدى پيغمبره منسوب معجزه ايدى اول حضرتك ابر كبى اولان جسم لطيفى فنا فى الله
اولديغندن آسمان حقيقتله همرنك اولمش وآنك آثار وانوارى اول جسم لطيفدن ظهوره كلمشدر * م ى * بود ابر ورفته
از وى خوى ابر * آنچنين كردد تن عاشق بصبر * تن بود اما تنى كم كشته ز و) كشته مبدل رفته از وى رنك وبو * فى الحقيقة
سحاب ايدى واندن ابر خويى كتمش تن عاشق صبرله بو انجلين اولور بو صفتله موصوف اولان عاشقك تنى تن اولور اما تنلك
اندن كم اولور بو صفتله زيرا انك تنى مبدل اولمشدر اندن رنك وبو كتمشدر يعنى اول آسمانده يغمور ياغدرن وجودى
ناپيدا اولان ابر ايدى وليكن اندن ابرلك صفتى كتدى عاشقك دخى تنى صبر وررياضت واسطه سيله بونك كبى اولور يعنى
ابر كبى ابتداى حالده ظلمانى وكثيف ايكن طاعات ورياضاته صبر ايتمكله لطيف اولوب ظلمت وكثافت صفتى كيدوب
نور حقله منور اولور فى حد ذاته تن اولور واكا دخى بدن دينور اما تنلك صفتى كه ظلمت وكثافت غفلت وجهالت وبونلر
امثالى اولان خصلتلردر اندن كم اولدى واول تن اوصاف بدندر وليكن معنا روح محضدر (مثنوى) پر بى غيرست وسر
از بهر من) خانه سمع وبصر استون تن * جان فدا كردن براى صيد غير) كفر مطلق دان ونوميدى ز خير) بنم قنادم غيريدن
اوتريدر وباشم بندن اوتريدر وسمع وبصرك خانه سى تنك اوستونيدر غيرى صيد ايلمكدن اوترى جانى فدا ايلمكى كفر مطلق
بيل وخيردن نوميدلك بيل بو بيتلر دخى طاوس لساننددر اما مراد دنيانك ملك ومالنك ودولت واقبالنك ضررلرينى بيلوب
انى ترك ايلين عاشق اولور وانك لسان حالى بو كونه تعبير وتقرير ايدوب ديركه بنم پر وبال كبى اولان مالم غيريدن اوتريدركه

انجق انلردن بو غيرى حكمنده اولان تنم ودخى تنمه متعلق اولان كسه لر منتفع اولور اما جان وباشم بندن اوتريدر وسمع
وبصرك خانه سى ايسه تنك عمادى مشابه سنده دركه بدن كان چشم وكوش ايله قائم اولور وبى چشم وبى كوش اولان
كسه كان بى بدن حكمنده اولور پس جميع اعضانك قيامى محل سمع وبصر اولان رأس ايله اولديغى ايچون اولان
ملك ومالدن اوترى جان وباشى فدا ايلمك حماقت وجهالتدر بلكه جانى وباشى غيرينك صيدندن ومالندن اوترى فدا
ايلمكى حقيقتده كفر مطلق بيل وخيرمحضدن نوميدلك بيل زيرا حضرت حقدن غيرى وآنك رضاسندن وقربندن
ومحبت عشقندن ماعدايى اله كتورمكدن اوترى اكر جان وباشكى ترك ايلسك اصلا انده خير ونفع اولديغندن ماعدا
كافر مطلق اولمق لازم كلور انكچونكه حق تعالى بو جان وباشى كنديسنك رضاسنده وامرى اولديغى يردن غيريه فدا
ايلمكى نهى قيلمش وحرام ايلمشدر بر كسه حق تعالينك نهى ايلديكى وحرام قيلديغنى ارتكاب ايلسه وجان وباشنى
او بولده فدا قيلسه كافر اولور پس لازم كلديكه بو جان وباشى مجرد ملك ومال دنيويدن اوترى فدا ايلميه سن * مثنوى *
هين مشو چون قند پيش طوطيان * بلكه زهرى شو شو ايمن از زيان * يا بى احسنت وشاباش خطاب * خويش
چون مردار كن پيش كلاب) زنهار طوطيلر اوكنده قند كبى اولمه بلكه بر زهر اول ضرر وزياندن امين اول يعنى اكا اول
اهل دنيانك سكا شيرين سوزلر سويليجى ورشخندلر ايليجى طوطى سيرت اولان كسه لرى قتلرنده شكر كبى شيرينكارلق
ايلمه وبونلره عرض حلاوت ولطافت قيلمه بلكه زهر كبى عبوس الوجه اول وتلخ وترشلك اظهار قيل تا بونلرك
ضرر وزياندن امين اوله سن ومكر وغدرلرندن امان بوله سن يا خود سن احسان ايلمكدن اوترى وخطابك شاباشندن
اوترى كنديكى مردار كبى ايله كلاب اوكنده احسنت لفظنده ايكى معنى جائز اولوربرى بودركه احسان ايلمكدن اوترى
ديمك اولور برى دخى سن احسان ايلدك ديمكدن اوترى وخطابك تحسين وآفرينندن اوترى بو كلاب دنيانك
اوكنده كندك مردار كبى اول ديمك اولور يعنى سن عملده احسان ايلمكدن اوترى ويا خود سكا خدا جانبندن وانبيا
واوليا طرفندن احسنت دينلمكدن وخطابك شاباش وتحسينى اولمقدن اوترى كندك بو كلاب دنيانك اوكنده مردار
كبى اول تا سندن بونلر استكراه ايده لر وسندخى بونلرك شر وشورندن امين اوله سن سياق وسباقه مناسب اولان معنى
بودركه البته قرينه كلام بو معنايى اقتضا ايلرا كر مجرد لفظك تحمل ايلديكى معنايه كوره معنى ويرلسه ذوق ومزه دن
خالى اولور مثلا يا خلق سكا احسنت ديمكدن اوترى وانلرك خطابنك شاباش وتحسيننددن اوترى كلاب دنيانك
اوكنده مردار كبى اول تا انلر سندن يسونلر وحظ السونلر دينسه نوعا جائز اولوردى تعريض وتوبيخ اولمق اوزره زيرا
تركيبك بو معنايه تحملى واردر وليكن سياقه وسباقه مناسب دكلدرا كرچه معنيك وجان عالمك ويرد كارى معنايى ويرسك
انلرتكلفدن خالى دكلدر وطالبه انلردن شفاى صدر حاصل اولمز * مثنوى * پس خضر كشتى براى اين شكست) تا كه
اين كشتى زغاصب باز رست * پس خضر عليه السلام انكچون سفينه يى صدى تا كم بو كشتى غاصب اولان ملكدن
كيرو قورتلدى پس شكسته ومعيوب اولمق نيچه بلاوشردن امان بولمغه سبب اولور واهل دنيانك ظالم وغاصب اولان
كسه لرندن وجود كشتيسى معيوب وشكسته اولدقده سلامت ونجات بولور نته كم بونك قصه سى وبو رايه مناسب
اولان آيت كريمه نك تفسيرى مفصل ومشروح جلد ثانينك اواخرنه قريب عذر كفتن فقير باشيخ سرخنده مرور ايلدى
انده طلب اولنه * مثنوى * فقر فخرى بهر آن آمد سنى * تا ز طماعان كريزم در غنى * كنجها را در خرابى زان نهند *
تا ز حرص اهل عمران وارهند * الفقر فخرى اندن اوترى عالى وسنى كلدى تا طماع اولنلردن غنى بالذاته فرار ايليم
كنجلرى بر خرابه ده اندن اوترى قورلر تا كم اهل عمرانك حرصندن قورتله لر عمران غفران وزننده معمور يره ديرلر يعنى
حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم فقر بنم فخرمدر ديدى بو فقر فخرينك مفهومى وسرى اندن اوترى سنى وعالى
كلدى تا كم فقرك حرصندن وشر وشورندن حضرت غنى مطلقه التجا ايليم كورمز ميسنكه دفينه لرى خرابه وويران
اولان يرلره انكچون وضع ايدرلر تا كه عمارت اهلنك حرصندن كيرو قورتله لر پس اهل وجود واصحاب صورت اهل
عمارتدر بونلرك شر ومضرتندن خلاص اولمغه وخزينه قلبى وكنوز ايمان وعرفانى حفظ قيلمغه صورتنى ويران ايلمكدن اعلا
وسيله اولمز كه اكثر عرفا بو اهل دنيانك شر وضررندن بو اسلوب ايله خلاص اولمشلردر * مثنوى * پر تانى كنند
رو خلوت نشين * تا نكردى جمله خرج آن واين * زانكه تو هم لقمه هم لقم خوار * آكل ومأ كولى اى جان هوش دار
چونكه قنادكى قوپرمغه قادر دكلسن بارى خلوتده اوتور تا كم جمله انك وبونك خرجى اولميه سن زيرا كه سن هم
لقمه سن وهم لقمه خوارسن اى جان آكل ومأ كولسن هوش طوت يعنى اكر پر وبال كبى اولان ملك ومالكى
وزينت واقبالكى كندكدن قلع وقمع ايلمكه قادر دكل ايسك بارى بر خالى اوده اوتور وحق تعالى حضرتلرينك ذكر
وفكرنه وعبادات وطاعاتنه مشغول اول تا كم جميعا بونك وانك مصاحبتنه ومجالستنه خرج اوليه سن كه مال وجاهه

وزينت ودستكاهله خلقه عرض دولت ايليه سن خلق سنك باشكه اوشرلرسكا ريشخندلروبى معنى تعظيم وتكريملر
ايدرلرسندخى آنك وبونك مصاحبت ومجالستنه الفت وانسيت قيلوب طاعات الهيه دن كيروقالورسن وتكميل
ديانت ايلمكدن برى اولورسن وانلردن حظ المغه وغدا بولمغه مشغول اولورسن خبرلك يوق كه معنا انلردخى سنى برلو
مالكى وعمركى اتلاف وافنا ايلرلر زيرا كه سن من وجه بو خلقك لقمه سيسن ومن وجه هم لقمه خوارسن كه بونلرسندن
غدا پذير اولورلر وحظ آلورلر سن هم بونلردن غدا پذير اولوب حظ آلورسن اى جان عقلكى باشكده طوت سن اكرچه
من وجه آكل سن اما من وجه مأكولسن كه سنك هميشه مالك وعمرلك نوب كتمكده در وآخر الامر بدنك دخى فانى
اولوب بتسه كركدر تاكه بو بياندن بو معنى دخى زياده واضح وعيان اولور (دربيان انكه ماسوى الله هرچيز را آكل
ومأكولست) بو سرخ شريف آنك بيانده دركه ماسوى الله هر برشيئى دوكلى اكل ومأكولدر (همچو آن مرغيكه
قصد صيد ملخ ميكرد وبصيد ملخ مشغول بود) مثلا شول برقوش كبى كه چكركه صيد ايلمسنك قصدنى طوتدى
وچكركه يى صيد ايلمكه مشغول اولدى (وغافل بود از بازگرسنه كه ازپس قفاى او قصد صيد او داشت) واول قوش غافل
ايدى شول آج طوغاندنكه آنك قفاسنك اردندن اول برمرغك صيد ايلمسنه قصد طوتدى (اكنون اى آدمى صياد
آكل ازصياد آكل خود ايمن مباش) پس شمدى اى آكل صياد اولان آدمى كنديكك صياددن وآكلكدن
ايمن وغافل اولمه يعنى اى آدمى حالا سنكه برنيچه شيء صيد ايديجيسن كركدركه سنى دخى صيد ايديجى واكل ايديجيدن
ايمن وغافل اولميه سن (اكرچه نمى بينيش بنظر چشم وبنظر دليل عبرتش مى بين تا چشم نيز باز شود ان شاء الله تعالى)
اكرچه نظر چشم ظاهر له اول صيادى وآكلى كورمزسن ونظر دليل ايله دخى انى كورمزسن واستدلال قيلمزسن
نظر عبرتله اول آكل صيادى كور تاكم چشمك دخى كشاده اوله انشاء الله تعالى * مثنوى * مرغكى اندر شكار كرم بود
كربه فرصت يافت اورا در ربود * آكل ومأكول بود وبى خبر * در شكار خود ز صيادى دكر * برقوش چغز كرمك
شكارنده ايدى يعنى برقورد چغزك صيد ايلمسنه مشغول ايدى كربه فرصت بولدى واول قوشى قاپدى اول قوش
آكل ومأكول اولدى كنديننك شكارندن آخر برصياددن بيخبر اولديغى حالده يعنى اول مرغ كرمك شكارنه مشغول
ايكن كنديننك صياددن بى خبر اولدى اكرچه اول قورد چغزى شكار ايدوب اكل قيلدى او صياد دخى آنى شكار
ايدوب اكل قيلدى پس من وجه آكل ومن وجه مأكول اولدى (مثنوى) دزد اكرچه در شكار كاله ايست * شحنه
باخصمانش در دنباله ايست * مثلا دزد اكرچه غيريلرك اسباب متاعنك شكارنده در ليكن شحنه آنك خصملريله
دنباله وعقبنده در اما اول دزد كندينك صياددن بى خبردر * مثنوى * عقل او مشغول رخت وقفل در * غافل
از شحنه ست وازآه سحر * اول دزدك عقلى خلقك رخت واسبابنه وقپونك قفلنك فتحنه مشغولدر اما شحنه دن وسحر
وقتنده اولان آه وزاريدن غافلدر كه رخت واسبابك صاحبلرى كندى رخت ومتاعلرنى ضايع كوردكارنده آه
وزاريلكلر ايدرو اول آه وزارينك انى بربلايه اوغراتمسندن اول دزد غافلدر (م ى) او چنان غرقست در سوداى خود
غافلست از طالب وجوياى خود * دزد كندينك سوداسنده انجلين غرق ومستغرقدركه كندينك طالب
وجوياسندن غافلدر * مثنوى * كرحشيش آب زلالى ميخورد * معده حيوانش در پى مى چرد * مثال آخر
اكر حشيش وكياه برآب زلالى ايچرسه برحيوانك معده سى اول حشيشى در عقب اوتلار يعنى حشيش آب زلالى
ايچوب نشو ونما بولدقدنصكره چوق كچميوب برحيوان دخى آنى اوتليوب غدا ايدينور * مثنوى * آكل ومأكول
آمد آن كياه) همچنين هر هستى غيراله) اول كياه هم آكل ومأكول كادى هيچ برمخلوق يوقدركه اول برنيچه شيئى غدا ايليه
وعاقبت كنديسى دخى فانى اولوب غدا اولميه (مثنوى) وهو يطعمكم ولا يطعم خود اوست * نيست حق مأكول آكل
لحم وپوست) سورة انعامده اولان آيت كريمه يه اشارتدر (قل اغير الله اتخذ وليا) اى ناصرا ومعبودا مفعول ثانيسيدر
اتخذنك واولى غيردر واستفهام انكار ايچوندر اللهدن غيرينك ولى اتخاذنى تقدير كلام دى يا محمد كفاره اللهدن غيرى
بن معبود وناصرمى اتخاذ ايدرم يعنى اتمزم (فاطر السموات والارض * خبرله صفتدر اللهه ونصبله مدح حيث اوزره ده
قرأتدر وضمله مبتداى محذوفك خبرى اولور اى مبدعهما ومخرجهما وعن ابن عباس ما عرفت معنى فاطر حتى اتانى
اعرابيان يختصمان فى بئر فقال احدهما انى فطرتها اى ابتدعتها (وهو يطعم ولا يطعم) اى يرزق ولا يرزق (قل انى امرت
ان اكون اول من اسلم) دى يا محمد بو نلره تحقيقا بن امر اولندم اول اسلامه داخل اولان واطاعت وانقياد ايلين بن اولم
زيرا نبى امتنه سابقدر اسلامده (ولا تكونن من المشركين) يعنى وقيل لى ولا تكونن يعنى بكا ديندى البته سن يا محمد
مشركيندن اولمه على ارادة القول درمعنى بيت اول الله سزى اطعام ايلر واول اطعام اولنمز چونكه بو صفته مخصوص
اولان اولدر حق تعالى حضرتلرى آكل ومأكول ولحم وپوست دكلدر چونكه اول خداى تعالى جسمدن وجسمانى

اولقدن منزهدر اكا نسبت آكل ومأكول اولمق قابل دكلدر پس تخلقوا باخلاق الله موجبنجه شول كمسه كه اخلاق
الهيه ايله متخلق اولسه وجسمانيتى آنك راه عشقنده فانى قيلسه وبقاى حق ايله باقى اولمق مرتبه سنى بولسه آنك روحى
دخى آكل ومأكول اولمق قيدندن خلاص اولور نعم روحانيه يى وارزاق ربانيه يى طاعم وآكل اوله عجب دكلدر
ليكن مأكول اولمق قيدندن نجات بولور (مثنوى) اكل ومأكول كى ايمن بود * زاكلى كاندر كمين ساكن بود * آكل
ومأكول چون امين اولور برآكل دنكه كمينده ساكندر يعنى هر آكل ومأكول اولان شيء كمينكاه غيبده ساكن اولان
صياد وآكلدن ايمن ومصون دكلدر * مثنوى * امن مأكولان جذوب ماتمست * رو بدان دركاه كو لا يطعمست
مأكول اولان شيلرك امينى جذوب ماتمدر پس امين اولمق استرسك اول دركاهه كيت كه او لا يطعمدر يعنى هر شول
شيء كه مأكول اولمق صددنده اوله وكندويى آكل اولان شيئك اخذندن ايمن وبى خوف قاله عاقبت انى بو اعتنك ماتمى
جذب ايديجيدر اكر آكل وصيادلك سنى اخذ ايلمسندن وماتمزده اولمقدن ايمن اولمق استرسك اول دركاهه التجا ايله كه
اول اطعام اولميه تاكم سنى مأكول اولمق مرتبه سندن خلاص ايليه * مثنوى * هر خيالى را خيالى ميخورد
فكر آن فكر دكر را مى چرد * تو نتانى كز خيالى وارهى * يا بخسبى تا ازان بيرون جهى * هر برخيالى برخيال
وبرفكرى اول برغيرى فكر اوتلارسن قادر دكلسنكه برخيالدن قورتله سن خود اويويه سن تا بوندن طشره
صچره يه سن يعنى خيالات وافكار دخى آكل ومأكولدر كورمزميسن هر برخيالى برآخر خيال كاوب محو وفانى
ايلر وكذلك برفكر آخر فكرى ازاله ايلركان اول صكره كلان فكر وخيال محو ايلديكى فكر وخيالى اكل ايلمش كبى اولور
واول مغنى اولان آكل فانى اولان مأكول كبى اولورسن قادر دكلسنكه بيدار اولق حالنده برخيالدن خلاص اوله سن
ياخود مكرا ويويه سن تاكم اول خيالدن طشره صچره يوب قورتله سن مثنوى * فكر زنبورست وآن خواب تو آب *
چون شوى بيدار باز آيد ذباب * چند زنبور خيالى در پرد * ميكشد اين سو وآن سو مى برد * فكر زنبوردر واول سنك
اويقولك صودر چونكه بيدار اوله سن افكار وخيالات ذبابى كيرو كلور برقاچ خيال زنبورى اوچاريه دارلق حالنده سنى
بو جانبه چكر واول جانبه ايلتور يعنى مثلا بو خيالات وافكار زنبورلر كبيدر واول سنك نومك صو كبيدر هر باركه
برآدم صويك ايچنده مستغرق اولسه زنبورلر آنك باشنه قونه مزوانى رنجيده قيله مز همانكه آبدن باشنى طشره
چيقره زنبورلر آنك باشنه اوشوب آنى مضطرب قيلورلر كذلك بركمسه دخى خوابده اولمسه افكار وخيالات زنبورلرى
آنك باشنه اوشوب انى مضطرب قيلورلر نيجه خيالات وافكار زنبورلرى سنك قلبك خانه سنده اوچرلر وسكا تشويش
ودغدغه ويروب سنى كاه بو جانبه چكرلر وكاهى برآخر جانبه ايلتورلر سن انلرك اضطرابندن برحالده آسوده اولوب قرار
ايليه مزسن * مثنوى * كمترين آكلاتست اين خيال * وان دكرها را شناسد ذو الجلال * هين كريز از جوق اكال غليظ
سوى او كه كفت ما ييمت حفيظ * بو فكر وخيال آكللرك كمترينيدر واول غيرى آكللرى حضرت ذو الجلال بيلور تاكم حال
بويله در اكاه اول اكال غليظك جوقندن فرار ايله آنك جانبنه كه بز سكا جميع ضررلردن حفيظز ديدى يعنى صورى
ومعنوى اكال وخورنده قتى چوقدر بو جمله نك مابينندن اول قلبده اولان خيال آكل اولا انلرك ادناسيدركه
برخيال كاوب برآخر خيالى بروسنك قلبكك حضورنى دخى اكل ايلر وبونلردن ماعدا اولان آكللرى خداى تعالى
بيلور اكاه اول غليظ اولان اكال جماعتندن فرار ايله اول پادشاه لم يزل جانبنه كه بز سكا جميع ضررلردن حافظ وحامى يز
ديدى ففروا الى الله موجبنجه كندى جانبنه فرار ايليوب التجا قيلمغه امر ايلدى واكال غليظدن مراد دنياده اولان
خسته لكلر وموت وقبرده اولان منكر ونكير وآخرتده اولان زبانيلر وعذاب ملكلرى اولور (مثنوى) يا بسوى انكه او اين
حفظ يافت * كر نتانى سوى ان حافظ شتافت) يا اول كمسه نك جانبنه فرار ايله كه اول كمسه بو حفظى بولدى اكر اول
حافظك جانبنه ايومكه قادر اولمز ايسك يعنى اكر اول حافظ حقيقى جانبنه بلا واسطه تحصن والتجا ايلمكه قادر دكل
ايسك ياخود اوكمسه جانبنه تحصن والتجا ايله كه اول سنى حفظ ايلمكى الله تعاليدن بولدى والله تعالينك اذنيله
حافظ وحامى ناس اولوب انلره هدايت وارشاد قيلدى نتكم ابن فارض حضرتلرى حفظ حقى بولان وناسه حمايت
وهدايت قيلان مرشدلره احسن جنه ديمكله بو بيتنده اشارت ايلدى * ودع ما عداها واعد نفسك فهى من) عداها
وعد منها باحسن جنة * مثنوى) دست را مسپار جز در دست پير * حق شدست آن دست اورا دستكير) پير عقلت
كودكى خو كرده است * از جوار نفس كاندر پرده است) دستكى پيرك دستندن غيرى يه تسليم ايلمه زيرا حق تعالى اول
پيرك دستنه دستكير اولمشدر سنك عقلك پيرى كودككى خوى ايلمشدر نفس ضاله نك مجاورتندنكه او پرده ايچره در
يعنى اول حفظى بولندن مراد پير كامل ومرشد فاضل اولان عزيزلردر كركدر كه پير اولنلردن غيرى يه ال ويرميه سن اويله
پيركه حق تبارك وتعالى آنك هر حالده دستكيرى اولمش واكا نصرت ومعاونت قيلمش بويله كمسه يه متابعت ايلمك

حقیقتده حضرت رسول علیه السلام وجناب حقه بیعت ومتابعت ایلمك كبیدر اكرسن دیرسك كه بنم عقلم سن وسالله
پیراولدی وتجربهٔ روزكارله پرتدبیر اولدی اكرچه بویله ایسه ده سنك عقلك پیری كودككه معتاد اولمشدر رواطفال
كبی دنیانك لعب ولهونه اشتغال قیلمشدر نفسه مجاورت ومقارنت ایلمكدن پرده ده قالمشدر پس اول عقل
سكا مرشد وهادی اولمز وسنی حقیقت مرتبه سنه ایصال قیلمز * مثنوی * عقل كامل راقرین كن باخرد
تاكه باز آید خرد زان خوی بد) چونكه دست خود بدست او نهی) پس زدست آكلان بیرون جهی) كامل اولان عقلی
خردك قرینی ایله تاكم سنك خردك اول قبیح خویدن كیروكله چونكم كندی دستكی آنك دستنه قویه سن آكلرك اللندن
طشره به صچره یه سن یعنی كركدر كه مرشدك عقل كاملی كندی عقل ناقصكه قرین ایلیه سن تاكم سنك عقل ناقصك
اول اخلاق ذمیمه دن واوصاف ردیه دن كیرو قورتله چونكم كندی الكی اول پیرك النه قویه سنك واكا تابع اولوب
اویاسن پس جمیع اكل اولان شیلرك پنجه سندن خلاص اوله سن * مثنوی * دست تو از اهل آن بیعت شود
كه ید الله فوق ایدیهم بود * سنكه اول پیر كامله بیعت ایلیه سن سنك الك اول بیعت اهلندن اولور كه ید الله فوق ایدیهم
اولور * ید الله فوق ایدیهم آیت كریمه سنك تفسیری جلداولده وصیت كردن رسول صلی الله علیه وسلم علی را
سرخنده (دست اوراحق چودست خویش خواند) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر وبعض مواضعده دخی مذكور
اولمشدر بونده اهل آن بیعتدن مراد تحت شجرده رسول اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری ایله بیعت ایلین
اصحاب كرام اولور حق تعالی سورهٔ فتحده انلر حقنده بیوردی (لقد رضی الله عن المؤمنین اذ یبایعونك تحت الشجرة
وقال ایضا فی هذه السورة ان الذین یبایعونك انما یبایعون الله ید الله فوق ایدیهم) بو بیعتك قصه سی اول سوره نك
تفسیرنده مذكور ومنشوردر وحضرت عبادة بن الصامت بو حدیث شریفی بویله روایت ایدوب دیرلر بایعنا
رسول الله صلی الله علیه وسلم علی السمع والطاعة فی العسر والیسر والمنشط والمكره وان نقول الحق حیث كنا ولا نخاف
فی الله لومة لائم شیخله مریدك بیعتی دخی بویله كركدر * مثنوی * چون بدادی دست خود در دست پیر * پیر حكمت
كه علیمست وخطیر) كو نبی وقت خویشست ای مرید) تا از و نور نبی آید بدید) چونكم كندی الكی پیرك النه ویره سن
اول پیردن مراد پیر حكمتدر كه علیم وعظیمدر كه اول پیر كه بیان اولندی كندی وقتنك نبیسیدر ای مرید تا اول
پیردن پیغمبرك نوری ظاهر كلور یعنی چونكم سن كندی الكی پیرك النه ویره سن واكا تسلیم اولوب بیعت قیله سن
سكا دیدیكم پیر حكمت پیریدر حد ذاتنده علیم وبزرك وعالیقدردر اویله پیردكادر كه صورتا پیر اوله ویاخود پیر ومرشد
اولان عزیزلره تقلید وتشبیه قیله علم وحكمتدن عاری اوله ومرتبه سی سفلی اوله بلكه پیر اودر كه حضرت نبینك
وارث كاملی اوله وآنك سنت سنیه سنه واوصاف علیه سنه اقتدا قیله كه او كندی عصرینك پیغمبری اوله تاكم
حضرت نبی علیه السلام بیورمشلردر الشیخ فی قومه كالنبی فی امته حتی اول شیخدن انوار نبوی واسرار مصطفوی
ظاهر كله وبدیدار اوله * مثنوی * در حدیبیه شدی حاضر بدین * وان صحابه بیعتی راهم قرین * پس زده یار مبشر
آمدی * همچو زر ده دهی خالص شدی * بو واسطه ایله حدیبیه ده حاضر اولدك واول بیعته منسوب اولان صحابه یه
هم قرین اولدك پس سن اون مبشر اولان یاردن كاملك زرده دهی كبی خالص ولطیف حدیبیه كعبهٔ شریفه یه قریب
بر موضعك اسمیدر كه بیعت رضوان اول محلده بر شجره نك آلتنده واقع اولمشدر وده مبشردن مراد عشرهٔ مبشره در كه
حضرت رسول علیه السلام انلرك هر برینه جنته داخل اولمغله مژده ویردی زرده دهیدن مراد غایتله خالص التوندر كه
اون مثقالی اكر قال اولسه ینه ناقص اولمیوب اون مثقال كله بعضلرده ده بر برك اسمیدر كه اكا منسوب اولان التون
بغایت خالص اولوردیمشلر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه اول پیر كامله بیعت ایتمكله وآنك یوردیغی یره كتمك سببیله
حدیبیه ده حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم ایله كان حاضر اولدك بیعته منسوب اولان صحابه یه هم مقارنت
قیلدك پس جنتله بشارت اولنان عشرهٔ مبشره زمره سندن كاملك زرده دهی كبی خالص وصافی اولدك حضرت محمد
علیه السلامك امتنك اكلی اولمق مرتبه سنی بولدك واول حضرتله جنت اعلاده هم جوار اولدك * مثنوی * تا معیت
راست آید زانكه مرد) با كسی جفتست كورا دوست كرد * این جهان وآن جهان با او بود * وین حدیث احمد خوش خو
بود * كفت المرء مع محبوبه * لا یفك القلب من مطلوبه) تاكم معیت راست كله زیرا كه مرد بر كمسه ایله جفت وقریندر كه
انی كندی یه دوست ویار ایلدی بو جهانده واول جهانده انكله اولور وبو معنی خوش خوی اولان احمد علیه السلام
حضرتلرینك حدیثنك مفهومیدر كه اول حضرت دیدی كشی كندینك مطلوبندن فك وجدا اولمز یعنی پیرك صاحب
حكمت اولمسی وصالح وكامل اولمسی مریده انكیچون لازمدر كه تا معیت وصحبت راست ودرست كله واول پیره
مقارنت ایلمكدن سالكه نفع وفائده حاصل اوله زیرا كه انسان المرء علی دین خلیله فلینظر احدكم من یخالل حدیثنك

موجبجه شول كمسه ایله آخرتده جفت اولور آنك دینی اوزره حشر اولور كه آنی دنیاده كندی یه دوست اتخاذ ایلمشدر
اوكمسه بو جهانده واول جهانده كندینك دوستی ایله اولور وبو معنی بویله عظیم الخلق اولان حضرت نبی علیه السلامك
حدیث شریفنك مفهوم لطیفی اولور كه اول حضرت بیورمشلردر انسان كندی محبوبیله درانسانك قلبی كندی
مطلوبندن منفك اولمز بو حدیث شریفه اشارت اولنور كه انس بن مالك رضی الله عنه حضرتلری روایت بیوردیلر قال جاء
رجل الی النبی صلی الله علیه وسلم فقال یا رسول الله متی قیام الساعة قال ما اعددت لها قال ما اعددت لها كثرة صلوة
ولا صیام الا انی احب الله ورسوله قال علیه السلام المرء مع من احب قال انس رضی الله عنه فما رایت المسلمین فرحوا
بشیء بعد الاسلام فرحهم بهذا وفی حدیث آخر من تشبه بقوم فهو منهم ومن احب قوما حشر فی زمرتهم (م ی) هر كجا
دامست ودانه كم نشین * رو زبون كیر از زبون كیران ببین * ای زبون كیر زبونان این بدان * دست بر بالای دستست ای
جوان) تو زبونی وزبون كیر ای عجب) هم تو صید وصید كیر اندر طلب) هر قنده كه دام ودانه وار در انده اوتورمه یوری ای
زبون كیر زبون كیرلری كور ای زبونلرك زبونكیری بونی بیل دست بالای دستدر ای جوان سن زبونسن وزبون كیرسن ای
عجب هم سن صیدسن وطلبده صید كیرسن یعنی ای آكل ومأكول اولمق مرتبه سنده اولان انسان هر نه یرده كه نفسك
مشتهیاتی وجسمك لذاتی حاضر ومهیا اوله اول یرده اوتوركه بو مشتهیات نفسانیه ولذات جسمانیه فی المثل دانه كبیدر
البته هر نه یرده كه دانه اوله انده دام اولمق مقرردر پس دانه دن قاچ دامه كرفتار اولمیه سن ای زبونكیر اولان كمسه
زبونكیر اولانلرك حالنی وعاقبتنی یوری مشاهده ایله جمیع دنیا ومافیها واهل دنیا بالكلیه زبونلردر پس بونلری صیاد
اولان وبونلری كندی یه یار ومعین اتخاذ ایلین كمسه حد ذاتنده كندی زبون ایكن زبون طوتیجی اولمشدر وعاقبت بو جمله سی
مخذول ومدحور قالمشدر زیرا اللاهدن واللاهك ولیلرندن ونبیلرندن غیری دوست اتخاذ ایلمك بیت عنكبوتی دوست
اتخاذ ایلمك كبیدر (وان اوهن البیوت لبیت العنكبوت) مفهومی اوزره بو جمله سی بیوت عنكبوت كبی اوهن واضعفدر
پس بو اوهن واضعف اولان شیلری طوتمق وبونلری كندی یه یار ومعین اتخاذ ایتمك كمال جهل وغفلتدن ناشی اولور ای
ضعیف وزبون اولانلرك زبون طوتیجیسی بونی تحقیق بیل ال او ستنده ال واردر ای جوان مجرد بر نیچه ضعیف وزبون
كشیلر طوتمغله وانلری كندیكه تسخیر ایتمكله كندیكی غالب وقوی زعم ایلمه زیرا سندن اشد واقوی كمسه لر چوقدر
وسنك اوزریكه غالب وقاهر اولان شیلره نهایت یوقدر پس قوت وقدرتكه مغرور اولمیه سن خود خلق الانسان ضعیفا
فحواسنجه حد ذاتنده ضعیف وزبونسن عجبدر كه هم سن نفس وهوا وه شیطانك وجهان وكار جهانك صیدی
اولمشسن بلكه ملك الموتك ویاملائكهٔ عذابك ویاقهر خدانك دامنده قالمشسن مع هذا صید وشكار طلبندن صید
طوتیجی اولمشسن وزبون وذلیل اولان بر قاچ مخلوق كندیكه تسخیر ایتمكله كندیكی قوی وقادر زعم ایلیوب بو قدرجه
شیلره مغرور ومتكبر اولمشسن خبرك یوقكه معناده اسیر دام بلا وكرفتار پنجهٔ قضا قالمشسن * مثنوی * حرص
صیادی ز صیدی مغفلست * دلبری میكند او بی دلست * صیادلق حرصی صید اولمقدن غافل قیلیجیدر دلبرلك ایلر اما
خبری یوقكه او بی دلدر یعنی بو خلق عالم صید ایلمك حرصی كندینك بو خلقه صید اولمسندن ودخی ملك الموت انی صید
ایلمسندن غافل واعمی ایدیجیدر نته كم حبك الشیء یعمی ویصم بیورلمشدر اكرچه خلقك قلوبنی بر لعب ایله
قاپجیلق ایلر وانلرك كوكلنی كندی یه بر صنعتله تسخیر ایدوب مائل قیلر لیكن كندیسی بی دلدر كه قلبنی انلری صید ایلمكه
ربوده قیلمشدر پس او بونلره دلبر اوله جق ایكن انلر بونكه دلبر اولمشدر ای بو دامه كرفتار اولان وبو مرتبه ده قلان كمسه
اكر بونلره صید اولمقی دامندن خلاص اولمق استرسك صیادلق آرزوسندن فراغت ایله * مثنوی * بین ایدی خلفهم
سدا مباش * كه نبینی خصم را وان خصم فاش * او كارنده وبونلرك اردلرنده سد اولان كروه كبی اوله كه سن خصمی
كورمزسن واول خصم فاش وآشكارادر یعنی اول كروهدن اولمه كه انلری سد پیش وپسلرندن احاطه ایلدی ودیدهٔ
بصیرتلرینی پردهٔ غفلت پوشیده قیلدیغندن خصملری فاش وآشكارا ایكن آنی كورمكه قادر اولمدیلر سورهٔ یسن ده
اولان بو آیت كریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی (وجعلنا من بین ایدیهم سدا) قال القاشانی ای من جهة الالهیة
من حجاب ظهور النفس والصفات المستولیة علی القلب منعهم من النظر الی جناب الحق (ومن خلفهم سدا) ای من
الجهة البدنیة حجابا من حجب الطبیعة الجسمانیة ولذاتها المانعة امتثالهم الاوامر والنواهی والعمل الصالح
فاغشیناهم) بالانغماس فی الغواشی الهیولانیة (فهم لا یبصرون) قدامهم ووراءهم بانهم محبوسون فی مطمورة الجهالة
مثنوی) تو كه از مرغی مباش اندر نشید * بین ایدی خلف عصفوری بدید * من بر قوشدن كم اولمه حین طلبده
بر عصفور اردنی واوكنی كوردی نشید طالب معناسنه در عصفورعینك ضمه سیله سرچه قوشنه دیرلر بین ایدی اوكه
دیرلر خلف ارده دیرلر یعنی سن هر طالب اولدیغك حینده بر قوشدن ناقص اولمه كه اول جمله طیوردن بر عصفوردر

اوکنی واردکی کورر (مثنوی) چون بنزد دانه اید پیش وپس * چند گردانند سر وروآن نفس) مثلا چونکم اول عصفور
دانه نك قتنه کاه اوکنه وارد نه نیجه کره اول دمده باشنی ویوزنی دوندررپویله دیو * مثنوی) کای عجب پیش وپسم صیاد
هست * تا کشم از بیم اوزین لقمه دست * کهای عجب بنم پیش وپسمده صیاد وارمیدر تا آنك خوفندن بولقمه ودانه دن
ال چکم اول عصفورده بوقدر حزم واحتیاط اولوب اوکنی واردنی کورمکه سعی قیلمسی مقرر اولیجق ای انسان سکا
پیش وپسکی تجسس وتفحص ایتمکه وبرشیئی طالب اولدقده آنك ضرر ونفعنی تفکر قیلمق اولویتله لازم کلور * مثنوی
تو ببین پس قصۀ فجار را * پیش بنکر مرك یار وجار را * که هلاکت دادشان بی آلتی * او قرین تست در هر حالتی * پس
سن فجارك قصه سنی کور واوکنده یارك وهمسایه نك مرکنی کور که حق تعالی انلره برآلتسز موت وهلاکت ویردی
اول خدا هر حالتده سکا قریندر یعنی سن سلفده کچن کفار فجارك قصه لرنی کورو حضرت قرآندن انلرك حکایتنی
اوقیوب حصه پذیر اول اوکنده اولان یارانك وهم جوارك موت وفوتنه نظر ایله که حق تعالی حضرتلری انلره حرب
وقتال آلتی یوق ایکن هلاکلك ویردی وانلری فنا وعدم مرتبه سنه ایرکوردی اول خدا وهو معکم اینما کنتم موجبنجه
هر حالتده سنکله بیله در وسنك جمیع احوالکه بصیر وجمله اقوالکه سمیعدر (مثنوی) حق شکنجه کرد کرز ودست نیست
پس بدان بی دست حق داور کیست * حق تعالی نیجه قومه شکنجه وعذاب ایلدی حال بوکه ظاهرده کرز ودست
یوقدر پس بیل که حق تعالی بی دست وبی آلت داور کندر یعنی بی آلت جارحه عدالت وحکومت اید یجیدر
واستدیکی قومی بی سلاح وبی آلت قهر قیلیجیدر (م ی) انکه می کفتی که حق کر هست کو * در شکنجه او مقر می شد که هو
دهریه دن اول کسه که دیردی اکر حق تعالی وار ایسه قنی حق تعالی آنی اخذ ایلیوب شکنجه قیلدقده شکنجه
حالنده اول کسه مقر اولدیکه خدا اولور یعنی ومایهلکنا الا الدهر دین کسه که واجب الوجودی انکار ایدرلر حق تعالی
انلردن بعضسنه بی سبب وبی آلت بر بلا مسلط ایدوب شکنجه قیلدیغنده اول حینده هو الله دیو اقرار ایلدم دیر (م ی)
انکه میکفت این بعیدست وعجیب * اشك می راند وهمی کفت ای قریب * اول کسه که بو خدا بزم وجودیمزده تصرف
ایلمك بعید وآنك دست قدرتی بزه یتشمك عجیبدر دیدی خدای تعالی انی مؤاخذه ایلدکده کوز یاشنی یاغدرردی وای
قریب دیردی یعنی ای بزه حبل وریدمزدن اقرب اولان خدا بزی بویله اخذ ایلمه وشکنجه قیلمه دیو دعا ایلردی شارحلر
بونده برقاچ بیت یازوب شرح ایتمشلردر اما اصح اولان نسخه لرده انلر بوقدر انکیچون تحریر اولنمدی * مثنوی * چون
فرار از دام واجب دیده است * دام تو خود بر پرت چفسیده است * برکنم من میخ این منحوس دام * از پی کامی نباشم
تلخکام چونکم دامدن فرار ایلمکی واجب کورمشلردر سنك دامك سنك قنادکه خود یاپشمشدر چونکم احوال بویله در
پس بن شوم ومنحوس دامك میخنی قوپاریرم برمراددن اوتری تلخکام اولمزم کام اول کاف عربیله مراد معناسنه در
وکام ثانی کاف عجمی ایله دماغ معناسنه دریعنی چونکم عاقل وعالم اولنلر دامدن فرار ایلمکی واجب کورمشدر ای
طاوس سیرت اولان اهل دنیا سنك دامك طاوسك پر وبالی کبی اولان ملك ومالکه یاپشمشدر ومتصل اولمشدر چونکم
قضیه بویله در بن بو منحوس ومنکوب اولان دامك میخ وبیخنی قوپاریرم که اول دامدن مراد ملك دنیا وآنك میخندن
مراد میل ومحبت بال اولور یعنی اول منحوس وپرنکبت اولان ملك ومال که دام انساندر آنك میل ومحبتنی قلبمدن قلع
وقمع ایلرم برادنا مراد ومرامدن اوتری همیشه دماغی تلخ اولنلردن اولمزم (مثنوی) درخور عقل تو کفتم این جواب *
فهم کن از جست وجو رو برمتاب) بکسل این حبلی که حرصست وحسد * یادکن فی جیدها حبل مسد)
بو جوابی وکلامی سنك عقلکه لایق سویلدم پس بو کلامی فهم ایله جست وجودن یوزکی دوندرمه بو برحبلی قطع
ایله که حرص وحسددر بو آیت کریمه یی یاد ایله عقلکك فهمنه لایق سویلدم بو سوزلری کلموا الناس علی قدر عقولهم
حدیث شریفنك موجبنجه سنك عقلکك فهمنه لایق سویلدم بو سوزلری برخوش فهم ایله جست وجودن حبلنی
قطع ایله فی جیدها حبل من مسد آیتنه اشارت ودلالت ایلدیکی رمز ونکته یی اکرچه بو آیت ابولهبك خاتونی
حقنده در اما عند اهل التحقیق اندن مراد نفس اماره اولور وآنك بوغازنده اولان حبلدن مراد حقد وحسد وبغض
وعداوت وحرص وطمع وبونلر امثالی اولان حبال معنوی اولور پس حمالة الحطب اولمقدن وذات لهب اولان ناره
دخول قیلمقدن نجات بولمق استرسك کردن نفسکدن بو صفات ذمیمه حبالنی ازاله ایله تا کم حضرت نبی مختار علیه
الصلوة والسلامه من حیث الروح والقلب ایمان کتورنلردن اولهسن ونفسکی اسلامه کتورن کسه لر مرتبه سن بوله سن
وبو ایتك وسورۀ تبتك تفسیری وتحقیقی مفصلا اوچنجی جلدده تشبیه نند دام قضا مرخنده مرورایاشند رآنده طلب
اولنه (سبب کشتن خلیل علیه السلام زاغ را کدان اشارت بقمع کدام صفت بود از صفت مذمومۀ مهلکه در مرید
بو سرخ شریف حضرت خلیل علیه السلامك زاغی قتل ایلمسنك بیاننده درکه اول قنقی صفتك قلع وقمعنه

اشارت ایدی مریدده اولان صفت مذمومه ومهلکه دن * مثنوی * این سخن را نیست پایان وفراغ * ای خلیل حق
چرا کشتی تو زاغ * بو سوزه نهایت وفراغت قابل دکلدر ای حق تعالینك خلیلی سن نیچون زاغی قتل ایلدك یعنی ای
اللهك دوستی اول زاغی که سن قتل ایلدك آنك سرتی ندر واول قنغی صفتك ازاله سنه وقلعنه اشارتدر (مثنوی)
بهر فرمان حکمت فرمان چه بود * اندکی ز اسرار آن باید نمود * (فخذ اربعة من الطیر فصرهن) امرینه امتثالدن اوتری
ایدی پس امر وفرمانك سر وحکمتی نه ایدی آنك اسرارندن براز جق کوسترمك کرکدر یعنی اندن برمقدار طالبنه بیان
ایلمك لازمدر تا کم مستفید اوله لر (مثنوی) کاغ کاغ ونعرۀ زاغ سیاه * دائما باشد بدنیا عمر خواه) زاغ سیاهك نعره سی
وکاغ وکاغی یعنی فریادی واوتمسی دائما دنیاده طول ودراز عمر طلب ایدیجی اولور کاغ کاغ زاغ آوازنه دیرلر آنك
همیشه اوتمسی کندی ایچون دنیاده طول ودراز عمر طلب ایتمسی ایچوندر ایش زاغ کبی روسیاه وجیفه خوار اولانلر
عمر خواه اولمسی دخی بونك کبیدر (مثنوی) همچو ابلیس از خدای پاك فرد * تا قیامت عمر تن درخواست کرد
کفت انظرنی الی یوم الجزا * کاشکی کفتی که تبنا ربنا * زاغ خدای پاك فرددن ابلیس کبی قیامته دك تنك عمر وبقاسنی
استدی نته کم اول ابلیس دیدی الهی بکا مهل ویر یوم جزایه دك کاشکی بویله دیمکدن فراغت ایدوب تبنا ربنا دیدی
یعنی ای بزم پروردکارمز بزتائب یکمز عصیان وخطادن سنك جانبکه تائب اولدق ورجوع قیلدق دیمدی بو آیت کریمه
سورۀ اعرافده وصادده واقعدر (قال رب انظرنی) ای امهلنی ولا تمتنی (الی یوم یبعثون) یوم قیامته دك (قال انك
من المنظرین) جناب حق دیدیکه تحقیقا سن مهل ویرلمشلردنسن ای شیطان (م ی) عمر بی توبه همه جان کندنست
* مرك حاضر غائب از حق بودنست * عمر ومرك این هر دو باحق خوش بود * بی خدا آب حیات آتش بود *
توبه سز عمر دو کلی جان چکشمکدر حاضر مرك حقدن غائب اولمقدر یعنی معاصیدن بلکه ماسوادن جناب حقه
تائب اولمین کسه نك عمری دوکلی جان چکشمکدر نقد وحاضر اولان موت عند اهل التحقیق حق تعالیدن غائب
وبعید اولمقدر اکرچه صورتا زنده وفرخنده ایسه ده حقدن غائب اولان کسنه معنا مرده وپژمرده در حیات وموت
بو هر ایکیسی حضرت حقله خوش اولور خداسز آب حیات آتش اولور یعنی بنده نك حیات ومماتی چونکم لله اوله
وحقله حاضر اولدیغی حالده اوله بغایت خوش ولطیف اولور که (قل ان صلوتی ونسکی ومحیای ومماتی لله رب العالمین
آیت کریمه سی بو معنایی افاده قیلور خدای تعالینك مشاهده سیسز آب حیات فی المثل آتش کبی اولور
مثنوی) آن هم از تأثیر لعنت بود کو * در چنان حضرت همی شد عمر جو * از خدا غیر خدا را خواستن * ظن افزونیست
وکلی کاستن * اول هم لعنتك تأثیرندن ایدیکه اول ابلیس انجلین عالی حضرتدن عمر طلب ایدیجی اولدی
یعنی حق تعالینك انی طرد ورد ایلمسنك تأثیر وعلامتندن ایدی اول حالت که آنك درکاهنده آنك رضاسنی وقربتنی
استمکی قویوب عمر طلب ایلدی پس برکسه دخی عین معصیتده خدای تعالیدن مجرد کندی نفسنك حظی ایچون
عمر طلب ایلسه بوندن معلوم اولور که اول کسیه حق تعالینك لعنت وقهری واردرکه آنك عمر استمسی اول لعنتك
تأثیرندندر حضرت خدادن حضرت خدانك غیریسنی استمك افزونلق ظنیدر وبالکلیه اکسلمکدر یعنی خدای
تعالینك جنابندن وقرب ووصالندن ومشاهدۀ جمالندن غیری طلب ایلمك اکرچه زیاده لك تصوریدر ولیکن معنا
کلیتله اکسلمك وناقص اولمقدر * مثنوی * خاصه عمری غرق در بیکانکی * در حضور شیر روبه شانکی * عمر
بیشم ده که تا پستر روم * مهلم افزون کن که تا کمتر شوم * تا که لعنت را نشانه او بود * بد کسی باشد که لعنت جو بود *
علی الخصوص بیکانه لکده غرقه بر عمر شیرك حضورنده روبه شانه لك عین معصیت ومخالفته مبتلا ایکن حقدن
عمر طلب ایلین کسه معنا بویله دیمش اولور الهی بکا عمری زیاده ویرکه پستر کیدیم بکا زیاده مهل
ویرکه کمتر اولم تا که لعنته نشانه اول اوله پس بد وقبیح شول برکسه دراولور که لعنت استیجی اوله یعنی تأثیر لعنت الهیدن
اولدی شول حالت که حضور حقده عمر طلب اولنه خصوصا شول بر عمر که بیکانه لکده ومخالفت ومعصیتده غرق اوله
شیر حقیقتك حضور عزتنده دلکر لك وحیله وخدعه لر قیلمق اوله روبه شانکی دلکولك معناسنه اولور برکسه
معصیت ومخالفته مبتلا ایکن حقدن عمر طلب ایلمسی بو معنایی مستلزم وشو نکته یی موهم اولور که حق تعالی
حضرتلرینه دیر خدایا بکا عمری زیاده ویرتا سکا معصیت ایدوب مدبر اولهیم وسفلی رلك کیدهیم وبکا مهلتی زیاده ایله تا
روز بروز ناقص اولهیم ونیجه خطا وذنوب تحصیل قیلهیم تا کم بویله عمر استین کسه لعنت حقه نشانه اوله غایتله فاسد وقبیح
کسه شول برکسه درکه حضرت حقدن لعنت جو اوله یعنی معصیت اشلمکدن اوتری عمر طلب ایتمك عمر واسطه سیله
کندوبی حضرت حقدن بعید قیلمقدر (م ی) عمر خوش در قرب جان پروردنست) عمر زاغ از بهر سرکین خوردنست
عمر بیشم ده که تا که می خورم * دائم اینم ده که پس بدکو هرم * کرنه که خوارست ان کنده دهان * کویدی کز خوی

زاغم وارهان * خوش اولان عمر قرب الهیدن جان بسلمکدر امازاغك عمری سرکین یمکدن اوتریدر که اوزاغ
لسان حالله دیرینکه زیاده عمر ویرکه تازیاده نجاست بیم دائما یکا بونی ویرکه بن زیاده بد کوهرم اول اغزی قوشش
اکرکه خوارد کل ایسه ده دیرایدیکه بنی زاغلق خوینندن کیروقورتریعنی عمر خوش اولدرکه حق تعالینك قرب
ووصالنده ومشاهدهٔ جمالنده جانی تجلیات لطفیه وفیوضات جمالیه ایله بسلمك وتربیه ایلمکدر امازاغ کبی اولان
اهل دنیانك واصحاب نفس وهوانك عمرلری نجاست کبی اولان حرامی یمکدن اوتریدرکان بوزاغ مشرب اولان اهل دنیا
واصحاب نفس وهوا دیرلر الهی بزه عمری زیاده ویرکه تاسرکین ونجاست منزله سنده اولان حرامی وجیفه یی چوق
یه لم همان بزه دایم بونی ویرزیرا که بزبد بخت وبد کوهرز بزم اهل سعادت اولمغه وسنك رضای شریفکی بولمغه وجمال
لطیفکی مشاهده قیلمغه لیاقتمز یوقدرا کراول اغزی قوشلر نجاست ییجی اولمیه لردی حضرت حقه شویله مناجات
ایدوب دیرلردیکه الهی زاغ کبی که خوار اولمقدن ونجاست ییك مرتبه سنده قالمقدن وسنك جانبکه معصیت قیلمقدن
بنی خلاص ایله دیرلردی (مناجات * مثنوی * ای مبدل کرده خاکی رابزر * خاك دیکر رابکرده بوالبشر * کارتو تبدیل
اعیان وعطا * کارمن سهوست ونسیان وخطا * سهو ونسیان را مبدل کن بعلم * من همه خلم مراکن صبر وحلم
ای برخاك تیره یی زرخالصه مبدل ایلمش پادشاه برغیری خاکی بوالبشر ایلمش اله یعنی اویله قادر مطلق سنکه برخاکی
زرخالص وهم ادم عالی رتبت ایلرسن ای خداسنك کارك تبدیل اعیان ایلمك وعطا قیلمقدر بنم کارم سهو ونسیان وخطادر
الهی سهو ونسیانی علمه تبدیل ایله بن دوکلی خلم کبی مستکره وقبیحم بنی صبر وحلم صاحبی ایله خلم خاء معجمه نك
کسریله سومکه دیرلر (م ی) ای که خاك شوره رانو نان کنی) وی که نان مرده راتو جان کنی) ای خداسن که خاك شوره یی
نان ایلرسن وای خدا که مرده وبی روح نانی جان ایلرسن یعنی نان پاره یی انسانه غدا ایدوب انی قدرتله تبدیل ایدوب
جان پاره ایلرسن (م ی) ای که جان خیره را رهبر کنی * وی که بیره را تو پیغامبر کنی) الهی سن شول قادر پادشاهسن که
خیره وعاجز اولان جانی مرشد ورهبر ایلرسن وای شول پادشاه که بیراه اولان بنده کی سن پیغمبر ایلرسن یعنی علم سیاهین
وطریقه آکاه اولمین بنده که علم ویروب وطریق حقه آکاه قیلوب انی صاحب دعوت واهل نبوت ایلرسن نته کم
حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حقنده (ووجدك ضالا فهدی) بیوردی وبرآخر محلده دخی (ما کنت تدری
ما الکتاب ولا الایمان) بیوردی * مثنوی * هرکه سازد زین جهان آب حیات * زوترش از دیکران اید ممات *
میکنی جزو زمین از آسمان * می فزایی در زمین از اختران * هرشول کمسه که بو جهاندن آب حیات دوزه کا ممات
غیریلردن تیزرك کاورسن شول قادر مطلق سنکه زمینك جزئنی آسمان ایلرسن زمینده اخترلردن نیجه نتایج وآثار
زیاده ایلرسن زوترش زود تراش تقدیرنده دریعنی هرشول کمسه که آب حیاتی همان بوجهاندن دوزه وعیش ونوش
ولذاتی آنجق بو عالمده آله غیری کمسه لردن اکا اولوم تیزرك کاور شو اعتبار ایله که انك جان ودلی وبدنی اولمزدن اول
مرده حکمنده اولورا کرچه آنك بدنی زنده ایسه ده کندی مونادن عدا اولنور ولهذا قال علیه السلام ایاکم
ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یارسول الله قال اهل الدنیا) وبیت ثانیده جزو زمیندن مراد نوع انساندن انبیای عظام
علیهم السلام اولوب اسمان در اسمان تقدیرنده ومصرع ثانیده اخترلردن مراد آسمانك اخترلری اولمقده جائزدرا کر
اخترلردن مراد آسمانده اولان اخترلر اولورسه انترك آثارونتایجنی زمینده زیاده ایلرسن دیمك اولور وزمینده اولان
اخترلردن مراد اولیا وعلما اولسه دخی جائزدر الهی سن قادر پادشاهسن که زمینك جزوندن اولان ادریسی وحضرت
عیسی ومحمد مصطفی صلوات الله علیهم اجمعین حضراتنی آسمانده ساکن ایلرسن وزمینده واسمانده اولان اخترلرك
آثارنی زیاده ایلرسن یاخود معنی زمینده فلك معنوینك اخترلری اولان اولیا وعلماده نیجه ولیلر وعالملر مصابیح
الارض ایلرسن نته کم بو حدیث شریف بو معنایه دلالت ایلر قال علیه السلام العلماء مصابیح الارض وقال علیه
السلام العلماء فی الارض کمثل النجوم فی السماء * مثنوی * دیدهٔ دل کو بکردون بنکریست * دید کا بنجا هردمی
مینا کریست) دیدهٔ دل که او کردونه نظر ایلدی اول دیده کوردیکه بو مرتبه ده هر بردم مینا کرلك وار در یعنی شول کوکل
کوزی که بو عالم شهادت مرتبه سنده هر نفسده مینا کرلك کوردی یعنی حق تعالی هر انده نیجه شانله تجلی
قیلمسنی واشیایی آنا فانا مبدل ومحول اولمسنی مشاهده قیلدی * مثنوی * قلب اعیانست وا کسیر محیط * ایتلاف
خرقهٔ تن بی مخیط * قلب اعیان درو برا کسیر محیط درتن خرقهٔ بی مخیط ایتلاف مخیط سوزنه دیرلر دیکمك معناسنه
دخی استعمال ایدرلر قلب بونده تبدیل معناسنه در اعیان ذوات معناسنه در اکسیر جوهر کیمیا در بونده قدرت
الهیدن عبارت اولور توضیح معنی بویله دیمك اولور بوتن خرقه سنك ایتلافی وبی سوزن اجزاسنك بری بریله اتصال
واتحادی تبدیل اعیان ایلمکدر وجمله یی محیط برا کسیر اعظم وقدرت کامله وحکمت بالغه در (م ی) تو زان دوزیکه

درهست امدی * آتشی یا خاك یا بادی بدی * کربران حالت ترا بودی بقا * کی رسیدی مر ترا این ارتقا * سن اول
برکوندنکه وجوده کلدك برآتش یا خاك ویا برباد ایدك اکر اول حالت اوزره سکا بقا اولیدی بو ارتقاسکا قچن ایریشوردی
یعنی سن شول برکوندنکه وجود مرتبه سنه کلدك بهرحال عناصر اربعه دن بری ایدك یا آتش یا آب ویا خاك ویا خود باد
ایدك حق تبارك وتعالی سنی بو عناصر اربعه مرتبه سندن دست قدرتله موالید ثلاثه مرتبه سنه کتوردی وسنی
سلالهٔ طیندن نطفه مرتبه سنه کتوروب اندنصکره رحم مادرده برنیچه مدت ساکن قیلوب اندنصکره علقه اندنصکره
مضغه مرتبه سنه کتوروب اندنصکره عظام وا کا لحم لباسنی کیدوروب اندنصکره اکا نفخ روح ایلیوب اندنصکره رحم
مادردن سنی اخراج ایلیوب حاصل کلام طورا بعد طور سنی طفولیت مرتبه سنه کتوردی وعقل وادراك ویروب
انسان مرتبه سنه یتوردی اندنصکره اکر اول عناصر اربعه مرتبه سنده قالیدك وباقی اولیدك بوسکا انسان مرتبه
سنه ارتقا ایلمك قچن میسر اولوردی وسن بو احسن التقویم اولان صورت انسانیه یی نوجهله بولوردك * مثنوی *
از مبدل هستیٔ اول نماند * هستیٔ بهتر بجای آن نشاند * همچنین تا صد هزاران هستها * بعد یکدیکر دوم به زابتدا)
مبدل حقیقینك تبدیلندن اولکی وارلغك قالمدی اولی وبهتر اولان وارلغی اول اولکی فانی اولان وارلغك یرینه نصب
ایلدی بو تجلین صد هزاران هست ووارلقلرده دك بری برندنصکره ایکنجیسی ابتدادن یك یعنی اول مبدل حقیقینك
تبدیلندن سنك ابتدای حالده اولان وجودك وهیئاتك قالمدی اول فانی اولان وجودك وهیئاتك بقاسنه اول مبدل
حقیقی اولی وبهتر اولان وجودی وهیأتی نصب ایلدی بو اسلوب اوزره نیجه یوز بیك هیأته وصورته کلنجیه دك
وبو مرتبهٔ انسانیته ایرنجیه دك طورا بعد طور هر واصل اولدیغك مرتبه نك ثانیسی اولکی سندن اولی واعلی در
* مثنوی * از مبدل بین وسایط را بمان * کز وسایط دور کردی ز اصل ان * واسطه هرجا فزون شد وصل جست *
واسطه کم ذوق وصل افزون ترست * مبدلدن کور وسایطی قوزیرا وسایطه نظر ایلمکدن واول وسایطك اصلندن دور
اولورسن هرنه یرده که واسطه زیاده اوله وصل صحرادی واسطه کم اوله ذوق وصل افزونتردریعنی چونکم قضیه بویله در
تبدیلات وتغییراتی مبدل حقیقیدن کور وسایط واسبابی ترك ایله زیرا که وسایط واسبابه نظر ایلمکدن اول وسایط
واسبابك ویا تبدیلات وتغییراتك اصلندن دور اولورسن وحقیقتندن مهجور قالورسن هرنه یرده که وسایط واسباب
زیاده اوله حقیقته وصولدن زائل اولورو کیروقورزیرا وسایط واسباب وجه مقصوده حجاب ونقابدر پس انلرك
ناقص اولمسی مقصودك ذوق وصالنك زیاده اولمسنه سبب اولور * مثنوی * از سبب دانی شود کم حیرتت * حیرت که
ره دهد در حضرتت * سبب دانلقدن سنك حیرتك کم وناقص اولور انجلین بر حیرتکه حضرت حقه سکا یول ویرر
یعنی هربار که اسبابه زیاده مشتغل اولسك وانی زیاده بیلسك اول اسباب بیلمکدن سنی حضرت حقه وسیله ووصله
اولان حیرت ناقص اولور وسنك روحك حضرت حق مشاهده قیلمقدن محروم قالور واول سببدن ناقص اولان حیرت
محموده بر حیرتدرکه حضرت نبی اکرم صلی الله علیه وسلم آنك زیاده لکنی حضرت حقدن طلب ایدوب اللهم زدنی
فیك تحیرا دیو دعا ایدرلردی * مثنوی * این بقاها از فناها یافتی * از فنا پس روچرا بر تافتی * زان فناها چه
زیان بودت که تا * بر بقا چفسیدهٔ ای نافقا * بو بقالری فنالردن بولدك فنادن پس نیچون یوز دوندردك اول
فنالردن سکا نه زیان اولدیکه تا بقایه یاپشمش سن ای بی جوانمرد بو معنی نسخه نافقا اولدیغی اوزره در اما اکثر
واصح اولان نسخه لرده نافقا واقع اولمشدر نافقا جرهٔ یربوغه دیرلر یربوغ برفاره سنه دیرلر بوراده یربوغدن
مراد نفس اولوب نافقادن مراد آنك وجودی اولورکه نفسه محل وخانه واقع اولمشدرکه اولورکه نافقا یربوغ معناسنه
دخی استعمال اولنور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه ای بنی آدم سن بو بقالری تا ابتدای حالدن بری نقدر اطوار ومنازله
اوغره دکسه اول اطوار ومنازلك احکامنی ومقتضیاتنی فنا ایتمکلکدن بولدك وهرمرتبه یی ترك ایلیوب آنك
حکمنی ومقتضاسنی فانی ایتمکله اندن اعلا مرتبه یه کلدك وانکله انسیت قیلدك که اول بوجهله دن مرتبهٔ انسانیه در
پس بو مرتبهٔ انسانیتدن دخی فانی اولمقدن دخی نیچون یوز دوندررسن واعراض قیلورسن وفنا اولمقلقلردن
سکا نه زیان اولدی تا بو مجازی اولان بقایه یاپشمش سن وتعلق ایتمش سن ای یربوغ فاره سی ویا خود ای خانهٔ یربوغ
اکر بو بقادن دخی اختیارکله فانی اولورسك بقای ابدی وحیات سرمدی بولورسن * مثنوی * چون دوم از اولینت
بهترست) پس فنا جوی ومبدل را پرست * صد هزاران حشر دیدی ای عنود * تا کنون هر لحظه تابد و وجود * چون
ایکنجی وجودسکا اولکیدن بهتردر پس فنا استه ومبدله طاب صد هزاران حشر کوردك ای عنود شمدیه دکین هر لحظه
وجودك ابتداسندن پرست بونده امر در طاپ معناسنه یعنی چونکم ایکنجی وجودسکا اولکی وجوددن بهتردر مثلا
نطفه دن علقه وعلقه دن مضغه ومضغه دن حیات بولوب جنین مرتبه سی اندنصکره رحم مادردن طوغوب طفل

اولمق اندنصكره عاقل وبالغ اولمق مرتبه لرى وحالتلرى برى برندن اولى وبهتر اولديغى هر عاقلك معلوميدر پس لازم
كلديكه بو وجوددن دخى فنا اولمغى استه ودائم وباقى اولان مبدل حقيقى يه پرستش ايله تا آنك قربنه واصل اوله سن
وبقا بوله سن وفنا اولمق مرتبه سندن قورتله سن اى عنود انسانيت مرتبه سنه كلنجيه دك نيجه يوز بيك حشر كوردك
كه هر مرتبه دن اولمينجه واولى ترك قيلمينجه واول صورتدن فانى اولمينجه برآخر مرتبه يه واصل ونائل اولمدك حشرك
معناسى ايسه اول اولمك واولدكدنصكره تكرار حيات بولوب برآخر مرتبه جمع اولمقدر پس هر برمرتبه يه كه كلدك
اولكى مرتبه دن اولدكدنصكره كلدك پس مرتبۀ انسانيته كلنجيه دك نيجه كره ديرلمش وحشر كورمش اولورسن
ابتداى وجوددن بو مشهد انسانيه يه كلنجيه دك وعاقل وبالغ اولنجيه دك نظر حقيقت بينله نظر اولنسه هر لحظ ده
حشر ونشر سرنى مشاهده ايلردك پس بو جسد انسانيتك بدو وجودندن مرتبۀ انسانيته كلنجيه دك سير ايلديكى
منازله اجمالا بو بيتلرله اشارت ايدوب بيورر * مثنوى * از جمادى بى خبر سوى نما * از نما سوى حيات وابتلا * باز
سوى عقل وتميزات خوش * باز سوى خارج اين پنج وشش * جمادلقدن بى خبر اولديغى حالده نما جانبنه نمادن حيات
وابتلا جانبنه كلدك كيرو عقل جانبنه وخوش تميزلر جانبنه كيرو بو پنج وششك خارجى جانبنه كلدك يعنى معادن مرتبه
سندن بى خبر وغافل اولديغى حالده نباتات مرتبه سنه كلدك وآنده نشو ونما بولدك ونشو ونما مرتبه سندن
حيوانيت مرتبه سنه كلدك ونيجه احواله مبتلا اولدك كيرو طور ابعد طور نطفه لك وعلقه لق ومضغه لق مرتبه
لرندن كچوب رحم مادردن تولد ايليوب عقل جانبنه ولطيف تميزلر مرتبه سنه كلدك اندن دخى كچوب كيرو بو بش
حواسك وشش جهاتك خارجنده اولان عالم جانبنه كاورسن اكرسلوكله قطع مراتب ايدوب بو دنياده بو عالم معنايه
واصل اولمدكسه عاقبت اولدكدنصكره كلوب واصل اولورسن وانبيا عليهم السلام واولياى كرامك مشاهده
قيلدقلرى عالم حقيقى يى سندخى مشاهده قيلورسن (مثنوى) تا اب بحر اين نشان پايهاست * پس نشان پا درون
بحر لاست * زانكه منزلهاى خشكى ز احتياط * هست دهها ووطنها ورباط * بحرك كنارنه دكدر بو پايلرك نشانى پس
بحرك درونده نشان پاى لادر زيرا كه خشكه منسوب اولان منازل احتياط واهتمامدن اوترى كويلر ووطنلر
وكار وبانلر واردر خشكدن مراد بو عالم صورتدر وبحردن مراد عالم معنى وحقيقتدر ونشان پادن مراد روحك
هر منزلده اولان اثر وعلامتيدر وتوضيح معنى بودر كه جمادلك مرتبه سندن مرتبۀ انسانيته كلنجيه دك كه مرتبۀ
انسانيتدر درياى حقيقتك كنارى مثابه سنده در هر نقدر منزل ومرتبه وار ايسه پاى روحك انده نشان واثرلرى
واردر وبو منزل ومرتبه نك هر برى نشان پاى كبيدر وايشلمش يول كبيدر پس لب درياى حقيقت اولان مرتبۀ
انسانيتدن اوته سى بحر وحدتدر انده نشان پاى اولمز ومرتبه ومنزل تصوره كلمز اكرچه اعتبار ايله بعض مرتبه اطلاق
اولنور سه ده بنه بى نشان اولمقدن خالى اولمز اما بو عالم صورتده مراتب ومنازل ظاهر واشكار اوضع اولنمشدر زيرا كه
خشكه منسوب اولان عالم صورتك منزللرى سالكلره ورهروانه احتياط واهتمامدن اوترى مقاملر وموطنلر ومنزللر
تعيين اولنمشدر تا كم رهرو اولان كمسه لر نه مرتبه دن نه مرتبه يه كلدى بيله ونه موطندن نه كونه موطنه سير قيلدى
اكاه اوله ونه منزلدن انتقال ايليوب نصل منزله كلوب واصل اولديغنى فهم قيله بو منازل ومراتب هنوز بحر حقيقتده
واصل وداخل اولمين رهرولر مسيرلرنى وترقيلرنى بيلمكدن اوتريدر چونكم بحر حقيقتده واصل اوله آنك مراتبى ومنازلى
معنويدر آنى نور معرفتله بيلور وديدۀ بصيرتله او مرتبه لرى برى برندن تميز قيلور (مثنوى) باز منزلهاى دريا در وقوف *
وقت موج وحبس بى عرصه وسقوف * نيست پيدا آن مراحل را سنام * نى نشانست ان منازل را نه نام * كيرو دريانك
منزللرى وقوف وقتنده وحبس وقتنده عرصه سز وسقوفسزدر بعض نسخه ده بو مصرع وقت موجش بى جدار وبى
سقوف واقع اولمشدر بو تقديرا وزره معنى دريانك موجى وقتنده جدار وسقوف اولمزديمك اولور اول درياده اولان
مراحلك سنامى پيدا دكلدر اول منازلك نه نشانى واردر ونه نامى واردر وقوف بونده توقف معناسنه اولمقده جائزدر
اما شعور واطلاع معناسنه اولمق دخى اوليدر سقوف سقفك جمعيدر سنام دوه نك اوركجنه ديرلر بونده علامت
محسوسه دن ويو كسكك ديه دن عبارت اولور وتوضيح معنى وتمهيد فحوا بو بله ديمك اولور كه ظاهرده اولان دريانك منازل
ومراحلى محسوس اولميوب عقلا ادراك ايتدكلرنيكى هر عاقلك معلوميدر زيرا انده عرصه وجدار وسقوف يوقدر كه
بركشى برمحلده توقف ايلدكده قنقى منزلدن قنقى منزله كلديكنى بيله ونه مرحله دن نه مرحله يه سير قيلديغنى حس
ايليه وادراك قيله زيرا دريانك اشكارا برعلامت وبرآثارى يوقدر واول دريانك منازل ومراحلنك نشان ونامى
يوقدر كه اكا بو فلان نشان وبو فلان سنامدر دو تسميه قيلنه بونده مراد جزيره لرى وساحللرى مرئى ومشهود اولمين
بحر عماندر كه كشتيبانلر اكا سفر ايلدكده منازل ومراحلنى ونقدر منزل قطع ايلدكلرنى عقل وعلمله بيلورلر بو خسه

ظاهرده اولان علامت وآثارله بلنمك قابل اولمز پس بو بيتلر درياى حقيقته مثال اولمق طريقيله دينلمشدر چونكم
بحر ظاهرده منازل ومراحل تصورى ممكن اولميجق بحر معناده هم منازل ومراحل تصورى ممكن وقابل اولمز زيرا
درياى حقيقته واقف اولديغك حينده ويا خود اكا واصل اولوب انده توقف قيلديغك دمده آنك تموجى وقتنده يعنى
ظهوراتى وتجلياتى غالب اولديغى حينده مراتبك عرصه وجدار وسقوفى قالمز وانده اول مراحلك سنام وعلامتى
واول منازلك نشان ونامى هم قالمز لا موجود الا الله سرى ظهوره كلور وبو راده رائى ومرئى وبحر وساير وكشتى
عين واحد اولور پس عين واحده ده مراحل ومراتب ومنازل اعتبارى قالمز اكر سؤال اولنورسه كه مشايخ صوفيه
خود مراتب الهيه ومنازل وجوديه اثبات ايلمشلردر مثلا مرتبۀ احديت ومرتبۀ واحديت ومرتبۀ اعما ومرتبۀ
اسما وصفات ومرتبۀ اعيان ثابته ومرتبۀ الوهيت وربوبيت وبونلر امثالى مرتبه لر اعتبار ايلمشلردر وسالك سير الى الله
دنصكره سير مع الله وسير بالله وسير فى الله اندنصكره سير عن الله وارر ديمشلردر پس عالم معناده
بحر حقيقيده دخى مراتب ومراحل ثابت اولمش اولور اويله اوليجق اول بحر حقيقيده مراتب ومراحلك علامت
وسنامى واطوار ومنازلك نشان ونامى قالمز ديمك نيجه ممكن اولور جواب بودر كه اولا بو درياى حقيقيده مراحل ومنازل
اولمز ديمك عالم صورتده اولان مراحل ومنازل محسوسه كبى اولمز بلكه مراتب ومراحل معقوله ومعنويه اولور ديمكى
افاده قيلور وبر جواب دخى بودر كه وقت موجش بى جدار وبى سقوف بيورديلر اول درياى حقيقينك تموجى ظهور
وغلبه دن عبارت اولور پس معنى اول درياى حقيقينك منازل ومراحلى انده واقف اولدقده واو تموج ايدوب ظهور
وغلبه قيلدقده جدار وسقوفدن اثر قالمز ومراحل ومنازلك نام ونشانى اولمز بلكه همان عين وحدت مطلقه
وهويت الهيه ظهوره كلور پس عين وحدت مطلقه ده منازل ومراحل وارا سط وسواحل تصورى ممكن اولمز بلكه
بو جمله مراتب ومراحلك اعتبارى اول درياى حقيقينك ظهور وغلبه سى اولمديغى اعتبار ايله فرض وتقدير اولنور
بو خسه عين وحدتده روح مستغرق اولدقده مراتب ومراحل كورمكدن ازاد اولور ونجات بولور * مثنوى * هست
صد چندان ميان منزلين * ان طرفكه از نما تا روح عين * حاصل كلام ايكى منزلك اراسنده صد چندان مراتب واردر
او طرفده كه نمادن روح عينه دك روح عين بونده يا عين روح تقديرنده اولور ويا خود عيندن مراد ذات اولوب ذاته
مضاف اولان روحه دك اضافى اولور وحاصل كلام وتقدير مرام بويله ديمك اولور كه جماد مرتبه سندن نما مرتبه
سنه ونما مرتبه سندن روح اضافى مرتبه سنه كلنجيه دك اول طرفده شو ايكى منزلك مابيننده نيجه يوز مراتب
ومراحل واردر كه سن اول مرتبه لرى تمام مرتبه سندن برى طور ابعد طور قطع ايليوب عاقبت مشهد انسانه كلدك
عاقل وبالغ اولوب روح اضافى صاحبى اولدك اكر بصر بصيرتله نظر ايلسك نقدر مراتبه اوغره مشسندر ونقدر
مرحله ومنزله يى ترك ايدوب برآخر مرتبه يه كلمشسندر بيلوردك ونقدر مرتبه لرى وصورتلرى وهيأتلرى فانى وزائل
ايليوب نه هيأت وصورته كلدك واندنصكره نه مرتبه يه واصل اولدك اكاه اولوردك * مثنوى از فناها اين بقاها
ديدۀ * بر بقاى جسم چون چفسيدۀ * بو بقالرى سن فنالردن كورمشسن بو جسمك بقاسنه نيچون ياپشمش سن
يعنى اى زاغ مشرب سن بو انسان مرتبه سنه كلنجيه دك بو بقالرك جمله سنى سابقده مقيد اولديغك مرتبه لرك
فناسندن كوردك وانلرى ترك ايتمكله بو مرتبه يه ايردك فاذا كان كذلك بو جسمك مجازى اولان حيات بقاسنه نيچون
محكم تعلق ايلدك اكر اختيار كله طالب عمر وبقاى جسمانى ايلمكدن كچوب بو عمركى طاعت الهى يولنده خرج ايلرسك
بقاى ابدى وحيات سرمدى بولورسن (مثنوى) هين بده اى زاغ اين جان باز باش * پيش تبديل خدا جانباز باش * تازه
مى كير وكهن را مى سپار * كه هر امسالت فزونست از سه پار * اكاه اول اى زاغ بو جانى وير باز اول خدانك تبديلى اوكنده
جانباز اول تازه يى طوت وكهنه يى تسليم ايله زيرا سنك هر بر يلك كچن يلك اوچندن زياده در پار بلدر وكچن سنه يه
ديرلر سه پار كچن سنه نك اوچى ديمكدر يعنى اى زاغ سيرت وغراب طبيعت اولان طالب حيات جسمانى اكاه اول
روح حيوانى يى الله يولنده حسن اختيار كله وير شاهباز طريقت اول خداى تعالينك تبديل وتحويل ايلمسنك
قننده جانكى اويناديجى اول تا كم بو مجازى وفانى اولان جاندن سنى خلاص ايدوب آنك بدلى سكا جان باقى وحيات
حقيقى روزى قيله بو اسكيمش وغموم وهمومله فرسوده اولمش روح حيوانى يى طاعت حقه ومحبت وجود مطلقه تسليم
وسپارش ايله وآنك مقابله سنده تازه ولطيف حيات طيبه وبقاى ابديه ال زيرا سنك هر يلك كهنه وفرسوده اولنى
بدل ايلديكك تقديرجه كچن سنه نك اوچندن افضل وتازه لك بولمقده اكمل اولور (مثنوى) كرنباشى نخل وار ايثار كن *
كهنه بر كهنه نه وانبار كن * كهنه وكنديده وپوسيده را * تحفه مى بر بهر ناديده را * مثلا اكر نخل كبى ايثار ايديجى
اوليه سن كهنه يى كهنه اوزره قو وانبار ايله كهنه وكنديده وپوسيده يى هر اعمادن اوترى هديه وتحفه ايلت يعنى خرما

اغاجی کبی اکر مالك اولدیغك شیلری جاندن وخان وماندن وخوان ونانْدن هر نه ایسه بذل ایثار ایدیجی اولمیه سن اسکی
اسکی اوزره قویوب درانبار ایله که سکا اول کهنه اولان تحفه اولسون کهنه کندیده وپوسیده اولان شیلر کبیدر پس
سن بو اسکی وقوتش وچورومش شیلری حقیقتده برمتاع فاخر وجان طاهر زعم ایلیوب هر نادیده اولان کمسه لره
تحفه ایلت وانلره او کهنه وکندیده اولان متاعك هر نه قیمادن ایسه عرض ایله انلر دخی آنك حقیقت حالنی کورمیوب
پسند ایلسونلر وسکا افرین ونه رعنا متاع فاخر وجان طاهر صاحبیسن دیو سویلسونلر بو بیتلر اهل دنیایه واصحاب زرق
وریایه تعریض اولملق طریقیله دینلمشدر* مثنوی* انکه نو دید او خریدار تو نیست* صید حقست وکرفتار تو نیست
هر کجا باشند چوق مرغ کور* بر تو جمع آیند ای سیلاب شور* تا فزاید کوری از شورابها* زانکه آب شور افزاید عما
اول کمسه که نو جدید کوردی اول سنك خریدارك دکلدر اول حق تعالینك صیدیدر سنك کرفتارك دکلدر هر قنده که
کور قوشلر چوق اوله ای سیلاب شور انلر سنك اوزریکه جمع کاورلر تا کم شورابلردن انلرك کورلکی زیاده اوله زیرا
آب شور کورلك زیاده ایلر یعنی ای اهل دنیا وای اصحاب زرق وریا اول عاشق صیادقلر که ارزاق جدیده یی کوردیلر
ونو بنو ظهوره کلان ارزاق پسندیده یه نظر ایرکوردیلر سزلك مشتری وخریدارکز دکللردر انلر خدای تعالی یه شکار
اولمشلردر آنك جمال وکمالی مشاهده سنك سیرنده قالمشلردر سنك اسیر وکرفتارك دکللردر سنك خوان ونانکه ومال وجاه
وعنوانکه دخی مائل دکللردر زیرا سنك خوان ونانك ومال وجاه ودولت وعنوانك فی المثل آب شور کبی سن وسیلاب
شور کبی سن هر نه برده کور قوشلر کروهی وار ایسه ای سیلاب شور سنك اوزریکه جمع اولورلر وسنك خوان ونانکدن وبی
معنی اولان دولت وعنوانکدن حظ الورلر ولذت بولورلر وا کمال رغبتله رغبتلر قیلورلر تا کم انلرك کوردل اولمسی اول
طوزلی صو کبی اولان خوان ونانْدن وزینت وعنواندن زیاده اولور زیرا آب شورك خاصیتی اولدر که کورلکی زیاده ایلر
پس آب شور اهل ریانك منزور اولان اعمالنه وعلوم رسمیه صاحبلرینك بیهوده اولان قیل وقالنه واهل دنیانك
ارزاق واموالنه شامل اولور پس بونلره طالب ومایل اولان شول کور قوشلر کبیدر که آب شوردن حظ الور ولذت
پذیر اولورلر واول آب شور انلرك دیده دلنی دخی زیاده کور قیلور* مثنوی* اهل دنیا زان سبب اعمی دلند* شارب شورابه
آب وکلند* شوره می ده کورمی خرد رجهان* چون نداری آب حیوان در نهان* اهل دنیا اول سببدن اعمادللردر
آب وکلك شورابه سنی ایچیجیلردر ای اهل دنیا وای صاحب ریا جهانده شوره ویر کور صاتون آل چونکم نهانده آب
حیوان طوتمزسن یعنی اهل دنیا اول شورابه کبی اولان حظوظ جسمانیه دن واموال وارزاق دنیویه دن غدا پذیر
اولدقلری ولذت وحلاوت بولدقلری ایچون کوردل اولمشلردر وبی بصیرت قالمشلردر زیرا بونلر آب وکل مشابه سنده
اولان حظوظ جسمانیه ومشتهیات نفسانیه شوراب سنی نوش ایدیجیلردر ای اهل دنیا وای کورلر آولیجی صاحب
ریا شور آب کبی اولان حظوظ جسمانیه یی بو صورت پرست اولان کورلره ویر وبو جهانده کوردللری صاتون آلوب
کندیکه مرید ومحبت ویاران قیل چونکم باطنکده آب حیوان مشابه سنده اولان علم وعرفان وذوق ووجدان طوتمزسن
تا کم بو کوردل اولنلره انی ویره سن وانلر اول آب حیوان کبی اولان علم وعرفانی نوش ایلد کلرنده کورلکلری کیدوب بصر
بصیرتلری کشاده اوله تا نیك وبدی فرق ایدوب کوره لر وبو حیات جسمانیه دن وحظوظ نفسانیه دن فراغت
ایدوب کندیلرینی حیات ابدیه وسعادت سرمدیه صاحبی اولملق مرتبه سنه ایرکوره لر* مثنوی* با چنین حالت
بقا خواهی وباد* همچو زنکی در سیه رویی تو شاد* در سیاهی زنکی زان اسوده است* کو ز زاد واصل زنکی
بوده است* ای کوردل بو نجلاین قبیح حالتله بقا ویاد اولملق استرسن زنکی کبی سیاه رو بلقده سن شاد ومسرورسن
سیاهلقده زنکی اول سببدن اسوده در زیرا اول زاد واصلدن زنکی اولمشدر بعض نسخه ده نقطهٔ واحده ایله باد واقع
اولمشدر بو تقدیر اوزره باد هوای رفعت وحب ریاستدن عبارت اولور یعنی ای اهل دنیا وای صاحب زرق وریا بونك
کبی بر حالت قبیحه وصفات خبیثه ایله بو دنیاده بقا بولملق وباد اولملق استرسن ومعمر اولوب رفعت وعزت صاحبی اولمغی
طلب ایلرسن سنك مثالك شول برقره یوزلو عرب کبیدر که سیاه رو بلقده کندی قباحتندن بی خبر اولوب شاد ومسرور
اولور سیاهلقده وزشت روی اولقده زنکی اولان عرب اندن اوتری اسوده وفارغ البال اولمشدر که او اصلندن وزاد
وبودندن زنکی اولمشدر بو اجلدن اول حالت ایچره نشو ونما بولمغله اکا اعتبار قیلمشدر اکر اول صورت قبیحه وهیأت
خبیثه اکا صکره دن عارضه اولیدی فریاد وناله قیلوردی وحضرت حقه بو حالت قبیحه یی بندن ازاله ایله دیو متضرع
اولوردی (مثنوی) آنکه روزی شاهد وخوش رو بود* کر سیه کردد تدارك جو بود) اول کمسه که بر کون شاهد وخوشرو
اوله اکر سیاه اولورسه در حال تدارك جو اولور روزیده که یا تکثیرا ایچون اولوب معنی بر نیچه کون دیمك دخی جائزدر
یعنی اول کمسه که برقاچ کون خوش روی وشیرین کوی وشاهد لطیف خوی اوله اکر اول کمسه سیاه روی اولسه

وجهره سی بوزلسه فی الحال تدارك طلب ایدیجی اولور زیرا بیلور که اول حالت قبیحه برعارضی حالتدر بعض علاجله
ازاله سی ممکندر اما زنکیء سیاه روی تدارك جوی اولمز وآنك دفع وازاله سنه جد وسعی قیلمز انکه چونکه سیاهرویلق اکا
ذاتیدر پس هر شول کمسه که اصل فطرتده خوب روی ومحبوب بجوی اوله اکا صکره دن اول حالت قبیحه وصفات
خبیثه کلوب عارضه اولسه آنك ازاله سنه توبه وانابتله علاج ایلر اما اول کمسه که فطرتده زشت روی وبد خوی اولسه
اول حالت قبیحه ایچره شاد ومسرور اولوب آنك ازاله سنه تدارك اندیشه ایدیجی اولمز (م ی) مرغ پرنده چو ماند بر زمین
باشد اندر غصه ودرد وحنین* مرغ خانه بر زمین خوش می رود* دانه چین وشاد وشاطر می دود* زانکه او از اصل بی
پرواز بود* وان دکر پرنده وپرواز بود* مثلا اول اوجیجی قوش چونکم یر یوزنده قاله اول مرغ غصه ده ودرد وحنینده
اولور زیرا کندی خاصیت ذاتیه سی پرنده اولملق ایدی چونکم برعارض حالتله پرنده اولمقدن کیرو قالدی غصه لرده
ودرد وحنینده اولدی اما مرغ خانه زمین اوزره خوش وآسوده کیدر دانه چین وشاد وشاطر یلر زیرا که اول مرغ خانه
اصل وذاتندن بی پرواز ایدی واول بریسی اوچیجی وپرواز ایدیجی ایدی مصرع ثانیده اولان پرواز پرباز معناسنه اولملق
ویا پرواز کننده تقدیرنده اولملق جائزدر حاصل کلام ای سیاهروی وغراب خوی اولان اهل دنیا سن انکیچون بو حالت
خبیثه واعمال قبیحه ایچره شاد ومسرور اولمش سندر که سنك حالك مرغ خانه نك حالی کبیدر که زمینده قالدیغنه
وپروازدن محروم اولدیغنه اصلا غم وغصه سی یوقدر اول کمسه که اصلنده شاهباز کبی عالم رازده پرواز ایدیجی ایدی
قضاء الهیله پروبالی شکسته اولوب زمینده قالدی وعالم رازده پرواز ایلمکدن محروم اولدی اول کمسه عظیم غم والم ده اولور
کندی شهرنده واقرباسی ایچنده ایسه ده غریب اولور پس بو کونه کمسه لره مرحمت وشفقت ایلمك قتی لازم کاور* قال
النبی صلی الله علیه وسلم ارحموا ثلاثة عزیز قوم ذل وغنی قوم افتقر وعالما یلعب به الجهال* بو سرخ شریف حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك بو حدیث شریفنك بیاننده درکه بیوردی سز مرحمت ایلك اوچ کمسه یه که بریسی
بر قومك عزیزیدر که ذلیل اولدی ایکنجیسی بر قومك غنیسیدر که فقیر ومحتاج اولدی اوچنجیسی شول بر عالمه
مرحمت ایلك که جهال انکله اوینار یعنی آنی استهزا ایلرو فی الحقیقه صکره دن ذلیل وفقیر اولان کمسه لرك غریب اولمسی
ومرحمته لایق اولمسی اکرچه مقرردر اما عالم اولوب قدرینی بیلمز جهالك ما بیننه دوشن کمسه نك غربتندن اشد بر غربت
دخی اولماز* مثنوی* کفت پیغمبر که رحم آرید بر* جان من کان غنیا فافتقر* والذی کان عزیزا فاحتقر* او صفیا
عالما بین المضر* حضرت پیغمبر علیه السلام دیدیکه رحم کتورك شول کمسه نك جانی اوزره که غنی اولدی اندنصکره
فقیر ومحتاج اولدی مصرع اولده اولان بر مصرع ثانیده اولان جانه مربوط اولور برجان من تقدیرنده اولور ودخی
شول کمسه یه مرحمت ایلك که عزیز اولدی اندنصکره حقیر وذلیل اولدی یاخود مضر ما بیننده اولان صافی عالمه
مرحمت ایلك مضر میمك ضمی وضاد معجمه نك فتحه سیله عرب قبیله لرندن بر قبیله نك اسمیدر که آنك قومی زیاده احمق
ونادان ایدی بو راده مجرد جهال ونادان اولان طائفه دن عبارت اولور یعنی یاخود شول صافی وخالص اولان عالمه مرحمت
ایلك که جهال ونادان اولان طائفه نك ما بیننه واقع اولدی وآنك انلر قدرینی بیلمیوب استهزا قیلدی پس بعد الاجمال
تفصیل ایدوب بیوررلر* مثنوی* کفت پیغمبر که با این سه کروه) رحم آرید ار نه سنکید ونه کوه) حضرت رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم دیدیکه بو اوچ طائفه یه اکر طاش دکل ایسه کز وطاغ دکل ایسه کز رحم کتورك که بو اوچ کروهه
مرحمت ایلمك ایماندندر اکرچه یر یوزنده اولنلرك جمله سنه مرحمت وشفقت ایلمك لازمدر لیکن بو ذکر اولنان اوچ کروهه
مرحمت ایلمك الزم واوجبدر (مثنوی) انکه او بعد از رئیسی خوار شد* وان توانکر هم که بی دینار شد* بری اول کمسه که
عزیزلکدن صکره خوار وحقیر اولدی وایکنجیسی اول غنی وتوانکردر که بی دینار اولوب فقیر اولدی (م ی) وان سوم آن
عالمی کاندر جهان* مبتلا کردد میان ابلهان* واول اوچنجیسی اول بر عالمدر که جهانده ابلهلرك ایچنده مبتلا اوله
واول ابلهلردن تحقیر واهانت کوره (م ی) زانکه از عزت بخواری امدن* همچو قطع عضو باشد از بدن* زیرا که عزت
مرتبه سندن خوارلق کلمك فی المثل عضوك بدندن منقطع اولمسی کبیدر یعنی عزیز ایکن ذلیل اولمق وغنی ایکن فقیر
اولمق وعالم صافی ایکن جهال ما بیننده قالمق بر بدندن بر عضوی قطع قیلمق کبیدر بو ایسه محنت عظیمه وداهیهٔ کبیره در
انکیچون حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی بکت السموات السبع ومن فیهن ومن علیهن والارضون السبع
ومن فیهن ومن علیهن لعزیز قوم ذل ولغنی قوم افتقر* مثنوی* عضو کردد مرده کز تن وابرید* کو بریده جنبد اما نه
مدید* هر که از جام الست او خورد بار* هستش امسال آفت رنج خمار) عضو که تندن کیرو کسله مرده اولور بو بریده
اولان حرکت ایلر اما مدت مدیده حرکت ایلمز هر کم که او بیلدر الست جامندن شراب عشقی نوش ایلدی بو ییل آنك
خمار رنجنك آفتی واردر یارکچن ییل دیمکدر بر عضو که فی المثل بدندن منقطع اولسه مرده اولور اکرچه کسلدیکی

جینده برمقدار حرکت ایلر امازمان مدید حرکت ایلمز کذلك هر شول کمسه که بکن سنه لرده الست جامندن ایجدی
بود نیاده بو بیللرده اول کمسه ایجون خمارر نجنك آفت وعلامتی واردر یعنی بزم الستده هر شول کمسه که ساقئ ازلیدن
شراب محبتی نوش ایلدی واول عالمده عضونو بریده کبی منقطع اولوب بو عالمه کلدی بو عالمده آنك خمارنك علامت
واثاری اشکار وظاهردر اول کمسه استرکه کیروعالم الستده کیده واول شرابك میخانه سنه واصل اولوب اول خمارك رنج
وآفتنی کندیدن دفع ایده * مثنوی * وانکه چون سك زاصل کهدانی بود * کی مر اورا حرص سلطانی بود * توبه
اوجو یدکه کردست از کناه * او کوید که کم کردست راه * واول کمسه که سك کبی اصلندن کهدانه منسوب اوله
نجن اکا سلطانلق حرصی اولورتوبه یی اول کمسه طلب ایلرکه اوکناه ایلمشدر آهی اول کمسه دیرکه راهی کم وضایع
ایلمشدر یعنی اول کمسه که اصلندن سك سیرت اوله وکهدان دنیایه منسوب اولمق ازلده انکچون مقدر ومتصوراوله
انکچون سلطان معنوی اولمق وملوك اخرویده اولمغی طلب قیلمق نیجه متصوراولورکابك شانی صمانلقده یاتمق واکا
محبت ایتمك اولدیغی کبی سك سیرت اولان اهل دنیانك دخی کاروشانی دنیا صمانلغنه محبت ایتمك وانده وطن
طوتمقدر اما سلطان معنوی وپادشاه اخروی اولان کمسه لرك کاروشانی بو دنیادن رجوع ایتمك وعالم حقیقت
جانبنه کتمکدر الحاصل توبه وانابتی اول مطیع ومنقاد اولان مؤمن استرکه خطا وکناه اکا حاصل اولدقده آنك دفعنه
علاج توبه ایدوکنی بیلوب درحال توبه وانابت ایلر اما اول کمسه نك که خطا وکناه صفت ضروریه سی وخاصیت ذاتیه سی
اوله اکا توبه ایتمك احتمالی اولمز وخطا وکناه زوجیت اربعه دن منفك اولمدیغی کبی آنك ذاتندن منفك اولمز وبولی دخی
اوکمسه استرو آه ایلرکه اصلنده راه راستده ایدی بعده برخطا ایله یولون یتردی استرکه اویوله کله ومنزلنه واصل اوله اما
اصلندن کمراه اولان کمسه اول راه راستی استمز وکمراه اولدیغیچون آه ایلمز زیرا کمراهلق اکا صفت ضروریه کبی اولمشدر
نته کم کنهکارلق بعض آدمه صفت ذاتیه اولمشدر پس اکا توبه ایتمك محال اولور اصلندن ارض حقیقته منسوب وصحرای
عالم روحانیته مخصوص اولان اصحاب ایمان وارباب ایقان وعرفان اکر قضا ایله برخطایی قیلسه لر وبرکناهه مبتلا
اولسه لر ویا اهل دنیا ما بیننه دوشوب انده برنیجه زمان محبوس قالسه لر البته اول ورطه دن کندیلرینی خلاص ایلمکه
مجد وساعی اولورلر واول محدثدن نجات بولمغه دعالر وتضرعلر قیلورلر (قصهٔ محبوس شدن آهو بچه در آخر خران
وطعنهٔ آن خران بر آن غریب کاه بجنك کاه بتمسخر ومبتلا کشتن او بکاه خشك که غدای او نیست واین صفت
بندهٔ خاص خداست میان اهل دنیا واهل هوا وشهوت که الاسلام بدأ غریبا وسیعود غریبا فطوبی للغرباء صدق رسول
الله * بو سرخ شریف وبو بیان لطیف اول آهو بچه نك خرلك آخورنده محبوس اولمه سنك قصه سیدر واول غریب
اوزره اول خرلك طعنه سیدرکاه آنکله جنك وجدال ایتمکله وکاهی آنی تمسخر ایدوب استهزا ایتمکله واول
آهو بچه نك مبتلا اولمسیدر قوری صمانه که آنك طعام وغداسی دکلدر وبو قصه که ایراد اولندی وبو حالت وصفتکه ذکر
قیلندی خدانك خاص بنده لرینك صفت وحالیدر اهل دنیانك واهل هوانك واهل شهوانك میاننده نته کم حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر وامام مسلم ابو هریره رضی الله عنه حضرتلرندن
روایت قیلورلر بو حدیث شریفی قال صلی الله تعالی علیه وسلم ان الاسلام بدأ غریبا وسیعود غریبا کما بدأ
فطوبی للغرباء فطوبی للغرباء فطوبی للغرباء بداء مهموز ظاهر اولدی معناسنه یعنی تحقیقا اسلام غریبا
ظاهر اولدی وعن قریب عودت ایلر ظاهر اولدیغی کبی یعنی دین اسلامك زمان اولده ظهوری غریب کبی ایدی
کمسه رغبت ومحبت ایتمزدی الا نادر وقیامته قریب ینه کالاول اوله کمسه اکا رغبت اتمیه الا قلیل ما ویاخود مضاف
مقدر اوله یعنی ان اهل الدین فی الزمان الاول کانوا غرباء یراهم الناس ولا یخالطونهم وکان تعیشهم بین اقاربهم کتعیش
الغرباء فسیکون کذلك فی اخر الزمان طوبا مصدردر طاب یطیب دن بشری ورجعی کبی یعنی طیب وسعادت
غربا ایچوندر دیمك اولور * مثنوی * آهویی را کرد صیادی شکار * اندر آخر کردش ان بی زینهار * برصیاد براهویی
شکار ایلدی اول امانسز صیاد اول آهو بچه یی آخورده ایلدی یعنی مرحمتسزلکندن انی خرلر آخورنده حبس ایلدی
مثنوی) آخری را پر ز کاوان وخران) حبس اهو کرد چون استمکران * کاولردن وخرلردن پرو مملو بر آخوره آهویی حبس
ایلدی ستمکرلر کبی یعنی ظالملر بر مظلومی کتوروب برنیجه اشقیانك ما بیننه حبس ایلدکاری کبی اول صیاد دخی
انی کتوروب خلاف جنسنك ما بیننه حبس ایلدی * مثنوی * آهو از وحشت بهر سو می کریخت * او به پیش آن خران
شب کاه ریخت * آهو اول آخورده وحشتندن هر جانبه که قجردی اول صیاد اخشام کاوب اول کاولرك اوکنه صمان
دوکدی وانلره غدالرنی ویردی * مثنوی * از مجاعت واشتهاهر کاو وخر * کاه را میخورد خوشتر از شکر * آجلقدن
واشتهادن هر کاو وخر صمانی شکردن خوشرلك ایدی چونکم بو کاولر وخرلر اشتها ایله علف یمکه اشتغال ایلدی (م ی)

کاه آهو می رمید از سو بسو * که ز دود وکرد که می تافت رو) اول آهو بچه برجانبدن برجانبه کاه اورکردی وکاهی صمانك
دخان وغبارندن یوزن چویردی (م ی) هرکه را با ضد خود بکذاشتند * ان عقوبت را چو مرك انکاشتند * هر کیمکه
کندینك ضدیله بر پرده قودیلر اول عقوبتی عقلا موت کبی ظن ایلدیلر زیرا خلاف جنسله مقارنت معنا هلاك وبواردر
باخصوص که جهال الله مصاحبت معناده عذاب ناردر (مصرع) حقا که جاهل صحبتی نار جهنمدن بتر * دینلر خوب
دیمشلردر (بیت) چاك خواهم زدن این دلق ریایی روزی * روح را صحبت ناجنس عذابیست الیم * بیتنی سویلینلر
اویسو یلمشلردر (م ی) تا سلیمان کفت کان هدهد اکر) هجر را عذری نکوید معتبر) می کشم یا خود دهم اورا عذاب) یك
عذاب سخت بیرون از حساب) هان کدامست ان عذاب ای معتمد) در قفص بودن بغیر جنس خود تا سلیمان علیه السلام
دیدی که اول هدهد اکر بلا اذن بندن هجران ومفارقت قیلدیغندن اوتری بر مقبول ومعتبر عذر دیمیه اول هدهدی
یا بوغازلیوب قتل ایلرم یاخود اکا عذاب ویریرم حسابدن بیرون بر محکم عذاب ویریرم اکاه اول ای معتمد اول عذاب
سخت قنغی عذابدر دیرایسك قفسده کندی جنسندن غیریله اولمقدر یعنی خلاف جنسیله بر پرده حبس اولمه نك عذاب
شدید اولمسی شو قصه دن معلوم ایله که حتی سلیمان علیه السلام وقتا کم هدهدی تفقد ایلیوب طیور ما بیننده بولمدقده
قسم ایلیوب دیدیکه اول هدهد اکر بنم خدمتمدن غائب اولدیغنه بر معتمد ومعتبر عذر سویلمزسه البته اکا عذاب
شدید ایله عذاب ایلرم ویا خود البته انی لاعذبنه عذابا شدیدا اولاذبحنه مفسرلر عذاب شدیدی برقاچ معنا ایله تفسیر
ایلمشلردر بعضلر بنتف ریشه والقائه فی الشمس دیمکله تفسیرا یتمشلردر وبعضلر دخی او بالتفریق بینه وبین الفه او بالحبس
مع اضداده دیمکله تفسیرا یتمشلردر کما قال بعض المشایخ اضیق السجون معاشرة الاضداد (مثنوی) زین بدن اندر
عذابی ای پسر * مرغ روحت بسته با جنس دکر * روح بازست وطبایع زاغها * دارد از زاغان وجغدان داغها
او بمانده در میانشان زار زار * همچو بوبکری بشهری سبزوار) ای پسر سن هم بو بدن جهتندن بر عذابده سن سنك
مرغ روحك غیری جنسله باغلنمشدر فی المثل روح بازدر وطبایع زاغلردر اول روح جغدلردن وزاغلردن داغلر طوتر اول
روح اول جغدلرك وزاغلرك اورتاسنده زار زار قالمشدر شهر سبزوارده ابو بکر نام بر کمسه زار زار قالدیغی کبی سبزوار دیار
عجمده بر شهرك اسمیدرکه آنك قومی رافضیلردر یعنی ای پسر سن حد ذاتکده احسن تقویم اولان روح که ریمدن
عبارت سنکه اول نورانی وعرشید روسنك بو بدنك ظلمانی وفرشیدر پس ایکیسی بری برینه ضد اولدی اضداد ایله
معاشرت ایلمك ایسه عذاب الیم اولدی پس سن بو بدندن همیشه عذاب الیمده سن زیرا سنك مرغ روحك خلاف
جنسیله بر محلده مقید اولمشدر خلاف جنسیله بر محلده مقید اولمق ایسه اضیق سجون اولدیغی مقرردر روح فی المثل
بر شهباز عالی پرواز وهمای عالم رازدر وچار طبیعت زاغلر کبیدر اول شهباز روح جغدلر وزاغلر کبی اولان طبایع
اربعه دن نیجه داغلر وزخملر طوتر زیرا هر طبیعت بری برینه ضد اولوب وکندی مقتضالرینه اشتغال قیلوب روحك
مرادندن معرض اولمشلردر اول روح شریف ایسه بونلرك ما بیننده زار وضعیف قالمشدر مثلا سبزوار شهرنده رافضیلر
ما بیننده ابو بکر رضی الله عنه نام بر کمسه خسته اولوب زار ونحیف قالدیغی کبی نته کم بو حکایه دن معلومك اولور حکایت
سلطان محمد خوارزم شاه رحمة الله علیه که شهر سبزوار را که همه رافض باشند بجنك بکرفت امان جان خواستند
کفت انکاه امان دهمکه ازین شهر پیش من بهدیه ابو بکر نامی بیاورید (بو سرخ شریف خوارزم شاه
سلطان محمدك حکایه سیدرکه سبزوار شهر یکه خلقی دوکلی رافضی ایدیلر انلری جمیعا جنك وحرب ایله طوتدی پس بونلر
جانلرینه امان استدیلر سلطان محمد انلره ایتدی سزه اول زمان امان ویررمکه بنم حضورمه بو شهردن ابو بکر
ادلو بر کمسه کتورهسز * مثنوی * شد محمد الب الغ خوارزمشاه * در قتال سبزوار پر تباه * خوارزملك شاهی
اولو بهادر سلطان محمد سبزوار پر تباهك قتالنه کتدی الب بهادر والغ بیوك معناسنه در (مثنوی) تنك شان آورد
لشکرهای او) اسپهش افتاد در قتل عدو) اول خوارزمشاهك لشکرلری انلری یعنی رافضیلری اضطراب ومضایقه یه
کتوردی آنك سپاهی عدونك قتل وهلاکنه دوشدی * مثنوی * سجده اوردند پیشش کالامان * حلقه مان در کوش
کن وابخش جان * اول رافضیلر کروهی خوارزمشاهك اوکنه سجده کتوردیلر بویله دیوکه الامان بزم قولاغمزه حلقه
ایله وبزه جان بغشله یعنی بزم جانمزه امان ویرتا حلقه بکوش قولك اولهلم دیدیلر * مثنوی * هر خراج وصلتی که بایدت *
ان زما هر موسمی افزایدت * هر خراج وهر بر صله وهدیه که سکا کرکدر اول زمان هر بر موسمده سکا زیاده اوله وسکا خراج
وهدیه یی اضعاف مضاعف ویره لم دیدیلر * مثنوی) جان ما آن توست ای شیرخو * پیش ما چندی امانت باش کو *
ای شیرخوی بزم جانمز سنکدر ونده بزم قتمزده بزم جانمز برقاچ کون امانت اولسون یعنی بزم جانمز حالا سنك ملکك
اولدی کرمکدن آنی بزم قتمزده برقاچ کون امانت اولسون دی (مثنوی) کفت ترهانید از من جان خویش) تا نیاریدم

ابوبکری به پیش * خوارزمشاه آنلره دیدی بندن جانکزی خلاص ایده من سز تا بنم قتمه برابوبکر کتورمیه سز (م ی)
تامر ابوبکر نام ازشهرتان * هدیه ناریدای رمیده امتان * مادامکه بکا ابوبکر ادلو بر کمسه بی سزلک شهر یکزدن هدیه
وتحفه کتورمیه سز ای حقدن اورکش ونفرت ایتمش امتلر * مثنوی * بدروم تان همچو کشت ای قوم دون *
نه خراج استانم ونه هم فسون * ای دون ودنی قوم سزی کشت وزرع کبی بچررم نه سزدن خراج الورم ونه فسون وفسانه
یعنی مادامکه ابوبکر نامنده برکمسه بی بکا هدیه کتورمیه سز سزلک خراجکزی المیوب وافسون
وفسانه کزی استماع ایلمیوب سزی جمیعا قتل ایلرم دیدی (مثنوی) پس جوال زر کشیدندش براه * کز چنین شهری
ابوبکری مخواه * پس اول روافض قتلدن حذر ایدوب شاهک بولنه التون جوالنی چکدیلر بویله دیو که ای شاه بونک کبی
برشهردن ابوبکر نام کمسه استمه * مثنوی * کی بود بوبکر اندر سبزوار * یا کلوخ خشک اندر جویبار * زیرا سبزوار
شهرنده ابوبکر ناملو برکمسه بلمق اولور یا خود جویبارده قوری کسک بلمق اولور یعنی اولمز * مثنوی *
روبتابید از زر وگفت ای مغان * تا نیاریدم ابوبکر ارمغان * پس پادشاه انلرک زرندن یوز دوندردی ودیدی
ای کافرلر مادامکه بکا ابوبکر نام برکمسه بی هدیه کتورمیه سز (م ی) هیچ سودی نیست کودک نیستم) تا بزر وسیم حیران
بیستم) هیچ برفائده یوقدر زیرا اوغلنجق دکلم تا کم سیم وزره حیران اولوب طورم یعنی اطفال کبی سیم وزره فریفته اولوب
سزی قتل ایلمکدن فارغ اولم دیدی * مثنوی * تا نیاری سجده نرهی ای زبون * کر بپیمایی تو مسجد را بکون * ای نفس
اماره نک زبونی مادامکه حق تعالی یه سجده کتورمیه سن عذابندن قورتلمزسن فرضا اکر مسجدی اکر سرتا پا کون
ومقعد کله اولچه سن بو بیت حضرت مولانا قدس سره لسانندن تارک صلوة اولوب امر حقی یرنه کتورمیوب
ولیکن کندی اوزرینه واجب اولمین عبادت وخدمته مواظبت قیلوب انی امر حقه مخالفت ایلدیکنک یرنه قایم مقام
اولور زعم ایلین کمسه لره تعریض طریقیله دیلمشدر شو مناسبتله که خوارزمشاه رافضیلره ابوبکر نامنده بکا برکمسه
کتورک سزی عذابمدن خلاص ایده یم دیو امر ایلدی وانلری عذابندن خلاص ایلمکی کندی امرنی یرنه کتورمکه
تعلیق ایلدی بونلر شاهک امرنی یرنه کتورمیوب آنک مقابله سنده نیجه خدمتلر وهدیه لر ورعایتلر ایلمکی ارتکاب
ایلیوب بزدن اول امری یرنه کتورمکی استمه دیدیلر پادشاه کندی بیوردیغی امرک یرنه کلمسنی مراد ایلیوب انلرک
اضعاف مضاعف خدمت وعبودیتلرنی قبول ایلمدی کذلک ای تارک صلوة الله تبارک وتعالی سکا دخی وارکعوا مع
الراکعین دیوودخی واسجد واقترب دیورا کع وساجد اولمغه امر ایلدی پس سکا امر اولندیغی اوزره سجده قیلمق
وحضرت حقک امرنی یرنه کتورمک فرض وواجب اولدی مادامکه سن حق تعالی یه سجده کتورمیه سن ای نفس
اماره نک زبونی آنک عذابندن خلاص اوله من سن اکر فرضی مسجدی سرتا سر مقعد کله اولچسک وهر یره مقعدک
قویوب اوتورسک مقبول دکلدر زیرا مقصود سجده کیروب کاه شو جانبه وکاهی بو جانبه اوتورمغله دکلدر بلکه الله
تبارک وتعالینک بیوردیغی یرنه کتوروب بروجه انقیادا کا سجده ایلمکدر اکر اول حضرته بروجه انقیاد سجده ایلمیوب
وانک امرنی یرنه کتورمیوب نیجه کون مسجد ایچره اوتورسک وهر جانبه وضع کون قیلسک مفید اولمز زیرا امر اولنان وضع
جبهه در وضع کون دکلدر * مثنوی * منهیان انگیختند از چپ وراست * کاندرین ویرانه بوبکری کجاست * چونکم
اول سبزوارشهرنک رافضیلری خوارزمشاهدن بو کلامی قطعا استماع ایلدیلر ضروری اولوب چپ وراستدن منهیلر
قوپاردیلر بویله دیو که بو ویرانه ده ابوبکر نامنده برکمسه قنده در منهیان منهینک جمعیدر منهی مخبر معناسنه در نته کم انها
اخبار واعلام معناسنده استعمال اولنور یعنی اول قوم ضلالت قرین اطرافه اخبار واعلام ایدیجی کمسه لری بعث
ایلدیلر بویله دیو که بو ویران شهرده بر ابوبکر نام کمسه قنده در بیزه انی خبر ویرسون * مثنوی * بعد سه روز وسه شب
کاشتافتند * یک ابوبکری نزاری یافتند * اوچ کون اوچ کیجه دنصکره که زیاده عجله ایتدیلر برنزار وضعیف ابوبکر بولدیلر
* مثنوی * رهکذر بود وبمانده از مرض * در یکی کوشه خرابه ازحرض * اول شهر رهکذر ایدی واول ابوبکر مرضدن
اوتری انده قالمش ایدی بر خرابه کوشه ده پر حرض ایدی یعنی خسته لکدن چوریمشدی بعض نسخه ده خون دل
بررخ فشانده از حرض * واقع اولمشدر یعنی اول شهر ممر وکذر کاه ایدی اول ابوبکر نام کمسنه اول شهره اوغره یوب قضا ایله
خسته اولوب انده قالمش ایدی غم وغصه دن خون دلنی یوزی اوزره صاچمش ایدی * مثنوی * خفته بود او در یکی کنج
خراب * چون بدیدندش بکفتندش شتاب * اول ابوبکر نام کمسنه بر خرابه بوجاقده یاتمش ایدی چونکم اول جست
وجو ایلین رافضیلر اول ابوبکر نام کمسنه یی کوردیلر اکا عجله دیدیلر * مثنوی * خیز که سلطان ترا طالب
شدست * کز تو خواهد شهر ما از قتل رست * قالقکه سلطان سنی طالب اولمشدر زیرا که بزم شهر عزقتلدن سندن
اوتری قورتلیسردر سلطان کسریله اوقمقدن حذر اولنمق کرک بلکه سکون نون ایله اوقمق لازم اولور

تامعنایه کسر کلمیه * مثنوی * کفت اکر پایم بدی یا مقدمی * خود براه خود بمقصد رفتمی * اول ابوبکر نام کمسنه
بو رافضیلره دیدی اکر بنم پایم یا خود مقدمم اولیدی بن کندی یولمده مقصدمه کیدردم وموطنم جانبنه سیر ایدردم
* مثنوی * اندرین دشمن کده کی مانده می * سوی شهر دوستان می راندمی * بو دشمن کده ایچره بلمق قالوردم یعنی
بو محل اعدا اولان دیارده نیچون اقامت قیلوردم دوستلر شهری جانبنه سوررردم چونکم اول روافض کوردیلر که اول
ابوبکرک یوریمکه وحرکت قیلمغه قدرتی یوقدر * مثنوی * تختهٔ مرده کشان بفراشتند * وان ابوبکر مرا بر داشتند *
مرده کشلرک تخته سنی قالدردیلر یعنی میت چکدکاری تخته یی کتوردیلر وانی آنک ایچنه قویوب اندنصکره اول بزم
ابوبکرمزی کفلری اوزره قالدیروب کوتوردیلر (مثنوی) سوی خوارزمشاه حمالان کشان * می کشیدندش که
تا بیند نشان * اول خسته یی خوارزمشاه جانبنه حماللر چکرلر انی چکدیلر که اول شاه تا ابوبکردن نشان کوره یعنی
اول ابوبکر نامنده اولان کمسنه نک نشانی مشاهده قیله بوقصه دن حصه نه ایدوکنه بو بیتلر له اشارت ایدوب بیوررلر
* مثنوی * سبزوارست این جهان ومرد حق * اندرین جا ضایعست وممتحق * هست خوارزمشاه یزدان جلیل *
دل همی خواهد ازین قوم رذیل) بو جهان سبزوار ودر ومرد حق بو جهانده ضایعدر وممتحقدر خوارزمشاه ایسه
فی المثل حضرت یزدان جلیلدر بو رذیل اولان قومدن دوکلی کوکل استر ممتحق کتمش وباطل اولمش ومنتقص
معناسنه ده کلور بوراده منتقص وبی اعتبار معناسنه اولمق مناسبدر یعنی بو جهان فی المثل سبزوار شهری کبیدر وسبزوار
شهرینک قومی ابوبکر وعمر رضی الله عنهم نامنده اولان کمسنه لره نیجه دشمن ایسه بو جهانک خلقی مرد حق اولنلره اویله
دوشمن اولورلر ومرد حق اولنلر بو جهان اهلنک ایچنده ضایعدر ورذیل وبی اعتباردر ویزدان جلیل حضرتلری فی المثل
خوارزمشاه کبیدر بو رذیل ودنی اولان اهل جهاندن قلب سلیم ودل صاحبی بر کریم کمسنه استر (مثنوی) کفت لاینظر
الی تصویرکم * فابتغوا ذا القلب فی تدبیرکم * حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دیدی حق تعالی سزلک
تصویرکزه نظر ایلمز بو حدیث شریفه اشارتدر که ابوهریره رضی الله عنه حضرتلری روایت بیوررلر (قال علیه
السلام ان الله لا ینظر الی صورکم واموالکم ولکن ینظر الی قلوبکم واعمالکم) چونکم سز ای اهل جهان
صاحب دل دکل سز پس سز تدبیرکزده وکارکزده صاحب قلبی طلب ایلک یعنی الله تبارک وتعالی اصلا سزلک صورت
حسنه کزه واموال کثیره کزه ودخی اعمالکزه ومقالکزه نظر ایلمز بلکه قلوبکزه نظر ایلر سزده ایسه زنکار ماسوادن
بالک ومجلا وکدورات نفسانیه دن تابناک ومصفا اولمش برقلب یوقدر لازم کلدیکه حضرت حقه وسیله اولمقده
تدبیر وتدارککزده برقلب سلیم صاحبنی طلب ایلک تا کم آنک واسطه سیله حضرت حقه تقرب قیله سز وآنک لطف
واحسانه مظهر اوله سز * مثنوی * من زصاحبدل کنم در تو نظر * نی بنقش سجده وایثار زر * مذکور اولان
حدیث شریفک مفهومنک مقتضاسی اوزره الله تبارک وتعالی بو خلق جهاندن هر برنه دیرکه بن صاحبدل
جهتندن سکا نظر ایلرم نه نقش سجده سببیله ونه ایثار زر ایتمک سببیله نظر ایلرم یعنی مجرد صلاة وعباداتک رسم
ونقشی سببیله ویا خود بذل درهم ودینار ایتمک سببیله سکا نظر ایتمزم بلکه بر صاحبدل ولی ومرشده سنک متابعتک
وخدمتک وار ایسه وانکدخی سکا میل ونظری وار ایسه سکا اویوزدن نظر ایلرم یوخسه مجرد بذل وایثار ایتمک
سببیله ورکوع وسجود قیلدیغک واسطه سیله سکا نظر وتجلی قیلمزم دیمک اولور بو محلده اکر بویله برسؤال لازم
کلوب دینورسه که ایات کریمه واحادیث شریفه وکبار مشایخک کلماتیله دخی ثابت اولمشدر که ایثار وسخا
حق تعالینک بغایت سودیکی صفتلردر وسخی وجوانمرد اولان کمسنه لر حق تعالی یه قریب اولورلر باخصوص که ساجد
اولان کمسنه لر سجده ایلدیکی حالده رب العالمینه زیاده قریب اولورلر پس حق تعالی اهل دلدن قطع نظر بونلره نظر
ایلمز دیمک نه وجهله ممکن اولور اولا جواب اولدر که بی نقش سجده بیوردیلر بوندن منفهم اولان معنی بودر که مجرد نقش
طاعات سببیله ورسم سخا واسطه سیله سکا نظر ایلمزم دیمک اولور امما اکر سجده وایثارک وسائر اعمال وکردارک روحکه
اخلاصله بو عملردخی فرضی اخلاصله اولدیغی تقدیر اوزره ثوابه وحسن جزایه وسیله اولور وحق تعالینک نظرینه وتجلی
ذاتیه وصفاتیه سنه وسیله اولان البته صاحبدل اولان ولینک وجودیدر مادامکه برکمسه انلردن برینه ارادت
کتورمیه وخدمت اتمیه حق تعالینک خاص بنده لرینه اولان نظری اکا واقع اولمز دیمک اولور * مثنوی * تو دل
خود را چو دل پنداشتی * جست وجوی اهل دل بکذاشتی * دل که کر هفتصد چواین هفت آسمان * اندر وآید شود
یاوه ونهان * اینچنین دل ریزها را دل مکو * سبزوار اندر ابوبکری مجو * ای بیخبر سن کندی قلبکی چونکم قلب سلیم
ظن ایلدک بو سببدن اهل دلک جست وجوینی ترک ایلدک کوکل اول کوکلدر که بو یدی آسمان کبی اکر یدی یوز
آسمان اول دلک ایچنده کله ضایع ونهان اولور بو نجلین دل خرده لرینه دل دیمه سبزوار ایچره برابوبکر استمه یعنی زعم

ونه دارمرتبه سنده قلان وکندی حسن اعتقادی اولوب بنده نخی صاحبدلم دین کمسه سن کندی قلبکی قلب عارف
کامل کبی ظن ایلدک انکچون اهل دلك وعارف کاملك جست وجو یندن فراغت ایلدک دل اولدرکه اکر بو یدی آسمان
کبی یوز آسمان بلکه یدی بیك آسمان اولسه اول قلبه کلسه انده یاوی ونهان اولور (کما قال ابو یزید البسطامی لوکان
العرش وما حواه فی زاویة من زوایا قلب العارف ما احس به) باخصوص که لا یسعنی ارضی ولا سمائی ولکن یسعنی
قلب عبدی المومن التقی النقی الوراع حدیث قدسیسی بو معنایه شاهد قویدر سن بو کونه کوکل دیرنه لرینه کوکل دیمه
کوکل اولدرکه اصلا حق تبارك وتعالیدن غیری انده برشیئك محبتی وتعظیمی اولمیه واول حق تعالینك جمیع آسما
وصفاته مظهر اوله بو تجلی قلب ایسه بو اهل جهان ایچنده اولمق سبزوار ایچنده ابو بکر اولمق کبیدرهیهات که بو خلق
جهان واهل دنیا ما بیننده برصاحبدل اوله صاحبدل اولان کسه بهر حال بونلرك ما بیننده چیقوب اهل حق اولان
کمسنه لره الفت وانسیت ایدر مکرکه قضای الهی انی بونلرك ما بیننه دوشوره وبونلرك ما بیننده خلاص اولمغه آنك
اقتداری اولمیه ابو بکر نام کمسنه نك سبزه وار قومندن خلاص اولمغه اقتداری اولمدیغی کبی * مثنوی * صاحب دل
آینهٔ شش رو بود * حق ازو در شش جهت ناظر شود * هرکه اندر شش جهت دارد مقر * نکندش بی واسطهٔ او حق نظر)
صاحب دل فی المثل اینهٔ شش رو اولور حق تعالی اندن شش جهته ناظر اولور هرکیمکه شش جهتده مقر طوترآنك
واسطه سیسز حق تعالی اکا نظر ایلمز یعنی صاحبدل فی المثل التی وجهلو بر آینه کبیدرکه آنك التی جهتی مرآة
صافیه کبی اولمش وحق تعالی حضرتلری آنك هر برجهتندن تجلی قیلمش وآنك وجودندن شش جهاته ناظر ومتجلی
اولمشدر هرنه شیکه بو شش جهات ایچره قرار طوتر حق تعالی اول شیلره اول صاحبدلك واسطه سی اولمینجه انلره
نظر ایلمز حاصل کلام بو جهان وبو جهانده اولان اشیا جمیعا بر قلب مسوی کبیدر وصاحبدل وانسان کامل
بو عالمك وبو عالم ایچره اولان اشیانك قلبی وروحی کبیدر حق تعالینك نظری وتجلیسی اول قلب عالم منزله سنده
اولان اهل دله اولوب اندن آنك واسطه سیله اجسام منزله سنده اولان اشیایه نظر قیلوب ومتجلی اولور پس انسان
کامل حق تعالی یه انسان العین منزله سنده اولدیغندن اوتری وحق تعالی اول واسطه سیله عالمه نظر قیلدیغندن
اوتری اکا انسان دیدیلر اول خلیفة الله در وجمیع عالم آنك رعایاسی کبیدر اکرچه بحسب البشریت ومن حیث
الصورة خلق ایچنده حقیر وفقیر وخلق اکا ظاهرا غالب ایسه لرده (مثنوی) کرکند رد از برای او کند * ور قبول آرد
همو باشد سند * بی ازو ندهد کسی را حق نوال * شمهٔ کفتم من از صاحب وصال * موهبت را بر کف دستش نهد *
وز کفش اورا بمرحومان دهد) اکر حق تعالی انلری رد ایلیه اول صاحبدلدن وانسان کاملدن اوتری رد ایلر واکر
انلری قبوله کتوره هم اول صاحبدل سند اولور حق تعالی حضرتلری اول صاحبدلسز برکمسنه یه نوال ویرمز
صاحب وصالك مرتبه سندن بن سکا برشمه سویلدم حق تعالی موهبتی آنك الی اوزره قور وآنك الندن اول موهبتی
مرحوملره ویرر یعنی الله تبارك وتعالی چونکم صاحبدلی عبادیله کندینك ما بیننده واسطه وخلیفه نصب ایلدی
پس خلیفه نك ردی مستخلفك ردی وخلیفه نك قبولی مستخلفك قبولی اولور تحقیقا حق تبارك وتعالی برکمسنه یی رد ایلسه
اول صاحبدلدن اوتری رد ایلر وبرکمسنه یی مقبول ایلسه هم اول صاحبدل آنك مقبول اولمسنه سند اولور چونکم
صاحبدلی حق تعالی عبادیله کندی ما بیننده واسطه وخلیفه نصب ایلدی هرنه ویررسه وعبادنه هرنه عطا
قیلورسه آنك واسطه سیله ویرر آنك واسطه سیسز برکمسنه یه حق تعالی نوال وعطیه ویرمز صاحب وصالك واهل
کمالك مرتبه سندن سکا برشمه سویلدم وآنك آفتاب اسرارندن برذره قدر نکته نقل ایلدم تا بو قلیلدن کثیره استدلال
قیله سن وانلرك عظم شانه واقف اوله سن حاصل کلام صاحبدل وانسان کامل حضرت حقه عبادی ما بیننده
واسطه در حق تعالی حضرتلری مواهب وعطایاسن اول صاحبدلك دست روحنه وضع ایلر واول صاحبدلك
کف روحندن اول مواهب وعطایایی بو کونه مستعد اولان مرحوملره استعدادلری قدر فیض وعطا ایلرنته کم
بو مرتبه یه واصل اولان صاحبدللردن بری بو محله مناسب بویله سویلر وروح الارواح روح وکما تری حسنا
فی الکون من فیض طینته * مثنوی * با کفش دریای کل را اتصال * هست بی چون وچکونه وبر کمال *
اتصالی که نکنجد در کلام * کفتنش تکلیف باشد والسلام * اول صاحبدلك کف روحنه دریای کلك اتصالی بیچون
وبی چکونه در کمال اوزره بر اتصالدرکه کلامه صغمز چونکم قضیه بویله در آنك سویلمسی تکلیف اولور والسلام
بعض نسخه ده چکونه ایله بر کمال ما بیننده واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی آنك کفنه دریای کلك اتصالی
بیچون وبی چکونه وبر کمالدر یعنی اول صاحبدلك وانسان کاملك کف روحنه دریای کلك اتصالی واتحادی واردر
ولیکن آنك دریای کله اولان اتصال واتحادی عقلك قیاس ایلدیکی اتصال واتحاد کبی دکلدر بلکه بی چون

وچکونه

وچکونه در وکمال اوزره در بوذکر ایلدیکم اتصال بر نوع اتصالدر که بو نطق وکلامه صغمز یعنی برکمسه آنی نطق
وعبارته کتورمك استسه انی نطقه کتورمکه قادر اولمز پس انی سویلمك واول نوع اتصالدن بحث ایلمك
تکلیف اولور والسلام * مثنوی * صد جوال زر بیاری ای غنی (حق بکوید دل بیار ای منحنی * کر زتو راضیست
دل من راضیم * ور زتو معرض بود اعراضیم * ای غنی اولان کمسه فرضی یوز جوال التون کتوره سن
حق تعالی حضرتلری دیرای منحنی کوکل کتور حق تعالی حضرتلری دیرا کر اهل دل سندن راضی ایسه بن
هم راضیم واکر سندن معرض ایسه بن دخی اعراضه منسوبم منحنی بلی بوکلمش دیمکدر بو راده را کع معناسی
مراد اولور دلدن مراد مضاف مقدر اولمق اوزره اهل دلدر واهل دل سرتاپا دل منزله سنده اولدیغی اشعاردن
اوتری مضاف حذف اولنمشدر انسانك کندی قلبی اولمق عقلدن دوردر زیرا برکمسه نك قلبی کندیدن
راضی اولمق بر مقدار بعیدجه در وراضی اولدیغی تقدیرجه حق تعالی اندن راضی اولمق هم قلب سلیمك قبولندن
دوردر زیرا اکر کافر وفاجرلك وفاسق وعاصینك قلوبی کندیلردن راضیدر اما حق تعالی انلردن راضی دکلدر پس
بو راده دلدن مراد اهل دل اولمق مقرردر وتقدیر معنی بویله دیمك اولور که ای اهل غنا اولان کمسه اکر حضور حقه یوز
جوال التون کتوره سن یعنی آنك بولنده بو قدر بیك دینار بذل وسخا قیله سن حق تعالی حضرتلری دیرکه بنم
جنابمه ای را کع اولان وعبادت قیلان کمسه برکوکل کتور یعنی کوکل صاحبینك کوکلنی اله کتوروب بنم جانبمه
انکله تقرب ایله دیرا کر اهل دل سندن راضی اوله بن هم سندن راضیم واکر سندن اهل دل معرض اوله بیلکه بن هم
سندن اعراض ایلیجی ام (مثنوی) تنکرم در تو دران دل بنکرم * تحفه او را آر ای جان بر درم * بن سکا نظر ایتمزم اول دله
نظر ایدرم ای جان بنم درکاهمه انی تحفه کتور (قال الله تعالی یوم لا ینفع مال ولا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم) قلب
سلیم اولدرکه جمیع اغیار وماسوا کدرندن صافی ومجلا اوله وانده اصلا حقدن غیری برشئ اولمیه پس حق تبارك
وتعالینك قتنده مقبول ومعتبر اولان مال وبنون دکل ماسوادن مصون اولان قلب سلیمدر پس اکر برکمسنه حق
تعالینك حضور شریفنه تقرب قیلمق وایلتدیکی هدیه زیاده مقبول حضرت اولمق استرسه یا کندینك قلبنی اغیار
وماسوا اکدارندن سلیم وصافی ایلیوب انی ایلتسون ویا خود بر اهل دلك قلبنی اله کتوروب انی کندیدن راضی قیلوب
حضور حقه آنکله تقرب ایلسون زیرا جمیع اعمالك افضلی بر صاحب دلك قلبنی اله کتوروب انی کندیدن راضی ایلمکدر
* بیت * دل بدست آور که حج اکبراست * صد هزاران کعبه یك دل بهتر است) بیتنی دین بو معنایه اشارت دیمشلردر
* مثنوی * با تو او چونست هستم من چنان * زیر پای مادران باشد جنان * مادر وبابا واصل خلق اوست * ای خنك
انکس که داند دل زپوست * سنکا اول دل نیجه ایسه بن دخی سنکا اویله یم زیرا جنتلر مادرلرك ایاقلری التنده
اولور خلقك اصلی وباباسی ومادری اودلدر ای سعادتلو اول کمسه که دلی پوستدن یعنی جانی جسمدن وروح
حیوانیدن فرق قیله یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلری کندی جناب عزتنه انواع طاعات وعبادات وصوم
وصلوة وحج وزکوة وبونلر امثالی اولان خیرات وحسناتی تحفه کتورن عبادنه دیرکه ای بنده مقبل بکا بر صافی دل
کتورکه اول دل صافی سنکا نیجه ایسه بن همان سنکا اویله یم الجنات تحت اقدام الامهات حدیث شریفنك
فهم لطیفی اوزره جنتلر مادرلرك اقدامنك تحتنده اولور وقلب صافی خلقك اصلی وامی وابی کبیدر معدن اعمال وعلوم
واسرار واحوال اولدیغی جهتدن اصل واقع اولمشدر ومربی ومصلح اولدیغی حیثیتدن آب کبی اولمش ومصدر عالم علوم
واسرار ومعارف وانوار وخواطر وافکار اولدیغی وجهدن مادر کبی اولمشدر چونکم جنتلر مادرلرك پای رضالرینك
تحتنده اولدیغی حدیث شریفله ثابت اولیجق ودل دخی اصل مادر حکمنده اولدیغی محقق اولیجق پس جنات عالیه
قلوب صافیه نك رضاسینك تحتنده اولدیغی دخی مقرر اولور ای سعادتلو کمسه یه که دل پاکی جسمدن فرق
ایلیه که بو ظاهرده اولان پدر ومادر پوست کبیدر ودل وصاحبدل مغز ولب مشابه سنده در چونکم پوست مشابه سنده
اولان امهاتك جنتلر اقدامی التنده اولمسی محقق اولیجق مقر مغز کبی اولان دلك واهل دلك رضالرینك التنده
اولمق بطریق اولی * مثنوی * تو بکویی نك دل آوردم بتو * کویدت پرست ازین دلها قتو * آن دلی آور که قطب
عالمست * جان جان جان آدمست * سن حق تعالی یه دیرسن یارب اشته سکا دل کتوردم حضرت خدا سکا دیرکه
بونك کبی دللردن قتو مملودر اول بر دلی کتورکه قطب عالمدر آدمك جانینك جانینك جانیدر قتو برشهرك اسمیدر
بونده شهر مراد اولمقده جائزدر وبین الناس متعارف اولان ایچنه اسباب قوددقلری قتو اولسه دخی جائزدر یعنی حضرت
حق تعالی وتقدس سکا بنم جنابمه دل کتوردیکده سن کندی قلبکی برمقبول حضرت قلب سلیم ظن ایلیوب
دیرسنکه خدایا اشته سنك حضورکه دل ارمغان کتوردم اول پادشاه اعظم دخی دیرشهر بونك کبی کوکللردن طولودر

ویاخود عالم قنوسی بویله دللردن مملودر دیر بنم جانمه شول بردلی کتور که مرکز عالم و مدار قلوب بنی ادم اوله ادم زاده نك
جانینك جانینك جانینك جانی ودلی منزله سنده اوله مثلا نفخهٔ الهی اولان جان روح حیوانینك جانی کبیدر وروح قدسی
نفخهٔ الهی اولان روحك جانی کبیدر وروح اعظم نفخهٔ الهینك وروح قدسینك جانی کبیدر پس روح اعظم مظهری
اولان قلب شریف قطب الاقطاب وغوث اکبردر نظرگاه تجلیٔ الهی اولا بالذات همان اولدر وثانیا بالعرض سائرا کا
مقارن اولان قلوبدر پس جان جان جان آدم دیمکدن مراد قطب الاقطابك قلبی اولورکه آللهه لایق اولان قلب اودر انی
کتوردیمك اولور * مثنوی * ازبرای ان دل پرنور وبر * هست ان سلطان دلها منتظر) تو بکردی روزها در سبزوار
انچنان دل را نیابی زاعتبار * اول پرنور اولان وبرله طولان دلدن اوتری اول کوکلر سلطانی منتظردر
ای طالب دل سن سبزوار شهرنده نیجه کونلر طولانه سن اعتبار جهتندن انچلین دلی بولمزسن یعنی ای دل طالبی اولان
کمسه اول نور الهی ایله طلو وحسنات اسرار ایله مملو اولان قلب کاملدن اوتری اول قلوبك سلطانی اولان خدای تعالی
منتظردر که اول قلب کامل ظهوره کله وا کا آیینه اوله بودنیا سبزوار شهری کبیدر وبونك اهلی سبزوارلك قومی کبیدر
سبزوار شهرینك وقومنك ایچنده ابوبکر نام کمسه بولنمدیغی کبی اهل دنیا مابیننده دخی اهل دل بولنمزا کرنیجه کونلر
بودنیا سبزوارنده قلب سلیم بوله مزسن * مثنوی * پس دل پژمرده پوسیده جان * برسر تخته نهی آن سو کشان *
که دل اوردم ترا ای شهریار * به ازین دل نبود اندر سبزوار * پس جانی چوریمش صولمش دلی اکر پژمرده دنصکره
واو عاطفه اولورسه معنی بویله اولور پس پژمرده دلی وپوسیده جانی تخته اوزرینه قورسن اول خدا جانبنه چکیجی
اولورسن بویله دیوکه ای شهریار سکا دل وجان کتوردم سبزوار جهانده بوندن اعلا دل اولمز یعنی پس هوا وهوسله جانی
چوریمش ودنیا حبیله پژمرده اولمش قلبی تختهٔ تن اوزره وضع ایلیوب اول جانب اعلایه ودرگاه بالایه چکیجی اولورسن
وهدیه قیلورسن بویله دیوکه ای پادشاه اعظم بن سنك جنابکه چونکم بنده لرکدن دل طلب ایلدك دل کتوردم جهان
سبزوارنده بوندن اعلی دل اولمز وبودون اولان قومك ایچنده بوندن صفی قلب بولنمز (مثنوی) کویدت این کورخانه ست
ای جری (که دل مرده بدینجا آوری * رو بیاور ان دلی کوشاه خوست * که امان سبزوار کون ازوست * جناب الهی
سکا دیرکه بنم حضور عزتم کورخانه میدر ای جری وکستاخ که مرده دلی بونده کتوررسن یوری بنم درکاهمه شول برقلبی
کتور که اول شاه خوی اوله که کون سبزوارنك امانی اندندر یعنی سن که حضور حقه دنیا محبتیله مرده وپژمرده
اولان قلبکی ایلتمه سن اول حضرت سکا عتاب ایلر وبویله سویلرکه ای جرأت وجسارت صاحبی بنم جنابمه بنم
حضوریمه برمرده قلبی کتوررسن یوری بنم جنابمه شول برقلبی کتور که اول شاهان طریقت اولان انبیای عظام
واولیای کرام اخلاقیله متخلق اوله که بوکون ومکان سبزوارنك ارفع العذاب عنهم حدیث قدسیسنك فحواسنجه حق
تعالی حضرتلری بو اهل قلوبك حرمتنه بو اهل جهاندن عذابی رفع ایلر وبونلر اول صاحبدل اولان ولی حرمتنه امان
بولور * مثنوی * کوبی ان دل زین جهان پنهان بود * زانکه ظلمت با ضیا ضدان بود * دشمنیٔ آن دل از روز الست *
سبزوار طبع را میراثیست * زانکه او بازست ودنیا شهر زاغ * دیدن ناجنس بر ناجنس داغ * دیدك که اول دل
بو جهاندن پنهاندر زیرا که ظلمت ضیا ایله ضدلردر اول دله دشمنلق ایلمك روز الستدن بری طبع سبزوارنه برمیراثدر
بودخی معنادر اول دلك روز الستدن بری طبع سبزوارنه دشمنلغی برعظیم میراثدر زیرا که اول دل فی المثل بازدر
ودنیا ایسه زاغ شهریدر ناجنسی کورمك ناجنس اوزره داغدر یعنی ای طالب دل اولان کمسه اکرچه اهل دل وصاحب
قلب کامل بو جهان ایچره بو جهان اهلنك مابیننده درلکن دیدك که اول کامل بو جهاندن پنهان ومخفیدر زیرا که
ظلمت ضیا ایله ضدلردر الضدان لایجتمعان موجبنجه ایکیسی بر محلده جمع اولمز پس اهل دل وقلب کامل نور محضدر
وجهان واهل جهان ماسوا اولدیغی جهتدن ظلمت محضدر پس بو ایکیسی اکرچه بری برینه ملتقی اولورلر سه ده
ایکیسینك مابیننده برزخ واردر که انلری جمع اولمغه مانع اولور پس دل واهل دل بو جهانده حقله قائملر ونور الهی
مرتبه سنده ساکن ودائملردر وجهان واهل جهان کندی زعملرنده ماسوا ومحکاتله قائملر وظلمت ایچره حایر وهائملردر
انکیچون اهل دلی طلوب انلرله اتحاد ایلمکه قادر اولمزلر اول دلك واهل دلك روز الستدن بری طبیعت سبزوارنه وآنك
اهلنه ضد ودشمن اولملری بری برینه برعظیم میراثدر که تا ظهور آدمدن ختم عالمه کلنجیه دك اهل دل واهل طبیعت
ضدلر وعدولردر که البغض لله حدیث شریفی بو معنایه شاهد قویدر وانبیا علیهم السلام واولیای کرام رضی الله عنهم اهل
دنیایه واصحاب نفس وهوایه ضد اولملری ومخالفت قیلملری شرعا وعقلا ونقلا ثابت اولمشدر وکذلك اهل دنیانك
واصحاب نفس وهوانك اصحاب دله بیله مقرردر پس اهل دلك اهل طبیعته ضد اولمسی ثابت ومحقق اولمشدر الحاصل
ضدیت ایکی جانبدن بیله مقرردر پس اهل دل اهل طبیعه دشمن اولمز دیمك نوعا برنده دکلدر زیرا که اول دل واهل دل

معنادر ودنیا ایسه قرغه لر شهریدر برناجنسی برناجنس کورمك البته طرفینه بیله زخم وداغدر نته کم سبزوار قومی
ابوبکر نامنده اولان براهل سنی کورسه لر الم چکرلر کذلك اهل سنتدن ابوبکر نامنده اولان کمسه دخی انلری
کورسه الم چکر پس اهل دل اهل طبیعت وصاحب کفر ومعصیتله مقارنت قیلسه روحی انلردن حظ ایتمیوب
متألم اولور کذلك اهل کفر واهل انکار دخی انلرك مقارنتندن حظ ایتمیوب متألم اولور (م ی) ور کند نرمی نفاقی
میکند) زاستمالت ارتفاقی میکند) میکنداری نه از بهر نیاز * تا که ناصح کم کند نصح دراز * زانکه این زاغ خس
مردارجو) صد هزاران مکر دارد تو بتو وکر برجنس خلاف جنسنه بحسب الظاهر نرملك ایلسه بر نفاق ایلر استمالتدن
اوتری برارتفاق ایلر جنس خلاف جنسنه لازم کلدکده صورتا آنك سوزنی تسلیم ایدوب آری ایلر ولیکن نیازدن اوتری
دکل بلکه اندن اوتری بلی وآری دیرکه تا ناصح نصح درازی اکسلك ایلیه زیرا که بو مردارجو اولان دنی زاغ یوز بیك
حیله ومکر طوتار قات قات یعنی اکر اهل دنیا واصحاب نفس وهوا جنسندن اولان کمسه کندینك جنسنك مخالفی
اولان اهل خدادن برینه نرملك ایلسه وتواضع وملایمت کوسترسه حقیقی دکل بلکه منافقت ایلر اول اهل خدایه
استمالت ویرمکدن اوتری برنوع مرافقت ایلر اکرچه صورتا اول اهل دله بلی وآری دیوب آنك کلامنی تسلیم ایلر ولیکن
اکا احتیاجی وافتقاری اولدیغندن اوتری دکل بلکه کندی به ناصح اولان اهل حق نصح درازی ناقص ایلیه اکر بری
جانبدن بلی دیمیوب سوال ایلسه سؤالنه کوره جواب ویریلوردی وتطویل کلامه سبب اولوردی آنك بلی دیمسی ناصح
سوزنی قطع ایلسون وتطویل کلام قیلمسون دیمکدن اوتری اولور زیرا که بو زاغ کبی جیفه طالبی اولان خسیس ودنی
اهل دنیا اضعاف مضاعف نیجه مکر وحیله بیلور جمله مکرندن بری اهل دل اولان اکا نصیحت ایتمکه شروع ایلسه
موافقت ومرافقت سمتندن کلوب بلی وبس دیمکله اورتالغی طولدروب بولعبله آنك الندن ودیلندن خلاص اولور (م ی
کر پذیرد ان نفاقش راد هید * شد نفاقش عین صدق مستفید * زانکه ان صاحبدل با کروفر * هست در بازار ما
معیوب خر * اکر انك نفاقنی اهل دل قبول ایلرسه اول منافقك نفاقی مستفیدك عین صدقی
اولدی زیرا که اول کروفرله اولان صاحبدل بزم بازاریزده معیوب خر اولدی یعنی اکر اول صاحبدل ومرشد کامل
اولان صاحب نفاقك نفاقنی ومزور اولان مقالنی وحالنی کمال کرمندن قبول ایلرسه اول اهل نفاق نفاقدن
وحیله وخدعه وشقاقدن قورتیلور انك نفاقی وشقاقی مرید ومستفید اولان طالبك صدقی منزله سنده اولور مستفید
ومسترشد اولان طالب صدق واخلاصله نه مرتبه یه بولورسه اول اهل نفاقك دخی نفاقنی قبول ایلیوب اکا لطف
ومرحمتله نظر ایلدکده اول مرتبه یه بولور واول سعادته واصل اولور (بیت) هر عیب که سلطان بپسندد هنرست * قولی
بو معنایه شهادت قیلور زیرا که اول شوکت ودارائله اولان صاحبدل بزم بازاریزده معیوب اولنلری آلیجی وانلری
اصلاح قیلیجی درنته کم حضرت مولانا قدس سره زمان شریفلرنده اکثریا پرعیوب وپرذنوب اولنلری سلك ارادتلرینه
وخدمتلرینه داخل اولمغه رضا ویررلر وانلری مرید ودرویش قیلورلر ایمش بعض طاعنلر طعن ایلمشلر که عجبدر حضرت
مولانا بو بدبخت یاوه لری مرید ودرویش اولمغه قبول ایدرلر اول حینده بیورمشلر بیت کورنیم ایلك مرا کیمیاست
ان درم قلب ازان می خرم * مثنوی * صاحب دل جو اکر بی جان نهٔ * جنس دل شو کر ضد سلطان نهٔ * انکه زرق او
خوش ایدمر ترا * ان ولی نیست ولی خاص خدا * هرکه او برخو وبر طبع تو زیست * پیش طبع تو ولیست ونبیست *
اکر بی جان دکل ایسك صاحبدل طلب ایله جنس دل اول اکر سلطان حقیقتك ضدی دکل ایسك اول کمسه که آنك
زرق ومکری سکا خوش کله اول کمسه سنك ولیکدر خدای تعالینك خاصی دکلدر هر شول کمسه که سنك خویك
وطبعك اوزرینه دیرلدی اول کمسه سنك طبعك قتنده ولی ونبیدر بو خسه حد ذاتنده نه ولی ونه نبیدر یعنی چونکم
اهل دل اولنلرك کمال لطفی بو مرتبه ده اولدیسه اکر جانسز وعرفانسز دکل ایسك بر صاحبدل ومرشد کاملی طلب ایله
اکر سلطان حقیقتك ضدی وپادشاهان طریقتك مخالفی وندی دکل ایسك اهل دلك جنسندن اول وانلرك اوصاف علیه
واخلاق سنیه سیله اتصاف قیل اول شیخ که آنك زرق وریا قیلمسی ومزاج کیر اولمسی وطالبك مشربنه اویمسی سنك
خوشکه کله وآنك نفسنه ملایم کلان عملری سنك مقبولك اوله بویله شیخ سنك قتنده ولیدر صحیح ولی خدا وخالص
پیشوا ومقتدا کادر زیرا خاص خدا اولان ولی کاملك شانی اولدر که البته مریدك طبعنه ونفسنه مخالف اوله وانی هوا
وهوسدن نهی قیله وطاعات وریاضات جانبنه ترغیب ایله ودنیایی ترك ایله وشهوت وریاستدن فارغ اول ومشتهیات
نفسانیه دن ومقتضیات بشریه دن بری کل وامر حقی جان ودل ایله قبول ایله دیو وبلیه اکر قبول ایلمزسه تأدیب
وکوشمال ایلیه بو حالتلر ایسه البته نفسه وطبعه مخالف اولور والم کلور اما شول شیخکه سنك نفسکه وطبعکه مخالفت
قیلمدی بلکه سنك خویك وطبیعتك اوزره دیرلدی ومزاج کیر اولوب مقتضای طبعکه اویدی اول سنك طبیعتك

قتنده نبی کبیدر وولی کامل ومرشد فاضل مرتبه سنده در حال بوکه فی الحقیقه نه آنك نبوته متعلق اولان علومدن
براثری وارونه ولایت وکرامتدن خبری واربلکه همان رسم وصورتله صیادناس اولمش وصورتا ناس شکلنده معنا
نسناس اولمشدر بوکونه کسه لره اولیای شیاطین دیرلر اولئك حزب الشیطان الا ان حزب الشیطان هم الخاسرون
آیتنك مقتضاسنجه بونلر وبونلره تابع اولنلر خائب وخاسرلردر (مثنوی) روهوا بکذار تا بویت شود * وان مشام
خوش عبرجو یت شود * از هوا رانی دماغت فاسدست * مسك وعنبر پیش مغزت کاسدست * حد ندارد این سخن
وآهوی ما * می گریزد اندر آخر جابجا * یوری هوایی ترك ایله سکا بوی اوله وسنك اول خوش اولان مشامك عنبرجوی
اوله هواراننقدن سنك دماغك فاسددر سنك مغزك قتنده مسك وعنبر کاسددر هواران وصف ترکیبیدر
هواسوریجی معناسنه عبرجوی دخی وصف ترکیبیدر عبیردیلیجی معناسنه یعنی یوری هوا وهوس
نفسانیه یی قوتا سکا بوی روحانی ونفحهٔ رحمانی حاصل اوله وسنك اول خوش اولان مشام جانك عبیر نفحات
الهیه یی دیلیجی اوله لیکن سنك دماغ روحك هواسوریجیلکدن فاسد ومزاج قلبك مقتضای
نفسه متابعت ایدیجیلکدن مختل اولمشدر سنك مغزك قتنده مسك معرفت وعنبر حکمت کاسده در
حاصل کلام بوکونه اسرار ومعارف سوزی حد وغایت طوتمز واول بزم ذکر ایلدیکمز آهو آخورده خلاف جنسنك
المندن جابجا فرار ایلر یعنی مقدما ذکر ایلدیکمز آهودن مرادیمز ولی کامل وعارف واصل وعالم وفاضل کسه لردر
اخوردن مراد بودنیا کاه وخردن مراد اهل دنیادر پس انلرك دنیای فانیده چکدکلری محنتك قصه سنه وانلرك
میانده اولان غم وغصه سنه کاهلم والی طالبلره بیان قیله لم بقیهٔ قصهٔ آهو (مثنوی) روزها آخوش آهوی خوش نافتر
* در شکنجه بود در اصطبل خر * مضطرب در نزع چون ماهی زخشك * در یکی حقه معذب پشك ومشك)
نیچه کونلر اول نافه سی خوش ولطیف تر آهو خراخورنده عذاب وشکنجه ده اولدی یعنی اول آهوی مشك کبی درونی
خوش ولطیف اولان اهل دل اهل دنیا کروهنك میاننده نیچه ایام شکنجه والمده اولدی ماهی خشکدن حالت
نزعده مضطرب اولدیغی کبی مضطرب اولدی برحقه ایچنده پشك ومشك اولدیغی کبی معذب اولدی یعنی ماهی
دریادن چیقوب خشکلکدن حالت نزعه دوشوب اضطراب قیلدیغی کبی ودخی پشکله مشك برحقه ایچره حبس اولوب
معذب اولدیغی کبی اول آهو بجه دخی اول خرلرك ما بیننده مضطرب اولدی ومعذب قالدی نته کم اهل دل وعارف کامل
اولنلر دنیا خرلرینك ایچنه دوشسه بوندن دخی زیاده مضطرب اولورلر وعذاب الیمده قالورلر (مثنوی) یك خرش کفتی که
هان این بوالوحوش * طبع شاهان دارد ومیران خموش * برخر کندی مثلی برخره دیردیکه اکاه اول بو وحوش
صاحبی پادشاهلر وامیرلر طبعنی طوتار خموش اول یعنی دنیا خرلرندن بری کندی یه بکزر برآخر خره برسبیل طعن
وتمسخر آهوی ولایت اولان ولیلر وعارفلر حقنده دیرکه اکاه اول بو وحوشلر صاحبی پادشاهلر وامیرلر طبیعتنی طوتر
خموش اول بوکا برسوز سویلمه که بزه بی حضور اولسون کورکه کمال کبر ونخوتدن بزمله مصاحبت قیلمغه ومکالمه
ایلمکه تنزل ایلرمی (مثنوی) وان دکر تسخر زدی کز جرومد * کوهر آوردست کی ارزان دهد * واول برخر طعن وتسخر
اووردی بویله دیو که جرومددن کوهر کتورمشدر اول کوهری نچن اوجوز ویرر جردر یانك ایچرو چکیلوب کتمسی
ومد کیرو یرنه کلمسیدر نته کم هنددریاسنده بوایکی حالت هرکون مقرردر بوندن مراد مجرد کیدوب کلمك اولور یعنی اول
برآخر خر بوکونه طعن وتسخر ایلیوب دیرکه بوکسه شونده بونده کیدوب کلمکدن النه برکوهر معرفت ودر حکمت
کتورمشدر نچن اوجوز ویرر مفت ورایکان کسب ایلدیکی کوهری بزه ویره جك دکلدر دیر (م ی) وان خری کفتش که
با این نازکی * بر سریر شاه شوکو متکی * واول برآخر خر بوکونه طعن وتسخر ایلردیکه بو نازکلکله شاهك سریری اوزره
متکی اول دی یعنی برغیری خرمشرب دخی آنك حقنده برسبیل استهزا وتهکم بوکونه سویلردی بو نازکلکله وبولطافتله
بوکسه به سن پادشاهلق تختنك اوزرینه اوتوردی چونکم بویله نازنین سیرت وعالی طبیعتدر کرك ایدیکه بوکسه
بازیرلردن اولایدی ویاخود پادشاهلر سرینده اوتوریدی دیر (مثنوی) آن خری شد تخمه وز خوردن بماند * پس برسم
دعوت آهورا بخواند * سر چنین کرد او که نی رو ای فلان * اشتهام نیست هستم ناتوان * اول برخر تخمه اولدی ویمکدن
قالدی پس دعوت رسمیله آهویی علف یمکه دعوت ایلدی آهو باشنی بوغجلین ایلدی ولسان حالله سویلدیکه یوق
یوری ای فلان اشتهام یوقدر ناتوان وضعیف اولدم یعنی اول برخر دخی کثرت اکلدن تخمه اولوب یمکدن وایچمکدن
قالدقدنصکره وغدای نفسانیه سی وافر اولوب فضله اولدقدنصکره پس رسم دعوتله اکا مباهات ایچکدن اوتری
آهوی صحرای حقیقت اولان صاحبدلی ضیافت ایلمکدن اوتری اول آهوی ارض حقیقت اولان ولی دخی باشیله
اول خره اشارت ایدوب ولسان حالله سویلیوب یوق دعوتکه وارمزم یوری ای فلان بنم اول غدایه اشتهام یوقدر

ومنا

ومنا جمده ضعف واردر بی مجال وناتوانم دیر (مثنوی) کفت میدانم که نازی میکنی * یاز ناموس احترازی میکنی
خراول آهویه ایدر بیلورمکه بر ناز ایلرسن یاخود ناموسدن براحتراز ایلرسن یعنی خرسیرت اولان اهل دنیا آهوی ارض
حقیقت اولان اهل خدانك عدم قبولنی ناز واستکبار ایلمکه وناموسنه خلل کلمکه حمل ایدوب دیرلی بیلورمکه ناز
ایلرسن ویاخود عرض وناموسکه خلل کلمکدن احتراز ایلرسن بزمله معاشرت ایلمکه تنزل ایلمزسن وبزه باشکله وقاشکله
جواب ویروب سوز سویلمزسن وطعامزیمکه رغبت قیلمزسن (مثنوی) کفت او باخود که این طعمهٔ توست * که ازان
اجزای تو زنده ونوست * آهو کندیسنه دیدیکه بوغدای نفسانیه سنك طعمکدرکه اول طعمه دن سنك اجزاك زنده
ونودر یعنی اوسنك میل ورغبت ایلدیکك علف سنك غدا وطعامکدرکه اندن سنك عضولرك وجزولرك تازه اولمش
وحیات بولمش (مثنوی) من الیف مرغزاری بوده ام * در زلال وروضها آسوده ام * کرقضا انداخت مارا در عذاب)
کی رودان خو وطبع مستطاب * بن برمرغزاره الیف وانیس اولمش ایدم زلال وروضه لرده آسوده اولمش ایدم اکر
قضا بزی عذابه آتدیسه اول خوی وطبع مستطاب بندن نچن کیدر یعنی آهوی صحرای روحانیت اولان صاحبدل
وعارف کامل اول غافل وبیدل اولان خره دیرکه ای فلان خر بوغدای نفسانیه وطعام جسمانیه بنم طبعمه مناسب
اولان غدادکلدر زیرا که بن دخی بواخوردنیایه کلمزدن وبودار محنته مبتلا اولمزدن اول برلطیف مرغزاره الیف وانیس
اولمش ایدم وزلال روحانی وریاض معنویه ده راحت بولمش ایدم ارض الله واسعه یی سیر قیلوردم ومراتب عالیه ده
ساکن اولوردم اکر قضای الهی بزی اول عالم لطیفدن جدا ایدوب بودار محنت ایچره عذابه اتدیسه بنم ذاتمدن اول
خوی پاك وطبع مستطاب نچن زائل اولور وبنم طبع پاکم برقاچ کون بوآخور ایچره بر نیچه خرلرله حبس اولمقدن
نوجهله انلره الفت وانسیت قیلور (م ی) کرکدا کشتم کدا روکی شوم * ورلباسم کهنه کردد من نوم) لاله وسنبل وسپرغم
نیز هم * با هزاران ناز ونفرت خورده ام * اکر صورتا کدا اولدمسه نچن کدا یوزلی وکدا کوزلی اولورم وکربنم لباسم
کهنه اوله بن نووجدیدم لاله وسنبل وریحانی دخی هم هزاران ناز ونفرتله ییمشم سپرغم ریحان معناسنه در یعنی اهل الله
اولان کسه لر بودنیا خرلرینه بالسان حالله ویاخود قالله بویله دیرلرکه ای متاع وماله مغرور اولان خرلر اکر بن صورتا
فقیر وکدا اولدمسه نچن کدا روی وکدا چشم اولورم واکر بنم لباسم کهنه اولدیسه بنم قلبم وروحم تازه ونودرکه
کنز لا یفنا یه مالکم وطریق حقیقته سالکم لیس الغنی عن کثرة العرض انما الغنی غنی النفس حدیثنك مقتضاسنجه غنا
خود حقیقتده قلب غناسیدر بوخسه متاع قلیل ایله کندویی غنی زعم ایلینه رغبت قیلمق دکل سنبل ولاله وریحان کبی
حلال وطیب اولان طعاملری دخی هم نیچه ناز ونیچه نفرتله ییمشم وانلردن دخی پرهیز وتقوی ایلمشم بن عالم ارواحده
اول صاحب دولت ایدمکه فرشته لرك نفسندن بیله ملول اولوردم بوقدر خلقك قیل وقالنی وزحمت وملالنی اول محبوب
حقیقینك رضای شریفندن اوتری چکرم دیرلر نته کم بو مرتبه ده اولان عاشقلردن بری بو بیت شریفی کندی حالنی
بیان ایتمکله خوب سویلر (بیت) من که ملول کشتمی از نفس فرشتکان * قیل ومقال عالمی میکشم ازبرای او (م ی)
کفت آری لاف می زن لاف لاف * در غریبی پس توان کفتن کزاف * کفت نافم خود کواهی می دهد * منتی برعود
وعنبر می نهد * لیك آنرا که شنود صاحب مشام * برخر سرکین پرست آن شد حرام * اول خر آهودن چونکم بو سوزی
اشتدی اکا ایتدی بلی لاف ایتمکله لاف اور لاف زیرا غریبلکده چوق لاف وکزاف سویلمك ممکندر آهو ایتدی بنم
نافم خود بنم قولمه شهادت ویرر بنم نافم عود وعنبر اوزره برعظیم منت قور ولیکن انی کیم اشیدر صاحب مشام
اشیدر سرکین پرست اولان خر اوزره اول بنم نافم ومسك صافم حرام اولدی نافه دن مراد بونده معرفت الهی
وعلم لدنی اولور وسرکیندن مراد دنیا ومتاع دنیوی اولور تقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه چونکم
اهل دنیادن خرسیرت اولان کسه لر اهل دل وعارف کامل طرفندن بوکونه دعوایه مناسب سوزی اکا طعن
طریقیله دیرلی لاف اورولاف ایتمکله لاف اورز برادیار غربتده اوکنمك ولاف وکزاف ایلیوب کندویی بکنمك زیاده
ممکن وقابلدر پس صاحبدل وعارف کامل بویله دین غافل وجاهله دیر بنم معرفتم نافه سی وعلم رایحه سی بنم حسن حالمه
وصدق مقالمه کواهلق ویرر وعود وعنبر اوزره عظیم منتلر قور ولیکن بنم اول نافهٔ معرفتم ورایحهٔ حکمتم مقالی کیم
اشیدر مشام جانی پاك اولان صاحب سعادت واهل عنایت اشیدر دنیا پرست ومتاع دنیا ایله مست اولان
خرلره اول کلامی استماع ایلمك حرامدر اکرچه اول خرلر بوکونه کلام حکمت انجامی کوش ظاهرله استماع ایلسه لر
یا آنی دعوایه حمل ایدرلر ویاخود لاف وکزاف اورمغه حمل ایدرلر (مثنوی) خرکمیز خر بوید بر طریق * مشك چون
عرضه کنم با این فریق * خر بنه خرلك طریقی اوزره اولان کمیزوچمیزنی قوقولر پس بو فریقه بن نیجه مشك عرض ایلیم
یعنی دنیا پرست اولان خرسیرته اکر هزار علوم ومعارف نافه لرینی عرض ایلسم اندن اعراض ایلیوب کندی کبی

خرلك طريق دنيا اوزره بولنان كبز خر مشابه سنده اولان مال ومتاع دنيويه سنى قوقولر ونجاست خر منزله سنده اولان
زينت ودولتلرينه ميل ورغبت ايلر چونكم قضيه بويله در بن بو كونه فريق ضلالت رفيقه مسلك معرفتى وعنبر حكمتى
نه وجهله عرضه ايليم (مثنوى) بهر اين كفت آن نبىء مستجيب * رمز الاسلام فى الدنيا غريب * اول نبى مستجيب
بو معنادن اوترى اسلام دنياده غريبدر رمزنى ديدى يعنى اهل اسلام اولان اصحاب دلدن اهل دنيا واصحاب نفس
وهوا نفرت واعراض ايليوب اول اهل دل بونلر ميانسنده غريب قالديغندن اوترى اول امر حقه استجابت ايديجى
نبى عليه السلام حضرتلرى بيوردى ان الاسلام بدا غريبا وسيعود غريبا فطوبى للغربا نته كم سرخ
شريفده اشارت ايلديلر وشرحى كجدى * مثنوى * زانكه خويشانش هم ازوى مى رمند * كرچه با ذاتش ملايك
همدمند * زيرا كه او اهل اسلامك خويشاوندى هم اندن اوركرلر اكرچه انك ذاتيله ملايك همدملردر يعنى
پيغمبر صلى الله عليه وسلم اهل اسلام دنياده غريب بيوردى زيرا كه اول اهل اسلامك اقربا وتعلقاتى هم اندن اعراض
ونفرت ايدرلر اكرچه آنك ذات شريفه سنه ملائكه همدملر ومصاحبلردر علو قدرى من حيث المعنى افلاكدن عالى
واليكن بين الناس قدر واعتباردن عارى وخاليدر * مثنوى * صورتش را جنس مى بينند انام * ليك ازوى مى نيابدان
مشام * همچو شيرى درميان نقش كاو * دورمى بينش ولى اورا مكاو * اكرچه خلق آنك صورت وظاهرنى
كنديلرينه جنس وشبيه كورورلر ليكن اندن اول مشام ورايحه يى ابراقدن كورورواليكن بولمز اول اهل اسلام فى المثل كاو
نقشنك اورتاسنده برشير كبيدر انى ابراقدن كورروليكن انى قازمه صورتش ده كه ضمير الاسلام فى الدنيا غريب
مصرعنده اولان اسلامه راجع اولور على تقدير المضاف موصوله راجع اولمق مناسبتدن دوردر واهل اسلامدن مراد
اسلام حقيقى صاحبلرى اولان اوليا واصفيا وعرفادر پس اسلام حقيقى صاحبى اولان ولى صفتك صورتنى كنديلره
خلق انام جنس كوررلر وما انتم الا بشر مثلنا ديرلر واليكن اول مشام روحانى ونفحهٔ ربانيه يى اول صاحبدولتده كورمزلر
وآنك معدن روايح الهيه اولان نافهٔ قلبنه نظر ايركورمزلر اول صاحب اسلام حقيقى اولان اهل دل فى المثل كاو نقشنك
ميانده برشير دلير كبيدر كه صورت بشريه ده نقش كاو كبى وآنك روح شريفى برشير دلير كبيدر وبدن نقشنى كنديه وقايه
وپرده ايدوب ناس ما بينده تستر واختفا ايلمشدر پس اى اهل صورت سن انى ابراقدن كور آنك باطننى قازمه ودرونندن
بحث ايلمه زيرا كه آنك صورتى انسان وباطنى مظهر رحمان ويزداندر حق تبارك وتعالى اول صاحبدله ديمشدر كه
عبدى اخرج بصفاتى اى خلقى فمن رآك رآنى ومن اهانك اهاننى ومن احبك احبنى ومن اطاعك اطاعنى (مثنوى)
ور بكاوى ترك كاوتن بكو * كه بدرد كاو ران شيرخو * طبع كاوى ازسرت بيرون كند * خوى حيوانى زحيوان
بركند * كاوباشى شيركردى نزداو * كر توبا كاوى خوشى شيرى مجو) واكر انى قازرسك تن كاونك تركنى دى زيرا كه كاوتن
اول شيرخو برتار كاولق طبعنى سنك سركدن بيرون ايلر حيوانلق خوينى حيواندن قوپارر كاواوله سن آنك قتنده شير
اولورسن اكرسن كاولقله خوش ايسك شيرلك استمه كاويدن كاف عربيله قازمق معناسنه در بونده بحث ايلمك
معناسى ويريلور وخراش وتراش ايلمك معناسنه دخى استعاره اولنور يعنى اول بشريت نقشنده شير دلير كبى اولان
اهل دلى وعارف كاملى اكر خراشيده قيلسك وآنك درونندن بحث ايليوب اكالم واضطراب ويرسك تن كاونك
تركن ايله زيرا اول شيرخو بلو صاحبدل سنك كاوتنكى برتار پس اول شيرخوتن كارنى نه وجهله برتار بويتلرانى
تفسير ايلركانه بيوررلركه زينهار شيرخوى اولان صاحبدلك وعارف كاملك باطننى خراشيده ايلرسك اول شيرخوى
اولان صاحبدل سنك كاوتنكى برتارا كرسن ديرسنكه نه وجهله برتار جواب بيوررلر كاولق طبعنى سنك باشكدن
طشره ايلر بومعنى سرفتح سينله اولديغى اوزره دراكر كسر سينله اوقنورسه معنى اوشير كاولق طبعنى سنك سر وقلبكدن
اخراج ايلر حيوانلق خوينى سنك حيوان اولان نفسكدن قلع وقمع ايلرو سنك حيوانيتكى هلاك ايلرا كرفرضى كاو
اوله سن آنك حضور شريفنده شيردلير اولورسن وبالجمله سن اكا اساءت قيلسك اول اساءتك مقابله سنده اول
صاحب سعادتدن صورتا قهر معنا لطف واحسان بولورسن ليكن اكرسن كاولقله وحيوانلقله خوش ايسك
شيرلك استمه زيرا حيوانيت صفتلريله خوش اولان وانسيت قيلان كمسه شير طريقت اولان اصحاب دلك مرتبه سنه
واصل اوله مز اكرانى شيران طريقتك مرتبه سنه واصل اولمق استرسه لر آنك كاولغنى وحيوانلغنى شير طريقت اولان
اهل دلك شير روحى يبوب افنا ايلر نته كم عزيز مصرلك واقعه سنده كوردىكى يدى ارق بقره يدى سمين وجسيم بقره لرى
يديلر وافنا ايلديلر نته كم بو معنانى توضيح وتبيين ايلمكدن اوترى اول آيت كريمه نك تفسيرينه شروع ايدوب بيوررلر تفسيرانى
ارى سبع بقرات سمان يأكلهن سبع عجاف) بو سرخ شريف وبو بيان لطيف بو آيت كريمه نك تفسيريدر كه سورهٔ
يوسفده در وقال الملك عزيز مصر يعنى ريان بن الوليد ديدى قومنه كه انى ارى فى المنام تحقيقا بن كوردم منامده سبع

بقرات سمان) يدى دانه سمين اوكوزلر كورورم (يأكلهن سبع عجاف) يعنى انلرى يدى ارق صغرلر يرلرايدى (وسبع
سنبلات خضر) ودخى يدى تازه ويشل سنبله لر كوردم كه انلرك دانه لرى منعقد اولمش (واخر يابسات) وآخر يدى سنبله
يابسه دخى كوردمكه انلر اول سنبلات خضرى هلاك ايدوب ييديلر سمان سمين وسمينه نك جمعيدر وعجاف ارق نسنه يه
ديرلر عجفانك جمعيدر على غير القياس وافعل فعلانك جمعى قياسده فعل كلمك ايدى يعنى عجف وزننده لكن حمل النقيض
على النقيض بونلرك دأبندندر پس سمانه حمل ايلدكلرندن عجاف ديديلر (يا ايها الملاء) پس اعيان علما وحكمايى
دعوت ايدوب ديديكه يا ايها الملاء بن سزدن بو واقعه نك تعبيرين استرم (افتونى فى رؤياى) بنم رويامده نه ديرسز بكا فتوى
ويرك وتعبير ايليك (ان كنتم للرؤيا تعبرون) اكرسز رؤيانى تعبير ايدرسكز من العبور وهو المجاوزة والانتقال من الصور
الخيالية الى المعانى النفسانية التى هى امثالها پس تعبير صور خياليه يى عالم ظاهره نقل ايتمك اولمجق تعبير ايكى
قسمدر برى منامنده مرئى اولان صور خياليه يى عالم نفسانيه يه تعبيردر وبرى دخى بو عالمده اولان صور خياليه يى
تعبيردر زيرا بو عالم حقيقته نسبت عين خيالدر نته كم حضرت شيخ اكبر قدس الله سره بيوررلر * بيت * كل ما فى الكون
وهم اوخيال * اوعكوس فى مرائى اوظلال * وحديث شريفده دخى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيوررلر كه
الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا پس اهل كمال بو دنيايى خواب وخيال وهر كارين واحوال پرملالن سريع الزوال كوررلر
وانى تعبير ايدرلر نته كم حضرت مولانا بو آيتك معناسنى بو عالم ظاهرده كوريلان احوال اوزره تأويل وتعبير بيوروب
ديرلركه بقرات سماندن مرادتن پروران اهل زمان و بقرات عجافدن مراد مقبولان دركاه حق درلر كه وجود
شريفلرين رياضت ومجاهده ايله لاغر ونحيف قيلمشلردر اكرچه صورتا اول كاو سمينلرله يكرنك وهم جنس وهمرنك
درلر ليكن بحسب المعنى هر برى شير خداونهنك بى همتادرلر (آن كاوان لاغر را خدا بصفت شيران كرسنه افريده بود
تا آن هفت كاو فربه را باشتهاى خورند اكرچه ان خيالات صور كاوان در آيينهٔ خواب نمودند تو بمعنى نكر) خداى
تعالى اول لاغر كاولرى كرسنه شيرلر صفتنده خلق ايلمش ايدى تا اول يدى فربه كاوى ذوق واشتها ايله يه لركه اصل
اكرچه اول كاولر صورتنك خيالاتنى اينهٔ خوابده كوستر ديلر اما سن معنايه نظر ايله كه اصل اعتبار معنايه در معنى
نه ايديكنى وبو آيتدن مراد دخى نه اولديغى بيوردقلرى نظم شريفدن معلومك اولور (مى) آن عزيز مصر مى ديدى
بخواب * چونكه چشم غيب را شد فتح باب * اول مصرك عزيزى واقعه ده كوردى چونكم غيب كوريجى كوزه
فتح باب اولدى يعنى چونكم عالم غيبى مشاهده ايديجى اولان باطنى كوزى كشاده اولدى بركيجه واقعه سنده كوردى
* مثنوى * هفت كاو فربه بس پرورى * خوردشان آن هفت كاو لاغرى * در درون شيران بدند آن لاغران * ورنه
كاوانرا نبودندى خوران (زياده بسلى يدى سمز كاوانلرى ييدى اول يدى لاغر كاو اول لاغرلر درونده شيرلر ايديلر
واكر اول لاغر كاولر درون عالمنده شيرلر اولميه لردى سمين كاولرى ييجى اولمزلردى يعنى اول لاغر اولان صغرلر كه يدى
سمز صغرلرى انلر ييديلر من حيث المعنى لاغر اولان بقره لر درون عالمنده فى المثل شيرلر كبى ايديلر واكر من حيث الباطن
انلرده شيرلر خاصيتى اولميدى اول سمين كاولرى ييمكه قادر اوله مزلردى چونكم بو مقدمه معلومك اولديسه بو معنادن
سكا علم كلديسه (مثنوى) پس بشر آمد بصورت مرد كار * ليك دروى شير پنهان مرد خوار * مرد را خوش واخورد
فردش كند) صاف كردد دردش ار دردش كند) پس مرد كار صورتنده بشر كلدى ليكن انده شير مرد خوار پنهاندر انلرك
درونده اولان شير معنوى مردى خوش بر آنى فرد ايلر اول مردك دردى صاف اولور اكر اكادرد ايليه اوالكى ضم
داللـه وثانيسى درد فتح داللـه در وبونده مضاف مقدر اولور اهل دردش كند تقديرنده اولور حاصل معنى بويله ديمك اولور كه
فاذا كان كذلك ذكر اولنان مقدمات معلومك اولديسه اوليا واصفيادن اولان كار الهينك مردلرى بحسب الصورة
اكرچه مرد اولديلر وليكن انلرك وجود شريفلرنده شير معنوى پنهان ومخفيدر كه اول شير معنوى مرد اولنلرك
اوصاف جسمانيه سنى واخلاق حيوانيه سنى اكل وبلع ايديجيدر چونكم انلرك باطننده اولان شير معنوى بر مرده
مسلط اولسه وانى شكار قيلسه اول مردك اوصافنى واخلاقنى خوشلقله ييوب محو وازاله قيلوب انى اوصاف
ذميمه دن واخلاق رديه دن فرد وپاك ايلر بلكه دنيا وآخرت قيدندن بيله جدا ايلر انك وجودنك دردى وكثافتى پاك
اولورا كرانى اهل درد وصاحب شوق ومحبت ايلرسه بو معنى كند ضم كافله اولديغى اوزره در فتح كافله اوقنوب آنك
دردى صاف اولورا كر آنك دردنى قوپارسه وازاله قيلسه ديمك هم جائزدر (مى) زان يكى درد اوز جمله دردها * وارهد
پا برنهد اوبر سها * اول كمسه بر درد ومحنتدن جميع درد وكثافتلردن قورتيلور اياغنى سها اوزره قور يعنى اكر صاحبدل
ومرد كامل اولنلر شول كمسه يى كه اهل درد ايليه لر اول كمسه انلردن كلن بر درد ومحبت جهتندن نيجه كدورات
وكثافتلردن خلاص اولور وپاى روحنى سهايه وضع ايدوب اعلا مرتبه لر بولور ودرجات عاليه يه واصل اولور (مثنوى)

چند کویی همچو زاغ پرنحوس * ای خلیل از بهر چه کشتی خروس * کفت فرمان حکمت فرمان بکو * تا مسبح کردم
آن را مو بمو * پرنحوس زاغ کبی نیچه برسویلرسن ای خلیل خروسی ندن اوتری قتل ایلدك سویله خلیل حضرتلری
دیدی فرمان الهیدن اوتوری حکمت فرمان نه ایدی سویله تا کم انی مو بمو تسبیح ایدیجی اولم یعنی پرنحوست اولان
زاغ کبی نیچه برسویلرسن ونیچون تطویل کلام ایلرسن قصهٔ خلیله کالهم کان برسائل دیدیکه ای خلیل الرحمن
خروسی نیچون قتل ایلدك اول دخی اول سائله دیدیکه امر الهیدن اوتری اول سائل دخی اکا دیدیکه حکمت فرمان
الهی ندر سویله تا کم اول فرماندن اوتری مو بمو حق تعالی حضرتلرینی تسبیح وتقدیس ایدیجی اولم وبی حساب سبحان الله
دیوب تعجبلر قیلم (در بیان انکه کشتن خلیل علیه السلام خروس را اشارت بقمع قهر کدام صفت بود از صفات
مذمومات مهلکات درباطن مرید (مثنوی) شهوتی است او وبس شهوت پرست * زان شراب زهرناك زار مست) اول
خروس شهوته منسوبدر وزیاده شهوت پرستدر اول زار اولان زهرناك شرابدن مستدر یعنی اول خروسك قتلنه سبب
اولدر که اول خروس شهوتی وزیاده شهوت پرستدر اول شهوت حد ذاتنده زار وهرزه در وزهرناك برسم قاتلدر اندن
مست اولمشدر پس انسانك وجودنده اولان بوصفت قبیحه نك دخی کشته اولمسی وازاله قیلنمسی لازم ولابد اولنلردن
اولور (مثنوی) کرنه بهر نسل بودی ای وصی) ادم ازننکش بکردی خود خصی) اکر شهوت ای وصی نسلدن اوتری
اولمیدی ادم اول شهوتك عارندن اوتری کندیسنی خادم ایلردی خصی خصیتینی کسمك یعنی انسانك وجودنده اولان
شهوت نفسانیه تناسل وتوالددن اوتری اولمیدی حضرت آدم علیه السلام انك عیب وقباحتندن عار ایلدیکندن
اوتری تخم نسل اولان شهوتی کندیدن قطع ایلیدی پس وجود آدمیده شهوتك مقبوله اولمسی مجرد تناسل وتوالددن
اوتری اولور والا تناسل وتوالددن اوتری اولمزسه انسانه اندن قبیح صفت اولمز * مثنوی * کفت ابلیس لعین دادار را *
دام زفتی خواهم این اشکار را) زر وسیم وکلهٔ اسپش نمود) که بدین تانی خلایق را ربود) ابلیس لعین حضرت داداره وحاکم
اولان کردکاره دیدی بو شکاردن اوتری برعظیم دام استرم پس حق تعالی ابلیسك مرادنی حاصل ایلمکدن اوتری اکا زر
وسیم واسب سوروسنی کوستردی بویله دیوکه بونك سببیله خلقی قاپغه وانلری صید ایتمکه قادر اولورسن یعنی شیطان
بنی ادمی دام مکرینه صید ایلمکدن اوتری وضلالات حبلنه قید ایلمکدن اوتری حق تعالی حضرتلرندن برنیچه اسباب
ومصاید استدی حق تعالی دخی آنك هر استدیکنی ویردی نته کم انس حضرتلرندن بویله روایت اولنورکه قال ابلیس
لربه یارب جعلت لبنی ادم بیوتا یذکرونك فیها فاین بیتی قال الحمام قال وجعلت لهم قرأنا فما قرأنی قال الشعر قال وجعلت
لهم طعاما فما طعامی قال مالم یذکر اسمی علیه قال وجعلت لهم شرابا فما شرابی قال کل مسکر قال وجعلت لهم مصائد
فما مصائدی قال النساء (مى) کفت شاباش وترش او بخت لنج) شد ترنجیده ترش همچون ترنج) پس ابلیس حق تعالی
حضرتلرینه ظاهرا شاباش وتحسین دیدی واما اغزنی ودوداقلرنی اکشیدوب صارقیدی وصیقلمش ترنج کبی ترش روی
ویوزنی اکشی قیلدی ترنجیده تانك فتحه سیله صیقلمش معناسنه یعنی شیطان حضرت رحماندن بوقدر شیئی کان قلیل
عد ایلدیکندن اوتری اکرچه بحسب الظاهر تحسین وآفرین دیدی ولیکن دوداقلرنی صارقیدی وصیقلمش ترنج کبی
ترش روی اولدی ویوزنی اکشی قیلدی فی المثل شول بربدبخت وتند خوی وسخت بنده کبی که خواجه سندن وافر
طبعنه مناسب عطالر استدکده خواجه سی اکا آنك استدیکنك برمقدارنی ویردکده ظاهرا شاباش وآفرین دیوب
خواجه سنك حضورنده یوزین وکوزین اکشیدر وآوردلرین صارقیدر وعبوس الوجه اولوب طورر کان شو معنایی
اشعار قیلور کده دخی مراده کوره ویرمدك ونم استدیکمی بکا ابرکورمدك دیر شیطان دخی بویله یوزین وکوزین
اکشیدوب صیقلمش ترنج کبی طوردی (مثنوی) پس زر وکوهر زمعدنهای خوش) کردان پس مانده را حق پیش کش
کیر این دام دکررا ای لعین * کفت زین افزون ده ای نعم المعین * پس زر وکوهری خوش ولطیف معدنلردن اول
کیرو قالمشه خدای تعالی بونلری پیش کش ایلدی یعنی خوش معدنلردن خروج ایلین زرلری ویردی وکوهرلری دخی
اول درکاه حقدن سورلمش وکیرو قالمش لعینه حق تعالی پیشکش ویروب دیدیکه ای لعین بو دیکر اولان دامی دخی
طوت وبونکله نیچه کسه لری صید ایت اول لعین بوقدری دخی قلیل عد ایلیوب دیدیکه ای نعم المعین بکا بوندن دخی زیاده
ویرکه بعض کسه لر بونلره صید اولمز وبوشیلرله بنم دام مکرمه قید اولمز * مثنوی * چرب وشیرین وشرابات ثمین * دادش
وصد جامهٔ ابریشمین) پس حق تعالی چرب وشیرین وذی قیمت اولان اشربهٔ لذیذه یی اکا ویردی وچوق ابریشم جامه لر
دخی ویردی یعنی چونکه وهاب مطلقدن اضلال ناس ایچون بعض الات واسباب دخی استدی حق تعالی اطعمهٔ نفیسه
واشربهٔ لذیذه والبسهٔ نعیمه دن نیچه الات واسباب دخی ویردی تا کم بونلرله دخی نیچه کسه لری صید ایلیوب دام ضلالاته
قید ایلیه (مثنوی) کفت یارب بیش ازین خواهم مدد * تا ببندم شان بحبل من مسد * تا که مستانت که نر و پردلند

مردوار آن بندها را بکسلند * تا بدین دام ورسنهای هوا * مرد تو کردد زنامردان جدا * دام دیکر خواهم
ای سلطان تخت * دام مرداندازو حیلت ساز سخت * ابلیس پرتلبیس حق تعالییه دیدی یارب بوندن زیاده مدد
ومعاونت استرم تا بونلری لیفدن اورلمش ایپله باغلیم یعنی اکرچه بو ویردکلرکله دخی بعض ناسی باغلمق قابلدر لیکن
بونلردن اقوی برقید ودام دخی استرمکه اول لیفدن اورلمش محکم رسنلر کبی اولور تا کم انلری اول رسن غلیظله محکم
بند ایلیم تا کم سنك مستلرك ومحبلرك که قوی وپردللردر یعنی بهادر کسه لردر مرد کبی اول ویردیکك بندلری پرتارلر وقطع
ایدرلر زیرا بونلرده برمشرب واردر که سیم وزره مائل اولمزلر واطعمهٔ نفیسه واشربهٔ لذیذه یه الدانمزلر والبسهٔ نعیمه ایله
تلبس وتزین ایلمکه دخی تعلق قیلمزلر سندن بردام استرمکه تا کم بو دامله وهوا رسنلریله سنك مردلك نامردلردن جدا اوله
پس ای تخت وجودك سلطانی ویردکلرندن غیری براقوی دام دیکر ومحکم حیله دخی استرم اویله دامکه مرداندار
وسخت حیلت ساز اوله یعنی مردلری اتیجی ومحکم حیله وخدعه لر دوزیجی برقوی دام اوله که انکله سیم وزره ومتاع
وکوهره مائل اولمیان کسه لری صید ایلمکه قادر اولم دیدی چونکم ابلیس بورجایی ایلدی * مثنوی * خمر وچنك
آورد پیش او نهاد * نیم خنده زد بدان شد نیم شاد * حق تعالی حضرتلری خمری وچنکی وسائر سازلری کتوردی
آنك اوکنه قودی پس ابلیس نیم خنده اوردی انکله نیم شاد اولدی یعنی چونکم خمر وچنکله وسرود واهنکك کندی یه
ویرلدیکنی کوردیکك برمقدار کولدی وبرمقدار شاد ومسرور اولدی بلدیکه بونلرله بعض کسه لری صید ایلیوب دام
مکره دوشوروب حبل ضلالاته انلری قید ایلمك قابلدر ولکن دخی کاینبغی شاد اولمدی وکشاده روی اولوب خنده لر
قیلمدی * مثنوی * سوی اضلال ازل پیغام کرد * که برار از قعر بحر فتنه کرد * ابلیس پرتلبیس ازل اضلالنك جانبنه
پیغام ایلدی وبوکونه کلام سویلدیکه ای اضلال ازلی فتنه بحرینك قعرندن غباری یوقاری کتور بو بیت برمقدمه یه
محتاجدر که اول مقدمه بودر الله تبارك وتعالی ازلده اوصاف قدیمه ومتقابله ایله موصوف ایدی مثلا جمال ولطف
وقهر وهادی ومضل صفتلری کبی صفاتله وبو اسم مضل اکرچه الله تبارك وتعالینك طقسان طقوز عدد اولان اسماء
حسناسندن دکلدر لیکن حق تعالینك قرآنده کندی ذاتنه اسناد ایلدیکی وذاتنی انکله وصف قیلدیغی صفتلردندر
کما قال الله تعالی یضل من یشاء ویهدی من یشاء الی صراط مستقیم حضرت قرآنك چوق موضعنده بوصفی کندی ذات
بیچونه اسناد ایلمشلردر اکرچه معتزله وقدریه اضلال حقه راضی اولمیوب بوکونه آیتلری تأویل قیلمشلردر واحادیث
شریفه ده دخی هادی ومضل حقیقتده حضرت حق اولدیغنه چوق حدیث واقع اولمشدر بوجمله دن بری بو حدیث
شریفدر قال صلی الله علیه وسلم بعثت داعیا ومبلغا ولیس لی من الهدی شیء وخلق ابلیس مزینا ولیس الیه
من الضلال شیء رواه ابن عمر حاصل کلام هادی ومضل عند اهل التحقیق حقیقتده حضرت حقدر وانبیاء عظام
واولیاء کرام هدایت مظهرلریدر وهدایتك سببلریدر وشیطان لعین واقوام بی دین ضلالات مظهرلری وضلالتك
سببلریدر واول کسه لر که ازل ازلده مظهر هدایت اولدیلر انلر بودنیایه کلدککده انبیا واولیا ایله اویدیلر واول کسه لر که
ازل ازلده مظهر ضلالت اولدیلر بودنیایه کلدکده ابلیسه اویدیلر وانك مکر وتزویرنی قبول قیلدیلر چن ابلیس
بر کسه یی بعض ابلیسیتنه اضلال ایلمکه قادر اولمسه ازلی اولان اضلال جانبنه باطندن توجه ایلر ولسان حالله
حق تعالینك اسم مضلنه بویله دیو سویلرکه ای بنم ربم فتنه دریاسنك قعرندن توزلر قوپاروبکا دخی خارق عاده ایده جك
قوتلر وقدرتلر ویرتا کم مظهر هدایت اولان پیغمبرلره کبی ویردك واو جمله دن حضرت موسی علیه السلامه درکه
انی قعر دریادن توز قوپارمغه قادر ایلدك (مثنوی) نی یکی از بندکانت موسی است * پرده ها در بحر او از کرد بست *
آب از هر سو عنان را وا کشید * از تك دریا غباری برجهید * الهی سنك مظهر هدایت اولان بنده لرکدن بریسی
حضرت موسی علیه السلام دکلمیدر او موسی بحر قلزمده غباردن پرده لر باغلدی ودریانك دبندن توزلر قوپاردی
حق بنی اسرائیلدن اون ایکی سبط قوری یوللردن دریایی کچوب کتدیلر واول حضرت موسی علیه السلام قومیله کذر
ایلدکده آب هر جانبدن عنانی چکدی دریانك دبندن برآخر غبار صحرادی واو حضرت بو مرتبه قوتلر اظهار ایلدی
وتوزلر قوپاردی چونکم مظهر هدایت اولان بنده که بوقدر قوتلر وقدرتلر ویردك تا کم انی کوروب نیچه کسه لر اکا تابع
اولدی واقتدا قیلدی مظهر ضلالت اولان بنده که دخی ضلالت جهتنده شول قوت وقدرتلری ویرکه فتنه دریاسنك
دبندن توزلر قوپاره تا ازلده بکا اهل اولان کسه لر بودنیاده بکا تابع اوله لر واقتدا قیله لر دیدی ولسان استعداد له
کندینك حاکمی وربی اولان اسم مضلدن بو معنالری طلب ایلدی اکر سؤال اولنورسه که ابلیسدن حضرت موسی
علیه السلامك وجوده کلمسی نیچه مدت مؤخردر جواب اولدر که ابلیس بو سوزی حضرت موسی علیه
السلامك اول معجزه سنی کوردکدنصکره دیمش اوله ویاخود حضرت موسی علیه السلامك ظهورندن

اول حق تعالی حضرتنی اکا لوح محفوظدن بو معنالری کشف ایتمش اوله * مثنوی * چونکه خوبیٔ زنان
با او نمود * که ز عقل و صبر مردان می فزود * پس زد انکشتك برقص اندر فتاد * که بده زوتر رسیدم در مراد * چونکم الله
تبارك و تعالی زنلرك خوبلغنی اول ابلیسه کوستردیکه اول حسن و لطافت مردلرك عقل و صبرلرندن زیاده ایدی پس
ابلیس انکشتك اوردی و رقصه دوشدی و حق تعالی یه دیدیکه یاربی بکا بونلری تیزلك ویر زیرا مرادمه یتشدم بعض
نسخه‌ده رای مهمله ایله فرود واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره صبر مردانه مضاف اولمز و معنی که عقل و صبردن مردلر
اشغا ایندی دیمك اولور یعنی چونکم ابلیس حضرت خدادن اشد و اقوی اولان مصائد و حبالی طلب ایلدی و حق
تعالی حضرتلری دخی نسوانك خوبلغنی و جمالنی اکا کوستردی شول مرتبه‌ده که اول حسن و جمال مردلرك عقل
و صبرندن زیاده و غالب و مردلرك عقل و صبری اندن ناقص و مغلوب ایدی چونکم حق تعالی حضرتلرینك کندیسنه
بو مصائد و حبالی ویردیکنی کوردکده پس پرمقلرین پرمقلرینه و غایت سرورندن الن الینه اوردی و رقص ایلمکه
دوشدی نته کم برکسه بغایت شاد و مسرور اولسه الن الینه اورر و قالقوب رقص و حرکت قیلور حق تعالی یه دیدیکه
یاربی بکا بو مطلوبمی تیزلك ویر بونلر حبائل شیطاندر بونلردن اتقا ایتمك مؤمنه لازم و لابد اولنلردندر نته کم
پیغمبر علیه السلام بیوردی اتقوا الدنیا واتقوا النساء فان ابلیس طلاع رصاد و ماشیٔ من فخوخه باوثق لصیده
فی الانقیاد من النساء رواه الدیلمی عن معاذ و بر حدیث آخرده دخی انهن حبائل الشیطان دیدی و بر آخر حدیثده
دخی بیورمشلردر ان اخوف ما اخاف علیکم بعدی فتنة النساء فاتقوا النساء و بر حدیثده دخی بیورمشلردر ما ترکت
بعدی فتنة اضر علی الرجال من النساء * مثنوی * چون بدیدان چشمهای پرخمار * که کند عقل و خرد را بی قرار
وان صفای عارض آن دلبران * که بسوزد چون سپند این دلبران) روو خال و ابرو و لب چون عقیق * کوییا حق تافت
از پردهٔ رقیق * دید او ان غنج و برجست سبك * چون تجلیٔ حق از پردهٔ تنك * چونکم ابلیس اول پرخمار اولان
چشملری کوردی که اول پرخمار اولان چشملره ناظر اولنلرك عقل و خردنی بیقرار ایلر یعنی حق تبارك و تعالی چونکم
محبوب و محبوبه‌لری خلق ایدوب انلره مستانه کوزلر و ماهوش یوزلر و شیرین سوزلر ویردی شیطان دخی چونکم
انلردن اول پرخمار اولان چشملرکه عاقللرك عقلنی بیقرار و تار و مار ایلر و اول دلبرلرك عارضنك صفاسنی کوردیکه بو دل
آتنك اوزرنده سپند کبی یانر یعنی اوزرلك آتش اوزره نیجه یانرسه بو کوکللر اول دلبرلرك آتش رخساری اوزره اویله یانردی
چونکم انلرك لطافت خدنی و رشاقت قدنی ابلیس کوردی کمال سرورندن شادیلکلر قیلدی و حظندن مست
و مدهوش اولدی روی و خال و ابرو و عقیق کبی لب کوییا حق تعالی رقیق و لطیف پرده‌دن لامع و درخشان اولدی
یعنی آفتاب درخشان کبی روی و نقطهٔ مشکین کبی خال و هلال کبی ابرو و قرمزی عقیق کبی لبلر کوردی دیدیکه
حق تبارك و تعالی رقیق و لطیف پرده‌دن تجلی قیلدی و رونما اولدی الحق مرآت وجود محبوباندن نمایان اولان
حسن و ملاحت جمال مطلقك و جمیل اولان حضرت حقك حسن و لطافتنك پرتو و اثریدرو دلربا حقیقتده اولدر
بو صور مجازیه آلت ملاحظه در هر ملیح و ملیحه‌نك حسنی آنك حسن باکمالندن استعاره اولنمشدر عارف کاملك نظری
اول جمال مطلقه‌در و جاهل اولان شهوت پرستك نظری انجق صورت حسنه‌یه در و اندن
نفسنك مشتها و مقتضاسنی طلب ایلجیدر و انی حضرت حقدن غیری ظن ایدوب کستاخلق و بی ادبلك
ایلجیدر * بیت * و ما ذاك الا ان بدت بمظاهر * فظنوا سواها و هی فیهم تجلت * و تظهر للعشاق فی کل مظهر *
من اللبس فی اشکال حسن بدیعة * اول ابلیس اول غنج و دلالی کوردی او ابلیس خفتله صچرادی حق تعالی
حضرتلرینك بوفقه پرده‌دن تجلیسی کبی کوردی یعنی چونکم ابلیس پر تلبیس دلبرلرده اولان اول غنج و دلالی و حسن
و جمالی و شیرین مقالی حق تعالینك لطیف و رقیق پرده‌دن تجلی ایلدیکی کبی کوردی کمال سرورندن خفت
و سرعتله یرندن صچرادی و بو مجازی صورتلرله خلقی فریفته ایلیوب حقیقتده غافل ایلمك قابلدر دیدی و بونلرله
صورت پرست اولنلری اضلال ایلمکه شروع ایلدی (تفسیر خلقنا الانسان فی احسن تقویم ثم رددناه اسفل سافلین)
بو سرخ شریف بو آیت کریمه‌نك تفسیریدرکه اولی بودر (والتین والزیتون) انجیر و زیتون حقیچون بو ایکی میوه‌یه تخصیص
قسم اول جهتدندرکه انجیر سریع الهضم بر غدای لطیف و بلا فضله بر دوای شریفدرکه کثیر النفع و ملین الطبع و محلل
البلغم و مطهر الکلیتین و قاطع البواسیر و مزیل رمل المثانة و نافع النقرس و فاتح سدة الطحال والکبددر و زیتون دخی
بر فاکههٔ طیبه و بر ادام لطیفه‌درکه آنك دخی اکردهنده و کرمیوه‌سنده نیچه منافع کثیره واردر و بعضلر مضاف تقدیر
ایدوب و رب التین و رب الزیتون دیمشلردر (وطور سینین) دخی موسانك مناجات ایلدیکی طور سینا حقیچون سینین و سینا
اول موضعك اسمیدر (وهذا البلد الامین) و شو امین اولان شهر مکه حقیچون و بعضیلر تأویل ایدوب تیندن مراد

علوم دین و زیتوندن مراد معرفت یقیندرکه سبب تنویر قلوب عارفیندر و طور سینادن مراد روح معلای محمد المصطفی
علیه السلامدرکه تجلیٔ حقه مظهر و مجلادر و بلد امیندن مراد قلب پر تمکینلریدرکه آفات تعلقات کونیه‌دن
مصون و حصیندر دیمشلردر (خلقنا الانسان فی احسن تقویم) جواب قسمدر تحقیقا بز خلق ایلدك انسانی احسن
تعدیلده صورتا و معنا انتصاب قامتله و احسن شکل و هیئتله مشرف قیلدی و معناده متصف قیلدی حیاتله و علوم
و ارادت و سمع و بصر و تکلمله و غیر ذلك من الصفات الالهیة التی هی انموذجات من الصفات الربانیة وقد عبر بعض العلماء
عن ذلك بقوله خلق الله آدم علی صورته (ثم رددناه) اندنصکره اول انسانی بز رد ایلدك (اسفل سافلین) مرتبهٔ دنیانك
دنی مرتبه‌سنه که ارذل عمردر بعد الشباب دیمشلر و یا خود عالم علیینده احسن تقویم ایله متصف ایکن اسفل سافلینه که
عالم طبیعتدر رانده اولمسی اوله و یا خود اهل ناردن اولمسی اوله (الا الذین امنوا و عملوا الصالحات) الا انلر اسفل سافلینه
رد اولنمزلر که ایمان کتوردیلر و عمل صالح ایشلدیلر (فلهم) انلر ایچون واردر (اجر غیر ممنون) اجر بلا انقطاع طاعتلرینه
مقابل و بلیاته صبر ایتملرینه جزادن اوتری و تفسیر (ومن نعمره ننکسه فی الخلق) بو آیت کریمه‌نك تفسیر و تحقیقی ایکنجی
جلدك اوایلنه قریب تتمهٔ قصهٔ مفلس سرخنده رو نعمره ننکسه بخوان بیتنك شرحنده مرور ایلدی فلیطلب فیه (مری
آدم حسن و ملك ساجد شده (همچو آدم باز معزول آمده) کفت اوه بعد هستی نیستی * کفت جرمت این که افزون زیستی
حسنك آدمی و ملك اکا ساجد اولمش آدم علیه السلام کبی کیرو معزول کلمش آدمی چونکم کندینك معزول اولمسنی
کوردی اه وواه وار لقدنصکره بو قلق دیدی حق تعالی لسان معنوی ایله حسن آدمنه دیرسنك جرمك بودرکه بو دنیاده
زیاده دیرلدك مصرع اولده حسن مشبه و آدم مشبه به‌در آدمك حسنه اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر
و حضرت مولانا قدس سره حسنی آدم حضرتلرینه تشبیه بیورمشلردر شو وجهله که آدم علیه السلام ابتدای حالده
لطافت جنانیه ایله و پرتو رحمانیه و انوار ربانیه ایله لطیف و شریف اولوب مسجود ملائکه اولمش ایدی بعده اول شرف
و لطافتدن معزول و عاری اولوب و ملکلر اندن نفرت قیلوب اسفل سافلین اولان عالم طبیعته هبوط و نزول قیلوب وانده
نیچه مدت قالمش و اعمال صالحه‌یه مشغول اولمغله ینه مرتبهٔ عالیه‌یه واصل اولمشدی کذلك حسن دخی ابتدای حالده
خط و خال و جمال با کمال ایله نیجه ملکیت و روحانیت مرتبه‌سنده اولان کسه‌لرك مسجودی اولور بعده نیجه مدت مدیده
معمر اولدقدنصکره منصب حسندن معزول اولور و لطافت جنانیه و پرتو رحمانیه‌دن زائل اولوب اسفل السافلین
اولان مرتبهٔ شیخوخته و منزلهٔ نقصان هیئته رد اولنور (الا الذین امنوا و عملوا الصالحات) آیت کریمه‌سنك فحواسنجه
اکر اعمال صالحه‌یه مشغول اولورسه اجر غیر ممنون بولور و احسن تقویم اولان صفت روحانیه‌سنه واصل اولور
و بو مصرع آدم حسن موجود شده و ملك اورا ساجد شده تقدیرنده اولور و قرینهٔ کلام و مقتضای مقام بو معنایه
دلالت قیلور و بعض نسخه‌ده بو مصرع صد چو آدم را ملك ساجد شده واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی یوز آدم کبی‌یه
ملك ساجد اولمش یعنی ابتدای حالده آدم کبی لطیف و شریف اولان نیجه یوز کسه‌لره ملك سجده قیلمشدر
دیمك اولور و حسن صاحبنه ملکك سجده قیلمسی شو اعتبارله میسر اولورکه هر انسانك وجودنه نیجه یوز ملائکه
خدمت ایدیجیدر چونکم مخدوم ملائکه بر حسنه تعظیم قیله و خادم اوله آنك خدمتنده اولان ملکلر دخی ایله اول
حسن صاحبنه سجده قیلق و خادم اولمق مقرر اولور و محصول بیتین شریفین بویله دیمك اولورکه فی المثل آدمه مشابه
اولان حسن موجود اولمش و نیجه ملك اکا ساجد و خادم اولمش کیرو آدم علیه السلام مرتبهٔ جنانیه‌دن معزول
کلدیکی کبی اول حسن صاحبی دخی منصب حسندن معزول کلمش چونکم اول حسن صاحبی کندینك معزول
اولدیغنی کوره و لطافت و ملاحتنك زائل و فانی اولدیغنه نظر ایر کوره لسان حالله وار لقدنصکره بو قلغه دوشدیکنه
تأوه و تأسف ایدوب ای واه وار لقدنصکره بو قلق بکا ندر دیر حق تبارك و تعالی لسان معنوی ایله اکا دیرسنك جرمك
بو خصوصده بودرکه بو دنیاده چوق معمر اولدك و بزم عادت شریفه‌مز بونك اوزرینه‌درکه برکسه‌یی معمر ایلسك
و اول کسه بو دنیاده چوق عمر سورسه انی خلقتده مرتبهٔ اعتدالدن اسفل السافلینه تنکیس ایلرز و ارذل عمره رد قیلرز
پس شبابت عالمنده اولان لطافت و قدرت و قوت و بهجت و نضارت اندن منسلخ اولوب خلل حسن و ملاحتدن
خالی اولدقدنصکره احسن تقویم مرتبه‌سندن اسفل سافلین اولان مرتبهٔ شیخوخته رد اولنور اکر اعمال صالحه
ایشلدیسه بو مرتبه‌ده قالمیوب آنك روحی حقیقی اولان حسن و جمالی بولور و اجر غیر ممنونه واصل اولور (مثنوی)
جبرئیلش می کشاند مو کشان * که برو زین خلد و از جوق خوشان * کفت بعد از عز این اذلال چیست * کفت
آن داد ست و اینت داوریست جبرائیل علیه السلام انی مو کشان چکر بویله دیوکه بو خلددن و خوشلر کروهندن کیت
آدم صاحب حسن حضرت جبرائیله دیدی عزتدنصکره بو اذلال و تحقیر ندر حضرت جبرائیل اکا دیدی اول حسن

سكادادوعطادروبوزوال حسن سكاعدل وحكمتدريعنى حضرت آدم عليه السلامى روح القدس حضرتلرى جنت
اعلادن موكشان چكوب عالم اسفله كتوردى بويله دوكه يا آدم بوخلددن كيت وبوحوريلروجنت محبوبلرينك جوقنى
ترك ايت وعالم اسفله نزول ايت حضرت آدم عليه السلام روح القدس حضرتلرينه اول حينده ديديكه اى روح الامين
عزتدنصكره بوذلت وحقارتندر حضرت روح القدس اكاديديكه اول حسن واطافت سكاعطاى الهى ايدى
وبوذلت وحقارت سكاعين حكمت وعدالتدربونده ادمدن مراد حسن اولوركه هرآدمى زاده احسن تقويم اوزره خلق
اولمشدر وجبرائيلدن مراد روح اولورچن روح انسانى آدم حسنى جنته مشابه اولان مرتبهٔ لطافت وملاحتدن
اخراج ايليوب خوشلرجاعق اولان اعضا وجوارحندن بيرون قيلسه اول حينده حسن آدمى روحه ديراى روح
بوقدرعزت واطافتدنصكره بواذلال وحقارت نه ايچوندرروح دخى لسان روحانيتله اكاديراول حسن ولطافت
عطاى الهى ايدى وبوذلت وحقارت سكاعين حكمت وعدالتدرسنى بواسفل السافلينه رد ايلمكدن مراد عجز
وقصوركى بيلمك وعبادت حقه مشغول قيلمقدرچونكم عبادت قيلهسن واعمال صالحه يه مشغول اولهسن صورت
ظاهره كدن خلل حسن وجمالك زائل اولديغنه غم يمه دير (مثنوى) جبرئيلا سجده مى كردى بجان * چون كنون
مى رانيم توازجنان) حله مى پردزمن در امتحان * همچو برگ از نخل در فصل خزان * اى جبرائيل سن اول بكاجانله
سجده ايلردك شمدى سن بنى جنتلردن نيچون سوررسن امتحانده بندن حله اوجرفصل خزانده نخلدن بركاراوچديغى
كبى حضرت جبريل يعنى حضرت آدمى جنتدن اخراج ايدوب حله لرآنك وجودندن نزع اولنوب عارى قالدقده
حضرت جبرائيله بويله ديدى كذلك حسن آدمى دخى روحنه بويله ديركه اى روح سن بكاجانله سجده ايلردك وتابع اولوب
خدمتلرقيلردك شمدى بنى سن جنتلركبى اولان حسن ولطافت وجمال وملاحت وقوت وقدرت مرتبه لرندن
نيچون سوررسن وبنى بوجنان عاجله دن نيچون اخراج ايلرسن ديربوامتحان وقتنده بنم هيئت وصورتمدن حسن
وملاحت حله لرى پران اولوروبنم شكل وصورتم حسن وملاحت لباسندن عريان قالور مثلا فصل خزانده خرما
اغاجى اوراقندن عارى وخالى قالوربندخى حسن وجمال اوراقندن خالى وعارى قالدم دير (مثنوى) ان رخى كه تاب او
بدماه وار * شد به پيرى همچو پشت سوسمار * وان سروآن فرق كش شعشع شده * وقت پيرى ناخوش واصلع شده
اول بررخكه آنك ضياسى ماه كبى اولدى پيرلك سببيله يا خود پيرلك حالنده آنك رخى سوسمار پشتى كبى اولدى واول
مشعشع اولمش سرولطيف اولمش فرق پيرلك وقتنده ناخوش اولمش واصلع اولمش اصلع كل اولمق ودپه سى بى موى
اولمغه ديرلركش كاف فارسينك فتحيله خوب ولطيف معناسنه يعنى اول بريوزكه شبابت وتازه لك وقتنده آنك
پرتوولمعه سى ماه كبى ضيا ويريجى وقلبلرى روشن قيليجى ايدى پيرلك حالنده كاردريسنك صرتى كبى بورشمش وزشت
اولمش اولورواول خوب ولطيف شعشعه اورمش وشعله صالمش باش ودپه پيرلك وقتنده جعد مشكبارى وكاكل
سنبلزارى زائل وفانى اولوب كل اولمش وناخوش قالمش (مثنوى) وان قد صف درنازان چون سنان) كشته در پيرى دوتا
همچون كمان * رنگ لاله كشته رنگ زعفران * زورشيرش كشته چون زهرهٔ زنان * واول نازايديجى وسنان كبى صف
يرتيجى قد پيرلكده ياى كبى ايكى قات اولمش يعنى رمح كبى قدكشيده وصفلر يرتيجى ونازايديجى اول قد موزون عاقبت
الامر پيرلك وقتنده كمان كبى دوتا اولمش آنك لاله رخنك رنكى زعفران كبى اولمش آنك شيركبى زورى زنلرك زهره سى
كبى اولمش يعنى لاله كبى لطيف واحمر اولان رخسارى بوزيلوب زعفران كبى اصفر اولمش وشيركبى اولان قوتنه خلل
كلوب آنك اردى وبورك عورتلر اودى وبورك كبى قورقق اولمش (م ى) آنكه مردى دربغل كرده بفن * مى بكيرندش
بغل وقت شدن * اول كمسنه كه برمردى كورشده فن قوتله قولتغنده ايلردى پيرلك عالمنده كتمك وقتى آنك قولتغنى
طوترلرتاكه كمال ضعفندن دوشميه * مثنوى * اين خوداثار غم وپژمردكيست * هريكى زينها رسول مردكيست
بوحالت خودپيرلك زماننده ظاهر اولورغم وپژمرده لكك اثاريدربونلردن هربرحالت مرده لكك رسوليدر يعنى بونلردن
هربرى مرده وموتدن خبركتوريجيدر (تفسير اسفل سافلين الا الذين امنوا وعملوا الصالحات فلهم اجر غير ممنون)
بوسرخ شريف بوآيت كريمه نك تفسيريدركه حق تبارك وتعالى تحقيقا بزانسانى احسن تقويمده خلق
ايلدكدنصكره اسفل السافلينه رد ايلدك الا شول كمسنه لرى دكل كه انلرايمان كتورديلر وصالحات اشلديلر پس انلر
ايچون غير مقطوع اجروارددبدى وعمل صالح اشلين بنده لرنى اسفل السافلينه رد اولنمقدن استثنا ايلدى اكرچه
بونلر صورت جهتندن شيخوخته رد اولنورلرسه ده سيرت جهتندن رد واحسن التقويم اولان صورت باطنيه لرى مسخ
اولمزبلكه صورت ظاهره لرينه ضعف ونحافت كلديكجه صورت باطنه لرينك حسن ولطافتى زياده اولورنته كم
بيوردقلرى ابيات شريفه وكلمات لطيفه دن دخى بومعنالر روشن اولوروظهوره كلور (مثنوى) ليك كرباشد طبيبش

نورحق (نيست ازپيرى وتب نقصان ودق) سستىء اوهست چون سستىء مست) كاندران سستيش رشك رستمست
ليك انسانك طبيبى اكرحقك نورى اوله پيرلك وتبدن نقصان ودق يوقدردق بونده دالك كسريله اوقمق محله انسبدر
نهايت مافى الباب حق قافيه ايچون كسرحاليله اوقنوردق كسردالله اينجه ورق معناسنه درو ستمه انواعندن برنوع
ستمه يه دخى ديرلركه اطبا اكاحماى دق تعبيرايدرلرانسانى نحيف ولاغرايلديكيچون آنك سستلكى مستك سستلكى
كبيدركه اول سستلكى ايچره اول پيررشك رستمدريعنى اكرچه انسان اسفل السافلين اولان مرتبهٔ شيخوخته رد
اولنورليكن اكرانك طبيبى نورالهى اولورسه پيرلكدن وستمه دن اكانقصان ونحافت اولمزوروى قلبى صولمزوروحنه
وعقلنه ضعف كلمزاول پيرلك سستلكى فى المثل مست اولان كمسه نك سستلكى كبيدركه اول سستلك ايچنده اول
پيرنيچه رستملرك رشكى ونيچه اقويا واشدا اولان پهلوانلرك مغبوط ومحسوديدر (مثنوى) كربميرد استخوانش غرق ذوق
ذره ذرش درشعاع نورشوق * وآنكه آنش نيست باغ بى ثمر * كه خزانش ميكند زيروزبر * صاحب نوراولان پيراكر
اولورسه آنك استخوانى ذوقه غرق اولورآنك وجودى ذره ذره شوق نورينك شعاعنده دراول كمسه كه آنك نورى يوقدر
باغ كبى بى ثمردركه خزانى زيروزبرايلر يعنى اكراول مظهرنورالهى اولان پيره موت كلوب اولورسه آنك كمكارى غرق
ذوق اولورآنك وجودى ذره ذره شوق الهى نورنك شعاعنده اولورمصرع اولده ودخى بومصرعده شوق لفظلرى تقدير
اولنوروا ول كمسنه نك كه اول نورالهيدن بهره سى يوقدراول كمسه فى المثل ميوه سز باغدركه خزان زمانى كبى اولان
پيرلك آنى زيروزبرايلرووجودنى ويران وخراب قيلرچونكم آنك باغ وجودى خراب اوله فواكه واثمار معنويه دن بهره
طوتمزكه اول اثمارروحانى ايله منتفع اوله (مثنوى) كل نماند خارها ماند سياه * زردوبى مغز آمداوچون تل كاه *
تاچه ذلت كردان باغ اى خدا * كه ازوا ين حلها كردد جدا * خزان وقتنده كل قالمزسياه خارلر قالوراول كمسه صمان
دپه سى كبى صررووبى مغزكلمش اولورعجب اول باغ نه خطا وذات ايلدى اى خدا كه اندن بوحله لر جدا اولورتل دپه
وبيغن معناسنه درعربيده رجمى بلال وزنى اوزره تلال كلوروخلاصهٔ كلام بويله ديمك اولوركه چونكم پيرلك وقتى كله
بعض كمسه نك باغ وجودنك كل كبى اولان جمال باكمالى ظاهرا وباطنا قالمزومحضا خاركبى جسمى قالورصمان
كبى بى مغزوبى معنا رنكى زرد اولمش ودرونى دردله اولمش كوراى خداى متعال عجبا انسانك باغ وجودى تانه
ذلت وخطا ايلديكه آنك باغ وجودندن بوحسن واطافت وجمال وملاحت وقوت وقدرت حله لرى جدا اولور
ومفارقت قيلورو آنك باغ وجودى بوالبسه وحللدن عريان قالورپس بوبيتله جواب بيوررلر * مثنوى * خويشتن را
ديدوديد خويشتن * زهرقتالست هين اى ممتحن * كندوبى كورمك وكنديبى كورمسى زهرقتالدر اكاه اول
اى ممتحن بوبيت جناب الهى طرفندن بيت اولدن ناشى اولان سؤاله جواب طريقيله ديلمشدر وخويشتن راديدوديد
خويشتن لفظلرينك مابينده تفاوت اكندرديرسك خويشتن راديد نفسنى كورمك رديد خويشتن نفسك اخرى
كورمسى ديمكدربوايكى حالت بيله صفات مذمومه ومهلكه دندرزيرا كندى نفسنى كورمك عجب وغروردن
عبارتدرعجب وغروراسه صفات مهلكه دندرونفسيله آخرخلق كورمك دخى غلط كورمكى وانلرى تحقيرايلمكى
وعيب بين اولمغى مورث اولوربونلردخى صفات مهلكه دندرولهذا بيوررلر كندى نفسنى كورمك وآنى بكنمك وكنديبى
كورمسيله خلقه نظرايلمك وانلر اوزره متكبرونفوراولمق زهرقتالدر اكاه اول اى امتحان اولنمش كمسه * مثنوى *
شاهدى كزعشق اوعالم كريست * عالمش مى راند ازخود جرم چيست * جرمش انكه زيورعاريه بست * كرددعوى
كين حلل ملك منست * برلطيف محبوب خلق عالم آنك عشق ومحبتندن اغلدى عالم آنى كنديدن سوررجرمى ندر
جواب بيوررلراول شاهدك جرمى اولدركه عاريتى زيورباغلدى دخى لاف ودعوى ايلدى كه بوحله لربنم ملكمدر يعنى
اول برمحبوبكه عالم آنك حسننه مفتون اولوب عشقندن اغلردى اول حسن ولطافت اندن زائل اولدقدنصكره عالم انى
كندى قتلرندن سوروب تبعيد ايدرلرانك جرمى ندرجناب الهى طرفندن بنه جواب بيوررلر آنك جرمى اولدركه كندى
وجودنه عاريتى اولان زيب وزينتى باغلدى اندنصكره آنك مالكنى ومنعمنى بلميوب لسان حالله دعوى ايلديكه
بوحسن ولطافت حله لرى بنم نفسمك ملكيدرپس مالك حقيقى اكا كندى نفسنى بيلدرمكدن اوترى اول عاريتى
اولان زيب وزيورى اندن الوروانى اول زيب وزيوردن خالى وعارى قيلور (مثنوى) (وا ستانيم انكه تادانديقين * خرمن
آن ماست وخوبان دانه چين * تابداند كان حلل عاريه بود * پرتوى بودان زخورشيد وجود * مالك الملك اولان
خداى تعالى بيورربز اول حسن وجمالى خوبلردن كيرو الورزكه تابيله لرتحقيق خرمن حسن بزم لايقمزدروخوبان
مجازى بزم دانه چينمزدرتا اول خوبلربيله كه اول حله لرعاريه ايدى اول حسن وجمالى خورشيد وجودك انواردن
برپرتوايدى يعنى بزاول عاريتى اولان حسن لباسنى خوبلرك وجودندن نزع ايدوب كيروالورزتابى شك وبى شبهه بيله لركه

جمیع حسن وجمالی ولطف وکمال خرمنی برم ملکمزدر وخوبان مجازی اول برم ملکمزدن استعاره ایلیجی ودانه دوشور یجیلردر انکچون آنک وجودندن اول حلل حسن ولطافتی کیروالورز که تا بیله لرکه اول حلل حسن ولطافت کندینک ملکی دخی دکل ایدی بلکه آنک وجودنده عاریت وامانت قونمشدر وخورشید وجودک انوارندن اول بر پرتو وبر لمعه ایدی پس عاریتی اولان شیلر مستعیرک وجودندن خلع اولنوب معیرک جانبنه کل شیء یرجع الی اصله فحواسنجه رجوع وانتقال ایلمک محقق ومقرردر (م ی آن جمال وقدرت وفضل وهنر * زآفتاب حسن کرداین سو سفر *

بازمی کردند چون استارها (نوران خورشید زین دیوارها) پرتو خورشید شد واجایکاه (ماند هر دیوار تاریک وسیاه پس اول حسن وجمال وقدرت وفضل وهنر که حسن بونلردن عبارتدر حسن آفتابدن بو جانبه سفر ایلدی یعنی معدن حسن وجمال ولطف وکمال اولان جناب الهیدن بو جانبه کلمش وانسان طرفنه سفر قیلمشدر ستاره لر کبی کیرو دوندیلر اول خورشیدک نوری بو دیوارلردن یعنی اجساد انسانی واجسام اکوانی فی المثل دیوارلردر بو اجساد واجسام اوزره اولان حسن وجمال ولطف وخصال وقدرت وکمال وبونلر امثالی اولان اوصاف واحوال هر نه ایسه معدن حقیقت وحضرت الوهیتدن بو جمله سی ستاره لر کبی اول خورشید حقیقینک انواری بو دیوارلر کبی اولان وجودلردن کیرو اصلنه رجوع ایدرلر پس خورشیدک پرتوی کیرو یرینه کتدی لاجرم هر دیوار تاریک وسیاه قالدی یعنی اول خورشید حقیقینک آثار وانواری کل شیء یرجع الی اصله مقتضاسنجه اصلنه رجوع ایدوب هر بر جسد دیواری تاریک وسیاه قالدی نته کم آفتابک نوری دیوارلر اوزره اولدقجه لطافت ونورانیتدن خالی اولمز اما اول نور دیوارلردن منقطع اولوب اصلنه رجوع ایلدکده اول دیوارلر تاریک وسیاه قالورلر بی نور وبی پرتو اولور (م ی آنکه کرد او در رخ خوبانت دنک) نور خورشیدست

از شیشه سه رنک * شیشهای رنک رنک آن نوررا * می نماید اینچنین رنکین بما * چون نماند شیشهای رنک رنک *

نور بی رنکت کند آنکاه دنک * اول لطافت که سنی خوبلرک رخنده دنک وحیران ایلدی سه رنکلو شیشه دن خورشیدک نوریدر شیشه سه رنکدن مراد روح وقلب وجسم اولور وخورشید حقیقی بو اوج رنکلو شیشه دن پرتو صالر وسن که خوبلرک رخنده دنک وحیران اولورسن اول آفتاب حقیقینک صافی نورو پرتوی دکلدر بلکه بو اوج رنکلو شیشه کبی اول روح وقلب وجسمدن منعکس اولان پرتو واثردر رنک رنک اولان شیشه لر اول نوری بزه بویله رنکین کوسترر چونکم رنک رنک شیشه لر قالمیه اول وقت سنی بی رنک وصاف اولان نور دنک وحیران ایلر یعنی چونکم کونا کون ملون اولان اجسام وصور قالمیه واستار وحجبات اورتالقدن زائل اوله اکر حالا بو دنیاده بصر بصیرتله بو الوانک حقیقتنی مشاهده ایلدک ایسه یارین روز حقیقتده بلاواسطه اول نور حقیقتی مشاهده ایلیوب حیران ودنک اولورسن واکر بو دنیاده بو الوانک حقیقتنی کوره میوب انجق بو الوان ولمعانی اجسام وصوردن کوردک ایسه (ومن کان فی هذه اعمی فهو فی الآخرة اعمی واضل سبیلا) آیت کریمه سنک فحواسنجه آخرتده دخی اول نور حقیقتی کوره مزسن ورب العالمینک دیدار وجمالنی مشاهده قیله مزسن (کلا انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون) آیت کریمه سنک مفهومنده داخل اولان طائفه دن اولورسن (مثنوی) خوی کن بی شیشه دیدن نوررا * تا چو شیشه بشکند نبود عمی * نوری شیشه سز کورمکی کندیکه خوی ایله تا چونکم شیشه صنه اعمالق اولمیه یعنی نور حقی وپرتو وجود مطلقی بی صورت مشاهده ایلمکه خوی وعادت ایله انلرکه انوار حقی صورت زجاجه سندن کورمکه معتاد اولمشلر واول صورته الفت وانسیت قیلمشلردر وقتا کم اول صورت اورتالقدن محو وفانی اولدقده اصلیله آشنالقلری اولمدیغندن اعمی قالمشلر وانوار حقیقی مشاهده سندن محروم اولمشلردر (وحیل بینهم وبین ما یشتهون) آیت کریمه سنک مفهومی اوزره مشتهالری اولان عالم صورتله کندیلرک ماینده بر حاجز حصین حایل اولوب عالم صورته کلمکدن منع قیلنمشلردر پس نه بو عالمه کلمکه قابلیت وارونه او عالمده انوار حقی کورمکه استعدادلری وار پس اول عالمده کور قالوب عذاب الیمه مبتلا اولورلر مثنوی قانعی

باداشی آموخته * در چراغ غیر چشم افروخته * او چراغ خویش بربایدکه تا * تو بدانی مستعیری نی فتا * اموخته اولان دانشه قانعسن غیرک چراغنده کوزیکی شعله لندرمشسن اول کسه کندی چراغنی قپارتا که سن بیله سن مستعیرسن فتی دکلسن یعنی حسن وجمالی غیریدن کورمکه وصورتدن مشاهده قیلمغه معتاد اولوب قانع اولدیغک کبی علم وکمالی دخی غیریدن اوکرنمکله وکتابدن اوقومغله قانعسن مثلا بر علیکه سن کندیکه ملک ایلیه سن بلکه غیرک معلومی اولان علمی تعلم ایتمکله وکتابدن اوقومغله قانع اولوب تسلی بوله سن اکا بکزرکه بر غیری کسه نک ملکی اولان چراغله کوزیکی منور ایلیه سن واکا قانع اوله سن اول کسه بر کون کندینک چراغنی اخذ ایلرکه تا سن بیله سن استعاره ایدیجیسن ملک وقدرت صاحبی فتی دکلسن پس عاریتی اولان عقل ودانشه دخی مغرور اولمه مادامکه آنی کندیکه ملک ایلیه سن کندیکی عالم وعاقل ظن ایلمه (مثنوی) کر تو کردی شکر وسعی مجتهد *

غم مخور که صد چنان بازت دهد * ور نکردی شکر اکنون خون کری (که شدست آن حسن از کافر بری) اکر سن شکر واجتهاد اولنمش سعی ایلرسک غم یمه که حق تعالی سکا کیرو یوز انجلین ویرر واکر شکر ایلمزسک الآن قان اغله زیرا که اول حسن کافردن بری اولمشدر مجتهد اسم مفعول صیغه سی اوزره در بذل جهد وطاقت اولنمش دیمکدر سعی مجتهد بذل جهد وطاقت اولنان سعیه دیرلر بونده سعی کلی مراد اولور یعنی ای عاریتی اولان عقل ودانشه قانع اولان کسه اکر سن بلدیکک علمک وواصل اولدیغک نورلرک شکرنی ایلرسک وآنک شکرنی اداقیلمقده سعی کلی قیلرسک سندن ضایع اولان علمه ونور دانشه غم یمه که منعم حقیقی کیرو سکا انجلین علم ودانش ونور بینش ویرر ولهذا قال علیه السلام من عمل بما علم ورثه الله علم ما لم یعلم واکر بو نعمتک شکرنی قیلمزسک وعلمکله عامل اولمزسک شمدی قان اغله زیرا که اول حسن معنوینک مرادی اندن علم ودانش ونور بینشدر ودخی بونلر امثالی اولان نعم معنوی ویاخود نعم صوریدر کافر النعمه اولان کسه لردن بری اولمشدر ونعم الهی کفراندن فرار قیلمشدر (مثنوی) امة الکفران اضل اعمالهم) امة الایمان اصلح بالهم * نعمت رحمانه کفران اوزره اولان امتک عمللرین حق تعالی ضایع قیلدی اما ایمان امتنک قلبلرنی الله تعالی اصلاح ایلدی اضل واصلح نک فاعللری حضرت حق اولور یعنی نعمت حقه کافر اولان جماعتک حق تعالی عمللرینی ضایع قیلدی وحق تعالی یه مومن اولوب وانک نعمتنه شکر قیلان جماعتک قلبلرنی اصلاح ایلدی وبو بیت سوره محمدده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور وبو آیت کریمه بو بیتک معناسنی توضیح وتفسیر قیلور قال الله تعالی (الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله) شول کسلرکه کافر اولدیلر وامتناع ایلدیلر طریق اسلامه دخولدن یاخود ناسی منع ایلدیلر طریق اللهدن (اضل اعمالهم) بونلرک عمللرنی حق تعالی ضاله وضایعه قیلدی یعنی مکارم اخلاق وفک اساری وصله رحم ورعایه هم جوار هم بونلره مانند عمللرین جمله هباء منثور قیلدی (والذین امنوا وعملوا الصالحات) وشول کسلرکه ایمان کتوردیلر وعمل صالح اشلدیلر اهل کتابدن وغیریدن زیرا جمله یه عامدر (وامنوا بما نزل علی محمد) ودخی شول کسلرکه ایمان کتوردیلر محمدا اوزره نازل اولان قرآنه (وهو الحق من ربهم) حال بوکه اول قرآن حق وثابتدر رب العالمیندن (کفر عنهم سیئاتهم) الله تعالی بونلرک سیئاتنی ستر ایلدی ایمانلری وعمل صالحلری سببیله (واصلح بالهم) وحاللرنی وشانلرنی دین ودنیاده اصلاح ایلدی توفیق وتاییدیله (مثنوی) کم شد از بی شکر خوبی وهنر) که دکر هرکز نبیند زان اثر

خویشی وبی خویشی وشکر وداد) رفت زان سان که نیارد شان بیاد شکر سزدن خوبلق وهنر کم وضایع اولدی که هرکز اندن بر دخی اثر کورمز خصملق وخصم سزلق وشکر ومحبت بی شکر اولاندن انجلین کتدیکه انلری خاطرینه کتوره مز حسن وخوبلق درت نوع اوزره در بر نوعی حسیدر که تناسب اعضا واعتدال قامت وبهجت ونضارت اشکال وهیئت کبی وبر نوعی دخی عقلیدر وعقلی اولان اولدرکه آنک ادراکی عقلله اوله عدالت ورحمت وموافقت کبی وبر نوعی دخی روحانیدر اخلاق حسنه واوصاف حمیده ده اولان حسن کبی وبر نوعی دخی شرعیدر امور دینیه ده اولان حسن کبی رعایت امر شارع ولزوم جماعت وصحت اعتقاد وبونلره مشابه اولان وبو انواعک جمیعسنک مقابل وضدنه قبح اطلاق اولنور چونکم بر کسه ده بو انواع حسندن بر حسن وخوبی اوله ویاخود حق تعالی انی انواع هنردن بر هنره مالک قیلسه اول حسنک واول هنرک اول کسه شکرنی قیلسه اول بی شکردن خوبلق وهنرلقی نوعدن اولورسه ضایع وزائل اولور بر مرتبه زائل اولورکه اندن بر دخی بهره واثر کورمز آشنالغه شکر قیلمق ومحبتی اولمق ویاخود محبوب القلوب اولمق فی الجمله بونلر دخی بونلرک امثالی اولان حالتلر حق تعالینک نعمتلرندندر بی شکر اولان کسه دن شول جهتدن کیدرکه اصلا انلری یاد ایلمکه قادر اولمز پس اهل کفرانک حق تعالی عمللرنی نوجهله ضایع ایلدیکنی بو بیتله بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورورلر * مثنوی * که اضل اعمالهم ای کافران * جستن کامست از هر کامران * که اضل اعمالهم قولنک معناسی ای کافرلر ندر بر سکز هر کامراندن کام ودولتک صحیح امسیدر کام مراده دیرلر مصرع اول سؤال منزله سنده ومصرع ثانی جواب منزله سنده واقع اولمشدر یعنی ای نعمت حقه کافر اولان کسه لر اضل اعمالهم قول شریفنک مفهوم لطیفی هر اهل نعمت وصاحب قدرت اولان کسه دن مراد ومقصودک صحیح ایوب کتمسیدر قدرت ونعمت انی ترلک ایتمسیدر مع هذا آخرتده دخی انک مقابله سنده اجر او خیر اولمیه بعض کسه لردنکه کافر النعم اولمیه انلردن نعمتک کتمسی ابتلادن اوتری وآخرتده رفعت ودرجاته واصل اولمغه وسیله دن اوتریدر اما کافر النعمه اولانک نعمتی کتسه (ولئن کفرتم ان عذابی لشدید) ایتنک موجبنجه اکا آخر اولدیغندن ماعدا عذاب شدیده مبتلا اولسه دخی جائزدر (م ی)

جز اهل شکر واصحاب وفا * که مر ایشان راست دولت در قفا * دولت رفته کجا قوت دهد * دولت اینده خاصیت دهد * اهل شکردن واصحاب وفادن غیری که دولت انلرک قفاسنده درکتمش دولت قنده قوت ویرر کلیجی دولت خاصیت ویرر یعنی اضل اعمالهم قول شریفنک مفهومی هر کامراندن مراد ومرامک کتمسیدر الا شول کامرانلردن

دکل که انلر اهل شکردن واصحاب وفادن اوله لر اکرچه اهل شکرك واصحاب وفانك دخی صوری اولان نعمتلری ضایع وزائل اولور لیکن انلر ایچون دولت ونعمت قفالرنده کیجیدر وانلره مقارن اولیجیدر هر کسك دولتی کینك کتمش وکینك کیدیجیدر باعتبار مایؤول الیه کیدیجی اولان دولتده کتمش حکمندهدر پس کتمش دولت ونعمت صاحبنه نه رونق ونه قوت ویرر بلکه کاهجی اولان دولت خاصیت ویرر که اول دولت اخرویه ونعمت ابدیهدر (مثنوی) قرض ده زین دولت اندر اقرضوا * تا که صد دولت بینی پیش رو * اندکی زین شرب کم کن بهر خویش * تا که حوض کوثری یابی بپیش * حق تعالینك اقرضوا بیوردیغی امر شریفنه امتثال ایلمك خصوصنده بو دولت دنیویهدن اللهه قرض ویر تا کم یوزلك اوکنده یوز نعمت ودولت کورهسن بو اکل وشربدن برمقدار ناقص ایله کندی نفسکدن اوتری تا کم قتکده حوض کوثری اکا جزا وعوض بولهسن بو بیتلر سوره مزملده اولان بو ایت کریمهیه اشارتدر قال الله تعالی (واقرضوا الله قرضا حسنا وما تقدموا لانفسکم من خیر تجدوه عند الله هو خیرا واعظم اجرا) بو ایت کریمهنك تفسیری بو جلدك اوایلنه قریب سبب رجوع کردن مهمان سر خنده اقرضوا الله قرض ده زین برك تن بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ومحصول بیتین شریفین اولدر که اقرضوا الله قرضا حسنا ایت کریمهسنده واقع اولان اقرضوا امرینه امتثال ایلمکدن اوتری بو دولت صوریدن الله تبارك وتعالییه قرض حسن ویر تا کم امامکده وپیش وجهکده اول بذل ایلدیکك دولت دنیا مقابلهسنده نیچه یوز دولت ابدیه بی بذل وعوض کورهسن بو دنیاده بدنکی بو اکل وشربدن برمقدار قطع ایلیوب اول نفسکدن قطع ایلدیکك طعامی وشرابی لله فی الله کندی نفسکه اخرتده ثواب جمیل وجزاء جزیل حاصل اولمقدن اوتری بذل وانفاق ایله تا کم کانعم العوض حوض کوثری عند الله بولهسن واعظم اجره واصل اولهسن * مثنوی * جرعه بر خاك وفا انکس که ریخت * کی تواند صید دولت زو کریخت * اول کسه که وفا خاکی اوزره جرعه دوکدی دولت شکاری اندن قاچمغه نیجه قادر اولور جرعه کاسهنك دبنده قالان بقیهیه دیرلر بونده بقیهٔ عمر وبقیهٔ مالدن عبارت اولور یعنی اول کسه که بقیهٔ عمرنی وبقیهٔ مالنی خدای تعالی حضرتلرینه وفا ایلمك خاکی اوزره دوکسه یعنی صرف وبذل ایلسه دولت شکاری اندن قاچمقلغه قادر اولمز * مثنوی * خوش کند دلشان که اصلح بالهم * رد من بعد التوی انزالهم * خاك وفا اوزره جرعه دوکن مؤمنلرك قلوبنی حق تعالی حضرتلری خوش ایلر که اصلح بالهم بیوردی حق تعالی انلرك مالی هلاك اولدقدنصکره نزللرنی انلره رد ایلر انزال نزلك جمعیدر نزل ما حضر اولان طعامه دیرلر توی مال هلاك اولمغه دیرلر رد صیغهٔ معلوم اوزره وصیغهٔ مجهول اوزره دخی اوقنمق جائز اولور وتوضیح معنی حق تعالی اول مؤمنلرك قلبلرنی خوش ولطیف ایلر که کلام مجیدنده اصلح بالهم بیوردی بونلره بعد الهلاك نزللری یعنی ما حضر غدالری رد اولنور وپیشکش قیلنور دیمك اولور * م ی * ای اجل وی ترك غارت سازده هر چه بردی زین شکوران بازده * وادهد ایشان نپذیرندان * زانکه منعم کشته اند از رخت جان * حضرت حق اجله خطاب ایدوب دیر ای اجل وای کوی غارت ایدیجی ترك بو زیاده شکر ایدیجیلردن هر نه که ایلتدك کیرو ویر اجل انلردن هر نه الدیسه کیرو ویرر انلر انی قبول ایلمزلر زیرا که انلر جان رختندن منعم وغنی اولمشلردر غارت ساز وصف ترکیبیدر مضاف رد لفظنه ده قرینهیه دیرلر بونده دنیا مراد اولور بو بیتده موتی کوبلر غارت ایدیجی یغماجیه تشبیه ایلمشلردر یعنی الله تبارك وتعالی جمله ناس اولدکندن وهلاك اولدقدنصکره تکرار انلری احیا ایلیوب اجله خطابا بیوررلر که ای اجل وای قریهٔ جهانی یغما ایلین ترك بو بنم مبالغیله شاکر اولان بندهلرمدن هر نه شیء دنیا متاعندن ایلتدك وفانی ایندك ایسه انلره کیرو ویر اجل دنیا متاعندن هر نه بی افنا واهلاك ایلدیسه الله امریله انلره کیرو ویرر اما انلر اول متاع دنیایی قبول ایلمزلر زیرا که انلر جانك رخت ومتاعندن منعم اولمشلردر دنیا متاعنه التفاتلری قالمشدر ولهذا انی کیرو الوب قبول ایلمزلر * مثنوی * صوفییم وخرقها انداختیم * باز نستانیم چون درباختیم * ما عوض دیدیم وانکه چون عوض * رفت از ما حاجت وحرص وغرض * اول رخت جاندن بهرمند اولان طائفهٔ علیه دیرلر که بز صوفیلرز وخرقهلریمزی اتدق کیرو المزز اول نسنهیه که یکدفعه اوینادق بز خدای تعالیدن اجر وعوض کوردك اندنصکره نیجه عوض بزدن حاجت وحرص وغرض کندی یعنی اول رخت جانه واصل اولان ومراتب جنانه والطاف رحمانه مظهر اولان ارواح عاشقین متاع دنیوی انلره عرض اولندقده دیرلر بز صوفیلرز وجسمانی اولان خرقهلریمزی اتدق چونکم روحانیته وصول حالنده جسملریمز خرقهسنی القا ایلدك انی کیرو المزز وقبول قیلمزز زیرا اهل طریقت ومشایخ صوفیه بونك اوزرینهدرکه وقت وجد وحالتده خرقهسنی القا ایلسه اول خرقهیی تکرار المزلر پس یوم قیامتده بو دنیایی ورای ظهرلرینه القا ایلین عاشقلر دیرلر شول حینده که بو دنیانك متاع ولذاتی انلره عرض اولنه بزه بو ترك ایلدیکمز والقا قیلدیغمز دنیاوی وجسمانی اولان شیلر کرکمز زیرا بز انی آتدق وترك ایتدك پس صوفی اولنه ترك ایتدیکنی ینه قبول

ایلمك جائز دکلدر باخصوص که بز حضرت وهاب مطلقدن آنك مقابلهسنده اضعاف مضاعف عوضلر کوردك اندنصکره نیجه عوضلر که اول تعبیره کلمز وانك کنهنی تعریف ایلمك ممکن اولمز بحمد الله بزدن دنیایه حریص اولمق ومحتاج اولمق وانی مقصود قیلمق کتدی پس بز انی نوجهله ینه طالب اولورز دیهلر اما اهل جهنم که هنوز دخی محبت دنیایی قلبلرندن اخراج ایلمشلر وانی ترك ایده میوب اخرته اول ارزو ایله کتمشلر انلر جهنمده حق تعالییه تضرع ایلیوب دیهلر فارجعنا نعمل صالحا انا موقنون پس حالا اهل دنیا ایله اهل اخرتك حاللری ینه بویلهدر (مثنوی) ز آب شور ومهلکی بیرون شدیم * بر رحیق وچشمهٔ کوثر زدیم * انچه کردی ای جهان با دیکران * بی وفایی وفن وناز کران * آب شوردن وزیاده مهلك اولان آبدن طشره کتدك رحیقه وچشمهٔ کوثره کندیمزی اوردق ای جهان اول نسنهیی که غیریلره ایلدك بی وفالغی وفن وناز کرانی آب شور ایله مهلك مابینده بعض نسخهده واو عاطفه یوقدر رحیق شراب خالصه دیرلر یعنی صوفیلر کروهنه ومحقق اولان طائفهٔ علیهیه بو سوزلری یوم آخرتده دیهلر اما چونکم انلر محقق وصوفیلردر انلرك وعدهسی نقد اولمش وانلر موتوا قبل ان تموتوا حدیثنك موجبنجه کندیلرینی اولمزدن اول اولدیروب قیامت معنوی انلره ظاهر کلمشدر پس بو کاملرك لسان حاللری حالا بو دنیاده بو کونه مقالی سویلرو بو وجه اوزره تقریر وتحقیق ایلر که بحمد الله دنیانك مهلك اولان آب شوردن طشره کتدك وکندیمزی خلاص ایتدك ووجودیمزی شراب خالصه وچشمهٔ کوثره اوردق ومقعد صدق ساکنلرندن اولوب انده طوردق ای جهان اول نسنهیی که بی وفالقدن وفن وحیلهدن وثقیل اولان ناز وشیوهدن سکا محب اولنلره والفت قیلنلره ایلدك جواب بو بیتلردن حاصل اولور * مثنوی * بر سرت ریزیم ما بهر جزا * که شهیدیم آمده اندر غزا) تا بدانی که خدای پاك را * بندهکان هستند پر حمله ومرا * سبلت تزویر دنیا بر کنند (خیمه را بر باروی نصرت زنند) بز انلری سنك باشك اوزره دوکریز سکا جزادن اوتری زیرا بز شهیدلرز غزا ایچره کلمش تا بیلهسنکه پاك اولان خدای تعالینك پر حمله وپر ستیز بندهلری واردر اول بندهلر که دنیانك حیله وتزویری سبلتنی قوپاررلر خیمهیی ظفر ونصرت باروسی اوزره اوررلر یعنی ای جهان بی وفالقدن وفن وحیلهدن وناز فراوان وشیوهدن سنك مغلوبك اولان کسهلره هر نه ایلدیکك کارلری سنك باشکه دوکریز جزادن اوتری زیرا بز شول شهیدلرزکه سنکله غزا ایتمکلکه کلدك سنك مال وغنیمتك الوب سکا فریفته اولمقدن اوتری کلمدك تا بیلهسنکه پاك ومنزه اولان خدای تعالینك حمله صاحبی وستیزه وجنك مالکی شول بندهلری واردر که سنك مغلوبك اولمزلر ومکر وحیلکه اعتقاد واعتماد قیلمزلر بلکه انلر شول ارلر وبهادرلار ورلردرکه دنیانك حیله وتزویری سبلتنی قوپاررلر وانی زیر حکملرینه الوب خیمهٔ همتلرین باروی نصرت اوزره اوررلر واحرار مرتبهسنه واصل اولوب مقام محبت الهیهده طوررلر (م ی) این شهیدان باز نو غازی شدند * وین اسیران باز بر نصرت زدند * سر بر آوردند باز از نیستی * که ببین ما را کرا کمه نیستی بو شهیدلر کیرو یکیدن غازی اولدیلر وبو اسیرلر کیر ونصرت اوزره اوردیلر وبو قلق عالمندن باش یوقاری قالدردیلر بویله دیو که بزی کورا کرا کمه دکل ایسك یعنی بو میدان محبتده تیغ عشقله شهید اولان واولمزدن اول اولان صوفیلر فانی فی الله اولدقدنصکره تکرار مرتبهٔ بشریته رجوع ایدوب دنیا ایله ونفوس ناس ایله محاربه ایلمك خصوصنده غازی اولدیلر وبو دام قضانك قیدنده اولان اسیرلر کیرو کندیلرنی ظفر ونصرته اوردیلر وتصرف وقدرت مرتبهسنده طوردیلر یوق اولدقدنصکره وفنا اندر فنا مرتبهسن بولدقدنصکره بعد الفنا عدم دریاسندن باش یوقاری کتوردیلر وبقای حقله باقی اولوب واوصاف الهیه ایله تخلق واتصاف قیلوب دنیایه بویله دیدیلر که اکر اصلندن اعمی دکل ایسك بزی کور وچشم باطنك نابینا دکل ایسه بزم حقیقتمزه وباطنمزه نظر ایرکور تا کم ملوك تحت الاطمار کیملر ایدیکن بیلهسن وسلاطین معنوی دید کاری نه کونه کسهلر ایدیکنه واقف اولهسن * مثنوی * تا بدانی در عدم خورشیدهاست * انچه اینجا آفتاب انجا سهاست * در عدم هستی برادر چون بود * ضد اندر ضد چون مکنون بود * تا بیلهسن عالم عدمده خورشیدلر واردر واول نسنه که بونده افتابدر انده سهادر ای برادر عدمده وارلق نیجه اولور ضدك ایچنده ضد نیجه مستور اولور یعنی بو شهیدان تیغ عشق کیرو بو قلق عالمندن باش یوقاری کتوروب ظهور ایلدیلر واهل دنیایه دیدیلر که اکر کور مادرزاد دکل ایسك بزی کور تا کم عدم عالمنده خورشیدلر وار ایدیکن بیلهسن واول نسنهلر که بو عالمده افتاب کبی مشهور اولمش ورفعت شان بولمش وعالمه ضیا ویرمشدر اول عالمده سها کبی صغیر وحقیردرکه اهل صورتك قتلرنده آفتاب کبی عزیز وشریف اولان کسهلر اهل آخرت قتلرنده سها کبی حقیر وصغیرلردر عالم عدمده وجود ای برادر نیجه متصور اولور که وجود له عدم ضدلردر وضد ایچنده ضد نیجه مستور اولور که ایکی ضد بر یرده جمع اولمق احتمالی یوقدر * مثنوی * یخرج الحی من المیت بدان) که عدم آمد امید عابدان * اکر ای برادر عدمده وجود نیجه ممکن اولور وضد ضددن نیجه ظهوره کلور دیرسك الله تعالی حضرتلری حی میتدن اخراج ایلر بیل که جمیع عابدلرك

امیدی عدم کادی زیرا هر عابد که عبادتی ایلر البته آنک مقابله سنده اولان اجر وثوابی عالم عدمدن امید طوتر وهمیشه
عدمه نظر ایدر نته کم بو کلجک بیتلردن معلوم اولور وبو بیت سورهٔ رومده ودخی سورهٔ آل عمرانده اولان آیتلره اشارتدر
سورهٔ رومده اولان ایت (یخرج الحی من المیت ویخرج المیت من الحی) ایتیدر وسورهٔ آل عمرانده اولان ایهٔ کریمه‌نک
دخی اولی بودر (قل اللهم) دی یا محمد ای بارخدا (مالک الملک) ای جمیع ملکک مالکی ومتصرفی (توتی الملک) پادشاهلغی
اعطا ایدرسن من تشاء دیلدیککه کسه یه (وتنزع الملک ممن تشاء) ونزع قیلرسن استدیککه کسه دن ملکی ملکدن مراد
ظاهر ملک اوله ویا نبوت اوله ویا رسالت ملکی اوله که بنی اسرائیلدن نزع ایدوب بنی اسمعیله ویردی ویاخود ملک توفیق
وهدایت اوله (وتعز من تشاء) وعزیز قیلرسن کیمکه استیه سن علوم ومعارفله (وتذل من تشاء) وذلیل قیلرسن دیلدیککی
کفر وعصیانله (بیدک الخیر انک علی کل شیء قدیر) تحقیقا سن هر شیئه قادرسن (تولج اللیل فی النهار) وایلی ایلاج وادخال
ایلرسن نهارده (وتولج النهار فی اللیل) ونهاریده ایلاج ایلرسن لیلده (وتخرج الحی من المیت) وحی میت اولان
شیلردن اخراج ایدرسن مثلا نطفه دن انسانی وبیضه دن حیوانی ویاخود اهل کفردن اهل ایمانی ونادانلردن اهل
عرفانی (وتخرج المیت من الحی) واخراج ایدرسن مرده یی زنده دن بیضه ونطفه یی حیوان وانساندن واهل عصیانی
اهل ایماندن اخراج کبی (وترزق من تشاء بغیر حساب) ورزق ویررسن دیلدیککه قوله ظاهرا وباطنا حساب
سز وعددسز (م ی) مرد کارنده که انبارش تهیست * شاد وخوش نی بر امید نیستیست * که بروید آن زسوی نیستی
فهم کن کر واقف معنیستی (مثلا کن اکیجی مرد که انک انباری تخمدن تهیدر اول زارع نیستلک امیدی اوزره شاد
وخوش دکلیدر زیرا آنک امیدی اولان اومحصول یوقلق جانبندن بتر پس وجود عدمدن ظاهر اولدیغی معنایه اکر
واقف ایسک بو سری فهم ایله یعنی الله تعالی زنده یی مرده دن اخراج ایلر واهذا عابدلرک امیدی دخی عدم کلمشدر بونی
بیل شول زراعت ایدیجی کسنه که اول انبارنده اولان تخمی بذل وافنا ایدوب آنک انباری تخمدن تهی اولور اول
تخمی اکوب انبارنی تهی قویان اکنجی یوقلق امیدی اوزره شاد وخوش دکلیدر مقرردر که یوقلغه امید طوتغله شاد
ومسرور اولور بوییله دیوکه اول بنم فانی ایلدیکم تخم وزراعت اضعاف مضاعف عدم جانبندن بتر وآخر الامر مع زیادة
ظهور ایدر چونکم زراعت ایدن کسنه لرده یوقلغه امید طوتمق ویوق ایلدکاری شیدن وارلق ظهور ایتمک مقرر
اولدیسه اکر واقف معنی ایسک بو سری فهم ایله که حق تبارک وتعالینک عدمدن وجودی اخراج ایلمسی سکا بوندن
معلوم اولور * مثنوی * دمبدم از نیستی تو منتظر * که بیابی فهم وذوق ارام وبر * نیست دستوری کشاد این راز را *
ورنه بغدادی کنم انجاز را * دمبدم نیستلکدن سن منتظرسن زیرا که فهم وذوق وارام وبر بوله سن بو رازی اچغه
بردستور یوقدر یوخسه انجازی برلطیف بغداد ایلردم انجاز بر شهرک اسمیدر که زیاده حقیر وصغیردر یعنی هردم سن
نیستلک طرفندن کلجکه منتظر ومترقب سن که یوقلق طرفندن برمعنانی فهم ایلک بوله سن وذوق وارام دل ونتیجه
خیر وحسنه بوله سن بو رازی دخی زیاده اچغه حضرت حق جانبندن بردستور یوقدر واکر دستور الهی اولیدی
بو انجاز کبی اولان دنیایی شهر بغداد کبی اسرار اولیانک برج ومقامی ایلردم ومنبع علوم ومعارف ومعدن حکم ولطائف
قیلردم چونکم دستور الهی یوقدر بو قدر له اکتفا اولندی (م ی) پس خزانهٔ صنع حق باشد عدم * که برارد زو عطاها
دمبدم * مبدع امد حق ومبدع ان بود * که برارد فرع بی اصل وسند * پس حق تعالینک صنعنک خزینه سی عدم اولدی
زیرا اول عدم حق تعالی حضرتندن دمبدم عطالر کتورور حق تعالی حضرتی مبدع کادی ومبدع اولدر که اصل
وسندسز فرعی وجوده کتوره یعنی فاذا کان کذلک بو مذکور اولان مقدمه معلومک اولدیسه حق تعالی حضرتنک
صنعنک کارکاهی وخزینه سی عدم اضافی اولدی زیرا که هردمده اول عدم اضافی مرتبه سنده نیجه فیض وعطالر
ظهوره کتورر وعدمدن مراد عالم اعیان ثابته در که بو عالم ظاهره نسبتله عدمدر والا علم الهیده موجوددر الله تبارک
وتعالی حضرتلری مبدع کادی ومبدع اکا دیرلر که برشیئی اصل وسندی اولمقسزین لا علی مثال ایجاد واحداث ایلیه
پس حق تبارک وتعالی ارض وسماواتی وجمیع موجوداتی بی اصل وبی سند عالم عدمدن وجوده کتورمشدر اما حقیقتده
باقلسه عالم عدم موجود وبو موجود خارجی عدم حکمنده در نته کم بو معنایی توضیح ایلمکدن اوتری بو بیانی ایراد ایدوب
بیوررلر (مثال عالم هست نیست نما وعالم نیست هست نما (ی م) نیست را بنمود هست ومحتشم) هست را بنمود برشکل
عدم) بحر را پوشید وکف کرد اشکار * باد را پوشید وبنمودت غبار * حق تعالی نیستی هست ومحتشم کوستردی وهستی
عدم شکلی اوزره کوستردی مثلا حق تعالی دریایی ستر ایلدی وکف وزبدی اشکار ایلدی وبادی ستر ایلدی وسکا غبار
کوستردی یعنی حق تبارک وتعالی حضرتلری بو دنیا که فی الحقیقه هنوز هالک وعدمدر کمال قدرتیله انی موجود
ومحتشم کوستردی واعیان ثابته وعقول وارواح فی الحقیقه موجودلر ایکن وبو اشیاده ظهور ایلین فی الحقیقه بونلر

ایکن

ایکن بو موجود اولان حقایقی عدم شکلنده کوستردی مثلا بحر حقایقی کفلر کبی اولان صور اشیا ایله ستر ایلیوب کف
مثالنده اولان صور اشیایی آشکار ایلدی آنک کبی که بادی ستر ایلیوب وغباری آشکار ایلدی پس اهل صورت
غبار کبی اولان صور اشیایی کوررلر وانلر محرکی اولان باددن بی خبر اولورلر واهل معنی صور اشیانک وجودنده تصرف
ایلین عقول وارواحی واعیان ثابته یی کوررلر که بو وجهله تصرف حقیقی الله تبارک وتعالیدندر نته کم بو صور اشیایی
غبار منزله سنه تنزیل ایلیوب وارادت وقدرت حقی باد کرد انکیزه تشبیه ایدوب مثال بیوررلر (مثنوی) چون مناره
خاک پیچان در هوا * خاک از خود چون برآید بر علا * خاکرا بینی ببالا ای علیل * بادرا نی جز بتعریف دلیل) مثلا مناره
کبی خاک هواده صارلیجی واور یلجیدر خاک بی محرک علایه نیجه چیقار ای علیل خاکی بالاده وعلاده کوررسن اما بادی
دلیلک تعریفیسز کورمزسن یعنی بو صور اشیا فی المثل شول کرد باروترجه قصرغه دیدکلری خاک وغباردرکه
زمیندن مناره کبی هوایه مرتفع اولوب سن انی علاده کوررسن بو هر عاقلک معلومیدر که خاک وغبار سطح زمیندن
علایه محرکسز عروج وصعود ایلمز ای علیل النظر اولان کسه خاکی بالاده کوررسن اما بادی دلیلک سکا تعریف
وتفهیمی اولمینجه کوره مزسن بادی غبارک دلالت ایتمسیله کوررسن وبیلورسن مثنوی کف همی بینی روانه هر طرف
کف بی دریا ندارد منصرف * کف بحس بینی ودریا از دلیل * فکر پنهان آشکارا قال وقیل * مثال اخرکفی دریاده
هر جانبه روانه کوررسن کف خود دریاسز حرکت وانصراف طوتمزکفی حسله کوررسن ودریایی دلیلدن کوررسن مثلا
فکر پنهان وقال وقیل اشکارادر چونکم بو مثال معلومک اولدیسه اشیایی دخی دریای حقیقته نسبت بویله بیل یعنی
فی المثل بو صور اشیا دریا اوستنده زبد وخاشاک کبی هر طرفه حرکت ایلرانی حس ظاهرله کوررسن وزبد وخاشاکمز
دریا حرکت ایلمزانی دخی بیلورسن کذلک بو صور اشیا ارادت الهیه وتصرف ربانیه اولمینجه اصلا حرکت
ایلمز بونی همان دریا کفنه قیاس قیلورسن وبو دریانک زبدی مشابه سنده اولان صور اشیایی حس ظاهر ایله کوررسن
اما دریای حقیقی بو صور اشیانک اکا دلالت ایلمسیله بیلورسن واثردن موثره وحرکتدن محرکه استدلال قیلورسن
مثلا فکر مخفی وقال وقیل ظاهر وآشکارادر اول قال وقیلدن انسانک درونده پنهان اولان قوت متفکره یه
استدلال قیلورسن که اول فکرک لطافتی هر نه مرتبه ده ایسه آنک اقوالندن ظهوره کلور وعاقل اولان ظاهرده
اولان اثردن باطنده اولان موثره استدلال قیلور * مثنوی * نفی را اثبات می پنداشتیم * دیدهٔ معدوم بینی داشتیم
* دیدهٔ کاندر نعاسی شد بدید * کی تواند جز خیال ونیست دید * نفی اثبات ویوغی وارظن ایلدک زیرا بر معدوم بین
دیده طوتدق بر کوز که اکا نعاس ظاهر اولدی اول دیده خیالدن ونیستدن غیریی نچن کورر یعنی (ومالی
لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) آیت کریمه سنده واقع اولان قاعده واسلوب اوزره کندی ذات شریفه لرنی خیال
کورن اهل دنیانک میانه ادخال ایدوب بو جهله نک لساندن حقیقت حالی تعبیر بیوررلر ودیرلر برشول کسنه لرز که بو دنیا
حد ذاتنده عین نفی ایکن انی موجود واثبات ظن ایلدک منفی ومعدوم اولان اشیایی کوریجی بر کوز طوتدق
حقیقت بین کوزمزی خواب آلوده ایدوب حقیقتی کورمکدن غافل ومحجوب اولدق پس برکوز که انده نعاس غفلت
ونوم مقتضای بشریت ظاهر اوله خیالدن غیری ومعدوم اولان اشیایی کورمکدن غیری نه کورمکه قادر اولور بلکه
خیالی حقیقت حال ظن ایلیوب اکا مشغول اولور وعمرنی بیهوده یره خرج وصرف قیلور (مثنوی) لاجرم سر کشته
کشتیم از ضلال * چون حقیقت شد نهان پیدا خیال * این عدم را چون نشاند اندر نظر) چون نهان کردان حقیقت
از بصر) لاجرم ضلالتدن سرکشته اولدق چونکم حقیقت نهان وخیال اشکار اولدی حق تعالی حضرتلری بو
من حیث الحقیقه عدم اولان دنیایی خلقک نظرنده نوجهله نصب ایلدی اول حقیقی بصرناسدن نه حالله پنهان
ایلدی یعنی عجب محض عدم بویله خیال معدوم ایکن بونی خلقک نظرنده کورکه نوجهله موجود ایلدی واو عالم اخرت
ومرتبهٔ حقیقت حد ذاتنده بویله موجود وباقی ایکن خلقک بصرندن کورکه انی نوجهله پنهان ایلدی (مثنوی) افرین
ای اوستاد سحرباف * که نمودی معرضانرا درد صاف * افرین ای سحر اوریجی اوستاد که سن حقیقتدن معرض اولانلره
دردی صاف کوستردک سحر لغتده سببی ادراک ناسدن مخفی اولان شیئه دیرلر بو اعتبارله حق تعالی یه سحرباف دیمک
جائزدر آنک اکثر کارنک اصلی وسببی ادراک ناسدن مخفی وپوشیده اولمشدر پس تحسین وافرین اول سحره مشابه کارلر
وصنعتلر ایجاد ایدیجی استاد کامله که عالم حقیقتدن نفرت واعراض ایلین طائفه یه بو دردکبی کثیف ودنی اولان
دنیایی انلره صافی وخالص کوستردی تا خیالی انلر حقیقت ظن ایدوب اکا کمال رغبت ایلدیلر نته کم ساحرلر بعض
کسه لره خیالی حقیقت کوسترلر وانلر اول خیالی جان ودل ایله صاتون الورلر بعده آنک خیال ایدیکی ظاهر اولدقده
خائب وخاسر اولورلر نته کم بو معناره اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) ساحران مهتاب پیمایند زود * پیش بازرکان

می کیرند سود * سیم بربایند زین کون پیچ پیچ * سیم از کف رفت وان کرباس هیچ * مثلا ساحرلر ماهتابی فوری اولجرلر بازرکانك اوکنده واندن سود طوترلر بوکونه پیچ پیچدن سیم قپارلر مشتریلك الندن سیم کتدی واول صاتون الدیغی کرباس هیچ اولدی یعنی بو جهانده ساحرلر واردرکه بازرکانلرك اوکنده ماهتابك پرتونی ثیاب وکرباس شکلنه قویوب انی علی الفور ارشونله اولچرلر وبازرکانلره صاتارلر وانك مقابله سنده نفع طوترلر بوکونه پیچ پیچ اولان صنعتدن وصارمشق وطولاشق اولان حیله وخدیعتدن بازرکانك سیم وزرنی قپارلر چونکم سیم وزر بازرکانك الندن کیده واول کرباس دیو صاتون الدیغی خیالاتی ماهتاب طوقمین بیره کتوره درحال دیده سندن غایب اولور وصاتون الدیغی کرباسدن هیچ بریسی قالمز کذلك بو جهانی دخی همان بونك کبی ساحرظن ایله که انك سکا فروخت ایلدیکی متاع جمیعا ساحرلك بیع ایلدیکی کرباسلر کبیدرتته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر (م ی) این جهان جادوست وما آن تاجریم * که ازو مهتاب پیموده خریم * کزکند کرباس پانصد کزشتاب * ساحرانه اوزنور ماهتاب * بو جهان فی المثل جادودر وبز اول جادودن متاع الان تاجرزکه اول جادودن اولچولمش مهتابی صاتون الورز پس بوزارشون بزی شتابله اولچر ساحرلر کبی اوجهان ماهتابینك نورندن کزارشونه دیرلو کزکندیعنی ارشون ایلریعنی اولچردیمکدر وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه الدنیا سحارة غدارة حدیث شریفنك مفهومی اوزره بو جهان برجادودر وبز فی المثل اول جادولردن متاع الان تاجرلرزکه بز اول جهان جادوسندن مهتاب حقیقینك پرتونی وهم وکمان ارشونی ایله اولچولوب متاع وقماش ولباس وثیاب شکلنده خریدار اولورز اول جهان جادوسی پس بوزذراع کرباسی یعنی بی عدو مقداری لا یعد اولان متاعی علی العجله مشتری اولنلره ساحرلر کبی ماهتاب حقیقینك پرتوندن اولچر واهل دنیایه اول خیالی بیع ایلر وسیم عمرلرنی آنك مقابله سنده ثمن الور * مثنوی * چون ستد او سیم عمرت ای رهی * سیم شد کرباس نی کیسه تهی * ای رهی چونکم سنك عمرك سیمنی جهان ساحری اله سیم کتدی کرباس یوق کیسه دخی تهی یعنی چونکم اول جهان ساحری بر سحر ومکر له سنك وجودك کیسه سنده معدود اولان عمرکی اله سیمك ضایع اولوب کتدی وسکا وردیکی کرباسدن ومتاعدن برشیٔ قالمز وکیسهٔ وجودك عمر سیمندن خالی قالور (مثنوی) قل اعوذت خواند باید کای احد * هین زنفاثات افغان وزعقد * می دمند اندر کره آن ساحرات * الغیاث المستغاث از بردومات * پس سکا قل اعوذ اوقومق کرك بویله دیو که ای احد تیز طورمه درمان ایله نفاثاتدن وعقددن افغان اول ساحره لر عقده یه اوفوررلر الغیاث یعنی المدد ای مستغاث اولان احد ای بردوماتدن یعنی ای سحر دنیا ایله مسحور اولان کمسه سکا قل اعوذ سوره سنی اوقومق کرکدر وب فلقه التجا ایلمك کرکدر بویله دیو که ای احد وصمد اولان خدا لطف ایله تیز اول دنیانك نفاثات اولان سواحرندن ودخی انلرك عقده لرندن افغان بنم مددمه ایرش اول سواحر دنیا نیجه عقده لره افسون ایدوب افوررلر ای مدد طلب اولنان احد جهانك بردوماتدن مدد ایله تا انك دام مکرندن خلاص اولهلم بو سورهٔ شریفه نك تفسیری وبو محله مناسب اولان معنالرك تحقیقی جلد رابعده دربیان انکه شاهزاده آدمی بچه است سر خنده تارهی زین جادوی وزاین فلق بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) لیك برخوان از زبان فعل نیز * که زبان قول سستست ای عزیز * لیکن زبان فعلدن دخی اوقو زیرا که زبان قولی سستدر ای عزیز یعنی ای خدای تعالی یه استعاذه والتجا قیلان کمسه معوذتینی مجرد زبان قولی ایله اوقومه زیرا زبان قولی اللهیه صغنمق لازم ولابد اولنلردندر وزبان فعلی ایله اعوذ دیمنك وحضرت اللهیه التجا ایدوب صغنمنك معناسی اولدرکه عبادات وطاعاتله واعمال صالحاتله درکاه حقه متوجه اوله سن وخلقك شرندن وسواحر صوری ومعنویدن وظاهری وباطنی اولان حاسدلرك شرندن وصدورناسده وسوسه ایلین وسواس وخناسك شرلرندن فرار ایدوب حق تعالی حضرتلرینه التجا قیله سن * مثنوی * در زمانه مر تراسه همرهند * ان یکی وافی واین دو غدرمند * زمانه ده سکا اوچ رفیق وهمراه واردر اول بریسی وفا ایدیجیدر وبو ایکیسی غدرلودر یعنی غدار وجفا کاردرکه سنکله بیله اولمز وسکا نفع وفائده قیلمز (مثنوی) آن یکی یاران ودیکر رخت ومال) وان سیوم وافیست وان حسن الفعال) بی وفا وغدار اولان اول ایکی شیدن مراد بری سنك یارانك وبری دخی رخت ومالکدر واول اوچنجیسی وافیدر واول حسن الفعالدر زیرا انسانك افعال حسنه واعمال صالحه سی کندی یه بر یار وفادار درکه اصلا اندن مفارقت ایلمز * مثنوی * مال ناید با تو بیرون از قصور * یار آید لیك آید تا بکور * زیرا مال سنکله قصور خانه لردن طشره کلمز یاران ومصاحبلرك سنکله کورایك همان قبره دك کلور * مثنوی * چون ترا روز اجل آید بپیش * یار کوید از زبان حال خویش * چونکم روز اجل سنك اوکنه کله یارانك کندی زبان حالندن دیر (مثنوی) تا بدینجا بیش همره نیستم * بر سر کورت زمانی بیستم * تا بورایه دك بوندن زیاده سکا همراه دکلم یعنی همان قبرك کنارنه دك سکا یولداشم بوندن ایلری سکا یولداش دکلم سنك قبرك اوزرنده براز جق طورورم * مثنوی * فعل تو وافیست زوکن ملتحد *

که درآید با تو در قعر لحد * سنك فعلك وفا ایدیجیدر ملتحد ایله که اول فعلك سنکله بیله قعر لحده کلور ملتحد تانك وحانك فتحه لریله میل اولنه جق وصغنجق یره دیرلر لحد شول چقوره دیرلر که برجانبه مائل اوله یعنی سنك فعلك وعملك سکا یار وافیدر اندن ملجأ ومأوی ایله زیرا که اول فعل سنکله بیله قبر چقورنه ایچری کلور وحشرده ونشرده سکا همیشه یار وصاحب اولور تته کم بو حدیث شریفدن دخی معنی معلومك اولور (درتفسیر قول مصطفی علیه السلام) بو شریف حضرت نبی علیه السلامك بو قول لطیفنك تفسیریدر (لابد من قرین) البته لازمدر بر قریندن که بلا مفارقته یدفن معك) سنکله بیله دفن اولنور (وهو حی) حال بو که اول قرینك زنده در (وتدفن معه وانت میت) وسن انکله بیله دفن اولنورسن حال بو که سن میت سن (ان کان کریما اکرمك) اکر اول قرینك کریم اولورسه سکا اکرام ایلر (وان کان لئیما اسلمك) اکر لئیم اولورسه سندن سلامتی ازاله ایدر همزه بونده سلب ایچوندر اشکیته ده اولان همزه کبی یاخود سنی اول قرینك صوقر واوغورلر زیرا السلم لدغ معناسنه کلور (وذلك القرین عملك) واول مذکور اولان قرینك سنك عملکدر فاصلحه پس اول عملکی اصلاح ایله (ما استطعت) قدرت واستطاعتك اولدقجه (م ی) پس پیمبر کفت بهر این طریق) باوفاتر از عمل نبود رفیق * کر بود نیکو ابد یارت شود * ور بود بد در لحد مارت شود * پس پیغمبر علیه السلام بو طریقدن اوتری دیدی عملدن وفالورك رفیق اولمز اکر عملك ایو اوله سکا ابدی یار اولور واکر بد وقبیح اولورسه قبرده سکا مار اولوب سنی صوقوب سکا انده ایذا قیلور (مثنوی) این عمل وین کسب در راه سداد * کی توان کرد ای پدر بی اوستاد * دون ترین کسبی که در عالم رود) هیچ بی ارشاد اوستادی بود) اولش علمست انکاهی عمل) تا دهد بر بعد مهلت یا اجل) وراه سداده بو عمل وبو کسبی نیجه ایلمك ممکندر ای پدر استادسز مثلا ادنی کسب که عالمده واقع اولور هیچ بر استادك تعلیمسز اولورمی یعنی اولمز البته اول علمدر اندنصکره عملدر تاکم عمل مهلتدنصکره یاخود اجلدنصکره نفع وثمره ویره بعض کمسه لر مشایخ عظام واولیای کرامك انسانه اعمال حسنه لابد ولازمدر دیدکارندن ظن وقیاس ایدرلر که بی تعلیم استاد کتابلرده مسطور اولدیغی اوزره ویاواعظلردن مجرد استماع اولندیغی اوزره صحت اعمال حاصله اولور وکندی بیلدکاری اوزره عمل ایلمك عاقبت نفع وثمره ویرر زعم ایدرلر اما بیلمزلر که ادنی حرفت استادك تعلیمی اولمینجه اله کلمز وبر کمسه نیجه ایام استاد کامله خدمت قیلمینجه اول صنعت کمال بولمز واهذا بو معنایه اشارت بیوررلر بو اعمال شرعی وکسب اخروی راه مستقیمده ای پدر اوستاد کامل اولمینجه برکمسه انی ایلمکه قادر اولمز مثلا مکاسبك ادناسندن هرقنغی کسب اولورسه که فرض اندن ادنی بر کسب اولمیه بو عالمده که اول دون تر اولان کسب واقع اولور هیچ بر استادك ارشاد وتعلیمی اولمینجه اول کسب میسر اولورمی بو مقرردر اولمز پس عمل اخروی خود بو عمل دنیویدن اصعبدر لازم کلدیکه اولا بر استاددن که اعمال اخرویه نك وطریق الهینك علمنی تعلم ایلیه سن اندنصکره اول عملك مقتضاسی اوزره عمل قیله سن زیرا بو طریق سدادك اولی علم واندنصکره عملدر که کدر که عمل تخمی بر نیجه مهلتدنصکره ویاخود بعد الموت نفع وثمره ویره مادامکه بر عمل استادك بیلدیکی وتعلیم ایلدیکی علم اوزره اولمیه اول عملك نتیجه سی اولمز وعاقبة الامر اندن نفع وثمر ظهوره کلمز (مثنوی) استعینوا فی الحرف یاذا النهی * من کریم صالح من اهلها * ای عقل صاحبلری حرفتلرك تحصیلنده معاونت طلب ایلیك بر صالح اولان کریم استاددنکه اول حرفتلرك اهلندن اوله کریم وصالح قیدیله مقید ایلمرنده نکته بودرکه اول حرفتك اهلی بخیل اولمیه کریم النفس اوله وفاسق اولمیه صالحلردن اوله دیمکی اشعار ایلر (مثنوی) اطلب الدر اخی وسط الصدف * واطلب الفن من ارباب الحرف * ای بنم برادرم دری صدف ایچنده ایسته وفنی حرفتلرك مالکلرندن ایسته یعنی هر بر ده دراولمز درك محلی صدفدر ودخی هر فنك بر اهلی واردر آنی کندی اهلندن طلب ایلمك لازمدر پس آهنکردن زرکرلك وکفشکردن دولکرلك تعلم اولنمق خلاف عادتدر کذلك اهل صورتدن اهل سیرت علمی واهل ظاهردن اهل باطن علمی طلب اولنمز * مثنوی * ان رایتم ناصحین انصفوا * بادروا التعلیم لا تستنکفوا * اکرسز ناصح ومرشد اولنلری کوره سز انصاف ایلیکز انك تعلیم وارشادنه مبادرت ومسارعت ایلیکز استنکاف ایلمکز بعض نسخه ده انصفوا یرنه انصتوا واقع اولمشدر معناسکوت ایلیك دیمکدر اما اولکی نسخه اصحدر استنکاف عار ایلمکه دیرلر وخلاصهٔ کلام اکر ای طالب حق اولنلر سز ناصحلری ومرشدلری مشاهده قیله سز انلر خصوصنده انصاف ایلیك ویاخود انلر حضورندن انصاف ایلیك وانلرك تعلیم وتربیه سنه مسارعت ایلیکز وعار ایتمیکز دیمك اولور (مثنوی * در دباغی کر خلق پوشید مرد * خواجکی خواجه را ان کم نکرد * وقت دم آهنکر ار پوشیده دلق * احتشام او نشد کم پیش خلق * مثلا بر خواجه دباغت وقتنده اسکی لباس کیسه اول اسکی وکهنه کیمك خواجه لکنی کم وناقص ایلمز کذلك کورك وقتی دمورجی اکردلق وکهنه کیسه خلق قتنده انك حرمت واحتشامی کم وناقص اولمزدم بونده کورك معناسنه درکه انکله آتشی شعله لندررلر یعنی مثلا بر کمسه هر نقدر عالی قدر وصاحب صدر اولسه ولکن وقت تعلم وحین تحصیلده

تواضع ومسكنت قيلسه آنك قدرنى وخواجه لكنى اول تواضع ومسكنت ناقص ايلمز وكذلك بركسه دباغت وقتنده
كهنه لباسنى كيوب انكله اشلمسى انك قدرنى ناقص ايلمز وكذلك بركسه كاروكسب وقتنده مرتبه سندن تنزل
قيلسه وكارايلسه انك عرضنه نقصان كلمز نته كم آهنكر ايش وقتنده لطيف جامه لرين چيقاروب كهنه لباسلر
كيوب كار ايشلسه انك عرضنه نقصان كلمز (مثنوى) پس لباس كبر بيرون كن زتن * ملبس ذل پوش در آموختن *
علم آموزى طريقش قوليست * حرفت اموزى طريقش فعليست) چونكم حال بويله در پس لباس كبرى جسم وتنكدن
طشره ايله تعلم وقتنده ذل وحقارت لباسنى كى يعنى وجودكدن كبر ونخوت صفتلرنى خلع ونزع ايدوب استادكدن
تحصيل وتعلم ايلك وقتنده تواضع ومسكنت ايلمكى كنديكه لباس وشعار ايله علم اوكرنمك استرسك آنك طريقى
قوليدر اما حرفت وصنعت اوكرنمك استرسك آنك طريقى فعليدر يعنى اكر علم اوكرنمك استرسك خذ العلم من افواه
الرجال قولنك موجبنجه آنك طريقى اولدركه بر معلم استاددن اول علمى استماع ايتمكله اخذ ايليه سن اما صنعت
اوكرنمك استرسك آنك طريقى فعليدر مادامكه فعله كتورميه سن اول صنعت حاصل اولمز (مثنوى * فقر خواهى
اين بصحبت قائمست (نى زبانت كارمى آيد نه دست) دانش آنرا ستاند جان زجان (نى زراه دفترونى اززبان * در دل سالك
اكر هست آن رموز (رمزدانى نيست سالك راهنوز) اكر فقر استرسك بو فقر فقير حقيقى اولان شيخك صحبتيله قائمدر انده
نه سنك زبانك كاره كلور نه الك كاره كلور اول فقيرك علمى جان جاندن الور نه دفترونه كتاب يولندن ونه زباندن الور سالكك
قلبنده اكر اول رموزه اشارت وارسه سالكه هنوز اول فقردن رمزدانلق يوقدر فقر بو قومك اصطلاحنده ملك كورمكدن
وكندى وجودنى كورمكدن برى اولمقدر كما قال شيخ الاسلام الفقر برأة عن رؤية الملك وفقير اول كمسه لردركه نه مالك اوله
نه مملوك اوله كما قال الجنيد الفقير لا يملك ولا يملك بونده فقردن مراد فقر حقيقى اولاندر يعنى اكر فقر حقيقى ومعنويى طلب
ايلرسك اول فقر فقير حقيقى اولان پير كاملك مصاحبتيله قائمدر انك صحبتنده نه الك كاره كلور ونه دلك كاره كلور زيرا
فقر تام اولدركه قيل وقالدن وجوارح واعضا ايله اولان افعالدن فانى اولمقدر پس قيل وقال واعمال وافعال مرتبه سى
وجود مرتبه سيدر فانى فى الله اولنك مرتبه سنده بونلردن برى اصلا كاره كلمز اكرچه بونلرك دخى فعلى وقولى اولور
وليكن اهل فقر انى كنديلردن بيلمزلر واول فعلى وقولى كنديلره اسناد قيلمزلر كنديلر خود فى الحقيقه يوقدر انكچون
وجود مجازيدن صادر اولان فعل وقولك دخى انلر قتنده اعتبارى يوقدر اول فقر وفنانك علمى مريدك جانى مرادك
جانندن اخذ ايلر كتاب ولسان طريقندن دكل بلكه مريدك جانى مرادك جاننه كمال مرتبه تسليم اولمق واكا كندوبى
آيينه قيلمق وصحبتنده قائم اولمق طريقيله اخذ ايلر فرضا سالك اكر اول علم فقر وفنادن بر رمز واشارت السه
وقلبنده بن فقيرمكه فقر وفنا علمى ورمز واشارتنى بيلدم ديسه دخى هنوز اول سالكه فقر وفنادن رمزدانلق اولمز
زيرا رمز فقرى بيلدم ديمك بقيۀ وجوددن عبارت اولور پس ذره قدر وجودى بيلمسى اولان كمسه اصلا فقرى
دكل وفقرك رمزنى دخى بيلمش اولور فقر خود تمام اولدقده نه كنديننك بيلكيسى قالور ونه وجود موهوميسى قالور
بلكه اذا تم الفقر فهو الله موجبى اوزره چونكم فقر تمام اوله اللهدن غيرى قالمز پس انك فقرك رمزنى بيلدم ديمسى
عينيله فقرى بيلمكدن حاصل اولور (مثنوى) تادلشرا شرح ان سازد ضيا * پس الم نشرح بفرمايد خدا * كه
درون سينه شرحت داده ايم * شرح اندر سينه ات بنهاده ايم * تاكم اول سالكك قلبنى اول خدانك شرح ايلمسى عين
ضيا دوزه الم نشرح لك صدرك بيورر الم نشرح لك ديمك استفهامدر على وجه الانكار نفى شرحى استفهام تقديرايچون
اولور معنى بز سنك صدريكى شرح ايلمدكمى يعنى شرح ايلدك وشرح صدر قوت قدسيه ايله مؤيد كمالات انسيه ايله محلى
اولمقدن عبارتدر وضيق جهالت مرتفع اولوب آنك محلنه علوم وحكم ومعارف حلول ايتمكدر حق تعالى سالكك قلبنه
دخى بر سبيل الهام ديركه بز سنك سينه كك درونه شرح وفسحت ويردك نته كم حبيبمزك صدرنه ويردك وسنك سينه ك
ايچره شرح ووسعت قومشز نته كم رسولمزك سينه سى ايچره شرح ووسعت قومشزدر خلاصۀ كلام اولدركه مادامكه
سالكك قلبنده فقرك رمزنى بيلمك شائبه سى اوله اول سالكه هنوز فقر وفنانك رمزنى بيلمكلك اولمز شول وقتده دلك كه انك
قلبنى اول خدانك شرح ايلمسى محضا كندى ضياسى دوزه واند نور الهى قرار طوته پس حق تعالى انك سرنه بطريق
الالهام بز سنك صدركى شرح وتفسيح ايلدك بيورر وسنك سينه كه صفاى حقيقى ويردك وقلبك ايچره وسعت وجلا
قودق دير بو سورۀ شريفك تفسيرى اوچنجى جلدده رفتن هردو خصم سرخنده وام دار شرح اينم نك كرويتنك شرحنده
مرور ايلدى انده طلب اولنه (مثنوى) تو هنوز از خارج آن طالبى * محلبى از ديكرى چون حالبى * چشمۀ شيرست
در تو بى كنار * تو چرا مى شير جويى از تغار) اى بيخبر سن هنوز انى خارجدن طلب ايديجيسن سن خود محلب سن
غيرلردن نيچون حالبسن سنده بيحد وبى كنار سود چشمه سى واردر پس سن نيچون تغاردن سود استرسن محلب سود

صاغجق

صاغجق يره ديرلر طالب سود صاغيجى ديمكدر يعنى سن هنوز اول نور وضيايى وذوق وصفايى وكندى درونككى قويوب
خارجدن طلب ايديجى سن كندك علم لدن شيرنك محل حلوبى سن غيرلردن انى نيچون صاغيجى وطلب ايديجى اولورسن
وفى انفسكم افلا تبصرون ايت كريمه نك فحواسنجه سنك كندى نفسكده بى حد وبى كنار علم لدن شيرنك بكارى واردر سن
تغار مثابه سنده اولان قليل البضاعه كمسه لرك وجودندن انى نيچون ديلرسن اول ذوق وصفايى كندى درونكدن
طلب ايله وبر مرتبه جد وسعى ايله كه اول چشمۀ شيرسنك درونكدن جوشه كله وجانك آنك صفاسندن حيات حقيقيه
بوله (مى) منفذى دارى ببحراى آبكير * ننك دار از آب جستن از غدير * كه الم نشرح نه شرحت هست باز) چون شدى
تو شرح جو وكديه ساز * در نكر در شرح دل در اندرون * تا نيايد طعنۀ لا تبصرون * دريايه بر عظيم منفذ طوترسن
اى آبكير پس غديردن آب استمكدن عار طوت كه الم نشرح كيروسنك شرحك ارلمديمى سن غيريدن نيچون شرح سينه
طلب ايديجى اولدك وكديه ساز اولدك درونكده شرح دله نظر ايله تاكه سكا لا تبصرون طعنه سى كلميه يعنى اى آبكير
مثابه سنده اولان طالب سن بحر حقيقته بر منفذ وبر طريق طوتارسن كولدن صو ايستمكدن عار وناموس طوت يعنى
بعض عالملرك وجودى كه كول مثابه سنده درانلردن آب علمى طلب ايلمكدن عار طوت انكچونكه سن درياى حقيقتدن
منشعب اولمش بر آبكير كبى سن وسنك جانك بحر حقيقته متصل اولمشدر پس علم ومعرفت آبنى اول بحر حقيقتدن
طلب ايله وانشراح قلبى حق تعالى حضرتلرندن استه زيرا الم نشرح لك نك مفهومى كيروسكا دخى شرح دكلميدر
اكرچه بو سورۀ شريفه حضرت حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم حقنده وارده اولمشدر اما بوندن هر طالب حقه حصه
واردركه حق تعالى حضرتلرى كندى جنابنه متوجه اولوب انشراح سينه استين طالبلرك صدرلرنى دخى منشرح
ومنفسح ايلر اكر حق تعالى حضرتلرى بر مؤمنك صدرنى منشرح ومنفسح ايليه اول مؤمن ومسلم اولمز ودار غروردن
تجافى ايدوب دار سروره انابت قيلمزدى پس هر مؤمنه الم نشرح لكدن حصه اولور چونكم قضيه بونك كبيدر سن
نيچون غيرلردن شرح سينه طلب ايديجى اولدك وكديه دوزيجى اولدك كندى درونكده اولان انشراح قلبه نظر ايله وانى
الله كتوروب مضيق جهل وغفلتدن كذر ايله تاكم سنك حقكده لا تبصرون طعنه سى كلميه بعض نسخه ده لا يبصرون
واقع اولمشدر بو نسخه اوزره بو ابياتك تفسيرى جلد رابعده قبطى حكايه سنده مرور ايلدى حق تعالى بيورر (وفى انفسكم
افلا تبصرون زيرا بو ايت كريمه ده كندى نفسلرنده اولان ايات حقى كورمين واسرار الهيه يه نظر ايركورمين كمسه لر
ايچون طعن وتشنيع واردر (در تفسير وهو معكم) بو سرخ شريف وبو محل لطيف سورۀ حديدده اولان بو ايت كريمه نك
تفسيريدركه اولى بودر (وهو الذى) اول الله دركه (خلق السموات والارض) سموات وزمينى خلق ايلدى (فى ستة ايام)
التى كونده (ثم استوى على العرش) اندنصكره استيلا ايلدى ويا خود قصد ايلدى عرشك تدبيرنه واكا متعلق اولان
امورنه على وفق الارادة (يعلم ما يلج فى الارض) بيلور اول الله نه شى داخل اولدى ارضه تخمدن وامواتدن وقطراتدن
وبونلر امثالى شيلردن (وما يخرج منها) ونه شى چيقار نباتات ومعدنيات ودفاين وكنوز وعيوندن (وما ينزل من السماء)
ودخى بيلور اول نسنه يى كه سمادن نزول ايدر باران وبرف وملائكه واحكام هر نه ايسه (وما يعرج فيها) وبيلور اول الله
هر نه شى كه عروج ايليه اول سمواته اكر اعمال انسانى واكر ملائكۀ روحانى وبونلر امثالى شيلرى (وهو معكم) واول الله
سزكله در علم وقدرتيله عموما وفضل ورحمتيله خصوصا (اينما كنتم) هر نه يرده كه اوله سز يعنى بو معيت وعلم وقدرت
سزدن منفك اولمز برحالده (والله بما تعملون بصير) والله تعالى هر نه اشلرسكز انى كوريجيدر پس اكا كوره جزا ويرر (مى
يك سبد پرنان ترا برفرق سر * تو همى خواهى لب نان دربدر * در سر خود پيچ هل خيره سرى * رو در دل زن چرا بر هر درى
مثلا نان ونعمتله پرومملو سنك باشك اوزره بر سبد واردر سن قپو قپو اب نان استرسن كندى باشكه طولان خيره سرلكى
قويوروكوكل قپوسنى اور نيچون هر قپوده سن بو بيتلر الله تبارك وتعالينك بنده سنه اولان كمال قربنى ايضاح ايلمكدن
اوترى مثل موقعنده واقع اولمشدر مثلا بر كمسه نك باشنده وافر لطيف نانله طولمش بر سبد اولسه واول كمسه دربدر
بر پاره ايتمكى كديه ودريوزه قيلسه نه مرتبه عيب وعار اولورسه واول كمسه كنديده اولاندن نو جهله بى خبر قالورسه حق
سبحانه وتعالينك كندى يه كمال قربندن غافل اولان وآنك انوار اسرارنه مظهر اولديغندن بى خبر اولان كمسه بوكا
بكزر فى الحقيقه اى طالب حق اولان وانى غيريدن طلب قيلان كمسه سنك خود بو وجودك سبدى نان وخوان الهيه
ايله پردرسن نيچون غيرى كمسه لردن انى طالب اولورسن واركندى باشكه طولان وكندى اوزريكه صارلان خيره سرلكى
وسراسيمه اولمغى قويوروكندى قلبك قپوسنى قرع ايله نيچون هر قپويى طولانرسن حق تعالى يى بيلمك وانكله آشنا
اولمق كندى ذاتكى بيلمكه وحقيقتكه اشنا اولمغه موقوفدر انكچون حضرت نبى عليه السلام من عرف نفسه فقد عرف
ربه بيوردى حاصل كلام هر نه ديلرسك وارسته سنده * سن سنده اولمه غافل ايكنده (مثنوى) تا بزانوبى ميان آبجو

غافل ازخود زین وان تو آبجو * پیش اب وپس هم آب بامدد * چشمهارا پیش سدوخلف سد * مثلا دیزیکه دلك
آب جویك ایچنده سن اما کندکدن غافلسن بوندن واندن سن آب طلب ایدیجیسن اوککده اب واردکده هم بامدد
اب واردر اما چشملرك اوکنده واردنده سدواردریعنی مثلا سن اب حیاته زانوسنه دك صوده اولان کسه کبی داخل
ومستغرق اولمش سن حال بوکه بوندن سن غافلسن وبوندن واندن اب معنانی طلب ایدیجیسن اول آب حیات سنك
جمیع جهاتکی احاطه ایلیوب هرجانبك آب بامدد اولمشدر ولیکن کوزلرك اوکنده واردنده سدمعنوی اولدیغندن
انی کورمکه قادر اوله مزسن (مثنوی) اسب زیرران وفارس اسب جو * چیست این کفت اسب لیکن اسب کو *
هی نه اسبست این بزیر تو پدید * کفت اری لیك خوداسبی که دید * مثلا اسب فارسك ایلوغی التنده وحال بوکه فارس
اسب استیجیدر اول فارس کندی اسبندن برمرتبه غافل که فرضی برکسه اکا دیسه بوسنك زیرانکده اولان ندر
اول فارس دیر اسبدر لیکن اسب قنی اول کسه اکا دیسه هی غافل بوسنك التکده کی اشکارا اسب دکلیدر اول ایله دیر
بلی اسبدر ولیکن براسبی خود کیم کوردی یعنی ای طالب حق تعالی اولان مثالك شول اسب کندی التنده ایکن اسب
جواولان کسه یه بکزر که سندخی حق تعالی یی کندی نفسنه مضاف ایلدیکی روحله زنده سن وآنك قدرت واراده سیله
فرخنده سن ونحن اقرب الیه من حبل الورید ایت کریمه سنك مقتضاسنجه هرنه مکانده وهرنه حالده حق تعالی انسانه
حبل وریدندن اقرب ایکن وهو معکم اینما کنتم فحواسنجه هرنه مکانده وهرنه حالده اولسق اول بزمله بیله اولدیغی مقرر
ومحقق ایکن فرضی برحقیقت حاله واقف وعارف بزه دیسه که بوسنك وجودکده اولان حیات وعلم وارادت وقدرت
وسمع وبصر وکلام کیمکدر وسنك وجودکده همیشه متصرف ومدبر اولان وقلبکی تقلیب وتصریف قیلان کیمدر
دیسه سن دیرسن که خدای تعالیدر پس اول سکادیرکه چونکم قضیه بونك کبیدر مراد حاصل اولدی واول سکاسندن
یقین کلدی سن دیرسن که بلی کرچك بویله ولیکن بن مقصودمی کوره مزم اول قنده دربکا انی کوستر تکرار عارف
سکا دیرسه که هی غافل بوسنك وجودکده مدبر ومتصرف اولان وسنی مرید وقادر وسمیع وبصیر قیلان اشکارا اول
خدادکلمیدر سن بنه بورازی فهم ایده میوب دیرسن بلی بویله در ولیکن بنی کوتورن وبنی بوعالمه کتورن مراد
ومقصودم اولان خدایی کیم کوردی بن آنك طالبیم استرمکه انی بولم (م ى) هست آب وپیش روی اوست ان اندراب
وبیخبر زاب روان) مست چیز وپیش روی اوست چیز * بیخبر زان چیز وشرح خویش نیز) مثلا برکسه آنك مست
وتشنه سیدر حال بوکه آب آنك اوکنده در اول کسه آب ایچنده واب رواندن بیخبردر برنسنه نك مستیدر حال بوکه اول
نسنه آنك اوکنده در لیکن اول کسه اول شیدن وکندینك شرحندن دخی بیخبردر یعنی مثلا اکثر کسه لر آب حقیقینك
عاشق ومستی اولمشدر واول آب حقیقی آنك یوزی وکوزی اوکنده وجمیع موجوداتده ساریدر ومن الماء کل شئ حی
موجبنجه هرشی اول ماء حقیقتدن وآب حیات معنویدن زنده اولمشدر واول کسه اول آب حقیقینك ایچنده سرتاپا
مستغرق اولمشدر حال بوکه اول آب رواندن وماء حیاتدن بیخبردر (بیت) جهان آرا جهان ایچنده درارایی بیلمزلر *
شوماهیلر کبی آب ایچره دردریای بیلمزلر * بعض کسه لر واردر فی المثل برشیئك عاشق ومستیدر وحال بوکه اونیء آنك
یوزنك وکوزنك اوکنده در اول کسه لر اول شیدن بی خبردر وکندی درونك انشراح وانجلاسندن دخی بی خبردر وکندی
باطنی حضرت حقك انواریله منشرح ومنجلی اولمشدر ولیکن قوت واهمه وخواطر نفسانیه اکا پرده اولور کندی
باطننك شرحنده بی خبر قالمشدر (م ى) چون کهر در بحر کوید بحر کو * وان خیال چون صدف دیوار او * کفتن آن
کو حجابش میشود * ابر تاب آفتابش میشود * بند چشم اوست هم چشم بدش * عین رفع سد او کشته سدش *
بند کوش اوشده هم هوش او * هوش باحق دارای مدهوش او * مثالی اخرشول بحرده اولان کوهر کبی که بحر قنی دیر
واول صدف کبی خیال آنك دیواریدر انك قنی دیمسی آنك حجابی اولور آنك افتابنك تاب وضیاسنك سحابی اولور
آنك چشم باطننك بندی هم آنك بد اولان چشمیدر آنك عین رفع وسد ایلمسی ورفع حجاب قیلدم دیمسی اکا سد وپرده
اولمشدر آنك کوشنه هم آنك هوشی بند اولمشدر هوشکی حضرت حقه طوت ای آنك مدهوشی یعنی برمثال دخی
بودرکه انسان بحر حقیقتك کوهری کبیدر وهر وجهله اندن حاصل اولمش وانده مستغرق اولوب نشو ونما بولمشدر
اما بحر حقیقیدن خبری اولمیوب بحر قنی دیو انك طالبی اولمشدر وکندینك صدف کبی اولان اول اوهام وخیالاتی
بحری کورمکه سد ودیوار اولمشدر وآنك دریای حقیقت قنی دیمسی وحضرت الوهیت نه مرتبه ده در دیو طلب ایلمسی
اول طالبك عین حجابی اولور دخی آنك مرادی اولان آفتاب معنوینك تاب تجلیسنك سحاب وحجابی اولور
اکا اول افتاب معنوینك ظهورنی منع قیلور هم انك بد واعمی اولان کوزی انك کندی کوزنك بند وسدی اولمشدر وآنك
بن وجه حقیقتدن رفع حجاب ایلدم دیمسی کندیسنه عین سد وحجاب اولور زیرا مادامکه هنوز دخی بنلك قیدنده در

حقیقتدن خبری یوقدر محجوب وغافلدر وهم انك عقلی انك سمع جاننك بندی وسدی اولمشدر کلام حقی استماع
ایلمکدن انی منع ایلر ای حق تعالینك مست ومدهوشی اولان کسه عقلکی همیشه حضرت حقه طوت وهیچ
کندکه مقید اولمه تا حقیقتدن خبردار اوله سن ومقصودکی کندی وجودکده مشاهده قیله سن (در تفسیر قوله علیه
السلام من جعل الهموم هما واحدا کفاه الله سائر همومه ومن تفرقت به الهموم لا یبالی الله فی ای واد منها هلك
بوسرخ شریف حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك بوقول لطیفنك تفسیری بیانده درکه بیوررلر شول
کسه که جمیع همومنی هم واحد قیلسه یعنی جمیع آلام وغمومنی دفع ایدوب همان برهمه منحصر قیلسه وهمی همان
خدای تعالی یه متعلق اولان هم اولسه الله تعالی انك سائر همومنه کفایت ایلر وشول کسه که همومی پراکنده
ایلیه بودخی معتادر وشول کسه نك که همومی متفرق اوله الله تعالی قایرمز اول همومدن قنغی وادیده اول کسه
هلاك اولور (مثنوی) هوش را توزیع کردی برجهات * می نیرزد تره آن ترهات * آب هش رامی کشد هر بیخ خار
آب هوشت چون رسد سوی ثمار) عقلکی اطرافه توزیع ایلدکسنك اول ترهاتك برتره یه دکز سنك عقلك آبنی هر بیخ خار
جکر پس سنك عقلك صویی میوه جانبنه نیجه ایریشور یعنی کندی عقل وفکرکی بوجهات سته ایچره اولان اشیایه
توزیع وتقسیم ایلدك حال بوکه اوسنك ترهاتك یعنی طالب اولدیغك نامعقول حالاتك وکماتك بربرك سبزه دکز وسنك
عقلك صوینی هر خار مشابه سنده اولان اشغال دنیویه ومقتضیات نفسانیه وجسمانیه نك اصلی کندیسنه جذب
ایلر پس سنك عقلك صویی بو شجره وجود انسانیه نك ثمارنه نیجن واصل اولورکه مراداندن مرتبه کمال ویاخود نتیجه
اعمال اوله که بونلر انسانك وجودی درختنك میوه لری کبیدر * مثنوی * هین بزن ان شاخ بد راخو کنش * آب ده
این شاخ خوش رانو کنش) هردوسبزند این زمان آخر نکر * کین شود باطل ازان روید ثمر * آب باغ این راحلال انرا حرام
فرق را آخر ببینی والسلام * اکاه اول اول بد اولان شاخی اور وآنی خوایله یعنی بوداقلرین قیر وبوخوش شاخه آب ویرانی
نو وتازه ایله اکرچه بوزمانده هرایکیسی سبزه وتازه لردر آخره نظر ایله که بوشاخ بد باطل اولور واول شاخ خوشدن
ثمر بتر باغ وجودك ابی بوکه حلال واکا حرامدر بوایکیسنك فرقنی آخر الامر کوررسن والسلام خوکندن بوداق قیرمق
خوکنش آنك دالنی بوداغنی قیردیمکدر شاخ بددن مراد بونده افکار نفسانیه ومشتهیات جسمانیه واشغال
دنیویه در شاخ خوشدن مراد مقتضیات روحانی وطاعات ربانی اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اکاه اول اول
وجودك باغنده اولان بد شاخلر کبی ظهور ایلین افکار نفسانیه یی ومشتهیات طبیعیه یی اور کوت وآنك دالن
وبوداغن قیرتا کم آنك محلنه شاخ نو بتسون وبوشاخ خوش کبی اولان مقتضیات روحانیه یه وطاعات ربانیه یه عقل
آبنی خرج وبذل ایله وانی تازه ونو ایله اکرچه شاخ کبی اولان مشتهیات نفسانیه وشاخ خوش کبی اولان مقتضیات
روحانیه هرایکیسی حالا سبز وتردرلر امابن بونلرك آخرنه نظر ایله که بوشاخ بد کبی اولان شهوات نفسانیه بالکلیه
باطل اولور واول شاخ خوش کبی اولان مقتضیات روحانیه وطاعات ربانیه دن آخر الامر نیجه اثمار معنوی ومنافع
اخروی حاصل اولور باغ وجودك آب عقلی وماء حیاتی بومقتضیات روحانیه یه خرج اولنسه حلال ومشتهیات
نفسانیه یه خرج اولنسه حرامدر آخر الامر یوم قیامتده ویاخود بصر بصیرتك نور هدایتله منور اولدیغی وقتده
بوایکیسنك ما بینی فرق ایلدکی بیلورسن ونتیجه لرینه عالم اولور بیلورسن والسلام (م ى) عدل چه بود آب ده اشجار را
ظلم چه بود آب دادن خار را (عدل وضع نعمتی در موضعش) نی بهر بیخی که باشد آب کش * ظلم چه بود وضع در ناموضعی
که نباشد جز بلا را منبعی * عدل ندر اشجاره آب ویرمکدر عدل بمعنی عادل اولوب وآب ده وصف ترکیبی اولوب معنی
عادل ندر اشجاره آب ویریجیدر دیمك دخی جائز اولور ظلم ندر خاره آب ویرمکدر عدل برنعمت واحسانی کندینك
موضعنه قومقدر هر بیخه آب ویرمك دکلدر که اول بیخ آب چکیجی اوله ظلم ندر برشیئی موضعی اولمیان یره قومقدر که
اونا موضع بلادن غیریه منبع اولمیه وبو ابیات شریفه نك محصولی بویله دیمك اولور که عدل عند العلماء هر حقی
مستحقنه ویرمکله تعریف وظلم حقی مستحقنه ویرمیوب حددن تجاوز ایدوب غیر مستحقنه ویرمکله توصیف
اولنمشدر مثلا اشجار ثمره آبه مستحقدر پس عدل اولدرکه ابی اشجار مثمره یه ویره سن وخاره یعنی آبه مستحق دکلدر
زیرا اندن برنفع وثمره حاصل اولمدیغندن ماعدا درنده لك وموذیلك آنك کاریدر پس اکا آب ویرمك آبی نامحل اولان یره
ضایع ایلمکدر کذلك عقل آبنی دخی مشتهیات جسمانیه یه ومقتضیات طبیعیه یه ویرمك محل ومناسب دکلدر
اندن نفع وثمره حاصل اولمز اکر عقل آبنی جسمك مشتهیاتنه وطبعك مقتضیاتنه خرج ایلسك ظلم قیلورسن اما طاعات
حقه وتکمیل دین ودیانته خرج ایلسك عادل اولورسن والحاصل نعم الهیه دن هرقنغی نعمت اولورسه اولسون عدل
اودرکه آنی موضعنه وضع ایلیه سن ومستحقنه ویره سن عدل اودکلدر که اول نعمت حقی بربد اصل کمسه یه ویره سن که

اول نعمتی چکیجی وضایع ایدیجی اوله مثلا زکات وصدقاتی فاسق وفاجره ویرمك وتارك الصلوة واشقیا واهل لعبه
سخا وعطا ایلمك انی ضایع ایلیجی ىخه آب ویرمك نیجه ظلم ایسه بو دخی انجلین ظلمدر اما عدل (للفقراء الذین احصروا
فی سبیل الله لا یستطیعون ضربا فی الارض) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه اول زکات وصدقه‌لی یریوزنده تجاوز ایلمکه
قادر اولمین والله یولنه حصر اولنان فقرایه ویرمه عدل محض اولور حد ذاتنده ظلم ندر دیر ایسك برنعمتی موضع ومحلی
اولمیان یره قومقدر که اول موضعی ومحلی اولمیان شی منبع بلا ومعدن سیئه اوله پس سن برنعمتی کوتوروب منبع بلا اولان
محله وضع ایلیسك اول نعمته ظلم ایلمش اولورسن وسن ظالملر تبه سن بولورسن ❊ مثنوی ❊ نعمت حق را بجان
وعقل ده ❊ نی بطبع پر زحیر وپر کره ❊ بازکن پیکار غم را بر تنت ❊ بر دل وجان کم نه ان جان کندنت ❊ حق تعالینك
نعمتنی جان وعقله ویر پر زحیر وکره اولان طبعه ویرمه غم پیکارنی تنك اوزره باز ایله اول جان چکشمکی سن دل وجان اوزره
قومه زحیر ایچ اغری بسنه دیرلر بونده امراض قلبیه دن عبارت اولور یعنی حق تعالی حضرتلرینك نعمتنی اکر صوری
واکر معنوی جانکه وعقلکه ویر تا نشو ونما بوله وقوی وکامل اوله امراض قلبیه ایله مملو وعقد معنویه ایله طلو اولان
طبیعته ویرمه زیرا اشرار بارکه سن اول طبیعته نعمت وراحت ویره سن انك کثافت وکدورتی زیاده اولمسنه سبب اولور
آما اول نعمتی طبیعتکه ویردکده عقل وجانکه خدمت قیلمقدن و منعمنه شاکر اولمقدن اوتری ویرسك معنا اول نعمتی
بنه عقل وجانکه ویرمش اولورسن پس عدالت قیلورسن وحقی مستحقنه ویرمش اولورسن زنهار دنیا غمنك جنك
وپیکارنی عقل وجانك اوزرینه یوکلتمه که ظلم ایدرسن آنی جسمك اوزره یوکلت که اکا لایق اولان اولدر که اول دنیا
خصوصنده جان چکشمکی قلب وروحك اوزره وضع ایلمه که قلب وروح بو خصوصده جان کندن اولمق زحمتنه
ومضطرب اولمق مشقتنه لایق ومستحق دکلدر عدل اودر که عقلکی وروحکی بو زحمتلردن آسوده ایلیه سن ❊ مثنوی
بر سر عیسی نهاده تنك بار ❊ خر سکیزه میزند در مرغزار ❊ بولتکی عیسانك باشی اوزره قوغش خر مرغزارده سکیزه
اورر عیسادن مراد روح وخردن مراد نفس اولور سکیزه بوکلکه وقالقیمغه دیرلر یعنی ای عدلدن بیخبر اولان وروحنه
ظلم قیلان کسه عیسی مشرب اولان روحك اوزره غم بارنی ودنیا کارنی قومشسن وانی باردنیانك التنده محبوس
ومقید قیلمشسن خر نفسك سبزه زار ومرغزارده صحرا یوب قالقیمقده در بو خود ظلمدر کرکدر که بار طاعاتی نفسك
خرینك اوزرینه قویاسن وعیسی مشرب اولان روحکی باردنیادن ازاد قیله سن وانی علم ومعرفت مرغزارنده وطاعات
سبزه زارنده آسوده ایلیه سن تا عادللردن اوله سن (مثنوی) سرمه را در کوش کردن شرط نیست ❊ کار دلرا جستن ازتن
شرط نیست ❊ سرمه‌یی کوشده ایلمك شرط دکلدر قلبك کارنی تندن استمك شرط دکلدر چونکم هر شیئی موضعنه
قومق عدل وشرط اولدیسه سرمه‌یی قولغه قومق عدل وشرط دکلدر وهر کاری اهلندن ومحلندن طلب ایلمك دخی
عدل وشرط اولدیسه کوکل کارنی جسمدن طلب ایلمك عدل وشرط دکلدر برشیئی نامحل اولان یره قومق نیجه شرط
وعدل دکل ایسه نامحل اولان یردن طلب ایلمك هم شرط وعدل دکلدر (مثنوی) کر دلی رو ناز کن خواری مکش) ور تنی
شکر منوش وزهر چش) زهر تنرا نافعست وقند بد) تن همان بهتر که باشد بی مدد ❊ هیزم دوزخ تنست وکم کنش) ور بروید
هیزم نو بر کنش ❊ اکر کوکل ایسك یوری ناز ایله خورلق چکمه وکر تن ایسك شکر ایچمه وزهر طات زیرا تنه زهر وقهر
نافعدر وقند بددر تنه همان یکر کدر که مدد سز اوله دوزخك اوطونی تندر انی کم وناقص ایله واکر یکی هیزم بترسه انی قوپار
بیت اولده اولان دل اهل دل وتن اهل تن تقدیرنده در وتوضیح معنی بو یله دیمك اولور که اکر اهل دل ایسك ودل مرتبه سن
بولمش برکامل ایسك یوری خلق اوزره ناز واستغنا ایله خوارلق وحقیرلك چکمه که صاحب دل اولدقدنصکره خلقه
ناز واستغنا قیلمق وانلر اوزره تباهی وتفاخر ایلمك جائز ولایق اولور که کما قال ابن الفارض ❊ وفز بالعلی وافخر علی ناسك علا
بظاهر اعمال ونفس تزکت) ونه ساحبا بالسحب اذیال عاشق) بوصل علی اعلی المجرة جرت) واکر اهل تن ایسك تنه لذت
ویرن وخوش کلن شیلرا کر شکر در واکر شکردن غیری اولان لذیذ شیلردر هرنه ایسه انی نوش ایتمه بلکه ریاضت وعبادت
وتواضع ومسکنت وذل وحقارت زهرلرنی ذایق اول که نفسه لایق اولان بونلردر زیرا نفس اماره صفتلرینه مبتلا اولان
تنه ریاضت وذل وحقارت ومحنت ومشقت زهرلرین طاتمق نافعدر اما قندکبی اولان نعمت وراحت ودوات وفرحت
وصحت وسلامت وقوت وقدرت بد وضرردر صفت قبیحه ایله موصوف اولان تنه بهتر اولان ونفع کلان اولدر که بی مدد
اوله زیرا اکر با مدد اولسه معصیتدن خالی اولمز حاصل کلام جهنمك حطبی بو تن ظالمدر انی ریاضتله کم وناقص ایله کما قال
تعالی واما القاسطون فکانوا لجهنم حطبا واکر بوتنه متعلق اولان صفتلردن ویا خود لحم وشحمدن اکر برهیزم جدید
بترسه انی قلع وقمع ایله وریاضتله جهنمه لایق اولان لحم وشحمکی وصفتلریکی ازاله ایله تا کم نار جهنمی چکمکدن خلاص
اوله سن ❊ مثنوی ❊ ورنه حمال حطب باشی حطب ❊ در دو عالم همچو جفت بولهب ❊ از حطب بشناس شاخ سدره را

کرچه هر دو سبز باشند ای فتا ❊ اصل ان شاخست هفتم آسمان ❊ اصل این شاخست از نار ودخان ❊ اکر بد نکده
جهنمه متعلق بر هیزم بترسه انی قوپار واکر انی قوپارمز سك ای حطب حمالة الحطب اولورسن ایکی عالمده ابولهبك
جفتی کبی شاخ سدره‌یی حطبدن فهم ایله اکرچه ایکیسی بیله سبز وتازه اولورلر ای یکت اول شاخ سدره نك اصلی
یدنجی آسمانده در یا خود معنی یدنجی آسمانده در اما بو شاخك اصلی نار ودخاندندر حطبدن مراد بونده حد شرعدن
خارج اولان اوصاف حیوانیه ولحوم وشحوم جسمانیه واموال واسباب دنیویه در وسدره دن مراد عقل وروحدر که
آنك اصلی ومرتبه سی بغایت عالی اولدیغی اعتبارله هفتم آسماندر پس تن پرور اولان کسه‌لری حطب جهنم منزله سنه
تنزیل ایلیوب انلره خطاب ایدررلر که اکر تنکده حد شرعدن متجاوز اولان لحوم زائده وشحوم بی فائده بتوب ظهوره
کلورسه واموال دنیویه واوصاف حیوانیه دن دخی سنکچون حاصل اولورسه انلری کندکدن بالکلیه محو وازاله ایله
واکر بوذکر اولنان صفتلری کندکدن کیدر مزسك ای جهنم حطبی منزله سنده اولان کسه دنیاده وآخرتده ابولهبك
عورتی کبی حمالة الحطب اولورسن نته کم انك حقنده وامرأته حمالة الحطب فی جیدها حبل من مسد دیلدی
سن دخی بو معنادن حصه‌دار اولورسن وبو سوره نك تفسیری اوچنجی جلدده تشبیه قیددام قضا مرخنده مرور
ایلمشدر انده طلب اولنه اکر عاقل ایسك شاخ سدره مشابه سنده اولان روحکی حطب جهنم منزله سنده اولان تنکدن
فرق ایلیوب تمیز ایله اکرچه ای جوان بو ایکیسی بیله بو جهانده سبز وتر وتازه لردر ولیکن بونکله انك ما بیننده نه
مناسبت واردر اول علوی بو سفلیدر اول نوری بو ناریدر اول مانند سدره اولان روح شریفك اصلی هفتم آسمانده در
وبو جهنم شجره سنك شاخی منزله سنده اولان تنك اصلی ناردن ودخاندندر نار عناصر اربعه نك قویسی وبدنك رکن
اعظمی اولدیغی اعتبارله بدنه اصل واقع اولمشدر که سائر عناصر بو بدنده اولان حرارتله قائملردر اکر حرارت منطفی
اولسه ویا غالب اولسه سائر عناصرده قوت قالمیوب بدن اولوردیرلر ودخاندن مراد بونده اکل وشربدن حاصل اولان
ابخرۀ لطیفه در که عروق واعصابده ساریه در پس بدنك اصلی نار ودخان اولمسی بو اعتبارله اولور ❊ مثنوی ❊ هست
مانند بصورت پیش حس ❊ که غلط بینست چشم وکیش حس ❊ هست ان پیدا بپیش چشم دل ❊ جهد کن
سوی دل آ جهد المقل ❊ ور نداری پا بجنبان خویش را ❊ تا ببینی هر کم وهر بیش را ❊ حس ظاهر قتنده شاخ سدره ایله
حطب جهنم بری برینه مشابهلر ومماثللردر زیرا حسك چشم ومذهبی وعادتی غلط بینلکدر اما چشم دل واهل دل
قتنده اول پیدا وظاهردر جهد ایله کوکل جانبنه کل مقلك جهدی کبی واکر پای طوتمز ایسك کندیکی تحریك ایله
تا کم هر کم وبیشی کوره سن مقل ذوقلت اولان فقیره دیرلر وجهد کمال طاقت ومشقته دیرلر جهد المقل تقدیرنده در یعنی
بو حطب جهنم منزله سنده اولان جسمله شاخ سدره مشابه سنده اولان عقل وروح اهل حس قتنده بری برینه شدت
اتصالی اولدیغی جهتدن مشابهلر ومماثللردر زیرا حسك چشمی ومذهب وعادتی غلط کوریجیلکدر حقیقت کاری
فرق وتمیز ایلمکه قادر دکلدر بو ایکیسنك ما بیننی فرق ایلمك بصر بصیرته روشن ودیدۀ جانه ظاهر واشکاردر ای
مرتبۀ جسمانیه‌ده قلان کسه فقرا اولان کسه نك غنا تحصیلنده طاقتی وقوتی جانته کحوب قلبنه کلدیکی کبی
سندخی آنك جهدی کبی کوکل جانبنه کل وجان ایچنده قرار ایله تا غنای حقیقی بوله سن وکنز لا یفنایه واصل اوله سن
فرضا اکر پای معنوی وقدم روحانی طوتمزسك مشیا علی الهام لا مشیا علی الاقدام کوی کبی غلطان اولوب
کندیکی جان ودل جانبنه تحریك ایله حتی بر مرتبه‌یه واصل اوله سن که هر ناقص وکاملی کوره سن وعاقلی غافلدن فرق
قیله سن ومقام حقیقته واصل اوله سن (در معنی این بیت) کر راهروی راه برت بکشایند ❊ ور نیست شوی بهستیت
بکرایند ❊ بو سرخ شریف بو بیت لطیفك معنیسنك بیاننده در ای کسه اکر راهرو ایسك سنك قتکه یول اچرلر
واکر نیست وفانی اولور ایسك سکا وجودله میل وتوجه ایدرلر یعنی ای مؤمن اولان کسه اکر طریق حقه کیده سن
انده سعی ومجاهده ایده سن سنك قتکه ویا خود سکا طریق حقی فتح ایدر وسبل حقیقته هدایت ایدرلر نته کم حق
تعالی والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا بیوردی واکر فانی اوله سن وکندی وجودکی محو قیله سن سکا حضرت حق
جانبنده بقا ایله وجود حقانی ایله میل ایدرلر الحاصل نقدر فانی اولورسك اولقدر بقا بولورسن وراه حقه نقدر کیدرسن وبه
مرتبه توجه ایدرسك فتح بابه اولقدر واصل اولورسك ومن قرع الباب ولج ولج دینلمش ومن طلب وجد وجد حدیث
شریفی بو معناره کوره بیورلمشدر ❊ مثنوی ❊ کر زلیخا بست درها هر طرف ❊ یافت یوسف هم زجنبش منصرف ❊
باز شد قفل ودر وشد ره بدید ❊ چون توکل کرد یوسف بر جهید ❊ اکرچه زلیخا قپولری یوسفی صید ایلمك خصوصنده
هر طرف باغلدی لیکن حضرت یوسف علیه السلام جنبش وحرکت ایلمك سببندن منصرف بولدی قفل ودر کشاده
اولدی ویول بدید وظاهر اولدی چونکم حضرت یوسف علیه السلام توکل ایلدی اول خانه دن صحرادی یعنی شول

زمانده که وراودته التی هو فی بیتها عن نفسه وغلقت الابواب وقالت هیت لك قال معاذ الله ایت کریمه سنك فحواسی اوزره
زلیخا یوسف علیه السلامك سراینده ایکن یوسفه انك نفسندن کندی مرادنی مراوده ایلدی وسرایك قپولرنی محکم
بند ایلدی ویوسفه کل دیدی یوسف بن بو کاردن اللهه صغنورم دیوب اندن فرار قیلوب حرکت ایلدی محل انصراف
بولوب اندن رجوع قیلدی باذن الله قپونك کلیدلری اچلدی وقپولر اکا مفتوح اولدی وراه نجات اشکار اولوب ظهوره
کلدی چونکه یوسف حضرتلری الله تعالی یه توکل ایلدی اول حبسدن صبر ایلدی واول بلادن خلاص اولدی کما قال
تعالی فی حقه انه من عبادنا المخلصین * مثنوی * کرچه رخنه نیست عالم را پدید * خیره یوسف وار می باید دوید
تا کشاید قفل ودر پیدا شود * سوی بی جایی شما را جا شود * اکرچه بو عالمك رخنه سی ظاهر دکلدر یوسف علیه
السلام کبی خیره یلمك کرکدر تا کم قفل آچله وقپو پیدا اوله بی جایلك طرفی سزه جای اوله یعنی بو عالمك اکرچه حضرت
حق جانبنه وعالم آخرت طرفنه بر کدکی بو قدر وبر قپو ظاهر دکلدر ولیکن ای خیره لر حضرت یوسف کبی یوزن دنیانك
الندن قورتلوب خانهٔ عالمدن طشره قاچغه وخلاص اولمغه یلمك کرکدر حتی عون الهی ایله قفل کشاده اوله
وعالم حقیقتده بر در معنوی پیدا اوله تا اول دردن عالم لامکانه داخل اوله سن لامکان طرفنده سزلك ایچون مکان اوله
وجانك انده اسوده اولوب اقامت قیله * م ی * امدی اندر جهان ای ممتحن * هیچ می بینی طریق امدن * تو زجایی آمدی
وز موطنی * آمدن را راه دانی هیچ نی * ای امتحان اولنمش کمسنه بو جهانه عالم الهیدن کلدك کلمکلك طریقنی هیچ
کوررمیسن سن بو جهانه بر یردن وبر موطندن کلدك کلدکك هیچ یول بیلورمیسن بیلمزسن راهدان وصف ترکیبی
اولوب اکا متصل اولان یا وحدت ایچون اولور معنی آنك کلمسنك یولنی بلیجی هیچ برکسه بو قدر دیمك درست معنی
دکلدر زیرا که جمیع انبیا واولیا اول جهانه یول بیلیجیلردر یعنی ای امتحان اولنمش کمسه سن بو جهانه عالم الهیدن کلدك
هیچ اول عالمدن بو عالمه کلدیکك یولی بیلورمیسن مقرردرکه بیلمزسن سن بر عالی یردن وشریف موطندن بو عالمه
کلدك کلمکلکك یولنی هیچ بیلورمیسن بیلمزسن پس کیده جك یول دخی انجلین ناپیدادر (م ی) کرندانی تا نکو بی راه
نیست * زین ره بی راه ما را رفتنیست * می روی در خواب شادان چپ وراست * هیچ دانی راه ان میدان کجاست * اکر
اول یولی بیلمزایسك تادیمه سنکه یول یوقدر بزه بو یولسز یولدن کتمکلك بهرحال مقرردر مثلا عالم خوابده چپ وراستده
شادان ومسرور کیدرسن هیچ بیلورمیسن اول میدانك یولی قنده در یعنی اکرسن عالم معنی طرفنه کیدن یولی بیلمزسك
تا یول یوقدر دیمه سن زیرا بو ظاهر ابلی راه اولان یولدن بزه کتمکلك واردر اکرچه حالا بزم مشهودمز دکل ایسه ده
کوررز که بو قدر کمسه لر اول جانبه کیدرلر بزم دخی عاقبت اول یولدن عالم معنایه کتمکلکمز مقرردر مثلا سن
عالم خوابده یمین وشمال جانبنه کیدرسن شاد ومسرور اولدیغك حالده هیچ بیلورمیسن که اول عالم خوابده اولان میدانك
یولی قنده در بو عالمدن اول عالمه کیدن یول معقول ومعنویدر کذلك بو عالمدن عالم اخرته کیدن یول دخی بویله معقول
ومعنویدر عالم خوابدن وعالم برزخی وعالم اخرتی قیاس ایله تا که جاهل وغافل اولنلردن اولمیه سن (م ی) تو به بندان چشم
خود تسلیم کن (خویش را بینی دران شهر کهن (چشم چون بندی که صد چشم خمار * بند چشم تست این سو از غرار
سن اول بو دنیایه ناظر اولان کوزیکی تسلیم ایله کندیکی اول قدیم وعتیق اولان شهرده کوره سن چشمکی نیجه باغلرسن
که بو چشم خمارسنك چشمکك بو جانبدندر غرار جهتنده یعنی سن بو دنیایه وماسوایه ناظر اولان کوزیکی سد وبند ایله
کندیکی حضرت حقك امر شریفنه تسلیم ایله کندیکی اول شهر قدیمده کوره سن ونظریکی عالم حقیقتك عجایبنه
ایر کوره سن اول عالمك مشاهده سنه طریق بو در اما سن بو عالم ظاهره ناظر اولان کوزیکی نیجه باغلرسن که بو عالمده
نیجه مستانه کوزلر ولطیف یوزلر بو جانبده سنك انلره مغرور اولدیغك جهتدن سنك کوزیکه باغ اولمش واول عالمك
مشاهده سندن سنی محجوب قیلمشدر (مثنوی) چارچشمی توز عشق مشتری * بر امید مهتری وسروری) ور بخسبی
مشتری بینی بخواب * جغد بد کی خواب بیند جز خراب * سن مشتری نك عشق ومحبتندن چارچشم سن مهترلك
وسرورلك امیدی اوزره واکر اویوه سك مشتری خاطرنشانك اولدیغندن خوابده هم مشتری کوررسن جغد بد خرابدن
غیری نجن خواب کورر یعنی ای عالم حقیقتدن غافل اولان کمسه سن مشتری نك عشق ومحبتندن درت کوزلوسن
کندیکی خریدار اولنلره ظاهر وباطن کوزلر ایله ناظر اولوب مهترلك وسرورلك امیدی اوزره منتظر اولمشسن فرضی قلدك
مشتری اولنلره بر مرتبه الفت قیلمش وانلر سنك باطنکده شول مرتبه قرار ایلمش که اکر نایم اولسك واقعه ده هم
کندیکه مشتری اولنلری کوررسن وانلره معامله قیلورسن حاصل کلام بوم شوم خرابدن غیری رؤیا کورمز انکچونکه
خاطرنشانی اولان واکا لطیف وخوش کلان ویرانه در پس رؤیاسی دخی کندینك خاطره سی وارزوسی اوزره صورت
باغلر (مثنوی) مشتری خواهی بهردم پیچ پیچ * تو چه داری که فروشی هیچ هیچ) کرترا نانی بدی یا چاشتی (از خرید اران

فراغت

فراغت داشتی * ای طالب ریاست هردمده پیچ پیچ مشتری استرسن سن نه طوترسن که صاته سن هیچ هیچ اکرسنك
بر نانك ویا بر چاشتك اولیدی طالب ومشتری اولنلردن فراغت طوتردك پیچ پیچ قات قات معناسنه اولمق اولیدر
چاشتیده یا نسبت ایچوندر قوشلق وقتنه منسوب اولان طعام دیمکدر یعنی ای مائل شهرت وطالب ریاست اولان مرائی
سن قات قات مشتری استرسن تا سکا طالب اوله لر واتباع واقتدا قیله لر ومرید ومحب اوله لرسن نه طوتارسنکه بونلره
صاته سن حقیقتده علمدن ومعرفتدن وذوق حالتدن وبونلر امثالی اولان خصلتلردن هیچ برنسنه طوتمزسن مکرکه لاف
وکزاف ودعوا وسمعه وریا طوتارسن وبو اسلوب ایله برنیجه ساده دلی کندیکه صید ایدرسن انلردن جلب منافع دنیوی
قیلرسن اکرسنك روزمره ییجك بر نانك وقوشلق وقتنده اکل ایلیجك غدا وخوانك اولسیدی بو اهل دنیانك خریدارلغندن
فراغت طوتردك ووجود فروش اولمقدن وریا وسمعه ایله خلقی کندیکه مشتری قیلمقدن انابت ایدردك (قصه ان
شخص که دعوی پیغمبری می کرد * کفتندش که چه خورده که چنین کیج شده ویاوه میکویی کفت اکر چیزی یافتمی
وخورده می نه کیج شده می ونه یاوه کفتمی که هر سخن نیك باغیر اهلش کوینده یاوه کفته باشد اکرچه دران یاوه کفتن
مأمورند) بو سرخ شریف اوشخصك قصه سیدر که پیغمبرلك دعواسن ایلدی اکا دیدیلر که نه یمشسنکه بویله کیج واحمق
اولمشسن ویاوه ونامعقول سویلرسن اول شخص دیدی اکر بر نسنه بولیدم واکل قیلیدم نه کیج وابله اولوردم ونه یاوه
ونامعقول سویلردم زیرا هر نیك ولطیف سوز که انی اهلندن غیریه دیه لر یاوه دینمش ونامعقول سویلنمش اولور اکرچه
اول یاوه سویلمکده انلر مأمورلردر یعنی نیکو کوی اولان انبیا علیهم السلام واولیای کرام هر سخن نیکی که اهلی اولمین
کمسه لره سویلدیلر اول خوب ولطیف اولان سوزلر نااهل ونامحرم اولنلرك قتنده یاوه سویلنمش اولدی اکرچه اول
نیکو کوی اولان کمسه لر اول نااهل اولان کمسه لرك قتنده یاوه اولان سوزلری سویلمکه من عند الله مأمورلردر وحد
ذاتنده انلرك سویلدیکی اهل اولنلر قتنده نیکو ولطیفدر وانلر نیکو سویلمکه مأمورلردر لیکن نااهل اولنلرك قتنده
چونکه انلرك نیکو ومعنی دار اولان سوزلری یاوه وبی معنی اولدیسه انلر نااهل اولنلره نسبت یاوه سویلمکه مأمورلردر
چونکه انلرك نیکو ومعنی دار اولان سوزلری اهل اولنلرك قتنده یاوه اولمدیسه بو اعتبار ایله انلره نیکو سویلمکه مأمورلردر
دینلمش اولور * مثنوی) ان یکی می کفت من پیغمبرم * از همه پیغمبران فاضل ترم * کردنش بستند وبردندش بشاه *
کین همه کوید رسولم از اله * خلق بروی جمع چون مور وملخ * که چه مکرست وچه تزویر وچه فخ * اول برکسه ایتدی
بن پیغمبرم جمع پیغمبرلردن فاضلترم پس انی طوتوب بوینی باغلدیلر وشاهه ایلتدیلر ودیدیلر که بو کمسنه بن اللهدن
پیغمبرم دیر خلق آنك اوزرینه مور وملخ کبی جمع اولدیلر بویله دیو که بو نه مکردر ونه تزویر ودرونه دامدر پس بو خلق عالمك
صحیح انبیا اولان صاحب سعادتلره ایلدکاری انکاری مناسبتله تقدیر وبیان ایلمکه اندن صکره انبیا ورسلك انلره
ویردکاری جوابی تعبیر وبیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر * مثنوی * کر رسول اینست کاید از عدم * ما همه پیغمبریم
ومحتشم * ما از انجا امدیم انجا غریب * تو چرا مخصوص باشی ای ادیب * اکر رسول بوایسه که عدمدن کلدی
بز دخی جمیعا پیغمبرز ومحتشم وعظیم الشانز زیرا بزهم اول عالم حقیقتدن بو عالمه غریب کلدك پس سن ای ادیب
نبوته نیچون مخصوص اوله سن اکرچه بو سوزلر عوام طرفندن دعوای نبوت ایلین کمسه یه اولور لیکن بوندن مقصود
کفارك هر پیغمبره ویاخود حضرت پیغمبر علیه السلامه ایلدکاری اهذا الذی بعث الله رسولا دیو تحقیر وتهکم
طریقیله سویلدکاری سوز اولورته کم کفار انبیا علیهم السلامك عالم الهیدن بو عالمه دعوت ناس ایچون بعث اولنملرنی
کندیلرك عالم عدمدن بو عالمه کلملرنه قیاس ایدوب دیدیلر اکر رسول بوایسه که عدم جانبندن بو عالمه کاور وعالم الهیدن
بو عالم شهادته کوندریلور بو تقدیر اوزره بز جمیعا پیغمبرلرز ودخی عزیزلرز پس انلرله بزم مابینمزده نه فرق اولورکه
حتی انلر بزم اوزریمزه تفوق ایلرلر وخاصه پیغمبرز دیو سویلرلر بزهم دوکامز اول عالم الهیدن بو عالم شهادته غریب کلدك
اول عالمدن بو عالمه کلمکده بز خود انلرله برابر اولدق چونکه قضیه بویله در ای ادیب ولبیب سن نبوت ورسالته نیچون
مخصوص اولورسن جمله مزی خود بو عالمه کوندردن حق در پس سن بو جمله نك ما بیننده رسالتی کندیکه نیچون تخصیص
قیلورسن (م ی) داد ایشانرا جواب ان خوش رسول) کای کروه کور ونادان وفضول) این ندانستید ای قوم از قضا)
بی خبر اینجا رسید از عمی * اول خوب خوش رسول انلره جواب ویردی بویله دیو که ای کور ونادان وفضول وکستاخ
اولان کروه ای قوم منکرین بونی بیلمدیکز که قضای الهیدن عمادن بورایه بیخبر ایرشدیکز بو سوزلرهم اکرچه اول دعوای
رسالت ایلین کمسه لره سانتدر لیکن هر نبی ورسولك اهل انکار اولان ناسه ویردکاری جواب بودرته کم خوش اولان
رسول اهل انکاره وبویله دین کفاره بو کونه جواب ویرکه ای نادان وکور وفضول اولان کروه وای قوم ضلالت
قرین سز بیلمدیکز قضای الهیدن سز بو عالمه اعمی اولدیغکز جهتدن بی خبر ایرشدیکز پس وما یستوی الاعمی والبصیر

کلامنڭ طبقنجه اول عالمدن بو عالمه خبیر وبصیر کلان کمسه ایله بی خبر وبی بصر کلان کمسه برابر اولمز بعض نسخه ده
بو ایکی بیت بو قدر که شرح اولندی (مثنوی) نی شما چون طفل خفته آمد بت * بی خبر از راه واز منزل بد بت) از منازل
خفته بکذشتید ومست) بی خبر از راه واز بالا وپست * سز طفل خفته کبی کلدیکز می کلدیکز یولدن ومنزلدن بیخبر
اولدیکز منزللردن سز خفته ومست کچدیکز راهدن وبالا وپستدن بی خبر اولدیغکز حالده یعنی اکرچه سز دخی اول
عالمدن بو عالمه بزم کبی کلدیکز واراده‌ٔ حقله بو مرتبه‌ٔ شهادته کوندرلدیکز ایکن سز اویومش اوغلنجقلر کبی کلدیکز
اول عالمدن بو عالمه کلنجیه دك نقدر منازل ومراتب وار ایسه بو جمله سندن بیخبر اولدیکز اول عالمدن بو عالمه کلورکن
هر نقدر منازل ومراتبه اوغره دیکز ایسه سز بو جمله سندن اویومش ومست اولمش بی خبر کچدیکز وبالای معنویدن
واعلادن واسفلدن بی خبر اولدیغکز حالده بو عالمه کلدیکز اکر سؤال ایلسه‌لر مبدأ اولدن بو مشهد انسانیه‌یه کلنجیه دك
نقدر منازل ومراتب کوردیکز بیلمزسز اولا عالم واسما وصفاتی بیلمزسز وعقل کل ندر وتعین اول ندر ودخی نفس کل
وهیولی وطبیعت کل وفلك اطلس وکرسی وسموات سبعه وکواکب سیارات ندر بونلرك هر برینك حقیقتنه آکاه
اولمزسز که بونلرك هر بری منازل عالم علویدر وبونلردن ماعدا اسفلینك دخی نیجه مراتبی واردر مثلا عناصر اربعه
وموالید ثلاثه کبی وبونلردن ماعدا طفولیتده کلنجیه وعاقل وبالغ اولنجیه دك دخی نیجه منازل ومراتب واردر پیغمبر
اولدر که مراتب علویه وسفلیه‌نك کلیسنه عالم اوله وکندینك روحی وسائر ناسك روحی مبدأ اولدن بو مشهد انسانیه‌یه
کلنجیه دك نقدر منازل ومراتبه اوغرمشدر بیله ولازم کلورسه بو جمله مرتبه‌لردن خبر ویره وبوندن ماعدا انسان
بو مرتبه‌ٔ بشریتدن جدا اولوب اولدقدنصکره مراتب اخرویه‌نك دخی جمله سندن خبر ویره پس انبیا ایله سائر ناسك
ما بیننده تفاوت عظیمه قتی چوقدر جمله‌دن بریسی بو منازل ومراتبی بیلملری واندن خبر ویرملری اولورنته کم
انلرك حالندن خبر ویروب بیوررلر * مثنوی * ما بیداری روان کشتیم خوش * از وراء پنج وشش تا پنج وشش
دیده منزلها ز اصل واز اساس * چون قلاوزان خبیر ورهشناس * بز بیدار اولغله وخوشلغله روان اولدق پنج
وشش وراسندن پنج وشش عالمنه دك جمیع منزللری اصل واساسندن کورمشز خبیر ورهشناس قلاوزلر کبی یعنی
بز که معاشر انبیایز بیدار اولغله وخوشلغله روان اولمشز بو حواس خمسه‌نك وشش جهاتك وراسنده اولان
عالم معنادن بو حواس خمسه‌نك وشش جهاتك وراسنده حقیقت عالمنه دك سیر قیلمشز وبو عالمه کلوب بیلدیکمز اوزره
ناسی اول حقیقته دعوت قیلمشز کلدیکمز یولك وکیده جکمز طریقك منازل ومراحلنی اصلندن وبنیادندن
کورمشز قلاوزلر کبی خبیر ورهشناس اولمشز وبو یوله بزه تابع اولنلره علی بصیرة قائد اولمشز اول دکلدر که شك وظن
اوزره بونلره قائد اوله وز واول عالمه دعوت قیله وز چونکم اول دعوای نبوت قیلان کمسه‌نك اساتندن دعوا زنده
صادق اولان انبیای عظام علیهم السلامك احوالنی بر مقدار بیان ایلدیلر تکرار ینه اول عصرك خلقنك اول
دعوای نبوت ایلین کمسه‌نك حقنده نه کار اشلدکارنی ونه سویلدکارنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر * مثنوی *
شاه را کفتند اشکنجش بکن * تا نکوید جنس او هیچ این سخن * اول عصرك قومی اول دعوای نبوت
ایلین کمسه‌نك حقنده پادشاهه دیدیلر که بو کا اشکنجه ایله تا آنك جنسی بو کونه سوزی هیچ سویلمیه * م ی * شاه
دیدش بس نزار وبس ضعیف * که بیك سیلی بمیرد آن نحیف) پادشاه اول کمسه‌یی زیاده لاغر وزیاده ضعیف کوردی که
اول نحیف بر سیله ایله اولور (مثنوی) کی توان ازا فشردن یا زدن * که چو شیشه کشته است او را بدن) پادشاه
چونکم انی بویله ضعیف ونحیف کوردی کندی نفسنده دیدی قچن ممکن اولور انی صقمق ویا خود دوکمك زیرا آنك بدنی
شیشه کبی رقیق وضعیف اولمشدر (مثنوی) لیك با او کویم از راه خوشی * که چرا داری تو لاف سرکشی) لیکن اکا
خوشلق یولندن سویلیم بویله دیو که سن نیچون سرکشلك لافنی طوترسن ودعوای نبوت ایدرسن * مثنوی * که درشتی
ناید اینجا هیچ کار * هم بنرمی سر کند از غار مار * پادشاه کندی نفسنه دیدیکه بو محلده درشتلك وغلظت هیچ کاره کلمز هم
ملایمتله غاردن مار سر ایلر یعنی ملایم سوزله غاردن مار طشره کلور یلان طاتلو سوزله اینندن طشره چقار دیدکاری
مشهور مثللردر * مثنوی * مردما نرا دور کرد از کرد وی * شه لطیفی بود ونرمی ورد وی * پس نشاندش باز پرسیدش
ز جا * که کجا داری معاش وملتجا * حاصل کلام پادشاه اول متنبینك اطرافندن مردملری دور ایلدی زیرا شاه
بر لطیف سلطان ایدی ونرملك آنك وردی وعادتی ایدی پس انی اوتورتدی کیرو آنك جای ومقامندن صوردی بویله
دیو که معاش والتجاکی قنده طوترسن یعنی پادشاه اول متنبینك دعوای نبوت ایلسندن مقصودی نه ایدوکنی
بیلمکدن اوتری مردملری آنك اطرافندن دور ایلیوب اکا وافر ملایمت وملاطفت کوستردی زیرا که حد ذاتنده بر لطیف
پادشاه ایدی وملایمت ایلمك اکا وظیفه وعادت اولمشدی پس انی کندی حضورنه اوتورتدی اندنصکره آنك مکان

ومقامندن سؤال ایلدی ودیدیکه ای متنبی صغنجق یری ومعاشی قنده طوترسن سنك منزل ومأوالرنه یرده در بیلهلم
دیدی (مثنوی) کفت ای شه هستم از دار السلام * آمده از ره درین دار الملام * نی مرا خانه است ونه یك همنشین *
خانه کی کردست ماهی در زمین * اول متنبی جواب ویروب دیدی ای شاه بن دار السلامدن یولدن بو دار الملامه کلمشم
ای شاه بنم بو دار الملامده نه براوم ونه همنشینم واردر بر ماه زمینده قچن خانه ایلمشدر زمینده ماهی قچن خانه ایلمشدر
دیمك دخی بو معنایه در بو تقدیر اوزره یا نفس کلمه‌دن اولور کان بنی ادمك اصلی وموطن حقیقیسی دار السلامدن اولور
بعده اهبطوا امریله بو عالمه نازل اولوب دار محنت وخانه‌ٔ ملامتدن حقیقتی واصلنی بیلنلر کبی غریب اولدیغنی اعلام
واشعار ایلرز یرا موطن حقیقیسنی بیلان عارفلر چونکم اول عالمدن بو عالمه کلدیلر ماهی زمینده ویا خود بر ماه منیر اسفل
سافلینده خانه ایلمدکاری کبی بو عالمده نه خانه طوتمشلر ونه صحیح همنشین اتخاذ ایتمشلردر مکر انلری که انلر دخی بو عالمده
غریب اوله‌لر پس اول کمسه دخی بویله دیدیکه نه بنم خانه‌م وار ونه همنشینم واردر بر ماه زمینده خانه طوتمدیغی کبی بنم
دخی بو زمینده خانه‌م یوقدر دیدی (مثنوی باز شه از روی لاغش کفت باز * که چه خوردی وچه داری چاشت ساز *
پادشاه اکا لطیفه یوزندن ایتدی که ای کشی طعامدن نه ییدك وقوشلق تدارکی نه طوترسن (مثنوی) اشتها داری
چه خوردی بامداد * که چنین سرمستی وپر لاف وباد * طعامه میل واشتها طوترمیسن صباح نه ییدك که بویله‌ین
سرمست سن وپر لاف وپر بادسن حتی مست وپر غرور اولدیغکدن پیغمبرلك دعواسن ایلرسن (م ی) کفت اکر نانم بدی
خشك وتری * کی کنمی دعوی پیغمبری * اول کمسه پادشاهه ایتدی اکر قوری وتازه بنم نانم اولیدی قچن پیغمبرلك
دعواسن ایلردم یعنی اکر بنم قوری ویا تازه اتمکم اولیدی پیغمبرلك دعواسن ایلمزدم (م ی) دعوی پیغمبری با این
کروه * همچنان باشد که دل جستن ز کوه * زیرا بو سخت دل اولان کروهه پیغمبرلك دعواسی انجلین اولورکه طاغدن
دل استیه‌سن یعنی طاغلرده دل اولمدیغی کبی بو قومده دخی قلب سلیم وعقل مستقیم یوقدر (مثنوی) کس ز کوه وسنك
عقل ودل نجست * فهم وضبط ونکته‌ٔ مشکل نجست * هر چه کوئی باز کوید که همان * میکند افسوس چون
مستهزیان * کمسه کوه وسنکدن عقل ودل استمدی فهم وضبط ونکته‌ٔ مشکل استمدی مثلا هر نه که سن طاغه
سویلرسن طاغ کیرو سکا همان انی دیر مستهزیلر کبی کوه‌سنی مسخره وافسوس ایلر یعنی بر کمسه کوه وسنکدن عقل
ودل استمدیکی کبی واول کوه وسنکدن سوز فهم ایلمك ونصیحتی ضبط وقبول ایلمك ومشکل نکته‌لر بیلمك واکلمق دیلمدیکی
کبی بو قلبلری حجاره کبی یا خود من حیث القسوه اندن اشد اولان قوم بدندن دخی عاقل اولان کمسه عقل ودل استمدی
وفهم وضبط ونکته‌ٔ مشکل دیلمدی زیرا بونلر دخی حجر لا یفهم وکوه لا یعلم مثابه‌سنده در کوهه هر نه سویلسك اول دخی
انی سکا اعاده ایلر اول سنك کلامکه مناسب ترجیع اصوات ایلمسی انی بیلدیکندن وفهم قیلدیغندن دکلدر بلکه اول
انك ذاتنده بر خاصه‌در که هر کم اکا مقابل بر نطق ایلرسه مستهزیلر کبی اکا مقابل مسخره واستهزا شکلنده اول دخی بر ادا
ایلر الحاصل بو خلق جهانك حالی بو کونه‌در (م ی) از کجا این قوم وپیغام از کجا * از جمادی جان کرا باشد رجا) بو قوم قندن
وپیغام الهی قندن بر جمادن کیمه جان رجاسی اولور یعنی بو قوم پرملاهی نه محلده در وپیغام دخی نه محلده در که
انی کتوره‌سن وبونلره تبلیغ ایلیه‌سن وبونلر دخی انی فهم ایلیوب قبول ایلیه‌لر بر جمادن جانی کم رجا ایلرکه بو جامد اولان
قومدن حیات قلبیه رجا اولنه وبونلردن پیغام حقی فهم ایلمك طلب قیلنه بونلر شول کراصلیدرکه قبورده مدفون اولان
موتا کبیدر بونلره کلام حقی اسماع ایلمك نیجه قابلدر (کما قال الله تعالی خطابا لحبیبه انك لا تسمع الصم ولا تهدی العمی
(وبر محلده دخی انك لا تسمع من فی القبور بیوردی بونلر اسمع من الخلد بر طائفه در ولیکن کلام حقی دکل بلکه
نفسلرینك مشتهیاتنه متعلق اولان کلماتی استماع ایدیجیلردر نته کم بو معنالره تنبیه ایدوب بیوررلر (م ی) کر تو پیغام زنی
آری وزر * پیش تو بنهند جمله سیم وسر * که فلان جا شاهدی می خواندت * عاشق امد بر تو او می داندت * اکر سن
بونلره بر زنك وزرك پیغامنی کتوره‌سن جمله‌سی سیم وسری سنك اوکیکه قورلر واکر بونلردن بریسنه دیه‌سنکه فلان
یرده‌سنی بر محبوب جوان دعوت ایلر اول شاهد سکا عاشق کلدی سنی بیلور پس سکا اول کمسه تابع اولور ورعایت
قیلور بو بیتلرك جوابی محذوف اولمشدر که قرینه‌ٔ کلام اکا دلالت ایدر وجواب پس سکا اول کمسه تابع اولور ورعایت قیلور
دیمك اولور اکر جواب مقدر اولمز سه عاشق امد لفظنده امد کلمه‌سی اید معناسنه تأویل اولنمنجه معنی درست اولمز
بو تقدیرجه معنی اکر دیه‌سنکه فلان یرده‌سنی بر شاهد دعوت ایلر اول کمسه سکا عاشقدر کاوروسنی بیلور وسنکله آشنا
اولور اما اصل اولکی معنی اولیدر وجواب تقدیر اولنمق انسب واحرادر حاصل کلام بو زمانه خلقنك اکثرینك حالی
بودر که اکر انلره بر حسنا محبوبه‌نك خبرنی کتورسك ویا خود وافر سیم وزردن خبر ویرسك باشلرنی وسیملرنی سنك
اوکیکه قویوب مطیع ومنقاد اولورلر وسکا مالله وجانله خدمتلر قیلورلر ویا خود بونلردن برینه دیه‌سنکه فلان یرده‌سنی

برشاهد رعنا ومحبوب زيبا كندى جانبنه دعوت قيلورپس اول كمسه بو خبرى اشتدكده سكا جان ودلدن سنى وصالنه
تعظيم ورعايتله دعوت قيلور الحاصل بو قوم دونه يادلانه اوله سن وياخود وافر سيم وزردن خبرويره سن بونلردخى
سكا رعايت قيله لر وكلامكى جان دل ايله استماع ايليوب قبول ايليه لر * مثنوى * ازجهان مرك سوى برك رو * چون
بقا ممكن بود فانى مشو * قصد خون تو كنند وقصد سر * نه ازبراى حميت دين وهنر * واكرسن اكا خدانك شهد وشكر
كبى لذيذ وشيرين خبرنى كتوره سن وديه سنكه اى نيك عهدلى خدا جانبنه كل جهان مركدن برك وقدرت جانبنه كيت
ديه سن چون بقا ممكن اوله فانى ومعدوم اولمه اول خبرك المندن سنك قانكه وباشكه قصد ايلرلرحميت دين وهنرلرندن
اوترى ايلمزلر يعنى بو حيوان سيرت وسباع طبيعت اولان قوم پرغفلته اكرخداى تعالى حضرتلرينك پيغامنى وشهد
وشكر كبى اولان كلامنى كتوره سن بو يله ديو كه اى عهدو پيمانى خوب وخوبى محبوب خدا جانبنه كل واول حضرته
مطيع ومنقاد اول موت وفنا جهانندن خلاص اولوب برك وبقا جهاننه كيت ومقعد صدق ده مسكن طوت ومحبوبان
عالم غيبى مشاهده ايت چونكم بو جهانده حيات ابديه بولمق وسرمدى بقايه واصل اولمق ممكن اوله فانى اولمه وكنديكى
خيالات صورى محبتندن ضايع وتلف قيلمه درحال بو حيوان سيرتلرسنك قانكه قصد وباشكه قصد ايدرلر اول دكلكه
بونلرك سنك قانكه وباشكه قصد ايلملرى حميت دينيه لرندن وهنرلرندن اوترى اوله كه حميت دينيه دن وعلم وهنردن حاصل
اولان غيرت مقبولدر امابونلرك غيرتى بو قبيلدن دكلدر بلكه خان ومانه بونلرك چفسيده لكندن درتتمه كم
بويانده نصكره بو معنايه اشارت ايدوب بيوررلر (سبب عداوت عام وبيكانه زيستن ايشان با اولياى خدا كه بحق شان
ميخواندو باب حيات ابدى) عوامك اوليايه وانبيايه عداوت ايلملرينك سببنك بيانيدر وانلرك خداى تعاليننك
انبيا عليهم السلام واولياى عظامه بيكانه واجنبى ديرلرينك بيانده دركه انبيا عليهم السلام واولياى عظام انلرى
حقه دعوت ايدرلردخى ابدى اولان اب حيات جانبنه اوقورلر تا اول اب حياتدن نوش ايدوب باقى قاله لر اما بونلر انلرك
كنديلر حقنده اولان فايده ونفعنه عالم اولميوب انلره اهانت وحقارت ايدرلر (م ى) بلكه ازچفسيده كى برخان ومان
* تلخ شان ايد شنيدن اين بيان * خرقه برريش خرچفسيده سخت * چونكه خواهى بركنى زو لخت لخت *
جفته اندازد يقين ان خرزدرد * حبذا انكس كزو پرهيز كرد * بلكه بونلرك انبيا عليهم السلام واولياى عظامك خون
وسرنه قصد ايلملرى خان ومان اوزره يا پشد قلرندندر بل اضراب اولنمشدر وبو بيت بو سرخدن مقدم اولان بيتك مصرع
ثانى سندن اضراب اولنمشدر تقدير كلام بونلرك حق كلام سويلين وتبليغ احكام الهى ايلين انبيا عليهم السلام واولياى
عظامك باشلرينه قصد ايلملرى حميت دينيه لرندن وهنرلرندن اوترى دكلدر بلكه خان ومانه وملك وماله تعلق
ايلدكلرندن اوترى دربو بيانى ايشتمك يعنى پيغام حقى انبيا عليهم السلام واولياى عظامك لسانندن وعلما وصلحا
زبانندن كوش ايتمكدن بونلره الم واضطراب كلور مثلا بونلرك حالى شول خرك حالنه بكزركه خرك ريشى اوزره براسكى
بزمحكم يا پشمش اوله چونكه استيه سن اول خردن انى قوپاره سن اول اشك انك دردندن بى شك چفته آتريعنى انك
اجيسنه تحمل ايده ميوب اول اسكى بزى قوپاروب انك يارهسنه تيمار ايتمك استين كمسه به تحقيق دپه لر اورر سعادت
اول كمسه به كه اندن پرهيز ايلدى يعنى خرسيرت اولان عوامك اصلاحندن اجتناب قيلدى كزوده اولان ضمير چفته انداز
اولان خره راجع اولور (م ى) خاصه پنجه ريش وهرجا خرقه * برسرش چفسيده درنم غرقه * سيم وزرچون خرقه است
وحرص ريش * حرص هركه بيش باشد ريش بيش * خصوصا اللى يارهاوله وهريارهده برخرقه اوله اول يارهلرك
باشى اوزره يا پشمش نمده غرقه اولديغى حالده يعنى على الخصوص اول خرك اللى يارهسى اوله اول يارهنك باشى اوزره
هريارهده يا پشقه براسكى بز نمه غرق اولديغى حالده يا پشمش اوله وبو كونه بزلرى خرك ريشندن قوپارمق نه مرتبه
مشكل ايسه خرسيرت اولان اهل دنيانك ريش خركبى اولان حرصلرندن سيم وزرخرقهسنى قوپارمق انجلين مشكل در
فى المثل سيم وزرخرقه كبيدر وحرص ريش خركبيدر هركاه كه حرص زياده اوله ريش دخى زياده اولور چونكم حرص
ريش خروسيم وزرخرقه كبى اولديسه هركمسه كه بو خرسيرت اولان اهل دنيانك حريص اولديغى سيم وزردن سيم وزرلرين
كيدهروب حرصلرى ريشنه دوا وتيمار ايلمك استهسه آنك المنه صبرايده ميوب اول كمسه به ايذا وجفا ايلملرى مقرر
اولور (مثنوى) خان ومان جغد ويرانست وبس * نشنود اوصاف بغداد وطبس * جغدك خان ومانى ويرانه درانجق
جغد بغداد وطبسك اوصافنى اشتمز جغددن مراد اهل دنيادر يعنى بو جغدلر كبى اولان اهل دنيانك خان ومانى
بو ويران اولان دنيادر انجق انلره بغداد وطبس كبى اولان ممالك اخرويهدن وبلدان معنويهدن سويلسهك استماع
ايتمزلر جغدلره كنديلرينك ويرانهسى بغداد وطبسدن اولى كلديكى كبى اهل دنيايه دخى بو خانهٔ دنياسراى اخرت
ودار سعادتدن اولى واحرى كلمشدر * مثنوى * كربيايد بازسلطانى زراه * صدخبرآردبدين جغدان زشاه * شرح

دار الملك وباغستان وجو * پس بروافسوس داردهرعدو * كرچه بازاورد افسانهٔ كهن * كز كزاف ولاف ميكويد سخن
اكر بازسلطانى يولدن كلسه شاهدن بو جغدلره يوز خبر كتورسه دار الملك وباغستان وجو بيارك شرحنى كتورسه
هرعدو بونلره افسوس ومسخره طوتر بو يله ديرلر كه بازنجب اسكى افسانه كتوردى كه كزاف ولافدن سوز اورر
خلاصهٔ كلام اولدر كه اكربو ويرانه پرست اولان اهل دنيايه سلطان حقيقته منسوب اولان شهبازان طريقت يولدن
كلسهلر وبو يقوشلره شاه حقيقتدن نيجه يوز خبر كتورسهلر دار الملك وباغستان معنوينك وجو بيار روحانيننك
شرحنى كتورسهلر وانلره تبليغ ايدوب بوذكر اولنان مراتب عليهدن اخبار صحيحه يتورسهلر پس هربرعدو اول بازان
معنوى اولان عزيزلرى استهزا وتهكم ايدرلر وانلرك سوزلرينى مسخرهلكه طوتارلر و بو يله ديرلر كه بو باز معنوى چنين كمسه
بو اساطير اولينى وحكايات سالفينى نيچون كتوردى كه لاف وكزافدن سوزلر پيدا ايلر وتلقاى نفسندن بعض كلمات
وحكايات پيدا ايدوب بيزه انى سويلر ديرلر (م ى) كهنه ايشانند وپوسيدهٔ ابد * ورنه ان دم كهنه رانو مى كند * مردكان
كهنه راجان مى دهد) تاج عقل ونور ايمان مى دهد) كهنه وابدى پوسيده بونلردر والا اول دم يعنى كلام حيات بخش
اسكى يى يكى ايلر اسكى اوليلره جان ويرر تاج عقل ونور ايمان ويرر يعنى شهبازان معنوى اولان انبيا عليهم السلام واولياى
عظامك كتوردكلرى كلمات حيات بخشه اهل دنيا واصحاب نفس وهوا اسكى حكايهلر وفرسوده اولمش سوزلر ديو
طعن ايدرلر حضرت مولانا قدس سره بو يله دين خبيثلر حقنده بيوررلر كه كهنه وابدى وفرسوده وبوسيده اولان اويله
دين خبيثلردر بو خسه اول كلمات طيبه ومقالات شريفه اسكيمش روحلرى وذنوب ومعاصى ايله فرسوده اولمش دللرى
زنده ونوا ايلر انلر كه كفر ومعاصى ايچره اولمشلر وبدن مقبرلرى ايچره اسكيوب فرسوده اولمشلردر انلره اول صاحب دولت
وسعادتلرك كلامى جان ويرروعقل تاجنى وايمان وايقان نورنى ويروب حيات ابديه وسعادت سرمديه مرتبهسنه
ايركورر * مثنوى * دل مدزد ازدلرباى روح بخش * كه سوارت مى كند برپشت رخش * سرمدزد ازسرفراز تاج ده
كوز باى دل كشايد صد كره * روح بخش وحيات افزادلربادن دل وجان اوغورلمه زيرا كه اوسنى رخش ارقهسنه
سوار ايلر تاج ودولت ويريجى سرفرازدن باش اوغورلمه كه اول سرفرازدل وجان اياغندن يوز عقده چوزر رخش رستم
زالك اسبنك اسميدر ومطلق اسبه دخى دينور يعنى اى خانهٔ دنيادهفرسوده وبوسيده قلان كمسه روح بخش ايليجى
دلربادن وصاحب هدادن قلبكى استراقه ايليوب اندن جدا قيلمه كه سنى اسب محبت ورخش كرامت اوزره سوار ايليه
تاج عقل ويريجى سرفرازدن وپادشاه عالم رازدن باشكى اوغورليوب اندن سركش اولمه واعراض قيلمه كه اول صاحب
دولت سنك قلبك پايندن نيجه عقدهلرى فتح ايلروسنى قيود كونيهدن ازاد قيلور (م ى) باكه كويم درهمه ده زنده كو *
سوى آب زندگى پوينده كو * تو بيك خوارى كريزانى زعشق * تو بجزنامى چه مى دانى زعشق) كيمه سويليم دوكلى
قريهده زندهقنى آب حيات طرفنه شتاب وعجله ايديجى قنى سن برخوراق سببيله عشقدن كريزان اوليجى سن سن عشق
الهيدن برنامدن غيرى نه بيلورسن يعنى بو كونه كلام نفيسى كيمه سويليم بو قريهٔ عالمده دوكلى برزندهدل قنى آب حيات
معنوى جانبنه يليجى كمسه قنى كه تا اكا حقيقت حالى سويليم وآب حيات نه ايدوكنى تعليم ايليم اكرسن ديرسن بن اول
آب حياتى نوش ايلمكه عاشقم وبن آنك طالبنده صادقم سن نيجه عاشق اولورسنكه برخوراق سببيله وبرادنى محنت
واسطهسيله عشقدن فرار ايلرسن عشقك انجق نامنى بيلورسن بو خسه آنك چاشنيسندن خبرك يوقدر اكرسن صحيح
عاشق اوليدك معشوق طرفندن سكا هرنقدر ذلت وحقارت كلسه جانكه منت بيلوردك * مثنوى * عشق راصدناز
واستكبارهست) عشق باصدنازمى آيد بدست) عشق چون وافيست وافى مى خرد) درحريف بى وفامى ننكرد) عشقك
نيچه يوز نازو استكبارى واردر عشق نيچه يوز نازو استغنا ايله كلور عشق چونكم وفا ايديجيدر وفا ايديجى الور بى وفا
حريفه نظر والتفات ايلمز يعنى عشق شول عاليشان وصاحب عنوان برسلطاندركه آنك نيچه يوز نازى واستكبارى واردر
اول دكلدركه ادنى توجه ايله وبرمقدار طلب ايله كلوب سنك خانهٔ قلبكده قرار طوته عشق ومحبت شول عالى رتبتدركه
نيچه ناز ونيچه استغنا ايله كلور نفس الامرده عشق وافيدر وافيلرى الور وحدذاتهده صافيدر صافيلره ميل قيلور
بى وفا اولان حريفه نظر قيلمز ومطلق كنديسنك صفاتيله متصف اولمين كمسه يه ملتفت اولمز (مثنوى) چون درختست ادمى
وبيخ عهد * بيخ را تيمار مى بايد بجهد * عهد فاسد بيخ پوسيده بود * وزثمار لطف ببريده بود * شاخ وبرك نخل كرچه
سبز بود * بافساد بيخ سبزى نيست سود * ادمى درخت كبيدر وعهد انك بيخى كبيدر ثمارندن منقطع اولور نخلك شاخ
وبركى اكرچه سبز اولدى اما بيخنك فسادليله سبزلك سوددكلدر زيرا كوكك فاسد اولدقدنصكره درختك شاخ
وبركنك تازه وتر اولمسنه اعتبار اولمز چونكم ادم بردرخت كبى عهد ووفا اول ادمك كوكى كبى اولديسه كركدركه
اول عهد ووفاى سعى وجهدله تيمار ايدوب حفظ ايليهسن ونقض عهد ايلمكدن وبى وفالغه ميل قيلمقدن حذر قيلهسن

زیرا شول کمسه نککه عهد ووفاسی سست وفاسد اوله اول کمسه کوکی چوریمش اغاج کبیدر که نفع ولطف ثمارندن منقطع
اولمشدر اندن نفع ولطف حاصل اولمق احتمالی یوقدر اگرچه ظاهرا آنک وجودی تازه ولطیف وهیئتی شاخ وبرکی تازه
وسبز اولان نخل کبی بلند وشریف ایسه ده مادامکه عهد وپیماننده فساد اوله کوکی فاسد اولان نخلک شاخلری سبز وتازه
اولمسنده نیجه نفع وفائده اولمدیغی کبی انده دخی نفع وفائده اولمز (م ی) ورنداردبرگ سبز وبیخ هست) عاقبت بیرون کند
صد برگ دست* واگر اغاج ظاهرا برگ سبز طوتمزسه وانک کوکی وار ایسه عاقبت اندن نیجه برگ وثمر ال طشره ایلر
وبتوب ظهوره کاور کذلک بر انسانک دخی اگر بحسب الظاهر ملک ومالی وحسن وحالی وبونلر امثالی اولان افعالی
اولمسه لیکن عهد ووفاسی برنده اولسه عاقبة الامر نیجه منافع وفواید اندن طشره کاور ونیجه علوم ومعارف وحکم
ولطائف اندن حاصل اولور اگرچه برشیء بیلمزسه ده وکتاب اوقومزسه ده (م ی) تومشو غره بعلمش عهدجو* علم چون
قشرست عهدش مغز او* سن انک ظاهرده اولان علم ومعرفتنه فریفته ومغرور اولمه عهد استه زیرا علم قشر کبیدر
انک عهدی اول علمک مغزی کبیدر یعنی اگر سن بر کمسه یی فرضی علامهٔ عصر کورسک سن انک ظاهرده اولان علم
ومعرفتنه مغرور وفریفته اولوب انی دیندار ومسلمان اندر دیمه سن اندن اولا اللهله اولان عهدنه وفا ایلمکی طلب ایله که
اوامر الهیه یه آنک تمسکی نه مرتبه ده در انی بیله کور وثانیا بو خلقله اولان عهد وپیماننه وفاید رمی انی طلب ایله که
بو عباد الله ایله اولان عهد وپیماننده اگر سست ایسه انک اسلامنده هم ضعف واردر الحاصل علم قشر کبیدر اول عالمک
عهده وفا ایلمسی وار ایسه اول علمک مغزی وکوکی کبیدر پس عاقل اولان بر شیئک مغزنه وکوکنه نظر قیلر* دربیان
آنکه مرد بد کار چو متمکن میشود در بد کاری واثر دولت نیکوکاران بیند شیطان شود ومانع خیر کردد از حسد همچون
شیطان که خرمن سوخته همه را خرمن سوخته خواهد ارایت الذی ینهی عبدا اذا صلی بو سرخ شریف انک بیاننده درکه
مرد بد کار چونکه بد کارلقده ثابت ومتمکن اوله ونیکوکارلرک دولتنک اثرنی کوره لاجرم اول بد کار شیطان اولور
وحسددن شیطان کبی خیره مانع اولور زیرا خرمنی یانمش کمسه دوکلینک خرمننی یانمش استرنته کم یقلان یقلانی استر
دید کاری مشهور مثللردنه کم ابوجهل لعین کندی صلاته دشمن اولدیغندن حضرت پیغمبر علیه السلامی صلوتده
کوردکده اول حضرتی صلوة قیلمقدن نهی ایلردی نته کم حق تعالی حضرتلری سورهٔ علقده بو قصه دن حکایه ایدوب
بیورر (ارایت الذی ینهی) یعنی اخبرنی معناسی ویریلور زیرا رؤیت مرؤدن اخباره سببدر پس
استفهام متعلق رؤیتدن استخبار مجراسنه جاری اولدی وخطاب هر خطابه صالح اولان کمسیه اوله ویاخود ناهی
اولان ابوجهل اوله سبب نزول زیرا سبب نزولی بودر که ابوجهل قومی ایچنده لاف وکزاف ایدوب دیدیکه هر زمانکه
محمدی صلوتده کورم باشنی ایاغله دیم وانی منع ونهی ایلیم پس برکون صلوتده کوروب اقدام ایلدیکه رنجیده قیله همان دم
عقبنه رجوع ایلدی سؤال ایلدیلر که یا ابا الحکم نه اولدی سکا دیدیکه بنمله انک مابیننده اتشدن بر خندق کوردم پس
جناب عزت بیورر که بکا خبر ویر ای روینه صالح اولان کمسه ویاخود ای ناهی اولان کافر شول کمسه دنکه نهی ایلدی
اول (عبدا) شول عبد عظیم الشانی تنکیر تفخیم ایچوندر (اذا صلی) صلوة قیلدیغی وقتده (ارایت) اول کافر ناهی یه
خطابدر یعنی خبر ویر بکا ای کافر (ان کان) اگر محمد اولدیسه (علی الهدی) دین حق اوزره اولدیسه (اوامر بالتقوی)
ویاخود ناسه ایمان وعمل صالح امر ایلرسه نیچون انی نهی ایلرسن پس هر کم اصلنده بد نهاد اوله صلاح وسداد وتقوی
وارشاد اوزره اولنلری استمز (م ی) واقیا نرا چون ببینی کرده سود* تو چو شیطانی شوی انجا حسود* وفاید بجیلری
جونکم فایده ایلمش کوره سن سن بر شیطان کبی اولورسن اول محلده ای حسود* م ی* هر کرا باشد مزاج وطبع سست
او نخواهد هیچ کس را تن درست* مثلا هر شول کمسه نککه مزاجی وطبعی سست اوله اول کمسه غیر یلری تن درست
استمز اکثر لئیمک حالی بودر* مثنوی* گر نخواهی رشک ابلیسی بیا* از در دعوی بدرگاه خدا* اگر ابلیسک رشکنی استمز
ایسک دعوی قپوسندن اعراض ایدوب خدا درکاهنه کل ابلیسی ده اولان یانسبی اولوب ابلیسه منسوب اولان رشکی
استمز ایسک دعوا قپوسندن فارغ اولوب درکاه خدایه کل دیمک دخی جائز اولور* مثنوی* چون وفات نیست باری
دم مزن* که سخن دعویست اغلب ما ومن* ای حسود چونکم سنک وفاک یوقدر باری وفادن دم اورمه زیرا سوز
اغلب ما ومن دعواسیدر بو مصرعه که سخن اکثر دعوی ما ومنست تقدیرنده اولور یعنی چونککم حضرت حقک
طریقنده وفادار اولمقلغک یوقدر باری ساکت اولوب عبادات وطاعاتدن وطریقت وشریعتدن دم اورمه زیرا که
بونلردن سوز سویلمک اکثریا ما ومن دعواسنی ایلمک کبیدر دیمک اولور* مثنوی* این سخن در سینه دخل مغزهاست
در خموشی مغز جان را صد نماست* چون بیامد در زبان شد خرج مغز* خرج کم کن تا بماند مغز نغز* بو سوز سینه ده
مغزلرک دخلیدر خموشلقده جان خرج ایله مغز جانه یوز نشو ونما واردر چونکم سوز زبانه کلدی مغز خرج اولدی سوزی

آز خرج ایله تا کم مغز ونغز ولطیف قاله یعنی بو سینه ده اولان سوزلر عقل وعلم وفکر ومعرفت مغزلرینک دخلیدر اگر
خاموش اوله جق اولورسن خوشلق حالنده جان مغزنه نیجه یوز نشو ونما وذوق وصفا واردر چونکم اول سینه ده اولان
سوز لسانه کله درونده اولان معنی مغزلری سوز واسطه سیله خرج اولور چونکم کلامده اولان مضرت معلومک
اولدیسه سوزی آز خرج ایله تا کم درونده اولان مغز لطیف ونغز قاله سلامة الانسان فی حفظ اللسان حدیثنک
موجبنجه لسانکی حفظ ایت که جان وجنانک ضررلردن سلامت بوله* مثنوی* مردکم کوینده را فکر بست زفت
قشر کفتن چون فزون شد مغز رفت* پوست افزون بود لاغر بود مغز* پوست لاغر شد چو کامل کشت نغز* بنکر این
هر سه ز خامی رسته را* جوز را ولوز را وپسته را* از سویلیجی مردک بر عظیم فکری واردر سوز سویلمک قشری چون
زیاده اولدی مغز کتدی مثلا پوست افزون اولدی مغز لاغر اولدی پوست لاغر اولدی چونکم نغز کامل اولدی بو اوچ
خاملقدن قورتلمشه وکمال بولمشه نظر ایله جوزه ولوزه وپسته یه یعنی ساکت وخاموش اولان کمسه نک درونده عقل
وفکری عظیم وقوید رسوز سویلمک قشر کبیدر رود درونده اولان عقل وفکرت وذوق وحالت مغز وآب کبیدر قشری
چونکم زیاده وچوق اولسه درونک مغزدن تهی وخالی اولمسنه علامتدر نته کم دینلدی (بیت) گفتن بسیار نه از نغز بست
ولوله طبل زبی مغز یست) مادامکه قشر وپوست افزون اوله مغزلک لاغر وناقص اولمسی مقرر اولور وقشر لاغر ورقیق
اولدقده البته نغز کامل اولور مثلا بو اوچ خاملقدن یتمش شیلره نظر ایله که اول اوچدن بریسی جوز دروبریسی دخی
بادام دروبریسی دخی فستقدر که بونلرک مغزی لاغر ورقیق اولدیغی وقتده قشرلری افزون وقوی اولور شول دمکه
بونلرک قشورنه ضعف ونقصان کله ایلری قوی اولور وکمال بولور* مثنوی* هر که او عصیان کند شیطان شود*
که حسود دولت نیکان شود* چونکه در عهد خدا کردی وفا* از کرم عهدت نکه دارد خدا* هر شول کمسه که
عصیان ایده شیطان اولور زیرا ایولرک دولتنه حسد ایدیجی اولور چونککم خدانک عهدنه وفا ایلدک خدای تعالی
کرمندن سنک عهدکی حفظ طوتار حاصل کلام هر شول کمسه که خدای تعالی حضرتلرینه عصیان ایلیه اول کمسه
انسان شکلنده شیطان اولور شول مرتبه ده که ایولرک ومطیع ومنقاد اولان صالحلرک دولتنک حسودی اولور حتی انلرک
ایله طاعت وانقیاد ایلدکلرنی طبعا استمزای مؤمن چونکم سن خدای تعالی حضرتلرینک عهدنه وفا ایلیه سن اوفوا
بعهدی اوف بعهدکم) ایت کریمه سنک طبقنجه کمال کرمندن خدای تعالی حضرتلری دخی سنک عهدکی حفظ طوتار
وسکا وفا ایدر (ومن اوفی بما عاهد علیه الله فسیؤتیه اجرا عظیما) ایت کریمه سنک حسبنجه سکا عظیم اجرلر اعطا ایلر (م ی)
از وفای حق تو بسته دیده* اذکروا اذکرکم نشنیده) سورهٔ بقره ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر فاذکرونی اذکرکم حق تعالی
بیورر قوللرم سزبنی ذکر ایلیک طاعت وعبادتله بن سزی ذکر ایده یم رحمت ومغفرتله ویاخود سز بنی ذکر ایلیک تنهاده بن
سزی ذکر ایده یم ملاء اعلاده (واشکروا لی ولا تکفرون) وبنم نعم ظاهره وباطنه مه شکر ایلیک وکفران اوزره اولمیک معنی
بیت سن حق تعالینک عهدنه وفا ایتمکدن بسته دیده سن یعنی کوزی باغلنمش سن فاذکرونی اذکرکم ایت کریمه سنی
ایشتمه مشسن بو آیت کریمه نک فحوای لطیفی حق تعالی حضرتلرینک کمالیله وفادار اولمسنه دلالت ایلر زیرا بنده هر بارکه
او سلطان عالیشانی ذکر ایلیه البته اول دخی بنده سنی ذکر ایلمک مقرردر پس عهده وفا ایلمش اولور نته کم بر اخر ایت کریمه نک
مضمونیله دخی حق سبحانه وتعالینک کمال وفاسنه استشهاد ایدوب بیوررلر (م ی) کوش کن اوفوا بعهدی هوش دار تا که
اوفی عهدکم آید زیار* اوفوا بعهدی آیتنه قولاق قو هوش طوت تا کم یار حقیقتدن اوف بعهدکم معناسی کله وآنک دخی
بزم عهدمزه وفا ایلمسی ظاهر اوله اوفوا بعهدی ایتندن مراد سورهٔ بقره ده اولان بو ایت کریمه درکه الله تبارک وتعالی
بنی اسرائیله خطابا وغیریلره تعریضا وارشادا بیورر یا بنی اسرائیل ای یعقوب اوغللری اذکروا یاد ایلیک نعمتی بنم نعمتلرمی
لفظ نعمت واحد ومعناده جمعدر التی انعمت علیکم اول نعمتلریکه محضا جود وفضلمدن سزلک آبا واجدادیکز اوزره
وفا ایلیک بعهدی بنم عهدمه که توراتده پیغمبرم حقنده سزکله عقد قیلدم ویاخود عالم الستده اولان عهد اوله واوف
بعهدکم اگر بنم امرمی یرینه کتوروب عهدمه وفا ایدرسه کزبنده سزکله قیلدیغم عهده جزا ورحمت ومغفرتدن هرنه ایسه
وفا ایده رم بو آیتک اگرچه ورودی خاصدر لیکن حکمی جمله یه عامدر وشاملدر وایای فارهبون همان بندن خوف ایدک
زیرا مفعولک تقدیمنده تخصیص واردر (م ی) عهد وقرض ما چه باشد ای حزین* همچو دانهٔ خشک کشتن در زمین
نه زمین را زان فروغ ولمتری) نی خداوند زمین را نوانکری) جز اشارت که ازین می بایدم) که توداد اصل این را از عدم)
خوردم ودانه بیاوردم نشان* که ازین نعمت بسوی ما کشان* بزم عهدمز وقرضمز ای حزین ندر زمینده قوری دانه
زراعت ایلمک کبیدر نه زمینه اول خشک اولان دانه دن رونق وجسامت واردر ونه زمین صاحبنه قدرت وغنا واردر
شول اشارتدن غیری دکلدر ای حزین که سن زمین صاحبنه دیرسنکه بکا بو دانه جنسندن کرکدر که بو دانه نک اصلنی

عدمدن اول بكا سن ويردك اول دانه دن بتن ريع ومحصولى بيدم ودانه يى نشان كتوردم بويله ديو كه بونعمتدن بزم جانمزه
جلك بو ابيات شريفه حق تبارك وتعالى حضرتلرينه بر بنده نك قرض حسن ويرمسنك واول حضرتله اولان عهدى
برينه كتورمسنك نتيجه وفايده سى نه اول بنده يه عايده اولديغى تعليمدن اوترى مثل قيلنمشدر يوررك اى محزون
وغمناك اولان كسه بزم حق تعالى حضرتلرينك عهدنه وفا ايلديكمز اول حضرته بعض شيئمزى قرض ويرديكمز
فى الحقيقه نه اوله ديرسك قورودانه يى زمينه اكمك وبرنيجه يابس چكردكى خاكه ديكمك كبى اولور بومعلومدركه
اول دانه لردن وچكردكلردن زمينه رونق وجسامت اولمز وزمين انلردن زياده لك حاصل ايليوب قوت وعظمت بولمز
وكذلك زمينك صاحبنه دخى اندن غنا وقدرت كلمز يعنى اول زمينك صاحبى فى المثل بر صاحب دولت واهل ثروت
كسه اولسه وسكا كندو بساتين ومزارعندن برنيجه بستان ومزرعه عطا قيلسه سندخى اول بستان ومزرعه نك
ميوه سنى ومحصولنى آلوب ييسك بعده نه محصول القدن اوترى برنيجه تخم وچكردكى كتوروب اول زمينه اكسك
وديكسك بو معلومدركه اول تخمدن ودانه دن اول زمينه بر جسامت وعظمت حاصل اولمز وكذلك زمينك صاحبى
اولان صاحب دولته دخى اندن بر غنا وقدرت حاصل اولمز زيرا آنك غنا وقدرتى اصلنده كمال اوزره در پس اوزمينه اول
تخمى اكمكدن ودانه لرى ديكمكدن شو اشارتدن غيرى معنى وما حصل ظاهر دكلدركه او اشارت بودر اول تخملرى
اكدكده واول دانه لرى زمينه ديكدكده كان ديرسن كه بكا بو تخملر جنسندن وبودانه لر نوعندن نيجه محصول وثمار
كركدركه اى غنى اولان پادشاه بونك اصلنى عدمدن بزه سن ويردك بونك محصولنى بيدم ونعمتكله جسم وجانمى بسلدم
بنه آنك مايه سنى ودانه سنى سنك ملكك اولان زمينه اكمك ايچون نشان كتوردم كه بونعمتك جنسندن بزم جانمزه
دخى وافر نعمت چك ويره اول نعمتلريكى عطا ايدوب مغتنم ايله (مى) پس دعاى خشك هل اى نيك بخت * كه فشانده
دانه مى خواهد درخت * كرندارى دانه ايزدزان دعا * بخشدت نخلى كه نعم ماسعى) پس اى نيك بخت قورى دعا ايلمكى
قو كه دانه يى صاچر هر شول كسه كه درخت استرا كردانه طوتمز ايسك حضرت حق اول دعاى خشكدن سكا برنخل
باغشلركه آنك حقنده نعم ماسعى ديمك لايق اولور بونده دعاى خشكدن مراد مطلقا السانله اولان دعا وثنا اولور
وتقدير كلام وتوضيح مرام بويله ديمك اولوركه پس اى نيك بخت اولان كسه مجرد قورى دعا ايلمكى قو ومالكدن
واعمالدن باقى قلان دانه لرى مزرعهٔ دنياده فى سبيل الله بذل ونثار ايله زيرا هركم دانه يى صاچرانى بو مزرعه ده الملق
مراد ايلر پس سندخى اكردانهٔ اموالكى وحبوبات اعمالكى بو مزرعهٔ دنياده نثار ايليوب اكه جك اولورسك انلردن
نيجه آثار روحانى واثمار معنوى بتمك وظهورا يتمك مقرردر واكر اموال دانه لرين طوتمز ايسك ايزد تعالى اول قورى لسانله
ايلديكك دعادن سكا بر نخل روحانى ويرركه آنك حقنده نه كوزل شيدركه فلان كسه سعى ايلدى وسعى مقابله سنده
حق تعالى اكا بويله بر نخل معنوى ويردى ديمك لايق ومستحق اولور بو بيتلر شول كسه لره خطاب اولوركه وافر مالى اوله
وانى نثار وايثار ايلمكى ترك ايليوب قورى دعا ايلمكله مداومت ومواظبت ايليه حضرت مولانا قدس الله سره الاعلى
بويله كسه يه تعليم ايدوب بيورر لر قورى دعا ايلمكى قواى اموال وارزاقه مالك اولان كمسه مال دانه لرنى
فى سبيل الله نثار ايله زيرا درخت بارور وثمرويريجى شجر استين ملكنده اولان دانه يى صاچروا كرمال دانه سن طوتمز ايسك
دعا ايلمكى قومه بلكه هميشه دعا وتضرعده اولكه ايزد تعالى اول دعادن سكا بر نخل معنوى بخش ايلركه نه كوزلدر
شول نخلكه فلان سعى ايلدى وحق تعالى اكا بو نخلى بخش ايلدى ديمك سزا اولور (مثنوى) همچو مريم درد بودش
دانه نى * سبز كردان نخل را صاحب فنى * زانكه وافى بود آن خاتون راد * بى مرادش داد يزدان صد مراد) مثلا حضرت
مريم عليها السلام كبى كه آنك دردى ودعاسى وارايدى دانه سى يوق ايدى اول نخلى بر صاحب فن سبز وتازه ايلدى
درددن مراد بونده دعا ودانه دن مراد مال اولور زيرا كه اول صاحب جواد اولان خاتون زياده وفا ايديجى ايدى لاجرم
آنك مرادسز حضرت يزدان اكا صد مراد ويردى يعنى اى فقير الحال وبى مال اولان كسه اكردانهٔ مالى طوتمز ايسك
درد له دعا ايلمكى الدن قومه تا سكا اول صانع بيچون بر نخل تازه ويره ويا خود وجودك نخلنى تر وتازه قيله نته كم حضرت
مريم عليها السلامك دردى ودعاسى وارايدى دانهٔ مالى يوق ايدى پس آنك دردى ودعاسى بركاتيله صاحب صنعت
اولان خداى تعالى اول قوريمش نخلى تر وتازه ايليوب لطيف خرمالر ظهوره كتوردى وآنك دردنه بو آيت كريمه دلالت
ايدركه حامله اولوب وضع حمله قريب اولدقده (قالت يا ليتنى مت قبل هذا وكنت نسيا منسيا) ديو درد له دعا ايلدى پس
حق تعالى آنك عفتنه وصلاحيتنه علامت اولسون ايچون حضورنده اولان بر قوريمش خرما اغاجنى تر وتازه ايليوب
وهزى اليك بجذع النخلة تساقط عليك رطبا جنيا) ديو اول جذع نخله نك تحريكنه امر ايلدى واول قوريمش جذع
نخله يى حضرت مريم تحريك ايلدكده اندن لطيف خرمالر دوشدى حق تعالى حضرتلرى اول قوريمش خرما اغاجنى اكا

اول اجلدن سبز وتازه ايلدى اول كريم وجواد اولان خاتون حضرت حقله اولان عهدنه وفا ايديجى ودائما آنك امرنه
انقياد قيليجى واول حضرته عابد وقانت اوليجى ايدى پس حق تعالى حضرتلرى دخى اول بى مراد ايكن اكا نيجه يوز
مراد ويرديكه اول مرادلرك جمله دن برى سى قوريمش خرمانك تر وتازه اولوب خرما ويرمسى اولدى (مى) ان جماعت را
كه وافى بوده اند * بر همه اصنافشان افزوده اند * كشت درياها مسخرشان وكوه * چار عنصر نيز بنده ان كروه *
اين خود اكراميست ازبهر نشان * تا ببينند اهل انكاران عيان * اول جماعتكه وافى اولمشلردر دوكاى اصناف اوزره
انلرى زياده ايلمشلردر اول جماعته دريالر وطاغ مسخر اولدى عناصر اربعه دخى اول كروهك بنده سيدر بو كرامات
صورى خود بر اكرامدر نشاندن اوترى تا كم اهل انكار اول كراماتى عيان واشكارا كوره لر يعنى شول جماعت اوليا
وطايفهٔ اصفيا كه حق تعالينك طاعتنده وافى وعشق ومحبتنده صافى ايديلر انلرى سائر اصناف خلايق اوزره زياده
ايلديلر وانواع ناسدن اصطفا قيلديلر انلره دريالر وطاغلر مسخر اولدى وعناصر اربعه دخى اول كروه پرشكوهك بنده
وافكنده سى اولدى بو قدر خود انلره كمال ايله انعام واكرام دكلدر بلكه انلرك صدق وخلوصنه علامت ونشان اولمقدن
اوترى انواع اكرامدن بر اكرامدر تا كم انلره منكر اولان طايفه انلرك اول كراماتنى عيانا كوره لر وانكاردن رجوع ايدوب
انلره اقرار قيله لر (مثنوى) آن كرامتهاى پنهانشانكه آن * در نيايد در حواس ودربيان * كاران دارد خودان باشد ابد *
دائما نى منقطع نى مسترد) انلرك اول پنهان اولان كرامتلرى كه اول كرامتلر حواسه وبيانه كلمز كار وشانى اول طوتركه
خود اول ابد اوله دائما نه منقطع نه مسترد اولنمشدر يعنى اول طايفهٔ عليه نك معنوى اولان كرامتلريكه اول كرامات
معنوى انسانك حسلرينه كلمز ولسانله دخى بيان اولمز اصل كار ونفعى اول كرامت طوتركه لا ينقطع وابدى اوله ودائما
صاحبندن نه منقطع اوله ونه آنك ردى طلب قيلنه پس كرامات معنويه كرامات صوريه دن وجوه شتى ايله اولى
وافضلدر زيرا كرامات صوريه ولينك وجودنده دائم اولمق احتمالى يوقدر بلكه حيض الرجال دركه كاه اولور كاه اولمز
وظاهر اولديغى دخى اهل انكارى اقراره كتورمكدن اوترى واول ولينك صدق وخلوصى ظهوره كلمكدن اوتريدر عند
الاوليا بو كراماته اعتبار يوقدر ومعتبر ومقبول اولان كرامات اصل كرامات معنويه دركه ولينك ذاتنده دائما وابد الاباد
منقطع اولميه وكرامات معنويه اولدركه اكا مكر واستدراج داخل اولميه اكثر محققين قتنده كرامات معنويه اصل علم
وحكمتدر اكر بو كرامت حسيه نك وكرامت معنويه نك نه ايديكنى واولياى معنويه كيملر ايدوكنى مفصلا بيلمك استرسك
مقصود حاصل اولور مناجات (مثنوى) اى دهندهٔ قوت وتمكين وثبات) خلق رازين بى ثباتى ده نجات) اندران كاريكه
ثابت بود نيست * قائمى ده نفس راكه منثنيست * اى اصحاب دله قوت وغدا وتمكين وثبات ويريجى پادشاه خلقه بو
بيثباتلكدن نجات وير اول كارده كه ثابت اولمقلق لازمدر قائملق وير نفسه كه اول نفس منثنيدر منثنى اسم فاعل
صيغه سى اوزره ايكى قات اوليجى ديمكدر بونده منحنى معناسى ويريلور تمكين بو قومك اصطلاحنده مقام تعين ومرتبهٔ
استقامتده مستقر اولمغه ديرلر بونده ثبات تمكينه عطف تفسير واقع اولمشدر يعنى اى اوليا سنه وخاص بنده لرينه قوت
درون ومرتبهٔ يقينده تمكين وثبات معنوى ويريجى پادشاه خلق عالمه بو بى ثباتلكدن وتلوين مرتبه سندن نجات وير تا كم
بونلر بى ثبات اولمقدن وتلوينده قالمقدن خلاص اولوب مقام تمكينه كله لر وكرامت معنويه دن بهره اله لر شول بر كارده
وطاعتده كه ثابت اولمقلق لازم وواجبدر ونفسه اول كارده قائم ودائم اولمقلغى عطا ايله كه اول نفس ايكى قات اوليجيدر
مراد طاعتده راكع ومنحنى درديمك اوله ويا خود بر ظاهرى جانبى وبر دخى باطنى جانبى واردركه بو ايكى وجهله ايكى قات
اوليجيدر سن انى ظاهرين اولمقدن كچوروب بر قات ايله ديمك اوله (مثنوى) صبرشان بخش كفهٔ ميزان كران) وارهان
شان از فن صورتكران * وز حسودى بازشان خراى كريم * تا نباشد از حسد ديو رجيم) الهى انلره صبر وتحمل باغشله
وميزانلرينك كفه سنى اغر ايله انلرى صورتكرلرك فن وحيله سندن خلاص ايله دخى انلرى حسود اولمقدن كيرو آل تا كم
حسد سببندن شيطان رجيم اولميه لر حسد ذاتنده حسد بر خبيث صفتدركه اكثر خلق اكا مبتلا اولوب نيكو كارلره
حسد ايلدكلرى واسطه ايله ديو رجيم اولمشلردر * مى * در نعيم فانى ملك وجسد * چون همى سوزند عامه از حسد
نعيم فانيده ومال وجسدده كوركه عوام حسددن نيجه يانرلر يعنى نعيم فانى خصوصنده ومال وجسد وحسد
شوقنده عوام ناس برى برلرينه حسدلرندن كور نيجه يانرلر (مثنوى) پادشاهان بين كه لشكر ميكشند * از حسد
خويشان خود را ميكشند) مثلا پادشاهلرى كوركه لشكر چكرلر حسددن كنديلرينك خصملرينى قتل ايدرلر
اوغوللرنى اولدورورلر (مى) عاشقان لعبتان پر قذر * كرده قصد خون وجان همدكر * پر قذر اولان لعبتلرك عاشقلرى
برى برينك خوننه وجاننه قصد ايلديلر قذر نجسه ديرلر لعبتان لعبتك جمعيدر لعبت لغتده قوقليه ديرلر واطفال ايچون
مردوزن شكلنده دوزدكلرى صورتلره ديرلركه اطفال انكله اوينارلر وشعرا صكره كندى محبوب ومحبوبه لرنده دخى

استعمال ایلدیلر بوراده مراد صوری اولان محبوب ومحبوبه لردر اولوروانلرك بر نجس اولمسی درونلری اخلاط نجسه ایله
طولمسندن وعاقبت الامر هم جیفه ونجس اولمسندن کنایت اولور وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولور که بو بر نجس اولان
محبوب ومحبوبه لرك عاشقلرنی کورکه بویله پر قذر اولان محبوب ومحبوبه لردن اوتری بری برلرینك جاننه وقاتنه قصد
ایلیوب هلاك ایلرلر وخصومت وعداوت سمتنه کیدرلر (م ی) ویس ورامین خسرو وشیرین بخوان * که چه کردند
از حسد آن ابلهان * ویس ورامین وخسرو شیرینی اوقو که اول ابلهلر حسدلرندن نه ایلدیلر ویس ورامینك دخی
خسرو وشیرین کبی کتابلری واردر ورامین دخی خسرو کبی بر عاشقدر ویس انك معشوقه سیدر نته کم خسرو فرهادی
برلعبله اولدرتدی صکره کندویی دخی اولدردیلر ورامینك دخی کندی زماننده اولان اغیارله نیجه خصومت وعداوت
چکوب اخرانی دخی اولدردیلر (مثنوی) که فنا شد عاشق ومعشوق نیز * هم لجیزند وهواشان هم لجیز * کورکه عاشق
ومعشوق دخی فنا اولدی هم کندیلر ناچیزلردر وهم انلرك هواسی ناچیز یعنی کندیلر وکندیلرك هوا ومحبتلری ومحبوب
ومحبوبه لری بالکلیه فانیلر وناچیزلردر اکر اول محبتی باقی ولم یزل اولان محبوب حقیقی یه ایده لردی محبتلری وکندیلری
معنی عالمنده باقی اولورلردی (مثنوی) پاك الهیکه عدم برهم زند * مر عدم را بر عدم عاشق کند) در دل بی دل حسدها
سر کند * نیست راهست اینچنین مضطر کند * برپاك الله درکه عدمی بری برینه اورر عدمی عدم اوزره عاشق ایلر عاشق
بی دلك قلبنده حسدلر ظاهر اولور نیستی هست بو تجلین مضطر ایلر بعض نسخه ده بی دل برینه دل وبعض نسخه ده
دخی ده دل واقع اولمشدر ایکیسی دخی بیله پراکنده دل دیمکدن عبارت اولور یعنی بر منزه الله وبر مقدس پادشاهدر که
عدمی بری برینه اوررو یعنی عدم منزله سنده اولان خلقی بری برینه مقارن قیلور تحقیقا عدم مثابه سنده اولان عاشقلری
عدم منزله سنده اولان معشوقلره عاشق ایلر حد ذاتنده بو صوری اولان عاشقلر ومعشوقلر اکر حقیقته نظر اولنسه الان
منزلهٔ عدمده در ومقتضای ظهورات الهیه درکه بر عدم منزله سنده اولان کسه نك وجود موهومیسندن عاشق
شکلنده ظهور ایلیوب بو ایکینك وجودلرندن انواع حالات واصناف معاملات ومکالماتی ظهوره کتورر بی دل
یاخود پراکنده دل اولان عاشقك قلبنده حسد وغبطه لر ورشك وغمیلر ظهوره کلور موجود حقیقی حد ذاتنده وجودی
اولمین ذوات مجازیه یی بونك کبی مضطر ایلر بو موجودات اعتباریه نك عاشق اولمسی ومعشوق اولمسی واضطراب
قیلمسی اضطرار ایدر بونلری مضطر قیلان نفس الامرده اول موجود حقیقیدر (م ی) این زنانی کز همه مشفق ترند
از حسد دو ضره خود را میخورند) بو زنلر که دوکایدن مشفق رلك درلر مع هذا حسددن ایکی ضره کندیلرنی
برلر ضره قومه یه دیرلر یعنی زنلرده رقت دل وجمله دن زیاده مرحمت وشفقت اکثرا ایکن برکسه نك ایکی خاتونی
اولسه بری برلریله شفقت ایلمك صفتلری زایل اولوب ارلرینی قسقندقلرندن وحسدلرندن بری برلرنی ایکی قومه یرلر
(مثنوی) تاکه مردانی که خود سنکین دلند * از حسد تا در کدامین منزلند * تاکم شول برمردلر که خود سنکین دللردر
حسددن تا انلر قنغی منزلده درلر قیاس ایله یعنی رقیق القلب اولان ومرحمت وشفقتده زیاده اولان برکسه نك خاتونلری
تحت نکاحنده ایکن بری برلرینه بویله بغض وعداوت ایلمك لازم کاه تا شول مردلر که انلرك خود قلبلری حجر کبی قاسی
اوله حسددن انلر قنغی منزلده اولمق لازم کلور فهم ایله (مثنوی) کر نکردی شرع افسون لطیف * بردریدی هرکسی
جسم حریف * اکر شرع شریف بو خلقه افسون لطیف ایلمیدی هر برکسه جهانده حریفنك جسمنی پرتاردی یعنی
اکر سن دیرسکه بو خلقك ایچنده زمان سلفده واقع اولان کبی حسد ظاهر واشکاره دکلدر حسدك شرندن
اولزمان خوف اولنور که حاسد حسدنی اظهار ایلیه جواب ویریلور بو زمانده اولان چوق خلقك حسدی زمان
سلفده نه مرتبه ده ایسه شمدی دخی اویله در لیکن دائرهٔ شرعدن تجاوز ایلمکه خوف ایدرلر اکر شرع شریف
بونلره بر افسون لطیف ایلمیدی هر بریسی کندی خصمنك پوستنی پرتیدی وبری برلرنی هلاك ایدیدی (مثنوی)
شرع بهر دفع شر رأیی زند * دیو را در شیشهٔ حجت کند * از کواه واز یمین واز نکول * تا بشیشه در رود دیو فضول) شرع
شریف شری دفع ایلمکدن اوتری بر رأی اورر دیوی حجت شیشه سنده حبس ایلر شاهددن ویمیندن ونکولدن
تا فضول وبی ادب دیو شیشه نك ایچنه کیدر فضول فانك فتحیله کستاخ وبی ادب معناسنه اولور نکول دخول وزننده
بونده یمیندن رجوع ایتمك معناسنه اولور وشرع شریفك حجتی حضرت سلیمان علیه السلامك دیولری حبس ایلدیکی
شیشه لره مشابه اولور وسلیمان علیه السلام کندی عصرنده بفنده جن بر دیو متمرد اولسه وطغیان قیلسه طوتوب
بر شیشه نك ایچنه قویوب اغزن مهرلیوب دریایه آتردی اول دیو اول شیشه نك ایچنده محبوس اولوب خلق انك شرندن
امین اولوردی بو نفس اماره دیو کبی شریردر وشرع حضرت سلیمان علیه السلام کبیدر پس صاحب شرع نفس
اماره نك شرنی دفع ایلمکدن اوتری بر رأی اوررو بر تدبیر قیلور خلقك نفسی دیونی حجت شیشه سنك ایچنده حبس وضبط

قیلور اول حجت شرعیه مثلا شاهددر ویمیندر ویمیندن رجوع ایلمکدر نته کم برکستاخ کسه اولسه وشرعه مخالف
بر قباحت قیلسه انك اوزرینه شاهد اقامت ایدرلر اکر شاهد اولمزسه یمین ویررلر واکر یمیندن رجوع ایدرسه اول دیو
فضول حجت شیشه سنك ایچنه کیدر وحکم شرعی نه ایسه شارع انك اوزرینه انی اجرا ایدر پس اول حجتك ایچنده اول
دیو محبوس ومقید اولوب قالور (م ی) مثل میزانی که خشنودی دو ضد * جمع می اید یقین در هزل وجد) شرع چون کیله
وترازو دان یقین * که بد و خصمان رهند از جنك وکین) کر ترازو نبود آن خصم از جدال * کی رهد از وهم حیف واحتیال
شرع شریف ایکی ضدك خشنودلغی اولان بر میزان کبیدر هزلده وجدده یقین بودرکه اول خشنودلق جمع کلور شرع
شریفی کیله وترازو کبی بیل که خصملر انك سببیله جنك وکیندن قورتلورلر حین خصومتده اکر ترازو اولمیه اول خصم
جدال ونزاعدن ظلم واحتیال وهمندن نیجه قورتلور یعنی شرع شریف فی المثل شول بر میزان کبیدر که ایکی خصمك
خشنودلغی بی شك اکر هزلده اولسون اکر جدده اولسون جمع کلور وایکی ضد ده بیله اول میزان شرع واسطه سیله رضا
حاصل اولور مثلا ایکی کمسنه یا اولچولك شیلرده یا وزن اولنجق شیلرده مخاصمه ایلسه لر کیله وترازویی کتوروب اول
مناسب اوانی اولچرلر ووزن اوله جق ترازو ایله طارترلر ایکی خصم کندو حقلرینه راضی اولوب مقسلی اولورلر پس شرع
شریفی هم شبهه سز کیله وترازو کبی بیل که ایکی خصم اهل حق بر عالم قاضینك حضورینه کلسه لر ودعوالرینی میزان شرعه
اورسه لر شرع شریف هرنه یوررسه طوغی اوکره اقطع نزاع ودفع خصومت اولوب اول خصملر میزان شرع سببیله جنك
وکیندن قورتلورلر ترازوی شرع اولمیدی او خصملر نزاع وجدال ایلمکدن حیله وحیف وهمندن قورتلمیه لردی
نته کم بر یرده میزان اولسه وایکی کمسه بر مقدار شیده نزاع وجدال قیلسه لر وبرکسه میزانسز اول مقداری انلره
توزیع ایلسه بهر حال ایکی طرف بیله حیف واحتیال وهمندن خلاص اولمزلر اما میزان اولدقده ایکی طرف بیله حیف
واحتیال وهمندن خلاص اولوب خشنود وراضی اولورلر کذلك میزان شرع دخی بویله در (م ی) پس درین مردار زشت
بی وفا * این همه رشک است وخصمست وجفا * پس دران اقبال ودولت چون بود * چون شود جنی وانسی در حسد
پس بو وفاسز زشت اولان مردار بودوکالی رشك وخصمی وجفا واردر پس قیاس ایله اول اقبال ودولتده نیجه اولور جنی
وانسی نیجه حسدده اولور یعنی پس بو وفاسز زشت اولان مرداردنیانك خصوصنده بو قدر رشك وحسد وخصومت
وجفا وعداوت اولمق مقرر اولیجق پس اقبال ودولت ابدی وسعادت سرمدی خصوصنده نو جهله رشك وخصومت
وجفا وعداوت اولور جنی وانسی حسد ایلمکده نیجه اولمق لازم کلور بوندن قیاس ایله مصرع ثانیده اولان چون کیف
معناسنه اولیوب اذا معناسنه اولمق دخی جائزدر بو تقدیر اوزره معنی پس اول اقبال ودولت اخرویده جنی وانسی
چونکم حسدده اوله لر نیجه قیاس ایله دیمك اولور (مثنوی) آن شیاطین خود حسود کهنه اند * یك زمان از رهزنی
خالی نه اند * اول شیاطین خود اسکی حسودلردر انکچون بر زمان رهزنلکدن خالی دکللردر ودخی اول بنی آدم که
عصیان تخمن اکشلردر حسودلکدن دخی شیطان اولمشلردر یعنی اول دولت واقبال ابدی خصوصنده اول شیاطین
خود اسکی حسودلردر انکچون بنی آدمه رهزن اولمقلقدن انلر بر زمان خالی دکللردر حضرت آدم علیه السلامه اول
دولت معنوی خصوصنده حسد ایدوب انی اضلاله سعی قیلوب نیجه مدت جنت ملکندن جدا ایلدیلر کذلك
انك اولادنی دخی دولت ابدیه دن محروم ایلمکه سعی ایدوب همیشه انلره رهزن اولورلر ودخی شول بنی ادمکه بو دنیا
مزرعه سنده عصیان تخمنی اکدیلر انلر دخی اهل طاعاته حسود اولدقلرندن اوتری انسان شکلنده شیطان اولدیلر
(مثنوی) از نبی بر خوانکه شیطانان انس * کشته اند از مسخ حق با دیو جنس * دیو چون عاجز شود در افتتان *
استعانت جوید اوزین انسیان * که شما یارید با ما یارئی * جانب مایید جانب داریی * قرآن عظیمدن اوقو که انسك
شیطانلری حقك مسخندن شیطانله جنس اولدیلر دیو چونکم اضلال وافتتانده عاجز اوله بو انسیلردن استعانت
استر بویله دیو که سز بزه بر یارلك یاخود معنی سز بزه یارسز بزه یارلك ایلیك بزم جانبزده سز جانبدارلق ایلیك یاری
کنید وجانب داری کنید تقدیرنده اولور یعنی حضرت قرآنده سورهٔ انعامده بو آیت کریمه یی اوقو که الله تبارك
وتعالی بیوردی (وکذلك جعلنا لکل نبی عدوا شیاطین الانس والجن یوحی بعضهم الی بعض زخرف القول غرورا)
آیت کریمه نك مفهوم شریفی یا محمد صلی الله علیه وسلم بز سکا عدو قیلدیغمز کبی هر بر نبی ایچون دخی عدو وحاسد قیلدق
جن وانسك شیطانلرنی بونلرك بعضی بعضیسنه وسوسه ایلر کذب اولان ومزور ومزخرف اولان سوزلری خلقه
غرور ویرمکدن وفریب قیلمقدن اوتری وبر اخر مجادله دخی ینه سورهٔ انعامده بیورر (وان الشیاطین لیوحون الی اولیائهم
لیجادلوکم وان اطعتموهم انکم لمشرکون) یعنی تحقیقا شیطانلر انساندن اولان دوستلرینه وسوسه ایدرلر ای
مؤمنلر سزکله مجادله ایلمکدن اوتری اکر سز بو شیطانلره وبو شیطانلرك اولیاسنه اطاعت ایدرسکز تحقیقا

سز مشركلرسز جميعا اهل نفاق واهل ريا واصحاب نفس وهوا وطالبان دنيا وحاسدان صلحا شياطين انس واولياى
شياطين دررلر شياطين جمله بونلرك مابيننده عظيم جنسيت وزياده مناسبت واردر زيرا حق تبارك وتعالى بونلرك
باطننى مسخ ايتمكله بونلر شياطينه مشابه اولمشلر وانلرله دوستلق قيلمشلردر چونكم شياطين خلقى اضلال وامتحان
ايلمكدن عاجز اوله لر وبركسه يى من حيث الباطن وسوسه ايله اضلال ايلمكه قادر اولميه لر اول شيطان جن بو انسى اولان
شيطانلردن معاونت طلب ايلروكان انلره بويله ديرلركه كالك ومعين اولك سز بزم جانبمزده سز بزه جانبدارلق ايليك وبزم
جانبمزدن وكيل اولوب فلان كسه يى اضلال ايليك ديرلر پس اول انسان شكلنده اولان شيطانلر اول كسه يى هر نوجهله
اولورسه اضلال ايلمكه سعى ايدرلر واكا رهزن اولورلر (مثنوى) كركسى را رهزنى شد اندر جهان * هردو كون
شيطان برايد شادمان * وركسى جان بردو شد در دين بلند * نوحه مى دارند ان دو رشكمند * هردو مى خايند
دندان حسد * بركسى كه داد اديب اورا خرد * اكر شياطين انس وياخود شياطين جهان بركسه نك يولنى
اورسه لر هر ايكى نوع شيطان اول كسه نك طريق هدايتدن چيقوب كنديلر زمره سنه داخل اولديغنه شادمان كاورلر
ومسرور وفرحناك اولور واكر بركسه جان ايلتديسه ودينده بلند اولديسه اول ايكى رشكمند نوحه وافغان طوترلر
يعنى اكر بركسه بو شياطين انس وشياطين جنك شر وشورندن جانى قورتارسه ودين وطاعتده شريف وعاليقدر
اولسه ومرتبهٔ اعلا بولسه بو ايكى رشكلو وحسدلو اولان طائفه ياس وماتم ايدرلر هر ايكيسى حسد ديشنى چينرلر
شول بركسه اوزره كه اديب اكا خرد ويردى يعنى شياطين جن وانسدن هر ايكى طائفه حسد ديشنى بلرلر وغيظ
وغضبلرين اظهار ايلرلر شول بركسه نك اوزرينه كه مرشد واوستاد اكا عقل وعلم ويردى وانى وافيلر وصافيلر
مرتبه سنه ايركوردى (پرسيدن پادشاه ازان مدعى نبوت كه انكه رسول راستين باشد وثابت شود با او چه باشد كه كسى را
بخشد يا بصحبت وخدمت او چه بخشش يابند غير نصيحتكه بزبان مى كويد * بو سرخ شريف پادشاهك اول مدعى
نبوت اولان كسه دن سؤال ايلمسنك بياننده در بويله ديوكه اول كسه راست ودرست رسول عليه السلام اوله وانك
رسالتى نيجه ايات وبراهينله ثابت اوله اول رسول صادقله رسولك نه حالتى ونه كرامتى اولوركه بركسه يه باغشليه
ياخود اول صادق رسولك صحبت وخدمتى ايله نه بخشش واحسان بولورلر زبانله اولان نصيحتدن غيريكه
اول رسول صادق عليه السلام انى خلقه سويلر يعنى راست ودرست اولان رسول عليه السلامه لازمدركه انك
صحبتنه داخل اولان كسه لر نيجه منافع روحانيه وفوائد دينيه بوله لر ونيجه كشف وكراماته وذوق وحالاته واصل اوله لر
مجرد لسانله اولان نصيحته قانع اولميه لر وانك مرتبه سى همان قيل وقالده اولميه زيرا بو قيل وقالله نصيحت ايلمك اكثر
علمايه دخى ميسر اولمشدر (مثنوى) شاه پرسيدش كه بارى وحى چيست * يا چه حاصل دارد انكس كو نبيست
پادشاه اول دعواى نبوت ايلين كسيه صوردى بويله ديوكه بارى وحى نه در ياخود نه حاصل طوتر اول كسه كه نبيدر يعنى
اول متنبى اولان كسيه پادشاه بركونه سؤال ايدوب ديديكه غيرى آيات ومعجزاتى بيلمك طورسون بارى وحى ندر انى
بيلمك پيغمبرلك دعوا ايلينه لازمدر پس وحى ندر ياخود اول كسه كه نبيدر حق جانبندن اونه محصول طوتر كان
اكا بوكونه تعريض ايلمش اولوركه نبى عليه السلام حضرت حقدن وانك اسما وصفاتندن واسرار غيبيه دن
وامور آتيه دن خبر ويريجى كسيه ديرلر سنك وجودكده دخى بونلردن بر حاصل اولمش نسنه وارميدر ياخود نبى
عليه السلام من حيث المعنى خلقدن رفيع وعالى اولان كسه يه ديرلر سكا رفعت وعلو مرتبت حاصل اولمشميدر
ونبى عليه السلام اولدركه حضرت حقدن اكا وحى اوله وحى دخى سفير واسطه سيله اولورسه اكا وحى متلو ديرلر واكر
بغير واسطة السفير اولورسه وقلبه حضرت حقدن اشارت خفيه ايله قذف اولنورسه والقا قيلنورسه اكا وحى غير متلو
والهام دخى ديرلر پس بارى ملك واسطه سيله اولان وحى اولمزسه بر سبيل الهام اولان وحى بارى لازمدركه بوكونه
وحى همان انبيايه مخصوص دكلدر بلكه بوندن اوليا وصلحاى امت دخى بهره دار اولورلر پس بوكونه وحى اولسون
كتوركوره لم ديدى (م ى) كفت ان خود چيست كش حاصل نشد) يا چه دولت ماند كو واصل نشد) كيرم اين وحى نبى
كنجور نيست * هم كم از وحى دل زنبور نيست * اول دعواى نبوت ايلين كسه پادشاهه بوكونه جواب ويروب ديدى
اول خود ندركه او صادق اولان پيغمبره حاصل اولمدى ياخود نه دولت قالديكه اول نبى صادق اكا واصل اولمدى يعنى
هرنه ديلديسه اول پيغمبر عليه السلامه حاصل اولدى وهرنه دولت وارايسه اول پيغمبر اكا واصل اولدى نهايت اكثر
دولت فانيه يى قبول ايليوب اندن اجتناب قيلديلر وفقرله مفتقر اولديلر فرض ايده لمكه بو وحى نبى ملك واسطه سيله
كلان وحى كبى كنجور دكلدر هم زنبورلك دلنه اولان وحيدن ناقص دكلدر كنجور خزينه يه ديرلر اين وحى نبى ديمكله
كنديلك قلبنه اولان الهامه اشارت ايلر يعنى ديديكه پادشاهم طوتلم وفرض ايده لمكه بو نبينك قلبنه كلان ومن عندالله

القا اولنان وحى ملك واسطه سيله انبياى عظامه كلان وحى كبى خزينهٔ اسرار الهى دكل وكنجور مكاشفات ربانى دكل
ايمش الله جانبندن زنبورلك قلبنه اولان وحيدن هم كم وناقص دكلدر زيرا بنى آدم مكرمدر چونكم بر حقير حيوانك قلبنه
من عندالله وحى اولمق جائز اوليجق عقلده وعلمده كامل اولان انسانك قلبنه حضرت حقدن وحى اولمق نيچون جائز
اولميه (م ى) چونكه اوحى الرب الى النحل امدست * خانهٔ وحيش پراز حلوا شدست * بو بيت شريف سورهٔ نحلده اولان
ايته اشارتدر (واوحى ربك الى النحل) وحى لغتده اشارته وكلام خفى يه ديرلر وعند العلماء ايكى قسمدر يا بواسطة السفير
ويا بغير واسطة السفير اوله واسطهٔ سفيرله اولنه دخى متلو ديرلر كه انبيادن اولو العزم اولان سلاطينه بوسيلهٔ ملك اولان
وحى كبى وبغير واسطة الملك اولورسه اكا وحى غير متلو ووحى قلبى والهام الهى ديرلر پس بو تقديرجه او نحلده وحى الهام
معناسنه در يعنى ربك نحله الهام وقلوبنه قذف ايلدى وبونلره تعليم وتفهيم ايلدى شول وجه اوزره كه لا يعلمه الا العليم
الخبير (ان اتخذى) ان مفسره اوله زيرا ايجاب معناى قولى متضمندر ويا مصدريه اوله اى بان اتخذى ديمك اولور يعنى ربك
زنبورلره الهام ايلدى اتخاذ ايليك اى زنبورلر ديكلكه (من الجبال بيوتا) طاغلردن خانه لر واشيانه لر اتخاذ ايليك (ومن
الشجر) دخى اغاجلردن (ومما يعرشون) دخى ناسك مرفوع قيلدقلرى عروش وسقوفدن وقيل المراد به ما يرفعه الناس
ويبنونه للنحل پس بو تقديرجه معنى اى نحل بيوت اتخاذ ايليك اشجار وجبالدن اكر سزلر اربابكز بوغيسه والا اتخاذ
ايليك سز يچون بنا ايلدكلرى (ثم كلى) اندنصكره اكل ايليك اى نحل (من كل الثمرات) هر شكوفه لردن كه انواعندن
تلخ وشيرين هرنه ايسه (فاسلكى سبل ربك) فا شرط محذوفه جوابدر يعنى سن اول شكوفه لردن اكل ايلدكسه اى نحل
پس سلوك ايله ربكك طريقنه كه سكا الهام وافهام ايلدى اول طريقى عمل عسلده وياخود يعنى اوثماردن اكل اولندقده
مواضع بعيده ده پس سلوك ايليك اى زنبوران طرق بيوتكزه كه ربكز اعلام ايلديكه اصلا طريق اشيانكزى يتورمزسز
(ذللا) ذلل ذلولك جمعيدر سبلدن حالدر تقدير كلام سالك اولك سبل ربكزه اول سبل سزه مذلل ومسهل اولديغى حالده
وفاسلكى نك ضميرندن حال اولمقده جائزدر يعنى سن سالك اول اى نحل ذلله منقاده اولديغك حالده ربكك امرنه (يخرج
من بطونها) جملهٔ مستأنفه در اندن ظهور ايدن صنع بديعك عجيب الشانى بيان ايچون خطابدن عدول اولنوب اظهار
قدرت وحكمته شروع اولندى يعنى اول نحلك درونندن خروج ايدر (شراب) شول عسلكه شراب تعبيرى مما يشرب
قبيلندن اولديغيچوندر (مختلف الوانه) اول عسلك الوانى مختلفدر بحسب الاختلاف پس نحل كيمى ابيض وكيمى اسود
وكيمى احمر وكيمى اصفردر (فيه شفاء للناس) اول عسلده ناس ايچون شفا واردر يا بنفسه شافيدر مراد امراض بلغميه يه
شفاسى كبى ويا ممزوجا بغيره سائر امراضه شافى اولديغى كبى زيرا قى از معجون واردركه عسل اكا داخل اولميه قتاده دن
مرويدركه بركون بركسه حضرت فخر عالم صلى الله عليه وسلمه كلوب فقال يشتكى بطن اخى فقال عليه السلام اسقه
العسل فذهب ثم رجع فقال قد سقيته فما نفع فقال اذهب واسقه عسلا فقد صدق الله وكذب بطن اخيك فسقاه فشفاه
الله (ان فى ذلك) يعنى مذكور اولان عجايب قدرت الله ده واردر (لاية) علامهٔ عظيمه واردر (لقوم يتفكرون) اعتبار ايلين
قوم ايچون معناى بيت چونكم (اوحى الرب الى النحل كلمشدر زنبورك وحى خانه سى حلوادن مملو كلمشدر يعنى چونكم
رب العالمينك زنبوره ايما والهامى كلمشدر ومقرر اولمشدر فرقانده پس انك الهامندندركه حق تعالى انسان اشرف
مخلوق ايكن انلره هر كارده وحى والهام قيله باخصوص كه منشا ايخدن اوله پس بلا واسطه جناب عزت بونلره الهام وايما
ايلمسى مقرر ومقتندر (م ى) او بنور وحى حق عز وجل * كرد عالم را پراز شمع وعسل * اين كه كرمناست وبالا مى رود
وحيش از زنبور كمتر كى بود) اول زنبور عزيز وجليل اولان حق تعالينك وحينك نورى سببيله عالمى شمع وعسلدن پر ومملو
ايلدى بو بنى ادم كه كرمنادر وبالا كيدر انك وحيى نيچون زنبوردن اكسك اولور بيت ثانى ولقد كرمنا بنى ادم آيتنه اشارتدر
سورهٔ بنى اسرائيلده در تفسيرى جلد ثانينك اخرنه قريب قصهٔ بط بحثكانده مرور ايلدى يعنى اول زنبور عزيز وجليل
اولان الله تبارك وتعالينك اكا الهام ايلديكنك نورى واسطه سيله عالمى شمعدن وشفا اولان عسلدن پر ايلدى اكر حق
تعالى حضرتلرى اول زنبوره مسدس خانه لر يا پمغى وانك ايچنى كندى لعابيله پر ايتمكى وحى ايلمسيدى انك كبى بر حقير
جانورانك كبى بر شمع وعسل مصفى دوزمكى ندن بيلوردى چونكم بر حقير حيوانه الهام الهى اولمق واول حقير حيوان
الهام الهى ايله كار قيلمق مقرر وثابت اولديسه بوكه مراد اندن انساندر (لقد خلقنا الانسان فى احسن تقويم) ديمكله
انك شانى تفخيم اولنمش ودخى (ولقد كرمنا بنى آدم) نص شريفيله انك ذاتى تكريم قيلنمشدر وهميشه انك روحى بالايه
كيديجى وعالم اعلا جانبنه سير ايديجى اوله بويله كسه نك قلبنه اللهدن كلان وحى زنبوره كلان وحيدن نيچون كمتر اولور وكمتر
اولمز بلكه هر وجهله بهتر اولور دعواى نبوت ايلين كسه نك اسانندن حقيقت انسانينك فضيلت وشرافتنى اعلام ايدرلر
وفى الحقيقه بنى ادم انسانيت مرتبه سن بولسه وكرمنا سرنه واصل اولسه انك قلبى ملهم الهى ومهبط وحى ربانى

اولور اما عوام ناس انك معناسندن وسرندن غافللردر انكچون مشايخ صوفيه بو وجهيه دخى دل تعبير ايلديلر ووجهك
شرحنى دردنجى جلدده زادن ابو الحسن خرقانى سرخنده ازبى روبوش عامه در بيان بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر
(مثنوى) نى كه اعطيناك كوثر خوانده‌ء * پس چرا خشكى وتشنه مانده‌ء * سن اعطيناك الكوثرى اوقومدكمى يعنى
بو سوره‌ء شريفى اوقودك پس نيچون خشك سن وتشنه قالمشسن حق تعالى حضرتلرى حبيبنه خطاب ايدوب بيورر
انا اعطيناك الكوثر) يعنى تحقيقا يا محمد بز سكا اعطا ايلدك اعطينا كده قرأت در كوثر بروزن فوعل كثرتدن مأخوذ
اوله اى الخير الكثير المفرط من العلم والعمل وشرف الدارين وعن النبى صلى الله عليه وسلم قال الكوثر نهر فى الجنة
وعدنى ربى فيه خيرا كثيرا احلى من العسل وابرد من الثلج والين من الزبد وابيض من اللبن حافتاه الزبرجد واوانيه من فضة
لا يظمأ من شرب منه ابدا وبعضلر كوثردن مراد اولاد رسول عليه السلامدر ديمشلر وبعضلر علماء امتدر ديمشلر بو محله
مناسب اولانده بودر (فصل لربك) مخاطبدن غايبه التفاتدر پس سن ربكه صلاته مداومت ايله (وانحر) دخى قربانى
ذبح ايله بعضلر صلوتى صلوة عيدله تفسير ايدوب نحرى اضحيه يه اشارت قيلمشلر (ان شانئك) تحقيقا سكا بغض ايلين
هو الابتر) او ابتردر يعنى ابتر اولدركه عقبنده اولاد وانسابى قالميه فاما سنك اولاد معنويك كه مشايخ وعلمار رحمهم الله در
الى انقراض الدوران زياده اولوب هر برى عظم شانكه عنوان بولمقده در اكثر اهل تحقيق كوثرى علم وعمل ايله آراسته
اولان عالم بالله در كه هر كيم انلرك شراب علملرندن وچشمه‌ء معرفتلرندن نوش ايده ابدى اولمز ومن بعد عطشان اولمز
ديمشلردر پس تقدير كلام بويله ديمك اولور كه اى سامع سن (انا اعطيناك الكوثر) سوره‌سن اوقومدكمى اكر اوقودك ايسه
وكوثردن مراد نه ايدوكنى بيلدك ايسه پس نيچون خشك لب وصوسز قالدك كركدر كه بو دنياده علمدن وعملدن اولان
خير كثيرى نوش ايليه‌سن وعلماى امتدن برينك حوض قلبندن كوثر علم ومعرفتى دهان جانك ايچوب ماسوايى
فراموش ايليه‌سن تا عطشان اولمقدن خلاص اوله‌سن وخشك لب قالمقدن نجات بوله‌سن (مثنوى) يا مكر فرعونئى
كوثر چو نيل * بر تو خون كشتست وناخوش اى عليل * توبه كن بيزار شو از هر عدو * كو ندارد آب كوثر را كلو
ياخود مكر فرعونسن كوثر نيل كبيدر اى عليل سنك اوزريكه خون اولمش وناخوش اولمشدر توبه ايله هر عدودن
بيزار اول كه اول عدو آب كوثره كلو طوتمز يعنى ياخود كوثردن خشك تشنه قالديغك انكچون اوله كه مكر سن فرعون
نفسه منسوب قبطى سيرتسن وعلم وعملدن حاصل اولان خير كثير وانك حوضى ومحلى اولان عالم بى نظير نيل صوبى
كبيدر سنك اوزريكه اول علم وعملدن حاصل اولان خير كثير وانك منبعى اولان عالم بى نظير اى عليل القلب خون كبى
اولمشدر كه سن نوش قيلمغه وذوق المغه قادر اولمزسن اكر بو آب كوثردن ايچمك استرسك جميع معاصيدن رجوع
ايله وهر عدودن بيزار وبرى اول كه عدو آب كوثره بوغاز طوتمز يعنى علمدن وعملدن حاصل اولان خير كثيرى طلب ايتمز
وانك محل ومنبعى اولان عالم بى نظير جانبنه دخى كتمز پس سكا لازم اولان اولدر كه بو كونه عدولرك هر برندن بيزار
اوله‌سن وظاهرا وباطنا هر معاصيدن توبه قيله‌سن تا كم آب كوثرى كندى درونكده بوله‌سن (مثنوى) هر كرا ديدى
ز كوثر سرخ رو * او محمد خوست با او كير خو * تا احب الله آيى در حسيب * كز درخت احمدى با اوست سيب * هر كيمكه
كوثردن سرخ روى كوره‌سن اول كمسه محمد خو بلودر آنكله خوى طوت تا حسابده احب الله كله‌سن زيرا احمده
منسوب اولان درختدن سيب انكله بيله در حسيب كسر حا ايله حساب معناسنه در وزن ايچون الف يايه قلب اولنمشدر
احمده منسوب اولان درختدن مراد نبوت درختيدر وانك سيبندن مراد علم ومعرفتدر وتقدير كلام وتحقيق مرام بويله
ديمك اولور كه هر شول كمسنه‌يى كه علم وعملدن حاصل اولان خير كثيردن لطيف روو خوش خو كوره‌سن اول كمسه
حضرت محمد خو بلودر وانك وارثى وقائمقاميدر انكله خوى طوت ومصاحبت ايت تا كم حسابده احب الله ايلين
زمره‌دن كله‌سنكه (المؤمن اذا احب احب الله) حديثنك موجبنجه محبتى لله قيلان مؤمنلردن اوله‌سن كه حضرت
احمد عليه السلامه منسوب اولان درخت نبوتدن اول آب كوثرده سرخ روى اولان عالمه بيله سيب علم وثمره‌ء معرفت
واردر اول عالم ربانى اول سيب علمه وارث اولمشدر وبو عملى اول حضرتك شجره‌ء نبوتندن اخذ ايلين عالم حظ وافر اخذ
قيلمشدر كما قال عليه السلام ان الانبياء ما ورثوا درهما ولا دينارا وانما ورثوا علما فمن اخذه اخذ بحظ وافر (مثنوى)
هر كرا ديدى ز كوثر خشك لب * دشمنش ميدارهم چون مرك وتب * كرچه باباى توست ومام تو * كو حقيقت
هست خون آشام تو * از خليل حق بياموز اين سير * كه شد او بيزار اول از پدر * تا كه ابغض لله آيى پيش حق * تا نكيرد
بر تو رشك عشق دق) هر كيمى كه كوثردن خشك لب وتشنه كوره‌سن اول كمسنه‌يى دشمن طوت مرك وتب كبى اول كمسه
اكرچه سنك باباك ومادرك ايسه ده زيرا اول حقيقتده سنك قانك ايچيجيدر بو سيرتلرى حق تعالى حضرتلرينك
خليلندن اوكرن كه اول خليل اول پدرندن بيزار اولدى تا كم حضور حقده ابغض لله كله‌سن تا كم سنك اوزريكه

عشق خدانك رشك وغيرتى طوتميه يعنى شول كمسنه‌يى كه علم وعملندن حاصل اولان خير كثيردن خالى وتهى كوره‌سن
موتى وحمايى دشمن طوتديغك كبى اول كمسنه‌يى دخى كنديكه دشمن طوتكه آنك مضرتى مرك وتبك مضرتندن
زياده در فرضا اول كوثردن خالى اولان كمسنه سنك پدرك ومادرك وزن وفرزندك ايسه‌ده آنلرى هم دشمن اتخاذ ايله كه آنلر
حقيقتده سنك قانك ايچيجى دشمنلركدر اكرچه صورتا رحيم وشفيق ويار ورفيق ايسه‌لرده حق تعالى حضرتلرى حضرت
نوح عليه السلامك اوغلى حقنده (انه ليس من اهلك) بيورمه‌سى بو معنايه شهادت ايلر كه بر صالح كمسنه‌نك پدر ومادرى
وياخود زن وفرزندى صالح اولمسه اول صالحك اهلندن اولمز پس صالح اولان كمسنه‌يه واجب اولور كه ناصالح اولان
كمسنه‌لردن اكر پدر ومادرى ايسه‌ده اعراض واجتناب ايليه اى اهل حق اولان كمسنه اهل حق اولمين كمسنه‌دن
اعراض واجتناب ايلمك سيرتلرنى حق تعالينك خليلندن اوكرن كه اول ابراهيم ابتدا پدرندن تبرى ايليوب بيزار اولدى
واول حضرتك ملتنه اتباع ايلمك (واتبعوا ملة ابراهيم حنيفا) آيت كريمه‌سنك مقتضاسنجه بزم جمله‌مزلك اوزرينه لازم
كلدى واول حضرتك اولا كندى پدرندن بيزار اولمسنه سوره‌ء توبه‌ده اولان بو آيت كريمه شهادت قيلدى قال الله تعالى
(وما كان استغفار ابراهيم لابيه الا عن موعدة وعدها اياه فلما تبين له انه عدو لله تبرء منه ان ابراهيم لاواه حليم) يعنى
حضرت ابراهيمك پدرندن اوترى اللهدن مغفرت طلب ايلمسى اولمدى الا شول وعده‌يه وفا ايلمكدن اوترى كه انكله
مناظره ايلمك وقتنده اول وعده‌يى پدرينه ايلدى بنا بعده بويله مسطوردر كه حضرت ابراهيمك پدرى ابراهيم عليه
السلام حضرتلرينه بن ايمان كتوررم ديو وعده ويردى پس حضرت ابراهيم عليه السلام دخى اكا ديديكه (سأستغفر
لك ربى) اكر سن ايمان كتوررسك بن دخى ربمدن سنكچون استغفار ايلرم ديدى پس وقتا كم اول ابراهيم ظاهر ومبين
اولديسه تحقيقا آنك پدرى اللهك دشمنيدر كه توفيق ايمانه قابليتى يوقدر آندن تبرى ايلدى وبيزار اولدى تحقيقا
حضرت ابراهيم عليه السلام زياده تأوه ايديجى حليم ايدى پس المؤمن اذا ابغض ابغض لله حديثنك مقتضاسنجه
بغضى الله ايچون قيله‌سن حضور حقده لله وفى الله بغض ايلين كمسنه‌لر زمره‌سندن كله‌سن حتى حق تعالينك
عشق ومحبتى كمال غيرتندن سنك ايمان واسلامك اوزره طعن ودق ايليه (مثنوى) تا نخوانى لا والا الله را *
در نيابى منهج اين راه را) مادامكه سن لا بى اله الا اللهى اوقوميه‌سن بو يولك منهجن بوله‌مزسن يعنى مادامكه سر توحيدى
اوقوميه‌سن وماسوايى نفى ايدوب وجود حقيقى اثبات قيلميه‌سن وبالكليه كندى وجودكدن فانى اولميه‌سن بو يولك
وضوحنى واستقامتنى فهم وادراك ايليه‌مزسن اكر طريق حقك وضوحنى واستقامتنى بيلمك وبولمق استرسك
بالكليه وارلغكدن وكندى وجودكدن كچمك وفنا شرابنى ايچمك لازم اولور تا كم وصال يار بعد الفناء كوره‌سكه
محو وفنا نه ايديكى بو داستاندن معلومك اولور (داستان آن عاشق كه با معشوق خود بر مى شمرد خدمتها
ووفاهاى خود وشبهاى دراز (تتجافى جنوبهم عن المضاجع) بو سرخ شريف اول عاشقك داستانيدر كه كندى
معشوقنه خدمتلرنى وكنديك وفالرنى واوزون كيجه‌لرده مضجعلردن جنبلرينك تجافى وتباعد ايلمسنى عد
وشمار ايلدى يعنى سوره‌ء سجده‌ده اولان بو آيت كريمه‌نك مفهومنى شماره كتوردى كه الله تبارك وتعالى متهجد اولانلر
حقنده بيورر (تتجافى جنوبهم عن المضاجع) اى ترتفع وتتباعد يعنى مرتفع اولور وتباعد قيلور متهجد اولنلرك جنبلرى
مضجعلرندن (يدعون ربهم) حالدر جنوبهم ضميرندن يعنى داعين وعابدين اولدقلرى حالده اول اللهه (خوفا وطمعا)
مفعول له در اى لاجل خوفهم من سخط الله وطمعهم من رحمته (ومما رزقناهم ينفقون) و بزم ويرديكمز رزقدن انفاق
ايدرلر بزم رضامزده وتهجد حقنده بو حديث شريف صحيح اوارددر كه قال عليه السلام اذا جمع الله الاولين والاخرين
نادى مناد بصوت يسمعه الخلائق كلهم فيقول ليقم الذين يحمدون الله فى البأساء تتجافى جنوبهم عن المضاجع
فيقومون وهم قليل ثم يقول ليقم الذين يحمدون الله فى البأساء والضراء فيقومون وهم قليل فيدخلون الجنة جميعا
ثم يحاسب سائر الناس وبى نوايى وجكر تشنه كى * روزهاى دراز ومى كفت كه من بجز اين نميدانم اكر خدمتى ديكر
هست مرا ارشاد كن كه هرچه فرمايى منقادم) ودخى اوزون كونلرده اولان جكر تشنه‌لكنى وبى نوالغنى
يعنى اچ اولوب صوسز اولديغنى صايدى وديديكه بن بوندن غيرى خدمت وعبوديت بيلمزم اكر بونلردن غيرى بر آخر
خدمت دخى وار ايسه بنى اكا ارشاد ايله كه هرنه كه بيوره‌سن بن سنك امر شريفكه مطيع ومنقادم (اكر در آتش
رفتنست چون خليل عليه السلام واكر در دهان نهنك افتادنست در دريا چون يونس عليه السلام واكر هفتاد
بار كشته شدنست چون جرجيس عليه السلام) واكر از كريه نابينا شدنست چون شعيب عليه السلام ووفا وجانبازئ
انبيا را عليهم السلام خود شمار نيست وجواب معشوق اورا فرضا اكر حضرت خليل عليه السلام كبى آتشه
كتمك كركدر واكر دريا ده نهنكك اغزنه يونس پيغمبر عليه السلام كبى دوشمك كركدر واكر حضرت جرجيس عليه السلام

كبی تمش كره مقتول اولمقدروا كرحضرت شعیب علیه السلام كبی اعلمقدن اعمی ونابینا اولمقدر وانبیا علیهم
السلامك وفاسنه وجانبازلغنه خود حدوشمار یوقدر حاصلی بونلردن هرقنقیسنی كه بیوره سن مطیع ومنقادم دیدی
واول معشوقك اول عاشقه جواب ویرمسنك بیانیدر (مثنوی) آن یكی عاشق بپیش یارخود * می شمرد ازخدمت
واز كارخود) اول برعاشق كندی یارنك حضورنده كندینك خدمت وكارندن صایدی وآنك عشق ومحبتی یولنده
ایلدیكی طاعتلری وخدمتلری بر بر عدایلدی ودیدی (مثنوی) كز برای توچنین كردم چنان * تیرها خوردم درین
رزم وسنان) كه ای محبوبم سندن اوتری بویله واویله ایلدم بورزم وجنكده تیرلر وسنانلر ییدم یعنی نفسله
مجاهده قیلمق ومحبتكده ثابت قدم اولمق خصوصنده چوق المرو غملر چكدم (مثنوی) مال رفت وزور رفت ونام رفت
برمن ازعشقت بسی ناكام رفت) مال كتدی وزور وقوت كتدی ونام وناموس دخی كتدی بنم اوزریمه سنك عشقكدن
چوق بی مرادلق واقع اولدی یعنی سنك یولكده مالم كیدوب فقیر اولدم قوت وطاقتم كیدوب ضعیف قالدم ونام
وناموس كیدوب بی عرض وبی ناموس اولدم الحاصل سنك عشقكدن بنم اوزریمه بونلر كبی نیچه بی كاملك واقع اولدی
دیدی (مثنوی) هیچ صبحم خفته یا خندان نیافت * هیچ شامم باسروسامان نیافت) هیچ صباح بنی خفته
ویاخندان بولمدی وهیچ كیجه بنی سروسامانله بولمدی یعنی هرصباح بیدار وكریان وهرشب بی سروسامان اولمقدن خالی
اولمدم عاشق اولنلر فی الحقیقه بویله كركدركه (م ی) آنچه اونوشیده بود ازتلخ ودرد * اوبتفصیلش یكایك می شمرد)
اول نسنه بیكه اوعاشق تلخ ودرددن نوش ایلمش ایدی اول عاشق آنی تفصیل ایله بر بر صایدی بعض نسخه ده پوشیده
بود واقع اولمش معنی اول نسنه یی كه پوشیده قیلمش ایدی بر بر آنی تفصیلا عد ایلدی دیمك اولور اما اولكی اولی در (م ی
نه ازبرای منتی بل می نمود * بردرستی محبت صد شهود) عاقلانرا یك اشارت بس بود * عاشقانرا تشنكی زان كی رود)
می كند تكرار كفتن بی ملال * كی زاشارت بس كند حوت اززلال) بوعبادتلری عد ایلمسی معشوقنه منت ایلمسندن
اوتری دكل بلكه محبتنك درستكلی اوزره یوز شاهدلر كوستردی كان مقدما بیوردقلرندن برسؤال لازم كلدیكندنه اول
سؤال بودر بركسه كندی ایلدیكی عبادتلری وطاعتلری كندی معبودنه ومعشوقنه احصا ایلمك منت ایلمك معناسنی
مشعر اولور بوایسه عند الادبا زیاده كستاخلقدر پس بوكسه بونلری نیچون عد ایلدی جواب بیوررلر بوطاعتلری عد
ایلمسی معشوقنه منت ایلمسندن دكل بلكه كندینك صدقنه ومحبتنك درستلكنه نیچه یوز شاهدلری كوسترمكدن
اوتری احصا ایلدی بوایسه مذموم دكلدر عاقل اولنلره براشارت كافی اولور اما عاشقلرك تشنه لكی اول براشارتدن
قچن كیدر ملالسز سویلمكلكی تكرار ایلر حوت آب زلال اشارت ایلمكدن آب زلالدن قچن كفایت ایلر یعنی العاقل
یكفیه اشارة مفهومنجه عاقل اولنلره كندی معقول اولان محبوبلرندن براشارت اولسه ویاخود آنلر كندی حاللرندن
برآخر كسه یه اشارت قیلسه براشارت ایلمك آنلره كافیدر اما عاشقلره كندی معشوقلرندن براشارت اولسه ویاخود
عاشقلر كندی حسب حاللرندن براشارت قیلسه آنلرك تشنه لكی وسوزدرونی اول براشارتدن كتمز وآنلر كندی حال
درونلرنی برایكی سویلمك ایله قناعت ایتمز بلكه التكرار احسن دیوب كندی احوال درونی ملالت وسأمتسز تكرار سویلر
مثلا عاشق برماهی كبیدر وآنك حسب حالنی سویلمسی اكانسبت آب زلال كبیدر ماهی زلالدن براشارت ایله قناعت
وكفایت ایلمدیكی كبی عاشق دخی كندی حسب حالنی سویلمكدن براشارت ایله كفایت قیلمز وكندی محبوبی
اكا براشارت قیلسه قناعت كلمز بلكه همیشه آب زلالده اولدیغی كبی وآندن حظ الدیغی كبی عاشق دخی همیشه
عشق ایچنده اولمقدن وكندی حسب حالنی نقل قیلمقدن حظ آلور ولذت پذیر اولور (مثنوی) صد سخن می كفت زان
درد كهن * در شكایت كه نكفتم یك سخن) آتشی بودش نمی دانست كه چیست * لیك چون شمع ازتف آن می كریست
حاصل كلام اول عاشق بیچاره اول اسكی دردلرندن یوز سوز سویلدی شكایت ایلدیكی حالده بویله دیوكه بن برسوز
سویلمدم یعنی اول قدیم اولان دردندن اول عاشق بیچاره یوز سوزلر سویلدی مع هذا برسوز سویلمدم دیو شكایتده ایدی
كان كندی دردندن نیچه یوز سوز سویلمكله اكا قناعت كلمیوب كندی حالمدن برسوز سویلمدم دیو كندی كندویه
ویامعشوقنه شكایت ایلمكده ایدی اودرد كهن آنك درونده برعظیم آتش ایدی بیلمدیكه ندر ولكن شمع كبی اول
آتش عشقك حرارتندن كریان اولوردی یعنی اول عاشقك درونده اولان درد قدیم كویا برآتش عظیم ایدی اما آنك
ماهیتی وكیفیتی نه كونه ایدیكنی بیلمزونه نوعدن ایدیكنی فهم قیلمزدی ولكن بوقدر اولوردیكه شمع شعلهٔ ناردن اریوب
كریان اولدیغی كبی آنك دخی وجودی اول آتش معنوینك تف وتابندن اریوب كوزلری كریان اولوردی (مثنوی
كفت معشوق این همه كردی ولیك * كوش بكشا پهن واندریاب نیك) كانچه اصل اصل عشقست وولاست *
آن نكردی اینچه كردی فرعهاست) معشوق اول عاشقه دیدی بو دكلی ذكر ایلدیكی ایشلدك ولیكن كوشكی

واسع

واسع آچ وبنم كلاممی ایوفهم ایله اول نسنه كه ولانك وعشقك اصلنك اصلیدر آنی ایلمدك بونی كه ایلدك
فرعلردر یعنی چونكم معشوق عاشقنك دیدیكی سوزلری اشتدی وآنك كلامنی بالكلیه تصدیق ایتدی
واكا جواب ویروب ایتدی نعم بووجهله دیدیكك عملری ایلدك ولكن سمعكی برخوش زیاده آچ وكلاممی ایوفهم ایله
اول عملكه عشق ومحبتك سرینك سری ولبینك لبیدركه مقصود بالذات بوجمله اعمالدن اولدر وبوایشلدیكك عملر
بالكلیه فروع وآثاردر واول اصل وپایداردر وبوایشلدیكك عملر اجساد وقوالب كبیدر اول ایشلمدیكك عمل روح
پرانوار كبیدر پس كابوجمله دن اهم والزم اولان اصل ایدی اول عمل ایسه سندن ظهوره كلمدی (مثنوی) كفتش ان عاشق
بكو كان اصل چیست * كفت اصلش مردنست ونیستیست) توهمه كردی نمردی زندهٔ * هین بمیر اریار جانبازندهٔ)
اول عاشق چونكم معشوقندن بوخطابی اشتدی واكا دیدی ای بنم معشوقم سویله كه اول اصل ندر معشوق عاشقنه
ایتدی اول عشقك اصلی اولمكلكدر ویوق اولمقلقدر ای عاشق بیچاره سن دوكلی بوعملری ایشلدك لكن اولمدك هنوز
زنده سن اكاه اول مرده اول اكر یارجانبازنده ایسك یعنی جان اویناد یجی وبنم راه عشقمده روحكی فدا ایدیجی
یارصادق ایسك اول نفسك فدا قیل تاكم وصالمه لایق اوله سن وعشقك اصلنی بوله سن وآندن مقصود بالذات اولان عملی
قیله سن دیدی نته كم دینلمشدر (بیت) من یطلب فی الحب من الحب وصال * من غیر فناء نفسه فهو محال * ان تشتهی
ان تبلغ وصل المحبوب * دع نفسك فی الدرب تقدم وتعالی) نته كم ابن فارض رضی الله عنه حضرتلری دخی بومحله
مناسب حضرت معشوق لسانندن بیوررلر (بیت) وجانب جناب الوصل هیهات لم تكن * وها انت حی ان تكن صادقا
مت (مثنوی) هم دران دم شد درازوجان بداد * هم چوكل درباخت سرخندان وشاد * ماندان خنده بر ووقف ابد
هم چوجان وعقل عارف بی كبد) اول عاشق چونكم بونكتهٔ جانفزایی اشتدی هم اول دمده اوزاندی وجان ویردی
كل كبی خندان وشادان اولدیغی حالده باشنی اویناتدی اول خنده اول عاشق اوزره ابدی وقف قالدی عارفك
مشقتسز اولان عقل وجانی كبی خلاصهٔ كلام اولدركه عاشق چونكم كندی معشوقندن بوكلام سعادت انجامی
كوش ایتدی هم اول نفسده نفسنی جانان یولنده فدا ایدوب كل كبی ترك سر قیلدی وشاد وخندان اولدیغی حالده
اولدی چونكم جانان محبتندن جاننی شاد وخندان اولدیغی حالده بذل وفدا یلدی اول خنده وسرور آنك جانی اوزره
ابدی وقف وسرمدی انكله ملازم اولدی نته كم عارفلرك زحمت ومشقتسز اولان عقل وجانه مسرور وخندان اولمق
ابدی وقف اولدی پس موتوا قبل ان تموتوا موجبنجه هم اولمزدن اول اوله ووجود مجاز یسنی عشقله افنا قیله جمیع
اعمالك اصلنی وخلاصه سنی ولبنی ایشلمش اولور وآنك جانی ابدالاباد شاد وخندان قالور وروحی بدر كامل كبی اولوب
اطراف عالمه وقلوب آدمه نورپاش اولور (م ی) نورمه آلوده كی كردد ابد) كرزندان نوربرهرنیك وبد) اوزجمله پاك وا كردد بماه
همچو نور عقل وجان سوی اله) فی المثل ماهك نوری ابدی قچن آلوده اولور یعنی ابدی آلوده اولمز اكر اول نور هرنیك
وبد اوزره طوقنورسه ده اول نور جمله دن ماهه پاك رجوع ایلر عقل وجان نوری حق تعالی جانبنه پاك وطاهر رجوع
ایلدیكی كبی چونكم محسوس اولان ماهك نوری اكر نیكه واكربده طوقنسه ابدی آلوده وملوث اولمسی قابل اولمیجق
وبوجمله دن پاك وطاهر اولدیغی حالده ماهه رجوع ایلمسی مقرر اولیجق ماهك نوری عقل وجانك نورنه مشابه اولدیغی
وجانك نوری بوبدنك نیك اولان احوالنه وبد وقبیح اولان اعمالنه اكرچه طوقنور وبونلره پرتو صالور لكن شول دمكه
حضرت حقه رجوع ایلیه پاك وطاهر اولدیغی حالده رجوع ایلر (مثنوی) وصف پاكی وقف برنورمهست *
تابشش كربرنجاسات رهست) زان نجاسات ره والوده كی) نوررا حاصل نكردد بدركی) نته كم پاكلك صفتی نورماهك
طهارتی اوزرینه وقفدر آنك تابش وپرتوی اكرچه راهك نجاستلری اوزره در یولك اول نجاستلردن وآلوده لكلردن
نوره بدركلك ونا پاكلك حاصل اولمز یعنی ماهك نورنه طهارت ونزاهت صفتی موقوف ولازم اولمشدر آنك تابش وپرتوی
اكرچه یولك نجاستلری اوزره واقع اولدیسه ده آنك نورنه آندن آلوده لك كلمز زیرا یولك اول نجاستلردن وآلوده لكلردن
معلوم ومقرردركه نورماهه بدركلك وآلوده لك حاصل اولمز چونكم محسوس اولان نورماهه نجاسات محسوسه دن
بدركلك وآلوده لك حاصل اولمدیغی مقرر اولیجق معنوی اولان عقل وجان نورنه بوجسمك اخباث والواثندن وارجاس
وانجاسندن بدركلك والوده لك كلمك وحاصل اولمق اولویتله ثابت اولور (مثنوی) ارجعی بشنود نورآفتاب *
سوی اصل خویش بازآمد شتاب * نی زكلخنها برونكی بماند * نی زكلشنها برونكی بماند * نوردیده ونوردیده
بازكشت * ماند درسودای اوصحرا ودشت) آفتابك نوری ارجعی خطابنی استماع ایتدی شتاب وسرعتله كندی اصلی
جانبنه كلدی نه كلخنلردن اول نورا اوزره برتنك وعار قالدی نه كلشنلردن آنك اوزرنده بررنك قالدی دیده نك نوری
ونور كورمش كسه رجوع ایلدی صحرا ودشت اول نوردیده نك ونور كورن كسه نك سوداسنده قالدی اولكی نور

دیده یه مضافدر دیده نك نوری دیمك معناسنه اولور وایكنجی نور دیده یه مضاف دكلدر نور دیده دیمك نور كورمش كمسه
دیمك معناسنه اولور واصح اولان نسخه لرده ایكی نور دیده نك ما بیننده واو عاطفه واقع اولمشدر وواوسز اولان نسخه لر
اوزره دخی معنی جائز اولور لكن اصل معنادن خالی اولور وتوضیح معنی وتحقیق نحوی بویله دیمك اولور كه بو انسانك
روحیكه فی المثل نور آفتاب كبیدر شول دمكه (ارجعی الی ربك) خطابنی استماع ایلیه كندینك اصلی جانبنه علی الفور
سرعتله الواث بشریتدن وادناس طبیعتدن پاك وطاهر اولدیغی حالده كیرو كاورنه طبیعت كلخنلرندن آنك اوزرنده
برنك وعیب قالور ونه مسرت ونه شادیلك كاشنلرندن آنده بر رنك قالور یعنی طبیعت عالمنك كلخنلر كبی اولان غموم
وهمومندن آنده برعیب وشین قالمز وكذلك مسرت وشادیلك كاشنلرندن دخی آنك وجودنده بر رنك واثر باقی اولمز
الحاصل دیده نك نوری كورن كمسه یه وكندی اصلنه رجوع ایلرپس صحرا ودشت آنك سودای فراقنده وظلمت اشتیاقنده
قالور زیرا بو عالمك صحرا ودشتنك وباغ وراغنك الوان وآثاری معلوم اولمز وظهوره كلمز الا نور دیده ونور كورن كمسه
واسطه سیله ظهوره كلور چون نور كورن كمسه ونور دیده دخی اولمسه بو دشت وصحرا وجمیع الوان وصور واشیاء ظلمت وعدم
منزله سنده قالور چونكه دشت وصحرانك وصور واشیانك وجودی وظهوری نور كورن كمسه نك وجودی وكوزی نوریله
ظاهر وهویدا اولدیغی محقق ومقرر اولیجق چون بو دشت وصحرادن دنیا ومافیهادن كوزك نوری ونور كورن كمسه نك
وجودی كندی اصللرینه رجوع ایلسه لر دشت وصحرا بلكه ارض وسما آنك سودای فراقنده قالور وانكچون بكا قیلور
اما ایكی نور دیده نك ما بیننده واو عاطفه اولمزسه معنی كوزك نوری كوزك نورینه رجوع ایلدی صحرا ودشت آنك
سوداسندن قالدی دیمك اولور مثلا بر كمسه بر زمان صحرا ودشته ناظر اولسه ودونوب آندن نظرنی رفع واخذ قیلسه
آنك صحرا اوزره منبسط اولان نور دیده سی ینه كندی دیده سنك نورنه كل شیء یرجع الی اصله فحواسنجه رجوع
ایلمش اولور پس صحرای عالمدن آنك نور دیده سی اصلنه رجوع ایلدكده صحرای عالم كندویه ناظر اولان وصور وآثارنی
مشاهده قیلان انسانك وجودنه موقوفدر نور دیده منزله سنده اولان انسان بو قالب جهانك روحی وصحرای كون
ومكانك رونق ونوری كبیدر چونكم روح كتسه قالب آنك نیجه سودای فراقنده قالورسه جهان دخی دیده منزله سنده
اولان آنك انجلین سودای فراقنده قالور وصحرای كون ومكان آنك اشتیاقنده كریان اولور (یكی پرسید از عالمی عارفی كه
اكر در نماز كسی بكرید باواز وآه ونوحه كند نمازش باطل شود ویانه) بر كمسه بر عالمدن یا بر عارفدن سؤال ایلدی بویله
دیوكه اكر بر كمسه نمازده اواز ایله اغلسه وآه ایلسه ونوحه ایلسه آنك نمازی باطل اولور می ویاخود اولمزمی (جواب
كفت كه نام آن آب دیده است تا آن كرینده چه دیده است اكر شوق خدا دیده است ومی كرید یا پشیمانیء كناهی نمازش
باطل نشود بلكه كمال كیرد كه لا صلوة الا بحضور القلب) اول عالم وعارف اولان كمسه اول سائله بویله كونه جواب
كر بنده ویردی ودیدیكه اول كوزدن خروج ایلین دموعك نامی آب دیده در عجبا اول كرینده اولان وبكا قیلان كمسه
نه كورمشدر آنك باطننا كوردیكی شیئه اعتبار اولنور اكر خدای تعالی حضرتلرینك شوقنی كوردیسه وآندن
اوتری اغلرسه یاخود كناهنك پشیمانلغندن اوتری اغلرسه اول مصلینك نمازی باطل اولمز بلكه آنك صلوتی اول كریه
وزاریدن كمال طوتر كه لا صلوة الا بحضور القلب بیورلمشدر كه آنك شوق الهیدن اولان كریه وزاریسی حضور قلبه
شهادت قیلور (واكر او رنجوریء تن یا فراق فرزند دیده است نمازش تباه شود كه اصل نماز ترك تنست وترك فرزند واكر اول
مصلی تننك رنجورلكنی واولادنك فراقنی كورمش ایسه وآنلردن اوتری اغلرسه نمازی تباه وباطل اولور زیرا اصل نماز
مقتضیات تنی ترك ایلمك وفرزند محبتنی دخی ترك ایلمكدر كما قال صلی الله علیه وسلم صلوا صلوة المودع اهل قرابته صلوة
اولدر صلوته داخل اولدقده تنی وفرزندنی وسائر ما سوایی دخی بالكلیه ترك ایلیه وبو جهله یه مرده اولان كمسه كبی وداع
قیله ابراهیم وار كه فرزند را قربان می كرد از بهر تكمیل نماز وتن را بآتش نمرود سپرد) مثلا ابراهیم علیه السلام حضرتلری
كبی كه اوغلنی قربان ایلدی حق تعالی یه قیلدیغی نمازك تكمیلندن اوتری وبدننی نمرودك آتشنه اصمرلدی نمازدن
مراد بونده مطلق انقیاد وتوجهدر پس حضرت ابراهیم علیه السلام حضرت حقه اولان توجه وانقیادنی تكمیلدن
اوتری اوغلی اسماعیلی آنك یولنده قربان ایدوب جسمنی دخی نار نمروده تسلیم قیلدی پس مصلی اولان مؤمنلره
لازم كلدیكه صلوة قیلدیغی وحق تعالی یه متوجه اولدیغی وقتده باری بدننك مقتضاسنی واولادنك اندیشه سنی وحبنی
ترك ایلیه (وامر آمد مصطفی علیه السلام را هم بدین خصال كه (فاتبع ملة ابراهیم) وحضرت مصطفی علیه السلامه
هم بو خصلتلره اتباع ایلمكه امر كلدی بویله دیو كه یا محمد سن ابراهیمك ملتنه اتباع ایله سورهٔ نحلده اولان آیته اشارتدر
اولی بودر (ثم اوحینا الیك ان اتبع ملة ابراهیم حنیفا وما كان من المشركین) یعنی حضرت ابراهیمه نیجه حسنه اعطا
ایدوب آنی اجتبا قیلدقدنصكره بر یا محمد طریق توحیددن وما سوادن اعراض ایلكده ابراهیمك ملتندن غیریدن اكا مائل

اولدیغی حالده اتباع ایله دیو بزسكا وحی ایلدك وابراهیم علیه السلام مشركیندن دكلدر بلكه قدوة المحققین واسوة
الصادقین والصالحیندر نته كم حق تعالی بیوردی (لقد كانت لكم اسوة حسنة فی ابراهیم) بو آیت سورهٔ ممتحنه ده در
یعنی سزكچون تحقیق واردر ابراهیم ده شول خصلت حمیده كه اكا اقتدا اولور واول اسوهٔ حسنه كه اكا اتباع قیلنور
اولكی ابیته ده اشتباه واردر كه اكر نسخه لر جمیعا صحیح اعتبار اولنورسه (فاتبع ملة ابراهیم) آیت اولمز بلكه حضرت
مولانا قدس سره مضمون آیتی بو تركیب اوزره تحریر وتكلم ایتمش اولورلر زیرا حضرت قرآنده (فاتبع ملة ابراهیم)
لفظی اوزره اصلا بر آیت واقع اولمشدر آل عمرانده صیغهٔ جمع اوزره (فاتبعوا) آیتی واقع اولمشدر اكر نسخه لر صحیح
اعتبار اولنمزسه واصلنده (ان اتبع ملة ابراهیم) ایدی ناسخلر غلط ایدوب (فاتبع ملة ابراهیم) یازمشلردر دینورسه
بو فقره آیت كریمه فرض اولنور واكر نسخه لر صحیحدر دینورسه آیت كریمه فرض اولنمز بلكه آیت كریمه نك مضمونی
حضرت مولانا بو تركیب اوزره تحریر قیلمشلر وتلفظ بیورمشلر دینور اما بویله دینلمك اولیدر زیرا جمیع نسخه لرده
هپ بو تركیب اوزره واقع اولمشدر پس آیت اولمیوب بو فقره آیت كریمه نك مضمونیدر دینلسه الیق واحرادر
(مثنوی) آن یكی پرسید از مفتی براز * كر كسی كرید بنوحه در نماز) اول بر كمسه مفتیدن رازله صوردی براز مفتینك
صفتی اولورسه معنی اول كمسه رازله اول مفتیدن صوردی ودیدی اكر بر كمسه نمازده نوحه ایله كریه ایلسه
(مثنوی) آن نماز او عجب باطل شود * یا نمازش جائز وكامل بود) آنك اول نمازی عجب باطل اولور می یاخود آنك
نمازی كامل وجائز اولور می (مثنوی) كفت آب دیده نامش بهر چیست * بنكری تا كه چه دید او وكریست *
مفتی اكا دیدی آب دیده نك نامی ندن اوتری در نظر ایلیه سن تا كه او دیده نه كوردی واغلدی یعنی عالم ربانی اولان
مفتی سائله بو كونه جواب ویردی ودیدیكه آب دیده نه یه دیرلر بیلورمیسن وآنك صاحبی نه كورمشدر وندن اوتری
اغلمشدر * مثنوی * آب دیده تا چه دیدست از نهان * تا بدان شد او ز چشمهٔ خود روان * آب دیده نهاندن
تا نه كورمشدر تا كم اول كوردیكی شیء سببیله اول آب دیده كندی چشمه سندن روان اولدی یعنی آب دیده
عجبا عالم نهاندن نه كورمشدر كه حتی اول كوردیكی شیء سببیله كندی چشمه سندن جاری اولدی بهر حال
سرشك دیده نك چشمهٔ چشمدن خروجنه وجریان قیلمسنه بر علت وبر سبب لازمدر پس علما وعرفا سرشك دیده نك
سببنه ومهیجنه نظر ایدرلر اكر آنك مهیجی لله دكل ایسه نمازی فاسد اولوب
باطل اولور نته كم بو معناره اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) آن جهان كر دیده است آن پر نیاز * رونق یابد ز نوحه آن نماز
ور ز رنج تن بدان كریه وز سوك * ریسمان بكسست وهم بشكست دوك) اول پر نیاز مصلی اكر اول جهانی كورمش ایسه
اول نماز كریه ونوحه دن بر لطیف رونق ولطافت بولور واكر اول كریه سوك ورنج تندن اولدیسه ایپلك قیرلدی
وهم ایك صندی ریسمانك منقطع اولمسی ودوكك صنمه سی نمازك باطل اولمسی ونیازك فسادبولمسندن كنایت اولور
یعنی اكر اول پر نیاز اولان مصلی اول جهان حقیقی وعالم وحدتی كوروب آنك شوق ومحبتندن كریه قیلدیسه آنك
اول نمازی كریه ونوحه ایلمكدن بر عظیم رونق ولطافت بولور واكر اول كریه وسوك وماتمدن ویاخود رنج تندن اوتری
اولدیسه نماز منقطع اولدی ونیاز منكسر اولدی اكا نماز ونیازدن فائده اولمز (مریدی در آمد بخدمت شیخ خود
ازین شیخ پیر سن نمی خواهم بلكه پیر عقل ومعرفت) بر مرید كندی شیخنك خدمتنه كلدی وبونی ذكر ایلدی كیم شیخدن
سن وسال پیرنی استمزم بلكه عقل ومعرفت پیرنی استرم یعنی لغتده شیخ پیره دیرلر وعند العرفا شیخ وپیر دیملرندن
مراد سن وسالده پیر اولمش وصورتا ریش وموبی آغرمش كمسه دكلدر بلكه اولیانك شیخ دیملرندن مرادی
عقلده وعلم ومعرفتده كامل اولان كمسه در (واكرچه عیسیست در كهواره ویحیاست در مكتب كودكان) واكرچه
كهواره ده عیسی علیه السلامدر وكودكار مكتبنده یحیی علیه السلامدر یعنی بنم مرادم عقل ومعرفتده كامل
اولان شیخ سالخورده وروزكار دیده اولان شیخ دكلدر اكر بشكده عیسی ایسه ده شیخ كاملدر زیرا اول حضرت
هنوز دخی بشكده ایكن (كیف نكلم من كان فی المهد صبیا) دیدكاری وقتده (قال انی عبد الله آتانی الكتاب وجعلنی
نبیا وجعلنی مباركا) دیوب كندینك نبوتندن وعبد كامل ومرشد فاضل اولمسندن خبر ویردی اكرچه اوغلنجقلر
مكتبنده حضرت یحیی ایسه ده ینه شیخ كاملدر زیرا شیخ كاملدن مراد عالم وعاقل اولمقدر كور اول حضرتك عقلنك
كمالی كه اول مكتبده اولان اطفال اول حضرته تعال نلعب زمانا دیدكارنده ما للعب خلقنا دیو آنلره جواب ویردی
وحق تعالی حضرتلری (وآتیناه الحكم صبیا) دیو كلام مجیدنده طفولیتی حالنده اكا حكمت عطا قیلدیغی
خبر ویردی الحاصل شیخدن مقصود عقل ومعرفت صاحبیدر كر كسه سنی آز اولسون وكر كسه چوق اولسون
مرید شیخ را كریان دید او نیز موافقت كرد وكریست چون فارغ شد وبدر آمد) مرید كندی شیخنی اغلر كوردی اول

مریددخی شیخنه موافقت ایلدی واغلدی چونکم اول مرید کریه دن فارغ اولدی وشیخنك حضورندن چیقوب طشره
کادی (مرید دیکر که ازحال شیخ واقفتر بود ازسر غیرت درعقب او تیز بیرون آمد وکفتش ای برادر من ترا کفته باشم الله
الله تا نیندیشی ونکویی که شیخ می کریست ومن نیز می کریستم) برغیری مرید که شیخك حالندن واقفتر وانك اسرارنه
عارفتر ایدی اول مرید غیرت جهتندن اول مریدك عقبندن تیز طشره کادی واول مریده ایتدی ای برادر بن سکا دیمش
اولهیم الله حقیچون الله حقیچون زنهار دیمیه سن وتا فکر ایلمیه سن که شیخ اغلدی وبن دخی اغلدم پس بنم دخی کریم بعینه
شیخك کریه سی کبیدر دیمیه سن (که بسی سال ریاضت بی ریا باید کرد وازعقبات ودریاهای پرنهنك وکوههای بلند
پرشیر وپلنك می باید کذشتن تابدان کریه شیخ رسی یا نرسی) زیرا چوق ییل بی ریا ریاضت ایتمك کرك اوتوز ییل ریاضت ایتمك
دینسه دخی جائزاولور وعقبات سلوکدن وپرنهنك اولان معنوی دریالردن وطریقتده اولان شیر وپلنك ایله طولو بلند
واولو طاغلردن کچمکلك کرکدر که تاکم شیخك اوکریه سنك حقیقتنه ایریشه سن ویاخود ایرشمیه سن یعنی بوقدر منازل
ومراتبی کچدکدنصکره هم احتمالدر که یا آنك مقامنه واصل اوله سن ویاخود واصل اولمیه سن تحقیق واصل اولمغه
هم حکم ایلمزم دیدی (اکرسی شکر زویت لی الارض کوبی بسیار) اکرایشه سن زویت لی الارضك شکرنی
چوق دیه سن بوحدیث شریفه اشارت بیوررلر قال علیه السلام (زویت لی الارض) ای طویت یعنی ارض بنم ایچون
طی اولندی (فاریت مشارقها ومغاربها) پس بن کوسترلدم یعنی بکا کوسترلدی اول ارضك مشارقی ومغاربی سیبلغ
ملك امتی عن قریب واصل وبالغ اولور بنم امتمك ملکی الی مازویت لی الارض بکا ارض طی اولندیغی مقداری پس اول
مرید صادق دیدیکه اکر کریه شیخه وآنك تحقیقنه واصل اولورسك زویت لی الارض دیرسن نهایتسز یعنی ارض وجود
بکا طی اولنوب اسرار شهوده واصل اولدم دیرسن اول مرتبه ده نیچه کره ومشارقده اولان حدیث شریف بودرکه
نوباندن امام مسلم منفردا روایت بیوررلر قال النبی صلی الله علیه وسلم ان الله زوی لی الارض ای جمعها فرایت مشارقها
ومغاربها وسیبلغ ملك امتی الی مازوی لی منها (مثنوی) یك مریدی اندر آمد پیش پیر * پیر اندر کریه بود ودر نفیر) شیخ را
چون دید کریان ان مرید * کشت کریان آب ازچشمش دوید) برمرید پیرنك حضورنه ایچرو کادی پیر اول حالده کریه
ونفیرده ایدی اول مرید چونکم شیخی کریان ونوحه کر کوردی اول مرید دخی شیخه تقلیدا بتمکله کریان اولدی آنك
چشمندن طشره یه آب دیده لری بلدی واول مرید دخی شیخنه موافقت ایدوب اغلدی (مثنوی) کوشور بکار خندد
کردوبار * چونکه لاغ املی کند یاری بیار) بار اول ازره تقلید وسوم * که همی بیند که می خندند قوم) کربخندد همچو
ایشان ان زمان * بی خبر ازحالت خندندکان) بازواپرسد که خنده ازچه بود * پس دوم کرت بخندد چون شنود)
مثلا کوشور اولان کسه برکره کولر وصاغر ایکی کره کولر چونکم بردوست بردوستنه برلاغ ولطیفه املا ایلیه کوشور
قولقلو یه دیرلر صاغرلك اول کره خنده سی تقلید وطلب بولندندر زیرا صاغر کورر که حاضر اولان قوم خنده ایلرلر
صاغر آنلر کبی اول زمانده کولر لیکن اول صاغر خنده ایدیجیلرك حالندن بی خبردر صاغر آنلره کیرو سؤال ایلرکه خنده
نه دن اولدی چونکم سبب خنده نك نه ایدوکنی ایشتدی پس ایکنجی کره دخی کولر سوم لغتده طلب معناسنه کلور
وتکلیف والزام معناسنه دخی کلور بونده تکلیف والزام معناسنه اولمق محله ملایمدر کان اصم اولان کسه ضحکی
کندیسنه تکلیف والزام ایتمش اولورو بو محلده کوشوردن مراد محقق وکردن مراد مقلد اولورتکم کوشور اولان کسه
بربار برپاره لطیفه ایلدکده آنی حقیقتله استماع ایلیوب وآندن مراد نه ایدوکنه واقف وعارف اولوب اکا تحقیقا
خنده ایلر اما اول محلده برصاغر کسه اولسه اول صاغر کسه ایکی کره کولر اولا اول سامع اولان کسه نك کولدیکنی
کوروب اکا تقلیدا ایتمك بولندن وتکلف بولندن کولر زیرا کوررکه برقوم کولشور اول صاغر دخی اول قوم کبی اول
زمانده بیله کولر ولکن اول کولن کسه لرك سرندن وحالتندن بی خبردر آنلرك کولمسی نه دن اوتری ایدوکنی بیلمز کیرو اول
کسه اول کوشور اولان قومدن سؤال ایلرکه بو سزك خنده کزندن اوتریدر آنلر صوت شدید ایله کندی کولدکلرینه
سبب اولان لطیفه یی اول صاغره اعلام وافهام ایلدکلرنده چونکم اولطیفه نك حقیقتنك حقیقتنی ایشیده پس
ایکنجی کره دخی کولر اول کولدیکی مجرد کندینك ظن وقیاسی اوزره ایدی ایکنجی کره کولمسی حقیقت کاره واصل
اولدقدنصکره کولمك اولور پس بو کولمکله اولکی کولمنك ماپینده عظیم فرق اولور مقلدك هرحالی بوکا کوره قیاس
ایله تکم بیوررلر (مثنوی) پس مقلد نیز مانند کرست * اندران شادی که اورا در سرست) پس مقلد دخی صاغر کبیدر
اول سرور وشادیده که آنك باشنده در مقلد شول کسه یه دیرلرکه برکسه نك فعلنی وقولنی کندینك کردن جانته
قلاده قیله اول فعلك واول قولك حالی بو که حقیقتلرنی بیلمیه پس طریقتده ومعرفتده مقلد اولان کسه لر اصم اولان
کسه یه بکزر شول حالت وشول شادیلکله که آنلرك باشنده واردر مجرد محقق اولنلردن منعکس اولقده در (مثنوی)

پراو

پرتو از شیخ آمد ومنهل زشیخ) فیض شادی نه ازمریدان بل زشیخ) چون سبد در آب ونوری برزجاج * کرزخود دانند آن
باشد خداج * پرتو شیخدن کادی ومنهل دخی شیخدن کادی شادیلك فیضی مریدلردن دکل بلکه شیخدندر مثلا آبده
اولان سبد کبی وزجاجده کی نور کبی اکر بونلر کندیدن بیلورلرسه اول خداج ونقصاندر منهل صوایچه جك یره دیرلر
مشرب معناسنه یعنی مریدلرك قلبنه کلان بسط وسرور وشادیلك وحضور وانشراح ونور هرنه ایسه شیخدن پرتو
کادی وشیخ جانبندن مشرب اولدی مریدلرك وجودنده اولان سرور وشادیلکك فیضی شیخدن کلدی مریدلردن
دکلدر بلکه شیخك وجودنده مریدك وجودی آب ایچره اولان سبد کبی ونور طوقنمش زجاج کبیدر اکر سبد ایله
وزجاجه نوری کندیلردن بیلورلرسه بو آنلره عظیم نقصاندر (مثنوی) چون جدا کردد زجو داند عنود * کاندروان
آب خوش از جوی بود * ابکینه هم بداند ازغروب * کان لمع بود ازمه تابان خوب * چونکم جویدن جدا
اوله عنود اولان سبد بیلورکه اول سبد ایچره اولان آب خوش جویدن ایدی سبددن دکل ایدی کذلك ابکینه دخی
غروبدن بیلورکه اول لمعه ونور خوب اولان ماه تاباندندر غروب ایلدکده زجاجه نك وجودنده نور قالمیوب کندی
طبیعتی اوزره باقی قالوب وسبد دخی آبدن خروج ایلدکده آنك ایچنده آب قالمیوب صودن خالی اولور کذلك برمرید دخی
شیخك حضورنده وخدمتنده ایکن آب ذوق وصفا ایله آنك سبد کبی اولان درونی پر اولور چونکم اول جوی معرفت
اولان پیرك حضورندن عناد ایلیوب جدا اولسه اول عنود اول حینده بیلورکه کندینك وجودنده اولان ذوق وصفا
ولطف ووفا اول جوی معارف اولان شیخ صاحب هدانك وجودندن ایمش نته کم آبکینه دن آفتاب وماهتاب غروب
ایلدکلری وقتده لمعه ونور جدا اولوب ابکینه کندی حالی اوزره باقی قالدیغی کبی مریدك وجودی دخی شیخ کاملك
صحبتندن دور اولدقده آبکینه کبی بی لمعه وبی نور قالور پس مریده لازم اولان اولدرکه مادامکه تقلید مرتبه سندن
قورتلوب تحقیق مرتبه سنه ایرمیه مرشد کاملك صحبتندن وخدمتندن دور اولمیه (مثنوی) چونکه چشمش را
کشاید امر قم * پس بخندد چون سحر بار دوم) خندش آید هم بران خنده خودش) که دران تقلید بر می آمدش)
چونکم قم امری مقلدك چشمنی اچه پس اول مقلد سحر کبی خنده ایلر اکا خنده کلور هم کندینك اول مرده اول
ایلدیکی خنده اوزره که اول خنده اول تقلید حالنده اکا کلدی خلاصه کلام چونکم حق تعالی مقلدك روحنه
من حیث المعنی ای مقلد سن خواب غفلتدن وسنه جهالتدن قائم اول دیو امر ایلمسی آنك چشم قلبنی کشاده قیله
وآنك بصر بصیرتی حقیقت کاری کوردیکی اوله پس صبح صادق کبی ایکنجی کره کولر اول کولمسی صبح کاذب کبی ایدیکه
آنك صدقی یوق وحقیقتی معلوم دکل ایدی اما ایکنجی کره کولمسی حقیقی ظهوره کلدیکندن کولمه ایدی پس ابتدای
حالده تقلید ایله کولمسنه اعتبار اولمز مقلدك ابتدای حالده تقلید ایله کولدیکنه خنده ایلك کورکه اول تقلید وقتنده
اول کولمك اکا کلدیکه بی معنی وبیهوده یره حقیقتنه واقف اولمدین شاد اولدیغنه هم کولر الحاصل مقلدك هرحالی
بوکا بکزر (مثنوی) کوید از چندین ره دور ودراز * کین حقیقت بود واین اسرار راز) من دران وادی چکونه خود
زدور * شادی میکردم ازعمیا وشور) من چه می بستم خیال وان چه بود * درك سستم پست نقشی می نمود) اول
مقلد اول حالده کندیسنه دیر بو قدر دور ودراز یولدنکه بو حقیقت ایدی وبو اسرار راز ایدی بن اول وادیده ایراقدن
کندم نه کونه شوردن وعمیادن شادیلك ایلدم بن نه خیال باغلدم واول نه ایدی بنم سست اولان درکم پست برنقش
کوستردی یعنی حقیقته واصل اولمین وتقلید مرتبه سنده مشاهده قیلان مرید حقیقت مرتبه سنه واصل اولدقده
وحقایق اشیایی حق الیقین مشاهده قیلدقدنصکره کندیسنه اولکی حالنی تعجب واستهزا ایتمك طریقی اوزره
دیر بوقدر دور ودراز اولان یولدنکه بو حقیقت ایدی واسرار وراز ایدیکه حالا بن واصل اولدم وآنی مشاهده قیلدم
بن اول تقلید وادیسنده ایکن دور ودراز یولدن کندم نه حالله جنون وعمادن شادیلك قیلدم وحقیقت کاری بیلمزدن
اول مسرور وخندان اولدم بن اول وادئ تقلیدده ایکن نه خیال باغلدم ونه تصور ایلدم واول محقق اولنلرك حالی
نه ایدیکه شمدی آنی بیلدم بنم سست وضعیف اولان ادراکم اول وادئ تقلیدده بکا سفلی ودنی برنقش کوستردی
بن اول قلبه کلان نقش وخیالی حقیقت زعم ایلشم دیر الحاصل هراهل تقلید تحقیق مرتبه سنه ایردکده وحقایقی
مشاهده ایلیوب کوردکده بو یله دیمسی مقرر اولور واصحاب طریقتك ایچنده برمبتدی کلدکده وآنلرك احوالنی واعمالنی
کوردکده کندینك دخی آنلرك اعمالنه واحوالنه مشابه اولان اعمال واحوالنی حقیقت صانور واحوال واعمالنه معادل
قیاس ایلر شول دمکه حقیقت مرتبه سنه کله وانلرك کوردیکنی کوره ابتدای حالده اولان کندینك قیاسات
رکیکه سنی تمسخر واستهزا ایلمك مقرر اولور (مثنوی) طفل ره را فکرت مردان کجاست * کوخیال اوکو تحقیق
راست * فکر طفلان دایه باشد یا که شیر * یا مویز وجوز یا کریه ونفیر) طفل راه اولانه فکرت مردان قنده در اول

طفل راهك خيالى قنده وراست اولان تحقيق قنده اطفالك فكرى دايه در ياخود شيردر ياجوزومويز اولور وياخود
كريه ونفير يعنى اطفال طريقت ايچون مردان الهينك فكرى كبى فكر قيلمق نيچه ميسر اولور قنى اطفال طريقتك
خيالى وتصورى وقنى راست اولان تحقيق مرتبه سى آنك خيالندن تحقيق وراست مرتبه سنه دك بين السماء
والارض تفاوت عظيمه واردر الحاصل اطفال طريقتك تفكرى يادايه وياشير وياجوزومويز وياكريه ونفير
اولديغى كبى اطفال طريقتك دخى فكرى كنديلرك مربيسى وآندن غدا الديغى حظ روحانيسيدر وياخود طبيعى
اولان غداليدر وياخود برحالتدن منقبض ومضطرب اولديغى واسطه سيله كريه ونظر ايلمسيدر بوجمله نك وراسنده
اولان حقيقت حالى واسرار بالى ومرتبهٔ كمالى تفكر وتصور ايلمكه قادر دكلدر (مثنوى) آن مقلد هست چون
طفل عليل * كرچه دارد بحث باريك ودليل * آن تعمق در دليل ودر شكال * از بصيرت مى كند اورا كسل *
مايهٔ كوسرمهٔ سر ويست * بردو در اشكال كفتن كاربست) اول مقلد فى المثل طفل عليل كبيدر اكرچه اول مقلد
باريك بحث و دليل طوتار دليل وشكالده اول تعمق اوكسه يى بصيرت ويقيندن منقطع ايلرشول برمايه كه آنك سرنك
سرمه سيدر آنى ايلتدى وكيدردى واشكال سويلمكه كارباغلدى يعنى اول مقلد اكرچه باريك ودقيق بحثلر ونيچه
برهانلر ودليللر طوتار ولازم كلسه آنلرى حجت ابراز ايلر ولكن فى الحقيقه طفل عليله بكزر كه حقيقت كار
نه ايديكندن غافلدر آنك اول تعمق ودليل واشكالده اولان تصورى اول مقلدى بصيرتدن وديدهٔ سريرندن منقطع
ودور ايلر آنك دليل واشكالده اولان تعمقى ديدهٔ سرينه سرمه وجلا اولان يقين مايه سنى ومشاهده سرمايه سنى
كيدردى وضايع ايتدى واشكال سويلمكه ودلائل وبراهينى تصور وتفكر ايلمكه كارباغلدى (م ى) اى مقلد از بخارا
باز كرد * روبخوارى تاشوى توشيرمرد * تابخاراى دكر بينى درون * صفدران در محفلش لايفقهون) اى مقلد
بخارادن كيرودون خورلق جانبنه يورى خورلقله يورى ديمك دخى جائزدر تاسن شيرمرد اوله سن تاكم درونده بخاراى
ديكر كوره سن صفدرلر آنك محفل ومجلسنده لايفقهون در بخارا عجم اقليمنده بر ديارك اسميدر كه علم ظاهرك منبعى
وعلماى رسومك محليدر اكثر طالب علم اولنلر واروب آنده قيل وقاله متعلق اولان علملرى تحصيل ايدرلر بوراده مراد
علم تقليدينك محلى اولور واحاديثه متعلق اولان امام بخارينك صحاحى اولمق دخى جائزدر وخوارلقدن مراد فقر
ومسكنت اولور پس علم تحقيق طالبى اولنلره وقيل وقاله وبحث وجداله اشتغال قيلنلره تعليم وارشاد ايدوب بيوررلر
اى اهل تقليد علم تقليدك محلى ومعارف رسمينك موضعندن واول جانبه سالك اولمقدن وتوجه قيلمقدن رجوع ايله
فقر ومسكنت جانبنه كيت وخودبين وخودنما اولمغى ترك ايت تاكم شيرمرد اوله سن ورجال مرتبه سنى بوله سن حتى
درونكده معنوى برآخر بخارا كوره سنكه اول بخارا علوم لدنيه نك محلى ومعارف يقينيه نك منبعى اوله اول درونده
اولان بخاراى معنوينك محلنده علم صفدرلرى وفهم وعقل ميدانك بهادرلرى عدم فقه ايله موسوم وبى فهم اولمغله
موصوف ومعلوم اوله لر (مثنوى) پيك اكرچه در زمين چابك تكيست * چون بدريا رفت بكسسته ركيست) مثلا پيك
اكرچه زمينده چابك تك بركسه در چونكم دريايه كيده برطمرى اوزلمش كسه در بيكدن مراد بونده علماى ظاهر وعلوم
قيل وقالده وبحث وجدالده ماهر اولنلر اولور يعنى فى الحقيقه بو علماى ظاهر وقيل وقالده ماهر اولان كسه لر بوعالم
صورتده وزمين بشريتده عظيم چست وچابك وپيك كبى تيز رو وچالاك كسه لردر اكن چونكم درياى حقيقته كتسه لر
وبحر معنايه توجه اتسه لر طمرلرى قرق ووجودلرى اول دريايه نامستحق كسه لردر آنك سرينه آنلرك وجودنده
استعداد واستحقاق يوقدر (مثنوى) اوحملناهم بود فى البر وبس * آنكه محمولست در بحر اوست كس) بخشش بسيار
دارد شه بدو * اى شده در وهم وتصوير كرو) اول پيك بر ده حملناهم قيلنلندن اولور وانجق اول كسه كه بحرده محمولدر
كس اودر پادشاه چوق عطا وبخشش طوتر بل اى وهم وتصويره كرو اولمش كسه اولكى بيت سورهٔ بنى اسرائيلده اولان
(ولقد كرمنا بنى آدم وحملناهم فى البر والبحر) آيتنه اشارتدر تفسيرى ايكنجى جلدك آخرنده قصهٔ بط بچكان سرخنده
كه حملناهم على البحر بدان بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر آنده طلب اولنه وخلاصهٔ كلام اولدركه اول پيك كبى اولان
عالم صورى وعارف رسومى عالم برده حملناهم قولنك مفهوم منه مظهر اولان طائفه دن اولور وآنجق عالم صورتده تك
وپويلور وبو طائفه عند اهل التحقيق خس كبيدر كس دكلدر واول كسه كه بحر معنايه محمول اولمشدر ودرياى حقيقتى
سير قيلمشدر كس همان اولدر وانسان ديمك اكا لايقدر اى برادنى وهم وتصويره مرهون ومقيد اولان كسه بومرتبه يه
فريفته ومخدوع اولوب قالمه حضرت پادشاه مطلق چوق بخشش طوتر وكندى جانبنه صدقله توجه قيلان بنده لرينه
نيچه انعام واحسانلر ايدر پس اول جانبه يل وآنك دركاهنه توجه قيل تاآنك عطا وبخششنه مظهر اوله سن وبووهم
وتصويره مرهون ومقيد اولمقدن نجات بوله سن (مثنوى) اين مريد ساده بر تقليد نيز * كريهٔ مى كرد وفق آن عزيز)

اول ساده دل اولان مريد دخى تقليددن اول عزيزه موافق بر كريه ايلدى يعنى اول ابتداى بيانده ذكرى سبقت
ايلين مريد دخى تقليد جهتندن كندى عزيزنه وشيخنه موافقت ايتمك طريقيله بر كريه ايلدى * مثنوى * اومقلدوار
همچون مرد كر * كريه ميكرد وزموجب بى خبر * اول مريد مرد اصم كبى مقلدانه شيخك كريه سى كبى كريه ايلدى امّا آنك
موجبندن بى خبرايدى * مثنوى * چون بسى بكريست خدمت كرد ورفت * ازپيش آمد مريد خاص تفت * اول
مريد چونكم چوقلق اغلدى پس شيخه تعظيم وخدمت ايلدى وكتدى شيخك خاص مريدى حرارتله آنك اردندن
كلدى يعنى شيخك خاص مريدلرندن برى چونكم اول نومريدك كريه ايدوب وكتديكنى كوردى همان دم كرميتله آنك
اردندن برى كلدى تاآنك زعمنى دفع ايليه (مثنوى) كفت اى كريان چوابر بى خبر * بروفاق كريهٔ شيخ آن نظر * اول مريد
خاص اكاديدى اى بى خبر سحاب كبى كريه ايديجى اهل نظر اولان شيخك كريه سنك وفقى اوزره * مثنوى * الله الله الله
اى وافى مريد) كرچه در تقليد هستى مستفيد) الله حقيچون الله حقيچون الله حقيچون التماى وفا ايديجى مريد
كرچه مرتبهٔ تقليدده استفاده ايديجى ونفع وسود طلب قيليجيسن يعنى اكرچه تقليد مرتبه سنده تلذذ قيليجى وفائده
بوليجيسن (مثنوى) تانه كويى ديدم آن شه ميكريست * من چواوبكريستم كان منكريست) تاديميه سن كه كوردم
اول شاه اغلدى بن آنك كبى اغلدم بوله ديمه كه اول ظن وكمان منكر لكدر يعنى اى مريد نوزنهار ديميه سن وظن ايلميه سن
كه بن كوردم اول شاه طريقت اولان شيخم اغلدى وبن دخى آنك كبى اغلدم وآنك كريه سنه معادل كريه ايلدم بوله ديمه كه
اول سنك بوله ديمك شيخك علوشانته ومرتبهٔ كمالنه نسبت منكرلكدر منكريده كاف مفتوح اولوب معنى بن آنك كبى
اغلدم ديمه زيراكه سنك اوله ديمك برمنكر ونامعقول سوزدر ديمك اولور (مثنوى) كريهٔ پرجهل پرتقليد وظن * نيست
همچون كريهٔ آن موتمن * جهل وتقليد وظنله پر بر كريه اول امين قيلنمش ومرتبهٔ امنه واصل اولمش كاملك كريه سى كبى
دكلدر (مثنوى) توقياس كريه بر كريه مساز * هست زين كريه بدان راه دراز * سن كريه اوزره كريه يى قياس دوزمه يعنى
بر كريه يى براخر كسه نك كريه سى اوزره قياس ايلمه زيرابو كريه دن او كريه يه راه درازواردر (مثنوى) هست آن از بعد سى
ساله جهاد * عقل انجاهيچ نتواند فتاد * هست زان سوى خرد صد مرحله * عقل راواقف مدان زان قافله) اول جهاد
اوتوز ييل مقدارنده نصكره در عقل اول طرفه هيچ دوشمكه قادر اولمز يعنى ايرشمز اول كريه دن خرد جانبنه يوز مرحله
واردر عقلى اول قافله دن واقف بيلمه يعنى شيخك وجودندن ظهوره كلان اول كريه دن وحالتدن عقل مرتبه سنه دك
نيچه يوز مرحله ومنزله واردر سن عقلى اول عالم غيبدن شيخك قلبنه كلان احوال قافله سندن وكوزلرندن يوزلرى
اوزره روان اولان دموع راحله سندن واقف وعارف بيلمه كه عقل بواحوالك حقيقتنى ادراك ايلمكده عاجز وناتواندر
بعض نسخه ده عقل راواقف مدان زان قافله مصرعنك يرينه عقل راباور مكن اينجاهله واقع اولمشدر بوتقديراوزره
يعنى عقله بومحلده تحقيقدن اعتماد وتصديق ايلمه ديمك اولور (مثنوى) كريهٔ اونه ازغمست ونه ازفرح * روح داند
كريهٔ عين الملح * كريهٔ اوخندهٔ اوزان سريست * زانچه وهم عقل باشد زان برى است * شيخك كريه سى نه غمدندر
ونه فرحدندر عين ملح اولان كريه يى روح بيلور آنك كريه سى اول برطرفدندر اول نسنه دن كه عقل
وهمى اولور اندن برى وعاريدر يعنى اول شيخ كاملك كريه ايلمسى غم جسمانى وفرح نفسانيدن اوترى دكلدر ملاحتلرك
عينى اولان ولطافتلرك منبعى اولان محققك كريه سنى اهل روح وصاحب فتوح اولان كامللر بيلوراول كامل ومحققك
اكر كريه سى اول طرف الهيدندر كنديسنك انده صنع واختيارى يوقدر اول نسنه دنكه عقلك توهمى وادراك جزئيه سى
اولدى شيخ كاملك كريه سى اندن برى وعارى اولدى وعقلك وهم وادراكى آنك حقيقتنى بيلمكدن وآنى فهم قيلمقدن
خالى كلدى لايعرف ذا الفضل الاذووه كلامنك مصداقنجه صاحب فضل اولان اهل كمالك حالنى بيلمز الا اينه اهل كمال
اولان بيلور (مثنوى) آب ديدهٔ اوچو ديدهٔ او بود * ديدهٔ ناديده ديده كى شود) آنچه اوبيندنتان كردن مساس * نه ازقياس
عقل ونه ازراه حواس * آنك آب ديده سى آنك ديده سى كبيدر ناديده اولان كوزقچن ديده اولور اول نسنه يى كه اول شيخ
كامل كوررانى مساس ايلمكه قدرت يوقدرنه عقلك قياسندن ونه حواس بولندن يعنى محقق وكاملك ديده سى نيچه
شريف ونورانى ايسه آنك آب ديده سى دخى اوبله شريف وعاليدر جمال حقى كورمين وانوار حقى مشاهده قيلمين ديده
قچن ديده اولور ونوجهله اكاديده دينور بلكه اوكونه ديده همان كوشت وپوست منزله سنده اولور اول نسنه يى كه شيخ
كاملك ديده سى كوررا كامس ايلمكه حواس بولندن وعقل وقياس بولندن قدرت وامكان اولمز بلكه آنك كورديكنى
كورن نور الهى وديدهٔ ربانيدر (مثنوى) شب كريزد چونكه نور آيد زدور * پس چه داند ظلمت شب حال نور * پشه
بكريزد زباد بادها * پس چه داند پشه ذوق بادها * چونكم نور ايراقدن كله شب فرار ايلر پس ظلمت شب نورك حالنى نه
بيلور مثال آخر پشه فرار ايلر دهاليه اولان باددن پس پشه بادلرك ذوق وصفاسنى نه بيلور مصرع اولده اولان دهادالك

فتحه سیله ذکا معناسنه در قوت وشدت معناسنه دخی استعمال اوانور بونده قوت وشدت معناسنه اولور یعنی (وقل جاء الحق وزهق الباطل) آیت کریمه سنک فحواسی اوزره چونکم نور الهی وضیاء ربانی مرتبهٔ بعیده دن ظهوره کله شب احوال طبیعت وظلمات نفسانیت وجسمانیت سالکک وجودندن فرار ایلیوب زائل اولور پس ظلمت شب مرتبه سنده اولان اوهام وخیال نور الهینک حالنی نه بیلور وتجلی ربانینک کیفیتنی نیجه فهم قیلور وهم وعقلک مثالی بر پشهٔ ضعیف کبیدر ونور الهی وتجلی ربانینک مثالی بر باد قوی کبیدر چونکم شدت وقوتله موصوف اولان باد کلدکده پشه فرار ایلدیکی کبی نور الهی وتجلی ربانی ظهور قیلدقده پشه لر کبی اولان وهم وخیال وشبهه وشکال وظلمت طبیعی وکثافت بشری وغموم وهموم نفسانی وبونلر امثالی اولان احوال بالکلیه زائل اولور پس پشه بادلرک ذوقنی بیلمدیکی کبی عقل جزوی وظن ووهم دخی باد الهی ونسیم ربانینک ذوقنی وکیفیتنی بیلمز وآنک جاشینیسنی فهم قیلمز (مثنوی) چون قدیم آید حدث گردد عبث * پس بجا داند قدیمی را حدث * بر حدث چون زد قدم دنکش کند * چونکه کردش نیست هم رنکش کند * چونکم قدیم کله حدث عبث اولور پس بر عظیم الشان اولان قدیمی حدث قنده بیلور قدیمی حدث اوزره چونکم قدم اوره انی دنك وحیران ایلر چونکم انی محو وفانی ایلدی انی همرنك ایلر یعنی چونکم قدیمی بالذات اولان خدای تعالینک تجلی ذاتیه سی محدث اولان وجوده کله وتجلی قیله محدث اولان وجود فانی وعبث اولور کما قال الجنید اذا قرن القدیم بالمحدث لم یبق له اثر چونکم قضیه بونک کبیدر پس قدیم بالذاتی حادث اولان شی نیجه بیلور قدیمی بیلان بنه کندی نوریدر قدیم بالذات اولان خدای تعالی حادث اوزره چونکم قدم تجلی اوره وا کانوار ذاتیه سندن بر مقدار نور روضع ایلیه انی در حال دنك وحیران ایلر چونکم اول حادث کندی وجودندن فانی وزائل ایلیه کندی نورنه همرنك ایلر وکندی اوصاف واخلاقیله منصبغ وموصوف ایلر (مثنوی) گر بخواهی تو بیابی صد نظیر * لیك من پروا ندارم ای فقیر اگرسن استر ایسک بوز نظیر بولورسن لیکن ای فقیر بن پروا واحتیاج طوتمزم یعنی مقدما ذکر ایلدیکمز معانی خصوصنده اگر استر ایسک نیجه امثال ونظایر دخی بولورسن ولیکن امثالی عربیه نک تحقیق وبیانه شروع ایلرم جمله دن بری بو مثاللردرکه مجرد صورتك بری برینه مشابهتی اولدیغندن انلرک سر ومعناسنک دخی بری برینه مماثل ومساوی اولمسی لازم کلمزنه کم بو مثللری ایراد ایدوب بیورررلر (مثنوی) این الم وحم این حروف * چون عصای موسی آمد در وقوف * حرفها ماند بدین حرف از برون * لیك باشد در صفات این زبون * قرآن عظیم الشانك بعض سوره لرینك اوائلنده واقع اولان بو حروف مقطعه وحوامیم والم واقف وثابت اولمقلقده حضرت موسی علیه السلامك عصاسی کبی کلدی اگرچه سائر حروف مکتوبه وملفوظه بو سور قرآنیه نك بعضسنك اوائلنده واقع اولان حروف مقطعه یه طشره دن بکزرو لیکن خارجده اولان حروف مقطعه سور قرآنیه نك اوائلنده واقع اولان حروف مقطعه نك صفاتنده واسرارنده زبون ومغلوبلردر زیرا بو حضرت قرآنده واقع اولان حروف مقطعه نیجه معانی واسراری جامع واوادر رموز ونکاتی حاوی اولورکه عالملر انك علمنده حیران وعاقللر انك تعبیر وبیاننده عاجز وناتواندرلر مفسرلر اوائل سوره لرده واقع اولان حروف مقطعه یه چوق معنالر ویرمشلردر وخلاصهٔ کلام وزبدهٔ مرام اولدر بودرکه وهی سر من اسرار الله استأثر الله بعلمه وهی سر القرآن محققیندن بعضسی بیوررلرکه هر بر حرف بر وجوده اشارتدر الف ذات حقه اشارتدرکه اول جمیع وجوددر ولام عقل وفعاله اشارتدر لسان شرعده جبرئیل دیرلر واوسط وجوددرکه وجود اولدن استفاضه ایدوب وجود آخره افاضه ایدر ومیم وجود محمده اشارتدرکه آخر وجوددر ودائرهٔ وجود انکله تمام اولمشدر وحمده دخی اهل تفسیر چوق معانی یازمشلر وچوق اسرار درلرنی سلك تحریره دیزمشلر بعض اهل تفسیر هر بر حرف بر اسمك مفتاحیدر دیرلر یعنی (ح) حکیم وحلیم وحمید وحفیظ اسملرینك مفتاحیدر و(م) مالك وماجد ومجید ومانع ومعطی اسملرینك مفتاحیدر وابن عباس بیورمشلرکه ان لکل شیٔ لبا ولباب القرآن الحوامیم وهی الاسم الاعظم وقال الشیخ الاکبر فی الفتوحات (بیت) جاء الحوامیم سر الله فی السور * اخفی حقیقته عن رؤیة البشر * وبعضلر حم دیمك حم الامر یعنی قضی الامر دیمکدر دیمشلر وبعضلر سوره لرك اسمیدر دیمشلر حتی روایت اولنورکه حضرت جبرائیل علیه السلام حم سوره سنی کتوردکده حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم سؤال ایلدیکه یا جبرائیل بم جئت دیدیکه جیئتك بسورة حم پس حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیلرکه اقراء جبرائیل علیه السلام حم دیدی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم باقیسنی بیوردیلر جبرائیل علیه السلام متحیر اولوب دیدیکه یا رسول الله علمت مالم اعلم حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم بیوردیلر نعم یا جبرائیل وهی سر بینی وبین الرحمن ظاهر لفظنده دخی محمد ایله رحمانك ما بیننده (حم) وار در رفاهم چونکم اوائل سور قرآنیه ده اولان حروف مقطعه نك بونلره من حیث المعنی مشابه ومماثل اولمدیغی معلوم ومحقق اولور مثلا بو اوائل سورده واقعه اولان حروف مقطعه نك اسرارنه وقوف وشعور وقتنده سائر حروف مقطعه یه

نسبت حضرت موسی علیه السلامك عصاسی کبی کلمشدر اگرچه بحسب الصورة حضرت موسی علیه السلامك عصاسنه مشابه عصالرك وچوب پاره لرینك نهایتی یوق ایدی لیکن عصای موسی علیه السلامك وجودنده اولان اسرار وآثار غیر یلرك وجودنده یوق ایدی پس خارجده اولان حروف مقطعه دخی بو اوائل سورده واقع اولان حروف مقطعه بحسب صورة مشابه اولورلر ومماثلت قیلورلر ولیکن اوائل سورده واقع اولان حروف عالیاتك اسرار وصفاتنده خارجده اولان حروفك جمیعسی سافلات حکمنده درو انلر قادر بونلر زبون وناتوان وانلر باجان بونلر بی جان منزله سنده در (مثنوی) هر که گیرد او عصایی زامتحان * کی بود چون آن عصا وقت بیان * هر کیمکه اوامتحان جهتندن بر عصا طوتوب بیان وقتنده اول عصا کبی نجن اولور یعنی فی المثل برکسه بر عصانك ذاتی تجربه وامتحان ایلمك جهتندن النه بر عصا السه وانی وقت حاجتده زمینه القا قیلسه حضرت موسی علیه السلامك عصاسی کبی اولورمی بیان وعیان اولمق وقتنده اول کسه نك عصاسنی فهم ایله بو معلومدرکه اولمز کذلك برکسه بر نیجه حروف مقطعه تلفظ ایتسه ویاخود کندی یازدیغی شیئك اوائلنه تحریر قیلسه انك یازدیغی حروف مقطعه حضرت قرآنك اوائل سورنده واقع اولان حروف مقطعه کبی اولمز (مثنوی) عیسویست این دم نه هر بادو دمی * که برآید از فرح یا از غمی * بو دم عیسایه منسوبدر هر باد وهر دم دکل که اول باد ودم فرحدن یاخود بر غمدن کله یعنی حروف قرآنی که نفس رحمانیه در فی المثل دم عیسوی کبی نیجه مرده دللری احیا ایدیجیدر و نیجه بزمرده لره صفا وبریجیدر بو دم سبحانی فرحدن ویاخود غمدن ظهوره کلان باد ودم کبی دکلدر زیرا سائر خلقك دهانندن خروج ایلین ریح ونفس حیات وبریجی دکلدر اما حضرت عیسی علیه السلامك نفس مبارکی نیجه مرده لره حیات ویردی کذلك نفس رحمانی اولان حروف قرآنی دخی نیجه مرده دللره حیات معنوی وصفای روحانی ایرکوردی پس بونك حروفی غیر حروف کبی اولمز (مثنوی) این الم ست وحم ای پدر آمدست از حضرت مولی البشر * هر الف لامی چه میماند بدین * گرتو جان داری بدین چشمش مبین * گرچه ترکیبش حروفست ای همام * می بماند هم بترکیب عوام * ای پدر بو الف لام حم حضرت مولی البشردن کلمشدر هر الف لام بو کانه بکزر اگرسن جان طوترسك انلری بو ظاهر کوزیله کورمه اگرچه کلام الهینك ترکیبی حروفدر ای همام عوامك ترکیبنه دخی بکزر یعنی ای پدر حضرت قرآنك بعض سوره لرینك اوائلنده واقع اولان بو الم وحم بشرلك مولاسی ومالکنك حضرتندن کلمشدر پس خارجده اولان هر بر الف لام وحروف وکلام بو الف لام وبو حروف وبو کلامه نه حالله بکزر ونه کیفیتله مشابهت ایلر اگرسن عقل وجان وعلم وعرفان طوترسك حضرت قرآنك الفاظ وحروفنی بو چشم ظاهر له کورمه بلکه چشم عقل وجانله کوروانك اسرار حقایقنك جمالنه نور حقانیله منور اولان بصر بصیرتی ایرکورتا کم انبیا علیهم السلام واولیای کرام انك اسرار معناسنی مشاهده ایلدکاری کبی سندخی انی مشاهده ایلیه سن ای همام اگرچه بو کلام الهینك ترکیبی هم حروفدندرو بحسب اللفظ عوامك کلامنك ترکیبنه هم بکزر زیرا عوامك کلامی هم حروفدن مرکبدرو خدای تعالینك کلامی هم حروفدن مرکبدر ولیکن اول کلامله بو کلامك ما بیننده نیجه سما وارض ما بینی قدر تفاوت عظیمه واردر نته کم حضرت نبی علیه السلامك جسمیله سائر صبی وغبینك جسمنك ما بیننده عظیم تفاوت واردر اگرچه بو جمله سنه جسم دیمکده مساویلردر وجسمانیتده وبشریتده بو جمله سی مشترکلردر اما سر ومعنایه نظر اولندقده اول قنده وبونلر قنده در (مثنوی) هست ترکیب محمد لحم وپوست * گرچه در ترکیب هر تن جنس اوست * گوشت دارد پوست دارد استخوان * هیچ این ترکیب را باشد همان * کاندران ترکیب آمد معجزات * که همه ترکیبها گشتند مات * مثلا حضرت محمد علیه السلامك ترکیبی لحم وپوستدر اگرچه ترکیبده هر تن انك جنسیدر اول حضرتك ترکیب شریفی دخی کوشت طوتر پوست واستخوان طوتر هیچ بو ترکیبه همان اول اولورمی زیرا اول ترکیبده معجزات کلدیکه جمیع ترکیبلر مات ومغلوب اولدیلر سائر ترکیب دخی حضرت قرآنك حروفدن ترکیب اولنمسنه مشابه ومماثللودر لیکن بو ایکی ترکیبك ما بیننده فرق عظیم واردر مثلا حضرت محمدك جسم شریفی لحم وپوستدر اگرچه لحم وپوستدن واستخواندن ترکیب اولنمقده هر نقدر تن وار ایسه او حضرتك جنسیدر واهذا) انما انا بشر مثلکم) بیوردیکه جنسیتده وبشریتده جمله ایله مشترکدر اگرچه کوشت طوتر وپوست واستخوان طوتر واول حضرتك جسم شریفی بونلردن ترکیب اولنمشدر ولیکن هیچ انسانك بو ترکیبنه اول حضرتك جسم شریفی ترکیبنك خاصیات وآثاری اولورمی بو مقرردرکه اول خاصیات سائر ترکیبلرده اولمز زیرا اول حضرتك ترکیبنده بو قدر معجزات باهره وآیات ظاهره ظهوره کلدی واول حضرتك جسم لطیفندن خروج وصدور قیلدیکه دوکلی ترکیبلر اول ترکیب شریفك تحت حکمنده مات ومغلوب اولدیلر باخصوصکه بو وجوده انك واسطه سیله کلدیلر پس اگرچه ظاهرا بعض اجسام مات ومغلوب اولمدیلرسه ده من حیث المعنی انك ماتی ومغلوبی اولمشلردر (مثنوی) همچنین ترکیب

حم کتیب * هست پس بالا ودیکرها نشیب * زانکه زین ترکیب اید زندکی * همچو نفخ صور در درماندکی * کتابك حامیمنك
ترکیبی هم بو تجلین زیاده بالا واعلادر وغیریلر نشیب وسفلیدر زیرا که بو ترکیبدن زنده لك کلور نفخ صور کبی درمانده لکده
یعنی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك جسم شریفلرینك ترکیب لطیفی سائر کسنه لرك جسمانیه لرندن اشرف
واعلی اولدیغی کبی کتاب الهینك حامیمنك وسائر حروف عالیاتنك تراکیبی زیاده بالا واشرف واعلادر وغیر حروف
وتراکیب انلره نسبتله زیاده انزل واسفلدر زیرا که بو ترکیب حروف قرآنیه دن حیات جاودانی واذواق روحانی کلور
مثلا مرده لك وقبور ایچره درمانده لك وقتنده حضرت اسرافیل علیه السلامك صورنك نفخندن قوالب واجساده
نه مرتبه حیات کلورسه ونفخ صوردن نیجه زنده لك بولورسه ارواحه دخی بو تراکیب قرآنیه دن وکلمات ربانیه دن
حیات جاودانی وبقای حقانی کلور (مثنوی) اژدها کردد شکافد بحر را * چون عصا حم از داد خدا) ظاهرش ماند
بظاهرها ولیك * قرص نان از قرص مه دورست نیك * اژدرها اولور بحری شق ایلر عصای موسی کبی حم خدای
تعالینك داد وعطاسندن اول حامیمك وسائر حروف مقطعه نك وحروف مرکبه نك ظاهری غیر حروفك وتراکیبك
ظاهرنه بکزر ولیکن قرص نان قرص مهدن زیاده دور وبعیددر یعنی حم سوره لری وحضرت قرآنك انلردن غیری اولان
حروفی وکلمات وایاتی خدای تعالی حضرتلرینك ویردیکی عطادن عصای موسی کبی اژدرها اولورلر وبحر کفر ومعصیتی
شق قیلورلر وتابع حضرت نبی صلی الله علیه وسلم اولان مؤمنلره یوللر آچوب انلری نفس وهوا فرعوننك شرندن خلاص
ایدرلر وبحر کفر ومعصیتدن کچوب ساحل امن وامانه واصل قیلورلر نته کم حضرت موسی علیه السلامك عصاسی
اژدرها اولدی وبحر قلزمی شق ایلیوب بنی اسرائیله یوللر پیدا قیلدی وانلری فرعونك وتوابعنك شرلرندن منجی اولدی
اکرچه حضرت قرآنك حروف وکلماتنك ظاهری سائر حروف وکلماتك ظاهرلرینه بکزر نان پاره نك قرصی ماهك
قرصنه دخی ظاهرا بکزر ولیکن قرص ناندن قرص ماه زیاده بعیددر عاقل اولان بیلور که قرص نانك مرتبه سی قنده
وقرص ماهك مرتبه سی قنده پس حضرت قرآنك حروف وکلماتیله سائر حروف وکلماتی بوکا کوره قیاس ایله که مجرد
ظاهرا بری برلرینه مشابهتلری اولمغله معنا ورتبه وخاصیتده دخی بری برلرینه مشابهتلری اولمق لازم کلمز پس ینه
صدده رجوع ایدوب بیوررلر (مثنوی) کریهٔ او وخندهٔ او ونطق او * نیست از وی هست محض صنع هو * چونکه ظاهرها
کرفتند احمقان * وان دقایق شد ازیشان بس نهان * لاجرم محجوب کشته از غرض * که دقیقه فوت شد در معترض
* لاجرم ای مرید انك کریه سی انك خنده سی انك نطقی اندن دکلدر محضا صنع هویت الهیه دندر چونکم احمقلر
ظاهرلری طوتدیلر واول دقیقه لر انلردن زیاده نهان اولدی لاجرم غرض ومقصوددن انلر محجوب ومحروم اولدیلر زیرا
دقیقه محل اعتراضده فوت اولدی محصل کلام ونتیجهٔ مرام اولدر که اول شیخ کاملك کریه سی وخنده سی ونطقی
وبونلردن ماعدا اولان سائر احوالی دخی انك وجود مجازیسندن دکلدر بلکه محضا صنع الهیدن وارادت وقدرتندن
الت وکندیلکندن بیخود اولمش وحضرت حق انی کندینك دست ارادت وقدرتنده الت قیلمشدر روحانی وجسمانی
اندن هر نه کونه حالت ظهور ایلرسه محضا صنع الهی وارادت ربانیه ایله ظهور ایلر شیخ کاملك اول فعلده اصلا اختیاری
ومدخلی یوقدر اما چونکم اهل ظاهر احمقلری ظاهرلری طوتدیلر وهمان صورته نظر ایتدیلر اول معنوی اولان
دقیقه لر اول ظاهربین اولان احمقلردن زیاده مخفی وپوشیده اولدی لاجرم غرض وفائده دن محجوب ومحروم اولدیلر زیرا که
اعتراض ایتمکلك وقتنده دقیقه فوت اولدی یعنی بر ناقص العقل وقلیل المعرفه کسه بر کامل العقل وکثیر المعرفه اولان
محققه بر خصوصده اعتراض ایلسه لر وانك غرضندن ومقصودندن محجوب ومستور اولسه لر دقیقه فوت اولمق مقرر
اولور چونکم دقیقه فوت اوله ناقص العقل اولان کسه بلا دقیقه اول محققك ایشلدیکی کاری اشلمکه جرأت وجسارت
قیله انك هلاك اولمسی وخائب وخاسر قالمسی مقرر اولور نته کم بو قصه دن اکر کوش هوش ایله دکلرسك وبصر بصیرتله
نظر ایلرسك سکا حقیقت عیانه کلور ونتیجه معلومك اولور (داستان آن کنیزك که با خر خاتون خود شهوت می راند)
بو سرخ شریف اول کنیزکك حکایه وداستانیدر که کندی خاتوننك خریله شهوت سوردی یعنی نفسنك مشتهاسی
اول خر واسطه سیله ادا وقضا ایلردی * واو را شهوت راندن با آدمی آموخته بود * واول خره کنیزك ادمی یه شهوت
سورمکلکی اوکرتمش وجماع ایتمکلکی تعلیم ایتمش ایدی * چنانکه بز را بر چراغپایه بازی آموزند وچنانکه خرس را
رقص اموزند * انجلین که کچی یه چراغك پایه سی اوزره اویون اوکره درلر دخی انجلین که آیویه رقص اوکره درلر * وکدویی
برقضیب خر کرد تا از اندازه نکذرد * اول کنیزك بر قباغی خرك آلتنه ایلدی تا کم خرك آلت جماعی کندی فرجنه داخل
اولدقده اندازه دن کچمیه قضیب بوداق معناسنه در بونده کیر خر مراد اولور * خاتون بران وقوف یافت ولیکن دقیقهٔ
کدو را ندید * خاتون کنیزکك بو حالنه وقوف وشعور بولدیسه ولیکن کدو دقیقه سنی کورمدی یعنی کنیزکك عملنده

بر دقیقه وار ایدی اول دقیقه سببیله کنیزك کندیسنی ضرر وهلاکدن صیانت وحمایت ایلردی خاتون کنیزکك بو عملنی
کوردی ولیکن دقیقه سن کوره میوب اندن غافل اولدی * کنیزك را بیهانه براه کرد جایی دور وبا خر جمع شد بی کدو
وهلاك شد بفضیحت * اول خاتون کنیزکی بر بهانه ایله بر اوزاق یره یوله ایلدی وخر ایله قباقسز جمع اولدی وفضاحت
ورسوایلق ایله هلاك اولدی انکچونکه دقیقه دن بی خبر اولدی ودقیقه دن مراد نه ایدیکی وبو هزل کونه اولان قصه دن
نه حصه حاصل اوله جغی عن قریب معلومك اولور (کنیزك بیکاه باز آمد ونوحه کرد که ای جانم وای چشم روشنم کیر دیدی
کدو ندیدی ذکر دیدی وآن دکر ندیدی * کنیزك بی وقت خانه یه کلدی وخاتونی بویله هلاك اولمش کوردی نوحه ایلدی
بویله دیو که ای بنم جانم وای چشم روشنم کیر خری کوردك اما کدو دقیقه سنی کورمدك خرك ذکرنی کوردك واول دیکر
صنعی کورمدك پس صنعتی اهلندن کورمکه عار ایلدك عاقبت هلاك اولوب ناقص قالدك * کل ناقص ملعون یعنی
کل نظر وفهم ناقص ملعون * حدیث شریفده بویله وارد اولدیکه هر ناقص ملعوندر پس کل لفظی عقل ونظرده واعضا
وجارحه ده ناقص اولان کسه لرك جمله سنی محیط اولور چونکم کل ناقص دیمکله هر ناقص اکر صوری واکر معنوی بونك
تحت حکمنده داخل اولدیسه بو ذکر اولنان کل ناقصدن مراد عقلده وفهم ونظرده ناقص اولدیغنی بزه بیان ایلمکدن
اوتری بو حدیث شریفی بو کونه تفسیر ایدوب بیوررلر که یعنی هر فهم ناقص ونظر ناقص ملعوندر وارکنه ناقصان چشم
ظاهر مرحومند ملعون نه اندر بر خوان (لیس علی الاعمی حرج) نفی حرج کرد ونفی لعنت ونفی عتاب وغضب) واکر
مراد بویله دکل ایسه چشم ظاهری ناقص اولنلر مرحوملردر ملعون دکللردر (لیس علی الاعمی حرج) ایت کریمه سنی
اوقو که بو آیت قرآن عظیمده بر قاچ محلده واقع اولمشدر جمله دن بری سورهٔ فتحده بیورر اعمایه حرج یوقدر وخسته یه دخی
حرج یوقدر واعرجه دخی حرج وزحمت یوقدر بونلر غزاده وتکالیف شرعیه نك بعضسنده معذورلردر الله تبارك وتعالی
بونلردن حرجی ولعنتی وعتاب وغضبی نفی ایلدی یعنی بونلره درست اندام اولان کسه لر اوزره واجب اولان اعمالی
سز نیچون ترك ایدرسکز دیو عتاب ایلمدی واول واجباتی ترك ایلدکلرندن اوتری بونلره غضب قیلمدی وبونلرك جسملرنده
نقصان اولدیغیچون بونلری ملعون ایلمدی بلکه مرحوم ایلدی وبونلره سز بو جسمکزده اولان نقصانی نیچون درست
ایلمزسکز وکامل قیلمزسکز دیو تکلیف وتوبیخ ایلمدی زیرا بونلرده تکمیل اعضا ایلمکه استطاعت یوقدر اما عقل وفهمی
تکمیل ایلمکه وجهل ونقصان فهمدن کشی کندویی خلاص ایدوب عقلنی وفهمنی ودینی وعلمنی کامل قیلمغه مأمور
ومکلف اولمشدر واستعداد وقابلیت دخی واردر چون بر کسه کندی قابلیتنی عبث یره ضایع قیلسه وتکمیل عقل وفهمه
سعی ایلمسه عقلده وفهمده ناقص قالور وهر عقل وفهمی ناقص اولان الله تعالینك قربندن واشنالکندن ومعرفتندن
ملعون ومبعود اولور (مثنوی) یك کنیزك یك خری بر خود فکند (از وفور شهوت وحرص وکزند * بر کنیزك بر خری کندی
اوزرینه براقدی شهوتنك وفرتندن وحرصندن ورنجندن کزند بونده مرض معناسنه اولور کان وفور شهوات اکا
مرض وخوی اولمش اولور یعنی بر جاریه بر خری کندیسنه جماع قیلمقدن اوتری اوزرینه براقدی شهوات نفسانیه سنك
وفرت وکثرتندن اوتری وجماعه حریص اولدیغندن اوتری وشهوت نفسانیه اکا مرض وخوی اولدیغندن اوتری
(مثنوی) آن خر نر را بکان خو کرده بود * خر جماع آدمی پی برده بود * اول ارکك اشکی که جماعه خوی ایلمشیدی خر دخی
آدمینك جماعنه ایز ایلتمش وعادت ایتمش ایدی کان کاف عجمی ایله جماع معناسنه در (مثنوی) یك کدویی بود حیلت
سازه را * در نرش کردی پی اندازه را * اول حیلت ساز اولان جاریه نك بر قباغی وار ایدی حین جماعده اندازه ایچون اول
قباغی خرك کیرنه ایلردی نر بونده ذکر معناسنه اولورا کرچه لغتده ارکك معناسنه در انك ارککنه ایلردی دیمك انك
ذکرنه اول قباغی وضع ایلردی دیمکدن کنایه اولور (مثنوی) در ذکر کردی کدو را آن عجوز * تا رود نیمی ذکر وقت سپوز
اول عجوز قباغی خرك ذکرنه ایلردی تا کم صوقلق ودخول قیلمق وقتی ذکرك نیمی کیده سپوز سینك ضمه سیله بونده
دخول معناسنه در (مثنوی) کر همهٔ کیر خر اندر وی رود * آن رحم وان رودها ویران شود * اکر خرك کیری بالکلیه سی
اکا کیده یعنی بالتمام اول عجوزه نك فرجنه اکر دخول ایده اول رحم واول بغرسقلر ویران اولور وکندینك هلاکنه سبب
اولور (مثنوی) خر همی شد لاغر وخاتون او * مانده عاجز کرچه شد این خر چو مو * کثرت جماعدن خر لاغر وضعیف
اولدی وکنیزکك خاتونی انك سببنی بیلمکده عاجز قالدی بویله دیو که بو خر دن قیل کبی اولدی وموی کبی نحیف اولوب
اینجلدی خاتونی عوام تحریف ایدوب قادن دیدکاریدر (م ی) نعلبند را نمود آن خر که چیست * علت او که نتیجه اش
لاغریست * نعلبندلره کوستردی اول خری که ندر انك علتی که انك نتیجه سی لاغرلقدر یعنی اول خری نعلبندلره
کوستردی بویله دیو که اول خرك علت ومرضی ندر که انك نتیجه سی بویله نحیف وضعیف اولملقدر (مثنوی) هیچ علت
اندرو ظاهر نشد * هیچ کس از سر او مخبر نشد * اول خرده هیچ علت ومرض ظاهر اولمدی هیچ کمسه انك سرندن مخبر

اولدی (مثنوی) در تفحص اندر افتاد او بجد * شد تفحص را دمادم مستعد * اول خاتون جدله تفحصه دوشدی دمبدم
تفحص ایلمکه مستعد اولدی یعنی جد و سعیله تفحص قیلدی و حقیقت حالی بیلمکه دمبدم مستعد اولدی (مثنوی)
جد را باید که جان بنده بود * زانکه جد جوینده یابنده بود * کرکدر که جد و سعیه جان بنده اوله زیرا که جد ایله طلب ایدیجی
بولیجی اولور نته کم حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم من طلب وجد وجد بیوردی ودخی ومن قرع الباب ولج ولج دیمکله
بو معنایه اشارت قیلدی (مثنوی) چون تفحص کرد از حال اشک * دید خفته زیر خران نرکسک * چونکه اول خاتون
اشکک حالندن تفحص ایلدی اول نرکس جکی خرک التنده یاتمش کوردی نرکسک نرکسک تصغیریدر نرکس اول کنیزک
اسمی دخی اولمق محتملدر (مثنوی) از شکاف در بدیدان حال را * پس عجب آمد ازو آن زال را * خاتون اول حالی قپونک
یارغندن کوردی اول زاله اندن زیاده عجب کلدی (مثنوی) خر کنیزک را چنان کاید بجان * که برسم وعقل مردان
با زنان * خر اول جاریه یه انجلین جماع ایلر جانکه رسم وعقله مردلر زنلره جماع ایلر کاید کاف فارسی ایله کان لفظندن جماع
ایلر معناسنه در یعنی اول خاتون اول خری کوردی که کنیز که جماع ایلر نته کم ارلر عقلیله عورتلره رسم معهود اوزره
جماع ایلر (مثنوی) در حسد شد کفت چون این ممکنست * پس من اولیترکه خر ملک منست * خاتون کنیزک چونکم
حالی کوردی اکا حسدده اولدی کندیسنه دیدی چونکم بو حال ممکندر پس بو عمله بن اولیم زیرا خر بنم ملکمدر
و کندیسنه دیدیکه (مثنوی) خر مهذب کشته و آموخته * خوان نهادست و چراغ افروخته * خر مهذب اولمش
و بو کاری ازلدن اوکرنمش مثلا خوان و نعمت قونمش و چراغ یانمش و شعله لنمش ایدی (مثنوی) کرد نادیده و در خانه
بکوفت * کای کنیزک چند خواهی خانه روفت * خاتون اول کاری کوردی و نادیده ایلدی یعنی تعامی قیلدی خانه نک
قپوسنی قاقدی بویله دیوکه ای کنیزک بو خانه یی نیجه بر سپورمک استرسک (مثنوی) از پی روپوش می کفت این سخن *
کای کنیزک آمدم در باز کن * خاتون بو سوزی جاریه یه انک حالنه وقوف و شعورنی ستر ایلمکدن اوتری دیدی تا که
کنیزک اول خاتونک اول کاره واقف اولدیغنی بیلمیه و دیدیکه ای کنیزک بن کلدم قپویی آچ (مثنوی) کرد خاموش و کنیزک را
نکفت * راز را از بهر طمع خود نهفت * خاتون خاموش اولدی و اول رازی کنیزکه دیمدی کندینک طمعندن اوتری
رازی کزلدی و اول کاری و کندینک بیلدیکی اسراری جاریه دن ستر ایلدی (مثنوی) پس کنیزک جمله آلات فساد *
کرد پنهان پیش شد در را کشاد * پس کنیزک جمله آلات فسادی یعنی خره جماع ایلمکدن اوتری پیدا ایلدیکی کدویی
و انک بعض لوازمنی پنهان ایلدی و ایلری کلدی قپویی آچدی (مثنوی) رو ترش کرد و دو دیده پر ز نم * لب فرومالید یعنی
صایمم * اول جاریه کندی قباحتنی ستر ایتمک ایچون یوزنی اکشی ایتدی و ایکی کوزنی یاشدن پر ایتدی و دوداقلرین
بری برینه سوردی یعنی بن صایمم دیمکی ایهام ایلمکدن اوتری و کندینک فعل شنیعنی ستر ایلمکدن اوتری عبوس الوجه
اولوب و کوزلرین کریان قیلوب و لبلرین بری برینه سوردی صایمم دیمکی ایهام ایلدی بونده تنبیه بودرکه اکثر اهل فساد
بر قباحتی اشلدکدنصکره ناس برم احوالمزه مطلع اولمسون دیو یوزلرین غمناک و کوزلرین نمناک ایدوب و اغزلرین صایم
اولمقلغه بعض اشارت قیلوب کان حرامدن پرهیز کارز دیمکی موهم و نیکو کرد ارز دیمکی معلم بعض سوزلر و بعض فعللر
اظهار ایدرلر و بو مکر و زرقله کندیلرینک قباحتنی حاللرینه واقف اولان بعض عارفلردن دخی ستر ایتمکه قصد ایلر
سیرلرک دخی اکثری تعامی و تجاهل ایدوب بونلردن اغماض عین ایدرلر (مثنوی) در کف او نرمه جاروبی که من * خانه را
میروفتم بهر عطن * الحاصل اول جاریه نک النده بر ذکر مقداری جاروب بولیدیوکه بن شمدی پالک ایتمکدن و حیوان
یاتقدن اوتری خانه یی سپورورم عطن دوه یاتاجق یره دیرلر بونده مطلق حیوان یاتاجق یر مراد اولور نرمه شول
جاروبه دیرلر که بو فارسی اشنوب کتمش همان ذکر مقداری دسته سی قالمش اوله (مثنوی) چونکه با جاروب در را
وا کشاد * کفت خاتون زیر لب کای اوستاد * چونکم جاروبله قپویی اچدی خاتون دوداغی التندن کندیسنه دیدیکه
ای استادم (مثنوی) رو ترش کردی و جاروبی بکف * چیست آن خر بر کسسته از علف * یوزیکی اکشی ایلدک والکه
بر جاروب الدک اول علفدن بر کسسته اولان خر ندر یعنی صمان یمکدن منقطع اولان خره سبب ندر بو خود سنک
قباحتکه دلیل اولوردیدی (مثنوی) نیم کاره و خشمکین جنبان ذکر * زانتظار تو دو چشمش سوی در * هنوز نیم کاره
و خشمکین ذکری حرکت ایدیجی سنک انتظارکده انک ایکی کوزی قپو جانبنه در یعنی جاریه کندینک فعل شنیعنی بعض
اعماله ستر ایلدیکنه خاتون دخی کندیسنه اول جاریه یه خطاب ایدروتنده دیدی ای ملعونه طوتلمکه بن سنک یوزیکه
اورمیوب تعامی و تجاهل ایلدم سن نه حالله بنی ایناندی صانورسنکه بو جانبده سنک فعل شنیع ایلدیککه بر نیجه
شاهد وار در جمله دن بری اوّلا اول خر علف یمکدن منقطع اولوب ایکی کوزلرین سکا حواله ایلین خر ندر ثانیا هنوز دخی
مصلحتی تمام کورممش و اکا جماعدن قناعت کلمش و خشمناکلوتنده اولمش و ذکری حرکت ایدیجی اولمش و سکا منتظر

اولدیغندن انک ایکی کوزلری قپو جانبنده قالمشدر پس سنک قباحتکه بو قدر دلائل و شواهد وار ایکن سن کندیکی
مستوره لردن کوسترمک نیجه ممکن اولور سنک قباحتکه بو قدر دلائل وار ایکن عاقل اولان سکا نوجهله حسن ظن
قیلوردیدی الحاصل بو شول کمسنه لرک حسب حالی اولور که کندی بر قباحتی ایشلیه و عارفلردن بری اکا واقف اولدقده
در حال بعض اعمال مزوره ایله کندینی ستر ایلیوب اکا صالح اولسلنه و اظهار صلاح قیله مع هذا انک قباحتنه نیجه دلائل
و شواهد اوله (مثنوی) زیر لب کفت این نهان کرد از کنیز * داشتش آن دم چو بی جرمان عزیز * اول خاتون بو سوزی
لبی التندن سویلدی و کنیزکدن بونی نهان ایلدی اول خاتون انی اولدمده بی جرملر و بی کناهلر کبی عزیز طوتدی
(مثنوی) بعد ازان کفتش که چادر نه بسر * رو فلان خانه ز من پیغام بر * اول حالتدنصکره خاتون اکا دیدی ای کنیزک
چادری باشکه قو یوری فلان خانه یه وانک صاحبنه پیغام و سلام ایلت (مثنوی) این چنین کو وان چنان کن
وآن چنان * مختصر کردم من افسانه زنان * و اول جاریه یه دیدی وار بو نجلین سویله و انجلین ایله ودخی انجلین ایشله
الحاصل بن زنلرک افسانه سنی مختصر ایلدم زیرا زنلر بر جزئی شیئی اکثار ایدوب فلان ایله فلان ایله دیو تطویل کلام
ایدرلر (مثنوی) آنچه مقصودست مغز او بکیر * چون براهش کرد آن زال ستیر * اول نسنه که زنلرک قصه سندن
مقصود و حصه درسن انک مغزنی طوت چونکم اول جاریه یی بویله ایلدی اول مستوره اولان زال یعنی استدیکی
یره کوندردی (مثنوی) بود از مستی شهوت شادمان * در فروبست وهمی کفت آن زمان * اول خاتون شهوتک
مستلکی سببندن شادمان ایدی قپویی باغلدی و اول زمان کمال حظندن دیدی (مثنوی) یافتم خلوت زنم از شکر بانک
* رسته ام از چار دانک و از دو دانک * خانه یی خلوت بولدم شکردن بانک اورورم زیرا درت دانکدن و ایکی دانکدن
قورتلشم یعنی خاتون کندیسنه بویله دیدیکه بکا مزاحم اولان غیرلرک زحمتندن خلوت بولدم بودخی بر ذوق و راحتدر
شکر ایلمکدن صدا اوره یم زیرا بو مردلرک ایکی دنک قدر و درت دنک قدر جماعلرندن قورتلشم چاردانک قوتدن
و دو دانک ضعف و قلتدن کنایت اولور کان دیرلر بن دیرم که بن بو ارلرک جماع و وقاعنک کثیرندن و قلیلندن قورتلدم که
انلرک نه چاردانک اولان جماعنده و نه دو دانک اولان جماعنده کفایت وار در خرک التی و جماعی انلرک قلیل و کثیر اولان
جماعلرندن کافیدر دیدی (مثنوی) از طرب کشته بر آن زن هزار * در شرار شهوت خر بی قرار * چه بران کان شهوت
او و را بر کرفت * بر کرفتن کیج را نبود شکفت * ذوق و طربدن اول عورتک کچیسی بیک اولمش خرک شهوتی آتشنده
بی قرار اولدی نه برلر که اول شهوت اول خاتونی بر طوتدی احمق کچی طوتمق عجب اولمز بیت ثانینک مصرع اولده
بران برلرک جمعی اولمق اوزره شرح اولندی کان که آندن مرکب اولمق اوزره معنی ویرلدی اما کان کاف فارسیله جماع
معناسنه اولسه و بر مفرد اولوب ان کانه اشارت اولوب کانه دخی شهوته مضاف اولمق تقدیرنده اولورسه معنی جائز اولور
و بو تقدیر اوزره معنی بویله دیمک اولور که چونکم زن اول حادثه یی کوردی طرب و شوقندن انک کچیسی بیک اولدی
کچیسی بیک اولدی دیمک ضرب مثلدر و کمالیله کفایت و قناعتدن کنایتدر یعنی اول خاتونه بر مرتبه ذوق و طرب حاصل
اولدیکه کو یا بیک دانه کچی یه واصل اولدی و کندینک شهوتی آتشنده بی صبر و بی قرار اولدی حقیقت حاله نظر اولنسه
کچیلرندر اول شهوت اول خاتونی کچی کبی طوتدی و تصرف ایتدی احمق و نادانی کچی طوتمق یعنی حقیر و خوار اتخاذ
ایتمک عجب دکل بو معنی دخی جائزدر کیج اولان احمقلره کچی طوتمق و انی تصرف ایتمک عجب دکلدر نته کم بعض اهل
شهوت کچیلری تصرف ایدرلر ایمش کذلک اول شهوت دخی اول خاتونی کچی کبی تصرف ایتدی (مثنوی) میل شهوت
کر کند دل را و کور * تا نماید خر چو یوسف نار نور * ای بسا سرمست نار و نار جو * خویشتن را نور مطلق داند او * شهوته
میل ایلمک قلبی کور و صاغر ایلر تا کم خری اکا یوسف کبی و ناری نور کبی کوریندورا و چوق کمسنه نارک سرمستی و ناری طالب
ایدیجی در حال بوکه او کندیسنی نور مطلق و مقبول حق بیلور یعنی شهوته میل ایلمک کامل انسانی بر مرتبه یه ایرکورر که
کوزی کندو یه نافع اولان شیلری کورمکدن کور و کوشی نفسنه خیر اولان کلاملری ایشتمکدن صاغر ایلر و اهذا قال
علیه السلام حبک الشیء یعمی و یصم حتی بر مرتبه کور و کر اولور که خر مشابه سنده اولان کمسنه لرا کا یوسف کبی جمیل
و خوب کورینور و حقیقتده نار غضب اولانا کا نور کبی محبوب کورینور و پروانه کبی اول ناری نور صانوب کندیسنی
اکا اورر و وجودنی احراق قیلور ای چوق کمسنه وار در که اتشک سرمستی اولمش و انشی طلب قیلمشدر حال بوکه
کندیسنی اول کمسنه نور مطلق بیلور و طالب حق زعم قیلور خبری یوقکه نار شهوتک سرمستی اولمش و کندیسنی
حقیقت کاری کورمکدن کور و کر قیلمشدر (مثنوی) جز مکر بنده خدا یا جذب حق * با رهش آرد بکر داند ورق *
تا بداند کان خیال ناریه * در طریقت نیست الا عاریه * اول کمسنه چاره یوقدر مکر حق تعالینک بنده سی یاخود
حقک جذبه سی انی بویله کسه کتوره ورقی دوندوره تا اول کمسنه بیلور که اول ناریه اولان خیال طریقتده دکلدر

الاعاريه‌در يعنى اول سرمست ناراولان وكندويى نورمطلق زعم قيلان كمسيه چاره وعلاج يوقدر مكركه خداى تعالينك برخاص بنده‌سى وياخود حق تعالينك جذبه‌سى اول سرمست نارى بوله كتوره وانك ورق وجودنى دوندوروب تبديل ايليه وحقيقت بيلنلرمرتبه‌سنه يتوره‌حتى اول سرمست ناراولان كمسه اول حينده بيلوركه اول ناره منسوب اولان خيال واول محبت ايلديكى جمال طريقتده دكادرالاعاريه‌در اول خيال ناريه‌يى وجمال عاريه‌يى سرمست اولان نادان خيال نور وجمال حقيقى ظن ايليوب اكا مبتلا اولمش ايدى چونكم بندهٔ خداوجذبهٔ حق آنك بصر بصيرتنى كشاده ايليه اول زمانده اكامكشوف وعيان اولوركه اول خيال ناريه واول جمال عاريه ايمش (مثنوى)

زشتهاراخوب بنمايدشره * نيست چون شهوت بتر زافات ره * صدهزاران نام خوش راكردننك * صدهزاران زيركانرا كردننك * شره خوى زشتلرى خوب كوستر يولك افتلرندن شهوت كبى بدتريوقدر شهوت نفسانيه نيچه يوزبيك خوش نامى ننك وعيب ايلدى نيچه يوزبيك زيركلرى دنك وحيران ايلدى شره حرصه ديرلر انسانك نفسندن اولان حرص وشره حدذاتنده خبيث وقبيح اولان عملرى خوب ومليح كوستررا كرجميع افات طريقك حقيقتنه نظر اولنسه طريق الهينك آفتلرينك جمله سندن شهوت نفسانيه كبى برافت دخى يوقدرزيرا اول شهوت نفسانيه وشرهٔ جسمانيه نيچه يوزبيك نيك نامرى عيب وعارايلدى ونيچه بيك زيرك ودانااولنلرى حيران ونادان ايلدى (مثنوى)

چون خررايوسف مصرى نمود * يوسفى راچون نمايدان جهود * برتو سركين رافسونش شهد كرد * شهدراخودچون كندوقت نبرد * شهوت چونكم برخرى يوسف مصرى كوستره‌پس قياس ايله كه اول جهود بريوسفى نيجه كوستررا اول شهوتك فسونى سركينى سكا شهدايلدى جنك ونبردوقتى عسلى خودنه ايلركور يعنى شهوت نفسانيه فى الحقيقه خرمشابه سنده اولان برزشت وقبيحى حورى كبى ويوسف مصرى كبى لطيف وجميل كوستررا اول جهودمشابه سنده اولان شهوت حقيقتده يوسف كبى جميل ومليح اولنى سكا نيجه كوسترمك لازم كلوربوندن قياس ايله سنك اوزريكه اول شهوتك حيله وافسونى نجاست مشابه سنده اولان مردارلرى شهدكبى لذيذ وشيرين ايلدى عقله جنك ومنازعه ايلمك وقتنده شهدوشكركبى اولان لطيفلرى سكانه ايلمك كركدربوندن قياس ايله چونكم شهوت نفسانيه‌نك حرصنى بيان ايلدكدنصكره اول شهوتك نه‌دن حاصل اولديغنى ونه واسطه ايله ظهوره كلديكنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيورر‌لر

(مثنوى) شهوت ازخوردن بودكم كن زخور * يانكاحى كن كريزاز شوروشر * چون بخوردى مى كشدسوى حرم * دخل راخرجى ببايدلاجرم * شهوت يمكدن وايچمكدن حاصل اولورا كل وشربدن اكسك ايله ياخود برنكاح ايله‌شور وشردن قاچ چونكم بسيارطعام يمك حرام جانبنه چكرلاجرم دخله برخرج لازمدرحاصل كلام شهوت نفسانيه اكل وشربدن حاصل اولوريا اكل وشربى ناقص ايله وصوم ورياضته مشغول اول وياخود برنكاح ايليوب شوروشرنفسانيه‌دن فرارقيل نته‌كم حديث شريفده بيورمشلردر قال عليه السلام يامعشر الشباب من استطاع منكم الباءة فليتزوج فانه اغض للبصر واحصن للفرج ومن لم يستطع فعليه بالصوم فان له وجاء چونكم ييوب ايچه‌سن باخصوصكه مجرداوله‌سن سنى حرام جانبنه چكرالبته دخله برخرج كركدرا كردخل اولان شهوتى محلنه خرج ايلمزسك سنى نامحل اولان حرام جانبنه ميل ايتديروب فاعل آثام ايلر (مثنوى) پس نكاح آمدچولاحول ولا * تاكه ديوت نفكنداندربلا * چون حريص خوردنى زن خواه زود * ورنه آمدكربه‌ودنبه ربود * پس نكاح لاحول ولاقوت كبى كلدى تاكم شيطان سنى بلايه براقميه چونكم اكل وشربه حريص سن تيززن استه والاكربه كلدى ودنبه‌يى قابدى يعنى چونكم اكول وشروب اوله‌سن شهوت نفسانيه قوى اولور وشيطان كبى سنى حرامه حريص ومايل قيلورپس نكاحلةزن المتى) معنا لاحول ولاقوة الابالله العلى العظيم كبى اولدى وحديث شريفله ثابت اولمشدركه كلمهٔ حوقله شيطانى طردايديجى وانك شروفسادنى ازاله قيليجيدر پس ديوشهوتك حوقله‌سى نكاح كلدى تزوج ايله تاكم شهوت ديوسى زناولواطه بلاسنه دوشورميه ودين وايمانى اول ورطه‌لرده ضايع ايدوب طريق مستقيمدن سنى شاشرميه حاصل كلام چونكم يمكه وايچمكه حريص اوله‌سن اكرسكادين وايمان كركسه فورى برخاتون استه وتأهل ايله والاهم ييوب ايچه‌سن وهم تأهل وياتسرى ايتميوب خوش يكه‌سن شيطان كربه‌سى كلورسنك صلاحيتك دنبه‌سنى ربوده قيلوركربه‌دن مرادشيطان اولوردنبه‌دن مرادديانت وصلاحيت اولور ورنه امدكربه ودنبه ربود دعلرى اكول وشروب اولوب اولميان كمسه‌لرك شيطان كاوب صلاحيت وديانتنى قاپسندن كنايت اولورحدذاتنده شول كمسه‌لركه يمكدن وايچمكدن وتن پروراولوب خوش يكمكدن پرهيزكاراولميه‌لرونأهل وتسرى دخى قيلميه‌لرانلرك شيطان صلاحيتلرنى وديانتلرنى ضايع ايلمك مقرردر (بيت) فلاترم بالمعاصى كسرشهوتها * ان الطعام يقوى شهوة النهم (مثنوى) بارسنكى برخرى كه مى جهد * زود بر نه پيش ازان كو برنهد * فعل آتش راغى دانى تو برد * كردآتش

باجنين دانش مكرد * برخركه صبرارانك اوزرينه طاش يوكنى فورى قواندن اوّل‌كه اول خريوكى اشغه قورسن اتشك فعلنى بيلمزسن اندن صاول وايراق اول اتشك اطرافنه بونك كبى برعقل ايله طولنمه بارسنكى بونده اغريولك معناسنه اولور بردبانك فتحيله امردر صاول وايراق اول معناسنه برلفظ عربى اولوب صوغوق معناسنه اولمق دخى جائزدرزيرامعنى سن بارد آتشك فعلنى بيلمزسن ديمك اولور وخلاصهٔ كلام ومحصول مرام بويله ديمك اولوركه نفس امارهٔ بالسوء نوقان شهوات حالنده شول برسركش خره بكزركه صبراوب قالغركركدركه اول سنى قوميدن ودوشورمزدن اوّل على الفورانك اوزرينه طاعات وعبادات يوكلرندن براغريولك قوياسن وانى طاعات ورياضات يوكنك التنده زبون ومغلوب ايليه‌سن شهوات نفسانيه ومحبوبات جسمانيه فى المثل براتش سوزان كبيدرسن انك فعلنى وياقسنى ودين وايمانك بناسنى خراب ايدوب يقمسنى نه جهتدندر بيلمزسن همان اندن صاول وبعيداول بونك كبى عقل ضعيفله اتش شهوتك اطرافنه طولنمه كه البته انك شانى صاحب تقواليى ياقق ودين وطاعت بناسنى خراب ايدوب يقمقدر (مثنوى) علم ديك وآتش ار نبود ترا * ازشررنه ديك ماندنه ابا * آب حاضربايد وفرهنك نيز * تا پزدان ديك سالم درازيز * چون ندانى دانش آهنكرى * ريش وموسوزد چوانجابكذرى * اكرسكا آتشك علمى وچولمكك علمى اولميه شرردن نه چولمك قالورنه شوربا قالور بلكه اب حاضر كرك وفرهنك دخى حاضر كرك تاكم قيناممقده اول ديك طعامى سالم پشوره مثلا چونكم اهنكرلك علمنى بيلميه‌سن ريش وموبك يناز چونكم اورايه اوغرايه‌سن اباشور بايه ديرلر فرهنك هنره ديرلر ازير قيناممغه ديرلر بوابيات شريفه‌لر مثال وكنايات قبيلندندر اتشدن مرادشريفلرى شهوت وديكدن مراد بووجود جسمانيه وابادن مراددرونده اولان ايمان واسلام وصلاح وطاعات وآبدن مرادلرى حيات قلبى وصفاى روحانى اولوروتقدير كلام وتعبير مرام بويله ديمك اولوركه اى شهوت نفسانيه‌يه قريب ومقتضاى جسمانيه‌يه مائل اولان كمسه اوّلا سكا لازم اولان اولدركه نارشهوتك مضرتى نه جهتدن ومنفعتى نه جهتدندر بيله‌سن وانى اعتدالله تصرف قيلمغه قادراوله‌سن وبعده وجودك چولمكنك دخى مقتضياتنى ولوازمنى بيله‌سن وآتش شهوتدن اكانوجهله ضرركلور عارف وواقف اوله‌سن اكربوعلملركماليله سكا ميسراولمزسه مقرردركه انك نارشهوتك شعله وشراره سندن نه سنك وجودك چولمكى قالورونه انك ايچنده كى دين واسلام شوربا سى قالور بلكه نارشهوت مشتعل اولدقده بونلرى ياقوب ضائع قيلورو الحاصل سكا آب حيات قلبى وخيل صفاى روحانى وهنرقوى حاضر ومهيا كركدر تاكم سنك اول وجودك چولمكى نارشهوت اوزره جوش وغليان قيلدقده درونكده اولان ايمان واسلام وانقياد وطاعات طعامنى سالم پشوره وانى نارشهوته ياقميوب صيانت وحمايت ايليه فى المثل چونكم سن آهنكرلك علمنى بيلميه‌سن

چونكم اهنكركوره سنه قريب اوله‌سن واول كارى اشلمكه مباشرت قيله‌سن لابدسنك صاچكى وصقالكى اول اتش ياقرپس اتش شهوت كورهٔ اهنكر اندهٔ اولان اتش سوزان كبيدرسكا شهوات نفسانيه اتشينك علمنى بيلمك لازمدر تاكم اكاقريب اولدقده سكا ضررويرميه واكرانك علمنه انبيا عليهم السلام واولياى عظام بيلدكلرى كبى واقف وعارف دكل ايسك اندن اجتناب ايلمك ودوراولمق هروجهله اولى واليقدر پس بنه اول خاتون شهوت پرستك وشوق كيرايله مستك سوءحالنى وقبح خصالنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى) درفروبست آن زن وخررا كشيد * شادمانه لاجرم كيفرچشيد * اول قپويى بغلادى وخرى چكدى شادمان اولديغى حالده لاجرم كيفر طاتدى يعنى جاريه خدمته كتدكدنصكره اول خاتون شهوت مشحون آخورك قپوسنى اورتوب خرى شادمانه كندى قتنه چكدى لاجرم اوعمل قبيحك سوء جزاسنى طاتدى يعنى كندوبى خرك كيريله هلاك ايتدى (مثنوى) درميان خانه آوردش كشان * خفت اندر زير آن نرخرستان * خاتون اول خرى چكرك خانه‌نك اورتاسنه چكدى اول خاتون اول اركك خرك التنده چالقوين ياتدى (مثنوى) هم بران كرسى كه ديداوزان كنيز * تارسددركام آن مكاره نيز * هم اول كرسى اوزره كه خاتون اول كنيزكدن كوردى تااول قحبه دخى كنديك مراد ومرامنه يتشه (مثنوى) پابرآورد وخراندروى سپوخت * آتشى ازكيرخردروى فروخت * اول زن اياغن يوقارو قالدردى وخرعادت معلومه‌سى اوروه ذكرنى انك فرجنه صوقدى لاجرم خرك ذكرندن انده برآتش شعله‌لندى (مثنوى) خرمؤدب كشته درخاتون فشرد * تابخصيه درزمان خاتون بمرد * خرجماعه مؤدب اولمش ومعلم اولوب جماع ايتمكى بيلمش ايدى خايه‌سنه دك ذكرنى خاتونه صيقدى وانك فرجنه صوقدى اول زمانده خاتون اولدى (مثنوى) بردريداز زخم كيرخرجكر * رودها بكسسته شدازهم دكر * خرك كيرى زخمندن خاتونك جكرى يرتلدى بغرسقلرى يرى يرندن اوزلدى ومنقطع اولدى (مثنوى) دم نزددرحال آن زن جان بداد * كرسى ازيكسو وزن ازيكسو فتاد * اول زن نفس اورمدى درحال جان ويردى سرنكون كرسى برجانبدن دوشدى وزن برجانبدن دوشدى (مثنوى) صحن خانه پرزخون شدزن نكون

مرداوبردجان ریب المنون خانه‌نك صحنی قاندن دولدی زن سرنکون اولدی اول خاتون اولدی وریب المنون
انك جانی ایلتدی ریب المنون روز کارك حوادثنه دیرلر یعنی اول خبیثه اولدی وانك جانی حوادث روز کاردن
برحادثه اخذ ایلیوب فنا قیلدی (مثنوی) مرك بد با صد فضیحت ای پدر *توشهیدی دیده‌ٔ از کیرخر* ای پدر اول
خاتونك مرکی صد فضیحتله اولدی سن کیرخردن اولندن برشهید کوردکمی بومصرعده استفهام انکاری واردر
یعنی اول خاتون قباحت مشحونك موتی نتیجه بوزرسوا ایلغله اولدی سن کیرخردن اولن کسه‌لردن هیچ برشهید
کوردکمی بومقرردرکه کورمدك شهید اولان اوکسه‌درکه کناه کاربرده اولمیه وطاعت وصلاحیت ایجره اوله انسانك
نفس اماره‌سی خرکیدر وانك شهوتی کیرخرکیدر هرشول کسه‌که نفسنك شهوتی واسطه‌سیله مقتول اوله وانك
نفسنك منتهاسی انك کشته اولمسنه سبب اوله بویله کسه‌نك موتی اول کیرخردن اولن زنك موتی کبی اولور
بوکونه خبیثلر ویاخبیثه‌لرا کرالت حربله‌ده مقتول اولسه‌لرمی دارونا پاك اولورلر اکرچه بعض فقها بویله کسه‌لردن
برنی الت حربله قتل ایلسه‌لر (نحن نحکم بالظاهر) دیوب اکا شهید دیرلر اماعند اصحاب طریقت برکسه‌نك موتنه
کندی نفسنك شهوتی سبب اوله اول کسه‌نك موتی کیرخردن اولن زنك موتندن فرقی یوقدر پس اکا شهید دیمك
لایق دکلدر (مثنوی) تو عذاب الخزی بشنواز نبی *درچنین ننکی مکن جان را فدی* سن قرآن عظیمدن عذاب الخزی
ایشت پس زنهار بوبجلین برننك وقباحتده جانکی فدا ایلمه یعنی معصیت وشهوتده جانکی زنهار فدا ایلمه هرشول
کسه‌که معاصی وشهواتده کشته اوله وجانی فدا قیله مرداراولور ودنیاده وآخرتده رسوایلق عذابنه مبتلا اولور
اکرعذاب خزی ندردیرسك حضرت قرآندن بوآیت کریمه‌یی استماع ایله که حق تعالی حضرتلری سوره‌ٔ سجده‌ٔ حم ده
بیورور (فارسلنا علیهم ریحا صرصرا) پس برارسال ایلدك عادقومنك اوزرینه شول باد بارده‌یی که شدت برودتی
انلری هلاك ایلدی صرصرمن الصر وهو البرد الذی یجمع ویقبض اومن الصریر بوتقدیرجه عاصفه وشدیده‌ٔ الصوت دیمك
اولور (فی ایام نحسات) نحسه‌نك جمعیدرشوالك آخرچهارشنبه‌سندن برچهارشنبه‌یه دك دیمشلر (لنذیقهم عذاب الخزی
فی الحیاة الدنیا) یعنی برعاد قومنه باد صرصری ارسال ایلدك ایام نحسه‌ده بونلره اذاقه ایلمکدن اوتری رسوایلق
عذابی حیات دنیاده (ولعذاب الاخرة اخزی) تحقیقا آخرتك عذابی اشددر فضاحت ورسوایلق جهتندن
(وهم لا یبصرون) حال بوکه بونلر کورمزلر (مثنوی) دانکه این نفس بهیمی نرخرست *زیراوبودن ازان ننکین ترست*
دوره نفس اربمیری درمنی *توحقیقت دانکه مثل آن زنی* نفس ما راصورت خربدهداو* زانکه صورتها کند
بروفق خو* بیل که بهیمی اولان نفس فی الحقیقه ارکك اشکدر انك التنده اولمق اندن ننکین ترومعیوبتردرنفس بولنده
اکربلنکده اوله سن سن تحقیق بیلکه اول زن کبیسن اول الله بزم صورتمزه خرصورتنی ویرر زیرا که حق تعالی
صورتلری خویه موافق ایلریعنی ای صفت حیوانیه ایله موصوف اولان اهل نفس بونی سن تحقیق بیل که بوبهیمی
اولان نفس وحیوانیت صفتیله موصوف اولان وجود من حیث المعنی بی شك برارکك اشك کبیدر اول نفس بهیمینك
تحت تصرفنده اولمق اول خاتونك ظاهرده اولان مرکبك تحتنده اولمسندن وانك ضرب کیرندن اولمسندن معیوبتر
وفاحشتردر وفضاحت وقباحتده فی الحقیقه اندن بدتردر اکرسن نفس اماره بولنده وبنلك وسنلك ورطه‌سنده اولورسك
سن بونی تحقیق بیلکه اول خرلك کیری التنده مرداراولن زن کبیسن وطریقت اهلنك قتنده اول زن فاحشه‌دن
خبیثتر وقبیحترسن الله تبارك وتعالی بزم بهایم صفتنده وحیوان سیرتنده اولان نفسمزه هرشینك سرایرو حقایقی
ظهوره کلدیکی کونده خرصورتنی ویرر زیرا که سرایر ظاهر اولدیغی کونده انسانك صورتلرنی حق تعالی اغلب
اولان خوینه موافق خلق ایلرمثلا برکسه‌یه شهوات نفسانیه غلبه قیلسه واول کسه شب وروز خواب وخور وجماعه
مقید اولسه انك حشری حمارشکلنده اولور واکر تمام وقتات اولورسه قرده شکلنده اولور اکرحیله کارومکار
وغداراولورسه وخلقه نفسنك حظی ایچون جابلوسلك قیلورسه ثعلب شکلنده اولور اکردیوس اولورسه واکل حرام
قیلورسه خنزیر صورتنده واکرموذی اولورسه ومسلمانلره ناحق یره همیشه جفا قیلورسه حیات وعقاریب
شکلنده حشراولور الحاصل هرقنغی حیوانك صفتی اول نفسده راسخه وثابته اولدیسه اول صفت اوزره انك حشری
اجب اولوردیو تحقیق قیلمشلردر واهل تفسیر دخی (یوم ینفخ فی الصور فتأتون افواجا) ایت کریمه‌سنده حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلمدن کندی امتنك اون صنف اوزره حشراولمسی حقنده حدیث شریف ایراد ایلیوب
بومعنایی ذکر ایلمشلردرنته‌کم جلد اولك اواخرنه قریب پرسیدن پیغمبر صلی الله علیه وسلم زید راسرخنده واتمام
راز رستاخیزرا بیتنك شرحنده بوحدیث بعینه تحریر اولنمش وبومحله مناسب اولان کلام برمقدار انده دخی ذکر
قیلنمشدر فلیطلب فیه (مثنوی) این بوداظهارسردررستخیز *الله الله ازتن چون خرکریز* رستخیزده یعنی قیامت

کوننده سرلرك اظهاری بودرالله حقیچون الله خرکبی تنکدن فرارایله یعنی (یوم تبلی السرائر) آیت کریمه‌سنك
موجبنجه یوم قیامتده سرائرك ظهوره کلمسی بواولورکه هرکسك کندی نفسنه غالب اولان صفتی هرنه کونه ایسه
ظهوره کلور پس زنهار صفات بهیمه ایله موصوف اولان خرکبی تندن معرض اول وانك اوصاف حیوانیه‌سنی اولازدن
اول ازاله قیل واوصاف الهیه واخلاق انسانیه ایله متخلق اول تا اولدکدنصکره انسان صورتنی اوزره حشراوله‌سن
(مثنوی) کافرانرا بیم کرد ایزد زنار *کافران کفتند نار اولی زعار* کفت نی آن نار اصل عارهاست *همچواین ناری که
این زن رابکاست* حق تعالی کفاری ناردن قورقوتدی کافرلر ناربزه عاردن اولیدر دیدیلر حق تعالی دیدی یوق
بویله دیمك دکلدر اول نارعارلرك اصلیدر بوعظیم نارکبی که بوزنی ناقص ایلدی یعنی (الله تبارك وتعالی فویل للذین
کفروا من النار) دیو کافرلری ناردن قورقوتدی واکربزم پیغمبرلرمه تابع اولمزسکز بن سزی احراق بالنار ایلرم
دیو تخویف ایتدی کافرلر (النار ولا العار) دیوب بزه عاردن نار اولیدر دیدیلر وبزشمدی هربریمز مخدوم ومتبوع ایکن
بزم ما بینمزده فقیر وحقیر اولان قومه واروب تابع اولمق وانلره انقیاد قیلمق بزه احبابمز ایچنده واتباعمز ما بیننده عظیم
عیب وعاراولور بوعیب وعاری دنیاده قبول ایلمکدن ایسه اولمك ونارده حریق اولمق بزه اولیدر دیوسویلدیلر الله تبارك
وتعالی بونلرك بوقولنی وبوکونه زعمنی رد ایلیوب دیدی ای کافرلر بوسزك زعم ایلدیککز کبی دکل اول نار که بن سزه
آنکله عذاب ایدرم جمیع فضاحت وعارلرك اصلیدر مثلا شول برنارکبی که کیرخردن ظهور ایدوب اول زن خبیثه‌یی
ناقص قیلدی حتی دنیا وآخرتده رسوای اولدی زیرا اخرتده دخی اول حالت قبیحه واول صورت خبیثه اوزره
حشراولسه کرکدر واهل حشرانی اول حالت قبیحه اوزره کوروب اکا لعنت قیلسه کرکدر انواع عذابدن دخی بری
عذاب خزیدرکه عذاب ناردن اشددر پس بوعذاب خزی جمیع عارلرك وفضاحتلرك اصلی اولور (مثنوی) لقمه اندازه
نخورداز حرص خود) درکلو بکرفت لقمه مرك بد) لقمه اندازه خورای مردحریص *کرچه باشد لقمه حلوا وخبیص
اول خاتون کندینك حرصندن لقمه‌یی اندازه ومقدار ایله یمدی لاجرم بد وقبیح اولمونك لقمه‌سی انك بوغازندن طوتلدی
بودخی جائزدرکه انك بوغازنی طوتدی دینه ای مردحریص لقمه‌یی اندازه ایله یی اکرچه لقمه حلوا وخبیص ایسه‌ده
خبیص عسلدن وشکردن پشن پالوده‌یه وبرنوع حلوایه دخی دیرلر یعنی اول زن اکول اقمه‌یی اعتدال اوزره اندازه
ایله یمدی بلکه اکل وشربه حریص اولوب حیوان کبی روزوشب اکول وشروب اولدی پس اول یوب ایچمکدن
اکا شهوات نفسانیه غلبه قیلدی حتی حمارله جماع ایلمکه باعث اولدی مرك بدکه فی المثل برکاوکیرلقمه کبیدر اول زن
خبیثك بوغازنی طوتدی وآنی اول فضاحت وقباحت ایچره هلاك ایتدی پس ای لقمه یمکه حریص اولان مرد طعام
وغدایی اعتدال اوزره بدنه قوت وبره جك قدر وطاعت حقه طاقت اوله جق مقداری یی اکرچه لقمه حلوا وپالوده
ایسه‌ده تا سکا شهوت غلبه قیلمیه وحد شرعدن سنی اخراج ایدوب عاقبة الامر مهلك اولمیه (مثنوی) حق تعالی داد
میزان را زبان *هین ز قرآن سوره‌ٔ رحمن بخوان* هین ز حرص خویش میزان رامهل *آز وحرص آمد ترا خصم مضل*
حق تعالی میزانه زبان ویردی دلیل استرسك اکاه اول قرآندن سوره‌ٔ رحمانی اوقو یعنی سوره‌ٔ رحمانده اولان بوآیت کریمه‌یی
تلاوت ایله (قال الله تعالی والسماء رفعها ووضع المیزان الا تطغوا فی المیزان واقیموا الوزن بالقسط ولا تخسروا المیزان)
بوآیت کریمه‌نك تفسیری ایکنجی جلدك دیباجه‌سنده مرورایلمشدر انده طلب اولنه زنهار کندی حرصکدن میزانی ترك
ایله یعنی حقك هرشیٔ ایچون وضع ایلدیکی میزانی الکدن قومه زیرا آز وحرص سکا خصم مضل کلدی که البته آز
وحرص طریق الهیدن سنی اضلال ایدیجیدر اما اکرمیزان شرع سنك الکده اوله طریق اعتدالدن چقمزسن وحرص
وآزك مقتضیاتنه باقمزسن پس کرکدرکه میزان عقل وشرعی الکدن قومیه‌سن (مثنوی) حرص جوید کل برایداوز کل*
حرص میرست ای عجل ابن الفعل *حرص کل استرحال بوکه اوکلدن بوقاروکاور حرص میردرای تورب اوغلی تورب
حرص اولکی مصرعده یاحریص معناسنه‌در ویامضاف مقدر اولمق اوزره اهل حرص معناسنه اولوراولکی کلدن کل
مشتهیات نفسانیه مراد اولور وایکنجی کلدن مرتبه‌ٔ الوهیت مراد اولور ویاخود کل لذات روحانیه وسعادات اخرویه
مراد اولور عجل توربه دیرلر عجل ابن الفعل دیمك اکرچه تورب اوغلی تورب دیمکدر لیکن ای حقیراوغلی حقیر دیمکدن
کنایه‌درنته‌کم بعض ترکلر برکسه‌یی تحقیر ایتسه‌لر بقه‌شو تورب اوغلی تورپی دیرلر انك دنی اوغلی دنی اولمسنی وتلخ
ونا کوار اولمسنی مراد ایدرلر بونده دخی بویله‌در وخلاصه‌ٔ کلام بویله دیمك اولورکه حریص مشتهیات نفسانیه‌نك
کلیسنی استرلیکن مرتبه‌ٔ کلدن ویاخود لذات روحانیه وسعادات اخرویه‌نك کلیسندن بوقاروکاور ومحروم اولورای
حقیراوغلی حقیر حرص فی الحقیقه نفسه امیر وحاکمدر نفسنی حق دولت وسعادتدن منع قیلور (مثنوی) ان کنیزك
می شده می کفت اه *کردی ای خاتون تو استاد رابراه* کاربی اوستاد خواهی ساختن *جاهلانه جان بخواهی باختن*

پس اول کنیزك خاتونك کوندردیکی یره کتدی وآه دیدی ای خاتون اوستادی بوله ایلدك اوستاد سز ایش دوزمك
استرسن جاهلانه جانکی اویناتمق استرسن یعنی چونکم اول یردن خاتونك دیدیکی یره کتدی اما انك باشنه کلجکنی
فراستله بیلدی وآه ایتدی وکندی بسنه دیدیکه ای خاتون سن بو فنده اوستاد اولنی بوله ایلدك وکاری اوستادسز جاهلانه
دوزمك استرسن جانکی فدا ایتمك استرسن جاهلانه بوقرو مصرعه وآشغی مصرعه دخی مصروف اولمق جائزدر بونده
جاریه دن مراد بو فنده محقق اولان اوستاد اولور وخاتوندن مراد اوستاده خدمت ایلمکدن فرار قیلان وبر علمی
اهلندن واوستاددن تعلم ایلمکدن عار قیلان کمسه لر مراد اولور وحضرت مولانا قدس الله سره العزیز صورت هزلده
اول جاریه لساندن اوستاده خدمت ایلمکدن اعراض ایدن کمسه لره تعریض بیورر مثلا شهوات نفسانیه یی
دقیقه شرعیه واسطه سیله استعمال ایلین بر اوستادی برکمسه کورسه وانکا کمال حرصندن بن بونی ایشلمکه اولیم دیوب
اول اوستاده تنزل قیلمقدن عار ایدوب انی برجانبه کار کندی یه مخصوص اولمقدن اوتری صاوشدرسه ودفع قیلوب اول
کاره بنفسه مشغول اولسه اول اهل تحقیق اولان اوستاد اکا دیرای جاهل وغافل حظ نفسانیه یه وجسمانیه یه
حریص اولدیغکدن بنی صاوشدروب دفع ایلدك کار نفسی اوستادسز دوزمك استرسن اما جاهلانه بو بولده جانکی
اویناتمق مقرردر (مثنوی) ای زمن دزدیده علمی ناتمام * ننکت آمد که بپرسی حال دام * هم بچیدی دانه مرغ
از خرمنش * هم نیفتادی رسن در کردنش * ای بندن علمی ناتمام اوغورلمش سکا ننك وعار کلدیکه بندن دامك حالنی
سؤال ایلیه سن هم مرغ انك خرمنندن دانه دیردی هم اول مرغك بوینه رسن دوشمیدی خرمنشده که ضمیر دانه یه
راجع اولور وبو بیتلر دخی اکرچه اول کار معهودده اوستاد اولان جاریه لساندن اولور ولیکن علم دینده اوستاد کامل
اولان مرشد لساندن اوستاددن فرار ایلین کمسه لره تعریض واقع اولور وهر اوستاد کامل تعلمندن اعراض ایلین
غافله دیرلر ای برعلمی بندن ناقص وناتمام استراقه ایلین کمسه سکا بو بولده واقع اولان دامدن ونحودن سؤال ایلمك
عار کلدی شو علمدن سؤال ایلمکدن وتعلم قیلمقدن هم دانه یی مرغ انك خرمنندن دیوشوردی هم دامك رسنی انك بوینه
دوشمزدی دانه دن مراد حظوظ جسمانی ومشتهیات نفسانی اولور مرغدن مراد اوستاد کاملك تعلیمنه مظهر
اولان وانی قبول قیلان مرید ومسترشد اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که مرغ زیرك اولدر که دانه یی انك خرمنندن
دیوشورر حال بوکه آنك بوغازنه هم رسن دوشمز ودامه مبتلا اولمز ای اسیر شهوت نفسانی سن بو علمی اوستاددن
اوکرنمکدن عار ایلدك اکر عارلنمیوب تعلم قیلیدك وسائل اولیدك سندخی مرغ زیرك کبی هم حظ نفسی محلندن جمع
ایلیوب اخذ ایدردك هم سنك کردنکی رسن غضب طولنمزدی ودام قهره جانك مبتلا اولمزدی (مثنوی) دانه کمتر
خور مکن چندین رفو * چون کلوا خواندن بخوان لاتسرفوا * پس دانه یی کمتریی بوقدر رفو ایلمه چونکه کلوایی
اوقودك لاتسرفوایی دخی اوقو رفوعه یه دیرلر یعنی غدای نفسانیه یی وطعام جسمانیه یی کمتریی بدن خرقه سنه اولقدر
عمایلمه چونکم حق تعالی حضرتلرینك کلوا واشربوا امرینی اوقودك انك مابعدنده اولان لاتسرفوا آیتنی دخی اوقو که
اکثر فقها بر کونده ایکی کره طعام یمك اسرافدر دیمشلر نته کم بو آیت کریمه نك تفسیرنده بو معنالر ذکر اولنمشدر بو آیت
سوره اعرافده در وبونك تفسیری بو جلدده لارهبانیة فی الاسلام سرخنده مرور ایلدی (مثنوی) تا خوری دانه نیفتی
تو بدام * این کند علم وقناعت والسلام * حتی دانه یی یه سن سن دامه دوشمیه سن علم وقناعت بونی ایلر والسلام
اصح اولان نسخه لرده نقطتین فوقانیه ایله تا واقع اولمشدر که لاتسرفوا نهینه علت غائیه اولور وبعض نسخه لرده
نقطه واحده ایله واقع اولوب شارحلر اکا کوره شرح ایتمشلردر بوتقدیر اوزره معنی دانه ییه سن سن دامه دوشمزسن
دیمك اولور اما ضعفدن خالی دکلدر اولکی وجه اوزره وتقدیر کلام بودر که چونکم کلوا امرینی اوقودك انك عقبنده
اولان لاتسرفوا نهیینی دخی اوقو تاکم کلوا امرینه امتثالا دانه یی یه سن ولاتسرفوا نهیی ایله عمل ایدوب دام شهوته
دوشمیه سن اکل وشربه عالم اولمق وحریص اولمیوب انلردن قناعت قیلمق دانه یی یوب دامه دوشمکی اقتضا ایلر
سلامت سنك اوزرینکه اولسون (مثنوی) نعمت از دنیا خورد عاقل نه غم * جاهلان محروم مانده در ندم * چون درافتد
در کلوشان حبل دام * دانه خوردن کشت برجمله حرام * عاقل دنیادن نعمت برغم یمز جاهللر ندامتده محروم قالمش
چونکم دوزاغك ایپی انلرك بوغازنه دوشه جمیعسنك اوزرینه دانه یمك حرام اولدی یعنی نعمت دنیادن عاقل اولنلر برغم
یمز زیرا دنیانك جمعنه حریص دکلدر وشهوت نفسه دخی اسیر دکلدر دنیانك غمی والمی حرصدن وشهوت نفسانیه دن
حاصل اولور چونکم عاقلدن حرص وشهوت کیده اول دنیا ایچون اصلا غم یمز اما حرص وشهوت واسطه سیله جاهللر
غمده وندمده قالمشلردر انلر بواجلدن دنیادن نعمت یمزلر وراحت کورمزلر چونکم اول جاهللر بوغازنه دام شهوتك
حبلی دوشه یعنی حرص وطمع حبلی انلرك بوغازنی طوته وباغلیه اللرنده اولان دانه وغدایی حضور قلبله یمك انلرك

جمله سنه حرام اولور (مثنوی) مرغ اندر دام ودانه کی خورد * دانه چون زهرست در دام ار چرد * مرغ غافل میخورد
دانه زدام * همچو اندر دام دنیا این عوام * مثلا دامده اولان مرغ چقن دانه بیر دامده دانه زهر کبیدر اکر
اوتلرسه ده دامدن دانه یی مرغ غافل بیر دنیا دامنده بو عوام کبی اولان یعنی دامده مقید ومحبوس اولان قوش
چقن دانه بیر دامده اولان قوش دانه یی بیرسه دانه اکا زهر کبیدر نتم دامه کرفتار اولدیغندن غافل وجاهل اولان قوش
دامدن دانه بیر مثلا دام دنیاده مقید ایکن بو عوام کالهوامك یبوب ایچدکلری کبی بو جاهللر کندیلری دانه ودامك
ایچنده محبوس ومقید ایکن اندن غافل اولوب اوکلرنده اولان دانه وغدایی یرلر وبری برلرینه بو نه لطیف طعام
وبو نه لطیف غدادر دیرلر خبرلری یوقکه دام دنیا بونلری طوتمش وصیاد اجل بونلری قتل ایلمکه قصد ایتمشدر
(مثنوی) باز مرغان خبیر هوشمند * کرده اند از دانه خود را خشك بند * کاندرون دام دانه زهر باست * کور آن
مرغی که در فخ دانه خواست * کبر وخبردار اولان هوشمند قوشلر دانه دن کندیلرینی خشك بند ایتمشلردر زیرا دامك
ایچنده دانه زهرناکدر کوردر اول بر قوشکه دامده ایکن دانه استدی یعنی کبر وشول خبردار اولان عقللو وفراستلو
کمسه لر بو دنیا دامنده دانه وغدا یمکدن وذوق وتنعم ایلمکدن کندیلرینی قورو بند ایدوب منع ایلمشلردر زیرا بو دام دنیانك
ایچنده محبوس ومقید ایکن دانه وغدا عاقل اولنلره زهر بواردر انکچونکه عاقل اولنلر دام دنیانك نتیجه سنه ومآلنه
نظر ایدرلر پس اول فکر واندیشه ایله عیش وتنعم ایلمك انلره زهر یمك کبی تلخ وترش کلور کوردر شول بر قوشکه
دنیا محنتده کرفتار ایکن انك نتیجه سنی بیلمیوب وکندینك نه فلاکته مبتلا اولدیغنه عارف اولمیوب انده دانه وغدا استر
وعیش وتنعم ایلر (مثنوی) صاحب دام ابلهان را سر برید * وان ظریفان را بمجلسها کشید * که ازانها کوشت می آید
بکار * وز ظریفان بانك وناله زیر وزار * دامك صاحبی ابلهلرك باشنی کسدی واول ظریفلری مجلسلره چکدی زیرا ابله
مرغلردن کوشت ایشه کلور وظریفلردن بانك وناله زیر وزار کاره کلور یعنی دنیا دامنك صاحبیکه حق تعالی حضرتلریدر
ابله واحمق اولمیوب ودام دنیایه کرفتار اولمیوب اکل وشربه اشتغال قیلمینی مجالس ومحافله چکر وانلری مراتب علیایه
واصل ایلر زیرا تن پرور اولان احمق قوشلرك انلری وجسدلری اولدکدنصکره حق تعالینك بعض مخلوقنك غداسی اولمغه
وجهنم تابه سنده پشمکه لایق اولور اما ظریف وعاقل اولان ودام دنیاده تن پرور اولمقدن وعیش وتنعم ایلمکدن پرهیز
قیلان کمسه لردن دعا وزاریلك ایلمك وبانك وناله قیلمق ومسبح ومهلل اولمق کاره کلور پس حق تعالی انلری دام دنیادن
آزاد قیلور وباغ جنته موصل اولور وانلر جنت ملکی ایچره ابد الآباد عیش ایلر وتنعم قیلور (مثنوی) پس کنیزك آمد
از اشکاف در * دید خاتون را بمرده زیر خر * کفت ای خاتون احمق این چه بود * کر ترا استاد خود نقشی نمود * ظاهرش
دیدی سرش از تو نهان * اوستا ناکشته بکشادی دکان * کیر دیدی همچو شهد وچون خبیص * آن کدو را چون
ندیدی ای حریص * پس کنیزك کلدی قپونك یارغندن خرك التنده خاتونی اولمش کوردی واکا دیدی ای خاتون
احمق بوندر اکرچه اوستاد سکا بر نقش کوستردی اول صنعتك ظاهرنی کوردك وسری سندن نهان ایلدی اوستاد
اولمش ایکن دکان اچدك کیری شهد وحلوا کبی کوردك ای حریص اول کدویی نیچون کورمدك کیردن مراد بونده
شهوت نفسانیه اولور وکدودن مراد دقیقه شرعیه وعفت مرعیه اولور وبو بیتلر اکرچه اول صنعت معهودده اوستاد
اولان جاریه لساندن اول فنده نااهل اولان وکندویی فرط شهوت سببیله هلاك قیلان خاتونه خطابا دینلمشدر لیکن
مرادین علمنده اوستاد اولان وآفات نفسانیه یی کمالیله بیلان مرشد لساندن اسیر شهوت اولان وکندیسنی ورطه
شهوت نفسانیه ده هلاك قیلان کمسه لره خطاب ایتمکله توبیخ وسائر اهل شهوته تعریض اولور مثلا علم دینده کامل
بر اوستاد فاضل بر جاهل وغافلی شهوت نفسانیه سببیله هلاك اولمش ویاخود بر بلایه دوشمش وکندیسنی رسوای
قیلمش کورسه اکا دیر ای احمق ونادان بو نه حماقت ونه جهالتدر اکرچه سکا دین وطریقتده اوستاد اولان کامل
بو شهوت نفسانیه یه وحظوظ جسمانیه یه مشغول اولمنك انجق بر نقشنی وبر صورتنی کوستردی سن اول کاملرك اول
خصوصده صنعتنك ظاهرنی کوردك یعنی علم دین وطریقتده اوستاد کامل اولان بر کمسه یی کوردکه نفسنك
حظنه مشتغل وجسمنك مشتهاسنه مائل اولمش سن اول مشتهای نفسه حریص اولدیغکدن انجق انك ظاهرنی
کوروب سری سندن نهان ومخفی اولدی پس حظ نفسانیده ومشتهای جسمانیده وهنوز علمك یوق ایکن انی اعتدال ایله
استعمال ایلمك صنعتنده اوستاد اولمش ایکن اوستاده خدمت ایلمکدن عار ایلیوب انك تعلیمندن قاجدك وبشقه
دکان اچدك شهوت نفسانیه که فی المثل کیر خر کبیدر انی انکبین وحلوا کبی لذیذ وشیرین کوردك لیکن اول
دقیقه شرعیه یی وعفت مرعیه یی ای شهوته حریص اولان کمسه نیچون کورمدك (مثنوی) یا چو مستغرق شدی
در عشق خر * آن کدو پنهان بماندت از نظر * ظاهر صنعت بدیدی زاوستاد * اوستادی بر کرفتی شاد شاد * یا خود خرك

عشقنده چونکم مستغرق اولدك اول قپاق سنك نظركدن پنهان قالدی اوستاددن صنعتك ظاهرنی کوردك
بوقدر وقوفله شاد ومسرور اوستادلق طوتدك یعنی شول اوستاد کامل اولان عزیزلر که حظوظ جسمانیه یی
ومشتهیات نفسانیه یی دقیقهٔ شرعیه وامر الهی ایله اعتدال اوزره استعمال ایدرلر بعض کول وبی وقوف دخی انلرك
اسرارندن غافل اولوب ظاهرده اولان حظ ولذتلرینه نظر قیلوب بزدخی بوفعلی ایشلمکه قادرز دیوب مقتضای
طبیعتلری اوزره نفسلرینك مشتهاسنه مشغول ومنهمك اولورلر وعاقبت کندیلرینی دنیاده وآخرتده رسوای قیلورلر
پس بو صنعتده کامل اولان اوستادلر اول بی سدادلره دیرلر ای جاهل وغافل چونکم سن نفسك خرینك عشقنده وآنك
مشتهاسنده مستغرق اولدك حق اول دقیقهٔ شرعیه وعفت مرعیه سنك نظركدن پنهان ومخفی قالدی دین
اوستادلردن انجق صنعتك ظاهرنی کوردك وکندیکی ظاهر صنعتی بیلمکله اوستاد زعم ایلدك پس شاد ومسرور
اولدیغك حالده اوستادلك طوتدك کورکه عاقبت کندیکی بو ورطه لرده رسوای وهلاك ایتدك بونده تنبیه بودرکه
برکسه برشیئی حظ نفسنه مشغول کورسه آنك ظاهرنه باقوب کندیسنی دخی اکا تقلیدا تمکله نفسنك حظنه
مشغول اولمیه زیرا محقق اولان اوستادانی دقیقهٔ شرعیه ایله استعمال ایلرا کا اول حالت ضرر ویرمز اما ظاهربین
اولان کسه اول سردن واول دقیقه دن بی خبر اولسه وتقلید ایله اول فعلی ارتکاب قیلسه آنك هلاکنه سبب اولور پس
طالبه لازم اولان اولدرکه بو علمی اهلندن کمالیله تحصیل ایلیه وظاهرنی وباطننی تکمیل ایلیه اندنصکره مقتضای علم
وحکمت اوزره حظ نفسنه مشغول دخی اولسه اکا ضرر ویرمز اما مجرد بر کارك ظاهرنی کوروب سر وحقیقتندن
غافل اولورسه اکا اول کارك ظاهرنی بیلمك فائده قیلمز ونافع اولمز (مثنوی) ای بسا زراق کول بی وقوف * ازره مردان
ندیده غیر صوف * ای بسا شوخان زاندك احتراف * ازشهان ناموخته جز کفت ولاف * هریکی در کف عصا که
موسیم * می دمد برابلهانکه عیسیم * ای چوق بی وقوف کول زراق واردر مردان خدانك طریقندن صوفدن غیری
نسنه کورمشدر ای سامع اولان کسه چوق شوخلر وکستاخلر ازجق احترافدن شاهلردن کفت ولافدن غیری
نسنه اوکرنمشدر هر برینك النده عصادرکه بن موسایم ابلهلر اوزره اوفورر دیرکه بن عیسایم یعنی چوق بی وقوف
وبی شعور واحمق وکول زراق ومرائی کسه لر واردرکه مردان الهینك یوللرندن خرقه وعبادن غیری نسنه
کورمشلر وصورتلرین بزه مکدن ولسانلرنی دوزمکدن غیری برشیء اوکرنمشلردر چوق شوخلر وکستاخلر بر مقدار
حرفت وصنعت اخذ ایلمکلرندن شاهان طریقت اولان محققلردن قیل وقالدن غیری ولاف وکزافدن ماعدا نسنه
اوکرنمشلردر انجق انلرك سرمایه سی بزفلان عزیزه واصل اولدق واکانچه زمان خدمت قیلدق ورسم وصورتنه
وآیین وارکانه آندن اجازت الدق دیو لاف وکزاف ایلرلر وبعضسی دخی بزدن شویله کرامت ظهور قیلدی وبونك کبی
برحالت شریفه صادر اولدی دیو خلقه سویلرلر بو کونه مرائیلرك هر برینك النده عصا کان خلقه دیرکه بن عصرمك
موساسیم وابله وساده دل اولنلره افسون قیلر ودعا ایلر کان خلقه بویله دیوکه بن وقتمك عیساسیم نیجه مریض اولنلری
نفس حیات بخشمله زنده ایلرم ونیجه مرده دللری احیا قیلرم دیر (مثنوی) آه ازان روزیکه صدق صادقان *
بازخواهد ازتوسنك امتحان * آخر اواستاد باقی را بپرس * این حریصان جمله کورانند وخرس * آه اول کونه که
صادقلرك صدقی سندن امتحان طاشی اشکارا استر اخر صنعتك باقیسنی اوستاد کاملدن صور بو حریصلر جمله کورلر
ودلسزلردر یعنی ای مرائی ولفاف اولان کسه بو دنیاده اکرچه خلقه لاف اوررسن بن صالحلردنم ومرشدلردنم
دیو دعوا قیلرسن اما آه شول برکسه یه برکونه نکه اول کونده صادقلرك صدقی سندن محك امتحانی اشکارا استیه لر وسکا
کتور بری نقد حالك ندرانی کوره لم دیه لر اول زمان سنك کذبك انلرقتنده ظهوره کلور وسنك تزویرك اشکارا اولور
آداب شریعتك واحوال طریقتك همان ظاهرنه قانع اولوب قالمه اخر اوستاد کاملدن آنك باقیسنی دخی سؤال ایله
ونتیجه لرنی وحقیقتلرنی کمالیله اوکرن تا کم مشتهای نفسه حریص اولدیغکدن اعمی وابکم قالمیه سن زیرا بو صنعتك
باقیسنی اوکرنمکدن معرض اولوب مشتهای نفسلرینه حریص اولان کسنه لر جمله اعمار ودلسزلردر حقیقت حالی
کورمکه قادر اوله مزلر وحق اولان مقالی دخی ادا قیله مزلر (مثنوی) جمله جستی بازماندی ازهمه * صید کرکانند
این ابله رمه * صورتی بشنیده کشتی ترجمان * بی خبر از کفت خود چون طوطیان * ای مرد ناقص جمله یی استدك
دوکلیدن کیرو قالدك بو ابله سوریسی قورتلرك صیدیدر استماع اولنمش برصورتك ترجمانی اولدك کندی سوزکدن
طوطیلر کبی بی خبرسن یعنی ای ناقص مرشدسز طریقده جمله مراتبی ومقاصدی استدك ولیکن دوکلیسندن محروم
قالدك بو احمقلر سوریسی وابلهلر طائفه سیکه مرشد کاملدن معرض اولورلر وتشیخ ایدوب خلقی کندیلره اتباع ایلمکه
دعوت قیلورلر زمرهٔ شیاطینکه کرکار کبیدر بو احمقلر کروهی انلرك شکاری اولمشلردر زیرا آفات نفسانیه یی بیلمش

وتصفیهٔ دل قیلمش وحق باطلدن تمیز ایدیجی اولمش ایکن ارشاده تصدی ایلمك کرکان طریقت اولان
شیاطینه شکار اولمغی اقتضا قیلورو انلرك پنجه سنده زبون اولمغی مستلزم اولور ای ناقص محققلر کلامندن برصورت
مسئله یی اشتمشسن وانك حقیقتنه واقف اولمدین ترجمان اولمش وناسه انی نقل قیلمشسن لیکن کندی لسانکدن صدور
ایلین کلامك حقیقتندن بی خبرسن طوطیلر کبی نته کم طوطیلره برنیجه کلماتی تعلیم ایدرلر انلر دخی اول کلماتی اوکرندکاری
اوزره نقل ایدرلر اما سویلدکاری کلماتك حقایق واسرارندن بی خبرلردر کذلك هر مقلد اصحاب تحقیقه نسبت
بویله درکه سویلدکاری کلماتك حقیقتنه عالم دکلردر نته کم بو سرخ شریفدن وبو بیان لطیفدن محققله مقلدك حقیقتلرنی
ومرتبه لرنی معلوم ایدیورسن * تمثیل تلقین شیخ مریدانرا و پیغمبران امت را که ایشان طاقت تلقین حق ندارند
وبا حق الفت ندارند * شیخك مریدلرینه تلقین وپیغمبرك امتلرینه تلقین ایلمرینك تمثیلیدرکه اول مریدلر واول امتلر حق
تعالی حضرتلرینك تلقیننه طاقت واستعداد طوتمزلر وحق تعالی ایله دخی الفت وانسیت طوتمزلر * چنان که طوطی
باصورت آدمی الفت ندارد که ازو تلقین تواند کرفت * انجلین که طوطی آدمینك صورتیله انس والفت طوتمز که طوطی
آدمیدن تلقین طوتمغه قادر اوله اول طوطی یه تلقین کلمات ایلمك استین کسه اولا برآیینه یی کندی اوکنه طوتوب
اول طوطی یه آیینه نك وراسندن سویلر واول طوطی آیینه نك وراسنده تلقین ایدنی کندی جنسندن فهم ایلر * حق
تعالی شیخ راچون آیینه در پیش مرید * همچو طوطی دارد واز پس آیینه تلقین می کند * حق تعالی شیخی مرید اوکنده
طوطی وآیینه کبی طوتر وشیخك آیینهٔ وجودنك وراسندن مریده تلقین ایلرکه (لا تحرك به لسانك ان هو الا وحی یوحی) بویله
دیوکه ای مرید سن لسانکی معلمدن اول تحریك ایله بو آیت سورهٔ قیامتده در نته کم حضرت جبرائیل علیه السلام شیخ
ومعلم منزله سنده وحضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم مرید معلم مرتبه سنده اولوب متکلم حقیقی حضرت جبرائیل
علیه السلامی پیغمبر علیه السلام حضرتلرینه واسطه وآیینه قیلوب آنك وراسندن اول حضرته (لا تحرك به لسانك)
دیو جبرائیلدن مقدم لسانی تحریك ایلمکدن واخذ قرآنه تعجیل قیلمقدن نهی بیوردی زیرا بو آیت کریمه نك سبب نزولی
اولدرکه حضرت رسالتپناه علیه السلام قبل القاء جبرائیل قراءت قرآنه مبادرت ایدرلردی جناب عزت انی نهی
ایدوب بیوردیلرکه یا محمد تحریك ایتمه اول قرآنه زبانکی عند القاء الوحی تعجیلا اول قرآنی علی العجله اخذدن اوتری (ان علینا
جمعه) تحقیقا بزم اوزریمزه در آنك جمعی سنك صدرکده که من بعد سندن غائب اولمیه (وقرآنه) لسانکده آنك قرآننی
اثبات ایتمك (فاذا قرأناه) پس چون بز اول قرآنك قرآئتنی اتمام ایلدکده لسان جبرائیلدن سنك اوزریکه (فاتبع قرآنه) پس
اتباع ایله اول جبرائیلك قرآئتنه بوندن مراد بودرکه وارثان حضرت نبی علیه السلام دخی مریدلرینه روح القدس کبیدر
تفهیمده وجناب حق بونلرك آیینهٔ وجودندن طوطیان احبا واصدقایه تکلم ایدوب ارشاد وتعلیمده در (ان هو الا وحی
یوحی) حضرت پیغمبر علیه السلامك نطقلری وحی اولدیغی کبی مشایخك دخی بیوردقلری دکلدر الا وحی غیر متلودرکه
بلا واسطه سفیرانلره جناب حق القا ایلمشدر هوای نفسانیه واغوای شیطانیه ایله مشوب دکلدر اینست ابتداء مسئلهٔ
بی منتها چنانکه منقار جنبانیدن طوطی اندرون آیینه که خیالش می خوانی بی اختیار وتصرف اوست * مسئلهٔ
بی منتهانك ابتداسی بودر انجلین که آیینه نك ایچنده اولان طوطینك منقارنی تحریك ایلمسنه وخارجده اولان طوطی
حین تکلمده اغزنی وبورننی تحریك ایلمك وقتنده درون آیینه ده منعکس ونمایان اولان طوطینك انده اختیار
وتصرفی یوقدر * که عکس خواندن طوطئ بیرونیست که متعلمست نه عکس آن معلم که پس آیینه است ولیکن
خواندن طوطئ بیرونی تصرف آن معلمست * که اول درون آیینه ده اولان طوطینك وجودنده ظاهر اولان حرکات
وسکنات هرنه ایسه بیرونی اولان طوطینك اوقومسینك وحرکت قیلمسنك عکسیدرکه اول طوطئ متعلمدر واول
آیینه ایچره اولان طوطی آیینه نك اردنده اول متعلمدن عکسی دکلدر ولیکن بیرونی اولان طوطینك اوقومسی
وتکلم قیلمسی آیینه نك اردنده اولان معلمك تصرفی وتعلیمیدر * پس این مثال آمد نه مثل) پس بو ذکر اولنان
مسئله حضرت حقله شیخك ودخی مریدك مرتبه لرنی تفهیمدن اوتری مثال کلدی طابق النعل بالنعل مثل کلمدی مثلا
زید کالاسد دیسك زیدك اسد کبی اولمسی لازم کلمز بلکه من وجه اسده مشابه اولمش اولور کذلك شیخ کامل برمرآت
مجلوه کبیدر ومرید نطق وتکلمدن بی خبر بر طوطی کبیدر وحضرت حق جل وعلا آیینه نك وراسنده طوطی یه تعلیم
وتکلم ایلین کسه کبیدر پس مرید کندی عکسنی وصورت باطنه سنی شیخك آیینهٔ وجودنده مشاهده قیلوب وانی
کندیسنه جنس بولوب اندن تعلم ایلمکه رغبت ایلر وانکله انسیت قیلر خبری یوق که اول طرفدن کندیسنه تکلم ایلین
وتعلیم قیلان فی الحقیقه حق سبحانه وتعالی در وانجق شیخك وجودی برآیینهٔ صافی کبی ما بینده تعلیمه واسطه اولمشدر
فافهم ولا تغفل فانه سر دقیق وبحث عمیق (مثنوی) طوطئ درآیینه می بیند او * عکس خودرا پیش او آورده رو *

درپس آیینه آن اوستانهان * حرف می کوید ادیب خوش زبان) طوطیئ بنداشته کین کفت پست * کفتن طوطیست کاندرآینه است * برطوطی آیینه ده کورر اول طوطی کندینك عکسنی انك قتنده یوز کتورمش حال بوکه آیینه نك اردنده اول اوستانهان اولمش اول خوش زبان اولان ادیب اکا حرف سویلر طوطیجك ظن ایلمش که بو پست وآهسته اولان صوت طوطینك کلامیدرکه آیینه ایجنده دریعنی طوطی به نطق تلقین ایلدکاری حینده برمرد متکلم وادیب ومعلم اوکنه برآیینه طوتوب انك ایجنده کندی عکسنی وجنسنی کوررکه انك اوکنه یوز کتورمش واکا مصاحب اولمش اول اوستا ایسه آیینه نك آردنده نهان اولوب ادیب خوش زبان آیینه واسطه سیله اول طوطیجك حرف وصوت ایلر وکلام سویلر اول خارجده اولان طوطیجك بویله ظن ایلرکه بو پست وآهسته اولان کلمات آیینه نك ایجنده اولان طوطی نقشنکدر مع هذا اول کلمات آیینه نك وراسنده اولان معلمك ومتکلمکدر (مثنوی) پس زجنس خویش آموزد سخن * بی خبر از مکر آن کرك کهن (ازپس آیینه می آموزدش) ورنه ناموزد جز از جنس خودش * پس طوطی سوزی کندینك جنسندن اوکرنور اول قوجه قوردك مکر وصنعتندن بی خبردر اول اوستاد اکا آیینه نك اردندن تعلیم ایلر والا کندی جنسندن غیریسندن اوکرنمز خلاصهٔ کلام اولدرکه حیوان قسمی خلاف جنسندن بی واسطه علم استفاده ایلمکه مستعد دکلدر اما کندی جنسی واسطه سیله اکا تعلیم علم اولنسه انی قبول ایلمك ممکندر پس طوطی یه دخی کندی جنسی واسطه سیله تعلیم نطق ایدرلر پس اول طوطی کندی جنسی واسطه سیله نطق انسانی اوکرنور اول آیینه نك وراسنده مختفی اولان قوجه قوردك مکر وتدبیرندن بی خبردر آیینه نك اردنده اول طوطی یه کندی جنسنك شکلی واسطه سیله کندینك کلامنی ومرادنی تعلیم ایلروا کربویله اولمیدی کندی جنسندن غیریدن اول طوطی نطق انسانی اوکرنمزدی انکچون اوستاد بو تدبیری اختیار ایدوب آنکله کندینك ما بیننده آیینه یی واسطه ایلر واول واسطه ایله اکا سو یلرو مرادی هرنه ایسه تعلیم ایلر (مثنوی) کفت را اموخت زان مرد هنر * لیك از معنی وسرش بی خبر * از بشر بکرفت منطق یك بیك * از بشر جز این چه داند طوطیك * طوطی کلام ونطق اول مرد هنردن اوکرندی لیکن طوطی اول تکلم ایتدیکی کلامك معنی وسرندن بی خبردر اول طوطی بشردن بربرنطق وکلامی طوتدی وانی حفظ ایتدی طوطیجك بشردن بوندن غیری نه بیلورکه معلم ومتکلم اولان بشرك ذاتی وصفاتنی بیلمزوانك تعلیم ایلدیکی کلماتك اسرار ومعانیسنه دخی عالم وعارف اولمز هرنه تعلیم اولندیسه انجق همان انی حفظ قیلور حیاة الحیوانده مسطوردر که هارون الرشیدك برطوطیسی وارایدی سورهٔ یس نی من اوله الی اخره قرأت ایلردی پس اول قراءت ایلدیکی کلام کیمك کلامیدر وآنك سری ومعناسی ندر اکر سؤال اولنسیدی اصلا اندن علمی وخبری اولمزدی (مثنوی) همچنان درآینهٔ جسم ولی * خویش را بیند مرید ممتلی * ازپس آیینه عقل کل را * کی ببیند وقت کفت وماجرا * اوکمان داردکه می کوید بشر * وان دکر سرست واوزان بی خبر * حرف آموزد ولی سر قدیم * اونداند طوطیست اونه ندیم ولینك جسمی آیینه سنده انجلین نقصاندن ممتلی مرید کندیسنی کورر آیینه نك اردندن عقل کلی بی مرید نچن کورر ماجرانك کفتی وقتی اول مرید ظن طوتارکه اول سوزلری اکا بشر سو یلر واوغیری سردر واول مریداندن بی خبردر اول مرید لسان مرشددن حرف وصوت اوکرنور ولیکن سر قدیمی اول بیلمز زیرا فی المثل طوطیدر ندیم دکلدر یعنی طوطی آیینه ایجره کندی عکسن کوروب انی کندی جنسی صانوب وراسنده اولان معلمدن بی خبراولدیغی کبی نقصان وغفلتدن مملو اولان مرید دخی کندیسنی ولی کاملك ومرشد فاضلك آیینهٔ جسمنده کورر وصورت بشریه سنی اول کاملك مرأت وجودنده مشاهده قیلور پس انی دخی کندی جنسی صانور لیکن انك آیینهٔ وجودنك وراسندن عقل کلی ماجرایی سو یلمك ومعارفی نقل ایلمك انك قتنده نچن کوررکه عقل جزوی نور الهی ولوح علوم ربانی اولان عقل کلی کورمکه قادر اوله مز اول نقصان ایله طلو اولان مرید بوکونه شبهه وکمان طوترکه اول سوزلری کندی یه بشر سو یلر واول ارشاد وهداسی کندی کبی برانسان ایلر وحال بوکه شیخك اول نطق وکلامی وارشاد هدایت انجامی براخر سردر واول مریداندن بی خبردر اول مرید شیخك لساندن الفاظ ولغات وحروف وکلمات اوکرنور ولیکن اول سر قدیمی بیلمز وعلم حقیقته عالم اولمز زیرا اول مرید طوطی کبی هنوز دخی حیوان ناطق منزله سنده در ندیم الهی ومقرب ربانی دکلدرتا ندیم اولان ولیلرك ومقرب اولان صفیلرك سرلرنی بیله وحقیقتلرینه عالم اوله (مثنوی) هم صفیر مرغ آموزند خلق * کین سخن کاردهان افتاد وحلق * لیك ازمعنیٔ مرغان بی خبر * جز سلیمان قرانی خوش نظر * هم خلق مرغك صفیرنی اوکرنورلر زیرا بوسوز دهانك وبوغازك ایشی واقع اولدی لیکن قوشلرك معنی ومرادندن بی خبردر خوش نظر اولان عالی قدر سلیماندن غیری یعنی طوطی که طیور جنسندندر انسانك کلماتنی اوکرندیکی کبی هم بعض انسان دخی قوشلرك صداسنی واداسنی اوکرنورلر زیرا سوز سو یلمك وصیت وصدا ایلمك حلقوم ودهانك کاری کلدی

هرنه کونه سوز سو یلسکه ونیجه نوع اوزره صدا ایلسکه انلرده قابلیت واردر ولیکن بوخلق طیورك معناسندن ومرادندن بی خبرلردر منطق الطیری بیلان صاحب قران دکل بوندن مراد هم بوخلق عالم طیور الهی اولان اولیا واصفیانك صیت وصدالرندن اوکرنورلرکه بونلرك دهان وحلقومنده بواصطلاحات وکلماتی اوکرنمکه قابلیتلری واردر ولیکن بونلر مرغان الهینك سرومعناسندن بی خبرلردر مکرکه طیور الهینك السنه سنه عارف وعالم اولان عصرنك سلیمانی دکلکه اول سلیمان زمان طیور الهی اولان اصحاب عرفانك لسانلرینه عالم ونطق وبیانلرینه عارفلردر (مثنوی) حرف درویشان بسی آموختند * منبر ومحفل بدان افروختند * یا بجز آن حرفشان روزی نبود * یا درآخر رحمت آمد ره نمود * نیجه کسه درویشلرك حرف وصوتنی چوقلق اوکرندیلر منبر ومحفلی آنکله منور ایلدیلر یا بودرکه انلره اول حروفدن غیری نصیب اولمدی یا بودرکه حقك رحمتی اخر عمرنده انلره یول کوستردی یعنی نیجه سالکلر وعلم ومعرفته مالکلر درویشان حقیقی وفقرای الهی اولان اولیانك کلمات واصطلاحاتلرنی اوکرندیلر واول کلمات واصطلاحاتله منبرلری ومجلسلری شعله لندردیلر ومزین قیلدیلر اما بونلرك حالی ایکیدن خالی دکلدر یا بودرکه انلره بوحروف وکلماتدن غیری برنصیب اولمدی پس بونلر اول قیل وقاله مغرور اولوب بودنیادن آخرته بی معنی وبی ذوق کاوب کتدیلر ویاخود حق تعالی حضرتلرینك رحمتی اخر عمرنده یول کوستردی تاکم بونلری قیل وقال مرتبه سندن چکروب وبونلره شراب حقیقتی ایچروب حال مرتبه سنه ایرکوردی وبونلرك جانی دخی محقق اولان اولیانك کوردکلری جمال وکمالی کوردی وتقلید ونقصان مرتبه سندن نجات بولوب مقام اعلایه ایردی (دربیان آنکه صاحب دلی دیدکه سکی حامله درشکم آن سك بچکان بانك میکردند در تعجب ماندکه حکمت بانك سك پاسبانیست وبانك دراندرون شکم مادر پاسبانی نیست * برصاحبدل کوردیکه برحامله سك اول سکك قارننده بچه لری اوررلر وبانك اوررلردی اول صاحبدل تعجبده قالدی بویله دیوکه کلبك بانك وصداسنك حکمت وفائده سی پاسبانلقدر مادرك قارننده اولان بانك وصدا پاسبانلق دکلدر پس بوسك یاوریلرینك صداسنك حکمتی نه اوله دیو تعجبده وتحیرده قالدی * ونیز بانك جهت یاری خواستن وشیر خواستن باشد وغیرها وانجا هیچ ازین فایدها نیست * ودخی بانك وصدا معاونت جهتندن اوتری ومادرندن شیر استمکدن اوتری اولور ودخی بونلردن غیری نفعلردن اوتری اولور واول شکم مادرده هیچ بوفائده لردن بریسی یوقدر پس بوشکم مادرده اولان بانك وصدانك نفع وفائده سی نه اوله دیدی * چون بخویش امد باحضرت مناجات کردکه (وما یعلم تأویله الا الله) چونکم اول صاحبدل خواندن کندیسنه کلدی حضرت حق تعالی یه مناجات ایلدی بویله دیوکه بونك تأویل وتعبیرنی بیلمز الا الله سبحانه وتعالی بیلور پس بونك کشفنی اندن رجا ایدرم دیوب حضرت حقه متوجه اولدی * جواب آمدکه آن صورت حال قومیست که از حجاب بیرون نیامده وچشم دل بازناشده دعوئ بصیرت کنند ومقالات کویند ازانکه نه ایشانرا قوتی وباری رسد ونه مستمعانرا هدایتی ورشدی * جناب حقدن جواب کلدیکه اول مشاهده ایلدیکك سر اول بر قومك صورت حالیدرکه هنوز حجاب چشم وطبیعتدن طشره کلممشلر در وجان ودل کوزی اچلمامش ایکن بصیرت دعواسنی ایلرلر ومقالات سو یلرلر اول جهتدن نه انلره برقوت وبرمعاونت ایریشور ونه مستمع اولنلره برهدایت ایریشور یعنی اول دعوای بصیرت ایلمکدن ومرشد ومحقق اولنلر کبی مقالات سو یلمکدن نه کندیلره برقوت وباری ومنفعت ایریشور ونه مستمع ومسترشد اولنلره اندن برهدایت ورشد حاصل اولور بلکه انك صیت وصداسنك اصلا کندی یه دخی نفع وفائده سی اولمز وغیریلره دخی هدایت قیلمز (مثنوی) آن یکی می دید خواب اندر چله * دررهی ماده سکی بد حامله * اول برصاحب دل اربعین ایچره خوابده کوردی بریولده بردیشی حامله کلب وارایدی (مثنوی) ناکهان آواز سك بچکان شنید * سك بچه اندر شکم بد ناپدید * ناکهان اول صاحب دل بچه لر آوازنی اشتدی حال بوکه سك بچه هنوز شکم مادرده ناپدید ایدی یعنی دخی طوغمش وظهوره کلمش ایدی (مثنوی) پس عجب آمد ورا آن بانکها * سك بچه اندر شکم چون زد ندا * اول صاحب دله اول بانك وصدا الرزیاده عجب کلدی ودیدی کلب اوریسی شکم مادرده نیجه ندا وصدا اوردی (مثنوی) سك بچه اندر شکم ناله کنان * هیچ کس دیدست این اندرجهان * سك بچه شکم مادرده ناله ایدیجی جهانده هیچ کمسه بونی کورمشیدر (مثنوی) چون بجست از واقعه آمد بخویش * حیرت او دمبدم میکشت بیش * اول صاحب دل چونکه واقعه دن صچرادی کندیسنه کلدی دمبدم انك حیرتی زیاده اولدی (مثنوی) درچله کس نی که کردد عقده حل * غیر درکاه خدا عزوجل چله وخلوتده کمسه یوق ایدیکه انك بوزندن عقده حل اوله یعنی اول رؤیانك سرنی اکا بیلدیره وانی تعبیر قیله خدای عزوجل حضرتلرینك درکاهندن غیری (مثنوی) کفت یارب زین شکال وکفت وکو * درچله وامانده ام ازذکر تو * پس جناب حقه متوجه اولوب دیدی یاربی بو شکالدن وبو کفت وکودن چله ده سنك ذکرکدن کیرو قالمشم (مثنوی)

پرمن بکشای تا پران شوم ✻ در حدیقهٔ ذکر وسیبستان شوم ✻ پس ای خدا بنم قنادیمی آچ تا پروازایده یجی اولم ذکرک
وسیبستانک حدیقه سنه کیدم حدیقه باغچه وسیبستان المالغه دیرلر یعنی سنک ذکرک باغنه ومعارفک المالغنه داخل
اولهم (مثنوی) آمدش آوازهاتف درزمان ✻ کان مثالی دان زلاف جاهلان ✻ چونکم اول صاحب دل بودعایی
ایلدی اول زمانده اکا هاتف آوازی کلدی بویله دیوکه اول کوردیکک رؤیایی جاهللرک لاف ودعواسندن برمثال
بیل (مثنوی) کز حجاب وپرده بیرون نامده ✻ چشم بسته بیهده کویان شده ✻ که اول جاهللر پرده وحجابدن طشره
کلممشدر دل وجانلری چشمی بسته ایکن بیهوده کویان اولمشلردر (م ی) بانک سک اندر شکم باشد زیان) نی شکار انکیز
ونی شب پاسبان ✻ بانک سک شکم مادرده زیان وبی فائده در زیرا اول حالده سک نه شکار قوپاریجی وطوتیجیدر
ونه کیجه ایله پاسباندر (مثنوی) کرک نادیده که منع اوبود ✻ دزد نادیده که دفع اوشود ✻ قورد کورممشدر انی مانع اوله
اوغری کورممشدر که انی دافع اوله (م ی) از حریصی ورهوای سروری (در نظر کند وبلا فیدن جری) ازهوای مشتری
وکرم دار ✻ بی بصیرت پانهاده در فشار ✻ بوجاهل اولان قوم حریصلکلرندن وسرورلک هواسندن عقل ونظرده کندو
لاف اورمقلقده جریدر کرمدار اولان مشتری هواسندن بصیرتسز فشاره اایاق قومشلر فشار بونده باطل کار وبیهوده
کفتاردن عبارت اولور یعنی اول جاهل واعمی دل اولان قوم متاع دنیایه وجمع احبابه حریص اولدقلرندن وخلقه
رئیس وسرور اولمغه محبت قیلدقلرندن عقل ونظرده کند وناقص قالمشلر ولاف وکزاف اورمقده جری ودلیر اولمشلر
قیزغین مشتریلرک هواسندن وحرارتلو محب ومریدلک آرزواشتهاسندن بوقوم بدکردار بصیرتسز باطل کاره وبیهوده کفتاره
آیاق قومشلردر اکرچه بونلرک کاری کار شرعی وکفتاری دخی کفتار بامعنی ایسه ده چونکم بوکار وکفتاردن مرادلری
کندیلری جانبنه وجوه ناسی تصریف اوله وفعل وقولی قلوب خلقی تسخیر ایلمکدن اوتری قیله اول کار وکفتار معنی
بیهوده وباطل اولور وبویله کاره مشغول اولان کندی یه انفع والزم اولنی قویوب بیهوده یه اشتغال قیلور (مثنوی)
ماه نادیده نشانهایی دهد ✻ روستایی را بدان کرمی نهد ✻ ازبرای مشتری دروصف ماه ✻ صدنشان نادیده کوید بهر جاه
✻ مشتری کوسود دارد خود یکیست ✻ لیک ایشانرا درور ریب وشکیست ✻ اول قوم ماهی کورممش نشانلر ویرر روستایی
اولنلره اول واسطه ایله کرملک قور مشتریدن اوتری ماهک وصفنده جاه وریاستدن اوتری کورممش یوزنشان سویلر اول
مشتریکه سود ومنفعت طوترا وخود بردر لیکن بوجهله نک اول نافع اولان مشتری خصوصنده برعظیم ریب وشکی
واردر بعض نسخه ده کاف عربی زاء فارسیله کژ واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی روستایی اول سبیله اکری قوردیمک
اولور حاصل کلام بویله دیمک اولورکه اول قبل تصفیة القلب وتکمیل النفس ارشاد ناسه تصدی ایلین وبن سزی
حضرت حقه هادی ومرشدم دیو سویلین مدعیلر ماه حقیقی کورممش ایکن وانک نوریله منور اولمش ایکن اندن
نشانلر ویررو خلقه خبر وپیغاملر ایرکورر بوواسطه ایله روستایی ونادان اولان کمسه لری کرملو وحرارتلو قورکژ اولدیغی
اوزره معنی بوحیله ایله احمق ونادان کمسه لری اکری قوروطوغریلقدن بی نصیب وبی بهره قیلور دیمک اولور وهو الاولی
من الاول ماه حقیقتک وصفنده وتعریفنده مشتریلرک میل وتوجهندن اوتری بین الناس جاه وریاست صاحبی
اولمقدن اوتری ماه حقیقی کورممش ایکن اندن نیچه یوزنشان سویلر واندن نیچه وجوهله بعید ایکن تقرب دعواسن
ایلرشول برمشتریکه فی الحقیقه طالبه نفع وفائده طوتار اول خود همان فرد وواحد اولان خدای تعالیدر ولیکن
بواهل دغانک واصحاب زرق وریانک خدای تعالینک مؤمنلره مشتری اولمسی خصوصنده عظیم ریب وکمانلری واردر
اکر حق تعالینک مشتری اولمسنده ریب وکمانلری اولمیه دی وعظ وارشادی تصریف وجوه وتسخیر قلوب ایچون ایلمزلر
بلکه الله ایچون ایلرلردی چونکم الله تعالینک مشتری اولمسنده شک وریب ایلدیلر خلقی کندیلره نافع اولان مشتری
ظن ایلیوب انلرک تسخیرنه وجمعنه مشغول اولدیلر (مثنوی) ازهوای مشتری بی شکوه ✻ مشتری را باد داداند این کروه
✻ مشتری ماست الله اشتری ✻ ازغم هر مشتری هین برترا ✻ بی شکوه وبی رونق اولان مشتریلرک هواسندن بواحمقلر
کروهی نافع اولان مشتری یی یله ویردیلر یعنی بوناسکه حدذاتنده بی همیت مشتریلردرکه بونلردن نفع امیدنی وضرر
خوفنی ایلمزمکرکه حقدن غافل اولانلر بواحمق طائفه ایسه بوکونه خریدارلرک هوا وآرزوسندن اوتری نافع وسودمند
اولان مشتری یی هوایه ویردیلر بزم مشتریمز الله تعالی حضرتلریدرکه بزم نفسلریمزی واموالمزی اشترا ایلدی (کما قال
تعالی فی سورة التوبة (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنة) بوآیت کریمه نک تفسیری جلد
اولده عرب بادیه نشین حکایه سنده) ای خداوند این خم وکوزه مرا ✻ یتنک شرحنده مرور ایلمشدر چونکم قضیه بونک
کبیدر اکاه اول هم مشتریلرک غمندن یوقرورک کل واول بی معنی وبی نفع اولان مشتریلرک صیدنه مشغول اولمقدن
خلاص اولوب نجات بول (مثنوی) مشتری جوکه جویان توست ✻ عالم از آغاز وپایان توست ✻ هین مکش

هر مشتری برا تو بدست ✻ عشق بازی باد ومعشوقه بدست ✻ بر مشتری استه که اول سنی دیلیجیدر سنک اول وآخرکی
بیلیجیدر اکاه اول هر برمشتری یی الکله چکمه زیرا ایکی معشوقه ایله عشقبازلق بد وقبیح ونامعقولدر یعنی ای مشتریلر
طالبی اولان کمسه بودنیاده برمشتری استه که اول سنی استیجی واعمال وافعالنی خریدار اولیجیدر واولکی واخرکی
وباطنکی وظاهرکی هردم بیلیجیدر زنهار هر برمشتری یی کندیکه جذب ایتمه وصدره چکوب التفات ایتمه زیرا ایکی
معشوقه ایله عشق اویناق حقیقتده بددر (ولهذا ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه) حق تعالی انسانک قلمنده
انجق برقلب خلق ایلمشدر انک سر وحکمتی اولدرکه برقلبی همان برمعشوقه یه ویره سن اکر ایکی معشوقه یه قلبی توزیع
وتقسیم ایلرسک شرک خفی اولور شرک ایسه اقبح قبایح واکبر کبائردر بس (ع) یا رضای دوست باید یا هوای خویشتن
قولنک موجبنجه یا نفسکک هواسنی معشوق اتخاذ ایلرسن ویاخود دوستک رضاسنی (مثنوی) زونیابی
سود ومایه کر خرد ✻ نبودش خود قیمت عقل وخرد ✻ نیست اورا خود بهای نیم نعل ✻ تو برو عرضه کنی یاقوت
ولعل ✻ سن اول مشتریدن سود ومایه بولمزسن فرضی اکرسنی صاتون الورسه ده انک خود عقل وخرد قیمتی یوقدر اول
مشتریلرک خودیارم نعل بهاسی یوقدر حالا که سن اکا یاقوت ولعل عرضه ایلرسن یعنی بوناس شکلنده اولان
مشتریدن منفعت وفائده بوله مزسن اکر اول مشتری فرضی سنک قولکی وفعلکی السه وجمله حالکی مقبول قیلسه
بواهل دنیادن اولان مشتریلرک خود عقل وخرده ویرجک قیمتی یوقدرکه سن اکا عقلکی وعلمکی اشترا قیلمقدن
اوتری عرض ایلرسن واول سنی بکنمکدن اوتری لطیف ورنکین سوزلر سویلرسن انک خودیارم نعل بهاسنی ویرمکه
قدرتی یوقدرکه جمیع ناس حدذاتنده عاجزلر وفقیرلردر پس سن اکا یاقوت ولعلدن اشرف ودر وجواهردن الطف
اولان معارف وعلومی نیچون عرض ایلرسن سیم وزردن اعز واکرم اولان اسرار جان وعلم وعرفان نیچه لعل وجاندن
بهتر وصدهزار درومرجاندن محفوظ ترومقبولتردر نته کم برمحلده بومعنایه اشارت ایدوب بیوررلر ✻ پیش باهمت
بود اسرار جان ✻ از خسان محفوظ تر از لعل وکان ✻ زر به از جانست پیش ابلهان ✻ زر نثار جان بود پیش مهان (مثنوی)
حرص کورت کرد ومحرومت کند ✻ دیو همچون خویش مرجومت کند ✻ همچنان کاصحاب فیل وقوم لوط
کردشان مرجوم چون خودان سخوط ✻ ای مرد غافل حرص سنی کور ایلدی ومحروم ایلر دیو لعین سنی کندی کبی
مرجوم ایلر انجلین که اصحاب فیل وقوم لوطی انلری کندی کبی سخوط ومرجوم ایلدی سخوط صیغهٔ مبالغه در
زیاده سخط ایدیجی دیمکدر یعنی ای ناسک جمعنه ودنیانک متاعنه حریص اولان غافل حرص سنک قلبک کوزنی
کور ایلر وسعادت ابدیه ودولت سرمدیه دن محروم ایلر شیطان لعین سنی کندی کبی مرجوم وملعون ایلر نته کم
اصحاب فیلی وقوم لوطی اول سخوط ومغضوب اولان شیطان انلری کندی کبی رجملنمش وطاشلنمش ایلدی اکرسندخی
اکا اویوب وخلقک تعظیمنه فریفته اولوب وانلرک جمعنه اشتغال قیلوب حضرت حقک طاعتندن ومحبتندن
غافل اولورسک سندخی شیطان کبی مرجوم اولورسن سعادت ابدیه دن محروم قالورسن نعوذ بالله من الخذلان
ومکر الشیطان (مثنوی) مشتری را صابران دریافتند ✻ چون سوی هر مشتری نشتافتند ✻ وانکه کرداند رو
زان مشتری ✻ بخت واقبال وبقاشد زو بری ✻ ماند حسرت بر حریصان تا ابد ✻ همچو حال اهل ضروان در حسد ✻ اصل
مشتری یی صابرلر بولدیلر چونکه هر مشتری جانبنه سرعت ایلدیلر واول کمسه که اول مشتریدن یوز دوندردی بخت
واقبال وبقا اندن بری اولدی پس حریصلر اوزره تا ابد حسرت قالدی اهل ضروانک حسدده اولان حالی کبی یعنی اصل
مشتری یی حق تعالینک طاعاتنه ونفسنک ریاضاتنه صبر ایلین صادقلر بولدیلر چونکم بودنیا اهلندن هر بری مشتری
جانبنه سرعت ایتمدیلر وانلری تسخیر ایدوب صید ایلمک طریقنه کیتمدیلر واول کمسه که اول غنی بالذات اولان مشتریدن
معرض اولدی واکا توجه واقبال ایلمکدن اجتناب قیلدی بخت واقبال وبقا ومراتب اعلایه ارتقا اندن بری اولدی
ودولت وسعادت آنک وجودندن فرار قیلدی دنیا متاعنه حریص اولان طائفه ابدالآباد حسرت وندامتده قالدی
مثلا اهل ضروانک فقرایه ایلدکلری حسد وقتنده سوء حالی کبی که انلری متاع دنیایه حریص اولدقلرندن فقرایه
وبندکان خدایه حسد قیلوب انلردن زکات وصدقه یی منع ودریغ ایلدیلر پس حق تعالی انلرک دنیا واخرتنی خراب
ایلیوب انلر اوزره ابدی حسرت وندامت قالدی نته کم مناسبتله انلرک حکایتنه شروع ایدوب بیوررلر (قصهٔ اهل ضروان
وحسد ایشان بر درویشان که پدرما از سلیمی اغلب دخل باغ را بمسکینان می داد چون انکور بودی عشر دادی وچون
مویز ودوشاب شدی عشر دادی وچون حلوا وپالوده بختی عشر دادی بوسرخ شریف اهل ضروانک قصه سیدر وانلرک
درویشلر اوزره حسد ایلسنک حکایه سیدر بویله دیوکه بزم پدریمز سلیم لکندن یعنی ابله وساده دل اولدیغی وجهدن
باغک اغلب دخل ومحصولنی فقرا ومساکینه ویررایدی چونکم انکور اولیدی مساکینه عشر ویرردی وچونکم

مویزود وشاب اولیدی عشر ویرردی وچونکم حلوا وپالوده پشورردی عشر ویرردی ضروان یمن دیارنده بر بره دیرلر
بو اهل ضروانک قصه سی اوچنجی جلدک اواتلنه قریب قصهٔ اهل ضروان سرخنده مفصلا مشروح اولمش وبوکا متعلق
اولان آیت کریمه دخی انده تفسیر قیلنمشدر فلیطلب فیه واز قصیل عشر دادی وچون در خرمن می کوفتی از کفهٔ آمیخته
عشر دادی وچون کندم از کاه جدا شدی عشر دادی وچون آرد کردی عشر دادی وچون خمیر کردی عشر دادی
چون نان کردی عشر دادی * دخی قصیلدن عشر ویرردی قصیل قافله حاصل دیدکلری بچلمش کوکلاربه وبغدای
دمدلریدر وچونکم خرمن دوکسیدی قارشمش کفه دن عشر ویرردی وچونکم بغدایی صمانندن جدا ایلسیدی عشر
ویرردی وچونکم اون ایلسیدی عشر ویرردی وچونکم خمیر ایلسیدی عشر ویرردی وچونکم نان ایلسیدی عشر
ویرردی لاجرم حق تعالی دران باغ وکشت برکتی نهاده بود که همه اصحاب باغها سا محتاج او بودندی هم بمیوه وهم بسیم
واو هیچ محتاج کس نی از ایشان * لاجرم حق تعالی اول باغ وکشته بر برکت قومش ایدیکه دوکلی باغلرک صاحبلری اول
کریمه محتاجلر ایدیلر هم میوه وهم سیمده واول کریم انلردن هیچ کسه یه محتاج دکل ایدی * فرزندان آن عشر را می دیدند
مکرر روان برکت رانمی دیدند همچو ان زن بدبخت که کیر خر را دیده کدو را نمی دید * چونکم انلرک پدری وفات ایلدی
انک فرزندلری اول عشری مکرر وبسیار کوردیلر واول برکتی کورمدیلر واول بدبخت زن کبی که کیر خری کوردی وقباغی
کورمدی پس عاقبت هلاک اولدی (مثنوی) بود مردی صالح ربانئ * عقل کامل داشت پایان دانئ * بر صالح
بر مرد ربانی وار ایدی اول مرد صالح بر پایاندان عقل کامل طوتردی یعنی نهایت بیلیجی وعاقبت کاره نظر قیلیجی بر کامل
عقل طوتردی (مثنوی) در ده ضروان بنزدیک یمن * شهره اندر صدقه وخلق حسن * یعنه قریب ضروان قریه سنده
صدقه واحسان وخلق حسنده مشهور ایدی (مثنوی) کعبهٔ درویش بودی کوی او * آمدندی مستمندان سوی او
اول مرد کریمک کوی درویشلک کعبه سی ایدی مستمندلر انک جانبنه کلورلردی (مثنوی) هم ز خوشه عشر دادی
بی ریا * هم ز کندم چون شدی از که جدا * هم ریاسز خوشه دن دخی عشر ویرردی چونکم کندمی صماندن جدا
اولیدی هم اول کندمدن عشر ویرردی (مثنوی) آرد کشتی عشر دادی هم ازان * نان شدی عشر دکر دادی ازان
بعد ایکه اون اولیدی اول کریم اندن هم عشر ویرردی اونکه نان اولیدی اندن عشر دکر ویرردی (مثنوی) عشر
هر دخلی فرو نکذاشتی * چار باره دادی زانچه کاشتی * اول سخی هر بر محصولک عشرینی ترک ایلمزدی اول نسنه دنکه
اکدی واندن محصول قالدردی درت کره عشر ویرردی (مثنوی) بس وصیتها بکفتی هر زمان * جمع فرزندان خود را
آن جوان * اول جوانمرد کندی بنک فرزندلری جمعنه هر زمان چوق وصیتلر ویرردی وبویله دیردی (مثنوی) الله الله
قسم مسکین بعد من * وامگیریدش ز حرص خویشتن * الله حقیچون الله حقیچون مسکین وفقیرک بندن صکره
قسمتنی دریغ طوتمکز کندی حرصکزدن اوتری (مثنوی) تا بماند بر شما کشت وثمار * در پناه طاعت حق پایدار *
تا کم اکینلر ومیوه لر سزک اوزریکزده باقی قاله وانک عشرینی زکاتنی ویردیککز سببله انک برکاتی دائم حق تعالی
حضرتلرینک طاعتنک پناهنده پایدار اوله (مثنوی) دخلها ومیوها جمله زغیب * حق فرستادست بی تخمین وریب
زیرا جمله دخللری ومیوه لری عالم غیبدن تخمین وریبسز حق تعالی کوندرمشدر صانمه که بو غلانک ثمارک
وسائر محصولاتک ظهوری آب وکاردن وانسانک سعیندن اوله بلکه حق تعالی حضرتلرینک امر وارادتیله اولور
وبو جمله سی برکاتی حضرت حقدن بولور (مثنوی) در محل دخل اکر خرجی کنی * درکه سود ست سودی بر زنی * ترک
اغلب دخل را در کشتزار * بار کارد که ویست اصل ثمار * دخل وحاصلی محلنده اکر بر خرج ایلیه سن سود درکاهیدر
بر سوده اورورسن مثلا ترک طائفه سی اکثر دخلنی کشتزارده کیروا کر زیرا ثمار وحاصلک اصلی اودر یعنی اکر دخل وایراد
محلنده محل ومحتاج اولان فقرایه خرج وانفاق ایلرایسک اول خرج وانفاق سود ویره جک درکاهیدرسن کندیکی
بر عظیم سوده وفائده یه اورورسن وبرا علا ربح ومنفعته ایرکورورسن کورمزمیسن ترک طائفه سی کندیلرک اکثر دخل
وایرادنی زرعده کیروا کر زیرا که اول النده اولان تخمی مزرعه لره اکمک ونثار ایتمک محصولی اول ثمارک اصلیدر (مثنوی
بیشتر کارد خورد زان اندکی * که نداردد بروییدن شکی * لاجرم ترک غله ودخلنک زیاده رکنی اکر اندن براز جغی
برزیرا انک بتمکلکنده برشک طوتمز (مثنوی) زان بیفشاند بکشتن ترک دست) کان غله هم زان زمین حاصل شدست
زراعت زماننده ترکلی اندن اوتری سلکر زیرا انک غله سی هم اول زمیندن حاصل اولمشدر یعنی چونکم ترک
طائفه سی النده اولان تخم وغله نک اقلنی یوب کثرینی اکدیکی معلوم ومقرر اولدیسه وانک بتمسنده وزیاده ظهور
ایتمسنده شک وکمان طوتمدیسه ای زراع آخرت ایچون باذل اولان کسه سکا دخی اهم والزم اولان اولدرکه الکده
اولان مالکی مزرعهٔ دنیاده آخرت ایچون بذل وانفاق ایلیه سن وانک اضعاف مضاعف محصولی بته جکنه وظهور

ایده

ایده جکنه شک وکمان طوتمیه سن که کلام الهی بو خصوصده ناطق اولمشدر (کما قال الله تعالی مثل الذین ینفقون
اموالهم فی سبیل الله کمثل حبة انبتت سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة والله یضاعف لمن یشاء والله واسع علیم (م ی)
کفشکر هم آنچه افزاید زنان * می خرد جرم وادیم وسختیان * که اصول دخلم اینها بوده اند * هم از ینها می کشاید رزق بند
دخل زانجا آمدستش لاجرم * هم در انجا می کند داد وکرم * بشمقچی دخی اول نسنه یکه ناندن آرتر جرم وادیم
وسختیان صاتون الور وبویله دیرکه بنم حاصل ودخلمک اصولی بونلر اولمشدر هم بنه رزق عقده یی بونلردن آچار لاجرم دخل
وایراد کفشکره وترکه اول یردن کلمشدر هم داد وکرمی اول محلده ایلر جرم جیم عجمی ایله کونه دیرلر ادیم سختیانه دیرلر یعنی
بشمقچی دخی کار ایلر والنه اول کاردن برمقدار مال کیرسه انک برمقدارنی کندی یه قوت وغدا اولمقدن اوتری نانه ویرر
وهر نه یی که ناندن آرترسه تکرار کون وسختیان الور واول غداسندن آرتردیغی مبلغی کونه وسختیانه انکیچون ویرر که
انک دخل وایرادنک اصولی اول جرم وادیم اولمشدر لاجرم انک رزقی هم بونلردن فتح اولور واول دخی آنی بیلدیکندن النده
اولان مالنی بونلره بذل قیلور پس سن دخی ای زراع آخرت اولان کسه کندیکه کفایت ایده جک شیلردن ماعداسنی
فی سبیل الله بذل ایله تا کم سکا انک عوضی دنیاده وآخرتده اضعاف مضاف که ادنی مرتبه (من جاء بالحسنة فله عشر
امثالها) آیت کریمه سنک مقتضاسنجه اون انک مثلی حاصل اوله حکایت اولنور که برکون رابعهٔ عدویه حضرتلری
کوردیکه ایکی اتمککی قالمش درحال انی فی سبیل الله انفاق ایلیوب انک عوضه مترقب اولدی بعد زمان بر دولتلو کسه نک
خادمی کلوب انک اوکنه اون سکز پاره لطیف نان کتوردی حضرت رابعه اکا دیدیکه بو اصلنده یکرمی عدد ناندر بونک
ایکیسی نیچه اولدی اول خادم صاقلمغه مجال بولمیوب بونک ایکیسنی بن کتورورکن یدم دیدی وسؤال ایلدیکه بونک
یکرمی عدد اولدیغی ندن بیلدک رابعه حضرتلری بیوردیلر بنم ایکی پاره نانم وار ایدی مقدما انی فی سبیل الله بذل ایلدم
پس حق تعالی حضرتلری بر حسنه یه ادنی مرتبه اون مثلنی ویرمک مقرردر پس بو نان پاره لر انک دنیاده اولان عوضیدر
پس یکرمی عدد کرک ایدی بوندن اوتری سکا بو اصلنده یکرمی عدد ناندر دیو سویلدم دیدی وبنم طریقم بودرکه هر بارکه
درهم ودیناردن مالک اولدیغم شیلر هر نه ایسه اندک قالسه انی فی سبیل الله انفاق ایلرم دیدی (مثنوی) این زمین
وسختیان پرده است بس * اصل روزی از خدادان هر نفس * چون بکاری این زمین اصل کار * تا بروید
هر یکی را صد هزار * بو زمین وسختیان انجق پرده وروپوشدر هر نفس رزق ونعمتک اصلنی خدای تعالیدن بیل چون
زراعت ایلرسن زمین اصلده زراعت ایله تا کم هر بریچون صد هزار عوض بته یعنی ترکه کوره بو زمین زراعتدن اوتری
وجرم وادیم زیادتدن اوتری انجق پرده وآلتدر زمین ترکه کوره وسختیان کفشکره کوره اولور یعنی زمین حقیقتده
منبت نباتات ومعطئ برکات دکلدر وکذلک سختیان وجرم دخی کفشکر ایچون فی الحقیقه باعث زیادات وبخشندهٔ
برکات دکلدر بلکه ارزاقک اصلی هر نفس حضرت خدادن بیل که منبت نبات وبخشندهٔ برکات فی الحقیقه اولدر پس
چونکم اکه سن وتخم مالکی ایثار ونثار ایلیه سن اصل زمینده ایله که اول فی سبیل الله مالکی بذل ایلمکدر حتی
هر بر دانه ایچون صد هزار عوضلر واضعاف مضاعف جزالر وعوضلر وهاب مطلقدن حاصل اوله وعالم غیبدن
بتوب ظهوره کله (مثنوی) کیرم اکنون تخم را کر کاشتی * در زمینی که سبب پنداشتی * چون دو سه سال آن نروید
چون کنی * جز که در لابه ودعا کف در زنی * فرض ایدم که شمدی یدیوز بیک قرق سکز درهم یاخود بر مد تخمی
اکدک بر زمینده که انی سبب ظن ایتدک چونکه ایکی اوچ ییل اول اکدیکک بتمیه نیچه ایلرسن لابه ودعایه ال
اورمقلغکدن غیری کرکاف عربینک ضمه سیله یدیوز بیک قرق سکز درهم ودخی مد واوجلک معناسنه دخی کلور
اکر کاف عجمینک فتحه سیله اکر معناسنه حرف شرط اولمق دخی جائزدر تقدیر کلام بویله دیمک اولورکه طوتلم که مالک
اولدیغک تخمی نیچه وافر کیله اکدک ویاخود معنی اکراکه سن شول بر زمینده که آنی محصوله سبب ظن ایلدک چونکم
بر ایکی اوچ ییل زمینه اکدیکک تخم بتمیه وحق تعالی انی انبات ایتمیه نیچه ایلرسن همان دعا وتضرعه ال اورورسن
اندن غیری یه قادر اوله مزسن (مثنوی) دست بر سر میزنی پیش اله * دست وسر بر دادن رزقش کواه * تا بدانی اصل
اصل رزق اوست * تا هم اورا جوید انکه رزق جوست * او حینده الهک حضورنده ماتمزده لر کبی الکی باشک اوزره
اوررسن دست وسر انک رزق ویرمسنه شاهددر تا بیله سن رزقک اصلنک اصلی اودر تا هم انی استیه سن اول کسه که رزق
طلب ایدیجیدر یعنی چونکم اکدیکک بتمیه ومراد ایلدیکک شیلر ظهور ایتمیه الکی باشکه اوررسن ودعا ونیازله
حضور حقه متوجه اولوب طورورسن حال بوکه سنک الک وباشک رزاقک رزق ویرمسنه شهادت ایدیجی بلکه جمیع اعضا
وجوارحک انک رزق ونعمتلری پرورده اولمسنه دلالت قیلیجیدر تا بیله سن واکاه اوله سن که جمیع ارزاقک وحظوظک
اصلنک اصلی اول رزاق مطلقدر حتی شول کسه که رزق طلب ایدیجیدر همان انی استه یه غیری اسباب وفروعی

ترك ايليه واول رزاق ومعطينك رضاى شريفنى اله كتوره واول حضرته طاعات ايتمكله كنديسنى انك قربنه يتوره

(م ى) رزق ازحق جو مجو از زيد وعمرو * مستى ازوى جو مجو ازبنك وخمر * منعمى زوخواه نه ازكنج ومال * نصرت ازوى

خواه نى ازعم وخال * عاقبت زينها بخواهى ماندن * هين كراخواهى دران دم خواندن * اين دم اوراخوان وباقى را

بمان * تا تو باشى وارث ملك جهان * رزقى خدادن استه زيد وبكردن استمه مستلكى حقدن استه بنك وشرابدن

استمه منعملكى اللهدن استه كنج ومالدن استمه نصرتى دخى اندن استه عم وخالدن استمه زيرا عاقبت بونلردن قالسك

وجدا اولسك كركدر پس اكا اول اول دمده كيمى اوقوسك كركدر چونكم قضيه بويله در بودم انى اوقو باقى يى قو حتى

جهان ملكنك وارثى اولهسن يعنى اكر رزقى استرسك وهاب بى ضنت ورزاق بى علتدن استه كه منعم حقيقى اولدر زيد

وبكردن وعمرو وبشردن استمه كه بونلرك وجودى ليس بشئ حكمنده در بونلر منع واعطايه قادر دكللردر ونفع وضره

دخى مالك دكللردر حقيقتده مانع ومعطى وضار ونافع همان اولدر چونكم بويله در مستلكى هم اندن استه بنكيلكدن

وميدن استمه زيرا بونلرا سبابدر اسبابه تعلق ايدرسك مسببدن غافل اولورسن ومنعملكى وغنايى اول اللهدن استه

كنج ومالدن واسباب واعراضدن استمه كه انسان بونلرله منعم وغنى اولمق احتمالى يوقدر (كما قال صلى الله عليه وسلم ليس

الغنى غنى كثرة العرض انما الغنى غنى النفس) نصرتى دخى عم وخالدن استمه خداى متعالدن استه كه اقربا وتعلقاتك

كسه يه نصرت ومعاونت ايلمكه قدرتلرى يوقدر عاقبة الامر محروم اوليسرسن وبوجمله دن كير وقاليسرسن اكاه

اول اول دمده كيمه اوقورسن وكيمه تضرع ونياز قيلورسن حضرت حقدن غيرى سكا كم معين اولور واول پادشاه

مطلقدن غيرى سنى بلالردن كم آزاد قيلور چونكم قضيه بويله درامدى بودمده همان اكا دعا ايله وباقى خلايقى قو (ولقد

كتبنا فى الزبور من بعد الذكر ان الارض يرثها عبادى الصالحون) آيت كريمه سنك مقتضاسنجه تا سن ملك جهانه وارث

اولان عباد صالحين زمره سندن اوله سن وبو خلا تقلك شب وروز آرزو ايليوب بوله مدقلرى دولت وسعادتى سن بوله سن

(مثنوى) چون يفر المرء آمد من اخيه * يهرب المولود يوما من ابيه * چونكم مرءلك قرنداشندن قاچسى كونى كه

مولود پدرندن اول كونده فرار ايلر پس اول كونك وقوعندن اول بوكون پادشاه حقيقتله آشنالق كسب ايله تا اول

پرمحنت اولان كونده سكا دستكير اوله بو بيت شريف سورهٔ عبس ده اولان بو آيت كريمه يه اشارتدر (قال الله تعالى

يوم يفر المرء من اخيه وامه وابيه وصاحبته وبنيه لكل امرئ منهم يومئذ شأن يغنيه) بو آيت كريمه نك تفسيرى اوچنجى

جلدده رسيدن خواجه وقومده كچدى (مثنوى) زان شود هر دوست آن ساعت عدو * كه بت تو بود وازره مانع او *

اول سببدن اول ساعت هر دوست برى برينه دشمن اولور زيرا سنك دوستك دنياده سنك بتك اولدى وطريق حقدن

سنى منع ايديجى اولدى يعنى اول جهتدن اول ساعتده هر دوست عدو اولور كه بو دنياده اول سنك بتك وراه حقدن

سنك مانعك اولدى وحضرت حقله آشنالق ايلمكدن سنى دور قيلادى پس اخرتده بو كونه دوست سنك عظيم دشمنك

اولور (ياليتنى لم اتخذ فلانا خليلا) ديو اول كونده انى خليل اتخاذ ايلمكى بيهوده بيره تمنى قيلورسن (ياليت بينى وبينك

بعد المشرقين فبئس القرين) ديواندن مجتنب اولورسن (الاخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين) آيت كريمه سنك

موجبنجه اول كونده هر دوست برى برينه عدو اولمق مقرردر الا متقيلر ومتحابين فى الله اولان وليلر دكل بونلر برى

برينه اول كونده عظيم دوست اوله لر واتحاد قيله لر (مثنوى) روى از نقاش رومى تافتى * چون ز نقشى انس دل

مى يافتى * اى غافل يوزك نقاشندن يوز كيچويردك چونكه بر نقشدن كوكل انسنى بولدك يعنى بو عالمده اولان

بر نقشدن كوكلك انسنى وحظنى بولدك اكا مشغول اولوب يوز يكك واوز يكك خالق ونقاشى اولان خداى تعالى

حضرتلرندن روكردان اولوب اعراض قيلدك سكا لازم اولان اول ايديكه بو جمله بى وفا اولان ياران واخواندن واحبا

وخلاندن روكردان اولوب حضرت حقه متوجه اوليدك وانك عبادتنى وطاعتنى دل وجان ايله قيليدك تاكم انك

محبتنده ومعرفتنده جميع لذاتى بوليدك (مثنوى) اين دم ار ياران تو با تو ضد شوند * وز تو بر كردند ودر خصمى روند *

هين بكو نك روز من پيروز شد * آنچه فردا خواست شد امروز شد * بو دمده اكر سنك يارانك سنكله ضد اوله لر وسندن

رجوع ايده لر وخصم لغه كيده لر اكاه اول اثنده بنم كونم پيروز اولدى دى اول نسنه كه يارين اولسه كركدر كه بوكون

اولدى دى يعنى حالا بودمده اكر سنك اخلا ويارانك انلردن منقطع اولديغك واسطه ايله سنكله ضد اوله لر وسندن اعراض

ايدوب خصومت ايتمك سمتنه كيده لر وسكا عداوت قيله لر بونلرك بو حالندن محزون ومغموم اولمه بلكه الحمد لله اثنده

بنم كونم مظفر اولدى يارا ايتمك يارين روز قيامتده بكا عداوت وخصومت ايلرى بو كون ظاهر اولدى دى كه اول كونده

بر موجب (الاخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين) متقى اولنلردن ماعدا جميع اخلا برى برينه اعدا اوله لر

اما متقيلر عظيم اتحاد والفت قيله لر چونكم بودنياده سنك بى وفا اولان يارانك سندن اعراض ايليه بوخودسكا

عين دولتدركه سنى تعويق ايتمش اولورلر وروز كاركى ضايع قيلمش اولورلر (مثنوى) ضد من كشتند اهل اين سرا *

تا قيامت عين شد پيشين مرا * پيش ازانكه روز كارخود برم * عمر با ايشان ببايان آورم * كاله معيوب بخريده بدم *

شكر كز عيبش بكه واقف شدم * پيش ازان كز دست سرمايه شدى * عاقبت معيوب بيرون آمدى * بو سرا اهلى يعنى

بو جهانك خلقى بكا ضد اولديلر تاكم قيامت بكا پيشين عين اولدى واحوال رستخيز بكا بودنياده مقدم ظهوره كلدى دى

اندن اول كه كندى روز كارمى ايلتدم عمر عزيزى انلرله اخرپايانه كتوردم يعنى روز كارمى ضايع ايتمزدن اول وعمرمى اول

بى وفالرله نهايته كتورمزدن مقدم كالهٔ معيوبى المش ايدم خدايه شكر كه انك عيبنه اركندن واقف اولدم يعنى

آخرت كلمزدن اول دنياده انلرك عيبنه عارف اولدم وانلرك بى وفا ايديكنى بيلوب باوفا اولان حضرت حقك آشنالغنه

ودوستلغنه رغبت قيلدم دى اندن اول كه الدن سرمايه كيدبدى عاقبت معيوب طشره كليدى يعنى ظهور قيليدى

(مثنوى) مال رفته عمر رفته اى نسيب * مال وجان داده بى كالهٔ معيب * رخت دادم زر قلبى بسته دم * شادشادان

سوى خانه مى شدم * شكر كين زر قلب پيدا شد كنون * پيش از ان كه عمر بكذشتى فزون * قلب ماندى تا ابد در كردنم *

حيف بودى عمر ضايع كردنم) اى نسيب مالم كتمش وعمرم كتمش مال وجانمى معيوب متاع ايچون ويرمش اوليدم مصرع

اول مالم رفته بودى وعمرم رفته بودى تقديرنده اولور ومصرع ثانى مال وجان داده بودمى تقديرنده اولور وسباق وسياق

بو معنايى مقتضى اولور وبو تقديره دلالت قيلور يعنى اى نسيب اولان كسه اول بى وفا اولان يارانم بولنده مالم كتمش

وعمرم كتمش ايدى معيوب اولان متاعدن اوترى مالمى وجانمى ويرمش ايدم رخت واسبابى ويردم قلب التون الدم

حال بوكه انك معيوب اولديغن بيليوب وانى مقبول وبر كزيده ظن ايليوب شادلك ايدرك خانه جانبنه كتدم وآنلرى

كنديمه يار ومصاحب اتخاذ ايتدم خدايه شكر كه بو قلب التون شمدى ظاهر اولدى اندن اول كه عمر زياده كچيدى

يعنى عمرم زياده ضايع اولمزدن اول الحمد لله كه بو التونك قلبى وتزويرى حالا پيدا اولدى ديرسن تا ابدى قلب بنم بوينده

قاليدى بكا عمر ضايع ايلمك حيف اوليدى يعنى بو بى وفا اولان قلب يارانك محبتى ابدى بو بينده قالوردى بو يله اوليدى

عمرمى بونلرك صحبتنده ضايع ايلمك بكا حيف اوليدى (مثنوى) چون بكه تر قلبى اوروز نمود * پاى خودزو واكشيم

من ززود * چونكه آنك قلبلغى اركنرك يوز كوستردى پس تيز تيز بن ايانمى اندن كيرو چكرم يعنى على الفور اندن

اعراض ايليوب مجتنب اولورم (مثنوى) يار تو چون دشمنى پيدا كند * كر حقد ورشك او بيرون زند * تو ازان اعراض و

افغان مكن * خويشتن را ابله ونادان مكن * بلكه شكر حق كن ونان بخش كن * كه نكشتى در جوال او كهن * سنك

يارك چونكه عداوت ودشمنلك پيدا ايليه انك حقد وحسد بنك اوبوزى طشره اورر يعنى انك مرض قلبى وفساد درونى

ظاهر اوله پس سن انك اعراضندن افغان ايلمه كنديكى نادان وابله ايلمه يعنى احمقلر ونادانلر كبى نفع اولان وضرر قيلان

كسه لرك سندن دور اولديغندن اوترى متألم اولمه وافغان قيلمه بلكه بوندن اوترى حق تعالى يه شكر ايله وفقرايه نان بخش

ايله كه اول ياران بدك چوالنده كهنه وخراب اولمقدن يعنى اول ياران بى وفانك وخلان بى صفانك مصاحبتلرى

چوالنده اسكيوب قالمديغكه شكر ايله وصدقه لر واعمال كار وبر (مثنوى) از جوالش زود بيرون آمدى * تا بجويى

يار صدق سرمدى * نازنين يارى كه بعد از مرك تو * رشتهٔ يارئ او كردد سه تو * اول يار بدك چوالندن فورى طشره

كلدك تاكم سرمدى اولان يار صادق استيه سن يعنى يار بدك چوالندن چونكم على الفور طشره كلدك وخلاص اولدك

كركدركه بى يار قالميه سن بلكه ابدى وسرمدى اولان بر يار صادق طلب ايليه سن بر نازنين ياركه سنك موتكدنصكره آنك

ياريلغى رشته سى اوچ قات اوله يعنى آنك سكا نصرت ومعاونت ومحبتى حبلى قات قات اوله (مثنوى) او مكر سلطان

بود شاه رفيع * يا بود مقبول سلطان شفيع * مكر سلطان حقيقى او شاه رفيع اوله يا خود سلطان حقيقينك مقبولى اوله

انك بنده لرينه شفيع اوله يعنى مكر اول يار نازنين خداى تعالى وانبياى عظام واولياء كرام اوله آنلردن غيرى سنك ياريلغى

اولمز وسكا شفاعت دخى قيلمز (مثنوى) رستى از قلاب وسالوس ودغل * غر او ديدى عيان پيش از اجل * چونكم

سكا آخرتده نفعى اولمين كسه لر سندن بودنياده اعراض ايليه لر پس اهل دغلدن وقلاب وسالوس اولان منافق

ومرايلردن قورتلدك آنك غر وفريبنى اجلدن اول عيان كوردك غر بونده غين معجمه ايله الدامق معناسنه در (مثنوى)

اين جفاى خلق با تو در جهان * كر بدانى كنج زر آمد نهان * خلق را با تو چنين بدخو كنند * تا ترا ناچار روآن سو كنند *

اين يقين دانكه در آخر جمله شان * خصم كردند وعدو وسركشان * جهانده سكا بو خلقك جفاسى اكر بيلورسك نهانى كنج

زر كلدى يعنى بو خلقك سكا جفا ايلمسى وبو ياران بى وفانك سندن روكردان اولمسى اكر بيلورسك وحقيقتنه نظر

قيلورسك سكا معنوى التون خزينه سى كلش بلكه سيم وزردن يك اولمشدر خلقى سنكله بو نجلين بدخوى ايدرلر تاكه

ناچار سنك يوزيكى اول جانبه ايلرلر يعنى جناب الهى طرفندن بو خلق جهانى وبى وفا اولان يارانى آنكچون سكا بدخوى

ایلرلرکه تا کم سنك یوزکی ناچار ضرورتله اول جانبه ایلیه‌لر بونی یقین بیل که اخرامی‌ده جمله انلر سکا خصم وعدو
وسرکشان اولورلر زیرا محبتلری لله وخلتلری فی الله اولمین کسه‌لر یوم آخرتده بری برلرینه خصم اوله‌لر وعداوت قیله‌لر
وبری برلرندن سرکش اوله‌لر مکاراه حقدن مانع اولدلك وطاعت الهیدن بی عوق ایلدلك دیو خصومت ایلیه‌لر
(مثنوی) تو بمانی با فغان اندر لحد* لاتذرنی فرد خواهان از احد* سن قبرده فغان وناله ایله قالورسن حضرت
احددن لاتذرنی فردا مفهومنی استیجی اولدیغك حالده بو بیت سورهٔ انبیاده اولان آیت کریمه‌یه اشارتدرکه اولی بودر
(وزکریا) ویاد ایله یا محمد زکریا پیغمبر علیه السلامی (اذنادی ربه) شول وقتده‌که نداودعا ایلدی ربسنه وقال
دیدی (رب) ای بنم ربم (لاتذرنی فردا) بنی تنها ووحید قومه (وانت خیرالوارثین) حال بوکه سن وارثلرك خیرلوسیسن
اکر بکا وارث ویرمزسك قارمزم سن کافیسن الحاصل (بیت) برك عیشی بکور خویش فرست* کس نیارد زپس
تو پیش فرست* بیتنك مقتضاسنجه مقدم تدارك ایدوب انیس وجلیسك وطعام وشراب اولان ذخیرهٔ نفیسك خانهٔ
کوره ارسال ایله تا کم اول سرای پروحشتده خشیت ودهشته مبتلا اولمیه‌سن (مثنوی) ای جفابت به زعهد
وافیان* هم زدادتست عهد باقیان* بشنو از عقل خودای انباردار* کندم خودرا بارض الله سپار* تاشود
ایمن زدزدوارشپش* دیوراباد یوجه زوتر بکش* ای خداسنك جفاك وفا ایدیجیلرك عهدندن ایودر باقیلرك
عهدووفاسی دخی سنك دادواحسانکدندر یعنی خدای تعالی حضرتلرینك بنده‌سنه جفاسی مجرد تأدیب ایچوندر
ونیچه حکمتی ومصلحتی مقتضی اولور پس غیری کسه‌لرك وفاسندن انك جفاسی اولی اولور هم غیری کسه‌لرك دخی
عهدووفاسی خدای تعالی حضرتلرینك دادوعطاسندندر خدای تعالی حضرتلری بوخلقه وفا ایلکی عطا ایلمسه
بونلر وفا اولمزلردی ای انبار طوتیجی کندی عقلکدن اشت کندی بغدایکی ارض اللهه تسلیم ایله یعنی ای مال ورزق
انبارنی طوتان کسنه کندی ملککده اولان کندمکی ومالك اولدیغك مالکی اللهه تسلیم ایت سنك عقلك سکا
دیرکندکده اولان مالکی الله ارضنه اصعرله وفی سبیل الله بذل ایله تا کم سنك بغدایك دزددن وبغدای بتندن ایمن
اوله مادامکه بغدای انبارده اوله آفتدن خالی اولمزدیو لعینی دیوچه ایله فوری قتل ایله دیوچه سلوکه دیرلر بونده مراد
اهل نفس اولنلرك عقل ضعیفی اولور معنی ایثار وصدقاته مانع اولان دیوی علی الفور عقل ضعیفله اولدر دیمك اولور
(مثنوی) کوهمی ترساندت هردم زفقر* همچو کبکش صیدکن ای نره صقر* باز سلطان عزیز کامیار* ننك باشدکه
کندکبکش شکار* زیرا اول دیوسنی هردم فقردن قورقودور پس ای ارکك چقرانی کبك کبی صید وشکار ایله یعنی
کامکار عزیز سلطانك بازینه ننك وعار اولورکه انی کبك صید وشکار ایلیه یعنی (الشیطان یعدکم الفقر
ویأمرکم بالفحشاء) آیت کریمه‌سنك مقتضاسنجه اول شیطان سنی هردم فقردن قورقودور وبذل وسخادن منع ایدوب
بخل وامساکه امر قیلور ای ارکك وقوی اولان چقرسن اول شیطانی کبك کبی طوت وانی زیر پنجه‌که الوب ضبط
ایت انسان فی المثل عزیز کامیار اولان پادشاهك بازی نیجه‌ایسه حق تعالی حضرتلرینه اول اول مثابه‌ده‌در
پس بویله مکرم وعظیم الشان ایکن ننك وعاردرکه کبك کبی ضعیف اولان شیطان انی شکار قیله وانی زیر پنجه‌سنه
آلوب زبون ایلیه پس ینه قصه‌نك بیانه رجوع ایدوب انی حکایه بیوررلر (مثنوی) پس وصیت کرد وتخم وعظ
کاشت* چون زمین‌شان شوره بد سودی نداشت* کرچه ناصح رابود صد داعیه* پند را اذنی بیاید واعیه* اول
مردصحیح فرزندلرینه چوق وصیت ایلدی ونصیحت تخمنی اکدی چونکه آنلرك زمینی شوره ایدی برفائده طوتمدی
کرچه واعظ ایچون وعظ ونصیحت ایلمکه یوز داعیه اولور لیکن پند ونصیحتی قبول ایلمکه براشیدیجی وحفظ ایدیجی
قولاق کرکدر یعنی اول مرد صالح کندی اولادینه چوق وصیتلر ونصیحتلر ایلدی لیکن آنلره سود ومنفعت قیلمدی
زیرا که انلرك زمین وجودی چونکم شوره یرکبی بد وفاسد ایدی تخم پندی قبول ایدیجی اولمدی اکرچه ناصح اولان
کسه‌نك نصیحت ایلمکه نیجه یوز داعیه‌سی اولور ولیکن (وتعیها اذن واعیة) آیت کریمه‌سنك طبقنجه نصیحتی اذن واعیه
قبول ایدر اذن واعیه‌سی اولمین نصح وپندی استماع ایلیوب کندی هواسی سمتنه کیدر (مثنوی) تو بصد تلطیف پندش
می دهی* او ز پندت می کند پهلو تهی* یك کس ناستمع ز استیزورد* صدکس کوینده را عاجز کند* اذن واعیه‌سی
اولمین کسه‌یه اکرسن یوز تلطیف وتکریمله پند ونصیحت ویره‌سن اول کسه سنك پند ونصیحتکدن پهلوسنی تهی
وخالی ایلر یعنی کوش هوشی اولمین کسه‌یه اکر زیاده لطفله ورفقله نصیحت ایلسك او کسنه سنك پندکدن درونی خالی
ایلر انکیچون حضرت قرآنده واقع اولان مواعظ واحکامی حق تعالی قلب حاضر وانك استماعنه القای سمع ایلین کسه‌لر
ایچوندر دیو بیورمشدر (کما قال الله تعالی (ان فی ذلك لذکری لمن کان له قلب اوالقی السمع) درولؤلؤ وجواهر کبی پندلر
ویرسك اندن کندیسنی خالی ایلمك مقرردر ناستمع اولان برکسنه عنادوردن یوز سوریجی کسه‌لری عاجز ایلر یعنی

وناصحك سوزنی استماع ایتمیجی وعنادندن انك کلامنی رد ایدیجی برکسه بو یوز دانه سوز سویلیجی کسه اولسه انك جمله‌سنی
عاجز ایلر (مثنوی) ز انبیا ناصحتر وخوش لهجه‌تر* کی بود که رفت دمشان در حجر* زانچه کوه وسنك در کار امدند
می نشد بدبخت را بکشاده بند) انبیا علیهم السلامدن ناصحتر ولهجه‌لری خوشتر قنی اولور یعنی اولمز زیرا انلرك نفسلری
حجر وشجره تأثیر ایلدی اول نسنه‌دن که کوه وسنك ایشه کلدیلر اما بدبختك بندی کشاده اولمدی یعنی انبیای عظام
صلوات الله علیهم اجمعین نصیحت وموعظتده اول قدر لطیفتر ونطقلری خوشتر ایدیکه انلرك کلمات حیات مضاهاتی
حجر ومدره وشجر وثمره تأثیر ایتدی اول کلمات نفیسه‌دنکه طاغلر وطاشلر ایشه کلدیلر وانی قبول قیلدیلر بدبخت اولنلرك
بندلری اول کلمات نفیسه‌دن کشاده اولمدی وکفر ونفاقلرینه زوال کلمدی وحجردن اقسی اولان قلبلرینه دخی تأثیر
قیلمدی (م ی) آنچنان دلها که بدشان ما ومن* نعتشان شد بل اشد قسوة* سورهٔ بقره‌ده اولان آیت کریمه‌یه اشارتدر
(ثم قست قلوبکم) قسوت عبارتدر کمال غلظتدن مع الصلابة وخطاب حضرت پیغمبرله معاصر اولان بنی اسرائیله‌در
پس سخت وغلیظ اولدی سزلرك قلوبکز ای بنی اسرائیل (من بعد ذلك) احیاء القتیل ذلکنك مشار الیهی موسی علیه
السلام زماننده حیات بولان قتیلدر قصه‌سی ایکنجی جلدده ذوالنون حکایه‌سنده مرور ایلدی پس خطاب حضرت
علیه السلامك زماننده اولنلره‌در یعنی انك اخبار ودلایلن استماع ایلدکدنصکره قلبکز غلیظ اولدی (فهی کالحجارة
پس اول سزلرك قلوبکز حجر کبیدر غلظت وقسوتده (او اشد قسوة) بلکه اشد وازیددر قسوت وغلظت جهتندن حجاره
اوزره یاخود او بمعنی التخییر ویا بمعنی الترديد اوله پس تقدیر کلام دیمك اولورکه هرکیم بو صفتله متصف اولان قلوبك شانی
وحالنی بیله استرسه انی حجره تشبیه ایلسون واسترسه حجردن اشد شیئه تشبیه ایلسون نکه حدیددر واهل معانی دیرلرکه
قسوت استعاره‌در وصف قلبده مواعظ ونصایحك عدم تأثیرندن (وان من الحجارة) وتحقیقا بعض حجاره‌دن (لما یتفجر
لام ان‌یی تأکید ایچوندر یعنی البته ما اول شیدرکه یتفجر روان وجاری اولور (منه) اول حجردن (الانهار) نهرلر نیل
وجیحون وفرات کبی زیرا منبعلری سنکستان طاغلردندر (وان منها) وتحقیقا اول حجاره‌دن بعضسی (لما) اول شیدرکه
البته (یشقق) ای یتشقق یعنی تشقق ایلر حجاره‌دن ویاریلور (فیخرج منه الماء) پس خروج ایدراندن ماء لذیذ (وان منها
وتحقیقا اول حجاره‌دن واردر (لما) اول حجرکه البته (یهبط) هبوط ایدوب دوشر اعلادن اسفله (من خشیة الله) الله
تعالی خوفندن نته‌کم طور طاغی پاره پاره اولدیغی کبی بعض علما خشیة الله حجاره مجازدر امر الهی‌یه انقیادندن دیدیلر
یعنی هرنه‌که خدا امر ادا ایلیه طاشلر امتناع ایلیه‌مز اما قلوب بنی آدم امر حقه بعد الفهم ینه مخالفت اوزره‌در (وما الله
بغافل) الله تعالی غافل دکلدر (عما) شول شیدنکه (تعملون) سز ایشلرسزای یهودیلر بایله دخی قرأتدر علی طریق
الالتفات معناسی بیت انجلین دللرکه قاسی ایدی انلرك وصف ونعتی بل اشد قسوة مفهومی اولدی یعنی انجلین
کوکللرکه حق کلامی قبول ایتمیه‌لر وما ومن قیدنده کرفتار اوله‌لر انلرك صفتی قسوت وغلظتده حجردن اشد اولدی
زیرا حجاره خشیة اللهدن متأثر ومنفعل اولورلر اما ما ومنله متصف اولان قلب اللهدن خشیت اوزره اوله‌من (بیان
انکه عطای حق وقدرت او موقوف قابلیت نیست همچون داد خلقان که آنرا قابلیت باید زیرا عطا قدیمست وقابلیت
حادث عطا صفت حقست وقابلیت صفت مخلوق وقدیم موقوف حادث نباشد واکرنه حدوث محال باشد*
بو سرخ شریف آنك بیاننده‌درکه حق تعالینك عطاسی وانك قدرتی انسانك قابلیتنه موقوف دکلدر خلائقك
ویرمسی کبی‌که اکا قابلیت کرکدر زیرا حق تعالینك فیض وعطاسی قدیمدر وقابلیت حادثدر عطا
حق تعالینك صفتیدر وقابلیت مخلوقك صفتیدر وقدیم حادثه موقوف اولمز یعنی ارلدخی البته قدیم اولور پس حدوث
اولمق لازم کلوردی اویله اولیجق اصلا قدیمك حدوثه موقوف اولمق احتمالی اولمز پس عطای الهی دخی حادث اولان
قابلیت اوزره موقوف اولمز (مثنوی) چارهٔ آن دل عطای مبدلیست* داد اورا قابلیت شرط نیست* بلکه
شرط قابلیت داد اوست* داد لب وقابلیت هست پوست* اول دلك چاره‌سی برمبدلك عطاسیدر زیرا حضرت حقك
دادوعطاسنه قابلیت شرط دکلدر بلکه قابلیت شرطی انك عطاسیدر حضرت خدانك دادی لب وقابلیت پوست
منزله‌سنده‌در یعنی شول دلکه حجردن اشد واقسی اوله ومواعظ قبولندن اعراض واجتناب قیله اول دلك چاره‌سی
مبدل احوال وافکار ومقلب القلوب والابصار اولان خداوندکارك فیض وعطاسیدر واول خدانك فیض وعطاسی
انسانك قابلیتی اوزره موقوف دکلدر وانسانك قابلیتی واستعدادی اول حضرتك عطا وجودنه هم شرط دکلدر
بلکه قابلیتك شرطی هم اول اللهك فیض وعطاسیدرکه انسانه قابلیتی واستعدادی هم اول عطا ایلر چونکم قضیه
بویله‌در داد الهی لب کبیدر وقابلیت قشر کبیدرکه قشر لبدن حاصل اولور وانك واسطه‌سیله ظهوره کلور اکر بو راده
برسؤال اولنورسه‌که مشایخ کرام حق تعالی انسانه قابلیتنه واستعدادنه کوره تجلی ایلر وانك عطاسی هرکسك

استعداد ذاتیه سنه كوره دردیرلر خصوصا شیخ اكبر قدس سره العزیز حضرتلرینك فصوصنده وفتوحاتنده واقع اولان
كلاملری بویله در پس توفیق نیجه ممكن اولور جواب اولدركه دینه مشایخ صوفیه قتلرنده حق تعالی حضرتلرینك ایكی
كونه فیضی وادر برینه فیض اقدس دیرلر وبرینه دخی فیض مقدس دیرلر فیض اقدس ذات الهیدن اعیان ثابته یه
كلان فیضدركه شوائب كثیره دن منزه ومبرادر بو فیضك مثالی شمسك قرصندن زجاجات متنوعه یه كلان نور كبیدر
وفیض مقدس هركسك استعداد ازلیه لرینه مناسب اعیان ثابته دن ارواح اوزره كلان فیضه دیرلر بو فیضك مثالی
زجاجات متنوعه دن خانه ایچره دوشن انوار متلونه والوان مختلفه كبیدر فیض اقدس اعطای قابلیت ایلر بو فیضه اصلا
قابلیت شرط دكلدر وبو فیض اقدس اصلا قابلیته دخی موقوف دكلدر اما فیض مقدس هركسك استعداد ازلیه سنه
كوره اولور بو فیضه كوره قابلیت شرط اولور مشایخدن حق تعالی هركسه قابلیت واستعدادنه كوره تجلی واعطا ایلر
دیدكلری بو فیض مقدسه نسبتله اولور وحضرت مولانا قدس الله سره العزیز فیض وعطای حقه استعداد وقابلیت شرط
دكلدر بیوردقلری فیض اقدسه نسبتله اولور كه بو فیضه قابلیت شرط دكلدر بلكه قابلیت واستعداد بو فیض اقدسدن
حاصل اولور پس حق تعالی حضرتلری برقوانه قابلیت واستعدادی یوق ایكن اكا قابلیت ویروب اندنصكره انك
وجودندن نیجه معجزه وقدرت ظهوره كتوردیكنك بیانته شروع ایدوب بیوردیلر (مثنوی) این كه موسی را عصا
ثعبان شود * همچو خورشیدی كفش رخشان شود * صد هزاران معجزات انبیا * كان نكنجد در ضمیر وعقل ما *
بونی كوركه حضرت موسی علیه السلامك عصاسی ثعبان اولور انك دستی برخورشید كبی رخشان اولور انبیا علیهم
السلامك صد هزاران معجزاتی كه اول معجزات بزم ضمیر وعقلمزه صغمز یعنی قابلیت حق تعالینك داد وعطاسی
اولدیغنه وناقابل اولان شیلری قابل قیلدیغنه مثال بودركه حضرت موسی علیه السلامك عصاسی (فاذا هی ثعبان
مبین) آیت كریمه سی طبقنجه ثعبان مبین اولور عصانك ثعبان اولمغه قابلیتی یوقدر اول قابلیتی اكا حق تعالی ویردی كذلك
موسی علیه السلام حضرتلرینك كف مباركی خورشید كبی رخشان اولور (واضمم یدك الی جناحك تخرج بیضاء
من غیر سوء) آیت كریمه سی بو معنایه دلالت قیلوب دست انسانك خورشید كبی رخشان اولوب واطرافی منور قیلمغه
قابلیتی یوقدر اول نور الهی یی اكا حق تعالی حضرتلری ویردی الحاصل انبیای عظامك نیجه یوز بیك معجزاتی كه اول بزم
عقلمزه ودرونمزه صغمز اكا نظر اولنسه اصلا قابلیاتك انلرده مدخلی یوقدر (مثنوی) نیست از اسباب تصریف
خداست * نیستها را قابلیت از كجاست * قابلی كر شرط فعل حق بدی * هیچ معدومی بهستی نامدی * بونلرك جمله سی
اسبابدن دكل بلكه تصریف خدادر نیست ومعدوم اولنلره قابلیت قندندر قابلیت اكر حقك فعلنه شرط اولیدی
هیچ معدوم وجوده كلمزدی یعنی اول معجزات علیه وكرامات سنیه اسبابدن واول شیلرك اكا حد ذاتنده قابلیتی
اولدیغندن دخی دكلدر بلكه حق تعالی حضرتلرینك تصریفندندر فی الحقیقه معدوم اولنلره قابلیت نه یردندر
قابلیت وجودك شانیدر ووجودله قائمدر چونكه كل شیء اصلنده معدوم وهالك اولدیسه انلرده قابلیت ندن اولور بلكه
اشیا نفس الامرده نظر اولنسه هالكدر ومنزلهٔ عدمده در پس بونلرك برحالته قابل اولمسی وبرصورته مستعد
اولمسی دخی عدم منزله سنده اولور پس اولا بونلره وجود ویرن واول وجوده قابلیت ویرن حضرت حق وفیاض
مطلقدر اكر برشیئك قابلیتی حق تعالینك فعلنه شرط اولیدی وحق تعالینك فعلی دخی برشیئك قابلیتنه توقف
قیلیدی هیچ برمعدوم وجود مرتبه سنه كلمیدی زیرا معدوم مده موجود اولمغه قابلیت یوقدر پس حق تعالینك
فعلی عدمه توقف ایلمش اولور عدم ایسه موجود اولمغه قابل اولمیجق اصلا معدوم موجود اولمق لازم كلور چونكم
حق تعالینك فعلی وعطاسی اشیانك قابلیاتی اوزره توقف ایلمدیسه عالم عدمدن حق تعالی بوقدر اشیایی وجوده
كتوروب هر برینه مقتضای حكمتی اوزره قابلیت ویروب قابلیتلرینه مناسب مصلحت وكاره هدایت ایلدی
(مثنوی) سنتی بنهاد واسباب وطرق * طالبانرا زیر این ازرق تتق * بیشتر احوال برسنت رود * كاه قدرت خارق سنت
شود * سنت وعادت نهاده باامزه * بازكرده خرق عادت معجزه * حق تعالی حضرتلری برسنت واسباب وطرق قودی
طالبلره بو ازرق تتقك آلتنده اكثر احوال سنت الهی اوزره جاری اولور كاه قدرت الهی خارق سنت اولور خدای تعالی
سنت عادتی مزه ولطافتله قومشدركیرو معجزه یی خرق عادت ایلمشدر بو معنی معجزه كرده نك فاعلی اولدیغی تقدیر اوزره در
كرده نك فاعلی خدای تعالی اولور معنی كیرو خرق عادتی حق تعالی معجزه ایلمشدر دیمك دخی جائزدر ازرق تتقدن مراد
آسماندر تتق پرده یه دیرلر وعروسك یوزینه اورتدكاری طواغه واوزرینه پرده ایتدكاری جبنلكه دخی دیرلر یعنی
الله تبارك وتعالی بو عالمده برشیئه قابلیتنك واستعدادنك مقتضاسنه كوره عطا ایلمكی سنت قودی وكندینك فیض
وعطاسنه واصل اولمق ایچون طالبلره نیجه سبلر وطریقلر بو ازرق رنك اولان آسمانك تحتنده وضع ایلدی اكر نظر اولنسه

اكثر احوال واغلب افعال الهی سنت اوزره جاریه اولور كه اسباب وطرقدن خارج اولمز اما كاه اولور كه قدرت الهی
وارادت ربانی سنت وعادتی خرق ایدیجی اولور كورورسن برممكن وقابل اولمین شیئی در حال ظهوره كتورور وبرناقابل
ونامستعد اولان كمسه یی مرتبهٔ اعلایه یتورر حق سبحانه وتعالی سنت وعادتی بو دنیاده منزه ولذت سببیله وضع ایلمشدر
كه خلق عالم اول منزه ولذته مائل اولوب كندی قابلیتلرینه كوره برسمته سالك اوله لر كروانبیای عظامك معجزاتی عادت
وسنتی خرق ایدیجی واسباب وعللی دفع ایدیجی اولور تا خلق عالم بیله لر وایمان قیله لر كه حق تعالینك فیض وعطاسی
وفعلی اسباب وعلله موقوف دكلدر یاخود معنی حق تعالی كندی عادتنی خرق ایتدیكی انبیا علیهم السلامك معجزاتی
واولیاء كرامك كراماتی ایلمشدر كاه اولوركه انبیا واولیا یوزندن كندی سنتنی وعادتنی تبدیل ایلر تا خلق عالم بیله لركه
حق تعالینك افعالی اسبابه موقوف دكلدر وانك فیض وعطاسی دخی وسایط وعلله محتاج دكلدر (یفعل الله ما یشاء
ویحكم ما یرید) انك فعلی وحكمتی بی علت اولدیغنه دلالات ایلر (وفعال لما یرید) آیت كریمه سی اول پادشاهك
دیلدیكنی ایشلدیكنه شهادت قیلور اكر انك افعالی اسبابه موقوف ومقید اولیدی اول حضرت وجود مقید
اولوردی وموجب بالذات اولمق لازم كلوردی كه فلاسفه نك مذهبی بودر تعالی عن ذلك علوا كبیرا بلكه حق تعالی
حضرتلری مرید ومختاردر واهذا اول حضرته حمد ایلمك صحیح اولور زیرا دیلدیكنی قولنه ویررو استدیكنی مرتبهٔ اعلایه
ایركورر پس اكا حمد وشكر ایلمك لایق اولور (مثنوی) بی سبب كر عز بما موصول نیست * قدرت از عزل سبب معزول
نیست * ای كرفتار سبب بیرون مپر (لیك عزل آن مسبب ظن مبر) سببسزا كر عزت بزه موصول دكل ایسه قدرت الهی
سببك عزلندن معزول دكلدر ای سببه كرفتار اولان كمسه سببدن طشره اوچمه لیكن اول مسببك عزلنه ظن
ایلتمه یعنی سببسزا كر عزت واكر نعمت بزه موصول دكل ایسه وعزت ونعمت بزه سبب واسطه سیله كاورسه سببك
معزول اولمسندن قدرت معزول اولمز یعنی بجن سكا كه جلك عزتك ونعمتك سببی معدوم اولسه سببك معدوم
اولمسندن قدرت حقك معدوم ومعزول اولمسی لازم كلمز حق تعالی حضرتلری اكر استرسه سكا اول عزت ونعمتی
بلاسبب ویرمكه قادردر ای سببه كرفتار اولان كمسه سن كه عزت ونعمتی سبب واسطه سیله بولمغه معتاد اولمشسندر
لازم كاوركه سببدن طشره اوچمیه سن زیرا سنك سببسزلك مرتبه سنه لیاقتك یوقدر پس سكا لایق اولان اولدركه
برسبب معزول اولدقده براخر سببك دخی موجود اولمسنی مسبب الاسبابدن رجا ایلیه سن وسببك معزول اولمسندن
اول مسبب الاسبابك عزلنه ظن واعتقاد ایتمیه سن زیرا سببك عزلندن مسببك عزلی لازم كلمز وسببك معدوم
اولمسی قدرت حقك معدوم اولمسنی مستلزم اولمز بلكه مسبب الاسباب هر نیجه دیلرسه اویله ایلمكه قادردر وسكا اول
نعمتی وعزتی یا بواسطهٔ سبب ویا بلا سبب ایصال ایلمكه عاجز دكلدر (مثنوی) هرچه خواهد آن مسبب آورد *
قدرت مطلق سببها بردرد * لیك اغلب برسبب راند نفاد * تا بداند طالبی جستن مراد * اول مسبب هر نه استرسه كتورر
قدرت مطلق سببلری یرتار لیكن اكثر نفاذی سبب اوزره سورر تا كه بر طالب مرادا ستمكی بیله نفاذ دوكمكه وفانی اولمغه
دیرلر بونده انسانك زادی وقدرتی دوكمسندن عبارت اولوب یعنی اول مرید ومختار اولان مسبب هرنی دیلرسه عدمدن
وجوده كتورر ومرتبهٔ ظهوره یتورر زیرا قدرت مطلقه اسباب وعللی خرق ایلر واستار وحجباتی هتك ایدوب رفع ایلر انك
قدرت كامله سنه وارادت شامله سنه سبب لازم دكلدر استدكدنصكره برشیئی بلا سبب موجود وهم بلا سبب معدوم
وفانی ایلمكه قادردر ولیكن نفاذ وفنایی اكثر سبب اوزره سورر وبرشیئك معدوم وفانی اولمسنه برشیئی سبب ایلر بر طالب
مسبب الاسبابدن مراد استدكی بیله اكر اسبابی جمیعا قطع ایلسه طالب كندی مرادنه بر وسیله بوله مز ومرادنی نوجهله
استیه جكنی بیله مز (مثنوی) چون سبب نبود چه ره جوید مرید * پس سبب در راه می باید پدید * این سببها بر نظرها
پرده هاست * كه نه هر دیدار صنعش را سزاست * چونكه سبب اولمیه مرید نه یول استر پس سبب یولده ظاهر كرك
بو سببلر نظرلر اوزره پرده لردر زیرا هر دیدار انك صنعنه لایق دكلدر یعنی چونكم مراد ایله مریدك ما بیننده سبب اولمیه
مرید مراد جانبنه واصل اولمغه نه یول استرونه وسیله استر پس لازم كلدیكه مریدك یولنده اشكار سبب كركدر مرید اول
سببه تعلق ایدوب مراد جانبنه ذاهب اوله ومرادینه آنی وسیله قیله اما بو سببلر مسببدن غافل اولان كمسه لرك نظرلری
اوزره پرده لردركه انلری بالذات صانعك صنعنه نظر ایلمكه قومز زیرا هر دیدار اول صانعك صنعنی مشاهده ایلمكه
لایق دكلدر بونلره بر نعمت كاسه ویا بر نقمت وزحمت حاصل اولسه البته انی سببدن بیلورلر ومسببدن غافل اولورلر
(مثنوی) دیدهٔ باید سبب سوراخ كن * تا حجب را بركند از بیخ وبن * تا مسبب بیند اندر لامكان * هرزه داند جهد
واكساب ودكان * انك صنعنی مشاهده ایلمكه سببی سوراخ ایدیجی بر دیده كركدر تا حجابلری بیخ وبنندن قوپره تا كم
مسببی لامكانده كوره جهدی وكسبلری ودكانی هرزه بیله اكساب جمع كسبدر یعنی اول صانع بیچونكه صنع با كمالی

مشاهده ایلمکه بر دیده کر کدر اسباب وعللی سوراخ ایلیجی وکسب وعملی آلت ملاحظه وامر اعتباری بیلیجی اوله حق
اسباب وعللدن اولان حجبات واستاری اصلندن ودیبندن قلع وقمع ایلیوب اصلا بر سبب انک نظر شهودنه پرده اولمیه
وصانع مشاهده سندن ومسبب مهاینه سندن انی غافل قیلمیه تا کم عالم لامکانده همان مسببی کوره وهر شیئی
(قل کل من عند الله) موجبنجه الله قتندن بیله وبو صورت ظاهرده رزقه ونعمته وعزته وسیله اولان جهدی وکسبلری
ودکانی هرزه وبیهوده بیله زیرا انلرک انسانه وصول رزقه وحصول عزت ونعمته فی الحقیقه قدرتلری یوقدر بونلرات
ملاحظه در پس عارف همیشه مسببه نظر ایلر بو اسباب وعللی کورمکدن بری اولور (مثنوی) از مسبب میرسد
هر خیر وشر * نیست اسباب ووسایط ای پدر * جز خیالی منعقد در شاهراه * تا بماند دور غفلت چند گاه) خیر وشر جمیعا
مسببدن ایریشور اسباب ووسایط دکادر ای پدر شاهراهده منعقد اولمش بر خیالدن غیری تا دور غفلت بر نیچه زمان
قاله بیت اولده اولان نیست لفظی بیت ثانینک مصرع اولنه مصروف اولور وتقدیر معنی بویله دیمک اولور که هر نقد رخیر
وشر وار ایسه جمله سی مسبب الاسبابدن ایریشور اکر بو اسباب ووسایط ندر دیرسک ای پدر بو اسباب ووسایط شاهراهده
منعقد اولمش بر خیالدن غیری دکادر حد ذاتنده خیالی اولان اسباب ووسایطی بو آخرتک شاهراهنده باقی قاله وحق
تعالی منعقد ایلیوب قائم قیلدی تا کم غفلت دوری بر نیچه زمان اسباب وعلل واسطه سیله منتظم اوله اکر اسباب وعلل
اولمسیدی حقیقت ظهوره کلوردی وهر کس عارف اولوردی وبو عالم معطل قالوردی وبو کون یوم قیامت اولمق لازم
کلوردی چونکم حق تعالی حضرتلرینک صنعی وعادتی اسباب اوزره جاری اوله کلمشدر پس بو معنا سببیله حضرت
آدمک جسم شریفنک خلق اولنمسنک قصه سنه شروع ایدوب اولا حضرت جبرائیل علیه السلامه ارضدن
تراب اخذ ایلمکه اشارت الهی اولدیغنک بیانته باشلیوب وحضرت عزرائیل علیه السلامک قصه سنده بو خلقک
اسباب وعلله ناظر اولمرینی بیان بیورورلر که بو قصه نک نتیجه سی اولدر وبو مناسبتله ایراد اولنمشدر * در ابتدای خلقت
جسم آدم علیه السلام که جبرائیل را اشارت امد که برو از زمین مشتی خاک برکیر وبر روایتی دیکر از هر نواحی مشت
خاک برکیر * بو سرخ شریف حضرت آدم علیه السلامک ابتدای خلقتنک بیانتده در که حضرت حقدن جبرائیل
علیه السلامه اشارت کلدی وامر اولدیکه یوری زمیندن بر قبضه خاک اخذ ایت وروایت اخری اوزره ارضک
هر نواحیسندن مشت خاک طوت دیو اشارت اولدی طبایع واشکال بنی آدمک مختلف اولمسنه روایت ثانیه انسبدر
نته کم ابو موسی حضرتلرینک روایت ایلدیکی اوزره بویله واقع اولمشدر (قال قال صلی الله علیه وسلم ان الله خلق آدم
من قبضة قبضها من جمیع الارض فجاء بنو آدم علی قدر الارض منهم الاحمر والابیض والاسود والاصفر وبین
ذلک السهل والحزن والخبیث والطیب کذا فی المصابیح) وبو محله مناسب اولان حدیث شریف اصل بودر که وهب
ابن منبه روایت بیورورلر قال النبی صلی الله علیه وسلم لما اراد الله ان یخلق ادم اوحی الی الارض انی جاعل فیک خلیفة فمنهم
من یطیعنی فادخله الجنة ومنهم من یعصینی فادخله النار فبکت الارض وانفجرت منها العیون الی یوم القیامة وبعث
الله الیها جبرائیل لیاتیه بقبضة منها من جوانبها الاربع من اسودها وابیضها واحمرها واطیبها واخبثها قالت
الارض بالذی ارسلک لا تأخذمنی شیئا فان منافع التقرب الی السلطان کثیر لکن فیه خطر عظیم فرجع جبرائیل
علیه السلام ولم یأخذ منها شیئا فقال یا رب حلفتنی الارض باسمک العظیم فکرهت ان آخذ شیئا فارسل الله تعالی
میکائیل علیه السلام فلما اتاها الیها قالت الارض له کما قالت لجبرائیل فرجع میکائیل فقال کما قال جبرائیل فارسل الله
تعالی اسرافیل علیه السلام وجاء ولم یأخذ منها شیئا وقال مثل ما قال جبرائیل ومیکائیل علیهما السلام فارسل
الله ملک الموت فلما اتاها قالت الارض اعوذ بعزة الله الذی ارسلک ان تقبض منی الیوم قبضة یکون للنار فیها نصیب
غدا فقال ملک الموت وانا اعوذ بعزته ان اعصی له امرا فقبض قبضة من وجه الارض مقدار اربعین ذراعا من زوایاها
الاربع فصار کل ذرة منها اصل بدن الانسان فاذا مات یدفن فی الموضع الذی اخذت منه فامر عزرائیل فوضع ما اخذ
من الارض فی وادی نعمان بین مکة والطائف فقال تعالی یا عزرائیل کما کنت اخذ الاجزاء ثم فکن قابضا الارواحهم
(مثنوی) چونکه صانع خواست ایجاد بشر * از برای ابتلای خیر وشر * چونکم صانع عالم بشرک ایجادینی دیلدی
خیر وشری ونیک وبدی ابتلا وامتحان ایلمکدن اوتری یعنی اهل خیر واهل شری امتحان قیلمقدن اوتری وعمل یونتدن
قنقیسی احسن وقنقیسی اقبحدر مختبر اولمقدن اوتری بشری خلق ایلمک استدی (مثنوی) جبرئیل صدق را فرمود رو
مشت خاکی از زمین بستان کرو * پس صدقله موصوف اولان جبرائیل علیه السلامه بیوردیکه یوری زمیندن
کرو طریقیله بر اوج خاک ال کرو یورملری کیرو اصلنه رجوع ایلمک شرطیله دیمک معناسنی اشعار ایلر یعنی رهن طریقیله
براوج طپراق ال تا سنه اول موضعه بعد انقضاء الاجل الی ایصال ایلیه وزد دیمک اولور (مثنوی) او میان بست وبیامد

تا زمین * تا کذارد امر رب العالمین * حضرت جبرائیل علیه السلام خدمته میان باغلدی وزمینه دک کلدی
تا رب العالمینک امر شریفنی یرینه کتوره (مثنوی) دست سوی خاک برد آن مؤتمر * خاک خود را در کشید
وشد حذر * اول مؤتمر اولان جبرائیل الینی خاک طرفنه ایلتدی مؤتمر امر الیجی معناسنه در خاک کندیسنی چکدی
وحذر ایدیجی اولدی (مثنوی) پس زبان بکشاد خاک ولابه کرد * کز برای حرمت خلاق فرد * پس خاک زبانی
بخش * رو بتاب از من عنان خنک رخش * بنی ترک ایله ویوری بکا جان باغشله یوری بندن فرسکک عنانی چویر
آچدی وجبرائیله تضرع ایلدی بویله دیو که فرد وبی نظیر اولان خلاقک حرمتیچون (مثنوی) ترک من کو وبرو جانم
خنک یا الکرذ کرا اولنسه بوز آته وآق آته وکولک آته اطلاق اولنور اما اسبه ورخشه مضاف اولسه یورغه وابو معناسنه
استعمال اولنور رخش بونده اسب معناسنه یعنی راکب اولدیغک فرس الحیاتک زمامنی عالم ملکوت جانبنه
دوندور بندن رجوع ایله دیو تضرع ایلدی (مثنوی) در کشا کشهای تکلیف وخطر * بهر الله هل مرا اندر مبر *
تکلیف وخطر کشا کشلرینه الله ایچون بنی قو ایلتمه در بونده صله ایچوندر بکشا کشهای تکلیف وخطر مرا
اندر مبر تقدیرنده اولور یعنی بندن مخلوق اوله حتی انسانه عظیم تکلیف اولنسه کرک وانک راهنده نیجه خطرلر ظهوره
کاسه کرک قو بنی لله وفی الله اول خطره وتکلیفک کشا کشلرینه ایچر وایلتمه دیدی (مثنوی) بهر آن لطفی که حقت
برکزید * کرد بر تو علم لوح کل بدید * اول لطف وکرم ایچونکه حق تعالی سنی کزیده ایلدی سنک اوزر یکه لوح کل علمی
بدید وظاهر ایلدی یعنی لوح محفوظک علمنی سکا آشکار قیلدی (مثنوی) تا ملائک را معلم آمدی * دائما با حق
مکلم آمدی * حتی ملائکه یه معلم کلدک دائما حضرت حقله تکلم ایدیجی اولدک (مثنوی) که سفیر انبیا خواهی بدن
تو حیات جان وحی نی بدن) که انبیای عظام علیهم السلامک سفیری اولسک کر کدرسن وحیه منسوب اولان روحک
حیاتیسن بدنک حیاتی دکل سنسکه حضرت جبرائیل امین علیه السلام روحلره حیات اولان وحی الهینک حیاتی
کبیدر حاصل وحی الهی اولدر وبین الانبیاء علیهم السلام الحق رسول وسفیرهم اولدر پس بدنک حیاتنه سبب اولندن
روحک حیاتنه سبب اولان افضلدر دیمشلر که بدنک حیاتنه سبب اولان حضرت اسرافیل علیه السلام وروحک حیاتنه
سبب اولان جبرائیل علیه السلام حضرتلریدر (مثنوی) بر سرافیلت فضیلت بود از ان * کو حیات تن بود تو آن جان
حضرت اسرافیل علیه السلام اوزره سکا اول سببدن فضیلت اولدی که اول جسمک حیاتیدر سن جانک حیاتیسن
مثنوی) بانک صورش نشئت تنها بود * نفخ تو نشو دل یکتا بود * زیرا انک صورنک صداسی تنلرک نشئه سیدر اما سنک
نفخک دل یکتانک نشو ونماسیدر پس سندن حاصل اولان فیض الهی اسرافیلک وجودندن حاصل اولان
فیض الهیدن افضلدر زیرا سنک فیضک جانلره حیات ویریجی نفخه عامیدر (مثنوی) جان جان تن را حیات دل بود * پس
زدادش داد تو فاضل بود * تنک جاننک جانی حیات دلدر پس انک داد وعطاسندن سنک داد وعطاک فاضل واشرفدر
زیرا انک فیضی تنک جانیدر وسنک فیضک جانک جانیدر (مثنوی) باز میکائیل رزق تن دهد) سعی تو رزق دل روشن دهد
وسن حضرت میکائیل علیه السلامدن دخی شریفسن زیرا میکائیل کیر ورزق ویرر اما سنک سعیک روشن اولان قلبک
رزقنی ویرر که دل روشنک رزقی وحی الهیدن حاصل اولان علم ومعرفتدر (مثنوی) او بداد کیل پر کردست ذیل *
داد رزق تو نمیکنجد بکیل * اول میکائیل کیلله ویرمکه دامنی پر ایلمشدر یعنی خلقه ویردیکی ارزاق جسمانی
مقسوم اولان رزقلریدر که ازلده کیله معنویه ایله اولچولمش وحضرت میکائیل علیه السلامک نورانی اولان دامننه
قونمش وطولمشدر اول مقسوم اولان ارزاقی هر کسه باذن الله ایصال ایدیجیدر اما سنک رزقکک داد وعطاسی کیله یه
صغمز زیرا علوم ومعانی مقدار ومکیاله صغمز (مثنوی) هم ز عزرائیل با قهر وغضب * تو بهی چون سبق رحمت
بر غضب * هم قهر وغضب وهلاکله موصوف اولان عزرائیلدن سن ایوسن رحمتک غضب اوزره اولمسی سبقی کبی یعنی
سبقت رحمتی علی غضبی حدیث شریفنک موجبنجه چونکم صفت رحمت صفت غضب اوزره سبقت ایلدی
مظهر رحمت اولان دخی مظهر غضب اوزره سبقت ایلمک مقرر اولور پس حضرت عزرائیل علیه السلام اوزره سنک
سبقتک وفضیلتک ثابت اولور (مثنوی) حامل عرش این چهارند وتو شاه * بهتر این هر چهاری زانتباه *
روز محشر هشت بینی حاملانش * هم تو باشی افضل هشت آن زمانش * عرشک حاملی بودرت ملکدر ای روح الامین
سن بودرلک میانده شاهسن بصیرت وانتباه جهتندن هر چهارک بهتر ومهتریسن حالا بودنیاده حمله عرش درت
ملکدر بری جبرائیل بری میکائیل بری اسرافیل بری دخی عزرائیلدر اما قیامت کونی عرش اعظمک حامللرنی
سکز کورورسن (کما قال الله تعالی فی سورة الحاقة ویحمل عرش ربک فوقهم یومئذ ثمانیة) اول زمان سکزک دخی
افضلی هم سن اولورسن نته کم اهل تفسیر بو آیت کریمه نک تفسیرنده دیمشلر وحملة العرش الیوم اربعة ویوم القیمة

يضم اليهم اربعة اخرى فيصيرون ثمانية وهم الملائكة الذين ما بين كعب احدهم واسفل قدميه مسيرة خمسة مائة عام
مثنوى) همچنين بر ميشمرد وميكريست * بوى مى برد او كزين مقصود چيست * زمين بونك كبى حضرت جبرائيل عليه
السلامك اوصاف حميده سنى صايدى وكريه ايلديكه اول زمين را ايحه ايلتدى كه بوندن مقصود ندر يعنى زمين انكچون
تضرع قيلدى وكريه ايلديكه كنديدن تراب المقدن مقصود نه ايديكنه رايحه ايلتدى ومرادنى فهم ايتدى (مثنوى)
معدن شرم وحيا بد جبرئيل * بست اين سوكندها بروى سبيل * حضرت جبرائيل عليه السلام شرم وحيا معدنى
ايدى لاجرم اول يمينلرانك اوزرينه يول بغلدى زمينك يمينلرى اكا تأثير ايدوب اخذ تراب ايلمكه مانع اولدى (مثنوى)
پس كه لابه كردش وسوكند داد * بازكشت وكفت يارب العباد * زمين حضرت جبرائيل عليه السلامه اولقدركه
چوقلق لابه ايلدى وآند ويردى جبرائيل عليه السلام استحيا ايدوب كيرو دوندى وجناب حقه ديدى يارب العباد
مثنوى) كه نبودم من بكارت سرسرى * ليك زانچه رفت تو داناترى * كه بن سنك امركده سرسرى اولمدم ليكن اول
معامله دنكه زمينله بنم مابينمده واقع اولدى وظهوره كلدى سن اكا عالمركسن (مثنوى) كفت نامى كه زهولش اى بصير
هفت كردون بازماند از مسير * زمين سنك اسمكدن براسم ديدى وبرنام ذكر ايلديكه انك هول وعظمتندن اى
بصير يدى فلك سير وحركتدن كيرو قالور يعنى زمين سنك اسماى شريفكدن براسمكه قسم ايلديكه هفت كردونه اول اسم
دينلسه ايدى مسيره سندن كيرو قاليدى (مثنوى) شرمم آمد كشتم از نامت خجل * ورنه آسانست نقل مشت كل *
بكا شرم وحيا كلدى سنك نام شريفكدن خجل اولدم يوخسه براوج خاكك نقلى يعنى كتورمسى آساندر (مثنوى)
كه تو زورى دادۀ املاك را * كه بدرانند اين افلاك را * زيرا سن ملكلره بر زور وقوت ويرمش سنكه بو فلكلرى انلر يرتارلر
وبونك كبى اجرام عاليه ايكن انى پاره پاره ايلمكه قادر اولورلر پس زميندن براوج خاكى نقل ايتمكه انلره قتى سهلدر ليكن سنك
اسم شريفكه رعايت وحرمت ايلمك انلر اوزره لازمدر ديدى بونده حق تعالى حضرتلرينك اسم شريفنه تعظيم ايلمكه تنبيه
واردركه هر كيمسه الله تعالينك اسم شريفنى ياد ايليوب انك حرمتنه ديسه مؤمن اولنه استحيا قيلمق لازم وواجب اولور
(فرستادن حق تعالى ميكائيل را عليه السلام بقبض حفنهٔ خاك از زمين جهت تركيب جسم مبارك
ابو البشر خليفة الحق مسجود الملائكة ومعلمهم آدم عليه السلام * بو سرخ شريف حق تعالى حضرتلرينك زميندن
براوج خاك المغه حضرت ميكائيل عليه السلامى كوندرمسنك بياننده در حق تعالينك خليفه سى ملائكه نك
مسجودى وانلرك اوستادى ومعلمى اولان ابو البشرك مبارك جسمنك تركيبندن اوتريكه ابو البشردن وملائكك
معلمندن مراد آدم عليه السلامدر (مثنوى) كفت ميكائيل را تو رو بزير * مشت خاكى در ربا ازوى چو شير * حق تعالى
حضرتلرى ميكائيله ديدى يورى سن اشغه كيت اول زميندن براوج خاكى ارسلان كبى قاپ (مثنوى) چونكه
ميكائيل شد تا خاكدان * دست كرد او تا كه بربايد از آن * چونكم ميكائيل امر حقله خاكدانه دك كتدى اول ميكائيل
ال ايلدى تاكم اول زميندن طپراق قاپه (مثنوى) خاك لرزيد ودر آمد در كريز * كشت او لابه كنان واشك ريز * خاك لرزان
اولدى وقاچغه كلدى زمين تضرع ايديجى واشك دوكيجى اولدى (مثنوى) سينه سوزان لابه كرد واجتهاد * با سرشك پر
زخون سوكند داد * سينه سى حرارتدن يانيجى لابه ايلدى واجتهاد قيلدى خوندن پر سرشكله يعنى قانلو ياشله
اكا يمين ويردى بويله ديو (مثنوى) كه بيزدان لطيف بى نديد * كه بكردت حامل عرش مجيد * كه بى نديد ولطيف اولان
يزدان حقيچون كه سنى عرش مجيدك حاملى ايلدى (مثنوى) كيل ارزاق جهانرا مشرفى * تشنكان فضل را تو مغرفى *
زانكه ميكائيل از كيل اشتقاق * دارد ز كيال شد در ارزاق * اهل جهانك ارزاقنك كيلنه مشرفسن يعنى مؤكل
وناظرسن آب فضلك تشنه لرينه سن مغرفسن يعنى اوچكله آب فضل وكرمى انلره ايصال ايديجيسن زيرا كه ميكائيل
كيلدن اشتقاق طوتار ورزق ويرمكده كيال اولدى ميكائيلك اشتقاقنده علمانك اختلافى واردر بعضلر كيلدن
مشتقدر ديمشلر نته كم ميكال وميكييل دخى قرأت اولنمشدركه بو معنايى مؤيد اولوب وحضرت مولانا
قدس الله سره العزيزك بيوردقلرى دخى كيلدن مشتق اولديغنه دلالت قيلور مشرف افعال بابندن اسم فاعلدر
امينه ومؤكله وناظره ديرلر مغرف دخى اسم فاعلدر غرفدن غرف آوچله صو المغه ديرلر مغرف آوچله صو الوب
بركيدرمكه وجمع ايتمكه ديرلر وحضرت ميكائيل عليه السلام براولملكدركه الله تبارك وتعالى انى خلق جهانك
ارزاقى اوزره مؤكل ايلمشدر حق تعالى حضرتلرينك نعمت وفضلى آبنه عطشان اولان كمسه لره اول واسطه اولوب
فضل ونعمتى حضرت حقدن اعتراف ايدوب انلره مغرف اولور وارزاقى دخى رزاق مطلقدن آلوب قسمت اولنان
اوزره هر كسه حصهٔ معينه سى قدر كيل معنوى ايله تقسيم قيلور بو جهتدن وبو مناسبتدن ميكائيلك اشتقاقى
كيلدن طوتمشلردر واكا كيال ارزاق ديو تسميه ايتمشلردر * مثنوى * كه امانم ده مرا آزاد كن * بين كه

خون آلودمى كويم سخن) وزمين حضرت ميكائيله بويله ديدى كه بكا امان وير بنى آزاد ايله كوركه سوزمى خون آلوده بررم
پس مرحمت وشفقت محلى يم بكا مرحمت ايله ديدى (مثنوى) معدن رحم اله آمد ملك * كفت چون ريزم بران ريش
اين نمك * ملك حق تعالينك مرحمتنك معدنى كلدى بو اجلدن حضرت ميكائيل عليه السلام زمينه مرحمت
ايليوب كنديسنه ديدى اول جراحت اوزره برطوزى نيجه دوكه يم يعنى زمين بويله نالان وكريان اولوركن ودرونى
فرط حرارتدن بريان اولوركن اكا بو تلخلكى نيجه روا كوره يم وآنك جزونى آندن نوجهله جدا قيله يم ديوب زمينه
بو قهرى روا كورميوب مرحمت ورأفت ايلدى (مثنوى) همچنانكه معدن قهرست ديو * كه برآورد از بنى آدم غريو *
انجيلين كه شيطان قهرك معدنيدر زيرا بنى آدمدن غريو وفغانى بوقرى كتوردى يعنى ملك معدن لطف ومرحمت
اولديغى كبى شيطان دخى معدن قهر وضلالت اولمشدر انكچون بنى آدمدن غريو وفرياد كتورمشدر (مثنوى)
سبق رحمت بر غضب هست اى فتى * لطف غالب بود در وصف خدا * بندكان دارند لابد خوى او * مشكهاشان
پر زآب جوى او) اى جوان خدانك رحمتنك غضبى اوزره سبقى واردر (كما قال فى حديثه القدسى سبقت رحمتى على
غضبى بو حديثك شرح وتحقيقى دردنجى جلدك آخرنه قريب مرور ايلمشدر لاجرم خدانك وصفنده لطف غالب اولدى
حق تعالينك بنده لرى دخى انك خوين طوتارلر واول حضرتك اخلاقيله تخلق ايدرلر انلرك وجودلرى مشكى اول
حضرتك نهرنك آبندن پردر يعنى اوصاف الهى بر نهر نامتناهى كبيدر ملائكه وانبيا عليهم السلام واولياى كرامك
وجود شريفلرى مشكلر وقربه لر وكوزه لر كبيدر بونلرك وجودلرى اوصاف الهيه آبندن طولمش وهر برى اخلاق
ربانيه ايله تخلق قيلمشدر (مثنوى) آن رسول حق قلاوز سلوك * كفت الناس على دين ملوك) اول حقك رسولى وسلوكك
قلاوزى ودليلى ناس پادشاهلرينك دخى اوزره دردیدى يعنى عادت وخويلرى اوزره دردیدى پس خداى تعالينك
بنده سى اولان ملائكه وانبيا عليهم السلام واولياى كرام حق تعالينك خوبى وعادتى اوزره در حق تعالى به لطف
ورحمت نيجه غالب ايسه انلره دخى لطف ورحمت اويله غالبدر (مثنوى) رفت ميكائيل سوى رب دين * خالى
از مقصود دست وآستين * حاصل كلام حضرت ميكائيل عليه السلام دخى ربيسى ومالكى جانبنه كتدى انك الى
وآستينى مقصوددن خالى اولديغى حالده حضرت حق جانبنه توجه ايتدى (م ى) كفت اى داناى سر وشاه فرد * خاكم
از زارى وكريه بسته كرد * ميكائيل حضرت حقه ديدى اى سرى بيليجى فرد وبى نظير پادشاه خاك بنى زارلغندن
وكريه سندن بسته ايلدى خاكدن مراد بونده ذكر جزواراده كل قاعده سى اوزره زميندر يعنى زمين بنى كريه
وزارلق ايلديكندن اوترى باغلدى واخذ تراب ايلمكه بنده جرأت قومدى (مثنوى) آب ديده پيش تو باقدر بود *
من نتانستم كه آرم ناشنود * الهى سنك حضور شريفكده كوزياشى قدرله اولدى هم قادر اولمدمكه اشتغزالك كتوردم يعنى
هيچ بر مخلوقك تضرع قيلسه واغلسه انك كريه وناله سندن مرحمت ايدوب دعاسنى استماع ايلرسن بن دخى سنك
حضوركده كوزياشنك قدر وشرفنى بلديكمدن اوترى انك ناله سن اشتدم واكا مرحمت وشفقت ايتدم ديدى (مثنوى
آه وزارى پيش تو بس قدر داشت * من نتانستم حقوق آن كذاشت * اى كريم ورحيم اولان خدا آه وزارى قيلان
كمسه لرك آهى وزاريسى سنك قتنده چوق قدر وقيمت طوتدى واهذا اول آه وزارينك حقوقنى بن ترك ايلمكه قادر
اولمدم (مثنوى) پيش تو بس قدر دارد چشم تر) من چكونه كشتمى استيزه كر * اى خداى بر ترسنك حضوركده چشم تر
چوق شرف وقدر طوتار چونكم بويله در بن نه كونه استيزه كر اولسم كرك (مثنوى) دعوت زارست روزى پنج بار *
بنده را كه در نماز آ وبزار * نعرهٔ مؤذنكه حى على الفلاح * وآن فلاح اين زاريست واقتراح * بر كونده بش كره زارلقله
دعوتدر بنده يه بويله ديو كه اول خدايه نمازايچره زارلق ايله اذانده مؤذنك نعره سى كه حى على الفلاحدر واول فلاح اول
زارى واقتراحدر حى على الفلاح ديمك هلموا الى الفلاح ديمكدر اقتراح ديلمكه وسؤال ايلمكه ديرلر يعنى هر بر كون بش
كره بندكان حقى مؤذنلرك اذانى زارلغه ونيازه دعوت ايلمكدر بويله ديو كه اى بندۀ الهى نمازه كل ونماز ايچره اول
حضرته زارى ونياز ايله هر كون مؤذنلرك فلاحه كلك ديو نعره ايلملرى زارلقه دعوتدر واول فلاح نفس الامرده
حق تعالى حضرتلرندن سؤال ايلمك وبر مقصود ديلمك وتضرع ونياز ايلمكدر اكر بر كمسه نماز ايچره نياز قيلمسه
ومتضرع ومتذلل اولمسه اول كمسه مفلحلردن اولمز وفلاح ونجات بولمز پس بش وقت نماز حق تعالى حضرتلرينه
تضرع ونياز ايلمكدن اوتريدر تضرع ونيازى اولمين كمسه نك صلاتى بى روح جسد وبى معنى صورت منزله سنده
اولور (مثنوى) آنكه خواهى كز غمش خسته كنى * راه زارى بر دلش بسته كنى) تا فرو آيد بلا بى دافعى * چون نباشد
از تضرع شافعى * اى خدا اول كمسه يى كه استيه سنكه غمدن خسته ايليه سن زارلك يولنى انك قلبنه بسته ايلرسن حتى
دافعسز بلا اكا نزول ايدر چونكم تضرع ونيازدن اكا بر شافع اولميه حاصل كلام خداى تعالى اكر بر كمسه يى

غموم وهمومدن خسته دل ایلك دیلسه نیاز وتضرع واستغفار وزاری ایلك یوانی انك قلبنه باغلر حتی بردفعی ممكن
اولمین بلانك اوزرینه نزول ایدرشول دمده كه اكا تضرع ونیازدن برشفاعت ایدیجی اولیه (مثنوی) وانكه خواهی
كز بلایش واخری * جان اورادر تضرع آوری * كفته اندر نبی كان امتان * كه برایشان آمد از قهر كران * واول
كسه یی كه بلادن كیرو المق استیه سن اول كسه نك جانی تضرع ونیازه كتوررسن ای خدا قرآن عظیمده دیمش سنكه
اول امتلر كه انلرك اوزرینه اول كران وثقیل قهر كلدی یعنی حضرت قرآنده نیجه مواضعده بیورمشسندركه شول
كسه لرك كه اوزرلرینه عظیم وثقیل قهر وبلا نازل اولدی (مثنوی) چون تضرع می نكردند آن نفس * تا بلا زیشان
بكشتی باز پس * اول نفسده چونكم اول قوم تضرع ایلمدیلر حتی بلا انلردن كیرو آردنه دوندی وانلر قهر وعذابدن
امین اوله لردی (كما قال الله تعالی) وما كان الله معذبهم وهم یستغفرون) برطائفه كه مستغفر اوله لر وتضرع ونیاز قیله لر
الله تبارك وتعالی انلره عذاب قیلمز اما انلر كه استكبار قیله لر وكناهلری اوزره مصر اوله لر حق تعالی حضرتلری
انلری معذب اولور وقهر وبلا كوندررامامستغفر ومتضرع اولنلره دكل * مثنوی * لیك دلهاشان
چو قاسی كشته بود * آن كنهاشان عبادت می نمود * ولیكن اول امم سالفه نك قلبلری چونكم حجر كبی قاسی
اولمش ایدی اول كناه وخطالر انلره عبادتلر كوروندی اول اجلدن كریه وزاری قیلمدیلر ومتضرع ومستغفر اولمدیلر
(مثنوی) تانداند خویش را مجرم عنید * آب از چشمش بكجا داند دوید * تاكم عنید اولان كسه كندیسنی مجرم
وعاصی بیلمیه آب انك چشمندن نجه یلك استر یعنی مادامكه برمعاند كسه كندینك جرم وقباحتنی بیلمیه ومعصیتن
فهم قیلمیه آب دیده انك كوزلرندن جریان قیلمزواول كسه اغلیوب وتضرع ایلیوب مستغفر اولمز (قصهٔ قوم یونس
علیه السلام بیان وبرهان آنستكه تضرع وزاری دافع بلای آسمانست وحق تعالی فاعل مختارست پس تضرع
وزاری پیش اومفید باشد وفلاسفه كویند فاعل بطبعست وبرعلت نه مختار پس تضرع وزاری طبع را نكرداند
بو سرخ شریف یونسك قومنك قصه سی واول نسنه نك بیان وبرهانیدركه تضرع وزاری بلای آسمانینك دافعیدر
یعنی حضرت یونس علیه السلامك قومنك قصه سی بلای آسمانی دعا وزاری دفع ورفع ایلدیكنه دلیل وبرهان اولور
وحق تعالی فاعل مختاردر (یفعل الله ما یشاء ویحكم ما یرید) موجبنجه دیلدیكنی ایشلرودیلدیكنی حكم ایلر پس
تضرع وزاری انك حضورنده مفید اولور وبنده متضرع ومستغفر اولدیغی حینده اكا نازل اوله جق بلایی اندن
دفع ورفع قیلور اما فلاسفه حق تعالی فاعل مختاردكادر دیرلر بلكه طبعله وعلتله فاعلدر اختیارایله فاعل دكادر
دیرلر یعنی بو اشیا حق تعالینك خاصیت ذاتیه سیدر حق تعالی حضرتلری بو افعال وآثاری ایجاد ایدیجیدر دیرلر
پس تضرع وزاری ایلك طبعی دوندرمز مثلا آتشه بنی احراق ایلمه دیو نیجه زمان تضرع وزاری اتسك طبعنی تغییر ایلمز
زیرا احراق آتشك خاصیت طبیعیه سیدر پس تضرع ونیاز طبیعتی دوندرمز اما فی المثل بركسه مرید ومختار اولسه
وبركسیه غضب ایلسه واول مغضوب علیه اكا تضرع وزاری قیلسه اول كندی غضبنی دوندرر پس حق تبارك
وتعالی مرید ومختاردر اكا نیاز وتضرع ایلمك بنده یه عظیم فائده سی واردركه دعا ایدنلرك دعاسنی قبول ایلمك وكناهلرنی
عفو قیلمق وبلالرنی دافع اولمق اول حضرتك شانیدرنته كم حضرت یونسك قومی عذاب حقك علامتنی كوردكلرنده
دعا وزاری ایلمكه شروع ایلدیلر حق تعالی انلرك عذابنی دفع ورفع ایلدی نته كم بیوررلر (مثنوی) قوم یونس را
چو پیدا شد بلا * ابر پر آتش جدا شد از سما * یونس پیغمبر علیه السلامك قومنه چونكم بلا آشكارا اولدی آتشله
پر بر سحاب سمادن جدا اولدی وبونلرك اوزرینه هجوم قیلدی (مثنوی) برق می انداخت می سوزید سنك *
ابر می غرید رخ می ریخت رنك * اول سحاب زمین جانبنه برق اتدی اول برقدن سنك یاندی اول ابر ارسلان كبی كورلدی
انك هیبتندن دخی رنكنی دوكدی (مثنوی) جملكان بر بامها بودند شب * كه بدید آمد ز بالا آن كرب * انلرك جمله سی
كیجه طاملر اوزره ایدیلر كه اول كرب وغصه بالادن ظاهر كلدی وبونلرك اوزرینه حواله اولدی (مثنوی) جملكان
از بامها زیر آمدند * سر برهنه جانب صحرا شدند * اول قومك جمله سی طاملردن آشغه كلدیلر وباشلرك اوزرندن
ومرتبه لرندن تنزل وتواضع قیلدیلر صحرا طرفنه باشلری آچق كتدیلر (مثنوی) مادران بچكان برون انداختند *
تا همه ناله ونفیر افراختند * مادرلر فرزندلرنی طشره آتدیلر یعنی اللرینه آلوب صحرایه ایلتدیلر وبریره جمع ایتدیلر
تا صحراده جمیعسی بربره جمع اولوب ناله وفغان یوجلتدیلر وبلند آواز ایله تضرعلر وزاریلكلر ایتدیلر بونده تنبیه
بودركه برقومك اوزرینه بربلا مسلط اولسه انك دفعی حضرت حقدن استدكاری وقتده جمله سی صحرایه چقه لر
ومادرلر اوغلنجقلرنی كندیلردن جدا ایده لر وناله وفغان قیله لر اول بلایی انلردن حق تعالی دفع ورفع ایلیه (مثنوی)
از نماز شام تا وقت سحر * خاك میكردند بر سر آن نفر * الحاصل اخشام نمازندن سحر وقتنه دكین اول قوم باشلری

اوزره خاك ایلدیلر وشول مرتبه وافر اغلادیلر كه (م ی) جملكی آوازها بكرفته شد * رحم آمد بر سران قوم لد * جمله سنك
آوازلری طوتلمش اولدی اول شدید ومعاند اولان قومك اوزرینه اول دعا وتضرع واسطه سیله رحم الهی كلدی
مثنوی) بعد نومیدی وآه ناشكفت * اندك اندك ابر وا كشتن كرفت) نومید اكدن صكره وصبرسز آهدن صكره ازجق
ازجق اول ابر پر آتش كیرو رجوع اتمكلك طوتدی وكلدیكی یره كتدی نته كم حق تبارك وتعالی سورهٔ یونسده یونلرك
قصه سندن خبرو یروب ایتدی (فلولا كانت قریة آمنت فنفعها ایمانها الا قوم یونس لما آمنوا كشفنا عنهم عذاب الخزی
فی الحیاة الدنیا ومتعناهم الی حین) یونس علیه السلامك برسبیل ایجاز قصه سی اولدركه الله تبارك وتعالی
انی نینوا اهلنه كوندردیلر حالا موصل دیدكلری دیاردر واول قومی اول حضرت خدای تعالییه برنیجه مدت دعوت
ایلدیلر انلر حضرت یونسك دعوتن قبول ایلمیوب معرض اولدیلر وانی رنجیده قیلدیلر اخر الام واضطرابه دوشدی
وحق تعالییه دیدی الهی بنم قومم بنی تكذیب ایلدیلر وبنم دعوتمی قبول ایلمیوب عاصی اولدیلر پس بونلرك اوزرینه
نقمت وعذابكی انزال ایله دیو دعاء علیه ایلدی حق تعالی انك دعاسنی قبول ایلیوب دیدی كندی قومكه
خبرویراوچ كوندنصكره انلرك اوزرینه عذاب كلمك مقرردر پس حضرت یونس علیه السلام بونلره عذاب الهینك
كلمسندن خبر ویردی وكندیسی شهردن چیقوب بر طاغك شكافنده اختفا ایلدی پس حق تعالی جهنم
مالكنه آتش قالدردیدی اولدخی حق تعالینك امرنی یرنه كتوردی روز موعود اولدقده موصل اهلی كوردیلر كه
اسمان طرفندن برابر آتش بونلرك اوزرینه حواله اولدی واول دیارك اطرافنی احاطه قیلدی پس اول قوم طاملر
اوزره ایدیلر اشغه ایندیلر وحضرت یونس علیه السلامی جست وجو قیلدیلر چوق ارادیلر بوله مدیلر انلرك حاكمی
برعاقل كسه ایدی بونلره دیدی اكر یونس پیغمبر علیه السلام بزم میانمزدن غائب اولدیسه انی بزه ارسال ایلین خدای
تعالی باقی وحاضر درواقوالمزی سمیع واحوالمزه بصیردر بزدن بو عذابی دفع ایلمكه هر وجهله قادردر پس انلرك پادشاهی
سرو پا برهنه اولدی وپلاسلر كیدی دعایه دخی اول هیئت اوزره سرو پا برهنه اولدیلر واوغلنجقلری مادرلرندن جدا
قیلدیلر وقوزیجقلری قویونلردن ایردیلر بو حالت اوزره اولدیلر اخشامدن صباحه دك تضرع وزاریلر قیلدیلر وزكاتلر
وصدقه لر ویردیلر وقوللر آزاد ایلدیلر واصحاب حقوق بری برلرندن استحلال قیلدیلر الحاصل بونلر بوتضرع ونیازده
ایكن حق تعالی انلردن اول عذابی كشف ایلدی وابر رحمت بونلرك اوزرینه سایه صالدی (مثنوی) قصهٔ یونس
درازست وعریض * وقت خاكست وحدیث مستفیض * حضرت یونس پیغمبر علیه السلامك
قصه سی درازوافزوندرانی ذكر ایلمك محلی دكادر ماهو المقصود نه ایسه انك بیاننه شروع قیلهلم خاكك وقتیدر
ومستفیضك حدیثی وقتیدر یعنی زمینك قصه سنی ذكر ایلمك وقتیدر ودخی استفاضه نك حدیثی وقتیدر یعنی
انك فیض بولمسنك سوزی وقتیدر مستفیض بونده مفیض معناسنه اولمقده جائز وفیض بولیجی معناسنه اولمق دخی
جائزدر (مثنوی) چون تضرع را بر حق قدرهاست * وان بها كانجاست زاری را كجاست * هین امیدا كنون میانرا
جست بند * خیزای كر بنده ودایم بخند * كه برابر می نهد شاه مجید * اشك را در فضل با خون شهید * چونكه تضرع
وزارینك حق تعالی قتنده قدرلری واردر واول قیمت وبها كه زاری ایچون اورادهواردر قتنده در یعنی تضرع وزارینك
الله قتنده اولان بها وقیمتی براخر كسه نك قتنده دخی بو قدر تضرع وزاری مقابله سنده اول حضرتك ویردیكی جزاء
جزیلی وثواب جمیلی كسه ویرمك احتمالی یوقدرای امیدوار آكاه اول میانكی شمدی جست باغله ای اغلیجی قالق
ودایم كول امید بونده امیدوار معناسنه ویاخود مضاف مقدر اولوب اهل امید معناسنه اولور یعنی ای اللهك
رحمتنه امیدوار اولان كسه آكاه اول بلكی بی توقف آنك خدمتنه وعبودیتنه باغله وای انك خوفندن كریان
اولان كسه قالق دایم خندان اول زیرا شاه مجید برابر قور فضیلت وشرفدن كوز یاشنی شهیدك قانیله برابر یعنی
حق تعالی حضرتلری كوز یاشنی فضیلت وشرفده شهیدك قانیله برابر طوتر پس شهادت مرتبه سن بولمق استین كسه
كریان اولسون وحضرت حقه تضرع وزاری قیلسون دربیان فرستادن حق تعالی اسرافیل را علیه السلام بخاككه
حفنهٔ از خاك بر كیرد بهر تركیب جسم آدم علیه السلام * اهل حدیث دیمشلردركه حضرت اسرافیل علیه السلامدن
اعظم ملك یوقدر افضل ملائكه حضرت جبرائیل علیه السلام اعظم ملائكه حضرت اسرافیل علیه السلامدر
دیمشلرنته كم خبرده واردر اولمشدر ان النبی علیه السلام قال لجبرائیل انی احب ان اراك بصورتك التی خلقك الله علیها
فقال انك لا تطیق ذلك فقال رسول الله انی ارید ذلك فواعده فی لیلة مقمرة بالبقیع فاتاه فنظر النبی علیه السلام
فاذا هو قد سد الافق فوقع النبی مغشیا علیه فعاد جبرائیل الی صورته الاولی فلما افاق قال یا جبرائیل ما ظننت ان احدا
من خلق الله هكذا فقال جبرائیل یا رسول الله كیف لو رأیت اسرافیل ان العرش علی رأسه وان رجلیه قد مرقتا فی تخوم

الارض وانه ليتصاغر من عظمة الله حتى يصير كالعصفور وفي المصابيح عن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم ان الله خلق اسرافيل عليه السلام يوم خلقه صافا قدميه لا يرفع بصره بينه وبين الرب سبعون نورا ما منها من
نور يدنو منه الا احترق (مثنوى) كفت اسرافيل را يزدان ما * كه برو زان خاك پركن كف بيا * بزم خدا من اسرافيله
ديدى كه بورى اول خاكدن دست وكفكى پر ايله كل * مثنوى * آمد اسرافيل هم سوى زمين * باز آغازيد
خاكستان حنين * اسرافيل عليه السلام هم امر خدا ايله زمين جانبنه كلدى خاكستان كيروانين وحنينه شروع ايلدى
بو يله ديو (مثنوى) كاى فرشتهٔ صور وای بحر حيات * كه ز دمهاى تو جان يابد موات * كه اى فرشتهٔ صور واى
بحر حيات كه سنك دملركدن يعنى نفسلركدن مرده لر حيات بولور (مثنوى) دردمى از صور يك بانك عظيم *
پر شود محشر خلايق از رميم * زيرا صوردن بر بانك عظيم اوفوررسن رميم اولمش جسدلردن خلايق پر محشر اولور
يعنى چورييمش تنلردن خلايق زنده اولوب محشر انلرله طولر (مثنوى) دردمى درصور كويى الصلا * بر جهيد
اى كشتكان كربلا * صوره نفخ ايلرسن خلايقه الصلا ديرسن اى كربلا كشته لرى صحرا يكزديرسن يعنى اى كرب
وبلاده كشته اولان كمسه لر صلادر مقبره لر يكزدن قائم اولك وارض قيامته كلك ديوندا ايلرسن (مثنوى) اى
هلاكت ديدكان از تيغ مرك * بر زنيد از خاك سر چون شاخ وبرك * اى تيغ مركدن هلاكت كورمش كمسه لر
شاخ وبرك كبى خاكدن باش يوقارى اوريكز (مثنوى) رحمت تو وان دم كيراى تو * پر شود اين عالم از احياى تو *
سنك رحمتك وسنك اول كيرا اولان دمك يعنى تأثير ايديجى نفسكدن بو عالم سنك احيا كدن پر اولور مصرع ثانيده اين
عالم رانقد برنده اولور يعنى سنك رحمتك واول سنك تأثير ايديجى نفسك سنك احيا ايلمكدن بو عالم پر اولور اكر اين
عالم را نقد برنده اولمز سه برحمت تو بران دم كيراى تو تقدير نده اولور يعنى سنك رحمتك وتأثير ايديجى نفسك سببيله بو عالم
سنك احيا كدن پر اولور ديمك اولور (مثنوى) تو فرشتهٔ رحمتى رحمت نما * حامل عرشى وقبلهٔ دادها * پس سن
فرشتهٔ رحمت سن بكا رحمت كوستر عرش كريمك حامليسن وعدل وداد لرك وعطا وكرملرك قبله سيسن (مثنوى) عرش
معدنكاه داد ومعدلت * چار جو در زير او پر مغفرت * عرش اعلا معدنكاه داد ومعدلتدر انك التنده مغفرت
اوزره حقله پر درت ايرمق واردر پر باء عربيه اوقنور سه سنك مغفرتك اوزره درد ديمك هم وجهدر نته كم اول درت
ايرمغى حق تبارك وتعالى سورهٔ محمدده بيان بيوررلر (كما قال الله تعالى مثل الجنة التى وعد المتقون فيها انهار
من ماء غير آسن وانهار من لبن لم يتغير طعمه وانهار من خمر لذة للشاربين وانهار من عسل مصفى) نته كم
بو آيت كريمه نك مضمونى نظمه كتوروب بيان بيوررلر (مثنوى) جوى شير وجوى شهد جاودان * جوى خمر ودجلهٔ
آب روان * سود ايرمغى وشهد جاودان ايرمغى خمر ايرمغى وآب روان ايرمغى يعنى اول عرشك التنده پر مغفرت اولان
چار جويدن مراد بونلردر (مثنوى) پس ز عرش اندر بهشتستان رود) در جهان هم چيزكى ظاهر شود) پس بو درت ايرمق
عرش اعلادن ظهور ايدوب بهشتستانه كيدر جهانده دخى اول ايرمقلردن برنسنه جك ظاهر اولوراندن منتفع اولور
وحيات بولور زيرا بو دنياده اولان صو ايرمقلرينك وانواع عسلك ولبنك وخمرك اصلى جنت اعلادر كه بونلر جنت اعلادن
تقدير الهى وتقدير ربانى ايله چيقوب بو خلق عالمه غدا اولورلر * مثنوى * كرچه آلودست اينجا آن چهار *
از چه از زهر فنا وناكوار * اكرچه بو دنياده اول درت ايرمق آلوده درنه جهتدن آلوده در فنا زهرندن وناكوار
اولديغى جهتدن بو مصرع سؤال وجواب اولور يعنى بو دنياده بو درت ايرمق فانى اولديغى جهتدن ومعدهٔ انسانى
فاسد اولدقده بونلر ناكوارا ولديغى حيثيتدن آلوده اولمشدر اما جنت اعلاده بونلر هميشه باقيلر ودائم خوشلردر
(مثنوى) جرعهٔ بر خاك تيره ريختند * زان چهار وفتنهٔ انكيختند * اول چهار ايرمقدن خاك تيره اوزره
بر جرعه دوكديلر وبر عظيم فتنه قوپارديلر يعنى اول انهار اربعه نك هر برندن بو تيره اولان زمين اوزره بر جرعه دوكديلر
بو دنياده اولان آب وعسل ولبن مثابه سنده اولان درت شيدن اوترى خلق مابينده عظيم فتنه لر قوپارديلر زيرا كيمسى
عسلك مفتونى وكيمسى لبنك مفتونى وكيمسى دخى خمرك مفتونى وكيمسى دخى آب روانك مفتونى اولمشدر (مثنوى)
تا بجويند اصل آنرا اين خسان * خود برين قانع شدند اين ناكسان * تاكم اول خسلر اول جرعه نك اصلنى
استه يه لر بو ناكسلرده اولان خسلر خود همان بونك اوزرينه قانع اولديلر وبونلرك اصلنى طلب ايلمكدن فراغت
قيلديلر (مثنوى) شير داد وپرورش اطفال را * چشمه كرده سينهٔ هر زال را * مثلا حق تعالى اطفاله شير وردى
وشيرده پرورش وردى حق تعالى هر زالك سينه سنى چشمه ايلمش وپستانلرندن اول شير روان قيلمشدر اول شيردن
بو قدر اطفال وصغارلك وجودلرى نشو ونما بولمشدر (مثنوى) خمر دفع غصه وانديشه را * چشمه كرده از عنب
در اجترا * خمرى دخى غصه وانديشه يى دفع ايچون اجترا خصوصنده عنب جانبندن ايلمشدر اجترا جرأتدر جرأت

وجسارت ايلمك معناسنه اولور يعنى حق تعالى عنب جانبندن بر خمرى چشمه ايدوب اقندى غصه وانديشه لرى دفع
ايلمكدن اوترى وجرأت وشجاعتده اولمقدن اوترى (مثنوى) انكبين داروى تن رنجور را * چشمه كرده باطن زنبور را)
رنجورايچون تنك دارو وشفاسى اولان انكبينى زنبورك باطننى چشمه ايلمشدر كه حق تعالى انكبينه شفاء للناس
بيوردى (مثنوى) آب دادى عام اصل وفرع را * از براى طهر وبهر كرع را * تا از بنهابى برى سوى اصول * تو برين
قانع شدى اى بو الفضول * ابى اصل وفرعه عام وشامل وردى وطهردن اوترى وكرعدن اوترى تاكم بو فروعدن
اصول جانبنه ايرايلته سن سن ايسك اى بو الفضول بو قدر قانع اولدك كرع صو ايچمك معناسنه در يعنى الله تبارك
وتعالى عموما اصل وفرعه آب وردى طهارت ايلمكدن اوترى وصو ايچمكدن اوترى كه انسان آبله غسل ايدوب طهارت
بولورلر واشيا اندن نشو ونما آلوب تازه وتر اولورتا كم بو فرعلردن سن اى انسان بونلرك اصللرى جانبنه ايرايلته سن
وبونلرك منبعلرينه كنديكى واصل ايده سن اما سن دون همت اولديغكدن همان بو قدرله اكتفا ايدوب قناعت
قيلدك اكر صاحب همت اوليدك بو لذاتك اصولنه واصل اولوردك بو بيتلر زمين لسانندن دكلدر بلكه مناسبتله حضرت
مولانا قدس الله سره العزيزك لسان شريفلرندن اولور وينه صدده رجوع ايدوب بيوررلر (مثنوى) بشنوا كنون
ماجراى خاك را * كه چه ميكويد فسون محراك را * پس شمدى ماجراى خاكى استماع ايله كه محراكه نه فسون سويلر
محراك الت حركته ديرلر بونده مراد حضرت اسرافيل عليه السلامدر كه قبرلرده ساكن اولان اجسادى تحريك
ايلمكه آلت حق اولمشدر يعنى تحريك اجساد ايلين اسرافيل عليه السلامه زمين نه سويلرانك ماجراسنى كوش هوش
ايله استماع ايله ديمك اولور (مثنوى) پيش اسرافيل كشته او عبوس * ميكند صد كونه شكل وچاپلوس * القصه اول
خاك اسرافيل عليه السلامك اوكنده عبوس وروترش اولمش اول زمين يوز كونه شكل صد كونه چاپلوسلك ايلر بعض
نسخه ده شكل يرينه شكر واقع اولمشدر يعنى اول زمين حضرت اسرافيل عليه السلامه نيجه شكر وسپاسلر وتملقلر ايلر
بو يله ديو (مثنوى) كه بحق ذات پاك ذو الجلال * كه مدار اين قهر را بر من حلال * كه اول ذو الجلال اولان اللهك
ذات پاكنك حقيچونكه بو قهر وغضبى بنم اوزريمه حلال ولايق طوتمه قهردن مراد بونده باعتبار ما يؤول اليه انك
اجزاسندن تركيب اولنان بنى آدمه اوله جق قهر وغضب اولور (مثنوى) من ازين تقليب بويى مى برم * بد كمانى ميرود
اندر سرم * زيرا بن بو تقليب وتصريفدن بر بوى واثر ايلتورم بنم باشم ايچره بد كمانلق كيدر يعنى بنم وجودمدن
بو خاكى المقدن بكا بر سوء ظن واقع اولوركه بو خاكدن حق تعالى بر مخلوق خلق ايليه وانلرى نيجه بلالرله امتحان قيله
ديدى (مثنوى) تو فرشتهٔ رحمتى رحمت نما * زانكه مرغى را نيازارد هما * سن فرشتهٔ رحمتسن بكا مرحمت كوستر
زيرا هما هركز بر مرغى انجتمز پس سن دخى هواى ملكوتك هماسيسن بنم كبى بر سفلى مرغى رنجيده ايتمه ديدى
(مثنوى) اى شفا ورحمت اصحاب درد * تو همان كن كان دو نيكو كار كرد * اى اصحاب دردومرك شفاسى ورحمتيسن
هم انى ايله كه اول ايكى نيكو كار ايلدى يعنى حضرت جبرائيل وميكائيل عليهما السلام كه مرحمت ايدوب كتديلر سن دخى
بكا مرحمت ايليوب اخذ تراب ايلمكدن انلر كبى رجوع ايله ديدى چونكم زمين بو تضرعى ايلدى (مثنوى) زود
اسرافيل باز آمد به شاه * كفت عذر وما جرى نزد اله) اسرافيل عليه السلام حضرتلرى دخى فورى شاه حقيقته كلدى
حضرت اللهك قتنده زمينله اولان ماجرايى وكنديننك عذرنى بيان ايلدى وديدى (مثنوى) كز برون فرمان بدادى
كه بكير * عكس آن الهام دادى در ضمير * كه الهى ظشره دن فرمان ويرديكك خاكى طوت اما ضميردن انك عكسنى
الهام ويردك يعنى اى عليم وحكيم اولان الله اكرچه من حيث الظاهر زميندن خاك اخذ ايله ديو امر ايلدك ليكن
باطنمه انك عكسنى الهام ايلدك يعنى المغه درونمه ميل ورغبت براقدك واندن اخذ تراب ايلمكه اشارت ايدوب افهام
ايتدك ديدى (مثنوى) امر كردى در كرفتن سوى كوش * نهى كردى از قساوت سوى هوش * سبق رحمت كشت
غالب بر غضب * اى بديع افعال ونيكو كار رب * خاك طوتمغه كوش جانبنه امر ايلدك قساوت جهتندن هوش جانبنه
نهى ايلدك غضب اوزره رحمتك سبقى غالب اولدى اى افعالى بديع وكارى نيكو اولان رب يعنى اكرچه بحسب الظاهر
كوش طرفنه خاكى اخذ ايتمك ايچون امر ايلدك ليكن قساوت وغلظتدن هوش جانبنه نهى ايلدك بر سبيل الهام
بو يله ديمكله اى هوش غليظ وقاسى اولمه وتضرع ونياز قيلنلره شدت وغلظت قيلمه پس رحمتك سبقى غضب اوزره
غالب اولدى وبندن صفت غضبى دفع قيلدى اى افعالى بديع وعجيب وكارى نيكو ولطيف اولان رب العالمين ديدى
بو بيتلرده حق تعالينك ايكى نوع اوزره امرى اولديغنه اشارت واردر برى امر تكليفى وبرى دخى امر ارادى امر تكليفى
اولدركه من حيث الظاهر انبياى عظام عليهم السلام واولياى كرام لسانندن بنده لرنه افعل كذا ولا تفعل كذا ديدى
وامر ارادى اولدركه حق تبارك وتعالى بنده سنك وجودندن اول فعلى ظهوره كتوره وكاه اولوركه كتورمكى مراد

ایلیه اکرامی تکلیفی امر ارادته موافق اولورسه اول فعلی ظهوره کلوروکاه اولورکه امر تکلیفی امر ارادته موافقت
ایلمز اول جهتدن اول تکلیف اولنان امر ظهوره کلمز بلکه ارادهٔ الهیه نی مراد ایلرسه اول بنده نك باطننه اول معنی
الهام وافهام اولنور واول بنده مقتضای ارادت الهیه اوزره حرکت قیلور پس اول بنده امر تکلیفی یه نسبتله ظاهرا
عاصی اولسه امر ارادته نسبتله مطیع اولمش اولور (فرستادن حق تعالی ملك العزم والحزم عزرائیل علیه السلام را
بهر کرفتن حفنهٔ خاك بهر ترکیب جسم آدم جالالك علیه السلام) بو سرخ شریف حق تعالی حضرتلری عزم وحزم ملکی
اولان عزرائیل علیه السلامی یعنی شدت رأی صاحبی وعزیمت مالکی اولان ملك الموتی کوندرمسنك بیاننده در
زمیندن آدم جالالك علیه السلامك جسمنی ترکیب وترتیب ایلمکدن اوتری براوج خاك طوتمقلغه ومایهٔ جسم
اولان خاکی اخذ ایتمکلکه کعب الاحبار حضرتلری حضرت نبی علیه السلامدن بویله روایت بیوردیلر قال النبی
صلی الله علیه وسلم خلق الله عزرائیل علیه السلام بحیث کان رجلاه فی تخوم الارضین ورأسه فی السماء العلیا
ووجهه یقابل اللوح المحفوظ وله اعوان بعدد من یموت والخلق کالهم بین عینیه لایقبض روح مخلوق الابعدان یتوفی
رزقه وینقضی اجله (مثنوی) کفت یزدان زود عزرائیل را* که ببین آن خاك پر تخییل را* پس حضرت یزدان
متعال فی الحال عزرائیل علیه السلامه دیدی که اول خاك پر تخییلی کور یعنی اول اوهام وتخیلاتله
پراولان خاکك کارنی یا عزرائیل سن کورد بو الله تبارك وتعالیدن امر شریف وارد اولدی (مثنوی) آن ضعیف
زال ظالم رایاب* مشت خاکی زو بیاور باشتاب* اول ظالم اولان ضعیف زالی بول تیز عجله ایله اندن براوج خاك کتور
زال عجوزه یه دیرلر بونده زالدن مراد ارضدر که مؤنث اولدیغندن اوتری اکا زال تعبیر ایلدیلر تهکم تصغیری اریضه
کلور که انك مؤنث اولدیغنه بو دلالت قیلور (مثنوی) رفت عزرائیل سرهنك قضا* سوی کرهٔ خاك بهر اقتضا*
قضاء الهی سرهنکی اولان عزرائیل علیه السلام کندی کرهٔ خاك طرفنه حق تعالینك اقتضاسندن اوتری
(مثنوی) خاك بر قانون نفیر آغاز کرد* داد سوکندش بسی سوکند خورد* خاك اول کی قانون اوزره نفیر وناله یه
باشلدی حضرت عزرائیل علیه السلام همین آندو بردی وکندیسی دخی چوق آند ایچوب کان والله بالله تالله
بن کندی جزومی رضا ایله ویرمزم سندخی الله حقیچون وانك صفات علیه سی وذات شریفه سی حقیچون لطف
ایله بندن اول ترابی اخذ ایلمه دیدی (مثنوی) کای غلام خاص وای حمال عرش* ای مطاع الامر اندر عرش وفرش
کهای حضرت خدانك خاص بنده سی وای عرش رحمانك حمالی ای عرشده وفرشده امر که اطاعت اولنمشدر سن
حق تعالینك خاص قولیسن وعرش عالی یی دخی کوریجیسن حضرت حق قتنده بویله عظیم شانك
وار ایکن سکا لایق اولان اولدر که بکا مرحمت ایده سن (مثنوی) رو بحق رحمت رحمان فرد* رو بحق انکه باتو لطف
کرد* فرد اولان رحمانك حقیچون یوری برشاه عظیم الشانك حقیچون که سکا لطف ایلدی وسنی بویله جلیل القدر
قیلدی یوری (مثنوی) حق شاهی که جزا ومعبود نیست* پیش اوزاری کس مردود نیست* اول رحمی چوق
برشاه حقیچون که اندن غیری معبود یوقدر انك حضورنده کمسنك تضرع وفغانی مردود دکلدر بلکه مقبولدر
(مثنوی) کفت نتوانم بدین افسون که من* رو بتابم زامر او سر وعلن* حضرت عزرائیل علیه السلام اکا دیدی قادر
دکلم بو افسونله که بن نهان وآشکارا امر ایدیجیدن یوز چویرم یعنی ظاهرا وباطنا امر ایدیجی خدانك حکمندن
سنك بو افسونکله یوزیمی دوندرمکه قادر اولمزم دیدی (مثنوی) کفت آخر امر فرمود او بحلم* هر دو امر ندا وبکیر
از راه علم* زمین حضرت عزرائیل علیه السلامدن بو سوزلری اشتدی اکا جواب ویروب ایتدی آخر حلم ایلمکه
هم اول الله امر بیوردی هر ایکیسی امردر راه علمدن بو امری طوت یعنی حق تبارك وتعالی اکر برشیئه عنف وشدت
ایلمکی بیوردی ایسه حلم ورفقت ایلمکی دخی بیوردی پس ایکیسی بیله اکرچه امر اولدی لیکن سن علم یولندن
حلم ورفقی طوتمکه بیلورسنکه ان الله رفیق یحب الرفیق موجبنجه حق تعالی حکیم ورفیق اولنلری سورولهذا اول اوچ
فرشته که سندن مقدم کلدیلر بن ضعیفه رفقتله معامله قیلدیلر وبنم تضرعمی استماع ایلیوب بنی رنجیده ایتمیوب
کیرو دوندیلر (م ی) کفت ان تأویل باشد یا قیاس* در صریح امر کم جو التباس* فکر خود را کرکنی تأویل به کی کنی
تأویل این نامشتبه امر حق ایله حضرت عزرائیل علیه السلام زمینه دیدی ای زمین اول سنك دیدیکك تأویلدر
یا قیاسدر امر صریحده سن التباس استمه اکر کندی فکرکی تأویل ایلیه سن یکدر که بو نامشتبه اولان امری تأویل
ایلیه سن یعنی تأویل ویا خود قیاس شول محلده اولور که انك حقنده امر صریح وارد اولمیه تاکه (الله تبارك وتعالی)
صریحه برنسنه نك فعلنه امر ایلسه اول امر صریحده اشتباه والتباس استعمال کرك وتأویل وتوجیه جانبنه میل قیلمق
کرك بلکه بو نامشتبه اولان امر صریحی تأویل ایلمکدن کندی فکرکی اول امره تأویل وتوجیه ایلمك اولی وبهتردر

مثلا (ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها) آیت کریمه سی موجبنجه الله تعالی امانتلری اهلنه ویرمکه امر ایلدی
پس هر شیئك وجودنی حق تعالی اول شیئه امانت ویردی بن انك رسولیم اول امانتك اهلیم حق تعالی سکا امانت
ویردیکی وجودی بکا حسن اختیارکله تسلیم ایلمکه وبندخی انی آخذ وقابض اولمغه مأمورم وامینم پس سن اللهك
قابض امر شریفنی تأویل وتوجیه ایدوب وحیله یولنه کیدوب اول امانتی اهلنه وصاحبنه ویرمك استرسن امر حقه
مطیع اولان بنده نك شانی بو دکلدر بو آیت تأویل وقیاسه صغمز کوزلك اچ کندیکی امر حقه تسلیم ایله دیو سویلدی
اکرچه حضرت عزرائیل علیه السلام بو سوزلری زمینه خطابا دیدی ولیکن بوندن مراد اجزاء زمیندن مرکب
اولان انسانه قبض روح ایلدیکی وقتده ایلدیکی کلمات اولورزیرا بو جزو زمین اولان انسانك طبیعتنده دخی بو خاصیت
موجوده درکه تاکه حق تعالی اکا ملك الموتی روحنی قبض ایلمکدن اوتری کوندرسه قسملر ایدر وتضرعلر قیلور واندن
عفو طلب ایلر امانتی صاحبنه ویرمیوب کندی حالی اوزره قالمق مراد ایدر وحضرت عزرائیل علیه السلام
ایسه زمینه سویلدیکی بو سوزلری اکا دخی سویلر ونیچون امر حقه انقیاد ایتمزسن دیو توبیخ ایلر (مثنوی) دل همی
سوزد مرا ز لابه ات) سینه ام پرخون شد از شوربه ات) نیستم بی رحم بل زان هرسه پاك* رحم بیشستم ز درد درد ناك*
حضرت عزرائیل علیه السلام زمینه دیدی بنم کوکلم سنك لابه وتضرعکدن همیشه یانر بنم سینه م سنك شورایکدن
پرخون اولدی یعنی سنك کوزلك یاشندن درونم قانله طولدی بن بی رحم دکلم بلکه هر اول اوچ پاکدن بنم مرحمتم
زیاده دردردناکك دردندن اوتری یعنی حضرت عزرائیل علیه السلام اکرچه بو سوزلری زمینه دیدی ولیکن
اصل زمینك اجزاسندن مرکب اولان انسانك وجودنه خطاب ایلمك وکندینك حقیقت حالنی سویلمك مراد اولدی
زیرا بعض انسان انی بی مرحمت اولان عذاب ملکلرندن قیاس ایدر پس انلره تعلیم ایچون زمینه خطاب ایدوب
دیرای زمین وای زمینك فرزندی اولان انسان بی یقین سن قیاس ایلمه که سنك لابه وتضرعکدن بنم قلبم یانمیه
وسنك حالکه بنده مرحمت اولمیه سنك لابه وتضرعکدن بنم قلبم کوینور وبنم درونم سنك کوزلك یاشندن پرخون
اولور بن بی رحم وبی شفقت دکلم بنم مرحمت وشفقتم زیاده رکدر (مثنوی) کر طپانچه میزنم من بر یتیم* ورد هد حلوا
بدستش آن حلیم* فرضا اکر بن بر یتیمه طپانچه اورم واکر اول حلیم یتیمك النه حلوا ویره (مثنوی) این طپانچه خوشتر
از حلوای او* ورشود غره بحلوای او) بونم اوردیغم طپانچه یتیمه اول حلیمك حلواسندن خوشترکدر واکر یتیم حلوایه
مغرور وفریفته اوله وای انك حالنه بونده تنبیه اولدرکه حکیم مطلق اولان خدانك وملائکه نك وانبیا علیهم السلامك
واولیای کرامك اللهك بندلرینه صورت قهرده ایلدکاری عملر نفعدن وحکمتدن خالی دکلدر زیرا حکیمدن وحکمتله
موصوف اولان کریمدن عبث فعل صدور ایلمز حضرت عزرائیل علیه السلام دخی اللهك مقرب ملکیدر فی الحقیقه
بریتیمی الله امریله اغلتسه حکیم وعاقل اولمین کسه لرك اکا رعایت قیلمسندن وحلوا ویرمسندن اولی اولور پس
بنه زمینه خطاب ایدوب دیدی (مثنوی) بر نفیر تو جکر می سوزدم* لیك حق لطفی همی آموزدم* ای زمین
اکرچه سنك فغان ونفیرکه بنم جکرم یانر لیکن حق تعالی بکا برعظیم لطف تعلیم ایلر یعنی اکرچه بو صفتلرم سکا قهر
کورینور ولیکن اول قهرك ضمننده الله تعالی بکا نیجه لطفلر وکرملر اولدیغنی بیلدیرر (م ی) لطف مخفی درمیان قهرها
درحدث پنهان عقیق بی بها* لطف الهی قهرلرك ماییننده مخفیدر مثلا بهاسز عقیق حدث ایچره پنهاندر تهکم
(عسی ان تکرهوا شیأ وهو خیر لکم) آیت کریمه سی بو معنایی کشف وایضاح ایلر انسانك طبعی کاه
اولور که برشیئه محبت ایلر حال بوکه اول شیء اکا شر وضرردر وکاه اولور که برشیئی مکروه عد ایلر حال بوکه اول شیء
اکا خیرلو وفائده لودر (مثنوی) قهر حق بهتر زصد حلم منست* منع کردن جان زحق جان کندنست* حق تعالینك
قهری بنم یوز حلممدن بهتردر حق تعالیدن جانی منع ایلمك جان چکشمکدر یعنی بنکه اللهك مخلوقیم مخلوقك
یوزقات حلم ومرحمتندن حکیم اولان خالقك قهری وغضبی بیك مرتبه اولیدر پس جانی حق تعالینك امر شریفندن
منع ایلمك حدذاتنده جان چکشمك اولور اکر نفس حق تعالینك امرنده نه مرتبه منفعت وار ایدیکنی بیلسیدی
جان چکشمکدن بری اولوردی (مثنوی) بدترین قهرش به از حلم دوکون* نعم رب العالمین نعم عون* لطفهای مضمر
اندر قهر او* جان سپردن جان فزاید بهر او* حق تعالینك بدتر قهری ایکی جهانك کرم وحلمندن یکدر
نه کوزل رب العالمیندر نه کوزل عوندر حقا بو برمعیندر که انك عون وعنایتی اولمینجه برکمسه برمراده واصل اولمز
وبر لطیف رب العالمیندر که هر شیء انك تربیه سیله نشو ونما بولوب وترقیلر قیلوب استعدادی قدر کمال بولمقده در انك
قهری ایچره نیجه لطفلر مضمردر پس اول خدادن اوتری جانی اصمرلمق جانی زیاده ایلر زیرا انك امرنه جانی تسلیم
ایلمك جانك منور اولمسنه وقوت وکمال بولمسنه سبب اولور (مثنوی) هین رها کن بدکمانی وضلال* سرقدم کن چونکه

فرمودت تعال ٭ ان تعالی اوتعالی هادهد ٭ مستی وجفت ونهالیها دهد ٭ اکا ه اول ای زمین بدکمانلغی وضلالی ترک ایله
باشکی قدم ایله چونکم سکا حق تعالی تعالی بیوردی اول خدانک تعالیسی مدعو اولان بنده سنه تعالیلر وترقیلر
ویرمستلک وجفت ونهالیلر ویرر تعالی تعالی بتعالیدن امر در عرب برآشغه مرتبه اولان کمسه یی یوقر ومرتبه یه
دعوت ایلیوب کل دیمک استه سه تعالی دیرصکره مطلقا کل دیمک معناسنده استعمال ایلدیلر تعالیها تعالیلر دیمکدر
تعالی تفاعل بابندن مصدر در ترکیبه بو وجه او لقلغه دیرلر جفتدن مراد بونده ازواج مطهره در نهالی برنوع بساطه
دیرلر بونده مطلق بساط مراد اولور وتقدیر کلام وتوضیح مرام بو یله دیمک اولور که ای زمین بدکمان وای زمینک فرزندی
اولان انسان اکاه اول بدکمانلغی وضلالتی ترک ایله چونکم حق تعالی حضرتلری سنی کندی جنابنه کل دیو
دعوت ایلدی باشکی قدم ایله وکوی کبی غلطان اوله رق کیت زیرا اول حضرتک برقولنه کل دیمسی اکا نیجه یوجه لکلر
ورفعتلر ویرر وشراب طهوردن مستلک ویرر وازواج مطهره ویرر ولطیف بساطلر ویرر واول بساطلر اوزره بونلر متکی
اولورلر کما قال الله تعالی (متکئین علی فرش بطائنها من استبرق وجنی الجنتین دان فبأی آلاء ربکما تکذبان (مثنوی)
باری ان امر سنی راهیچ هیچ ٭ من بیارم کردوهن وپیچ پیچ ٭ باری اول سنی وروشن اولان امری هیچ وهرکز
بن جور وضعیف ایلمکه وطولاشدیروب تأویل وتوجیه قیلمغه قادر دکلم سن بکا بو خصوصده یمین ویرمه وترک امر ایلمکه
اقدام قیلمه دیدی (مثنوی) آن همه بشنیدان خاک نژند ٭ زان کمان بدبدش در کوش بند ٭ حضرت عزرائیل
علیه السلامک بو دوکلی نصیحتنی اول حقیر وغمکین خاک اشتدی اول بدکماندن انک کوشنده بند اولدی یعنی اول خاک
حقیر عزرائیل علیه السلامک اکرچه بو قدر نصح وپندنی اشتدی اول بدظندن انک قولغنده قالدی اول سوءظنی
کندیدن ازاله قیلمغه قادر اولمدی نته کم اندن مخلوق اولان انسان دخی بو یله در هر حینده که حضرت عزرائیل
علیه السلام اکا نیجه معانی وحکم سو یلسه وروحکی تسلیم ایله امر الهیدن اعراض ایلمه دیو نصیحت ایلسه
بدکمان اولمقدن خالی اولمز وحسن اختیاری ایله روحنی اکا تسلیم قیلمز مکرکه حقه عاشق اولنلر وموتک تحفه ایدیکنی
بیلنلر انلر (بیت) فان قلت لی مت مت سمعا وطاعة ٭ وقلت لداعی الموت اهلا ومرحبا ٭ دیلردر (مثنوی) باز از نوعی
دکر آن خاک پست ٭ لابه وسجده همی کردش چو مست ٭ کبر وبرآخر نوعدن اول پست وسفلی اولان خاک حضرت
عزرائیل علیه السلامک اوکنده مست کبی دوکلی تضرع وسجده ایلدی (مثنوی) کفت نی برخیز نبود زین زیان ٭
من سر وجان می دهم رهن وضمان ٭ حضرت عزرائیل علیه السلام اکا دیدی یوق سنک زعمک کبی دکلدر عناد ایلمه
قالق بوندن زیان اولمز یعنی کندیکی بکا تسلیم ایلمکدن سکا ضرر ونقصان کلمز اکرسن اعتماد ایلمز ایسک بن باشی وجانی
رهن وضمان قورم یعنی اکرسن جانکی بکا تسلیم ایلمکده زیان ایلیجک اولورسن بنم باشم سکا رهن وجانم ضامن
اولسون سنی عالم اصله ایصال ایدرم بوندن ایو سکانه دولت اولورد یو تسلیه ویردی (مثنوی) لابه منديش ومکن
لابه دکر ٭ جز بدان شاه رحیم وداد کر) لابه فکر ایلمه وبردخی لابه ایلمه اول دادکر اولان پادشاهدن غیری یه (مثنوی
بنده فرمانم نیارم ترک کرد ٭ امر اوکز بحر انکیزید کرد ٭ زیرا بن بنده فرمانم یعنی امر قولی یم ترک ایلمکه قادر دکلم انک
امرینی که انک امری دریادن غبار قوپاردی (مثنوی) جز از آن خلاق کوش وچشم وسر ٭ نشنوم از جان خود هم
خیر وشر ٭ اول کوش وچشم وسرک خلاقندن غیری کندی جانمدن بیله خیر وشر ونفع وضر استماع ایلمزم یعنی کندی
جانم خصوصنده حق تعالی هرنه بیوررسه انی قبول ایلرم وکندی جانم خیردن وشردن هرنه دیرسه انی قبول ایلمزم
دیدی (مثنوی) کوش من از کفت غیر او کرست ٭ او مرا از جان شیرین جان ترست ٭ بنم قولغم اول خدانک غیرینک
کلامندن اصمدر زیرا اول حضرتک امری جان شیریندن جانتردر یعنی جانمدن انک امر شریفی بکا الذ واحبدر
(مثنوی) جان از و آمد نیامد او زجان ٭ صد هزاران جان دهد او رایکان ٭ جان اندن کلدی او جاندن کلمدی اول
خدا مفت ورایکان نیجه یوز بیک جان ویرر (مثنوی) جان که باشد کش کزینم بر کریم ٭ کیک چه بود که بسوزانم
کلیم ٭ جان کم اوله که بن انی اول کریمک اوزرینه کزیده قیلم واختیار ایلیم مثلا کیک کیمدر که بن اندن اوتری کلیم یاقم یعنی
برغوثدن اوتری برکلیمی یاقق نیجه روا وسزا دکل ایسه برجاندن اوتری حضرت حقک رضای شریفنه مخالفت ایتمک
هم انک کبی روا وسزا دکلدر (مثنوی) من ندانم خیر الا خیر او ٭ صم وبکم وعمی من از غیر او ٭ بن خیر بیلمزم الا انک
خیرنی بیلورمکه خیر اللهک اختیار ایلدیکیدر بن انک غیریسندن صم وبکم وعمی صم اصمک وبکم ابکمک وعمی اعمانک
جمعلریدر یعنی بن انک غیرسندن اصملردن وابکملردن واعمالردنم هرکز انک امرینه بن مخالفت ایتمزم دیدی (مثنوی)
کوش من کرست از زاری کنان ٭ که منم در کف او همچون سنان ٭ بنم قولغم صاغر در زاری وفغان ایدیجیلردن
زیرا بن اول خدانک دست ارادتنده سنان کبی یم اکرچه ظاهر ا زخم وجراحت سنانکدر لیکن معنا سنان بر آلتدر

ورخم اوصاندار اولان کمسه نکدر پس حضرت عزرائیل علیه السلامک آلت حق اولدیغنی تعلیم ایلمکدن اوتری
بو بیانی بسط ایلیوب بیوررلر (بیان آنکه مخلوقیکه تراز وظلمی رسد بحقیقت او همچو آلتیست عارف آنست که
بحق رجوع کند نه بالت واکر بالت رجوع کند بظاهر نه از جهل کند بلکه برای مصلحتی) بو سرخ شریف
انک بیانیدر که برمخلوقکه آندن سکا برظلم ایریشه حقیقتده اول مخلوق برآلت کبیدر عارف اول کمسه درکه
کندی یه برمصیبت ویا برظلم ومحنت ایرشسه حق تعالی یه رجوع ایلیه آلته رجوع ایلمیه واکر عارف ظاهرا آلته
رجوع ایلرسه ده جهلدن ایلمز بلکه برحکمت ومصلحتدن اوتری ایلر (چنانکه ابا یزید قدس الله سره العزیز کفت که
چندین سالست که من با مخلوق سخن نکفته ام واز مخلوق سخن نشنیده ام ولیکن خلق چنین پندارند که با ایشان
میکویم واز ایشان می شنوم زیرا ایشان مخاطب اکبر را نمی بینند که ایشان چو صدا اند او را نسبت بحال من ٭
انجلین که حضرت ابا یزید قدس سره العزیز دیدیکه بو قدر ییلدرکه بن مخلوقله سوز سو یلمشم ومخلوقدن سوز
ایشتممشم ولیکن خلق بو یله صانورلر که بن انلرله سو یلشورم وانلردن اشیدرم ٭ کما قال انی اکلم الله منذ ثلثین
سنة واسمع منه والناس یظنون انی اکلمهم واسمع منهم ٭ زیرا انلر مخاطب اکبری کورمزلر زیرا ناس اول مخاطب
اکبره صدا کبیدر وبونلر بنم حالمه نسبتله یعنی بو ناس بنم مرتبه مه وحالمه نسبتله مخاطب اکبرک صداسی کبیدر وبونلرک
وجودی صدا وبری کوه کبیدر وبونلرک وجودندن صدور ایلین صدا فی الحقیقه مصوت حقیقینکدر وبن بونلرک
وجودندن ظهور ایلین صدایی همان اندن استماع ایلرم وسوز سو یلسم همان اول مخاطب اکبره سو یلرم دیمک
اولور ٭ التفات مستمع عاقل بصدا نباشد چنانکه مثلست معروف ٭ قال الجدار للوتد لم تشقنی قال الوتد انظر
الی من یدقنی ٭ عاقل وعارف اولان مستمعک صدایه التفاتی اولمز بلکه انک التفاتی مصوته اولور واول صدانک
صاحبنه توجه قیلور انجلین که معروف ومشهور مثلدر دیوار میخه دیدیکه بکا نیچون زحمت ومشقت ویررسن
میخ دیواره دیدی بکا نظر ایلمه بلکه بنی قاقن کمسیه نظر ایله که بن بر آلتم وسکا هرنه حاصل اولورسه اندن حاصل اولور دیدی
مثنوی) احمقانه از سنان رحمت مجو ٭ زان شهی جو کان بود در دست او ٭ پس احمقانه سناندن مرحمت ورحمت استمه
اول بر پادشاهدن دیله که اول سنان انک النده بر آلتدر یعنی ای جزو زمین اولان انسان احمقلر کبی سنان
مثابه سنده آلت حق اولان مخلوقدن هرکیم ایسه مرحمت وشفقت استمه بلکه اول بر پادشاهدن ایسته که اول
مخلوق انک ید قدرتنده برآلتدر (مثنوی) با سنان وتیغ چون لابه کنی ٭ کو اسیر آمد بدست آن سنی ٭ سنان وتیغه
نیچون لابه ایلرسن که اول سنان وتیغ اول سنی وعالی پادشاهک النده اسیر کلدی یعنی شاه حقیقتک ید قدرتنده
تیغ وسنان مثابه سنده اولان مخلوقه نیچون تضرع ایلرسن که اول مخلوق اول عالی پادشاهک دست ارادتنده اسیر
وزبون کلدی انده مستقل برقدرت وارادت یوقدر که اکا تضرع ایلیه سن (مثنوی) او بصنعت آزرست ومن صنم
آلتی کوسازدم من آن شوم ٭ مثلا اول پادشاه صنعتده آزر کبیدر وبن صنم کبی یم بر آلت که اول بنی دوزرسه اول آلت
اولورم بو بیتلر حضرت عزرائیل علیه السلامک لساندن سو یلنن کلمات طیبه دندر لیکن هرشیئک لسان حالی
بو کونه مقالی سو یلر وبن ید قدرتنده برآلت حق کبی یم دیو تعبیر ایلر فی الحقیقه آزرک دستنده صنم نیجه زبون ومغلوب
ایسه هر شیء دخی دست ارادت الهیه ده انک کبی زبوندر اکر بر کمسه یه خدای تعالی عذاب وجفا ایلمک ایسته یه برشیئی
اکا تیغ وسنان کبی ایلر کرکسه اول شیء ملک اولسون کرکسه فلک اولسون وکرکسه بونلردن ماعدا اولان شیلر اولسون
اکر ملائکه رحمت ایسه ده حق تعالی انی ملک عذاب ایلر نته کم حضرت جبرائیل علیه السلامی قوم لوط وقوم ثموده
عذاب ملکی قیلدی وحضرت عزرائیل علیه السلامی ملک الموت ایکن انبیا عظام واولیای کرامدن نیجه کمسه لره
لطف ورحمت ملکی قیلدی پس حضرت عزرائیل علیه السلامک لساندن بو معنالره اشارت ایدوب بیوررر
(مثنوی) کر مرا ساغر کند ساغر شوم ٭ ور مرا خنجر کند خنجر شوم ٭ اکر اول صانع بنی ساغر
ایلرسه ساغر اولورم واکر بنی خنجر ایلرسه خنجر اولورم ناس بندن زخم والم کورورلر (مثنوی) کر مرا چشمه کند آبی دهم ٭
ور مرا آتش کند تابی دهم ٭ واکر اول اوستاد بنی چشمه ایلرسه بر آب حیات ویررم کیم اندن مرده لر زنده اولور واکر
اول قاهر بنی آتش ایلیه خلقه بر تاب وحرارت ویریرمکه انلری یقرم وهلاک ایدرم (مثنوی) کر مرا باران کند خرمن دهم
ور مرا ناوک کند در تن جهم ٭ اکر بنی باران ایلرسه خلقه خرمن ویریرم واکر بنی ناوک وتیر ایلیه جسم وتنه
صچرارم یعنی اکر بنی باران رحمت ایلرسه خرمن احوال شریفه یه سبب اولورم وانبات زرایع معنوی قیلورم واکر
بنی تیر بلا ایدرسه بدنلره زخم اوروب انلری مجروح ایدرم (مثنوی) کر مرا ماری کند زهر افکنم ٭ ور مرا یاری
کند خدمت کنم ٭ واکر بنی برمار ایلیه خلقه زهر براغورم واکر بنی بریار معین ایلیه خدمت ایلرم ومهر ومحبت

براغورم الحاصل هر نه ایلرسه انك كبی اولورم بنده اكا مخالفت ایلمكه بر طاقت وقدرت یوقدر دیدی (مثنوی)
من چو كلكم درمیان اصبعین* نیستم درصف طاعت بین بین* بن اول كاتب حقیقینك قدرت وارادت
پرمقلری بنك اورته سنده قلم كبی یم انك طاعتی صفنده بین بین دكلم یعنی مذبذب ومتردد دكلم كه كاه طاعتنه میل ایدم
وكاه معصیت جانبنه كیده یم بلكه قلوب بنی آدم انك اصبعینی مابیننده نیجه ایسه بن دخی اویلیم دیدی (كما قال النبی
صلی الله علیه وسلم ان قلوب بنی آدم بین اصبعین من اصابع الرحمن یقلبها كیف یشاء (مثنوی) خاك را مشغول كرد
ودر سخن * یك كنی بر بودزان خاك كهن * عزرائیل علیه السلام خاكی سوزه مشغول ومقید ایلدی فی الحال
اول خاك كهنه دن بر اوج قاپدی (مثنوی) ساحرانه در ربود از خاكدان * خاك مشغول سخن چون بیخودان*
خاك زمینه دن ساحرانه وظرافتله براوج خاك قاپدی خاك هنوز بیخودلر كبی سوزه مشغول ایدی (مثنوی)
برد تا حق تربت بی رای را* تا بمكتب آن كریزان پای را * حضرت عزرائیل علیه السلام بی رأی اولان ترابی حضرت
حقه دك ایلتدی اول كریزان پایی مكتبه دك ایلتدی نته كم خاكدن مخلوق اولان بعض بی تدبیر انسانك روحنی
بونك كبی قبض ایدوب حضرت حقه ایلتور شول مكتبه دن قچان اوغلنجقلر كبی كه باباسی انی طوتوب خواه وناخواه
مكتبه خواجه سنه ایلتور (مثنوی) كفت یزدانكه بعلم روشنم * من ترا جلاد این خلقان كنم * حق تعالی
عزرائیل علیه السلامه دیدیكه بنم روشن علمم حقیچونكه یاعزرائیل سنی بوخلائقك جلادی ایلرم (مثنوی)
كفت یارب دشمنم كیرند خلق * چون فشارم خلق را در مرك حلق * عزرائیل علیه السلام ایتدی یاربی خلق بنی
دشمن طوترلر چونكه خلقك مرك وقتنده بوغازینی صقام (مثنوی) تو روا داری خداوندسنی * كه مرا مبغوض دشمن رو
كنی * ای عالی پادشاه سن روا طوترمیسن كه بنی خلقك مبغوضی ودشمن یوزلوسی ایلیه سن یعنی خلقك
قتنده دشمن یوزلو اولم انلر بكا بغض وعداوت قیله لر وبندن مجتنب اوله لر (مثنوی) كفت اسبابی بدید آرم عیان*
از تب وقولنج سرسام وسنان * حق تعالی عزرائیل علیه السلامه دیدی یاعزرائیل بن وافر اسبابی آشكاره وعیان
كتوریرم مثلا حمادن وقولنجدن وسرسامدن وبونلر امثالی اولان امراض واسقامدن وسنان وتیغ وتیر زخملرندن
وبونلر كبی اولان دردلردن (مثنوی) كه بكردانم نظرهاشان زتو* در مرضها وسببهای سه تو* كه انلرك نظرلرینی
سندن دوندوریرم مرضلرده واوچ قات سببلره دوندوریرم یعنی حق تعالی حضرتلری دیدی یاعزرائیل
سن غم چكمه كه بن اول خلائقك نظرلرینی سندن مرضلر جانبنه دوندوریرم وجسمانی وروحانی وعقلی اولان اوچ قات
سببلره دوندوریرمكه بونلر اول انواع اسبابه نظر ایلدكلرندن سنی دشمن طوتمغه قادر اولمزلر وفلان مرضدن
اولدی دیوب اكا مقید اولورلر دیدی (مثنوی) كفت یارب بندكان هستند نیز* كه سببها را بدرند ای عزیز*
عزرائیل علیه السلام ایتدی یاربی سنك بنده لرك واردركه سببلری یرتارلر ای عزیز یعنی یارب العزة سنك
بو اسباب وعلله مقید اولان بنده لركدن غیری دخی بنده لرك واردركه انلر ای عزیز اولان پادشاه سببلری رفع
ایدرلر وبنی كوررلر (مثنوی) چشم شان باشد كذاره از سبب * در كذشته از حجب از فضل رب* انلرك كوزلری سببدن
كذار ونفوذ اولور رب العزتك فضلندن بونلرك كوزی سببدن كچمشدر یعنی بونلرك چشم باطنی كحل فضل الهی ایله
مكحل ومنور اولدیغندن اوتری اسباب وعلل مرتبه سندن ایلرو كچوب سببی كورمكدن وماسوایی بیلمكدن خلاص
اولمشلردر (مثنوی) سرمهٔ توحید از كحال حال * یافته رسته ز علت واعتلال * تنكرند اندر تب وقولنج وسل*
راه ندهند این سببها را بدل * زانكه هر یك زین مرضها را دواست * چون دوا نپذیرد آن فعل قضاست * حال كحالندن
توحید سرمه سنی بولمش لاجرم علت واعتلالدن قورتلمشدر بونلر حمایه وقولنجه وسل مرضنه باقمزلر بو سببلرده دل
وجانلر ینه یول ویرمزلر زیرا كه بو مرضلردن هر بری ایچون دوا وعلاج واردر چونكه دوا قبول ایلمیه اول فعل قضادر
حال بلا تعمل ولا كسب اللهدن قلبه وارد اولان حالتدر برلر صفت نفسانیه نك ظهوریله زائل اوله بونده حال كحاله
تشبیه اولنمشدر بصر بصیرتی منور ایلدیكی ملابسه ایله سل بالكسر والتشدید اویكنده برقرحه دركه اكا حمای دق لازم
اولور ودخی اسمه دن وكوباك بوروسندن ارقلق یعنی اول بنده لرك بصر بصیرتی حال كحالندن توحید ذاتی كحلنی
بولمش اسباب وعلل كورمكدن ومعتل ومختل اولمقدن قورتلمشدر بو بندكان خاص موته سبب اولان امراض
واسقامه قنغی نوعدن اولورسه نظر قیلمزلر انلر كوكلرینه بو سببلری قومزلر بلكه محیی وممیت فی الحقیقه اللهی
بیلورلر ومرضدن شفا اولسه ارشافی دخی همان آنی مشاهده قیلورلر (ما انزل الله داء الا وانزل له شفاء) ودخی ولكل
داء دواء حدیث شریفلرینك موجبنجه بو مرضلردن هر برینه بر دوا واردر اول دوایی اول مرضه ایلسك چونكم دوایی
قبول ایلمیه ومشتد اوله اول فعل قضادر اكا علاج كاركر اولمز اكا چاره قضایه رضا ویرمكدر (مثنوی) هر مرض دارد دوا

می دان

می دان یقین * چون دوای رنج سرما پوستین * یقین ومحقق هر مرض علاج طوتاریل سرما رنجنك دواسی پوستین
اولدیغی كبی نته كم زیاده صوغوق اولسه وبرآدم كورك كیسه صوغوق زحمتنی دفع ایلر (مثنوی) چون خدا خواهد كه
مردی بفسرد * سردی از صد پوستین هم بكذرد * اما خدای تعالی چونكم استیه كه برمردی طوكدیره اول وقتده
صوغوقلق یوز قات پوستیندن یله كچر (مثنوی) در وجودش لرزهٔ بنهد كه آن* نه به جامه به شود نه از آتش آن * انك
وجودنه بر برودت یوز پوستیندن ایچری برلرزه ویرركه اول لرزه نه جامه ایله ایو اولور نه آتشدن یعنی اول چوق
كوركار كین كمسه نك وجودنه آتشدن یله فائده اولمز بعض نسخه ده اتشان واقع اولمشدر بو تقدیرجه آتشلردن
دخی ایو اولمز دیمك اولور اصل ذوی العقولدن اولمین جماداتك جمعی ها ایله كلمكدر مثلا آتشها ومالها كبی
وذوی العقولدن اولانك جمعی الف له ونونله كلور مثلا مردان ومردمان كبی بوراده آتش ذوی العقول منزله سنده
تنزیل اولنمش اولور بعض نسخه ده دخی آشیان دوشمشدر خانه دن استعاره اولور اما ضعفدن خالی دكلدر وبعض
نسخه لرده دخی آشتان دوشمشدر آتشدان معناسی ویریلور (مثنوی) چون قضا آید طبیب ابله شود * وان دوا
در نفع هم كمره شود * كی شود محجوب ادراك بصیر * زین سببهای حجاب كول كیر * اصل بیند دیده چون اكمل بود *
فرع بیند مرد چون احول بود) چونكم قضا كله طبیب ابله اولور اول دوا دخی نفع واثرده هم كمراه اولور یعنی طبیب هر نه
مرتبه حاذق اولسه قضا كلدكدنصكره انك حذاقتی بلاهته مبدل اولور ودوا دخی هرنقدر نافع اولسه عكسنه
متحول اولور مثلا قابض ایسه مسهل ومسهل ایسه قابض اولور والحاصل قابل علاج اولمز وطبیب اكا فائده قیلمز
بصیر اولان مردك كاملك ادراكی نیچون محجوب اولور بو كول كیر حجابك سببلرندن اصل كورر دیده چونكم اكمل اوله
لیكن فرع كورر مرد چونكم احول اوله یعنی شول مرد كاملك كه بصر بصیرتی كوریجی وحقایق اشیایی مشاهده
قیلیجی اوله انك ادراكی اسباب وعلله حجابله محجوب اولمز وبو كول كیر اولان وسایط واسبابدن شك وشبهه یه دوشمز
شول بر دیده كه مشاهده ومعاینه ده كاملتر اوله اول همان اصلی وحقیقی مشاهده قیلور اما شول بر مردك كه
دیدهٔ قلبنده حول وعلل اوله اول مرد فروع واسباب كورمكدن خالی اولمز (جواب امدن كه نظر او بر اسباب
ومرض وزخم تیغ نیاید بركار تو عزرائیل هم نیاید كه تو هم سببی اكرچه مخفی تری ازین سببها او بود كه بران رنجور
مخفی نباشی كه وهو اقرب الیه منكم ولكن لا تبصرون* بو سرخ شریف حق تعالی حضرتلرندن جواب كلمسنك
بیاننده در عزرائیله بویله دیوكه اول كمسه نك كه نظری اسباب اوزره ومرض اوزره وزخم تیغه كلمز وواقع اولمزسن عزرائیل
علیه السلامك اوزرینه هم كلمز وواقع اولمز زیرا سن دخی سببسن اكرچه اول سببلردن مخفیركسن واولوركه اول
محتضر اولان رنجوره مخفی اولمیه سن یعنی ممكن اولوركه اول روحنی قبض ایلمك ایچون توجه ایلدیكك مریضه
هم سنك سبب اولدیغك مخفی اولمز پس اكا بز سزلك جمله كزدن اقرب اولدیغمز معلوم ومشهود اولور واول جلی وخفی
اولان سببلره نظر ایلمیوب همان بزی مشاهده قیلور نته كم سورهٔ واقعه ده واقع اولمشدر اولی بودر (فلولا اذا بلغت
الحلقوم) یعنی سزدن بریكزك نفسی حلقومه یتشدكده حین نزعده (وانتم حینئذ تنظرون) سزای حاضر اولانلر
اول حینده اكا نظر ایدرسز انك غمراتدن اولان احوالنه (ونحن اقرب الیه) وبز اول محتضره اقربز (منكم) سزدن علما
وتصرفا وقدرتا سز اول محتضرك آثار شدتندن غیری احوالنی مشاهده ایده مزسز (ولكن لا تبصرون) لیكن سز بزم اكا
قربمزی مشاهده ایده مزسز كمال غفلتكزدن (م ی) كفت یزدان انكه باشد اصل دان) پس ترا كی بیند او اندر میان) كرچه
خویش از عامه پنهان كردهٔ * پیش روشن دیدكان هم پردهٔ * حق سبحانه وتعالی عزرائیل علیه السلامه دیدی اول
كمسه كه اصلی بیلیجی اوله پس اول كمسه سنی نیچون اورتاده كوررای عزرائیل كرچه سن كندیكی عوامدن پنهان ایلمشسن
وروشن دیده لرك اوكنده هم پرده سن یعنی حضرت یزدان مجید عزرائیل علیه السلامه بو كونه جواب سدید ویروب
دیدیكه یاعزرائیل اول كمسه كه اصل بیلیجی وحقیقت كوریجی اوله پس اول سنی اورتاده نیچون كوررا كرچه كندیكی عوام
ناسك دیدهٔ ادراكندن پنهان ایلیوب مختفی اولدك انلرسنی ممیت حقیقی صانورلر آلت ملاحظه اولدیغكی بیلمزلر اما روشن
دیده لر اوكنده هم پرده میسن آنلرك دیدهٔ شهودنه نسبتله پردهٔ حجاب دكلسن بو معنی استفهام اولدیغی اوزره در استفهام
اولمیوب روشن دیده لر اوكنده هم پرده وروپوشسن دیمك دخی صحیح اولور یعنی آنلر قتنده سن بنم فعلمك وقدرتمك پرده سی
وروپوشیسن سنی آنلر فاعل حقیقی كورمزلر بلكه بنم فعلمه وتصرفمه بر آلت كوررلر دیمك اولور (مثنوی) وآنكه ایشانرا
شكر باشد اجل * چون نظرشان مست باشد در دول) واول كمسه لركه آنلره اجل شكر اولور وموت فنا لذیذ كلور
دنیا دولتلرینه آنلرك نظری نیچه مست اولور یعنی شول اولمزدن اول اولن وموت فنا آنلره شكر كبی اولان كمسه لرك
نظرلری بو دنیانك دولتلرینه ولذتلرینه مست اولمز وآنلر بو عالمك جاه ومالنه كوكل باغلمز تا كم بو عالمدن انتقال ایلمك آنلره

تلخ وترش اوله (مثنوی) تلخ نبود پیش ایشان مرك تن * چون روند از چاه وزندان در چمن) پس آنلرك قتنده تنك مرکی
تلخ اولمز چونکه چاه وزنداندن چمنه کیده‌لر فی الواقع دنیا مؤمنك زندانیدر سجن دنیادن چیقوب سرای آخرته کتسه
اکا غم والم کلمز اما بودنیا که برکسه یه جنت ودار لذت اوله اول کمسه ذوق ولذتی قویوب محنت وفلاکت محلنه کتسه
اکا اول کیمك عظیم تلخ وترش کاور (مثنوی) وارهید ند از جهان پیچ پیچ) کس نکرید بر فوات هیچ هیچ) بونلر پیچ پیچ
اولان جهان غمندن قورتلدیلر کسه هیچك فواتی اوزره هیچ اغلمز یعنی بو پر زحمت وپر مشقت اولان جهانك قیدندن
قورتلدیلر وآنك فوتی وزوالی ایچون کریه قیلمدیلر زیرا بودنیا فی الحقیقه هیچ وعدمدر وبرکسه هیچك فوتی اوزره کریان
اولمز وبرخیال ونمایش برمرد عاقلدن زائل اولسه آنك زوالی ایچون غم یمز ونوحه قیلمز (م ی) برج زندان را شکست
ارکانی * هیچ از ور نجد دل زندانی) مثلا ارکانه منسوب برکسه زندانك برجنی صدی برزندانه منسوب اولان
کسه نك کوکلی هیچ آندن اینجنورمی بوله دیو (مثنوی) کای دریغ این سنك مرمر را شکست * تا روان وجان ما
از حبس رست) که اول ارکانه منسوب اولان کمسنه ای دریغ بو مرمر طاشنی صدی تا بزم روان وروحمز حبس
زنداندن قورتلدی (مثنوی) ان رخام خوب وآن سنك لطیف * برج وزندان را بهی بود والیف) اول خوب مرمر
واول سنك لطیفکه برجده ایدی زندانك برجنه کوزل ایدی والیف وخوش ایدی (مثنوی) چون شکستش تا که
زندانی برست * دست او در جرم این باید شکست) ارکانی زندانك برجنی نیچون صدی تا که زندانده محبوس اولان
قورتلدی اول ارکانینك الی بوایشك جرمنده صمق وقطع ایلمك کرك (مثنوی) هیچ زندانی نکوید این فشار *
جز کسی کز حبس آرندش بدار) هیچ زندانده محبوس اولان بیهوده سوزلری سویلرمی اول کمسه دن غیریکه آنی حبس
زنداندن داره کتوره‌لر کذلك بودنیا زندانده محبوس اولان وآخرت سراینده مرتبه‌سی اولان کمسه‌لر هم عزرائیل
برزم بدنمز برجنی نیچون ویران ایلدی دیمزوا کاشو یله دیمك کرك و بویله دیمك کرکدیو سو یلزمکر شول کمسه‌لر که آنلری
بودنیا زنداندن دار آخرته عذاب ایلمك ایچون کتوره‌لر وسیاست ومحنت میدانته یتوره‌لر (مثنوی) تلخ کی باشد کسی را
کش برند * ازمیان زهرماران سوی قند) موت بو عالم فانیدن رحلت قیلان کمسه‌یه نیچون تلخ ومشکل اولورکه
آنی مارلرك زهری ایچندن قند وشکر جانبنه ایلته‌لر (مثنوی) جان مجرد کشته از غوغای تن * می پرد با پر دل
بی پای تن) جان ودل تن غوغاسندن مجرد اولمش تن ایاغیسز دل وجان قنادلریله پروازایلر یعنی جانکه بو بدندن
خروج ایلیه وجسمك مضایقه وتفرقه سندن مجرد وآزاد اوله بدن پاینه احتیاجی قالمیوب کوکل قنادلریله عالم معناده
پروازایدرلر واسندکاری مرتبه‌یه کیدرلر وبنه کلوب کندی مقاملرنده قرارایدرلر (مثنوی) همچو زندانی چه
کاندرشبان * خسپد و بیند بخواب او کلستان) مثلا چاه ایچنده محبوس اولان زندانی کبی که کیجه‌لرده اویوردخی
رؤیاسنده او کلستان کورر (مثنوی) کو یدای یزدان مرا در تن مبر * تادرین کلشن کنم من کروفر) لاجرم حضرت
خدایه خطاب ایدوب دیرای خدای متعال بنی جسم وتنه ایلتمه تا بو کلشنده بن صفا وکروفر ایلیم یعنی فی المثل برکسه
چاه ایچره مسجون ومحبوس اولسه وکیجه‌لرده اویوب خوابه وارسه وکندیسنی برلطیف وشریف منزلده کورسه
آنك دل وجانی حضرت حقه بوکونه دعا ایلیوب دیرکه ای یزدان بالله بنی تن عالمنه ایلتمه تا کم بو کلشن روحانیده بن کشت
وکذشت ایلیم نوم موتك برادریدرکه احد توفیق درچونکم چاه ایچره مسجون اولان نوم واسطه‌سیله اول عالمه
واصل اولدقده بویله دیمك مقرر اولیجق چاه بدنده نیچه مدت محبوس اولان کمسه‌نك روحی دخی موت واسطه‌سیله
عالم ارواحه واصل اولدقده حضرت حقه لسان روحانی ایله دیر الهی بنی بو کلشن ارواحدن چاه بدنه کوندرمه وبوعالم
بالادن مرتبهٔ اسفله ایندرمه تا بو عالم نورانیده اجنحهٔ روحانیه ایله پرواز قیلم وقیود بدندن آزاد اولوب بو مرتبهٔ عالیده
آسوده اولم (مثنوی) کویدش یزدان دعا شد مستجاب * وامرو والله اعلم بالصواب) پس حق تعالی اکا دیه
دعا ونضرعك مستجاب اولدی کیرو بدن عالمنه کتمه والله تعالی تو ابه اعلمدر یعنی مثلا اول چاه ایچره مسجون اولان
کمسه واقعه کورسه وکندوبی برلطیف مرتبه‌ده مشاهده ایلیوب الهی بنی بدن چاهنه کیرو کوندرمه دیو دعا ایلسه
حضرت یزدان اکا دیه سنك دعاك مستجاب اولدی کیرو بدن جانبنه کتمه الله تعالی سنك جمیع امورکده صوابه اعلمدر
(م ی) این چنین خوابی ببین چون خوش بود * مرك نادیده بجنت در رود) بو تجلین بو لطیف خوابی کورکه نیجه خوش
اولورمرك کورمش ایکن جنته کیده (مثنوی) هیچ او حسرت خورد بر انتباه (بر تن با سلسله در قعر چاه) هیچ اول کمسه
انتباه وبیدار اولمق اوزره حسرت یرمی چاه وزندانده بند زنجیرله اولان کمسه تنی اوزره یعنی هیچ اول زندان دبنده سلاسل
واغلال ایله مقید اولان کمسه نومه واروب کندوبی عالم اعلاده آزاده کوروب صفایه واصل اولمش ایکن واذواق ولذاته
ایرمش ایکن اویانمغه وسلاسل واغلال ایله مقید اولان بدنه کلمکه حسرت یرمی بو مقرردرکه حسرت یمز بلکه بدنه کلمیم

دخی دیمز پس آنی بو یله مضایقه‌دن خلاص ایلیوب آنك کبی سعادته واصل اولمغه وسیله اولان شیئه اول کمسه بغض
وعداوت دخی ایلمز (مثنوی) مؤمنی آخر در آدر صف رزم * که ترا بر آسمان بودست بزم * بر امید راه بالا کن قیام *
همچو شمعی پیش محراب ای غلام * اشك می بار وهمی سوز از طلب * همچو شمع سر بریده جمله شب) پس ای مرد عاقل
مؤمن ایسك آخر رزم صفنه کل زیرا سنکچون آسمانده بزم اولمشدر پس بالا یولنك امیدی اوزره قیام ایله محراب
اوکنده بر شمع کبی ای غلام کوزیاشن یاغدر وطلبدن یان دوکلی کیجه سر بریده اولان شمع کبی یعنی اکر
دار آخرتده اولان نعمه ایمانك وارایسه وعالم آخرت بودنیادن هر وجهله اعلا اولدیغنه شك وکمانی یوق بر مؤمن ایسك
نفس وشیطان ایله جنك ایدن غازیلرك صفنه کل زیرا سنکچون آسمانده ومراتب جنانده صفا مهیا اولمشدر سن
بو سفلی اولان کلخن ظلمانیده نیچون اقامت ایدرسن کرکدرکه عالم نورانی ومرتبهٔ علوینك طریقنه سالك اولمق امیدی
اوزره ای غلام محراب اوکنده قائم اولوب همیشه سوزان وکریان اولان شمع کبی سن دخی قائم اول وکریه‌لر قیل وشوق
وطلبدن یانوب یاقل دنیا کیجه سنك جمله‌سنده باشی کسلمش شمع کبی (مثنوی) لب فرو بند از طعام واز شراب *
سوی خوان آسمانی کن شتاب) یمکدن وایچمکدن لب ودهانکی بغله آسمانه منسوب اولان خوان جانبنه سرعت ایله
یعنی کیجه‌لر قائم اول وکوندزلرده دخی آغزیکی طعام وشرابدن باغلیوب صائم اول ومعنوی وروحانی اولان طعام
وشراب جانبنه عجله قیل تا آندن سیر اوله‌سن وابدی ذوقلر وصفالر بوله‌سن (مثنوی) دمبدم بر آسمان میدار امید *
درهوای آسمان رقصان چو بید) دمبدم آسمان اوزره امید طوت آسمانك هواسنده سکود کبی یعنی سکود اغاجی
نسیم صبادن نیجه رقص قیلور سه سن دخی آسمان معنوینك عشق وهواسنده رقصان اول واول جانبه امید طوت
(مثنوی) دمبدم از آسمان می آیدت * آب وآتش رزق می افزایدت * دمبدم سکا آسمان معنویدن آب باران روحانی
وآتش شوق ربانی کلور وسنك معنوی اولان ارزاقکی زیاده قیلور (مثنوی) کر ترا آنجا بر دنبود عجب *
منکر اندر عجز و بنکر در طلب * کین طلب در تو کروکان خداست * زانکه هر طالب بمطلوبی سزاست) اکر طلب
وهمت سنی آسمانه ایلتمه عجب دکلدر عجز وقصورك طرفنه نظر ایلمه بلکه سعی وطلبکه نظر وتوجه ایله زیرا بو طلب سنده
خدانك رهن وامانتیدر زیرا که هر طالب بر مطلوبه لایقدر یعنی آسمان جانبنه امید طوتمق اکر سنی اول آسمانه
ایرشدررسه یعنی مرتبه کی رفیع ومنزلکی شریف ایلرسه عجب اولمزا کرسن بن آسمان کبی عالی قدر اولمغه نیه قادرم
بر عاجز وفقیرم دیرسك عجز وقصورکه باقمه کندکده اولان طلب وهمته باقکه انسانی مقصوده ایرشدیرن اصل طلبدر
وبو طلب سنك وجودکده الله تعالینك ودیعه‌سی وامانتیدرکه انکله کندیکه لایق اولان مطلوبی طلب ایلیه سن که
هر طالب بر مطلوبه لایق اولمشدر وکندی مطلوبنی طلب قیلمشدر کورسنك مطلوبك کیدرکه هر طالب قیمتده
ومرتبه‌ده مطلوبنه کوره شرف بولور (مثنوی) جهد کن تا این طلب افزون شود * تا دلت زین چاه تن بیرون شود
بر جهد ایله تا کم بو طلب سنك وجودکده افزون اوله تا کم سنك قلبك تن چاهندن طشره اوله ونجات بوله (مثنوی)
خلق کوید مرد مسکین آن فلان * تو بکو بی زنده ام ای غافلان * شول دمکه سن اوله سن خلق اول فلان
مسکین اولدی دیرلرسن اول زمان دیرسن ای غافللر بن زنده‌یم والطاف حقله فرخنده‌یم لیکن سز بنم حالمدن
اکاه دکلسکز (یالیت قومی یعلمون بما غفرلی ربی وجعلنی من المکرمین) دین مکرملردن اولورسن ودیرسن (مثنوی)
کرتن من همچو تنها خفته است * هشت جنت در دلم بشکفته است *) اکرچه بنم تنم سائر تنلر کبی زیر زمینده
خفته اولمشدر اما حقیقتده سکز جنت بنم دل وجانمده آچلمشدر (مثنوی) جان خفته در کل ونسرین بود *
چه غمست ارتن دران سرکین بود) جان ودل چونکه کل ونسرین ایچنده خفته وصفاده اوله نه غم وغصه واردر اکر تن
اول سرکینده اوله یعنی تن اکر زیر زمینده اولسون واکر سرکین ایچره قالسون مادامکه دل وجان کلزار یقین ایچره زنده
وفرخنده اوله اکا اصلا ضرر لازم کلمز (مثنوی) جان خفته چه خبر دارد زتن * کو بکلشن خفت یادر کولخن)
جان خفته تندن نه خبر طوترکه اول جسم وتن کلشنده می یاتدی ویاخود کلخنده می یاتدی یعنی برکسه نك جانی یاتسه
وخواب ایچره استراحت ایتسه اول جان کندی بدننك کلشنده اولدیغنی ویا کلخن ایچره قالدیغنی بیلمز کذلك بو بدندن
خروج وعروج ایلین جان دخی کندی جسمی اکر کلشنده اولسون واکر کلخنده قالسون آنی فرق ایلمز (مثنوی)
می زند جان در جهان آبکون * نعرهٔ یالیت قومی یعلمون) آبکون اولان جهانده یعنی آب صافی رنکنده اولان عالمده
جان (یالیت قومی یعلمون) نعره‌سنی اورر یعنی نه اولیدی بنم قومم بنم ذوقمی ودولتمی بیله‌لردی دیو ندا قیلور
بو آیت کریمه‌نك تفسیری بو جلدك دیباجه سنده مرور ایلدی (مثنوی) کر نخواهد زیست جان بی این بدن * پس فلك
ایوان که خواهد بدن * کر نخواهد بی بدن جان تو زیست * فی السماء رزقکم روزی کیست) اکر دل وجان بو بدنسز

دیرلمك اسمیه پس فلك كیمك ایوانی اولسه كرك‌ا كرسنك جانك بدنسزدیرلمك اسمیه پس فی السماء رزقكم كیمك روزی
ونصیبیدر یعنی جان انساننك زنده اولسنه ولذت ونعمت بولمسنه بوبدنك خراب وفنا اولمسندن اصلا ضرر كلمز
جان انسانی بوبدنسز زنده اولور وفرحت وراحت بولورنته كم (ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء
عند ربهم یرزقون فرحین) آیت كریمه سنك وبونك امثالی اولان آیات واخبار دخی ارواحك زنده اولملری وحضرت حق
قتنده رزق بولملرینه شهادت قیلور اكرجان بوبدنسز دیری اولمیدی ومرتبهٔ عالی بولمیدی بو افلاك سبعه اوزره اول
جنت اعلا كیمك ایوانی اولوردی اكر ای مؤمن سنك جانك بوبدنسز دیری اولمیدی ورزق وغدا بولمیدی
حق تعالینك سزلك رزقكز سماده دردیدیكی رزق كیمك نصیبی اولوردی اكرچه بعض مفسرلر سزلك سبب رزقكز سماده در
دیمكله تفسیر ایتمشلردر لیكن اول بدنده اولدیغمز وبودنیاده قرار قیلدیغمز تقدیرا اوزره در اما بو بدندن كه جان
خروج وعالم بالایه عروج ایلیه بوبدنه عالم بالادن كلان رزقك اصلنی بولور ومنبعنه واصل اولور پس بزم روحلریمزك
رزقی الآن سماده اولور وجان بو بدندن چقدقدنصكره عالم بالایه عروج ایدوب اول رزقی بولور بو آیت كریمه
سورهٔ ذاریاتده در تفسیری ایكنجی جلدك بعض محلنده ودخی آخرنه قریب مرور ایلمشدر (دربیان وخامت چرب وشیرین
دنیا ومانع شدن از طعام الله چنانكه فرمود الجوع طعام الله یحیی به ابدان الصدیقین ای فی الجوع یصل طعام الله
وقوله علیه السلام ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی وقوله تعالی (یرزقون فرحین) بو سرخ شریف وبو بیان لطیف
دنیانك چرب وشیریننك وخامت وضرریننك وآننك طعام اللهدن مانع اولمسنك بیانندهدر یعنی جسمانی اولان
اكل وشرب روحانی وربانی اولان غدالرك حصولنه مانع اولدیغنی بیان ایلر انجلین كه حضرت رسول اكرم صلی الله
علیه وسلم بیوردی آجلق اللهك طعامیدر الله تعالی آننك واسطه‌سیله صدیقلرك بدنلرنی احیا ایلر یعنی جوعده
اللهك طعامی واردركه جوع اللهك روحانی وحقانی اولان طعامنه وسیله اولور وصدیق اولنلر طعام جسمانیدن
پرهیزا یتمكله آنی بولور ودخی حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلمك بو قولنك بیانندهدركه ابیت عند ربی یطعمنی
ویسقینی بیوردی بو حدیث شریفك تفسیری وتحقیقی جلد اولك اواخرنه قریب خداوند اختن خصم سرخنده چون
ابیت عند ربی فاش شد) بیتنك شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه وحق تعالینك (یرزقون فرحین) بیوردیغی
قولنك دخی بیانندهدر بو آیت كریمه نك دخی تفسیری جلد اولك آخرنه قریب كفتن پیغمبر علیه السلام بكوش ركابدار
علی سرخنده) چون بر بده كشت حلق رزق خوار) بیتنك شرحنده كچدی انده طلب اولنه (م ی) وارهی زین روزیٔ
ریزهٔ كثیف * درفتی درلوت ودرقوت شریف * كرهزاران رطل لوتش می خوری * می روی پاك وسبك همچون پری *
كه نه حبس بادوقولنج كند * چار میخ معده آهنجت كند) بو كثیف اولان ریزه روزیدن قورتلورا یسك شریف
ولطیف قوته دوشرسن اكر اول قوت شریفك هزاران رطل لوتنی یه سن پری كبی پاك وسبك كیدرسن كه اول قوت
روحانی سكانه حبس بادونه قولنج ایلرنه سنك معده كك چار میخنی آهنج ایلر آهنج آهنك وزنی اوزره دركرمك وجانه الم
وزحمت ویرمك وجان چكشمك معنالرینه استعمال اولنور وآهنج جلاهلرك بزلری اوزره وضع ایلدكلری چنبره ده دیرلر
اما بعض محلده كرمك معناسنه استعمال ایدرلر بونده دخی بومعنایه استعمال اولنجق بو محله مناسبدر یعنی اكر بو غلیظ
وخرده وحقیر اولان رزقدن وغدا یمكدن خلاص اوله سن قوت لطیفه ولوت شریفه دوشرسن وطعام روحانیدن تمتع
وتغدی ایلرسن اول لوت شریف وقوت لطیف شول مرتبه پاك ونظیفدركه اكر اول طعام اللهدن هزاران رطل لوت
یه سن پری كبی پاك وخفیف كیدرسن حیوان كبی ثقیل وكثیف اولمزسن اول لوت شریف حبس باد ایلمز وسنی قولنجه
كرفتار دخی ایلمز وسنك معده كی چار میخ ایدوب كرمز وسوء هضمه وفساد معده یه واختلال مزاجه دخی سبب اولمز
(مثنوی) كرخوری كم كرسنه مانی چوزاغ * ورخوری پر كیرد آروغت دماغ) اكر از ییسك زاغ كبی اچ قالورسن
واكر چوق ییسك سنك دماغكی ككرمك طوترواستلایه سبب اولور (م ی) كم خوری خوی بد وخشكی ودق * پرخوری
شد تخمه را تن مستحق) اكر از ییسك خوی بد سن وخشك ولاغرسن اكر بر ییرسك تخمه یه مستحق اولورسن یعنی
اكر تقلیل ایلرسك بد خوی ویابس اولورسن ولاغر ونحیف قالورسن اكر كثرت اكله مبتلا اولورسك سنك جسمك امتلایه
مستحق اولور (مثنوی) از طعام الله وقوت خوشكوار * بر چنان دریا چو كشتی شو سوار) طعام اللهدن وقوت
خوشكواردن انجلین دریا اوزره كشتی كبی سوار اول یعنی روحانی اولان طعامدن وخوشكوار اولان قوت نورانیدن
كمالیله خفت وروحانیت حاصل قیلوب اول دریای حقیقتده كشتی كبی سوار وسیر فی الله قیل تاكم كماله ایره سن ومقصود
حقیقینك جمالنی كوره سن (مثنوی) باش در روزه شكیبا ومصر * دمبدم قوت خدارا منتظر) صومده صابر ومصر
اول دمبدم قوت خدایه منتظر اول یعنی صائم اولمغه صبر ایدیجی اول ومداومت قیل وخدای تعالینك نورانی وروحانی

اولان

اولان قوت وغدالرینه منتظر اول (م ی) كان خدای خوب كار وبردبار * هدیها را میدهد در انتظار) زیرا اول كاری
خوب وحلیم اولان خدا هدیه‌لری انتظارده اولنه ویرر یعنی نیكوكار وبردبار اولان حضرت خدا هدایا وعطایانی
كندی جنابنه انتظارده اولان بنده‌لرینه ویرر خواجه انصارینك تجلیٔ حق كاه وبی كاه آید لكن بردل آكاه آید دیدیكی
بو معنایه شهادت ایلر (مثنوی) انتظار نان ندارد مرد سیر * كه سبك آید وظیفه یا كه دیر) مرد سیر نانه انتظار طوتمز كه
وظیفه سبك كلور یا كیج كلور یعنی فی المثل بر كسه نك قارنی طوق اولسه نان وخوانه منتظر اولمز كه آننك وظیفه سی
اركن كلسون ویاخود كیج كلسون كذلك بر كسه دخی روحانی اولان طعامه محتاج اولمسه ونورانی اولان غدایه قلبی
آچ اولمسه آننك وظیفهٔ جانی یا اركن كلمش ویا كیج كلمش منتظر اولمز چونكم كندی غداسنه منتظر اولمیه حضرت حقدن
هدیه‌لر بولمز (مثنوی) بی نوا هردم همی كوید كه كو * در مجاعت منتظر در جست وجو) اما آرقسز اولان كمسه
همیشه قنی دیو رزقنی طلب ایلر اول كمسه آجلقده منتظر اولور وجست وجوده سعی قیلور (مثنوی) چون نباشی
منتظر ناید بتو * آن نوالهٔ دولت هفتاد تو) چونكم سن منتظر اولمیه سن سكا كلمز اول یتمش قات اولان دولت نواله سی
یعنی چونكم سن اول یتمش قات اولان دولت نواله سنه وسعادت نواله سنه منتظر اولمیه سن وهمیشه ترقب قیلمیه سن
اول نوالهٔ دولت سكا كلمز واول نوای سعادت سنكچون حاصل اولمز آننك حصولنه سبب اشد انتظار له جناب حقه
منتظر اولمق وعرض احتیاج قیلمقدر (مثنوی) ای پدر الانتظار الانتظار * از برای خوان بالا مردوار * ای پدر
انتظار كرك انتظار خوان بالا وغدای اعلادن اوتری مردكبی یعنی عالم اعلانك روحانی اولان خوانندن ونورانی
اولان غداسندن اوتری ای پدر انتظار كرك در انتظار كركدركه تاكم منتظر اولمق واسطه‌سیله اول خوانه
واصل اوله سن وآندن مردلر كبی تمتع قیله سن (افضل العبادة انتظار الفرج) حدیثنك موجبنجه روحانی وحقانی
اولان فرجه منتظر اولمق افضل عبادات اولور وفرجه منتظر اولان كمسنه نعمت حقه واصل اولور ومرادنی بولور
وبو بیتده مرد وپدر لفظلرنده شو معنایه اشارت اولور كه هر كیم خوان معنوینك امیدی اوزره منتظر اولسه
وغدای روحانیه‌یی حضرت حقدن طلب قیلسه اول كمسنه بو صفتلرله موصوف اولمین كمسنه‌لره نسبت پدر حكمنده
اولور ومردلر مرتبه‌سن بولور وسائر ناس اكا نسبتله اطفال وصبیان كبی اولور (مثنوی) هر كرسنه عاقبت قوتی بیافت
آفتاب دولتی بر وی بتافت * ضیف با همت چو آشی كم خورد * صاحب خوان آش بهتر آورد) هر كرسنه عاقبة الامر
بر قوت بولدی دولته منسوب اولان آفتاب آننك اوزرینه طوغدی مثلا بر همتلو قونق چونكم بر آشی ییه یه خوان
صاحبی اكا اولكیدن بهتر آش كتورر یعنی هر آچ اولان كمسنه نه كونه قوت وغدایه محتاج اولدیسه عاقبة الامر آنی بولور
ودولت آفتابی آننك اوزرینه طلوع وتجلی قیلور انسان فی المثل بوخانهٔ دنیاده مهمان اولان انسانه اولا جسمانی اولان
طعاملری عرض ایدر اكر آنی تناول ایدرسه آندن بهتر اولان غدادن محروم قالور واما همت عالی صاحبی اولوب جسمانی
اولان آشلردن تناول قیلمز ایسه صاحب خوان اولان حضرت رحمان اكا آندن بهتر اولان روحانی غدالری ونورانی
اولان طعاملری كتورر حتی آندن تناول ایلیوب روح الهی مرتبه‌سن بولور ونورانی وربانی اولور (م ی) جز كه صاحب
خوان درویش لئیم * ظن بدكم بر برزاق كریم * سر برآور همچو كوهی ای سند * تا نخستین نور خور بر تو زند *
كان سر كوه بلند مستقر * هست خورشید سحر را منتظر) مكر كه فقیر لئیم صاحب خوان اوله سن رزاق كریمه ظن بد ایلتمه
ای سند بر عالی طاغ كبی باشكی یوقرو كتور تا خورشیدك نوری ابتدا سنك اوزریكه طوقنه زیرا اول مستقر وثابت
اولان كوهك باشی خورشید سحره وآفتاب صبحه منتظردر یعنی ضیف باهمت چونكم بر آشی ییه یه صاحب خوان
انكچون بهتر اولان آشی كتورر مكر شول صاحب خوان دكلكه فقیر ولئیم اوله اول فقیر ولئیم اولان صاحب خوان
كندی مهمانته بهتر اولان آشی كتورمسه جائزدر اما رزاق كریمه بو سوء ظنی ایلمه زیرا اول كریم ورحیم برغنی
مطلقدر مهمانك استعدادی هرنه كونه غدایه اولورسه اول غدایی ویررو آننك استدیكی طعامی اكا ایركورر پس سن
ای سند ومعتمد اولان كمسنه بر عالی كوه كبی همتك باشنی یوقرو قالدر وهمتكی عالی ایله تاكم خورشید حقیقینك
نوری اولا سكا طوقنه وسنك وجودكی منور قیله زیرا شول بر ثابت وراسخ اولان جبل عالینك باشی صبح حقیقت
خورشیدینه منتظردر پس هر كیمك همتی عالی اوله انوار حقه اول زیاده مستعد اولور وپرتو رحمانی اكا غیرلردن
اول كلور سعادت اول كمسنه كه عالی همت اوله وبو دنی اولان دنیادن فراغت قیله وطالب حیات ابدیه اوله (جواب آن
مغفل كه كفته است كه خوش بودی این جهان اكر مرك نبودی وخوش بودی ملك دنیا اكر زوالش
نبودی وعلی هذه الوتیرة من الفشارات) بو سرخ شریفده واقع اولان ابیات لطیفه اول مغفله جوابدركه اول مغفل
دیمشدركه بو جهان لطیف ایدی اكر موت اولمیدی ودنیانك ملكی خوش ایدی اكر آننك زوالی اولمیدی وفشارات

وبیهوده اولان سوزلردن بو طریق اوزره سو یلدی که آنك سوزنی بعینه ایراد ایلمك لازم دکلدر (مثنوی) آن یکی
می کفت خوش بودی جهان * کر نبودی پای مرك اندر میان) اول بر غافل دیدی جهان خوش ایدی اکر موتك ایاغی
اورتاده اولمیدی یعنی بر کیمسه موت کلمیه دی ودنیاده آدم اولمیدی بو جهان قتی خوش اولوردی ولطیف ودلکش
کلوردی دیو بیهوده سو یلدی وموت موصل دولت ابدی وسعادت سرمدی اولدیغنی بیلمدی (مثنوی)
آن یکی کفت ار نبودی مرك هیچ * که نیرزیدی جهان پیچ پیچ) اول بر عاقل ایتدی اکر هیچ موت اولمیدی طولاشق
وپر عقده اولان جهان صمان چوپی دکزدی دیدی (م ی) خرمنی بودی بدشت افراشته * مهمل وناکوفته بکذاشته
مثلا بو جهان صحراده جمع اولمش ویغلمش بر خرمن اولوردی مهمل وناکوفته قومش یعنی اکر موت اولمیدی بو جهان
کویا صحراده بو کسك یغلمش ودوکلمش ومهمل ترك اولمش بر خرمن کبی اولوردی وکویا دانه دن کاه جدا ارلمامش
شو یله قالوردی پس موت روحی جسددن ایریجی واوبی کتوودن فرق ایدیجیدر وخرمن جهانی مهمل وناکوفته
قو بیجیدر پس حقیقتنه نظر اولنسه مقبول ومستحب بر شیدر موتی کریه کورمك سرنه عالم ارلمه قدن وآخرته میل
قیلمه قدن ظهوره کلور (مثنوی) مرکرا تو زندکی پنداشتی * تخم را در شوره خاکی کاشتی * عقل کاذب هست خود
معکوس بین * زندکی را مرك بیند ای غبین) ای غافل سن مرکی زنده لك ظن ایتدك لاجرم تخمی بر شوره خاکه اکدك
عقل کاذب خود معکوس بیندر اول غبین زنده لکی موت کورر عقلك کاذبه اضافتی موصوفك صفته اضافتی
قبیلندندر وعقل کاذبدن مراد عقل معاش اولور وتوضیح معنی بو یله دیمك اولور بو حیات جسمانیه ایله حی اولمق
بو دنیای فانیده حقدن غافل قالمق وجسمك لذاتنه ومشتهیاتنه مشغول اولمق فی الحقیقه موت معنویدر ای غافل سن
بو موتی زنده لك ظن ایلدك ولهذا عمرك تخمنی بو شوره خاك اولان دنیایه اکدك وآنی هوا وهوس زمیننده ضایع ایتدك
وحال بو که بونی سن ایو ایتدم صانورسن زیرا کاذب اولان عقل معاش خود معکوس بیندر حد ذاتنده مرك اولانی
زنده لك کورر وزنده لکی دخی اول مغبون مرك کورر فی الحقیقه زنده لك خود بو دنیانك لذاتندن وطبعك مقتضیات
وجسمك مشتهیاتندن محجوب وفنا شرابی ایچوب طاعات حقه مشغول اولمق واولمزدن اول اولمك ودار غروردن
تجافی قیلمق ودار سروره وعالم نوره وصول بولمقدر چونکم بر کیمسه بو حیاتی بولمیه وبو ذوقه واصل اولمیه اول مغبون
فی الحقیقه موتی حکمنده در ولهذا قال علیه السلام ایاکم ومجالسة الموتی قالوا من الموتی یا رسول الله قال الاغنیاء
وفی روایة اخری اهل الدنیا (مثنوی) ای خدا بنمای تو هر چیز را * آنچنانکه هست در خدعه سرا * هیچ مرده
نیست پر حسرت ز مرك * حسرتش انست کش کم بود برك) الهی سن بزه هر نسنه نی حقیقتیله کوستر انجلین که
خدعه سرا ینده واردر هیچ مرده موتدن پر حسرت دکلدر آنك حسرتی اولدر که آنك رزق وزادی کم اولدی یعنی
چونکم عقل کاذب غلط کورمکدن خالی دکلدر پس لازم اولان اولدر که حضرت حقه مناجات وهمیشه
عرض حاجات ایدوب دیه سن ای خدای متعال او خدعه سرای اولان دنیاده هر شی که واقع اولمشدر آنك حقیقتنی بزه
انجلین کوستر نته کم حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم امتنه تعلیما اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه وارنا الباطل باطلا
وارزقنا اجتنابه اللهم ارنا الاشیاء کما هی دیوب دعا ایدرلردی هیچ دنیادن آخرته انتقال ایلین مرده موتدن اوتری غم
یمز واولدیکنه غم چکمز آنك حسرتی اولدر که عبادات وطاعاتدن حاصل اولان زاد اخروی ومعارف وحکمدن
وجوده کلان رزق معنوی آندن ضایع اولدی الحاصل هر مرده نك حسرتی برك اخروینك فوت اولدیغیچون اولور
یوخسه مرك آنلره کلدیکیچون اولمز کما قال علیه السلام لیس للماضین هم الموت انما الهم حسرة الفوت (مثنوی
ورنه از چاهی بصحرا اوفتاد * در میان دولت وعیش وکشاد * زین مقام ماتم وتنکین مناخ * نقل افتادش بصحرای فراخ
والا شول مرده که بر چاهدن صحرایه دوشدی دولت وعیش وکشادلك بیجنده بو مقام ماتمدن وتنکین اولان مکاندن
اکا صحرای فراخه نقل ایلمك واقع اولدی مناخ دوه چوککه جك یره دیرلر بونده مطلق حیوان مقامی اولان دنیادن
کنایت اولور یعنی هیچ بر مرده اولدیکندن حسرتی یوقدر آنك حسرتی اولدر که زاد اخروی آندن ضایع اولدی یوخسه
بر مرده نك اولمسی ودنیادن آخرته کذر قیلمسی فی المثل بر تنك وتاریك چاهدن چیقوب صحرای واسعه دوشمسی کبیدر
دولت ومعیشت وکشاده لك میاننده اولدیغی حالده بو مقام مناخ اولان دنیادن ومعیوب اولان مقام حیواناتدن
اول مرده یه صحرای فراخه نقل ایلمك واقع اولدی پس بو خصوصده اول مرده نیچون حسرت یرونه حالله دنیاده اولان
ملك ومالنه میل ورغبت ایلر اکر حسرت برسه فوت اولان فرصت ایچون حسرت برو (یا حسرتا علی ما فرطت
فی جنب الله) دیو جنب الهیده اولان تقصیرندن اوتری تحسر ایلر (مثنوی) مقعد صدقی نه ایوان دروغ * باده خاصی
نه مستی ز دوغ * مقعد صدق وجلیسش حق شده * رسته زین آب وکل آتشکده) اول صحرای فراخ بر مقعد صدقدر که

ایوان دروغ دکلدر بر خاص باده در دوغدن حاصل اولان مستلك دکلدر مقعد صدقدر وآنك جلیسی حقدر بو آتشکده
اولان آب وکلدن قورتلمشدر یعنی اول صحرای فراخ دید یکمز بر مکان صدقدر که دائم وباقیدر دنیاده اولان ایوان کبی
ایوان دروغ وسرای بی فروغ دکلدر آنده اولان مستلك حق تعالینك خاص اولان شراب طهورندندر (لا فیها غول
ولا هم عنها ینزفون) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه آنده صداع اولمز وشاربی اولنلرك عقلنه دخی آندن خلل کلمز زیرا اول
مقعد صدقده نوش اولان شراب دوغدن اولنان مستلك دکلدر که دنیا باده لری جنت باده لرینه نسبت دوغ کبیدر
ودنیاده اولان میلردن مست اولان عند اهل الحقیقه دوغدن مست اولان کمسه کبیدر پس عالم حقیقتك شرابندن
مست اولان بو دنیا شرابندن مست اولان کمسه لر کبی اولمز وآنك ساکن اولدیغی مکان دخی بو دنیانك ایوان دروغنه بکزمز
بلکه آنك ساکن اولدیغی مرتبهٔ عالی شول مقعد صدقدر که اول کمسه نك انیس وجلیسی آنده حق تعالی اولمشدر
اول کمسه بو آتش محلی اولان دنیانك آب وکلندن قورتلمشدر آتشکده آتش محلنه دیرلر آندن مراد بو دنیادر که آتش
محنت واحزانك ونار فرقت وهجرانك خانه سیدر پس بو دار محنت وهجراندن خلاص اولوب دار وصلت وعیانه واصل
اولان کمسنه نیچون بو دنیادن مفارقت ایلدیکنه غم ییر غم ییمز الا زندکانیك ضایع اولوب فرصتك فوت اولدیغیچون
(م ی) ورنکردی زندکانی منیر) یکدو دم ماندست مردانه بمیر) واکر بو زمانه دکین منیر اولان زندکانلك ایلمدکسه بر ایکی
دم قالمشدر مرد کبی اولمزدن اوّل اول یعنی واکر بو انه دکین قلبی انار ایدیجی ودرونه ضیا ویریجی زندکانلك ایلمدکسه
عمرکدن بر قاچ دم قالمشدر باری مردلر کبی اولمزدن اوّل اول واول بر قاچ کونی دخی طاعات الهیده صرف ایله تا کم
حیات ابدیه بوله سن وسعادت سرمدیه یه واصل اوله سن (مثنوی) در حدیث آمد که روز رستخیز) امر آید هر یکی تن را که
خیز) حدیث شریفده کلدیکه قیامت کونی حق تعالیدن هر بر تنه امر کلور که قالق چونکم هر چوریمش وخاك اولمش
بدنلر اول امر حقی کوش ایده لر (فاذا هم قیام ینظرون) فحواسنجه فی الحال مقبره لرندن قائم اولوب منتظر طوره لر
ومرقدلرندن مسارعت ایلدکلری حالده خروج ایلیه لر نته کم بو شرح شریف حق تعالینك هر جسده کلان امرنی تفسیر ایلر
واحوال قیامتی بیان ایدوب توضیح وتقریر قیلر (فیما یرجی من رحمة الله تعالی معطی النعم قبل استحقاقها) بو شرح
شریف شول محلك بیاننده در که اللهك رحمتندن رجا اولنور اویله الله که عبادته نعمتلر اعطا ایدیجیدر اول نعمتلرك
استحقاقندن اول پس حق تعالینك نعمتندن ورحمتندن مأیوس ومقنوط اولمق کرکدر نته کم حق تعالی سورهٔ شوری ده
بیوررلر (وهو الذی) اول الله که (ینزل الغیث) مغیث اولان شیلری ویا مطری تنزیل ایدر (من بعد ما قنطوا)
مقنوط ومأیوس اولدقدنصکره وبو آیتك آخری بودر (وینشر رحمته) ونشر ایلر رحمتنی اعلایه واسفله (وهو الولی) اول
اللهدر که قریبدر عبادنه ویاخود تولی ایدر قوللرینك امورنی (الحمید) وحمد وثنا اولنمشدر (رب بعد یورث قربا) نیجه بعد
واردر که قربتی مورثدر (ورب معصیة میمونة) ونیجه معصیت واردر که مبارکدر ومنتج اولمشدر توبه یه سبب اولور مثلا
حضرت عمر رضی الله عنهك قصد رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ایدوب برکزیده اولمسی کبی وبونك امثالی چوقدر (ورب
سعادة تاتی من حیث یرجی النقم) ونیجه سعادت واردر که اول سعادت کلور نقم رجا اولندیغی حیثیتدن (لیعلم ان الله
یبدل سیئاتهم حسنات) تا بیلنه که تحقیقا الله تعالی تبدیل ایلر انساندن تائب اولنلرك سیئاتنی حسناته کما قال الله
تعالی (اولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات (مثنوی) نفخ صور امرست از یزدان پاك * که بر آرید ای ذرایر سر ز خاك)
نفخ صور پاك ومنزه اولان یزداندن هر برینه امر در بو یله دیو که ای ذریرلر خاکدن باشکزی قالدیرکز بعض نسخه ده
ذریره واقع اولمشدر ذریره توتیایه دیرلر وغبار معناسنده دخی استعمال ایدرلر وبعض نسخه ده دخی ذراری واقع
اولمشدر ذراری ذریه نك جمعیدر ذریت نسله دیرلر برجمعی دخی ذریات کلور علی کلا التقدیرین معنی بو یله دیمك اولور که
حضرت اسرافیل علیه السلامك صوره نفخ ایلمسی یزدان پاکدن خاك اولان جسدلره امر در بو یله دیو که ای غبار کبی
اولان بدنلر ویاخود ای انسال ثقلین باشکزی خاکدن یوقارو قالدرك ومقابریکزدن قالقوب حشره ونشره مستعد
اولك (مثنوی) باز آید جان هر یك در بدن * همچو وقت صبح هوش آید بتن) پس هر برینك جانی کیرو بدننه کلور صبح
وقتنده هوش تنه کلدیکی کبی یعنی نوم واسطه سیله روح روان وعقل وهوش وتمییز واذعان بدندن انسلایدن کیدوب
صباح وقتنده اول عقل وفکر وتمییز واذعان بدننه کیرو کلدیکی کبی صبح قیامت ظهوره کلدکده هر کسك جانی کندینك
بدننه کیرو کلور (مثنوی) جان تن خود را شناسد وقت روز * در خراب خود در آید چون کنوز) جان کندینك تنی روز
وقتنده فهم ایلر کنوز کبی کندینك خرابنه کلور یعنی نته کم صبح وقتنده جانلر کندی تننی نیجه فهم ایلیوب کندینك بدننه
کلورسه صبح قیامت وقتنده دخی هر جان کندینك جسمنی بیلوب واکلیوب کنوز خرابه یه کلدیکی کبی اولدخی کندینك
خراب اولان بدننه کلور (م ی) جسم خود بشناسد ودروی رود * جان زرکر سوی درزی کی رود) کندینك جسمنی

فهم ایلروا کا کیدر مثلا درزینک جانی زرکرک تننه بڭزر کیدر یعنی هر کسک روحی کندینک جسمنی بیلور درزینک
روحی زرکرک قالبنه وکذلک زرکرک روحی درزینک قالبنه کتمز (مثنوی) جان عالم سوی عالم می رود) روح ظالم سوی ظالم
می رود) کذلک عالمک جانی ینه عالمک جسدی جانبنه کیدر ظالمک روحی ینه ظالم جانبنه کیدر هرکز خطا ایلز (م ی)
که شناسا کردشان علم اله * چون بره ومیش وقت صبحگاه) زیرا علم خدا آنلری عالم وشناسا ایلدی که صبح وقتی بره
ومیش کبی یعنی حق تعالینک علمی اول جانلرک هر برنی کندی جسدلرینه عالم ایلدی مثلا صبح وقتنده قوزی قیونی
بیلدیکی وکندی مادرنی فهم قیلدیغی کبی نته کم هرکسک معلومیدر که نیجه یوز قیونی کتوررلر وآنلرک هر برینک
قوزیلرنی قوی و بررلر هر قوزی کندی مادرنی البتته بولور واکا تعلق قیلور چونکم ضعیف الحس اولان حیوانده
بو قدر فهم اوله انسانده نیچون اول قدر فهم اولمیه که کندی جسدنی بیلمیه (مثنوی) پای کفش خود شناسد در ظلم *
چون نداند جان تن خود ای صنم * مثلا پای ظلمتلر ایچنده کندینک کفشنی فهم ایلر پس ای صنم جان کندینک تننی
نیچون بیلمیه یعنی تحقیق بیلور وهر جان اگر صغیر واگر کبیر کندینک بدننی فهم قیلور (مثنوی) صبح حشر کوچکست
ای مستجیر * حشر اکبر را قیاس ازوی بگیر) صباح حشر کوچکدر ای مستجیر سن حشر اکبری آندن قیاس طوت
یعنی هر صباح وقتی کوچک حشردر ای امان طلب ایدیجی وحضرت حقک جانبنه التجا ایدیجی زیرا هر کیجه نومه
واروب میت کبی اولورسن وملک ومالدن قطع علاقه قیلورسن وعالم خواب وخیاله وصول بولورسن وصباح وقتنده
کیرو بدنه کلورسن هر نه کار ایله موصوف ایسک آنی ایشلمکه متوجه اولورسن وشروع قیلورسن حشر اکبری دخی
بوندن قیاس ایله شول دمده که اولهسن عالم برزخه واصل اولورسن وشول دمکه صبح قیامت ظاهر اوله اسرافیل علیه
السلام صوره نفخ قیله خوابدن اویانور کبی بیدار اولورسن وبدنکه کلورسن ومرقدکدن قالقوب طورورسن اگر کافر
وفاسق اولورسک یاویلنامن بعثنا من مرقدنا) دیو مرقدکدن قالدردقلرینه عظیم متألم ومضطرب اولورسن واگر
مؤمن وصالح اوله جق اولورسک (الحمد لله الذی احیانا بعد ما اماتنا ورد الینا ارواحنا والیه النشور) دیو حمد وثنالر
قیلورسن (مثنوی) آنچنانکه جان بپرد سوی طین * نامه پرد تا یسار وتا یمین * در کفش بنهند نامهٔ بخل وجود *
فسق وتقوی وانچه دی خو کرده بود) انچلین که جان طیندن مخلوق اولان جسدی جانبنه پرواز ایلر کذلک نامه دخی
یساره ویمینه دک پرواز ایلر آنک النه بخل وجود نامه سنی هر نه ایسه قورلر فسق وتقوی واول نسنه که دون دنیاده
خوی ایلمشدی یعنی آنچلین که جان عالم ارواحدن کندی طینی وجسدی جانبنه اوچوب کلور انسانک نامهٔ اعمالی دخی
طائر کبی اگر اعمال خبیثه واخلاق خبیثه دفتری ایسه آنک یسارنه کلور واگر اعمال طیبه واخلاق حمیده دفتری ایسه
آنک یمیننه کلور نامهٔ اعمال عالم معنادن کندی صاحبنه اوچوب کلدیکیچون طائره تشبیه اولنمشدر نته کم (وکل
انسان الزمناه طائره فی عنقه) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت قیلمشدر وبو آیت کریمه نک تفسیری دردنجی جلدده
بقیهٔ قضیهٔ سلیمان علیه السلام سرخنده لیس من مستقذر مستنقه بیتنک شرحنده مرور ایلمشدر الحاصل انسانک
نامه سنی اگر بخل وشح وامساک واخلاق ناپاک نامه سی ایسه صول النه قورلر واگر جود وسخا وعطا ووفا نامه سی ایسه
صاغ النه قورلر بو دنیاده اگر فسق ومعصیته معتاد اولدی واگر تقوی وطاعته معتاد اولدی هر قنغی صفتی کندوبه
خوی وعادت قیلدی ایسه اگر نیکو ایسه آنک یمیننه واگر بد وخبیث ایسه آنک یسارنه ویررلر (مثنوی) چون شود
از خواب بیدار او سحر * باز آید سوی او از خیر وشر) مثلا چون سحر وقتی اول کمسه خوابدن بیدار اوله خیر وشردن
هر نه ایسه کیرو آنک جانبنه کلور واول کمسه اگر اهل خیر ایسه علی السحر خیره مشغول اولور وخیر عملر قیلور
واهل شر ایسه شره مشغول اولور واهل شرله جمع اولور وآنلره میل قیلور پس یبعث کل عبد علی مامات علیه)
حدیث شریفک مقتضاسنجه ودخی کما تموتون کما تعیشون وتحشرون کما تموتون حدیثنک مقتضاسنجه هر نه حال اوزره
دیریلورسک اول حال اوزره اولورسک وهر نه حال اوزره اولورسک اول حال اوزره بعث اولورسن (م ی) کر ریاضت داده باشد
خوی خویش * وقت بیداری همان آید بپیش) اگر کندینک خوینه ریاضت ویرمش اوله بیدار اولدیغی وقتی آنک اوکنده
همان اول خوی وخصلت کلور (مثنوی) ور بد او دی خام وزشت ودر ضلال * چون عزا نامهٔ سیه یابد شمال) واگر
اول کمسه دون بو دنیاده خام وزشت وضلالتده اولدی ایسه آنک شمالی عزا نامه کبی سیاه بولور یعنی شول کمسه که بو دنیاده
خام وزشت اولسه وضلالتده قالسه آنک شمالی آنک دفتر اعمالنی ماتم نامه کبی سیاه بولور وبر مقبول کمسه سی اولوب
نوحه لر قیلان کبی فریاد وفغانلر قیلور نته کم (واما من اوتی کتابه وراء ظهره فسوف یدعو ثبورا) آیت کریمه سی بو معنایه
دلالت قیلور (مثنوی) ور بد او دی پاک با تقوی ودین * وقت بیداری برد در ثمین) واگر اول کمسه دونکی کون بو دنیاده
تقوی ودینله پاک اوله بیدار اولدیغی وقتی در ثمین ایلتور یعنی اول کمسه که بو دنیاده دینله وتقوی ایله پاک اوله ونفسنی معاصیدن

اخلاق ردیه دن تطهیر قیله اول کمسه روز قیامت اولدقده اعمالی واخلاقی مقابله سنده حضرت رب جلیلدن در ثمین
کبی جزای جزیل وثواب جمیل بولور ونیجه احسان وکرمه مظهر اولور (م ی) هست مارا خواب وبیداری ما * بر نشان
مرگ ومحشر دو گوا) پس بزم خواب وبیدارلغمز بزه موت وحشرک اوزرینه ایکی شاهد اولدی یعنی کیجه ایله نومه
وارممز اولممزه مشابه اولدی وصباح وقتی بیدار اولممز مرقدمزدن قالقوب قیامت کونی حشر اجساد اولنمغه مماثل
کلدی ومرگ ومحشره بو ایکیسی ایکی شاهد اولدی (م ی) حشر اصغر حشر اکبر را نمود) مرگ اصغر مرگ کبر را زدود
حشر اصغر حشر اکبری کوستردی کذلک مرگ اصغر مرگ اکبری جلی ایلدی زدود بونده جلی وروشن قیلدی معناسنه
اولور (وجعلنا نومکم سباتا) آیت کریمه سنک مفهومی اوزره نوم مرگ اصغردر ونائم میت کبیدر وبعد النوم بیدار اولمق
وخلقه اجتماع قیلمق بعد الموت اولان حشر کبیدر پس نومکه مرگ کوچکدر ومرگ اکبری ظاهر وبدید ایلدی وبعد
النوم بیدار اولمق کندی کارنه اشتغال قیلمق حشر کوچک کبیدر بو دخی حشر اکبری کوستردی واحوال نشری بیان
ایلدی اگر عرفانک وار ایسه بو ایکی حالتدن حالت موتی وحشری دخی بیلورسن وکندیکک نه عمل ونه خوی اوزره
حشر اوله جغنه بوندن استدلال قیلورسن (م ی) لیک این نامه خیالست ونهان * وان شود در حشر اکبر بس عیان
این خیال اینجا نهان پیدا اثر) زین خیال آنجا برویاند صور) لیکن بو نامه خیال ونهاندر واول نامه حشر اکبرده زیاده
عیان اولور بو خیال بو دنیاده نهان واثری ظاهر بو خیالدن آخرتده صورتلر بتر برویاند بونده فعل لازم اولور اگر متعدی
اولورسه فاعلی حق اولوب معنی بو خیالدن آنده حق تعالی صورتلر بتورر دیمک اولور یعنی بو نامهٔ اعمال وصحیفهٔ احوال
بو دنیاده خلقک چشمندن نهاندر وثباتی اولمدیغی اعتباریله خواب وخیال کبیدر اما اول نامهٔ اعمال وصحیفهٔ اخلاق
واحوال حشر اکبرده زیاده محسوس وعیان اولور بو اعمال واحوالکه دوام وثباتی اولمدیغی اعتباریله بو دنیاده خیال
کبیدر که دیدهٔ ناسدن نهاندر اما علائم وآثاری اهل فراسته پیدادر نته کم (سیماهم فی وجوههم من اثر السجود)
مقتضاسنجه ساجد اولنلرک وجوهندن اثر سجود سیمالرندن پیدادر وبونک عکسی تارک الصلوة اولنلرک وترک سجده
قیلنلرک دخی سیماسندن ترک صلوة ایلدکلری ظاهر وپیدادر وظالم وفاسق اولنلرک دخی جوارح واعضاسنده ولسانده
بر قول ویا بر فعل قونمشدر که آنک نهانی اولان اعمال خبیثه سنه دلالت ایلر وکذلک صلحانک دخی وجودلرنده نیجه
اثر ونشان واردر که آنلرک نهان اولان عملرینه شهادت قیلر پس بو اعمال نهانی خیال کبی اولدی وبو دنیاده بونلرک اثری
اصحاب فراسته پیدا اولدی واصحاب فراست اولمینلردن پوشیده ومخفی قالدی اما بونده نهان اولان خیالدن واحوالدن
آخرتده صورتلر بتر (یوم تبلی السرائر) موجبنجه اول کونده هر کسک سرلرنی وباطننده مضمر اولان احوالی مکشوف
ومحسوس اولور وهر کس آنی مشاهده قیلور نته کم بو معنانی توضیح وتفهیم ایلمکدن اوتری بر خوب مثال بسط ایلیوب
بیوررلر (مثنوی) در مهندس بین خیال خانهٔ * در دلش چون در زمینی دانهٔ * آن خیال از اندرون آید برون * چون
زمین که زاید از تخم درون * هر خیالی کو کند در دل وطن * روز محشر صورتی خواهد شدن) چون خیال آن
مهندس در ضمیر * چون نبات اندر زمین دانه گیر * مثلا مهندسده بر خانه نک خیالنی کور آنک قلبنده اول بر خیالی
بر زمینده دانه کبی کور بعد زمان اول خیال دروندن طشره کلور شول زمین کبی که درونده اولان تخمندن نیجه شیلر
طوغر یعنی انسانک باطننده اولان احوال ونیات مهندسک قلبنده اولان فکر وخیال کبیدر که آنک قلبنده سن فی المثل
بر خانه یی بنا ایلزدن اول آنک قلبنده اول خانه نک خیالنی زمین ایچره اولان دانه کبی مضمر ومخفی کور عاقبة الامر
مهندسک دروندن اول خیال طشره کلور وصورت باغلیوب محسوس اولور فی المثل شول زمین کبی که درونده اولان
تخمدن اشجار ونباتات طوغر ومافی الضمیری ظهوره کلور پس هر بر خیال که اوکوکلده وطن ایلیه روز محشرده
اول خیال بر صورت اولسه کرکدر یعنی مهندسک قلبنده اولان خیال نیت ظهوره کلوب صورت باغلدیغی کبی
هر شول خیال ونیتکه بر کوکلده وطن قیله ومقیم اوله محشر کوننده اول خیال واول نیت صورت باغلر واول کمسه
کندی نیاتی اوزره حشر اولور کما قال علیه السلام یبعث الناس علی نیاتهم مثلا اول مهندسک ضمیرنده اولان خیال کبی
دانه گیر اولان زمین ایچره نبات کبی یعنی مهندسک ضمیرنده اولان خیال بعد زمان آشکار اولدیغی کبی ودانه گیر اولان
زمینده نبات مخفی ایکن ظهوره کلدیکی کبی هر بر خیال ونیتکه درونده توطن ایلیه محشر کوننده صورت باغلیوب
ظهوره کلور وآشکار اولور (مثنوی) مخلصم زین هر دو محشر قصه است * مؤمنان را در بیانش حصه است) بو ایکی
محشردن بنم مرادم اگرچه قصه در اما مؤمنلره آنک بیاننده حصه واردر مصرع اولده استفهام معناسی مراد اولنور
بو ایکی محشردن بنم مخلصم قصه میدر قصه دکلدر بلکه مؤمنلره آنک بیاننده حصه واردر دیمسه دخی لطیف اولور
مخلص بونده مصدر میمیدر زبده وصافی معناسنه یعنی بنم خلاصهٔ کلامم وزبدهٔ مرامم بو ایکی محشری ذکر ایلمکدن

قصه‌ده‌كادر بلكه مؤمن اولنلره بو محشر اصغری ومحشر اكبری بیان ایلمكدن عظیم حصه واردر زیرا مؤمن اولان كمسه
هر كیجه كه یاتوب میت كبی اوله وعقلی وروح روانی كیدوب بیخود قاله وینه صباح وقتنده بیدار اولدقده اول عقل
وروح ینه كندویه كله واولكی كونده هر نه حالده ایسه ینه كندویی اول مرتبه‌ده واول حالده بوله بوندن عاقل اولان بیلور
وحصه دار اولور كه بعد الموت حشر اكبرده دخی هر نه صفت راسخه اوزره اولدیسه اول صفت اوزره حشر اولنه‌جق
وهر نه حالتله آخرته انتقال قیلدیسه اول حالتله عیان بوله‌جق ونشر اوله‌جقدر (مثنوی) چون برآید آفتاب رستخیز
برجهند از خاك زشت وخوب نیز * سوی دیوان قضا پویان شوند * نقد نیك وبد بكوره میروند * نقد نیكو شادمان وناز ناز
نقد قلب اندر زحیر ودر كداز * چونكم آفتاب قیامت ظهوره كله خاكدن زشت وخوب دخی صچرارلر وقالقرلر دیوان
قضا طرفنه پویان اولورلر نقد نیك وبد كوره‌یه كیدرلر نیكو اولان نقد شادمان زیاده نازده‌در اما نقد قلب زحیرده
وارغكده‌در یعنی چونكم آفتاب قیامت طلوع قیله یعنی نور حقیقت ظهوره كله ونفخهٔ ثانیه اوله هر كسك بدنلری اگر
خوب واگر زشت هر نه ایسه خاكدن بوقرو قالقه‌لر نته كم صباح اولدقده وكون طوغدقده هر كسك بدنلری خوابدن بوقرو
قالقرلر وكندی كارلرینه وعمللرینه مشغول اولورلر پس خلق عالم دخی مرقدلرندن بوقرو قالقدقلرنده (ونفخ فی الصور
فاذاهم من الاجداث الی ربهم ینسلون) آیت كریمه‌سنك مفهومی اوزره ربلری جانبنه ودیوان قضا طرفنه پویان اوله‌لر
وسرعت قیله‌لر نقد نیكو كبی صافی وخالص اولان مؤمنلر وصالحلر وقلب بد كبی مغشوش اولان مرائی ومنافقلر امتحان
بوته‌سی ایچره كیده‌لر وابتلا واختبار آتشنه كیره‌لر اما نقد نیكو كبی صافی وخالص اولان عاشقلر وصادقلر شاد بلكده
وزیاده نازده وصفاده اوله‌لر ونقد قلب كبی مزور ومزخرف اولان مرائی ومنافقلر درون المنده وسوز وكدازده قاله‌لر
(م ی) لحظه لحظه امتحانهای رسد * سر دلها می نماید در جسد * چون ز قندیل آب وروغن كشته فاش * یا چو خاكی كه
بروید سرهاش * از پیاز وزعفران وكوكنار * سر دی پیدا كند دست بهار) لحظه لحظه حق تعالیدن امتحانلر ایریشور
قلوبك سری جسدده كورینور آب وروغن قندیلدن فاش وآشكار اولدیغی كبی ویاخود اول برخاك كبی كه آنك سرلری
بتر مثلا پیازدن وزعفراندن وكوكناردن قشك سرنی بهارك دستی پیدا ایلر یعنی حضرت حقدن اهل محشره دمبدم
امتحانات الهی واختبارات ربانی كلور وبونلری نیجه احوال مختلفه ایله صنه‌یوب تجربه قیلور (ویوم تبلی السرائر)
موجبنجه اول كونده قلوبك اسراری هر كسك جسدلرندن طشره كورینور مثلا برقندیل صافینك درونده اولان
آب وروغن خارجده اولان كمسه‌لره عیان وفاش اولور وا كا ناظر اولنلر درون قندیلده اولان آب وروغنی طشره‌دن
مشاهده قیلور كذلك اهل محشر بری برینك اسرار قلبیه‌سنی واحوال باطنیه‌سنی اول عالمده عیانا كورورلر واشكارا
مشاهده قیلورلر یاخود بوناسك وجودلری بو دنیاده ایكن شول خاكه بكزر كه قیش زماننده آنك درونده اولان حبوباتك
آثاری مخفی ومستور در بهار كلدكده اول حبوباتك اسراری وآثاری نیجه آشكارا اولورسه ناس دخی یوم محشر كلدكده
هر كسك زمین وجودنده مستور اولان حبوبات اعمال اثرلرنی ظهوره كتورر وغصون اخلاق واحوال ثمرلرنی بتورر
اگر پیازدر واگر زعفراندر واگر كوكناردر قیش زماننده سر ومخفی اولوب قوت بهار آنلری آشكارا ایلدیكی كبی بو دنیاده
پوشیده ومخفی اولان اعمال خبیثه‌یی واحوال لطیفه‌یی وافعال مختلفه‌یی دست محشر بتورر وبهار قیامت ظهوره كتورر
(مثنوی) آن یكی سرسبز نحن المتقون * وان دیگر همچو بنفشه سرنگون) اول بریسی سرسبز وتازه‌در بز متقیلرز دیجی
واول برطائفه بنفشه كبی سرنكوندر یعنی شول برطائفه كه نحن المتقون دیجیلردر آنلر تازه وتر اولان ازهار واشجار كبی
سرسبز وشاداب اولورلر وآنلر كه مجرملر وعاصیلردر آنلر بنفشه كبی سوكوار اولوب باشلرینی آشغه طوترلر نته كم حق تعالی
بیوردی (ولو تری اذ المجرمون ناكسوا رؤسهم عند ربهم (مثنوی) چشمها بیرون جهیده از خطر * كشته ده چشمه
ز بیم مستقر) اول كون كمال خوف وخطردن كوزلر حدقه‌لرندن طشره صچرایجی وچیقیجیدر مستقر اولان
بیمدن اون چشمه اولمش یعنی اول كونده اولان خوف وخطردن ظلمه‌نك وفسقه‌نك كوزلری خانه‌لرندن طشره‌یه چیقه
دائم وثابت اولان بیمدن وعذاب الیمدن هر برینك كوزی اون چشمه كبی روان اوله وسرشك دیده‌لری كوزلرندن
جریان قیله ویاخود معنی اول كونده خطردن كوزلر طشره چیقه مستقر خوفدن كوزلر اون چشمه اوله وجریان قیله
بو تقدیرجه مستقر محل استقرار دیمك اولور (مثنوی) بازمانده دیده‌ها در انتظار * تا كه نامه ناید از سوی یسار)
اول كونده كوزلر انتظارده قالمش تا كه نامه صول جانبندن كلمیه یعنی (مهطعین مقنعی رؤسهم لا یرتد الیهم طرفهم
وافئدتهم هواء) آیت كریمه‌سنك مفهومی اوزره اول كونده بونلر كوزلرین بو ممیوب انتظارده قاله آندن اوتریكه
تا نامهٔ اعمال یسار طرفندن كلمیه (مثنوی) چشم گردان سوی راست وسوی چپ * زانكه نبود بخت نامهٔ راست زب)
صاغه وصوله كوزلری دوندیریجی اولمش زیرا كه نامهٔ راستك بختی آسان اولماز یعنی نامه‌نك صاغ جانبدن بختی آسان

وجهله اولماز بو اجلدن یوم قیامتده بعض كمسه‌لرك كوزی انتظارده قالور وصاغنه وصولنه باقیجی اولور (مثنوی)
نامه آید بدست بنده * سر سیه از جرم وفسق آكنده) اول كون نیجه انتظاردنصكره بربنده‌نك النه برنامه كلور آنك
باشی سیاه جرمدن وفسقدن طولمش یعنی نیجه زمان منتظر اولدقدنصكره عاصیلردن برقولك اوزرینه سیاه برنامه
كلور كه آنك درونی جرم وفسقله پر اولمش اوله (مثنوی) اندرو یك خیر ویك توفیق نی * جز كه آزار دل صدیق نی)
اول نامه‌ده برخیر وبرتوفیق اولمیه اول نامه‌ده صدیقك كوكلنك اذا وجفاسندن غیری اولمیه (مثنوی) پر ز سرتاپای
زشتی وگناه * تسخر وخنبك زدن بر اهل راه) زشتلكدن وگناهدن سرتاپای پر وممل واول زشتلك وگناه تسخر واهل راهه
صقلق اورمق یعنی اول بنده‌نك النه برنامهٔ سیاه كله كه باشدن اباغه دك زشتی وگناهدن پر اوله مثلا اول گناه اهل طریقه
صقلق اورمق وآنلری مسخره قیلمق ومستهزی اولمق قبیلندن اوله (مثنوی) آن دغل كاری ودزدیهای او *
وان چو فرعونان انا واناهای او * اول بنده‌نك دزدلكلری ودغلكارلقلری واول فرعونلر كبی انا دیمسی وانا سویلمسی
یعنی اول بنده‌نك جمیع اخر سزالقلری وحیله كارلقلری وآنك فرعونلر كبی بن دیمسی وتحقیقا بزدیو كندویی تعظیم
ایتمكله سویلمسی اول نامه‌ده مسطور اولمش اوله كه بونلرك هر بریسی كبائردندر (مثنوی) چون بخواند نامهٔ خود
آن ثقیل * داند او كه سوی زندان شد رحیل * چونكم اول ثقیل كندی نامه‌سنی اوقیه بیله اوكه رحیل زندان
جانبنه اولدی یعنی اول ثقیل چونكم كندی نامهٔ سیاهنی اوقیه اول حینده بیله كه جهنم جانبنه رحلت ایلمكلك
اكا لازم اولدی (مثنوی) پس روان گردد چو دزدان سوی دار * جرم پیدا بسته راه اعتذار) پس اول كمسه دزدلر
دار جانبنه روان اولدیغی كبی جهنم جانبنه روان اولور زیرا آنك جرمی پیدا واعتذار یولی باغلنمش اولدی (مثنوی)
آن هزاران حجت وگفتار بد * بر دهانش گشته چون مسمار بد) اول هزاران حجت وگفتار بد كه دنیاده آندن ظاهر
اولمشدی آنك دهانی اوزره مسمار بد كبی اولمش یعنی دنیاده كندی معصیت وضلالت ایتمسی خصوصنده شول
حجتلری كه ابراز ایلمشدی وشول بد سوزلریكه سویلمشدی اول كونده دهانی اوزره یرامز ومحكم میخ كبی اولوب
كویا اغزی میخلنمش بركسه نیجه سویلیكه واعتذار ایلیكه قادر اوله‌مزسه آنك دخی اول كون اغزی میخلنوب
سویلیكه واعتذار ایلیكه قادر اوله‌مز (مثنوی) رخت دزدی بر تن ودر خانه‌اش * گشته پیدا گم شده افسانه‌اش) مثلا
دزدلك اسبابی آنك تنی اوزره وآنك خانه‌سنده پیدا اولمش آنك افسانه‌سی كم اولمش یعنی اول عاصی اول كونده
شول برخرسزه بكزر كه برنیجه اسبابی سرقه ایلیه برنیجه‌سنی كندی اوزرنده كیه وبرنیجه‌سن دخی خانه‌سنده قویه
پس اول مسروق اولان اسبابی آنك اوزرنده وخانه‌سنده بولدقدنصكره فسون وفسانه‌سی نیجه كم وباطل اولورسه
اول كون اول عاصینك دخی حالی بونك كبی اولوب فسانه‌سی كم اولمشدر (مثنوی) پس روان گردد بزندان سعیر *
پس نباشد خار را از آتش گزیر) پس كندینك خباثتی ظهوره كلور نجاتدن نا امید اولدقدنصكره سعیر زندانه
روان اولور زیرا خاره آتشدن غیری چاره اولماز یعنی خار آتشه یانمقدن غیری‌یه لایق اولمدیغی كبی اول عاصی دخی
نار جهنمه یانمقدن غیری‌یه لایق اولمیوب بالضروری اول جانبه ذاهب اولور (م ی) چون موكل آن ملائك پیش وپس
بوده پنهان گشته پیدا چون عسس) اول ملائكه كه پیش وپسده موكل كبی پنهان اولمش عسس كبی پیدا اولمش یعنی
اول ملائكه كه آنك اوزرینه موكل كبی اولمشلر ایدی ودنیاده آنك پیش وپسنده پنهان اولمشلر ایدی یوم آخرتده
عسس كبی پیدا اولورلر وآنی دوزخ جانبنه ضربا وجبرا ایلتورلر نته كم بیورورلر (مثنوی) می برندش می سپوزندش بنیش
كه برو ای سگ بكهدانهای خویش) اول ملكلر اول فاسقی ایلتورلر والرنده اولان نیشلرله آنی دورترلر ودیرلر كه یوری
ای سگ كندی كهدانلریكه یعنی دنیاده كلب كبی كهدانلره معتاد وصغر كبی حرام لقمه‌لر خانه‌سنه اعتیاد قیلمش ایدك
شمدی آنك سوء جزاسی اولان بئس المصیره یوری دیرلر (مثنوی) می كشد پا بر سر هر راه او * تا بود كه بر جهد زان چاه او
اول عاصی هر یول باشنده اباغنی كیرو چكر تا اوله كه اول بیچاره منتظر در رو خاموش اولور امید ایلمكده یوزنی اردنه ایلر
اول چاهدن صچره‌یه یعنی دوزخ قیوسندن خلاص اوله (مثنوی) منتظر می ایستد تن می زند (در امیدی روی واپس
میكند) اول بیچاره منتظر در رو خاموش اولور امید ایلمك یوزنی اردنه ایلر یعنی دوزخدن نجات بولمق امیدنده اردنه
یوزن طوترو بعض زمانده توقف ایدر (مثنوی) اشك می بارد چو باران خزان * خشك امیدی چه دارد او جزان) خزان
یغموری كبی كوز یاشی یاغار خشك امید ایلمكدن غیری اول بیچاره اول حینده نه طوتر یعنی برنسنه طوتمز (مثنوی)
هر زمانی روی واپس می كند * رو بدرگاه مقدس میكند) هر زمان یوزنی اردنه ایلر یوزنی درگاه مقدسه ایلر وحضرت
حق جانبنه توجه قیلر (مثنوی) پس ز حق امر آید از اقلیم نور * كه بگوییدش كه ای بطال عور) پس اقلیم نوردن
حق تعالیدن امر كلور بویله دیو كه ای ملكلر اكا دیك كه ای بطال وطاعتدن عاری (مثنوی) انتظار چیستی

ای کان شر * روچه واپس میکنی ای خیره سر) که ای کان شر نه نك منتظرسن که بوزیکی ای خیره سر نیچون
کیروایلرسن (مثنوی) نامه ات انست کت آمد بدست * ای خدا آزار وای شیطان پرست) سنك نامهٔ اعمالك اودرکه
سنك الکه کلدی ای خدایی انجیدیجی وای شیطانه طابیجی کسه (مثنوی) چون بدیدی نامهٔ کردار خویش *
چه نکری پس ببین جزای کار خویش) چونکم کندی کردارلرڭ واعمالك نامه سنی کوردك اردیکه نه نظر ایلرسن کندی
فعلك جزاسنی کورکه آنك جزاسی نارهٔ داخل اولمقدر (م ی) بیهده چه مول مولی میزنی * در چنین چه کو امید روشنی
بیهوده نیچون مولی مولی اوررسن یعنی نیچون ایکلیوب آهسته کیدرسن بونك کبی قیوده قنی روشنلك امیدی که سن
آنی بویله بی محل وقتده رجا ایلرسن (مثنوی) نی ترا از روی ظاهر طاعتی * نی ترا در سر باطن نیتی) نه ظاهر یوزندن
سنك بر طاعتك وارد رنه سنك سر و باطندن بر خیر نیتك وار در یعنی نه سندن طاعت وعبادت ایلمك ونه باطنا
اکا نیت قیلمق صادر اولمشدر (مثنوی) نی ترا شبها مناجات وقیام * نه ترا در روز پرهیز وصیام) نه سنك کیجه لرده
مناجات وقیامك وارد رنه سنك روزده پرهیز وصیامك وار در (مثنوی) نی ترا حفظ زبان ز آزار کس * نی نظر کردن
بعبرت پیش وپس) نه سکا کمسه یی رنجیده ایلمکدن لسانکی حفظ ایلمك اولدی نه اوککه وآردیکه عبرتله نظر ایلمك
اولدیکه جمله طاعاتدن بری لسانکی ایذای ناسه متعلق اولان کلماتدن حفظ ایلمکدر وبری دخی انسان اوکنه
واردنه عبرتله نظر قیلمقدر (مثنوی) پیش چه بود یاد مرگ ونزع خویش * پس چه باشد مردن یاران زپیش) پیش ندر
مرکی وکندی حالت نزعکی یاد ایلمکدر پس نه در یارانك سندن مقدم اولمسیدر یعنی عبرتله اوککه بقمق ندر موتکی
وحالت نزعکی ذکر ایلمك وانکچون تدارك قیلمق وموت کلزدن اول اکا متأهب ومستعد اولمقدر پس ندر سندن مقدم
یاران واخوانك اولمسی واقربا وجیرانك فوت اولمسیدر که آنلر سندن مقدم اولمکله سنك ارده قالمقلغك
آنلره عبرتله نظر قیلمق وآنلرك حاللندن متیقظ ومتنصح اولمقدر (مثنوی) نی ترا بر ظلم توبهٔ پرخروش * ای دغا کندم نمای
جوفروش) نه سنك ظلم اوزره پرخروش توبه لك اولدی ای کندم نمای جوفروش اولان دغا یعنی نه سنك ایلدیکك
ظلملر اوزره سندن خروش وزاری ایله توبه ایلمك صادر اولدی ای ابولك کوستروب بدلك صاتیجی حیله کار سندن خود
بوزکر اولنان عمللرڭ هیچ بریسی ظهوره کلمدی (مثنوی) چون ترازوی تو کژ بود ودغا * راست چون جویی ترازوی جزا
چونکم سنك ترازوی عملك اکری ایدی وحیله ایدی پس جزا ترازوسنی نیجه راست استرسن بوکون خودرو زجزادر
هرکس کندی عملنه مناسب اکر خیر ایسه خیر جزا بولور واکر شر ایسه شر جزا بولور (مثنوی) چونکه
پای چپ بدی در غدر وکاست * نامه چون آید ترا در دست راست) چونکه غدرده وکاستده سن صول اباق اولدك
نامهٔ اعمال سنك صاغ الکه نیجه کلور یعنی غدرده ونقصانده چونکم سن صول اباق مثابه سنده اوله سن وهمیشه
چپ کیده سن سنك نامهٔ اعمالك صاغ الکه کلمز وسکا راستلر جزاسی اولمز (مثنوی) چون جزا سایه ست ای قد تو خم *
سایهٔ تو کژ فتد در پیش هم) چونکم جزا سایهٔ عمل کیدر ای عاصی سنك قدلك اکریدر پس سنك سایه لك دخی سنك
اوککه اکری دوشر یعنی قدی مستقیم وعملی طوغری اولنك جزاسی دخی اکا کوره طوغری اولور وعملی اکری اولنك
جزاسی دخی اکا کوره کلور (مثنوی) زین نسق آید خطابات درشت * که شود کهرا ازان هم کوز پشت) بو اسلوبدن
درشت خطابلر کلور که اول خطابلردن کوهلك هم پشتی کوز اولور کوزارقه سی چقمش بکری دید کاریدر یعنی
مقدماذکر اولنان اسلوب وغط اوزره درشت خطابلر وعنف وشدتله عتابلر اول عاصی اولان بنده یه کلور شول مرتبه ده که
اکر اول خطابلر بر کوه پرشکوهه کلسیدی آنك ارقه سی کمال خشیتندن کوز کبی منحنی اولیدی (مثنوی) بنده کوید
آنچه فرمودی بیان * صد چنانم صد چنانم صد چنان) اول عاصی بنده دیر الهی اول نسنه یی که بنم حقمده بیان
بیوردك یوزانجلینم یوزانجلینم یوزانجلینم یعنی قات قات واضعاف مضاف بوذکر اولنان قباحتلردن وخباثتلردن
بنم قباحت وخباثتم زیاده درد بر (مثنوی) خود تو پوشیدی بترها را بحلم * ورنه میدانی فضیحتها بعلم) ای ستار العیوب
خود بوندن بدتر کناهلریمی سن حلمله ستر ایلدك یوخسه فضاحت وقباحتلریمی کمال علمك ایله بیلورسن که سکا هیچ برشیء
خفی دکلدر (مثنوی) لیك بیرون از جهاد وفعل خویش * از ورای خیر وشر وکفر وکیش) ولیکن کندی فعلمدن
وجهادمدن طشره کیشك وکفرلك وخیرلك وشرلك وراسندن یعنی دین وطاعتك وکفر ومعصیتك وخیر وشرلك وراسندن
وبونلردن قطع نظر (مثنوی) وز نیاز عاجزانهٔ خویشتن * وز خیال ووهم من با صد چومن) وکندی عاجزانه نیازمدن
خارج وبنم وهم وخیالمدن وبا خود بنم کبی یوز بیچاره نك وهم وخیالندن خارج (مثنوی) بودم امیدی بمحض لطف تو *
از ورای راست باشی یا عتو) سنك لطف محضکه بنم بر امیدم وار ایدی راست باشلغك ویا عتو وعنادلك وراسندن یعنی بنم
راست وصالح اولمقلغمدن ویا عتو وعناد قیلمقلغمدن قطع نظر بنم سنك لطف محضکه بر امیدم وار ایدی (مثنوی)

بخشش محضی ز لطف بی عوض * بودم امیدای کریم بی غرض) سنك بی عوض اولان لطفکك محضا بخششندن
ای بی غرض اولان کریم بنم امیدم وار ایدی که سن بر کریمسن که سنك بنده لریکه قیلدیغك کرمده اصلا انلردن بر غرضك
یوقدر وبر لطیف بخشاینده سن که سنك محضا بخششك عوضدن اوتری دکلدر (مثنوی) رو سپس کردم بدان محض کرم
سوی فعل خویشتن می ننکرم * سوی آن امید کردم روی خویش * که وجودم دادهٔ از پیش پیش * خلعت هستی
بدادی رایکان) من همیشه معتمد بودم بران) یوزمی اردیمه اول محض کرم سببیله ایلدم کندی فعلم جانبنه نظر ایلمزم بلکه
کندی یوزمی اول امید طرفنه ایلدم زیرا بکا زیاده اولدن وجود ویرمشسن بکا رایکان وجود خلعتنی ویردك لاجرم
بن همیشه اول لطف ازلی وکرم لم یزلی اوزره معتمد ایدم ازپیش پیشدن مراد عالم ارواحده اولان وجود اولور که بو وجود
خارجیدن اول وجود روحانی اقدم ایدی وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که الهی بن کندی عملمدن اوتری یوزمی اردیمه
ایلدم بلکه سنك اول بی عوض اولان کرمك وبی غرض اولان نعمتك امیدی ایله یوزیمی اردیمه ایلدم بن کندی
عاصی اولان فعل وعملمه اکر خیر وحسنه ایسه ده باقمزم که بنم کبی عاصینك سبب مغفرت اولمغه لایق نه فعل وعملی
اولسه کرکدر بلکه بن اول محض کرمك امیدنه یوزیمی دوندردم که بکا بو وجود خارجیدن مقدم وجود روحانی عطا
قیلمشسندر اول وجود خود محضا لطفکدن وبی عوض وبی غرض اولان فیضکدندر وارلق خلعتنی بکا مفت ورایکان
ویردك پس بن همیشه سنك اول بی غرض اولان لطف وکرمکه اعتماد ایدیجی اولدم واول محض کرمه اعتماد ایلمك سببیله
بوکونه جرم وعصیانه جرأت قیلدم دیه (مثنوی) چون شمارد جرم خود را وخطا * محض بخشایش در آید در عطا)
اول بنده چونکه کندینك جرم وخطاسنی صایه پس اول دم محض بخشایش عطایه کله یعنی چونکم اول عاصی اولان
بنده کندینك جرم وخطاسنی عد ایلیه وکندی قباحتلرینه معترف اولوب کرم حقه اعتماد ایلدیکنی سویلیه حق
سبحانه وتعالینك محضا بخشایشی عطا ایلمکه کله وبویله دیه (م ی) کای ملائك باز آریدش بما * که بدستش چشم دل
سوی رجا) که ای ملکلر اول بندهٔ مجرمی بزه کیرو کتورك زیرا آنك چشم دلی رجا وامید طرفنه اولمشدر بر بنده نك
چشم دلی بزم لطف ومرحمتمز امیدنه اوله بز آنی مأیوس ومقنوط ایلمزز (م ی) لاابالی وار آزادش کنیم) وان خطاها را
همه خط برزنیم * لاابالی مرکسی را شد مباح * کش زیان نبود ز غدر واز صلاح) لاابالی وار آنی آزاد ایلرز واول
خطالرڭ دوکلیسنه خط اوروروز یعنی چالرزو بوزرز لاابالی اولمق تحقیق بر کمسه یه مباح اولدی که اکا غدر وصلاحدن
زیان اولمیه یعنی حق سبحانه وتعالی اول کون اول بنده نك اوزرینه موکل اولان ملکلره دیرای ملکلرم بز اول بنده یی
قایرمقسزعذابدن آزاد ایلرز وآنك دوکلی اول خطالرنی وعصیانلرنی عفو ایدوب اکا مغفرت قیلورز که بر کمسه بزم
ستار العیوب وغفار الذنوب اولدیغمز بیلسه اکا مغفرت ایلمك بزه لازم اولور دیرتهکم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلری بیورمشدر (من اذنب ذنبا فعلم ان له ربا ان شاء ان یغفر له غفر له وان شاء ان یعذبه عذبه کان حقا علی الله
ان یغفر له) رواه انس رضی الله عنه لاابالی اولمق وخلقه بلاعوض ولاغرض رحمت قیلمق تحقیق اول کمسه یه
لایق اولدیکه اکا غدر معصیتدن زیان وصلاح وطاعتدن نفع وفائده حاصل اولمیه که حق تعالی یه خلقك غدر
وکناهندن زیان کلمز وصلاح وتقواسندن دخی نفع وفائده حاصل اولمز پس اکر بر عاصی بنده سنه رحمت ایلرسه محضا
کرمیدر واکر عذاب ایلرسه مجرد عدلیدر (مثنوی) آتشی خوش برفروزیم از کرم * تا نماند جرم وزلت بیش وکم)
کرممزدن بر خوش آتش شعله لندررز تاکم جرم وزلت ارتق واکسك قالمیه بلکه شعلهٔ کرم اول جرم وزلاتك جمله سنی
احراق ایلیه واول بنده مزه برحالت وکرمیت ویره (مثنوی) آتشی کز شعله اش کمتر شرار * می بسوزد جرم وجبر واختیار
شعله در بنکاه انسانی زنیم * خار را کلزار روحانی کنیم) اول بر آتشدر که آنك شعله سندن کمتر شررجرم وجبر
واختیاری یاقر انسانه منسوب اولان باروبنکاهه شعله اورورز خاری کلزار روحانی ایلرز یعنی اول کرم الهینك آتشی
فی المثل بر آتشدر که آنك شعله سندن بر ادنی شرر اکر جمیع ناسك جرمی وخطاسی اوزره واقع اولسیدی آنلرڭ جمله سنك
جرمنی وجبر واختیارنی یاقوب محو ایلیدی بز شول کریم ورحیمز که شعلهٔ کرمی انسانه منسوب اولان باروبنکاهه
وجرم وکناهه اورورز وآنلری بالکلیه یاقوب محو قیلورز وخار وخس کبی اولان اعمال سیئه واوصاف ردیه یی ازاله ایدوب
آنك محلنی کلزار روحانی ایلرز بزم لطف وکرممز شعله سنه نسبت جمیع عالمك زلات وسیئاتی بر دسته خار کبیدر که اصلا آنك
قدر واعتباری یوقدر (م ی) ما فرستادیم از چرخ نهم * کیمیا یصلح لکم اعمالکم) سورهٔ احزابده اولان آیت کریمه یه اشارتدر
یا ایها الذین آمنوا) ای اللهك وحدانیتنه تصدیق ایدنلر (اتقوا الله) انقا ایلیك اللهدن هرشیده لاسیما ارتکاب
مکروهات وسیئاتده اتقاء وپرهیز ایلیك ایذاء رسولدن (وقولوا قولا سدیدا) ودییك کلام راست ودرستی ومراد ضدندن
نهیدر یعنی کذب سو یلمك وبعضلر قول سدید لا اله الا الله درد یمشلر (یصلح لکم اعمالکم) یعنی سزی اعمال صالحه یه

توفیق ایلیه ویاخودسز بکون اعمالکزی اصلاح ایلیه قبول ایتمکله ونواب ویرمکله آنک مقابله سنده (ویغفر لکم
ذنوبکم) وذنوبکزی مغفرت ایلیه اعمال واقوالده استقامتکز سببیله (ومن یطع الله ورسوله) وشول کمسه که اوامر
ونواهیده اللهه ورسولنه اطاعت ایلیه (فقد فاز فوزا عظیما) تحقیقا فائز وحائز اولدی اوکمسه نجات عظیمه ودولت
وسعادت کریمه دنیاده حمید وآخرتده سعید اولمق مقرردر معنای بیت بزارسال ایلدک طقوز نجی فلکدن که عرش اعلادر
یصلح لکم اعمالکم) کیمیاسنی یعنی عبادمزک بز اعمالنی اصلاح ایدرز مغفرت ورحمتمزله پس انلره بزم اصلاحمز عین کیمیادر
مثنوی) خودچه باشد پیش نور مستقر * کر وفر واختیار بو البشر * کوشت پاره آلت کویای او * پیه پاره منظر بینای او
مسمع اوازدوپاره استخوان * مدرکش دوقطره خون یعنی جنان) مستقر اولان نورک قتنده خودنه اوله یعنی دائم
وبرقرار اولان نور الهینک قتنده بو البشرک اختیارنک کر وفری نه اوله یعنی انک اختیارنک قدرت ورونقی نور الهی قتنده
برشیء دکلدر آنک اختیاری برشیء اولمدیغی کبی آنک لسانی دخی اسانندن صدور ایلین کلامی دخی برشیء دکلدر زیرا
آنک آلت کویامی برات پاره سیدر آنک بیناسنک منظری برپاغ پاره سیدر یعنی قوت باصره سنک ونظرنک محلی دخی
برپیه پاره در کذلک آنک آلت سماعی ایکی استخوان پاره سندندر آنک مدرکی ایکی قطره قاندر یعنی که جناندر مسمع کسر
میمله آلت سمع دیمکدر مدرک دخی کسر میمله اولوب آلت درک معناسنه اولسه انسبدر ثلاثیدن فتح میمله محل درک مراد
اولنسه دخی جائزدر افعال بابندن میمک ضمه سیله اسم مفعول صیغه سی اوزره محل ادراک دینلمک دخی جائزدر وخلاصهٔ
کلام اولدرکه ابو البشرک وآنده اولان محللر نور حقیقت قتنده اختیارلرینک وکلاملرینک وسمعلرینک وبصرلرینک
وقلبلرینک نه قدر واعتباری واردر حدذاتنده بنی آدمک هر برینک حتی بنفسه موجب شرف وعزت اولهجق
برعضوی وبرجزوی یوقدر اکر آلت تکلمنی دیرسک اول برات پاره سیدر انده نه قدر وشرف اولور واکر محل رؤیت اولان
کوزنی دیرسک اول برپاغ پاره سیدر واکر آلت سمع اولان کوشنی دیرسک اول دخی براستخوان پاره سیدر واکر محل
ادراک اولان قلبنی دیرسک اول دخی ایکی قطره قان پاره سیدر پس حدذاتنده بونلرک جمله سنده قدر وشرف یوقدر
بلکه آنلره قدر وشرفی بزه بلا عوض ولا غرض شرف ویرن اول جناب حقدر پس بونلرک حضرت حقک نوری قتنده
نه قدر وشرفی اولور اول استرسه بونلری شریف وعالی قدر قیلور واسترسه بو جمله اعضاء وجوارح اول نور مستقره نسبتله
فی خور وحقیر لیس شیء مثابه سنده برنسنه اولور (مثنوی) کرمکی وازقدر آکندهٔ * طمطراقی درجهان افکندهٔ)
ازمنی بودی منی راوا کذار * ای ایاز آن پوستین رایاددار) ای کندی مرتبه سندن بی خبرسن قدر ونجاستدن
طلوبر قورد جغزسن جهالتکدن جهانه برعظیم طمطراق براقشسن منیدن اولدک بنلکی ترک ایله ای کندی عصرینک
ایازی اول پوستینی یاد طوت یعنی ای بنی آدم سن کندی نفسکده نجاستله وخباثتله طولمش برحقیرجه
قورد جغزکبی سن مع هذا جهالتکدن کندی طورکی بیلمیوب بوجهانه برعظیم طمطراق وهای وهوی براقشسن
سنک مادهٔ اصلیهٔک نطفهٔ مذره ایدی وآخرک دخی جیفهٔ قذره در پس سن بوایکیسنک اورتاسنده انانیت ومفاخرت
قیلمغه ندن مستحق اولدک لازم کلدیکه بنلکی ترک ایلیه سن وایاز کبی اوایکی حالکه نظر قیله سن نته کم ایاز هرکون پوستین
وچارقنه نظر قیلردی واولکی مرتبه سنی یاد ایلیوب صکره بولدیغی دولتله معجب ومتکبر اولمزدی نته کم بوبیان شریفدن
آنک حالی معلومک اولور (قصهٔ ایاز وحجره داشتن اوجهت چارق وپوستین وکمان آمدن خواجه تاشانش راکه
اورادران حجره دفینه است وسبب این کمان محکمی درو کرانی قفل بود) بو سرخ شریف ایازک وآنک چارق وپوستینی ایچون
حجره اتخاذ ایتمسنک قصه سیدر وآنک خواجه تاشلرنه کمان وظن کلدیکیدر بو یله دیوکه اول حجره ده آنک دفینه سی
واردر وبوظن وکمانک سببی قپونک محکملکی وقفلک ثقیل اکی ایدی زیرا ایازک اول حجره سنک قپوسی قتی محکم اولوب
واکابر آغر کلید اوردیغندن خلق آنک ایچنده برعظیم دفینه وار زعم ایدرلردی (مثنوی) آن ایاز از زیرکی انکیخته *
پوستین وچارقش آویخته) اول ایاز زیرکلکندن قوپرمش پوستین وچارقنی اول برحجره ایچره آصمش ایدی یعنی ایاز
عاقل وزیرک اولدیغندن کندی ایچون سائر خانه لردن ماعدا برحجره قوپروب کورکنی وچارقنی انک ایچنده آصه قومش
ایدی ایاز اول برفقیر ترک اوغلی ایدی آنک سلطان محموده تقرب ایلمسنه باعث اول اولدیکه سلطان محمود آنلرک ساکن
اولدیغی قریه یه قریب برصحرایه شکار ایلمکه چقمش ایدی حکمت اللهک برآهوبی قووب سمند بادپایی ایله انک اردنجه
نیجه فرسخ برمرور ایلدکده خدم وحشمندن جدا اولوب برقاج ترکمان اوینه کلدی وکندینه حرارت وتشنه لک مستولی
اولدیغندن اول اوردن برندن صو استدی حکمت اللهک اول اورده اول حینده رجال قسمندن کمسه بولنمیوب
ایاز انده ایمش سلطان محمودی کوروب فراستله پادشاه ایدیکنی بیلوب اکا تعظیم وتوقیر قیلوب کل بروپادشاهم برمقدار
مکث بیورلک بوراده برلطیف پیکار واردر شمدی اندن بدرم تازه آب کتورسه کر کدر دیمش سلطان محمود دخی اسبندن

آشغه اینمش پس ایاز پادشاهی برساعت مقداری مصاحبته طوتوب اول اطرافک وادیلرنی مدحه باشلمش
وکندیلرک دخی برمقدار حسب حالندن خوش آینده سوزلر سویلمش پادشاه انک مصاحبتندن حظ ایلمش
برساعتدنصکره واروب خانه سنک ایچندن برلطیف کاسه ایله برصوغوق صوچیقاروب نوش ایلیک دیو النه ویرمش
پادشاه انی نوش ایلدکدنصکره حظ ایدوب دیمشکه سن بکا بوراده برلطیف چشمه واردر بدرم صوکتورمکه کتدی اوده
صو یوقدر دیدک وینه صوبی اودن چیقاردک بونک سببی ندر دیمش ایاز بوکونه جواب ویروب ایتمش پادشاهم سعادتله
بورایه کلدکده وآب طلب قیلدقده کوردمکه درلمشسز وزیاده حرارتکز واردر اکر اول حینده بوماء باردی سزه ویرسم
تحمل وتوقف بیورمیوب انی نوش ایلردیکز پس وجود شریفکزه اندن ضرر کلوردی بواجلدن سزی
مصاحبته طوتدم وتأخیره براقدم تاکه عرقکز براولمکز کیدوب برمقداربدن یرینه کلدکدنصکره بوماء باردی
پادشاهمه کتوردم دیدی پادشاه بونک بوقدرسن وسالده ایکن عقل وذکاسنی بغایت پسند ایلیوب خدم
وحشمی کلوب پادشاهی آنده بولدقدنصکره آنی والده سنک رضاسیله آلوب حرمه کتوردی وآنک اباغنده کی چارقی
وبدننده کی پوستی چقاروب اکا دیبالر کیدردی ایاز دخی پوستینی وچارقی آلوب برحجره یه صاقلدی کتدکجه پادشاهک
مقبولی ومقربی اولوب یارغاری اولدی ونیجه دولتلر بولدی (مثنوی) میرود هر روز در حجرهٔ خلا * چارقت اینست
منکر درعلا) هرکون ایاز اول حجره یه خالی وتنها کیدردی وکندویه دیردی سنک چارقک بودر اعلایه نظر ایله
یعنی ابتدای حالک بوچارق وپوستیندر حالا واصل اولدیغک مرتبهٔ اعلایه باقوب مغرور اولمه دیردی (مثنوی)
شاه راکفتند اوراحجره ایست * اندرانجا زر وسیم وخمره ایست) پادشاهه آنک خلافنده اولنلر دیدیلر
اول ایازک برحجره سی واردر اول حجره ده زر وسیم وبرخمره سی واردر خمره خاء معجمه نک ضمه سیله کوچک کوپدر
یعنی برکوپ التونی واردر (مثنوی) راه می ندهد کسی را اندرو * بسته میدارد همیشه آن درا و * آنکه چون
اول خانه یه هرکز برکسه یه یول ویرمز اول قپوبی اول ایاز بواجلدن همیشه بسته ومقید طوتار (مثنوی) شاه
فرمود ای عجب این بنده را * چیست خود پنهان وپوشیده زما * سلطان محمود بیوردی ای عجب اول بنده نک بزدن
پنهان وپوشیده خودنه سی واردر (مثنوی) پس اشارت کرد میریرا که رو * نیمشب بکشا واندر حجره شو * پس پادشاه
برامیره اشارت ایلدی بو یله دیوکه یوری نصف اللیلده آج دخی حجره ایچره اول (مثنوی) هرچه یابی مرترا یغماش کن
سر اورا بر ندیمان فاش کن * انده هرنه بولورسن سنک اولسون انی یغما ایله انک سرنی مصاحب وندیملره فاش ایله
(مثنوی) باچنین اکرام ولطف بی عدد * ازلئیمی سیم وزر پنهان کند * بو یله بی عدد لطف واکرامله یله لئیم ودنیلکندن
سیم وزری پنهان ایلر اکا خود بویله ایلمک لایق دکل ایدی (مثنوی) مینماید اووفا وعشق وجوش * وانکه
اوکندم نما وجوفروش * حال بوکه اول بکا وفا وعشق وجوش کوسترر واندنصکره کندم نما وجو فروش
اولمق بودخی معنادراندنصکره جوفروشک کندم نماسی اولمق یعنی اول بزه وفا ومحبت دعواسنده ایکن کندم نما
وجوفروش اولنلر کبی ظاهرا بزه محبت قیلمق وباطنا سیم وزره محب اولمق انک شاننه خود لایق دکل ایدی دیدی
(مثنوی) هرکه اندر عشق یابد زندکی * کفر باشد پیش او جز بندکی * هرشول کمسه که عشق ایچره زنده لک بوله انک
قتنده بنده لکدن غیریسی کفر اولور یعنی هرشول کمسه که پادشاه حقیقینک عشق ومحبتنده حیات بوله واندن
لذت وصفا اله خدمت وعبودیتدن غیری نسنه یی اختیار قیلمق وشاه حقیقتدن ماسوایه مائل اولمق اول عاشقک
قتنده کفر وخطا اولور (مثنوی) نیمشب آن میر باسی معتمد * درکشاد حجرهٔ او رای زد * اول امیر نصف اللیلده
اوتوز مقداری معتمد کسه لرله انک حجره سنی اچمقده رای اوردی (مثنوی) مشعله برکرده چندین پهلوان *
جانب حجره روانه شادمان * بوقدر پهلوان مشعله قالدردیلر اول حجره جانبنه شادمان روان اولدیلر ودیدیلر (مثنوی)
کامر سلطانست در حجره زنیم * هر یکی همیان زر درکش کنیم * که امر سلطاندر حجره یه اوره لم هر بریمز التون
همیانی قولتوغمزده ایلیه لم یعنی واروب انک مخزننی اوروب هر بریمز التون کیسه لرنی قولتوغمزه الوب کیده رز دیدیلر
(مثنوی) آن یکی میکفت هی چه جای زر * از عقیق ولعل کوی واز کهر * اول بری ایتدی هی نه التون بریدر عقیق
ولعل وکهردن سو یله که انده نیجه بیک فلور بلک لعل ویاقوت وجواهر واردر (مثنوی) خاص خاص مخزن سلطان
ویست * بلکه اکنون شاه راخود جان ویست * زیرا سلطانک خاص اولان مخزنینک خاصی اولدر بلکه
شمدی شاهه جان خود اولدر یعنی اول ایاز حالا پادشاهک جان ودلی مثابه سنده در پادشاهک هرنه سی وار ایسه
اندن دریغ دکلدر پس انک حجره سی پادشاهک خاص اندرخاص مخزنیدر دیدیلر (مثنوی) چه محل دارد
به پیش این عشیق * لعل ویاقوت وزمرد ویا عقیق * نه محل طوته یعنی بوکونه جواهر پادشاهک بو مرتبه ده اولان

معشوقنك قتنده قدر ومحل طوتمز دیدیلر (مثنوی) شاه را بروی نبودی بد کمان * تسخری میکرد بهر امتحان *
شاهك اول ایازه سوء ظنی یوق ایدی ولیکن امتحان ایلمکدن اوتری اول حسودلری تسخره قیلدی (مثنوی) پاك
میدانستش ازهر غش وغل * باز از وهمش همی لرزید دل * پادشاه اول ایازی هر غش وغلدن پاك بیلوردی اما کبر
وهمدن اول شاهك دل وجانی دترردی بو یله دیو (مثنوی) که مبادا کین بود خسته شود * من نخواهم که بر و خجلت
رود * که اولیه که بو دید کاری اوله اول خسته اوله بن استمزمکه اکا خجلت واقع اوله یعنی پادشاه کندی یه دیدیکه
بلکه بو غمازلرك دیدیکی اوله وانلر تجربه یی اجدقده بو دفینه ظهوره گله وایاز بوندن خسته دل اوله بن استمزمکه
اکا خجلت واقع اوله وسیم وزردن اوتری انك خاطرینه غبار گله (مثنوی) این نکرد ست او وکر کرد او رواست * هر چه
خواهد کو بکن محبوب ماست * او بونی ایلمامشدر واکر فرضی ایلدیسه ده روادر هر نه ایلرسه دی ایلسون زیرا بزم
محبوبمزدر (مثنوی) هر چه محبوبم کند من کرده ام * او منم من او چه کردد برده ام * هر نه که بنم محبوبم ایلیه
حقیقتده انی بن ایلمشم او بنم وبن اویم کرچه پرده ده یم یعنی حقیقتده مابینمزده امتیاز ومغایرت یوقدر ولیکن بحسب
صورت بن عاشق واول معشوق اولدیغی جهتدن پرده ده یم پس صورتا عاشقلق پرده سی حقیقتده اولان اتحادی
مانع اولمزدیدی بو حکایتده شاهدن مراد شاه حقیقت وایازدن مراد اهل وحدت ومقام محبوبیته ایرن صاحب
سعادتلردر اولورا کرچه بحسب الظاهر حضرت حقه عاشقلردر اما من حیث المعنی حضرت حق بونلره عاشقدر پس
بونلردن هر نه صدور ایدرسه (کل ما فعله المحبوب محبوب) موجبنجه مقبول ومحبوبدر (مثنوی) باز کفتی دور از آن
خو وخصال * اینچنین تخلیط ژاژست وخیال * از ایاز این خود محالست وبعید * کو یکی دریاست قعرش ناپدید * هفت
دریا اندرو یك قطره * جمله هستی ازو یك چکره * جمله پاکیها ازان دریا برند * قطرهاش یك بیك مینا کرند * سلطان
محمود کبرو کندیسنه دیردی اول خوی وخصالدن دور وبعیددر که بو یله لطیف خو وخصال نیکو صاحبی بزم
محبتمزی قویوب زر پرست اولمق محالدر انك حقنده بونك کبی تخلیط مقال بیهوده خیالدر ایازدن بو حالت خود محالدر
وبعیددر زیرا ایاز قعری ناپدید بر دریادر یعنی مقام محبوبیته ایرن ومقبول الهی اولان ولیلردن محبت حقی قویوب
زر جمعنه مشغول اولمق بعید ومحالدر زیرا مرتبه محبوبیته ایردکدن وقرب حقی کوردکدنصکره بونلرك باطنی بر دریا
اولور که انك قعری ناپدید وحدوکناری ناپیدا اولوردی دریا انده بر قطره در جمیع وارلق اندن بر طمله یعنی مرتبه محبوبیته
ایرن ولینك باطننده یدی دریا بر قطره وجمیع موجودات انك مشرعندن بر طمله در * کما قال ابن الفارض رضی الله عنه
(بیت) ومن مطلعی نور البسیط کلمعة * ومن مشرعی بحر المحیط کقطرة * پاکلر جمله پاکلکلری اول دریای معنویدن
ایلتورلر انك قطره لری یك بیك مینا کرلردر یعنی جمیعا پاك وطاهر اولان ولوث معاصیدن نجات بولان صالحلر ومؤمنلر
پاکلکلری اول مرتبه محبوبیته واصل اولان ولی کاملك دریای قلبندن الور اول دریای معنوینك قطرلریکه اندن
مراد کندینك خلفاسی ومریدلری اولور جمیعا احوال خلایق مصلحلردر یعنی اولورمینا کر صرچه جی دیمکدر
مصلح معناسی مراد اولور ایازدن مراد حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم اولسه دخی جائز اولور بو تقدیرجه انك
قطره لرندن مراد اصحاب کرام اولور ومیناکر اولملری احوال مؤمنینی اصلاح قیلملرندن عبارت اولور (مثنوی)
شاه شاهانست بلکه شاهساز * وز برای چشم بد نامش ایاز * ایاز معنیده شاه شاهدر بلکه شاهلر دوزیجیدر وانك
نامی چشم بددن اوتری ایاز اولدی ایازدن مراد اکر حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم اولور ایسه جمیع انبیای عظام
واولیای کرام که شاهان شریعت وپادشاهان طریقتدرلر بو جمله سنك افضلی وشاهی اول سید المرسلین
حضرتلریدر ایاز بنده لر اسمیدر پس اول حضرت عبد اسمیله تسمیه اولنمق حقیقت کورمین چشم
صاحبلرندن اوتریدر والا حقیقتده بن اولنلر وچشم نیکو صاحبلری اول حضرتی عین نور الهی کوررلر ومحضا
مظهر اوصاف الهی مشاهده قیلورلر اکر ایازدن مراد مرتبه محبوبیته ایرن کامل ومکمل ولی مراد اولورسه
سائر کندی عصرنده اولان اقطاب واولیا وابدال ونجبا واخیارکه موجود اوله لر انلر طریقت شاهلری
کبیدر ومقام محبوبیتده اولان ولی کامل مرتبه سنه ایصال ایلدیکی اعتبار ایله شاهساز اولور واکا بنده لك نامی
بد چشملره پرده اولمقدن اوتری مجاز اولور واما فی الحقیقه اول عین نور الهی ومظهر اوصاف ربانی اولمشدر (مثنوی)
چشمهای نیك بروی هم بدست * از ره غیرت که حسنش بی حدست * بو چشملر دخی انك اوزرینه بد وقبیحدر غیرت
یوزندن که انك حسنی بیحددر یعنی بین الناس خیرله ونیکولکله موصوف ومتعارف اولان کوزلر هم انك اوزرینه
غیرت ایلدکلری یولدن بددر زیرا انك حسن با کمالی بی پایان وبی حددر پس رشك وغیرت صاحبلرینك کوزی
هر نه مرتبه نیك اولسه مغبوط ومحسود اولان کسیه ضرردن خالی اولمز یعنی مرتبه محبوبیته واصل اولان ولی کامله

نسبت

نسبت ابرار واخیار مرتبه سنده اولان کسه لرك نیکو اولان ابصاری هم انك اوزرینه رشك وغیرت ایلدکاری جهتدن
انك حقنده بددر زیرا که اول محبوب الهینك حسن وجمالی زیاده بی حددر پس بونلرا کا نسبتله چشم بد صاحبلری
اولان عوام کبیدر اکرچه عوام ناسه نسبتله چشم نیکو صاحبلریدر (مثنوی) یك دهان خواهم به پهنای فلك *
تا بکویم وصف آن رشك ملك * ور دهان یابم چنین وصد چنین * تنك آید در فغان این حنین * ولك یصیلغنجه
بر دهان استرم تاکم اول رشك ملکك وصفنی سویلیم واسرارنی شرح ایلیم واکر بو نجلین ویوز بو نجلین دهان بولم یعنی
فلکك وسعتی قدر بلکه یوز فلك قدر واسع تر وپهناتر بر دهان استرمکه تا اول ملکلرك مغبوطنك وصفنی سویلیم
واسرارنی شرح ایلیم واکر بو نجلین ویوز بو نجلین دهان بولم یعنی فلکك وسعتی قدر بلکه یوز فلك قدر واسعتر
وپهناتر بر دهان بولم بو ناله وحنینده اول دهان تنك کلور یعنی اول محبوب الهینك عشق ومحبتندن بو یله حنین
ایلمنك فغاننده تنك کلور یعنی اول حضرت مولانا قدس الله سره العزیز مقام محبوبیته واصل اولان کاملرك
صفتنی سویلمك واسرارنی بو دهانله نقل ایلمك ممکن وقابل اولمدیغنی تحقیق بیورورلرکه ایازدن مراد شاه حقیقتك
مقربی اولان ومرتبه محبوبیته وصول بولان کاملر اولور هر قنغی عصرده اولورسه اولسون ونفس الامرده صاحب
کمالك وصفنی یوز بو فلکلر وسعتی قدر دهان اولسه وبرکسه نیجه بیك اسانله الی یوم القیام انك اسرارنی واحوالنی
وحسن با کمالنی تعریف وتوصیف قیلسه هنوز دریادن قطره وآفتابدن برذره قدر سویلمکه قادر اوله میدی
زیرا آنك اوصافی اوصاف الهی وجمال وکمالی نا متناهیدر بو فلکلر ایسه متناهیدر متناهی اولان اشیا
غیر متناهی اولان اوصافی توصیف وبیان ایلمکه قادر اوله مزلر پس بوندن بر سؤال لازم کلورکه دینه چونکم اول
محبوب الهینك نا متناهی اولان حسن با کمالنی واوصاف واسرارنی توصیف ایلمك ممکن دکلدر پس سزلك بو توصیف
وتعریفکزدن اوتریدر و بو قدر انك مدح وثناسنی سویلمك نه یه مفیداولور بو بیتلرله جواب بیورورلر (مثنوی) این قدر
کرهم نکویم ای سند * شیشه دل از ضعیفی بشکند * شیشه دل را چو نازك دیده ام * بهر تسکین بس قبا بدریده ام *
اما اکر بو قدر دخی سویلمزسم ای سند ضعیفلکندن دل شیشه سی صنور شیشه دلی چونکم نازك کوردشم
قلب ضعیفی تسکین ایچون چوق قبا یرتمشم یعنی اول محبوب الهینك اوصاف نا متناهیسندن برمقدار سویلمك
وبراز درون دلده اولنی اخراج واظهار ایلمك قلبه تسکین وبرر وصدوره راحت ایرکورر بو قدر هم ای سند ومعتمد
اولان کسه اندن اکر سویلمزایسم دل شیشه سی انی حفظ وکتم ایلمکه قادر اوله میوب ضعیفلکندن سنکسر اولور زیرا
صاحب کمالك اسرارنی حفظ وضبط ایلمکه هر کسك قلبنك وسع وطاقتی یوقدر نته کم حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلری علی کرم الله وجهه حضرتلرینه حقله کندی ما بیننده اولان اسرار الهیه دن بر نیجه معنی سویلیوب وانك
حفظنه امر ایلیوب حضرت علی رضی الله عنه بر نیجه زمان انی حفظ ایلدکدنصکره ضبط ایده میوب آخر مدینه
قربنده بر چاهه سویلیوب اندن نی بتوب بر چوبان انی کسوب چالدقده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اول
سری حضرت علی رضی الله عنه سویلدیکی اندن معلوم ایدنمشدر و بونك قصه سی درد نجی جلدده مرور ایلمشدر
پس حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بیورورلر چونکم بن کوکل شیشه سنی رقیق ونازك کوردشم انی تسکین
ایلمکدن اوتری چوق جبه لر وقبالر یرتمشم عشاق الهی اولان اولیایه قبض وقلق محلنده چالك کریبان ایلمك
وجبه وقبا یرتمق قتی چوق واقع اولور نته کم بو جلدك اوائلنه قریب عزیزلردن برینه قبض وقلق طاری اولوب کندی
قباسنی کریباندن دامننه وارنجیه دك چاك ایلدکده اکا در حال بسط وفرج کلدکده اول دریده اولان جبه نك
نامنه فرجی دیوب لقب وبردی اکثر اهل وجد وقلقه چاك قبا ایلمك چوق واقع اولور واول قبایی چاك ایلمکله وکریه
وزاری قیلمغله ویا خود سر محبوب الهیدن برمقدار سویلمکله قلبه براز سکون وراحت کلور وسورت وحرارت
برمقدار منطفی اولوب عاشقه اندن دفع اضطراب حاصل اولور پس حضرت مولانا قدس الله سره العزیز عشاقك
بو حالنی بیان ایلمکدن اوتری کندیلرینك تسکین دلدن اوتری نیجه کره قبالرنی چاك ایلدکارنی تقریر بیورمشلردر
ومحبوب الهی اولان کاملك عشق ومحبتنده جنون مرتبه سنه واردقلرنی ومجنون عشق الهی اولدقلرنی دخی بو بیتلرله
تعبیر قیلمشلردر (مثنوی) من سر هر ماه سه روز ای صنم * بی کمان باید که دیوانه شوم * هین که امروز اول سه روزه است
روز پیروزست نی پیروزه است * بن هر آی باشنده اوچ کون ای صنم کمانسزکرك اولورکه دیوانه اولم آکاه اولکه بو کون
اول کوچ کونك اولیدر بو کون پیروز وظفر کونیدر و پیروزه دکلدر پیروزه بر نوع طاشدر پیروز ظفر وسعادت معناسنه در
وبایدکه لازم اولورکه معناسنه در واطبا مابیننده وناس میاننده دخی معلوم ومشهوردرکه اکثر سودایی اولنلرك
سوداسی ای باشنده ایکی اوچ کون حرکت ایلیوب انلره جنون غلبه ایدر بعده ینه عقله کلوب هر بری کندی

کار نه کیدر پس حضرت مولانا قدس الله سره العزیز کندیلرینی هر آی باشنده جنون غلبه ایلین سودا یلره تشبیه
ومحبوب الهی اولان ولی کاملک هر بر مرتبه‌دن طلوع وظهورینی ماهک بر مطلعدن طلوع ایلدیکنه تمثیل ایدرلر
زیرا بونده ماهدن مراد ولی کامل اولور شو اعتبارله که قمر نوری آفتابدن استفاده قیلور ولی دخی نوری آفتاب حقیقی
اولان حضرت حقدن الور چونکم محبوب الهی اولان ولی بجن بر مرتبه‌دن طالع اولسه وظهوره کلسه انک عاشق
اولنلره آی باشی کبی اولور واول عاشقه سودای روحانی وشوق یزدانی غلبه قیلور شول مرتبه که اندن یاچاک کریبان
قیلمق ویاخود نالان وکریان اولمق وبونلر امثالی مقتضای عقله مخالف اجرای افعال غریبه ایلمک واقوال عجیبه
سویلمک اندن ظهوره کلور فرضی اکر اول حینده بونلرک قتنده بر عقل جزوی صاحبی اولسه بونلرک بو احوال غریبه‌سنی
جنونه حمل ایلمکدن غیری به محل ومساغ بوله مز نته کم حضرت مولانا قدسنا الله بسره الاعلی یه بعض زمانده عشق
جانان غلبه ایلیوب خلوتلرندن چیقوب تک وتنها اسواق ایچره کتدکلرینی وغلبهٔ عشقله بعض یرده رقص وحرکت
ایتدکلرنی اول زمانده اولان عقل جزوی صاحبلری جنونه حمل ایلمشلر ومولانا دیوانه شد دیو یاوه سویلمشلردر چونکم
مرتبهٔ عقلده اولنلره نسبت بو سلطانلرک غلبهٔ عشق الهیدن ظهوره کلان وجد وحالت وقلق وحرکتلری جنونه مشابه
اولدیسه انلرک مهمنه مناسب واعتقادنه موافق بویله بیوردرلر ولیکن بوندن اول ذکر اولنان معنیلری مراد قیلورلر
ای صنم بن هر آی باشنده یعنی ای محبوب الهی بن ماه معنوی اولان ولینک مراتب الهیه‌سنک بر مرتبه‌سنده
ظهور وطلوع ایلدیکی حینده شبهه‌سز لازم اولور که دائرهٔ عقلدن چیقوب دریای عشقه مستغرق اولم شول
مرتبه‌ده که عقلا بنی دیوانه صانه‌لر چونکم بنم عادتم اوچ کون بونک کبیدر ای صنم آکاه اولکه آی باشنده اولان اوچ کونک
بو کون اول کونیدر یعنی اول ماه معنوینک بر مرتبه‌دن طلوع وظهور ایلدیکی وانوار حق واسرار وجود مطلق
قلوب عاشقینه افاضه واعطا قیلدیغی کونلرک اول کونیدر بو کون صانمه که پیروزه وجوهر کونی اوله بلکه سعادت
وظفر کونیدرکه عاشق معشوقندن نیجه دولت وسعادت ولطف وکرامته واصل اوله جق کوندر صنمدن مراد بونده حسام
الدین افندی اولوب خطاب انلره اولمق واایازدن مراد شریفلری شمس الدین تبریزی قدس الله سره العزیز حضرتلری
اولمق محله مناسبدر (مثنوی) هر دلی کاندر غم شه می بود * دمبدم اوراسر مه می بود * قصهٔ محمود واوصاف ایاز * چون
شدم دیوانه رفت اکنون زساز * هر بر کوکل که شاهک غم وغصه‌سنده اوله دمبدم اکا آی باشی اولور سلطان محمودک
قصه‌سی وایازک اوصافی چونکم دیوانه اولدم شمدی دوزمکدن وترتیبدن کتدی یعنی هر بر کوکل که شاه حقیقتک
غم عشقنده وسودای شوقندن طلوع قیلور پس انک سودای عشقی وشورش شوقی همیشه متزاید اولور ایازک
اوصافی وشاه محمودک قصه‌سینک ذکری چونکم بن سودای عشقله دیوانه اولدم وبادهٔ شوقله مست اولمق مرتبه‌سن
بولدم ترتیب دوزمکدن کتدی ویاد اولنمقدن برزمان دور قالدی سببی اولدرکه بنم روحم فیل کبی هندستان حقیقی
کوردی وعالم اصلی مشاهده قیلدی پس اکا کمالیله عشق وشوقندن صورت قصه تأخیر اولندی وحسب حالک
نقلنه شروع قیلندی (در بیان انکه آنچه بیان کرده میشود صورت قصه است وانکه آن صورتیست که درخور این
صورت کیرانست ودرخور آیینهٔ تصویر ایشانست وازقدوسیتی که حقیقت این قصه راست نطق را ازین تنزیل
شرم می آید واز خجالت سر وریش وقلم کم میکند والعاقل یکفیه الاشارة * بو سرخ شریف انک بیاننده درکه
اول نسنه که محمود وایاز قصه‌سنده بیان اولنمش اولدی اول صورت قصه‌در ودخی انک بیاننده درکه اول قصه
بر صورتدرکه بو صورت طوتیجیلرک لایقیدر یعنی چونکم صورت قصه‌دن مقصودکه حصه‌در محبوب الهی ایله
شاه حقیقت مراد اولیجق پس صورت قصه‌ندن اوتری دینلمشدر دیرسک بو صورت قصه بر صورتدرکه صورتکیر
اولان کسه‌لرک لایقیدر وبونلرک آیینهٔ تصویرینک لایقیدر وشول برنزاهت وقدوسیتدن که بو قصه‌نک حقیقتی
ایچون ثابتدر نطقه بو تنزیلدن شرم وحیا کلور بو قصه‌نک حقیقتی ایچون ثابت اولان قدوسیته که اندن مراد
معانی مقدسه‌در تنزیل اطلاق ایلمش اولورلر شو ملابسه ایله که او معانی ومقدسه الله تبارک وتعالیدن الهام واسطه‌سیله
کندی قلب شریفلرینه تدریجله نزول ایلمشدر وبو قصه‌نک حقیقتی وسری دخی اولدر نطقه کلمکه امکان بو قدر
انکیجونکه بو نطق ودهانه انی تعبیر ایلمکدن شرم وحیا کلوردخی شرم وخجالتندن باشنی وصقالنی وقلمنی اول
نطق کم وضایع ایلر ونطقه باشنی وصقالنی وقلمنی کم ایلر دیمک اسناد مجازی قیلنمشدر مراد صاحب نطق اکر اندن
سویلسیدی باشنی وصقالنی وقلمنی کمال شرم وحیاسندن کم ایلردی دیمک اولور وعاقله بر اشارت کافیدر وبو قصه‌نک
حقیقتی بیلمکه بو قدر رمز وافیدر (مثنوی) زانکه پیلم دید هندستان بخواب * از خراج امید برده شد خراب * زیرا که
بنم فیلم هندستانی دوشنده کوردی خراجدن امید کس زیرا کوی خراب اولدی پیلدن مراد کندیلرینک روح شریفی

اولور وهندستاندن مراد عالم حقیقت اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولور که بنم روحم پیلی عالم حقیقت هندستانی
کوردی واول جانبه متوجه ومتشوق اولدیغندن وانی زیاده تمنی وآرزو قیلدیغندن عقل وفکر طبقه‌سندن چیقدی
وصدمهٔ عشق وشوق وجودم قریه‌سنی ویران ایدوب یقدی پس بنم ویران اولان وجودم قریه‌سندن خراج المق امیدنی
قطع ایله زیرا کوی خراب اولدقدنصکره اندن عشر وخراج النمز وبونده خراجدن مراد صورت حکایتی سویلمک
ومقصود اولان کلماتی نظمه کتوروب مسجع ومقفی نقل ایلمکدر نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوردرلر (مثنوی) کیف
یأتی النظم لی والقافیه * بعد ما ضاعت اصول العافیه * وبنم ایچون نظم وقافیه نه حالله کلور اصول عافیت ضایع
اولدقدنصکره یعنی نه حالله کلور بکا نظم وقافیه اصول عافیت که صحتدر وعقل وفکردر ضایع اولدقدنصکره
نیجه نظم وقافیه عشق سلطانی استیلا ایده عقل عسس وارکربزان اولور ونظم وقافیه عقل وفکر کاریدر امدی معذور
اولسون عشق کلوب اصول عافیتی بندن ضایع قیلدی پس نیجه بندن نظم وقافیه وصحت وعافیه حاصل اوله
النظم یأتینک فاعلیدر والقافیه اکا معطوفدر بعد ماده ما مصدریه‌در اصول ضاعتک فاعلیدر ومضافدر عافیه‌یه
(مثنوی) ما جنون واحد لی فی الشجون * بل جنون فی جنون فی جنون * عشق الهینک غم وغصه‌لرندن بنم ایچون
بر جنون بو قدر بلکه بنم ایچون جنون ایچنده جنون وار درشجون جمع شجن درشجن حزنه دیرلر یعنی جنون واحد
دکلدر بنم حزنلرده اولان جنونم قات قاتدر پس بنده عقل وسکون نیجه قالورا کرچه بویله‌در لیکن بو جنون عین
فنوندر نته کم محمد مغربی حضرتلری بیوررلر (بیت) جنونی فوق غایات الجنون * جنونی من حبیب ذوفنون *
وبعض مشایخ دخی دیمشلردر اوله جنون واوسطه سکون وآخره فنون (مثنوی) ذاب جسمی من اشارات الکنی
منذ عاینت البقاء فی الفنا * بنم تنم اریدی کیزلو پوشیده اولان اشارتلردن شول زماندن برو که معاینه ومشاهده
قیلدم بقایی فناده فنا عبارتدر عبدک وجود موهومیسنک اضمحلالندن وبقا عبارتدر ظهور ذات احدیتدن
هر بارکه سالک وجودنی نور توحیدله فانی قیلدقده حجاب تعینات وتشخصات فناسی مقداری چشم
شهودندن مرتفع اولوب وحدت وجود ظهوره کلوب فنای من لم یکن بقای من لم یزل حالنه ومقامنه واصل اولور
(مثنوی) ای ایاز ازعشق تو کشتم چو موی * ماندم از قصه تو قصهٔ من بکوی * پس فسانهٔ عشق تو خواندم بجان *
تو مرا کافسانه کشتستم بخوان * ای ایاز سنک عشقکدن بن موی کبی اولدم بن قصه‌دن قالدم بنم قصه‌می سن
سویله بن سنک عشقک فناسنی دل وجانله چوق اوقوردم سن بنی که افسانه وداستان اولدم اوقو وایازدن مراد بونده
مرتبهٔ محبوبیته وصول بولان وحق تعالی حضرتلرینک خاص مقربی اولان ولی کامل اولور وبو بیتلر حضرت مولانا
قدس الله سره العزیزک لسان شریفندن اولور ومرادشریفلری یا حضرت شمس الدین تبریزی قدس الله سره
ویاخود حسام الدین افندی حضرتلری اولورکه هر بری پادشاه حقیقت وجناب حضرته محبوب ومقرب اولمشلردر
پس حضرت مولانا قدسنا الله بسره الاعلی بونلردن هر برینه خطاب ایدوب بیوررلر ای ایاز کبی مرتبهٔ محبوبیته
ومقام قربیته واصل اولان ولی کامل بن سنک عشق ومحبتکدن موی کبی نحیف وضعیف اولدم شول مرتبه ضعیف
ونحیف اولدمکه سنک قصه‌کی سویلمکدن واوصاف واسرارکی شرح ایلمکدن کیرو قالدم پس شمدنصکره
ای محبوب الهی سن بنم قصه‌می سویله وطالب اولنلره بنم احوالمی نقل ایله بن سنک عشق ومحبتک افسانه‌سنی بو آنه
دکین دل وجانله چوق اوقودم حالا بنکه زیاده عشق ومحبتده افسانه اولمشمدر سن بنی اوقو واحوالمی واوصافمی
عاشقلره نقل ایله تا کم اسرار عشق ومحبتی بیلهلر وعاشقله معشوقک معنیده بر اولدیغنه واقف وعارف اوله‌لر (مثنوی)
خود تو میخوانی نه من ای مقتدا * من که طورم تو موسی وین صدا * کوه بیچاره چه داند کفت چیست * زانکه موسی
می بداند که تهیست * کوه می داند بقدر خویشتن * اندکی دارد زلطف روح تن * حقیقتده خود سن اوقورسن بن
دکلم ای مقتدا بن کوه طورم وسن موساسن وبو محکی اولان اوصاف واسرار صدادر بیچاره کوه نه بیلور که
کفت نه‌در زیرا که موسی علیه السلام بیلورکه تهیدر کوه کندی قدرنجه بیلور روحک لطف وپرتوندن تن برازجق نسنه
طوتر یعنی ای مقتدا وپیشوا اولان ولی خدا هر نه کم بن اوقورم فی الحقیقه آنی بنم اسانمدن سن اوقورسن حقیقتده
انی اوقویان بن دکلم فی المثل بن طور طاغی کبی ام وسن موسی علیه السلام کبی کاسن وبو حکایت اولنان اوصاف
واسرار کوه جانبندن مسموع اولان صدا کبیدر پس کوه بیچاره کفت وکوندر بیلمز زیرا موسی بیلورکه کوه
کفت وکویدن خالیدر ولیکن اول کوه مصوتک صداسنک عکسنی ادا ایلمکه مستعد وقابلدر کذلک ای مقتدا اولان
ولی خدا سن دخی بیلورسن که بنم وجودم کفت وکویدن تهی وخالیدر وسن مصوت ومتکلم سن هر نه کم بنم بیچاره
اولان جسمدن ظهوره کلورسه اول سنک کلامک عکسی واثریدر نعم بنم وجودم کوهی بیلور ولیکن کندی

مقدارنجه مثلا تن انسانی روحك لطافتندن برمقدار لطافت طوتر كذلك بن تن مشابه سنده يم سن روح كيبسن بنده
اولان معرفت ولطافت سنك معرفت ولطافتنكك عكس واثريدر الحاصل كوه نيجه خالی ايسه بندخی همان انك كبی
كفت وكودن وجست وجودن تهی وخالی يم وبرقوری جسم هرنه بنم وجودمده وار ايسه اول سنكدر نته كم كوه
جانبندن ظهوره كان اداوصدا مصوت وكايكدر (م ی) تن چو اصطرلاب باشد ز احتساب * آيتی از روح همچون آفتاب
آن منجم چون نباشد چشم تيز * شرط باشد مرد اصطرلاب ريز * تا اصطرلابی كند از بهر او * تا برد از حالت خورشيد بو
تن فی المثل احتسابدن اصطرلاب كبيدر آفتاب كبی اولان روحدن برآيت اولور اول منجم چونكم چشم تيز اولميه
اصطرلاب ريز اولان مرد اكا شرطدر روحدن تا كم اول منجمدن اوتری مرد اصطرلاب ريز براصطرلاب ايليه تا كم
اول منجم خورشيدك حالندن اصطرلاب واسطه سيله رايحه ايلتمه اصطرلاب شول ربع دائره ديدكلريدر كه انك اوزرنده
خطوط وارقام نقش اولنمشدر منجملر آفتابك علمی انكله بيلورلر حضرت مولانا قدس الله سره العزيز بدنی اصطرلابه
وروحی آفتابه وطالب علوم واسرار روح الهی بی چشم تيز اولمين ورصده قادر اولمين منجمه تشبيه بيورمشلردر نته كم
بيوررلر بوبدن احتساب واعتداد جهتندن فی المثل كونش علمنی بيلمكدن اوتری دوزيلن اصطرلاب كبيدر وآفتاب كبی
اولان روح الهيدن برنشان وبرعلامتدر چون بر منجم رصده قادر اولمسه وبلا اصطرلاب احوال آفتابی بيلمسه اكا
براصطرلاب دوكيجی آدم لازم اولور تا كم اول چشم تيز اولمين وعلم آفتابی بی واسطهٔ اصطرلاب بيلمين منجمدن اوتری
براصطرلاب پيدا ايليه تا كم اول منجم خورشيدك خاصيتندن واوضاعندن اول واسطه ايله رايحه آله وانك
اسرارنی واحوالنی برطالب بيلمسه وچشم تيز صاحبی اولمسه اكا برمرد لازم اولوركه بواصطرلاب كبی اولان بدنده
آفتاب روحك آثار واسرارنی كوستره وبوبدنك روحه اصطرلاب كبی اولديغنی بيلديره وبوبدنده اولان افعال واقوال
وخصال وكمال روحی مثالك ذاتی وصفاتنی بيلمكدن اوتری اولديغنی اكا فهم قيلديره تا كم اول طالب روح الهی
خورشيد روحك احوال واسرارندن رايحه اله وآنك اوصافنه مطلع اوله (مثنوی) جان كز اصطرلاب جويد اوصواب
* چه قدر داند ز چرخ وآفتاب * تو كز اصطرلاب ديده بنكری * در جهان ديدی يقين پس قاصری * تو جهان را
قدر ديده ديدهٔ * كو جهان سبلت چرا ماليدهٔ * شول جانكه اصطرلابدن صواب ديده استر چرخ وآفتابدن اول جان
نه قدر بيلور يعنی بيلمز الا قتی آز بيلور ای طالب سنكه ديده اصطرلابندن نظر ايليه سن جهانی كورمكلكده يقيناً زياده
قاصرسن سن جهانی چشمك قدر كورمشسن جهان قنی يعنی نيچون بورمشسن بونده بيق بورمق متفخر اولمقدن
ومباهات قيلمقدن كنايت اولور يعنی برجانكه آفتابك احكام وحالاتندن قتی از نسنه بيلديكی كبی برجانكه روح الهينك
احكام واسرارنی انجق بوبدن اصطرلابندن بيله وجسم واسطه سيله روح الهينك اوصافنه وكمالنه استدلال قيله اول
كسه آفتاب جاندن وآسمان جناندن نه بيلسه كركدر بيلمز الا انجق بعض علامت واثری ای طالب اسرار جان سن كه
جهان معنايه ديدهٔ ظاهر اصطرلابندن نظر ايلرسن وبوحس ظاهرله مظهر روح الهی اولان بدنه باقوب آندن
روحك ذاتنه وصفاتنه استدلال قيلرسن يقين بودركه جهان جانی كورمكدن وعالم روحه نظر ايركورمكدن
زياده قاصرسن سن جهان جانی اكر كوردكسه ده كوزك مقداری كوردك وانك اوصاف واسرارنه نظر اير كوردكسه ده
انجق نظرك قدر نظر اير كوردك اما فی الحقيقه قنی جهان جان وقنی سن نيچون جهان جانی كوردم وانك اسرارنه
نظر اير كوردم ديو بوقدر معرفتله تفخر قيلورسن مجرد بدن واسطه سيله ذات وصفات روحی بيلمك وانك اسرار واحكامنه
استدلال قيلمق اصطرلابله آفتابی بيلن منجمه بيغن بورمق وتفخر قيلمق نيجه لايق دكل ايسه بدن واسطه سيله روحك
ذاتی وصفاتنی بيلن عالمه بيق بورمق وتفخر قيلمق انجلين لايق ومناسب دكلدر (مثنوی) عارفانرا سرمه هست
آن بجوی * تا كه دريا كردد اين چشم چو جوی * عارفلرك برلطيف سرمه سی وار درانی استه تا كم بوسنك جوی كبی
اولان چشمك دريا اوله يعنی عارف بالله اولان وليلرك برنوع سرمه سی واردركه اكا نور وحدت وسرمهٔ معرفت ديرلر
انی طلب ايله تا كم سنك بونهر كبی اولان كوزك بحر اوله يعنی بصر بصيرتك كشاده اولوب دريای حقيقتی مشاهده
قيله وانك صفتيله موصوف اوله تا كم اودريا بين اولان كوزله عشاق الهينك احوال مختلفه سنی كورمكه قادر اوله سن
وانلرك پريشان كوی اولمسی نه جهتدن ايديكنه شعور بوله سن (مثنوی) ذرهٔ از عقل وهوش اربا منست) اين چه سودا
و پريشان كفتنست * چونكه مغز من ز عقل وهش تهيست * پس كناه من درين تخليط چيست * نی كناه اوراست كه
عقلم ببرد * عقل جملهٔ عاقلان پيشش بمرد * عقل وهوشدن اكر برذره بنمله ايله ايسه پس بوسودا و پريشان سوز بيلمك
ندر چونكم بنم مغزم عقلدن وهوشدن تهيدر پس بوتخليطده بنم كناهم ندر يوق كناه انكدر كه بنم عقلم ايلتدی جمله
عاقللرك عقلی انك اوكنده اولدی يعنی عقل تدارك انديشدن وهوش تدبير كيشدن اكر بنمله برمقدار عقل وهوش

اوليدی بويله سودايی اولمق وپريشان سوز ايلك بندن صدور ايلمزدی چونكم بنم دماغم عقلدن وهوشدن تهی
وخاليدر پس بوخلط كلام ايلمكده وسوزی بی ترتيب وعقله مخالف ونا متناسب سوز ايلمكده بنم كناهم ندر بنم
بوخصوصده كناهم يوقدر كناه اول معشوقك عشقنكدر كه بنم عقلمی قاپدی اول عشق شول هوشبرنده وعقل كشنده
برفتالدر كه جميع عاقللرك عقلی انك قتنده اولدی وجمله زيركارلك فهم وذكاوتی انك اوكنده محو ونا پيدا اولدی عشقه
ومعشوقه عقلی زائل ايلديكندن اوتری كناه انكدر ديمك مجرد اسير عقل اولان عقلانك قتلرنده كناه اولديغی اعتبار ايله در
والا عشق الهی بركسه نك عقلنی زائل ايليه هزار عقلی اكا ديت و يردوا كر اول عاشق عقلدن خالی وعشقله مست
وبيهوش اولديغی حالده سوز سويليه اكر بی ترتيب ونا مناسب سوز سويلسه ده هزار وهزار عقلاك تدبير وترتيبله سويلديكی
كفتاردن معنی دار وپر اسرار اولور نته كم حضرت خداوند كارا كرچه بنمله عقلدن وهوشدن برذره مقداری
اولسيدی بويله پريشان سوز سويلمزدم وخلط كلام ايلمزدم ديو اعتذار بيورديلر ليكن اكر نظر اولنسه شولقدر
مناسب سوز سويلمشلردر واول قدر معقول ومقبول ادا ايلمشلردر كه نيجه عقل سليم انی تدبير وتدارك ايله ديمكه قادر اوله مزلر
ونيجه فهم صائب اكا رخنه بولمق استسه لر رخنه بوله مزلر بوندن معلوم اولور شراب عشق الهينك پريشان كوی
اولان مستانه لری اكرچه كندی مرتبه لرينه نسبتله پريشان سويلرلر وخلط كلام ايلرلر سه ده نه معقول ومعنی دار
اولمقدن خالی اولمز ودائرهٔ علم وعرفاندن طشره قالمز (مثنوی) يا مجير العقل فتان الحجی * ما سواك للعقول مرتجی
ای عقلی فتنه لندروب حيران ايديجی عقللر ايچون سندن غيری مرتجی يوقدر حجی بكسر الحاء عقله
ديرلر مرتجی محل ارتجا معناسنه اولمق محله مناسبدر خطاب اكرچه محبوب الهی اولان مرد كامله در
وليكن انك مرأت وجودنده محبوب حقيقی يی مشاهده ايلك وبوسوزلری اكا سويلمك اعتبار يله در زيرا
حضرت مولانا قدس الله سره العزيزك دأب شريفلريدر كه مظهر حق اولان كامله خطاب ايدرلر واول مظهرده ظاهر
اولان وتجلی قيلان خدای تعالی ايله مكالمه ايدرلر وانكله معامله قيلورلر (مثنوی) ما اشتهيت العقل مذ جننتنی *
ما حسدت الحسن مذ زينتنی * ای محبوب حقيقی عقلی استمدم سن بنی مجنون قيلالدنبرو زيرا نهايت ادراك عقول
عقالدر وعقل مشاهدهٔ وحدته مانع وحجابدر عاشق مادامكه قيد عقلدن خلاص اولميه مشاهدهٔ وحدت حقه
اختصاص بولمز هيچ برحسنه رشك وغبطه ايلمدم سن بنی انوار جمالكله تزيين ايلديلدنبرو زيرا جمال خورشيد
حقيقی يی مشاهده ايلين ذرات حسن كائناته رشك ايلمز انكچونكه (بيت) فكل مليح حسنه من جمالها * معارله
بل حسن كل مليحة (مثنوی) هل جنونی فی هواك مستطاب * قل بلی والله يجزيك الثواب * بلی ايجاب نفی ايچوندر
بويله معنی ويربلور الله يجزيك الثواب الله تعالی سكا ثواب وجزا ويره ای مرشد كامل ديمك اولور مصرع ثانی محبوب
الهی اولان مرشد كامله خطاب اولور محبوب حقيقتك انده ظهور ايلمسی اعتبار يله ومصرع اول اول مرشدك
وجودی مرأتندن تجلی ايلين محبوب حقيقته خطاب اولور پس اولا مظهر وحدت الهی اولان ولی كاملك
آيينهٔ باطننده ظهور ايلين محبوب حقيقته برسبيل استفهام بنم جنونم سنك محبتكدن مستطاب دكلميدر ديو سؤال
ايلدكدنصكره اول حضرتك مظهری اولان ولی كامله خطاب ايدوب ديرلر ای مرأت الهی ومجلای ربانی سن بكا
محبوب حقيقينك ترجمانی اولوب بلی دی جميع صفاتی مستجمع اولان الله سكا انوار ذاتيه وتجليات صفاتيه سندن
اولان ثوابی جزا ويره (مثنوی) كر بتازی كويد او وربارسی * كوش وهوشی كوكه درفهمش رسی) بادهٔ او در خور
هر هوش نيست * حلقهٔ او سخرهٔ هر كوش نيست * اكر بنم معشوقم عربی سويلروا كر فارسی سويلر بر كوش وهوش
قنی كه انك بادهٔ اسراری هر هوشه لايق دكلدر انك حلقهٔ عبوديتی هر كوشك سخره وز بونی دكل يعنی اكر اول محبوب
الهی ومظهر ربانی اولان ولی كامل اكر عربی سويلروا كر فارسی سويلر اول كلمات غامضه نك ادراكنه لايق بر كوش
وهوش قنی كه انك فهمنه ايريشه وانك كلمات قدسيه سنده اولان اسرار ونكاتی اكلايوب بيله اول كامللك خم قلبنده ساكن
اولان بادهٔ علم وعرفان هر عقلك لايق دكلدر وهر هوش انی نوش ايلمكه استعداد وطاقت طوتمز واول كامللك خدمت
وارادت حلقه سی هر كسك قولغنه لايق دكلدركه حتی انك خدمتنی قبول قيله وحلقه بكوش اوله (م ی) بار ديكر آمدم
ديوانه وار) رو روای جان زود زنجيری بيار) غير آن زنجير زلف دلبرم) كر دو صد زنجير آری بردرم تكرار ينه ديوانه وار كلدم
يوری يوری ای جان قوری بر زنجير كتور ليكن بنم دلبرمك زلفی زنجيرندن غيری اكر ايكی يوز زنجير كتوره سن پرترم
دلبردن مراد بونده اكر محبوب حقيقی اولورسه انك زلفندن مراد اوصاف كثيره سی اولوركه عشاق الهيه نك زنجيری
كبيدركه برنيجه صفتك احكامنه مقيد اولدقدنصكره ارادت الهيه اولمينجه اندن خلاص اوله مزلر وا كر دلبردن مراد
محبوب الهی اولان نبی عليه السلام ويا خود ولی عظام اولورسه انك زلفندن مراد احكام شريعت ويا خود احكام

طريقت اولور زيرا احكام شريعت وطريقت عشاق الهى اوانلرك زنجيرى كبيدركه بو انلر سلاسل احكام شرعيه
واغلال اركان طريقيه ايله مقيد اولورلر اما بونلردن ماعدا صورى ومعنوى هرنقدر بند وزنجير اولسه انكله مقيد
اولميوب انلرى پاره لرلر پس بو معنايه اشارت ايدوب بيورورلركه نيجه كره ديوانه لر ومستانه لر كبى كلمشدم تكرار بنه اول
محبوب الهينك عشقندن ديوانه وشراب شوقندن مستانه واركادم ودائرهٔ عقل وهوشدن چيقوب مست ومدهوش
اولدم اى جانم منزله سنده اولان يارم يورى يورى بكا بر زنجير كتور تا آنكله مقيد اولم ومرتبهٔ عقل وادرا كده قالم
امابشرط ان اول زنجير بنم دلبرمك زلفندن اوله زيرا بنم دلبرمك زلفندن غيرى اكر نيجه يوز زنجير كتوره سن انى بر توب
پاره پاره ايلرم مقصودا كر بنى مرتبهٔ عقل وادرا كده مقيد ايلمك استرسك بنم محبوبمك احكامندن بكا بر زنجير كتور تا بن
آنكله مقيد اولم والا آندن ماعدا هر نه كونه زنجير كتوررسك انكله محكوم ومقيد اولميوب وديوانه وار آنى پاره ليوب
كنديمى انلرك قيدندن آزادا يلرمكه عشاق الهى هيچ برشيئله مقيد اولمزلر الا محبوب حقيقينك احكاميله ومراديله چون
اول حضرتك مرادى رسم وصورت قيدندن عاشقلرنى خلاص ايليوپ اسرار ومعانى ايله مقيد اولمق استسه اسرار
معانى ايله مقيد اولورلر وچون رسم وصورتله مقيد اولمق استسه رسم وصورتله مقيد اولورلر واكا مناسب اولان كلماتى
تكلم قيلورلر نته كم مراد الهى بى حضرت مولانا قدس الله سره العزيز نسو بلمكه واكا متعلق صورت قصه يى بيان
ايلمكه شروع قيلديلر (حكمت نظر كردن در چارق وپوستين كه فلينظر الانسان مم خلق) بو سرخ شريف وبو بيان لطيف
ايازك هركون تنها حجره ده اولان چارق وپوستينه نظرا تمسنك حكمت وسرنى بيان ايدر وانك حكمتى اولدركه انسان
بو قصه دن حصه آلوب كنديسنك بدايت حالنه واول خلقتنه نظر ايليه تاندن خلق اولنديغنى بيله وعجب وغروردن
حذر قيله نته كم حق تعالى انسانه فلينظر الانسان مم خلق دبو خلقت اصليه سنه نظر ايلمكله امر ايلدى بو آيت كريمه نك
اولى بودر قال الله تعالى (والسماء والطارق) آسمان حقيچون ودخى وقت ليلده بادى وظاهر اولان كوكب
حقيچون طارق اصلنده سالك طريقه ديرلر وعرفا ليلده كلن كسيه مختص اولدى آندنصكره ليلده ظاهر اولان شيلرده
استعمال اولندى (وما ادراك ما الطارق) وسكا نه شى اعلام ايلدى كه طارق نه شيدر بيله سن (النجم الثاقب) طارق
شول كوكب مضيدركه ضياسى ظلام ليلى نافذ اوله ويا افلاكى ثاقب اوله مراد جنس نجوم وياخود كوكب معهود اوله
زحل كبى زهره كبى (ان كل نفس لما عليها حافظ) تحقيقا شان بودركه هر نفسك اوزرينه البته بر حافظ واردر بو تقديرجه
ان مثقله دن مخففدر ما زايددر ولام مخففه ايله مثقله يى فاصله در تقدير معنى ان الشأن كل نفس لعليها حافظ
دروعاصم وحمزه لما يى بمعنى الا قرأت ايلمشلردر بو تقديرجه ان نافيه اولور يعنى هيچ برنفس يوقدر الا انك اوزرينه رقيب
واردر وبو جمله جواب قسم اولور (فلينظر الانسان مم خلق خلق من ماء دافق) استفهامك جوابيدر يعنى خلق اولندى
اول انسان آب ذى دفقدن دفق اتمق ودوكمكه ديرلر دفقت الماء دفقا اى صببته ماء دافق اى مصبوب نته كم سر كاتم بمعنى
مكتوم (يخرج من بين الصلب والترائب) اول ماء دافقكه خروج ايدر رجلك صلبندن ومرأنك سينه سى كمكلرندن
(انه) اول خالق بيچون (على رجعه لقادر) اول انسانى بعد الموت حياته وبعثه اعاده يه قادردر (مثنوى) باز كردان
قصهٔ عشق اياز * كان يكى كنجيست مالامال راز * مى رود هر روز در حجرهٔ برين * تا ببيند چارقى با پوستين * زانكه هستى
سخت مستى آورد * عقل از سر شرم از دل مى برد * ايازك عشقنك قصه سنى كيرو دوندر يعنى تكرارا اعاده ايله زيرا اول قصه
رازلر ايله مالامال بر كنج عظيمدر اول اياز هركون چارقى وپوستينى اولان حجره يه بونك اوزرينه كيدردى تا كه پوستين
ايله چارقنى كوره زيرا كه وارلق زياده مستلك كتورر عقلى باشدن وحيايى كوكلدن ايلتور پس ايازك كندى پوستين
وچارقنه هركون نظر ايلمسندن مرادى اول ايديكه اول جاه وماله مغرور اولمغله مدهوشان اهل دنيا كبى مست
ولا يعقل اولميه واول مستلك آندن شرم وحيايى ازاله قيلميه بلكه كندى عجز وحقارتنى بيلنلردن وقدرنه وطورنه
عارف اولنلردن اوله (مثنوى) صد هزاران قرن پيشين راهمين * مستى هستى بزد ره زين كمين * شد عزازيلى ازين هستى
بليس) كه چرا آدم شود برمن رئيس * نته كم نيجه يوز بيك قرن پيشينك همين وارلق مستلكى بو كميندن يولنى اوردى يعنى
بو جاه ومال كميننده وارلغه مست ومغرور اولمق قرون ماضيه دن نيجه يوز بيك قرنك هم يولنى اوردى وانلرى كمراه
قيلدى بر عزازيل بو وارلقدن ابليس اولدى وبويله ديدى كه نيچون آدم بنم اوزريمه عالى ورئيس اولور (مثنوى) خواجه ام
من نيز خواجه زاده ام * صد هنر را قابل وآماده ام * بن خواجه يم بونده دخى خواجه زاده يم بن يوز هنره قابل وآماده
اولمشم خواجه بونده عالى معناسنه در ابليسك خواجه يم ديمسى ملكلرك خواجه سى ونيجه زمان معلمى اولديغى
اعتبارله در خواجه زاده اولمسى آتش زاده اولديغى اعتبارله دركه آتش سائر عناصردن اقوا واعلا اولديغى اعتبارله
انك زعمنده آتش عناصرك وعناصردن تولد ايلين شيلرك خواجه سى كبيدر پس كنديسنك بلند وعالى اولديغنه

واصلنك دخى بلند وعالى اولديغنه مغرور اولوب وافتخار قيلوب ديركه اولا بن نفسمده عالى قدرم وعالى شيدن طوغدم
ونيجه يوز هنره قابل ومستعد اولدم (مثنوى) در هنر من از كسى كم نيستم * تا بخدمت پيش دشمن بيستم * كمال وهنرده
بن كمسه دن ناقص دكلم تا دشمنك اوكنده خدمتله طورم اعين كندى جاهنه زياده مغرور اولديغندن دوستى دشمندن
فرق ايلدى بلكه حد ذاتنده كندى جاهنه زياده مغرور اولوب دوست اولانى عدو ايلدى وديدى (م ى) من ز آتش زاده ام
او از وحل * پيش آتش مر وحل راچه محل * بن آتشدن طوغمشم واول آدم وحلدن يعنى بالچقدن طوغمش ومخلوق
اولمشدر تحقيقا وحل وطينك آتش قتنده نه محلى واردر يعنى قدر ومحلى يوقدر نته كم (خلقتنى من نار وخلقته من طين)
ديمكله حضرت آدم عليه السلامك سفلى وكنديسنك علوى اولمسنه حجت ايرادا يلدى (مثنوى) او كجا بود اندرين دور يكه
من * صدر عالم بودم وفخر زمن * حضرت آدم عليه السلام شول بردورده قنده ايديكه بن عالمك وزمانك فخرى ايدم
يعنى اول آدم عليه السلام دخى هنوز مخلوق اولمزدن مقدم زمان اهلنك فخرى وملائكه نك رئيس وبهترى ايدم بو قدر
زمان يرلرده وكوكلرده ارشاد قيلدم وملاء اعلايه اوستاد اولدم پس خالك سفليدن وجوده كلان آدم نه شيدركه اول
مخدوم اولوب بن اكا خدمت قيلم ديدى وبونده تنبيه بودركه حالا نيجه شيطان طبيعتلو وابليس سيرتلو متكبرلرك
دخى شانى وخوبى بويله در برخالص سيرت ودرويش طبيعت مظهر علوم ربانى ومنبع اسرار سبحانى اولان بر اهل
عرفانى كورسه اكا حسد وعداوتندن سركش اولور وبن بويله برعالى قدر ايكن وصاحب صدر ايكن اكا تنزل
ايلمك نه ايجاب ايلر ديرآندن اعراض واستكبار قيلور (قوله تعالى خلق الجان من مارج من نار) بو آيت سورهٔ رحمانده در
اولى بودر * خلق الانسان * الله تعالى خلق ايلدى انسانى * من صلصال * طين يابسدن * كالفخار * اوبله طين يابس كه
صاقسى كبى محكم خشك اولمش (وخلق الجان) وخلق ايلدى جنلرك باباسنى (من مارج من نار) شعله صافى
بى دوددن كه آتشدن حاصلدر * وجانله آدم عليه السلامك خلقى ما بيننده مدت التمش بيك ييل قدر دردينلر حضرت
آدم عليه السلامك اولاد وانسابى نيجه منقطع دكل ايسه جانك دخى اولاد وانسابى منقطع دكلدركه آنك اولادى جن
وشياطيندر * وقوله تعالى فى حق ابليس (انه كان من الجن ففسق * بو آيت سورهٔ كهفده در اولى بودر (واذا قلنا
للملائكة * ذكر ايله يا محمد بزم ملائكه يه ديد يكمز وقتى * اسجدوا لادم * سجده ايليك اى ملكلر آدمه * فسجدوا * پس
جميعا سجده ايلديلر * الا ابليس * الا الشيطان استكبار ايدوب سجده ايلمدى (كان من الجن) جملهٔ مستأنفه در محل
تعليلده كان ديلديكه نيچون سجده ايلمدى پس جواب انكيچون ايتديكه اصلى جندن اولديغيچون (ففسق
عن امر ربه) پس خروج ايلدى ربيسنك طاعتندن جنى اولديغى سببيله فا سببيه در وشيطانك جنى اولمسى وياخود
ملائكه دن اولمسنده علمانك اختلافى واردر وبونك تحقيق وتفصيلى ايكنجى جلدده دوم باراز خرافكند ابليس معاويه را
سرخنده (ماهم از مستان اين مى بوده ايم) بيتنك شرحنده مرور ايلدى آنده طلب اولنه (مثنوى) شعله مى زد
آتش جان سفيه * كاتشى بود الولد سر ابيه) نى غلط كفتم كه بد قهر خدا * علتى را پيش آوردن چرا * سفيهك جانك آتشى
شعله اوردى زيرا اول سفيه آتشه منسوب ايدى كه الولد سر ابيه حديثى بو معنايه دليلدر يوق غلط سويلدم بلكه قهر
خدا دربر علتى ايلرو كتورمك نيچوندر يعنى اول خفيف العقل اولان شيطانك جانك آتش غيرتى واهب كبر ونخوتى
شعله اوردى وظهوره كلدى زيرا اول ابليس آتش زاده ايدى پس الولد سر ابيه حديثنك موجبنجه ولد والدنك سرى
اولور يعنى انك خويندن واثرندن ولده خوى واثر اولور وپدرك طبع وخاصيتى پسرنده ظهوره كلور پس ابليسك
مستكبر اولمسنه وسركشلك قيلمسنه علت آتش زاده اولديغى اولور انك كبر وعنادنه وكفر وفسادنه آتش زاده اولديغى
علتدر ديمك عقلايه نسبتله درحقيقت كاره نسبتله دكلدر بلكه انكيچون بو سوزى غلط منزله سنه تنزيل ايدوب
آندن حقيقت حالى بيان ايلمكه رجوع ايدوب بيورورلر بو سوزى كه سويلدم غلط سويلدم حقيقت حال بودكلدر بلكه
انك سركش اولمسى وتكبرلك قيلمسى حق تعالينك اكا ازلده اولان قهرينك اثريدركه (ابى واستكبر وكان من الكافرين)
آيتنك موجبنجه اول ابليس علم الله ده كافرلردن اولدى پس بر علتى ايلرو كتورمك وابليس صكره دن كافر اولدى
وتكبرلك قيلدى ديمك نه ايجاب ايلر بو سبب علت كه انك كبر ونخوتندن اوترى ايرادا اولنور حقيقت فهم ايلين عقلايه
نسبتله در اما حقيقت بين اولان عرفايه نسبتله انك كفر وعصيانى قهر الهينك اثريدر واول ابليس ازل ازالده مظهر
قهر الهيدر (مثنوى) كار بى علت مبرا از علل * مستمر ومستقر ست از ازل * در كمال صنع پاك مستحث * علت حادث
چه كنجد يا حدث * كار بى علت اسباب وعللدن مبرادر ازلدن مستمر ومستقردر حق تعالينك مستحث
اولان پاك صنعنك كمالنده نه علت حادث صغار ونه حدث مستحث استفعال بابندن اسم مفعول صيغه سى
اوزره حث دندر حث لغتده قندرمغه ديرلر يعنى برشيئه ترغيب وتحريض ايلمكه ديرلر پس مستحث بونده مسترغب

ومستحب معناسنه اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه الله تبارك وتعالینك بی علت اولان کاری حقیقتده
اغراض وعللدن مبرا ومعرادر انك کارباکی ازل ازالده مستمر ومستقردر مقبول اولان ازلده مقبول ومردود اولان
دخی ازلده مردود اولمشدر قبل من قبل بلا علة ورد من رد بلا علة قولی بو معنایی تأیید قیلمشدر هر شیء که ظهوره
کلمشدر عین ثابته لرینك مقتضالری اوزره ظهوره کلمشدر وهرشیء که موجود اولمشدر علم اللهده اول شیء انك کبی
معلوم اولمشدر پس (لا تبدیل لکلمات الله) ودخی (لا تبدیل لخلق الله) آیت کریمه لرینك حسبنجه حق تعالینك
کلماتنك تبدیلی وانك خلقنك تغییری ممکن دکلدر انکچون الحقایق لا تنقلب دیمشلردر حق سبحانه وتعالینك علل
واغراضدن پاك اولان ومستحب ومسترغب اولان صنع باکمالی علمنك مقتضاسی اوزره در وحق تعالینك علمی ایسه قدیم
وازلیدر حادث صکره دن موجود اولنه دیرلر وعلت حادث دخی صکره دن ظهوره کلن شیئه دیرلر پس ازلده نه حادث
وارایدی ونه علت حادث وارایدی مثلا حضرت آدم علیه السلامك وجودی وابلیسك دخی وجودی حادثدر وحق
تعالینك ابلیسه جمیع ملکلر ایله حضرت آدمه سجده ایله دیو امر ایلمسی دخی حادثدر وابلیسك اول حینده سجده
ایلمکدن ابا واستکبار ایلمسی دخی حادثدر پس ابلیسك کفر ومعصیتنه علت صوری حق تعالینك امرینی ترك ایلدیکی
وبر علت صوری دخی آتش زاده اولمسی اولور ولیکن حقیقتنه نظر اولنسه ابلیس علم اللهده کافر وعاصی ایدی وانك
عین ثابته سی کفر وضلالت اقتضا ایلردی پس صکره بو وجود خارجی ایله موجود اولدقده عین ثابته سنك مقتضاسی
اوزره عمل ایلدی نته کم حضرت آدم علیه السلامك عین ثابته سی هدایت وطاعت اقتضا ایلدی پس وجود خارجی ایله
موجود اولدقده انك وجود شریفندن طاعت وبندهلك ظهوره کلدی (مثنوی) سر اب چه بود اب ما صنع اوست*
صنع مغزست واب صورت چو پوست* ابك سری ندر ابمز انك صنعیدر وصنع الهی مغزدر واب صورت پوست کبیدر
یعنی الولد سر ابیه حدیث شریفنده واقع اولان ابدن مراد اکر بحسب الظاهر اب صوری اولور لیکن سر اب ندر دیرسك
بزم اصل فی الحقیقه ابمز اول اللهك صنعیدر زیرا بزی وجوده کتوروب وظهوره یتورن اصل الله تعالینك صنع باکمالیدر
پس اول اللهك صنع وارادتی اب کبیدر وبزم صوری اولان بابامز قشر منزله سنده در اکرچه بز صورتا بابامزك
سری یز لکن معناً صنع خدانك سری یز بزده حاکم ورب اولان صنع الهی وصفت ربانیه در ولد باباسنه
تابع اولدیغی کبی بزم وجودیمز دخی همیشه صنع حقه وارادت وجود مطلقه تابعدر پس بز انك سری واثری اولورز
اول نیجه دیلرسه بز اویله کار قیلورز (م ی) عشق دان ای فندق تن دوستت* جانت جوید مغز وکوبد پوستت* ای تن
فندقی سن دوستکی عشق بیل سنك جانکی مغز استر وپوستکی دوکر ای فندق تن دیمك ای تنی فندق کبی دیمکدرکه
انسانك بدنی فی المثل فندق کبیدر جسم قشر کبیدر وجان مغز کبیدر جویدك وکوبدك فاعلی عشقدر ومفعولی
جانت اولور جانت را تقدیرندهدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه ای تنی فندق کبی اولان انسان سن دوستکی عشق
بیل که سنك جانکی اول مغز اولمق استر وپوستکی دوکر ومنکسر قیلر خلاصهٔ کلام ای تنی فندق کبی اولان انسان
اصل سنك دوستك فی الحقیقه عشق الهیدر بونی بویله بیل زیرا اول عشق الهی سنك روحکی لب اولمق دیلر ومغزینز
مرتبه سن بولمغه همت ایلر وسنك بدنك قشرینی دوکوب منکسر ایلر ونحیف وضعیف قیلر پس قشری نحیف ولبی
قوی وشریف ایلمك شیدن اعلی انسانه دوست اولمز (م ی) دوزخی که پوست باشد دوستش* داد بدلنا جلودا پوستش
سورهٔ نساده اولان آیت کریمه یه اشارتدر (ان الذین کفروا بایاتنا) تحقیقا شول کسه لرکه بزم دلائل وحدتمزه ویا آیات
قرآنه ویا معجزهٔ رسوله کافر اولدیلر* سوف نصلیهم* عن قریب بز انلری ادخال ایدهرز* نارا* جهنم آتشنه* کلما
نضجت جلودهم* هر بارکه بونلرك دریلری پشه ویانمقده کماله ایرشه* بدلناهم جلودا غیرها* بز تبدیل ایدرز
انلرك جلودنی بر غیر جلوده که سوخته وپخته اولمامش اوله (لیذوقوا العذاب) عذابك ذوقی بونلره دائم اولمقدن اوتری
(ان الله کان عزیزا حکیما) تحقیقا الله تعالی غالبدر که کسه حکمنه مانع اولمز وحکیمدر که هر کاری بر وفق حکمتدر*
معنی* بیت شول دوزخه منسوب اولان کسه که پوست اکا دوست اوله بدلنا جلودا اکا پوست وردی یعنی شول
بر دوزخه منسوب اولان کسه که انك دوستی ومحبوبی جسم اوله وشب وروز تن پرورلك قیله (بدلناهم جلودا غیرها)
دن خدای تعالی اکا پوست ویررو هربارکه انك بدنندن متحلل اولسه بدل ما یتحلل لحم وشحم ویررو هر کون انك
جسمنی تبدیل قیلور چونکم روز آخرت اوله انی حطب جهنم ایلر زیرا دنیاده مغز ونغزدن خالی اولان وایمان
واسلامدن تهی قلان اجسامك مکانلری نار جهنم اولسه کرکدر (مثنوی) معنی ومغزت بر آتش حاکمست*
لیك آتش را قشورت هیزمست* سنك معنی ومغزك آتش دوزخ اوزره حاکمدر ولیکن سنك قشرلرك
آتش دوزخه هیزمدر یعنی ای انسان سنك روحك وعقلك که معنی ومغزك کبیدر آتش دوزخ اوزره حاکمدر

ولیکن

ولیکن قوای نفسانیه لك تأثیر وتصرف ایلر امّا روحکه وعقلنه تأثیر وتصرف ایلمکه قادر اولمز اکر درونی
نور ایمان الله طولرسه انك جسدنه دخی ضرر قیلمز بلکه اول مؤمندن فرار ایلیوب جز یا مؤمن فان نورك اطفأ ناری دیوب
اکا لابه وزاری قیلور (مثنوی) کوزهٔ چوبین که دروی آب جوست* قدرت آتش همه بر ظرف اوست* معنی* انسان
بر آتش مالکست* مالك دوزخ دروکی هالکست* مثلا بر اغاج کوزه که انك ایچنده جوینك آبی واردر آتشك
قدرتی دوکلی آنك ظرفنه در یعنی انسانك وجودی فی المثل شول بر اغاج بر داغه بکزرکه انك ایچنده آب جوی اوله پس
جهنم آتشنك قدرت وتصرفی انسانك ظرفنه اولور درونده اولان آب عقل وروحه اولمز انسانك معناسی آتش اوزره
مالکدر دوزخك مالکی دوزخده نجه هالك اولجیدر یعنی مالك دوزخ دوزخده هلاك اولمیجی اولمدیغی کبی معنی* انسان
دخی دوزخده هلاك اولمز ودوزخ اکا ضرر قیلمز (مثنوی) پس میفزا تو بدن معنی فزا* تا چو مالك باشی آتش راکیا*
پوستها بر پوست می افزوده* لا جرم چون پوست اندر دوده* زانکه آتش را علف جز پوست نیست* قهر حق آن کبر را
پوستین کندنیست* پس ای غافل سن جسم وبدنکی زیاده ایلمه معناکی ارتورتا جهنم مالکی کبی آتشه کیا وحاکم
وپادشاه اوله سن ای عاقل سن پوست اوزره پوست زیاده ایلمشسن لا جرم پوست کبی دوده ده سن زیرا که آتشك علف
وغداسی پوستدن غیری دکلدر لا جرم حق تعالینك قهری اول اهل کبرك پوستنی قوپاریجیدر کبر بونده مضاف مقدر
اولمق اوزره اهل کبر تقدیرنده اولور ومابعدنده اولان ابیات شریفه بو معنایی تأیید قیلور پس تن پرور وصورت پرست
اولان کمسنه لره نصیحت ایدوب بیورلر ای تن پرور پس اکل وشرب ایله سن بدنکی زیاده ایلمه معناکی زیاده ایله حتی
مالك دوزخ آتش اوزره نیجه حاکم وقاهر ایسه سن دخی انك کبی حاکم وقاهر اوله سن سنده کی نور وایمان زیاده اوله نیران
سنك مغلوب وزبونك اولمق مقرردر وجز یا مؤمن فان نورك اطفأ ناری دیو لابه قیلمسی محققدر اماسن ایسك اکل
وشرب ایله پوستلری پوست اوزره زیاده قیلوب مجسم وفربه اولدك لا جرم پوست وقشر کبی دودهٔ نار ایچره قالدك که قشر
وپوستك محلی دوده در نار ایچره اولمقدر زیرا که آتشك غداسی قشر وپوستدن غیری دکلدر نته کم بعض شیئك لبنی
الوب قشرنی آتشه براغورلر لا جرم قشر مشابه سنده اولان اهل کبرك قهر حق پوستنی قوپاریجی ونار دوزخه القا
ایدیجیدر (مثنوی) این تکبر از نتیجهٔ پوستست* جاه ومال آن کبر را زان دوستست* این تکبر چیست غفلت از لباب
منجمد چون غفلت یخ ز آفتاب* چون خبر شد ز آفتابش یخ نماند* نرم کشت وکرم کشت وتیز راند* بو کبر وعجب
پوستك نتیجه واثرندندر جاه ومال اهل کبره اوسببدن دوستدر بونده دخی کبر اهل کبر تقدیرنده درو مضافك حذف
اولنمسی اهل کبرك عین کبر اولمسی اکا مقرردر ومعناده فتح کافله اولان کبره مشابه کلمسی ایهامدن اوتریدر بو تکبرلك
ندر مغز ولبابدن غفلتدر آفتابدن یخك غفلتی منجمددر چونکم اول یخك آفتابدن خبری اولدی یخ قالمدی نرم اولدی
وکرم اولدی وتیز سوردی یعنی بو متکبر اولمق وترفع قیلمق ندن حاصل اولور دیرسك پوست منزله سنده اولان جسمانیت
نفسانیتك نتیجه سندندر مال ومنصب معنی کبره مشابه اولان اهل کبر ونخوته قوت ویریجیدر ومعنادن بعید قیلجیدر
وبو تکبرلك ندر دیرسك حقایقدن غافل اولمقدر ومتکبر اولان کمسنه حقیقتدن بی خبر قالمقدر مثلا آفتابدن یخ پاره نك
غافل اولوب منجمد قالدیغی کبی اکر یخ پاره یه آفتابدن خبر اولیدی واندن کرمیت بولیدی یخلق قالمزدی ونرم اولوردی
وکرمیت حاصل قیلوردی وتیز آقوب روان اولوردی کذلك برودت هوای نفسانیه ایله منجمد اولان متکبرك وجودی
ونخوتی وانانیتی آفتاب حقیقتدن غافل وجاهل اولدیغیچوندر اکر آفتاب حقیقتدن اول متکبره خبر اولیدی وانك پرتو
واشراقنه قریب کلیدی انك یخ پاره کبی افسردهلکی قالمزدی هین ولین اولوردی وپرتو الهیدن حرارت وکرمیت
بولوردی وعلی الفور آب روان کبی بحر حقیقت بولنه کندوبی سورردی وروان اولوردی (مثنوی) شد ز دید لب
جمله تن طمع* خوار وعاشق شد که ذل من طمع* چون نه بیند مغز قانع شد بپوست* بند عز من قنع زندان اوست*
اول کسه لبی کور دیکندن جمله تنی طمع اولدی خوار اولدی وعاشق اولدی زیرا ذل من طمع دینلمشدر چونکم
مغزی کورمیه پوسته قانع اولدی عز من قنع مفهومنك بندی انك زندانیدر بو مصرعده بند بای عربیه وباء فارسیه
دخی اولمق جائزدر اما زندانه مناسب اولان باء عربیه اولمق اولیدر وتوضیح معنی وتمهید فحوا بویله دیمك اولورکه اول
صورت حسبیله متکبر اولان کسه لب ومعنایی کوردیکندن سرتاپا طمع اولوب خوار وعاشق وتواضع ومسکنت
قیلور نته کم ذل من طمع حدیثی بو معنایی مؤید اولور چونکم اول کسه مغز نغزی کورمیه ومعنی عالمنه نظر
ایرکورمیه پوست وصورته قانع اولور عز من قنع حدیثنك قیدی ومفهومی اکا محبس اولور وانی معنی طلبنده
اولان مذلت ومسکنتك ایچنده موجود اولان دولت وعزتدن منع قیلور مثلا رسم وصورتله عزیز وشریف اولان
کسه لب ومعنایه طالب اولمقدن وطمع قیلمقدن خوف ایلر شو ملابسه ایله که اکر بن انك طالبی وطامعی اولورسم ذلیل

وحقیر اولمق لازم کلور وعرضه نقصان کلوب غیره عرض احتیاج ایلمك لازم اولوردی پس عزمن قنع حدیثیله عمل
ایدوب بو کلامك مفهومی اکا بندوزندان اولوروانی عزت ابدیه‌دن محروم قیلور پس ذل من طمع وعزمن قنع حدیثیله
هر مقامده عمل اولنمق مناسب اولمز وفائده قیلمز بلکه بعض محلده ذل من طمع حدیثیله عمل قیلوب طامع اولمق وذلتی
اختیار قیلمق مقبول ومستحبدر مثلا تحصیل علم ومعرفتده وتکمیل دین وآخرتده ومحبت الهیده وبونلر امثالی
اولان اعمال اخرویده طامع اولمق وذلتی اختیار قیلمق مقبول ومستحبدر اکر بو خصوصده قناعت قیلورسه وعزت
مراد ایلرسه مذموم وقبیحدر اما دنیا امورنده قانع اولورسه وطمعده احتیاط قیلورسه اولی وانسبدر (مثنوی)
عزت اینجا کبریست وذل دین) سنك تافانی نشد کی شد نکین * در مقام سنکی انکاهی انا) وقت مسکین کشتن تست
وفنا * عزت بو محلده کبر اکدر وذل دین وطاعتدر سنك تافانی اولمیه‌جق نکین اولور کبر بونده کاف فارسینك
فتحه‌سیله اولوب یا مصدریه اولمق اولیدر اما کاف عربینك کسریله اولوب یا نسبت ایچون اولمق دخی جائزدر بو وجه
اوزره یا مصدریه اولسه دخی جائز اولور سنکلك مقامنده‌اندنصکره انا دیمك بو مناسبدر کلدر سنك مسکین
اولمقلغك وفنا الغك وقتیدر یعنی طریق محبتده وتحصیل علم ومعرفتده وراه ایمان وطاعتده شرف وعزت اوزره
اولمق کبرلك وکافرلکدر یاخود کبره منسوب اولمقدر ودینك ذلتیدر یاخود معنی بو محلده ذل انکسار دیندر
بو معنی اوزره ذل دینه مضاف اولمز اما اولکی معنی اوزره ذل دینه مضاف اولور مثلا تا سنك فانی اولمیه نکین اولمغه
لایق اولمز کذلك نفس انسانی فانی اولمیه وکبر ونخوتی ومذمومه اولان صفتی ازاله قیلمیه دین میننده نکین کبی اولمز
وحقیقتده عزیز الوجود اولنلرك مرتبه‌سنی بولمز بلکه حجریت مرتبه‌سنده وقسوت دل مقامنده حقیر ودنی اولوب قالور
پس دخی حجریت مقامنده ایکن اندنصکره انا دیمك لایق وحلال دکلدر وقسوت دل مرتبه‌سنده اولمق بنلك مقامنده
اولمقدر برکسنه هنوز دخی قسوت درونه مبتلا وصفت نفسانیه‌یه مقید اولمسی ظاهر ایکن بن دیسه وانانیتدن دم
اورسه شیطان سیرتنده اولور وفرعونیتنی اظهار قیلور پس ای قسوت قلبه مبتلا اولان وصفات مذمومه مرتبه‌سنده
قلان کسه سنك مسکین وفنا اولمقلغك وقتیدر وکبر وانانیتی ترك قیلمقلغك زمانیدر اکر دین وایمان استرسك مسکنت
وتواضع اختیار قیلورسن ومحو وجود ایدوب راه حقه فقیرانه وحقیرانه سالك اولورسن (مثنوی) کبرزان جوید
همیشه جاه ومال * که زسرکین نست کلخن را کمال * کین دودایه پوست را افزون کنند * شحم ولحم وکبر ونخوت
اکنند * دیده را برلب لب نفر اشتند * پوست را زان روی لب پنداشتند * کبر اول سببدن جاه ومال استر زیرا کلخنك
کمال رونقی سرکیندندر زیرا بو ایکی دایه پوستی زیاده ایلر شحم ولحم وکبر ونخوتی طولدرر دیده‌لرنی لب لب جانبنه
بوفرو قالدرمدیلر اول یوزدن پوستی لب ظن ایلدیلر کبر ودخی اهل کبر جاه ومالی اوسببدن استر زیرا بو دنیا کلخن کبیدر
وجاه ومال زبل وسرکین کبیدر پس بو کلخن دنیانك رونق وکمالی جاه وماله‌در زیرا بو جاه ومالك انسان دایه کبی بوستنی
وصورتنی انکیچون لب حقیقت ظن ایلدیلر واکا مائل اولوب محبت قیلدیلر که بصر بصیرتلرنی لبك لبنه حواله قیلمدیلر
وحقیقت بین اولمدیلر بو سببدن قشر وپوست منزله‌سنده اولان جاه ومالی لب حقیقت زعم ایلیوب دوست اتخاذ ایلدیلر
(مثنوی) پیشوا ابلیس بود این راه را * کوشکار امد شبیکهٔ جاه را * مال چون مارست آن جاه اژدها * سایهٔ مردان
زمرد این دورا * زان زمرد مار را دیده جهد * کورکرد مار ورهرو وارهد بو یوله پیشوا ابلیس اولدی زیرا اول ابلیس جاه
شبیکه‌سنه شکار کلدی یعنی کبر وریاست یولنك پیشوای ابلیس اولدی زیرا که اول ابلیس جاه وریاست دامنه ابتدا
کرفتار اولدی وخیریت وافضلیت دعواسن قیلوب بن آدمدن خیرلویم دیدی وتکبرلك ایلدی مال فی المثل مار کبی
وجاه اژدرها کبیدر کما قال علیه السلام المال حیة والجاه اضر منها مردان الهینك سایهٔ ارشادلری بو ایکیسنه
زمرد کبیدر زمردطاشنك خاصیتی اولدر که مارك کوزنی کور ایلر پس مردان الهینك ارشاد وهدایتلری دخی جاه
ومالك زهرنی وضررنی دفع ایلر اول زمرددن مارك کوزی صچرار و چقار مار کور اولور ورهرو انك ضررندن قورتلور
پس اولیای عظاملك زمرد مشابه‌سنده اولان ارشادی دخی مال وجاهك کوزن چقارر وزهرنی وضررنی ازاله
ایدر حتی سالك اولنلرانك شرندن وضررندن خلاص اولوب راه حقه کیدر (مثنوی) چون برین ره خار بنهاد
آن رئیس * هرکه خست اوکفت لعنت بر بلیس * یعنی این غم برمن ازغدر ویست * غدر را آن مقتدا سابق پیست *
بعد از و چون قرن برقرن امدند * جملکان برسنت او پا زدند * چونکه بو یول اوزره اول رئیس خار قودی پس هرکیم که
اول خاردن خسته اولدی یعنی صفت ذمیمه‌دن رنجیده اولدی وسوء جزا بولدی لعنت ابلیسه دیدی یعنی اول کمسه
دیر بو غم بنم اوزرمده انك غدر وحیله‌سندندر اول مقتدا غدر ومکره سابق ایرلودر غدرله برکسه برغم والم مشاهده ایده
اکا لعنت ایلر بو ابلیس بو کاربدی ایشلمش اکا لعنت اولسون دیو سویلراندنصکره چونکه قرنا بعد قرن کلدیلر یعنی

ابلیسدنصکره هر قرن که بو عالمده موجود اولدیلر جمله‌لری انك طریقی اوزره پای اوردیلر یعنی امم سالفه‌دن وقرون
ماضیه‌دن هر نه قدر قرن کلدیسه انلرك اکثری متکبر اولدیلر وطاعت حقدن سرکشلك قیلدیلر وراه ابلیسه قدم
قویوب انك ایزنه کندیلر وانبیای عظامه متابعت وانقیاد ایلمکی ترك ایتدیلر (مثنوی) هرکه بنهد سنت بد ای فتا *
تا در افتد بعد او خلق از عما * جمع کردد بروی آن جمله بزه * کوسری بودست ویشان دم غزه * ای مردفتی هرکیم که
جهانده سنت بد قودی تاکم خلق کور لکلرندن انك ارد نه دوشه اول جمله بزه وکناه اول سنت سیئه‌یی وضع ایلین کمسه‌نك
اوزرینه جمع اولور زیرا اوباش اولمشدر وبونلر اکا دم مشابه‌سنده تابع اولمشدردم قویرق غزه دیب معناسنه دردم غزه
قویرقدبی دیمك اولور بونده تابع معناسی ویریلور یعنی هر شول کمسه که جهانده بر بدعت سنت وضع ایلدی
وخلق کورلکلرندن فرق ایلمیوب انك سنت سیئه‌سنه تابع اولدیلر اکا تابع اولان خلقك جمیعسنك کناهی انك اوزرینه
جمع اولور زیرا که او متبوع ورئیس وبونلر اکا تابع اولمشلردر پس بونلرك کناهی دخی اکا یازیلور نته کم بو حدیث شریف
بو معنایه دلالت قیلور قال علیه السلام من سن سنة حسنة فله اجرها واجر من عمل بها ومن سن سنة سیئة فعلیه وزرها
ووزر من عمل بها (مثنوی) لیك آدم چارقی وان پوستین) پیش می آورد که هستم من ز طین * چون ایاز آن چارقش
مودود بود * لاجرم او عاقبت محمود بود * لیکن آدم علیه السلام اول چارق وپوستینی اوکنه کتوردیکه بن طینده‌نم ایاز
کبی که انك اول چارقی مودود ایدی لاجرم اول آدم علیه السلام عاقبت محمود اولدی یعنی اکرچه شیطان سرکش
اولدی وتکبرلك قیلدی ومتکبرلك ومغرورلك رئیس وپیشواسی اولدی ولکن آدم علیه السلام حضرتلری اول
چارق وپوستینی که مراد اندن مادهٔ جسمانیه‌سی ومرتبهٔ اولیه‌سیدر ایلروکتوردی بویله دیوکه بن آب وکلدن مخلوق
اولدم وطین مرتبه‌سندن ظهوره کلدم بو قدر فضل وکرم والطاف ونعم الهی جمله‌سی سنك عطا واحسانکدر
وکرنه بن برخاك ناچیزم دیدی ایاز کبی انك اول چارق مشابه‌سنده اولان مادهٔ اصلیه‌سی کندینك وردلغسی اولدی
ونیجه کون انی یاد قیلدی لاجرم اول آدم علیه السلام عاقبتنده محمود وممدوح اولدی وحق تعالی حضرتلرینك
قربنه والطفنه وصول بولدی وسلطان عالم اولوب خلیفهٔ الهی اولدی (مثنوی) هست مطلق کارساز نیستیست
کارکاه هست کن جز نیست چیست * هست مطلق بو قلغی دوزیجیدر هست کنك کارکاهی یوقلقدن غیری ندر
هست کن وصف ترکیبیدر وارایدیجی معناسنه هست مطلق وجود مطلق معناسنه در کارساز دخی وصف ترکیبیدر
کاردوزیجی معناسنه یعنی وجود مطلق یوقلغی کاردوزیجی ومعدومی وارایدیجی وموجود قیلیجی خالقك کارکاهی
یوقلقدن غیری دکلدر بو قدر موجودات ومخلوقاتی یله ظهوره کتورمشدر انك کارخانه‌سی عدمدر (م ی) بر نوشته
هیچ بنویسد کسی * یا نهالی کارد اندر مغرسی * کاغذی جوید که آن بنوشته نیست * تخم کارد موضعی که کشته
نیست * مثلا هیچ برکمسه یازلمش نسنه اوزرینه یازو یازرمی یعنی یازمز یا بر مغرسده نهال اکرمی یعنی اکمز بلکه کاتب
بر کاغد استر که اول یازلمش دکلدر زارع دخی تخمی بر موضعه اکر که او کشته ومزروع دکلدر مغرس دیکمه دیکجك
یره دیرلر یعنی الله سبحانه وتعالی شول علیم وحکیمدر که هر نه کیم قلم قدرتله یازمش لوح عدم اوزره یازمش
وهر نه کم دست قدرتله دوزمش انی یوقلقدن دوزمشدر موجودی موجود ایلمك یازلمش خط اوزره یازی یازمق کبیدر
ودیکمه دیکلمش یره دیکمه دیکمك واکلمش یره تکرار تخم اکمك کبیدر بونلری خود عاقل وحکیم اولان کمسه ایلمز بلکه
کاتب بر کاغد استر که یازلمش اوله وغارس وزارع بر مغرس وبر مزرعه استر که انده تخم اکلمش ودیکمه دیکلممش اوله
پس صنع الهی دخی کندی آثارنی اظهار ایلمکه یوقلق استر (م ی) تو برادر موضع ناکشته باش * کاغد اسپید نانوشته
باش * تا مشرف کردی ازن والقلم * تا بکارد در تو تخم آن ذوالکرم * پس سن ای برادر موضع ناکشته اول یازلمش
بیاض کاغد اول تاکم (ن والقلم) دن مشرف اوله‌سن تاکم اول ذوالکرم سنده تخم محبتی اکه یعنی ای برادر اکرسن علوم
واسرار الهینك موضع ومحلی اولمق استرسك اکلمش خالی موضع کبی اول وقلبك صحیفه‌سنی خط یازلمش بیاض
کاغد کبی قیل تاکم حق سبحانه وتعالی سنك وجودکه اسرار علوم تخمنی اکه وسنك وجودك منبت علوم واسرار الهی
اوله ولوح قلبك (ن والقلم) سرندن شرف بوله اهل تحقیق نون وقلمك تفسیرنده چوق سوز سویلمشلردر بورایه مناسب
اولان اولدر که قلمدن مراد قلم اعلادر یعنی عقل اول وحقیقت محمدیه دیدکلریدر که سینه‌کی نقوش سواددن ساده
وصافی ایله تاکم قلم اعلانك وروح اعظمك علوم واسرارندن مشرف اوله‌سن واول ذوالکرم سنك وجودك مزرعه‌سنده
تخم عشق ومحبتی اکه وسن دخی آنك آثارنی ومحصولنی مشاهده قیله‌سن (مثنوی) خود ازین پالوده نالیسیده کیر *
مطبخی که دیدهٔ نادیده کیر * زانکه زین پالوده مستیها بود * پوستین وچارق ازیادت رود * خود بو پالوده‌دن یالامامش
وطاتمامش طوت بر مطبخ که کورمش سن کورممش طوت زیرا بو پالوده‌دن مستلکلر اولور پوستین وچارق سنك یادکدن

کیدرپالوده‌دن مراد دنیانك عزت ولذتی ومنصب ودولتیدر واطعمهٔ نفیسه واغذیهٔ لذیذه سیدر یعنی ای طالب حق
تعالی اولان ودولت اخرویه طلب قیلان کمسه خود بو دنیانك نعمتندن ودولتندن طاتمش وکندیکی اندن استلذاذ
ایتمش طوت بو دنیانك طعام وغداسی ومطبخنی کورمش ایکن کورمش طوت نته‌کم دیمشلردر (قطعه) هر طعامی که
نخوردی خورده‌گیر * هر تماشا که نکردی کرده‌گیر * چون نماندملك دنیا پایدار) مغرب ومشرق بدست آورده‌گیر * زیرا
بو دنیایی بوم‌رتبه‌ده طوتمزایسك وجان ودلدن ترك ایتمزایسك دولت ونعمتندن سکا مستلذلر ایریشور اوائل حالك
سنك خاطر کدن کیدر مادهٔ اصلیه‌کی بیلیوب کبروغرورده قالورسن وکندیکك برقطرهٔ منی وبراوج طپراقدن
مخلوق اولدیغکی یاد قیلمیوب متکبر ومعجب اولورسن (مثنوی) چون درآید نزع ومرك آهی کنی * ذکر دلق وچارق
انکاهی کنی * تانمانی غرق موج زشتئ * که نباشد از پناهت پشتئ * یادناری از سفینهٔ راستین * ننکری درچارق
ودر پوستین * چونکم نزع ومرك کله برعظیم آه ایلرسن دلق وچارقك ذکرنی اول وقت ایلرسن تاکه زشت وقباحت
موجنه غرق قالمیه‌سن که سکا پناهدن وملجأ ومأوادن برارقه ویاردم اولمیه صحیح وراستین سفینه‌دن یاد کتورمزسن
چارق وپوستینکه نظرایتمزسن یعنی بو دنیانك دولتنه مغروراولان ومادهٔ اصلیه‌سنی نسی اولوب تکبرلك قیلان
کمسه چون حالت نزع کله وامارات موت ظاهراوله اول حینده عظیم آه واه ایلرسن دلق وچارق مشابه سنده
اولان مادهٔ اصلیه‌کی اول زمانده بیهوده بیره فکر قیلورسن وذلت وحقارتکه معترف اولورسن سن زشتلك
موجنه وکراهت ومحنت بحرنه غرق اولمیه‌سن که سکا ملجأ ومأوادن اول حینده برمعین وظهیر اولمیه راست اولان
وایلرك ودرست اولان صفیلرك سفینه سندن که مراد انلرك طریقتلری ومتابعتلریدر هیچ خاطرکه کتورمزسن وانلره
اقتدا قیلمغی ذکر ایلمزسن ودخی چارق وپوست مشابه سنده اولان مادهٔ جسمانیه‌که دخی نظر ایلمزسن (مثنوی)
چونکه درمانی بغرقاب بلا * پس ظلمنا وردسازی برولا * دیو کوید بنکرید این خام را * سر برید این
مرغ بی هنکام را * اما چونکم بلا غرقابنده عاجز ومضطرقاله‌سن پس اول حالده ولا ومحبت اوزره ظلمنا دیمکی
ورددوزرسن یعنی اول حینده ولایه ومحبته ربنا ظلمنا انفسنا مفهومنی وردایلرسن ونه اولیدی راستلرك
سفینهٔ طریقتلرینه داخل اولیدم وبوحالدن مقدم کندی ذلت وحقارتمی بیلوب کبرونخوتی ترك قیلیدم
دیوسویلرسن ولا کسر واوله پیوسته معناسنه اولوب پس ظلمنا انفسنا دیمکی متصل ورددوزرسن دیمك دخی جائز اولور
اماديو اول وقتده سکا طعن وسخره ایدوب بوخامه نظرایله کوردیربو وقتسز اوتن قوشك باشنی کسك یعنی حالت نزعده
تائب اولان وتدارك مافاته میل قیلان ابله ونادانه شیطان طعن وتشنیع طریقیله دیر بو ناپخته اولان احمقه نظر ایلیك که
بی وقت صیت وصدا ایلربی وقت اوتن خروسك باشنی دفع شأمت قیلمقدن اوتری کسدکلری کبی بو نادان وشومك دخی
باشنی کسوب اولدرك وخلقی بونك نحوست وشأمتندن خلاص ایدوب کولدیرلك دیر (مثنوی) دور این خصلت
زفرهنك ایاز * که بدید اید نمازش بی نیاز * اوخروس آسمان بوده زپیش * نعرهای اوهمه دروقت خویش) پس ایاز
منزله سنده اولان محبوب شاهی ومقرب الهینك فرهنك وهنرندن بو خصلت دوردرکه آنك نمازی بی نیاز ظهوره کله
اول ایازاولدن خروس آسمان اولمشدر آنك نعره‌لری دوکلی کندی وقتنده‌در اکثر نسخه‌ده بی نیاز برینه بی نماز
واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی که آنك نمازی حدذاتنده نمازسز ظاهر کله دیمك اولوروتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه
محبوب شاهی ومقرب الهی اولان وایلرك هنرندن وخویندن بو خوی وخصلت بعیدرکه آنك نمازی حدذاتنده نماز
اولمیه واول نمازی قبله وآنك نمازی نماز مرتبه سنده کلمیه بلکه تحقیق آنك نمازی نمازکاور ومقبول درکاه الهی اولور زیرا
اول مقرب الهی اولان ولی مقدما ازلده خروس آسمان معنوی اولمش ایدی وجناب عزت آنك روح شریفنه
اوقات شناس اولمغی ویرمش وبیلدرمش ایدی پس آنك صیت وصداسی وکلام واداسی ولابه ودعاسی دوکلی وقتیله اولور
جاهلانه وغافلانه بی وقت صیت وصدا ایلمز والفاظ وکلام سویلمز طائفه‌دن اولمز (درمعنی این که رأینا الاشیاء کماهی
ومعنی این که لوکشف الغطاء ما ازددت یقینا) بوسرخ شریف بو قول لطیفك بیانده‌درکه اصحاب مشاهده‌دن بریسی
بزاشیایی کماهی کوردك ودخی حضرت علی کرم الله وجهه حضرتلرینك بوقولنك بیانده‌درکه پرده کشف اولنسه
وعالم غیب ظهوره کلسه یقین بو تندن بکا زیاده اولمیه‌دی یعنی اکر عالم غیب ایله بو خلق جهانك مابینده اولان پرده رفع
اولوب حقایق اشیا ظهوره کلسیدی وامور اخرویه عیان اولسیدی بکا آندن بریقین زیاده اولمیه‌دی وبیلدیکمدن زیاده
بکا برعلم دخی کلمیه‌دی بلکه الآن نیجه بیلورسم انك کبی ظهوره کلمك مقرردر دیمك اولور بعض نسخه‌ده رأینا الاشیاء
برینه ارنی الاشیاء کماهی واقع اولمشدر اما اولکی نسخه اصحدر وبو تقدیر اوزره بو حدیث اولور وحضرت پیغمبر علیه
السلامك ارنی الاشیاء کماهی بیوردیغی حدیث شریفك معناسنی بیان ایلمکده‌در دیمك اولور اما بو راده برسؤال لازم

کلورکه رأینا الاشیاء کماهی دین ولو کشف الغطاء ما ازددت یقینا) دین کمسه‌لرك پیغمبر علیه السلام حضرتلرینك
اوزرینه فضیلتی لازم کلوردینه پس جواب ندردیو ورسه اول قائلك رأینا الاشیاء دیمه‌لری وحضرت علی رضی الله
عنهك لوکشف الغطاء بیورملری حقایق اشیانك مشاهده سنه نسبتله اولور حضرت رسالتپناه علیه السلامك اللهم
ارنی الاشیاء بیورملری تبلیغ رسالات ایلمکده حقی حق وباطلی باطل کوستروحقه تابع اولمغی وباطلدن اجتناب قیلمغی
میسر ایله دیمك اولور والله اعلم (بیت) درهر که تو از دیدهٔ بد می نکری) از چنبرهٔ وجود خود می نکری (مصرع) پایهٔ کژ کژ
افکند سایه الحاصل دینلمشدر که هرنه شیئه که سن چشم بددن نظر ایلیه‌سن کندی وجودك چنبره سندن نظر ایلرسن
فرضی برشیئ هرنه مرتبه جمیل وملیح اولسه چونکم سن اکا دیدهٔ بد طرفندن نظر ایلیه‌سن اول شیئ سکا زشت وقبیح
کورینور نته‌کم کافرلر انبیا علیهم السلامه منکرلر واولیای کرامه کندی قبیح اولان دیده‌لری طرفندن وخبیث اولان
وجودلری چنبره سندن نظر ایلدیلر انلری زشت وقبیح کوردیلر وحد ذاتنده زشت وقبیح اولان شیطان سیرتلری جمیل
وملیح کوروب انلرك سوزلرنی قبول قیلدیلر وآنلره محبت وانقیاد ایلدیلر پایهٔ کژ کژ افکند سایه مثلا اکری پایه سایه‌سنی
اکری براغور پس هرشول کمسه که حدذاتنده اکری اوله آنك کورمسی وبیلمسی دخی اکری اولور وانك آثاری واعمالی
دخی اکری ظهوره کلور اما شول کمسه که طوغری اوله آنك کورمسی وبیلمسی دخی طوغری اولور واعمال وآثاری دخی
راست ودرست ظهوره کلور (مثنوی) ای خروسان ازوی آموزید بانك * بانك بهر حق کند نی بهر دانك * صبح کاذب
آید ونفریبدش * صبح کاذب عالم نیك وبدش) ای خروسلر بانك وصدایی آندن اوکرنکز بانك وصدایی حقدن اوتری ایدر
دانکدن اوتری ایلمز صبح کاذب کلور آنی الدامز صبح کاذب اکا نیك وبد عالمیدر بونده خروسلردن مراد معلم ومنبه اولان
وخلقه اوقات طاعاتی تعلیم قیلان واعظلر وناصحلر اولور پس آنلره خطابا بیوررلر که ای شریعت وطریقتده واعظ احکام
اولان وخلقه اوقات طاعاتی اعلام قیلان کمسه‌لر صیت وصدایی وکلام واداسی ایاز مشابه سنده اولان اول ندیم پادشاهی
ومقرب الهی اولان ولیدن اوکرنککه اول ولی صیت وصدایی وکلام واداسی لله وفی الله ایلردرهم ودینارلردن اوتری
ایلمز ومتاع دنیوی ایچون خلقه وعظ ونصیحت سویلمز فرضی اول برمرتبه دانا وبینادرکه صبح کاذب آنك قتنده کاور
وآنی الدامغه قادراولمز اکر صبح کاذب ندردیرسك بو نیك وبد عالمی اکا نسبت صبح کاذبدر نته‌کم صبح کاذبك دوام وبقاسی
اولمیوب زائل اولدیغی کبی بو عالم فانینك دخی دوام وبقاسی اولمیوب زائل اولور (مثنوی) اهل دنیا عقل ناقص داشتند
تاکه صبح صادقش پنداشتند * صبح کاذب کاروانها را زدست * که بیوی روز بیرون آمدست) اهل دنیا عقل ناقص
طوتدیلر تاکه صبح کاذبی صبح صادق صاندیلر صبح کاذب نیجه کاروانی اورمشدر زیرا روز امیدی ایله طشره کلمشدر
یعنی اهل دنیانك عقللری ناقص اولوب تمیز وتشخیصه قادر اولمدقلری اجلدن فی المثل صبح کاذب مشابه سنده ایکن
آنك حقیقتنی بیلمیوب صبح صادق کبی حقیقت ظن ایلدیلر لاجرم دوام وبقاسی اولمیوب آنلردن زائل اولدیغی کبی
یولی یتورمش کاربان مشابه سنده سرکشته وحیران اولدیلر ومحنت وفلاکت ایچره قالدیلر زیرا صبح کاذب نیجه
کاربانلرك یولنی اورمشدر شول وقتده که آنلر صبح صادق اولمق امیدی ایله مکانلرندن طشره کلمشدر کذلك بو دنیا
وبو دنیانك مفتونی اولان اهل ریا دخی صبح کاذب کبی نیجه قوافلك یولنی اورمشلر ونیجه رواحلی آزدیروب بروادیده
هلاك قیلمشلردر (مثنوی) صبح کاذب خلق را رهبر مباد * کو دهد بس کاروانها را بباد * ای شده تو صبح کاذب را رهین)
صبح صادق را تو کاذب هم مبین) صبح کاذب خلقه رهبر اولمسون زیرا اول چوق کاربانی باد وهوایه ویردی ای غافل سن
صبح کاذبه رهین اولمشسن صبح صادقی دخی سن کاذب کورمه یعنی اهل دنیا اولان اصحاب زرق وریا که فی المثل صبح
کاذب کبیدرلر خلق عالمه مرشد ورهبر اولمسون زیرا اول مرائی ومزور طریق حقه سالك اولان چوق قافله‌لری هوایه
ویرروهاویه منزلنه ایرکوردی ای صبح کاذب منزله سنده اولان دنیایه واهل ریایه مرهون ومقرون اولان کمسه سن صبح
صادق کبی راست ودرست اولان کامللری کاذب کورمه وآنلری مرائی ومزور اولان ناقصلر کبی ظن ایلمه (یا ایها الذین
آمنوا اجتنبوا کثیرا من الظن ان بعض الظن اثم) بیورلمشدر کرکدرکه صلحایه سوء ظن ایلمکدن حذر ایلیه‌سن
(مثنوی) کرنداری از نفاق وبد امان * از چه داری بر برادر ظن همان * بدکمان باشد همیشه زشت کار * نامهٔ خود
خواند اندر حق یار) اکرسن نفاقدن وبدخوی اولمقدن امان طوتمزسك پس برادرك اوزرینه نه وجهدن همان بد ظن
طوترسن زشتکار اولان همیشه بدکمان اولور یارینك حقنده کندینك نامه‌سنی اوقور یعنی ای غافل ونادان ونمام
کمسه اکرسن نفاقدن وسوء اخلاقدن امان طوتمزسك ونفاقه واخلاق قبیحه‌یه برادرینك کلمسنی استرسنکه
اول سنك اهل نفاق اولمکی وخوی بده مبتلا کلمکی نه وجهدن همان اول ظنی برادریکه ایلرسنکه سنك
اهل نفاق اولدیغکدن وخوی بده کندیکی مبتلا قیلدیغکدن آنك دخی بد اخلاق واهل نفاق اولمسی

لازم کلمز وقیاس النفس علی النفس صحیح اولمز پس لایق اولان اولدر که بر آخر برادرکی قباحتده وخباثتده
کندی نفسکه قیاس ایلیوب سوءظن ایلمیه سن زشتکار اولان کسه‌لرک شانی اولدر که همیشه بدکمان اولور
وکندینک صحیفهٔ وجودنده مسطور اولان احوالی یارنک حقنده اوقوروا کاسناد قیلور (مثنوی) آن خسانکه
درکژی ماننده‌اند * انبیارا ساحر وکژ خوانده‌اند * وان امیران خسیس قلب ساز * این کمان بردند بر حجرهٔ اباز
کو دفینه دارد وکنج اندران * زآینهٔ خود منکر اندر دیکران * شول خسلر که اکریلکده قالمشلردر لاجرم انبیای
عظام علیهم السلامه ساحر وکج اوقومشلردر یعنی کندیلر اکری اولوب وساحرلکلر قیلوب حیله وخدعه‌یی
ارتکاب ایلدکلری کبی انبیای عظامی دخی اکری بیلوب آنلردن ظهور ایلین معجزاتی سحره حمل ایلیوب
آنلره ساحرلر دیدیلر وکاهن وشاعر دخی دیدیلر وآنلری کندیلر کبی ظن ایلدیلر نته کم آنلره اول قلب ساز اولان
امیرلر دخی ایازک حجره‌سی اوزره بو ظن وکمانی ایلدیلر بویله دیو که ایاز اول حجره‌ده دفینه وکنج طوترای غافل ونادان
زنهار غیریلره کندی آیینه‌ومرآتکدن نظر ایلمه وغیریی کندی نفسکه قیاس ایدوب آنک کارندن مقصود
بودر دیو سویلمه (مثنوی) شاه می‌دانست خود پاکیء او * بهر ایشان کرد آن جست وجو) شاه محمود خود ایازک
پاکلکنی بیلوردی اول جست وجویی شاه انلردن اوتری ایلدی ودیدی (مثنوی) کای امیران حجره را بکشای در
نیمشب که باشد او زان بیخبر) که ای امیرلر اول حجره‌نک قپوسنی اچیکز نصف اللیلده که ایازاندن بی خبر اوله (مثنوی)
تا پدید آید سکالشهای او * بعد ازان بر ماست مالشهای او) تا کم اول ایازک سکالشلری یعنی افکار واندیشه‌لری
ظاهر کله اندنصکره انک مالشلری بزم اوزریمزه‌درمالش اکرچه اوومق معناسنه‌در لیکن بونده تأدیب ایلمک
وعقوبت قیلمقدن کنایت اولور (مثنوی) من شمارا دادم آن زر وکهر * من ازان زرها نخواهم جز خبر) ای امیرلر
اکرانک حجره‌سنده دروکهر بولور سکز بن اول دروکوهری سزه ویردم بن اول مال وزرلردن خبردن غیری استمزم
یعنی بنم اول مال وزردن استدیکم همان خبردر بکا خبر کلدکدنصکره خبردن غیری اکر مال وزر بولورسکز انک
جمله‌سی سزک اولسون دیدی (مثنوی) این همی کفت ودل او میطپید * از برای آن ایاز بی ندید) شاه اکرچه بو سوزی
اول حسودلره دیدی ولیکن آنک کوکلی طلبدی واضطراب قیلدی بوقدر رخصت ویروب وارلک آنک حجره‌سنی آچوب
ایچنده کنی الک دیدیکنه متألم اولدی بویله دیو (مثنوی) که منم کین بر زبانم می رود * این جفا کر بشنود او چون شود)
که بنیمکه بنم لسانم اوزره بو سوز جاری اولورا کر اول بوجفایی ایشیدرسه اول نیجه اولور یعنی بوکونه سوزلردن
آزرده وغمناک اولوردیدی (مثنوی) باز می‌کوید بحق دین او * که ازین افزون بود تمکین او * که بقذف زشت من
طیره شود * از غرض وازسر من غافل بود) شاه کیرو دیر اول ایازک دینی حقیچون که آنک تمکین وثباتی بو مرتبه‌دن
زیاده‌در که اول بنم زشت اولان قذف ودشنامدن طیره اوله بنم غرضمدن وسرمدن غافل اوله یعنی شاه محمود کندویه
تسلی ویروب تکرار دیدیکه آنک دینی حقیچون اول ایازک تمکین وثباتی بو مرتبه‌دن زیاده‌درکه بنم قبیح اولان دشنامدن
درونی طیره اوله وبنم مقصودمدن وسردرونمدن غافل اولوب بنم بوکاری کندیسنه عداوت ظن ایلیه اوخود بویله
ظن ایلمک احتمالی یوقدر بلکه بو کار بازکونه‌یی اول نیجه وجوهله تأویل وتوجیه ایلردیدی (مثنوی) مبتلا چون
دید تأویلات رنج * بردبیند کی شود او مات رنج * صاحب تأویل ایاز صابرست * کو بحر عاقبتها ناظرست *
مثلا مبتلا اولان کسه چونکم رنجک تأویلاتنی کوره برد وغلبه کورر رنج وبلایه اول نیجه مات ومغلوب اولور پس
صاحب تأویل رنج فی المثل ایاز صابردر زیرا اول ایاز عاقبتلر بحرینه ناظردر یعنی مثلا جناب عزت وشاه حقیقت
بر بنده‌سنی بر بلایه مبتلا قیلسه واول مبتلا دخی کندویه کلان بلا عین ولادن حاصل اولدیغنی بیلسه اول تأویل
وتوجیه قیلسه ودیسه که (اذا احب الله عبدا ابتلاه) حدیث شریفنک موجبنجه حق تعالی سودیکی قولنی مبتلا ایلر
کل ما فعله المحبوب فهو محبوب الحمد لله علی کل حال بونده دخی بر حکمت ومآل واردر دیسه بوکونه مبتلا همیشه
غلبه وقوت کورر رنجک وبلانک نیجه مغلوبی اولور رنج وبلایی بوکونه تأویل ایلین کسه یاردن کلان بلایه صبر ایلین
ایاز کبیدر زیرا اول بندهٔ صابر عواقب واواخرده اولان دریای لطفه وبلایه صبر ایلمک مقابله‌سنده کلان بحر جزایه
ناظردر اولیله اولیجق یاردن کلان بلایه صبر ایلیوب آندن مضطرب ومتضجر اولمز (مثنوی) همچو یوسف خواب این
زندانیان * هست تعبیرش بپیش او عیان * خواب خود را چون نداند مرد خیر * کو بود واقف ز سر خواب غیر)
حضرت یوسف علیه السلام کبی بو زندانیلرک خوابی آنک تعبیری اولدی یوسفک اوکنده عیاندر مرد خیر اولان
عارف کندینک رؤیاسنی نیچون بیلمز که اول مرد خیر غیرک خوابنک سرندن واقف اوله یعنی فی المثل یوسف علیه السلام
زندانیلرک که مراد آنلردن ساقی وخبازدر که آنلرک واقعه‌لرینی بیلدی وآنک تعبیری اول حضرتک حضورنده عیان

اولدی اول کندینک حالنی نیچون بیلمیه کذلک یوسف مشرب اولان عارفلر دخی بو زندانیلرک احوالنی بیلورلر وآنلرک
واقعه‌لری آنلرک عقلی قتنده عیان اولوب حقیقتیله تعبیر قیلورلر بوکونه مرد خیر اولان عارفلر که غیرک واقعه‌سنک سرن
بیلورلر کندیلرک واقعه‌سنک سرنی وتعبیرنی نیچون بیلمیه‌لر (مثنوی) کر زنم صد تیغ او را زامتحان * کم نه کردد وصلت
آن مهربان) داند او کان تیغ بر خود می زنم * من اویم اندر حقیقت او منم) فرضی اکر امتحان یوزندن اکر ایازه یوز تیغ اورم
اول مهربانک وصلت ومحبتی اکسک اولمز زیرا ایاز بیلور که اول تیغی معنا کندیمه اورورم زیرا حقیقتده بن اوو او دخی
بندر بو بیتلر کرچه سلطان محمود لساننده‌در ولیکن مراد حضرت حق تبارک وتعالی جانبندن کندی عاشقی اولان
صادقلر حقنده دینلمش اولور یعنی حضرت جناب عزت دیرا کر بن یوز امتحان وابتلا تیغنی اول عاشق اولان بنده‌مه اورم
اول مهربانک وصلت ومحبتی ناقص اولمز وآنک عشق وشوقنه اصلا خلل کلمز واول عاشق صادق بیلور که اول تیغ بلایی
معناده کندی نفسیمه اوروررم زیرا حقیقتده کویا بن اوو او بنم که عاشقله معشوق ما بیننده حقیقتده فرق بوقدر فرق وتمییز
انجق بحسب الصورتدر نته کم بو معنایی تأیید ایلمکدن اوتری بو سرخ شریفی تمهید ایدوب بیورورلر (بیان اتحاد عاشق
ومعشوق ازروی حقیقت اکرچه متضادند ازروی آنکه نیاز ضد بی نیاز یست چنانکه آیینه بی صورتست
وساده است وبی صورتی ضد صورتست ولیکن درمیان ایشان اتحادیست درحقیقت که شرح آن درازست والعاقل
یکفیه الاشارة) بو سرخ شریف حقیقت یوزندن عاشق ومعشوقک کمال اتحادی بیاننده‌در اکرچه ایکیسی ضدلردر
اول وجهدنکه نیاز بی نیازک ضدیدر یعنی معشوقک صفتی وشانی مستغنی وبی نیاز اولمقدر وعاشقک صفتی وشانی
نیاز قیلمق ومفتقر اولمقدر بو صفتین متقابلتین واسطه‌سیله عاشقله معشوق من حیث الظاهر بری برلرینه ضد کورینورلر
لیکن من حیث الحقیقه متحدلردر زیرا عاشق ومعشوق حب ازلینک ایکی مظهریدر محبت ازلیه مظهر معشوقدن
ناز واستغنا ایله ظهور ایلر ومظهر عاشقدن افتقار ونیاز ایله ظهور ایلر پس بحسب الظاهر ضدلر ومن حیث المعنی
متحدلردر مثلا انجلین که آیینه بی صورت وساده ومجلادر وصورتسزلک صورتنک ضدیدر ولیکن انلرک ما بیننده حقیقتده
بر اتحاد واردر که اول حقیقتده اولان اتحادک شرحی درازدر یعنی اکرچه بی صورتلک صورتک ضدیدر ولیکن
اول بی صورت اولان آیینه ایله صورتک ما بیننده فی الحقیقه بر عظیم اتحاد واردر اول فی الحقیقه اولان اتحاد اجمالا
بودر که آیینه‌ده مرئی اولان صورت خارجده اولان صورت اصلیه‌نک عکسیدر اکرچه بحسب الظاهر ایکی صورت
اولور که بری آیینه‌ده اولان صورت وبری دخی صورت اصلیه‌در بو ایکی صورتک ما بیننده معنا اتحاد اولدیغی عاقلک
معلومیدر وعاقله بر اشارت کافیدر پس اکر بر عاقل ایسک عاشقله معشوقی دخی بوکا کوره قیاس ایله (مثنوی)
جسم مجنون را ز رنج دوری * اندر آمد نا کهان رنجوری) مجنونک جسمنه لیلانک دورلغندن ناکهان
بر رنجورلک کلدی یعنی لیلانک بعد وفراقندن مجنون خسته اولدی (مثنوی) خون بجوش آمد ز شعلهٔ اشتیاق *
تا پدید آمد بران مجنون خناق) اشتیاق شعله‌سندن قان جوشه کلدی یعنی لیلانک اشتیاقندن مجنونک قانی قینادی
حتی اول مجنون اوزره خناق ظاهر اولدی خناق بوغازده بر مرضدر که انسانک بوغازنی بوغدیغیچون
اکا خناق دیدیلر (مثنوی) پس طبیب آمد بدارو کردنش * کفت چاره نیست هیچ از رک زنش) پس طبیب مجنونه
علاج ایلمکه کلدی طبیب آنی کوردکده هیچ رک زندن غیری اکا چاره یوقدر دیدی یعنی بر فصاد لازمدر که نیشترله
آنی دشه ویا قان آله دیدی (مثنوی) رک زدن باید برای دفع خون * رک زنی آمد بدانجا ذوفنون) دفع خون ایچون اندن
قان المق کرکدر پس اول طبیبک اشارتیله اول یره بر ذوفنون رک زن کلدی (مثنوی) بازوش بست وکرفت آن نیش او *
بانک برزد در زمان آن عشق خو * رک زن اول مجنونک بازوسنی باغلدی واول نیشتری طوتدی فی الحال اول عشق
خویلو مجنون طبیبه بانک اوردی ودیدی (مثنوی) مزد خود بستان وترک فصد کن * کر بمیرم کو برو جسم کهن
ای فصاد کندی اجرتکی آل وفصدی ترک ایله اکر بور نجدن اولم دی کهنه جسم کتسون زیرا جسمک بنم قتمده اعتباری
یوقدر دیدی فصاد آنی قان المقدن خوف ایلر زعم ایدوب (مثنوی) کفت آخر از چه میترسی ازین * چون نمی ترسی
تو از شیر عرین) دیدی بو قان المقدن نه سببدن قورقرسن چونکم سن شیر عریندن خوف ایلمزسن (مثنوی)
شیر وکرک وخرس هر کور ودده * کرد بر کردت بشب کرد آمده) زیرا ارسلان وقورت وایو وهر بیان صغری ویرتیجی جانورلر
کیجه سنک اطرافکه جمع کلمش وسنی احاطه قیلمشدر (م ی) می نیایدشان ز بوی بشر * ز انبهیء عشق ووجدان در جکر)
آنلره سندن بشر رایحه‌سی کلمز جکرکده اولان عشقک وفرت وکثرتندن یعنی سنک قلبکده وجکرکده عشقک
بر مرتبه کثرت وغلبه‌سی واردر که آنک شدت ظهورندن سنک بشریتک فانی اولوب صحراده وحوش وسباع ایله
مقارنت ایلیوب آنلر سندن بشریت رایحه‌سنی استشمام ایلمزلر انکیچون سندن مجتنب اولمزلر وسکا ضرر قیلمزلردیدی

مثنوی) کرك وخرس وشیر داند عشق چیست * کم زسك باشد که از عشق او عمیست) کرك وخرس وشیر بیلور که عشق ندر
پس سکدن ناقص اولور اول که عشق ومحبتندن اعماددر یعنی چونکم حیوانانه وکلابه عشقك تأثیر ایلمسی محقق اولیجق
حیواندن وکلبدن اول کسه اضل وناقصدر که آنده عشق ومحبت اثری اولمیه (مثنوی) کرك عشق نبودی کلب را *
کی بجستی کلب کهفی قلب را * هم زجنس او بصورت چون سکان * کرنشد مشهور هست اندر جهان) اکر کلبك
بر عشق ومحبت طمری اولمیه‌یدی اصحاب کهفه منسوب اولان کلب قلبی وارباب قلبی ایچون استردی یعنی استمزدی
پس اصحاب کهفك کلبنك اهل قلبی استمسی آنك طمرنده عشق ومحبت اثری اولدیغنه دلالت قیلور (وکلبهم باسط
ذراعیه بالوصید) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره اول کلبك فنای غاره ایقلرینی بسط ایلیوب آنلره حارس
وپاسبان اولمسی آنك عشق ومحبتنه شهادت قیلور هم آنك جنسندن صورتده سکلر کبی اکر مشهور اولمدی ایسه
جهانده واردر یعنی اصحاب کهفك کلبی جنسندن سك صورتنده چوق مظهر عشق ومحبت اولمش کلاب بو جهانده
واردر لیکن مشهور ومتعارف اولمشدر بو جمله‌دن بری دخی حضرت شیخ نجم الدین کبری قدس سره العزیزك
نظر شریفنه دوش اولوب عشق ومحبتنه مظهر اولان وسائر کلابك مخدومی ومفخمی اولان کلبدر نته کم نفحات
مولانا جامیده بویله مسطوردر که بیوردلر سعد الدین حموی که یکی از مریدان شیخ نجم الدین کبری بود بخاطر کذشت که
آیا درین امت کسی باشد که صحبت وی درسك اثر کند شیخ بنور ولایت بدانست برخاست وبدر خانقاه رفت
وبایستاد تا که سکی انجا رسید وبایستاد ودنبال می جنبانید شیخ را نظر بروی افتاد درحال بخشش یافت ومتحیر
وبیخود شد وروی از شهر بکردانید وبکورستان رفت وسر برزمین مالید اورده اند که هرجا که می امد ومی رفت قریب
به پنجاه وشصت سك کرد او کرد او حلقه کردندی وبحرمت بایستادندی عاقبت بدان نزدیکی بمرد شیخ فرمود تا اورا دفن
کردندی وبر سر قبرش عمارت ساختند (مثنوی) بو نبردی تو دل اندر جنس خویش * کی بری تو بوی دل از کرك ومیش
کر نبودی عشق هستی کی بدی * کی زدی نان بر تو وکی توشدی) چونکم حال بویله اوله سن کندی جنسکدن اولان دله
رایحه ایلتمدك پس سن کرك ومیشدن دل رایحه سنی نیچون ایلتورسن اکر عشق اولمیه‌یدی هستی نیچون اولوردی نان سکا
کندوبی نیچون اورردی واول نان نیچون سن اولوردی یعنی ای غافل سن کندی جنسك اولان انسانك دروننده اولان
کوکل سرندن وقلب ذوقندن رایحه آلمدك وآنلرله آشنالق ایلیوب کوکل ندر بیلمدك چونکم حالك بو اوله سن حیوان
جنسندن نیچون کوکل رایحه سن آلورسن وآنلرك وجودنده اولان عشق ومحبت سرنی نوجهله بیلورسن انسانك
وجودندن کوکل رایحه سنی ومحبت سرنی بیلمیجك حیوانك وجودندن بیلکه واخذ قیلمغه هیچ قادر اولمزسن
اکر بصر بصیرتله نظر قیلسیدك جمیع اشیانی مظهر عشق ومحبت بولوردك وبو جمله‌یی عشق ومحبتدن ظهوره کلمش
مشاهده قیلوردك اکر محبت ازلیه اولمیه‌یدی هستیٔ کائنات نیچون اولوردی عارف وعالم اولنلره معلومدر که موجوداتك
ظهوری حب ازلیه‌نك اقتضاسیله‌در کما قال الله تعالی فی الحدیث القدسی (کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف
فخلقت الخلق لاعرف) پس بوندن معلوم اولدیکه وجود کائنات عشق الهی ایله ظهوره کلدی وهر بری صانعنك
وحدانیتنه وکمالنه دلالت قیلدی وبو جمله‌دن انسانك وجودی همان عشق ومحبته مظهر اولمق ایچون خلق اولندی
لیکن هرکس کندینك استعدادنه مناسب برشیئه عاشقدر وعشق ومحبتی واسطه سیله کندینك محبوبنی کندوبه
جذب ایلروانکله متحد اولور مثلا اکر سنك نانه محبتك اولمیه‌یدی نان کندوبی سکا نیچون ضم ایلردی واول نان سنك
وجودکده مستحیل اولوب نیچون سنکله متحد اولوردی وکندوبی سنده فانی قیلوردی اکرسن صورتا نانه عاشق ایسك
نان هم معناً سکا عاشقدر بو اجلدن کلوب سنده کندیسنی فانی ایلیوب سنکله متحد اولور (مثنوی) نان توشد ازچه
زعشق واشتهی) ورنه نان را کی بدی تا جان رهی * عشق نان مرده را می جان کند) جانکه فانی بود جاویدان کند) نان سن
اولدی‌ندن عشق واشتهادن یوخسه نانك جانه نیچون یولی اولوردی عشق نان مرده‌یی جان ایلر شول جانکه فانی اوله
انی جاودان ایلر یعنی نان حد ذاتنده جماد ایکن سنکه حیوان ناطق دیمکله معروف اولنسان انسانسن سنك
وجودکه کلوب داخل اولدقده عین سن اولور وبدنکده مستحیل اولوب جسمك آندن قوت بولور نان مرده‌نك
جان اولمسی نوجهدندر دیرایسك اکا سنك عشقکدن واشتها کدندر عشق واشتهاده بو خاصیتی کورکه جمادی
تبدیل ایدوب روحه مقارن وجسمه معاون ایلمکه قادر اولور اکر عشق اول نان مرده‌یی اشتها ایلمسه وطالب اولمسه
نانك جانه نیچون بر یولی اولوردی بلکه جانه یولی اولمیوب سائر جمادات کبی خارجده قالوردی کورکه عشق واشتها نان مرده‌یی
جان ایلر پس برجانکه فانی اوله عشق اول جانی جاودان ایلر تا کم اصلا اولمیوب ابدی اول جان حضرت حقله زنده اولور
پس مناسبتله عشقك بعض خاصیتنی بیان ایلدکارندنصکره ینه مجنونك قصه سنه عودت ایدوب بیان بیوردلر (م ی)

کفت مجنون من نمی ترسم زنیش * صبر من از کوه سنکین هست بیش) مجنون چونکم فصاددن اول کلامی اشتدی
اکا جواب ویروب ایتدی بن نیشتردن خوف ایلمزم زیرا بنم صبرم عظیم وسنکین طاغدن زیاده‌در (مثنوی)
منبلم بی زخم ناساید تنم) عاشقم بر زخمها بر می تنم) بن منبلم بنم جسم وتنم زخمسز دیکلنمز وبی زحمت راحت بولمز بن عاشقم
زخملر اوزره کندمی طوقورم یعنی بنکه عاشقم زخم والم اوزره طولنور وشول منبلمکه زخمسز راحت اولمزم دیدی
مثنوی) لیك از لیلی وجود من پرست * این صدف پر از صفات آن درست * ترسم ای فصاد کر فصدم کنی * نیش را
ناکاه بر لیلی زنی * داند آن عقلیکه او دل روشنیست * درمیان لیلی ومن فرق نیست) لیکن بنم وجودم لیلیدن پردر
بو صدف اول در وجوهرك صفتلرندن پردر نته کم مجنون الهی اولان عاشقلرك وجودلری محبوب حقیقتدن طولودر
وانلرك صدف جسملری اوصاف ربانیه‌دن پردر نته کم حلاج منصور قتل اولندقده انك جسمندن هر قان قطره‌لریکه
زمینه دوشدی الله الله نقشی اوزره دوشدی وزلیخادن بر کون قان الدیلر انك قانی زمینه دوشرکن یوسف یوسف
دیدی ای فصاد بن قورقرمکه اکرسن بکا فصد ایلیه‌سن نیشی ناکاه لیلی‌یه اوره‌سن زیرا اولیلی بندن غیری دکلدر
وبو سوزك حقیقتنی سن بیله مزسن بو سوزك حقیقتنی بر عقل بیلور که انك برروشن دلی واردر لیلی ایله بنم میانمده فرق
یوقدر یعنی بو کلامك حقیقتنی برشول روشندل اولان عقل کامل صاحبلری بیلور که مجنون عشق حقله معشوق
حقیقی ما بیننده فرق وجدال یوقدر زیرا بونلرك وجودی فی الحقیقه فانیدر واوصاف الهیه ایله بونلر موصوف اولمشلردر
وبونلرده اصلا بقیهٔ وجود مجازی قالمشدر پس بونلرك کندیلرنی دوست طوتسه‌لر عینیله معشوق حقیقی دوست
طوتر لر بوم‌نه‌ده بونلرك کندی وجودلرینه محبتلری همان محبوب حقیقته محبت ایلرلر یدر غیری دکل نته کم بو سرخ
شریفدن معلوم اولور (معشوقی از عاشق پرسید که خود را دوست ترداری یا مرا کفت من از خود مرده ام
وبتو زنده شده ام از خود واز صفات خود نیست شده ام وبتو هست شده ام علم خود را فراموش کرده ام واز علم تو
عالم شده ام قدرت خود را یاد داده ام واز قدرت تو قادر شده ام اکر خود را دوست دارم ترا دوست داشته باشم
واکر ترا دوست دارم خود را دوست داشته باشم (شعر) هر کرا آینه یقین باشد * کرچه خود بین خدای بین باشد)
اخرج بصفاتی الی خلقی من رآك رآنی ومن قصدك قصدنی وعلی هذا * برمعشوق عاشقندن سؤال ایلدی بویله دیوکه
کندیکیمی دوسترك طوترسن یاخود بنیمی عاشق اکا جواب ویروب دیدی بن کندمدن اولدم وسنکله زنده اولدم
کندمدن وکندی صفاتمدن محو وفانی اولمشم وسکا متصل اولمشم کندی علمی فراموش ایلمشم وسنك علمکدن
عالم اولمشم کندی قدرتمی باده ویرمشم وسنك قدرتکدن قدرتلو اولمشم پس اکر کندیمی دوست طوتم حقیقتده سنی
دوست طوتمش اولورم واکر سنی دوست طوتم فی الحقیقه هم کندیمی دوست طوتمش اولورم هرکیمه که یقین
آیینه سی اوله اکرچه کندوبی کوریجی ایسه ده خدابی کوریجی اولور نته کم حق تبارك وتعالی بایزید البسطامی قدس
الله سره العزیز حضرتلرینك قلب شریفنه الهام ایلمك طریقیله دیدی یا بایزید بنم صفاتمله موصوف اولدیغك حالده
بنم مخلوقلق جانبنه چیق پس شول کمسه که سنی کورر بنی کورر وشول کمسه که سکا قصد ایلر بکا قصد ایلر وبونك کبی
بیوردی بو کلامی بایزید حضرتلرینه الهام طریقیله دیمشدر دبو فتوحاتده تحقیق اولنمشدر ولیکن هر عاشق صادقنه
الله تبارك وتعالی بویله دیر وهر کاه بو معامله‌یی ومکالمه‌یی ایلر (مثنوی) کفت معشوقی بعاشق زامتحان *
در صبوحی که ای فلان ابن الفلان) برمعشوق عاشقنه امتحان یوزندن دیدی صبوح وقتنده ای فلان ابن الفلان
صبوح صباح ایچیلان شرابك اسمیدر یعنی برمعشوق عاشقنه صباح وقتنده شراب محبت نوش ایلدکاری حینده
دیدیکه ای فلان اوغلی فلان (مثنوی) مرمرا تو دوست داری ای عجب * یا که خود را راست کو یا ذا الکرب) عجب سن
بنیمی دوست طوترسن یاخود کندیکیمی دوست طوترسن طوغری سویله ای کرب وغم صاحبی (م ی) کفت من در تو
چنان فانی شدم * که پرم از تو زساران تاقدم) اول عاشق جواب ویروب ایتدی بن سنده انجلین فانی اولدمکه سندن
پرو مملویم باشمدن ایاغمه دکین ساران جمع ساردر یه‌دیرلر نته کم طاغ دبه سنه کهسار دیرلر بونده جمع مبالغه ایچوندر
(مثنوی) برمن از هستیٔ من جز نام نیست * در وجودم جز تو ای خوش کام نیست * بنم اوزرمده بنم وجودمدن
نامدن غیری بوقدر بنم وجودمده ای خوش کام سندن غیری یوقدر یعنی بن کندی وجودمدن برمرتبه فانی اولدم
وسنك عشقکله شول حد وغایته طولدمکه بنم اسم ورسممدن غیری بنده براثر قالمدی پس ای خوش مرادلو اولان
معشوق بنم وجودمده ظهور ایلین همان سنسن سندن غیری برشیٔ دخی یوقدر (مثنوی) زان سبب فانی شدم
من این چنین * همچو سرکه در تو بحر انکبین) اول بو سببدن بن بویله فانی اولدم مثلا سرکه کبی سن عسل دریاسنده یعنی
مقدار قلیل سرکه فی المثل عسل دریاسنه دوشوب انده محو ونا پیدا اولدیغی کبی بن دخی سنك بحر حلاوتك

وجودنده محو وجود ایلیوب جمیع اوصافدن محو وفانی اولدم (مثنوی) همچو سنکی کو شود کل لعل ناب * پرشود او
ازصفات آفتاب) وصف آن سنکی نماند اندرو) پرشود از وصف خور او پشت ورو) مثلا شول بر طاش کبی که او بالکلیه
لعل ناب اولور اول لعل ناب اولان سنك آفتابك صفاتندن پر اولور انده اول سنكلك صفتی قالمز اول لعل نابك خورشیدلك
وصفندن پشت ورویی پر اولور یعنی شول بر سنك که بالکلیه آفتابك پرتوندن وحرارتندن لعل صافی اولوب صفات
شمسیه دن پر اولدیغی کبی واول سنكك وجودنده حجریت صفتی قالمیوب انك یوزی وارقه سی خورشیدلك وصفندن
پر اولدیغی کبی عاشقك وجود مجازیه سی دخی بالکلیه فانی اولوب لعل صافی کبی جوهر اولور و آفتاب حقیقتك اوصاف
واخلاقیله اتصاف قیلور اصلا انده بشریت صفتلری قالمز انك خورشید حقیقینك وصفلرندن پشت ورویی پر اولور
(مثنوی) بعد ازان کر دوست دارد خویش را * دوستی خور بود آن ای فتا * ورکه خوررا دوست دارد او بجان * دوستی
خویش باشد بی کمان) اندنصکره لعل اکر کندویی دوست طوته حقیقتده اول دوستلق ای فتی خورشیده دوستلق اولور
واکر لعل ناب دل وجانله آفتابی دوست طوته اول دوستلق بی کمان کندینك دوستلغیدر یعنی عاشق کندی وجودنی
معشوقك عشقنده فانی ایلدکدنصکره اکر کندیسنی دوست طوتسه ومحبوب اتخاذ ایلسه اول حقیقتده بلافرق
ای فتا خورشید حقیقتك دوستلغیدر و اکر جان ودلی ایله خورشید حقیقیی دوست طوترسه هم بی شبهه کندویی
دوست طوتمق اولور (م ی) خواه خودرا دوست دارد لعل ناب * خواه تا او دوست دارد آفتاب * اندرین دو دوستی اش
فرق نیست * هر دو جانب جز ضیای شرق نیست * اسه لعل ناب کندویی دوست طوتسون دیله نا الی آفتاب دوست
طوتسون وبالجمله انك بو ایکی دوستلغنده فرق یوقدر زیرا ایکی جانب بیله شرق آفتابك نور وضیاسندن غیری دکلدر
حاصل کلام عاشق اکر کندویی دوست طوتسون واکر معشوقنی دوست طوتسون بو ایکی دوستلقده هیچ اکا فرق یوقدر
زیرا اکر عاشقك جانبی واکر معشوقك جانبی شرق حقیقتك ضیاسندن غیری دکلدر عاشق فانی کندویی دوست طوتمق
همان حضرت حقی دوست طوتمقدر (مثنوی) تا نشد او لعل خود را دشمنست * زانکه یك من نیست اینجا دو منست *
زانکه ظلمانیست سنك وروز کور * هست ظلمانی حقیقت ضد نور * خویشتن را دوست دارد کافرست * زانکه او
مناع شمس اکبرست * پس نشاید که بکوید سنك انا * او همه تاریکیست ودر فنا * مادامکه اول سنك لعل اولمدی
کندیسنه دشمندر زیرا که برین دکل بوراده ایکی بن واردر بریسی حجرك کندی وجودی وبریسی دخی شمسك وجودی
پس اول کندویه عدو اولمق لازمدر زیرا که سنك ظلمانی وکوندز کوردر ظلمانی ایسه حقیقتده نورك ضدیدر پس اکر اول
کندویی دوست طوترسه کافردر زیرا اول شمس اکبرك مناعیدر پس لایق دکلدر سنك انا دیه زیرا اول دوکلی تاریکه
منسوبدر وفناده در یعنی مادامکه برکسه حجریت مرتبه سندن بکوب جوهریت مرتبه سنی بولدیغی کبی بشریت
مرتبه سندن بکوب روحانیت مرتبه سن بولمیه وحقانی اولان صفتلرله اتصاف قیلمیه کندی حقیقتنه دشمندر
ووجود حقیقیسی دخی اکا ضددر دشمندر زیرا که بو مرتبه بشریتده بر وجود بولنمز بلکه ایکی وجود واردر
اول جهتدنکه سنکدل اولان کمسه ظلمانیدر وروز حقیقیدن کوردر ظلمانی ایسه حقیقتده نورك ضدیدر پس ظلمتده
وغفلتده اولان سنکدل اکر کندی نفسنی دوست طوترسه کافردر زیرا که اول سنکدل وخودپرست شمس اکبرك
انوارنی کندیدن زیاده منع ایلیجیدر شمس اکبردن مراد جناب الهیدر وآنی منع ایلمك آنك احکامیله عمل قیلمغی
واوصافیله متصف اولمغی کندی نفسندن منع ایلمکدن کنایتدر پس برکسه کندی نفسندن احکام حقی منع ایلیوب
انکله محکوم اولمسه واخلاق الهیه ایله تخلق قیلمسه کافر اولور نعوذ بالله پس سنکدل اولان ونفسانیت
مرتبه سنده قلان کمسه لایق دکلدر که انا دیه زیرا اول هنوز دخی ظلمانیدر وضد وفناده در پس اکا بن دیمك وکندی
نفسنی سومك حرامدر (مثنوی) کفت فرعونی انا الحق کشت پست * کفت منصوری انا الحق ورست *
آن انارا لعنة الله درعقب * وین انارا رحمة الله ای محب * زانکه او سنك سیه بد این عقیق * آن عدوی نور بود
واین عشیق) مثلا بر فرعون انا الحق دیدی پست اولدی بر منصور انا الحق دیدی وقورتلدی فرعونی ومنصوریده
اولان بالروحدت ایچوندر فرعونلردن بر فرعون وبر منصور مرتبه سنده اولان کمسه لردن بر منصور دیمك معناسنی
افاده قیلور اول فرعونك اناسنك عقبنده لعنة الله واردر وبو منصورك اناد یسنك عقبنده ای محب اللهك رحمتی واردر
زیرا که اوسنك سیاه ایدی یعنی فرعون نفسانیتی سببیله ضیانك دشمنی وبو نور تجلینك عاشقی ایدی یعنی اول فرعون
نفسانیتی جهتندن (انا ربکم الاعلی) دیدی پست وملعون اولدی اما حسین منصور حضرتلری کندویی
فانی کوروب حضرت حقله باقی وقائم اولدیغی جهتدن انا دیدی قهر الهیدن روحی خلاص اولدی رحمة الله علیه
دیمك لایق کلدی واول فرعونك نفسانیتله اولان اناسنك عقبنده حالا لعنة الله علیه واردر بو منصورك انا الحق

دیسنك عقبنده رحمة الله علیه دیمك واردر زیرا بونك انا الحق دیمسی لسان حقیقتدندر کندینك نفسانیتی طرفندن
دکلدر واول سببدن بو عاشقه رحمة الله علیه دیمك لایق اولدی اما فرعون سنك سیاه مرتبه سنده حجر قاسی کبی ایدی
پرتو خورشید حقیقتدن دور وعدوی نور ایدی آنك اناسی مردود اولدی اما بو لعل وعقیق کبی خورشید حقیقینك
پرتوندن رنك پذیر اولمش وکندیسنی تبدیل قیلمشدی پس بونك اناسی مقبول اولدی وعند اهل الحق مستحب کلدی
(مثنوی) آن انا هو بود در سر ای فضول * ز اتحاد نور نه از رأی حلول * جهد کن تا سنکیت کمتر شود * تا بلعلی سنك تو
اندر شود) اول انا سرده هو ایدی ای فضول بو معنی دخی جائزدر که دینه سر ومعناده اول هو اناسی ایدی ای فضول
بو تقدیرجه انا هو یه مضاف اولور نورك اتحادندن حلول رأیندن دکل یعنی اول لسان منصوردن انا الحق دین آنك
سرندن اولان هویت الهیه نك انا دیمسی ایدی ای فضول بو ایسه آنك باطنندن اولان نورك حضرت حقك نوریله
متحد وعین واحد اولمسندندر بوخسه حضرت حقك آنك وجودنه حلول قیلمسندن دکلدر پس بو کونه انا دیمکده
حلول واتحاد شائبه سی یوقدر بلکه بو عین توحیددر پس جهد ایله ای طالب تا سنك حجریتك کمتر اوله تا لعل اولمغله سنك
کبی قاسی اولان قلبك انور اوله یعنی بو سری بیلمکه وبو ذوقدن حظ المغه سعی ومجاهده ایلمك لازمدر شول مرتبه که
تا کم سنك حجریتك وبشریتك فانی اوله ولعل کبی آفتاب حقیقیدن پرتو الوب وجودك منور اوله (مثنوی) صبر کن
اندر جهاد ودر عنا * دمبدم می بین بقا اندر فنا * وصف سنکی هر زمان کم می شود * وصف لعلی در تو محکم میشود *
وصف هستی میرود از پیکرت * وصف مستی میفزاید در سرت) جهاد وعنایه صبر ایله دمبدم بقایی فناده کور زیرا
جهاد وریاضتله سنکلك وصفی هر زمان ناقص اولور سنك لعللکك وصفی سنده محکم اولور سنك پیکرکدن
وارلق وصفی کیدر سنك سرکده مستلك وصفی زیاده اولور یعنی ای سر توحید الهیدن بی خبر اولان
ومرآت وجود انسانیده اولان تجلیات ربانیه دن غافل قلان اکر اسرار وحدتدن وعلم حقیقتدن خبردار اولمق
استرسك نفسله مجاهده ایله که وراه طاعتده ومحبتده بلا وعنا چکمکه صبر ایله وهمیشه بقایی کندی مجازی
اولان وجودکی فنا قیلمقده واوصاف نفسانیه کی محو وازاله ایلمکده کور هر زمانکه سندن حجریت وبشریت
صفتلری ناقص اوله جوهریت وصفی وحقانیت نعتی سنده محکم وزائد اولور سنك شکل وپیکرکدن که وجود مجازی
وصفلری کیده آنك بدلی سنك سرکه وقلبکه شراب شهود وحدتك مستلکی زیاده اولور وبادۀ حقیقتك
سرخوشلکی سنی بیخود قیلور (مثنوی) سمع شو یکبارکی تو کوشوار * تا ز حلقۀ لعل یابی کوشوار) سن بالکلیه
کوش کبی سمع اول تا لعل حلقه سندن کوشوار بوله سن یعنی ای طالب اسرار هویت اکر علم حقیقتدن خبردار اولمق
استرسك بر اهل وحدت اولان کاملك کلام هدایت انجامنی جان ودل ایله استماع ایلمکه کوش کبی سمع اول تا کم
لعل کبی ذی قیمت اولان علم لدنیدن جانك قولغکه کوشوار بوله سن ومعرفت جوهرندن سمع قلبکه کوپه قیله سن
(مثنوی) همچو چه کن خاك می کن کر کسی * زین تن خاکی که در آبی رسی * کر رسد جذبۀ خدا آب معین * چاه نا کنده
بجوشد از زمین) قویی قازیجی کبی طپراق قازا کرکسه ایسك بو تن خاکیدن که بر لطیف آبه ایریشه سن اکر سکا جذبۀ خدا
ایریشه ماء معین قویی قازلمش ایکن زمین وجودکدن قاینار یعنی ای طالب سر وحدت وای عطشان
آب معرفت قویی قازیجی کبی بو تن خاکیدن طپراغی قاز یعنی اکر کس مرتبه سنده ایسك بو بدن ترابیدن کثافت وترابیت
صفتلرنی ریاضت کولنکیله قازوب ازاله ایله حتی آب معنایه ایریشه سن وماء الحیوة حقیقیدن نوش ایلیه سن الحاصل
مادامکه جذبۀ خدا اولمیه طالب آب معنی بدن ترابیه دن ریاضت ومجاهده ایله کثافت صفتلرنی ازاله قیلمغه ونیجه
مدت سعی وکوشش ایلمکه محتاج اولور اما اکر خدای تعالینك طالبه جذبه سی ایریشورسه ماء معین وآب یقینی
طالبك زمین وجودندن قویی قازلمش ایکن وریاضت وزحمت ارتکاب اولنمامش ایکن هم آب معنی جوشه کلور وآنك
ارض وجودندن ینابیع حکم الهی جاری اولور (مثنوی) کار می کن تو بکوش آن مباش * اندك اندك خاك چه را
می تراش * هر که رنجی دید کنجی شد پدید * هر که جدی کرد در جدی رسید) کار ایله سن آنك کوشیله اولمه از چوق
قویینك طپراغنی یون هر کیمکه بر رنج کوردی اکا بر عظیم کنج پدید اولدی هر کیمکه بر جد ایلدی بر عظیم بخت ودولته
ایرشدی اولکی جد کسر جیمله سعی معناسنه در ثانیی جد فتح جیمله بخت وسعادت معناسنه در یعنی ای طالب سن
همیشه کار وعمل ایله اول جذبۀ خدا کلوب بی زحمت اول واسطه ایله سنك زمین وجودکدن آب معنانك جوشه
کلمسی کلامنی اصغا واستماع ایلمکه مقید اولمه واکا قولاق طوتمه بلکه تدریج وتأنی ایله چاه بدنك خاکنی دفع وازاله ایله
وطالب آب معنی اولقده سعی وکوششدن بردم خالی اولمه زیرا هر کیم بو بولده بر رنج کورسه عاقبت بر کنجه ایرر وهر کم
بر جد وجهد ایلدیسه عاقبت اکابر بخت وسعادت ایرشور کما قیل (بیت) بقدر الکد تکتسب المعالی * ومن طلب

العلی سهر اللیالی (م ی) کفت پیغمبر رکوعست وسجود * بردر حق کوفتن حلقهٔ وجود * حلقهٔ آن در هر آنکو میزند
بهر او دولت سری بیرون کند) حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم رکوع وسجود درحق قپوسنده وجود حلقه سنی
اورمق دیدی هر اول کسه که اول قپونك حلقه سنی اورر آندن اوتری بر اولو دولت باشنی طشره ایلر یعنی ادیموا قرع باب
الملکوت بالرکوع والسجود حدیثنك مفهومی اوزره حق قپوسنده حلقهٔ وجودی دق ایلمك وباب شهودی قرع قیلمق
رکوع وسجود ایله میسر اولور هرشول کسه که اول باب الهینك حلقه سنی راکع وساجد اولمغله اوره وعبادت وطاعته
مواظبت قیلوب درخدمته طوره من قرع الباب ولج ولج حدیث شریفنك موجبنجه البتته اول قپوا کا مفتوح اولوب بر
دولت انکچون اول قپودن باشنی طشره چقارر واول کسه اول قپودن کندی مقصودینه واصل اولور (آمدن آن امیران
نمام باسرهنکان نیم شب بکشادن آن حجرهٔ ایاز وچارق وپوستین دیدن آویخته وکمان بردن که آن مکرست ورو پوش وخانه را
حفره کردن بهر کوشه که کمان آمد وچاه کنان آوردن ودیوارها سوراخ سوراخ کردن وچیزی نایافتن وخجیل ونومید شدن)
بوسرخ شریف اول نمام وغماز امیرلرك نیجه سرهنکله نصف اللیلده ایازك اول حجره سنی اچغه کلمرینك بیانده در آنده
مال ودفینه امیدیله وایازك چارق وپوستینی آویخته کوره مسیدر واول نمام اولان امیرلك ظن وکمان ایلتمسنك بیانیدر که
اول چارق وپوستین مکردر وروپوشدر وخانه یی اول امیر حفره ایلمسیدر هر کوشه سنی که اکا اول خانه ده دفینه اولدیغنه
کمان کلدی واول امیرلك قویی قازیجیلر کتورمسی واول حجره نك دیوارلرنی دلك دلك ایلمسیدر وبرشیٔ بوله میوب خجیل
ونومید اولمسیدر (چنانکه بدکمانان وخیال اندیشان درکار انبیا واولیاء که می کفتند که ساحرند وخویشتن ساخته اند
وتصدرمی جویند بعد از تفحص خجل شوند وسود ندارد) انجلین که بدکمانلر وخیال اندیش اولان کافرلر انبیای عظام
واولیاء کرامك کارنده دیدیلر که بونلر ساحرلردر وکندیلرنی نبی ویاخود ولی دوزمشلردر وبونلرك بونبوت دعواسندن
مرادلری واولیانك انبیایه وراثت ادعاسندن مقصودلری تصدر دیلرلر وخلقك رئیس ومقتداسی اولمق مرادایلرلردر بو
سویلرلر وبو کافرلر ومنکرلر انبیا واولیانك حقیقت حاللرنی تفحص وتجسس ایلدکارندنصکره کندیلرك ظن ایلدیکی
چقمیوب خجل اولورلر وفائده طوتمز زیرا بوقدر کستاخلقدنصکره استغفار ایلرلری وحقیقت حال ظهوره
کلدکدنصکره خجالتلری آنلره نفع ویرمز (م ی) ان امیران بردر حجره شدند) طالب کنج وزر وخمره شدند) اول امیرلر ایازك
حجره سی قپوسنه کتدیلر کنج وزری وخمره یی طلب ایدیجی اولدیلر یعنی اول حسود اولان بکلر ایازك حجره سنك قپوسی
جانبنه کیدوب آنك حجره سنده طالب کنج وزر وخمره اولدیلر وجست وجو قیلدیلر (م ی) قفل را برمی کشادند از هوس
باد وصد فرهنك وداش چندکس) بر نیچه کسه ایکی یوز علم وهنر ایله هوا وهوس جهتندن اول حجره نك قپوسنك
کلیدنی آچدیلر (مثنوی) زانکه قفل صعب وپر پیچیده بود * از میان قفلها بکزیده بود) زیرا که اول حجره قپوسنده
اولان قفل صعب ایدی وپر پیچیده ایدی یعنی فتحی مشکل ایدی وطولاشق کلیدلرك ایجندن ایاز آنی اوزندلمش ایدی
مثنوی) نه زبخل سیم ومال وزر وخام * از برای کتم آن سر از عوام) ایازك بوقدر اهتمامی سیم ومال وزرخامك بخللندن
دکل ایدی بلکه اول سری عوامدن کتم ایلمکدن اوتری ایدی (مثنوی) که کروهی برخیال بد تنند * قوم دیکر
نام سالوسم کنند) انکچون عوامدن بوسری اخفا ایلدیکه برکروه خیال بد اوزره طولانورلر برقوم دخی بنم نامی
سالوس ومرایی ایدرلر یعنی ایاز کندی سنه دیدیکه اکربن بوحالی وبوسری نااهل اولان عوامه کشف ایلرسم بونلردن
برکروه بدکمان اولورلر وسوءظن قیلورلر وبرقوم دخی بوکاری سالوسلکه حمل ایلیوب بنم نامی سالوس ومرایی ایدرلر
پس بونی ناسدن اخفا ایدوب باب حجره یه محکم قفل اورمق کرکدر دیدی (مثنوی) پیش باهمت بود اسرار جان *
ازخسان محفوظ تر از لعل کان * زربه از جانست پیش ابلهان * زر نثار جان بود نزد شهان) همتلو کسه لر قتنده
اسرار جان اولور خسلردن لعل کاندن محفوظ رك اولور اما ابلهلرك قتنده مال وزر جاندن یکدر ایکن شاهلر قتنده مال
وزر دل وجانك نثاری اولور یعنی باهمت اولان اصحاب معرفتك قتلرنده دنی وخس اولان طائفه دن لعل کاندن جانك
سرلری دخی زیاده محفوظدر کدرانلر جواهر وزواهرنی اخفا ایتمزلر اولقدر که جانلرینك سرلرنی نااهل اولان خسلردن
اخفا ایدرلر اما ابلهلر ونادانلر اوکنده سیم وزر جاندن یکدر وشاهان طریقت قتلرنده التون جانه نثار وفدادر بونلر
سیم وزری جان یولنده بذل ونثار ایدر وابلهان جانلرنی درهم ودینار یولنده بذل ونثار ایدرلر (مثنوی) می شتابیدند تفت
ازحرص زر * عقلشان می کفت نه آهسته تر) پس اول امیرلر التونك حرصندن ایازك حجره سی جانبنه سرعت
وعجله ایلدیلر لیکن آنلرك عقللری لسان عقلیه ایله آنلره دیدی یوق عجله آهسته رك کیدلك (مثنوی) حرص تازد بیهوده
سوی سراب * عقل کوید نیك بین کان نیست آب) حرص بیهوده بیره سراب جانبنه چاپر اما عقل اکا دیر ابو کورکه اول
آب دکلدر یعنی حریص ویاخود صاحب حرص اولان کسه بریره ده سرابی کورسه آنی آب ظن ایلیوب آبه کمال حرصندن

سراب جانبنه یلرو عقل صاحبی اکا دیر بو طالب اولدیغك شیئ ابو کور که اول آب دکلدر کذلك حریص اودر که بر محلده
سیم وزر تخیل ایدوب اول محله سرعت ایلر پس اول محله واردقده آنك تخیلی باطل اولوب ظنی فاسد اولور (مثنوی)
حرص غالب بود وزر چون جان شده * نعرهٔ عقل آن زمان پنهان شده * کشته صد تو حرص وغوغاهای او * کشته پنهان
حکمت وایمای او) حرص بونلره غالب ایدی والتون جان کبی اولمش عقلك نعره سی اول زمان پنهان اولمش ایدی
آنك حرصی وغوغاسی یوزقات اولمش حکمت وآنك ایماسی پنهان اولمشدی بو مصرعده او ضمیری حکمته
عائد اولمق مناسبدر یعنی بونلره اول حینده حرص غالب اولمش والتون جان کبی کلمشدی ولهذا عاقل اولنلرك
صیت وصداسی اول زمانده بونلرك التونه زیاده حرصندن پنهان اولمشدی بونلرك اول حینده حرصلری وغوغالری
یوزقات اولدیغندن خاصیت حکمت پنهان اولمش واول حکمتك ایما واشارتی مخفی قالمش ایدی (مثنوی) تا که در چاه
غرور اندر رفتند * انکه از حکمت ملامت بشنوند * چون زنند دام باد او شکست * نفس لوامه برو یابید دست *
تا بدیوار بلا ناید سرش * نشنود پند دل آن کوش کرش * تا که غرور چاهنه دوشه اندنصکره ذو حکمتدن ملامت
ایشیدر چونکم دامك بندندن آنك باد غروری صنه نفس لوامه آنك اوزرینه دست بولور مادامکه او حریصك باشی
بلا دیوارینه کلمیه انك صاغر اولان قولغی اهل دلك پندنی ایشتمز یعنی اول حریص اولنلرك حرصی وغوغاسی صدتو اولمش
وخاصیت حکمت وانك اشارتی آنلردن اختفا قیلمش آندن اوتر یکه تا کم اول حریص چاه غرور ایجره دوشه آندنصکره
اهل حکمت وصاحب معرفت اولان عاقللردن ملامت ایشیده چونکم اول حریصك دامه دوشدکدنصکره بندی دامدن
باد بروت وکبر وطاغوتی شکسته اوله اول حینده مبالغه ایله لوم وتوبیخ ایدیجی نفس انك اوزرینه رخصت بولور وغلبه
قیلور مادامکه حریص اولانك ودرهم ودیناره محبت قیلنك باشی بلا دیوارینه طوقنمیه انك اصم اولان قولغی اهل دلك
نصیحتنی استماع ایلمز (مثنوی) کودکانرا حرص لوزینه وشکر * از نصیحتها کند دو کوش کر * مثلا لوزینه وشکرك
حرصی وطمعی اطفالك ایکی قولغنی نصیحتلردن صاغر ایلر یعنی اکرچه کودکاری حلوا وشکرك حرصی طبیبك
نصیحتلرندن ایکی قولقلرنی کرواصم ایلر ولیکن (مثنوی) چونکه درد دنبلش آغاز شد * در نصیحت هر دو کوشش
بازشد) چونکم چبان دردی اکا اغاز ایلدی والم ویرمکه باشلدی اول وقت انك هم ایکی قولغی نصیحتی استماع ایلمکده
کشاده اولدی پس اطفال دنیا دخی لذات دنیایی تناول ایلدکلری حینده نصیحت ناصحانی کوش ایتمزلر اما انك زخم
وآلامی وجودلرنده ظاهر اولدقده آنلرك قولقلری اول حینده آچلور ونصیحتلری قبول قیلور (مثنوی) حجره را با حرص
وصد کونه هوس) باز کردند آن زمان ان چندکس) حاصل کلام انلر ایازك حجره سنی حرصله ویوز دورلو هوسله اول زمان
اول برقاچ کسه آچدیلر (مثنوی) اندر افتادند از در ازدحام * همچو اندر دوغ کندیده هوام) آنلر بری برلرینه
ازدحامدن قپودن ایچرو دوشدیلر قوقمش ایرانك ایچنه هوام دوشدکاری کبی هوام برنوع سکسدر (مثنوی)
عاشقانه در فتند با کر وفر * خوردن امکان نی وبسته هردو پر * اول هوام دوغ کندیده نك ایچنه عاشقلر کبی کر وفر ایله
دوشر حال بوکه یمکه امکان یوق هر ایکی قناذی باغلنمشدر نته کم عوام کالهوام دخی دوغ کندیده کبی اولان دنیا متاعنه
کروفر ایله عاشقانه دوشرلر وانی حال بوکه اکل وبلعه قادر اوله مزلر بلکه دست وپالری باغلنوب اول ورطه ده مکس
ایران ایچره هلاك اولدیغی کبی هلاك اولوب قالورلر (مثنوی) بنکریدند از یسار واز یمین * چارقی بدریده بود وپوستین *
چونکه ایازك حجره سنه کیردیلر صولدن وصاغدن نظر ایلدیلر اول حجره ده یرتلمش برچارق وپوستین وارایدی
(مثنوی) باز کفتند این مکان بی نوش نیست * چارق اینجا جز بی روپوش نیست * کیرو بری برلرینه دیدیلر
بو مکان بی نوش دکل چارق وپوستین بونده پرده وحجابدن غیری دکلدر (مثنوی) هین بیاور سیخهای تیز را * امتحان کن
حفره وکاریز را * اکاه اول تیز ومحکم سیخلر کتور حفره وکاریزی امتحان ایله (مثنوی) هر طرف کندند وجستند
آن فریق * حفرها کردند وکوهای عمیق * پس اول فریق حجره نك هر طرفنی قازدیلر وسیم وزر طلب ایلدیلر حفره
ودلو کار وعمیق چقورلر ایلدیلر (مثنوی) حفرهاشان بانك می داد از زمان * کنده های خالیم ای کنده کان) اول زمان
حفره لر آنلره لسان حال ایله بانك اوردی ودیدی ای قوشلر بز خالی قازلمش یرلرز کندکان قازیجیلر دیمك معناسنه دخی
جائزدر یعنی اول قازلمش چقورلر اول حینده بونلره لسان حال ایله بویله دیدیلر که ای برقازیجیلر ویاخود ای قوشلر
بز دفینه دن خالی چقورلرز یوق یره بیهوده سعی ایلمالك (مثنوی) زان سکالش شرم هم می داشتند * کنده ها را باز
می انباشتند) اول ظن وفکردن هم شرم طوتدیلر قازلمش چقورلری کیرو دولدردیلر (م ی) بی عدد لا حول در هر سینهٔ *
مانده مرغ حرصشان بی چینهٔ) هر برسینه ده عددسز لا حول ولا قوة الا بالله دیمك وارایدی آنلرك حرصی مرغی
بی چینه قالمش یعنی هر بری لا حول ولا قوة دیوجی اولش وطمعلری قوشی غداسز قالمشدی (مثنوی) زان ضلالتهای

باوه تازشان * حفرهٔ دیوار ودر غمازشان) آنلرك اول یاوه تاز ضلالتلرندن دیوار ودرك حفره سی انلرك غمازی ایدی یاوه تاز بیهوده یبرقاز بجیدن کنایه در یعنی اول حجره نك در ودیوارنك چقورلری وقازلمش یرلری بونلرك بیهوده یبره جابجا قلرندن وضلالتلرندن عاقل اولان کمسه لره لسان حاله غمز ایدیجی اولوردی (مثنوی) ممکن اندای آن دیوارنی * باایاز امکان هیچ انکارنی) زیرا اول دیواری صیوامق ممکن دکل ایدی ایازه انکار ایلسکه هیچ امکان یوق ایدی زیرا دیواری چوق برده دلك دلك ایلمشلردی (مثنوی) کرخداع بی کناهی می دهند * حایط وعرصه کواهی می دهند اکرفرضی بر بی کناهه خداع ویره لر وافترا قیله لر انك حقنده حائط وعرصه کواهلق ویررلر یعنی بی کناه اولنك براءتنه جامد اولان شیلر بیله لسان حاله شهادت قیلورلر (مثنوی) بازمی کشتند سوی شهریار * پرز کرد وروی زرد وشرمسار) چونکم مال ودفینه بولمدیلر اول غمازلر شهریار جانبنه کیرودوندیلر کرد وغباردن پر وزرد روی وخجل وشرمسار اولدقلری حالده یعنی بوکونه حالت وبو خجالتله سلطان محمودك حضورنه واردیلر نته کم محبوبان الهی اولان اصفیایه بدکمان اولان وتهمت قیلان کمسه لر حضور حقه بوحالتله وبوکونه خجالتله وارسه لر کرکدر (بازکشتن نمامان از حجرهٔ ایاز بسوی شاه تو بره تهی وخجل همچون بدکمانان درحق انبیاعلیهم السلام بوقت ظهور براءت وپاکی ایشان بوسرخ شریف ایازك حجره سندن نماملرك توبره تهی وشرمسار شاه محمود جانبنه کیرو رجوع ایلملرینك بیاننده در انبیای عظام علیهم السلام حقنده آنلرك براءت وپاکلکلرینك ظهوری وقتنده بدکمانلرك خجالتنك ظهوری کبی که یوم قیامتده انبیا علیهم السلام واولیای کرامه بدکمان اولان کمسه لر آنلرکبی خجل وشرمسار اواسه لر کرکدر که یوم تبیض وجوه وتسود وجوه) زیرا نیجه یوزلر یوم قیامتده بیاض ونیجه یوزلر دخی سیاه اولورلر بوآیت کریمه سورهٔ آل عمرانده در تفسیری جلداولده زید حکایه سنده مرور ایلدی (وقوله وتری الذین کذبوا علی الله وجوههم مسودة) بوآیت کریمه سورهٔ زمرده در معنای شریفی یا محمد ویاخود ای رؤیته صالح اولان کمسه یوم قیامتده سن شول کمسه لرکه الله اوزره کذب ایلدیلر وآنك شاننه لایق اولمین صفتلری اکا اسناد ایلدیلر آنلرك وجهلرنی مسودة کورورسن علامت اهل جهنم اول اوله که قبل دخول النار آنلرك یوزلری سیاه اوله (مثنوی) شاه قاصد کفت هین احوال چیست که بغل تان از زر وهمیان تهیست) پادشاه آنلری کوردی تجاهل ایدوب قاصدله آنلره دیدی اکاه اولك احوال ندرکه سزك قولتقلریکز زر وهمیاندن تهیدر (مثنوی) ورنهان کردید دینار وتسو * فرشادی در رخ ورخسار کو واکرسز دینار وتسویی پنهان ایلدیکزایسه رخ ورخساریکزده شادیلك فری قنی ومسرت رونقی نیچون یوقدر مثنوی) کرچه پنهان بیخ هر بیخ آورست * برك سیماهم وجوهم اخضرست) اکرچه بیخ آور اولان درختك بیخی پنهاندر لیکن سیماهم فی وجوههم برکی اخضردر یعنی اکرچه هر درختك کوکی زمین التنده مخفیدر لیکن آنك برکنك اخضر اولمسی وجهنك سیماسیدر آنك برکندن بیخنه وسیمای وجهندن اصلنه استدلال اولنور نته کم سیماهم فی وجوههم من اثر السجود) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره آثار سجود ساجدلرك وجهلرنده اولان سیمادن عاقل اولنلره مشاهده قیلنور (مثنوی) آنچه خورد آن بیخ از زهر وزقند * نك منادی می کند شاخ بلند * بیخ اکر بی برك وازمایه تهیست * برکهای سبز براشجار چیست * برزبان بیخ کل مهری نهد * شاخ دست وپا کواهی می دهد) مثلا اول بیخ زهردن وقنددن اول نسنه یی که ایجدی اشته شاخ بلند لسان حاله منادیلك ایلر بیخ درخت اکر بی برك ومایه دن تهی وخالی اوله پس سبز وتازه یپراقلر اشجار اوزره ندر یعنی درختك کوکی اوراقدن ومایه دن تهی ایسه اشجار اوزره اولان بو اوراق تازه ندر اشجار اوزره اولان اوراق تازه خود البتته درختك بیخندن حاصل اولورو آنك قوتیله ظهوره کلورو اوراقك تازه وتر اولمسی اول درختك بیخنك تازه وتر اولمسنه شهادت قیلورو پوسیده اولمدیغنه دلیل اولور درختك بیخنك زبانته کل برمهر قورسه شاخ دست وپا کواهلق ویرریعنی اکربالجق وطپراق درختك کوکنك لسانی اوزره مهر قویوب آنی سویلمزسه آنك الی وایاغی کبی اولان شاخ شهادت قیلور (مثنوی) آن امینان جمله درعذر آمدند * همچو سایه پیش شه ساجد شدند) پس اول امینلر ایتدکلری قباحته نادم اولوب جمله سی عذره کلدیلر سایه کبی شاهك اوکنده ساجد اولدیلر (م ی) عذران کرمی ولاف وماومن * پیش شه رفتند باتیغ وکفن * از خجالت جمله انکشتان کزان هر یکی می کفت کای شاه جهان * کر بریزی خون حلالستت حلال * ور ببخشی هست انعام ونوال) اول بلکلك وبرلکلك ولافك وکرمیتك عذرندن اوتری شاهك حضورنه تیغ وکفنله کتدیلر خجالتلرندن جمله پرمقلرنی اصریجی اولدقلری حالده هر بریسی دیدیکه ای جهانك شاهی اکر بزم قانمزی دوکرسك سکا حلالدر حلال واکر بخش ایلرسك بزه انعام ونوالدر یعنی اول امیرلر مقدما ایلدکلری کبرومنیتك وکرمیتله قیلدقلری لاف وکزافك عذرنی دیلمکدن اوتری شاه محموده دیدیلرکه ای شاه جهان اکرسن بزم قانمزی دوکرسك سکا حلالدر زیرا بزقتی بیوك جرم وعصیان ایلدك

واکر بزه قانمزی وجانمزی بخش ایلرسك بزه عظیم انعام واحساندر (مثنوی) کرده ایم آنها که ازما می سزید * تاچه فرمایی توای شاه مجید) بزاینه دك اول شیلری که بزه یاقیشردی تاکم ای شاه مجید سن بزم حقمزده نه بیوررسك وهرنه قیلورسك امر وفرمان سنکدر (مثنوی) کر ببخشی جرم ما ای دلفروز * شب شبها کرده باشد روز روز) ای دلفروز اولان پادشاه اکر بزم جرممزی باغشلیه سن وعفو ایلیه سن کیجه کیجه لکلر ایلمش وروز روزلکلر ایلمش اولور یعنی کیجه نك خاصیتی ظلمتلر وتاریکلکلر اظهار ایلمکدر وروزك خاصیتی اول ظلمتلری ازاله ایلیوب آنك بدلی نورلر ویرمکدر کذلك اصحاب طبیعت اولان بنده لرك شانی عصیان ایلمکدر ورب کریمك شانی آنلره عفو وغفرانله نظر قیلمق ومرحمت ایلمکدر (مثنوی) کر ببخشش یافت نومیدی کشاد * ورنه صدچون ما فدای شاه باد * کفت شه نی این نواز واین کداز) من نخواهم کرد هست آن ایاز) اکر بخشش ایله ناامیدلك کشاد بولدیسه فبها ونعمت والا بوز بزم کبی شاهه فدا اولسون اصح اولان نسخه لرده کر ببخشی واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی اکر جرممزی بخش ایلرسك ناامیدلك کشاده لك بولدی واکر بخش ایلمزسك یوز بزم کبی پادشاهه فدا اولسون دیمك اولور پادشاه بونلره دیدی یوق بونواز وبوکدازی بن ایلمك استمزم بو ایازك لایقیدر یعنی سلطان محمود اول مجرملره دیدی اکرسزه لطف ونوازش واکر قهر وکداز شدر بن ایلمك استمزم بو ایکی کار ایازك لایقیدر اول نیجه بیلورسه اویله ایلسون دیدی نته کم یوم آخرتده برنبی ویاخود ولینك حقنده طعن وتشنیع ایلین کمسه لر عذابه مستحق اولوب اعتذار واستغفار ایلیه لر جناب عزت آنلری ذوی الحقوقه حواله ایلیه ودیه که حق اول بندهٔ صالحکدر اکر اول سزی عفو ایلرسه بندخی عفو ایلرم واکر حقنی طلب ایلرسه بندخی سزه جرمکز قدر عذاب ایلرم (حواله کردن پادشاه قبول توبهٔ نمامان وحجره کشایان وسزادادن ایشان باایاز که یعنی این جنایت برعرض اورفته است) بوسرخ شریف پادشاهك حواله ایلسنك بیاننده در نماملر وحجره کشا اولان نماملرك توبه سنك قبولنی وآنلره لایق اولانی ویرمکی ایازه که یعنی بوجنایت آنك عرضنه واقع اولمشدر پس اول کندی حقنده نمام اولانلرك وجنایت قیلنلرك استرسه توبه سنی قبول ایلیه واسترسه حقنی طلب ایلیوب جرملری قدر عذاب وعقابه کرفتار اوله لر (مثنوی) این جنایت برتن وعرض ویست * زخم بررکهای ان نیکو پیست بوجنایت وقباحت ایازك تن وعرضی اوزره در زخم اول نیکو پیك طمرلری اوزره در یعنی بوجرم وجنایت اول لطیف خوی اولان ایازك عرضی اوزره وتنی اوزره واقع اولمشدر وبو زخم وزحمت اول خوش روشلونك طمرلری اوزره واقع اولیجق اول کندی حقنی استرسه السون واسترسه باغشلسون (مثنوی) کرچه نفس واحدم از روی جان * ظاهرا دورم ازین سود وزیان) اکرچه حقیقتده جان یوزندن انکله نفس واحدم لکن ظاهرا بوسود وزیاندن دور ومهجورم یعنی اکرچه بو بیتلر سلطان محمودك لساننده در لیکن مراد مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان نبی وولینك حضرت حقه کمال قربنی وجناب عزتك من حیث الحقیقه آنلرله اتحادنی بیان ایلمکدرکه حضرت حق انبیا علیهم السلام واولیای کرامك حقنده طعن قیلنلره وتمام اولنلره دیرا کرچه اول مقرب اولان قوللر جان یوزندن نفس واحدم که آنك جانی بنم نورم وامرمدر وبحسب الظاهر اکرا کا کلان سود وزیاندن دورم وبری ام ولیکن بحسب المعنی اکا کلان کویا بکا کلمشدر دیروبو مرتبه یه مشایخ قرب فرایض دیرلر عبد بو مرتبه یه برمرتبه تقرب ایدرکه اول عبده ناسدن هرنه کلسه کویاکه رب عزته کلمش کبی اولور وبوخصوصده احادیث شریفه چوق واقع اولمشدر جمله دن بری (من اهان لی ولیا فقد بارزنی بالمحاربه) ودخی (مرضت فلم تعدنی) حدیثلری کبی حدیثلردر وبو محله مناسب اولان تحقیقات نیجه موضعده مرارا مرور ایلمشدر (م ی) تهمتی بر بنده شه را عار نیست * جز مزید حلم واستظهار نیست * متهم را شاه چون قارون کند * بی کنه را تو نظر کن چون کند) بنده یه بر تهمت اسناد ایلمك پادشاهه عار دکلدر مزید حلمدن واستظهاردن غیری دکلدر شاه چونکم متهم بنده سنی قارون ایلیه سن نظر ایله بی کناهی نیجه ایلر پادشاهك بربنده سی اوزره تهمت قونمق پادشاهه عار دکلدر وپادشاهك اول تهمت ایلین بنده سنه عذاب ایلمدیکی دخی مزید حلمندن وآنی حفظ ایلمسندن غیری دکلدر استظهار حفظ ایلمکه دیرلر اکر اول پادشاهك مزید حلمی اولمسه واول تهمت ایدیجی بنده یی حفظ وحمایت قیلمسه اکا عذاب ایلردی اکا عذاب وعقاب ایلمدیکی مجرد مزید حلمندن وآنی حمایتندندر متهم اولان قولنی پادشاه قارون کبی دولتلو ایلیه سن نظر ایله کناهی اولمین بنده سنی اول پادشاه کریم نیجه ایلر وآنی نه مرتبه لره واصل قیلر (مثنوی) شاه را غافل مدان از کارکس * مانع اظهار ان حلمست وبس) شاهی کمسه نك کار وعملندن غافل بیلمه اول کارك اظهارنك مانعی حلمدر انجق یعنی شاه حقیقتی هیچ برکمسه نك کارندن غافل بیلمه نته کم حق تعالی (ولا تحسبن الله غافلا عما یعمل الظالمون) دیدی وبر آیت اخری ده (وما الله بغافل عما تعملون) بیوردی پس اول پادشاه حقیقت هیچ براحدك کار وعملندن غافل دکلدر اکرسن دیرسنکه ظالملرك وفاسقلرك بعض اعمال قبیحه سنك جزاسی نیچون ظاهر اولمز

وآنك اظهارنه مانع ندر جواب آنك اظهارنه مانع انجق حلم الهيدر غيرى دكلدر كه حق تعالى حليم وصبوردر
بنده لرينك جرايمى درحال افشا واظهار ايلمز (مثنوى) من هنا يشفع به پيش علم او ✳ لاابالى وار الاحلم او ✳ كيمدركه
بومحلده شفاعت ايليه آنك علمى اوكنده بى بالك وقايرمقسز الا آنك حلميكه اولا ابالى وار شفاعت ايدربوخسه غيرى كمسه
لايق دكلدر نته كم بيوردى (من ذا الذى يشفع عنده الا باذنه) يعنى كيمدر اول كمسه كه شفاعت ايليه الله قتنده
الا امكر آنك اذنيله (مثنوى) آن كنه اول زحلمش مى جهد ✳ ورنه هيبت آن مجالش كى دهد) اول كناه اول بنده دن
آنك حلمى سببندن ظاهر اولور اول كناهه ميل قيلمسى واول كناهى ايشلمكه جرأت وجسارت ايلمسى اولا حق تعالى
حضرتلرينك كمال حلم ورأفتندن ظاهر اولور واكر حق تعالى حضرتلرينك حلم ورأفتى اولميدى جناب عزتك
هيبت وعظمتى بنده يه اول مجالى نجن ويرردى كه اول بنده هيبت الهيه نك ظهورى وقتنده كناه ايشلمكه جرأت
وجسارت قيله (مثنوى) خونبهاى جرم نفس قاتله ✳ هست برحلمش ديت برعاقله) نفس قاتله جرمنك خونبهاسى
اول پادشاهك حلمى اوزره در نته كم ديت عاقله اوزره در عاقله قاتل اولان كمسه نك باباسى طرفندن اولان اقرباسنه ديرلركه
خطا ايله قتيل اولان كمسه نك ديتنى آنلر ادا ايلر بوصورت قاتل عسكر سلطان واهل ديوان اولمديغى تقدير اوزره در
اكر قاتل جيشدن اولورسه عاقله سى عند الحنفيه اهل ديوان اولور خطا ايله اولان قتيلك ديتى بونلر اوزره تقسيم اولنور
وآنك اداسى بونلره لازم كلور وعند الشافعى عاقله قاتلك عشيره وقبيله سيدر ديت شافعى قتنده بونلره دوشر وبومسئله نك
تحقيق وتفصيلى اوچنجى جلدده كواهى دادن دست وپاسر خنده كر خطا كشتم ديت برعاقله بيتنك شرحنده مرور
ايلمشدر آنده طلب اولنه وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه الله تبارك وتعالينك حلم ورحمتى مجرم وعاصى اولان نفسلرك
قوم قبيله وعاقله سى كبيدر نجن برنفس قاتله وعاصيه دن بر جرم وجنايت صادر اولسه آنك ديتى حق تعالينك حلم
ورحمتنك اوزرينه اولور وعاقله اولنلر نفس قاتله نك ديتنى ادا ايدوب خصملرنى ارضا ايلدكلرى كبى حق تبارك وتعالينك
حلم ورحمتى دخى نفس عاصيه نك جرمنك ديتنى ويرر (مثنوى) مست وبيخود نفس ما زان حلم بود ✳ ديو درمستى كلاه
ازوى ربود) بزم نفسمز اول حلم وكرمدن مست وبيخود اولدى ديو مستلك وقتنده اول بزم نفسمزدن كلاهى قاپدى
يعنى حق تبارك وتعالينك حلمى كويا برشراب مسكر كبيدر وبزم نفسمز اول حلم الهى شرابندن مست اولديغى وقتده
شيطانك عيب وفسادى ظهوره كلور (مثنوى) كرنه ساقىء حلم بودى باده ريز ✳ ديو با آدم كجا كردى ستيز) كه علم آدم
ملائك را كه بود ✳ اوستاد علم ونقاد نقود) اكر حلم ساقيسى باده ريز اولميدى شيطان آدم ايله نيجه عناد وخصومت
ايلردى ملائكه يه علم وقتى آدم كيم ايدى علمك استادى ونقودك نقادى ايدى مصرع اولده علم تعليم معناسنه دركه بود
سؤالدر مصرع ثانى اكا جوابدر تقدير كلام وتوضيح مرام بويله ديمك اولوركه اكر حق تعالينك حلم ساقيسى
حضرت آدم عليه السلام اوزره شراب حلمى دوكيجى اولميدى وحضرت آدم حلم حقله مست اولوب اكا الدنميدى
شيطان آدمله نيجه خصومت قيلوردى ونه وجهله آدمى الدامغه قادر اولوردى زيرا بيلورميسن حضرت آدم
عليه السلام ملائكه يه تعليم علوم ايلديكى وقتده نه كمسه ايدى علومك استادى ونقودك نقادى خليفهء الهى برمنبع
اسرار ومعدن انوار ايدى جميع ملائكه آنك علمنده حيران واسرارنده واله وسركردان قالديلر واكا سجده قيلديلر پس
شيطان نه خردركه انى بوقدر علم وفضلى وار ايكن اضلال ايلمكه قادر اوله (مثنوى) چونكه در جنت شراب حلم خورد
شد زيك بازى شيطان روى زرد ✳ آن بلادرهاى تعليم ودود ✳ زيرك ودانا وچستش كرده بود) اما چونكم جنتده
شراب حلمى نوش ايلدى پس شيطانك بربازيسندن روى زرد اولدى اول ودود اولان اللهك تعليمنك بلادرلرى
آدم عليه السلامى زيرك ودانا وچابك ايلمش ايدى بلادر عقلى زياده ايديجى برداروك اسميدر يعنى چونكم حضرت آدم
عليه السلام جنت ايچره حلم الهى شرابنى ايچدى ومست اولوب خوف وخشيت مرتبه سندن كچدى پس شيطانك
برلعبندن خجل وشرمسار اولدى اول مودود ومحبوب اولان خدانك عقللرى زياده ايديجى تعليمنك معجونلرى حضرت
آدم عليه السلامى زيرك ودراك وچست وچالاك ايلمش ايدى (مثنوى) باز آن افيون حلم سخت او ✳ دزد را آورد
سوى رخت او) كيرو اول اللهك محكم اولان حلمنك افيونى اول آدمك رختى جانبنه دزدى كتوردى يعنى كيرو
الله تعالينك زياده حلم وكرمنك افيونى حضرت آدمك متاع واسبابى جانبنه شيطانى كتوردى وحضرت آدم دخى
حلم حقه مغرور اولوب شيطانك وسوسه سنى قبول ايلدى اكر حلم حق آنى مست ايلميدى شيطانك وسوسه سنى
قبول قيلمزدى واول ذلت آندن صادر اولمزدى (مثنوى) عقل آيد سوى حلمش مستجير ✳ ساقيم تو بودهء دستم بكير)
عقل اللهك حلمى جانبنه مستجير اولديغى حالده كلور وبويله ديركه بنم ساقيم سن اولمشسن بنم اليمى طوت يعنى نجن
برعقلدن ذلت وخطا صادر اولسه اول پادشاه كريمك حلمنه عقل امان طالبى اولديغى حالده التجا ايلر بنم ساقيم سن اولدك

وبنى بويله مست ومغرور قيلدك پس بنم اليمى نه لطف ايدوب سن طوت ديرو حلم وكرمى شفيع ايلر (فرمودن شاه
ايازرا كه اختيار كن از عفو ومكافات كه از عدل ولطف هرچه كنى اينجا صوابست ودرهر يكى مصلحتهاست كه درعدل
هزار لطفست درج) بو سرخ شريف پادشاهك ايازه بيورمسيدر بويله ديوكه عفو ومكافاتدن مقصودك قنقيسى ايسه
آنى اختيار ايله زيرا عدل ولطفدن هرنه ايلر ايسك بوراده صواب ومقبولدر وبوكارك هر برنده نيجه مصلحتلر واردر
زيرا عدلده هزار لطف مندرجدركه (ولكم فى القصاص حيوة) نته كم بوآيت كريمه بو معنايه شهادت ايلركه حق تعالى
ديدى سزكچون اى بنى آدم قصاصده حيات عظيمه واردر وبوآيت كريمه نك تفسيرى وتحقيقى جلد اولك اواخرنه قريب
كفتن پيغمبر عليه السلام بكوش ركابدار على سر خنده (كر نفرمودى قصاصى برجنات) بيتنك شرحنده مرور ايلدى
آنده طلب اولنه (آنكس كه كراهت ميدارد قصاص را درين يك حيات قاتل را نظر ميكند ودر صد هزار حيات كه
معصوم ومحقون خواهد شدن درحصن بيم سياست نمى نكرد) اول كمسه كه قصاصى كراهت وقبيح طوتار اول كمسه
قاتلك بوبر حياتنه نظر ايلر واول كمسه سياستك خوفى حصارنده نيجه يوزبيك حياتك معصوم ومحقون اولمسنه
نظر ايلمز محقون سفك دمادن ممنوع ومحفوظ اولمغه ديرلر نته كم حقنت دمه ديرلر اى منعت ان يسفك معناسنى ويررلر
يعنى اكرچه بركمسه برقاتله قصاص اولنسه آنك حياتنك زوالنه نظر ايليوب قصاصى كريه وقبيح كوررلر ليكن اول
سياستك خوفى قلعه سنده نيجه يوزبيك كمسه نك حياتنك محفوظ اولمسنى وآنلرك قاتلرى دوكلمكدن امان بولمسنى
كورمز ولهذا (اكثروا القتل فان القتل يقلل القتل) ديمشلر والقتل انفى للقتل دبوعقلا تحقيق ايلمشلردر
(مثنوى) كن ميان مجرمان حكم اى اياز ✳ اى اياز پاك با صد احتراز) اى اياز مجرملرك ما بيننده حكم ايله اى صد احتراز ايله
موصوف اولان پاك اياز (مثنوى) كر دو صد بارت بجوشم در عمل ✳ در كف جوشت نيابم يك دغل) اكرسنى
كار وعملده ايكيوز كره قيناده م سنك جوشك كفنده بر حيله ودغل بولمزم يعنى سنى هر كار وعملده نيجه يوز كره
قيناده وب امتحان ايلسم سنك جوششكدن حاصل اولان كپوكده برحيله ودغل شائبه سنى بوله مزم ديدى (مثنوى
زامتحان شرمنده خلقى بى شمار ✳ امتحانم از تو جمله شرمسار) بى شمار خلايق امتحاندن شرمنده وخجلدر يعنى بو خلق
عالمك اكثرى امتحان اولنسه لر عيبلرى ظهوره كلوب امتحاندن شرمنده اولملرى مقرردر وليكن جمله امتحانلر سندن
خجل وشرمساردر امتحانهادن مراد ممتحنلر اولمق وياخود مضاف مقدر اولوب اصحاب امتحان تقديرنده اولمق دخى
جائزدر پس امتحانها ذكرى مبالغه دن اوترى رجل عدل قبيلندن اولمش اولور (مثنوى) بحر بى قعرست تنها علم نيست
كوه صد كوهست اين خود حلم نيست) اياز بحر بى قعر ايچره در تنها ومجرد علم دكلدر كوه صد كوهدر بوخود
حلم دكلدر يعنى مرتبهء محبوبيته وارنلر ومقرب الهى اولنلرك باطنى بى قعر وبى كران بحردر همان يالكز علم دكل
وكذلك سكينت وتمكينده يوز كوه قدر ثابت وراسخدر همان تنها حلم دكلدر پس ايازلساندن دخى مقرب الهى اولنلرك
مرتبه لرنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى) كفت من دانم عطاى تست اين) ورنه من آن چارق وآن پوستين
بحر اين پيغمبر اين را شرح ساخت ✳ هركه خود بشناخت يزدان را شناخت) چونكم اياز سلطان محموددن
بو كلام دلپذيرى استماع ايلدى اكا ديدى پادشاهم بن بيلورم كه بو سنك عطاكدر بوخسه بن فى الحقيقه اول چارق
واول پوستينم يعنى مرتبهء محبوبيته واصل اولان مقربلره پادشاه حقيقت اكر بوكونه لطف وكرم ايلسه وآنلره
بو مجرم اولان كمسه لرى اكر سز عفو ايلرسكز بنده عفو ايلرم واكر عقوبت مراد ايلرسكز بنده عقوبت مراد ايلرم
ديو سويلسه آنلرك حضرت الهيه ده ادبلرى بودركه مغرور اولمزلر وطور مرتبه لرندن تجاوز قيلمزلر وابتداى
حاللرى كه برمقدار خاك وبرقطره نطفهء فانى كدركه پوستين وچارق مشابه سنده دركه كنديلرنى اول مرتبه ده
طوتقدن وهميشه اكا نظرا تمكيندن برى كلمزلر وكنديلرده هرنقدر دولت وعزت وقوت وقدرت وار ايسه
انى بالكليه جناب الهينك بيلورلر وكنديلرينك كمال عجز وقصورلرينه اعتراف قيلورلر بوندن اوترى حضرت پيغمبر
صلى الله عليه وسلم بو معنانك شرح دوزدى هركم كنديوى اكلادى حضرت يزدانى اكلادى ديدى نته كم من عرف نفسه
فقد عرف ربه بيوردى ربينى بيلمكى بركمسه نك كندى نفسنى بيلمكه موقوف ايلدى ونفسنى بيلمكده مشايخك
چوق كلماتى واردر بوراده مناسب اولان كلام من عرف نفسه بالعجز والذلة عرف ربه بالقدرة والعزة ديدكلريدر پس
پوستين وچارقدن مراد نه ايدوكنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى) چارقت نطفه است وخونت پوستين
باقى اى خواجه عطاى اوست اين ✳ سنك چارقك نطفه در سنك قانك پوستيندر پس سنك وجودكده اى خواجه
باقى بوشيلر اول خدانك عطاسيدر يعنى ايازك ابتداى حالده مالك اولديغى برچارق وبوستين اولوب بعده هرنه واصل
اولديسه سلطان محمودك اولديغى كبى بزم دخى مادهء اصليه مز برقطره منى وبرمقدار خاكدر ماباقى صورى

ومعنوی هر نقدر شیئمز وار ایسه العبد وما یملکه کان لمولاه قولنك مصداقنجه مولامزكدر (مثنوی) بهر آن دادست
تا جویی دگر ✱ تو مگو که نیستش جز این قدر ✱ الله تبارك وتعالی بو قوت وقدرتی سكا اندن اوتری ویرمشدر كه تا كم
غیریی دخی دیلیه سن وبونلردن ماعداذخی نیجه قوت وقدرت طلب ایلیه سن سن دیه كه بوقدردن غیری اول اللهك
نعمتی وقدرتی بوقدر بلكه همان استمكه وتضرع ونیاز ایلمكه موقوفدر (مثنوی) زان نماید چند سیب آن باغبان ✱
تا بدانی نخل ودخل بوستان ✱ مثلا اول باغبان اندن اوتری برقاج الما كوسترر تا كم باغ وبوستانك نخل ودخلنی بیله سن
وقلیلدن كثیره استدلال قیله سن (مثنوی) كف كندم زان دهد خریار را ✱ تا بداند كندم انبار را ✱ مثال اخر
كندم فروش خریار ومخریداره اول سببدن براوج كندم ویرر تا كم مشتری انبارك كندمنی بیله ونه نوعندن ایدیكنه
استدلال قیله كه الحفنة تدل علی البیدر الكبیر دینلمشدر (مثنوی) نكتهٔ زان شرح كوید اوستاد ✱ تا شناسی علم اورا
مستزاد ✱ مثال اخر اوستاد كامل اول سببدن بر نكته نك شرحنی دیر تا كم علم وكمالنی مستزاد بیله سن یعنی انك
علم وكمالنك مبالغه ایله زیاده اولمسنه اندن استدلال قیله سن (مثنوی) ور بگویی خود همینش بود وبس ✱ دورت انداز د
چنان از ریش خس ✱ وا كردیه سن اول اوستادك علم وكمالی خود همین انجق بودر اول اوستادسنی كندی قتندن
ایراق اتر صقالدن خسكبی یعنی انجلین كه صقالدن خسی اترلر اول اوستاد دخی سنی كندی قربندن بعید اتار
(مثنوی) ای ایاز اكنون بیا وداد ده ✱ داد نادر در جهان بنیاد نه ✱ پس سلطان محمود ایازه خطاب ایدوب دیدی
ای ایاز كل شمدی بونلره داد ویر جهانده داد نادره بنیاد قو یعنی بو عالمده عجیب وبدیع عدالت قیلمغه بنیاد وضع ایله
(مثنوی) مجرمانت مستحق كشتنند ✱ وز طمع بر عفو وحلمت می تنند ✱ زیرا سنك مجرملرك قتل وهلاكه مستحقلردر
وحرص وطمعدن سنك عفوك وحلمك اوزره طولانورلر (مثنوی) تا كه رحمت غالب آید یا غضب ✱ آب كوثر غالب آید
یا لهب ✱ از پی مردم ربایی هر دو هست ✱ شاخ حلم وخشم از عهد الست ✱ تا كم رحمتی غالب كلور یا خود قهر
وغضبی آب كوثرمی غالب كلور یا خود آتش ولهبی یعنی سنك وجودكدن بونلره رحمت صفتیمی ظهور ایلر یا خود
قهر وغضب صفتیمی ظهور ایلر یا خود آب كوثر كبی لطف وكرمیمی ظاهر اولور یا خود لهب خشم وغیظیمی ظاهر اولور
مردم ربالقدن اوتری ایكیسی بیله وار در عهد الستدن حلم وخشم شاخی یعنی الست عالمندن بر وصفتین متقابلتینك
كلام واثاری انسانك اوزرینه ایكی شاخ كبی متدلی اولمش وبونلری كاه شاخ مهر وكاهی شاخ قهر واسطه سیله حكیم
مطلق كندی جانبنه ربوده قیلمش واخذ وجذب ایلمشدر (مثنوی) بهر این لفظ الست مستبین ✱ نفی واثباتست
در لفظی قرین ✱ زانكه استفهام اثباتیست این ✱ لیك در وی لفظ لیس شد دفین ✱ بوندن اوتری مستبین اولان الست
لفظی بر لفظده نفی واثبات قریندر زیرا كه الست دیمك استفهام اثباتیدر ولیكن انده لیس لفظی مدفوندر مستبین ظاهر
اولیجی دیمكدر یعنی الست زمانندن برو بو ایكی صفات متقابله نك احكامی خلق اوزره كلمش وغالب اولمشدر بو معنایی
ایهام واعلام ایلمكدن اوتری ظاهر اولان الست لفظی بر لفظدر كه انده نفی واثبات كه صفات متقابله در بری برینه
قرین اولمشدر زیرا بو الست دیمك استفهام تقریریدر زیرا بن سزك ربكز دكلمیم دیمك بن سزك ربكزم دیمك
معناسنه اولور پس بو نفی عین اثبات اقتضا قیلور ولهذا بوكا استفهام تقریری اثبات ایچوندر دینور ولیكن
بو استفهامده لفظ لیس دن مستفاد اولان نفی معناسی مدفون اولمشدر اكا اشارتدر كه مظهر نفی اولان غیروسوی
اگرچه من وجه ظاهرا موجوددر ولیكن من حیث المعنی مدفون ومعدومدر ومثبت وموجود اولان همیشه
موجود حقیقیدر ولیكن لفظندن مستفاد اولان نفیك مدفون ومغلوب اولمسی دخی اول نكته یی اشعار ایلر كه
نفی مرتبه سنده اولان مخلوقه تعلق ایدن قهر وغضب صفتلری دخی لطف ورحمت صفتلرینه نسبت مدفون ومغلوب
ولطف ورحمت صفتلری انلره نسبت ثابت وغالب اوله (مثنوی) ترك كن تا ماند این تقریر خام ✱ كاسهٔ خاصان منه
بر خوان عام ✱ ترك ایله تا بو تقریر خام قاله خاصلرك كاسه سنی عوامك سفره سی اوزره قومه بو خطاب بر سبیل قاعدهٔ
تجرید كندی وجود شریفلرینه در كه ان یوررلر كه ای مولانا بوذكر ایلدیكك معانی واسراری بو كونه پخته
وكامل بیان وتعبیر ایلمكی ترك ایله تا كم بو تقریر خام وناقص قاله زیرا بو كلامی كمالیله بیلمك خاصلره مخصوصدر پس
خاصلره مخصوص اولان كاسه یی عوام كالهوامك خوانی اوزره قومه وبو غدای روحی جسم منزله سنده
اولان كسنه لره لایق كورمه (مثنوی) قهر ولطفی چون صبا وچون وبا ✱ آن یكی آهن ربا وین كهربا ✱ می كشد حق
راستان را تا رشد ✱ قسم باطل باطلان را می كشد ✱ اول اللهك قهر ولطفی صبا كبیدر ودخی وبا كبیدر اول بریسی آهن ربا
وبو كهربا در حق راستلری چكر رشد دلك اما قسم باطل باطللری چكر یعنی الله تبارك وتعالینك قهری ولطفی
بو اشیاده وبا كبی وصبا كبیدر اول قهر مقناطیس كبی اهن دل اولنلری قاپیجی وبو كه لطف كاه كهربا كبی بی وجود

اولان طائفه یی كهربا كبی قاپیجی وجمال مرتبه سنه جذب ایدیجیدر الحاصل هر نقدر حق وطیب اولان شیلر
وار ایسه راستلر وپاكلری رشاد جانبنه چكر وراست وپاك اولنلر دخی انلره مائل اولوب اول طرفه منجذب اولورلر وكذلك
باطل وخبیث اولان قسم دخی باطل اولنلری كندی جانبلرینه جذب ایدرلر وباطل وخبیث اولنلر دخی اول جانبه كیدرلر
كما قال الله تعالی (الخبیثات للخبیثین والخبیثون للخبیثات والطیبات للطیبین والطیبون للطیبات (مثنوی) معده
حلوایی بود حلوا كشد ✱ معده صفرایی بود سركا كشد ✱ فرش سوزان سردی از جالس برد ✱ فرش افسرده حرارت را
خورد ✱ مثلا بر معده وطبیعت كه حلوایی اوله اول حلوا چكر شول معده كه صفرایی اوله اول سركه چكر فرش سوزان
جالسدن سردلكی ایلتور افسرده وبارد اولان فرش حرارتی یر یعنی مثلا بر كسنه نك كه معده سی حلوایی اولسه واصلی
اولان غداره میل قیلسه حلوایی جذب ایلر وكذلك بر معده كه صفرایی اوله اول معده سركه یی چكر وترش اولان غداره
میل ایلر كذلك المؤمن حلوی یحب الحلوی حدیثنك مصداقنجه مؤمن اولنلر حد ذاتنده شیرین ولطیفدر بونلر حق
تعالینك لطف وجمالنك مظهری اولان شیلری كندیسنه جذب ایدرلر وحق تعالینك لطف وجمالی ولطف وجمالنك
مظهری اولان شیلر دخی الجنس الی الجنس یمیل مقتضاسنجه انلره میل ایدرلر وانلر جانبنه كیدرلر وبونك عكسی كافر
وفاسق اولنلر حد ذاتلرنده تلخ وترشلر در وصفرایی طبیعت اولنلر كبی تلخ وترش اولان شیلری كندیلره جذب ایدرلر وحق
تعالینك قهر وجلالنك مظهری اولان شیلر كه فی المثل تلخ وترش اولان غدالر كبیدر انلره میل ایدرلر وانلر جانبنه كیدرلر
وبو ایكی ضد ومتقابل اولان صفتلردن هر قنغسی غالب اولسه آخرینك حكم واثرنی ازاله ایلر مثلا بر حرارتلو اصیجق
بر اول محله جالس اولان كسنه دن برودتی كیدروب اكا حرارت ویرر وبونك عكسی بر منجمد وبارد فرش بر جالسدن
حرارت وكرمیتی ازاله ایلر پس حق سبحانه وتعالینك لطفی وجمالی غالب اولسه انسانك وجودندن برودت
وسردلكی كه آثار قهر وجلالدر ازاله ایلر وكذلك اثار قهر وجلال كه برودت وسردلك كبیدر اگر غالب اولسه
انسانك وجودندن حق تعالی لطفندن وكرمندن حاصل اولان كرمیت وحرارتی ازاله ایلر وجمیع اهل حق فی المثل
فرش سوزان كبیدر اگر اهل ضلالت بونلرله مجالست ومقارنت ایلسه لر بونلر انلرك سردلكنی وباردلكنی ازاله ایدرلر
وكذلك اهل دل دخی اصحاب ضلالت وارباب غوایت اولنلرله مقارنت ومجالست قیلسه لر انلر دخی اهل حق اولنلرك
وجودندن حرارت وكرمیتی زائل قیلرلر وقس علی هذا سائر الاشیاء (مثنوی) دوست بینی از تو رحمت می جهد ✱
خصم بینی از تو سطوت می جهد ✱ مثلا دوستی كوره سن سندن رحمت ومرحمت صچرار خصم كوره سن سندن
سطوت وصلابت ظاهر اولور یعنی دوست كه مظهر لطف ورحمتدر هر چقن كه انی كوره سن سندن اكا لطف ورحمت
صفتلری ظهوره كلور كذلك اندن دخی لطف ورحمت صفتلری ظهوره كلور وخصم كه قهر وجلال مظهریدر هر باركه
آنی كوره سن سندن دخی قهر وجلاله متعلق اولان سطوت وصلابت وبغض وعداوت صفتلری ظهوره كلور
(مثنوی) ای ایاز این كار را زوتر گذار ✱ زانكه نوع انتقامست انتظار ✱ پس سلطان محمود ایازه خطاب ایدوب دیدی
ای ایاز بو كاری علی الفور انفاذ وامضا ایله زیرا انتظار بر نوع انتقامدر ولهذا قیل الانتظار اشد من الموت الاحمر پس
انتظار دخی نوع عقوبت اولدیسه بو مجرملری انتظار بلاسندن خلاص ایلیوب هر نیه مستحق ایسه لر انی ادا ایله
دیدی (تعجیل فرمودن پادشاه ایاز را كه زود این حكم را بفیصل برسان ومنتظر مدار وایام بینهما مگو كه الانتظار
موت الاحمر وجواب گفتن ایاز شاه را) بو سرخ شرینب پادشاهك تعجیل بیوردیغی ایازه بویله دیو كه بو حكمی تیز فیصله
ایرشدر ومنتظر طوتمه وایام برزم ما بینمزده در دیمه زیرا انتظار موت احمردر موت احمر بلغم كبی بر شیدر كه دریانی كناره
آتدقده اگرچه ذی روح دكلدر ولیكن ذی روح كبی لرزه ایلر كویا دریانك موجی كلوب بنی انی درونه جذب ایلر
دیو كنارده منتظر اولوب دترر اگر موج كلوب انی جذب ایلرسه دریا ایچره بنه قوت بولوب حركت ایلر واگر جذب ایلمزسه
كنارده قوریوب هلاك اولور منتظر اولان كسنه یی اكا تشبیه ایلمسی وبو مثلله ایازك پادشاهه جواب ویرمسیدر
(مثنوی) گفت ای شه جملگی فرمان تراست ✱ با وجود آفتاب اختر فناست ✱ زهره كه بود یا عطارد یا شهاب ✱
كو برون آید به پیش آفتاب ✱ ایاز سلطان محموده دیدی ای شاه جمله فرمان سنكدر آفتابك وجودیله اختر فانیدر زهره
یا عطارد یا شهاب كم اوله كه آفتابك اوكنده طشره كله یعنی نجوم وكواكبك آفتابك ظهوری قتنده وجودلری
مغلوب ونا بدید اولدیغی كبی بنم دخی نه وجودم واردر كه سنك مهر سپهر سلطنتك اوكنده وحضورنده حكمه جرأت قیلم
وقبض وبسطه قادر اولم دیدی مراد مقرب الهی اولان اصحاب دلك شانلرنی وحضور حقده اولان ادبلرنی بیان ایلمكدر
هر باركه جناب عزت جل شانه بونلره كمال لطف وكرمندن تعظیم وتكریم ایلیه بونلر بیخودلكی وجود اولملرنی اظهار ایدرلر
وفنا ومحویتنه كیدرلر (م ی) گر ز دلق وپوستین بگذشتمی ✱ كی چنین تخم ملامت كشتمی ✱ قفل كردن بر در حجره چه ✱

بود* درمیان صد خیالیٔ حسود) اگردلق وپوستینه نظر ایلمکدن بکیدم بویله ملامت تخمی ایچون اکردم حجره قپوسنه
قفل ایلمك نه ایدی بو قدر حسودلك اوهام وخیالاتی میاننده یعنی ایاز کوهر نثار اولوب پادشاهه دیدیکه پادشاهم اکر
اول امردن بن دلق وپوستینه نظر ایلمك مرتبه سندن ایلروکیدم بو خجلین طعن وملامته سبب اولان تخمی ایچون اکردم
وبو حسودلرك ذم وغیبت ایلرینه بنم کارم باعث اولمزدی بو کونه نیجه یوز اوهام وخیالاتك مابیننده خالی حجره نك
قپوسی اوزره قفل اورمق نه ایجاب ایلردی اکر باب حجره مقفل اولمسه وبونلر درون حجره یه نظر ایلسه لردی بو شبهه
وکماندن بری اولورلردی نته کم عوام ناس مقرب الهی اولنلرك حجرهٔ جسدلرنی کوردکلرنده ودهانلرنی بسته مشاهده
قیلدقلرنده انلرك درونلرنده وجوداناینتدن نیجه دفینه لر وارقیاس ایدرلر حال بوکه انلرك درون خانه لری جمله دن
خالیدر (مثنوی) دست درکرده درون آب جو* هر یکی زیشان کاوخ خشك جو* پس کاوخ خشك درجوکی بود
ماهیٔ با آب عاصی کی شود* مثلا بونلردن هر بریسی درون آب جویه ال ایلمش خشت خشك استر پس جوی ایچنده
قوری کرپیچ ایچون اولور برماهی ایله ایچون عاصی اولور یعنی ایاز دیدیکه پادشاهم بو حسودلرك بنم آب صافی کبی اولان
وجودمدن خیانت وجنایت استملری شوکا بکزرکه بونلر برنهر جاری ایچره اللرنی ادخال ایلیوب انك دبنده قورو
کرپیچ دیلرلر پس جوی ایچره قورو کرپیچ اولمز وماهی بحره عصیان ومخالفت قیلمز کذلك بنم صافی اولان وجودمده
خیانت وجنایت بولنمز بوندن مقصود مقرب الهی اولان ولیلرك مرتبه لرنی ایازلسانندن بیان ایلمکدرکه فی الحقیقه
جناب حقله بوولیلر دریا وماهی کبیدر وبونلرك وجودی آب صافی کبیدر بونلردن غدر وخیانت استمك اب ایچره قورو
کرپیچ استمك کبیدر (مثنوی) برمن مسکین جفادارند ظن* که وفا راشرم می آید زمن* کر نبودی زحمت نامحرمی*
چند حرفی از وفا وا کفتمی* بن مسکین اوزره حسودلر جفاظنن طوترلر حال بوکه وفایه بندن شرم کلور اکر بر نامحرمك
زحمتی اولمیدی وفادن برنیچه کلمه آشکار ادیردم یعنی ایاز لسانندن حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بر مقرب الهی
اولان ولیلرك حسب حالنی بیان ایدوب بیوررلر هر بر مقرب الهی دیرکه بو خلقك حسودلری بن فقیرلك اوزرینه جفا کار
اولمق وخیانت قیلمق ظننی طوترلر حال بوکه وفایه دخی بندن استحیا ایلمك کلورقنده قالدیکه بنده کندی سیدمه
ومولامه جفا ایلمك شائبه سی اوله اکر نااهل ونامحرمك زحمتی اولمیدی وفادارلقدن برقاچ کلمه سویلردمکه بندهٔ صادق
اولان ریسنه نه مرتبه وفا ایلرایمش بو خلق بیله لردی ولیکن چونکم نامحرملر بومیاندن خالی دکللردر پس وفادارلق
سرنی بکاله افشا لایق دکلدر (مثنوی) چون جهانی شبهت واشکال جوست* حرف می رانیم ما بیرون پوست*
چونکم جهان خلقی برحق کلام استماع ایلسه لرانده شبهه واشکال دیلمجیلردر روا کاکثری تصدیق قیلمجیلردر پس
لازم کلدیکه بز کلامی بوقشر وپوست مثابه سنده اولان عالم اجسامك وراسنه سوق ایلیه وزتاکم اصحاب قال بونی
فهم ایلیه لربلکه ارباب حال ذوق ووجدانله عالم حقیقتدن بونك نتیجه ومآلنی بیله لروترك صورت ایتمکله معنایه واصل
اوله لر (مثنوی) کرتو خود را بشکنی مغزی شوی* داستان مغز نغزی بشنوی* جوزرا در پوستها آوازهاست*
مغز وروغن را خود آوازی کجاست* دارد آوازی نه اندرخورد کوش* هست آوازش نهان در کوش هوش* اکرسن
کندیکی صیه سن بر لطیف مغز اولورسن مغز لطیفه منسوب اولان داستانی استماع ایلرسن جوزلك پوستلرده اوازلری
واردر اما مغز وروغنك برآوازی خود قنده درنهم مغز وروغن برآواز طوتر ولیکن قولغه لایق دکل بلکه اول مغز
وروغنك اوازی کوش هوشده نهاندر یعنی ای پوست وقشر مرتبه سنك وراسنده اولان وکلمات معنویه یی استماع
ایلمکه طالب اولان کسه اکرسن کندی وجود مجازیه کی وهوای نفسکی شکسته قیله سن ومغز نغز اولمق مرتبه سنی
بوله سن اول وقتده نغز ولطافته منسوب اولان مغزلك داستانی کوش هوشله استماع ایلرسن یعنی نفسانیت وحیوانیت
مرتبه سندن بکوب روحانیت وحقانیت حاصل ایلیه سن اول حینده روحانی کلامی وحقانی اولان پیامی بی صوت
وبی حرف جان قولغیله استماع ایلمکه قادر اولورسن مثلا انسانك روحلری مادامکه بو قشر بدن ایچره محبوس اوله وجسم
وصورتك حکمی ومقتضاسی اکا غلبه قیله بو حینده جوزلك پوستلر ایچنده ایکن صیت وصداسی اولدیغی کبی اول روحلرك
دخی صیت وصداسی وحرف وصوتله کلام واداسی اولور اما بدن قشرنی کسر ایلیوب ووجود موهومی ومجازیسنی
دخی افنا قیلوب صافی مغز وروح قالدقده قیل وقالدن قورتلوب اهل حالدن واصحاب بالدن اولور مغز وروغنك آوازی
وصداسی اولمدیغی کبی انك دخی حقیقت جانبندن آواز وصدا ایلسی اولمز بلکه صمت وسکوتله متصف اولوب قیل
وقاله میل قیلمزنعم اول مغز وروغن مرتبه سنه واصل اولان کامل آواز وکلام طوتر ولیکن بو کوش ظاهره لایق کلام
طوتمزانك آواز وصداسی عقل سمعنده نهاندر وانی استماع ایلمز الا که عقل قولغی اکر اهل معنانك آوازنی ورازنی استماع
ایلمك استرسك کوش هوشکدن پنبهٔ غفلتی اخراج ایله اندنصکره انلرك قالنه وحالنه عقل قولغی طوت تاکم معنایه

واصل اوله سن وآندن حظ ونصیب اله سن (م ی) کرنه خوش آوازیٔ مغزی بود* ژغژغ آواز قشری که شنود) ژغژغان
زان تحمل میکنی) تاکه خاموشانه برمغزی زنی) اکر مغزه منسوب برخوش ولطیف اوازاولمیدی قشره منسوب اولان
شیلرك آوازنك ژغژغنی کیم استماع ایلردی اول قشرلك ژغژغه سنه اندن اوتری تحمل ایلرسن تاکه خاموشانه برلطیف مغز
اوزره اوره سن یعنی ای طالب معنی وای عاشق ذوق روحانی اکر بو اصوات وکلمات مابیننده لب ومعنایه منسوب برآواز
ورازاولمیدی قشره منسوب اولان کسه لرك آوازلرینك بیهوده طاقردیلرنی وبی معنی لاقردیلرنی کیم استماع ایلردی
طالب اولان کسه لردن انلرك اصواتنه نه کونه کسه قولاق طوتردی ای طالب معنی اولان کسه انلرك ژغژغه وبی معنی
اولان لاقردیلرینه اندن اوتری تحمل ایلرسن تاکم خاموشلر کبی اولان برلطیف مغزه کندیکی اوره سن وبرمعنایه جانکی
ایرکوره سن (مثنوی) چندگاهی بی لب وبی کوش شو* وانکهان چون لب حریف نوش شو* چند کفتی نظم ونثر
ورازفاش* خواجه یك روز امتحان کن کنك باش* نیجه برزمان لب ودهان وکوشسز اول اندنصکره لب کبی نوشه
حریف اول نیجه زمان نظم ونثر ورازی فاش دیدك ای خواجه برکون امتحان ایله کنك اول یعنی ای طالب معنی نیجه
زمان لب ودهانسز وکوش وزبانسز اول ولسانکی کفت وکو یدن خالی قیل واندنصکره لب ودهان کبی نوش
معنایه حریف ومصاحب اول نیجه زمان ومدت نظم ونثر سویلدك ورازی فاش ایلدك اندن حاصل اولان ذوق
وصفا معلومك اولدی ای خواجه برکون صمت وسکوتی دخی تجربه ایله ابکم ولال اول قیل وقالی ترك ایله تاانك دخی
ذوق وصفاسی نه مرتبه ده اولدیغی ادراك ایلیه سن ومن صمت نجا ذوقندن بهره دار اوله سن (حکایت در تقریر این
سخن که چندین گاه کفت وگو را آزموده یم مدتی صبر وخاموشی بیازماییم) بو سرخ شریف بو سوزلك تقریرنده وتحقیقنده
واقع اولان حکایتدرکه بو قدر زمان کفت وکویی وقیل وقالی تجربه وامتحان ایلدك برمدت دخی صبر وسکوتی امتحان
ایلیه لم وبو حکایه ایله متنصح اوله لم (مثنوی) چند پختی تلخ وتیز وشورکز* این یکی بار امتحان شیرین بپز* نیجه زمان
تلخ وتیز وشور قابض پشوردك بوبرکره دخی امتحان ایچون شیرین پشورکز کاف عربینك فتحه سیله وزاء عربینك
سکونیله قبض معناسنه دریعنی نیجه زمان تلخ وتیز سوزلر وقبض وبریجی شور کلاملر پخته ایلدك وانواع الفاظ وکلماتی
سویلدك انلردن برنفع معنوی وذوق روحانی بوله مدك پس بوبرکره امتحان ایله شیرین اولان صمت وسکوتی پشور
وبو حکایته قولاق طوت اندن منافع وفوائد اخذ ایلیوب متنصح اول (مثنوی) آن یکی را در قیامت ز انتباه*
در کف آید نامهٔ عصیان سیاه* سرسیه چون نامهای تعزیه* پرمعاصی متن نامه وحاشیه* اول برکسه یه قیامتده
انتباه جهتندن النه سیاه نامهٔ عصیان کله اول نامه تعزیتنامه لری کبی باشی سیاه اوله اول نامه نك متنی وحاشیه سی
پرمعاصی اوله یعنی اول برکسه بودنیاده غافل ونائم اولوب معصیتلر قیله ورروز قیامتده متنبه ومتیقظ اوله پس انك
نامهٔ عصیانی تعزیتنامه لر کبی آنك صول النه سیاه کله ونامه سنك درونی وکناری فسق ومعاصی ایله طولمش اوله
(مثنوی) جمله فسق ومعصیت بد یکسری* همچو دار الحرب پراز کافری* انك نامه سی براوغوردن جمله فسق
ومعصیت ایدی دار الحرب کافرلکدن پراولدیغی کبی نته کم حربی کافرلر دیارنده اهل اسلام بولنمیوب اول بلاد کفر ایله
طولدیغی کبی انك نامه سی دخی دین اسلامدن بری اولوب فسق وعصیانله طولمش اوله (مثنوی) آن چنان نامهٔ پلید
پروبال* در یمین ناید در آید در شمال* انجلین پلید وپروبال اولان نامه صاغ اله کلمز صول جانبه کلور (مثنوی)
خود همی اینجا نامهٔ خود را ببین* دست چپ راشاید آن یا در یمین* چونکم حال بویله در پس ای مرد عاقل سن بودنیاده
کندی نامهٔ اعمالکی کور صول اله می لایقدر اول نامه یا خود صاغ اله می یعنی پس بونده کندی اعمالکه نظر ایله اکر
اعمالك صالحه ایسه انك نامه سی صاغ الکه کلور واکر فاسده ایسه صول الکه کلور (مثنوی) موزهٔ چپ کفش
چپ هم در دکان* آن چپی دانیش پیش از امتحان* مثلا صول ادلك صول باشمق ایکیسی بیله دکانده امتحاندن
اول انك چپ ایدیکنی بیلورسن موزه ادکه وکفش باشمغه دیرلر وبونده دکاندن مراد اسکیجی دکانی اولمق وکفش
وموزه دن مراد نیجه ایام کیلان کفش وموزه اولمق وکفش وموزه یی دخی اکثر صاغ ایاغك کینی صاغه وصول ایاغك
کینی صوله کیمك اعتیاد ایلین کسه نك کفش وموزه سی اولمق احتمالی واردر زیرا اکر بویله اولمزسه نوفروش اولان
خفاف دکانلرندن صول ایاغك ویا صاغ ایاغك کفش وموزه سنی بیلمك قابل دکلدر محله مناسب اولان دخی نیجه
دفعه کیلان کفش وموزه در زیرا کیلین کفش وموزه عمله کلین فعل کبیدر وکیلان کفش وموزه نیجه مدت اشلنمش وعمله
کلمش فعل کبیدر پس برکسه دائما بر کفشی برجانبنه کیمکه معتاد اوله واسکیجی دکاننده وارسه امتحاندن اول اول کفشلرك
صاغ ایاغه لایق اولان قنغیسی ودخی صول ایاغه لایق اولان قنغیسی ایدیکنی بیلور کذلك برکسه دار آخرته وارمزدن
اول وکندی اعمالنی انده امتحان قیلمزدن مقدم بودنیاده یمینه وشماله لایق اولان اعمالی قنغی عمل ایدیکنی بیلمك

وفهم قیلاق قابلدر مصرع ثانیده استفهام معناسی ویریلوب معنی بو یله اولسه دخی جائزدر چپك موزه سنی وپای چپك
کفشنی هم دکان کفشکرده انك لایق چپ اولدیغی امتحاندن اول بیلورمیسن یعنی امتحاندن اول بیله مزسن
چونکم قبل الامتحان انی بیلمك نیجه مشکل ایسه یمین وشماله لایق اولان عملی دخی امتحاندن اول بیلمك انك کبیدر
دیمك اولور (مثنوی) چون نباشی راست می دان که چپی * هست پیدا نعرهٔ شیر وکپی * چونکم سن راست اولمیه سن
بیلکه چپ سن مثلا شیرك وکپینك نعره سی پیدا وآشکاره در یعنی بو دنیاده اکر سن صالح وراست دکل ایسك اهل
شمالدن اولمق مقرردر واهل یمینك صیت وصداسی ایله اهل شمالك صیت وصداسی شیر ایله میمونك نعره سی وصداسی
کبی ظاهر اولنمش وفرق قیلنمشدر وعاقل اولنلر ارسلانله میمونك صداسنی فرق ایلدکاری کبی اصحاب یمین ایله اصحاب
شمالك صدا وادالرنی دخی بیلورلر وفرق قیلورلر (مثنوی) آنکه کل را شاهد وخوش بو کند * هرچه را راست فضل او
کند * هر شمالی را یمینی اوده‌د * سنك را ماء معینی اوده‌د * اول خدا که کلی وهر شکوفه یی لطیف وخوشبوی وشاهد
ومحبوب ایلرانك فضل واحسانی هر برچیی راست ایلر هر برشماله راستلکی ویمینلکی اول خداویرر سنکه
ماء صافی یی اول خدا ویرر یعنی اول خدا که کلی خاردن اخراج ایدوب محبوب وخوشبو ایلر هر برشماله منسوب اولان
کمسه لری راست وصالح اول خدانك فضل وکرمی ایلر هر شماله منسوب اولان کمسه یه اهل یمیندن اولمغی اول ویرر
وحجره برماء جاری یی اول خدا ویرر وانك شکافندن آب زلال (وان من الحجارة لما یتفجر منه الانهار) آیت کریمه سنك
طبقنجه اول الله تفجیر ایلر حضرت موسی علیه السلامك عصا ایله ضرب ایلیوب اندن اون ایکی چشمه منفجر اولدیغی
حجر اولسه دخی جائزدر زیرا اول حجره ماء معینی ویرن واول حجردن اون ایکی چشمه یی روان ایلین خدای تعالیدر
چونکم سنك قاسیدن ماء معینی اجرا ایلکه قادر اوله قلب قاسیدن دخی آب حیات ایمان وعرفانی ظهوره کتورمکه
اول الله قادردر (مثنوی) کر چپی با حضرت او راست باش * تا ببینی دست برد لطفهاش * تو روا داری که این نامهٔ مهین
بکذرد از چپ در آید در یمین * اینچنین نامه که پرظلم وجفاست * کی بود در خورد اندر دست راست * اکرچپ
ایسك انك حضرتی ایله راست اول تا خدانك الطافلرینك دست بردنی کوره سن سن روا طوتارمیسن که بوخور ومهین
اولان نامه صول الکدن کچه صاغ الکه کله بو نجلین نامه که ظلم وجفا ایله پردر دست راسته خود نجین لایق اولور یعنی
ای غافل وعاصی بو دنیاده سن کندیکی وزن شرعه اوراکر اهل شمالدن ایسك پادشاه رحیمك حضرتیله طوغری
اول طوغریلرله مجالست قیلوب اول حضرتك طریقنده راست ودرست اولمغه سعی قیل تاکم اول کریمك الطاف
علیه سی بنده لری اوزره سبقت قیلمسنی مشاهده قیله سن پس الانصاف نصف الدین مفهومی اوزره اولا
اهل دین ایسك انصاف ایله کتوره سن روا اوسزا طوتارمیسنکه بوکونه فسق وعصیان ایله خور ومهین اولان نامه صول
جانبدن کچوب صاغ جانبه کله واعمال قبیحه اعمال حسنه مرتبه سن بوله ای عاصی سنك بو نجلین نامهٔ اعمالك که
پرظلم وجفادر صاغ اله نجین لایق اولور وظلم وجفا عدل ووفا مرتبه سن نه وجهله بولور اکر اهل یمیندن اولمق استرسك
ونامهٔ اعمالك صاغ الکه کلسون دیرسك بو دنیاده بی ریا صدق واخلاص ایله اعمال حسنه یه کوشش ایله تاکم صحیفهٔ
وجودکی اعمال قبیحه دن پاك قیله سن واهل یمین مرتبه سنی بوله سن (دربیان کسی که سخنی کوید که حال او مناسب
آن سخن وآن دعوی نباشد چنانکه کفره (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولن الله) بوسرخ شریف اول
کمسه نك بیانده در که اول کمسه برسوز سویلر که انك حالی اول سوزه واول دعوایه مناسب اولمز انجلین که اکر کفار
مکه دن سؤال ایلسك یا محمد کیم خلق ایلدی بو سماوات وارضی دیسك انلر دیرلر که الله خلق ایلدی زیرا خالقیتنه
برهان واضح وحجت ساطع مقرردر بو آیت سورهٔ زمرده در) خدمت بت سنکین کردن وجان وزر فدای او کردن
چه مناسب باشد با جانی که داند که خالق سموات وارض وخلایق الهیست سمیعی و بصیری حاضری مراقبی مستولی
غیوری الی آخره * بت سنکینه خدمت ایلمك واکا جان وزری فدا ایلمك نه مناسب اولور شول برجان که اول جان بیلورکه
سماوات وارضك خالقی وجمیع خلایقك خلاقی اول برالله در اوبله الله که برسمیع وبصیر وهرزمان ومکانده حاضر وجمیع
اشیایه مراقب ومهیمن وجمیع مخلوقات اوزره مستولی وزیاده غیرت ایدیجیدر یعنی برجانکه وبراهل ایمان وصاحب
عرفان وایقان که خالق کون ومکان اولان وزمین وزمانی ایجاد قیلان خدای متعالی بوکونه اوصاف کامله ایله
بیله وانی نقایص امکانیه دن تنزیه قیله وانك راه طاعتنده وطریق محبتنده مالنی وقدرتنی بذل ایلیه نه مناسبتی
واردر شول کافرلرك جانیله که انلر سماوات وارضك خالقی الله در دیو اقرار ایدرلر وبت سنکینه عبادت ومحبت ایلمك
همتنه کیدرلر ودخی بو صاحب سعادتلرك جانی شول مؤمن هیئتنده اولان غافل وجاهلك جانه نیجه مشابهت
طوتار که انلر الله بردر وپیغمبر حقدر دیرلر وحق تعالی مرید ومختاردر دیرلر ومانع ومعطیدر دیو لسانلریله اقرار

ایدرلر لیکن بت سنکین کبی اولان درهم ودینارك خدمتنه ومحبتنه مشغول اولورلر وکندیلر کبی برعاجزی مخدوم
ومحبوب اتخاذ ایلیوب شب وروز اکا خدمت وطاعت قیلوب مولاسنك خدمتنی وطاعتنی ترك ایدرلر (مثنوی)
بود زاهد را زنی رشکین غیور * هم بد او را یك کنیزك همچو حور * برزاهدك غیظلو وزیاده غیرتلو برعورتی
وار ایدی هم اول زاهدك حور کبی حسنی برکنیزکی وار ایدی (مثنوی) زن ز غیرت پاس شوهر داشتی * با کنیزك
خلوتش نکذاشتی * زن رشك وغیرتدن ارینك پاس وحفظنی طوتاردی وانی اول جاریه دن صاقنوردی وحمایت
ایدردی عورت زاهدی اول کنیزك ایله تنها قومزدی (مثنوی) مدتی زن شد مراقب هردورا * تا که شان فرصت
نیفتد در خلا * برمدت عورت ایکیسنه مراقب اولدی تاکم انلره خلا وتنهاده فرصت دوشمیه (مثنوی)
تا در آمد حکم وتقدیر اله * عقل حارس خیره سر کشت وتباه * والحاصل زاهد کنیزکه نیجه مدت فرصت بولمدی
تاکم حق تعالینك حکمی وتقدیری کلدی پس اول زمان حارسك عقلی خیره سر وتباه اولدی اذا جاء القضا عمی
البصر واذا حل القدر بطل الحذر حدیثنك مفهومی اوزره چونکم تقدیر الهی کلدی اول خاتونك حذری وحراسی
باطل اولدی (مثنوی) حکم تقدیرش چو آید بی وقوف * عقل که بود در قر افتد خسوف * چونکم اول خدانك
حکمی وتقدیری بی تأخیر وبی وقوف کله عقل کیمدر قمره خسوف واقع اولورکه اول ظلمت وکدورتی کندیدن
ازاله ایلمك خصوصنده تدبیره قادر اوله من کما قیل اذا حل التقدیر بطل التدبیر وحق تعالی نجین قضاسنی انفاذ
وامضا ایلمك استسه ذوی العقولدن عقللری سلب ایلر نته کم طبرانی اوسطده پس قضاسنی انفاذ ایلدکدنصکره
ینه عقللرنی انلره رد ایلر حتی انلره پشیمانلق واقع اولور نته کم طبرانی اوسطده حضرت عثمان رضی الله عنه بو حدیث
شریفی اسنادا بتمکله روایت بیوررلر قال النبی صلی الله علیه وسلم اذا اراد الله انفاذ قضائه وقدره سلب عن ذوی
العقول عقولهم حتی ینفذ قضاؤه وقدره فاذا امضی امره رد الیهم عقولهم ووقعت الندامة (مثنوی) بود در حمام
آن زن ناکهان * یادش آمد طشت در خانه بدان * اول زن تقدیر الهی ایله برکون حمامده ایدی ناکهان لکن آنك
خاطرنه کلدی حال بوکه اول لکن خانه ده ایدی بود بودندن مخففدر (مثنوی) با کنیزك کفت رو هین مرغ وار *
طشت سیمین را ز خانهٔ ما بیار * اول خاتون کنیزه کی تیز یوری قوش کبی کومش لکنی بزم اویمزدن کتوردیدی (مثنوی
آن کنیزك زنده شد چون این شنید) که بخواجه این زمان خواهد رسید) اول کنیزك چونکه عورتدن بونی اشتدی پس
صفاسندن زنده وچست وچالاك اولدی زیرا بو زمان خواجه سنه واصل اولسه کرك (مثنوی) خواجه درخانست
وخلوت این زمان) پس دوان شد سوی خلوت شادمان) خواجه بو زمان خانه ده خلوتدر پس کنیزك خانه جانبنه شادمان
پویان اولدی (مثنوی) عشق شش ساله کنیزك را بد این * که بیابد خواجه را خلوت چنین * بومقصود کنیزکك التی ییللق
عشق ومحبتی ایدی که خواجه یی بویله تنها وخلوتده بوله (مثنوی) کشت پران جانب خانه شتافت * خواجه را
درخانه در خلوت بیافت * جاریه فی الحال خانه جانبنه پران اولدی شتابله کلدی خواجه یی خانه ده خلوت بولدی (م ی)
هر دو عاشق را چنان شهوت ربود * که احتیاط یاد در بستن نبود * چونکم بری برین بولدیلر هر ایکی عاشقی انجلین شهوت
قاپدی که انلردن هر برینه قپویی باغلمق یادی واحتیاطی اولمدی الحاصل قپویی ایکیسندن بریسی اورتمکه تدارك
ایده میوب کار مباشد ایلر (م ی) هر دو باهم در خزیدند از نشاط * جان بجان پیوست آندم زاختلاط * هر ایکیسی کمال
نشاط وسروردن بری برینه سورتندیلر اول دم اختلاط واجتماعدن جان جانه اولشدی (مثنوی) یاد آمد در زمان زن را
که من * چون فرستادم ورا سوی وطن) پس اول زمانده عورتك خاطرنه کلدی بوکه بن اول کنیزکی وطن خانه جانبنه
نیچون کوندردم (م ی) پنبه در آتش نهادم من بخویش * اندر افکندم قچ نر را بمیش * بن کندی الم پنبه یی آتشه
قودم ویا خود کندم ارکك قوچی کوندردم قیونه (مثنوی) کل فروشست از سر وبی جان دوید * در پی او رفت وچادر
می کشید * چونکم بو خاطره اول عورتك قلبنه دوشدی فوری باشندن کلی یودی وخانه جانبنه بی عقل وبی جان
چادر چکوب جاریه نك اردنجه کتدی (مثنوی) آن ز عشق جان دوید واین ز بیم * عشق کو وبیم کو فرق عظیم *
سیر عارف هردمی تا تخت شاه * سیر زاهد هرمهی یك روزه راه * اول کنیزك جان عشقندن یلدی وبو عورت خوفندن
یلدی عشق قنی وخوف قنی بو ایکیسنك ما بیننده برعظیم فرق واردر لاجرم عارفك سیری هر بردم شاهك تختنه دك
وزاهدك سیری هر آیده برکونلك یولدر یعنی چونکم اول کنیزك عشق جانله یلوب مقصودی فی الحال حاصل اولوب
وبو خاتون خوف جانله یلوب ما هو الواقعی مشاهده قیلمغه نیجه مدت وساعتدنصکره واصل اولمسی معلومك اولدیسه
زاهدله عاشق اولنلرك سیر وسلوکنی دخی بوکا کوره قیاس ایله که عشقله خوفك ما بیننده عظیم تفاوت واردر عارف اولنلر
کندی مرتبه لرندن حضرت حق جانبنه هر بردمده سیر ایله واصل اولورلر وانی مشاهده قیلورلر ونیجه اذواق روحانی

ولذات حقانی بولورلر وعابد وزاهد اولنلر که حق تعالیدن خوف ایلدکلری ایچون اول جانبه متوجه اولورلر وسلوك
قیلورلر انلره بر کونك یولی بر آیده قطع ایلمك واردر یعنی محب اولنلرك بر کونده قطع ایلیه جکلری مرتبه یی انلر انجق لازم
کلسه عبادت وطاعتله بر آیده قطع ایدرلر (مثنوی) کرچه زاهد را بود روزی شکرف * کی بود یك روز او خمسین الف
قدر هر روزی ز عمر مرد کار * باشد از سال جهان پنجه هزار * اکرچه زاهدك دخی شکرف وعظیم بر کونی اولور
انك بر کونی قچن اللی بیك ییل اولور زیرا مرد کارك وعارف وکاملك عمرندن هر بر کونك قدری جهان ییلندن
اللی بیك ییلدر یعنی اکرچه عابد وزاهد اولنلرك هم کندیلره لایق بر اولو کونی اولور ولیکن اول زاهد وعابد اولنلر
اللی بیك ییل مقداری قطع اولنه جق مراتبی بر کونده قطع ایلمك نیجه اولور مرد کار اولان عارفك عمرنك هر کوننك
مقداری جهان سالندن فرض اولندیسه اللی بیك ییل اولور یعنی مرد عارف عمرنك هر کونده شولقدر مراتب
ومقامات قطع ایلرکه زاهد وعابد اولنلره لازم کلسیدی انی اللی بیك ییلده قطع ایده جکلری مراتب ومواقفی ملائکه
وروح بر کونده قطع ایدرلر نته کم بو دنیاده دخی مراتب سلوکی ومواقف طریقی روح قدسی صاحبلری زمان قلیلده قطع
ایلمشلر ایدی نته کم سورهٔ معارجده اولان بو آیت کریمه نك معنای باطنیسی بو معنایه دلالت ایلر قال الله تعالی (تعرج
الملائکة والروح الیه فی یوم کان مقداره خمسین الف سنة) بو آیت کریمه نك تفسیری جلد اولده در بیان انکه حال
خود ومستی خود پنهان باید داشتن سر خنده (تعرج الروح الیه والملك) بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه
(مثنوی) عقلها زین سر بود بیرون در * زهرهٔ وهم ار بدرد کو بدر * عقللر بو سردن قپودن طشره در وهمك زهره سی
اکر یرتلورسه یرتلسون دی یعنی عاقللرك عقولی عاشقلرك بو سرندن بیکانه در وقپونك طشره سنده قلان کمسه کبی
نامحرمدر بو سردن وهملرك یوره کی یرتلورسه دی یرتلوب چاك اولسون که بالك بو قدرکه اصحاب وهم جوز بی مغز کبی
بی معنی طائفه در انلرك وهمنك واعتقادنك معدوم وخراب اولمسنه اعتبار یوقدر (مثنوی) ترس مویی نیست
اندر پیش عشق) جمله قربانند اندر کیش عشق) عشق وصف ایزدست اما که خوف * وصف بندهٔ مبتلای فرج وجوف
عشق ومحبت قتنده خوف بر مویی دکلدر زیرا جمله سی عشقك کیشنده قربانلردر عشق حق تعالینك وصفیدر اما که
خوف فرج وجوفه مبتلا اولان بندهٔ ضعیفك وصفیدر یعنی عشق ومحبت مرتبه سنده وعاشقلرك قتنده خوف
وحذر بر قیل قدر یوقدر زیرا بو جمله سی عشقك دین ومذهبنده قربان اولمشلر وجان وتنلرینی فدا قیلمشلردر عشق
ومحبت بر موجب فاحببت ان اعرف وبر مصداق آیت یحبهم حق تعالینك صفتیدر اما ترس وبیم فرج وبطنه مبتلا
اولان عبدك وصفیدر پس حق تعالینك وصف شریفی باقی وبنده نك وصفی فانیدر حق تعالینك مقبول ومحبوب
اولان بنده سی انك اخلاق شریفه سیله متخلق اولان بنده سیدر (مثنوی) چون یحبون بخواندی در نبی * با یحبهم
قرین در مطلبی * پس محبت وصف حق دان عشق نیز * خوف نبود وصف یزدان ای عزیز * وصف حق کو وصف
مشتی خاك کو * وصف حادث کو ووصف پاك کو * چونکم قرآن عظیمده یحبون یی اوقودك بر مطلبده یحبهم لفظنه
قرین سورهٔ مائده ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر تفسیری ایکنجی جلدك دیباجه سنده مستوفی مرور ایلدی وتقدیر
کلام بودرکه حضرت قرآنده بر مطلبده وبر محلده چونکم یحبون قولنی یحبهم قولنه قرین اوقودك ویحبهم قواندن
بیلدك که حق تعالی مؤمنلری سورایمش پس محبتی وعشقی دخی وصف حق بیل لیکن خوف وصف یزدان دکلدر ای
عزیز حق تعالی یه کتاب وسنتك حکمیله عشق ومحبت اسناد اولنمش اولور وحق تعالی عشق ومحبتله حدیث
قدسیسنده کندی ذاتنی توصیف قیلمشدر ولیکن خوف وبیمله حق تعالی صفتلنمشدرکه خوف وبیم بنده نك لایقیدر
پس حق تعالینك وصفی قنی بر اوج خاکك وصفی قنی وصفینك ما بیننده اصلا مناسبت یوقدر حادث اولان بنده نك
وصفیله قدیم اولان پاك خدانك وصفلرینك میاننده تفاوت قنی چوقدر پس عارف اولدرکه فانی وحادث اولان صفتلری
ترك ایدوب اخلاق الهیه ایله تخلق قیله ومحب وعاشق اوله (مثنوی) شرح عشق ار من بکویم بر دوام * صد قیامت
بکذرد وان ناتمام * زانکه تاریخ قیامترا حدست * حد کجا اینجا که وصف ایزدست * عشق را پانصد پرست وهر پری
از فراز عرش تا تحت الثری * اکر بن عشقك شرحنی دوام اوزره دیسهم یوز قیامت کچر واو هنوز ناتمامدر یعنی عشق صفت
الهیدر وصفت الهی لایتناهیدر حد وحصره صغمز اکر بن قیامته دك آنك اسرارینی وخاصیاتنی سویلیه جك اولورسم
یوز قیامت کلسه ینه ناتمام قالور ودریادن بر قطره خورشیددن بر ذره انجق دیلمش اولور زیرا تاریخ قیامته حد وغایت
واردر حد بو مرتبه ده نیلرکه حق تعالینك وصفی واردر یعنی حق تعالینك وصفی اولدیغی مرتبه ده حد وغایت
ونهایت اولمز عشقك بشیوز قنادی واردر وانك هر بر قنادی انجلین عظیمدرکه عرش عظیمك اوستندن
تحت الثری یه دکدر عشقك هر بر حالتی آنك بر پری کبیدر مثلا میل وهوا ومحبت وحنین واشتیاق کبی وبونلر امثالی

اولان

اولان حالات عجیبه انك اجنحه سی کبیدر وفی الحقیقه بو حالاتدن هر بر حالت عرش اعلادن تحت الثرایه دك
علی الفور مراتبی قطع ایلیوب کچر وآن واحد ایچره فرشدن عرشه دك پرواز ایدوب اوچار اصلا بونلرك بریسنه
بو اشیا مانع وحجاب اولمز (مثنوی) زاهد با ترس می تازد بپا * عاشقان پران تر از برق وهوا * کی رسند این
خائفان در کرد عشق * کاسمان را فرش سازد درد عشق * خوفله اولان زاهد ایاقله چاپار اما عاشقلر برق وهوادن پرانتردر
بو خائفلر عشقك توزینه قچن ایریشورلر کرد کافك کسریله اولوب بو خائفلر عشقك اطرافنه قچن ایریشورلر دیمك دخی
وجهدر زیرا عشقك دردی آسمانی فرش دوزر یعنی خوف وخشیتله موصوف اولان زاهدلر وعابدلر طریق الهیده
فی المثل ایاغله کیدن کمسه کبیدر وعاشقلر برق خاطفدن وریح عاصفدن دخی زیاده اوچوجیلر وعالم ظلمانی ونورانی یی
فی الحال طی ایدوب کچیجیلر وساقیٔ حقیقتدن شراب وحدتی وبادهٔ محبتی نوش ایدوب ایچیجیلردر پس بو خائفلرکه مراد
اندن ابرار واخیار مرتبه سنده اولان عابدلر وزاهدلردر عشقك غبارینه وکنارینه ایرشمکه قادر اوله مزلر زیرا که عشقك
دردی آسمان رفیع القدری صاحب صدر اولان کمسه لری فرش کبی سفلی دوزر وخاکه برابر ایدوب بی وجود ایلر پس
ابرار واخیار مرتبه سنده اولنلر کندیلرینی پست قیلمقدن وبی وجود اولمقدن قورقرلر اویله اولیجق بونلر عشقك کردنه
وپیرامنه نیجه ایریشورلر (مثنوی) جز مکر آید عنایتهای ضو * کز جهان وزین روش آزاد شو * الا اوله که عنایتلری
مکر که کله که جهاندن وبو روشدن آزاد اول دیه یعنی بو خائفلر وعابدلر عشقك جانبنه واصل اوله مزلر ومعشوق
حقیقی یی مشاهده قیله مزلر الا مکر که ضوء الهینك عنایتلری کله وانلره بویله دیه که جهان قیدندن بو کونه روش
وسلوکدن آزاد اول وکندی وجودك راه محبتده فانی قیل تا عشقه واصل اوله سن ومعشوق حقیقی مشاهده قیله سن
(مثنوی) از قش خود وز دش خود باز ره * که سوی شه یافت آن شهباز ره * این قش ودش هست جبر واختیار *
از ورای این دو آمد جذب یار * کندی قوشکدن وکندی دوشکدن خلاص اول زیرا اول شهباز شاه جانبنه یول بولدی
بو قوش ودوش جبر واختیاردر اما جذب یار بو ایکیسنك وراسندن کلدی قش ودش دیدی وقودی محلنده استعمال
اولنور ومراد نه ایدیکنی بیت ثانی ایله کندیلر تفسیر وتحقیق بیوردیلر یعنی ای زاهد وعابد اولان کمسه کندی قوش
ودوشندن خلاص اول دیدی وقودی یی ترك ایله زیرا اول شهباز عالم راز اولان عاشق شاه حقیقت جانبنه یول بولدی واکا
واصل اولدی اما عاشق اولمین دوش کورمکده وقوش طوتمقده قالدی بو قوش ودوش طریق الهیده نه دردیرسك جبر
واختیاردر حق سبحانه وتعالینك جذبهٔ محبتی بو ایکیسنك وراسندن کلدی که جذبهٔ الهیده نه جبر وار ونه اختیار واردر
بو جبر واختیار عابد وزاهد اولنلرك وابرار واخیار مرتبه سنده قالنلرك طریقنده در اما عشاق شطار مرتبه لرنده جبر
واختیار یوقدر بلکه جذب الهی وعشق ربانی واردر پس تنه صدده کلوب اول زنك حسب حالنی بیان ایلمکه شروع
ایدوب بیوردیلر (مثنوی) چون رسید آن زن بخانه در کشاد * بانك در در کوش ایشان در فتاد * چونکم
اول عورت خانه یه ایرشدی قپویی آچدی قپونك آوازی آنلرك قولغنه دوشدی (م ی) آن کنیزك جست آشفته زساز
مرد بر جست ودر آمد در نماز * اول کنیزك خاتونك کلدیکنی بیلوب دوزندن آشفته وپریشان صچرادی وعابد
دخی صچرادی ونمازه کلدی یعنی درحال اول حالتدن فارغ اولوب فوری صلاته شروع قیلدی (مثنوی) زن کنیزك را
پژولیده بدید * درهم وآشفته ودنك مرید * عورت کلدی کنیزکی ژولیده موی کوردی یعنی اورسه لنمش وصاچلری
طاغلمش کوردی منقبض وپریشان وحیران ومرید کوردی مرید بفتح المیم قنی یوغون وصلابتلو قوی کمسه در یعنی
زن انی صلابتله وخشونتله کوردی وتند مشاهده قیلدی الحاصل هر وجهله اولکی حالنه مغایر ومخالف بولدی
(مثنوی) شوی خود را دید قائم در نماز * در کمان افتاد زن زان اهتزاز * وکندینك ارینی نمازده قائم کوردی پس زن
اول حرکت واضطرابدن کمانه دوشدی وبونلرك حالنی ظنله بیلدی (مثنوی) شوی را برداشت دامن بی خطر * دید آلودهٔ
منی خصیه وذکر * پس زن فی الحال خوف وخطرسز زوجنك دامننی قالدردی زوجنك خایه وذکرینی آلودهٔ منی
کوردی (مثنوی) از ذکر باقیٔ نطفه می چکید * ران وزانو کشته آلوده وپلید * ذکرندن نطفه نك باقیسی طملردی
انك اویلوغی ودیزی نطفه دن آلوده وپلید اولمش (مثنوی) بر سرش زد سیلی وکفت ای مهین * خصیهٔ مرد نمازی
باشد این * پس زن ارینك باشنه بر سیله اوردی وایتدی ای خورمرد نمازینك خصیه وذکری بو میدر یعنی نماز قیلان
مصلینك خصیه وذکری نطفه ایله بویله آلوده می اولور ومؤمن اولان جنابتله نماز می قیلور (مثنوی) لایق ذکر
ونمازست این ذکر * وان چنین ران وزهار پر قذر * بو کونه ذکر ذکر ونمازه لایقمیدر وبونك کبی پر قذر اولان اویلوق
وقاسق یعنی بو کونه آلوده وملوث اولان ذکرك صاحبی نماز قیلمغه والله تعالی یی ذکر اولمغه لایق اولورمی وبر کسه نك
فخذی وقاسغی بویله ملوث وپر قذر ایکن هیچ نماز قیلورمی دیدی پس مقدما بو بیاندن اول بیوردقلری حکایتك

بنه تقریرینه شروع ایدوب بیوردیلر (مثنوی) نامهٔ پرظلم وفسق وکبروکین * لایقست اذ صاف ده اندر یمین * کر بپرسی
کبرا کین آسمان * آفریدهٔ کیست وین خلق جهان * پس ظلم وفسق وکبروکین ایله پرومملو برنامه صاغ طرفدن
کلمکه لایقمیدر انصاف ویر یعنی اعضا واندامی منی ایله ملوث اولان جنب نمازقیلمغه لایق اولمدیغی کبی فسق وعصیانله
پر اولان نامه دخی صاغ النه کلمکه لایق اولمز ومؤمن اولان کمسنه انصاف ایلیوب قباحت وفسادنی حسنه واعمال
صالحه مرتبه سنه لایق کورمز وبجرد برکسه لسانله وحدانیت حقه اقرار ایلسه ولیکن ارکانله اعمال صالحه قیلمسه
وخطا وعصیاندن فارغ اولمسه اکا مؤمندر دینمز زیرا کافرلر دخی حق تعالینک خالق سماوات وارض اولدیغنه
اقرار ایدرلر نته کم اکر کافره سؤال ایلیه سن بویله دیوکه بو آسمان کیمك آفریده سیدر وبو خلق جهان هم کیمك مخلوقیدر
(مثنوی) کویداوکین آفریدهٔ آن خداست * کافر ینش برخدایی اش کواست * اول کبردیرکه بو خدانك
آفریده سیدر زیرا یاردلمش اول خدانك خداوندلکنه کواهدر کما قیل (بیت) ففی کل شیء له آیة * تدل علی انه واحد (م ی)
کفر وفسق واستم بسیار او * هست لایق با چنین اقرار او * اما اول کبرك کفر وفسق وستم بسیاری انك بویله اقرارنه
لایقمیدر (مثنوی) هست لایق باچنین اقرار راست * آن فضیحتها وآن کردار کاست * بو نجلین راست وصحیح
اقراره لایقمیدر اول فضیحتلر واول ناقص کردار یعنی بونك کبی فضاحت وقباحتلر وناقص عمللر اول راست اولان
اقراره لایق دکلدر (مثنوی) فعل اوکرده دروغ آن قول را * باشد اولایق عذاب هول را * اول کبرك فعلی اول قول
صحیحی دروغ ایلمش پس اول کبر عذاب هوله لایق اولور ومجرد خالق ارض وسما خدای تعالیدر دیمکله عذاب الهیدن
نجات بولمز بلکه ارکان دینله دخی عمل قیلمق لسانیله اقرار ایلمسنی مصدق اولمق لازمدر اکر ارکانله عمل صالحه قیلمزسه
لسانله اقرار ایلمسی مفید اولمز (مثنوی) روز محشر هر نهان پیدا شود * هم زخود هر مجرمی رسوا شود * قیامت کونی
هر نهان آشکار اولور دخی هر مجرم کندی حالندن رسوای اولور (مثنوی) دست وپا بدهد کواهی با بیان * بر فساد او
بپیش مستعان * انك الی واباغی فعلنی بیان وعیان ایله کله شهادت ویرور جرم وفسادنی خدای مستعانك قتنده
سویلر (مثنوی) دست کوید من چنین دزدیده ام * لب بکوید من چنین پرسیده ام * مثلا ال دیر بن بویله اوغورلمشم
لب ودهان دیر بن بویله صورمشم یعنی خلقك قبایح وعیوبندن سؤال ایلمشم وغیبتلرین سویلمشم (مثنوی) پای
کوید من شدستم تا منی * فرج کوید من بکردستم زنی * پای دیر بن منی یه دك کتدم یعنی آرزو ومشتهیات جانبنه
سیر ایتدم منی ضم میمله آرزو ومشتهیات معناسنه در وکسر میمله اولوب کعبهٔ شریفده اولان موضعك اسمی اولسه
جائزدر فرج وذکر دیر بن زنا ایلدم (مثنوی) چشم کوید کرده ام غمزهٔ حرام * کوش کوید چیده ام سوء الکلام *
چشم دیر بن حرامه غمزه ایلمشم یعنی حرامه باقمشم قولق دیر بن سوء الکلام دیوشرمشم وذم وغیبت ومالا یعنی
اشتمشم (مثنوی) پس دروغ آمد زسر تا پای خویش * که دروغش کرد هم اعضای خویش * پس باشدن ایاغه دك
کذب ودروغ کلدی که اول کافر وفاسقك کندی اعضاسی دخی انی دروغ ایلدی وتکذیب قیلدی (مثنوی)
آن چنانکه در نماز با فروغ * از کواهی خصیه شد زرق ودروغ * انجلین که بافروغ وپرنور اولان نمازده ذکرك
کواهلغندن زرق ودروغ ظاهر اولدی یعنی کافر وفاسق اولنلره یوم قیامتده کندیلرك اعضا وجوارحی کذب
ودروغلرینه شهادت ایلیوب انلری رسوای وبدنام ایلرنته کم نماز بافروغده عابدك خصیه وذکرینك جنب حالنه وسوی
خصالنه شهادت قیلمسندن انك زرق ودروغی ظاهر اولدی وقباحت وخباثتی ظهوره کلدی (مثنوی) پس چنان کن
فعل کان خود بی زبان * باشد اشهد کفتن وعین بیان * تا همه تن عضو عضوت ای پسر * کفته باشد اشهد اندر نفع وضر
پس فعلی انجلین ایله که اول خود بی زبان اشهد دیمك وعین بیان اوله تا سنك دوکلی تنك عضو عضو ای پسر خیر
وشر ونفع وضررده اشهد دیمش اوله یعنی مجرد اشهد دیمك ولسانله کلمهٔ شهادتی ادا ایلمکله کندیکی مسلمان اولور صانمه
وبلا عمل آخرتده اصحاب یمیندن اولمغی زعم ایلمه بلکه بودنیاده فعل حسنی انجلین ایشله که اول فعل حسن سنك زبانله
ایمان واسلامکی بیان ایلمکسزین اول فعل حسن سنك ایمانکه اشهد دیه واسلامکی بیان ایلیه حتی سنك عضو عضو جمله
بدنك ای اوغل نفعده وضررده اشهد دیه یعنی هر جزؤك سکا ضرر اولنه شهادت قیله ونافع اولنه دخی کواه اوله نته کم یوم
آخرتده هر عضوك افعالکه اکر نفع واکر ضرر واکر خیر واکر شر شهادت قیلسه وکواه اولسه کرکدر (مثنوی)
رفتن بنده بی خواجه کواست * که منم محکوم این مولای ماست * مثلا بنده نك خواجه سی اردنجه کتمسی شاهددر بویله
دیوکه بن بنده ومحکومم وبو اوکومده کیدن بزم مولامزدر کذلك برکسه نك حکم حقی دوتمسی وحضرت محمد
علیه السلامك طریقنه کتمسی واکا متابعت ایتمسی شهادت ودلالت ایلرکه اول کسه حق تعالینك بنده سی
وحضرت محمد علیه السلامك امتی اوله کرکسه اول کسه لسانله اقرار ایلسون وکر کسه ایلسون اما لسانله اقرار

ایلسه وبن اللهك قولی ام وپیغمبر علیه السلامك امتی ام دیسه ولیکن اللهك امرین طوتمسه وانك پیغمبرینه متابعت
ایتمسه اکرچه عند اهل الظاهر اول کسیه مؤمن دینور اما حقیقتده اول کسه نه اللهك قولی ونه پیغمبر
علیه السلامك امتی اولور وبو یوم آخرتده انك کفر وعصیانی ظهوره کلور (مثنوی) کر سیه کردی تو نامهٔ عمر خویش *
توبه کن زانها که کردستی تو پیش * عمر اکر بکذشت بیخش این دمست * آب توبه ش ده اکر او بی نمست * اکر کندی
عمرك نامه سنی سیاه وملکدر ایلدك ایسه توبه ایله اول عمللردنکه اولدن ایلدك عمر اکر کچدیسه انك بیخی بودمدر اکر اول عمر
بی نم ایسه اکا توبه صوینی ویر یعنی اکر سن جهالت وغفلتله کندی عمرك نامه سنی خطا ومعصیتله سیاه ایلدك ایسه
مقدما ایلدیکك اعمال قبیحه دن صلاح وطاعت جانبنه رجوع ایله تا که حق تعالی نامهٔ عمرکی منور ایلیه وسیآتکی
حسناته تبدیل قیله سنك عمرکدن اکرنیجه ایام مرور ایلدیسه انك کوکی واصلی بونفس وبووقتدر اول عمرك کوکنه توبه
وانابت صوینی ویر اکر اول صلاح وطاعتدن بی نمازوبی نم ایسه سن کیم تائبلردن اوله سن (التائب من الذنب کمن لا ذنب
له) حدیثنك موجبنجه همان کناه اشلمین کمسه مرتبه سنده اولورسن (م ی) بیخ عمرت را بده آب حیات * تا درخت عمر
کردد با ثبات * جمله ماضیها ازین نیکو شوند * زهر پارینه ازین کردد چو قند * سن عمرك کوکنه آب حیات
ویر تا کیم عمر درختی ثباتله اوله جمله ماضیلر بوندن ایو اولورلر بلدرده کی زهر بوندن قند کبی اولور یعنی عمرك درختی
صلاح وفلاحله باثبات اوله واذواق واشواقله نشو ونما بوله سن که تائب اوله سن وانابت قیله سن جمیع ماضیلرك
بو آبدن نیکو اولورلر وکذشته اولان خطا ومعصیتلرك حسنه وطاعت مرتبه سنی بولورلر بچن زمانده زهر قاتل کبی
اولان عمللرك قند کبی شیرین ولطیف اولور (مثنوی) سیآتت را مبدل کرد حق * تا همه طاعت شود آن ما سبق *
خواجه بر توبهٔ نصوحی خوش بتن * کوششی کن هم بجان وهم بتن * شرح این توبهٔ نصوح از من شنو * بکرویدستی
ولی از نو کرو * حق تعالی سنك سیآتکی حسناته مبدل ایلرحتی اول ماسبق دوکلی طاعت اولور یعنی (اولئك
یبدل الله سیآتهم حسنات) آیت کریمه سنك موجبنجه حق تعالی تائب اولان بنده لرینك سیآتنی حسناته تبدیل
ایلرحتی سبقده اولان فسق ومعصیتنك جمله سی طاعت اولور وحسنه مرتبه سن بولور ای خواجه نصوحه منسوب
اولان توبه اوزره خوش طولان هم جانله هم تنله زیاده کوشش ایله بو توبهٔ نصوحك شرحنی بندن استماع ایله اکرچه
بو توبهٔ نصوحه ایدیکنه ایناغمشسن وتصدیق ایلمشسندر ولیکن یکیدن اینان وتوبهٔ نصوح نه مرتبه ده اولدیغنی
بو حکایتدن فهم ایلیوب استماع ایله (حکایت در بیان توبهٔ نصوح چنان که شیر از پستان بیرون آید باز دیکر
در پستان نرود) بو حکایت توبهٔ نصوحك بیانده درکه انجلین که سود پستاندن طشره کلور کیرو پستان ایچره کتمز
پس توبهٔ نصوح ایلین کمسه دخی کبیر وسیئاته میل ایتمز پس بر مقتضای آیه (یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله توبة نصوحا
مؤمن اولنلره شوائب ذنوبدن خالصه اولان توبه یی ایلمك واجب ولازمدر آیت کریمه ده اولان نصوح صیغهٔ مبالغه در
لغتده خالص معناسنه در نته کم عسل ناصح دیرلر اذا خلص من الشمع تقدیر کلام خالصة صادقة فی الصفاء عن شوائب
الذنوب دیمکدر بو آیت کریمه نك تفسیرنده بعض علما دیمشلر در توبهٔ نصوحدن مراد نصوح نام کمسه نك توبه سی اولمق
لایق وجائز دکلدر بلکه ای مؤمنلر الله تعالی یه شوائب ذنوبدن خالصه وصافیه اولان توبه ایله الله تعالی یه توبه ایلك
دیمکدر دیمشلر نعم فی الحقیقه بویله در ولیکن نصوح نام مردك توبه سی چونکه شوائب ذنوبدن صافیه وخالصه
اولدیسه بو آیت کریمه ایله استشهاد اولنسه واول مردك توبه سی کبی خالصه وصافیه قبیلك دینلسه ومناسبتله اول
مردك حکایه سی ایراد اولنسه جائز اولور مع هذا آیت کریمه ده اولان نصوحدن دخی مراد اول نصوح نام مرد اولمق
لازم کلمز (آنکه توبهٔ نصوحی کرد هرکز ازان کناه نرود ویاد نکند بطریق رغبت بلکه هردم نفرتش افزون باشد وآن نفرت
دلیل آن بود که لذت قبول یافت آن شهوت اول بی لذت شد واین لذت بجای آن نشست) اول کسه که توبهٔ نصوحی ایلدی
هرکز اول کناهدن میل ورغبت طریقیله یاد ایلمز بلکه هردم اول تائبك نفرتی زیاده اولور واول نفرت انك دلیلی اولورکه
توبه تائب لذت قبولی بولدی واول اولکی شهوت وآرزوبی لذت اولدی دخی بو لذت انك یرینه اوطوردی یعنی لذت انك
مقامنه اوطورمش وقائم اولمش اولور (بیت) نبرد عشق را جز عشق دیکر * چرا یاری نکیری زونکوتر *
عشقی بر آخر عشقدن غیری کسمز پس نیچون آندن ایولك بر یار طوتمزسن یعنی بر شیئه سنك عاشق اولملغکی قطع ایلمز
الا که بر آخر شیئه عاشق اولملغك قطع ایلرپس نیچون فانی اولان شیلردن نیکوترسن بر یار طوتمیه سن که
انك عشقی سنی هر فانینك عشقندن منقطع قیله وجمله سنك لذاتنه اول معادل اوله (وانکه داش باز بدان کناه رغبت
می کند علامت آنست که لذت قبول نیافته است ولذت قبول بجای آن لذت کناه نه نشسته است فسنیسره للیسری
نشده است ولذت فسنیسره للعسری یافته است بروی) واول کسه که انك قلبی اول کناهه کیر ورغبت ایلر بونك علامتیدرکه

هنوز اول کسه لذت قبول بولمش وانك توبه سی دخی قبول اولمشدر وقبول توبه نك لذتی اول کناهك لذتنك برینه
اوتورمشدر (فسنیسره للیسری) آیت کریمه سنك مفهومنه مظهر اولمشدر (فسنیسره للعسری) آیت کریمه سنك
مفهومنك لذتی ومعناسنك چاشنیسی هنوز آنده باقیدر بو آیتین کریمتین سورهٔ لیلده در اولدن بورایه کلنجه یه دك
بو سوره نك تفسیری بو جلدك اوائلنه قریب (در بیان انکه آن درخود را سرخنده (سعیکم شتی تناقض اندرید) بیتنك
شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه وبو آیتلرك تفسیری بونده بودر قال الله تعالی (واما من اعطی) مساعی شتانك
تفصیلدر اما شول کسه که طاعت اعطا ایلدی ویامالنی فی سبیل الله اعطا ایلدی (واتقی) ومعصیتدن اتقا ایلدی
(وصدّق بالحسنی) وکلمهٔ حسنایه تصدیق ایلدی کلمهٔ حسنی لا اله الا الله در هر قنغی کلمه که توحیده دلالت ایلیه
اولدر (فسنیسره للیسری) عن قریب بز اکا میسر قیلورز شول خصلتی که مؤدی اولور یسره وراحته جنته دخول
کبی وانعام واحسان کبی (واما من بخل) واما شول کسه که اداء طاعته وانفاق وایثاره بخل ایده (واستغنی) وشهوات
دنیا سبیله نعیم عقبادن ویا عبادت مولادن استغنا ایده (وکذب بالحسنی) وکلمهٔ توحیدی تکذیب ایده
(فسنیسره للعسری) عن قریب تهیئه ایلرزانی اول خصلته که مؤدی اولور عسر وشدته ودخول جهنم کبی (مثنوی
بود مردی پیش ازین نامش نصوح * بد زدلاکی زن اورا فتوح * بو زماندن اول بر مرد وار ایدی انك نامی نصوح
ایدی اکا زن دلاکلکندن فتوح وار ایدی یعنی انك کاری بو ایدیکه عورتلر حمامنده دلاکلك ایلردی واکا فتوح
وفوائد اول کاردن حاصل اولوردی (مثنوی) بود رو اوچور خسار زنان * مردیٔ خود را همی کرد او نهان *
آنك یوزی زنلرك رخساری کبی ایدی یعنی ریش وسبلتدن عاری ایدی اول نصوح کندینك ارلکنی پنهان ایلردی
مثنوی) او بحمام زنان دلاك بود * در دغا وحیله بس چالاك بود * الحاصل اول نصوح عورتلر حمامنده دلاك ایدی
دغا وحیله ده زیاده چست وچالاك ایدی (مثنوی) سالها می کرد دلاکی وکس * بو نبرد از حال وسر آن هوس * نیجه
ییللر اول نصوح دلاکلك ایلدی وکمسه اول هوسدن وانك حالنك سرندن بوی ایلتمدی یعنی انك هوسندن وانك حالنك
سرندن برکسه رایحه ایلنه مبوب حقیقتنه واقف اوله مدی (م ی) زانکه آواز ورخش زن وار بود * لیك شهوت کامل
وبیدار بود * زیرا که انك یوزی وآوازی زن کبی ایدی لیکن شهوتی کامل وبیدار ایدی (م ی) چادر وسربند پوشیده ونقاب
مرد شهوانی ودر غرهٔ شباب * اول نصوح چادر وسربند ونقاب اورتمش ایدی مرد شهوانی وشبابه غره اولمقده ایده یعنی
اول نصوح عورتلر کبی باشنه چادر وسربند ویوزینه دخی نقاب اورتمش ایدی ولیکن مرد شهوانی ایدی ویکتلکك
غرورنده ایدی (مثنوی) دختران خسروان ازین طریق * خوش همی مالید ومی شست آن عشیق) پس بو طریقدن
خسرولرك دخترلرینی اول عشیق خوش اووار دی ویوردی یعنی اوزیاده عاشق اولان مرد بو اسلوبدن اکابرقزلرنی
اووب خوش یوردی وانلر دخی بونی زن صانوردی (مثنوی) توبه ها میکرد وپا در می کشید * نفس کافر توبه اش را
میدرید * نیجه کره بو فعلدن توبه لر ایلدی ورایاق چکدی ولیکن نفس کافر انك توبه سنی یرتدی وخراب ایتدی (مثنوی)
رفت پیش عارفی آن زشت کار * کفت ما را در دعایی یاددار * آخر اول زشتکار وبدکردار بر عارف شیخك اوکنه کتدی
اکا ایتدی ای عزیز بزی بر دعا ایله یاده کتور یعنی بنی بر دعا ایله الـ... حقمده بر دعا ایله دیدی (مثنوی) سر او دانست
آن آزاد مرد) لیك چون حلم خدا پیدا نکرد * اول آزاده اولان مرد عارف فراستله انك سرنی بیلدی لیکن حلم خدا کبی
انی پیدا ایلمدی وآنك قباحتنی یوزینه اوروب سوء حالنی سویلمدی (م ی) بر لبش قفلست ودر دل رازها) لب خموش ودل
پر از آوازها * عارفانکه جام حق نوشیده اند * رازها دانسته وپوشیده اند * هر کرا اسرار کار آموختند) مهر کردند
ودهانش دوختند * عارفلك لبی اوزره قفل واردر وقلبنده رازلر واردر آنك لبی خموش وقلبی آوازلردن پردر یعنی عارفلك
لب ودهانی کشف اسرار ایلمکدن بسته ومقفلدر ولیکن قلبنده رازلر چوقدر کرچه لبلری خموشدر لیکن قلبی نیجه
معنوی آوازلردن طولو وپرجوشدر عارفلر که حق تعالینك جام اسرارن ایچمشلردر اوزلرنی بیلمشلردر واورتمشلردر هرکز
بلا اذن خدا کشف راز واسرار ایلمزلر ولهذا قیل قلوب الاحرار قبور الاسرار هر کیمه که اسرار کاری اوکرتدیلر مهر ایلدیلر
وانك اغزنی دکدیلر یعنی بونلر درونده اولان راز واسراری اظهار ایلمکه حق تعالینك رضای شریفی اولمیوب بونلرك دهانی
اول رازی سو یلمکدن واول سری کشف ایلمکدن منع ایلدکلرندن جاهل وغافل اولملری لازم کلمز بلکه تجاهل وتغافل
قیلملری لازم کلور که تجاهل وتغافل عارف اولنلرك خصلت حسنه لرندن ویلورکن بیلمزلنمك عادت کریمه لرندندر بونلر
جواسیس القلوبدر بونلر ایله مجالست ایلین کمسنه یه صدق دل وادب باطن لازم اولنلردندر (م ی) سست خندید وبکفت
ای بدنهاد) زانکه دانی ایزدت توبه دهاد) اول عارف سست کولدی وزن شکلنده اولان نصوحه دیدی ای بدنهاد
انی که بیلورسن اندن سکا ایزد تعالی توبه ویرسون یعنی اول عارف اول مرد بدکارك یوزینه سستلکله کولوب اکا دیدی

ای بد طبیعت خدای تعالینك سکا اول بیلدیکك وقیلدیغك کاردن توبه ویرسون تا آندن خلاص ایلیوب سنی متقبلر
مرتبه سنه ایرکورسون دیو دعا ایلدی (در بیان انکه دعای عارف واصل درخواست او از حق همچون درخواست
حقست از خویشتن که (بو سرخ شریف انك بیاننده درکه عارف واصلك دعاسی وانك حق تعالیدن برنسنه طلب ایتمسی
فی الحقیقه حضرت خدانك کندیدن طلب ایتمسی کبیدر زیرا مرد عارفك وجود مجازیسی محو اولوب وجود حقانیله
قائم اولمشدر کنت له سمعا وبصرا ولسانا ویدا وقوله تعالی ومارمیت اذ رمیت ولکن الله رمی زیرا حق تعالی حدیث
قدسینده دیمشدر بن اول بنده نك سمعی وبصری اولورم ولسانی ویدی اولورم بنمله ایشیدر وبنمله کورور وبنمله سویلر وبنمله
طوتار اول حدیث قدسینك اولی بودرکه ابو هریره رضی الله عنه حضرتلری روایت بیوردیلر قال علیه السلام حاکیا عن
ربه (قال الله تعالی لا یزال العبد یتقرب الی بالنوافل) عبدم دائما بکا تقرب ایلر عبادت نافله ایله (حتی احبه) حتی بن اکا
محبت ایدرم (فاذا احببته) پس قچن اول قوله که بن محبت ایدم (کنت سمعه الذی یسمع به) بن انك سمعی اولورم که
بنمله ایشیدر اذنی اولورم دیمدی زیرا جارحه دن منزهدر بلکه سمیعلك وبصیرلك انك صفتیدر (وبصره الذی یبصر به)
ونور عینی اولورم بنمله کورر (ویده التی یبطش بها) ویدنده اولان قوت وقدرت بنم اولورکه بنمله طوتر (ورجله التی یمشی بها)
وآیغنده اولان قوت وقدرت اولورمکه بنم ارادتمله یورر ما حصل کندیلکندن فانی وحقله باقی اولور وقوله ومارمیت
اذ رمیت ولکن الله رمی) بو آیتك تفسیری جلد اولده اعتراض مریدان سرخنده توزقرأن بازخوان تفسیر بیت بیتنك
شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه (وایات واخبار وآثار درین بسیارست وشرح سبب ساختن حق تا مجرم را بکوش
کرفته بتوبهٔ نصوح آورد * وبو خصوصده ایات واخبار وآثار بسیاردر وحق تعالینك سبب وبهانه دوزمسنك شرحیدر
یعنی حق تعالی که مسبب الاسبابدر بر سبب وبهانه دوزر تا مجرملك قولغنی طوتمش توبهٔ نصوحه کتورر لاجرم اول
مجرم اول سبب واسطه سیله توبه کار اولور وصالحلر مرتبه سن بولور (م ی) آن دعا از هفت کردون در کذشت * کار آن
مسکین باخر خوب کشت * کان دعای شیخ نی چون هر دعاست * فانیست وکفت او کفت خداست * اول مرد عارفك
دعاسی افلاك سبعه دن ایلرو کچدی اول مسکین نصوحك کاری آخرده خوب اولدی زیرا شیخك اول دعاسی هر دعا
کبی دکلدر اول شیخ فی الحقیقه فانیدر انك کفتی کفت خدادر یعنی اول شیخ کاملك دعاسی مستجاب اولوب اول دردمندك
کار وکرداری ایولکه متبدل اولوب صلاحه دوندی زیرا اول شیخ کاملك دعاسی ناسك دعاسی کبی دکلدر
انکچون اول شیخ کندی وجود مجاز یسندن فانیدر وحضرت حقله باقیدر پس آنك کلامی ودعاسی معناده حضرت
حقك اولور (مثنوی) چون خدا از خود سؤال اوکد کند * پس دعای خویش را چون رد کند * مثلا چونکم
خدای تعالی کندیدن کدا ایلیه پس کندینك دعاسنی نیجه رد ایلر یعنی رد ایلمز (مثنوی) یك سبب انکیخت
صنع ذو الجلال * که رهانیدش ز نفرین و وبال * الحاصل حضرت ذو الجلالك صنع وقدرتی بر سبب پیدا ایلدی که اول
نصوحی نفرینندن ووبالدن خلاص ایلدی وکناه وخطادن بری قیلدی (مثنوی) اندران حمام پر می کرد طشت *
کوهری از دختر شه یاوه کشت * اول حمامده نصوح دلاك ایدی اکنی پر ایلدی حکمت الهیله شاهك دخترندن
بر کوهر یاوه اولدی یعنی یتدی وغیب اولدی (م ی) کوهری از حلقهای کوش او * یاوه کشت وهر زنی در جست وجو
آنك کوشنك حلقه لرندن بر کوهر یاوه وضایع اولدی وهر بر عورت جست وجوده اولدی (مثنوی) پس
در حمام را بستند سخت) تا بجویند اولش در پیچ ورخت) پس حمامك قپوسنی محکم باغلدیلر تاکم اول اول کوهری رخت
واسبابك پیچ وبوکلنده ارایه لر (مثنوی) رختها جستند وان پیدا نشد * دزد وکوهر نیز هم رسوا نشد * وبالجمله رختلری
ولباس واسبابی آرادیلر اول کوهر پیدا اولمدی کوهرك اوغریسی دخی رسوا اولمدی (مثنوی) پس بجد جستن
کرفتند از کزاف * در دهان وکوش واندر هر شکاف * پس کزافدن فارغ اولوب جدله ارامق طوتدیلر دهان
وکوشده وهر شکاف ویارقده (مثنوی) در شکاف تحت وفوق وهر طرف * جست وجو کردند در خوش صدف *
اشاغی ویوقاری شکافده وهر طرفده خوش صدف اولان درو کوهری جست وجو ایلدیلر (م ی) بانك آمد که همه
عریان شوید * هر که هستید ار عجوز وکر نوید * بانك کلدی یعنی برکسه چاغردی وایتدی ای زنان جمله کز عریان
اولیکز هر کیمکه حمام ایچره وار سزا کر عجوزه سز واکر نوتازه سز (مثنوی) یك بیك را حاجبه جستن کرفت * تا پدید آید
کهر دانه شکفت * پس اوشهزاده نك حاجبه سی یعنی پرده دار اولان خادمه سی بربرهر برینی ارامغلق طوتدی تا اول
شکفت وعجیب کهر دانه پدید وظاهر کله (مثنوی) آن نصوح از ترس شد در خلوتی * روی زرد ولب کبود از خشیتی *
اول نصوح بو حالی کورد که کندینك خوفندن بر خلوتده زیاده خشیتندن یوزی صاری ولبی کوك اولدی (مثنوی)
پیش چشم خویش او می دید مرك * رفت ومی لرزید او مانند برك * زیرا اول نصوح کندینك سوخی کوزی اوکنده

حاضر کوردی بیچاره نصوح تنها بر خلوته کتدی ویپراق کبی دترردی (مثنوی) کفت یارب بارها بر کشته ام *
توبها وعهدها بشکسته ام) پس خلوتده حق تعالی حضرتلرنه ایتدی یاربی نیجه کره رجوع ایلدیم توبه لری وعهدلری
صندم (مثنوی) کرده ام آنها که از من می سزید * تا چنین سیل سیاهی در رسید * الهی اول قبیح فعللری بندن که لایق
ایدی ایلدم حتی بونک کبی بر سیل سیاه ایرشدی که بو بلای سیاه بنم اول کناهمک جزاسیدر دیدی (م ی) نوبت جستن
اکردمن رسد * وه که جان من چه سختیها کشد * ارامقلق نوبتی اکر بکا یتشه واه که بنم جانم نه سختلکلر چکر (مثنوی
در جکر افتاداستم صد شرر * درمناجاتم ببین بوی جکر * بو حالده خوف والمدن بنم جکرمه یوز شرر دوشمشدر
در جکرم صد شرر افتاده است تقدیرنده اولور ومناجاتده بنم جکرم رایحه سنی کور (مثنوی) اینچنین اندوه
کافر را مباد * دامن رحمت کرفتم داد داد * بو نجلین غصه کافره اولمسون ای خدا سنک رحمتک دامننی طوتدم داد داد
یعنی سنک رحمتکه تمسک ایتدم بکا عطا ایله دیدی (مثنوی) کاشکی مادر نزادی مر مرا * یا مرا شیری بخوردی در چرا
کاشکی بنم مادرم بنی طوغرمیدی یاخود چراوم عادة بنی بر ارسلان ییدی دیدی (مثنوی) ای خدا آن کن که
از تو می سزد * که زهر سوراخ مارم می کزد * ای خدا بو عاصی بنده که آنی ایله که سندن اول لایقدر زیرا هر سوراخدن
بنی مار ایصررر (مثنوی) جان سنکین دارم ودل آهنین * ورنه خون کشتی درین رنج وحنین * طاش کبی محکم جان
وآهن کبی قتی قلب طوترم واکر دل وجانم سنکین وآهنین اولمیدی بو رنج وحنینده خون اولوردی (مثنوی) وقت
تنک آمد مرا ویک نفس * پادشاهی کن مرا فریاد رس * الهی وقت تنک کلدی بکا و بر نفس قالمدی پس پادشاهلق ایله
بنم فریادمه ایرش (مثنوی) کر مرا این بار ستاری کنی * توبه کردم من ز هر ناکردنی * اکر بو کره بکا ستارلق ایلیه سک
بن هر نا کردنیدن توبه ایلدم یعنی اکر بکا بو دفعه ستارلق ایلرسک بن هر اشلنمسی مشروع اولمین فعلدن ولایق اولمین
عملدن توبه ایلدم دیدی (مثنوی) توبه ام بپذیر این بار دکر * تا ببندم بهر توبه صد کمر * الهی بو کره دخی بنم توبه می قبول
ایله تا توبه دن اوتری یوز کمر قوشنم (مثنوی) من اکر این بار تقصیری کنم * پس دکر مشنو دعا و کفتنم * اکر بن بو کره
توبه ده بر تقصیر ایلرسم پس بنم سوزمی ودعامی غیری قبول ایلمه (مثنوی) این همی زارید وصد قطره روان *
که در افتادم بجلاد وعوان * نصوح بو قدر زار ایلک ایلدی وکوزندن یوز قطره روان اولدی وبویله دیردی که جلاد وعوانه
دوشدم (مثنوی) تا نمیرد هیچ افرنکی چنین * هیچ ملحد را مبادا اینچنین * تا هیچ بر فرنک بو نجلین اولمسون هیچ
ملحده بو فغان اولمسون (مثنوی) نوحها می کرد او بر جان خویش * روی عزرائیل دیده پیش پیش * اول نصوح
کندینک جانی اوزره نوحه لر ایلدی عزرائیل علیه السلامک یوزنی زیاده اوکنده کورمشدی یاخود ایلرولک
کورمشدی دیملک اولور (مثنوی) ای خدا وای خدا چندان بکفت * کان در ودیوار با او کشت جفت * بیچاره نصوح
ای خداوای خدا دیمکی اولقدر دیدی که اول حالده اول در ودیوار اکا جفت اولدی یعنی در ودیوار انکله ای خدا
وای خدا دیو جناب حقه تضرع ایلدی (مثنوی) درمیان یارب ویارب بداو * بانک آمد از میان جست وجو *
اول نصوح یاربی یاربی میانده ایدی یعنی مناجات قیلمقده وعرض حاجات ایلمکده ایدی ناکاه جست وجو یک ایچنده
بانک کلدی (نوبت جستن رسیدن نصوح وآواز آمدن که او را برهنه کنند وبجویند که همه را جستیم نصوح را بجویید
وبیهوش شدن نصوح از آن هیبت وکشاده شدن کار بعد از نهایت بستکی کما کان یقول رسول الله صلی الله علیه وسلم
اذا اصابه مرض او هم اشتدی ازمة تفرج * بو سرخ شریف جست وجویک نوبتی نصوحه ایرشمک بیانده در
وآواز کلمسنک بیانده در که آنی دخی عریان ایده لر وآرایه لر بویله دیدیلر که دوکلی عورتلری ارادق نصوحی ارایکز واول
هیبتدن نصوحک بیهوش اولمسنک بیانده در وکارلک کشاده اولمسیدر بسته لکک نهایتندنصکره نته کم حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم بر مرض ویا بر غم اصابت ایلدکده دیوجی اولوردی اشتدی ازمة ای زمته سن مشتد ومحکم
اول تفرج جزمله جواب امر در ازمته بلا ومحنته دیرلر یعنی ای بلا ومحنت هر بار که مشتد اوله سن بز بجون ای ان مع
العسر یسرا اول بلا ومحنت مقابله سنده نیجه نعمت وعافیت تیشوب منفرج اولورسن پس اول حضرتک مرادی
اشتداد شدت دکلدر بلکه اشتداد شدت ومحنت سبب فرج وعافیتدر پس ذکر سبب اراده مسبب قبیلندن اولور ومراد
اولنان بهجت وسرور اولور وبو حدیث شریفک مضمونی ابو الفضل یوسف المعروف بابن النحوی بر قصیده غراء یتمشدرکه
مشهور بین الانامدر قصیده منفرجه دیمکله اولی اشتدی ازمة تنفرجی درکه حدیث شریفدر قضاعی وفردوس
الاخبار صاحبی حضرت علی کرم الله وجهه یه اسناد ایلشلردر وراویسی حضرت علی کرم الله وجهه دردیمشلردر
وقال ابو الفضل رضی الله عنه (بیت) قد آذن لیلک بالبلج) وظلام اللیل لها سرج * حتی یغشاه ابو السرج * وسحاب
الخیر لها مطر * فاذا جاء الابان تجی * وابن فارض قدس سره العزیز بو مضمونی بر آخر اسلوبده نظمه کتوروب قصیده

جمیعه سنده بیوردیلر (بیت) اصبحت فیک کما امسیت مکتئبا) ولم اقل جزعا یا ازمة انفرجی (م ی) جمله را جستیم پیش آ
ای نصوح * کشت بیهوش آن زمان پرید روح) پس بانک وندا کلدیکه جمله زنلری تجسس وطلب ایلدک سندخی ایلرو
کل ای نصوح اول زمان نصوح بیهوش ولا یعقل اولدی روح بدنندن اوجدی (مثنوی) همچو دیوار شکسته در فتاد
هوش وعقلش رفت وشد او چون جماد) صنق دیوار کبی دوشدی آنک هوش وعقلی کتدی اول دردمند جماد کبی
اولدی (مثنوی) چونکه هوشش رفت از تن بی امان * سر او با حق بپیوست آن زمان) چونکیم عقل وهوشی تنندن
امانسز کتدی پس اول زمان یعنی اول حیرت وبیهوشلق زمانده آنک سر وجانی حضرت حقه اولشدی (مثنوی)
چون تهی کشت ووجود او نماند * باز جانش را خدا در پیش خواند) چونکیم کندی وارلغندن تهی اولدی وآنک
وجودی قالمدی آنک باز جانی خدای تعالی کندی حضورنه دعوت ایلدی (م ی) چون شکست آن کشتی او بی مراد
در کنار رحمت دریا فتاد) چونکیم آنک کشتیء وجودی مرادسز صندی پس حق تعالینک دریای رحمتی کنارنه دوشدی
مثنوی) چون بحق پیوست چون بیهوش شد * موج رحمت آن زمان در جوش شد) چونکیم جان بیهوش اولدی
حضرت حقه اولشدی اول زمانده موج رحمت جوشیده اولدی یعنی دریای رحمت جوشه کلدی وظهور قیلدی
(مثنوی) چونکه جانش وارهید از ننک تن * رفت شادان پیش اصل خویشتن) چونکیم آنک جانی تنندن قورتلدی
وبدنک عیب وعارندن خلاص اولدی کندی اصلی قتنه شادان وخندان کتدی (م ی) جان چو باز وتن مر او را کنده ء
پای بسته پر شکسته بنده ء) مثلا جان باز کبیدر وجسم وتن اکا بر کنده کبیدر ایاغی باغلنمش قنادی صنمش بر بنده در
مثنوی) چونکه هوشش رفت وپایش در کشاد * می پرد آن باز سوی کیقباد) چونکه نصوحک عقلی وهوشی کتدی
وآنک ایاغی چوزلدی پس اول باز جان فوری شاه کیقباد جانبنه پرواز ایلدی یعنی شاه حقیقته آنک باز روحی
تن کنده سندن خلاص اولدقدنصکره رجوع ایلدی (مثنوی) چونکه دریاهای رحمت جوش کرد * سنکها
هم آب حیوان نوش کرد) چونکیم رحمت دریالری جوش ایلدی طاشلر دخی آب حیات نوش ایلدی یعنی چونکیم دریای
رحمت جوشه کلدی رحمته لایق اولمین سنکین دللر دخی اندن آب حیات نوش قیلدی (مثنوی) ذره ء لاغر شکرف
وزفت شد * فرش خاکی اطلس وزربفت شد) لاغر وضعیف ذره دخی شکرف وقوی اولدی فرش خاکی اطلس وزربفت
اولدی نته کم باران رحمت منصب اولسه فرش خاکی اطلس زربفت کبی منقش اولور (مثنوی) مرده ء صد ساله
بیرون شد ز کور * دیو ملعون شد بخوبی رشک حور * یوز ییللق مرده قبردن طشره اولدی دیو ملعون خوبلقده رشک
حور اولدی یعنی چونکیم رحمت الهی ظهوره کلدی ودیو معلون کبی زشت وقبیح اولان کمسه یه قرین اولدی دیو
ملعون کبی زشت وقبیح اولان کمسه بر مرتبه خوب وملیح اولور که حوریلر آنک حسننه رشک ایدرلر (مثنوی) این همه
روی زمین سر سبز شد * چوب خشک اشکوفه کرد ونغز شد * کرک با بره حریف می شده * ناامیدان خوش رک وخوش پی
شده * بو دوکلی روی زمین سرسبز اولدی قوری اغاج اشکوفه اولدی ونغز ولطیف آثار رحمت الهیدن بو دوکلی وجه
ارض اخضر اولوب ونضارت بولدی وقوری اغاجلر پر شکوفه اولوب تازه وطری اولدی قورد قوزی ایله باده یه
حریف اولدی ناامیدلر خوش رک وخوش پی اولمش یعنی دریای رحمتک جوش ایلمسندن وباران فضلک یاغمسندن
اعدا واضداد اولنلره بیله بر مرتبه الفت واتحاد کلدیکه قورد قیونله می محبتک حریفی اولدیلر ومأیوس وناامید اولنلر آثار
رحمت الهیدن طمرلری وسکرلری خوش اولدیلر وقوت وقدرت بولدیلر (مثنوی) بانک آمد ناکهان که رفت بیم) یافت
شد کم کشته آن در یتیم * چون نصوح حقنده دخی دریای رحمت جوش وخروش ایلدی بانک وصدا کلدیکه بیم وخوف
کتدی اول کم کشته اولان در یتیم بولندی یعنی بو خاتونلرک مابیننده بر صدا ظهوره کلدیکه خوف وبیم کتدی
اول ضایع اولان در یتیم بولندی شمدنصکره خوف وخطر قالمدی هر کس کندی حالنه وارسون وآسوده اولسون
دیدیلر (یافت شدن کوهر وحلالی خواستن حاجبکان وکنیزکان شاهزاده از نصوح (مثنوی) بعد از آن خوف
هلاک جان بده * مژده ها آمد که اینک کم شده * هلاک جانه سبب اولمش خوفدنصکره مژده لر کلدیکه ایشته کم وضایع
اولمش کوهر (مثنوی) یافت شد اندر فرح در یافتیم * مژدکانی ده که کوهر یافتیم * کوهر بولندی ودخی فرح ایچره
اورلدک یعنی اول کم کشته اولان کوهر بولنمش اولدی بز فرح وسروره مخلوط اولدق وذوق وحبورله امتزاج قیلدق
مشتلق ویر که کوهری بولدق دیدیلر (مثنوی) از غریو ونعره ودستک زدن * پر شده حمام قد زال الحزن * عورتلرک
غریو ونعره سندن واللرین بری برینه اورمسندن قد زال الحزن دیو حمام پر اولمش وذوق وشاد یلکدن هر کسک قلبی
طولمش (مثنوی) آن نصوح رفته باز آمد بخویش * دید چشمش تابش صد روز بیش * اول کندیدن کتمش نصوح
کیرو کندویه کلدی آنک چشمی اوکنده یوز کونک تابشنی کوروندی یعنی اول حینده کمال سروردن کندی حضورندن

یوز کونلك بلکه نیجه یوز کونلك نور وحبوری مشاهده قیلدی اکر پیش باءفا رسیله اولمیوب باءعربیه اله اولورسه
معنی اول نصوحك کوزی اول حینده نیجه یوز کونك تابش وضیاسنی زیاده کوردی ونیجه یوز کونلر ذوق وسرور
کورنلردن اولدمه ارتق مسرور اولدی (مثنوی) می حلالی خواست ازوی هرکسی * بوسه می دادند بر دستش بسی
پس حمامده اولان زنلردن هر برکسه اول نصوحدن حلاللق دیلدی اعتذار ایدوب آنك دستنه چوق بوسه ویردیلر
والن اویدیلر (مثنوی) بدکمان بردیم کن ما را حلال * کوشت تو خوردیم اندر قیل وقال) دیدیلر که سنك حقکده
بدکمان ایلدك یعنی سوءظن ایتدك بزه حلال ایله قیل وقالده سنك اتکی ییدك یعنی غیبت ایلدك مؤمن قرنداشنك میت
اولدیغی حالده اتی یمك کبی ایکن بز سنی غیبت ایلدك ومعنا اتکی ییدك ودخی (اجتنبوا کثیرا من الظن) دیو سوء
ظن ایلمکدن اجتناب ایلمکه امر الهی واقع اولمش ایکن سوءظندن اجتناب ایلمیوب سنك حقکده بدکمان اولدق
آنی حلال ایله دیدیلر بونده برکسه یی غیبت ایلسه لر اکر مغتاب اولان آنی اشتدی ایسه اول کسه دن استحلال ایلمك لازم
اولدیغنه تنبیه واشارت واردر (مثنوی) زانکه ظن جمله بروی بیش بود * زانکه در قربت زجمله پیش بود * زیرا که جمله
عورتلرك ظنی اکا زیاده ایدی اول سببدن که دخترشاهه آنك قربتی ومقارنتی جمله خواتیندن زیاده ایدی (مثنوی)
خاص دلاکش بد ومحرم نصوح * بلکه همچون دو تنی یك کشته روح) اول شهزاده نك محرمی وخاص دلاکی نصوح
ایدی بلکه دخترشاهه اول نصوح روح براولمش ایکی تن کبی ایدی صورتده مغایر ومعناده متحد ایدی (مثنوی)
کوهرار بر دست او بردست بس * زو به لازمتر بخاتون نیست کس) اکر کوهری ایلتمش ایسه انجق اول ایلتمشدر دیدیلر
زیرا خاتونه آندن مقرب وملازم برکسه یوقدر یعنی بویله دیو سوءظن ایلدیلر (مثنوی) اول اوراخواست جستن در نبرد
بهر حرمت داشتش تاخیر کرد * تا بود کاو را ایندازد بجا * اندرین مهلت رهاند خویش را) اول نبرد وجنکده
آنی ارامق استدیلر اما دخترشاه حرمتدن اوتری آنی محفوظ طوتدی وتأخیر ایتدی آنی حرمتدن اوتری کیرو طوتدی
وجست وجودن تأخیر ایتدی دیمك دخی جائزدر وتأخیره باعث اول ایدیکه ناوله که نصوح آنی خوفندن بر یره آته
بو مهلتده کندیسنی قورتاره بو قدر مهلت ایچره اکر الدیسه آنی بر یره براقوب کندیسنی بو اسلوبله مؤاخذه اولمقدن
خلاص ایلسون دیو جست وجو قیلمقدن آنی تأخیره براقدیلر (مثنوی) این حلالیها ازو می خواستند * وز برای عذر
برمی خواستند) چونکم آنك حقنده بویله سوءظن ایلدیلر آندن بو حلاللقلری دیلدیلر وعذردن اوتری قالقدیلر واعتذار
ایدوب استحلال ایلدیلر (مثنوی) کفت بد فضل خدای دادکر * ورنه زانچم کفته شد هستم بتر * چه حلالی خاست
می باید زمن * که منم مجرمتر اهل زمن) نصوح آنلره دیدی دادکر اولان خدانك فضلی اولدی یوخسه اول نسنه که
دینلمش اولدی بن آندن بدترم بنم کبی کنهکاردن نه حلاللق دیلك کرکدر زیرا بن اهل زمانك مفسد ومجرمتری یم
یعنی نصوح بونلرك اعتذارنه وظاهرا ایلدکاری تعظیملرینه مغرور اولمیوب کندینك سوءحالنه وقبیح خصالنه اعتراف
قیلوب بو لطفی عادل اولان حق تعالینك فضل ولطف وکرمندن بیلوب بونلره هرنه دیدیلر بن آندن بدترم واستحلال
ایلمکه لایق اولمین جمله مجرملردن مجرمترم دیو جواب ویردی (مثنوی) آنچه کفتندم زبد از صد یکیست * بر من
این کشفست او کس را شکیست) کس چه می داند زمن جز اندکی) زهزاران جرم وبد فعلی یکی) اول نسنه یی که حقمده
بد وقباحتدن دیدیلر بوزدن برید ربنم اوزرمه بو معنی مکشوفدر اکر اول کسیه برشك وار ایسه ده کسه بنم حالمدن
اندکدن غیری نه بیلور یعنی بنم قباحتم اولقدر بی حد ولا یعددر که بو خلق بندن بیلدکاری دریادن قطره وکونشدن
ذره کبیدر دیدی (مثنوی) من همی دانم وآن ستارمن * جرمها وزشتی کردار من) زیرا بنم حالمی بن بیلورم وبنم اول
ستارم بیلور بنم جرملرمی وبنم کردارمك زشتلکنی نه کم بر شیخه دیدیلر بو خلق سنی زیاده ذم ایدرلر اول بونلره
جواب ویروب دیدیکه بنم قباحتم آنلرك دیدیکندن بیك اولقدر زیاده در وبن انلرك کوزندن مستورم وعیوب وذنوبمی
اصل بنم خالقم بیلور دیدی (بیت) انی لمستتر من عین جیرانی * والله یعلم اسراری واعلانی) دیوب بونلره جواب ویردی
مثنوی) اول ابلیسی مرا اوستاد بود * بعد از آن ابلیس پیشم باد بود) جرم وقباحتده اول ابلیس بکا اوستاد ایدی
آندن صکره ابلیس بنم اوکمده باد وهوا اولدی یعنی بن برمرتبه خبیث وقبیح اولدم که ابلیس بنم قباحت وضلالتمه نسبتله
هیچ شیء اولدی بن آندن بدتر وخبیث تر اولدم دیدی نته کم سوزنی نام شاعر دخی بو محله مناسب کندینك حالندن
خبر ویروب بو برقاچ بیتی نظم ایلدی (بیت) زهر بدی که تو دانی هزار چندانم (مرا اندانداز این کونه کس که من دانم) بیك
صغیره مرا رهنمای شیطان بود * بصد کبیره کنون رهنمای شیطانم (مثنوی) حق بدیدان جمله را نادید کرد * تانکردم
در فضیحت روی زرد * باز رحمت پوستین دوزیم کرد * توبه شیرین چو جان روزیم کرد) حق تعالی اول جمله قباحتمی کوردی
ولکن کورمامش ایلدی تاکم فضاحت ورسوا ایلمکدن بنی روی زرد ایلدی وخجل وشرمسار قیلمادی کبر ورحمت الهی

بکا پوستین دوزلك ایلدی جان کبی شیرین اولان توبه یی بکا روزی ایلدی پوستین دوز وصف ترکیبیدر کورك دیکیجی
معناسنه یعنی حق تعالینك رحمتی بنم دست خطا ایله دریده اولان دیانتم پوستنی دیکیجی اولدی وبکا جان مثابه سنده
شیرین اولان توبه وانابتی عطا قیلدی دیدی (مثنوی) هرچه کردم جمله ناکرده کرفت * طاعت ناکرده آورده کرفت *
هرنه قباحت ایتدمسه جمله سنی ناکرده طوتدی اشلنمش طاعتی کتورمش طوتدی یعنی نقدر سیئات ایسه آنی
محو ایتدی وآنی حسناته تبدیل ایدوب آنك محلنه طاعات وحسنات کتوردی (مثنوی) همچو سرو وسوسنم آزاد کرد
همچو بخت ودولتم دلشاد کرد) بنی سرو وسوسن کبی آزاد ایلدی بخت ودولت کبی بنی دلشاد ومسرور ایلدی (مثنوی
نام من در نامه پاکان نوشت * دوزخی بودم ببخشیدم بهشت) بنم نامی ایولر نامه سنده یازدی بن دوزخه منسوب ایدم
اول بکا جنت بخش ایلدی (م ی) آه کردم چون رسن شد آه من * کشت آویزان رسن در چاه من) کناهم بیلوب برکون
آه ایلدم بنم آهم رسن کبی اولدی اول رسن بنم چاهمه اصیلجی اولدی یعنی فی المثل بنم آهم بر رسن کبی اولوب طبیعتم
چاهی ایچره نازل اولدی (مثنوی) آن رسن بکرفتم وبیرون شدم * شاد وزفت وفربه وکلکون شدم) اول رسنی طوتدم
وطشره اولدم شاد وزفت وفربه وکلکون اولدم یعنی اوکناهمدن اوتری ایلدیکم آه اپینه یاپشوب چاه خطادن یول بولدم
دیدی (م ی) در بن چاهی همی بودم زبون * در همه عالم نمی کنجم کنون) اول حالده فی المثل بر قیونك دبنده زبون ایدم
شمدی لطف الهیدن دوکلی عالمه صغمازم زیرا مظهر الطاف الهی ولایق فضل ربانی اولان کسه اول مرتبه عظیم الشان
اولور که ایکی جهانه صغمازم دیسه قابلدر پس آنلره خطاب ایلمکدن رجوع ایدوب جناب حقك حمد وثناسنه
بر سبیل التفات شروع ایدوب دیدی (م ی) آفرینها بر تو بادا ای خدا * ناکهان کردی مرا از غم جدا * کر سر هر موی من
یابد زبان * شکرهای تو نیاید در بیان * میزنم نعره درین روضه وعیون * خلق را یالیت قومی یعلمون) ای خدای معین
سکا نیجه یوزبیك تحسین وافرینلر اولسون ناکهان بنی غمدن دور وجدا ایلدك فرضی بنم هر قیلك باشی اکر لسان
بوله سنك نعمتلرك شکرلری وصف وبیانه کلمز بو واصل اولدیغم روضه وعیون معنویده نعره اورورم خلقه یالیت
قومی یعلمون دیرم یعنی حضرت وهاب مطلق بنی شول معنوی اولان روضه وعیونه واصل ایلدی که غایت ذوقدن
بو خلقه اول مرتبه نك علو شانی بیلدرمکدن وآنلری اول مرتبه یه قندرمقدن اوتری نه اولیدی بنم قومم مرتبه می
بیله لردی دیو نعره اورورم وتمنی قیلورم نته کم حبیب نجار حضرتلری بویله دیو تمنی ایلدی وبو آیت کریمه نك تفسیری
بو جلدك دیباجه سنده مرور ایلدی آنده طلب اوله (باز خواندن شاهزاده نصوح را از بهر دلاکی بعد از استحکام توبه
وقبول توبه وبهانه کردن او ودفع کفتن (مثنوی) بعد از آن آمد کسی کز مرحمت * دختر سلطان ما میخواندت) بو حالتدن
ونصوحك بو انابتندن صکره دخترشاه طرفندن مرحمتدن اکا برکسه کلدی ودیدی بزم پادشاهمزك دختری سنی
دعوت ایلر (مثنوی) دخترشاهت همی خواند بیا * تا سرش شوبی کنون ای پارسا) ای نصوح سنی پادشاهك
دختری دعوت ایلر کل تا آنك باشنی ای پارسا واهل صلاح شمدی یویه سن وا کا خدمت ایدوب احسانته مظهر اوله سن
مثنوی) جز تو دلاکی نمی خواهد دلش * که بمالد یا بشوید با کلش) آنك کوکلی سندن غیری بر دلاك استمز که
آنی اووه یا خود آنی کل ایله یویه دیدی (مثنوی) کفت رو رو دست من بیکار شد * وین نصوح تو کنون بیمار شد)
نصوح ایتدی یوری یوری بنم دستم بیکار اولدی یعنی الم ایشدن قالدی وبکا دلاکلکدن کلیله فراغت حاصل اولدی
بوسنك نصوحك شمدی مریض وبیمار اولدی (م ی) رو کسی دیکر بجو اشتاب وتفت) که مرا والله دست از کار رفت
یوری شتاب وعجله ایله بر غیری کسه طلب ایله زیرا والله بنم دستم کار وعملدن کتدی (مثنوی) با دل خود کفت
کز حد رفت جرم * از دل من کی رود آن ترس وکرم) نصوح چونکم اول کلن کسه یی بو کونه کلام ایله دفع ایلدی ذنوب
کندی قلبنه سویلدی ودیدی که جرم حددن کتدی وحسابدن تجاوز ایتدی بنم دل وجانمدن اول ترس وخوف وغم
وغصه قچن کیدر (مثنوی) من بمردم یك ره وباز آمدم * من چشیدم تلخی مرك وعدم) بن بر کره اولدم وعدم اقلیمنه
کتدم کیرو کلدم بن موت وعدم اجیلغنی طاتدم (مثنوی) توبه کردم حقیقت با خدا * نشکنم تا جان شدن از تن جدا)
بعد از آن محنت کرا بار دکر * پا رود سوی خطر الا که خر) پس خدای تعالی به حقیقة بر توبه ایلدم اول توبه یی صیمزم
جان تندن جدا اولنجیه دك اول محنتدن صکره کیمك بر کره دخی خطر جانبنه ایاغی کیدر الا که خرك ایاغی کیدر یعنی
بن حقیقت جهتندن خدای تعالی حضرتلرینه وآنك رضاسنه وطاعتنه رجوع ایلدم تاکم جانم بدندن جدا اولنجه
بن توبه یی صیمزم اول محنتدن صکره که بن کوردم وبو قدر الام وشدا ایدی که بن چکدم نه کونه کسه نك ایاغی بر کره دخی
اول خطر جانبنه کیدر کتمز الا که خر سیرت اولان کسه لرك ایاغی کیدر نته کم بو قصه ده اولان خر پنجه شیردن بر دفعه
خلاص اولدقدن صکره ینه روبهك حیله سنه مغرور اولوب اول شیر جانبنه کتدی وترك حزم واحتیاط ایتدی آخر شیرك

بنجه سنده هلاك اولدی (حکایت در بیان انکه کسی توبه کند و پشیمان شود و باز آن پشیمانیها را فراموش کند
و آزموده را باز آزماید در خسارت ابد افتد چون توبهٔ اورا ثباتی و قوتی و حلاوتی و قبول مدد نرسد چون درخت بی بیخ
هر روز زردتر و خشك تر گردد نعوذ بالله * بو حکایت آنك بیاننده درکه بر کمسه توبه ایلر و پشیمان اولور و کیرو اول
پشیمانلقلری فراموش ایدر و آزموده و مجربی کیرو تجربه ایلر یعنی بر مجرب اولمش کناهی ینه ایشلر و آنك سوء جزاسی
کورر اول کمسه خسارت ابده دوشر چونکه آنك توبه سنه بر ثبات و بر قوت و بر حلاوت و بر قبول مدد ایرشمیه کوکسز
درخت کبی هر کون زردتر و خشکتر اولور حتی بر حاله وارر که آنك قلبندن نشو و نمای ایمان زائل اولور قوری اغاج کبی
قالور العیاذ بالله (مثنوی) کازری بود و مر اورا یك خری * پشت ریش اشکم تهی و لاغری) بر کازر وار ایدی و آنك بر خری
وار ایدی ارقه سی یاره و شکمی خالی و بر لاغر خر ایدی (مثنوی) در میان سنکلاخ بی کیاه * روز تا شب بی نوا و بی پناه *
اول خر بیچاره کیاه و نباتسز بر طاشلق ایچنده کوندز کیجه یه دك بی نوا و بی پناه ایدی یعنی آزقی یوق و صیغنه جق
بری یوق ایدی (مثنوی) بهر خوردن غیر آب آنجا نبود * روز و شب بد خر ازان کور و کبود) یمکدن و ایچمکدن اوتری
اول محلده صودن غیری نسنه یوق ایدی لاجرم روز و شب خر انده کور و کبود ایدی (مثنوی) آن حوالی نیستان
و بیشه بود * شیر بود انجا که صیدش پیشه بود * اول اطراف نیستان و بیشه ایدی آنده شیر وار ایدی که اکا صید ایلمك
پیشه ایدی یعنی حیوانلری صید ایلمك اول شیرك صنعت و پیشه سی ایدی (مثنوی) شیر را با پیل نر جنك اوفتاد *
خسته شد آن شیر و ماند از اصطیاد) اتفاقا ارسلانك بر فیل نر ایله جنکی واقع اولدی اول شیر خسته و مجروح اولدی
و اصطیاددن قالدی یعنی اول پیل قویدن زخملر یوب مجروح اولدی و صید قیلمقدن کیرو قالدی (م ی) مدتی و اماند
زان ضعف از شکار) بی نوا ماندند دد از چاشت خوار) بر زمان اول ضعفدن اوتری شکاردن کیرو قالدی آنك اطرافنده
ساکن اولان و فضله سنی اکل قیلان سباع چاشت خواردن بی نوا قالدیلر (مثنوی) زانکه باقی خوار شیر ایشان بدند
* شیر چون رنجور شد تنك آمدند * زیرا شیرك صیدنك بقیه سنی و فضله سنی انلر ییجی ایدیلر چونکم شیر رنجور اولدی
انلر تنك کلدیلر یعنی مضایقه یه دوشدیلر (مثنوی) شیر یك روباه را فرمود رو * مر خری را بهر من صیاد شو) شیر چونکم
بو تنکلکی کوردی و توابعنك دخی بو قلتنه و مضایقه سنه نظر ایر کوردی بر ثعلبه دیدی که یوری تحقیقا بندن اوتری
بر خری صیاد اول و انی بر خدعه و فریب ایله بنم اوکومه کتور (مثنوی) کر خری یابی بکردم مرغزار * رو فسونش
خوان فریبانش بیار * ای روباه اکر بو صحرا و مرغزارك اطرافنده بر خر بولور ایسك یوری اکا فسون اوقوانی الدایرق
کتور و حیله و خدعه ایدوب بنم حضورمه یتور (مثنوی) چون بیابم قوتی از کوشت خر * پس بکیرم بعد ازان
صید دکر * چونکم خرك صید و شکارندن بر قوت بولم پس اندنصکره بر اخر صید طوتارم (مثنوی) اندکی من میخورم
باقی شما * من سبب باشم شما را در نوا * اندن بر از جق یرم باقیسنی سز یرسز بن نوا و غدا دسزه سبب اولورم (مثنوی)
یا خری یا کاوی بهر من بجوی * زان فسونهایی که می دانی بکوی * ای روباه بندن اوتوری بر خری و یا بر کاوی طلب ایله
اول فسونلردن و حیله لردنکه بیلورسن اکا دی (مثنوی) از فسون و از سخنهای خوشش * از سرش بیرون کن
و اینجا کشش * افسونلردن و خوش سوزلردن انی باشدن چقار و بورایه انی چك و بنم حضورمه کتور دیدی
(تشبیه کردن قطب که عارف و اصلست در اجری دادن خلق از قوت مغفرت و رحمت بر مراتبی که حقش الهام دهد
و تمثیل بشیر که اجری خوار و باقی خوارویند بر مراتب قرب ایشان بشیر نه قرب مکانی بلکه قرب صفتی و تفاصیل
این بسیارست والله الهادی) بو سرخ شریف قطب عالمکه عارف و اصلدر تشبیه ایلمك بیاننده در مغفرت
و رحمت قوتندن خلقه اجری و نفقه و برمکده شول بر مرتبه لر اوزره که حق تعالی اکا الهام و یرر و دخی انی شیره
تمثیل ایلمك بیانیدرکه سباع انك صیدنك بقیه سن ییجیلر و وظیفه سن الجیلردر انلرك شیره اولان قربنك
مرتبه سی اوزره اما قطبه خلقك قربی قرب مکانی دکلدر بلکه قرب صفتیدر یعنی آنك صفتیله هر قنغی کمسه
زیاده رك موصوف اولسه اکا تقربی زیاده اولور و انك اجری و نفقه سنه زیاده واصل اولور و بو قرب و صفتك تفصیللری
بسیاردر والله تبارك و تعالی دیلدیکی قوانی بو ذکر اولنان قربه و صراط مستقیمه هدایت ایدیجیدر (مثنوی)
قطب شیر و صید کردن کار او * باقیان این خلق باقی خوار او * تا توانی در رضای قطب کوش * تا قوی کردد کند
صید وحوش) قطب شیر مشابه سنده در و صید و شکار ایلمك آنك کاریدر بو خلقك باقیلری آنك باقی خواریدر یعنی
بو عالم فی المثل میشستان کبیدر و قطب عالم شیر دلیر کبیدر و حق سبحانه و تعالیدن رحمت و مغفرتی الیق
و صید ایلمك آنك کاریدر و باقی بو خلق ارسلانك اطرافنده اولان فضله سنی و بقیه سنی اکل قیلان سباع
و جانوران کبیدر صحرای حقیقتدن مغفرت و رحمتی ابتدا قطب عالم اولان کامل صید ایلر بعده هر کس اکا تقربی

مقداری آنك فضله سندن حصه آلور فیض الهی ابتدا اکا کلور آندنصکره هر کسه استعدادلری قدر منقسم اولور
چونکم قضیه بویله در تا قادر اولدقچه قطبك رضاسنه سعی ایله تا کم قطب قوی اوله و سنك خدمتکله قدرت بوله و وحشی
صید ایلیه قطب دکرمن ایکنه دیرلر و هر شیئك مرکز و مدارنه دخی قطب تعبیر ایدرلر پس عند المشایخ بر کمسه مشیخت
مرتبه سنه وارسه و ارشادنامه مستحق اولسه و اکابر نیجه کمسنه مرید اولسه و بیعت قیلسه اول کمسه بونلرك قطبی
اولور پس بو خطاب اول مریده لازم کاورکه دینه ای مرید اولان و قطبه خدمت قیلان طالب قادر اولدقچه قطبك
رضاسنی اله کتورمکه سعی و کوشش ایله تا کم سنك خدمتك واسطه سیله اول قطب قوی اوله و ناسدن بعض وحشی
اولان کمسه لری شکار ایلیه و حوشدن مراد بونده اصحاب دلك صحبتلرندن وحشی اولان و استنفار قیلان طائفه در
شیر معنوی اولان قطب مریددن عاری اولدیغی تقدیر اوزره ضعفدن خالی دکلدر اما چن اکابر مرید صادق و یار موافق
بیعت قیلسه و انکله وحشی طبیعت اولان ناس ما بیننده ترجمان اولسه و آنلری شیرك صحبتنه ترغیب و تحریض قیلسه
اول شیر طریقت دخی اول مرید واسطه سیله کندینك حضورنه کلان و صید ایلمکه قابل اولانی آلور و اکا خیر دعالر ایلر
پس اول مرید شیخنك رضاسنه سعی ایلمش اولور و شیخی دخی آنك معاونت و مظاهرتیله قوت بولور نته کم حضرت
حبیب اکرم صلی الله علیه و سلم حضرت عمرك اسلامه کلمسیله و اول حضرته بیعت قیلمسیله قوی اولدی و دین اسلام
ظهوره کلدی و رونق بولدی پس چاریار کزینك معاونت و مظاهرت قیلملریله دین محمد قوت بولدی و نیجه کمسه لر ایمان
و اسلامه کلدی پس دیمه که قطب چونکم خلیفهٔ الهی و مظهر ربانی اوله آنك بو عالمده تصرفی کیف ما یشاء جاری اولمق
کرك آنك مرید و محبت واسطه سیله خلقی صید ایلمکه نه احتیاجی واردر اکر بو سوز یرنده اولسیدی حضرت نبی مکرم
صلی الله علیه و سلم ابتدای اسلامده دینی کفره خوفندن اخفا ایلمزدی و معاونت اصحابه محتاج اولمزدی
معلوم اولدیکه قطبك دخی اکثر امورده یاره و مرید صداقت کرداره احتیاجی واردر (مثنوی) چون برنجد بی نوا
مانند خلق * کز کف عقلست جمله رزق حلق * زانکه وجد خلق باقی خورد اوست * این نکه دار ار دل تو صید جوست
چونکم قطب بی حضور و رنجیده اوله خلق بی نوا قالورلر زیرا بو غازلرك رزقی عقل الندندر زیرا خلقك وجدی خوردنك
باقیسیدر بونی نکاه طوت اکر سنك جانك شکار طلب ایدیجی ایسه یعنی چونکم قطبك قلبی اینجنه کندویه
تابع اولان خلق غدای روحانیدن بی نوا قالورلر و ارزاق نورانیدن بی بهره اولورلر زیرا بو خلق فی المثل جسد و حلق
مشابه سنده در و بونلره مدار اولان قطب مدبر بدن اولان عقل مرتبه سنده در بو غازا ایچون کلان رزق عقلك دست تدبیر
و کف تدارکندن حاصل اولدیغی کبی بوکا مشابه سنده اولان غدای روحانیسی قطبك دست تدبیرندن
ظهوره کلور و انك ید همتیله فائده لر ظاهر اولور زیرا کها کا تابع اولان خلقك وجد و حالتی و کشف و کرامتی و ذوق
و راحتی و بونلر امثالی اولان نعمتلری انك فضله سی و غداسنك بقیه سیدر نته کم ابن فارض قدس الله سره حضرتلری
قطب حقیقی اولان حضرت رسول علیه السلامك مرتبه لرندن ترجمان اولوب و کندیلرك دخی اول مرتبه نك صاحبی
اولدیغنه بو بیتله اشارت ایدوب بیوردیلر (بیت) و من فضل ما اسئرت شرب معاصری * و من کان قبلی فالفضائل
فضلتی) بو معنایی حفظ طوت و بو دیدیکم وجه اوزره قطبك رضاسنی اله کتورمکه سعی ایت اکر سنك قلبك معنوی
و روحانی اولان شکارلرك طالبی ایسه دیمك اولور (مثنوی) او چو عقل و خلق چون اعضای تن * بستهٔ عقلست
تدبیر بدن * ضعف قطب از تن بود از روح نی * ضعف در کشتی بود در نوح نی) اول قطب عقل کبیدر و خلق اکا نسبت
اعضای تن کبیدر بدنك تدبیری عقله مقیددر قطبك ضعفی تن جهتندن اولور روح جهتندن دکل مثلا ضعف
کشتی ده در حضرت نوحده دکلدر یعنی قطب بو عالمده عقل کبی مدبردر و خلق عالم اکا نسبتله بدنك عضولری کبیدر
بو مقرردر که تدبیر بدن عقله بسته و مقیددر کذلك بو اعضاء و جوارح مشابه سنده اولان خلق هم عقل مرتبه سنده اولان
قطبك تدبیر و تصرفنه مقیدلردر اول بونلرك وجودنده هر نه مقوله تدبیر ایلرسه بونلر اکا معنی جهتندن مخالفت ایلمکه
قادر اوله مزلر اما صورت جهتندن مخالفت ایلسه لر قابلدر زیرا اکثر زمانده بو قطب اولنلر من حیث الصوره ضعیف
و فقیر اولورلر ولیکن روح جهتندن قوی و قادرلردر انلرك قلبنك مراد ایلدیکی بو خلق عالم تبدیل و تغییر ایلمکه
قادر اوله مزلر بونلرك بدنی کشتی و روحلری نوح کبیدر مثلا کشتینك ضعف و سست اولمسندن حضرت نوح علیه
السلامك ضعیف و سست اولمسی لازم کلمز کذلك بونلرك صورتی حقیر و بدنلری ضعیف اولمسندن روحلرینك ضعیف
اولمسی لازم کلمز قطب بونلرك روحیدر بو خسته بدنلری دکلدر پس نظر روحه و عقله اولوب بدنه اولمق کرك (مثنوی)
قطب ان باشد که کرد خود تند * کردش افلاك کرد او بود) قطب اول اولور که کندی اطرافنه طولانور افلاکك کردشی
انك اطرافنه اولور افلاك فلکك جمعیدر و فلك شول جرم کری محیطدر که ایکی سطحی واردر بری ظاهری و بری باطنی

وهر فلكك سطح باطننده ایكی نقطهٔ معقوله اعتبار اولنور كه فرضا بر نقطه دن بر نقطه یه بر خط چكسك برابر كله مثلا
بو شكلده اوله . ـــــ . بو نقطه لرك برینه قطب شمالی وبرینه قطب جنوبی دیرلر ومركز فلك ومدار آسمان دخی دیرلر
حركات افلاك همیشه بو مفروضه اولان نقطه لرك اوزرینه دوراید ربو نقطه لرمن بعد حركت ایتمزلر وقائم وثابت دررلر
اكرچه بحسب الظاهر افلاكك قطبلری بونلر وافلاك بونلرك اوزرینه طولانورلر ولیكن هم افلاكك وهم املاكك وهم اهل
خاكك معناده قطبی شول انسان كاملدركه مدار جمیع عالم اكر روحانی واكر جسمانی اولدر نته كم ابن فارض حضرتلرینك
بو بیتی بو محله مناسبدر (بیت) فبی دارت الافلاك فاعجب لقطبها المحیط بها والقطب مركز نقطة) وثانیه یه اولان شرحزده
بو بیتك معناسنده قطبك بعض اسرار ومراتبی تحریر اولنمشدر وبوراده لازم اولان بودركه اولا حقیقتده قطب كیمدر
وهر عصرده قطب اولان نه مرتبه ده در بیلسن تا مشكلك عارف ایسك حل اوله بیلسكل كه حقیقتده قطب ازلا وابدا
من اول الوجوه الى اخره حقیقت محمدیه در كما قال القاشانی فى الاصطلاح القطبیة الكبرى هى مرتبة قطب الاقطاب
وهو باطن نبوة محمد فلا یكون بعده الا لورثته لاختصاصه بالاكمل پس هر عصرده اولان قطب الاقطاب كه قائممقام
محمدیدر شول بر كمسه دركه موضع نظر رب العالمین اوله وقلب اسرافیل اوزره اوله نته كم قاشانی دخی اصطلاحنده بویله
دعشدر القطب هو الواحد الذی موضع نظر الله تعالى من العالم فى كل زمان وهو على قلب اسرافیل علیه السلام
پس توضیح معنای بیته كلهلم توضیح معنای بیت اولدركه هر عصرده قطب الاقطاب اول بر كمسه دركه همیشه كندی
حقیقتنك اطرافنه طولنه وجمیع عالمی اكر علوی واكر سفلی كندینك قوای روحانیه سی وقوای جسمانیه سی كبی بوله
وذاتی بو جمله اشیانك میاننده عقل مدبر وروح معبره شاهده قیله وملكلر آنك اذنیله هدایت قیله لر وفلكلر آنك نور باطننده ن
منور اوله لر كما قال ابن الفارض قدس سره (بیت) ولا فلك الا ومن نور باطنی) به ملك یهدى الهدى بمشیئتی) وبو افلاكك
من حیث المعنى كردش ودورانی كندی حقیقتنك اطرافی اوزره اولدیغنی وجمله كندیدن اوتری دور وحركت وخدمت
قیلدیغنی مشاهده ایلیه وبو مرتبه ده اولان كامل علمدن ومعرفتدن وجناب حقدن فیضی اخذ ایلكده واسطه یه اصلا
محتاج دكلدر هر نه معنی استرسه وهر نه كونه تجلی طلب ایلرسه روحنه غیر واسطه اولور آندنصكره سائر اقطابه آنك
باطننده ن فیوضات الهیه منعكس اولور وآنلرك روحنك اكا هر نقدر قرب معنویسی وار ایسه اولقدر نورانیتی وروحانیتی
ارتق اولور اقطابك قطب اولملری بدنیت وفرعیت طریقیله اولور وآنك قطبیتی اصالت طریقیله اولور اما اقطابدن
هر برسی كندی تحت تصرفلرنده اولان كمسه لره لسان حال الله بن قطبم دیسه صحیح اولور زیرا آنلرك وجودنده ظهور ایلین
تجلی دخی فى الحقیقه حق تعالینك درولیكن حقیقته نظر اولندقده مستجمع جمیع صفات اولان مسمى اللهك مظهری
اولان قطب الاقطابدركه آنك حقیقتده نامی عبد اللهدر اما بحسب الظاهر هر نه كونه اسمك مسماسی اولورسه اولسون
پس سائر اقطاب بو كلامك خلیفه سی وفرعی كبیدر اكر بحسب الظاهر برى برلریله مقارنت ومجالست ایلمدیلرسه ده
وبو آنلرك اصلی كبیدر فافهم (مثنوی) یاری ده درمرمهٔ كشتی اش * كر غلام خاص وبنده كشتی اش * یاری
در توفزاید نه اندرو) كفت حق ان تنصروا الله تنصروا) آنك كشتی سنك مرمت خصوصنده اكا یاریلك ویرا كر اكا بنده
وخاص غلام اولدكسه سنك یاریلكك سنده زیاده اولور آنده دكل نته كم حق تعالى اكرسز اللهه نصرت ایلرسكز نصرت
اولنورسز دیدی بو مصرع سورهٔ محمدده اولان آیته اشارتدر (یا ایها الذین آمنوا) ای وحدانیت حقه تصدیق ایدنلر
ان تنصروا الله) اكر اللهك دیننه ورسولنه نصرت ایدرسه كز (ینصركم) الله تعالى دخی سزه وهر كار بكزه نصرت ایدر
ویثبت اقدامكم) وقدملر بكزی ثابت قیلر دین ودیاننده ومجاهده ده وحقوق اسلامه قیامده وسورهٔ حجده دخی بیورر
ولینصرن الله من ینصره) البته الله تعالى نصرت ایلرشول كمسه یه كه اكا نصرت ایلیه یعنی آنك دیننه ویا خود رسولنه
نصرت ایلیه (ان الله لقوی عزیز) وتحقیقا الله تعالى نصرته قادر وقوی پادشاهدر وجمیع اشیا اوزره غالبدر كه كمسه
آنی منع ایده من وتوضیح معنای بیتین شریفین اولدر چونكم قطبك ضعفی كشتی بدن جهتندن اولدیسه وآنك
احتیاجی وافتقاری زورق تن جانبندن ظهوره كلدیسه اكا تابع اولان طالب آنك كشتی بدنك مرمتنه یاریلك قیلسه
یعنی آنك بدنك بعض حوائج ومهماتنك حصولی ایچون معاون اولسه حقیقتده آنك نفعی وفائده سی ینه كندیسنه
عائد اولور انكچون طالب ومرید اولنلره خطاب ایدوب بیوررلر ای مرید ومستفید اولان كمسه زمانكده اولان قطبك
كشتیٔ وجودنك لوازم ومهماتنك حصولنده اكا یاریلك ویرا كرسن آنك خاص غلامی وبندهٔ نیكنامی اولدكسه
وبونی دخی بویله بیلكه سنك اكا خدمتك ومعاونتك سنك حقكده سكا عون ونصرتی زیاده ایلر آنك حقنده دكل نته كم
الله تبارك وتعالى كندی رسولنه وآنك دیننه اولان نصرتی همان كندی جانبنه اولمق منزله سنه تنزیل ایدوب دیدی
اكرسز بنم رسولمه نصرت ایلرسه كز سز كندیكز نصرت اولنورسز ومعناده اول نصرتی ومعاونتی كندیكزه

قیلورسز (ان احسنتم احسنتم لانفسكم) آیت كریمه سی بو معنایی مؤید اولور (ومن خدم خدم) حدیث شریفی
دخی بو فحوایه دلالت قیلور (مثنوی) همچو روبه صید كیرو كن فداش * تا عوض كیری هزاران صید بیش *
روبهانه باشد آن صید مرید * مرده كیرد صید كفتار مرید * مرده پیش او كشی زنده شود * چرك در پالیز روییده شود)
روباه كبی صید طوت واول شیر معنوی اولان قطبه فدا ایله تا كم هزاران صیدی وآندن زیاده یی عوض طوته سن مریدك
اول صیدی روباهانه اولور اما كفتار مرید مرده طوتر اكر مرده یی آنك حضورینه چكرسن زنده اولور مثلا چرك پالیزده
نبات بتریجی اولور مرید فتح میمله قوی ومعاند معناسنه در پالیز بوستانه دررلر یعنی ای مرید قصه ده اولان
روباه صیدی طوتوب شیر جانبنه ایلتدیكی كبی سن دخی بو دنیانك متاعندن واهلندن نیچه شیلری صید وشكار ایلیوب
اول میشیستان معنوینك شیر دلیری اولان قطبه فدا ایله تا كم اول فدا ایلدیكك صیدلرك مقابله سنده هزاران عوض
وآندن زیاده اضعاف مضاعف اجر كریم بوله سن زیرا هر نبی كه دنیاده بر ولینك طریقنده بر مرید بذل ایلسه الله تبارك
وتعالى آنك مقابله سنده دنیاده وآخرتده اكا اضعاف مضاعف عوضلر ویرر مریدك اول متاع دنیادن صید ایلیوب
شیخك یولنده فدا ایلدیكی شیلر شیخك علو شاننه نسبت روبهانه اولور یعنی اكا چاپلوسلمك وتملق قیلمق اولور واوستاده
تملق قیلمق بغایت مستحب ومندوب اولور كما قال علیه السلام لیس من اخلاق المؤمن التملق الا فى طلب العلم وفى روایة
اخرى الا الاستاذ رواه معاذ رضی الله عنه پس بونده روبهانه دیمكلرندن مراد مجرد شیخه تملق ایلمكدن عبارت اولور
اما قوی ومعاند اولان كفتارك صیدی مرده اولور كفتار صرتلانه دیرلر مقبره دن میتی اخراج ایدوب بر بوراده مراد اهل
دنیادر كه آنلرك صیدی مرده مثابه سنده اولان متاع دنیویدر اكرای كفتار طبیعت اولان اهل دنیا اول مرده مثابه سنده
اولان متاع دنیایی اول شیر خدانك وقطب فلك هدانك اوكنه چكه سن وآنی اكا فدا قیله سن اول مرده مثابه سنده اولان
متاع دنیوی آنك قبول ایلسنك یمن وبركاتیله زنده اولور وروح بولور وسكا یوم آخرتده نفع وفائده قیلور فى المثل متاع دنیا
چرك وزبل كبیدر شیخ كامل بوستان لطیف كبیدر چرك بوستانه واصل اولدقده اول زمین پاكك بركاتیله نباتی وسبزواتی
انبات ایلدیكی كبی متاع دنیوی دخی شیخ كاملك قبولنه واصل وبوستان صحبتنه داخل اولدقده اول مرده لك
ومردارلك صفتی آندن كیدوب سنكچون نیچه تر وتازه معنوی وروحانی نباتلر وسبزه لر بتورر وباغبان حقیقت آنك
محصولنی عاقبة الامر ینه سكا كتورر پس ینه صدده رجوع ایدوب روباهك شیره نه دیدیكنی تقریر ایلمكه شروع
ایدوب بیوررلر (م ی) كفت روبه شیر را خدمت كنم * حیلها سازم زعقلش بر كنم) چونكم روباه اول شیره لسان حال ایله
خدمت ایلیم دیدی وتمكن اولدیغجه حیله لر دوزم انی عقلدن وتدبیردن قوپارم دیدی بو بیتدن مقدم شیردن مراد قطب
عالم وروباهدن مراد مرید اولمش ایدی بو محلده روباهدن مراد شیطان وشیردن مراد مظهر قهر الهی اولان بر حاكم ظالم
ویا بر عدوی قاهر اولور وخردن مراد ساده دل وباركش فقیر ومقل اولان كمسه اولور وشیطان آنی حیله وبهانه ایله ثیاب
وجودی تطهیر ایلین شیخ عالمك صحبتندن وخدمتندن دنیا چرا كاهنه ترغیب وتحریض ایلمك افسونیله جدا ایدوب
عدوی قاهرك ویا حاكم ظالمك پنجه سنه كرفتار ایلر نته كم بو معنالره اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) حیله وافسون كری
كار منست * كار من دستان وازره بردنست) روباه شیره دیدی حیله وافسون كرچه بنم كار وعملمدر بنم كارم حیله در
ویولدن ایلتمكدر یعنی بنم كار وكردارم حیله وخدعه ایدوب بر ساده دلی یولدن چیقارمقدر دیدی (مثنوی) از سر كه
جانب جوی می شتافت * آن خر مسكین لاغر را بیافت) پس روباه طاغ باشندن جوی جانبنه واردی اول خر مسكین
لاغری بولدی (مثنوی) پس سلام كرم كرد و پیش رفت * پیش آن ساده دل درویش رفت * كفت چونی اندرین صحرای
خشك * در میان سنكلاخ جای خشك * پس روباه سلام كرم ایتدی وایلرو اوكنه كتدی اول ساده دل درویشك
اوكنه كتدی الحاصل روباه خرك قتنه كلدی واكا دیدی بو خشك ویابس صحراده نیچه سن سنكلاخ اورتاسنده وخشك
ویابس یرده بوده جائزدر كه شیر ضعیفدن مراد درنده طبیعت اولان شیخ ناقص اوله وروباهدن مراد آنك حیله كار
اولان مریدی اوله وكلوب نیچه ساده دل فقیرلری حیله وافسونله اضلال ایدوب مرتبه سندن آیروب اول شیخ ناقصك
پنجه سنه كرفتار ایلیوب عاقبت انده هلاك معنوی اولمغه سبب اوله (مثنوی) كفت خر كردر غمم كردر ارم *
قسمتم حق كرد من زین شاكرم * شكر كویم دوست را در خیر وشر * زانكه هست اندر قضا از بد بتر) خر بیچاره آداب
واصول اوزره ایتدی اكر غمده یم اكر جنتده یم بكا حق تعالى نصیب وقسمت ایلدی بن بوندن شاكرم خیر وشرده دوسته
شكر دیرم زیرا قضای الهیده بدن بتر واردر خردن مراد بونده درویش قناعت كردار وروباهدن مراد حیله كار
اولدیغی اوزره معنی بو اولور كه هر باركه بر حیله كار ومكار بر قناعت كرداری بولعبله مرتبه سندن جدا ایلمك استسه
عاقل اولان اكا بویله جواب ویررو دیرا كر غمده یم واكر باغ ارمده یم بنم قسمتی حق تعالى ایلدی بن بو حالدن شاكی دكلم

شاکرم اکرخبرده وشرده دوست حضرتلرینه شکر ایلرم والحمد لله علی کل حال دیو سویلرم زیرا قضایه رضا ویرمکم لازم اولنلردندرا کربرلا وقضایه راضی اولمیوب آندن خلاص اولمغه سعی ایلسک کاه اولورکه آندن بدتر بربلا وقضایه دخی مبتلا اولورسن پس اولکی قضایه رضا ویروب آندن بدتر اولندن حذر ایلمک لازمدر دیدی (مثنوی) چونکه قسام اوست کفر آمد کله* صبر باید صبر مفتاح الصله* غیر حق جمله عدوند اوست دوست* با عدو از دوست شکوت کی نکوست) تا دهد دوغ نخواهم انکبین* زانکه هر نعمت غمی دارد قرین) چونکم قسام اولدر که وشکایت کفر کادی صبر کرکدر زیرا صبر صله نک مفتاحیدر حق تعالی دن غیریسی جمله عدولردر دوست همان حق تعالیدر دشمنه دوستدن شکایت نجن ایودرمادامکه دوغ وایران ویره آنکله قانع اولوب عسل استمزم زیرا که هر نعمت قرین برغم طوتر یعنی چونکم خلقک ارزاقنی قسمت ایدیجی اول رزاق مطلقدر کما قال الله تعالی (نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیوة الدنیا) پس اول عادل اولان قسامک ویردیکی قسمته راضی اولمق وشکایت قیلمق معناده کفر کادی امدی قلیل المعیشة اولان کسیه صبر کرکدر زیرا صبر ایلمک صله وعطانک مفتاحیدر که صبر ایلین عطیه یه واصل اولور حق سبحانه وتعالیدن غیری اولان خلق حقیقتده طالب حق اولان کسیه جمله عدو ومثابه سنده درلر دوست همان اول واحد مطلقدر پس دوستدن دشمنه شکوا ایلمک نیجه نکودر نکو ومقبول دکلدر بلکه عین قباحتدر تا کم اول قسام عادل بکا ایران ویره بن آنک قسمتنه راضی اولوب انکبین استمزم زیرا که هر نعمت بو عالمده کندیسنه قرین برغم طوتار پس برنعمت که قرین غم اوله وبر راحتک که آخرنده زحمت والم اوله آندن فراغت ایدوب مقسوم اولنه قناعت قیلمق کبی نعمت ودولت اولمز (حکایت دیدن خرسقایی بانوای اسبان تازی را در آخر خاص وتمنا بردن او آن دولت را) بو سرخ شریف برسقانک خری آخور خاصده عربی آتلری نوا وغدا ایله کورمه سنک حکایتیدر واول دولت ونعمتی اول خرسقانک ایلمه سنک بیانیدر (ودرموعظهٔ آنکه تمنا باید بردن الا مغفرت وعنایت) بومعنی اول موعظه نک بیانده درکه تمنی وآرزو ایلمک کرکمز الا مغفرت وعنایت حقی یعنی دولت صوریدن ونعمت وریاست دنیویدن مؤمن اولنه اصلا برشیئه تمنی ایلمک لایق دکلدر مکر که حق سبحانه وتعالینک مغفرتنی وعنایتنی که العنایة تهدم الجنایة وتورث الهدایة وتوصل الولایة دیمشلردر (کما کرچه صد لون رنج رسد چون لذت مغفرت بود همه شیرین شود باقی هر دولتی که آنرا نا آزموده تمنی می بری با آن رنجی قرینست که آنرا غمی بینی) زیرا اکرچه فرضی یوز لون بر رنج یتشه چونکم لذت مغفرت اوله دوکلی شیرین اولور باقی هر بر دولتی که صنمش وامتحان ایلمش سن تمنا ایلیه سن اول دولته بر رنج قرین‌ندر که آنی سن کورمزسن (چنانکه از هر دامی دانه پیدا بود وفخ پنهان تو درین یک دام مانده‌ٔ وغنی می بری که کاشکی با آن دانها رفتمی پنداری که آن دانها بی دامست) آنجلین که هر دامدن دانه پیدا اولور وفخ پنهان اولورسن ایسک بو بر دامده قالمش سن تمنا وآرزو ایلرسن کندیکه بویله دیو که کاشکی اول دانه لره کیدیدم صانورسن که اول دانه دامسزدر بلکه هر نقدر حظوظ نفسانی ومشتهیات جسمانی وار ایسه البته آنک ضمننده بر دام معنوی مقرردر پس عاقل ایسک اول دانه لردن پرهیز ایله تا کم دامه کرفتار اولمیه سن (م ی) بود سقایی مر اورا یک خری* کشته از محنت دوتا چون چنبری برسقا وار ایدیکه آنک براشکی وار ایدی که اول خر محنتدن چنبر کبی ایکی قات اولمش ایدی (مثنوی) پشتش از بار کران ده جای ریش* عاشق وجویان روز مرک خویش) اول خرک ارقه سی آغر یوک سببندن اون یرده یاره ایدی اول خر زیاده المندن کندینک اولومی کوننی دیلیجی وعاشق ایدی (مثنوی) جو چکا از کاه خشک او سیرنی* درعقب زخمی وسیخ آهنی) جو قنده اول خر قوری صماندن طوق دکل ایدی اول خرک عقبنده واردنده بر زخم وبرآهن سیخ وار ایدی یعنی سقا اول خرک اردندن بو قدر فلاکتدن ماعدا بردمور بیزلنکیج ایله بیزلر وزخم ایلردی *مثنوی* میرآخور دید اورا رحم کرد* کاشنای صاحب خر بود مرد) پادشاهک میرآخوری چونکه اول خری کوردی اکا رحم ایلدی زیرا مردکه مقصود میرآخوردر خر صاحبنک آشناسی ایدی (مثنوی) پس سلامش کرد وپرسیدش زحال* کز چه این خر کشت دوتا همچو دال) پس میرآخور سقایه سلام ایلدی واکا خرک حالندن صوردی بویله دیوکه ندن بو خر دال کبی ایکی قات اولدی (مثنوی) کفت از درویشی وتقصیر من* که نمی یابد جوا این بسته دهن) خر صاحبی دیدیکه خرک بو حالی بنم فقیرلکمدن وتقصیرمدندر که بو اغزی باغلو حیوان اربه بولمز (مثنوی) کفت بسپارش بمن تو روز چند* تا شود در آخر شه زورمند) میرآخور ایتدی سن برقاج کون بو خری بکا تسلیم ایله تا پادشاهک آخورنده زورمند وقوی اوله (مثنوی) خر بدو بسپرد وآن رحمت پرست* در میان آخر سلطانش بست) خری سقا میرآخوره تسلیم ایلدی واول رحمت پرست اولان میرآخور اول خری سلطانک آخوری ایچنده باغلدی (مثنوی) خر زهر سو مرکب تازی بدید* با نوا وفربه وخوب وجدید) خر سلطانک آخورنده هر جانبدن مرکب تازی‌یی کوردی

نوایله وسمیز وخوب وجدید کوردی یعنی سلطانک آتلرنی وافر غدا ایله پرورش بولمش وفربه اولمش وخوب وقوی اولمش کوردی (مثنوی) زیر پاشان روفته آبی زده* که بوقت وجو بهنکام آمده) اول آتلرک ایاغنک التی سپورلمش وصوارلمش یعنی صولنمش کوردی صمان وقتیله واربه وقتیله کلمش کوردی (مثنوی) خارش ومالش مر اسبان را بدید* پوز بالا کرد کای رب مجید) اول خر اسبان تازی اوزره اولان خارش ومالشی کوردی پوزوسرنی بالا وآسمانه ایلدی بویله دیوکه ای رب مجید یعنی اول خر بیچاره پادشاهک خاص اولان آتلرنه سایسلرک ایلدکاری تیماری وقاشمه‌یی واومه‌یی کوروب باشنی واغزنی یوقرو قالدیروب لسان حالله جناب حقه تضرع ایدوب دیدیکه ای رب مجید (مثنوی) نی که مخلوق توام کیرم خرم* از چه زار وپشت ریش ولاغرم) که سنک مخلوقکدکلیم فرض ایتدمکه خرم نه وجهدن زار وضعیفم وپشت ریش ولاغرم (مثنوی) شب ز درد پشت وزجوع شکم* آرزومندم بمردن دم بدم) کیجه ارقه‌مک دردندن وقارنمک اجلغندن دمبدم اولمکه آرزومندم ومشتاقم (مثنوی) حال این اسبان چنین خوش بانوا* من چه مخصوصم بتعذیب وبلا) بو آتلرک حالی بو نجلین خوش نوایله وغدا ایله در نه وجهدن تعذیب وبلایه بن مخصوصم (مثنوی) ناکهان آوازهٔ پیکار شد* تازیان را وقت زین وکار شد) خر بو ناله وتضرعده ایکن ناکهان جنک وجدال وحرب وقتال آوازه‌سی اولدی آتلرک ایرلنوب دخی اوزرنده حرب وقتال ایتمک کارنک وقتی اولدی (مثنوی) زخمهای تیر خوردند از عدو* رفت پیکانها درایشان سو بسو) اول اسب تازیلر عدودن تیر زخملرنی یدیلر اول آتلرک طرف بطرف جسملرینه تمرنلر کتدی (مثنوی) از غزا باز آمدند آن تازیان* اندر آخر جمله افتاده ستان) اول اسب تازیلر جنک وغزادن کیرو کادیلر آخوره جمله‌سی چلقوین دوشمش (م ی) پایهاشان بسته محکم بانوار* نعلبندان ایستاده بر قطار) انلرک ایاقلری جمیعا اورغانله باغلمش نعلبندلر قطار اوزره طورمشلر یعنی اول پیکان خورده اولان اسبلرک ایاقلرنی نعلبندلر بریره کاوب قطار اولوب ایپلرله باغلمشلر (مثنوی) می شکافیدند تنهاشان بنیش* تا برون آرند پیکانها زریش) انلرک تنلرنی نیش وکاردلر ایله یاردیلر تا که یاره‌لرندن تمرنلری چقاره‌لر بو محلده فقیر حال اولان کمسه‌لره حصه بودرکه اهل دنیانک اول امرده نعمت وراحتلرین کوروب انی تمنی ایلمیه بلکه عاقبتنده وخاتمه سنده انلرک باشنه کلجک بلایه نظر ایلیوب کندی حالنه شکر قیله (مثنوی) آن خر آنرا دید ومی کفت ای خدا* من بفقر وعافیت دادم رضا) اول خر اسب تازیلرک اول حالنی کوردی ودیدی ای خدای متعال بن فقر وعافیته رضا ویردم (مثنوی) زان نوا بیزارم وزان زخم زشت* هرکه خواهد عافیت دنیا بهشت) اول نوا وغدادن بیزارم واول زشت اولان زخمدن بیزارم الحاصل هرکیمکه عافیت استدی دنیایی قودی واخرت استین اولدی اولان راحتی ترک ایلدی پس عاقل اولان اولدرکه حق تعالینک کندویه ویردیکی قسمته راضی اوله ودنیانک نعمت ولذتنه حریص اولوب کندیسنی دام بلایه کرفتار ایلمیه (ناپسندیدن روباه کفتن خررا که من راضیم بقسمت) (مثنوی) کفت روبه جستن رزق حلال* فرض باشد از برای امتثال* عالم اسباب ورزق بی سبب* می نیاید پس مهم باشد طلب) روباه خره سکینه ایتدی رزق حلال طلب ایلمک فرضدر امر الهی‌یه امتثالدن اوتری زیرا دنیا عالم اسبابدر ورزق سببسز کلمز پس رزقی طلب ایلمک مهمدر یعنی روباه صورت صلاحدن خری اضلال ایلمکدن اوتری دیدی نعم قسمته راضی اولمق خوبتر ومحبوبتردر لیکن برای امتثال امر ابتغوا من فضل الله الهک رزقندن طالب اولمق هر کسه بعد الفریضة فریضه در کما قال علیه السلام طلب الحلال فریضة بعد الفریضة رواه ابن مسعود رضی الله عنه وهر مسلمه حلال رزقی طالب اولمق واجبدر کما قال النبی صلی الله علیه وسلم طلب الحلال واجب علی کل مسلم رواه انس رضی الله عنه اکرچه هر کسک رزقی مقسومدر ولیکن بو عالم اجساد عالم اسبابدر ورزق ایسه هر کسه بلا سبب کلمز پس انی طلب ایلمک وسببه تعلق قیلمق مهم ولازمدر دیدی (مثنوی) وابتغوا من فضل الله هست امر* تا نباید غصب کردن همچو نمر) سورهٔ جمعه‌ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر یا ایها الذین آمنوا) ای احکام شرعه تصدیق ایدنلر (اذا نودی للصلوة) نجن صلوة ایچون اذان ویرلسه (من یوم الجمعة) جمعه کوننده (فاسعوا الی ذکر الله) پس سعی وشتاب ایلیک ذکر اللهه یعنی صلوة وخطبه یه (وذروا البیع) ومعامله‌یی ترک ایلیک (ذلکم) یعنی ذکر اللهه سعی وبیع وشرایی ترک ایتمک (خیر لکم) سزه خیرلودر زیرا منافع اخرت اجل وابقی در ان کنتم تعلمون) اکر خیر وشرک حقیقتنی بیلور اولدیکز ایسه ویاخود اهل علمدن اولدیکز ایسه (فاذا قضیت الصلوة) پس صلوة جمعه ادا اولوب اندن فراغ اولندقدنصکره (فانتشروا فی الارض) پس ارضده منتشر وپراکنده اولک وابتغوا من فضل الله) طلب ایلیک الهک رزقندن امر اباحت ایچوندر وفی الحدیث عن ابن عباس رضی الله عنه قال النبی صلی الله علیه وسلم (وابتغوا من فضل الله لا لطلب الدنیا وانما هو عیادة وحضور جنازة وزیارة اخ فی الله) واذکروا الله کثیرا) والهی چوق ذکر ایلیک جمیع امورکزده همان صلوتده کی ذکره قانع اولمک (لعلکم تفلحون)

شايدكه خبردار نه فائز اوله سز معناى بيت وابتغوا من فضل الله طلب رزق ايچون امردر تاكم قيلان كبى غصب ايلمك
كركز بلكه انسانه واهل اعانه لازم اولان اولادركه برسببه ياپشوب كسب ارزاقه مشغول اوله (مثنوى) گفت پيغمبركه
بر در رزق اى فتا * درفرو بستست وبر در قفلها * جنبش وآمد شدما واكتساب * هست مفتاحى بران قفل وحجاب *
بى كليد اين در كشادن راه نيست * بى طلب نان سنت الله نيست) حضرت فخر عالم صلى الله عليه وسلم بيوردى رزق
وغدا اوزره اى فتا قپو باغلنمشدر دخى قپو اوزره قفللر واردر بزم حركتمز وكلوب كتممز واكتسابمز اول قفل
وحجاب اوزره برمفتاحدر نته كم روايت اولنمشدر ابواب الارزاق مقفولة والحركة مفتاحها مفتاحسز بو قپو آچلمغه
يول يوقدر وطلبسز نان ويرمك الله تعالينك سنتى دكلدر يعنى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم رزقى طالب اولنلره
تفهيمدن اوترى بر قپوسى مقفل ومسدود اولان خانه ايچره موضوع اولديغنى تمثيل ايدوب اول قپونك مفتاحى سزلك
حركتكز وكسب وطلبكزدر بيوردى نته كم اطلبوا الرزق فى خبايا الارض حديث شريفى دخى بو معنايه دلالت قيلدى
الحاصل طلب مفتاحى الكده اولمز ايسه باب ارزاقك مفتوح اولمسنه يول بوله مزسن زيرا حق تعالينك عادت شريفه سى
بونك اوزرينه جارى اولمشدركه رزقى طلب قيله سن تاكم مرزوق اولان هرنه ايسه ساعى كلدكده اكا واصل اوله سن
بو كلمات طيبه اصحاب توكله كوره دكلدر بلكه اسباب واكتساب جانبنه زياده ميل ايلين كمسه لره كوره اولور
(جواب دادن خر كفت روباه راكه امرست با كتساب ورضا بقسمت ترك اكتساب نيست كه تو فهم كنى وكفتن خركه آن
امر كسب ازضعف توكلست) بو سرخ شريف خرك روباهك سوزنه جواب ويرمكلكيدر بويله ديوكه نعم اكتسابه
امر واردركه (وابتغوا من فضل الله) بيوردى ولكن قسمته راضى اولمق ترك اكتساب قيلمق دكلدر وقسمته راضى اولمقدن
اسباب واكتسابك تركى لازم كلمزكه سن فهم ايلشسندر بلكه بركسه قسمته راضى اولسه معيشتى اسبابدن بيلمك
وجد واكتسابده مبالغه ومجاهده قيلمق لازم كلور وخرك روباهه دخى بويله ديمشيدركه حق تعالى طرفندن
كسبه امر ودخى انبيا طرفندن خلقه ارزاقكزى طالب اولك وكسب قيلك ديو امر خلقك توكلك ضعفندن اوتريدر
يوخسه بركسه كه حق سبحانه وتعالى يه كمال توكل ايله توكل ايلسه اصلا اول كمسه رزقى ايچون كسبه ميل ايلمز واسبابه
تعلق قيلمز بلكه اول يلور كه وحوش وطيورك هركون رزقنى ويرن البته اكا دخى رزقنى ويرر نته كم حضرت رسول اكرم
صلى الله عليه وسلم بيوردلر (لو انكم تتوكلون على الله حق توكله لرزقكم كما يرزق الطير تغدو خماصا وتروح بطانا) رواه عمر
رضى الله عنه (مثنوى) گفت از ضعف توكل باشد آن * ورنه بدهد نان كسى كه داد جان) خر روباهه ايتدى اكتساب
توكلك ضعفندندر يوخسه نان ويرر اول كمسه كه جان ويردى يعنى نان جاندن عزيز وشريف دكلدر چونكم جناب
عزت بر بنده سنه عزيز وشريف اولان جانى ويره نانى ويرمك بطريق الاولى پس اكا توكل ايليوب نان طلبندن كسبه
اعتماد ايلمك ضعف توكلدن ناشى اولور (مثنوى) هركه جويد پادشاهى وظفر * كم نيابد لقمهٔ نان اى پسر) هركيمكه
پادشاهلق وظفر استراى اوغول اكا نان لقمه سى اكسك كلمز يعنى هرشول كمسه كه آخرت پادشاهلغنى استر وجناب
عزتدن اكا ظفر بولمغى رجا ايلراى اوغل اكا اتمك لقمه سى اكسك كلمز بلكه زياده كلور ومقصودنه دخى واصل اولور كما
قال الله تعالى فى سورة الطلاق (ومن يتق الله يجعل له مخرجا ويرزقه من حيث لا يحتسب (مثنوى) دام ودد جمله
همه اكال رزق * نى پى كسب ونى حمال رزق * جمله را رزاق روزى مى دهد * قسمت هر يك بپيشش مى نهد * رزق
آيد پيش هركه صبر جست * رنج كوششها زبى صبرى تست * حيوان طوتيجى وحيوان يرتيجى جانورلر جمله سى دوكلى
مبالغه ايله رزق يجيلردر دام بونده حيوان طوتيجى جانور معناسنده استعاره اولنمشدر يعنى وحوش وسباعك جمله سى
بالكليه رزق يجيلردر حال بوكه بو جمله سى نه كسب آردنده دررلر ونه رزقلرنى كتوريجى دررلر نته كم حق تعالى سورة
عنكبوتده بيوردى (وكأين من دابة لا تحمل رزقها الله يرزقها واياكم وهو السميع العليم) جميع موجوداته رزقى
رزاق عالم ويرر كما قال تعالى (نحن نرزقهم واياكم) هر برينك قسمت ونصيبنى آنك اوكنه قورر اكا ايرشدرر هركمكه
صبر طلب ايلدى رزق آنك اوكنه كلور وكوششلرك رنجى سنك بى صبرلغكدندر يعنى اكرسن كسب وسعيك رنج وتعبى
چكمسك ومتوكلا على الله رزقك سكا كلمسى خصوصنده طلبدن فارغ اولوب صبر ايلسك البته صبر ايلين كمسه نك
اوكنه رزق كلمك مقرردر فرضى اكر رزقندن فارغ اولوب فرار ايلسه اجلدن قورتلمديغى كبى كندى مقسوم اولان
رزقندن دخى قورتلمغه قادر اوله مز نته كم حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيوردلر (لو ان ابن آدم يهرب من
رزقه كما يهرب من الموت لادركه رزقه كما يدركه الموت رواه جابر رضى الله عنه (جواب كفتن روبه خررا (مثنوى)
گفت روبه آن توكل نادرست * كم كسى اندر توكل ماهرست) پس روباه بنه خره معارضه ايدوب ديدى اى خر اول
توكل كه سن ديرسن نادردر توكلده ماهر زياده لز كمسه در ونادر معدوم حكمنده در پس اهل توكل جهانده

قى ازاولديغندن اكا اعتبار اولنمشدر (مثنوى) كرد نادر كشتن از نادانيست * هركسى را كى شه وسلطانيست *
نادرلك اطرافنه طولنمق نادانلقدندر هربركسيه پچن شاهلق وسلطانلق واردر يعنى مرتبهٔ توكله واصل اولمق حقيقتده
شاه وسلطان اولمق كيبدر هركس ايچون ايسه شاه وسلطان اولمق نيجه ميسر اولوردى (مثنوى) چون قناعت را
پيمبر كنج كفت * هركسى را كى رسد كنج نهفت * حد خود بشناس وبر بالا مپر * تا نيفتى در نشيب شور وشر) چونكم
حضرت پيغمبر عليه السلام قناعته كنج ديدى نته كم (القناعة كنز لا يفنى) بيوردر هربركسيه كنج نهفت پچن ايريشور
يعنى كنز مخفى هركسه رايكان كلورمى وهرباره قناعت كنزينه آسان وجهله واصل ونائل اولورمى پس برموجب
رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره كندى حدكى فهم ايله ويوكسكه اوچمه تاكم شور وشر چقورينه دوشميه سن
واسفل اولان مرتبه لرده قالوب شاشميه سن بو بيانده وبوندن مقدم اولان بيانده دخى روباه لساندن ظهوره كلان كلمات
ذو الوجهيندر اصحاب توكله نسبت بو سوزلر شيطانك وشيطان صورتنده اولان انسانك ونفس پرعصيانك صورت
صلاحدن كلوب بو كونه نصيحت طريقيله برمرتبهٔ توكلده قائم اولان كمسه يى اول مرتبه دن جدا ايليوب كار وكسب
ورطه لرنه دوشورمك وشير قهر حقه قريب ايدوب آنك پنجه سنه كرفتار ايلمك استرلر انظر ما قال ولا تنظر الى من قال
حديثنك موجبنجه اهل توكل اولمين وتوكلك حقيقتى ندر بيلمين ومجرد بطال اولوب كنديسنى اهل توكل زعم ايلين
كمسه لره نسبتله بو سوزلر خير محض ونفع صرف اولور ليكن نتيجه سى شير قهر حقه منتهى اولمديغى وپنجهٔ ضلالته
كرفتار كلمديكى تقدير اوزره در (جواب كفتن خر روباه را (مثنوى) كفت اين معكوس مى كويى بدان * شور وشر
از طمع آيد سوى جان) خر روباهه ديدى بونى سن معكوس سويلرسن بيل زيرا جان طرفنه شور وشر طمعدن كلور وفقر
حاضر وشور وشر باطن وظاهر همان طمعدن حاصل اولور كما قال عليه السلام (اياكم والطمع فانه هو الفقر الحاضر
واياكم وما يعتذر منه) رواه جابر رضى الله عنه (مثنوى) از قناعت هيچ كس بى جان نشد * از حريصى هيچ كس
سلطان نشد) هيچ كمسه قناعتدن بى جان اولمدى حريصلقدن هيچ كمسه سلطان اولمدى بى جان اولمق بونده اولمكدن
عبارتدر يعنى هيچ بركسه حق تعالينك ويرديكى قسمته راضى اولوب اكا قناعت قيلمقدن اولمدى وبى جان اولمدى
وبركسه دولت وسلطنته حريص اولمغله سلطان اولمدى بلكه الحريص محروم مفهومى اوزره اكثر حريص اولنلر محروم
قالدى (مثنوى) نان زخوكان وسكان نبود دريغ * كسب مردم نيست اين باران وميغ) نان وغدا خنازير وكلابدن
دريغ اولمز كورمزميسن بو باران وميغ خلقك كسبى دكلدر بلكه موهبت الهى وعطيهٔ ربانيه در چونكم اصول
معاشى واسباب غدايى حق سبحانه وتعالى بو خلقه دريغ ايتميوب عطا قيلدى وخنازير وكلاب اخس مخلوقات
ايكن آنلره دخى رزقلرنى بى كسب وبى سعى ويردى بنى آدمدن مرزوق اولان رزقى ومقسوم اولان غدايى نه وجهله دريغ
ايلر پس كشى كنديسنك رزقنك تأخيرنى حق تعالينك دريغندن توهم ايلمسى وكسب واسبابه اعتماد ايليوب
اشتغال قيلمسى مجرد خواطر نفسانيه ووساوس شيطانيه دن حاصل اولور (مثنوى) انچنانكه عاشقى بر رزق زار *
هست عاشق رزق هم بر رزق خوار * كر تو نشتابى بيايد بر درت * ور تو بشتابى دهد دردسرت) انچلين كه سن رزق اوزره
عاشق زارسن رزق دخى رزق خواره عاشقدر اكر رزق خوار اولان كمسنه استغنا ايليوب صبر قيلورسه رزقى آنك پايينه
كلور نته كم بيوررلر واكرسن رزق ايچون شتاب وعجله ايتميه سن رزق سنك قپوكه كلور واكرسن عجله ايدوب اكا حريص
اوله سن سكا دردسر ويرر وسنى اوشتاب الم واضطراب مرتبه سنه ايركورر (در تقرير معنى توكل حكايت آن زاهدكه
توكل را امتحان ميكرد از ميان اسباب واز شهر بيرون آمد) بو سرخ شريف توكلك معناسنك تقرير وتحقيقى بيانده در
اول زاهدك حكايه سيدركه توكلى امتحان ايلدى دخى اسباب وشهر ايچندن طشره كلدى يعنى اسبابدن وشهردن
طشره چقدى (واز قوارع ورهكذرهاى خلق دور شد وبين كوهى مهجورى ومفقودى درغايت كرسنكى سر بر سنكى
نهاد وخفت وبا خود كفت توكل كردم بر سبب سازى تو ورزاقى تو واز اسباب منقطع شدم تا ببينم سببيت توكل را)
خلقك رهكذرلرندن وقارعه لرندن اول كمسه دور اولدى قوارع قارعه نك جمعيدر قارعه يولك اعلاسنه ديرلر وطريق
اربعه نك باشنه دخى ديرلر ويول اورته سنه دخى دينور يعنى اوكمسه خلقك كذركاهندن ويولك اطرافندن ايراق كتدى
دخى اولوروبرطاغك اورته سنده وياديبنده مهجور ومفقود ايدى يعنى يولدن مهجور ونظر ناسدن غائب ودور اولدى
كرسنه لكك غايتنده باشنى برطاش اوزرينه قودى وياتدى وكنديسنه اى خدا سنك سبب سازلغكه ورزاقلغكه
توكل واعتماد ايلدم واسبابدن منقطع اولدم تاكه توكلك سببيتنى كورم ديدى (مثنوى) آن يكى زاهد شنود از مصطفى
كه يقين آيد بجان رزق از خدا * كر تو خواهى ورنخواهى رزق تو * پيش تو آيد روان از عشق تو) اول بر زاهد حضرت
مصطفى عليه السلامدن اشتديكه يقين وبى شك خداى تعاليدن جانه رزق وغدا كلور نته كم حضرت رسول اكرم

صلی الله علیه وسلم بیورمشدر رزقك بطالبك كمانت تطلبه اكرسن رزقكی طلب ایلیه‌سن واكرطلب ایلمیه‌سن
سنك عشقكدن اول رزق سنك اوككه كلور چونكم مفخرعالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری بویله بیوردی اول
زاهد دخی بو كلامك حقیقتنه ایرمكدن وتوكلك نتیجه‌سنی وكمالنی كورمكدن اوتری خلق عالمدن كندیسنی دورایتدی
مثنوی) از برای امتحان آن مرد رفت * در بیابان نزد كوهی خفت تفت) وتوكلی امتحان ایلمكدن اوتری اول مرد
زاهد كیتدی واروب بیابانده برطاغك قتنده حرارتله یاتدی (مثنوی) كه ببینم رزق می آید بمن * تاقوی كرددمرا
دررزق ظن) ودیدی كه كوره‌یم رزق بكا كاورمی تارزق وغدا امرنده بنم ظنم محكم وقوی اوله دیدی (مثنوی)
كاروانی راه كم كرده كشید * سوی كوه آن ممتحن راخفته دید) ناكهانی قضای الهی ایله بركاروان یولی كم وضایع ایلدی
وچكلدی كوه طرفنه اول ممتحنی طاغ قتنده خفته كوردی یعنی اول توكلك حقیقتنی امتحان ایلین زاهدی اول
كاروانك اهلی طاغ قتنده یاتمش كوردی ممتحن اسم فاعل صیغه‌سی اوزره‌در (مثنوی) كفت این مرد این طرف
چون ست عور (در بیابان ازره وازشهر دور) كاروان دیدی بومرد عریان بوطرفده نیچون دربیابانده یولدن وشهردن دور
ومهجوردر (مثنوی) ای عجب مردست یازنده كه او * می نترسد هیچ از كرك وعدو) بری برینه دیدیلر ای عجب بومرد
مرده میدر یاخود زنده میدركه او هیچ كرك وعدودن خوف وحذر ایلمز (مثنوی) آمدند ودست بروی میزدند *
قاصدا چیزی نكفت آن ارجمند) پس اول كاروان كلدیلر واكا ال اوردیلر اول ارجمند اولان زاهد انلره قصد ایله هیچ
برنسنه دیمدی هم حركت ایلمدی (مثنوی) هم نجنبید ونجنبانید سر * وانكردد از امتحان هم اوبصر) وهم باشنی دپرتمدی
بلكه اول مرد مرده كبی یاتوب اصلا قالدرمدی امتحاندن اوتری هم اول چشمنی دخی اچمدی (مثنوی) پس بكفتند
این ضعیف بی مراد * از مجاعت سكته اندر اوفتاد) پس آنك بوحالنی كوروب كاروان ایتدیلر بوضعیف بی مراد اجلغندن
سكته‌یه دوشدی سكته برمرضدركه اكا مبتلا اولان كمسه میت كبی اولور واعضاسی حركت ایلمكدن قالور (مثنوی
نان بیاوردند ودردیكی طعام * تابریزندش بحلقوم وبكام) پس اول كاروان نان وبرچولمك ایچنده طعام كتوردیلر
تا آنك بوغازنه ودماغنه دوكه‌لر (مثنوی) پس بقاصد مرد دندان سخت كرد * تا ببیند صدق آن میعاد مرد) پس اول
مرد زاهد قصد ایله دیشنی سخت ومحكم ایلدی تاكم مرد زاهد اول میعادك صدقنی كوره یعنی (ومن یتوكل علی الله
فهو حسبه) آیت كریمه‌سنك مفهومی اوزره توكل حقنده اولان وعده‌نك صدقنی كوره وآنك نتیجه‌سنه نظرایركوره
مثنوی) رحمشان آمد كه این بس بی نواست * وز مجاعت هالك مرك وفناست) الحاصل انلره رحم كلدیكه بومرد زیاده
بی نوا وكرسنه واجلغندن موت وفنانك هالكیدر (مثنوی) كارد آوردند قوم اشتافتند * بسته دندانهاش را بشكافتند
پس اول قوم بچاق كتوردیلر واستعجال ایلدیلر آنك بسته ومحكم بركنمش دیشلرنی ایردیلر واب ودهانی زوروجبرایله
آچدیلر (مثنوی) ریختند اندر دهانش شوربا * می فشردند اندرونان پارها * آنك اغزنه شوربا دوكدیلر اكا نان پاره‌لر
صقدیلر (مثنوی) كفت ای دل كرچه خودتن می زنی * رازمی دانی ونازی می كنی) اول مرد زاهد چونكم بوحالی
كوردی كندی كندینه دیدی ای كوكل اكرچه خود ابسم اولورسن وسكوت قیلورسن رازی بیلورسن دخی برناز
واستغنا ایلرسن (مثنوی) كفت دل دانم وقاصد میكنم * رازق اللهست برجان وتنم * امتحان زین بیشتر خود چون بود
رزق سوی صابران خوش می رود) پس كوكلی اكا جواب ویروب دیدی بوسری بیلورم ولیكن بوفعلی عن قصد قیلورم
بنم جان وتنم اوزره رزق وغدا ویریجی الله تعالی حضرتلریدربوندن زیاده‌رك تجربه وامتحان خود نیجه اولورمقرر
اولدیكه رزق صابرلر جانبنه خوش كیدر ومتوكل علی الله اولان طائفه رزق اوزره ناز واستغنا ایدر پس سندخی
عاقل ایسك الرزق علی الله دیوب حق تعالی حضرتلرینه توكل قیل وكسب وكار زحمتندن بری اول (جواب دادن
روبه خررا وتحریص كردن اوخررا بركسب (مثنوی) كفت روبه این توكل را بجهل * دست‌ها بركسب زن جهد المقل) روباه
خره ایتدی بوتوكلی ترك ایله زیرا سن بونك اهلی دكلسن اللریكی كسبه اور جهد مقل كبی یعنی فقیر اولان كمسه‌نك
سعی كبی سعی ایلیوب كسبه ال اوردیدی مقل فقیر معناسنه‌در كاف تشبیه مقدر اولوب لجهد المقل تقدیرنده اولور
مثنوی) دست دادستت خدا كاری بكن * مكسبی كن یاری یاری بكن) زیرا خدا سكا دست وقدرت ویردی بركار
وكسب ایله یارودوستكه دخی یاری ومعاونت ایله یعنی هم سن منتفع اول وهم یارانكك نفعنه ایریشه‌سن دیدی
مثنوی) هركسی در مكسبی پا می نهد) یاری یاران دیكر میكند * كورمزمیسن هربركسه برمكسبه ایاق قورغیری
یارانه یاراق ویرر یعنی برنسنه‌یی كسب ایلیوب هم كندی منتفع اولور وهم غیری دوستلرینه فائده ومنفعت ایركورر
مثنوی) زانكه جمله كسب ناید از یكی * هم درودكر هم سقا هم حایكی) زیرا جمیع كسب وكار بركسه‌دن كلمز هم درودكرلك
وهم سقالق وهم جلاهلق حایك جولاهه دیرلر یعنی بوعالمده جمیع صنعت بركسه‌نك الندن كلمزو بركسنه بوجمله‌سنی

اشلسكه قادراولمز (مثنوی) این به انبازیست عالم برقرار * هركسی كاری كزیند زافتقار * طبل خواری درمیانه
شرط نیست * راه سنت كاروم كسب كردنیست * عالم بوانبازلقله برقرار درهر بركسه احتیاج وافتقار ندن بركار وعمل
اختیار ایلر پس اورتاده طبل خوارلق وعفت خوارلق شرط وانصاف دكلدر سنت یولی كاروكسب ایلمكلكدر یعنی
هر بركسه بوعالمده بركاره مفتقرومحتاج اولدیغی اجلدن برمقتضای حكمت الهی برصنعتی اختیار ایلشدر اول آنی
فعله كتورر نیجه كمسه‌لر آندن منتفع اولور وكذلك هركس كندینك صنعتنی ظهوره كتوروب غیریلره آندن نفع
وفائده حاصل اولور پس بوعالم هركس بركارده اولمغله وبری برلرینه معاونت قیلمغله منتظم اولور وقرار اوزره طوررسنت
الهی (كل یوم هو فی شأن) مقتضاسنجه كارده اولمقدر وسنت انبیادخی كسب وكار قیلمقدر پس بوجمله مخلوقك اورتاسنده
مفت خوار اولمق وكندیكی توكله زعم ایدوب بطالت اختیار قیلمق شرط انصاف دكلدرنته كم امام راغب ذریعه ده
بیوررلر فاعلم ان الله لا یحب البطالین ومن اخذ من الناس المنافع ولم یعطهم نفعا فانه لم یدخل تحت قوله تعالی
والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولیاء بعض) ولهذا ذم من یدعی التصوف فیتعطل ولا یكون له علم یؤخذ منه ولا عمل
صالح فی الدین یقتدی به بل یجعل همته عادیة بطنه لانه انسلخ من الانسانیة بل من الحیوانیة وصار من جنس الموتی
(جواب كفتن خر روباه را كه توكل بهترین كسبهاست كه هركسی محتاجست بتوكل) كه ای خدا این كارمر اراست
آرودعا متضمن توكلست وتوكل كسبیست كه بهیچ كسب دیكر محتاج نیست) بومصرع شریف خرك روباهه
جواب ویرمسیدر بویله دیوكه توكل كسبلرك بهتری واولیسیدر زیرا هركس بالضروری توكله محتاجدر بویله دیوكه
خدایا بنم اشمی راست كتور وحال بوكه دعا توكلی متضمندر وتوكل برعظیم كسبدركه هیچ غیری كسبه محتاج دكلدر
(مثنوی) كفت من به از توكل بر ربی * می ندانم درد وعالم مكسبی) خر روباهه دیدی بن ربمه توكل ایلمكدن بهتر ایكی
عالمده برمكسب بیلمزم (مثنوی) كسب شكرش را نمی دانم ندید * تا كشد شكر خدا رزق مزید) اول خدانك شكرینك
كسبنه ندید كورمزم تاكم خدای تعالینك شكری رزق مزیدی چكه یعنی بن اول منعم حقیقینك بكا ویردیكی نعمتك
شكرینك كسبنه معادل ومماثل برآخر كسب دخی كورمزم الا كه اول خدانك شكری كما قال الله تعالی (لئن شكرتم
لازیدنكم) پس غیری كسبی قویوب شكر خدانك كسبنه مشغول اولمق اولی اولوردیدی (مثنوی) بحث شان بسیار
شد اندر خطاب * مانده كشتند از سؤال واز جواب) الحاصل خطابده آنلرك بحثی چوق اولدی سؤال وجوابدن
ایكیسی بیله قالمش اولدیلر یعنی بوایكیسنك بری برینه خطاب ایلمكده مباحثه ومجادله‌لری چوق اولدی هربری
كندی مذهبنی تأیید ایلمكدن اوتری نیجه عقلی ونقلی حجج وبراهین اظهار قیلدی حتی برمرتبه‌یه واردیلركه
هربریسی سؤال وجوابدن عاجز اولدی (مثنوی) بعد از ان كفتش بدان درمهلكه * نهی لا تلقوا بایدی تهلكه *
صبر در صحرای خشك وسنكلاخ * احمقی باشد جهان حق فراخ) اندنصكره روباه اول خره دیدی بیل مهلكه‌ده لا تلقوا
بایدیكم الی التهلكه) نهیی بو آیت كریمه سورهٔ بقره‌ده‌در تفسیری جلد اولده حضرت علی كرم الله وجهه
حكایه‌سنده كچدی خشك وسنكلاخ اولان صحراده صبر ایلمك احمقلق اولور حق تعالینك جهانی فراخدر یعنی بوقدر
سؤال وجوابدنصكره روباه خره آخر الامر بویله دیدیكه ای خر مهلكه حقنده حق تعالی دیدی (ولا تلقوا بایدیكم
الی التهلكة) نفسلریكزی تهلكه‌یه القا ایلمكدیو نهی ایلدی بونی بیل وقلته ومجاعته صبر قیلمقدن كذرقیل زیرا برطاشلق
ونباتاتدن عاری یرده حبس نفس ایلیوب بن حضرت حقه متوكلم دیوطورمق وحق تعالینك بلاد ومداینده خلق
ایلدیكی نعمتلردن محروم قالمق عظیم احمقلق اولور (ارض الله واسعة) آیت كریمه‌سنك موجبنجه حق تعالینك ارضی
خود واسعه‌در چونكم بومكانده سكاقلت ومضایقت كله بودیاردن برآخر دیاره مهاجرت ایله البركة مع الحركة دینلمشدر
پس بوقحط وغلا محلنده صبر وتوكل لازمدر دیوساكن اولمق حماقت وجهالتدن ناشی اولوردیدی (مثنوی)
نقل كن زینجا بسوی مرغزار * می چرانجا سبزه كرد جوبار * مرغزاری سبز مانند جنان * سبزه رسته اندرانجا
تامیان * خرم آن حیوانكه اوآنجا رود * اشتراندرسبزه ناپیدا شود * پس ای خر چیق وعنادی قویورادن مرغزار طرفنه
نقل ایله آنده جویبار اطرافنده سبزه اوتله وبوقلت وغلا كتدن كندیكی خلاص ایله جنان كبی لطیف برمرغزار دراد مینك
بلنه دك آنده سبزه بتمشدر شاد وخرم اول حیوان كه آنده كیده اشتر آنده سبزه ایچره ناپید اولور حضرت مولانا قدس سره
حضرتلرینك دأب شریفی ومثنویلرینك اسلوب لطیفی بونك اوزرینه‌دركه برشیئك لسانندن برنیجه معانی
ومعارف بیوررلر ومناسبتله كاه اولوركه آنك لساندن برآخر معنایه دخی اشارت بیوررلركه عقل سلیم وطبع مستقیم
صاحبی آندن نه مراد ایلدكارینی ادراك ایلر مثلا خرله روباهك قصه‌سنده كاه روباهدن مراد مرید صادق وكاهی
مرید حیله كار وكاهی شیطان وكاه نفس پرعصیان اولمشدی وخردن مراد دخی كاه اهل دنیا وكاه فقیر بی نوا اولمش

ایدی بو محلده کلاملرندن منفهم اولان اولدرکه روباهدن مراد مرائی وحیله کار اولان مرشد راه اوله مجرد تعلق
وحیله صفتیله موصوف اولمسی ملابسه سیله وخردن مراد ازهار معنویه‌دن وچراکاه روحانیدن محروم قلان
ومحنت نفسانی وادیسنده ساکن اولان خرسیرتلر اوله پس اول مرشد حیله کار اول وادئ نفسانیده قلان
وکندی حالنه راضی اولان خرسیرته بویله دیرکه ای خرسیرت بو قلت ومحنت وادیسندن روحانی اولان مرغزار طرفنه
نقل ایله اول کلزار روحانیده وبساتین معنویه‌ده اولان آب روانك وماء حیوانك اطرافنده معارف سبزه‌لرین اوتله وروحکی
نباتات معنوی ایله بسله اول مرغزار معنوی بر مرغزاردرکه جنتلرکبی سبز ولطیفدر حتی آنك معنوی اولان
سبزه‌لری ایچره انسان داخل اولسه آنك روح وعقلنی احاطه ایلردی وحبذا سعادت شول حیوان طبیعت اولان
کمسیه که اول بو مرتبه‌یه کیده که بو مرتبه‌نك معنوی اولان سبزه‌لری وروحانی اولان چمنلرینك ایچنده طریق الهینك
اشترلری مثابه‌سنده اولان سالکلر ناپیدا اولورلر وآندن روحلری اوتلیوب نشو ونما بولورلر (مثنوی) هر طرف در وی
یکی چشمه روان) اندرو حیوان مرفه در امان) اول مرغزارده هر طرفده بر چشمه روان وجاریدر حیوان اول مرغزارده
مرفه البال وآسوده حالدر خوف وحزندن والام ومحندن امانده‌در یعنی روباه سیرت اولان اهل ریا ومتشیخ اولان
اصحاب زرق ودغا صورت صلاحدن کلوب مرتبه صبر وتوکلده ساکن اولان بر فقیر ساده دلی کندی جانبلرینه بو کونه
حیله وخدعه ایله دعوت ایدوب دیرلر ای فقر وقلتده ریاضت چکن دردمند کل بری سنی بر مرغزاره وباغ ولاله زاره
واصل ایلیه‌که آنك هر بر طرفنده روحانی چشمه‌لر جاری اوله واول باغ معنویده وکلزار روحانیده حیوان ناطق وانسان
صادق کبی مرفه البال وآسوده حال اوله‌سن بویله صوری ومعنوی محنت وفلاکتلر مرتبه‌سنده نیلرسن دیر (مثنوی
از خری اورا نمی کفت ای لعین) تو ازان جایی چرا زاری چنین) کو نشاط وفربهی وفر تو * چیست این لاغرتن مضطر تو)
چونکم روباه حیله کار کلزار ومرغزاردن لاف وکزاف اوروب حماری اول جانبه دعوت ایلدی اول خر خرلغندن اکا
دیدیکه ای لعین سن اورادنسن نیچون بو نحیلن زار ونحیف سن قنی سنك نشاطك وفربهلکك وفر ولطافتك سنك
بو مضطر اولان تنك لاغرلغی ندر یعنی روباه چونکم بو لاف وکزافی اوردی خر احمقلغندن آنك تزویر وحیله‌سنی فهم
ایلیوب اکا دیدیکه چونکم سن قولکده صادقسن ای مردود ومطرود پس سن نیچون بویله زار وزبونسن اولا قنی سنك
وجودکده نشاط وسرور وجسامت ورونق ولطافتکه سنك دعواکی مصدق اوله‌که سن نعمت وراحتدن دم
اوررسن اما سنك تنك بویله لاغر ومضطردر پس سنك حالك قالکی تکذیب ایلر دیدی کذلك نیچون
روباه سیرت اولان مرائیلر بویله بر ساده دله مراتب ومقامات روحانیه‌دن لاف اورسه‌لر وآنی کندیلره تابع اولمق
ایچون نیچه طبعنه ملایم سوزلر سویلسه‌لر انلرك تزویرنی بیله میوب انلره اعتماد ایدرلر وحماقتلرندن بونی دیمکه قادر
اوله‌مزلرکه سن بو قدر قوت وقدرتدن دم اوررسن ولذت وحلاوتدن لاف ایلرسن پس سنك بو ضعف ونحافتك ندر
ونیچون سنك وجودکده اهل نعمتك واصحاب هدایتك نشاط ومسرتی ورونق ولطافتی یوقدر اکر سنك قولك صادق
اولیدی سنك وجودکده آندن نیچه آثار اولوردی زیرا انکیچون انلره خر تعبیری برنده اولور (مثنوی) شرح روضه کر دروغ
وزور نیست * پس چرا چشمت ازان مخمور نیست * این کدا چشمی واین نادیدکی * از کدایی تست نه از بکلربکی * اول
روضه ومرغزارك شرح وبیانی اکر کذب ودروغ دکل ایسه پس سنك کوزلرك نیچون آندن مست ومخمور دکلدر
بو کدا چشملك وبو کورممکلك سنك کدالغکدندر بکلربکیلکدن دکلدر یعنی خرسیرت اولان ساده دل روباه طبیعت
اولان ضال ومضله دیمزکه ای کذاب ومزورسنکه روضه معنویه‌دن لاف اوررسن وبنی سنی مرعای معنایه دعوت
قیلورم دیو کذب ایلرسن اکر اول روضه معنویه‌نك شرحی لسانکده کذب ودروغ دکل ایسه پس سنك کوزلرك اول
روضه‌نك لطافتندن نیچون مخمور وپرنور دکلدر وبوزلك آنك رونق وطراوتندن نیچون شاد ومسرور دکلدر اولا
بو کدا چشملك وبو نادیده‌لك که سنك وجودکده وار دنیانك نعمتنه ومال ومتاعنه حریصسن بو صفت سنك باطنا
اولان کدالغکدندر غنای قلبه واصل اولان وقناعت کنزنی بولان بکلربکیلردن دکلدر زیرا اصحاب سعادتدن قلیل
اولان متاع دنیایه وجناح بعوضه قدر عند الله وزنی اولمین دولت بی وفایه حریص اولمق وطمع قیلمق صادر اولمز مکرکه
کدا چشم اولان مزور وحیله کارلردن صادر اولور (مثنوی) چون ز چشمه آمدی چونی تو خشك * ور تو ناف آهوی
کو بوی مشك * زانکه میکویی وشرحش میکنی * چون نشانی نیست در تو ای دنی * ای روباه چونکه سن چشمه
وآب حیاتدن کلدك نیچون خشك وتشنه سن واکر سن ناف آهو ایسك قنی بوی مشك اول نسنه دنکه سویلرسن
وانی شرح ایلرسن ای خبیث ودنی سنده نیچون بر نشان یوقدر یعنی خر روباهك حیله وتزویرنی بله میوب بر کونه
انی الزام قیله مدی واکر سوزکده صادق اولیدك سنك وجودکده آندن ملاحت واثرنی دیه مدی بلکه حماقتنده

انی صادق ظن ایلیوب اکا اعتماد واعتقاد ایلدی کذلك خرسیرت اولان احمقلر دخی بر اهل حقز دیو دعوا ایلین
روباه سیرتلره دیمکه قادر اولمزلرکه اکر سن حق چشمه‌سندن نوش ایلیه‌یدك سنده یبوست نیلردی واکر سنده رایحه الهی
اولیدی قنی آنك بر اثر ورایحه‌سی واول نسنه‌دنکه لاف وکزاف اوررسن ای دنی سنك وجودکده آنك بر علامت ونشانی
قنی اکر احمق ونادان اولمسه‌لردی لافزن اولان مزورلره اعتماد ایلیوب بویله دیرلردی (مثل اوردن اشتر در بیان آنکه
در مخبر دولتی که فر واثر آن چون نبینی جای متهم داشتن باشد که او مقلدست وانرا شنیده است وبر خود می بندد)
بو سرخ شریف اشتری مثل کتورمکلکده رسول حالی بیان ایلمك خصوصنده‌که بر دولتك مخبرنده یعنی بر دولتی
ونعمتی اخبار ایلین کمسه‌نك وجودنده‌که اول دولت ونعمتك رونق واثرنی چونکم کورمیه‌سن اول کمسه‌یی متهم
طوتمقلغك محلی اولورکه اول کمسه مقلددر اول دولت ونعمتی اشتمشدر وانی خلقه لاف وکزاف اورمقدن اوتوری
کندیسنه باغلر واسناد ایلر (م ی) آن یکی پرسید اشتررا که هی * از کجا می آیی ای اقبال پی * کفت از حمام کرم کوی تو
کفت خود پیداست در زانوی تو * اول بر کمسه بر اشتره صوردیکه هی اشتر قندن کلورسن ای مبارکك ایزلو
اشتر ایتدی سنك محله‌کك کرم ولطیف حمامندن کلورم یعنی اول سائل کمسه اشتره بر سبیل تعریض دیدی خود
بو دعواسنك زانوکده پیدادر یعنی اول کمسه اشتره کان دیدیکه ای اشتر اکر سن حمامدن کلیدك سنك دیزلرکده
اولان تلوثات ونجاسات کیدوب دیزلرك وایقلرك بالکلیه پاك وطاهر اولیدی چونکم سنك زانولرك بویله ملوثدر معلوم
اولدیکه سنك حمامدن کلورم دیدیکك کذب وتزویردر پس اهل زرق وریانك دخی لاف ودعواسی بونك کبیدر
طهارت ونزاهت دعواسن ایدرلر اصحاب فراست انلرك قاذورات دنیا ایله ملوث اولدیغنی کوررلر وحیله وتزویرلرینه
اول حالدن استدلال قیلورلر ولاف وکزافلرینی قبول ایلمزلر (مثنوی) مار موسی دید فرعون عنود * مهلتی
می خواست ونرمی می نمود * زیرکان کفتند بایستی که این * تندتر کشتی چو هست او رب دین * نه کم عنود اولان
فرعون حضرت موسی علیه السلامك مارنی کوردی حضرت موسی علیه السلامدن بر مهلت استدی ونرملك
کوستردی زیرکار دیدیلر کرك ایدیکه بو تندتر اولیدی چونکم اودینك ربیسیدر یعنی فرعون لعین حضرت موسی
علیه السلام عصا ایله آنك اوزرینه کلمزدن اول واژدرها قیلمزدن مقدم خلقه انا ربکم الاعلی دیو دعوا ایلردی وقوت
وقدرت اظهار ایلیوب آنلره بن سزك مالك وخداوندیکزم دیو سویلردی چونکم حضرت موسی علیه السلامی
حق تعالی آنك اوزرینه کوندردی وحضرت موسی علیه السلام انی ایمانه دعوت ایلدی عناد ایلدکده الندن
عصایی القا ایدوب اول عصا بر اژدرها اولوب فرعونك وآنك توابعنك اوزرینه حمله قیلدقده وفرعون انی کوردکده
حضرت موسی علیه السلامه ملایمت کوستروب آندن ساحرلر جمعندن اوتری بر مهلت استدی پس اول زمانده
اولان اهل فراست واصحاب کیاست آنك کذب ودعواسنه واقف اولوب بویله دیدیلرکه کرك ایدیکه بو فرعون چونکم
رب دین ایسه تندتر اولیدی وبو محلده حضرت موسی علیه السلامه قهر وغضب قیلیدی (مثنوی) معجزه کر اژدها
کر مار بد * نخوت وخشم خداییش چه شد * رب اعلی کر وی است اندر جلوس * بهر یك کرمی چه است این چاپلوس
معجزه اکر اژدها واکر مار اولدی آنك خدالغنك خشم ونخوتی نه اولدی مرتبه الوهیت اوزره جلوسده رب اعلی اکر
او ایسه بر کرمدن اوتری بو چاپلوس ندر یعنی اول زمانده اولان اهل فراست واصحاب کیاست فرعونك انا ربکم الاعلی دیو
دعوی ایلدیکندنصکره حضرت موسی علیه السلامك اژدرهاسنی کوروب آندن کمالیله خوف ایدوب مدارا وملایمته
باشلدیغنی کوردکاری کبی دیدیلرکه فرض ایده‌لم که معجزه یا مار اولدی ویا خود اژدرها اولدی علی کلا التقدیرین
بو فرعونك خدالغی خشمنه وربوبیتی کبرنه نیچون نقصان طاری اولدی ونه وجهله اول کبر ونخوت کیدوب حضرت
موسی علیه السلامه ملایمت اظهار قیلدی اکر مرتبه الوهیت ومقام ربوبیت اوزره جالس اولمقده اول رب اعلی اولیدی
آنك قدرت وعظمتنه نسبتله بو اژدرها بر کرم حقیر مثابه‌سنده اولوردی پس بر کرم حقیردن اوتری بو چاپلوس
قیلمق وتملق اولمق نه اقتضا ایدردی بوندن معلوم اولدیکه بو دعواسنده کاذبدر وادعا ایلدیکی صفت مجرد لاف
وکزافدر دیدیلر پس مدعی وکذاب اولان شیخلرك حالی دخی بوکا بکزرکه اصحاب فراست انلرك حالنه باقوب کذب
وتزویرلرنی بیلورلر وقالله اولان دعوالرینه التفات ایتمزلر (مثنوی) نفس تو تا مست نقلست ونبید * زانکه روحت
خوشه غیبی ندید * که علامتست زان دیدار نور * التجافی منك عن دار الغرور * سنك نفسك مادامکه نقل ونبیذك
مستیدر بیلکه سنك روحك غیبه منسوب اولان خوشه‌یی کورمدی زیرا دیدار نوردن علامتدر دار غروردن
سندن تجافی وتباعد ایلمك یعنی ای اهل تقلید واصحاب تزویردن اولان کمسه مادامکه سنك نفسك نقل ونبیذك مستی
وغدای لذیذك عاشقی اوله بونی تحقیق بیلکه سنك روحك عالم غیبه منسوب اولان انوار خوشه‌لرنی واذواق واسرار

توشه لرنی کورمدی زیرا که اول نورالهینك مشاهده سندن علامتلر دار غروردن سنك تجافی وتباعد ایلمکلکدر
اکرسن فی المثل عرفان وایقان دعواسنی ایلسك وتحقیق بن مؤمن ومسلم دیوسویلسك مادامکه سن بودار غروردن
تجافی ایلیوب دار سروره انابت قیلمیه سن اول سوزلرك دعوی اولور وبودار غروره میل ومحبتك سنك کذب وتزویرکه
شهادت قیلور زیرا حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم (افمن شرح الله صدره للاسلام فهو علی نور من ربه) آیت
کریمه سنی قرأت بیوردقلرندنصکره اذا دخل النور فی القلب انشرح وانفسح دیدیلر واصحاب کرام رضوان الله علیهم
اجمعین وما علامة ذلك یارسول الله دیو سؤال ایلدیلر بیوردیلر که التجافی عن دار الغرور والانابة الی دار السرور والتأهب
للموت قبل نزوله یعنی قلبه اسلام وایقان نوری داخل اولسه قلب کدورات نفسانیه دن منشرح اولور ومضایقهٔ
جسمانیه دن خلاص اولوب وسعت وفسحت بولور وبونك علامتی بودار غرور اولان دنیادن تجافی وتباعد ایلمکدر
ودار سرور اولان آخرته رجوع وانابت قیلمق وموت کلمزدن اول اکا حاضر ومستعد اولمقدر چونکم برکمسنه اهل اسلام
واهل ایقان لباسنی کیه وبن اهل آخرتم دیه وحرامی ییه ودار دنیایه میل ومحبت ایلیه انك قولی جمله کذب اولور وحالی
قالنی تکذیب قیلور (م ی) مرغ چون بر آب شوری می تند * آب شیرین را ندیدست او مدد) بلکه تقلیدست ان ایمان او *
روی ایمان ناندیده جان او * مثلا مرغ چونکم بر آب شور اوزره دور ایلر اول مرغ بیچاره آب شیرینك مددین کورممشدر
بلکه انك ایمانی تقلیدر آنك دل وجانی ایمانك یوزنی کورممشدر یعنی متاع دنیا آب شور کبی وطالب دنیا مرغ کور
کبی ونعم اخروی وذوق دینی آب شیرین کبیدر پس شول برقوش که هنوز دخی بو آب شور متابه سنده اولان متاع
دنیانك اطرافنه طولنوب آب شیرین متابه سنده اولان ذوق دینك ونعم اخروینك مدد ومعاونتنی اول قوش کورممشدر
بلکه آنك آخرته اولان ایمانی وجناب عزته اولان عرفانی ایمان تقلیدی وعرفان قولیدر آنك جان وجنانی وجه ایمانی
کورممش وحقیقت عرفانه نظر ایرکورممشدر (م ی) پس خطر باشد مقلد را عظیم * از ره ورهزن زشیطان رجیم *
چون بیبند نور حق ایمن شود (زاضطرابات شك او ساکن شود) پس مقلد ایچون عظیم خطر اولور بولدن وشیطان رجیم
طرفندن اولان رهزندن چون مقلد نور حقی مشاهده ایلیه امین اولور اول مقلد اضطرابات شکدن ساکن اولور
تقلیدك ومقلدك تحقیقی جلد اولده حقیر وبی خصم دیدن دیدهای حس صالح راسر خنده از بی تقلید ووازروایات نقل
متنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وتوضیح معنی اولدر که پس مقلده شیطان رجیم طرفندن اولان رهزنلردن
وطریقك مخاطره برلرندن عظیم خوف وخطر اولور واول زمانده امین اولور که حق تعالینك نورنی کوره ومرتبهٔ تحقیقه
نظر ایرکوره اول مقلد شول دمکه نور حقی مشاهده ایلیه شکولك وشبهاتك اضطرابلرندن آنك قلبی ساکن اولور ونفسی
مطمئنه اولمق مرتبه سن بولور (مثنوی) تا کف دریا نیاید سوی خاك * کاصل او آمد بود در اصطکاك * خاکیست
آن کف غریبست اندر آب * در غریبی چاره نبود ز اضطراب * مادامکه دریانك کفی خاك طرفنه کلمیه که اول کفك خاك
اصلی کلدی اول کف اصطکاکده اصطکاك بری برینه طوقنغه دیرلر آب دریاده یعنی مادامکه دریا اوزرنده اولان کف
خاك جانبنه کلمیه که خاك اول کفك اصلی کلدی اول کف آب دریا اوزره شوکا بوکا طوقنمقدن وحرکت قیلمقدن خالی
اولمز زیرا اول کف خاکه منسوبدر وآب ایچره غریبدر وغریب اولان کمسنه غریبلك عالمنده اضطراب قیلمقدن وقلق
اوزره اولمقدن مفارقت اولمز بلکه مضطرب اولمق وحرکت قیلمق انك شاننده اولور کذلك شول کمسنه که بو بحر عالمده
غریب اوله آنك جسدی مادامکه کندینك اصلی اولان خاك مرتبه سنه کلمیه حرکت واصطکاکدن خالی اولمز زیرا
بو جسد انسانی خاکیدر وبو بحر عالمده اول غریبدر عالم غربتده ایسه غریب اولان شیئه مضطرب اولمقدن مفارقت
اولمز قلق واضطرابدن اکر روح واکر جسم شول زمانده نجات بولور که روح کندی اصلنه واصل اوله وجسم دخی
کندی اصلنك طبیعتنی بوله ویاخود موت اضطرابله اولوب خاك اوله (مثنوی) چونکه چشمش باز شد وان نقش
خواند * دو را بروی دکر دستی نماند * چونکه مقلدك چشمی کشاده اولدی واول نقشی اوقودی دیولك آنك اوزرینه
بر دخی الی وغلبه سی اولمز یعنی چونکم مقلد اولان کمسنه نك چشم جانی کشاده اوله واول حقیقت نقشنی اوقویوب
مشاهده قیله وآنك قلبنده شبهات واوهام قالمیه شیطان لعینك بو مرتبه دنصکره آنك اوزرینه قدرت وتسلطی
اولمز وآنی اضلال ایلمکه فرصت بولمز (ان عبادی لیس لك علیهم سلطان) آیت کریمه سی ایله مشار الیه اولان عباد مخلصین
زمره سندن اولور ودخی (فبعزتك لاغوینهم اجمعین الا عبادك منهم المخلصین) آیت کریمه سنده مستثنی اولان مخلصلر
مرتبه سنی بولور (مثنوی) کرچه باروباه خر اسرار کفت * سر سری کفت ومقلدوار کفت * آب رابستود واو تایق
نبود * رخ در ید وجامه او عاشق نبود * اکرچه خر روباهه اسرار سویلدی سرسری وبیهوده سویلدی ومقلدوار دیدی
ابی اوکدی واوکندیسی تایق ومشتاق دکل ایدی یوزنی وجامه سنی یرتدی اول عاشق دکل ایدی تایق نوقدن

اسم فاعلدر توق آرزوا شمکه دیرلر کما یقال تاقت نفسه الی شیء ان اشتاقت یعنی خر صبر وتوکل مرتبه سندن دم اوروب
قناعت کنزنه واصل اولمقدن لاف ایلیوب روباهه وافر اسرار سویلدی ولیکن هرنه سویلدی ایسه سرسری
وبی یقین سویلدی ومقلدوار نقل ایلدی اکرچه آب حیات متابه سنده اولان توکل وقناعتی مدح ایلدی ولیکن
اکا مشتاق وآرزومند دکل ایدی آب معنایه تشویق وتحریص ایلمکده یوزنی یرتدی وجامه سنی چاك ایتدی ولیکن
نفسنده کندیسی اول آب معنایه مائل وعاشق دکل ایدی نته کم مقلد اولان شیخلر وخرسیرت اولان مرائی واعظلر
کرچه روباه طبیعت اولان ناسه وافر اسرار وحکم سویلرلر وتوکل وقناعت مرتبه سندن دم اوروب نیجه مواعظ
ونصایح نقل ایلرلر ولیکن سرسری وبلا تحقیق سویلرلر ومقلدوار نقل ایلرلر آب حیات متابه سنده اولان صبر
وطاعتی وتوکل وقناعتی خلقه مدح ایدرلر حال بو که کندیلر اکا مشتاق اولمزلر وآرزو قیلمزلر وچن کرسیلره چیقوب خلقه
وعظ ایلسه لر یوزلرین یرترلر واغلیوب جامه لرین چاك ایدرلر حال بوکه کندیلر متعظ اولمزلر وعشق ومحبت ندر بیلمزلر
(مثنوی) از منافق عذر رد آمد نه خوب * زانکه در لب بود آن نی در قلوب * بوی سیبش هست وجز و سیب نیست *
بود در وی جز از بی آسیب نیست * منافقدن عذر مردود کلدی خوب کلمدی زیرا که اول عذر منافق اولنلرك ابنده در
قلوبنده دکلدر اول منافقه المارایحه سی وار در وجز و سیب یوقدر رایحهٔ سیب دخی آنده آسیبدن غیری ایچون دکلدر
یعنی منافق اولنلردن (شغلتنا اموالنا واهلونا فاستغفر لنا) دیو اعتذار ایلملری مردود کلدی خوب ومحبوب کلمدی
انکیچونکه اول اعتذار انلرك انجق لب ودهانندن ایدی قلبلرنده دکل ایدی کما قال فی حقهم (یقولون بالسنتهم مالیس
فی قلوبهم) وقال تعالی ایضا (لا تعتذروا الیوم قد کفرتم بعد ایمانکم) منافق ومرائی اولان کمسلرك وجودنده دین
سیبنك انجق رایحه سی وار در دین وایمان سیبندن انلرده بر جز و بر پاره یوقدر مع هذا اول دین سیبنك رایحه سی هم اول
منافق ومرائی اولنلرك وجودنده آسیب وجدلدن غیری ایچون دکلدر یعنی منافق ومرائی اولنلر اکرچه دین رایحه سنی
من وجه المثل ونفسلرنی بوی دیانتله مشموم قیلمشلردر ولیکن اول رایحه انلرك وجودنده لله وفی الله دکلدر بلکه
اهل حق اولنلره طوقنمقدن اوتری وساده دل اولنلری کندیلره مائل قیلمقدن اوتری وناسه آنکله تباهی وتفاخر ایلمکدن
اوتریدر (مثنوی) حمله زن در میان کارزار * نشکند صف بلکه کردد کار زار * کرچه می بینی چو شیر اندر صفش *
تیغ بکرفته همی لرزد کفش * مثلا جنك وقتال ایچنده عورتك حمله سی صفی صیمز بلکه کاری زار اولور عورتی اکرچه
صف ایچره کوررسن شیر کبی تیغ طوتمش اما انك دست وکفی دترر کذلك عقلی زن کبی اولان مقلدك نفسله وهواسیله
مجاهده ایلمك وقتنده اولان حمله سی ومبارزلر صفنده آنك طورمسی دشمن صفنی صیمز بلکه آنك کاری زار اولور
ونیجه دلاورلره آنك خوفی سرایت قیلور اکرچه اول زن سیرت اولان مرائی ومقلدی جنك صفنده ظاهرا شیر کبی
دلیر کوررسن وتیغ وسلاحی طوتمش مشاهده قیلورسن ولیکن ضعف عقلندن وکمال خوفندن الی دترر کوررسن
والی مضطرب وخائف مشاهده قیلورسن (مثنوی) وای انکه عقل او ماده بود * نفس زشتش نر وآماده بود *
لاجرم مغلوب باشد عقل او * جز سوی خسران نباشد نقل او) وای اول کمسنه یه که آنك عقلی ماده اوله آنك نفس زشتی
نر وآماده اوله لاجرم اول زن سیرت اولان کمسنه نك عقلی مغلوب اولور یعنی مؤنث سیرت ومخنث طبیعت اولان کمسنه که
آنك عقلی زن کبی ضعیف الفهم وقاصر الادراك اوله وانك زشت وقبیح اولان نفسی قوی وغالب اوله ومشتهاسی طرفنه
حاضر ومتهیئ اوله لاجرم انك عقلی مغلوب وزبون اولور عاقبة الامر انك نقلی ورجوعی خسران وخذلان جانبندن
غیری اولمز بلکه آنك نقلی عاقبت همان خسران وخذلان طرفنه اولور دیمك اولور (مثنوی) ای خنك انکس که
عقلش نر بود * نفس زشتش ماده ومضطر بود * عقل جزوی اش نر وغالب بود * نفس انثی راخرد سالب بود *
ای سعادتلو اول کمسه که انك عقلی ارکك اوله یعنی سعادت اول کمسیه که انك عقلی نفسی اوزره حاکم وامیر اولوب
قبیح اولان نفسی زن کبی مضطر ومحکوم اوله اول کمسه نك عقل جزویسی قوی وغالب اولوب خرد نفس انثی نك
حکمنی ومقتضاسنی سالب اوله کما قال علیه السلام فی هذا المضمون طوبی لمن کان عقله ذکرا ونفسه انثی وویل
لمن انعکس طوبی لمن کان عقله امیرا ونفسه اسیرا وویل لمن انعکس (مثنوی) حملهٔ ماده بصورت هم جریست *
آفت او همچو آن خر از خریست * وصف حیوانی بود بر زن فزون * زان که سوی رنك وبو دارد رکون) دیشینك حمله سی
صورتده هم جریدر انك آفتی اول خر کبی خرلغندن طولایی حیوانلق وصفی زن اوزره زیاده در آندن اوتری که رنك
وبو طرفنه رکون طوتر یعنی عورتك آفت ونقصانی صورتا قوی وجری اولمدیغندن دکلدر که اولورکه اکثر نسانك
صورتا حمله سی هم قوی اولور وهم رجال اوزره جرأت وجسارت قیلور مع هذا ینه آفت ونقصاندن خالی دکلدر انك
آفتی اول عقلسز اولان خر کبی خرلغندندر ونقصان عقلندندر وصف حیوانی زنلر اوزره غالب وزیاده در انکیچونکه اکثر

نساطائفه‌سی رنك وبو طرفنه میل ومحبت طوترپس بونلرك رنك وبو طرفنه میل ومحبت طوتملری حیوانیت صفتلری
بونلرك اوزرلرینه غالب اولدیغنه شهادت ایلر پس هرشول صورتا رجل شكلنده اولان كسه‌لردخی رنك وبو طرفنه
میل ومحبت قیلسه وصفت حیوانیت انك اوزرینه غالب اولوب عقل ناقص اولسه اول دخی زن حكمنده در بلكه
زندن بتردر (مثنوی) رنك وبوی سبزه زاران خرشنید * جمله جهاز طبع اورمید * تشنه محتاج مطر شد وابر نی * نفس را
جوع البقر بدصبر نی * اسپر آهن بود صبرای پدر * حق نبشته بر سپر جاء الظفر * حاصل كلام چونكم سبزه زارلك
رنك وبوینی اول خر اشتدی جمیع محتلری انك طبعندن اوتری اوركدی یعنی اول قصه‌ده مذكور اولان خر روباهك
لساندن چونكم اول سبزه زار ومرغزارك رنك وبوینی استماع ایلدی انك توكل وقناعت خصوصنده براهین ودلائلی
اول سبزه زاره حریص وطامع اولدیغندن اوتری اندن زائل اولدی مثلا تشنه مطره محتاج اولدی حال بوكه ابر یوق
نفسه جوع البقر اولدی صبر یوق جوع البقر بر مرضدر اسمیدرا كا مبتلا اولان طویدیغنی بیلمز یعنی اول خر
فی المثل شول مطره محتاج اولان تشنه كبی اولدی وحال بوكه سبب باران اولان سحاب یوق ایدی وآنك نفسی جوع
البقره مبتلا اولدی حال بوكه صبری یوق ایدی چونكم قضیه بونك كبی اوله آنك عاقبت حالی كورنه اوله بو جمله صفت
قبیحه‌یه مبتلا ایكن بیله اگر صبر قیلسیدی عاقبت هلاكه اولمقدن نجات بولیدی ومرادنه واصل اولیدی ای پدر صبر صفتی
فی المثل دمور سپر كبیدر حق تعالی صبر سپری اوزره جاء الظفر یازدی یعنی مشتهیات نفسانیه‌دن صبر ایلمك فی المثل
طریق الهیده بر سپر آهن كبیدر حق تعالی مقصوده ظفر بولمغی صبر سپرینك وجودنده تحریر ایلمشدر من صبر ظفر
قولنك خواسنجه صبر قیلان مراده ظفر بولور وصبر مفتاح فرج وتریاق حرج وسلم كل درج اولور (مثنوی) صد دلیل
آرد مقلد در بیان * از قیاسی گوید آنرا از عیان * مشك آلودست الا مشك نیست * بوی مشكستش
ولی جز پشك نیست * وبالجمله مقلد تقریر وبیانده یوز دلیل وحجت كتوررانی برقیاسدن سویلر عیاندن دكل مشكه
آلوده درلكن مسك دكلدر انك مشكنك قوقوسی وار در ولیكن كندیسی پشكدن غیری دكلدر یعنی
اگرچه دین وطریقتده مقلد اولان كسه‌لر برمعنایی تقریر وبیان ایلدكده آیات واخباردن وگفتار مشایخ
كباردن نیچه یوز دلیل وبرهان ایراد ایلر ولیكن انی معاینه ومشاهده قیلدیغی جهتندن دكل بلكه مجرد ظن وقیاس
طرفندن ایلر وخلقه كندوبی عالم ومرشد كوسترمكدن اوتری سویلر فی المثل اول مقلد مسكه آلوده اولمشدركه
انبیای عظام واولیای كرامك كلمات طیبه‌سی مسك وعنبر كبیدر انكله اول مقلد رایحه‌لنمشدر اگرچه انكچون مسك
رایحه‌سی وار در وانبیای عظام واولیای كرامك نفحات مسكیه‌لرندن كندی لسان ودهانی مطیب وممسك ایلمشدر
ولیكن حد ذاتنده انك كندیسی پشك كبیدر اگر اول رایحهٔ طیبه كبی اولان كلمات طیبه‌یی آنك نفسندن ولباس
مشایخی انك صورتندن خلع وسلخ ایلسك انك خباثت نفسانیه‌سی ظهوره كلوردی وانك وجود خبیثی پشك خشك
كبی ادنی مرتبه‌ده قالوردی ورسوای اولوردی (مثنوی) تا كه پشكی مشك گردد ای مرید * سالها باید دران روضه
چرید * كه نباید خورد وجو همچون خران * آهوانه در ختن چر ارغوان * تا كم بر پشك مشك اوله‌ای مرید نیچه ییللر
اول روضهٔ معنویده اوتلمق كرك خرلر كبی كاه ییمك وجو ییمك كركمز ختنده آهولر كبی ارغوان اوتله یعنی تا كم انسانك
پشك كبی اولان صفت نفسانیه‌سی زائل اولوب خلق لطیف وعلم شریف رایحه‌سیله مسك كبی عالی قدر اولنجه‌یه دك
اول توكل وقناعت روضه‌سنده نیچه ییللر اوتلمق ومرشد مربی‌یه نیچه زمان خدمت قیلمق كركدر تا كم مرادنه ایره
ومقصودنك جمالنی كوره خرلر كبی كاه وجو ییمك وحظ نفسه مشغول اولمق كركمز بلكه كندوكی محل مسك علم لدنی ایلمك
استرسك آهولر ختن صحراسنده لاله وارغوان اوتلدیغی كبی سندخی دشت طریقتده وختن معرفتده لاله وارغوان
عرفانی وچمن اذواقی جانی غدا ایله تا كم ناف قلبك مسك علومه منبع اوله ونفسك پاك وطاهر اولوب صفت جمادیه واخلاق
حیوانیه‌دن نجات بوله (م ی) جز قرنفل یاسمن یا كل مچر * رو بصحرای ختن با آن نفر * معده را خوكن بدان ریحان وكل
تا بیابی حكمت قوت رسل * قرنفلدن یاسمندن یا كلدن غیری اوتلمه یوری اول نفر ایله ختن صحراسنه طبیعت ومعده‌كی
اول ریحان وكله خوی ومعتاد ایله تا پیغمبرلرك حكمت وقوتنی بوله‌سن یعنی ای سالك راه الهی خر طبیعت اولمقدن
یجوب ارض حقیقتك آهولری اولان اولیا واصفیا كبی قرنفل كبی اولان معرفتدن وسمن كبی اولان سر وحدتدن
وكل كبی اولان علم حكمتدن غیری بی روحكه غدا ایله اول نفر روحانی واول قوم نورانی ایله ختن معنوی صحراسنه
كیت وارض الله واسعه‌یی انلر ایله سیر ایت قلبك معده‌سنی اول علم وحكمت كلنه ومعرفت ریحانه ومحبت سنبلنه خوكر
ایله تا كم انبیای عظام صلوات الله علیهم اجمعینك قوتنی وحكمتنی بوله‌سن وحیوانیت مرتبه‌سندن قورتله‌سن
(مثنوی) خوی معده زین كه وجو باز كن * خوردن ریحان وكل آغاز كن * معدهٔ تن سوی كهدان می كشد *

معدهٔ دل سوی ریحان می كشد * ای طالب خوی معده‌كی بو كاه وجودن باز ایله ریحان وكل ییمكه آغاز وشروع ایله تن
معده‌سی كهدان جانبنه چكر اما دل وجان معده‌سی كل وریحان جانبنه چكر یعنی ای انبیا علیهم السلام واولیای كرامك
قوت وغداسنه طالب ومائل اولان كسه بو معدهٔ جسمانیه‌نك خوینی خرسیرت اولنلرك كاه وجو كبی اولان
غدای نفسانیه‌سندن قطع ایله انبیا علیهم السلام واولیای كرام كبی ریحان معرفتی وكل علم وحكمتی غدا ایلمكله باشله
تا كم رذایل جسمانیه‌دن خلاص اوله‌سن واوصاف بهیمیه‌دن نجات بوله‌سن بوتن معده‌سی صمانلق طرفنه چكر
بودنیادركه خرسیرت اولنلرك صمانلغیدر اما جان وجنان معده‌سی ریحان معنوی وكلزار روحانی طرفنه چكركه
انبیای عظام واولیای كرامك مسیره ومرعاسی اول مرتبه‌در (مثنوی) هر كه كاه وجو خورد قربان شود * هر كه نور حق
خورد قرآن شود * نیم تو مشكست ونیمی پشك هین * هین میفزا پشك افزا مشك چین * هر كیمكه كاه وجو ییر
قربان اولور هر كیمكه نور حقی اكل ایده قرآن اولور آكاه اول سنك نصفك مشكدر وبر نصفك پشكدر آكاه اول پشكی
زیاده ایلمه مشك چینی زیاده ایله الحاصل هر شول كسه كه كاه وجو مثابه‌سنده اولان غدای جسمانیه‌یی ییه وتن پرور
اولوب عیشی همان آكا منحصر قیله عاقبت سكین موت وفنا ایله مذبوح اولور اما هر شول عاشق كه نور حقی روحنه
غدا ایلر وعلم وحكمتدن آنك قلبی حظ ونصیب الور اول كسه سر قرآنه مظهر اولور وجمیع معناسنی مشاهده قیلور
ومقام وحدتی بولور وكثرت وتفرقه‌دن بری اولور ای طالب ارزاق روحانی واذواق ربانی سنك نصفك مسك اذفر
مثابه‌سنده‌دركه اول عقلك وروحك طرفیدر وبر نصفك دخی پشك كبی بی معنی وخشكدركه اول جسمانیتك
جانبیدر آكاه اول پشك مثابه‌سنده اولان جسمانیتك زیاده ایلمه بلكه مشك مرتبه‌سنده اولان روحانیتكی زیاده ایله
(مثنوی) آن مقلد صد دلیل وصد بیان * در زبان آرد ندارد هیچ جان * چونكه گوینده ندارد جان وفر * گفت اورا كی
بود برك وثمر) اول مقلد یوز دلیل ویوز بیان لسانه كتورر اما هیچ جان طوتمز چونكم گوینده كندیسی جان وفر
طوتمز پس آنك گفتنك قچن برك وثمری اولور یعنی اول شریعت وطریقتده مقلد اولان كسه انبیای عظام واولیای
كرامك كلمات طیبه‌لرندن اگرچه نیچه یوز دلیل ونیچه یوز بیانی لسانه كتورر وانی خلقه تعبیر وتقریر ایلر
ولیكن آنك كلامنده ونطقنده وبیاننده اصلا روح یوقدر زیرا چونكم متكلم اولان كسه جان ورونق ایقان طوتمیه قلب
وروحی علم ویقینله احیا اتمیه آنك كلامنك روحی وثمری اولمز ونطقی اهل حقك قلبنه تأثیر قیلمز مكر كه كندیسی كبی
تقلیدده قلان ساده دللره تأثیر ایلیه برناطقه‌نك كه قلبنده نور یقین اولمیه آنك نطقنده نه روح اولور وطالب حق
اولنلراندن نه ذوق بولور (مثنوی) می كند گستاخ مردم را براه * او بجان لرزان ترست از برگ كاه * پس حدیثش گرچه
بس بافر بود * در حدیثش لرزه هم مضمر بود * مقلد مردمی گستاخانه یوله ایلر حال بوكه اول كندیسی یولده برك كاهدن
جانله زیاده لرزاندر پس مقلدك حدیثی اگر زیاده بافر اولور آنك حدیثنده لرزه وضعف هم مضمر اولور یعنی مقلد تبدیل
شكل لاجل اكل ایدوب لسانی انبیای عظام واولیای كرام كلامیله دوزوب ومشیخت وارشاد مقامنه چیقوب گستاخانه
خلقی طریق حقه دعوت ایلر وناسی صراط توحیده وتحقیقه ارشاد قیلر ولیكن اول مقلد كندی نفسنده جانله برك
كاهدن دخی زیاده مضطرب ومتزلزلدر اصلا عقلنده وعلمنده ثبات وتمكین یوقدر تشكیك مشككك ایله آنك عقلنه وعلمنه
ضعف كلور وبرك كاه كبی برمقامدن قرار ایلیوب هواهرنه جانبدن غالب اولورسه آكا مطیع اولور وتلوندن خالی اولمز
پس اگرچه آنك بحسب الظاهر كلام واداسی زیاده رونقلو وقوتلو ایسه‌ده اگر نظر حقیقت بینله نظر اولنه آنك سوزنده
ضعف واضطراب هم مضمر اولور زیرا اول سوزلر كندینك حالی دكلدر وقلبنك آكا یقینی اولدیغندن دخی سویلمز بلكه
فریب ناس ایچون وتصریف وجوه خلق ایچون سویلر پس انك باطننده تمكین وثبات اولمیجق نطقنده دخی ضعف
وخلل مضمر اولور (فرق میان دعوت شیخ كامل وواصل ومیان سخن ناقصان فاضل فضل تحصیلی بربسته)
بو سرخ شریف واصل حق اولان شیخ كاملك دعوتنك میانی ودخی بربسته اولان فضل تحصیلی ایله
فاضل اولان ناقصلرك سوزنك میانی فرقدر اگرچه نیچه مقلد علوم وفضائلی تحصیل ایلیوب كندی‌یه باغلمش
وكندیسی اول علوم وفضائل ایله بین الناس عالم وفاضل ایلمشدر ولیكن حقیقتده اول كندینك حالی اولمدیغی
جهتدن ناقصدر وفی المثل او نخل بربسته كبیدر اما شیخ كاملك قالی حالنه مطابق وعلمی عمله موافقدر نه سویلرسه
كندینك حسب حالی وذوق بالنی نقل ایلر اگر انبیای عظام واولیای كرامك كلماتنی نقل ایلرسه دخی اول واسطه ایله
كندینك وجد وحالاتنی نقل ایلر پس بو شیخ كامل قدس سره فی المثل بر رسته كبی اولور وبو ایكیسنك ما بیننده عظیم
فرق وتفاوت اولور بربسته دیگر باشد وبر رسته دیگر قولی بو مضمونی تأیید قیلور (مثنوی) شیخ نورانی زره آگه كند *
با سخن هم نور را همره كند * جهد كن تا مست ونورانی شوی * تا حدیثت را شود نورش روی * شیخ نورانی طالبی

طریق حقدن اکاه ایلرسوزایله هم نوری همراه ایلرپس ای طالب جهد ایله تا مست ونورانی اوله سن تا کم سنك سوزکه
اونك نوری روی اوله روی بونده صویه قاتیجی دیمك اولور یعنی نورحقه نورانی اولان شیخ کامل کندی به
تابع اولان مریدلری واقتدا قیلان مستفیدلری راه حقدن اکاه ایلرچن سوزلرسویلسه کندی سوزنه هم یقین نورنی
قرین ایلرسن شبهه وشکوك ظلماتندن بجوب نورانیت مرتبه‌سن بوله‌سن تا کم اول شیخ کاملك نور یقینی
سنك سوزکه قاتیجی اوله وکلامکی آب حیات کبی نوش قیلوب قبول ایلیه سنك سوزیکی قاندریجی اوله دیمك دخی جائزدر
(مثنوی) هرچه دردوشاب جوشیده شود * درعقیده طعم دوشابش بود * ازجزروازسیب وبه وزکردکان * لذت
دوشاب یابی تو زآن * مثلا هرنه دوشابده قاینمش اوله عقیده‌ده آنك دوشاب طعمی اولور جزردن وسیبدن وبه
وکردکاندن سن آندن دوشاب لذتنی بولورسن جزرجیم معجمه اندنصکره زاء معجمه‌نك فتحه‌سیله وراء مهمله‌نك سکونیله
هویج دیدکاریدر فارسیده کزردبرلر یعنی هرنه شی که بکمزایچره محکم قاینمش اوله آنك عقیده‌سنده بکمزلذتی اولور مثلا
هویجی ویاخود المایی، وایوایی وجوزی بکمزایچره محکم قاینه‌دوب عقیده ایلمك مرتبه‌سنه ایرکورسك بعده اول
المایی ویاایوایی یسك آندن دوشاب چاشنیسی بولورسن چونکم بومثل معلومك اولدی (مثنوی) علم اندرنورچون
فرغرده شد * پس زعلمت نور یابدقوم لد * هرچه کویی باشدآن هم نورناك * کاسمان هرکزنبارد غیر پاك * کذلك علم
نوریقین ایچره چونکم فرغزده وپرورده اولدی پس قوم لد سنك علمکدن نوریقین طعمی ایچره بولور هرنه سویلرسك
اول هم نورناك اولور زیرا آسمان پاکدن غیری هرکز یاغدرمز فرغرده پرورده معناسنه درقوم لد قوم شدید ومعاند دیمك
اولور نورناك نورلو دیمك معناسنه در یعنی دوشاب ایچره هرنه شی قاینیوب دوشاب لذتنی طوتدیغی وآنی طاعم
اولنلر آندن دوشاب چاشنیسنی ذوق ایتدیکی کبی علم که نوریقین ایچره پرورده اوله پس سنك علمکدن شدید ومعاند
اولان قوم نوریقین ذوقنی بولوراندنصکره هرنه سویلرسك اول هم نورلو اولور زیراسنك قلبك آسمان کبی منبع لطافت
وطهارت اولورو آسمان هرکز پاك وطاهردن غیری نسنه‌یی یاغدرمدیغی کبی سنك قلبك دخی پاك وطاهر اولان معانی
والفاظدن غیری شیلری سویله‌مز (مثنوی) آسمان شوابرشوباران ببار * ناودان بارش کند نبود بکار * آب اندر
ناودان عاریتیست * آب اندرابرودریا فطرتیست * آسمان اول ابراول باران یاغدرو ناودان یاغش ایلرلیکن کارله اولمز
زیرا آب ناودانده عاریتیدر اما آب ابرده ودریاده فطریدر یعنی محقق اولان آب وبارانه منبع ومحل اولان آسمان
کبیدرومقلد ناوداندن حاصل اولان صویه میزاب ومجری کبیدر پس سن ای طالب علم اولان کسه آسمان وسحاب
منبع باران اولدیغی کبی سن هم علم ومعرفتك معدن ومنبعی اولوب باران علمی یاغدر ناودان باراندن حاصل
اولان آبه انجق مجری اولوب آنك اول آب جاری کندی نفسندن حاصل اولمدیغی کبی مقلد دخی محققك وجودندن
حاصل اولان علمه انجق مجری ومیزاب مثابه‌سنده اولمشدر اکرچه مقلدك وجودنده هم آب علم جاری اولور ولیکن
آنك اول آب علمله کاری یوقدر بلکه آب علم آنك وجودنده عاریتیدر اما آب علم دریا وسحاب مثابه‌سنده اولان
محققك وجودنده فطرتی وذاتیدرکه طریقتله دکلدر (مثنوی) فکرواندیشه‌ست همچون ناودان * وحی ومکشوفست
ابروآسمان * آب باران باغ صدرنك آورد * ناودان همسایه درجنك آورد * پس فکرواندیشه ناودان کبیدر
اما وحی مکشوف ابروآسمان کبیدر مثلا آب باران باغه یوزرنك ولطافت کتورر اما ناودان همسایه‌یی جنك
وخصومته کتورر یعنی انسانك بوفکرواندیشه‌سی فی المثل ناودان کبیدر اما الهام الهی وکشف ربانی ابروآسمان
کبیدرهرنه که فکرواندیشه‌دن کلور اول ناوداندن کلان صو کبی اولور وهرنه کم الهام الهی وکشف ربانیله
حاصل اولور اول سحاب وآسماندن ظهوره کلان باران ویررومیزاب همسایه‌نك خانه‌سنه اقدقده خصومت وجنکه
سبب اولدیغی کبی فکرواندیشه‌دن حاصل اولان علم آب دخی سکاقریب وقرین اولان کسه‌لرك خانه‌سی طرفنه جریان
ایلسه انلرطرفندن بحث وجدل ایلمکه سبب اولور (مثنوی) خردوسه حله بروبه بحث کرد * چون مقلد
بدفریب اوبخورد * طنطنه ادراك بینایی نداشت * دمدمه‌ء روبه بروسکته کماشت * حرص خوردن انچنان کردش
ذلیل * کهزبونش کشت باپانصد دلیل * محصل بیچاره خرروباه ایله ایکی اوچ حله بحث ایلدی چونکه خر مقلد ایدی
روباهك فریب وحیله‌سنی یدی خربیچاره بینایه منسوب اولان ادراکك طنطنه‌سنی طوتمدی لاجرم روباهك
دمدمه‌سی آنك اوزرینه سکته حواله ایلدی بیچاره خری یمك حرصی آنجلین ذلیل ایلدی که اول روباهك زبونی
اولدی بشیوز دلیل ایله یعنی اول خرروباهله برقاچ دفعه توکل وقناعتی کسب اوزره ترجیح ایلمك خصوصنده بحث
ایلدی ولیکن سویلدیکی سوزده چونکم محقق دکل ایدی بلکه تقلید ایله سویلردی اول روباهك صورت صلاحدن
کلوب اکا فریب وحیله ایلسنی یله‌سیوب قبول ایلدی زیرا اول خرمحقق بیناودانایه منسوب اولان ادراکك صدا

وآوازه‌سنی طوتمدی آخرالامر روباهك دمدمه وغلغله‌سی وهای وهویی آنك اوزرینه سکته مرضی کبی سبب قطع
حیات قلبیه ایلدی که اول خری روباه اولان حرص وشرهه حواله ایلدی اول خری اکل وشربه حرصی انجلین ذلیل
وزبون ایلدی که اول خرروباهك زبون ومغلوبی اولدی نیجه یوز دلایل وبرهانده نه کم مقلد اولان واعظلرك وشیخلرك توکل
وقناعت وفقروریاضتك فضیلتی خصوصنده نیجه بیك دلیل وبرهانلری واردرلکن وبونلرانی خلقه سویلرایکن یله روباه
کبی اولان ابلیس ونفس پرتلبیس بونلره صورت صلاحدن کلوب اکل وشربك اکتسابنه متعلق برقاچ دمدمه وغلغله
بونلرده یقین وتمکین اولمدیغنه بناءً روباه کبی اولان شیطانه اویوب اکل وشربه حریص اولورلر ومتاع دنیانك کسبنه
توجه قیلورلر آخرالامر شیر قهر الهینك پنجه‌سنه کرفتار اولورلر (حکایت آن مخنث وپرسیدن لوطی ازودرحالت لواطه که
این خنجراز بهرچیست کفت ازبرای انکه هرکه بامن بداندیشد اشکمش بشکافم لوطی برسراو آمدشد کردومی کفت
الحمدلله که من بدنمی اندیشم) بیت من بیت نیست اقلیمست * هزل من هزل نیست تعلیمست * بوسرح شریف اول
حیزومخنثك حکایه‌سیدر ولوطینك اول مخنثدن لواطه حالنده سؤال ایلمکلکیدر بویله دیوکه بوسلاحلرو خنجرندن
اوتریدر اول مخنث اکا جواب ویروب دیدی بوسلاحلرو خنجر آندن اوتریدرکه هرشول کمسه که بکا بداندیشه ایلیه وفعل
شنیعه قصد ایلیه آنك قارنی بوخنجرایله وسلاحلرله یاررم پس اول لوطی مخنثك جانبنه کلمك وکتمك ایلدی ودیدی
یعنی واروب کلمکه باشلدی وفعل شنیعی ایشلدی ودیردی الحمدلله تعالی که بن سکا بد وقبیح اندیشه ایلمزم وسوءظن
دخی قیلمزم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز چونکم بوهزل کونه اولان حکایتی ایراد ایلدیلر مقصود
بوندن مجرد تعلیم وارشاد اولدیغنی وبوهزل نیجه معانی واسراری جمع قیلدیغنی اعلام ایلمکدن اوتری بو بیت شریفی
بیوردیلر بنم بیتم بیت دکل اقلیمدر وبنم هزلم هزل دکل تعلیمدرکانه دیمش اولورکه ای بنم کتابمده هزله متعلق اولان حکایاتی
وابیاتی کوروب بوهزل وبیهوده مرشد اولنلره لایق ومناسب دکلدر دیو ظن وطعن ایلین کمسه صاقن بویله سویلمه
وسوءظن ایلمه زیرا بنم بیتم سائرشعرانك وبلغانك بیتلری کبی دکلدر بلکه اقلیم معانی وجهان حقایقدر وبنم هزلم
صورتا هزلدر اما معنا طالبلره واهل وجده عین تعلیمدر بنم هزلم نیجه حکمتلری ونصیحتلری جامع ونیجه معرفت
وموعظتلری حاویدرپس صورتا هزل اولدیغنه باقوب آنك ضمننده مسطور اولان حکم واسراردن معرض اولوب
غافل اولمه زیرا نفس مجده صاحبی ملاهی وهزله نظر ایلسه آندن نیجه عبرت الور ونصیحت پذیر اولور کما قال ابن
الفارض قدس سره (بیت) فلاتك باللاهی عن اللهو معرضا * فهزل الملاهی جد نفس مجدة * وبعض مجلده
بوکونه هزل آمیز حکایت وابیات ایراد ایلملرندن سروحکمت ندردیرسك اولدرکه اکثرناسك طبیعتلری جد اولان
کلماتی استماع ایلمکدن ملالت وسآمت اوزره‌در وهزلیات واغویاتك استماعنه مائللردر پس حضرت مولانا
قدس الله سره العزیز من کل الوجوه اولانا اول طائفه‌یه که هزلك استماعنه مائللردر بوهزل کونه اولان حکایتلر ایچره
نیجه پند وموعظت ونیجه علم وحکمت درج ایلیوب بواسلوب ایله آنده تعلیم حکم ومعانی وتفهیم اسرار ومعارف ربانی
ایلمشلردر واستحیا ایتمیوب بوکونه هزلیاتی تعلیم ناس ایچون سویلمشلردر زیرا اولیاء الله اوصاف خدا ایله متصفلردر
حق سبحانه وتعالینك برصفتی دخی عدم استحیادر کلاملردن هرقنغی کلامی ومثللردن هرقنغی مثلی اکرحقیر
واکرشریف اولسون کمسه‌دن استحیا ایلمیوب بیان بیوردیلر نه کم بوآیت کریمه ایله استشهاد ایدوب دیرلر (ان الله
لایستحیی ان یضرب مثلا ما بعوضة فما فوقها ای فما فوقها فی تغییر النفوس بالانکار ماذا اراد الله بهذا مثلا)
یعنی تحقیق الله تعالی استحیا ایلمز حیا شول تغیر وانکساره دیرلرکه انسانه طاری اولور خوف عیب ومذمت
وملامتدن تابوسببیله الی کارمذمومدن کیرو طوتر پس جناب عزت تغیر وانکسار وانقباضدن منزهدر وحال بوکه
حیا صفت حقدر نه کم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیلر ان الله حی کریم لایستحیی رب محمد ان یضرب مثلا بالذباب
والعنکبوت پس علی طریق المقابلة والمشاکلة انلره جواب ویریلورکه لایستحیی وسبب نزولی بودرکه وقتا کم حق
تعالی کتاب کریمنده ذباب وعنکبوت ذکر قیلدقده یهود وکفار علی طریق الاستهزا والانکار ضحك ایدوب دیدیلرکه
بونیجه کلام خدایه بکزرکه بونده مکس وعنکبوت سوزی اوله پس حق تعالی عظیم الشان پادشاهدر مکس وعنکبوت
کبی حقیر شیلرانك کلامی اولمز دیدیلر پس جناب حق بیوردیلرکه تحقیقا استحیا ایلمز مضمونی بیان طوتمزوسبالات ایتمز (ان
یضرب مثلا) بیان ایلمکلکدن هرقنغی مثل اولورسه وهرنه کسیه اولورسه ما ابهامیه درچن اسم نکره‌یه مقارن اولسه
مبهم وعموم اوزره قالور نه کم اعطنی کتابا ما دیسك بکا اعطا ایله هرقنغی کتاب اولورسه اولسون دیمك اولور ضرب بورادده
بیان ایتمك معناسنه اولور وضرب المثل معنای مقصودی معرض امر مشهورده ابراز واظهار ایچوندر بعوضة بغایت
خرده سوری سنکه دیرلر انتصابی عطف بیان ایچوندر مثلادن ویاخود بدل اوله ویا یضربك مفعولی ومثلا حال مقدم

في الحقيقه اكر بعوضه نك وجودنه نظر اعتبار يله نظر قيلنسه آنده اولان غرايب قدرت وعجايب فطرت فيل كه
اكبر حيواناتدر اندن زياده در زيرا باوجود ضعف جناب حق اني هيئت فيلده خلق ايلمشدر وبوقدر وجود حقيرده
اعضاى ظاهره سى على الترتيب در رأس وقوائم وخرطوم وظهر وبطن كبي واعضاى باطنه سى كه دل وجكر ومعده وامعا
وقوت هضم وآلت تنفس وحواس كه سمع وبصر وادراكي ما يلايم لذائنه در فيلده اولان اعضايه مساويدر بلكه بونك
جناحيني اندن زياده در (فما فوقها) بعوضة اوزره معطوفدر ما يا موصول ويا موصوفدر صله وصفتي ظرفدر وفوق اسماء
اضداددندر اعلايه واسفله قابليتي واردر يعني جهت نقصده وجانب كالده استعمال اولنور وبو محلده ايكيسيده
متصوردر مثلا ديرلركه فلان اسفل الناس واردلهم هو فوق ذلك يعني فلان كسه ناسك ارذليدر واندن اونه در
ديمكدر كه رذالت وسفالتدن دخي اونه درمراد مبالغه در وتقدير كلام ديمك اولوركه تحقيقا الله تعالى استحيا ايلمز
بعوضه يي ضرب مثل ايلمكدن فضلا عما هو اكبر منه في الحجم قنده قالديكه بعوضه دن اكبر اوله مكس كبي
وعنكبوت كبي تا فيله وارنجه واكر اول بر معنا مراد اولورسه تقدير كلام ديمك اولوركه الله تعالى استحيا ايلمز ضرب مثل
قيلمقدن بعوضه يي پس بعوضه دن حقيرورذيلدن دخي ضرب مثل ايلمكدن استحيا ايلمز قنده قالديكه بعوضه
اكر سؤال اولنورسه كه بعوضه دن اقل واحقر جثه ده نه شي واردركه اول ضرب المثل اوله پس جواب ويربلوركه
بعوضه دن اقل جناحيدركه حضرت رسول عليه السلام جناح بعوضه يي دنيايه ضرب مثل ايلديلر ويوردرلركه
(لوكانت الدنيا تزن عند الله جناح بعوضة ما سقا منها كافرا شربة ماء) پس حضرت مولانا قدس سره فما فوقهاني
بوكونه تفسير ايدوب بيوردرلركه بعوضه نك فوقنده احقر واخس اولان شيلري الله تعالى (ماذا اراد الله بهذا مثلا)
انكاريله نفسلرني تغيير وتحويل ايلين كافرلر ومنكرلر حقنده ضرب مثل ايلمكدن استحيا ايلمز (وانكه جواب مى فرمايدكه
اين خواستم يضل به كثيرا ويهدي به كثيرا) وآندنصكره الله تعالى شو مثل ايله نه مراد ايلدي دين كافرلره ومنكرلره جواب
بيوردرلر بوني استدكه بو مثلله چوق كسه يي مهدي قيلم بو فعللر موضع مصدرده وضع اولمش اوله وصيغه مستقبلده
اولمسي حدوث وتجدد افاده سي ايجوندر اراد اضلال كثير من الناس وهداية كثير من الناس تقديرنده اولور يعني بومثل
سببيله حق تعالى نه مراد ايلدي دين منكرلره جناب حق جل شانه جواب ويروب بيوردرلركه بن بو مثل سببيله ناسدن
چوق كسه نك اضلالي ونيجه كسه نك هدايتني مراد ايلدم اكر بوراده برسؤال اولنورسه كه مهديون قرآنده وحديثده
اكثر برده قلتله موصوفدرنته كم وقليل من عبادي الشكور دروحديثده الناس كابل مائة لا تجد فيها راحلة واحدة
وبو محلده كثيرا ديمكله تعبير اولندي پس توفيق نيجه درديه نورسه جواب بودركه اهل هدايت في نفس الامر كثيردر
وقلتله موصوف اولمسي اهل ضلالك عددنه قياسدر واكرچه صورتا قليل ايسه لرده معناده واحد بعد الالوف
مرتبه سنده در قليل اذا عدوا كثير اذا اشتدوا وصفيله موصوفلردر (بيت) بصورت ارچه كم اندان كسانكه درويشند
بيين بديده معني كه ازهمه بيشند * هرفتنه همچو ميزانست بسياران بدو سرخ روشوند وبسياران بي مرادشوند) زيرا
هر برفتنه وامتحان ميزان ومحك كبيدر چوق كسه آندن سرخ روا اولورلر وچوق كسه لر بي مراد اولورلر وخجل وزرد رو
قالورلر نته كم حضرت حقك كلام شريفيله خلق امتحان اولندقده نيجه لر اعانه كلوب سرخ روي ونيجه لر كافر
اولوب زرد روي قالديلر (ولو تأملت فيه قليلا وجدت من نتايجه الشريفة كثيرا) اكر سن تفكر وتأمل قيلورسك بو مثلده
آز تأمله بو مثلك نتايج شريفه سنده حظ وفيره وحصه كثيره بولورسن (مثنوى) كنده رالوطي درخانه برد * سرنكون
افكندش ودرمي فشرد * برلوطي بركنده يي خانه سنه ايلتدي اني سرنكون براقدي دخي صقدي كنده كاف فارسينك
فتحه سيله لغتده قوقش معناسنه در اما قبيح وخبيث معنالرنه دخي استعاره اولنور بونده خبيث معناسنه اولور
برخبيث مخنثي بركون برلوطي خانه سنه ايلتدي باشي آشغه آني براقدي وآني صقوب فعل شنيعه باشلدي (مثنوى)
برميانش خنجري ديد آن لعين * پس بكفتش برميانت چيست اين * اول مخنثك بلنده اول ملعون برخنجر كوردي
پس اول لعين اكا ديدي سنك بلكده بونه درولعين بونده بمعني ملعوندر لعين تعبير ايلمرنده بو عمل شنيعي اشلين كسه نك
ملعون اولمسنه اشارت بيوردرلر نته كم حضرت نبي مكرم صلى الله عليه وسلم لعن الله من عمل عمل قوم لوط بيوردبلر
(م ى) كفت آنكه با من ار يك بد منش * بد بيند يشد بدرم اشكمش * اول مخنث اول خبيثه ديدي آندن اوتريكه بكا اكر بر
بدمنش بد فكر ايليه آنك قارني برتارم يعني اول حيز ديديكه بو خنجري آندن اوتري كوتردم كه اكر بر بد طبيعت كسه
بكا قبيح انديشه ويرامز قصد ايلرسه بن آنك قارني يرارم (مثنوى) كفت لوطي حمد لله راكه من * بدنه انديشيده ام
با تو بفن * لوطي ايتدي الحمد لله كه بن فن وحيله ايله سكا بد ظن ايلمزم چونكم اول مخنثك بو قدر سلاحي وار ايدي وكندي
حقنده براماز قصد ايليلري خنجرايله پاره لرم ديو دعوا ايلدي مع هذا نه كنديسنه سوء قصد ايلين وفعل شنيع

ايشلين فاسدي انكله دفعه قادر اوله مدي پس بو قصه دن حصه نه ايديكني بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوردرلر (مثنوى)
چونكه مردى نيست خنجرها چه سود * چون نباشد دل ندارد سود خود * چونكم مردلك يوقدر خنجرلرنه فائده
چونكم بركسه ده قوت دل اولميه توغلغه فائده طوتمز خود توغلغه معناسنه در يعني بر كسه نك وجودنده مردلك
اولمدقدنصكره مردان الهينك خنجرلري وشمشيرلري كبي اولان كلماتني ضبط ايليوب اني كتورمك اول نامرده نه فائده ايلر
چونكم بركسه قوت قلب طوتميه وشجيع اولميه توغلغه وجوشن مثابه سنده اولان اولياي كرامك لباسي اكانه منفعت
قيلور پس شول طريقت مخنثلري كه اولياي كرامك كلماتني واصفيانك نكاتني ضبط ايلمشلر وانلرك لباسن كيوب خلقه
بزدخي مردان الهيدن ايزديو سويلشلردر وبو كلامي بزانكچون ضبط ايلدك وبو لباسي بزانكچون كيدك كه نفس
وشيطاندن هر قنغيسي بزه سوء قصد ايلسه بزاني بونلرله پاره لرز ديو دعوي ايلدكدنصكره ينه نفس وشيطانك
مقتضاسنك تحتنده زبون اولورلر وآني اول آلت وسلاحله دفعه قادر اولمزلر (مثنوى) از على ميراث دارى ذوالفقار *
بازوى شير خدا هستت بيار * مثلا على رضي الله عنهدن ذوالفقاري ميراث طوترسن شير خدانك دست وبازوسي سكا
وار ايسه كتور يعني اوليا واصفيانك ومشايخ كبارك كلامي في المثل حضرت على كرم الله وجهه ورضي الله عنهك
ذوالفقاري كبيدر فرض ايده لمكه حضرت على كرم الله وجهه ورضي الله عنهك ذوالفقاري سكا ميراث دكش چونكم
سكا شير خدانك دست وبازوسي اولميجق اول ذوالفقارك سكا نه فائده سي اولور پس طوتلمكه جميع مشايخك واولياي
كرامك كلامني ضبط وحفظ ايلشسن چونكم انكله عمل قيلميه سن ونفسكي اصلاح ايلمكه ساعي اولميه سن
بلكه اندن مرادك خلقه انجق مردانه لك صاغتق اوله اول كلامك فائده سي اولمز (مثنوى) كرفسوني ياد دارى از مسيح
* كو لب ودندان عيسى اى وقيح * اكر حضرت عيسى عليه السلامدن برفسون ياد طوترسن اى وقيح
قني عيسانك لب ودنداني يعني فرض ايده لمكه مرده دللري احيا ايلين عيسى نفسلك افسون وكلامني يادكده طوتسن
وآني خلقه افسون ايدوب اوقو يه سن اى بي ادب وبي حيا اولان مقلد عيسى دم اولان كاملك لب ودنداني سنده
قني كه حتى سنك كلامك دخي مرده دللره حيات ويره وآنلري علم ومعرفتله وذوق محبتله زنده ايليوب دل مرده
اولمقدن خلاص ايليه (مثنوى) كشتي سازي زتوزيع وفتوح * كو يكي ملاح كشتي همچو نوح * فرض ايده لمكه
توزيعدن وفتوحدن بر كشتي دوزه سن حضرت نوح عليه السلام كبي برملاح كشتي قني فتوح عالم غيبدن بلا تعمل
ولا كسب كلن منافعه ديرلر وتوزيع خلقه بعض شيئي تكليف ايدوب انلردن كلن سيم وزره ومنافعه ديرلر نته كم
زمانه شيخلرندن بعضسي كنديسنك احباسنه صالغن توزيع ايليوب برخانه ويا بر تكيه بنا ايلسم كركدر ديو انلردن
بوصفتله مال جمع ايلر وتكيه بنا ايلر وليكن اول تكيه ايچره داخل اولان دردمندلري طوفان ضلالتدن وكرداب
معصيتدن خلاص ايلمكه قادر اوله مز پس بو كونه رياست دعواسنده اولان متشيخلره تعريض ايدوب بيوردرلراي مزور
ومدعي فرض ايده لمكه كندي احبا واصدقاكه توزيع وتكليف ايلديكك وانلردن جلب واخذ قيلديغك سيم وزردن
ودخي عالم غيبدن سكا بي زحمت كلن منافع وفوائددن برخانقاه بيدا قيله سن وخلقي كندي سفينه صحبتكه داخل
اولمغه دعوت ايليه سن وانلردن بعضسي دخي سنك صحبتك وخدمتك كشتيسنه داخل اوله لر نوح عليه السلام
حضرتلري كبي تدبير صاحبي بر كشتيبان قني كه اول صحبتك كشتيسنه داخل اولان وخدمتك سفينه سنه التجا
قيلان دردمندلري طوفان ضلالتدن وكرداب معصيتدن وامواج جاه ورياستدن خلاص ايليه چونكم سنده
بو حيثيت اولميه نيجون منصف اولميه سن وكنديكي بو ورطه دن خلاصه سعي قيلميه سن ديمك اولور (مثنوى) بت
شكستن كيرم ابراهيم وار * كو بت تن را فدا كردن بنار * فرض ايدهلمكه حضرت ابراهيم عليه السلام كبي بت صندك
اماتن بتني آتشه فدا ايلمك قني يعني (فراغ عليهم ضربا باليمين) آيت كريمه سنك طبقنجه حضرت ابراهيم عليه السلام
كندي عصرنده اولان ظاهر بتلرني صدي وتني دخي ناره القا ايلديكه قصه سي سوره انبياده مسطور ومشهوردر پس
اي ارشاد دعواسن قيلان شيخ سن دخي فرض ايليلمكه ابراهيم حضرتلري ظاهرده اولان بتلري صديغي كبي بو خلقك
ظاهرده اولان بتلرني صيه سن وكنديكي دخي ظاهرده اولان بته پرستش ايلمكدن خلاص ايليه سن وشريعتده بت
مثابه سنده اولان مذموم ومنهي شيلردن خلقي وهم كندي نفسكي بري ايليه سن مجرد بويله ايلمكله اسلام حقيقي
صاحبي اولمزسن وايمان كامل مرتبه سن بولمزسن قني سنده تن بتني آتش رياضته القا ايليوب نار طاعته براقق وآتش
رياضت ونار طاعت سكا بردوسلام اولوب انك ايچنده ابراهيم وار خوش حال اولمق چونكم سنك وجودكده خصلت
خليل اولميه ووجودك نار محبت جليلدن صفا بولميه مجرد بت مثابه سنده اولان منهياتي كسر ايتمكله سنده مرشد
اولمغه لياقت وخلق هدايت قيلمغه قابليت نيجه صحيح اولور اكر سكا دينلكركسه بورالردن فراغت ايله ديمكي ايهام قيلور

مثنوی) کرد ایلت هست اندر فعل آر * تیغ چوبین را بدان کن ذوالفقار * آن دلیلی که ترا مانع شود * از عمل آن نقمت
صانع بود * اکر سنک دلیلک وار ایسه فعله کتور تیغ چوبینی انکله ذوالفقار ایله اول بر دلیل که سکا مانع اولور عملدن اول
نقمت صانع اولور یعنی ای مجرد قیل وقال الله ارشاد ناسه تصدی ایلین کمسه اکر سنک راه حقه مرشد اولدیغک اوزره
دلیلک وار ایسه فعله کتور و خلقی اصل فعل کله ارشاد ایله اندنصکره اول دلیل فعلی سببیله تیغ چوبین مثابه سنده
اولان کلامکی ذوالفقار کبی بران ایله مادامکه سنک فعله منسوب اولان دلیلک اولمیه تیغ چوبین کبی اولان سوزلرک
خلقک شکوک و شبهاتنی وقبایح و سیئاتنی قطع ایلمز شول بر دلیل که سنی اعمال صالحه ایشلمکدن مانع اوله یقینا بیلکه
اول بلا عمل اولان دلیل نقمت صانعه سبب اولور و غضب ربه سنی مستحق قیلور (مثنوی) خائفان راه را کردی دلیر
از همه لرزان تری تو زیر زیر * بر همه درسی توکل می کنی * در هوا تو پشه را رک می زنی * ای مقلد بولک خائفلرنی دلیر
ایلدک حال بوکه جمله سندن زیاده آشغه لرزانسن دوکلی خلق اوزره توکل درسنی ایلرسن حالا که سن هواده
پشه نک طمرنی اوررسن زیر زیر آشغه آشغه دیمکدر اما بو راده خائف اولمقده جمله دن اسفل وادناسن دیمک اولور یعنی
ای اهل تقلید طریق خدانک خائف اولنلرنی وراه حقدن اعراض قیلان کمسه لری های وهو یکله دلیر و قوی ایلدک
بو جمله سندن من حیث الباطن آشغه دن آشغه لرزانترسن و بودوکلیسندن زیاده خائف سن بودوکلی ناسه توکل
وقناعت ایلمک درسنی تعلیم ایلرسن حال بوکه سن بغایت حرص وطمعکدن هواده اوچان پشه نک طمرنی اوررسن
وانی صید ایلرسن یعنی بعوضه کبی حقیر اولان مال دنیایی نیجه حیله و خدعه ایله الوب اخذ ایلرسن (اتأمرون الناس
بالبر وتنسون انفسکم) آیت کریمه سنک تعریضندن غافل اولوب و کندی نفسکه بر وخیری سویلمکی قویوب واکالازم
اولنی اونودوب خلقه بر وخیر سویلرسن (مثنوی) ای مخنث پیش رفته از سپاه * بر دروغ ریش تو کیرت کواه * چون
زنامردی دل آکنده بود * ریش وسبلت موجب خنده بود * ای سپاهدن ایلرو کتمش مخنث سنک صقالکک دروغ
اولمسنه کیرک شاهددر چونکم مخنث نامردلکدن دل اکنده اوله آنک ریش و سبلتی موجب خنده اولور کیر ذکر
معناسنه در بونده الت رجولیتدن کنایت اولور مخنث اصل شول کمسه یه دیرلر که انک هم فرجی وهم ذکری اوله بعده
مفعول اولان امردلره دخی کنایت طریقیله اطلاق اولنور بعده رجال مرتبه سنه بالغ اولان اصحاب کمال نفس وشیطانک
مغلوبی و مفعولی اولان مستعملرده دخی اطلاق ایلدیلرکه بونلر شریعت مخنثلری و طریقت حیزلیدرلر باخصوصکه
حضرت مولانا قدس الله سره مثنویلرنده چوق محلده طائفهٔ خبیثه یه مخنث تعبیر ایلمشلر در بو محلده
دخی مراد شریعت و طریقتده ناس اوزره تقدم ایلیوب وانلره بحسب الظاهر پیشوا اولوب و مریدت دعواسن قیلوب
وشکل وصورتن بزه یوب ولیکن الت رجولیتی ضعیف اولان کمسه لر اولور پس بوکونه کمسه لردن هر برنه خطاب
ایدوب بیوررلر که ای جماعت ناسدن ایلرو کتمش وانلره تقدم ایتمش طریقت مخنثی سنک صورت ظاهرکده اولان
محاسنک دروغ اولمسنه وعلامت رجال اولان صقالکک کذب ونمایش اولمسنه سنک وجودکده رجولیته الت
اولان علم و عملکک ضعف وفتوری دلالت ایلرتنه کم مخنث اولنلرک صقالی برنده اولسه ولیکن انک ذکرنده قوت اولمسه
وبر اخر خاتونه جماع قیلمسه وآندن هیچ اولاد ظهوره کلمسه بلکه کندیسی براره محتاج اولسه انک ذکرینک ضعفی
وجهنده اولان ریشنک دروغ اولمسنه شهادت ایلر کذلک شول طریقت مخنثی اولان کمسنه دخی علایم رجاله
صورت ظاهرمسنی تزیین ایلسه اما آلت رجولیتی اولان عملده ضعف اولسه و نفس وشیطان اوزره غالب اولمسه وانلری
زیر حکمنه آلوب تصرف قیلمسه انک آلت رجولیتی اولان عملنک ضعفی صورت ظاهره سنده اولان علایم رجالک
کذب ودروغ اولمسنه دلالت وشهادت ایلر چونکم بر طریقت مخنثی نامردلکدن کوکلی طوله وانک قلبنده قوت
اولمیه اول حینده انک صورت ظاهره سنده اولان علایم رجال خنده یه موجب اولور زیرا نیجه طریقت مردلری انک
نامردلکنی کوروب کولرلر وانک ریش وسبلت صاحبی ایکن مغلوب نفس وشیطان اولدیغنی استهزا ایلرلر (مثنوی
توبه کن اشک باران چون مطر * ریش وسبلت راز خنده بازخر * داروی مردی بخور اندر عمل * تا شوی خورشید کرم
اندر حمل * ای نامرد بوکونه عملدن بر توبه ایله باران کبی کوزیاشنی یاغدر ریش وسبلتی عارف اولنلرک خنده سندن
کیروال عملده مردلک داروسنی یه تا کم حمل برجنده اولان خورشید کرم اوله سن یعنی ای طریقتده نامرد اولان
ومخنثلر کبی عمل قبیح قیلان کمسه اول عمل قبیحدن توبه وانابت ایله و نیجه زمان مطر کبی کوزیاشی یاغدیروب اغله صورت
ظاهرکده ریش وسبلت مثابه سنده اولان علایم رجالی عارفلرک استهزا و خنده سندن خلاص ایله تا کم انلر سکا طعن
واستهزا ایلمیه لر کار وعملده قوی اولمق استرسک مردان الهینک داروی معجونلرنی و معجون ارادتلرنی جان ودل دهانیله
اکل ایله تا کم آلت رجولیتک قوی اولوب عنین طریقت اولمقدن خلاص اوله سن وحمل برجنده خورشید نیجه کرم

اولورسه وعالمه نیجه رونق ویررسه سن دخی حمل برجنده خورشید کرم کبی اوله سن وعالم خلقنه رونق ویره سن دیمک اولور
(مثنوی) معده را بکذار وسوی دل خرام * تا که بی پرده زحق آید سلام * یک دو کامی رو تکلف ساز خوش *
عشق کیرد کوش تو آنکاه کش * معده یی قو ودل جانبنه صالن تا کم حق تعالیدن سکا پرده سز سلام کله برایکی آدیم
یوری خوش تکلف دوز عشق سنک قولاغکی اندنصکره قولاغکی طوتر کش کاف عربینک فتحیله قولاق معناسنه در
یعنی ای مقلد معده نک لوازمی اولان اکل وشربی ترک ایله وجان همتنه سیر ایله وقلب وروحک مقتضا ومشتهاسنی
ویرمکه سعی قیل تا بر مقامه ایره سنکه حضرت حقدن سکا بی حجاب وبی واسطه سلام کله وسنک قلبکه سلام صفتیله
تجلی قیله اما اول لازم اولان اولدرکه بر قاچ آدیم تکلف ایلیه سن یعنی اعمال شاقه یی ارتکاب ایلیوب کلفت
ومشقته تحمل قیله سن اندنصکره سنک قولاغکی دست عشق طوتوب معشوق جانبنه چکر وقولاغکه کیروب
سکا معاونت ایلر حاصل کلام طریقتده اولا بر قاچ زمان تکلف قیلمق وزحمت ومحنته صابر اولمق سالکه لازمدر شول
وقتده دل که عشق الهی که وجذبهٔ رحمانی انک کوش جانی طوتوب حضرت حق جانبنه جاذب اوله وعشق
ومحبت انک عقل وروحنک قولاغنه کیروب اکا معاونت قیله چونکم عشق الهی انک قولاغنی چکیجی اولدی
وقولاغنی طوتیجی اوله آز وقتده انک وجودنده کلفت وزحمت اثرلری قالمز وشیطان لعین انی نیجه وجوهله اضلال ایلمکه
سعی ایلسه انک اوزرینه ظفر بولمز (غالب شدن حیلهٔ روباه بر استعصام وتعفف خر وکشیدن روبه خر را سوی شیر
به بیشه) بو سرخ شریف روباهک مکر وحیله سنک غالب اولمسیدر خرک استعصام وتعففی اوزره وروباهک خر بیچاره یی
چکمسیدر ارسلانک طرفنه بیشه یه استعصام حبل معنابه تمسک ایلمک وطالب عصمت اولمغه دیرلر وتعفف
پرهیزکار اولمق وعفت وصلاحله اتصاف قیلمغه دیرلر یعنی روباه کبی اولان شیطانک وشیطان سیرت اولان انسانک
خر طبیعت اولان حیوانی میشستان دنیا جانبنه جذب ایتمسنک وشهر قهر وغضب جانبنه ایلتمسنک وانلرک حیله
ومکری آخر الامر بو حیوان طبیعت اولان خرلر اوزره غلبه ایتمسنک بیانده در (مثنوی) روبه اندر حیله پای خود
فشرد * ریش خر بکرفت وسوی بیشه برد * مطرب آن خانقه کو تا که تفت * دف زند که خر برفت وخر برفت * روباه
حیله ومکرده کندی پایی صقدی خرک صقالنی طوتدی وبیشه جانبنه ایلتدی اول خانقاهک مطربی قنی تا که تیز دف
چاله بویله دیو که خر برفت وخر برفت یعنی روباه کبی اولان نفس وشیطان چونکم حیله ومکر مقامنده آیق صقوب ثابت
قدم اولدی خر طبیعت اولان مقلدک صقالنی طوتوب محل اکل وشرب اولان دنیا چراکاهنک جانبنه چکدی وکندی
ساکن اولدیغی خانقاهی قویوب ونفس وشیطانه اویوب اکل وشرب ایلمک ایچون دنیا صحراسنه کتدی چونکم اول
بو حالی اختیار ایتدی اول خانقاهک مطربنه لازم اولان بودر که النه دف آله وخر برفت وخر برفت دیه وفی الحقیقه مقلد
اولوب ومقام توکلی قویوب ونفسنک هواسنه اویوب دنیا مراعاسنه اکل وشرب ایچون کیدن مقلد حقنده اهل خانقاه
خر کتدی خر کتدی دیو ترانه ایلسه لر وسروده آغاز قیلسه لر لایق وسزادر (مثنوی) چونکه خر کوشی
برد شیری بچاه * چون نیارد روبهی خر تا کیاه * چونکم بر خرکوش بر شیری چاهه ایلته بر روباه خری کیاهه دک نیچون
کتورمیه یعنی خرکوش بر شیری کتوروب چاهه اتمق قابل اولیجق روباه بر خری مرعی وکیاهه کتورمک وبوافسونله
آنی شیره قریب ایلمک بطریق اولی زیرا خر قوتده وعقلده شیردن کمتر وروباه حیله وخدعه ده خرکوشدن اقوی در چونکم
حیله وخدعه ده ضعیف اولان خرکوش قوی اولان شیر دلیری بر صنعتله قیویه آتوب هلاک ایلدی نته کم بونک قصه سی
جلد اولده اوایله قریب مرور ایلدی پس حیله وخدعه ده اقوی اولان روباه قوت وتدبیرده کمتر اولان خری چراکاهه
ایلتوب انده هلاک ایلسه عجب دکلدر بوندن مقصود اولدرکه خرکوش مثابه سنده کندی مکری ضعیف اولان شیطان
نیجه شیر دلیرلر کبی عقل وفهمده قوی وپر تدبیر اولان کمسه لری اضلال ایدوب ضلالت چاهنه براغوب انده
هلاک ایلدی پس روباه کبی حیله وخدعه ده شیطاندن اشد واقوی اولان اهل ریا واصحاب زرق ودغا بر خر سیرت
ساده دل مقلدی اکل وشربه میل ایتدرمکله چراکاه عالمه دوشوروب بو فریبله شیر قهر حقه قریب ایلیه عجب دکلدر
(مثنوی) کوش را بربند وافسونها مخور * جز فسون آن ولی دادکر * آن فسون خوشتر از حلوای او * آنکه صد حلواست
خاک پای او * کوشکی باغله وروباه سیرت اولان افسونلری یمه اول دادکر اولان ولینک فسوندن غیری اول دادکر اولان
ولینک حلوادن خوشتر اولان فسونی اولدرکه صد حلوا انک خاکپایدر شارحلر مصرع اولده اولان او ضمیرنی شیخ
مقلده کوندروب اول شیخ مقلدک حلوادن خوشتر اولان افسونی دیمشلر وحق معنایی ادا ایلمکده خیلی تکلف ایدوب
مع هذا قصور ایلیوب سوزلری شفای صدردن خالی اولمشدر محله انسب اولان اولدرکه او ضمیری ولی دادکره عائد اوله
وتمهید نحوی وتوضیح معنی بویله دیمک اوله که ای ساده دل اولان طالب کوشکی اهل ریا اولان مقلدلرک وروباه سیرت

اولان شیخلرك كلامنی استماع ایلمكدن سد ومنع ایله وآنلرك افسون وحیله لرنی قبول ایله مكر شول عادل اولان
ولی خدانك افسوننی قبول ایله كه اول ولی عادلك حلوادن خوشتر اولان اول افسونی وكلام حلاوت مشحونی اول
مرتبه لذیذ واحلادر كه نیجه یوز حلوا وافسون صاحبی آنك خاكپایی در ولی دادكرك افسونندن مراد آنك حلوادن خوشتر
اولان شیرین ولذیذ كلامی اولور كه نیجه یوز حلوا آنك تكلمنك خاكپایی اولسه لایق اولور (مثنوی) خنبهای خسروانی
پر زمی * مایه برده ازمی لبهای وی * میدن پر اولان خسروانی كوپلر اول ولی دادكرك لبلرینك میندن
مایه ایلمشدر خسروانی اولان كوپلردن مراد شریعت تختنك خسرولری اولان عالملرك جسملری اولور وآنلرك درونده
اولان میلردن مراد علم ومعرفت میی اولور كه انی شارب اولان متعلملره ومستمعلره ذوق ونشاط ویردیكی ملابسه ایله
می تعبیر اولنمش اولور ومصرع ثانیده اولان وی ضمیری ولی دادكره عائد اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه بادهٔ
علمدن ومی معرفتدن مملو اولان شریعت وطریقت خسرولرینك جسملری كوپلری ایچره موضوع وموجود اولان
علم ومعرفت باده سی اول ولی دادكرك لبلرینك حلاوتندن وكلماتنك لذتندن مایه المش وقوت بولمشدر وفی الحقیقه
شریعت وطریقت خسرولرینك وجودنده اولان علم ومعرفت اكمل اولان اولیای كرامك لب ودهانندن صادر اولان
كلمات لذیذه دن مایه الدیغی وقوت بولدیغی عالم اولنلرك معلومی وعارف اولنلرك مشهودیدر (م ی) عاشق می باشد آن
جان بعید * كو می لبهای لعلش را ندید * آب شیرین چون نبیند مرغ كور * چون نكردد كرد چشمهٔ آب شور * اول جان
بعیدمیك عاشقی اولور كه اول جان بعید اول ولی دادكرك لعل لبلرینك مینی كورمدی مثلا مرغ كور چونكم شیرین ابی
كورمیه آب شور چشمه سنك اطرافنی نیچون طولنمیه میدن مراد بونده تحقیق مرتبه سنه ایرمین وولایت مقامنه
واصل اولمین اهل تقلیدك علملری اولور ویقین وتحقیق مرتبه سندن دور اولان جان ولی كاملك ابندن صدور ایلین
كلام لذیذی نوش ایتمكی قو یوب اهل تقلیدك علمنی وكلامنی استماع ایلمنك مستی اولور پس تقدیر كلام وتوضیح مرام
بویله دیمك اولور كه اول یقین وتحقیق مرتبه سندن بعید اولان كمسه نك جانی مقلد اولان شیخلرك وعالملرك وجودنده
اولان علم شرابنك عاشق ومستی اولور زیرا جان بعید اول ولی كاملك لب لعلندن جوش ایلین می تحقیقی كورمدی وآنك
چاشنیسنی طاتمدی اگر آنك لب لعلندن ظهور ایلین آب حیاتك ذوقنی اول جان بعید ذایق اولسه ولذت بولسیدی
تحقیق اهل تقلیدك بی مزه اولان علملری شرابنك اطرافنه طولنوردی مثلا بر كورقوش چونكم آب شیرینی كورمیه
آب شور چشمه سنك اطرافنه نیچون طولنمیه یعنی البته طولنور كذلك مرتبهٔ یقیندن دور اولان جان كورقوش كبی
مقلدلرك وجودنده آب شور كبی اولان علملرنی نوش ایتمكه طولنور وصاحب تحقیقك آب شیرین كبی اولان علمنی
استماع ایلمكدن اعراض قیلور (مثنوی) موسی جان سینه را سینا كند * طوطیان كور را بینا كند * جان موسانك
سینه یی سینا ایلر كور طوطیلری بینا ایلر یعنی اول جان بعید بیلمز كه جان عالمنك موسانی طالبك سینه سنی طور سینا
كبی محل مناجات ایلر تا كم طالب كندی سینه سی ایچره جناب حقله نیجه مكالمه ومعامله ایلمكه قادر اولور وشكر معرفتی
كورمیوب یقین لذتندن بی بهره قلان كور طوطیلری بصیر ایلر تا كم قند معرفتی كورمكه قادر وانی یمكه طالب وراغب
اولورلر (م ی) خسرو شیرین جان نوبت زدست * لاجرم در شهر قند ارزان شدست * یوسفان غیب لشكر میكشند *
تنكهای قند وشكر میكشند * جان شیرینك خسروی نوبت اورمشدر لاجرم شهرده قند ارزان اولمشدر غیب یوسفلری
لشكر چكرلر قند وشكر تنكلرنی چكرلر شیرین جاندن مراد حضرت خدا ویاخود خاتم انبیا علیه السلام حضرتلری
اولسه دخی جائزدر وخسرودن مراد اول حضرتك عاشق صادقی اولان هر عصرده ملكت عشقك شاهی اولور وشهردن
مراد بودنیا وقنددن مراد اسرار معارف اولور ویوسفان غیبدن مراد عالم غیبك محبوبلری اولان اولیای كرام اولور وتوضیح
معنی وتقدیر نحوی بویله دیمك اولور كه جان محبوبنك عاشق صادقی اولان ولی كامل وخسرو عادل ارشاد نوبتنی اورمش
ومقام هدایتده طوره مشدر لاجرم بوشهر دنیاده قند معارف واسرار ارزان اولمشدر وهر عصرده عالم غیبك ملیح ولطیف
اولان یوسفلری بو عالمه لشكر چكرلر وتوابع ولواحقله كلورلر قند معارف وشكر لطایف تنكلرنی چكرلر وبو عالمده
طوطی طبیعت اولان طالبلره انی عرض ایدرلر هر قنغی طالبك اشتهاسی وسكر یمكه استعدادی زیاده ایسه اكا اول
سكر معانیدن زیاده ویررلر فی نفس الامر اول یوسفان غیبینك حقیقت مصرندن بو عالم صورته اول معانی شكرلرین
زیاده چوق كتوردكلرندن معارف وعلوم ارزان اولمشدر بو خسه بو قدر سكر معانی ومعارف خاتم الانبیا حضرتلرندن
مقدم یوغدی واولان دخی بو مرتبه كمالیله احلی والذ دكل ایدی پس اول شیرین جانك خسرولری نوبت اورمغله
واول مصر حقیقتك یوسفلری بو عالمه لشكر صالمغله بحمد الله والمنة علوم ومعانی شكرلری شول قدر ارزان اولدیكه
شكر فروش اولنلر آنی بیمك ایچون طالب وخریدار استرلر (مثنوی) اشتران مصر رارو سوی ما * بشنوید ای طوطیان

بانك درا * شهر ما فردا پر از شكر شود * شكر ارزانست ارزان تر شود * در شكر غلطید ای حلوائیان * همچو طوطی
كوری صفرائیان * مصر اشترلرینك روی وتوجهی بزم جانبمزه درای طوطیٔ شكرخالر اول اشترلرك چاكنك آوازنی
ایشتدیكز بزم شهر یمز یارین شكردن طلو اولور شكر حالا ارزاندر دخی ارزانتر اولور ای حلوائیلر شكره یوارلنكز
طوطی كبی صفرائیلرك كورلكنه مصردن مراد اصناف صفاتی جامعه اولان مرتبهٔ الوهیت اولور وآنك اشترلرندن
مراد عطیات الهیه نك مطایاسی اولان اولیای كرام اولور كه (لا یحمل عطایاه الا مطایاه) قولی بو معنایه اشارت اولور بانك
درادن مراد آنلرك جرس لسانلرندن صادر اولان صدا اولور وحلوائیلردن مراد المؤمن حلو یحب الحلو حدیثنك
مصداقنجه اولیایه مؤمن وموقن اولان وسكر معرفته محبت قیلان طالبلر اولور وصفرائیلردن مراد مزاج روحانیه لری
فاسد اولان وسكر معانی وحلوای روحانیدن نفرت قیلان منكرلر اولور وتوضیح معنی وتمهید نحوی بویله دیمك
اولور كه عطایای الهیه نك عطایاسی اولان اولیای كرامك یوزلری بزم جانبمزه درای طوطیان باغ طریقت آنلرك لسانلری
جرسندن ظاهر اولان صدا واداسی استماع ایلیك كه آنلرك اداو صداسی بزه سكر معنی وقند اسرار خدایی تبشیر ایلر بزم
شهر وجودیمز یارین روز قیامتده اذواق روحانی ولذات معاینه دن پر اولور بو كون بو دنیاده سكر معانی وقند
اسرار ربانی فی الجمله ارزاندر یارین دخی زیاده ارزان اولور كه جمیع اسرار جمالیه وتجلیات لطفیه اول كونده عیانه كلوب
سكر معانیی یمكه بو دنیاده معتاد اولان طوطیلره اول كون نفسلرینك اشتها ایلدیككندن زیاده نعم ربانی والطاف سبحانی
ظهوره كلور وارزانتر اولور پس ای حلوای معرفته منسوب اولان مؤمنلر بو دنیاده سكر محبته وقند معرفته یوارلنوب
مستغرق اولك صفرائی مزاج اولان وحلوای معرفت وسكر محبتدن نفرت قیلان منكرلرك زعمنه (مثنوی) نیشكر
كوبید كار اینست وبس * جان برافشانید یار اینست وبس * یك ترش در شهر ما اكنون نماند * چونكه شیرین
خسروان را بر نشاند * نقل و بر نقلست ومی بر می هلا * بر مناره رو بزن بانك صلا * نی شكر دوككز زیرا ایش انجق
بودر جان نثار ایلیكز زیرا یار انجق بودر شمدی بزم شهر یمزده بر ترش قالمدی چونكم شیرین خسرولری نصب ایلدی
نقل نقل اوزره درومی می اوزره درا كاه اول مناره اوزره كیت صلا صداسنی اور نیشكردن مراد اسرار الهی قندنه محل
اولان ولینك وجودی ویاخود آنك كلامی اولورا كر نیشكردن مراد ولی كاملك وجودی اولورسه كوبید امری
خدمت كنید وملازمت كنید معنالرینه استعاره اولورواكر نیشكردن مراد ولی كاملك كلامی اولورسه كوبید
لفظی قرأت كنید ومطالعه كنید معنالرینه استعاره اولور وشهردن مراد ولی كاملك اصحابنك وجودلری شهری
اولورسه ترشدن مراد اخلاق بشریه واوصاف جسمانیه اولور وشیریندن مراد محبوب حقیقی ویاخود روح محمدی
اولسه دخی جائزدر وخسرولردن مراد اول حضرتك عاشق صادقلری اولور پس توضیح معنی وتقدیر نحوی بویله دیمك
اولور كه ای حلوائیلر وای سكر معنانك طالبی اولان خدائیلر نیشكر مثابه سنده اولان ولی كامله خدمت وملازمت
ایلیكز وآنك لذیذ اولان كلامنی مطالعه وقرأت قیلكز طالب حق اولنه كار همان بودر انجق وبو یولده جانكزی نثار
ایلیكز زیرا یار همان بودر انجق ولی خدانك وجود شریفندن وكلام لطیفندن اولی سالكه بریار اولمز پس كندی
حال شریفلرندن وشان لطیفلرندن خبر ویروب بیورر الآن ساكن اولدیغمز شهرده اولیایی منكر بر ترش كمسنه قالمدی
جمله سی هب سكر معرفتی ذائق وحلوای محبتی طاعم اولمغله تلخ اولان انكاردن قورتلوب شیرین اولدیلر دیمك اوله
ویاخود معنی بزم اصحابلرك وجودلری شهرنده بر ترش صفت وكم خصلت قالمدی جمله سنك وجودی سكر معنادن
وقند محبت خدادن شیرین ولذیذ اولدی چونكم اول شیرین اولان محبوب حقیقی كندینك عاشق صادقلرنی محبت تختی
اوزره نصب ایلدی ای طالب اذواق روحانی وای شارب رحیق ربانی حالا نقل الهی اوزره نقل وبادهٔ سبحانی اوزره باده
وارد رهله غافل اولمه وعمركی بیهوده یره ضایع قیلمه اول نقل روحی وبادهٔ فتوحی یبوب ایچدكدنصكره لازم
اولان اولدركه بو كسك یرلره چق وخلقه صلا ایله وتا كم نقل تحقیقه ورحیق توفیقه طالب اولنلرسنك ارشادك واسطه سیله
كلوب بو نقل معنویدن یسونلر وبو شراب مثنویدن نوش ایلسونلر كه عاشقلرك غداسی بو نقل معنوی ومست اولان
صادقلرك نشو وغماسی شراب مثنویدر (م ی) سركه نه ساله شیرین میشود * سنك ومرمر لعل وزرین میشود * طقوز
ییلق سركه شیرین ولذیذ اولور سنك ومرمر لعل وزرین اولور سركه دن مراد اخلاق ذمیمه صاحبلریدر نه ساله دن تحدید
دكل تكثیر مراد اولور وسنك ومرمردن مراد حجر لا یفهم منزله سنده اولان قلب قاسی صاحبلری اولور وتقدیر كلام بویله
دیمك اولور كه نیجه ییلق سركه كبی تلخ وترش اولان اخلاق ذمیمه وسنك ومرمر كبی قلب قاسی صاحبلری بزم صحبتمزه
وطریقتمزه داخل اولمغله وكلامزده اولان قند معانی یی تناول قیلمغله شیرین ولطیف وزرین اولوب صاحب صدر اولور
(مثنوی) آفتاب اندر فلك دستك زنان * ذرها چون عاشقان بازی كنان * چشمها مخمور شد از سبزه زار * كل شكوفه

می کند بر شاخسار) آفتاب فلکده ال اوریجید رذره لر عاشقلر کبی بازی ورقص ایلیجیلردر چشملر سبزه زاردن مخمور
اولدی شاخسار اوزره کل شکوفه ایلر یعنی آفتاب سما برم بزمنك ذوق وصفاسندن فلکده ال اوریجی ودور قیلیجیدر
وذره لر دخی انك پرتونده عاشقلر کبی رقص وبازی ایلیجیلردر نته کم عاشقلر شمس دینك پرتونده ذره کبی رقصلر ایدیجیلردر
کان بیوردیلر که برم برم جهان آرامزدن عشاق مست اولوب رقصلر ایلدکلرندن ماعدا آفتاب سمایه وآنك ذره لرینه
دخی برم ذوق باطنمز تأثیر ایدوب آفتابك فلك اوزره دور ایلمسی وذره لرك انك نورنده رقص قیلمسی برم بزمنك تأثیرندن
وذوق باطنمزك شوقندندر عاشقلرك باطنی کوزلری سبزه زار معانینك تماشاسندن مخمور اولدی کللر اغاجلر اوزره برم
لطافتمزدن شکوفه اولور بو تقدیرا اوزره می کند می شود معناسنه اولور کل برم لطافتمزدن شاخسار اوزره کندیسنی شکوفه
ایلر رونق ولطافت بولوب دللره مسرت وبررود ماغلره رایحه ایرکوررد یمك دخی جائزدر وحاصل کلام مرتبهٔ کماله ایرن
صاحب ولایتك باطننك نورانیتندن وروحانیتندن هر لطیف وجمیل اولان شیٔ حصه پذیر اولور ولطافت بولور دیمك
اولور وبونك تحقیقی دفعاتله مرور ایلمشدر ابن فارض حضرتلرینك بو بیتی هم بو معنایه شهادت قیلور (بیت) ولافلك
الا ومن نور باطنی * به ملك یهدی الهدی بمشیئتی (مثنوی) چشم دولت سحر مطلق می کند * روح شد منصور انا الحق
می زند * کر خرابی بردرو به زسر * کو ببر تو خرمباش وغم مخور * دولت چشمی سحر مطلق ایلر روح منصور اولدی
انا الحق اوردر اگر بر خری روباه باشدن ایلندی دی ایلتسون همان سن خر اولمه وغم یمه یعنی صاحب دولت اولان وابنك
چشمی سحر مطلق ایلر سحر مطلقدن مراد شول تبدیل وتحویلدر که آنك سببی عقلله معلوم اولمیه وآلات واسباب
قیدندن دخی مطلق اوله پس اهل سعادت اولان کاملك نظرا کسیر تأثیری کندی به قرین اولان وخدمت قیلان
کسه لری بر مرتبه تبدیل ایدوب روح محض اولمق مرتبه سنه ایرکورر که اکا سحر مطلق دیمك لایق اولور وروح
محض نظر اهل دولتله منصور ومؤید اولدقده انا الحق نداسن اورر زیرا او مرتبه ده روح صافی کندی تعینی قیدندن فانی
وحضرت حقله باقی اولور ونور حقله کمال مرتبه مضیئی اولور پس اول روح صافی که نصرت حقله منصور اوله بن حقم
دیسه کاذب اولمز واکا تصدیق قیلمق وتابع اولمق خر منزله سنده اولور وخرسیرت اولنلر اهل حقه اقتدا ایتمکی قویوب
روباه طبیعت اولان اهل ریایه واصحاب زرق ودغایه اقتدا قیلورلر اگر بر خرسیرت اهل نفسی بر روبه طبیعت اولان مزور
ومتشیخ باشدن چیقرسه وکندی به تابع قیلسه واول مقلد مزوره ای اهل حقه اقتدا قیلان مرید سن بو خرسیرتی
ال کیت وکندیکه تابع ایت دی که آنك لایقی اولدر همان سن ای مرید صادق خرسیرت اولمه وغم یمه هر کیم خرسیرت
ایسه روباه طبیعت اولان مزورلر آنی صید ایدر وشیطانلرك اولیاسی اولان مزورلر حمار کبی احمق اولان مقلدی آورلر
چونکم ای مرید صادق سن کندیکی خرسیرت اولمقدن وتقلید ایله سلوك قیلمقدن قورتره سن اصلا بوذکر اولنان مزورلرك
بریسندن خوف وحذر ایلمه زیرا بونلر عالم اولان انسانی اولامغه قادر اوله مزلر بلکه احمق ونادان اولان خرسیرتلری اورلر
نته کم بو سرخ شریفدن وبو بیان لطیفدن بو سوزلرك حقیقی ونتیجه سی معلومك اولور (حکایت آن شخصی که از ترس
خویشتن را در خانهٔ انداخت رخها زرد چون زعفران لبها کبود چون نیل ودست لرزان چون برك درخت
خداوند خانه پرسید که خیرست چه واقعه است گفت بیرون خرمی کیرند بسخره گفت مبارك خرمی کیرند تو خر نیستی
چه می ترسی گفت سخت بجد می کیرند تمیز برخاسته است امروز ترسم که مرا بجای خر کیرند) بو سرخ شریف اول شخصك
حکایه سیدر که خوفندن کندیسنی بر خانه یه اتدی او شخصك رخلری زعفران کبی صاری ولبلری نیله کبی کوکرمش
ودستلری برك درخت کبی لرزان اولدیغی حالده خانه صاحبی اکا صوردی بویله دیو که خیرمیدر نه واقعه در اول شخص
صاحب خانه یه جواب ویروب دیدی انکیچون ترسان ولرزانم که طشره ده سخره ایله خرطوترلر یعنی مفت وآیلق بیره
طشره ده بعض اشکاری طوتوب یوك چکدیررلر صاحب خانه اول شخصه دیدی ای مبارك خرطوترلر سن اشك دکلسن
خر کیر اولان طائفه دن نه قورقرسن اول شخص دیدی اول خرکیرلرقتی جد واقدام ایله طوترلر آنلردن تمیز قالقمش
وتشخیص برطرف اولمشدر بوکون قورقرمکه بنی خردیو طوترلر وبکا دیه لرکه سن دخی خرسن کل برم امرمزه منقاد اولوب
حکممزه آکنده اول بجای خر کیرند دخی نسخه در وفی الحقیقه زمانه خلقنده باخصوصکه روباه سیرت اولان مزورلردن
بر مرتبه تمیز کتمش وتشخیص برطرف اولمشدر که نیجه انسانی دخی خر یرینه طوتمغه جرأت ایتمشلر وبی حیالقلرندن
نیجه عاقل ودانایی کندیلرینك زیر حکمنه آلمغه قصد وسعی ایلمشلردر انکیچون اکثر عقلا وعرفا بونلرك جد واقدامن
کوروب وعدم تمیزلرنه واقف اولدقده برخانه کوشه سنه قاچشلر ویا بر صاحب دله التجا ایتمشلردر (مثنوی)
ان یکی در خانهٔ در میکریخت * زرد روی ولب کبود ورنك ریخت) اول کسه برخانه نك ایچنه قاچدی حال بو که زرد روی
ولبی کوکرمش ورنکی دوکلمش (م ی) صاحب خانه بکفتش خیرهست * که همی لرزد ترا چون پیردست) صاحب خانه

اول شخصی کوروب اکا ایتدی خیرمیدر که سنك الك پیر کبی دترر (مثنوی) واقعه چونست چون بکریختی
رنك رخساره چنان چون ریختی * واقعه نیجه در ونیچون بوخانه نك ایچنه قاچدك رخساره كك رنكنی نیچون بویله
دوکدك (مثنوی) کفت بهر سخرهٔ شاه حرون) خرهمی کیرند امروز از برون) اول کسه ایتدی حرون وظالم اولان شاهك
سخره سندن اوتری بوکون طشره دن خرطوترلر یعنی اسواقده پادشاه طرفندن خرلری سخره یه طوترلر (مثنوی) کفت
می کیرند کو خرجان عم * چون نه خر روتر ازین چیست غم * صاحب خانه دیدی ای جان عم اوکه خرطوترلر کو
که او تقدیرنده اولورسه یعنی بودر اما استفهام اولورسه یعنی ای عمك جانی انلر خرطوترلر خرقنی چونکم سن خردکلسن
یوری بوندن سکا نه غم وارد ریعنی آنلر چونکم خرطوترلر ایش سن خر اولمدقدنصکره سکا آنلرك داروکیرندن نه غم
واردر دیدی (مثنوی) کفت بس جدند وکرم اندر کرفت * کر خرم کیرند هم نبود شکفت) اول کسه ایتدی خرطوتمقده
زیاده جد وکرملردر اگر بنی دخی خرد بوطوترلرسه شکفت وعجب اولمز (مثنوی) بهر خرکیری بر آوردند دست *
جد جد تمیز هم برخاستست * خرکیرلکدن اوتری چونکم ال یوقروکتوردیلر زیاده جد ایله تمیز هم قالقمشدر جد
جد مکرر اولمسی تأکید افاده ایلر یعنی حاکم طرفندن اولان عوانلر خرطوتمقدن اوتری خلق اوزره غالب اولور بر مرتبه
طوتمغه جد واهتمام ایدرلر که آنلردن فرق وتمیز زائل اولوب یعنی نیجه کسه لری دخی خر یرینه طوتمغه اهتمام ایلدکلرندن
خوف ایدوب بوخانه یه قاچدم دیدی (مثنوی) چونکه بی تمیزیان مان سرورند * صاحب خر را بجای خر خرند)
چونکم بی تمیزلر بزه سرورلردر پس صاحب خری خر یرینه اورلر یعنی چونکم بی تمیز اولان طائفه بزه حاکم وسرورلر
اولدی عجب دکلدر خر صاحبی اولان انسانی خر یرینه طوترلرسه واکا نیجه تکلیف ایدوب بار زحمتی تحمیل ایده لر
الحق بو تمیزسز ومعرفتسز اولان زمانه حاکملری بر مرتبه یه وارمشلردر که خری خردن وبری بردن فرق ایلمکه
قادر دکللردر بونلر عجب دکلدر بلکه زمانه مزده اولان اهل ریا واصحاب زرق ودغا دخی بر مرتبه یه وارمشلردر که
خرکیمدر وحرکیمدر بیلمزلر کندیلرك مزاجنه خوش کلان خرلر حر اولان ارلردن بیك مرتبه اولی کلور نیجه حر وآزاد اولان
اهل دلی خر یرینه طوترلر ونیجه خردن بدتر اولان اهل دنیایی اهل دل اوزره ترجیح ایدوب آنلری مقبول ایدرلر پس عاقل
اولان بو بی تمیزلرك ملاقاتندن بصیر وعلیم اولان جناب عزته فرار ایدرلر وبونلرك شرندن قاچوب آنك جنابنه
التجا قیلرلر (مثنوی) نیست شاه شهر ما بیهوده کیر * هست تمیزش سمیعست وبصیر * آدمی باش وز خرکیران مترس *
خرنهٔ ای عیسیٔ دوران مترس) برم شهر عزلك شاهی بیهوده کیرد کلدر آنك تمیزی واردر که سمیع وبصیردر پس سن آدمی
اول خرکیرلردن قورقمه ای دورانك عیساسی خر دکلسن پس قورقمه یعنی فرض ایده لمکه بو دنیانك ضابط وحاکملرنده فرق
وتمیز یوق ایش وبونك مرائی اولان عامل وعاملرنده حیله وخدعه چوق ایمش برم باطنمز شهرینك پادشاهی بیهوده کیر
دکلدر اول علیم وحکیم اولان پادشاه که سمیع وبصیردر آنك تمیزی واردر نته کم سورهٔ انفالده (لیمیز الله الخبیث من
الطیب) بیوردی پس سن ای طالب آدمی اول وخرطوتیجی اولان عذاب ملکلرندن ودخی شیطانلردن ودخی ظالم
اولان عوانلردن ودخی مکار وحیله کار اولان انسانلردن قورقمه چونکم سن خرسیرت دکلسن ای دورانك عیساسی
بونلردن قورقمه عیسیٔ دوراندن مراد نور حقله ممسوح وقدم عیسوی اوزره سیر قیلان ومرتبهٔ نفسانیتدن سیاحت
ایدوب مرتبهٔ روحانیته وصول بولان روح مجرد صاحبیدر که خر نفسك اوزرینه حاکم اولوب آنی زیر حکمنه
آلمش وکندی دورینك عیساسی کبی اولمشدر (مثنوی) چرخ چارم هم زنور تو پرست * حاش لله که مقامت آخرست
نوز چرخ واختران هم برتری * کرچه بهر مصلحت در آخری * فلك رابع هم سنك نوركدن پردر حاش لله که سنك مقامك
آخوردر سن چرخدن واخترلردن هم برترسن اگرچه مصلحتدن اوتری آخورده سن چرخ چارمدن مراد قلب الافلاك
اولان فلك شمس اولسه ده جائز ومجرد مرتبهٔ علویدن استعاره اولسه ده جائزدر وحد ذاتنده روح مجرد مرتبه سنه
واصل اولان انسان کاملك نور باطنندن چرخ چارم دکل بلکه جمیع املاك وافلاك منور اولمق مقرردر کما قال ابن الفارض
قدس سره (بیت) ولافلك الا ومن نور باطنی * به ملك یهدی الهدی بمشیئتی) پس چرخ چارمه تخصیص مجرد
مقام عیسی اولدیغی ملابسه ایلهدر وآخردن مراد بو دنیادر که خرسیرت اولان اصحاب طبیعتك واهل شهوتك
مقاملریدر پس کندی دورنده عیسی مشرب اولان روح مجرد صاحبلرینه خطاب ایدوب بیوررای دورانك عیساسی
وای کندی عصرینك مسیح آسامی فلك رابع بلکه افلاك تاسع وجمیع علوی اولان مراتب ومرابع سنك
نور باطنکدن پرنور اولمش ورونق آلمشدر سنك مقامك خرسیرت اولنلرك مکانی اولان دنیای دون اولمقدن بن اللهی
تنزیه ایلرمکه حق تعالی بو دنیایی متقی اولان بنده لرینه مقام قیلمشدر بلکه (ان المتقین فی جنات ونهر فی مقعد
صدق عند ملیك مقتدر) آیت کریمه سنك موجبنجه حق تعالینك متقی اولان بنده لرینك مقامی ملیك مقتدر قتنده

مقعد صدق در بو آخور دنیا خرسیرت اولنلره لایقدر عیسی مشرب اولان صاحب دللرک مقام ومرتبه لری بودکادر سنکه
ولقد کرمنا بنی آدم) نصیله مشرف اولان آدم زاده سن من حیث المرتبه خردن واخرلردن هم برتر وعالیترسن اکرچه
مصلحتدن اوتری برقاج کون دنیا آخورنده ساکنسن ومصلحت اولدرکه اهل دنیادن طاعت خدایه وطریق مستعد
وقابل اولان کمسه لری تربیه وارشاد کله انسان مرتبه سنه واصل قیله سن وبو خلقه نیجه مدت نفع وفائده ایرشدریجی
اوله سن (م ی) میراخور دیکر وخر دیکرست (نی هرانکه اندر آخر شد خرست) میراخور غیرید ر وخر غیرید ر هر او کمسه که
آخورده اولدی خر دکل یعنی انبیا واولیا وعلما وعرفا بو دنیاده میراخور مشابه سنده درلر واهل دنیا واصحاب نفس
وهوا خرلر منزله سنده درلر اکرچه میراخور اولنلر اخور ایچره کیررلر وانده نیجه مدت بعض مصلحت ایچون
ساکن اولورلر ولیکن میراخورک مرتبه سی دیکر وخرک مرتبه سی دیکردر هر شول کمسه که آخور ایچره ساکن اولدی
خر اولمق لازم کلمز پس بو دنیا اخوری ایچره ساکن اولان طائفه نک جمله سی خرسیرت اولمق لازم اولمز بلکه بونلرک
بعضسی دخی خرلر منزله سنده درلر انلردن مراد اهل دنیا واصحاب نفس وهوا وارباب زرق ودغادرلر (مثنوی)
چه درافتادیم در دنبال خر * از کلستان کوی وز کلهای تر * از انار واز ترنج وشاخ سیب * وز شراب وشاهدان بی حسیب
بزکه بنی آدمز بو دنیا آخورنده خرلک اردنه نه دوشدک انی ترک ایدوب کلستاندن وتر وتازه کللردن سویله انار دن
وترنجدن وشاخ سیبدن سویله وشرابدن وبی حساب شاهدان ومحبوباندن سویله یعنی بزکه انسانز وعقل وعرفانله
ذی شانز خر نفسک وحمار سیرت اولان اهل صورتک اردنه نیچون دوشرز انلری ندن اوتری ذکر ایلرز انلرک ذکرنی قویوب
حقیقت کلستاندن سویله وانده کشاده اولان تر وتازه معرفت کللرندن کشف راز ایله واول باغ حقیقتده بتن انار دن
ومعنوی اولان ترنج بی شماردن وروحانی اولان سیبک شاخندن واشجارندن سویله وشراب طهوردن وبی حساب
اولان محبوبدن وحوردن سویله که انسانه لایق اولان بونلردن سویلمک وبوذکر اولنان شیلردن حظ ایلمکدر وهمت
ایدوب بونلرک حقیقتنه واصل اولمق انسان کامل اولان سلطانلرک مشاهده قیلدیغنی مشاهده قیلمقدر (مثنوی)
یا ازان دریا که موجش کوهرست * کوهرش کوینده وبینا ورست * یا ازان مرغان که کل چین میکنند * بیضها زرین
وسیمین می کنند * یا ازان بازانکه کبکان پرورندن * هم نکون اشکم هم استان می پرند) یا اول دریادن سویله که آنک موجی
کوهردر اول دریانک کوهری سوبلیجی وکوریجیدر یا اول مرغاندن سویله که انلر کل دیریجی اولورلر بو تقدیرا اوزره
می کنند می شوند معناسنه اولور اما چین مصدر معناسنده اولوب یاخود شول قوشلردن سویله که کل دوشوریجیلک
ایدرلر بیضه لری زرین وسیمین ایدرلر دیمک اولور یاخود اول بازلردن سویله که کبکلر بسلرلر هم شکملری اشغه وهم ارقه لری
اوزره وشکملری یوقرو اوچرلر یعنی ای سوزسوبلیجی وتکلم ایلین ناطق اکر سوز سویلرسک مقدماذکر اولنان شیلردن
سویله یاخود شول بحر حقیقتدن سویله که آنک موجی جواهر مقدسه در وآنک هر برجوهری کوریجی وسوبلیجیدر
کوهردن مراد انسان اولورکه حقیقت بحرنک کوریجی وسوبلیجی کوهریدر یاخود شول طیوردن سویله که انلر
معرفت کللرنی وحکمت سنبللرنی دیررلر وجمع ایدرلر واعمال حسنه بیضه لرنی اخلاصله مذهب ونور صدق ویقینله
مهذب ایدرلر کل چین اولان مرغلردن مراد شول علم وحکمت طالبلری اولورکه انلر حقیقت باغندن
کل مشابه سنده اولان معرفتلری دیررلر وبیضه لر کبی اولان اعمال حسنه یی زر اخلاص وسیم صدقله زرین وسیمین ایدرلر
ویاخود شول بلند پرواز اولان عالم رازک شهبازلرندن سویله که انلر کبکلر بسلرلر وآنلردن مراد شول مرشدلر
ومربیلردرکه طالبلری شکار ایدیجی اولدقلری جهتدن بازلره مشابهلردر وطالبلر دخی انلره شکار اولدقلری حیثیتدن
کبکلره مماثللردر بونلر صورتده اولان طوغانلر کبی کندی شکارلرنی برتیجی وپاره لیجی دکللردر بلکه بسلیجی وتربیه ایلیوب
مرتبهٔ کماله واصل ایلیجیلردر وبونلر شول عجیب الشانلردرکه هم ظاهرلری اوزره وهم باطنلری اوزره پرواز ایدرلر
استان چالقوین ظهری اوزره یا شغه دیرلر بونده اول معنوی اولان بازلرک ظاهرلرندن کنایت اولور ونکون اشکم باطنلری
اوزره دیمکدن عبارت اولور حاصل کلام بونلر اوعالی پرواز اولان شهبازلردرکه استرلرسه باطنلری اوزره پرواز ایدرلر
واسترلرسه ظاهرلرینک مقتضاسی اوزره کیدرلر اهل ظاهر کبی همان ظاهرده اوچزلر ومجرد اهل باطن کبی ظاهرده
پروازایده میوب آنجق باطنده پرواز ایتمزلر بلکه بونلر ظاهر وباطن علمنی جمع ایلین شول کامللردرکه هم ظاهرده
پرواز ایدرلر وهم باطنده پرواز ایدرلر ایکی جانب اوزره بیله جولان وطیران ایلمکه قادرلردر دیمک اولور (مثنوی)
نردبانها ییست پنهان درجهان * پایه پایه تا عنان آسمان * هرکره را نردبانی دیکرست * هر روش را آسمان دیکرست)
جهانده پنهان برنوع نردبانلر واردر پایه پایه تا آسمانک عنان وکنارنه دک هرکروه ایچون براخر نردبان واردر هر روشک
کندویه مناسب برغیری آسمانی واردر نردباندن مراد بونده هرکسک ذاهب اولدیغی طریق اولور پس معنی بوجهانده

مخفی ومعنوی یوللر واردرکه اول یوللر فی المثل نردبانلر کبیدر وهرکسک عاقبة الامر واصل اوله جغی نهایت مرتبه سی
عنان آسمان کبیدر پس هرکسک ذاهب اولدیغی طریق قدمه قدمه ودرجه درجه نهایت مرتبه سنه دک
وضع اولنمشدر ابتدای حالدن انتهاسنه وارنجیه دک پایه پایه وقدمه قدمه اول جانبه ترقی ایلر الطرق الی الله
بعدد انفاس الخلایق قولنک مفهومی اوزره هرکروهک برنوع طریقی ونردبانی واردر وهر روشک وسلوکک برنوع
آسمانی واردرکه اول روشک غایتنده اولان مرتبه در پس بو جهانه برطائفه کلور وبرطریقه ذاهب اولور وعاقبت
برمرتبه یه منتهی اولوب آنده قالور پس اول طریقه نردبان واول نهایت مرتبه اکا آسمان کبی اولور (مثنوی)
هر یکی از حال دیکر بی خبر * ملک با پهنا وبی پایان وسر) این دران حیرانکه او از چیست خوش * وان درین خیره که
حیرت چیستش * هر بری غیرک حالندن بی خبردر زیرا ملک خدا با پهنا وبی پایان وبی سردر بو انک حقنده حیران
بویله دیوکه او کمسه ندن خوشدر واول بونک حقنده خیره ومتحیردر بویله دیوکه انک حیرتی ندر یعنی افراد ناسدن
هر بریسی براخر کمسه نک حالندن بی خبردر زیرا ملک الهی وشان ربانی زیاده وسعت اوزره درا کاحد وغایت یوقدر
هر کمسه برشانله تجلی قیلمش وهرکس برحال الله متسلی اولمشدر چونکم شئونات الهیه یه نهایت یوقدر وهرشیٔ آنک برکونه
شاننک مظهریدر وهرکس (قل کل یعمل علی شاکلته) آیت کریمه سنک موجبنجه کندینک حقیقتنک مقتضاسی اوزره
عمل ایلیجیدر پس بو اجساد واشخاصک اعمال وحرکاتی بری برلرینه مغایر ومخالف اولور چونکم برکمسنه اخر کمسنه یی
کندینک سیر وحرکتنه مخالف سیر وحرکت ایلر کورسه بو آنک حقنده حیران اولور ودیرکه یا الهی عجبا بو کمسه نه شیدن
خوش اولمشدر تاکم بوکونه سیر وحرکت قیلمشدر واول کمسه دخی بو حیران اولان کمسه نک حیران اولدیغنه خیره
وحیران اولوب دیرکه عجبا بو کمسه نیچون حیران اولور اما عارفان اسرار قضا وعالمان شان خدا بو خلایقک بری برینک
کارنده حقیقتنه واقف اولمدقلرندن حیران اولدقلری کبی حیران اولمزلر زیرا حق تبارک وتعالی بونلره بر علم وعرفان
ویرمشدرکه اول علم وعرفانله جمیع اشیانک مظاهر اسما وصفات الهیه اولدیغنی بیلورلر وهرشیئک کندی عین ثابته سی
اوزره حرکت قیلدیغنی مشاهده قیلورلر پس بونلره احوال خلایقک متضاده ومختلفه اولمسی حیرت ویرمز هرشیئی
حکمت اوزره خلق اولنمش کوردکلرندن قلبلرینه تشویش واضطراب کلمز (مثنوی) صحن ارض الله واسع آمده *
هر درختی از زمینی سر زده * بر درختان شکر کویان برک وشاخ * که زهی ملک وزهی عرصهٔ فراخ) ارض اللهک صحنی
واسع کلمشدر هر بر درخت بر زمیندن باش اورمشدر برک وشاخ اغاجلر اوزره شکر دیجیدر بویله دیوکه زهی ملک وزهی
عرصهٔ فراخ ارض اللهدن مراد ارض حقیقت اولورکه زیاده واسعه در وهرشیئک وجودی انده بتمش بر درخت کبیدر
وهر وجودک عملی واثری انک برک وثمری کبیدر پس تقدیر کلام بویله دیمک اولورکه اللهک ارضنک صحنی بغایت
واسع کلدی هر بر وجود درختی بر کونه یردن باش یوقرو اوردی وقائم اولوب طوردی نته کم اغاجلر اوزره برک وشاخ
هر بری کندینک ذاتنه مناسب اولان لسان حال الله زهی ملک وزهی عرصهٔ فراخ دیو شکر وثنا ایلدکاری کبی
هرکیسک وجودی درختی دخی عمل واثرنی هر نه ایسه اظهار ایلیوب کندی موجدنه وصانعنه شکرلر وثنالر ایلیوب
دیرلرکه زهی ملک واسع وزهی میدان فراخکه اصلا اکا حد ونهایت تصوری ممکن وقابل دکلدر (مثنوی)
بلبلان کرد شکوفهٔ برکه * که از آنجه می خوری مارا بده * این سخن پایان ندارد کن رجوع * سوی آن روباه وشیر
وسقم وجوع * بلبللر برکه اولان شکوفه نک اطرافنده که اول نسنه ده که سن برسن بزه ده ویر شکوفهٔ برکه شکوفه نک
زیاده کثرتندن وبری برینه تداخل ایلیوب مجتمع اولمسندن عبارت اولور ومراد ازهار معانی ومعارف وشکوفهای
اسرار ولطافت صاحبلری اولور وبلبلاندن مراد انلرک طالبلری اولور وتقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمک اولورکه
ارض الله واسعه ده بلبل سیرت اولان طالبلر ازهار معانی وشکوفهای معارف حقانی صاحبلری اولان عزیزلرک
اطرافنده پرواز ایلیوب بویله دیرلرکه ای باغ حقیقتک شکوفهٔ تازه سی اول آب حیاتدنکه سن ایچرسن بزه دخی اندن ویر
واول غدانکه سن بیوب لطیف اولورسن واندن نشو ونما بولورسن بزه دخی اندن برمقدار نواله ایر کور تا بز دخی لطیف
اوله لم واول آب حیاتدن نشو ونما بوله لم پس بو قدر معارف ولطایف بیوردقلرندنصکره بوکونه سوزلردن رجوع ایدوب
ینه قصه بیاننه شروع ایلمکدن اوتری بیوررلر بو سوز نهایت وپایان طوتمز بونی بیان ایلمکدن رجوع ایله اول روباهک
وشیرک وانک سقامتنک وکرسنه لکنک قصه سی جانبنه یعنی مقدماذکر اولنان شیرک وانک خسته واچ اولمسنک
وروباهی برخری صید ایلمک ایچون اطرافه ارسال قیلمسنک حکایتی جانبنه رجوع ایلیوب وآنک تتمه سنک تقریر وبیاننه
شروع ایله دیمک اولور (بردن روبه خررا پیش شیر وجستن خر از پیش شیر وعتاب کردن روباه با شیر که هنوز خرد وربود تعجیل
کردی وعذر تعجیل کفتن شیر ولابه کردن روبه را شیرکه بر و بار دیکرش بفریب بومرخ شریف روباهک خری ارسلانک اوکنه

ایلتمسیدر و خرلك دخی ارسلانك اوكندن صچرامسیدر و روباهك شیره عتاب ایلمسیدر بویله دیوكه هنوز خرسندن
دور ایدی تعجیل ایلدك وشیرك تعجیل ایلدیكنه عذر دیمسنك و روباهه لابه و تضرع ایلمسنك بیاننده در بویله دیوكه
یوری ای روباه اول خری بركره دخی الده وخدعه ایدوب بكا یقین كتوردیدی (مثنوی) چونكه بركك و هش بسوی
مرج برد * تا كند شیرش بحمله خرد و مرد) چونكم روباه اول خری طاغ اوزره مرج جانبنه ایلتدی یعنی حیله ایدوب
مكاندن جدا قیلوب طاغ اوزره بر چراكاه جانبنه كتوردی تاكه شیر آنی حمله ایله خرد و مرد ایلیه (مثنوی)
دور بود از شیر وان شیر از نبرد * تا بنزدیك آمدن صبری نكرد * اول خر شیردن دور ایدی وشیر جنك و حمله دن خرك
تا كندیسنه یقین كلمكنه صبر و تحمل ایلمدی (مثنوی) كنبدی كرد از بلندی شیر هول * خود نبودش قوت
وامكان حول) اول پرهول اولان شیر بر بلند یردن خر اوزره بر كنبد ایلدی اول شیره خود قوت وامكان حول اولمدین
كنبد بونده قالقمق وصچرامق معناسنه در وحول حركت معناسنه در نته كم لا حول ولا قوة دیمك لا حركة معناسنه در
پس معنی بویله دیمك اولور كه اول هولناك و پر مهابت اولان شیر خری كوردكده بر بلند یردن خر اوزره بر قالقمق ایلدی
خود اول حینده اكا قوت وامكان وحركت یوق ایدی زیرا بر پیل ایله جنك ایلیوب آندن نیچه زخملر ییدیكندن جسمنه
ضعف كلمش ایدی (مثنوی) خر ز دورش دید بر كشت از كریز * تا بزیر كوه تازان نعل ریز) بیچاره خر اول شیری ایراقدن
كوردی دخی دوندی وقاچدی طاغ التنه دلیله رك نعل ریز اولدیغی حالده مصرع اولده كریز كریخت معناسنه اولمق
معنا به اوفقدر و مصرع ثانیده بر وصف تركیبی اولورسه معنی وبرلدیكی اوزره اولور اما ریخت معناسی ویراسه دخی
جائز اولور (مثنوی) كفت روبه شیر را ای شاه ما * چون نكردی صبر در وقت وغا * تا بنزدیك تو آید این غوی *
تا باندك حمله غالب شوی * روباه شیرك بو حالنی كوروب اكا عتاب ایدوب دیدی ای بزم شاهمز جنك و حمله وقتنده
نیچون صبر ایلدك عاقل اولان خود بر نسنه نك محلی كلمیجك و بر شیئك زمانی اولمیجق اكا اقدام ایلمز تا كم بو كراه
وغوی سنك قتكه كلیدی وسنك اخذ وبطشكه قریب اولیدی حتی بر ازجق حمله ایله اكا غالب اوله سن (مثنوی)
مكر شیطانست تعجیل و شتاب * لطف رحمانست صبر و احتساب) تعجیل شیطانك مكریدر واما صبر واحتساب لطف
رحماندر كما قال علیه السلام العجلة من الشیطان والتأنی من الرحمان) پس عاقل اولان اولدر كه بر نسنه نك محلی كلمزدن
اول سرعت وشتاب ایتمیه بلكه تأنی وتدبیر ایلیه تا اول شیئك وقتی كلوب اخذی آسان اولدقده آنی اخذ ایلیه (مثنوی
دور بود و حمله را دید و كریخت * ضعف تو ظاهر شد و آب تو ریخت) حاصل كلام خر بعید ایدی وحمله یی كوروب
قاچدی سنك ضعفك ظاهر اولدی وآب رویك دوكلدی (مثنوی) كفت من پنداشتم بر جاست زور * تا بدین حد
می ندانستم فتور) شیر روباهك چونكه بو ملامتنی اشتدی اكا ایتدی بن ظن ایلدم كه زور وقوتم برنده در بو حد
ومرتبه یه دك فتور وضعفم اولدیغنی بیلمدم مكر كه بنده زیاده ضعف وفتور وار ایمش (مثنوی) نیز جوع وحاجتم
از حد كذشت * صبر وعقلم از تجوع یاوه كشت) بنم جوعم واحتیاجم دخی حددن كچدی لاجرم صبرم وعقلم تجوعدن
یاوه اولدی یعنی بدنمده اولان زخملرك ضعفندن ماعدا كرسنه لك بولدی دیدی (مثنوی) كر توانی بار دیكر از خرد *
باز آوردن مر او را مسترد * منت بسیار دارم از تو من * جهد كن باشد بیاری اش بفن) ای روباه اكر قادر ایسك
بركره دخی عقل وتدبیردن آنی بورایه مسترد اولدیغی حالده كیرو كتورمكه مسترد مصدر میمی اولمقده جائزدر دوندرمك
معناسنه واستفعال بابندن اسم مفعول دخی اولمق جائزدر دوندرلمش معناسنه یعنی شیر ایتدی ای روباه اكر قادر ایسك
بر دفعه دخی آنی عقل وادراكندن دوندرلمش اولدیغی حالده بو جانبه كیرو كتورمكلك بن سندن چوق منت طوتارم
بونی سندن عظیم احسان عدایلرم جد وجهد ایله بولا بكه آنی فن وحیله ایله بو جانبه كیرو كتوره سن (مثنوی)
كفت آری كر خدا یاری دهد * بر دل او از عمی مهری نهد * پس فراموشش شود هولی كه دید * از خری او نباشد
این بعید) روباه شیردن چونكم بو التفات واستمدادی كوردی اكا دیدی بلی اكر خدای تعالی بكا یاریلك ویره آنك
قلبی اوزره عمادن بر مهر قویه پس اول خره شول بر هولكه كوردی فراموش اوله بو حالت آنك خرلغندن بعید
دكلدر بوراده شیردن مراد یا قهر الهی مظهری اولان عذاب ملكی اولور اكر شیرك معنوی اولمسی مراد اولورسه
ویا خود مظهر قهر الهی اولان حاكم مراد اولور اكر شیرك محسوس اولمسی مراد اولورسه ویا خود روباهدن مراد
شیطان ویا خود شیطان سیرت اولان انسان اولور و خردن مراد اهل عصیان اولور شول دمكه بر عاصی یی شیطان
بعض حیله وخدعه ایله اضلال ایدوب مقام توكل وقناعتدن جدا قیلوب اكل وشربه تحریض وتحریص ایتمكله
مظهر قهر الهی اولان عذاب ملكنه ویا خود اول زمان ملكنك پنجه سنه قریب كتورسه واول عاصی مقامنه كاسه
انسان حالله مظهر قهر الهی اولان عذاب ملكی ویا خود اول زمانك حاكم وملكی شیطانه ویا شیطان سیرت اولان

انسانه من حیث الباطن دیرلر و اول بر قاچ خرمثابه سنده اولان اهل عصیانی بزم جانبمزه كتور تا آنی شكار ایدهلم
و بزه لازم اولانی آنك وجودندن اخذ ایدهلم دیرلر پس شیطان دخی انسان حالله من حیث المعنی بونلره دیر بوله
اكر خدای تعالی بكا یاریلك ویررسه اول توبه یه میل ایلین عاصینك قلبنه (ختم الله علی قلوبهم) مفهومنجه اعمالكدن
مهر قویوب آنی غافل قیلورسه پس اول خرسیرت اولان و توبه یه میل قیلان عاصی وهدایت مرتبه سندن قاصی شول
بر هول وبلایی كه مقدما كورمشدی آنی ناسی اولور و فراموش قیلور اول خرسیرت اولان عاصینك حماقت وجهالتندن
بو حالت مستبعد اولمز (مثنوی) لیك من آرم چون او را بر ممتاز * تا بیادش ندهی از تعجیل باز) لیكن ای شیر چونكم
بن آنی كتورم چابه تا كیرو تعجیلدن آنی یله ویرمیه سن یعنی روباه شیره ایتدی نوله خدای تعالی یاریلك ویررسه
و آنك قلبنه اعمالقدن مهر اوررسه سنك قتنه آنی كتوردیرم ولیكن چونكم بن اول خری بو محله قریب كتوردم درحال
عجله ایدوب آنك اوزرینه چاپمه تا كم اول شكاری تعجیل وسرعتدن اوتری كیرو باد هوایه ویرمیه سن دیدی (مثنوی)
كفت آری تجربه كردم كه من * سخت رنجورم مخلخل كشته تن) شیر روباهه ایتدی بلی تجربه ایلدمكه بن زیاده تنم
مخلخل اولمش رنجورم یعنی بدنم متزلزل اولمش محكم رنجور و خسته اولدیغمی بیلدم و تجربه قیلدم دیدی (مثنوی)
تا بنزدیكم نیاید خر تمام * من نجنبم خفته باشم در قوام) مادامكه خر بنم یقینمه كلمیه بن حركت ایلمیم قوام اوزره
یاتمش اولم یعنی شیر ایتدی خر تمام مرتبه بنم حضورمه كلمینجه بن دپرنمیم و قوام اوزره اویومش شكلنده اولم وكندیمی
بی جان كبی قیلم دیدی (مثنوی) رفت روبه كفت ای شه همتی * تا بپوشد عقل او را غفلتی) روباه شیره بو كونه مكری
تعلیم ایلدكدنصكره كتدی و شیره ای شاه بر همت ایله دیدی تا كم اول خرك عقلنی بر غفلت ستر ایلیه كه بنم مكر وحیله مه
اعتماد ایلیه دیدی (مثنوی) توبها كرد ست خر با كردكار * كه نكردد غره هر نابكار) زیرا حضرت كردكاره خر توبه لر
ایلمشدر كه هر نابكارك غره و مخدوعی اولمیه یعنی اول خر معاصی وشهواته بركره دخی مائل اولمقدن حضرت خدایه
رجوع وانابت ایلمشدر تا كم هر نابكار و حیله كارك فریبنه مغرور اولمیه وقهر وعذابه شهواته میل ایلمك سببیله
كرفتار كلمیه (مثنوی) توبهاش را بفن برهم زنیم * ما عدوی عقل وعهد روشنیم) اما اول خرك توبه لرنی فن وصنعتله
بری برینه اوروروز زیرا بز عقلك عدوسی وعهد روشنك دشمنی یز فی الحقیقه روباه سیرت اولان شیطان عقل شریفك
توبه سنی منهدم قیله وعهدنی ناقص ایلیه (مثنوی) كله خر كوی فرزندان ماست * فكرتش بازیچه دستان ماست *
عقل كان باشد ز دوران زحل * پیش عقل كل ندارد آن محل) بر حیله وخدیعنده شول مرتبه كاملزكه خرك كله سنی بزم
اولادمزك طوپیدر آنك فكرتی بزم دستلرمزك بازیچه سیدر زیرا شول عقل كه زحلك دورانندن اوله عقل قتنده اول
محل طوتمز كله سر معناسنه در دستان اللر معناسنه اولمقده جائزدر كه اكا كوره معنی ویرلدی اما مكر وحیله معناسنه
اولسه دخی جائز اولور بو تقدیر اوزره اول خرك فكرتی بزم حیله مزك بازیچه سیدر دیمك اولور و بو بیتلر روباه سیرت
اولان شیطان لساندن اولور اما پیش عقل كل ندارد آن محل مصرعی دخی شیطان لساندن حكایت اولور ما بعدنده
اولان ابیات تجربه كردارد بیتنه وارنجیه دك عقل كل صاحبلرینك لساندن حكایت اولور پس تقدیر كلام وتعبیر مرام
روباه سیرت اولان شیطان لساندن بویله دیمك اولور كه بز شول ماكرلر و حیله وخدعه ده ماهرلرزكه خرسیرت اولان احمقك
كله سی بزم فرزندلریمزك كویدر كه عاقبت آنك بر حیله ایله باشنی كسدیروب میدان جهانده طوب ایدرلر و آنك
فكرتی بزم مكر وحیله مزك اویونجغیدر بعض نسخه ده بو بیت بویله واقع اولمشدر (عقل خر كاده دستان ماست (فكرتش
بازیچه طفلان ماست) معناسی خرك عقلی بزم دستانمزك كاده سیدر و آنك فكرتی بزم اطفالمزك بازیچه سیدر دیمك اولور
زیرا شول عقل جزویكه زحلك دورانندن حاصل اوله و آنك تأثیر وتربیه سیله ظهوره كله عقل كل قتنده اول محل واعتبار
طوتمز زیرا عقل جزوی هر شیئك حقیقتنی بیلمكه قادر دكلدر انجق كندی جسمنه نافع اولان ویا ضرر قیلان شیلری بیلور
اما معانی وحقایقی ادراك ایلمكده عاجز قالورلر ولیكن عقل كل بونك كبی دكلدر بلكه شول نور الهی و جوهر نورانیدركه
معانی وحقایقی ادراك ایلر و باطل ندر حق ندر مشاهده قیلور و من حیث المعنی مضر اولان نه شیدر و خیر و نافع اولان
نه شیدر حقیقتیله بونلری بیلور و عقل جزوینك بی ادراك اولمسی حقنده وكندیسنك حضرت علیم ودانادن مدرك
ودانا اولمسی حقنده بویله دیر (مثنوی) از عطارد وز زحل دانا شد او * ما ز داد كردكار لطف خو) اول عقل جزوی
عطاردن وزحلدن دانا اولدی اما بز كه عقل كل ز لطف خوی اولان كردكارك داد وعطاسندن دانا اولدق یعنی بنی آدمك
وجودنده اولان عقل جزوی وعقل معاش كه انكله كندینك لوازم جسمانیه سنی تدارك ایلر بو عقللر زحلك تربیه سندن
وعطاردك تأثیرندن ظهوره كلور ولیكن بو عقلده معانی وحقایق ادراكنه قابلیت یوقدر اما بز كه عقل كل جماعتی یز
كه لطف وكرم صفتلو اولان خدانك داد وعطاسندن دانا و بینا اولمشز در هر شیئك حقیقتنی بیلورز و مضر و نافع اولانی

ادراك قیلورز دیرلر دخی بیوررلر (مثنوی) علم الانسان خم طغرای ما * علم عند الله مقصدهای ما) علم الانسان
آیت کریمه سنك دلالت ایلدیکی علم بزم طغرامزك خمیدر عند الله اولان علم بزم مقصدلریمزدر خم بونده بکلم
معناسنه در نته کم پادشاهلرك طغراسنك بو کلمی واکریسی اولور و بوراده بزم طغرامزك قلم واسطه سیله حاصل اولان علم
بر بو کلمی مثابه سنده دردیمك اوله ویاخود آندن بر نشان دردیمك اوله ومصرع اول سورهٔ علقده اولان بو آیت کریمه یه
اشارتدر قال الله تعالی (اقرأ وربك الاکرم الذی علم بالقلم علم الانسان مالم یعلم) بو آیت کریمه نك تفسیری جلد ثالثده
مجنون حکایه سنده مرور ایتدی ومصرع ثانی سورهٔ الملکده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر (قل انما العلم عند الله وانما
انا نذیر مبین) کافرلر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه دیرلردیکه (متی هذا الوعد ان کنتم صادقین)
پس جناب عزت بیوردی که دی یا محمد بونلره قیامتك وقتنه علم بو قدر الا الله قتنده در بن دکلم الا اول وقت موعوده دن
منذر و مبینم پس عقل کل صاحبلری اولان سلطانلردیرلر که بز که کل و کل جماعتی یز بزم حق تعالینك قلم واسطه سیله
انسانه بیلدیردیکی علمی تعلیم ایلدیکی اول انسانك کالبلردن بیلدیککی بزم علممز طغراسنك بر بو کلمی ونشانیدر
وبزم مقصودلریمز الله قتنده اولان علم لدنیدرکه اکا اصلاشك وشبهه طاری اولمز ونفس وشیطان اکا ضعف
وخلل ویرمز (مثنوی) تربیهٔ آن آفتاب روشنیم * ربی الاعلی ازان رو می زنیم * بز که عقل کل جماعتی یز اول
آفتاب روشنك تربیه سی یز اول وجهدن ربی الاعلی اورورز بز که عقل کل جوقی یز عقل جزوی جوقی کبی تأثیر عطارد
وتربیهٔ زحلدن حاصل اولمدق ولهذا آنلر کبی ربی الادنی دینلردن دکلز وکندیمز کبی عاجزلری معبود ومخدوم
اتخاذ قیلنلردن دکلز بلکه بز شول آفتاب انورز که حقك تربیه وتجلیسی ایله وجوده کلدك ولهذا سبحان ربی الاعلی
نداسنی اوردق بزم معبودمز ومقصودمز اول اعظم واعلی اولان رب العالمیندن غیری دکلدر بو رایه کلنجیه دك
روباه سیرت اولان شیاطین لساندن عقل کلك شرفنی وعظم شاننی بیان ایتدی زیرا (عقل کان باشد ز دوران زحل) پیش
عقل کل ندارد آن محل) انلر لساندندر و بو بیتده واقع اولان عقل کلدن صکره کلان بیتلر بو رایه کلنجیه دك عقل کلك شانی
ومرتبه سی انلر لساندن حکایت اولور بعض نسخه ده پیش عقل کل بر نه (پیش عقل ماندارد آن محل) واقع اولمشدر
بو نسخه ضعیفدر اکر مقبول اولورسه سیاق وسیاقه توفیق مشکل اولورایدی کرچه بوندن صکره عقل کلك حالنی بر قاج بیتله
بیان ایلمکه شروع ایلدیلر آندن صکره ینه صدده رجوع ایلدیلر دینلسه دخی بو نسخه اوزره قابل اولور اما من وجه
ضعف ورکاکتدن خالی اولمز چونکم شیاطین لساندن عقل کلی ذکر ایتمك مناسبتیله عقل کلك برقاج بیتله فضل
وشرفنی بیان ایلدیلر پس ینه صدده رجوع ایدوب بیوررلر (مثنوی) تجربه کردار داو با این همه * بشکند صد تجربه
زین دمدمه * بو که توبه بشکند آن سست خو * در رسد شوم شکستن اندرو) بو دو کالی ایله اکر او خر تجربه طوتوب
بو دمدمه دن نجه تجربه صنور بولا یکه اول سست خوی اولان خر توبه سنی صیه توبه صمقلغك شوملغی اکا ایریشه
یعنی اول روباه خرك اضلالی جانبنه متوجه اولدیغی حینده کندیسنه بویله دیدیکه اول خر بو دو کالی عقل جزوی ایله
تجربه طوترسه ده بو وسوسه ودمدمه دن که بن اکا ایلیسم کرکدر نیچه یوز تجربه صیر و بودغه دن آنك بیلدیکی وفهم
قیلدیغی ادراکلر زائل اولوردیدی وبولا یکه اول سست خویی اولان خر توبه سنی صیه و توبه یی صمقلق شأمتی اکا ایریشه
دیو اول جانبنه قصد ایلدی که فی الحقیقه برکسه توبه سنی شکست ایلسه اول نقض توبه نك اکا شوملغی ایریشمك
مقرر اولور نته کم بو بیان شریف بو معنانی تأیید قیلور (در بیان آنکه نقض عهد و توبه موجب نزول بلا بود بلکه موجب
مسخست چنانکه در حق اصحاب سبت و در حق اصحاب مائدهٔ عیسی علیه السلام (وجعل منهم القردة والخنازیر)
واندرین امت مسخ دل باشد و بقیامت تن را صورت دل دهند * بو سرخ شریف انك بیانده در که عهد و توبه یی صمق
جناب الهیدن انك اوزرینه بلانك نزولنه موجب اولور بلکه موجب مسخدر یعنی صورت اصلیه سندن ادنی صورتنه
کیرمکی مستلزم اولور انجلین که اصحاب سبتك حقنده وعیسی علیه السلام حضرتلرینك مائده سنك اصحابی حقنده
واقع اولمشدر واصحاب سبت حقنده واقعه اولان آیت کریمه بودر که الله تبارك وتعالی سورهٔ بقره ده انلر حقنده بیورر
ولقد علمتم) لام توطئهٔ قسمدر یعنی والله سز بیلدیکز (الذین) شول کسه لری که (اعتدوا منکم فی السبت) حدّامردن
تجاوز ایلدیلر سزلك قومکزدن ای بنی اسرائیل سبت کونده و مجملا قصه سی بودر که زمان حضرت داود علیه السلامده
اول زمانده ساحلده ایله دیرلر بر قریه نك اهلنك اکثر غدالری بالق ایدی پس سبت کونی اولدقده اول
بحرنا الامال اولوردی وسائر کونلرده قلت اوزره کاوردی پس انلر بر حیله قیلدیلر حوضلر و آبکیرلر ایدوب ماهیلر اول
حوضلرده داخل اولدقده سبت کونی مقرنی بند ایدوب ایرتسی کون صید ایدرلردی پس جناب حق بونلرك حیله
وخدعه سی مقابله سنده بونلره غضب ایدوب بیوررلر که (فقلنا لهم) پس بز دیدك بو حیله کارلره (کونوا) امر تسخیر

ونحو بلدر

ونحو بلدر یعنی اولك (قردة) میمونلر اولك (خاسئین) خوار وذلیل ومطرود اولدیغکز حالده انکچون حضرت پیغمبر
علیه السلام یهودیلره کاهی خطاب ایلدکده یا اخوان القردة والخنازیر دیرلردی وسورهٔ مائده ده اصحاب مائده حقنده
دخی بو آیت کریمه مسخ اولنلره دلالت ایدر جناب عزت بیوررکه (قل هل انبئکم) دی یا محمد بو اهل کتابه یعنی یهودیلره
بن سزه خبر ویره یمی (بشر من ذلك) مرویدرکه یهودیلردن بر نیچه نفر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه کلوب
دیننده سؤال ایلدیلر پس حضرت رسول بیوردیلرکه اللهه ایمان کتورمکدر و بزه نازل اولنه وانبیاء علیهم السلامه
تا حضرت عیسی علیه السلامه کلنجه پس عیسایی اشتدکاری کبی دیدیلرکه لا نعلم اهل دین اقل خطأ فی الدنیا والاخرة
منکم ولا شرا من دینکم پس بو آیت کریمه نازل اولدیکه دی یا محمد بن سزه خبر ویره یمی اول دین مقدمك شرلوسندن
وتدمیرندن (مثوبة عند الله) که ثواب وجزا یوتندن عند الله ثابتدر اول دینك اهلی ایچون پس کانه سؤال ایلدیلرکه
من هو جواب ویردیکه (من لعنه الله) یعنی الله قتنده مثوبت جهتندن شرلو اولان اول کسه درکه الله انی رحمتندن
دور ایلدی (وغضب علیه) وخشم ایلدی آنك اوزرینه که مراد یهودیلردر (وجعل منهم القردة) وانلردن بعضسنی قرده
قیلدیکه اصحاب سبتدر (والخنازیر) وخنزیرلر قیلدی نته کم منکران مائدهٔ عیسی علیه السلامه انکار ایلدکلرنده
خنازیر صورتنده قیلدی (وعبد الطاغوت) ودخی اول کسه لرکه طاغوته طاپدیلر مراد کوساله پرستلر اوله
اولئك شر مکانا) اول ملعونلر زیاده شرلودرلر قیامت کوننده مکان ومنزل یوتندن (واضل عن سواء السبیل)
وکراهرك دررلر صراط مستقیمدن و بو امت محمدیه ایچره مسخ دل اولور مسخ صورت بو امتدن بعد زمان النبی مرفوع
اولمشدر و قیامتده تنه کوکل صورتی ویررلر هر کسك قلبی هر قنغی صورتله وصفتله زیاده متصف ایسه اول صورت
اوزره آنك بدنی حشر اولور العیاذ بالله (مثنوی) نقض میثاق وشکست توبها * موجب لعنت شود در انتها *
نقض توبه وعهد آن اصحاب سبت * موجب مسخ آمد واهلاك ومقت) میثاقی بوزمق و توبه لر صمق عاقبت وانتهاده
سبب لعنت اولور اول اصحاب سبتك توبه وعهدی صمسی مسخ واهلاك ومقته سبب کلدی پس عاقل اولنه بوندن حصه
بو اولورکه عهدنی صمیه و توبه سنی شکست قیلمیه تا کم آخرتده لعنته ونقمته لایق ومستحق اولمیه زیرا اصحاب سبتك
نقض توبه قیلری آنلرك مسخ اولمسنه وحق تعالی آنلری هلاك ایلیوب آنلره بغض قیلمسنه سبب اولدی پس
بو امتدن دخی هر کم عهدنی صرسه و توبه سن شکست ایلرسه حق تعالینك مقتنه ولعنتنه لایق اولور و باطنی مسخ اولور
اکر توبه سزا اولورسه حیوان صورتلرندن هر قنغی صورتنه قابلیتی زیاده ایسه واول حیوانك خویی آنك وجودنده
غالب ایسه اول صورت اوزره حشر اولور (مثنوی) پس خدا آن قوم را بوزینه کرد * چونکه عهد حق شکستند از نبرد
اندرین امت نبد مسخ بدن * لیك مسخ دل بود ای بوالفطن * چون دل بوزینه کردد آن داش * از دل بوزینه شد خوار آن
کاش) پس حضرت خدا اول قومی بوزینه ایلدی چونکم نبرد وعنادلرندن حقك عهدنی صدیلر بو امتده مسخ بدن
اولمدی لیکن مسخ دل اولور ای فطنتلر صاحبی چونکم آنك اول کوکلی بوزینه کوکلی کبی اوله آنك اول کلی یعنی
جسدی بوزینه قلبندن خوار وحقیر اولدی یعنی چونکم اول اصحاب سبت حق تعالی ایله ایلدکاری عهدی صدیلر
اکرچه یوم سبتده صید ماهی ایلدیلرسه ده معنا حیله وخدعه طریقنه ذاهب اولدقلریچون میمون صفتیله
متصف اولدیلر پس خدای تعالی حضرتلری آنلرك شکللرنی قلبلرنده راسخ اولان بوزینه صفتنه مسخ ایلدی پس
شکل انسانیت آنلردن کیدوب باطنلرنده اولان حیوانیت صفتنه ممسوخ اولدیلر اما بو امت ایچره اکرچه مسخ بدن
اولمدی ولکن ای فطنتلر صاحبی دل مسخی واردر اکر سؤال اولنورسه که مسخ بدن همان بو امتدن
مرفوع اولمدی بلکه حالا یهود ونصاری و بونلردن غیری اولان ملل مختلفه صاحبلرنده دخی حالا مسخ بدن یوقدر
پس بو امته تخصیص نه ایجاب ایلر جواب اولدرکه امت ایکی قسمدر برینه امت دعوت و برینه امت اجابت دیرلر
امت اجابت حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دینی قبول ایلیوب اکا ایمان کتورن مؤمنلردر وامت دعوت بونلردن
ماعدا اولان کافهٔ ناسدرکه (انا ارسلناك کافة للناس) آیت کریمه سنك طبقنجه حق تعالی حضرتلری رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرنی جمیع ناسی دین مبینه وصراط مستقیمه دعوت ایلمکه بعث ایلدی چونکم اول
حضرت علیه السلام بو جمله ناسك اوزرینه مبعوث اولدی الله تعالی حضرتلری آنك حرمتنه اکرامت اجابت واکرامت
دعوت هر نه ایسه کافهٔ ناسدن صورت مسخی رفع ایلدی پس حضرت نبی علیه السلامك عصر شریفندنصکره
اصلا مسخ بدن واقع اولمدی ولیکن کوکل مسخی حالا واردر نته کم پیغمبر صلی الله علیه وسلم بنم امتم اون صنف اوزره
حشر اولور بیورمشدر (فتأتون افواجا) آیت کریمه سنده مفسرلر بو حدیث شریفی روایت ایلمشلردر نته کم جلد اولك
اواخرنه قریب بو حدیث شریف مسطور اولمشدر آنده طلب اوله چونکم اول بر کسه نك قلبی ویاخود

بونلر امثالی حیواناتدن بر حیوانڭ قلبی کبی اوله آنڭ جسدنا باکی دخی بوزینه صفتلو اولان قلبندن خوار و حقیر اولور
(مثنوی) کر هنر بودی دلش را ز اختبار * خوار کی بودی ز صورت آن حمار) اکر آنڭ قلبنه اختبار و تجربه دن
هنر اولیدی اول حمار مجرد صورت جهتندن نچن خوار اولوردی یعنی اکر حمارڭ قلبنڭ تجربه و عقلدن بر هنری اولیدی
و ادراك و فهم یا که متعلق بر خصلت حسنه حاصل قیلدی اول حمار صورتنا حمار اولدیغندن اوتری خوار و بی اعتبار
اولمزدی بلکه انڭ سیرت شریفه سی صورت حقیره سنی عالی ایلردی اصل نظر سیرته در صورته دکلدر کما قال علیه السلام
ان الله لا ینظر الی صورکم ولا الی اعمالکم بل ینظر الی قلوبکم ونیاتکم (مثنوی) آن سك اصحاب خوش بد سیرتش *
هیچ بودش منقصت زان صورتش) اول اصحاب کهفڭ کلبیکه انڭ سیرتی خوش اولدی هیچ اکا انڭ اول صورت
خسیسه سندن نقصان و عیب اولدیمی یعنی چونکم اصحاب کهفڭ کلبی سیرت حسنه صاحبی اولدی و اصحاب دله
اتباع قیلدی هیچ اکا انڭ اول صورتندن نقصان اولدی بلکه حق تعالی اول کلبی قرآن عظیمده (وکلبهم باسط ذراعیه
بالوصید) دیمکله انلره بیله ذکر ایلدی و جنته دخی انلرله بیله داخل اولسه کرکدر (مثنوی) مسخ ظاهر بود اهل سبت را
تا ببیند خلق ظاهر کبت را * از ره سر صد هزاران دکر * کشته از تو به شکستن خوك و خر) اهل سبته مسخ
ظاهر اولدی تا کم خلق کبتی ظاهر کوره لر کبت ذلیل ایتمکه و یوزی اوزره یقمغه دیرلر سر بولنده بونلردن غیری
صد هزاران کمسه عهد و توبه صمقدن خنزیر و خر اولدی یعنی اکرچه اصحاب سبتڭ صورت ظاهره لری قرده و خنازیر
شکلنده مسخ اولدی تا کم خلق عالم ظاهرده اولان حقارت و نکونسارلغی بودنیاده کوره لر و انلردن عبرت پذیر اوله لر
و عهد و توبه یی حفظ ایلمکده اهتمام قیله لر اما سر و باطن بولندن بونلردن غیری نیجه یوز بیك طائفه عهدلرنی و توبه لرنی
قیردقلرندن اوتری صورتا انسان و باطنا خنزیر و خر اولدیلر و حشرده دخی اول صورت باطنه لری اوزره حشر اولسه لر
کرکدر و اهل حشر انلری اول کونده اول صورتده کورسه لر کرکدر (دوم بار آمدن روبه بر این خر کریخته
تا بازش فریبدش (مثنوی) پس بیامد زود روبه سوی خر * کفت خر از چون تو یاری الحذر) پس روباه فوری خرڭ جانبنه
کلدی خر چونکم روباهی کوردی اکا دیدی سنڭ کبی بریاردن الحذر یعنی سنڭ کبی بر مکار و حیله کاریاردن حذر
ایلمك لازمدر دیدی (مثنوی) ناجوانمردا چه کردم من ترا * که بپیش اژدها بردی مرا) ای دنی و ناجوانمرد بن سکا نه
ایلدم که بنی اژدرهانڭ اوکنه ایلتدڭ (م ی) موجب کین تو با جانم چه بود) غیر خبث جوهر تو ای عنود) بنم جانمه سنڭ
کین ایلمکڭ موجبی نه ایدی اصلی بدذاتڭ خباثتندن غیری ای عنود یعنی بنم جانمه سنڭ کین ایلمکڭ سببی بو قدر
مکر که سنڭ جوهرڭ خباثتی و دناءتیدر (م ی) همچو کژدم کو کزد پای فتی) نارسیده از وی اورا زحمتی) مثلا عقرب
کی که او بر جوانڭ اباغنی ایصررار اول جواندن اول عقربه بر زحمت ایرشمش ایکن یعنی بر جواندن بر عقربه اصلا
بر زحمت ایرشمش ایکن اول عقرب خباثت طبعنڭ مقتضاسی اوزره اول فتانڭ پاینی صوقرا کرا کار عایت و احسان
ایلسه بیله اول بو ضرر و اساءتی کندی محسنه ایلرنه کم مشهور حکایه لردندر که بر عقرب بر نهر جارینڭ بر جانبنده
طوروب اول جانب آخره کذر ایتمك استرایمش ولیکن غرق اولمق خوفندن حذر ایدوب نیجه زمان آج و محتاج صویڭ
بری طرفنده قالمش بر کون بر قبلوبغه انڭ یانینه کلمش عقرب اکا دیمشکه لطف ایله بکا یار بلڭ ایله و بنی انڭ اول بر طرفنه
کچورکه بو طرفده مضایقه و بلاده قالدم دیمش قبلوبغه دخی نوله کل بنم ظهرمه بین دیوب انی ظهرینه المش و کتوروب
اکر عایت ایدوب صو اوزره سباحت قیلمش اما کورمشکه کندی ظهرنده عقرب طورمز حرکت ایلر اکا سؤال
ایلمشکه نه ایشلرسن جواب ویرمش پس اقدام ایلدکدنصکره کشف راز ایدوب دیمشکه سنی نیشترمله صوقمق استرم
قبلوبغه دردمند تحیرده و تعجبده قالوب دیمشکه هی احمق اولا دیکا نیجه زمان نیشتر اورسڭ تأثیر ایتمز درمکه قادر دکلسن
و ثانیا بن متألم اولدقده صو ایچره ظالمسن غرق اولورسن و ثانیا بن سکا بر کلك ایلدم بلکه لطف و احسان قیلدم
پس بونه خباثتدرکه سن بونلرڭ بریسنی بیلیوب بو فعل قبیحی ایشلرسن دیدی عقرب دخی اکا جواب ویروب ایتدی نعم
بویله در ولیکن بو بنم خاصیتم و مقتضای طبیعتمدر مقتضای طبیعتمی ایدامکه قادر دکلم دیدی پس سنڭ پشت
آنڭ شرندن خلق امین ایلمکدن اوتری آب ایچره غوص ایدوب اول موذی غرق اولوب هلاك اولدی (قطعه)
هر عوانی که درین بزمکه شر و فساد * تا رسد حیله بهر لحظه از و سازد هند * به از آن نیست که در موج فنا غوطه خورد
تا وی از خلق خود و خلق ز وی باز رهند (م ی) با وجود وی کو عدو جان ماست * نارسیده زحمتش زما و کاست * بلکه
طبعا خصم جان آدمیست * از هلاك آدمی در خرمیست) یا خود سن شول دیو لعین کیبسن ای روباه که او بزم جانمزڭ
دشمنیدر حال آنکه بزدن اکا زحمت و کاست یعنی نقصان ایرشمشدر بلکه اول لعین دیو بالطبع خباثت و حسدندن
آدمینڭ جانینڭ دشمنیدر آدمینڭ هلاکندن خرملك و شاد بلکده در یعنی همیشه آدم اوغلنی ضلالت و غوایت

جانبنه سوق ایلر و آنڭ هلاکی اولمسندن حظ ایلر حال بوکه آدم اوغلندن اکا بر ضرر ایرشمشدر (مثنوی)
از پی هر آدمی اوی نکسلد * خو و طبع زشت خود را کی هلد * زانکه خبث ذات او بی موجبی * هست سوی ظلم
و عدوان جاذبی) اول لعین هر آدمینڭ اردندن کسلمز اول لعین کندینڭ خوی و زشت اولان طبیعتنی
نچن قور بهر حال کندینڭ خوی قبیحنی و مقتضای طبعنی اظهار ایلمسی مقرردر زیرا که آنڭ ذاتنڭ خبثی
بر موجب نسنه یوق ایکن البته ظلم و عدوان جانبنه بر قوی جاذبدر یعنی بنی آدمدن هیچ شیطانڭ عداوتنه
بر سبب یوق ایکن البته ینه ظلم و عدوان جانبنه آنلری جاذب اولور و تحریض و ترغیب قیلور تا کم اول
واسطه ایله آنلری قهر حقه لایق ایلیه (مثنوی) هر زمان خواند ترا تا خرکهی * که دراندازد ترا اندر چهی *
که فلانجا حوض آبست و عیون * تا دراندازد بحوضت سرنکون) اول لعین هر زمان سنی بر خرکاهه دعوت ایلر که
تا سنی بر چاهه آته سنی بر خرکاه جانبنه دعوت ایلمکدن مرادی سکا رعایت دکلدر بلکه سنی ضلالت حوضنه براقمقدر
بویله دیوکه فلان یرده حوض آب و عیون واردر اما سکا دوستلغی اولدر که تا سنی حوض ضلالته باشی اشغه القا ایلیه
یعنی مجرد سنی حوض و عیونه دعوت ایلمسی سکا رعایت ایلمك ایچون دکلدر بلکه سنی بو صنعتله الدایوب هلاك
ایلمکدر (مثنوی) آدمی را با همه وحی و نظر * اندر افکند آن لعین در شور و شر) بی کناهی بی کزند سابقی * که رسد اورا
ز آدم ناحقی) حضرت آدم علیه السلامی دو کلی وحی و نظر ایله بیله اول لعین شور و شره براقدی بر کناهسز بر ضرر سبقت
ایتمکسزکه حضرت آدمدن اول لعینه ناحقلق ایرشمیه یعنی حضرت آدم طرفندن شیطان لعینه ناحق یره بر ضرر
سبقت ایلمش ایکن و بر کناه ایرشمش ایکن اول لعین آنی شور و شره آتروقهرا ایتمکه قصد ایلر پس هر شیطان سیرت
و حیوان طبیعت اولان موذیلر دخی بویله درا کرسندن آنلره بر ضرر سبقت ایتمسه دخی اول سکا ضرر قصد ایلر بلکه
خباثت جبلیه سنڭ مقتضاسی اولدر که سن آنی جان و دلکده طوتسڭ و اکا هزار لطف و احسان ایتسڭ ینه اول سکا
ضرر قصد ایلر بو محله مناسب حیات الحیوان صاحبی بر حکایت ایراد ایلیوب دیرکه بر کسنه وار ایدی ابن حمیر دیمکله
معروف اولمشدی صلحادن بر کسنه ایدی و صیادلغه معتاد اولمشدی بر کون صید ایلمکه کتدی و بر برده بر مقدار
مکث ایتدی پس اول حینده اکا بر حیه کلوب یا محمد بن حمیر اجرنی اجارك الله دیدی پس محمد بن حمیر اول ماره دیدی
بن سنی کیمدن حفظ ایلیم اول مار دیدی بر ظالم بدکردار دنکه بکا ظلم ایدوب بنی اولدرمك استر پس ابن حمیر دیدیکه
قنی سنڭ دشمنڭ اول مار دیدیکه اشته بنم اردمده در پس محمد بن حمیر داسنی آچوب اول ماره ادخلی فیه دیدی مار
بنی دشمنم سنڭ ردالڭ ایچره کوررر دیدی پس ابن حمیر دیدیکه بن سکا خرقه می آچوب کل قو ینمه کیرو مختفی اول دیدم
اول مار دیدی بنی دشمنم آنده دخی کورر پس بن اکا دیدمکه یا بن سکا نه ایلیم اول مار تضرع ایلیوب دیدیکه بکا مروت
و احسان ایله اغزیکی آچ حتی بن سنڭ درونکه داخل اوله یم و دشمنم کتدکدنصکره کیرو چقه یم دیدی بن اول ماره
دیدمکه قورقرمکه سن بنم درونمه کیردکدنصکره بنی زهرلیوب اولدررسن اول مار ایمان غلاظ ایدوب والله
حق تعالینڭ ذات پاکی حقیچون اولسون و اول بکا شاهد اولسون و ملکلری و فلکلری دخی شاهد اولسون اصلا
بن سکا بر ذره ضرر ویرمیوب سهولتله ینه اغزکدن طشره چقیم دیدی پس آخر الامر آنڭ قسمنه اعتماد ایدوب دهانمی
آچوب اکا کل کیر اغزمه دیدم پس درونمه داخل اولدی کوردمکه انڭ اردنجه در حال النده تیغ تیز ایله بر کسنه
یانمه کلدی و بکا دیدیکه بنم دشمنی حفظ ایلدڭ بکا آنی ویر قتل ایده یم بن اکا دیدم سنڭ دشمنڭ بنده یوقدر و بو دیدیکمدن
اوتری یوز کره استغفار ایلدم اول کمسه بنله نیجه دفعه معارضه ایلدکدنصکره مأیوس اولوب اخر الامر کتدی
چونکم مار انڭ کتدیکنی احساس ایتدی باشنی چقاروب اغزمدن طشره باقدی اندنصکره بکا دیدی بر خوشجه
باق اول دشمنم کتدیمی دیوب بنده درونمده ایدی بن اکا دیدمکه کل شمدنصکره خروج ایت دشمن کتدی
صحیح و سالم اول خوف و ضررلر بر طرف اولدی پس اول مار بدکردار دشمنڭ کتدیکنی صحیح بیلدکدنصکره بکا دیدیکه
یا محمد الان ایکی شیدن برنی اختیار ایله یا بن سنڭ جکرکی دلرم و یا خود یورککی زهرلیوب سنی اولدررم
بن اکا دیدم یا ثعبان قنی سنڭ بنمله اولان عهدڭ و قنی بو قدر یمینلرڭ اول مار بدکردار دیدیکه یا محمد الان سنڭ پدرڭ
آدمله بنم ابا و اجدادمڭ ما بینده اولان عداوت سالفه یی بن فراموش ایلمدم سنڭ پدرڭ آدم بنم جدم اولان
ماری جنتدن سوردرمکه سبب اولدی و اندنصکره پیغمبر علیه السلام حضرتلری اصنع المعروف لا هله بیوردی بن
معروف و احسانڭ اهلی دکلم پس بن قتل و هلاکه اهل ایکن بکا احسان ایلدڭ لازم کلدیکه بن خبث طبیعتم اوزره انڭ
مقابله سنده سکا اساءت ایلیم بن اکا دیدمکه چونکم بنی زهرلیوب هلاك ایلمك مقرر اولیجق بکا بر مقدار مهل ویر تا کم
مقابلمده اولان جبله قریب اولوب انده کندی جسدمه بر قبر مهیا ایلیم پس اول جانبه حیاتمدن مأیوس اولدیغم حالده

متوجه اولوب ویوزمی آسمانه طوتوب دیدیمکه یا لطیف یا لطیف الطف بی بلطفك الخفی یا لطیف بالقدرة التی استویت
بها علی العرش پس بو دعایی ایدوب بر مقدار کتدکده کوردمکه بر صبیح الوجه ولطیف الهیئة بر مرد روحانی کلدی
وبکا سلام ویردی ودیدیکه یا اخی لونك نیچون متغیردر بن اکا دیدمکه بر دشمندن که بکا ظلم ایلدی پس بکا دیدیکه
اول دشمن قنده در اکا دیدمکه درونمده در پس بر سبز ورقه چقاروب بنم دهانمه قودی وبکا قی ایله دیدی پس سهولتله
درونمدن اول مار طشره چقدی بندخی اولدروب هلاك ایلدم بعده اکا سویلدم یا اخی سن کیمسن بنی بو دشمندن خلاص
ایلدك تبسم ایلیوب دیدی بن خضرم حق تعالی بکا الهام ایلیوب سنی بو دشمندن خلاص ایلمك ایچون سکا کوندردی
شمدنصکره سکا نصیحتم بودرکه احسانی اهلنه ایلیه سن واحسانه اهل اولمین کمسیه احسان قیلمیه سن که (فوضع
الندی فی موضع السیف بالعلی) مضر کوضع السیف فی موضع الندی) دیمشلردر وعاقل اولنلر اشرارك مصاحبتندن
فرار ایلمشلردر قنده قالدیکه انلره احسان ایلیه لر اولی اولان بودرکه عاقل اولنلرك سوزن دکلیه وبونلر کندیلره
مقارن اولان کمسیه عاقبت بریوزدن انك ضررن چکمك مقرر اولور وبونلر کندیلره مقارن اولان کمسه یی برکونه
فریب وخدعه ایله هلاکه قریب قیلورنته کم روباه اول خری آلدایوب ینه پنجهٔ شیره کرفتار ایلدی (مثنوی) کفت روبه
آن طلسم سحر بود * که ترا در چشم آن شیری نمود) چونکم روباه خردن بو کونه طعن آمیز کلماتی استماع ایلدی
اکا بو کونه سویلدیکه اول شیر شکلنده کوردیکك جانور طلسم سحر ایدی یعنی سحردن اولان طلسم ایدیکه بر ساحر
سحر قوتیله اول طلسمی شیر شکلنده بنا ایلمشدرکه سنك کوزیکه اول طلسم بر عظیم شیر کوروندی اما حقیقة شیر دکل ایدی
(مثنوی) ورنه من از تو بتن مسکین ترم * که شب وروز اندر آنجا می چرم) یوخسه بن تنده سندن مسکین ترم حال بوکه
کیجه وکوندز اول یرده اوتلارم (مثنوی) کرنه زان کونه طلسمی ساختی * هر شکم خواری بدانجا تاختی) اکر ساحر
وصنعت طلسمده ماهر اولان بر نوعدن طلسم دوزمیدی ساختی فعل لازم معناسنه اولورسه معنی اکر اول سبزه زارده
انك کبی بر طلسم دوزلمیدی هر برشکم خوار انده چاپردی دیمك اولور یعنی هر اکال اولان حیوان واروب اول
چراکاهده اوتلیوب انك کیاهنی قومزدی دیدی (مثنوی) یك جهان بی نوا پر پیل وارج * بی طلسمی کی بماندی
سبز مرج) بر نواسز جهانکه پیل وکرکداندن طلو بر طلسم سزانده مرج چمن سبز قالوردی یعنی مثلا پیل وکرکدانله
پر اولمش بر ازقسز وغداسز جهانده بر لطیف چراکاه سبزه وتازه اولسه وانده بر طلسم اولمسه اول چراکاه سبز وپرکیاه
قالورمیدی قالمزدی زیرا اول پیل وکرکدان وسائر جانوران کاوب علی الفور اول کیاهی اکل وبلع ایدرلردی وانده
حیوان ییجك غدا قومزلردی (مثنوی) من ترا خود خواستم کفتن بدرس * که چنان هولی اکر بینی مترس) بن خود
مقدما سکا درس وتعلیم ایله بونی دیمك استردم که اول سبزه زارده بو تجلین بر هول کوررسك خوف ایلمه که اول بر نما ایشدر
وطلسمدر (مثنوی) لیك رفت از یاد علم آموزیت * که بدم مستغرق دلسوزیت) لیکن سکا علم آموزلك خاطردن کتدی
یعنی مقدما بو علمی اوکرتمك بنم خاطرمدن کتمش زیرا سنك دلسوزلککه مستغرق ایدم یعنی سنك فقر واحتیاجکی
کوروب سکا کمال مرحمتدن یورکم یانمسنه مستغرق اولدیغم اجلدن بو علمی سکا اوکرتمك وبو قصه دن مقدم تعلیم ایتمك
بنم خاطرمدن کتمشدی (مثنوی) دیدمت در جوع کلب بی نوا * می شتابیدم که آبی تا دوا) زیرا بن سنی جوع الکلبده
بی نوا کوردم لاجرم سرعت وعجله ایلدمکه تادوایه کله سن ومرض جوعه قارنکی طیورمقله علاج ایلیه سن (مثنوی
ورنه با تو کفتمی شرح طلسم * کان خیالی می نماید نیست جسم) یوخسه طلسمك سکا شرحنی دیرایدم زیرا اول شیر
صورتنده بر خیال کورینور اما حقیقتده جسم دکلدر یعنی اکر ای خر بن سنك احوالکه مشغول اولمغله بو بنم سوز
خاطرمدن کتمیدی بن سکا ابتدای امرده اول طلسمك شرحنی سویلردم بویله دیوکه اول سبزه زارده واردقده شیر شکلنده
بر خیال کورینور اما اول حقیقتده جسم دکلدر بلکه بر نما ایشدرکه استادانی اول شکلده چراکاه ایچره
وضع ایلمشدر انده وارن حیوانلر اوزره اول خیال برکره حمله ایلر اکر اول حیوان اندن قورقمزسه اصلا اکا ضرر کلمز
اول کیاهدن استدیکی کبی اکل ایلیوب مستوفی حظلنور واکر اول خیالدن خوف ایدوب قاچرسه سنك کبی اول
غدالردن محروم قالور (جواب کفتن خر روباه را (مثنوی) کفت رو رو هین زپیشم ای عدو * تا نبینم روی تو ای زشت رو
خر روباهه دیدی ای عدو اکا اول بنم اوکمدن یوری یوری تا کم ای زشت رو سنك یوزکی کورمیم وسنك کبی
حیله کار ایله مصاحبت قیلمیم (مثنوی) آن خدایی که ترا بدبخت کرد * روی زشتت را کریه وسخت کرد) اول بر خداکه سنی
بدبخت ایلدی سنك زشت اولان یوزیکی قبیح وقتی ایلدی یعنی حق تعالی سنك یوزیکی بر مرتبه حیاسز وقتی ایلدیکه
بر کمسه یی بر بلایه دوشوروب اول دخی سندن کمال ایله اعراض واجتناب ایلدکدنصکره ینه اکا کلوب دلکولنورسن
تملق ایدوب قباحتکی ستر ایلمکدن اوتری دوستلق اظهار ایلرسن دیدی بوندن مقصود شیطان وشیطان سیرت اولان

انسان بر کمسه یی حیله ایله وخدعه ایله بر بلایه مبتلا قیلسه لر پس اول دردمند دخی اول بلانك پنجه سندن بر وجهله
خلاص اولسه واول کناهه میل ایلمکدن توبه لر قیلسه ینه شیطان وشیطان سیرت اولان انسان صورت صلاحدن
کلوب اکار وباهانه دوستلقلر اظهار ایدرلر عاقل اولان انلره من بعد میل ایلمز اما خر سیرت اولان آنلرك
ینه خدعه سنه اعتماد ایلیوب قهر وبلایه کرفتار اولور پس خر دردمندك بر مقدار عقلی باشنه کلوب روباهك سوزنی
رد ایلدی واکا بو کونه سویلدی (مثنوی) با کدامین روی می آیی بمن * اینچنین سغری ندارد کرکدن) ای حیله کار بکا
قنغی یوزله کلورسن بو تجلین صغری کرکدن طوتمز یعنی سنك یوزك دریسی کرکدن صغری پسندن دخی پکدرکه بو قدر
قباحتدنصکره ینه کلوب بنی اول بلایه حیله ایله کرفتار ایلمك استرسن دیدی (مثنوی) رفته در خون جانم آشکار *
که ترا من رهبرم تا مرغزار) ای حیله کار آشکارا بنم جانم خوننه کتمشسن وبنم هلاکمه قصدا یتمشسن بویله دیوکه
بن سکا مرغزاره دلك رهبرم وچراکاه وسبزه زاره دلك مرشد وقلاوزم سن بنی بریره ایلتدك که (مثنوی) تا بدیدم
روی عزرائیل را * باز آوردی فن وتسویل را) تا عزرائیلك یوزنی کوردم مراد اول شیردر کیرو فن وتسویل کتوردك
وحیله ایدوب دیرسنکه اول بر خیال ونما ایشدر نیجه خیال ونما ایشدر اول بنی اخذ وصید ایلمکه حمله ایلدی پس
بو کانه وجهله تصدیق ایلیم (مثنوی) کرچه من ننك خرانم یا خرم * جانورم جان دارم این را کی خرم) اکرچه بن خرلرك
ننکی یم یا خود خرم لیکن جانورم جان طوترم بو حیله یی نچن آلورم ونه وجهله قبول ایلرم یعنی هر نه مرتبه عقلسز
واحمق حیوان ایسم دخی جانورم جانم واردر سنك بو کونه ترهاتکی نیچون قبول ایلرم دیدی (مثنوی)
آن چه من دیدم ز هول بی امان * طفل دیدی پیر کشتی در زمان) اول نسنه یی که بی امان اولان هولدن بن کوردم طفل
کوریدی خوفندن فی الحال پیر اولوردی وطفل قورقلو کونی کوروب پیر اولمسی بو آیت کریمه ده واقع اولمشدر
قال الله تعالی (فکیف تتقون ان کفرتم یوما یجعل الولدان شیبا (مثنوی) بی دل وجان از نهیب آن شکوه * سرنکون
خود را در افکندم ز کوه) دلسز وجانسز اول شکوهك نهیبندن یعنی اول اضطرابك مهابتندن وخوفندن باشی اشغه
کندمی طاغدن براقدم ونفسمی آنك پنجه سندن کوجله خلاص ایتدم (مثنوی) بسته شد پایم در آندم از نهیب *
چون بدیدم آن عذاب بی حجیب) اول دمده نهیب وخوفدن بنم ایاغم باغلنمش اولدی چونکم اول بی حجاب عذابی
کوردم واول بی پرده اولان عقابی مشاهده ایلدمکه شیر ایله بنم ما بینمده اصلا بر پرده وحائل قالمدی (م ی) عهد کردم
با خدا کای ذوالمنن * بر کشا زین بستکی تو پای من) حضرت خدا ایله عهد ایلدم ودیدم که ای منتلر ونعمتلر صاحبی
خدا بنم بو بسته لکدن پایمی کشاده ایله وبکا بو ورطه دن نجات ویر (مثنوی) تا ننوشم وسوسهٔ کس بعد ازین *
عهد کردم نذر کردم ای معین) تا کم شمدنصکره کمسه نك وسوسه سنی اشتمیم عهد ایلدم ونذر ایلدم ای معین اولان
الله چونکم بن باطنا جناب حقله بو عهد وپیمانی ایلدم وتوبه لر قیلوب بو کونه سویلدم (مثنوی) حق کشاده کرد
آن دم پای من * زان دعا وزاری وایمای من) حق تعالی حضرتلری اول دم بنم ایاغمی کشاده ایلدی اشارتله اولان
دعا وتضرعمدن دیمك اولور (مثنوی) ورنه اندر من رسیدی شیر نر * چون بدی در زیر پنجهٔ شیر خر) واکر جناب حقدن
بو نصرت بکا اولمیدی واول پادشاه بنم ایاقلریمی کشاده قیلمیدی شیر نر بکا ایرشوردی بیچاره خر شیرك پنجه سی التنده
اولدمده نیجه اولوردی مقرردرکه شیر نر آنی پاره پاره قیلوردی (مثنوی) باز بفرستادت آن شیر عرین) سوی من از مکر
ای بئس القرین) اول قغان ارسلان سنی کیرو کوندردی بنم جانمه مکر ایلمکدن اوتری ای یرامز قرین (یا لیت بینی وبینك
بعد المشرقین) دیدی وسنك مصاحبتکدن الله ه صغنورم دیوب اندن نفرت ایلدی (مثنوی) حق ذات پاك الله الصمد
که بود به مار بد از یار بد * مار بد جانی ستاند از سلیم * یار بد آرد سوی نار مقیم) صمد اولان اللهك ذات پاکی حقیچون که
مار بد یار بددن یکدر زیرا مار بد سلیمدن یعنی ملدوغ اولان کمسه دن بر جان الور اما یار بد انسانی نار مقیم جانبنه کتورر
سلیم بونده مارکزیده معناسنه در یعنی اصلا خوفی واحتیاجی اولمین الله تبارك وتعالینك ذات مقدسی حقیچونکه
جلیس سوءدن ویار بد خودن ماربد انسانه اولی وبهتردر انکیچونکه مار بد بر ملدوغ اولان کمسه دن انجق روح
حیوانیه سنی الور وآنك جسمنه ضرر قیلور وایمانه ودیننه ضرر ایلمکه قادر اولمز اما یار بد انسانك دیننه وایمانه ضرر ویرر
آنی عذاب الیمه ونار جحیمه کتورر وعقاب مقیمه کرفتار ایلر انکیچون ظالم اولان وخلیل مضله اویان کمسه یوم قیامتده کمال
غیظندن النی چینیوب یار بدی نولیدی دنیاده دوست اتخاذ ایلمیدی دیو بیهوده یره تمنی ایلیه کما قال الله تعالی فی سورة
الفرقان (ویوم یعض الظالم علی یدیه یقول یالیتنی اتخذت مع الرسول سبیلا یا ویلتی لیتنی لم اتخذ فلانا خلیلا لقد اضلنی
عن الذکر بعد اذ جاءنی وکان الشیطان للانسان خذولا) پس ایاکم وجلیس السوء حدیثیله عمل قیلوب یرامز مصاحبدن
حذر ایلمك لازمدر تا کم دینده ودنیاده آنك شرندن وضررندن بری اوله سن (مثنوی) از قرین بی قول وکفت کوی او *

خوی دزددل نهان ازخوی او * چونکه اوافکند برتو سایه را) دزددان بی مایه ازتومایه را) قرینندن آنك قولیسز
وکفت وکویسز دل وجان اول قرینك خوینندن نهانی خوی اوغورلر چونکم اول یاربدسنك اوزریکه سایه براغه
اول بی مایه سندن مایه بی اوغورلر یعنی هرکس کندی قریننددن قولی اولمدین وکفت وکو قیلمدین کندی مقارننك
خوینندن آنك کوکلی نهانی خوی اوغورلر که طبیعت سارقه در وصحبت البته مؤثره در وسنی مقارنك حکمی لابد
اخذ ایلردیمشلردر انکیچون عزیزلردن بری بومعنی خوب سوبلمشلردر (بیت) اصحب اخا کرم تحظی بصحبته * فالطبع
مکتسب من کل مصحوب * کالریح آخذة مما تمر به نتنا من النتن اوطیبا من الطیب) پس طیب اولنلرله قرین اولوب
خبیث الوجود اولنلردن فرار ایلمك لازمدر زیرا چونکم اول برامن قرینسنك اوزریکه سایه صاله وسنکله مصاحبت
ومجالست قیله اول سعادت وصلاحدن سرمایه سی اولمین یاربدسنك اولنجه سرمایه کی اوغورلروسنی سعادت
وصلاحدن مفلس ایلر حاصل کلام هرکیم بونلردن قاچرسعادت وفلاح قپوسنی اچرو بخت واقبال عالمنده اوچروشراب
کوثره واصل اولوب آندن دل وجان دهانیله ایچر (مثنوی) عقل تو کرازدهایی کشت مست * یاربد اوراز مرد
دانکه هست * دیدهٔ عقلت بدو بیرون جهد * طعن اوت اندر کف طاعون نهد) فرضی اکرسنك عقلك مست وقوی
براژدها اولدیسه یاربدکه واردرا کازمرد بیل زیرا سنك عقلك کوزی اول یاربدسبیله طشره صچرار آنك طعنی سنی
طاعون کفنه قور یعنی فرضا سنك عقلك قوتده وقدرتده برمست اژدرها کبی اولدیسه ده آنك قوت وقدرتنه
مغروراولمه زیرا یاربد اول سنك عقلکك خاصیت ورؤیتنه زمرد کبیدر زمردك خاصیتی مارك کوزنی کورایلمك اولدیسه
یاربدك خاصیتی دخی عقلك کوزنی کورایلمکدر سنك عقلك کوزی وآنك نوری وادراکی یاربد واسطه سیله طشره کیدر
وسنی بی بصیرت ایدر اول یاربدك شرو شأمتی سنی دورغمی وروحکه تاثیرا تمسی سنی طاعون النه قورو حیات طیبه دن
منقطع اولمغله قلب وروحك اولمکه سبب اولور پس (ایاکم وجلیس السوء) حدیثنك مقتضاسنجه آنلردن حذر ایلمك
هرعاقله لازم کلور (جواب کفتن روبه آن خررا (م ی) کفت روبه صاف ما را درد نیست) لیك تخییلات وهمی خرد نیست
روباه خردن چونکم بوعتاب آمیز اولان کلامی اشتدی اکا ایتدی بزم صافمزده درد یوقدر لیکن وهمی اولان تخیلات
خردد کلدر روباه خری غلطه دوشرمکدن اوتری آنك علمی تخیلات وهمیه دن عدایلیوب وکندینك حیله وتزویرنی
خالص وصاف منزله سنه تنزیل ایلیوب دیرکه ای خر بزم باطنمز صافیدر وسوزمز غل وغشدن بریدر بزده دردو کدر
یوقدر ولیکن وهمك تخیلات فاسده سی خرد وجزوی دکلدر بلکه تخیلات وهمیه کاه اولورکه عقل اوزره غلبه ایلیوب
حقیقت اولان شیدن آنی منع ایلر وعاقلی نیجه منافع وفوائد صوری ومعنویدن اول تخیلات فاسده محروم قیلوردیدی
پس انظر ما قال ولا تنظر الی من قال حدیثنك موجبنجه روباه لساندن سوء ظنك ضررنه متعلق بعض نصایح
بیوروب دیرلر (مثنوی) این همه وهم توست ای ساده دل * ورنه برتونی غشی دارم نه غل * ازخیال زشت خود منکر بمن
برمحبان ازچه داری سوء ظن * ظن نیکو بر براخوان صفا * کرچه آید ظاهر ازایشان جفا) بودوکلی سوزلر سنك
وهمکدر ای ساده دل والا بن سنك اوزریکه نه برغش طوترم ونه برغل بکا کندی زشت خیالکدن نظر ایله محبلر اوزره
نه جهتدن سوء ظن طوترسن ای خر اخوان صفایه ایو ظن ایلك اکرچه ظاهرا آنلردن جفا کلورسه ده
یعنی روباه خره ایتدی ای خر بوقدر سوء ظن که بنم حقمده سن ایلرسن ای ابله وساده دل بودوکلی سنك وهمکدر
والا بن سنك اوزریکه قلبمده نه کدر طوترم ونه بغض طوترم نهایت مافی الباب سن بنی اویله ظن ایلرسن کندی زشت
وقبیح اولان اوهام وخیالاتك نظریله بکا نظر ایلمه احبا واصدقا اوزره نیچون سوء ظن طوترسن آنلرسکا خیر مراد ایلر
ایکن سن آنلره نیچون خیال فاسده ایله نظر ایدوب دشمن طوترسن مؤمن اولنه لازمدرکه اخوان صفا اوزره
حسن ظن ایلیه اکرآنلردن بحسب الظاهر جفا کلورسه ده اخوان صفانك جفاسی حکمتدن ومصلحتدن خالی
دکلدر پس اخوان صفایه سوء ظن ایلمك اثمدر مؤمن اولنه آندن اجتناب ایلمك واجبدر نته کم حق تعالی بیوردی
(یا ایها الذین آمنوا اجتنبوا کثیرا من الظن ان بعض الظن اثم) پس اخوان صفادن هرنه صادر اولورسه ممکن اولدیغی
مرتبه (حمل المؤمن علی الصلاح) موجبنجه صلاحنه حمل اولنوب آنلره حسن ظن ایلمك صلاحه وصوابه اقربدر
اما کاهی اولورکه روباه بی وفا اولنلردخی صورت صلاحدن کاوب اخوان صفار کندی کورنوب بوکونه تزویر
موجبنجه آنلر حقنده سوء ظن ایلمك عقلك شاننددندر (مثنوی) این خیال ووهم بد چون شد پدید * صدهزاران
یار را ازهم برید * خاصه من بدرك نبودم زشت اسم * آنکه دیدی بد نبد بودان طلسم * وربدی بدان سکالش قدر را *
عفو فرمایند یاران زان خطا) بوخیال فاسد ووهم بد چونکم پدید اولدی نیجه یوزبیك یاری بری برندن قطع ایلدی
خصوصا بن زشت اسم بدرك اولمدم اول نسنه بی که بد کوردك بود دکل ایدی اول طلسم ایدی بد بونده بوددن مخففدر بود

وجود معناسنه در اکر اول سکالش تقدیرا بود اولدیسه ده یاران اول خطادن عفو بیوررلر بو بیتده دخی بد بود لفظندن
مخفف اولوب وجود معناسی ویرلمك جائزدر فتح بایله قبیح معناسنه اولسه دخی جائز اولور سکالش کاف فارسیله ظن
معناسنه در قدر قدریه دردن لغتده اندازه معناسنه در بونده برسبیل تجوز تقدیر معناسنه استعمال اولنمشدر نور تنویر
معناسنه استعمال اولندیغی کبی قدر تمییزیت اوزره منصوب اولوب وزن ایچون برمقدار اشباعله اوقنور ومعنی
من جهة التقدیر دیمك اولور وتوضیح کلام وتحقیق مرام بویله دیمك اولورکه ای خر بوخیال فاسد ووهم قبیح چونکم
ظاهر وآشکارا اوله نیجه یوزبیك یار واینسك بری برندن منقطع اولمسنه سبب اولور علی الخصوص بن نامی قبیح
حد ذاتنده بدرك اولمدم اکرچه نامم حیله کارلقله بین الانام زشت اولمشدر لیکن بن اصلمنده عرق پاکم کسیه
سوء قصدم یوقدر پس اول نسنه یی که سن وجود وحقیقت کوردك اول وجود وحقیقت دکل ایدی اول طلسم ایدی
نمایش وخیالی سن حقیقت ظن ایلدك واکر اول مظنون فرضی من حیث التقدیر حقیقت اولدیسه ده بنه لا بأس درزیرا
یاران اول خطادن اولان فعلی عفو بیوررلر اول اسد شکلنده کوردیکك طلسم اولمیوب طوتلم که فی الحقیقه
اسد اولمش آنك اسد اولمسندن بنم سنی آنك جانبنه عمدا وقصدا ایلتمم لازم کلمز بلکه سهو وخطا ایله اتفاق بویله برقضیه
واقع اولمش اولور چون خطا ایله برقضیه واقع اولمش اولسه یاران آنی عفو ایلمك لازم اولور پس سن دخی بردن بودفعه
صادر اولان خطایی عفو ایله دیدی (مثنوی) مشفقی کر کرد جور وامتحان * عقل باید که نباشد بدکمان * عالم وهم وخیال
وطمع وبیم * هست رهرورا یکی سدّی عظیم) فرضی اکر برمشفق بردوستنه جور وامتحان ایلسه یعنی
فرضی برکسیه مشفق ومهربان اولان کسه آنی سودیکندن جور ایلسه وکورهلم برمله قلبنده صداقتی وارمیدر
دیو امتحان ایلسه اول حینده اول کسیه برعقل واذعان کرکدرکه اول مشفق ومهربان اولان کسه نك حقنده
بدکمان اولمیه وبو کسه بکا دشمن انجق دیو سوء ظن قیلمیه زیرا مرتبهٔ وهم وخیال وطمع وخوف برعالمدرکه سالك
اولنلره بونلر برعظیم سددر سالکی حقیقته ومقصوده واصل اولمغه بونلر قومز اول رهروکه وهم وخیال وبیم
وطمع عالمندن کذر ایلیه پیش وپسنده سد وپرده قالمیوب حقیقته واصل اولور ومقصودی حاصل قیلور (مثنوی
نقشهای این خیال نقش بند * چون خلیلی را که بد شدکز نند * کفت هذا ربی ابراهیم راد * چونکه اندر عالم وهم اوفتاد
ذکر کوکب راچنان تأویل کفت) انکسی که کوهر تاویل سفت) بو قلب عالمنده نقش باغلیجی خیالك نقشلری حضرت
خلیل کبی بر ذات شریفه که اول علمده وعقلده کوه کبی راسخ ایدی کزند اولدی نته کم اول جواد وعقلده کوه کبی ابراهیم
نجم کوروب هذا ربی دیدی چونکم ابراهیم علیه السلام حضرتلری عالم وهمه دوشدی کوکب ذکرنی اویله تأویل
دیدی اول حضرت کبی برکسه تاویل کوهرنی دلدی بو ابیات شریفه سورهٔ انعامده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور
قال الله تعالی (فلما جن علیه اللیل رأی کوکبا قال هذا ربی فلما افل قال لا احب الآفلین) بو آیت کریمه نك تفسیری
وتأویلی جلد اولك اواثلنه قریب قصهٔ دیدن خلیفه لیلی راسرخنده (اندرین وادی مروبی این دلیل) بیتنك شرحنده
مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه پس خلاصهٔ کلام ونتیجهٔ مرام بویله دیمك اولورکه بو عقل ودل صحیفه سنده نقش باغلیجی
خیالك نقوشی خلیل کبی برصاحب عقله علمده وعقلده جبل راسخ کبی ثابت ومستحکم ایکن ضرر اولدی وآنك
قلب شریفنه دغدغه ویردی اکرچه صغر حالنده ایسه ده انبیای عظامك بدایتی غیریلرك نهایتی کبیدر حضرت
خلیل کبی برعالم وعاقله خیال بوقدر ضرر ویره بوندن قیاس ایله که غیریلره نه مرتبه ضرر ویرر وقتاکم کیجه اولدقده
ونجوم فلکلر اوزره طلوع قیلدقده اول حضرت آسمانه نظر قیلوب برنجم ثاقبی کوردکده بنم ربمدر دیدی چونکم
عالم وهمه دوشدی آنده اولان نورانیت وتربیه یی کوروب وهم مقتضاسیله اکا هذا ربی دیدی لیکن وقتاکم آنك آفل
اولدیغنی کوردکده وهم دخی زائل اولوب (لا احب الآفلین) دیدی اول برکسه که تأویلده بغایت ماهر ایدی کوکب
ذکرندن اوتری بونك کبی برتاویل دیدی یعنی حضرت ابراهیم علیه السلام کیجه وقتنده کوکبی کوروب هذا ربی دیمسی
خصوصنده برتأویل کوهرین دلن وتفسیر علمده ماهر اولان عالم بو نجلین تأویل ایدوب دیدیکه حضرت ابراهیم علیه
السلام وقتاکم کوکب دریی کوردکده وآنده اولان نورانیتی وتربیه وتأثیر وخاصیتی مشاهده قیلدقده درحال قلب
شریفلرینه وهم وخیال غلبه ایدوب بوسنك ربکدر دیدکده اول اندیشه یی لسانه کتوروب هذا ربی دیدی وقتاکم
آنك افول وزوالنی مشاهده قیلدی ونور عقل ورشدله وهم وخیال زائل اولدی (لا احب الآفلین) دیدی وقتاکم قمری
اول کوکبدن بیوك کوردی وهم بنه غلبه ایدوب هذا ربی دیدی پس آنك دخی افول وغروبنی کوردی آندن دخی
معرض اولدی وقتاکم شمسك دخی طلوعنی کوردی بونی جمله دن اکبر کوردکده وهم بنه غلبه ایدوب (هذا ربی هذا اکبر
دیدی وقتاکم آنك دخی افول وغروبنی کوردکده وهم وخیال بالکلیه قلب شریفلرندن زائل اولوب (انی وجهت

وجهی للذی فطر السموات والارض حنیفا دیوب سموات وارضی یوقدن وارایلین صانع بیچونه ورب العالمینه
متوجه اولدی پس وهم وخیالك آنلره بوقدر دغدغه وتشویشی اولدیغی مقرر اولیجق غیری کسه لره نه مرتبه تأثیر
وغلبه ایلك لازم کلور بوندن قیاس ایله (مثنوی) عالم وهم وخیال چشم بند * آنچنان که راز جای خویش کند
تا که هذا ربی آمد قال او * خربط وخرراچه باشد حال او * کوز باغلیجی عالم وهم وخیال انجلین کوهی کندی یرندن
قوپردی یعنی حضرت ابراهیم علیه السلامکه عقل وادراکده برکوه پرشکوه کبی راسخ وثابت ایدی مع هذا
کوز باغلیجی اولان وهم وخیال عالمی آنی بر نیجه دم مرتبه سندن آیردی حق کوکبی کوردکده لسانندن هذا ربی
مقالی ظهوره کلدی پس اول خربطك وخرك حالی نیجه اولور یعنی احمقك وخرسیرت اولان نادانك حالی نه اولمق لازم کلور
بوندن قیاس ایله دیدی (مثنوی) غرقه کشته عقلهای چون جبال * در بحار وهم کرداب خیال * کوهها را هست
زین طوفان فضوح * کوامانی جزکه در کشتیء نوح) طاغلر کبی قوی عقللر غرق اولمشدر وهم دریالرنده وکرداب
خیالده بو طوفاندن کوهلره فضاحت واردر کشتیء نوحدن غیری بر امان قنی یعنی بحار اوهام کرداب خیال ایچره
طاغلر کبی راسخ وثابت اولان عقللر غرق اولمشلر واوهام وخیالات طوفاننك الننده قالمشلردر نیجه جبال راسخه کبی
ثابت قدم اولان عقل وادراکه بو اوهام وخیالات طوفانندن فضاحتلر وشناعتلر واردر نوح سیرت اولان صاحب یقیننك
متابعی کشتیسنده ساکن اولمقدن غیری بو وهم وخیال آندن برامان یری قنده در بر محل امن یوقدر مکرکه
بر صاحب کمالك سفینهء صحبتنه داخل اوله سن وا کا زیاده صدق له متابعت قیله سن اول حینده ممکندر که سنك اکا کمال
تسلیمنك برکاتیله وآنك دخی سکا حسن نظرنك یمنیله خیالات فاسده واوهام مهمله کردابندن خلاص اوله سن
(مثنوی) زین خیال رهزن راه یقین (کشت هفتاد ودو ملت اهل دین) بو یقین یولنك رهزنی اولان خیالدن اهل دین یتمش
ایکی ملت اولدی یعنی حقیقت مرتبه سی حق الیقین حاصل ایلمك یولن اوریجی وهم وخیالك غلبه سندن اهل دین
یتمش ایکی ملت اولوب هر بری ظن وخیال ایله استدلال قیلوب یقین مرتبه سندن محروم قالدیلر وحقیقتده جمله سنك
طریقی بر ایکن متصرف اولدیلر ومعناسنجه دایکن اختلافه دوشدیلر (مثنوی) مردایقان رست از وهم وخیال *
موی ابرو رانمی کوید هلال * وآنکه نور عمرش نبود سند * موی ابروی کژی راهش زند) مردایقان وهم وخیالدن
قورتلدی آندن صکره موی ابرویه هلال دیمز اول کسه یه که حضرت عمرك نوری سند اولمیه ابروسنك براکری قیلی آنك
یولنی اورر بو بیتلر جلد ثانینك اوائلنه قریب ذکر ایلدکاری شول بر حکایته اشارت اولورکه بر نیجه جماعت حضرت
عمر ایله ماه صیامی کورمکه افق جانبنه نظر ایلدکلرنده بر پیر یا عمر اشتهه هلال رمضانی بن کوردم
دیو دعوی ایلدکده حضرت عمر رضی الله عنه اکا اول سنك خیالکدر یوخسه بنم کوزم سنك کوزکدن زیاده
کورمجیدر ابروکی ترایله دیدکده اول پیر ابروسنی ترایدوب صیغه دقده آنك کوزندن هلال شکلنده کورنن خیال
غائب اولدی پس خیال کندینك یولنی اوردیغی بیلدی کذلك هر عصرده اهل خیال پیر کبیدر واهل یقین حضرت
عمر رضی الله عنه کبیدر مردایقان وهم وخیال دغدغه سندن خلاص اولمشلردر آنلر موی ابرو مشابه سنده اولان
خیالی کوردکلرنده بو حقیقتدر دیمزلر حضرت عمر رضی الله عنه اول پیرك کوردیکی خیاله هلال دیمدی اما اول
کسه یه که حضرت عمر رضی الله عنه کبی بر صاحب یقیننك نوری سند اولمیه وا کا معاونت قیلمیه البته کژلك ابروسنك
موی آنك یولن اورر یعنی اکری خیال آنك عقلی یولن اوروب حقیقی کورمکدن ویقین مرتبه سنه ایرشمکدن آنی
محروم قیلور (مثنوی) صد هزاران کشتیء با هول وسهم * تخته تخته کشته در دریای وهم * کمترین فرعون چست
وفیلسوف * ماه او در برج وهمی در خسوف) صد هزاران هول وسهم له موصوف اولان کشتی وهم دریاسنده
تخته تخته وپاره پاره اولمشدر آنلرك کمتری چست وفیلسوف اولان فرعوندر آنك ماهی برج وهمیده خسوفده در
یعنی مهابت وشوکتله موصوف اولان نیجه یوز بیك وجود کشتیسی وهم دریاسنده غرق اولوب پاره پاره اولدی
بو جمله نك ادناسی اول حکمت وهمیه ده چست وچابك اولان فرعوندرکه وهم برجنده آنك عقلی ماهی خسوفده
اولدی نور ادراکی کیدوب ظلمت کفرده قالدی کندیسنی رب اعلی توهم ایلدیکندن خلقه انا ربکم الاعلی دیدی
خبری یوقکه کندیسنی رب اعلی بیلمسی مجرد وهم وخیالك عقلنه غالب اولمسندن اولدی (م ی) کس نداند روسپی زن
کیست آن * وآنکه داند نیستش بر خود کمان * مثلا برکسه بیلمز اول روسپی زن کیمدر واول کسه که بیلور آنك کندویه
ظن وکمانی یوقدر یعنی روسپی عورت بین النساء مستوره ومخفیه در کسه بیلمزکه فی الحقیقه اول روسپی زن کیمدر
اما بعض کسه لر اول زانیه نك طالبی اولورلر واول دخی آنك طالبه سی اولور وبو ایکیسنك مابیننده نیجه دفعه مجامعت

واقع

واقع اولور واول مرید اول زنك روسپی اولدیغنه کمال مرتبه یقین حاصل ایدر چون اول زن روسپی بر طائفه نك ایچنده
عفت وصلاح دعواسن ایلیوب بن صالحه ومستوره لردنم دیسه آنك روسپی زن ایدیکنی بیلمز اما اول کسه که آنك
روسپیلکنی بیلمش وآنکله نیجه دفعه مجامعت قیلمش ایدی اول اهل یقین کندیسه آنك حقنده کمان طوترمی کیمی
بن صالحه لردنم دیو وهمه دوشورسه قابلدر اما کندو یله نیجه دفعه مقارنت ایلین اهل یقینی وهم وکمانه
دوشورمکه قادر اولمز واول کمسه آنك روسپی زن اولدیغنه اصلا شك وکمان قیلمز (مثنوی) چون ترا وهم تو
دارد خیره سر * از چه کردی کرد آن وهم دگر * عاجزم من از منیء خویشتن * چه نشستی پرمنی در پیش من) چونکم
سنك وهمك سنی خیره سر طوترا ووهم دیکرلك اطرافنه نه دورایلرسن مثلا بن کندم بنلکمدن عاجزم سن بنم اوکده
بنلکله پر اولدیغك حالده نه اوتوررسن یعنی ای خرسیرت اولان کسه چونکم سنی کندی کمانك ووهمك خیره سر
طوترسن آنك زبون ومغلوبی اوله سن اول بر آخر کسه نك وهمنك اطرافنه نیچون طولنورسنکه آنك وهمی سنك وهمکه
قوت ویروب سنی دخی زیاده وهام ایلروسنی بنلك دامندن خلاص ایلمکه قادر اوله مز مثلا بن کندی بنلکمکدن
عاجز اولسم واول صفتی کندی نفسمدن دفع قیلمغه قادر اولمسم وبنلك وسنلك مرتبه سندن تجاوز قیلمسم سن بنلك
صفتیله پر اولدیغك حالده بندن آنك دفعنه معاونت استمکدن اوتری نیچون اوتوررسن بن قادر اولسم بنم نفسمدن
انانیت صفتنی کیدررردم چونکم بن کندی نفسمدن اول صفت قبیحه یی ازاله یه قادر اولمیم سنك وجودکده اول
صفت ذمیمه وراسخه یی ازاله ایلمکه نیجه قادر اولورم بوندن مقصود برکسه هنوز دخی وهم وکمان مرتبه سنده اولسه
وبر وهم صاحبی اکا کلوب بیعت وانقیاد قیلسه آنك وهم وکمانی ازاله یه قادر اوله مز وبرکسه بنلکده قالسه بر آخر
کمسه یی بنلك صفتلرندن خلاص قیله مز دیمك اولور (مثنوی) بی من ومایی همی جویم بجان * تاشوم من کوی آن
خوش صولجان * هر که بی من شد همه من ها دروست * یار جمله شد چو خود را نیست دوست * آینه بی نقش شد یابد بها
زانکه شد حاکی جمله نقشها * پس لازم اولدیکه من ومادن جان ودل ایله برکسه استرم تا کم بن اول خوش صولجانك
کویی اولم هر شول کسه که بن سز اولدی دوکلی بنلر آنده در جمله نك یاری اولدی چونکم کندی ایله دوست دکلدر مثلا
آینه بی نقش اولدی بها بولور زیرا که اول آینه جمیع نقشلردن حکایت ایدیجی اولدی بو سوزلر اکرچه روباه لسانندن
خرجانبنه نصیحت ایلمك ودفع کمان قیلمق طریقی اوزره دینلمشدر ولیکن مقصود مرشد راه اولنلرك لسانندن وهام اولان
وبنلکده قلان خرسیرتلره تعریض طریقی اوزره دینلمش وامحاض نصح ایچون کندی نفسلرینه اسناد قیلنمشدر
وتقدیر کلام ومقتضای مقام بو یله دیمکدرکه جان ودل ایله بر بنلك وبیزلك قیدندن خلاص اولمش کمسه یی استه تاکم
اول دست حقده خوش صولجان کبی آلت اولان صافینك میداننده کوی کبی اوله سن ومرادی اوزره تك وپو قیله سن
هر شول کسه که بنلك وسنلك صفتندن بری اولدی وکندیسنی فانی قیلدی دوکلی بنلکلر آنك وجودنده موجوددر
چونکم برکسه کندی نفسنه دوست اولمیه وا کا متابعت قیلمیه بلکه انی وانك هواسنی امر الهیده وحب ربانیده فانی
قیله اول جمله دن یاری اولور وحق تعالی آنی مقبول قیلور برکسه نك که قلبی آینه سی اغیار وماسوی رنکندن بی نقش
وساده اوله بها وقیمت بولور انکچون که جمیع نقوشدن اول حکایت قیلیجی وآنلرك وجهنی کوستریجی اولور نته کم آینه صافی
اولسه وهر نه شی که اکا مقابل کلسه انی کوستررو کان آندن حکایت قیلور پس بر انسان دخی کدورات نفسانیه دن
پاك اولسه ومرآت قلبی مجلا وتابناك قیلسه نقوش کائناتك جمله سندن حکایت ایلمکه قابل اولور وهر شیئك حقیقتنی
کوستروب آندن حکایت قیلور (حکایت شیخ محمد سررزی غزنوی قدس الله سره (مثنوی) زاهدی در غزنی
از دانش مزی * بد محمد نام وکنیت سررزی * غزنینده دانش مزلکدن بر زاهد وار ایدی آنك نام شریفی محمد ایدی ولقبی
سررزی ایدی دانش مزی وصف ترکیبی اولدیغی اوزره معنا بودر بو تقدیر اوزره یا مصدریه اولور مزی مزیدی لفظندن
مخفف اولوب دانش امکلکدن دینسه دخی جائزدر مزی اسم فاعل معناسنه اولوب دانشدن امیجی دیمك دخی جائزدر
توجیه معنی غزنین شهرنده دانشدن امیجی ولبن لذت علم لدندن الیجی وغدا ابولیجی بر زاهد وار ایدیکه آنك نامی محمد ایدی
ولقبی سررزی ایدی وسررزی دیمکله ملقب اولدیغنه سبب اول ایدیکه نیجه ماه وسال صحرا وجبالده ساکن اولوب
غداسی اصمه چبوغنك برکی اولمشدی نته کم بو حکایه ده بو بیت آنك بو لقبله ملقب اولدیغنه دلالت ایلرکه یوررلر
(بیت) هفت سال از سوز عشق جسم پز * در بیابان خورده ام من برك رز * ودخی یوررر (مثنوی) بود افطارش
سررز هر شبی * هفت سال او دائم اندر مطلبی * هر بر کیجه آنك افطاری رزاوجی ایدی سررزدن مراد برك رز اولمغه ده
قابلدر اما اصل دولت دیدکلریدرکه فلیس دخی دیرلر ایدی پیل اول عزیز بر مطلبده ایدی (مثنوی) پس عجایب
دید او از شاه جود * ایك مقصودش جمال شاه بود * اول شیخ محمد شاه جوددن چوق عجایب مشاهده قیلدی جود

وكرم صاحبی اولان پادشاهدن اول شیخ بی شمار حالات غریبه مشاهده قیلدی لیکن اول شیخك مقصودی جمال شاه
ابدی یعنی اگرچه جود صاحبی اولان پادشاهدن چوق حالات عجیبه مشاهده قیلدی ولیکن اکا قناعت ایلیوب
اولقدر کرامات وحالاتله متسلی اولمدی بلکه آنك مقصودی جمال حقی مشاهده ایلمك ایدی (مثنوی) بر سر که رفت
آن از خویش سیر * گفت بما یا فتادم من بزیر * اول کندیدن طویمش طاغ باشنه کتدی وجناب حقه بوکونه خطاب
ایتدی الهی یا بکا جمال شریفکی کوستر یا خود طاغدن آشغه دوشدم (مثنوی) گفت نامد مهلت آن مکرمت *
ورفروافتی نمیری نکشمت * پس جناب حقدن اول عزیزه الهام طریقیله خطاب الهی کلوب دیدی اول مکرمتك
مهلتی کلمدی یعنی اول رؤیت ومعاینه نعمتنك مدتی قریب اولمدی واگر طاغدن اشغه دوشه سن اولمزسن بن سنی
اولدرمزم (مثنوی) اوفروافکند خودرا از وداد * درمیان عمق آبی اوفتاد * اول عاشق کندیسنی وداد ومحبتدن اوتری
طاغدن آشغه آتدی وهجرانه صبر ایده میوب کندیسنی یوکسك یردن القا ایتدی حکمت الهی یر دین صو بلك ایچنه
دوشدی (مثنوی) چون نمرد از نکس آن جان سیرمرد * از فراق مرگ برخود نوحه کرد * کین حیات اوراچو مرگی
می نمود * کار پیشش باژگونه گشته بود * موت را ازغیب میکرد او کدی * ان فی موتی حیاتی می زدی * چونکم اول
جاندن طویمش مرد نکسدن اولمدی موتك فراقندن کندی اوزرینه نوحه ایلدی نکس کیرو دونمکه دیرلر زیرا
بو حیات جسمانی اکا مرگ کبی کورندی کار آنك اوکنده باژگونه اولمشدی یعنی حیات جسمانی اکا ممات وممات
عین حیات کلمشدی موتی اول زنده دل عالم غیبدن سؤال ودریوزه ایلردی تحقیق بنم حیاتم موتمده دردیردی
مشایخ عظام بو مرتبه یه قلق تعبیر ایدرلر که عشق ومحبت عالمنده اگر بو حالت سالکه مستولی اولسه کندیسنی
اولدرمکه وهلاك ایلمکه قصد ایلر اما بونده بو ابیات شریفه نك توضیحی بودرکه چونکم اول جاندن اوصانمش مرد عاشق
کندیسنی طاغدن کوتوروب آتدی وموت جانبندن حیات جانبنه رجوع ایتدی بو نکسدن اوتری موتك فراقندن
کندیسنه نوحه ایلدی کویا موت کندینك بر محبوبی ایدیکه آندن جدا اولدیغنه نیجه زمان گریه لر ونوحه لر قیلدی
انکچونکه بو حیات فانیه اول عزیزه بر مرگ کبی کورندی وکار جهان آنك اوکنده معکوس اولمشدی بو حیات
فانیه یی عین موت وموتی ایچره عین حیات بولمشدی انکچونکه عشاق الهی لاحیاة الا فی الموت دیدیلر واقتلونی
یا ثقاتی دیو اولولردن کندیلرینی اولدرمکی رجا ایلدیلر اول عاشق صادق دخی موتی عالم غیبدن رجا ایلردی وتحقیقا
بنم حیاتم موتمده دردیو ندا اووردی زیرا بیلوردیکه بو حیات جسمانیه دن اولمینجه حیات حقانی اله کلمز کندیسندن
فانی اولمین ربیسنی مشاهده قیلمز کما قال صلی الله تعالی علیه وسلم انکم لن تروا ربکم عز وجل حتی تموتوا رواه الطبری
عن ابی امامة رضی الله عنه کذا فی الجامع الصغیر (م ی) موت را چون زندگی قابل شده) با هلاك جان خود یك دل شده
سیف وخنجر چون علی ریحان او * نرگس ونسرین عدوی جان او * اول عاشق موتی زنده لك کبی قبول ایدیجی
اولمشدی کندی جانك هلاك اولمسیله یکدل اولمش والفت قیلمشدی مثلا حضرت علی کرم الله وجهه کبی سیف
وخنجر اول شیردلیرك کل وریحانی ایدی نرگس ونسرین آنك جانك دشمنی ایدی یعنی بر مرتبه بو حیات
جسمانیدن اوصانمش وبو بدندن اکا بر مرتبه نفرت کلمش ایدیکه خلق زنده لکی نیجه قبول ایلدیلرسه اول دخی
موتی آنجلین سومش وقبول ایلمشدی کندی جانك هلاك اولمسیله کوکلی برابایش واکا محبت قیلمشدی شمشیر تیز
وخنجر بران کل وریحان کبی اولمشدی وباغ وبستانك نرگس ونسرینی آنك دشمن جانی اولمش ایدی والحاصل بو جمله
خوشلقلردن نفرت قیلمشدی (مثنوی) بانك آمد روز صحرا سوی شهر * بانك طرفه از ورای سر وجهر * پس اول عاشق
صادق بو حالت ایچره نوحه ایلرکن جناب عزت طرفندن اکا برندا کلدی صحرادن شهر جانبنه یوری دیو سرك
وجهرك وراسندن طرفه بانك کلدی یعنی ندای الهی بر عجب نداو بر طرفه صدادرکه حرف وصوتدن منزه وسر
وجهردن مقدسدر جناب عزتك کلامی بو جمله نك وراسندن کلور نته کم ایکنجی جلدك اواخرنه قریب مسجد ضرار
حکایه سنده حضرت پیغمبر علیه السلامك منافقلره جواب ویردیکی محلده بو رایه مناسب تحقیقات مرور ایلمشدر
آنده طلب اولنه (مثنوی) گفت ای دانای رازم مو بمو * چه کنم درشهر از خدمت بگو * چونکم اول عزیز بو صدایی
حضرت حق طرفندن اشتدی اکا ایتدی ای بنم رازمی مو بمو بیلیجی پادشاه شهرده خدمتدن نه ایلیم دیدی (مثنوی)
گفت خدمت آنکه بهر ذل نفس * خویش را سازی تو چون عباس دبس * حضرت خدا اکا ایدی خدمت اولدرکه
ذل نفسدن اوتری یعنی نفسکی ذلیل قیلمقدن اوتری کندیکی عباس دبس کبی دوزه سن عباس دبس بر جرار احمدرکه
یوزسزلکده بین الناس معروف اولدیغندن انکله ضرب مثل اولنور (مثنوی) مدتی از اغنیا زر می ستان * پس
بدرویشان مسکین می رسان * بر مدت اغنیادن سیم وزر ال صکره مسکین اولان درویشانه ایرشدر یعنی اغنیادن

در

دریوزه طریقیله جلب مال ایله پس فقرا ومساکینه آنی بذل ایله (مثنوی) خدمتت اینست تا یك چند گاه * گفت سمعا
طاعة ای جان پناه * بر نیجه زمانه دك سنك خدمتك بودر پس اول عزیز جناب حقك امر شریفنی جان ودل ایله
قبول ایلیوب ای جانپناه سمعا وطاعة دیو سویلیوب جناب حقله کوکل عالمنده مکالمه ایلدی (مثنوی) بس سؤال
وبس جواب وماجری * بد میان زاهد ورب الوری * چوق سؤال وچوق جواب وماجری زاهد ایله حضرت رب الورانك
میاننده واقع اولدی (مثنوی) که زمین وآسمان پرنور شد * در مقالات آن همه مذکور شد * که زمین
وآسمان پرنور اولدی مقالاتده حق تعالی شیخه دیدیکی اسرارك جمله سی مذکور اولدی مقالاتدن مراد شیخك کندی
مقالاتی اولوب بعض کسه آنی کتابه کتوروب مقالات نامنده کتاب ایلسه ده جائزدر یاخود تذکرة الاولیا
مراد اولوب شیخك دوکلی مقالاتی آنده مسطور اولسه ده جائزدر (مثنوی) لیك کوته کردم آن گفتار را * تا نوشد
هرخسی اسرار را * ولیکن بن اول مقالاتده ذکر اولنان گفتاری کوتاه ایلدم تا کم هر برخس اول اسراری نوش
ایلمیه زیرا اللهك کندی اولیاسی اسرار خفیه یی محرم مرتبه سنده ایکن اسانه کتورمزلر تا کم هر برخس ونامحرم آنی
اشتمیه وآنك اعتقادنه ودیننه اول اسرار خفیه ضرر ایتمیه (آمدن شیخ بعد از چندین سال از بیابان بشهر غزنین زنبیل
گردانیدن باشارت غیبی وتفرقه کردن آنچه جمع آید بر فقرا وبروفق اشارة غیبی شیخ محمدك بو قدر ییلدن صکره بیابادن
غزنین شهرنه کلسنك بیاننده دروغیبه منسوب اولان اشارت سببیله زنبیل دوندرمسیدر یعنی امر الهی ایله اننه
بر زنبیل الوب دربدر انکله طولنوب دریوزه قیلوب وزنبیلده هرنه کیم جمع کلورسه وطعام وغدادن نه مجتمع اولورسه آنی
فقرا اوزره اشارت غیبی ایله تفرقه ایلسنك بیاننده در بو مرتبه یه مشایخ خادم مرتبه سی دیرلر (وسید القوم خادمهم
حدیثنك موجبنجه اگرچه صورتا خادمدر لیکن معناسیددر (بیت) هرکرا جان عز لبیك نیست * نامه بر نامه پیك
بر پیك نیست * چنانکه روزن خانه باز باشد آفتاب وماهتاب وباران ونامه وغیره منقطع نباشد) هر شول کسیه که
لبیکه منسوب اولان عزتك مظهری جان واردر اول کسیه حق تعالی دن نامه نامه اوزره وپیك پیك
اوزره در یعنی هر شول کسه که بر کره یاربی دیدکده نیجه کره لبیك عبدی دیمك عزتك مظهری برجان اوله اول کسه نك
جانبنه خدای تعالی حضرتلرندن معنوی نامه لر بری بری اوزره لاینقطع کلور وروحانی پیکلر دخی متصل واصل
اولور نته کم بر خواجه بر بنده سنه همیشه نامه کوندرسه ویاخود پیك پیك اوزره کوندروب کندی مرادنی
اول بنده سنه آنلر واسطه سیله بیلدرسه اول بنده خواجه سیله نه مرتبه آشنالق ایلیوب دوستلق قیلورسه لبیکه
منسوب اولان اعزاز واکرامك مظهری اولان جانه دخی خدای تعالیدن علی التوالی واردات الهی وکشوفات ربانی
کلور روا کا مراد الله هرنه ایسه اول حینده معلوم اولور مثلا انجلین که برخانه نك روزنی کشاده اوله آسمان جانبندن
پرتو آفتاب وماهتاب وباران ونامه وبونلردن غیریسی دخی منقطع اولمز حتی شول برخانه نك فی المثل دریچه سی
کشاده اولوب آسمان جانبندن هرنه نزول ایدرسه لاینقطع اول خانه ایچره کلدیکی کبی شول خانهٔ قلبك که جناب حق
جانبنه کشاده اولمش بر روزنه سی اوله یعنی اول قلبك حق طرفنه پرده وحجابی اولمیه پس حق طرفندن اول قلب
جانبنه هرنه نزول ایدرسه اول قلبه داخل اولور واول قلب آنی بیلور وقبول قیلور (مثنوی) رو بشهر آوردان فرمان پذیر
شهر غزنین گشت از رویش منیر * اول فرمان حقی قبول ایدیجی یوزی شهره کتوردی غزنین شهری اول شیخك
مبارك یوزندن منیر اولدی یعنی اول شیخ ذاتنك نورندن اول شهره نور کتوردی شهر روشن اولدی واهل شهره ذوق وصفا
کلدی وظلمت وکدورت اول شهردن زائل اولدی (مثنوی) از فرح خلقی باستقبال رفت * او درآمد از ره دزدیده تفت
فرحدن بر بلوك خلق شهر خلقندن شیخك استقبالنه کتدیلر اول شیخ اوغرون یولدن کرمیتله شهره کلدی یعنی
چونکم شهر خلقندن بر طائفه آنك شهره کلجکین خبر الدیلر فرحلرندن آنی استقبال ایلمکه شهردن طشره چقدیلر
شیخ بونلرك استقبالندن خبر الوب بر آخر کیزلو یولدن حرارتله فوری شهره کلدی (مثنوی) جمله اعیان ومهان برخاستند
قصرها از بهر او آراستند * شهرك جمله اعیان واشرافی قالقدیلر اول شیخدن اوتری قصر بزه دیلر وسرایلر دوزدیلر
(مثنوی) گفت من از خودنمایی نامدم * جز بخواری وگدایی نامدم * اول شیخ اعیان شهرك بو توقیرلرین کوردکده
آنلره دیدی بن خودنمالقدن اوتری کلمدم خورلقدن وگدالقدن غیریله کلمدم (مثنوی) نیستم در عزم قال وقیل من *
در بدر گردم بکف زنبیل من * بن قال وقیل عزمنده دکلم یعنی کلوب شهر خلقنه سوز سویلمك وبونلره قال وقیل
ایلمك قصدنده دکلم بلکه الده زنبیل دربدر اولورم وقپو قپو دریوزه قیلورم دیدی (مثنوی) بنده فرمانم که
امرست از خدا * که گدا باشم گدا باشم گدا) بنده فرمانم زیرا خدادن امردر که گدا اولورم یعنی البته گدالغی
تحقیقا اختیار قیلورم دیدی (مثنوی) در گدایی لفظ نادر ناورم * جز طریق خس گدایان نسپرم) گدالق وقتنده

لفظ نادر کتورمزم خس وادنی کدالرك طریقندن غیریسنه باقرم یعنی حین ارشادده مقالات نادره وکلمات عجیبه
وبلیغه کتوردیکم کبی سؤال ودر یوزه وقتنده نادر سوزلر سویلزم اخس وادنی اولان سائللرك یولندن غیری یه
اباق قومزم (مثنوی) تاشوم غرقهٔ مذلت من تمام * تا سقطها بشنوم از خاص وعام) تا که مذلت وخورلغه تمام مرتبه
غرق ومستغرق اولم تا کم خواص وعوامدن سقط سوزلر استماع ایلیم وناممناسب خاطرشکن کلمات اشیدم دیدی (م ی)
امر حق جانست ومن اتباع * او طمع فرمود ذل من طمع * امر حق جاندر وبن اکا تابع اول الله بکا طمع بیوردی
طمع ایلین کسنه ایسه ذلیل اولدی نته کم پیغمبر علیه السلام حضرتلری من طمع ذل دیدی بونده تنبیه بودرکه
عشاق الهی امر حقی جان منزلهسنده طوترلر وتن جانه تابع اولدیغی کبی آنلر امر حق هر نه ایسه اکا تابع اولورلر چونکم
ذلت ومسکنت بیوره اول ذلت ومسکنتی هزار دولت وعزتدن اولی کورورلر (م ی) چون طمع خواهد زمن سلطان دین
خاك بر فرق قناعت بعد ازین * او مذلت خواست عزت کی تنم * او گدایی خواست کی میری کنم * بعد ازین کد ومذلت
جان من * بیست عباسند در انبان من * چونکه سلطان دین بندن طمع استرشمدنصکره قناعت باشی اوزره خاك
اولسون جناب عزتك بندهدن طمع مراد ایلمسی وبندهنك اول طمعی قبول قیلمسی هزار قناعتدن اولیدر باخصوص که
طمع وحرص کسب علمده وتحصیل دینده اوله بوخصوصده اولان حرص وطمع بغایت مقبول وقناعت مذمومدر
اول حضرت مذلت استدی نیچن عزت طوتیم اوکدالق استدی نیچن امیرلك ایلیم یعنی چونکم اول پادشاهبندن
مذلت ومسکنت مراد ایلدی بن عزت اطرافنه طولنمزم واول بندن کدالق استدی بن نه وجهله امیرلك ایلرم وخلقه
عزت ورفعتله خودنمالق قیلورم بوندنصکره کد ومذلت بنم جانمدر بنم انبانمده یکرمی عباس واردر یعنی چونکم
حق تعالینك رضای شریفی بنم کدالغمده ومذلتمدهدر بوندنصکره بکا کدالق ومذلت جان کبی عزیزدر وعباس
دیدیکی بر یوزسز وحیاسز دیلنجیدر بنم طغار جغمده یکرمی آنك کبی یوزسزلك وحیاسزلق واردر (مثنوی)
شیخ بر می گشت زنبیلی بدست * شیء لله خواجه توفیقیت هست * حاصل کلام شیخ بر موجب امر الهی النه بر زنبیل
آلوب دوران ایلدی نیچن بر دولتلو یه کاسه دیردی شیء لله خواجه سکا بر توفیق وارمیدر یعنی الله ایچون بر شیء ویرمکه
سکا توفیق الهی وارمیدر (مثنوی) برتر از کرسی وعرش اسرار او * شیء لله شیء لله کار او * آنك اسراری کرسی
وعرشدن برتر وعالیتر ایدی اما آنك کاری صورت ظاهرده شیء لله شیء لله ایدی یعنی من حیث المعنی نشانی عرشدن اعلی
ایکن من حیث الصورة آنك کاری الله ایچون بر شیء ویرك دیو عرض احتیاج ایلمك ایدی شیخك مرتبهسی بو حدیث
قدسیده واقع اولان مرتبهدرکه الله تبارك وتعالی ابن آدمه خطاب ایدوب بیورر یا ابن آدم استسقیتك فلم تسقنی
واستطعمتك فلم تطعمنی بو حدیثك تمامی وشرحی ایکنجی جلدده چوبان حکایهسنده مرور ایلمشدر (مثنوی)
انبیا هر یك همین فن میزنند * خلق مفلس کدیه ایشان می کنند * اقرضوا الله اقرضوا الله میزنند * باژ گونه انصروا الله
می تنند انبیا علیهم السلام هر بری دوکانی بو فنی اوررلر بونلر غنی وخلق مفلس حال بو که کدالغی بونلر ایدرلر بو طریقله که
مثلا اللهه قرض ویرك اللهه قرض ویرك صداسن اوررلر باژ کونه انصروا الله طوقورلر مصرع اولده اقرضوا الله سورهٔ
مزملده اولان آیت کریمهیه اشارتدر قال الله تعالی (واقرضوا الله قرضا حسنا وما تقدموا لانفسکم من خیر تجدوه
عند الله هو خیرا واعظم اجرا) تفسیری بو جلدك اوائلنه قریب سبب رجوع کردن مهمان سر خندهده (اقرضوا الله
قرض دهزین برك تن) بیتنك شرحندهکچدی ومصرع ثانی سورهٔ محمدده اولان بو آیت کریمهیه اشارتدر قال الله تعالی
یا ایها الذین آمنوا ان تنصروا الله ینصرکم) بونك تفسیری عن قریب تشبیه کردن قطب سرخندهیاریت روتو فزاید
نه اندرو) بیتنك شرحنده مرور ایلدی وخلاصهٔ کلام اولدرکه اول شیخ محمد حضرتلری همان بو کاره طولنقده بلکه
انبیای عظامك هر بریسی بو فنی اشلرلر وبو عملی ایلرلر مع هذا بونلر غنی وخلق من حیث المعنی مفلس ودنی ایکن
کدالغی بونلر ایلرلر وبو خلقه دیرلرکه اللهه مالکزی قرض حسن ویرك ونه شیئکز وار ایسه انك ایچون انفاق ایلیك
تا حق تعالی سزه انفاق ایلیه دیمك اولورکه قال الله تعالی فی حدیثه القدسی یا ابن آدم انفق انفق علیك رواه ابو هریرة
(مثنوی) دربدر این شیخ می آرد نیاز * بر فلك صد در برای شیخ باز * کان کدایی کان بجد میکرد او * بهر یزدان بود
نه از بهر کلو * ور بکردی نیز از بهر کلو * آن کلو از نور حق دارد غلو * بو شیخ دربدر نیاز کتورر حال بو که فلك اوزره شیخدن
اوتری یوز قپو کشاده ایدیکه اول ابواب سماویهدن آنك جانبنه فتوحات الهیه وفیوضات ربانیه کلوردی زیرا شول
بر کدالغی که اول شیخ جد وسعیله ایلردی حضرت خدادن اوتری ایدی بوغازندن اوتری دکل ایدی پس کندی
نفسندن اوتری خلقدن جلب منافع ایلمك مبتدی اولنلره نسبت ضرر اولدیسه منتهی اولنلرك مرتبهسنه نسبت
ضرر اولدیغی بو بیتله بیان ایدوب بیوررلر فرضی بو کاری اول عزیز بوغازندن اوتری دخی ایلسه اصلا عیب وشین

لاحق اولمزدی آنك علو شاننه نقصان کلمزدی زیرا اول کلو نور حقدن غلو طوتر یعنی نور الهیدن تجاوز وترقی ایلمك طوتر
دیمك اولور بو معنی غلو غین معجمه ایله اولدیغی اوزره بعض نسخهده بو مصرع آن کلو انور حق دارد علو) واقع اولمشدر
بو تقدیر اوزره معنی اول کلو یی حق تعالینك نوری عالی طوتر دیمك اولور (مثنوی) در حق او خورد نان وشهد وشیر *
به ز چله وز سه روزهٔ صد فقیر * نور می نوشد مکو نان میخورد * لاله می کارد بصورت می چرد * اول شیخك حقنده نان
وعسل ولبن یمك نیچه یوز فقیرك اربعین چکمسندن واوچ کون اوروج طوتمسندن یکدر اصحاب کمالك ییوب ایچمسی
وتن پرور اولوب خوش یچمسی مرید ومبتدی اولنلرك ریاضت چکمسندن وصائم اولمسندن نیچه وجوهله اولی
وافضلدر زیرا انلرك ییوب ایچمسی هم الله امریله در ورضای الهی ایچوندر معناده صاحب کمال اولان شیخ نوری اکا نان
بر دیمه صورتده اوتلر معنیده لاله اکر یعنی اکرچه صاحب کمال نان وخوان برامّا انك یدیکی نور وجان اولور وصورتا
اوتلر وییوب ایچر معنیده لاله وریحان اکر مقصود آنك ییوب ایچدیکندن معانی ظهوره کلور دیمك اولور (مثنوی)
چون شراری کو خورد روغن ز شمع * نور افزاید ز خوردش بهر جمع * شیخ کامل قدس الله سره العزیزك وجودی
بر شرار کبیدرکه او شمعدن روغن برانك روغن یمسندن جمعدن اوتری نور ارتر یعنی شمعنك شعلهسی کثیف اولان
روغنی یدیکجه نورانیتی زیاده اولور مجلسده اولان جمعه نور بخش اولدیغی کبی شیخ کاملك دخی وجود شریفی کثیف اولان
غدالری ییوب نوری زیاده اولوب اهل جمعه ضیا کستر اولور وآنلرك قلوبی خانهسنی نورانی قیلور (مثنوی)
نان خور برا کفت حق لا تسرفوا * نور خوردن را نکفتست اکتفوا * حق تعالی حضرتلری نان خوراق ایچون
لا تسرفوا دیدی نور یمکلکدن اوتری اکتفا ایلیك دیمدی بو بیت شریف سورهٔ اعرافده اولان (کلوا واشربوا ولا تسرفوا
ان الله لا یحب المسرفین) آیت کریمهسنه اشارت اولور تفسیری بو جلدك اوائلنه قریب قوله لا رهبانیة فی الاسلام
سر خندهمرور ایلدی یعنی حق سبحانه وتعالینك لا تسرفوا دیمسی نان ییناردن اوتریدرکه اول نان وخوانی یه وآنده
کثافت اوله واول واسطه ایله ترك عمل قیله امّا اول کسنه که نان وخوانی یه واول کسنهنك وجودنده اول نان وخوان نور
وجان اوله معنا اول کسنه نور جان یمش اولور حق سبحانه وتعالی حضرتلری نور جان ییناره اکتفا ایلیك واسراف قیلمك
وچوق یمك دیمدی پس بر کسنهنك یدیکی نور دل اوله اول کسنه نه قدر ییرسه اکا اسراف اولمز اسراف تن پرور اولان
کسنهلره کورهدر (مثنوی) آن کلوی ابتلا بد وین کلو * فارغ از اسراف وایمن از غلو * امر وفرمان بود نی حرص وطمع
ایچنان جان حرص را نبود تبع * اول حقنده لا تسرفوا دینلن کلو کلوی ابتلا ایدی وبو کلو اسرافدن فارغ وغلودن
ایمندر یعنی اول اکل وشربده اسراف ایلمك بلکه کفایت مقداری ییوب ایچمك دیو اسرافدن نهی اولنان بوغاز
ابتلا وامتحان بوغاز یدرهنوز مرتبهٔ شهوانیت ومقام حیوانیتدهدر امّا بو شیخ کاملك بوغازی اسرافدن فارغ وحد
شرعدن تجاوز ایلمکدن ایمندر فرضی اوزیاده اکل ایلسه اذیبوا طعامکم بالصلوة حدیثیله عمل قیلوب کثرت صلوتله
انی اریدوب نور ایلر امّا اهل نفس لعب ولهوه مشغول اولمقلغله کثافتی زیاده ایلر بو کلوی نورانینك اکل وشربی فرمان
الهینك امری ایدی حرص وطمع دکل یعنی آنك یمسی امر حقی قبول ایلمسندن وحق نفسی ویرمسندن اوتریدر
اکل وشربه حریص وطامع اولمسندن اوتری دکلدر زیرا انجلین جان حرص وطمعه تابع اولمز وشهواته انهماك واشتغال
قیلمز (مثنوی) کر بکوید کیمیا مس را بده * تو بمن خود را طمع نبود فره * فرضی کیمیا نحاسهسن کندیکی بکا
ویردیسه زیادهلك اولمز یعنی جوهر کیمیا مسهسن کندی وجودکی بالکلیه ویرونیه مالك ایسك بکا بذل قیل دیمسی
اکا طمع قیلدیغندن وآندن کندی یه زیادهلك کلدیکندن اوتری اولمدیغی کبی شیخ کاملك دخی بو ناسه که مالکزی
بکا ویرك وکندیکزی بکا خدمت ایلمك مرتبهسنه ایرکورك دیمسی آنلردن طمعی اولدیغندن اوتری وزیاده طلب
قیلدیغندن اوتری دکلدر بلکه آنلری کماله ایرکورمکدن اوتری وخست وزیاده مرتبهسندن خلاص ایدوب شرف
وعزت مرتبهسنه واصل قیلمقدن اوتریدر پس شیخك مرادی بنه آنلره نفع اولسون ایچوندر بو خسه مجرد کندی یسنه
نفعدن اوتری دکلدر (مثنوی) کنجهای خاك تا هفتم طبق * عرضه کرده بود پیش شیخ حق * شیخ کفتا خالقا
من عاشقم * ور بجویم غیر تو من فاسقم * یدنجی طبقهیه دك عالم خاکك وزمینك کنجلرنی حق سبحانه وتعالی شیخك
حضورینه عرض ایلمش ایدی چونکم حق تعالی حضرتلری خزاین وسمایی اول کامله عرض ایلدی شیخ عالی همت
بونلره ملتفت اولمیوب دیدی ای بنم خالقم بن عاشقم واکر سندن غیریسنی استیم بن فاسقم زیرا عاشق صادق
معشوقندن غیری استمسی دین محبتدن خروج ایلمکدر وملت عشاقده فسق بودر (مثنوی) هشت جنت
کر در آرم در نظر * ور کنم خدمت من از خوف سقر * مؤمنی باشم سلامت جوی من * زانکه این هر دو بود حظ بدن *
سکز جنتی اکر نظر یمه کتورم اکر بن دوزخ خوفندن اوتری سنك جنابکه خدمت وعبادت ایلیم پس بن سلامت

اسنیجی برمؤمن اولوردم عاشق اولمزم زیرا بو ایکیسی ایله حظ بدندر یعنی شیخ کامل حضرت رسول اکرم صلی الله
علیه وسلمك وارثی وقائم مقامیدر اول حضرت معراجه عروج ایلدکلرنده عجایب ملکوت اکا عرض اولندقده
وبدایع جنان ظهوره کلدکده اصلا بونلردن برینه (مازاغ البصر وماطغی) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه مبارك
کوزلری مائل اولمیوب وطریق محبتدن تجاوز قیلمیوب معشوق جانبنه روان اولدی وآنك مشاهده سنه سرعت
ورغبت قیلدی پس وارث کامل اولان شیخ فاضل دخی بویله در اکرفرضی سکز جنتی انك نظرنه کتورسك
اول سکز جنته ناظر اولمز وجمیع نارك عذابنی اکا عرض ایلسك کذلك خوف عذابدن اوتری حق تعالی یه
عبادت قیلمزنته کم رابعهٔ عدویه رضی الله عنها حضرتلری قسم ایدوب جناب حقه خطابا بیوردیلر (الهی بعزتك وجلالك
ماعبدتك خوفا من نارك ولا رغبة فی جنتك بل لوجهك الکریم) پس برکسنه جنتده اولان نعمدن اوتری
حق تعالی یه عبادت وجهنم عذابنك قورقوسندن اوتری طاعت قیلسه اول عاشق اولمز بلکه سلامت جوی
برمؤمن اولور وحق تعالی یه کندی نفسنك سلامتندن اوتری طاعت قیلور اکرجهنم قورقوسندن اوتری عبادت
قیلمق اولسون واکرجنت رجاسندن اوتری طاعت اولسون بو ایکیسی ایله حظ نفسیدر عاشقلرك ساحت شانی
بو کونه عبادت وطاعاتدن ارفع واعلادر * مثنوی * عاشقی کز عشق یزدان خورد قوت * صد بدن بیشش نیرزد تره توت
این بدن که داردان شیخ فطن * چیز دیکر کشت کم خوانش بدن) تره توت خیارشنبه کبی بر نوع اوتدر که عجم دیارلرنده اولور
ایمش معنی برعاشق صادقکه حق تعالینك عشقندن قوت یه وحظ اله آنك قتنده یوز بویله بدن تره توت کبی و برادنی
اوت کبی قیمت ومقداری قالمز بو بدنکه اول شیخ فطن طوتر بر غیری نسنه اولدی اکا تن بدن اوقومه زیرا شیخ کاملك
بدنی صورتا جسم کثیف ومعناده نور لطیفدر عشق حقله تبدیل مزاج ایلمش وکثافتنی عین لطافت قیلمشدر وارواحنا
اشباحنا بونلردن اولمشدر (مثنوی) عاشق عشق خدا وانکاه مزد) جبرئیل مؤتمن وانکاه دزد) خدا عشقیله عاشق
واندنصکره مزد مثلا جبرائیل مؤتمن واندنصکره دزد بو نیجه قابلدر یعنی برکسنه حق تعالینك عشقیله عاشق اوله
واندنصکره عبادتی مقابله سنده مزد واجرت طلب قیله بو محالدر عشقله طالب اجرت اولمق بر یره کلمز وطلب اجرت
قیلان کسه دخی عاشق اولمزنته کم حضرت جبرائیل امین علیه السلام همیشه امانتله موصوفدر اکا خیانت اسنادی
محالدر زیرا امانتله خیانت ضدلردر ایکی ضد ایسه بر یرده جمع اولمز کذلك محبتله اجرت دخی برعاشقده جمع اولمز که بونلر
مانعة الجمع اولان شیلر قبیلندندر (م ی) عاشق آن لیلئ کور وکبود * ملك عالم پیش او یك تره بود * پیش او یکسان شده
بدخاك وزر * زر چه باشد که نبد جان را خطر * اول کور وکبود اولان لیلانك عاشقی عالمك ملکی آنك اوکنده بر تره ایدی
آنك قتنده خاك وزر یکسان اولمشدی زر نه اوله که جانك خطری یوغدی یعنی اول اراده قالمش ناچیز لیلانك عاشقی
اولان مجنونك قتنده عالم ملکی بر تره کبی حقیر وبرك کاه کبی دنی اولمش ایدی عشق مجازده بر مرتبه یه وارمشدر که آنك
قتنده خاکله زر برابر اولمشدی زردکل بلکه جان خوفی ایله قالمش وجانی کندی محبوبه سندن دریغ قیلمش ایدی
م ی) شیر وکرك ودد ازو واقف شده * همچو خویشان کرد او کرد آمده * کین شدست از خوی حیوان پاك * پر زعشق
ولحم وشحمش زهرناك * شیر وکرك وبونلردن غیری اولان سباع آنك حالندن واقف اولمش ایدی اقربا سی کبی
آنك اطرافنه جمع اولمشلردی زیرا بو عاشق حیوان خویندن تمام پاك اولمشدر آنك وجودی عشقدن پر آنك
لحم وشحمی زهرناك اولمشدی یعنی مجنون عشقله بر مرتبه لطافت وروحانیت کسب ایلدیکه بیابانده اولان وحوش
وسباع آندن واقف اولدیلر اقربا وجلسا کبی کلوب آنکله الفت وانسیت قیلدیلر انکیچونکه بو عاشق حیوانات
صفتلرندن بالکلیه پاك اولدی وآنك جسمنده اخلاق حیوانیه دن برخلق قالمدی عشقدن آنك جمله وجودی
پر اولدی لحم وشحمی عشقله زهرلو اولدی انکیچون حیوانات اکا ضرر ایرشدرمکه قادر اوله مدیلر وآنك لحم وشحمنك
عشقله زهرلو اولدیغنی بیلدیلر واکل قیله مدیلر که لحوم العلماء مسمومة بیورلمشدر عشقه عالم اولنلرك لحومی دخی
مسمومه در عشق مجازده بو قدر حالت عجیبه وکرامات غریبه اولیجق عشق حقیقیده نه مرتبه کرامات علیه وحالات
شریفه اولمق لازم کلور بوندن قیاس ایله (مثنوی) زهر دد باشد شکر ریز خرد * زانکه نیك نیك باشد ضد بد *
لحم عاشقرا ایسارد خورد دد * عشق معروفست پیش نیك وبد * ور خورد خود فی المثل دام ودد ش * کوشت عاشق زهر
کردد بکشدش * عقلك شکر ریزی دده زهر اولور زیرا که اونك ایلکی بدك ضدی اولور لاجرم عاشقك لحمی دده
زهر اولور زیرا که یمکه قادر اولمز زیرا عشق نیك وبدك قتنده معروفدر خردك شکر دوکسنده ایکی وجه جائزدر وجه
اول عقلك شکر دوکسی صرف معقولات ومعنویاتی نثار ایتمسندن کنایت اولور ووجه ثانی عقلك شکر دوکسی
لذات نفسانیه یی وحظوظ جسمانیه یی ترك ایتمسندن عبارت اولور والحاصل عقلك بو ایکی خصلتی درنده جانورلره

بلکه سباع طبیعت اولان آدمیلره دخی زهر قاتل وسم هلاهل اولور زیرا هر ایونك ایولکی هر بدك بدلکنك ضدی
اولور پس ایلك کمالکك زهری اولور وایو اولان عاقللر کذلك بد اولان جاهللرك زهری وضدی اولور چونکم عاشقك
لحمی قوت عشقیه ایله لطافت حاصل ایدوب کثیف اولان وسباع طبیعت اولان آدمیلره نسبتله زهر کبی واقع اولدی
ایسه اول درنده جانورلر آنك لحمنی یمکه قادر اوله مزلر واکا دست درازلك قیله مزلر زیرا عشق ایولر قتنده نیجه معروف
ومعلوم ایسه بدلر قتنده دخی معروف ومعلومدر واکر فی المثل اول عاشقك لحمنی دام ودد ییسه عاشقك لحمی زهر
اولور آنی اولدررنته کم (لحوم العلماء مسمومة من اکل هلك) حدیث شریفی بو معنایه شهادت قیلور وعاشقلرك وعالملرك
اتلرنی یمك آنلری غیبت ومذمت ایلمکدن عبارت اولورنته کم حق تعالی حضرتلرینك بو کلامی بو معنایه دلیل اولور
قال الله تعالی (ولا یغتب بعضکم بعضا ایحب احدکم ان یأکل لحم اخیه میتا فکرهتموه) (مثنوی) هرچه جز عشقست
شد مأکول عشق * دو جهان یك دانه پیش نول عشق * دانهٔ مرمرغ را هرکز خورد * کاهدان مر اسب را هرکز چرد
هرنه که عشقك غیریدر مأکول عشق اولدی ایکی جهان عشقك نولی قتنده بر دانه در بر دانه هرکز مرغی برمی صمانلق
اسبی هرکز اوتلرمی بو مقرردرکه نه دانه مرغی اکل ایلرونه صمانلق اسبی اوتلر بلکه اسب صمانلغی اوتلر ومرغ دانه یی
اکل ایلر کذلك بو ایکی جهان عشقه نسبتله بر دانه کبیدر مرغ عشق بو ایکی جهانده هرنه وار ایسه کندیسنه
غدا ایلر وعشاق مختلفه هرنه شیئك عاشقی ایسه کندی معشوقی بولنده فانی اولوب عشق آنی یمش اولور (مثنوی)
بندکی کن تا شوی عاشق لعل * بندکی کسبست آید در عمل * بنده آزادی طمع دارد زجد * عاشق آزادی نخواهد
تا ابد * بنده دائم خلعت وادرار جوست * خلعت عاشق همه دیدار دوست * بندهلك ایله تا مرجو درکه عاشق اوله سن
زیرا بندهلك بر کسبدر عمله کلور لعل حرف ترجیدرنته کم لعل زید اعاشق دیسك نولیدی زید عاشق اولیدی دیو رجا
ایلرسن بنده جد وطالعدن ازاده لك طمعنی طوتر اما عاشق تا ابد ازاده لك استمز جد بونده بخت وطالع معناسنه در بنده
مولاسندن دائم خلعت وادرار دیلیجیدر اما عاشقك خلعتی دوکلی دوستك دیداریدر یعنی حق سبحانه وتعالینك
امرنه منقاد اولوب بیوردیغی اوزره عبادت وطاعت ایله امیددرکه تا عاشق اوله سن وعاشقلر مرتبه سن بوله سن اتفاق
مشایخ بونك اوزرینه درکه حق تعالینك محبتی کاه اولورکه کسبله حاصل اولور وعبادت وخدمت سالکی محبت
مرتبه سنه موصل اولورنته کم بو حدیث قدسی بو معنایه شهادت قیلور قال الله تعالی لا یزال العبد یتقرب الی بالنوافل
حتی احبه محقق اولان عارفلر بو حدیث شریفده بیورمشلردرکه حق تعالی حضرتلری بر قولنی سومیجه اول قول
اکا محبت قیله مز چونکم عبادت قرب حقه وسیله وحب حقه ذریعه اولدیسه برکسنه عبادت قیلسه حتی احبه
قولنك مفهومی اوزره جناب الهی دخی اکا محبت قیلسه درحال اول بنده نك قلبنده دخی حب الهی وعشق ربانی ظاهر
اولور پس بندهلك عاشق اولمغه سبب اولور وبندهٔ حق اولمق استرسك بر لطیف کسبدرکه عمله کلوب وعمل ایسه علمسز
اولمز لازم کلدیکه اکر عاشق حق اولمق استرسك اولا تحصیل علم ایله اندنصکره مقتضای علم اوزره عمل قیل تا بندهلك
مرتبه سندن عاشقلر مرتبه سنه ترقی ایلیه سن اکر عاشقله عابدك ما بیننده فرق ندر دیرسك عابد اولان بنده بخت وطالعدن
آزاد اولمق استر اما عاشق ابدالآباد معشوقنك بنده لکندن آزاد اولمق استمز بلکه دیر (بیت) هر بنده که آزاد شود شاد
شود * من شادازانمکه تر ابنده شدم * وبنده نك خصلتی ومرتبه سی اولدرکه ربسندن خلعت ووظیفه استر وخدمتی
مقابله سنده اجرت طلب ایلر اما عاشق کندی معشوقندن دیدار طلب ایلر که عاشقك خلعتی واجرتی دیدار یاردر
(مثنوی) در نکنجند عشق در کفت وشنید * عشق دریاییست قعرش ناپدید * قطرهای بحر را نتوان شمرد *
هفت دریا پیش ان بحرست خرد * این سخن پایان ندارد ای فلان * باز رو در قصهٔ شیخ زمان * عشق کفت وشنیده
صغمز عشق بر دریای بی پایاندرکه آنك قعری ناپدید یعنی عشق بر کیفیت روحانی وذوق وجداندرکه قیل وقاله
صغمز وسوز بلیوب دکلمکله حاصل اولمز بر بحر لا یتناهیدرکه آنك عمقی وپایانی یوقدر دریانك قطره لرنی صایمق
ممکن دکل یدی دریا انك قتنده خرد وحقیردر زیرا یدی دریا متناهیدر وبحر عشق لا یتناهیدر پس یدی دریا عشقك قتنده
غایت خرد واصغردر (بیت) تعالی العشق عن همم الرجال * وعن وصف التعرف والوصال * متی ما جل شیء عن خیال
یجل عن الاحاطة والمثال * الحاصل بو سوز ای فلان کسه نهایت وغایت طوتمز کیر وشیخ زمانك قصه سی جانبنه
کیت یعنی شیخ محمد سرروزی حضرتلرینك حکایتنی تقریر وتعبیر ایت (در معنی لولاك لما خلقت الافلاك) بو سرخ
شریف بو حدیث قدسینك معناسنك بیانندهدرکه حق سبحانه وتعالی کندی حبیبنك حقنده بیوردی اکرسن
اولمیدین افلاکی خلق ایلمزدم خطاب اکرچه حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمه در ولیکن چونکم اول
حضرتك روح شریفی روح کلی اولدیسه وآنك حقیقتی ارواح وحقایق جمع قیلدیسه اول حضرته وارث اولان

اولیای کرامك ارواحی بلکه آنك عصر شریفندن مقدّم کان انبیای کرام واولیای عظامك ارواحی دخی بونده داخل
اولور وبو بیان لطیفه مذکور اولان معانی دخی بو معنایی تأیید قیلور (مثنوی) شد چنین شیخی کدای کو بکو*
عشق آمد لاابالی اتقوا* بو تجلین بر شیخ کامل کدای کو بکو اولدی عشق لاابالی کلدی اتقا ایلك یعنی بونك کبی
بر شیخ کامل ومرشد فاضل چونکم عشق خدا اکا غلبه ایلدی کو بکو کدا اولدی ومذلت ومسکنته دوشدی عشق
قابر مقسر کلدی ای عاقل اولنلر سزا آندن حذر وپرهیز ایلیکز وعرض صیانت قیلکز زیرا عشق نه برکسه نك عرض
کوزه درونه برکسه نك وقارنه ومرتبه سنه بقار بلکه عشق کلد کده (ان الملوك اذا دخلوا قریة افسدوها) آیت
کریمه سنك مضمونی اوزره بوجله یی لاابالی وارخراب ایدوب بقار (مثنوی) عشق جوشد بحر را مانند دیك* عشق
ساید کوه را مانند ریك* عشق بشکافد فلك را صد شکاف* عشق لرزاند زمین را از کزاف* عشق دریایی چولمك کبی
قیناد ر عشق طاغی قوم کبی ازر عشق فلکی پاره پاره ایلر عشق زمینی کزافدن لرزان ایلر یعنی اکر نظر حقیقت ایله
نظر اولنسه عشقك هر شیده برکونه تصرفی وارد ر بحرلری چولمك کبی جوشه کتورن اکرچه صورتا هوادر
لیکن معناده عشق خدادر زیرا هوای معنوی عاشقك دریای قلبنی جوشه کتوردیکی کبی هوای صوری دخی
ظاهرده اولان دریالری جوشه کتورر وعشق طاغلری قوم کبی هباء منثورا ایلر طاغلردن مراد عشاقك وجودلری
اولمغده جائزدر بو تقدیر اوزره عشق عشاقك وجودلری جبالنی (کالعهن المنفوش) پاره پاره ایلر دیمك اولور وجبالدن
مراد عالمده اولان طاغلر مراد اولورسه حق سبحانه وتعالینك بو تعینات عالمی وتشخصات کونیه یی افنا ایلیوب
وحدت ذاتیله تجلی ایلکه اولان محبت ازلیه سی طاغلر اوزره غلبه ایلد کده بو طاغلرك اکا تحملی اولمیوب (وبست
الجبال بسا فکانت هباء منبثا) آیت کریمه سنك طبقنجه طاغلر اول عشق ازلینك ظهورنده پاره پاره اولوب هباء
منثور اوله پس جبالك رمال کبی خرده اولوب (هباء منثور) اولمسی دخی حقیقتده نظر اولنسه عشق الهیدن اولور
کوهدن مراد طور طاغی اولوب تجلی الهی وعشق ربانیدن رمال کبی مدکوك ومتلاشی اولدی دینسه دخی جائز
اولور عشق بو افلاکی (اذا السماء انفطرت) (اذا السماء انشقت) آیت کریمه لرینك مفهومی اوزره یوم قیامتده نیجه
بوزبرده پاره پاره ایلر حقیقتده نظر اولنسه اجرام فلکیه نك پاره پاره اولمسی دخی عشق الندن اولور زیرا محبت ازلیه بونی
اقتضا ایلرکه کندی وحدانیتی ظهوره کله وحجابات کونیه مرتفع اولوب حقایق عیان اوله چونکم حب الهی بویله
اقتضا ایلیه آنك اقتضاسندن فلکلر منفطر اولور وعشقك غلبه وظهورنده آسمان بر فاج برده چاك کریبان قیلور
وعشق زمینی بی سبب لرزان ایلر اکرچه زمینك حرکتی دخی عند العقل برسببله در ولیکن حقیقته نظر اولنسه نه
نتیجه سی عشقه وارد در (مثنوی) با محمد بود عشق پاك جفت* بهر عشق او را خدا لولاك كفت* منتهی در عشق چون
او بود فرد) پس مر او را ز انبیا تخصیص کرد* حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم ایله عشق پاك جفت اولدی
عشقدن اوتری اکا خدای تعالی خطاب ایدوب لولاك دیدی عشقده منتهی چونکم یالکز اول حضرت ایدی
محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم ایله حق تعالی حضرتلرینك پاك اولان عشقی جفت اولدی وحضرت محمد صلی الله
علیه وسلم عشق حقه کمالیله مظهر اولدیغندن اوتری خدای تعالی اول حضرتك حقنده لولاك لولاك لما خلقت
الافلاك دیدی پس اول حضرت اشیانك ظهورنه علت غائیه اولدی وبوراده برسؤال لازم کلدیکه دینه جمیع انبیای
عظام واولیای کرام الله تعالی حضرتلرینك عاشقلری وعشقنك مظهرلریدر پس بوجمله نك ما بیننده اول
حضرتی مخصوص بالذکر ایلمك ندن اوتریدر بو سؤال مقدره بو بیتله جواب ویروب بیورورلر عشق مرتبه سندن
منتهی وکامل فرد وبکا چونکم همان اول حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم ایدی پس خدای تعالی
حضرتلری انبیا ما بیننده اول حضرتی تخصیص بالذکر ایلدیکه اول حضرت اکمل جمیع انبیادر پس اکملك
ذکرنده کامل اولنلرك ذکری دخی داخل اولور نته کم چونکه صد آمد نود ونیش ماست بیورردقلری اوزره یوزعدد
ذکر اولنسه طقسان ایکی سائر عدد بونك ایچنده داخل اولور (مثنوی) کرنبودی بحر عشق پاك را* کی وجودی
داده می افلاك را* من بدان افراشتم چرخ سنی* تا علو عشق را فهمی کنی* اکر سن پاك ولطیف عشقدن اوتری
اولمیدك افلاکه قچن بر وجود ویروردم بن عالی وسنی چرخی اول سببله یوجلتدم تا کم عشقك علوشانی برفهم ایلیه سن
بو بیتلر جناب عزت لسانندن حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلمه خطاب طریقیله دینلمش اولور یعنی جناب حق
اول حضرته خطاب ایدوب دیرکه یا محمد اکر سنك وجودك عشقدن اوتری موجود اولمیدی بن بو افلاکه قچن
وجود ویروردم وبو موجوداتی کتم عدمدن صحرای ظهوره نه وجهله ایرکوررردم سنك وجودك که بوجمله نك ظهورنه
علت غائیه اولمشدر بو عالی چرخی انکیچون اعلا وارفع ایلدمکه تا کم عشق ومحبتك علوشانی فهم ایلیه سن زیرا بوکونه

واقع واعلی اولان آسمان مظهر عشق اولان وجود شریفکدن اوتری ظهوره کلدیکی معلوم اولیجق عشقك شانی
نه مرتبه ارفع واعلی اولمق لازم کلور بوندن منفهم اولور (مثنوی) منفعتهای دکر آید ز چرخ* آن چو بیضه تابع
آید این چو فرخ* خاك را من خوار کردم یکسری* تا ز ذل عاشقان بویی بری* چرخ فلکدن دخی منفعتلر کلور او چرخ
بیضه کبی تابع وبو منفعتلر فرخ کبی کلور خاکی بن بالکلیه خوار وذلیل ایلدم تا کم عاشقلرك ذلندن بر بوی ایلته سن یعنی
چرخك صورتا رفعتی اکرچه عشقك علوشانی عارف اولنلره بیلدرمکدن اوتریدر لیکن همان بوندن اوتری ظهوره
کلمش دکلدر بلکه بو چرخدن نیجه منافع اخری وفوائد عظمی دخی ظهوره کلور اول چرخك وجودی فی المثل
بیضه کبی کلدی واول چرخك وجودندن حاصل اولان منافع بیضه دن تولد ایلین یاوری کبی اولدی پس بوجمله
منافعدن بریسی آنك رفعتندن عشقك وعاشقلرك رفعت شانی بیلمك اولدی نته کم حق تعالی حضرتلری خاکی دخی
نیجه منافع کثیره وفوائد عظیمه دن اوتری وجوده کتوردی واول خاکدن فی الحقیقه بو قدر منافع عظیمه ظهوره
کلمکده در ولیکن بوجمله منفعتلردن بری اولدرکه خاکی بالکلیه خوار وذلیل ایلدم تا بوندن عاشقلرك مذلت
ومسکنتنه بر فهم ایلته سن وآنلرك عالم عشقده خاك ایله یکسان اولدقلرنی بیله سن (مثنوی) خاك را دادیم سبزی ونوی
تا ز تبدیل فقیرا آکه شوی* با تو کوید این جبال راسیات* وصف حال عاشقان اندر ثبات* خاکه بر سبز ونولك
ویردك تا که فقیرك تبدیلندن آکاه اوله سن بو راسیات وشامخات اولان جبال سکا دیرلر استحکام وثباتده عاشقلرك
وصف حالنی یعنی جمیع اکوان عشق رحمانله وجوده کلدیسه وهر شیئك وجودنده وضع اولنان صفات من وجه نیجه
معنایه دلالت ایلرسه من وجه عشقك وعاشقك حالنی مبین اولور بوجمله دن خاکه طراوت ولطافت ویردك آندن
نیجه لطیف سبزه لر وکللر ظهوره کتوردك تا بوندن بر فقیرك خاك وجودنك تبدیل اولمسندن وعشقله لطافت وطراوت
بولمسندن آکاه اوله سن دیو جمله دن بری دخی جبالك کندی حالنده راسخه وثابته اولمسی عاشقلرك مقام عشقده
اولان وقار وثباتندن سکا خبر ویرر (مثنوی) کرچه آن معنیست واین نقش ای پسر* تا بفهم تو کند نزدیکتر*
غصه را با خار تشبیهی کنند* آن نباشد لیك تنبیهی کنند* اکرچه اول معنی وبو نقش صوریدر ای پسر تا کم معلم آنی
فهمکه نزدیکتر ایلیه واکر کند فعل لازم اولوب شود معناسی ویریلوب تا سنك فهمکه اول اقرب اوله دیمك اولور مثلا
غصه یی خاره تشبیه ایدرلر اول غصه خار اولمز ولیکن بر تنبیه ایدرلر یعنی اکرچه عشقك وعاشقك اول احوال واوصافی
معنویدر وبو عالمك احوالی واوصافی نقش صوریدر معقولاتی محسوساته تمثیلدن مراد سنك فهمکه اقرب اولمقدن
اوتریدر تا محسوسات واسطه سیله معنوی اولان حالاتی استدلال ایلیه سن وصورتده اولان شیدن معناده اولان
وصفی بیله سن مثلا انسانك درونده اولان غصه یی خاره تشبیه ایدرلر نته کم الغصة کالشوکة دیرلر بینهماده من وجه
مشابهت اولدیغندن اوتری ووجه شبه خار انسانك لحمنه باتدقده نیجه الم واضطراب ویرر پس غصه نك بعینها
خار اولمسی لازم کلمز بلکه بو معقول ومعنوی اولان خاردن غافل اولان کمسه یی تنبیه وایقاظ ایدرلر تا اول کمسه
متنبه اوله ومحسوسدن معقوله استدلال قیله (مثنوی) آن دل قاسی که سنکش خواندند* نامناسب بر مثالی راندند*
در تصور در نیاید عین آن* عیب بر تصویر نه نقش مدان* کذلك اول سخت وقاسی قلبه که سنك اوقودیلر نامناسب
ایدی بر مثال سوردیلر تصوره آنك عینی کلمز عیبی سن تصویره قو آنی منفی بیله یعنی اول قاسی اولان قلبه که کالحجارة
او اشد قسوة دیدیلر وفلان کمسه نك قلبی صلابت وقسوتده طاش کبیدر دیو تحقیق ایلدیلر قلبك قاسی اولمسیله حجرك
ما بیننده مناسبت یوقدر ولیکن عالم وعاقل اولنلر امر معنویدن غافل اولان کمسه لره تفهیم ایچون بر مثال سوق ایلدیلر
تا کم اول غافل امر معقولی محسوس اولان مثالدن فهم ایلیه اکر مشبه اولان امر معنوینك عینی واکر مشبه به اولان
شیء صورینك عینی تصوره کلمزسه ده مجرد بو ایکیسنك عینی تصوره کلمدیکندن بونلرك وجودینك بری برینه مشابه
اولمسنك نفیی دخی لازم کلمز بلکه سن عیبی کندی ذهنکه وتصویرکه قو بونلرك بری برینه مشابه اولمسنی منفی بیله
(رفتن این شیخ در خانهٔ امیری بهر کدیه روزی چهار بار بر زنبیل باشارت غیبی وعتاب کردن امیر او را بدان وقاحت
وعذر کفتن او امیر را) بو ذکر اولنان محمد سرروزی حضرتلرینك بر امیرك خانه سنه کدیه وسؤالدن اوتری برکونده درت
کره زنبیل ایله اشارت غیبی واسطه سیله کتمسنك بیاننده در وامیرك اول شیخه اول وقاحت وبی حیالق ایتدیکی سببیله
عتاب ایلمسنك بیاننده در واول عزیز امیره کندی عذرنی دیمسنك بیاننده در (مثنوی) شیخ روزی چارکرت چون فقیر*
بهر کدیه رفت در قصر امیر* در کفش زنبیل وشیء لله زنان* خالق جان می بجوید تای نان* شیخ حضرتلری برکون
درت کره فقیر کبی کدیه وسؤالدن اوتری بر امیرك قصرنه کتدی وآندن سؤال ایتدی الندە زنبیل وشیء لله اورر ایجی
وبویله دیر ایجی که خالق جان سزدن تای نان استر تای قات معناسنه در بونده بر مقدارا تمکدن کنایت اولور یعنی حق تعالی

حضرتلری ای مال صاحبی اولان کسه لرسزدن برمقدار اعمال استرالله ایچون نه شی ویررسکز قبول ایدوب آنك
محتاج وفقیر اولان بنده لرینه ویر برم دیردی (مثنوی) نعلهای بازکونه ست ای پسر * عقل کلی را کند هم خیره سر *
بازکونه ومنعکس نعللردر ای پسر عقل کلی بی هم خیره سر ایلر یعنی بویله غنی القلب اولان شیخ کاملك
حدذاتنده معناً فقیر اولان اغنیادن زر طلب ایلمسی وبونلره عرض احتیاج قیلمسی ای اوغول عقل کلی دخی
بوخصوصده حائر وحیران اندر (مثنوی) چون امیرش دید کفتش ای وقیح * کو بیت چیزی منه نام شحیح * چونکیم امیر
اول شیخ کاملی بوحالده کوردی اکا دیدی ای وقیح وبی حیا سکا برنسنه دیسم بنم نامی شحیح قومه یعنی بکا اول سوزی
سکا سویلدیکمدن اوتری نامی بخیل دیمه (مثنوی) این چه سغری وچه رو بست وچه کار * که بروزی اندرایی چاربار
بونه سغریدر ونه یوزدر ونه کاردرکه برکونده درت کره کله سن وبویله ثقلت قیله سن دیدی (م ی) کیست اینجا شیخ اندر
بند تو * من ندیدم زرکدا مانند تو * ای شیخ بومحله ده سنك قید وبندکده کیم واردر یعنی بوسرایده سکا مقید کیم واردرکه
تا بومرتبه کلوب ثقلت ایلرسن بن سنك کبی زرکدا کورمدم یعنی برارکك دیلنجی وقوی سائل مشاهده قیلمدم
(مثنوی) حرمت وآب کدایان بردهٔ * این چه عباسی زشت آوردهٔ * کدالرك آب وحرمتنی ایلتمشسن که عباس دبس
کبی بلکه اندن زیاده زشتلك وثقلت ایلرسن دیدی (مثنوی) غاشیه بردوش تو عباس دبس * هیچ ملحد را مبادا این
نفس نحس * عباس دبس سنك غاشیه بردوشكدر جهانده بونحس ونا پاك نفس هیچ برملحده اولمسون غاشیه بردوش
یاپوق دیدکلرنی اموز اوزره کتورن خدمتکاره دیرلر که بعض دیلنجیلر دخی اکی کندینك الی التنده اولان برخدمتکارنه
کوتردوب انك النه برچراغ ویرر پس معناسن کدالرك رئیسی وعباس دبس سنك غاشیه دارك منزله سنده دردیدی
(مثنوی) کفت امیرا بنده فرمانم خموش * زآتشم اکه نه چندین مجوش * شیخ ایتدی ای امیر بندهٔ فرمانم ساکت
اول بنم آتشمدن اکاه دکلسن بوقدر جوش وخروش ایله یعنی چونکه بنم کارمك سر وحقیقتنی بیلمزسن بیهوده یره
عتاب وسرزنش قیلمه دیدی (مثنوی) بهر نان درخویش حرصی دیدهٔ * اشکمی نان خواه راند ردیمی * اکر ناندن
اوتری کندمده برحرص وطمع کوردیدم بنم نان استیجی قارنمی برتار ایدم وکندمی هلاك ایدر ایدم (مثنوی) هفت سال
ازسوز عشق جسم پر * در بیابان خورده ام من برك رز * تازبرك خشك وتازه خوردنم * سبز کشته بوداین رنك تنم *
یدی ییل جسم وتن پشوریجی عشقك سوز وحرارتندن بیابانده بن آصمه یپراغی یدم تا کم اصمه چبوغنك قورویاش
یپراغی اکل ایلدن بری بوجسم وتنمك رنکی سبز ولطیف اولمشدر یعنی جسمی پخته قیلیجی عشقك سوز وتأثیرندن
بیابانده یدی ییل ساکن اولوب اصمه اغاجنك یپراغی یدم بوخود سنك وجمله نك معلومیدر حتی خشك وتازه
یپراق یمکدن بنم بوبدنمك رنکی یشل اولمشدی بونده تنبیه واردر شو معنایه که اصحاب کمالدن بر شیخ عارف کندینك
حسن حالنی وبعض خصالنی وریاضت اوزره اولان اعمالنی کندی حقنده سوءظن ایدن برکمسه نك انکارنی وظننی
ازاله ایلکدن اوتری اکا سویلسه وکندینك بی غرض وپاك اولدیغنی اثبات ایچون احوال شریفه سندن بعض حالنی اکا
نقل ایلسه مذموم دکلدر بونلرك بوکونه کندی حسن حالنی سویلمك خودفروشلرك حسن حالنی سویلمك کبی دکلدر بلکه
بونلرك مرادی اول منکری انکاردن وسوءظن مرتبه سندن خلاص ایلمکدر (مثنوی) تا توباشی درحجاب بوالبشر *
سرسری درعاشقان کمتر نکر * زیرکان که موی ابشکافتند * علم هیئت را بجان دریافتند * ای امیر مادامکه سن بوالبشر
حجابنده اوله سن عاشقلره سرسری نظر ایله مثلا نیجه زیرك وعاقللر که دقتده مو یاریاردیلر علم هیئتی جان ایله بولدیلر
یعنی ای اهل صورت مادامکه سن ابوالبشر اولان آدم حضرتلرینك حجابنده اوله سن مقصود بنی آدم اوله سن وبشریت
مرتبه لرنده قاله سن عاشقلره اول مرتبه ده ایکن بشریت کوزیله بیهوده یره نظر ایلمه که بشر کوزی عاشقلرك سرنی
وحقیقتنی بیلمکه وکورمکه قادر اولمز نیجه زیرکلر عقلیاتده ونقلیاتده قیلی فرق یاروب تمام تحقیقلر وتدقیقلر ایلدیلر علم
هیئتی جان ایله وکمال ایله بولدیلر علم هیئتدن مراد هیئت افلاکی واوضاع نجومی وآنلرك دوارنی ومسایرنی وبروجنی
بیلمکدر (م ی) علم نیرنجات وسحر وفلسفه * کرچه نشناسند حق المعرفه * لیك کوشیدند تا امکان خود * برکذشتند
ازهمه اقران خود * کذلك علم نیرنجاتی وسحری وفلسفه یی اکرچه حق معرفتله اکلمدیلر لیکن اول زیرکلر سعی
وکوشش ایلدیلر کندیلرك امکان واستعدادنه دك کندیلرك دوکلی اقرانندن کچدیلر نیرنجات نیرنجك جمعیدر
نیرنج نیرنکدن معربدر نیرنك حیله یه دیرلر ونقاشلرك رسملرینه دخی دیرلر علم نیرنجات حیله لر علمی ویاخود رسملر دینسه
دخی جائز اولور مراد شعبده علملریدر اما اکثر نسخه لرده نارنجات یازلمشدر نارنجات استعمال حسبیله مشهور
اولمشدر اما اصلنده نیرنجاتدر نارنجات یازنلر غلط مشهورك کتابت اولنمسنی اولی کورنلر وسحر لغتده سببی ادراك
ناسدن خفی اولان علمه وسحرك شرحی وانواعی جلد ثالثده اوائله قریب ساحر بچه لر سرخنده مرور ایلمشدر اول

محللرده طلب اولنه فلسفه علم حکمته دیرلر که عقلله حاصل اوله یعنی زیرکان جهان شو اوج علمی تحصیل ایلدیلر
وبو علملرده فایق اولدیلر اکرچه حق معرفتله بیله مدیلر وبو علملرك کنهنه واصل اوله مدیلر ولیکن تا ممکن اولدیغی مرتبه
بو علملردن سعی وکوشش قیلدیلر حتی کندیلرك دوکلی اقرانندن علمده کچدیلر وجمله یه تفوق قیلدیلر (مثنوی) عشق
غیرت کرد وزیشان در کشید * شد چنین خورشید زیشان ناپدید * نور چشمی کو بروز استاره دید * آفتابی چون
از ورود در کشید * عشق الهی غیرت ایلدی وکندینی آنلردن چکدی بو تجلی نورانی آفتاب آنلردن ناپدید اولدی
شول برکوزك نوریکه اوکوندز استاره یی کوردی بویله برنورانی آفتاب نیچون اول کمسه دن یوز چکدی یعنی زیرکان
جهانکه علم هیئتده بو مرتبه موشکاف ومدقق اولمش ایکن وعلم نارنجات وسحرده وفلسفه ده حکمت
وهندسه ده بوقدر مهارت بولمش وهر بری تحقیقلر وتصنیفلر قیلمش ایکن علم عشق ومحبت غیرت ایلدی بونلردن
کندیسنی چکدی وپنهان ایلدی بونك کبی برخورشید انور وآفتاب اکبر بونلردن ناپدید اولدی واحتجاب واختفا
قیلدی عجبدرکه بونلرك کوزی کوندز آسمانده شهاب یادزنی کورمك قابل اوله بونك کبی بر آفتاب اعظم بونلردن
نیچه یوز چکه واختفا قیله بونلر خفی اولان دقیق شیلری کوره لر جلی اولان اظهر وانور آفتابی نیچون کورمیه لر مراد
عشق ومحبت اظهر من الشمس ایکن بوقدر عقلا کامللر کتمشلر هر بری برکونه علمده نیچه تصنیف وتحقیقلر ایتمشلر
اما عشق ومحبت ندر بیلممشلر وانك نورنی کورمکه قادر اولممشلر بونده بو طائفه نك کورودورین اولملرینه وکندیلره
لازم اولمینی کوروب الزم واهم اولان کاری ترك قیلملرینه تنبیه وتوبیخ واردر (مثنوی) زین کذر کن پند من بپذیر
هین * عاشقانرا تو بچشم عشق بین * وقت نازك باشد وجان در رصد * با تو نتوان کفت آن دم عذر خود * بوندن کچ
اکاه اول بنم پندمی قبول ایله عاشقلری سن عشق کوزیله کور وقت نازك وجان رصده در اول دم کندی عذرمی سکا
دیمکلکه امکان اولمز بو بیتلر اکرچه شیخ لساندن امیره خطاباً دینلمشدر ولیکن مقصود عموما اهل غفلته خطابدر
یعنی حضرت شیخ دیرکه ای غافل بو عاشقلره طعن وتشنیعدن حذر ایله وآنلره حقیقت نظریله نظر ایله
بنم نصیحتمی قبول ایله عاشقلری کورمك استرسك سن نه عشق ومحبت کوزیله کوره سن والابشریت کوزی
آنلرك علو شانی ادراك ایلمکده عاجزدر عاشقلرك وقتی نازك وجانلری دخی معشوقلرینك رصدنده اولور
غیریلره التفات ایلیوب آنلره کندیلرك حالنی وعذرنی اول دمده دیمکه قادر اولمزلر همان سن متنبه اولوب
بی قیل وقال بونلرك ذوقندن ودروتندن برحالت اخذ ایده کور والا محروم قالورسن (مثنوی) فهم کن موقوف آن
کفتن مباش * سینه های عاشقانرا کم خراش * نی کمانی بردهٔ توزین نشاط * حزم امکذار وهی کن احتیاط *
واجبست وجائزست ومستحیل * این وسط را کیردر حزم ای دخیل * بو پندی فهم ایله اول سویلمکلکه
موقوف اولمه غفلت ایدوب طعنله عاشقلرك سینه لرنی طرملمه ای غافل سن بو نشاطدن بر کمان ایلتمشسن حزمی ترك
ایلمه واحتیاط ایله زیرا بو جهانده واجب وار وجائز وار ومستحیل واردر ای دخل ایدیجی حزمده سن بو وسطی طوت
یعنی بنم پندمی قبول ایله وعاشقلرك سرنی فهم ایله اول قیل وقاله مغرور اولمه زیرا عاشقلرك سرین فهم ایلیوب مجرد
ظاهرده اولان عمللرینه باقوب آنلر حقنده قیل وقال ایلرسك آنلرك سینه سنی خراشیده ایلمش اولورسن ایسك
عشاقك سرور ونشاطندن بوانه دك برکمان ایلتمش وبررایحه اخذ ایتمشسن لازم کادیکه شدت رأیی ترك ایلیوب
احتیاط واهتمام ایلیه سن عشاق الهینك کارنی بیلمك اوج مرتبه دن خالی دکلدر بری بودرکه واجبدر وبری دخی جائزدر
وبری دخی محالدر پس ای بو قومك میانه سنه کره دن داخل اولان کمسه ویاخود بونلر حقنده دخل قیلان کمسه
خیر الامور اوسطها حدیثنك مقتضاسنجه اوسط که جائزدرسن جائز اولان مرتبه یی طوت و بونلرله وسط الحال معامله
ایت (کریان شدن امیر از نصیحت شیخ وعکس صدق او وایثار کردن مخزن بعد از آن کستاخی واستعصام شیخ وقبول
ناکردن وکفتن که من بی اشارت نیارم تصرف کردن) بو سرخ شریف امیر شیخك نصیحتندن کریان اولمسنك واول شیخك
صدقنك عکسی آنده ظاهر اولمسنك بیاننده در وامیر شیخك بو خصوصده صادق اولدیغنی بیلدکدنصکره واول
کستاخلغی قیلدقدنصکره مخزننی شیخه بذل وایثار ایلمسنك بیاننده در وشیخك استعصام ایلمسنك ودخی واول مخزنی
قبول ایلممسنك بیاننده در ودخی بویله دیمسنك بیاننده درکه بن حق تعالینك اشارتی اولمینجه بو خزینه ده بر تصرف
ایلمکه قادر دکلم (مثنوی) این بکفت وکریه درشد های های * اشك غلطان بررخ او جابجای * صدق او هم بر ضمیر میر
زد * عشق هردم طرفه دیکی می پزد * حضرت شیخ امیره بو نصیحتلری دیدی دخی های های کریه ونوحه ده
اولدی اشك انك یوزی اوزره جابجا غلطان اولدی یعنی شیخ حضرتلری بو نصیحتلری چونکیم امیره دیدی
اندنصکره های های ایلیوب برمرتبه اغلدیکه انك کوزینك یاشی یوزی اوزرینه برابر اقاندی هم اول شیخ منیرك

صدق درونی امیرك ضمیرنه اوردی بوكونه حالات غریبه عشقك شاننده‌ن عجب دكلدر عشق هردمده برطرفه جولان
یشوررر یعنی آتش عشق هرزمانده برعجب جولان قیلادركه انك هربرجوششی بر آخر جوششنه مغایراولور الحاصل
هرآنده (مثنوی) صدق عاشق برجمادی می تند) چه عجب كربردل دانازند * صدق موسی برعصا وكوه زد * بلكه
بردریای پراشكوه زد * صدق احمد برجمال ماه زد * بلكه برخورشید درخشان راه زد * عاشقك صدقی بردنی جماداوزره
طوقنورنه عجب اكرعاقل ودانانك دل وجاننه اوره مثلا حضرت موسی علیه السلامك صدقی عصاوكوه اوزره اوردی
بلكه پرشكوه اولان دریااوزره اوردی كذلك حضرت احمد صلی الله علیه وسلمك صدقی ماهك جمالی اوزره اوردی بلكه
خورشید درخشان اوزره یول اوردی چونكه حالنده كذب شائبه‌سی اولیان حق تعالینك عاشق صادقلرینك صدقی
جمادات اوزره تأثیرایلرقنده قالدیكه دانااولان انسانك قلبنه تأثیرایلمیه اكرصدق عاشق برعاقلك قلبنه تأثیرایلسه عجب
دكلدر اكرعاشقلرك صدقنك جماداته تأثیرایلسنه مثال استرسك انبیای عظام صلوات الله علیهم اجمعین حق تعالینك
عاشق وصادقلریدر بوجمله‌دن حضرت موسی علیه السلامك صدقی عصااوزره اوردی آنی اژدرها قیلدی وكوه طور
اوزره طوقندقده اول كوه طورانك صدقی واسطه‌سیله ظهوره كلن تجلی الهیدن مدكوك ومتلاشی اولدی ودریای
قلزمه دخی صدقیله عصانی ضرب ایلدیكندن اولدریا منفلق اولوب اون ایكی یول اولدی حتی سبطیلر آندن امن
وسلامتله كذرقیلدی حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمك صدقی ماهك جمالنه تأثیرایلدی وآنی آسمانده ایكی
شق قیلدی نته‌كم حق تعالی (اقتربت الساعة وانشق القمر) دیو سوره قمرده آندن خبر ویردی بلكه اول حضرت علیه
السلامك صدقی خورشید درخشانك یولنی اوردی نته‌كم روایت اولنوربركون اول حضرت عصروقتنه قریب نائم
اولدیلرحتی كونش غروبه واروب صلوة مغربك وقتی كلدی اول حضرت بیداراولدیلر كوردیلر آفتاب غروبه وارمش
وصلوة عصرفوت اولمش پس دعاایلدیلر حق تعالی حضرتلری آفتابی یینه صلوة عصرقیلمق جائزاوله جق قدررد
ایلیوب كونش طوغوب اول حضرت نمازی اداایلدكارندنصكره ینه غروب ایلدی خورشید درخشانك یولنی
اورمسی بومناسبتله در الحاصل انبیای كرام واولیای عظام هرنه ایشلدیلرسه صدقیله ایشلیوب صدقلری بركاتنده
ایشلری دخی ظهوره كلدی اسم اعظم دیدكلری دخی صدقدر وبوصدق برسیف الله صارمدركه هرنیه وضع ایلسك
البته آنی قطع ایلر كما قال ذوالنون الصدق سیف الله فی ارضه ماوضع علی شیء الاقطع (مثنوی) روبروآورده هردودرنفیر
كشته كریان هم امیروهم فقیر * شیخ منیرقدس سره الجلیل ایله امیرهم ایكیسی نفیرده یوزیوزه كتورمش هم امیر
وهم اول شیخ فقیركریان اولمش (مثنوی) ساعتی بسیارچون بكریستند * كفت میراوراكه خیزای ارجمند * الحاصل
فقیراولان شیخله اول امیراول دم برساعت مقداری وچوق زمان چونكم اغلشدیلرپس امیر شیخه ایتدیكه قالق ای
ارجمند (مثنوی) هرچه خواهی ازخزانه برگزین * گرچه استحقاق داری صدچنین * هرنه استرسك خزینه‌دن اختیار
ایله اگرچه یوزبونجلین مال ومناله استحقاق طوترسن (مثنوی) خانه آن تست هرجت میل هست * برگزین خودهر
دوعالم اندكست * هرنیه كه سنك میلك واردرخانه سنكدر اختیارو قبول ایله اگرچه ایكی عالم سنك همتكه نسبت
اندكدر یعنی سن برعالی همتسن كه دنیاوآخرت سنك قتنده متاع قلیل مثابه‌سنده در بنم خانه‌مدن هرنه استرسك
قبول ایله اوسنكدر بنم دكلدر دیدی (م ی) گفت دستوری نداد ندم چنین * كه بدست خویش چیزی برگزین) حضرت
شیخ اكا جواب ویروب دیدی بكا بونك كبی دستورویرمدیلركه كندی الكله برنسنه اختیار ایله یعنی حق جانبندن بكا
بوكونه دستوربوقدركه بركسه‌نك خانه‌سنه كیروب آنك ملكندن صاحبنك رضاسی وازایكن بیله برشیء كندم قبول ایلیم
(م ی) من زخودنتوانم این كردن فضول * كه كنم من این دخیلانه دخول * بن كندمدن بوفضول وكستاخلغی ایلمكه
قادردكلم كه بن دخیلانه دخول ایلیم دخیل برقومك ایچنه صكره‌دن كلوب داخل اولان وآنلر ایچنده من وجه بیكانه
اولان كسه‌یه دیرلر شیخ حضرتلری اكا تعریض طریقیله بوكونه جواب ویروب ایتدی بن كندی الملە برشیء قبول ایلمزم
ودخیللركبی بوخانه‌یه دخول قیلمزم وبن بوفضوللكی كندمدن ایلمكه قادراولمزم كان برسبیل كنایه بیوردیلركه بنم طریقتم
بودركه بركسه كندی مالنی رضاسیله بكا الماغه عرض ایلسه بن آنی كندی اختیارمله استدیكم قدراندن المزم اماآنك
قلبنه قلیل وكثیرهرنه شیء ویرمك كاورسه اول دخی رضاء لوجه الله كندی الیله مالندن اخراج ایدوب انفاق ایلرسه
آنی قبول ایلرم دیدی لیكن امیربوكنایتك معناسندن خبرداراولمیوب كندی الیله قلبندن قوپانی چقاروب ویرمدی
(مثنوی) این بهانه كردومهره دربرود * مانع آن بدكان عطاصادق نبود * وشیخ دخی بونی بهانه ایلدی ومهره‌بی قابدی
یعنی شیخ بكا كندی الماغه بكا دستوریوقدر دیو بوسوزی بهانه قیلدی ومهره قیل وقالی اورته‌دن قالدیروب امیرك
خانه‌سندن رجوع قیلدی الماغه اول مانع اولدیكه اول عطاسنده صادق دكل ایدی اكرعطاسنده صادق اولیدی

شیخك مرادنی فهم ایلیوب كندی قلبندن قوپانی شیخك حضورنه كتورردی شیخ دخی آنی قبول ایلردی
چونكم امیرك اول عطاده صدقی اولمدی شیخ دخی آنی قبول قیلمدی (مثنوی) بودصادق زانكه بی غل بودخشم *
شیخ راهرصدق می نامد بچشم * گفت فرمانم چنین دادست اله * كه گدایانه برونانی بخواه * نعم امیرك عطاسی من وجه
صادق ایدی زیراكه بی غل وبی خشم ایدی لیكن هرصدق حضرت شیخك كوزنه كلمدی بعض نسخه‌ده مصرع اول
(نه كه صادق بودپاك ازغل وخشم) واقع اولمشدر بوتقدیراوزره معنی شیخك قبولنه مانع اول اولدیكه اول عطاصادق
دكل ایدی یوق بویله دكلدرمن وجه صادق ودخی كینه وخشمدن پاك ایدی دیمك اولورونون نافیه بیت اولده اولان
آن عطاصادق نبودیونی ایلدكلرنی نفیدر شیخ دیدیكه بكاالله بویله فرمان ویردی كه یوری كدالركبی برنان استه
نسخه اول اوزره بیت اول سؤال مقدره جواب اولوركان برسائل دیركه چونكم امیرعطاسنده صادق اولدی وشیخدن
دخی خوفی یوغدی نیچون كریه قیلدی ونیچه خانه سنكدر كل بنم خانه‌مده اولنی هرنه استرسك قبول ایله دیدی جواب
بیوررلرنعم اول امیرعطاسنده من وجه صادق ایدی زیرا انك قلبنده كین وغضب یوق ایدی وبوسوزی صدقله وصفای
قلبله دیدی ولیكن شیخك هرصدق كوزنه كلمدی وبوقدرصدقه وخلوصه التفات قیلمدی واكا بویله دیو جواب ویردیكه
حضرت الله بكا بویله فرمان ایلدی كه یوری كدالركبی دربدرنان طلب ایله چونكم فرمان الهی بویله در بن كمسه‌نك رزقنه
دست درازلق قیلمزم دیوب كندی مقامنه كلدی وآنده ساكن اولدی (اشارت آمدن ازغیب شیخ راكه این دوسال
بفرمان مابستدی وبدادی بعدازین بده ومستان دست درزیرحصیرمی كن كه آنرا چون انبان ابوهریره كردیم درحق تو
هرچه خواهی بیابی) بوسرخ شریف حضرت شیخه عالم غیبدن اشارت كلمسیدركه بوایكی ییل بزم امریزله
الدك وبردك امابوندنصكره بركسه‌دن المه الكی حصیرك التنه ایله زیرا اول حصیرك التنی سنك حقكده ابوهریره‌نك
انبانی كبی ایلدك هرنی كه استرسك انك التنده بولەسن نته‌كم حضرت ابوهریره رضی الله عنه هرنی استسه انبانی ایچره
ال صوقردی وآنی انبانی ایچره باذن الله بولوردی (تایقین شودعالمیانراكه ورای این عالمیست كه خاك بكف كیری
زرشودمرده درواید زنده شودنحس اكبردروی آیدسعداكبرشودكفردراوآید ایمان كردد زهردراوآیدتریاق شود)
تاعالمره یقین ومحقق اوله كه بوعالم حسك وراسنده براولوعالم واردركه اكربوعالمك خاكنی السن زرخالص اولورهم
بوعالمك مرده‌سی آنده زنده اولوربوعالمده اولان نحس اكبراول عالمه كله انك نورانیتیله سعداكبراولوردخی بوعالمك
كفری آنده كله ایمان وایقان محض اولورنته‌كم فی المثل كارلرآخرته واردقده اصلا كفرقالمزولیكن اول عالمده كوردكاری
ایمان آنلره نفع قیلمزهم بوعالمك زهری انده كله تریاق صاف اولور (نه داخل این عالمست ونه خارج این عالم نه تحت ونه
فوق نه متصل نه منفصل بی چون وبی چكونه هردم ازوهزاران اثرنمونه ظاهرمی شود) اول عالم غیب نه بوعالمه
داخل ونه بوعالمدن خارجدرونه بوعالمك فوقنده ونه بوعالمك تحتنده درونه بوعالمه متصل ونه بوعالمدن منفصلدر
بلكه بی چون وبی چكونه درهردم اوعالمدن بوعالمده هزارآثارونمونه پیداوظاهراولور (چنانكه صنعت دست
باصورت دست وغمزه چشم باصورت چشم وفصاحت زبان باصورت زبان نه داخلست ونه خارج نه متصلست ونه
منفصل والعاقل یكفیه الاشاره مثلا آنجلین كه دستك صنعتی دستك صورتنه نسبتله وچشمك غمزه وكرشمه‌سی چشمك
صورتنه نسبتله وزبانك فصاحت وبیانی زبانك صورتنه نسبتله بوجمله نه داخلدر ونه اندن خارجدر نه متصلدر
ونه منفصلدر كذلك عالم معنی عالم صورتنه نسبتله بوذكراولنان مثاللركبیدر ودخی كالدهن فی السمسم والنار فی الحدید
ورایحة الورد فی الورد والروح فی الجسد بوجمله‌سی عالم ملكوتدندر وعالم شهادت نه كونه در بیانك استینه بوقدر
كفایت قیلورا كربركسه عالم ملكوت مثاللردن آنی فهم قیلوربا خصوصكه اكركندینك نفسنی بیلورسه (وفی انفسكم
افلا تبصرون) آیت كریمه‌سنك موجبنجه هرنه دیلرسه كندیده بولوروعالم لاهوتی وعالم جبروتی وعالم ملكوت
وعالم ناسوتی بوجمله‌یی كندی نفسنده مشاهده قیلورمع هذا بوعالملرآنك جسمنه نه متصل ونه منفصلدرونه آكاداخل
ونه اندن خارجدر بلكه بی كم وبی كیف برمعنادر بصیرتی اولان كمسه‌یه بوقدراشارت كفایت ایدر (م ی) تادوسال این
كاركردآن مردكار * بعدزان امرآمدش ازكردكار * ایكی ییلدك اول مردكار بوایشی ایلدی آندنصكره یعنی ایكی
ییلدنصكره حضرت كردكاردن امركلدی واول عزیزك قلبنه بویله الهام اولدی (مثنوی) بعدزین می ده ولی ازكس
مخواه * مابدادیمت زغیب این دستگاه * شمدنصكره خلقه ویرولیكن كمسه‌دن نسنه استمه بزعالم غیبدن بودستگاه
وقدرتی سكاویردك (مثنوی) هركه خواهدازتوازیك تاهزار * دست درزیرحصیری كن برار * هركیمكه سندن بردن
بیكه دك استربرحصیرك التنه ال ایله بوقدروكتور یعنی هیچ سندن بركمسه كلوب برشیء مراد ایلسه‌سن همان‌دم الكی
حصیرك التنه صوقه‌ون بعده الكه هرنه كاورسه چقاروب اول كمسه‌یه ویر (م ی) هین زگنج رحمت بی مربده * دركف تو خاك

كردد زر بده * آكه اول بی حساب اولان رحمت كنجندن محتاج اولنلره ویر بو خاك سنك الكده زر اولور چونكم زر اوله
آنی فقیر اولنلره ویر بی مر بونده بی شمار معناسنه در (مثنوی) هرچه خواهندت بده منديش ازان) داد یزدان را تو بیش
ازبیش دان * هرنه كه محتاج اولنلر كلوب سندن استیه لر آنی ویراندن فكر واندیشه ایله یعنی سندن استدكاری
قدر شیء انلره ویرمكدن بلكه صوكنده عطای الهی نقصان پذیر اوله دیو اندیشه قیله حق تعالینك داد وعطاسنی سن
حددن زیاده بیل (مثنوی) در عطای مانه تحشیر ونه كم * نه پشیمانی نه حسرت زین كرم * بزم عطامزده اصلا تحشیر
وكم یوقدر بو كرمدن نه پشیمانلق واردر نه حسرت واردر تحشیر ازالقدن دوكمكه دیرلر یعنی معطی وجواد اولان خدا
اول صاحب رشاده دیدیكه صقین خاطركه وهم وشبهه كلمسون بزم عطامزده نه دوكمك ونه نقصان واردر ونه پشیمان
اولمق ونه بوكرمدن حسرت یمك واردر نته كم دنیا خواجه لری بر بنده سنه وافر مال ونعمت اعطا ایلسه لر برزمان
اولور كه آندن پشیمان اولوب اول ویردیكنه حسرت یمك قابلدر اما بزم موهبت وعطامز بوكونه دكلدر بر بنده مزه
برعطا وكرمی كه ایلیه وزاندن اصلا پشیمان اولمز زوانكچون حسرت دخی یمه زز (مثنوی) دست زیر بوریا كن
ای سند * از برای روی پوش چشم بد * دستكی حصیرك آلتنه ایله ای سند بد چشم روپوش اولمقدن اوتری یعنی ای شیخ
معتمد سوء نظر صاحبلرینه پرده وحجاب اولمقدن اوتری الكی حصیرك آلتنه صوقوب اخراج ایله تا انلر حصیرك
آلتنده درهم ودینار واردر صانسونلر وسببه نظر قیلسونلر والا سنك اول حصیر آلتنه ال صوقمكه دخی احتیاجك
یوقدر بلكه عالم غیبدن بلاسبب هرنه ویرسك اول سیم وزر اولور ولیكن بو ال حصیر آلتنه صوقمق خلقه پررو پوش
اولسون دیدی (مثنوی) پس زیر بوریا پر كن تو مشت * ده بدست سائلی بشكسته پشت * پس ای شیخ بوریانك
آلتندن سن اوچكی پرایله ارقه سی صنمش سائلك النه ویر یعنی فقردن شكسته اولمش وكسب وكاردن عاجز قالمش
اهل حاجته الی انفاق ایله (مثنوی) بعد ازین از اجر ناممنون بده * هركه خواهد كوهر مكنون بده * بوندنصكره
اجر ناممنوندن ویر یعنی بوندنصكره سكا دستور نامقطوع اولان اجر بخششدن محتاج اولنلره ایر كوهر كیمكه استر
كوهر مكنون ویر یعنی مستور اولان كوهری اكا عطا ایله تا اول ذی قیمت اولان كوهردن غنی اوله ودفع احتیاج قیله
دیدی (م ی) رو ید الله فوق ایدیهم تو باش) همچو دست حق كزافی رزق پاش * یوری سن (ید الله فوق ایدیهم) اول دست
حق كبی كزاف بیره رزق صاچ كزافی دیمك بونده بی سبب وبی عوض دیمك معناسنه اولور یعنی جناب حق جل شانه اول
پیغمبر علیه السلامك وارث كاملنه بر سبیل الهام بویله دیدیكه ای وارث نبوی اولان شیخ یوری سنك الك بخشایش
وعطاده الله الی اولسون الله الی جمله الرك فوقنده در حق الی كبی بلا سبب عباد الله یه نثار رزق ایله سوره فتحده اولان
(ید الله فوق ایدیهم) آیت كریمه سنه بونده اشارت واردر والا ید اطلاقی متشابهاتندر تأویل ایدنلر قدرت ایله
تأویل ایلمشلردر نته كم جلد اولده وصیت كردن پیغمبر علیه السلام مر علی را سر خنده (دست حق اورا چو دست
خویش خواند) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه پیغمبر علیه السلام حضرتلرینك دست شریفی بیعتده
الله الی مثابه سنده اولدیغی كبی شیخك دخی الی عطا وبخشایشده الله الی مثابه سنده اولور (مثنوی) وامداران از عهده
وارهان * همچو باران سبز كن فرش جهان * وامدار اولنلری عهده دن خلاص ایله باران كبی فرش جهانی سبز
ولطیف ایله یعنی مدیونلری دیندن قورتار باران رحمت فرش جهانی سبز وتازه ایلدیكی كبی سن دخی باران عطا
وموهبتله قلوب انسانی وبساط اكوانی لطیف وتازه قیل دیدی (مثنوی) بودیك سال دكر كارش همین * كه بدادی
زر زكیسه رب دین * زر شدی خاك سیه اندر كفش * حاتم طایی كدایی در صفش * اول عزیزك كاری بر سنه دخی
همان بو اولدی كه رب دینك كیسه سندن محتاج اولنلره زر ویر ردی اول عزیزك كفنده خاك سیاه زر اولوردی بر مرتبه
غنی ومنجی اولدیكه حاتم طایی آنك صفنده بر كدا ایدی بو جمله عطای الهیدن بری دخی شول كرامت ایدیكه اول عزیزك
حضورنه بر سائل كلدی اول كامل آنك مافی الضمیرینه مطلع اولور ونه شیء استدیكنی بیلوردی نته كم بو شرح شریفدن
بو معنی ظاهر اولور (دانستن شیخ ضمیر سائل را بی كفتن ودانستن قدر وام وام داران بی كفتن كه نشان آن باشد كه اخرج
بصفاتی الی خلقی) بو شرح شریف شیخ محمد حضرتلرینك سائلك ضمیرنی بی كفتن بیلمسیدر ووامدارلرك وامنك
قدرنی یعنی مدیونلرك دیننك مقدارنی سویلمدین بیلمسنك بیاننده دركه بو انك نشانی اولور كه حق تعالی بنم
صفاتمله بنم خلقمه خروج ایله دیدی یعنی شیخك بی عوض وبلا غرض عطا قیلمسی وسائل اولنلرك ضمیرنی بیلمسی
ودخی بونلردن غیری اولان صفتلر آنك نشان وعلامتی اولور كه الله تبارك وتعالی بر روایتنده عبدی اخرج بصفاتی الی
خلقی دیه یعنی بنم صفتلرمله بلا غرض ویرمك وبلا عوض بر قوله لطف ایركورمك وما فی الصدوری بیلمك وسر وجهره
عالم اولمقدر سن دخی بنم اوصافمله موصوف اولوب واخلاقمله تخلق قیلوب مخلوقم جانبنه خروج وظهور ایله تا سنی

كورن بنی كوره وسنك وجودكده اولان اوصافی مشاهده قیلان بنم وصفلرم ایدیكن بیله دیو بو معنی بصفاتی ده بامع
معناسنه اولدیغی اوزره در بو محلده تقریرا یچون اولسه ده جائز اولور بو تقدیر اوزره معنی كه وصفلرم آنك نشانی اولور كه
حق تعالی بر روایتنده بنم صفاتمی بنم مخلوقمه چقار تا انلر سنك وجودك آیینه سنده بنم اوصاف شریفه می كوره لر دیمك
اولور (م ی) حاجت خود كر نكفتی آن فقیر * او بدادی وبدانستی ضمیر * شیخك حضورنه كلن اول فقیر اكر كندی حاجتنی
شیخه دیمسیدی وبنم مرادم یا شیخ بو قدر در یا زیاده در یا خود شو قدر در شیدر دیو سویلمسیدی اول حضرت ضمیری
بیلوردی وضمیر سائلده اولان شیء هرنه ایسه آنی اكا ویردی (مثنوی) آنچه در دل داشتی آن پشت خم *
قدر آن دادی بدو نه بیش وكم) اول نسنه یی كه اول ارقه سی اكری قلبنده طوتاردی یعنی بار حاجت ومحنتدن ارقه سی
منحنی اولان فقیر شول مرادی كه قلبنده طوتاردی او اقدر ویرردی اكا نه زیاده بلكه همان آنك قلبنده اولان قدر
ویرردی چونكم ناس ما بیننده شیخك بو كرامتلری فاش وظاهر اولدی (مثنوی) پس بكفتندی چه دانستی كه او *
این قدر اندیشه دارد ای عمو * پس اكا بعض كسه دیرلردی نه بیلدككه اول فقیر بو قدر فكر واندیشه طوتار ای عمو
(مثنوی) او بكفتی خانه دل خلوتست * خالی از كدیه مثال جنتست * شیخ حضرتلری بویله دیینلره دیر ایدی كوكل
خانه سی خلوتدر جنت مثالی كدیه دن خالیدر یعنی كوكلم خانه سی جمیع اغیار وماسوی خاطره لردن خالیدر جنت
كبی القدن وفقر واحتیاجدن خالی اولدیغی كبی (مثنوی) اندرو جز عشق یزدان كار نیست * جز خیال وصل او دیار
نیست * اول دل خانه سی ایچره حضرت یزدانك عشقندن غیری كار یوقدر آنك وصلی خیالندن غیری برشیء یوقدر
بلكه خانه دلده ساكن اولان انجق همان انك عشق بی مثالی ووصلتنك خیالیدر (مثنوی) خانه را من روفتم از نیك
وبد * خانه ام پرست از عشق احد * بن خانه دلی نیك وبددن سپوردم بنم خانه درونم احدك عشقندن پردر آنده
غیرك مزاحمه سی یوقدر جمیع تشاویش وافكاردن واوساخ وژنكاردن آیینه كبی پاك ومجلا اولمشدر (مثنوی)
هرچه بینم اندرو غیر خدا) آن من نبود بود آن كدا) پس خدای تعالیدن غیری هر نبی كه آنده كورورم بیلورمكه آیینه دلده
صورت كوسترن فكر وخیال بنم دكلدر بنم مقابله مه كلن كدانك لا بقیدر (مثنوی) كردر آبی نخل با عرجون نمود
جز ز عكس نخله بیرون نبود * در تك آب ار ببینی صورتی * عكس بیرون باشد آن نقش ای فتی * مثلا اكر آبك ایچنده
نخل با عرجون كورنسه اول آب ایچره كورینن صور خارجده اولان نخله نك عكسندن غیری دكلدر آبك قعرنده اكر
بر صورت كوره سن نقش وصورت طشره نك عكسیدر ای فتی نخله خرما اغاجیدر عرجون خرما صالقمینك بوداغیدر كه
صالقمی كسلدكدنصكره برنده قالوب صكره هلال كبی منحنی اولور یعنی اصحاب مكاشفه نك درونی آب صافی كبی
غل وغشدن خالیدر چن انلرك مقابله سنه وحضورنه بر كسه كلسه وانك باطننده برخیال اولسه در حال انك حالی
صاحب كشفك قلبنه منعكس اولور مثلا بر آبده یا خرما اغاجی ویا خرما صالقمینك دالی كورنسه بو مقرردر كه اول
آب ایچره كورینن شكل طشره ده اولان خرما اغاجنك عكسندن غیری دكلدر كذلك بر آبك قعرنده بر صورت كورسك
اول صورت هم خارجده اولان صورتك عكسیدر پس ارباب صفانك درونده مرئی اولان خیال وصور دخی خارجده
اولان كسه لرك خیال وصورتیدر والا انلرك باطنی حقدن غیریدن خالی وصافیدر (مثنوی) لیك تا آب از قذی
خالی شدن * تنقیه شرطست در جوی بدن * تا نماند تیرگی وخس درو * تا امین كردد نماید عكس رو * ولیكن
آب خس وخاشاكدن خالی وپاك اولنجیه دك بدن جوینده تنقیه ایلمك شرطدر قذی خاشاك وخس معناسنه در
بعض نسخه ده قذی یرینه قذر واقع اولمشدر قذر نجاسته دیرلر تا كم بدن جوینده تیره لك وخس قالمیه تا جوی بدن
امین اوله یوزك عكسنی كوستره یعنی خارجده اولان اشكال وصورك آب ایچره رونما اولمسنه دك آبی خس
وخاشاكدن وكدوراتدن تنقیه وپاك ایلمك شرط اولدیغی كبی خارج عالمده اولان كسه لرك دخی صورت باطنه واسرار
مكنونه لری بر كسه نك مقابله سنه كلدكلرنده اول كسه نك آب قلبنده انلرك خیالی وصورت حالی بكماله كورنمكه
آب قلب خس وخاشاك افكار فاسده وخیالات مهمله دن پاك اولنجیه دك واصلا درونده غل وغش قالمینجیه دك
بدن نهرنی تنقیه وتطهیر ایلمك شرطدر حتی بدن جوینده كدورات نفسانیه وخس وخاشاك جسمانیه دن برأثر
قالمیه تا كم بدن جوی بی خس وخاشاك نفسانیه وكدورات جسمانیه زحمتندن امین اوله اندنصكره هر شیئك وجه
باطننك عكسی آنده یوز كوستره واول دخی قلبنه كلن خیال اول كسه نك قلبنك خیالی اولدیغی بیله اكر درون
آب صافی كبی پاك اولمز سه كندینك خیالنی غیرك خیالی صانور پس كشف ضمیره قادر اوله میوب اوهام وخیالات
مرتبه سنده قالور (مثنوی) بر كلابه در تنت كوای مقل * آب صافی كن ز كل ای خصم دل * تو برانی هردمی
كز خواب وخور * خاك ریزی اندرین جو بیشتر * ای مقل سنك تنكده كلابه دن غیری قنی آبی كلدن صافی ایله ای جان

ودلك خصمی سن انك اوزرینه سن هردمده كه خواب وخوردن بوجوی ایچره زیاده رك خاك دوكه سن كلابه كلنالك
اولان صو یه دیرلر مقل فقیره دیرلر یعنی جوی بدنی كدر وقذر قالمیجه دلك وخس وخاشاكدن پاك اولنجیه دك تنقیه
ایلك شرطدر امای فقیر سنك بدنكده بولانق صودن وبرامز خو بدن غیری نه واردرای دل وجانك خصمی
اكر اسرار غیبه واقف وامور لاریبه عارف اولمق استرسك آب روحكی بدن كلندن صافی قیل وقلبك چشمه سنی
كدورت وعلتدن پاك ایلەوسن ایسك انك اوزرینه هردمده كه یمكدن واویومقدن بوجوی بدن ایچره حددن زیاده
طپراق دوكرسن یعنی خاكدن حاصل اولان غدالری بدنه ضم ایلكله روحكی مكدر ایلیه سن هر بار كه برسالك یمكه
وایچمكه زیاده مقید اولسه ظلمت نفسانی انك درونی احاطه قیلور پس ضمائر واسراری انده یوز كوسترمز (سبب
دانستن ضمیرهای خلق (مثنوی) چون دل آن آب زینها خالیست * عكس روها از برون در آب جست * پس ترا باطن
مصفا ناشده * خانه پر از دیو ونسناس ودده * چون اول آبك دلی بونلردن خالیدر پس یوزلرك عكس واثری
اول آبه صچرادی پس سنك قلبك مصفا اولمش ایكن خانهٔ دل دیودن ونسناسدن وبرتیجی جانوردن پردرنسناسك
معناسی وتحقیق وتفصیلی دردنجی جلدده حكایت آن مرد كه از سر جور بن سرخنده (لیك كفتم ناس من نسناس نی
بیتنك شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه یعنی چونكه شول آبك كه درونی بو كدورتدن وخس وخاشاكدن
خالی وپاك اوله خارجده اولان شیلرك یوزلری آب اوزره عكس اورر وآبه ناظر اولان اول اشكال وصوری اول
آب صافی ایچره كورر پس ای كدورات نفسانیه ده قلان وخاك جسمانیه ایله آب قلبی مكدر اولان كمسه سنك باطنك
هنوز دخی مصفی اولمش وخس وخاشاك خیالاتدن نجات بولمش اوله سنك خانهٔ قلبك سباع صفتلرندن ووسواس
ونسناس خویلرندن پردر مادامكه سنك قلبك خانهٔ دیودر اول نور الهی آنده نیجه ظهور قیلور وقلبك اسرار حقه
نیجه واقف اولور (مثنوی) ای خری زاستیزه مانده در خری) كی زارواح مسیحی بو بری) كی شناسی كر خیالی سر كند *
كز كدامین مكمنی سر بر زند * چون خیالی میشود دار زهد تن * تا خیالات از درونه روفتن) ای استیزه وعناددن خرلقده
قلان برنوع خر ارواح مسیحی وانفاس عیسویدن نچن بوی ایلتورسن یعنی سنكه ستیزه وعناد ایلمكدن خرلقده
واحمقلقده قالمش برنوع خرسن مسیحایه منسوب اولان ارواح طیبه دن وعیسوی اولان انفاس قدسیه دن
نیجه رایحه الورسن وكبار مشایخك حیات بخش اولان كلمات نفیسه سندن نیجه صفا آلورسن نچن اكارسن
اكر درونڭدن برخیال سر ایلیه كه قنغی مكمندن سر بوقر واورر یعنی چونكه سن خرلق وحیوانلق صفتنده قاله سن
وارواح مسیحیدن غافل اوله سن اكر برخیال سنك درونكدن ظاهر اولسه آنی نچن فهم ایلرسن كه اول خیال قلبك
قنغی مكمندن وزاویه سندن ظهوره كلور قلبك كمینكاهی چوقدر وخواطره یه نهایت یوقدر ولیكن درت نوعه
منقسمدر اولا خواطر نفسانی وثانیا خواطر شیطانی وثالثا ملكی ورابعا الهام الهیدر بعضلر خواطر ملبوسه یی
دخی برنوع طوتوب خواطر بش قسمدر دیمشلردر زهددن سالكك تنی برخیال كبی اولور درونڭدن خیالات
سپورلنجیه دك یا خود درونڭدن اول سالك خیالاتی سپورنجیه دك دیمك اولور زهد بونده مجرد ترك معناسنه در كر كسه
متاع دنیویه یی ترك اولسون وكر كسه مشتهای نفسانیه یی ترك اولسون یعنی سالك كندی قلبندن خیالات مختلفه یی
سپورنجیه دك وافكار نفسانیه یی خانهٔ دلدن سورنجیه دك آنك بدنی نفسینك مشتهاسنی ترك ایلمكده وجسمنه
ریاضت ویرمكده برخیال كبی اولور آسان وجهله وساوس شیطانی وخواطر نفسانی خانهٔ دلدن طشره كتمز جمله نك
محبتنی سالك كندی قلبندن اخراج ایتمینجه ومشتهای نفسنی ترك قیلمینجه صفا مرتبه سنه یتمز پس خواطر
شیطانیه یی الهام الهیه دن فرق وتمییز ایتمز ونفس وشیطان صورت صلاحدن كلوب خواطر ملبوسه ایله آنی
اضلال ایلسه اول خاطره لری شرعه توفیق ایدوب وصلاحه حمل قیلوب نفس وشیطانه تابع اولور وآنلرك مكر وفسادنی
بیلمدیكندن عاقبت كندیسنی هلاك وبواره مبتلا قیلور نته كم خر بیچاره روباه مكاره نك صورت صلاحدن كلوب
دوستلق یوزندن اكا مكر ایلدیكنی بیلمدی وفرق وتمییز قیلمدی عاقبت آنی دوست صانوب تكرارا كا اویدی وپنجهٔ شیره
كندیسنی مبتلا قیلدی (غالب شدن مكر روبه بر اعتصام خر (مثنوی) خر بسی كوشید واورا دفع كفت *
لیك جوع الكلب با خر بود جفت * غالب آمد حرص وصبرش بد ضعیف * پس كلوها كه برد عشق رغیف) خر چوقلق
سعی ایلدی واول روباهه دفع دیدی لیك جوع الكلب خر ایله جفت ایدی آنك حرصی غالب كلدی وصبری ضعیف ایدی
چوق بوغازلر بكه رغیف عشقی قطع ایلر یعنی خر اكرچه روباهك جنلرنی ابطال ایلمك خصوصنده چوق سعی ایلدی
وآنی دفع قیلدی ولیكن كلب اچلغی اول خره قرین ایدی پس اكل وشربه اولان حرصی عقلی اوزره غالب كلدی وآنك
صبر وتحملی ضعیف اولدی لاجرم بوغازی اله ویردی زیرا كه نان عشقی چوق كمسه نك بوغازلرنی كسر بر قاج اتمك

قزانیم دیوب شیطانه اویوب تحصیل نانه مشغول ایكن كندیسنی هلاك ایلمش كمسه یه نهایت یوقدر (مثنوی)
زان رسولی كش حقایق داد دست * كاد فقر ان یكن كفرا آمدست) اول بر رسولدنكه حقایق اكا ال ویردی كاد الفقر
ان یكون كفرا حدیثی كلمشدر یعنی اول بر رسول عظیم الشاندنكه حقایق اشیانك مشاهده سی اول حضرته
میسر اولدی فقر كفر اولمقلغه قریب اولور بیوردی فقرك كفره قریب اولمسی فقیر اولان كمسه نك حرامه حریص اولمسی
وآنی اكل قیلمسیله اولور وفقر وفاقه سببیله بعض كبائری دخی ارتكاب قیلور اكر مستحل اولورسه كافر اولور
مستحل اولمیوب ضرورتله ارتكاب قیلورسه كفره قریب اولور وفقرك كفره قریب اولمسی بو وجهله
اولور (مثنوی) كشته بود آن خر مجاعت را اسیر * كفت اكر مكرست یك ره مرده كیر * زین عذاب جوع
باری وارهم * كر حیات اینست من مرده بهم) چون اول خر آچلغه اسیر ومغلوب اولمشدی ایدی روباهك
بو كلامی اكرچه مكر وحیله ایسه ده بر اوغوردن كندیكی مرده فرض ایله بو آچلق عذابندن باری خلاص
اولورم اكر حیات بو ایسه بن مرده یم یعنی چونكم اول خر آچلغه اسیر اولمشدی نفسی بو جهتدن آنك عقلنه
غلبه ایدوب درونندن اكا بویله دیدیكه فرض ایده لم كه روباهك بو سوزلری مكر اولمش بالكلیه كندیكی مرده فرض ایله
اكر مرده اولورسم بو عذاب جوعدن باری قورتلورم اكر حیات وزندكانیلك حالا بونم حیاتم ایسه بن بونی
چكمكدن اولمك یكدر دیدی وبو تقریبله روباهه اویدی (مثنوی) كر خر اول توبه وسوكند خورد * عاقبت هم از خری
خبطی بكرد) اكرچه خر اولده توبه وقسم ایلدی عاقبت خرلغندن هم بر عظیم خبط وخطا ایلدی بو توبه
وسوكندن نقض قیلمغه وخبط وخطا ایلمكه باعث حرص وشهوت اولمشدر (مثنوی) حرص كور واحمق ونادان كند *
مرك را بر احمقان آسان كند * نیست آسان مرك بر جان خران * كه ندارند آب جان جاودان * چون ندارد
جان جاوید او شقیست * جرأت او بر اجل از احمقیست) حرص وطمع آدمی كور واحمق ونادان ایلر مرككی احمقلر اوزره
آسان ایلر خرلرك جانی اوزره مرك آسان دكلدر زیرا جاودان اولان جانك آبنی طوتمزلر چونكم اول خركه جان جاودانی
طوتمیه اوشقیدر آنك اجل وموت اوزره جرأت ایلمسی احمقلغندندر یعنی دنیانك لذتنه وشهوتنه حریص اولمق
آدمی كور واحمق ایلر كما قال علیه السلام حبك الشیء یعمی ویصم) حتی بر مرتبه كور واحمق ایلر كه موتی احمق اولنلره
آسان ایلر نعم موت آساندر ایمان واسلامله متصف اولان وجناب حقله آشنالق قیلان انسانه كه اكا موت تحفه
وهدیه در ولیكن خر سیرت وحیوان طبیعت اولان كمسه لرك جاننه نسبت موت آسان دكلدر زیرا آنلر جان ابدینك
وروح سرمدینك لطافت ورونقنی طوتمزلر چونكم اول خر جان ابدی طوتمیه وبو دنیاده حیات طیبه تحصیل ایتمیه
اول شقیدر بو تقدیر اوزره آنك موته جرأت وجسارتی احمقلغندن اولور (مثنوی) جهد كن تا جان مخلد كرددت *
تا بروز مرك بركی باشدت * اعتمادش نیز بر رازق نبود * كه بر افشاند بر او از غیب جود) پس ای جان فانی وروح حیوانی
صاحبی جهد ایله تا كم سنك جانك مخلد وباقی اوله تا كم مرك كوننده سكا برعظیم برك اوله اول خرك حضرت رزاقه دخی
اعتمادی یوق ایدی كه اول رزاق آنك اوزرینه عالم غیبدن جود نثار ایلیه یعنی ای خر سیرت اولان كمسه جد وسعی ایله
تا كم روح حیوانیدن قورتلوب روح انسانی بوله سن وجانك مخلد اولمق مرتبه سنه واصل اوله سن تا كم موت واجل
كوننده سكا برعظیم زاد اوله وروحكه وقلبكه قوتلر ویرنده لكلر كاه اول خرك كندی رازقنه دخی اعتماد وتوكلی یوق ایدی
بویله دیوكه بنم رازقم عالم غیبدن بكا جود وكرم نثار ایلر پس اكل وشربه حریص اولوب روباهه تبعیت قیلمق نه لازم
ومقسوم اولان هر نه ایسه قسمته راضی یرا كر كندی رزقنه بو كونه اعتماد اولیدی حریص اولمز وروباهه متابعت
قیلمزدی (مثنوی) تا كنونش فضل بی روزی نداشت * كرچه كه كه بر تنش جوعی كماشت * كر نباشد جوع صد رنج دكر
از پی هیضه برارد از تو سر) شمدیه دك انی فضل الهی بی روزی طوتمدی اكرچه كاه كاه برای امتحان آنك تنی اوزرینه
بر جوع حواله ایلدی اكر جوع اولمیدی یوز دورلو رنج طعام سكمسمدنصكره سندن باش بوقرو كتورر یعنی بو خر
بو قدر دكیكه فضل الهی شمدیه دك بنی بی روزی طوتمدی ونصیبمی اكسك ایتمدی اكرچه كاه كاه بنم تنم اوزره
بر آچلق حواله ایلدیسه ده جوع خود حد ذاتنده بر مقبول ونافع حالتدر فی المثل اكر جوع اولمیدی آندن غیری
یوز كونه رنج تخمه وامتلادنصكره انسانك بدنندن ظهوره كلوردی وآنی عظیم خسته ورنجور قیلوردی اما اول
مجاعت واسطه سیله انسان یدیكی طعامی هضم ایلیوب امتلادن ظهوره كلەجك رنجلرك كلمسندن خلاص اولور
(مثنوی) رنج جوع اولی بود خود زان علل * هم بلطف وهم بخفت هم عمل * رنج جوع از رنجها پاكیزه تر *
خاصه در جوعست صد نفع وهنر) رنج جوع خود اول علتلردن اولی اولور هم اطافتده وهم خفتده وهم كار وعملده اچلق
رنجی جمیع رنجلردن پاكیزه تردر علی الخصوص جوعده یوز نفع وهنر واردر یعنی اكرچه آچلق بر رنجدر اما اچلق رنجی

طوقلق رنجندن ظهوره کلان علتلردن اولی اولور هم اطافتده وهم بدنه خفت کلمکده هم عمل قیلمقده اما طوقلقده
بدنه کثافت وثقلت وعماده دخی کسالت واردر پس رنج جوع سائر رنجلردن پاکیزه تر اولور علی الخصوص اجلقده نیجه
بوزنفع ونیجه یوز هنر واردر نته کم بو سرخ شریفده جوعک بعض منافعنی بیان ایلیوب بیوررلر (در فضیلت جوع واحتما
بو سرخ شریف احتما وجوعک فضیلتنک بیاننده دراحتما پرهیزه دیرلر (مثنوی) جوع خود سلطان داروهاست هین
جوع درجان نه چنین خوارش مبین * جمله ناخوش ازمجاعت خوش شدست * جمله خوشها بی مجاعتها ردست)
کاه اول جوع خود جمیع دارولرک سلطانیدر جوعی جان ایچنده قوانی بویله خوار کورمه (قال علیه السلام البردة رأس
کل داء والحمیة رأس کل دواء) جمله ناخوش مجاعتدن خوش اولمشدر جمله خوشلر مجاعتلرسز رددر یعنی هرناخوش
اولان طعام اجلقده خوش اولمشدر وجمیع خوش طعاملر آجلقلر اولمینجه مردود کلمشدر بلکه خوش اولان شیلرده
بیله بو حالت بولنمق مقرردر زیرا برشی هرنقدر خوش اولسه برکسه نک اکا احتیاجی اولمدیغی صورتده اول
ناخوش اولور و برشی هرنقدر ناخوش اولسه برکسه اکا آج ومحتاج اولدیغی تقدیراوزره اول ناخوش اکا خوش کلور
پس برشی برکسه یه اکر خوش کلورسه اکا آج ومحتاج اولدیغندن خوش کلورمثل (م ی) آن یکی میخورد نان فخفره)
کفت سائل چون بدین پستت شره) مثلا اول برکسه کوفلی اتمک یدی برسائل اکا دیدی سنک بواتمکه بو مرتبه شرهک ندر
شره زیاده حرصه دیرلر (مثنوی) کفت جوع ازصبر چون دوتا شود * نان جو در پیش من حلوا شود) اول اشتها ایله
کوفلی اتمک یین کمسه سائله دیدی چونکم جوع صبردن ایکی قات اوله آربه اتمکی بزم قتمزده حلوا اولور (مثنوی)
پس توانم که همه حلوا خورم * چون کنم صبری صبورم لاجرم) پس قادرمکه دوکلی حلوایم چونکم برصبرایلیم
لاجرم بن صبورم یعنی چونکم بن آجلغه صبرایلمکدا ایکی قات اولدقده اربه اتمکی بزم اوکزده حلوا اولور پس مبالغه ایله
صبرایدیجی اولورم تا کم هر یدیکم بکا حلوا کبی خوش کله دیدی (مثنوی) خود نباشد جوع هرکس رازبون *
کین علفزاریست زاندازه برون * جوع خود هرکسیه زبون اولمز زیرا بو دنیا حدندن تنده اندازه دن بیرون برعلفزاردر
آجلق بولنمز مکرکه حق تعالینک مقبول اولان بنده لرنده (مثنوی) جوع مرخاصان حق را داده اند * تا شوند ازجوع
شیرزورمند) جوعی حق تعالینک خاصلرینه ویرمشلردر تا کم حق تعالینک خاصلری جوعدن زورمند وقوی شیراوله لر
مثنوی) جوع هرجلف کدارا کی دهند * چون علف کم نیست پیش او نهند) جوعی هرجلف کدایه نیچین ویررلر
جلف بونده درونی غنا وقناعتدن خالی اولمق معناسنه درجلف که دا غنا وقناعتدن وخیردن وصلاحیتدن
خالی اولان فقیردر چونکم علف اکسک دکلدر آنک اوکنه قورلر یعنی حیوانک علفی اکسک اولمیوب هربار زمانی
کلدکده صاحبی اکا کفایت مقداری علفی ویردیکی کبی قناعتدن خالی اولان کدانک دخی آجقدقده غداسنی
اوکنه قورلر وکان لسان حاله اکا بویله دیرلر (م ی) که بخور که هم بدین ارزانیٔ * تو نه مرغاب مرغ نانیٔ) ای حیوان سیرت
همان که یه که هم بوکا لایقسن سن مرغابی دکلسن بلکه مرغ نانیسن یعنی آب حیات روحانینک اهلی دکل مشابه سنده
سن وغدانک اهلیسن که اول جسم پرور اولمقدر وجسم پرور اولنلر مرغ خاکی مشابه سنده در اما روح پرور اولنلر مرغ
آبی کبیدر (حکایت مریدی که شیخ ازحرص وضمیراو واقف شد اورا نصیحت کرد بزبان ودرضمن نصیحت
قوت توکل بخشیدش بامرحق) بو سرخ شریف اول مریدک حکایه سیدرکه شیخ آنک حرصندن وضمیرندن خبردار
اولدی پس اکا زبان صریحله نصیحت ایلدی وحضرت شیخ حق تعالینک امر شریفیله اول نصیحتلرینک ضمننده اول
مریده توکل قوتنی باغشلردی (مثنوی) شیخ می شد با مریدی بی درنک * سوی شهری نان بدانجا بود تنک * شیخ
برمریدیله بی درنک یعنی بلاتوقف برشهر جانبنه کیتدی نان آنده تنک ایدی وقحط وغلا اولدیغندن اتمک آنده ازبولنوردی
مثنوی) ترس جوع وقحط درفکر مرید) هردمی می کشت ازغفلت پدید) امامریدک قلبنده جوعک وقحط وغلانک
ترسی هردم غفلت سببندن پدید وظاهر اولوردی یعنی اول مریدک حق تعالینک رزاقیتندن غافل اولدیغیچون
وهردم آنک قلبنده آج اولمق خوفی ونان بولنمق ترسی پدید وظاهر اولوردی (مثنوی) شیخ آکه بود وواقف ازضمیر *
کفت اورا چند باشی در زحیر) شیخ حضرتلری ایسه مریدک ضمیرندن واقف وآکاه ایدی اکا ایتدی نیچه بر اضطراب
وزحیرده اولورسن ونیچون درونکه الم ویررسن (مثنوی) از برای غصهٔ نان سوختی * دیدهٔ صبر وتوکل دوختی)
نان غصه سندن اوتری یاندک صبر وتوکل دیده سنی دیکدک یعنی صبر وتوکل جانبندن کوز یومدک (مثنوی)
تو نه زان نازنینان عزیز * که ترا دارند بی جوز ومویز) ای مرید سن اول نازنین عزیزلردن دکلسن که سنی جوز ومویزسز
طوته لر یعنی سن شول مقبولان درکاه الهی اولان رجالدن دکلسن که سنی اوزومسز وجوزسز طوته لر اطفال اولنلره
جوز ومویز اکسک اولمز غم یمه دیدی (مثنوی) جوع رزق جان خاصان خداست * کی زبون همچو تو کیج کداست)

جوع خدای تعالی خاصلرینک جانک رزقیدر ولهذا قال علیه السلام الجوع طعام الله یحیی به ارواح الصدیقین
پس اول جوع سنک کبی ابله کدانک نیچین زبونی اولور بلکه اول جوع صدیق مرتبه سنده اولان عزیزلرک مغلوبی اولور
(مثنوی) باش فارغ تو ازانها نیستی * که درین مطبخ تو بی نان زیستی * کاسه بر کاسه ست ونان برنان مدام * از برای این
شکم خواران عام) پس فارغ البال اول سن اول طائفه علیه دن دکلسن که بو مطبخده سن بی نان دیریله سن
کاسه بر کاسه نان برناندر بو عالم شکم خوارلرندن اوتری عوام ناسک قارنی طویرنجیه دک طعام ییلرندن اوتری
دائما (مثنوی) چون بمیردمی رود نان پیش پیش) کای زبیم بی نوایی کشته خویش * تو بروفتی ماند نان برخیزکیر
ای بکشته خویش را اندر زحیر) چونکم اول عامی وغافل اولان کمسه اوله نان آنک اوکنجه ایلروایلرو کیدر بویله دیوکه
ای بی نوایی وآجلق خوفندن کندوبی دپلمش احمق سن کتدک نان قالدی قالق آنی طوت ای رزق ایچون ایچ
اغریسندن کندیسنی دپلمش غافل یعنی چونکم نان وطعامه حریص اولان وجناب حقه توکل قیلمین کمسه اوله آنک
اوکنجه نان وغدا تمثل ایلیوب ایلرو کیدر ولسان حاله برسبیل استهزاوتهکم اکا دیرکه ای بی نوالق خوفندن کندیسنی
اولدرمش ونان وغدا ایچون روز وشب غصه وغم ییمش کمسه اشته سن کتدک نان وغدا قالدی قالق آنی طوت وبی ای
کندوبی نان وغدا تحصیلندن اوتری ایچ اغریسندن اولدرمش کمسه وکندیسنه نیجه سنه لرعمر تقدیرایلمش
وطول امل واسطه سیله زاد وذخیره جمع قیلمش اشته جمع ایلدیکک زاد وذخیره کیر وقالدی قالق امدی آنی اکل ایله
دیوا اکا توبیخ وتقریع اولنور (مثنوی) هین توکل کن ملرزان پا ودست (رزق تو بر تو ز تو عاشقترست * عاشقست ومیزند
او مول مول * که زبی صبریت داندای فضول) ای حریص اولان کمسه اکاه اول توکل ایله اللک واباغک درتغه زیرا سنک
رزقک سنک اوزریکه سندن زیاده عاشقدر سنک رزقک سکا عاشقدر حال بوکه مول مول اورر زیرا سنک
بی صبرلغکدن بیلوراي فضول مول مول ایکلیوا ایکلیود یمکدر بونده تأنی وتوقفله دیمک معناسنه دریعنی ای فقردن
وکندی رزقنک کیج کادیکندن خوف ایلین کمسه یوری حق تعالی حضرتلرینه توکل ایله رزقک اوزره حریص اولوب
وتیهالک قیلوب اللک واباغک لرزان ایتمه زیرا سنک رزقک سنک اوزریکه سنک اکا اولان عشقکدن اول زیاده عاشقدر
کما قال صلی الله علیه وسلم الرزق اشد طلبا للعبد من اجله رواه ابوالدرداء رضی الله عنه سنک رزقک سکا عاشقدر کورکه
آهسته آهسته سکا کندیسنی اورر زیرا سنک ای فضول صبرسزلغکی بیلور سکا صبرله متصف اولمغی تعلیمدن اوتری
تأنی ایله کلور (مثنوی) کرترا صبری بدی رزق آمدی * خویشتن چون عاشقان برتوزدی * این تب لرزه زخوف
جوع چیست * در توکل سیرمی تاندزیست) اکرسنک برصبرک اولیدی رزق کلوردی کندیسنی سکا عاشقلر کبی
اورردی آجلق خوفندن بوتب لرزه ندر توکل مرتبه سنده طوق دیرلمکه قادرلردر یعنی اکر ای حریص اولان
کمسه سنکچون برصبر جمیل اولیدی رزق سنک اباغکه کلوردی حق عاشقلر معشوقلرینه کندیلری اوردقلری
کبی سنک رزقک دخی کندیسنی سکا اورردی چونکم بویله در جوع وقحط خوفندن سنک وجودکده بوتب لرزه سی
ندر توکل مرتبه سنده خود اهل توکل اولنلر طوق دیرلمکه قادرلردر پس رزق ایچون غم یمکه وکندیکه
الم ویرمکه سبب ندر (حکایت آن گاو که تنها در جزیره ایست بزرگ حق تعالی آن جزیرهٔ بزرگ را پر کند ازنبات
ورباحین که علف آن گاو باشد تا بشب آن گاو همه را بخورد وفربه شود چون کوه پارهٔ چون شب شود خوابش
نبرد ازغصه وخوف که همه صحرا را چریدم فردا چه خورم) بو سرخ شریف اول کاوک حکایه سیدرکه بر یولک
جزیره ده درتنها حق تعالی حضرتلری اوعظیم جزیره یی نبات ورباحیندن پرایلرکه اول کاوک علف وغداسی اولور
کیجه یه دک اول کاو اول جزیره ده اولان نبات ورباحینی جمیعا بر وطاغ پاره سی کبی سمز اولور چونکم کیجه اوله
آنی خواب ایلتمز یعنی آنی نوم اخذ ایتمز واول کاو او بو مغه قادر اولمز غصه وخوفندن کندیسنه بویله دیوکه صحرانک
جمیع اوتنی اوتلادم یارین نه یرم (تا از ین غصه لاغر شود همچون خلال روز برخیزد همه صحرا سبز تر وانبوه تر
بیند ازدی وباز بخورد تا فربه شود باز شبش همان غم بکیرد سالهاست که او هم چنین می بیند واعتمادی نمی کند
تا اول کاو بو غصه دن لاغر اولور خلال کبی کوندز قالقر دوکلی صحرایی دونکی کوندن سبزتر وانبوه ترکورر یعنی
نباتی آنده اولکی کوندن الطف واوفر کورر وکاو کیرو اول جزیره ده اولان نبات ورباحینی برتا فربه اولور کیرو کیجه
اوکاوی هم اوغم طوترنیجه یللردر اول کاو بونک کبی کورر وبررزاقه اعتماد ایلمزودیمزکه هرکون صحرا رزق جدید ایله
پراولور قارنم طوینجه اندن اکل ایده رم پس کیجه نیچون صباحن ییجک رزق ایچون غم ییرم اکر آنک عقلی اولیدی
بویله دیردی (مثنوی) یک جزیرهٔ سبز هست اندر جهان * اندرو کاویست تنها خوش دهان) جهانده سبز برجزیره واردر
اول جزیره ده خوش دهان یالکز بر کاو واردر خوش دهان اولمقدن مراد اول جزیره ده اول کاوک نباتاته دهانی روز بروز

خوش اولمسیدر (مثنوی) جمله صحرا را چرد او تا بشب * تا شود زفت وعظیم ومنتجب) اول کاو کیجه یه دک اول صحرایی
جمیعا اوتلر تا جسیم وعظیم ومنتجب اولور منتجب کزیده معناسنه در بونده فربه ولطیف اولور معناسی ویریلور
(مثنوی) شب ز اندیشه که فردا چه خورم * کردد او چون تار مو لاغر زغم) کیجه اندیشه دن بویله دیو که یارین نه یرم
اول کاو غمدن تار موکبی لاغر اولور (مثنوی) چون بر آید صبح کردد سبز دشت * تا میان رسته قصیل سبز کشت)
چونکم صبح کله اول صحرا جمیعا سبز اولور میانه دکین قصیل سبز وکشت بتمش قصیل بغدایدن واربه دن تازه بتن حاصله
دیرلر یعنی صباح اولدقده اول صحرا سبز اولور وآدم بلنه دک تازه حاصل واکن بتوب صحرا پر اولور (مثنوی)
اندر افتد کاو با جوع البقر * تا بشب از اچرد او سر بسر) کاو چونکم صحرایی بویله پر کوره جوع بقر سببیله اول نباتی
اکل ایلمکه دوشر کاو کیجه یه دکین انی باشدن باشه اوتلر (مثنوی) باز زفت وفربه ولمتر شود * ان تنش از پیه وقوت پر شود
کیر وجسیم وفربه وقوتلو اولور اول کاوک جسدی پیه وقوتدن پر اولور پیه یاغه دیرلر (م ی) باز شب اندر تب افتد از فزع *
تا شود لاغر ز خوف منتجع) کیرو کیجه خوف وفزعدن تب واضطرابه دوشر تا منتجع خوفندن لاغر اولور انتجاع کیاه
طلب ایتمک معناسنه در منتجع بونده مصدر میمی اولوب نه کیاه طلب ایلمک معناسنه اولور یعنی کیاه طلب ایلمککک
خوفندن آرقلیوب نحیف اولور (مثنوی) که چه خواهم خورد فردا وقت خور * سالها این است کار آن بقر) که یارین
خور وغدا وقتنده نه یسم کرکدر نیجه یللر اول بقرک کاری بودر (مثنوی) هیچ نندیشد که چندین سال من *
می خورم زین سبزه زار وزین چمن) هیچ فکر ایلمز بویله دیو که بو قدر ییل بن بو سبزه زاردن وبو چمندن اوتلادم (مثنوی)
هیچ روزی کم نیامد روزیم * چیست این ترس وغم ودلسوزیم) هیچ بر کون غدا ورزقم کم وناقص کلمدی پس بنم بو ترسم
وغمم ودلسوزلغم ندر بو مقرر ومحقق اولمش ایکن غدا ورزقم ایچون نیچون غم یرم وخوف ایلرم دیمز (مثنوی)
باز چون شب می شود آن کاو زفت * می شود لاغر که آه رزق رفت) چون کیجه اولور کیرو اول زفت وعظیم کاو لاغر اولور
رزق کیم کتورر کندی دیو بعض نسخه ده که آوه رزق رفت دخی دوشمشدر یعنی کیرو چونکم کیجه اوله اول جسیم
وفربه اولان بقر رزق غمنی یمکدن لاغر اولور بویله دیو که اواه رزق کندی بنم حالم یارین نیجه اولور کیم کتورر انک حالی
هر زمان بو اسلوب اوزره در پس بو کاودن مراد نه ایدیکنی بیان ایدوب بیوررلر (مثنوی) نفس آن کاوست وآن دشت
این جهان * کو همی لاغر شود از خوف نان * که چه خواهم خورد مستقبل عجب * لوت فردا از کجا سازم طلب)
نفس حریص اول کاودر واول دشت بو جهاندر که اول نفس دائم نان وغدا خوفندن لاغر اولور ودیر که کلجک زمانده
عجب نه یسم کرکدر یارینک لوت وغداسنی قندن طلب ایلیم یعنی اول ذکر اولنان کاودن مراد حریص اولان نفسدر
وانک ساکن اولدیغی صحرادن مراد بو جهاندر که اول نفس هر کون کندی رزقنی یه نان وخوانک زوالی خوفندن
لاغر ونحیف اولور وغدا وطعام اوزره وانک جمعنه وادخارنه حریص اولور که انسانک نفسی جمع وادخار اوزره حریص
خلق اولنمشدر کما قال الله فی سورة المعارج (ان الانسان خلق هلوعا) یعنی تحقیقا نفس انسانی قلیل الصبر وجمع
ادواق اوزره شدید الحرص خلق اولنمشدر تفسیر لبابده مقاتلدن وتفسیر طبریده دخی بویله نقل اولنور که الهلوع دابة الله
خلف جبل قاف ترتع کل یوم سبع بوادی وتشرب کل یوم سبعة غدر من ماء ثم بیت مغتما للرزق ماذا یأکل
غدا فشبه الله الحریص بها) زیرا حریص اولان کسه اول دابه کبی عجبا یارین نه یرم ویاخو کلجک زمانده رزقی نرده بولورم
دیو غم یر (مثنوی) سالها خوردی وکم نامد ز خور) ترک مستقبل کن وماضی نکر) لوت وپوت خورده را هم یاد آر (منکر
اندر غابر وکم باش زار) ای رزق ایچون غم ین کسه نیجه یللر رزقی یدک وسکا ییجکدن اکسک کلمدی مستقبله نظر ایلمکی
ترک ایله وماضی یه نظر ایله یمش لوت وپوتی اکل ایلدیکنی هم یاد که کتور غابره باقمه وزار وپریشان اولمه غابر اضداددندر
هم ماضی معناسنه وهم باقی معناسنه کلور بونده باقی معناسنه در که مستقبل مراد اولور وخلاصهٔ کلام بویله
دیمک اولور که ای حریص اولان ورزق ایچون غم ین کسه بو قدر ایام واعوام نان وطعام ییدک اصلا سنک غداک بر کون
اکسک اولمدی وخلاق ورزاق اولان الله سنک هیچ بر کون رزقکی قطع قیلمدی پس کچمش ایامکه نظر ایله کور هیچ
بر کون آچ قالدکی پس من بعد مستقبله نظر ایلیوب غم یمه بلکه کچمش زمانده مأکول اولان لوت وپوتی یاد ایله
ومستقبله نظر قیلوب زار وپریشان اولمه کلجک زمانده دخی سنک رزقکی خدای تعالی سکا ویرر که یوم جدید
رزق جدید دینلمش (صید کردن شیر آن خر را وتشنه شدن شیر از کوشش ورفتن تا از چشمه خورد تا باز آمدن شیر روباه
جکر بند ودل وکرده را خورده بود که لطیفتر است) بو سرخ شیرک اول خری شکار ایلمسیدر وشیرک خری شکار
ایلمکده وآنی اکل قیلمقده سعی وکوشش ایلمکدن تشنه اولمسیدر وشیرک چشمه یه کتمسیدر تا چشمه دن صو ایچه وشیر
چشمه دن کیرو کلنجه دک روباه جکر بند ودلی وکرده یی یمش ایدی زیرا لطیفرکدر جکر بند سواد البطن معناسنه در

دل یورک کرده بوکرک معناسنه شیر طلب کرد دل وجکر وکرده را نیافت از روبه پرسید که دل وجکر کو روبه کفت اکر او را دل
وجکر بودی اینچنان سیاستی دیده بود آن روز وبهزار حیله جان برده کی بر تو باز امدی) شیرک خرک دل وجکر وکرده سنی
طلب ایلمسی وآنی بولمسیدر وشیر روباهدن سؤال ایلمسیدر بویله دیو که خرک یورکی وجکری قنی وروباهک شیره جواب
دیمسیدر بویله دیو که اکر اول خرک یورکی وجکری اولیدی اول خر انجلاین بر عظیم سیاستی که اول کون کورمشدی وهزار
حیله ایله جانی سلامته ایلتمشدی کیرو سنک قتکه نچین کاوردی یعنی کلمزدی (لو کنا نسمع او نعقل ما کنا فی اصحاب السعیر
بو آیت کریمه ایله خردن مراد اهل جهنم اولدیغنه اشارت بیورمشلردر نته کم (وقالوا لو کنا نسمع) اهل جهنم خزنهٔ
جهنمه دیه لر اکر بز کلام رسلی استماع ایدیدک قبول ایدردک آنلرک کلام سعادت انجاملرین جمله بغیر تفتیش (او نعقل
یاخود آنلرک کلامنده اولان فوائدی وهدایته موصل اولان دلائلی تفکر ایلیدک تفکر مستبصرین وتدبر اهل یقین
کبی) ما کنا فی اصحاب السعیر) بز اولمیدق اهل جهنم عدادندن (فاعترفوا بذنبهم) پس خطالرنه اعتراف ایده لر منفعت
اولمدیغی حینده (فسحقا لاصحاب السعیر) اسحقهم الله سحقا یعنی الله تعالی رحمتندن بعید ایلمکله بعید ایلسون
اصحاب سعیری دعاء علیه در اصحاب سعیر ایچون وبو آیت کریمه نک اولاینک تفسیری وبو آیتک تفسیری دردنجی جلدده
قصهٔ آبکیر وسه ماهی سرخنده مرور ایلمشدر (م ی) برد خر را روبهک تا پیش شیر) پاره پاره کردش آن شیر دلیر) روبه جلک
اول بیچاره خری حیله ایله شیرک اوکنه دک ایلتدی پس آنی اول شیر دلیر پاره پاره ایلدی (م ی) تشنه شد از کوشش آن
سلطان دد * رفت سوی چشمه تا آبی خورد) اول سباع سلطانی خرک صیدنه کوشش قیلمقدن تشنه اولدی پس چشمه
جانبنه کتدی تا بر مقدار صو ایچه (مثنوی) روبهک خورد آن جکر بند ودلش * آن زمان چون فرصتی شد حاصلش)
روبه جلک خرک اول جکر بند ویورکنی یدی زیرا اول زمانده اول روباهه چونکم بر فرصت حاصل اولدی (مثنوی)
شیر چون واکشت از چشمه بخورد * جست در خر دل نه دل بد نی جکر) شیر چونکم چشمه دن کیرو ییمکه دوندی اول شیر
خرک وجودنده قلب استدی آنک نه قلبی ونه جکری وار ایدی (م ی) کفت روبه را جکر کو دل چه شد * که نباشد جانور را
زین دو بد) پس روباهه سؤال ایدوب ایتدی جکر قنی یورک نیجه اولدی زیرا جانورک بو ایکیسندن بدی یعنی مفارقتی
اولمز بد مفارقت معناسنه در یعنی هر جانور لا بد قلب سز وجکر سز اولمزدیدی (مثنوی) کفت کر بودی ورا دل یا جکر
کی بدینجا آمدی بار دکر) روباه اکا جواب ویروب ایتدی اکر آنک یورکی یا جکری اولیدی بر کره دخی بورایه نچین کلیدی
یعنی کلمزدی (م ی) آن قیامت دیده بود ورستخیز * وان ز کوه افتادن وهول وکریز * کر جکر بودی ورا یا دل بدی) بار دیکر
کی بر تو آمدی) اول قیامتی ورستخیزی کورمش ایدی واول طاغدن دوشمکی وهولی وکریزی کورمشدی اکر آنک
جکری اولیدی یاخود دلی اولیدی بر کره دخی کیرو سنک قتکه نچین کاوردی رستخیز قیامته دیرلر لکن نچین قیامت ایله
رستخیز ایکیسی بر محلده ذکر اولنسه لر بریسنه قیامتک آلام وشدایدی معناسی ویریلور وحاصل کلام بویله دیمک
اولور که روباه اول شیره بو کونه جواب ویروب دیدیکه اکر اول خر اول وهله ده بو قیامتی وبو قیامتک آلام وشدائدنی
واول طاغدن دوشمکی واول هول وخوفی واول محلدن جان خوفیله قاچمغی کورمش ایدی پس اکر آنک یا جکری
ویا قلبی اولیدی بو قدر محنتلری وفلاکتلری کوردکدنصکره سنک قتکه نه نیچون کاوردی بوندن معلوم اولسونکه آنک
عقل وادراکه محل اولان نه قلبی ونه جکری واردی (مثنوی) چون نباشد نور دل دل نیست آن * چون نباشد روح جز
کل نیست آن * ان زجاجی کو ندارد نور جان * بول وقاروره ست قندیلش مخوان) چونکه دل نوری اولمیه اول حقیقتده
دل دکلدر یعنی چونکم بر کسنه نک لحم صنوبری الشکل اولان قلبنده نور دل اولمیه واول نورله حقی باطلدن فرق قیلمیه
وشیطانک ونفسک حیله سنی واهل ریانک واصحاب زرق ودغانک مکر وخدعه سنی بیلمیه اول قلبه سن قلب دیمه چونکم
بر کسنه نک جسدنده روح الهی اولمیه واول غیری روحله قلبنی زنده قیلمیه اول کسه نک جسدی کلدن غیری دکلدر زیرا
بوکونه جسد خبیث خاک وطیندن دخی ادنی واسفلدر مثلا اول بر زجاجکه اول نور جان طوتمز بول وقاروره در
اکا قندیل اوقومه کذلک شول زجاجهٔ دلکه جان نورندن طونمیه سن اکا بول ونجاست قاروره سی دی قندیل ایمان
ومحل نور جان دیمه (م ی) نور مصباحست داد ذو الجلال * صنعت خلقست ان شیشه وسفال * لاجرم در ظرف
باشد اعتداد * در لهبها نبود الا اتحاد) مصباح نوری ذو الجلال دادیدر اما اول شیشه وسفال خلقک صنعتیدر لاجرم
اعتداد ظرفده اولور اما نور ولهبلرده اولمز الا اتحاد اولور مصباح یانر چراغه دیرلر بونده کوکل مراد اولور یعنی شیشه
وسفالی خلقک صنعتی وچراغک نوری خدای ذو الجلالک داد وعطاسی اولدیغیچون لاجرم ظروفده عدد وتفرقه
ولهبلرده وشعله لرده اتحاد اولدی کذلک بو انسانک جسدلری شیشه وسفال کبیدر اکرچه حقیقتده صانعی الله در
ولکن صورتا والدینک اجتماعندن وتربیه سندن بر جسد ظهوره کلمکله بحسب الظاهر اول جسد صنعت مخلوق کبی

اولمشدرولهذا بواجسادمیانده تفرقه وتضادواردر اماانوارده کمجرد موهبت الهی وعطیه ربانیه درآنده مخلوقك
صنعی یوقدر انکیچون قلوبك نوری متحدوشئ واحدکبیدر (مثنوی) نورشش قندیل چون آمیختند * نیست اندر
نورشان اعداد وچند * آن جهود از ظرفها مشرك شده ست * نوردید آن مؤمن ومدرك شده ست * مثلا التی قندیلك
نوری چون قارشدر برارآنلرك نورنده اعداد وچند یوقدر اما جهود نظرلری ظرفلرده قالدیغندن مشرك اولمشدر اول مؤمن
نورکوردی ومدرك اولمشدر شمع قندیلدن مراد بونده تعدد اولمیوب تکثیر اولسه ده جائزدر یاخود صاحب شریعت
اولان الی پیغمبراولسه دخی جائزدر هر پیغمبرك ظاهراجسدلری قنادیل کثیره کبی بحسب الظاهر متفاوته
ومتعدده در وهم بعضسنك بعضی اوزرینه (تلك الرسل فضلنا بعضهم على بعض) آیت کریمه سنك موجبنجه
فضیلتلری مقرردر وایکن جمله نك انوارنده حقیقتده وجناب حقه اولان ایمان واتقانلرینه نظر اولنسه
(لانفرق بين احد من رسله) آیت کریمه سنك موجبنجه آنلرك انوارى بری برندن فرق اولنمز مثلا برنیجه
قندیلك انوارى بری برینه قارشدقده آنلرك انوارنده عدد ومقدار اولمز حتی برقندیلك نوری برآخر قندیلك نورندن
فرق وتمییزایلمکه قادراولمزسن اماشول کمسه که نوردن قطع نظر ظروفه ناظراولدیلر بری برندن هر برظرفی ایری
کوردیلر نورلری دخی بری برلرینه مغایرصاندیلر بونکیچون یهود ونصاری انبیای عظام علیهم السلام ظاهرلرین
کوروب مشرك اولدیلر وبری برلرندن تفریق قیلدیلر انکیچون حق تعالی حضرتلری جمله انبیا علیهم السلامه
ایمان کتورمکه وجمله سنی نفس واحد حکمنده بیلمکه امر ایلیوب بیوردیکه (وقولوا آمنا بالله وما انزل الینا وما انزل
الى ابراهيم واسمعيل واسحق ويعقوب والاسباط وما اوتي موسى وعيسى وما اوتي النبيون من ربهم لانفرق بين احد منهم
ونحن له مسلمون) ومؤمنلر انبیای عظام علیهم السلامك انوارینی کوردیلر ومعنوی اولان اتحادلرین
ادراك قیلدیلر مسلم وموحداولدیلر ومرتبه شرکدن وتفرقه دن نجات بولدیلر (مثنوی) چون نظر برظرف
افتد روح را * پس دو بیند شیث را ونوح را * چونکه آبش هست جو خودآن بود * آدمی انست کورا جان بود *
اینه مرداند اینها صورتند * مرده نان اند وکشته شهوتند) چونکه نظر روح انیچون اولان ظرفك اوزرینه دوشه یعنی
برکمسه نك نظری روحك ظرفنه دوشه دیکدن اولیدرپس حضرت شیث ونوح علیهما السلامی ایکی کورر
یعنی چونکه برکمسه نك نظری اجسام وصورتنه اوله وروحه نظر ایلمکی ترك قیله اول کمسه البته شیث علیه السلام
حضرتلری نوح علیه السلام حضرتلرندن آیروب ایکی کورور بیریسنه ایمان کتوروب بریسنه انکار قیلورپس معناجمیع
انبیا علیهم السلامه انکار قیلمش اولور مثلا یوز بکرمی درت بیك پیغمبرك جمیعسنه ایمان واقرار قیلسه اماجمله نك
ماعداسی بر پیغمبره انکار ایلسه جمیعسنه انکار ایلمش اولور پس موحداول کمسه درکه انبیای عظام علیهم السلامك
جمیعسنه ایمان کتوره وبونلرك جمله سی طریق توحید اوزره ثابت قدم اولدقلرینه اعتقاد ایلیه ایمانله موصوف
اولان جاندن محروم اولورسه اکا مؤمن دینلمز بلکه آدم دخی تسمیه اولنمز شونکه بیوردی چونکه آنك
آبی واردر جوی خود اودرحقیقتده آدمی اولدرکه آنك دل وجانی اوله وفی الحقیقه برنهرك که آبی اولیه نهر دینلمز
بزنده کلدر وبرآدمنك که ایمان وایقانله موصوف جانی اولیه برحال اکا انسان دینلمك لایق دکلدر بلکه
(اولئك كالانعام بل هم اضل) آیت کریمه سیله مشار الیهم اولان طائفه دندر بو کونه کسه لر صورتا انسان ومعنا
حیواندن اضل واسفل اولان صورت بی جاندر تحکیم بیوردی بوطائفه که کوراولندی مرده لردر بونلر صورتدر زیرا
بونلر نان مرده لری وشهوت کشته لریدر یعنی نان وطعامه زیاده حرصلرندن مرده حکمنده اولان وشهوات اوزره
تهالك قیلان طائفه دندر بونلرده مرده در دکلدر بلکه همان بی دل وبی جان اولان صورت حکمنده درلر پس صورت
بی جان وشکلا انسان اولان جمله انسان دینلمز انجبره انسانك فنی ازدولمیوبرنکیچون بوسرح شریفنده واقع
اولان راهب روزروشنده بوناس اینجنده الدنه چراغ الوب انسان طالبی اولوردی وهرکسك دقتله یوزینه باقوب بر جان ودل
صاحبی تجسس وتفحص قیلوردی (حکایت آن راهب که روزبا چراغ میکشت درمیان بازار از سرحالی که داوبود)
بوسرح شریفده راهبك حکایه سیدر که کوندز چراغ ایله بازار اورته سنده دور ایلدی شول برحالتدن که
انکیچون وارایدی دیوانه لك جهتندن دکل یعنی خلقدن منقطع ایلمش وعزلت اختیار قیلمش بر عابدانه چراغ الوب
بازار اینجنده جد وسعیله انسان اراردی شول برحالت وخصلت جهتندنکه آنك قلبنده حاصل اولمشدی دیوانه لك
وسفاهتدن دکلدی (م ی) کردبازاری دلش پرعشق وسوز * اول برکسه شعله
کوندز دورایدی بربازارك اطرافنده حال بوکه آنك دل وجانی عشق وسوزله پرمعمولایدی (مثنوی) بوالفضول کفت
اورا کای فلان * هین چه میجویی بسوی هردکان) بوالفضول آنك بو حالی عبث وبیهوده ظن ایلیوب دیدی

ای فلان راهب آکاه اول هر دکان جانبنده نه طالب اولورسن ونه شیئی جست وجو قیلورسن (مثنوی) هین چه میکردی
تو جویان با چراغ * درمیان روز روشن چیست لاغ) اکاه اول سن چراغ جویان بغتك حالده نه دورایلرسن
روز روشن اورتاسنده بولاغ ندر یعنی روز روشنده اولچراغه احتیاج یوقدر هرکسك صورت وشکلی آشکاردرسن ایسه
الکه چراغ الوب بازارایچره دورایلیوب نه شئ ارارسن وکوردیکك آدم یوزنه دقتله نیچون باقرسن کویا که بوندن
لاغ ایلرسن بولاغك اصلی ندر (مثنوی) کفت میجویم بهر سوآدمی * که بود حی از حیات آن دمی) اول راهب بوالدین
بوالفضوله دیدی هر جانبده برآدم طلب ایلرم اول آدمکه اول دمه منسوب اولان حیاتدن حی اوله یعنی اول نفخه الهی
وفیض ربانیدن آنك قلبی حیات بولمش اوله ومعرفت حقله آنك دل وجانی رونق ولطافت بولمش اوله دیدی (م ی) هست مردی
کفت این بازار پر * مرد ماننداخر ای دانای حر * کفت خواهم مرد برجاده دوره * دروره خشم وبهنکام شره
وقت خشم ووقت شهوت مرد کو * طالب مردی دوام کوبکو * کو درین دو حال مردی درجهان * تافدای او کنم
امروز جان) اول راهب برمرد وارمیدر دیدی اول بوالفضول بو بازار طولومرد ماردر ای دانای حر دیدی مصرع
اول راهب طرفندن سؤال وبوالفضول طرفندن جوابدر مصرع ثانی اول جوابك تتمه سیدر یعنی راهب اول
بوالفضوله دیدی نفخه الهیدن قلبی حیات بولمش برمرد وارمیدر اول بوالفضول هرکیسی
مردر ظن ایلیوب اکا دیدی ای عاقل آزاد اولان کمسه اشته بوبازار مردله طولودر و بردر اول راهب بوالفضوله دیدی
بن ایکی اولو یوله مرد استرم خشم یولنده وشره هنکامنده یعنی راهب اکادیدی تم بن مرد استرم ولیکن هر مرد
شکننده اولان کمسه لری استمزم بلکه خشم یولنده وحرص وشره یولنده مرد اولان کمسه یی استرم خشم وقتنده
وشهوت وقتنده مرد قنی بوله یم بر مردکه سالك طالبی اولوب کو بکو یلمی اولورم قنی بو ایکی حالده برمرد جهانده
تاانکیچون جانمی آکافدا ایلیم یعنی برمرد اولدرکه قوت غضبیه بی وقوت شهویه بی کندی نفسندن ازاله ایلیه بو ایکی
صفت که حیوانه مخصوص اولان مقتدر ابدون کندی وجودی پاکه وطاهر قیله شول دمکه خشم وغضب
وقتیکه نفسی ضبط ایلیه تهورایلیه وشول دمکه نفسی کندی طبعنه ملایم کلان شیئلری اشتها ایلیه حق تعالینك
حرام ایلدیکندن نفسی منع ایلیه حرص وشهوت دامنه دوشمیه بو اشته بو ایکی یولده برمردکامل استرمکه بولم
وجانمی آنك یولنده فدا قیلم وخدمتنده اولوب هر وجهله آندن مستفید اولم دیدی (م ی) کفت نادرچیزی جویی ولیك
غافل از حکم قضا ای بی نویك * ناظر فرعی زاصلی بی خبر * فرع مایم اصل احکام قدر) اول بوالفضول دامن چیره
عمك ایدوب وجبریلرلوله کیدوب راهبه بو کونه جواب ویروب دیدی نادرشئ طلب ایلرسن ولیکن سن قضانك
حکمندن غافلسن اوکورفرعه ناظرسن اصلدن بی خبرسن فرع بزز اصل قضادرك احکامیدر یعنی اول جبر
مذهبنه ذاهب اولان کمسه اول عابده دیدیکه یوسنك استدیکك نادردر بولنمز دراوسه معدوم حکمنده در ولیکن سن
برمرد غافلسن که قضای الهینك حکمندن بی خبرسن کندی نفسکه اوننظر ایدوب تا اول عبادت وطاعتی هم کندکدن
کوریه سن وصلاح وتقواکی مجرد کندی اختیارکدن فهم ایلیه سن اکر بو خلقك معصیت وکندی طاعتکی سنك
آنلرك اختیارلیدندن بیلورسك انجق بو فرعدر واصل قدرك احکامیدر بو سوزلر اکرچه جبریدر ولیکن مطلقا امر
اختیاره تمسك قیلان وکندیلرینی فاعل مختار بیلان قدریه ومعتزله مذهبنه ذاهب اولان کسه لره نسبتله نافع اولور
زیرا آنلر قضا وقدره منکرلردر واهل سنته آنلر قضا وقدره ایمان کتوردکلرندن اوتوری طائفه مجبره تعبیر ایدرلر وطریق
عدل اصل جبروطایدیکی بیلرور جبر اوسط اولدرکه عبده اختیار جزئیه اثبات ایلدکدن واکی کاسب بیلدکدنصکره
خیر وشرك خالقی الله بیلسن وجمله سی قضا وقدر احکامندن اولدیغنه ایمان قیله سن (مثنوی) برخ کردا نرا
قضا کرده کند * صدعطارد را قضا ابله کند * تنك کرداند جهان چاره را * آب کرداند حدید وخاره را) برخ کردانی
قضا کراه ایلر نیجه عطاردی قضای الهی ابله ونادان ایلر هرکیمك طالعی عطارد اولسه زیاده عاقل اولورپس عطارددن
مراد بونده عقل صاحبلیدر قضای الهی چاره جهانی تنك ایلر دموری وسنك خاره یی صو یه دوندرر یعنی قضای الهی
چاره کلدکده وحکم ظهور قیلدقده بو دنیی فلکی کرا ایلر وعطارد یلدیزی کاتب فلك ایکن واکامظهر اولنلرعاقل
ومدبر ایکن قضای الهی کلدکده اوله واحمق ایلرحتی چاره جهانی طار ایلر که عاقل برچاره وتدبیره قادر اوله مز
ودموری وحکم طاشی ابله قضای حقه مقاومت قیلمزم مانند کم قضا که حدید وسنك شدید آب اولور وقضانك
حکمی بونلره تأثیر قیلور (مثنوی) ای قراری داده ره را کام * خام خامی خام خامی خام خام) ای یوله ادیم
برقرار ویرمش کسه خام خامسن خام خامسن خامسن ای ذاهب یعنی ای ذاهب اولدیغی طریقه قدم
قدم قرارویرمش وبو یوله شویله کیدرم وشو وجهه اوزره سیرایدرم دیو اعتقاد ایلمش کسه اکرسنك اعتقادك بوایسه

زياده وحددن متجاوز خام ونا پخته سن زيرا سنك الكده اختيار كامله وقدرت كامله بوقدركه حتى ذاهب اولديغك
طريقه استديككبى كيده سن ودلديككبى بر كارى ايده سن عاقلك غافل ايله مابيننده فرقى اولدركه اذا اصبح
الغافل يقول افعل كذا واجعل كذا واذا اصبح العاقل يقول عجبا ما يفعل بى (مثنوى) چون بديدى كردش سنك اسيا
آب جوراهم ببين اخر بيا* خاك راديدى بر آمد بر هوا* درميان خاك بنكر باد را) مثلا چونكم دكرمن طاشنك كردش
وحركتنى كوردك اخر آب جوينى هم كور مثال اخر خاكى كوردك هوا اوزره كادى خاكك ميانندده اولان باده دخى نظر ايله
يعنى سنك آسيابك محركى آب وكرد وخاكك محركى هواى بادك اولديغنى بيلدكسه هر حركت ايلين شيئك البته بر محركى
واردر وبوجمله حركت قيلان شيلر حركت قيلمز الا ارادت الهى وتقدير ربانى ايله وهر شيئى دست قدرت ناصيه سندن
اخذ قيلمشدر استديكى جانبه جذب ايلر كما قال الله تعالى (ما من دابة الا هو آخذ بناصيتها ان ربى على صراط
مستقيم (مثنوى) ديكهاى فكر مى بينى بجوش* اندر آتش هم نظر مى كن بهوش) فكر چولمكلرنى جوش وخروشده
كوروسن انى قينادن آتشه دخى هوش وبصيرتله نظر ايله كه چولمكى جوشه كتورن آتش اولديغى كبى سنك فكرلرك
چولمكلرنى دخى كونا كون جوش وخروشه كتورن قضاى الهى وارادت ربانيه در (م ى) كفت حق ايوب را در مكرمت
من بهر موييت صبرى دادمت* هين بصبر خود مكن چندين نظر* صبر ديدى صبر دادن را نكر) تنه كم حق تعالى
حضرتلرى ايوب عليه السلامه مكرمت ايلمكله ديدى يا ايوب بن سنك هر برمويكه برصبر ويردم اكاه اول كندى
صبريكه بوقدر نظر ايلمه صبرى كوردك صبر ويرمكلكه نظر ايله يعنى حق سبحانه وتعالى بلالره صبر ايلين حضرت ايوب
عليه السلامه بركون مكرمت ولطفله ديدى يا ايوب صقين سن بوصبر قيلمغى كندى قوتكدن بيلمه بلكه بن سنك
هر بر قيلكه صبر ويردم تاكم بوقدر مصائب وشدايد اوزره صبر وتحمل قيلدك اكاه اول كندى صبر وتحملكه اولقدر
نظر ايلمه كندى نفسكده صبر وتحملكى كوردك اول صبر وتحملى ويرن پادشاهه نظر ايله كه سنك ثبات وتمكينك
آنك توفيق ايلمسندندر اكر توفيق الهى اولمسه بوصبر وتحمل سنده بولنمزدى ديمك اولور (مثنوى) چند بينى كردش
دولاب را* سر برون كن هم ببين تيز آب را* تو همى كويى كه من بينم وليك* ديد آن را بس علامتهاست نيك) اى اصل كاردن
غافل دولابك كردشنه نيچه بر نظر ايلرسن باشكى طشره ايله دخى تيز آبه نظر ايله سن بودولابه نظر ايدوب ديرسنكه
بن بونك محركنى كورورم وليكن انى كورمنك چوق ابو علامتلرى واردر دولابدن مراد چرخ كردان اولسه ده جائز
وقالب هر انسان اولسه ده جائز بلكه جميع اكوان اولمقده جائزدر تيز آب تيز اقيجى صو ديمكدر بوندن مراد ارادة الهى
وتقدير ربانى اولور پس بعض كمسه لر اولوركه بر دولابى دونر كورسه انى محركى اولان آبدن غافل اولوب دور وحركتنى اول
دولابك كندى اختياريله ايلر صنورلر اما (ان الظن لا يغنى من الحق شيئا) ايت كريمه سنك موجبنجه انلرك ظنى اصل
وحقيقت كاردن برشيئى مغنى ومفيد اولمز پس بعض كمسه لر دخى بو چرخ كردانى همشه دور ايلر كوررلر ودورى وحركتى
آنك كندى ذاتندن حاصل اولور صانورلر سعد ونحسى وبو زمينده اولان بعض آثارى نجومه اسناد قيلورلر
وچرخ كردوندن بى خبر اولورلر وبيلمزلر كه همشه بو افلاكى دوندورن وبو نجومه سعادت ونحوستى ويرن ارادت الهى
وتقدير ربانيدر وكذلك اكثر كمسه لر دخى هر انسانك وجودنى بركونه دور وحركت ايلر كوررلر واول حركتى انك قالبندن
وعقلندن بيلورلر وتقدير الهى وارادت ربانيدن غافل اولورلر وهر شيئى ارادت الهيه ايله حركت ايلديكنى من وجه بيلورلر
واكا ايمان قيلورلر ودير لركه بز دخى بو اشيا جميعا امر حقله حركت ايلديكن بيلورز وارادت الهيه ايله عمل قيلدقلرنى كوررز
نعم ظن ايله ويا خود علم ايله بوقدر بيلمك وكورمك قابلدر وليكن عين اليقين وحق اليقين كورمنك چوق ايات وعلاماتى
واردر مادامكه اول علامتلر بر كمسه نك وجودنده بولنميه بن بوجمله دن متصرف اولنى كورورم ديمسى مفيد اولمز
انى كورمنك علامتلرندن بريسى اولدركه اصلا بر كمسه يه كندى غرض نفسيله اندن بر حركت نامشروع ظهور
ايلدكده دخل وتعرض قيلميه مكركه بر مقتضاى شرع شريف وطريق منيف زيرا كنديسنى دست قدرتده
عاجز كورن غيرى اشيايى دخى عاجز كورر پس آنلردن بر فعل ناشايسته صدور ايلسه آنى امر حقله اولديغنى
بيلور پس كندى نفسندن اكا ظن ودق ايلمز اما مقتضاى شريعت اكر طعن ودق ايلمكى اقتضا ايلرسه
طعن ودق ايلر واكر ايلمزسه سكوت قيلوب صابر اولور (مثنوى) كردش كف را چو ديدى مختصر*
حيرتت بايد بدريا درنكر* آنكه كف را ديد سر كويان بود* وانكه دريا ديد او حيران بود* آنكه كف را ديد نيتها كند*
وانكه دريا ديد دل دريا كند* آنكه او كف ديد در كردش بود* وانكه دريا ديد او بى غش بود* آنكه كفها ديد باشد در شمار*
وانكه دريا ديد شد بى اختيار) چونكم كفك كردش وحركتنى مختصر كوردك اكا حيرت كركسه دريايه نظر ايله اول كمسه كه
كفى كوردى سركويان اولور واول كمسه كه دريايى كوردى اول حيران اولور واول كمسه كه كفى كوردى نيتلر ايلر

واو كمسه كه دريايى كوردى قلبنى دريا ايلر واول كمسه كه كفى كوردى اول كردش وحركتده اولور واول كمسه كه دريايى
كوردى او بى غش اولور واول كمسه كه كفلرى كوردى اول شمار وعددده اولور واول كمسه كه دريايى كوردى بى اختيار
اولور كفدن مراد اجسام صوريه ده قوالب كونيه در ودريادن مراد بحر معنى وعالم الهيدر وتوضيح معنى بويله ديمك
اولوركه بو اجسام صوريه وقوالب كونيه نك چونكم كردش وحركاتنى مجملا ومختصرا كوردك اكر سكا حيرت كركسه درياى
حقيقته بصيرت كوزيله نظر ايله بو آنك ارادت وقدرتيله حركت ايلديكنى مشاهده قيله سن اول كمسه بو كف مشابه سنده
اولان صور اشيايى حقله قائم كوردى وبحر معنانك ارادتيله حركت قيلدقلرنى مشاهده ايلدى اول كمسه من عرف الله
طال لسانه قولنك مفهومنه مظهر اولوب سر سويلجى واسرار حقيقتى نقل ايليجى اولدى واول كمسه كه درياى
حقيقتى كوردى وبحر معنانك مشاهده سى اكا غلبه قيلدى من عرف الله كل لسانه قولنك مفهومنه مظهر اولوب
حيران وسكران اولدى ونطق وتكلم مرتبه سندن كيرو قالدى واول كمسه كه بو كف مشابه سنده اولان صور اشيايى
كوردى وبحر معنانك آنده كيف ما يشاء تصرفندن وتقديرندن غافل اولدى اول كمسه كنديسنك مرادى جانبنه بلر
وعزيمتلر ايلر وفعل وعملى كندى ارادتيله ويا خود اسباب واسطه سيله حاصل اولور ظن ايليوب تحصيل مراده سعيلر
وهمتلر قيلور واما اول كمسه كه بو صور اشياده متصرف اولان درياى حقيقت نه ايديكنى كوردى وجمله اشيانك حركاتى
الله اذنيله اولديغنه عالم اولدى اول كمسه قلبنى دريا ايليوب كندى تدبير وتداركندن فارغ اولدى (وافوض امرى الى الله
ان الله بصير بالعباد) ديوب جميع امورنى حضرت حقه تفويض ايلدى اول كمسه كه بو كف مشابه سنده اولان مخلوقاتى
كوردى وحركات وسكناتى بونلرك كندى وجودلرندن قياس ايلدى اول كمسه بهر حال كردش وحركتده اولور اسبابه
تشبث ايليوب كندى مرادى ايچون عظيم سعى وكوشش قيلور ومسبب الاسبابدن غافل اولور واما اول عارفكه
بحر معنايى كوردى وآنك تصرف وارادت وقدرتنه نظر ايلر كوردى اول عارف بى غل وغش اولور وقلبنى اغيار وسوى
تشويشندن صافى قيلور اول كمسه كه بو كفلر مشابه سنده اولان صور محسوسه يى كوردى وحركات وسكناتى بو اشيانك
كنديلرندن قياس ايلدى او كمسنه اعداد وشمار قيدنده اولور وكثرات وتعددات مرتبه سنده قالور وهر نسنه كه كنديسنه
حاصل اولور آنى كنديسنك اختيارى ايله اولدى صنور واما اول كمسه كه درياى حقيقتى كوردى وارادت وقدرت
وحول وقوت همان آنك ايديكنى مشاهده قيلدى اول كمسه اختيارسز اولدى واسقاط تدبير قيلدى وحضرت حقى
وكيل اتخاذ ايدوب آندن هر نه كاورسه خوش كوردى (دعوت كردن مسلمان مغ را (مثنوى) مر مغى را كفت مردى
كاى فلان* هين مسلمان شو بباش از مؤمنان* بر مؤمن مرد بر مجوسى كافره ديديكه اى فلان اكاه اول مسلمان اول
مؤمنلردن اول (م ى) كفت اكر خواهد خدا مؤمن شوم* ور فزايد فضل هم موقن شوم) اول كافر جبرى ايتدى اكر
حق تعالى ديلرسه مؤمن اولورم واكر ديلمزسه بن مؤمن اولمزم تنه كم ما شاء الله كان وما لم يشأ لم يكن شيئا حديث شريفى
بو معنايه دليل وكواهدر واكر اول خدا افضلنى زياده ايلرسه هم موقن اولورم يعنى اكر بنم ايمانمى مراد ايلرسه مؤمن اولورم
بو مقرردر واكر فضل وكرمنى بكا زياده قيلورسه بن اهل ايقاندن اولورم ديدى (مثنوى) كفت مى خواهد خدا ايمان تو
تا رهد از دست دوزخ جان تو* مؤمن ايتدى خداى تعالى سنك ايمانكى ديلر تا كه سنك جانك دوزخ الندن خلاص اوله (م ى)
ليك نفس نحس وآن شيطان زشت* مى كشندت سوى كفران وكنشت) ليكن نحس اولان نفس واول زشت وخبيث
اولان شيطان سنى كفران وكنشت جانبنه چكرلر اسلامه كلمكه قومزلر (مثنوى) كفت اى منصف چو ايشان غالبند
يار اوباشم كه باشد زورمند) كافر جبرى ايتدى اى اهل انصاف مؤمن چونكه انلر غالبلردر آنك يارى اولورم كه زورمند
اولور واول طرفه دوشرم كه غالب جاذبدر زيرا مغلوب اولان كمسه غالب اولان جاذبه مخالفت ايلمكه قادر اولمزديدى
(مثنوى) چون خدا مى خواست از من صدق زفت* خواست او چه سود چون پيشش نرفت* نفس وشيطان خواست
خود را پيش برد* وان عنايت قهر كشت وخرد ومرد) چونكم خداى تعالى بندن صدق زفت استدى آنك خواستى
نه فائده چونكم اول ايلرو كتمدى اما نفس وشيطان كنديلرنك خواست وارادتنى ايلرو ايلتدى واول عنايت قهر اولدى
وخرد ومرد اولدى بو بيتلر جبرى طرفندن سنى اولان مؤمنك كفت مى خواهد خدا ايمان تو ديديكى قولى ودخى
ليك نفس نحس وان شيطان زشت* مى كشندت سوى كفران وكنشت) ديديكى قوليدر ودفع ايلمكك طريقيله
دينلمشدر وسنى اولان مؤمنه عظيم توبيخ وتعريض قيلمشدر زيرا ديركه اى مؤمن اولان كمسه سن ديرسنكه خداى
تعالى سنك ايمانكى ديلدى وسندن بر عظيم صدق مراد ايلدى چونكم خداى تعالينك مرادى وارادتى ايلرو كتميه
وبنده سنه تأثير اتميه آنك قصد ايلمسنك بو تقدير اوزره نه نفع وفائده سى اولور واكر بو سنك ديديككبى اوليدى
حق تعالى يه غالب اولمق لازم كاوردى زيرا نفس وشيطان چونكم كندى ديلدكلرنى ايلر وايلتديلر واستدكلرنى

ایتدیلر و اول اللهلق بنم حقمده اولان عنایتی قهر اولدی و پاره پاره اولوب ضایع اولدی اول عنایتك نه فائده‌سی اولدی
و اول ارادت نیجه ظهوره کلدی چونکم بو مقدمه معلومك اولدیسه بونی بیلکه حق تعالی بنم ایمانمی مراد ایلدی و بنم
حقمده عنایت قیلدی دیدی و جبر مذهبنی اثبات ایلمکدن اوتری برنیجه امثال کتوروب ضرب مثل قیلدی (م ی)
بو یکی قصر و سرای ساختی * اندرو صد نقش خوش افراختی) مثلا سن بر قصر و سرای دوزدك اول قصر و سرایده
یوز دورلو نقش خوش بو جلندك (م ی) خواستی مسجد بود آن جای خیر) دیکری آمد مر انرا ساخت دیر) و دیلدك که
اول قصر مسجد و جای خیر اوله و برکسه کلدی آنی دیر ایلدی یعنی ای سنی بنم حقمده سنك اعتقادك بوکه بکررکه
حق تعالی بنم قصر وجودیمی دوزدی و اول بنم خانهٔ وجودمك ایچنده ایمان و عرفاندن و اسلام و ایقاندن و بونلر امثالی
اولان اصناف بی پایاندن نقشلر یازدی و قلب و روحی اعمال حسنه ایله معمور ایدوب دوزدی و استدیکه بنم خانهٔ
وجودم سجده محلی و خیر یری اوله و اول بر آخرکه نفس واهرمندر کلدی انی کلیسا بتخانه دوزدی چونکم سنك
اعتقادکده و مذهبکده نفس و شیطان برکسه‌یی کافر قیلمق و جهنم جانبنه جاذب اولمق صحیح اولیجق و بو ایکیسی خدای
تعالینك استدیکنی تبدیل و تغییر قلیجق بنکه بر عاجز انسانم نیه قادرم غالب و قادر چونکم بو جانب اوله اکا تابع
اولورم دیدی (مثنوی) بافتی بکی کرباس تا * خوش بسازی بهر پوشیدن قبا) مثال آخر یاخود بنم شانم بوکا
بکزرکه سن بر بز طوقدك تاکه کیمکدن اوتری آنی خوش و لطیف قفتان دوزه سن (مثنوی) تو قبامی ساختی
خصم از نبرد * رغم تو کرباس را شلوار کرد) سن اول کرباسی بر قفتان ایلمك استدك و خصم نبرد و جنکدن سنك رغمکه
اول کرباسی شلوار ایلدی (مثنوی) چارهٔ کرباس چه بود جان من * جز زبون رأی آن غالب شدن) پس ای بنم جانم
بو تقدیرجه کرباسك چاره‌سی ندر اول رأی غالبك زبونی اولمقدن غیری یعنی جبری کندی مذهبنی اثبات قیلمقدن اوتری
وجودینی کرباسه تشبیه ایدوب و جناب حقی کرباس طوقین و آنی قبا ایلمك استین کمسیه و شیطان و نفسی کاوب
اول کرباسی شلوار قیلان کمسیه تمثیل ایدوب دیرکه ای سنی سن بنم حالمی بو مثالدن خوب فهم ایلرسنکه حق تعالی
بنم وجودمی خلق ایلدی و آنی مؤمن دوزمك استدی و شیطان و نفس کاوب آنی کافر دوزدی پس بو اورته لقده بنم
وجودیمك کناهی نه اولورکه بن مغلوب و زبون اولمش اولورم مغلوبك حالی البته غالب اولنه تابع اولمقدر (مثنوی)
اوز بون شد جرم این کرباس چیست * آنکه او مغلوب غالب نیست کیست) اول کرباس صاحبی زبون اولدی بو کرباسك
جرمی ندر اول کمسه که غالبك مغلوبی دکلدر کیمدر یعنی جبری‌سی اولان مؤمنی الزام ایلمك ایچون بو مثلی ضرب ایلیوب
دیدیکه اول کمسه که کرباسی بر ینکو قبا ایلمك استدی بر آخر کمسنه کاوب آنك مرادنه مخالف آنی شلوار ایلدی
و اکا غلبه قیلدی اول کرباسی قبا ایلمك استین کمسه زبون و مغلوب اولیجق کرباسك کناهی نه اولور و بو جهانده غالب
و قاهر اولنه مغلوب اولمین نه شی اولور جبری‌سی مؤمنی قدریه و ثنویه منزله‌سنه تنزیل ایلیوب بو کونه سوزلرله
اکا سندثنویه و قدریه رایحه‌سی وارد ردیکی ایهام ایلر زیرا بحث و نزاع سنینك بو سوزندن قوپش ایدیکه ای جبری
حق تعالی سنك مؤمن اولمکی مراد ایلر ولیکن نفس و شیطان سنی کفر و کنیسا طرفنه چکر جبری دیرکه پس
ای سنی سنك دیدیکك شو معنایه بکزدی و کلامکدن بو معنی منفهم اولدیکه جناب حق جل شانه بنم وجودمی
بر مؤمن ینکو ایلمك استیه و آنی خلق ایلیه و نفس و شیطان کلوب آنی کافر قیله واهل کنشت ایلیه پس بنم وجودم
بر کرباس کبی عاجز شیدرانك کناهی ندر و بوندنصکره غالبك مغلوبی اولمین کیمدر سنك کلامکدن خود منفهم اولان
بودرکه نفس و شیطان حضرت حقك دیلدیکنه مخالفت ایلیه چونکم سن بویله دیرسك پس بنم المده نه واردر دیر
(مثنوی) چون کسی ناخواه او بروی براند * خار بن در ملك و خانه او نشاند * صاحب خانه بدین خواری بود *
که چنین بروی خلافت میرود * هم خلق کردم من ار تازه و نوم * چونکه یار اینچنین خواری شوم) چون برکسه آنك
ارادتیسز آنك اوزرینه سوردی آنك ملك و خانه‌سنه خاربن دیکدی صاحب خانه بونکله بر خوار اولورکه انك اوزرینه
بونك کبی خوارلق و خلافت کیدر خلافت و خلق کهنه و فرسوده اولمغه دیرلر کذلك بن هم خلق و فرسوده اولورم
اکر تازه و جدید ایسمده چونکم بو نجلین بر خور عاجزك یاری اولم یعنی جبری‌سی اولان مؤمنه بر مثال اخر دخی
ضرب ایلیوب انك مذهبنی ابطال ایلمك استرکانه دیرکه ای سنی سنك کلامکدن منفهم اولان اولدرکه فی المثل برکسه
بر خانه بنا ایلدی و اول خانه‌نك ایچنده کل و شکوفه اولمق مراد ایلدی اما بر آخر کمسه اول صاحب خانه‌نك مرادنه
مخالفت قیلدی و انك اوزرینه سوردی و غلبه ایلدی خارکوکنی کتوردی انك ملکی اولان خانه‌یه دیکدی و اول
کل و شکوفه‌یی درون خانه‌دن ازاله ایتدی پس صاحب خانه اول مخالف اولان کمسه‌نك بو کونه فعلیله خوار
و مستهان اولور زیرا آنك اوزرینه بونك کبی بر خلافت و اهانت واقع اولور پس ای سنی سنك مذهبك بوکا بکزدی که

جناب حق بنم وجودم خانه‌سنی بنا ایلدی و انده ایمان و اسلام کلنی قودی شیطان و نفس کاوب کفر و معصیت خارنی
آنده دیکدی دیرسن پس بو کلامدن بو معنی منفهم اولورکه بنم وجودم خانه‌سنك صاحبی خوار و مستهان اوله و نفس
و شیطان اکا غالب اوله و آنك ارادتنه مخالفت قیله پس لازم کلورکه بن دخی اکر تازه و جدید ایسم فرسوده و مستهان اولم
زیرا چونکم بونك کبی بر عاجز و خوارك یاری اولم اول خوار اولیجق بنم خوار و مستهان اولمم اولویتله ثابت اولور
صاحب خانه‌ده قوت و قدرت اولمیجق نیه قادر اولور پس ای نفس و شیطانه اغوا و اضلالی اسناد ایلیوب حقیقتده
آنلری مضل و مغوی بیلن کمسه سنك مذهبك و حالك بوکا بکزر دیدی (م ی) چونکه خواست نفس آمد مستعان
تسخر آمد ایش شاء الله کان) چونکم نفس و شیطانك خواستی مستعان کلدی ایش شاء الله کان دیمك تسخر کلدی
ایش شاء الله دیمك ای شی شاء الله کان تقدیرنده اولور اکثر نسخه‌لرده دخی بو ترکیب ایش شاء الله واقع اولمشدر
ایش جیش وزننده ای شی‌ء دن مخففدر علی کلا التقدیرین معنی ما شاء الله کان دیمك اولور و جبری‌سی اولان مؤمنی
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلمك بو حدیث شریفیله دخی الزام قیلور و دیرکه ای سنی سن دیرسنکه
خدای تعالی سنك ایمانکی دیلدی ولیکن نفس و شیطان سنی کفر و کلیسا جانبنه جذب ایلدی و سن دخی خدای
تعالینك مراد ایلدیکی ایمان و اسلامی قوبوب نفس و شیطانه اویدك سنك بو کلامکدن نفس و شیطانك مرادی
غالب اولمق و آنك استدیکی مستعان اولمق لازم کلور و پیغمبر علیه السلام حضرتلرینك ما شاء الله کان و ما لم یشأ
لم یکن بیوردقلری حدیث شریف مسخره‌لق کلور و بی معنی اولور بو کلام متین خود با معنادر و حضرت نبی مکرم
صلی الله علیه و سلم صادقدر و حق تعالی هر نه شیء دیلدیسه اول اولدی و هر نه شیء که دیلمدی اول اولمدی کافر قیلمقده
و مؤمن قیلمقده نفس و شیطانك اصلا مدخلی یوقدر نفس و شیطان نه شیلردرکه حق تعالینك مرادشریفنه
مخالفت قیله‌لر و بر آدمی کافر و فاسق ایلمکه قادر اوله‌لر دیدی (مثنوی) من اکر ننك مغان یا کافرم * آن نیم که بر خدا این
ظن برم * که کسی ناخواه او و رغم او * کرددا اندر ملکت او حکم جو) بن اکر ننك مغانم یا کافرم اول دکلم که خدای
تعالی‌یه بو ظن و کمانی ایلیم و دیم که برکسه آنك ارادتیسز و آنك رغمنه آنك ملکنده حکم طلب ایدیجی اوله یعنی اول
کافر جبری‌سنی‌یه بو کونه تعریض و توبیخ ایدوب دیدیکه ای قدریه مذهبنه مائل اولان سنی بن اکر مغلرك بغایت معیوبی
ایسمده و یا کافر ایسمده اول کمسه دکلم که خدای تعالی‌یه بو سنك ایلدیکك کبی سوء ظن ایلیم و بویله دیم که برکسه
اول اللهلق ارادتی اولمدین و مشیتی تعلق قیلمدین آنك رغمنه انك ملکنده حکم جو اوله و اول بر قولنی مؤمن اولمق
استیه و نفس و شیطان آنی کافر قیله بو خود عین شرك خفیدر بو اعتقادی ایلین خود موحد اولمیوب مشرك اولور
پس مشرك کار مذهبنی بن قبول ایدمزم دیدی (مثنوی) ملکت او را فرو کیرد چنین) که نیارد دم زدن دم آفرین) دفع او
می خواهد و می بایدش * دیو هر دم غصه می افزایدش) اول کمسه اول اللهلق ملکتنی بوذکر اولنان کبی طوته که اول
دم آفرین اولان پادشاه دم اورمغه قادر اولمیه او کمسه‌نك دفعنی استر و اکا کرکدر و بو هر دم اکا غصه زیاده ایلر بو کونه
سوزلر دخی قدریه و معتزله مذهبنه مائل اولان سفیلر طرفنه جبریلر اسنادندن عظیم طعن و تشنیع اولور زیرا اضلال
و اغوالی نفس و شیطانه اسناد ایلین قدریه و معتزله‌یه اهل جبر بویله دیرلرکه ای شرك خفیده قالمر اول اللهلق ملکنده آنك
ارادتنه مخالف برکسه حکم ایلمکه قادر دکلدر و آنك ملکنی آنك ارادتنه مخالف طوتمغه دخی قادر دکلدر بو محالدر
برکسه کله و اول اللهلق مرادنه مخالف آنك ملکنده حکم و تصرف قیله و کلام و نفس خلق ایلین خدا اکا سوز سویلمکه
قادر اولمیه اول الله مخالفك دفعنی استیه و اکا مخالفت و آنك دفعی کرك و لازم اوله مع هذا دیو هر دم اکا غصه
زیاده ایلیه و مخالفت قیله چونکم سنك مذهبك و معتقدك بودر (م ی) بندهٔ این دیو می باید شدن) چونکه غالب اوست
در هر انجمن) تا مبادا کین کشد شیطان ز من * پس چه دستم کیرد انجا ذو المنن * آنکه او خواهد مراد او شود * از که
کار من دکر نیکو شود) پس بو دیوك بنده‌سی اولمق کرك چونکه هر مجمع و انجمنده غالب اولدر تا اولمیه که شیطان بندن
کین چکه پس ذو المنن اولان خدا بنم او محلده نیجه الم طوتر اول کمسه که اول استر آنك مرادی اولور پس بنم کار و عملم دخی
کیمدن نیکو و لطیف اولور یعنی چونکم شیطان غالب و قادر اوله و استدیکی کمسه‌یی فاسق و کافر قیله لازم کلورکه آنك
وجودنده مستقلا بر حکم و ارادت اوله پس بو دیوك قولی اولمق کرك چونکم هر محل و مجمعده غالب و قادر اول اوله حکم
غالبك اولور و استدیکنی حکم ایلمکه قادر اولان شیطانه اطاعت و انقیاد ایلمك لازم کلور تا اولمیه که شیطان بندن
کینن آله و بکا غضب قیله چونکم اول شیطانده بو قدر قوت و قدرت اوله و حقك ارادتنه مخالف بکا غلبه‌لر قیله و بنی
ضبط و تصرفنه آله پس منتلر و نعمتلر صاحبی اولان خدا بو تقدیر اوزره بنم نیجه دستکیرم اولور و بنی آنك الندن نیجه
خلاص قیلور اول شیطانکه بر نسنه‌یی مراد ایلیه و آنك مرادی اوله بو تقدیر اوزره بنم کارم آندن غیری کیمدن ایو اولور

چونکم مرید و مختار اول اوله آندن ابو اولمق لازم کلوردیدی بو کونه سوزلر قدریه و معتزله مذهبنده اولان سنیلره جبریلر
لساننده طعن و تشنیع طریقیله دینلور و جبریلر آنلره بر سبیل استهزا و تهکم بو کونه توبیخ و تقریع قیلورلر تا کم اول کافر
جبری اول سنی اولان مؤمنه بویله دیدی بعده کندی اعتقادنی تنزیه و مذهب و معتقدنی اثبات ایلیوب دیدی (مثنوی
حاش لله ایش شاء الله کان * حاکم آمد در مکان و لامکان * هیچ کس در ملک او بی امر او * در نیفزاید سر یکتای مو *
ملک ملک اوست و فرمان آن اوست * کمترین سک بر در آن شیطان اوست) حاشا الله فنفی شیء الله تعالی دیلیه اول اولدی
جمیع مکان و لامکانده اول الله مطلق حاکم کلدی هیچ کسه آنک ملکنده آنک امر بسز بر قات قیل اوجی قدر نسنه زیاده
ایلمز ملک ملکیدر و امر و فرمان آنک امر و فرمانیدر قپوسنده کمترین سک آنک اول شیطانیدر یعنی جبری دیرکه ای قدریه
و معتزله مذهبنه مائل اولان سنی بن سنک مذهب و معتقدکدن الله تبارک و تعالی یی تنزیه و تقدیس ایلرم زیرا حق سبحانه
و تعالی هر نه شیء دیلدیسه اول اولدی و هر نه شیء دیلمدیسه اول اولمدی اول جمیع مکان و لامکانده حاکم مطلقدر هیچ
برکسه اول اللهک ملکنده آنک امری اولمدین و ارادتی تعلق قیلمدین بر قیل باشی قدر نسنه زیاده یه قادر دکلدر ملک همان
آنک ملکیدر و حکم و فرمان لایقیدر اکر نفس و شیطان دیرسک اول اللهک درکاهنده ادنی و احقر بر سکدر نفس و شیطان
نیه قادردر که ارادت الهی برکسه نک کفرنه و ضلالتنه تعلق ایلیه و اول شیطان آنی عاصی و کافر قیله بویله اولمق خود
قابل دکلدر پس درکاه الهیده شیطانک مثالی نه کونه ایدیکنی ضرب مثل ایدوب جبری لساندن بیوررلر (مثل شیطان
بر در رحمان (مثنوی) ترکمانرا کر سکی باشد بدر * بر درش بنهاده باشد روو سر) مثلا ترکمانک قپوسنده اکر بر کلب اوله
آنک در و آستانه سی اوزره روی و سرنی قومش اوله (مثنوی) کودکان خانه دمش می کشند * باشد اندر دست
طفلان خوار مند) آنک خانه سنک اطفالی اول کلبک قویریغنی چکرلر اطفالک النده اول کلب خورمند و حقیر اولور
کذلک کلب شیطان دخی حق تعالینک طریقتک اطفالی النده بغایت خور و حقیر بر سکدر نته کم ترکمان اوغلنجقلری
ترکمانک عقور اولان سکلرنی ضبط ایدرلر و دوکرلر اصلا اول کلب عقور اول اوغلنجقلره غلبه قیلمز زیرا کندی صاحبنه
منسوب اولدیغنی بیلور (مثنوی) باز اکر بیکانه معبر کند * حمله بروی همچو شیر نر کند) اما اول ترکمانک خانه سنه
کیرو بر بیکانه کمسه عبور ایلیه ترکمانک کلبی آنک اوزرینه ارکک ارسلان کبی حمله ایلر (مثنوی) که اشداء علی الکفار شد
با ولی کل با عدو چون خار شد) زیرا کفار اوزره شدیدلر اولدی ولی ایله کل عدو ایله خار کبی اولدی اشداء شدیدک جمعیدر
مصرع اول سوره فتحده اولان آیت کریمه یه اشارتدر دیمک مناسب دکلدر زیرا (اشداء علی الکفار رحماء بینهم) آیت
کریمه سی اصحاب کرامک حقنده در اکر بو آیته اشارتدر دینلسه فتی چوق تکلف لازم کلور تا کم عقل و شرعه ملایم کله
اولی اولان اولدر که همان بر عربی ترکیب منزله سنه تنزیل اولنوب بوکا کوره معنی ویریله و دینه که اول شیطان کافرلر
و درکاه الهیدن بیکانه اولان عاصیلر اوزره شدتلر ایدیجی و غلبه لر قیلیجی اولدی اما اللهک دوستیله کل کبی یار و عدوسنه
خار اولدی اللهک مخلص اولان بنده لری آنک اغواسندن و غلبه سندن بعنایة الله نجات بولدی نته کم بو آیتلر بو معنایه
دلالت قیلدی قال الله تبارک و تعالی (ان عبادی لیس لک علیهم سلطان) و قال تعالی حاکیا عنه (فبعزتک لاغوینهم
اجمعین الا عبادک منهم المخلصین (مثنوی) ز آب تتماجی که دادش ترکمان * آن چنان وافی شدست و پاسبان) مثلا شول
بر تتماج صوینکه ترکمان اول کلبه ویردی لاجرم اول کلب اکا انجلین وفا ایدیجی و قپوسنک پاسبانی اولمشدر
(مثنوی) پس سک شیطان که حق هستش کند * اندرو صد فکرت و حیلت تند) پس سک شیطان دخی که حق تعالی
آنی وار ایلر و ایجاد قیلر آنک وجودنده نیجه یوز فکرت و حیلت خلق ایلر یعنی شیطانک خالقی الله تعالیدر
و آنک وجودنده اولان فکرلری و حیله و مکرلری ایجاد ایلین دخی الله تعالیدر بلکه جمیع اعیانک و افعالک خالقی
همان اولدر کما قال تعالی (والله خلقکم و ما تعملون (مثنوی) آب روها را غذای او کند * تا برد او آب روی نیک و بد)
خدای تعالی یوزلر صوینی اول ابلیسه غذا ایلر تا کم اول ابلیس نیجه کمسه نک یوزینک صوینی ایو و کوتو عالم و جاهلدن و عاقل
و غافلدن دوکرو غذا ایدر (مثنوی) آب تتماجست آب روی عام * که سک شیطان ازان یابد طعام * عامک آب رویی
اکا آب تتماجدر که سک شیطان اول آب روی عوامدن طعام بولور یعنی سک ترکمان آب تتماجدن غذا بولدیغی
کبی شیطان دخی عوامک آب رویندن غذا و طعام بولور آب رویدن مراد شول ایمان و اسلام و صلاح و طاعتدر که
انسان بونلرله آب روی حاصل قیلور (مثنوی) بر در خرگاه قدرت جان او * چون نباشد حکم را قربان بکو *
پس اول کلب شیطانک جانی حضرت خدانک خرگاه قدرتک قپوسنده حکم الهی ایچون نیچون قربان اولمیه
سویله حق تعالینک حکم شریفنه اول شیطان قرباندر و لیکن بعض انسانه نسبتله عدوی پر طغیاندر (مثنوی)
کله کله از مرید و از مرید * چون سک باسط ذراعی بالوصید * بر در کهف الوهیت چو سک * ذره ذره

امرجو برجسته رلک) سوری سوری مریدن و مریدن و صیده قوللرنی بسط ایلیجی سک کبی الوهیت کهفنک
قپوسنده سک کبی ذره ذره امر دیلیجی طمری قالقمشدر که سوری معناسنه مرید میمک ضمیله ارادت ایدیجی
و مرید میمک فتحیله قوی و معاند کمسنه دیرلر و صید آستانه یه دیرلر برجسته رلک دیمک کالیله امرجوی اولمغه حاضر
و مهیا اولمقدن کنایت اولور و خلاصهء کلام و توضیح مرام بویله دیمک اولور که شیطانلرک اعوان و انصارندن سوری سوری
ابالیس و شیاطین حق تعالینک آستانه سنه اولک ایاقلرین بسط ایدیجی کلب کبیدر هر بریسی و مرتبهء الوهیت فی المثل
اصحاب کهفک مغاره سی کبیدر و بو دنیا الوهیت کهفنک قپوسی کبیدر و شیطان اصحاب کهفک کلبیدر بو آیتک
تفسیری جلد اولده نصاری حکایه سنده مرور ایتدی (وکلبهم باسط ذراعیه بالوصید) آیت کریمه سنک مفهومی اوزره
انلرک کلبی فنای غاره ایاقلرنی قویوب نیجه پاسبانلک ایلدیسه الوهیت کهفنک قپوسنده شیطانلرک هر بری سک کبی
طمرلری حرکت ایلمش و حاضر و مهیا اولمشدر بو حق تعالینک حکمنی دیلیجیدر تا کم هرقنغی قولنی اغوا و اضلال
ایلمکه حکم الهی و ارادت ربانی تعلق ایلرسه اول شیطانلر آنک اغوا و اضلالنه شروع ایدرلر و مراد الله هر نه ایسه
اول واسطه ایله ظهوره کلور (مثنوی) ای سک دیو امتحان می کن که تا * چون درین ره می نهند این خلق پا * حمله میکن
منع میکن می نکر * تا که باشد ماده اندر صدق و نر) ای سک اولان دیو امتحان ایله تا کم چونکم بو خلق عالم بو یوله
آیق قویه لر بونلره حمله ایله و منع ایله و نظر ایله تا کم صدق ایچره ماده و نر کیم اوله یعنی حق سبحانه و تعالی شیطانی خلق ایلمش
و کان اکا بویله دیمشدر که ای بنم درکاهمک کلبی اولان شیطان بو خلقی امتحان ایله تا کم بو خلق بو بنم طریقمه ایغی قویه لر
و بنم جنابمه تقرب ایلمکه قصد ایلیه لر بونلر اوزره سن سک کبی حمله ایله و بونلری وساوس و همزاتله و اوهام و خیالاتله
تخویف ایدوب منع ایله آندنصکره نظر ایله تا کم صدق مرتبه سنده دیشی وارکک کیمدر بیله سن و مردی زندن فرق
و تمییز قیله سن انلر که زن طبیعت و مخنث سیرتدر سنک وعیدکدن و تحذیر و تخویفکدن قورقوب سکاوبه لر و شهوت
و معصیت طرفنه میل قیله لر و آنلر که نرلر و بنم طاعتمه بولنده ارلردر انلر سنک وسوسه که و تشویش و تخویفکه
التفات ایتمزلر و بنم امرمی و طاعتمی ترک ایدوب شهوت و معصیت طرفنه کیتمزلر (مثنوی) پس اعوذ از بهر چه
باشد چو سک * کشته باشد از ترفع تیز تک) پس اعوذ ندن اوتری اولور چونکه سک ترفعدن تیزتک اوله یعنی زیاده
حمله ایدیجی اوله (م ی) این اعوذ آنست کای ترک خطا * بانک برزن بر سک و ره بر کشا * بو اعوذ اولدر که ای خطا اقلیمنک
ترکی کلب اوزره بانک اور و یولی بکا فتح ایله (مثنوی) تا بیایم بر در خرگاه تو * حاجتی خواهم ز جود و جاه تو) تا سنک خرگاهک
قپوسنه کلم سنک جود و خرگاهک جاهندن بر حاجت ایستیم یعنی چونکم شیطان ترکمانک کلبنه و درگاه رحمانی
ترکمانک خرگاهنه و حضرت حق جل شانه خطا ملکتنده ساکن اولان ترکمانه تشبیه اولندی و تمثیل قیلندی ایسه
پس اعوذ بالله من الشیطان الرجیم دیمکدن اوتری اولور و نه معنی افاده قیلور چونکم سک اولان دیو کمال ترفعدن
و صاحبی اوزره غلبه و تسلط ایلمکدن زیاده حمله ایدیجی اوله پس بو اعوذ بالله من الشیطان الرجیم دیمک اولدر که
الهی کلب شیطان اوزره سن طرد و رجم امرنی اوروب کا کندی جنابکه موصل اولان طریق مستقیمی فتح ایله تا کم
سنک درکاهکه کلم و جناب عزتکله آشنالق ایلیم نته کم برکسه بر ترکمانک خرگاهنه قریب کلسه و آنک سکلری
اکا حمله قیلسه و منع ایلسه اول دخی ترکمانه دیر که ای ترک خطا بو کلبک اوزره بانک اور و بونلری طرد ایلیوب بکا یول ویر
تا کم سنک خرگاهکه کلم و سندن بر مراد و حاجت دیلیم دیر (مثنوی) چونکه ترک از سطوت سک عاجزست * این اعوذ
و این فغان ناجائزست) چونکه ترک کلبک هیبت و سطوتندن عاجزدر پس بو اعوذ و بو فغان جائز دکلدر زیرا ترکه بنی
بو کلبدن قورتار دیو فغان ایلمک و اعوذ بک اول زمانده جائز و صحیح اولور که اول ترک سکی اوزره غالب و قاهر اوله و انی
یولدن طرد و منع ایلیه (مثنوی) ترک هم کوید اعوذ از سک که من * هم ز سک درمانده ام اندر وطن) ترک هم دیه سکدن
بن هم صغنورم زیرا که بن سکدن وطنده درمانده اولمشم و عاجز قالمشم (مثنوی) تو نمی یاری برین در آمدن *
من نمی یارم ز در بیرون شدن) ای میهمان کلبک خوفندن سن بو قپویه کلمکه قادر دکلسن کذلک بن دخی قپودن طشره
کتمکه قادر دکلم حاصل کلام ترکمان بو مرتبه ده ضعیف اوله و کلب بو ذکر اولنان کبی قوی و قادر اوله و میهمان دردمند
یولده قاله ترکمانه واصل اولمغه چاره و یول بولمیه (م ی) خاک اکنون بر سر ترک و قنق * که یکی سک هر دو را بند دعنق)
پس بو تقدیر اوزره ترکک و قنغک باشنه طپراق که بر کلب ایکیسنک بیله بوینونی باغلیه و آنلری زبون و عاجز ایلیه (م ی)
حاش لله ترک بانکی برزند * سک چه باشد شیر نر خون قی کند) حاشا الله ترک اکر بر بانک اوره سک نه اوله ارکک ارسلان
قورقوسندن قان قوصار بو جمله ابیات شریفه دن بر سبیل کنایه مراد اولان معنی بو اولور که شیطان حق تعالینک
درکاهنک بر کمتر کوپکیدر و جناب حق جل شانه هر وجهله قادر و قویدر انسان چن اول خالق کون و مکانک

درکاهنه متوجه اولسه وشیطان دخی مقتضای طبعی اوزره اکا حمله قیلسه واول کمسه دخی شیطانک مکر وحیله سنی
بیلوب آنک شرندن صدقله حضرت حقه التجا ایلسه ودیسه که الهی بن بو رجیم واعینک شرندن سکا صغنورم بونی
دفع وردایله تاکم سنک درکاهکه تقرب ایلیم وحاجتمی سندن دیلیم اول قادر وقاهر اولان الله آنی منع وطرد ایلر واول
بنده یه قوت وقدرت ویروب شیطان اوزره هر وجهله غالب اولور وجناب حقه دخی تقرب قیلوردیمک اولور (مثنوی

ای که خود را شیر یزدان خوانده * سالها شد باسکی درمانده * چون کند این سک برای تو شکار * چون شکار سک
شدستی آشکار * ای شول کندیسنه شیر یزدان اوقومش کمسه نیجه ییللر اولدی بر سکله قالمشسن بو سک سنکچون نیجه
شکار ایلر چونکه سن آشکارا اول سکک شکاری اولدک بو بیتلر حضرت مولانا قدس سره لساندن اسیر نفس
وشیطان اولان کمسه لره توبیخ وتشنیع طریقیله دینلمشدر بیوررلر که ای شول اسیر نفس اولوب کندیسنه شیر یزدان
اوقومش اولان کمسه نیجه ایام وسال اولدیکه سن بر کلبله قالدک ووسوسه ومکرینه اسیر اولدک اکر سن شیر یزدان اولیدک
کلب شیطانی کندیکه اسیر وزبون قیلردک وکلبلری صیده صالوب شکار ایدردکاری کبی اکا نیجه شکار ایتدیرردک
اما بو کلب نفس وشیطان اخس سنی نه کونه ونه حاله شکار ایلرسن اشکار اسک نفسک وکلب شیطانک شکاری
اولمشسن در بونلره شکار اولان بونلری ضبط ایلمکه قادر اوله من (جواب کفتن مؤمن سنی کافر جبری را ودر اثبات اختیار
بنده دلیل کفتن سنت راهی باشد کوفته * اقدام انبیا علیهم السلام بر یمین آن راه بیابان جبر که خودرا اختیار نبیند
وامر ونهی را منکر شود وتاویل کند واز منکر شدن امر ونهی لازم آید انکار بهشت که بهشت جزای مطیعان امر ست
ودوزخ جزای مخالفان امر دیکر نکویم بچه انجامد که العاقل یکفیه الاشاره وبر یساران راه بیابان قدر است که
قدرت خالق را مغلوب قدرت خلق داند وازان ان فسادها زاید که ان مغ جبری برشمرد * بو سرخ شریف
سنی اولان مؤمنک جبری اولان کافره جواب ویرمسنک بیانندهدرکه بر سؤال اولنورکه مقدم مرور ایلین بیانده
جبرینک لساندن نقل قیلنان کلماتک جمله سی اهل سنت قتنده مقبوله در واهل سنتک اول جمله یه ایمانی واردر ولیکن
جبری ایله اهل سنتک مابیننده فرق اولدرکه جبریلر سلب اختیار ایدوب کندیلرینی جماد منزله سنه تنزیل ایدوب واسقاط
تکلیفات قیلرلر وامر ونهی قبول اتمیوب تأویل وتوجیه ذاهب اولورلر بو اعتبارله انلری بعضلر تکفیرا تمشلردر وامر
ونهی قبول ایلمدکلری ایچون انلره کافر دینلمشدر اما اهل سنت قضا وقدره ایمان کتوردکلرندنصکره مدار تکلیف اولمقدن
اوتری کندیلره اختیار جزئیه اثبات ایدرلر وخیر وشرک مریدی وخالقی الله وکاسبی عبد بیلورلر نته کم سنی لساندن اثبات
ایدرلر وخیر وشرک ویداهل سنتک مذهبنی بیان ایدوب بیوررلر ودخی اول سنینک بنده نک اختیارنک اثباتنده دلیل
بیان ایلمسیدر سنت بر یول اولورکه انبیای عظام علیهم السلام قدملرینک دوکولمشی وچکنمشیدر
فی المثل سنت بر طریق مستقیمدر اول راه مستقیمک صاغ یاننده جبر بیابانی واردر که سالک راه مستقیمدن جدا
اولمقده وجبر بیابانه دوشدکده کندینک اختیارنی کورمز کندوینی جماد منزله سنده بیلور وحق تعالینک امر نه
ونهینه منکر اولور وآنی تأویل وتوجیه قیلور وامر ونهیه منکر اولمقدن بهشته انکار لازم کلور زیرا بهشت امر
خدایه مطیع اولنلرک جزاسی اولور ودوزخ امر خدایه مخالفت ایلینلرک جزاسیدر وغیر امر سویلمزم بو جبر کلامی نیه منتهی
اولور ونه مرتبه یه واصل قیلورکه عاقله بر اشارت کفایت ایلر واول سنت یولنک صول جانبنده قدر بیابانی واردرکه قدریه
حق تعالینک قدرتنی مخلوقک قدرتنک مغلوبی بیلور واول قدریه مذهبندن اول فسادلر که طوغر که اول کافر جبری
عد وشمار ایلدی نته کم مقدم اولان بیانده ذکر اولندی زیرا قدریه ومعتزله نک مذهبی اولدرکه عبد شری کندیسی خلق
ایلر وشیطان دخی بنفسه اضلاله واغوایه قادر اولور وبویله اعتقاددن کافر جبرینک شمار ایلدیکی فسادلر لازم کلور
وقدرت خالق مخلوقک قدرتنک مغلوبی اولمش اولور وبوندن ماعدا دخی نیجه فسادلر لازم کلور اهل سنتک قولی
ومعتقدی اولدرکه دیرلر لا جبر ولا تفویض والامر بین ذلک اهل جبر اهل سنتی قدریه ومعتزله دن صانورلر ودیرلر که
سز کندیکزه اختیار اثبات ایلرسز وعبد مرید ومختاردر دیرسز وخیر ایشلرسه مثاب وشر ایشلرسه مسؤل ومعذب اولور
دیرسز ایمدی سز دخی قدریه ومعتزله دنسز دیرلر اهل سنت انلره جواب ویروب دیرلرکه بز قدریه ومعتزله دن دکلز بلکه
حق تعالینک خیر وشری مرید اولدیغنه وجمیع اعیانی وافعالی خلق ایلدیکنه مؤمن وهر شیء آنک امری ایله وارادتیله
ظهوره کلدیکنه موقنز پس قدریه ومعتزله اهل سنته دیرلر که چونکم سز بو یله دیدیکز و بو کونه اعتقاد قیلدیکز
پس جبری اولدیکز بو کره اهل سنت بو جوابه دخی جواب ویروب دیرلرکه خیر بز جبری دکلز بلکه جبر اوسطه راضی یز
وکندیمزه مدار تکلیف اولمقدن اوتری اختیار جزئیه مز واردر دیرز وحق تعالی
قوللرینه استطاعت ویردی وتمیز ویردی وقول اختیار جزئیه سنی خیر وطاعته صرف ایلرسه وآنی کسب قیلورسه

مناسب اولور واکر شر ومعصیته صرف ایلیوب آنی کسب قیلورسه مسؤل ومعذب اولور نته کم اهل سنت طرفندن جبریه
جانبنه ویریلان حجج وبراهینی نظمه کتوروب مؤمن سنی لساندن بیان بیوررلر (مثنوی) کفت مؤمن بشنو
ای جبری خطاب * آن خود کفتی نک آوردم جواب) بازئ خود دیدی ای شطرنج باز * بازئ خصمت ببین دور ودراز
نامهٔ عذر خودت برخواندی) نامهٔ سنی بخوان چون ماندی) نکته کفتی جبریانه در قضا) سر آن بشنو زمن در ماجرا
سنی اولان مؤمن کافر جبریدن چونکم بو کلماتی اشتدی اکا ایتدی ای جبری بندن دخی خطاب وجوابی ایشت
کندیکه لایق اولان کلماتی سویلدک ودلائل وبراهینی نقل ایلدک اشته جواب کتوردم سندخی بنم سوزلریمی استماع ایله
ای شطرنج اوینایجی سن کندی اویونکی کوردک وآنی تمام مقرنه ایر کوردک خصمک دخی دور ودراز اولان لعبنی
کورسن کندی عذرک نامه سنی اوقودک سنینک دخی عذری نامه سنی اوقی نیچون جبر بیاباننده قالدک یعنی ترک امر
ونهی قیلمقده واسقاط تکلیفات ایلمکده کندی عذرکی ودلائلکی تقریر ایلدک سنینک دخی امر ونهی قبول ایلمکده
وتکلیفاتی ارتکاب قیلمقده اولان عذرلرنی وبرهانلرنی اوقو نیچون جبر بیاباننده قالورسن وبر سمتی طوتوب
بر آخر سمتده اولان منافع وفوائددن محروم اولورسن قضا وقدر خصوصنده نکته سویلدک وعقلی ونقلی برقاچ دلیل
نقل ایلدک اول نکته لرک وسوزلرک سرنی ماجراده بندن اشت یعنی قضا وقدر خصوصنده ایراد ایلدیکم نکات وکلماتک
جوابی مباحثه ده بندن کوش ایت ادب بحث اولدرکه چونکم سن اثبات مدعی ایچون بر نیجه دلائل وبراهین
نقل ایلدک ومذهبکی آنلرله تأیید ایلیوب حجتلرک هر نه ایسه سویلدک کرکدر که خصم طرفنه قولاق طوتاسن
آنلرک دخی دلیل وبرهانی ندر استماع ایده سن کوره سنکه آنلر دخی سنک بسط ایلدیکک مقدماتک جمله سنه می
راضی اولورلر ویاخود بعضسنه تسلیم ایدرلر وبعضسنه دخی انکارمی قیلورلر سنک دخی صکره جوابک نه ایسه
اکا کوره سویلیه سن دیدی (مثنوی) اختیاری هست ما را بی کمان * حس را منکر نتانی شد عیان *
سنک را هرکز نکوید کس بیا * از کلوخی کس کجا جوید وفا * آدمی را کس نکوید هین بپر * یا بیا ای کور در من در نکر)
اولا بونی بیل که بی کمان حسه بزم بر اختیارمز واردر واختیارا کادیرلرکه کندی نفسک ایچون ایکی شیدن برینی
عقلکله بکنوب آنی قبول واصطفا ایلیه سن پس بی شبهه بزم نفسمزده بویله بر قوت واستطاعت واردر حسه خود
عیان وآشکارا منکر اولمغه قادر دکلسنکه انسان البته حواس خمسهٔ ظاهره وحواس باطنه صاحبی اولدیغی
هرکسک معلومیدر پس انسانه تکلیف اولمق لایق اولدی زیرا اکا حس اثبات ایلمککله جمادات مرتبه سندن
تمیز اولندی پس اکا کل دیو وکیت دیو امر ایلسک وشو شیئی ایشلمه دیو نهی قیلسک کمسه تعییب وتقبیح ایلمز اما حجرک
حس ادراکی یوقدر جامددر حجره هرکز برکمسه کل دیمز زیرا بر کلوخ پاره سندن برکمسه قنده وفا استر که آنک امر ونهی
قبول ایلمکه استعدادی یوقدر وآدمی دخی اکرچه قوت واستطاعت صاحبیدر لیکن اکا دخی تکلیف مالایطاق اولنمز
وای آدمی اکا اول سن هوایه اوچ دیو برکمسه اکا امر قیلمز یاخود بر اعمی کمسیه ای کور کل بکا نظر ایله دیمز زیرا هر کس
بیلورکه آدمی اوچمغه وکور دخی کورمکه ونظر ایتمکه قادر دکلدر اکر برکمسه بونلره بویله دیو تکلیف ایلسه تکلیف
مالایطاق اولور حق سبحانه وتعالی خود بنده لرینه تکلیف مالایطاق ایلمکدن بریدر (مثنوی) کفت یزدان
ما علی الاعمی حرج * کی نهد بر کس حرج رب الفرج) نته کم حق سبحانه وتعالی حضرتلری اعمایه زحمت وحرج یوقدر
دیو بیوردی چونکم بویله بیوردی اول فرج مالکی کمسه نک اوزرینه نچن حرج قور بو بیت شریف سورهٔ نورده وسورهٔ
فتحده اولان آیت کریمه لره اشارتدر تفسیری جلد ثانیده لقمان حکایه سنده وبو جلدده کنیزک حکایه سنده ونیجه
یرده دخی مرور ایتدی خلاصهٔ کلام (لا یکلف الله نفسا الا وسعها) آیت کریمه سنک موجبنجه حق سبحانه وتعالی
بر نفسه تکلیف ایلمز الا آنک وسعی قدر اکر حق تعالی حضرتلری تکلیف مالایطاق ایلیه یدی اعمی واعرج اولنلره
ومریض اولنلره اعضای سلیمه صاحبی اولنلره ایلدیکی تکالیفی ایلردی بوندن معلوم اولدیکه حق سبحانه وتعالی
اصلا برکسیه تکلیف مالایطاق ایلمز (مثنوی) کس نکوید سنک را دیر آمدی * یا که چوبا تو چرا بر من زدی) هیچ
کمسه سنکه دیر کلدک دیمز یاخود ای چوب سن بنم اوزریمه نیچون اوردک یعنی حجر که بی اختیاردر هیچ بر عاقل
اکا کل دیو امر ایلمز واول حجره کلمدکده سن نیچون بنم امریمه امتثال ایلمدک دیو عتاب دخی قیلمز زیرا بیلور که اول حجر
بیامدوبی اختیاردر کذلک ناکاه برکسیه بر چوب پاره طوقنسه اکا سن بکا نیچون اوردک دیو عتاب ایلمز ویاخود
برکسه النه بر چوب پاره السه وبرکسیه اورسه اول مضروب اول چوبه سن بکا نیچون اوررسن دیو عتاب ایلمز
زیرا بیلورکه اول چوب بی عقل وبی اختیاردر اما ضاربه اولانه عتاب ایلرکه اول عقل واختیار صاحبیدر (مثنوی)
این چنین واجستها مجبور را) کس بکوید یا زند معذور را) بو نجلین جست وجولری مجبور ایچون کمسه سویلرمی یاخود

معذور اولنه اوررمی یعنی نه معذور اولنه اوررنه مجبور اولنه امر قیلور بعض نسخه‌ده وآجستها یرنه خاء معجمه ایله
وآخستها واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی بونك كبی مجبور در وخسته‌لره كمسه سو یلرمی ویاخود بر معذوری هیچ
بر كمسه اوررمی دیمك اولور یعنی فی المثل بر كمسه خسته اولسه وجماعته وارمغه ویاغزا قیلمغه قادر اولمسه اكا بر كمسه
قالق جماعته وار ویاخود غزا ایله اللهك امری بودر دیمز برایه لوركه اول خسته ومجبوردر وخسته اولنه حرج یوقدر
وكذلك بر كمسه كور اولسه بر كمسه دخی البته سن نیچون كورمزسن دیو دوكمز زیرا معذور اولنی دوكمك مناسب دكلدر
اما كوزی اولنه نیچون كورمزسن دیمك وطاقت واستطاعتی اولنه نیچون شویله ایشلمزسن دیمك لایق ومناسبدر
(مثنوی) امر ونهی وخشم وتشریف وعتاب * نیست جز مختار را ای پاك جیب) امر ونهی وخشم وتشریف
وعتاب ای پاك جیب اولان كمسه مختاردن غیری یه دكلدر یعنی حق تعالینك افعل دیو امر ایلمسی
ولا تفعل دیو نهی قیلمسی وامری قبول قیلمین ومنهی اولان شیدن مجتنب اولمین كمسیه خشم وعتاب ایلمسی وامری
قبول ایلین ومنهی اولان شیلردن اجتناب ایلین كمسه‌لره تشریف وتكریم قیلمسی ای جیب درونی پاك اولان كمسه
مجرد مرید ومختار اولان كمسه‌لر ایچوندر یوخسه بی اختیار اولان شیلره حق تعالی حضرتلرینك اصلا تكلیفی
واقع اولمشدر (مثنوی) اختیاری هست در ظلم وستم * من ازین شیطان ونفس این خواستم * اختیار اندر درونت
ساكنست * تا ندید اویوسفی كف را نخست * اختیار وداعیه در نفس بود * روش دید آنكه پروبالی كشود * ظلمده
وستمده انسانك بر اختیاری واردر بن بو مقدم ذكر ایلدیكم شیطان ونفسدن بونی مراد ایلدم زیرا اختیار سنك
درونكده ساكندر تا كم اول اختیار صاحبی بر یوسفی كورمدی الی مجروح ایتمدی اختیار وداعیه نفسده ساكن
ایدی اول یوسفك یوزنی كوردی آندنصكره بر پروبال آچدی ظلم عدلك ضدیدر ستم جفایه دیرلر واختیار انسانك
وجودنده شول استطاعتدركه كندی نفسندن اوتری ایكی شیدن برینی آنكله اصطفا وقبول ایلر مثلا طاعت
ومعصیت وظلم وعدالت كبی شیلر اولسه انسانك نفسندن طاعتی وعدالتی اختیار ایلمكده استطاعت واردر وظلم
ومعصیتی قبول واصطفا ایلمكده استطاعت واردر پس انسان اكر طاعت وعدالتی اختیار ایلرسه مأجور ومثاب
اولور وظلم ومعصیتی قبول ایلرسه مسؤل ومعاتب اولور وحق تبارك وتعالی شیطانی مجرد موسوس ومسوّل خلق
ایلدی قوللرینی امتحاندن اوتری واول شیطانك وجودنده بر كمسه‌یی اضلال ایلمكه وعاصی قیلمغه قوت وقدرت یوقدر
ولیكن طبیعتك حظ ایلدیكی ونفسك میل ومحبت قیلدیغی شیلره انسانك نفسنی تحریض ایلمك واول شیلری اكا
مزین ومحبوب كوسترمكه اول شیطانك وجودنده حق تعالی بر خاصیت وقوت خلق ایلدی وانسانه دخی اول تمییز
واستطاعتی ویردكدنصكره طبیعتك ونفسك اشتها ایلدیكی وانسانه دخی شیلرك بعضسندن نهی قیلمشدر وبنم امرمی
قبول ایله دیو طاعت وانقیاد قیلمغه حكم قیلمشدر پس بزكم نوع انسانز بزم وجودیمزده عدل وكرم جانبنه
میل واختیارمز اولدیغی كبی ظلم وستم ایلمكده دخی بر اختیارمز واردر شیطاندن ونفسدن مراد اولان شیطانك
ظلم وستمه ترغیب ایلمسی ونفسك دخی اول ظلم وستمی اختیار قیلمسی اولور مثلا حق تعالی حضرتلری وفا ایلمكه
وعدالت قیلمغه نفس اوزره تكلیف ایلدی بو تكلیف ایسه نفسه خوش كلمز پس شیطان دخی خاصیت طبیعیه‌سی
اوزره كلوب نفسه معاونت قیلور واول ظلم وستمی تزیین وتسویل ایلر ونفسه انی باذن الله خوب ومحبوب كوسترر
ولیكن قادر دكلدركه بر كمسه‌نك نفسنه اول ظلم وستمی ایشلتدیره پس اول كمسه اكر شیطان ونفسنك عرض ایلدیكی
اختیار وقبول ایلرسه ظالم وجفاكار اولور واكر آنلرك مرادنی وعرض ایلدیكی شیلری اختیار ایتمیوب استطاعتنی
عدالته صرف ایلیوب امر حقه اطاعت قیلورسه مطیع وعادل اولور پس اهل سنتك بر كمسیه نفس وشیطان سنی
عاصی ویا كافر ایلدی دیملرندن مراد بو معنی اولوركه شیطان سنك نفسكی كفر ومعصیت جانبنه تحریض ایلدی وسنك
نفسك دخی اكا مائل اولدی واستطاعتنی اول جانبه صرف ایلدی وحق تعالی اول كفر ومعصیتی اشلمكی خلق ایلدی
پس كسب اول حق تعالینك اكا ویردیكی استطاعت واسطه‌سیله كفر ومعصیتی كسب ایلدی دیمك اولور یوخسه نفس
وشیطان بر كمسه‌یی عاصی وكافر ایلمكه قادردر دیمك اولمز وبویله دیمكدن شركت خفی اولمق دخی لازم كلمز پس ای جبری
سنك درونكده اختیار واستطاعت ساكندر تا كم اول اختیار واستطاعت كندی نفسنه محبوب بر یوسف كبی بر شیء
كورمدكجه الی خسته ایتمدی كه سنك نفسك یوسف كبی بر محبوب شیء اختیار ایلدیكی كبی آنك صید وتحصیلنده الی
خسته وشكسته ایلر یعنی آنی كسب قیلمقده النه ویا بعض عضونه الم وزحمت ویردكنی خسته ایلك الم وزحمتدن كنایت
اولور ای جبری اختیار واقتضا نفسده ساكن ایدی چونكم یوسف مثال اولان ونفسه محبوب كان خوبك یوزنی
كوردی اختیار میل ومحبت پروبالنی آچدی وكندی محبوبی ومقبولی طرفنه سعی ایدوب اوچدی حال بوكه نفس اول

محبوب مشتهاسندن منع اولنمش ونهی قیلنمشدر اكر كندینك محبوبنی ومشتهاسنی اختیار ایلرسه عاصی وطاغی اولور
واكر نفسنی مشتهاسندن ومحبوبنی اختیار ایلمكدن منع ایلیوب حق تعالینك امرنی قبول ایلرسه مطیع وعادل اولور
واكا كوره آخرتده اجر وثواب بولور (مثنوی) سك بخفته اختیارش كشته كم * چون شكنبه دید جنبانید دم * اسب
هم خوخو كند چون دید جو) چون بجنبد كوشت كربه كرد مو (دیدن آمد جنبش آن اختیار) همچو نفخی زآتش انكیزد
شرار * انسانك اختیاری كندی نفسنده ساكن ومضمردر مادامكه طبعنه ملایم بر شیء كورمیه ظهوره كلمز مثلا
كلب یاتمش آنك اختیاری كم اولمش چون اول كلب شكنبه كوردی قویرغن اویناتدی وانكچون قویرغنی
اویناتمغی اختیار ایتدی مثال آخر اسب چونكه اربه‌یی كوردی خوخو ایلر چونكم كوشت حركت ایلیه كربه مومو
ایلر اسبك اربه‌یی كوردكده خوخو ایلمسی ودخی كربه‌نك لحمی حركت ایلر كوردكده مومو قیلمسی آنلرك وجودنده
میل واختیار مرادلرنی كورمزدن اول ساكن ومضمر اولمسی ومرادلرنی كوردكدنصكره ظهوره كلمسنه دلالت ایلر
اول درونده مضمر اولان میل واختیارك جنبشنه سبب مرادی كورمك كلدی مثلا شول بر نفخ كبیكه آتشدن شرر
قوپارر بو بیتلر هر انسانك وجودنده اختیار مضمر اولوب كندی مختاری اولان شیلری كوردكده حركته كلدیكنه
وظهور قیلدیغنه دلالت ایلمكدن اوتری مثاللر موقعنده واقع اولمشدر پس خلاصهٔ كلام وتوضیح مرام بویله دیمك
اولوركه چونكم ای جبری مذهبنده اولان كمسه بو مثاللر سنك معلومك اولدیسه سنك دخی كلب نفسك مادامكه
مشتهاسنی كورمیه ومقتضاسنه نظر ایركورمیه آنك میل واختیاری درونده مضمر ومختفی اولور اما شول دمكه سنك
شكنبه‌یی كوروب قویرق صالوب چاپلوسلك قیلدیغی كبی سنك نفسك دخی مشتها وابتغاسنی كوردكده درحال
دروندن میل واختیار ظهوره كلور حتی اعضا وجوارحنی آنك تحصیلی ایچون حركته كتورر اسب آربه‌یی كوروب
خوخو دیدیكی وكدی لحمك حركتنی كوروب مومو دیدیكی كبی سنك دخی حیوان نفسك كندی غذاسنی كوردكده
ومشتهاسنه نظر ایركوردكده آنك دروندن میل واختیار جوش وخروشه كلور واعضاسنی اول جانبنه تحریك
قیلور ولسان ودهاننه اول نفسنك مشتهاسنه متعلق اولان سوزلری سویلدر وعاقل وعالم اولان جسدك ظاهرنده
اولان صورت ظاهره وحركتدن درونده اولان نفسك میل واختیارنه استدلال قیلور پس اول درونده مضمر اولان
میل واختیارك جنبش وحركتنه سبب مختار ومشتهی اولان شیلری كورمكدر ومختار ومشتهای نفس اولان شیلری
كورمك اختیاره سبب اولدیغنه دلالت ایدر مثلا برساكن اولمش آتشدن اوفورمك ویا كورك اورمق
شراره‌لر قوپارر اول ساكن اولان آتشدن شراره‌لرك ظهورنه نفخ ایلمك سبب اولور كذلك نفسك مشتها ومبتغاسنی
كورمك هم مضمر اولان میل واختیارك ظهورنه كلمسنه سبب اولور (مثنوی) پس بجنبد اختیارت چون بلیس
شد دلاله آردت پیغام ویس * چونكه مطلوبی برین كس عرضه كرد * اختیار خفته بكشاید نورد * پس سنك
اختیارك حركت ایلر چونكه ابلیس دلاله اوله سكا ویسك خبرینی كتوره چونكم ابلیس بو كمسه اوزره بر مطلوبی
عرضه ایلیه اویومش اختیار نوردی آچر نورد دورمك معناسنه بونده مطوی معناسی ویریلور ویس بر معشوقه‌نك
اسمیدر بونده نفسه محبوبه اولان شیلردن كنایت اولور وخلاصهٔ كلام بویله دیمك اولوركه مشتهای نفسی كورمك
هیچ میل واختیاره سبب اولدیغی بیلدكسه پس سنك درونكده مضمر ومختفی اولان میل واختیارك حركته كلور
وظهور قیلور شول زمانده كه ابلیس لعین سنك نفسكه محبوبه ومعشوقه اولان شیلردن اكا خبر كتوره ودلاله اوله واول
شیلری سنك نفسكه تزیین ایلیوب عرض ایلیه ونفسكی دخی آنلرك وصولنه وحصولنه ترغیب وتحریض قیله
چونكم ابلیس بو اسلوب اوزره بر كمسیه بر محبوب ومطلوبی عرض ایلیه آنك یاتمش اختیاری دورملری وبوكه‌لری
آچار وعقده‌لری چوزر واول مطلوبك وصولنه سعی ایلر (مثنوی) وان فرشته خیرها بر رغم دیو * عرضه دارد می كند
دردل غریو * تا بجنبد اختیار خیر تو * زانكه پیش از عرضه خفتست این دو خو * واول فرشته دیو لعینك رغمنه
خیرلری عرضه طوتر درون دلده غریو وفریاد ایلر تا كم سنك خیری اختیارك حركت ایلیه یاخود معنی سنك خیره
متعلق اولان اختیارك حركت ایلیه دیمك اولور زیرا كه عرضه‌دن اول بو ایكی خوی یاتمش واختفا ایتمشدر مقدما
حق سبحانه وتعالی وجود انسانی مرید ومختار خلق ایلدی واكا كندیسنه نافع اولنی كسب وتحصیل ایلمكه وضرر
وخسراندن اجتناب قیلمغه قدرت واستطاعت ویردی ونفع وضرری بیله جك قدر دخی عقل وتمییز ویردی وانك وجودنی
بر كون جامع كبی خلق ایلیوب روحنی آنده حاكم وعقلنی اكا مشیر ومدبر قیلدی ونصفنی علوی وروحانی ونصفنی دخی
سفلی وجسمانی قیلدی سفلی وجسمانی اولان نفسندن اوتری نیچه صوری محبوبه شیلر ولطیف متاعلر خلق ایلدی كه
نفس بالطبع بونلره مائل اولور وعلوی اولان جانبندن اوتری دخی نفیس ولطیف معنوی وروحانی شیلر خلق ایلدی كه

عقل وروح اول جانبه میل ومحبت ایدرلر بو عقل وروحه معاون نیجه فرشته‌لر خلق ایلدیکه آنلر عقله وروحه خیرلو
اولان ونفع قیلان شیلری عقله عرض ایدرلر ونفس وجسده دخی معاون حق تعالی نیجه شیطانلر خلق ایلدیکه انلر دخی
نفسه وطبیعته محبوب اولان وملایم کلان شیلری عرض ایدرلر ونفسی وعقلی بو شیلرك تحصیلنه ترغیب وتحریض
ایدرلر حق سبحانه وتعالی اختیاری انسانك عقلنك الندە قودی وا کا قدرت واستطاعتدن سرمایه ویردی ویلدردیکه
اگر بنم امرم طوتوب روحکه وعقلکه نافع اولان شیلری اختیار ایلرسك سکا بو قدر دولت ابدی وسعادت سرمدی حاصل
اولورو اگر نفس وطبیعتك مشتهاسنی اختیار ایلرسك وبنم طاعتمی ترك قیلورسك سکا آخرتده اصلا منفعت وخیر اولمز
بلکه مسؤل ومعذب اولورسن اختیار الکده هرقنغی جانبی قبول ایدرسك کندی نفسکه عائد اولور اول فعلك جزاسی
دیدی پس روحی وعقلی طرفنه یار ومعین اولان ملکلر شیطانلرك کورلکنه خیرلری وحسنه‌لری عقله عرض ایدرلر
وکوکل عالمنده لسان ملکیه ایله غریولر وفریادلر ایدرلر وعقله دیرلر که زینهار زینهار نفس وشیطانه اویمه ومشتهیات
نفسه میل ومحبت قیلمه بلکه طاعات حقی اختیار ایله تا سکا دولت اخروی وسعادت ابدی حاصل اوله دیرو بو ملکلر سکا
انکچون خیراتی عرض ایدرلر وقلبکده لسان ملکیه ایله غریولر وفریادلر ایله عقله دیرلر که زینهار زینهار نفس وشیطانه اویمه
ومشتهیات نفسه میل ومحبت قیلمه بلکه طاعات حقی اختیار ایله تا سکا دولت اخروی وسعادت ابدی حاصل اوله سن
تا خیری اختیار ایله کالکله حرکت ایلیه سن واول خیر وحسنه‌یی قبول ایلیوب فعله کتوره سن زیرا اگر فرشته‌نك
عرضه سندن واگر شیطانك عرضه ایلسندن اول انسانك وجودنده خیر وشر خویلری یاتمش واختفا ایتمشدر (مثنوی
پس فرشته ودیو کشته عرضه دار * بهر تحریك عروق اختیار * میشود ز الهامها ووسوسه) اختیار خیر وشرت ده کسه
فاذا کان کذلك فرشته ودیو ایکیسی بیله عرضه دار اولمشدر اختیار طمرلرنی تحریك ایچون لاجرم وسوسه‌دن
والهاملردن سنك خیر وشری اختیارك اون کسه قدر اولورده کسه ده مضاف مقدر اولور معنی قدرده کمس دیمك اولور
والهام ملکه ووسوسه شیطانه کوره اولورو تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه فرشته خیری عرض ایلمسی سنك خیر جانبنه
اولان اختیارکی تحریك ایلمکدن اوتری یلدکسه وکذلك شیطان دخی سکا مشتهای نفسی عرض ایلمسی شر جانبنه
اولان اختیارکی تهییج ایلمکدن اوتری اولدیغنه آگاه اولدکسه پس فرشته وشیطان ایکسی بیله آنجق عرضه دار
اولدیلر اختیارك طمرلرنی حرکته کتورمکدن اوتری ملکلرك الهاملرندن وخاطره‌لرنده سنك خیر جانبنه اولان
اختیارك اون کسه قدر اولورو عظیم قوت بولورو کذلك شیطانلرك دخی وساوسندن وهواجسندن شر جانبنه اولان
اختیارك دخی اون کسه قدر اولورو عظیم قوت بولورا گر هدایت الهی یاری وتوفیق ربانی رفیق اولورسه شیطانلرك
وسوسه‌سی دلدن سوروب نفسك مرادنی قویوب ملکلرك سوزنه اویوب طاعت حقه مشغول اولورسن (مثنوی)
وقت تحلیل نمازای باغمك * زان سلام آورد باید بر ملك * کز الهام ودعای خوستان * اختیار این نمازم شد روان *
ای نمکا اولان کسه نمازك تحلیلی وقتنده اول سببدن ملك اوزره سلام کتورمك کرکدر انلره سلام ویرمنك معناسی
بو اولورکه ای ملکلر سزك خوب ولطیف الهام ودعا کزدن بو نمازی بنم اختیار ایلمکلکم روان اولدی نمازك
ابتدا وافتتاحنه تحریم دیرلر دنیا کارنی مصلی اوزنه خلال ایلدیکندن اوتری یعنی نمازك تمام اولمسی وقتنده‌ای
ملاحنلو اولان کسنه اول ملکك سکا خیری القا ایلسندن وعقلکه معاون اولمسندن اوتری ملکلر اوزره صاغ جانبنه
السلام علیکم دیمك وصول جانبنه دخی السلام علیکم دیمك لازم اولدی وآنلره سلام علیکم دیمك سنك جانبکدن
انلره بویله دیمك اولدی ای ملکلر سزك خوب ولطیف اولان خیر جانبنه دعوتکزدن وآنی بکا الهام والقا ایلدیککزدن
بو نمازی ونیازی بنم اختیار ایلمکلکم جاری اولدی وعقلم سزك الهامکزله قوت بولدی حق تعالینك سلامی سزك
اوزریکزه اولسون وحق تعالی وجودیکزی آفات وعاهاتدن سالم قیلسون (مثنوی) باز از بعد کنه لعنت کنی *
بر بلیس ابرا کزوبی منحنی * کیرو جرم وکناهدن صکره لعنت ایلرسن ابلیس اوزره زیرا اول ابلیسدن منحنیسن ایراز یرا
معناسنه در یعنی صلات تمام اولدقدنصکره القای خیر ایلین ملکلره سلام ایلرسن انلر خیراته سنی داعی اولدقلرندن
اوتری کبر وبر جرم وکناهی ایشلدکدنصکره ابلیس اوزره لعنت ایلرسن اول ابلیسدن زیرا سن معصیت اوزره اکلش
ومیل قیلمشسن منحنی بل اکلمکه دیرلر بونده کناه اوزره اکلمك ومیل قیلمق معناسنه اولور اگر کسه بر کناهی
ایشلدکدنصکره لعنت ایلیسه دیو ابلیس اوزره لعنت قیلور بو معنی اول ابلیسك عاصیلری کناه جانبنه داعی اولدیغنه
دلیل اولور (مثنوی) آن دو ضد عرضه کنندت در سرار * در حجاب غیب آمد عرضه دار * چونکه پردهٔ غیب
برخیزد زپیش (تو ببینی روی دلالان خویش) (وز سخنشان واشناسی بی کزند) کان سخن کویان نهان اینها بدند * بوایکی
ضد سرارده سکا عرضه ایدرلر حجاب غیبده بونلر عرضه طوتیجی کلدی چونکم پردهٔ غیب اوکدن قالقه‌سن کندی

دلاللریکك یوزنی کوررسن وآنلری سوزلرندن کزندسز کیروا کاررسن که اول کیزلو سوز سویلیجیلر بونلر ایدیلر یعنی بو فرشته
وابلیس که ایکیسی بری برلرینه ضدلردر سکا باطن وسرارده بریسی خیری وبریسی شری عرض ایدیجیلردر وغیب
حجابنده بریسی سنك آخرتکه ودینکه نافع اولنی وبریسی دخی ضرر قیلنی القا ایدیجیلردر چونکم عالم غیبك پرده‌سی که
جسم وصورتدر مابیندن مرتفع اوله سن اول زمانده باطنکده مخفی اولان کندی دلاللریکك یوزنی آشکارا کوررسن
وملکلر کیملردر وشیطانلر دخی نه کونه کسه‌لردر بیلورسن ومشاهده قیلورسن اول حینده بونلری سوزلرندن اکاررسن زیرا
ملائکه‌نك طاعات وخیرات جانبنه اولان وشیطانلرك ذنوب وسیئات جانبنه اولان کلماتنی فهم ایلمکه سکا اول زمانده
قابلیت کلورو استعداد حاصل اولور اول زمانده بیلورسنکه دنیاده عالم بشریتده ایکن باطنکدن کیزلو سوز سویلینلر
بونلر ایدیلر (مثنوی) دیو کوید ای اسیر طبع وتن * عرضه میکردم نکردم زور من * دیو سکا دیر ای اسیر طبع وتن بن
عرضه ایلدم سکا زور ایلمدم یعنی یوم آخرتده شیطانی کوردکده سنکه اکا ملامت ایدوب عتاب قیله‌سن ودیه‌سنکه
ای لعین بکا بو شر ومعصیتی ایشلتدك اول زمانده شیطان سکا ای نفس وطبیعتك اسیری بن کناه وشری سکا عرض ایلدم
سنك اوزریکه مسلط اولوب وسنی معصیت جانبنه اکراه قیلوب البته شو معصیتی ایشله دیمدم پس بکا نه ملامت
ایدرسن کندك خبیث اولان نفسکی لوم ایله دیر نته کم حق تعالی حضرتلری یوم آخرتده انك دیجکی سوزی سورهٔ
ابراهیمده خبر ویرمشدر (وقال الشیطان لما قضی الامر ان الله وعدکم وعد الحق ووعدتکم فاخلفتکم وما کان لی علیکم
من سلطان الا ان دعوتکم فاستجبتم لی فلا تلوموني ولوموا انفسکم ما انا بمصرخکم وما انتم بمصرخی (مثنوی) وان
فرشته کویدت من کفتمت * که ازین شادی فزون کردد غمت * ان فلان روزت نکفتم من چنان * که ازان سوی است
ره سوی جنان * واول فرشته سکا دیر بن سکا دیدمکه ای عصیانه میل ایلین بو شادیلکدن سنك غمك زیاده اولور اول
فلان کون بن سکا اویله دیدممی که اول طرفدندر یول جنان طرفنه یعنی یوم آخرت کلدکده ومستوران عالم غیب
عیان اولدقده اول سکا ملهم خیر اولان وطاعاته دعوت قیلان فرشته دخی ظاهر اولور وسکا دیرکه بن سکا دنیاده
شویله دیدمکه معصیت شادیلغندن ونفس وشیطانه اویمق سرورندن آخر الامر سنك غم وغصه‌لك زیاده اولور بن سکا
دنیاده اول فلان کون بویله دیدممی که جناب حق طرفنه طریق اول طاعات وخیرات طرفندندر اگر ترك معاصی ایدوب
طاعت یولنه کیدرسك جنته واصل اولورسن (مثنوی) ما محب جان وروح افزای تو * ساجدان مخلص بابای تو * این
زمانت خدمتی هم میکنیم * سوی مخدومی صلایت می زنیم * بز دنیاده سکا دیدك جانکك محبی وروح افزاسی بز سنك
پدریکك خالص ومخلص ساجدلری بز بو زمانده هم سکا خدمت ایلیه وز مخدوملق جانبنه سکا صلا ویرز یعنی اول
ملکلر دیرلر که ای بنی آدم بز سنك جانکی سویجیلر وروح زیاده ایدیجیلرز وسنك پدرك حضرت آدم علیه السلامك
مخلص ساجدلری بز استرز که بو زمانده دخی سکا خدمت ایده وز بز سنی مخدوملق جانبنه دعوت قیلورز پدرك آدمه
خدمتلر ایلدك مخدوم ومکرم اولدی سکا دخی بو زمان خدمتلر قیلورز مخدوملك مرتبه‌سنه صلا ایلرز بو لایکه بزم
سوزیمزی طوتوب مخدوم ومکرم اوله سن دیرلر (مثنوی) آن گروه بابات را بوده عدا) در خطاب اسجدوا کرده ابا * آن کروهی
آن ما انداختی * حق خدمتهای ما نشناختی * اول کروه سنك بابا که عدولر اولمشدر اسجدوا خطابنده ابا ایلمشدر
انی طوتدك وبزه لایق اولنی آتدك خدمتلریمزك حقنی اکمدك یعنی اول کروه شیاطین سنك پدرك آدم علیه السلامه
دشمنلر اولمشلردر حق تعالی انلره اسجدوا لادم دیو خطاب ایلدکده انلر آدمه سجده ایلمکدن ابا واستکبار قیلمشلردرسن
ایسك اول کروهی طوتدك وبزه لایق اولنلری کندکدن طرح ایتدك وبزم سکا اولان خدمتلریمزك حقنی فهم
ایتمدك (مثنوی) این زمان ما را وایشان را عیان * در نکر بشناس از لحن وبیان * اشته بو زمان بزم ذاتمزی وانك ذاتنی
عیان وآشکار انظر ایله لحن وبیاندن فهم ایله یعنی ملکلر یوم آخرتده بنی آدمه دیرلر سکا دنیاده بز طاعاته متعلق
قلبکده شویله دیدك وشویله سویلدك سن بزم ذواتمزی اول عالمده کورمز ایدك اما شمدی بو زمانده هم بزم ذواتمزی
وهم شیاطینك ذاتلرنی عیان واشکارا کورو بزم سوزلریمزك اسلوبندن ونطقمزدن بزی اکله (مثنوی) نیم شب چون
بشنوی رازی ز دوست * چون سخن کوید سحر دانی که اوست * مثلا نصف اللیلده چونکم بر دوستدن بر راز اشیده سن
چونکم سحر وقتنده سوز سویلیه بیلورسنکه اولدر یعنی مثلا بر دوستك اواسه وکیجه کاسه سکا مکالمه قیله‌سن
آنك شخصنی ظلمت شبده کورمکه قادر اولمسك چونکم سحر اولدقده وانك شخصی ظهوره کلدکده اول کسه‌نی کیجه
سکا سویلین کسه بیم دیسه بیلورسنکه اول کیجه سویلین دوستکدر کذلك ملکلر دخی شمدی بو شب دنیاده کورنمزلر
اما من حیث الباطن خیرات وطاعاته سوق ایدرلر وسکا لسان ملکیه ایله سوز سویلرلر وروز آخرت کلدکده انلرك ذواتی
دخی عیان اولور وبنی آدم انلرك کندیسنه نه کونه دوست ایدیکنی اول حینده بیلور (مثنوی) ور دو کس در شب خبر

آردترا * روز از کفتن شناسی هردورا * مثال آخر وا کر کیجه ایچنده ایکی کسه خبر کتوره سکا کوندز سوزلرندن
هر ایکیسنی فهم ایلرسن یعنی کیجه اول ایکی کسه نك ذاتلرنی اکر کورمه سك صباح اولدقده وآنلرك ذاتلری ظهوره
کلدکده هر ایکیسنك کیجه ده اولان صدالرندن ذاتلرنی دخی بیلورسن که اول کیجه وقتنده اولان صدای لطیف اول
ذاتکدر وصدای خبیث دخی اول بر آخر ذاتکدر (مثنوی) بانك شیر و بانك سك در شب رسید * صورت هردو ز تاریکی
نه دید) مثلا کیجه وقتنده بر عاقلك سمعنه شیر و کلب آوازی ایرشسه لیکن ظلمت شبدن ایکیسنك یله صورتنی کورمسه
(مثنوی) روز شد چون باز در بانك آمدند * پس شناسدشان ز بانك آن هوشمند * روز اولدی کیرو چون شیر وسك بانك
وصدایه کلدیلر پس اول هوشمند انلرك ذاتلرنی بانك وصدالرندن فهم ایلرکه کلبك صداسی کلبك جسدندن وشیرك
صداسی کوررکه شیرك جسدندن کلور کذلك روز آخرت اولدقده واعیان ظهوره کلدکده قلبه ملهم اولان ملکلرك
ذاتنی وموسوس اولان شیطانلرك دخی ذاتنی مشاهده ایلرسن (م ی) مخلص این که دیو وروح عرضه دار * هر دو هستند
از تتمهٔ اختیار * اختیاری هست در ما ناپدید * چون دو مطلب دید آید در مزید) مخلص کلام بو که دیو وعرضه دار اولان
روح هر ایکیسی اختیارك تتمه سیدندر ز برابر ده ناپدید براختیار واردر چونکم اول اختیار ایکی مطلب کوردی
زیاده لکه کلور یعنی خلاصهٔ کلام ونتیجهٔ مرام اولدر که دیو وعرضه دار وملك عرضه دار هر ایکیسی انسانك وجودنده
اولان تتمه سیدندر ملك خیراته متعلق اولان اختیارك تتمه سیدندر وسیئاته متعلق اولان اختیارك تمامی وکمالی
شیطانك معاونت ومظاهرتیله اولور پس بزم وجودیمزده مستور ومختفی براختیار واردر چونکم خیردن وشردن
ایکی مطلبی کوره اول اختیار ناقص زیاده لکه کلور وظهور شیطان اول اختیاری شر جانبنه سوق ایلر وملك خیر جانبنه
سوق ایلر پس انسان هر قنغی مطلبی اختیار ایلیوب فعله کتوررسه اول فعل انك اوزرینه یازیلور پس بوندن معلوم
اولدیکه انسانك وجودنده اختیار واردر (مثنوی) اوستادان کودکانرا میزنند * آن ادب سنك سیه را کی کنند * مثلا
استادلر اطفالی تأدیب ایچون اوررلر اول ادبی سنك سیاهه قچن ایلرلر زیرا هر عاقلك معلومیدر که حجرده اختیار
یوقدر انکیچون اکا تأدیب ایلمزلر اما بیلورلر که اطفالده اختیار واردر انکیچون آنی دوکرلر وا بو کارلری قبول ایله سن
دیو تأدیب ایلرلر (مثنوی) هیچ کویی سنك را فردا بیا * ور نیایی من دهم بد را جزا * مثلا ای حجری هیچ سن سنکه یارین
بکا کل دیرمیسن واکر بکا کلمز ایسك بن کلکه سزا ویریرم یعنی سن حجره دیمزسن که اکر بنم امرمه امتثال ایلمزسك
قباحتکه کوره جزا ویریرم (م ی) هیچ عاقل مر کلوخی را زند (هیچ با سنکی عتابی کس کند) هیچ عاقل بر کلوخی اوررمی
هیچ کسه بر سنکه بر عتاب ایلمز زیرا بیلورکه بونلرك وجودنده اختیار یوقدر (مثنوی) در خرد جبر از قدر
رسواترست * زانکه جبری حس خود را منکرست * منکر حس نیست آن مرد قدر * فعل حق حسی نباشد ای
پسر * خرد قتنده جبر قدردن رسواترکدر زیرا که جبری کندینك حسنه منکردر اما اول مرد قدر منکر حس دکلدر
زیرا فعل حق حسی اولمز ای پسر یعنی عاقل اولنلرك قتنده جبری اولمق قدری اولمقدن رسواترك وقبیحترکدر اکرچه
جبری اولان خود بیردر دیو مدح ایدرلر ولیکن چونکم کندیلردن سلب اختیار ایدوب وجودنی جماد منزله سنه تنزیل
ایدرلر عاقل اولنلر بیلورلر که بونك فسادی قدریه اولمنك فسادندن زیاده در زیرا که جبری کندی وجودنده اولان
حسه واختیار وارادته وقدرت واستطاعته منکر درو دیرکه بنده اختیار وارادت وحس واستطاعت یوقدر بر جماد
کبی ام حق تعالی نیجه استرسه بنی آنی ایشلرم پس کندی وجودنده اولان حق تعالینك اکا ویردیکی ارادت
واستطاعته انکار ایلمك والله تعالینك امرنی ونهیینی قبول ایلممك حقك قدرتنی مغلوب قدرت خلق بیلمکدن اخش
وافسددر اکرچه قدریه دخی فاسدلر وقبیحلردر لیکن اول اهل قدر بو قدر وار که کندی وجودنده اولان حسه منکر اولمز
وکندوده اولنی سلب اختیار واستطاعت قیلمزو دیرکه ای پسر حق تعالینك فعلی حسه منسوب اولمز بنم فعلم ایسه
حسیدر پس بورادن غلط ایدوب کندی فعلی بن ایجاد ایلرم دیر یعنی قدریه مذهبنده اولنلر شری وظلم ومعصیتی
کندی نفسلری خلق ایلدیکنه برحجتلری دخی بودرکه بزم نفسلریمزك افعالی حسیدر یعنی فی المثل ظاهر کوز یله
کورمك وسمعله اشتمك ودستله طوتمق ودهانله ذوق ایتمك وانفله استشمام ایتمکدر شمدی برکسه بی المزله دوکسك
وبو حقك فعلیدر دیسك وبرحرامی اغزایله یسك جائزدکلدر زیرا حق تعالینك فعلی حسی دکلدر اما انسانك فعلی
حسیدر دیرلر وبو کونه حجتلرله کندیلرك حسلرنده اولان فعللری کندیلرك نفسلرینه اسناد ایدرلر (مثنوی) منکر
فعل خداوند جلیل * هست در انکار مدلول دلیل * حضرت خداوند جلیلك فعلنه منکر اولان دلیلك مدلولنه
انکارده در مدلولدن مراد حق تعالیدر ودلیلدن مراد افعال الهیه در پس فعل حقه انکار قیلمق انك فاعلنه انکار
قیلمغی مستلزم اولور نته کم قدریه ومعتزله حق تعالینك بعض افعالنه اقرار وبعض افعالنه انکار ایدرلرکه حق تعالی

خیری خلق ایلدی وشری وکفر وظلم وفسادی خلق ایلمدی بو کونه افعال خبیثه عبادك افعالیدر وحق تعالینك افعالی
دکلدر چونکم بونلر فاعل حقیقینك وجودنه ووحدانیتنه دلیل اولان افعالك بعضنی انکار ایلدیلر معناده
مدلول اولان فاعله انکار ایلدیلر اکرچه قدریه ومعتزله دیرلر بز مدلول اولان خداوند جلیله انکار ایلمز وانك صانعیتنه
وفاعل اولدیغنه دخی انکار ایلمز اما چونکم بعض افعالك خالقی اولدیغنه انکار ایدرلر معنیده آنك فاعلیتنه انکار
ایلمش اولورلر وحق تعالینك خالقیتنه دلیل اولان آثار وافعالی اثبات ومؤثر وفاعلی نفی قیلمش اولورلر (م ی) آن بکوید
دود هست ونار نی * نور شمعی نی ز شمع روشنی * مثلا اول قدریه دیر دود واردر وآتش یوقدر وبر شمعك نوری روشنلکه
منسوب شمعدن دکلدر بو قدریه مؤثر وفاعلی نفی قیلمسی بر نده دکلدر زیرا فاعل ومؤثر آتش وشمع روشن کبیدر البته
دخان آتشسز ونور شمعسز اولمز کذلك افعال وآثار دخی مؤثر وفاعلسز اولمز اما قدریه ومعتزله طائفه سی فعل واثری
کوررلر وآنك حقیقی اولان فاعلنه ومؤثرنه انکار قیلورلر مثلا عصیان وطغیان وکفر وعدوان که دخان کبیدر چقن
قدریه ومعتزله بو کونه افعال قبیحه یی کورسه لر بونك خالقی وفاعلی یوقدر دیرلر بونلرك بویله دیمسی دخانی کوروب
ناره منکر اولمق ونوری کوروب شمعی یوقدر دیو نفی قیلمق کبیدر وبونلر دیرلر بز کفر وعصیانك وظلم وعدوانك خالقی وفاعلی
یوقدر دیمزز بو کونه افعال قبیحه نك خالقی وفاعلی واردر ولیکن بونلرك خالقی یا شیطاندر ویا نفس انساندر زیرا حق
تعالی حضرتلری شرور وقبایحی خلق ایلممشدر غایت ما فی الباب بونلرك بو قولندن وبو اعتقادندن حق تعالینك
بعض افعالنه نفس وشیطانی شریك قیلمق لازم کلور ونفس وشیطانك خود فاعل حقیقی اولمقده وخلق ایلمکده
اصلا قدرتی وصنعی یوقدر پس لازم کلدیکه بونلر افعالی کوره لر وانك حقیقی اولان فاعلنه انکار قیله لر دخانی کوروب
ناره انکار قیلان ونوری کوروب شمع نواره منکر اولان کمسه لر کبی اما اهل سنت والجماعتك مذهبی اولدرکه (والله
خلقکم وما تعملون) آیت کریمه سنك موجبنجه جمیع اعیانك وکل آثارك وافعالك خالقی دخی الله تعالیدر وخیر
وشری دخی مراد ایلین اولدر ولیکن خیره راضی وشره راضی دکلدر پس اهل سنت دخانی آتشدن بیلنلر ونوری شعله
قائم کورنلر کبی اولورلر (مثنوی) وین همی بیند معین ناررا * نیست می کوید بی انکار را * دامنش سوزد بکوید
نار نیست * دامنش دوزد بکوید تار نیست * وبو جبریه ناری معین کوررلر لیکن انکاردن اوتری نار یوقدر دیرلر نار
اول جبرینك دامنی یاقر حال بو که بنه نار یوقدر دیر مثلا تارله اول جبری دامنی دیکر وحال بو که تار یوقدر دیر تارا ییلکه
وابریشمه دیرلر که آنکله جامه دیکرلر وبو بیتلرده واقع اولان ناردن مراد حقیقت انسانیه در یعنی بو جبریه طائفه سی
اختیار واستطاعتله موصوفه اولان حقیقت انسانی معین وآشکارا کوررلر وآنك طبعنه ملایم کلان شیلردن حظ ایلر
وطبعنه مخالف شیلردن متألم ومعذب اولور وطبعنه برشیء ملایم کلسه انی قبول واصطفا ایدر ومخالف کلسه
آندن اجتناب ایلدیکنی مشاهده قیلورلر مع هذا بنه انسانك بو فعللرده وجودی وعملی یوقدر دیو انکار قیلورلر
پس ناری معین کوروب بونلر نار یوقدر دین کمسه کبی اولورلر ودخی شول کمسه کبی اولورلر که آتش انك دامنی یقه ونار
یوقدر دیه وایلك انك جامه سنی دیکه ایلك یوقدر دیه زیرا جبریه دخی وجودلرنده اولان ارادت واستطاعتله بر فعلی
ایشلرلر ودیرلر که بونك فاعلی بز دکلز خدادر وبزم بو افعالده ارادت واستطاعتمز اصلا وقطعا یوقدر مع هذا اول ارادت
واستطاعتك آتش دامنی یاقوب وایلك جامه یی دیکدیکی کبی بونلرده اثری وعلامتی قتی معین ومبین اولمشدر وبونلر
آنی من وجه کورمشدر ومشاهده قیلمشدر ولیکن بزده اختیار واستطاعت یوقدر دیو کندی حقیقتلرینه انکار
ایدرلر (مثنوی) پس تفسطط آمد این معنی جبر * لاجرم بدتر بود زین روز کبر * پس بو جبرك معناسی تفسطط
کلدی لاجرم بو جهتدن جبری کبردن بدتردر تفسطط وتسوفط وتسفسط سوفسطائی اولمغه دیرلر وسوفسطائیه
اوچ نوعدر برینه عندیه وبرینه عنادیه دیرلر وبرینه دخی لا ادریه دیرلر وبو اوچ طائفه نك مذهبلرینك تحقیقی جلد اولك
اوائلنه قریب در خیال آتش چو سوفسطائیم بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر وسوفسطائیه حقیقت اشیایی انکار
ایلین طائفه یه دیرلر که بو اشیا بر خیال وظلال کبیدر وبونلرك حقیقتی یوقدر پس جبری دخی معناده بویله دین
طائفه یه مشابه کلدی زیرا جبریه دخی قدرت وقوتله واختیار واستطاعتله موصوفه اولان حقیقت انسانیه یی
انکار ایدرلر که بزم قدرت واستطاعتمز واختیار وارادتمز یوقدر ووجودمز دخی جماد کبی لاشیء مشابه سنده در پس
بونلرك مدار تکلیف اولان اختیار واستطاعتی نفی ایلملرندن امر ونهیك دخی حقیقتلرنی نفی ایلمك لازم کلور وامر ونهیك
حقیقتلرنی نفی ایلمکدن جنتك وجهنمك وجودلرنی نفی ایلمك لازم کلور وسؤال وحسابك وجزا وعقابك دخی
حقیقتلرنی نفی ایلمك لازم کلور وبو نیاده دخی اعمال شرعیه نك وافعال مرعیه نك حقیقتلرنی نفی لازم کلور پس
بو جبرك معناسی سوفسطائیلك اولور لاجرم بو جبریلر صانع عالمی انکار ایلین کافردن بدتر وبو جهتدن قبیحتر اولور

منزله سنه تنزيل اولنسه واكامنكر حس ديناسه لايق اولور (مثنوى) نغز مى آيد بروكن يامكن * امر ونهى وماجراها وسخن * آنڭ اوزرينه كن ويامكن ديمك نغز كلور امر ونهى وماجرالر وسخن يرنده اولور يعنى وجدانى اولان ارادت وقدرت واختيار واستطاعت انسانڭ وجودنده چونكم محسوس منزله سنده اولديسه آنڭ اوزرينه افعل ولا تفعل ديو امر ونهى ايلمك نغز ومدار تكليفات اولان اختيار واستطاعت بولندقدنصكره آنڭ اوزرينه تكليف قيلمق عبث وبيهوده اولمز بلكه بغايت خوب ولطيف اولور (م ى) اين كه فردا اين كنم يا آن كنم * اين دليل اختيارست اى صنم * وان پشيمانى كه خوردى زان بدى * زاختيار خويش كشتى مهتدى * بوفكر كه يارن بو كارى ايلرم وياخود اول كارى ايلرم بوفكر اى صنم اختياره دليلدر اول بدلكدن وكملكدن كه اول پشيمانلغى يرسن كندى اختياركدن مهتدى اولدڭ بو بيتلر دخى جبرى اولنلرى احسن وجهله الزامدر زيرا هرجبرى اولنده البته بر فكر ورأى واردر اصلا بونلردن برى فكردن ورأيدن خالى دكلدر پس بونلر نفسلرينڭ حظنه وطبيعتلرينڭ قبولنه موافق اولان وملايم كلن شيلرى فكر ايدرلر فرضا بونلردن بريسى يارن باشو كارى ايشلرم وياخود شو كردارى ايلرم ديو فكر ورأى ايلر بوكونه فكر ورأى ايسه البتة اختياره دليل اولور پس بونلره ديمك لازم كلور كه چونكم زمان مستقبلده نفسكه ملايم كلن شيلرى ايشلمكه وتحصيل ايلمكه فكر ورأى ايلرسن امر الهى نيچون سنڭ مقبولڭ ومختارڭ اولميه ومنهى اولان شيلردن سنڭ نفسڭ نيچون اجتناب قيلميه وآنلرى ايشلمكدن پشيمان اولميه زيرا شول دمكه نفسكه ملايم اولان كارى ايشلرسن وطبعكه مخالف وناموافق بر كار ايشلسڭ آندن پشيمان اولورسن وآنى بد وقبيح عد ايلرسن اول طبعكه ناملايم كلن بدلردنكه سن اول پشيمانلغى كه يرسن وبن نيچون نفسمه بد اولان وضرر وبرن عملارى ايشلدم ديرسن بوندن سن كندى اختيارڭ اولديغنه مهتدى اولورسن ويول بولورسن اكر اختيارڭ اولميدى اصلا نفسكه ضرر كلن شيلرى ايشلدكده آندن پشيمان اولمزايدڭ چونكم سنڭ وجودكده اختيار اولديغنه مهتدى اولدكسه پس بد اولان معصيتى وقبيح اولان جرم وذلتى ايشلمكدن دخى نادم اول وطاعت وخيراتى اختيار ايله وخير ايشلمكه كلدكده بنم اختيارم يوقدر بن برجماد منزله سنده يم ديمه زيرا نفسكه ملايم كلن شيلردن جماد منزله سنده دكلسن اختيارڭ واردر بيلورسن طاعت حقه كلدكده كندى نفسكدن نيچون سلب اختيار قيلورسن (مثنوى) جمله قرآن امر ونهيست ووعيد * امر كردن سنڭ ومرمررا كه ديد * هيچ داناهيچ عاقل اين كند * با كلوخ وسنڭ خشم وكين كند * كه بكفتم كه چنين كن يا چنان * چون نكرديد اى موات وعاجزان * جمله قرآن امر ونهى ووعد ووعيددر سنڭ ومرمره امر ايلمكى كيم كوردى هيچ دانا وهيچ عاقل بونى ايلرمى كلوخ وسنكه خشم وكين ايليه كه بن ديدم بويله ايله ياخود انجلين ايله نيچون اى مرده لر واى عاجزلر آنى ايلمديكز يعنى حضرت قرآن اكثرى امر ونهيدر ووعد ووعيددر اختيارى اولنلر متنبه اولسون ايچون ضروب امثال واقع اولمشدر وعبرت پذير اولنلر ايچون قصص وحكايات ذكر اولنمشدر ومحكمات ومتشابهانه دخى ايمان كتورمكدن اوترى وعلوم ومعانى اخذ اولنمقدن اوترى منزله اولمشدركه بوجمله سى اختيارى اولان انساندن اوتريدر اصلا اختيارى اولمين سنڭ ومرمردن اوترى ومدر وشجردن اوترى آنلردن بركسه يا امر وياخود برنهى كورمشدر هيچ عاقل وعالم اولان كمسه كلوخ وسنكه بوامر ونهى ايلرمى امر ونهى سنڭ وكلوخ قبول ايلمدكلرى تقديرا اوزره آنلره خشم وكين ايلرمى بويله ديوكه اى حجر واى مدر وسنڭ ومرمر بن سزه ديدممى شويله ايشليڭ وياخود آنڭ كبى ايشليڭ اى مرده اولان وعاجز قلان جامدلر نيچون بنم امر مى قبول ايلمديكز ونهيدن اجتناب قيلمديكز بن سزى مقهور ومعذب ايليم ديرمى (مثنوى) عقل كى حكمى كند بر چوب وسنڭ * مرد جنكى كى زند بر نقش جنڭ * كاى غلام بسته دست اشكسته پا * نيزه بركير ويا سوى وغا * عقل چوب وسنڭ اوزره نجين بر حكم ايلر جنكه منسوب اولان مرد نقش اوزره نجين جنڭ اورر اولكى جنڭ جيم عربيله حرب معناسنه در وثانيى جنكده ايكى وجه جائزدر جيم عربيله اولديغى وجها اوزره معنى جنڭ ايلين مرد كاغد اوزره وياخود ديوار اوزره جنڭ نقشى اولسه اكا نجين اورر ديمك اولور وجيم فارسيله اولديغى اوزره معنى حرب وقتاله منسوب اولان مرد نقش وصورت اوزره نجين پنجه اورر بويله ديوكه اى الى باغلو واياغى صنمش غلام نيزه يى طوت وجنڭ طرفنه كل وبمله جنڭ ايله يعنى هيچ برعاقل وعالم اولان كمسه جامد اولان چوب وسنڭ اوزره برحكم ايلمز وبرمرد دلير برنقش وصورت اوزره كلوب قالق بمله جنڭ ايله ديوا كااورمز ودخى بويله ديمز كه اى الى باغلو واياغى صنمش غلام قالق رمحى الكه طوت وجنڭ وجدل طرفنه كل چونكم هيچ برعاقل اختيارى اولمين جامد وعاجز شيلر اوزره بو حكمى ايليه وبوكونه سو بابه (مثنوى) خالقى كه اختر وكردون كند * امر ونهى جاهلانه چون كند * احتمال عجز از حق راندى * جاهل وكيج وسفيهش خواندى * پس شول برخالقكه اخترى وكردونى خلق ايلر جاهلانه نيجه امر ونهى ايلر اى جبرى اكرچه

عجز احتمالى حقدن سوررليكن اول حضرتى حاشا جاهل وكيج واحمق وسفيه اوقودڭ يعنى چونكم بر عاقل ودانا جامد وعاجز اولان شيلره امر ونهى قيلمغى جائز كورميه شول خالق عظيم الشان كه نجوم وآسمانى يوقدن وار ايلر وآنلرى بويله حكمت اوزره منتظم الاحوال ايلر جاهللر كبى بى معنى يره نيجه امر ونهى ايلر اكر انسان جماد منزله سنده اوليدى حق تعالى جل شانه حضرتلرى آنڭ اوزرينه امر ونهى جاهلانه ايلمش اولوردى واكا تكليف مالا يطاق قيلوردى حق سبحانه وتعالى خود تكليف مالا يطاق ايلمكدن منزهدر وبيهوده يره جاهلانه امر ونهى قيلمقدن دخى مقدسدر اى جبرى اكرچه سن جميع قدرت وتصرفى واختيار واستطاعتى حق تعالى يه اسناد ايلمكلكله عجز احتمالى وضعف شائبه سنى حق تعالى حضرتلرندن دور ايلدڭ وحق تعالى عاجز وضعيف اولمقدن منزهدر ديدڭ وليكن معناده انسانڭ وجودنده مدار تكليف اولان اختيار واستطاعتى سلب ايلمك سببيله اول حضرته جاهل وكيج وسفيه ديمش منزله سنده اولدڭ زيرا انسانڭ وجودنده اختيار واستطاعت يوقدر بلكه جماد منزله سنده برشيدر ديمك امر ونهيڭ حقيقتى يوقدر امر ونهى عبث يره اولمشدر ديمكى مستلزم اولور وامر ونهى عبث وبيهوده يره اولمش بيلمك ايسه حق تعالى حضرتلرينه معناده جاهل وكيج وسفيه ديمكى مستلزم اولور جناب حق جل شانه جهالتدن وبلاهت وسفاهتدن منزه ومقدسدر اصلا اول حضرتڭ بركارى عبث وبيهوده دكلدر پس سنڭ سلب اختيار واستطاعت ايتمكلكڭ بوقدر فساده مؤدى اولورا كرچه حضرت حقدن ضعف وعجز احتمالى دور قيلور وجبرڭ حضرت حقدن ضعف وعجزى دور ايلمسى اولدركه جبريه طائفه سى ديرلر اكر بز قدريه ومعتزله مذهبى اوزره اولورسق وحضرت حقه آنلرڭ اعتقاد ايلديكى كبى اعتقاد قيلورسق حق تعالى يه عجز وضعف اسنادى لازم كلور زيرا اكر بز ديسك كه بركمسه نڭ نفسى وياخود شيطان برآدمى عاصى ايلر وياخود كافر ايلر واول آدم حضرت حقڭ دركاهنه وارمق استر واكا طاعت قيلمق استر وحضرت حق دخى اول كمسه نڭ مؤمن اولديغنى استر ولكن شيطان آنى مؤمن اولمغه قومز وحضرت حقه اطاعت وانقياد ايلمكدن منع ايلر ديسك بوقولدن وبوكونه اعتقاد ايلمكدن حق تعالى حضرتلرينه عجز وضعف اسناد ايلمك لازم كلور زيرا حق تعالى حضرتلرى بر قولڭ مؤمن ومطيع اولمسنى مراد ايلر وليكن نفس وشيطان آنى ايمان وطاعتدن منع ايلر ديمك حق تعالينڭ قدرتى نفس وشيطانڭ قدرتنڭ مغلوبيدر ونفس وشيطانڭ قدرتى وارادتى حق تعالينڭ قدرتنڭ اوزرينه غالبدر ديمكى مستلزم اولور حق تعالى حضرتلرى ايسه عاجز وضعيف اولمقدن منزهدر وآنڭ قدرت وارادتى مخلوقڭ ارادتنه وقدرتنه مغلوب كلمكدن مقدسدر پس حق تعاليدن عجز وضعف احتمالى دفع ايلمكدن اوترى جمله اختيار وقدرت وارادتى همان اكا تخصيص ايليوب هيچ برشيئڭ وجودنده اختيار واستطاعت يوقدر ديمك اولى اولور ديرلر پس جبريه نڭ بوسوزلرينه وبويله ديملرينه سى لسانندن بوبيتلرله جواب ويروب بيوررلر (مثنوى) عجز نبود از قدر ور كر بود * جاهلى از عاجزى بدتر بود * قدردن عجز اولمز واكر فرضى اوله جاهللڭ عاجزلكدن بدتر اولور قدردن مراد شر ومعصيتى نفس وشيطان تقدير ايلردين قدريه در وجبريه قدريه ومعتزله مذهبندن اولنلره طعن واعتراض ايدوب ديرلر كه سزڭ شر ومعصيتى نفس وشيطان تقدير ايلر ديمكزدن حق تعالى يه ضعف وعجز اسناد ايلمك ونفس وشيطانى مستقلا قادر ومريد بيلمك لازم كلور بويله بيلمكدن ايسه احتمال عجزى حق تعاليدن دفع ايلمكدن اوترى جمله ارادت واختيارى اكا اسناد ايلمك اوليدر ديرلر حضرت مولانا قدس سره سى لسانندن جبريلره جواب ويروب بيوررلر قدريه نڭ نفس وشيطان برآدمى عاصى وكافر ايلر وايمان وطاعتدن منع قيلور ديملرندن حق تعالى يه عجز وضعف اسناد ايلمك لازم كلمز فرض ايده لمكه بويله اعتقاد ايلمكدن حق تعالى يه ضعف وعجز اسناد ايلمك لازم كلور ايمش جهالت وسفاهت احتمالندن عجز احتمالى بدتر دكلدر زيرا مثلا بركسه يه عليم وحكيم ديدكدنصكره برعاجزدر ديمك قادر وتوانا برجاهل وسفيهدر ديمكدن اوليدر پس جبرڭ نتيجه سى مقدماذ كر اولديغى اوزره جهالت وسفاهت احتمالى ويرر بو ايسه عجز احتمالندن بدتر وقبيحتردر پس جبريه مذهبى قدريه مذهبندن نيجه وجهله بدتر وقبيحتر اولور وقدريه نڭ نفس وشيطان بركسه يى اضلال ايلر ديمكدن عجز لازم كلمديكنه بوبيتلرله جواب ويروب بيوررلر (مثنوى) ترك ميكويد فنق را از كرم * بى سك وبى دلق آسوى درم * وز فلان سو اندرا هين با ادب * تا بسكم بند زوندان واب * مثلا تركڭ قونغه كرمندن دير اى قنق بنم قاپوم جانبنه كلبسز ودلقسز كل آكاه اول ادب ايله فلان طرفدن كل تاكه بنم كليم سندن لب ودهانى باغليه يعنى اى جبرى اولان كمسه قدريه طائفه سنڭ شيطانه اغوا واضلال اسناد ايلمرندن وشيطانڭ ناسى ايمان وطاعتدن منع ايلمكه قدرتى واردر ديوسويلمرندن حق تعالى يه عجز اسناد ايلمك لازم كلمز زيرا شيطان حق تعالى حضرتلرينڭ دركاهنڭ بركلبى كبيدر وجناب عزت جل شانه برصاحب لطف وكرم مهمان پرور وعطاكستر برغنى كبيدر آنڭ دركاهنه متوجه اولان مهمانلره برطريق خاص تعيين

ایلمشدرکه اکر بنم درکاهمه کلمك استرسکز بو طریق خاصدن کلك بشرط آنکه وجود یکزده کهنه لباس اولمیه
ویانکزده بر آخر کلب دخی اولمیه چونکم سز بو شرط اوزره بو طریق خاصدن کله سز کلب شیطان سزی منع ودفع ایلمکه
قادر اوله مز وسزك اوزریکزده غلبه وتسلط قیله مز بو شرط اوزره سلوك ایدوب بو طریق خاصه متوجه اولور سکز
شیطانك مکر وشرندن امین اولورسز وبنم قرب ووصالمی بولورسز وبنی مشاهده قیلورسز وعظیم انعام واحسانمه دخی
مظهر اولورسز واکر بو طریق خاصدن کلمزسکز بلکه وجودیکز اوزره بشریت وطبیعت لباسی اولورسه وکلب
نفسکز سزکله بیله کلورسه بنم درکاهمك کلبی اولان شیطان سزك اوزریکزه مسلط اولور وکهنه اولان بشریتکزدلقنی
پاره پاره قیلور وسزه بو جانبه یول ویرمز واول یولدن سزی بنم جانبمه کلمکه قومزدر (مثنوی) تو بعکس آن کنی بر در روی
لاجرم از زخم سك خسته شوی * آنچنان روکه غلامان رفته اند * تا سکش کردد حلیم ومهرمند * اما ای جبری سن
اول خدانك دید یکنك عکسنی ایلرسن قپوسنه کیدرسن لاجرم سك زخمندن خسته اولورسن انجلین کیت که حق
تعالینك غلاملری کتدیلر تا کم آنك کلبی حلیم وسکا مهرمند اوله یعنی حق تعالی حضرتلری بنده لرینك کندی
درکاهنه کلمسندن وقرب بحوتنه واصل اولمسندن اوتری بر طریق خاص وضع ایلیوب سالك اولنلره بعض شروط
دخی تعیین وتعلیم ایلمشدر تا کم اول شرط اوزره کان واول طریق خاص اوزره سیر قیلان سالکلره کلب شیطان ضرر
ویرمیه ومحنت والم ایرکورمیه سن ایسك ای جبری حق تعالی حضرتلرینك تعیین ایلدیکی طریق خاصه سالك
اولمغی قویوب وامر ایلدیکی اعمالی اشلیوب آنك عکسنی ایلیوب اول پادشاه کریمك درکاهنه توجه قیلورسن لاجرم
کلب شیطانك زخمندن وغلبه سندن خسته ومجروح اولورسن اکر درکاه حقه کتمك استرسك انجلین کیت که حق
تعالینك خاص ومقبول اولان غلاملری کتمشلردر تا کم اول قادر پادشاهك درکاهنك کلبی اولان شیطان سکا حلیم
وشفقتلو اوله نته کم حق تعالینك انبیای عظام علیهم السلام واولیای کرامنه شیطان حلیم ومهرمند اولمشدر وتملق
وتواضعلر قیلمشدر ترکمانك کلبی کندی صاحبنك آشناسنه حلیم اولوب تملقلر ایلدیکی کبی (مثنوی) تو سکی با خود
بری یا روبهی * سك بشوردازبن هر خرکهی * سن ایسك ای جبری بر کلبی ویاخود بر روباهی کند که بیله ایلتورسن
لاجرم هر خیمه وخرکاهك دبندن ودروتندن سك قاپنر کلبدن مراد بونده نفس اماره در وروباهدن مراد مکر وحیله ایله
موصوف اولان عقل معاشدر یعنی چونکم حق تعالی حضرتلری کندی درکاهنه متوجه اولان بنده لرندن اوتری
نفس اماره صفتلرندن خالی وعقل معاشك حیله وخدعه سندن ومکر وزرقندن عاری اولدقلری حالده متوجه
اولمغی وطریق خاص اوزره سیر وسلوك قیلمغی تعلیم وتعیین ایلدی اماسن ایسك ای جبری بونك خلافی وعکسی آنك
درکاهنه متوجه اولدقده کلب نفسکی ویاخود حیله وخدعه ایله موصوف اولان عقلکی کندکله بیله اولدرکاهه قریب
ایلتورسن پس هر بر مرتبه ومقامدن شیطانلر ظهوره کلور وسنك اوزریکه حواله اولور واستدیکك یولدن اول درکاهه
واصل اولمغه قومیوب باذن الله سنی درکاه الهیدن منع قیلورز زیرا بیلورکه سنك وجودکده کندی خالقکك تعلیم وتعیین
ایلدیکی اوزره کار وعمل یوقدر باخصوصکه طریق خاصدن منحرف اولمشسن ونفسانیت صفتلریله بیله توجه قیلمشسن
پس قدریه ومعتزله نك نفس وشیطان برکسه بی درکاه الهیدن منع واضلال ایلردیملرنده جناب حقه عجز احتمالی
اولمدیغی بوندن معلوم اید نورسن وانسانك وجودنده ارادت واختیار اولدیغنه بر قاچ دلیل دخی ایراد ایلیوب
بیورورلر (مثنوی) کر نباشد غیر حق را اختیار * خشم چون می آیدت بر جرم دار * چون همی خایی تو دندان بر عدو *
چون همی بینی کناه وجرم ازو * ای جبری اکر حضرت حقدن غیرینك اختیاری اولمیدی جرم دار اوزره خشم
ایلمك سکا نیچون کلوردی نیچون سن دشمن اوزره دیش چینیرسن جرم وکناهی اول دشمندن نیچون کوررسن یعنی ای
جبری چونکم سنك مذهبك ومعتقدك اولدرکه بو کونده حق تعالیدن غیرینك ارادت واختیاری یوقدر وانسان
جماد منزله سنده اوله بر جرم وکناه قیلان وسکا ضارب اولان کمسه یه سن نیچون خشم وغضب قیلورسن وسنك دشمنکه دیش
چینه یوب کین ایدیجی اولورسن چونکم انسانك وجودنده ارادت واختیاری یوقدر دیرسن جرم وکناهی اول عدودن
نیچون کوررسن پس برکسه طبعکه مخالف کلدکده سن نیچون شویله ایلرسن دیو آکا عتاب قیلورسن سنك خود بو کونه
افعالك کندی وجودکده وناسك وجودنده اختیار اولدیغنه دلالت وشهادت ایلر چونکم بو خصوصلرده اثبات اختیار
ایلمکه متعلق سنده نیچه دلائل اوله امر ونهیه کلدکده نیچون سلب ایلیه سن (مثنوی) کر ز سقف خانه چوبی بشکند
* بر تو افتد سخت مجروحت کند * هیچ خشمی آیدت بر چوب سقف * هیچ اندر کین اوباشی تو وقف * که چرا بر من
زد ودستم شکست * او عدو وخصم جان من بدست * اکر خانه نك سقفندن ناکهان بر چوب صنه اول چوب سنك
اوزریکه دوشه سنی محکم مجروح ایلیه اول سقفك چوبنه هیچ سکا خشم وغضب کلورمی هیچ اول چوبك کین

وانتقامنه واقف اولورمیسن بویله دیوکه اول چوب نیچون بکا اوردی وبنم المی صدی اول چوب بنم جانمك عدو
وخصمی اولمشدر یعنی ای جبری اکر اختیاری اولمین جامده خشم وغضبك اولسیدی فی المثل سنك ساکن اولدیغك
خانه نك سقفی صنوب اوزریکه دوشدکده والکی صدقده اکا خشم وکین ایلردك وآندن انتقام آلمق اوزره واقف
وثابت اولوردك وبویله دردك که نیچون اول چوب بکا اوردی وبنم المی صدی اول چوب بنم جانمك دشمنیدر بویله
خودد یمزسن واول چوبه بو کونه خشم وکین ایلمزسن زیرا بیلورسنکه آنك وجودنده ارادت واختیار یوقدر اما اکر
اول ضربت وزخم وزحمت سکا بر انساندن کلسه اکا خشم وغضب ایلرسن انکچونکه آنك اول فعلده ارادت
واختیاری وار ایدیکنی بیلورسن چونکم انسانك وجودنده ارادت واختیار اولدیغی سکا نیچه دلائل ایله معلوم
اوله پس دخی نوع انساندنسن سنك وجودکده نیچون ارادت واختیار اولمیه چونکم سنك وجودکده دخی ارادت
واختیار اولدیغی جمیع عقلانك معلوملریدر پس سن نیچون حق تعالینك امرینی ونهیینی قبول ایتمیه سن (مثنوی)
کودکان خرد را چون می زنی * چون بزرکان را منزه میکنی * آنکه دزدد مال تو کویی بکیر * دست وپایش را ببراند رنکیر
وانکه قصد عورت تو میکند * صد هزاران خشم از تو می دمد * چونکم انسانك وجودنده اختیار یوقدر کوچك
اولان اطفالی نیچون اوررسن بیوکاری نیچون منزه ایلرسن اول کمسه که سنك مالك اوغورلر حاکمه آنی طوت دیرسن
آنك دست وپاینی نکیرده کس دیرسن واول کمسه که سنك عورتکه قصد ایلرسندن صد هزاران خشم وغضب
ظاهر اولور نکیر فعل مکروهه دیرلر بونده عقاب وسیاست معناسی مراد اولور یعنی اطفال صغیرلك اکر وجودلرنده
اختیار اولمیدی وسن آنلرك اختیاری اولدیغنی بیلمیدك نیچون کار بد ایشلدکده آنلری اوروردك چونکم اطفال
بر کار بد ایشلسه آنلری تأدیب ایدوب دوکرسن بیوك اولان وعاقل وبالغ مرتبه سنده اولان رجالدن بر کار بد صادر
اولسه نیچون آنلری خطا وقباحتدن تنزیه ایلرسن وبونلرك اختیاری یوقدر دیرسن چون کیف معناسنه اولدیغی
اوزره معنی بودر اما کیف معناسنه اولمیوب یعنی بویله اولسه دخی جائزدر چونکم بیوکاری خطا ومعصیتدن
منزه ایلرسن وآنلرك اختیاری یوقدر دیرسن پس اطفالی بر کار بد ایشلسه نیچون تأدیب ایدوب اوررسن دیمك اولور
وبزرکاردن مراد جبریلرك کندی مذهبلرنده اولان بیوکلرلردرکه آنلر رجال مرتبه سنده اولان هم مذهبلرنده
بر نامشروع فعل صادر اولسه آنك اختیاری یوقدر دیرلر وآنی تأدیب ایدوب اکا انکار ایلمزلر اما کوچك
اوغلنجقلرندن طبیعتلرینه مخالف بر کار بد ظهور ایلسه آنی تأدیب ایدوب دوکرلر بلکه کندی مذهبلرنده بر بیوك
آدم جبری اولسه وبر جبرینك مالنی سرقه قیلسه اول حینده بونك اختیاری یوقدر دیمز بلکه حاکم وضابط اولنلره
بونی طوت وسیاست وعقوبت ده النی قطع ایت که بنم مالمی اوغورلدی دیرلر وفرضی جبرینك عورتنه برکمسه قصد
ایلسه ویاخود کندی مذهبنده اولان بر جبری قصد ایلسه نیچه یوز بیك خشملر اول جبریدن ظهوره کلور ودیرکه
بنم عورتمه نیچون سوء قصد ایلدك اول زمانده اول کمسه دیسه که سنکله بنم مذهبم بردر وجودمده اختیار یوقدر بن
بر جامدکبییم پس بکا نیچون خشم وغضب ایلرسن دیسه عورت صاحبی اولان جبری بو مذهبه اول حینده راضی
اولمیوب اکا خشم وغضب ایلمسی مقرردر پس حماقتنی کورکه طبعنه مخالف کلن شیلره صاحب اختیار اولور وخلقه
دخی اختیار اثبات قیلور اما امر ونهیك قبولنه کلدکده کندیسنده سلب اختیار ایدوب بن جماد منزله سنده یم بلکه
بو خلق دخی جماد منزله سنده دردیر (مثنوی) ور بیاید سیل ورخت تو برد * هیچ با سیل آورد کینی خرد * ور بیاید باد
ودستارت ربود * کی ترا با باد دل خشمی نمود * خشم در تو شد بیان اختیار * تا نکویی جبر یانه اعتذار * اما اکر سیل
کلسه وسنك رختکی ایلتسه هیچ عاقل سیله بر کین وغضب کتوررمی بو معلومدرکه عاقل اولان سیله کین وغضب ایلمز
وبنم رخت واسبابمی سن نیچون الوب کتدك دیو عتاب قیلمز اما بر انسان التسه اکا کین ایلر وعتاب قیلر مثال آخر
واکر باد کله وسنك دستارکی قاپه سنك قلبك باده فی بر خشم کوسترر یعنی کوسترمز زیرا بیلور که باد مرید ومختار
دکلدر اما بر انسان کلوب دستاریکی قاپسه اکا سنك خشم وغضب ایلمك مقرردر پس ای جبری بو کونه محللرده سنده
بر آخر انسان اوزره صدور ایلین خشم اختیاری بیان اولدی وانسانك وجودنده ارادت واستطاعت اولدیغی اثبات
قیلدی حتی جبر یانه اعتذار دیمیه سن وبنده امر ونهیی قبول ایلمکه ارادت وقدرت یوقدر دیمیه سن سن خود ارادت
واختیار اولدیغی نیچه وجوهله کندك اثبات ایلرسن (مثنوی) کر شتربان اشتری را می زند * آن شتر قصد زننده
می کند * خشم اشتر نیست با آن چوب او * پس ز مختاری شتر بردست بو * اکر شتربان بر شتری چو بله اوره اول شتر
کندوبی اوران دوه جی یه قصد وحمله ایلر اشترك خشم وغضبی دوه جینك اول چوبنه دکلدر پس مختارلقدن
شتر بوی ایلتمشدر یعنی ای جبری انسانك وجودنده اختیار اولدیغی حیواندن اکثری بیلور بو جمله دن بریسی

اشتردرا کرفی المثل بردوه‌جی دوه‌یی اورسه اول دوه ضارب اولان دوه‌جی یه خشم وکین ایلمز اول دوه دوه‌جینک چوبنه
خشم ایلمز زیرا بیلور واحساس قیلور که اول چوب بی اختیار در ومرید ومختار اولان شتربان‌در پس شتر بر حیوان ایکن
اختیار صاحبی اولان انسانی بیلور وخشم وکینی بی اختیار اولان جماده ایلیوب اختیار صاحبی اولان انسانه قیلور
پس حق تعالی جل شانه اکر انسانک اختیاری اولمیدی نیچون اکا خشم وغضب قیلوردی جامد اولانه حیوان
انتقام ایلمکی لایق کورمیجک حضرت رحمان نیچون کورردی (مثنوی) همچنین سک کر بر وسنکی زنی * بر تو آرد
حمله کردد منثنی * سنک را کر کیرد از خشم تو ست * که تو دوری وندارد بر تو دست * عقل حیوانی چو دانست
اختیار * این مکو ای عقل انسان شرم دار * کذلک بونک کبی سک اوزره اکر بر سنک اوره‌سن اول سک ایکی قات
اولور سنک اوزر یکه حمله کتورر منثنی ایکی قات معناسنه در یعنی شتربان چوبله شتری اوردیغی کبی سن هم بر کلبه
طاشله اورسک اول کلب غضبه کلوب ایکی قات اولوب سنک اوزر یکه حمله کتورر اکر سن دیرسک که اول سک
بنی قویوب اکا اتدیغم بی اختیار اولان حجری واروب اصرر جواب بودر اول کلب اکر سنکی طوترسه اول دخی سکا
اولان خشم وغضبدندر زیرا سن آندن دورسن واول سک سنک اوزر یکه دست طوتمز انکیچون سنک جانبکدن آتلان
طاشی طوتار پس عقل حیوانی چونکه اختیاری بیلدی بونی سویله ای عقل انسان شرم طوت یعنی چونکم
حیوانه منسوب اولان عقل اختیار صاحبنی بیلدی ومختاری عاجزدن فرق وتمییز قیلدی ای انسانک عاقلی سن
بنده اختیار یوقدر بن مجبور وعاجزم دیمک قولنی سویله جمیع انسانک واکثر حیوانک بیلوب دلالت وشهادت
ایلدکاری معنایی سن انکار ایله (مثنوی) روشنست این لیک از طمع سحور * آن خورنده چشم می بندد زنور *
چونکه کلی میل او نان خوردنیست * رو شناریکی کند که روز نیست * حرص چون خورشید را پنهان کند *
چه عجب کر پشت بر برهان کند * بو کار روشندر ولیکن سحور طمعندن اول طعام ییجی چشمنی نوردن باغلر چونکه
اول کمسه‌نک میلی نان یمکه در بو زنی قرا کولغه ایلر بویله دیو که کوندزد کادر حرص چونکه آفتابی پنهان ایلرنه عجب
اکر آرقه‌سنی دلیل وبرهان اوزره ایلیه سحور سینک فتحیله قبل طلوع الفجر صائم اولنلرک اکل ایلدکاری طعامه دیرلر
بو بیتلر اختیارک ثبوتندن وظهورنی تفهیمدن وجبریلرک بغایت ظاهر اولان اختیاردن اغماض عین ایلرینی عاقل اولنلره
تعلیم ایلمکدن اوتری مثل موقعنده واقع اولمشدر یعنی ای جبری اولان کمسه انسانک وجودنده اختیار واستطاعت
صبح صادق کبی روشن وظاهر در ولیکن سن شهوت نفسه میل وطمع قیلدیغکدن کون کبی ظاهر اولان اختیاری
یوقدر دیوادن اغماض عین ایلرسن شول ملحد کبی که مثلا رمضان شریفده صباح وقتنده طعام ییمکه طمعی اولدیغندن
اول طعام ییجی کونش نورندن کوزنی باغلر وصباح اولمدی دیوب طونیجه اکل ایلر پس کوزنی آچوب بر زمان باقز که
صباح اولدیغنی کوره چونکم آنک کل میلی ییمکه‌در بر مقداری اکل ایتمکه دکادر پس لاجرم بو زنی بر قرا کولاق
بوجغه ایلر وصبح صادق طلوع قیلمش ایکن روز اولمدی دیر واستدیکی قدر یروکندیسنی نه خلقه صائم کوستررچونکم
بر آدمک طعام ییمکه حرصی اولسه آشکارا اولان کونشی ستر ایلر وآندن اول حریص اغماض عین قیلور پس عجب
دکلدر که نفسنک مرادنی ویرمکه حریص اولان جبری کون کبی عیان اولان برهانه صرت چویروب آنی ورای
ظهرنه القا قیله ونفسنک مرادی هرنه ایسه آنی ایشلیه واکا کندینک اختیاری اولدیغی خصوصده عقلی ونقلی
نیجه دلائل وبراهین ایراد ایلسک آنلردن اغماض عین ایلیه وبو کارلرده بنم اختیارم یوقدر مجبورم دیو دویلیه (حکایت
هم دربیان تقدیر اختیار خلق وبیان آنکه تقدیر وقضا سلب کننده اختیار نیست) بو حکایت هم خلقک اختیارنک
اثبات وتقدیرنک بیاننده در ودخی آنک بیاننده‌در که قضا وتقدیر خلقک اختیارنی سلب ایدیجی دکادر قضانک
وتقدیرک تعریفی جلد اولده هدهد حکایه‌سنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه (مثنوی) کفت دزدی شحنه را
کای پادشاه) انچه کردم بود آن حکم اله * کفت شحنه آنچه من هم می کنم) حکم حقست ای دوچشم روشنم) سیاست
محلنده بر حرامی شحنه‌یه یعنی که ای پادشاه اول نسنه‌یی که بن ایشلدم اول حکم الهی وتقدیر ربانی ایدی چونکم بندن
صادر اولان فعل حق تعالینک قضاسیله‌در پس نیچون اکا رضا ویرمزسن دیدی شحنه دخی اکا ایتدی ای دزد اول
نسنه‌یی که بن هم ایلرم حق تعالینک حکمیدر ای بنم ایکی روشن کوزم پس بر قباحتی ایشلیوب قضایه وقدره حواله
ایتمک کمسه‌یه حجت اولمز وبو حجته هیچ بر عاقل رضا ویرمز (مثنوی) از دکانی کر کسی تربی برد * کین ز حکم ایزدست
ای باخرد * مثلا اکر بر کمسه بر دکاندن بر ترب اوغورلسه ودیسه که بو سرقت وغصب حق تعالینک حکمندن
وتقدیرندندر ای عقلا وکمسه دیسه (مثنوی) بر سرش کوبی دو سه مشت ای کره * حکم حقست اینکه اینجا بازنه *
سن اول تربی الن دزدک باشنه ایکی اوچ یومروق اوررسن واکا دیرسن ای کریه وقبیح حکم حق بودر اول الدیغک

نسنه‌یی

نسنه‌یی کیرو بونده قو یعنی اول خرسزه سن اکا کر سرقه حکم حق ایسه بو ضرب وتأدیب دخی ای کریه حکم الهیدر
اول تربی برینه قو (مثنوی) در یکی تره چو این عذر ای فضول * می نیابد پیش بقالی قبول * ای فضول چونکم
بر تره خصوصنده بو عذر بر بقالک اوکنده قبول کلمیه ومقبول اولمیه (مثنوی) چون برین عذر اعتمادی میکنی *
بر حوالی اژدهایی می تنی * پس ای فضول جبری سن بوکونه عذر اوزره نیجه اعتماد ایلرسن بر عظیم وقوی
اژدهانک اطرافنه دور ایلرسن که اول اژدهادن مراد قهر الهی وغضب ربانیدر که آنک اطرافنه طولنمق نفسک
مرادنی ویرمک ومعاصی ومناهی‌یی ارتکاب ایلمکدن کنایت اولور چونکم سن منهی اولان معصیتلری ایشلیه‌سن
واژدهای قهر حقه اول واسطه ایله تقرب ایلیه‌سن اژدهای قهر الهی‌سنی اخذ وبطش ایلمکه قصد ایلدکده
اکا بن بو خصوصده مجبور ومعذورم دیو سویلیه‌سن وبنم اختیارم یوقدر بو فعلی ایشلمک بکا لوح قضاده مقدر ایمش
دیو عذر بیان ایلیه‌سن بو کونه عذر اول اژدهای قهرک قتنده مقبول اولمدیغنی هر کس بیلور (مثنوی) از چنین
عذر ای سلیم نانبیل * خون ومال وزن همی کردی سبیل * هر کسی پس سبلت تو بر کند * عذر آرد خویش را مضطر
کند * بویله عذردن اوتری ای عقلسز نانبیل خون ومال وعورتکی سبیل ایلدک استفهام اولوب سبیل ایلرمیسن
دیمک هم جائزدر هر برکسه پس سنک صقالکی وبیغکی قوپرر عذر کتورر کندیسنی اول فعلده مضطر ایلر سلیم ساده دل
ابلهه دیرلر نبیل بزرک ونیکو وعاقل معناسنه در نانبیل دیمک ای بی عقل دیمک معناسنه اولوب وخطاب کافر اولان
جبری یه اولورسنی اولان آنی بو کونه الزام قیلور که بونک کبی بر بی معنی عذردن ای احمق وعقلسز اولان کافر جبری
قانکی ومالکی واولادکی وخاتونکی مؤمنلره سبیل ایلدک که آنلره کافرلری اولدرمک ومالرنی آلمق وخاتونلرنی
واوغللرنی وقیزلرنی اسیر قیلمق حلالدر چن مؤمنلردن بری سکا ایمان واسلامه کل وحق تعالینک امرنی ونهیی قبول
ایله دیسه سن دخی بن ایمانه کلمکه قادر دکلم حق تعالی بنی بویله کافر ایتمش ولوح قضاده بکا کفر تقدیر ایتمش بن بی اختیار
ومضطرم بنم الده نه وار در ای مؤمن دیو حجت ابراز ایلسک پس مؤمنلردن هر بر کمسه سنک صقالکی وبیغکی
قوپاررو سکا وافر اوررو دوکر اول دخی کندیسنی بو خصوصده مضطر ایلیوب سکا عذر کتورر ودیر که معذور اول
بن دخی سکا اورمقده ومالکی المقده وزن وفرزندکی اسیر قیلمقده عاجز ومضطرمکه حق تعالینک حکمی بونک
اوزرینه در که مؤمن اولان کافره غزا ایلیه پس مؤمن اولان حق تعالینک حکمنی ترک ایلمکه قادر اولمز (مثنوی
حکم حق کر عذر می شاید ترا * پس بیاموز وبده فتوی مرا * که مرا صد آرزو وشهوتست * دست من بسته ز بیم
هیبتست * پس کرم کن عذر را تعلیم ده * بر کشا از دست وپای من کره * حکم حق اکر سکا عذر اولمغه لایق اوله پس
مسئله‌یی اوکرن وبکا فتوی ویر زیرا بنم دخی یوز آرزو وشهوتم واردر حق تعالینک هیبتی خوفندن بنم الم باغلنمشدر
پس کرم ایله اول عذری بزه تعلیم ایله بنم دست وپایمدن کرهی وبندی چوز بو بیتلر سنی طرفندن جبری طرفنه استهزا
وتوبیخ طریقیله دینلمشدر دیرکه ای جبری حق تعالینک حکمی ازلده بنم کفریمه واقع اولمش وحق تعالی بنی بویله
کافر وجبری خلق ایلمش دیمک عذری اکر سکا لایق ومقبول اولورسه وسنی بو کونه عذر دنیوی واخروی اولان
عقوبتلردن خلاص قیلورسه پس بو مسئله‌یی حقیقتله اوکرن وبکا دخی شفای صدر کلعک واعتقاد قیله جق بر فتوی
ویر زیرا بنم دخی سنک کبی یوز آرزو وشهوتم واردر نفسم استر که اول مرادنی ومشتهیاتنی حاصل قیله ودیلدیکی کبی
راحت اوله وآزاده‌لک بوله ولیکن حق تعالینک هیبت وعظمتنک خوفندن بنم الم باغلنمش ونفسم مشتهیاته میل
ایلمکدن اعراض قیلمشدر پس کرم ایله حق تعالینک خشم وغضبندن خلاص اولمق ایچون بکا اول عذری تعلیم ایله
وبنم حق قورقوسندن معقد ومقید اولان الدن وایاغمدن عقده‌لری وقیدلری حل وفتح ایله تا کم آزاد اولوب کیف
مایشاء نفسم استدیکنی ایشلیه واصلا کا سؤال وحساب اولمیه بونک طریقنی بکا تعلیم ایلرسک قی لطفدر دیدی وآنی
بوکونه الزام له تعجیز ایلدی * مثنوی * اختیاری کرده تو پیشه‌ئی * کاختیاری دارم واندیشه‌ئی * ورنه چون بکزیده‌ئی
آن پیشه را * آن میان پیشه‌ها ای کدخدا) ای جبری پس بر صنعتی اختیار ایلمشسن بویله دیو که بن بر اختیار وبر اندیشه
طوترم یوخسه اول صنعت وپیشه‌یی نیجه اختیار ایلمش اولورسن صنعتلرک ایچنده ای کدخدا یعنی ای جبری سن
البته بو قدر صنایعک ما بیننده بر صنعتی قبول ایلمشسن درو بویله دیرسن که بن بو صنعتی قبول ایلمک طوترم
وبو اندیشه‌یی طوترم واکر دیرسن بن صنعتی قبول ایلدم واصطفا قیلدم پس اول بیلدیکک صنعتی نیچون کزیده ایلدک
وقبول قیلدک ای اهل تصرف جمله صنعتلرک ما بیننده اول کندی صنعتکی چونکم بر صنعتی نفسک حظ ایتدیکی
اوزره قبول ایلدک آنی قبول ایلمکه اختیار دیرلر (مثنوی) چونکه آید نوبت نفس وهوا * بیست مرده اختیار آید ترا *
چون بر دیک حبه از تو یار سود * اختیار جنک در جانت کشود * چونکم نفس وهوانک نوبتی کله سکا یکرمی مرد

مقداری اختیار وقدرت کاورکذلك بریارك چونکم سندن برحبه سود ایلته اول زمانده جنك اختیاری سنك جانکده
آجلور یعنی ای جبری سنك مذهبك وحالك بر عجب مذهبدر چونکم سنك نفسکه مطابق وهوا که موافق شیلرك
وقتی که اول حینده بکرمی آدم قدرسکا اختیار کاورواول شیلری جان ودل ایله اصطفا واختیار قیلورسن وکذلك
چونکم سنك بریارك سنك مالکدن برحبه فائده یی ازاله واضاعه ایلیه اوحینده آنکله جنك ایلمك اختیاری جانکده
آجلوروانکله نیچون بکا فائده اولان حبه یی سن الورسن دیو جنك وجدل قیلورسن (مثنوی) چون بیاید نوبت شکر
نعم * اختیارت نیست وزستیکی تو کم) دوزخت را عذر این باشد یقین * کاندرین سوزش مرا معذور بین * اما چونکم
حق تعالینك نعمتلرینك نوبتی که اول حینده سنك اختیارك اولمزودخی سن برحجردن کمسن دوزخك دخی سکا
عذری بی شك بواولورکه بوسوزشده بنی معذور کوردیر شکر قلبله منعمه محبت وجوارحله خدمت ولسانله ثنا
ومحمدت قیلمقدن عبارتدر پس جبری کندی نفسنك هواسنه ومقتضاسنه کالدکده صد جانله کار وخدمت ایلر
اما منعم حقیقی اولان حق تعالینك نعمتلرینك شکرنی ادا ایلمك وقتنده بنم اختیارم یوق بن برطاش کبی عاجز ومضطرم
دیر پس جهنمه دخی یقین بو عذر اولورکه اول جبری کافره دیرکه بنم سنی یاقمقلغمده بنی معذور کور پس جبری مذهبنك
فائده سی اولمدیغی اول حینده بیلور (مثنوی) کس بدین حجت چو معذورت نداشت * وز کف جلاد این دورت
نداشت * چون بدین داور جهان منظوم شد * حال آن عالم همت معلوم شد * ای جبری کافر کسنه بوحجتله چونکم
سنی معذور طوتمدی دخی بو عذر وحجت جلادك الندن سنی بعید طوتمدی که بنم اختیارم یوقدر دیکله اول جلاد سنی
عفو ایلمز چونکم بو حکمله جهان منظوم اولدی پس بوندن اول عالمك حالی دخی سکا معلوم اولدی یعنی بو عالمده بنم
اختیارم یوقدر بن مجبور ومضطرم دیو حجت ابراز ایلدیککك مقبول ومسلم اولمدیغی معلوم اولدیکه یوم الاخرة هیچ
بروجهله معذور اولمزسن وعذاب الیمه کرفتار اولوب جزای عملك هرنه ایسه بولورسن (حکایت هم درجواب جبری
واثبات اختیار وصحت امر ونهی وبیان انکه عذر جبری درهیچ دینی مقبول نیست وموجب خلاص نیست
ازسزای آن کارکه کرده است چنانکه خلاص نیافت ابلیس جبری بدانکه کفت بما اغویتنی والقلیل یدل علی الکثیر)
بو حکایت هم جبرینك جوابنده واختیارك وامر ونهیك صحتنك اثباتی بیاننده در دخی آنك بیاننده درکه جبرینك
عذری هیچ برملتده وهیچ بردینده مقبول دکلدر وموجب خلاص دکلدرکه اول کار وعملك جزا وسزاسندن که
آنی اول جبری ایلمشدر انجلین که ابلیس جبری حق تعالی حضرتلرینك لعنتندن وغضبندن خلاص بولمدی اول کلام
وجوابله که بما اغویتنی دیدی یعنی بالمشافهه جناب حقه سن بنی اغوا ایلدیکك سببله دیوب اغوایی حضرت حقه
اسناد ایلدی وبو آیت کریمه نك تفسیری جلد اولده اضافت کردن آدم علیه السلام ذات خویش سرخنده مرور
ایلدی آنده طلب اولنه وآزشی چوق شیئه دلیل اولور پس بوقدر معنی نیجه معانی کثیره یه دلالت قیلور (مثنوی)
آن یکی بررفت بالای درخت * می فشاندان میوه را دزدانه سخت * مثلا اول برکسنه بر باغده صاحبینك اجازتیسز
براغاج اوزره کندی اول جبری خرسزلر کبی اول میوه یی محکم سلکدی (مثنوی) صاحب باغ آمد وکفت ای دنی *
ازخدا انشرمیت کوچه می کنی * اول حالده باغ صاحبی کلدی وا کا ایتدی ای دنی خدای تعالیدن برشرمك فنی
نه ایلرسن (مثنوی) کفت از باغ خدا بنده خدا * کرخورد خرما که حق کردش عطا * پس اول جبری اولان دزد
باغ صاحبنه جبریانه جواب ویروب دیدی خدای تعالینك باغندن خدانك بنده سی اکر خرما ییه نه لازم کاورکه آنی
حضرت حق عطا ایلدی (مثنوی) عامیانه چه ملامت می کنی * بخل برخوان خداوند غنی * سن آنك بنده سنی
عوام کبی نوجهله ملامت ایلرسن خداوند غنینك خوانی اوزره بخل ایلرسن یعنی غنی اولان خداوندك خوانی اوزره
بخل ایدوب عامیلر کبی بنی نیچون ملامت ایلرسن دیدی (مثنوی) کفت ای ایبك بیاور آن رسن * تا بکویم
من جواب بوالحسن * باغ صاحبی چونکم دزدك بو جبریانه اولان کلامنی اشتدی انکله بحث وجدل ایتمیوب آنك
جوابی نه کونه اولدیغنی اکا بیلدرمکدن اوتری کندی بنده سنه خطاب ایدوب دیدی ای ایبك وار اول رسنی کتور
تاکم بن بو دزده بوالحسن جواب دییم دیدی پس خداوند باغك ایبك نام غلامی چونکم رسنی کتوردی (مثنوی) پس
ببستش سخت آن دم بر درخت * می زد او بر پشت وساقش چوب سخت * پس باغ صاحبی اول جبری اولان دزدی
بر درخته محکم باغلدی اول باغ صاحبی آنك ارقه سنه وانجکنه محکم چوب اوردی (مثنوی) کفت آخر
ازخدا انشرمی بدار * می کشی این بی کنه را زار زار * دزد جبری اضطراب ایله آخر دیدی خدادن برشرم طوت بو بی کناهی
زارزار اولدیررمیسن (مثنوی) کفت کز چوب خدا این بنده اش * میزند برپشت دیکر بنده خوش * باغ صاحبی دیدی
اکر چوب خدایانك بو بنده سی آخر بنده نك ارقه سنه خوش اورروب ویردی (مثنوی) چوب حق وپشت وپهلو

آن او * من غلام آلت وفرمان او * چوب حق تعالینك چوبیدر ومضروبك پشت وپهلوسی اول اللهك التی
وملکیدر بن دخی انك امر وفرمانینك غلام وآلتی یم یعنی چونکم ای جبری سن دیدك که باغ اللهك ملکیدر
ومیوه اللهك نوردیکی و بنده لرینه یمك ایچون ویردیکی عطادر بن اللهك قولی یم پس حق تعالینك بنده لری ایچون
ویردیکی نعمتی اللهك قوللرندن نیچون منع ایلرسن دیدك وبنم دخی سکا جوابم بودرکه بن دخی اللهك قولی یم بو بنم
الده کی حق تعالینك ادبسز اولان وسلب اختیار قیلان جبریلری دوکمکدن اوتری خلق ایلدیکی برچوب
پاره در پس حق تعالینك کندی قولی انك برآخر قولنه انك خلق ایلدیکی چوبله ضرب ایدوب تأدیب ایلربوندن
شرم طوتمق لازم کلمزدیدی (مثنوی) کفت توبه کردم ازجبرای عیار * اختیارست اختیارست اختیار *
اختیارت اختیارش هست کرد * اختیارش چون سواری زیر کرد * اختیارش اختیار ما کند * امر شد
براختیاری مستند * پس جبری اولان دزد ملزم اولوب دیدی ای عیار جبردن توبه ایلدم اختیار واردر اختیار
واردر اختیار ای ضارب ومؤدب سنك اختیارکی اول اللهك اختیاری هست وموجود ایلدی اصح اولان نسخه لرده
اختیارات واقع اولمشدر الفله بو تقدیرجه معنی جمیع اختیاراتی اول اللهك اختیاری وار ایلدی دیمك اولور مثلا اول
خدانك ارادت واختیاری کرد وغبار آلتنده برسوار کبیدر اول خدانك اختیاری بزم اختیار عزی ایلر پس
امر الهی براختیار اوزره مستند اولدی یعنی اول سارق اولان جبری کوتکی یدکده سنلر مذهبنه کلوب سنلر
کبی عبدك اختیاری اولدیغنه اقرار ایلیوب دیدی که ای عیار باطل اولان جبر مذهبندن رجوع ایلدم وبنم فعلمده
ووجودمده اختیار واردر دیو تکرار بتکرار اقرار ایلدم وبیلدمکه حق تبارك وتعالینك اختیار کلیسی سنك اختیار
جزئیه کی وار ایلدی مثلا حق تعالینك اختیار کلیسی برسوار کبیدر وانسانك اختیار جزویسی غبار کبیدر توزی
قوپرن اصل سواردر ولیکن انکیخته اولان غبار سواره پرده اولمقدن خالی دکلدر پس حق تعالینك اختیار کلیسی
انسانك اختیار جزویسنك میاننده غبار ایچره برسوار کبی اولور اول اللهك اختیار کلیسی محقق بزم اختیار جزئیه مزی
خلق ایلر پس بزم اختیار جزئیه مز امر ونهیك مستندی اولور وتکلیفاته مدار کاور وامر ونهی بزم اختیار
جزئیه مز اوزره اسناد اولمق خوب واقع اولور واول اختیار واسطه سیله بنده مثاب اولمغه ومعاقب اولمغه هم لایق اولور
(مثنوی) حاکمی برصورت بی اختیار) هست هر مخلوق را در اقتدار * تا کشد بی اختیاری صیدرا * تا برد بکرفته کوش او
زیدرا * بی اختیار صورتی اوزره هر مخلوق ایچون قدرت واقتدارده برحاکم واردر تا اول حاکم صیدی اختیارسز چکه
تا اول حاکم زیدك قولاغنی طوتمش ایلته یعنی بی اختیار صورتنده هرنقدر مخلوق وار ایسه آنك اوزرینه صاحب
تصرف برحاکم واردرکه اول بی اختیار شکلنده اولان مخلوق مجبور اول حاکمك تصرفنك مغلوبیدر تاکم اول حاکم
غالب اول بی اختیار شکلنده اولان مخلوقی استدیکی یره چکر مثلا برکسنه برصیدی اختیارسز چکر
برکسنه نك اوزرینه غالب اولور آنك قولاغن طوتوب استدیکی جانبه ایلتوردر اقتدار لفظی حاکمه قید اولوب معنی
بویله اولسه دخی جائز اولور بی اختیار صورتی اوزره اولان مخلوقك اقتدارده برقوی حاکمی واردر یعنی مجبور
وبی اختیار شکلنده اولان هر مخلوقك برغالب حاکمی واردر اقتدارده که اول مغلوب ومجبور اولان
مخلوقی صورتا تصرف ایلیوب بعض آلات واسباب واسطه سیله استدیکی یره چکر ومراد ایلدیکی
جانبه ایلتور مثلا برحاکم غالب برصیدی اختیارسز استدیکی یره چکر وانساندن برکسنه نك قولاغنی
طوتوب مراد ایلدیکی جانبه ایلتور (مثنوی) لیك بی هیچ التی صنع صمد * اختیارش را کمند او کند * اختیارش زیدرا
قیدش کند * بی سك وبی دام حق صیدش کند * ولیکن هیچ برآلتسز صمد اولان خدانك صنعی اوزیدك
اختیارنی انك کمندی ایلر زیدك اختیاری اول زیدی قید ایلر سکسز ودامسز حق تعالی آنی صید ایلر یعنی اکرچه
برحاکم غالب زیدك قولاغنی طوتوب آنی استدیکی یره چکوب ایلتورلیکن صمد اولان خدانك صنعی هیچ برآلتسز اول
زیدك کندی اختیارنی اکا کمند ایلر واول زیده کندی اختیارنی قید وبند ایلر صورت ظاهرده سك ودام یوق ایکن
حق تعالی اول زیدی استدیکی کبی صید ایلر وزیدك کندی اختیاری نه کندیسنه قید اولوب آنك اختیاری
واسطه سیله حق تعالی آنی استدیکی جانبه جذب ایلر پس انسان من وجه مختار ومن وجه بی اختیار در عین اختیارنده
مجبوردر زیرا نفوذ بعض کلی واختیار کلی اکا میسر دکلدر وکذلك من کل الوجوه صرف مجبور ده دکل بلکه اختیار
جزئیه سی واردر ولیکن ارادت واختیار حقه نسبتله اول اختیار لیس بشئ منزله سنده در وانسانك وجودی ارادت
مطلقه یه نسبتله عاجز وبی اختیار برشئ کبیدر (مثنوی) آن درودکر حاکم چوبی بود * وان مصور حاکم خوبی بود *
هست آهنکر برآهن قیمی * هست بنا هم برآلت حاکمی * مثلا اول درودکر برچوبك حاکمیدر واول مصور ونقاش

دخی برخوبك حاكمیدر آهنكر آهن اوزره برقوی قیم وحاكمدر بنادخی آلات اوزره برقوی حاكمدر یعنی هر بی اختیار
اولان مخلوق اوزره كمال اقتدارده برقوی حاكم اولدیغنه مثال دولكرك چوب اوزره حاكم اولمسی ومصورك برخوب
صورت اوزره استدیكی كبی حكم وتصرف قیلمسی وآهنكرك آهن اوزره غلبه وتصرف قیلمسی وكذلك بنانك
كندی آلات واسبابی اوزره حاكم ومتصرف اولمسی كبیدركه بوشیلر فی الحقیقه بونلر اوزره حاكم اولان
استادلك النده عاجز ومضطردر (مثنوی) نادراین باشدكه چندین اختیار * ساجد اندر اختیارش بنده وار
نادربو اولوركه بوقدر اختیار اول اللهك اختیارنه بنده وار سجده قیلیجیدر یعنی عجیب وغریب اولان بودركه جمله
مخلوقك بوقدر اختیار وارادتی اول اللهك اختیارنه بنده لر كبی باش قوییجی واطاعت وانقیاد قیلیجیدر اصلا برفردك
اختیاری اول اللهك ارادت واختیارنه مخالفت قیله مز وآنك مراد ایلمدیكنی براحد مرید اوله مز اول پادشاه ذوالاقتدار
هرنی اختیار ایلدیسه مخلوقك اختیاری آنك اختیارنه تابعدركه (وماتشاؤن الا ان یشاء الله) پس جبر اوسطدن
خلاص اولمغه مجال یوقدر (مثنوی) قدرت تو بر جمادات ازنبرد * كی جمادی را ازیشان نفی كرد * قدرتش بر اختیارات
آنچنان * نفی نكند اختیار برا ازان) سنك جمادات اوزره اولان قدرتك جنك ونبرد جهتندن بو جمادلردن جمادلكی
نفی ایلدی كذلك اول خدانك اختیارات اوزره اولان قدرتی اول اختیارلردن براختیاری نفی ایلمز یعنی فی المثل
جنك ونبرد جهتندن اولان جمادات اوزره سنك غلبه وقدرتك بو جمادلردنكه مقدم ذكر اولندی مثلا چوب كبی ونقش
خوب كبی وآهن كبی وآلت بنا كبی بونلرك اوزرینه سنك غلبه وقدرتك بونلری جمادلغندن نفی ایلمز كذلك اول غالب
وقادر اولان خدانك جمیع اختیارلر اوزره اولان غلبه وقدرتی انجلین اول اختیارلردن اختیارلغی نفی ایلمز بلكه
هركسك اختیاری یرنده ایكن حق تعالینك قدرت وارادتی جمله اختیارلرك اوزرینه غالب وقاهردر وجمله اختیارلر
آنك مغلوب ومقهوریدر (مثنوی) خواستش می كوی بروجه كمال * كه نباشد نسبت جبر وضلال) اول اللهك خواستنی
بروجه كمال سویله كه جبر وضلال نسبتی اولمیه خواست بونده ارادت معناسنه در یعنی حق تبارك وتعالینك قدرت
وارادتی جمیع اختیارلرك اوزرینه غالب وقاهر بیل واول اللهك ارادت واختیارنی وجه كمال اوزره سویله واعتقاد ایله
تاكه نه جبر صرف اوله ونه ضلال اوله یعنی بالكلیه همان ارادت واختیار الله تعالینكدر انسانك اصلا ارادت
واختیاری یوقدر دیرسك بویله دیمك جبر وضلال اولور اما انسانده دخی ارادت واختیار جزئیه واردر ولیكن انسانك
ارادتی حق تعالینك ارادتنك مغلوبی ومحكومی اولمق اوزره ذكر قیلوب اعتقاد قیلورسن (م ی) چونكه كفتی كفر من
خواست ویست * خواست خود رانیز هم میدان كه هست * زانكه بی خواه تو خود آن كفر نیست * كفر بی خواهش
تناقض كفتنیست) ای كافر جبری چونكم سن دیدك بنم كفرم آنك استمسیدر كندی ارادتكی دخی بیل كه هم واردر
زیرا كه سنك ارادتكسز خود اول كفر دكلدر ارادتسز كفر دیمك تناقض سویلمكدر اكثر نسخه ده مصرع اول بویله در
زانكه بی خواه تو خود كفر تو نیست بو تقدیر اوزره معنی زیرا سنك ارادتكسز خود سنك كفرك یوقدر دیمك اولور یعنی سنی
جبری اولان كافره دیركه ای كافر جبری چونكم بنم كفرم اول اللهك مراد واختیار ایلمسیدر دیدك كندی ارادت
واختیاركی دخی بیل كه واردر انسان مطلقا مجبور وبی اختیار دكلدر زیرا كه سنك مرادك اولمینجه سنك كفرك اولمز بلكه
سنك كفرك سنك ارادت واختیاركله حاصل اولور اكر كافری كندی ارادتیسز كفر اوزره اكراه ایلسه لر اول كمسه كفر بنم
مرادو مختارم دكلدر بلكه بن كفر اوزره مجبور ومكره اولدم دیسه اول كمسه بن كافر دكلم بن مؤمنم دیمك اولور زیرا بو سوز
بنم كفرده ارادت واختیارم یوقدر دیمكی اشعار قیلور ودونوب بن مؤمن دكلم كافرم دیسه سوزنده تناقض اولور زیرا
كفری بن اختیار قیلدم وكافر اولدم دیمك اولور پس بن كافرم دین كمسه كفرده كندی اختیارنی ثابت ایتمش اولور
زیرا اول كفردن محظوظدر وكفر آنك مكروه ومنفوری دكلدر تاكم كافر مجبور اوله پس كافرك كفرده اختیاری اولور
(مثنوی) امر عاجز راقبیحست وذمیم * خشم بدتر خاصه از رب رحیم) عاجز اولان كمسه یه امر ایلمك مذموم وقبیحدر
خشم عاجزه بدتردر علی الخصوص رب رحیمدن یعنی بركمسه بركمسه نك اوزرینه امر ونهی ایلمك بغایت قبیح ومذموم
كادی وامری قبول ایلمكده اول عاجزه خشم ایلمك هم زیاده قبیح ومذموم كادی علی الخصوص ارحم الراحمین اولان
رب العالمیندن فی الحقیقه كریم ورحیم ایكن بوقدرتی اولمین عاجزه امر ایلیوب وامرنی یرینه كتورمدككده
اكا خشم ایلمك قبیح وذمیم اولور جناب عزت جل شانه خود اصلا بر بنده سنه تكلیف مالا یطاق قیلمامش بلكه
ضعفادن بیله حرج وزحمتی رفع ایلیوب (لیس علی الاعمی حرج ولا علی الاعرج حرج ولا علی المریض حرج)
بیورمشدر (مثنوی) كاو كر بوغی نكیرد می زنند * هیچ كاوی كه نپرد می زنند * كاو چون معذور نبود در فضول *
صاحب كاو از چه معذورست ودول) مثلا كاو اكر بر بوغی طوتمیه اوررلر بر كاو كه اوچمیه هیچ آنی اوررلرمی چونكه

اكا وفضولده معذور اولمیه كاو صاحبی ندن معذور ودولدر دول بونده سست وضعیف معناسنه دردیشلر یعنی
اكر بر كاو بویندرق طوتمسه وقدرتی یتدیكی قدر خدمت ایتمسه آنی دوكرلر اما هیچ بر كاو اوچمسه آنی دوكرلرمی كاوك
اوچمغه طاقتی اولمدیغی هركس بیلوب اكا سن نیچون اوچمزسن دیو اورمزلر زیرا بیلورلركه اول كاوك اوچمغه استطاعتی
یوقدر چونكم كاو فضولاق ایلمكده معذور اولمیه وترك خدمت قیلمقده كاو صاحبی آنی عفو قیلمیه پس صاحب كاو نیجه
معذور اولور وخدمت وطاعتده نوجهله سستلك قیلور (مثنوی) چون نه رنجوری سررا بربند * اختیارت هست
بر سبلت مخند * جهد كن كز جام حق یابی نوی * بیخود وبی اختیار آنكه شوی) ای جبری چون رنجور دكلسن
باشكی باغلمه سنك اختیارك واردر پس سبلتكه كولمه سعی ایله كه جام حقدن نوی وتازه لك بوله سن اول زمان بیخود
وبی اختیار اوله سن یعنی چونكم سن رنجور ومجبور دكلسن حیله ایدوب باشكی باغلمه كه جبر صنقی باغلمغه دیرلر سنك
طاعت قیلمغه اختیار واستطاعتك واردر بنم اختیارم یوقدر دیو صقالكه وبیغكه كولمه وكندیكه استهزا ایلمه بلكه
سعی وجهد ایله كه حق تعالینك جام عشقنده مستلك وتازه لك بوله سن آندنصكره بی وجود وبی اختیار اوله سن
وفانی فی الله اولنلر مرتبه سن بوله سن (مثنوی) آنكه آن می رابود كل اختیار * تو شوی معذور مطلق مست وار)
هرچه كویی كفته می باشد آن * هرچه رویی رفته می باشد آن) اول وقتده اختیار بالكلیه اول شراب محبتك اولور
مست كبی سن معذور مطلق اولورسن اول حینده هرنه سویلك اول می محبتك كفته سی اولور هرنی سیوررسن میك
رفته سی اولور یعنی سنكه شراب محبت الهیدن مست اوله سن ولطافت وطراوت بوله سن او حینده سنك وجودكده
اختیار قالمز سنك وجودكده اولان ارادت واختیار بالكلیه باده محبتك اولور آندنصكره سن مست كبی معذور مطلق
اولورسن زیرا هرنه سویلرسك اول سوزلر حقیقت شرابدن سویلنمش اولور وخانه دلدن ودروندن هرنی سیوررسك
شراب محبتك سیورلمشی اولور والحاصل هرنه فعل قیلورسك اول فعل می محبتدن ظهوره كلور بوتقدیرجه بنم اختیارم
یوقدر بن مجبورم دیسك سنك عذرك مقبول اولور (مثنوی) كی كند آن مست جز عدل وصواب * كه زجام حق
كشیدست او شراب * جادوان فرعون را كفتند بیست * مست را پروای دست وپای نیست * دست وپای ما
می آن واحدست * دست ظاهر سایه است وكاسدست) اول مست الهی چن عدل وصوابدن غیری ایلر كه جام حقدن
او شراب چكمشدر نته كم جادولر فرعونه یكرمی كره دیدیلر ویاخود طور دیدیلر مست حقه دست وپای قیغوسی یوقدر
بیست طور دیمك معناسنه ویكرمی معناسنه دخی كلور بونده ایكیسی یله جائز اولور بزم دست وپایمز اول واحدك
شرابیدر دست ظاهر سایه در وكاسددر یعنی سن قیاس ایله كه شراب محبت الهی ایله مست وبیخود اولان عاشق عدل
وصوابدن غیری ایش ایشلمیه ومعارف واسراردن غیری سوز سویلمیه سویلمز الادر مكنون سویلر واعمالی خطا وخلافدن
مصون ایلر زیرا اول عاشق جام حقدن شراب چكمش وتخم صدق واخلاصی زمین قلبنه اكمشدر پس آندن بتمز
الا نیكو كارلر وظهور ایتمز الا لطیف ومعنی دار كفتارلر نته كم سحره فرعون جام الهیدن مست اولدیلر وحضرت موسی
علیه السلامه ایمان قیلدیلر پس فرعون بونلره (لاقطعن ایدیكم وارجلكم من خلاف ولاصلبنكم فی جذوع النخل)
دیو تخویف وتهدید ایلدی بونلر فرعونه ای فرعون سن بویله دیمكده طور واسترسك بزم المز وایاغمزی قیر واسترسك
بوینمزی اور (لاضیر انا الی ربنا منقلبون) مست الهی اولان عاشقه دست وپاینی قیرمق اولمز وجام محبتی نوش قیلان
اعضاو جارحه سنی راه محبتده بذل ایلمكدن دریغ قیلمز بزم دست وپایمز اول فرد واحد اولان خدانك می محبتی اولمش
وآنك عشق وشوقی بزم المز وایاغمز منزله سنه طورمشدر وبو دست وپای ظاهر برسایه كبی كاسددر صاحب یقین
اولان عاشق بو ظاهرده اولان دست وپایه مقید اولمز وبو وجود جسمانینك اسیری اولوب قرب الهیدن كیرو قالمز (معنیء
ماشاء الله كان یعنی خواست خواست اوست ورضای اوجو * بیداز خشم دیكران ورد دیكران دلتنك مباشید كان
اكرچه لفظ ماضیست ایك در فعل خدا ماضی ومستقبل نباشد لیس عند الله صباح ولامساء) بو سرح شریف ماشاء
الله كان ومالم یشأ لم یكن حدیثنك تفسیریدر یعنی ارادت ومشیت اول اللهك ارادتی ومشیتیدر اول نسنه یی كه
الله مراد ایلدی اول اولدی واول نسنه یی كه مراد ایلمدی اول اولمدی چونكم بویله در آنك رضاسنی دیلیكز ورضاسنه
موافق اولان اعمالی مراد وطلب ایلیكز غیریلرك خشمندن ورد ایلمسندن دلتنك اولمكز پس ماشاء الله كان
قولندن مراد اولان معنی بودر یوخسه سزده قدرت واختیار یوقدر دیمك اولمز وبو قول شریف انسانك طاعت
اوزره اولان اختیار واستطاعتنی دخی نفی قیلمز اكر بر سؤال لازم كلورسه كه ماشاء الله كان قولنده واقع اولان شاء وكان
لفظی ماضیدر جواب بیوررلر بو كان اكرچه لفظا ماضیدر ولیكن حق تعالینك فعلنده كچمش زمان وكلجك
زمان اولمز وحق تعالینك قتنده صباح واخشام اولمزكه ماقیل لیس عند الله صباح ولامساء صباح واخشام

بو عالمه نسبتله درفلك قردن بوقورصباح واخشام اولمق تصوري ممكن دكلدر مع هذا اجرام افلاكڭ دخي عالم اجسامدن
عد اولنور چونكم عالم اجسامده صباح واخشام اولميه عالم معناده هيچ اولمز پس ماضي ومستقبل صباح واخشام
اولمقدن وبر مقدار زمان مرور قيلمقدن وبر مقداري دخي كلمك اولمقدن عبارت اولور حق تعالى حضرتلرينڭ حضورنده
ايسه بو اعتبارلر يوقدر وماضي ومستقبل وابد وازل وآخر واول اول حضرته نسبتله برابر ويكساندر اما مخلوق ماضي
ومستقبل دائره سنده محبوس ومقيد اولمقدن خالي اولمز مكر شول كمسه لركه مرتبهٔ بشريتدن آنلرڭ روحي ترقي ايدوب
مرتبهٔ حقيقته واصل اولمش وعالم الوهيتي مشاهده قيلمش اوله لر (مثنوى) قول بنده ايش شاء الله كان * بهر آن نبود كه
تنبل كن دران * بلكه تحريضست براخلاص وجد * كه دران خدمت فزون شو مستعد) بنده نڭ اي شي شاء الله كان
قولي آندن اوتري دكلدر كه اول شيئده تنبل اول بلكه بو كلام اخلاص وجد ايلمك اوزره تحريض وترغيبدر بويله ديوكه اول
خدمتده مزياده مستعد اول يعني جبري مقدما ماشاء الله كان قوليله كندي مذهبني تأييد ايدوب نفس وشيطانڭ
كفر ومعصيتده اصلا مدخلي يوقدر حق تعالى ديلهمينجه معصيت وعدم طاعت دخي اولمز ودخي حجت ابراز ايلمش ايدي
سني آنڭ بو قول شريفي كندي عقيده سنه ومذهبنه اويدرديغنه راضي اولميوب اي جبري بو عبدلڭ هر قنغي شيئي
الله تعالى ديلديسه اول اولدي وهر قنغي شيئي كه الله تعالى ديلدي اول اولدي ديمسي آندن اوتري اولمز كه اول بنده يه
سن كنديكي حق تعالينڭ امر ايلديكي كار وعماده تنبل ايله بنده نڭ ماشاء الله كان ديمسي امر حقي قبول ايلمكده تنبل
اول وتكاسل قيل وسنڭ امر حقي قبول ايلمكه اختيار واستطاعتڭ يوقدر اول الله ديلرسه سن آنڭ طاعتني قيلورسن
وديلمزسه سن آنڭ طاعتني قيلمغه قادر اولمزسن ديمك منفهم اولمز بلكه الله تعالى هر نه يي ديلرسه اولان اولدر ديمسي
بنده يي اخلاص وجد وسعي ايلمك اوزره ترغيب وتحريض اولور بويله ديوكه اي بنده خدمت حقه زياده مستعد اول
وكنديكي اول كاري اخلاص ايشلمكه حاضر ومهيا قيل (مثنوى) كر بكويند آنچه ميخواهي تو راد * كار كار تست
برحسب مراد * انكهان تنبل كني جائز بود * كانچه خواهي وآنچه كويي آن شود) اكر في المثل سكا ديسه لر شول
نسنه يي كه سن جوانمرد استرسن كار حسب مرادڭ اوزره سنڭ كاركدر اصلا وقطعا سنڭ مرادكه مخالف
بر كار اولمز اول وقت خدمتده كنديكي تنبل وكاهل ايليه سن جائزدر زيرا اول نسنه يي كه استرسن واول نسنه يي كه
سويلرسن اول اولدر يعني ديلرسن مقتضاي مرادڭ هر نه ايسه اول اولدر كار سنڭ كاركدر ارادت كليه سنڭ الكده
كيف مايشاء هر نه ديلسڭ هيچ باك يوقدر آني ايله في الواقع بويله ديسه لردي واختياري بالكليه سكا ويرسه لردي
اول زمانده كنديكي خدمت حقده تنبل وكاهل ايلمسڭ جائز اولوردي زيرا اول نسنه يي كه سن استرسن امر ايدوب
سويلرسن همان اول اولور پس سن حاكم مطلق اولوردڭ وبنده لك مقامندن نجات بولوردڭ ماشئت كان ومالم تشأ
لم يكن ديرلرديكه سن خدمت حقي تارك اوله سن وآنڭ امرني برينه كتورمكده تكاسل قيله سن (مثنوى) چون بكويند
ايش شاء الله كان * حكم حكم اوست مطلق جاودان * پس چرا صد مرده اندر ورد او * برنكردي بندكانه كرد او)
چونكه ديه لر الله تعالى هر نيي ديلرسه اول اولور حكم مطلق ابدي آنڭ حكميدر پس يوز مرده قدر آنڭ ورديده
بنده لر كبي آنڭ اطرافنه نيچون طولنمزسن يعني چونكم اعمل ماشئت واصنع ماردت ديديلر وزمان اختياري
بالكليه سنڭ الكه ويرمديلر تا كم سن استديكڭ كبي دنياده كار ايليه سن بلكه ماشاء الله كان ديديلر حكم مطلقا
ابد الآباد همان اكا مفوضدر اصلا غيري كمسه نڭ في الحقيقه ارادت وحكومتده شركتي يوقدر پس سن نيچون يوز آدم
قدر آنڭ خدمتڭ وظيفهٔ طاعتنده بنده لر كبي آنڭ امرنڭ اطرافنه طولنميه سن كرك ايديكه آنڭ خدمتنڭ
وطاعتنڭ اطرافنه طوانيدلڭ وهميشه آندن استعانت قلبدلڭ (مثنوى) كر بكويند آنچه ميخواهد وزير *
خواست آن اوست اندر دار وكير * كرد او كرد آن شوي صد مره زود * تا بريزد بر سرت احسان وجود) مثلا اكر
سكا ديه لر اول نسنه يي كه وزير استردار وكيرده خواست آنڭ لا يقيدر غيرينڭ مدخلي يوقدر واول وزيرڭ اطرافني
يوز مرده قدر علي العجله طولانمي اولوردن تا سنڭ باشڭ اوزره اول وزير احسان وجود دوكه يعني پادشاهڭ وزيري
نه استرسه آني ايلر قبض وبسطده ارادت همان اكا منحصردر كيف مايشاء استديكني منع ايلر واستديكن عطا قيلر
چونكم سن اول وزيرڭ مطلق حاكم اولديغن بيله سن ومنع وعطايه قادر اولديغنه واقف اوله سن سن آنڭ اطرافنه
فوري يوز مرده قدر طولانمي اولورسن تا كم اول جود واحسان صاحبي سنڭ باشڭ اوزره جود واحساني دوكه واطف
وكرم تخمني سنڭ وجودكه اكه (مثنوى) يا كريزي از وزير وقصر او * اين نباشد جست وجوي نصر او) ياخود وزيردن
وآنڭ قصرندن قچرميسن بونڭ قصرينڭ جست وجويي سزا اولمز يعني اكر سكا ديسه لركه وزيرني استرسه دار وكيرده
ارادت همان انكدر سن آنڭ خانه سنڭ اطرافنه كردان اولورميسن تا سنڭ باشڭه احسان وجودي دوكه ياخود

وزيردن

وزيردن وآنڭ قصرندن ودولتندن قاچرميسن بو قاچمق وآنڭ قصرندن فرار ايتمك اول وزيرڭ نصرتنڭ ومعاونتنڭ
جست وجويي سزا اولمز آنڭ نصرتنڭ طالبي اولان آني على الاطلاق حاكم بيلركدن نصكره آنڭ باب سعادتني طواف
وقصر دولتني مطاف ايلمين كمسه اولور (مثنوى) باز كونه زين سخن كاهل شدي * منعكس ادراك وخاطر آمدي)
اما اي جبري سن باز كونه بو سوزلردن كاهل اولدڭ منعكس خاطر ومنعكس ادراك كالدڭ يعني اما اي جبري سن
بو ماشاء الله كان قولندن مجاهد وساعي اوله جق ايكن عكسنه كيدوب كاهل وعاصي اولدڭ وادراككي وخاطري
منعكس كالدڭ زيرا اكر سنڭ فهمڭ صائب وخاطرڭ درست اوليدي ماشاء الله كان قولندن كاهل اولميوب
راه طاعتده چست وچابك اولوردڭ وهزار ذوق وشوقله سعي وكوشش قيلوردڭ (مثنوى) امر امر آن فلان
خواجه ست هين * چيست يعني با جز او كمتر نشين * كرد خواجه كرد چون امر آن اوست * كو كشد دشمن رهاند
جان دوست) مثلا بر كمسه يه ديسه لركه امر اول فلان خواجه نڭ امريدر آكاه اول بويله ديمكدر يعني آندن غيريله
كمتر اوتور خواجه نڭ اطرافنه طولان چونكم امر اكا منحصردر زيرا اول خواجه دشمني ديه لر دوستڭ جاني قورترر
يعني في المثل بر كمسه سكا ديسه امر مطلقا همان فلان خواجه نڭدر وحكم وتصرف اكا منحصردر امري اول
خواجه يه حصر وتخصيص ايلمكدر ديرسڭ آندن غيريله اوتورمه وآندن غيري يه خدمت وعبوديت قيلمه ديمك اولور
ودخي چونكم امر همان خواجه نڭدر آنڭ اطرافنه طولان زيرا اول خواجه دشمني اولدير ودوستڭ جاني غمدن
والمدن قورتروب كولدير چونكم امر وارادت اكا منحصر اوله ابتهال وضراعتي همان اكا ايله ديمكي افاده قيلور (مثنوى
هر چه او خواهد همان يابي يقين * ياوه كم رو خدمت او بركزين * يا چو حاكم اوست كرد او مكرد * تا شوي نامه سياه
وروي زرد) هر نه يي كه اول خواجه استر يقين ومحقق همان سن آني بولورسن چونكم قضيه بويله دريا وه كتمه آنڭ خدمتني
قبول ايله بو كلامڭ مفهومي ياخود اول ميدر حاكم چونكم اولدر آنڭ اطرافنه طولنمه نامه سياه وروي زرد اوله سن يعني
اكر سكا ديسه لر هر نه شيء كه اول خواجه استر همان آني بولورسن بويله ديمك ياوه كتمه همان آنڭ خدمتني قبول ايله
ديمك ميدر ياخود چونكم حاكم اولدر آنڭ اطرافنه طولنمه تا كم نامه سياه وروي زرد اوله سن ديمك ميدر بلكه همان
حاكم اولدر ديمك ومشيئتي همان اكا حصر ايلمك همان آنڭ اطرافنه طولان تا كم نامه سياه اولمقدن وخجل وشرمسار
قالمقدن قورتله سن ديمك اولور (م ى) حق بود تأويل كان كرمت كند * پر اميد وچست وباشرمت كند * ور كند سستت
حقيقت اين بدان * هست تبديل ونه تأويلست آن * اين براي كرم كردن آمدست * تا بكيرد نا اميدانرا دو دست)
حق اولور اول تأويل كه اول سني طاعت حقه كرم ايليه سني حق تعالينڭ لطفنه پر اميد وخدمت وعبوديتده چست
وچالاك ايليه واكر تأويل سني سست ايلرسه حقيقت بوني بيل تبديلدر واول تأويل دكلدر بو ماشاء الله كان قولي
طاعت حقه كرم ايلمكدن اوتري كلمشدر تا كم نا اميدلرڭ ايكي الني طوته يعني تأويل حق اولدركه بر كلامڭ معناسني
كتاب وسنته مطابق واهل سنت والجماعتڭ معتقدنه مغاير هواي نفس اوزره صرف ايليه سن الحاصل تأويل حق
اولدركه سني حق تعالى حضرتلرينه اطاعت وانقياد ايلمكله كرم وعاشق قيله وحق تعالى حضرتلرينه اميد ايليه
وآنڭ خدمتنه چست وچابك ايليه ودخي آندن مستحي ايليه واكر سني تأويل راه طاعتده سست وكاهل ايلرسه
تحقيقا بوني بيل اكا تأويل ديمزلر بلكه كلماتي مواضعندن تحريف وتبديل ايلمكه ديرلر بوايسه باطلدر پس ماشاء الله كان
قولي حق تعالينڭ كرمندن نا اميد اولنلري آنڭ لطف وكرمي جانبنه اميدوار ايليه (مثنوى) معني قرآن ز قرآن
پرس وبس * وز كسي كاتش زدست اندر هوس * پيش قرآن كشت قرباني وپست * تا كه عين روح او قرآن شدست *
روغني كو شد فداي كل بكل * خواه روغن بوي كن خواهي تو كل) قرآن عظيمڭ معناسني انجق قرآن عظيمدن صور
ودخي اول كمسه دن صور كه هوا وهوسه آتش اورمشدر اول كمسه قرآن اوكنده بر قربان وپست اولدي تا كم آنڭ
عين روحي قرآن اولمشدر مثلا شول بر روغن كه اول بالكليه كله فدا اولدي پس سن اول حالده استرسڭ كلي قوقوله
استرايسڭ روغني قوقوله يعني حضرت قرآنڭ معناسني ينه قرآن عظيم الشاندن استفاده ايله ان القرآن يفسر بعضه
بعضا) قولنڭ موجبنجه حضرت قرآنڭ بعضسي بعضسني توضيح وتبيين ايلر ودخي حضرت قرآنڭ معناسني
وتأويلني شول بر كمسه دن سؤال ايله كه اول هوا وهوسه آتش اورمش اوله وعلمده رسوخ وتمكين بوله كه حق تعالى
(لا يعلم تأويله الا الله والراسخون في العلم) بيوردي اول علمده راسخ اولان وهوا وهوسه آتش اوران عالم رباني شول
كمسه دركه حضرت قرآنڭ معناسي اوكنده مذبوح كبي اولدي وكماليله تواضع ومسكنت قيلدي يعني حضرت قرآنڭ
معناسنه روحي فدا ايليوب نفسني زياده پست وذليل ايلدي حتى بر مرتبه يه واصل اولديكه آنڭ عين روحي معاني
واسرار قرآنله طولدي وانوار قرآنله منور اولدي مثلا آنڭ روحي بر روغن كبي وحضرت قرآن كل كبيدر بر روغن كه

بالكليه كلده فدا اوله وانكله كمال مرتبه امتزاج قيله استرسك اول حينده سن كل قوقوله استرسك باغ قوقوله البتة باغدن
كل رايحه سى كلك مقرردر كذلك حضرت قرأنك معانى واسرارنده كنديسنى فدا ايلين روح قرأنله امتزاج ايليوب اول
روحدن عين قرأنك معانى واسرارى ظهوره كلسى مقرردر (وهمچنين جف القلم يعنى جف القلم وكتب لا يستوى
الطاعة والمعصية ولا يستوى الامانة والسرقة جف القلم ان لا يستوى الشكر والكفر جف القلم ان الله لا يضيع
اجر المحسنين) اى جبرى جف القلم دخى بويله در يعنى جف القلم بما انت لاق) حديث شريفى دخى ماشاء الله كان
حديث شريفى كبيدر آندن نيجه جبرمرادا اولمزسه بو حديثدن دخى جبر معناسى منفهم اولمز بلكه بو حديث شريف
دخى حق تعالينك طاعات وعبادتنه ترغيب وتحريضدن اوترى دينلمش ومعصيت وسيئه دن اجتناب قيلمقدن اوترى
بيورلمشدرنته كم امام بخارى رضى الله عنه حضرتلرى ابو هريره رضى الله عنه حضرتلرندن روايت ايدرلر قال صلى الله
عليه وسلم جف القلم بما انت لاق) يعنى قلم قوريدى جفوف قلم كنايه در مقدرات اوزره جريان ايليوب فارغ اولمسندن
نته كم كاتب كتابتدن فارغ اولدقدنصكره قلمنى قوريدر يعنى شول شيئه كه سن اكا ملاقى اولدك هر نه ايسه لوح محفوظده قلم
آنى يازدى وكتابتدن فارغ اولدى وبو حديث شريفك معناسندن جبر لازم كلمز زيرا اكر قلم جميع مقدراتى لوح محفوظده
يازديسه طاعتله سيئه نك برابر اولديغنى دخى يازدى نته كم بو حديث شريفى بوكونه تفسير ايدوب بيوردرلر يعنى جف القلم
وكتب لا يستوى الطاعة والمعصية ولا يستوى الامانة والسرقة يعنى قلم بونيده يازدى وفارغ اولدى كه طاعتله معصيت
برابر اولمز هر كيمدن كه طاعت صادر اوله محل رحمت اولوب منزلى جنت اوله وهر كيمدن كه عصيان صادر اوله اكر توبه
قيلمزسه وعفو اولمزسه مقرى نيران اوله دخى قلم بونى كتابت ايلديكه امانت ايله سرقه وخيانت برابر دكلدر اهل امانت
مظهر فوز وسعادتدر واهل خيانت لايق قهر وخسارتدر وقلم كتابت ايلديكه برابر دكلدر شكر نعمت ايتمكله
كفران نعمت اولمق وقلم بونيده يازديكه تحقيقا الله تعالى ضايع قيلمز محسنلرك اجرنى پس بونلر معلوم اولنجق سالك دامن
جبره يابشوب وجف القلم حديثنى وبوكا مانند قضا وقدر حقنده اولان آيات واحاديثى حجت ايليوب ترك عمل ايلمك
جائز دكلدر والا هر عملك مجازات ومكافاتى مقرردر وطاعات وسيئاتك مساواتى ممتنعدر (مثنوى)

همچنين تأويل قد جف القلم * بهر تحريضست بر شغل اهم * پس قلم بنوشت كه هر كار را * لايق آن هست
تأثير وجزا) قد جف القلم حديثنك تأويلى هم بونك كبيدر الزم واهم اولان شغل اوزره تحريضدن اوتريدر يعنى
اى جبرى سن صانمه كه قد جف القلم بما انت لاق كلامى هم طاعت حقنده سست اولمقدن وآنك امرنى ترك قيلمقدن
اوترى دينلمش اوله بلكه بو كلام هم اهم والزم اولان شغل اوزره ترغيب وتحريض ايلمكدن اوترى دينلمشدر نته كم
ماشاء الله كان قولى هم بوندن اوترى دينلدى پس قلم اعلا هر كار ايچون كه يازدى اكا لايق تأثير وجزا واردر يعنى قلم قدرت
لوح محفوظ اوزره هر بر كار ايچون لايق اولان تأثيرندر وجزا ونتيجه ندر آنى يازدى اكرچه بر عبدك حقنده بعض امورى
مثبت ومبرم يازدى ايسه بعضسنى دخى معلق يازدى اول امور معلقه بودركه بودنيايه كلدكده اكر خير ايشلرسك
آنك مقابله سنده سكا اول خير مثبت اولور واكر شر ايشلرسك اول شرك جزاسى ثابت اولور بو امور معلقه مسطور
اولان لوحه مشايخ صوفيه لوح محو واثبات ديرلر كه حق تعالى آنده ديلديكنى محو ايلر وديلديكنى اثبات ايلر و بر بنده
سيئات ايشلسه درحال آنده مكتوب اولور وده نوب حسنات اشلسه (ان الحسنات يذهبن السيئات) آيت كريمه سنك
مصداقنجه حسنات اول مقدم مكتوبه اولان سيئاتى محو ايليوب آنك يرينه حسنات ثابته اولور (مثنوى)

كژ روى جف القلم كژ آيدت * راستى آرى سعادت زايدت * ظلم آرى مدبرى جف القلم * عدل آرى برخورى جف
القلم * چون بدزدى دست شد جف القلم * خورده باده مست شد جف القلم * چونكه سن كج كيدرسن جف القلم
سكا كژ كلور اكر راستلك كتوررسك سكا سعادت طوغر ظلم كتوررايسك جف القلمك مدبريسن اكر عدل
كتوررايسك جف القلم ميوه سن برسن جف كتب معناسنه اولديغى اوزره مدبريده وبرخوريده باء مصدريه اولوب
معنى بويله اولسه هم لطيف اولور اكر ظلم كتوره سن قلم مدبرلك يازدى واكر عدل كتوره سن قلم برخوراق يازدى
چونكه برشيئى اوغورليه سن ال كسدى قلم بونى يازدى چون بركسه كه شراب ايچدى مست اولدى قلم يازدى يعنى قلم
اعلا انك عبد اوزره معلق يازديغى مكافات ومجازات فى المثل آنك كبيدركه اكر سن اى بنده راه مستقيمدن اكرى
كيدرسك وضلالات وغوايت اختيار ايدرسك قلمك كتابتنك اثرى سكا (وجزاء سيئة سيئة بمثلها) آيت كريمه سنك
موجبنجه بنا اكريلك كلور اما اكر راستلك واستقامت كتوررسك (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) آيت
كريمه سنك مصداقنجه اول استقامتك مقابله سنده سكا ادنى مرتبه اون سعادت طوغرو قلم سنكچون نيجه مثوبات
وحسنات كتابت ايلر اكر ظلم كتوره سن قلم سنكچون اول ظلمك مقابله سنده اولان مدبرلكى كتابت ايلر واكر عدل

كتوررسك قلم اول عدلك ميوه سن يمكلكى ونفعن كورمكلكى سكا كتابت ايلر چونكه سرقه ايليه سن وسرقه ايلمك
مقابله سنده سنك الك قطع اولنه قلم آنى يازدى وبركسه فى المثل باده ايچدى اول باده دن مست اولمغى قلم يازدى الحاصل
عبدك بوكونه احوالى امور معلقه دندر اكرچه علم اللهده هر نه ايشليجك ايسه وهر نه عملك مقابله سنده نه كونه
جزا بوله جق ايسه معلومدر وليكن عند المشايخ علم تابع معلومدر وخلاصهء كلام اولدركه اكر قول بكرواولمسه
اول معلق اولان كج جزاء مبرم ومثبت اولمزدى وراستلك قيلمسه انكچون سعادت طوغمز وفلاح حاصل اولمزدى
وظلم كتورمسه مدبرلك مكتوب اولماز وعدل كتورمسه قلم برخورلك كتابت قيلمزدى وخرسزلق ايلمسه ويا خود سرقه يه
معادل بر خطا قيلمسه قلم آنك آلى كسلمسنى يازمزدى وبركسه باده ايچمسه مست اولمزدى وقلم دخى اكا مست اولمغى
كتابت قيلمزدى بونلر ازلده امور معلقه دن ايدى چونكه بنده نك اختيارى واستعدادى بونلرى ايشلمك اوزره اولدى
وبودنيايه كلدكده اختيار جزئيه سنى بونلرى ايشلمكه صرف قيلدى پس امور معلقه امور مبرمه دن اولدى وقلم بونلرى
يازوب بو كارلر اول بنده نك حقنده ثبوت بولدى ولوح محو واثبات اوزره آنك بو ايشلديكى كارلر مسطور اولدى (مثنوى)

تو روا دارى روا باشد كه حق * همچو معزول آيد از حكم سبق * كه ز دست من برون رفتست كار * پيش من چندين
ميا چندين مزار) اى جبرى سن روا طوترميسن روا اوله ميكه حق تعالى حكم سبقدن معزول كبى كله بويله ديوكه اى بنم
عبدم بنم الدن كار طشره كتمشدر وبن عبادك امرندن فارغ اولدم بنم حضورمه بو قدر كلمه وبو قدر زاريلق قيلمه يعنى
اى جبرى انصاف ايله اولا سن روا طوترميسن وبو كار وصنعت روا اولورميكه حق سبحانه وتعالى حضرتلرى بنده لرى
اوزره سابقده ايلديكى حكمدن وقضادن اوترى حالا بودنياده معزول كبى كله وبويله ديمش مرتبه سنده اوله كه اى بنم
عبدم شمدنصكره كار وتصرف بنم الدن طشره كتدى هر نه ايسه ازل ازلده اولدى وظهور ايده جك ظهور ايتدى
بن سزلك امريكزدن فارغ اولدم بنم حضورمه بو قدر كلمه وبو قدر تضرع وزارى قيلمه كه بنم الدن حكم كتدى شمدنصكره
سكا نه چاره واردر ديه بونى خود انبيا عليهم السلامدن واولياى كرامدن هيچ بركسه روا كورمشلردر پس اى جبرى اولان
سن نيچون روا طوترسن جبريه طائفه سى بوكونه جواب ويروب بو حديث شريفله حجت ابراز ايدرلركه روايت ايدرلر
حديث صحيحدركه عبد الله بن عمرو بن العاص حضرتلرندن بو حديث شريفى روايت ايدرلر بركون پيغمبر عليه السلام
بزم اوزريمزه چقدى اول حضرتك ايكى النده ايكى مكتوب اولمش كاغد وار ايدى پس صاغ النده اولان كتاب ايچون ديدى
بورب العالميندن بركتابدر بو كتابده اهل جنتك اسملرى وبابالرينك وقبيله لرينك اسملرى واردرنه بونلردن بريسى اكسك
اولور ونه بونلردن بركسه زياده اولور ديدى آندنصكره شمالنده اولان كتاب ايچون ديدى بورب العالميندن كتابدر بو كتابده
اهل نارك اسملرى واردر بونلردن دخى نه بركسه زياده اولور ونه بركسه بونلردن ناقص اولور ديدى وبو حديثك آخرى
بودر ثم قال فرغ ربكم من امر العباد (فريق فى الجنة وفريق فى السعير) معناى شريفى آندنصكره پيغمبر
عليه السلام كندى مبارك النه اشارت ايلدى پس اول ايكى كتابى اللرندن طرح ايتدى آندنصكره ديدى سزلك
ربكز عبادينك امرندن فارغ اولدى آنك برقسمى جنتده وبرقسمى جهنمده در اهل سنت بو حديثك معناسنده ديرلركه
كما قال زين العرب اى قدر امرهم وقسمهم قسمين قدر لكل قسم على التعيين ان يكون من اهل الجنة او النار على وجه
لا يتبدل ولا يتغير فكان فرغ من امرهم والا حقيقة الفراغ تمتنع عليه تعالى وبو حديث شريف (يمحو الله ما يشاء
ويثبت) آيت كريمه سنه ودخى (يفعل الله ما يشاء ويحكم ما يريد) آيت كريمه سنه منافى اولمز زيرا حق تبارك وتعالى
ازلده نه تقدير ايلديسه هر آنده آنك مقتضاسى اوزره حكم ايلر واكا كوره ايشلر اكر محو ايلر واكر اثبات ايلر واكر حكم ايلر
واكر بر حكمى نقص ايلر هر نه ايلرسه تقدير ايلديكنه كوره ايلر پس عبادنك امرندن فارغ اولمش اولور بلكه عاقل
اولان امر قضايه تمسك ايلمكى الله تعالى يه تفويض ايدوب هر نه بيوررسه آنك امتثالنه ممكن اولديغى مرتبه سعى قيلور
(مثنوى) بلكه معنى آن بود جف القلم * نيست يكسان پيش من عدل وستم * فرق بنهادم ميان خير وشر * فرق بنهادم
زبد هم از بتر) بلكه جف القلمك معناسى اول اولور عدل وستم بنم قتمده يكسان دكلدر خير وشرك ما بيننده فرق وتفاوت
قودم بددن بدتر اوله دخى فرق قودم يعنى نعم قلم اعلى مقدراتى كتابت ايلمشدر وليكن هر عملك ما بيننده تفاوت
اولمسنى دخى كتابت ايلمشدر بلكه جف القلم قولنك معناسى بو اولور كه بنم اوكمده عدل وستم برابر دكلدر خيرله شرك
ما بيننده وعادل ايله ظالمك ومؤمن ايله فاسقك ما بيننده فرق قومشمدر عادل ايله ظالم ومؤمن ايله فاسق برابر دكلدر
كما قال الله تعالى فى سورة السجده (افمن كان مؤمنا كمن كان فاسقا لا يستوون) (مثنوى) ذره كر دو افزونى ادب *
باشد از يارت بداند فضل رب * قدر آن ذره ترا افزون دهد * ذره چون كوهى قدم بيرون نهد) اكر سنده بر ذره ادب
سنك ياركدن زياده اوله رب العالمينك فضلى آنى بيلور اول ذره قدر سكا ياركدن زياده وير اول ذره بر طاغ كبى قدم

طشره قور یعنی ای جبر دامننه تمسك قیلان و اعمال صالحه دن کاهل اولان کمسه مثلا طریقنده وشر یعتده سنك بریارك اولسه وسنك اول یاركدن کندی وجودکده بر ذره قدر ادب زیاده اولسه فضل الهی وکرم ربانی آنی یلور وآنی ضایع ایلیوب اول ذره قدر اولان ادبك مقابله سنده حق سبحانه وتعالی سکا زیاده لطفلر واحسانلر عطا قیلور حتی اول ذره قدر ادبك وآنك جزاسی برطاغ قدر اولوب طشره یه قدم قورسکا قرشو کلور (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره) آیت کریمه سی بو معنایه شهادت قیلور وبو حدیث شریف دخی بو معنانی مؤید اولور قال صلی الله علیه وسلم من تصدق بعدل تمرة من کسب طیب ولا یقبل الله الا الطیب فان الله یتقبلها بیمینه ثم یربیها لصاحبها کما یربی احدکم فلوه حتی تکون مثل الجبل (مثنوی) پادشاهی که به پیش تخت او * فرق نبود از امین وظلم جو * آن که میلرزد زبیم رد او * وانکه طعنه میزند بر جد او * فرق نبود هر دو یك باشد برش * شاه نبود خاك تیره بر سرش) شول بر پادشاهکه آنك تختی اوکنده امین وظالمدن فرق اولمیه اول کمسه که اول پادشاهك ردایلمسی خوفندن دترر واول کمسه که آنك جد ودولتنه طعنه اورر بو هر ایکی کمسه نك آنك قتنده فرق اولمیه وبرابر اوله بویله شاه شاه اولمز خاك تیره آنك باشی اوزره اولسون یعنی مثلا بر پادشاه اولسه وآنك قتنده امین اولان کمسه ایله ظالم اولان کمسه نك فرقی اولمسه واول کمسه که اول پادشاهك ردایلمسندن خائف اولسه وآنك قهرندن شب وروزلرزه قیلسه واول کمسه که اول پادشاهك بخت ودولتنه طاعن اولسه وآنك امرینه مخالفت قیلسه بو ایکی کمسه نك اول پادشاهك قتنده فرقی اولمسه بلکه جاهل ایله عالم وعادل ایله ظالم برابر اولسه اول حقیقتده شاه اولمز آنك باشی اوزره قاره طپراق اولسون چونکم بر مخلوق اولان پادشاهده بوکونه خصلت روا وسزا کورلمیه پادشاه حقیقیدن روا کورورمیسن (مثنوی) ذرهٔ کر جهد تو افزون بود) در ترازوی خدا موزون بود پیش این شاهان هماره جان کنی) بی خبر ایشان زعذر روشنی) اکر حق رضاسنده سنك بر ذره جهدك زیاده اوله خدای تعالینك ترازوسنده اول موزون اولور سنکه بو پادشاهلرك قتنده همواره جان چکشورسن حال بوکه بونلر روشن اولان عذر وخیانتدن بی خبرلردر یعنی اکر طریق الهیده بر ذره قدر سنك جهد وسعیك زیاده اولسه خدای تعالینك ترازوی عدلنده موزون اولوب (وان الله لا یضیع اجر المحسنین) آیت کریمه سنك حسبنجه حق تعالی سنك اجرکی ضایع ایلیوب اضعاف مضاعف آنك مقابله سنده سکا اجرلر وخیرلر ویررامّا سنکه بو دنیا پادشاهلرینك اوکنده همیشه جان چکشورسن وآنلره جد وجهد له خدمت قیلورسن حال بوکه آنلر امانتی خیانتدن فرق قیلمزلر وعادل اولنی ظالم اولندن زیاده سومزلر وابو کمسه بی کته واولان کمسه دن تمییز ایلمزلر (مثنوی) کفت غمازیکه بدکوید ترا * ضایع ارد خدمت را سالها) پیش شاهی که سمیعست وبصیر) کفت غمازان نباشد جا بکیر * جمله غمازان از و آیس شوند سوی ما آیند وافزایند بند) مثلا اول دنیا شاهلرینه بر غماز دیسه که فلان سکا بدسویلرسنك نیجه ییللر اولان خدمتکی ضایع کتورر یعنی مثلا سن دنیا پادشاهلرندن بر پادشاهه خدمت ایلسك وبر غمازسنی پادشاهه غمز ایلیوب دیسه که پادشاهم فلان کمسه سنکچون بدسویلرو طعن وتعریض ایلر اول پادشاه سنك نیجه ییللر ایلدیکك خدمتکی ضایع ایلر اما شول بر عظیم اولان پادشاهك قتنده که اول سمیع وبصیر در غمازلرك سوزی جایکیر ومؤثر اولمز زیرا اول پادشاه اعظم بنده لرینك احوالنه اعلمدر هیچ برشیء آندن مخفی دکلدر جمیع غمازلر اول پادشاه علیمدن مأیوس اولورلر اما بزم جانبمزه کلورلر قیدو بندزیاده قیلورلر زیرا آنلرك سوزی بزه تأثیر ایدوب بزی دام المده قورانکچونکه بر حقیقت کاره واقف وعارف دکلدر (مثنوی) پس جفا کو بنده رایش ما * که بروجف القلم کم کن وفا * معنیٔ جف القلم کی آن بود * که جفاها با وفا یکسان بود * بل جفا را هم جفا جف القلم * وان وفا را هم وفا جف القلم) پس شاه ایچون بزم یانمزده جفا سویلرلر ودیرلرکه یوری قلم یازدی وقورودی وفا ایلمه یعنی چونکم غمازلر پادشاه طرفندن آیس اوله لر پس بزم اوکمزده کلورلر وپادشاه حقنده جفا سویلرلر وبویله دیرلرکه یوری ای بنده پادشاهه وفا ایلمه زیرا قلم اعلی یازه جق شیلری هر نه ایسه یازدی وقورودی وکاتب کتابتدن فارغ اولدی پس سنك اکا وفا ایلمکلکدن نه حاصل اولدی جف القلم کلامنك معناسی اصل حق تعالینك طریقنده جفا ایلین کمسه ایله وفا ایلین کمسه نك یکسان اولور یعنی اولمز وحق سبحانه وتعالی متقی اولان بنده لریله روی زمینده مفسد اولنلری وفسق وفجور قیلنلری برابر قیلمز دیمك اولور کما قال الله تعالی (ام نجعل الذین آمنوا وعملوا الصالحات کالمفسدین فی الارض ام نجعل المتقین کالفجار) بلکه جفا ایچون قلم جفا یازدی دخی وفا ایچون قلم وفا یازدی یعنی حق سبحانه وتعالینك قلم قدرتی سیئه ایچون سیئه یازمش وحسنه ایچون ادنی مرتبه اون حسنه یازمش ووفا قیلنلره وفا وجافی اولنلره جفا تقدیر ایلمشدر (م ی) عفو باشد لیك کو فر امید * که بود بنده زتقوی روسپید * دزد را کرعفو باشد جان برد * کی وزیر وخازن مخزن شود) ظالم وعاصی اولنلره عفو اولور ولیکن قنی اول امید فری که بندهٔ خدا تقوادن روسپید اوله فرضی دزده اکر عفو اوله جان ایلتور اول دزد عفو اولمغله قچن وزیر وخازن

مخزن اولور یعنی جبری جانبندن بر سؤال کلدیکه دینه اول سؤال بودر حق تبارك وتعالی چونکم مطیع اولنلره خیر واحسان جزا ویره عاصی اولنلره عفو ومغفرت قیلسه اولمزمی جواب ییوررلرنعم عاصیلر حقنده عفو الهی ومغفرت ربانی اولور ولیکن قنی شول نور جانك فری ورونقی که بندهٔ الهی تقوادن روسپید اوله ونورانیت بوله عاصی اولنلره مغفرت اولدیغی تقدیر اوزره ییله بو مرتبه نك امیدی میسر دکلدر مثلا بر کمسه خرسز اولسه وپادشاه آنك جرمنی عفو قیلسه انجق جانی قورترمق لازم کلور وعذابدن خلاص اولور اول خرسز قچن پادشاهك وزیری اولور وخزینه دارلك مرتبه سن بولور کذلك عاصی اولنلر مغفور اولدقلری تقدیر اوزره ییله اهل تقوی کبی مقرب الهی اولمق لازم کلمز (مثنوی) ای امین الدین ربانی بیا * کر امانت رست هر تاج ولوا * پور سلطان کر بود خاین شود * آن سرش از تن بدان باین شود * ور غلام هندوی اردوفا * دولت اوراهی زند طال بقا) ای الهی وربانی اولان امین الدین کل زیرا هر تاج ولوا امانتدن بتدی فرضا اکر سلطانك پسری اکا خاین اوله اول پسرك باشی تندن اول خیانت سببیله باین اولور واکر برهند وغلام وفا کتوره دولت اکا طال بقا اورر یعنی ای دینك ربانی اولان امینی کل که امانتدن نیجه یوز تاج ولوا بتدی وپادشاه حقیقی امین اولان بنده لرنی سائرناسدن کزیده ایتدی وآنلری تاج دولت ولوای ولایت ایله مشرف ومفخم قیلدی اما خاین الهی اولنلرا کرناس ایچره مقبول اولسه وپادشاهه عصیان قیلسه آنك باشی آنك بدندن اول خیانت سببیله منفصل ومفارق اولور واکر فی المثل بر هند وقول وفا کتورسه اول پادشاه آنی ندیم ایدینور ودولت اول غلامه بقاسی اوزون اولسون نداسنی وعمری چوق اولسون دعاسنی اورر واهل سعادت اکا خیر ودعالر قیلوردیك وجهدر ولیکن وجه اول اولی اولور (مثنوی) چه غلام ار بردری سك باوفاست * در دل سالار او را صد رضاست * زین چو سك را بوسه بر بوزش دهد * کر بود شیری چه پیروزش دهد * جز مکر دزدیکه خدمتها کند * صدق او بیخ جفا را بر کند) نه غلام اکر بر قپو اوزره سك وفا ایله موصوف در سالار وصاحب خانه نك قلبنده اول کلب ایچون یوز رضا وار در بو سببدن چونکه صاحبی اول سکك بوزودهاننه بر بوسه ویره اکر اول وفادار اولان بر شیر اوله اکانه ظفر ویرر مکر شول بر دزد که خدمتلر ایلر بو دزد کل که آنك صدق جفالر کوکنی قوپره یعنی وفا ایلمك بر خصلت شریفه درکه بر غلامك وجودنده اولدیغی تقدیرجه آنی کندی مولاسنك مقبولی ایلمك محل تعجب دکلدر فرضی اکر بر کلب کندی صاحبنك قپوسی اوزره وفادارلك خصلتندن اوتری صاحب خانه چونکم کلبك اغزنه بوسه ویررو آنی کندی قپوسنده خوش طوتر اکر اول وفا قیلان بر شیر اولسه اکانه ظفر ونصرت وفر ویرربوندن قیاس ایله پس دزد را کر عفو باشد جان برد بیوردقلری قولدن خدمت قیلوب قرب الهی تحصیل ایلین دزدلری استثنا ایلیوب بیوررلر نعم الا دزد دکل که اول دزد نائب اوله وحق تعالی حضرتلرینك طریق محبتنده خدمتلر وعبادتلر قیله آنك صدق درونی جفا کوکارنی کندی زمین وجودندن قلع وقمع ایلیه وکمال وفا ایله موصوف اوله اول کمسه دزد لکندن قورتلوب حق تعالینك مقبول ومقربی اولمق مقرردر (مثنوی) چون فضیل رهزنی کو راست باخت * زانکه ده مرده بسوی توبه تاخت) شول بر رهزن اولان فضیل کبی که اول راست اوینادی زیرا که فضیل اون مرد قدر توبه جانبنه چاپدی یعنی شول بر حرامی ودزد اولان فضیل بن عیاض قدس الله سره حضرتلری کبی که اول فضیل صکره طریق الهیده راست عمل ایلدی زیرا حرامیلکدن ورهزنلکدن توبه وطاعت جانبنه اون ارقدر چاپدی وسرعت ایتدی آخر بر مرتبه یه یتدیکه برکزیده اولیا اولوب قرب الهی بولدی وآنك توبه سنه سبب بو اولدیکه اول بر نیجه حرامیلرك رئیسی ایدی نیجه مدت اول کار وعملی ایشلردی وبر زنه عاشق ایدی اول رهزنلکدن حاصل ایلدیکی متاعی کتوروب اکا ویرردی نته کم خواجه عطار قدس سره العزیز حضرتلری تذکرة الاولیا نام کتابنده آنك منقبه سنده نیجه اوصاف علیه سنی نقل ایلدکدنصکره سبب توبه سی خصوصنده بویله بیوررلر فضیل بن عیاض در ابتدای حال بزنی عاشق بود وهرچه از ان رهزنی بدست آوردی بدو بردی وپیوسته کاه وبی کاه بر دیوار ها بودی از هوس عشق ان زن ومی کریستی یك شب کاروانی می کذشت در میان کاروانی کسی قرآن می خواند این ایت بکوش فضیل رسید که (الم یأن للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم لذکر الله) یعنی ایا وقت نیامد که دل خفتهٔ شما بیدار شود کفتی که تیری بود که بر جان او آمد این آیت فی الحال فضیل از دیوار فرو افتاد وکفت وقت آمد واز وقت نیز بکذشت سراسیمه وکالیوه وخجل وبی قرار روی بو برانه نهاد پس همه روز میرفت ومیکریست وخصما را خشنود میکرد وبطاعت حق مشغول شد واز کبار اولیا می کشت والله اعلم (مثنوی) وانچنانکه ساحران فرعونرا) روسیه کردند از صبر ووفا * دست وپا دادند در جرم قود * آن بصد ساله عبادت کی شود * تو که پنجه سال خدمت کردهٔ * کی چنین صدقی بدست آوردهٔ) دخی انجلین که فرعونی ساحرلر صبر ووفا ایله کارندن روسیاه ایلدیلر قصاص جرمنده اول ساحرلر دست وپایلرنی ویردیلر اول صبر ووفا وقرب خدا انلره میسر اولدی یوز ییللق عبادتله قچن میسر اولور سنکه اللی ییل خدمت

ایلمشسن بو تجلین برصدقی جن اله کتورمشسن یعنی ودخی صدق ووفا انجلین درکه سحرهٔ فرعون آنلری قتل وقصاصله
تخویف ایلدکده آنلر توبه لرندن رجوع قیلمیوب ودین وایمانلرندن دونمیوب حق یولنده وفادار اولمغله وبلایه صبر قیلمغله
فرعونك یوزنی سیاه ایلدیلر حتی اللرنی وایقلرنی قصاص جرمنده ویردیلر وبر مرتبه یه ایردیلرکه اول مرتبه غیری کمسه لره
بوزییل عبادت ایتمکله میسر اولمزای کندیسنی راه حقده بنده وصادق زعم ایلین کمسه سنکه دین وطاعت یولنده مثلا
اللی ییلدر عبادت وطاعت ایلرسن اول عبادت وخدمتدن مقصود بویله بر وفا وصدق اله کتورمکدرسن بوقدر ییلدن
بری بونك کبی برصدقی اله کتوردکمی وکندی سیدك ومولاك یولنده صابرلردن اولدکمی وجفایه تحمل قیلدکمی
بندهٔ صادق بنده لکی بونلردن اوکرنمك کرك ودخی بو سرخ شریفده واقع اولان عمید خراسان بنده لرندن اوکرنمك کرك
حکایت آن درویش که درهری غلامان عمید خراسانرا آراسته دید وبراسبان تازی باقباهای زربفت وکلاههای مغرق
وغیر آن پرسید که اینها کدام امیرانند وچه شاهانند کفتنداورا که اینها امیران نیستند اینها غلامان عمید خراسانند
روی باسمان کرد که ای خدا غلام پروردن از عمید بیاموز آنجا مستوفی را عمید کویند) بو سرخ شریف اول درویشك
حکایتیدرکه هراة شهرنده خراسان عمیدنك غلاملرنی آراسته کوردی وعربی آتلر اوزره آلتونلو قفتانلر ایله ومغرق
یعنی جواهر ایله مزین تاجلر ایله وبونلردن غیری بعض زینتلر ایله کوردی وصوردیکه بونلر قنغی بکلردر ونه کونه
پادشاهلردر خلق اکا جواب ویروب دیدیلرکه بونلر بکلر دکلردر بونلر خراسان عمیدنك غلاملریدر یوزنی آسمانه ایلدی
ودیدیکه ای خدای متعال بنده پرورلکی عمیددن اوکرن اول دیارلرده مستوفی یه عمید دیرلر رومده دفتردار دیرلر
عرب مستوفی دیر وعجم عماد الملك تعبیر ایدرلر (مثنوی) آن یکی کستاخ رو اندر هری * چون بدیدی او غلام مهتری)
اول برکستاخ یوزلی وبی ادبانه سویلیجی درویش هری شهرنده چونکه بر مهترك غلاملرنی کوردی
اول مهتردن مراد عمید خراساندر (مثنوی) جامهٔ اطلس کمر زرین روان * روی کردی سوی قبلهٔ آسمان) اول غلاملرك
اوزرنده اطلس جامه وزرین کمر روان کوردی یعنی آنك بنده لرنی بو زینت اوزره کیدر کوردی یوزنی قبلهٔ آسمان طرفنه
ایلدی ودیدی (م ی) کای خدا از خواجهٔ صاحب منن * چون نیاموزی تو بنده داشتن) که ای خدای متعال بو منن
ونعم صاحبی خواجه دن بنده طوتمقلغی نیچون اوکرنمزسن (م ی) بنده پروردن بیاموز ای خدا * زین رئیس واختیار
شهرما * بود محتاج وبرهنه وبی نوا * در زمستان لرز لرزان از هوا) ای خدا بنده پرورلکی بزم شهریمزك بو رئیس
واختیارندن اوکرن اول درویشك بو کستاخلغی بوندن ناشی ایدی که زیرا اول درویش محتاج وعریان وبی نوا واج ایدی
زمستان وقتنده هوانك برودتندن زیاده لرزان ایدی (مثنوی) انبساطی کردان از خود بری * جرأتی میکرد
اوازلمتری * اعتمادش بر هزاران موهبت * که ندیم حق شد اهل معرفت * کر ندیم شاه کستاخی کند * تو مکن آنکه
نداری آن سند * اول درویش خود برلکندن بر انبساط ایلدی جناب الهی یه بوقلغندن بر جرأت ایلدی اول
درویشك حق تعالینك هزاران موهبتی اوزره اعتمادی وار ایدی زیرا اهل معرفت حقك ندیمی اولدی اکر ندیم شاه
کستاخلق ایلیه سن اول کستاخلغی ایلمه که اول سندی طوتمزسن خود بر وصف ترکیبیدر خود بریده یا مصدریه در
معنی کندوبی اتمکلکدن وکندویله بیله اولمقلقدن دیمك اولور کندیدن بری وعاری اولمقلقدن بر انبساط ایلدی دیمك
برنده دکلدر انکیچونکه بیخود اولانلرك انبساطی عند الله مقبول ومحبوبدر وباخود اولانلرك مردود ومبغوضدر
اکر اول درویش کندیدن بری اولدیغی حالده انبساط ایلییدی آنك دخی انبساطی مقبول اولوب حق جانبندن
اکا تأدیب اولنمزدی وانبساط لغتده ترك احتشام ایتمکه دیرلر واصطلاح مشایخده سجیتی ارسال ایلمکه دیرلر یعنی
طبیعی غایت ادبده بلا تکلف خلقت اصلیه سی وخلق جبلیه سی اوزره اهمال وارخا ایلمکدر ودخی احتشام
استحیادن اجتناب قیلمغه دیرلر وتوضیح معنی وتمهید نحوی بویله دیمك اولورکه اول درویش کندوبی ایلدیجیلکدن
ونفس کوریجیلکدن برعظیم بی ادبلك وبی حیالق ایلدی ورعونت وخشونتدن جناب الهیده برجرأت قیلدی آنك
اعتمادی حق تعالینك نیجه بیك عطیه سی اوزره بویله دیوکه حق تعالینك اهل معرفت اولان بنده لری ندیم الهی اولدیلر
وجناب عزتنه زیاده تقرب قیلدیلر وآنك حضورنده نیجه بی ادبانه سوزلر سویلدیلر مع هذا ینه اول سوزلر
جناب عزتك مقبولی اولدی پس بن دخی اهل معرفتدنم جناب حقك نیجه بیك موهبتنه اعتماد ایتمکله بو کونه
جرأت وانبساط ایلسم مؤاخذه اولنمزم وتأدیب قیلنمزم دیدی پس حضرت مولانا قدس الله سره العزیز ندیم الهی
اولمیوب انبساطه جرأت قیلنلره نصیحت بیوروب دیرلرکه اکر پادشاهك ندیمی ومصاحبی کستاخلق ایلیه ودلنه
هرنه کلورسه سویلیه ای ندیم الهی اولمیان سن اول کستاخلغی ایلمه زیرا سن اول ندیمان الهینك مرتبه سنی طوتمزسن
چونکم اول مرتبه ده اولمیه سن انبساط ایلمك سکا عین ضرر اولور (مثنوی) حق میان داد ومیان به از کمر *

کر کسی تاجی دهد او داد سر) حق تعالی بنده سنه میان ویردی حال بوکه میان کمردن یکدر اکر برکمسه تاج ویره
اول خدا سر ویردی یعنی ای خلقك احسانی حق تعالینك احسان وعطاسندن زیاده کورن کمسه اکر اشراف
واکر اعیاندن بریسی بنده سنه زرین کمر ویردیسه حق تعالی میان ویردی میان خود کمردن بهتردر واکر برقولنه
تاج زرین ویردیسه حق تعالی سر ویردی سر خود تاج زردن عالیتر اولدیغنده شبهه وشائبه یوقدر پس عمید خراسانك
صدق ووفالرنی بیلدرمکدن اوتری آنك حکایه سنك تقریرینه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) تا یکی روزی که شاه
آن خواجه را * متهم کرد وببستش دست وپا) حتی برکون پادشاه اول خواجه یی متهم ایلدی ودست وپاینی باغلدی (م ی
آن غلامانرا شکنجه می نمود * که دفینهٔ خواجه بنماید زود) شاه اول غلاملره شکنجه کوستردی ودیدی که خواجه نك
دفینه سنی تیز کوسترك یعنی افندیکزك کنز وخزینه سنی فوری عیان ایلیك (مثنوی) سر او با من بکویید ای خسان
ورنه برم از شما حلق ولسان) ای خسلر آنك سرنی بکا سویلیکز وآنك مالی ودفینه سی هرنه یرده ایسه بکا عیان ایلیکز
یوخسه سزدن حلق ولسانی قطع ایلرم یعنی بوینکزی اوروب زبانکزی کسرم دیدی (م ی) مدت یك ماهشان تعذیب
کرد) روز وشب اشکنجه وافشار ودرد برای مدتی آنلره تعذیب وشکنجه ایلدی روز وشب اشکنجه وافشار ودرد ایله افشار
صقمق معناسنه در مراد کیجه وکوندز شکنجه وعصر ایتمکله ودرد له برای مقداری آنلره عذاب ایلدی دیمك اولور
مثنوی) پاره پاره کردشان ویك غلام * راز خواجه وانکفت از اهتمام) پادشاه آنلری پاره پاره ایلدی حال بوکه آنلردن
برغلام خواجه سنك راز وسرنی دیمدی اهتمامدن اوتری چونکه عمید خراسانك بنده لرینك صدق ووفاسی
ثابت اولدی بلکه بین الناس شهرت بولدی (مثنوی) کفتش اندر خواب هاتف کای کیا * بنده بودن هم بیاموز وبیا)
اول درویشه خواب ایچره هاتف دیدی که ای اولو بنده اولمغی دخی سن بو غلاملردن اوکرن وکل یعنی چونکم اول درویش
مقدما بویله کستاخلق ایلدی وعمید خراسانك دخی غلاملرینك وفادارلغی ثابت اولدی پس اول درویش برکیجه
یاتورکن اکا منامنده هاتفدن بوکونه ندا کلدی ودیدیکه ای اولو بو عمیدك بنده لرندن بنده اولمقلغی هم اوکرن وایلرو
کل سن کندیکه لازم کلان عبودیتی ادا ایله ربوبیته لازم کلانی بن افاده ایلرم دیدی کما قال الله تعالی فی الحدیث القدسی
عبدی اطعنی فیما امرتك ولا تعلمنی فیما یصلحك (مثنوی) ای دریده پوستین یوسفان * کر بدرد کرکت آن از خویش دان *
زانکه می بافی همه ساله بپوش * زانکه می کاری همه ساله بنوش) ای یوسفلرك پوستینی یرتمش کمسه اکر سنی کرك یرتارسه
انی کندکدن بیل زیراکه اول نسنه یی که دوکایسنه طوقورسن آنی کی اول نسنه دنکه اکرسن دوکایسنه آنی نوش ایله
یعنی ای بو دنیاده یوسفان معنوی اولان صالحلرك پوستینی یرتمش یعنی آنلری غیبت ایتمش وکوکلرنی اینجتمش کمسه
اکر سنی قورد یرتارسه آنی کندی عملکدن بیل که اول قوردسنك حسودلغك وموذیلغك صفتیدرکه بودار مکافاتده
صورت باغلیوب سنك وجودکه زخم اورور واکر بو دنیاده ظهوره کلمزسه دار آخرتده لابد ظهوره کلور واول نسنه دنکه
سن آنی طوقورسن آنی کیرسن واول نسنه یی که اکرسن البته آنی بیچرسن ودوکایی زمان اول محصولکی یوب ایچرسن
سنه سکا کلان سنك عملکدن حاصل اولور (مثنوی) فعل تست این غصهای دمبدم * این بود معنی قد جف القلم *
که نکردد سنت ما از رشد * نیك را نیکی بود بد راست بد) بودمبدم واقع اولان غملر وغصه لر سنك فعلکدر ای جبری
قد جف القلم کلامنك معناسی بو اولور حق تعالی بیورر بزم سنتمز راه رشددن دونمز ایوبه ایلك اولور وکتویه کتولك
اولور یعنی ای جبری دمبدم سکا کلان غصه لر وغملر کندی فعلکك اثر ونتیجه سیدر قد جف القلم حدیث شریفنك
معناسی وسری بو اولورکه الله تعالی دیر بزم سنتمز طوغری یولدن دونمز برازلدن نیکو اولان کمسه یه نیکولك وبد اولان
کمسه یه بدلك تقدیر ایلدك وقلم اعلا دخی لوح محفوظ اوزره محسن اولنلر ایچون حسنه وسیئه قیلنلر ایچون سیئه
تحریر ایلدی پس (سنة الله التی قد خلت من قبل ولن تجد لسنة الله تحویلا) آیت کریمه سنك موجبنجه سنت الهی
بویله در تبدیل اولمق احتمالی یوقدر (مثنوی) کارکن هین که سلیمان زنده است * تا تو دیوی تیغ او برنده است *
چون فرشته کشت از تیغ ایمنیست * از سلیمان هیچ اورا خوف نیست * حکم او بر دیو باشد نی ملك * رنج درخاکست
نی فوق فلك) ای دیو سیرت اولان جبری اکاه اول کار ایله که سلیمان زنده در مادامکه سن دیوسن آنك تیغی برنده
وکسیجیدر چونکم فرشته اوله سن تیغندن ایمنلك واردر حضرت سلیماندن هیچ اکا خوف یوقدر زیرا آنك حکمی
دیو اوزره اولور ملك اوزره دکل ورنج وبلا خاك اوزره در فلك اوزره دکلدر یعنی ای دیو سیرت اولان جبری کار وعمل ایله واصلا
کاردن برلحظه معطل اولمه اکاه اول که سلیمان معنوی دائما حی وقیومدر مادامکه سن دیو سیرت اوله سن وکار وعملدن
نفرت قیله سن آنك جمیع تیغ قهری سنی قهر وقطع ایدیجیدر اما چونکم برکسه شیطنت صفتلرندن قورتله وملك سیرت
اوله تیغ قهر الهیدن اکا ایمنلك واردر (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت

قيلمجيدر چونكم بركسه ملك سيرت اوله واولياء الله مرتبه سن بوله سليمان حقيقيدن هيچ اكا خوف وحزن اولمز زيرا
حق تعالينك قهر وغضبله اولان حكمى شيطان اوزره در ملك اوزره دكادر رنج وكلفت وزحمت ومشقت خاك اوزره در
افلاك اوزره دكادر آنكيچونكه بو زمين عالم كون وفساددر وتركيب انسانى چار اضداددر پس روى زمينده اولنلر رنج
وكلفتدن خالى اولمزلر اما افلاك اوزره اولان روحانيلره عصيان وطغيان يوقدر وذاتلرى دخى عناصر اربعه دن تركيب
اولنمش دكادر بلكه آنلرى حق تعالى نوردن خلق ايلمشدر و آنلر جناب حقك امر شريفنه هميشه مطيعلردر آنلر اوزره
خوف وحزن اولمز وقهر وغضب كلمز (مثنوى) ترك كن اين جبر را كه بس تهيست * تا بدانى سر سر جبر چيست *
ترك كن اين جبر جمع منبلان * تا خبر يابى ازان جبر چو جان) بو جبرى ترك ايله كه زياده تهيدر تا بيله سنكه جبرك سرنك
سرى نه در بو تنبللر جمعنك جبرنى ترك ايله تا اول جان كبى اولان جبردن خبر بوله سن بونده ترك ايلمكه امر اولنان جبردن
مراد جبر مذمومدر كه فرق ضاله دن اولان جبريه طائفه سنك جبرلريدر كه آنلر انسانك وجودنده اصلا اختيار يوقدر
انسانك وجودى جماد منزله سنده دردير لر و جبر مذمومك سرى اهل سنت والجماعتك مختارى اولان جبر اوسطدر كه
بونلر انسانى هم صاحب اختيار بيلورلر وهم اختيار كليدن خالى اولديغى واسطه يله مجبور بيلورلر و بو جبر اوسطك سرى
انبياى عظام عليهم السلام واولياى كرامك مشهودلرى اولان جبر الهيدر كه اعيان ثابته نك مشاهده سندن
وحقايق اشيانك معناسندن ظهوره كلور و سالك جبرك سرنك سرنه توحيد صفات مرتبه سنده واصل اولور پس
توضيح كلام بويله ديمك اولور كه اى مذموم اولان جبرى بو عند اهل السنة والجماعة قبيح اولان جبرى ترك ايله زيرا كه
نفعدن وفائده دن زياده خاليدر بلكه نيجه فسادى وضررى مستلزمدر تا كم جبر مذمومك سرى اولان جبر اوسطى
بيله سن وجبر اوسطك سرى اولان جبر حق دخى مشاهده قيله سن وحقايق اشيايى معاينه ايلين اوليا مرتبه سنى
بوله سن بو جبر مذموم تنبللر جمعنك جبريدر كه اكثر بطال وعطال اولنلر بو جبره دوشوب كنديلردن تكليفى اسقاط ايدرلر
طالب حق اولنه بو كونه جبر مذمومى ترك ايلمك واجبدر اى جبرى بو كونه جبرى ترك ايله تا كم جان كبى مقبول
ومحبوب اولان جبر الهيدن خبر بوله سن وكنديكى صفات الهى مشاهده سنده فانى قيله سن وشراب عشقله بر مرتبه
مست ومستغرق اوله سنكه اصلا سكا عبادت وطاعتدن كلفت وزحمت كلميه (مثنوى) ترك معشوقى كن وكن عاشقى *
اى كمان برده كه خوب وفايقى) معشوقلغى ترك ايله وعاشقلق ايله اى كنديسنه كمان ايلتمش بويله دوكه خوب وفايقسن يعنى
اى كنديسنه خوب وفايقسن ديو حسن ظن ايلين كمسه اكر معشوق حقيقتك وصالنه ايرمك وآنك جمال با كمالنى
كورمك استرسك بين الناس معشوقلغى ومخدوملغى ترك ايله وحق تعالى حضرتلرينه عاشق اولمق وخدمت قيلمقلغى
اختيار ايله تا كم سعادت ابديه يه بوله سن وعزت سرمديه يه واصل اوله سن (مثنوى) اى كه در معنى ز شب خامشترى *
كفت خود را چند جوبى مشترى * سر بجنبانند پيشت بهر تو * رفت در سوداى ايشان دهر تو) اى شول بى معرفت كه
معناده كيجه دن خامشترسن كندى كفتكه نيجه بر مشترى استرسن اكر چه اول مشتريلرك سنك اوكنكده باش دبره درلر
اما سنك دهرك بونلرك سوداسنده كيتدى يعنى اى علم ومعرفتدن خالى اولان كمسه سنكه معناده مظلم اولان كيجه دن
ساكت وصامتر كسن سنك قلبكه الهام الهى واشارت ربانى اولمديغيچون سنك درونكده نطق روحانى وكلام ربانيدن
اثر يوقدر اما قوت حافظه واسطه سيله خلقه صاتمقدن اوترى بعض كلماتى حفظ ايلمشسن اول عارض وعاريتى اولان
كلماتى ايچون بو خلقدن نيجه به دك مشترى استرسن بوندن فراغت ايله وقلبكى نور عرفانله منور قيل تا سكا نطق حقيقى
حاصل اوله وسنك مشتريلرك دخى سنك نطقكدن حيات بوله حالا بو عوام ناسدن اولان مشتريلرك سنك مجلسكده
باشلرين تحريك ايدرلر و سكا متوجه اولوب كلامكى استماع قيلورلر وليكن سنك زمانك بونلرك استماعى سوداسنده وسكا
اقبال والتفات ايلملرى واديسنده ضايع اولدى سن كندى نفسكه اهم والزم اولان عملى قويوب غير لازم اولان اعماله
اشتغال ايلدك انسانه اهم والزم عمل كندى نفسنى اصلاح ايلمكدر اكر كندى روزكارنى آنلرك سوداسنده ضايع
ونفسنى اصلاح ايلمكه مشغول اولمز ايسه كندى روزكارنى آنلرك سوداسنده ضايع ايلمش اولورسن (م ى) تو مرا كوبى
حسد اندر مپيچ * چه حسد آرد كسى بر فوت هيچ) سن بكا حسده صارلمه ديرسن بركسه هيچك فوت اولمسى اوزره
حسد كتورورمى يعنى مرشد كامل طرفندن ناقص اولان مرشدلره وتعليم ناسه اشتغال قيلان معلملره بو كونه نصيحت
اولنسه آنلرك عقلى بو كونه توهم ايدركه بو سوزلر كاملك اكا حسد ايلمسندن اوله واول مريد ومحب ومستمع ومسترشد
جمعنك آنلردن زائل اولمسنى وكنديه كلمسنى مراد قيله حال بو كه اهل كماله نسبت آنلرك محب ومريدى ومستمع
ومستفيدى هيچ منزله سنده در پس هيچ اولنك فوتنه وزوالنه عارف كامل نه حسد كتورور تا كم اومتوهم اولان
طائفه يه خطاب ايلمك طريقيله بيورورلر اى بنم بو نصيحتمى حسد قيلدن زعم ايليوب بكا سن حسده طولنمه وصارلمه

دين ناقص سنك اول مريد ومحب ديديكك ونعمت عد ايلديكك خسلرودنيلر فى الحقيقه هيچ اندر هيچدر بلكه
هر برى معنادن غافل برجاهل وكيجدرانلرك فوتى اوزره برعارف نيچون حسد كتورور ونوجهله انلرك جمعيتنه
مشغول اولوب كندى عمرنى آنلر سوداسنده يورور (مثنوى) هست تعليم خسان اى چشم شوخ * همچو نقش خرد
كردن بركلوخ * خويش را تعليم كن عشق ونظر * كان بود چون نقش فى جرم الحجر) اى شوخ چشم خسلره تعليم
ايلمك كلوخ اوزره خرده نقش ايلمك كبى اولدى كنديكه عشق ونظر تعليم ايله كه اول كالنقش فى جرم الحجر اولور يعنى
اى كستاخ وشوخ چشم اولان كمسه بو خس مثابه سنده اولان عوامه تعليم وارشاد ايلمك فى المثل كرپيچ اوستنه خرده
نقشلر ايلمك كبيدر كه آنك دوام وثباتى يوقدر كه برمقدار آبله غسالك اولسه زائل اولور پس آنلره تعليم ايلمكده سعى ايلين
كمسه حقيقت كاردن غافل اولور لازم كلديكه حق تعالينك عشقنى وصاحب نظر اولمغى كنديكه تعليم ايليه سن زيرا
بركسه حق تعالينك عشق ومحبتنى كندويه تعليم ايلسه وتحصيل نظر قيلسه آنك نفعى وخيرى آنك وجودنده كالنقش
فى الحجر اولور و آنكله بيله دائم وثابت قالور پس انسانك نفسنه اصل انفع اولان حق تعالينك عشقنى تحصيل ايلمك
وكسب نظر قيلمق اولور (مثنوى) نفس تو با تست شاكرد وفا * غير فانى شد كجا جويى كجا * تا كنى مر غير را حبر وسنى *
خويش را بد خو وخالى ميكنى) سنك نفسك سكا شاكرد وفادر غيريسى فانى اولدى قنده استرسن قنده تا غيرى
حبر وسنى ايليه سن كنديكى بدخو وخالى ايلرسن حبر عالم سنى عالى معناسنه در يعنى بو خسيسان وادانى سكا شاكرد
وافى اولمز شاكرد وافى اصل سكا كندى نفسكدر اول سنك غير حكمنده اولان شاكرد وفا كدر كه غيريسى فانى اولدقده
آنلرى سن قنده ديلرسن و آنلردن سكا نه منفعت حاصل اولورسن غيرى كمسه لرى عالم وعالى قدر ايلنجيه دك كنديكى
بدخوى وعلم وعملدن خالى ايلرسن پس لازم كلديكه اولا علمى كندى نفسكه تعليم ايليه سن وعلمكله عامل اوله سن
وكنديكى علم حكمتله عالى قدر قيله سن واخلاق بشريه دن واصناف رديه دن نفسكى پاك وطاهر ايليه سن تا كم
تعليم ناسه مشغول اولمغله كندى نفسكدن غافل قالميه سن (مثنوى) متصل چون شد دلت با آن عدن *
هين بكو مهراس از خالى شدن * امر قل زين آمدش كاى راستين * كم نخواهد شد بكو درياست اين) چونكم سنك قلبك
اول عدنه متصل اولدى اكاه اول سويله خالى اولمقدن قورقمه امر قل بوندن اوترى اول رسوله كلدى بويله ديوكه
اى كزيده راستين سويله سن بو دريادر اكسك اولميسر در عدن ثبوت وقراره ديرلر بونده مراد مرتبه حقيقتدر يعنى
اى تعليم وارشاده قبل بلوغ الكمال متصدى اولان كمسه سويلمكدن وناسه تعليم وارشاد ايلمكدن حذر ايله وليكن
چونكم سنك قلبك معدن حقيقته واصل اوله آكاه اول هرنه قدر سويلرسن سويله خالى اولمقدن خوف وحذر ايلمه
زيرا مرتبه حقيقته واصل اولان اهل كمالك قلبنه ارادت الهيه وفيوضات ربانيه هميشه كلمكده در هر نه قدر خرج ايلسه
آنك ذوق درونته نقصان كلمك احتمالى يوقدر حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمه قل امرى بوندن اوترى كلمش
وبويله ديو وارد اولمشدر كه اى راستلرك بركزيده سى بو سنك درونكده اولان علمك وذوقك اكسك اولمز ونقصان بولمز زيرا
بو دريادر دريادن هر نقدر خرج اولسه اكا خلل كلمز (م ى) انصتوا يعنى كه آيت را بلاغ) هين تلف كم كن كه لب خشكست
باغ) انصتوا يعنى كه سن ابى لاغله زنهار تلف ايلمه زيرا باغ لب خشكدر وسوره اعرافك آخرنده اولان بو آيته تلميح بيورورلر
(واذا قرئ القرآن فاستمعوا له وانصتوا لعلكم ترحمون) بو آيت كريمه نك تفسيرى جلد ثانينك آخرنه قريبدر منازعت
چهار كس سرخنده مرور ايلدى آبدن مراد بونده ذوق روحانى وباغدن مراد باغ جانى اولور وتقدير كلام بويله ديمك
اولور كه الله تبارك وتعالى حضرتلرى كندى كلامى قرأت اولنديغى حينده تكلم ايلين وسوز سويلين كمسه لره انصتوا
ديو ساكت وصامت اولمقلغه امر ايلدى وبوندن بو معنى مراد اولور كه اى بى وقت تكلم ايلين كمسه سن روحك آبنى
مالايعنى سويلمك جانبنه خرج ايليجك كندى باغ درونككه خشكدر اول آب حيوانى مالايعنى سويلمكله ناسه
خرج ايليجك كندى باغ درونكه دوندروب آنى سيراب ايله تا كم باغ جانك آندن نشو ونما بوله وجانكه لطافت وطراوت كله
(مثنوى) اين سخن پايان ندارد اى پدر * اين سخن را ترك كن پايان نكر * غيرتم نايد كه پيشت بيستند * بر تو مى خندند
عاشق بيستند * عاشقانت در پس پرده كرم * بهر تو نعره زنان بين دمبدم) اى پدر بو سوز پايان طوتمز بو سوزكى ترك ايله
پايانه نظر ايله بكا غيرت وحسد كلمزكه سنك اوككده طوره لر انلر سكا كوللر عاشق دكللردر اى بى خبر سنك اصل عاشقلرك
كرم پرده سنك اردنده در سندن اوترى دمبدم نعره اوريجيلر كور يعنى بو خلقه سنك قبل تصفية النفس سويلديكك
سوزلر پايان ونهايت طوتمز اى پدر بو كونه سوزلرى ترك ايله وخاتمه وپايانه نظر ايله وآخرتكه انفع اولان اعماله مشغول اول
تا كم حقيقت بين اوله سن وبو ناسك كلوب سنك اوككده طورملرينه وسنك كلامكى استماع قيلملرينه وسنى واعظ
ومعلم بيلملرينه اصلا بكا غيرت كلمز وحسد دخى لاحق اولمز بونلر سكا لسان حالله استهزا ايدرلر و كوللرلر زيرا عاشق دكللردر

وعاشق اولمین کسه‌لر برکسه‌نك باشنه جمع اولسه‌لر ومستمع اولمق شکلنده آنك قتنده طورسه‌لر ولیکن آنلرك عقللری
وفکرلری وکوکللری یانده اولسه اول معلم طالب بیلوب تعلیمه مجد وساعی اولسه اول کسه‌لر من وجه آنی استهزا
ایلمش اولورلر اکرچه بحسب الظاهر اکا تعلیم دخی قیلورلرسه ده پس ای عالم سنك عاشقلرك اصل کرم
برده سنك الننده کی روحانیلردرکه آنلری همیشه سندن اوتری نعره اوریجیلر وسنك مقالکه وحسن حالکه طالب
اولیجیلر کور (مثنوی) عاشق آن عاشقان غیب باش * عاشقان پنج روزه کم تراش * که بخوردندت زخدعه جذبهٔ
سالها زیشان ندیدی حبهٔ) اول عالم غیبده اولان عاشقلرك عاشقی اول بش کونلك عاشقلری بونجه کم تراش تربیه
مکن معناسنه استعاره اولنمشدرکه سنی اول بش کونلك عاشقلرك برجذبه‌نك خدعه سندن برلر نیجه ییللردرکه آنلردن
برحبه کورمدك یعنی ای بو بش کونلك عاشقلرك عاشقی اولان کسه اکرعاشق صادق ویارموافق استرسك عالم غیبده
ساکن اولان اول روحانی عاشقلرك عاشقی اول بو بش کونلك عاشقی تربیه ایلمه زیرا بونلرسنی کندی جانبلرینه خدعه ایله
جذب ایلمرندن برلروسکا اکرچه سلطانم وافندم دیرلر ولیکن بومکرله سنی کندیلره جذب ایلیوب عمرکی ضایع ایلرلر
باخصوصکه نیجه ییللردر بوعوام ناسه عمرکی صرف ایلرسن بونلردن برحبه منفعت کورمزسن اکرسن دیرسنکه بونلردن
نیجه درهم ودینار کوردم ومعاشمه بونلری معین بولدم جواب اولدرکه مانع ومعطی الله در هرکسه رزقنی ویرن اولدر
اکرسن آنلره تعلیمدن فراغت قیلوب نفسکی اصلاح ایلکه ووظائف طاعتی یرینه کتورمکه مشغول اولسك ینه سنك
نصیبك هرنه ایسه سکا کلمك مقرردر (مثنوی) چند هنکامه نهی برراه عام * کام خستی برنیامد هیچ کام * وقت صحت
جمله یارند وحریف * وقت درد وغم بجز حق کو الیف * وقت درد چشم ودندان هیچ کس * دست تو کیرد بجز فریادرس
طریق عوام اوزره نیجه به دك هنکامه قورسن کامکی یعنی قدمکی خسته ایلدك هیچ مراد حاصل کلمدی نعم بوعوام
سکا جمله‌سی نعمت وصحت وقتنده یاروحریفلردر امادردوغم وقتنده حقدن غیری سکا الیف وانیس قنی مثلا کوز
اغریسی ودیش اغریسی وقتنده هیچ برکسه اول فریادرس اولان پادشاهدن غیری الکی طوترمی بومقرردرکه طوغز
یعنی بوعوام ناسك یولنده نیجه برهنکامه قوروب باشکه بونلری جمع ایلرسن قدمکی بونلر یولندن مجروح ایلدك
وعمرکی وقوتکی بونلره تعلیم قیلمقده صرف وخرج قیلدك مع هذا بونلردن هیچ سنك مرادك حاصل اولمدی وبونلردن
بری سنك دردکه درمان قیلمدی نعم بوعوام ناس سکا نعمت وصحت وقتنده جمله‌سی یار ومصاحب اولورلر اما محنت
وبلا زماننده سندن نفرت قیلورلر سنك باشکه درد وغم کلدکده حق سبحانه وتعالیدن غیری سکا الیف قنی وخدادن
غیری هیچ برکسه سنك الکی طوترمی وسندن اول دردی وغمی ازاله ایلمکه قادر اولورمی (م ی) پس همان درد ومرض را
یاددار * چون ایاز از پوستین کن اعتبار * پوستین آن حالت درد توست * که کرفتست آن ایاز آنرا بدست) پس همان
دائم اول درد ومرضی یاد ایله ایاز کبی سن دخی پوستیندن اعتبار ایله پوستین سنك اول درد ومرضك حالیدرکه اول ایاز
آنی الیله طوتمشدر یعنی ای بوناسی کندویه یار ومعین قیاس ایلین کمسه پس اول درد ومرض حالنی خاطرکده طوت
ایاز پوست وچارقدن همیشه عبرت اخذ ایلدیکی کبی سن دخی درد ومرضدن عبرت ال وهمیشه نظرکدن آنی دور ایلمه اکر
پوست وچارق ندر دیرسك سنك درد ومرضکدن نظر حالتیدرکه ایاز اول چارق وپوستی الیله طوتمش واکثر زمانده اکا نظر
ایدوب آندن نیجه عبرت ومعرفت اخذ ایتمشدر واول پادشاه کرمك آنی اول مرتبه‌دن قورتروب ونعمت وصحت ودولت
صاحبی ایلدیکنی ادراك ایتمشدر سن دخی درد ومرض حالنی نظرکدن دور ایلمه وحضرت حقك سنی اول مرتبه‌دن
خلاص ایدوب صحت ونعمت ویردیکنی فراموش ایلمه وجبر یولنه کیدوب بنم طاعت حقه طاقتم یوقدر دیوسویلمه نته کم
اول کافر جبری ینه برسبیل مباحثه جبر دامننه تمسك ایلیوب جوابلر ویردی (بازجواب کفتن کافر جبری آن سنی را که
باسلامش دعوت میکرد وبترك اعتقاد جبرش دعوت میکرد ودراز شدن مناظره از طرفین که مادهٔ اشکال وجواب نبرد
الا عشق حقیقی که اورا پروای آن نماند ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء) بو سرخ شریف کبیر واول جبری کافرك اول سنی یه
جواب ویرمسیدرکه اول سنی اول جبری کافری اسلامه دعوت ایلدی ودخی آنی جبر اعتقادنی ترك ایلمکه
دعوت ایلدی وبوایکی طرفدن مناظره ومباحثه‌نك درازاولمسیدر زیرا مادهٔ اشکال وجوابی قطع ایلمز الا که عشق
حقیقی اول عشقك اول اشکال وجوابه پرواسی قالمز وعاشق اصلا سؤال وجواب قایریجی اولمز واول عشق حقیقی
الله تعالینك فضلیدر آنی دیلدیکی قوله اعطا ایلر واول عشق واسطه سیله آنك قلبندن شبهه واشکالی دفع ایلر (مثنوی
کافر جبری جواب آغاز کرد * که ازان حیران شدان منطیق مرد * لیك اکر من ان جوابات وسؤال * جمله وا کویم
بماندازین مقال * کافر جبری جوابه باشلدی که اول جوابدن اول مبالغه ایله نطق ایدیجی مرد حیران اولدی یعنی اول
کافر جبری سنینك اختیاری حقنده ابراز ایلدیکی اقاویل ودلائله جواب ویرمکه شروع ایلدی برمرتبه‌ده‌که

اول مبالغه ایله نطق ایلین مرد بحاث آنك جوابندن حیران قالدی زیرا حد ذاتنده جبریلرك عقلی ونقلی چوق قوی
دلیللری واردرکه عاقلی حیران قیلورو ایرادی دخی تطویل کلامه باعث اولور انکیچون یوردلر ولیکن اکر بن اول سؤال
وجواباتی جمله کیرو سویلیجك اولورسم بو مقالدن قالورم ودینه اهم والزم اولان کلماتی تعبیر ایلمکدن مهم اولمین کلامك
تقریرینه مشغول اولورم انکیچون جبرینك جواباتنی بالکلیه نظمه کتورمدم وایراد ایلمدم (مثنوی)
زان مهمتر کفتنیها هست مان * که بدان فهم تو به یابد نشان * اندکی کفتیم زان بحث ای عتل * زاندکی پیدا شود
قانون کل) بزه اول جبرینك جوابلرین سویلمکدن مهمتر سوزلر واردرکه اول سوزلره سنك فهمك یونشان بولور یعنی
اول جبرینك بحثلرنی نقل ایلمکدن بزه دخی اهم والزم اولان کلمات نافعه واردرکه اول کلماته سنك فهمك
بهتر نشان بولور وآندن دخی زیاده منتفع اولور اول بحثدن بز برمقداری ای عتل سویلدك ومقدما جبری اسلامدن اول
بحثلری تعبیر ایلدك ازجق شیدن کلك قانونی پیدا اولور وقلیل کثیره دلالت قیلور نته کم جرعه غدیره وحفنه بیدر کبیره
نمونه اولور وعاقل اولان کسنه آزدن چوغه استدلال قیلور سندخی جبرینك اول قدر سوزلرندن غیری بحثلری دخی
نه کونه اولدیغنه استدلال ایله (م ی) همچنین بحثست تا حشر بشر * درمیان جبری واهل قدر) کذلك بومجلین نزاع
وبحث واردر بشرك حشرینه دك اهل جبرك واهل قدرك اورتاسنده اهل قدر شول قدریه دیدکلری طائفه درکه القدریة
مجوس هذه الامة حدیث شریفنك موجبنجه بوطائفه امت محمدك مجوسیلری مثابه سنده در وبونلره قدریه دینلمکده
وجه اولدرکه بونلر شری وقبایحی عبدك کندی نفسی تقدیر ایدر دیرلر وحق تعالینك قدرتنی بو اعتبار ایله مغلوب قدرت
خلق بیلورلر ولهذا بونلره قدریه دینلدی معتزله دخی شر وقبایحی عبدك نفسی خلق ایدر دیمکده بونلر اعتقادنده در
اما بعض مسائلده بونلره مخالفدر وجبریه شول طائفه درکه عبدك وجودنده اصلا اختیار یوقدر وعبد بر جماد
منزله سنده در دیرلر وبو ایکی طائفه‌نك ما بیننده بحث وجدال حشر ونشر اولنجه یه دك وروز قیامت کلنجه یه دك جاری
اولور وعرق تنازع منقطع اولمز وجانبینك دعواسی فیصل بولمز (مثنوی) کرفروماندی زدفع خصم خویش * مذهب
ایشان برافتادی زپیش * چون برون شوشان نبودی درجواب * پس رمیدندی ازان راه تباب) اکرفرق ضاله‌دن
هربریسی کندی خصمنی دفع ایلمکدن عاجز قالیدی اول فرق ضاله‌نك مذهبی اوکدن دوشردی چونکم بونلرك خصمنه
جواب ویرمکده طشره اولمسی ونجات بولمسی اولمیدی پس اول راه تبابدن وطریق خرابدن اورکردی اما خصملرینه
جواب ویرمکده چونکم مخلص بولدیلر وکندیلرینی جواب قیدندن زعملری اوزره قورتردیلر پس اول راه تبابدن
اورکمدیلر دیمك اولور تباب هلاك معناسنه درو راه هلاکدن مراد فرق ضاله‌نك هربرینك ذاهب اولدیغی طریقدر توضیح
معنی وتحقیق نحوی بویله دیمك اولورکه اکر جبری واکر قدری واکر بونلردن غیری فرق ضاله‌دن هرفرقه کندی خصمنی
دفع ایلمکدن عاجز قالیدی وملزم اولیدی بونلرك مذهبی خلقك اوکندن ساقط اولوردی چونکم بو فرق ضاله‌نك
کندی خصملرینه جواب ویرمکده والزام ایلمکده مخلصلری اولمیه‌دی وکندیلرینی مغلوب وملزم اولمقدن هربری خلاص
قیلمیدی پس اوتباب هلاك اولان مذهبدن اورکردی ولیکن هربریسی کندی خراب وتباب اولان مذهبلرندن
اورکمدیلر انکیچونکه هربرینك کندی خصملرینه جواب ویرمکلکده برون شولری وار ایدی برون شو برون شدن
معناسنه در مخلص وخلاص اولمق معناسی ویریلور (مثنوی) چونکه مقضی بد دوام آن روش * می دهدشان ازدلائل
پرورش * تا نکردد ملزم از اشکال خصم * تا بود محجوب از اقبال خصم) چونکم اول روش وحرکتك دوامی
مقضی ایدی پس حق تعالی بونلره دلائلدن پرورش ویرر تا کم خصمك اشکالندن ملزم اولمیه تا کم خصمك اقبالندن
محجوب اوله مقضی اسم مفعولدر محکم معناسنه بونده اثر قضا مراد اولور نته کم قضا ایله مقضینك تحقیقی جلد ثالثده
مرور ایلمشدر معنی چونکم فرق ضاله‌نك اول روش ومذهبی آثار قضاء الهی ایدی پس حق تبارك وتعالی براهین
ودلائلدن فرق ضاله‌دن هربرینه پرورش ویرر وآنلرك استعدادنه کوره قلبلرنده حجتلر خلق ایلر حتی هربریسی
کندی خصملرینك اشکال وشبهه سندن ملزم ومغلوب اولمیه حتی خصمه اقبال ایلسه‌لر قدریه آنلرك اشکالندن
ملزم اولمیه‌دیلر وآنلرك اقبالندن محروم ومحجوب اولورلر وکذلك قدریه اقبال واصابت ایلسه‌لر جبریه قالورلر اما عارف
اولان اهل کمال اصلا بونلردن برینه مائل اولمیوب بلکه حق هرقنغی جانبده ایسه آنی قبول ایدر وراه حقه کیدر اکرچه
آنلرك جمله سی بزم طریقمز طریق حقدر اعتقادنده درلر ولیکن جمله سی نه بالکلیه حق ونه بالکلیه باطلدر (مثنوی)
تا که این هفتاد ودو ملت مدام * درجهان ماند الی یوم القیام * چون جهان ظلمتست وغیب این * ازبرای سایه
می باید زمین * تاقیامت ماند این هفتاد ودو * کم نیاید مبتدع را کفت وکو) تا کم بو یتمش ایکی ملت دائم قیامته دك
جهانده قاله چونکم جهان بو ظلمت جهانی وغیب جهانیدر سایه‌دن اوتری زمین کرکدر بو یتمش ایکی ملت قیامته دك

مبتدعه قیل وقال اکسك کلیه یعنی چونکم فرق ضاله وملل مختلفه نك روشلری مقتضی ایدی حق سبحانه وتعالی
بونلردن هر برینك عقللرینه دلائل وبراهین پرورش وتربیه ویرردائما بو ایکی ملت الی یوم القیام جهانده قاله
وبونلرك مذاهبی واصحابی بودنیاده ثابت اوله چونکم بو جهان ظلمتدر وحقیقت نهان اولدیغی اعتبار ایله جهان غیبدر
سایه دن وظلمتدن اوتری مثلا زمین لازمدر اکر زمین اولمسه سایه وظلمت اولمزدی کذلك بو فرق ضاله نك مذاهب ودلائلی
زمین کبیدر وبونلرك مذاهب ودلائلندن حاصل اولان شبهات واختلافات ظلال وظلمات کبیدر وظلال وظلمات
مثابه سنده اولان شکوك وشبهاتك دوام وثباتندن اوتری فرق ضاله نك مذاهب ودلائلی لازم اولورکه قیامته دك بو ایکی
ایکی ملت وبونلرك ادله واجوبه سی قاله واهل بدعت اولنه کفت وکو اکسك اولمیه نته کم کلام کتابلرنده بونلرك مذهبلری
وهر مذهب اهلنك کفت وکوسی مسطور اولمشدر واهل کلام آنلرله مباحثه ومجادله ایلمکده قالمشدر واکثر علما
اول عمره مائل اولوب بحث عقیده علم کلامله اولورصاغمشدر الحاصل هر علمك وهر مذهبك اهلی حق تعالینك امری ایله
قیامته دك بو جهانده دائم اولمشدر (مثنوی) عزت مخزن بود اندر بها * که برو بسیار باشد قفلها * عزت مقصد
بود ای ممتحن * پیچ پیچ راه عقبه وراهزن * عزت کعبه بود وآن نادیه * رهزنی اعراب وطول بادیه * مخزنك بهاده عزتی
اولورکه اول مخزن اوزره قفللر چوق اوله ای امتحان اولنمش کسه مقصدك عزتی اولور یولك پیچ پیچ اولمسی وعقبه
وراهزن اولمسی مثلا کعبه شریفك واندهٔ اولان نادیه نك عزتی اولور اعرابك رهزنلکی وبادیه نك طولی نادیه انجمن
معناسنه در اعراب بریه ده ساکن اولان وبوادیده تمکن قیلان عربلره دیرلر بعض نسخه ده نادیه یرینه ناحیه
وطول برینه هول واقع اولمشدر وخلاصهٔ کلام بو یله دیمك اولورکه بو فرق ضاله وملل مختلفه نك ثبوتی وبونلرك اقاویل
ودلایلنك وجودی وظهوری دین مبین وطریق یقینك عزیز الوجود اولمسنه وآنك اهلنك بغایت بها اولوب قیمت
کلسنه سبب اولور مثلا قیمت وبهاده مخزنك عزیز الوجود اولمسنه وبین الناس مرغوب ومطلوب کلمسنه
اول مخزنك اوزرنده کی اقفال وقیود چوق اولمسی سبب اولور واقفال وقیودك چوقلغی اول خزینه نك کمال عزت
وشرفنه دلالت قیلور نته کم ای تجربه اولنمش وخالص قیلنمش کسه برمقصدك شرف وعزتنه آنك یولنك طولاشق
اولمسی وآنده عظیم یوقشلر وحرامیلر اولمسی سبب اولورز یرا اکر اول مقصدك طریقنده عقبه لر ورهزنلر اولمیدی
هر کس سهولتله اکا واصل اولوردی پس اول مقصدك طریقنده عزت وشرفی قالمزدی نته کم کعبهٔ مکرمه نك
شرفها الله وآنده اولان مجلسك عزت وشرفنه بادیه نك اوزونلغی واعرابینك رهزنلکی سبب اولمیدی وطول ودراز
اولان فیافی وبوادینك قطع اولمسی لازم کلمیدی کعبهٔ مکرمه نك بو مرتبهٔ عزت وشرفی اولمزایدی زیرا کثرت مشاهده
البته قلت حرمته سبب اولور انکیچون امام اعظم رحمه الله حضرتلرینك قتنده کعبه ده مجاور اولمقدن اجتناب ایلیوب
مجاور اولمامق اولیدر (مثنوی) هر روش هر ره که آن محمود نیست * عقبه ومانعی ورهزنیست * این روش خصم
وحقود آن شده * تامقلد درمیان حیران شده * بیت اولده ایکی وجه واردر اولا معنی هر روش هر ره که اول محمود
دکلدر یعنی آنك محمود اولمسی لازم وواجبدر البته آنده برعقبه وبرمانع ویا رهزن واردر دیمك اولور محمود
نیست محمودنی است تقدیرنده اولور ورهزنیست رهزنی هست تقدیرنده وثانیا محمودنیست ترکیبنده نیست نفی
ایچون اولوب معنی بو یله دیمك اولور جهانده هر روش وهر ره که او محمود دکلدر آنده برعقبه وبرمانع وبرحرامی واردرکه
عقبه ده همزه ومانعی ورهزنیده یا الوحدت ایچوندر تقدیر کلام بو یله دیمك اولورکه بو جهانده هر روش وهر طریق که
اول عند اهل الحق ممدوح ومحمود دکلدر بلکه مذمومدر مع هذا آنده دخی برعقبه وبرمانع وبررهزن واردر مثلا اهل
دنیانك طریق ومال وجاهنده اولان عقبه ومانع ورهزن کبی وفرق ضاله نك یوللرنده اولان عقبه لر ومانعلر ورهزنلر
کبی چونکم هر مذموم اولان راه وروشده البته برعقبه وبرمانع وبررهزن موجود اوله ممدوح ومحمود اولان راه وروش
عقبه ومانع ورهزندن خالی اولمق ممکن اولورمی وراه محمودك موانع وعقباتی وقطاع طریقی دخی چوق اولور کورکه
بو روش اول روشك خصم وحقودی اولمش تامقلد بو ایکی روشك اورتاسنده حیران اولمش یعنی راه مذمومه کیدنلر
راه محموده کیدنلرك خصمی وکینه داری اولمش واهل ضلالت اولنلر اهل هدایت اولنلره خصومت وعداوت قیلمش
تامقلد اولنلر بونلرك اورتاسنده حیران وسرکردان قالمش زیرا اهل بدعت وضلالت اولنلر بز باطللرده دکلز بلکه هر بریسی
نیجه حجج وبراهینله بزم طریقمز طریق حقدر وبز اهل حقز دیرلر واهل هدایتك واصحاب سعادتك روشلرنی مقبول
طوتمزلر اهل هدایت واصحاب سعادت اولنلر دخی آنلره مقابل عقلا ونقلا وفعلا وقولا نیجه دلائل وبراهین کتوروب
طریق مستقیم وراه قویم بزم ذاهب اولدیغمز طریقدرکه انبیای عظام علیهم السلام واولیای کرام بزم کبی کتمشلر
وصلحا وعرفا بزم عملمز کبی عمل ایتمشلردر لازمدرکه سز دخی بو طریق مستقیمه بزم کبی کیده سز وبزم کبی عمل ایده سز

دیرلر پس قولك وفعلك حقیقتنه عالم اولمین مقلد چونکم هر برینك کندی روشنی اثبات وآخرك روشنی نفی وابطال
ایلدیکنی کوره اورتالقده حیران وسرکردان قالوب حقی باطلدن فرق ایلیه مز وضلالتی هدایتدن تمییزه قادر اوله مز
(مثنوی) صدق هر دو ضد بیند در روش * هر فریقی در ره خود خوش منش * زیرا مقلد روشده هر ایکی ضدك صدقنی
کورر لاجرم هر بر فریق کندی یولنده خوش منشدر یعنی مقلد بو جمله نك میاننده حیران وسرکردان قالور
انکیچونکه هر ایکی خصمك روشده وسلوکده صدقنی کورر زیرا هر خصم بو امت ایچره کتاب وسنته تمسك ایدوب
انکله کندی مذهبنی تأیید ایلر پس مقلد طرفینك بیله سلوك وروشده صدقنی کوره متحیر اولور وهر ایکیسنی حق صانور
وهر بر فریق کندی طریقنی حق اعتقاد ایتدیکیچون (کل حزب بما لدیهم فرحون) آیت کریمه سنك مضمونی اوزره
کندی قتلرنده اولان علم وعمل ایله فرحناك ومسرور اولمشلردر (مثنوی) کرجوابش نیست می بند دستیز * بر همان
دم تا بروز رستخیز * که مهان ما بدانند این جواب * کرچه از ما شد نهان وجه صواب * اکر فرق ضاله دن برینك
جوابی اولمیه عناد باغلرهم اول نفس وکلام اوراده قیامت کوننه دکین دیرکه بو جوابی بزم اولولر بیلورلر اکرچه
وجه صواب بزدن نهان اولدی یعنی اکر اهل ضلالدن برینه صاحب هدایت اولان برعالم برحجت کتورسه وآنك
مذهبنی ابطال ایلسه اکر جوابه قادر اولورسه اکا جواب ویررو اکر جوابه قادر اولمزسه هم ملزم اولمز بلکه عناد ومرا
ایلر اول کلام اوزره قیامته دك او وآنك مثلی ثابت اولور دیرکه بزم طریقمزك علماسی وکباری بو جوابی بیلورلر
وبو مسئله یه وجه وشی ایله جواب ویررلر وخصمی الزام قیلورلر اکرچه وجه صواب بزدن پوشیده ومخفی اولدیسه آنلردن
اولمشدر بزه لازم اولان آنلره متابعت ایلمکدر دیرلر (مثنوی) یوز بند وسوسه عشقست وبس * ورنه کی وسواسرا
بستست کس (عاشقی شو شاهدی خوبی بجو) (صید مرغابی همی کن جو بجو) وسوسه نك آغزنی باغلیجی انجق عشق
الهیدر یوخسه وسواسی کسه بجون باغلمشدر وسوسه دن خلاص اولمق استرسك برعاشق اول برمحبوب خوب
طلب ایله جو بجو طالب اولوب برمرغابی صید ایله شاهددن وجوبیدن ومرغابیدن مراد مرشد کامل اولور تقدیر کلام
بو یله دیمك اولورکه بو اهل کلامك قیل وقال وبحث وجدالی فی الحقیقه وسوسه وضلالدر بو وسوسه نك دهانی باغلاز
الا عشق الهی اکر عشق الهی اولمیدی برکسه صدورنادده ساکن اولان وسواس وخناسی نیجه باغلر وزبون
ومغلوب ایلردی اکر سن دخی وسواس باغلمق ووسوسه یی درونکدن دفع وازاله ایلمك استرسك عاشق اول وبرخوب
ومحبوب اولان مرشد کامل طلب قیل وطریق الهیده جاری اولان روحانی ومعنوی نهرلری متصل جست وجو ایلیوب
برقوشنی صید ایله که اول غواص بحر معنوی وسیاح نهر روحانی اوله لیکن مرغ آبی شکلنده اولان مرغ خاکیلردن
حذر ایله که آنلر سنی وسوسه وضلالدن خلاص ایلمکه قادر دکللردر (مثنوی) کی بری زان آب کان آبت برد * کی کنی
زان فهم فهمت را خورد * غیر این معقولها معقولها * یابی اندر عشق بافر وبها * اول آبدن نیجون آب ایلتورسنکه اول
آب سنی ایلتور آندن نیجون فهم ایلرسنکه اول سنك فهمکی یه بو معقوللردن غیری معقوللری عشقده فر وبها ایله
بولورسن یعنی شول کسه دن سن نیچون آب روحانی الورسن که اول سنك روحانیتك آبنی ازاله قیلور وشول کسه دن سن نیچون
فهم نیکو صاحبی اولورسن که اول سنك فهم وادراککی یروسنی فهمسز وادراکسز ایلر فی الحقیقه برمرشد ومعلمه
شاکرد اولهسن واقتدا قیله سنکه اول سنك آب حیات عمرکی ولطافت درونکی ازاله ایلیه سن آندن نوجهله آب
معنایی اخذ ایلمك قابل اولور وبربی فهم شیخه مبتلا اوله سنکه اول سنك فهم وعقلکی یه وسنی بی فهم وبی عقل
ایلیه سن آندن نیجه فهم وعقل استفاده قیلورسن لازم کلدیکه بو عشق ومحبت الهیدن خالی اولان عالم وعاقللری ترك
ایلیه سن وبونلرك تحصیل ایلدیکی معقولاتی دخی تارك اولوب طالب عشق الهی اوله سن که بو معقولات جزویه
ومعلومات رسمیه دن غیری عشق الهی طریقنده دخی نیجه فر وبها ایله معقوللر واردرکه اول معقوللك دنیایه وآخرته
عظیم فائده سی واردر واول معقوللر انسانی حق تعالینك قربنه ورضاسنه واصل ایدر پس اول عقل جزوی ایله حاصل
اولان معقولاتی ترك ایلرسن حق تعالی خلق ایلدیکی عقول شریفه دن حاصل اولان معقولاتی فهم وادراك ایلرسن
(مثنوی) غیر این عقل تو حق را عقلهاست * که بدان تدبیر اسباب سماست * که بدین عقل آوری ارزاق را * زان دکر مفرش
کنی اطباق را * سنك بو عقلکدن غیری حضرت حقك عقللری واردرکه اول عقولله در سمواتك اسبابنك تدبیری که
بو عقلله رزقلر کتوررسن اول غیری عقلدن اطباق آسمانی مفرش ایلرسن عقل ایکی قسمدر برینه عقل معاش دیرلر
وعقل جزوی دخی تعبیر ایدرلر وبر قسمنه دخی عقل معاد دیرلر عقل کلی دخی تعبیر ایدرلر عقل معاشك
خاصیتی بودرکه انسان انکله انجق زیدك عداوتی وبکرك محبتنی بیلور وکندی نفسنه نافع اولانی مضر اولندن فرق
وتمییز ایلور وآنکله تحصیل ارزاق ومعاش قیلور وعقل معادك شانی اولدرکه انسان آنکله روحنه وآخرته نافع

اولنی ضررقیلاندن فارق اولوردینی وآنك اوصاف علیه سنی اول واسطه ایله بیلور ونیجه اذواق روحانی وربانی آنك
تدبیریله روحه حاصل اولور پس ای مؤمن سنك بوعقل معاشكدن ماعدا حق تعالی حضرتلرینك نیجه عقول
شریفه سی واردركه اسباب سماویه نك تدبیری اول عقول شریفه واسطه سیله درهرآسمانك برعقل مدبری اولدیغی
جلد ثالثك دیباجه سنده كمان العقل حاكم قولنك شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه كه سن بوعقل معاش
واسطه سیله جسمانی اولان ارزاقی ونفسانی اولان اذواقی تحصیل ایلرسن اما اول عقل معاددن اطباق آسمانی قدمك
آلتنه آلورسن وآنك واسطه سیله شول مرتبه رفیع المنزله وعالی شان اولورسنكه افلاك تسعه سنك علوشانكه نسبت
بساط ومفروش مثابه سنده اولور وبرمرتبه رفعت وجناب حقه قرب بولورسنكه عرش اعلی سنك رفعت وقربكه رشك
وغبطه قیلور (مثنوی) چون ببازی عقل درعشق صمد * عشر امثالت دهد یا هفت صد * آن زنان چون عقلها
درباختند * بررواق عشق یوسف تاختند * عقلشان یكدم ستد ساقی عمر * سیر كشتند از خرد باقی عمر * چونكم عقل
معاشی صمدك عشقنده فدا ایلیه سن حق تعالی سكا اول عقلك اون مثلنی ویرر یاخود یدییوز ویرر اول زنلر
یوسفك مشاهده سنده چونكم عقللرین فدا ایلدیلر یوسفك عشق رواقنك اوزرینه چاپدیلر عمر ساقیسی اول
زنلرك عقلنی بردم الدی عمرلرك باقیسنده بونلر عقلدن سیر اولدیلر یعنی ای اسیر عقل جزوی اولان كمسه اول عقلی چونكم
سن عشق الهیده اوینادیسن وفدا ایدەسن (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) آیت كریمه سنك حسبنجه الله تبارك
وتعالی سكا اونی مرتبه ویردكده اول عقلك اون مثلنی ویرر واوسط مرتبه ویردكده یدییوز اولقدر عقللره ایركورر
سنك حبه قدر عقلك فی المثل یدی شاخ بتوروب هر برشاخنده یوز دانه عقل ظهوره كتورر نته كم بوآیت كریمه نك
معنای باطنیسی بومفهومه اشارت قیلور قال الله تعالی (مثل الذین ینفقون اموالهم فی سبیل الله كمثل حبة انبتت
سبع سنابل فی كل سنبلة مائة حبة والله یضاعف لمن یشاء) وحق تعالی حضرتلری دیلدیكی كمسیه اضعاف مضاعف
ویرركوركه یوسفك عشقنده زلیخایه طعن ایلین وعقل وناموسی قویوب عشق یولنده رسوای اولدی دیین اول زنلر (فلما
رأینه اكبرنه) آیت كریمه سنك مفهومی اوزره وقتاكم یوسف حضرتلرنی كوردیلرسه آنی اجلال واعظام ایلدیلر
وعقللرنی آنك جمالی مشاهده سنده فدا قیلدیلر وقطعن ایدیهن قولنك طبقنجه اللرنی كسدیلر واللرنی كسدكلرنی
طویمدیلر یوسف علیه السلام حضرتلرینك عشق قصرینك اوزرینه سرعت ایدوب چقدیلر وعاشق وحیران اولدیلر
ساقی عمر اولان عشق یوسف بردم بونلرك عقللرنی باشلرندن الدی عمرلرینك بقیه سنده دوكلی زمان عقلدن
طویدیلر وعشق ومحبته اویدیلر وعقلك عقال اولدیغنی بیلدیلر وعرض وناموس قیدندن آزاد اولدیلر (مثنوی
اصل صد یوسف جمال ذوالجلال * ای كم اززن شو فدای آن جمال * عشق برد بحث را ای جان وبس * كوز كفت
وكو شود فریادرس * یوز یوسفك اصلی حضرت خدانك جمالیدر ای زندن كم اول جماله فدا اول ای جان بحث وجدلی
انجق عشق الهی قطع ایلر زیرا اول عشق كفت وكودن سكا فریادرس اولور یعنی چونكم یوسفك عشقنده زنلر عقللرنی
فدا ایلدكلری معلومك اولدیسه حق تعالینك جمالی یوز جمال یوسف قدر جمالك اصلیدر وهر جمال آنك جمال
باكمالینك پرتوی وعكسیدر چونكم زنلر اول جمال فانیدن اوتری بومرتبه عاشق وحیران اولدیلر وعقللرنی فدا قیلدیلر
ای زندن كم سن اول جمال باقینك عاشقی اول وعقل وادراككی آنك عشقنده فدا قیل تاكم بحث وجدال حبلنی قطع
ایلیه الانیغ محبت زیرا اول عشق ومحبت كفت وكو ورطه سنده قلان دردمندلرك فریادینه ایریشور وآنلری قیل
وقال چاهندن خلاص ایدوب ذوق وحال مرتبه سنه واصل ایلر (مثنوی) حیرتی آید زعشق آن نطقرا * زهره
نبود كه كند او ماجرا * كه بترسد كرجوابی وادهد * كوهری ازكنج اوبیرون جهد * لب ببندد سخت اواز خیروشر *
تا نباید كز دهان افتد كهر * عشق الهیدن اول نطقه برعظیم حیرت كلوب زهره سی اولمزكه اول ماجرا ایلیه نطق بونده
مضاف مقدر اولمق اوزره اهل نطق تقدیرنده اولور یاخود نطق بمعنی ناطق اولور مصدرذكری رجل عدل دیدكلری
كبی مبالغه ایچون اولور زیرا قورقرا كه بركمسه برجواب ویره بركوهر آنك آغزی بوجغندن طشره صچرار لاجرم اول
ناطق خیر وشردن لب ودهانی محكم باغلر تا اولمیه كه دهاندن كوهر طشره دوشه یعنی ناطق اولان كمسه چونكم عاشق
اوله اول ناطقه عشق الهیدن تمام برحیرت كلور حتی سویلمكه وباطل نقل ایلمكه یوركی اولمز زیرا اول ناطق خوف
ایلر اكر كندی دروندن طشره برجواب ویره اول جواب واسطه سیله حقیقت كوهری آنك دهاندن طشره صچره یه
آغزندن كوهر معرفت طشره چقمسون دیو اول عاشق صادق لب ودهانی محكم باغلر وسكوت ایلر تا اولمیه كه آنك
دهاندن كفت وكو واسطه سیله كوهر معنی طشره دوشه پس سكینت ووقارله متصف اولوب اول ذوق وحیرتده
خاموش اولور (مثنوی) همچنانكه كفت آن یار رسول * چون نبی برخواندی برما فصول * آن رسول مجتبی وقت نثار

خواسی ازما حضور وصد وقار * انچنانكه رسولك اول یاری دیدی چونكم نبی علیه السلام اوزریزه فضللر اوقیدی
اول رسول مجتبی نثار وقتنده بزدن حضور ویوز وقار استردی یعنی ناطق اولان كمسه یه عاشق اولدقده اكا حیرت مستولی
اولور ودروننده نیجه ذوق وصفالر بولور ونطق وتكلم ایلمكدن برمرتبه حذر قیلوركه اصحاب رسول اكرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلرینك مجلس شریفلرنده سوز سویلمكدن ونطق وتكلم ایلمكدن حذر ایلیوب سكینت ووقارله اوتوردقلری
كبی نته كم فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك اول بریاری دیدی چونكم پیغمبر علیه السلام بزه
علم وحكمتدن فضللر اوقویدی اول بركزیده ومحبوب وپسندیده اولان رسول علیه السلام كوهرنثار اولدقلری
حینده بزدن نیجه یوز حضور ووقار استردی (م ی) آنچنانكه برسرت مرغی بود * كز فواتش جان تو لرزان شود * پس
نیاری هیچ جنبیدن زجا * تا نكیرد مرغ خوب تو هوا * دم نیاری زد ببندی سرفه را * تا نباید كه بپردان هما) انچنانكه
سنك باشك اوزره برمرغ اوله كه اول مرغك فواتندن سنك جانك لرزان اوله یعنی اول یار رسول بویله دیدیكه حضرت
نبی مكرم صلی الله علیه وسلم بزدن شول مرتبه حضور ووقار استردیكه مثلا سنك باشك اوزره برمقبول ومحبوب طیر
اولسه وسن اول طیری صید ایلمكه مشغول اولسك آنك فوت اولمسندن سنك جانك دترر پس اول حالده یركدن حركت
ایلمكه قادر اولمزسن بوخوفدن كه تا سنك خوب مرغك هواطوتمیه یعنی باشك اوزره اولان مرغ نازنین پرواز اتمیه اول
حینده نفس اورمغه قادر اولمزسن واوكسرك كاسه انی باغلرسن وتنحنح دخی قیلمزسن تا اولمیه كه اول هما هوایه اوچه
فی المثل سنك باشك اوزره بویله برهمایون هما اولسه آنی صید ایلمكده نه مرتبه سكینت اوزره اولورسك اصحاب كرام
دخی رسول اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك مجلس شریفلرنده بویله وقار وحضورله اوتورلردی كورنلر كانهم علی
رؤسهم الطیر دیرلردی مشایخ عظام سكینتی دخی برمقام طوتمشلردر (م ی) ورك‍ست شیرین بكوید یا ترش) برلب انكشتی
نی یعنی خمش * حیرت آن مرغست خاموشت كند) برنهد سردیك وپرجوشت كند) واكر اول حالده سكا بركمسه شیرین
سو یلیه ویاخود ترش لبك اوزره برانكشت قورسن یعنی اشارتله اكا خاموش اول دیرسن حیرت اول مرغدرسنی
خاموش ایلر چولمكك باشنی قورسنی پرجوش ایلر یعنی مثلا برمرغ همایون سنك باشك اوزره اولسه وسكا شیرین
ویاترش سو یلسه سن اولوقت لبك اوزره پارمق قورسن واكا بواسلوب ایله خموش اول وسكوت قیل دیو اشارت ایلرسن
عشقدن كلن حیرت دخی مرغ دولت كبیدر چن سكا كاسه سنی خموش ایلرسنك قلبك چولمكنك اغزنی قپاردروننكی
پرجوش ایلر برمرتبه ذوق درونه واصل اولورسن كه كفت وكو قیدندن قورتیلورسن (پرسیدن پادشاه قاصدا ایازرا كه
چندان غم وشادی باچارق وپوستین كه جمادست چه می كویی تا ایازرا درسخن آورد) پادشاه قصد بوندن ایازه سؤال
ایلمكلكنك بیاننده در بویله دیو كه بوقدر شادی وغمی چارق وپوستینله كه بونلر حد ذاتنده جمادلردر نه سو یلرسن وبونلرله
بوكونه معامله ومكالمه یی نیچون ایلرسن پادشاهك ایازه بوكونه سؤال ایلمكدن مقصودی آنك احوالنی بیلمك ایچون
دكل ایدی بلكه مقصودی بوایدیكه ایازی سوزه كتوره نته كم حق تبارك وتعالی موسی علیه السلام حضرتلرینك
النده كی عصایی بیلوركن اكا (وما تلك بیمینك یا موسی) دیو سؤال ایلدی حضرت موسی علیه السلام دخی
چونكم بوسؤالدن مراد كلامه اذن اولدیغنی بیلدی (قال هی عصای اتوكأ علیها واهش بها علی غنمی ولی فیها مآرب
اخری) دیو كلامده اطناب قیلدی (مثنوی) ای ایاز این مهرها برچارقی * چیست آخر همچو بربت عاشقی * همچو
مجنون ازرخ لیلی خویش * كرده تو چارقی را دین وكیش * سلطان محمود ایازه دیدی ای ایاز بو مهر ومحبتلر بر چارق اوزره
ندر آخر بت اوزره برعاشق كبی یعنی بته عاشق اولان كمسه كبی برچارق اوزره بوقدر مهر ومحبتلرك سببی آخر ندر دیدی
مجنون كبی كندینك لیلاسنك یوزنده كندیسنه دین ومذهب اتخاذ ایلدیكی كبی وآنی قبله قیلوب احوالنی اكا
سو یلدیكی كبی سن دخی چارق وپوستیندن مذهب ودین اتخاذ ایلمش واحوالكی اكا سو یلمشسن (مثنوی) بادو كهنه
مهر جان آمیخته * هردورا درحجرهٔ آویخته * چند كویی بادو كهنه تو سخن * درجمادی می دمی سر كهن * ایكی كهنه یه
جان محبتی قارشدرمشسن هرایكیسنی برحجره ده آصمشسن ایكی كهنه دن مراد چارق وپوستیندركه ایاز آنلری
برحجره ده اصوب اول حجره نك قپوسنی محكم بند ایلیوب روز وشب واروب اكا نظر قیلوب آندن عبرت پذیر اولور ولسان
حال له مكالمه قیلوردی پس پادشاه بو اجلدن اكا دیدی ای ایاز ایكی كهنه یه تازه سوزی نیجه سو یلرسن بر جماده ایكی
سر اوفورورسن یعنی بو ایكی جامد وكهنه اولان شیلره تازه ولطیف اولان سوزی نیجه برسو یلرسن واسكی سری بر جماده
نیچون نفخ وقبض ایلرسن بونلرك وجودنده خودسنك نفس شریفكی قبول ایلمكه وكلام لطیفكی فهم قیلمغه قابلیت
بوقدر (مثنوی) چون عرب باربع واطلال ای ایاز * میكشی ازعشق كفت خود دراز * چارقت ربع كدامین آصفست
پوستین كویی قمیص یوسفست * عرب كبی ربع واطلال له ای ایاز عشق ومحبتدن كندی سوزیكی دراز چكرسن سنك

چارقلق قنغی اصفك ربعیدر سنك پوستینك كوبا كه حضرت یوسفك كوملكیدر بعض نسخه ده پوستین كوبی كه كرته یوسفست واقع اولمشدر كرته دخی قفتان وكوملك معناسنه در ربع بازآیلرنده اوتوردقلری نشیمنه ومنزله دیرلر اطلال طللك جمعیدر طلل اثر بنایه دیرلر نته كم عرب شاعرلرینك عادتی اولدر كه كندی معشوقه لرینك بعد الوفات منازل ومكانلرینه كلوب معشوقه لرینی تذكر قیلوب اول خراب اولمش اوره ویاردن خالی قالمش منزللره خطاب ایدوب سوز سویلرلر نته كم (مصرع) ایا منازل سلمی من بذی سلم * دیرلر وغایت محبت وهوالرندن اول منزل وطلل اوزره اغلیوب سرشك دیده لرین نثار ایلرلر نته كم قصیدهٔ برده صاحبی (بیت) لولا الهوی لم ترق دمعا علی طلل * ولا ارقت لذكر البان والعلم * دیو بو معنایه اشارت ایلرلر پس توضیح معنای بیتین شریفین اولدر كه پادشاه ایازه ایتدی ای ایاز عرب عاشقلری كبی خراب اولمش در ودیوارله عشق ومحبتدن طول كلام ایلرسن وردكی سویلرسن عجبا سنك چارقلق قنغی صاحب دولتك ربع ومنزلیدركه اكا بو مرتبه تقید ایلرسن سنك پوستینك كوبا قمیص یوسفدركه یعقوب وار انی یوزیكه وكوزیكه سوررسن وآنی محبوب ومصاحب اتخاذ ایلرسن (مثنوی) همچو ترسا كه شمارد با كشش * جرم یكساله زنا وغل وغش * تا بیامرزد كشش زوآن كناه * عفو اورا عفو داند از اله * نیست آكه ان كشش از جرم وداد * لیك بس جادوست عشق واعتقاد) ترسا كبی كه كششه صایروبر بر بیان ایلر بیللق زنا وغل وغشك جرمنی تا كشش اول ترسادن اول كناهی عفو ایده ترسا اول كششك عفوینی اللهدن عفو بیلور اول كشش جرم ودادن آكاه دكلدر ولیكن عشق واعتقاد زیاده جادودر یعنی ای ایاز ترسالر برسنه دن برسنه یه دك ایشلدیكی زنانك وخشك وغل وغشك جرمنی كششلرینك حجره سنه تنها داخل اولوب بر بر صایوب تقریر ایدرلر آندن اوتریكه تا كشش اول مجرمدن اول كناهی عفو ومغفرت ایلیه زیرا ترسا كندی كششنك عفو ایلمسنی اللهك عفو ایلمسی بیلور انكچون اكا هر سنه ده كندی ما فی الضمیرنی افشا قیلور حال بوكه اول كشش ترسانك جرمندن ودادندن آكاه دكلدر ولیكن عشق واعتقاد زیاده ساحرو بركمسه یی بركمسه یه بنده ومطیع ایلكه قادر وماهردر كذلك سن دخی بو چارق وپوستینه سر كذشتكی تقریر وما فی الضمیركی تعبیر ایلرسن بو كونه سوزلر برسبیل مطایبه نوعا تعریضدن خالی دكلدر (مثنوی) دوستی ووهم صد یوسف تند * اسحر از هاروت ماروتست خود * صورتی پیدا كند بر یاد او * جذب صورت آردت در كفت وكو * دوستلق ووهم یوز یوسف طقور وهم ومحبت خود هاروت وماروتدن اسحردر وهم ودوستلق اول یوسفك یادی اوزره بر صورت پیدا ایلر صورتك جذبی سنی كفت وكویه كتورر یوسف بونده مجرد خوب ومحبوب اولان شیٔ معناسنه در تند طقور دیمكدر بونده پیدا ایلر معناسنه در وتوضیح معنی بویله دیمك اولوركه انسانك قلبنده اولان صفت حبیه وقوت وهمیه بر نیجه شیئه انسان محبت ایلدكده اول شیلرك صور خیالیه سنی مانند یوسف پیدا ایلر زیرا صفت حبیه وقوت وهمیه تحقیقا هاروت وماروتدن ساحرلردر بر نیجه معدوم اولان شیئی صورت خیالیه ایله موجود ایلمكه قادرلر ایسه صفت حبیه وقوت وهمیه دخی كندی محبتی اولان شیلری صورت خیالیه ایله تصویر ایلیوب بر صورت پیدا ایلر آنك یادی واول صورتك جذبی اول كمسه یی كفت وكویه كتورر (مثنوی) راز كویی پیش صورت صد هزار * آنچنانكه یار كوید پیش یار * نی بدانجا صورتی نی هیكلی * زاده از وی صد الست وصد بلی * صورتك اوكنده صد هزار راز سویلرسن انجلاین كه یار یارك اوكنده سویلر حال بوكه نه آنده بر صورت ونه بر هیكل واردر اول صورت خیالیه دن صد الست واول كمسه دن صد بلی طوغمش یعنی قوت وهمیه وقوت عشقیه ایله محبت ایلدیكك شیئك صورتنی خیالیه اوزره وجوده كتوروب اول صورت خیالیه نك اوكنده صد هزار راز سویلرسن وما فی الضمیركی اكا تقریر وتعبیر ایلرسن انجلاین بریار بر یارك اوكنده كندی حالنی اكا سویلر وما فی الضمیرنی اول یاره تعبیر ایلر حال بوكه سنك سویلدیكك ومكالمه ایلدیكك مرتبه ده خارجده نه بر صورت وار ونه بر هیكل واربلكه بر صورت خیالیه دركه آندن سكا نیجه یوز الست بعنی بك دیمك وسندن دخی اكا نیجه یوز بلی دیمك وانت محبوبی دیو اقرار ایلمك واقع اولور وبو صفت حبیه وقوت وهمیه نك انسانه كمال تأثیری اولدیغی تعلیمدن اوتری فرزندی اولن خاتونی مثل موقعنده ایراد ایدوب بو معنایی تأیید وتفهیم ایچون بیوررلر (مثنوی) آنچنانكه مادر دل برده * پیش كور بچهٔ نو مرده * مثلا انجلاین كوكلی الندن كتمش بر مادر بر نو مرده بچه نك مقبره سی اوكنده یعنی فرزندی اولدكده دخی آنك خیالی ومحبتی آنك قلبنده ساكن ایكن اول بچهٔ نو مرده نك قبرینك اوزرینه واروب (مثنوی) رازها كوید بجد واجتهاد * می نماید زنده اورا آن جماد * جد واجتهاد ایله رازلر سویلر اول جمادا كا اول حینده زنده كورینور (مثنوی) حی وقائم داند اوان خاك را * چشم وكوشی داند آن خاشاك را * اول مادرها ئم اول خاك قبری حی وقائم بیلور اول خس وخاشاكی بر چشم وكوش بیلور یعنی اول قبرك خاكنی واول تراك خس وخاشاكنی چشم وكوش منزله سنده بیلوب ومرده یی روح وهوش مرتبه سنده اكلیوب اكا مناسب

كلام ایلر ولسانته كانی سویلر (مثنوی) پیش او هر ذرهٔ آن خاك كور * كوش دارد هوش دارد وقت شور * آنك قتنده اول قبر خاككنك هر بر ذره سی آنك شور وجنونی وقتی كوش وهوش طوتر (مثنوی) مستمع داند بجد آن خاك را * خوش نكر این عشق ساحر ناك را * اول خاتون جد وجهد ایله اول خاكی مستمع بیلور بو ساحرناك اولان عشقه خوش نظر ایله جامدی ذی روح منزله سنده كتورملك وا كازنده اولنلر كبی نیجه مكالمه ومعامله ایلمك عشق واعتقادك شانندن عجب دكلدر (مثنوی) آن چنان بر خاك كور تازه او * دمبدم خوش می نهد با اشك رو * اول مادر پرسوز كور تازه نك خاكی اوزره دمبدم اشك دیده ایله یوز قور شول مرتبه ده (مثنوی) كه بوقت زندكی هر كز چنان * روی ننهاد ست بر پور چو جان * كه زندكی وقتنده هر كز انجلاین جان كبی اولان اوغلونك اوزرینه یوز قومشدر (مثنوی) از عزا چون چند روزی بكذرد * آتش آن عشق او ساكن شود * اما اول عزا وماتم چونكه بر قاج كون كچه آنك او عشق ومحبتی آتشی ساكن اولور (مثنوی) عشق بر مرده نباشد پایدار * عشق را بر حی جان افزای دار * بعد از آن زان كور خود خواب ایدش * از جمادی هم جمادی زاید ش * زانكه عشق افسون خود بربود ورفت * ماند خاكستر چو آتش رفت تفت * مرده اوزره عشق پایدار اولمز عشقی جان افزا اولان حی وقیومه طوت تاكم اول عشق پایدار اوله وسنك ذوق وشوقك كتدكچه قوت بوله اندنصكره اكا خود اول قبردن خواب وكسل كلور زیرا جماددن هم ینه جمادلك طوغر یعنی اول مادره هر بانك آتشی ساكن اولدقدنصكره جسدی بر جماد اولور پس بر جماد آنك جسدندن وقبرندن حاصل اولمز الا افسردهلك وطونقلق پس عاشق اولان مادره بر قاج كوندنصكره ملالت كلور وبرودت حاصل اولور زیرا كه عشق آندن كندینك سحر وافسونی قاپدی وكتدی چونكم آتش قوری حرارتله كتدی قوری خاكستر قالدی یعنی خاكستر مثابه سنده اولان جسمی خوب ومحبوب كوسترن روحدر وعشقدر وعشقك تعلقی ایسه روحه ورروحله ظهوره كلن حسن وجمالدر چونكم روح كیده وعشق كندینك افسونی قاپه واخذ ایده خاكستر مثابه سنده اولان جسد بی روح قالور واكا عاشق اولان شعلهٔ روح كتدكدنصكره خاكستربدندن ملول اولور وفراغت قیلور (م ی) آنچه بیند آن جوان در آینه * پیر اندر خشت بیند آن همه * پیر عشق تست نی ریش سپید * دستكیر صد هزاران ناامید * اول نسنه یی كه اول جوان آینه ده كورر پیر اول دوكلی كرپجده كورر پیر سنك عشقكدر ریش سپید دكلدر اول عشق صد هزار ناامیدلك الن طوتیجیدر جواندن مراد بونده ظلمت جهلده قلان ونور محبتدن بی بهره اولان كمسه لردر اكرچه بحسب الظاهر موسپید ایسه لرده وپیردن مراد بونده درونی نور علم ومعرفتله منور اولان وعشق ومحبتله طولان روشن ضمیرلردر اكرچه بحسب الظاهر جوان وسیاه موا یسه لرده وآینه دن مراد بونده ذی روح ولطیف وخشتدن مراد بی روح وكثیف اولان شیلر اولور وتقدیر كلام بویله دیمك اولوركه اول ذوق وحالتی واول لذت ولطافتی كه ظلمت جهلده قلان ونور محبتدن بی بهره اولان كمسه مانند آینه ذی روح ولطیف اولان شیلرده كورر عشق ومحبت نوریله روشن دل اولان پیرلر اول حالت ولطافتی بی روح وكثیف اولان شیلرده مشاهده قیلورسن قیاس ایله كه پیردن مراد مجرد ریش وموی قوجه لقدن بیاض اولان كمسه اوله بلكه پیردن مراد عشق الهیدر كر كمسه سنك وجودكده اولسون وكر كمسه بر آخر كمسه نك وجودنده اولسون اول عشق صد هزاران ناامیدلك الن طوتیجی وحقیقی اولان معشوقه واصل ایدیجیدر پس شیخ همان عشق الهیدن عبارت اولورا كر سنك وجودكده بولنور ایسه غیره احتیاج قالمز واكر سنده بولنمز ایسه بر مظهر عشق الهی اولان شیخه خدمت ومقارنت لازم كلور تا سن دخی عاشق اولنجیه دك ومرتبهٔ حقیقی بولنجیه دك (م ی) عشق صورتها بسازد در فراق) نا مصور سر كند وقت تلاق) كه منم ان اصل اصل هوش مست) بر صور آن حسن عكس ما بدست * عشق درد ومحبت وفراق وهجران وقتنده كونا كون صورتلر دوزر تلاق وقتنده نا مصور سر ایلر بویله دیو كه اول هوشك ومستلكك اصلینك اصلی بنم صورتلر اوزره اول حسن بزم عكسمز اولمشدر یعنی جمیع حسن وجمالك ولطف وكمالك اصلی ومنبعی عشقدر ولیكن بو عالم صورتده اكثر عشاقه مرایای كونیه دن یوز كوسترر هر كمسه بی حجاب وبی واسطه یوز كوسترمز مكر كه كندیلردن فانی وعشقله باقی اولنلره اما ذات عشقدن فراقده وهجرانده اولنلره اول عشق كونا كون صورتلر دوزر اول صورتلردن كندینك عاشقلرینه تجلی وعرض جمال ایلر اكثر عشاق اول حسن واو جمالی ولطف وكمالی اول صور محبوبه دن ظن ایلیوب اول صورتلره مست وعاشق اولورلر اما شول دمكه صور مجازیه فانی اوله وعشقك حقیقی ظهوره كله عاشقه اكا ملاقی اولدیغی وقتنده مصور اولمین حقیقت معشوقه عیان اولور واول عاشقه بویله دیركه اول مرتبهٔ حجاب وكثرتده اولان عقلك ومستلكك اصلنك اصلی بنم وصور كونیه ده اولان اول حسن بزم عكس وپرتومز اولمش ایدی لیكن سن اول حسن وجمالی صور مجازیه دن صانمش ایدك (مثنوی) پردها را این زمان برداشتم * حسن رابی واسطه بفراشتم * زانكه بس باعكس من در بافتی * قوت تجرید ذاتم یافتی *

بوزمان پرده‌لری قالدردم حسن وجمالی واسطه‌سز رفع ایلدم زیرا که بنم عکس وخیالمه چوق اورلدلئ شمدی بنم ذاتمك
تجریدی قوتی بولدلئ یعنی عشق الهی ظهوره کلدکده ومعشوق حقیقی عیان اولدقده حین تلاقیده وسائط وصور
واسطه‌سیله کندی جانانه عاشق اولان ومحبت قیلان عشاقنه دیر حالا شمدی حسن وجماله وسائط اولان پرده‌لری
رفع ایلدم حسن وجمالی بلا واسطه عالی قیلدم شمدنصکره اصل وحقیقتله معامله ایله زیرا که بنم عکس وخیالمه
چوق اختلاط ایلدلئ شمدی ذاتمك وسائطدن وحجابدن مجرد اولمسنك قوتی بولدلئ وحالا مقصود ومعشوقك بن ایدیکمی
مشاهده قیلدلئ (م ی) چون ازین سو جذبهٔ من شد روان * او کشش را می نبیند در میان * مغفرت میخواهد از جرم
وخطا * از پس آن پرده از لطف خدا * مثلا چونکم ترسایه بنم بو صورت طرفندن جذبم روان اولدی اول ترسا اورتاده
کششی کورمز جرم وخطاسندن مغفرت طلب ایلر اول پرده‌نك اردنده لطف خدادن یعنی عشق حقیقی لسان
معنوی ایله بویله دیر که چونکم ترسایه بنم جذبم بو صورت طرفندن جاری اولدی اول ترسا حقیقتده اورتالقده کششی
کورمز الا که واسطه وپرده کورر پس اول ترسا کندی جرمندن وخطاسندن اوتری لطف خدادن اول پرده‌نك اردنده
عفو ومغفرت استر یعنی کششك وجودی بر پرده ایدیکنی بیلور پس اول پرده‌نك وراسنده اولان لطف خدادن کندی
جرم وخطاسی ایچون طلب مغفرت قیلور (مثنوی) چون زسنگی چشمهٔ جاری شود * سنگ اندر چشمه متواری
شود * کس نخواند بعد از آن او را حجر * زانکه جاری شد از آن سنگ آن گهر * کاسها دان این صور را اندرو * انچه حق
ریزد بدان گیرد علو * مثلا چونکم بر طاشدن بر چشمه جاری اوله سنك چشمه‌ده متواری اولور اندنصکره اکا کمسه حجر
اوقومز زیرا که اول کوهر اول سنکدن جاری اولدی بو صورتلری سن کاسه‌لر بیل وآنده اول نسنه بیکه حق تعالی دوکر اول
واسطه ایله علو طوتر یعنی فی المثل بر حجردن آب چقسه وجاری اولسه اول سنکك وجودی ونامی چشمه‌نك وجودنده
ونامنده محجوب ومغلوب اولوب هر کس اکا چشمه تعبیر ایدرلر و آب جاری اولدقدنصکره اکا کمسه حجر دیمز چشمه
دیرلر زیرا که اول حجردن اول کوهر ظاهر اولدی چون بو مثال سنك معلومك اولدیسه بو صور کائناتی سن کاسه‌لر کبی
بیل و اول صورت کاسه‌لرینك ایچنده اول نسنه‌یی که عقلدن وادراکدن وجمال وکمالدن وقوت وقدرتدن وحسن حالدن
هر نه دوکرسه اول واسطه ایله اول صورت علو شان طوتر پس اکثر عرفانك قتنده بو صور مجازیه کؤس کبیدر وبونلرك
وجودنده موضوع اولان جمال وکمال واذواق واحوال هر نه ایسه ساقئ حقیقینك دوکدیکی جرعه‌در بو کاسهٔ صورت
واسطه‌سیله عاشق معنی شرابنی نوش ایلرنته کیم مجنون لیلانك کاسهٔ وجودندن اول شراب محبتی نوش ایتمش ایدی
لکن آنك اقرباو تعلقاتی آنك نوش ایلدیکی باده‌دن بی خبر اولوب لیلایی ترك ایله سکا دخی اعلاسی بولونور دیدیلر مجنون دخی
آنلره کورنه لطیف جواب وبردی (گفتند خویشاوندان مجنون را که حسن لیلی باندازه‌ایست چندان نیست ازو نغزتر
در شهر ما بسیارست یکی ودو وده بر تو عرضه کنیم اختیار کن ما را و خود را برهان و جواب گفتن مجنون ایشانرا) بو سرخ
شریف مجنونك اقرباسی مجنونه دیمکلکلرینك بیاننده‌در که لیلانك حسنی اندازه ایله‌در اولقدر دکلدر یعنی بر مقداردر
چندان اولقدر دکلدر بزم شهرمزده آندن خوب ولطیفرك محبوبلر چوقدر آنلردن برینی وایکیسنی واوننی سکا عرض
ایلیلم ایچندن برینی اختیار ایله بزی طعن ناسدن وکندیکی بو بلادن خلاص ایله ومجنونك آنلره جواب دیمکلکیدر (م ی
ابلهان گفتند مجنون را ز جهل * حسن لیلی نیست چندان هست سهل * ابلهلر جهللرندن مجنونه دیدیلر لیلانك
حسنی وجمالی اولقدر دکلدر سهل وجزویدر (مثنوی) بهتر ازوی صد هزاران دلربا * هست همچون ماه اندر شهر ما *
آندن بهتر وخوبرك صد هزاران دلربا بزم شهرمزده ماه کبی واردر یعنی بزم شهرمزده ماهوش ولیلادن خوبترینجه
دلبر ودلکش خوبلر واردر دیدیلر (مثنوی) گفت صورت کوزه است وحسن می * می خدایم می دهد از نقش وی *
مجنون بونلره دیدی صورت کاسه کبی وحسن می کبیدر اولیلانك نقشندن بکا شراب حسنی خدا ویرر (مثنوی)
مر شمارا سرکه داد از کوزه‌اش * تا نباشد عشق او تان گوش کش * اما آنك کوزهٔ وجودندن خدای تعالی سزه
سرکه ویردی تا کم آنك عشقی سزك کوشکزی چکیجی اولمیه یعنی سزك قولاغکزی طوتوب کندی جانبنه جذب قیلمیه
(مثنوی) از یکی کوزه دهد زهر و عسل * هر یکی را دست حق عز و جل * هر کسه حق تعالی عز وجل حضرتلرینك
دست قدرتی بر کوزه‌دن هم زهر وهم عسل ویرر یعنی بر صورتدن هر بر کسه‌یه بر کونه حالت ویرر کیمنه زهر وکیمنه
عسل ایرکورر (مثنوی) کوزه می بینی ولیکن آن شراب * روی ننماید بچشم ناصواب * سن همان کوزه وصورت
کورورسن ولیکن اول شراب معنوی که اول کوزهٔ صورتده موضوع اولمشدر ناصواب اولان کوزه یوزنی کوسترمز
یعنی اول صورت کوزه‌سنك ایچنده اولان شراب معنوی ناصواب اولان کمسه‌نك کوزنه یوز کوسترمز بلکه صواب ایله
موصوف اولان کوزه یوز کوستردیمك اولور (مثنوی) قاصرات الطرف باشد ذوق جان * جز بخصم خود نه بنماید نشان

قاصرات الطرف آمد آن مدام * وین حجاب ظرفها همچون خیام * جان ذوقی قاصرات الطرفدر کندینك خصم
ومحرمندن غیری‌یه نشان کوسترمز اول مدام قاصرات الطرف کلدی بو ظرفلر حجابی اکا نسبت خیام کلدی بو آیات
شریفه سورهٔ رحمانده اولان بو آیت کریمه‌یه اشارتدر (فیهن) اول جنتك منازل وقصورینك ایچنده واردر (قاصرات
الطرف) شول نسالر واردر که قصر ایلمشلردر نصرلرینی زوجه‌لری اوزره صاحبلرندن غیری‌یه نظرا تمزلر (لم یطمثهن
انس قبلهم ولا جان) بونلره مس ایلمدی انساندن بر انس وجنیاندن بر جن بونلرك زوجلرندن مقدم (فبای آلاء
ربکما تکذبان) پس ربکزك قنغی نعمتنه تکذیب ایدرسز ای ثقلین پس حضرت مولانا قدس سره العزیز عاشقلرك
درونده اولان اذواق جانی جنات عالیه قصرلرنده ساکنه اولان ومحرملرندن غیریدن قصر طرف ایلین حوریلره
تشبیه ایدوب بیوررلر اذواق جانی ولذات روحانی فی المثل غیریلردن طرفلری قاصره اولان محبوبه‌لردر اصلا کندی
محرملرندن غیری‌یه باقمزلر ونشان کوسترمزلر اول مدام وباده که عاشقلرك درونده قرار قیلمش وآنلره نشاط وسرور
ویریجی اولمشدر اول فی المثل (قاصرات الطرف) اولان حور کبی کلمشدر واکا مقام اولان ظروفك حجابی خیام کبی
کلمشدر حوریٔ جنت لؤلؤدن خیمه‌لر ایچره ساکنه اولوب کندی محرملرینه عرض جمال ایدوب غیریلردن نه کونه
مقصوره ومستوره اولورلرسه ذوق جانی ومدامهٔ روحانی دخی آنلر کبی بو خیمه‌لر کبی اولان ظروف حجابنك ایچنده
مستوره ومقصوره اولوب همان کندی محرملرینه یوز کوستررلر وغیریلردن قصر اطراف ایدرلر (مثنوی) هست دریا
خیمهٔ دروی حیات) بط را لیکن کلاغان را ممات * زهر باشد مار را هم قوت وبرلئ * غیر او را زهر او درد ست ومرلئ) مثلا
دریا بر خیمه‌در اول دریاده حیات بط ایچوندر لیکن کلاغلر ایچون مماتدر زهر مار ایچون هم قوت وبرلئ اولور اما ماردن
غیری‌یه آنك زهری درد ومرکدر یعنی شئ واحد برینجه شیئه نسبت نافع وبرینجه شیئه نسبت مضر اولمق چوقدر جمله‌دن
بری دریا فی المثل بر خیمه کبیدر اول دریاده بط ایچون حیات وقارغه‌لر وقوزغونلر ایچون ممات واردر هم مار ایچون
زهر قوت وبرلئ اولور ولیکن آندن غیری‌یه آنك زهری درد ومرلئ اولور (م ی) صورت هر نعمتی ومحنتی * هست این را
دوزخ آنرا جنتی * پس همه اجسام واشیا تبصرون * واندرو قوتست وسم لا تبصرون * هر بر نعمتك وهر بر محنتك
صورتی بو کا دوزخدر اکا بر لطیف جنتدر پس دوکلی اجسام واشیا کوریورلر حال انکه آنده قوت وسم واردر
آنی سز کورمزسز یعنی الحاصل هر بر نعمتك وهر بر محنتك صورتی بر کمسه‌یه نسبت جهنم بلاسی اولور واول بر کمسه‌یه
نسبت جنت صفاسی اولور البته هر نعمتی که کورورسن اول نعمت علی الاطلاق هر کسه نسبتله نعمت اولمز بلکه
برینجه سنه نعمت ایسه برینجه سنه دخی نقمت اولور وکذلك محنت دخی هر کسه نسبتله محنت دکلدر بهر حال بر قومه
نسبت محنت ایسه بر آخر قومه نسبت اول منحت اولور پس دوکلی اجسام واشیا که مبصر ومرئیلردر البته هر جسمده
وهر شیده هم زهر وهم قوت اولمق صفتلری مقرردر لیکن ای ادراك وابصاره قادر اولمین کمسه سز آنی کورمزسز
مکر شول کمسه‌لر که بصر بصیرتلری کشاده وحق تعالی آنلره نور کشف ومشاهده ویرمش اوله (مثنوی) هست
هر جسمی چو کاسه وکوزهٔ) اندرو هم قوت وهم دلسوزهٔ * کاسه پیدا اندرو پنهان رغد) طاعمش داند کزان چه می خورد
هر بر جسم بر کاسه وبر کوزه کبیدر انده هم قوت وهم دلسوزلك واردر کاسه پیدا وآنك ایچنده رغد وعیش پنهاندر
آنك طاعمی بیلور که آندن نه یر یعنی فی المثل هر بر جسم بر کاسه وبر کوزه کبی فرض اولنور واول جسمك ایچنده
هم قوت وغدا اوله‌جق حالت وهم دلسوز اوله‌جق خصلت واردر خلقك نظرنده کاسهٔ جسم پیدا وعیش وغدا
مختفیدر قوت ذائقه ایله اول کاسه‌نك وجودنده موضوع اولان حالتی طاعم اولان کمسه بیلور که آندن نه غدا یر (مثنوی)
صورت یوسف چو جامی بود خوب * زان پدر می خورد صد بادهٔ طروب * باز اخوانرا ازان زهراب بود * کاندر ایشان
زهر کینه می فزود * باز ازوی مر زلیخا را شکر * می کشید از عشق افیونی دگر * غیر انچه بود مر یعقوب را * بود
از یوسف غدا آن خوب را * مثلا حضرت یوسفك صورتی بر خوب جام کبی ایدی آندن پدری یوز بادهٔ طروب ایچدی کیرو
اخوان یوسفه آندن زهراب اولدی زیرا اول صورت یوسف آنلرك وجودنده کین زهرنی زیاده ایلدی کیرو زلیخایه اول
یوسفدن شکر حاصل اولدی زلیخا عشقدن بر غیری افیون چکدی اول نسنه که تحقیقا یعقوب حضرتلرینه اولدی
یوسفدن اول خوب اولان زلیخایه آندن غیری غدا اولدی بعض نسخه‌ده شکر شین معجمه ایله وبعضسنده سین مهمله ایله
واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره سکر باده ومسکرات معناسنه اولور وحاصل کلام وخلاصهٔ مرام بویله دیمك اولور که حضرت
یوسف علیه السلامك صورتی فی المثل بر خوب جام کبی ایدی ولیکن آندن هر کس بر کونه حظ الدی ولذت بولدی
نته کم حضرت یعقوب علیه السلام آنك جام صورتندن یوز طرب ویریجی ونشاط وسرور بخش ایدیجی می روحانی
نوش ایلدی که آنك قرنداشلری اصلا اول میدن لذت پذیر اولمدیلر وچاشنی طویمدیلر کیرو آنك اخوانته آنك جام صورتندن

برحالت كلدیكه اول حالت آنلره زهراب اولدی وآنلرك وجودنده حسد وعداوت صفتلرنی زیاده قیلدی كیرو اول یوسفك جام صورتندن زلالصفایه بركونه باده ومستلك دخی كلدی واول محبوبه انك عشقندن بركونه افیون دخی چكدی وذوق ایتدی اما حضرت یعقوب علیه السلامه اولان حالته مغایردر زیرا اول خوبك حضرت یوسف علیه السلامدن غداسی غدای نفسانی وحضرت یعقوبك غداسی غدای روحانی ایدی پس بونلرك هر برینك مابیننده عظیم تفاوت واردركه علم ومعرفت صاحبی اولنلر بونك تفاوتنی فرق ایدرلر (مثنوی) كونه كونه شربت وكوزه یكی * تانماند در می غیبت شكی * باده از غیبست وكوزه زین جهان * كوزه پیدا باده دروی بس نهان * بس نهان ازدیدهٔ نامحرمان * لیك برمحرم هویدا وعیان * شربت كونه كونه وكوزه برتاكم سنك غیبك شرابنده برشكك قالمیه باده عالم غیبدندر وكوزه بوجهاندندر كوزه پیدادر باده آنده زیاده نهاندر اول باده نامحرملر دیده سندن زیاده نهاندر لیكن محرم اوزره هویدا وعیاندر یعنی فی المثل برشخصك وجودی كوزهٔ واحد كبیدر اما حق تعالی حضرتلرینك صنع پاكنی كوركه بركسه نك كوزهٔ وجودندن كونا كون اشربهٔ احوالی شارب اولنلره اسقا ایلر وهر كس برشخصك وجودندن استعدادنه مناسب بركونه حالت اخذ ایلر چونكم هر شخصك وجودی بركوزه وآنده اولان احوال شراب غیبی اولدیسه تا سنك عالم غیبك شرابندن برشك وشبهه ك اولمیه هر كسك محسوس اولان وجودی كوزه سی بو جهاندندر وآنده موضوع اولان كونا كون باده عالم غیبدندر هر شخصك كوزهٔ جسمی پیدا وعیان وبادهٔ غیبی آنده زیاده مخفی ونهاندر اما نامحرملرك كوزندن زیاده نهاندر ولیكن محرم اولان عرفا اوزره بغایت هویدا وعیاندر زیرا آنلر هر كسك وجودنده ظهور ایلین احوال وآثاری اوصاف الهینك آثارندن بیلورلر وعالم غیبك شرابنك مستی اولورلر نته كم كؤس اجسامده موضوع اولان عالم غیبك باده لرندن مسكور اولان كمسه لرك میاننه كندیلرینی دخی ادخال ایلیوب (ومالی لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) آیت كریمه سنده واقع اولان اسلوب حكیم قاعده سی اوزره امحاض نصح ایچون بیوررلر (مثنوی) یا الهی سكرت ابصارنا * فاعف عنا اثقلت اوزارنا * ای بنم اللهم بزم ابصارمز مسكور قیلندی سن بزدن عفو ایله بزم اوزارمز ثقیل اولدی وقتا كم هر كسك روحی شراب الهیدن مست اوله میوب بلكه اكثر كسه نفسانی وشیطانی هوا وهوس باده لرندن مست اولوب ساقیء باقی بصر بصیرتلرینه مستور اولمغین وآنلرك ابصاری حقیقت بین اولمقدن مسكور ومحجوب قالمغین وبوكناه سببیله وزرلری دخی ثقیل اولمغین بودانك دواسی دعا ایدیكن تعلیم بیوروب وكندیلرینی دخی هضما للنفسه ومعاونة لاجابة الدعا بوكروهك مابیننه ادخال ایدوب ای بنم اللهم بزم كوزلریمز حقیقت كورمكدن مسكور ومستور اولندی وبزم وزرلریمز ثقیل قیلندی پس سن بزدن عفو ایله تا سبكبار اوله لم وبصر بصیرتلریمز كشاده اولوب حقایقه نظر قیله لم دیرلر (مثنوی) یا خفیا قد ملات الخافقین * قد علوت فوق نور المشرقین * ای خفی اولان خدا تحقیقا سن خافقینه طولدك مشرقینك نوری اوزره تحقیقا سن عالی اولدك الخافق فی اللغة الغارب نته كم خفقت النجوم دیرلر غروب ایلدكده پس مغربه خافق دیدكاری حالتك اسمی محله اطلاق قیلندن اولور ومغرب ومشرقه خافقین دینلك علی طریق التغلیب اولور یعنی ای جمله دیده لردن خفی اولان الله تحقیقا سن طولدك مغرب ومشرقك افقنه ومابیننه یعنی سنك انوار وآثارك ارض وسما مابیننه وشرق وغرب میاننه طولدی تحقیقا سن مشرقیندن طلوع ایلین آفتاب وماهتابك نورینك اوزرینه عالی وغالب اولدك یعنی سن بونیرین نورندن اظهر وانورسن جمیع اشیانك انواركه مبصر ومدلول اولورسن اشیایله معلوم ومدلول اولمق صحیح اولمز مگر كه فلاسفه واهل ظاهر قتلرنده زیرا بونلر حضرت حقی اشیایله بیلورلر اما اهل شهود الصباح اغنی عن المصباح دیرلر (مثنوی) انت سر كاشف اسرارنا * انت فجر مفجر انهارنا * الهی سن بزم سرلریمزی كشف ایدیجی برسر عظیمسن سن بزم نهرلریمزی انفجار ایدیجی برفجرسن فجر برقاج معنایه كلور لیكن بورایه مناسب اولان صباح نوری اولمقدركه ظهور الهی وطلوع انوار وآثار ربانیدن استعاره اولور مفجر انفعال بابندن اسم فاعل صیغه سی اوزره مجری معناسنه در صفتیدر فجرك انهارنهرك جمعیدر بونده مراد عقول وارواح نهرلری واحوال وافعال نهرلری اولسه دخی جائزدر وتقدیر كلام بو یلدیمك اولوركه الهی سن من حیث الباطن بزم سرلریمزی بیلیجی وكشف ایدیجی برسر عظیمسن وما نور صباحدن اظهر برفجر انورسن بزم عقول وارواحمز نهرلرینی اجرا ایدیجیسن دیمك اولور (مثنوی) یا خفی الذات محسوس العطا * انت كالماء ونحن كالرحا) ای ذاتی عیون خلائقدن خفی وعطاسی محسوس وآشكار اولان خداسن ماء كبی وبز رحا كبی بز یعنی ای ذاتی عیون عمكاندن خفی اولان وعطاسی جمله اشیاده محسوس ومرئی اولان محبوب حقیقی سن من حیث التحریك والتصرف بف آب روان كبی وبز دست قدرتكده آسیاب سرگردان كبی بز پس بزم حركاتمز وسكناتمز بلكه جمیع حالاتمز سنك ارادت تصرفكله در (مثنوی) انت كالریح ونحن كالغبار * یختفی الریح وغبراها جهار

ای پادشاه حقیقی سن ریح كبی وبز غبار كبی بز ریح مختفی وآنك غباری جهار اولور غبرا بونده غبار معناسنه اولور یعنی ای محبوب حقیقی سن من حیث البطون باد كبی جمیع اشیایی محرك ومتصرف اولوب كیف مایشاء تصرف ایلمكده وبز ایسه من حیث المخلوقیت حركات وسكناتده غبار كبی بز وفی الحقیقه ریح مختفیدر وذاتی بودیدهٔ حسله ادراك اولنمقدن مبرادر وآنك غباری آشكاردر وغبارده اولان حركات وسكنات وقدرت وتصرفات ریحكدر پس بو ممكنات من حیث الامكان معدوم ومدرو قیام وتصرفی واجب الوجود وقائم بالذات اولان اللهله در (مثنوی) تو بهاری ماچو باغ سبز خوش * او نهان وآشكارا بخششش * توچو جانی ما مثال دست وپا * قبض وبسط دست ازجان شد روا * ای خدا سن بهارسن بز باغ سبز كبی خوشز اول بهار نهان وآنك بخشش وعطاسی آشكار وعیاندر سن جان كبی بز دست وپا مثالنده بز دستك قبض وبسطی جاندن روا اولدی یعنی الهی سن بهار كبی مخفی وحیات بخشسن وبز سبز وتازه اولان باغ كبی خوش وسنك بخشایشكدن لطیف ودلكشز اول بهار نهان وآنك بخشایشی وآثاری عیان اولدیغی كبی سند خی من حیث الذات باطن ومن حیث الصفات والآثار ظاهر جمیع مخلوقات سنك عطا وبخششكدن ظهوره كلمش وقوت وقدرت بولمشدر الهی سن بزه جانلر جانی و بز دست وپا وآلات واسباب مثابه سنده بز دستك قبض وبسطی جاندن روا اولدیغی كبی بزم دخی قبض وبسطمز وحكم وضبطمز سن جانلر جانندن روا وسزا اولور وفی الحقیقه جمیع عالم بر كالبد كبی وحضرت حق جل شانه آنده متصرف اولدیغی جهتدن روح كبیدر روح قلبده نتیجه متصرف اولورسه جناب الهی جمیع اجسامده وارواحده اویله متصرف اولور (مثنوی) توچو عقلی ما مثال این زبان * این زبان ازعقل دارد این بیان * تو مثال شادی وما خنده ایم * كه نتیجهٔ شادی فرخنده ایم * ای خدا سن عقل كبی بز كویا بوز بان كبی بز بوزبان بو بیانی عقلدن طوترسن سرور كبیسن وبز خنده كبی بز كه فرخنده اولان سرورك نتیجه سی بز یعنی لسان حسن تعبیری وفصاحت وتقریری عقلدن طوتدیغی كبی بز جمله مز لسان كبی بز وای خدای بی نظیر سن عقل كبی سن جمله بزم نقدر افعال مزوار واحوال مزوار واقوال مزوار ایسه جمله سنك تقدیر وتدبیر كله در پس وجهده اولان بشاشت وخنده شادئ فرخنده نك نتیجه واثری اولدیغی كبی بزم وجوهمزده والمزده اولان صفات وحالات هرنه ایسه سنك تأثیر وتصرفكك عكس واثریدر (مثنوی) جنبش ما هردمی خود اشهدست كه كواه ذوالجلال سرمدست * كردش سنك آسیا در اضطراب * اشهد آمد بر وجود جوی آب * بزم هردم جنبش وحركتمز خود اشهددركه سرمد اولان ذوالجلالك كواهیدر سنك آسیانك اضطرابده كردشی آب جوینك وجودنه اشهد كلدی بونده اشهد اگرچه نفس متكلم اولمقده جائزدر ولیكن اصل افعل تفضیل اولمق اولیدر یعنی بزم جمله مزك جنبش وحركتی خود هر بردمده جناب عزتك فاعل مختار اولمسنه وارادت كامله سنه وقدرت شامله سنه ووحدت مطلقه سنه زیاده شهادت ایدیجیدركه ابدی وسرمدی اولان ذوالجلالك وحدانیتنه كواهدر كما قیل (بیت) ففی كل شئ له آیة * تدل علی انه واحد * مثلا دكرمن طاشنك اضطرابده كردش وحركتی جوی آبك وجودی اوزره شهادت ایدیجی كلدی وسنك آسیانك دوری آنك آنده تصرف ایلمسنه دلیل اولدی پس بو اشیا جمیعا حق تعالی حضرتلرینك مرید ومختار اولمسنه وهرشیده تصرف قیلمسنه دلالت قیلدی (مثنوی) ای برون از وهم وقال وقیل من * خاك برفرق من وتمثیل من * بنده نشكیبد زتصویر خوشت * هردمت كوید كه جانم مفرشت * ای بنم وهم وقال وقیلمدن منزه پادشاه طپراق بنم فرق وتمثیلم اوزره بنده سنك خوش اولان تصویركدن صبر ایلمز هردم سكا دیركه بنم جانم سنك مفرشكدر پس مقدما بیوردقلری تمثیلاتدن جناب حق جل شانه یی تنزیه ایلیوب بیوررلر ای بنم وهمدن وقال وقیلمدن منزه اولان خدا بنم فرقم اوزره ودخی بنم تمثیلم اوزره خاك اولسون كه بنم تمثیلاتم وتصویراتم اصلا سنك جنابكه لایق اولان تمثیلاتدن وتصویرلردن دكلدر ولیكن بنده سكا كمالیله مشتاق اولدیغندن سنك خوش اولان تصویركدن صبر ایلمز وآنی طالب اولنلره تفهیم قیلمقدن خالی اولمز هردم سنك جنابكه دیركه بنم جانم سكا فرش اولسون وراهكده خاك اولسون دیر (مثنوی) همچو آن چوپان كه میكفت ای خدا * پیش چوپان ومحب خود بیا * تا شپش جویم من از پیراهنت * چارقت دوزم بیوسم دامنت * اول چوپان كبی كه خطاب ایدوب دیدی ای خدا كندی چوپانك ومحبك قتنه كل ای خدا تا كه بن سنك پیراهنكدن شپش طلب ایلیم سنك چارقكی دیكم دامنكی اوپم یعنی بنم دخی قیل وقالم سنك جنابك حقنده اولان ضروب امثالم وتصویر وخیالم شول چوپان كبیدركه حق تبارك وتعالی یه كمال اشتیاقندن جناب حقك شان شریفنه لایق اولمین سوزلر سویلدی وتوصیفلر ایلدی نته كم قصه سی مفصلا جلد ثانیده مرور ایلدی كه مشهوردر (مثنوی) كش نبودش درهوا وعشق جفت * لیك قاصر بود در تسبیح وكفت * عشق او خرگاه بر گردون زده * جان سلك خرگاه آن چوپان شده * چونكه بحر عشق یزدان جوش زد *

بردل اوزد ترا بر کوش زد * اول چوبانه هواده وعشقده کمسه جفت اولمدی ولیکن حق تعالی حضرتلرنی تسبیح
قیلقده ودخی سوزسو بلمکده قاصر ایدی انك عشقی خرکاهی کردون اوزره اورمش جان اول چوبانك خرکاه وخیمه سنك
سکی اولمشدی چونکه حضرت یزدانك عشقی دریای جوش اوردی اماسنك کوشکه اوردی یعنی چوبان
حق تعالی حضرتلرینك هواوعشقنده برمرتبه ده ایدیکه کمسه اکا جفت وعدل اولمدی ولیکن حق سبحانه وتعالی یی
شانه لایق اولمین صفتلردن تنزیه ایلمکده وادبله سوزسو بلمکده قاصر ایدی عشق الهیده برمرتبه یه واصل اولدیکه
انك عشقی خیمه وخرکاهی فلك اوزره اوردی ومقامنی آسمانه ایرکوردی عاشق اولمین جانلر اول چوبانك عشقنك خیمه
وخرکاهنك سکی مشابه سنده اولمش ایدی چونکم حق سبحانه وتعالینك دریای عشقی جوشه کلدی آنك قلبنه
اوردی سنك سمعکه اوردی (مصرع) شنیدن کی بودمانند دیدن * مفهوم منجه عشقی ذایق اولان کمسه ایله عشقی سامع
وناطق اولان کمسه برابر اولمز وعشقی برکسه مجرد کفت وشنید ایله بیلمز پس کوشنه طوقنان کمسه ایله قلبنه طوقنان
کمسه یی نه منزله ده ایدیکنی بیلدرمکدن اوتری بوحکایتی بسط ایدوب بیوررلر (حکایت جوحی که چادر
پوشید ودروعظ میان زنان نشست وحرکتی کردزنی اورا بشناخت که مردست نعره زد (مثنوی) واعظی بد بس
کزیده در بیان * زیرمنبر جمع مردان وزنان * تقریر وبیانده زیاده کزیده واعلا بر واعظ وار ایدی آنك منبری
آلتنده مردلر وزنلر جمعیتی وار ایدی یعنی فصاحت وبیانده بر کزیده بر واعظ وار ایدی ارلر وعورتلر انك کرسی سنك
آلتنه جمع اولوب انی دکلرلردی (مثنوی) رفت جوحی چادر وروبند ساخت * درمیان آن زنان شد ناشناخت * پس
برجوحی اول واعظك مجلسنه کندی وکندیسنه چادر وروبند دوزدی یعنی خاتونلرك چادرنی باشنه اورتوب یوزنه زنلر
کبی پرده قودی اول زنلرك اورتاسنده ناشناخت اولدی یعنی عورتلر آنك ار ایدیکنی بیلیوب کندیلر کبی خاتون
صاندیلر (مثنوی) سائلی پرسید واعظ را براز * موی عانه هست نقصان نماز * سائل اول واعظه رازله سؤال ایلدی
رازله دیمکدن مراد برتذکره یازوب آنك کرسی سنه وضع ایلدی دیمك اوله قاصق قیلی نمازه نقصان میدر دیدی یعنی
واعظدن رازله قاصقده بتن شعرلرك نمازه کراهتی وارمیدر دیو سؤال ایلدی (م ی) کفت واعظ چون شود عانه دراز *
پس کراهت باشد ازوی در نماز * یا باهك یا ستره بسترش * تا نمازت کامل آید خوب وخوش * واعظ جواب
ویروب ایتدی چونکم موی عانه دراز اوله پس اول وقت نمازه آندن کراهت اولور عانه بونده ذکر محل اراده حال قیلندن
اولور اول مویی یا نوره ایله یا خود استره ایله کیدره تا سنك نمازك خوب وخوش وکامل کله یعنی صلاتکه کراهت کلمیه
زیرا بو ایکیسندن بری ایله آنی ازاله ایلمك مستحبدر (کما قال صاحب الاحیا فی کتاب الطهارة شعر العانة ویستحب ازالة
ذلك اما بالحلق او بالنورة فلا ینبغی ان یتأخر عن اربعین یوما (مثنوی) کفت سائل آن درازی تا چه حد * شرط باشد
تا نمازم کم بود * کفت چون قدر جوی کردد بطول * پس ستردن فرض باشد ای سؤل * سائل واعظه دیدی شعر عانه نك
درازلغی نه حده دك شرط اوله تا کم نمازم آندن ناقص اوله واعظ ایتدی چونکم اول موی عانه طولده برار په قدر اوله
پس ای سؤل اولان کمسه آنی قرعیق فرض اولور دیدی یعنی ای مبالغه ایله سؤل ایلین کمسه موی عانه ار په قدر اولدیغی
تقدیرجه آنی یا نوره ویا خود استره ایله ازاله ایلمك مستحب اولور اما اوزونلقده ار په قدر ویا خود آندن زیاده اولدقده آنك
ازاله سی فرض اولور دیدی (مثنوی) کفت جوحی زود ای خواهر بین * عانه من کشته باشد اینچنین * چونکم جوحی
اول واعظدن بو مسئله یی اشتدی یانده اولان خاتونه ایتدی ای قیز قرداش کور بنم عانه مك مویی بو بخلین اولمش
وکراهت مرتبه سنه ایرمشمیدر (مثنوی) بهر خشنودی حق پیش آردست * کان بمقدار کراهت آمدست * حق
رضاسیچون اولسون الکی بنم اوکه کتور که اول کراهت مقدارنه کلمشمیدر (مثنوی) دست زن در کرد در شلوار مرد
کیر او بر دست زن آسیب کرد * اول زن مردلك شلوارنه ال ایلدی اول جوحینك ذکری زنك النه آسیب ایلدی یعنی
جوحینك ذکری زنك النه طوقندی (مثنوی) نعره زد سخت اندر حال زن * کفت واعظ بردلش زد کفت من *
پس زن کال ذوقندن فی الحال بر نعره اوردی واعظ کندی زعمندن ایتدی بنم سوزم آنك قلبنه اوردی یعنی زنك
نعره اورمه سندن واعظ کندینك سوزنی انك قلبنه تأثیر ایلدی صاندی (مثنوی) کفت نی بردل نزد بردست زد
وای اکر بردل زدی ای پرخرد * جوحی یوق دیدی کوکلنه اورمدی النه اوردی ای پرخرد وای اکر آنك قلبنه
اوریدی یعنی بر سبیل ایهام دیدیکه بودکر آنك قلبنه ودرونه داخل اولمدی بلکه النه طوقندی ای پرخرد وای اکر
آنك قلبنه ودرونه تأثیر قیلیدی نه ذوقلر ایدیدی ونه لذتلر بولیدی (مثنوی) بردل آن ساحران زد اندکی * شد عصا
ودست ایشانرا یکی * مثلا عشق الهی بر مقدار اول ساحرلرك قلبنه اوردی آنلره عصا ودست بو حالت واسطه سیله
بر اولدی یعنی اول ساحرلرك قلبنه حق تعالی حضرتلرینك عشقندن چونکم بر مقدار عشق ومحبت طوقندی آنلرك

قتنده عصا ایله اعضا برابر اولدی (مثنوی) کرعصا بستانی از پیری شها * پیش رنجد کان کروه از دست وپا * فرضی
ای شاه اکر بر پیرك الندن عصاسنی الهسن اول پیر زیاده اینجنورکه اول کروه دست وپالرندن اینجندی یعنی فی المثل
بر پیرك الندن عصاسنی آلسك عشق حقك مستی اولان ساحرلردن ارتق اینجنوردیکه اول قومك دست وپالرینی
قطع ایلدیکی وقتده اول قدر اینجنمدیلر (مثنوی) نعرهٔ لاضیر بر کردون رسید * هین ببر که جان زجان کندن رهید *
سورهٔ شعراده اولان آیت کریمه یه اشارتدر اول زمانکه فرعون سحره یی جمع ایدوب حضرت موسی ایله مقابله ایلدکده
ساحرلر حبال وعصالرین آتوب بعض اوهام وخیالات ظهوره ایلدکده حضرت موسی علیه السلام دخی عصاسن
آتوب بونلرك سحرلرینی جمله یوتدی پس سحره عصادن اول هیبتی وموسی علیه السلامدن بو معجزه یی کوردکده یوزلری
اوزره ساقط اولوب سجده یه واردیلر (قالوا آمنا) بز ایمان کتوردك دیدیلر (برب العالمین) عالملرك مالك ومربیسنه
(رب موسی وهرون) بدلدر توضیح ایچون ورفع توهم ربوبیت فرعون ایچون پس فرعون بونلرك ایمانندن خبردار
اولوب بونلری طلب ایدوب قتنه کتوردی (قال آمنتم) دیدیکه سز ایمان کتوردکزمی موسایه حمزه وکسایی استفهام
اوزره همزتین ایله قرأت ایتمشلردر یعنی سز ایمان ایلدیکزمی حضرت موسی علیه السلامه (قبل ان آذن لکم)
بن سزه اذن ویرمزدن اول (انه لکبیرکم) تحقیقا اول موسی سزلك اولوکزدر (الذی علمکم السحر) اویله کبیرکزکه سزه سحر
اوکرتدی تابنم هلاکمه وفساد املاکمه اتفاق ایلدیکز (فسوف تعلمون) پس عن قریب بیلورسز که سزه نه عقوبت
ایدرم (لاقطعن ایدیکم وارجلکم) البته قطع ایدرم سزلك اللریکزی وایقلریکزی (من خلاف) خلافندن یعنی چپ
وراستدن (ولاصلبنکم اجمعین) والبته سزی صلب ایدرم جمیعکزی تا سائرلر سزدن عبرت طوتهلر (قالوا لاضیر)
بونلر دیدیلر ای ملعون هیچ سنك تهدیدکدن ومرلك وهلاککدن بزه ضرر یوقدر (انا الی ربنا منقلبون) زیرا بز ربمزك
جانبنه رجوع ایدیجیلرز یعنی بیت فرعونك سیاستی وقتنده ساحرلرك لاضیر نعره سی فلکه ایرشدی ای فرعون بزم
دست وپایمزی تیز کس زیرا جان چکشمکدن قورتلدی یعنی آنلره اول حینده برحالت شریفه کلدیکه دست وپا قیدندن
قورتلوب بو حیات جسمانی آنلره جان چکشمك کبی اولوب اکر بزم المزی وایاغمزی کسرسك اصلا بزه ضرر یوقدر دیوب
شاد ومسرور اولدیلر (مثنوی) ما بدانستیم ما این تن نه ایم * از ورای تن بیزدان میزییم * زیرا بز بیلدك که بز بوتن
دکلز تنك وراسنده یزدان ایله دیریلرز یعنی الله تعالی بزه بیلدردی وبزدخی بیلدك که بز بو بدن دکلز بلکه بو بدن
بزه نسبت برالتدر کیدر بزبو بدنك وراسندن الله ایله دیریلرز وقائم اولورز (مثنوی) ای خنك ارا که ذات خود
شناخت * اندر امن سرمدی قصری بساخت * ای سعادت شول کمسنه یه که کندینك ذاتنی اکلدی سرمدی
اولان امنده کندیسیچون بر قصر دوزدی یعنی سعادت شول کمسنه یه که کندینك حقیقی اولان ذاتنی بیلدی
وبو عاریتی اولان جسمندن فارغ اولدی ایدی وسرمدی اولان امنلکده کندی ایچون بر عالی مقام دوزدی وفی الحقیقه
انسان نفس ناطقه ایله انساندر جسمله دکل کما قال البستی (بیت) اقبل علی النفس واستکمل فضایلها * وانت
بالنفس لا بالجسم انسان (مثنوی) کودکی کرید پی جوز ومویز * پیش عاقل باشد آن بس سهل چیز * پیش دل جوز
ومویز آمد جسد * طفل کی در دانش مردان رسد * مثلا بر طفل جوز ومویزدن اوتری اغلر اما مرد عاقل وبالغ قتنده
جوز ومویز زیاده سهل وحقیر شیدر کذلك اهل دل قتنده جسد جوز ومویزدن کلدی اما طفل مردلرك دانشنه قچن
ایر یشور یعنی فی المثل بر کودك جوز ومویزدن اوتری اغلر اما عاقل قتنده اول زیاده دنی وقلیل شیء اولدیغی
کبی اهل دل قتنده دخی بو جسد جوز ومویز کبی کلدی اما اطفال طریقت قچن مردان الهینك دانشنه ایریشور
آنلرك قتنده بو جسدك عظیم قدر وقیمتی واردر (مثنوی) هرکه محجوبست او خود کودکست * مرد آن باشد که
بیرون از شکست) کر بریش وخایه مردستی کسی * هر بزی راریش ومو باشد بسی * هرکیکه محجوب بدر او خود طفلدر
مرد اول کمسه درکه شك وریبدن بیرونددر اکر بر کمسه ریش وصقال وخایه وذکر ایله مرد اولیدی هر بر بزك چوقلق ریش
ومویی اولور یعنی شول کمسه که حضرت حقدن محجوب بدر کودك خود اولدرار اول کمسه درکه شبهه وشکدن
بیرون ومرد دیدکلری مجرد صقال ایله وخایه ایله مرد اولمز اکر بر کمسه ریش وخایه ایله مرد اولیدی هر کچینك خود
چوقلق ریش ومویی وار در مع هذا اکا مرد دینمز بلکه مرد شك وشبهه دن خلاص اولوب حضرت حقی مشاهده
قیلان کمسه در (مثنوی) پیشوای بد بود آن بز شتاب * می برد اصحاب را پیش قصاب * ریش شانه کرده که من سابقم
سابقی لیکن بسوی مرك وغم) اول بز پیشوای بد اولور سرعتله اصحابنی قصاب اوکنه ایلتور صقالن طرامش بویله دیو که
بن مقتدا وسابقم سابقسن لیکن مرك وغم جانبنه یعنی اول کچی مشابه سنده اولان وکندویی ریش ومو ایله تزیین قیلان
کمسه فی الحقیقه قبیح پیشوای قبیحدرکه سرعتله کندینك اصحابنی حق تعالینك قهری قصابنك اوکنه ایلتور

كندينك صقالنى طرار وصورتنى دوزر بويله دوكه بن نكا تابع اولان كروهك پيشواسى وسابقيم نعم اى صورت دوزمكله
سابق وپيشوا ايكن كسه سابقسن وليكن مرك وغم جانبنه پس بويله سابق اولمقدن اولمق يكدر (م ى) هين روش بكزين
وترك ريش كن * ترك اين ما ومن وتشويش كن * تاشوى چون بوى كل با عاشقان * پيشوا ورهنماى كلستان) كيست
بوى كل دم عقل وخرد * خوش قلاووز ره باغ ابد * اى اهل صورت ريشى ترك ايدوب آكاه اول روش قبول ايله بوما ومنى
وفكر وتشويشى ترك ايله يعنى بوريش وموقيدندن كچوب وصورت دوزمكدن فراغت ايدوب طريق مستقيمه سلوك
ايلمكى قبول ايله تاكم عاشقان حقله كل رايحه سى كبى اوله سن كلستان حقيقتك پيشوا ورهنماسى اوله سن وطالبلرى دخى
اول كلستان حقيقى طرفنه دعوت قيله سن بوى كل كيمدر عقل وخردك دميدر ابد باغنك راهنك خوش قلاوزيدر يعنى
اكر كل رايحه سى ندر ديرسك عقل وخردك نفس شريفى ونطق لطيفيدركه اول عقل وخر دابدى اولان باغك طريقنك
خوش اولان قلاوزيدر پس اول بوى كلدن رايحه اله كورنديم اولنلرك حضرت حقله اولان معامله سنى واسرارنى بيله كور
فرمودن شاه ايازرا باز ديكر كه شرح چارق وپوستين آشكارا بكو تا خواجه تاشانت زان اشارت پند كيرند وموعظه يابندكه
الدين النصيحة (بو سرخ شريف سلطان محمودك تكرار ايازه بيورمسيدركه چارق وپوستينك شرحنى آشكارادى تاسنك
خواجه تاشلرك اول اشارتدن پند ونصيحت طوته لر وموعظه بوله لر برادين همان نصيحتدر بو حديث شريفى امام
مسلم رحمة الله عليه حضرتلرى تميم دارى رضى الله عنه حضرتلرندن اسانيد صحيحه ايله روايت بيورديلر قال قال صلى
الله تعالى عليه وسلم الدين النصيحة الدين النصيحة) نصح لغتده خلوصه ديرلر ونصيحت شول كلمه دركه غيره خير مراد
ايلمكى متضمن اوله پس دين خلوصدر وارادت خيردر ديمك اولور قالوا لمن يا رسول الله اصحاب كرام ديديلر كه خلوص
وارادت خير كيمك ايچوندر يا رسول الله قال لله ولرسوله ولكتابه ولائمة المسلمين وعامتهم يعنى خلوص وارادت خير الله
ايچوندر الله ايچون خلوص اكا ايمان ايتمكدر ورسولى ايچون خلوص نبوت ورسالتنه اقرار ايدوب شرعنه انقياد
ايتمكدر وكتاب اللهه خلوص كلام الله ايديكنه ايمان ايدوب مقتضاسيله عمل ايتمكدر وائمه مسلمينه خلوص
امرلرينه اطاعت ايتمكدر وعامه مسلمينه خلوص طاعات وعباداته بونلرى ارشاد ايدوب امر معروف ونهى منكر
قيلمقدر وكبيرلرينه شفقت ومرحمت وصغيرلرينه موعظه حسنه ايله طريق حقه ترغيب ايتمكدر (مثنوى) سر چارقرا
بيان كن اى اياز * پيش چارق چيست چندينى نياز * تا بنوشد سنقر وبك بارقت * سر سر پوستين وچارقت *
سلطان محمود ايازه خطابا ديدى اى اياز چارق وپوستينك سرنى بيان ايله چارق و پوستين اوكنده سنك بوقدر نياز
وتضرعك نه در تاكم سنقر نام كسنه وسنك بك بارق نام كسنه لك استماع ايليه سنك پوستين وچارقكك سرنك سرنى
سنقر وبك بارق ايكى بنده نك اسميدر يعنى سنك چارق وپوستينك سرى ندر واول سرلك سرى دخى ندر بونلرا آنى استماع
ايدوب بيله لر (مثنوى) اى ايازز بو غلامى نور يافت * نورت از پستى سوى كردون شتافت * حسرت آزادكان شد
بندكى * بندكى را چون تو دادى زندكى * مؤمن آن باشد كه اندر جزر ومد * كافر از ايمان او حسرت خورد * اى اياز
سندن بنده لك نور بولدى سنك نورك پستلك جانبندن كردون جانبنه شتاب ايلدى بنده لك آزاده لرك حسرتى اولدى
بنده لكه چونكم سن زنده لك ويردك مؤمن اولدركه جزر ومد ايچره كافر انك ايماندن حسرت يه جزر ومددن مراد بونده
عالم ظاهره كلمك وينه عالم باطنه كتمكدر ايازدن مراد مقرب الهى اولان ولى وشاه محموددن مراد خداى تعالى اولوب جناب
الهى طرفندن مقرب حضرت حق اولان بنده لره بوكونه نوازش ورعايت اولنوركه اى بنم مقبول ومقرب قولم سندن
عبوديت وبنده لك رونق بولدى ومنور اولدى سنك نورك مرتبه سفليدن افلاك اوزره چابدى وسرعتله آسمانه ايريشوب
عالمى طوتدى چونكم سن بنده وعبوديته بومرتبه رونق وحيات ويردك وآنى بويله كماله ايركوردك بنده لك آزاده اولان
كسه نك حسرتى اولدى وبنده لكدن آزاد اولنلر خدمت وعبوديت قيلمغى جانه منت بيلدى وفى الحقيقه مؤمن كامل
اول كسه دركه بو عالمه كلوب كتمكده كافر انك ايماندن حسرت يه وبندخى مؤمن ومسلم اولور سم بارى بونك كبى
مؤمن ومسلم اوليدم ديه (حكايت كافر بكه كفتندش در عهد ابا يزيد كه مسلمان شو وجواب كفتن او ايشانرا) (مثنوى
بود كبرى در زمان بايزيد) كفت اورا يك مسلمان سعيد حضرت بايزيد قدس الله سره العزيزك زمان شريفنده بر كافر وار
ايدى اتفاق بر مسلمان سعيد اكا ديدى (مثنوى) كه چه باشد كر تو اسلام آورى * تا بيابى صد نجات وسرورى
نه اولورا كرسن اسلام كتوره سن نيجه نجات وسرورلك بوله سن وآخرت دولتنه واصل اوله سن (مثنوى) كفت اين ايمان
اكر هست اى مريد * آنكه دارد شيخ عالم بايزيد * كافر ايتدى اى مريد بو ايمان ديديكك اكر اول ديسه اول كه عالمك شيخى
بايزيد طوتر يعنى سنك ديديكك ايمان شيخ عالم اولان بايزيد حضرتلرينك طوتديغى ايمان اولديسه (مثنوى) من ندارم
طاقت آن تاب آن * كان فزون آمد ز كوششهاى جان * بن آنك اول شعله سنه اول طاقتى طوتمزم زيرا اول دل وجانك

كوششلرندن زياده كلدى يعنى حضرت بايزيدك شعله ايمانى جانلرك مجاهده سندن افزوندر بنم اول مرتبه مؤمن
اولمغه طاقتم يوقدر ديدى (مثنوى) كرچه در ايمان ودين ناموقنم * ليك در ايمان او بس مؤمنم * اكرچه ايمان ودين
امرنده ناموقنم ايكن آنك ايماننده زياده مؤمنم يعنى چوق ايمانم واردر وبن آنك ايمانى جانمه منت بيلورم ديدى
(مثنوى) دارم ايمان كان ز جمله برترست * بس لطيف وبا فروغ وبا فرست * بن ايمان طوترمكه اول ايمان جمله دن برتردر
زياده لطيف وبافروغ وبافردركه آنك ايماننك ضياسى ورونقى عالمى طوتمشدر (مثنوى) مؤمن ايمان اويم در نهان
كرچه مهرم هست محكم بردهان * نهانده آنك ايماننك مؤمنى يم اكرچه ظاهرا دهانم اوزره محكم مهر واردر يعنى
اكرچه بنم دهانم اوزره محكم مهر وار ايسه وظاهرا شهادت كلمه سنى كتوروب بن مؤمنم ديمزسه ده بن باطنا اول بايزيدك
ايماننه مؤمن وموقنم وآنك ايمانى كبى ايمانه هر وجهله بنم اقرارم واردر (مثنوى) باز خود ايمان كر ايمان شماست *
نه بدان ميلستم ونه مشتهاست * كير وايمان خود اكر سزك ايمانكز ايسه نه بنم اكا ميلم ونه اشتهام واردر (مثنوى)
آنكه صد ميلش سوى ايمان بود * چون شمارا ديد زان فاتر شود * اول كسه نكه ايمان طرفنه يوز ميلى واردر چونكم
سزى كوردى اول ايمانه ميلدن فاتر اولور يعنى سزك بو ايمانكزك ضعفنى كوردكده واحوالكزى مشاهده قيلدقده
اول ايمان واسلامدن اوصانوب فارغ اولور (مثنوى) زانكه نامى بيند ومعنيش نى * چون بيابان را مفازه كفتنى *
عشق او ز اورد ايمان بفسرد * چون بايمان شما او بنكرد) زيرا كه ايمانه مائل اولان كسه برنام كورر آنك معناسنى كورمز
بيابانه مثلا مفازه ديمكلك كبى آنك عشقى ايمان كتورمكدن سست اولور چونكه او سزك ايمانكزه نظر ايليه يعنى اول
كسه نك كه ايمان كتورمك جانبنه يوز كونه ميل ومحبتى اوله چونكم سزك بو عصيان وقباحتلر يكزى كوره وبو ظلم
وفساد يكزه نظر ايركوره اول كسه ايمان واسلامه كلمكدن نفرت ايلر زيرا كه اول ايمانه مائل اولان كسه ايمانك سزده
انجق برا سمى ورسمى كورر وايمانك معناسنه ومؤمن اولنلرك اوصافنى واخلاقنى وحسن حالنى سزده كورمز مثلا
سزه مؤمن ديمك مهلكه اولان بيابانه مفازه ديمكلك كبى اولوركه برشيئى ضديله تسميه ايدرلر مثلا بريه وبيابان محل
هلاك اولمش ايكن اكا محل فوز ونجات ديو ضديله تسميه ايلديلر سزده دخى علامت ايماندن براثر يوق ايكن مؤمن
ديمشلر پس سزك وجوديكزده ايمانك انجق برنامى واردر اول ايمانك معناسنى ايمانه ميل ايدنلر سزده كورمزلر انكيچون
آنلرك عشق ايمان كتورمكدن منجمد اولور چونكم سزك ايمانكزه اول كسه نظر قيله ايمانه كلمكدن نفرت قيلور نته كم
مؤذنك زشت اولان آوازندن بر كافرك دخترى ايمانه كلمكه مائل ايكن نفرت ايلدى (حكايت آن مؤذن زشت
آواز كه در كافرستان بانك نماز داد ومردى كافر اورا هديه داد (م ى) يك مؤذن داشت بس آواز بد * در ميان كافرستان
بانك زد * بر مؤذن زياده قبيح آواز طوتردى اول مؤذن كافرستان ايچنده اذان اوقوردى (مثنوى) چند كفتندش
مكو بانك نماز * كه شود جنك وعداوتها دراز * خلق اكا نيجه كره ديديلر كافرستانده اذان اوقومه زيرا كفارله
ما بينمزده جنك وعداوتلردر از وبسيار اولور (مثنوى) او ستيزه كرد بس بى احتراز * كفت در كافرستان بانك دراز *
اول مؤذن زشت آواز بى احترازز زياده لج وعناد ايلدى كافرستانده بانك نماز ديدى (مثنوى) خلق خائف شد ز فتنه
عامه * خود بيامد كافرى با جامه * خلق فتنه عامه دن خائف اولدى يعنى اول كافرلر شهرنده اولان مؤمنلر طائفه سى
كافرلرك عموم اوزره غلبه وغلوا يلمسندن خوف وحذر ايلديلر اول حالده خود بر كافر برجامه ايله كلدى (مثنوى)
شمع وحلوا با چنان جامه لطيف * هديه آورد وبيامد چون اليف * اول كافر شمع وحلوا اويله برلطيف جامه ايله هديه
وارمغان كتوردى دخى اليف ومونس كبى كلدى (مثنوى) پرس پرسان كين مؤذن كو كجاست * كه صلا وبانك او
راحت فزاست * صوره صوره بويله ديدوكه بو اذان اوقيان مؤذن قنى قنده دركه آنك صداسى راحت زياده ايديجيدر (م ى)
هين چه راحت بود زان آواز زشت * كفت كاوازش فتاد اندر كنشت * مسلمانلر آكا ديديلر هى اكاه اول بو زشت اولان
آوازدن نه راحت اولدى او هديه ايله كلان كافر ديدى اول مؤذنك كه آوازى كليسا ايچره دوشدى (مثنوى) دخترى
دارم لطيف وبس سنى * آرزو مى بود اورا مؤمنى * بن برلطيف وزياده سنى وعالى قيزطوترم اول قيزه مؤمنلك آرزوسى
وار ايدى (مثنوى) هيچ اين سودا نمى رفت از سرش * پندها ميداد چندين كافرش) بو سودا هيچ آنك باشندن كتمز ايدى
بوقدر كافر اول دختره پندلر ونصيحتلر ويرديلر (م ى) در دل او مهر ايمان رسته بود * همچو مجمر بود اين غم من چو عود
آنك قلبنده ايمانك مهر ومحبتى بتمش ايدى مثلا بو غم وغصه بر مجمر كبى ايدى بن بو غمك ايچنده عود كبى ايدم يعنى
عود مجمرده ياند يغى كبى بندخى بو غم آتشنده يانر ايدم ديدى (مثنوى) در عذاب ودرد واشكنجه بدم * كه بجنبد سلسله او
دمبدم * عذابده ودرد واشكنجه ده ايدم كه آنك سلسله سى دمبدم حركت ايلردى يعنى هر دمكه آنك ايمان واسلام
جانبنه اولان سلسله ميل ومحبتى حركت قيليدى بن عذابده ودرد واشكنجه ده اولوردم ديدى (مثنوى) هيچ چاره

می ندانستم دران * تا فرو خواند این موذن آن اذان) اول خصوصده هیچ چاره بیلادم تا بو مؤذن اول اذانی اوقودی وبنم
دخترم انی اشتدی (مثنوی) کفت دختر چیست این مکروه بانك * که بکوشم آمد این دو چاردانك * دختر اینه دی
بو قبیح ومکروه بانك ندرکه بنم قولغمه بود وچاردانك کادی دو چار ایکی کسه بری بریله طوقنمق معناسنه در
اما بوراده ثقیل کادی وقبیح کادی معناسنه استعمال اولنمشدر یعنی اول کافرك دختری اول مؤذنك زشت
اولان آوازنی استماع ایلدکده دیدیکه بو مکروه اولان صداندرکه بنم کوشمه بو ثقیل وقبیح کادی دیدی (مثنوی)
من همه عمر این چنین آواز زشت * هیچ نشنیدم درین دیر وکنشت * بن دوکای عمرمده بویله زشت آواز هیچ
بو دیر وکنشتده اشتمدم یعنی بو کونه قبیح آواز بو کلیساده بوانه دلك کوش اعتمدم دیدی (مثنوی) خواهرش کفتا که
این بانك اذان * هست اعلام وشعار مؤمنان * انك قیز قرنداشی اکا دیدیکه بو اذان صداسی مؤمنلرك شعاری
واعلامیدر یعنی بو صوتله اذان اوقومق مؤمنلرك نماز ایچون خلقه علامتی وبیلدرمسیدر (مثنوی)
باورش نامد بپرسید از دکر * آن دکر هم کفت آری ای پدر * اول ایمانه میل ایلین دختره قیز قرنداشنك بو سوزینه
اعتقادی کلمدی اول دخی ایتدی بلی اویله درای پدر پدردن مراد بونده اول دختر دروا کاپدر دینلمسی الله اعلم آندن
برکسه طوغوب پدر اولمغه لایق اولمسنه تیمن وتفأل طریقی اوزره دینلمش اوله (مثنوی) چون یقین کشتش رخ او
زرد شد * از مسلمانی دل او سرد شد) چونکه اول دختره یقین حاصل اولدی مسلمانلقدن آنك کوکلی
سرد اولدی وبکزی صراردی (مثنوی) باز رستم من ز تشویش وعذاب * دوش خوش خفتم دران بی خوف وخواب
کیرو تشویش وعذابدن قورتلدم دون کیجه بی خوف وخواب خوش یاتدم خواب بونده رؤیا معناسنه اولمق
انسب اولور بعض نسخه ده خوفله خوابك مابیننده واو عاطفه وبعض نسخه ده بی واو اضافتله واقع اولمش بو تقدیر اوزره
رؤیاده اولان خوفسز یاتدم دیمك اولور کان آنك تفکریله یاتدقده بعض قره قوره دوش کوروب خوابدن دخی
خوف اوزره اولمش ایدی چونکم کندینك دختری ایمانه کلمکدن فراغت ایلدی واول کافر آنی کوردکده اول کیجه
قورقولی دوش وخوفسز ویا خود رؤیاسز وخوفسز خوش یاتدی (مثنوی) راحتم این بود از آواز او * هدیه آوردم
بشکران مرد کو) اول مؤذنك آوازندن بنم راحتم بو اولدی اول واصل اولدیغم راحتك شکرانه هدیه کتوردم اول مرد قنی
بو هم وجهدر اول مؤذنك آوازندن بکا راحت بو اولدی پس آنك شکرانه سنه هدیه بی کتوردم اول مرد قنده
دردیدی (مثنوی) چون بدیدش کفت این هدیه پذیر * که مرا کشتی مجیر ودستکیر) چونکه اول کافر
اول مؤذنی کوردی پس اکا ایتدی بو هدیه یی قبول ایله زیرا بکا مجیر ودستکیر اولدك یعنی بنم الم طوتوب
بی غمدن خلاص ایلدك (مثنوی) آنچه کردی با من از احسان وبر * بنده تو کشته ام من مستمر) اول نسنه یکه
احساندن وبردن بکا ایلدك لاجرم بن مستمر سنك غلامك اولمشم یعنی چونکم سندن بکا بو خیر ونفع حاصل اولدی
بن سنك بوندن اوتری قولك اولدم دیدی (مثنوی) کر بمال وملك وثروت فردمی * من دهانت را پر از زر کردمی)
اکر بن مال وملك وثروتده فرد اولیدم ای مؤذن بن سنك دهانكی سیم وزردن پر ایلردم (م ی) هست ایمان شما زرق ومجاز
راهزن همچونکه آن بانك نماز * لیك از ایمان شیخ بایزید * چند حسرت در دل وجانم رسید * ای مرید سزك ایمانکز
زرق ومجازدر راهزندر آنجلین که اول بانك نماز لیکن حضرت شیخ بایزیدك ایماندن بنم دل وجانمه نیجه
حسرت ایرشدی یعنی اول اسلامه دعوت اولنان کافر بنه اول داعی اولان مسلمانه دیدیکه سزك دخی هی صورتی
مؤمنلر ایمانکز زرق ومجازدر اول بانك نماز نیجه اسلامه کلجك کسه لرك یولنی اوردیغی کبی سزك دخی ایمانکز نیجه
کسه لرك ایمانه کلمسنه مانع اولور یولی اورر ولیکن شیخ ابا یزید حضرتلرینك ایماندن بنم دل وجانمه نیجه حسرت
ایرشدی بن آنك ایمانه هر وجهله حسرت برم وتحسین وآفرین دیرم دیدی (مثنوی) همچو آن زن کو جماع خر بدید)
کفت آوه چیست این فحل فرید * کر جماع اینست بردند این خران * بر کس ما میرینداین شوهران) مثلا اول زن کبی که
حمارك جماعنی کوردی اول زن تحسر ایدوب دیدی ای آوه بو فرید اولان ارکك ندر اکر جماع بو ایسه که بو خرلر ایتدیلر
بو شوهرلر بزم فرجمزه نجاست ایلرلر یعنی اول عورت خرك جماعنی کوروب پسند ایلیوب وآنك ارکك اولمسنی بکنوب
وتحسر قیلوب اشتها ایلدیکی کبی بن دخی حضرت بایزیدك رجولیتنی بکنوردم وآنك ایمانه آرزو واشتها قیلورم دیدی
واول خرك جماعنه نسبت سائرلرك کندی خاتونلریله اولان جماعی مجرد تلویث فروج وتنجیس اتخاذ اولدیغی کبی
بعض فسقه وظلمه نك واهل ریا واهل تزویرك معامله سی دخی اکثر مؤمنلرك نامنه عیب وشین ویرر دیمك اوله (مثنوی
داد جمله داد ایمان بایزید * آفرینها بر چنین شیر فرید * قطره ز ایمانش در بحر ار رود * بحر اندر قطره اش غرقه شود) بایزید
حضرتلری ایمانك دادنی جمله ویردی تحسین وآفرینلر بو نجلین فرید وبی نظیر شیره فرضی اول حضرتك ایماندن بر قطره

بحره اکر کیده بحر آنك قطره سنده غرقه اولور یعنی حضرت بایزید قدس سره ایمانك حقنی جمله ویردی تحسینلر
وآفرینلر بونك کبی بر فرید ارسلانه که حق تعالینك عشقنده وبو انده بویله مردانه لك قیلدی وارلکلر اظهار ایلدی
آنك ایمانك وسعتی شول مرتبه ده ایدیکه اکر آندن بر قطره قدر ایمان عالم بحرینه کتسه ایدی اکا نسبت قطره اولان
ایماندن بحر محو وغرق اولیدی (مثنوی) همچو ز آتش ذره در بیشها * اندران ذره شود بیشه فنا * چون خیالی
در دل شه یا سپاه * کرد اندر جنك خصمان را تباه) آتشدن بیشه لرده بر ذره کبی اول ذره ده بیشه محو وفانی اولور شاهك
ویا خود سپاهك کوکلنده اولان بر خیال کبی که جنك وقتنده خصملری تباه ایلدی یعنی حضرت بایزیدك ایمانی
نار تجلیء الهیدن بر ذره کبی ایدی ولیکن عالم بیشه سنك آنك قتنده نه وجودی واردر زیرا بر ذره آتشدن جمله بیشه
فنا اولدیغی کبی بر ذره قدر نار تجلیدن دخی جمله عالم مغلوب ومقهور اولمق قابلدر مثلا بر پادشاهك کوکلنده یا خود
سپاهیلرك کوکلنده اولان خیال کبی که اکرچه ظاهرا خرد وحقیر کورینور جنك وقتنده خصملری تباه ایلر (مثنوی
یك ستاره در محمد رخ نمود * تا فنا شد کوهر کبر وجهود * آنکه ایمان یافت رفت اندر امان * کفرهای باقیان شد دو کمان *
کفر صرف اولین باری نماند * یا مسلمانی ویا بیمی نشاند) حضرت محمد علیه السلامده بر ستاره یوز کوستردی تا کم
اول ستاره دن کبر وجهودك کوهری فانی اولدی اول کسه که ایمان بولدی امن وامانه کتدی باقیلرك کفرلری
دوکمان اولدی اولکیلرك کفر صرفی باری قالمدی یا مسلمانلق ویا خود بر خوف نصب ایلدی یعنی جناب حقه اولان
کمان وایقاندن وتجلیء حضرت یزداندن حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمك وجود شریفنده بر ستاره
یوز کوستردی حتی اول ستاره نك کمال قوتندن وزیاده نورانیتندن کبر وجهودك اعتقادلری کوهری فانی وحکملری
واجتهادلری زائل اولدی واول کسه لرکه شرف ایمانی بولدیلر واول حضرته تصدیق قیلدیلر آنلر امان مرتبه سنه کتدیلر
وکندیلرینی عذاب الهیدن قورتاردیلر وآنلردن ماعدا باقی قلان کسه لرك کفرلری ایکی کمان مابیننده اولدی وایکی کمان
مابیننده اولدی دیمکدن مراد بو اوله که صرف ایمانه کلان وصدقله مؤمن اولان کسه لردن باقی قلان طائفه یا صورتا
ایمانی قبول ایلیوب باطنا قبول ایلیوب ایکی کمان مابیننده اولدی آنك صحیح مؤمن اولدیغی اولمدیغی تحقیقا کسه نك
معلومی اولمدی دیمك اوله وبعضسی دخی اکرچه ظاهرا اسلامی قبول ایلمدی ولیکن اول حضرتك دیننك قوتی آنلرك
درونه بر عظیم خوف وضعف قودی پس بعضسی خراجکزار اولوب محکوم وبعضسی دخی مغلوب قالدیلر پس
محکوم ومغلوب اولان معلوم حکمنده اولوب آنلرك کفری دخی بین الوجود والعدم ایکی کمان مابیننده اولدی اکر سن
دیرسنکه کفره نك کفری ظاهر وآشکاردر آنلرك کفری نه وجهله ایکی کمان مابیننده اولور جواب اولدرکه حضرت نبی
علیه السلامك عصر شریفندن اول اولان طائفه نك کفر محضی باری قالمدی بلکه حضرت نبی صلی الله علیه وسلمك
دین مبینی یا آنلره مسلمانلق نصب ایلدی ویا خود بر عظیم خوف نصب ایلدی پس خائف اولنلر مغلوب اولدیلر
ومغلوب ایسه معدوم حکمنده در وبحمد الله تعالی اهل اسلام همیشه غالبدر پس غالبك قتنده مغلوبك وجودی
عدم مثابه سنده اولیجق کان کفرك وجودی ایله عدمی ایکی کمان مابیننده اولمش اولور وشارحلر صرف برینه خوف
یازوب کفرك اولکی خوفی باری قالمدی دیمشلردر وکفرك اولکی خوفی قالمدی دیمکله اولکی حکمی واولکی اعتباری
قالمدی ناقص اولدی وضعف بولدی دیو تعبیر ایلمشلردر (مثنوی) این بحیله آب وروغن کرد نیست * این مثلها کفو
ذره نور نیست * ذره نبود جز چیزی منجسم * ذره نبود شارق لا ینقسم * کفتن ذره مرادی دان خفی * محرم دریا
نه این دم کفی * بو سوز حیله ایله آب وروغن ایلمك کبیدر بو مثللر ذره نورك کفوی دکلدر زیرا ذره بر چیزدن منجسم
اولمقدن غیری دکلدر ذره شارق لا ینقسم دکلدر ذره دیمکلکی بر خفی مرادیل زیرا سن دریایه محرم وآشنا دکلسن
بو دم کفسن یعنی بو سوزکه بر بایزید حضرتلرینك ایمانی بر ذره یه تشبیه ایلدك وا کا همچو ز آتش ذره در بیشها دیدك
بو ناسه تفهیمدن اوتری حیله ایله آب وروغن ایلمك کبیدر یعنی مداهنه قیلمق وخلط کلام ایلمك مثابه سنده در وفی الحقیقه
بو مثللر که بر اول شیخك بر ذره نورنك حقنده ضرب ایلدك بر ذره نورنك بو مثللر کفوی ونظیری اولمز زیرا ذره البته
بر شیدن منجسم اولور بر محسوس شیدن غیریدن منجسم اولمز ووجوده کلمز منجسم جمع اولنمش معناسنه اولور ذره
آفتاب لا ینقسم اولمز شارق آفتابه دیرلر وفی الحقیقه آفتابك نورنی ذره تعبیر ایلمك صورتده اولان ذره یه تشبیه ایلمك اولمز
بلکه اول حضرتك ایماندن بر ذره عالم بیشه سنه دوشسه ایدی افنا ایلردی دیمکلکی بر خفی مرادیل واول مراد مخفی
اولدرکه اکر آنك ایماندن بر ذره وعرفاندن بر قطره بو عالم خلقنك قلوبنه دوشسه ایدی آنلرك قلوبنده کفر وجهالت
وشك وشبهه قالمیوب زائل اولوب وفانی اولیدی دیمك اولور پس سن دریای معنانك محرمی وآشناسی دکلسن بو دم کبو لك
کبی همان صورتسن مادامکه کف مثابه سنده اولمقدن کذر قلمیه سن ودریای معنایه واصل اولمیه سن ذره دن مراد

نه ایدیکن بیلمزسن و آفتاب معنوی ندر آندن خبردار اولمزسن (م ی) آفتاب نیر ایمان شیخ * کرنماید رخ ز شرق جان شیخ
جمله پستی گنج گیرد تا ثری * جمله بالا خلد گیرد اخضری * شیخك ایمانك آفتاب نیری اگر شیخك جانی شرقندن یوز
گوستره جمله پستلك ثرایه وارنجیه دك گنج طوتار جمله بالا خلد اخضری طوتار ثری یدی قات یرك النده دیرلر خلد
بونده ابد معناسنه اخضر بریده یا نسبت ایچون اولمقده جائزدر اخضر بونده تازه‌لك معناسنه اولور یعنی اول شیخ کاملك
و مرشد فاضلك منور قلوب اولان آفتاب ایمانی اگر اول شیخ کاملك مشرق جاننده یوز گوسترسه و روی زمینه طالع
و لامع اولسیدی جمیع زمین تحت الثرایه دك پستی اولان گنجی طوتیدی و جمیع بالا و افلاك اعلا تازه‌لك و اطافته منسوب
خلد طوتیدی و ابدی و سرمدی لطیف و تازه اولیدی (م ی) او یکی جان دارد از نور منیر * او یکی تن دارد از خاك حقیر *
ای عجب اینست او یا این بگو * که بماندم اندرین مشکل عمو * گروی اینست ای برادر چیست آن * پر شده از نور او هفت
آسمان * ور وی آنست این بدن ای دوست چیست * ای عجب زین دو کدامینست و کیست) اول شیخ کامل نور منیردن
بر جان طوتار اول شیخ بر تن طوتار خاك حقیردن ای عجب او شیخ بومیدر یا خود بونی سویله که ای عمو بن بو مشکلده قالدم
ای برادر اگر بو ایسه اول ندر که اول حضرتك نورندن یدی آسمان پر اولمش و اگر اول شیخ اول نور منیر ایسه ای دوست
بو بدن ندر ای مرد عاقل اول حضرت عجب بو ایکیدن قنغیسیدر و کیمدر یعنی اول شیخ کامل حق تعالی حضرتلرینك
نور منیرندن بر جان بالك طوتار صورتا خاك حقیردن خلق اولنمش بر بدن کالك طوتار پس عجب بودر که اول شیخ اول نور
با کیمدر و یا خود بو بدن کلنا کیدر حد ذاتندن نظر ایلسك ای عمو عاقل اولان بو مشکل ایچره متحیر قالور ای برادر شیخ
دیدیکك سنك بو بدن ایسه آنك وجودنده اول جان منیر ندر که آنك نوریا کندن هفت آسمان پر اولدی و زمین و زمان
طولدی و اگر اول شیخ اول جان منیر ایسه بو بدن ای دوست ندر ای عجب شیخ کامل بو ایکیسندن قنغیسیدر و کیمدر
و فی الحقیقه بدن لطیف اولدقده روحه بکزر و روح دخی بدنی نا لطیف و تنویر قیلدقده روح مجسد گبی اولور و ایکیسی
بری برینه تشابه قیلور نته کم دینلمشدر (بیت) رق الزجاج و رقت الخمر * فتشابها و تشاکل الامر * فکانما خمر و لا قدح
و کانما قدح و لا خمر (حکایت آن زن که گفت شوهر را که گوشت را گربه بخورد شوهرش گربه را بتر ازو در کشید
گربه نیم من بر آمد گفت ای زن گوشت نیم من بود و افزون اگر این گوشتست گربه کو و اگر این گربه است گوشت کو)
مثنوی) بود مردی کدخدا او رازنی * سخت طناز و پلید و رهزنی) بر کدخدا مرد وار ایدی و آنك بر عورتی وار ایدی
اول عورت محکم طناز و پلید و بر رهزن ایدی کدخدا بونده او صاحبی معناسنه در او صاحبی بر مرد وار ایدی و آنك
طنازه و پلیده کار برزنی وار ایدی اول ارك رهزنی اولمش و آنك کتوردیکنی اسراف و اتلاف قیلمش ایدی نته کم بیوررلر
(مثنوی) هرچه آوردی تلف کردیش زن * مرد مضطر بود اندر تن زدن) هر نه که زوجی خانه‌سنه کتوردی آنی زن
تلف ایلردی مرد ایسه ایسم اولمقده مضطر ایدی تن زدن سکوت قیلمق معناسنه در (مثنوی) بهر مهمان گوشت آورد
آن معیل * سوی خانه با دو صد جهد طویل) اول ذو عیال اولان مرد مهماندن اوتری بر گون ات کتوردی خانه‌سی
جانبنه ایکیوز جهد طویل ایله یعنی نیجه بو زطول و دراز مجاهده ایله بر مقدار ات تحصیل ایدوب کندی او سنه کتوردی
(مثنوی) زن بخوردش با شراب و با کباب * مرد آمد گفت دفع ناصواب) زن اول اتی شراب ایله و کباب ایله یدی مرد
خانه‌سنه کلدی ات نیجه اولدی دیو سؤال ایلدکده زن اکا ناصواب دفع دیدی یعنی بی معنی سویلدی (مثنوی
مرد گفتش گوشت کو مهمان رسید * پیش مهمان لوت می باید کشید) مرد دیدی اتقنی مهمان ایرشدی
مهمانك او کنه لوت چکمك کرکدر یعنی مهمانه آزدن چوقدن هر نه ایسه بر مقدار طعام لازمدر دیدی (مثنوی)
گفت زن این گربه خورد آن گوشت را * گوشت دیگر خر گر باید ترا) زن ایتدی اول اتی بو کدی یدی غیری ات صاتون
ال اگر ساکات کرکسه (مثنوی) گفت ای ایبك ترازو را بیار * گربه را من بر کشم اندر عیار) مرد خدمتکارنه خطاب
ایدوب ایتدی ای ایبك ترازویی کتور گربه‌یی بن عیارده چکه‌یم یعنی وزنی چکوب مقدارنی بیله‌یم دیدی (مثنوی)
بر کشیدش بود گربه نیم من * پس بگفت آن مرد کای محتال زن) پس اول کدی‌یی ترازو ایله چکدی کدی یارم بطمان
ایدی پس اول مرد عورته دیدی ای محتاله زن (م ی) گوشت نیم من بود افزون یك ستیر * هست گربه نیم من هم ای ستیر
گوشت یارم بطمان ایدی و بر ستیر زیاده کدی دخی یارم بطماندر ای ستیر بو ستیر مستوره معناسنه در و مصرع اولده
اولان ستیر که سر سینله التی بوجق درهم در اکثر محلده کسر همزه ایله استیر دخی استعمال ایدرلر (مثنوی) این اگر گربست
پس آن گوشت کو) ور بود این گوشت گو گربه بجو) بو کر کدی ایسه پس اول ات قنی و اگر بو گوشت ایسه کدی قنی بوفله
و گوستر (مثنوی) بایزیدار این بود آن روح چیست * ور وی آن روحست این تصویر کیست * حیرت اندر حیرتست
ای یار من) این نه کار تست هم نی کار من) بایزید اگر بو تن ایسه اول روح ندر و اگر اول بایزید اول روح ایسه بو تصویر کیمدر

حیرت

حیرت اندر حیرتدر ای بنم یارم بو مشکلی حل ایتمك نه سنك ایشکدر و هم نه بنم ایشمدر یعنی بو قصه‌دن مآل و نتیجه
مقال بو اولدیکه بایزید حضرتلری اگر صرف بو جسمدر دیرسك اول روح پاك ندر و اگر اول بایزید مجرد اول روحدر دیرسك
بو ظاهرده اولان تصویر کیمدر ای بنم یارم بو مسئله حیرت اندر حیرتدر بونی حل ایلمك نه سنك کارکدر و نه بنم کارمدر
بو مسئله‌یی حل ایلمك مخاطب اولان کسه یه سنك کارك دکلدر دیدکاری جائزدر اما نه بنم دخی کارمدر دیدکاری نیجه
جائز اولور دیرسك الهام الهی و کشف ربانی اولمدیغی تقدیرا و زره آنی حل ایلمك بنم دخی کارم دکلدر دیمك اولور اما
بو مسئله غامضه‌نك ممکن اولدیغی مرتبه حلنه و کشفنه شروع ایلیوب بیوررلر (م ی) هر دو او باشد و لیکن ریع زرع) دانه
باشد اصل و آن که پر فرع * حکمت این اضداد را با هم ببست * ای قصاب این گردران با گردنست) هر ایکیسی اولدر
و لیکن ریع زرع اصل دانه در و اول که پر فرعدر حکمت الهی بو اضدادی بری برینه باغلدی ای قصاب بو گردن
گردران ایله در ریع محصوله درلر که پره پره که تقد برنده در که صمان چوبی معناسنه در گردران اویلق طرفی دیمکدر
و قصابلرك عادتیدر که نجن بر کسه یه اویلق جانبندن بر مقدارات ویرسه‌لر قیونك گردندن دخی بر مقدار قطع ایدوب
ترازویه بیله وضع ایدرلر پس این گردران با گردنست بیوردقلری بری برینه لازمدر بو آنسز اولمز دیمکدن کنایت اولور
و تقدیر کلام توضیح مرام بو یله دیمك اولور که جسم و روحدن هر ایکیسی اول شیخ کامل و انسان فاضل اولور زیرا
انسانیت جسم ایله روحك اجتماعندن حاصل اولور و لیکن فی المثل زرعك محصولی اصل دانه اولور و اول صمان چوبی
فرع اولور و کذلك بدن برك کاه گبی فرع و روح دانه گبی اصل واقع اولمشدر برك کاهدن مقصود دانه اولدیغی گبی بدندن دخی
مقصود اخلاق حسنه و اعمال صالحه ایله موصوف اولان روح اولور و روح ایله جسم اگرچه بری برلرینه ضدلردر که بری
نورانی و علوی و بری ظلمانی و سفلیدر و لیکن حکمت الهی بو ضدلری بری برینه باغلدی و بدن انسانی چار اضداددن
ترکیب ایلدی و نورانی اولان روحی بو ظلمانی اولان جسده نفخ قیلدی پس روحی جسده و دخی جسدی روحه
تعلق ایلدی پس قصابلر عادتنده گردن گردران ایله اولدیغی و اول بونی و بو انی اقتضا قیلدیغی گبی انسانیت دخی
جسمك بر برده مجتمع اولمسنی اقتضا ایلر (مثنوی) روح بی قالب نداند کار کرد * قالب بی جان فسرده بود و سرد *
قالبت پیدا و آن جانت نهان * راست شد زین هر دو اسباب جهان) قالبسز روح کار و عمل ایلمکه قادر اولمز جانسز
قالب ایسه فسرده و سرد اولدی سنك جسدك آشکاردر و اول جانك نهاندر بو هر ایکیدن جهانك اسباب
و لوازمی راست و حاصل اولدی یعنی جسدسز روح مجرد کار و عمل ایلمکه قادر اولمز پس کار و عمل قیلدقجه اوصاف حسنه
و اعمال صالحه ایله اتصاف قیلمز و مادامکه اوصاف علیه و اعمال صالحه ایله موصوف اولمدقجه کمال مرتبه‌سنی بولمز
پس بو بدن روحك استکمال فضائلنه سبب اولور بدنسز تحصیل کمالات و تکمیل فضائل ایلمکه قادر اولمز و کذلك بدن
دخی جانسز جامد و بارد بر شیدر که اصلا آندن بر نفع و فائده حاصل اولمز پس سنك قالبك بو عالم شهادتده پیدا و ظاهر
و روحك باطن و پنهاندر جهانك اسبابی بو ایکیسنك اجتماعندن راست و درست اولدی الحاصل اگر کار دنیا و اگر کار
آخرت بدن ایله روحك بری برلرینه معاونتی سببیله حاصل اولور اگر بو ایکیسندن بریسی اولمسه اسباب جهان
منتظم اولمز و کار آخرت دخی ظهوره گلمزدی (مثنوی) خاك را بر سر زنی سر نشکند * آب را بر سر زنی در نشکند *
گر تو میخواهی که سر را بشکنی * آب را و خاك را بر هم زنی * چون شکستی سر رود آبش باصل * خاك سوی خاك آید روز فصل
مثلا خاکی باشك اوزره اورسن باشی صیمز و کذلك یالگز آبی هم بر باشه اورسن اول باشی صیمز اگر سن استرسك که باشی
صیه‌سن آبی و خاکی بری برینه اوروب ترکیب ایلرسن و باشه اورسن اول باشی صیرسن چونکم باشی صیه‌سن
اول خاکك آبی اصلنه کیدر و خاك دخی خاك جانبنه کاور فصل کونده بو ابیات شریفه یالگز روحك مفید اولمدیغنه
و یالگز جسمك دخی کار و عمل قیلمدیغنه مثل موقعنده واقع اولمشدر اما بو ایکیسنك اجتماعیله کار و مصلحت حاصل
اولدیغی بو مثلدن فهمه آسان گلمشدر نته کم یالگز طپراغی الکه الوب بر آدمك باشنه اورسك اول طپراق باشی
شکسته قیلمز و کذلك آبی دخی الکه الوب بر آدمك باشنه اورسك اول دخی باشی صیمز یقین سن بر آدمك باشنی خاکله صیمق
استسك و بو عملی قیلمغه شروع و نیت ایلسك بر مقدار آب ایله خاکی بری برینه اوروب ترکیب و تخمیر ایلرسن و بر مقدار
کاوخ پاره گبی خشك اولدقده آنی اول آدمك باشنه اورسن و اول آب و خاکدن مصنوع اولان کاوخ پاره واسطه‌سیله
بو فعلی و عملی قیلورسن چونکم اول کاوخ پاره ایله باشی صدك و بو عملی ادا ایلیوب برینه کتوردك سن اول کاوخ پاره‌یی
بر یره وضع ایلدك اول خاکك ایچنده اولان آب و نم کندی اصلی و مرکزی جانبنه و خاك دخی کندی اصل و معدنی طرفنه
یوم فصلده کیدر و روح آب پاك گیدر یالگز بدنله بر کار اولمز و یالگز روح یا کاه هم بر کار اولمز یقین سن بر فعل و عملی ایشلمك
ایسته‌سك بو ایکیسنك بر برده اجتماعیله و بری برینه معاونت و مقارنتیله ایشلرسن چونکم مقصود اولان

کارهرنه ایسه بوایکیسنک بری برینه مقارنت ومعاونتی واسطه سیله ظهوره کله ومقصود حاصل اوله ومراد الهی
اول بدندن هرنه ایسه ظهوره کله پس بوندنصکره آنک روحی کل شیء یرجع الی اصله موجبنجه کندی اصلی جانبنه
وکذلک آنک خاکی اولان جسمی دخی یوم فصلده کندی معدن ومرکزی طرفنه رجوع ایلر (مثنوی)
حکمتی که بود حق را از ازدواج * کشت حاصل از نیاز واز لجاج * باشد آنکه ازدواجات دکر * لا سمع اذن ولا عین بصر *
کر شنیدی اذن کی ماندی اذن * یا بجا کردی زبان ضبط سخن * شول بر حکمت که آب وخاکک ازدواجندن حق
ایچون اولدی نیاز ولجاجدن هرنه ایسه حاصل اولدی اندنصکره غیر ازدواجات اولور اول ازدواجات اخرایی برقولاق
ایشتمدی وبرکوز کورمدی فرضی اکر اذن اول ازدواجاتی استماع ایدیدی بچن اذن قالوردی یاخود لسان سوزی بچن
ضبط ایلردی یعنی انسانک عناصرار بعه دن جسمنک ازدواج وامتزاج ایلمسندن ومرکب اولوب موجود اولمسندن
حق تعالینک مقتضای حکمتی اوزره آنک وجودنده عناد ونیازدن هرنه کونه فعل ایسه حاصل اولدقدنصکره
واول کسه نک ترکیبندن نیک وبد نیجه عمل ظهوره کلدکدنصکره اول ازدواج جسمانی فاسد اولوب وانسانک روحی
بدندن مفارقت قیلور پس بدن اولوب خاک اولوراندنصکره حق تعالی حضرتلری اول بدنی تکرار احیا قیلور نورانی
وروحانی انکیچون بغایت لطیف ازدواجلر اولورکه اصلا قولقلردن برقولاق اول ازدواجات لطیفه یی ایشتمدی
وکوزلردن برکوز دخی اول امتزاجات طیبه یی کورمدی کما قال الله تعالی فی الحدیث القدسی (اعددت لعبادی
الصالحین مالا عین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر) اکر بو اذن جسمانی اول ازدواجات روحانی ونعم نورانینک
کلامی حقیقت اوزره ایشیدیدی بچن اذن قالوردی یاخود بولسان صوری اول سوزلری نیجه ضبط قیلوردی بلکه
بوکوش اول کلامی ایشتمک لازم کلسه لسان اولمقدن فانی اولیدی (مثنوی) کر بدیدی برف ویخ خورشیدرا *
از یخی برداشتی امیدرا * آب کشتی بی عروق وبی کره * زاب داود هوا کردی زره * پس شدی درمان جان هر درخت *
هردرختی از قدومش نیک بخت * آن یخ بفسرده در خود مانده * لامساسی بر درختان خوانده) مثلا برف ویخ اکر
آفتابی کوریدی یخلقدن امیدی قالدریدی اول برف ویخ عروقسز وکرهسز آب اولیدی هوا داودی ایدن زره ایلردی
پس هردرختک جاننه درمان اولوردی هر بر درخت اول آبک قدومندن لطیف ونیک بخت اولوردی اما اول فسرده اولان
یخ کندیلکده قالمش درختلر اوزره برلامساس اوقومشدر یعنی اکر بوقولاق اول کلامی ایشیده وبوزبان انی ضبط ایده
وبوکوز اول روحانی ازدواجاتی کوریدی جمله سنک تعینلری فانی اولوب آب حیات کبی صافی اوله لردی مثلا منجمد اولان
برف ویخ اکر خورشیدک حرارتنی کوریدی یخلقدن وبرفلکدن امیدی قالدروب آب روان اولیدی وبی عروق وبی کره
فسرده لک زائل اولوب آب لطیف اولیدی وهوا اول آبدن زرهلر ایدیدی بعض نسخه ده زآب داودی یایله واقع اولمشدر
بوتقدیر اوزره یانسبت ایچون اولور وتقدیر کلام زآب هوا زره داودی کردی دیمک اولور واکثر نسخه ده داودی
یا سزواقع اولوب داود هوایه مضاف اولمشدر وداودک هوایه اضافتی مشبه بهک مشبهه اضافتی قبیلندن اولور ومعنی
هوا داودی آبدن زره ایلردی دیمک اولور وتوضیح کلام بویله دیمک اولورکه اکر برف ویخ حرارت شمسی کوریدی اریوب
بی کره وبی عروق صو اولیدی واول صویه هوا طوقندقده اول صو یک اوزرنده زرهلر کبی کرهلر واقع اولیدی حضرت
داود علیه السلام آهنی الیله حلقه لر ایدوب زرهلر پیدا ایلدیکی کبی هوا دخی آبک اوزرنده زرهلر وکرهلر پیدا ایلیدی پس
اول آب هردرختک جاننه درمان اولیدی وحیات ویریدی هر بر درخت اول آب لطیفک کلمه سندن نیک بخت اولیدی
ونشو ونما بولیدی اما شول کندیلکنده قالمش وطوکمش بوز پاره سی درختلر اوزره بکامس ایلمک دیمکی اوقومشدر
برف ویخدن مراد بونده وجود انسانی واوصاف حیوانیدر وآبدن مراد آب روحانی وزلال عرفانیدر ودرختلردن مراد
نفوس انسانیدر پس تقدیر کلام ونتیجه مرام بویله دیمک اولورکه اکر بو برف ویخ مشابه سنده اولان وجود انسانی
واخلاق حیوانی خورشید حقیقینک حرارت حبیه سنی وپرتو شوقیه سنی کوریدی اول برودت وفسرده لک
طبیعتندن زائل اولیدی وبی عروق وبی کره اولان آب حیات کبی اولیدی ولطافت وصفا بولیدی وهوای الهی آنک
آب روحندن نیجه موجلر پیدا قلیدی حتی آنک آب روحی وزلال عرفانی انسانک وجود درختلرینک جاننه
درمان اولیدی وهر کسک شجره وجودی آنده نیکبخت اولیدی وکندی استعدادنه کوره نشو ونما بولیدی اما شول
برکسه نک وجودیکه افسرده اولان یخ کبی منجمد اوله وکندیلکندن قاله وشوق الهی ومحبت ربانینک حرارتندن
بی بهره اوله اول کسه سامری کبی بودنیاده مؤمنلرک انهجار وجودنه لامساس قولنک مفهومنی اوقور اهل ایمان
واصحاب عرفانله الفت وانسیت ایلیوب انلردن نفرت قیلور (مثنوی) لیس یالف لیس یؤلف جسمه * لیس الا شح
نفی جسمه) اول یخ مشابه سنده اولان بارد کسه نک جسمی الف وما لوف اولمز انک نصیبی نفسنک بخلندن غیری اولمز

بوبیت

بوبیت شریف بوحدیث شریفه اشارتدر قال صلی الله علیه وسلم (المؤمن یألف ویؤلف والمنافق لا یالف ولا یؤلف
ولا خیر فی من لا یألف ولا یؤلف) پس منافق سیرت اولان کسه لرک قسمتی وبهره سی نفسلرینی عباد خلقدن نابالک
ایتمکدر اما خیر الناس من ینفع الناس نحواسنجه نفسنی عباد اللهه بذل ایدوب آنلرله مخالطه ایدوب آنلره منفعت رسان
اولان مؤمن عباد اللهک خیرلوسیدر (م ی) نیست ضایع زوشود تازه جکر) ایک نبود پیک سلطان خضر اول برف ویخ
دخی ضایع دکلدر زیرا آندن جکر تازه ولطیف اولور ولیکن خضر سلطاننک پیکی اولمز یعنی اکرچه برف ویخ من وجه
مذموم در ولیکن حق تبارک وتعالی آنی دخی عبث خلق ایلمشدر بلکه من وجه آنک دخی بعض شیئه نسبتله نفع
وفائده سی اولور مثلا صیف وحرارت تموز زماننده اولان برف ویخ حرارتلو اولان جکرلری تازه ایلر بوجهتدن آنک
وجودی دخی ضایع وبیهوده اولمز ولیکن خضروات وسبزوات سلطاننک پیکی اولمز خضردن مراد بونده قلب باغنده
حاصل اولان لطافتلر وتازه لکلر اولور وسلطان خضردن مراد حیات قلبیه ومعرفت ربانیه اولور وآنک پیکندن
مراد آثار حسنه واعمال صالحه اولور برف ویخ کداخت اولدقده خضروات سلطانی اولان کلک پیکی اولور وکذلک
برکسه نک دخی برف ویخ کبی اولان بارد صفتلری خورشید حقیقینک حرارت حبیه سیله اریوب آب کبی اولدقده کوکل
باغنده بتن ایمان واسلام سبزه لرینک سلطانی مشابه سنده اولان حیات قلبیه نک خبرویریجیسی اولور وآندن نیجه آثار
حسنه واخلاق طیبه آب حیات کبی ظهوره کلور اما اکر برکسه نک بارد اولان خویلری کداخته اولوب آب حیات کبی
اولمسه حیات قلبیه نک پیکی ومخبری اولمز ولیکن ینه وجودی عبث دخی اولمز بلکه نیجه درونده زیاده حرارتی اولان
کسه لر آنک برودتندن دفع حرارت ایدرلر ومن وجه نفع بولورلر (م ی) ای ایاز استاره تو بس بلند * نیست هر برجی
عبورش را پسند * هر وفا را کی پسندد همتت * هر صفا را کی پسندد صفوتت) سلطان محمود ایازه خطاب ایدوب
ایتدی ای ایاز سنک ستاره وطالعک زیاده بلند وعالیدر هر بر برج آنک عبورینه پسند ولایق دکلدر سنک عالی همتک
هر وفایی بچن قبول ایلر سنک لطافت وصفوتک هر صفایی بچن اختیار ایلر یعنی ای ایاز مشابه سنده ندیم شاهی ومقرب
الهی اولان محبوب معنوی سنک ستاره وطالعک من حیث المعنی زیاده بلند وعالیدر هر بر برج دل اول سنک علمک
ستاره سنه محل اولمغه لایق دکلدر وسنک نجم معرفتک هر قلبه عبور قیلمغه مناسب دکلدر سنک عالی همتک هر کسک
وفاسنی بچن قبول ایلر وهر بر صفایی سنک صفوتک بچن کزیده قیلر الحاصل سن بر مرتبه کمال صفایه واصل اولمشسندرکه
خلقک صفاسی سنک صفوت کامله که نسبت کدر مقوله سی اولدیغیچون آنی مقبول طوتمزسن وسن بر مرتبه وفا
حاصل ایتمشسندرکه سنک کمال وفا که نسبت ناسک وفاسی جفا منزله سنده درانکیچون آنلرک وفاسنی سنک عالی همتک
پسند ایتمز پس ارشاد ایلمک سنک کبی صاحب دولته لایقدر وامر معروف ونهی منکر سویلمک سنک امثالک اولان
اهل سعادته مناسب ومطابقدر اما سنک علمکدن بهره سی اولمین وسنک سعادتکدن سعادت بولمین کسه لر
ارشاده تصدی ایلسه لر وامر معروف ونهی منکر سویلسه لر لابد جنک وجدلدن خالی اولمزلر نته کم بوقصه دن معلوم اولور
(حکایت آن امیر که غلام را کفت که می بیار غلام رفت وسبوی می می آورد در راه زاهدی بود امر معروف کرد زد سنکی
وسبو را بشکست امیر بشنید وقصد کوشمال زاهد کرد واین قصه در عهد دین عیسی بود علیه السلام که هنوز می
حرام نشده بود ولیکن زاهد تقززی کرد واز تنعم منع می کرد) بو شرح شریف اول امیرک حکایه سیدرکه کندینک غلامنه
شراب کتوردیدی پس غلام کتدی وشراب دستیسنی میخانه یه کتوردی وشرابله طولدردی وامیرک مجلسنه
متوجه اولدی اتفاقا یولده برزاهد وارایدی امر معروف ایلردی برطاش اوردی ودستی یی صدی امیر بونی ایشتدی
زاهده کوشمال قصدنی ایلدی وبو قصه حضرت عیسی علیه السلامک دین وشریعتی زماننده ایدیکه هنوز باده
حرام اولمش ایدی ولیکن زاهد پرهیزکارلک ایلدی وناسی تنعمدن منع ایلدی تقززلغنده کندوبی چکمکه دیرلر بونده
معنی زاهد کندیسنی عیش ونوشدن چکدی وپرهیز ایتدی وخلقی دخی تنعمدن منع ونهی قیلدی دیمک اولور (مثنوی
بود امیری خوش دل ومی باره * کهف هر مخمور وهر بیچاره) بر امیر وارایدی زیاده خوش دل ومی پرست ایدی اول امیر
هر مخمور وهر بیچاره نک کهف وملجائی ایدی باره محب ومخلص معناسنه در کهف مغاره یه دیرلر بونده ملجأ معناسنه در
مثنوی) مشفق مسکین نوازی عادلی * جوهر زر بخشی دریا دلی) اول امیر بر مشفق زیاده مسکین نواز بر عادل ایدی
بر دریا دل برزر بغشلیجی جوهر ایدی (مثنوی)شاه مردان وامیر المؤمنین * راه بان ورازدان ودوربین) مردلرک
شاهی ومؤمنلرک امیری ایدی یولجی وراز بیلیجی وایراق کوریجی ایدی راهبان زیاده یول صاحبی کسه دیمک اولور (م ی
دور عیسی بود وایام مسیح * خلق دلدار وکم آزار وملیح) حضرت عیسی علیه السلامک دوری ومسیحک ایامی ایدی
اول امیر خلقه دلدار وکم آزار وملیح برکسه ایدی (مثنوی) آمدش مهمان بناکاهان شبی * هم امیری جنس او

خوش مذهبی) اول امیره بر کیجه وقتلرد کل ایکن مهمان کلدی آنك جنسی بر خوش مذهب هم بر امیر ایدی یعنی
کندی کبی بر خوش مذهب آنك جنسی هم بر امیر بر کیجه نا کاه کلوب اول می باره اولان امیره مهمان اولدی (م ی)
باده می بایستشان در نظم حال * باده بود آن وقت مأذون وحلال) نظم حال خصوصنده آنلره باده کرك اولدی یعنی
انتظام احواله ونشاط باله سبب اولسون ایچون بونلره باده ایچمك لازم کلدی باده اول وقت مأذون وحلال ایدی
(مثنوی) باده شان کم بود کفتا ای غلام * رو سبو پر کن بما آور مدام) آنلرك باده سی کم ایدی وامیر غلامنه دیدی ای غلام
بوری دستی بی طولدر بزه مدام کتور مدام بونده باده معناسنه در یعنی وار سبو یی طولدور بزه بادهٔ کلفام کتور دیدی
(مثنوی) از فلان راهب که دارد خمر خاص * تا ز خاص وعام یابد جان خلاص) امیر غلامنه ایتدی شرابی فلان
راهبدن کتور زیرا اول خمر خاص طوتر تا کم خاص وعام قیدندن جان خلاص بوله بونده نکته بودر که اول دینده
راهب اولان وعزلت وخلوت اختیار قیلان کسه نك شرابندن نوش ایدرلر ایمش عوام وخواص قیدندن خلاص اولمق
ایچون بو دینده دخی عبادت حقی کزیده قیلان وتارك دنیا اولان عاشقلرك قلبی کوینده اولان شراب محبتی عوام
وخواص قیدندن خلاص اولمق ایچون نوش ایلمك لازم کلور (مثنوی) جرعهٔ زان جام راهب آن کند * که هزاران جره
وخمدان کند) اندران می مایهٔ پنهانیست * آنچنان کاندر عبا سلطانیست) راهبك اول جامندن بر جرعه آنی ایلر که
هزاران دستی وخمدان ایلر اول میده بر پنهانی مایه واردر انجلاین که عبا ایچره سلطانلق واردر جره دستی یه دیرلر خمدان خملر
محلی دیمکدر بونده خملرك کثرتندن کنایه‌در راهب دین عیساده خلقدن عزلت ایدوب عبادت حقه مشغول اولان
کسه یه دیرلر وبو کلمات اکرچه دین عیساده اولان راهبه واسیره کوره دینلمشدر اما بوندن مقصود دین محمدیده خلقدن
منقطع اولان وترك دنیا قیلان عاشق وصادقلر اولور وآنلرك جام قلبنده موضوع اولان می محبتك بر جرعه سی هزاران
سبو وخملر میلرله طولسه و بر کسه بو جرعه سی نوش قیلسه اول جرعه قدر مستلك ویرمز واول بادهٔ محبتك نشئه سنه
وصفاسنه ایر کورمز زیرا انلرك جام قلبنده موضوع اولان بادهٔ محبتده بر پنهانی مایه واردر که اول دنیا شرابلرنده بو قدر
نته کم عبا ایچنده سلطانلق واردر که اول سلطانلق دنیانك البسهٔ نفیسه سنده وخلع ونعیمه سنده بو قدر (مثنوی)
تو بدلق پاره پاره کم نکر * که سیه کردند از بیرون زر * از برای چشم بد می دود شد * وز برون آن لعل دود آلود شد)
سن او عبا پوش اولان سلطانلرك پاره پاره اولان دلقنه باقمه زیرا انلر التونی طشره دن سیاه ایلدیلر اهل دل
چشم بددن اوتری می دود اولدی وطشره دن اول لعل دود الود اولدی یعنی سن تحت الاطمار اختفا ایلین ملوکك ظاهر
بدنلرنده اولان پاره پاره دلقلرینه نظر ایلمه زیرا انلر معناده التون کبیدر طشره دن کندیلرینك وجودلری التونی
سارقلردن وخاینلردن صیانت ایچون سیاه ایلدیلر نته کم بر التونك طشره سنی سیاه ایدرلر تا کم هر کس آنك زر ایدیکن
بیلمیه واکا طمع قیلمیه وفی المثل بر لعل پاکی بد کوزلرك می دودی اولمقدن اوتری کردود خانه الوده ایدرلر تا کم چشم بدا کا
دکمیه پس ملامیه طائفه سی خیرلرین اظهار وشرلرین اضمار ایلیوب اسقاط جاه ومنزلت ایچون کندیلرنی صورتا خوار
وحقیر طوترلر واهل شهرتنده کوسترلر (مثنوی) کنج وکوهر کی میان خانهاست * کنجها پیوسته در ویرانهاست
کنج آدم چون بویران شد دفین * کشت طینش چشم بند آن لعین * او نظر می کرد در طین سست سست * جان همی
کفتش که طینم سدّ تست * کنج وکوهر خانه لرك ایچن اورتاسنده در کنجلر پیوسته ویرانه لرده در حضرت آدم علیه
السلامك کنجی چوق ویرانه ده مدفون اولدی اول آدمك طینی اول لعینك چشم بندی اولدی اول لعین طینه سست
سست نظر ایلدی لیکن اول حضرتك جانی دیردی که بنم طینم سنك چشمکه سدّدر یعنی اکثر اهل دین واصحاب یقین
عیون ناسدن کندیلرینی ستر ایلمك ایچون صورت ظاهره لرنی ویران وخراب ایلمشلر درونلرنده اولان خزینهٔ اسراری
وکنجینهٔ انواری نااهل اولان طائفه دن بو اسلوب ایله حفظ وحمایت ایلیه لر زیرا کنج وکوهر عادتدرکه خانه لر اورتاسنده
آشکار اولمز متصل کنجلر ویرانه لرده قونمش واکثر نامعلوم اولان محللرده وضع اولمشدر نته کم آدم علیه السلام
حضرتلرینك خزینهٔ جانی وکنجینهٔ جنانی جسد ویرانه سنده چونکم مدفون اولدی اول حضرتك طین پاکی وجسم
کلناکی اول ملعونك کوزینه بند وحجاب اولدی اول ابلیس حضرت آدم علیه السلامك طیندن مخلوق اولان
جسدنه سست سست نظر ایلدی اما حضرت آدم علیه السلامك جان شریفی وجنان لطیفی لسان اشارتله
اکا دیدیکه بنم طیندن ترکیب اولنان جسدم سنك کوزیکه سدّ و پرده در سن بنم درونمده اولان خزینهٔ انواره
وکنجینهٔ علوم واسراره نظر ایلیه کورنا حقیقت کاره واقف وعارف اوله سن بوندن مقصود هر صاحب دل اولان
عارف وکاملك روحی شیطان سیرت اولان وصورته نظر قیلان نادانلره بویله دیرلر (مثنوی) دو سبو بستد غلام
وخوش دوید * در زمان در دیر رهبانان رسید * زر بداد و بادهٔ چون زر خرید * سنك داد و در عوض کوهر خرید *

بادهٔ که بر سر شاهان جهد * تاج زر بر تارك ساقی نهد) غلام امیرك امر وفرمانیله باده کتورمك ایچون ایکی دستی الدی
وخوش یلدی فی الحال راهبلر دیرینه ایرشدی پس راهبلره زر ویردی وزر خالص کبی شراب صاتون الدی مثلا سنك
ویردی عوض ومقابله ده کوهر صاتون الدی بر باده یی که پادشاهلرك باشنه صچرایه پادشاه ساقینك باشی اوزره التون
تاج قور بونده امیردن مراد روح وغلامدن مراد نفس وایکی سبودن مراد عقل وقلب وراهبلردن مراد دین محمدیده اولان
ریاضت ومجاهده صاحبلریدر ومیدن مراد محبت الهی وشوق ربانیدر پس توضیح معنی بویله دیمك اولور که نته کم اول غلام
امیرك فرمانیله ایکی سبو الوب میخانه جانبنه خوش یلدیکی کبی دین محمدیده اولان شاربان رحیق تحقیق ومیخواران
بادهٔ توفیقك دخی غلام نفسی عقل وقلب سبولری مجاهد فی سبیل الله اولان عاشقلرك ساکن اولدقلری مرتبه لرده
کتورر وسیم وزری هر نه وار ایسه آنلره ویرر وزر احمر کبی اولان بادهٔ حمرایی ومی پر صفایی الور وقلب وعقلنی شراب
محبتله بر قیلور سنك مشابه سنده اولان سیم وزری آنلره ویرر وآنلردن کوهر روحانی وبادهٔ جانی اشترا قیلور شول بر باده یی
صاتون آلور که اکر شاهان جهان اولان کسه لرك باشنه صچراسه آنك ساقیسنك باشی اوزره آلتون تاجلر قور وآنی
جواهر وزواهره مستغرق قیلوردی (مثنوی) فتنها وشورها انکیخته * بندکان وخسروان آمیخته * استخوانها
رفته جمله جان شده * تخت وتخته آن زمان یکسان شده) اول بادهٔ صفا بخش فتنه لر وشورلر قوپرمشدر اول باده نك
حالت وصفاسندن مست اولوب بنده لر وخسرولر قارشمشدر استخوانلر کتمشلر اول بادهٔ حیاتبخش سببیله جان اولمشلردر
اول زمان تخت وتخته یکسان اولمشدر یعنی سالکك غلام نفسی عاشقان الهینك ساکن اولدقلری میخانه جانبنه
متوجه اولدقده وقلب وعقلی سبولرنی آنلرك نوش ایلدیکی میدن پر قیلدقده وآنك روحی اول میدن طاعم اولدقده انك
درونندن نیچه فتنه لر وشورلر قوپار حتی بر مرتبه مست اولور ویکرنکلك مرتبه سنی بولور که بنده لر وخسرولر قرشمش
ویکرنك اولمش وبی ذوق اولان جسد استخوانلری آنك واصل اولدیغی مرتبه یه کتمش جمله جان اولمش واول مرتبه ده
پادشاهلرك تختی ودرویشلرك تخته سی یکسان اولمش کورر واعلانك وادنانك قیدندن کندیسنی قورتروب یکرنکلك
مرتبه سنه واستغراق عالمنه واصل اولور (مثنوی) وقت هشیاری چو آب وروغنند * وقت مستی همچو جان اندر تنند
چون هریسه کشته انجا فرق نیست * نیست فرقی کاندر انجا غرق نیست) هشیارلق وقتی بونلر آب وروغن کبیدرلر
اما مستلك وقتی تنده کی جان کبیدرلر هریسه کبی مختلط ومتحد اولمش انده هرکز فرق یوقدر بر فرق یوقدر اول کسه
ایچون که انده غرق دکلدر یعنی خلق هشیارلق وقتنده آب وروغن کبی بر بریله ضدلردر ولیکن شراب
عشقله مست اولدقلری حینده بر تنده جان کبی متحدلردر مستلك حالنده هریسه کبی ممتزج ومتحد اولوب انده فرق یوقدر
وبو معنایی شول کسه ایچون فرق وتمیز ایلمك یوقدر که اول مرتبه ده مست ومستغرق اولمیه بو معنای توحید واتحادی
اول مرتبه ده غرق اولمین فرق ایلمز (مثنوی) این چنین باده همی برد آن غلام * سوی قصر آن امیر نیك نام) الحاصل
اول غلام بونك کبی باده ایلتدی اول نیك نام اولان امیرك قصری جانبنه (مثنوی) پیش آمد زاهد شوریدهٔ *
خشك مغزی در بلا پیچیدهٔ) اتفاق اول غلامك اوکنه بر شوریده زاهد کلدی بینی سی یابس بلایه طولاشمش یعنی اول
امیرك غلامنك اوکنه درونی قینامش وبولانمش ریاضت کش بر زاهد کلدی که آنك مغز ودماغی سودادن یابس
وریاضتدن وجودی بلایه طوتشمش ومنقبض اولمشدی (م ی) تن ز آتشهای دل بکداخته * خانه از غیر خدا پرداخته
تنی درون جاننده اولان درد ومحنت آتشلرندن اریمشدر خانهٔ قلبی خدادن غیریدن بوشلمش ودوزلمشدی وپاك وبری
اولمشدی (م ی) کوشمال محنت بی زینهار * داغها بر داغها چندین هزار) بی زینهار وناچار اولان محنتك کوشمالندن
درونده نیچه بیك داغلر داغلر اوزره (م ی) دیده هر ساعت دلش در اجتهاد * روز وشب چفسیده او بر اجتهاد) اول زاهد
هردم کوکلی اجتهادده کوردی زیرا روز وشب اول زاهد اجتهاد ایلمکه یاپشمشدی (م ی) سال ومه در خون وخاك
آمیخته صبر وحلمش نیم شب بکریخته) اول زاهد سال وماه خاك وخونده قارشمش اول غلامی نیم شب کوردکده
انك صبر وحلمی قاچمش یعنی بر مرتبه ریاضتکش ایدیکه شهور واعوامده خاك زمینله وجکر قانیله مخلوط اولمشدی
نصف اللیده اول غلامی کوردکده انك صبر وحلمی قاچدی (مثنوی) کفت زاهد در سبوها چیست آن * کفت باده
کفت آن کیست آن) زاهد اول غلامه ایتدی اول دستیلرده کی ندر غلام ایتدی باده در زاهد ایتدی اول کیمکدر (مثنوی
کفت آن آن فلان میر اجل * کفت طالب را چنین باشد عمل) غلام ایتدی فلان امیرکدر که اول بین الناس اجل واعظم
بر امیردر زاهد ایتدی طالب حق اولانك عملی بویله می اولور (مثنوی) طالب یزدان وانکه عیش ونوش * بادهٔ شیطان
وانکه نیم هوش) طالب یزدان اولمق وآندن صکره عیش ونوش قیلمق بو ایکیسی بر یرده ساکن اولمز وطالب حق اولان
عاشق عیش وتنعمده اشتغال قیلمز کما قال ابن الفارض رضی الله عنه (بیت) واین الصفا هیهات من عیش عاشق) وجنة

عدن بالمكاره حفت) بادهٔ شیطان واندنصکره نیم هوش بوایکیسی بر یره جمع اولد قده دیانت قالمز وصلاح اولمز بلکه
نیجه فساده مؤدّی اولور حضرت عیسی علیه السلامك دینده خمرك مباح اولمسی شول شرطله ایدیکه عقل زائل
اولمیه وانی شارب اولنی فساده مائل قیلمیه اکثر کامل العقل اولان کمسه لر عبادته قوّت بولمقدن اوتری کفایت مقداری
نوش ایدرلردی وضعیف العقل اولنلری افراطله نوش ایلمکدن وعیشه وتنعمه مشغول اولمقدن نهی قیلرلردی
زاهد دخی کندینك دینك حکمنی اجرا ایلمکدن اوتری اول امیرك غلامنه بویله دیوب آنی بادهٔ شیطاندر دیو نهی قیلدی
(مثنوی) هوش تو بی می چنین پژمرده است * هوشها باید بران هوش تو بست * تا چه باشد هوش تو هنگام سکر *
ای چو مرغی کشته صید دام سکر) سنك عقل وهوشك شرابسز بویله صولمشدر پس سنك اول هوشك اوزره هوشلر
باغلو کرکدر سکر ومستلك زماننده عجب سنك هوشك نه اولور ای سکر دامنه برقوش کبی صید اولمش کمسه یعنی
ای ضعیف العقل وقلیل المعرفة اولان کمسه بادهٔ شیطانی اولمدین وام الخبائثی نوش قیلمدین سنك هوشك بونك کبی
ضعیف وپژمرده در حالا کرکدر که اکا نیجه عقللر وادراکلر باغلیه سن ونیجه عملر وعرفانلر تحصیل ایلیه سن چونکم
سنك عقلك بویله ضعیف وفهمك بونك کبی قلیلدر تاکم سکر وقتنده سنك هوشك نیجه اولور ای مستلك دامنه برضعیف
قوش کبی شکار اولمش نادان مست ومسکور اولدقده سندن نه قباحتلر ظهوره کاور لازم کلدیکه اول خباثت
وقباحته سبب اولان خمری نوش ایتمیه سن وعقل شریفکی ناقص قیلمیه سن بلکه آنی زیاده ایلین شیلرله معتاد اوله سن
تا احمق ونادان اولمقدن نجات بوله سن (حکایت ضیاء دلق که سخت درازقد بود وبرادرش شیخ اسلام تاج بلخ بغایت
کوتاه بالا بود واین شیخ اسلام از برادرش ضیا ننك داشتی ضیا در آمد بدرس او وهمه صدور بلخ حاضر بدرس او وضیا
خدمت کرد وبکذشت شیخ اسلام اورا نیم قیامی کرد سرسری کفت آری سخت درازی پارهٔ دردزد) بو سرخ شریف
ضیای دلقك حکایتیدر که قتی اوزون بویلو ایدی وآنك برادری شیخ اسلام که تاج بلخدر بغایت کوته قد وقصیر
القامه ایدی وبو شیخ اسلام کندینك برادری ضیادن ننك وعار طوتاردی ضیا برکون آنك درس ومجلسنه کلدی
حال بو که بلخك صدور وفضلاسی آنك درسنه حاضر ایدیلر چونکم ضیا آنك درس ومجلسنه کلدی پس لازم اولان
آداب اوزره برخدمت ایلدی وکچدی شیخ اسلام اول ضیایه سرسری نیم قیام ایلدی یعنی سستلك وفتورایله برجزوی
قیام ایلیوب فوری ینه اوتوردی ضیا چونکم کندی برادری شیخ اسلامك بوکونه حرکتنی کوردکده برسبیل مزاح
اکا دیدی بلی قتی اوزون سن بویکدن برپاره اوغورله (مثنوی) آن ضیای دلق خوش الهام بود) داد رآن تاج شیخ اسلام
بود * تاج شیخ اسلام دار الملك بلخ * بود کوته قد وکوچك همچو فرخ) اول ضیای دلق خوش الهام ایدی ولطیف طبع
وشیرین کلام ایدی اول تاج بلخ دیمکله ملقب اولان شیخ اسلامك برادری بلخ دار الملکنك شیخ اسلامی ومفتیسی
اولان تاج بلخ قصه بویلی ایدی وفرخ کبی کوچك ایدی دار الملك پادشاه ساکن اولدیغی شهردر یعنی تاج بلخ دیارنك شیخ
الاسلامی قوش باورسی کبی کوچك وقدّی دخی کوته ایدی (مثنوی) کرچه فاضل بود وفحل وذوفنون * این ضیا اندر
ظرافت بدفزون) اکرچه فاضل وفحل وذوفنون ایدی اما آنك برادری بو ضیا ظرافت وذکاوتده آندن زیاده
ایدی فحل ارکك دوه یه دیرلر لیکن بونده زیاده قوی عالم دیمکدن کنایه در (مثنوی) او بسی کوته ضیا بی حد دراز
بود شیخ اسلام را صدکبر وناز) او شیخ الاسلام زیاده کوته قد ایدی لیکن برادری ضیا بیحد دراز ایدی شیخ اسلامك
یوز کبر ونازی وار ایدی (مثنوی) زین برادر عار وننکش آمدی) آن ضیا هم واعظی بد باهدی) بو ضیا نام برادرندن
شیخ اسلامه عار وننك کلوردی اول ضیا دخی هدی ایله موصوف برلطیف واعظ ایدی (م ی) روز محفل اندر آمد آن ضیا
بارکه پرقاضیان واصفیا) اول ضیا محفل ومجلس کونی شیخ اسلامه کلدی شیخ اسلامك بارکاهی ومجلسی قاضیان
واصفیا ایله مملو ایدی (مثنوی) کرد شیخ اسلام از کبر تمام * این برادر را چنین نصف القیام) شیخ اسلام تمام کبرندن
ایلدی بو برادرینه بو مجلین نصف قیام یعنی کبرندن مع الکراهه نیم قیام ایدوب فی الحال ینه اوتوردی (مثنوی)
کفت او را بس درازی بهر مزد * اندکی زآن سرو قدّت هم بدزد) ضیا چونکم شیخ اسلامدن بوکونه حرکتی کوردی
اکا دیدی زیاده درازقدسن مزد ثوابدن اوتری اول سروقدکدن برآزجق اوغرله پس قصه دن حصه نه ایدیکنه
اشارت بیورورلر (مثنوی) پس ترا خود هوش کو یا عقل کو * تا خوری می ای تو دانش راعدو * روت بس زیباست
نیلی هم بکش * ضحکه باشد نیل برروی حبش) ای مخمور اولان کمسه پس سنك عقلك وباهوشك قنی تاکم می ایچه سن
ای سن دانشه عدو مثلا سنك یوزك زیاده خوبدر برنیل دخی چك حبشك یوزینه نیل چکمك ضحکه ومسخره اولور سوزلر بو
زاهد لساندن میخواره اولان امیرك اکرچه غلامنه خطاب دینلمشدر ولکن امر معروف ایلین کمسه لر لساندن مطلق
میخواره اولان کمسه لره درسکا عقل قنی ویا خود هوش قنی تاکم سن ای علم وعقله دشمن اولان کمسه می ایچه سن

وآنی ضبط قیله سن وعقل ودانش مرتبه سندن چیقمیوب کندی کمالکده اوله سن عقلسز اولان کمسه شراب ایچمك
زشت اولان برحبش یوزینه چوید اورمق کبیدر اکرچه برلطیف یوزه چوید نقطه لرقونسه نوعا لطافت ویرسه
قابل اولور اما حبشی عربك یوزی اوزره مضحك اولور بو تمثیل شراب دین عیساده حلال اولدیغی اوزره در امابونده
برکسنه هرنه مرتبه عالم وعاقل اولسه واصلا آنی خمر مست ولا یعقل قیلمسه ینه شراب ایچمك اکا ایله حرامدر
اما دین عیساده مادامکه عقله ضرر ویرمیه وفساد مرتبه سنه ایرکورمیه خمر ایچمك قوّت بدندن اوتری
مباح اولمشدی وبودینده دخی برزمان مباح اولوب بعده جمیع مؤمنینه آنك ایچمه سی حرام اولدی وحرام اولدیغنه
سبب وتحریمی حقنده اولان نصوص قاطعه دردنجی جلدده بیان سبب فضاحت وبسیارکو بی آن فضول مرخنده
لیك اغلب چون بدند وناپسند) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه (مثنوی) در تو نوری کی در آمد ای غوی
تا تو بیهوشی وظلمت جو شوی * سایه در روز ست جستن قاعده * در شب ابری تو سایه جو شده) ای غوی سکا برنور قچن
کلدی تاسن بیهوشلك وظلمت دیلیجی اوله سن مثلا سایه یی روز روشنده دیلمك قاعده در اماسن ابره منسوب اولان کیجه ده
سایه جو اولمشسن بیت اولك مصرع ثانیسنده مادامکه سن بیهوشلك وظلمت طالبی اوله سن ای غوی سکا برنور قچن
کاوردیملك دخی جائز اولور اما اولکی معنی انسبدر نوردن مراد نور باطندر که کمال ریاضتله وزیاده کوشش وطاعتله
حاصل اولور وبیهوشلکدن مراد غفلت وظلمتدن مراد شهوت وسایه دن مراد تنعم وراحت اولور قچن اصحاب ریاضت
واهل طاعتك باطنلرینه نور الهی غالب اولسه وریاضت وعبادت آنلرك جسملرنی ضعیف ونحیف قیلسه برمقدار
بیهوشلك وغفلت طالبی اولورلر وشهوت نفسه میل قیلوب ظلمت طلب قیلورلر روز روشنده سایه طالبی اولان کمسه کبی
انسبت اوزره غفلت وشهوت طالبی اولان عزیزلر مذموم دکللردر بلکه مقبول وطلبلری دخی هروجهله مشروع
ومعقولدر بومعنی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك کلمینی یا حمیرا کلمینی دیمسی قبیلندن واکل وشرب
ایلمسی قبیلندن اولور اما برکسه نك نفسی هنوز بیهوش ایکن ونور باطندن خالی ایکن ظلمت طبیعته وشهوت نفسه
مشغول اولمق حرامدر زیرا زیاده تنعم وراحتده درتنه کم اول زاهد امیرك غلامنه بو معنالری اعلام ایلیوب دیر ای کمراه
وغوی سنك باطنکه طاعت وریاضتدن قچن برنور قوی کلدی وسنك جسمکی ضعیف ونحیف قیلدیکه تاسن بیهوشلغی
وغفلتی طلب قیله سن وظلمت وشهوت نفسه اعتدال مزاج ایلمکدن اوتری مائل اوله سن فی الواقع نهار روشنده
وحرارت شمسده سایه طالبی اولمق فائده در ومذموم ومعیوب دکلدر اماسن فی المثل سحابله مظلم اولان شب تاریکده
سایه جو اولمشسن بو قاعده عقله مخالفدر ومقبول ومعقول دکلدر پس برکمسه شب طبیعتده ساکن ایکن شهوت
طالبی اولمق وعیش وتنعم قیلمق شب تاریکده سایه جو اولان کمسه کبیدر (مثنوی) کر حلال آمد پی قوت عوام *
طالبان دوست را آمد حرام * عاشقانرا باده خون دل بود * چشمشان برراه وبرمنزل بود) عوامه قوت اولمقدن اوتری
اکر باده حلال کلدیسه لیکن دوستك طالبلرینه حرام کلدی زیرا عاشقلرك باده سی خون دل اولور آنلرك کوزی راه
ومنزل اوزره اولور حضرت عیسی علیه السلام دیننده عوام ناسه قوت وغدا اولمقدن اوتری دائرهٔ عقلدن اخراج
ایلمیجك قدر وفساده وغوغایه موصل اولمیجق مرتبه باده ایچمك حلال اولمشدی اما آنلرك دخی راهبلری وحضرت
حقك طالبلری آنی ایچمکدن پرهیز ایدوب کندیلره حرام قیلمشلردی پس بو معنایه اول زاهد لساندن اشارت ایدوب
بیورورلر اول زاهد اول امیرك غلامنه دیدیکه اکر عوامه قوت وغدا اولمقدن اوتری بو باده حلال کلدیسه ده دوستك
طالبلرینه حرام کلدی خدای تعالینك عاشقلرینه باده خون دل اولور وبونلرك کوزلری همان طریق الهیده ومنزل
ربانیده اولورنه بونلر حلال عیش ونوشه ولذت وشهوت نفسه اشتغال قیلورلر پس بودین محمدیده دخی عوام ناسه
حلال اولان نعمت وشهوت متقی ومتورع اولان عاشقلره حرام مشابه سنده اولور وبونلرك مطمح نظری همان راه الهی
ومنزل ربانی اولور وقوت وغدالری حق تعالینك محبتی ونور طاعتی اولور (مثنوی) در چنین راه بیابان مخوف *
این قلاوز خرد با صد کسوف * خاك در چشم قلاوزان زنی * کاروانرا هالك وکمره کنی * نان جو حقا حرامست وفسوس
نفس را در پیش نه نان سبوس) بو مجلین مخوف بیابان یولنده بو خرد قلاوزی یوز کسوف ایله درای غلام سن قلاوزلرك
چشمنه خاك اورورسن کاروانی هالك وکمراه ایلرسن حقا اربه اتمکی حرام وفسوسدر نفسك اوکنه کبك اتمکی قو بیابان
مخوفدن مراد طریق الهی وبو طریق الهینك قلاوزی عقلدر وخمر عقلی اوریجی ونورنی ازاله ایدیجیدر انکچون باده یه
خمر دیدیلر پس سن بونك کبی مخوف بیابانده اوله سن بو عقل قلاوزی نیجه یوز کسوفله بی نور اولوب ظلمتده قاله وسن عقل
وعلم قلاوزینك یوزینه وکوزینه خاك اوره سن یعنی خاکدن مخلوق اولان غدالری عقل وروحك کوزینه ضرب ایلیه سن
مقرر اولور که کاروان وجودکی وسکا تابع اولان کمسه لری کمراه ایلرسن حقا بودر که اربه اتمکی نفسه حرام وضرردر زیرا

نفس امارهنك قارنی طویدقجه وراحت بولدقجه طغیان وعصیانی زیاده اولور لازم كادیكه نفس امارهنك اوكنه كیكدن
اولان اتمك قوتی تاكه قوت بولمیه وعصیان وطغیان قیلمیه (مثنوی) دشمن راه خدارا خواردار) دزدرامنبرمنه بردار دار)
دزد را او دست ببریدن پسند * از بریدن عاجزی دستش ببند * كر نبندی دست او دست تو بست) كر تو پایش نشكنی پایت
شكست) راه خدانك دشمنی خوار وذلیل طوت دزده منبر قومه دار اوزره طوت دزدك الینی كسمكی بیلكن آنك الینی
كسمكدن عاجز ایسك آنك الینی باغله اكرسن آنك الینی باغلمز ایسك اول سنك الكی بغلر اكرسن آنك اباغنی صیمه یه سن
اول سنك اباغكی صیر یعنی نفس اماره كه راه خدانك دشمنیدر آنی خوار وحقیر طوت واول معناده دزد وره‌زندر سن
آنك النته كرسی قومه ورعایت قیلمه بلكه اكا قصاص ایله ومؤاخذه قیل تاكم حرامیلكدن فراغت ایلیه سن حرامی اولان
نفسك هواسی وقواسی اللرنی قطع ایلمكی پسندیده ومقبول ایله اكر انك هواسی وقواسی اللرینی كسمكلكده عاجز ایسك
باری حبل الله متین ایله آنك هواسنی وقواسنی محكم بند ایله تاكم سكا غلبه وتصرف ایلمكه قادر اولمیه اكرسن اول نفسك
هواسی وقواسی اللرنی حبل الله متین ایله باغلمیجق اولورسك اول نفسك سنك عقل وفكرك اللرنی رسن حرص وشهوتله
بغلر اكرسن اول نفسك مشتها ومتغاسی ایاقلرنی شكست ایلمیه سن اول سنك عقل وروحك قدملرنی كسر ایلر پس سنی
طریق الهیدن كیرو قور ومقصوده واصل اولمقدن مانع اولور پس لازم اولدیكه هركزا كا رخصت وفرصت ویرمیه سن
(م ی) تو عدو را می دهی ونی شكر) بهرچه كو زهر خند وخاك خور) زد زغیرت بر سبو سنك وشكست * او سبو انداخت
واز زاهد بجست * رفت پیش میر وكفتش باده كو * ماجرا را كفت یك یك پیش او) سن دشمنه باده ونیشكر ویررسن
نه‌دن اوتری بلكه اكادی زهر خند اول وخاك یی یعنی سن ایسك ای نفس پرور اولان كسه عدو اولان نفسه باده ویررسن
ونی شكر كبی لذیذ طعاملر ید یررسن عدو اولان نفسه آنی نه‌دن اوتری ویررسن اكا سن اجی كول وخاك یی دی شیرین
وشكر كبی كوللك ونفیس طعاملر یمك نفس اماره‌یه لایق اولمز زیرا اول شكر خند اولدقجه واكل وشربه اشتغال قیلدقجه
عصیانی وطغیانی زیاده اولور الحاصل اول زاهد كمال غیرتدن غلامك دستی سنه سنك اوردی وآنی صدی اول غلام
دستی بی اتدی وزاهددن صیچرادی وكندیسنی خلاص ایتدی فی الحال امیرك اوكنه كتدی اول دخی اكا باده‌قنی دیدی
غلام دخی امیرك اوكنده ماجرایی علی ما جری بر بر دیدی وزاهدله كندی ما بیننده نه واقع اولدیسه بالكلیه تعبیر ایلدی
رفتن امیر خشم آلود برای كوشمال زاهد (مثنوی) میر چون آتش شد وبر جست راست * كفت بنما خانهٔ زاهد كجاست
میر چونكم غلامدن ماجرایی اشتدی فی الحال آتش كبی اولدی دخی راست صیچرادی غلامه ایتدی بكا كوستر
اول زاهدك خانه‌سی قنده‌در (مثنوی) تا بدین كرز كران كوبم سرش * آن سر بی دانش مادرغرش) تا بو كرز كران ایله
آنك باشنی دوكم اول اناسی قحبه‌نك عقلسز ودانشسز باشنی (مثنوی) اوچه داند امر معروف از سكی *
طالب معروفیست وشهرگی * تا بدین سالوس خود را جا كند * تا بچیزی خویشتن پیدا كند * كو ندارد خود هنر
الا همان) كه تسلی میكند با این وآن) اول زاهد امر معروف ایلمكی نه بیلور كا بیلمكندن معروفلغه ومشهورلغه طالبدر
تا بو ریا ایله كندویه بر ایلیه تا برنسنه ایله كندوبی پیدا ایلیه زیرا اول بی عقل خود هنر طوتمز الاهمان بونی طوتركه
تسلی ایلیه بوكا واكا بو پیتلرا كرچه امیر لسانندن امر معروف ایلین زاهده عتاب وخطاب اولمق طریقی اوزره دینلمشدر
ولیكن اداب تذكیری بیلمین وامر معروف ونهی منكر ایلمك اصولنه آكاه اولمین كسه‌لره تعریض اولور اول امیر بویله
دیدیكه اول زاهد خشك امر معروف ونهی منكر ایلمك اصول وآدابنی نه بیلور بلكه اول كا بیلمكندن بو اسلوبله بین
الناس معروف اولمق وشهرت بولمق طالبیدر حتی بو سالوسلكله كندیسنه قلوب ناسده یر ایلیه تاكم بر حالت وخصلتله
خلق مابیننده كندیسنی پیدا وظاهر ایلیه كه خالف تعرف دیمشلردر وفی الحقیقه بعض وعظا ونصحا امر معروف
ونهی منكر ایلمكدن مرادلری لله وفی الله اولمیوب واصلاح نفوس ناسه دخی نیت قیلمیوب بلكه مراد ومقصودلری
ریا وسمعه ایله وسالوسلمكله قلوب ناسده كندیلره یر ایلمك وبعض كسه‌لره مخالفت قیلمغله كندی نامنی پیدا وآشكارا
ایلمك اولور وبوندن غیری باطنلرنده هنر طوتمزلر تاكم اول زاهد خشك دخی هنر طوتمز الا همان اول هنری طوتركه
اول كسه‌یه وبو كسه‌یه سالوسلك اظهار ایلیه دیدی (مثنوی) او اكر دیوانه است وفتنه كاو * داروی دیوانه باشد كیر كاو
تا كه شیطان از سرش بیرون رود * بی لت خر بندكان خر چون رود) اول زاهد اكر دیوانه وفتنه قازیجیدر دیوانه‌نك
داروسی كیر كاو اولور تاكم شیطان آنك باشندن طشره كیده خر بنده‌لرك تپسز خر نیجه كیدر كیر كاودن مقصود
قرباج وقامچیدر یعنی امیر خشم آلود كندیسنه دیدیكه اول زاهد اكر فرض ایده‌لم دیوانه وسفیه ایسه وفتنه قازیجی
وغوغا قوپاریجی مجنون ایسه دیوانه ومجنونك علاجی قامچی وقرباج اولور دیوانه اولانلره برقاج قرباج اورمق
لازم كاور تاكم شیطان آنك باشندن طشره كیده بو مقرردركه خربنده‌لرك كوتكی اولمیجه خر بوله‌ه وار وموّدب كتمز

لازم

لازم كادیكه خر سیرت اولنلره كوتك اوره‌سن تا بوله طوغری كیده ودیوانه اولنلری قرباجله دوكه‌سن تاكم سفاهت
ودیوانه‌لكی ترك ایده (مثنوی) میر بیرون جست ودبوسی بدست * نیم شب آمد بزاهد نیم مست) الحاصل
میر خانه‌سندن طشره صیچرادی النده دبوس نیم شب یعنی نصف اللیلده نیم مست زاهده كلدی (م ی) خواست كشتن
مرد زاهد را از خشم * مرد زاهد كشت پنهان زیر پشم) خشم وغضبندن میر مرد زاهدی قتل ایتمك استدی
مرد زاهد دخی امیرك بو قصدنی بیلوب یوكی النده پنهان اولدی (مثنوی) مرد زاهد می شنید از میر آن * زیر پشم
آن رسن تابان نهان * اول مرد زاهد امیردن خشم آلود اولان كلامی ایشتدی اول رسنه ایلرك یوكی النده پنهان ایكن
یعنی انك خانه‌سنده ایپ بوكیجی كسه‌لرك وافر یشمی وار ایدی زاهد آنك النته كیزلندی ومختفی اولدی وامیرك غوغاسی
وخشم آلود اولان كلماتنی استماع ایلردی (مثنوی) كفت در رو كفتن زشتی مرد * آینه تاند كه رو را سخت كرد
روی باید آینه وار آهنین * تات كوید روی زشت خود ببین) اول زاهد زیر پشمده كندیسنه دیدی مردك زشتلكنی
یوزینه قرشو سویلمكه آینه قادر اولور زیرا یوزنی قتی بك ایلدی آهنین آینه كبی سخت ومصقی یوز كرك تاكه سكا كندی
زشت وقبیح یوزكی كوردیه یعنی اول چونكم بو حالت مكروهه‌یی كوردی وبو شدت وغلظته نظر ایركوردی زیر پشمده
انصاف ایدوب كندی كندیسنه بویله دیدیكه قبیح مردك قباحت وخباثتنی سویلمكه اینه كبی مصقی اولان وژنك
وجود مجازیدن كندیسنی پاك ومجلا قیلان كسه‌لر قادر اولور كه كندی یوزنی واوزنی سخت ومحكم ایلیه وفی الحقیقه
كلام حقی سویلمكه وتبلیغ احكام الهی ایلمكه دموردن اولان آینه كبی بر محكم یوز كركدر تاكم ای منبع قهر وغضب
سكا دیه اشته زشت وقبیح اولان یوزكی كور مادامكه امر معروف ونهی منكر ایلین كسه‌لر (ولا یخافون لومة لائم)
آیت كریمه‌سنك مفهوم ومنه مظهر اولمیه‌لر ووجود مجازی قیدندن قورتلمیه‌لر واولمك ودوكلمك خوفندن نجات
بولمیه‌لر آنلر متكبر اولان اهل خشمه واستكبار قیلان اصحاب جاه ومنصبه صراحة حقی سویلمكه قادر اوله‌مزلر مكركه
نیجه حجاب النده رموز وكنایتله وتعریض واشارتله سویلمك واقع اوله تاكم دلقك شاه ترمذه رو برو حقی سویلمكه
قادر اوله‌میوب نیجه پرده‌لر النده سویلدی وآنك مات اولمسنه توبیخ وتقریع ایلدی (حكایت مات كردن دلقك
سید شاه ترمد را (مثنوی) شاه با دلقك همی شطرنج باخت * مات كردش زود خشم شه بتاخت) شاه ترمدك كندینك
مصاحبی اولان دلقك ایله شطرنج اوینادی دلقك شاهی مات ایلدی فوری شاهك خشمی چاپدی یعنی دلقك پادشاهی
علی الفور مات ایلدكده آنك خشم وغضبی ظهوره كلدی (مثنوی) كفت شه شه وان شه كبر آورش * یك یك ان شطرنج
میزد بر سرش) دلقك پادشاه مات اولدقده شه شه دیدی وآنك كبر اور اولان اول شاهی اول شطرنجی بر بر آنك
باشنه اوردی شه شه شینلرك ضمه‌سیله تف تف دیمكدر یعنی دلقك شاه ترمدیی چونكم مات ایلدی اكا تف تف دیوب
تعریض قیلدی وانك كبر كتوریجی اول شاهی شطرنجك التلرنی بر برانك باشنه اوردی بویله دیو (مثنوی)
كه بكیر اینك شهت ای قلتبان * صبر كرد آن دلقك وكفت الامان) كه ای قلتبان طوت اشته سكا شه دیمك دلقك شاهدن
بو غضبی كوردكده الامان ای شاه جهان دیوب آنك جفاسنه صبر ایلدی (مثنوی) دست دیكر باختن فرمود میر *
او چنان لرزان چو عور از زمهریر) بعد زمان اول امیر بر غیری ال دخی اوینامق بیوردی اول دلقك عریان اولان كسه
زمهریردن لرزان اولدیغی كبی لرزان اولدی (مثنوی) باخت دست دیكر وشه مات شد * وقت شه شه كفتن ومیقات شد
پس برال دخی اوینادی وشاه مات اولدی دلقكك شه شه دیمك وقتی وهنكامی اولدی شه شه لفظنده شینك ضمه‌لریله‌ده
وفتحه‌لریله‌ده اوقنمق جائز اولور اكر شینك فتحه‌لریله اوقنورسه كشت كشت معنالرینه اولور یعنی چونكم دلقك برغیری
دفعه دخی اوینایوب پادشاه مات اولدقده اول شه شه دیمك وتوبیخ ایلمك وقتی كلدی وحقی سویلمك میقاتی اولدی
لیكن رو برو حقی سویلمكه قادر اولمدی (مثنوی) بر جهید آن دلقك ودر كنج رفت * شش نمد بر خود فكند از بیم تفت)
پس اول دلقك یرندن صیچرادی دخی بر بوجاغه كتدی خوفندن كندی اوزره التی كچه براقدی یعنی
بر كوشه‌یه واروب سرایك كچه‌لردن التی قات كچه‌یی كندی اوزرینه براقدی (مثنوی) زیر بالشها وزیر شش نمد *
خفت پنهان تا ز زخم شه رهد * اول دلقك نیجه یصدقلرك والتی كچه‌نك النده پنهان اولوب یاتدی تا شاهك
زخمندن خلاص اوله (مثنوی) كفت شه هی هی چه كردی چیست این * كفت شه شه شه شه ای شاه كزین)
شاه چونكم دلقكك بو حالنی كوردی اكا ایتدی هی هی نه ایلدك بو نه‌در دلقك اول یصدقلری والتی كچه‌نك النده
شه شه شه ای شاه كزین دیدی یعنی كشت كشت ومات ومات ای شاه كزین دیو ورای حجابدن شاهه خطاب ایلدی
(مثنوی) كی توان حق كفت جز زیر لحاف * با تو ای خشم آور آتش سجاف * ای تو مات ومن زبیم زخم مات * میزنم شه شه
ز بر رخت مات) زیر لحافدن غیریدن حقی دیمك نیجه ممكن اولور سكا ای آتش سجاف اولان خشم اورای شاه سن ماتسن

وبن زخملرك خوفندن سنك اسباب ورختلرك النده شه شه اوروم الحاف بورغنه دیر بحاف سنجف دید کاربد ریعنی
داقك ترمد شاهنه ایندی ای آتش پروازلو وغضب صفتلو شاه حق کلامی سکادیمکه بجن قدرت اولورکه سن خشمله
طلوسن وحقه راضی دکلسن پس سن مات ومغلوبسن وبندخی سنك زخملرك وخشملرك خوفندن مات ومات
اولدك دیمکی نیجه اسباب وحجاب النده کوجله دیرم دیدی پس کلام حق برکسه یه رو بروسو یلمك وتصریح ایلمکدن
ایسه اکا تعریض وکنایه طریقیله سو یلمك ادبه الیق وسنته اوفقدر حضرت نبی صلی الله علیه وسلمك اکثر سنت
سنیه لری برنیجه قومه پند ونصیحت بیورسه لر کنایت طریقیله مابال اقوام یفعلون کذا وکذا دیرلردی وقال صاحب
الشرعة ومن السنة ان لایشافه احدا بالتثریب فی ملاء من الناس یعنی من سنة النبی ان لایخاطب بالتعییر
والاستقصاء فی اللوم پس ینه اول زاهدك قصه سنه رجوع ایدوب بیوررلر (مثنوی) چون محله پرشد از هیهای میر *
ورزاکه بردرزدن وزدار وکیر) چونکم زاهدك محله سی امیرك هیهای وصداسندن مملو اولدی وزاهدك قپوسنه
دیمه اورمقدن ودار وکیردن دار وکیر طوتوب قاچغه دیمکدر (مثنوی) خلق بیرون جست زود از چپ وراست
کای مقدم وقت عفوست ورضاست) پس اول محلده اولان خلق چپ وراسندن تیز طشره یه صچرادیلر ودیدیلر *
که ای مقدم وای حاکم مفخم عفو ورضانك وقتیدر (م ی) مغز او خشکست وعقلش این زمان * کمترست از عقل وفهم
کودکان) زیرا اول زاهدك مغز وعقلی بوزمان خشك ویابسدر اطفالك عقل وفهمندن کمتر وناقصدر (مثنوی)
زهد وپیری ضعف برضعف آمده * واندران زهدش کشادی ناشده) زهد وپرهیزلك ضعف ضعف اوزره کلمشدر
وآنك عقلنه نقصان وخلل ویرمشدر وحال بوکه اول زهد ایچره اول زاهد خشکه کشاده لك میسر اولمشدر زیرا
چوق تارك دنیا واردر که زهدك سرندن ومعناسندن غافل اولدقلری اجلدن آنلره اول زهد خشك ایچره
برفتح باب اولمدی (مثنوی) رنج دیده گنج نادیده زیار * کارها کرده ندیده مزد کار * یانبود آن کار اورا خود کهر *
یانیامد وقت پاداش از قدر) رنج کورمش اما یاردن کنج کورمش کارلر ایلمش کارلك مزدنی کورممشدر یابودرکه
آنك کار وعملنك کوهری اولمدی یاخود قدردن پاداشك وقتی کلمدی یعنی اول زاهد طریق زهد وعبادتده وافر رنجلر
وتعبلر چکدی ولیکن یار ومعین اولان خدادن آنك مقابله سنده کنج وعوض کورمدی نیجه کارلر وکردارلر ایلدی
ولیکن اول کارلرك مزدنی واجرتنی کورمدی نیجه کارلر بلکه بوانه دلك تعذیب حیوان بلا فائده قیلمدی اکرسن دیرسك که
اجرکم بقدر تعبکم کلامنك موجبنجه هر کسك اجری دین وطریقنده چکدیکی تعب وریاضت قدرا اولور بو زاهدك خود
بوبولده بوقدر تعب وریاضت چکمسی وارنیچون بو ثواب واجرتدن محروم قاله جواب اولدرکه بو معنی ایکیدن
خالی دکلدر یابودرکه اول زاهدك کار وعملنك کوهر اخلاصی یوق ایدی وآنك کرداری نیت خالصه اوزره دکل ایدی
بلکه ریا وسمعه اوزره بی کوهر برنیجه اعمال ایدی بوکونه اعمال مزخرفه نك اجرتی اولمدیغی بلکه (هباء منثورا) اولوب
اصلا اثری قالمدیغی آیت کریمه ایله ثابت اولمشدر کما قال الله تعالی (وقدمنا الی ما عملوا من عمل فجعلناه هباء منثورا)
ویاخود آنك اعمالنك کوهر اخلاصی وار ایدی ولیکن الامور مرهونة باوقاتها) حدیثنك مصداقنجه هر عمل نیکونك
حق تعالی پاداش وجزاسی بر وقته مرهون قیلنشدر مادامکه اول وقت کلمیه اول عملك پاداش وجزاسی کلمز پس بو بیتله
دخی بو معنایی تأکید وتقریر ایدوب بیوررلر (مثنوی) یا که بود آن سعی چون سعی جهود * یا جزا وابسته میقات بود)
یابودرکه اول زاهدك سعی جهودك سعیی کبی ایدی یاخود جزای عمل میقاته وابسته اوله یعنی (الذین کفروا اعمالهم
کسراب بقیعة یحسبه الظمآن ماء) آیت کریمه سنك موجبنجه اول زاهدك سعی وعملی کافر وجهودك سعیی کبی
باطل اولدی وسراب بقیعه کبی بی مزد وبی معنی قالدی یاخود آنك عملی کافر وجهودلر عملی کبی دکل بلکه مؤمنلر
عملی کبی لوجه الله ایدی ولیکن جزا وثوابی میقاته تعلق اولنمش اوله اول وقت کلدکده کندی عملنك جزاسی هر نه ایسه
بوله دیدیلر (مثنوی) مرورا درد ومصیبت این بست) که درین وادی پرخون بی کسست) چشم پردرد ونشسته
او بکنج * روترش کرده فرو افکنده لنج) اول زاهده بو درد ومصیبت کافیدرکه بو قانله مملو اولان وادیده بی کسدر آنك
چشمی پردرد واول بوجاقده اوتورمشدر یوزنی اکشتمش وآوردنی براقمش یعنی اصحاب محله اول امیره زاهد حقنده
شفاعت ایلمك طریقیله امیرك اکا مرحمت وشفقتی اولمقدن اوتری دیدیلر ای امیر مفخم وای حاکم اعظم اول فقیر زاهده
بو درد ومصیبت کفایت ایلرکه بو پرخون اولان زهد وریاضت وادیسنده اول بی کس وتنها در اصلا آنك بر یار ومعینی
یوقدر وآنك کوزی کریان اولمقدن یوزن کوزنا اکشتمش وآوردلرین صارقتمش غمناك وحزین درد وبلا ایچره قالمشدر
پس اکا مرحمت وشفقت ایلمك لازم اولمشدر (مثنوی) نی یکی کحال کوراغم خورد * نیست عقلی که بکحلی پی برد *
اجتهادی میکند با حزم وظن * کار در بوکست تا نیکو شدن) نه بر کحال واردرکه آنك غمنی یه برعقلی دخی یوقدرکه

محله ایرایلمه اول زاهد حزم وظنله برعظیم اجتهاد ایلر آنك کاری بولا کده درنیکو اولنجه یه دك یعنی جمله مصیبتلردن
بری دخی اولدرکه آنك چشم باطنی بویله معلول ایکن برکحال حال یوقدرکه تا اول پرعلتك غمنی یه اکا شفقت قیلوب
بصر بصیرتنه معالجه قیله وکحل هدایتی آنك باطنی کوزینه چکه وآنك کندینك دخی اولقدر برعقلی یوقدرکه
هدایت کحلنه وعلم ومعرفت سرمه سنه ایرایلمه وآنی دیده جاننه دوا ایده پس کندی ظن ورأینه اعتماد ایلیوب
طریق الهیده عظیم اجتهاد ایلر وآنك کاری امید اوزره درنیکو اولنجه یه دك بونده تنبیه بودرکه اکثر زهاد وعباد اولنلر
مرشد کامله مراجعت ایلمیوب کندیلرك حزم وظننه اعتماد قیلوب امید اوزره عبادت وریاضت چکرلر آنلره اولان
بلیه دن بری دخی بودرکه اکر استاده مراجعت ایلسه لردی عبادتلرندن عظیم نفعلر وفائده لر کوره لردی وکندیلرینی
مشاهده ویقین مرتبه لرینه ایرکوره لردی ولیکن بونك طریقنه کتمیوب واستاده خدمت ایتمیوب حزم وظنلری اوزره
اجتهاد ایلدکلرندن اوتری هم علم ومعرفتلری یوق وهم تعب وزحمتلری چوقدر وهم مرتبه نقصانده قالمشلردر (مثنوی
زان رهش دورست تا دیدار دوست * کو نجوید سر رئیسش آرزوست * ساعتی او با خدا اندر عتاب * که نصیبم رنج آمد
زین حساب * ساعتی با بخت خود اندر جدال * که همه پران وما ببریده بال) آندن اوتری آنك یولی دوستك
دیدارینه وارنجه یه دك دوردرکه او سر ومغز استمز آنك رئیسلك آرزوسی وار دررئیسده یا مصدریه در سرکسر سینله در
فتح سینله اوقنسه دخی جائز اولور اول زاهدك یولی دوستك وصالنه ولقاسنه دك اول سببدن دور ودراز اولمشدرکه اول
زاهد سر ومعنی طلب ایلمز آنك آرزو ومشتهاسی رئیسلك ومتبوعلکدر دیمك اولور اکر سر فتح سینله اولورسه معنی آنك
یولی دوستك مشاهده سنه دك آندن اوتری بعید اولدیکه اول زاهد وعابد برسر مثابه سنده اولان پیشوا ومقتدایی
طلب ایلمز بلکه کندیسنی ناسه رئیس اولمق وخلقی کندویه تابع قیلمق آرزو ایلر بو اجلدن حق تعالینك دیدارندن
دور قالور اضطراب والمندن کاهی برساعت حضرت خدا ایله عتابده در بویله دیو که بنم نصیبم بو حسابدن رنج کلدی
وبرساعت دخی کندی بختیله جدالده در بویله دیو که دوکلی ناس کندی مرادلری جانبنه پران وبن مقطوع البالز
یعنی آنك راهی دیدار یاردن دور اولدیغنه وآنك روح وقلبنك حضرت حقدن فراق وهجرانده قالدیغنه
علامت ونشان بودرکه اول زاهد خدای تعالی حضرتلرینه عتاب وخطابده اولمغده اولور بویله دیو که الهی بنم نصیب
وقسمتم بو ایلدیکم حساب وقیاسدن رنج وبلا وتعب وعنا کلدی بنم قیاس وحسابم بو ایدیکه بو ریاضات وبلا کتدن
بن عظیم مثاب اولیدم وخلق ایچنده شرف وعزتلر بولیدم دیوب قضایه رضا ویرمز وبرساعت دخی اولورکه حضرت
خدایه عتاب وخطاب ایلمکدن رجوع ایلیوب اول محنت وفلاکتی کندی بخت وطالعندن قیاس ایلیوب
کندی طالعیله مجادله ده اولور وبخت وستاره سنه توبیخ وعتاب قیلور بویله دیو که ای بخت معکوس وطالع منحوس
دوکلی ناس کندی مقصودلری جانبنه پرواز ایدیجی ومرادلرینه ایریجیدر اما بن مقصوص الجناح اولدق وورطه محنت
وفلاکت ایچره قالدق دیوب بخت ناهموارندن شکایت قیلور (مثنوی) هرکه محبوس است اندر بو ورنك *
کرچه در زهدست باشد خوش تنك * تا برون ناید ازین تنکین مناخ * کی شود خویش خوش وصدرش فراخ) هرکیمکه
بو ورنکده محبوسدر اکرچه زهدده در آنك خویی تنك اولور مادامکه بو تنکین اولان مناخدن طشره کلمیه آنك خویی
نیجن خوش اولور وآنك صدری نیجن واسع اولور خوش خویشدن مخففدر مناخ دوه چوکه جك یره دیرلر تنکین مناخدن
مراد بونده بو دنیا اولور یعنی هر شول کمسه که بو دنیانك بوی ورنکنده محبوس ومقید اوله وبی رنکلك عالمندن محروم قاله
اکرچه اول کمسه زهد وتقوی مرتبه سنده ایسه ده آنك خویی تنك اولور وقلبی قلق وانقباضده اولور مادامکه بو تنکین
اولان مقامدن واضیق اولان منزلدن طشره کلمیه وعالم حقیقته واصل اولمیه آنك خویی نه حالله خوش اولور وقلبی
نوجهله فسحت وانشراح بولور فی الحقیقه بو عالم کثرتدن تجافی قیلمین ودار حقیقته واصل اولمین کمسه نك قلبی
انقباضدن خالی اولمز وآنك قلبنه وسعت وانشراح کلمز انکیچون عارف اولمین زاهدلر قلق وانقباضدن قورتلمز (مثنوی)
زاهدا نار در خلا پیش از کشاد * کارد واستره نشاید هیچ داد * کز ضجر خود را بدراند شکم * غصهٔ آن بی مرادیها وغم *
زاهدلره خلوتده فتح بابدن اول کارد واستره ویرمك هیچ لایق دکلدر زیرا ضجرت واضطرابدن کندینك قارنی یرتر اول
بی مرادلغك غصه وغمی شونلرکه طریق حقه سلوك ایلمك صددنده دنیایی ترك ایده لر وخلقدن عزلت وخلوت ایلمك
همتنه کیده لر وریاضته مشغول اوله لر البته قلق وانقباضدن خالی اولمزلر حق تعالی آنلرك قلبنه فتح باب ایلینجه یه دك
پس قبل الفتح والانشراح آنلرك النه استره وقلج وبچاق ویرمك لایق دکلدر زیرا ضجرت واضطرابدن اول بی مرادلغك
غصه سی وغمی آنك کندی قارنی یرتر فی الحقیقه بدایت سلوکده اکثر بو قلق واضطراب نیجه کمسه لره واقع اولور
انکیچون مشایخ مراتب سلوکده قلق دخی برمرتبه عد ایلمشلردر نته کم بو جلدده واقع اولان محمد سررزی حضرتلرینك

سر كوهدن كنديسنى كوتروب اتمسى بوقلق حالنده ايدى باخصوصكه سلطان الكونين ومفخر الثقلين صلى الله عليه وسلم حضرتلرينه بدايت حالنده بوقلق واضطراب واقع اولوب كنديلرنى حرا طاغندن اتمغه نيجه كره قصد ايلدكلرى بو حكايتدن معلوم اولور وظهوره كاور (قصهٔ انداختن مصطفى عليه السلام خودرا از كوه حرى از وحشت حجاب دير نمودن جبرائيل عليه السلام بوى كه ميندازكه ترا دولتها در پيشست (م ى) مصطفى راهجر چون بفراختى * خويشرا از كوه مى انداختى * مصطفى عليه السلام حضرتلرينك چونكم هجرى بوجه اوايدى كنديسنى كوهدن اتردى يعنى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم قبل البعث حرى طاغنده جناب عزته عبادت وطاعت قيلوردى چونكم اول حضرته حق تعالى حضرتلرينك فرقت وهجرانى غلبه قيليدى كنديسنى حرى طاغندن اتمقلغه قصد ايلردى (مثنوى) تابكفتى جبرئيلش هين مكن * كه ترابس دولتست ازامر كن * مصطفى ساكن شدى زانداختن * باز هجران آوريدى تاختن * بازخودرا سرنكون از كوه او * مى فكندى ازغم واندوه او * بازخود پيدا شدى آن جبرئيل * كه مكن اين اى توشاه بى بديل * حتى جبرائيل عليه السلام حضرتلرى اكا ديردى آ كاه اول ايلمه زيرا امر كن دن سكا چوق دولت واردر امر كن وصف تركيبى اولوب امر ايديجى معناسنه اولسه دخى جائزدر وامر كن لفظنه مضاف اولوب كن امرندن سنكچون چوق دولت واردر ديمك دخى جائزدر پس حضرت مصطفى عليه السلام كنديسنى آتمقدن ساكن اولوردى كيرو هجران چاپق كتورردى پس اول نبى مكرم صلى الله عليه وسلم كيرو كنديسنى طاغدن آشغه براغق استردى غم وغصه دن اول حضرته كيرواول جبرائيل عليه السلام كندى پيدا اولوردى كه بونى ايلمه كه سن بى بديل شاهسن حاصل كلام اولدركه هر باركه حضرت پيغمبر عليه السلامه فرقت الهى كليدى وغلبه قيليدى بوفراقه تحمل ايدهميوب كنديلرينى حرى طاغندن آشغه آتمق مراد ايدرلردى حتى جبرائيل عليه السلام اول حضرته ديردى بوكارى ايلمه آ كاه اول كه سنكچون امر ايديجى خدادن چوق دولت واردر وياخود حق تعالينك ارادت مطلقه سى امرندن سكا وافر سعادت حاصلدر ديردى حضرت جبرائيل عليه السلامك بوقدر تسلى وير مسيله محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم قلق واضطرابدن برزمان ساكن اولوردى وبعد زمان هجران وفراق اول حضرته كلوب غلبه قيلوردى كيرواول حضرت زياده غم وغصه سندن كنديسنى اتمق قصد ايلردى كيرو حضرت جبرائيل عليه السلام تمثيل ايليوب اكا ديردى بو عملى اشلمه كه سن شاه بى مثيل وبى نظيرسن صبر ايله كه عاقبت بو هجران بابانه ابر يشورو چهرهٔ مراد بوز كوستررر (مثنوى) همچنين مى بود تا كشف حجيب * تا بيابيد آن كهر را او زجيب * بهر هر محنت چو خودرا مى كشند * اصل محنتهاست اين چونش كشند * حاصل كلام اول حضرتك حالى كشف حجابه دك بونك كبى اولدى تا اول كوهرى اول جيبندن بولدى چونكم ناس هر محنتدن اوترى كنديلرينى اولدررلر بو هجران محنتلرك اصليدر بونى خلق نيجه چكرلر يعنى بوذكر اولنان حالت اوزره اول حضرت كشف حجاب اولنجيه دك نيجه مدت اولدى حتى اول جوهر مقصودى كندى جيب درونندن بولدى ومرادنه واصل اولدى اندنصكره قلق واضطرابدن قورتلدى بو خلق عالم هر محنتدن اوترى كنديلرينى اولدرمك استرلر وياباشلرينه برمصيبت كلسه اولمك محبت ايدرلر بوفرقت الهى خود جميع محنت ومصيبتلرك اصليدر بونى خلق نيجه چكرلر وبوكانه وجهله تحمل ايدرلر (مثنوى) از فدايى مردمانرا حيرتست * هر يكى ازما فداى سيرتست * اى خنك انكه فدا كردست تن * بهر آن كارزد فداى آن شدن * فدا اولمقلقدن مردملره برحيرت واردر اما بزدن هر بريمز برسيرتك فداسيدر اى سعادتلو شول كمسه كه تنى فدا ايلمشدر اول نسنه دن اوتريكه انك فداسى اولمغه دكر يعنى برعاشق صادقك معشوق حقيقى بولنده فدا اولمقلغندن مردمله برعظيم حيرت كاور وهر برى تعجب ايدوب نه عجب فلان كمسه كنديسنى بوبولده فدا ايلدى ديو متحير اولور حال بوكه بزم هر بريمز بركونه سيرتك وبرنوع كار وخصلتك فداسى بز بزم كيمز شهرت ورياسته فدا وبعضمز دخى شهوت وراحته فدا وبرنيجه مز دخى كار دنيايه وبرنيجه مز دخى كار عقبايه وبزدن بعضيسى دخى لله وفى الله خدمت خدايه فدادر پس سعادت شول كمسيه كه كندى بدننى فدا ايلمشدر شول محبوب معنوى ومعشوق حقيقيدن اوتريكه اكا فدا اولمق لايق وبولنده جان ويرمك كه هر وجهله مستحقدر (مثنوى) هر يكى چونكه فدايى فنيست * كاندران ره صرف عمر كشتنيست * كشتنى اندر غروبى باشروق * كه نه شايق ماند انكه نى مشوق * جهانده هر بركسه چونكم برفن وصنعتك فداسيدركه اول يولده عمرى صرف ايلمكده واولمكده در يعنى بو جهانده چونكه هر بركسه برفن وسيرتك فداسيدر زيرا اول فن وسيرتك يولنده عمرنى صرف ايليوب اولمكلكده وهلاك اولمقلقده در غروبه وشروقه منسوب اولان شيلر كشتنيدركه اول وقتده نه شايق قالور ونه مشوق قالور غروبيده وشروقيده اولان بالنسبت ايچوندركه شروقيده دخى باى نسبى مقدر اولمشدر كشتنى كشتنى است تقديرنده در شايق شوق ايديجى

مشوق شوق اولنمش معناسنه در وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه مغربه ومشرقه منسوب اولان خلايق ايچره نقدر مخلوق وار ايسه كشتنيدر وهلاك اولمسى مقرردركه انلرك هلاكى وقتى كله اول وقتده نه عاشق ونه معشوق قالور بلكه جمله مقتول وهلاك اولور (مثنوى) بارى اين مقبل فداى اين فنست * كاندرو صد زندكى در كشتنست * عاشق ومعشوق وعشقش بردوام * در دو عالم بهرمند ونيك نام * چونكم بويله در بومقبل بو فنك فداسيدركه اول فنده اولمكلكده صد زنده لك واردر عاشق ومعشوق وانك عشقى دوام اوزره در ايكى جهانده بهرمند ونيكنامدر يعنى چونكم مغرب ومشرقه منسوب اولان خلايق اولور وبروقت كاوركه انده نه عاشق ونه معشوق قالور بارى شول مقبللردن اول بوفنك فداسى اولكه اول فنده كه مراد اندن فن طاعت وكار محبتدركه اول فن محبتده اولمكلكده نيجه يوز حيات ابديه وسعادت سرمديه واردركه اول فنك عاشقى ومعشوقى وعشقى دوام اوزره در ايكى عالمده بيله بر فنك عاشقى بهرمند ونيكنامدر خلاصهٔ كلام هر شول كمسه كه فن محبت الهينك عاشقى اوله دنياده واخرتده بهرمند ونيكنام اولور وبو جهتدن اولسه نيجه حيات ابديه بولور وانك عشقنه وشوقنه زوال وفنا كلميوب كنديسى دخى معشوق حقيقى ايله دائم وباقى قالور (مثنوى) يا كرامى ارحموا اهل الهوى * شانهم ورد التوى بعد التوى * اى كريملرم سز اهل هوايه مرحمت ايليك كه انلرك شانى هلا كدنصكره هلاكه حاضر اولمقدر كرام كريمك جمعيدر يا متكلم ايچوندر ورد كسر واوله بونده حاضر اولمق معناسنه در توى هلاك اولمغه ديرلر وحاصل كلام بويله ديمك اولوركه اى بنم كريم اولان ساداتم اهل نفسه واصحاب هوايه مرحمت وشفقت ايليك كه انلرك حال وشانى اولدكدن وهلاك اولدقدنصكره يوم قيامتده هم هلاك اولمغه حاضر اولمقدر پس بونلره چشم مرحمتله نظر ايلمك كريم اولنلرك شانندندر (مثنوى) عفو كن اى مير بر سختى براو * در نكر در درد وبدبختى او * تاز جرمت هم خدا عفوى كند * ذلتت را مغفرت درآ كند * توز غفلت پس سبو بشكسته * در اميد عفو دل دربسته * عفو كن تا عفو يابى در جزا * مى شكافد مو قدر اندر سزا * پس زاهدك محله سنك جماعتى اول اميردن استشفاع ايدوب ديديلر اى امير اول زاهدك سختلغنى عفو ايله آنك درد وبدبختلغنه نظر ايله تا سنك جرمكدن خداى تعالى برعفو ايليه حق تعالى سنك ذلتكه مغفرت طولديره اى امير سن دخى غفلتدن چوق دستى صيمشسن عفو اميدنه كوكل باغلمشسن پس عفو ايله تاسن دخى جزا وعوضده عفو بوله سن زيرا قدر الهى سزا خصوصنده قيل يارار بو كلمات طيبه زاهدك محله سى جماعتنك لسانندن اكرچه مز بور اميره عفو ومغفرتله متصف اولمق ايچون نصيحت طريقيله دينلمشدر وليكن هر حاكم اولنه عفو وكظم غيظ ايلمك لازم اولنلر دندركه حق تبارك وتعالى (والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس والله يحب المحسنين) بيوردى پس انلر بو آيت كريمه نك مفهومى اوزره اول اميره ديديلر اى امير اول زاهدك غلظت وشدت ايلديكى كارى عفو ايله وانى بو خصوصده مؤاخذه قيلمه بلكه انك محنت ورياضت ايچره اولان درد نه وبدبختلغنه نظر ايله تا كم سنك جرم وكناهكى دخى هم خداى تعالى عفو ايليه وهم مرحمت قيله كه ارحموا ترحموا دينلمشدر اكر سن اكا عفو ومغفرت ايلرسك حق تعالى حضرتلرى سنك خطا وزلتكى عفو ايدوب مغفرته غرق ايلرسن هم غفلت وجهالت جهتندن نيجه قلب دستيلرنى كسر ايلمشسندر وعفو ومرحمته كوكل باغلمشسندر پس (الراحمون يرحمهم الرحمن) حديثنك مفهومى اوزره حضرت رحمان راحم اولنلره عفو ورحمت ايلر ديديلر حق تعالينك قضاسى هر كسه لايق وسزاسنى ويرمكده موشكاف اولور ودقت قيلور ذره قدر بركمسه خير ايشلسه انك جزاسنى كورر وكذلك برذره قدر شر ايشلسه هم انك جزاسنى اكر عفو اولمزسه بولور ديديلر جواب كفتن امير مر آن شفيعان را وهمسايكانرا كه زاهد را كستاخى چرا كرد وسبوى مى را چرا شكست من درين باب شفاعت قبول نخواهم كرد كه سوكند خورده ام كه سزاى او بدهم) بو سرخ شريف اميرك جواب ديمسى زاهدك شفيعلرينه وهمسايه لرينه كه زاهد نيچون كستاخلق ايلدى وشراب دستيسنى نيچون صيدى بن بو خصوصده سزك شفاعتكزى قبول ايلمك استمزم زيرا سوكند ايچمشمكه او زاهدك جزا وسزاسنى ويرم تا غيريلر آندن عبرت طوتهلر (مثنوى) مير كفت اوكيست تا سنكى زند * بر سبوى ما سبو را بشكند * امير اول زاهده شفيع اولان جماعته ديدى اول زاهد كيمدر تا برطاش اوره بزم دستيمزه دستى بى صيه بونده اميردن مراد حضرت حق ويا حضرت حقك ولايتنه مظهر اولان نبى عليه السلام وياخود ولى اولور وسبودن مراد قلب وانك ايچنده اولان شرابدن مراد سبب مسرت وشادى اولان ذوق درون اولور وزاهددن مراد امر معروف ونهى منكر ايلين خودبين وخودپسند شول واعظ وعابدلر اولوركه طعن وملامت سنكيله غلام خدا وتابع انبيا واوليا عليهم السلام اولان وسبوى قلوبنى محبتله پر قيلان عاشقلرك قلبى دستيسنى صيرلر پس انك متبوع ومقتداسى اولان امير معنويدن عتابه مستحق اولورلر نته كم اول امير اول زاهد حقنده بوكونه عتاب ايدوب ديدى (مثنوى) چون كذر سازد زكوى شير نر * ترس ترسان بكذرد باصد حذر * چونكم اركك ارسلان بنم كويمدن كذر دوزه نيجه خوف وحذر ايله قورقه قورقه بچر

(مثنوی) بنده‌مار اجرا آ زرددل * گرد مارا پیش مهمانان خجل * اول زاهد خشك برم بنده مزك قلبنی نیچون
پریشان ایلدی مهمانلر اوکنده بری خجل وشرمسار ایلدی (مثنوی) شربتی که بزخون اوست ریخت * این زمان
همچون زنان ازما گریخت * برشربت که انك قاتندن ایوردوکدی بوزمان عورتلر کبی بزدن قاچدی (مثنوی)
لیك جان ازدست من اوکی برد * کیرهمچون مرغ بر بالا پرد * لیکن اول زاهد بنم الدن چقن جان ایلتور فرض ایله که
مرغ کبی بالایه اوچر بو جمله‌دن خلاصهٔ کلام ونتیجهٔ مرام بو یله دیمك اولور که خدای تعالی حضرتلری ویاخود امیران
معنوی اولان انبیا واولیادن هر بری سبوی قلب عشاقی سنك ملامتله شکست ایلین خود بین زاهدلره بو یله دیرلر و بزه
متعلق اولان سبوی قلبی نیچون کسر ایلدی بوزمان بزم الزدن نیجه قورتلور اگر قوش اولوب پرواز ایلسه دخی خلاصه
مجال یوقدر دیو غضب ایلرلر (مثنوی) تیر قهر خویش بر پرش زنم * پروبال مرده ریکش بر کنم * کندی قهرم تیرنی
انك قناد ینه اورورم انك ارده قاله جق پروبالنی قوپاریرم (م ی) کررود در سنك سخت از کوششم * از دل سنکش کنون
بیرون کشم * اگر اول زاهد خود بین بنم سعی وکوششمدن فرار ایدوب سنك سخت ایچره کیدرسه ده سنکك ایچندن
آنی شمدی طشره چکرم وآنی طشره چقاریرم (مثنوی) من برانم بر تنش اوضربتی * که بود قواد کانرا عبرتی *
بن انك جسمنه برضربت سوردرم که برضرب بندن غیری قوادجکلره برعبرت اوله قواد فتح قاف وتخفیف واوله قلتبان
ودیوث وعارسز وغیرتسز کسیه دیرلر کاف تصغیر ایچوندر بونده قوادکان وزن ایچون تشدید ایله اوقنور ومعنی بن انك
جسمنه برات وضربت اوریرمکه قلتبانلره ودیوثلره آندن عظیم عبرت اولور دیمك اولور اما قواد فتح قاف
وتشدید واوله قوددن مأخوذ اولوب جلاد معناسنه اولسه هم معنی درست اولور بلکه تخفیفله اولنی تشدیدله
اوقومق قیدندن قورتلور سروری بومعنایی اختیار ایدوب وشمعی بو معنایی رد ایلیوب اولکی معنایی قبول ایلمشدر
ولیکن معنایه نظر اولنسه بونده مناسبت آندن زیاده اولور زیرا معنی بن انك تننه برضربت سوررمکه آندن قصاص
ایدیجی جلادجکلره یله برعظیم عبرت اولور قنده قالدیکه سائرناسه دیمك اولور (مثنوی) باهمه سالوس باما نیز هم *
داداو وصد چواوین دم دهم * دوکلی خلقه سالوسلغك بزه دخی سالوسلغك بوعجبدر آنك دادنی وآنك کبی نیجه
یوز کسه‌نك دادنی بودم ویریرم یعنی آنك ونیجه آنك کبی بی عقل کستاخك حقندن کلورم دیدی (مثنوی) خشم
خون خوارش شده بد سرکشی * ازدهانش می برآمد آتشی * زیرا اول امیرك خون خواره اولان خشمی بر سرکش
اولمشدی یعنی آنك قان ایچیجی غضبی طغیان ایدوب تجاوز قیلمشدی آنك دهانندن برآتش کلدی وغضب شعله‌لری
ظهور قیلدی (دوم باردست وپای امیر را بوسیدن ولابه کردن شفیعان وهمسایه‌کان زاهد (مثنوی) ان شفیعان
ازدم وهیهای او * چند بوسیدند دست وپای او * کای امیر از تو نشاید کین کشی * گربشد باده توبی باده خوشی *
باده سرمایه زلطف تو برد * لطف آب از لطف تو حسرت خورد * اول شفیعلر اول امیرك کلماتندن وغوغا وهیهایندن
آنك دست وپاینی وافر اوپدیلر ودیدیلر که ای امیر سندن کین کشلك لایق دکلدر اگر باده کتدیسه باده‌سز خوشسن
باده سرمایه‌یی سنك لطفکدن ایلتور آبك لطافتی سنك لطفکدن حسرت بر بوابیات شریفه اول شفیعلر لسانندن
کبروغرورله متصف وذوق وسرور جهتیه محبت ومیل قیلان امیره کندی حقیقتنی بیلدرمکدن اوتری نصیحت
طریقیله وغیر یلره دخی تعریض اولمق سبیله دینلمشدر یعنی چونکیم اول شفیعلر امیرك غوغا وهیهاین کوردیلر
آنك برنیجه کره النی وایاغنی اوپدیلر ودیدیلر ای امیرحاکم اولان کسه‌یه کین چکمك والی آلتنده اولان کسه‌لره انتقام
قیلمق روا دکلدر فرض ایده‌لمکه سنك خارجده اولان شرابك ومی نابك کتمش سن بی باده وبی شراب خوش ولطیفسن
زیراسنکه انسانسن سنك باطنکده اولان لطافتدن خارجده اولان باده وشراب سرمایه الور وآب صافینك لطافتی
سنك لطافت عقل وروحکه حسرت بر چونکیم سن حد ذاتنده صفایی قویوب خارجده اولان عارضی وعاریتی باده
وشرابدن ذوق وصفا المغه اشتغال قیلیه‌سن دیدیلر (م ی) پادشاهی کن ببخشش ای رحیم) ای کریم ابن الکریم ابن الکریم
هرشرابی بندهٔ این قد وخد * جمله مستان را بود بر تو حسد * هیچ محتاج می کلکونه * ترك کن کلکونه تو کلکونه
ای رحیم پادشاهلق ایله آنك خطاسن باغشله ای کریم اوغلی کریم هر بر شراب بوقد وخدك بنده‌سیدر
جمله مستلرك سنك اوزریکه حسد وغبطه‌سی اولور سن هیچ می کلکونه محتاج دکلسن کلکونه‌یی ترك ایت زیراسن
کلکونه‌سن یعنی اول شفیعلر مذکور امیره دیدیلرکه ای اباواجدادی کریم وکندیسی دخی کریم ورحیم اولان امیر
پادشاهلق ایله واول فقیرك خطاسنی عفو ایدوب باغشله هر بر شراب صوریکه بودنیاده واردر بو سنك قد وخدك کبی
بنده سیدر شراب صوری ایله مست اولان کسه‌لرك جمله سنك اوزریکه شك وغبطه‌سی واردر سنکه انسانسن
خارجده اولان کل کبی میك هیچ بروجهله محتاجی دکلسن خارجده اولان می کلکون طبیعتدر اول زیور وکلکونه‌یی

ترك ایلیه‌سن وفی الحقیقه زیور کلکونهٔ جمیع اشیاسن وبو بیتلرده اسلوب حکیم قاعده‌سی واردر چقن عاقل ودانا اولان
کسه‌لر برغضبناك خاکك وبی مرحمت اولان امیرك قتنه کلسه‌لر وآندن برکسه‌یی شفاعت قیلسه‌لر ویاخود
برمراد استسه‌لر اگر لئیم ایسه ده سن برکریم ابن الکریمسن دیمکله واگر غضوب ایسه ده برلطیف ورحیمسن دیمکله
واگر غافل وظالم ایسه ده سن برعاقل وعادلسن دیمکله توصیف وتسمیه ایدوب تعریض قیلمنه کانسکا لایق اولان
بلکه مجرد انسان اولان کسه‌یه لایق اولان صفتلر بوذکر اولنان صفتلردر وبونلرك خلافی انسان اولمین حیوانلره
لایقدر گر کدرکه اوصاف ذمیمه‌دن کذر ایلیوب اوصاف حمیده ایله موصوف اوله‌سن وانسانیت مرتبه‌سنکه
انسان دنیا وآخرتده اولان جمیع اشیانك زیور کلکونه‌سی کبیدر پس هرشی انکیچون مخلوق اولوب آنکله مزین
اولدیسه ورونق ولطافت بولدیسه اول غیری شیلرك نیچون راغب وطالبی اولور دیمك اولور (مثنوی) ای رخ چون
زهره‌ات شمس الضحی * ای کدای رنك تو کلکونها * باده کاندر خم می جوشد نهان * زاشتیاق روی تو جوشد
چنان) ای سنك زهره کبی یوزك شمس ضحادر ای سنك رنکك کلکونه کداسیدر باده که شراب کوپنده نهان قاینار سنك
رویك اشتیاقندن انجلین قاینار یعنی اول شفیعلر اول امیره بویله دیدیلر ولیکن حضرت مولانا قدس الله سره العزیز آنلر
لسانندن هر کندی وجودی شهرینك امیری اولان کسه‌لره حقیقت انسانیه‌یی تعریف وتعلیم ایدرلر و دیرلر ای سنك
زهره کبی مشرق اولان وجه باطنك شمس الضحی کبی منور عالمدر ای کندی وجودی شهرینك امیری اولان بنی آدم جمله
بزکار وزیورلر هر نقدر وار ایسه سنك ظاهر وباطنك رنکنك کداسی ومحتاجیدر یا ابن آدم خلقتك لاجلی وخلقت
الاشیاء لاجلکم حدیث قدسیسنك موجبنجه اشیا بنی آدم ایچون وبنی آدم حضرت خدا ایچون خلق اولنمشدر هرشیء
بنی آدمك معناده عاشقی ومستیدرحتی باده که خم می ایچره نهان قینار ای انسان سنك وجه باطنکك اشتیاقندن اوتری
انجلین جوش وخروش ایلر یعنی آنك جوش وخروشی هم انسانك ذاتندن اوتریدر چونکیم انسان بویله مخدوم ومکرم
اوله آنلرك اسیری اولمق وآنلره تقید قیلمق آنك شاننه لایق دکلدر (مثنوی) ای همه دریا چه خواهی کردنم * وی همه
هستی چه می جوبی عدم * ای مه تابان چه خواهی کرد کرد * ای که مه در پیش رویت روی زرد * ای امیر جهان
دوکلی سن دریاسن نم وقطره‌یی نه ایلك استرسن ای سن دوکلی وارلقسن عدمی نه دیلرسن ای مه تابان کرد وغباری
نه ایلرسن ای شول کسه که ماه سنك یوزك قتنده روی زرددر یعنی ای انسان وای امیر جهان سن فی الحقیقه دریاسن
وبو اشیا سنك حقیقتکه ومرتبه‌که نسبت نم وقطره کبیدرسن بویله دریای اعظم ایکن نم مثابه‌سنده اولان اشیایی
نیلرسن وا کانیچون کوکل باغلیوب مقید اولورسن وای زبدهٔ کون ومکان دوکلی وارلق سندن عبارتدر واشیا سکا
نسبت عدم مقوله‌سیدرسن کندی حقیقتکه طالب اولمغی قویوب عدم مثابه‌سنده اولان شیلری نه دیلرسن وسراب
بقیعه کبی اولان صور ونمایشی نیچون طلب ایلرسن ای مقصود زمین وزمان سن فی المثل ماه تابان کبی وبو اشیا کرد
وغبار کبیدر پس ای ماه فلك وجود بو کرد وغبار کبی اولان اشیایی نه ایتمك استرسن ای سن برعالیشان وماه تابان
سن بو ماه صوری سنك جمالك قتنده صاری یوزلو برشیدرکه حق تبارك وتعالی (لقد خلقنا الانسان فی احسن
تقویم) بیوردی وظاهرا وباطنا انسانی احسن صورت واجمل صفت اوزره خلق ایلدی وحضرت رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم بو معنایه اشارت ایدوب ان الله خلق آدم علی صورته بیوردی (مثنوی) توخوش وخوبی وکان
هرخوشی * تو چرا خود منت باده کشی * تاج کرمناست برفرق سرت * طوق اعطیناك آویز برت * سن خوش
وخوبسن وجمیع خوشلغك معدنیسن سن نیچون خود باده‌نك منتنی چکرسن سنك باشك اوزره تاج کرمنا واردر
اعطیناك طوقی سنك صدرکك آویزیدر یعنی ای انسان وای امیر کون ومکان سن فی الحقیقه خوشسن وخوب
ومحبوبسن وهر خوشلغك ولطافتك دخی اصل ومعدنی سن باده ومی ندرکه سن آنك منتنی چکرسن وانك اسیری
اولوب بوکونه مکیف غدا اولورسن الله تبارك وتعالی (ولقد کرمنا بنی آدم) قولنك مفهومی اوزره کرامت
تاجنی بنی آدمك باشی اوزره قودی و(انا اعطیناك الکوثر) مفهومنك طوقنی انسانك صدر وسینه‌سی اوزره قلاده
ایلدی اگرچه (انا اعطیناك) ده خطاب حضرت محمد صلی الله علیه وسلمه درولیکن حقیقت انسانیه دید کاری حقیقت
محمدیه در برکسه حقیقت محمدیه‌یی بولسه کندیسنك حقیقتنی بولوب وعلم وعملدن اولان خیر کثیری حق
تبارك وتعالی اکا دخی اعطا قیلور پس مفهوم اعطینا بر طوق زرین کبی اولوب آنك صدرنه آویزه وقلاده اولور
(مثنوی) جوهرست انسان وچرخ اوراعرض * جمله فرع وپایه اند واوغرض * ای غلامت عقل وتدبیرات وهوش
* چون چنینی خویش را ارزان فروش * خدمتت بر جمله هستی مفترض * جوهری چون نجده خواهد ازعرض *
حقیقت ومعناده انسان جوهردر چرخ وفلك اکا عرضدر جمله اشیا فرع وپایه‌دروبو جمله‌دن غرض اول انساندر ای

انسان عقل وتدبیرات سنك بنده وغلامكدر كندیكی بو تجلین نیچون ارزان صاتجیسن چون بونده اشباع واوله نیچون
معناسنه درسنك خدمتك جمله موجودات اوزره مفترضدر بر لطیف جوهر عرضدن نیچون نجده وعطا استر یعنی
انسان فی الحقیقه قائم بالذات بر وجوددر وچرخ وسائر اشیا اكا تابع وطفیلدر جمیع اشیا انسانك حقیقتنه نسبت
فروع ومراتب حكمنده در وبو جمله اشیادن مقصود اصلی وغرض كلی انسان اولور ای زبدۀ كائنات وخلاصۀ
موجودات اولان انسان عقل وهوش وتدبیرات جمله سنك بنده وغلامكدروسن بو جمله نك مخدوم ومكرمیسن
چونكم نفس الامر بو یله اوله سن كندیكی ادنی شیلره بو تجلین نیچون اوجوز صاتیجی وكندكدن حقیر اولان شیلر ایچون
بذل ایدیجی اولورسن سكا خدمت ایلمك خود جمله موجودات اوزره افتراض اولنمش واشیا سنكیچون خلق قیلنمشدر
سن بر قائم بالذات جوهرسن واشیا سكا نسبت عرضدر پس جوهر مثابه سنده اولان انسان عرض مثابه سنده اولان
كون ومكاندن نه نفع ونه فائده استر جوهر وعرضك تعریفی وتحقیقی ایكنجی دفترده جوهر وعرض بحثنده مرور
ایلمشدر آنده طلب اولنه وفی الحقیقه نفس ناطقۀ انسانی هواسنی القا قیلدقده قواسی مضاعف اولوب قوت
بولدقده وكندی حقیقتنی مشاهده قیلدقده هر شیئه كندی فعلنی ونفعنی عطا قیلمغه وهر شیء دخی آندن مستفید
اولمغه قابل اولور كما قال ابن الفارض (بیت) هی النفس ان القت هواها تضاعفت * قواها واعطت فعلها
كل ذرة (مثنوی) علم جویی از كتبهای فسوس * ذوق جویی تو زحلوای فسوس * بحر علمی در نمی پنهان شده *
در سه گز تن عالمی پنهان شده * می چه باشد یا سماع ویا جماع * تا بجویی زان نشاط وانتفاع) ای فسوس علمی
كتابلردن استرسن ای حیفكه حلوادن سن ذوق استرسن بر نمده پنهان اولمش بحر علمسن بر عالم اوچ ارشون تنده پنهان
اولمشدر چونكم سن بو یله جوهر عالیسن می ویاخود سماع ویاخود جماع نه شی اوله تا كم آندن نشاط وانتفاع
استیه سن بیت اولك مصرع اولنده فسوس مسخره معناسنه ومصرع ثانیده اولان فسوس یا حیف ویا طنز
معناسنه اولور زیرا فسوس هم مسخره یه هم طنزه دیرلر بونده هر بری بو معنالردن برینه استعمال اولنمق كركدركه
تا تكرار اولمیه وتقدیر كلام وتحقیق مرام بو یله دیمك اولوركه ای مسخره اولمغه لایق اولان كمسه سن كندی ذاتكده
اولان معنای علومی قویوب كتب ودفاتردن عاریتی اولان علومی طلب ایلرسن اول بودنیاده خود اصلا كتب
وصحایفك وجودی یوق ایدی بو كتب وصحایفده اولان علوم حقیقت انسانیه دن ظهوره كلدی زیرا بعض علم انبیای
عظامك قلوبنه وحی اولدی آنلرك لسانندن ظهوره كلدی وبعض علم دخی اولیای كرامك قلوبنه الهام اولدی آنلرك
زبانندن جریان قیلدی وبعضسنی دخی حكما وعقلا ریاضتله بولوب ظهوره كتوردی وبعضسنی دخی علما بو جمله دن
استنباط واستخراج ایلیوب تدوین كتب قیلدی پس بر كسنه تصفیۀ قلبه مشغول اولسه وكندی نفسنی وحقیقتنی
بیلسه كندی حقیقتنی بیلدیكی مقداری اكا علم حاصل اولور علم كندینك ملكی اولور كتب ودفاتردن مستفاد اولان
علم مستعار كبی اولمز پس انسان اودركه مستعار اولان علمه قناعت ایلیوب كندی لوح وجودنده مسطور اولان
علومی بیلمكه بذل همت ایلیه تا عالم ربانی وعارف اسرار نهانی اوله وفی الحقیقه حقیقت انسانی جمیع اذواق ولذاتك
معدنیدر انسان كندی روحندن وحقیقتندن لذت المغی قویوب حلوایه وشیرین اولان غدایه میل ومحبت ایلمك
حیفدر واكا بو معناده طنز وتسخره در بلكه انسان اولدركه ذوق ولذتی اصل كندی باطننده بوله وآنك تكمیلنه
مشغول اوله انسان فی الحقیقه بر علم دریاسیدر ولیكن صورت نمنده پنهان اولمشدركه صورت انسانی انسانك
حقیقتنه وروحنه نسبتله بر قطره كبیدر روح انسانی اول قطرۀ جسمانیده مسطر اولمشدر واوچ ارشون اولان بدنده
بر عظیم عالم تستر قیلنمشدر (بیت) لیس من الله بمستنكر * ان یجمع العالم فی واحد * وجود انسانی كون جامع ونسخۀ
اعظمدر وعالم اكبر آنك باطننده مستور ومكتمدر كما قال علی كرم الله وجهه خطابا بالكل انسان (بیت) وانت الكتاب
المبین الذی * باحرفه یظهر المضمر * وتزعم انك جرم صغیر * وفیك انطوی العالم الاكبر * چونكم بو یله در بادۀ
صوری نه خبیث شی اوله ویاخود اصوات لذیذه اشتمك وجماع ایتمك نه حقیر نسنه دركه حق ای مكرم اولان انسان سن
آندن نشاط وانتفاع دیلیه سن وحق تعالی حضرتلرینك طاعتنی ومحبتنی قویوب آنلره عمركی صرف ایلیه سن
(مثنوی) آفتاب از ذره بر شد وام خواه * زهره از خمره شد جام خواه * جان بی كیفی شده محبوس كیف * آفتابی حبس
عقده اینت حیف * آفتاب بر حقیر ذره دن وام خواه اولدی بر زهره بر حقیر خمره دن جام استیجی اولدی بره بی كیف
جان محبوس كیف اولمش بر عظیم آفتاب محبوس عقده اولمش اشته سكا حیف خمره ضم خایله كوچك كوبجكزه
دیرلر بونده عقده دن مراد عقدۀ ذنبدر وعقدۀ ذنب اولدركه ماهتاب ایچون فی المثل ایكی دائره فرض ایلرسن اول
دائره لرك شرقی اولان تقاطعنه عقدۀ رأس وغربی اولان تقاطعنه عقدۀ ذنب دیرلر آفتاب عقدۀ ذنبه كلدكده

كسوف واقع اولور نته كم بو دائره نك شمالی جانبی اولك آخرنه قریب چون ذنب شعشاع بدر برا كسوف بیتنك
شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه وتوضیح معنی بودركه مثلا انسان بر آفتاب عالمتاب كبیدر وعالم اكا نسبتله بر ذره
كبیدر پس انسانك حضرت حقدن بی واسطه استفاضه ایلمكی قویوب عالمدن ذوق ولذت استمسی آفتابك بر ذره دن
استقراض ایلمسی واكا محتاج اولمسی كبیدر وكذلك زهره منبع طرب ایكن نشاط ومسرته مشغول اولمق وآندن
ذوق وطرب بولمق كبیدر انسانك جانی حد ذاتنده كیفیت وكمیتدن منزه ومقدس بر امر الهی ونور ربانیدر ولیكن اكثر
انسان آنك علوشاننی بیلمیوب وآنك حقیقتندن خبردار اولمیوب اول جان عزیز محبوس كیف اولمش وبنك وافیون وباده
وبونلر امثالی اولان اشربه وغدا حبسنده قالمشدر كویا بر آفتاب محبوس عقدۀ ذنب اولوب ونوری كیدوب كسوف
واقع اولمش بو ایسه بغایت حیفدر انسانه لازم اولان بودركه كندی مرتبه سنی بیله وعلوشاننه آكاه اوله وحقیر ودنی
اولان كیفیاته كندیسنی اسیر قیلمیه وآفتاب ضیا كستر كبی منور ایكن ذنب وخطا عقده سنده محبوس اولمیه
وآنك ذاتی هر وجهله بو یله عالی ولطیف ایكن دنی وكثیف اولان شیلردن ذوق ولذت وچاشنی وحلاوت طالبی اولمیه
بلكه بو جمله لذاتی واذواقی كندی ذاتندن بوله واكر بولمدیسه ده بولمغه همت قیله (بازجواب گفتن آن امیر ایشان را
(مثنوی) گفت نی نی من حریف آن میم * من بذوق این خوشی قانع نیم) من چنان خواهم كه همچون یاسمین * كه همی
گردم چنان گاهی چنین * وارهیده از غم وخوف وامید) گز همی گردم بهر سو همچو بید * همچو شاخ بید تازان چپ
وراست * كه زبادش گونه گونه رقصهاست * امیر چونكم آنلردن بو گونه جواب اشتدی آنلره ایتدی یوق یوق
بن اول می نابك حریفی یم بن بو خوشلغك ذوقنه قانع دكلم بن انجلین استرمكه یاسمین كبی اولم كاه بونك كبی وكاه
آنك كبی تمایل قیلم خوف وامید غمندن قورتلمش اولم بید آغاجی كبی هر جانبه اكیلم شاخ بید كبی صاغ جانبه
وصول جانبه صالنجی اولم كه اول شاخ بیده باددن كونا كون رقصلر واردر بو بیتلر اكرچه اول میر مذكورك لسانندندر
وآنك باده دن مرادی بادۀ صوریدر ولیكن بونده امیردن مراد امیر جهان وزبدۀ كون ومكان اولان انسان كامل اولور
وباده دن مراد دخی بادۀ محبت وشراب وحدت اولور وامیره معارضه ایلین بعض اهل محله دن مراد اهل صورت ومنكر
شراب محبت وبادۀ وحدت اولان كمسه اولور پس زبدۀ كون ومكان اولان انسان ومست شراب عرفان بو منكر
بادۀ محبت اولان حیوانلره دیر یوق یوق بو سزك سوزیكز سوز دكلدر بن اول شراب محبتك حریفی وبادۀ وحدتك
انیس والیفیم بن بو سزك دیدیككز نفسانی وجسمانی اولان خوشلغله قانع دكلم بلكه بن انجلین استرمكه بادۀ وحدتی
نوش ایلدكده یاسمن كبی كاه اول جانبه وكاه بو جانبه تمایل قیلم ولطافت وصفوت اوزره حركت ایلیم بو خوف
ورجا غمی چكمك عباد وزهادك حالیدر بن استرمكه می محبتی نوش قیلم وخوف ورجا غمندن قورتلم بعده سكود
اغاجی كبی لطیف وتازه اولوب هر جانبه میل قیلم ومنحنی اولم ومارأیت شیئا الا ورأیت الله فیه دین) عارفلر كبی
بندخی حضرت حقی هر پرده مشاهده قیلم وكاه یمین وكاه شماله وكاهی علوی وكاهی سفلی سكود دالی كبی تازان اولم
وهر جانبه باد هوای یار ایله رقص وحركت قیلم كه اول باد هوادن نیجه كونا كون رقصلر قیلورسه بندخی باد هوای یاردن
كونا كون رقصلر ودورلر ایلیم (بیت) وعند هبوب الناشرات علی الحمی * تمیل غصون البان لا الحجر الصلد (مثنوی)
آنكه خو كردست باشادی می * این خوشیرا كی پسندد خواجه هی * انبیا زان زین خوشی بیرون شدند * كه سرشته
آن خوشی سرمد بدند * زانكه جانشان آن خوشیرا دیده بود * این خوشیها پیششان بادی نمود * با بت زنده كسی چون
كشت یار * مرده را چون در كشد اندر كنار * اول كمسه كه باده نك شادلغنه خوی ایلمشدر بو جسمانی اولان خوشلغی
هی خواجه نجین قبول ایلر انبیای كرام اول سببدن بو خوشلقدن طشره اولدیلر كه اول سرمد اولان خوشلغك
سرشته سی اولدیلر زیرا انبیا علیهم السلامك جانی اول خوشلغی كورمشدی لاجرم بو خوشلقلر آنلرك اوكنده برباد
كوروندی مثلا بت زنده ایله بر كمسه چون یار اوله اول كمسه مرده یی كنارنه نیجه چكر یعنی جسمانی وحیوانی اولان لذاتی
ومشتهیاتی فراموش وبادۀ حقی نوش ایلین عاشق صادق جسمانی وحیوانی اولان خوشلغی مدح قیلان واكا طالب
اولان كمسه لره دیرلر ای می توحیدك چاشنی سندن غافل ورحیق تحقیقك لذتندن محروم اولان جاهللر اول كمسه
می محبتك وبادۀ حقیقتك شادلغنه معتاد اولمش وآنك چاشنی ولذتنه الفت قیلمشدر بو صوری وطبیعی اولان خوشلغی
ای خواجه اول نجین مقبول ایلر انبیای عظام صلوات الله علیهم اجمعین حضراتی بو صوری اولان خوشلقدن
اول اجلدن طشره اولدیلر وخروج قیلدیلر كه آنلر سرمدی اولان خوشلغه سرشته وابدی اولان ذوق ونعمته آمیخته
اولدیلر زیرا كه انبیای عظامك ارواح شریفه سی اول ابدی اولان خوشلقلری كورمش وسرمدی اولان ذوقلره نظر
ایركورمش ایدیلر ولهذا بو دنیا خوشلقلری او سلاطینك قتلرنده بر باده واكبی سریع الزوال كوروندی پس آندن

هر بری روکردان اولوب حقیقی اولان ذوقه مائل اولدیلر وآنی بولوب کماله ایرشدیلر مثلا برکسه برزنده اولان خوبه وحی
اولان محبوبه یار اولسه وآنی درکنار قیلسه مرده وافسرده اولان بت سنکیسنی اول کسه کنارنه چکمزوا کامیل ومحبت
ایتمز کذلك ذوق آخرتی طاعم اولان ومحبوب حقیقی مشاهده قیلان عاشق بودنیانك حالا حیاتده اولان خوبلری
ومحبوبلری دخی مرده حکمنده در پس زنده اولان مرده به محبت قیلمز ودار آخرت محضا حیاتدر عارف وعاقل اولان
آنك طالبی اولمقدن خالی اولمز (تفسیر این آیت وان الدار الآخرة لهی الحیوان لو کانوا یعلمون) (بو مرخ شریف بو آیت
کریمه نك تفسیریدر که سورهٔ عنکبوتده در (وماهذه الحیاة الدنیا) اشارت تحقیرایچوندر یعنی شو حیات دنیادکلدر
الالهو ولعب) الاصبیانك شغل بیکار وبازیچهٔ بدکردارلغی کبیدر برساعت مجتمع اولوب بازیچه ایله مبتهج اولورلر
بعده متفرق اولوب سست وملول وبی مایه خانه لرینه کلورلر کذلك اهل دنیادخی بویله درو بو بیت بونلرك حقنده بغایت
رعنا واقع اولمشدر (بیت) بازیچه ایست طفل فریب این متاع دهر* بی عقل مردمانکه بر و مبتلا شدند *وان
الدار الاخرة لهی الحیوان (وتحقیقا دار آخرت همان اودر حقیقتده دارحیات زیرا موت طاری اولمز ویاخود همان اول
دار آخرت عین حیاتدر کندیدر بونده مبالغه واردر (لو کانوا یعلمون) اکربوناس دنیانك بیله لردی لهو ولعب
مقوله سی ایدیکن بودنیانك حیات وعیشن اختیار ایتمیه لردی لولك جوابی محذوفدر (که درودیوار وعرصهٔ آن عالم
وآب وکوزه ومیوه ودرخت همه زنده اند وسخنکوی وسخن شنو وجهت آن فرمود مصطفی علیه السلام الدنیا جیفة
وطالبها کلاب واکر آخرت راحیات نبودی آخرت هم جیفه بودی جیفه رابرای مرده کیش جیفه کویندنه برای
بوی زشت وفرحچی (زیرا اول عالمك درودیواری وعرصهٔ میدانی وآب وکوزه سی ومیوه ودرختی جمیعاسی وزنده لردر
ومتکلم وسخنکو یلردر ومستمع وسخن شنولردر اول جهتدن حضرت مصطفی علیه السلام بیوردیکه دنیا جیفه در
وآنك طالبی کلابدر واکر عالم آخرتك حیاتی اولمیدی آخرت دخی دنیا کبی جیفه اولوردی زیرا جیفه یه آنك
مرده لکی ایچون جیفه دیرلر زشت رایحه سی ایچون ومردارلغی ایچون دکل فرخجی قافك ورانك فتحه سیله
وخاء معجمه نك سکونیله وآخرنده جیم عجمی ایله چپل ومردار معناسنه در (مثنوی) آن جهان چون ذره ذره
زنده اند * نکته داننده وسخن کوینده اند* درجهان مرده شان آرام نیست *کین علف جز لایق انعام نیست*
اول جهان ذره بذره زنده لردر نکته بیلیجی وسوز سویلیجیلردر جهان مرده ده انلرك آرامی یوقدر زیرا بو علف انعام
وحیواناتدن غیری یه لایق دکلدر یعنی دار آخرت وجهان حقیقت ذره بذره زنده لردر ونکته بیلیجی وسوز سویلیجیلردر
واهذا انبیای عظامك بوجهانده سکون وآرامی قالمیوب اول جهان حقیقته کمال رغبتله رغبت ایدوب بوجهانه
وبوجهانك اکل وشربنه میل والتفات قیلمدیلر زیرا بوجهان فی المثل علفزار کبیدر وبوجهانده اولان مأکولات
ومشروبات علف مقوله سیدر که انعام سیرت وحیوان طبیعت اولنلردن غیری یه لایق دکلدر انبیای عظام واولیای کرام
حیوانیتلرین انسانیته ونورانیته تبدیل ایلیوب غدالری روحانی اولمشدر اماا کثرناس غدای نورانیدن بی بهره اولوب
عیشنی همان اکل وشربه منحصر قیلمشدر (مثنوی) هرکرا کلشن بود برم ووطن *کی خورد او باده اندر کولخن
جای روح پاك علیین بود* کرم باشد کش وطن سرکین بود* بهر مخمور خدا جام طهور* بهر این مرغان کور این آب شور
مثلا کیمك که بزم ووطنی کلشن اوله اول کمسه کلخنده باده ایچرروح پاکك جایی علیین اولور کرم اولور اول کمسه که
آنك وطنی سرکین اولور خدای تعالینك مست ومخموری ایچون جام طهور واردر اما بوکور مرغان ایچون آب
شور واردر یعنی انبیای عظامك واولیای کرامك دنیایه التفات ایلمیوب بونده قرار ایلمدکلرینه سبب اولدرکه آنلرك
وطنی وبزمکاهی کلشن حقیقی وکلستان معنوی اولمشدر پس هرشول کمسه لرك که وطن و بزمکاهی کلشن حقیقی
اوله کلخن دنیاده اول نجن باده ایچرو بیوب ایچوب خوش بخر بلکه بوسفلی اولان دنیادن اعراض ایلر واعلا اولان
مرتبهٔ عقبایه توجه قیلرز براروح پاکك مقامی علیندرکندی وطن اصلیسنه اول روح پاك عروج قیلر امابودنیا
وبودنیانك اکل وشربی سرکین منابه سنده در هرکیم بوکا مقید اولوب قالورسه معناده اول کرم اولور پس
کرم طبیعت اولان اهل دنیایه واصحاب نفس وهوایه بودنیاده اولان جسمانی غدا کفایت قیلور مستان الهی ومخموران
ربانیدن اوتری شراب طهور وحور وقصور حاضر ومهیا اولمشدر امابو قوشلرو بیهوشلردن اوتری بو آب شور منابه سنده
جسمانی اولان غدالر وصوری اولان لذتلر محبوب ومطبوع کلمشدر (م ی) هرکه عدل عمرش ننمود دست) پیش او حجاج
خونی عادلست * دختران العبت مرده دهند * که زلعب زندکان بی آکهند * چون ندارند از فتوت زوردست
کودکانرا تیغ چوبین بهترست* هرشول کمسه یه که عمر رضی الله عنه حضرتلرینك عدلی دست کوسترمدی انك
قتندن حجاج خونی وظالم عادلدر مثلا دختراره مرده وبی روح لعبت ویررلر زیرا انلر زنده لرك لعبندن آکاه دکللردر

چونکم اطفال فتوتدن زوردست طوتمزلر اوغلنجقلره تیغ چوبین بهتردر یعنی فی المثل اهل آخرت حضرت عمر رضی
الله عنه کبی ونعمت آخرت حضرت عمر رضی الله عنهك عدالتی کبیدر هرشول کمسه که حضرت عمر رضی الله
عنهك عدالتنی کورمیه حجاج ظالم اکا عادل کلدیکی کبی پس هرشول کمسه که اصحاب آخرتی کورمیه وآنلرك نعمت
ولذتنی طاعم اولمیه اول کمسه نك قتنده اهل دنیا اصحاب دولت اولوروآنلرك نعمتی ودولتی اکا عظیم نعمت وزیاده دولت
کلورواهذا اهل آخرتدن نفرت ایدوب انلره خدمت قیلورو انلرك نعمتنی ودولتنی تحصیل ایلمکه طالب اولورو کذلك
بودنیانك دولت ونعمتی وعیش ولذتی شول لعبت مرده کبیدرکه انی دوزوب اطفاله ویررلر واطفال اول مرده اولان
صورتلره محبت ایلیوب انلرله ملاعبه قیلورلر وزنده اولان رجالك لعب وکارندن اول اطفال آکاه دکللردر چونکم
اوغلنجقلر قوت وفتوتدن زوردست طوتمیه لر انلره اغاجدن قلچ یکرکدر زیرا انلرك تیغ آهنی ضبط ایلمکه طاقتی یوقدر
پس بودنیا اوغلنجقلرینه تیغ چوبین کبی اولان دولت دنیوی کفایت ایلر انلرك تیغ آهنین کبی اولان آخرت دولتنه
لیاقتلری یوقدر (مثنوی) کافران قانع بنقش انبیا * که نکاریده است اندر دیرها *زان مهان مارا چو روز روشنیست
هیچ مان پروای نقش سایه نیست* کافرلر انبیا علیهم السلامك نقشنه قانعلردر زیرا دیرلر ایچره اول نقشلری
یازمشلردر اول مهلردن چونکم بزه بروروز روشن واردر پس بزه هیچ نقش سایه قیغوسی یوقدر یعنی صورت پرست
اولان کافرلر انبیای عظام صلوات الله علیهم اجمعینك نقشلرینه قانع اولدیلر وانلرك نقشلرنی کلیسالرده تصویر قیلدیلر
ومیل ومحبتی اول نقشلره ایلدیلر اما اول یارلردن چونکم بزه روز روشن کبی علوم معانی واذواق روحانی وانوار ربانی
حاصلدر هیچ بزه انلرك نقشنه وسایه لرینه پروا یوقدر زیرا انلرك نقشندن مراد روز روشن کبی اولان ایمان وعرفاندر
(مثنوی) این یکی نقشش نشسته درجهان * وآن دکر نقشش چومه بر آسمان *انبیا علیهم السلامك بو برنقشی
جهانده اوتورمشدر که تبلیغ رسالت ایدوب طاعت وعبادته مشغول اولمشدرو آنك اول غیری نقشی ماه کبی آسمان
اوزره در یعنی روحانیت اعتباریله زیاده علوقدر وعظیم الشان صاحبلریدر وبوسببدن کافرلر انبیا علیهم السلامك
ظاهر نقشنه نظر ایدوب باطن وپنهان اولان نقشنه وقوف واطلاع بولمدیلر (مثنوی) وین دهانش
نکته کو یان باجلیس* وآن دکر با حق بکفتار وانیس) آنك بو دهانی جلیس ومصاحب ایله نکته سویلیجیدر
یعنی اهل ایماندن حضورشریفنده اولان کمسه لره دینه متعلق اولان احوالی بیان ایدوب اسرار ومعارفدن صد هزار
نکته عیان ایلرو آنك اول غیری دهانی حضرت حق ایله کفتار ومصاحبتده درو حضرت حقه انیس ومونسدر یعنی
اسرار خفیه سویلنور (مثنوی) کوش ظاهر این سخن را ضبط کن* کوش جانش جاذب اسرار کن) آنك ظاهر
قولغی بو ظاهر کلمانی ظاهر قولغیله حفظ ایلیجیدر آنك جانك قولغی کن اسرارنی جذب ایدیجیدر یعنی آنك
کوش جانی اسرار الهی یی استماع ایدیجیدر ضبط کن وصف ترکیبیدر ضبط مضاف دکلدر امر کن دن مراد
اسرار الهیه درامر مضافدر (مثنوی) چشم ظاهر ضابط حلیهٔ بشر* چشم سر حیران مازاغ البصر) آنك چشم
ظاهری بنی آدمك حلیه سنی ضبط ایدیجیدر خلقی بری برندن تشخیص وتمییز ایلمك ایچون انك سر روحانی چشمی
مازاغ البصرك حیرانیدر یعنی آنك راز بین چشمی خدای تعالینك جمالنه حیران اولمشدر بو آیت کریمه یه اشارتدر که
سورهٔ والنجمده در (مازاغ البصر وماطغی) سر بونده سینك کسریله در حلیه دن مراد بونده انسانك ظاهر وصفیدر
اوزونلق وقصه لق وآقلق وقاره لق وکوزللك وچرکینلك کبی (م ی) پای ظاهر درصف مسجد صواف* پای معنی فوق
کردون درطواف) آنك ظاهر پایی مسجدك صفنده صواف وقائمدر آنك معنی ایاغی فلکك اوزرنده طوافده ایدی یعنی
جسمانیت اعتباریله غیری خلق کبیدرور وحانیت اعتباریله ملائکه دن عالی قدردر صواف صفده طورمش معناسنه در
مثنوی) جزو جزوش را تو بشمر هم چنین) این درون وقت وآن بیرون حین) ای بوذ کرویان اولنان اوصاف واحوالدن
خبردار اولان کمسه آنك جزو جزونی بونجلین صای معنی ذکر اولنمیان جزولرنی ذکر اولنان جزولرك اسلوبی اوزره
قیاس وفهم ایله بووقتك ایچنده درواو وقتدن خارجدر یعنی جسد اعتباریله مونه دکین وقتدن خلاص میسر دکلدر
روح اعتباریله وقتدن بیروندر زیرا وقت بوعالم سفلی یه کوره در عالم علویده وقت یوقدر پس روح چونکه جسددن جدا
اولدی بالضروره وقتدن نجات بولور این دن مقصود جسمانیت وجسددر آندن مراد روحانیت وروحدر (مثنوی)
این که در وقتست باشد تا اجل* وآن دکر یار ابد قرن ازل) بوکه وقتده در موت واجله دکین اولور یعنی اعضاء ظاهره
وجسدك وجود وبقاسی وآنلرك حکم وتصرفی مونه دکین اولور وجهان وزماندن انقطاع بولور اجله دك واول
بری قرن ازله یار ابددر یعنی روح وروحانیت زماندن بری اولوب زماندن عاری اولان قرن ازله بروجه تأیید قرین
ومقارن اولور حضرت مولانا قدس الله سره العزیز انبیا علیهم السلامك وصفی مناسبتیله اولیایی بیله وصف ایلمشدر

(مثنوی) هست یك نامش ولی الدولتین * هست یك نعتش امام القبلتین) آنك بر نامی ولی الدولتیندر یعنی دنیا وآخرت
دولتینك صاحبیدر آنك بر نعتی امام القبلتیندر (م ی) خلوت وچله برو لازم نماند * هیچ غیمی مر ورا غایم نماند) چونکه
برکسه بو کمال وتمکینه وصول بولدی اول کسه یه خلوت وچله لازم قالمدی انبیا علیهم السلام کبی که آنلر نا اولدن کامل
ومکملدر خلوت واربعین وریاضت ومجاهده یه احتیاجلری یوقدر واهل الله کبی که ریاضت ومجاهده واربعین
وخلوت سببیله اکامل ومکملدر هیچ آنك ذاتنده حق تعالینك تجلیسنه حجاب ومانع اولور برحالت قالمدی غیم
سحاب معناسنه در فارسی میغ در غایم بو اتلو معناسنه درکه بونده مانع وحجاب معناسنه استعمال اولنور (م ی) قرص
خورشیدست خلوتخانه اش * کی حجاب آرد شب بیکانه اش) اول صاحب سعادت کندی خلوتخانه سنك قرص
خورشیدیدر یعنی بو نور الهی ایله منور اولان صاحب دولت آفتاب مشابه سنده در بیکانه وعارض شب اکا نجن
حجاب کتورر یعنی شبدن آفتاب تابانه حجاب اولمدیغی کبی اول صاحب سعادته برنسنه حجاب اولمز نته که آفتاب
طلوع ایلدکله شب محو ونابیدا اولور اول مرتبه یه وصول بولان ولیدن جمیع حجب زائل ومرتفع اولور فرضا بو نجلین
کسه دن کناه صادر اولسه غیرلرك عبادتندن مقبولدر نته کم بوکه اشارت اولنور خدای تعالینك دوستلرینه
ظلمات شب اولمز بلکه شب آنلره روز کبی روشن اولور نته که شیخ سعدی قدس سره حضرتلری بوکا اشارت بیورر (قطعه
شب تاریك دوستان خدای * می بتابد چو روز رخشنده * وین سعادت بزور بازو نیست * تا بخشد خدای بخشنده
مال ومنصب واملاك واسباب وذوق تنعمدن آنلره نقصان وضرر ایرشمز زیرا اول حالات آنلره نفسانیت اعتباری ایله
دکلدر بلکه روحانیت اعتباری ایله اولورا کرچه اهل ظاهر بو حالی تشخیص وتمییزا ایتمکه قادر دکللردر پس عاقله
لازمدرکه اهل اللهك برخصوصنه اعتراض ایدوب عداوت ایلمیه (مثنوی) علت و پرهیز شد بحران نماند *
کفر او ایمان شد وکفران نماند) اول صاحب سعادتدن علت و پرهیز کتدی بحران قالمدی آنك کفری ایمان اولدی
وآنده کفران قالمدی خلاصهٔ کلام بودرکه بر مریض کمال صحته وصول بولدقده علت و پرهیزدن نجات بولوب آنده
امراض وحرارتدن براثر قالمدیغی کبی اوصاف کذشته ایله متصف اولان کمسنه ده جسمانیت ونفسانیت واخلاق
ذمیمه وکفر وکفراندن براثر قالمیوب نور محض اولمشدر وبر مرتبه ده افنای وجود ده واصل اولمشدرکه آندن وجود فانیدن
براثر قالمشدر (مثنوی) چون الف از استقامت شد بپیش * اوندارد هیچ از اوصاف خویش) استقامت سببندن
الف کبی ایلروده اولدی یعنی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم (فاستقم کما امرت) مقتضاسنجه استقامتدن
ذره مقداری منحرف اولمدیغی کبی او هم برحالته وصول بولدیکه استقامتدن ذره قدر منحرف اولمیوب جمیع اوقاتنی
حق تعالی حضرتلرینك امر شریفنه صرف ایلدی لاجرم استقامت سببیله خلق عالمك مرشد ومقتداسی اولدی
نته کم الف استقامتی سببیله جمیع حروف هجادن مقدم اولدی اول صاحب سعادت کندینك اوصافندن
هیچ نسنه طوتمز یعنی الفده حرکات وجزم ونقطه دن برنسنه اولمدیغی کبی اول کمسه ده هم اوصاف بشریتدن بر وصف
وخوی قالمز لاجرم (وما رمیت اذ رمیت ولكن الله رمی) حسبنجه هرنه که آندن صدور بولور حقیقتده اول نسنه
حق تعالیدن صادر اولور حضرت مولانا قدس سره حضرتلری اوصاف بشریتدن عاری وبری اولان کمسه ایچون الفی
مثال کتوردی طالبنه تفهیم ایچون زیرا الف اعراب ونقطه دن برنسنه قبول ایلمز نته کم بو بیتدن روشندرکه
دفتر ثانیده مذکوردر (بیت) فضل استا کم نکرددا ز علو * کر الف چیزی ندارد کو یداو (مثنوی) کشت فرد
از کسوهٔ خوهای خویش * شد برهنه جان بجان افزای خویش) اول کمسه کندینك خویلری کسوتندن
فرد وجدا اولدی یعنی اخلاق بشریتدن کندیسنی پاك ایلدی کندینك جان افزاسنه آنك جانی بشریت واخلاق
ذمیمه دن عریان وعاری کتدی جان افزادن مراد خدای تعالی حضرتلریدرکه روح بخشدر (مثنوی) چون برهنه
رفت پیش شاه فرد * شاهش از اوصاف قدسی جامه کرد) اول کمسه فرد ولانظیر شاهك حضورینه چونکه اوصاف
بشریتدن عریان کتدی یعنی چونکه (تخلقوا باخلاق الله) حسبنجه اخلاق ذمیمه واوصاف بشریتدن عاری
وبری اولوب جناب الهی یه وصول بولدی شاه اکا اوصاف قدسیه دن جامه ایلدی یعنی حضرت حق آنی
کندی اوصافیله متصف ایلدی مراد بودرکه اول کمسه غیوب واسراره مطلع اولوب مرده یه جان ویرمکه قادر اولور
وجمیع امراضه برنفسده درمان ایلمکه وخلاف عادت مشکل ایشلری وجوده کتورمکه قدرت بولوب کرامات
اظهار ایلر وپادشاهلره مشکل اولان احوال اکا زیاده آسان اولور محصل کلام هرنه دیرایسك آنك الندن کلور زیرا که
هرنه که اول ایلر حق تعالی حضرتلرینك قدرتیله ایلر نته کم حضرت حقه مشکل برایش اولمزکه اکا هم اولمز (مثنوی)
خلعتی پوشید از اوصاف شاه * بر پرید از چاه بر ایوان جاه) چونکه اول حالله شاهك حضورینه واردی پس شاهك

اوصافندن برخلعت کیدی چاهدن جاه وعزت ایوانی اوزره اوچدی یعنی مقبول حق اولوب جاه وعزته وصول بولوب
اجلالی اولدی بو مرتبه یه وصول بولان کمسه یه جمیع اشیا رام ومطیع اولوب بریسی حکمنه مخالفت ایلمز شاهدن مراد
حق تعالی حضرتلریدر حضرت مولانا قدس سره حضرتلری معقولی محسوسه تشبیه ایلمك طریقی اوزره بیان ایلدی
طالبلره شوق واشتیاق ویرمك ایچون (م ی) این چنین باشد چو دردی صاف کشت * از بن طشت آمد او بالای طشت
چونکه دردی صاف اولدی بو نجلین اولور یعنی طشتك دیبنده اولان دردی چونکه صاف اولوب لطافت حاصل ایلدی
اول دردی طشتك دیبندن طشتك اوزرنه کلدی یعنی جسمانیت ونفسانیت سببی ایله بو عالم سفلیده قالمش کمسه چونکه
ریاضت ومجاهده سببیله جسمانیت ونفسانیتدن نجات بولوب عالم علوی یه وصول بولور دردی عربیدر درد
فارسیدرکه هرنسنه نك دیبنده اولان نسنه درکه عوام تحریف ایدوب تورتی دیر طشت فارسیدر طست عربیدر دردی
دردك وطشت طستك معربیدر (م ی) در بن طشت ارچه بود او دردناك * شومیٔ آمیزش اجزای خاك) دردناك او یعنی
روح اکرچه طشتك دیبنده دردناك ایدی اجزای خاکك اختلاطنك شوملغی سببیله یعنی روح اکرچه علویدر لیکن
جسمانیت سببیله بو عالم سفلیده قالمشدر زیرا روح اول ملك کبی ایدی نته که خواجهٔ حافظ رحمه الله بوکا اشارت بیورر
بیت) من ملك بودم وفردوس برین جایم بود * آدم آورد درین دیر خراب آبادم) اودن مرادروحدر طشتدن مقصود بدندر
مثنوی) یار ناخوش پر وبالش بسته بود * ورنه او در اصل بس برجسته بود) ناخوش یار اول روحك پر وبالنی بغلمش ایدی
اول سببدن عالم علوی یه پرواز ایلمکه قادر اولمیوب بو عالم سفلیده قالمش ایدی یوخسه روح اصلده زیاده بوقوریه
صیچرامش ایدی یعنی روح عالی مرتبه یه وصول بولمش ایدی زیرا روحك قرارکاهی اول عالم علوی ایدی یار ناخوشدن
مقصود ظاهر اعتباریله خاك ظلمانیدرکه نورانی روحا کافرین اولمغله خاکا کود اولوب عالم علوی جانبنه پرواز ایلمکدن
قالدی وحقیقت اعتباریله جسمانیت ونفسانیتدر زیرا برکسه بدندن نجات بولسه جسددن اکا ضرر ونقصان ایرشمز
نته کم شیخ سعدی حضرتلری بو بیتله بوکا اشارت بیورر (بیت) کرش دامن از چنك شهوت رها * کی رفت تا سدرة المنتهی
(مثنوی) چون عتاب اهبطوا انکیختند * همچو ماروتش نکون آویختند) چونکه اهبطوا عتابنی آشکاره ایلدیلر
یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلری چونکه اهبطوا دیدی نته کم بو آیت کریمه دن روشندرکه سورهٔ بقره ده در
وقلنا اهبطوا بعضکم لبعض عدو) یعنی بو عالم علویدن بو عالم سفلی یه اینکوز روح ماروت کبی باشی آشغه آصدیلر
پس آنلرکه طاعت وعبادت وریاضت ومجاهده یه سعی وکوشش ایدوب عشق الهی یه وصول بولدیلر روحلرنی
اول حالتدن خلاص ایلیوب تکرار عالم علوی یه ایرشدردیلر وسیاستدن بری اولدیلر خطاب دیموب عتاب دیدیکی
بونکته یی بیان ایچوندرکه ارواحه بو امر سیاست مشابه سنده در عالم لاهوتدن بو عالم ناسوته نزول ایلدکلری انکیختند
وآویختند کلمه لرینك فاعلی حق تعالی حضرتلریدر صیغهٔ جمع تعظیم ایچوندر (مثنوی) بود هاروت از ملاك آسمان
از عتابی شد معلق هم چنان * هاروت آسمانك ملاك واملا کندن ایدی برعتابدن انجلین معلق اولدی که الان
چاه بابلده باشی آشغه آصلمشدر ملاك جمع ملکدرکه پادشاه معناسنه در پس معنی بویله اولورکه ماروت فرشته لرك
عالیلرندندر (مثنوی) سرنکون زان شد که از سر دور ماند * خویش را سر ساخت وتنها پیش راند) ماروت اول سببدن
سرنکون اولدیکه سردن دور وجدا قالدی یعنی ماروتك اول بلایه کرفتار اولمسنه سبب بودرکه ملکیتنه مغرور اولوب
امر الهی یه مقابله ایلدی کندیسنی سر دوزدی وایلرویه یالکز سوردی یعنی خودرأیلك ایدوب بنی آدمه طعن
خصوصنده ملائکه ایله مشاوره ایلمدی وکندیسنی معزز وعظیم الشان ظن ایدوب حق تعالینك امر شریفنه
اعتراض ایلدی لاجرم جناب الهیدن دور وجدا اولوب سیاسته کرفتار اولدی چوق واقع اولمشدرکه پادشاهلره تقرب
کسب ایدوب آنلرك مقبولی اولوب تمام عزت ومرتبه یه وصول بولمش ایکن برخصوصده عناد وخودرأیلك ایدوب
کبر اظهار ایلرلا جرم یا بودرکه درکاه پادشاهك حضور شریفندن دور اولوب صد هزاران ندامته کرفتار اولور یا بودرکه
فرمان پادشاهی ایله سیاسته کرفتار اولوب هلاك اولور پس عاقله لازم اولان بودرکه جمیع خصوصده ادبه رعایت ایدوب
حدندن تجاوز ایلمیه نته بو اسلوب اوزره بعض مرید خدمت سببیله مرشددن کالی فیض پذیر اولوب مرشدك مقبولی
اولورنا کاه برخصوصده آندن عناد ومخالفت واقع اولمغله اول حالتدن محروم اولوب مرشد کاملك خدمت شریفندن
دور ومهجور اولور نته کم حضرت مولانا قدس سره تمثیل طریقیله ذکر ایلمکه شروع ایلدی (مثنوی) آن سبد خود را
چو پر از آب دید * کرد استغنا واز دریا برید) اول سبد دریا ایچنده ایکن چونکه کندیسنی آبدن مملو کوردی اول سبد
استغنا ایلدی ودریادن منقطع اولدی (بیت) سبد در آب بی شك پر نماید * در و جز باد نبود چون بر آید (مثنوی)
بر جکر آبیش یك قطره نماند) بحر رحمت کرد واورا باز خواند) چونکه سبد دریادن جدا اولدی آنك جکری اوزره برقطره

آب قالمدیغنه کم ظاهردرکه سیدآبدن چقدیغی وقت دروننده برقطره آب قالمزدریا اکا ترحم ایلدی وآنی کیروکندینك
ایچنه اوقودی و نه آبدن آنی پرایلدی حضرت مولانا قدس سره حضرتلری اول دریادن مرشد کامل مراد ایدندی
پس سیددن مقصود مرید اولور وبو بیتده واقع اولان دریادن حق تعالی حضرتلرینی مراد ایدندی زیرا حق تعالی کریم
ورحیمدر بنده هرنه قدرکه معصیت ارتکاب ایدوب حددن تجاوز ایده چونکه صدقله توبه ایلدی حضرت حق آنك
توبه سنی قبول ایدوب گناهنی عفو ایلر (مثنوی) رحمتی بی علتی بی خدمتی * آید از دریا مبارك ساعتی) دریادن برعلتسز
برخدمتسز بر رحمت کلور برمبارك ساعتدر اول دمکه دریادن بو حالت ظاهر اولور حضرت حقك بو وجهله اولان
رحمتنه نهایت یوقدرکه کاهی برجذبه سببیله اولورکه بربیچاره معصیت دریاسنه غرق ایکن ناکاه دریای رحمت جوش
ایدوب آنی اول ورطه دن خلاص ایدوب صلاح وطاعت وعبادت ساحلنه ایرشدیروب نفس وشیطاندن بری ایلر
وکاهی برنفحه واسطه سیله صدهزار طاعت وعبادتدن بی بهره لری مقبول درکاه احدیت ایلر سروری افندی رحمه الله
دریادن بی علت رحمت کلمکلك نادردر دیمشدر بو خود مقرردرکه فسق ومعصیتدن تائب اولنلره توفیق ورحمت
وکفر وضلالتدن نجات بولنلره ایمان وهدایت خدای تعالیدندر بو حالتلر خود رحمت محضدر بونلردن حال بوکه
طاعت وعبادت صادر اولمشدر (حکایت) برمحله ده برقطب عالم وفات ایلمکه قریب خاتونه دیدیکه یارن بورایه
برکسه کلوب سندن بنم خرقه وعصامی طلب ایلسه کرکدر اول کمسه نك نشانلری بویله دردیو خاتونه خبر ویردی
قطب اول کیجه وفات ایلدی علی الصباح برکسه کلوب اول قطبك قپوسنی قاقدی خاتون چونکه قپویی اچدی
اول کمسه خاتونه ایتدی بو کیجه بونده وفات ایدن قطبك خرقه سنی وعصاسنی بکا تسلیم ایله خاتون دخی فی الحال خرقه
وعصایی اکا تسلیم ایلدی اول کمسه خرقه وعصایی الوب کتدی برزماندنصکره اول خاتون اول کمسه نك
اردندن چاغروب دیدی که سن کیمسن وسنك نام ولقبك ندر اول خاتوندن چونکه بو سؤالی اشتدی اکا جواب ویروب
دیدی که بن برمطربم بو کیجه برمجلسده شراب ایچوب تمجید زمانه دکن ساز چالاردم واندنصکره یاتوب اویودم
بر بیر دوشمده بکا دیدی که فلان محلده قطب وفات ایلدی خدای تعالی حضرتلری آنك یرنی سکا احسان ایلدی واروب
خرقه وعصاسنی آنك خاتوندن استه بو سبیدن کلوب خرقه وعصایی سندن طلب ایلدم خدای تعالینك صدهزاران
بو تجلی لطف واحسانی اولور علتسز اکرچه بو وجهله چوق واقع اولور لیکن سالکه لازم اولان بودرکه هردم طلب
ورغبت وخدمت وعبادتی زیاده ایدوب اهل اللهدن دور وجدا اولمیه تا که دریای مرحمتدن انافانا فیض پذیر اولمغه
لیاقت بوله (مثنوی) الله الله کرد دریا بار کرد * کرچه باشد اهل دریا بار زرد) زنهار زنهار دریانك کنارنك اطرافنه دور ایله
کرچه دریا کنارنك اهلی صاریدر دریا باردن مراد خدای تعالی حضرتلریدر اهل دریا باردن مراد اهل اللهدرکه ریاضت
ومجاهده سببیله زرد رو بلردر دریا باربونده باردریا تقدیرنده درکه کنار دریا معناسنه در بار بونده کنار معناسنه در
جویبار ایرمق کناری معناسنه اولدیغی کبی خلاصهٔ کلام بودرکه ای قرب ووصال الهی یه طالب اولان سالك زنهار
حضرت خدانك مقربلرندن دور وجدا اولمیه سن هم آنلره مقارن اولمغله درکاه احدیتدن مستفیض اوله سن نته که
اکا اشارت اولنور (مثنوی) تا که آید لطف بخشایشکری * سرخ کرد دروی زرد از کوهری) تا که اول عطا
وبخشایش ایدیجی خدانك لطفی کله برکوهردن صاری یوزك سرخ اوله یعنی خدای تعالینك عطا واحسانی سببیله
مظهر عشق اولوب سرخ روی اوله سن سرخ روی سپید روی معناسنه استعمال اولنور نته که برکسه برمشکل مصلحتی
کما ینبغی برنه کتورسه یوزك آق اولسون دیرلر حالا که انك یوزی آقدرکه کوهردن مراد عشق اولمق روشندر بونده
بخشایشکردن مراد خدای تعالی حضرتلریدر (مثنوی) زردی رو بهترین رنکهاست * زانکه اندر انتظاران لقاست
یوزك صاریلغی رنکلرك ایو رکیدر زیرا که روی زرد اول لقانك انتظارنده در پس سالکه بسیار ریاضت ومجاهده ایلمك
لازمدر تا که رویی زرد اولوب خدای تعالینك لقاء شریفنك مشاهده سنه لایق اولوب زرد رویلکدن نجات بولوب
سرخ روی ونورانی شکل اوله پس ای سالك مادامکه زرد روی اولمیه سن عشق الهی یه وصول بولوب مشاهدهٔ جمال
الهیدن بهره بولمغه قادر اولمزسن (مثنوی) لیك سرخی بر رخی کولامعست * بهر آن آمد که جانش قانعست) لیکن
سرخلك اول رخ اوزره که اول بلدرا بجیدر آندن اوتری کلدیکه دنیاده وصول بولدیغی حالته قانعدر یعنی اول کمسه که
انك رخنده نضارت وطراوت وحمرت اوله بو حالت دلالت ایلرکه آنده درد عشقدن برسوز وکداز اولمیوب همان دنیوی
ذوق وصفایه قانع وراضی اولوب خدای تعالینك لقاء شریفنه انتظار ولیاقتی اولمیه (م ی) که طمع لاغر کند زرد وذلیل
نیست او از علت ابدان علیل) زیرا طمع کشی بی لاغر وزرد وخوار ایلر یعنی خدای تعالینك مغفرت ودیدار شریفنه
امیدوار اولسه امیدانی لاغر وزرد روی وخوار ایلر حال بوکه او ابدانی وجسمانی مرض ودرددن علیل ومریض دکلدر

بلکه

بلکه انك اول دردی روحانیدر (مثنوی) چون ببیند روی زرد بی سقم * خیره کردد عقل جالینوس هم) چونکه
جالینوس جسمانی مرضسز اولان صاری یوزی کوره جالینوسك عقلی هم خیره ومتحیر اولور یعنی دردی عشقله زرد
اولمش یوزك زردلکنه علاج ایدوب آنی ازاله ایلمکه قادر اولمز واکا دوا ودرمان بوله مز زیرا اطبا درد عشقه درمان ایلمکه
قادر دکلدر (بیت) درد بیست درد عشق که اندر علاج او * هرچند سعی بیش نمایی بتر شود) حضرت مولانا قدس سره
حضرتلری جالینوس کتوردی علم طبده زیاده حاذق اولدیغیچون (مثنوی) چون طمع بستی تو در انوار هو * مصطفی
کوید که ذلت نفسه) چونکه سن هونك نورلرینه طمع باغلدك حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دیر اول کمسه نك
نفسی ذلیل وخوار اولدی یعنی هرکیمکه ریاضت ومجاهده به سعی وکوشش ایدوب انوار رحمانی ودیدار یزدانینك وصولنه
امیدوار اوله انك نفسی کبر وعجبی ترك ایدوب تواضع وتضرع اختیار ایدوب جمیع خلقله لطیف زندکانی ایلر من طمع
ذلت نفسه که حدیث شریفدر اهل ظاهر بوکا بو وجهله معنی ویررهرکیم که دنیوی خصوصده طمعکار اوله
اول کمسه دنیاده اول طمعی سببیله خلایق ما بیننده ذلیل وخوار اولور واهل باطن بو وجهله معنی ویررکه هرکیم که
حضرت حقك مغفرت ودیدار شریفنه امیدوار اوله انك نفسی خوار وذلیل اولور یعنی انك نفسی کبر وعجبدن خلاص
اولوب تواضع ومسکنته وصول بولور بو کتاب شریفده مذکور اولان وجه ثانی اوزره درهودن مراد حق تعالی
حضرتلریدر نفسه ده هابر مقدار حکلمك لازمدر (مثنوی) نور بی سایه لطیف وعالیست * آن مشبك سایهٔ غربالیست
سایه سز نور لطیف وعالیدر یعنی روح که نور الهیدر جسمانیت ونفسانیتسز اوله اکا اسرار خفیه ومعارف علیه
روشن وظاهر اولوب حق تعالینك قتنده قدر عالی میسر اولور نوردن مراد روحدر سایه دن مراد نفس وبدندرکه بونده
مقصود بشریت وجسمانیت ونفسانیتدر اول مشبك غرباله منسوب سایه در یعنی اول کمسه نك که روحی جسمانیت
ونفسانیتدن خلاص اولمشدر اول شمعه بکزرکه برمشبك نسنه نك ایچنه قونمشدرکه خانه یی تمام روشن ایلمز لیکن
چونکه شمعك نورنه حجاب اولمیه خانه انك نوریله تمام روشن اولور پس روح مادامکه نفسدن خلاص اولمیه کدورتدن
تمام نجات بولوب نورانی اولمز نور مضاف اولمق هم جائزدرکه معنی اکا کوره بویله اولور غربال عوام تحریف ایدوب
قلبور دیرکه مشبکدر (مثنوی) عاشقان عریان همی خواهند تن * پیش عنینان چه جامه چه بدن) عاشقلر تنی جامه
وپیرهندن عریان استرلر تا که جان وجانان ما بیننده حجاب اولمیه نته که دیمشدر (بیت) حلهٔ جنت اولورسه چکیم
چالدیم * دم وصلتده بکا حائل اولور پیرهنم * ظاهرده پیرهن حجاب وپرده اولدیغی کبی سیمین تن وزیبا روی دلبرله
سینه بسینه هم پهلو اولمقده جسم هم جانان حقیقینك وصالنه حجاب اولور روح هم پرده اولور کمال اتحادده پس
حقیقتده عاشقه لازم اولان افنای وجوددر بر وجهله که افنای وجود آنك خاطرندن محو اوله (کنج در قعر ست کیتی
چون طلسم * بشکند آخر طلسم بند جسم * کنج یابی چون طلسم از پیش رفت * جان شود پیدا چو جسم
از پیش رفت * بعد از ان جانت طلسمی دیکرست * غیب را جان تو جسمی دیکرست) اما عنینلر قتنده جامه نه بدن نه
یعنی جماعه قدرتی اولمین کمسه یه نسبت جامه وتن برابردر زیرا جماعدن ذوق ولذت حاصل ایلمکه استعداد
واستحقاقی یوقدر پس شاهدله هم پهلو اولدقده جانانه کرکسه عریان اولسون کرکسه جامه ایله اولسون علی السویه در
عنین اول کمسه درکه جماعه قادر دکلدر وجماعك لذتندن بی خبردرکه ترکیده بوج دیرلر اما عنیندن مقصود
اول کمسه درکه تقلید طریقیله کندیسنی واصلین زمره سندن کوستره وآنلردن دیو دعوی ایدوب آشکاره لاف اورر
لیکن خدای تعالینك قرب ووصالندن ذره قدر بهره بولمشدر مادامکه اول حالده در قرب ووصاله هیچ بر وجهله
استعدادی یوقدر (مثنوی) روزه دار ار بود آن نان وخوان * خرمکس را چه ابا چه دیکدان) اول نان ونعمت که
آخرتده در صائمره اولور یعنی عشاق که جهان وجهانك نعمتلرندن فارغلردر جنان وآنده اولان انواع نعمت
زحمتسز آنلره احسان اولنور خرمکسه شوربا نه دیکدان نه یعنی اهل دنیا که خرمکس مثابه سنده در آنلره رعایت
والتفات اولمز جنته داخل اولنلر دخی هزار زحمت ومشقتله داخل اولور پس دنیایه قانع اولنلر قیامتده صدهزار
خجالت وندامته کرفتار اولوب چشملرندن جوی روان اولور خرمکس ات سکسکی واشك آروسی معناسنه در بونده
اولکی معنی روشندر بعض کمسه ات سککی معناسنه دیمشدر خطاء فاحشدر دیکدان اوجاق معناسنه در (مثنوی)
این سخن از حد واندازه ست بیش * ای ایاز اکنون بکوا حوال خویش * بو سوزکه مراد اسرار ومعارف الهیه در
حد واندازه دن زیاده در پس بوندن فراغت ایلمك اولیدر ای ایاز شمدی کندی احوالکی دی وبیان ایله استماع ایدنلره
سنك احوالکدن فوائد حاصل اوله) ذکر بار استدعای شاه از ایاز * بو سرخ شریف تکرار شاهك استدعا وطلب ایلمسیدر
ایازدن بویله دیو * که تأویل کار خود بکو) که ای ایاز کندی ایشکی تأویل ایله یعنی چارق وپوستکه بو قدر التفات وتوجه

ایلدیکه سبب نه ایدیکنی بیان ایله * ومشکل منکران واوطاعنان راحل کن * وسنک بو حالکه انکار ایدیجیلرک
وطعن ایدیجیلرک مشکلنی حل ایله * که ایشانرا در آن التباس رها کردن مروت نباشد * زیرا آنلری که مراد منکران
وطاعنانه در التباس وشبهه ده ترک ایلمک مروت دکلدر پس ای ایاز بیان ایله بعض نسخه ده این سخن بیتی شرحده نصکره
واقع اولمشدر شرحده ذکر اولنان شاهدن مراد سلطان محموددر (م ی) هست احوال تو از کان نوی) تو بدین احوال کی
راضی شوی) ای ایاز سنک احوالک بر یکی معدندندر یعنی سنک بو احوالک بو خلق عالمک احوالی کبی دکلدر بلکه
لطافت اعتباریله سنک احوالک زیاده خوب وعجیبدر سن بو احواله نیجه راضی اولورسن یعنی سنک چارق وپوستینکه
رعایت وتعظیمک بیهوده وبی فائده دکلدر بلکه بر حکمت واردر (مثنوی) هین حکایت کن ازان احوال خوش * خاک
بر احوال ودرس پنج وشش) ای ایاز اول لطیف احوالکدن تیز حکایت ایله یعنی چارق وپوستینکه بو قدر التفات ایدرسن
آنک حکمت وسببی نه ایدیکنی آشکار ایله زیرا آنده روحانی اسرار دقیقه وار ایدیکنه شک وریب یوقدر پنج وشش احوالک
اوزرینه خاک ایله یعنی ظاهری احوال ودرس که دنیوی بدر آندن فراغت واعراض ایله پنجدن مراد حواس خمسه در
وششدن مقصود جهات ستّه درکه دنیوی وظاهری احواله پنج وشش افظلریله اشارت ایلرلرنته کیم شیخ عطار
حضرتلری منطق الطیر نام کتابنده کتوره شدر (بیت) هست دریای زجوهر موج زن * تو ندانی این سخن شش پنج زن
مثنوی) حال باطن کرنمی آید بکفت * حال ظاهر کویمت در طاق وجفت) باطن حال اکر قیل وقاله کلمیه وتقریر وبیان
اولنمیه حال ظاهری سکا طاق وجفتده دیم یعنی احوال ظاهری سکا روشن وآشکارا بیان ایلیم زیرا احوال ظاهرک
بیانی آسان وعیاندر آنک بیاننده صعوبت وعسرت یوقدر طاق بونده تک معناسنه در وجفت چفت معناسنه درکه
برابوندرکه تک میدر چفت میدر دیو اوینارلر سروری افندی رحمه الله طاق وجفت کلماتنی دریکتایی واقتران یعنی
اخلاص وصدق داری ترکیبی ایله شرح وبیان ایلمشدر لیکن محله مناسب اولان بو فقیرک مختاری اولندر
(مثنوی) که زلطف یار وتلخیهای مات * کشت بر جان خوشتر زشکر نبات) زیرا یارک لطف واحساندن مرک وموتک
آجیلقلری سنک جانک اوزره نبات شکرندن خوشرک وشیرینرک اولدی پس شمدی ظاهر حالی ترک ایدوب باطن حالدن
سو یله مراد حق سبحانه وتعالینک هزار بار نباتدن لذیذرک لطفی سببیله جهانک صدهزار بلا ومحنتی انبیا
علیهم السلامه واولیای کرامه شکردن شیرینرک اولدیغی اشعار در یاردن مرادی خلق عالمک مرادی اولان خدای تعالی
حضرتلریدر شکر نباته مضافدر اضافت مجهوله ایله که عامک خاصه اضافتی قبیلندن اولور کتاب المصباح کبی (مثنوی
زان نبات ار کرد در دریا رود * تلخی دریا همه شیرین شود) اول نبات انجلین نباتدر که اول نباتدن اکر دریایه بر غبار کیده
وبرشمه ابرشه دریانک آجیلغی جمیعا شکر کبی شیرین اولور پس عشاق که بو وجهله لطیف لطف الهی یه مظهر
اولمشلردر صدهزار دریانک آجیلغی آنلره شکردن شیرین اولور اهل نار دوزخده آتشه غرق اولور یا ترکن (ربنا اخرجنا
منها فان عدنا فانا ظالمون) دیدکده حق تعالی حضرتلری اول مقابله ده آنلره (قال اخسئوا فیها ولا تکلمون) دیدکده
تمام بیک ییل اهل دوزخ اول عتاب آمیز خطابک ذوق ولذتدن عذابک المندن بی خبر اولهلر بو خطاب اکر عقاب
طریقیله اولمیوب لطف طریقیله واقع اولیدی عذاب آنلره شیرین اولمق مقرر ایدی نته که خواجه حافظ بوکه قریب
مضمونه اشارت بیورد (بیت) در آتش ار خیال رخش دست میدهد * ساقی بیا که نیست زدوزخ شکایتی) بو ایکی
آیت کریمه سورهٔ مؤمنونده در حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلمدن اهل ایمانک موتی خصوصنده بو حدیث
شریف واردرکه آنک مضمونندن فهم اولنور که اهل ایمان موتدن بی حضور اولوب الم چکمیه اول حدیث شریف بودر
یخرج روح المؤمن من جسده کما تخرج الشعرة من العجین (م ی) صدهزار احوال آمد هم چنین * باز سوی غیب رفتند
ای امین) عالم غیبدن بو جهانه صدهزار احوال کلدی ای امین اول احوال کیرو غیب جانبنه کتدیلر حال بوکه
اول احوالدن کسه یه انتفاع ایرشمدی پس لازم اولان بودر که فرصت فوت اولنمیه (م ی) حال هر روزی بدی ماننده نی
همچو جو اندر روش کش بند نی) هر بر کونک حالی دونه مانند دکلدر بلکه هر بر کونک حالی بو کونه در بر وجهله که
بری برینه مشابهت طوتمز روش وجریانده اولان جوی کبی که آنک بندی یوقدر یعنی جریانه مانع بر نسنه یوقدر یعنی
آب روان که اوکنده جریانه مانع بر نسنه اولمیه اول جویک آبی نیجه روان ایسه عمر عزیز هم انجلین کذرانده در (بیت
بنشین برلب جوی وکذر عمر ببین * کین اشارت زجهان کذران ما را بس) پس صاحب بصیرت عاقل اولدر که طاعت
وعبادتی ادا ایلمکده کاهل اولمیه بلکه عمر عزیزدن هر بر نفسی غنیمت وکنج بی نهایت بیلوب بر نفس ذکر وطاعتدن
خالی اولمیوب فرصتی فوت ایلمیه (بیت) نکه دار فرصت که عالم دمیست * دمی پیش دانا به از عالمیست * سکندر که
بر عالمی حکم داشت * در آن دم که می رفت عالم کذاشت * میسر نبودش کزو عالمی * ستانند ومهلت دهندش دمی)

دی دالک کسریله دون معناسنه در جوا برمق معناسنه در کش بندنی که بندش نیست تقدیرنده در (مثنوی)
شادیٔ هر روز از نوعی دکر * فکرت هر روز را دیکر اثر) خلاصهٔ کلام بودر که هر کونک سروری بر غیری نوعدندر
هر کونک فکرینک اثری غیریدر یعنی هر کون ظهور بولان فکرلرک اثری بری برینه مغایردر زیرا اهل دنیا
عشق الهیدن محروم اولدقلری ایچون هر کون بر خبر وبر نسنه سببیله مسرور اولوب بر کونه فکرله تقید
ایدوب بر هوسه کرفتار اولورلر بو سببدن اخروی احوالدن محروم قالورلر (تمثیل تن آدمی بمهمان خانه) بو سرخ شریف
آدمینک تننک تمثیلیدر مهمانخانه یه یعنی آدمینک بدنی مهمانخانه یه تشبیه اولنور مهمانخانه قنق
اوتوراجق خانه معناسنه در (وتمثیل اندیشهای مختلف بمهمانان مختلف) ومختلف اندیشهلرک تمثیلیدر
مختلف مهمانلره یعنی کونا کون فکرلر کونا کون قنقلره تشبیه اولنور (عارف در رضا بدان اندیشهای
غم وشادی) اول غم وسرور فکرلرینه رضاده اولان عارف یعنی اول غصه وفرح فکرلرینه راضی اولان عارف بونده
عارف مضافدر فانک کسریله اوقنور (چون شخص مهمان دوست غریب نواز خلیل وار) حضرت ابراهیم
علیه السلام کبی غریبه رعایت واحسان ایدیجی مهمانسویجی شخص کبیدر (که در خلیل علیه السلام با کرام
ضیف پیوسته باز بود بر کافر ومؤمن وامین وخاین وباهمه مهمانان روی تازه داشتی) زیرا ابراهیم پیغمبر علیه السلامک
قپوسی دائم مهمانک اکرام واعزازینه کشاده ومفتوح ایدی کافر ومؤمن وامین وخاین اوزره حضرت ابراهیم
علیه السلام جمیع مهمانلره یوزنی تازه طوتردی یعنی هرکز یوزین ترش ایلزدی کافر ومؤمن وامین وخاین ضیف لفظنه
تفسیر واقع اولمشدر زیرا ضیف اجمالدر بو درت لفظ که کافر ومؤمن وامین وخایندر تفصیل واقع اولمشدر ضیف
مهمان معناسنه در بترکی قنق روی مضاف اعتبار اولنورسه معنی بویله اولور وجمیع مهمانلره تازه یوز طوتردی
یعنی کسه یه اکشی یوز کوسترمزدی (مثنوی) هست مهمان خانه این تن ای جوان * هر صباحی ضیف نو آید دوان)
ای جوان بو سنک تنک مهمانخانه در سکا نسبت نته کم هر کسک تنی کندیسنه نسبت مهمانخانه در هر بر صباح
سنک ضیفک دوان وشتابان کلور ضیف مهمان معناسنه درکه آندن مقصود فکر وغم وسروردر بو حالت روزده واقع
اولدیغی ایچون هر صباح دینمشدر زیرا شب خوابله کچر وانسانک اکثر فکر وغمی کسوت ومعیشت ایچوندر (مثنوی)
هین مکو کین ماند اندر کردنم * که هم اکنون باز پرد در عدم) زنهار دیمه که بو بنم بو ینمده قالور یعنی سرور وغمک
بقاسی یوقدر زیرا شمدی عدمه پرواز ایلر یعنی خاطره خطور ایدن سرور وغم فی الحال منعدم اولور (بیت) شاد بر آنم که
درین دیر تنک * شادی وغم هر دو ندارند رنک (م ی) هر چه آید از جهان غیب وش * در دلت ضیفست اورا دار خوش
هر نه که غیب وش جهاندن سنک قلبکه کلورسه درد وغمدن اول کلان نسنه سکا بر مهماندر آنی خوش ولطیف طوت
یعنی سرور سببیله مسرور اولوب غمدن پریشان اولمه بلکه اکا هم رضا کوستروب دیکه بو هم عالم غیبدندر
جهان غیب وشدن مراد عالم علویدر (حکایت آن مهمان که زن خداوند خانه کفت که وآه باران فرو کرفت
ومهمان در کردن ما بماند) اول مهمانک حکایتیدر که خانه صاحبینک عورتی دیدی که وآه محکم باران ظاهر اولدی
ومهمان بر زمان بزم بو ینمزده قالدی یعنی باراندن ویولک بالچق اولدیغندن مهمان کتمکه قادر اولمیوب بر قاچ کون
بیزه یوک اولوب الم وبر سه کرکدر (مثنوی) آن یکی را بیکهان آمد قنق * داشت اوراهم چو طوق اندر عنق) اول بر کسه یه
وقتسز قنق کلدی یعنی بر کسه یه بی وقت کلوب مهمان اولدی صاحب خانه اول مهمانی عزیز طوتدی
بوینده اولان طوق کبی رومده عورتلر بوینلرینه طوق قودقلری کبی زمان سابقده عجم پادشاهلرینک عادتلری ایدیکه
بوینلرینه مرصع طوق قورلردی نته که محمد عصارک عشق نامه سنده که اول کتاب رومده مهر ومشتری نامیله مشهوردر
بریننده واقع اولمشدر که آنده مذکوردر (بیت) سراپا جامهٔ خود شاه سرور * زموزه تا قبا وطوق وافسر) عنق ضمتینله
کردن معناسنه در بترکی بیون (مثنوی) خوان کشید اورا کرامتها نمود * آن شب اندر کوی ایشان سور بود)
صاحب خانه اول مهمانه خوان ونعمت چکدی وکرامتلر وتکریملر کوستردی اول کیجه آنلرک محله سنده هم دوکون
اولدی سور سیننک ضمه سیله بونده دوکون معناسنه در (مثنوی) مرد زن را کفت پنهانی سخن * کامشب ای خاتون
دو جامه خواب کن) مرد که مراد صاحب خانه در زنه نهانی سوز دیدی یعنی مهماندن نهانی دیدی که بو کیجه ای خاتون
ایکی جامه خواب ایله یعنی ایکی دوشک دوشت ایکی جامه خواب نیچون ایدیکی بو بیتدن روشندر (مثنوی)
بستر ما را بکستر سوی در * بهر مهمان کستران سوی دکر) بزم فراشمزی قپو جانبنه دوشت اول غیری جانبه مهماندن
اوتری دوشت خلاصهٔ کلام بودر که صاحب خانه مهمانه تعظیم ایلمک ایچون آنک جامه خوابنی خانه نک اطیف یرنده
وکندی وزنک جامه خوابنی تواضعا قپونک طرفنده دوشتردی جامه خواب فراش معناسنه در بترکی دوشک کستران

اکرچه امر حاضر اولوب دوشت معناسنه هم کلنددر زیرا لسان فارسینک اکثر محلنده لازم ومتعدی ومعلوم ومجهول
صیغه اعتباریله برابردر محل اعتباری ایله بری برندن ممتازدر لیکن مشروح اولان وجه اوجهدر (مثنوی)
کفت زن خدمت کنم شادی کنم * سمع وطاعه ای دو چشم روشنم) صاحب خانه نک عورتی که ارندن بو سوزلری
شندی ارنه جواب ویروب دیدی خدمت ایلیم مسرت ایلیم یعنی بو خدمتدن متألم وغمکین اولمزم بلکه بو خدمتی ذوق
وصفا ایله ادا ایدرم سمعا وطاعة ای بنم ایکی روشن چشمم یعنی نه بیوردکسه استماع وقبول ایدوب اطاعت ایلدم (مثنوی
هر دو بستر کسترید ورفت زن * سوی ختنه سور کرد انجا وطن) زن زوجنک امری اوزره هر ایکی دوشکی دوشه‌دی
وسنت دوکنی جانبنه کتدی اوراده وطن وقرار ایلدی ختنه خانونک فتحه سیله سنت معناسنه‌در که مصرده اطفالی
سنت ایلدکلری کبی عورتلری دخی سنت ایلرلر بو سببدن خاتون دیرلر عاقبت بو اسم غیری شهرلرده هم استعمال
اولندیکه رومده هم خاتون دیرلر اکرچه اول زنلر کبی بو زنلرده ختنه یوقدر ختنه سور بونده سور ختنه تقدیرنده‌در
بو سنت دوکنی بونده طفل ایچون اولمق روشندر وعادتدر که عورتلر ایچون اول دوکنده بشقه برخانه تدارک اولنوب
آنده قرار وآرام ایلرلر (م ی) ماند مهمان عزیز و شوهرش * نقل بنهادند از خشک وترش) خانه‌ده عزیز مهمان اول
عورتک زوجی قالدی قوری چرزدن ویاش چرزدن یانلرنده قودیلر تا که چرزلنه‌لر نقل نونک ضمه سیله چرز معناسنه‌در
مثنوی) در سمر کفتند هر دو منتخب * سرکذشت نیک وبد تا نیم شب) هر ایکی کزیده مراد مهمان وصاحب خانه در سمر
ومصاحبتده نصف اللیله دکین بری برینه نیک وبد سرکذشت دیدیلر یعنی کیف ما اتفق الکلام بحر الکلام حسبنجه
بری بریله عالمک نیک وبد احوالندن سو یلشدیلر سمر اکرچه مصاحبت ایلمک معناسنه کلور ودیوان حافظده مفاعله
بابندن فعل مضارع نفس متکلم وحده صیغه سی اوزره واقع اولمشدر مأخذی لفظ مذکوردر (بیت) بیمن همت
حافظ امید هست که باز * اری اسامر لیلای لیلة القمر) ومشهور معناسنه کلور حکایت وداستان اولمق اعتباریله
نته که بوستان نام کتابده واقع اولمشدر (بیت) کر بر درعیت زیده داد کر * کند نام زشتش بکیتی سمر) لیکن اصل اول
سایه نک اسمیدرکه شجردن منعکس اولور آیک نوری سببیله که عرب طائفه سنک عادتیدرکه مهتابده اوتوروب بری بریله
مصاحبت ایلرلر (مثنوی) بعد از ان مهمان ز خواب واز سمر) شد در آن بستر که بود آن سوی در) اندنصکره اول مهمان
خوابدن وقصه وحکایتدن یعنی برزمان مصاحبت ایدوب خواب کلدیکی دم اول مهمان اول بستره کتدیکه
اوقپو جانبنده ایدی که اول بستر صاحب خانه ایچون ایدی بستر دوشک (مثنوی) شوهر از خجلت بدو چیزی نکفت *
که ترا این سوست ای جان جای خفت * شوهر چونکه مهمانک اول بستره کتدیکنی کوردی خجالتندن اکا برنسنه
دیمدی بویله دیوکه ای جان سنک جای خفت وبسترک بو جانبدر یعنی صاحب خانه مهمانه سنک ایچون تعیین اولنان
جامه خواب بودر دیمکه شرم وحجاب ایلدی غرضه حمل اولنور برحالت ظن اولنمق خوفندن جای خفتدن مقصود
جامه خوابدر شوهردن مراد صاحب خانه‌در (م ی) که برای خواب تو ای بو الکرم * بستران سوی دکر افکنده‌ام)
که سنک خواب واستراحتک ایچون ای زیاده کریم بستری اول غیری جانبنه براقشم یعنی صاحب خانه مهمانه بویله دیمکه
شرم وحجاب ایلدی بو الکرم زیاده کریم معناسنه استعمال اولنور (م ی) آن قراری که بزن او داده بود * کشت مبدل
وآن طرف مهمان غنود) صاحب خانه اول برقراری که زنینه ویرمش ایدی اول قرار مبدل اولدی ومهمان اول طرفده
امن غنودی یعنی صاحب خانه عورتیله جامه خواب خصوصنده ایلدیکی عهد وقرار مبدل اولدی مهمان بو طرفنده
اولان جامه خوابده یاتمغله غنود امن غنودی ویاتوب اویدی معناسنه استعمال اولنور (مثنوی) آن شب آنجا سخت
باران در کرفت * کز غلیظی ابر آمدشان شکفت) اتفاقا اول کیجه اورایی محکم باران احاطه ایلدی یعنی محکم
یغمور یاغدی بر وجهله که سحابک غلاظتندن آنلره تعجب کلدی یعنی تعجب ایلدیلر (مثنوی) زن بیامد بر کمان آنکه شو
سوی درخفتست وان سو آن عمو) صاحب خانه ومهمان جامه خوابلرنده یاتدقدنصکره اول زن دوکوندن کلدی
لیکن اول ظن اوزره که کندینک زوجی قپو جانبنده اولان جامه خوابده یاتمشدر واول جانبده اولان جامه خوابده
اول عمو یاتمشدر شو زوج معناسنه درعمودن مقصود اول مهماندر (مثنوی) رفت عریان در لحاف آن دم عروس *
داد مهمان را برغبت چند بوس) اول دم عروس عریان اولوب زوجنک لحافنه کتدی یعنی اول زن جامه سنی چقاروب
ارنک جامه خوابی ایچنه کیروب یاتدی عروسدن مقصود صاحب خانه نک زنیدر لحاف یورغان معناسنه‌در اول زن
جامه خواب ایچنده زوجی ظن ایدوب مهمانه رغبت ایله برقاچ بوس ویردی یعنی مهمانی شوق وذوق ایله برقاچ کره اوپدی
کندینک زوجی اولمق اعتقادی اوزره (مثنوی) کفت می ترسیدم ای مرد کلان * خود همان آمد همان آمد همان)
زن جامه خوابده اولان مهمانی کندینک زوجی ظن ایدوب دیدی ای بزرک وعالی مرد قورقدم بو مهمان بونده

برقاچ کون اکلنمک لازم که خود هم اول خوف ایلدیکم کلدی اول خوف ایلدیکم کلدی
(مثنوی) مرد مهمان را کل وباران نشاند * بر تو چون صابون سلطانی بماند) کل وباران مهمان مردی بونده اراوتردی
یعنی بالچق ویغمور بو مهمانک یورادن کتممسنه سبب اولدی زیرا بو زمان یوله کتمک زیاده مشکلدر اول مهمان سنک
اوزرکده سلطانه منسوب یعنی بکلک صابون کبی قالدی (مثنوی) اندرین باران وکل او کی رود * بر سر وجان تو
او تاوان شود) اول مهمان بو باران وکلده یورادن نچن کیدر اول مهمان سنک سر وجانک اوزره تاوان وبار اولور
تاوان اکرچه غرامت معناسنه دربتر کی اولدی لیکن بونده الم وزحمتدن عبارتدر (مثنوی) زود مهمان جست
وکفت ای زن بهل * موزه دارم من ندارم غم ز کل) اول مهمان جامه خوابندن یاتورکن چونکه عورتدن بو سوزلری
اشتدی یاتدیغی یردن اایاغ اوزره صچرادی واول زنه خطاب ایدوب دیدی ای زن بنی قو یعنی بکا بو وجهله سوزلردن
فراغت ایله بن موزه طوترم کلدن غم طوتمزم یعنی بن موزه می کیوب کیدرم کلدن هرکز الم چکمزم موزه بونده چزمه
معناسنه‌در موزه‌دوز چزمه‌جی موزه بعض محلده ادلک معناسنه هم کلور (مثنوی) من روان کشتم شمارا خیر باد *
در سفر یک دم مباد ا روح شاد) بن بورادن روان اولدم سزه خیر اولسون سفرده بردم بر نفس روح شاد وآسوده اولمسون
مراد دنیا که مسافرخانه در ذوق وحضور وسرور محلی دکل ایدیکنی بیاندرنته که مشهوردر (کن فی الدنیا کانک غریب
او عابر سبیل (مثنوی) تا که زوتر جانب معدن رود * کین خوشی اندر سفر ره زن شود) تا که مسافر معدن جانبنه تیزلک
کیده یعنی جناب الهی یه تیزلک وصول بوله زیرا سفرده بو خوشلق وحضور وسرور مسافرلک یولن اوریجی اولور
یعنی دنیاده حضور وذوق وصفایه مشغول اولان کمسه حق تعالینک درکاهندن دور اولور وجداو مهجور قالور
زوتر زودتردن مخففدر تیزلک معناسنه معدن دالک کسریله درزندن اوتری دال مفتوح اوقنور (مثنوی)
زن پشیمان شد از ان کفتار سرد * چون رمید ورفت آن مهمان فرد * چون مخاطب اولان کمسه کندی مهمان
ایدیکنی بیلدی وآندن بو کونه طعنه آمیز کلمانی استماع قیلدی زن بو سرد کفتاری دیدیکندن پشیمان اولدی اول فرد
وبی نظیر اولان مهمان اورکدی وکتمک قصدنی ایلدی (مثنوی) زن بسی کفتش که آخر ای امیر * کر مزاحی کردم
از طیبت مکیر * زن اول مهمانه چوقلق دیدی که آخر ای امیر اکر طیبتدن بر مزاح ایلدمسه طوتمه یعنی سکا مطایبه
ایتمک جهتندن بر لاغ ولطیفه قیلدمسه مؤاخذه ایتمه وبزی قویوب کتمه دیدی (مثنوی) سجده وزاری زن سودی
نداشت * رفت وایشان را دران حسرت کذاشت * زنک سجده ونوازی وزار یلسکی بر فائده طوتمدی مهمان کتدی
وآنلری اول درد وحسرت ایچنده قودی (مثنوی) جامه ازرق کردزان پس مرد وزن * صورتش دیدند شمعی بی لکن
می شد وصحرا ز نور شمع مرد * چون بهشت از ظلمت شب کشته فرد * مرد وزن آندنصکره جامه سنی ازرق ایلدی زیرا
انک صورتنی لکن سز بر شمع کوردیلر ومهمان عزیز کتدکدن واول خانه‌دن رحلت ایتدکدنصکره انک فراقندن
ماتمزده اولوب مرد وزن جامه ماتم کیدیلر زیرا اول مهمان کریمک صورت منیره سنی پرده سز شمع منور کبی کوردیلر والهذا
آندن جدا اولدقلرینه غملر یدیلر اول مرد مهمان کتدی وانک شمع جمالنک نوری صحرایی برمرتبه منور ایتدیکه
اول صحرا جنت کبی ظلمت شبدن فرد وجدا اولدی وانک نور جمالی بیابانی منور قیلدی بو تعبیرده انک انوار قلبیه سنک
ومرتبه اضواء باطنیه سنک کثرتنه دلالت واردر که انک اکثر انوار قلبیه سی ومرتبه نورانیه سی محسوس
اولیدی صحرالری جنت کبی ظلمت شبدن بری قیلیدی دیمکی ایهام ایلر (مثنوی) کرد مهمان خانه خانه خویش را * از غم
واز خجالت این ماجرا * در درون هر دو از راه نهان * هر زمان کفتی خیال میهمان * که منم یار خضر صد کنج وجود
می فشاندم لیک روزتان نبود * بوندنصکره اول صاحب خانه کندی خانه سنی مهمان خانه ایلدی بو ماجرانک
غمندن وخجالتندن نهان یولدن هر ایکیسنک درونده مهمانک خیالی هر زمان بویله دیردی که خضرک یاری بنم
صد هزاران کنج وجود نثار ایلردم لیکن سزک نصیبکز اولمدی یعنی چونکم مرد وزن اول مهمان عزیزدن جدا
اولدیلر بو ماجرانک غم وخجالتندن اوتری کندی خانه لرنی مهمانخانه قیلدیلر تا کم برانک کبی عزیزه دخی مقارن
اوله‌لر زیرا مرد وزنک درونلرنده کیزلو یولدن اول مهمان عزیزک خیالی بونلره بویله دیرایدی که بن حضرت خضر
علیه السلامک یاروه صاحبیم نیجه یوز جود وکرم خزینه سنی سزه نثار ایلمک استدم ولیکن اول جود وکرم سزک
نصیبکز دکل ایمش چونکم بنم قدرمی بیلمدیکز انی سزه عطا ایلدم کذلک انسانک عقلی مرد ونفسی زن وعالم غیبدن
کلوب کیدن افکار واحوال مهمان وخانه وجود آدمی مهمان خانه کبیدر عاقله لازم اولان ونفسه انفع کان خصلت
بودرکه همیشه ادب ورعایت ایلیه تا آندن بی ادبانه بر وضع صادر اولمیه وکندینه دولت وسعادت اولان مهمان
غیبی آندن نفرت قیلمیه (تمثیل فکر هر روزینه که اندر دل آید * همچو مهمان نو که از اول روز در خانه فرود آید وفضیلت

مهمان نوازی ونازمهمان کشیدن وتحکم بدخویی کند بخداوند خانه) بو سرخ شریف هر کونه منسوب اولان فکر واندیشه که درون دله کلور آنك تمثیلیدر شول مهمان جدیده که اول کوندن خانه یه آشغه کلور ونزول قیلور وخانه صاحبنه تحکم وبدخویلق ایلر ومهمان نوازلغك فضیلتنك ومهمانك نازنی وجفاسنی چکمکلكك بیانیدر (مثنوی) هردمی فکری چومهمان عزیز * آید اندرسینه ات هر روز نیز * فکر را ای جان بجای شخص دان * زانکه شخص ازفکر دارد قدر وجان * هر بردم بر فکر واندیشه مهمان عزیزکبی هر کون سنك سینه وقلبکه دخی کلور وای جان خانهٔ درونکه نزول ایلین فکری شخص منزله سنده بیل زیرا شخص قدر وجان فکر واندیشه دن طوتر یعنی بو خانهٔ درونکی مهمانخانه منزله سنده فرض ایله وعالم غیبدن درونك خانه سنه نزول ایلین افکار وخواطری اشخاص منزله سنده طوت شول جهتدنکه شخص انسانی فکردن وجاندن قدر وشرف طوتر پس انسانك شخصی فکردن وجاندن شرف بولدقدنصکره فکری دخی عاقل اولان شخص منزله سنده فرض ایلرو شخصه نیجه رعایت قیلرسه فکر وجانه دخی او یله رعایت قیلور (مثنوی) فکر غم کرراه شادی می زند * کارسازیهای شادی میکند خانه می روبد زتندی اوزغیر * تادرآید شادئ نوزاصل خیر * فکر غم اکرچه شادی وسرورك یولنی اورسه شادینك کارسازلقلرین ایلر اول فکر وغم تندلکندن خانهٔ دلی غیری افکاردن سپورر تاکم اصل خیردن قلبه یکی شادیلك کله یعنی اکر غم والمه متعلق اولان فکر انسانك قلبنه کلسه وسرور وشادیلغك یولنی اورسه عاقل اولان بوندن اوتری محزون اولمق کرك زیرا اول غمه متعلق اولان فکر وشادیلغك کارلرنی دوزیجی وراحت ومسرته سبب اولجیدر (فان مع العسر یسرا ان مع العسر یسرا) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت قیلجیدر فکر غم فی المثل برفراش کبیدر که انسانك خانهٔ قلبنی اوغیری افکاردن تندلکله سپورر تاکم خیرك آصلندن یکی شادیلك کله وکهنه اولان شادیلك کیدوب انسان مسرت جدیده ایله مسرور اوله (مثنوی) می فشاند برك زرد ازشاخ دل * تابروید برك سبز متصل * می کند بیخ سرور کهنه را * تاخرامد ذوق نواز ماورا * غم کند بیخ کژ پوسیده را * تانماند بیخ رو پوشیده را * دست غم دل شاخندن برك زردی سلکر تاکم متصل برك سبز بته دست غم کهنه اولان سرورك کوکنی زمین دلدن قوپاررتا کم آنك ماوراسندن ذوق جدید صالنه غم چوریمش اکری کوکی قوپاررتا کم یوزی اورتولمش کوکی کوستره یعنی غم والم فی المثل دست باغبان کبیدر کوکل ایسه برشجر کبیدر آندن اولان سرور وشادیلك اوراق کهنه وبرك اصفر کبیدر نیجه کوکل شجرنده اولان سرور وشادیلك برزمان قرار ایلیوب اسکیسه دست غم آنی کوکل شاخندن سلکوب ازاله ایلر تاکم آنك یرینه متصل یکی یکی شادیلك برکی بته ومسرت وبسرت اوراقی ظهور ایده نیجه اول بسرت ومسرتك کوکی واصلی کهنه اولسه اول سرور کهنه نك کوکنی دست غم زمین دلدن قلع وقمع ایلر آندن اوتریکه انك ماوراسندن اذواق جدیده واحوال پسندیده قلب عالمنه خرامان کله وزمین قلبی تکرار سبز وتازه قیله زمین دلده مسرت وشادیلك اسکیسه اکری وپوسیده اولان کوکه دونر دست غم اول اکری وپوسیده کبی اولان شادیلك کوکنی باغ دلدن قوپارر آندن اوتریکه روپوشیده اولان بیخ مسرتی کوستره وانك آثارنی واثمارنی ظهوره کتوره (مثنوی) غم زدل هرچه بریزد یا برد * درعوض حقا که بهتر آورد خاصه آنرا که یقینش باشد این * که بود غم بندهٔ اهل یقین * غم کوکلدن هرنی دوکر ویاخود ایلتور حقا که عوضده آندن یکرك کتورر خصوصا اول کمسیه که بوا کا یقین اوله که غم اهل یقینك بنده وخدمتکاری اولور مصرع اولده بر دفتح بایله وضم بایله اوقنمق دخی جائزدر ضم بایله اوقنورسه قطع معناسی وبر یلور یعنی بونی تحقیق بلکه غم وغصه انسانك قلبندن هرنی دوکروهرنه حالی قطع ایدوب ازاله ایلرسه انك عوضندن اندن اوزکی کتورر باری هیچ اولمزسه انك مثلنی کتورر زیرا عادت الهی بودرکه برآیتی نسخ ایلسه یا انسا ایلسه یا اندن خیرلوسنی ویاخود انك مثلنی ایراد ایلر کذلك بوغم وشادی دخی آیات الهیه وعلامات قدرت ربانیه درنیجه صحیفهٔ دلدن برشادلکی نسخ ایلسه یاخود انسا ایلسه اندن خیرلوسنی ویاخود انك مثلنی کتورر باخصوصکه اول عارفه که انك بو معنایه یقینی اوله که غم والم اهل یقینك بنده وخدمتکاری اولور شو اعتبار ایله غم فراشی کلوب کهنه اولان سرور وشادیلکی خانهٔ دلدن قوپاروب وسپوروب خدمت قیلور واهل یقین اول غمك نه خدمت ایچون کلدیکنی بیلور واول غمك عقبنده اولان مسرت جدیده یه منتظر اولور پس بو ملابسه ایله غم اهل یقینك بنده سی اولور (مثنوی) کرترش رویی نمایدابر وبرق رز بسوزد از تبسمهای شرق * سعد ونحس اندردلت مهمان شود * چون ستاره خانه خانه می رود * آن زمانکه اومقیم برج نست) باش همچون طالعش شیرین وچست) تاکه بامه چون شود اومتصل * شکر کوید ازتو باسلطان دل مثلا ابر وبرقا کرترش رو یاق کتورمسه رزشرقك تبسملرندن یانردی شرق کونشه دیرلر رز اولار اهمهله

وثانیا

وثانیا زاء معجمه ایله باغ چبوغنه دیرلر آلتون معناسنه اولمق مناسبتدن قتی دوردر سعد ونحس سنك درون دلکده مهمان اولور ستاره کبی خانه خانه کیدر اول زمان که اول سعد ونحس سنك برج وجودکده مقیم اوله آنك طالعی کبی سندخی شیرین وچست اول تاکم اول سعد ونحس ماهه چونکم متصل اوله جان ودل سلطانه سندن شکر دیه یعنی فی المثل بو خارج عالمده برق وسحاب اکرترش رو یلق کتورمسه باغك چبوقلری آفتابك تبسملرندن وحرارتلرندن یتردی کذلك غیم غم وابر الم وجودینی آدمه ترش رویلك کتورمسه شادیلك آفتابنك تبسملری انك باغ قلبنی احراق ایلیدی تاکم آندن اول نیجه احوال جدیده ونیجه خصال پسندیده میوه لری بتیدی انسانك قلبی نوعا آسمان ذات البروجه مشابهدر آسمانده ستاره لر خانه دن خانه یه وبرجدن برجه نیجه سیر وحرکت ایلرسه سعادت ونحوست وغم ومسرت وبونلر امثالی اولان حالت سنك قلبکده برزمان مهمان اولور بعد زمان آندن انتقال ایدوب انك یرینه برحالت آخری کلور شول زمانده که اول سعادت ویاخود نحوستنك وبلاو کربتنك طالع وستاره سی کبی شیرین وچست اول یعنی نحوست وبلاو کربت انسانك طالع وستاره سنك عکس واثریدر شول دمکه برکمسه کندی وجودی برجنده نحوست کورسه فلان اوزره اول نحوست وکربتنك طالع وستاره سی نه مرتبه چست وچالاك ایسه وسعادت برجنه ایردکده نه کونه شیرین اولورسه اول کمسه دخی کندی طالعی کبی چست وهرحاله شیرین اولمق کرکدر تاکم اول سنك طالع وستاره لك حقیقت ماهنه چونکم متصل اوله وسلطان دلی مشاهده قیله سندن اول سلطان دله شکرلر دیه وهرمهمان اولان حالت مؤلمه جناب حقه رجوع ایلدکده سندن حق راضی ایلیه والهی اول قوللکه برقاچ کون مهمان اولدم بندن کمسیه شکایت قیلمدی ومضطرب ومتألم اولمدی بلکه ممکن اولدیغی مرتبه بکا رعایت قیلدی وبنم اذا وجفامه صابر اولدی دیو سویلیه (مثنوی) هفت سال ایوب باصبر ورضا * دربلا خوش بود باضیف خدا تاچو وا کردد بلای سخت رو * پیش حق کوید بصد کون شکر او * کز محبت با من محبوب کش * رونکرد ایوب یك لحظه ترش * ازوفا وخجلت وعلم وخدا * بود چون شیر وعسل او با بلا * تاکم حضرت ایوب علیه السلام یدی ییل صبر ورضا ایله ضیف خدا ایله بلاده خوش اولدی تاکم او سخت رو بلا چونکم کیرو دونه حقك حضورنده صد کونه آنك شکرنی دیه که محبتدن بن محبوب اولدیغیمه حضرت ایوب علیه السلام برلحظه یوزنی ترش ایلمدی وفا وخجلت وعلم خدادن حضرت ایوب علیه السلام بلا ومحنت ایله شیر وعسل کبی اولدی یعنی حضرت ایوب علیه السلام الله تبارك وتعالیدن کلن محنت وبلایی کندی سینه مهمان بیلوب یدی ییل مقداری خدای تعالینك اول ضیفیله بلا وقتنده صبر ورضا ایله اولدی واول درد ومحنته هر وجهله رعایتلر وضیافتلر قیلدی آندن اوتری که تاکم اول سخت رو وتندخو اولان بلا آنك خانهٔ وجودندن حضرت خدا جانبنه رجوع ایلدکده حضور حقده آنك یوزدورلو شکرندن سویلیه وانك کمال صبرنی وتحملنی نقل ایلیه بویله دیو که الهی وسیدی اول ایوب بلا کش سنك محبتکدن بن محبوب کش اولان بلاو عنایه برلحظه یوزنی ترش ایلمدی حال بوکه بن انك محبوب ومشتهاسی اولان شیلری قتل ایدوب اولدررم اما اول ایوب کمال وفادن وزیاده حیادن وعلم خدادن برمرتبه یه ایرمش ایدیکه بلا وعنا ایله شیر وعسل کبی خوش ممتزج اولمش ومحنت واذا ایله الفت وانسیت قیلمش ایدی (مثنوی) فکر درسینه در آید نو بنو * خندخندان پیش او تو باز رو * الحاصل فکر سینه یه نو بنو کلورسن کوله کوله انك حضورنه کیت یعنی هرزمان انسانك درونه کاه شادیلکه متعلق وکاهی هموم وغمومه متعلق فکرلر نوبنو کلکده درشول دمکه غم والمه متعلق فکر کلهسن اول فکرك قتنه سرور وبشاشتله کیت وا کا سبب سرور ونعم اولدیغندن اوتری رعایت ایت وانك خیر وبرنی حضرت خالق بیچوندن استیوب بو کونه دعا ایت (مثنوی) که اعذنی خالقی من شره * لا تحرمنی انل من بره * که ای بنم خالقم بنی انك ضررندن حفظ ایله بنی محروم ایلمه انك بر وخیرندن بکا انال ایله بونده قول مضمر درشرده وبرده اولان ضمیرلر بیت اولده اولان فکره ومقدم اولان بلایه راجع اولسه جائزدر اعذنی اعاذه دن امردر بنی صغندر معناسنه انل انال ینیلدن امردر ایصال ایله معناسنه در ومعنی بویله دیمك اولور که ای غم وبلایه مبتلا اولان کمسه نیجه سنك درونکه برفکر کلسه حضرت حقه دعا ایت ودیکه ای بنم خالقم بنی اول فکرك شرندن وضررندن کندی جنابکه صغندرکه بنم التجایه دخی قدرتم یوقدر جنابکه التجا ایتدیکی دخی سندن استرم ای بنم اللهم اول فکرك بر وخیرندن بکا ایرشدر بنی انك نفع وفائده سندن محروم قیلمه (م ی) رب اوزعنی اشکر ما اری) لاتعقب حسرة لی ان مضی) ودیکه ای بنم ربم بکا الهام ایله وبنی مولع قیل کوردیکم شینك شکرین ایلکه بنم ایچون حسرتی تعقب ایلمه اکر شکر ایلمك بکدیسه اوزعنی الهمنی واولعنی معناسنه درنتکم اوزعت فلانا بکذا دیرلر ای الهمت واولعت دیمکدر واوزع امر حاضردر باب افعالدن ما موصوله درعائدی محذوفدر بشکر الذی اراه تقدیرنده اولور ما موصوفه اولمق دخی جائزدر شکر مایه مضاف اوقنمق اولی دراری

فعل مضارع نفس متكلم وحده باب ثالثدن لا تعقب نهی حاضر در باب تفعیلدن حسرة لفظا منصوب مفعول به
صبر بحیدر مضی فعل ماضیدر باب ثانیدن تحتنده اولان فاعل ضمیری مصرع اولده اولان شکره عائد اولور ان حرف
شرط مضی فعل شرط جوابی جزایی شرط اوزره مقدم اولمغی جائز کورنلر مذهبی اوزره لا تعقب اولور وجزایی شرط
اوزره مقدم اولمق جائز کادردینلر قولی اوزره لا تعقب قرینه سیله جواب تقدیر اولنور مثلا لا تعقب حسرة لی ان
مضی شکر الذی اراه فلا تجعل لی حسرة تابعة) دیرسن وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که ای بنم دیم شول
بر وخیر یکه بن کورورم انك شکرنی بکا الهام ایله اول شکر اوزره بنی مواظب وحریص قیل کذا کر انك شکری بکرسه بکا اول
خیردن محروم اولمغی واول نعمت اوزره حسرت یکی تعقیب ایلمه (مثنوی) آن ضمیر رو ترش را پاس دار * آن ترش را چون
شکر شیرین شمار * ابر را کر هست ظاهر رو ترش * کلشن آرنده است ابر شوره کش * اول رو ترش اولان ضمیری حفظ
طوت اول ترشی شکر کبی شیرین صای مثلا کر ابرك ظاهری رو ترشدر شوره کش اولان ابر کلشن کتوریجیدر یعنی
شول دمکه ضمیرك غلبهٔ غموم وهموم ایله رو ترش اره اول رو ترش اولان ضمیری حفظ ایله ورعایت قیل اول قلبك ترشلکنی
ودروننده اولان تلخلکنی شکر کبی شیرین عد ایله زیرا اول ترشلك سبب حلاوت اولور واول غم والم رأفت ورفاهیته دلالت
قیلور مثلا غم بر غیم کبیدر غیمك ظاهری اکرچه رو ترشدر لیکن اول شوره کش اولان سحاب کاشنلر کتوریجی ولطیف
نباتلر بتوریجیدر پس تجمی غیمه وشاد بلکی آفتاب کرمه قیاس ایله آفتاب کرم اکرچه ظاهرا خوشدر لیکن نبات وازهاره
هردم طلوع قیلمسی ضرردر بر رو سحاب اکرچه رو ترشدر ولیکن اشجار واثماره لطافت وطراوت ایرکورر (مثنوی)
فکرت غم را مثال ابر دان * با ترش تو رو ترش کم کن چنان * بو که آن کوهر بدست او بود * جهد کن تا از تو او راضی شود
پس سن غم فکرتنی ابر مثال بیل ترشه سن انجلین رو ترش ایلمه ویاخود قلبکی تلخ وترش ایلمه دیمك اولور اوله که
اول کوهر مقصود انك الندہ اوله جهد ایله تا سندن اول فکرت غم راضی اوله یعنی سنك قلبکه کلن غم فکرتی ابرك
رو ترش اولمسی کبی بیل فکرت غمك رو ترشلکنه انجلین سن یوز یکی وکوز یکی اکشی ایتمه زیرا انك من حیث المعنی سکا
نفعی چوقدر نه بیلورسن بلکه سنك مقصودك کوهری اول فکرت غمك الندہ اوله واول فکر وغم سنی مراد ومقصودکه
ایصال قیله جهد ایله تا کم اول غم والم خدای تعالی حضرتلرینه سندن راضی اولدیغی حالده کیده (مثنوی)
ور نباشد کوهر ونبود غنی * عادت شیرین شدن افزون کنی * جای دیکر سود دارد عادتت * نا کهان روزی بر آید
حاجتت * واکر کوهر اولمزسه وغنی دخی اولمزسه شیرین اولق عادتنی زیاده ایلرسن سنك عادتك غیری برده سود
ومنفعت طوترنا کهان بر کون سنك حاجتك حاصل اولور یعنی فرض ایده لم که اول فکرت غمك دستندن کوهر
مقصود اولمیه واول غنی اولمیه وسکا فائده قیلمیه سن غم والم کلدکده رو ترش اولمزایسکده شیرین اولمق عادتنی زیاده
ایلرسن پس سنك بلا وعنا زماننده شیرینلکی عادت ایلمك بر آخر محلده سود ومنفعت طوترنا کاه بر کون سنه حاجتك
کاور ومرادك حاصل اولور (مثنوی) فکرتی کز شادیت مانع شود * از باس وحکمت صانع شود * تو مخوان دو چار
دانکش ای فلان * بو که نجمی باشد وصاحبقران * بر فکرت که سنی شاد یلکدن مانع اوله اول صانع عالمك امر
وحکمتیله اولور ای جوان سن اکا دو چار دانك اوقومه اوله که بر سعادت نجمی وصاحبقران اوله ودو چاردانك
برقاچ محلده مرور ایلشدر بونده قلت وحقارت معناسنه در یعنی شول بر فکرت غم که سنك قلبکه کله وسرور
وشاد یلکدن سنی منع قیله اول غم والم صانع عالم اولان خدای تعالینك امر وحکمتیله اولور عبث وبیهوده کلدر
بر حال الحکمة والمصلحة کلور ای فلان مبتلا اکا قلیل وحقیر دیمه وبی اعتبار اوقومه بلکه اول فکرت غم بر نجم
سعادت وبر صاحب دولت اوله وسنی راحت ونعمته اول واصل قیله (مثنوی) تو مکو فرعیست او را اصل کیر *
تا بوی پیوسته بر مقصود چیر * ور تو ان را فرع کیری وه ضر * چشم تو در اصل آمد منتظر * زهر آمد انتظار اندر
چشش * دایما در مرك باشی زان روش * اصل دان انرا بکیرش در کنار * باز ره دایم زمرك انتظار * سن اول فکرت غم
وغصه یی بر جزوی وفرعدر دیمه آنی اصل ومدام طوت تا کم مقصود اوزره غالب اوله سن واکر سن آنی فرع ومضر
طوته سن پس ضروری سنك چشمك اصله منتظر اولور وانتظار ایسه طاعقده وچاشنی طوتقده زهر کلدی پس دائما
اول وضع وروشدن مرکده اولورسن پس ایمدی اول فکرت غم وغصه یی اصل بیل آنی کنارده طوت دائم انتظار
مرکندن خلاص اول یعنی سن قلبکه کلن آلام ومحنی فرعدر بونك اصلی وار در اصلنه منتظر اولمق کرك دیمه بلکه همان
انی اصل طوت تا کم همیشه مقصود ومرام اوزره غالب اوله سن وحضرت حقدن هرنه کلور انی خوش کوره سن
اکر سن وجود که کلن حالت مولمه یی مضر بیله سن دفرع طوته سن سنك چشمك اصل جانبنه منتظر کلور وانتظار ایسه
الانتظار اشد من الموت الاحمر) قولنك مفهومی اوزره موت احمردن اشد کلدی وزهر قاتل اولدی پس انتظار روشندن

دائما مرکده اولورسن والمده قالورسن اکر عاقل ایسك او غم والم اوزره الم اولمیه (نواختن سلطان ایازرا (می) ای ایاز پر نیاز
صدق کیش * صدق تو از بحر واز کوه هست بیش) نی بوقت شهوتت باشد عثار * که رود عقل چو کوه کاه وار) نی بوقت
خشم وکینه صبرهات * سست کردد در قرار ودر ثبات * ای صدق مذهبلو پر نیاز اولان ایاز سنك صدقك کوهدن
ودریادن زیاده در نه شهوت وهوا وقتنده سکا عثار وخطا اولور که سنك کوه کبی محکم عقلك صمان کبی کیده نه خشم
وغضب وکینه وقتنده سنك صبرلرك سست اولورای واصل اولان صدق دینلو پر نیاز اولان ولی مقرب سنك صداقتك
دریادن وطاغدن زیاده در شهوت نفسانیه وقتنده سکا سقوط وعثار واقع اولورمیکه سنك کوه کبی عقلك اول حینده
کاه کبی کیده وهوای نفسانی سنی اسیر ایده ونه خشم وکین وقتنده سنك صبرلرك قرار وثباتده سست اوله یعنی نه سنك
خشم وقتنده صبرلرك سست اولور ونه شهوت وقتنده سنك عقلك خفت کاور بلکه بو ایکی حالتده سن مرد کامل
وبر قوی دلیر وفاضلسن (مثنوی) مردی این مردیست نه ریش وذکر * ورنه بودی شاه مردان کیر خر * حق کرا
خوانده است در قرآن رجال * کی بود این جسم را انجا مجال * مردلك بو مردلکدر ریش وذکر دکلدر یوخسه کیر خر
شاه مردان اولور حق تعالی قرآن عظیمده کیمه رجال اوقومشدر بو جسمك آنده نجن مجالی اولور یعنی ارلك
بو ارلك ومردلك بو مردلکدر که بر کسه نك نفسنك مشتهاسی زماننده عقلنه نقصان کلمیه وآنك عقلی نفسنه تابع
اولمیه وکین وغضب حیننده تهور قیلمیه بلکه نفسنی ضبط ایلیه ومغلوب وزبون قیله بهادرلق وپهلوانلق بودر کما قال
علیه السلام لیس الشدید الذی یغلب بالصرعة انما الشدید هو الذی یملك نفسه عند الغضب اکر بر کسه نفسنی بو ایکی
حالتده ضبط ایلمسه مجرد ریش وسبلت وشکل وصورت وذکر وجسامتله قادر مرد اولمز واکر بر آدم ذکر ایله
ار اولسیدی کیر خر مردلك شاهی اولوردی که انك قوتی وشهوتی بشرك ذکرندن زیاده در وکذلك ریش وسبلت ایله
دخی بر کسه ار اولمزا کر مجرد ریش وسبلت ایله ارلك اولیدی برزده دخی ریش وموی دخی زیاده در آنلر دخی ار اولمق
ورجولیت مرتبه سنی بولمق لازم کاوردی حق تعالی قرآن عظیم الشانده نه کونه کسه لره رجال دیمشدر فهم ایله حق
تعالینك رجال بیوردیغی محللرده بو جسمك نه مدخلی وار در اولا حق سبحانه وتعالی سورهٔ توبه ده اصحاب صفه حقنده
فیه رجال یحبون ان یتطهروا والله یحب المتطهرین) بیوردی یعنی مسجد قباده شول ارلر وار در که آنلر ظاهر وباطنلرنی
پاك ایلمکی سورو الله تعالی دخی ظاهرنی وباطننی پاك ایلین قوللرنی سور پس رجال ندر دیمك ظاهری وباطنی نجاسات
صوریه ومعنویه دن پاك اولان کسه لره لایق اولور وسورهٔ نورده دخی حق تبارك وتعالی بیورر (رجال لا تلهیهم تجارة
ولا بیع عن ذکر الله) یعنی انلر شول ارلور در که بونلری تجارت وبیع دخی اللهی ذکر ایلمکدن الها واشغال ایلمز وسائر
عبادت مفروضه دن دخی مشغول قیلمز پس رجال دیمك اللهك ذکرنه وعباداتنه مشغول اولان وبیع وتجارته کوکل
ویرمین کسه لره لایق اولور وسورهٔ احزابده دخی حق تبارك وتعالی بیورر (من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه
پس اللهله اولان عهدنی برینه کتورن وصادق اولان مؤمنلره رجال دیمك صحیح اولور والا بر کسه یه مجرد قوت
جسمانیه سی اولدیغیچون مردود لا ورد دیمك عند اهل الحق برنده اولمز (مثنوی) روح حیوانرا چه قدرست ای پدر * آخر
از بازار قصابان کذر * صد هزاران سر نهاده بر شکم * ارزشان از دنبه واز دم کم * روسپی باشد که از جولان کیر * عقل
او موشی شود شهوت چو شیر * روح حیوانینك نه قدر وشرفی وار در ای پدر آخر قصابلر بازارندن کذر ایله وکور که روح
حیوانینك جسملرینك وعضولرینك انده قدر وقیمتی وار میدر نیجه یوز بیك باش شکم قتنده قومش انلرك ارزی وقیمتی
دنبه ودمدن کم در روسپی اولور شول کسه که کیرك جولانندن آنك عقلی بر موش وشهوتی شیر کبی اوله یعنی انسانك
قدر وشرفی روح الهی ایله حی واوصاف ربانیه ایله متصف اولدیغیچوندر والا مجرد روح حیوانی وقوت جسمانیه سیله
شریف وذی قیمت دکلدر ای پدر روح حیوانینك نه قدر وقیمتی وار در آخر قصابلر بازارندن کذر ایلیوب آنلرك دکاننه
نظر ایله کور که باشلری شکنبه لر قتنده قومشلر اول باشلرك دکری وقیمتی قویرق یاغندن وصاقی قویرقدن ادنادر اکر
روح حیوانینك قیمتی اولیدی انلرك باشنك قیمتی قویرقلردن اکسك اولمزدی الحاصل روسپی اولور شول کسه که
کیرك محبتندن انك عقلی بر موش کبی ضعیف وشهوت نفسانیه سی شیر کبی قوی اوله ونفسنك شهوتی غلبه قیلدقده
کندیسنی ضبط ایلمکه قادر اولمیه ومشتهیاتدن پرهیز قیلمیه (وصیت کردن پدر دختررا که خود را نکه دار تا حامله
نشوی از شوهرت (مثنوی) خواجه بود ست او را دختری * زهره خدی مه رخی سیمین بری * بر خواجه وار ایدی
وانك بر دختری وار ایدی اول دختر بر زهره عذار وماه رخ وبر سیمین بر ایدی یعنی سینه سی کومش کبی بیاض ویوزی
ای کبی نورانی ویکاقلری زهره یلدزی کبی لمعان ایدردی (مثنوی) کشت بالغ داد دختررا بشو * شو نبود اندر کفاءت
کفو او * اول دختر بالغ اولدی پدری اول دختری بالغ اولدقده آنی براره ویردیکه اول ارانك کفوی دکل ایدی یعنی

اول دختر بالغ مثلی دکل ایدی بونده تنبیه اولدرکه دختر بلوغه یتدکده تأخیرا تیوب آنی برکسیه تزویج ایلمك
لازم درو سبی اولدرکه بیوردر (م ی) خربزه چون دررسد شد آن الك * کر نبشکافی تلف کردد هلاك) مثلا خربزه چونکم
کاله ایرشدی آنی الك اولدی اکر آنی یارمیه سن تلف وهلاك اولور خربزه قاونه وقار بوزه دیرلر قاون وقار بوز
کاله بالغ اولسه انی کسوب شق ایلمه سك تلف وهلاك اولور کذلك نر وماده دن انسان دخی بالغ اولدقده آب شهوتله
آن الك اولورا کر برمنفذ بولمزسه واول آب شهوتی درونندن اخراج قیلمزسه فساده دونر فاسد اولمق ایسه معناده هلاك
وتباه اولمقدر (مثنوی) چون ضرورت بود دختر را بداد * او بنا کفوی زتخو یف فساد * چونکم ضرورت اولدی اول
دختری خواجه برنا کفواره ویردی فساد خوفندن اوتری (م ی) کفت دختر را که زین داماد نو) خو یشتن پرهیزکن
حامل مشو) خواجه دخترینه ایتدی بو نو داماددن کندیکی پرهیزایله حامل اولمه (م ی) کز ضرورت بود عقد این کدا *
این غریب اشمار را نبود وفا * زیرا بو کدایه سنی عقد ایلمك ضرورتدن اوتری اولدی بو غریب اشمارلك وفاسی اولمز
غریب اشمار وصف ترکیبیدر غریب عدا اولنیجی معناسنه یعنی سنی بونا کفو اولان فقیره عقد ایلدیکم ضرورت حسبیله
اولدی غریب عدا اولنان کدانك وفاسی اولمزدیدی (مثنوی) نا کهان بجهد کند ترك همه * بر تو طفل او بماند مظلمه
احتمالدرکه نا کهان صحرایه جله سنی ترك ایلیه اول یارن سنك اوزریکه آنك طفلی مظلمه قاله مظلمه ظالمك مظلومه
ایتدیکی ظلمه دیرلر یعنی اول کدا کیدوب جمله بی ترك ایلدکده انك طفلی سنك اوزریکه ظلم اولور واول کدا انی ترك
ایتمکله سکا واول طفله ظلم قیلمش اولوردیدی (مثنوی) کفت دختر کای پدر خدمت کنم * هست پندت دلپذیر
ومغتنم * دختر ایتدی ای پدر نوله خدمت ایدم سنك پندو نصیحتك دلپذیر ومغتنم ومقبول ومسلمدر (مثنوی)
هر دوروزی هر سه روزی آن پدر * دختر خودرا بفرمودی حذر * الحاصل هر ایکی کونده بر هر اوچ کونده بر اول پدر
کندینك قیزینه حذر بیورردی ونطفه پذیر اولمه وکندیکی اندن حامله قیلمه دیو نصیحت ویرردی (مثنوی) حامله شد
نا کهان دختر ازو * چون بود هر دو جوان خاتون وشو * حکمت الهی ایله دختر نا کهان اول کدادن حامله اولدی
چونکم خاتون وشوهر ایکیسی تازه جوان ایدی بو دخی معنادر خاتون وشوهر هر ایکیسی جوان اوله نیجه اولور حامله
اولمق لازم کاور (مثنوی) از پدر اورا خفی می داشتش * پنج ماهه کشت کودك یا که شش * پس دختر حملنی پدرندن
پنهان وخفی طوتدی الحاصل کودك آنك قارننده بش ایلق یا التی ایلق اولدی (مثنوی) کشت پیدا کفت
بابا چیست این * من نه کفتم که ازو دوری کزین * پیدا اولدی بابا سی اکا ایتدی بونه در بن سکا دیمدمی که ایراقلق
اختیار ایله (مثنوی) این وصیتهای من خود باد بود * که نکرد در پند ووعظم هیچ سود * خواجه دخترینه ایتدی بو بنم
وصیتلرم خود باد هوا اولدی زیرا بنم پند ووعظم هیچ سکا سود واثر ایلمدی کرك ایدیکه بنم پند ونصیحتلرمی قبول
ایلیه ایدك تا عاقبة الامر نادم اولمیه ایدك (مثنوی) کفت بابا چون کنم پرهیز من * آتش وپنبست بی شك مرد وزن
دختر ایتدی ای بابا بن نیجه پرهیز ایلرم مرد وزن خود شك وشبهه سز آتش وپنبه در (مثنوی) پنبه را پرهیز از آتش
کجاست) یا در آتش کی حفاظت ونقاست) پنبه یه آتشدن پرهیز قلمق میسر در یا خود آتشده قچن حفاظ وتقا واردر
یعنی آتش پنبه یی احراق ایلمکده کندیسنی حفظ وپرهیز ایلمکه قادر اولمز وکذلك پنبه دخی آتشه مقارن اولدقده
یانمغه امکان اولمز پس مرد وزن آتش وپنبه کبیدر بری برلرینه مقارنت ومجامعت ایلدکاری حینده کندیلرنی
ضبط ایلمکه وزن آندن حامله اولمغه قادر اولمزلر (مثنوی) کفت کی کفتم که سوی او مرو * تو پذیرای منی او مشو
دخترك بابا سی دیدی ای دختر بن سکا قچن دیدمکه اول شوهر جانبنه کتمه بن دیدم انك جانبنه کیت وانکله مجامعت ایت
ولیکن سن انك منیسنی قبول ایدیجی اولمه (مثنوی) در زمان حال وانزال وخوشی * خو یشتن باید که ازوی درکشی
انزال منی حالنده وخوشلق زمانتده کرك که کندیکی آندن چکه سن تا کم انك منیسی رحمکه داخل اولوب آندن
حامله اولمیه سن (مثنوی) کفت کی دانم که انزالش کیست * این نهانست وبغایت مخفیست * دختر ایتدی قچن
بیلورمکه انك انزالی حالی قچندر بو حالت نهاندر وبغایت مخفیدر (مثنوی) کفت چشمش چون کلاپیسه شود
فهم کن کان وقت انزالش بود * پدری دیدی چونکم زوجك چشمی کلاپیسه اوله یعنی سوزیله وکوزلی قیپی اوله
فهم ایله که اول علامت انك منیسنك انزالی وقتیدر (مثنوی) کفت تا چشمش کلاپیسه شدن * کور کشتست
این دو چشم کور من * دختر ایتدی اول زوجك چشمی کلاپیسه اولنجیه دك بنم بو ایکی کوزلرم اول حالت لذیذه نك
ذوقندن کور اولمشدر پس بو قصه دن حصه نه ایدیکنه اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) نیست هر عقل
حقیری پایدار * وقت حرص ووقت خشم وکارزار * هر برحقیر وضعیف عقل پایدار دکلدر خشم وقتنده
وحرص وکارزار وقتنده یعنی هر برکسه نك حقیر وضعیف اولان عقلی خشم وشهوت وقتال وقتنده

پایدار اولوب طورمز وثابت قدم اولمز بلکه شهوت غلبه ایلرسه اکا صدجانله متابعت قیلر وخشم کلورسه انی ضبطه
قادر اوله میوب اظهار ایلروا کر قتال وکارزار کوررسه آندن فرار قیلور ویا خود کال خوفندن بیهوش اولوب عقلی
کیدر نته کم بو سرخ شریفده ذکر اولنان سایه پرورقورقق صوفینك دست بسته اولان کافردن عقلی کیدوب بیهوش
اولدی (وصف ضعیف دلی وسستی آن اثیم صوفی سایه پرورد مجاهده نا کرده که درد وداغ عشق ناچشیده ومغرور شده

بسجده ودست بوس عام وبحرمت نظر کردن وبانکشت نمودن ایشان که امروز در زمانه صوفی اوست ومست این شده
وبوهم بیمار شده همچون آن معلم که کودکان کفتند که رنجوری بوسرخ شریف سایه پرورده ومجاهده نا کرده اول برانیم
ودنی صوفینك ضعیف دیلکینك وسستلکینك وصفی وحالیدر او بله سایه پرور صوفی که عشق الهینك درد وداغنی
طاتمامش وعوامك سجده سنه وال اوپمه سنه مغرور اولمش یعنی عوامك اکا تواضع قیلدقلرینه والنی اوپدکلرینه
مغرور اولمش واکا عوامك حرمت وتعظیم ایله نظر ایلمسنه واول عوامك پارمقله آنی کوسترمسنه بو یله دیو که بو کون
زمانه ده صوفی همان اولدر وبو حالتك مستی اولمسی بونی کرچك صانوب وهمله بیمار معنوی اولمش اول معلم کبی که
اطفال وکودکان اکا دیدیلر که ای خواجه سن خسته سن نته کم بونك قصه سی مفصلا اوچنجی جلدده مرور ایلمشدر
(وبا ین وهم که من مجاهدم مرا درین ره پهلوان می دانند باغازیان بغزا بروم بظاهر نیز هنر بنمایم که در جهاد
اکبر مستثنام جهاد اصغر خود پیش من چه محل دارد خیال شیر دیده ودلیریها کرده وباخیال شیر مست دلیری
شده وروی بیشه نهاده بقصد شیر وشیر بزبان حال کفته که (کلا سوف تعلمون ثم کلا سوف تعلمون) واول صوفی دخی
بو وجهله وبو وهمله مغرور وبیمار اولدی که بن مجاهدم بو یولده بنی پهلوان بیلورلر پس غازیلرله غزایه کیدرم ظاهرده
دخی هنر کوسترم که جهاد اکبرده مستثنایم جهاد اصغر خود بنم قتمده نه قدر ومحل طوتر اول صوفی فی المثل شیرك
خیالنی کورمش وشیرك خیالنه دلیرلکلر ایلمش وبو خیالله اولان دلیرلکك مست ومغروری اولمش وبو زنی شیرك
قصدنه بیشه یه قومش شیر دخی زبان حالله اکا (کلا سوف تعلمون ثم کلا سوف تعلمون) دیمش یعنی ای مرد صوفی
سنك وسنك امثالك اولان کمسه لرك زعم ایلدکاری کبی دکلدر عن قریب حقیقت کاری اندنصکره تحقیق
بیلورسن بو آیت کریمه نك تفسیری جلد ثالثك آخرنه قریب جواب کفتن مهمان ایشانرا مسخرنده (اندر الهیکم بخوان
این را کنون بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه (مثنوی) رفت یك صوفی بلشکر در غزا * نا کهان آمد
قطاریق ووغا * بر صوفی اشکر ایله غزایه کتدی نا کهان وغانك قطاریقی کلدی قطاریق بونده علایم وآثار معناسنه در
یعنی اول صوفی چونکم لشکرله غزا ایلمکه کتدی نا کاه جنك ووغانك علایم وآثاری ظهوره کلدی (م ی) ماند صوفی
بابنه وخیمه وضعاف * فارسان راندند تا صف مصاف * مثقلان خالی برجا ماندند * سابقو السابقون درراندند
صوفی اغرلقله وخیمه وضعیفلرله قالدی فارسلر مصاف وجنك صفنه دك سوردیلر ثقیلان خالی برده قالدیلر سابقون
السابقون ایلرو سوردیلر بنه ضم با وفتح نونله ترکیجه اغرلق ویولی یاب دیدکاریدر یعنی چونکم جنك ووغانك علایمی
ظهوره کلدی اول صوفی انی کوروب باروبنکاه وخیام وضعفا ایله قالدی اما فارسلر جنك صفنه دك ایلرو سوردیلر
وخاك ثقیللری وضعف دلدن پرکسل اولان رذیللری یرلرنده قالوب سابق اولنلر وقرب الهی مرتبه سن بولنلر
کفارله غزا ایتمك جانبنه ایلرو سوردیلر که انسان اوچ قسم اوزره در برینه اصحاب یمین وبرینه اصحاب شمال دیرلر
وبر قسمی دخی (السابقون السابقون اولئك المقربون) آیت کریمه سیله مشار الیها اولان طائفه در وحضرت نبی
علیه السلامك امتنك کل قرننده سابقلر وطریق الهیده عاشق وصادقلرا کسك دکلدر کما قال علیه السلام لکل قرن
من امتی سابقون رواه ابو نعیم عن ابن عمر (مثنوی) جنکها کرده مظفر آمدند * باز کشته باغنایم سودمند
جنك ایلمشلر مظفر کلدیلر غنایمله سودمند اولدقلری حالده کیرودونمشلر (مثنوی) ارمغان دادند کای صوفی تو نیز *
او برون انداخت نستد هیچ چیز * اول غازیلر کیروده قالان صوفی یه غنایمدن ارمغان ویردیلر وبو یله دیدیلرکه
ای صوفی سن دخی بونی ال ای صوفی تو نیز این را بستان تقدیرنده اولور صوفی اول ارمغانی قبول ایتمیوب
چادردن طشره اتدی هیچ نسنه المدی (مثنوی) پس بکفتندش که خشمینی چرا * کفت من محروم ماندم از غزا
پس اول صوفی یه دیدیلرکه نیچون خشمین وغمکین سن صوفی ایتدی انکیچونکه بن غزادن محروم قالدم (مثنوی)
زان تلطف هیچ صوفی خوش نشد * کو میان غزو خنجرکش نشد * اول تلطفدن هیچ صوفی خوش اولمدی
یعنی وغا وغزا میاننده کفار اوزره اوتیغ وخنجر چکیجی ومقاتله ایدیجی اولمدیغندن اوتری غمناك وخشمناك
اولوب غازیلرك اولطفندن خوش اولمدی وصوفینك اولا باروبنکاهله خیمه لر ایچنده قالمسنه سبب بواوله جنك
ووغانك علایمنی کوردکده مقدم ایلدیکی تصور وتخیله ضعف کلوب وخائف اولوب خوفندن قالمش اوله بعده

غازیلرك غلبه قیلدیغی وكفار اوزره ظفر بولدیغی كوروب بنه قوت وهمیه‌سی اكا قتال ومحاربه امرنی سهل
كتوروب سندخی بونلرمیاننده بیله اولیدك بونلردن زیاده شجاعتلر اظهار قیلیدق دیو كندیسنه زعم ویرمش وخشمناك
اولمق مرتبه‌سنه ایركورمش اوله چونكم غازیلر بوصوفینك غزادن كیر وقالدیغیچون غمناك وخشمناك اولدیغنی
كوردیلر (مثنوی) پس بكفتندش كه آورديم اسیر * آن یكی را بهر كشتن تو بگیر * پس انلر اول صوفی‌یه دیدیلر كه
ای صوفی بر اسیر كتوردك اول بر یسنی سن قتل ایچون طوت (مثنوی) سر ببرش تا تو هم غازی شوی * اندكی خوش
كشت صوفی دل قوی * انك باشنی هم كس تاسن غازی اوله‌سن بونلرك بویله دیدیكندن صوفی براز چق خوش
وقوی دل اولدی (مثنوی) كاب را گر در وضو صد روشنیست * چونكه آن نبود تیمم كردنیست * زیرا گرچه آبك
وضوده صد روشنلكی واردر چونكم اول صو اولمیه تیمم ایلمكلك لازمدر یعنی فی المثل توضی ایلمك وقتنده اگرچه
آبك نیجه یوز روشنلكی وخیری اولوب چونكم آب اولمدقده باری تیمم قیلمق لازم اولدیغی كبی اگرچه بركمسه بنفسه
غزا ایلسه آبله وضو ایلمك كبی اكا نیجه خیر وثواب حاصلدر اما بنفسه غزا میسر اولمدقده غازیلرك زبونی واسیری اولان
كافری غزا نیتنه اولدرسك بنه اول خیردن محروم اولمزسن دیدیلر (مثنوی) برد آن صوفی اسیر بسته را * در پس
خرگه كه آرد او غزا * پس صوفی اول بسته بند اولان اسیری ایلتدی خیمه وخرگاهك اردنه كه او غزا كتوره وآنی كشته
مرتبه‌سنه یتوره (مثنوی) دیر ماند آن صوفی انجا با اسیر * قوم گفتا دیر ماند انجا فقیر * اول صوفی اسیرله اوراده
كیج قالدی اول قوم ایتدیلر فقیر آنده نیدن قالدی (مثنوی) كافر بسته دو دست او كشتنیست * بسملش را موجب
تأخیر چیست * ایكی الی باغلنمش كافر اگر كشتنیدر انك ذبحنه موجب تأخیر ندر بسمل بوغزلمغه دیرلر یعنی اول
غازیلر صوفینك خیلی زمان اكلنمسندن تعجب ایدوب دیدیلر تعجب ایكی الی باغلنمش بر كافرك اگر اولدرمسی
اكا كرك اولدیسه انك ذبح وقتل ایلمسنه سبب تأخیرنه اوله دیوب تفكره واردیلر (مثنوی) آمد آن یك در تفحص
از پیش * دید كافر را ببالای ویش * الحاصل اول غازیلردن بری تفحص ایلمكده اول صوفینك اردنجه كلدكده
اول غازی الی باغلو كافری اول صوفینك بالاسنده كوردی (مثنوی) همچو نر بالای ماده وان اسیر * همچو شیری
خفته بالای فقیر * مثلا بر ماده‌نك بالاسنده نر اولدیغی كبی واول اسیر فقیر صوفینك اوزرینه بر شیر نر كبی یاتمش
وانی التنه الوب زبون ومغلوب ایتمش (مثنوی) دستها بسته همی خایید او * از سر استیزه صوفی را گلو * اللری باغلو
حال بوكه اول كافر چیینردی ستیز وعناد اوجندن اول صوفینك بوغازنی (مثنوی) گبر می خایید با دندان گلوش *
صوفی افتاده بزیر و رفته هوش * كافر دیشی ایله اول صوفینك بوغازنی چیینردی صوفی ایسه التنه دوشمش وعقلی
كتمش (مثنوی) دست بسته گبر همچون گربه * خسته كرده حلق او بی حربه * الی باغلنمش كدی كبی اول كافر
بر حربه‌سز اول صوفینك بوغازنی خسته ایلمش (مثنوی) نیم كشتش كرده با دندان اسیر * ریش او پر خون ز حلق
آن فقیر * اول اسیر دیشی ایله اول صوفی‌یی نیم كشته ایلمش واولدرمكه قریب قیلمش اول كافرك صقالی اول فقیرك
بوغازی قاننده‌ن پرخون اولمش الحاصل اول غازی كلوب اول فقیرك بوغازی قاننده‌ن اول اسیری بو حالتده
كوردی (مثنوی) همچو تو كز دست نفس بسته دست * همچو آن صوفی شدی بی خویش و پست * ای شده
عاجز ز تلی كیش تو * صد هزاران كوهها در پیش تو * زین قدر خر پشته مردی از شكوه * چون روی بر عقبهای
همچو كوه * سنك كبی كه بسته دست اولان نفسك الندن اول صوفی كبی بی خویش وپست اولدك ای سنك
كیش ودینك بر تلدن عاجز اولمش كسنه سنك اوكیكده صد هزاران طاغلر واردر بو قدر خر پشته دن اولدك
شكوه وهیبتندن كوه كبی عقبه‌لر اوزره نیجه كیدرسن تل عربیدر دپه جك معناسنه جمعی تلال كاور كیش بونده
دین ومذهب معناسنه درخر پشته یغنه دیرلر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه اول صوفی اول الی باغلو اسیرك
مغلوب وزبونی اولدی واول ایسه انك اوزرینه غالب اولوب تحت حكمنه الدی فی المثل ای اسیر نفس اولان كمسه سنك
كبی كه حبال شرعیله الی باغلنمش نفسك الندن اول ضعیف دل اولان صوفی الی باغلنمش كافردن بیخود وپست
اولوب انك النده قالدیغی كبی بو طریق الهیده انسانك نفسنك هواسی برتبه كیدرای اسیر نفس اولان چونكم
سنك دین ومذهبك برتبه جك كبی اولان هوا وهوسدن ایلرو كچمكه عاجز اوله بو یولده سنك اوكیكده نیجه یوز بیك
طاغلر واردر سن انلردن نیجه كچرسن بو نفسك هوا وهوسی مرتبه‌سی طریق الهیده بر خر پشته مثابه‌سنده در
بو خر پشته قدر اولان هوا وهوسك ونفسك هیبت وشكوهندن اولدك وكیر قالدك پس بو طریق الهیده طاغلر
كبی نیجه عقبه‌لر واردر پس اول عقبه‌لر اوزره نیجه كیدرسن واول عقبه‌لرك هر برندن نه وجهله تجاوز ایلرسن
اول عقبه‌لردن بریسی فك رقبه‌در اولی اولان فك رقبه كندی نفسنی شیطان وهوا وهوسك الندن قورتروب آزاد ایلمكدر

ودخی قحط وغلا زماننده فقیر اولنلره ویتیم قالنلره وترابه ملاصق اولان مسكینلره اطعام قیلمقدر كما قال الله تعالی
(فلا اقتحم العقبة وما ادراك ما العقبة فك رقبة او اطعام فی یوم ذی مسغبة یتیما ذا مقربة او مسكینا ذا متربة) وبونلردن
ماعدا دخی طریق الهیده نیجه عقبات كثیره وورطات عسیره واردر كه نفسك هوا وهوسندن كچمكدر (مثنوی)
غازیان كشتند كافر را بتیغ * هم دران ساعت ز حمیت بی دریغ * غازیلر اول كافری تیغله دپلدیلر هم اول ساعتده غیرت
حمیتلرندن دریغسز یعنی اول غازیلر اول فقیرك مغلوب اولدیغنی واسیرانك اوزرینه غلبه قیلدیغنی كوردیلر حمیتلرندن
اول كافری تیغله قتل ایلدیلر (مثنوی) بر رخ صوفی زدند آب گلاب * تا بهوش آید ز بی خویشی وخواب * صوفی
دردمندك یوزینه آب گلاب اوردیلر تا كم بیهوشلقدن وخوابدن هوشه كله یعنی قورقوسندن بیخود اولمش ایكن
وعقلی كیدوب خوابه وارمش ایكن اول آب گلاب واسطه‌سیله عقله كله ویدار اوله دیو یوزینه وكوزینه صولر صپردیلر
ایدی (مثنوی) چون بخویش آمد بدید آن قوم را * پس بپرسیدند چون بد ماجرا * چونكم اول صوفی كندی‌یه
كلدی اول قومی كوردی پس ماجرا نیجه اولدی دیو اكا صوردیلر ودیدیلر (مثنوی) الله الله این چه حالست ای عزیز
اینچنین بیهوش گشتی از چه چیز * الله الله بو نه حالتدر ونه عجب خصلتدر بونك كبی نه شیدن بیهوش اولدك بونك
كبی محللرده الله الله تعجب ایچوندر (مثنوی) از اسیر نیم كشته بسته دست * اینچنین بیهوش افتادی وپست * ایكی
الی باغلنمش نیم كشته بر اسیردن بویله بیهوش وپست وزبون دوشدك (مثنوی) گفت چون قصد سرش كردم بخشم
طرفه در من بنگرید آن شوخ چشم * صوفی ایتدی چونكم خشم وغضبله انك باشنی كسمكه قصد ایلدم اول شوخ چشم
كافر بنم اوزریمه طرفه باقدی وبر عجب نظر ایلدی (مثنوی) چشم را وا كرد پهن او سوی من * چشم گردانید وشد
هوشم ز تن * اول كافر بنم جانبمه كوزنی پهن ایتدی یعنی بویتدی كوزنی دوندردی وبنم هوشم تندن كیتدی (مثنوی)
گردش چشمش مرا لشكر نمود * من ندانم گفت چون پر هول بود * انك كوزینك دونمسی بكا لشكر كوروندی بن آنك
باقشی نه مرتبه پرهول ایدیكنی ومهیب ایدیكنی دیمكی بیلمزم آنك مهابتنی تعبیره قادر اولمزم دیدی (مثنوی) قصه
كوته كن كزان چشم اینچنین * رفتم از خود اوفتادم بر زمین * الحاصل قصه‌یی كوته ایله كه اول چشمله بویله‌ین
كندیمدن كتدم یره دوشدم یعنی صوفی غازیلره ایتدی ای یاران قصه‌یی قصه ایلیه لم وسوزی از سویلیه لم بن بو بیهوش
اولوب یره دوشدیكم اول كافرك بنم جانبمه هیبتله باقشندن اولدی وبن آنك نظرنده اولان مهابتك تقریرینه قادر دكلم
(نصیحت مبارزان اورا كه با این دل وزهره كه تو داری كه از كالیوه شدن چشم كافر اسیری دست بسته بیهوش شوی
ودشنه از دست بیفتد زنهار زنهار ملازم مطبخ خانقاه باش وسوی پیكار مرو وتا رسوا نشوی) بو سرخ شریف اول
مبارزلرك اول صوفی‌یه نصیحت ایلمسیدر بویله دیو كه بو دل وزهره ایله كه سن طوترسن بر الی باغلی اسیر كافرك چشمی
شدتیله باقمسندن وكوزنی تحریك ایتمسندن بیهوش اوله‌سن وخنجر سنك الكدن دوشه چونكم بویله قورققسن
صقین زنهار خانقاه اهلك مطبخنه ملازم اول وپیكار ورزم طرفنه كتمه تاكم رسوا اولمیه‌سن وقباحتكی خلقه
اظهار قیلمیه‌سن بو دعوای مردیت قیلان كمسه‌لره عظیم تعریض اولور كندی نفس كافرنك مغلوبی اولدیغی طریقت
غازیلرینك معلومی اولیجق اكا بویله دیرلر كه ای فقیر همان سن بر تكیه بوجغنده قرار ایلیوب انك مطبخنه ملازمت ایله
تا اول تكیه‌نك شیخی اگر صاحبدل ایسه انك خدمتیله بهرمند اولوب قوت بوله‌سن و كافر نفسه مجاهده ومقاتله ایلمكه
قادر اوله‌سن وبر معنی دخی بودر كه سنك كافرله و كافر نفسله مقاتله ومقاتله ایلمكه نه قدرتك واردر سن همان بر تكیه‌نك
مطبخنده پشن آشه ملازمت قیل كه سن انجق آنی یمكده پهلوانسن دیمك اولور (مثنوی) خلق گفتندش به پیكار ونبرد
با چنین زهره كه تو داری مگرد * خلق اول ضعیف دل اولان صوفی‌یه دیدیلر پیكار ونبرده بویله زهره ایله كه سن جنك
اطرافنه طولنمه (مثنوی) چون ز چشم آن اسیر بسته دست * غرقه كشتی كشتی تو در شكست) چونكم اول الی باغلی
اسیرك چشمندن غرق اولدك سنك سفینه‌ك صندی یعنی چونكم بر الی بغلی اسیرك چشمنك خوفندن بحر فنایه غرق
اولدك حتی وجودك كشتیسی صنوب نیجه زمان بیهوش قالدك (م ی) پس میان حمله شیران نر * كه بود با تیغشان چون
گوی سر) پس شیر نرلرك حمله‌سی اورتاسنده كه آنلرك تیغنه سر كوی كبی اولور (مثنوی) كی توانی كرد در خون آشنا
چون نه با جنگ مردان آشنا * قان ایچره یوزمكلك ایلمكه نچن قادر اولورسن چونكم مردلرك جنكی ایله آشنا
ومأنوس دكلسن یعنی چونكم دلاور مردلرك جنك وقتالیله آشنالق ایلمیه‌سن شول زمانده كه باشلر كسلوب قانلر
دوكیلوب دریا كبی اولدقده اول قان ایچره سن نیجه یوزرسن كه اول غازیلرك تیغلریله سرلر طوب كبی غلطان اوله اول
اركك ارسلانلرك حمله‌سی میاننده سن نه حالله كزرسن دیمك اولور (م ی) كه ز تا قا تاق گردنها زدن * تاق تاق جامه كوبان
ممتهن * پس تن بی سر كه دارد اضطراب * پس سر بی تن بخون بر چون حباب * كه گردنلری تاق تاق اورمقدن جامه كوبلرك

تاق تاق ممتهن وخورد در معركه برنده چوق سرسز بدن كه اضطراب طوتار وچوق تنسز باش خون اوزره حباب كبی
جامه كو بلردر جامه كو بلردن مراد طوقاقله بوغسی وبردوكن كسه لركه انلرك طوقاقلرينك آوازه سی برنيجه
ميل يره دك كيدر ممتهن مهين وحقير معناسنه در وتوضيح معنی بويله ديمك اولوركه ای قورقق وبددل اولان صوفی سنكه
مردان ودلاورانك جنكنه نيجه كيدرسن محل معركه ده انلرك بيونلری تيغلرله تاق تاق اورملرينه نسبت جامه كوبلرك
طوقاقلرينك تاق تاق ايلمسی خورو حقيردر جنك برنده چوق باشسز بدنلر اضطراب ايلروباشلرك زياده كسلوب قانلرك
چوق دوكلسندن اول طرف قانله طولوب ودريا كبی اولوب باشلر انك اوزرنده حبابلر كبی اولدقده سنك حالك نيجه اولور
(مثنوی) زير دست وپای اسبان در غزا * صد فنا كن غرقه كشته در فنا) اينچنين هوشی كه از موشی پريد * اندران صف
تيغ چون خواهد كشيد * غزاده اسبلرك دست وپايی آلتنده يوز فنا كن فناده غرق اولمشلردر بويله برهوشكه بر حقير
موشدن اوچدی اول صف قتالده نيجه تيغ چكر يعنی غزاوفتنده وجنك ومحاربه برنده غازيلرك اتلرينك اللری وآيقلری
آلتنده نيجه يوز فنا ايديجی قتال بهادر كسه لر فنادرياسنده غرقه اولمشلر وقان بحرنه طالمشلردر بونك كبی برضعيف
هوشكه بر حقير موشدن اوچدی وبيهوش اولوب كنديدن كچدی اول محاربه صفنده نيجه قليج چكمكه قادر اولورونه
حالله دشمن اوزره جرأت وحمله قيلور (مثنوی) چالشست ان حمزه خوردن نيست اين * تا تو برمالی بخوردن آستين
نيست حمزه خوردن اينجا تيغ بين * حمزه بايد درين صف آهنين * اوجنك وقتال چالشدر بلغور شورباسی يمك دكلدر
تا كم سن آنی يمكه آستينكی بوكه سن ای صوفی بونده بلغور شورباسی بلغور يمك يوقدر تيغ كور بوصفده آهنين برحمزه
كركدر بو حمزه دن مراد حضرت رسول عليه السلامك عمسی اولان حضرت حمزه رضی الله عنه اما اولكی حمزه بلغور
شورباسی معنالرينه در يعنی اول غازيلر اول صوفی يه ديديلر وغيری جبان اولان كسه لره تعريض ايلديلرو ديديلركه
ای قورقق صوفی بوجنك وقتالدر بلغور شورباسی يمك دكلدر تا سن بوكا بلكلرك وقوللرك صغاووب ايلروكله سن
وقاشق اورسن بلغور شورباسی يمك وانك قاشقنی كورمك دكلدرسن بوراده تيغ ودبوس كوروآنی يمك چاشنيسی
نيجه اولورا كا نظر ايركور بوراده سنك كبی طبله خوارلر كار ايلميه من بوصفده آهنين دل حضرت حمزه رضی الله عنه كبی
بر پهلوان كركدر تا كم بی زره سينه سن آچوب دشمنه قرشو كله وآنلرك تيرو تيغندن حذر قيلميه بلكه اكا تيغ وخنجر يمك
سكا بلغور شورباسی يمكدن الذ واحلا كله ديديلر (مثنوی) كار هر نازك دلی نبود قتال) كه كريزد از خيالی چون خيال
كار تركانست نی تركان برو * جای تركان هست خانه خانه شو * قتال هر برنازك دلك كاری دكلدركه برجزوی خيالدن
خيال كبی قاچه جنك وقتال تركارك وبهادرلرك كاريدر وخاتونلرك كاری دكلدر بوری خاتونلرك بری خانه درخانه يه
اول اولكی تركان ضم تاايله تركارك جمعيدر ترك برقاچ معنايه كلورليكن بونده بهادر ودلاور معناسنه استعمال اولنور
وثانيجی تركان فتح تا ايله مقرردر خاتون معناسنه لغتده اولوخاتون معناسنه ذكر اولنمشدر يعنی هر نازك دل وجبان القلب
اولان تن پرورلك قتال وكارزار كاری دكلدر برجبان كبی امرموهومی كورسه خيال كبی درحال فرار ايليه قافيه ده
واقع اولان خيال ثانيدن مراد متحقق اولمش وثبوت بولمش برامرموهومی اولوركه بعض قورقق اولان وهاملر آنی
كنديلره معارضه ومقابله ايلين اعداده كورسه لرضعيف ظن ايليوب انسانك درونندن بعض خيال نيجه تحرسه اول
امر وهميدر آنلردخی اوليه تحرلرديمك اولوربس اكر جهاد اصغروا كرجهاد اكبر دليرودلاور اولان شجاعت صاحبلرينك
كاريدر خاتون وبددل اولان زبونلر كاری دكلدر ای نازك دل بوری عورتك بری خانه درخانه يه كيت وآنده اقامت اتكه
غزا ارلره لايقدر زن طبيعت اولنلره دكلدر (حكايت عياضی رحمه الله كه هفتاد بار بغزو رفته بود سينه برهنه غزاها كرده
براميد شهيد شدن چون ازان نوميد شد از جهاد اصغر رو بجهاد اكبر آورد وخلوت كزيد نا كهان طبل غازيان شنيد
نفس اواز اندرون زنجير می دراند سوی غزا ومتهم داشتن اونفس خود را درين رغبت) بو سرخ شريف عياضينك
حكايه سيدركه يتمش كره غزايه كتمش ايدی سينه سی عريان غزا ايلمشدی شهيد اولمق اميدی اوزره چونكم اول شهيد
اولمقدن نااميد اولدی يعنی يتمش كره شهادت نيتيله غزايه كيدوب شهادت ميسر اولمدقده آندن نااميد اولدی پس
جهاد اصغردن فارغ اولوب جهاد اكبره يوز كتوردی يعنی اكا متوجه اولدی وخلوت وعزلت اختيار ايلدی ناكهان
عياضی غازيلرك طبلنی اشتدی انك نفسی درونندن زنجيری يرتدی وقيدلرنی قطع ايتدی غزا طرفنه ميل ايتمكله
وانك بورغبتده كنديسنك نفسنی متهم طوتمسيدر يعنی نفسنك غزايه رغبت ايلسنده بهرحال برحيله سی واردر صحيح الله
دكلدر ديو كندی نفسنه تهمت قوسنك وانك بو مرادنك حقيقتنی جست وجو قيلمسنك بيانده در (مثنوی) كفت
عياضی نود بار آمدم * تن برهنه بوك زخمی آيدم * عياضی ايتدی طقسان كره كلدم تن برهنه وعريان بولايكه كفار
طرفندن برزخم كله ديو عياضی غزاة مسلميندن براولو كسه درو سرخ شريفده هفتاد بار غزايه كتمشدی وبونده

طقسان كره تن برهنه جنكه كلدم ديوانك لسانندن حكايت بيوردی توفيق نيجه اولورد بنورسه يتمش كره غازيلرله غزايه
كتمش اوله واول يتمش كره اولان سفرده طقسان كره تن برهنه وعريان كفاره مقابل اولمش وانلر طرفندن كندی جسمنه
برزخم كلمكه عزيمت وجرأت قيلمش اوله (م ی) تن برهنه می شدم در پيش تير * تا يكی تيری خورم من جايكير * تيرك
اوكنه تن برهنه وعريان كتدم تا كم بن جايكير برتير يم جايكير بونده ايكی وجه اوزره شرح اولنسه جائز اولوركه جايكير
اكر چه برطوتيجی معناسنه در اما تأثير ايديجی معناسنه استعمال ايدرلر بو تقديراوزره تأثير ايديجی وبدنمده قرار ايدوب
برطوتيجی برتير ييم ديمك اولور وبر وجه دخی اولدركه جايكير وصف تركيبی اولميوب كير كاف عربيله ذكر معناسنه اوله
وبو وجه اوزره معنی بن عريان تيره قرشو كتدم تا كم كيربرنه وقاسق جانبنه برتيريم ديمك اولور (مثنوی) تير خوردن
بركلو يا مقتلی * در نيابد جز شهيد مقبلی * بو غازه يا خود قتل اولجق محله تير يمكی برمقبل وصاحب دولت شهيددن
غيری بولمز يعنی بر باشی دولتلو كسه دن غيريه ميسر اولمز (مثنوی) برتنم يك جايكه بی زخم نيست * اين تنم از تير
چون پرويزنيست * بنم تنم اوزره بريرزخمسز دكلدر بو تنم تيردن پرويزن كبی يعنی برغربال كبی دلك دلك اولمشدر
(مثنوی) ليك در مقتل نيامد تيرها * كار بختست اين نه چالدی ودها * وليكن اول تيرلر مقتل اوزره كلمدی يعنی
اوله جك يره طوقنمدی بو دولت وشهادت بخت وسعادت كاريدر زكاوت وجلادت كاری دكلدر دها ذكا معناسنه
وجلد جلادت وقوت وشجاعت معناسنه در (مثنوی) چون شهيدی روزی جانم نبود * رفتم اندر خلوت ودر چله زود
چون شهيدلك بنم جانمه نصيب اولمدی فوری خلوت وچله يه كتدم ونفسمله مجاهده ايتدم (مثنوی) در جهاد اكبر
افكندم بدن * در رياضت كردن ولاغر شدن * بدنمی جهاد اكبره براقدم رياضت ومجاهده ايلمكده وضعيف ولاغر
اولمقده يعنی جهاد اصغردن رجوع ايدوب جهاد اكبره شروع قيلدم ونفسمی صوم وصلاتله ضعيف ولاغر اولمغه
براقدم وانك اخلاق ذميمه سنی ازاله ايلمكله مشغول اولدم ديدی (مثنوی) بانك طبل غازيان آمد بكوش
كه خراميدند جيش غز وكوش * الحاصل بوكاره مشغول ايكن غازيلرك بانك طبلی قولاغمه كلدی كه غزوكوش
اولان جيش صالنديلر غزوكوش وصف تركيبيدر غزايه سعی ايديجی معناسنه يعنی بن خلوت ايچره رياضت وعبادته
مشغول ايكن غازيلرك طبلنك آوازی بنم قولاغمه كلديكه اول غزايه كيديجی وسعی ايديجی عسكر كفارله مقابله
ومقاتله ايلمك جانبنه خرامان اولديلرو توجه قيلديلر (مثنوی) نفسم از باطن مرا آواز داد * كه بكوش حس شنيدم
بامداد * اول حالتده نفسم بكا باطنمدن آواز ويردی صباح وقتنده حس قولاغيله انك آوازنی اشتدم (مثنوی)
خيز هنكام غزا آمد برو * خويش را در غزو كردن كن كرو * قالق غزا وقتی كلدی كيت كنديكی غزا ايلمكه كرو ايله يعنی
نفسنی غزايه رهن براق * كفتم ای نفس خبيث بی وفا * از كجا ميل غزا تو از كجا * اكا عتاب ايدوب ايتدم ای بی وفا اولان
خبيث نفس سن قندن غزا ميلی قندن يعنی غزايه ميل ومحبت ايلمكده سنك هركز مناسبتك يوقدر (مثنوی)
راست كوی ای نفس اين حيلت كريست * ورنه نفس شهوت از طاعت بريست * راست سويله ای نفس زيرا
بو حيله كراكدر بوخسه شهوته متعلق اولان نفس طاعت حقدن اجتناب ايديجيدركه طاعت انك مراد وشتهاسنی
ازاله قيليجيدر پس ای نفس سنكله غزا مابينده مناسبت نه دركه سن اولمكه ميل ايدرسن واشتياق ايدوب اول جانبه
كيدرسن ديدم بوكونه عتاب ايلدم (مثنوی) كرنكويی راست حمله آرمت * در رياضت سخت تر افشارمت *
اكر طوغری سويلمز ايسك سكا حمله كتوررم وعبادتده ورياضتده سنی زياده قويرك صقارم وسكا محكم جفا ايلرم
(م ی) نفس بانك آورد آن دم از درون * با فصاحت بی دهان اندر فسون * نفس درونمدن اول دم بانك وصدا كتوردی
زبان ودهانسز فصاحتله فسونده يعنی بی دهان وبی زبان درونمدن نفس فصاحت وبيان ايله بكا ايلديكی حيله
وافسونده اولان مرادنی سويلدی ولسان حالله تعبير ايلدی (مثنوی) كه مرا هر روز اينجا می كشی * جان من چون
جان كبران می كشی) كه بنی هر كون بوخلوت ايچره ديلرسن بنم جانمی كافرلر جانی كبی شكنجه يه چكرسن نفسك جاندن
مراد روح حيوانيدر (مثنوی) هيچ كس را نيست از حالم خبر * كه مرا تو ميكشی بی خواب وخور * باخصوصكه هيچ
كمسه نك بنم حالمدن خبری يوقدركه سن خواب وخورسز خلوت ايچره بنی ديلرسن باری خلق بنم بوریاضت
وعبادتمی بيلهلردی وبكا مدح وثنا قيلهلردی الم چكمزدم اما هم خلقك بنم حالمدن خبری يوق وهم سن بكا بويله رياضت
ويررسن پس غزايه طالب اولدم (مثنوی) در غزا بجهم بيك زخم از بدن * خلق بيند مردی وايثار من * زيرا غزاده
برزخم ايله بدندن صچرارم خلق بنم مردلكمی وجانمی فدا وايثار ايتديكمی كوررلردی (مثنوی) كفتم ای نفسك
منافق زيستی * هم منافق می مری تو چيستی * در دو عالم تو مرائی بوده * در دو عالم تو چنين بيهوده * پس بن نفسه
ديدم ای نفس حكز منافق ديرلدك هم منافق اولورسن سن نه سن ايكی عالمده سن مرائی اولمشسن ايكی عالمده سن بويله

بیهوده سن ایکی عالمدن مرادبری ظاهر و بری باطندر یعنی عیاضی دیرچونکم بنم نفسم غزای صوری صاحبی اولمقده
حیله مراد ایلدیکنه اقرار ایلدی وکندینک تزویرنی سویلدی بنده دخی اکا برسبیل تحقیر عتاب ایدوب دیدم ای حقیر
نفس منافق صفتیله دیرلدک که ریا وسمعه نفاقدن برشعبه در بلکه شرک خفی وشرک اصغردر چونکم منافق دیرلرسن
(یموتون کما تعیشون وتحشرون کما تموتون) حدیثنک موجبنجه هم منافق اولورسن وهم منافقلر زمره سنده حشر
اولورسن و(ان المنافقین فی الدرک الاسفل) آیتنک مفهومی اوزره آخرالامر جهنمک درک اسفلنده قرار قیلورسن سن
بو صفتله نه شیء ذمیم وحقیرسن سن هم ظاهر عالمده خلق ایچنده وهم باطنده خلوت ایچنده مرایی اولمشسن وعملی
ورياضتی خلقک حمد وثناسی ایچون والتفات ورعایتی ایچون قیلمشسن سن خلوتده وجلوتده بونک کبی بیهوده وبی معنی
اولمشسن (م ی) نذر کردم که زخلوت هیچ من) سر برون نارم چوزندست این بدن) چونکم نفسمک بو حیله سن طویدم
بنده دخی نذر ایلدمکه هیچ خلوتدن باشمی طشره کتورمیم چونکم بو بدن زنده در یعنی مادامکه جان تنده در وبدن زنده
اولدقجه خلوتدن طشره چقمیم دیو نذر ایلدم (مثنوی) زانکه در خلوت هر آنچه تن کند * نه ازبرای روی مرد وزن کند
زیرا که خلوتده هرنسنه یی که تن ایلر مرد وزن وجهندن اوتری ایلمز بلکه لوجه الله ولمرضات الله ایلر (مثنوی) جنبش
وآرامش اندر خلوتش * جز برای حق نباشد نیتش * اول تنک خلوت ایچره اولان جنبشی وآرام وسکونی وآنک نیت
وعزیمتی حقدن غیر ایچون اولمز (مثنوی) این جهاد اکبرست آن اصغرست * هردو کار رستمست وحیدرست
بو جهاد اکبردر اول جهاد اصغردر هر ایکیسی رستم وحیدرک کاریدر یعنی خلوت ایچره بو نفسله جهاد ایلمک
جهاد اکبردر وخارجده کفارله جهاد ایلمک جهاد اصغردر ولیکن بو هر ایکی جهاد مانند رستم ومثل حیدر اولان
شجاعت صاحبلرینک کاریدر (مثنوی) کار آن کس نیست کوراعقل وهوش * پرد ازتن چون بجنبد دم موش
اول کسه نک کاری دکلدرکه انک عقل وهوشی تندن اوچوب کیده چونکم موشک قویروغی حرکت ایده یعنی
بر موشک قویروغی حرکت ایتمکله عقلی باشندن کیده وقورقوسندن بیهوش اوله (مثنوی) آنچنان کس را
بباید چون زنان * دور بودن از مصاف وازسنان * انچلاین کمسه کرکدرکه زنلرکبی مصافدن وسناندن دور اولمق
یعنی ادنا شیئک حرکتندن خوف ایلین کمسیه لازم اولدرکه مصاف دشمندن وتیر وسنانه مقابل کلمکدن زنلرکبی
دور اوله وخانه اختیار قیله (م ی) صوفیی آن صوفیی این اینت حیف * آن زسوزن کشته این راطعمه سیف * نقش
صوفی باشد اورانیست جان * صوفیان بدنام هم زین صوفیان * بر درو دیوار جسم کل سرشت * حق زغیرت
نقش صد صوفی نبشت * اول برصوفی بو برصوفی بو حیفدر اول برصوفی سوزندن کشته بو برصوفی یه سیف طعمه در
اول صوفی یه صوفی نقشی اولور جان یوقدر صوفیلر هم بوکونه صوفیلردن بدنامدر کل سرشت جسمک درودیواری اوزره
حق تعالی غیرتندن نیجه صوفی نقشی یازدی یعنی مقدما ذکر اولنان الی باغلو کافرک کوزینک باقسندن بیهوش
ومدهوش اولان صوفینک صوفیلکی وبو طقسان کره تیروسنان یمکدن اوتری کفاره مقابل کلن ومقاتله قیلان
وآخرالامر خلوت نشین اولوب نفسیله مجاهده ایلین عیاضینک صوفیلکی مساوی اولمق ومشابهت قیلمق بو عظیم
حیفدر زیرا که اول قورقق صوفی برایکنه زخمندن وکافرک حدتله باقسندن کشته اولدی وبو دلاور صوفی یه تیغ
وشمشیر غدا اولدی پس آنکله بونک ما بیننده نیجه مناسبت اولور اوایکی صوفی ایچون انجق صوفیلک نقشی اولور انک
جانی یوق برقوری صورتدر وحیات طیبه دن بهره سی یوق برشکل وهیئتدر سائر محقق اولان صوفیلر وحیات
قدسیه صاحبلری اولان صافیلر بوکونه بی معنی اولان صوفیلردن بدنام اولمشلر وخلق جهان ما بیننده مذموم
قالمشلردر زیرا خلق عالمده تمیز اولمدقلرندن باجان وصاحب عرفان اولان صوفیلری کوردکلرنده بی جان ونادان اولان
صوفیلر کبی قیاس ایدرلر حق سبحانه وتعالی الحکمة والمصلحة کلدن تخمیر وترکیب اولان جسمک دیواری وقپوسی اوزره
کمال غیرتندن نیجه یوز صوفیلرک نقش ونامنی یازدی ونیجه بیک کمسه یی شیخلرک وصوفیلرک صورتنده دوزدی (مثنوی
تا زسحران نقشها جنبان شود) تا عصای موسی پنهان شود) نقشها رامی خورد صدق عصا) چشم فرعونیست پرکرد
وحصا) تاکم سحردن اول نقشلر جنبان اوله حتی موسایه منسوب عصا کیزلی اوله نقشلری بیر عصانک صدق نقشلری
چشم فرعونی غبار وحصا ایله مملودر حضرت مولانا قدس سره بی جان وبی معنی اولان صوفیلرک اجسامنی سحردن
حرکت ایلین نقوش وصوره تشبیه قیلمشلر ومحقق اولان وکمال مرتبه سنی بولان صوفیلری حضرت موسانک عصاسنه
تمثیل ایلمشلردر وفرعوندن مرادلری اهل نفس اولان وطریق حقدن تجاوز قیلان کمسه لردر اولورونقد برکلام وتعبیر
مرام بویله دیمک اولورکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری کمال غیرتندن کندی ولیلرینه ومقبول حضرت اولان صوفیلره
نیجه یوز بیک شیخلر وصوفیلر نقشلرنی یازدی تاکم نفسانی وشیطانی اولان سحرلردن اول مکارلرک نقشلری حرکت ایدیجی

وناسی برالای ترهات الله الدامق سمتنه کیدیجی اوله آنلرک بوکونه حرکاتندن وهای هوی ترهاتندن تاکم عصای موسی
کبی اولان کامل صوفینک وجود شریفلری پنهان اوله وکیزلو قاله وناسک بی تمیز اولان ابلهلری آنلرک سحر ومکرنی
حقیقت ظن ایلیوب آنلره تبعیت قیله ومرید ومحب اوله اما عاقبة الامر بنه غیرت الهی ظهوره کلور ودست الهیده
عصا کبی البته حق اولان صادقلرک صدقی بو قورو نفس وصورت اولانلرک رسمی وسحر ومکرنی یوب افنا ایلر تاکم
آنلرک دنیاده وآخرتده رونقلری ودولتلری قالمیوب بالکلیه باطل اولور وعصای موسی مانندی اولان عزیزلرک
رونق ودولتلری ابدی باقی قالور ولیکن فرعون نفسه منسوب اولان وطریق حقدن تجاوز قیلان کمسه لرک کوزلری
غبار هوا وهوسله پرحصات ودرهم ودینارله طلودر آنلرک بی نور اولان بصیرتلری بو حقیقتی کورمکه ربو معنایه نظر
ایرکورمکه نیجه قادر اولور (مثنوی) صوفیء دیکر میان صف حرب * اندر آمد بیست بار ازبهر ضرب * بامسلمانان
بکافر وقت کر * وانکشت او بامسلمانان بفر * برآخر صوفی دخی حرب صفنک میانه ضرب وقتالدن اوتری یکرمی
کره کلدی مسلمانلرله کافره کروحمله وقتنده فروحمله سببیله اوه مسلمانلر جانبنه دوندی یعنی عیاضی نام دلیر وکامل اولان
صوفیدن غیری برآخر صوفی حرب وقتال صفنک ایچنه ضرب یمکدن اوتری یکرمی کره کلدی ومضروب اولمق نیتنه
کرار ومرارا حمله لر قیلدی کافرلردن مسلمانلر جانبنه کیرو دوندی بلکه کروفری سببیله کفاره قرشو دوردی دیمک اولور
(مثنوی) زخم خورد وبست زخمی راکه خورد * بار دیکر حمله آورد ونبرد * تانمیرد تن بیک زخم ازکزاف * تاخورد
اوبیست زخم اندر مصاف * حیفش آمدکه بزخمی جان دهد * جان زدست صدق او آسان رهد * زخمی یدی وباغلدی
اول زخمله تکرار بنه حمله وجنک کتوردی تاکم انک جسمی وتنی برزخمله اولمیه کزافدن تاکم مصاف ومعرکه ده او یکرمی
زخم یه اول دلاوره حیف کلدی که برزخمله جان ویره انک صدقی الندن جان آسان قورتله یعنی اول ذکر اولنان
زخملری یوب واول زخمی باغلیوب کیرو کفاره قرشو جنک وحمله کتوردی وکندیسنی کفارک میانه یتوردی انک
مرادی بوکه انک تنی برزخمله کزاف یره اولمیه تاکم مصاف دشمندن نیجه کره زخملر یه اکا حیف ودریغ کلدی که
برزخمله جان ویره وجان انک دست صدقندن صحرایه وخلاص اوله بعض نسخه ده رهد برنه جهد واقع اولمشدر مقصود
اول دلاورک مجاهده یولنده اولان کمال صدق واخلاصنی بیان اولور وسائر اهل سلوکه دخی حصه بو اولورکه طریق
الهیده بونک کبی نیجه غازیلر وجان ویرمکه راضیلر جانلرین ویرمشلر ونیجه وجهله مجاهده قیلمشلر مع هذا متضجر ومتألم
اولمشلر ای ضعیف دل وغافل سن ادنی بلادن روکردان اولورسن ونفسکه مخالف برنسنه کلسه درحال
طریق مجاهده دن اعراض وانحراف قیلورسن اصحاب جهادک بریسنی دخی کورکه بو یولده نه کونه مجاهده ایلمرایمش که
انک منقبه سنی ذکر ایدوب بیوررلر (حکایت آن مجاهد که از همیان سیم هرروز یک درم درخندق انداختی از بهر تفاریق
زابهر ستیزه حرص وآرزوی نفس ووسوسه نفس که اکر انداختنیست بیکبار درخندق انداز ومرا برهان تاخلاص یابم که
الیأس احدی الراحتین او کفته که این راحت نیرزند هم) بو سرخ شریف اول مجاهدک حکایه سیدرکه سیمک همیانندن
خندق دبنه هرکون برآقچه اتردی اول سیمی تفاریقله نفسنک حرصی وآرزوسنک ستیزه لکندن اوتری یعنی نفسک سیم
وزره زیاده آرزوسی اولدیغی بیلوردی اکا عنادا اول سیم وزری تدریجله ایروب برخندقه اتردی تفاریق تفریقک
جمعیدر بویله دیوکه چونکم بو درملرک اتمقلغی لازمدر بردفعه بونی ات کتسون تاکم بن بو بلادن خلاص اولم زیرا یأس
راحتک برنوعیدر اول مجاهد نفسنه دیمشکه بو راحتی دخی سکا ویرمزم بلکه سنی همیشه ریاضت ایچره زبون
ایدرمکه سن عدوی دین وطاعتسن (مثنوی) آن یکی بودش بکف درچل درم * هرشب افکندی یکی درآب یم * تاکه
کردد سخت برنفس ومجاز * درتانی درد جان کندن دراز * اول برکمسه نک النده قرق درم وار ایدی هرکیجه بریکی
دریا صوینه براغردی تاکم صوری ومجازی نفس اوزره سخت ومحکم اوله تأنیده جان قوپرمق دردی دراز اوله یعنی
اول النده وهمیاننده قرق اقچه سی اولان صوفینک هرکیجه خندقه برآقچه آتمقدن مرادی بوایدیکه تاکم مجازی اولان
نفس حیوانی اوزره سخت ریاضت اوله وبو تأخیر وتأنیده جانی بدندن قوپرمق دردی دراز اوله که اجرکم بقدر تعبکم
حدیثنک موجبنجه طریق الهیده چکدیکی تعب قدر اجر بوله جغنی بیلوردی انکچون نفسنه بوکونه جفالر قیلوردی
نته کم مقدما مذکور اولان صوفی دخی بو معنایی ملاحظه ایدوب برزخمله ایکی زخمله بدندن جانی کتمکه راضی اولمدی
بلکه نیجه زخملر وضربتلر یمک ایچون وجانی الندن آسان وجهله خلاص اولمق ایچون عظیم اقداملر ایلردی نته کم
بیوررلر (مثنوی) بامسلمانان بکر او پیش رفت) وقت فر او وانکشت ازخصم تفت * زخم دیکر خورد آنرا هم ببست
بیست کرت رمح وتیر ازوی شکست * بعد از آن قوت نماند افتاد پیش) مقعد صدق اوزصدق عشق خویش * اول صوفی
مسلمانلرله کروفر ایله ایلرو کتدی فروحمله وقتنده اول صوفی تفت وآتشناک خصمدن کیرو دوندی الحاصل اول صوفی

جنکده برزخم دخی یدی انی هم باغلادی یکرمی کره رمح وتیر اول صوفیدن صندی اندنصکره بدننده قوت قالمدی
ایلرودوشدی اوکندینک عشقنک صدقندن صدق مقعدنه یعنی چونکم اوصوفیء دلیرنیجه دفعه تکرار بتکرار کفار
جانبنه حمله لر قیلوب زخملر یوب هر برینی باغلادقدنصکره آخر الامر بدننده قوت قالمدی پس اوکندینک عشق وشوقنک
صدقندن متقیلر مقامی اولان مقعد صدقه ایلرودوشدی زیرا (فی سبیل الله) شهید اولان کسه لرک روحی همان بدندن
چقدیغی کبی جنت اعلایه واصل وملک مقتدرک قتنده اولان مقعد صدقده جلوس قیلورلر (مثنوی) صدق جان دادن
بود هین سابقوا * ازنبی برخوان رجال صدقوا * صدق حق یولنده جان ویرمک اولورا آکاه اولک سبقت ایلیک قرآن
عظیمده رجال صدقوا آیتنی اوقوتنه کم حق سبحانه وتعالی سورهٔ احزابده کفارله مقاتله قیلان وجان ویرمکده صادق اولان
مؤمنلر حقنده بیورور (من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه فمنهم من قضی نحبه ومنهم من ینتظر وما بدلوا
تبدیلا) یعنی مؤمنلردن شول برنوع ارلر واردرکه الله ایله معاهده ایلدکلری شیئی راست وصادق ایلدیلر انک اوزرینه ثابت
اولدیلر پس بونلردن بعض کسه اولدیکه نذرنی قضا ایلدی وبورجنی ادا قیلدی یعنی اولدی وشهید اولدی حضرت
حمزه ومصعب وانس رضی الله عنهم کبی وبونلردن بعض کسه منتظر اولوب مثلا حضرت عثمان وطلحه رضی الله عنهما
کبی وبونلردن عهدنی تبدیل اتمکله تبدیل ایلدیلر چونکم حق تبارک وتعالینک بوکونه عاشق وصادق بنده لری
فی سبیل الله جانلر ویردیلر وجان ویرمکده صادق اولدیلر معلوم اولدیکه اصل صدق حق یولنده جان ویرمک اولور
وبو آیت کریمه بومعنایه دلالت قیلور (مثنوی) این همه مردن نه مرگ صورتست * این بدن مر روح را چون
آلتست * ای بساخامی که ظاهر خونش ریخت * لیک نفس زنده آن جانب گریخت * آلتش بشکست ورهزن زنده ماند
نفس زنده ست ارچه مرکب خون فشاند * زیرا بو دوکلی اولمک مرگ صورتدکادر بو بدن روحه آلت کبیدر ای مرد
غافل چوق خام ونابخته جاهل واردرکه ظاهرا انک قانی دوکلدی لیکن زنده نفس اول جانبه قاچدی آلتی صندی
ورهزن وحرامی زنده قالدی نفسی زنده در اگرچه مرکبی قانی صاچدی یعنی بو دوکلی اولمک جسد وصورتک اولمسی
دکلدر روح جسد وصورتک اولمسندن روحک اولمسی لازم کلمز زیرا بو بدن روحه آلت وفارسه نسبت برآت کبیدر مثلا
فارسک اتی اولسه اندن فارسک اولمسی لازم کلمز وروحک دخی آلتی اولان بدن هلاک اولسه اندن روحک هلاک اولمسی
لازم اولمزبدن صندقدنصکره هرکسک روحی اگر پخته واگر خام مدام باقی قالور ای چوق خام کسه لر که ظاهرا انک
قانی دوکلدی وسیف وخنجرله اولدرلدی بعض کسه لر بوکا شهیددیرلر ولیکن انک هوا وهوسله زنده اولان نفسی اول
آخرته قاچدی پس ظلم وفسادی سببیله انده معذب اولور انک الی صمقدوا کانه فائده حاصل اولورا گرچه انک التی
شکست اولدی وبدنی اولدی ولیکن یول اوریجی اولان وعصیان قیلان نفسی اخلاق ذمیمه واعمال سیئه ایله زنده
قالدی اگرچه انک مرکب بدنی قان صاچدی ومقتول اولدی ولیکن فارس نفس اول صفات ذمیمه ایله آخرتده
زنده در (مثنوی) اسب کشت وراه اورفته نشد * جز که خام وزشت وآشفته نشد * گربهر خون ریزئی گشتی شهید
کافر کشته شدی هم بوسعید * مثلا اسبی دپلدی واول فارسک یولی کیدلمش اولمادی که خام وزشت وآشفته دن غیری
اولدی اگر هر خونریزلکله شهید اولیدی مقتول کافر دخی بوسعید اولوردی یعنی برآدمکه هنوز فاسق وفاجر
اوله وکفر وعصیانله درونی طولو اوله اما صورتا مسلمان اوله حین محاربه ده کافرلرانی قتل قیله ویاخود آلت حربله
بر محلده مقتول اوله انک مثالی شول فارسه بکزرکه برمطلوبه عزیمت ایدوب یوله کیردکده انک اسبی مقتول اوله وانک
یولی کیدلمش وقطع اولنمش قاله اول کسه خام وزشت وپریشان اولمقدن غیری اولمز ومطلب ومقصودنه دخی یول
بولمز پس مطلق بدنک اولمسندن مادامکه طاعات وایمان جانبنده اولمدقجه اکانه فائده حاصل اولورا گر برقان دوکلمکله
برکسه شهید اولیدی ویاخود شهادت مرتبه سن بولیدی فی المثل برکافر باشنه اق صارنسه ولباس اهل اسلامی
کیسه وعسکر اسلام ایچره قانی دوکلوب مقتول اولسه ابوسعید اولمق لازم کلوردی انجق شهادت وسعادت مؤمن
اولنه واطاعت قیلنه نصیب اولور بوخسه صورتی مؤمن باطنی کافر اولنه سعادت وشهادت میسر دکلدر (مثنوی)
ای بسا نفس شهید معتمد * مرده در دنیا وزنده میرود * روح رهزن مرد وتن که تیغ او * ماند باقی درکف قتال تو
تیغ آن تیغست مردان مردنیست * لیک این صورت ترا حیران کنیست) ای مرد غافل چوق معتمد وصحیح شهید نفس
واردرکه دنیاده مرده در حال بوکه آخرته زنده کیدر روح رهزن اولدی وتن که انک تیغی ایدی سنک قتالک کف ودستنده
باقی قالدی تیغ اول تیغدر اما مرد اول مرد دکلدر لیکن بو صورت سنی حیران ایدیجیدر یعنی ای چوق سیف محبتله
فی سبیل الله شهید اولمش نفس معتمد واردرکه بو دنیاده حالا اولمش (موتوا قبل ان تموتوا) حدیثنک مفهومیله عمل قیلوب
اولمزدن اول کندیسنی اولدرمشدر اول کسه آخرته زنده کیدر ویریوزنده دخی نفس مرده وروح زنده سیرایدر

من اراد ان ینظر الی وجه میت یمشی فی وجه الارض فلینظر الی ابی قحافة حدیث شریفی نفس مرده ودل زنده
اولان حضرت ابی بکر رضی الله عنهک وجود شریفنه ودخی مرتبهٔ صدیقیته واصل اولان اهل فنانک وجودلرینه
دلالت ایدر بوکونه شهید حق اولان وتیغ عشقله کندیسنی اولدروب شهادت مرتبه سنی بولان کاملک رهزن اولان روحی
اولدی رهزن اولان روحدن مراد روح حیوانی ونفس ظلمانیدر وتن بو رهزن اولان روح حیوانینک تیغی مثابه سنده در
چونکم رهزن اولان روح حیوانی ونفس ظلمانی اوله انک تیغی مثابه سنده اولان بدن حق تعالینک ید قدرتنده باقی قالدی
قتالدن مراد خدای تعالی اولور یعنی شهید تیغ محبت اولان عاشقک که روح حیوانیسی اوله انک تیغ بدنی سنی وغیریلری
ممیت اولان خدای تعالینک دست قدرتنده باقی قالور دیمک اولورا گرچه اول شهید حق اولان فانینک بدنی تیغنه نظر
ایلسک همان اول بدندر ولیکن اول تیغ بدنک صاحبی اولان مرد اول مرد دکلدر بلکه اول باطنا مبدل اولمش واوصاف
الهیه ایله اتصاف قیلمش وعند الله دائم وباقی اولمشدر ولیکن بو صورت بشریه سنی حیران ایدیجیدر سن انی کوردکده
اول صورتک صاحبی اولان مردی دخی عالم معناده بنه همان اولکی مرتبه سنده صانورسن اما اول اولکی مرد
دکلدر (مثنوی) نفس چون مبدل شود این تیغ تن * باشد اندر محض صنع ذو المنن * آن یکی مردیست قوتش جمله درد
وین دگر مردی میان تهی همچو گرد * نفس چونکم مبدل اوله بو تیغ تن حضرت خدای ذو المننک محض صنعنده
اولور اول برمرد دکلدرکه انک قوتی جمله درددر وبو مرد دخی غبار کبی اورته سی خالیدر تهی معناسنه درمردیده
اولان یا مصدریه اولیوب وحدت ایچون اولسه دخی جائزدر بو تقدیر اوزره معنی اول برمرددرکه انک قوت وغداسی
جمله درددر وبو آخر مرد توز کبی اورته سی خالیدر وتوضیح معنی اولدرکه یعنی شول کسه نک که نفسی اولمزدن اول اوله
وهوا وهوسی ازاله ایدوب مبدل اوله بو بدن تیغی اول حینده ذو المنن اولان خدای تعالینک صنع محضنک النده اولور
اول بدنی خدای تعالینک صنعی تحریک قیلور واول بدن صنع حقه آلت اولور ونفسی مرده اولان ودست الهیده
آلت اولان کسه اول برمرددرکه انک قوت وغداسی درد الهی وشوق ربانیدر اما بو نفس ظلمانی زنده وروحی مرده اولان
کسه بلی قوتدن ورجولیتدن غبار کبی خالی اولان برمرد درتیه کم اول مرد عالی ایله بو معنانیء رجولیتدن خالی اولان
کسه لری بیلدرمکدن اوتری بوسرخ شریفی بسط ایلیوب بیورورلر (صفت کردن مرد غماز ونمودن صورت کنیزک
مصور در کاغد وعاشق شدن خلیفهٔ مصر بران صورت وفرستادن خلیفه امیری را با سپاه گران بدر شهر موصل وقتل
بسیار وویرانی بسیار کردن بهر این غرض) بوسرخ شریف مرد غمازک صفت ایلمسی وکاغدده مصور اولان کنیزکک
صورت جمیله سنی مصر خلیفه سنه کوسترمسنک بیاننده در دخی خلیفهٔ مصرک اول صورته عاشق اولمسیدر
وخلیفه نک بی کران وبی پایان عسکر ایله موصل شهرینک قپوسنه امیر کوندرمسیدر واول امیرک اول شهر خلقندن
چوق کسه قتل ایتمسیدر وچوق ویرانلق ایلمسیدر بو غرضدن اوتری یعنی اول کنیزکی آلمقدن اوتری (م ی) مر خلیفهٔ
مصر را غماز گفت * که شه موصل بحوری گشت جفت) مصر خلیفه سنه برغماز دیدی که موصل شهرینک شاهی
حوری ایله جفت اولدی (مثنوی) یک کنیزک دارد واندر کنار * که بعالم نیست مانندش نگار * اول شاه موصل کنارنده
برکنیزک طوترکه عالمده انک ماننددی نگار یوقدر (مثنوی) در بیان ناید که حسنش بی حدست * نقش او اینست کاندر
کاغدست * بیانه کلمز حسنی بی حددر یعنی اول برمحبوب نگار درومرغوب دلداردرکه انک جمال وکمالنی وصف ایلمک
قابل اولمز وبیانه کلمز زیرا انک حسنی حد واندازه یه صغمز انک نقش وتصویری بودرکه کاغد ایچره در نظر ایله کورنه
کوررسن دیدی (مثنوی) نقش در کاغذ چو دید آن کیقباد * خیره گشت وجام از دستش فتاد * اول کیقباد چونکم
کاغدده اول نقشی کوردی پس شاه مصر خیره اولدی وجام الندن دوشدی (م ی) پهلوانی را فرستاد آن زمان * سوی
موصل پس سپاه بی کران * پس اول شاه مصر برقوی پهلوانی اول زمان کوندردی موصل جانبنه زیاده گران وفراوان
عسکر ایله وویردی (مثنوی) که اگر ندهد بتو آن ماه را * برکن از بن آن در ودرگاه را * که اگر شاه موصل سکا وماهی
ویرمیه اول در ودرگاهی دبندن قوپار (مثنوی) ور دهد ترکش کن ومه را بیار * تا کشم من در زمین مه درکنار * واگر
سکا ویره اول شهری ترک ایله اول ماهی بکا کتور اول شهره وانک خلقنه ضرر کتورمه تاروی زمینده بن ماهی کناره چکم
یعنی اول محبوبه یی در آغوش ایلیم (مثنوی) پهلوان شد سوی موصل با حشم) با هزاران رستم وطبل وعلم) چون ملخها
بی عدد برگرد گشت * قاصد اهلاک اهل شهر گشت * الحاصل پهلوان حشم ایله موصل جانبنه کتدی هزاران رستم
وطبل وعلم ایله یعنی پهلوانلر وعلمدار بکلرله اول جانبنه کتدی وتوجه ایتدی کشت اطرافنده جمع اولان بی عدد عسکر
ملخلر کبی موصل شهرینک اهلنک اهلاکنه قصد ایدیجی اولدی یعنی مزرعه اطرافنده جمع اولان بی عدد چکرکه لر
کبی عسکرله موصل شهرینک اوزرینه توجه قیلدی واول شهرک اهلنک هلاکنه قصد ایدیجی اولدی (مثنوی

هر نواحی منجنیق از نبرد * همچو کوه قاف او بر کار کرد * هر کوشه وناحیه ده نبرددن وجنکدن اوتری بر عظیم منجنیق
کوه قاف کبی اول امیر بر کار ایلدی یعنی اوشهری خراب ایدوب قلعه سنی فتح ایتمك ایچون حرب وقتاله شروع ایدوب
هر ناحیه سنده کوه قاف کبی بر منجنیق پیدا ایدوب کار وعمل اوزره اولدی (مثنوی) زخم تیر وسنکهای منجنیق
تیغها در کرد چون برق از بریق * اول جنکده رمی اولنان تیرلر زخمی ومنجنیقك طاشلری تیغلر غبار ایچنده بر یقدن
برق کبی ایدی بریق یلدرایجی وبرق اوریجی نسنه یه دیرلر یعنی اوجنکده تیرلر زخملری منجنیقك طاشلری وتیغلر کرد
وغبار ایچره سحاب بر یقدن یلدراین برق کبی وبغان باران عددی ایدی دیمك اولور (مثنوی) هفتهٔ کرد این چنین
خون ریز کرم * برج سنکین پست شد چون موم نرم * اول امیر بر هفته بو اسلوب اوزره خونریز اولدی کرمیتله
منجنیق طاشندن برج سنکین پست اولدی موم نرم کبی موم نرم نه مرتبه پست اولوب ناپایدار اولور سه اول طاشدن
یاپیلان برج وبارولر دخی منجنیق طاشندن پست اولوب یقلدی (مثنوی) شاه موصل دید پیکار مهول * پس فرستاد
ازدرون پیشش رسول * شاه موصل چونکم مهول ومخوف اولان جنکی کوردی پس قلعه نك ایچندن اول امیرك
اوکنه رسول کوندردی بو یله دیو (مثنوی) که چه میخواهی زخون مؤمنان * کشته می کردند زین حرب کران
که مؤمنلرك قان وقتلندن نه استرسن انلر بو حرب کراندن کشته اوله لر یعنی اول مؤمنلرك بو یله ثقیل محاربه دن کشته
اولملرندن وقانلری دوکلمرندن سنك مرادك ندر دیدی (مثنوی) کر مرادت ملك شهر موصلست * بی چنین خونریز
اینت حاصلست * اکر سنك مرادك موصل شهرنك ملکی ایسه بو یله قان دوکمکسز بو سکا حاصلدر (مثنوی)
من روم بیرون شهر اینك درا * تا نکیرد خون مظلومان ترا * بن شهردن طشره کیده یم اشته شهر سن ایچرو کل
تا مظلوملرك قانی سنی طوتمیه (مثنوی) ور مرادت مال وزر وکوهرست * این ز ملك شهر خود آسان ترست * واکر
بو حرب وقتالدن سنك مرادك مال وزر وکوهر ایسه بو خود شهرك ملکندن آسانرکدر (مثنوی) آن رسول آمد به پیش
پهلوان * داد کاغذ اندرو نقش ونشان * چونکم شاه موصلك رسولی اول پهلوانك اوکنه کلدی پس اول پهلوان اول
رسوله شول کاغدی وردی که انك ایچنده نقش وعیان وار ایدی واول شاه موصلك کنیزکنك تصویری انده یازلمش
ایدی واول رسوله دیدی (مثنوی) بنکر اندر کاغد این را طالبم * هین بده ورنه کنون من غالبم * کاغده نظر ایله بونی
طالبم یعنی بو کاغد ایچره مصوّر اولان نقشك صاحبنی استرم امدی آکاه اول انی بکا وبر واکر و یرمز ایسك الان بن
سزك اوزره بکره غالبم خواه ونا خواه انی سزدن آلورم دیدی (ایثار کردن صاحب موصل آن کنیزك را بخلیفه تا خونریز
مسلمانان بیشتر نشود) بو سرخ شریف صاحب موصلك یعنی موصل شاهنك ایثار ایلدیکیدر اول کنیزکی خلیفهٔ مصره
تا مسلمانلرك قانی دوکلمسی زیاده رك اولمیه یعنی شاه موصل اول کنیزکی اول امیره تسلیم ایلدیکیدر تاکم آنی مصر
خلیفه سنه تسلیم ایده تاکم اول کنیزك سببیله مسلمانلردن چوق کمسه هلاك اولمیه شاه موصل بونی اختیار
ایلدیکنه سبب بودر که پادشاهلره لازمدر که رعایایی دشمندن حفظ ایلمکه کلی اقدام واهتمام ایلیه لر (مثنوی)
چون رسول آمد بکفت آن شاه نر * صورتی کم کیر زود این را ببر * چونکه شاه موصلك رسولی کندینك حضورنه
کلدی واول امیر دیدیکی سوزلری سویلدی پس اول نر ومرد شاه که شاه موصلدر اول رسوله دیدی بر صورتی
اکسك طوت بونی تیز ایلت یعنی بو کنیزك بندن کیتمك ایله فرض ایله که بنم مالکمدن همان بر صورت ناقص اولدی
وبوندن بکا نه نقصان ایریشور تیز بو جاریه یی اول امیره ایلت (م ی) من نیم در عهد ایمان بت پرست) بت بران بت پرست
اولیترست * بن ایمان عهدنده بت پرست دکلم یعنی بن که مؤمنم بت پرست دکلم خدا پرستم پس اول بت پرستنك
فتنه ده اولیرکدر بندن مقصود بونده اول کنیز کدر (مثنوی) چونکه آوردش رسول آن پهلوان * کشت
عاشق بر جمالش آن زمان * چونکم رسول کنیزکی پهلوانه کتوردی اول پهلوان اول زمان اول کنیزکك جمالنه عاشق
اولدی حضرت مولانانك مراد شریفی چونکه قصه دن حصه درلا جرم عشق مناسبتیله احوال عشقی بیان ایلمکه
شروع ایلدی (مثنوی) عشق بحری آسمان بروی کفی * صد زلیخا در هوای یوسفی * عشق الهی بی پایان وبی کران
بر دریادر آسمان بو قدر جسامتیله آنك اوزرنده بر کفدر زیرا جمیع موجوداتك وجودنه سبب عشق اولمشدر نته که
بو ایکی حدیث قدسیدن روشندر لولاك لما خلقت الافلاك وکنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف
لاجرم افلاك بلکه عرش عظیم عشق الهی یه نسبت زیاده پستدر (بیت) عجب علمیست علم هیئت عشق * که چرخ
هشتمش هفتم زمینست) زیرا یوسفك هواو محبتنده یوز زلیخا حیران وسرکرداندر لا جرم قنده عشق الهی یوزندن ذره
قدر رخشان اولسه صد هزار آفتاب تابان انك ایچون ذره کبی سرکردان اولور مراد عشق الهینك عظم شان وعلو
قدرن بیاندر (بیت) ذرهٔ درد از همه آفاق به * شمهٔ عشق از همه عشاق به (مثنوی) دور کردونها ز موج عشق دان

کر نبودی عشق بفسردی جهان * افلاکك دوروحرکتنی عشق الهی دریاسنك موجندن بیل اکر عشق اولمیه یدی
جهان منجمد اولوب دوکردی یعنی جهانده نشو ونما وزیب وزینت ولطافت وطراوت وکلستان وبوستان اولمزدی
وجهان جنت کبی خوش ولطیف اولوب بو حالی بولمزدی (بیت) جهان چو خلد برین شد بدور سوسن وکل
ولی چه سود که دروی نه ممکنست خلود (مثنوی) کی جمادی محو کشتی در نبات * کی فدای روح کشتی نامیات
اکر عشق اولمیه یدی بر جماد نباتده نه قچن محو ونا پیدا اولوردی یعنی اولمزدی نشو ونماده اولنجیلر روحه نه قچن فدا
اولوردی یعنی فدا اولمزدی لیکن حضرت حق ذی روحده بر قوت وبر حالت ویرمشدر که چونکه نباتدن کندیلرینه
غدا حاصل ایدوب بیه لر اول نبات روح واحددن خبر الوب نباتلك حالی آندن محو ونا یاب اولور پس اول نبات که
مراد غدادر روحدن خبر الور وآنده انعدام بولور جماد اولدر که نشو ونمادن انك نصیبی یوقدر نبات اولدر که آنده
نشو ونما واردر حیات یوقدر حیوان اولدر که آنده حیات واردر لا جرم چون انسانه غدا اوله جمادلکدن خلاص اولوب
نامی اولور بعد زمان تدریجله نامیلك مرتبه سندن کذر ایدوب انساندن جزو اولور (بیت) آدمی را شود طعام وغدا
بلکه اورا شود تمام فدا * هستی خود کند در وفانی * سر بر آرد ز جیب انسانی (مثنوی) روح کی کشتی فدای آن دمی
کز نسیمش حامله شد مریمی * روح اول بر نفسك نه قچن فداسی اولوردی یعنی روح نفخهٔ رحمانیه یه نه قچن
فدا اولوب اول نفخه جانبنه یلردی وآندن فیض وفضل قبول ایدیجی اولوردی که اول نفخهٔ رحمانیه نك اثر ونسیمندن
اول مریم حامله اولدیکه آندن حضرت عیسی خلق اولندی پس معلوم اولدیکه جهانده وجود بولان احوال
عجیبه وآثار غریبه نك منشأ ومنبعی اسرار عشق الهیدر پس هر کیمکه طالب عشق الهیدر اکا لازمدر که جان
ودلدن روز وشب نفخهٔ رحمانیه یه متعرض وطالب اوله تاکم انك سببیله عشق الهی یه وصول میسر اوله نته کم
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردر (ان لربکم فی ایام دهرکم نفحات الا فتعرضوا لها) (بیت) ان لله منزل البرکات
فی احایین دهرکم نفحات * متعرض شو ید آنها را * قابل آن کنید جانها را * ای بسا نفخه آمد وتو بخواب * بر مشامت
زد وتو مست وخراب * میدهد بوی کل نسیم سحر * لیك ازان مرد خفته راچه خبر * نفخه آمد ز حق نبد ز فتی
نفخه آمد دماغ بکرفتی (مثنوی) هر یکی بر جا فسرده چون یخی * کی بدی پران وجویان چون ملخ * اکر عشق
اولمیه یدی بو مذکورات برنده یخ کبی منجمد ومنقبض اولوردی چکرکه کبی نه قچن پران وجویان اولوردی یعنی اولمزدی
خلاصهٔ کلام بودر که افلاکك دوروحرکتی وجمادلك نشو ونما بولمسی ونباتك روحدن جزو اولمسی وروحك عالم
علوی جانبنه تك وپو ایدوب حضرت حقك فیض وفضلندن مغتنم اولمسی ونفخه دن روحك ظهور بولمسی جمیعا عشق
الهیدندر فرضا بونده آثار عشقدن بر شمه وبر حالت ایرشمسه بو حالاتك نه دیلمندن محروم اولوب یخ کبی بر حال اوزره
قالوردی پس ظاهر اولدی که جمیع اشیایه شوق وذوق وحالت ونشو ونما وحرکت عشق الهیدندر (بیت) هرکز نمیرد آنکه
دلش زنده شد بعشق * ثبتست بر جریدهٔ عالم دوام ما * تر نجیدی منجمد ومنقبض اولوردی معناسنه در تر نجیدندن که
منجمد ومنقبض اولمق معناسنه درخ یوز معناسنه در که لسان عربی وزبان فارسی اشتراك طریقی اوزره (مثنوی)
ذره ذره عاشقان آن کمال * می شتابد بر علو همچون نهال * ذره ذره اول کمال عاشقلریدر یعنی جمیع ذرات جان ودلدن
عشق الهی یه طالبلردر زیرا ذرات مسبح اولدقلری کبی هم طالبلردر بو وجه اوزره آن کمالدن مراد عشق الهیدر پس
بونده تنبیه اولدر که عشق الهی یه وصول بولان کاملدر عشق الهیدن بی بهره اولان هنوز ناقصدر بو وجه هم لطیفدر
اول کمالك عاشقلری ذره ذره عاشقلری فدان کبی بلندلکه ایور یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك عاشقلری ماسوادن
فراغت ایدوب دمبدم جناب الهی قربنك ازدیادنه سعی وکوشش ایلرلر بر نفس عمرلرنی هوا وهوسه صرف ایلمزلر
آن کمالدن مراد حضرت حقدر که جمال وجلال وکمال صاحبیدر نهال فدان معناسنه در (مثنوی) سبح لله هست
اشتابشان * تنقیه تن میکنند از بهر جان * آنلرك شتاب واستعجالی سبح لله دریعنی لسان حالله خدای تعالی یه حمد
ایدیجیلردر بو آیت کریمه یه اشارتدر که سورهٔ صف وسورهٔ حشرك اولیدر (سبح لله ما فی السموات وما فی الارض
وهو العزیز الحکیم) تنلرنی تنقیه وپاك ایلرلر جاندن اوتری لا جرم عشق الهی یه طالب اولنلره لازمدر که قلبلرنی محبت
ماسوادن وتنلرنی محرماتدن پاك وعاری ایلیه لرتا که روح باقی مشابه سنده اولان عشق الهی ایله مالی اولوب فنادن
بالکلیه نجات بولق میسر اوله حضرت مولانا قدس الله سره چونکه بر مقدار عشق الهی یی وصف ایلدی کرو حکایه یه
عودت کوستردی (م ی) پهلوان چه راچو ره بنداشته * شوره اش خوش آمده حب کاشته * پهلوان کنیزکك عشق
ومحبتی شرابیله مست اولوب چاهی راه صانمش یعنی کنیزکی مصر خلیفه سی ایچون ارسال اولنمش ایکن خیانتی
ارتکاب ایدوب آنی در آغوش ایلمك خطرناك وورطهٔ هلاك ایکن اکا جزوی وسهل نسنه کوروندی زراعته قابل دکل

شوره براکا خوش واطیف کلمش حب ودانه زراعت ایلمش زیرا جاع که مقتضای شرع شریف اولمیه حقیقتده شوره
بومده زراعت ایلمک کبیدر پهلواندن مقصود بونده سرعسکر اولان امیردر که عشق سببیله چشم دلی کور اولوب انجلین
برقبیح خیالی اختیار ایلدی حب دانه معناسنه در شوره اول یردر که قابل زراعت دکلدر آنده همان خار وخس بتر
(مثنوی) چون خیالی دید آن خفته بخواب * جفت شد با آن وازوی رفت آب * اول خیال کبی که اول اویمش کمسه
اول خیالی دوشنده کوردی اول کمسه دوشنده اول کوردیکی خیالله جفت اولدی وآندن آب منی کتدی یعنی رؤیاسنده
محبوب یا محبوبه کوروب احتلام اولدی خیالدن مقصود جفت اولدیغی کمسه درکه کرک کمسه محبوبه کرک کمسه محبوب
صورتنده اولسون چون خیالیده اولان چون تشبیه اولمق روشندر آبدن مقصود آب منیدر (مثنوی) چون برفت
آن خواب وشد بیدار زود * دید کان لعبت بیداری نبود * چونکه اول خواب کتدی وتیز بیدار اولدی کوردی که اول
لعبت بیدارلقده اولمدی یعنی چونکه خوابده مشاهده ایلدیکی لعبتی خوابدن بیدار اولدقده کورمدی (م ی) بر خیالی
آب خود بردم دریغ) عشوهٔ آن عشوه ده خوردم دریغ) دریغ بر خیال اوزره کندی آبمی وشرفمی ایلتدم دریغ وحیف
اول عشوه دهك عشوه سنی یدم عشوه ده عشوه ویریجی معناسنه وصف ترکیبیدر اکثریا محبوب ومحبوبه نك وصفنده
استعمال اولنور الدایجی معناسنه در وهر کسك وصفی اولمق جائزدر نته که شیخ سعدی قدس سره العزیز حضرتلرینك
بوستان نام کتابنده واقع اولمشدر کندیسنه اسناد طریقی ایله (بیت) بکو آنچه دانی که حق کفته به * نه رشوت ستانی
ونه عشوه ده (مثنوی) پهلوان تن بد آن مردی نداشت * تخم مردی در چنان ریکی بکاشت * اول سرعسکر اولان
امیر تن پهلوانی ایدی مردلك طوتمدی یعنی پهلوانلغی جسمانیت اعتباریله ایدی روحانیت اعتباریله دکل ایدی
مردلك تخمنی انجلین برقومده زراعت ایلدی ریك قوم معناسنه در (بیت) عنان باز پیچان نفس از حرام * بمردی
زدستم کذشتند وسام (م ی) مرکب عشقش دریده صد لکام * نعره می زد لاابالی با حمام * اول پهلوانك عشقی مرکبی
یوز لجامی یرتمش وپاره لمش موت وهلاکه بی بالمقابل اولوب نعره اوردی یعنی اول پهلوان شهوت سببیله مغلوب
نفس اولوب اول کنیزکه برمرتبه ده عاشق اولمش ایدی که موت وهلاکدن هرکز مبالات واحتراز ایلمزدی نته که
دیمشدر (اذا قام ذکر الرجل ذهب ثلث دینه) لاجرم عقل معاش چونکه نفس اماره نك زبون ومغلوبی اوله حضرت
خدانك غضب وقهر عذابندن خوف ایلمز وفکرنه کتورمز لکام لجام معناسنه در بترکی اویان که آنك باشنه
اورر لاابالی فعل مضارع نفس متکلم وحده در مفاعله بابندن قایرمزم لیکن کاهی بو معنی ملاحظه اولنموب
مبالات سز معناسنه استعمال اولنور نته که بونده وبوستانك بو بیتنده بویله در (بیت) سفر کردکان لاابالی زیند *
که پرورده ملك ودولت نیند * حمام بونده موت معناسنه در بعض محلده کوکرجین معناسنه در نته که بوستانك
بو بیتندن روشندر (بیت) خورش ده بکنجشك وکبك وحمام * که یك روزت افتد همایی بدام * (مثنوی) ایش ابالی
بالخلیفة فی الهوی * استوی عندی وجودی والتوی * اول پهلوان اول حالده کندیسنه دیدی خلیفه نه شیدرکه
محبنده بن خلیفه دن مبالات ایدم یعنی چونکه کنیزکه عاشق اولدم آنك وصالی خصوصنده خلیفهٔ مصردن خوف
وبالك طوتمزم زیرا محبت سببیله بنم قتمده برابر اولدی بنم وجودم وهلاکم زیرا حبك الشیء یعمی ویصم حسبنجه
پهلوان اول شناعتك قباحتنی مشاهده ایلمکه قادر اولمدی وکسنه نك پندنی استماع ایلمدی لاجرم توقان نفس سببیله
اول فعل شنیعی اختیار ایلدی پس اول کمسه که نفسنك مغلوبی اولوب شهوت پرست اوله اول کمسه که حضرت
حقك عذابندن خوف ایلمیوب معصیتدن خالی اولماز التوی ده اولان الف لام یاء متکلمدن عوض اولمق روشندر
وتوی تاو واولك فتحیله هلاك معناسنه در (مثنوی) اینچنین سوزان وکرم آخر مکار * مشورت کن با یکی خاوندکار *
ای صاحب عقل آخر بو انجلین سوزان وکرم زراعت ایلمه بر خداوندکارله مشورت ایله یعنی ای صاحب عقل خطرناك
وهولناك امورده استعجال وشتاب ایلمه بلکه بر صاحب دل ایله مشاوره ومشورت ایله تا که بر تهلکه یه ایرشوب نادم
اولمیه سن مکار نهی حاضردر زراعت ایلمه معناسنه که کاریدندن مشتقدر خاوندکار خداوندکار معناسنه در (م ی)
مشورت کو عقل کو سیلاب آز * درخرابی کرد ناخنها دراز * مشورت قنی عقل قنی حرص سیلابنه یعنی حرص که زیاده
اوله آنده مشورت وعقلدن بر فائده حاصل اولمز بلکه اول محلده مشورت وعقل تذکر اولنمز حالا که بر خرابه ده ناقص
ناخنلرنی دراز ایلدی یعنی برکسه نتیجه زمان ویرانه اولوب طرناقلرنی کسمسه اول کمسه الی ایله برنسنه آلمغه وبرمعقول
فکر پیدا ایلمکه قادر اولمدیغی کبی مغلوب حرص اولان هم حرص سببیله مخوف ومهول محللرده کندیسنه نافع اولان
احوالی تدارك ایلمکه قادر اولمز لاجرم ورطهٔ هلاکه دوشوب هلاکت ومنعدم اولور (مثنوی) بین ایدی سد وسوی
خلف سد * پیش وپس کی بیند آن مفتون خد * آنلرك اوکلرنه سد وآنلرك آردی جانبنده سد واردر یعنی (وجعلنا من

بین

بین ایدیهم سدا ومن خلفهم سدا فاغشیناهم فهم لا یبصرون) آیت کریمه سی حسبنجه کافرلر اول مستور سدلر سببیله
نتیجه حقی مشاهده ایدوب ایمانه کلمکه امکان اولمدیغی کبی اوکنی وآردینی چین کورر اول کنیزك عذار وچهره سنك
مفتون وعاشقی یعنی اول پهلوان که اول کنیزکه عاشق اولمش ایدی لاجرم (بیت) چو عشق آمد از عقل دیکر مکوی *
که در دست چوکان اسیرست کوی) حسبنجه عقل پریشان اولوب عاقبت بینلکدن دور ومهجور قالدی خد خانك
فتحه سیله عذار معناسنه در (مثنوی) آمده در قصد جان سیل سیاه * تا که روبه افکند شیری بچاه * جان وهلاکه قصدنه
سیاه وکل آلوده سیل کلمش تا که بر روباه بر شیری چاهه براغه نته که بر خرکوش بر شیری حیله وظرافتله بر چاهه آتوب
هلاك ایلدی که دفتر اولده مذکوردر خلاصهٔ کلام بودر که اول پهلوانك عقلی اکرچه ارسلان کبی قوی ایدی
لکن عشق بسیار فن آنی خرکوش کبی زبون ایلدی لاجرم تدارکدن عاجز قالوب کندینك هلاکنه سبب اولور حالتدن
پرهیز واحتراز ایلمکه قادر اولمدی روباه دلکو معناسنه در (مثنوی) از چهی بنمود معدومی خیال * تا که اندازد اسودا
کالجبال * آبله مملو برچاهدن برمعدوم خیال کورنمش تا که اول خیال طاغلر کبی قوی ارسلانلری آبله مملو چاهك
ایچنه آتر یعنی آبده مشاهده ایلدیکی خیال سببیله کندیسنی چاهه آتنه نته که خرکوشه فریفته اولان شیر آبله
مملو چاهك ایچنده کندوبی کوردیکی دم شیر ظن ایدوب آنکله مقاتله ایلمکه قصدله کندیسنی چاهك ایچنه آتوب
هلاك ایلدی خیاله اسناد سببنه اسناد اولنان قبیلدندر اسود جمع اسددر برمعدوم برچاهدن خیال کوسترمش
بو معنی خیالدر معقول دکلدر (مثنوی) هیچ کس را با زنان محرم مدار * که مثال این دو پنبه است وشرار * هیچ
کمسه یی جهانده زنلره محرم ایدوب زنك یاننده تنها قومه زیرا بو ایکینك مثالی پنبه وشراردر یعنی پنبه آتش یاننده
توقفسز فی الحال نیجه یانرسه مرد هم زنك یاننه واردیغی دم فی الحال شهوت آتشی پیدا اولوب فساد وزنا ظاهر
اولور پس عاقله لازمدرکه زنی نامحرمدن حفظ ایلمکه حددن زیاده اقدام واهتمام ایده خصوصا بو زمانده که زنلر
ضبطدن قالمشلردر (بیت) بر پنبه آتش نشاید فروخت * که تا چشم برهم زنی خانه سوخت (مثنوی) آتشی باید
نشسته زاب حق * هم چو یوسف معتصم اندر رهق * حضرت حقك آبندن نشسته وساکن اولمش بر آتش کرکدر
یوسف پیغمبر علیه السلام کبی تا آندن فساد وزنا ظاهر اولمیه رهقده فساد وزنادن معتصم ومحفوظ اوله یعنی
مادام که عشق الهی آبیله بر کمسنك نفسی آتشی انطفا بولمیه زنهار آنی زنه محرم طوتمه زیرا آنك نفسی شهوت آتشی
سببیله دوزخ مثابه سنده در خلاصهٔ کلام بودر که انبیا علیهم السلام واولیای کرامدن غیری زنه محرم اولمغه لایق دکلدر
آب حقدن مراد عشق ومحبت الهیدر آتشی نشسته دن مراد مقبول حق اولان کمسه درکه آنك نفسی ماسوادن
مرده اولمش وطاعت وعبادتله حیات بولمشدر معتصم اسم مفعولدر رهق بالغ اولمق که مراهق بالغ معناسنه در
هم چو یوسف کلامنك معناسی مصراع ثانیه صرف اولنمق هم لطیفدر (مثنوی) کرز انجای لطیف سرو قد *
هم چو شیران خویشتن را وا کشد * اکر سرو بویلق لطیف زلیخادن شیرلر کبی کندیسنی کیرو چکه یعنی هر نه قدر
حسنی زیبا اولسه وکندیسنی آندن منع ودور ایده حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بو قدر معارف بیاندنصکره
کیرو اول سرعسکرك حالی نیه منجر اولدیغی بیان ایلمکه شروع ایلدی (مثنوی) باز کشت از موصل ومی شد براه
تا فرود آمد بیشه ومرج کاه * اول امیر چونکه شاه موصلدن اول کنیزکی آلدی پس فی الحال موصلدن رجوع ایلدی
ومصر یولنه کتدی تا بر بیشه یه وسبزه زاره کلوب آتندن ایندی وآنده قوندی مرج سبزه زار معناسنه در (م ی) آتش
عشقش فروزان آنچنان * که نداند او زمین از آسمان * لیکن اول پهلوانك عشقی آتشی انجلین مشتعل وسوزان
که اول پهلوان زمینی آسماندن بیلمز یعنی اول پهلوان اول کنیزکك عشقی سببیله بر حاله کرفتار اولمش ایدی که فهم
وادراك تدارکدن قالمش ایدی (بیت) کرخود هفت سبع از بر بخوانی * چو آشفتی الف بی تی ندانی (م ی) قصد آن مه
کرد اندر خیمه او * عقل کو واز خلیفه خوف کو * اول پهلوان چادر ایچنده اول مهه قصد ایلدی یعنی فوری اول کنیزکی
در آغوش ایلمکه قصد ایلدی اول حالده عقل قنی وخلیفه دن خوف قنی یعنی بو فعل اکرچه حددن زیاده شنیع
وخطرناك ایدی لیکن اول کنیزکك عشقی شرابیله مست اولوب آندن عقل وخوف بالکلیه کتمش ایدی همچنان
زنا وعمل قوم لوط اکرچه حددن زیاده فعل شنیعدر وحضرت حقك غضب وقهرینه سببدر وحضرت رسول
صلی الله علیه وسلم بیورمشدر (ان اخوف ما اخاف علی امتی عمل قوم لوط) لیکن شهوت پرست نفسك هجومی
وقتنده عقل وخوف وعذاب آخرت محو ونا پیدا اولور (مثنوی) چون زند شهوت درین وادی دهل * چیست
عقل تو فعل ابن الفعل * چونکه بو وادیده شهوت طبل اوره یعنی شهوت پرستلکده چونکه شهوت عقل اوزره غالب
اوله کندینك حکمنی اجرا ایده سنك عقلك نه درکه اول حالده شهوت اوزره غالب اولوب کندیکی آندن خلاص

ایلیه سن ای نورب اوغلی نورب ای بخل ابن بخل تقدیرنده دربرکسه‌نك پدری وکندیسی زیاده خوار ونادان اولسه
تحقیر محلنده اکا بوکلامله خطاب ایدرفعل نورب (مثنوی) صد خلیفه آن زمان هم چون مکس * پیش چشم
اشه‌بنش آن نفس * اول زمان پهلوانك آتشین چشمی اوکنده یوز خلیفه مکس کبی ایدی آن نفس کلمه‌لرك معناسی
مابعدنده اولان بیته صرف اولنمق روشندر حشو اولمق لازم کلمسون ایچون زیرا آن زماندن معنی تمام حاصل اولور
(مثنوی) چون برون انداخت شلوار ونشست * درمیان پای زن آن زن پرست * اول نفس چونکه پهلوان کنیزکله
جفت اولمقدن اوتری شلوارنی طشره آتدی یعنی طومانی چیقاردی واول زن پرست اول زنك ایاقلری اورتاسنده
اوتوردی که فی الحال مقصودنه وصول بوله ونشست کلمه‌لرینك معناسی مصرع ثانی‌یه قید اولندی سهولت معنی
ایچون (م ی) چون ذکر سوی مقر می رفت راست * رستخیز وغلغل از لشکر بخاست * چونکه اول دم پهلوانك ذکری
کنیزك مقر فرجی جانبنه تمام وراست کتدی ناکاه عسکردن قیامت وغلغل قالقدی یعنی زیاده غوغا وآشوب
وصدا ظاهر اولدی (مثنوی) برجهید وکون برهنه سوی صف * ذوالفقاری همچو آتش اوبکف * اول پهلوان
چونکه بوغوغا وصدایی اشتدی جبه وجامه کیمیوب کوتی چیپلاق صف جانبنه صچرادی یعنی دشمن کلوب عسکری
غافل ایکن باصدی ظن ایدوب فی الحال اول جانبه دوان اولدی اول پهلوانك الندە آتش کبی ذوالفقار یعنی تیغ
آتشباری آلوب اول غوغا محلنه کلدی اوبکف بونده بکف او اولمق تقدیرنده شرح اولندی بو وجه روشن اولدیغی
ایچون بوهم معنادر اول پهلوان کف ودستنده آتش کبی ذوالفقار طوتمش بو وجه اوزره بو مصراعده داشته لفظی
مقدر اعتبار اولنور ذوالفقاردن مراد لطیف تیغدر (مثنوی) دید شیر نر سیه از نیستان * برزده برقلب لشکر ناکهان
پهلوان کوردی بر سیاه ارکك ارسلان ناکهان کندیسنی لشکرك قلب ودروننه اورمش یعنی نیستاندن چیقوب
عسکری کوردیکی دم عسکره هجوم وحمله ایلمش نیستان یانك کسریله قامشلق معناسنه در لیکن ضرورت شعر ایچون
بونده یا ساکن وسین مکسور اوقنور (مثنوی) تازیان چون دیو درجوش آمده * صد طویله وخیمه آندر هم زده
اول ارسلان جوش وخروشه کلمش دیو عسکرك ایچنده تازیان ودوان یوز طویله وچادری بری برینه اورمش یعنی
پریشان وزیر وزبر ایلمش دیو لفظی مضاف اولمق روشندر اکرچه مضاف اولمق هم جائزدر که معنی بویله اولور جوشه کلمش
عسکرك ایچنده سکردیجی ویلیجی (مثنوی) شیر نر کنبدهمی کرد از لغز * درهوا چون موج دریا بیست کز * پهلوان
مردانه بود وبیحذر * پیش شیر آمد چو شیر مست نر * ارکك ارسلان نهاندن کنبد ایلدی یعنی نیستاندن
ظاهر اولوب هوایه یکرمی آرشون آتلدی دریانك موجی کبی کنبد کرد آتلدی وصچرادی معناسنه در
بست یکرمی وکز آرشون پهلوان مردانه ایدی وخوف وحذر سز ایدی ارکك مست ارسلان کبی
یعنی اول پهلوان اول شیره بی باك کلدی (مثنوی) زد بشمشیر وسرش را بر شکافت * زود سوی خیمهٔ مه رو
شتافت * پهلوان شیر نر کبی اول شیر نره حمله ایدوب آنی شمشیرله اوردی وآنك باشنی یاردی یعنی ایکی پاره ایلدی
تیز او راده مهرویك چادرنه ایردی یعنی شیری هلاك ایلدیکی دم فی الحال استعجال ایله اول کنیزك چادرنه روان اولدی
(مثنوی) چونکه خود را او بدان حوری نمود * مردی او همچنین بر پای بود * شیری هلاك ایلدکدنصکره چونکه
پهلوان کندیسنی اول حوری‌یه کوستردی انك ذکری هنوز قائم ایدی بو حالت شجاعتدن حاصل اولور برنسنه در
مردیدن مقصود بونده ذکردر همچنین بونده هنوز معناسنه در (مثنوی) با چنان شیری بجالش کشت جفت *
مردی او مانده برپای ونخفت * اول پهلوان جنکده آنجلین مهیب برشیره قرین ومقابل اولدی هلاك ایلدی
هنوز انك ذکری پای اوزره قالدی وپاتمدی یعنی انك ذکری هنوز قائم چالش جیم فارسیله جنك معناسنه در (مثنوی
ان بت شیرین لقای ماهرو * درعجب درماند از مردی او * اول آی یوزلو شیرین لقابت اول پهلوانك شجاعت
ومردلکندن عجبه قالدی یعنی تعجب ایلدی (م ی) جفت شد با او بشهوت آن زمان * متحد شد درزمان آن هر دو جان
کنیزك چونکه اول پهلوانك بوقدر شجاعت ومردلکنی کوردی اول زمان شهوت ورضا ایله اول پهلوانه جفت وقرین
اولدی اول ایکی جان فی الحال متحد اولدی یعنی وصال وقوع بولدی درزمان فی الحال معناسنه در هر دو جاندن
مقصود پهلوان وکنیزکدر (مثنوی) ز اتصال این دوجان با همدکر * میرسد از غیب ان جانی دکر * بو ایکی جانك
بری برینه اولان اتصالندن آنلره غیبدن برغیری جان ایرشور یعنی اجتماعندن فرزند حاصل اولور اول جانك
حصولی نتیجه اولدیغی بو بیتدن روشن وظاهر اولور (مثنوی) رو نماید از طریق زادنی * کر نباشد از علوقش رهزنی *
اول فرزند ولادت یولندن یوز کوستررا اکر انك علوقندن رهزنلك اولمیه یعنی اکر زنك رحمنده نطفه‌نك
قبولنه مانع برنسنه بوقایسه علوق ضمنیله آنانك قرنده اوغلان یاتاجق موضعدر رحم معناسنه که حانك

کسریله در چونکه حضرت مولانا قدس الله سره العزیزك قصه دن مرادی حصه در لاجرم جماع واجتماع وحصول ولد
مناسبتیله بو اسرار ومعارفله مملو ابیات شریفه بروجهله خوب ورنکین معانی بیان ایلر که عقل افکار دقیقه ایله
اکا وصول بولمق ممکن ومیسر دکلدر پس عاقله لازمدر که بو ابیاتی جان ودلدن استماع ایدوب آندن حصهٔ روحانی کسب
ایلمکه کلی سعی واهتمام وتمام جهد واقدام کوستره (مثنوی) هرکجا دو کس بمهری یا بکین * جمع آید ثالثی زاید یقین *
هرقنده که ایکی کسه برمحبتله یا برکینله جمع کله یعنی جمع اوله بهرحال اول ایکیدن یقین وتحقیق برثالث پیدا ومتولد
اولور (مثنوی) لیك اندر غیب زاید آن صور * چون روی آن سو ببینی در نظر * لیکن اول صورتلر بو عالم جسده
متولد اولمز بلکه عالم غیبده متولد اولور چونکه عالم غیب جانبنه کیدرسن اول آثاری آشکار نظرده کوررسن
زیرا جسددن جدا اولدقدنصکره عالم غیب هویدا اولور (مثنوی) آن نتایج از قرانات تو زاد * هین مکرد از هر قرینی
زود شاد * اول نتایج آخرتده سکا آشکار اولوب سنك مصاحب وقرینلرکدن طوغدی پس زنهار هر مصاحبکدن
تیز شاد ومسرور رجوع ایلمه زیرا احتمالدر که اول قرینندن سکا ضرر محض نتایج ایریشه شیخ ناقص کبی که انك
مصاحبتندن ضلالت ایرشور حالا که نقصان فهمکدن سن انك مصاحبتنی سبب قرب وصال رحمان وموجب
مشاهدهٔ جمال یزدان ظن ایلرسن (بیت) بیاموزمت کیمیای سعادت * زهر صحبت بد جدایی جدایی (مثنوی) منتظر
می باش آن میقات را * صدق دان الحاق ذریات را * بلکه اول میقاته منتظر اول ذریاتك الحاقنی صدق وراست
بیل یعنی هر عمل که سندن ظهور بولمشدر بهرحال مقبول جناب الهی اولمشدر دیو مغرور اولوب مسرور اولمه بلکه
قبولنه امیدوار اولوب اول عملدن نه آشکاره اولوردیو مترقب ومنتظر اول زیرا اعمالك آثار ونتایجی واردر که بری برینه
مشابه دکلدر وذریاتله بو آیت کریمه‌یه اشارت اولنور که سورهٔ طورده در (والذین آمنوا واتبعتهم ذریتهم بایمان الحقنا بهم
ذریتهم) یعنی انلر که خدای تعالی‌یه ورسولنه ایمان کتوردیلر وخدای تعالینك ورسولنك امرشریفنه مطیع
ومنقاد اولدیلر وحال بوکه آنلرك ذریتی هم آنلره تابع اولدی یعنی آنلرك ذریتی هم انلر کبی خدای تعالی‌یه ورسولنه
ایمان کتوردیلر ومطیع ومنقاد اولدیلر حضرت حق جل وعلا دیرکه انلرك ذریتنی برآنلره الحاق ایلرز یعنی آنلر
هم مؤمنین زمرهسندن اولوب قیامتده جنات وعالی درجاته وصول بولوب کلی انعام واحسانه مظهر اولورلر بو آیت
کریمه‌نك ظاهر معناسی اعتبار یله بیتده واقع اولان ذریات محلنه اکرچه مناسب دکلدر ولیکن حضرت مولانا قدس
الله سره العزیزك مرادشریفی معنی بطون اعتباری اوزره عملك ذریتیدر که اول عمل ایکی قسمدر حسنات وسیئات در
پس ذریاتدن مقصود حسنات وسیئاتك ثماری وآثاریدر بونلرك ذریاته تشبیه اولنمسنه نکته بودر که فرزند مادردن
متولد اولدیغی کبی آثار ونتایج هم اعمالدن ذریات کبی متولد وظهور بولور آن میقاتدن مراد روز حشردر (مثنوی
کز عمل زاییده اند واز علل * هریکی را صورت نطق وطلل * زیرا اول ذریات عملدن وعلل واسبابدن طوغمشلردر
وظاهر وآشکاره اولمشلردر اول ذریاتدن هر برینك نطق وطلل صورتی واردر طلل بونده مقام ومکان معناسنه در
یعنی اول ذریات اعراض ایکن امر الهی ایله نطق ومقام صاحبی برخوبروی کمسه اولور حسناتدن ایسه سنکله
مصاحبت ایلرنته کم حدیث شریفده وارد اولمشدر اعمال وخیر وطاعت خوب صورته متمثل اولوب کندی صاحبنك
حضورنه کلوب آنکله لطیف مصاحبت ایلر اول کمسه انك حسنندن تعجب ایدوب دیرکه سن کیمسن اول خوب
صورت اکا دیرکه دنیاده بن سنك عملك ایدم وسکا قرین ایدم وبهشتده هم سنك قرینکم وهر عمل که دنیاده وقوع
بولمشدر جنتده هربریسی امر الهی ایله برصورته متمثل اولور وسیأتدن اولان اعمالك آثاری زشت صورت اولوب
آنلرك جانبه صد هزاران درد ومحنت ایرشور (مثنوی) بانکشان درمی رسد زان خوش جمال * کای زما غافل
هلا زوتر تعال * اول لطیف جمله‌لردن آنلرك بانك وآوازی ایرشور بویله دیرکه ای بزدن غافل وبیخبر هله بو جانبه تیزرك کل
یعنی اعمال صالحه‌نك آثاری ونتایجی خوب صورت وصاحب نطق اولوب دیرلر که بزدن غافلسن بو عالمه تیزرك
کل تا بزی مشاهده ایدوب شادان وخندان اوله سن جمال جمع جمله درکه کردلك خانه معناسنه در خوش جمالدن مراد
بهشت اولمق روشندر زوتر زودتردن مخففدر (مثنوی) منتظر در غیب جان مردوزن * مول مولت چیست زوتر کام زن
عالم غیبده اولان مرد وزنك یعنی خلایقك جانی قیامته منتظردر بو عالمده سنك توقفك نه در تیزرك کام اور یعنی
تیزرك یوری زیرا سکا لازم اولان اول عالمدر بو عالمده سکا ضرردن غیری نسنه یوقدر پس ای عاقل احوال اخروی
تدارکنده اول مراد دنیادن فراغت ایدوب اخروی امورك تدارکنه مقید ومشغول اولمغه تحریض وتحریصدر
مول مول توقف معناسنه در زوتر بونده هم زودتردن مخففدر کام کاف فارسیله خطوه معناسنه در بترکی آدیم حضرت
مولانا قدس الله سره العزیز چونکه بوقدر معارف بیان ایلدی کیروقصه‌یه عودت کوستردی (مثنوی)

راه کم کرد او از آن صبح دروغ * چون مکس افتاد او در دیك دوغ * اول پهلوان اول صبح کاذب سببندن یولی یتوردی یعنی
کنیزك عشقی سببیله انجلاین عظیم خیانت وخطایی اختیار ایلدی مکس ایرانله مملو اولان چولکه دوشدیکی کبی
اول پهلوان اول تهلکه‌یه دوشدی صبح کاذبدن مقصود اول کنیزك اولمق روشندر دوغ ایران معناسنه در (پشیمان شدن
آن سرلشکر از آن خیانت که کرد و سوکند دادن او آن کنیزك را که بخلیفه باز نکوید از آنچه رفته است) اول سرعسکرك
پشیمان اولمسیدر اول خیانتدن که ایلدی وسرعسکرك یمین ویرمسیدر کنیزکه که خلیفه‌یه دیمیه اول نسنه‌دن که
کچمشدر یعنی واقع اولان قباحتی خلیفه‌یه سویلمیه (مثنوی) چند روزی هم بران بد بعد از آن * شد پشیمان او از آن
جرم کران * سرعسکر بر قاچ کون انك اوزرینه اولدی یعنی اول کنیزکله بر زمان متمتع ومنتفع اولدی اندنصکره اول
سرعسکر پشیمان ونادم اولدی ثقیل وقبیح جرمدن یعنی اول عظیم خیانتدن اکا ندامت واقع اولدی (مثنوی) داد
سوکندش که ای خورشید رو * با خلیفه زینچه شد رمزی مکو * سرعسکر اول کنیزکه یمین ویردی که ای خورشید
یوزلو بو نسنه‌دن که واقع اولدی خلیفه‌یه بر رمز سویلمه سوکند کاف فارسینك فتحه‌سیله یمین معناسنه در بتر کی آند
بونده تنبیه بودر که اکرچه جرم ومعصیتی حددن زیاده ایلر لیکن انابت وندامتدن دور اولمیوب جان ودلدن توبه واستغفار
ایده تا کم (ان الله یغفر الذنوب جمیعا) حسبنجه جمیع ذنوبدن مغفور اوله (مثنوی) چون بدید او را خلیفه مست کشت
پس زبام افتاد او را نیز طشت * چونکه خلیفه کنیزکی کوردی مست اولدی پس خلیفه‌نك دخی طشتی طامدن
دوشدی یعنی انك عشقی سببیله خلیفه بی عقل ورسوای اولدی بو مصرع ثانی رسوای اولمقدن عبارتدر (مثنوی)
دید صد چندانکه وصفش کرده بود * کی بود خود دیده مانند شنود * خلیفه اول کنیزکی یوز اول قدر کوردی که اول غماز
اکا وصف ایلمش ایدی بعض نسخه‌ده کرده برینه دیده واقع اولمشدر که معنی بویله اولور خلیفه اول کنیزکی حسن
ولطافتده یوز اول قدر کوردی که اول کنیزکك وصفنی کاغدده کورمش ایدی کورلمش نسنه خود نچن شنود
وشنیده‌نك ماننده اولور یعنی دیده شنیده‌دن نیجه مرتبه اولیدر نته کم مشهوردر (مصرع) شنیدن کی بود مانند دیدن
چونکه حضرت مولانا قدس الله سره العزیزك قصه‌دن مرادی شریفی اسرار ومعارف بیان ایدوب بند ویرمکدر پس
سلطان مصرانك وصفنی اشتمك وبعد زمان اول کنیزکك حسننی وصفدن زیاده کورمك مناسبتیله بو معنایی بیان
وعیان ایلر که حضرت خدانك طالبلری وجمال مشاهده‌سنك عاشقلری اکرچه خدای تعالینك جمالی وصفنی استماع
ایلرلر لیکن هیچ تجلی حاصل اولمزانك سببیله نور الهی‌یه انجلین غرق ومستغرق اوله‌لر که کندیلرنی فراموش ایلمیه‌لر
اما واصلین ومقربین واردر که آنلر تجلی نور الهی سببیله بر حالته وصول بولورلر که وجودلرنی بالکلیه فراموش ایلرلر
(مثنوی) وصف تصویرست بهر چشم هوش * صورت آن چشم دان نی آن کوش * وصف هوش وعقلك
چشمندن اوتری صورت وتصویر یردر بر او وصف محسوس وظاهر بر نسنه دکلدر که حس ظاهر آنی مشاهده ایلمکه
قادر اوله پس صورتی چشمك آنی بیل کوشك آنی بیلمه یعنی صورت بر نسنه‌در که چشمله مشاهده اولنور کوشه
آندن نصیب یوقدر آن چشم چشمه مخصوص معناسنه استعمال اولنور (مثنوی) کرد مردی از سخندانی سؤال *
حق وباطل چیست ای نیکو مقال * بر مرد بر سخنداندن سؤال ایلدی بویله دیو که حق وباطل ندر ای خوب سوزلو
یعنی حق ندر وباطل ندر بکا بیان ایله (مثنوی) کوش را بکرفت وکفت این باطلست * چشم حقست ویقینش
حاصلست * اول کسه سائلدن بو سؤالی اشتدی قولاغنی طوتدی وایتدی بو باطلدر چشم حقدر واکا یقین حاصلدر زیرا
استماع اولنان خصوصده شکدن خلاص میسر دکلدر اما مشاهده اولنان خصوصده یقین مقرردر (مثنوی)
آن بنسبت باطل آمد پیش این * نسبتست اغلب سخنهای امین * اول نسبتله بونك قتنده باطل کلدی یعنی کوشك
باطل اولمسی چشمه نسبتدر ای امین اکثر سوزلر نسبتدر یعنی سوزلرك اکثری کوشه نسبت طوتر بوسببدن آندن
چوق خلاص واقع اولور بو حالت خود زیاده روشندر (مثنوی) ز آفتاب ار کرد خفاش احتجاب * نیست محجوب
از خیال آفتاب * خفاش اکرچه آفتابدن احتجاب ایلدی یعنی آفتابك مشاهده‌سنه طالب اولدی لیکن آفتابك
خیالندن محجوب دکلدر (مثنوی) خوف او را خود خیالش می دهد * آن خیالش سوی ظلمت می کشد * آفتابدن
خوف خود اکا آفتابك خیالنی ویرر وزیرا بر کسه‌دن خوف ایلسه آنك خیالی انك فکرندن خالی اولمز اول
خیال خفاشی ظلمت جانبنه چکر لاجرم روزده طشره چقمز (مثنوی) آن خیال نور می ترساندش * بر شب ظلمات
می چفساندش * نورك تصوری خفاشی نورك خیالندن تخویف ایلر اول خفاشی شب وظلماته یاپشدیرر لاجرم بیچاره
خفاش نور وروزدن جان ودلدن اجتناب واحتجاب ایدوب شب ظلمانی‌یی محکم طوتوب هرکز آندن دور وجدا اولمز
(مثنوی) از خیال دشمن وتصویر اوست * که تو بر چفسیده بر یار ودوست * دشمنك خیال وفکرندن وانك تصویر

وتصورندندر که سن یار ودوسته یاپشمشسن وقرین وقریب اولمشسن یعنی خلایق که بری بریله دوستلق ایدوب بری برینه
معاونت ایلرلر دشمنلردن خوف ایلدکاری ایچوندر (بیت) تو از دوست کر عاقلی بر مکرد * که دشمن نیارد نکه در تو کرد
خلاصهٔ کلام بودر که خفاش آفتابك نورینه تاب وطاقت طوتمدیغی کبی هرکس حق سبحانه وتعالینك تجلیسنه
طاقت طوتمز مادامکه انك جسمانیت ونفسانیتی روحانیت وملکیته متبدل اولمیه پس ریاضت ومجاهده‌یه سعی واقدام
ایلمك کرکدر تا که محل تجلیات الهیه اولمغه تمام استعداد حاصل اوله نته کم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بوکا
اشارت بیوررد (م ی) موسیا کشفت لمع بر که فراشت * آن مخیل تاب تحقیقت نداشت * ای موسی کشف وتجلی سنك
لمع وپرتوکی طاغ اوزره یوجلتدی بو آیت کریمه‌یه اشارتدر (فلما تجلی ربه للجبل جعله دکا) لیکن تحمل ایلمیوب بی
عقل اولوب دوشدی نته کم بو آیت کریمه‌دن روشندر (وخر موسی صعقا) مراد طور طاغنده حضرت موسی
علیه السلام ایچون اولان تجلی‌یی بیان در حضرت موسی علیه السلامك انك سببیله قدر وشانی اولکیدن زیاده اولدی
اول تجلی‌یه استعدادی اولمین تخیل ای موسی سنك تحقیقکه طاقت طوتمدی زیرا که استعدادی یوقدر پس
مادامکه استعداد اولمیه محضا تجلی سببیله تجلیدن بهره‌مند اولمغه امکان یوقدر موسادن مراد بونده تجلی‌یه وصول
بولان کسه اولمق روشندر نهایتی حضرت موسی علیه السلامی ذکر ایلدیکنه سبب بو اوله که انك بو خصوصده زیاده
شهرتی واردر کشف وتحقیقدن مراد تجلیدر (م ی) هین مشو غره بدانکه قابلی * مر خیالش را وزین ره واصلی * زنهار
غره ومغرور اولمه اکا که قابلسن انك خیالنه وبو خیال بولندن تجلی‌یه واصلسن زیرا اعتبار خیال واستعداده دکلدر
بلکه اعتبار تحقیقه وتجلی جمالك تحملنه‌در حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بیت مشروحك مضمونی روشن
ایلمك ایچون بو بیتلری تمثیل طریقیله کتوردی (مثنوی) از خیال حرب نهراسید کس * لا شجاعة قبل حرب
این دان وبس * جنك وحربك فکر وخیالندن کسه خوف ایلمدی زیرا حرب وقتالدن اول شجاعت یوقدر بونی بیل انجق
یعنی شجاعت حرب وجنکدنصکره اولور وشجیع کیم ومخنث کیم ایدیکی اول وقت ظهور بولور (مثنوی) بر خیال
حرب حیز اندر فکر * می کند چون رستمان صد کر وفر * حرب وقتال خیالی اوزره حیز ومخنث فکرلرده رستملر کبی
یوز کر وفر ایلر یعنی کندیسنی پهلوانلر کبی زیاده دلیر وپر شجاعت وصاحب شوکت وعظمت کوستررو جوش
وخروش ایلر نته کم ناقص شیخلر قیل وقال ودعواده کندیلرنی مرشد کامل کوسترلر حال بو که هنوز کندیلرنی نفس
وشیطاندن خلاص ایلمشلر در غیرلری ارشاد ایلمکه اقدام واهتمام کوسترلر نته کم فرعون لعین کفر وضلالت دریاسنك
غریقی ایکن حضورنده اولان نادان قومه خطاب ایدوب دیدی بن سزه کوسترمزم الا اول نسنه‌یی کوسترم که سزه
آنی حضرت موسی علیه السلام کوستردی وبن سزه یول کوسترمزم الا طوغری کوسترم نته کم بو آیت کریمه‌دن
روشندر که سورهٔ زمرده‌در (قال فرعون ما اریکم الا ما اری وما اهدیکم الا سبیل الرشاد) فکر فانك کسری وکافك
فتحیله جمع فکرتدر حکم جمع حکمت اولدیغی کبی فکرك جمعی افکاردر رستماندن مقصود قوی پهلوانلردر هم رستمان
ذکرنده تغلیب واردر (مثنوی) نقش رستم کان بحمامی بود * قرن حمله فکر هر خامی بود * رستمك نقش وتصویریکه
اوبر حمامده‌در هر بر خام وحیزك حمله‌سنك کندی همتاسیدر یعنی هر حیز وخام که رستمك شکلنه نظر ایدوب کندیسنی
انجلین دلیر وبهادر ظن ایدوب تقلید طریقی ایله کندیسنی بر مرتبه‌ده کوسترر که رستمله جنك وحرب ایلمك اکا زیاده
سهل وآسان کورینور قرن قافك کسریله بونده کفو وهمتا معناسنه‌در (مثنوی) این خیال سمع چون مبصر شود
حیز چه بود رستمی مضطر شود * لیکن بو سمع خیالی چونکه مبصر اوله یعنی چونکه رستم جنك قصدنه میدانه کاوب
کر وفر کوستروب جولان ایده حیز نه‌در اول وقتلر قوی پهلوان مضطر وترسان اولور زیرا رستمله جنك وحرب ایلمکه
جهانك قوی پهلوانلری عاجز ایدی مبصر مشاهده اولنمش معناسنه‌در (مثنوی) جهد کن کز کوش در چشمت رود *
آنچه کان باطل بدست آن حق شود * چونکه اعتبار دیده‌یه در شنیده‌یه دکلدر پس جهد وسعی ایله کوشدن سنك
چشمکه کیده یعنی فکر وخیال طبقه‌سندن خلاص اولوب مشاهده مرتبه‌سنه وصول بوله‌سن اول نسنه که اول باطل
اولمشدر او حق اوله یعنی سمع چشم اوله زیرا باطل اولان کوش وحق اولان چشمدر (مثنوی) زان سپس کوشت شود هم
طبع چشم * کوهری کردد دو کوشی هم چو پشم * اندنصکره سنك کوشك چشمله هم طبع اولور یعنی کوشك چشمکه
مشابه اولوب بعینه انك حکمنه وصول بولور وسیرت ومعنی اعتباریله ایکیسنك ماینده کلی اتحاد حاصل اولور سنك
پشم کبی بی قدر وبی اعتبار ایکی کوشك زیاده معتبر وپر قدر بر کوهر اولور پس هردم تجلی‌یی مشاهده‌دن بهره‌مند اولوب
کوشك چشم مشابه‌سنده اولور وسنده بالقوه مندرج اولان حالت بالفعل مرتبه‌سنه وصول بولور (مثنوی) بلکه جمله
تن چو آیینه شود * جمله چشم وکوهر سینه شود * بلکه اول مرتبه‌یه وصول بولدقدنصکره بر صفایه وصول بولورسن که

جمله تنك آينه كبی اولور پس بی جهت وجميع جهاتدن انعكاس قبول ايلر وجميع اسرار اكا منكشف وآشكار اولور
سنك تنك جمله چشم وسينه كوهری اولور يعنی جسمانيت ونفسانيت وبشريتدن خلاص بولوب بروجهله روحانيت
وملكيته وصول بولورسن كه تجلی ومشاهده يه مانع سنده ذره قدر برنسنه قالمز لاجرم قلب سليم صاحبی اولوب
(الا من اتی الله بقلب سليم) آيت كريمه سنك مظهری اولان زمره دن اولورسن كوهر سينه دن مراد محبت ماسوادن
عاری وخالی اولان دل پاكدر حضرت مولانا قدس الله سره العزيز چشم وكوشك تجلیء جمال خصوصنده اولان
مرتبه سنی بيان ايلمكه شروع ايلدی (مثنوی) كوش انكيزد خيال وآن خيال * هست دلالهء وصال آن جمال *
كوش خيال پيدا ايلر واول خيال اول جمالك وصالنك دلاله سيدر يعنی چونكه بركسه برخبر استماع ايده اول خبردن
قلبه برخيال ايريشور لاجرم كوشدن حاصل اولان خيالی قلب ملاحظه ايلر پس اول خيال اول جمالك وصالنه
دلاله وواسطه اولور دلاله دن مقصود اول عورتدركه محلاتی خانه بخانه كشت ودور ايدوب تأهل ايچون زن طلب ايدوب
زيبا وعنادردوب ترغيب ايلر ومطلق برزنك وصالنه وسيله اولور رومده اكا يزونك ديرلر (مثنوی) جهد كن تا اين
خيال افزون شود * تا دلاله رهبر مجنون شود * چونكه خيال وصاله وسيله اولور پس جهد ايله تا بو خيال يوما فيوما
زياده اوله تا كه دلاله مجنونه رهبر اوله زيرا بو خيال چونكه وصاله دلاله در پس سن چونكه خيالی زياده ايليه سن وصال
الهی سكا تيزلك ميسر اولور مجنوندن مراد طالبان صادقاندر (مثنوی) آن خليفهء كول هم يك چند نيز * ريش
كاوی كرد خوش با آن كنيز * اول احمق خليفه هم برزمان اول كنيز كله خوش بركاوصقاللی اولدی يعنی شهوت پرستلك
طريقنه سالك اولوب اول زنك جميع خصوصده مغلوب وزبونی اولدی لاجرم بو فانی ملك وسلطنتدن ذوق وصفا
حاصل ايدوب اخروی وباقی دولت وسلطنتدن غافل وبی خبر قالدی پس هركسه كه بو فانی عز وجاهی باقی ظن
ايدوب عين دولت تصور ايلدی بی خبركه عين ذلت اولنی عين دولت ظن ايدوب بعده خذلان چاهنك قعرنه دوشمشدر
ليكن بو حالدن اول وقت خبردار اولوركه (الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا) * حسبنجه جانی جسدندن جدا اوله كرد بونده
كاف فارسينك فتحه سيله فعل ماضيدركه كرديدندن مخففدر اگرچه كرد ايلدی معناسنه هم لطيفدركه معنی بويله اولور
اول كنيز كله لطيف ريش كاولق ايلدی يعنی شهوت پرستلك سمتنه سالك اولوب جميع حالده اول كنيزكك مغلوبی
اولدی ريش كاو ايكی معنايه استعمال اولنور بريسی زبون واحمق معناسنه وبريسی اول كمسه دركه كسب ورنجسز
هركون بو آرزوده دركه ناگاه برمال وكنجه وصول بوله (مثنوی) ملك را تو ملك غرب وشرق كير * چون نمی ماند تو آن را
برق كير * سن ملكی غرب وشرق ملكی طوت يعنی فرض ايله كه برشاه دنيانی مشرقدن مغربه دكن كنديسنه مسخر
ايلدی (بيت) چون نماند ملك ودنيا پايدار * مغرب ومشرق بدست آورده كير * چونكه اول ملك اوزره برقرار قالمز
وبقاسی اولمز سن اول ملكی برق طوت يعنی انك وجودنی برق كبی برنفس فرض ايله كير بونك كبی محللرده فرض ايله
معناسنه در برق بونده شمشك معناسنه در (مثنوی) مملكت كان می نماند جاودان * ای دات خفته تو آن را خواب دان
سلطنت كه اول جاودان قالمز ای دنی دنيايه مغرور اولمش كمسه سنك كوكلك اويومشدر سن اول فانی سلطنتی خواب
بيل فرض ايليلم كه انك زمانی هزاران سال اولسون ليكن چونكه بقاسی يوقدر تحقيق بودركه اول سلطنت برخواب
وخيال مثابه سنده در (بيت) غرورا نه جهانك دولتينه * نجاتی دوشده سلطان اولدغی (مثنوی) تا چه خواهی
كردن آن باد بروت * كه بكيرد هم چو جلادی كلوت * عجب نه ايلك استرسن اول كبر وغروری كه بركون اول باد بروت
برجلاد كبی سنك بوغازكی طوتار يعنی بو كبر وغرور سببيله دنياده نه ايلدك روز حشرده (كما تدين تدان) حسبنجه قليل
وكثير هرنه ايسه انك جزاسنی كورورسن باد بروت بونك كبی محللرده كبر وعجب وغروردن عبارتدر (مثنوی) هم درين
عالم بدان كه مأمنيست * از منافق كم شنو كو كفت نيست * هم بو عالمده بيل كه برمأمن واردركه اكا التجا ايدن كمسيه
دنيانك شور وشرندن هركز ضرر يوقدر نته كم آخرت اهل ايمانه برمأمندركه آنده اهل ايمانه خوف وعذاب يوقدر اول
مأمن خلوت وعزلت وفقر وقناعتدر (بيت) مكو جاهی ازسلطنت بيش نيست * كه اين تر از ملك درويش نيست *
وخواجه حافظ رحمة الله عليه هم بو معنايه اشارت بيورر ليكن ارباب طريقتك استعمالی اوزره كه اهل دله روشندر (بيت
خواهم شدن بكوی مغان آستين فشان * زين فتنها كه دامن آخر زمان كرفت * منافق ومنكردن استماع ايلمه كه
او بوقدر ديدی يعنی حقيقتده جای امن كه آخرتدر زيرا كه آنده موت ومرض وخوف واحتياج ودولت وذلت يوقدر
اگرچه آخرته منكر اولان منافق اول آخرت يوقدر ديدی ليكن سن اول بی دينك نامعقول سوزلرنی قبول ايلمه زيرا آنك
بو خصوصده قوی ولطيف دليلی يوقدر بلكه مردلر كبی احوال آخرت خصوصنده جان ودلدن سعی وكوشش ايله
تا كه آخرت سكا جای امن وراحت اوله (حجت منكران بعث اكبر واحوال آخرت وبيان ضعف حجت ايشان زيرا حجت

ايشان بدين بازمی كردد كه غير اين نمی بينم) بو سرخ شريف بعث اكبرك واحوال آخرتك منكرلرينك حجتنی عيان ايلر
ودخی انلرك حجتنك ضعفنی بيان ايلر زيرا انلرك حجتی همان بو كاره راجع اولوركه بو عالمدن غيری برآخر عالم كورمزز اكر سز
كوروسكز كتورك كوره لم ديرلر (مثنوی) حجتش اينست كويد هر دمی * كربدی چيزی دكر من ديدمی * كر نبيند كودكی
احوال عقل) عاقلی هركز كند از عقل نقل * ورنبيند عاقلی احوال عشق * كم نكردد ماه نيكو فال عشق) منكر بعث اكبر
اولان كمسه نك حجتی بودركه هر بردمده ديرا كر بو جهاندن غيری برنسنه اوليدی بن انی كوروردم برطفل اكر عقلك
احوالنی كورميه برعاقل هركز عقلدن نقل ايلرمی واكر برعاقل دخی احوال عشقی كورميه عشقك نيكو فال اولان
ماهی ناقص وضايع اولمز يعنی منكر بعث اولان منافقلرك اقوی اولان حجتی بودركه هر برنفسده سويلرا كر بو عالمدن
غيری برشیء اوليدی بن دخی كوروردم چونكم بن بوندن غيری برعالم مشاهده قيلمزم معلوم اولديكه بوندن غيری عالم
يوقدر پس بو منكر بعث اولنك احوال آخرتی كورممسندن آخرتك اولممسی لازم كلمز مثلا اكر برطفل نابالغ عاقل وبالغ
اولان رجالك احوالنی كورمسه برعاقل هركز عقلدن رجوع وانتقال ايلمز وطفلك احوال عقلی بيلمديكندن عقل اولمق
لازم كلمز وكذلك اكر برعاقل عشقك احوالنی كورمسه عشقك نيكو فال اولان ماهی ناقص اولمز وعاقلك احوال عشقی
بيلمديكندن عشقك وجودی معدوم اولمق لازم كلمز پس منكر بعث اولنلرك هم احوال آخرتی كورمدكلرندن آخرتك
وقيامتك اولممسی لازم كلمز بلكه همان انجق انلرك كورمديكی لازم كلور (مثنوی) حسن يوسف ديدهء اخوان نديد
از دل يعقوب كی شد ناپديد * مثلا حضرت يوسف عليه السلامك حسن وجمالنی برادرلرينك چشمی كورمدی ليكن
حضرت يعقوب عليه السلامك قلبندن قچن ناپديد اولدی يعنی حضرت يوسف عليه السلامك حسن وجمالنی انك
قرنداشلرينك كوزی كورمديكی يعقوب عليه السلامك كوزندن دخی ناپديد اولمسنی مستلزم اولمدی پس احوال
آخرتی برنيجه كمسه نك كورممسندن يوم آخرتك مؤمنلرك كوزندن پنهان ومخفی اولمسی دخی لازم كلمز (مثنوی)
مر عصا را چشم موسی چوب ديد * چشم غيبی افعی وآشوب ديد * چشم سر با چشم سر درجنك بود * غالب آمد
چشم سر حجت نمود * چشم موسی دست خود را دست ديد * پيش چشم غيب نوری بد بديد * كذلك حضرت موسی
عليه السلامك چشم حسی عصاسی اول مرده وچوب كوروب اما چشم غيبی اول عصايی افعی وآشوب كوردی
سر كوزيله سر كوزی جنكده ايدی اما چشم سر غالب كلدی برهان وحجت كوستردی حضرت موسی عليه السلامك
چشم ظاهری كندی النی ال كوردی اما چشم غيب قتنده آشكار برنور ايدی يعنی اول امرده حضرت موسی
عليه السلامك چشم ظاهری النده اولان عصايی چوب كوردی انكيچون حق تعالی حضرتلری (وما تلك بيمينك
يا موسی) ديو اول عصادن سؤال ايلدكده (قال هی عصای اتوكأ عليها واهش بها علی غنمی ولی فيها مآرب اخری)
ديو جواب ويردی وليكن چشم غيبی آنی پر آشوب برافعی كورمشدی انكيچون (قال القها يا موسی) ديو انك سرنی
ظهوره كتورمكدن اوتری اول عصايی القا ايلمكه امر ايلدی (فالقاها فاذا هی حية تسعی) آيت كريمه سنك
طبقنجه اول زمانده كه اول عصايی آتدی انی برعظيم حيه مشاهده ايتدی اما اول امرده باشی كوزی سر ومعنی
كوزی ايله جنكده ايدی آخر الامر چشم سر غالب كلدی اول عصانك چوب اولمديغنه حجت كوستردی واول
عصانك معناده ثعبان ايديكنی ظهوره كتوردی و برمثال آخر دخی بودركه حضرت موسی عليه السلام
اول امرده كندی دست شريفنی سائر خلقك دستی كبی كوردی وليكن اول دست مباركك چشم غيبی وديدهء
معنوينك اوكنده يد بيضا ونور هويدا ايدی ولهذا اول سری ظهوره كتورمكدن اوتری الله تبارك وتعالی اول
حضرتنه (واضمم يدك الی جناحك تخرج بيضاء من غير سوء آية اخری) ديو امر ايلدی واول حضرت كندی
يد مباركنی الله امريله جيب مباركنه ادخال ايدوب بعده اخراج ايلدكده بربياض ونورانی ال چقديكه شعشعهء
آفتابه غالب اولدی (مثنوی) اين سخن پايان ندارد در كمال * پيش هر محروم باشد چون خيال * چون حقيقت
پيش او فرج وكلوست * كم بيان كن پيش او اسرار دوست * پيش ما فرج وكلو باشد خيال * لاجرم هردم نمايد جان جمال
* بو سوز كمالده نهايت طوتمز هر محرومك قتنده خيال كبی اولور چونكم اول محروم ونابينانك قتنده حقيقت
فرج وكلو درانك قتنده اسرار دوستی بيان ايلمه اما بزم قتمزده فرج وكلو خيالدر اول سببدن هردم جان جمالن كوسترر
يعنی بو چشم غيبنك كورمسنه وچشم صورينك حقيقت كورمكدن محروم اولمسنه متعلق اولان بو كونه سوزلر
كماله ايرمكه پايان طوتمز هر محرومك قتنده چشم غيبنك مشاهده ايلديكی حقايق خيال كبی اولور ودوانی صور
وهميه صانور چونكم حقيقت اول حقيقتدن محرومك اوكنده فرج وكلودر لازم كلديكه انك قتنده دوستك اسرارنی
بيان ايليه سن زيرا انك اسرار دوسته شعور واطلاعی يوقدر اما بز كه دوستك اسرارنی مشاهده ايلين كمسه لرز بزم

قمزده فرح وكاو محضا خيال كبيدر انك برم چشم شهود يمزه نسبتله قدر وشرفی بوقدر لاجرم هر زمان جان وجمالنی
بزه كوسترر بواجلدن برم قلب وعقلمز فرح وكاو افكارنه مبتلا اولمقدن واكاميل ومحبت قيلمقدن اعراض قيلور
(مثنوی) هر كرا فرح وكاو آيين وخوست ✱ اين لكم دين ولی دين بهر اوست ✱ باچنان انكار كونه كن سخن ✱ احمدا كم
كوی با كبر كهن ✱ هر كيمك كه فرح وكاو آيين وخو يسيدر بو آيت كريمه نك مفهومی اندن اوتريدر انجلين اهل انكاره
سوزی قصه ايله ای احمد كبر كهنه يه سوزسو يلمه انكارده مضاف مقدر اولوب اهل انكار معناسنه ده اولسه جائزدر
ومصدر اسم فاعل معناسنه اولمقده جائزدر كه مبالغه دن اوتری رجل عدل قبيلندن اولور وتوضيح معنی بو يله ديمك
اولور كه اكر شول كسه نك كه خو يی وآيينی فرح وكاو اوله سنك اكا (لكم دينكم ولی دين) ديمك اندن اوتريدر كه
زيرا سن اكرا كا نيجه دلائل قاطعه وبراهين واضحه ايله اسرار حقيقتی بيلدرمك واذواق لدنيه دن طويدرمق استسك
اول سندن اعراض ايلر وكندينك زعمنجه كندی دين ومذهبنی اثبات ايلمك ايچون نيجه بی معنی سوزلر سو يلر لازم
كلديكه بو كونه كسه لره سزلك دينكز سزه وبزم دينمز بزه ديو سو يليه سن ودخی (لنا اعمالنا ولكم اعمالكم لا حجة بيننا
وبينكم سلام عليكم لا نبتغی الجاهلين) مفهوم شريفنی ادا بليه سن الحاصل بو نجلين منكره سوزی قصه ايله ای سيرت
احمدی وخصلت محمدی اوزره مجبول اولان وارث نبوی كافر ازلی اولان منكره سوزسو يلمه كه انلره سوزسو يلمك كاركر
اولمز ونصيحت ايلمك نفع قيلمز (آمدن خليفه نزد آن خوب روی برای جماع) (مثنوی) آن خليفه كرد رأی اجتماع ✱
سوی آن زن رفت از بهر جماع ✱ اول خليفه كنيز كله رأی اجتماع ايلدی پس اول زن جانبنه كتدی جماعدن
اوتری (مثنوی) ذكر او كرد وذكر بر پای كرد ✱ قصد خفت وخيز مهر افزای كرد ✱ انك ذكرنی ايتدی وذكرنی قائم ايتدی
اول مهر افزا ايله خفت وخيزه قصد ايلدی يعنی مصر خليفه سی اول جميله وملیحه اولان كنيز كله مجامعت ايلمكه نيت
ايليوب انی ذكر ايتدی وذكرنی قائم قيلدی واول محبت زياده ايلين محبوبه ايله ياتمغه وقالقمغه عزيمت قيلدی (مثنوی
چون ميان پای آن خاتون نشست ✱ پس قضا آمد در عيشش ببست ✱ چونكم خليفه اول خاتونك ايكی اياغی اورتاسنده
اوتردی پس قضای الهی كلدی انك عيش وذوقنك يولنی باغلدی (مثنوی) خشت وخشت موش در كوشش رسيد
خفت كيرش شهوتش كلی رميد ✱ ناكاه اول خليفه نك قولغنه موشك خشردیسی وچيرديسی ايرشدی فی الحال انك
كيری ياتدی وانك شهوتی بالكليه اوركدی (م ی) وهم آن كزمار باشد اين صرير ✱ كه همی جنبد بتندی از حصير ✱ اول
وهمله كه بو صرير بر ماردن اوله زيرا بو حصير تند وشدت ايله حركت ايلر صرير بر اصلنده قپو آوازنه وقلم آوازنه ديرلر بونده
مطلق صوت خفی مراد اولور يعنی اول خليفه نك برپای اولان ذكرنك ياتمسی وقورقوب كنديسنی جماعدن دورا تمسی
اول ايديكه بو صوت وحركت حصير آلتنده بر ماردن اوله واول حصيری تندلكله تحريك قيله واول حصيرانك تحريكندن
حركت قيله بو وهمدن در حال انك ذكری ياتدی واول محبوبه ايله مجامعت ايتمكی ترك ايتدی (خنده كرفتن آن كنيزك را
از ضعف شهوت خليفه وقوت شهوت آن امير وفهم كردن خليفه از خندهٔ كنيزك) بو سرخ شريف اول كنيزكی
خنده طوتمسيدر خليفه نك شهوتنك ضعفندن واول اميرك شهوتنك قوتندن واول كنيزكك خنده سنك چوقلغندن
خليفه نك فهم ايلمسنك بياننده در (مثنوی) زن بديد آن سستی اوازشكفت ✱ آمد اندر قهقهه خندش كرفت
اول كنيزك خليفه نك اول ضعف وسستلكنی كوردی تعجبندن اول كنيزكی خنده طوتدی وقهقهه يه كلدی انك
قهقهه سنه سبب بو اولديكه (مثنوی) يادش آمد مردی آن پهلوان ✱ كه بكشت او شير واندامش چنان ✱ اول
پهلوانك مردلكی انك يادو خاطرنه كلدی كه اول پهلوان شيری دپلدی حال بوكه انك اندامی انجلين ايدی نتهكم
مقدما انك رجوليتی وشجاعتنك بيانی مرور ايلدی (مثنوی) غالب آمد خندهٔ زن شد دراز ✱ جهد می كرد ونمی شد
لب فراز ✱ زنك خنده سی غالب كلدی ودراز وبسيار اولدی جهد ايلدی وليكن انك لبی فراز اولمدی يعنی خنده
اول زنه غالب كلدی وخنده سی چوق اولدی وخيلی جهد ايله كولمكه سعی قيلدی وليكن انك دوداقلری قپانمدی
فراز بونده بسته معناسنه در (مثنوی) سخت می خنديد همچون بنكيان ✱ غالب آمد خنده بر سود وزيان ✱ الحاصل
اول خنده بنكيلر كبی محكم كولدی وبالجمله خنده سود وزيان اوزره غالب كلدی (مثنوی) هرچه انديشيد خندش
می فزود ✱ همچو بند سيل ناكاهان كشود ✱ هرنه انديشه ايلديسه اكا اول انديشه خنده زياده ايلدی مثلا
سيل بندی كبی ناكهان آچلدی يعنی خنده يی دفع ايلسون ديو درونده هرنه كونه فكر وانديشه ايلديسه اول فكر انك
خنده سنك زياده سنه سبب اولدی وضحكنه مدد قيلدی مثلا شول سيل بندی كبی كه ناكاه اچلدقده آقی كسه فوری
باغلمغه وسيلی فی الحال دفع ايلمكه طاقت وامكان اولمديغی كبی اولدخی اول خنده يی دفع ايلمكه قادر اوله مدی (مثنوی
كريه وخنده وغم وشادی دل ✱ هر يكی را معدنی دان مستقل ✱ هر يكی را مخزنی مفتاح آن ✱ ای برادر در كف فتاح دان

كريه نك وخنده نك وقلبك غم وشاديسنك هر بريچون مستقل بر منشأ ومعدن بيل كه بونلرك هر بريچون
انسانك وجودنده بر موضع مستقل واردر كريه نك محلی كوزدر ومنبعی بوركدر وخنده نك وشادلغك محلی
ومنبعی جكرلك قزليدر وغم منبعی جكرلك قره سيدر ديمشلردر هر بريچون بر مخزن واردر اما انك مفتاحی ای برادر
حضرت فتاحك كف قدرتنده بيل يعنی هر بر حالتك انسانك وجودنده بر معدن ومخزنی واردر واول حالتك
مخزنينك مفتاحی حضرت فتاحك دست قدرتنده در شول دمكه اول حالتك مخزنی دست قدرتله فتح اوله اول حالت
هرنه كونه ايسه ظهوره كلوب غلبه قيلور وانسان آنك دفعنه قادر اوله ميوب عاجز اولور (مثنوی) هيچ ساكن می نشد
آن خنده زو ✱ پس خليفه تيره كشت وتندخو) الحاصل اول كنيزكدن اول خنده هيچ ساكن اولمدی پس خليفه
كنيزكك خنده سنی كوروب طيره وغضبناك وتندخو اولدی (مثنوی) زود شمشير از غلافش بركشيد ✱
كفت سر خنده وا كوای پليد) فی الحال شمشيرنی غلافندن چقاردی اكا ديدی ای پليد خنده نك سرنی وبو كونه
ضحك وقهقهه نك حقيقتنی بكا كشف ايله (مثنوی) در دلم زين خنده ظنی اوفتاد ✱ راستی كو عشوه نتوانيم داد)
زيرا بنم قلبمه بو خنده دن بر كونه كمان واقع اولدی بكا راست سو يله دكا عشوه وبرمكه قادر اولمزسن يعنی كذب وحيله ايله
بنی فريفته قيله مزسن (مثنوی) ور خلاف راستی بفريبيم ✱ يا بهانهٔ چرب آری تو بدم) وكر راستلكك خلافيله
يعنی كذب ايله بنی الدايه سن ياخود سن دمله بهانهٔ چرب كتوره سن بدمده باظرف معناسنه اولوب ياخود دردم سن
بهانهٔ چرب وشيرين كتوره سن ديمك دخی جائز اولور بهانهٔ چربدن مراد مزور ومزخرف اولان علت وبهانه در آنك
حقيقتی كذب وصورتی راسته مشابه اوله (مثنوی) من بدانم در دل من روشنيست ✱ بايدت كفتن هرانچه كفتنيست
زيرا بن بيلورم بنم قلبمده روشنلك واردر پس سكا ديمك كركدر هر اول نسنه يی كه كفتنيدر يعنی سو يلمسی لازم ولايقدر
مثنوی) در دل شاهان تو دان ماهی سطبر ✱ كرچه كه شد زغفلت زير ابر) شاهلرك قلبنده سن سطبر واولو بر ماه بيل
اكرچه كاه كاه غفلتدن اول ماه بلوط آلتنه كتدی يعنی پادشاهلرك قلبنده سن بر عظيم فراست وكياست بيل كه
ماه بدر كبی هميشه شعله اوريجيدر اكرچه كاه كاه ماه بدر ابر آلتنه كيدوب انك نوری پوشيده اولديغی كبی انلرك
ماه فراستی دخی غفلتدن اولان سحاب وحجابك آلتنه كتدی غافل اولورلرسه ده اكثر زماننده نور فراستله
منور اولوب خدم وحشمك وندما وجواريسنك قلبنه كلان خيالات آنلره پوشيده اولمز نور فراستله آنلرك
بعض احوالنی بيلورلر ديدی (مثنوی) يك چراغی داشت در دل وقت كشت ✱ وقت حرص وخشم آيد زير طشت)
كوكلده كشت وكذر وقتنده بر عظيم چراغ واردر اكرچه غضب وحرص وقتی اول چراغ طشتك آلتنه كلور يعنی
چراغ لكن آلتنه قونوب محجوب ومستور اولديغی كبی خشم وغضب دخی مستولی اولسه نور فراست محجوب
ومستور اولور وليكن هر زمان دكل (مثنوی) آن فراست اين زمان يار منست ✱ كر نكويی آنچه حق كفتنست
اول فراست بو زمان بنم يارمدر اكر ديميه سن اول سوزيكه سو يلمكه احق ولايقدر بو مصرع مرهوندر (مثنوی)
من بدين شمشير برتم كردنت ✱ سود نبود خود بهانه كردنت) بن بو شمشيرله سنك بو ينكی اورورم يعنی اكر راست وصحيح
اولان سوزی سو يلمزايسك بو شمشير ايله سنی قتل قيلورم سنك بهانه ايتمكلكك خود سود اولمز وسكا فائده قيلمز ديدی
مثنوی) ور بكويی راست آزادت كنم ✱ حق يزدان نشكنم شادت كنم) واكر طوغری سو يليه سن سنی آزاد ايلرم
الله حقيچون صيمزم سنی شاد ايلرم يعنی سنی شكسته ايليوب شاد وغمدن آزاد ايلرم ديدی (مثنوی) هفت مصحف
آن زمان برهم نهاد ✱ خورد سوكند وچنين تقرير داد) اول كنيزكه اعتقاد ويرمك ايچون خليفه اول زمان يدی مصحفی
بری بری اوزرنه قودی اند ايچدی وبو يله تقرير ويردی يعنی قات قات مصاحفی بری بری اوزره قويوب آنلره يمين ايلدی
آندن اوتريكه اكر كنيزك اول خنده نك سرنی فاش ايلرسه اكا اصلا ضرر ويرميه وبو كونه كندی كلامنی تقرير ايدوب
اول جاريه يی اينانديردی (فاش كردن آن كنيزك آن راز را با خليفه از خوف زخم شمشير والزام خليفه كه راست كو سبب
اين خنده را واكرنه بكشمت (م ی) زن چو عاجز شد بكفت احوال را) مردی آن رستم صد زال را) زن چون عاجز اولدی
احوالی ديدی اول رستم صد زالك مردلكنی زال رستمك باباسنك اسميدر بونده معنی نيجه يوز رستم وزال قدر وياخود
نيجه يوز زال اوغلی رستم كبی پهلوانك دلاورلكنی ديدی يعنی چونكم خليفه اول كنيزكه شمشيرله اكراه وقتله
تخويف ايلدی اول زن خوف قتلدن مقدما استر اسرار ايچون ايلديكی ايمانی صيوب اول يوز زال ويوز رستم قدر قوی
اولان پهلوانك مردلكنی واحوالنی كنديسيله آنك مابيننده واقع اولان وقاع وجماعی بربر تقرير ايلدی (مثنوی)
شرح آن كردك كه اندر راه بود ✱ يك بيك با آن خليفه وانمود) اول كردك وخلوتك شرحنی كه يولده اولدی بربر اول خليفه يه
عيان كوستردی (مثنوی) شير كشتن سوی خيمه آمدن ✱ وآن ذكر قائم چو شاخ كركدن) شيری قتل ايلمسنی وينه خيمه

جانبنه كلسنى دخى اول حالتده آنك ذكرى كركدان بو بنوزى كبى قائم اولديغى بر برسو يلدى (مثنوى)
بازاين سسى اين ناموس كوش * كو فرو مى داز يكى خش خشت موش) كبرو ناموس كوشك ضعف وسستلكندن كه
او بر موشك خشت خشتندن اولدى ناموس كوش وصف تركيبيدر ناموسه سى ايديجى ديمك معناسنه يعنى اول
ظاهر اعار وناموسه سى ايدوب معناده ضعيف دل وجبان القلب اولان شاهك سستلكندن خاطره كلان فكرى
واندیشه بى سو يلدى كه اول ناموس كوشكه بر موشك ياب ياب حركت ايليوب قيلدمسندن قوامى كيدوب
ساقط اولدى ديمك اولور (مثنوى) رازهارا مى كند حق آشكار * چون بخواهد رست تخم بد مكار) آب وابر وآتش واين
آفتاب * رازهارا مى برارند از تراب * اين بهار نو ربعد برك ريز * هست برهان وجود رستخيز * در بهاران سرها پيدا شود
هرچه خورد ست اين زمين رسوا شود) حق تعالى رازلرى اشكارا ايلر چونكم اكديكك بتمك استربرامز تخم اكمه مثلا
آب وابر وآتش وبو آفتاب رازلرى ترابدن يوقارو كتورر كذلك بر كريز اولان خزاندن صكره بو يكى بهار قيامتك وجودنه
دليل وبرهاندر بهارلرده جميع سرلر پيدا اولور هر نه كه بو زمين اكل ايلمشدر رسوا اولور يعنى الله سبحانه وتعالى
آخر الامر هر كسك درونده مضمر اولان رازلرى (يوم تبلى السرائر) آيت كريمه سنك مفهومى اوزره عيان وآشكارا ايلر
چونكم هر فعلك اثرى وهر تخمك ثمرى بتسه كركدر زنهار زنهار برامز تخم اكمه وقبيح وفاسد اولان عمل نهالنى دكمه زيرا
آندن حاصل اولان اثر وثمر هر نه ايسه سكا بدر رلر وسنك سر درونكى آخر سكا ديدر رلر كورمزميسن حق تعالى بو زمينك
اسرار باطنه سنى اظهار ايلمكدن اوترى بعض اسباب خلق ايلمشدر بو جمله دن برى آب ودخى باران ودخى سحاب
ودخى آتش مشابه سنده اولان حرارت ودخى منور عالم اولان آفتاب بو جمله سى ترابك درونده رازلرى ومدفون
ومستور اولان شيلرى ظهوره كتوررلر كذلك بهار نو دخى بيراق دوكيجى خزاندن صكره رستخيزك وجودنه عظيم برهاندر
كما قال الله تعالى (فانظر الى آثار رحمة الله كيف يحيى الارض بعد موتها ان ذلك لمحيى الموتى وهو على كل شئ قدير)
بهارلرده زمينك سرلرى پيدا اولور ودرون زمينده مدفون اولان ظهوره كلور هر نه يى كه بو زمين يدى ايسه آشكارا
اولوب رسواى اولور يوم قيامتده بهار كبيدر ظهوره كلدكده ارضك درونده مدفون اولان انسان وحيوان هر نه ايسه
بعث اولنور وظهوره كلور وهر كس نه صفتله موصوف اولديسه اول صفت اوزره حشر اولور وكندى سرنى
وضميرنى آشكار اقيلور (مثنوى) بردمد آن از دهان وازلبش * تا بديد آرد ضمير ومذهبش * سر بيخ هر درختى
وخورش * جملكى پيدا شود آن بر سرش * اول زمينك يديكى ودرونده مستور ومدفون ايلديكى اول زمينك
لب ودهانندن بتر وظهور ايدر حتى مذهبنى وضميرنى ظاهر كتورر هر بر درختك بيخنك سرى وآنك خورى
ولايقى ويمشى آنك جملهسى اول درختك باشى اوزره پيدا اولور يعنى زمين هر نه تخمى يوتدى ايسه ودرونده
مخفى ايتدى ايسه اول سر وپنهان ايلديكى مدفونات فصل بهارده آنك اغزندن ولبندن بتر وظهوره كلور حتى
فصل ربيعده كندى ضميرنى ومذهبنى طشره كتورر وظهور مرتبه سنه يتورر وجملهسى اخراج ايدوب يتورر فصل
بهارده هر بر شجرك كوكنك سرى وآنك يمشى هر نه ايسه جملهسى آنك باشى اوزرنده پيدا اولور وظهوره كلور
كذلك (ان يوم الفصل كان ميقاتا يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا) آيت كريمه سنك فحواسى اوزره
يوم فصل اولدقده وبهار قيامت ظهوره كلدكده بهار كونده زميندن ظهوره كلان اشجار واثمار وازهار كبى انسان
درون زميندن فوج فوج ظهوره كلور وآنك درونك سرى (يوم تبلى السرائر) آيت كريمه سنك مقتضاسنجه
اول كونده آشكار اولور پس حالا دنياده ايكن كلك تخمن اكمه وقباحت ومعصيت ديكمه لرين ديكمه تاكم يوم فصلده
كلمكلر بتميه وبرامز نتيجه لر وجزا ظهوره بتميه (مثنوى) هر غمى كزوى تودل آزرده * از خمارى كه ازا خورده *
بنك كى دانى كه آن رنج خمار * از كدامين مى برآمد آشكار) هر بر غمكه سن آندن دل آزرده ورنجيده خاطرسن
شول ميك خمارندندر كه سن آنى ايچمشسن ليكن نجى بيلورسنكه اول خمارك رنجى قنغى شرابدن آشكارا كلدى يعنى
هر قنغى غم وغصه كه آندن دل آزرده اولمش واضطراب قيلمشسن اول غم وغصه شول مى شرابنك خمارندندر كه سن آنى
مقدما نوش ايتمشسن بهر حال هر نوشك عقبنده بر نيش اكسك دكلدر شول دمكه سن اول تلذذ ايتديككك ميك نوشندن
جدا اوله سن آنك لذتى قدر غم ودردنى چكرسن وليكن سن بيلمزسن كه او خمارك رنج وغمى قنغى ميدن آشكارا كلدى
كاه اولور كه رنج وغم بر نعمتك زوالندن ظهوره كلور واول زمانده سن رنج وغمك قنغى سندن كلديكنى بيلورسن وسببنى
معلوم ايد بنورسن واكثر بوده اولور كه انسانه بر غم والم كلور وآنك سببى نامعلوم اولور آنى قنغى ميدن كلديكنى ونه كونه
بادهدن حاصل اولديغنى بيلمز (مثنوى) اين خمار اشكوفه آن دانه است * او شناسد كاكه وفرزانه است *
شاخ اشكوفه نماند دانه را * نطفه كى ماند تن مردانه را) بو خمار اول دانه نك شكوفه سيدر بونى اوكسه فهم ايلركه

آكاه وفرزانه در شاخ اشكوفه دانه يه بكزمز نطفه تن مردهيه قچن بكزر يعنى بعض غم وغصه نك سببى معلوم وظاهر در
واكثرينك سببى نامعلوم وخفيدر اما اول دخى سنك نتيجه كارك وثمره كردارك در وليكن عملك نتيجهسى عمله بكزمز
پس بو سكا كلان غم وخمار مقدما مزرعه دنياده اكديكك تخمك محصولى ودكديكك دانه نك اشكوفهسيدر
ليكن سن بونى فهمه قادر اولهمزسن بو معنايى اول كمسه فهم ايلر كه آكاه وپر انتباهدر كورمزميسن شاخ اشكوفه
دانه يه بكزمز ونطفه دخى مرد دانه نك بدننه بكزه مز كذلك جزاى كار بعينه اول كاره ونتيجه كرداره بكزمك لازم
دكلدر كاه اولور كه بر كمسه بر عملى ايشلسه آنك جزاسى بر آخر كونه كلور كه اصلا اول عمله بكزه مز (مثنوى) نيست مانند
هيولا با اثر * دانه كى مانند آمد با شجر * نطفه از نانست كى ماند بنان * مردم از نطفست كى باشد چنان * جنى از نارست
كى ماند بنار * از بخارست ابر نبود چون بخار) هيولا اثره مشابه دكلدر دانه شجره قچن مشابه كلدى نطفه نان
وغدادندر نان وغدايه قچن بكزر مردم نطفه دندر انجلين قچن اولور جنى ناردندر اما ناره قچن بكزر ابر بخاردندر
اما بخار كبى اولمز هيولا بر شيئك ماده سنه ومحلنه واصلنه ديرلر مثلا بر خانه نك هيولاسى حجر وشجر وخاكدر
پس هر شيئك اصلى وماده سى آنك اثرنه ديرلر آنك اثرى دخى كندى اصل وماده سنه مشابه ومماثل اولمز مثلا دانه كه
شجرك هيولاسيدر ونجر آنك اثريدر دانه شجره مشابه ونجر دخى دانه يه مماثل اولمز مع هذا دانه شجرك ماده اصليه سيدر
مثال آخر نطفه نك هيولاسى نان وغدادر نطفه يه مشابه اولمز وكذلك جنينك ماده اصليه سى ناردركه (وخلق الجان
من مارج من نار) آيت كريمه سنك مقتضاسنجه حق تعالى جنى ناردن خلق ايلدى ليكن جن طائفه سى ناره بكزمزلر
وكذلك سحابك ماده اصليه سى بخار ارضيه دركه زميندن صعود ايلين بخار ودخان الله اذنيله متراكم اولوب
سحاب اولور وليكن سحاب بعينه زمينك بخارنه بكزه مز (مثنوى) از دم جبريل عيسى شد پديد * كى بصورت مثل او
شد پا نديد * آدم از خاكست كى ماند بخاك * هيچ انكورى نمى ماند بتاك * كى بود دزدى بشكل پاى دار * كى بود طاعت
چو خلد پايدار) حضرت عيسى حضرت جبريلك نفسندن ظاهر اولدى قچن حضرت جبريلك مثلى يا نظيرى اولدى
آدم عليه السلام خاكدندر ليكن قچن حضرت عيسى عليه السلام صورتنده خاكه بكزر كذلك هيچ بر انكور تاكه بكزمز
دزدلك دخى قچن دارك پايى شكلنده اولور كذلك طاعت قچن باقى وپايدار جنت كبى اولور يعنى اكرچه حضرت عيسى
جبريلك نفخه سندن ظهوره كلدى وآنك اصلى وماده سى نفخه جبرائيل اولدى اما حضرت عيسى صورتده جبرائيلك
قچن مثلى ونظيرى اولدى يعنى اولمدى زيرا بو بشر واول ملكدر مثال آخر آدم عليه السلام حضرتلرينك جسم شريفنك
ماده اصليه سى ترابدر اما ترابه بكزه مز وكذلك انكور اوزم چبوغندن ظهوره كلور وباغ چبوغى اوزمك اصلى اولور اما
هيچ بر اوزم باغ چبوغنه بكزه مز خرسزلغك نتيجه سى دار اغاجنك ديدر اما دار اغاجنك دبى سرقه فعلنه بكزه مز
وكذلك طاعات وحسناتك نتيجى جنات عاليه لردر جنات عاليه دخى طاعته بكزمز (مثنوى) هيچ اصلى نيست
مانند اثر * پس ندانى اصل رنج ودرد سر * ليك بى اصلى نباشد اين جزا) بى كناهى كى برنجاند خدا) آنچه اصلست وكشنده
آن شيست * كرنمى ماند بوى هم از ويست) الحاصل هيچ بر اصل كندينك فرع واثرنه ماند وشبيه دكلدر پس رنجك
ودرد سرك اصلنى بيلمزسن ليكن بو جزا كه سكا ير يشور بر اصلسز اولمز بر كناهسز كمسه يى خداى تعالى قچن رنجيده ايلر
اول نسنه كه اصلدر واول شيئك چكيجيسيدر اكرچه اول شى اول اصله بكزمز اما هم اندندر يعنى هيچ بر اصلدن
ظاهر اولان آثاره بكزمز پس بو اجلدن اوترى رنجك اصلنى وباش اغريسنك دخى اصلنى بيلمزسن زيرا بونلر قنغى
عملك نتيجه واثرى ايديكى سنك معلومك دكلدر وليكن بو سكا كلان جزا بر اصلسز دكلدر زيرا حق تعالى بر كناهى اولمين
قولنى انجتمز بهر حال اول رنج ومرضه بر سبب واردر اول نسنه كه بر شيئك اصليدر واول شى معناده جذب
ايدجيدر اكر اول شى صورتا اول اصله بكزه مز ايسه ده ينه آندندر (مثنوى) پس بدان رنجت نتيجه زلتيست *
آفت اين ضربت از شهوتيست * كر ندانى آن كنه را ز اعتبار * زود زارى كن طلب كن اغتفار * سجده كن صد بار
مى كواى خدا * نيست اين غم غير در خورد وسزا * پس بيل كه سنك رنجك بر زلتك نتيجه سيدر سكا بو ضربت ومحنتك
آفتى بر شهوتدندر غيرت واعتبار يوتدن اكر اول كناهى بيلمز ايسك فى الحال زاريلك ايله مغفرت طلب ايله يوز كره
سجده ايله وديى اى خدا بو غم وغصه بكا لايق وسزادن غيرى دكلدر يعنى چونكم عادة الله هر تخمك نتيجه سنى بتورمك
وهر عملك جزاسنى ويرمكدر پس بيل كه بو سكا كلان رنج ومحنت بر زلتك نتيجه واثريدر وبو سكا ويريلن ضربت وزلتك
آفتى بهر حال بر شهوت نفسانيه دندر اكر اول رنجك اصلى اولان كناهى اعتبار جهتندن بيلهمز ايسك آنك چاره سى
بودركه على الفور حق سبحانه وتعالى جانبنه تضرع وزاريلك ايله ومغفرت طلب قيل تاكم اول رنج وبلايى سندن
دفع ايليه وحق سبحانه وتعالى حضرتلرينه كر الله سجده لر ايله ويوزلر يره سورودى اى خداى متعال بو بكا كلان

غم والمه نکالایق وسزاوار اولندر وبنم نتیجهٔ عملمدر لطف ایله آنی عفو قیل ومغفرت بیور (مثنوی) ای تو سبحان پاک
از ظلم وستم * کی دهی بی جرم جانرا درد وغم * من معین می ندانم جرم را * لیک هم جرمی بباید کرمرا * چون بپوشیدی
سبب را اعتبار * دائما آن جرم راپوشیده دار * که جزا اظهار جرم من بود * کز سیاست دزدیم ظاهر شود) ای خدای
متعال سن ظلم وستمدن پاک وبری سبحانسن جرم وکناهسز جانه چن درد وغم ویررسن بن جرم وکناهمی آشکار ایلمزم
ولیکن بونی بیلورم که کرمه بر جرم کرکدر کم جرم وزنی اوزره غم وغصه معناسنه در ای خدا چونکم سببی اعتباردن
پنهان ایلدک دائما او جرمی هم پوشیده طوت زیرا جزا بنم جرم وکناهمک اظهاری اولور که سیاستدن بنم دزدلکم ظاهر اولور
یعنی مناجاتک قاعده سی وخدای تعالی حضرتلرینه عرض حاجات قیلمنک ضرر وفائده سی بودر که اولا اول پادشاهی
عبادنه ظلم وستم قیلمقدن تنزیه ایلیوب دیه سن ای سن بنده لریکه ظلم وستم قیلمقدن منزه ومقدس بر پادشاهسن بر بنده نک
جانته آنک جرمی اولمینجه چن درد وغم ویررسن امابن کناهکار وعاصی جرم وکناهمی معین بیلمزم ولیکن بیلورمکه
غم وغصه یه هم بر جرم کرکدر جرمسز غصه وکرم ظاهر اولمز الهی چونکم بو غم وغصه نک سببی اعتبار جهتندن
ستر ایلدک وبن آنک اصلی نه ایدیکنی بیلمدم سندن رجا ایلرم که دائما اول جرمی هم پوشیده ومخفی طوته سن زیرا سن
بنم جرم وکناهمی خلقه اظهار ایلمک بکا جزا اولور وبکا سیاست ومؤاخذه ایلمکدن بنم حرامیلکم ظهوره کلور
پس لطفکدن ای ستار العیوب وای غفار الذنوب بنم عیوب وذنوبمی اظهار ایلمه دی (عزم کردن شاه چون واقف
شد بران خیانت که بپوشاند وعفو کند کنیزک را باو دهد ودانست که این فتنه جزای اوبود وقصد اوبود وظلم او
برصاحب موصل که (ومن اساء فعلیها) وان ربک لبالمرصاد) وترسید که اکر انتقام کشد آن انتقام هم برسر او
فرود آید چنانکه این ظلم وطمع برسرش فرود آمد) بو سرخ شریف اول پادشاه مصرک عزیمت ایلمسنک بیاننده در
چونکم اول پهلوانک ایلدیکی خیانته واقف اولدیکه اول پهلوانک خیانتنی ستر ایلیه وجرمنی عفو ایلیه واول کنیزکی
اکا ویره وشاه بیلدیکه بو فتنه وخیانت اول شاهک کندی ظلمنک اثری ایدی حق سبحانه وتعالی سجدهٔ حم ده ودخی
جاثیهٔ حم ده بیورمشدر (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها وما ربک بظلام للعبید) شول کمسه که عمل صالح
ایشلیه اول عملک نفعی نفسنه درو شول کمسه که اساءت وعصیان ایلدی پس اول ضررینه کندویه در سنک
ربک قوللرینه ظلم ایدیجی دکلدر پس (هرچه کند بخود کند) کر همه نیک وبد کند) دیمشلردر ودخی سورهٔ
فجرده بیورر (وان ربک لبالمرصاد) مرصاد شول مکانه دیرلرکه آندن رصده مترقب اوله لر رصد یرصددن مفعال وزننده در
نته کم وقت یوقتدن میقات کلدیکی کبی بو تمثیل دخی حق تعالینک عصاتی ارصاد ایلمسندن یعنی یا محمد تحقیقا
سنک ربک عصاتی کوزدیجیدر هیچ بر عاصی اندن فوت اولق احتمالی یوقدر پس عمللرینه کوره جزا ویرمک مقرردر
وشاه مصر خوف ایتدیکه اودلاوره انتقام چکه هم اول انتقام آنک باشی اوزره نازل اوله انجلینکه بو ظلم وطمعک
جزاسی آنک باشنه کلدی ونزول قیلدی (مثنوی) شاه باخود آمد استغفار کرد * یاد جرم وزلت واصرار کرد) پادشاه مصر
کندویه کلدی واستغفار قیلدی کندیدن صادر اولان جرم وزلتی واصراری یاد ایلدی یعنی چونکم شاه مصر بو کارک
حقیقتنی بیلدی وکندی نفسندن ظهوره کلدیکنه اعتراف قیلدی واستغفاره باشلدی وکندیدن صدور ایلین جرم
وزلت واصراری تذکر ایلدی (مثنوی) کفت با خود آنچه کردم با کسان * شد جزای آن بجان من رسان) شاه ایتدی
کندویه شول نسنه یی که بن کمسه لره ایلدم آنک جزاسی واثری بنم جانمه ایریشیجی اولدی (م ی) قصد جفت دیکران کردم
زجاه * بر من آمد آن وافتادن بجاه * جاه ومنصب قوتندن غیریلرک جفتنه قصد ایلدم اول ظلمک اثری بنم اوزریمه
کلدی وچاهه دوشدم پس بنم حقمده اولان بو خیانت بنم موصل شاهنه ایلدیکم ظلم وعقوبتک نتیجه سی
واثری دیدی (مثنوی) من در خانهٔ کسی دیکر زدم * او در خانهٔ مرا زد لاجرم) بن بر غیری کمسه نک خانه سنک قپوسنی
قاقدم لاجرم اودلاور بنم خانه مک قپوسنی قاقدی (مثنوی) هرکه با اهل کسان شد فسق جو * اهل خود را دانکه
قوادست او) هر شول کمسه که نیجه کمسه لرک اهلیله فسق طلب ایدیجی اولدی بیل که اول کمسه کندی اهلنک قوادیدر
قواد بونده کیدی وقلتبان معناسنه در یعنی غیریلرک اهلنه زنا ایلمکی طالب اولان کمسه معناده کندی خاتوننه فجوری
لایق کوروب دیوثلکی قبول قیلمقدر واکر کندینک خاتونی اولورسه ایلک خاتوننه ایشلدیکی کندی خاتوننه بولمقدر
برآخر کسه دخی آنک خاتوننه اول فعلی قیلمقدر (مثنوی) زانکه مثل آن جزای او شود * چون جزای سیئه مثلش بود)
چون سبب کردی کشیدی سوی خویش * مثل آن را پس تو دیوثی وبیش) زیرا اکثریا اول عملک جزاسی اول عملک
مثلی اولور چونکم سیئه نک جزاسی آنک مثلی اولور یعنی (وجزاء سیئة سیئة مثلها) آیت کریمه سنک مقتضاسنجه
اکثریا بو کونه اعمال سیئه نک جزاسی ینه آنک مثلی اولور اکرچه کاه کاه بعینه آنک مثلی اولیوب برآخر نوع اوزره

ظهوره کلورسه چونکم سن سبب ایلدک واول سببک مثلی کندی جانبکه چکدک پس سن دیوث وقلتبانسن
وزیاده سن یعنی چونکم سن بر عمله سبب اولوب زنا ایلمک عملی کبی بر عملی کندی جانبکه جذب ایدوب اختیار ایلدک
پس بیل که سن فی الحقیقه دیوث وقلتبانسن بلکه دیوث وقلتبان اولنلردن دخی زیاده سن که اول فعلی اول سن
اختیار ایدوب لایق کورمشسن در پس شاه مصر کندی کندیسنه کلدی وبو کونه اعتراف ایدوب دیدی (مثنوی)
غصب کردم ازشه موصل کنیز * غصب کردند از من او را زود نیز) شاه موصلدن کنیزکی غصب ایلدم لاجرم فی الحال
آنی بندن دخی غصب ایلدیلر (م ی) او که امین من بد ولالای من * خاینش کرد آن خیانتهای من) اول دلاور که بنم امینم
وبنم لالام ایدی بنم اول خیانتلرم آنی خائن ایلدی یعنی اول پهلوان بنم اسکیدن بر معتمد علیه لالام ایدی آندن
بوانه دلک اصلا خیانت ظاهر وصادر اولمشدی شمدی آنک خیانتنه سبب اصل بنم شاه موصل حقنده ایلدیکم
ظلم وخیانت اولدی دیدی (مثنوی) نیست وقت کین کذاری وانتقام * من بدست خویش کردم کار خام) چونکم
اصل قباحت وخطا بندن صادر اولدی پس شمدی کین کذارلغک وانتقامک وقتی دکلدر زیرا بن کارخامی
کندی الم ایله ایلدم یعنی اول کار بد انجامی خود ابتدا بن ایشلدم وظلمی اختیار ایلدم پس انتقام ایلمک وکین قیلمق
وقتی دکلدر (مثنوی) کر کشم کینه بران میر وحرم * آن تعدی هم بیاید برسرم) اکر شمدی اول میر وحرم اوزره کین
وانتقام چکم اول ظلم وتعدی هم عاقبت بنم باشمه کلور یعنی آنک دخی جزا ومکافاتنی کوریرم (مثنوی)
هم چنان کین یک بیامد در جزا * آزمودم باز نزمایم ورا) انجلین که بو بر جزا کلدی آنی تجربه ایلدم کیرو تجربه ایلمزمکه
من جرب المجرب حلت به الندامه دیمشلردر (م ی) درد صاحب موصلم کردن شکست * من نیارم این دکر را نیز خست
صاحب موصلک دردی بنم بوینمی صدی بر غیریسنی دخی بن مجروح ایتمکه قادر دکلم زیرا اکر بونی دخی مجروح ایلرسم
کماتدین تدان موجبنجه بنی دخی مجروح ایدرلر پس لازم کلدیکه عدل وانصافله معامله ایلیم دیدی (مثنوی) دادمان
حق از مکافات آکهی * کفت ان عدتم به عدنا به) مکافات ومجازات خصوصندن اوتری حق تعالی بزه آکاهلق
ویردی ودیدی اکر سز عودت ایلرسکز بز دخی اکا عودت ایلرز بو بیت شریف سورهٔ بنی اسرائیلده بو آیت کریمه یه اشارت
اولور قال الله تعالی (عسی ربکم ان یرحمکم) بو آیت کریمه نک تفسیری اوچنجی جلدده وخامت کاران مرغ سرخنده
مرور ایلدی آنده طلب اولنه سورهٔ انفالده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولسه دخی جائزدر قال الله تعالی
ان تستفتحوا فقد جاءکم الفتح وان تنتهوا فهو خیر لکم وان تعودوا نعد) بو آیت کریمه نک دخی تفسیری جلد ثالثک آخرنه
قریب نظر کردن پیغمبر علیه السلام باسیران سرخنک التنده (ان تستفتحوا) شرحنده کچدی آنده طلب اولنه
وتوضیح معنی اولدر که شاه مصر کندیسنه دیدی حق سبحانه وتعالی بزه عملک مکافاتندن خبر ویردی وآکاه ایلدی
دیدی که اکر سز بو عملدن کتتو عمله عودت ایلرسکز بز دخی اکا مناسب جزایه عودت ایلرز واکر سز اول عمل قبیحدن
توبه ایدوب رجوع ایلرسکز بز هم اول عمل قبیحک جزاسندن رجوع ایلرز وحسن عملکزه کوره ینه حسن جزا ویررز
مثنوی) چون فزونی کردن اینجا سود نیست * غیر صبر ومرحمت محمود نیست * ربنا انا ظلمنا سهو رفت * رحمتی کن
ای رحیمیهات زفت * عفو کردم تو هم از من عفو کن * از کناهان نو وجرم کهن) چونکم بو محلده فزونلک وفضوللک ایلمک
فائده دکلدر صبر ومرحمتدن غیری محمود ومقبول دکلدر ای بزم ربمز تحقیقا بز نفسمزه ظلم ایلدک سهو واقع اولدی
بر رحمت ایله ای کریم الله سنک رحیملکلرک زفت وعظیمدر ای خدا عفو ایلدم سن دخی بندن عفو ایله یکی کناهلردن
واسکی جرمدن یعنی شاه مصر اعتذار واستغفاره باشلدی وایشلدیکی کناهلره اعتراف ایلیوب ظلم واعتسافدن
حذر ایدوب عدل وانصاف ایله عمل ایلمکه شروع ایلدی کندی کندیسنه دیدی چونکم بو خصوصده فزونلک ایلمک
وطریق عدل ودادن تجاوز قیلوب زیاده فعل قیلمنک نفع وفائده سی یوقدر بو محلده لازم اولان صبر قیلمق ورحمت
وشفقت ایلمکدر بوندن اقدم غیری کار ایلمک محمود وممدوح دکلدر پس جناب رب العالمینه دعا وتضرع ایلمکه باشلیوب
دیدی ای بزم پروردکارمز تحقیقا بز کندی نفسلریمزه ظلم ایلدک سهو وخطا بزدن واقع وصادر اولدی ای سن شول
ارحم الراحمین سنکه سنک مرحمتلرک وکرملرک قتی اولور بزه بر مغفرت ومرحمت ایله الهی وسیدی بن بنده برخایندن
جرمنی عفو ایلدم هم بنم یکی کناهلرمی واسکی جرملرمی عفو ایله دیدی وبو کونه تضرع ونیاز ایلدی بونده تنبیه بودرکه
پادشاه اولنلر وسلطنت ودولت مرتبه سنی بولنلر کندی تحت تصرفنده اولان خدم وحشمنه لطف ومرحمتله
معامله ایلیه وانصاف وعدالتله تخلق ایلیوب کار قیله ظلم وعدوانه میل ایلمیه تا کم آنک جزاسی عاقبت آنک باشنه کلمیه
ومجروح وشکسته اولمیه (مثنوی) کفت اکنون ای کنیزک وامکو * این سخن را که شنیدم من ز تو) پس شاه مصر دونوب
کنیزکه دیدی ای کنیزک شمدی کیرو سو یله بو سوزی که بن سندن اشتدم (مثنوی) با امیرت جفت خواهم کرد من

الله الله زین حکایت دم مزن) بن سنی اول امیر ایله جفت ایلمك استرم الله حقیچون بو حکایتدن دم اورمه
وسنکله بنم مابینمده واقع اولان رازی وماجرایی سویلمه (م ی) تانکردد او زرویم شرمسار * کو بکی بد کردونیکی صدهزار
تا کم اول امیر اشیدوب وبنم یوزمدن اوتنیه وشرمسار ومخجل اولمیه زیرا اول امیر بر بدلك ایلدی وصدهزار ایلك ایلدی
یعنی اکرچه بو خصوصده بر قباحت وخیانت ایلدی ولیکن نیجه کره ابو خدمتلر وعظیم نیکو کار ایلمشدر (مثنوی)
بارها من امتحانش کرده ام * خو بتر از تو بدو بسپرده ام) نیجه کره بن آنی تجربه وامتحان ایلمشم سندن خو بتر
کنیز کاری بن اکا اصمرلمشم اصلا آندن آنلره بر خیانت صادر اولمدی (مثنوی) در امانت یافتم او را تمام * این خطایی
بودهم از کردهام) جمیع خصوصده بن آنی هر وجهله تمام امانتده بولدم آنده شائبهٔ خیانتدن بر شمه یوق ایدی
پس بیلمکه بو بر قضا ایدی بنم ایشلدیکم اعمال سیئه دن اوتری بر قضا ایدی ظهوره کلدی وبو کا سبب بنم نفسمك
قباحتی اولدی دیو اعتراف قیلدی (مثنوی) پس بخود خواندان امیر خویش را * کشت در خود خشم قهر اندیش را
چونکم شاه مصر کنیزکه بو تنبیهی ایلدی پس کندینك اول امیرینی کندی حضورنه اوقودی کندیده دپلدی قهر اندیش
اولان خشمی یعنی کندی وجودنده اولان آتش خشمی سوندردی وکظم غیظ ایلیوب (والکاظمین الغیظ والعافین
عن الناس) موجبنجه آنك جرمنی عفو ایلدی (مثنوی) کرد با او یك بهانه دلپذیر * که شدستم زین کنیزك من نفیر
شاه مصر اول دلبر اولان امیره بر دلپذیر بهانه ایلدی بو یلدو که بو کنیزکدن بن نفیر ومتنفر اولمشم (مثنوی)
زان سبب کز غیرت رشك کنیز * مادر فرزند دارد صد از یز) اول سببدن بو کنیزکه غیرت ورشکندن فرزندك انه سی
بو زازیز طوترا زیر چولمك قینامغه دیرلر بونده شهزادهنك والده سنك قلبی چولمکك جوش وخروش ایلمسندن
عبارت اولور چولمك قیناتمسنه دخی بر سبیل ایهام اشارت قیلور یعنی اول امیره بویله دلپذیر بهانه ایدوب دیدیکه
بو جاریه نك غیرتندن فرزندمك والده سنك درونی عظیم جوش وخروش طوتر (مثنوی) مادر فرزند را بس حقهاست *
او نه درخورد چنین جور وجفاست) فرزندمك مادرینك بنم اوزرمده چوق حقلری واردر اول بو بجلین جور وجفایه
لایق دکلدر (مثنوی) رشك وغیرت می برد خون میخورد * زین کنیزك سخت تلخی می برد * اوغلومك والده سی رشك
وغیرت ایلتور وقان بر بو کنیزکدن محکم آجیلق ایلتور وزیاده غم والم چکر (مثنوی) چون کسی راداد خواهم این کنیز
پس ترا اولیترست این ای عزیز) چونکم بو کنیزکی برکسه یه ویرمك استرم پس بونی سکا ویرمك اولی ترکدر
ای عزیز (مثنوی) که تو جانبازی نمودی بهر او * خوش نباشد دادن او جز بتو) زیرا سن آندن اوتری جانبازلق کوستردك
پس سنك اکا چوق خدمتك سبقت ایلدی هر وجهله سن بو کا و بو دخی سکا لایق ومستحقدر دیدی (مثنوی)
عقد کردش با امیر او را ببرد * کرد خشم وحرص را او خرد مرد) الحاصل شاه مصر اول ماه منیری اول امیره عقد ایلدی
وآنی اول امیره اصمرلدی غضب وحرصی اول شاه خرد ومرد ایلدی الحق ابو قیلدی پادشاهلره لایق اولان خصلت
هم بو ایدی پادشاه دین اول کمسه در که خشم وحرصی دپلیه وظلم واعتسافدن حذر ایلیه وعدل وانصافله معامله قیله
وحق تعالینك کندیسنه ویردیکی نعمتك قدرینی بیله وشکرینی قیله (بیان آنکه نحن قسمنا که یکی را قوت
وشهوت خران دهد ویکی را کیاست وقوت انبیا وفرشتکان دهد) بو سرخ شریف اول آیت کریمهنك معناسنك
بیانیدرکه الله تبارك وتعالی سورهٔ زخرفده (نحن قسمنا) دیدیکه بر قوملره قوت حیوان وشهوت خران ویرر
وبر بنده سنه دخی کیاست وفهم وفراست وقوت انبیا وفرشتکان ویرر کما قال الله تعالی (اهم یقسمون رحمة ربك)
استفهام انکار یدر وکافرلری تجهیل وتعجیب ایچوندر یا محمد آیا بونلرمی قسمت ایدرلر ربکك رحمتنی رحمتدن
مراد نبوت ورسالتدر وبونك امثالی یعنی تصرف وارادت بونلرك یدلرنده میدر تا استدکارینه رسالت ونبوت وعلم
ومعرفت اعطا ایدهلر (نحن قسمنا بینهم معیشتهم) بز قسمت ایلدك بونلرك مابیننده معیشتلرین که انکله زندکانلك
ایدرلر (فی الحیاة الدنیا) حیات دنیاده پس تدبیرله آنی تغییره مالك دکللردر پس امر رسالت که اعلای مراتب انسانیهدر
اکا نیجه تصرفلری اولور (ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات) وبز رفیع وعالی قیلدق وبونلرك بعضیسنی بعضیسی
اوزره درجهلر یوندن یا رزقده که بعضیسی غنی وبعضیسی فقیر ویا علم ومعرفتده کیمی عالم وفاضل وکیمی نادان
وجاهلدر ویا بندهده کیمی مؤمن وکیمی کافر دروقس علی هذا (لیتخذ بعضهم بعضا سخریا) تا کم بعضیسی بعضیسی
اتخاذ واستعمال ایلیه مسخر وکارکننده حوائج ومصالحلرنده ومعاشلرنده تا امور عالم منتظم اوله (ورحمة ربك خیر
مما یجمعون) سنك ربکك رحمتی یا محمد خیرلودر کافرلرك جمع ایلدیکی حطام دنیادن (بیت) سر ز هوا تافتن از سرورست
ترك هوا قوت پیغمبریست (بیت) تخمهایی که شهوتی نبود * بر آن جز قیامتی نبود) الحاصل هوادن باش چویرمك
سرورلکدندر هوایی ترك ایلمك پیغمبرلك قوتیدر یاخود پیغمبره منسوب اولان قوتدر ولهذا قال صلی الله علیه وسلم

ایاکم والهوی فان الهوی یعمی ویصم) وامام ابو صیری قصیدهٔ بردهده دیر (بیت) فاصرف هواها وحاذران تولیه *
ان الهوی ماتولی یصم او یصم * وحکیم سنایی حضرتلری اسرارنامه سنده بو سرخ شریفده مسطور اولان بیتی
بیوررلر شول بر تخملر که شهوته منسوب اولمیه اول تخملرك بر و محصولی قیامته منسوب اولمقدن غیری دکل یعنی
شول اعمال تخملریکه شهوانی اولمیه بلکه روحانی وربانی اوله آنك ریع و محصولی قیامته منسوب اولور وآنده ظهوره
کلور (مثنوی) کر بدش سستی نری خران * بود او را مردی پیغمبران * ترك خشم وشهوت وحرص آوری *
هست مردی ورك پیغمبری * اکرچه اول مصر پادشاهنه خرلرك نرلکنك سستلکی اولدی لیکن اکا پیغمبرلك
مردلکی اولدی زیرا خشم وغضب وشهوت وحرص آورلکی ترك ایتمك مردلك و پیغمبرلك طمریدر یعنی مصر شاهنك
اکرچه شهوت نفسانیه سی سست اولدی وخرلرك ارلکی کبی اولان رجولیت جسمانیه سنه ضعف کلدی
اما روحانیت حسبیله اکا پیغمبرلرك مردلکی ونبیلرك قوت وقدرتی اولدی زیرا خشمی ترك ایلمك وشهوت نفسانیه یی
ازاله قیلمق وحرص وشره کتورمکی دفع ایلمك محقق عروق انبیادن بر عرق مردی واولیادن بر عظیم مردلکدر (مثنوی
نری خر کو مباش اندر رکش) حق همی خواند الغ بکلر بکش) مردهٔ باشم بمن حق بنکرد * به از آن زنده که باشد دور ورد
مغز مردی این شناس و پوست آن) آن بر دوزخ بر داین در جنان) دیمکه که آنك عرق وطبیعتنده خرك نرلکی اولمسون
زیرا حق تعالی حضرتلری آنی الغ بکلر بکی اوقورا کرین مرده اولورسه که حق تعالی بکا نظر ایده اول حی وزندهدن یکدرکه
درکاه الهیدن دور ومردود اوله ومردلکك اب ومغزی بونی اکله وآنی پوست وقشر اکله اول کشی یی دوزخه ایلتور
بو جنانه ایلتور الغ ترکان دلنده اولو سلطانه دیرلر بکلر بکی ترکیدر یعنی شهوت جسمانیه که خرلرك نرلکندن
بر نوعدر دیمسن اول پادشاهك طمرنده خرلرك نرلکی اولمسون وشهوت نفسانیه ایله اول پادشاه اتصاف قیلمسون آنك
انسانیتنه قوت جسمانیهسی اولمقدن نه ضرر کلور که حق سبحانه وتعالی آنك کبی خشم وشهوتی ترك ایلین پادشاهلره
بکلر بکیلرك اولو سلطانی اوقورا کرین فی المثل شهوت نفسانیه وقوت جسمانیهدن مرده اولسم وبو صفتلری حق سبحانه
وتعالینك بکا نظر ایلمسندن اوتری ونفسمدن اوتری خشم وشهوتی ازاله قیلسم اول خشم وشهوتله زنده اولان کمسهدن
بهتر اولور که اول کمسه خشم وشهوت سببیله درکاه الهیدن دور ومردود اوله ارلکك لبی ومرادنه لکك مغزنی سن اصل
خشمی وشهوتی وحرص وآزی ترك ایلمکی بیل واول قوت جسمانیه ایله قوی وشهوت نفسانیه ایله غوی اولمق مردلکك
قشریدر اول مردلکك قشری اولان قوت جسمانیه وشهوت نفسانیه انسانی جهنمه ایلتور اما بو مردانهلکك لبی
اولان ترك خشم وشهوت ایلمك جنت اعلایه وقرب حضرت خدایه ایلتور (مثنوی) حفت الجنة مکاره را رسید *
حفت النار از هوا آمد پدید * حفت الجنة مکارهها ارشدی حفت النار هوادن ظاهر کلدی بو بیت بو حدیث شریفه
اشارت اولنور قال صلی الله علیه وسلم حفت الجنة بالمکاره وحفت النار بالشهوات) یعنی جنتك اطرافی محفوفه اولدی
تا کم بو حدیث شریف بو معنایه دلالت قیلدیکه پیغمبر علیه السلام حضرتلری جنتك اطرافی مکاره وشدائدله احاطه
قیلندی وجهنمك اطرافی شهواتله احاطه قیلندی بیوردی (م ی) ای ایاز شیر نر دیو کش * مردی خر کم فزون مردی هش
آنچه چندین صدر را دارا کش نکرد * لعب کودك بود پیشت ای نك مرد * ای بدیده لذت امر مرا * جان سپرده بهر امرم
در وفا) داستان ذوق امر وچاشنیش) بشنو اکنون در بیان معنویش) ای دیو وشیطانی قتل وهلاك ایدیجی شیر نر کبی ایاز
خر مردلکی کم وهش مردلکی افزون اولان ایاز اول نسنهیی که نیجه صاحب صدر آنی فهم وادراك ایلمدی اول سنك
قتکده لعب کودك اولدی ایشته مردلك ای بنم امرمك لذتنی کورمش وبنم امرمدن اوتری وفا ایلمکده جانی اصمرلمش
اول ایازك امرمدن ذوقنك وچاشنیسنك داستانی شمدی آنی بیان معنویده استماع ایله بو ابیات شریفه اکرچه سلطان
محمودك لساندن ایازه خطاباً دینلمشدر ولیکن مقصود مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان اولیاسنه الله تبارك وتعالی بو کونه
معامله ایلر مثلا سلطان محمود ایازه خطاب ایدوب دیدی ای دیو اولدیریجی شیر نر کبی اولان ایاز اشکلر مردلکی ناقص
وعارفلر ارلکی زیاده اولان ایاز اول معنایی بو قدر صاحب صدر اولنلر ادراك ایلمدی آنلرك ادراك ایلمدیکی معنی سنك
قتکده اوغلان اویونجغی اولدی ایشته مردلك ودلاورلك بودر ای بنم امرمی طوتمقده لذت کورمش ایاز و بنم امری بر ینه
کتورمکدن اوتری وفا ایلمکده جانلر ویرمش ایاز حقا که مردانهلك همان بویله اولور ومردود لیر اولنلر کندی مولاسنك
امرنی آنك کبی قبول قیلور هزار هزار سیم وزر ولطیف وذی قیمت بر جوهر اولسه حق تعالینك بر امرنی آنلردن
اوتری صیمزا تمام امر حق اول جوهری صیمق اوزره واقع اولسه دخی اصلا میل قیلماز اول ایازك امری طوتمقدن ذوقنك
داستانی وکندی شاهنك بیوردیغنه امتثال ایتمکدن چاشنی یذیر اولمسنك حکایهسنی الان بیان معنویده
آنی اشت وسندخی کندی مولاك امرنی طوتمقده آنك کبی برایش ایت (دادن شاه کوهر را میان دیوان

ویجمع بدست وزیر که این چند ارزد ومبالغه کردن وزیر در قیمت آن کوهر وفرمودن شاه اورا که اکنون این را بشکن
وکفتن وزیر که این را چون شکنم که نیك خواه خزینه ات منم) بو سرخ شریف شاهك کوهری برمسیدر ووزیرك النه
دیوان ومجمع اورتاسنده ویرمسیدر که بو کوهر نه قدر بهادر ووزیرك اول کوهرك قیمت وبهاسنده مبالغه ایلمسیدر
وشاهك اکا امر ایتمسیدر که بو کوهری قیر ووزیرك دیمسیدر که بو کوهری نیچون صرم که سنك خزینه كك
بن نیك خواهیم بن سنك خزینه که بد خواه دکلم که بو یله بر ذی قیمت کوهری شکست ایلیم وسنك
خزینه که ضرر ویرم (مثنوی) شاه روزی جانب دیوان شتافت * جمله ارکان ادران دیوان بیافت) شاه محمود
غزنوی برکون دیوان جانبنه شتاب وسرعت ایلدی جمله ارکان دولتی اول دیوانده بولدی (مثنوی) کوهری بیرون
کشید او مستنیر) پس نهادش زود در کف وزیر) اول مستنیر بر کوهری طشره چکدی یعنی شاه محمود بر نورانی کوهری
کندی جیبندن ویا کیسه سندن اخراج ایلدی پس فوری آنی وزیرك کف ودستنه قودی (مثنوی) کفت چونست
وچه ارزد این کهر * کفت به ارزد ز صد خروار زر) شاه وزیره ایتدی بو کوهر نیجه در ونه دکر وزیر جواب ویردی ودیدی
یوز یوك التوندن یك دکر خروار خر بار معناسنه در لیکن بونده مطلقا یوك معناسنه اولور یعنی اول وزیر دیدی بو جوهر
یوز یوك التوندن زیاده دکر (مثنوی) کفت بشکن کفت چونش بشکنم * نیك خواه مخزن مالت منم) شاه ایتدی
بو کوهری صی وزیر ایتدی نیچون صیم بن سنك مخزن ومالكك نیك خواهیم (مثنوی) چون روا دارم که مثل این کهر
که نیاید در بها کردد هدر) نیچون معقول وروا طوترمکه بو مثللی کوهر که بها وقیمته کلمز هدر وضایع اوله یعنی بونك کبی
بهایه کلمز ذی قیمت بر لطیف کوهری شکست ایلمکی نیچون روا طوترمکه آنی صیم وبی معنی بیره هدر اولوب ضایع اوله
مثنوی) کفت شاباش وبدادش خلعتی * کوهر ازوی بستد آن شاه فتی) شاه اکا تحسین دیدی واکا بر ابو خلعت ویردی
اول فتی وجوانمرد اولان پادشاه جوهری اول وزیرك الندن الدی (مثنوی) کرد ایثار وزیر آن شاه جود *
هر لباس وحله کو پوشیده بود) اول جود صاحبی پادشاه وزیره ایثار وسخا ایلدی هر لباس وحله یی که اول شاه
کیمش ایدی یعنی پادشاه کندینك کیدیکی لباسی اکا احسان ایلدی (مثنوی) ساعتیشان کرد مشغول سخن *
از قضیه تازه وراز کهن) شاه بر ساعت اهل دیوانی سوزه مشغول ایلدی تازه قضیه دن واسکی رازدن یعنی پادشاه بونلری
اغفال ایچون اسکی رازدن یکی قضیه دن سوز سویلدی وبونلری مشغول ایلدی (م ی) بعد ازان دادش بدست حاجبی
که چه ارزد این بدست طالبی) آندن صکره اول کوهری بر حاجبك النه ویردی ودیدی که بو کوهر بر طالبك اوکنده نه دکر
(مثنوی) کفت ارزد این بنیمه مملکت * کش نکه دارد خدا از مهلکت) اول حاجب شاهه جواب ویروب ایتدی بو جوهر
بر مملکتك نصفنه دکر که اول کوهری خدای تعالی مهلکه دن صاقلیجی اولسون مهلکت بونده هلاك معناسنه در
(م ی) کفت بشکن کفت ای خورشید تیغ * بس دریغست این شکستن رادریغ) شاه اول حاجبه ایتدی بو کوهری صی
حاجب دخی ایتدی ای خورشید تیغ یعنی ای تیغ خورشید کبی عالم طوتیجی وظلمات کفر وفسادی ازاله ایدیجی پادشاه
بو کوهری صیمق زیاده حیف ودریغدر (مثنوی) قیمتش بکذار بین تاب لمع * که شدست این نور روز اورا تبع) آنك قیمتنی
قو وبو تاب ورونق ولمعی کور که بو روز ونهارك نور وضیاسی اکا طفیل وتابع اولمشدر (مثنوی) دست کی جنبد
مرا در کسر او * که خزینه شاه را باشم عدو) اول کوهرك کسرنده بنم دستم نیچون حرکت ایلر شاهك خزینه سنه نیچون
عدو اولورم (مثنوی) شاه خلعت داد وادرارش فزود * پس دهان در مدح عقل او کشود) شاه حاجبدن چونکه
بو جوابی اشتدی اکا خلعت ویردی وادرار ووظیفه سنی زیاده قیلدی پس شاه اول حاجبك عقل وادراکنی
بحسب الظاهر مدح ایلمکه دهان آچدی یعنی اکا اهل دیوان ما بینده آفرین سنك عقل وادراککه دیو مدح قیلدی
مثنوی) بعد یك ساعت بدست میرداد * درّ را آن امتحان کن باز داد) بر ساعتدن صکره امیرك النه ویردی بو دخی جائزدر
آندن صکره میرداد النده در وکوهری اول امتحان ایدیجی شاه کیرو ویردی میرداد عدالت میری دیمك اولور (مثنوی)
او همین کفت وهمه میران همین * هر یکی را خلعتی داد او ثمین) اول امیرداد بونی دیدی وسائر امیرلر دخی هر بری
اکا تقلید ایدوب بو یله دیدیلر یعنی بر امیره دخی اول جوهری علی حدة عرض ایلدکده وبونی کسر ایلیك دیو سویلدکده
هر بری امیر کبی بلکه وزیر کبی بز بونی نیچون صیرز سنك خزینه که بد خواه دکلز دیو جواب ویردیلر پس اول پادشاه
بونلرك هر برینه اغر بها الو خلعتلر ویردی (مثنوی) جامکیهاشان همی افزود شاه * آن خسیسانرا ببرد از ره بچاه) وآندن
ماعدا آنلرك ثقتا نلقلرنی اول پادشاه زیاده ایلدی اول دنی وخسیسلری یولدن چاهه ایلتدی جامکی طونلق دیمکدر یعنی
پادشاه بونلرك طونلقلرنی زیاده قیلدی بونلره ظاهر انعام واحسان ایلدی بونلرك خبرلری یوق اول خسیسلری بو یولدن
چاه غروره دوشردی (مثنوی) این چنین کفتند پنجه شصت امیر * جمله یك یك هم بتقلید وزیر) حاصل کلام الا ای التمش

امیر بو یله دیدیلر جمیعا بر برهم وزیره تقلید ایله یعنی اول صدر نشین اولان وزیر ابتدا نه کونه جواب ویردیسه بونلر دخی
اکا تقلیدا عینی ایله همان اول جوابی ویردیلر حقیقت نه ایدیکنی بیله میوب مقام تقلیده قالدیلر (مثنوی) کرچه
تقلیدست استون جهان * هست رسوا هر مقلد ز امتحان) اکرچه جهان استونی تقلیددر اما هر مقلد امتحاندن
رسوادر تقلید بر آخر کسه نك قولنی وفعلنی کندیسنه قلاده ولازم قیلوب لیکن اول قولك واول فعلك حقیقتنی
بیلمکه دیرلر نته کم تقلیدك تحقیقی وتفصیلی جلد اولده حقیر وبی خصم دیدن ناقه صالح الراسر خنك آخرنده
مرور ایلمشدر آنده طلب اوله وبونده بو بیتك معناسی بودر اکرچه بعض کسه مرتبه بوتندن وسن وسال جهتندن
کندیسندن ارفع اولان کسه نك قولنی وفعلنی قبول قیلمق واکا تابع اولمق جهانك عمادی منزله سنده در که انتظام عالم
انکله اولمشدر که لازم کاسه بر طائفه یه دیسك که سن بو فعلی نیچون ایلرسن وبو کونه سوزی ندن اوتری سویلرسن
انلر دیرلر بو کونه سوزی بزم ابا واجدادمز ویا خود پیشوا اولان استادمز سویلرمش وبزم ایشلدیکمز فعلی آنلر
هم ایشلمشدر پس بز آنلره تابعز دیرلر لیکن هر مقلد امتحان اولندقده البته رسوای اولور وایشلدیکی عملك حقیقتنی
وسویلدیکی سوزك سر ومغزنی بیلمدیکی ظهوره کلور نته کم اول وزیره تقلید ایلین هر بر امیرك فضاحتی عاقبت ظاهر
اولدی وتقلیدك قباحتی ظهوره کلدی (رسیدن کوهر از دست بدست وآخر دور با یاز رسیدن وکیاست ایاز ومقلد
ناشدن ایشانرا ومغرور ناشدن او بکال ومال دادن شاه وخلعتها وجامکیها افزودن ومدح عقل مخطئان کردن بمکر
وامتحان که کی روا باشد مقلد را مسلمان داشتن مسلمان باشد امانادر باشد که مقلد ازین امتحانها بسلامت بیرون اید که
ثبات بینایان ندارد الا من عصمه الله * بو سرخ شریف کوهرك الدن اله ایرشمسنك آخر دورده ایازه ایرشمسنك
بیانیدر وایازك کیاست وزیرکلکیدر وایازك آنلره مقلد اولمسی وتقلید قیلمسیدر ودخی پادشاهك مکر وامتحانله
مخطیلرك خلعتلرنی زیاده ایلدیکنه ودخی شاهك اول مخطیلرك مال ومتاع ویرمکلکنه ایازك مغرور اولمسی
والداغمسیدر که مقلدی مسلمان طوتمق نیچون روا اولور اکرچه مقلد مسلمان اولور اما نادر اولور که مقلد بو امتحانلردن
سلامت ایله طشره کله یعنی بو یله امتحان محللرنده سلامت بولمق واجتناب قیلمق مقلد اولان کسه لره آز واقع اولور
انکیچون اکثر متکلمین مقلدك ایمانی صحیح طوتمشلر وبعضلر دخی صحیح طوتمشلردر وایمان مقلد دخی صحیح اولمز
دیو اثبات ایتمشلردر زیرا بو مقلدلردن بریسی بینالرك ثباتنی طوتمز الا شول کسه دکلکه الله آنی عاصم اوله یعنی مکر شول
کسه بینا اولان محققلرك ثباتنی طوتر که الله تبارك وتعالی آنی خطا وخللدن وسهو وزللدن مصون ومحفوظ قیله
(زیرا حق یکیست وان راضد بسیار غلط افکن ومشابه حق مقلد چون ان ضد را نشناسد ازان رو حق را نشناخته
باشد اما حق با آن ناشناخت او چو اورا بعنایت نکاه دارد آن ناشناخت او زیان ندارد) زیرا که حق بردر واکا چوق
غلط افکن ومشابه حق ضد واردر یعنی فی المثل حق بردر واول حقك غلط براغیجی حقه مشابه باطل نیجه ضدی واردر
مقلد چونکم اول ضد حق اولان باطلی اکلیه اول جهتدن حقی اکلممش اولور اما حق اول مقلدك اوناشناختلغی
ایله بلکه چونکم اول مقلدی عنایتله نکاه وحفظ طوته اول مقلدك ناشناختلغی اکا زیان طوتمز وضرار ایتمز (مثنوی
ای ایاز اکنون نکو بی کین کهر * چند می ارزد بدین تاب وهنر * کفت افزون زانچه تانم کفت من * کفت اکنون
زود خردش در شکن * سنکها در استین بودش شتاب * خرد کردش پیش او بدان صواب) ای ایاز شمدی سن دیمزمیسنکه
بو کهر نه قدر دکر بو تاب وهنر له ایاز شاهه جواب ویروب ایتدی بو کوهرك بهاسی اول نسنه دن زیاده در که بن آنی دیمکه
قادر اولم پس شاه ایازه ایتدی تیز اول کوهری خرد ایله صی اول حالده ایازك یکنده طاشلر وار ایدی شتاب وسرعتله
اول کوهری خرد ایلدی زیرا آنك قتنده صواب اول ایدی یعنی اول کوهری پادشاه آخر الامر ایازك النه ویردی
واکا بر سبیل استفهام تقریری دیدی ای ایاز شمدی سن سویله مزمیسن که بو کوهر نه دکر بو تاب وهنرله سویله کورهلم
ایاز دخی ای شاه بن آنك قیمتنی سویلمکه قادر دکلم دیمسویلدیکم بهالردن زیاده در دیدکده شاه اکا امر ایدوب دیدی
ای ایاز الان اول کوهری خرد ایلیوب صی ایازك النده حکمت ربانی سنکلر وار ایدی سرعتله اول کوهر یکتایی درحال
شکست ایلدی آنك قتنده صواب کوهری صیمق وشاهك امرنی یرینه کتورمك ایدی بونده کوهردن مراد
جوهر جسمانی وصفت حیوانی اولور ایاز مشابه سنده مقرب الهی اولان حق تعالینك خاص قوللرینه اول حیوانی
اولان صفتلری وجسمانی اولان خاصیتلری کسر ایلمکه جناب حق امر قیلمشدر آنلر اول کوهر جسمانینك رونق
وتابنه بقمیوب امر حقه امتثال ایدوب آنی ریاضت وطاعت طاشلریله کسر ایدرلر وامر حقی یرینه کتوررلر
اما اهل صورت واصحاب تقلید اول کوهر جسمانیه نك لطافتنه باقوب آنی سنك طاعتله صیمغی اختیار ایلمزلر وامر حقی
یرینه کتورمزلر بلکه من حیث المرتبة والصورة کندیلردن ارفع اولان بر صدر نشین کسه نك جوهر جسمانیه صیانت

قیلدیغنی وا کا عظیم رغبت ایلدیکنی کوروب اکا تقلید ایدرلر وامر حقی برینه کتورمیوب آنك کندیکی بوله کیدرلر
مثنوی) زاتفاق طالع بادولتش * دست داد آن لحظه نادر حکمتش * یا بخواب این دیده بود آن پرصفا * کرده بود اندر
بغل دوستك را) آنك بادولت اولان اتفاقندن اولحظه بر نادر حکمت اکا ال ویردی یا بودرکه اول پرصفا
بر جوهری صیغی دوشنده کورمشدی واهذا قولتوغنده ایکی طاش حاضر ایلمشدر یعنی اول اهل سعادت اولان
ایازك دولتلو اولان طالعنك کندی ایله اتفاقندن اول حینده بر عجیب حکمت اکا ال ویردی ومیسر اولدی واول
حکمت بوایدیکه پادشاه اول کوهری شکست ایله دیو امر ایلدکده آنك قولتوغنده ایکی طاش حاضر بولندی
اول کوهری صیق ایچون بر آلتی جست وجویه محتاج اولمدی بلکه هر وجهله اول کوهری کسر ایلمکه مستعد بولنوب
بلا تأخیر امر شاهی برینه کتوردی اکر سؤال اولنورسه که اول ایاز اول کوهری کسر ایده جکنی وپادشاهك
اکا شو کوهری شکست ایله دیو امر قیله جغنی ندن بیلدی تا کم اول کندیسنده بویله ایکی سنك پاره یی صاقلدی بونده
ایکی وجه واریا بودرکه اول درونی غل وغشدن پرصفا اولان ایاز بو کوهری صیغی وشاهك اکا کوهری صیه دن اوتری
امر ایلمسنی واقعه ده کورمش اوله وکندی رؤیاسنه اعتماد ایدوب اول طاشلری کندی جیبنده بهر حال بونك
بر حکمتی وارد ردیو حفظ قیلمش اوله ویاخود بیدارلق حالنده حق سبحانه وتعالی اکا نتیجهٔ کاری کشف ایلمش اوله مثلا
(مثنوی) همچو یوسف کز درون قعر چاه * کشف شد پایان کارش از اله) یوسف علیه السلام کبی که چاهك درونندن
حضرت خدادن اکا ایشنك نهایت وپایانی کشف اولدی بو بیت شریف قرینهٔ کلامندن مستفاد اولان
الهام حقه کوره مثل اولمشدریت اوله کوره مثل دکلدر زیرا تقدیر کلام بویله دیمکدرکه اول ایازك حالی ایکیدن
خالی دکلدر یا بودرکه اول پرصفا بو جوهری صیغی واقعه ده کورمش آندن اوتری قولتوغنده ایکی طاشی حاضر
قیلمش اوله ویاخود بیدارلك حالنده نهایت کارا کا بالهام الله کشف اولمش اوله نته کم یوسف علیه السلام حضرتلرینه
چاهك درونده حضرت الهدن آنك کارنك پایانی اکا کشف اولدی وحق تعالی آنك شاه مصر اولمسنی وقرنداشلرینك
عاقبة الامر واروب تواضع وانقیاد قیلمسنی درون چاهده ایکن وحی ایلدی کما قال الله تعالی فی سورة یوسف واوحینا
الیه لتنبئنهم بامرهم هذا وهم لا یشعرون (مثنوی) هر کرا فتح وظفر پیغام داد * پیش او یك شد مراد وبی مراد
هر کرا پاینده شد وصل یار * او چه ترسد از شکست وکارزار) هر کیمه که فتح وظفر پیغام وخبر ویردی آنك قتنده
مراد وبی مراد اولمق بر اولدی هر کیمه که یارك وصلی پاینده اوله اول کسه شکستدن وکارزاردن نه قورقر یعنی
هر شول کسه یه که حق تعالینك ظفرندن اولان فتح وظفر پیغام ویره وانکچون نصرت الهی اولدیغی عیانه کله آنك
اوکنده بی مراد اولمق برابر ویکسان اولور هر شول کسه یه که یارك وصالی سند ومعتمد اوله اول کسه منکسر اولمقدن
ونفس وهوا ایله جنك ومجاهده قیلمقدن نیچون قورقر بو کونه کسه انکساردن وکارزاردن اصلا خوف ایلمز (مثنوی
چون یقین کشتش که خواهد کرد مات * فوت اسب وپیل باشد ترهات * کر بر اسبش هر انکه اسب جوست *
اسب رو کوبی که پیش آهنك اوست * مثلا بر شطرنجبازه یقین اوله که چونکم خصمنی مات ایلر اسب وپیل
فوتی اکا لغو وترهات اولور اکر آنك اسبنی ایلته هر اول کسه که اسب طلب ایدیجیدر اسبه کتسون دی
اول کسه پیش آهنك دکلیدر پیش آهنك مقدم وپیشوا معناسنه درکه ایلرو قصد ایلین کسه یه پیش آهنك
دیرلر یعنی چونکم بر شطرنج باز اولان کسه یه یقین حاصل اوله که کندی خصمنی عاقبة الامر مات
ایلر آنك قتنده فیلك وآتك فوت اولمسی ترهات اولور وآلاتك ضایع وزائل اولمسندن غم یمز زیرا اسب وآت واسباب
وآلات خصمی مات ایلمکدن اوتریدر چونکم خصمك مات اولمسی بونلرسز هم میسر اولدیغی بیله بونلرك فوت
وضایع اولمسندن اکانه غم کلور اکر فرضی شول کسه که آنك اسب وآلاتنی کیدرمك واخذ ایتمك ایستیه وآنك
آتنی الندن الماسه وآلانه کتسون دی بالك بو قدر اول کسه بعون الله سابق وپیشواد کلیدر چونکم ازلده اکا عنایت
وحسنی (ان الذین سبقت لهم منا الحسنی) آیت کریمه سنك موجبجه سبقت ایلمش اوله اکا آلات واسبابك ضایع
اولمسی ضرر ویرمز (مثنوی) مرد را با اسب کی خویشی بود * عشق اسبش از پی پیشی بود * بهر صورتها مکش
چندین زحیر * بی صداع صورتی معنی بکیر * مردك اسبیله نه قرابتی اولور اول مردك اسبه عشق تقدم وسبقت
ایلمکدن اوتری اولور صورتلردن اوتری بو قدر ایچ اغریسی چکمه صورته منسوب اولان صداعسز معنی طوت
بساط شطرنجك اسبنی ذکرا تمك مناسبتیله بساط کوسنده اولان اسبلرك دخی عند العارفین اکا مانند اولمسنه یاکه
جمله صورت اهل معنی قتنده آلات شطرنجیه کبی کلسنه اشارت بیورولر ودیرلرکه عقلده ومعرفتده مرد اولان
کسه نك اسب واستر ایله نه قرابتی اولور ونوجهله آنلره تعلق وتعشق قیلورا کر برعاقل مردك اسبه عشقی اولورسه

اکا سوار اولوب منزل المقدن اوتری وغیریلرا اوزره سبقت وتقدم قیلمقدن اوتری اولور چونکم بر عارف تمام منزلی اله
وهر وجهله سالکلر اوزره سبقت وتقدم قیله ومراد ومقصودنی بوله آنك نه اسب صوری یه تعلق وتعشقی قالور ونه کندی
بدنی اسبنه علاقه سی وعشقی قالور پس ای اسیر صورت اولان عابد وزاهد صورتلردن اوتری بو قدر ایچ اغریسی
ودرون المی چکمه بلکه کندیکی صورته متعلق اولان درد صداعسز طوت تا کم صورت قیدندن قورتله سن وجمله مراد
ومقصودکی بوله سن (م ی) هست زاهد را غم پایان کار * تا چه باشد حال او روز شمار * عارفان ز آغاز کشته هوشمند
از غم واحوال آخر فارغند) زاهد ایچون پایان غمك کاری واردر عجب حساب وشمار کوننی آنك حالی نه اولور اما عارفلر
آغازدن هوشمند اولمشلردر لاجرم آخر وعاقبتك غم واحوالندن ایمن وفارغلردر یعنی عارف اولنلر ایله زاهد اولنلرك
ما بیننده فرق بودرکه زاهد بی معرفت کندی کارینك نهایتنك غمن یروبنم حالم یوم آخرتده نه اوله دیو غمناك اولور
اما حق تعالینك عارف قوللری اول ازلدن خبردار اولمشلردر وسر قضایه شهود بولمشلردر چونکم بیلدیلرکه
یوم آخرتده وروز خاتمه ده ظهوره کله جك ازلده مقدر اولان کاردر واهذا بونلر آخرتك غمندن واحوالندن فارغلردر
(مثنوی) بود عارف را همین خوف ورجا * سابقه دانیش خورد آن هر دو را * دید کو سابق زراعت کرد ماش *
او همی داند چه خواهد بود چاش * عارفست وباز رست از خوف وبیم * های وهو را کرد تیغ حق دو نیم) اکر چه عارفه
دخی هم بو خوف ورجا وار ایدی لیکن آنك سابقه دانلغی آنك هر ایکیسنی یدی زیرا عارف کوردیکه او سابق ومقدم ماش
زراعت ایلدی پس اول عارف بیلورکه عاقبت چاش نه حاصل اولسه کرکدر عارفدر وخوف وبیمدن کیرو قورتلدی
های وهویی تیغ حق ایکی پاره ایلدی نعم یعنی عارفك دخی قبل الوصول الی مرتبة المعرفة والیقین زاهد کبی خوف
ورجاسی وار ایدی وآنی بو کونه غملردن آزاد ایلدی زیرا عارف حالا بو دنیاده ایکن مشاهده قیلدیکه اول فی المثل
مرجمك اکدی او بیلورکه آنك چچی ومحصولی نه اولسه کرکدی یعنی عادة الله بونك اوزرینه جاری اولمشدرکه اکر
بر مزرعه یه مرجمك اکسك مرجمك بتر وبغدای اکسك بغدای بتر وقس علی هذا سائر الحبوبات پس عارف بیلدیکه
بو دنیا آخرتك مزرعه سیدر بر کسه بونده هر نه کونه تخم اکرسه البته یوم آخرتده آنك محصولنی کتورر پس عارف بتوفیق
الله زشت وقبیح تخملر اکمکدن حذر ایلیوب جمیل وملیح تخملر اکمشدر اول بیلورکه بو کونه لطیف تخملرك آخرتده
محصولی نه اوله جقدر پس پایان عمل وکارك خوف وغمندن آزاد اولوب همان کندی نفسنی اصلاح ایلمکه سعی ایلر
زیرا عارف سرازلدر بو اجلدن خوف وبیمدن قورتلمشدر خوف ورجادن حاصل اولان های وهویی وبعض اخباردن
ظهوره کلان خوف وبیمی حق تعالینك معرفتی تیغی ایکی شق ایلیوب اصلا بو کونه حالتلرك وجودنی قومشدر وعارفك
قلبنی بو کونه دغدغه لردن آزاد قیلمشدر (مثنوی) بود او را بیم وامید از خدا) خوف فانی شد عیان کشت آن رجا
اول عارف ایچون خدای تعالیدن خوف ورجا وار ایدی معرفت الهیه قوتیله خوف فانی اولدی واول رجا عیان اولدی
یعنی عارفك دخی قبل الوصول الی مرتبة الکمال خدای تعالیدن خوف ورجاسی وار ایدی اما کماله ایردکدن ورجا
مرتبه سنه بالغ اولدقدنصکره انك قلبندن خوف وحزن فانی اولوب رجانك حقیقتی ظهوره وعیانه کلوب وکندیسنك
محل امنه واصل اولدیغی مشاهده قیلدی پس عنایت حقله خوف وحزن مرتبه سندن قورتلوب شاد اولدی (م ی)
چون شکست آن کوهر خاص آن زمان * زان امیران خاست صد بانك وفغان * کین چه بی باکیست والله کافرست *
هر که این پر نور کوهر را شکست) وان جماعت جمله از جهل وعما) در شکسته در امر شاه را) قیمتی کوهر نتیجهٔ مهر وود)
بر چنان خاطر چرا پوشیده شد) چونکه ایاز اول زمان اول کوهر خاصی صدی پس اول امیرلردن نیجه بانك وفغان
قالقدی بویله دیو که بونه بی باکلکدر والله حقیچون کافر نعمتدر هر شول کسه که بو پر نور اولان کوهری صدی واول
جماعت یعنی اول کوهری شکست ایلین امرا جمله جهل وعمادن شاهك امری درینی صمشدر نتیجهٔ مهر وود اولان قیمتلو
کوهر انجلین خاطر اوزره نیچون پوشیده اولدی قیمتیده یا مصدریه اولمق ونسبی دخی اولمق جائزدر یعنی ایاز چونکم اول
خاص اولان کوهر کیمیایی اول زمانده صدی او کوهری صین امیرلردن اول حینده نیجه یوز صدا وفغان ظهوره کلدی
بویله دیو که های بونه بی باکلکدر ونه کونه بی ادرا کلکدر هر کسه که بونك کبی بر کوهر نورانی وتابناکی کسر ایلیه الله
حقیچون اول کسه شاهك نعمتنه کافردر وآنك دولتنه خائن وخاسردر واول جماعت مقلده جمله سی جهالتلرندن وبی
بصیرت اولدقلرندن اکر چه اول جوهری کسر ایلدیلر لیکن شاهك درامرنی صدیلرکه شاهك درامرنی کسر ایلمك اول
ظاهرده اولان جوهری کسر ایلمکدن نیجه وجوهله اضر واقبحدر اما بونلر بو معنایی بیله مدیلر وبو سرا کاه اوله مدیلر
بو معنایی مقرب شاه اولان ایاز بیلدی زیرا شول مهر ومحبتك نتیجه سی اولان قیمتلو کوهر که اندن مراد هر وجهله امر
شاهه اطاعت وانقیاد ایلمکدر انك کبی بر خاطر لطیفه نیچون مخفی اولدی یعنی مخفی وپوشیده اولمیوب اصل قیمتی کوهر

ص

نه ایدوکنی بیلدی وامر شاهی صیبوب اول کوهری صدی ولیکن اهل تقلیدڭ خاطرنه بومعنی پوشیده اولوب هر بریسی
جهالتلرندن اکا طعن وتشنیع قیلدی (تشنیع کردن امرا برایاز که چرا شکستی چنین کوهر را وجواب دادن ایاز ایشانرا
(مثنوی) کفت ایاز ای مهتران نامور * امر شه بهتر بقیمت یا کهر) ایاز آنلره دیدی ای نامور اولان مهترلر قیمت وبهاده
امر شاهمی یکدر یاخود کهرمی یعنی چونکم ایاز اول امرانڭ کندی حقنده اولان طعن وتشنیعلرینی کوش ایتدی
آنلره جواب ویروب ایتدی ای نامور ونامدار اولان امیرلر بیلکز وآکاه اولکز قیمتده پادشاهڭ امرمی یکدر ویاخود
کوهرمی یکدر (مثنوی) امر سلطان به بود پیش شما * یا که این نیکو کهر بهر خدا) سزڭ قتکزده امر سلطانمی
یکدر یا که بو خوب کوهرمی یکدر الله ایچون بیان ایلیکز وبو سؤالڭ جوابنی سویلیکز (مثنوی) ای نظرتان
بر کهر بر شاه نی * قبله تان غولست وجادهٔ راه نی) ای کوزنه نظرلو سزڭ نظریکز کوهره در شاهه دکلدر سزڭ قبله کز
غول بیابان در شاهراه دکلدر جاده اولوبوله دیرلر یعنی ایاز بونلره طعن وتشنیع ایدوب دیدی ای کورلر وقلبلری بی نورلر
انجق سزڭ نظرلریکز کوهره وزروسیمه در پادشاهه وپادشاهڭ امرنه دکلدر سزڭ قبله کز ومقصدلریکز نفس
وشیطان وغوله اویمق وشاهراهدن کمراه اولمقدر شاهڭ امرنی طوتمق وآنڭ رضاسنی اله کتورمك دکلدر (مثنوی)
من زشه برمی نکردانم نظر (من چو مشرك روی نارم بر حجر * بی کهر جانی که رنکین سنك را * برکزیند پس نهد شاه مرا *
امابن شاهدن نظرمی دوندرمزم بن مشرك کبی حجره یوز کتورمزم کوهرسز شول برجانکه رنکین اولان طاشی
امر شاه اوزره کزیده قیله وبنم شاهمی آردنه قویه یعنی مقرب شاهی اولان ایاز بونلره دیدی واول اهل تقلیده بوکونه
تشنیع وتوبیخ ایلدی ای جاهللر بن شاهدن نظرمی دوندرمزم مشرکلر کبی ملون احجاری معبود اتخاذ ایلیوب آنلره
توجه قیلدقلری کبی بن حجره یوز کتورمزم وحجر ومدر مقوله سی اولان سیم وزره ودر وجوهره پرستش ایدوب شاهڭ
امرنی وانقیادنی ترك ایلمزم شول برجانڭ کوهر ایمانی ودر عرفانی یوقدر که ملون اولمش طاشلری بوعظیم ذی قیمت
در وجوهر وسیم وزر دردیوب پادشاهڭ امرنڭ ومحبتنڭ اوزرینه اختیار ایلیه وپادشاهڭ امرنی وطاعتنی آردنه قویه
اول جانده جوهر اولمدیغی ادنی عرفانی اولان کسه لرڭ معلومیدر (مثنوی) پشت سوی لعبت کلرنك کن *
عقل در رنك آورنده دنك کن * اندر آ در جو سبو بر سنك زن * آتش اندر بو واندر رنك زن * کرنهٔ درراه دین از رهزنان)
رنك وبو مپرست مانند زنان) پشتی کلرنك اولان لعبت طرفنه ایله عقلکی رنك کتوریجیده دنك وحیران ایله
جوی ودریانڭ ایچنه کل سبوبی طاشه اوربویه ورنکه آتش اور یعنی دنیانڭ زیب وزینتنی ترك ایله دین یولنده
حرامیلردن دکل ایسڭ زنلر کبی رنك وبویه طاپمه یعنی اکر عاقل وعارف ایسڭ بو کلرنك اولان لعبت دنیایه
صرت چویروآنڭ ایچنده اولان رنکین وملون اولان اویونجقلری وراءظهرکه القا ایلیوب عقلکی بونقوش والوانی
ظهوره کتورن پادشاهڭ مشاهده سنده دنك وحیران ایله جوی معنی ایچره کل وصورت سبوسنی سنك
ریاضته چالوب کسر ایله آتش فنا ایله آنڭ رنك وبوینه اور تاکم رنك وبوسوداسنی احراق ایلیه سن وصورت قیدندن
ورایحه ولون محبتندن خلاص اولوب معنی عالمنه واصل اوله سن اکر دین یولنده یول اوریجیلردن دکل ایسڭ عورتلر
کبی روایح والوانه پرستش قیلمه ونقوش والوانه مبتلا ومقید اولمه بلکه نقوش فانیه دن آزاد اولوب آنڭ نقاشیله آشنالق
ایده کور وآنڭ امرنی طوتمق وکندیسنه محبت ایتمك یولنه کیده کور (مثنوی) سرفرو انداختند آن سروران *
عذرجویان کشته زان نسیان بجان * از دل هر یك دو صد آه آن زمان * همچو دودی می شدی تا آسمان) اول سرورلر
چونکم ایازدن بو کونه طعن آمیز سوزلری اشتدیلر باشلرنی آشغه ایتدیلر اول نسیاندن جان ایله عذرجویان اولمشلر
اول زمان هر برینڭ دل وجاندن ایکی یوز آه وانینی برعظیم دخان کبی آسمانه دك کتدی یعنی چونکم حقیقت حال
ظهوره کلدی اول مقلد سرورلر کندیلرڭ افعال واقوالنڭ قباحتنی بیلدیلر هر بریسی جان ودل ایله
عذردیلیجی اولدی وهر برینڭ دروتندن ایکی یوز آه وفغان چقوب اول زمانده برعظیم دخان کبی عیان آسمانه دك کتدی
وهر بریسی کستاخلقن بیلوب ناله وفریاد ایتدی نته کم (یوم تبلی السرائر) ده اصحاب تقلید وارباب زرق وریا کندی
سوء عاقبتلرنی کوردکلرنده وفعللرینڭ وقوللرینڭ نتایجنی مشاهده قیلدقلرنده وارباب تحقیقڭ علو شانلرنی دخی
بیلدکلرنده هر وجهله آه وفغان قیله لر واصحاب تحقیق حقنده ایلدکلری طعن وتشنیعه نادم اوله لر وکندیلرڭ جرم
وقباحتنی بیله لر واعتذار واستغفاره مشغول اوله لر ولیکن بونلره فائده قیلمیه واول بی وقت اولان عذرخواهلق
سودمند اولمیه (مثنوی) کرد اشارت شه بجلاد کهن * که زصدرم این خسانرا پاك کن) این خسان چه لایق صدر منند
کز پی سنك امر ما را بشکنند * امر ما پیش چنین اهل فساد * بهر رنکین سنك شد خوار وکساد) پس شاه براسکی جلاده
اشارت ایلدی بویله دیوکه بنم دیوانم صدرندن بو خسلری پاك ایله بودنی وخسلر بنم صدر دیوانمه نه لایقدرکه

سنکدن اوتری بنم امرمی صرلر بنم امرم بویله اهل فسادڭ اوکنده رنکین سنکدن اوتری خوار وکساد اولدی بو ابیات
شریفه دن مقصود الله تبارك وتعالی حضرتلرینڭ یوم قیامتده سیم وزردن ودر وجوهردن اوتری کندی
امر شریفنی شکسته قیلان ودراهم ودنانیره ودر وجواهره مائل وعاشق اولان طائفه یه عظیم عتابلر وغضبلر
ایلیوب آنلری عذاب ملکلرینه بنم حضورمدن بونلری دور ایلیڭ دیو امر قیلمسیدر یعنی یوم قیامتده حق تعالی
حضرتلری کندی امرنی صین طائفه یه عتاب ایدوب اسکیدن مخلوق اولان جلاد کبی عذاب ملائکه سنه اشارت قیله
بویله دیوکه بوزر پرست وبنم امرمی قویوب جوهره محبت ایتمکله دنی وپست اولان طائفه یی بنم حضورمدن پاك ایدڭ
ومحل عذابه الوب کیدڭ که بو خسلر جنت صدرنه ندن لایقلردر ملون اولان حجردن ورنکین اولان سیم وزردن اوتری بنم
امر شریفمی صدیلر وحکم لطیفمه امتثال ایلمکدن اعراض ایدوب نفسلرینڭ مرادنه ایردیلر بونلر کبی اهل فسادڭ
قتنده بزم کبی پادشاهڭ امر عالیسی ملون اولان حجردن اوتری خور وکساد اولدی وهر بری بنم امرمی طوتمغی
واکا تعظیم ایتمکی قویوب حجر ملون مثابه سنده اولان سیم وزره ودره وجواهره میل ومحبت قیلدی وبونلرڭ قتنده
سیم وزرودر وجوهر بنم امر شریفمدن یك اولدی پس لازم کلدیکه بونلری جای خسیسه رد ایلیم تا آنده خوار
وحقیر قاله لر وشکسته وزار اوله لر (قصد شاه بکشتن امرا وشفاعت کردن ایاز پیش تخت سلطان که ای شاه عالم
العفو اولی (مثنوی) پس ایاز مهر افزا برجهید * پیش تخت آن الغ سلطان دوید * سجدهٔ کرد وکلوی خود کرفت *
کای قبادی کز تو چرخ آرد شکفت * ای همایی که همایان فرخی * از تو دارند وسخاوت هر سخی) چونکم شاه
اول عاصیلره عتاب ایلدی پس مهر افزا اولان ایاز یرندن صچرادی اول الغ سلطانڭ تختی اوکنه یلدی ایاز شاهڭ
پای تختنده بر سجده ایلدی وکندینڭ بوغازنی طوتدی ودیدیکه ای بر قباد که سندن چرخ شکفت کتوردای برهماسنکه
همالر فرخلکی سندن طوترلر وهر برسخی سخاوت وکرمی سندن اوکرنور ایازدن مقصود بونده مقرب الهی اولان
ومحبوبیت مرتبه سنی بولان کسه لر اولور که هر نبینڭ وهر ولینڭ وهر صالح اولان متقینڭ عندالله کندی عصرلرنده
اولان مجرملر حقنده شفاعتلری مقبولدرکه بو خصوصده احادیث شریفه چوق واقع اولمشدر یعنی شول دمکه
پادشاه حقیقت اهل معصیته عتاب ایلیه اول زمانده شفاعت قیلمغه لایق اولان حق تعالینڭ خاص قوللری یرندن
طوروب اول اولو سلطانڭ حضورنده کلوب سجده لر وتضرعلر قیلوب ای اولو پادشاه که سندن چرخ وافلاك
تعجب طوترواى عالی وسامی اولان اله هر اهل سعادت فرخلکی وسعادتی وکرمی سندن طوتردیوب لطف ایله بو مجرملرڭ
کناهلرنی عفو ایله دیو شفاعت قیلورلر نته کم جمیع شفعانڭ سیدی وسندی اولان افضل انبیا علیهم السلام حضرتلری
یوم قیامتده بوکونه شفاعت ایده لر واول حضرتڭ امتندن شفاعت ایتمکه لایق اولان ولیلر وصفیلر دخی استدکاری
کسه لر حقنده حق تعالی یه شفاعت قیله لر نته کم ایاز سلطان محمودڭ تختی اوکنه کلوب بو اسلوب اوزره اول مجرملر
حقنده شفاعت ایلدی وپادشاهه بونلرڭ صوچلرندن کچ دیوب بوکونه سویلدی (مثنوی) ای کریمی که کرمهای جهان
محو کردد پیش ایثارت نهان * ای لطیفی که کل سرخت بدید * از خجالت پیرهنرا بردرید * از غفوری تو غفران چشم سیر
روبهان برشیر از عفو تو چیر * جز که عفو تو کرا دارد سند * هر که با امر تو بی باکی کند) ای سن بر کریمسن که جهانڭ
کرملری سنڭ کرم وایثارڭ قتنده محو ونهان اولوراى سن برلطیفسن که کل سرخ سنی کوردی خجالتندن
پیرهننی یرتدی سنڭ غفورلغکدن غفران چشم سیر اولمشدر مراد اهل غفرانڭ کوزی طویمشدر دیمك اولور
روباهلر سنڭ عفوکدن اوتری شیر اوزره غالبدر سنڭ عفوکدن غیری کیمی سند طوتر هر شول کسه که سنڭ امرن
بی باکلك ایلیه یعنی مقام محبوبیته واصل اولان وشفاعت ایلمکه اذن بولان محبوبان الهی ایاز دیدیکی کبی بویله دیرلر که
ای سن بر کریم پادشاهسن که جهان اهلنڭ جمله کرملری سنڭ ایثار وکرمڭ حضورنده محو ونهان اولورلر وسن شول
بر لطیف پادشاهسن که فرضا کل سرخ بویله لطیف ایکن سنڭ لطفکی کوردکده کمال خجالتندن پیراهننی چاك ایدر
واوتانوب قزاروب کندینڭ اظهار لطافت ایلدیکندن شرمسار اولور سنڭ غفورلغکدن اهل غفرانڭ کوزی طویمش
ومغفرته مخزن اولمشدر وروباهلر کبی حیله کار وخدعه کار اولان طائفه شیرلر کبی سنڭ یولکده دلیر اولان سلطانلره
غلبه ایلدکاری وسوز سویلدکاری سنڭ کمال عفوکدن وزیاده حلمکدن اوتریدر هر شول کسه که ای عظیم پادشاه سنڭ
امرکه بی باکلك قیله واکا تعظیم ایلیوب لاابالیلك ایلیه سنڭ عفو وغفرانکدن غیری کیمی سند طوتسون ونه کونه
کسه یی کندیسنه شفیع اتخاذ ایلسون مجرملرڭ سندی اصل سنڭ عفو وغفرانکدر (مثنوی) غفلت وکستاخی
این مجرمان) از وفور عفو تست ای عفولان) دائما غفلت زکستاخی دمد) که برد تعظیم ازدیده رمد) بو عاصی ومجرملرڭ
غفلت وکستاخی سنڭ کرم وعفوکڭ کثرت ووفورندندر ای عفولان معدن عفودیمکدر دائما غفلت ونسیان

کستاخلقدن ظاهر اولور بر انعظیم کوزدن رمدی ایلتور یعنی کیدرر رمددن مراد بونده رؤیته مانع اولان بعض
عارضه در بو بیتلر دخی اکرچه ایاز لسانندن سلطان انبیا حضرتلری جناب حقه مجرملر حقنده شفاعت ایلدکاری
حینده اول پادشاهه ایلدکاری ثنا ومدحک صورتیدر که بو کونه مدح وثنا ایدوب سنک وفرت عفوکدن وکثرت کرمکدندر
دائما غفلت کستاخلقدن ظاهر اولور کستاخلق دخی اکثر غفلت ونسیاندن ظهوره کلور زیرا تعظیم انسانک کوزندن
رؤیته مانع اولان عارضه یی دفع قیلور و بو کسه نک قلبنده کندی مولاسنه تعظیم قیلمق ثابت اولور بو حال اول قلبنده
تعظیم اولمین کستاخ خبط وخطادن خالی اولمز (مثنوی) غفلت ونسیان بد آموخته* ز آتش تعظیم کردد سوخته)
هیبتش بیداری وفطنت دهد* سهو ونسیان ازدلش بیرون جهد) زیرا بد وقبیح اولان غفلت ونسیانه اوکرنمش آتش
تعظیمدن یانمش اولور حق تعالی حضرتلرینک تعظیمندن سهو ونسیان قلبندن طشره صیچرار یعنی شول کسه که غفلته
وبد اولان نسیانه اوکرنمش واعتبار قیلمش اوله حق سبحانه وتعالینک تعظیمی آتشندن آنک غفلت ونسیانی یانمش اولور
حق تعالی حضرتلرینک هیبت وعظمتی انسانه بیدارلق وذکاوت ویررو عقلنی باشنه کتورر سهو ونسیان هیبت الهی
واسطه سیله اول انسانک قلبندن طشره کیدر پس صاحب بصیرت اولوب مؤدب اولور (م ی) وقت غارت خواب ناید
خلق را* تا نبر باید کسی زودلقرا* خواب چون در میرمد از بیم دلق* خواب ونسیان کی بود با بیم حلق) نته کم غارت
ویغما وقتنده خلقه اویقو کلمز تا بر کسه آندن دلقی قاپمیه چونکه دلق خوفندن خواب اورکه حلق وبوغاز خوفی ایله
قچن خواب ونسیان اولور یعنی بو معلومدر که بر نیجه یغماجیلر خلقی غارت ایلمکه مسلط اولسه لر اول غارت ویغما وقتنده
خلقه خواب کلمز تا کم آنلردن بر کسه لباسلرنی قاپمیه وآنلرک خرقه سنی آلمیه چونکم دلق قورقوسندن کوزلرندن نوم
فرار ایلیه بوغاز قورقوسیله خواب ونسیان قچن اولور یعنی بر آدم بوینی اورلمغی تصور ایلیه وقتل خوفی اوله آنک کوزنده
خواب وقلبنده نسیان اولمز بلکه بیدار اولوب جناب حقه تضرع ونیازلر قیلور هیبت حقی بیلان کسه لر انکیچون
اکثر بیدار اولورلر وخوف قیلور (م ی) لا تؤاخذنا ان نسینا شد کواه* که بود نسیان بوجهی هم کناه* نته کیم لا تؤاخذنا
ان نسینا آیت کریمه سی شاهد اولدی زیرا نسیان دخی بر وجهله کناه اولور سورهٔ بقره نک آخرنده اولان آیتده اشارتدر
(ربنا) ای بزم پروردکارمز (لا تؤاخذنا) بزی مؤاخذه ایلمه (ان نسینا) اکر بز نسیان ایلدک ایسه (او اخطأنا) ویاخود
خطا ایلدک ایسه زیرا کناه سموم کبیدر هر بار که بر کسه آنی تناول ایلسه اکر نسیان ایله واکر خطا ایله البته هلاکه مؤدی اولور اکر
اکا عزم وقصدی یوغیسه ده لیکن حق تعالی آندن تجاوزه وعده ایلدی رحمت وفضلندن حضرت مولانا قدس سره نک
نسیان هم بر وجهله کناهدر دیو ویردیغی یعنی بر وجهله اوله مضردر اکرچه عن قصد دکل ایسه ده دیمکدر (ربنا ولا تحمل
علینا) ای بزم ربمز بزم اوزریمزه بو کلمه (اصرا) شول بار کرانی وکناهی اصر شول ثقیل نسنه یه دیرلر که صاحبنی حبس
ایلیه مکاننده (کما حملته) نته کم آنی یوکلندک (علی الذین من قبلنا) بزدن اول اولان کسه لرک اوزرینه که آنلر یهود ونصارا
در اصردن مراد تکالیف شاقه اوله ویاخود بلا ومحن اوله (ربنا) ای بزم ربمز (ولا تحملنا ما لا طاقة لنا به) بزه تحمیل ایلمه
اول نسنه یی که بزم اکا طاقتمز اولمیه اکر بلا وعقوبتدن واکر تکالیف شاقه دن که طاقت بشریه اکا تحمل ایتمیه (واعف
عنا) بزدن عفو ایله آثام وذنوبمزی (واغفر لنا) وستر ایله عیوبمزی وبزی رسوای ایتمه علی رؤس الاشهاد مؤاخذه ایلمه
(وارحمنا) وبزه مرحمت ایله (انت مولانا) سن بزم سیدمزسن وبز سنک عبادیکز ویاخود سن بزم ناصریمزسن ویا متولی
امورمزسن (فانصرنا علی القوم الکافرین) پس بزه یردم ایله کافرلر قومنک اوزرینه زیرا مولانک شانی موالیسنک
اعداسی اوزره نصرت ایلمکدر (م ی) زانکه استکمال تعظیم اونکرد* ورنه نسیان در نیاوردی نبرد* کرچه نسیان لابد
وناچار بود) در سبب ورزیدن او مختار بود* که تهاون کرد در تعظیمها* تا که نسیان زاد یا سهو وخطا) زیرا که ناسی اولان
کسه خدای تعالینک تعظیمنی کامل قیلمدی یوخسه نسیان اکا جنک ونبرد کتورمزدی اکرچه انسانه غفلت ونسیان
لازم وناچاردر اما اول انسان نسیانک سببنه سعی ایلمکدن مختار اولدی زیرا خدای تعالینک تعظیماتنده تهاون
واهمال ایلدی تا که آندن نسیان یا سهو یا خطا طوغدی یعنی اهل نسیانه هم بر وجهله کناهدر آندن اوتریکه اول ناسی
حق سبحانه وتعالی یه کمال تعظیمله تعظیم قیلمدی وآنک تعظیمنی مستکمل اولمدی واکر حق تعالی حضرتلرینه کمال
تعظیمله تعظیم قیلیدی اکا نسیان جنک کتورمز وعصیان مرتبه سنه یتورمزدی اکرچه انسانه نسیان لابد
وضروری اولدی انکیچون انسانک اشتقاقی بعضلر نسیاندن ردیدی ودخی اول الناس اول الناسی قولنی بو معنایه
دلیل ایلدی اما انسان نسیانک سببنه سعی ایلکده مختار اولدی عصیانک سببی اکثریا نسیاندر ونسیانک سببی دخی
انسان حق تبارک وتعالینک تعظیملرنده تهاون قیلمق وامر ونهی حقی سهل طوتمق وکمال تعظیمده قصور ایتمکدر چونکم
بر انسان اول امرده تعظیمات الهیه ده تهاون وتنا اهل ایلدی تا کم اول کسه نک وجودنده یا نسیان طوغدی ویاخود

سهو وخطا وخلل ظهوره کلدی اکر نسیانده اختیاری یوغیسه نسیانک سببنه سعی قیلمقده مختار اولدی (مثنوی)
همچو مستی کو جنایتها کند* کوید او معذور بودم بیخود* کویدش لیکن سبب ای زشت کار* از تو بد دررفتن آن
اختیار* بیخودی نامد بخودتش خواندی* اختیارت خود نشد تش راندی) مثلا شول مست کبی که
او جنایتلر ایلر اول مست دیر بن کندیلککسز اولدیغمدن اول جنایتده معذور ایدم اکا برسی دیر ویاخود دینور
ای زشت کار سبب سندن اولدی اول اختیارک کتمسنده بیخودلق سکا کندیلکک ایله کلمدی سن آنی اوقودک
سنک اختیارک کندی کتمدی سن آنی سوردک یعنی نسیانله خطا ایلین کسه مؤاخذه اولور اول وجهله که نسیانه
سبب اولان شیئده اختیاری وار در نته کم شول بر مست ومخمور اولان کسه جنایتلر ومعصیتلر ایلر وصحوه کلدکده
وافاقت بولدقده دیر که بن جنایتلری ایشلدکده بیخود اولدیغمدن معذور اولدمکه بو قباحتلری بن کندی اختیارمله
ایشلمدم بلکه مست اولوب کندمدن کچوب بیلمزلکله بو یله جنایتلر اشلمشم دیر پس بیخود اولاندن کناه صادر اولسه
معذور اولوردیو تأویل قیلورا کا اهل شریعت بو کونه جواب ویروب دیرلر که بیخود اولنلردن بر کناه صادر اولورسه
معذوردر مؤاخذه یه لایق دکلدر ولیکن ای زشت کار وقبیح کردار اولان باده خوار اول اختیارک کتمکلکنه
سبب سندن اولدی سنک عقلک باشکده ایدی واختیارک وار ایدی چونکم اختیارکله عقلی ازاله ایلیه جک خمری
ایچدک واول واسطه ایله کندکدن کچدک اول حینده بیلمزلکله جنایتلر ایلدک وقبیح سوزلر سویلدک بو جمله سی هب سنک
اوزریکه مکتوب اولور وسن مؤاخذه یه لایق اولورسن زیرا بیخودلق وبی اختیارلق سکا کندیسی کلمدی بلکه سن آنی
اوقویوب کتوردک وسنک اختیارک کندیسی کتمدی بلکه سن اختیارکی برمزیل عقل اولان کیفله سوردک چونکم
بو بیخودلغه سبب سن اولدک سندن بیخودلق حالنده هرنه صادر اولورسه معذور اولمزسن (مثنوی) کر رسیدی
مستی بی جهد تو* حفظ کردی ساقی جان عهد تو* پشت دارت بودی او وعذر خواه* من غلام زلت مست اله)
اکر سکا مستلک فی المثل سنک جهدکسز ایرشدی ایسه جان ساقیسی سنک عهدکی حفظ ایلردی اول جان ودل
ساقیسی سنک عذر خواهک وپشت دارک اولوردی بن اول مست الهینک زلت وخطاسنک غلامیم یعنی اکر سنک
جهدکسز واکتسابکسز حضرت حق جانبندن سکا بر مستلک وبیخودلق کلیدی وسنی بی اختیار قیلیدی جان ودل
ساقیسی سنک عهد وامانتکی ووجودکی حفظ وصیانت قیلیدی وسندن اول بیخودلق حالنده اصلا زلت
ومعصیت صادر اولمیدی اول پادشاه سنک ظهیرک بلکه شفیع وعذر خواهک اولوردی وسندن بیخودلق حالنده
بر زلت صادر اولسه عذری سکا حق تعالی حضرتلرینک عشق ومحبتی قیلوردی بن مست الهی اولان بیخودلرک
زلتنک غلامیم که مست الهی اولنلرک زلتی صورتا زلت ومعناده عین طاعتدر (مثنوی) عفوهای جمله عالم ذرهٔ*
عکس عفوت ای ز تو هر بهره* عفوها کفته ثنای عفو تو* نیست کفوش ایها الناس اتقوا) جانشان بخش وز خودشان
هم مران* کام شیرین تواند ای کامران* رحم کن بر وی که روی تو بدید* فرقت تلخ تو چون خواهد کشید) پس بنه
ایاز شاهه دیدی ای شاه جمله عالمک عفولری بر ذره در سنک عفوکک عکسی ای پادشاه هر بهره سندندر جمیع عفولر سنک
عفوکه ثنا دیمش آنک کفو ونظیری یوقدر ای ناس اتقا ایلیکز لطف ایدوب آنلره جانلرنی بغشله دخی آنلری کندکدن
سورمه زیرا بونلر سنک شیرین اولان مرادکدر ای کامران شاه رحم ایله اول کسه یه که سنک رویکی ووجهکی کوردی
سنک اجی فراقکی نیجه چکسه کرکدر اکرچه بو بیتلر ایاز لسانندندر ولیکن هر مقرب الهی اولان کسه جناب حقه
بو کونه مدح وثنا ایدوب دیرلر الهی جمیع عالمک عفولری سنک عکس وعفوکدن بر ذره در وای پادشاه لم یزل خالقه
هر بر بهره ونصیب سنک عطاکدندر جمیع خلایقک عفولری سنک عفوکه مدح وثنا دیمشلردر ای ناس اول اللهک
ودخی آنک عفو وکرمنک مثل ونظیری یوقدر قورقولر واکا مثل اسنادندن پرهیز قیلک الهی بو مجرملره سن جانلرنی
بغشله وآنلری کندی حضورکدن سورمه زیرا که بونلر سنک ای کام سوریجی ومرادلر بخش ایدیجی پادشاه
شیرین ولطیف اولان مرادکه مظهرلردر بونلری صدراعانه کتورمکی سن مراد ایلدک وبر یره جمع ایلمکی
وهر برینه بر مرتبه ویرمکی سن مراد ایلدک اکر سنک مراد شریفک اولمیدی بونلر دیوان وجوده کلمزلردی
وبو مرتبه لری بولمزلردی چونکم بونلری وجوده کتورمکه وبو مرتبه لره یتورمکه مراد شریفک اولدی بونلره
جانلرنی بغشله وبونلری کندی جنابکدن دور ایلمه شول کسه لره خاصه رحمت قیل که آنلر سنک یوزک کوردیلر ولطف
واحسانکه مظهر اولدیلر آنلر سنک تلخ اولان فراقکی نیجه چکمکه قادر اولورلر اکر فی المثل یوز کورمیه لردی
وبو قدر لطف واحسانکه ایرمیه لردی آنلرده فراق اولدقدنصکره بونلر کندیلری امر شریفکی صدیلرسه ده سن
بونلری عفو ایله لطیف وکریمسن (مثنوی) از فراق وهجر می کویی سخن* هرچه خواهی کن ولیکن این مکن*

صدهزاران مرگ تلخ شصت تو * نیست مانند فراق روی تو * تلخیٔ هجراز ذکور واناث * دوردار
ای مجرمانرا مستغاث) فراق وهجردن سوزسو یلرسن هرنه دیرسك ایله ولیکن بونی ایله که وصاله معتاد اولان
کمسه لری فراقه براقق عذاب الیمدر التمش قات آجی صدهزاران مرگ سنك رویك فراقنه ماننددکلدر
یعنی سنك روی شریفکدن ایرلمنك تلخلکی التمش قات صدهزاران مونك تلخلکندن زیاده در هجر وفراقك آجیلغنی
ذکور واناثدن ایراق طوت ای مجرملرك مدد ومستغاثی یعنی ای مجرملرك وعاصیلرك فریادنه ایرشیجی ارککه ودیشییه
هجران وفراقك المی هیچ برالمه بکزه مز (مثنوی) برامید وصل تومردن خوشست * تلخیٔ هجر توفوق آتشست *
کبرمیکو یدمیان ان سقر * چه غم بودی کرم کردی نظر * کان نظرشیرین کنندهٔ رنجهاست * ساحرانرا خونبهای
دست وپاست) سنك وصلك امیدی اوزره اولمك خوش ولطیفدر اما سنك هجر وفراقك آجیلغی آتشك فوقنده در
کافردیراول نارسقرك ایچنده بکانه غم اولوردی اکر بکانظرایلیه دی زیرانظرالهی جمیع رنج وزحمتلری لذیذوشیرین
ایدیجیدر نته کم اول نظرساحرلرك دست وپاینك خونبهاسیدر یعنی عاشقك قتنده سنك وصالك امیدیله اولمك خوشدر
زیراکه سنك هجرانکك آجیلغی آتش یاقمسنك آجیلغندن زیاده در فرضا جهنم ایچره کافرلردیه بنم جهنم ایچره
اولدیغمه نه غم وارایدی اکربکا حق تعالی حضرتلری نظرایلیه دی اصل اهل جهنمك چوق المی حق تعالینك کندیلره
نظری اولمدیغندن وآنلره مکالمه قیلمدیغندن اوله کامر حقیقته فی الجلد الرابع فی قصهٔ ابراهیم بن ادهم فی بحث السماع
زیرا اول نظرالهی جمله رنجلری شیرین ایدیجی وتلخلری لذیذ قیلیجیلردرنته کم ساحرلره اول نظرالهی دست وپالری یرینه
دیت اولدی وهر بریسی النك وآیاغنك مقطوع اولمسندن وحق یولنده اولمسندن خوف اتمیوب وجودلرنی
طریق الهیده بذل قیلدی نته کم بوسرخ شریف بومعنایه شهادت ایلدی (تفسیرکفتن ساحران فرعون را دروقت
سیاست یاوکه (لاضیرانا الی ربنا المنقلبون) بو سرخ شریف ساحرلرك فرعونه سیاست وقتنده (لاضیرانا الی ربنا
المنقلبون) دیملرینك تفسیریدر وبوآیت کریمه نك تفسیری عن قریب جوجی حکایه سنده مرور ایلدی آنده
طلب اولنه (مثنوی) نعرهٔ لاضیر بشنید آسمان * چرخ کویی شد پی آن صولجان * ضربت فرعون مارا نیست ضیر
لطف حق غالب بود بر قهر غیر * کربدانی سرمارا ای مضل * می رهانی مان زرنج ای کوردل) اول وقتده آسمان وآسمانك
اهلی لاضیرنعره سنی ساحرلرلساندن اشتدی چرخ اول صولجان ایچون برکوی اولدی یعنی ساحرلرك طریق الهیده
ثابت قدم اولوب فرعونه مقابل لاضیر دیو نعره اوردقلری کویا برصولجان اولوب چرخ وفلك آنك کویی اولدی
وآندن دور وحرکت قیلدی ساحرلر دیدیلر فرعونك ضربتی بزه ضرر دکلدر زیرا حق تعالینك لطفی غیرلك قهری اوزره
غالبدر یعنی اکرغیری کمسه لر قهر قیلسه لر وحق تعالی حضرتلری لطف قیلسه حق تعالینك لطفی غیرلرك
قهری اوزره غالب اولوب اصلا غیرلرك قهرنك المی لطف اولدقده طویلمز انکچون ساحرلر ضربت فرعونه راضی اولوب
بزه آندن ضرر یوقدر دیدیلر ودخی بوله سویلدیلر ای مضل اکر بزم سرمزی بیلورسك سن بزی جهانك رنجندن
قورترسن ای کوردل یعنی سن بزی اولدرمك بزی زندان طبیعت ورنج بشریتدن خلاص ایلمکلکدر پس اکر سن
بزم سرمزی بیلیدلك سن معنی بزه لطف ایلدیکنه واقف اولوردك دیدیلر (مثنوی) هین بیا زین سو ببین کین ارغنون *
می زند یالیت قومی یعلمون) اکاه اول کل بو جانبدن کورکه بو ارغنون یالیت قومی یعلمون صداسنی اورور ارغنون برکونه
سازدر بوندن مراد عاشقلرك روحیدر یعنی ساحرلر فرعونه خطاب ایدوب دیدیلر ای فرعون بزم سرمزی بیلمك استرسك
بو جانبدن نظرایلیوب کورکه عاشقلرك بو ارغنون کبی اولان روحلری نوایدی بنم قومم نه یله لردی دیو ندا وصدا اورر
بو آیت کریمه نك تفسیری بو جلدك دیباجه سنده وجلد ثالثده مخفیدن آن درختان بیاننده مرور ایتدی آنده
طلب اولنه (مثنوی) داد مارا فضل حق فرعونئی * نی چو فرعونیت وملکت فانئی * سربر آور ملك بین زنده وجلیل *
ای شده غره بمصر ورود نیل * فضل حق بزه بر فرعونلك ویردی سنك فرعونلکك وملکت فانیك کبی دکل
ای فرعون باشك یوقر وکتور زنده وجلیل اولان ملکی کور ای مصر ملکنه ونیل ایرمغنه وسلطنتی اعلام ایچون
فرعونیته مغرور اولمش فرعون یعنی ساحرلر کندیلره وبریلان ملکت وسلطنتی اعلام ایچون فرعونه خطابا دیدیلر
ای فرعون فضل حق بزه برعظیم فرعونلك ویردی فرعون بونده پادشاه معناسنه در نته کم مصر پادشاهلرینه
فراعنه دیرلر اصلنده فرعنادن مأخوذ اولمشدر چن برکسه طاغی اولسه وتجاوز قیلسه تفرعن الرجل دیرلر
تحقیقی جلد ثالثك اوائلنه قریب مرور ایلمشدر یعنی ساحرلر دیدیلر ای فرعون فضل حق ایله بزم ملکت
باقیه مزی کورمك دیلرسك ملکت فانیه دن باشکی یوقر وکتور زنده وجلیل اولان ملکی کور ای نیل
ایرمغنه ومصر ملکنه مغرور اولمش فرعون سن همان ملك ودولتی انجق آنی صانورسن برکون اولورکه بزم ملك

ودوانمزی دخی آخرنه کلدکده کوررسن دیدیلر (مثنوی) کرتوترك این نجس خرقه کنی * نیل رادرنیل جان غرقه کنی
هین بدارازمصرای فرعون دست * درمیان مصرجان صدمصرهست) تو انا رب همی کویی بعام) غافل ازماهیت این
هردونام * ای فرعون سن اکرباك ونجس خرقه یی ترك ایلیه سن نیلی نیل جانده غرق ایلردك ای فرعون اکاه اول
مصردن الك طوت زیراجان مصرنك ایچنده یوز مصر واردر اکرچه خلقه سن انا رب دیرسن حالاکه بو ایکی نامك
حقیقت وماهیتندن غافلسن بو ابیات شریفه اکرچه ساحرلرلساندن فرعونه خطابا دینلمشدر ولیکن
طریق الهیده ماهر وجام عشقله وجود شریفلرین طاهر قیلان عاشقلرزباندن فرعون سیرت اولنلره وهوا وهوسله
طریق حقدن تجاوز قیلنلره بوکونه خطاب قیلورکه ای فرعون طبیعت اولان اهل نفس اکرسن بونجس اولان
بشریت خرقه سنی ترك ایلیه سن آب نیل کبی اولان وماء فرات کبی جریان قیلان چایلری جان ایرمغنده غرق ایلردك
وانهار جاریه دن نظرکی قطع ایدوب روح روانه ناظر اولوردك ومیل ومحبتی همان اکا قیلوردك ای فرعون سیرت اولان
اهل نفس مصردن وشهردن الکی کیروطوت یعنی بلاد ومداینه محبت ایتمکدن فراغت ایت زیراجان مصرینك
ایچنده نیجه یوز بلاد اعظم ومدینهٔ اکرم واردرسن ظاهرده اولان مصره وشهره نیچون فریفته اولورسن واول باقی
وابدی اولان ممالك عظیمی نیچون ترك قیلورسن سن عوام ناسه بن سزلرك ربکز وسیدو مالك ومصلح احوالکزم دیرسن
حال بوکه بو ایکی نامك بریسی انادر وبریسی دخی ربدر بونلرك ماهیتلرندن غافل وبی خبرسن انسانك ظاهرده اولان
وجود جسمانی اعتباریله انا دیمسی مجازیدر آنك ماهیتی وجود حقیقی وانانیت ازلیه سیدر اکر وجود حقیقی
اعتباریله انادیسه مقبول ومسلمدر وکذلك انسان وجود جسمانیه حسبیله برنیجه کمسه لرك ربی ومالکی اولسه
اول مجازیدر وآنك حقیقتی حق تعالینك ربوبیتی ومالکیتیدر چن انسان کندینك ربوبیت حقه مظهر وآکت اولدیغنی
بیلوب مملوك ومحکومی اولان کمسه لرده امر حقله تصرف ایلسه رب اسمنك ماهیتنی بیلمش اولور وحضرت حقله آشنالك
قیلمش اولور (مثنوی) رب برمربوب کی لرزان بود * کی انادان بند جسم وجان بود * نك انا مابیم رسته ازانا *
ازانای پربلای پرعنا * آن انایی برتو ای سك شوم بود * درحق ما دولت محتوم بود) رب اولان مربوب ومخلوق
اوزره چن لرزان اولور انایی بیلیجی چن جسم وجانه قید وبند اولور اصل اشته انا بزکه انادن قورتلمشز
پربلا وپرعنا اولان انادن او انالك سنك اوزریکه ای کلب شوم اولدی اما بزم حقمزده دولت محتوم اولدی
محتوم حاء مهمله ایله حتم دندر حتم وجوبه ولزومه دیرلر یعنی ساحرلر فرعونه خطابا دیدیلر اما انانیت قیلان
وکبر ونخوته مبتلا اولان کمسه لره تعریض ایلدیلر وبوکونه سویلدیلرکه ای فرعون سن اکر رب حقیقی اولیدك
رب ومالك کندی مربوبی اوزره نیچون لرزان اولوروآنلردن برنسنه یه طمع قیلوروآنلرك قوت ونصرتیله منصور
وقوی اولور حقیقت اناسنی بیلان چن جسمه وجانه مقید اولور وربوبیت سرینه واصل اولان انسان نیچون مجازی اولان
مالکیته تعلق وتعشق قیلور اصل اشته انا خود بزکه مجازی اولان انانیتدن قورتلمشز وحقیقت وجودی بولمشز
وپربلا وعنا اولان انانیت نفسانیه یی افنا ایدوب آنك قیدندن خلاص اولمشز اول مجازی اولان انالك سنك اوزریکه
شوم اولدی ونفسانیتکله بن شویلیم وبن بویلیم دیمك سنی مظهر لعنت قیلدی اما اول بزم انانیت حقله موصوف
اولمز ومجازی اولان انانیتی ترك قیلمز بزم حقمزده بزه واجب ولازم اولان دولت اولدی وبزی مظهر رحمت
ومحل کرامت قیلدی (مثنوی) کرنبودیت این انای کینه کش * کی زدی مارا چنین اقبال خوش * شکران کزدار فانی
می رهیم * برسراین دار پندت می دهیم * دار قتل ما براق رحلتست * دار ملك تو غرور وغفلتست) ای فرعون اکر سنك
بو کینه چکیجی انالکك اولمیدی بزه بونك کبی خوش اقبال چن طوقنوردی ومقارن اولوردی آنك شکرانه سی که
بو دار فانیدن قورتلورز بودارك باشنده سکا پند ونصیحت ویررز بزم قتلمز داری معناده براق رحلتدر اما سنك ملکك
داری غرور وغفلتدر یعنی ای فرعون سنك بوکین چکیجی وانتقام ایدیجی بنلکك اولمیدی بزه بونك کبی خوش ولطیف
اجلال چن ایریشوردی سنك اول کینه کش اولان بنلکك بزم بو اقبال ودولتمزه سبب اولدی وحق سبحانه وتعالی سنك
بزه ایلدیکك اهانت وبزم دخی سنك جفاکه صبر ایلدیکمز مقابله سنده بزه بویله عنایت وسعادتی میسر قیلدی دیدیلر
شکر اللهه که بز بو قتل سببیله دار فانیدن قورتلوب دار باقی یه رحلت قیلورز وبو دار اغاجنك باشنده سکا پند ونصیحت
ویررز بزم قتلمزه سبب اولان دار اغاجی معناده دنیادن آخرته رحلت ایلمك ایچون بزه براق اولمشدر اما سنك ملکك داری
غرور وغفلت اویدر یعنی سنك ملککده اولان سرای غرور وغفلت سراییدرسن اکا نه مغرور اولور ونیچون
آخرت جانبندن تغافل قیلورسن (مثنوی) این حیاتی خفیه درنقش ممات * وان مماتی خفیه درقشر حیات *
می نماید نور نار ونار نور) ورنه دنیا کی بدی دار الغرور * هین مکن تعجیل اول نیست شو) چون غروب آری برار ازشرق ضو

بو بر حیاتدرکه مماتی نقشنده خفیه واو بر مماتدرکه حیات قشرنده خفیه در بو جهانده نور نار ونار نور کورینور بو خسه
دنیا ایچون دار الغرور اولوردی بو دولته ایرشمك استرسك زنهار ظلمه تعجیل ایلمه اول یوق اول چون غروب کتوره سن
شرقدن ضو بوقر وکتورر یعنی بزم حیات ابدیه مز مماتی نقشنده کیزلو ونهاندر بز بو موت وفنا ایچره حیات طیبه
بولمشزدر واول سنك دولت وعزت دید یکك حد ذاتنده بر عظیم مماتدر حیات فانیه ده مختفی اولمش وقشر حیات اول
مماتی ستر قیلمشدر بر عظیم مماتده نعم بو جهانده معکوس شیلر فتی چوقدر نور نار کورینور نار دخی نور کورینور وکذلك
وار یوق ویوق دخی وار کورینور واکر هر شیء حقیقتیله عیان اولیدی بو دنیا ایچون دار الغرور اولوردی بلکه دار آخرت
وسرای حقیقت اولوردی بو خود محضا دارتز و بو سرای غروردر انکیچون حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
اکثر زمانده اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه اللهم ارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه دیو دعا ایدرلردی ای فرعون
اکر بو دولته ایرمك استرسك انا کانفسانیتکله تعجیل ایلمکه بلکه شرط اودرکه اولا یوق اوله سن ونفسکی وانانیتکی
بالکلیه محو وازاله قیله سن ومجازی اولان وجود قیدندن نجات بوله سن تاکم بو باقی دولته لایق اوله سن چونکم بو وجود
مجازیدن غروب کتوره سن وکندیکی نابود وفنا پیدا ایده سن مشرق روحانیدن باش بوقر وکتوره سن ومطلع حقانیدن
طلوع وظهور ایده سن وعالم معنایه ضیا کستر اوله سن (م ی) از انابیء ازل دل دنك شد * این انابی سرد کشت وتنك شد
زان انابی بی انا خوش کشت جان * شد جهان او از انابیء جهان * از انا چون رست اکنون شد انا * آفرینها بر انابی بی عنا
کو کریزان وانابی در پیش * می دود چون دید وی را بی ویش) ازل بنلککندن دل دنك وحیران اولدی بو بنلك
سرد وبارد اولدی اون بنلکدن انا سز جان خوش اولدی جهانك انا سزلککندن اول صحرا ایچی اولدی اول کی جهان
فتح جیله صحرا ایچی معناسنه در مجازی اولان انادن چونکم قورتلدی شمدی مقبول انا اولدی پس بی عنا اولان
بنلك اوزره آفرین بنلر اولسون اول انا صاحبی بنلکدن کریزان وانا آنك پینده بلر چونکم انانیت آنی انسز کوردی
یعنی ازل اولان بنلکدن وحقیقی اولان وجود وانانیتدن کوکل دنك وحیران اولدی بو مجازی اولان بنلك آنك
قتنده قتی سرد وبارد اولدی اول مذموم اولان بنلکسز اولان بنلکدن جان خوش اولدی واول انانیت مقبوله دن
روحه صفا ولطافت کلدی بر مرتبه روح اول مقبول اولان بنلکدن ذوق وصفا الدیکه جهانك بنلکندن صحرا ایچی
اولدی ووجود مجازینك جملهسندن اعراض ایدوب حقیقی اولان وجودله آشنالق قیلدی شول جانکه مذموم
ومجازی اولان بنلکدن چونکم خلاص اولدی اول حالده مقبول اولان بنلکه واصل اولدی وحقیقی اولان وجودی
بولدی بی عنا اولان بنلك اوزرینه تحسینلر وآفرینلر اولسونکه اول بنلکده اصلا عنا وفنا یوقدر حقیقی بنلکه واصل
اولان هر وجهله بنلکدن وتعیندن فرار ایدیجیدر هر نقدر بنلکدن فرار ایلسه مقبول اولان بنلك آنك پینده بلر
چونکم اول فانی اولان کسهیی بی خود کوره همیشه اکا ملازمت ومقارنت ایلر (مثنوی) طالب اوبی نکردد طالبت
چون بمردی طالبت شد مطلبت * زندهٔ کی مرده شو شوید ترا * طالبی کی مطلبت جوید ترا) چونکم سن اول انانیتك
طالبیسن اول سکا طالب اولمز چونکم اولهسن سنك مطلبك سکا طالب اولور مثلا سن زنده سن مرده شوسنی ایچون
بورسن طالبسن سنك مطلبك ایچون سنی دیلر یعنی بو حقیقی وجودك ومقبول اولان بنلکك وصولنه شرط اولدرکه
حتی کندی نفسانیتکله ومجازی اولان وجودکله آنی طالب اولمقدن فانی اولهسن سنك مجازی اولان وجودکه
اول باقی اولان وجودی طالب اولهسن اول سکا طالب اولمز اما چونکم سن موهومی اولان وجودکدن اولهسن
سنك مطلوبك طالبك اولور مثلا اولو بیجی مرده اولنی بوروزنده اولان کسهیی مرده شوی اولان کسه یوممق معهود
عادتدکادر کذلك وجود حقیقی غسال کبیدر بشریتله زنده اولان واکا توجه قیلان کسهیی یومز چونکم
ای وجود مجازی ایله غسال حقیقی طالب اولان کسه سن حیات نفسانیه ایله زنده اولهسن مردهلر یوبان غسال
حقیقی سنی ایچون یویوب پاك ایلمز سندخی نه حالله کالمیت بین یدی الغسال مرتبهسنده اولورسن مادامکه هنوز دخی
سن وجود مجازیه ایله طالبسن سنی کندی مطلوبك ایچون استر بلکه هر بارکه سن بو صفتله آنی طالب اولهسن اول سندن
فرار ایلر (م ی) اندرین بحث از خرد ره بین بدی * فخر رازی رازدان دین بدی * لیك چون من لم یذق لم یدر بود * عقل
وتخییلات او حیرت فزود) بو بحثده اکر عقل یول کوریجی اولیدی امام فخر رازی دینك رازنی بیلیجی اولوردی ولیکن
چونکم برکسه طاتمدی بیلمدی قولی صادق اولدی لاجرم آنك عقلی وتخییلاتی حیرتی زیاده قیلدی یعنی بو فنا بحثی
بر عجب بحثدرکه اصلا بونده عقل وفکرك مدخلی یوقدر عقل هر نه مرتبه کامل اولسه بی وجودلك لذتی ندر بیلمز وفنای
حقیقینك معناسنه واقف وعارف اولمز اکر عقلك بو بحث وفناده یول کورمسی اولیدی ومحو وجود ایلمك نه دیمکدر
عقل کامل صاحبی آنی بیلیدی امام فخر رازی دینك سرنی ورازنی بیلوردی مادامکه برکسه فنا اندر فنا اولمیه دینك

رازنی بیلمز اکر عقله وعلمه فخر رازی حضرتلری قدر اولورسه ده بو بیتده فخر رازی حضرتلرینك بغایت عاقل
اولدیغی جهتندن مدحدر اما سر فنایه عارف وواصل اولمدیغی جهتندن نوعا قدحدرکه آنلر بو ذوق فنادن لذت
المشلردر اکرچه علوم عقلیه ونقلیهده قصورقو ایتمشلردر ولیکن چونکم شول کسه که حقیقت ندر بیلمز
وتحقیق ندر اکا عالم اولمز ولهذا اول امام رازی حضرتلرینك عقلی وتخییلاتی بو علم فناده زیاده حیران اولدی واهل فنانك
بوکونه کلماتنك معناسنی حقیقتیله بیله میوب وآنلرك ذوقندن ذوق آله میوب وجود مجازی وتعین وهمی مرتبهسنده
قالدی (مثنوی) کی شود کشف از تفکر این انا * این انا مکشوف شد بعد از فنا) می فتد این عقلها در افتقاد) در مغاکیء
حلول واتحاد * بو حقیقی اولان انا تفکردن ایچون کشف اولور بو انای حقیقی فنادنصکره مکشوف اولدی بو عقللر انانیی
افتقاد قیلمقده حلول واتحاد مغاکنه دوشر یعنی شو حقیقی اولان انا که بر نظمه کتوروب ذکر ایلیوب مقصود اندن
وجود حقیقیدر بو انانیت حقیقی مجرد قوت فکریه ایله کشف اولمز ومقدمات نظریه ایله دخی بیلنمز بو حقیقی اولان
انانیت که انانیت الهیدن ووجود ربانیدن عبارتدر عبدك وجود موهومیسنك فناسندنصکره مکشوف اولور بونده
وجود مجازی قیدندن وعقل وفکر ورطهلرندن نجات بولدقدنصکره کلور زیرا هر بارکه برکسه عقلك حکمنده اولسه
وعقل وفکر ایله بو انانیت حقیقیهیی طلب قیلسه وحقیقی اولان وجودی معتقد اولسه البته یا حلول چقورنه دوشر
ویاخود اتحاد چقورنه دوشر ودیرکه حقیقی اولان انا که حق تعالی اول قولك وجودنه حلول ونزول ایلیه وآنك لساندن
انا الحق دیو سویلیه بو خود باطلدر ویاخود عبدك وجودی حقك وجودیله واروب بر اوله واتحاد قیله بو دخی باطلدر
پس بر عبدك حقیقت وجوده مظهر اولمسی وانا الحق دیمسی لابد یا حلولی ویاخود اتحادی مستلزم اولور پس بو حقیقی
اولان انا حلولسز واتحادسز نیجه ممکن اولوردیوب بو ورطهلرده قالور (مثنوی) ای ایاز کشته فانی ز اقتراب
همچو اختر در شعاع آفتاب * بلکه چون نطفه مبدل تو بتن * نه از حلول واتحادی مفتتن * ای اقتراب جهتندن
فانی اولمش ایاز اختر شعاع آفتابده محو وفانی اولدیغی کبیسن هم مبدل اولمشسن مفتتن اولان حلول واتحاد جهتندن
دکل یعنی ای شاه حقیقتك ایازی اولان ومحبوبیت مرتبهسن بولان وحضرت حقه کمال اقتراب جهتندن فانی اولان
ولی سنك حضرت حقك تجلیسنده فانی اولمقلغك فی المثل اخترلرك شعاع آفتابده محو ونابدید اولمسی کبیدر یوق بویله
دکلدر بلکه اخلاق بشریهیی اخلاق الهیهیه تبدیل واوصاف نفسانیهیی اوصاف ربانیهیه تحویل ایلیوب بالکلیه نور
الهی ومظهر تجلیات ربانی اولمقدر مثلا نطفهنك طورا بعد طور تبدیل اولمسی وهیئت انسانیهیه کلمسی کبی که انده
نه حلول ونه اتحاد واردر کذلك عبدك وجودی وجمیع اوصافی حقك وجودنده فانی اولدقده واوصاف الهیه ایله اتصاف
قیلدقده انده نه حلول ونه اتحاد اولور زیرا حلول ایکی شیئك بری برینه کیرمسی ونزول قیلمسنه دیرلر بو محلده حق
عبدك وجودنه کیرمك ونزول قیلمق یوقدر واتحاد شیئین مغایرینك بر برینه کلوب بری برینه متصل اولمسنه دیرلر
بو مرتبهده مغایرت واثنینیت اولمز بلکه صرف وحدت مطلق اولور وصورت عبدده ظهور قیلور وعبدك وجود
موهومیسی فانی اولور وآنك صورتی حق تعالینك تجلیاتنك واوصافنك مظهری اولور بو اعتبار اوزره فانی فی الله اولان
ولی سائر مجرملر حقنده حق تعالیدن شفاعت قیلسه وعفو ومغفرت رجا ایلسه حقیقتده نه کندیسندن رجا
ایلمش اولور بو معنایه اشارت ایتمکدن اوتری بیوررلر (مثنوی) عفو کن ای عفو در صندوق تو * سابق لطفی همه
مسبوق تو * من که باشم که بکویم عفو کن * ای تو سلطان خلاصهء امر کن * من که باشمکه بدم من با منت * ای کرفته
جمله منها دامنت * ایاز فانی پادشاهدن مجرملر حقنده عفو استیوب دیدی عفو ایله ای شاه عفو سنك صندوقکدهدر
لطفك سابق دوکلی سنك مسبوقکدر بن کیم اولم که سکا عفو ایله دیم ای شاه سن کن امرینك خلاصهسی وسلطانیسن
بن کیم اولم که بن سنکله اولم ای جمله منلر سنك دامنکی طوتمشدر یعنی اقتراب الهیده فانی فی الله اولان ولی پادشاه
حقیقته مجرملر خصوصنده بوکونه شفاعت ایدوب دیرای پادشاه حقیقی بو مجرملری عفو ایله که عفو وکرم سنك
صندوقکده وخزینهکدهدر سنك لطف وکرمك سابق ولطف ورحمتك جمیع لطیف ورحیم اولنلردن سبقت قیلمشدر
وجمیع لطیف ورحیم اولنلر سنك مسبوقکدر اولا بن کم اولم دیم که سن عفو ایله ای سن برشاه اعظم سنکه کن امرینك
سلطانی وخلاصهسیسن هر نه شیئکه مراد ایلرسن اکا اول دیدکده البته اولور پس بنم بو اورتهده نه وجودم واردر بن
کیم اولم که بن سنك بنلککك اولم یعنی سنك بنلکك قتنده بنم اصلا وجودم یوقدر بر فانی بی وجود شیام ای جمله
اشیانك بنلکلری سنك دامن امرکی طوتمشلر وهر وجهله ارادتکه تمسك ایتمشلردر دیمك اولور (مجرم داشتن ایاز خودرا
درین شفاعتکری وعذر این جرم خواستن ودرین عذر کوبی خودرا مجرم دانستن واین شکستکی از شناخت وعظمت
شاه برخیزد که انا اعلمکم بالله واخشاکم لله وقال الله تعالی انما یخشی الله من عباده العلماء) بو سرخ شریف وبو بیان

لطیف ایاز بو شفاعتکرلکده کندیسنی مجرم طوتمسیدر وبو جرمك عذرنی استمسی واول عذرخواهلقده کندیسنی
مجرم بیلمسیدر یعنی محبوبیت مرتبه سنه واصل اولان اولیلر چون حضرت حقدن برکسه یه شفاعت قیلسه لر یاخود
برمرادی راجی اولسه لر اول شائبهٔ وجودله شفاعت قیلمغی برجرم عدایدرلر وینه اول جرم ایچون عذر ایتسه لر اول
عذری دخی برذنب آخر بیلورلر زیرا بونلرك مرتبه سی بالکلیه فانی وشکسته اولمقدر وبوشکسته لك شاهك عظمتنی
اکلمقدن وانك جلالتنه عالم اولمقدن حاصل اولورکه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حق تعالی حضرتلرینه
زیاده عالم اولدقلرنده سائرناسدن اول حضرتك خشیتی زیاده ایدی وعمر بن ابی سلمه دن مسلم وبخاری اتفاق ایدوب
بوحدیثی روایت قیلورلر (انا اعلمکم بالله واخشاکم لله) یعنی تحقیقا بن اللهك اوامرنه ونواهیسنه وحدودنه وحقی
باطلدن تمییز ایلمکه وحق تعالینك عظمت وجلالتنه سزنك اعلمکزم ولهذا بنم خشیتم الله ایچون سزدن زیاده درکه
البته علم خشیتی مستلزم اولوردیس حدیثله ثابت ایلدکدنصکره آیت کریمه ایله دخی ثابت ایدرلرکه حق تعالی سورهٔ
ملائکه ده (انما یخشی الله من عباده العلماء) بیوررلر یعنی اللهدن خوف وخشیت ایتمز الا علما زیرا علما اللهك جمله
عبادندن اخشادرانکیچونکه شرط خشیت معرفت محبتدن وصفات وشئوننه عالم اولمقدن حاصل اولوردیس هرکیم انك
صفات وشئوننه عالمرك ایسه اخشی اول اولور ولهذا حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم اخشی درز براجمله دن اعلمدر
(مثنوی) من کی آرم رحم حلم آلودرا * ره نمایم حلم علم اندودرا * صدهزاران صفع راارزانیم * کر زبون صفعها
کردانیم * بن برکسه یه حلم آلود اولان رحمی نچون کتوررم علم اندود اولان حلمه نچون یول کوسترم نیجه بیك صفعه یه
لایقم اکر بنی صفعلرك زبونی ایلیه سن یعنی کمال عبودیت وغایت مذلت ومسکنت اظهار ایتمکله دیدی ای پادشاه
اعظم وای شهنشاه معظم بن سنك بنده لرینکه سومك ایله قارشمش وبیلمکمله اختلاط قیلمش رحمت جسمانیه یی نچون
کتوررم سنك کمال علمه مزین اولان حلمکه بن نیجه یول کوسترم حدذاتده بن شول ذلیل وحقیرمکه نیجه یوزبیك
سیله وطبانچه لره لایقم اکرسن بنی طبانچه لره زبون ایلرسك بنا کامستحقم (مثنوی) من چه کویم پیشت اعلامت
کنم * یاکه وایادت دهم شرط کرم * انچه معلوم تو نبود چیست آن * وانچه یادت نیست کو اندر جهان * ای تو پاك
از جهل وعلمت پاك از آن * که فراموشی کند بروی نهان * بن نه سویلیم سنك حضورکده انی سکا اعلام ایلیم یاخود کرم
شرطنی کیروسنك یادکه ویرم وانی سکا کدیرم اول نسنه که سنك معلومك دکلدر اول ندر واول نسنه که یاد
ومعلومك دکلدر جهانده قنی ای عالم ودانا سن جهلدن پاك وعلمك دخی جهل وغفلتدن پاکدرکه فراموشلك انی
نهان ایلیه یعنی ندیم پادشاهی ومقرب الهی اولان بنده لرك حضور الهیده ادبی بودرو جناب حقه ایلدکاری مناجاتك
صورتی بوکونه دردیرلرکه الها وپادشاها بن نه سویلیم وسنك علمکه نه پوشیده درکه بن سنك حضورکده انی سکا
بیلدیروب اعلام ایلیم یاخود شرط کرمی سکا کیروا کدیرم وتذکر
ایلمکه باعث اولم اول نسنه که سنك معلوم شریفك اولمیه اول ندر یعنی البته محقق هرشئ سنك معلوم شریفکدر هرنه
شیئکه جهانده موجود اوله اول سنك علمکده ویادکده در ای سن بر عالم ودانا پادشاه سنکه جهل وغفلتدن منزه
ومقدس سن سنك علم شریفك دخی اول جهالت وغفلتدن منزه ومقدسدرکه نسیان سنك اول علم شریفك اوزره
برشیئی پنهان وپوشیده ایلیه سنك علمك بوندن پاك وبریدر (مثنوی) هیچ کس رانو کسی انکاشتی * همچو خورشیدش
بنور افراشتی * چون کسم کردی اکرلابه کنم * مستمع شولابه ام راازکرم * زانکه از نقشم چو بیرون بردهٔ * آن شفاعت
هم تو خودرا کردهٔ * هیچ کسی سن برکس اعتبار ایلدك خورشید وآفتاب کبی آنی نور وضیا ایله بوجلتدلك چونکم
بنی کس ایلدك اکرلابه وتضرع ایلرسم لطف وکرمکدن بنم لابه می مستمع اول زیرا بنی چونکم نفسمدن طشره ایلتمشسن
اول شفاعتی هم سن کندیکه ایلمشسن یعنی فانی اولان مقرب الهی بویله مناجات ایدر دیرکه الهی بن بر هیچ کسم
بن کس اولمز حقیری چونکم کس وآدم اعتبار ایلدك وبنی خورشید کبی نورله عالی قیلدك چونکم بنی کس عد ایلدك
اکر حضور شریفکه تضرع ونیاز ایلرسم لطف وکرمکدن بنم لابه وابتهالمی مستمع اول وبنم دعامی قبول قیل شول
جهتدنکه سن بنی کندی نفسمدن طشره ایلتدك واخراج ایتدك وبنم لسانمدن بوکونه سویلدك (مثنوی) چون
زرخت من تهی کشت این وطن * تر وخشك خانه نبود آن من * هم دعا از من روان کردی چو آب * هم ثباتش بخش
ودارش مستجاب) هم تو بودی اول آرندهٔ دعا) هم تو باش آخر اجابت رارجا) تا زنم من لاف کان شاه جهان) بهر بنده عفو
کرد از مجرمان * چونکم بووطن بنم رختمدن تهی اولدی خانه نك تر وخشکی بنم آنم اولمز هم دعایی بندن آب کبی جاری
ایلدك هم اول دعایه ثبات بخش ایله وهم انی مستجاب طوت هم دعایی اول قلبه ولسانه کتورن یجی سن اولدك هم اجابته
رجا دخی سن اول تا بن لاف اورمکه اول شاه جهان بنده دن اوتری مجرملردن عفو ومغفرت ایلدی یعنی خانهٔ جسدك

رطب

رطب ویابسی ونیك وبدی هرنه ایسه بنم اولمز بلکه (العبد وما یملکه کان لمولاه) قولنك حسبنجه بنم وجودم ودخی
هرنه یه مالك اولورسم سنك اولور الهی هم دعایی بنم قلبمده ظهوره کتوروب چشمهٔ دهانمدن آب روان کبی اجرا ایلدك هم
اکا ثبات بخش ایله وهم آنی مستجاب ایله اولا دعامی ورجامی بنم قلبمه کتورن وانی لسانم اوزره جاری ایلین سن اولدك
امیدم بودرکه هم آخر اجابتی دخی رجا ایدیجی سن اول حتی بن بی وجود سنك بنده لریکه لاف اوروب دیم که اول شاه جهان
بو بنده سندن اوتری مجرملردن کناهنی عفو ایلدی وبنم شفاعتمی قبول ایدوب انلرك صوچلرندن کچدی (مثنوی)
دردبودم سربسر من خودپسند * کرد شاهم داروی هر دردمند * دوزخی بودم پراز شور وشری * کرد دست فضل اویم
کوثری * هرکرا سوزید دوزخ در قود * من برویانم دکر باراز جسد * بودواتبه واصل اولمزدن اول بن خودپسند
سربسر درد ایدم حضرت شاه بنی هر دردمندك داروسی ایلدی برعظیم شور وشردن مملو دوزخ ایدم اول شاهك فضل
وکرمی الی بنی برکوثر ایلدی هرشول کسه یی که دوزخ قصاص ایلمکده یاقدی انی جسدده تکرار بن بتوردیرم یعنی بن سائر
بنده لره بویله دیم که ابتدای حالده بن خودبین وخودپسند سرتاپا درد ومرض ایدم لیکن حضرت شاهك لطف وعنایتی
بنی هر دردمندك دارو ودواسی ایلدی که انلرك دردنه دعا وشفاعتله دوا قیلورم ابتدای کارده بن پرشور وشر ایله دوزخه
منسوب ایدم لیکن اول پادشاهك دست فضلی بنی برکوثر ایلدی پس هرشول کسه یی که جهنم اکا قصاص ایتمکله
یاقدی ایسه بن الله اذنیله کیروانی جسدندن بتوریرم نته کم کوثرك خاصیتی اولدرکه جهنمك احراق ایلدیکی بدنلری
اول تروتازه ایدوب بتوررکذلك عنایت حقله کوثر مثابه سنده اولان مقرب الهی دخی دوزخ نفسك احراق ایلدیکی عقل
وروحی بتوروب تروتازه ایلر (مثنوی) کار کوثر چیست که هرسوخته * کردد ازوی نابت واندوخته * قطره قطره
اومنادیٔ کرم * کانچه دوزخ سوخته من بازآورم * هست دوزخ همچو سرمای خزان * هست کوثر چون بهارای
کلستان) هست دوزخ همچو مرك وخاك کور) هست کوثر برمثال نفخ صور) کار کوثر ندرکه هر سوخته اول کوثردن
نابت واندوخته اولور اول کوثر قطره قطره منادیٔ کرمدرکه اول نسنه یی که دوزخ یاقدی بن کیرو کتوریرم زیرا دوزخ
سرمای خزان کبیدر اما کوثر بهارهٔ شالیدر ای کلستان کوثر جنت اعلاده برنهرك اسمیدرکه خاصیتی ذکر اولنان اوزره در
وحدیث شریف ایله ثابت اولمشدر وتحقیقی بو جلدده وبعض محلده دخی مرور قیلمشدر وکوثر فوعل وزننده مبالغه ایله
علمدن وعملدن حاصل اولان خیر کثیره دخی اطلاق اولنور وعلمای حضرت محمدی علیه السلام وورثای جناب احمدی
اولمق دخی جائزدر نته کم اهل تفسیر (انا اعطیناك الکوثر) سوره سنده بوکونه تحقیق وتفسیر ایلمشلردر بونده دخی مراد
اولنان منبع علم وعمل اولان بروارث نبوی وعالم ربانی اولورکه انك وجود شریفنده آب کوثرك خاصیتی بولنور آب کوثر
سوختهٔ نار اولنلری نیجه احیا ایدوب لطیف وتازه قیلرسه اول کوثر محلی اولان صاحبدل دخی دوزخ نفسك احراق
ایلدیکی عقل وروحی وفهم وفراستی وبونلرامثالی اولان اوصاف وحالاتی بتوروب احیا ایلر وطالب اولنلره بوکونه سویلر
کوثرك خاصیتی وکاری اولدرکه اندن هر یانمش تکرار نابت اولوب کیرو بتنه کلمکدر کوثر طبیعت اولان
صاحب سعادتك قطره قطره هر علی وذره ذره هر جزوی منادیٔ کرم اولوب بویله دیرکه اول نسنه یی دوزخ نفس یاقدی
بن کیرو کتوریرم وانی اظهار ایدوب بتوریرم فی المثل نفس دوزخی خزان صووغی کبیدر وکوثر طبیعت اولان عالم ربانی
ای کلستان معنوی فصل بهار کبیدر وکذلك دوزخ نفس موت کبی وخاك وقبر کبیدر عقل وروح وفهمی بی حیات ایلر
اما کوثر سیرت اولان مرشد نفخ صوره شالندهدرکه صوره نفخ اولندقده مرده لر نیجه حیات بولورسه اول مرشدك
انفاس طیبه سندن دخی مرده دللر قبرتنده اویله حیات بولوب زنده اولورلر (مثنوی) ای زدوزخ سوخته اجسامتان
سوی کوثر می کشد اکرامتان * ای شول دردمند ومبتلالرکه سزك جسمکز نفس وهوا دوزخنده یانمشدر غم یمکز
اکرام خداسزی کوثر جانبنه چکر یعنی مرشد ربانی نفس وهوا دوزخنده یانمش اولان کسه لره بویله دیرلر
ای دوزخ نفسدن جسملرك روحانیتی یانمش ورذائل اولمش کسه لرالم چکمکزکه حق تعالی حضرتلرینك اکرامی سزی
بودنیاده کوثر طبیعت اولان علم وعمل صاحبنه مقارن ایلر یوم آخرتده دخی نهر کوثرده سزی یوبوب وجودیکزه
حیات طیبه ویروب جنت اعلاده ساکن ایلر که اول اکرم الاکرمین پادشاهك خلق خلق ایلمسندن مرادی انلره
مجرد بی غرض لطف واحسان ایلمکدر یوخسه انلردن ربح وسود اخذ ایلمك ایچون انلری خلق ایلمدی نته کم بومعنایه
اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) چون خلقت الخلق کی یربح علی * لطف تو فرمود ای قیوم حی * لالان اربح علیهم
جود تست * که شود زو جمله ناقصها درست * ای قیوم وحی اولان پادشاه چونکم سنك لطفك خلقت الخلق کی یربح
علی بیوردی لالان اربح علیهم سنك جودکدر زیرا جمله ناقصلر اندن درست وتمام اولور بو بیتین شریفین بو حدیث
قدسی یه اشارتدر (قال الله تعالی خلقت الخلق کی یربحوا علی لالان اربح علیهم یعنی الله تعالی دیدی بن خلقی

خلق ایلدم تا کم انلر بنم قتمده ربح وفائده بوله لر بن بونلری بونلردن فائده حاصل قیلمقدن اوتری خلق ایلمدم حق سبحانه
وتعالینك بن بونلردن ربح وفائده ایلمكدن اوتری بونلری خلق ایلمدم دیمسی مجرد جود وكرمیدر كه حق سبحانه
وتعالینك اول بی غرض اولان جود وكرمندن جمله ناقصلر درست اولور (مثنوی) عفو كن زین بندكان تن پرست
عفو از دریای عفو اولیتر ست * عفو خلقان همچو جوی وهمچو سیل (هم بدان دریای خود تازند خیل (عفوها هر شب
از ین دل پارها * چون كبوتر سوی تو آید شها * بازشان وقت سحر پران كنی * تا بشب محبوس این ابدان كنی
بوتن پرست بنده لر كدن جرم وكناهی عفو ایله عفو دریاسندن عفو اولیر كدر خلائقك عفوی جوی كبی وسیل كبی
هم اول كندینك دریاسنه خیل چاپر لر جمیع عفولر هر كیجه بوجان ودلدن نیجه كره كبوتر كبی سنك جانبكه كاور
ای شاه سحر وقتی كیرو آنلری پران ایلرسن تا كیجه یه دك بو ابدانك محبوسی ایلرسن یعنی الهی بوتن پرست اولان
وشهوات ولذات بدنه میل قیلان مجرملر فی المثل سیل وچای كبیدر هم اول سنك عفو وكرمك دریاسنه خیل سوررلر
وعاقبت كندیلر یی اول بحر كرمه ایركوررلر ای شاهم سنك جانبكه كاوربارها باء فارسیله باء عربیله هم جائزدر باء عربیله
اولسه نیجه كره دیمك اولور اما باء فارسیله اولمق محله انسبدر تكرار سحر وقتنده اول عفو كرم ولطف ومرحمت صفتلرنی
مقبول اولان بنده لرك جانبنه پران ایلرسن كیجه یه دك اول عفو وكرمی بونلرك بدنلرنده محبوس ومرهون ایلرسن
(مثنوی) پرزنان بارد كرد روقت شام * می پرند از عشق آن ایوان وبام * تا كه از تن تار وصلت بسكلند * پیش تو آیند كز تو
مقبلند) اول كرم صفتلری كیرو اخشام وقتنده پرزنان اول ایوان وبامك عشقندن اوچارلر حتی تندن وصلت تارنی قیررلر
سنك حضوركه كلورلر زیرا هر بری سندن مقبللردر یعنی هر برصفت حمیده وخلق پسندیده اخشام اولدقده یا اجل
كلدكده تكرار بدن خانه سندن چیقوب اول ایوان وبام معنویسنك عشقندن اوچارلر حتی بدن عملكتندن وصلت
ایپن قیروب قطع علاقه ایدرلر وسنك حضور شریفكه كلورلر زیرا كه هر برصفت سنك جناب عزتكدن اقبال بولمیشلر
ونشو ونما آلمیشلردر (مثنوی) پرزنان این زرجع سر نكون * درهوا كانا الیه راجعون * سر نكون رجعدن
ایمن پراورارق هواده بو یله دیو كه تحقیقا بز اول اللهه راجعلرز یعنی هر برصفت حمیده وروح شریفه پرمثابه سنده
اولوب بدن عالمندن عروج ایدوب باشی آشغی اولمقدن وكیرو دونمكدن ایمن اولوب پراوریجی وعالم ارواحك هواسنده
پرواز ایدیجی اولورلر بو یله دیو كه تحقیقا اللهه مخصوص ایز وملكی بوزلو یز كیر وتحقیقا بز اكا عالم اجسامدن
رجوع ایدیجیلرز (مثنوی) بانك می آید تعالوا زان كرم * بعد ازان رجعت نماند از حرص وغم * اول كرم صاحبندن
بونلره كلك دیو صدا كلور اندنصكره اول حرص وغمدن رجعت قالمز كرم بونده ذكرمعناسنده در كریم معناسنه
اولمغده جائزدر یعنی اول كریم ورحیم اولان پادشاهدن بو اخلاق حسنه ایله موصوفه اولان ارواحه كلك بنم
جنابمه واصل اولك وبوندا كاوب اندنصكره اول حرص وغم محلی اولان بدنه رجعت قالمز (مثنوی) بس غریبها
كشیدیت ازجهان * قدر من دانسته باشید ای مهان * زیر سایه این درختم مست ناز * هین بیندازید پاها را
دراز * جناب حق بونلره دیر جهانده چوق غریبلكلر چكدیكز بنم قدرمی بیلمش اوله سزای اولولر مهمان كسر میله
مهلك جمعیدر بنم بو درخت لطفمك زیرنده مست نازا كاه اولك ایاقلر یكزی اوزون براغكز یعنی وجود مطلق اوصاف
حمیده ایله كندی جانبنه رجوع ایلین ارواحه بوكونه نوازش والطاف ایدوب بیوررلر كه ای ارواح عاشقان جهانده چوق
غریبلكلر چكدیكز وعالم اجسامده نیجه بلا ومحن كوردیكز ای اولولر بوقدر الام وشدایدی كوردكدنصكره بنم
قدرمی بیلمش اولورسز پس بنم بو درخت لطف واحسانمك سایه سی التنده ناز وعزتك مستغرقی اولوب آكاه اولك
ایاقلر یكزا اوزادوب یاتك یعنی كمال استراحتله استراحت ایدك زیرا ایاق اوزاتمق زیاده استراحت ایتمكدن كنایت اولور
نته كم بر كمسه بر دوستندن نیجه زمان مفارقت ودیار غربتك نیجه درد ومحنتن چكوب عاقبت دوست جانبنه عزیمت
قیلسه بولك نیجه تعب ومشقتن چكدكدنصكره واروب دوستك خانه سنه واصل اولسه دوستی دخی اكا باغچه سنده
بر لطیف سایه دار درختك التنی دوشیوب بونده ایاقلرك اوزادوب یات دیسه كمال استراحتله استراحت ایت دیمك
اولور (مثنوی) با یهای پرعنا از راه دین * بركار ودست حوران خالدین * حوریان كشته مغمز مهربان * كز سفر باز
آمدند این صوفیان * صوفیان صافیان چون نور خور * مدتی افتاده بر خاك وقذر * بی اثر پاك از قذر باز آمدند *
همچو نور خورسوی قرص بلند * دین یولنده پر عنا ایاقلری حور یلرك كنارنده ودستنده خالدین اولمش حوریلر مغمز
ومهربان اولمش بویله دیو كه بو صوفیلر سفردن كیرو كلدیلر نور خورشید كبی صافی اولان صوفیلر بر زمان خاك وقذر اوزره
دوشمش ایدیلر اول قذر ونجسدن بی اثر پاك كیرو كلدیلر خورشیدك نوری قرص بلند جانبنه كلدیكی كبی یعنی دین
یولندن پرعنا اولمش وتعب وزحمت چكمش ایاقلری حوریلرك النده وقوجاغنده ابدی مخلد آسوده اول جنت اعلانك

حوربلری

حوریلری انلره غمزه اوریجی ومهر ومحبت قیلیجی اولمش هر بری بویله دیو بوحق یولنك صوفیلری دنیا سفرندن كیرو
كلدیلر ودوستلرینك لطف وكرمنه مظهر اولدیلر بونلر خورشیدك نوری كبی شول صافی اولان صوفیلردر كه بر قاچ مدت
خاك اوزره وقذر ناپاك اولان دنیا اوزره دوشمشلر ایدی حالا قذردن پاك اولوب بی اثر بو عالم پاكه كیرو كلدیلر فی المثل
كونشك نوری بلند اولان قرصی جانبنه كلدیكی كبی (مثنوی) این كروه مجرمان هم ای مجید * جمله سرهاشان
بدیواری رسید) بر خطا وجرم خود واقف شدند * كرچه مات كعبتین شه بدند (رو بتو كردند اكنون اه كنان) ای كه لطفت
مجرمان را زه كنان) بو مجرملر بلوكی دخی ای اولو انلرك جمله سنك باشی بر دیواره ایرشدی یعنی ایازشاهه اول مجرملر حقنده
بویله دیدی نته كم شفاعت مقامنه واصل اولنلرهم بویله دیرلر كندیلرینك خطا وجرمی اوزره واقف اولدیلر اكرچه
شاهك كعبتیننك ماتی اولدیلر كعبتین طاوله دیدكاری اویونك شول ایكی زاریدر كه انی اوینیجیلر خصمنه غالب اولمق
اوزره صالرلر اما بخت وطالع هر كیمك ایسه اكا معاون اولوب آخرینه مورث مات اولمغه سبب اولور بو راده
شهدن مراد اولا شاه محمود اولدیغی تقدیر اوزره كعبتیندن مراد انك اول مجرملره بحسب الظاهر احسان ایلدیكی
وآفرین دیوب سوبلدیكی اولور كه انلر بو نقشك لعبنه مغرور اولوب مات اولدیلر وثانیا شاهدن مراد شاه حقیقت
اولدیغی تقدیر اوزره انك كعبتیننده مراد امرن صیوب نفس وهوالرینه رعایت قیلان مجرملره نعمت ویرمك
وانلره پرورده اولدقجه وعصیان قیلدقجه احسانی زیاده ایلكدر (سنستدرجهم من حیث لا یعلمون انما نملی
لهم ان كیدی متین) آیت كریمه سنك حسبنجه بوكا استدراج دیرلر كه حق تعالی بونلری بیلدكاری جهتدن مكر
وكیدله درجة بعد درجة هلاك ایدوب مات قیلر پس بونلر حق تعالینك مكر واضلالنك ماتی اولورلر بعده بونلردن
عفو ومغفرت اولمغه قابل اولان اهل ایمانی سلطان الكونین صلی الله علیه وسلم حضرتلری بعده سائر انبیاء علیهم السلام
هر بری كندی امتندن مجرم قالنلره بعده صلحای امتدن شفاعته اذن اولنان صالحلر دخی مجرملر حقنده شفاعت
ایدوب جناب عزتدن عفو ومغفرت طلب ایدرلر ودیرلر كه الهنا بو مجرملره ایدرلك شمدی سكا توجه ایلدیلر وعفوكه امید
وار اولدیلر حالا سنك لطفك مجرملره یول ایدیجی وبونلری لطف وكرمه مظهر قیلیجیدر (مثنوی) راه ده آلودكان را العجل
درفرات عفو وعین مغتسل * تا كه غسل آرند زان جرم دراز * درصف پاكان روند اندر نماز * اندران صفها ز اندازه
برون * غرقكان نور نحن الصافون * الوده اولان مجرملره عجله ایله یول ویر عفو وكرم فراتنه وعین مغتسله تا كه اول دراز
وبسیار جرم وكناهدن غسل كتوره لر پاكلر صفنه نمازه كیده لر اول صفلر ایچره كه اندازه دن طشره در نحن الصافون
نورنه غرقه وغریقلر در یعنی ای بزم پروردكارمز خطا وعصیاندن الوده وملوث اولنلره بی تأخیر فوری یول ویر
مغفرت نهرنه ومحل اغتسال اولان چشمۂ رحمته عین مغتسل دیمكله سورۂ صادده اولان (هذا مغتسل بارد وشراب)
آیتنه اشارت اولنور تفسیری جلد اولده بقیۂ قصۂ پیر چنكی سرخنده (مرغ ابی غرق دریای عسل) بیتنك شرحنده
مرور ایلدی نته كم حضرت ایوب علیه السلام اول عین مغتسلدن اغتسال ایلدكده جمله امراض جسمانیه دن پاك
وبری اولدی حتی بو مجرملر دخی اول عین مغتسلدن غسل كتوره لر واول دراز اولان جرمك ملوثندن پاك اوله لر ونماز
حقیقی یی قیلمغه پاكلر صفنه كیده لر ومقرب اولان ملائكه كبی سنك جنابكه طاعت ایده لر شول صفلر ایچره كیده لر
واندهسنك جنابكه ركوع وسجود ایده لر كه اول صفلر حد واندازه دن خارجدر انلر نحن الصافون نورنه غرق اولمیشلردر
ودخی (ومامنا الا له مقام معلوم وانا لنحن الصافون) دیمیشلردر بو آیت كریمه سورۂ صافاتده در تفسیری جلد اولده
اول كسی كه سرخنده (كرچه هاروت وماروت فزون) بیتنك شرحنده كچدی انده طلب اولنه (مثنوی) چون سخن
دروصف این حالت رسید * هم قلم بشكست وهم كاغد درید * بحررا پیمود هیچ اسكرۂ * شیررا برداشت هركز برۂ
كر حجابیت برون رو زاحتجاب * تا ببینی پادشاهی عجاب * چونكم سوز بو حالتك وصفنه ایرشدی هم قلم صندی
وهم كاغد یرتلدی مثلا هیچ بر اسكره دریایی اولچدیمی شیری هر كز بر بره قالدردیمی اكرچه معنایی فهم ایلمكده
سكا حجاب وار چونكم سوز بو حالته ایردی حجابدن طشره كیت تا كم عجایب بر پادشاهلق كوره سن یعنی بو حالت شریفه
اونه تحقیق وبیانه مجال بوقدر نیچون دیرسك اسرار الهی ومعارف ربانی بر بحر كبیدر وقلم وكاغد وكاتب دخی
اول بحر معنایی بالكلیه ادا ایلمكده وكتابته كتوروب تحریر قیلمغه قادر اولمز كما قال الله تعالی (ولو انما فی الارض من شجرة
اقلام والبحر یمده من بعده سبعة ابحر ما نفدت كلمات الله) بو اسرار الهیه فی المثل بر شیر دلیر كبی ونطق وكتابت اكا نسبت
بر بره حقیر كبیدر بره حقیر شیر دلیری اخذ وضبط ایتمكه قادر اولمدیغی كبی نطق وكتابت دخی اسرار حقی ضبط قیلمغه
وكیف ما یشاء بیانه كتورمكه قادر اوله من الحاصل بو معنای شریفك عالمنی مشاهده ایتمك لازم ایسه بشریت

پرده سندن وقصور معرفت حجابندن طشره كيت وديدهٔ قلبكدن حجابلری رفع ايت تا كم زياده عجيب بر پادشاهلق
كوره سن وبر بحر حيانه ايره سن كه حيران اولوب انك نطق وبيانه كلمديكی بيله سن (مثنوی) كرچه بشكستند جامت
قوم مست * آنكه مست از تو بود عذريش هست * مستیٔ ايشان باقبال وبمال * نی زبادهٔ تست ای شيرين فعال
ای شهنشه مست تخصيص تو اند * عفو كن از مست خود ای عفومند * لذت تخصيص تو وقت خطاب * آن كند كه
نايد از صد خم شراب * اكرچه بو مست وغافل قوم سنك جامكی صديلر مراد امردركه جامه تشبيه اولنمشدر اول
كمسه كه سندن مست اوله انك بر عذری واردر انلر مال واقبال الله مست اولملری سنك باده كدن دكلدر ای شيرين فعال
ای شهنشاه بونلر سنك تخصيصك مستلر يدر ای عفولو پادشاه كندی مستكدن ظهور ايلينی عفو ايله سنك
خطاب وقتنده اولان تخصيصك لذتی اول كيف وحالتی ايلركه يوز كوپ شرابدن كلمز بو بيتلردخی اكرچه ايازلسانندندر
ولكن مرتبهٔ محبوبيته واصل اولان كاملر لساندن اولور بونلر جناب حقه بوكونه مناجات ايدرلركه الهی اكرچه
مست مال وجاه اولان قوم سنك امر شريفك جامنی صديلر ايسه سن انلری مؤاخذه ايتمه زيرا اول كمسه كه سندن
مست اوله انك بر عذری واردر الهی بو اهل صورتك فريفته اولملری اقبال ومال ايمش ومغرور اولملری فعال حسن حال
ايمش وای كاری مستحسن پادشاه سنك بو عالم صورت جامنده وضع ايلديكك شرابك كيفياتندركه انلر بو صورت
جامنده موضوع اولان باده نك چاشنيسنی ذوق ايلد كلرنده بو صورت جامنده مست اولوب لذت ونعمت همان بونی
صاندیلر ای عفولو وكرملو پادشاه كندو شرابكدن مست اولان بنده لريكی عفو ايله وبونلردن صدور ايلين جرمی مغفرت
قيل زيرا بر نيجه بنده لريكی وقت خطابده سنك تخصيص بالذكر ايتدكلك لذتی اول مستلكی ويرر واول نشاط وسروره
ايركورركه يوز كوپ شرابدن اول مستلك وذوق حاصل اولمز (مثنوی) چونكه مستم كردهٔ حدم مزن * شرع مستانرا
نبيند حد زدن * چون شوم هشيار آنكاهم بزن * كه نخواهم كشت خود هشيار من * هر كه از جام تو خورد ای
ذوالمنن * تا ابد رست از هش واز حد زدن) چونكم بنی مست ايلشسن پس بكا حد اورمه زيرا شرع مستلره حد اورمغی
روا كورمز چونكم بن هشيار اولم اول وقت بكا حد اور بن خود هشيار اولمق استمزم زيرا ای منتلر صاحبی هر شول كمسه كه
سنك جامكدن ايچدی اول كمسه ابدی هشدن وحد اورلمقدن قورتلدی يعنی چونكم بنی بر كيفيتله مست ايلدك
اول حيندن بر ذات صادر اولورسه معذور طوتوب بكا حد تعزير اورمه زيرا شرع شريفده سنك پيغمبرلريكك وضع
ايلدكلری طريقدر مست اولنلره حد اورمغی لايق كورمز اما صحوه كلد كدنصكره حد اورلمغی روا كورر چونكم بندخی
هشيار اولم وصحوه كلم اول وقتده حد اوركه بن خود اصلا وقطعا هشيار اولمق وصحو مرتبه سنه كلمك استمزم بهر حال
بر كونه حالت وبر نوع كيفيتله مست اولمقدن خالی دكلم ای منتلر ونعمتلر صاحبی وای لطف وكرملر واهبی هر شول
كمسه كه سنك جامكدن نوش ايليه اول افاقت بولمق وصحوه كلمك احتمالی يوقدر پس ابدالاباد اول كمسه هوشدن
وحد اورلمقدن خلاص اولدی (مثنوی) خالدين فی فناء سكرهم * من تفانا فی هوا كم لم يقم) ارباب محبت واصحاب
معرفت كه جام حقدن نوش ايليلر در خالدين اولديلر بونلر سكرلرينك فناسنده بو تقديرجه خالدين محذوف اولان
كانك خبری اولور تقديری كانوا خالدين درويا خود مقدم اولان بيتك مصرع ثانيسندن حال اوله يعنی هر شول
كمسه كه ای ذوالمنن سنك جامكدن ايچه ابدالاباده دك عقلدن وحد اورلمقدن خلاص اولدی مخلد اولدقلری حالده آنلر
مستلكلرينك فناسنده شول كمسه كه تفانی ايده يعنی فانی اوله سزك عشقكزده من بعد هوشيله قائم اولمز ووجود
مجازی ايله اتصاف قيلمز بلكه سنك محبتكده جزوی اولان هوشی وموهومی اولان وجودنی فانی ايدوب نور محبت
ذاتكله قائم ومشاهدهٔ جمال وحدتكله حيران وهائم اولورلر هوا كمده اولان ضمير جمع تعظيم ايچوندر تفانا تفاعل
بابندندر بو نسبه فناده مبالغه مراد اولور (مثنوی) فضل تو كويد دل مارا كه رو * ای شده در دوغ عشق ما كرو *
چون مكس در دوغ ما افتادهٔ * تو نه مست ای مكس تو بادهٔ * كركسان مست از تو كردند ای مكس *
چونكه در بحر عسل رانی فرس) سنك فضل واحسانك بزم كوكلمزه دير كه يوری ای بزم عشقمز دوغنه مرهون اولمش
مكس كبی بزم دوغمزه دوشمشسن مست دكلسن ای مكس سن عين باده سن كركسلر سنده مست اولورلر
ای مكس چونكه عسل درياسنه آت سوره سن يعنی الهاوسيدا سنك فضل وكرمك بزم قلبمزده ای بزم عشقمز ايراتمه
مربوط ومرهون اولان عاشق يوری ديرومن بو ضعفله مكس كبی بزم دوغ محبتمزه دوشمشسن پس سن فی الحقيقه
مكس دكلسن بلكه عين بادهٔ محبت وشراب مودت كندبسی سن كه اول بادهٔ محبتمه دوشمكله وآنی نوش ايتمكله كنديكی
اكابر مرتبه ميل ايلمشسن كه سن عين بادهٔ محبتدن فرق اولنمزسن (بيت) فكانما خمر ولا قدح * وكانما قدح
ولا خمر) كلامی سنك شانكده ديلمكده لايق اولوب فتشابها وتشاكل الامر قولنك حسبنجه سن بادهٔ محبته وبادهٔ

محبت دخی سكا بكزمشدر ای عاشق سن اكرچه من حيث الصورة مكس كبی ضعيف وبزم لذت محبتمزه كمال ايله
حريص اولديغكدن مكسه شبيه سن وليكن كركسلر نيجه اولو وعظيم كسلرسندن مست اولورلر ونشو ونما بولورلر
چونكم سن عسل كبی اصلی اولان عشق ومحبت درياسنه اسب همت سوره سن وآندن لذت الوب آنده
مستغرق اوله سن بهر حال نيجه عالی پرواز اولان كمسه لرسندن لذت المق مقرر اولور (مثنوی) كوهها چون ذرها
سرمست تو * نقطه وپركار وخط در دست تو * فتنه كه لرزند از و لرزان تست * هر كران قيمت كهر ارزان تست) ای عظيم
پادشاه كوهلر ذره لر كبی سنك سرمستكدر كوهلردن مراد بونده جبال راسخه كبی عظيم الشان اولان سكينت ووقار
صاحبلريدر نقطه وپركار وخط سنك دست قدرتكده در نقطه دن مراد مركز عالمدر وشول فتنه كه خلق عالم آندن
لرزان اولورلر اول فتنه سندن لرزان اولور وهر كران قيمتلو كوهر سنك ارزانكدر يعنی ای پادشاه اعظم وای شهنشاه
معظم طاغلر كبی پر تمكين اولان عظيم الشان كمسه لر سنك نور محبتكك ذره لر كبی سرمستی اولوب رقصلر وحركتلر
ايليجيلردر اكر قطب افلاك واكر دائرهٔ خاك اولان انسان پاك و پركار عالم ونقوش بنی آدم هر نقدر وار ايسه جمله سی
سنك قبضهٔ قدرتكده در كيف مايشاء بونلرده استديكك كبی تصرف ايلرسن سن شول قوی وقادر پادشاهسن كه
خلق عالم شول بر فتنه دنكه خائف اولورلر ولرزه قيلورلر اول فتنه سندن خائف اولوب لرزه قيلورتهكم خلق عالم جهنمدن
نيجه قورقرلرسه جهنم دخی حق تعالينك قهرندن اويله قورقر هر نقدر اغر بهالو ذی قيمت جوهر اولورسه اول سكا
نسبت زياده ارزان وبی قيمتدر (مثنوی) كر خدادادی مرا پانصد دهان * كفتمی شرح تو ای جان جهان *
يك دهان دارم وآن هم منكسر * در خجالت از تو ای دانای سر * منكسرتر خود نباشم از عدم * كز دهانش آمدستند
اين امم) اكر خدای تعالی بكا بشيوز دهان ويريدی سنك شرحكی ديدم ای جهانك جانی بر دهان طوترم واول دخی
شكسته در سندن خجالتده ای دانای سر عدمدن منكسرتر خود اولمدم كه بو قدر طوائف وامم آنك دهانندن كلديلر
بونده خطاب مظهر خلافت الهيه اولان انسان كامله دركه ايازمشابه سنده اولان محبوبان الهی اول شاه محمود كبی
اولان خليفهٔ حق بو كونه مدح ايدوب ديرلر اكر فرضی خدای تعالی حضرتلری بكا بشيوز دهان ويريدی ای جهانك
جانی اولان سلطان عاليشان بن سنك شرحكی سويلردم واوصاف عليه كی نقل ايلردم اما بن انجق بر دهان طوترم
واول دخی ای دانای سر سندن كمال خجالتده منكسردر خوش دهانم منكسر اولسون يالك بو قدر زيرا بن عدمدن
زياده منكسر دكلمكه آنك دهاندن بو قدر طوائف وامم ظهوره كلمشدر پس بكا دخی سنك اذنك اولورسه بنم دهانمدن
هم سنك تعريف وتوصيفكه متعلق نيجه امم معانی وطوائف اسرار نهانی ظهوره كلور وموجود اولور (مثنوی)
صد هزار آثار غيبی منتظر * كز عدم بيرون جهد جست ومكر * از تقاضای تو می كردد سرم * ای بمرده من به پيش آن كرم
رغبت ما از تقاضای تو ست * جذبهٔ حقست هر جا رهروست) صد هزار آثار غيبی منتظردركه جست ومكر عدمدن
طشره صحرايه ای خدا بنم باشم سنك تقاضای امركدن دونر ای بن اول لطف وكرم اوكنده اولمشم بزم سنك جانبكه
رغبت وميلمز سنك تقاضا كدندر جذبهٔ حقدر هر قنده كه رهرو واردر مكر حمله ايدیجی معناسنه درنيجه يوز بيك غيبه
منسوب اولان اثر لر عالم باطنده منتظردركه عالم باطندن جستلكله حمله ايديجی طشره صحرايه لر وظهوره كلملر
پس بنم دخی باطنمده اولان آثار غيبی ظهوره كلمكه منتظرلر در عجب دكلدر وفوری حمله ايدوب سنك مرادك اوزره
ظهوره كله لر سنك اقتضا كدن بنم باشم دونر وميدان محبتكده سركردان اولمشم ای اول لطف وكرمك اوكنده بن اولمشم
بزم بو كونه شيلره ايلد يكمز رغبت سنك تقاضا كدندر هر نه يرده كه بر رهرو واردر لابد اوجذبهٔ حقدن رهرودر كه البته
هيچ بر متحرك يوقدر الا ارادت حقله حركت ايد يجيدر كما قال الله تعالى (ما من دابة الا هو آخذ بناصيتها ان
ربی علی صراط مستقيم (مثنوی) خاك بی بادی ببالا بر جهد * كشتیٔ بی بحر پا در ره نهد * پيش آب زندكانی كس نمرد
پيش آبت آب حيوانست درد * آب حيوان قبلهٔ جان دوستان * ز آب باشد سبز وخندان بوستان) مثلا بر باد وهوا سز
خاك وغبار يوقرو قالقرمی يا هيچ دريا سز بر كشتی يوله اياق قورمی آب حياتك قتنده كمسه اولمدی سنك آبك قتنده آب
حيوان درد در آب حيات ای دوستلر جان قبله سيدر بوستان آبدن سبز وخندان اولور يعنی مقرردركه باد وهوا سز خاك
وغبار يوقرو قالقمز وحركت قيلمز وكذلك بحر سز كشتی يوله اياق قومز پس بر موجود ومحرك حقيقينك تصريف
وارادتی اولمينجه اصلا حركت قيلمز هر نه كونه حركت ايلرسه آنك ارادتنه وتقديرنه موافق حركت قيلر محرك اولان
پادشاه فی المثل دريای حيات كبيدر شول كمسه كه آنك آب حيات كبی اولان مشاهده سنه ومحبتنه واصل اوله
آنك قتنده اصلا اولمز ای جميل الصفات اولان خدا سنك آب وسيلتكه نسبت اب حيوان درددر ای دوستلر آب حيوان
فی الحقيقه جان قبله سی اولان جانان درتهكم بوستان آب رواندن سبز وخندان اولور جان وجنان دخی قبلهٔ جانك

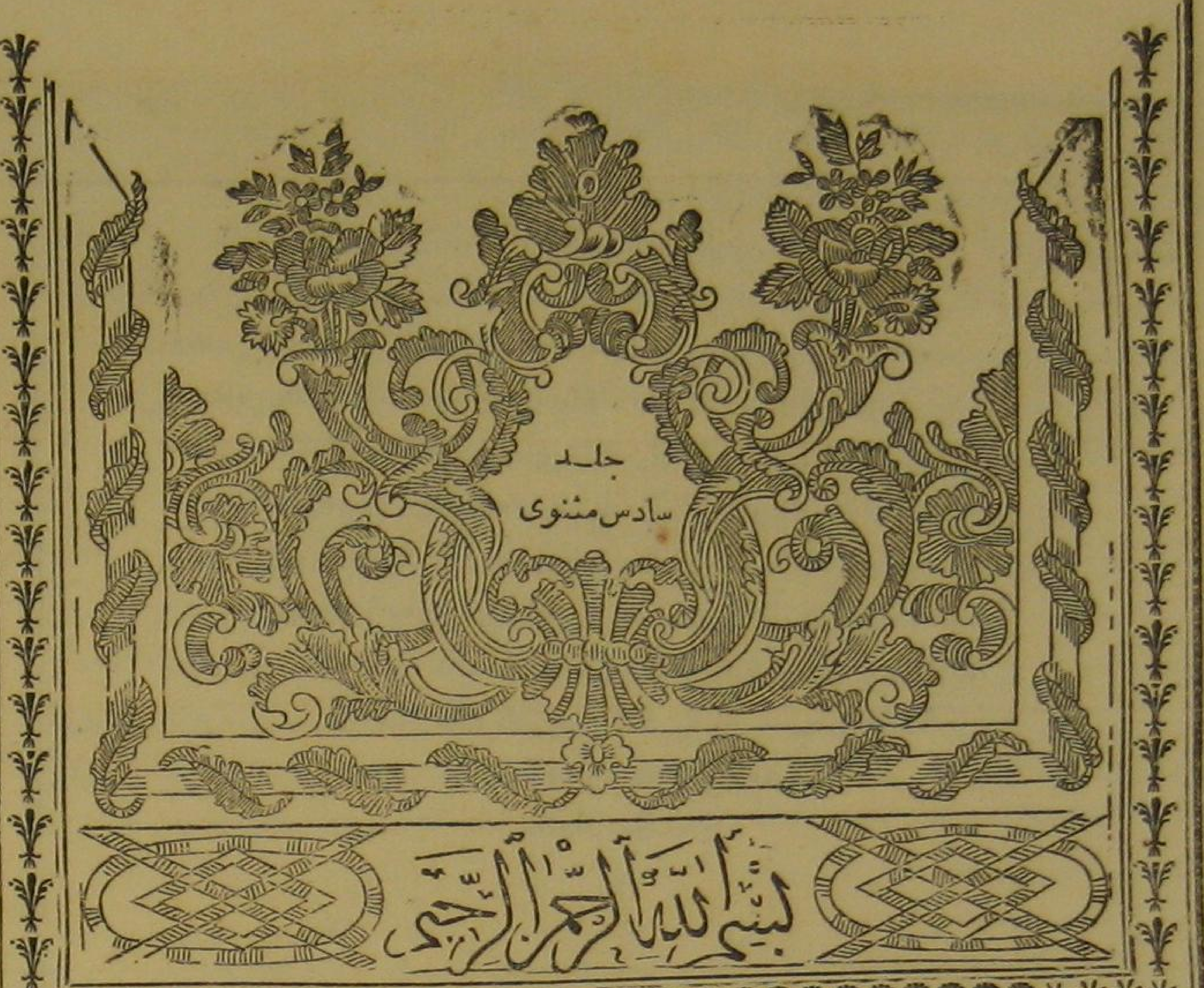
آب وصالندن سرسبز وخندان اولور وحيات ولطافت بولور (مثنوی) مرك آشامان زعشقش زنده اند * دل زجان
وز آب جان بركنده اند * آب عشق تو چو ما را دست داد * آب حيوان شد به پيش ما كساد * ز آب حيوان هست
هر جان نوی * ليك آب آب حيوانی توی) مرك آشاملر آنك عشقندن دريلردر جاندن و آب جاندن كوكل قوپرمشلردر
ای خدا چونكه سنك آب عشقك بزه دست وقدرت ويردی آب حيوان بزم قتمزده كساد وبی اعتبار اولدی اكرچه آب
حيواندن هر جانه بكيلك وتازه لك واردر ليكن حياته منسوب اولان آبك آبی سنسن يعنی شراب موت وفنايی جاندن
وآب حيواندن قوپرمشلردر روا كا التفات قيلمشلردر ای خدا چونكه سنك آب عشقك بزه ال ويردی و بزآندن
نشو ونما بولدق متعارف اولان آب حيوان بزم قتمزده بی قيمت اولدی وبی اعتبار اولدی اكرچه آب حيوان صوريدن
هر جانه تازه لك وترلك واردر وروح حيوانی وجسم انسانی آندن لطيف وتازه اولور وحيات جسمانيه بولور وليكن
آب حياتك حياتی سنسن وعاشقلری احيا قيليجی سنك آب محبتكدر (مثنوی) هر زمان مركی وحشری دادیم
تا بديدم دست برد آن كرم * همچو خفتن كشت اين مردن مرا * ز اعتماد بعث كردن ای خدا * هفت دريا هردم
اركرد سراب * كوش كيری آوريش ای آب آب) ای خدا هر زمان بكا بر كونه مرك و بر كونه حشر ويردك
تا كم اول كرمك دستبردنی كوردم پس بو اولمك بكا اويومق كبی اولدی ای خدا سنك بعث واحيا ايلمك اعتمادندن
هفت دريا كر هردم سراب وبی آب اوله آنك قولغن طوترسن و وجوده كتوررسن ای آبك آبی يعنی هراندم بكا بر كونه
مرك ويررسنكه وجودمده اولان اوصاف وحالات زائل اولورلر وكيرو انلری فی الحال براخر صورت اوزره ايجاد ايليوب
بنی اول صورت اوزره حشر وبعث ايلرسن او كرم ازليه وعنايت سابقه نك دستبردنی وغلبه سنی كوردم وانك كمال
تأثيرينه نظر ايركوردم چونكه اول دستبرد كرمی كوردم وهر كيجه مرده اولوب علی السحر حيات بولديغمی
مشاهده قيلدم پس بو موت بدن بكا كيجه ايله ياتوب اويومقلق كبی اولدی سن بنی عاقبت بعث ايدوب زنده
قيلمقلغكه اعتماد جهتندن نته كم نوم كلسه بحضور اولمزم وخوف وحذر قيلمزم صباح اولدقده بنی ينه زنده ايلديكك
كمال اعتمادمدن اوتری كذلك اولمكی دخی نوم اكبر بيلوب وروز قيامتی صبح حقيقت بيلوب اولمكدن بی حضور اولمزم
بلكه اولمكی نائم اولمغه قياس ايدوب وعاقبت بنی روز قيامتده احيا ايليجككه كمال اعتمادم اولديغندن اوتری اولمكدن
اصلا غم يمزم زيرا تكرار حيات بوله جغم مقرردر فرضا بنم قطره كبی اولان وجودم فانی اولمق دكل بلكه يدی دريا هردمده
سراب كبی بی آب اولسه وآنده بر قطره نم قالمسه ای آبك آبی وجمله اشيانك مابی اول دريالرك آبنك كوشنی طوتوب دردم
آنی وجوده كتوررسن وظهور مرتبه سنه يتوررسن كه هيچ برشئ سنك علمك وقدرتك خزينه سندن غائب اولمز
(مثنوی) عقل لرزان از اجل وان عشق شوخ * سنك كی ترسد زباران چون كلوخ) عقل موت واجلدن قورقيجی
واول عشق شوخ وبی باكدر مثلا سنك باران وآبدن كلوخ كبی يجن خوف ايلر يعنی عقل وعاقل موت وفنادن
قورقيجی ودتريجيدر اما اول عشق وعاشق شوخ وبی باكدر كه آنك اولمكدن خوف وباكی يوقدر مثلا كلوخ آبدن
وباراندن قورقمق جائزدر كه باران اكا ضرر ويرر اما طاشه ضرر ويرمز كذلك عشقه دخی موت واجل ضرر وزيان
ايركورمز (م ی) از صحاف مثنوی اين پنجمست * در بروج چرخ جان چون انجمست * ره نيابد از ستاره هر حواس
جز كه كشتيبان استاره شناس * جز نظاره نيست قسم ديكران * از سعودش غافلند واز قران) مثنوی شريفك صحاف
ودفاترندن بو دفتر بشنجيدر عالم جان ودل فلكنك بروجنده انجم كبيدر هر حواس بو كا ستاره دن يول بولمز كه ستاره
شناس كشتيباندن غير بلرك قسمی نظاره دن غيری دكلدر زيرا آنلر بو انجمك سعود وقراندن غافللردر يعنی
مثنوی شريفك صحايفندن بو دفتر لطيف بشنجی دفتردر بونك ابيات شريفه سی ومعانی لطيفه سی جان چرخنك
برجلرنده وروح فلكنك مرتبه لرنده نجوم منيره كبيدر هر برحس وادراك صاحبی ستاره بيلمكدن وكوكب شناس
اولمقدن بو جان فلكنك نجومنه وبو نجوم معنوينك علومنه يول بوله مز مكر كه ستاره معنويه يی بيليجی بر كيجی اوله
وبحر حقيقتده اول كشتی وجودنی كما ينبغی سوريجی اوله ونيجه كسه لری دخی سفينه صحبتنه داخل ايدوب
دريای وحدته كيديجی اوله وانلری منزل مقصوده واصل ايديجی اوله الحق بويله ستاره روحانيه يی بيلين ودريای
حقيقتده كشتيبان اولمين بو چرخ جانك نجومنك علومنی بيلمز وبونك حقايق ودقايقنه واصل اولمز كشتيبان
بحر حقيقت اولان عالم ربانيدن غيری هر كيم ايسه اندن ما عداسنك بو بحر معانی اولان كتاب شريف ودفتر لطيفدن
قسمت ونصيبی انجق نظاره ايلمكدر واكر بونك اوقومسنه ويازمسنه مشغول ايسه ده انجق شارحلرك سويلديكنی
لسانه كتوروب سويلمكدر بلكه فی زماننا اول يله فتی از قاملندر چوغی ظاهر لفظنی يله استخراج ايلمكده عاجز
وقاصر اولمشلردر بونلر بو جلد پنجمك چرخنده ثابته اولان انجم معانينك سعود ونزولندن وآفتاب حقه وماهتاب جانه

قراندن

قراندن غافللردر (مثنوی) آشنايی كير شبها تا بروز * با چنين استارهای ديو سوز * هر يكی در دفع ديو بدكمان *
هست نفط انداز قلعهٔ آسمان) كيجه لر صباحه دك آشنالق طوت بو تجلين ديو سوز اولان ستاره لرله هر برسی
بدكمان اولان ديوك دفعنده آسمان قلعه سنك نفط اندازيدر مثنوی شريفك هر بر بيتی بر ستاره كبيدر وبو دنيا
شب ظلمانی كبيدر كركدر كه ای سالك راه خدا دنيا كيجه لرنك دوكای سنده صبح حقيقت ظهوره كلنجه يه دك
بونك كبی شيطان ياقيجی روحانی ونورانی اولان معانی ستاره لريله آشنالق ايله زيرا بو دفاتر مثنويده ثابته اولان نجوم
معانينك هر برسی بدكمان اولان شيطانك دفعنده فی المثل آسمانك قلعه سنك نفط انداز اولان شهاب ثاقبی كبيدر
نته كم حق تبارك وتعالی آسمانی كواكب ونجوم له مزين ايدوب آنی شياطينه رجوم قيلدی كما قال الله تعالی
ولقد زينا السماء الدنيا بمصابيح وجعلناها رجوما للشياطين (مثنوی) اختران باد بو همچون عقربست *
مشتری را او ولی الاقربست * قوس اكر از تير دوزد ديو را * دلو پر آبست زرع وميو را * حوت اكرچه كشتی غی بشكند
دوست را چون نور كشتی ميكند * شمس اكر شب را بدرد چون اسد * لعل را ز خلعت اطلس رسد) مثلا دو لعينه
اكرچه اخترلر عقرب كبيدر اما مشتری ايچون اول اخترلر ولی اقربدر قوس اكر تيردن ديو لعينی ديكرسه اما دلو زرع
وميوه ايچون پر آبدر حوت اكرچه غی كشتيسنی صيه اما دوسته نور كبی كشت وزراعت ايلر آفتاب اكرچه كيجه يی اسد
كبی يرتر اما لعله اندن اطلس خلعت ايريشور عقرب بر برجك اسميدر مشتری سبعهٔ سياره دن بر كوكبك اسميدر قوس
بر برجك اسميدر تير عطاردك اسميدر اكا تير فلك ديرلر دلو دخی بر برجك اسميدر حوت دخی برآخر برجك اسميدر اسد دخی
بر برجك اسميدر يعنی اخترلر شيطانه عقرب كبيدر كه شيطانلری هر بری ياقيجی وصوقيجيدر وليكن مشتری ايچون آنك
هر بری اقرب دوستدر كذلك فلك مثنويده ثابته اولان معانی اخترلری هم شيطانه وشيطان سيرت اولان اهل طغيانه
عقرب كبی صوقيجی واذا ايديجيدر وليكن انی مشتری اولان طالبلر ايچون زياده قريب دوستدر اكر قوس برجی تير فلكدن
ديوی ديكرسه وانی يقارسه دلو برجی پر آبدر زرع ايچون وميوه ايچون كه انك خاصيتی اشجار واثماره آب بارانی ياغدرمقدر
كذلك ذات البروج اولان مثنوی شريفك ايچنده هم قوس كبی بر محل واردر كه تير معنا ايله شيطانی وشيطان سيرت
اولنلری اوروب ياقر و بر محل دخی واردر كه دلو برجی كبی ارض وجودنی مزرعه وباغ كبی ايلين طالبلره نشو ونما ويرر
وباران معانی واسراری آنلره ايركورر وحوت برجی اكرچه كشتيسنی كسر ايلرسه دوسته نور برجی وياخود بقر كبی
زراعته سبب اولور كذلك مثنوی شريفده برج حوته مشابه بعض محل واردر كه ضلالت وغوايت سفينه سنی
شكست ايلر مع هذا اول محل دوست اولنلره بقر كبی حراست وزراعت ايلمكه سبب اولور شمسك دخی شاننددر كه اسد
كبی ظلمتی يروب پاره پاره ايلر مع هذا لعله اول كونشدن اطلس احمر كبی خلعت يتشور وكذلك فلك مثنوی شريفده
هم شمس حقيقتنك بر ضيا و بر توی واردر كه ظلمت طبيعتی وشب غفلتی اسد كبی يرتوب ازاله ايدر اما لعل مشابه سنده
اولان روحه وعقله آندن خلعت نورانی واطلس روحانی ايريشور حتی عقل وروح لعل كبی تابدار اولوب ورونق بولوب
جوهر محض اولور (مثنوی) هر وجودی كز عدم بنمود سر * بر يكی زهرست وبر ديكر شكر) الحاصل هر بر وجود كه
عالم عدمدن باش كوستردی يعنی ظاهر اولدی بر كسه يه زهردر و برغيريسنه شكردر يعنی عالمده نفع محض هيچ
برشئ يوقدر وكذلك ضرر محض دخی يوقدر بلكه برشئ بر كروهه نسبتله نفع ايسه بر كروهه نسبتله ضرر وبر قومه نسبتله
زهر ايسه بر قومه نسبتله شكردر كذلك مثنوی شريف دخی بويله در البته شيطانلره وشيطان سيرت اولان اهل طغيانه
زهر وضرردر واهل ايمانه واصحاب عرفانه نفع وشكردر (م ی) دوست شو وز خوی ناخوش شو بری * تا ز خمرهٔ زهر هم
شكر خوری) پس سن دوست اول وناخوش وقبيح خوی وصفتدن بری اول تا كه زهر خمره سندن دخی شكر يه سن
يعنی دوست اول وعداوت وانكار صفتندن بری قيل ودخی بد وناخوش اولان خويلردن وجودكی پاك ايله تا كم زهر
وقهر كوپجكزی اولان شيلردن هم شكر يه سن ومثنوی شريفك دخی بعض زهر وقهر اميز اولان محللرندن لذت پذير
اوله سن وچاشنی طويه سن مادامكه محبت وخلت صفتی سنده موجود اولميه نه بو كوپده مظهر قهر اولان شيلردن
لذت بولورسن ونه بو مثنويده نفسه تلخ وزهر كلان معنالردن ذوق الورسن بوندن ذوق آلمغه انكار وعداوت صفتلرنی
كيدروب دوستلق صفتلرنی تحصيل ايلمك لازمدر (م ی) زان نشد فاروق را زهری كزند * كه بدان ترياق فاروقيش قند
اول سببدن حضرت فاروق رضی الله عنه حضرتلرينه بر قوی زهر ضرر وكزند ويرمدی زيرا اكا فاروقلغی ترياقی قند
وشكر اولدی فاروق حضرت عمر رضی الله عنهك لقب شريفيدر حقله باطلی زياده فرق ايلدكلرندن پيغمبر عليه السلام
حضرتلری آنلره فاروق ديوب اهل اسلام ما بينده لقبلری فاروق قالدی يعنی عمر الفاروق رضی الله عنه حضرتلرينه
قيصر رومك كوندرديكی زهر اول سببدن ضرر وزيان ويرمديكه اول حضرتك حقله باطلی زياده فرق ايديجيلكی ترياكی

اكا قندا اولوب آنی زهردن صيانت قيلدی روايت اولنور كه قيصر روم حضرت عمر الفاروق رضی الله عنهك خلافتلری
زماننده وافر تحف وتنغار بنی ارسال ايلدی آنك ايچنده برشيشه طلو زهر قاتل وسم هلاهل وارايدی كه آنك برمثقالی
انسانك مرغ روحی خانهٔ جسمندن فی الحال اوچوروردی وبودنيادن آخرته كوچورردی چونكم رسول روم اول
هديه لری حضرت عمره كتوردی حضرت عمر رضی الله عنه آنك ميانده اولان اول شيشه يی كوروب رسوله ديدی
بوندر رسول روم جواب ويروب ديدی بو شول زهر قاتلدركه اكر بونك برمثقالنی بردشمنه ايچرسه لر فی الحال
آنی كنديدن بيخود ايدر پس حضرت عمر رضی الله عنه اكا ديدی بكا نفسمدن اشد بردشمن يوقدر پس
آنك اولمسی بكالازمدر ديوب بردفعه ده اول جمله زهری نوش ايلدی اصلا اول حضرته
ضرر وبر عيوب فی الحال آنی قوت ولا بتله دفع ايلدی امدی ای طالب حق اولان
عاشق سند خی حقله باطلك ما بينی مبالغه ايله فارق اول تاكم سنك اول فارقلق
صفتك سكا ترياق فاروق اوله وسنی زهر قهر مظهری اولان شيلردن
صيانت قيله وبو مثنوی شريفك ايچنده سنك نفسكه تلخ كلان
كلمات عين آب حيات كبی لذيذ وشيرين اوله والله الهادی
الی عين اليقين وهو المرشد والمعين
والحمد لله رب العالمين

مم
م

الحمد لله الذی جعل القسم السادس من کتاب المثنوی المعنوی الالهی الربانی مظهر العجائب والعبر * وصیره من بین اخوانه الخمسة کالجهة الفوقیة المزینة بنجوم العلوم التی یهتدی بها السالکون فی ظلمات بحر الحوادث وبر الصور * وایاته الشریفة کالشهب الزاهرة فی طرد الخواطر النفسانیة والافکار الشیطانیة من قلوب اهل النظر * وصلی الله علی نبیه محمد سید البشر * وشفیع العصاة یوم المحشر * وعلی آله واصحابه الذین کانوا عند النبی کانهم علی رؤسهم الطیر * من حسن الاداب والسیر * اما بعد * حمد الله العزیز الغفار والصلوة والسلام علی نبیه محمد المختار * این مجلد ششم را نیز بران اعتبارات سابقه قیاسی کن زیرا این مجلد نیز بدان اعتبارات مذکوره بر سائر اخوات خود فضیلتی ودرجاتی دارد که این نیز من حیث المرتبه چون جهت فوقانیست بنجوم علوم وعرفان مزین کشته * وبمصابیح معارف وایقان منور شده لازم آمد که تحریر شرح این مجلد را نیز رغبتی وهمتی نمایی وسعی وجهدی کنی تا طالبان علم مثنوی) وشاربان رحیق معنوی * هربار که ازین شرح شریف استفاده کنند ترا بدعای خیر یاد دارند وحب حب تو اندر زمین سینه بکارند * بدانکه آن زبدهٔ اولیای عالی صفات * وآن خلاصهٔ اصفیای رفیع الدرجات * مفتاح مغالق ابواب مثنوی ومصباح ظلمات شکوك وشبهات معنوی بدیباجهٔ این دفتر چنین ابتدا کند وبفرماید

مجلد ششم از دفترهای مثنوی ومبینات معنوی * مبینات مبینه نك جمعیدر مبینه برهانه وحجته دیرلر یعنی معنوی اولان مبینه لردن ومثنوی شریفك دفترلرندن آلتنجی مجلد که مصباح ظلام وهم وشبهت وخیالات شك وریبت باشد * که وهم وشبهت وخیالات شك وریبت ظلامنك مصباحیدر مصباح چراغ منیره دیرلر ظلام ظلمت معناسنه در وهم حواس خمسهٔ باطنه دن برقوه مدرکه درکه جزئیاتی ادراك ایلر وادراکنده دخی اکثر خطا وغلط ایلر شبهت التباسه درلر یعنی شول خاطره یه دیرلر که انك حقیقتی معلوم اولمیه خیالات خیالك جمعیدر خیال دخی حواس خمسهٔ باطنه دن برقوتدر که حواسدن زائل اولان صورلاندن منتقشه اولور وبو قوت خیالیه حس مشترکه خزینه کبی کاورشك برنسنه نك وجودیله عدمی ما بیننده تردد ایلمك درریبت قلبه قلق واضطراب ویرن خاطره یه دیرلر وشك معناسنه دخی استعمال ایدرلر وهم وشبهت وخیالات وشك وریبت بو جمله سی درونه کدورت وبریجی وقلبه ظلمت براغیجیلردر اکر منور درون اولان بر مصباح اولمزایسه قلب بونلر واسطه سیله مظلم ومکدر اولور پس دفاتر مثنوی شریفدن بو دفتر وبراهین معنویه دن بو برهان انور وهم وشبهت وخیالات وشك وریبت ظلامنك مصباحی اولور وبو سراج منیرك انواریله سالك خانهٔ دلدن بو کونه ظلمتلری دفع وازاله قیلور * واین مصباح را بحس حیوانی ادراك نتوان کرد * وبو مصباحی حس حیوان ایله ادراك ممکن اولماز یعنی بز بو قسم سادسه مصباح ظلام وهم وشبهت دیو تعبیر ایلدك بو مصباح

مصباح صوری دکلدر که حس حیوانی ایله ادراك اولنه بو مصباحی حس حیوانی ایله ادراك ایلمکه برکسه قادر دکلدر بونی بر بصر بصیرتی اولان کسه ادراك ایلر وبصر بصیرتی اولمین وحیوانیت مرتبه سندن کذر قیلمین کسه لر مجرد حس حیوانیه ایله بو مصباحی ادراك ایلمکه تاب وتوان طوتمز * زیرا مقام حیوانی اسفل سافلینست که ایشانرا از بهر عمارت صورت عالم اسفل افریده اند * زیرا حیوانه منسوب اولان مقام ویاخود حیوانیت مقامی اسفل سافلیندر نته کم ثم رددناه اسفل سافلین * ایت کریمه سیله مقام حیوانیته اشارت قیلنمشدر که اول حیوانلری وحیوان منزله سنده اولان انسانی عالم اسفلك صورتنی عمارت ایلمکدن اوتری یاراتمشلردر یعنی بو حیوان سیرت اولان انسانی اسفل سافلین اولان دنیانك وعالم طبیعتك صورتنی تعمیر ایلمکدن اوتری خلق ایلمشلردر اکر بونلر اولمیدی دنیا خراب اولیدی کما قال علیه السلام لولا الحمقا لخربت الدنیا * وبر حواس ومدارك ایشان را دائره در کشیده اند که ازان دائره تجاوز نکنند ذلك تقدیر العزیز العلیم * وبونلرك حواس ومدارکی اوزره بر دائره چکمشلردر حواس حسك ومدارك مدرکك جمعیدر مدرك مصدر میمیدر بمعنی درك یعنی اول حیوان وحیوان منزله سنده اولان انسانك حسلری وادراکلری اوزره بر دائرهٔ معنوی وسور غیبی چکمشلردر که اول دائرهٔ معنویدن وسور غیبیدن بونلرك حواس ومدارکی تجاوز ایده مزلر وکندی مقید اولدقلری مرتبه لردن طشره کیده مزلر بو دائرهٔ معنوی وبونلرك حواس ومدارکی اوزره سور غیبی چکلمك علیم وعزیز اولان خدانك تقدیریدر پس اول الله هر شیئه بر حد معین وبر مرکز مبین تقدیر ایلمشدر که اول شی حق تعالینك تقدیر ایلدیکی حددن ودائره دن تجاوز ایلمکه قادر اولماز ویول بولماز * یعنی مقدار رسیدن نظر ایشان وجولان عمل ایشان بدید کرد * یعنی بونلرك نظرلرینك ایرشمسنك مقداریی ودخی بونلرك عملینك جولانی اول عزیز وعلیم اولان خدا ظاهر ایتدیکه اصلا بونلرك عملینك جولانی اول مقدار معیندن ایلرو کتمز وانلرك مبلغ نظری خدای تعالینك تعیین وتقدیر ایلدیکی حد معیندن تجاوز ایتمز (چنانکه هر ستاره را مقداریست وکارکاهی از فلك تا ان حد عمل او برسد) مثلا انجلین که هر بر ستاره ایچون فلکده بر مقدار وبر کارکاه واردر که انك عملی اول حده دك ایریشور واول حددن تجاوز ایلمز نته کم حق تبارك وتعالی سورهٔ یس ده بیورر والشمس تجری لمستقر لها ذلك تقدیر العزیز العلیم * یعنی الله تعالینك ایتلرندن بری وجملهٔ ستاره لردن بری شول شمسدر که جاری اولور انك ایچون اولان مستقره یعنی انك ایچون مخصوص ومعین اولان قرارکاهه که انك دوری اول حد معینده منتهی اولور وایلرو کتمکه واندن تجاوز ایتمکه قادر اوله مز پس شمسك مستقری مسافرك مستقرینه تشبیه اولندی نته کم مسافر دخی مسیره سنی قطع ایلدکده مستقرنده سفری نهایت بولور ذلك شمسك جریانته اشارتدر یعنی اول جری بدیعکه حکم رایقه وعبرت فایقه یی متضمندر که انده عقول وافهام متحیره در اول جمیع مقدرات اوزره قدرتیله غالب اولان خداوندك تقدیریدر اولیله عزیز که علی جمیع معلوماتی محیطدر ودخی حق تبارك وتعالی (والقمر قدرناه منازل حتی عاد کالعرجون القدیم) آیتنك موجبنجه قمره دخی یکرمی سکز منزل تقدیر ایلمشدر نته کم کلشن راز صاحبی دیمشدر * بیت * قمر را بیست وهشت آمد منازل * شود با افتاب انکه مقابل * پس انکه او چو عرجون قدیمست * ز تقدیر عزیز که علیمست (بیت) مه دو روز نیم هر برجی بود * در مهی قطع همه کردون کند) وماه کندی ایچون مقدر اولان یکرمی سکز منزلدن طشره سیر ایتمز بلکه همان کندی ایچون تقدیر اولنان منازلده سیر ایلر وکذلك شمس دخی قمری ادراك ایتمز وانك منازلنه کتمز نته کم حق سبحانه وتعالی حضرتلری بیوررلر لا الشمس ینبغی لها ان تدرك القمر ولا اللیل سابق النهار وکل فی فلك یسبحون (یعنی شمس ایچون صحیح ومستقیم اولمز وکالایق وسهل کلمز که قمر ایله بیله بر برده مجتمع اوله وانی شمس بر مکانده ادراك قیله زیرا قمر فلکك اولده واول اون ایکی برجی برایده قطع ایلر وافتاب فلك چهار مده در واول اون ایکی برجی بر ییلده قطع ایلر پس آفتاب سرعت سیرده ماه کبی اولسه واون ایکی برجی اوتوز کونده قطع قیلسه فصول سنه کندی وضعندن ساقط اولوردی وتکون نباته وتعیش حیوانه خلل کاوردی وکیجه سابق نهار دکلدر واهل تفسیر ایلیلدن مراد آیت لیل ونهاردن مراد آیت نهاردر دیمشلر که آیت لیلدن مراد قمر وآیت نهاردن مراد شمس اولور یعنی ایت لیل آیت نهاره سابق اولمز والی یوم القیام قمر ضیاده آفتابه سبقت قیلمز وبو شموس واقمارك کلیسی بر فلکده انبساط ایله سیر ایدرلر که اصلا کندی دائره لرندن ومسیره لرندن تجاوز ایتمکه وطشره کتمکه قادر اوله مزلر پس وجود انسانی دخی آسمانه بکزر وانده اولان حواس ومدارك آسمانده اولان کواکبه بکزر که هر بر کوکب کندی مدار ومسیره سندن نیجه تجاوز ایلمکه قادر اوله مزسه هر بر حس وهر بر قوت مدرکه دخی کندی ایچون معین اولان حددن تجاوز ایلمکه قادر اوله مز نته کم بو خصوصده بر آخر مثال دخی ضرب ایدوب بیوررلر * وهمچون حاکم شهریکه حکم او دران شهر نافذ باشد پس در ورای توابع ان شهر حاکم نباشد * ودخی بر شهرك حاکمی کبی که انك حکمی اول شهرده نافذ اولور پس اول شهرك توابعنك وراسنده حاکم اولمز کذلك حیوانیت مرتبه سنده اولان

كسه‌لرك هم حسلری وادراكلری كندیلره مخصوص اولان دائره‌ده حكملری نافذ اولور وكندیلره مخصوص اولان
دائره‌نك وحد معیننك وراسنده انلرك حكملری نافذ اولمز وهر برسی كندیلرك محدود اولان خصه‌سندن تجاوز قیلمز
عصمنا الله من حبسه وختمه وما حجب به المحجوبین یارب العالمین الله تعالی حضرتلری بزی كندینك حبسندن وختمندن
معصوم ومحفوظ ایلسون ودخی محجوبلری محجوب وممنوع ایلدیكی شیلردن بزی معصوم ایلسون امین یارب العالمین
عصم فعل ماضی درباب ثانیدن موقع دعاده واقع اولدیغندن اوتری امر غائب معناسی ویریلور وتقدیر كلام عصم الله
حواسنا وسدار كنا من حبسه وختمه ومن حجاب ما حجب به المحجوبین دیمكدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلری حواس
ظاهره‌یی وحواس باطنه‌یی حبس ایلسه اصلا مرتبهٔ حیوانیتدن ومقام شهوانیتدن ایلرویی كورمكه وانك وراسنده
اولان مقاماتك سوزنی اشتمكه قادر اولمز وبر قلبه كه حق تعالی مهر اوره اول قلب كلام حقی فهم قیلمز وكندویه نافع اولان
عملی مضر اولان عملدن فرق وتمییز ایلمز ونیجه حق تبارك وتعالی بر كسه‌یی نورانی وظلمانی اولان حجبات كثیره‌دن برحجاب
ایله محجوب ایلسه اول كسه اول حجابك وراسنه ناظر اولمغه وانك فوقنده اولان مراتبی واحوالی كورمكه قدرت
ورخصت بولمز نته كم حق تعالی حضرتلری محجوب اولنلر حقنده وجعلنا من بین ایدیهم سدا ومن خلفهم سدا
فاغشیناهم فهم لا یبصرون) بیوردی وقلبلری فهم معانی قیلمین وكوشلری مستمع ومدرك اولمین كسه‌لر حقنده وجعلنا
علی قلوبهم اكنة ان یفقهوه وفی آذانهم وقرا* بیوردی پس حق سبحانه وتعالی‌یه یاربنا سن بزم حواس وادراكمزی
مقام محسوساتده حبس قیلمه وبزم قلبمزی جهل وغفلت ختمی ایله مختوم ایلمه وبزی محجوب اولنلر منزلنده
قومه دیو روز وشب دعا ایلمك سالكه لازم اولور وعاقل اولان همیشه* اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه اللهم ارنا
الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه اللهم ارنا الاشیاء كما هی* دیو دعا قیلور پس حق سبحانه وتعالیدن رجامز بودركه
جمله‌مزك حسلرنی غشاوهٔ غفلت ایله مستور ومحبوس اولمقدن وحجاب جهالت وضلالت ایله محجوب قیلمقدن مصون
ومحفوظ ایلسون آمین یارب العالمین چونكم هر قسمك اولنده قدوة العارفین وزبدة الواصلین اولان شیخ حسام الدین
افندی حضرتلرینك قدس الله تعالی روحه اسم لطیفلری ایله نظمه شروع ایلمك حضرت خداوندكارك دأب شریفلری
اولدی ایسه بو جلدك اولنده دخی ینه اول قاعدهٔ سابقه اوزره اول حضرتك نام شریفی ایله بو قسمك دخی نظم لطیفنه
شروع ایدوب اكا خطاب ایتمك ایله بوكونه ابتدا بیوررلر (مثنوی) ای حیات دل حسام الدین بسی* میل می جوشد
بقسم سادسی* ای قلبك حیاتی اولان حسام الدین سادسه منسوب اولان قسمك نظمنه چوقلق میل جوش ایلر
حسام الدین افندینك اسم شریفلری حسن در وحسام الدین اول حضرتك لقبیدر واول حضرته حسام الدین
دیو لقب اولنمه‌سنك تحقیق وبیانی جلد اولك دیباجه‌سنده ودخی جلد ثانینك اولنه قریب اولان بیتلرده مرور ایلمشدر
اول محلرده طلب اولنه وحیات دل فی الحقیقة علمدر كما قال اسد الله الغالب علی بن ابی طالب رضی الله عنه * بیت *
حیاة القلب علم فاغتنمه* وموت القلب جهل فاجتنبه* واصحاب فصاحت وارباب بلاغت اكثر زمانده عادلی
وعالمی علم منزله‌سنه تنزیل ایدوب رجل عدل ورجل علم دیرلر ومحیی قلب اولان عالمی هم عین حیات قلب اولمق
مرتبه‌سنه تنزیل ایدوب اكا فلان حیاة القلب دیو تعبیر ایدرلر پس حضرة مولانا قدس الله سره الاعلی مرده دللری
آب حیات علم وعرفانله زنده قیلان حسام الدین افندی حضرتلرینی قدس الله سره العزیز عین حیات دل اولمق منزله‌سنه
تنزیل ایدوب ای حیات دل اولان حسام الدین دیمكله اول حضرته خطاب قیلدیلر وقلب شریفلرندن بو قسم سادسك
نظمه كلمه‌سنه ومؤلف اولمسنه چوقلق میل ومحبت جوش وخروش ایلدیكنی هم اول حضرته مخبر اولدیلر
ومیل من جوشد بقسم سادسی دیمیوب میل می جوشد دیملرنده نكته بودركه بو قسم سادسه قلب شریفلرندن
جوش ایلین كثرت میل فی الحقیقة كندی وجود مجازیلری طرفندن اولمیوب بلكه مقلب القلوب والابصار ومحول
الاحوال والافكار اولان خدای تعالی حضرتلری طرفندن اولدیغنی اشعار ایلر كه قلب برشیئه مایل اولمز الا حق تعالی
حضرتلرینك اول قلبی اول شیئه مایل قیلمسیله ودرون دلدن برشیئك وجودینه میل ومحبت جوش وخروش قیلمز
الا مقلب القلوب اولان خدانك اول قلبی محرك ومهیج اولمسیله قیلور بسی ده اولان با مصدریه وسادسی ده اولان یا نسبت
ایچون اولور (مثنوی) كشت از جذب چو تو علامهٔ* در جهان كردان حسامی نامهٔ* سنك كبی بر علامه‌نك جذبندن
جهانده برحسامی نامه كردان اولدی درجهان حسامی نامه كردان كشت تقدیرنده اولور ومشهور شد معناسی
ویریلور حسامی نامه مثنوی شریفك لقبیدر حسام الدین افندی حضرتلری بونك تألیفنه علت غائیه اولدیغندن
واول حضرت بو نامهٔ شریفك نظمه كلمه‌سنی حضرت مولانادن استدعا قیلدیغندن اوتری وحضرت مولانا قدس سره
دخی بو نامهٔ شریفی اول حضرتك مجرد استدعالری ایچون ناظم اولدقلرندن اوتری بو حسامی نامه اول حضرته نسبت

قیلندی وبوكه حسامی نامه دیو لقب ویرلدی وسامی نامه هم دینلدی علامه مبالغه ایله بیلیجی دیمكدر حسام
الدین افندی حضرتلری هم علم ظاهرده وهم علم باطنده علامهٔ وقت ایدی واول حضرت حضرت مولانانك وجود
شریفلرندن بو سامی نامه‌نك نظمه كلمسنی استدعا قیلورلر وجاذب اولورلردی ونظمه كلان ومكتوب ومسطور اولان
ابیات شریفه‌یی وكلمات طیبه‌یی هم طالبلره وسالكلره تالی وناقل اولورلردی وبونی مستمع اولمغه ومعانی شریفه‌سندن
بهره بولمغه انلری جذب قیلورلردی واول حضرتك قوت جاذبه‌سیله مثنوی شریفی انلرك لسانندن استماعه چوق كسه
جمع اولورلردی واكثر طالب معرفت اولنلرك قلبنه بو كتاب مستطابك محبتی دوشوب بونك نسخه‌سنی آكورلردی وتعلمنه
اشتغال قیلورلردی حتی اول حضرتك همت عالیه‌سی وقوت جاذبه‌سی ایله بو سامی نامه مشهور آفاق اولدی واول زمانده
هم بونك نام ونشانی جهان ایچره طولدی* مثنوی* پیشكش می آرمت ای معنوی* قسم سادس در تمام مثنوی*
بو بیتك لفظ شریفندن بالمطابقه مستفاد اولان معنی بودر ای معنوی اولان حسام الدین جلد سادسی مثنوینك
تمام اولدیغی وقتده سكا ارمغان كتوررم وسكا آنی هدیه قیلورم دیمك اولور * مثنوی *شش جهت را نور ده
زین شش صحف* كی یطوف حوله من لم یطف* ای حسام الدین چلبی بو شش صحفدن شش جهانه نور ویر تا كم انك
حولنی طواف ایلمیه شول كسه كه طواف ایلدی كی حروف ناصبه‌دندر تعلیل معناسنی افاده ایلر یطوف فعل مضارع
مفرد مذكر غائبدر منصوبدر كی ایله فاعلی من دركه محلا مرفوعدر لم یطف جحد مطلق مفرد مذكر غائبدر فاعلی تحتنده
مستتر هو دركه من لفظنه راجعدر حول بونده طرف معناسنه‌در اكا متصل اولان ضمیر غائب بیت اولده اولان
مثنوی‌یه راجعدر علی سبیل البدل شش صحفدن هر برینه راجع اولسه دخی جائزدر پس تقدیر كلام بویله دیمك اولور كه
ای حسام الدین چلبی التی جهانه بو التی صحیفه اولان مثنویدن نور ویر یعنی اطراف وجوانبده ساكن اولان
اقوام وطوایفه بو شش مجلددن ماننده نور ظهوره كلان معانی منیره‌یی ایركور تا كم بو مثنوی شریفك حوالی وچوره‌سنی
طواف ایلمین كسه طواف ایلیه كه بونك اطرافنی طواف ایلین كسه كعبهٔ شریفی طواف ایلین قدر اجر وثواب بولور بلكه
كعبهٔ حقیقینك راهنه سالك اولوب آنی طواف ایلمك مرتبه‌سن بولور * مثنوی* عشق را با پنج وبا شش كار نیست*
مقصد او جز كه جذب یار نیست* عشق كه پنج وشش ایله كاری یوقدر زیرا انك مقصدی یارك جذبندن غیری دكلدر
عشق بونده عاشق معناسنه‌در مبالغه‌دن اوتری مصدر ذكر اولنمشدر وتقدیر كلام بویله دیمك اولمشدر كه عاشقك
بش حواس وشش جهاتله كاری یوقدر واول عاشقك مقصد اقصی ومطلب اعلاسی یاری كندی‌یه جذب ایلمكدر
ویاخود انك مقصدی یارنی كندوسنه جذب ایلمكدر بوندن غیری دكلدر عاشق عدو عدد قیدنده اولمز واهل صورت
كبی همان اسم ورسم مرتبه‌سنده قالمز بلكه اول عاشق بو شش جهات اولان مرآت كونده آثار صفات باری مشاهده
قیلور وانك قربنی ورضاسنی قلاب محبتله كندو جانبنه جاذب اولور وبش حسی دخی انك یولدیغی یره بذل وخرج قیلور
واول یار حقیقیدن نیجه واردات وفیوضاتك ظهور قیلمسنه منتظر اولور وفتوحات غیبیه وكشوفات لاریبیه‌نك كلمسنی
رجا قیلورلر (مثنوی) بوكه فیما بعد دستوری رسد) رازهای كفتنی كفته شود) اوله كه بو كلامدنصكره اولان كلامه حضرت
حق جانبندن بردستور یتشه سویلنمسی لازم اولان رازلر سویلنمش اوله بعد لازم الاضافه اولان ظروف مبنیه‌دندر
ویاخود فیما بعد هذا الكلام تقدیرنده اولور * مثنوی* با بیانی كان بود نزدیكتر* زین كنایات دقیق مستتر* بر نوع
بیانله كه اول بیان یقینرك اوله بو دقیق اولان مستتر كنایتلردن یعنی بو اوله كه بو كلامدنصكره بردستور الهی ایرشه
سویلنمسی لازم اولان سوزلر سویلنمش اوله شول بر بیانله كه بو دقیق اولان ومخفی ومستتر اولان كنایتلردن فهمه
نزدیكتر اوله وعقله وطبعه ملایم كله زین كنایات دقیق مستتر بیوردقلری كنایتلردن مراد دقیق ومستتر اولان عبارتلردن
مقصود بوندن مقدم علی سبیل الكنایات بیوردقلری ابیاتدر كه اول ابیات وكلمات من وجه طالبك فهمنه نزدیكتر
دكلدر چونكم بو بر كنایات اولان ابیات مبتدینك فهمنه نوعا نزدیكتر دكلدر پس بیوررلر كه بو اوله كه بوندنصكره دستور
الهی اوله وسویلنمسی لازم اولان رازلر بربیانله سویلنه كه اول بو كنایات دقیقه مخفیه طریقی اوزره سویلنان ابیات
غامضه‌دن مبتدینك فهمنه اقرب كله (مثنوی) راز جز با راز دان انباز نیست* راز اندر كوش منكر راز نیست)
راز رازدان اولان كسه‌دن غیری ایله انباز دكلدر راز منكرك كوشنده راز دكلدر انباز اورتغه دیرلر یعنی اولیانك رازی محرم
اولان كسه‌لردن غیریله اورتق اولمز ومقارنت ومشاركت قیلمز بلكه همان محرمان سراپردهٔ راز اولان عارفلرله همدم
اولور وامتزاج قیلور ومنكر راز اولیا اولنلرله همدم اولمز ومقارنت قیلمز زیرا منكر راز اولیا اولان كسه‌لرك كوشنه كتوروب
اولیانك رازنی بربر سویلسك ونیجه براهین ودلایل ایله انی تحقیق وتقریر ایلسك انك كوشنده اول راز اولمیوب بیهوده
وبیمعنی كلام اولور ورلا بدا اكا تصدیق قیلمیوب تكذیب قیلور (مثنوی) لیك دعوت وارد است از كردكار* با قبول

وناقبول اوراجه كار * ليكن حضرت كرد كاردن دعوت واردر قبول وناقبول ايله اول رازدانك نه كاري واردر يعني
اگرچه رازمنكرك قولاغنده رازد كاد روررازدان اولان نبي وياخود ولي اول رازك منكر قولاغنده راز اولميه جغني ومنكر
اول رازي قبول قيلميه جغني بيلور وليكن منكر ومستنكرلري طريق حقه دعوت ايلمك حضرت كرد كاردن وارده
اولمشدر حضرت حق (ياايها الرسول بلغ ما انزل اليك) ديو كندي رسولنه تبليغ احكام ايلمك ايچون امر بيورمشدر
ودخي بو امتدن امر معروف ونهي منكر قيلمغه وخيراته داعي اولمغه مستحق ولايق اولان عالملره هم (ولتكن منكم امة
يدعون الى الخير ويأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر) ديو امر معروف ونهي منكر قيلمغه وخلقي خيراته داعي اولمغه امر
بيورمشدر خلقك قبول ايله وعدم قبول ايله انلرك كاري واردر كه (وما على الرسول الا البلاغ) آيتنك موجبنجه رسوله لازم
اولان انجق بلاغ مبيندر (مثنوي) نوح نهصد سال دعوت مي نمود) دمبدم انكار قومش مي فزود) هيچ از گفتن
عنان واپس كشيد * هيچ اندر غار خاموشي خزيد * نوح عليه السلام حضرتلري طقوز يوز ييل قومني دعوت
ايلدي دمبدم انك قومنك انكاري زياده اولدي هيچ نوح حضرتلري سويلمكدن عناني كيرو رك چكديمي بو مقرردر كه
چكمدي وهيچ خاموشلق مغاره سنه اول حضرت سورتيلديمي بو معلومدر كه سكوت مغاره سنه سورتوب كتمدي
بو بيتده استفهام تقريري واردر خزيدن سورتنمك واعكلمك ديرلر بونده صمت وسكوت جانبنه ياب ياب كتمكدن وعاقبت
سكوتده قرار ايتمكدن عبارت اولور بو بيتين شريفين اولا سوره عنكبوتده اولان بو آيت كريمه نك مضموني اولور قال الله تعالى
ولقد ارسلنا نوحا الى قومه فلبث فيهم الف سنة الا خمسين عاما * يعني تحقيقا بز ارسال ايلدك نوحي قومنه پس اول نوح
قومنك ايچنده بيك سنه قرار ايلدي الا اللي سنه دكل زيرا اشهر روايت اولدر كه بعد الاربعين حضرت نوح دعوته
مبعوث اولوب طقوز يوز اللي سنه دعوت ايليوب وبعد الطوفان آلتمش ييل حياتده اولمشدر وبو آيتده حضرت حبيب
اللهه ودخي ناسي طريق حقه دعوت قيلان مرشدلره تسليه واردر تا بليه كفاره واذا وجفاي فجاره صبر ايليه لر حضرت
مولانانك بيت اولده نوح پيغمبره طقوز يوز ييل دعوت كوستردي بيوردقلرندن مراد طقوز يوز ييله حصر وتحديد اولمز بلكه
دعوتنك كثرت ايامني بيان ايلمك مراد اولور وثانيا سوره نوحده اولان بو آيت كريمه نك مفهومي اولور كما قال الله تعالى
حاكيا عنه (قال رب اني دعوت قومي ليلا ونهارا فلم يزدهم دعائي الا فرارا) يعني نوح عليه السلام ديديكه يا ربي تحقيقا بن
دعوت ايلدم قومي كيجه وكوندز وبونلره بنم دعوتم زياده ايلمدي الا فرارلرين ضحاك بو آيت كريمه نك تفسيرنده ابن عباس
حضرتلرندن بويله روايت ايلر كه ان قوم نوح كان يضربونه حتى يسقط ويظنون انه قد مات فيخرج في اليوم الثاني
ويدعوهم الى الله سبحانه وحكى محمد بن اسحق عن عبيد بن عمر الليثي انه بلغه انهم كانوا يبطشون به ويخنقونه حتى يغشى
عليه فاذا افاق قال رب اغفر لقومي فانهم لا يعلمون وروي ان شيخا منهم جاء يتوكأ على عصى ومعه ابنه فقال يا بني لا يغرنك
هذا الشيخ المجنون فقال يا ابتي مكني من العصى فاخذها من ابيه فضرب نوحا فشجه شجة منكرة * فاوحى الله اليه ان
لن يؤمن من قومك الا من قد آمن فلا تبتئس بما كانوا يفعلون فاني مهلكهم ومنقذك منهم فحينئذ دعا نوح عليهم فقال رب
لا تذر على الارض من الكافرين ديارا فاوحى الله اليه ان اصنع الفلك (مثنوي) گفت از بانك وعلالاي سكان) هيچ واگردد
زراهي كاروان) حضرت نوح عليه السلام ديدي كلاب صداسندن ودخي اورمه لرندن وفغانلرندن هيچ كاروان يولندن
كيرو دورمي بو مقرردر كه برقافله كلابك عوعوندن اوتري يولدن كيرو دونمز پس بندخي بو سك سيرت اولانلرك طعن
وانكارلرندن اوتري طريق دعوتدن نيچون دونرم ديدي پس هر وقتنك نوحي اولان اهل روح واصحاب فتوح هم هر باركه
كندي قوملرندن جفا واذا كوره لر بويله ديرلر (مثنوي) با شب مهتاب از غوغاي سك * سست گردد بدر را در سيرتك *
ياخود شب مهتابده غوغاي سكدن بدرك سيرده تك وپويي سست اولورمي بو مقرردر كه كلبك غوغاسندن بدر كندي سير
وسلوكنده تك وپويي سست قيلمز اگرچه كلاب دخي كندي عادتني ترك ايليوب غوغادن ونباحدن فارغ اولمز كما قيل البدر
يلوح والكلب ينوح * پس بدر فلك عرفان اولان مرشدلر هم سك سيرت اولان منكر ومفسدلرك بو دنياده انلره اولان
جفا واذالرندن وطعن وغوغالرندن سير وسلوك كاريني قويوب اندن رجوع قيلمزلر ودعوت وارشاد ايلمكدن فارغ اولمزلر
(مثنوي) مه فشاند نور وسك عوعو كند * هر كسي بر خلقت خود مي تند * ماه نوريني صاچر وسك عوعو ايلر هر بر كسه
كندي خلقي اوزره طولانور يعني خاصيت ماه نوريني زمينه واهل زمينه نثار ايلمكدر وخاصيت كلب انك نورينه قارشو
اورمكدر * فطرة الله التي فطر الناس عليها لا تبديل لخلق الله * آيت كريمه سنك موجبنجه لابد هر بر كسه كندي خلقت
اصليه سنك مقتضاسي اوزره طولانور * وقل كل يعمل على شاكلته * نص شريفنك موجبنجه كل انسان كندي شاكله
طبيعيه سنك مقتضاسي اوزره عمل قيلور * وكل اناء يترشح بما فيه * قولنك مفهومنجه هر كسك كاسه وجودنده
نه وضع اولديسه اول ظهوره كلور هر باركه اهل ضلالت واصحاب غوايت اولان كسه لردن فسق ومعصيت وكبر

ونخوت

ونخوت وبونلر امثالي اولان خصلت ظهوره كلسه اهل هدايت واصحاب طاعت اولان صاحب سعادتلردن انلره رفق
وملايمت ولطفله پند ونصيحت وطريق حقه ارشاد ودعوت ايلمك صادر اولور (مثنوي) هر كسي را خدمتي داده قضا *
درخور آن گوهرش در ابتلا) قضاي الهي هر بر كسه يه بر خدمت ويرمشدر ابتلا وامتحانده اول كسه نك اول كوهرينه
لايق يعني هر بر كسه يه حق سبحانه وتعالينك قضاسي بر خدمت ايچون دورمش واول كسه يه ابتلا وامتحان وقتنده انك
ذاتنه لايق اول خدمتي ويرمش واول كسه اول خدمت ايچون مخلوق اولمش فكل ميسر لما خلق له حديثنك حسبنجه
هر كسه نه خدمت ايچون مخلوق اولديسه اول خدمت ميسر اولمش وغيريسي اكا صعب وعسير كلمش (مثنوي) چونكه
نگذارد سك ان نعره سقم) من مهم سيران خود را چون هلم) چونكم سك اول سقيم وقبيح اولان نعره يي ترك ايلمز بن ماهم
كندي سيرانمي نيچون قورم يعني چونكم سك سيرت اولان منكر اول كنديسنك سقيم وقبيح اولان انكار وطعنني ترك
ايتمز وبره متابعت ايتمك طريقنه كتمز بنكه ماه فلك معرفت وبدر آسمان علم وحكمت اولام كندي سير وسلوكمي انك طعن
وانكارندن اوتوري نيچون ترك ايده رم وندن اوتوري ارشاد وهدايت يولني قويوب انك مقتضاسي اوزره كيدرم اگر انكا
لايق اولان سيرت خبيثه طعن وانكار ايدوب اهل حقي آزرده ايتمك ايسه بكا لايق اولان خصلت حميده انك جفا واذاسنه
صبر وتحملي زياده ايدوب نصيحت قيلمقدن وداعي الى الخير اولمقدن خالي اولمامقدر (مثنوي) چونكه سركه سركگي افزون
كند * پس شكر را واجب افزوني بود * چونكه سركه سركه لكني زياده ايده پس شكره زياده لك واجب اولور يعني
چونكم بر مظهر قهر الهي اولان اكشي خويلرني وترشرويلرني زياده ايده پس مظهر لطف الهي وجمال رباني اولان
مرشده حسن خلقي زياده قيلمق وارشاد ونصيحتده تلطف ايلمك ورفقله سويلمك واجب اولور (مثنوي) قهر سركه لطف
همچون انگبين (كين دو باشد ركن هر اسكنجبين) انگبين گر پاي كم آرد زخل) آيد آن اسكنجبين اندر خلل * قهر سركه كبي
لطف عسل كبيدر كه هر اسكنجبينك ركني بو ايكيسي اولور يعني مظهر قهر اولان بد خويلر طرفندن قهر وغضبك ظهوري
سركه كبي ومظهر لطف الهي اولان نيكولرك وخوش خويلرك وجودندن ظاهر اولان لطف وكرم عسل كبيدر هر
سركنكبينك اصلي سركه ايله بال اولور وسركنجبين مفسد مزاج اولان صفرايي دفع قيلور ومصلح مزاج اولور كذلك سركه
قهر ايله عسل لطف بر يره جمع اولسه وبر بر يله اختلاط وامتزاج قيلسه مفسد افعال واحوال اولان شيلري دفع ايدوب
افعال واحوال صاحبي اولان مرشد منتظم الاحوال اولور وفعلنده وحالنده صحت واعتدال بولور اما اگر عسل اياغني
سركه دن اكسك كتوره اول سركنجبين خلله كلور زيرا اصل نافع اولان سركنجبينه زياده حلو ونه زياده حامض اولمق كرك
بلكه حلو وحامض اوله واعتدال بوله تا كم مزاجه نفع قيله كذلك مانند انگبين اولان لطف وكرم سركه كبي اولان خشم
وستمدن اكسك اولسه وبر اهل نفسدن خشم وغضب ظهوره كلدكده بر اهل روح اكا لطف وكرم له معامله ومقابله
ايتمكي از قيلسه لابد اول اهل روح له اهل نفسك ما بيننده اولان نظام حاله خلل كلور وايكيسنك ما بيننده سبب امتزاج
اولان شيلر فاسد اولور وطريقتدن مخالفت ومغايرت ظهوره كلوب علاجپذير اولميندر بعد ازان ظهور قيلور (مثنوي
قوم بر وي سركهامي ريختند * نوح را دريا فزون مي ريخت قند * قند او را بد مدد از بحر جود * پس ز سركه اهل عالم
مي فزود * قوم اول نوحك اوزرينه سركه لر دوكديلر نوحه دريا قندي زياده دوكدي يعني قوم نوح حضرت نوح پيغمبرك
اوزرينه سركه كبي اكشي وترشي اولان جفالري واذالري صب ايلديلر اما درياي لطف وكرم وبحر جود ونعم نوح
حضرتلري انه لطف واحسان قندني ورفق وملايمت شكرني زياده دوكدي انك قندنه بحر جوددن مدد اولدي پس
سركه دن اهل عالم زياده ايتدي بو مصراعده ايكي وجه جائزدر بري بودر كه سركه اهل عالمه مضاف اوقنه وفي فزودك
فاعلي بحر جود اوله بو وجه اوزره معني اول نوحك قند خوينه مدد ومعاونت بحر جوددن ايدي پس اهل عالمك سركه
خوينه دن انك قند خويي ولطف وكرمي زياده ايتدي ديمك اولور وبر وجه دخي بودر كه سركه اهل عالمه مضاف اوقونميه
بو وجه اوزره معني اول نوحك قندينه درياي جود وكرمدن اگرچه مدد ومعاونت اولدي وانك قند كبي احلي اولان
اخلاق واوصافي تمام قوت وثبات بولدي پس اهل عالم سركه دن زياده قيلدي يعني سركه دن اكشي اولان خويلريني انلر
ارتردي شول مرتبه كه حق حضرت نوح طرفندن انلر بددعايه هر وجهله مستحق اولديلر پس حضرت نوح
آخر الامر انلرك لطف وكرمله علاجپذير اولمدقلريني مشاهده قيلدقده ومحقق بيلدكده * رب لا تذر على الارض
من الكافرين ديارا * ديو انلر اوزره بددعا ايلدي پس بو جمله قوي ومتكبر اولان طائفه يي حق تعالى حضرتلري هلاك
قيلدي (مثنوي) واحد كالالف كه بود آن ولي * بلكه صد قرنست آن عبد العلي * واحد كالالف كيمدر اول وايدر
بلكه اول عبد العلي يوز قرندر بعضيلر ولي بي الولي هو الفاني في الله والباقي بالله * ديمكله تعريف ايتمشلر وعبد الرزاق
قاشاني رحمة الله عليه اصطلاحنده بو كونه تعريف ايدوب ديرا الولي من تولى الحق امره وحفظ من العصيان

ولم يخل ونفسه بالخذلان حتى بلغه فى الكمال مبلغ الرجال (قال الله تعالى وهو يتولى الصالحين) وعبد العلى شول كسه يه
ديرلر كه انك قدرى اقرانندن عالى اوله وانك همتى طلب معانيده سائر اخواننده مرتفع اوله وهر عالى اولان رتبه يه جائز
اوله وهر فضيلت سنيه يه بالغ اوله كما قال القاشانى فى الاصطلاحات عبد العلى من علا قدره عن اقرانه وارتفعت همته
فى طلب المعانى عن همم اخوانه وجاز كل رتبة علية وبلغ كل فضيلة سنية وليدن مراد بونده حضرت نوحدر كه هر نبى
وليدر بغير عكس قرن سكسان سنه يه واو يوز سنه يه دخى ديرلر بونده زمان واحدك اهلى مراد اولور وتقدير كلام بويله ديمك
اولور كه قوت وقدرتده بر كسه يوك كسه كبى كيمدر اول وليدر بلكه اول على وكبير اولان خدانك بنده سى بو زمانك
اهليدر يعنى بو زمان اهلى قدر انك قوت وقدرتى واردر بلكه جميع عالمك قوت وقدرتى انك وجودنده جمع اولمش
وجميع عالمى اول ولى كاملك باطنى احاطه قيلمشدر (بيت) ليس من الله بمستنكر * ان يجمع العالم فى واحد * بو بيتى
دين فقى خوب ديمشدر (مثنوى) خم كه از دريا درو راهى شود * پيش او جيحونها زانو زند * كوب كه دريادن
اكا بر يول اوله اول كوبك اوكنده جيحونلر زانو اورر يعنى فى المثل بر كوبك درونه دريادن بر يول اوله اول كوبك صوينه
اصلا نقصان كلمز ودنيانك بويك نهرلرينك اوكنه دير چوكرلر يعنى اكا تعظيم وتفخيم ايدرلر وانى كنديلردن معنيده عظيم
بيلورلر وكبير كورورلر كوپدن مراد بونده صورتا حقير وفقير ومعنيده عظيم وكبير اولان وهميشه درياى حقيقتدن
مدد ومعاونت بولان ولى اولور وجيحونلردن مراد بر يوزنده اموال وارزاقله قوت بولان وهميشه طالب درياى حقيقت
اولوب اول جانبه جريان قيلان كسه لر اولور (مثنوى) خاصه اين دريا كه درياها همه * چون شنيدند اين مثال ودمدمه *
شد دهانشان تلخ ازين شرم وخجل * كه قرين شد نام اعظم با اقل * خصوصا كه بو دريا كه جميع دريالر چونكم بو مثال
ودمدمه يى اشتديلر انلرك دهانى بو شرم وخجلدن تلخ اولدى كه نام اعظم نام اقله قرين اولدى خجل خاء معجمك فتحه لريله
حيادن متحير ومدهوش اولمق معناسنه در يعنى بر كوبه كه دريادن بر يول اوله جميع انهاردن اول عظيم اولور وجمله سى
اكا سر فرو قيلور على الخصوص بو درياى حقيقت كه دوكلى دريالر كه مراد اندن قدرت وقوتده خلق جهاندن دريا كبى
اولان كسه لردر يعنى خصوصا بو بحر حقيقت كه دوكلى دريا كبى اوسع واقوى اولان كسه لر چونكم بو مثال ودمدمه يى
اشتديلر يعنى اول درياى حقيقتك خم وجودنه مدد رسان اولديغنى ومعاونت قيلديغنى كوش ايتديلر انلرك جمله سنك
اغزلرى بو شرم وحيرتدن تلخ اولدى كه اسم اعظم اسم اصغره قرين اولدى يعنى حق تعالى حضرتلرينك اعظم اولان
اسمى وصفتى حضرت نوحك نام اصغرينه متصل اولدى وجودنده ظهوره كلدى وقوت وقدرتنى اندن اظهار قيلدى
ذاتنك وجودى انك سطوت وغلبه سى قتنده فانى ومتلاشى اولدى (مثنوى) در قران اين جهان با آن جهان * اين
جهان از شرم ميكردد جهان) بو جهانك اول جهان ايله قراننده بو جهان شرمدن جهان اولور اخرده قافيه واقع اولان
جهان جيمك فتحه سيله قاقيجى معناسنه در يعنى بو جهان فانيسنك اول جهان باقى ايله معاونت ايلديكى وقتنده
بو جهان فانى اول جهان باقينك شرف وعزتنى كوردكده شرم وخجالتندن صيچرايجى يعنى عدم جانبنه قاچيجى وفانى
اوليجى اولور وكذلك بو جهانك اهلى اول جهان حقيقتك اهلنه مقارن اولدقده وانلرك عزت وشرفنى مشاهده
قيلدقده لابد بو جهانك اهلى كمال خجالتلرندن مضطرب اولورلر حيرت ودهشتده قالورلر وكنديلرك عيب ونقصاننى
بيلورلر (مثنوى) اين عبارت تنك وقاصر رتبتست * ورنه خس را با اخص چه نسبتست) بو عبارت تنك وقاصر رتبه در
بو خسه خسك اخص واشرف اولان كسه ايله نه مناسبتى واردر يعنى بو عبارت والفاظ بغايت اضيق ومرتبه ده دخى
قاصر والحقه درياى معانى اكا صغمز ومتكلم اولان عالم وعارف مراد ايلديكى معنايى كما ينبغى اول عبارتده وضع
ايدوب انكله ادا ايلمكه قادر اولمز انكچون بو جهان ايله اول جهانك قرانى وقتنده ديدك والاخس اولان جهانك
وادنا اولان جهان اهلنك اخص واعلى اولان اصحاب حقيقت ايله نه مناسبتى واردر تا كم انلر ايله بونلر بر يرده ذكر اولنه لر
بو جهان اهليله اول جهان اهلنك بر مصرعده وياخود بر بيتده ذكر اولنملرى عبارت تنك اولديغندن اوتريدر والا
بو جهان اهلنك ما بيننده بعد المشرقين تفاوت واردر وما بينلرنده اصلا مناسبت ومشابهت يوقدر (مثنوى) زاغ دررز
نعرة زاغان زند * بلبل از آواز خوش كى كم كند * پس خريدارست هر يك را جدا * اندرين بازار يفعل ما يشاء *
زاغ رزده زاغلر نعره سين اورر بلبل خوش اولان اوازندن نچن كم ايلرلر پس هر برى ايچون جدا وباشقه مشترى واردر بو
يفعل ما يشا بازارنده يعنى اكرچه زاغلر باغلرده زاغ نعره سنى اورر وخوش الحان اولان بلابل وعنادله طعنلر وشتملر
قيلورلرسه بلبلر كنديلرك خوش ولطيف اولان آوازلرينى انلرك قبيح اولان نعره وصدالرندن اوترى ناقص قيلورلرمى
بو مقرردر قيلمزلر كذلك انبيا واوليا بو باغ دنياده زاغ سيرت اولان منكرلرك وكافرلرك قبيح وبيمعنى سوزلرندن اوترى
كندى عين حكمت اولان پر معنى سوزلرينى وطالب وسالك اولنلره نافع كلان كلمات پر سوزلرينى ناقص قيلمزلر ونصيحت

وارشاد ايلمكدن هم فارغ اولمزلر پس بونلردن هر برينك جدا جدا مستقل مشتريلرى واردر بو تقدير بازارنده يفعل الله
ما يشاءدن مراد تقدير وقضادر كه حق تعالى حضرتلرى ديلديكن ايشلر وديلديكنى حكم وتقدير ايلر پس بوندن مراد
تقدير وقضاده هر قومك بر كونه مشتريسى واردر وحكيم مطلق هر كسك متاعنه لايق بر كونه خريدار خلق ايتمشدر كه
شياطينك وشياطين سيرت اولان كافر وفاسقلرك ومرائى ومنافقلرك مشتريلرى اهل ضلالت واصحاب معصيتدر وانبيا
واوليانك وعاشق وصادق اولنلرك مشتريلرى اهل طاعت واهل هدايت واصحاب سعادت وارباب علم ومعرفتدرلر
بونلر اول خبيثلره بو بازار تقدير ايچره نيچه مائل اولمز ونه كونه انلرك متاعلرينى المزلر ايسه انلر هم بونلره ميل قيلمزلر
وبونلرك لطيف اولان متاعلرينى المزلر (مثنوى) نقل خارستان غداى آتشست * بوى كل قوت دماغ سرخوشست *
نقل خارستان غداى آتشدر كلك رايحه سى سرخوشك دماغنك قوتيدر يعنى خارك نقل وغداسى كبيدر بوى كل هم
دماغ پاكك قوت وغداسى كبيدر يعنى شول كسه لر كه خارستان كبى اوله لر انلر نقل وغداى آتش اولورلر وانلر كه كل كبى
لطيف وكلستان كبى شريف ولطيف اوله لر سرخوشان مى محبت وباده نوشان ميكدۀ حقيقت اولان مقربان الهينك
دماغ روحلرينه قوت اولورلر يعنى انلر بونلردن حظ آلورلر وذوق وصفا بولورلر (مثنوى) كر پليدى پيش ما رسوا بود * خوك
وسك را شكر وحلوا بود * اكر بر پليد ويا خود پليدلك بزم اوكزده رسواى اولور خنزير وكلبه اول شكر وحلوا اولور پليد ديده
اولان يا وحدت ايچون اولمق وياخود مصدريه اولمق جائزدر وحدت ايچون اولورسه معنى اكرچه بر پليد شى وبر خبيث
كسه بزم قتمزده رسواى وقبيحدر اما خنزير وكلب سيرتنده اولان كسه لره كوره اوشكر وحلوا كبى لذيذ وشيريندر
ومصدريه اولديغى اوزره معنى اكرچه پليدلك يعنى كفر وضلالت وفسق ومعصيت وبونلر امثالى اولان قباحت وخباثت
هر نه ايسه بزم اوكومزده فضاحت وشناعتدر اما خنزير وسك طبيعتنده اولان بى دينلره نسبتله بو پليدلكلرك هر بريسى
حلواى شيرين وسكر وانكبين كبيدر * الخبيثات للخبيثين والخبيثون للخبيثات * آيتنك موجبنجه خبيث اولنلر
ايچون خبيثات خوش كلور وخبيث اولنلر هم خبيثات ايچون ميل ومحبت قيلورو بالعكس * الطيبات للطيبين
والطيبون للطيبات * قول كريمنك مصداقنجه جميع طيبات طيب اولنلر ايچون خوش كلور وطيب اولنلر دخى لابد
طيبانه ميل ومحبت قيلور (مثنوى) كر پليدان اين پليديها كنند * آبها بر پاك كردن مى تنند * اكرچه پليدلر پليدلكلرى
ايلرلر آبلر پاك ايلمكلك اوزره طولنورلر يعنى اكرچه پليد وخبيث اولنلر بو پليدلكلرى وقبيح وخبيث اولان عمللرى ايلرلر اما
آب حيات كبى پاك وطاهر اولان كسه لر اول خبيثلرى پاك وطاهر ايلمكه طولنورلر وآنلرى تطهير ايلمكه سعيلر واقداملر
قيلورلر (مثنوى) كرچه ماران زهر افشان ميكنند * ورچه تلخان ما پريشان مى كنند * نحلها بر كوه وكندو وشجر *
مى نهند از شهد انبان شكر * اكرچه مارلر زهر افشان ايلرلر وكرچه تلخلر بزى پريشان ايلرلر ليكن زنبورلر طاغ وقوان
ودرخت اوزره شهد وشكر انبانى قورلر بعض نسخه ده انبان يرينه انبار واقع اولمشدر كندو كاف عربينك فتحه سيله قوان
ديدكلريدر كه آرى انك ايچنده بال پيار شهد كوج بالنه ديرلر وتقدير كلام وتعبير مرام بويله ديمك اولور كه اكرچه مار سيرت
اولان نفس اماره صاحبلرى بزم اوزريمزه زهرلرين صاچرلر وجهنم قبولرى كبى اولان اغزلرين اچارلر ونيچه خشمناك
وزهرناك سوزلر سويلرلرسه واكرچه تلخكوى وبدكوى وسخت روى اولان ظالملر بزم قلبمزى پريشان ايلرلرسه زنبورلر
طاغلر وقوانلر واغاجلر اوزره عسل مصفادن شكر انبارنى قوردقلرى كبى اصحاب حقيقت وارباب علم ومعرفت دخى
سيرت حسنه لرينك مقتضاسى اوزره شهد وشكر كبى اولان نصح وپندلرينى كتابلر ايچره وضع ايلرلر وياخود علم ومعرفت
قندلرينى تلخكويلردن پريشان خاطر اولان كسه لره بر سبيل تسليه سويلرلر وشهد وشكر كبى اولان نصح وپندلريله
بونلرك وجع والمنى ازاله ايلرلر (مثنوى) زهرها هرچند زهرى مى كنند * زود ترياقاتشان بر مى كنند * زهرلر هر نقدر
زهرلك ايلرلرسه ترياقلر انلرى فورى قوپاررلر يعنى زهر مثابه سنده اولان اهل نفس واهل هوا هر نقدر كه زهرلكلر ايلرلر
وتلخ وترش سوزلر سويلرلرسه اهل روح واهل هدى ترياقلر كبى انلرك زهرلرينى وضرر وقهرلرينى فورى قوپاررلر وحسن
خلقله ولطف خصالله انلرله مكالمه ومعامله ايدرلر اكر انلرك رعونت وخشونتى زياده اولورسه لنا اعمالنا ولكم اعمالكم
لا حجة بيننا وبينكم سلام عليكم لا نبتغى الجاهلين ديوب وانلرى اول كار وعمل اوزره قويوب كندى كارلرينه كيدرلر
(مثنوى) اين جهان جنكست كل چون بنكرى * ذره با ذره چو دين با كافرى * بو جهانه چونكم نظر ايليه سن كلى
جنكدر ذره ذره ايله دين كافرلكله اولديغى كبى يعنى بو جهان بالكليه جهان جنكدر چونكم نظر حقيقت بين ايله نظر
ايليه سن ذره يى ذره ايله جنكده كورورسن دين كافر ايله واهل دين بر كافر ايله جنكده كورديكك كبى نهايتى اكثرينك
جنكى فعليدر (مثنوى) آن يكى ذره همى پرد بچپ * وان دكر سوى يمين اندر طلب * ذرهٔ بالا وآن دكر نكون * جنك
فعليشان ببين اندر ركون * مثلا اول بر ذره دوكلى صول جانبه پرواز ايلر واول بر ذره طلبده صاغ جانبه پرواز ايلر بر ذره

بالایه واول براخر ذره اشاغی یه پروازایلر میل وحرکت ایلسکده انلرک فعلی اولان جنکنی کور خلاصهٔ کلام ذرات کائناتدن
هر بر ذره کندی مقتضای طبیعتلری اوزره میل وحرکت قیلمقده و * قل کل یعمل علی شاکلته موجبنجه انلردن
هر بریسی کندی شاکلهٔ ذاتیه وخاصیت طبعیه لری اوزره عامل اولمقده در پس هر بری بحسب الافعال اخرینه مخالف
اولوروبو اعتبار ایله بری برلریله فعلا جنک وخصومت قیلور (مثنوی) جنک فعلی هست از جنک نهان * زین تخالف
آن تخالف رابدان * جنک فعلی نهان اولان جنکدندر بو تخالفدن اول تخالفی بیل یعنی بو ذرات کائناتک وجودندن
اولان جنک فعلی وبو مخلوقاتک ذراتندن ظهوره کلان تخالف صوری نهانی اولان جنکندن ناشی اولور وبونلرک
ماهیاتنک معنی عالمنده بری برلرینه مخالف ومغایر حرکت ایلمک اقتضا ایلدکلرندن ظهوره کلور بو مخالف صوریدن
اول نهانی اولان تخالفی بیل وبو تغایر حسیدن اول تغایر معنوی یی فهم واستدلال قیل توضیح معنی بودرکه هر شیئک
علم اللهده بر عین ثابته سی وارد راشیانک علم اللهده اولان ذواتنه اعیان ثابته دیرلر وحکما کا ماهیات اشیا تعبیر ایدرلر
بو عالم شهادتده اولان اشیانک صور واجسادی اعیان ثابته نک ظلالی کبیدر واعیان ثابته فی المثل اشخاص
وحق تعالی حضرتلری نور آفتاب کبیدر پس نور آفتابده هر برشخص نه کونه حرکت ایلرسه انک سایه سی هم حرکت
وسکونده اکا تابع اولور چونکه بو عالم صور واجساده نظر قیلدک بونده اولان هر شیئک صورتنی وجسدنی بری برینه
مخالف بر کونه کارده وبرنوع عملده کوردک که کویا بونلر فعلا جنک ایدرلر پس بونلرک فعلی اولان جنکی وبری برلرینه
مخالف ظهوره کلان آهنکی نهانده اولان ما بینلرک جنکندن وبری برینه مخالف ومغایر اولان آهنکندندر بو صورت
ظاهرده اولان تخالف وتغایردن اول نهانده اولان تخالف وتغایری بیل وبونلرک صورت ظاهرده اولان افعال متضاده
وحرکات متقابله سنی عالم معنیده اولان اعیانک مقتضیات متضاده سندن فهم قیل هر بر عین برکونه فعل وحرکت
اقتضا ایدر پس اول عینک بو عالمده اولان صورتی سایهٔ شخصنه تابع اولدیغی کبی اکا تابع اولور وکندی عین ثابته سنک
مقتضاسی اوزره میل وحرکت قیلور پس بو عالم صورتده ظهوره کلان جنک واختلاف اصل عالم معنیده اولان اعیان
ثابته نک جنک واختلافندن حاصل اولور وعاقل اولان بو تخالفدن اول تخالفه استدلال قیلور (مثنوی) ذرهٔ کان
محو شد در افتاب * جنک او بیرون شد از وصف وحساب * برذره که او ذره افتابده محو اولدی اول ذره نک جنکی وصف
وحسابدن بیرون اولدی یعنی بر انسانک که ذرهٔ وجود مجازیسی آفتاب حقیقتک عشق ومحبتنده محو وامر وارادتنده
فانی اوله اول کسه نک جنکی وصفدن وحسابدن خارج اولدی (مثنوی) چون ز ذره محو شد ونفس نفس) جنکش اکنون
جنک خورشیدست بس * چونکه ذره دن نفس ونفس محو اوله او ذره نک جنکی شمدی انجق جنک خورشیددر اولکی
نفس فانک سکونیله وجود معناسنه ثانیئی نفس فانک فتحه سیله کلام معناسنه در یعنی بر کسه نک ذرهٔ وجودندن
وجود مجازی وناحق اولان کلام محو اوله انک جنکی حالا خورشید حقیقتک جنکی اولور خلاصهٔ کلام بر کسه نک
خورشید حقیقته نسبتله ذره کبی اولان وجودندن نفسانیت وبشریت مقتضالری فانی اولسه ونفسانی اولان
نفس وکلام هم زائل اولسه واول کسه خورشید حقیقتک نورانیتیله منور اولسه انک خاقله جنک وجدلی نفسانی اولمز
بلکه لله وفی الله حقانی اولور وهم انک وجودی حضرت حقه اولوب اول اورته ده انجق بر روپوش اولور وحقیقتده
انک وجودی واسطه سیله جنک وجدلی حضرت حق قیلور وما رمیت اذ رمیت ولکن الله رمی * ایت کریمه سی بو معنایه
شاهد اولور (فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم) قول شریفی هم بو مضمونی دلالت قیلور (مثنوی) رفت ازوی جنبش وطبع
وسکون * ازچه از انا الیه راجعون * اول ذره دن جنبش طبع وسکون طبع کتدی نه دن انا الیه راجعون مفهومندن
مصراع ثانی ازچه رفت از مفهوم انا الیه راجعون رفت تقدیرنده اولوب سؤال وجواب اولور وتقدیر کلام بویله دیمک
اولورکه او فانی فی الله اولان کسه نک ذرهٔ وجودندن جنبش طبیعی وسکون طبیعی هم کتدی واول کسه کندیسی
اخلاق بشریه دن واوصاف طبیعیه دن پاک وطاهر ایتدی ندن پاک وطاهر ایتدی وانک وجودندن حرکات وسکنات
طبیعیه نه جهتدن کتدی دیرسک تحقیقا بز اللهک ایچونز وتحقیقا بز همان اکا رجوع ایدیجیلرز مفهومی منه مظهر اولدیغی
جهتدن کتدی واول هر نه مرتبه یه یتدی ایسه بلالره صبر ایلدیکی (انا لله وانا الیه راجعون) دیو سویلدیکی وکندینک
اللهه مخصوص ومملوک اولدیغنی بیلوب هر دمده اکا رجوع ایلدیکی واسطه ایله یتدی (مثنوی) ما بحر توز خود راجع
شدیم * وز رضاع اصل مسترضع شدیم * بز سنک بحر کد کندیمزدن راجع اولدق ورضاع اصلدن مسترضع اولدق رضاع
فتح راایله سود امکه دیرلر مسترضع سود امیجی دیمک اولور بو بیت ودخی بونک مابعدنده اولان ابیات حرکات وسکنات
طبیعیه دن پاک وبری اولان وهر دمده حق تعالی حضرتلرینه رجوع ایدوب کندیلرنی فانی قیلان کسه لرک لسانندن
دینلمش اولوروانلرک لسان حالی بو کونه ترنم وتکلم قیلورکه ای بحر جواد وکرم وای دریای الطاف ونعم بز سنک بحر حقیقتک

جانبنه کندی مجازی اولان وجودمزدن راجع اولدق وای مربیٔ حقیقی سنک فیض وتربیتک آلدق ولبن علم وحکمتکدن
مسترضع اولمغله نشو ونما بولدق پس بزم وجودمزده اولان حیات وعلم وارادت وقدرت وسمع وبصر وکلام جمله سنی
سندن الدق وبو جمله وجودی بز همان سندن بولدق (مثنوی) در فروع راه ای مانده ز غول (لاف کم زن از اصول ای بی
اصول) جنک ما وصلح ما در نور عین * نیست از ما هست بین اصبعین * ای غولدن راهک فروعنده قالمش کسه ای بی
اصول اصولدن لاف اورمه بزم جنکمز وبزم صلحمز نور عینده بزدن دکل بین الاصبعیندر یعنی انلرک لسان حالی دخی
بو کونه تکلم ایدوب اصول راهدن بی خبر اولوب فروع راهده قالان کسه لره خطاب ایدرلر ای غول وشیطانک وسوسه
سندن طریق الهینک فرعلرنده قالمش واغیار وسوایی کورمکه مقید اولمش اصولسز کسه لاف اصول طریقدن اورمه
وبن اصول دینه واقف وعالمم دیمک مرتبه سنده طورمه بلکه طریق الهینک اصولنی بیلکه همت ایله اولا اصل طریق
الهی بودرکه بیله سن بزم جنکمز وبزم صلحمز نور ذات الهیده بزدن دکلدر بلکه ایکی پرماغک بینندندر کما قال رسول
الله صلی الله علیه وسلم (ان قلوب بنی ادم بین الاصبعین من اصابع الرحمن یقلبها کیف یشاء) بو حدیث شریفک تفسیری
وتحقیقی هر دفترده مرارا مرور ایلمشدر اصبعینی تأویل ایدنلر قهر ولطف ایله تأویل ایتمشلردر چونکم سالک معرفتنی
کمال ایرکوره کندینک قلبنی حق تعالینک اسماء متقابله سی ما بیننده کورر وکندینک وجودنی دست حقده برالت
مشاهده قیلور وکندیدن هر نه صادر اولورسه انی حضرت حقدن بیلور بو مرتبه ده انک جنکی وصلحی اصبعین الهیدن
اولور لیکن اصول راهدن بی خبر اولنلر وطریق الهینک فروعنده قالنلر انک جنکنی وصلحنی انک وجودندن بیلورلر
وفاعل حقیقی مشاهده سندن غافل اولورلر (مثنوی) جنک فعلی جنک طبعی جنک قول) در میان جزوها حربیست
هول فعلی اولان جنک وطبعی اولان جنک وقولی اولان جنک جزولر میاننده هول بر حربدر جنک فعلی اولدرکه بر فاعل
بر فعلی اختیار ایدوب ایشلر بر غیری فاعل دخی انک فعلنک عکسنی وضدنی اختیار ایدوب ایشلر وجنک طبعی اولدرکه
برشیئک طبیعتی حار وبر شیئک طبیعتی دخی انک عکسی بارد اولور وبرینک طبیعتی دخی رطب وبرینکی دخی اکا مقابل
یابس اولور وجنک قولی اولدرکه برکسه بر کسه یه خوش کلمین کلامی قذف قیلور اول دخی اکا مقابل برنا خوش قولی
قذف قیلور پس بو اوج نوع اوزره اولان جنکدن اجزای عالم ما بیننده برقورقولو وصعبناک حرب وارد رلابد عناصر
اربعه دن مرکب اولان شیلر بو اوج جنکک برندن خالی دکللردر (مثنوی) این جهان زین جنک قائم می بود) در عناصر در
نکر تا حل شود * بو جهان بو جنکدن قائم اولور عناصره نظر ایله تا بو مشکل حل اوله یعنی بو جهان اضداد وبو عالم کون
وفساد بو جنکلردن قائم اولور وانتظام بولور اجسام وترکیباتک اصولی اولان چار طبعه نظر ایله تاکم سنک شبهه واشکالک
حل اوله کلیات جنک ونزاعدن خالی اولمیجق اجزا وترکیبات جنک ونزاعدن نیجه خالی اولور (مثنوی) چار عنصر
چار استون قویست * که بر ایشان سقف دنیی مستویست * هر ستونی اشکننده آن دیکر * استن آب اشکنندهٔ آن شرر
چار عنصر که بیان اولنمشدر مثلا درت قوی ستوندرکه انلرک اوزرینه سقف دنیا مستویدر اول چار استوندن
هر بر ستون اول براخرنی کسر ایدیجیدر مثلا ستون آب اول شرر استوننی صیجیدر یعنی عناصر اربعه دن هر بری
فی المثل بر قوی درک کبیدرکه بو درت دیرکک اوزرینه سقف دنیا مستوی اولمش وکار عالم بونلرله نظام وقیام بولمشدر
نته کم بر خانه نک سقفی درت دیوار اوزره طورمشدر پس سقف دنیا دخی بو درت عنصر اوزره استوار اولمشدر ولیکن
بو عناصر اربعه استونلرندن هر بر ستون اول براخرنی صیجیدر مثلا صو اتشی صیجیدر بدن انسانیده دخی رطوبت
غالب اولورسه یبوستی ازاله ایدیجی ویبوست دخی غالب اولورسه رطوبتی ازاله ایدیجیدر کذلک برودت حرارتی وحرارت
هم برودتی کسر ایدیجیدر (مثنوی) پس بنای خلق بر اضداد بود * لاجرم ما جنکییم از ضر وسود * پس خلقک
بناسی اضداد اوزره اولدی لاجرم بز ضرر وسود جهتندن جنکه منسوب یعنی بو خلق عالمک اجسادنک بناسی اضداد
اربعه اوزره اولدیسه لاجرم بز ضرر وفائده جهتندن جنکیلریز بر فائده منداولان کسه یه مثلا بر مضر اولسق فعلا
انکله جنکده اولورز پس اکرافاقده اکرانفسده لاجرم بر کسه براخر کسه نک ضدی اولمقدن خالی اولمز وبر فعل براخر فعله
ویاخود براخر حاله ضدیت قیلمقدن ومخالف کلمکدن بری کلمز (مثنوی) هست احوالم خلاف ان دکر * هر یکی با هم
مخالف در اثر * بنم احوالم اول غیرک خلافیدر هر بریسی اثرده بری برینه مخالفدر یعنی بنم هر بر حالم اول براخر حالک
مخالفیدر مثلا بنم شادلکم حالی غمک خلافی وصحتم حالی سقامتک خلافی وفقرم حالی غنامک خلافیدر الحاصل بونلردن
هر بریسی اثرده براخرینه مخالفدر نته کم صحت حالنک اثری سقامت حالنک اثرینه مغایر وغنا حالنک اثری فقر حالنک اثرینه
مخالفدر وقس علی هذا سائر الاحوال والاثار (مثنوی) چونکه هر دم راه خود را میزنم * با دکر کس ساز کاری چون
کنم چونکه بن هر دم کندی یولمی اورورم غیری کسه ایله نیجه ساز کارلق ایلرم یعنی چونکم بن هر دمده احوال مختلفه

سببيله كندى حضورم بولنى اورورم وحضورقلبه مالك اوله ميوب اختلاف احوال ما بيننده بحضوروبى الفت طورورم غيرى كمسه ايله نيجه دوزنلك ايلرم ونه حالله اكاموافقت وموانست قيلورم كندى كنديمله دوزنلك قيلمغه وموافق اولمغه ودوزنلك قيلمغه قومز (مثنوى) موج لشكرهاى احوالم ببين * هريكى باديكرى در جنك وكين * بنم احوالم لشكرلرينك موجنى كوركه احوالمك هر بريسى برغيرى حالله جنك وكينده در يعنى بنم احوالم لشكرلرينك برى برينه مخالف ظهوره كلان امواجنى كوركه احوالمدن هر برحالم برآخر حالله جنك وكينده در مثلا قبض بسط حالنه جنك وكين ايلمكده در وكذلك سكر صحو حالنه وشاد يلك غم حالنه جنك وكين ايلمكده دركه هر بريسى كندى يه مقابل اولان برآخر حالى ازاله ومحوايلمك صددنده در بواعتبارله برى برليه جنك ونزاع ايلمكده اولورلر بوبيتلرله انبيا واوليادخى احوال مختلفه دن خلاص اولمدقلرينه اشارت بيورمشلردر زيرا كنديلرينى كامل ايكن احوال مختلفه ده اولدقلرينى بيان ايلمك سائراوليايى دخى بونه كوره قياس ايله ديمك اولور وانبيا واوليا تلوينا تدن خلاص اوله مزلر واحوال مختلفه دن هم نجات بوله مزلر كه حق تبارك وتعالى انلره هر انده برشانله تجلى ايلمكدن خالى دكلدر وبونلرك تلوينى مذموم دكلدرنته كم طريقت نامه ده درجهٔ تلوينده بونك تحقيق وتفصيلى مذكور اولمشدر انده طلب اولنه اما (ومالى لا اعبد الذى فطرنى واليه ترجعون) قبيلندن اولوب غيره تعريضدر دينلسه هم وجهدن خالى دكلدر (مثنوى) مينكردرخود چنين جنك كران * پس مدار اميد صلح ديكران * كندكده بونك كبى جنك كرانه نظر ايله پس غيرلرك صلحنى اميد طوتمه يعنى اى مختلف الاحوال اولان كمسه كندى وجودكده اولان بونك كبى ثقيل جنكه نظر ايله كه هميشه تنازع احوالدن خالى دكلسن چونكم سن كندى وجودكده صلح وصلاحه قادر اولميه سن پس غيرلرك صلح اولمسى اميدنى طوتمه وكندى وجودكى اصلاح ايتمكى قويوب غيرلرك وجودنك اصلاحنه اشتغال ايتمكه لازم اولان اولدركه انسان اولا كندى احوالنى اصلاح قيله اندنصكره غيرلرك حالنى صلاحه سعى ايده بعض نسخه ده مصراع ثانى پس چه مشغولى بجنك ديكران * واقع اولمشدر بوتقديراوزره معنى اى مختلف الاحوال كندى وجودكده اولان بونك كبى جنك وجداله نظر ايله چونكم سنك وجودكده بونك كبى جنك وجدال واردر پس سن غيرلرك جنكنه نه مشغولسن ومملكت وجودكده اولان جدال ونزاعى كوروباندن خلاص اولمغه ونجات بولمغه سعى ايده كور (مثنوى) يامكرزين جنك حقت واخرد * در جهان صلح يك رنكت برد * يامكر بو جنكدن سنى حق تعالى كيرو آله سنى يك رنك اولان صلح جهانته ايلته يعنى سن بو جنكدن مجرد كندى سعيكله خلاص اولمغه قادر دكلسن مكركه حق تعالى حضرتلرى سنى بو جنكدن خلاص ايليه سنى يك رنك اولان صلح جهانته ايلته كه اندن مراد عالم ارواح ومرتبهٔ وحدتدركه انده اصلا جنك وجدال يوقدر (مثنوى) ان جهان جز باقى واباد نيست * زانكه ان تركيب ازاضداد نيست * اين تفانى ازضد آيد ضدرا * چون نباشد ضد نباشد جز بقا * اول جهان باقى اباددن غيرى دكلدر زيراكه اول اضداددن تركيب دكلدر ضده بوتفانى ضددن كلورچونكم ضد اولميه بقادن غيرى اولمز يعنى اول جهان جان وعالم نهان باقى ومعمور اولمقدن غيرى دكلدركه هميشه اول عالم باقى ومعموردر زيرا اول عالم اضداد اربعه دن مركب دكلدر بوتفانى ايسه برشيئه كندى ضدندن كلورچونكم برشيئك اصلاضدى اولميه اكا بقادن غيرى اولمز لابد برشيئك فناسى كندى ضدندن حاصل اولور چونكم جنت اعلانك تركيبى اضداد اربعه دن اولمدى انكچون انك هرشيئى باقى اولدى وفنا وزوالدن انده اولنلر نجات بولدى * مثنوى * نفى ضد كرداز بهشت ان بى نظير * كه نباشد شمس وضدش زمهرير * بهشت اعلادن اول بى نظير اولان خدا نفى ضدا يلدى بويله دوكه انده شمس وانك ضدى زمهرير اولمز يعنى اول بيمثل وبينظير اولان پادشاه جنت اعلادن ضدى نفى ايلدى بويله دوكه اول جنت اعلاده حرارت شمس وبرودت زمهرير اولمز كما قال الله تعالى فى سورة الانسان * لا يرون فيها شمسا ولا زمهريرا * جنتك هواسى بغايت اعتدال اوزره در وانده موجود اولان اشيادخى اضداد اربعه دن تركيب اولمديغنه بناء بلا زوال هميشه كمال اوزره در (مثنوى) هست بى رنكى اصول رنكها * صلحها باشد اصول جنكها * بى رنكلك رنكلرك اصللريدر جنكلرك اصولى صلحلردر جميع رنكلرك اصللرى حقيقته نظر اولنسه بى رنكلكدركه جميع اشيا عالم وحدتدن ظهوره كلمشدر وعالم وحدت بى رنكدر وبوجمله الوان اول الوانك اصولى كبى اولمشدر وبروجه دخى بودركه بوزمينده اولان اجسام والوان عناصر اربعه دن ظهوره كلمش وبوجمله نك اصولى عناصر اربعه اولمشدر واكثر حكما اتفاق ايلمشدركه عناصر اربعه نك رنكى يوقدر آب وهوانك رنكى اولمديغى ظاهرو پيدادر وآتشده اولان رنك انلر قولنده آتشك ذاتنك دكلدر بلكه اول رنك حطبكدر ونفس آتش كه حرارتدر انده رنك يوقدر وكذلك ترابده اولان رنك دخى انلر قولى اوزره ترابك دكلدر نفس تراب كه برشئ يابسدر انده رنك يوقدر ديرلر پس بوبى رنك اولان طبايع اربعه دن اجسام تركيب اولنوب هر برى برلونده ظهوره

كلدى وبوجمله الوانك واجسامك اصولى درت طبيعت اولدى وجنكلرك دخى اصولى حقيقته نظر اولنسه صلحلردر زيرا بر انسان مادرندن طوغسه جنك وخصومت اوزره طوغمز بلكه كل مولود يولد على فطرة الاسلام * حديثنك موجبنجه هر انسان مادرندن فطرت اسلاميه اوزره جنكسز وجدالسز طوغر بعده انك طبعنه ناملايم كلان كمسه ايله جنك ايلمكه باشلر پس جنك وجدل عوارض وفروعدندر وصلحلر اصولدندر اكر نظر حقيقت بيدله نظر اولنسه هرشئ اصلنده نفس واحد حكمنده صلح اوزره ايدى بو نزاع واختلافات صكره دن بعض عوارض واسطه سيله ظهوره كلمشدر نته كم بو معنيلره اشارت ايدوب بيورر (مثنوى) ان جهانست اصل اين پرغم وثاق * وصل باشد اصل هر هجر وفراق * بو پرغم اولان وثاقك اصلى اول جهاندر هر هجر وفراقك اصلى وصلدر يعنى بو پرغم اولان وآلام وشدايدايله طولان خانهٔ دنيانك اصلى اول جهان نورانى وعالم روحانيدر هر هجر وفراقك اصلى لابد وصلدركه قبل وجود الكائنات جملهٔ موجودات عين جمعده موثوق ومجموع ايديلر پس بحكم * وكل شئ فصلناه تفصيلا * سنت الهيه خزينهٔ بطوندن انلرى فتق واخراج ايدوب * الامر على ما هو عليه كان * هرشئ ظاهر وعيان اولدى اول مراتب فتق اسما وصفاتدر واخر مراتب فتق صور موجوداتدر واول مرتبهٔ رتق ذات احديت واخر مرتبهٔ رتق مرتبهٔ انسانيتدر وابن فارض حضرتلرينك بو بيتى بو معنايه اشارتدر (بيت) فتحت الشرى فوق الاثير لرتق ما * فتقت وفتق الرتق ظاهر سنتى * وحق سبحانه وتعالى سورهٔ انبياده اولا بو زمين واسمانك برى برينه متصل ومرتوق اولديغنى بعده انلرى فتق ايدوب هر برى اخرندن جدا اولديغنى وايريلوب برى برندن فرق بولديغنى بيان قلمشدر نته كم * اولم ير الذين كفروا ان السموات والارض كانتا رتقا ففتقناهما وجعلنا من الماء كل شئ حى افلا يؤمنون * بيورمشدر (مثنوى) اين مخالف از چه ايم اى خواجه ما * وز چه زايد وحدت اين اعداد را * زانكه ما فرعيم وچار اضداد اصل * خوى خود در فرع كرد ايجاد اصل) اى خواجه نه سببدن بز بونك مخالفى يز وبو اعدادى وحدت نه دن طوغرر اول جهتدنكه بز فرعز وچار اعداد اصللردر اصل فرعده كندى خوينى ايجاد ايلدى يعنى اى خواجه بزكه انسانز بزم هر بريمز مستقل جسم واحددر پس بز هر بريمز كندى نفسمزده نه دن بويله مخالفز ووجود واحد بوقدر اعداد افعالى نه دن طوغرر وبو قدر اضداد احوالى نه سببدن ظهوره كتورر الجواب اول سببدنكه بز من حيث الجسم فرعز واضداد اربعه اصللردر وبزم جسممز اول اضداد اربعه دن مركب اولمش وظهوره كلمشدر پس اصل كه درت ضد در كندى خوينى فرعك وجودنده ايجاد واحداث قيلمشدر انكچون بزم هر بريمزك جسمنده نيجه احوال مختلفه ظهور قيلمش وافعال متضاده اندن ظاهر اولمشدر اكرچه بز صورتا جسم واحدز لكن اصلنده درت ضدك بربره تركيب وجمع اولمسيله شئ واحد كبى اولمشز انكچون بوكونا كون حاللردن جسممز برى دكلدركه اصلنك مقتضاسندن خلاص اوله ميوب انك خوينى طوتمشدر (مثنوى) كوهرجان چون وراى فصلهاست * خوى او اين نيست خوى كبرياست * اما كوهرجان چونكم فصللرك وراسنده در انك خويى بو دكلدر خوى كبريادر فصللردن مراد بونده درت عنصردر يعنى جوهرجان چونكم بو فصول اربعه وطبايع متضاده نك وراسنده در نفخهٔ الهى وامر ربانى در پس انك خويى بو جسمك خويى دكلدر بلكه انك خويى خوى كبريا وخلق حدادركه الله تبارك وتعالى حى وعليم ومريد وقادر وسميع وبصير ومتكلمدر روح الهى دخى بو صفتلرله موصوف واول كبريانك خويلريله متخلقدر انك حبى وصلحى حب الهى وصلح ربانى در وكذلك بغضى وجنكى دخى بغض الهى وجنك ربانيدر هركيم روحنى جسمنه مغلوب ايلسه انك بغضى وجنكى نفسانى وجسمانى اولور وهركيم جسمنى روحنه مغلوب ايتسه انك بغضى وجنكى حقانى وربانى اولور نته كم انبياى عظام صلوات الله عليهم اجمعين جسملرينى روحلرينه مغلوب قيلديلر واخلاق الهيه ايله متخلق اولديلر انلرك جنكلرى معنيده جنك الهى اولدى وجملهٔ صلحلرك دخى اصلى كلدى (مثنوى) جنكها بين كان اصول صلحهاست * چون نبى كه جنك او بهر خداست * غالبست وچيره در هر دو جهان * شرح اين غالب نكنجد در دهان * جنكلرى كوركه اول جنكلر صلحلرك اصوليدر حضرت نبينك جنكى كبى كه انك جنكى خدادن اوتريدر اول نبى هر ايكى جهانده غالب وقويدر بو غالبك شرحى دهانه صغمز يعنى هر حرب وقتال وجنك وجدال مذموم دكلدر بلكه بعض جنك وجدال واردركه اول صلحلرك اصوليدر مثلا نبى مكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك جنكى كبيكه اول حضرتك جنك وجدالى الله تعالى دن اوتريدر واعلاى دين واجراى احكام رب العالمين ايچوندر وانده اصلا غرض نفسانى وهواى جسمانى يوقدر * يا ايها النبى جاهد الكفار والمنافقين واغلظ عليهم * آيت كريمه سنك موجبنجه هرنقدر جهاد وقتال وغلظت وجدال ايلديسه امر حقله قيلمشدر وحق تعاليلك امريله اول حضرت ايكى جهانده غالب وقويدر بوامر حقله ايكى جهانده غالب وقوى اولان خليفهٔ الهينك شرح وبيانى دهانه صغمز وبولسانه كلمزكه انك اسرارى بيپايان وشرح جانى بى نهايت وبى كراندر (مثنوى)

اب جیحون را اکر نتوان کشید * هم ز قدر تشنکی نتوان برید * اب جیحونی اکر چکمك ممکن دکل ایسه هم تشنه لك
قدراندن کسلمك ممکن دکلدر یعنی اکرچه بو اذن حقله غالب اولان نبینك شرح وبیانی دهانه صغمز ولسانه کلمز
اما فی المثل آب جیحونی اکر بالکلیه چکمك وایچمك ممکن دکل ایسه هم تشنه لك مقدارینی رفع ایلمك وکسلمك ممکن
دکلدر یعنی * مالایدرك کله لایترك کله * موجبنجه برکسه اکر اب جیحونی بالکلیه نوش ایتمکه قادر اولمازایسه
تشنه لکنی دفع ایلیجك قدراندن نوش ایتمکی ترك ایلمزبلکه دفع عطش ایده جك قدراندن نوش ایلر کذلك اکر
بوغالب وقوی اولان پیغمبرك علوم واسرای بودهانه کلمز ولفظ وکتابته صغمزایسه هم انك بحرعلومنه تشنه اولان
طالبلره غنا کلجك وریان وسیراب اوله جق قدر شرح وبیان اولنمقدن وتعبیر وتقریر قیلنمقدن عاری وبری اولمق مناسب
دکلدر واول بحر معنوینك علوم واسراندن بوکتاب مثنوی بر جزیره کبیدر (مثنوی) کرشدی عطشان بحر معنوی
فرجهٔ کن در جزیرهٔ مثنوی * فرجه کن چندانکه اندر هر نفس * مثنوی را معنوی بینی وبس * اکر بحر معنوینك
عطشانی اولدك ایسه مثنوی جزیره سنده بر فرجه ایله مثنوی شریف جزیره سنده فرجه ایله اولقدر که هر نفسده
مثنوی شریفی انجق معنوی کوره سن جزیره بالفتح دریا اورتاسنده صو بصمیان یرکه اکا آطه دیرلر فرجه بالضم ایکی
نسنه نك ما بیننده اولان یارغه دیرلر نته کم بینهما فرجة دیرلر ای انفراج معناسن ویررلر بونده فرجه دن مراد بحث ایلمك
وتعمق ایدوب بحر معنایه وغور مراده واصل اولمقدر کتاب مثنوی بحر علوم محمدینك بر جزیرسنه تمثیل اولنمشدر
وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که بحر معنوی اولان اسرار نبوی وعلوم مصطفوینك اکر سن عطشانی اولدکسه واندن
نوش ایلمکه قصد وعزیمت قیلدکسه بو مثنوی جزیره سنده تیشهٔ عقلکله بحث ایدوب بحر معنایه واصل اولنجیه دك
حفره ایله تا کم آب معنایه مانع وحایل اولان شبهه لری وشکلری شق ایدوب چاك ایلیه سن شول قدر فرجه وحفره ایله
وبحر معنایه اولقدر یوللر ویارقلر ایله که بحر معنوی کاوب مثنوی جزیره سنی غرق ایلسون پس هر نفسده سن
مثنوی شریفی بحر معنوی کوره سن وعلوم نبویه انی احاطه قیلمش وانك الفاظی اول معنوی اولان بحره بر جزیره کبی
کلمش مشاهده قیله سن (مثنوی) باد که راز آب جو چون واکند * آب یك رنکی خود پیدا کند * باد کاهی چونکم
آب جودن کیر وایلیه آب کندینك یك رنکلکنی پیدا ایلر که کاف عربینك فتحه سیله صمان معناسنه در بونده شبهه
وشکوکدن استعاره اولور و باددن مراد بونده عقلدر چونکم مقدما علوم نبویه یی بحر ومثنوی شریفك الفاظنی
جزیره یه تمثیل ایندی شمدی مثنوی شریفك معناسنی اول بحر معنویدن بر نهره تشبیه ایدوب بیوررلر چونکم باد عقل
شکوك وشبهات کاهلرینی آب جوی معنادن دفع ورفع ایلیه آب معنی کندینك یك رنکلکنی ظاهر وهویدا ایلر دخی
الفاظ وعبارات وحروف واصوات دخی کاه وخاشاك کبی اولوب اول دخی برطرف اولدقده صرف آب معنی یوز کوسترر
وصفای معنوی ظهوره کلور (مثنوی) شاخهای تازهٔ مرجان ببین * میوهارسته ز آب جان ببین * انده مرجانك
تازه شاخلرینی کور جان آبندن بتمش میوه لر کور یعنی اول مثنوینك ایچنده مرجان علمك تازه اولان افنان واغصانی
بصر بصیرتله کور آب جاندن بتمش وماء حیواندن نشو ونما الوب ظهور ایتمش میوه لره نظر ایر کور ودست عقلله اول
میوه لردن اجتنا قیل ودهان جانله انلردن آکل اول تا کم باغ حقیقتده بتن میوه لرك لذاتی نتیجه اولوراعش بیله سن
اندنصکره صورتدن کذر قیلوب عاشق معنی اوله سن (مثنوی) چون ز حرف وصوت ودم یکتا شود * ان همه بکذارد
ودریا شود * حرف کو وحرف نوش وحرفها * هرسه جان کردند اندر انتها * چونکم مثنوی حرف وصوت ودمدن
یکتا اوله دوکلی یی قورد دریا اولور حرف کوی وحرف شنو وجمله حروف هراوچی انتهاده جان اولورلر یعنی مثنوی شریف
چونکم حروف واصوات وانفاس وکلمات قیدندن یکتا اوله وبو حجابلری وجه حقیقی سندن رفع قیله اول دوکلی ترك ایلر
وصرف دریای معنی اولور وحروف واصوات حجابلری برطرف اولدقدنصکره بحر وحدت ظهوره کلور که بو انتهای مراتب
سلوکدر که وحدت مطلقه نك وراسنده برمرتبه دخی یوقدر پس متکلم ومستمع وحروف وکلمات هراوچی مقام اتحادده
اولورلر یعنی وحدت مطلقه نك ظهوری قتنده متکلم ومستمع وحروف وکلمات تعینلری مغلوب ومتلاشی اولوب جمله سی
جان اولورو بو جمله یی نور جانان احاطه قیلور ومستمع ومتکلم ومعلم بومرتبه ده مستغرق اولور وبو مرتبه یه واصل اولان
جان اغیار وسوی مزاحمه سندن پاك وبری اولوب وحدت مطلقه دن غیری یی کورمز وکثرات اشیا ایله محجوب اولوب
حقیقتندن غافل اولمز (مثنوی) نان دهند ونان ستان ونان پاك * ساده کردند از صور کردند خاك * لیك معنیشان بود
در سه مقام * در مراتب هم ممیز هم مدام * نان ویریجی ونان آلیجی وپاك نان صوردن ساده اولورلر خاك اولورلر لیکن انلرك
معناسی اوچ مقامده مرتبه لرده هم ممیزانك فتحه سیله تفعیل بابندن اسم مفعولدر بودکلمه سی مصراع ثانیه صرف
اولنور سموات معنیدن اوتری یعنی نان الیجی ونان ویریجی ونان پاك اصلنده خاکدن ظهوره کلنلر ومخلوق اولمشلردر

عاقبت

عاقبت الامر بو اوچی صورتلردن ساده وعاری اولورلر وکندی اصللری اولان ترابه رجوع قیلورلر وعین تراب اولورلر پس
بوندن بر وهم ناشی اولور وبر سؤال لازم کلور که اول سؤال بودر چونکم نان ستان ونان دهنده صوردن عاری اوله لر
وعین خاك اولمق مرتبه سن بوله لر پس بو حشر ونشر وسؤال وحساب بونلرك نسینه اولور بیت ثانی ایله بو وهمی دفع
ایچون جواب بیوررلر نعم دهنده ونان ستان ونان پاك اکرچه صورتلردن ساده وعاری اولوب خاك اولورلر ولیکن بونلرك
معنیلری اوچ مقامده یعنی مراتب ثلاثه ده که مراد اول مراتب ثلاثه ده نان دهنده مرتبه سی ونان ستان مرتبه سی
ونان مرتبه سیدر بومرتبه ده هر برینك معنیلری هم ممیز وهم باقی اولور اول دکلدرکه بونلرك معنیلری فانی اولوب تمیز
اولنمیه لر بلکه * ان کل لما جمیع لدینا محضرون * آیت کریمه سنك موجبنجه جمیع اشیا که بو عالم صورتدن کذر قیله لر
بالکلیه فانی مطلق اولمزلر بلکه عندالله حاضر وباقیلردر (مثنوی) خاك شد صورت ولی معنی نشد * هرکه کوید شد تو
کو یش نی نشد * اکرچه صورتا خاك اولدی ولی معنا خاك اولمدی هرکیم که معنا خاك اولدی دیرسن اکادی یوق معنا
خاك اولمدی یعنی نعم صورتا خاك اولدی وجسم خراب اولوب اصلنه وصول بولدی ولیکن معنا خاك اولمدی وفنا بولمدی
وهر شول کسه که انسان اولدی وبالکلیه منعدم اولدی دیرسن اکادی که یوق بویله دکلدر انسانك معنیسی فانی اولمز
اکر کافر ایسه ده انك روحنه زوال وفنا کلمز (مثنوی) در جهان روح هرسه منتظر * که ز صورت هارب وکه مستقر *
روح جهاننده هر اوچی مترقب ومنتظردرکاه صورتدن هارب کاهی مستقردر یعنی عالم ارواحده هر اوچی که
مراداندن نانستان ونان دهنده ونان در امر حقه هر اوچی منتظردر بونلردن هر بریسی کاهی صورت عالمندن فرار
ایدیجی وکاهی صورت عالمنده قرار ایدیجیدر صورته کلمزدن اول هر شیئك معناسی عندالله حاضر وموجوددر (مثنوی
امر آید در صور رود در رود * باز هم ز امرش مجرد میشود * ارواح ومعانی به امر الهی کلور صورتلره کت دیرکیدر کیر وهم
انك امرندن مجرد اولور یعنی جمیع ارواح ومعانی حق سبحانه وتعالی نك تحت تصرفنده وحیطهٔ اراده سنده داخلدر
قچن بر روحه امر کلسه صورته وار وشکل وصورت عالمنده موجود اول دیسه کلوب امر حقله مرادالله اولدیغنه کوره
صورت باغلر وکیر واول مالك الملك انك صورتنده مجرد اولمسنه امر ایلر اول روح انك امرندن عالم صورتدن مجرد اولور
وعالم ارواحه وصول بولور الحاصل اکر انسان واکر حیوان واکر نبات واکر جماد بوجمله سی امر حقله عالم صورته کلورلر
وامر حقله ینه عالم صورتدن عالم معنایه راجع اولورلر هر شیئك ملکوتی انك یدقدرت وارادتنده در * کما قال الله تعالی
فسبحان الذی بیده ملکوت کل شئ والیه ترجعون (مثنوی) پس له الخلق وله الامر ش بدان) خلق صورت امر جان
راکب بران * پس اول اللهك له الخلق وله الامر دیدیکی قولك معناسنی بیل خلق صورتدر امر انك اوزرینه راکب
اولان جاندر بو بیت سورهٔ اعرافده اولان بو آیته اشارتدر * قال الله تعالی الا له الخلق والامر تبارك الله رب العالمین *
یعنی آکاه اولکه خلق ایتمك ویاخود بو عالم خلق وشهادت اول الله ایچوندر وامر ایتمك ویاخود عالم امر وارواح
انکچوندرکه اول اللهك شان شریفی متعالیدر یعنی چونکم هر شیئك ملکوتی دست الهیده اوله وهر شئ عالم معنادن
عالم صورته امر حقله کله وعالم صورتدن دخی ینه امر حقله مجرد اولوب عالم معنایه رجوع قیله پس له الخلق وله الامر
قولنك معناسنی بیلکه خلقدن مراد صورت وامردن مراد (قل الروح من امر ربی) موجبنجه روحدرکه اول صورت
اوزره راکب وسواردر (مثنوی راکب ومرکوب در فرمان شاه * جسم بر درکاه وجان در بارکاه * راکب ومرکوب شاهك
فرماننده در جسم درکاه اوزره وجان بارکاهده در راکبدن مراد روح ومرکوبدن مراد جسمدر یعنی راکب اولان
روح ومرکوب اولان جسم هر ایکیسی شاه حقیقتك فرماننده درلیکن جسم وصورت درکاه الهی مثابه سنده اولان
عالم سفلیده ومقام حسیده در وجان بارکاه عزتده وخلوت سرای الوهیتده ساکندر (مثنوی) باز جانها را چو خواند
بر علو) بانك آید از نقیبان کار لوا * کیرو اول شاه حقیقی اول جانلری علو اوزرنده چونکم اوقویه نقیبلردن صدا کلور
بویله دیو که نازل اولك یعنی چونکم اول شاه حقیقی اسب جسمه راکب اولان جانلری عالم سفلیدن عالم علوی جانبنه
دعوت ایلیه قابض الارواح اولان نقیبلر شاه حقیقتك انلری عالم ارواحه دعوت ایلدیکنی فی الحال بیلورلر واول مدعو
اولان روحلره ای روحلر تیز اولك بدنلر اسبندن اشغا اینوك وامر حقه اجابت قیلوك دیو لسان ملکوتیه ایله بانك اوررلر
پس اول روحلر دخی طوع اوکرها بدنلر اسبندن اینوب امر حقله ینه عالم ارواحه واررلر وانده قرار قیلورلر (مثنوی)
بعد ازین باریك خواهد شد سخن * کم کن آتش هیزمش افزون مکن * تا نجوشد دیکهای خرد زود * دیك ادراکات
خردست وفرود * بو مرتبه دنصکره سوز باریك ودقیق اولیسر در آتشی کم ایله انك هیزمنی افزون ایلمه تا کم خرد اولان
چولمکلر فوری قاینمیه ادراکاردیکی خرد در واچقدر یعنی سوز بو مرتبه یه کلدکده وارواح بدنلردن جدا اولوب
عالم ارواحه واصل واصلنه بالغ ونایل اولوردیدیکمزدنصکره سوز زیاده اینجه اولیسر دربوندنصکره سوزسو یلمك آتش

باقی وهرسوبلدیجه انك هیزمنی زیاده قیلمق کبیدر اعدی آتش ایله واول آتشنالك وسوزنالك اولان سوزلك مایه سی وهیزمی
مشابه سنده اولان کلام پرسوزی هم زیاده سویله زیرا کها کثر ناسك قدورادراکاتی خرد وپست در تاکم انلرك خرد
وپست اولان ادراکاری چولمکی اول پرسوز اولان سوزلردن علی الفور جوشه کلمیه وانلرك ادراکاتی یاقوب خراب
قلمیه بلکه هرکسه عقلی یتدیکی مرتبه دن سویلك مرشد اولنلره الزمدر کما قال علیه السلام کلموا الناس علی قدر
عقولهم لاعلی قدر عقولکم * ورثهٔ انبیا اولان اولیایه هم نامی کندی منزله لرنده تنزیل ایدوب انلرك ادراك
ایتدیکی یردن سویلك اهمدر * ولهذا قال علیه السلام نحن معاشر الانبیاء امرنا ان ننزل الناس علی قدر منازلهم
وان نکلم الناس علی قدر عقولهم * وحضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بعد الموت اولان احوال برزخیه دن
وامور اخرویه دن اکثر بلدکلرینی وکوردکلرینی قاصر الفهم اولان خلقه کشف قیلمزلر وخلق دخی امور اخرویه یی
اول حضرتك بلدیکی کبی بیلمزلردی انکیچون بیوردیلر * لو تعلمون ما انتم ملاقون بعد الموت ما اکلتم طعاما علی شهوة
ابدا ولا شربتم شرابا ولا دخلتم بیتا تستظلون به ادرتم الی الصدات تلدمونه صدرکم وتبکونه علی انفسکم * رواه ابن عساکر
عن ابی الدرداء رضی الله عنه (مثنوی) پاك سبحانی که سیبستان کند * در غمام حرفشان پنهان کند) پاك شول برسبحانکه
سیبستان ایلر حرف غمامنده انلری پنهان ایلر سیبستان المالکه دیرلر غمام بونده نبات معناسنه درتنه کم مغرب نام
لغتده دیر (الغمام قد یطلق علی الغیث) غیث نباته دخی دیرلر ونباته مجازا غمام تعبیر ایدرلر اما مجاز لغوی در بو تقدیرجه
بونده حروف بر سبیل استعاره المانك برکلری منزله سنه ومعانی المالر منزله سنه تنزیل اولنمشدر غمام بونده پرده
معناسنه استعاره در دینلسه هم جائزدر وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه پاك ومقدس شول برسبحانکه
سیبستان معانی ایلر حرف یپراقلرنده ویاخود پرده لرنده اول معانیٔ سیبستانی پنهان ایلر اوراق حروف ایچره معانی
المالرینی اول صانع بیچون کزله مشدر تاکم احتیاط واهتمام ایدرك حروف پرده لری ایچره موضوع ومخفی اولان معانی
المالرینی بوله سن (مثنوی) زین غمام بانك وحرف وکفت وکو * پردهٔ کز سیب ناید غیر بو * بو بانك وحرف وکفت
وکو غمامنده بر پرده واردرکه سیبدن بویدن غیری کلمز مصراع ثانی پردهٔ هست تقدیرنده اولور وخلاصهٔ کلام
وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه بو صورت وصدا وحرف وکفت وکوی وادا برکلرندن ویاخود پرده لرندن بر پرده واردرکه
سیب معنیدن همان انجق طالب معنا اولنلرك دماغ عقلنه بر رایحه وشایبه کلور رایحه وشایبه دن غیری نسنه کلمز
اول معنی الماسی بو الفاظ وحروف پرده لرینك تحتنده مستور ومخفی اولدیغندن مشهود ومرئی اولمز وهرکس انی
مشاهده قیلمغه قدرت بولمز (مثنوی) باری افزون کش تو این بو را بهوش * تا سوی اصلت برد بکرفته کوش * باری سن
بو رایحه یی عقلکه زیاده چك تاکم سنك قولاغکی طوتمش اصل جانبنه ایلته یعنی بو حروف والفاظ پرده لرینك آلتنده
مستور ومختفی اولان معنی المالرندن ای مبتدی وطالب معنی اولان کمسه سکا اول معنی المالری رونما اولمز وانلردن
سکا بر رایحه دن غیری کلمز باری اول حروف والفاظ ایچنده موضوع اولان معنی المالرینك رایحه سنی دماغ عقلکه
زیاده چك تاکم اول رایحه قولاق طوتمش سنی اصل جانبنه ایلته رایحه دن مراد بونده معنیدن حاصل اولان خط وذوق
اولور ومعنیدن حاصل اولان خط ولذت چوق کلدکده وقوت بولدقده رایحه آکن طالبك جانبی برکسه برکسه نك
قولاغندن طوتوب کندو مرادایلدیکی جانبه جذب ایلدیکی کبی جذب ایلر واول رایحه نك اصلنه انی ایلتوب واصل ایلر
پس حضرت مولانا طالب معنی اولان مبتدیلره تعلیم وارشاد ایدوب بیوررلر ای طالب معنی اولان وبو حروف والفاظی
مطالعه قیلن کمسه معانی المالرینی بو حروف واصوات وبو تراکیب وکلمات پرده لرینك آلتنده دیدهٔ جانله کورمکه اکرقادر
اوله مز ایسك باری مشام عقلکه اول معانی المالرندن حاصل اولان روایح طیبه یی زیاده جذب ایله تاکم اول رایحه لر
سنك جانك قولاغنی طوتوب اصل معنی جانبنه سنی ایلته وسیبستان معانی یه سنك جانکی واصل ایده اندنصکره
سیبستان معانی نیجه اولورایمش کوره سن وانك معنوی وروحانی اولان المالرینی دست عقلله دیره سن اول سیبستان
معنایه واصل اولنجه یه دلك وانی کندی که ملك قیلنجه یه دلك شرط اولدرکه تندن مشام عقله کلان روایحی قوت حافظه
ایله بر خوشجه حفظ قیله سن اکر اول رایحه یی قوت حافظ ایله حفظا تمکه قادر اوله مز ایسك اول رایحهٔ معنوینك اصلی
اولان معانیٔ سیبستانی نه سنك چشم جانکدن مستور وپوشیده اولور نه کم بو بیتلر بو مضمونی اشارت ودلالت قیلور
(مثنوی) بونکهدار وبپرهیز از زکام * تن بپوش از باد وبود سرد عام * تا نینداید مشامت را اثر * ای هواشان
از زمستان سرد تر * بو یی نکاه طوت زکامدن پرهیز ایله عوامك سرد اولان باد وبودندن تنکی اورت تاکم سنك مشامکی
اثردن صوامیه ای انلرك هواسی زمستاندن سردتر نیندایدفعل نفی مفرد مذکر غائبدر صوامیه معناسنه درکه
اندودلفظندن مشتقدر باد یل معناسنه درلکن بونده نفس مراد اولور بود وجود معناسنه در باشده اولان دماغه

برودت هوادن احیانا زکام عارض اولوب رایحهٔ طیبه المغه قادر اولمدیغی کبی فهم دخی جانك قوت شامه سی کبیدر
قچن برکسه عوام ناسله صحبت قیلسه انلرك برودتی انك مشام جانه تأثیر ایدوب انك فهمنی کند ایلرلر ورایحهٔ معنوی
ذوقندن آنی محروم قیلورلر انکیچون بو بیتلرله حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی رایحهٔ معنویدن حظ الان طالبه
نصیحت وارشاد ایدوب بیوررلر ای معنادن رایحه الان وسبب عرفانی وروحانیدن فایحه بولان طالب اول بولدیغك
معنوی اولان رایحه یی محفوظ طوت ومشام جانکه زکام کلمدن وفهمك تند وکلیل اولمه دن پرهیز ایت بدنکی عوامك
سرد وبارد اولان وجودندن وتنندن لباس تقوا ایله ستر ایت تاکم انلرك نفسینك ونفسنك برودتی سکا سرایت قیلمیه
وسنك مشام روحك انلرك اثرندن بویا نمیه ای طالب انلرك هواسی شدت شتادن سردتر وباردتردر برودت شتا ظاهر ابدنه
ضرر ویرر امابونلرك بارد اولان هوالری جانه ودینه وایمانه ضرر ویرر اعاذنا الله وایاکم من مصاحبة العوام وحفظنا
وایاکم من مجالسة شر الانام (مثنوی) چون جماد افسرده اند وتن شکرف * می جهد انفاسشان از تل برف *
بونلر جماد کبی فسرده لر وتن شکرفلردر انلرك نفسلری برف تلندن صچرار حضرت مولانانك عوام بیوردقلری قوم
مطلقا معرفت الهیه دن خالی ودرونلری محبت ربانیه واخلاق روحانیه دن عاری اولان طائفه در اکر فقرا وصلحاز ننده
ایسه لرده وخواص قلبی معرفت الهیه دن حظ آلان ودرونی اخلاق روحانیه ومحبت ربانیه ایله طولان کمسه لردر
اکر بحسب الصور هیئت عوامده ایسه لرده پس عوام شکلنده چوق خواص وخواص شکلنده دخی چوق عوام
واردر لازم اولدیکه اولا عوام بیلنه اندنصکره انلرك صحبتندن ومقارنتندن احتراز قیلنه عوام شول طائفه درکه
فی نفس الامر جماد کبی فسرده دللردرکه درونلرنده معرفت الهی وکرمیت حب ربانی اولمدیغندن برودت نفسانیه ایله
درونلری منجمد اولمشدر اما هر بری تنپرور اولدقلرندن تنلری شکرف وجسیم اولمشدر بونلرك درونلری قارتپه سی کبی
سرد وبارد اولدیغندن نفسلری دخی اول قارتپه سی کبی اولان درونلرندن ظهوره کلدیکندن بغایت سرد وبارددرکه
اصلا انلرك کلامنده برسوز وحرارت واثر شوق ومحبت یوقدر (مثنوی) چون زمین زین برف در پوشد کفن) تیغ خورشید
حسام الدین بزن * ای طالب چونکم زمین وجودك بو برفدن کفن کیه حسام الدینك تیغ خورشیدنی اکا اور زمیندن
مراد بونده مخاطب اولان طالبك زمین وجودیدر برفدن مراد عوامك انفاسندن ومصاحبتلرندن حاصل اولان
برودت نفسانیه در وحسام الدین افندینك تیغ خورشیدندن مراد بو مثنوینك معانی واسراریدر پس تقدیر کلام بویله
دیمك اولورکه ای طالب معرفت الهی چونکم سنك زمین وجودك عوامك بو برف ویخ کبی بارد وسرد اولان صحبتلرندن
ونفسلرندن کفن کیه وتمام دل مرده وقالب افسرده اولمق مرتبه سنه بوله اکر بوکا علاج وچاره استرایسك قدوة العارفین
شیخ حسام الحق والدین حضرتلرینك خورشید کبی اولان تیغی که بو مثنوینك معناسیدر اکا ضرب ایله وجسم
وجانکی بو مثنوینك خورشید معناسنه همیشه مظهر ومحل ایله تاکم تیغ خورشید حسام الدین وجودکده اولان
فسرده لکی قطع ایدوب ازاله قیله وسنی برودت هوای نفسانیه دن قورتره ومرده وافسرده اولمقدن بری ایلیه (مثنوی
هین برار از شرق سیف الله را * کرم کن زان شرق این درکاه را * برف را خنجر زند آن آفتاب * سیلها ریزد کهها
بر تراب * اکاه اول شرقدن سیف اللهی بو قاری کتور اول شرقدن بو درکاهی کرم ایله اول آفتاب برفه خنجر اورر
طاغلردن تراب اوزره سیللر دوکر شرقدن مراد بونده کتاب مثنویدر سیف اللهدن مراد انك معانی واسراریدر بلکه
شرقدن مراد مثنوینك هر بیتی وسیف اللهدن مراد هر بیتینك معناسی اولسه دخی جائزدر درکاهدن مراد طالبك
وجودی درکاهیدرکه وجود طالب سلطان روحك درکاهی مشابه سنده در وآفتابدن مراد مشرق قلوب اولدیغی
اعتبارله مثنوینك معناسیدر وبرفه خنجر اورمسی انی اولدوروب محو قیلمسندن کنایت اولور وکوهلردن مراد ترفع
وتکبر صاحبلری اولان نفسلردر وسیللردن مراد کوز یاشلریدر وترابدن مراد خاك زمین اولسه ده جائز وخاك بدن اولسه
دخی جائزدر وتوضیح کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه ای طالب معنوی اکاه اول مثنوی مشرقندن سیف الله
اولان معانیٔ خاصه ومعارف جازمه یی اخراج ایدوب ظهوره کتور اول شرق معنویدن بو درکاه وجودی کرم ایدوب
قیزدرتا برودت قلبیه وانجماد نفسانیه دن خلاص اوله سن زیرا اول آفتاب معنوی وخورشید مثنوی برف هوای
نفسه خنجر اوروب انی اذابه وازاله ایلر کوهلر کبی مترفع ومتکبر اولان وجودلردن سیللر کبی کوز یاشلرینی خاك زمین اوزره
ویاخود متواضع اولان خاك بدن اوزره دوکر انك آفتاب معناسی وجود طالبه بر مرتبه تأثیر ایدرکه آنك درونده
هوای جسمانیدن حاصل اولان برف ویخ کبی بارد اولان صفتلری اریدوب ازاله ایلدکدنصکره انك کوزلرندن سیلاب
سرشکی روان ایلر * مثنوی * زانکه لا شرقی ولا غربیست او * با منجم روز وشب حربیست او * که چرا جز من نجوم بی
هدی * قبله کردی از لئیمی وعمی * زیرا اول آفتاب معنوی شرقی وغربی دکلدر اول آفتاب معنوی روز وشب منجمله

حريدر بويله ديوكه نيچون بندن غيرى نجوم بى هدايى لئيملكدن وعمادن قبله ايلدك يعنى اول آفتاب معنوى
برف ويخ كبى بارد وسرد اولان صفات نفسانيه يه خنجر معنايى اوروب اريدر زيرا كه اول افتاب معنوى يعنى نور مثنوى
شرقى وغربى دكلدر بلكه آفتاب روحانى وعقليدر علم نجومه طالب اولان وا كا اعتقاد قيلان طائفه ايله كيجه وكوندز
حربه منسوبدر وانلر ايله جنك وجدل قيلمقده در بويله ديوكه اى غافل وباطل نيچون بن آفتاب معنويدن غيرى عالم معنيده
وجهان عقليده هدايتى اولمين نجومى سن كورلككدن ولئيملككدن قبله اتخاذ ايتدك وانلرك احكام وآثارنى بيلمك
طريقنه كتدك سكا انفع والزم اولان اولدركه عالم معناده هدايتى اولميان نجومى قويوب بن خورشيد فلك معنا ايله
آشنالك قيله سن وبنى قبله ايدينوب روشنالك بوله سن ولئيم وذميم اولمقدن خلاص اوله سن حتى بصر بصيرتك كشاده
اولوب آفل وذائل اولمين خورشيد باقيدن بهره بوله سن ونور آكه سن (مثنوى) ناخوشن نايد مقال آن امين *
درنبى كه لا احب الافلين * تا كم سكا خوش كلمز اول امينك نبيده اولان مقاليكه * لا احب الافلين * درامينندن
مراد حضرت ابراهيمدر نبى ضم نون ايله حضرت قرآن كريم ديرلر تفسيرى جلد اولده قصهٔ ديدن خليفه ليلى را بياتنده
مرور ايلمشدر انده طلب اولنه وبو بيت دخى بونك مابعدنده اولان بيتلر منجم اولنلره خطابا توبيخ اولمق طريقيله ديمشدر
وبونده منجمدن مراد نجومى مؤثر حقيقى بيلان وانلره دائمة الصور وافلاكه ثابتة الاجرام ديو اعتقاد قيلان فلاسفه در
چونكم بونلر نجومى مؤثر حقيقى بيلديلر وانلرك وجودنى دائم وباقى زعم قيلديلر حضرت ابراهيمك نجوم حقنده
(لا احب الآفلين) ديمسى انلره ناخوش كلدى تنه كم بيوررلر اى منجم سن كواكبه بو مرتبه اعتقاد قيلدك وانلرى دائم
وباقى بيلدك كه حتى اول امين اللهك حضرت قرآنده نجوم حقنده (لا احب الآفلين) بيورديغى مقال سنك خوشكه كلمز
وانلرك آفل وزائل اولديغنه سنك قلبك اعتقاد قيلمز (مثنوى) از قزح در پيش مه بستى كمر * زان همى رنجى زوانشق القمر
قزحدن ماهك اوكنده كمر باغلدك اندن اوترى وانشق القمر آيتندن رنجيده خاطر اولورسن بو بيت سورهٔ قمرك اولنه
اشارتدر كفار قريش سيد عالمدن معجزه طلب ايلديلر واول كيجه ماه بدر اولمش ايدى ديديلر كه قمرى بزه دونيم ايله پس
حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم ماهه اشارت بيوروب ماه دونيم اولدى اول حضرتك برى برياندن وبرى
برياندن كچوب بينه مكاننه واروب جمع اولديلر پس جناب حق بنده لرينه خبر ويرركه * اقتربت الساعة وانشق القمر
يعنى قيامت قريب اولدى وقمر منشق اولدى انشقاق قمر قرب ساعته علامتدر ديمشلر وبو وجه اوزره كتب سالفه ده
مسطوردر وان يروا آية يعرضوا ويقولوا سحر مستمر واكر بو كافرلر ايات خدادن بر آيت ومعجزه كورسه لر اعراض ايدرلر
اكا ايماندن وتأمل وتفكردن ودير لر سحر مطرده ومترادفه در كه نيجه كره كوردك ديرلر وبو آيت كريمه نك برمقدار تفسيرى
هم جلد اولده ضيافت تأويل ركيك مكس سرخنك اوستنده وقصهٔ انشقاق قمرده مرور قيلدى قزح تركيبه الكم
صاغمه ديد كاريدر بو بيت دخى منجم اولنلره خطابا وتوبيخا ديلمشدر يعنى اى منجم مذهبنده اولنلر قوس قزحدن ماهك
اوكنه كمر باغلرسن يعنى اكا غايت تعظيملر ايلرسن انكيچون * اقتربت الساعة وانشق القمر * آيتنك مفهومندن
اينجنورسن ومعجزهٔ رسوله انكار قيلور ودير سنكه اكر قمر منشق اولايدى وآسماندن زمينه نزول قيليدى اقطار ارضده
اولان بنى ادمك اكثرى آنى كوررلردى وكتب تواريخه يازوب انك انشقاقنه شهادت قيلورلردى بونى خود اهل
مكه دن غيرى بلكه اصحاب رسولك بعضسندن كمسه كورمامش واقطار ارضده اولان كمسه لردن بوكونه خبر شايع
اولمامشدر امدى انشقاق قمردن مراد بو آسمانده اولان قمر اولمز واكا انك حكمى تأثير قيلمز بلكه بو كلام مؤولدر
ساعتدن مراد ساعت موت وقمردن مراد روح حيوانى اولور وساعت موت قريب اولدقده روح حيوانى ماهى منشق
اولور ديرسن وبوكونه باطل تأويل ايدرسن (مثنوى) منكرى اين را كه شمس كورت * شمس پيش تست اعلى مرتبت *
اى منجم بوكا منكرسن كه شمس كورت بيورلدى انكيچونكه شمس سنك قتكده اعلى مرتبه تدر * اذا الشمس كورت * آيتنه
اشارتدر يعنى شول وقتده كه شمس تكوير اولنه مراد قيامت قريب اولان وقتده طى اولوب مرتفع اولميدر چن برنوبى
دورسه لر قالديروب بر يرده قوسه لر (كورت الثوب) ديرلر كذلك شمسك دخى اول وقتده انوارى دوريلوب حكمى زائل
اوله (واذا النجوم انكدرت) دخى شول وقتده كه نجوم منطمس وتيره ومظلم ومنكدر وخيره اوله وياخود متساقط ومتناثر
اوله لر بو آيت كريمه نك تفسيرى دردنجى جلدده در بيان انكه شاه زاده آدمى بچه است سرخنده تارسى اندر نفوس
زوجت بيتنك شرحنده مرور ايلدى انده طلب اولنه ومعناى بيت اى منجم منكرسن بو كلامه شمس كورت بيورلشدر
سنك اوكنده شمس عالى مرتبه ده در نيراعظم ومنور عالمدر تنه كه شيخ سهروردى هياكلنده شمسى بوكونه مدح ايدركه
هوشديد ازخش قاهر الغسق رئيس السما فاعل النهار كامل القوى صاحب الهيبات عظيم الهيئة الذى يعطى
جميع الكائنات ضوءها ولا يأخذ منها مثال الله الاعظم الى كذا وكذا (مثنوى) از ستاره ديد تصريف هوا *

ناخوشت

ناخوشت ايد اذا النجم هوى * هدانك تصريفنى ستاره دن كورمش سز سكا بو اجلدن (اذا النجم هوى) ناخوش كاور
ديده ديدهٔ تقديرنده در تصريفنى ستاره دن كورمش سن سكا بو اجلدن ناخوش كلور * مصراع ثانى والنجم اذا هوى
آيتنه اشارتدر اذا مقدم اولوب اذا النجم هوى ديمك ضرورت شعردن اوترى اولور شول زمانده كه حضرت رسول عليه
السلام دعوته شروع ايلدى كفار طعن قيلديلر محمد آبا واجدادى دينن ترك ايدوب كمراه وغوى اولدى پس جناب حق نجمه
قسم ايليوب بيورر جنس نجم حقيچون شول وقتده كه نزول وسقوط ايليه سزك صاحبكز محمد كمراه وغوى اولمدى مفسر
لردن بعضيلرى نجمدن مراد جنس نجم وبعضيلر دخى ثريادر وبعضيلر دخى رجم شياطين ايلين شهاب ثاقبدر وبعضيلر
دخى نجم قرآن وبعضيلر دخى نجم حضرت پيغمبردر ديمشلر وهوايى دخى هوى يهوى هويادن طوتمشلر بضم الهاء
على وزن غروبا طلوع وصعود معناسنى ويرمشلر زيرا هوى النجم هويا ديرلر طلوع وصعود ايلسه بو معنى منجم اولنلرك
خوشنه كلور وبو كاهر برى قرار قيلورلر وبعضيلرى دخى هوى يهوى هويادن طوتمشلر بفتح الهاء قبول وزننده غروب ايلمك
معناسنى ويرمشلر زيرا هوى النجم هويا ديرلر نجم غروب ايلسه منجملر بو معنايه دخى راضيلردر وبعضيلر دخى سقوط
معناسنه اولان هوى يهوى دن طوتمشلر هوى النجم ديرلر نجم ساقط اولدقده پس منجملر بو معنايه راضى اولمزلر وبو معنى
انلره ناخوش كلور انكيچونكه انلرك قتنده نجوم افلاكده مركوزدر پس انلرك سقوط وانتشارندن افلاكك دخى شقوق
وانفطارى لازم كلور بو ايسه محالدر ديرلر وبونلرك قتنده افلاك مع كواكبها دائمة الصور وثابتة الاجرامدر انكيچون بونلر
اذا الشمس كورت واذا النجوم انكدرت (دخى اذا انشقت ودخى) اذا السماء انفطرت واذا الكواكب انتثرت * آيتلرى كبى
آيتلرى تأويل ايدرلر وبو آيتلردن مستفاد اولان معنالره ايمان واعتقاد ايتمزلر اكر بو دينده دكل ايسه لر مطلق آيتلرى هم انكار
ايدرلردى اكر بو دينده ايسه لر آيتلره كلام الهيدر ديو اقرار ايدرلر وليكن * اذا الشمس كورت * دن مراد ظاهرده فلك
اوزره اولان نيراعظم دكلدر بلكه روح اوزره اولان شمس عقلدر كه وقت موت كلدكده انك انوارى مكور اولور ديرلر *
واذا النجوم انكدرت * آيتندن دخى مراد وقت مرك كلدكده نجوم كبى اولان حواس خمسهٔ ظاهره وحواس خمسهٔ
باطنه نك منكدره اولمسيدر ديرلر * واذا السماء انشقت * واذا السماء انفطرت آيتلرندن دخى مراد قيامت صغرى
اولان موت كلدكده مانند آسمان اولان سر انسانينك منشق ومنفطر اولمسى ومانند كواكب اولان حواس
ظاهره وباطنه نك منتشره اولمسى وسقوط قيلمسى اولور ديو تأويل باطل ايدرلر (مثنوى) خود مؤثرتر نباشد مه زنان *
اى بسا نان كه ببرد عرق جان * خود مؤثرتر نباشد زهره زاب * اى بسا آبا كه كرد اوتن خراب * اى غافل ماه خود ناندن
مؤثرتر دكلدر اى چوق نانكه جانك عرقنى كسر زهره خود آبدن مؤثرتر اولمز اى چوق آبكه اوتى خراب ايلدى يعنى
اى منجم سنكه نجومك تأثيراتنى كوروب اكا اعتقاد قيلورسن وانى مؤثر حقيقى بيلورسن ماه خود انسانك بدننه
ناندن مؤثرتر دكلدر بلكه نان ماهدن زياده مؤثردر اى چوق نان اولوركه آدمينك عرق جاننى قطع ايلر وانى اولدرر
هيچ اول زمانده سن اول كمسه بى اتمك اولدردى ديمزسن بلكه انك يلدزينه اسناد ايلرسن وموتى زحلك تأثيرندن
بيلورسن وطرب ونشاطى هم زهره دن فهم قيلورسن خود زهره يلدزى بدن انسانه ابدن زياده مؤثر دكلدر زيرا ابك
ويرديكى حياتى وطرب ونشاطى زهره ويرمكه قادر اولمز اى چوق آبك خاصيتى بدنه حيات ويرمك ايكن باذن الله
تعالى اول تنى خراب ايلدى يا بوغازه طورمق ايله ويا استسقا مرضنه مبتلا اولدقده بدنى شيشورمكله خراب ايلدى آبك
بوقدر تأثيرى وار ايكن سن آنى مؤثر حقيقى بيلمزسن * دائما عيش وطربى زهره يه اسناد ايدوب آنى مؤثر حقيقى
بيلورسن وانك وسائر نجومك مهر ومحبتنى درونكده اضمار قيلورسن (مثنوى) مهر ان درجان تست وپند دوست *
مى زند در كوش تو بيرون ز پوست * اى منجم اول ستاره لرك مهرى سنك جانكده درو دوستك پندى سنك كوشكه
پوستك طشره سندن اورر دوستدن مراد بونده الله ويا انسانه الله ايچون دوستلق ايدوب نصيحت قيلان وليلر اولور
وبو جمله دن حسام الدين افندى حضرتلرى اولسه دخى جائزدر كه مثنويده مذكور اولان مواعظ ونصايح انلرك پند
ونصيحتيدر پس تقدير كلام بويله ديمك اولور كه اى منجم سن وجود اشيا يه ده نجومك تأثيراتنى كوروب انلره اولقدر
محبت قيلمشسن وانلرك مهرنى درونكه اولقدر قومشسن كه انلرك مهر ومحبتى سنك جانكه طولوب انده ساكن اولمشدر
ودوستك پند ونصيحتى سنك قولاغكه پوستك طشره سندن اورر ودرونكه تأثير ايتميوب اول پند ونصيحت طشره ده
قالور (مثنوى) پند مادر تو نكيرد اى فلان * پند تو در ما نكيرد هم بدان * اى فلان اكر بزم پندمز سكا تأثير قيلمز ايسه
سنك پندك دخى بزه تأثير قيلمز بيل يعنى اى فلان نادان چونكم بزم حقانى وربانى اولان نصيحتمز سكا تأثير قيلميه وسنى
بزم مذهب ومسلكمزه جاذب اولميه بونى تحقيق بيل كه سنك نجوم حقنده اولان پند ونصيحتك بزه تأثير قيلمز واول
جانبه ترغيب وتحريص ايلدكك برى اول سمته جاذب اولمز (بيت) آن بد اختر كش منجم كفته چون هر اثر *

پیش اومسند باخترشد خدایش اخترست * اختیاری نیست اورا اختیار ازوی مپرس * اختیار جمله کم در اختیار
داورست * چرخ ونجم وجن ومردم هریك اینجا مضطرند * اختیار جمله پیش من یجیب المضطرست (مثنوی)
جزمکر مفتاح خاص آید زدوست * که مقالید السموات آن اوست * الا مکر دوستدن مفتاح خاص کله که سمواتك
مفتاحلری انك ملکیدر بو بیت سورهٔ زمرده اولان بو آیته اشارتدر * قال الله تعالی الله خالق کل شیء وهو علی
کل شیء وکیل * یعنی الله تعالی جمیع شیئلرك خالقیدر کفر وایماندن خیر وشردن ونفع وضردن هرنه ایسه واول الله
جمیع اشیا اوزره متولی ومتصرف وحفیظدر * له مقالید السموات والارض * اول الله ایچوندر سموات وارضك
مفاتیحی مفاتیح کنایتدر کمال حفظ وتصرفندن یعنی مالك امور علوی وسفلیدرکه اندن غیری تصرف وحفظه کمسه مالك
دکلدر وحضرت عثماندن رضی الله عنه روایت اولنورکه حضرت پیغمبر علیه السلامدن سؤال ایلدیلرکه
مقالید سموات وارض نه در * بیوردیلر * لا اله الا الله والله اکبر وسبحان الله وبحمده واستغفر الله ولا حول ولا قوة
الا بالله العلی العظیم هو الاول والاخر والظاهر والباطن وهو بکل شیء علیم بیده الخیر یحیی ویمیت وهو علی کل شیء قدیر *
وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه ای منجم اول نجومك مهر ومحبتی سنك جانکده اول قدر راسخ وثابت اولمشدرکه
دوستك پندی سنك قولاغکه طشره دن طوقنور وبزم پندیمز هم سکا تأثیر ایتمز الا مکرکه دوستدن مفتاح حاصل کله که
اقفال واشکالکی حل وکشاده قیله که مفاتیح آسمان وزمین انك لایقیدر وانك قدرتی وارادتی اللرنده در اول فتاح که
سنك اقفال درونکی کشاده قیلیه وسنی صراط مستقیمه هادی اولیه اصلا بزم پند ونصیحتمزك سکا تأثیری اولمز وسنك
جانکدخی بو سوزلری قبول قیلمز (مثنوی) این سخن همچون ستاره ست وقمر * لیك بی فرمان حق ندهد اثر * بو سوز
فی المثل ستاره وقمر کبیدر لیکن بی فرمان حق اثر ویرمز یعنی بو پند ونصیحته متعلق اولان سوز فی المثل اکرچه ماه
وستاره کبیدر ولکن حق تعالی حضرتلرینك امر وفرمانی اولمینجه نه ستاره وقمر تأثیر ایلرونه بو کلام انور تأثیر ایلر
الحاصل اذن الهی اولمینجه بو ستاره وقمر کبی اولان کلمانك دخی هیچ برکسه یه نفع واثری ممکن اولمز (مثنوی)
این ستاره بی جهت تأثیر او * می زند بر کوشهای وحی جو * که بیایید از جهت تا بی جهات * تا ندراند شمارا کرك ممات
بو جهتسز ستاره نك تأثیری وحی جو اولان کمسه لرك قولقلری اوزره اورر بویله دیو که ای وحی جو اولان طالبلر جهت
مرتبه سندن بی جهات عالمنه کلك تا کیم سزی کرك موت یرتمیه ستارهٔ بی جهتدن مراد بو افلاك سبعه مانندی اولان
مثنوی شریفدرو تأثیر اوستاره دن بدل واقع اولمشدرو تقدیر کلام بویله دیمك کلمشدرکه بو جهاتسز اولان ستاره که اندن
مراد بونده مسطور اولان معانی ابیاتدر انك تأثیری وحی الهی طالبلری اولان عاشقلرك استماعنه باذن الله تعالی
طوقنور وکوش هوشلرینه اورر بویله دیو که ای جویندکان وحی الهی وای پویندکان راه اسرار نامتناهی عالم جهاتدن
خلاص اولوب بی جهاتلك عالمنه کلك واسرار معانی جهتنه واصل اولك تا کیم موت ذئابی سزی یرتمیه *
وهوای نفس کلابی سزلك اوزرینکزه هجوم ایتمیه (مثنوی) انچنانکه شعشعهٔ درباش اوست * شمس دنیا در صفت
خفاش اوست * هفت چرخ ازرقی در رق اوست * پیك ماه اندر تب ودردق اوست * انچنانکه اول ستارهٔ بی جهتك
شعشعهٔ درباشیدر شمس دنیا صفتده انك خفاشیدر یدی ازرقی اولان چرخ انك رقیت وعبودیتنده در ایك ماه انك تبنده
ودقنده در او ضمیری ستارهٔ بی جهته عائد اولور رق کسر راایله قوله وقول لغه دیرلر تب حمایه دیرلر ودق برکونه مرضدرکه
انسانی نحیف وضعیف ایلر پس تقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه اول بی جهت اولان ستاره نك درباش اولان
شعشعه سی واول لامکان اولان نجم معنانك ضیا کستر اولان پرتو ولمعه سی انچلیندرکه بو دنیا شمسی صفتده وشانده
انك خفاشی مثابه سنده در خفاش بو دنیا شمسنك نورنی ادراك ایلمکه نیجه قادر اوله مزسه بو دنیا شمسی دخی اول ستارهٔ
بی جهتك واول نجم هدایتك شعشعه سنی ادراك ایلمکه قادر اولمز ازرق لونه منسوب اولان یدی فلك اول ستارهٔ بی جهت
ونجم هدایتك عبودیتنده درماه پیکی بویله سریع السیر ایکن انك دردندن وانك حسرتندن حاصل اولان ضعف
ونحافتده درتب بونده درد معناسنه ودق اول درددن حاصل اولان نحافت ونحول معناسنه اولور وماهك رویی زرد
اولمسی وهر آی باشنده نحیف ولاغر اولمسی کویا که اول نجم هدایتك دردندن رویی زرد ولاغر اولمشدر مقصود اول نجم
معنوی شریف وعالی مقدار وبو آفتاب وماهتاب اکا نسبتله دنی وخدمتکاردر وعاشق زار کبیدر دیمك اولور (مثنوی)
زهره چنك مسئله دروی زده * مشتری با نقد جان پیش آمده * زهره یلدزی مسئله النی اکا اورمش یاخود معنی
زهره یلدزی مسئله چنکنی اکا چالمشدر مشتری یلدزی نقد جانله ایلرو کلمشدر مصرع اولده چنك پنجه معناسنده اولمق
جائز ومعروف اولان ساز معناسنه اولمق دخی جائزدر یعنی زهره که چنکی سماك ومطرب افلاکدر سؤال پنجه سنی
اول ستارهٔ بی جهت ونجم هدایته اورمش ویاخود سؤال چنکنی اکا چالمش واندن کدیه قیلمش ورابح اولمشدر

ومشتریکه

ومشتریکه سعد اکبردر نقد جانله ایلرو کلمش واول نجم هدایتدن متاع سعادتی المغه طالب اولمشدر (مثنوی)
درهوای دستبوس او زحل * لیك خودرا می نبیند آن محل * انك زحل یلدزی دستبوسی هواسنده در لیکن
کندویی اکا محل کورمز یاخود معنا کندی یه آنی محل کورمز دیمك اولور دستبوسدن مراد بونده تقربدر ومحل بونده
لایق ومستحق معناسنه استعمال اولنور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه زحل یلدزیکه فلك سابع اوزره بویله مرتبهٔ
عالی وتأثیر قوی صاحبی برکوکب ایکن اول ستارهٔ بی جهت ونجم هدایتك النی اوپمك یعنی اکا تقرب ایلمك
هواسنده در لیکن کندویی اول تقربه محل ومستحق کورمز ویاخود اول تقربك عظم شاننی بیلدیکندن کندویی اول
سعادته مستحق بیلمز زیرا بیلورکه کندیسی اول سعادت ایچون مخلوق اولمامشدر بو وجه بو کونه تعبیر اولنمغله مقبول
اولور وستارهٔ بی جهتك دخی توضیح وتحقیقی انشاء الله * هر ستاره خانه دارد در علا * بیتنك شرحنده کلور (مثنوی)
دست وپا مریخ چندان خست ازو * وان عطارد صد قلم بشکست ازو * مریخ دست وپایی اندن چوق خسته ایلدی
واول عطارد اندن یوز قلم صدی یعنی مریخکه جکر دوز افلاك ودلسوز اهل خاکدر اول ستارهٔ بی جهتدن اوتری دست
وپاسنی چوق مجروح وخسته ایتدی واول عطارد کاتب فلك ایکن اول ستارهٔ بی جهتك اسرارندن اوتری یعنی انك
اسرارنی تحریر ایلمکدن اوتری نیجه یوز قلم شکست ایلدی نه انك تحقیقنه وتحریرینه واصل اوله مدی (مثنوی با منجم
این همه انجم بجنك) کای رها کرده تو جان بکزیده رنك * جان ویست وما همه رنك ورقوم * هر ستاره فکر او جان نجوم
بودوکای انجم منجمله جنکده در بویله دیو که ای جانی قومش ورنکی کزیده قیلمش منجم جان اول ستارهٔ بی جهتدرو بز رنك
ورقومز آنك فکرینك هر ستاره سی جان نجومدر بعض نسخه ده دخی کوکب هر فکر او جان نجوم * واقع اولمشدر
وتحقیق کلام بویله دیمك کلمشدرکه بودوکای کواکب ونجوم لسان حالله منجم اولان کمسه لرایله جنك ایلمکده وانلره بویله
دیو نصح وپند سویلمکده درکه ای بی جهت اولان جانی قومش ورنك والوانی کزیده وقبول قیلمش منجم جان اول ستارهٔ
بی جهت ونجم هدایت اولان روح شریفدرو بز جمله مز ارقام والوانز اول روح شریفك فکرینك هر ستاره سی وانك
هر ستارهٔ فکرینك کوکب باناره سی جمیع نجومك جانیدر جاندن مراد بونده اول مقدما ذکری سبقت ایلین ستارهٔ
بی جهتدرکه اندن مراد بو کلامك معناسی وبو کلامك متکلمنك روح شریفی اولمشدرکه کلام متکلمك صفتیدر
وهمیشه آنکله قائمدر ومتکلم اصل روح الهیدرکه دائما حضرت حقله قائم ودائمدر وبر ولی کامل اولمز الا روح احمدی
وحقیقت محمدینك مظهری وخلیفه سی اولمغله چونکه روح محمدی بو جمله عالمك جانی وصور عالم آنك قالبی والوانی کبیدر
پس هر مظهر حقیقت محمدیه اولان ولی کامل دخی بو صورا کوانك جانی وبو زمین وآسمانده اولان نجوم بی پایان
آنك رنك والوانی کبیدر منجملر ایسه اول نجومی جان منزله سنده طوتمشلر وانلری مؤثر حقیقی زعم ایتمشلردر پس انلرك
قبله سی اولان نجوم انلرله جنك ایلرو لسان حالله انلره بویله دیو سویلرکه ای بو عالمك جانی وبو کون ومکانك روح روانی
مرتبه سنده اولان انسان کاملی قومش ورقوم ونقوش منزله سنده اولان نجوم وافلاکی قبلهٔ مقصود قیلمش منجم
بو عالمك جانی انسان کامل وولی فاضلدر وبز ایسه اکا نسبت رنك ورقومز واول کاملك هر فکرینك بی جهت اولان
ستاره لری سبب حیات نجومدر (مثنوی) فکرکو آنجا همه نورست پاك * بهر تست این لفظ فکر ای فکرناك *
فکرکی اندن دوکای نور پاکدر ای فکرناك بو فکر لفظی سندن اوتریدر یعنی ای منجم وای منجم مذهبنده اولان طالب
علم انجم برکه عالمك جانی مرتبه سنده اولان روح کامله فکر اسناد ایلدك وانك هر فکرینك ستاره سی جان نجومدر
دیو سویلدك ای فکرلو اولان وبو علوم اشیانی قوت فکریه ایله بیلان بو لفظ فکرکه بز ذکر ایلدك سندن اوتریدر یوخسه
اول روح کاملك مرتبه سنده وقتنده فکر فنی اول دوکای نور پاکدر ومظهر سر لولاکدر پس اکا فکر اسنادی مجرد سکا
نسبتله در یوخسه آنك علو شاننه نسبتله دکلدر زیرا مظهر حقیقت محمدی اولان قطب زمان وجان جهان هرنه
بیلورسه الهام الهی وکشف ربانی ایله بیلور قوت فکریه ایله دکل (مثنوی) هر ستاره خانه دارد در علا * هیچ
خانه در نکنجد نجم ما * هر ستاره علاده خانه طوتر هیچ بزم نجممز خانه یه صغمز نجم مادیدکلرندن مراد کندی روح
شریفلری اولمقده جائزدر وعین ثابته لری اولمق هم جائزدر زیرا هر کسك عین ثابته سی فلك الهیده راسخ وثابت اولمش
برنجم کبیدرکه همیشه انك زمین وجودنی منور ایدیجیدرو هر کسك روحی دخی ولایت جانده اولان آسمانده قرار قیلمش
برکوکب دری کبیدر پس بو کوکب صورینك افلاك اوزره خانه لری ومستقرلری واردر نته کم بو جلدك دیباجه سنده
تحقیقی مرور ایلمشدر اما مظهر روح محمدی اولان ولی کاملك نجم روحی اصلا خانهٔ کون ومکانه صغمز نته کم بو بیت
شریفله بو معنایه اشارت ایدوب بیورورلر ای منجم لابد هر برستاره افلاك علا اوزره برمعین برج وخانه طوترکه اول معین
اولان برج وخانه دن تجاوز ایتمکه قادر اوله مز اما برکه وارثان روح محمدی وخلفای حقیقت احمدی یز بزم نجم روحمز اصلا

کون ومکانه صغمز وبروج وخانه آنی احاطه قیلاز ودرونته الملز (مثنوی) جان بی سو در مکان کی در رود* نور نامحدود را
حد کی بود* بی سو اولان جان مکانه نجۀ کیدر نامحدود اولان نوره حد نجۀ اولورا کرسن دیر سك که بوجسد جانه مکان
وخانه کبی کلمشدر پس نامحدود اولان جان کاوب مکان وخانه یه دخول قیلمش ومحدود ومحاط اولمش اولور بوکا جواب ندر
بوکا جواب اولدر که روحك جسد ایله اولمسی واکا دخول وحلول قیلمسی جهتندن دکلدر بلکه روحك جسده تعلقی انده
تدبیر وتصرف ایلدیکی اعتبار ایله در پس روح نامحدود جسد ایله محدود اولمق لازم کلمز و بعض نسخه ده مصرع اول
*جای سوزاند رمکان کی در رود) واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنی برخانه یاقیجی ومکانی احراق وافنا ایدیجی روح مکانه
نجۀ کیدر نامحدود اولان نور حقه نجۀ حد وغایت اولور حق تعالی حضرتلرینك نورنه اصلا حد وغایت وجهت ونهایت
اولمق احتمالی یوقدر روح ایسه امر ربانی وانوار الهیدر هرشیء متناهی واولا یتنا هیدر (مثنوی) لیك تمثیلی
وتصویری کنند* تا که دریابد ضعیفی عشقمند* مثل نبود لیك باشد آن مثیل* تا کند عقل مجمد را کسیل*
ولیکن اصحاب یقین برتمثیل و برتصویر ایدرلر تا کم عشقمند اولان برضعیف بو نوری اول تمثیل واسطه سیله بوله واول
تصویر سببیله انی فهم وادراك قیله اصحاب یقینك تمثیل ایتدکلری مثل اولمز مثال اولور تا کم مجمد اولان عقله دلیل اوله
وانی حقیقته واصل قیله مثیل اصلده مثال ایدی کسیله قافیه اولمقدن اوتری الف یایه قلب اولوب مثیل دینلدی
عقل مجمد طو کمش عقل دیمك اولور بعض شارحلر کسیل کاف فارسینك ضمه سیله اکرچه بریره وبربوله وبرنسنه یه
کوندرمك معناسنه در لیکن بونده دلالت ایلمك معناسنه در استعمال حسبیله دیمشلردر اکر کسیل لغتلرده بو معنالره
بولنورسه بو دخی وجهدن خالی اولمازاما کسیل اوزمك وقطع ایلمك معناسنه کلدیکی لغتلرده مصرحدر بو معنی اوزره
عقل مجمدی محلندن اوزه وانك فسرده لکن قطع ایلیه دیمك اولور کسیلده کاف نفس کلمه دن اولمیوب تشبیه ایچون
اولسه تا کیم مثال منجمد اولان عقلی اریدوب سیل کبی ایلیه دیو معنی ویرلسه هم جائز اولور وتقدیر کلام بویله دیمك
اولورکه بی سو وبی جهت اولان مکانه نجۀ کیدر وبی محدود اولان نور حقه حد وجهت نیجه متصور اولورا کرچه حق
سبحانه وتعالینك نوری اولان روحك حدی وجهتی اولمز ولیکن انی کاه صباحه وکاهی مصباحه تمثیل ایدرلر وکاهی
کوکب دری دیمکله تصویر وکاهی ستارۀ بی جهت دیمکله تعبیر ایدرلر بوکونه تصویر وتعبیردن مراد اولدر که تا کیم روح
اعظمك شانی بیلمکه عشقمند اولان برضعیف العقل بوکونه تمثیل وتصویر واسطه سیله اول روح اعظمك شانی بیله
وانك معرفتنه بوکونه مثال سببیله یول بوله پس الله تعالی نورنی مصباحه تمثیل ایتمکله الله نوری همان مصباح کبی
اولمق لازم کلمز وروح اعظمه ستارۀ بی جهت تعبیر ندن همان اول جهتسز برستاره کبی اولمز بلکه بونلر مثاللردر
انکچون ضرب اولنور که تا منجمد اولانك عقلی حقیقت معنالی بیلمك جانبنه سیل کبی روان اولوب واصل معنالی فهم
ایلمکه دلیل اوله (مثنوی) عقل سر تیزست لیکن پای سست* زانکه دل ویران شدست وتن درست* عقل جزوی
اکرچه سرتیزدر لیکن پای سستدر اندن اوتری که کوکلی ویران اولمش وتنی درست اولمشدر یعنی فسرده اولان
عقل معناسنه عالم معنالی ونور خدالی تفهیم ایلمکدن اوتوری بعض امثال ضرب اولنمق لازمدر تا انی منجمد اولمادن
خلاص ایدوب سیل کبی عالم معنا جانبنه روان ایلیه نعم اکرچه عقل معاش بو امور دنیویه ده وتدبیر نفسانیه ده
سرتیز وموشکافدر ولیکن امور اخرویه ده وتدبیر روحانیه ده وسلوك طریق ربانیه ده سست پایدر بو بولده تك وپویه
قادر دکلدر انکچون که بو عقل جزوینك کوکلی ویران اولمشدر وتنی درست و بسلنمش (مثنوی) عقلشان در نقل
دنیا پیچ پیچ* فکرشان در ترك شهوت هیچ هیچ* انلرك عقلی دنیانك نقلنده پیچ پیچدر انلرك فکری ترك شهوتده هیچ
هیچدر یعنی بو وصف مذکور ایله موصوف اولان کسه لرك عقلی دنیانك نقلنده یعنی حظنده ونفعنده طولاشمش
وفکرلری ترك شهوت نفسانی ایلمکده هیچ برشیء دکلدر مقصود بونلرك عقلی دنیانك نفع وفائده سنه زیاده
طولاشمش وتعلق وتقید قیلمش وبونلرك نفسی مشتهیات نفسانیه نی ترك ایلمك خصوصنده لاشیء اولمشدر دیمك
اولور (مثنوی) صدرشان در وقت دعوی همچو شرق* صبرشان در وقت تقوی همچو برق* انلرك صدری دعوی
وقتنده شرق کبیدر انلرك صبری تقوی وقتنده برق کبیدر یعنی اول عقل معاش صاحبلرینك قلبی دعوی وقتنده آفتاب
کبی شعشعه اوریجی وانلرك تقوی وطاعت وقتنده صبر وتحمللری برق کبی زائل اولیجی وفی الحال کلوب کیدیجیدر
(مثنوی) عالمی اندر هنرها خودنما* همچو عالم بی وفا وقت وفا* هنرلرده خودنما برعالمدر اما وقت وفاده عالم کبی
بی وفادر عالمیست تقدیرنده در ودخی همچو عالم بی وفاست تقدیرنده در یعنی بو طائفه شول برعالمدر که هنرلرده کندوپی
کوستریجیدر وفا وقتنده عالم کبی بی وفادر لابد عقل معاده واصل اولمیوب عقل معاشده قلان عالمك صفتی وشانی بودر
البته هنرلرده کندوپی کوستریجی وکندوپی کوریجی وشهرت وریاست ایستیجی اولورا ما اکر وفا ایلمکه کلسه بی وفا اولور مثلا

بوزمانه علماسی کبی که وفا وصلاحدن وجودلرنده اثر یوق امابی وفالقده هر برینك آثاری چوقدر (مثنوی) وقت خود
بینی نکنجد در جهان) در کلو ومعده کم کشته چونان خود بینلك وقتنده جهانه صغمز اما کلو ومعده ده نان کبی کم
اولمشدر یعنی بوعقل معاش مرتبه سنده قلان علمای رسوم خود بینلك وقتنده جهانه صغمز وکال کبرندن اهل حقه
سرفرو قیلمز ولیکن بوغاز ومعده هواسنده نان کبی کم اولمش وانك حرصنه اسیر اولوب قالمش (مثنوی) این همه
اوصافشان نیکو شود* بد نماند چونکه نیکو جو شود* نعم بونلرك بو دوکلی اوصافی نیکو اولور چونکم نیکو جو اوله
بد قالمز بو بیت سؤال مقدره جواب اولور کان برسائل سؤال ایدوب دیر که بونلرك اوصافی نیکو اولمز بویله قالورمی جواب
بیورر لر که انلرك بو دوکلی اوصاف قبیحه سی نیکو اولور چونکم بونلر ایلك طالبی اوله لر بونلرده بد صفت قالمز بعض
نسخه ده نیکو جو یرینه نیکو خو واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی بونلرده بد خولك قالمز چونکم بونلر ایو خو یلو اوله
دیمك اولور (مثنوی) کرمنی کنده بود همچون منی* چون بجان پیوست باشد روشنی* اکرچه بنلك منی کبی کنده
اولور چونکم جانه اولشه روشنلك بولور یعنی اکرچه قوقش وبد بوی اولمش برشیدر لیکن جانه متصل اولدقده
روشنلك بولور واندن حیات آلور وانسانیت مرتبه سنه واصل اولور کذلك کبر وانانیت دخی اکرچه حد ذاتنده برمردار
قبیح خصلتدر ولیکن چونکم اول کبر وانانیت صاحبی برجان پاکه واصل اوله وانکله نیجه مدت انسیت
والفت قیله اندن روشنالق بولور وتبدیل اخلاق قیلور وحیوانیت صفتلرندن قورتلور اوصاف ملکیه ایله متصف
اولور وانسانیت مرتبه سنی بولور (مثنوی) هر جمادی کو کند رو در نبات* از درخت بخت او روید حیات*
هر برجماد که او نباته توجه ایلیه انك بخت ودولتی درختندن حیات بتر وحیات صاحبنه غدا اولمق مرتبه سنه بتر
بونده جمادن مراد آب وخاکدر ونبات مطلقا زمیندن بتن نامیانه دیرلر وآب وخاکك مرتبه سیکه جماد مرتبه سیدر
اسفل جمیع مراتبدر ونبات مرتبه سی اندن اعلادر وحیوان مرتبه سی نبات مرتبه سندن اعلادر (مثنوی) هر نباتی
کان بجان رو آورد* خضروار از چشمۀ حیوان خورد* هر برنبات که اول جانه یوز کتوره خضر کبی چشمۀ حیواندن
ایچر یعنی زمینده بتن هر برنبات که جان صاحبی اولان برکسه نك وجودنه توجه قیله واکا غدا اوله خضر پیغمبر علیه
السلام کبی آب حیواندن ایچر ومدد حیات اولور وعین حیات اولمق مرتبه سن بولور (مثنوی) باز جان چون رو سوی جانان
نهد* رخت را در عمر بی پایان نهد* چونکم کیرو جان جانان جانبنه توجه ایلسه رخت واسبابنی عمر بی پایانده قور
یعنی چونکم جان حیوانی یوزنی جانان جانبنه قویه ومظهر جانان اولان برانسان کامله اویه لابد اول جان رخت واسبابنی
بی پایان اولان عمرده قور وابدی وسرمدی اولان حیاته وسعادته واصل اولور والعیاذ بالله من الحور بعد الکور اکر برجان
انسان مرتبه سنه کلدکدنصکره جانان جانبنه توجه قیلمسه وانك قربنی ولقاسنی طالب اولمسه بلکه حیوانیت مرتبه سنه
توجه قیلسه واندن دخی تنزل ایدوب جمادات کبی* صم بکم عمی فهم لا یعقلون* کلامنك مفهو منه مظهر اولسه
وانعامدن اضل اولمق مرتبه سنی بولسه انك عمری وکندیسی ضائع اولور وخیردن وسعادتدن محروم قالور پس بوکونه
کسه لرده اصلا خیر وشرف اولمز خیر وشرف جانان شهرنه متوجه اولان کسه لرك وجودنده اولور نته کم بو سرح
شریف بو معنایه دلالت قیلور* سؤال سائل واعظی را از مرغی که بر سر ربض شهری نشسته بود سر او فاضلترست
وعزیز تر وشریفتر ومکرمتر یا دم او وجواب دادن واعظ سائل را بقدر فهم او* سائلك بریسی واعظه برمرغدن سؤال
ایلمشدر که اول مرغ برشهرك باروسی اوستنده اوتورمش ایدی اول قوشك باشمی فاضلتر وعزیز تر وشریفتر ومکرمتر در
یا انك قویروغمی واعظك دخی سائله آنك فهمی مقداری جواب ویرمسنك بیاننده در (مثنوی) واعظی را کفت روزی
سائلی* کای تو منبر راسنی تر قائلی* برواعظه برکون برسائل سؤال ایدوب دیدیکه ای واعظ سن منبرك سنی رلك
قائلی سن یعنی واعظلر کرسیسنك سن اولورق ور وشنرك قائلی سن که هر مسئله یی مستمعینه برخوش بیان ایلرسن
وهر مشکلی طالب حل اشکال اولان کسه لره فتح وحل ایدوب برخوش سویلرسن دیدی (مثنوی) یك سؤالستم
بکو ای ذولباب* اندرین مجلس سؤالم را جواب* برسر باروی یکی مرغی نشست* از سر وازدم کدامینش بهست
ای ذولباب بنم برسؤالم وار در بو مجلسده بنم سؤالمه جواب سویله یعنی لبلر ومعرفتلر صاحبی بنم اول سؤالمه بو مجلسده
جواب ویروب انی بکا افهام واعلام ایله بارونك باشی اوزره برقوش اوتوردی اول قوشك باشندن وقویروغندن قنغیسی
ایودر بکا بو مسئله یی بیان ایله دیدی (مثنوی) کفت اکر رویش بشهر ودم بده* روی او از دم او میدان که به* ور سوی
شهرست دم رویش بده* خاك آن دم باش واز رویش بجه* واعظ سائله دیدی وبو مسئله یی اکا بو وجه ایله تعلیم ایلدی
اکر اول قوشك یوزی شهره وقویروغی کوی طرفنه ایسه انك یوزی ای سائل بیل که قویروغندن یکدر واکر انك یوزی کوی
جانبنه ایسه وقویروغی شهر جانبنه ایسه اول قویروغك خاکی اول وانك یوزندن صیچره واعراض قیل بونده قویرقدن مراد

جسد ورويدن مراد قصد وهمت اولور مثلا بركسه نك اهل دنيا ايچنده قصد وهمتى شهر حقيقت جانبنه كورسك
واصحاب طريقتله اهل معرفته مائل ومحب مشاهده قيلسك انك قصد وهمتى جسدندن شريف وفاضلدر انك توجه
وهمتنك بنده وخاكى اول وبركسه نك دخى جسدى صلحا وعرفا ايچنده اولسه وليكن انك همتى وتوجهى دنيايه
واهل دنيا جانبنه اولسه آنك جسدى همتندن وتوجهندن فاضلتر وشريفتردر انك جسدنك قولى اول وليكن همت
وقصدندن اعراض واجتناب قيل (مثنوى) مرغ با پر مى پرد تا آشيان) پر مردم همتست اى مردمان) عاشقى كالوده
شد در خير وشر * خير وشر منكر تو در همت نكر * قوش آشيانه دلك پروباليله اوچار اى مرد ملر مردمك پرى همتيدر
برعاشقكه خيرده وشرده الوده اولدى سن انك خير وشرينه باقمه همتنه باق همت قلبك قصدنه وتوجهنه ديرلر
وفى الحقيقه همت انسانه پروبال كبى اولمشدر * والهذا المرء يطير بجناحى الهمة والنية * ديمشدر قوش بواسنه دلك
پروباليله اوچدوغى كبى مردم صاحب هوش دخى همت ونيت قنادلريله اوچار ومراتب سفليه دن ايلرو كچر آشيانهٔ اصله
ومقام وصله ايرر پس بچن برعاشق خيرده وشرده آكوده كورسك سن انك خيرينه وشرينه نظر ايلمه بلكه همتنه ونيتنه
نظر ايله كه همة المرء قيمته ديمشلردر آنك همتى آنك بها وقيمتيدر چونكم اول عاشقك كه همتى حضرت حقه اوله اكا هيچ
قيمت وبها اولمق ممكن اولمز چونكم انك همتى عالى اوله صورتا خير وشر ايله آكوده اولمسى ودون وسفلى مرتبه ده قالمسى
اكا ضرر وير مز (مثنوى) بازا كر باشد سپيد وبى نظير * چونكه صيدش موش باشد شد حقير * بازا كر سپيد وبى نظير
اوله چونكم انك صيدى موش اوله اول حقير اولدى يعنى بركسه فرضى باز سپيد كبى بى نظير اولسه وشاه جهانك مقبولى
ومحبوبى كلسه چونكم اول كسه نك صيد وشكارى موش كبى حقير اولان دنيا وانك دولتى اوله لابد اولدخى دنى وحقير
اولور اكرچه بحسب الصوره والمرتبه شريف ايسه ده زيرا هركس همتيله وزن قيلنورا كر صورتى ومنصبى نظيف
وشريف وهمتى دون وحقير ايسه اول دخى دون وحقير اولور وا كر صورتى ومقامى دون وحقير ايسه وليكن همتى عالى
وشريف ايسه اول كسه عاليقدر اولور واكا شريف وعالى منزلت دينور (مثنوى) ور بود جغدى وميل او بشاه
او دو صد بازست زو صورت مخواه * وا كر بر جغد اوله وانك ميلى شاهه اوله او معناده ايكى يوز بازدر اندن صورت ايستمه
بعض نسخه ده (او سر بازست منكر در كلاه) واقع اولمشدر بو تقديرا اوزره معنا اول جغد بازك باشيدر سن كلاهه نظر ايله
ديمك اولور بعض نسخه ده دخى سره ضميرله واقع اولمشدر كه نيكو وبرگزيده معناسنه اولور تقدير كلام بويله ديمك اولور كه
واكر فى المثل جغد كبى برويرانه نشين خور وحقير كسه اولسه وليكن انك ميل وتوجهى شاه حقيقى جانبنه اولسه
وكيجه وكوندز انك رضاسنى ولقاسنى طلب قيلسه اول معنا نيجه يوز شهباز كبيدر سن اندن صورت بازده اولمغى ايستمه
وانك طريقت وشريعت شهبازلرينك هيئتنده ولباسنده اولمسنى طلب ايلمه زيرا مقصود صورت دكلدر سيرتدر
بركسه ده كه شهباز طريقت اولنلرك سيرتى اوله اول همان شهبازان طريقت عدادندن عد اولنور واول كسه ده كه
شهبازان طريقت اولان سرفرازلرك هيئت وصورتى اوله وليكن سيرتى جغدلر وخفاشلر سيرتنده اوله اول كسه هم
معناده جغد وخفاشلر زمره سندن عد اولنور پس * ان الله يحب معالى الهمم ويبغض سفسافها * حديثنك موجبنجه
حق تعالى حضرتلرى همتلرك عاليسنى سور ودنى وحقيرنه بغض ايلر وهم عاليه صاحبى اولان مراتب عاليه بولور
وحضرت حقك قربنه واصل اولور وبو همتك مراتبى عند الله چوقدر * مثنوى * آدمى برقدبك طشت خمير * برفزود
از آسمان واز اثير * هيچ كرمنا شنيد اين آسمان * كه شنيد اين آدمى پرغمان * آدمى بر خمير طشتنك قدى اوزره در اما آسمان
واثيردن زياده اولدى برقدربك طشت خمير دخى بعض نسخه ده واقع اولمشدر بونده طشت خميردن مراد خمير تكنه سيدر
وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه آدم اوغلى بحسب الصورة برخمير تكنه سى قدر قدا اوزره ايكن آسماندن وفلكدن
انك مرتبه سى زياده اولدى ومعنى بوندن اوچرخ برينندن ارفع واعلى كلدى زيرا بو آسمان هيچ كرمنا كلامنى ايشتديمى
بو مقرردر كه ايشتمدى كه اول كرمنا كلامنى بو پرغم اولان آدمى ايشتدى اكثر نسخه ده غمان واقع اولمشدر كه غمك جمعيدر
كا اولور كه فصحا ذوى العقولدن اولمين شيلرى دخى زائد وناقص اولديغى اعتباريله الف ونونله جمع ايدرلر مثلا شبان
وروزان كبى پس غمان دخى غمك جمعى اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه بو آسمان صورتا بويله عاليشان ايكن هيچ
حضرت يزدان طرفندن * ولقد كرمنا قولنى ايشتديمى كه بو غملر ايله مملو اولان بنى ادم آنى ايشتديكه حق سبحانه وتعالى
ولقد كرمنا بنى آدم * بيورمغله انى مكرم ومشرف ايتدى بوندن معلوم اولديكه سماجسيم وصورت شكل عظيم اولمغه
قدر واعتبار يوقدر ايمش بلكه نظر عقل ومعرفته وعلمه وحسن سيرته ايمش (مثنوى) بر زمين وچرخ عرضه كرد كس) خوبى
وعقل وعبارات وهوس) جلوه كردى هيچ تو بر آسمان) خوبى روى واصابت در كمان * مثلا بركسه زمين اوزره وچرخ
اوزره كندى خوبلغنى وعقل وعبارات وهوسنى عرض ايلديمى بو مقرردر كه ايلمدى هيچ برعاقل كندى جمالنى وعقلنك

كمالنى وعبارات ومقالنى وهوس بالنى اجرام عاليات اولان آسمانه ودخى بو زمين بى كرانه عرض ايلمدى وبويله دبو
سويلمدى كه اى زمين وآسمان بنم بو لطافت جمالمى وعقل وكمالمى كورك وبنم بعض آثارمه نظر ايدر كورك وبن نيجه
عاليقدر اولديغمى اندن بيلك بلكه حق سبحانه وتعالى حضرتلرى هم بو آسمان وزمينه كندينك كمالنى وآثار صنعنى
عرض ايلمامشدر وانلر * فاعتبروا يا اولى الالباب فاعتبروا يا اولى الابصار * ديو سويلمامشدر كوركه امانتى بو اجرام
عاليانه وارضه وجبال راسيانه * انا عرضنا الامانة) ايت كريمه سنك موجبنجه اولا عرض ايلدى بو جمله سنه اول امانتى
كوترمكه استعدادلرى اولمديغندن انى حامل اولمقدن ابا واشفاق ايلديلر اما انسان صورتا بويله ضعيف وحقير ايكن اول
آسمان وزمينك كوترمديكى امانتى كوتردى وممكن اولديغى مرتبه آنى محلنه يتوردى هيچ سن آسمان جانبنه جلوه
ايتدكى خوبى روى ايله وكمانده اولان اصابتله * بخوبى روى وبا اصابت دركمان تقدير نده دركمان ضم كافله ظن
معناسنه وفتح كافله قوس معناسنه هم اولمق جائزدر پس تقدير كلام بويله ديمك اولور كه اى عاقل اولان كسه هيچ
خوبى روى ايله وفكر وظنده اصابت ايتمكله ويا خود سمانك تيرنده اصابت ايتمكله آسمان جانبنه جلوه ايلرميسن
واى آسمان بنم كوزل يوزمى كور وبنم فكرده وظنده اصابت ايلديكمه ويا تير انداز اولديغمه نظر ايله ديو سويلرميسن
بو مقرردر كه جلوه ايلمزسن ونه انلره خطابا بوكونه سوز سويلرسن اما برعاقل وذى روح اولان انسانه كندى خوبى رويكى
ولطف خويكى عرض ايلرسن واكا بعض هنركى سويلرسن (مثنوى) پيش صورتهاى حمام اى ولد * عرضه كردى
هيچ سيم اندام خود * بكذرى زان نقشهاى همچو حور * جلوه آرى با عجوزنيم كور * حمام صورتلرينك اوكنده
اى ولد هيچ كندى سيم اندامكى عرض ايلرميسن اول حور كبى اولان نقشلردن كچرسن نيم كور اولان عجوزه يه جلوه
كتوررسن يعنى اى اوغل حمام ديوارنده رسم اولمش بى روح اولان صورتلرك اوكنده هيچ كنديكك لطيف اولان
سيم اندامكى عرض ايلرميسن وانلره بنى كورك ديو سويلرميسن بو مقرردر كه كنديكى عرض ايلمزسن وبنى كورك ديو
سويلمزسن بلكه اول حور مثال اولان نقوش جميله دن كذر ايلرسن وضعيف البصر اولان عجوزه كاوب جلوه ايلرسن
وهر سويليه جكى اكا سويلرسن * نيم كور كورمكده ضعيف اولان كمسنه يه ديرلر (مثنوى) در عجوزه
چيست كايشان را نبود * كه تر ازان نقشها با خود ربود * تو نكويى من بكويم در بيان * عقل وحس ودرك وتدبيرست
وجان * عجوزه ده نه وار ايدى كه انلر ايچون اولمدى كه بنى اول تفكردن كنديسنه قاپدى اى ولد سن انى سويلمزسك
بن آنى بيانا سويلرم عقل وحس ودرك وتدبير وجان واردر يعنى عجوزه نك وجودنده نه خصلت ونه حالت واردر كه اول
حمام نقشلرى ايچون اولمدى كه سنى اول عجوزه اول نقشلرله معامله ومكالمه قيلمقدن كندى جانبنه جذب ايدوب قاپدى
اكر سن اول عجوزه نك وجودنده اولان خصلت وحالنى سويلمزسن بن سكا انى بيان ايتمكله سويليم واول عجوزه نك
وجودنده عقل وحس ودرك وتدبير وجان واردر كه سنى كنديسنه انلر ايله جذب ايلر وبو اوصاف وخصال حمام ديوارنده
اولان صور جميله ده يوقدر (مثنوى) در عجوزه جان آميزش كنيست * صورت كرمابه را روح نيست * صورت كرمابه
كر جنبش كند * در زمان از صد عجوزت بركند * عجوزه ده آميزش كن برجان وار دراما كرمابه لر صورتنك روحى يوقدر
حمامك صورتى اكر جنبش ايده اول صورت فى الحال سنى يوز عجوزه دن قوپرر يعنى عجوزه نك وجودنده امتزاج ايدجى
برجان واردر سنى اول واسطه ايله كندى جانبنه جذب ايدر اما حماملر ديوارنده اولان صور منقوشه نك عقل وروحى يوقدر
اول اجلدن سن انلر ايله الفت وانسيت قيلمزسن اكر حمامك صورتى جنبش وحركت ايليه يدى وسكا ذى روح اولان انسان
كبى لطيفه وشيرين سوزلر سويليه يدى فى الحال سنى يوز دانه قاريدن قوپارردى وكنديسنه حريف ومصاحب قيلوردى
زيرا حمام ديوارنه كاه اولور كه استاد نقاش برمليح صورت نقش ايلر كه آدم انك شكل موزوننده حيران اولور وليكن
انسانك طبعنده اكا ميل ومحبت قوى عزفى الحقيقه اكر اول صورت مليحه ذى روح اولوب حركت ايلسه وسوز سويلسه
قاريدن مخاطبك كوكلنى قوپاروب كندوسنه اسير وعاشق ايليه يدى چونكم بو دوكلى نقوش وصوردن مقصود عقل
وجان ايمش معلوم اولدى كركدر كه صورت قيدندن كچوب طالب عقل وجان اوله سن وبو صورا كواندن مراد نه ايمش
آنى بيله سن (مثنوى) جان چه باشد با خبر از خير وشر * شاد با احسان وكريان از ضرر * جان نه اوله خيردن وشردن
با خبر اوله احسان ايله شاد وضرردن كريان اوله يعنى جاندن مراد مجرد حيات دكلدر بلكه جان نه اوله ديرسك خيردن
وشردن خبردار اولنلردر واحسان ايله شاد اولان وضرردن اغليانلردر بو خصه خيردن وشردن خبردار اولمينه واحسان ايله شاد
اولوب ضرردن كريه قيلمينه جان ديمزلر (مثنوى) چون سر وماهيت جان مخبرست * هر كه او آكاه تر با جان ترست
روح را تاثير آكاهى بود * هر كرا اين بيش اللهى بود * چونكم جانك سر وماهيتى علم وآكاهلقدر هر شول كسه كه
اول اكاه تر ياجانتردر روحك تأثيرى آكاهلك اولور هر كمك كه بو آكاهلغى زياده اللهى اولور مخبر فتح ميم وفتح بايله

مصدر میمیدر خبرت معناسنه خبرت علم وآکاهلغه دیرلر یعنی چونکم جانك ماهیتی وسری علم وآکاهلقدر هرشول
کمسه که زیاده متنبه وآکاهدر اول کمسه زیاده جانلودر روحك تأثیری آکاهلقله اولور وآکاهلغی اولمین روحك تأثیری
اولمز پس هرشول کمسیه که بوآکاه وخبردار اولمق زیاده اوله اول کمسنه اللهه منسوبدر وآکاهل الله وعالم ربانی
دینور (مثنوی) اقتضای جان چو ای دل آکهیست * هرکه اوآکه‌تر بود جانش قویست * خود جهان جان
سراسر آکهیست * هرکه بی جانست ازدانش تهیست * ای دل چونکه جانك اقتضاسی آکاهلقدر هرشول کمسه که
آکاه اوله آنك جانی قویدر جان جهانده خود سراسر آکاهلقدر هرکمکه جانسزدر دانشدن تهیدر یعنی ای دل جانك
اقتضاسی لابد خدای تعالی حضرتلرندن آکاه اولمق وآنك اوصافنی وشاننی بیلمکدر پس هرشول کمسه که حق
تعالی حضرتلرندن آکاه اوله وآنك اوصافنی وشاننی بیله آنك جانی قویدر جهان جان خود باشدن باشه آکاهلقدر
اصلا انده جهل وغفلت نسیانی یوقدر پس هرشول کمسه که بی جان اوله علم ودانشدن خالیدر لابد حق تعالینك ذاتنه
وصفاتنه عالم اولمق حیات ابدیه‌یی مقتضی اولور که جاندن مراد حیات ابدیه‌در وحیات ابدیه دخی لابد حق تعالینك
ذاتنه وصفاتنه عالم اولمغی مستلزم اولور پس بی جان اولان دانشدن تهی وبی دانش اولان دخی جاندن تهی اولمق
مقرردر انکیچون حضرت نبی علیه السلام * الناس کلهم موتی الا العالمون * بیوردی (مثنوی) چون خبرها هست
بیرون زین نهاد * باشد این جانها دران میدان جماد * چونکم بو طبیعتدن خارج علملر وخبرلر واردر بو جانلر اول میدانده
جماد اولور یعنی بو طبیعتك بیلدیکی خبرلرك وعلملرك وراسنده نیچه اخبار واسرار واردر بو طبعی اولان جانلر ونفسانی
اولان روحلر اول میدانده جماد مقوله‌سیدر که او مقامده بو طبیعی اولان روحلرك سر بیلمسی واکلمسی یوقدر پس
بو روح بی عالم عالم اولان روح الهینك مابیننده تفاوتی قتی چوقدر (مثنوی) جان اول مظهر درکاه شد * جان جان خود
مظهر الله شد * جان اول مظهر درکاه اولدی جان جان خود مظهر الله اولدی جان اولدن مراد علمی وآکاهلغی اولمین
جاندر وجان جاندن مراد عالم وآکاه اولان جاندر علمی اولمین جان حق تعالی حضرتلرینك درکاهنك مظهری اولدی
یعنی عبادت وخدمت مقامنده قالدی اما جانك جانی که علم وعرفانی اولان انساندر جمیع صفاتی مستجمع اولان مسمی
اللهك مظهری ومرآتی اولدی واکا خلیفه کلدی (مثنوی) آن ملائك جمله عقل وجان بدند * جان نو آمد که
جسم آن شدند * از سعادت چون بران جان برزدند (همچو تن ان روح را خادم شدند * مثلا اول ملائکه جمله عقل وجان
ایدیلر انلر دنصکره جان نو کلدی که آنك جسمی اولدیلر چونکم ملائکه سعادتدن کندیلرینی اول جانه اوردیلر تن کبی اول
روحه خادم اولدیلر یعنی اول آدم حضرتلرینه سجده قیلان ملائکه جمله‌سی عقل وجان ایدیلر ولیکن انلرده علم وعرفان
یوق ایدی انلردنصکره بر جان جدید وعالم رشید کلدیکه اول علم وعرفانی اولمین ملکلر اول جان جدیدك جسمی منزله‌سنده
اولدیلر واکا تعظیم وانقیاد قیلدیلر وانی خلیفه الهی ومظهر ربانی بیلدیلر واکا سجده قیلدیلر چونکم سعادتدن اول
علم وعرفان صاحبی اولان جانه کندیلرینی اوردیلر وانك خدمتنده واطاعتی مقامنده طوردیلر تن کندی نفخهٔ الهی
اولان روحنه خادم اولدیغی کبی اول ملکلر دخی اول روح پرفتوحه خادم اولدیلر واول خلیفه حقه اطاعت وانقیاد
قیلدیلر وآنك کمال علم وعرفانی کوروب * سبحانك لا علم لنا * دیو کندیلردن علمی نافی اولدیلر (مثنوی) آن بلیس
از جان ازان سر برده بود * یك نشد با جان که عضو مرده بود * چون نبودش آن فدای آن نشد * دست بشکسته
مطیع جان نشد) اول ابلیس جاندن اندن اوتری باش ایلتمش ایدی جانله بر اولمدی زیرا عضو مرده ایدی چونکم اول
ابلیسه اول جان آکاه اولمدی اول جان اکاهك فداسی اولمدی شکسته اولان ال جانه مطیع اولمدی یعنی اول ابلیس لعین
مظهر الله وعالم واکاه اولان جاندن اول سیبدن باش چکدی واعراض ایتدی واول جان آکاهله متحد ونفس واحد
حکمنده اولمدی زیرا که عضو مرده مثابه‌سنده ایدی انکیچون اول جان آکاهك حیاتی اکا سرایت قیلمدی وآنك حیات
طیبه‌سندن اول خبیث زمره ملائکه حیات بولدیغی کبی حیات بولمدی چونکم اول جان آکاهدن اکا خبر اولمدی
پس اول جانه فدا اولمدی واطاعت وانقیاد قیلمدی فی المثل اول ابلیس دست اشکسته کبی ایدی جانه مطیع اولمدی نیچون
بر ال قیرلسه ویا خود بریده اولسه مقرردر که جانه مطیع اولمز واندن حیات بولمز ابلیس دخی دست اشکسته وعضو مرده
کبی ایدی انکیچون اول روح الهیدن حیات پذیر اولمدی اما ملائکه اعضای زنده کبی ایدی اول روح الهینك حیات
طیبه‌سندن اثر پذیر اولدیلر وحیات نو بولدیلر (مثنوی) جان نشد ناقص کران عضوش شکست * کان بدست اوست
تاند کرد هست * جان ناقص اولمدی اکرانك عضوی صندیسه که اول جانك الندەدر وارایتمکه قادر اولور جاندن مراد
بونده حضرت آدمدر حضرت حق اولمق مناسب ولایق دکلدر وعضودن مراد ابلیسدر وتقدیر معنی بویله دیمك اولور که
اول جان آکاه ومظهر الله اکرانك عضوی مثابه‌سنده اولان ابلیس شکسته اولدیسه واکا مطیع اولمقدن کبر وقالدیسه

وابا واستکبار قیلدیسه ناقص اولمدی زیرا اول ابلیس انك النده‌در باذن الله تعالی اول خلیفهٔ الهی انی هست ودرست
ایلمکه قادردر خلاصهٔ کلام دیمك اولور که نیچون برکسه‌نك برعضوی کسلسه ویاشکست اولسه لابد اول کسه ناقص
اولور چونکم آدم علیه السلام حضرتلری جان کبی وملائکه اکا اعضا وابلیس اول جمله اعضادن برعضو شکسته کبی
اولدیسه پس آدم علیه السلام حضرتلرینه ابلیسك شکسته اولمسندن ناقص اولمق وهمی کلدی اول وهمی بو بیتله دفع
ایدوب اول جان کامل کندیسنه برعضو کبی اولان ابلیسك شکست اولمسندن ناقص اولمدی انکیچون که اول جان کامل
خلیفهٔ الهیدر وخلیفهٔ الهینك دست تصرفنده‌درکه انی هست ودرست ایلیه واسلم شیطان علی یدی دیو بلیه که
خلیفه عند اهل التحقیق مستخلفك عینیدر مستخلف جل شانه شیطانی هست ودرست قیلمغه وانی مظهر
هدایت ایلیوب استلامه کتورمکه قادردر کذلك انك خلیفه‌سی دخی کندینك ارادتیله وقدرتیله اول عضو شکسته
مثابه‌سنده اولان شیطانی هست ودرست ایدوب مهتدی قیلمغه قادردر ولهذا قال فی حق نبیه (وانك لتهدی الی صراط
مستقیم) پس ابلیس آدمدن کسلمکله آدم ناقص اولمدی بلکه ابلیس اول جان کاملدن مقطوع اولمغله ناقص اولدی
(مثنوی) سر دیکر هست کو کوش دکر * طوطئ کو مستعد آن شکر * طوطیان خاص را قندیست ژرف * طوطیان
عام ازان خور بسته طرف * بو محلده سر دیکر واردر قنی غیری قولاق اول شکره بر مستعد طوطی قنی خاص اولان
طوطیلر ایچون برعظیم شکرف قند واردر عام طوطیلرینك اول خوردن طرفی باغلنمشدر یعنی جان کاملك برعضوی
مثابه‌سنده اولان ابلیسك شکست اولمسی وانی هست ودرست ایلمسی اول روح اعظمك النده اولمسی خصوصنده
بر آخر سر واردر که بو سری برکوش استماع ایلیه‌مز اکا بر غیری قولاق کرکدر که اول جان قولاغیله استماع قیلنور
وذوق وجدانله فهم اولنور بو شکر معنایه لایق ومستعد بر طوطی قنی که بو عظیم اولان شکر معنویدن اکا عطا ایلیم
وخواصه لایق اولان شیرین سوزلری اکا سویلیم بو باغ حقیقتك خاص اولان طوطیلری ایچون برعظیم ذی شان قند
معنوی واردر که نطقی اولمین ورمز ونکته بیلمین عوام طوطیلرینك اندن کوزی بغلنمشدر خاص الخاص اولان عارفلرك
لذت الدقلری شکر معنی نه کونه معنادر انی کوره‌مزلر واندن حظ ولذت المغه قادر اوله‌مزلر زیرا اول عظیم الشان
اولان قند معنی بو عوام سیرت اولان کمسه‌لرك غذاسی دکلدر (مثنوی) کی چشد درویش صورت زان زکات *
معنیست آن نه فعولن فاعلات * صورت درویشی اول زکات روحانیدن نیچون طاتر اول معنیدر فعولن فاعلات دکلدر
یعنی بر که (سر دیکر هست کو کوش دیکر) دیدك اول سر دیکر بزم خزینهٔ اسرارمزدن بر زکاتدر که اکا بی وجود
اولان فقیر معنوی لایق اولور واندن فانی فی الله اولان درویش معنوی حظ آلور ولذت بولور اول زکات سریدن درویش
صورت نیچون طاعم اولور ولذت بولور اول سره متعلق اولان زکات معنادر فعولن فاعلات دکلدر که آنی وزنه کتورم وسائر
کلمات منظومه کبی انی نظم مرتبه‌سنه یتورم فرضا اول معنوی اولان زکاتی اکر وزنه کتورسم ونظم وترتیب مرتبه‌سنه
یتورسم صورتا درویش اولنلر مجرد فعولن فاعلات بیلمکله اول سر ومعنایی بیلمکه قادر اوله‌مزلر ومطلق اشعار وابیات
اوقومغله وانلرك الفاظندن مستفاد اولان معانی‌یی فهم قیلمقله اول سر ومعنایی هم فهم قیله‌مزلر بو معنوی اولان
زکاتدن حظ المغه درویش معنوی اولمق وتحصیل استعداد قیلمق شرطدر (مثنوی) از خر عیسی دریغش نیست قند
لیك خر آمد بخلقت که پسند) قند خررا کر طرب انکیختی) پیش خر قنطار شکر ریختی) خر عیسادن اول عیسانك شکری
دریغ دکلدر لیکن خر خلقتده که پسند کلدی وصمانی قبول ایدیجی اولدی قند حماره اکر طرب قوپره ایدی خراوکنه شکر
قنطاری دوکیلوردی بیت اول سؤال مقدره جواب اولور کان برکمسنه دیرکه قندستان معانینك صاحبلرینه لایق
اولان بودرکه هرکسه معنی شکرلرینی واهب اوله‌لر وکمسه‌دن انی دریغ ایتمیوب هرکسه انی اعطا وسخا قیله‌لر بیوردیلر
عیسی مشرب اولان صاحب سعادتك کندی مرکبندن قند دریغ دکلدر لیکن خر خلقتده شکردن معرض اولدی
وعلف قبول ایدیجی کلدی اکر اول صاحب دولت اول خره مرحمت ایدوب انك اوکنه وافر شکرلر دوکسه اصلا اکا میل
ورغبت کوسترمز وبر مقدار کاه اول حماره بیك قنطار شکردن احب والذدر اکر قند معنوی وشکر روحانی خرسیرت
اولان درویش صورته وعوام طبیعته طرب ویریدی ونشاط انکیز اولیدی اول عیسی مشرب اول خرسیرتك اوکنه
نیچه قنطار معنی شکرلرین دوکه ایدی بو وجه دخی جائزدرکه دینه اول خرك اوکنه قنطار شکر دوکایدی ریختی متعدی
اولورسه فاعلی عیسی اولور ولازم اولورسه اکا فاعل لازم کلیوب معنی بو وجه مشروح اوزره اولور (مثنوی) معنیء
نختم علی افواههم * این شناس اینست رهرو راهم * نختم علی افواههم کلامنك معناسی بونی اکاه رهرو اولنه
بو مهمدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلرینك کلامنك ظهری واروبطنی واروحدی وارومطلعی وار پس سورهٔ یس ده
الیوم نختم علی افواههم بیوردیغی آیت کریمه‌سنك ظاهر اولان معناسی یوم آخرتده کفارلك واهل انکارك حق تعالی

اغزلرینی مهرلمکدر چونکم انلرك اغزلری مهرلنه انلر برسوزی سویلیه و برشیئی دخی اغزلری ایله تناول ایلیه قادر
اوله میه لر پس بو آیتك مفهومنه چوق کمسنه لر بو دنیاده مظهر اولمشدر و حق تعالی حضرتلری انلرك اغزینی حق کلام
سویلمکدن و شکر معنایی تناول ایلمکدن باغلمش و ختم ایلمشدر پس بو آیت کریمه بر سببله انلره دخی اشارتی شامل اولور
و باطنی اولان معنی حسبیله بو ذکر اولنان معنایه هم بو آیت کریمه دلالت قیلور پس (نختم علی افواههم) آیتنك بو معناسنی
فهم ایله و راهرو اولان سالکه اهم و الزم اولان اصل بو معنایی فهم ایلمکدر انکیچونکه راهرو اولان صوفی فردایه منتظر
اولمز بلکه اسرار قیامتی حالا بو دنیاده کورمکه سعی ایلر چونکم راه حق و حقایق شناس اوله و معنایی فهم قیله * کما تموتون
کما تعیشون و تحشرون کما تموتون * حدیثنك موجبنجه بیلور که هر کسنه نه کونه صفت غالب اولسه لابد اول صفتله یوم
اخرتده حشر اولور مثلا بر کسنه بونده حق بیلمکدن و حق کورمکدن اعمی اولسه (من کان فی هذه اعمی فهو فی الاخرة
اعمی * حسبنجه اخرتده دخی اعمی اولور و بر کسنه بو دنیاده شکر معنیدن بی بهره قالسه اخرتده دخی حظوظ اخرویه
و لذات روحانیه دن بی بهره قالور پس عارف حالا بو دنیاده بر کسنه یه اذواق روحانیه و علوم ربانیه یی عرض ایلرا کرانك
اغزی انی تناول ایلمکدن بسته اولورسه بیلور که حق تعالی انك اغزینه ختم اورمشدر و اول کمسه اخرتنه اول حالت اوزره
کیدرسه اول کمسه نك اغزی هم لذات اخرویه دن مختوم اولمشدر کرکدر که مؤمن اولان کسه لر دهان جانندن بو دنیاده
ایکن اول معنوی اولان مهرلری ازاله ایدوب انبیا و اولیانك علملرندن حظ اله کتوره و حضرت انبیانك بیوردیغی اوزره
عمل قیله لر (مثنوی) تا زراه خاتم پیغمبران * بو که برخیزد زلب بند کران * ختمهایی کانبیا بکذاشتند * ان بدین احمدی
برداشتند * تا کم پیغمبرلرك خاتمك یولندن بولا یکه لبدن بند کران قالقه شول بر نوع ختملر که انبیا قودیلر انی احمده
منسوب اولان دینله قالدردیلر یعنی رهرو اولنلره مهم اولان نختم علی افواههم کلامنك معناسنی حالا بو دنیاده فهم ایلمك
اندنصکره کندی لب و دهانی اوزره معنوی اولان قفل و ختمی کورمك و انك فتح اولمسندن اوتری خاتم انبیا حضرتلرینك
طریقنه سالك اولمقدر تا کم پیغمبرلرك خاتمی اولان سید المرسلین صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك راه شریفنه سالك
اولمق جهتندن بولا یکه سنك آب و دهانکدن اول ثقیل اولان قفل معنوی قالقوب زائل اوله و لب جانك کشاده اولوب
علم و عرفان لقمه لرین ییوب و ایمان و ایقان طعاملریله کندوسنی سیر ایلیه شول ختملر یکه مقدم کلان انبیاء عظام علیهم
السلام قودیلر کتدیلر اول ختملری کشاینده افعال معنوی اولان علماء دین احمدی واسطه سیله آچدیلر و رفع ایتدیلر
مقصود شول فیوضات روحانیه و فتوحات ربانیه که سائر انبیا و مرسلینه فتح اولمدی و انلرك امتی اول فتوحاته یول بولمیوب
انك ابوابی بسته و مقفل قالدی فتاح مطلق اول فتوحات لدنیه و کشوفات دینویه یی خاتم الانبیا علیه السلام
حضرتلرینه فتح ایلیوب میسر قیلدی و انك دین مبینی اول فتوحات لدنیه نك اقفالنه مفتاح قیلدی پس علما و عرفا
اول ختملری و قفللری دین احمدی مفتاحیله رفع ایدوب اچدیلر و اول فیوضات و فتوحاته واصل اولدیلر و اندن نیجه
طالبلری بهره مند قیلدیلر (مثنوی) قفلهای نا کشاده رفته بود (از کف انا فتحنا برکشود * نا کشاده قفللر قالمش ایدی
اول قفللر انا فتحنانك کفندن اچلدی مصرع ثانی سورهٔ فتحك اولنه اشارتدر جلد ثالثك اخرینه قریب نظر کردن
پیغمبر با سیران سر خنده بر مقدار تفسیرم وراینده دی بر مقدار دخی بونده لازم اولان تفسیر شریفی بودر الله تعالی
حضرتلری حبیبنه خطابا (انا فتحنا لك فتحا مبینا) بیوردی یعنی یا محمد بز سکا فتح ایلدك مکه یی و یا خود خیبری
و ماضی سیله تعبیر بیورلمسی وقوعی متحقق اولدیغندن اوتریدر که فی الحقیقة نزول ایتدکدنصکره حق تعالی مکه شهرینی
و خیبر قلعه سنی و دخی نیجه بلادی اول حضرتنه فتح بیوردی فتحك صوری و معنوی اولمغه شمولی واردر صوری اولان
فتح مثلا فتح قلاع و بلدان کبیدر و معنوی اولان فتح کشف علوم و عرفان و اسرار نهان و فتح عالم جان کبیدر حق سبحانه
و تعالی اول حضرتنه صوری اولان نیجه بلدان و معنوی اولان عالم جانی فتح بیوردی و انبیاء عظامك واصل اولمدیغی و انلره
فتح اولمدیغی علوم و عرفانی و اسرار نهانی اول سلطان کائناته فتح قیلدی تا کم بیوررلر علوم و عرفان و اسرار نهان
خزینه لرینك ابوابی اوزره نا کشاده قفللر و فتح اولمامش مهرلر قالمش ایدی و انبیای عظام علیهم السلام انی آچه میوب
قومش کتمش ایدی انا فتحنا قائلنك کفندن اول قفللر آچلدی و اول نهانی اولان علوم و عرفان حضرت خاتم انبیایه
مفتوح اولدی و انك امتنك علماسی هم اندن وافر حظ الدی و هر بری استعدادی قدر اندن میراث بولدی (مثنوی)
او شفیعست این جهان و آن جهان) این جهان زی دین و انجا زی جنان) اول پیغمبر علیه السلام بو جهانده و او جهانده
شفیعدر بو جهانده دین جانبنه و اول جهانده جنتلر جانبنه زی زاء معجمه نك کسریله و اماله سی ایله جانب معناسنه در
یعنی اول سید المرسلین و حبیب رب العالمین هم بو عالمده شفیع و هم اول عالمده شفیعدر بو عالمده دین مبین جانبنه ارشاد
و هدایت ایتمکله و * اللهم اهد قومی فانهم لا یعلمون * دیو دعا قیلمغله شفیعدر و اول عالمده دخی جنت اعلا طرفنه

کتمکه

کتمکه امتی حقنده شفاعت ایدیجیدر و حق تعالی دن انلرك مغفور اولوب جنت اعلایه داخل اولمرندن اوتری
دعا قیلیجیدر (مثنوی) این جهان کو یدکه تو ره شان نما * وان جهان کو یدکه تو مه شان نما * اول شفیع الوری
صلی الله علیه وسلم حضرتلری بو جهانده دیرکه خدایا سن بو امته یولی کوستر و بونلره هدایت قیل و اول جهانده
دیرکه الهی سن بونلره جمالك ماهینی کوستر تا کم بونلر سنك جمالك ماهینی بدر منیر کبی کوره لر و سنی مشاهده ایده لر
(مثنوی) پیشه اش اندر ظهور و در کمون * اهد قومی انهم لا یعلمون * اول حضرتك ظهورده و کمونده پیشه سی
اهد قومی فانهم لا یعلمون در یعنی اول سید المرسلین و شفیع المذنبین حضرتلرینك عادت کریمه و ظاهرده و باطنده صفت
شریفه لری عصاة امت حقنده ای بنم اللهم سن بنم قوممه هدایت ایله بونلر بنی بیلمزلر و بنم کندیلره نه مرتبه نافع اولدیغمه
اکاه اولمزلر دیمك ایدی (مثنوی) باز کشته از دم او هر دو باب * در دو عالم دعوت او مستجاب * اول شفیع الورانك
دم شریفندن هر ایکی قپو اچلمشدر اول محبوب خدانك ایکی عالمده دعاسی مستجابدر یعنی اول سید
انبیانك دم مشکل کشاسندن بو دنیاده اولان دین و دیانت بابی و آخرتده اولان رحمت و مغفرت و جنت ابوابی اچلمشدر
بو عالمده و اول عالمده اول سلطان کائناتك دعاسی مستجابدر (مثنوی) بهر این خاتم شدست او که بجود * مثل او
نی بود و نی خواهید بود) اول نبی بوندن اوتری خاتم اولمشدر که جود و کرمدن نه آنك مثل و نظیری اولدی و نه اولسه کرکدر
یعنی اول رسول خدا بو سببدن خاتم انبیا اولمشدر که جود و سخاده آنك مثلی اولمدی و همد خی اولمیسردر (مثنوی)
چونکه در صنعت برد استاد دست * نی تو کویی ختم صنعت بر توست * چونکه صنعتده استاد دست ایلتده
سن اکا ختم صنعت سنك اوزریکه در دیمزمیسن یعنی فی المثل چونکم بر استاد کامل صنعتده سائر استادلر اوزره سبقت
قیلسه و جمله سنه غالب اولسه سن اکا بو صنعت ای استاد کامل سنك اوزریکه ختم اولمشدر و سنده کمال و نهایتی بولمشدر
دیمزمیسن لابد سن خود بویله بر استاد کامل کورسك بویله دیرسن پس اول خاتم جمیع انبیا حضرتلرینه بو اعتبارله
خاتم النبیین دیدیلر که نبوت انده ختم اولدی و فضائل انبیا و خصائل مرسلین انده کمال بولدی و انك شرع شریفی
هم جمیع شرایعك اسرارنی و خصائصنی جامع اولدی پس نه اندنصکره بر صاحب نبوت کلور و نه انك شریعتندنصکره
بر شریعت اولور زیرا کمالدنصکره نی زوالدر (الیوم اکملت لکم دینکم) آیتنك حسبنجه دین مبین کمالنی بولمش و نبوت
و هر شریف صفت و خصلت اول حضرتده ختم اولمشدر (مثنوی) در کشاد ختمها تو خاتمی * در جهان روح بخشان
حاتمی * یا رسول الله ختملرك کشادنده سن خاتمسن روح بخشلر جهانده حاتمسن مصرع ثانیده اولان حاتم حاء
حطیله و کسر تا ایله حاتم طائی دیدکلری جواد کسنه نك اسمیدر لکن بونده مطلق جواد معناسنه در بو بیتده غیبتدن
مخاطبه التفات اولمش و تقدیر کلام بویله دیمك کلمشدر که ای کشاینده خزائن اسرار خدا و ای فتاح ابواب مشکلها ختملری
آچمقلقده و اقفال درونی فتح ایتمکلکده سن خاتمسن فتح مشکلات ظاهر و باطن ایلمك سکا مسلم اولمش و سنده نهایت
بولمشدر روح بخش اولان انبیا و اولیا جهانده سن حاتم جواد و منبع فضل و دادسن که سکا معادل بر ماهوش و کلام
حیاتبخشکه مماثل بر کلام حیاتبخش کلمش و سنك لب جان بخشکله مرده دللری احیا ایلدیکك کبی برنی
اول مرده دللری احیا ایلمشدر * بیت * از روان بخشی عیسی نزنم پیش تو دم * زانکه در روح فزایی چو لبت
ماهر نیست (مثنوی) هست اشارات محمد المراد * کل کشاد اندر کشاد اندر کشاد * المراد حضرت محمدك اشارتلری
بالکلیه کشاد اندر کشاد اندر کشاد اولدی هست کلمه سی اولدی معناسنه در سهولت معنی ایچون مصراع ثانی یه قید
اولدی کل بالکلیه دیمك معناسنه در المراد مراد بودر دیمك معناسنه اولور الحاصل دیدکلری کبی کاهی المراد دخی دیرلر
پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور مراد بودر که حضرت محمد مصطفانك احادیث شریفه سنده اولان رمزلر و کنایتلر و سنت
سنیه سنده اولان اشارتلر و بشارتلر بالکلیه فتح اندر فتح و کشاد اندر کشاد اولدی اول حضرتك احادیث شریفه سنده
اولقدر فتوح و اول قدر اسرار روح واردر که حد و حسابه کلمز و انك دیننده و کلام پر یقیننده کشاد اندر کشاد اولدیغنه
مؤمن اولانلر و انی تتبع قیلنلر اکا اصلا و قطعا انکار قیلمزلر (م ی) صد هزاران آفرین بر جان او) بر قدوم و دور فرزندان او
انك جانی اوزره صد هزاران تحسین و آفرین اولسون دور بونده عصر معناسنه در و قدوم کلمك معناسنه اولمق تقدم
معناسنه اولمقدن اولی در یعنی صد هزاران تحسین و آفرین و بی شمار صلوات و تحیات جهان آفرین اول روح الامینك
جان شریفنه فی کل اوقات و حین واصل اولسون و دخی اول حضرتك اولاد کرامنك زمانلری اوزره دخی انلرك
وجوده کلمه لری و ظهور قیلمه لری اوزره صد هزاران آفرین اولسونکه انك اولاد کرامنك هر بری عالمه رحمت و مفتاح
ابواب جنت کلمشدر (مثنوی) آن خلیفه زادکان مقبلش * زاده اند از عنصر جان و دلش * کر زبغداد و هری وازری اند
بی مزاج آب و کل نسل ویند * اول رسولك اول مقبل اولان خلیفه زاده لری اول حضرتك انلر جان و دلی عنصرندن

طوغمشلردر اکر بغداددن وهریدن وریدن ایسه لرده آب وکل مزاجنسز انلر اول حضرتک نسللریدر خلیفه زاده لردن
مراد رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک خلفاسنک اولادیدر مثلا حضرت ابوبکر اولادی وانک اولادینک
اولادی کبی ودخی حضرت عمرک اولادی ودخی انک اولادینک اولادی کبی ودخی حضرت عثمان اولادی وانک اولادینک
اولادی کبی ودخی حضرت علینک فاطمة الزهری حضرتلرینک غیریسندن اولان اولادی کبی وحضرت
رسول مکرمک سنت سنیه سنی احیا قیلان وانک علمنه عالم اولان وبیوردیغی اوزره عامل اولان عالملرهم رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک خلیفه لریدر نته کم بیوردیلر رحمة الله علی خلفائی قالوا ومن خلفاؤک یا رسول الله
قال علیه السلام الذین یحیون سنتی ویعلمون عباد الله رواه الحسن البصری پس بو حدیث شریفک موجبنجه هر ولی
انک خلیفه سی اولور وهر سنت نبویه یی احیا قیلان وانی مؤمنلره تعلیم ایلین عالم دخی خلیفۀ رسول الله اولور وبونلر دخی
بونلرک مؤمن ومتقی اولان اولادی هم اول رسول اکرمک اولادی وانسابی اولورکما قال علیه السلام کل مؤمن تقی نقی الی
یوم القیامة فهو آلی) اما اکر تقی ونقی اولمسه واول حضرته ظاهرا وباطنا تبعیت قیلمسه اکرچه بحسب الظاهر حضرتک
نسل پاکندن یچینورسه ده اندن اولمز * بیت * چو کنعان را طبیعت بی هنر بود * پیمبرزادکی قدرش نیفزود * هنر نمای
اکرداری نه کوهر * کل از خارست وابراهیم از آزر * فاما تقی ونقی اولسه واول حضرته تبعیت قیلسه بحسب الظاهر
آنک آلندن وانسالندن اولمسه اول کسه معنیده اول حضرتک نسل پاکندن واهل بیتندن اولور نته کم سلمان منا اهل
البیت حدیث شریفی بو معنایه دلالت قیلور چونکم بو مقدمه معلومک اولدی توضیح معنی بو یله دیمک اولورکه اول
حضرت علیه السلامک مقبل اولان خلیفه زاده لری که انلر اول حضرت مقدسه نک جان ودل عنصرندن طوغمشلر
واولاد معنویه سی اولمشلردر جسد عنصریلری جهتندن طوغمش وانسال صوریدن اولمش دکللردر بونلر اکر بغداد
شهرندن اولسون وکرهریدن واکرری شهرندن اولسون آب وکل مزاجنک اعتبارنسز بونلرهم اول روح اعظمک
نسللریدرکه انا من نور الله والمؤمنون منی حدیث شریفی هم بو مضمونی مؤید اولان احادیث شریفه دندر (مثنوی) شاخ
کل هر جا که روید هم کل است (خم مل هر جا که جوشد هم مل است) شاخ کل هر قنده که بته هم کلدر مل کوبی هر نه برده که
جوش ایده هم ملدر یعنی اول حضرت علیه الصلوة والسلامک شجرۀ طیبۀ روحندن برکل معنانک شاخی هر قنغی زمانده
ظهور ایدر وهر قنغی مکانده بترسه هم کلدر ورایحه هم اول کل معنوینک رایحه سیدر وشرابک کوبی هر نه برده جوش
ایلرسه جوش ایلین هم ملدر پس جسد آدمی خم کبیدر وعلم احمدی وذوق محمدی مل کبیدر هر قنغی کسه نک وجودی
کوپندن اول علم واول ذوق جوشه کله همان اول حضرتک علمی واول حضرتک ذوقیدر اکر محلده تفاوت اولدیسه ده
اول علم واول ذوقده تفاوت اولمز (مثنوی) کرز مغرب برزند خورشید سر * عین خورشیدست نه چیزی دکر * اکر فی المثل
خورشید مغرب جانبندن باش بوقاروه عین خورشیددر برشیء آخر دکلدر یعنی بو مقرردرکه خورشید بو کونده بردر
وهر زمان شرقدن طلوع ایتمک انک عادتیدر اما اکر اول خورشید برکون مغربدن طلوع ایتسه وعکسنه کتسه اول
برآخرشیء اولمز وبرآخردن طلوع ایتمکله وباز کونه کتمکله انک ذاتنه مغایرت کلمز بلکه اول مغربدن طلوع ایلین خورشید
عین شرقدن طلوع ایلین خورشیددر بلا فرق اما محلده ودوروسیرده تفاوت اولمش اولور پس حقیقت محمدیه ازلا وابدا
برخورشید معنیدر حضرت ادم علیه السلام که مشرق وجودندن ابتدا طلوع ایتدی اندن صکره هر برپیغمبرک مشرق
وجودندن طلوع ایدوب اول حضرتک جسد لطیفنده وعنصر شریفنده مقام استوایه کلدی وکمال بولدی اندن صکره
هم هر ولینک وجودندن طلوع قیلدی واول ولی اول عصرده وارث احمدی وقائم مقام محمدی اولدی چونکم بر عارف
اول عصرده اول قائم مقام محمدی اولان ووارث تامه مرتبه سن بولان کاملی کورسه فی الحال بیلورکه بو خورشید
اول خورشیددر وسیرت وخاصیت همان اول سیرت واول خاصیتدر ولیکن برآخر لباسله جلوه قیلمش وبرآخر مظهردن
ظهوره کلمشدر (بیت) آن سرح قبایی که چو مه پاره برآمد * امروز درین خرقۀ زنکار برآمد * مثلا (بیت)
مزین اولسه برمحبوب زیبا * کیوب انواع الوان ایله دیبا * ویرر هر رنک اکا بردرلو زینت * کلور عشاقه درلو درلو حالت
وبرمحبوبک هر انده برشانله وهر زمانده برآخر شانله ظاهر ونمایان اولمسندن انک ذاتنک مغایر ومختلف اولمسی لازم کلمز
(مصرع) این نیست تناسخ سخن وحدت محض است * بیوردقلری قول اوزره بوکا تناسخ دیمز (مثنوی) عیب
چینان را زین دم کوردار * هم بستاری خودای کردکار * الهی عیب چین اولانلری بو دمدن کور وطوت هم کندی
ستارلغکله ای کردکار عیب چین عیب دوشورجی دیمکدر وعیابه انکیچون عیب چین دیدیلرکه هر نه برده برعیب
وباعیبه مشابه برشیء کورسه آنی دوشوروب قلبنده جمع ایلرو بعض محلده آنی دم ایدوب سویلردم بونده کلام
معناسنه در چونکم بیت اولده روح الارواح اولان نور محمدی خورشیده تشبیه ایدوب هر نه محلدن اول نور طلوع

ایلرسه خورشید همان عینیله ینه اول خورشیددر دیمشلر ایدی بو سوز عیب چینلر قتنده معیوبدر زیرا قاصر فهم
اولان عیب بینلر بو یله دیمکدن قیاس ایدرلرکه اول مشرق خورشید محمدی اولان کسه نک وجودی یا عین محمد اوله
ویا خود اول دخی بو سوزدن نبی اولمق لازم کله پس اول عیب چینلرک بو کلامدن کور اولملری حقنده دعا ایلیوب بیوررلر
عیب چین اولان کسه لری سن بو دم شریف وکلام لطیفدن ای کردکار هم کندی ستارلغکله کور وطوت وانلری بو کلامی
اوقومقدن دور ایت تا کم انلر بو کلام حقیقت انجامده عیب کورمیه لر وکندی ظن فاسدلرندن بوکه طعن وقدح قیلمیه لر
(مثنوی) کفت حق چشم خفاش بدفعال * بسته ام من ز آفتاب بی مثال * از نظرهای خفاش کم وکاست
انجم آن شمس نیز اندر خفاست * حق تعالی دیدی بدفعال اولان خفاشک کوزنی آفتاب بی مثالدن بن باغلمشم یعنی
چونکم بن حضرت حقه ای کردکار هم کندی ستارینکله عیب چین اولان کسه لرک کوزنی اورتوب بوندن کور ایت دیو
دعا ایلدم حق تعالی حضرتلری بنم دعامی قبول ایدوب دیدی بدفعل وبدخصال اولان خفاش سیرتلرک کوزنی
بن بی نظیر اولان آفتاب معنویدن باغلمشم در اکسک وناقص اولان خفاشلک نظرلرندن اول آفتابک نجومی
هم خفاده دریعنی حق سبحانه وتعالی ایتدی خفاش سیرت اولان وخورشید معنوینک انوارندن اعراض واجتناب
قیلان کم وناقص کسه لرک نظرلرندن اول شمس معنوینک نجوملری مثابه سنده اولان علما وعرفا دخی خفاده درقنده
قالدیکه اول شمس معنوی انجمدن مراد بونده علما وعرفا اولور شمسدن مراد مطلع شمس حقیقت اولان ولی کامل اولور
نته کم هر عصرده قائم مقام محمدی اولان شمس معنوی یی حق تعالی حضرتلری عقل وعرفانده کم وکاست اولان خفاش
سیرتلرک نظرلرندن مستور ومخفی ایتمشدر انک نوریله منور اولان ومانند کواکب لیلۀ عالم طبیعتده خلقه رهنما اولان
وارشاد وهدایت قیلان عالملر وعارفلر دخی بو ضعیف اولان ناقصلرک نظرلرندن خفاده قالمشلر وپوشیده اولمشلردر
(نکوهیدن ناموسهای پوسیده را * که مانع ذوق ایمان ودلیل ضعف صدقند وراه زن صد هزار ابله شده اند *
بو سرح شریف پوسیده اولان ناموسلرک یرمکلکنک وقدح ومذمت ایتمکلکنک بیانندهدرکه اول پوسیده اولان
ناموسلر ایمان ذوقنک مانعی وضعف صدقک دلیلیدر ونیجه یوز بیک ابلهک اول پوسیده اولان ناموسلر راه زنی اولمشلردر
نکوهیدن ترکیبی یروب یرمکه دیرلر وناموسهای پوسیده دن مراد دنیوی ونفسانی اولان غرضلر وصوری وجسمانی
اولان ناموسلردرکه بو نفسانی اولان چورک ناموسلر نیجه یوز بیک ابله ونادانک یولنی اورمشدر وانلری ایمان واسلام
ذوقندن محروم قیلمشدر مثلا راه حقه سالک اولمق وبرمرشده اتباع قیلمق ایستسه بعض چورک ایمانلی اولان کسه لر
انی تعییب وتعییر ایلملرینک خوفندن راه حقه سلوک ایده مز وخلقدن عار ایدوب ناموس جاهلیه نک ترکی بولنه کیده مز
وکندی سنه دیرکه خلق ایچنده بو قدر عرضمز وناموسمز واردر شمدی برطریق حقه سلوک ایدوب برکسه یه تابع اولورسق
خلق عالم بزی عیبلرلر پس بو عرض وناموسی ترک ایلمامک اولیدر دیو ذوق ایمان وعرفاندن محروم اولور وانک بو کونه
عرض وناموسله مقید اولمسی ضعف صدقنه وقلۀ ایمان وعرفانه دلالت قیلور صدقی قوی اولان کسه نک بو کونه ناموسلر
یولنی اورمدی اما صدقی ضعیف اولان وذوق ایماندن بی بهره قلان نیجه یوز بیک ابله ونادانک بو کونه چورک عرضلری
وناموسلری یولنی اوردی * چنانکه راه زنان مخنث شده بودند ان کوسفندان ونمی یارست کذشتن وپرسیدن مخنث
از چوبان که این کوسفندان تو مرا کزند * انجلین که اول کوسفندلر اول مخنثک یولنی اوروجی اولمش ایدیلر واول مخنث
کوسفندلردن زیاده خوف ایلدیکی ایچون اول کوسفندلردن کذر ایلمکه قادر اولمدی ومخنث چوبانه صوروب
وسؤال قیلمشدر بو یله دیو که ای چوبان سنک بو قیونلرک عجب بنی ایصررلرمی * کفت اکر مردی ودر تو رک مردی هست
همه فدای تو اند وکر مخنثی هر یکی ترا اژدرهاییست * چوبان چونکه مخنثدن بو سؤالی ایشتدی اکا جواب ویروب
ایتدی اکر سن مرد ایسک وسنده رجولیت طمری وار ایسه بو جمیع کوسفندلر سنک فدا اوزبونکدر واکر مخنث ایسک
بو کوسفندلردن هر بری سکا براژدرهادر * مخنثی دیکر هست که چون کوسفندان را بیند در حال از راه باز کردد نیارد
پرسیدن ترسد که اکر پرسم کوسفندان در من افتند ومرا بکزند * برمخنث دخی واردرکه چون کوسفندلری کوره
فی الحال یولدن کیرودونر چوبانه صورمقلغه قادر اولمز اول مخنث قورقر وکندی سنه بو یله دیرکه اکر بن صوررسم
کوسفندلر بکا دوشرلر وبنم باشمه اوشرلر وبنی ایصررلر چوباندن مراد بونده عالم ربانی ومرشد راه یزدانی اولور
کوسفندلردن مراد پوشیده اولان عرضلر وناموسلر ودخی اوهام وخیالات فاسده اولور ومخنثلردن مراد عرض
وناموس قیدنده قالان ورسم وصورته اسیر اولان طائفه اولور مخنثلر دخی متفاوتدر مثلا بریسی بو سرح شریفده ذکر
اولان اولکی مخنث کبیدرکه طریق حقه برمقدار سلوک ایلروانک یولنه فی الحال عرض وناموسه متعلق بعض حالتلر
ظهوره کلور اول حالتلردن خوف وحذر ایلیوب مبادا بونلر بنم عرضمه ضرر وناموسمه کسر وشکست ایرکورر دیوب

توقف وتاخر ایلرو اکن برطریق الهیده راتی وعبادت وطاعاته ساعی اولان عالم ربانیدن سؤال ایلمکه جرأت وجسارت ایلر
ودیرکه ای مرشد انام وای صاحب عرض ونام اکر بن بو طریقه کیدر سم و بو مقامدن ایلرو تجاوز ایدرسم عجبا بو ناس
بکا ضرر ویررلرمی و بونلر بنم اوزره هجوم ایدوب و باشمه اوشوب بنم عرض وناموسمه کسر وشکست ایرکورورلرمی
اول مرشد انام وچوبان همام دخی اکا بوکونه جواب ویروب دیرکه اکر سن مرد طریق الهی ایسك بوجمله سی سکا فدا
وقربان اولور واکر سن مرد راه خدا دکل ایسك بونلرك هر بریسی سکا اژدرها کبی اولور وعظیم ضرر ویرر و بریسی دخی
شول مخنثدرکه چونکم خلقك تعییب وتعییرا یتملرین کوره مرشد انام اولان عالم ربانیدن انلرك طعن وقدحنك ضرری
وارمیدر ویا خود یوقمیدر دیو سؤال واستفسار ایلمکه عار ایلر وقورقرکه اکر اندن سؤال واستفسار ایلرسم عرض
وناموسمه اندن نقصان کلور دیرو بو قورقودن اصلا ایلرو کیجه میوب نه بر عالم ربانیدن سؤال واستفسار ایلمکه قادر اولور
ونه طریق حقه سلوك قیلور بلکه همان خانهٔ طبیعت ایچره سر پوشیده ومخنث قالور (مثنوی) ای ضیاء الحق حسام
الدین بیا * ای صقال روح سلطان الهدی * مثنوی را مسرح مشروح ده * صورت امثال او را روح ده * تا حروفش جمله
عقل وجان شوند * سوی خلدستان جان پران شوند * ای حق تعالی نك ضیاسی اولان حسام الدین کل ای سلطان
هدی اولان روحك صقالی مثنوی یه مشروح مسرح ویر انك امثالنك صورتنه روح ویر تا کم انك حروفی جمله عقل وجان
اوله لر خلدستان جان جانبنه پران اوله لر صقال کتاب وزننده برنسنه یه صیقل اوروب جلا وروشن ایتمکه دیرلر بعض
نسخه ده روحدن صکره واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی ای روحك صقالی وای هدانك سلطانی دیمك اولور
وصقال مصیقل معناسنه اولور مسرح میمك وراءنك فتحه لریله اوتلویردر مرعی معناسنه پس تقدیر کلام وتوضیح مرام
بویله دیمك اولورکه ای حق تعالی حضرتلرینك ضیاسی اولان حسام الدین کل مثنوی شریفه مشروح اولان مسرح
حالتی ویر یعنی ظاهر ومبین اولان مرعای معنوی مرتبه سنه انی ایرکورتا کم مواشیٔ نفوس طالبان انك کیاه
الفاظندن غدا ایدر اوله لر و نباتات معانیسندن هم وافر حظ لر ولذتلر ونشو ونما لر بوله لر ای حیاتبخش اولان عیسی دم
اول مثنوی شریفك صور امثال وقوالب اقوالنه نفس حیاتبخشکدن روح ویروانلری معانیٔ اسرار الهی ایله زنده قیل
تا کم انك حروف عالیاتی جمله عقل وجان اوله لر جان عالمنك خلدستانی طرفنه هر بر حرف وکلامی پران اوله لر وپرواز قیله لر
(مثنوی) هم بسعی تو ز ارواح آمدند * سوی دام حرف مستحقن شدند * ای حسام الدین چلبی هم سنك سعیکله عالم
ارواحدن کلدیلر حرف دامنك جانبنه مستحقن اولدیلر مستحقن اصلنده منع قیلنمش معناسنه در اما بونده مقید
ومحبوس معناسنه اولور بعض نسخه ده حرفدن صکره واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره یعنی هم سنك سعیکله اول
عقل وجان مثابه سنده اولان معانی عالم ارواحدن حروف دامنك جانبنه کلدیلر وانده محبوس ومقید اولدیلر دیمك اولور
مثنوی شریفك معانیٔ لطیفه سی حسام الدین افندی حضرتلرینك سعی وهمتیله عالم ارواحدن بو حروف والفاظ
دامنه کلمش وانده مقید اولمشدر (مثنوی) باد عمرت در جهان همچون خضر * جانفزا و دستگیر و مستمر * چون خضر
والیاس مانی در جهان * تا زمین کردد ز لطفت آسمان * ای حسام الدین سنك عمرك جهانده خضر کبی
اولسون جانفزا و مستمر اولسون خضر والیاس علیهما السلام کبی جهانده قلاسن سنك لطفکدن زمین آسمان
کبی اوله والیاسده همزه وصلیه اوقنور قطعیله اوقونسه وزنه خلل کلور بیت اولك مصرع ثانیسنده بر باد لفظی مقدر
اولسه ده جائزدر وبیت ثانینك مصرع اولنه مقید اولسه هم جائزدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای حسام الدین
چلبی سنك عمرك جهانده خضر علیه السلامك عمری کبی اولسون جان زیاده ایدیجی وعاجزلرك دستکیری ومستمر ودائم
اولسون ویا خود معنی خضر والیاس علیهما السلام کبی جانفزا و دستکیر ضعفا ومستمر ودائما جهانده قلاسن
حتی بو زمین سنك لطفکدن آسمان کبی نورانی اوله ومعنیده علوشان بوله حضرت خضر علیه السلامك قصه سی
بر قاچ مواضعده دور قیلنمشدر (مثنوی) کفتمی از لطف تو جزوی ز صد * کر نبودی طمطراق چشم بد * لیك از چشم بد
زهر آبدم * زخمهای روح فرسا خورده ام * ای حسام الدین سنك لطفکدن یوزدن بر جزوی دیرایدم اکر چشم بدك
طمطراقی اولمیدی ولیکن بن زهر آبدم اولان بد چشمدن روح فرسا زخملر عشم چشم بددن مراد بونده کوزی دکن
کسه لر کلدر بلکه سوء نظر صاحبلریدرکه برشینك حقیقتنی صحیح کورمیجیلر وحسد وبغض وعداوتله نظر ایدیجیلردر
طمطراق عظمت وحشمته دیرلر یعنی ای حسام الدین افندی اکر بد چشم اولنلرك وسوء نظرله سکا نظر قیلنلرك عظمت
وحشمتی وکبر ونخوتی اولمیه یدی بن سنك یوز لطفکدن بر جزوی سویلردم وسنك بوبندکان حقه اولان احسان
ومکرمتکدن بر مقدار بیان ایلردم ولکن زهراب نفسلو اولان چشم بد و نظر اهل حسددن روح اسکیدیجی وقلب
انجیدیجی زخملر عشم بیلورمکه بو سوء نظر صاحبلری عدم معرفتلرندن اهل حقه عدو لر واولیا حقنده دشمن بد کو یلردر

بن

بن بونلرك الندن چوق زخملر چکمشم وهر برینك کژدم کبی اولان دلندن چوق زهرلر ایچمشم قورقرمکه سکا دخی
بو بد چشملر برالم ویره لردیدی (مثنوی) جز برمز ذکر حال دیگران * شرح حالت می نیارم در بیان * این بهانه
هم ز دستان دلیست * که از و پاهای دل اندر کلیست * غیریلرك حالنك ذکرنك رمزندن غیری ایله سنك حالك شرحنی
تقریر وبیانه کتورمزم بو بهانه هم دله منسوب اولان دستاندندرکه اول بهانه دن کوکل ایاقلری برنوع کل ایچره دریعنی
ای حسام الدین چلبی چونکم سنك لطفکدن سو یلمکده وسنك حسن حالکی وفضل وکمالکی تعبیر وتقریر ایلمکده
سکا چشم بددن واهل حسددن ضرر ایرشمك احتمالی واردر پس غیر اهل کمالك حالنك ذکرنك رمزندن غیری ایله وانلرك
مناقب وحکایاتی ضمننده سنك اسرارکی واحوالنی اشارت وکنایت طریقیله شرح وبیان ایلمکدن غیری بن بیان
ایلمکه قادر اوله مزم وصراحة آنی کشف وعیان قیله مزم اما حقیقة نظر اولنسه بودخی بر بهانه در و بو بهانه کوکلك
حیله سندندرکه اول بهانه وحیله دن کوکل آیاقلری برنوع معنوی بالچقده قالمش وحقیقت معنایه واصل اوله میوب
مذبذب اولمشدر اکر بو دستان وبهانه بالچغندن اول کوکل ایاقلری خلاص اولیدی راست ودرست اولان حقیقت
معنایه وصول بولیدی وبوندن مقصود نه ایدوکنی بلیدی (مثنوی) صد دل وجان عاشق صانع شده * چشم
بد یا کوش بد مانع شده * یوز دل وجان صانعه عاشق اولمش اکا چشم بد یا خود کوش بد مانع اولمشدر یعنی بو دنیاده
نیجه یوز دل وجان صانع اکوان وخالق انس وجان حضرتلرینك عاشق وطالبی اولمشدر ولیکن یارامز کوز و یارامز
قولاق اول کسه یه مانع اولمشدر چشم بد صانعی برخوش کوره مین وکوش بد صانعك کلامنی برخوش استماع
قیله مین در یعنی چوق کسه لر حق تعالی حضرتلرینه ودخی حق تعالی حضرتلرینك وصولنه عاشق اولدی ومیل
ومحبت قیلدی ولیکن برسوء ظن صاحبنك طعنی وبر بد کوش مالکنك ذم وقدحی آنی حقه عاشق اولمقدن
وانك رسولنه انقیاد قیلمقدن مانع اولدی بو جمله دن بریسی ابو طالبدر واونك قصه سنی بو بیتلرله بیان ایدوب بیوررلر
(مثنوی) خود یکی بو طالب آن عم رسول * که نمودش شنعهٔ عربان مهول * که چه کویندم عرب کز طفل خود *
او بکردانید دین معتمد) اول جمله دن بری خود ابو طالبدر اول عم رسول که عربلرك شنعه سی وطعنه سی اکا مهیب
ومهول کورندی ودیدیکه عرب بکا نه دیرلر که کندی طفلندن او معتمد اولان دینی دوندردی یکی افظلری بوکونه محللرده
قول مقدره علت اولور عربان غفران وزننده وعرب ضمتیله عرب طائفه سنه دیرلر وعرب فتحتیله اوقنسه هم جائزدر
ابو طالب حضرت علی رضی الله عنهك پدریدر ورسول اکرم حضرتلرینك عمیدر وحضرت رسولك بعثتندن صکره
وفات قیلمش وکافر اولمشدر وحضرت رسول علیه الصلاة والسلام انك ایمانه کلمسنه چوق سعی وجهد بیورمشلردر
ولیکن * انك لا تهدی من احببت ولکن الله یهدی من یشاء * آیت کریمه سنك موجبنجه اکا تأثیر قیلمامش واولدخی
مؤمن ومهتدی اولمامشدر وانك ایمانه کلمدوکنه سبب نه اولدیغنی بو بیتلرله بیان ایلیوب بیوررلر بو جمله دن بری خود
اول رسولك عمیسی اولان ابو طالبدر واکا عرب طائفه سنك طعن وتشنیعی مهول ومخوف کورندی ودیدیکه یا محمد
اکر بن سکا ایمان قیلورسم وتابع اولورسم عرب طائفه سی بنم حقمده نه دیرلر بویله دیرلرکه کندی طفلندن اوتری اول
ابو طالب کندی معتمدی اولان دینی دوندردی وقدیم اولان آبا واجدادی طریقندن دونوب کندی الندہ بیومش طفلنك
پیدا ایلدیکی دینه داخل اولدی واکا اویدی دیرلر بن بو عاری قبول ایده مزم وسنك بوامکه کیده مزم دیو جواب ویردی
(مثنوی) کفتش ای عم یك شهادت تو بکو * تا کنم با حق خصومت بهر تو * کفت لیکن فاش کردد از سماع *
کل سر جاوز الاثنین شاع * من بمانم در زمان این عرب * پیش ایشان خوار کردم زین سبب * حضرت رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم ابو طالبه ایتدی یا ابا طالب سن بر شهادت ایله وبر کره اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله
دیو سویله تا کم بن سندن اوتری حقله خصومت ایلیم واکا بویله سویلیمکه الهی بنم عمم ابو طالب سنك وحدانیتکه
وبنم رسالتمه شهادت قیلدی ومؤمنلردن اولدی پس انی اهل ناردن ایله ابو طالب حضرت نبی علیه السلامدن چونکم
بو کلامی ایشتدی اکا جواب ویروب ایتدی نعم اکر چه بویله در ولیکن بو سوز قولاقدن فاش اولور زیرا هر بر سرکه ایکی
دوداقدن تجاوز قیله ویا ایکی کسه دن متجاوز اوله لابد بین الناس شائع اولور وظهور بولور پس بن بو عرب طائفه سنك
دیلنده قالورم بو سببدن بن انلرك اوکنده خوار وحقیر اولورم پس (النار ولا العار) دیوب عاری وناموسی ترك ایده میوب
اهل ناردن اولدی وحضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم انك اهل ناردن اولمسندن بزه مخبر ویردی (کما قال علیه السلام
اهون النار عذابا ابو طالب وهو متنعل بنعلین یغلی منهما دماغه رواه البخاری عن انس کذا فی المشارق ورواه احمد ومسلم
عن ابن عباس کذا فی الجامع الصغیر (مثنوی) لیك کر بودیش لطف ما سبق * کی بدی این بددلی با جذب حق *
لیکن اکر اکا لطف ما سبق اولیدی بو بد دلك جذب حقله قچن اولوردی یعنی اکر چه حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم

حضرتلری انك ایمانه كمالسنه محبت قیلدی وساعی اولدی وابوطالب عرض وناموسك منكسر اولمسندن بددل وخائف
اولدی ولیكن ازلده آنك حقنده لطف حق سبقت قیلمامشدی اكر آنك حقنده لطف ماسبق اولیدی وحق تعالی
حضرتلری آنك مؤمن اولمسنی مراد قیلیدی حق سبحانه وتعالینك جذب ایتمسیله بو بددللك وخائفلك بجن اولوردی
مقرردركه اولمزدی زیرا برقولنی كه حق تعالی حضرتلری ایمان واسلام جانبنه جذب ایلسه اول قولك قلبنده اصلا عار
وناموسدن خائف اولمق وطعن وتشنیع عوام كالهوام دن حذر قیلمق قالمزا كر برقوله ازلده لطف الهی سبقت قیلیدی
واول قول علم اللهده مؤمن اولیدی بونده كافر اولمز وانكار قیلمزدی (وما كان لنفس ان تؤمن الا باذن الله) آیت
كریمه سنك موجبنجه هیچ برنفسه مؤمن اولمق صحیح اولمز الا اللهك اذنیله وكذلك هیچ برمرشد وهادی (انك لا تهدی
من احببت ولكن الله یهدی من یشاء) ایت كریمه سنك حسبنجه دیلدیكی كمسه یه هدایت قیلمغه قادر اولمز الا حق
تعالینك هدایت قیلمسیله وانی مهتدی ایلمسیله اولور (مثنوی) الغیاث ای توغیاث المستغیث * زین دوشاخه
اختیارات خبیث * ای خداسن مستغیث اوله نك غیاثیسن بوخبیث اولان اختیاراتك دوشاخه سندن الغیاث
غیاث مدده دیرلر مستغیث مدد طلب ایلیجی دیمكدر یعنی ای عون ومدد طالبی اولان كمسه لرك عون ومددی اولان
خدا بوخبیث اولان اختیارلرك ایكی بلوك اولمسندن مدد ایله و بزه ایكی بلوك اولمسندن مدد ایله و بزی ایكی اختیارك
اوریه سنده مذبذب اولمقدن خلاص ایله تا كم سنك قتكده مقبول ومرضی اولمین اعمالی اختیار قیلمیه وز وسنك قتكده
مرضی ومقبول اولان عمل هرقنغی عمل ایسه آنی اختیار ایدوب اندن محروم اولمیه وز (مثنوی) من زدستان
وزمكر دل چنان * مات كشتم كه بماندم از فغان * بن كوكلك مكرندن وحیله سندن انجلین مات اولدمكه فغاندن
قالدم یعنی ای خدای مستعان بن قلبمك مكر ودستاندن انجلین مات اولدم وشول مرتبه مبهوت اولدم وبیدرمان
قالدمكه فغان وناله قیلمغه هم طاقتم قالمدی بو دوشاخه اولان اختیار الهی بنی اولقدر عاجز وزبون ایلدیكه ناله وانین
ایلمكه هم وجودم قادر اولمدی بماندم از فغان دیمك چوق فریاد وفغان ایلمكدن عاجز قالدم وبی درمان اولدم دیمكی
اشعار ایلر (مثنوی) من كه باشم چرخ باصد كاروبار * زین كمین فریاد كرد از اختیار * كای خداوند كریم وبردبار *
ده امانم زین دوشاخه اختیار * بن كم اولامكه فلك یوز كاروبار ایله بوكمیندن فریاد ایتدی اختیاردن بویله دیوكه ای كریم
وحلیم اولان خداوند بو ایكی طرفلو اختیاردن بكا امان ویر یعنی بنكه انسان ضعیفم نه شئ اولامكه دوشاخه اولان
اختیاردن ناله وفریاد قیلیم بو چرخ عالی بومرتبه قوی وسامی ایكن صد كاروبار ایله وبوقدر قوت واقتدار ایله بوبوصودن
اختیار قبولندن اوتری فریاد وفغان ایتدی شول حینده كه حق سبحانه وتعالی انی مختار قیلمغی وحامل تكلیف وامانت
اولمغی اكا عرض ایلدی پس بو آسمان عالیشان اول زمانده فریاد وفغان ایدوب دیدی كه ای كریم وحلیم اولان یزدان
بكا بو ایكی چتال اولان اختیاردن امان ویروبنی بو تردد وتذبذبدن واختلافات احوال وانقلابات بالدن خلاص ایدوب
امن وسلامت مرتبه سنه ایركوركه بن بوباری چكمكه قادر دكلم (مثنوی) جذب یك راهه صراط المستقیم *
به زدوراه تردد ای كریم * زیرا ای خداوند حكیم صراط المستقیمك یك راهه اولان جذبی ای كریم ترددك ایكی یولندن
یكدر یعنی بو چرخ عظیم صانع قدیمه هم بوكونه تضرع ایدوب دیدی ای خداوند حكیم صراط المستقیمك یك طرف اولان
جذبی وهمیشه بی تردد واختلاف وتیره واحده اوزره بریوله كتمك ایكی طرفلو اولان تردد یولندن ای كریم وحلیم
بكا یكركدر دیدی (مثنوی) زین دوره كرچه همه مقصد توبی * لیك خود جان كندن آمد این دوبی * زین دوره كرچه
بجز تو عزم نیست * لیك هركز رزم همچون بزم نیست * بو ایكی یولدن دوكلی اكرچه مقصد سنسن لیكن بو ایكیلك
خود جان چكشمك كادی بو ایكی یولدن اكرچه سندن غیری یه عزم یوقدر لیكن هركز رزم بزم كبی دكلدر بو بیتلر دخی
چرخ عظیم طرفندن دینلمشدر واول طرفدن هدایت وضلالت یوللرندن نهایت مقصود خدای تعالی حضرتلری
اولدیغنه بوكونه اشارت قیلنمشدر كه لسان آسمان بویله دیر كه خداوندا بو خیر وشر ونفع وضر یوللرندن اكرچه بالكلیه
مقصد همان سنسن وكل طریقك نهایتی لابد سكا منتهی اولور ایكن بو تردد وتذبذب طریقی جان چكشمك اولدی
وكاهی روح جانبنه مائل اولمق وكاهی نفس وهوایه اویمق جانه محكم جفا واذا قیلدی امور آخرته وحظ روحه وعبادت
وطاعته مشغول اولورسق نفس رنجیده وپر الم اولور واكر نفسك حظوظنه ومشتهیاتنه اشتغال قیلورسق روح اذواق
روحانیه دن محروم قالور واشواق ربانیه وارزاق سبحانیه دن بی بهره اولور وعظیم الم واضطراب قیلور (من احب دنیاه
اضر باخرته ومن احب آخرته اضر بدنیاه) حدیثنك مفهومی اوزره دنیایه محبت ایدرسم آخرته ضرر وآخرته محبت
ایلرسم دنیایه ضرر كلور پس بو ایكیلك جان چكشمك كادی وبو ایكی یولك اورته سنده متردد اولمق جان وتنه یولك محبت
ومشقت اولدی اكرچه (فاینما تولوا فثم وجه الله) ایت كریمه سنك حسبنجه بو ایكی یولدن سندن غیری یه قصد وعزیمت

اولمزودخی (ونقلبهم ذات الیمین وذات الشمال) ایت كریمه سنك دلالت ایلدیكی معنای باطنی اوزره بو یمین وشماله مائل
اولان كمسه لری هم سندن غیریسی تقلیب وتحویل قیلمز وایكن حقیقتده نظر اولنسه بزم رزم كبی اولمز ونعیم جحیمه
مشابه كلمز واهل جهنم اهل جنت ذوقنی بولمز الحاصل قهر لطف كبی ونعمت نقمت كبی وراحت زحمت كبی ومحنت
محنت كبی اولمز پس یكدل ویكجهت اولمق اولی دردیدی (مثنوی) درنبی بشنو بیانش ازخدا) آیت اشفقن ان یحملنها
بونك بیانی قرآن عظیمده خدای تعالی دن ایشت اشفقن ان یحملنها آیتنی بو بیت سورهٔ احزابك آخرنده اولان
(انا عرضنا الامانة علی السموات والارض) آیت كریمه سنه اشارت اولور وبو ایت كریمه نك تفسیری جلد اولده بیرچنكی
حكایه سنده مرور ایلدی انده طلب اولنه وتوضیح معنی بویله دیمك اولوركه بو آسمانك قبول واختیار ایلمكدن فرار واشفاق
ایلدیكنك شرح وبیانی حضرت قرآنده (فابین ان یحملنها واشفقن منها) آیتنی خدای تعالینك كلامندن استماع ایله
كوركه بومرتبه قوی ومتین اولان آسمان وزمین بار امانتی چكمكه واختیار ایله طاعت ایتمكه قادر اوله میوب اندن
فرار ایتدی وانسان دردمند وخلق الانسان ضعیفا مفهومنه مظهر ایكن هرچه باداباد دیوب انی حامل اولدی وظلوم
وجهول اولدیغندن انی ارتكاب قیلدی (بیت) آسمان بار امانت نتوانست كشید * قرعهٔ كار بنام من دیوانه زدند
(مثنوی) این تردد هست در دل چون وغا * كین بود به یا كه آن حال مرا * در ترددمی زند درهم دكر * خوف
وامید بهی در كروفر) بو تردد قلبده جنك ووغا كبیدر بویله دیوكه بنم حالمه بومی ایودر یا خود اومی ایودر ترددده بری برینه
اورور كروفرده خوف وبهلك امیدنی یعنی كوكلده بو تردد خارج عالمده اولان جنك وجدال كبیدر زیرا كه قلبده ایكی
خاطره كلور وبری برلیله منازعه قیلور حتی كوكل ایكی كارك ما بیننده متردد اولور ودیركه عجبا بنم حالمه بهتر وانفع اولان
بو كارمیدر یا خود اول بر كار آخرمیدر تردد حالنده اول متردد اولان كمسه نقصان خوفنی وبهلك امیدنی كروفرده بری
برینه اورر یعنی قلبه ایكی درلو كارك خاطره سی كلوب مستولی اولور ومتردد اولان كمسه اول حینده مثلا دیركه
اكر بن شو كاری ایشلرسم اندن نقصان خوفی واردر ودونوب اول كاردن فائده اولمق امیدنی هم اكا اورر پس اول كاردن
نقصان خوفی كلدكده انی ایلمكه مانع اولور وفی الحال ینه بهلك امیدی كلدكده انی ایشلمكه مائل اولور ودیركه بلكه
بوبنم حالمه انفع اوله وفی الحال ینه نقصان خوفی اول ایشی ایشلمكدن آنی منع قیلور واول كمسه بو ایكی خاطره ما بیننده
مذبذبین بین ذلك لا الی هؤلاء ولا الی هؤلاء قولنك مفهومنه مظهر اولوب قالور خلصنا الله وایاكم عن التردد والاضطراب
وهدانا وایاكم الی الخیر والصواب * مناجات وپناه ازحق جستن ازفتنهٔ اختیار وازفتنهٔ اسباب اختیار كه سموات
وارضین از اختیار واز اسباب اختیار شكوهیده اند وترسیده اند * بو سرح شریف حق تعالی یه مناجات ایتمكلك وفتنهٔ
اختیاردن وفتنهٔ اسباب اختیاردن اوتری حق تعالی حضرتلرندن پناه وملجأ طلب ایتمك بیاننده در زیرا آسمانلر وارضلر
اختیاردن ودخی اسباب اختیاردن هیبت الدیلر وقورقدیلر * وخلقت آدمی مولع افتاد برطلب اختیار واسباب
اختیار خویش * وخلقت آدمی اختیار طلبی اوزره وكندینك اختیارنك اسبابی اوزره مولع وحریص واقع اولدی
چنانكه بیمار شد اختیار خودرا كم بیند صحت خواهد كه سبب اختیارست تا اختیارش بیفزاید ومنصب خواهد تا
اختیارش بیفزاید * انجلین كه آدمی بیمار اوله كندینك اختیارنی كم ومعدوم كوره خدادن صحت استر تا انك اختیاری
زیاده اوله كه صحت سبب اختیاردر زیرا صحت برسرمایه دركه استرسه انكله آدمی ضلالت اختیار ایلر واسترسه هدایتی
اختیار ایلر وصحت بولدقلرندنصكره خدادن منصب استر تا انك اختیاری زیاده اوله زیرا منصب دخی برسرمایه دركه
آدمی استرسه انكله شر اختیار ایلر واسترسه خیر اختیار ایلر * ومهبط قهر حق در امم ماضیه فرط اختیار وسبب
اختیار بوده است * وامم ماضیه ده حق تعالینك قهرینك هبوطی ونزولی فرط اختیار وسبب اختیار اولمشدر مهبط
مصدر میمی اولورسه معنی بودر اما اسم مكان اولورسه معنی محل هبوط قهر الهی ومنزل نزول غضب ربانی امم ماضیه ده
اصل كثرت اختیار وسبب اختیار اولمشدر یعنی بونلرك فرط اختیاری وسبب اختیاری حق تعالینك قهرینه محل
كلمشدر دیمك اولور * هركز فرعون كرسنه وبی نوا كس ندیده است * كوركه فرعونی هركز بركسه آج وبی نوا ومحتاج
كورمشدر پس اول بوقدر فرط اختیار وسبب اختیار ایله فرعون اولدی حتی ربوبیت دعواسن قیلدی پس مهبط قهر
الهی اولدی بوندن ماعدا امم ماضیه دن نقدر مقهور وار ایسه انلرك هلاكنه سبب فرط اختیار واسباب اختیار
اولمشدر بوندن حصه بو اولدیكه ورع وتقواسی اولمین كمسه اختیاردن واسباب اختیاردن حذر ایتمك وقناعت بولنه
كتمك اولی والزمدر (مثنوی) اولم این جزر ومد از تو رسید * ورنه ساكن بود این بحر ای مجید * هم ازانجا این تردد دادیم
بی تردد كن مرا هم از كرم * ابتلام می كنی آه الغیاث * ای ذكور از ابتلاات چون اناث الهی وسیدی ومولایی اول
بوبحر درونمك جزر ومدی سندن وسنك هوا كدن ایرشدی یوخسه بنم بودریای باطنم ای مجید وحمید اولان خدا ساكن

ایدی كه بنم قلبمده هیچ بر جانبنه میل قیلمغه اصلنده هیچ بر طلب یوقدر بلكه مقلب القلوب والابصار ومحول الاحوال
والافكار سنسن خدایا هم اول یردنكه لطفكدن بكا بو ترددی ویردك ونی بین الامرین متردد ومتحیر اولمق منزله سنه
ایركوردك استرمكه لطف وكرمدن هم بنی بی تردد ایله‌ونی بو ورطهٔ حیرتدن خلاص ایدوب جانمی انعام واحسانكله
طویله سیدا بن ضعیفی ابتلا ایلرسن آه مدد سندن ای ذكور روجال سنك ابتلا وامتحانكدن انائدر پس لطفكدن
بزی امتحان قیلمه وبزی كندی نفسمزه واختیارمزه بر آن بیله اصمرلمه بلكه همیشه وكیلمز سن اولوب بزه خیرلو ونافع
اولان عملری میسر ایله (مثنوی) تابكی این ابتلا یارب مكن * مذهبی ام بخش وده مذهب مكن * بو ابتلا نیجه‌یه دك
یاربی بنی مبتلا ایلمه بكا برمذهب بخش ایله اون مذهبلو ایلمه مالك الملكا غیر المغضوب اولان صراط مستقیمه بزی
هدایت قیل سبل متفرقه وطرق شیطانیه ده بزی پراكنده دل قیلمه وخواطر مختلفه وافكار متنوعه ایله هم قلبمزی
حیران وپریشان ایلمه بلكه بو جمله دن سنك رضای شریفكه ولقای لطیفكه موصل اولان طریق مستقیمی بزه موفق
ومیسر ایله كاه اول جانبه وكاه بو جانبه مائل اولنلردن اولمیه وز وكاهی ضلالته وكاهی هدایته وكاهی دنیایه وكاهی
آخرته قصد وعزیمت قیلمیه وز (مثنوی) اشتری ام لاغری وپشت ریش * زاختیار همچو پالان شكل خویش
این كژاوه كه شود این سو كران) ان كژاوه كه شود آن سو كشان) ای قوی وقادر اولان خدا بن بر ارقه سی یاغر لاغر اشترم
كندیمك پالان شكل اولان اختیارمدن بو ماند كژاوه اولان اختیار كاه اولور كه بو جانبه اغر مائل اولور اول كژاوه كاهی
اول جانبه چكیجی اولور كژاوه محفه یه دیرلر فی المثل انسان بر اشتر كبیدر وروحانیته ودین وطاعته اولان میل بر كژاوه
كبی ونفسانیته وضلالت ومعصیته اولان میل هم كژاوه كبیدر اگر اول جانبه كران وثقیل اولسه بو جانب خفیف اولور
واگر بو جانب كران اولسه اول جانب خفیف اولور چن بر دوه نك یوكی بویله ناهموار اولسه لابد اول دوه اول ناهموار
اولان باركك التنده پشت ریش ولاغر اولور كذلك عاقل اولان انسان دخی بوكونه یار ناهموارك التنده خسته دل اولوب
نحیف ولاغر اولور (مثنوی) بفكن از من حمل ناهموار را * تا ببینم روضهٔ ابرار را * الهی بندن ناهموار اولان حملی
براق تا كم روضهٔ ابراری كورم ابرار برك جمعیدر اصحاب صحبتك جمعی اولدیغی كبی بر محسن ومطیع اولان كمسه‌یه دیرلر
وابراری * هم المطیعون الذین لا یؤذون الذر ولا یفعلون الشر * دیو تعریف ایلمشلردر وابرارك روضه سندن مراد
مقاملریدر پس تقدیر كلام بو یله دیمك اولور كه خدایا بو ناهموار اولان باری وبو مختلف اولان اختیاری بنم ظهرمدن
آشغه براق تا خفیف الحال اولم وسكا كمالیله اطاعت قیلم ویكدل ویكجهت اولان ابرارك مرتبه سنی كورم وانلرك
واصل اولدیغی مقامه بندخی اول مقامه واصل اولام (مثنوی) همچو ان اصحاب كهف ازباغ جود * می چرم
زایقاظ نه بل هم رقود * خفته باشم بریمین یا بر یسار * بر نگردم جز چو كوی اختیار * هم بتقلیب تو تاذات الیمین *
یا سوی ذات الشمال ای رب دین * اول اول اصحاب كهف كبی كه جود باغندن اوتلیم ایقاظدن دكل بلكه بو نلر رقود در
دیدیكك احوالندن نته كم انلر حقنده دیدك * وتحسبهم ایقاظا وهم رقود * یعنی اول اصحاب كهف راقد ونائم اولوب
وكندیلرك تدبیر واختیاری قیدندن قورتلوب سنك باغ جودكدن اوتلدقلری كبی بندخی سنك باغ جودكدن اوتلیم
وكندی وجودم قیدندن خلاص اولم یمین اوزره ویاخود یسار اوزره خفته اولم یعنی روحانیت ودیانت جانبی اوزره
استراحت قیلم ویاخود بشریت ونفسانیت جانبنده بیخود وبی اختیار آسوده اولم اختیارسز كوی كبی اولمقدن غیری
طوتمیم بلكه سنك چوكان ارادتكده ومیدان حكم وتصرفكده بی اختیار كوی كبی استدیكی جانبه غلطان اولم
ای رب دین سنك تقلیبكله ذات الیمینه دك ویاخود ذات الشمال طرفنه میل وحركت قیلم نته كم * نقلبهم ذات الیمین
وذات الشمال * مفهومی اوزره اصحاب كهفی كاه ذات الیمینه وكاهی ذات الشماله تقلیب ایلدك بزدخی استرزكه سنك
كهف امانكده بی اختیار اوله وز وبزی كیف ما یشاء دیلدیكك كبی كاه روحانیت طرفنه وكاهی جسمانیت طرفنه
وكاهی دنیا وكاهی اخرت جانبنه تقلیب ایلیه سن نته كم حبیبك اللهم لا تكلنی الی نفسی طرفة عین ولا اقل من ذلك
بیوردی بزدخی سنك جنابكه بو دعایی ایده‌رزكه بزی دخی كندو نفسمزه طرفة العینده واندن اقل اولان آنده حواله
ایلیه سن بو بیتلر سورهٔ كهفده اولان آیت كریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی فی حق اصحاب الكهف وتحسبهم ایقاظا
وهم رقود ونقلبهم ذات الیمین وذات الشمال * بو آیت كریمه نك تفسیری جلد اولده وزیر حكایه سنده مرور ایلدی انده
طلب اولنه (مثنوی) صد هزاران سال بودم در مطار * همچو ذرات هوا بی اختیار * صد هزاران سال مطارده اولدم
هوانك ذره لری كبی اختیارسز اولدم یعنی بو عالم شهادته كلمزدن وبو دام تنه كرفتار اولمزدن اول عالم ارواحك
جولانكاهندن ذرات هوا كبی اختیارسز پرواز ده اولدم وسنك حول وقوتكله سیر وحركت قیلدم (مثنوی)
كر فراموشم شدست ان وقت وحال * یاد كارم هست در خواب ارتحال * می رهم زین چارمیخ چارشاخ *

می جهم در مسرح جان زین مناخ * اول وقت وحال اگرچه بكا فراموش اولمشدر بكا خوابده ارتحال ایلمك یادكار اولدی
بو چار شاخ اولان چارمیخدن قورتلورم بو مناخدن جان مسرحنه صچرارم یعنی اگرچه اول عالم ارواحده اولان وقت
وحال حالا بكا بو جسم مرتبه سنده فراموش اولدیسه بكا عالم خوابده ارتحال ایلمك اندن یادكار ونمونه در هر شب
بو چار عنصرك چارمیخندن قورتلورم بو مناخ طبیعتدن جان مرعاسنه صچرارم مناخ اصلنده دوه چوكه جك یره دیرلر
بونده مقام طبیعت مراد اولور مسرح مرعایه دیرلر (مثنوی) شیر آن ایام ماضیهای خود * میچشم ازدایهٔ خواب
ای صمد * كندیمك اول ماضی اولان ایامك شیرنی ای صمد دایهٔ خوابدن طتارم یعنی ای احد وصمد اولان پادشاه
اول عالم ارواحده كندیمك كچن كونلریمك شیرنی ولذتنی خواب دایه سندن طاعم اولورم واول ایام كذشته ده اولان
لذتلری وچاشنیلری حالا عالم خوابده بولورم وعالم خوابده هر نه عمل قیلورسم بی اختیار قیلورم چونكم بو دنیا دخی حلم
نائم كبیدر استرمكه بونده دخی بی اختیار اولم وهمیشه سنك ارادت واختیاركله سیر وحركت قیلم (مثنوی) جمله عالم
زاختیار هست خود (میكریزد در سوی سرمست خود) تا دمی از هوشیاری وارهند * ننك خمر وزمر بر خود می نهند
جمله عالم كندینك وجودندن واختیارندن كندینك سرمست اولمسی جانبنه قچار تا بردم هوشیارلقدن قورتله لر
كندیلرینك اوزرینه خمر وزمر ننكنی قورلر یعنی اگر نفس الامرده نظر اولنسه جمیع اهل عالم كندینك وجودی قیدندن
واختیاری دامندن كندینك سرمست اولمسی وبیخود وبی اختیار قالمسی طرفنه قچار خمر ایچمك ودودك وتای چالمق
عیبنی كندیلره قورلر وبین الناس بو حالتلرله معیوب ومذموم اولمغه راضی اولورلر تاكه بردم هوشیارلق قیدندن قورتله لر
وبیخودلق وبی اختیارلق لذتنی بوله لر (مثنوی) جمله دانسته كه این هستی فخست * فكر وذكر اختیاری دوزخست *
می گریزند از خودی در بیخودی * یا بمستی یا بشغل ای مهتدی * زیرا جمله ناس بونی بیلمشدركه بو مجازی اولان وارلق
فخدر واختیاره منسوب اولان فكر وذكر فی المثل دوزخدر یعنی اختیاره منسوب اولان فكردن وذكردن خلق مضطرب
ومتألم اولورلر پس بو فكر وذكر اختیاری فی المثل دوزخ كبی اولور چونكم باخود اولمقده وقید اختیارله قالمقده بو خلق
عالم عذاب الیم كورورلر آخر الامر باخود اولمق مرتبه سندن بیخودلق وبی اختیارلق جانبنه قچارلر یا مستلكله ویاخود
بر كار عمله شغل ایتمكله ای مهتدی یعنی ای مهتدی اولان كمسه بو خلق عالم باخود اولمقده ودائم اختیار ایچره قالمقده
كورركه عظیم الم واضطراب وار در پس یا مست اولمقله ویاخود بر كاره اشتغال قیلمقله كندیلرینی اوتمق وبیخود اولمق
مرتبه سنه قچارلر وبیخود اولمقدن اثری یا بنك برلر ویاخود شراب ایچرلر ولیكن بو مستلك وبو كونه بیخودلق اذن حقله
اولمدیغیچون مقبول دكلدر انكیچون اول حالت ایچره روح باقی قالمیوب ینه كندی منزلنه عودت ایلر (مثنوی) نفس را
زان نیستی وامی كشی * زانكه بی فرمان شد اندر بیهشی * الحاصل نفسی اول نیستلكدن كیرو چكرسن زیرا كه
بی هوشلق ایچره بی فرمان كندی یا بنكله ویا خمر ویاخود زمرله ویاخود بو نلره بكزر بر امرله كندیكی بر قاچ ساعت نیست
وبی خود قیله سن وبی اختیار وبی هوش اوله سن نفسی اول یوقلقدن وباخودلق وهشیارلق منزلنه چكرسن زیرا كه
نفس بیهوشلق عالمنه بی فرمان الهی كتمش واول بی خودلغی وسرمستلكی اول كندیسنه اختیار ایتمشدر پس
باخودلق جنسندن قورتلمغه ووجود مجازی قیدندن خلاص اولمغه اذن الهی اولمینجه قادر اوله مز ومجرد بو كونه
كیفیات وبعض اسباب وآلات واسطه سیله زندان طبیعتدن وقید بشریتدن خروج قیله مز ونجات بوله مز (مثنوی)
لیس للجن ولا للانس ان * تنفذوا من حبس اقطار الزمن * جن ایچون ودخی انسان ایچون بو قدر زمانك اقطارندن
یعنی كنارنك حبسندن نفوذ وخروج یوقدر سورهٔ رحمانده اولان آیته اشارتدر تفسیری جلد اولده داستان چنكیده
مرور ایتدی انده طلب اولنه (مثنوی) لا نفوذ الا بسلطان الهدی * من تجاویف السموات العلی * سموات علانك
تجاویفندن بر كسه یه نفوذ یوقدر الا هدایت سلطانی ایله یعنی آسمان بلندك اورته لرندن بر كسه خروج ایتمكه قادر
دكلدر الا هدایت الهی قوتیله وقوت ربانی واسطه سیله (مثنوی) لا هدی الا بسلطان یقی * من حراس الشهب روح
المتقی) هدی یوقدر مكر شول سلطانله كه متقینك روحنی شهبك حراسندن حفظ ایلر یقی فعل مضارع دروقی یقی دن محفظ
معناسنه اعرابدن محلی مجرور صفتیدر سلطانك حراس ضم حا مهمله ایله حارسك جمعیدر اصلنده تشدید ایله در وزن
ایچون تخفیف ایله اوقنور شهب شهابك جمعیدر شهاب رجم شیاطین ایچون رمی اولنان نجمه دیرلر حراسك شهبه اضافتی
بیانیه در روح المتقی یقی لفظنك مفعولیدر وبو تقدیر اوزره معنی شهب ثاقبه نك حارسلرندن اصلا براحد ایچون هدایت
ومطلوبه وصلت یوقدر الا متقینك روحنی حفظ ایلین سلطان سببیله من حراسده حرف جر هدایه متعلق اولوب روح المتقی
هدایه مفعول اولسه هم وجهدر بو وجه اوزره تقدیر كلام لا هدایة لروح المتقی من الحراس التی هی الشهب الزاهرة
الا بمعاونة سلطان حافظ دیمك اولور یعنی متقی اولنلرك روحنه شهب ثاقبك حارسلرندن اوتری تجاویف سمادن نفوذ

ایدوب عالم ارواحه وملکوت سمایه واصل اولمغه هدایت بوقدر الا کل شیء قیومیتیله حفظ ایلین سلطان سبیله دیمك
اولورکورکه ارواح خبیثه سلطان الهی اولمدین آسمانه عروج ایلمکه قصد ایدرلر بر خوای ویقذفون من کل جانب
دحورا ولهم عذاب واصب شهاب ثاقب انلری خا که ملاصق وملازب ایلرپس براحد بلا اذن سلطان واقی اکا صعود
وعروجه وآندن نفوذ وخروجه قادردکلدر الا آنك اذن وارادتیله پس برکسه دخی کندی مرتبهٔ بشریه وقیود
جسمانیه سندن نفوذ وخروج ایدوب آسمان روحانیته عروج قیلمغه ووجود قیدندن خلاص اولمغه قادر اولمز الا حق
تعالی حضرتلرینك اذن وارادتیله (مثنوی) هیچ کس را تا نکردد او فنا ✻ نیست ره در بارگاه کبریا ✻ هیچ کسه یه تا کم
اول کسه فنا اولمیه بارگاه کبریایه یول یوقدر یعنی بارگاه حضرت حقه هیچ برکسه ایچون یول یوقدر تا اول کسه فنا اولمیه
هماندمکه اول کسه فانی اوله بارگاه کبریایه انکیچون یول اولور (مثنوی) چیست معراج فلك این نیستی ✻ عاشقانرا
مذهب ودین نیستی ✻ فلکك معراجی نه در بو یوقلقدر عاشقلرك مذهب ودینی یوقلق وفنادر یعنی فلك معنایه آلت عروج
ونردبان نه در دیرسك بو فنای وجود مجازیدن که بالکلیه کندیدن کچمك وبیخودلق شرابنی ایچمکدر عاشقلرك مذهبی
ودینی همان کندیلرنی محو وفانی قیلمق وخودبین وخودرای اولمقدن وانانیتله اتصاف قیلمقدن پاك وبری اولمقدر
وبو فنانك شرح وبیانی حد ونهایت طوتمز وشرح وبیانه کلمز (مثنوی) پوستین وچارق آمد از نیاز ✻ در طریق عشق
محراب ایاز ✻ عشق طریقنده نیاز جهتندن ایازك محرابی پوستین وچارق کلدی یعنی ایازا نه دای حالنده اولان پوستنی
وچارقنی سلطان محمودك عشقی یولنده محراب قیلدی نیازمندلك جهتندن که هرکون واروب پوستنی وچارقنی کوروب
ابتدای حالنی بیلوب کبر وعجبدن بری اولوردی کذلك خاکه نطفه پوستین وچارق کبیدر ایاز سیرت اولان عاشقلرك طریق
عشق الهیده نیاز جهتندن بوماننديله چارق وپوستین اولان خاك ونطفه محرابی کلدی بو عاشقلرهم هردم خاك ونطفه یی
نظرلرندن دورا یتمزلر وانلری کوردکجه کندی اصللرنی بیلوب وبی وجود اولدقلرنی کوروب کبر وانانیت سمتنه کتمزلر
(مثنوی) کرچه او خود شاه را محبوب بود ✻ ظاهر وباطن لطیف وخوب بود ✻ کشته بی کبر وریا وکینهٔ) حسن سلطانرا
رخش آیینهٔ ✻ چونکه از هستیٔ خود او دور شد ✻ منتهای کار او محمود شد ✻ اکرچه خود اول ایاز شاهك محبوبی ایدی
ظاهر وباطنی آنك لطیف وخوب ایدی اول ایاز بی کبر وبی کینه اولمش حسن سلطانه آنك یوزی بر آیینه اولمش ایدی
چونکم کندی وارلغندن خود اول دور اولدی آنك کارنك منتهاسی محمود اولدی ایازك قصه سی مفصل ومشروح
جلد خامسك اواخرنه قریب مرور ایلمشدر بونده ایازدن مراد مرتبهٔ محبوبیته ایرن ولیلر اولورا کرچه هر بر ولی پادشاه
حقیقتك محبوبی اولدی ظاهری وباطنی لطیف وخوب اولدی ولیکن هر بر ولی بی ریا وبی کینه اولمش وانك روی جانی
سلطان حقیقته بر لطیف آیینه کلمشدر وسلطان حقیقت انك مرآت وجهنده اوصاف وآثاری ایله تجلی قیلمشدر چونکم
کندی وارلغندن اول محبوب الهی اولان ولی دور اولدی آنك جمله کارنك منتهاسی محمود وممدوح اولدی نته کم
ایازك کارنك نهایتی مقام محمود اولدی وشاه محمودانی کندی مقامنه اجلاس قیلدی کذلك ولی کامل دخی مرتبهٔ
محبوبیته ایردکدنصکره آنك منتهای کاری مقام محمود اولور (مثنوی) زان قوی تر بود تمکین ایاز ✻ که ز خوف کبر کردی
احتراز ✻ او مهذب کشته بود وآمده ✻ کبر را و نفس را کردن زده ✻ ایازك تمکین وثباتی اندن قوی راك ایدی که زیرا کبرك
خوفندن احتراز ایدردی اول ایاز مهذب اولمش ایدی کبرك ونفسك بوینی اورمش ایدی یعنی ایازك تمکین وثباتی
اول منصب وماله مغرور ومعجب اولمقدن قوی تر ایدی که کبر خوفندن اول احتراز ایدردی وکبر وعجبدن احتراز
ایلدیکیچون هرکون پوستین وچارقنه نظرا یتمکه کیدردی ایازك تمکینی بوندن قوی ومرتبه سی بوندن عالی ایدی
زیرا اول ایاز اخلاق ذمیمه دن بالکلیه پاك ومهذب اولمشدی وکلمش کبر وریانك ونفس پردغانك بوینی اورمشدی پس
ایاز بو کونه کار ونیازی چونکم کندینك مرتبه سی بوندن اعلا درنیچون ایلردی دیسك جواب بیورورلر ودیرلر (مثنوی)
یا پی تعلیم سبکردان حیل ✻ یا برای حکمتی دور از وجل ✻ یا که دید چارقش زان شه پسند ✻ کز نسیم نیستی هستیست بند
ایاز بو حیله وکاری یا تعلیم دن اوتری ایلدی یا خود خوف وحذردن دوربر حکمت ایچون ایلدی یعنی ایاز هرکون
چارق وپوستنه نظرا یتمك حیله سنی یا برای تعلیم انام ایتمش اوله ویا خود کبر وغرور خوفندن دوربر حکمت خفیه
ایچون ایتمش اوله یا خود اکا چارقی کورمك اندن اوتری مقبول وپسند اوله که بو یوقلق نسیمندن وارلق بندیدر یعنی
اکا چارق وپوستنه نظرا یتمك انکیچون مقبول اولدیکه فنا وفقر حقیقی نسیمندن بو وجود مجازی بربند کبیدر پس
هرکون اول چارق وپوستینه نظرا یتمکی سوردی (مثنوی) تا کشاید دخمه کان بر نیستیست ✻ تا بیابد آن نسیم عیش
وزیست ✻ تا شول دخمه آچله که اول دخمه یوقلق اوزره در تا کم اول عیشك وزیستك نسیمنی بوله دخمه اکرچه قبر اوزره
بنا اولنان خانه یه دیدیلر ولیکن هر دفینه اوزره بنا اولنان خانه یه ده دیدیلر ولیکن هر دفینه اوزره بنا اولنان خانه دفینه

معناسنه

معناسنه استعمال ایلدیلر بونده دفینه معناسی مراد اولور ودفینه دن مراد هم وجود حقانی واسرار ربانی دفینه سی
اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ایاز هرکون چارق وپوستینه نظر ایلمکه ملازمت قیلوروا کا راغب اولوردی تا کم
شول دفینه اکا فتح اوله که اول دفینه یوقلقده در چونکم اول یوقلق اوزره وضع اولنان دفینه یی بوله تا اول عیش ابدی
وزندکانیٔ سرمدی نسیمنی بوله وهمیشه راحته واصل اوله (مثنوی) ملك ومال واطلس این مرحله ✻ هست بر جان
سبکرو سلسله ✻ سلسلهٔ زرین بدید وغره کشت ✻ ماند در سوراخ چاهی جان زدشت ✻ بو مرحله نك ملك ومالی واطلسی
سبکرو اولان جانك اوزرینه سلسله در بو مرحله نك اهلی سلسلهٔ زرینی کوردی مغرور اولدی بر چاهك سوراخنده جان
دشتدن قالدی این مرحله دن مراد بو دنیادر یعنی بو دنیانك ملك ومالی واطلس ولباسی ودولت واقبالی سبکرو اولان
جانك وطریق الهیده تیز رو اولان صاحب عرفانك کردنی اوزره برقید وسلسله کبیدر برسالك مادامکه بو سلسله یی
کردن جانندن دورا یتمیه صحرای حقیقت جانبنه کتمکه قادر اولمز زیرا زرین اولان سلسله یی کوردکده مغرور اولور
وبو مرحلهٔ دنیانك زیب وزیورنه الدانور پس جان روحانی وصحرای حقانینك سیرندن برقیودلکی ایچره قالور بو عالم
طبیعتده جانك قالمسی بر سوراخ چاه ایچره قالمق کبیدر وجاه ومنصبه مبتلا اولمسی بر سوراخ چاهه دوشوب انده قالمق
وبر لطیف صحرانك سیرندن محروم اولمق کبیدر (مثنوی) صورتش جنت بمعنی دوزخی ✻ افعیٔ پر زهر ونقشش
کلرخی ✻ بو مرحلهٔ دنیانك صورتی فی المثل جنت ومعناده بر دوزخ پر زهر افعی وانك نقشی بر کلرخدر پس
بو صورتا جنت ومعناده دوزخ کبی اولان جهانه کوکل باغلمه وبحسب المعنی مار وبحسب الصورة پر نقش ونکار
اولان دنیایه زنهار دل ویرمه که انك نوشی معناده نیشدر که عارفلردن بری بو بیتلری مناسب دیمشدر (بیت)
دل در جهان مبند که یاریست بی وفا (جاهیست بی شراب وشرابیست بی صفا) نوشش مچش که زهر افاعیست در عقب
خرش مخور که رنج خمارست در قفا (مثنوی) کرچه مؤمن را سقر ندهد ضرر ✻ لیك هم بهتر بود زانجا کذر ✻ کرچه
دوزخ دور دارد ز و نکال ✻ لیك جنت به ور افی کل حال ✻ اکرچه مؤمنه سقر ضرر ویرمز ولیکن اول یردن کذر ایلمك
مؤمنه اولی وبهتردر اکرچه دوزخ مؤمندن نکال وعذابی دور طوتارلیکن جمیع حالده اکا جنت ایودر یعنی بو دنیا که
معناده دوزخ کبیدر مؤمن ومتقی اولان کسه یه بو دنیا ومافیهانك اصلا ضرر وزیانی اولمز دوزخ مؤمن ومتقی اولان
کسه دن نکال وعذابی دور طوتدیغی کبی دنیا هم مکر وضرری اول مؤمن ومتقیدن دور طوتار ولیکن مؤمنه لایق
اولان اندن کذر قیلمقدر وهر حالده مؤمنه جنت ملکی اولی وبهتردر (بیت) دع الفؤاد عن الدنیا وزینتها ✻ فصفوها
کدر والوصل هجران ✻ وکل وجدان حظ لا ثبات له ✻ فان معناه فی التحقیق فقدان (مثنوی) الحذر ای ناقصان زین
کلرخی ✻ که بکاه صحبت آمد دوزخی ✻ ای ناقصلر بو کلرخدن حذر ایلك که صحبت وقتنده بر دوزخ کلدی یعنی
ای ناقصان العقل اولان اهل دنیا بو بر کلرخ محبوبه کبی اولان دنیادن بغایت حذر ایلك که اکا مقارنت وملاقات
وقتنده اول بر دوزخ کلدی وانك قولی بحسب الظاهر مضحك وفعلی مبکی اولدی کما قال الانوری من لسان الدنیا
نصیحة لاهلها (نظم) هی الدنیا تقول بملء فیها ✻ حذار حذار من بطشی وفتکی ✻ فلا یغررکم منی ابتسام ✻ فقولی
مضحك والفعل مبکی ✻ ودنیانك صورتا نقش وزیورله بر کلرخ عروس وباطنده وحین صحبتده بر زشت وعبوس
دو سیرت اولدیغنی تعلیم ایلمکدن اوتری بو حکایت غریبه یی ایراد ایدوب بیورورلر حکایت ان غلام هندو که بر خداوند
زادهٔ خود پنهان هوا آورده بود چون دختررا با مهترزادهٔ عقد کردند غلام خبر یافت رنجور شد ومیکداخت وهیچ طبیب
علت او را در نمی یافت واو را زهره ویارای کفتن نی ✻ بو سرخ شریف وبو بیان لطیف اول هندو غلامك حکایتیدر که
کندی افندیسنك دخترینه نهانی محبت کتورمش ایدی چونکه اول دختری بر مهترزاده یه عقد ایلدیلر اول غلام واقع
اولان عقد ونکاحدن خبر بولدی زیاده المندن رنجور اولدی ونار فرقتدن اریدی ونحیف ولاغر اولدی وهیچ بر طبیب
اول غلامك علت ومرضنی بوله مدی وبیله مدی واول غلامه کندی دردنی برکسه یه دیمکلکه زهره وطاقت یوق ایدی
نته کم نظم شریفده بیان بیورورلر (مثنوی) خواجهٔ را بود هندو بندهٔ ✻ پروریده کرده او را زندهٔ ✻ علم وآدابش تمام
آموخته ✻ در دلش شمع هنر افروخته ✻ پروریدش از طفولیت بناز ✻ در کنار لطف آن اکرام ساز ✻ بر خواجه نك هندو
بر غلامی وار ایدی بسلمش انی بر زنده ایلمش ایدی بو مصرع ان خواجه ان بنده را پروریده وزنده کرده بود تقدیرنده
اولور واول بنده یی نه ایله زنده ایلدیکنه بو بیتلرله اشارت ایلیوب دیر خواجه اکا علم وآدابی تمام اوکرتمش واول غلامك
قلبنده هنر شمعنی شعله لندرمش ایدی اول اکرامساز لطف کنارنده ناز ایله طفولیت زماننده نبری اول غلامی بسلمش
ایدی وکوچك ایکن انی الوب ناز ونعیم ایله لطف واحسان قوجاغنده اول اکرام وانعام صاحبی خواجه آنی تربیه قیلمش
ایدی (مثنوی) بود هم این خواجه را خوش دختری ✻ سیم اندامی کشی خوش کوهری ✻ چون مراهق کشت

دختر طالبان * بذل می کردند کابین گران * میرسیدش ازسوی هر مهتری * بهر دختر دمبدم خواهگری *
بو خواجه نك هم بر خوش وماه وش بر دختری وار ایدی برسیم اندام برکش برخوش کوهر ایدی کش کاف فارسینك
فتحه سیله خوب ونازك معناسنه در چونکه دختر مراهق اولدی یعنی حد بلوغه قریب کلدی انك طالبلری انکچون
کابین کران بذل ایلدیلر وچوق مال ورزق ویردیلر هر بر مهترك جانبندن اول دخترك پدرینه دمبدم اول دختردن اوتری
بر خواستکار یتشوردی خواهگر قیز دیلیجی معناسنه در یعنی هر دم اول دخترینك کوهردن اوتری اغنیا طرفندن
قیز کوریجی نیجه کسه لر کلورلر وآنی طلب قیلورلردی (مثنوی) کفت خواجه مال را نبود ثبات * روز آید شب رود اندر
جهات * حسن صورت هم ندارد اعتبار * که شود در رخ زرد از یك زخم خار * سهل باشد نیز مهترزادکی * کی بود غره
بمال وبارکی * خواجه چونکم اغنیا طرفندن کندی دخترینه بو قدر طالب کوردی انلره میل ایتمیوب دیدی مالك
ثباتی یوقدر زیرا مال کوندز کلور کیجه جهات ایچره کیدر یعنی مالده دوام وثبات یوقدر فرضا برکون کلور جمع اولور
واول کیجه هم بو اطراف وجهات ایچره اکا بر آفت ایرشمکله ویا خودانی بر حرامی المغله ضایع اولور کیدر پس عاقل
اولان کسه لرك قتنده اول قیمت واعتبار طوتمز حسن صورت هم اعتبار طوتمز زیرا رخ بر زخم خاردن زرد اولور یعنی
دامادك احسن صورتده اولمسی عند العقل مقبول ومعتبر دکلدر زیرا رخ کاهکون بر خار زخمندن قابلدرکه زرد اولور
وحسن صورت خار محنتله زوال بولور مهترزادهلك دخی سهل وبی اعتبار اولورکه اول مهترزاده ماله وهنره مقبول ایسه
مغرور اولور بارکی را مهمله نك فتحیله ابوانه دیرلر یعنی غنی اوغلی اولماغه هم اعتبار یوقدر که اول اسب وماله مغرور اوله
واسب ومال الندن کتدکدنصکره بی هنر قاله (مثنوی) ای بسا مهتر بچه کز شور وشر * شد زفعل زشت خود ننك پدر
پر هنر را نیز کر باشد نفیس * کم پرست وعبرتی کیر از بلیس * ای چوق مهتر اوغلی که شور وشردن که کندینك زشت
اولان فعلندن ننك پدر اولدی یعنی بر دولتلو اوغلی اولماغه هم اعتبار یوقدر زیرا چوق دولتلو اوغلی واردر که شور
وشردن کندینك زشت اولان فعلندن باباسنه عار اولدی وپدری اندن عارلندی ومعیوب اولدی پر هنر اولان دامادهم
اکر انك هنری نفیس ایسه ده طاپمه یعنی اکا میل ایتمه وابلیسدن بر عبرت طوت که بو قدر عقل وهنر صاحبی ایکن
کور نیجه مردود اولدی ونه حالته کرفتار کلدی کم پرست اکرچه آز طاپ دیمکدر اما مپرست معناسنه استعمال
اولنمشدر (مثنوی) علم بودش چون نبودش عشق دین * او ندید از آدم الا نقش طین * اکرچه ابلیسده علم وهنر وار ایدی
چونکم اکا عشق دین اولمدی اول ابلیس آدم حضرتلرندن کورمدی الا نقش طینی یعنی دین ویقین عشقی اولمدیغندن
اوتری اول ابلیس آدم حضرتلرینك دینی ویقینی کورمدی بلکه همان طیندن ترکیب اولان جسدینك نقشنی کوردی
(مثنوی) کرچه دانی دقت علم ای امین * زانت نکشاید دو دیدهٔ غیب بین * او نه بیند غیر دستاری وریش * از معرف
پرسد از بیش وکمیش * ای امین اکرچه علمك دقتنی بیلورسن لکن اندن سکا ایکی غیب کوریجی کوز کشاده اولمز یعنی
ای علوم رسمیه ده امین وفهوم عقلیه ده متین اولان عالم اکرچه علم رسومك دقتنی بر وجه کمال بیلهسن وعلوم رسمیه ده
مدقق وموشکاف اولهسن ولیکن اول دقت بین اولمقدن بو علوم ظاهریه یه کوشش قیلمقدن سنك ایکی غیب کوریجی
کوزلرك کشاده اولمز وسکا اول تحقیق وتدقیقدن نورانیت کلمز سنك قلب کوزلرك کشاده اولمسی علم دیندن ونور
یقیندن اولور اکر بصر بصیرتك ودیدهٔ سریرتك کشاده اولمق استرایسك علم دینه سعی قیل وعلمکله عامل اول تاکم هر شیئك
حقیقتنی دیدهٔ غیب بین ایله کورمکه قادر اولهسن اول بی بصیرت اولان عالم بر دستار وریشدن غیری کورمز اول زیادهلکی
ونقصانی معرفدن سؤال ایدر بو بیتده مخاطبدن غائبه غیری بر نسنه کورمز اکر انك حضورینه بر ملبس ومشکل کسه
کلسه انك حالنی وسربالنی زیادهلکنی ونقصانی بیله میوب لابد آنی بر معرفدن صورر بلکه کندی نفسنك دخی
زیادهلکنی ونقصانی بیله میوب بر معرفدن سؤال ایدر اکر اول معرف اکا کندی نقصانندن خبر ویرمیوب سن بر فاضل
وکامل کسه سن دیسه هم اعتماد ایدر حاصل کلام کندی حالنی کندی بیلمیوب غیر بلرك تعریفیله بیلور دیمك اولور
(مثنوی) عارفا تو از معرف فارغی * خود همی بینی که نور بازغی * کار تقوی دارد ودین وصلاح * که ازو باشد بدو عالم
فلاح اما ای عارف سن معرفدن فارغ وبی نیازسن کندیکی همیشه کوررسن که نور بازغسن یعنی ای عارف حقیقت بین
کندی نفسکی بیلمکدن غیر بلرك تعریف وتوصیفندن فارغسن سن کندیکی همیشه کوررسن که بر نور طالعسن
سنك اکر کندیکی بیلمکده واکر غیری بی کورمکده معرفك تعریفنه احتیاجك یوقدر زیرا سن تقوا ودین وصلاحله
متصف اولوب ایکی غیب کوریجی باطن کوزلریکی کشاده قیلمش وفلاح بولمشسندر پس کاری تقوا ودین وصلاح طوتار
یعنی اصل اعتبار تقوایه ودین وصلاحه در زیرا ایکی عالمده فلاح ونجات اندن اولور بو ابیات شریفه جملهسی خواجه نك
لسانندندر وبوندن حصه بو اولور که برکسه کندی دخترینی بر دامادهٔ ویرمك استرسه لابد بر دیندار ومتقی وصالح کسه یه

ویرمك

ویرمك استه یه که دنیاده وآخرتده نجاح وفلاح دین وتقوا وصلاحله اولور نته کم اول خواجه اصلا مالندن ومنصبدن
ومهترزاده لکندن وهنردن هیچ برینه رغبت والتفات ایتمدی (مثنوی) کردیك داماد صالح اختیار * که بدو فخر
همه خیل وتبار * پس زنان کفتند او را مال نیست * مهتری وحسن واستقلال نیست * اول خواجهٔ هوشیار بر صالح
دامادی اختیار ایلدیکه او صالح جمیع قوم وقبیلهنك فخری وکزیدهسی ایدی پس زنلر دیدیلر اول دامادك مالی یوقدر
یعنی خواجه نك خانه سنده اولان واکا تعلق قیلان خاتونلر دیدیلر سن دخترینك کوهری یکی فلان کسه یه ویرمك استرسن
انك خود مالی ورزقی یوقدر اولولغی وحسن واستقلالی یوقدر یعنی ناس ما بیننده اولولغی وشکلا حسنی واستقلالی
وادیملکی یوقدر پس سن آنی نه وجهدن دامادلغه قبول ایلرسن دیدیلر وبونلر نقصان عقللرندن همان ظاهرده اولان
حسنه ومهترلکه باقوب معنوی اولان دولتدن وعزتدن بی خبر اولدیلر وبو زمانه نك اکثرد کوری کبی ماله ومنصبه
طاپوب دولت اخرویه دن بی بهره قالدیلر (مثنوی) کفت اینها تابع زهدند ودین * بی زر او کنجیست بر روی زمین
خواجه زنلردن چونکم بو سوزلری اشتدی انلره ایتدی ای خاتونلر بو سزلك دیدکاریکز جملهسی تابع زهد ودیندرلر
اول صالح ومتدین یریوزنده التونسز بر کنجدر فی الحقیقه اصل خزینه دیدکلری صلاح وتقوادر وکنج معنوی
وخزینهٔ اخروی صالح ومتقی اولان کسه نك ذاتیدر (مثنوی) چون بجد تزویج دختر کشت فاش * دست پیمان
ونشانی وقماش * پس غلام خرد کاندر خانه بود * کشت بیمار وضعیف وزار زود * همچو بیمار دقی او می کداخت
علت او را طبیبی کم شناخت * چونکم جدله تزویج دختر دست پیمان وبر نشان وقماش ایله فاش اولدی دست پیمان
ال ارمغانی دیمکدر طرفیندن ال اله اولوب قول وقرار ایلمکدر نته کم نکاح اولدیغی وقتده زوج وزوجه طرفندن وکیل
اولان کسه لر ال اله آلوب نکاح ایدرلر اکا دست پیمان دیرلر مصرع ثانیده با عربیه مقدر اولور بدست پیمان
وبنشانی وبقماش تقدیرنده اولور یعنی چونکم اول دختر اول داماد صالحه جد ایله ودست وپیمان وبر نشان ودخی قماش
ایله تزویج اولنمسی ونکاح قیلنمسی فاش واشکار اولدی پس اول کوچك غلامکه خواجه نك خانه سنده ایدی علی الفور
بیمار وضعیف وزار اولدی دق مرضنه منسوب اولان خسته کبی اول غلام اریدی انك مرضنی بر طبیب اکلمدی
واول نه مرضه مبتلادر انی بیلهمدی (مثنوی) عقل میکفتی که رنجش از دلست * داروی تن در غم دل باطل است)
عقل دیردیکه انك رنجی قلبندندر تنه اولان دارو دل غمنك حقنده باطلدر یعنی هر عاقل فراستله بیلوردیکه
مرضی مرض جسمانی دکلدر ودیردیکه انك رنجی درون دلدن ودل دردنه ایسه بدنه ایلدکاری دارویی ایلمك باطلدر
(م ی) ان غلامك دم نزد از حال خویش * کرچه می آمد برو در سینه ریش * اول غلام جك کندی حالندن دم اورمدی
اکرچه که سینه سنده ریش کلدی یعنی اکرچه اول غلام جکك درونی درد فراقدن خسته ومجروح اولدی ولیکن اندن
کسه یه بر سوز سویلمدی اصح اولان نسخه لرده کرچه ریش برینه زاء معجمه ایله کزچه نیش واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره
معنی اول غلام جك کندی حالندن هیچ بر کسه یه دم اورمدی وسوز سویلمدی (مثنوی) کفت خاتون را شبی شوهر که تو
باز پرس در خلا از حال او * تو بجای مادری او را بود * که غم خود پیش تو پیدا کند * بر کیجه خاتوننه اری دیدیکه
ای خاتون سن اول غلامك حالندن خلوتده اکا آشکارا صورورسن نیچون بویله ضعیف ونحیف اولدی دیو تنهاده انك
حالندن استفسار ایلهسن اکا بر مادر یرنده سن اوله که کندی غمی سنك قتکده پیدا ایلیه بر ظرافتله اندن خبر المغه سعی
ایله بولایکه درد دلنی سکا عیان ایلیه دیدی (مثنوی) چونکه خاتون کرد در کوش این کلام * روز دیکر رفت نزدیك غلام
پس سرش را شانه میکرد ان ستی * با دو صد مهر و دلال واشتی * چونکه خاتون بو کلامی اشتدی ودر کوش ایتدی
بر غیری کونده اول خاتون غلامك قتنه کتدی واکا وافر نوازشلر ایتدی بو جملهدن بری پس اوستی اول غلامك باشنی
ایکی یوز مهر ایله وشیوه وناز ایله وصلح ایله طرادی واکا وافر ملایمتلر وملاطفهلر ایتدی (مثنوی) آنچنانکه مادران
مهربان * نرم کردش تا در آمد در بیان * که مرا امید از تو این نبود * که دهی دختر به بیکانه عنود * خواجه زادهٔ
ما وما خسته جکر * حیف نبود کورود جائی دیکر * اول خاتون اکا اول قدر ملایمت وملاینت ایلدیکه مهربان اولان
مادرلر انجلاین ایدرلر اول غلامی بو ظرافتله نرم ایلدی حتی اول غلام نطق وبیانه کلدی وسر درونی اکا افشا واظهار
قیلدی بویله دیوکه ای خاتون بنم سندن امیدم بو دکل ایدی دختری بر عنود بیکانه یه ویرهسن وبنم خواجه زادمی
بر اجنبی کسه یه ایرکورهسن بزم خواجه زادهمز وبز خسته جکر زحیف دکلمیدر که او بر غیری یره کیده مصرع اول
دختر تو خواجه زادهٔ ماست وما خسته جکریم تقدیرنده اولور خواجه زادهٔ من دیمیوب خواجه زادهٔ ما و خسته
جکر دیمه سنده نکته کندی دخترك فراقندن خسته جکر اولدیغی کبی دختری دخی کندینك فراقندن خسته جکر
ظن ایلمشدر انکیچون بز خسته جکر زحیف دکلمیدر که اول بر غیری یره کیده وانك فراقی بنی بویله خسته دل ایده دیو

سو یاشدر (مثنوی) خواست ان خاتون زخشمی کامدش * که زند وزبام زیراندازدش) کوکه باشد هندوی مادرغری
که طمع دارد بخواجه دختری * اول خاتون شول برخشمد نکه اکا کلدی وشول برغضبدنکه اول غلامك سوزندن
اول حینده اکا مستولی اولدی واستدیکه اول غلامه اوره وانی بامدن آشغه انه کندیسنه بویله دیدیکه اوکیم اوله
برانه سی قحبه هندیکه خواجه سنك دخترنه طمع طوته واکا نهانی تعشق ایده (مثنوی) کفت صبراولی بود خودرا
کرفت * کفت باخواجه که بشنواین شکفت * اینچنین کرانکی خائن بود * ما کمان برده که هست اومعتمد * کیرواول
خاتون صبراولادر دیدی وکندیسنی طوتدی وکظم غیظ ایتدی کاوب خواجه یه دیدی ای خواجه اشته بو عجب
بو نجلین برحالی قوشجغزی خائن اوله بز کمان ایلتمشز که اومعتمد در کرء چالی قوشنه دیرلر کاف تصغیرایچون ویاوحدت
ایچون اولور کاف نفس کلمه دن اولورسه کرائك مز کادلك قوشنه دیرلر یعنی اشت بو عجب که بونك کبی برمز کادلك قوشی
برم خانه مزده خاینددر برایسك اول معتمد علیه دردیوظن ایتمش وکمان ایلتمشز پس بونك چاره سی هرنه ایسه سن یلك
بیلورسن دیدی (صبرفرمودن خواجه دردختررا که غلامرا ازجرمکن من بی زجراورا ازین طمع بازآورم به تدبیرکه
نه سیخ سوزدونه کباب خام ماند) خواجه دخترك مادرنه صبر بیورمه سنك بیاننده دربویله دیوکه اول غلامی زجرومنع
ایله بن بی زجراول غلامی بوطمعدن کیروکتوریرم تدبیرایله اندن نه شش یانرونه اتکو بنوب خام ونا پخته قالور
(مثنوی) کفت خواجه صبرکن بااوبکو * که ازوبیریم وبدهمیش بتو * تا بمکراین ازدلش بیرون کنم * توتماشا کن که
دفعش چون کنم * خواجه خاتوننه ایتدی ای خاتون صبرایله واکا بویله دیوسویله که اول کسه دن دختری قطع ایدوب
جدا ایده لم وانی سکا ویره لم تاکم مکرایله بوطمعی انك قلبندن طشره ایلیلم سن تماشا ایله کورکه آنی نیجه دفع ایلرم وآنی
بوسودادن کورنه حیله ایله بیزارایلرم (مثنوی) تودلش خوش کن بکومیدان درست * که حقیقت دختر
ماجفت تست) ماندانستیم ای خوش مشتری) چونکه دانستیم تواولیتری) آتش ماهم درین کانون ما * لیلی آن ما
وتومجنون ما * ای خاتون سن اول غلام هندینك قلبنی خوش ایله واکا بویله دیوسویله که ای غلام راست ودرست بیل که
برم دخترمز تحقیقا سنك جفتکدر برآنی سندن شمدنصکره جدا ایلمزز ای خوش مشتری برشمدیه دك بونی بلمه دك
چونکم بلدك وسنك اکا مشتری وطالب اولدیغکه عالم اولدق پس سن جمله دن اولیترسن برم آتشمز هم برم بوکانونمزده در
یعنی آتش عشقه مبتلا اولان غلاممز هم برم کندی اوجاغمزده در لیلی برم آمیز ولا یقمز در وسن برم مجنونمزسن
اورنه لقده ایریلق وسچیلك بوقدر پس غم چکمه وزمین سینکه هجران وفراق تخمنی اکمه شمدنصکره مراده واصل
اولورسن دیوسویله دیدی (مثنوی) تاخیال وفکرخوش بروی زند * فکرشیرین مردرا فربه کند * جانور فربه شود لیك
ازعلف) آدمی فربه زعزت وشرف * آدمی فربه شود ازراه کوش) جانور فربه شود ازحلق ونوش) تاکم خیال خوش
وفکرخوش اول غلامی اوره زیرافکرشیرین مردی فربه ایلر وفکرناخوش وخیال مولم ومشوش انسانی لاغر
وضعیف ایلر جانوراکرچه فربه اولور وقوت بولور ولیکن علفدن ویمکدن وایچمکدن اما آدمی عزت وشرفدن فربه اولور
ومولم اولمین فکرلردن وقلبه خوش کلان وسروروبرن خیاللردن قوت بولور واصل آدمی کوش یولندن فربه اولور
ومزاجنه ملایم وطبعنه موافق شیرین سوزلر اشتمکله قوت بولور اما جانور بوغازدن ونوشدن فربه اولور حلق کلو
معناسنه در اما بونده یمکدن کنایه در ونوش دخی ایچمك معناسنه در پس حیوانك سمزلمه سنه سبب یمك وایچمکدرکه
انلرك درونده غم وهم بوقدر اما انسانك فربه اولمه سنه سبب اصل سروروشادیدروبی غم والم اولمقدر فرضا برکسه نك
قلبی همیشه مسرور اولسه وانك قلبنه لطیف وشیرین فکرلر وخیاللر کلسه واول کسه چوقلق اکل وشربه مقید اولمسه
هم فربه اولور وجسمنه قوت ولطافت کلور اما برکسه فرضا الطیف طعاملر ونفیس ونظیف غدالر ییسه ولیکن قلبنده
ناخوش فکرلر ومولم خیاللر اولسه اول غدالرانك ایچنه سکمیوب لابد کتدکجه نحیف ولاغر اولور خواجه خاتوننه
بویله دیدی واکا وار اول غلامه خوش آینده سوزلر سویله دیو امرایلدی (مثنوی) کفت ان خاتون ازین تلك مهین *
خورد دهانم کی بخندا اندرین * اینچنین زاری چه خایم بهراو * کو بمیران خائن ابلیس خو * خاتون کندی زوجنه ایتدی
ای خواجه بوتلك مهیندن وعاروشیندن خود بنم دهانم بو خصوصده نجن حرکت ایلر ولسانم بوکونه سوزی
اکا نیجه سویلر اول غلامدن اوتری بونجلین هرزه یی نیچون چینیم دی اول ابلیس خویلو خائن اولسون یعنی اول دبو
سیرت اولان خائنه دی که دردوغمدن هلاك اولسون اکا بوکونه خوش آینده سوزلر سویلمك نه لازمدر دیدی (مثنوی)
کفت خواجه نی مترس ودم دهش * تارود علت ازوزین لطف خوش * دفع اورادلبرا بمن نویس * هل که صحت یابدان
باریکریس * خواجه خاتوننه ایتدی ای خاتون عفت مشحون بوق بویله دیمه قورقمه واکا دم ویریعنی ریش خند ایله
وانك مزاجنه ملایم وطبعنه موافق سوزلر سویله تاکم اول غلامدن علت ومرض بولطف خوشدن کیده

وخوش

وخوش خاطره لرانی مسرور وفربه ایده صکره انك دفعنی ای دلبربنم اوزریمه یازقوکه اول اینجه اکریجی صحت بوله
باریکریس وصف ترکیبیدر اینجه اکریجی معناسنه بونده دقیق فکرایدیجی واینجه خیال ایدیجی معناسنه استعاره
اولور یعنی اول خواجه خاتوننه ایتدی ای خاتون بونده نه وارسن انك دفعنی بنم اوزریمه واجب بیل سن اکابنم دیدیکم
اسلوب اوزره مکالمه قیل تاکم اول اینجه فکرلرایدیجی صحت بوله واول مرضدن خلاص اوله (مثنوی) چون بکفت
آن خسته را خاتون چنین * می نکنجید از تبختر بر زمین * زفت کشت وفربه ومرخ وشکفت * چون کل سرخ
اوهزاران شکرکفت * که کهی میکفت ای خاتون من * که مبادا باشد این دستان وفن * چونکم خاتون اول خسته یه
بویله دیدی اول حزین شاد اولوب تبخترندن زمینه صغمدی تبختر صالنمغه دیرلر بونده سرور وغرور ایله حرکت ایلمکدن
کنایت اولور اول غلام بوسوزلری راست صانوب زفت اولدی وفربه ودخی سرخ روی اولدی قرمزی کل کبی اچلدی
وهزاران شکر دیدی اول غلام کاه کاه خواجه نك زوجنه دیردی ای بنم خاتونم اولمیه بو دستان وفن اوله وبو وعدۀ دروغ
وبو کلام بی فروغ اولوب بنی خسته دل قیله (مثنوی) خواجه جمعیت بکرد ودعوتی * که همی سازم فرج را وصلتی
تاجماعت عشوه می دادند وکال * کای فرج بادت مبارك اتصال * تا یقین ترشد فرج را آن سخن * علت ازوی رفت کل
ازبیخ وبن * خواجه جمعیت وبردعوت ایلدی ودیدیکه فرج ایچون بروصلت دوزرم وآنی برکسه ایله جفت ایلرم
حتی جماعت اول غلامه عشوه وکال ویردیلر بویله دیوکه ای فرج سکا اتصال مبارك اولسون یعنی جماعت خواجه نك
یارانی ایدی اکثراول جمعیتك سرنه واقف اولدیلر واول فرج عربه عشوه لر ویردیلر وریشخندلر قیلوب ای فرج اجتماع
واتصال سکا مبارك اولسون دیدیلر حتی فرجه اول سویلین سوزلر یقین تر اولدی وانك قلبی اول وعده نك ظهورنه
اعتقاد قیلدی علت بالکلیه اندن کتدی وانك قلب وروحی بووصلتك آرزوسنه دوشوب سرور وشادیلق مرتبه سنه
ایتدی (مثنوی) بعد ازان اندرشب کردك بفن * امرد برابست حنا همچوزن * پرنکارش کرد ساعد چون عروس
پس نمودش ما کیان دادش خروس * اندنصکره کردك کیجه سنده فن وصنعتله خواجه برامرده زن کبی حنا بغلدی
حنا قنادید کلریدر امرد برصقالسز کربزیکیده دیرلر خواجه اول امردك دست وساعدنی عروس کبی پرنقش ایلدی
پس خواجه فرج عربه ما کیان کوستردی اکا خروس ویردی ماکیان لفظه فردر تاوق معناسنه یعنی اکا عورت
کوستردی لکن اروپردی وانی دخی اره ویردی اما اول کندوبی اوانده صانوردی (مثنوی) مقنعه وحلهٔ عروسان نکو
کنك امرد رابپوشانید او * شمع را هنکام خلوت زود کشت * ماند هندو باچنان کنك درشت * عروسان نیکونك
حله سنی ومقنعه سنی کرزامرده اول خواجه کیدردی مقنعه کسرمیم ایله عورتلر باشلرینه قودقلری چنبردر یعنی
لطیف وزیبا کلینلرك فاخرلباسلرنی ونازك چنبرلرنی برقدی کرزیکیده کیدروب آنی کلن صورتنه قودی ودوزوب
قوشوب انی براولك کوشه سنه اوتورتدی واول فرج عربی دخی دوزوب قوشوب اول ظاهری عروس وباطنی مردعبوس
اولان کسه نك خلوتنه کتورتدی فرج عرب کمال ذوق وسرور ایله وشوق وغرور ایله اول عروسی کوردکده تمام سویندی
وخواجه فی الحال شمعی ظرافتله هنکام خلوتده سوندردی پس خواجه طشره چیقوب قپوبی محکم بندقیلدی هندو
دردمند انجلین برقوی ودرشت کربزیکتله خلوتده قالدی پس هندو دردمند اول عروسه یاپشمق استرکن اول مرد اول
قوی هندویه محکم یاپشدی پس فرج عرب نیه اوغرادیغنی بیلدی (مثنوی) هندولد فریاد میکرد وفغان * وز برون
نشنید کس ازدف زنان * ضرب دف وکف ونعره مردوزن * کرد پنهان نعرهٔ ان نعره زن * تا بروزان هندو کرا
می فشارد * چون بود دربیش سك انبان آرد * هندوجك چونکم اول امردقوینك کندیسنه محکم یاپشدیغنی
کوردی وفعل شنیعه قصد ایلدیکنی بیلدی فریاد وفغان ایلدی وچاغرب ندالر قیلدی اما طشره دن انك آواز
وصداسنی دف زنلردن اوتری کسه اشتمدی اول حینده دف اورمق وال چالمق ومردوزنك نعره سی اول نعره اوروجی
هندونك نعره سنی پنهان ایلدی یعنی خارج کردك خانه ده برنیجه مردوزن طورمشلر ایدی کمی دف چالر وکمی دخی
ال چرپار وکمی دخی های های ایدوب نعره وغریولر اورورلردی انلرك دف چالمه سی وال چرپمه سی وغریو ونعره اورمسی
اول نعره اوروجی وفریاد ایدیجی هندونك نعره سنی پست وپنهان ایلدی حتی صباحه دك اول امرد کر براول هندوجکی
صقدی وتمام استدیکی کبی ایتدی فی المثل کلبك اوکنده اون طغرجغی نیجه اولور اول کلبك اوکنده دخی هندوی بیچاره
برطغرجق اون کبی اولوب صباحه دك انی اورسه لدی الحاصل نیجه بیلورسه اویله ایلدی (مثنوی) روز آوردند طاس
وبوغ زفت * رسم دامادان فرج حمام رفت * رفت درحمام اورنجور جان * کون دریده همچودلق توتیان * پس کوندز
اول جماعت طاس وبوغ زفت کتوردیلر دامادلر رسمی فرج حمامه کتدی دامادان جمع داماد اولدیغی اوزره معنی بودر
داماد مفرد اولمق وان علامت جمع اولمیوب فرجه اشارت اولمق هم جائزدر بوغ زفت حمام اسبابیله طولو بولك بوغ

دیمکدر پس تقدیر کلام بویله دیمک اولور که بعد اللتیا واللتی صباح اولدی فرج عربك حالنه واقف اولان جماعت کادیلر
ودامادا اولان کمسه‌لره عادت قدیمه اوزره بوغچه وطاس کتوروب حمامه الوب کتدکلری کبی انکیچون دخی طاس
وبر بوغچه اسباب ولباس کتوردیلر اول فرج کوبکور سمنده حمامه کتدی اول غلام هندی حمامه رنجور جان
کتدی کلخانجیلر دلقی کبی دیری برتلمش توبیان توینك جمیع دروتی کلخانجیه دیرلر وکلخانجیلر اکثرا اردی برتلمش
قفتان کیرلر پس هندوی دردمند دخی اول مرد قوینك کیری ضربندن دیری کلخانجیلرك اردی برتلمش دلقی
وخرقه‌سی کبی اولوب حمامه جانی رنجور وجسمی پرفتور کتدی (مثنوی) امد از حمام در کردك فسوس * پیش
او بنشست دختر چون عروس * مادرش انجا نشسته پاسبان * که نباید کو کند روز امتحان * پس حمامده یوندی
ولباسلری کیدی حمامدن کردك خانه‌یه فسوس کلدی فسوس بونده مسخره معناسنه در خواجه‌نك دختری اول
فرجك اوکنده عروس کبی اوتوردی زیرا اول حمامده ایکن فی الحال اول دختری عروس شکلنده قویوب کردك خانیه
اوتورتمشلر ایدی واول دختری والده‌سی هم انده پاسبان اوتورمشدی اندن اوتری که اولمیه که اول فرج کوندز عناد
وغضبدن اول دختری امتحان ایلیه وانك چهرهٔ دلکشاسنی کوردیکی کبی شهوت اکا غالب اولوب دخترله مجامعته
میل ورغبت ایلمسون دیو قزك یاننده مادری نکهبان وحافظ بله اوتوردی (مثنوی) ساعتی دروی نظر کرد از عناد
انکهان با هر دو دستش ده بداد * کفت کس را خود مبادا اتصال * با چو تو ناخوش عروس بدفعال * روز رویت روی
خاتونان ترکیر زشتت شب بتراز کیرخر * فرج اول دختره برساعت مقداری من حیث العناد نظر ایلدی اندنصکره
هر ایکی الیله اول دختره قرش ویردی ده فتح دال ایله اون دیمکدر یعنی ایکی الیله اکا اون پرمغی ویردی دیمکدر اما اصل
نفرین ایتدی دیمك معناسنه در نته‌کم اکثر خواتین برکمسه‌یه نفرین ولعنت ایتمك استه‌سه النی اکا قارشو ایدوب بوز بکی
جان الیجی کورسن دیر اگر ایکی الیله اشارت ایلرسه کمال نفرین مراد اولور ومددسن بکا کزسن بن سندن بیزارم
دیمك معناسنی ایهام قیلور پس اول غلام هندو دخی کیجه اول ضربتی یدکدنصکره کوندز انك حسن وجمالنی کوروب
برساعت نظر ایلدکدنصکره فریفته اولمیوب اکا ایکی الینك اون پرمغیله نفرین ویردی هیچ کمسه‌یه سنك کبی ناخوش
وبدفعال اولان عروسله خود اتصال اولمسون وهیچ برکمسه سنك کبی صورتی کوزل وسیرتی خبیث ملعونه میل
ومحبت قیلمسون اگرچه کوندز سنك یوزك تروتازه اولان خاتونلر کبیدر لیکن کیجه سنك زشت وقبیح اولان ذکرك خر
ذکرندن بدتردر پس (بیت) هزل من هزل نیست تعلیمست (بیت من بیت نیست اقلیمست) بیوردقلری قولك موجبنجه
بوحکایه اگرچه ظاهرا هزلدر لیکن معنیده جد وتعلیمدر ودنیانك نعمتنك معنیده نیه مشابه اولدیغنی طالبلره تفهیم
درنته‌کم بوقصه‌دن حصه نه اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردیلر (مثنوی) همچنان جملهٔ نعیم این جهان * بس
خوشست از دور پیش از امتحان * می‌نماید در نظر از دور آب * چون روی نزدیك باشد آن سراب) کنده پیراست او وازبس
چاپلوس * خویش را جلوه کند چون نو عروس) بوجهانك جمله نعمی انجلین قبل الامتحان ایراقدن زیاده خوشدر یعنی
بوجهانك جمله نعمتی وبهجت وزینتی اول دختر زیبا ودلبر رعنا کبی قبل الامتحان ایراقدن زیاده خوش ومحبوبهٔ دلکشدر
بوجهانك جمله نعمی ایراقدن اکا نظر ایدنلرك نظرنده لطیف وشیرین آب کبی کورینور اما چونکم اکا قریب کیده‌سن
وتقرب ایده‌سن سراب کبی اولور که اصلا عطشان اولنلره انك نفع وفائده‌سی اولمز کذلك طالبان دنیا هم دنیانك حسن
صورتنه نظر ایدوب اکا تقرب قیلسه‌لر هیچ بریسی انده ذوق ولذت بولمز زیرا او دنیا باطنا قوقش عجوزه‌در اما چوق
چاپلوس ایلمکدن کندیسنه عروس کبی جلوه ایلر وطالبلرینه عرض جمال ایدوب هردمده برکونه زیب وزیورله
کورینور اما انك باطنی برزشت قوقش قاری کبیدر که هرکیم انك باطنی اولان وجهنی کورسه اکا نفرین ویروب اندن
حق تعالی حضرتلرینه استعاذه ایلمك مقرر اولوردی نته‌کم بوحدیث شریف دنیانك باطنا چرکین قوقش قاری کبی
اولدیغنه دلالت ایلر عن ابن عباس رضی الله عنه قال صلی الله علیه وسلم تؤتی بالدنیا یوم القیامة علی صورة عجوز شمطاء
زرقاء انیابها بادیة لا یراها احد الا کرهها فتشرف علی الخلایق فیقال لهم اتعرفون هذه فیقولون نعوذ بالله من معرفتها
فیقال هذه الدنیا التی تفاخرتم بها وتقاتلتم علیها (مثنوی) هین مشو مغرور آن کلکونه اش) نوش نیش آلودهٔ او را مچش
زنهار انك اول کلکونه‌سنه فریفته اولمه انك نیش آلوده اولان نوشنی طاتمه یعنی انك زهر آلوده اولان شربتنی وحلاوتنی
ذوق ایتمه که انك زهر آلود اولان شربتی موجب هلاك اولمق مقرردر (بیت) نوش مچش که زهر افاعیست در عقیب *
خمرش مخور که رنج خمارست درقفا (مثنوی) صبر کن کالصبر مفتاح الفرج * تا نیفتی چون فرج درصد حرج * دنیانك
عیش ونوشندن صبر ایله که صبر مفتاح فرج ومرقات کلید حرجدر تاکم فرج کبی یوز شدت وحرجه دوشمیه‌سن کورکه فرج
دردمند اول دختر زیبانك صورت ظاهره‌سنه مفتون اولمغله نه ورطه‌لره اوغرادی ونه قدر حرج وزحمته مبتلا اولدی

ای طالب دنیا اگرسن دخی بودنیانك شکل وصورتنی کوروب اکا عاشق اولورسك لابد خلوتخانهٔ باطنه داخل اولدقده
چوق حرج وزحمتلر کوررسن (مثنوی) اشکارا دانه پنهان دام او * خوش نماید زآوات انعام او * اول دنیانك دامی
پنهان ودانه‌سی اشکاردر شکار اولدن آنك انعامی خوش کورینور یعنی اگرچه شکارانه دادن دنیانك انعام واحسانی
خوش کورینور اما حقیقته نظر اولنسه دانه‌سی اشکار ودامی پنهاندر آنك دامندن خلاص اولمق استرسك
دانه‌سنه میل ایتمه وانك زینت وبهجتنه ودولت وثروتنه نظر ایدنلر پروانه کبی که عمر نازنینی آنك آرزو ووصالنده ضایع
قیلمیه‌سن وصکره نادملردن اولمیه‌سن (بیت) خوش عروسیست جهان ازره صورت لیکن * هرکه پیوست بدو
عمر خودش کابین داد) در بیان آنکه این غرور تنها آن هندو را نبود بلکه هر آدمی بچنین غرور مبتلاست در هر مرحله
الا من عصمه الله (بو شرح شریف انك بیاننده‌درکه بوغرور همان یالکز اول هندویه اولمدی بلکه هر آدمی
هر مرحله‌ده بوخجلین غروره مبتلادر الا شول کمسه بوغروره مبتلا دکلدر که الله تعالی آنی بوکونه مغرور اولمقدن حفظ
ایلیه که المعصوم من عصمه الله دینلمشدر (مثنوی) چون ببیوستی بدان ای زینهار * چند نالی در ندامت زار زار *
نام میری ووزیری وشهی * در نهانش مرك ودرد وجان دهی * چونکم اول دنیایه اولاشدك ای طالب دنیا زینهار
ندامتده نیجه کره زار زار ایکلرسن بدان کسر بایله اوقنسه دخی جائز اولور زیرا معنی چونکم سابق الذکر اولان دنیایه
اولاشه‌سن ای طالب دنیا بیل واندن حذر قیل زیرا صکره ندامتده چوق زار زار اغلرسن میرلك ووزیرلك وشاهلق
نامی اگرچه ظاهرا مقبول وخوشدر لیکن اول نامك نهاننده مرك ودرد وجان ویرمکلك واردر چونکم بردولتك
باطننده جان ویرمکلك ونیجه مرك ودرد اوله انك ظاهرده اولان نامندن وشرف وکاندن چکمك عاقله اولیدر (مثنوی
بنده باش وبر زمین رو چون سمند * چون جنازه نی که بر کردن برند * جمله را حمال خود خواهد کفور * چون
سوار مرده آرندش بکور) بنده اول سمند کبی یریوزنده یورو جنازه کبی اولمه که خلق سنی بیونلری اوزره ایلته کفور اولان
کمسه جمله‌یی کندیسنه حمال استر مرده سوار کبی که خلق انی بیونلری اوزره قبره کتورورلر سمند قوله آته دیرلر ولیکن
بونده مطلق آت معناسی مراد اولور کفور مبالغه ایله شکرسز کمسه‌یه دیرلر سوار مرده‌دن مقصود میتدر یعنی ای وزیر
وامیر نامنده اولان ودولت وثروتله تفخر قیلان کمسه اگر حیات حقیقیه ایله حی اولمق وزنده دللر منصبنی بولمق
استرسك * وعباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا * آیت کریمه‌سنك مفهومی اوزره بندهٔ رحمان اول ویریوزنده
اسب مرکوب کبی یورو میت کبی اولمه که سنی برنیجه کمسه‌لر بیونلری اوزره کوتوره‌لر وخانه‌که کتوره‌لر نته‌کم میتی برنیجه
کمسه‌لر بیونلری اوزره کوتوروب آنی کورخانه‌یه ایلتورلر ناشکور اولان دولتلو جمله ناسی کندویه حمال استر وبوجمله‌نك
بویننه کندی بارنی قومق مراد ایدر چونکم مرده دل اوله وکندی بارنی کردن ناسه تحمیل قیله ناس انی سوار مرده کبی
کورخانه‌سنه کتوررلر وانك بارنی بیونلری اوزره کوتوررلر پس بواغنیا واهل دنیا موتی کبیدر انکیچون حضرت نبی
صلی الله علیه وسلم بیوردیلر (ایاکم ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یا رسول الله قال علیه الصلوة والسلام الاغنیاء
وفی روایة اخری اهل الدنیا) بونلرك برنیجه وجوهله موتایه مشابهتلری واردر اولا مرده دللردر که موتی نیجه ایشتمز وسوز
فهم ایتمزایسه انلر دخی کلام حقی ایشتمزلر ودین وایمانه متعلق اولان سوزلری فهم ایتمزلر ودخی مرده نیجه حرکت
ایتمزسه بونلر دخی طریق الهیده انك کبی حرکت ایتمز وبر مشابهت دخی بودر که خلق عالم مرده‌یی نیجه کوتوررلر
وکورخانه‌یه کتوررلرایسه اول مرده دل اولان اهل دنیا دخی نیجه کمسه‌لره بار اولوب انلر انی کوتوررلر وخانه‌سنه
کتوررلر نته‌کم بیوردیلر (مثنوی) بر جنازه هر که ایدی بخواب * فارس منصب شود عالی رکاب * زانکه ان تابوت
بر خلقست بار * بار بر خلقان فکندند این کبار * خوابده هرکیمی جنازه اوزره کوره‌سن اول کمسه عالی رکاب فارس
منصب اولور جنازه کسر جیمله میت کوتوردکلری صال اغاجنه وتنه شوی تخته‌سنه وتابوته دخی دیرلر بورده تابوت
معناسنه الیکیدرلر بوواقعه‌نك تعبیری بویله اولورکه اول کمسه منصبه راکب اولور وکابی عالی اولان کمسه‌لر مرتبه‌سن
بولور زیرا اول تابوت خلق اوزره باردر بواکابر ایسه بارلرنی خلایق اوزره براقدیلر پس بووجه‌دن مرده‌یه مشابه
اولدیلر (مثنوی) بار خود برکس منه برخویش نه * سروری را کم طلب درویش به * پس ای غنی کندی یوککی کمسه
اوزره قومه کندك اوزره قو سرورلکی طلب ایلمه درویشلك یکدر یعنی کندی یوککی غیری اوزره براقمه کندی اوزریکه
قو وبارکی کندك کوتور وبین الناس سرور اولمغی طلب ایلمه حقیقتده درویشلك صوری اولان سرورلکدن نیجه وجوهله
اولیدر (مثنوی) مرکب اعناق مردم را مپا * تا نیاید نقرست اندر دو پا * خلقك بیونلری مرکبنی باصمه تا سنك ایکی
ایاغکه نقرس کلمیه یعنی ادمیلرك رقابی مرکبنی باصمه وچکنمه تا کم سنك ایاغکه نقرس مرضی کلمیه نقرس
بر مرضدر که اکثرا اکابر واغنیانك ایاقلرنده پیدا اولور وانك سببی اصل رقاب ناسی باصمق وچکنمك ایدر دیمشلر پس

اکثرا کابر رقاب ناسه باصد قلرندن اوتوری بو مرض انلره مخصوص صدرانلردن غیری یه دکل (مثنوی) مرکبی را
کافرش بوده دهی * که بشهر مانی وویران دهی * برمرکبه که عاقبت سن اکافرش ویررسن زیرا برشهره بکزرسن
وویران کوی سن مصرع اولده اولان ده فتح دال ایله فرش معناسنه یعنی اون پرمقله نفرین ایتمك معناسنه درودهی
کسر دال ایله فعل مضارع مخاطبدر ومصرع ثانیده دهی کسر دال ایله افظهر کبدرده کوی معناسنه ویا خطاب ایچون
اولور تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای منصب ودولت صاحبی برمرکبه که آخرسن نفرین ویره سن مرکبدن مراد
منصب اولور یعنی شول برمنصبه که آخر الامر سن نفرین ویره سن واندن نفرت ایلیه سن که شمدی برشهر معموره
بکزرسن ولیکن اول مرکبه نفرین ولعنت ویردیکك وقتده ویران کوی کبی سن (مثنوی) ده دهش اکنون که چون
شهرت نمود * تانباید رخت درویران کشود * ده دهش اکنون که صد بستانت هست * تانکردی عاجز وویران پرست
اکافرش ویر شمدیکه شهر سکا کوروندی تا رختی ویرانه ده اچق اولمیه سن اکا شمدی فرش ویرکه سکا یوز بستان واردر
تا کم عاجز وویران پرست اولمیه سن ده دهشده کی ضمیر بیت سابقده اولان مرکبه عائد اولور بیت ثانیده اولان اش ضمیری
دخی اکا عائد اولور کشود بونده کشودن معناسنه مصدردر وشهردن مراد بونده شهر حقیقت ومنصب آخرتدر
تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای اهل منصب چونکه سکا شهر حقیقت ومنصب آخرت کوروندی وانك شرف وعزتی
ظاهر اولدی حالا سن اول مرکب منصبه نفرین ویروآندن نفرت ایله تا کم رخت عمرکی ومتاع حیاتکی بو ویرانه اولان
دنیاده اچق کرکمزوآنی بو خرابه ده خرج ایتمك وعبث یره صاچق عاقله لائق اولمزای بو دنیا ویرانه سنده مرکب منصبه
سوار اولان کسه حالا شمدی سن اول مرکب منصبه نفرین ویر زیرا که سنك معنوی وروحانی نیجه یوز بستانك واردر
حتی اول مرکب منصبه مقید اولمیه وانك اسیری اولوب قالمغله عاجز وویرانه پرست اولمیه سن که بو دنیا آخرته نسبتله
سرتاسر ویرانه کبیدر وبونده اسیر منصب اولان طائفه فی الحقیقه عاجز وفقیرلردر واهل غنا لیس الغنی عن کثرة العرض
انما الغنی غنی النفس حدیثنك موجبنجه غنای نفسه مالك اولان عزیزلردر (مثنوی) کفت پیغمبر که جنت ازاله
کرهمی خواهی زکس چیزی مخواه * چون نخواهی من کفیلم مرترا * جنت المأوی ودیدار خدا * حضرت
پیغمبر صلی الله علیه وسلم ثوبان حضرتلرینه خطابا بیوردیلرکه جنت اعلایی یا ثوبان حضرت اللهدن اکر استرسك اصلا
برکسه دن برشیء استمه چونکه سن سؤال ایتمیه سن تحقیقا بن سکا جنت المأوایی ودیدار خدایی کفیلم بو بیتلر ثوبان
حضرتلرینك روایت ایلدیکی بو حدیث شریفه اشارتدر عن ثوبان رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
من یضمن لی شیئا اضمن له الجنة قال ثوبان انا یا رسول الله فقال علیه السلام لا تسأل الناس شیئا اضمن لك الجنة فکان
ثوبان لا یسأل الناس شیئا حتی سقط یوما سوطه فنزل واخذه ولا امر احدا ان یناوله (مثنوی) آن صحابی زین کفالت
شد عیار * تا یکی روزی که کشته بد سوار * تازیانه از کفش افتاد راست * خود فرود آمد زکس انرا نخواست *
اول صحابی بو کفالتدن عیار اولدی عیار بونده فتح عین ایله غل وغشدن خالص اولمق معناسنه در وصحابیدن مراد رسول
اکرم حضرتلرینك معتقی اولان ثوبان حضرتلریدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول اصحابدن اولان ثوبان
حضرتلری نبی مکرم حضرتلرینك بو کفالتندن غل وغشدن خالص اولدی حتی برکون برمرکبه سوار اولمش ایدی
انك راست الندن تازیانه دوشدی راست صفت اولدیغی اوزره معنی بودر اماصفت اولمسه دخی جائزدر بوتقدیر اوزره
معنی قامچی انك الندن زمین اوزره راست دوشدی یعنی صحیح اول قامچی انك الندن یر اوزره واقع اولدی فی الحال
کندیسی مرکبدن آشغه کلدی انی پیاده اولان کمسه لردن بکا شو تازیانه یی الیویر دیو استمدی بلکه سؤال ایلمکدن
اجتناب ایدوب بنفسه کندی اتدن آشغی اینوب واول قامچی یی الوب اکا سوار اولدی پس بونده ناسدن سؤال ایلمکك
مذمتنه ومضرتنه تنبیه واشارت اولور اکثر عرفا الله تبارك وتعالی حضرتلرندن سؤال ایتمکه بیله استحیا ایتمشلر
وحضرت ابراهیم کبی علمه حسبنا بحالنا دیوب انك قدمی اوزره کتمشلردر کما قال ابن عطا الاسکندری فی الحکم ربما
استحیی العارف ان یرفع حاجته الی مولاه اکتفاء بعلمه ومشیته فکیف لا یستحیی ان یرفعها الی خلقه (مثنوی) آنکه
ازدادش نباید هیچ بد * داند وبی خواهشی خود میدهد * اول خداکه انك دادندن هیچ بد کلمز سنك حالکی بیلور
ویرخواهشسز خودانی سکا ویرر یعنی اول معطی وجواد اولان خدای تعالی که اصلا انك داد وعطاسندن بدلك کلمز
واول برقولنه بد وقبیح اولان شیلری عطا قیلماز فرضا برقولی عطایه مستعد اولسه ولیکن ترك خواهش قیلسه انك حالنی
بیلور خود بی سؤال اکا لازم اولانی ویرر پس عاقله لائق اولان بو اولورکه جمیع حاجتنی حضرت حقه عرض ایلیه
ومرادنی هم انکا سویلیه (بیت) حافظ آب رخ خود بردرهر سفله مریز * حاجت آن به که برقاضی حاجات بریم
وقال ابن العطا فی الحکم لا ترفعن الی غیر الله حاجة فکیف یرفع حاجتك عنك من لا یستطیع ان یرفع حاجته عن نفسه

(مثنوی) وربامر حق بخواهی ان رواست * انچنان خواهش طریق انبیاست * بد نماند چون اشارت کرد دوست
کفر ایمان شد چو کفر از بهر اوست * واکر امر حقله استه یه سن اول روادر انچلاین خواهش طریق انبیادر چونکم
دوست اشارت ایلدی بد قیلمز کفر ایمان اولدی چونکم کفر اندن اوتریدرکه یعنی اکر ناسدن امر حقله استروانلردن اذن
الهی ایله سؤال ایلرسك اول سؤال هر وجه له روا وسزادر زیرا انچلاین استمك وسؤال ایلمك انبیای عظام علیهم السلامك
طریقلریدر نته کم حق تعالی حضرتلری حبیبنه خطابا (خذ من اموالهم صدقة تطهرهم وتزکیهم بها) دیمکله ناسك
اموالندن صدقه اخذ ایلمکه امر ایلدی پس حضرت نبی مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دخی ناسه سزا موالکزدن
زکاة وصدقاتی اخراج ایدوب محلی اولنلره ویرك دیو انلره سویلدی پس بو ناسدن سؤال اولدی اما حضرت حقك چونکم
امر یله اولدی بو سؤال بد وقبیح اولمدی نته کم شیخ محمد سرروزی حضرتلری دخی چونکم اشارت الهیه ایله شهره کاوب
دربدر زنبیل کردان اولوب دریوزه قیلدی وسائل اولدی بودخی مذموم وقبیح اولمدی زیرا دوست حقیقی چونکم سؤاله
اشارت ایتدی بدلك وقبیح لك قالمدی برکفر که انك امرندن اوتری اوله اول کفر ایمان اولدی مثلا برکمسه کفاره
اسیر اولسه وکفار دخی اول مؤمنی کافر اولمغه اکراه قیلسه واول دخی ظاهرا کافر اولسه اول کفر عین ایمان اولورنته کم
برکمسه حین ضرورتده حرام یسه واکل میته واکل لحم خنزیر ایلسه (فمن اضطر غیر باغ ولا عاد فلا اثم علیه) آیت
کریمه سنك موجبنجه اول کمسه حلال یمش اولور زیرا غیری یه حرام اولان اول حینده امر حقله اکا حلال اولدی کذلك
کفر دخی محلنده اختیار اولنسه امر حقله اول کفر ایمان اولور (مثنوی) هر بدی که امر او پیدش اورد * آن زنیکوهای عالم
بکذرد * هر برید یکه اول اللهك امری ایلرو کتورر اول عالمك نیکولرندن ایلرو کچر یعنی هر صورت ظاهرده قبیح اولان
شیء وفعلی که اول حکیم اولان خدانك امر شریفی ایلرو کتورر وظهوره سبب اوله سنه بتورر اول بد وقبیح اولان شیء عالمك
ایولرندن سبقت ایلر مثلا اصحاب کهفك قطمیری که حد ذاتنده بربد ونجس شیء ایکن چونکم انك امر شریفی اول کلبی
ایلرو کتوردی اول کلب عالمك نیکولرندن ایلرو سبقت ایلدی (بیت) چون سك اصحاب را دادند دست * شد سر شیران عالم
جمله پست * ودخی حضرت خضر علیه السلامك فعلی کبی که بحسب الشرع والعقل انك قتل نفس زکیه وخرق سفینه
ایلمسی بد وقبیح ایدی ولیکن چونکم اول فعللر امر حقله ایلرو کلدی عالم خلقنك نیکو اولان افعالندن اول سبقت
قیلدی که حقیقتده اول فعللر عین حکمت ومحضا مصلحت ایچون ایدی وبونك عکسی بحسب الظاهر هر نیکو اولان
شیلر یکه حق سبحانه وتعالینك امر شریفی مدبر قیله وقبیحلردن عد ایلیه اول عالمك قبیح اولان شیلرندن دونتر وپست تر
اولور مثلا ابلیس وبلعم وبرصیصا کبیکه بونلرك هر بری عالمك نیکو کاری وعالی مقداری ایدی چونکم حق تعالی بونلری
مدبر ایلدی بونلر سائر قبیحلردن دونتر وپستر واقع اولدیلر (مثنوی) زان صدف کرخسته کردد نیز پوست * ده مده که
صد هزاران در دروست) اول صدفدن اکر پوست دخی خسته اوله نفرین ویرمه که صد هزاران در باشد اورا نفرین مده
اکر پوست او نیز خسته وشکسته کردد صدفدن مراد بونده صورت ودردن مراد معنی وسیرت وحسن خصلت اولور
یعنی شول برصورتدن اعراض ایلمه واکا نفرین ویرمه که انك درونده نیجه یوزبیك معنی درلری واخلاق حمیده وعلم
حکمت جوهرلری اوله اکر فرضی انك پوستی وبشره سی بحسب الظاهر فقیر وحقیر وشکسته دخی اولورسه ضرر ویرمز
زیرا صدفدن مقصود دروصورتدن مقصود معنی پردر چونکم برصورتك درونی پر معنی اوله اول صورتك ظاهرا
خسته وحقیر اولمسی مذموم دکلدر (مثنوی) این سخن پایان ندارد باز کرد * سوی شاه وهم مزاج باز کرد * باز رو درکان
چو زرده دهی * تا رهد دستان تو از ده دهی * بو سوز پایان طوتمز کیرو دون پادشاه جانبنه وهم مزاج باز اول شاهدن
مراد بونده شاه حقیقتدر مصراع ثانیده اولان باز طوغان معناسنه در ولیکن اندن مراد شول عالم معنی وعالم
صورتك صیادلری اولان طریقت وحقیقت شهبازلری اولور که بونلر صید وشکار ایتمك ایچون پادشاه حقیقتدن
سن وجه دور اولسه لر وعالم صوری ومعنوی ده پرواز ایدوب نیجه شکارلر قلسه لر فی الحال دونوب ینه شاه حقیقته
رجوع ایدرلر پس حضرت مولانا قدس سره الاعلی تجرید قاعده سی اوزره کندیلرینه خطاب وبو اسلوب اوزره غیریلره
تعریض وارشاد ایدوب بیوررلر بو تعبیر وتقریر اولنان سوز وبو نظمه کلان ومکتوب اولان کلام پر سوز پایان وغایت
طوتمز بو سوزی سویلمکدن وبوکونه معارفی تعبیر ایلمکدن فراغت ایدوب شاه حقیقتك جانبنه رجوع ایله واول
پادشاهه همیشه انابت قیلان وراجع اولان حقیقت بازلرینك هم مزاجی اول وانلرك مشربنده اولوب انلرك سیرتی اوزره
پرواز قیل انلرك مزاج ومشربی اولدر که هر بار عالم صورته میل ایده لر اندن نیجه معنی ومقصودی شکار ایدوب
فی الحال جناب حقه رجوع ایدرلر وصورتی قویوب معنی سمتنه کیدرلر امدی ای عالم صورتده قالان سالك ده دهه
منسوب اولان التون کبی کانه کیرو کت تا کم سنك دستلرك ده دهلکدن قورتله اول کی ده ده ایکی دالك بله فتحه لر یله

برموضعك اسمیدر که انك آلتونی بغایت خالص اولورا کامتصل اولان یانسبت ایچوندر یعنی آلتون زیاده خالص اولسه
زرده دهی کبی دردیوا کا تشبیه ایدرلر دستان قصه معناسنه اولسه ده جائزدر اما دستلرك جمعی اولمق محله انسبدر مصرع
ثانیده اولان ده دهی اولکی دالك فتحی وایکنجی دالك کسریله اوقنورا کامتصل اولان یامصدریه دردده ده ایکی ال ایله نفرین
ویرمك معناسنه در پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای صورته مائل اولان سالك بو عالم صورتدن کذر قیلوب وزرده
دهی کبی خالص وبی غش اولوب معدن حقیقته کیروکت و کان اصله بو عالم صورتدن رجوع ایت تا کم سنك الالرك بو عالم
صورتنه ده ده اولمقدن ونفرین ویرمکدن خلاص اوله (م ی) صورتی را که بدل ره میدهند) ازندامت آخرش ده میدهند
اهل صورت بر صورته که کوکله یول ویررلر ندامتدن آخر اول صورته ده ویررلر یعنی بو عالم صورتك اسیری اولان طائفه
هر بر صورتیکه کوکللرینه قویه لروا کا تعلق ومحبت قیله لر آخر الامر کمال ندامتلرندن اول صورته نفرین ویررلر انکیچونکه
حقیقت کاری کوردکدنصکره اول صورتی کندیلره عدو ورهزن مشاهده قیلورلر نته کم حق تعالی حضرتلری حقیقت
اعتباری ایله (انما اموالکم واولادکم عدو لکم فاحذروهم) بیوردی که بو کونه صورتلرا کر بر کسه یی حضرت حقدن
وعالم حقیقتدن دور ومهجور ایلسه آخر الامر انك ضررنی مشاهده ایلیوب ندامتندن ا کا نفرین ویرر (مثنوی)
دزد را کان قطع تلخی میدهد * ذوق دزدی را چو زن ده میدهد * ده بدادن دیدی ازدست حزین * ده بدادن زین
بریده دست بین * مثلا دزده که حین قصاصده اولان اول قطع ید ایلمك که تلخلك ویرر اول حینده دزدینك ذوقنه زن کبی
نفرین ویررکه ا کثر نفرین ویرمك زنلرك عادتیدرکه قچن برشیدن بیزار اولسه لر اول شیئه مقابل ایکی اللرینی قارشوایدوب
ویوزلرینی اندن چویروب نفرین ولعنت سکا بن سندن بیزارم دیر حزین اولان زندن ویاخود غمکین اولان هندوی پرمحندن
نفرین ویرمکی کوردك بو الی کسلمش سارقدن هم خرسزلق لذتنه ودزدلك صنعتنه نفرین ولعنت ویرمکی کورکه حین
قصاصده کندینك مقدما میل ومحبت ایلدیکی فعل وصنعتنه نه مرتبه نفرین ولعنت ایلر (مثنوی) همچنان قلاب
وخونی ولوند * وقت تلخی عیش راده میدهند * توبه می آرند هم پروانه وار * بازنسیان میکشدشان سوی نار * قلاب
وخونی ولوند هم بو نجلین تلخلك وقتی عیشه نفرین ویررلر یعنی سارق حین قصاصده وفرح حزنی لقاده اول مائل اولدیغی
عیشه نه مرتبه نفرین ویردیسه قلاب وخونی ولوند اولنلر دخی محنت ونیش وقتنده عیشه نفرین ولعنت ویررلر اول عیش
ونوشدن توبه کتورورلر هم پروانه وار نسیان کیروانلری نارجانبنه چکر یعنی بو طائفه کندیلرینك کارلرندن قچن برضرر
کورسه لر والم چکسه لر اندن توبه ایدرلر چونکم اول بلا وآفت کیده نسیان انلری پروانه کبی کیرو اول نار مشابه سنده
اولان کار و کرداره چکر (مثنوی) همچو پروانه زدوران ناررا * نور دید وبست آن سوبار را * چون بیامد سوخت
پرش را کریخت * بازچون طفلان فتاد وملح ریخت * بو طائفه فی المثل پروانه کبی اراقدن اول ناری نور حقیقتده
نار کبی اولان کاری نور کوردی واول جانبه یول بغلدی یعنی زیاده قصد وعزیمت ایلدی تا کم اول نور زعم ایلدیکی ناره
کندیسنی اوره اول نارانك پر وبالنی یاقر واول پروانه دونوب اندن قاچر کیرو اول محنت وضرری فراموش ایدوب
اوغلنجقلر کبی دوشر وطوزی دوکر ملح ریخت بونده ملاحت ومنفعتی دوکمك وضایع ایتمکدن کنایت اولور
برخوش کیدرکن دوشر وسبب لذت وچاشنی اولان طوزی دوکوب ضایع ایدر نته کم اوغلانجقلر کذلك بوذکر
اولنان طائفه دخی برشیئی کندیلره محبوب ومقبول کوروب اول جانبه سرعتله کیدرکن اوغلنجقلر کبی دوشرلر
وطوز دوکوب فسادلری وقباحتلری ظاهر اولدیغی کبی تأدیب وقصاصه مستحق اولورلر پس برمقدار تأدیب
اولنور وحد اورلور ویا برنیجه زمان حبس قلنددقدنصکره براعله بوداملردن کیرو آزاد اولورلر وپروانه کندیسنی شمعه
اوروب پر وبالنی برمقدار سوخته قیلوب اندن کیرو نجات بولدیغی کبی بونلر دخی اول بلادن تکرار نجات بولورلر
(مثنوی) باز دیکر برکمان وطمع سود * خویش زد برآتش آن شمع زود * باز دیکر سوخت هم واپس بجست *
باز کردش حرص دل ناسی ومست * تکرار نفع وسود کمانی اوزره پروانه کندیسنی اول شمعك آتشی اوزره اوردی
برکره دخی یاندی هم اندنصکره کیرو صچرادی کیرو حرص دل آنی ناسی ومست ایلدی پس مبتلای شهوت واسیر
صورت اولان کسه لرك هر بریسی معنیده پروانه یه بکزرلر قچن کندی مرادلری شمعنه تقرب قیلسه لر واندن آزرده
اولسه لر نجار لر بعد زمان اول ضرر وزیانی حرص وشهوت انلره فراموش ایتدیروب کیرو اول کار وکرداره مست وعاشق
اولورلر وانك وصالنه میل ورغبت قیلورلر (مثنوی) آن زمان کز سوختن وامی جهد * همچو هندو شمع راده میدهد
کای رخت تابان چو ماه شب فروز * وی بصحبت کاذب ومغرور سوز * اول زمانکه پروانه و پروانه یه مشابه اولان طائفه
یانمقلقدن کیرو صچرار قصه سی سبقت ایلین غلام هندو کبی شمعه قریش ویررنته کم اول غلام هندو کندینك معشوقه سی
اولان شمعه نفرین ویردی بویله دیو که ای دخترسنك رخك ماه شب فروز کبی تابان درو ای دخترسن صحبتده کاذب

ومغرور سوزسن یعنی سنك پرتو جمالکه مغرور اولوب کندیسنی سکا مقارن ومصاحب قیلان طالبکی یاقیجیسن پس سن
صورتا صادق وحین صحبتده کاذب سن دیمك اولور (مثنوی) بازازیادش رود توبه وانین * کازهن الرحمن کید الکاذبین
پس توبه وانین ونانه وحنین همانده که اول بلادن قورتله کیرو انك یادندن کیدر زیرا حق تعالی کاذبلرك کید ومکرنی
ضعیف وسست ایلدی شول کمسه لرکه باشلرینه بلا کلدیکی زمانده توبه ایده لر انلر توبه ده کاذبلردر توبة الکذابین
علی اطراف لسانهم حسبنجه انلرك توبه سی همان لسانلرنده در چونکم اول بلا وامتحان انلرك باشندن کیده (ولو ردّوا
لعادوا لما نهوا عنه) آیتنك مفهومی اوزره همان نهی اولندقلری عمله عودت ایدرلر پس حق تعالی کاذب اولنلرك
کید ومکرنی ضعیف ایلمشدر هر بارکه انلر نار کید ومکری ایقاد ایلسه لر حق تعالی حضرتلری آنی برحالتله اطفا ایلر
درعموم تأویل این آیت که کلما اوقدوا نارا للحرب) بو سرخده اولان آیت سورهٔ مائده ده اولان آیته اشارت اولور که
اولی بودر (والقینا بینهم العداوة والبغضاء) یعنی بو یهودیلرك ماییننه عداوت وبغضا القا ایلدك پس بونلرك قلوبی
بر برینه موافق واقوالی بر برینه مطابق اولمز (کلما اوقدوا نارا للحرب اطفأها الله) هر بارکه بونلر رسول الله وا کا تابع اولان
مؤمنلر ایله حرب ایلمکی مراد ایلیه لر وانك اوزرینه شر وضرر القا ایتمکی اناره قیله لر وانکله جنك وجدال ایتمك آتشنی
ایقاد واشتعال ایلیه لر الله تعالی انلرك حرب ایچون ایقاد واشتعال ایلدکلری آتشی اطفا ایلر یعنی بونلرك آتش شرنی
مسلمانلردن منع ورد ایلیوب ماینلرینه ایقاع ایلر ویاخود بونلر هر بارکه بر طائفه ایله حرب ایتمك مراد ایلسه لر حق تعالی
انلری مغلوب قیلوب حکم توراته مخالفت وامر حقه خیانتلرندن اوتری زیرا بر کره توراتك حکمین افساد ایلدیلر
حق تعالی بخت النصری مسلط قیلدی وبر کره دخی افساد ایلدیلر مجوسیلری مسلط قیلدی وبر کره دخی افساد ایلدیلر
مسلمانلری مسلط قیلدی بو آیت کریمه نك اکرچه ورودی خاصدر که یهودیلر حقنده در ولیکن بونك حکمی عامدر نته کم
بو بیان لطیف بو آیت کریمه نك عموم اوزره اولان حکمنك تأویلنده در نته کم بیورورلر (مثنوی) کلما هم اوقدوا نار الوغا *
اطفأ الله نارهم حتی انطفا * هر بارکه بو کاذبلر نار وغایی ایقاد ایلدیلر الله تعالی بونلرك نارنی سوندردی حتی سوندی
بو بیتده اولان ضمیر مطلقا جمیع کاذب اولنلره راجع اولور که بیت سابقده مرور ایلدی وبونده وغادن مراد نفس وشیطانله
اولان جنك وغا اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که طریق الهیده کاذب اولان قوم هر بارکه نفس وشیطانله جنك
ایتمك نارنی درون دللرنده ایقاد ایلسه لر یعنی انلرله جنك ایتمکه قصد وعزیمت قیلسه لر الله تعالی بونلرك نار عزیمتی
وشعلهٔ صدقنی سوندررحتی بونلرك نار درونی دخی فی الحال سوننور حق تعالی بونلرك درونده اولان نار قصدی وشعلهٔ
عزیمتی انکیچون سوندررکه بونلر اول نار عزیمتی ایقاد واشتعال قیلمقده صادق دکللردر بلکه کاذبلردر انکیچون حق تعالی
انلرك قلبندك نار عزیمتنی سوندرر حتی انلرك کانون درونده اصلا عزیمت قالمیوب منطفی اولور وانلرك قلبی خیر جانبنه
اولان شعلهٔ عزیمتدن خالی قالور (مثنوی) عزم کرده که دلا آنجا مه ایست * کشته ناسی زانکه اهل عزم نیست * طریق
الهیده کاذب اولان کمسه معصیت قیلمقدن طاعت جانبنه عزم ایلمش کندی قلبنه بویله دیو که ای کوکل اول مرتبه ده
طورمه وکندیکی بو کونه بلایه اورمه فی الحال بو عزمی ناسی اولمش وبو قصدی فراموش قیلمش زیرا که اهل عزم دکلدر
وبو عزمده کاذبدر انکیچون اول خیر جانبنه اولان عزیمتی فراموش ایلر (مثنوی) چون نبودش تخم صدقی کاشته
حق برو نسیان آن بکماشته * چونکم اول کاذب اولان اهل هوایه اکلمش بر صدق تخمی اولدی وعزمنی صادقانه
قیلمدی حق تعالی حضرتلری اول کاذبك اوزرینه اول عزیمتك نسیاننی حواله ایلمشدر انکیچون اول خیره اولان عزیمتی
اونیدرا کر اول عزمنده صادق اولیدی حق تعالی ا کا نسیانی حواله قیلمزدی وانك عزمنی منسی اولمزدی وشعلهٔ
درونه خلل ونقصان کلمزدی (مثنوی) کرچه بر آتش زنهٔ دل میزند * آن ستارش را کف حق میکشد * ا کرچه
اول کاذب دل آتش زنه سی اوزره اوررانك اول ستاره سنی کف حق سوندررآتش زنه چاقمغه دیرلر ستاره دن مراد
بونده کوکلدن ظهوره کلان قصدلر وعزملردر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ا کرچه طریق حقده کاذب اولان
کمسه کوکل چاقمغی اورر واندن نیجه عزملر وقصدلر شراره سی ظهوره کلور ولیکن انك اول عزیمت وقصد ونیت
ستاره لرنی کف ارادت الهی سوندررانکیچون صدق وخلوص ایله اولمین عزم وقصدك شعله وفروغی اولمیوب ونتیجه سی
ظهوره کلمز (قصهٔ هم در تقریر این آیت) بو قصه هم بو آیت کریمه نك تقریرنده در یعنی کلما اوقدوا نارا للحرب اطفأها الله
ایتنك تحقیق وتأویلنده در (مثنوی) شرفهٔ بشنید در شب معتمد * برکرفت آتش زنه کاتش زند * دزد آمد آن زمان
پیشش نشست * چون کرفت ان سوخته میکرد پست * می نهاد آنجا سر انکشت را (تا شود استارهٔ آتش فنا) بر معتمد
علیه کمسه خانه سنده کیجه ایچنده بر شرفه اشتدی ویادیکه کندینك خانه سنه بریکانه کمسه کلدی شرفه شینك فتحیله
اواز پای معناسنه در اتش زنه یی طوتدیکه آتش اوره یعنی چاقمغی اخذ ایتدیکه چاقمق چاقه وآتش یاقه خرسز فی الحال کلدی

واول صاحب خانه نك قرا كواقده اوكنده اوتوردي چونكم اول سوخته شراره لري طوتدي اول دزداني پست ايتدي
يعني چاقمقدن چيقان شراره لري چونكم اول قاو طوتدي اما ظلمتده اولان دزداني پرمغيله پست ايدوب سوندردي
اول سوخته اوزره دزد سر انكشتي قوردي تاكم آتشك شراره لري محو وفاني اوله (مثنوي) خواجه مي پنداشت كز
خود ميمرد * اين نميديد او كه دزدش ميكشد * خواجه گفت اين سوخته نمناك بود * ميمرد استاره از ترش زود
بس كه ظلمت بود وتاريكي زپيش * مي نديد آتش كشي را پيش خويش * خواجه ظن ايلرديكه اول شرر كندي سندن
اولور يعني سونور اول صاحب خانه بوني كورمديكه اني دزد سوندرر خواجه ايسه اول شراره لري كندي كندندن
سونور صانوب بهانه بي سوخته به بولوب ديدي بو سوخته نمناك ايدي انك تركندن ونمناكلكندن استاره على الفور
سونور خواجه حقيقت حالي انكيچون كوره مديكه خانه نك دروني اولدن چوق ظلمت وتاريك ايدي لاجرم كندينك
اركنده آتش كش اولاني كورمدي يعني صاحب خانه كندي اوكنده اول آتش كش اولان دزدي انكيچون كورمديكه
خانه نك دروني اولدن زياده ظلمت وزياده تاريك ايدي پس آتشك سونمسني قاودن وياخود كندي كندندن
ظن ايلدي اكثر كسه لرك خانهٔ قلبي دخي بو كه بكزر كه درونلرنده چقن برشعلهٔ عزمي وآتش قصدي يا فتق ايسته سه لر
آني نهاني بركشنده واردر اكثر ناس اول كشندهٔ آتش درون اولان كسه يي بيله ميوب اني كندي كندندن منطفي اولدي
ظن ايلرنته كم بو معنالره اشارت بيوررلر (مثنوي) اينچنين آتش كشي اندر دلش * ديدهٔ كافر نبيند آن عمش * بو تجلين
بر آتش كش انك كوكلنده واردر اما كافرك ديده سي آني عمشدن كورمز اندر دلش ده كه ضمير اضمار قبل الذكر
قاعده سي اوزره مابعدنده اولان كافره راجع اولور عمش عين مهمله نك وميمك فتحه لريله كوزده برنوع مرضدركه
رؤيته ضعف ويرر وكوزي قان بورر وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه بوذكر اولنان آتش كش كبي كافرك كوكلي ايچره
واردر ليكن ديدهٔ كافر اول نهاني اولان آتش كشي كورلكندن كورمز وعدم بصيرتي اولديغندن اول كانون قلبنده
اولان شعلهٔ قصد وعزيمتي سوندرن كيمدر بيلمز (مثنوي) چون نمي داند دل داننده * هست باكردنده كردانندهٔ
بردانندهٔ نك كوكلي نيچون بيلمز دونن كسه ايله دوندريجي واردر يعني برعاقلك قلبي بوني نيچون بيلمز يعني بيلور كه هر دور
ايلين كسه ايله برمدور واردر كه البته دور ايلين شئ مدورسز اولمز وهر متحرك لابد محرك اولميجه حركت قيلمز پس
درون دلده اولان قصد وعزيمتي دخي لابد برفسخ ايديجي واردر البته انسانك درونده برقصد وعزيمت نه كندي كنديله كاور
نه كندي كنديله كيدر عند العارفين انك كتورجيسي ودخي كيدرجيسي معلوم ومشهوردر (مثنوي) چون نميكويي
كه روز وشب بخود * بي خداوندي كي ايد كي رود * نيچون ديمزسن كه روز وشب كنديله خداوندسز كندي كنديله
كلوب كتمز وعاقل اولان نهاري كونشك طوغمسندن وليلي دخي آفتابك غروب قيلمسندن وآفتابك طلوع وغروبني
دخي مجرد فلكك دورندن وفلكك دورني دخي مطلق عقول ونفوسدن بيلمز بلكه بو جمله ده متصرف اولان همان اول
فاعل مختاري بيلور وكيجه يي كتورن وكوندزي كيدرن دخي نهاري ليل دن سلخ ايلين همان اول خداوند حقيقي
اولديغني بيلور نته كم سورهٔ قصصده اولان بو آيت كريمه هم بو معنايه دلالت قيلور * قال الله تعالى قل أرأيتم ان جعل
الله عليكم الليل سرمدا الى يوم القيامة من اله غير الله يأتيكم بضياء افلا تسمعون قل أرأيتم ان جعل الله عليكم النهار
سرمدا الى يوم القيامة من اله غير الله يأتيكم بليل تسكنون فيه افلا تبصرون (مثنوي) گرد معقولات ميگردي ببين
اينچنين بي عقلئ خود اي مهين * اي مؤثر حقيقيدن غافل اولان كسه سن معقولات اطرافنه طولانورسن كور بونك
كبي كندي عقلسزلغكي اي مهين يعني اي خور وحقير اولان واي فاعل حقيقيدن غافل قلان بو قدر زماندر
معقولات اطرافنه طولانورسك اما مؤثر حقيقي كيمدر بيلمز وفاعل حقيقيدن آگاه وخبردار اولمزسن كنديكك
بو عقلسزلغني كورا كرسن صحيح عاقل اوليدك هر دائرك برمدوري وهر اثرك برمؤثري اولديغني بيلوردك پس بو جمله
افعال وآثارك فاعل ومؤثري واجب الوجود اولان حق تعالى حضرتلري اولديغنه اقرار قيلوردك چونكم بو قدر
آثارك مؤثر حقيقي وبو قدر افعالك فاعل حقيقي سندن غافل اولهسن في الحقيقه بغايت بي عقل سن وكندي
عقلسزلغكي دخي بيلمز وكورمزسن (مثنوي) خانه با بنا بود معقولتر * يا كه بي بنا بكو اي بي هنر * اي هنرسز سويله
خانه بنا ايله مي معقولتردر ياخود بناسز مي معقولتردر لابد هر عاقلك قتنده معقولتر اولان بودر كه هر بنانك البته بر بناسي
واردر بناسز بنا ممكن دكلدر كذلك بو بناء كائناتك دخي لابد برباني وصانعي واردر وهر عاقلك قتنده بو قدر مصنوعاتك
صانعي اولديغي معقول ومحققدر (مثنوي) خط با كاتب بود معقولتر * يا كه بي كاتب بينديش اي پسر * جيم كوش
وعين چشم وميم فم * چون بود بي كاتبي اي متهم * خط كاتب ايله مي معقولتردر ياخود كاتبسز مي معقولتردر
اي پسر فكر واندیشه ايله هر خطك كاتب ايله اولمسي معقولتردر زيرا بلا كاتب خط اولمق محالدر چونكم كاتبسز

خط اولمق ممكن دكلدر جيم كبي كوش وعين كبي چشم وميم كبي فم صفحهٔ رخسار آدميده كاتب حقيقي سزاي عدم
ايمانله متهم نيجه اولور بويله احسن تقويم اوزره انسان صانع حكيم اولميجه نيجه ظهوره كلور (بيت) استريسك المغه
حكمت كتابندن سبق * خامهٔ قدرت نه يازمش صفحهٔ رخساره باق (وهو الذي يصوركم في الارحام كيف يشاء)
آيت كريمه سنك حسبنجه انساني ارحام امهاتندن دله ديكي كبي تصوير ايلين اول مصور حقيقيدن وانك صفحهٔ
جمالنه صادلر كبي ايكي عيني وجيملر كبي ايكي اذني ونونلر كبي ايكي ابروني وميم كبي بر دهانه في تحرير ايلين همان اول
محرر معنويدر (مثنوي) شمع روشن بي زگيراننده * يا بگيراننده داننده * مثلا شمع بر گيراننده سز نمي روشندر
ياخود بر داننده اولان گيراننده ايله مي روشندر بو مقرر ومحققدر كه شمع برعالم ودانا گيراننده نك وجوديله روشندر گيراننده
طوتجي ديمكدر مراد شمعي ياقجي وانك روشنالكنه ضعف كلدكجه انك فتيلني مقراضله طوتجي وقطع ايديجي كسه در
لابد شمعك نورنه ضعف كلسه انك باشني طوتجي كسه نك تدبيري ايله اول شمع روشنتر اولور واكر بركسه برشمعي ياقسه
اولا روشنالق بولمزوا كر ياقسه ولكن كاه كاه انك باشني طوتمسه روشنتر اولمزوا كر بركسه برشمعي ياقسه اولا روشنالق
بولمز وفتيلني المغله تنوير ايتمسه هم روشن اولمز پس شمع هر وجهله برعالم ودانا گيراننده يه محتاجدر كذلك هر شيئك
وجودي برشمع كبيدر لابد برداننده اولان صانعه محتاجدر بودكلدر كه اول مصنوع اولان شئ بي صانع ظهوره كله
وبي استادانك كبي رونق وكمال بوله * مثنوي * صنعتي خوب از كف شل ضرير * باشد اولي يا زكف آن بصير *
اي بو آثارك مؤثر حقيقي سندن غافل برخوب صنعت چولق اولان كورك كفندنمي اولي اولور ياخود بصير اولان
الي طوتجي كسه دنمي اولي اولور بو مقرردر كه هر صنعت خوب لابد برالي طوتجي وكوزي كوريجي استاد كاملدن اولي
اولور والا الي طوتمين وكوزي كورمين كسنه صنعت خوبي دوزمكه قادر اوله مز پس بو قدر مصنوع خوبي كه سن
كوررسن لابد انك برصانعي واردر واول صانع هم قابض وباسط ويد قدرتيله آخذ وباطش دروهم بصير وقديردر اكر قادر
اولمسيدي بو قدر مصنوعي كتم عدمدن مرتبهٔ وجوده نيجه كتورردي واكر بصير اولمسيدي بو قدر صنايع عجيبه يي
بويله اشكال غريبه اوزره نيجه دوزردي وبو صحايف اكوان اوزره بو قدر نقوش خطوطي نيجه يازردي بوندن
معلومك اولسون كه اول صانع خبير هم بصير وهم قديردر (مثنوي) پس چو داني كه قهرت ميكند * بر سرت دبوس
محنت ميزند * پس بكن دفعش چو نمرودي بجنگ * سوي او كش بر هوا تير خدنگ (همچو اسپاه مغل بر آسمان) تيرمي
انداز دفع نزع جان * پس اي فاعل حقيقيدن غافل وعالمك صانعي اولان پادشاهدن جاهل اولان كسه چونكم بو قدر
بيلدككه اول خداسني عاقبت قهر ايلر واخر الامر سنك باشك اوزره بلا ومحنت دبوسني اورروسني نيجه خسته لكلره
ومرضلره مبتلا قيلور واولدررپس كندي نفسكدن اول محنت وبلايي وموت وفنايي دفع ايله شول برنمرود كبي جنك ايله
اول محيي ومميت اولان فاعل حقيقينك جانبنه هوا اوزره خدنكدن اولان تيري چك نته كم نمرود لعين كندي اعتقاد
باطلي اوزره حضرت حق آسمان جانبنده زعم ايليوب انكله مخاصمت قيلوب برصندوقه بنوب كركسلر واسطه سيله
سمايه چيقوب حضرت خدا ايله جنك ايدرم دعوا جانبنه تيرلر آتمشدر وبونك قصه سي تواريخده مسطوردر اي
نادان سن مغل عسكري كبي آسمان جانبنه نزع جاني دفع ايلمكدن اوتري اوق آت نته كم اول زمانده اولان تاتار طائفه سي
چقن كنديلره متعلق بركسه خسته اولسه انك اقرباسي بريره كلوب آسمان طرفنه اوق آتارلردي وانلر بويله اعتقاد ايدرلر
ديكه ملك الموت آسمان جانبنده در واول خسته اولان خانه يه هوادن بري كلور وانك جانني بدندن نزع قيلور پس هوا
جانبنه تير آتارلردي تاكم انلرك سهامندن ملك الموت خوف ايده واول خسته نك جاني الهميوب كيده اكر بعض
خسته صحت بولسه انلر ملك الموت بزم تيرمزدن فرار قيلدي وخسته مز انك پنجه سندن نجات بولدي ديرلردي واكر
اول خسته اولورسه اول ملك الموت بركزلوبردن كلدي وانك جانني الدي ديو اعتقاد ايدرلردي اي محيي ومميت اولان
خدادن غافل اولان نادان سن هم استرسك جاهل اولان تاتار طائفه سي كبي جان نزعني دفع ايلمكدن اوتري آسمان
جانبنه اوق آت وكندكدن وياردوستكدن نزع جاني دفع ايت مغل تاتاره درلر (مثنوي) يا كر برازوي اكرتاني برو *
چون روي چون در كف اوي گرو (در عدم بودي نرستي از كفش (از كف او چون رهي اي دستخوش) يا خوداي كندينك
وجودنده متصرف اولان وجميع موجوداتده كيف مايشا تصرف قيلان خداي تعالى حضرتلرندن غافل اولان قاچ
اكر قادر ايسك اقطار سموات وارضدن چيقوب كت سن انك ملكندن نيجه طشره كيدرسن چونكم آنك كف تصرفنده
مرهون ومقيدسن اصلا انك دست تصرفندن كسه طشره كتمكه وانك تصرف وملكندن خروج ونفوذ ايتمكه قادر
دكلدر هر نه يره كيدرسه انك ملكنده وانك دست تصرفنده در انك ارادتي اولميجه بر يره كتمكه وحركت ايتمكه
هم قادر دكلدر اولا اي نادان سن عدمده ايدك اول قادر اولان خداي تعالينك كف تصرفندن قورتلدك

وبی وجود ایکن انك دست تقدیرندن نجات بولمدلئ پس ای دستخوش اول پادشاهك كف ارادتندن ودست قدرتندن
بو عالمه كلدكدن ووجود بولدقدنصكره نیجه قورتلورسن بعضلر دستخوش بوكونه محلده زبون وعاجز معناسنه
استعمال اولنور دیمشلردر سروری مرحوم دخی دستخوش خوبدست وناز پرور معناسنه در دیمشدر اما دستخوش
ای خوش صنعت دیمك معناسنه اولمق ذكر سبب ارادهٔ مسبب طریقی اوزره قاعده یه موافقدر یعنی ای الینك صنعتی
خوش سنك صنعتك كندی الكدن قورتلمدیغی كبی سن هم كندی صانعكك دست تصرفندن نیجه قورتلورسن
وانك حكمندن وارادتندن قاچوب نه جانبه فرار قیلورسن (مثنوی) آرزو جستن بود بكریختن * پیش عدلش
خون تقوی ریختن * آرزوی نفسی استمك حقدن قاچقدر اول خدانك عدلی اوكنده تقوی قانی دوكمكدر آرزو بونده
نفسك مرادی ومشتهاسی معناسنه در وبر سبیل استعارهٔ تخییلیه حضرت مولانا قدس سره الاعلا تقوایی بر ذی
روح انسان منزله سنه تنزیل ایلمشلردر وحضرت حقدن قاچق نه وجهله اولدیغی بوكونه تعبیر ایدوب سویله مشلردر كه
ای نفسنك مشتهاسنه طالب اولان كمسه نفسك مرادنی وآرزوسنی استمك حق تعالینك امرندن ودست ارادتندن
قاچقدر اندنصكره اول پادشاهك عدلی اوكنده تقوانك قانی دوكمك درو انك روحنی ضایع ایتمكدر اما نفسك مرادنی
ترك ایلسك وكندیكی اول عادل اولان پادشاهك حكمنه وارادتنه تسلیم قیلسك بو اعتبار له خلقدن حقه قاچمش
اولورسن وانك عدلی اوكنده تقوایی احیا قیلورسن كه تقوی اصل ماسوادن پرهیز قیلمقدر وماسوادن پرهیز قیلمق ایسه
نفسك آرزو ومرادنی ترك ایتمكله اولور وحضرت حقك طاعتی بولنه كتمكله میسر اولور پس هر كیم كه كندی نفسنك
آرزو ومرادنی ترك ایلدی وحق تعالی حضرتلرنی وكیل اتخاذ ایدوب بالكلیه كندی امورنی اكا تسلیم وتفویض قیلدی
كمالیله متقی اولدی وتقوایی احیا قیلدی متقی اولمق استین كمسه بو دنیانك حظوظ ولذاتندن پرهیز قیلمق لازمدر (مثنوی)
این جهان دامست ودانش آرزو * در گریز از دامها او آرزو * چون چنین رفتی بدیدی صد گشاد * چون شدی در ضد آن
دیدی فساد * فی المثل بو جهان دامدر وانك دانه سی آرزوی نفسانیه در دانه لردن قاچ وعلی الفور یوز كتور مصرع
ثانیده اولان آرزوم كبدر آرام درزوز ولفظندن مخففدر روی آرزو تقدیرنده در یعنی بو جهان فی الحقیقه دام كبیدر
وبو دام جهانك دانه لری مشتهیات نفسانیه در اول دام جهانك دانه لری مشابه سنده اولان مشتهیات نفسانیه دن
فرار ایله علی الفور حضرت حقه یوز كتور وانك امرنه وحكمنه انقیاد ایله وبو جهان صوریدن اعراض ایدوب
اول خداوند جلیلك مشاهده سنه وجمال وكمالنك معاینه سنه توجه ایله چونكم طریق حقه سن یوز كتوره لنان كبی
كیده سن نیجه یوز كشاده لك كورورسن ونیجه بیك فتوحه كندیكی ایركورورسن اما چونكم بونك ضدی اوله سن وطریق
حقه یوز كتورولنان قاعده نك عكسی اوزره سیر قیله سن یعنی طالب ارزوی نفسانی ومائل مشتهیات جسمانی اوله سن
نیجه یوز فساد كورورسن وكندیكی فاسدلر وعاصیلر مرتبه سنه ایركورورسن (مثنوی) پس پیمبر گفت استفتوا القلوب
گرچه مفتیتان برون گوید خطوب * پس پیغمبر علیه السلام حضرتلری دیدی قلبلریكزدن استفتا ایلك گرچه
مفتیلر سزه طشره ده خطوب سویلرا گرچه سزك مفتیلریكز طشره ده خطوب سویلرسه ده دیمك هم وجه در خطوب
خا معجمه نك ضمه سیله خطبك جمعیدر خطب امر ه دیرلر نته كم هذا خطب جلیل دیرلر امر عظیم معناسن ویررلر
بو بیت بو حدیث شریفه اشارتدر قال النبی صلی الله علیه وسلم استفت قلبك وان افتاك المفتون رواه البخاری فی تاریخه
عن وابصة كذا فی الجامع الصغیر وحدیث شریفده حضرت نبی علیه السلام واحده خطاب ایدوب حضرت مولانا
بو بیت شریفده جمعله ایراد ایلمشلرنده نكته بودر كه بو حدیث شریفك موردی خاص حكمی عام اولدیغنه اشارت ایدرلر
وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه هر بار كه آرزوی نفسی ترك ایدوب حضرت حق جانبنه متوجه اوله سن حضور قلبه
واصل اولورسن ونیجه یوز كشادلق بولورسن اما بونك عكسنه اولسك درون كده نیجه فساد كورورسن پس پیغمبر
علیه الصلوة والسلام حضرتلری بیوردیلر سز قلبلریكزدن فتوی طلب ایلك اگرچه مفتیلریكز سزه خارجده اوامر
سویلرسه ده وصلاح وفسادلرنه ایدوكنی تعلیم ایلرسه ده خارجده اولان مفتی هر نه قدر صلاح وفسادی سویلسه وترقی
وتنزل نه ایدوكنی بیان ایلسه ینه انسان كندی قلبنده صلاحنی وفسادنی بیلمك وترقی وتنزلنه عالم اولمق لازمدر ترقی
وصلاح حضرت حقه متوجه اولمقدن وقلبه محبت الهیه طولمقدن عبارت اولور وتنزل وفساد نفسك مشتهیاتنه
منهمك اولمقدن وحظوظ عاجله یه اشتغال قیلمقدن كنایت اولور (م ی) ارزو بگذار تا رحم آیدش * آزمودی نه چنین می
بایدش * آرزوی نفسی قو تا كم اول خدایه رحم كله تجربه ایلدكك اكا بو نجلاین كرك یعنی نفسك مرادو آرزوسنی ترك
ایله تا كم اول خدایه رحم ایتمك كله وسنك حالكی كوروب رحمت قیله نیجه كره تجربه ایلدككه اول خدایه آرزویی ترك
ایتمك كركدر (مثنوی) چون نتانی جست پس خدمت كنش * تا روی از حبس او در گلشنش * چونكم صچرامغه

قادر دكل سن سن اكا خدمت ایله تا كم انك حبسندن انك كلشننه كیده سن یعنی چونكم حق تعالی حضرتلرینك
ملكندن چقمغه ودست تصرفندن خلاص اولمغه قادر دكلسن پس لازم كلدیكه اكا خدمت ایلیه سن تا كم حبسندن
قورتلوب انك كلشننه كیده سن ومقلم امنده قرار ایده سن (مثنوی) دمبدم چون تو مراقب میشوی * داد می بینی
وداور ای غوی * دمبدم چونكم سن مراقب اوله سن ای غوی همیشه داد وداور كورورسن یعنی اكرسن همیشه
كندی احوالكه مراقب اوله سن وهر بر فعلكی محاسبه قیله سن همیشه عادل اولان حاكمی وانك عدلنی كورورسن یعنی
اكر ایلك ایدرسك انك مقابله سنده حسن جزا مشاهده قیلورسن واكر كتلك ایدرایسك هم انك مقابله سنده عاجله
انك مثلی بر سیئه كورورسن همیشه بو دار مكافات ایچره هر عملكه مناسب اول داوردن بر حالت كورمك مقرردر
(مثنوی) ور ببندی چشم خود را از احتجاب * كار خود را كی گذارد آفتاب * واكر كندی كوزیكی احتجابدن
باغلیه سن یعنی كندی احوالكه مراقب اولمیه سن ونفسانی اولان كارلره مشغول اولمغله حق تعالی حضرتلرینك
داورلكنی مشاهده قیلمقدن تعامی ایلیه سن آفتاب حقیقی كندی كارنی نجن قور یعنی اول دائما هر كسه عملنه كوره جزا
ویرمكده درو هر كسی مستعد اولدیغی مرتبه یه ایركورمكده در اكرسن كوزیكی انك مشاهده سندن باغلرسك اول
كندی كارنی نه ایلر (وانمودن پادشاه بامرا ومتعصبان در راه ایاز در سبب فضیلت ومرتبت وقربت وجامكی
او برایشان بر وجهی كه ایشانرا حجت واعتراض نماند) بو سرخ شریف پادشاهك امرایه وایازك بولنده متعصب اولان
وانك حقنده تعصب قیلان طائفه یه اول ایازك سبب فضیلتنی ومرتبه سنی وقربتنی وانك انلر اوزره جامه لكنی اشكارا
كوسترمسنك بیاننده درشول بر وجه اوزره كه امرایه وانك حقنده متعصب اولان طائفه یه حجت واعتراض قالمیه
(مثنوی) چون امیران از حسد جوشان شدند * عاقبت بر شاه خود طعنه زدند * كین ایاز تو ندارد سی خرد *
جامكی سی امیر او چون خورد * چونكم امیرلر ایازه حسد ایلدكلرندن جوشان اولدیلر ودرونلرندن حسد صفتلری
قینایوب عاقبت كندی شاهلرینه طعنه اوردیلر بویله دیو كه ای شاه عادل بو سنك ایازك او توز عقل طوتمز پس اوا وتوز امیرك
جامه لكنی نیچون یر یعنی انك قفتان بهاسی اولان قریه لر او توز امیرك قفتانی بهاسی اولان قریه لر قدر واردر پس انك بو قدر
امرا اوزره فضیلت ومزیتی نه در كه انك جامه لكی بو جمله دن زیاده اوله دیدیلر (مثنوی) شاه بیرون رفت با آن سی امیر *
سوی صحرا وكهستان صید گیر * كاروانی دید از دور آن ملك * گفت امیری را برو ای مؤتفك * رو بپرس از كاروان را بر رصد
كز كدامین شهر اندر میرسد * پادشاه اول او توز امیر ایله طشره كتدی صحرا وكوهستان جانبنه صید طوتجی وشكارلر
ایدیجی اولدیغی حالده اول ملك ایراقدن بر كاروان كوردی بر امیره دیدی ای عاجز ومنقلب یوری مؤتفك عاجز ومنقلب
دیمك معناسنه اولور یوری وار رصد اوزره اول كاروانه صور كه اول كاروان قنغی شهردن ایریشور رصد یولدن كلنی وكیدنی
كوزتمكه دیرلر وكوزدجك محله دخی دیرلر یعنی وار اول كاربانك یولی اوستنده طور وانلرنه یردن كلورلر انلردن صور دیدی
(مثنوی) رفت وپرسید وبیامد كه زری * گفت عزمش تا كجا در ماند وی * اول امیر كتدی واول كارباندن نه یردن
كلورسز دیو سؤال ایتدی انلر بزری شهرندن كلورز دیو جواب ویردیلر واول امیر پادشاهه كلدی بویله جواب ویردیكه
پادشاهم اول كاربان ری شهرندن كلورلر پادشاه امیره دیدی اول كاربانك عزمی نه یره دكدر ونه جانبه كیدرلر اول امیر
عاجز قالدی وانلرك نه جانبه كیده جكندن خبر ویره میوب متحیر اولدی (مثنوی) دیگری را گفت رو ای بو العلا *
باز پرس از كاروان كه تا كجا * رفت وآمد گفت تا سوی یمن * گفت رختش چیست هان ای مؤتمن * پس سلطان محمود
اول امیری قویوب غیری امیره دخی دیدی ای بو العلا یوری اول كارواندن كیروصور كه انلرنه یره دك كیدرلر ونه منزل
ومقامه دك سیر ایدرلر اول بیك هم كتدی واروب اول كارواندن سؤال ایتدی ودونوب پادشاهه كلدی جواب ویروب
دیدی پادشاهم انلر یمن جانبنه دك كیدرلر پس پادشاه اكا دیدی ای مؤتمن اكاه اول كاربانك رخت ومتاعی ندر مؤتمن
امین قیلنمش معناسنه اولور (مثنوی) ماند حیران گفت با میری دگر * كه برو وا پرس رخت آن نفر * باز آمد گفت
از هر جنس هست * اغلب آن كاسهای رازیست * اول امیر اول كاربانك رخت ومتاعی نه ایدوكنی بیله میوب وانلردن
خبر ویره میوب حیران قالدی پس پادشاه بر غیری امیره دخی دیدیكه یوری اول نفرك رخت ومتاعندن كیرو صور پس
اول امیر دخی واروب اول كاربانك رخت ومتاعندن سؤال ایلدی وانلره سزك متاعكز نه در دیو سویلدی انلر اكا جواب
ویردكدنصكره دونوب كیرو كلدی پادشاهه جواب ویروب دیدی پادشاهم هر جنسدن واردر اما انلرك اغلب متاعی
ری شهرنه منسوب اولان كاسه لردر دیدی رازدن مرادری شهریدر چن ری لفظنك آخرنه یاء نسبی كتورسه برالف
ودخی زا زیاده ایلیوب اندنصكره یاء نسبی كتورورلر وبو امیرلرك هر برینك عقلی كندیجه اولكی امیردن ناقص اولدیغنه
بو محلده اشارت واردر زیرا بو جمله سی پادشاهك خطابنی ایشیدرلر واول كاربانه كلان امیری كورورلردی مع هذا تعقل

ایدوب امدی بعض سؤال دخی پادشاه بکا سؤال ایلرسه بن اکانه جواب ویرمك کرکدر دیو فکر واندیشه قلیوب
همان پادشاهه دن سؤال ایلرسه واروب انجق اندن جواب کتورردی نته کم بو امیر رخت ومتاعدن جواب کتوردی
(مثنوی) کفت کی بیرون شدند از شهرری * ماند حیران ان امیر سست پی * چون پادشاه اکا دیدی اول کاربان ری
شهرندن نجن طشره اولدیلر واندن نه زمانده چقوب بومنزله قاچ کونده کلدیلر اول سست پی اولان امیر حیران قالدی
واول ضعیف روشلو وزبون کیدشلو بیك بو سؤاله جواب ویره میوب عاجز قالدی (مثنوی) همچنین تاسی امیر و بیشتر
سست رای وناقص اندر کروفر * الحاصل بو اسلوب اوزره اوتوز امیره دك دخی زیاده رك سست رای وکروفرده ناقص
ایدیلر هر بریسی جدا جدا واروب انجق همان نه دینلدیسه خبر کتوردیلر وانلرك سست رای اولمسنه وکروفر
عقلیه ده ناقص اولدقلرینه بو حالت دلالت ایلرکه بو جمله نك حضورنده پادشاه برینی اول مصلحت ایچون ارسال
ایلیوب اندنصکره اکا فلان نیجه اولدی دیو سؤال ایلدکده اول جواب ویره میوب اول مصلحتدن اوتری برینی دخی
کوندروب اول دخی انجق همان اندن جواب کتوروب ویره مدکده غیری امیرلره لازم اولان بو ایدیکه هر بری اول مصلحته
کتدکده تعقل وتفکر ایدوب وکندیسنه بویله دیوسو یلیدی که پادشاه بنی اکرچه شو خدمته کوندردی اما اکر اول
بندن مقدم کلان امرایه سؤال ایلدیکنی بکا دخی بو کاربانك بعض احوالندن سؤال ایلرسه اکا کوره جواب ویرمك
لازمدر امدی جوابنی بوقلیلم وبونلرك تقیر وقطمیر هر حالنی سؤال ایده لم دیوب پادشاهه اندنصکره کیده لم تا کم بندنصکره
برآخر آدم کلمکه محتاج اولمیه وبرجزؤی شیدن اوتری پادشاه برآخر کسه یی ارسال قیلمیه بو یله دیمدی وکندی کندویه
بو یله سو یلمدی (مثنوی) کفت امیرانرا که من روزی جدا * امتحان کردم ایاز خویش را * که بپرس از کاروان که
از کجاست) او برفت این جمله وا پرسید راست * بی وصیت بی اشارت یك بیك * حال شان دریافت بی ریبی و شك * هرچه
زین سی میراندر سی مقام * کشف شد زوان بیکدم شد تمام * پس پادشاه اول امرایی الزام ایدوب انلره دیدیکه ای امیرلر
بن برکون جدا کندی ایازمی امتحان ایلدم بو یله دیو که ای ایاز وار کارباندن صور تا نه یردن ونه جانبدن کلورلر اول ایاز
کتدی بو جمله یی راست وبی قصور وبی کاست صوردی وصیت سز وایما واشارتسز بر بر انلرك حالنی بی ریب وبی شك
بیلدی ونیجه اولوب نیجه اولدقلرینه ونه جانبه عزم قیلدقلرینه بالکلیه عالم اولدی اندنصکره بکا کلدی هر نه که
بو اوتوز امیردن اوتوز مقامده کشف اولدیسه اندن او بر دمده تمام اولدی سی مقامدن مراد بو اولور که پادشاه بر امیری
اول کاربانه خبر المقدن اوتری کوندردکده بر مقامده ایدی اول کتدیکدنصکره بر مقامده دخی کلوب بر مقدار قائم اولدی
واول کلدکدنصکره برین دخی کوندروب بر مقامده دخی کلدی وانده دخی اول کانجه بر مقدار توقف قیلدی بو اسلوب
اوزره اوتوز مقامه دك نقل قیلدی واوتوزکه هر برینی بر خبر ایچون کوندروب انلرك هر برندن اول خبرلك نتیجه سی
کشف اولدی اما بونلردن مقدم ایازی برکون بر مقامده بر سبیل امتحان تنها بر کاربانه وارشو کاربان نه یردن کلور خبر ال
دیو کوندردی واروب انلرك جمیع احوالندن استخبار واستفسار ایدوب پادشاهه کلدی پادشاه اکا هر نه سؤال قیلدیسه
بر بر جواب ویردی وبو اوتوز امیردن اوتوز مقامده کشف اولان معانی بر مقامده بالکز ایازلك وجودندن بالتمام والکمال
کشف اولدی پس پادشاه انلره دیدی ای امیرلر سزلك اوتوز یکزلك عقلندن بالکز ایازلك عقلی زیاده در انکیچون
انك جامه لکنی سزلك جمله کزلك جامه لکندن زیاده ایلدم دیدی پس بونده پادشاهدن مراد هر عاقل وعادل دنیا
پادشاهی اولوب لابد بر زیاده عاقل کسه یی کندی یه ندیم وایاز کبی مقرب قیلوب وبعض امرا انك انك حقنده حسد
قیلمه لری وپادشاه دخی انلره انك عقلی سزدن زیاده در دیمه سی اولسه ده جائزدر وپادشاهدن مراد پادشاه معنوی
وملك اخروی اولان مرشد کامل اولوب ایازدن مراد عاقل ودانا واخرت اصحابی اولان مریدلری ومحبلری انك حقنده
حسد قیلوب وطعن وتشنیع اوروب پادشاه معنوی اولان مرشد دخی انلره بن انی کمال عقلندن وزیاده فهمندن اوتری
سزلك جمله کزدن زیاده سودم وانی کندمه خلیل ومصاحب اتخاذ قیلدم دیو جواب ویرمك دخی جائزدر ولیکن اکثر
انسانك طبعی جبره مایل اولوب وجهد واکتسابی انکار قیلوب مرشد طرفندن بو مرید عالم وعاقلدر مجرد بن انی علمندن
اوتری سوردم دیسه انلر دامن جبره تمسك ایدرلر ونیلیم حق تعالی ازلده اکا اولقدر علم وعقل ویرمش بزه دخی کفایت
مقداری بو قدر عقل ویرمش بونی زیاده ایلمك نیجه قابلدر دیو بی اختیارلق بوانه کیدرلر نته کم بو سرخ شریفله بو معنایه
اشارت ایدوب بیوررلر (مرافعهٔ امرا آن حجت بشبههٔ جبریانه وجواب دادن شاه ایشانرا) امرانك اول حجتی جبریانه
اولان شبهه ایله مرافعه قیلمه لرینك وپادشاهك انلره جواب ویرمه سنك بیانیدر (مثنوی) پس بکفتند ان امیران کین
فنیست * از عنایتهاست کار جهد نیست * قسمت حق است مه را روی نغز * داده بخت است کل را بوی نغز * چونکم
امراشاهدن ایاز حقنده اولان بو مدح وثنایی ایشتدیلر پس اکا بر سبیل حجت اول امیرلر دیدیلر که بو بر فندر اول اللهك

عنایتلرندن جهد واکتسابك کاری دکلدر بلکه داد باریدر ماهك روی نغزی قسمت حقدر کلك بوی نغزی دادهٔ بختدر
یعنی اول امیرلر کندیلرك تقصیرنه معترف اولمیوب بلکه جبریانه بو کونه حجت ابراز ایدوب دیدیلر بو عقل وزکا باشقه
بر فندر که مطلق الله تعالینك عنایتلرندندر سعی وجهدك بونده کار ومدخلی یوقدر نته کم ماهك روی لطیفی ورخسار
منیری حق تعالی قسمت ایلدی اول ماه انی جهدله بولمدی وکذلك بوی لطیف دخی کله کندی بخت مسعودنك داده
وعطاسیدر اول کل انی کسبله حاصل قیلمدی پس بز بو خصوصده نیه قادرز دیدیلر (مثنوی) کفت سلطان بلکه آنچه
از نفس زاد * ربع تقصیرست ودخل اجتهاد * ورنه آدم کی بکفتی با خدا * ربنا انا ظلمنا انفسنا * خود بکفتی کاین کناه
از بخت بود * چون قضا این بود حزم ما چه سود * امرا چونکم جبری اولان حجتلرین ابراز ایلدیلر وبز بو خصوصده
انجق عقلمز یتدیکی قدرنه بیرایتدك بونده بز تقصیرا یتمدك دیو سویلدیلر پادشاه انلره جواب ویروب دیدی بلکه اول
اعمالکه نفسدن طوغدی لابد ایکیدن خالی دکلدر یا ربع تقصیرو یا خود دخل اجتهاددر اکر نقصان وخسران ایسه
اول ربع تقصیردر واکر نفع وفائده ایسه اول اجتهادك جلبیدر اکرچه بو جمله ده تقدیرك دخی مدخلی واردر ولیکن
اختیار وتدبیرهم مطلق سلب اولنمز والا آدم حضرتلری حین تقصیرده خدای تعالی حضرتلرینه (ربنا انا ظلمنا) نجن
دیردی ونو جهله کندی نفسنه ظلم ایلدیکنه اعتراف ایلردی اکر اول تقصیر وکناه صافی بخت وتقدیردن اولیدی
خود دیردیکه بو کناه بختدن ایدی چونکم قضا بو ایدی بزم حزم واحتیاطمزه نه فائده ایدر آدم حضرتلری خود بو یله
دیمدی بلکه ای بزم ربمز و پروردکارمز بز نفسمزه ظلم ایتدك بو خطا وکناه بزم تقصیرمزدندر دیو اعتراف ایلدی (ربنا
ظلمنا انفسنا) دیو سویلدی بو آیت کریمه نك تفسیری جلد اولده اضافت کردن آدم ذلت خویش بر خنده مرور ایلدی
انده طلب اولنه بکفتی ده اولان یا حکایه ایچون در غفلت اولنمیه که شمعی وجان عالم خطاب ایچوندر ظن ایلمشلردر
انلرك ویردیکی معنا اختیار قیلنمیه (مثنوی) همچو ابلیسی که کفت اغویتنی * تو شکستی جام ومارا میزنی * خود آدم
حضرتلری ابلیس کبی دیردی که فبما اغویتنی سن صدك جامی وبزی اورورسن نته کم شیطان فبما اغویتنی دیدی یعنی سن
بنی اغوا ایلدکك سببیله دیو اغوا واضلالی مطلق حضرت حقه اسناد ایلیوب کندوبی مجبور وبی اختیار بیلدی وجام
قصد وتدبیرمزی سن صدك وینه بزه جامی نیچون صرسن دیو اورورسون دیمك مفهومنی سویلدی اما حضرت آدم
بو یله سویلمدی وجبره متعلق کلام ایلمدی بلکه عذر وتقصیره متعلق کلام سویلدی وظلمی کندی نفسنه اسناد ایلدی
بو بیتله اشارت اولنان ایت دخی جلد اولده اول سرخده مرور ایلمشدر (مثنوی) بل قضا حقست وجهد بنده حق) هین
مباش اعور چو ابلیس خلق * بو بیت هم سلطان محمود لساننددر یعنی امرایه خطابدر که او یله دکلدر که بنده نك اعمالی
بالکلیه قضادن اوله وبنده مطلق مجبور وبی اختیار اوله ویا خود بنده نك مطلقا جهد واختیاریله اوله قضا وقدرك انده
مدخلی اولمیه بلکه قضا حقدر وبنده نك جهد واختیار جزویه سی دخی حقدر صقین ابلیس کهنه کبی اعور اولمه خلق
کهنه معناسنه در واعور بونده یك چشم معناسنه درکه مراد اندن همان بر جانبی کوریجی ودرست کورمیجیدر دیمك
اولور نته کم ابلیس همان یالکز بر طرفی کوریجیدر نته کم آدم حضرتلرینه سجده امر اولندقده همان آدمك طیننی کوردی
دینی ویقینی جانبن کورمدی وبوندنصکره حق تعالی اکا یا ابلیس نیچون امرمی طوتمدك وآدمه سجده ایتمدك وبکا
اطاعت ایتمك طریقنه کتمدك دیدکده بالکلیه قضا وقدر جانبنی کوروب واغوایی حضرت حقه اسناد ایلیوب کندینك
اختیارنی واقتضاسنی کورمدی پس کرکدرکه آدم اوغلی کهنه اولان ابلیس کبی یك چشم اولمیه وهمان بر جانبه نظر
قیلمیه اکر قضا وقدر جانبنی کوررو آنی حق وثابت بیلورسه جهد واختیار جانبنی دخی کوره وآنی هم باطل بیلمیوب حق
وثابت بیله (مثنوی) در تردد مانده ایم اندر دو کار * این تردد کی بود بی اختیار * این کنم یا آن کنم او کی کوید * که دو دست
پای او بسته بود * مثلا ایکی کار اورته سنده ترددده قالمشز بو ایکی کار اورته سنده متردد اولمق اختیارسز نجن اولور
بو کاری ایلیم یا خود اول کاری ایلیم او کمسه نجن دیرکه انك ایکی الی وایکی ایاغی بسته اوله یعنی ایکی الی وایکی ایاغی بسته
ومقید اولان کمسنه عجبا شو ایشی می اشلسم ویا خود انی قویوب بو کاری می اشلسم دیمز زیرا که اول مجبور ومضطردر
ایکی کاردن بریسنی اشلمکه قادر اولمدیغنی بیلور واصلا متردد دخی اولمز انکیچون که تردد اختیار واستطاعتدن ظهوره
کلور (مثنوی) هیچ باشد این تردد در سرم * که روم در بحر ویا بالا پرم * این تردد هست که در موصل روم * یا برای سحر تا
بابل روم * پس تردد را بباید قدرتی * ورنه آن خنده بود بر سبلتی * هیچ بنم باشمده بو تردد اولورمی بو یله دیوکه بحرده کیده
ودریا اوزره بی سفینه مشی ایدم ویا خود بالا وهواده اوچام یعنی هیچ سنك وبنم باشمده دریاده یوریمك ویا خود هواده
اوچمق ترددی یوقدر زیرا بیلورزکه دریاده یوزمکه وهوا اوزره پرواز ایلمکه بزده قدرت واستطاعت یوقدر اما باشده
بو تردد واردر که موصله کیدم یا خود سحر اوکرنمکدن اوتری بابله دك کیدم بابل عراقده شول موضعك اسمیدر که هاروت

وماروت انده اولان قیودده حبس اولنمشلردر بونك تحقیق وتفصیلی بشنجی دفترده واولکی دفترده هم مرور ایلمشدر یعنی
بومقدور بشر وممکن ومیسردر که شو ایکی کارك مابیننده متردد اوله سن ودیه سنکه عجبا بن تجارت قیلمقدن اوتری موصل
جانبنه می کتسم ویاخود سحر اوکرنمکدن اوتری چاه بابل سمتنه می سیر ایتسم بو ایکیسنه انسانك قدرت واستطاعتی
اولدیغندن اوتری انسان بوکونه ایکی کارك مابیننده متردد اولور اما برکسه که ایکی کاردن برینه واصل اولمیه جغنی
محقق بلسه اصلا متردد اولمز وانك وصولنه دخی قصد وعزیمت قیلمز پس تردد بر قدرت واستطاعته لازمدر بو خسه اول
تردد بر سبلت اوزره خنده اولور یعنی برکسه نك قدرتی واستطاعتی اولمسه ومع هذا ایکی کارك مابیننده متردد اولسه انك
اول متردد اولمسی صحیح وصادق اولمز بلکه همان بر صاقله بیغه کولمك اولور ومجرد لغو وبازی قبیلندن اولور
(مثنوی) بر قضا کم نه بهانه ای جوان * جرم خودرا چون نهی بر دیکران * خون کند زید وقصاص او بعمرو
می خورد عمرو بر احمد حد خمر * چونکم جرم وذلت انسانك من وجه کندی نفسندن واختیارندن ظهوره کلور پس
ای جوان جرمی اشلیوب قضایه بهانه قومه کندی جرمکی غیرلر اوزره نیچون قورسن ونه جهتدن بو جرم بنم نفسمدن
دکلدر قضادندر ویاخود شیطانك اغواسندندر ویاخود عمروك وبکرك بنی اضلال ایلمسندندر دیرسن مثلا زید قان ایلر
وانك قصاصی عمروده اولورمی عمرو خمر ایچر واحمد اوزره حد خمر اولورمی بو مثبت ومقرردر که اولمز بو بیتده استفهام
تقدیری معناسی واردر یعنی عمرو قان ایلسه زیده انکیچون قصاص اولمدیغی مقرر وعمرو خمر ایچسه احمدن اوتری بکره
حد اولمدیغی هم مثبت اولدیسه سندخی بر جرمی اشلدکده جزاسی غیری یه اولمز بلکه همان سنکیچون اولور چونکم
بویله درسن اول جرمی غیرلره نیچون اسناد ایلرسن کرکدر که جرمی کندی نفسکه اسناد قیله سن وهم معترف اوله سن
(مثنوی) کرد خود برکرد وجرم خود ببین * جنبش از خود بین وازسایه مبین * که نخواهد شد غلط پاداش میر * خصم را
میداند آن میر بصیر * ای مجرم کندی اطرافکی طولان وکندی جرمکی کور جنبشی کندی ذاتکدن کور وسایه دن
کورمه که امیر غلط پاداش اولمز بو وجه اوزره غلط پاداش وصف ترکیبی اولور اما وصف ترکیبی اولمسه هم جائزدر بو وجه
اوزره معنی امیرك پاداشی غلط اولمیسر دردیمك اولور خصمی اول امیر بصیر بیلور بعض نسخه ده خصم رامی داندان
خصم بصیر واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی خصمی اول بصیر اولان خصم بیلور دیمك اولور امیر بصیردن مراد حق
تعالی درکه قوللرینك جمیع احوالنی کوریجی بر امیردر حاصل کدر خصم بصیردن مراد هم اول خدای تعالی اولور که لابد کافر
اولنلره وجرم ومعصیت قیلنلره اول خدا خصم در جنبش از خود بین دیمك جنبش را از نفس خود بین وازسایه خود مبین
دیمك تقدیرنده اولور وانسانك عند المحققین کندی نفسندن مراد اصل عین ثابته سی اولور وبو جسدا کانسبت سایه
مثابه سنده اولور واما محقق اولمین کسه لرك قتنده نفسدن مراد بو وجود مجازی وسایه دن مراد وسوسه شیطانی وافعال
جسمانی واسباب دنیوی اولور وبو ایکی بیتك تحقیقی وتوضیحی بویله دیمك اولور که ای بنی آدم کندی احوالی واطرافکه
طولان سایه کبی اولان وجود مجازی دن کورمه دیمك اولور اما وجه ثانی اوزره معنی ای آدم اوغلی کندی اطرافکی
طولان وکندی جرمکی کور جرم ومعصیت طرفنه اولان جنبش وحرکتی کندی نفسکدن بیل ماننده سایه اولان وساوس
شیطانیدن واسباب دنیوی وجسمانیدن کورمه که اول جرم ومعصیت طرفنه اولان جنبش وحرکتك مقابله سنده سن
لابد امیر حقیقیدن جزا وپاداش کوررسن زیرا امیر حقیقی غلط پاداش اولمیسردر لابد اول علیم وبصیر اولان امیر حقیقی
کندی امرینه مخالفت قیلان خصمی بیلور یاخود معنی ای مجرم جرم ومعصیت طرفنه ایلدیکك جنبش وحرکت ایچون
اول امیر حقیقینك سکا جزا وپاداشی کلور که اول امیر حقیقینك جزا وپاداشی غلط اولمیسردر وبر آخر کسه یه اول پاداش
انتقال واصابت قلمیسردر زیرا اول عاصیلره وکافرلره خصم اولان بصیر خصمی بیلور ولابد انك جزاسی وپاداشی هرنه
ایسه اکا کوره انی ویرور ومستحق اولدیغی مرتبه یه انی ایرکورر (م ی) چون عسل خوردی نیاید تب بغیر * مزد روز تو
نیاید شب بغیر مثلا چونکم سن عسل یه سن حمی غیری یه کلمدی سنك کوندزلك مزدی کیجه غیره کلمدی یعنی محرك صفرا
اولان وطبیعته حرارت ویرن عسلی چونکم سن ییدك انك سمه سی دخی سکا کلور پس حظ نفسه متعلق بر فعلی که سن
اشلیه سن انك جزا وپاداشی هم سکا عاید اولور سنك کوندز اشلدیکك عملك مزدو جزاسی کیجه غیری یه کلمز بلکه ینه سکا
کلور وهر کسك نفسی نه عمل اشلرسه لابد انی حامله اولور نته کم (ولا تزر وازرة وزر اخری) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت
قیلور (مثنوی) درچه کردی جهد کان باتو نکشت * توچه کاریدی که نامد ریع کشت * ای بنی آدم سن نه ده جهد
ایلدککه اول سکا راجع اولمدی سن نه اکدك که کشتنك ریع ومحصولی کلمدی بو بیتك ایکی مصرعنده بله استفهام
تقریری واردر زیرا تقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای آدم اوغلی بو دنیاده سن عمل وکارده سعی وجهد ایلدککه انك جزا
وپاداشی اخر سکا عاید وراجع اولمدی بو مقرردر که انك جزا وپاداشی اخر الامر سکا عاید وراجع اولدی وسن بو مزرعه

دنیاده نه کونه تخم اکدککه اول مزروع اولان تخمك محصولی سکا کلمدی بو محققدر که انك محصولی سکا کلدی
لابد هرکس نه اکرسه انی بچرور بو دنیایه کلان لابد آخرت جانبنه کوچر اکر بو دنیاده عملك پاداشنی کورمدیسه یوم
آخرتده کورر وهر کسك عملی کندیسنه کاوب اکا قرین ومصاحب اولور (مثنوی) فعل تو که زاید از جان وتنت *
همچو فرزندت بکیرد دامنت) سنك فعلك که سنك جان وتنکدن طوغر سنك فرزندك کبی سنك دامنکی طوتار یعنی هرنه
کونه فعل که سنك جان وتنکدن تولد قیلور وظهوره کلور لابد اول فعل سنك فرزندك کبی سنك دامنك طوتار وسکا
تعلق ایدر (مثنوی) فعل را در غیب صورت میکنند * فعل دزدی را نه داری میزنند * دار کی ماند بدزدی لیك آن *
هست تصویر خدای غیبدان * انسانك فعلی ایچون عالم غیبده صورت ایلرلر یعنی انسان بو دنیاده بر عمل اشلسه
لابد اول عمله مناسب عالم غیبده بر صورت قیلرلر مثلا دزدلك فعلنه بو دنیاده بر دار اورمزلرمی بو مقرردر که خرسزلق
فعلندن اوتری بر دار اورورلر اول دار اول خرسزلق عملنك صورت جزاسیدر اما البته هر عملك صورت جزاسی انك
صورتنده هم مثلی اولمق لازم دکلدر مثلا دار دزدلکه نچن بکزر یعنی داراغاجی خرسزلغه بکزه مز ولیکن اول داراغاجی
غیبدان اولان خدانك تصویر ایلمسیدر که دزدلك فعلنك مقابله سنده اولان جزا وپاداشی غیبدان اولان مصور حقیقی
داراغاجی شکلنده تصویر ایلر (مثنوی) در دل شحنه چو حق الهام داد * کین چنین صورت بساز از بهر داد * چونکم
حق تعالی حضرتلری شحنه نك کوکلنه الهام ویردی بویله دیو که ای شحنه سن دزدلك فعلنه عدل قیلمقدن اوتری
بو نجلین بر صورت دوز شحنه دخی قلبنه کلان خاطره نك مقتضاسی اوزره دزدلك فعلندن اوتری داراغاجی صورت
دوزدی (مثنوی) تا تو عالم باشی وعادل قضا * نامناسب چون دهد داد وسزا * تا سن عالم وعادل اوله سن قضاء الهی
داد وسزایی نامناسب نیجه ویرر بو مقرردر که قضاء الهی اصلا برکسه یه نامناسب جزا ویرمز البته عالم وعاقل اولنلره
وعدل وانصاف قیلنلره خیر وحسنات جزا ویرر وجاهل وغافل اولنلره وظلم واعتساف قیلنلره نه مناسب وحاللرینه
موافق جزا وپاداش ویرر (ی) چونکه حاکم این کند اندر کزین) چون کند حکم احکم این حاکمین) چونکم بو دنیاده حاکم
اولان کزیده بونی ایلر بو حاکملرك احکمی نیجه ایلر یعنی بو دنیاده حاکم اولان پادشاه برکزین اولان وعلم وعدلله اتصاف
قیلان کسه نك حقنده بویله رعایت ایلر وانی جمادن برکزیده قیلوب کندیسنه مقرب قیلر بو حاکملرك احکمی اولان
پادشاهلر پادشاهی بیل نیجه حکم ایلر وعالم وعادل اولنلره اول نه وجهله احسان قیلر بو مقرردر که احکم الحاکمینك
عدل ودادی بو جمله حاکملردن زیاده در (مثنوی) چون بکاری جو نروید غیر جو * قرض تو کردی زکه خواهی کرو
چونکم اربه اکه سن غیری بتمز قرضی سن ایلدك کروی کیمدن استرسن یعنی چونکم سن بردنی وخبیث تخم اکه سن
انك جزاسی انك مثلندن غیری بتمز لابد عادة الله بویله در بغدای اکسك بغدای بتر واربه اکسك اربه بتر مثلا سن
برکسه دن استقراض ایلدك رهنی کیمدن استرسن بو مقرردر که کندکدن استرسن یعنی اکر دائن سندن رهن استرسه سن
رهنی کیمدن استرسن چونکم سن استقراض ایلدك رهنی هم سندن استر پس بو معنی خواهی یا ایله اولدیغی اوزره در اما
بعض نسخه لرده زکه خواهد واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره چونکم سن برکسه دن استقراض ایلدك اول کسه رهنی
کیمدن استر بو مقرردر که سندن استر پس (کل نفس بما کسبت رهینة) آیتنك موجبنجه هر نفس کسب ایلدیکی عمله
رهینه در چونکم عامل بر عمل فی المثل استقراض ایلسه انك مقابله سنده انك نفسی رهینه اولمش اولور (مثنوی)
جرم خودرا برکسی دیکر منه) هوش وکوش خود بدین پاداش نه) جرم بر خود نه که تو خود کاشتی) با جزا وعدل حق کن
آشتی) کندی جرمکی بر غیری کسه اوزره قومه وکندی هوشك وکوشکی بو پاداش اوزره قو یعنی بر جرم ومعصیتی
اشلیوب انی بر غیری کسه اوزره قومه وبن بو جرم ومعصیتدن بری وپاکم واول اولمسیدی بن بونی قیلمزدم دیمه بلکه
عقلکی وقولاغکی بو جرمك جزاسی وپاداشی اوزره قو جرمی اصل کندیکه قو که انی سن کندك اکدك سن حقك جزا
وعدلیله صلح ایله که حق تعالی حضرتلری عادلدر اول اکدیکك جرمك مقابله سنده هرنه کوررسه راضی اول وباشکه هرنه
کتوررسه هم انك حکمنه کندیکی تسلیم قیل (مثنوی) رنج را باشد سبب بد کردنی * بد ز فعل خود شناس از بخت نی *
آن نظر در بخت چشم احول کند * کلب را کهدانی وکاهل کند * لابد رنجه سبب سنك بد ایلمکلکدر کلکی کندی
فعلکدن اکاه بختکدن دکل یعنی سکا بر رنج وبلا کلسه اکا سبب سنك بد ایلمکلکدر رنجی بر بدلك کاسه انی کندی
بد اولان فعلکدن بیل طالعکدن بیلمه زیرا اول بخته اولان نظر چشمی احول ایلر کلبی کهدانه منسوب وکاهل ایلر
کهدان کافك فتحه سیله صمانلق وکافك ضمه سیله نجاست محلی اولان یره دیرلر بو نده ایکیسیله ده جائزدر یعنی اول بخته
وتقدیره اولان نظر انسانك چشم جانی احول ایلر یعنی راست ودرست کوریجیلکدن اخراج ایدوب حقیقت بین ایلمز
زیرا انسانك فعلی همان یالکز بخت وتقدیردن دکلدر بلکه کندی نفسنك اختیار ایلمسندن دخی اول فعلده مدخلی

اولمسندندر اکر برکسه همان یالکز بخته ویاخود تقدیره نظر قیلسه راست بیز اولمیوب اول نظر کاب نفسی دنیا صمانلغنه منسوب وجهد واکتسابدن کاهل قیلور ویاخود کاب نفسی همان نجاسته ونجاست محلی اولان یره منسوب ونجاست یمکه معتاد ایدوب وراه حقده سعی وجهد ایلمکدن متکاسل قیلور (مثنوی) متهم کن نفس خودرا ای فتا متهم کن جزای عدل را ✳ ای فتی کندی نفسکی متهم ایله عدلک جزاسنی متهم ایلمه که حق تعالی حضرتلری عادلدر انک برقولنه ویردیکی جزا عدل اوزره در چونکیم سن کندی نفسکده بر بلا کوره سن انی عدل الهیدن خارج بیلمه واول عدلک جزاسنی متهم قیلمه بلکه کندی نفسکی متهم قیل (مثنوی) توبه کن مردانه سر آور بره ✳ که فمن یعمل بمثقال بره کناهکه توبه ایله باشکی مردانه بوله کتورر زیرا فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره دریعنی جرم وعصیانکه تائب اول ومردلر کبی باشکی راه حقه کتورر وکندیکی مطیع ومنقاد اولان اهل خیر مرتبه سنه یتورکه برکسه برذره مقداری خیر اشلسه انی کورر وکذلک برذره مقداری شر اشلسه هم انی کورر کما قال الله تعالی (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره ومن یعمل مثقال ذرة شرا یره) بو آیتک تفسیری جلد ثالثک آخرنده مرور ایلشدر (مثنوی) در فسون نفس کم شو غره ✳ کافتاب حق نپوشد ذره ✳ هست این ذرات جسمی ای مفید ✳ پیش این خورشید جسمانی بدید ✳ هست ذرات خواطر وافتکار پیش خورشید حقایق اشکار ✳ زنهار نفسک فسون وحیله سنه مغرور اولمه زیرا حق تعالینک آفتابی ذره لردن برذره یی ستر ایلمز یعنی بچین برذره قدر شر اشلسک نفسک بکا بونه جزا ویردیر دیو افسون ایلسون واکر افسون ایلرسه وحیله سنه سن مغرور اولمه که حق تعالینک عدلی ذرات اعمالدن برذره قدر عملی ستر ونهان ایلمز بلکه یوم تبلی السرائرده هرکسک اعمالی وسرایری ظهوره کلور وهرکس اشلدیکنی کورر ای مفید اولان کسه بو جسمه منسوب اولان ذره لر بو جسمانی اولان خورشیدک نوری اوکنده بدید وظاهردر اما خاطره لر وفکرلر ایسه کلک ذراتی حقایق خورشیدنک اوکنده اشکارا اولدی هست لفظی ایکی یرده بله ایکنجی مصرعلره صرف اولنور یعنی بو خانه دلده اولان خاطره لرک وفکرلرک ذره لری حقیقتلر خورشیدی اولان نور الهینک اوکنده ظاهر واشکاردر ذرات جسمانی خورشید جسمانینک نوری قتنده نیجه ظاهر وعیان اولورسه ذرات افکار وخواطر دخی خورشید حقایقک نوری قتنده انک کبی ظاهر وعیان اولور وبوقدر حقایق اشیا اول آفتاب معنوینک نوری واسطه سیله ظهوره کلور اکر صور اشیا اول حقایقه پرده وحجاب اولسه هم صاحب بصیرت اولنلره اول پرده وحجاب مانع اولمز وصاحب دل اولان عارف اول پرده وحجابک وراسنده اولان حقیقتی بیلمکدن جاهل وغافل قالمز مکر شول کسه که انک ادراکنده ضعف اوله وحجاب وپرده نک التنده مستور ومخفی اولان نه شی ایدوکنی بیلمیه تا که بو معنایه مناسب بو سرخ شریفی بسط ایلیوب طالب اولنلره تعلیم وتفهیم ایچون یوررلر ✳ حکایت ان صیادی که خویشتن را در کیاه پیچیده بود ودسته کل ولاله را کلهوار بسر خود فروکشیده تا مرغان اورا کیاه پندارند ✳ بو سرخ شریف وبوبیان لطیف شول بر صیادک حکایتیدرکه اول صیاد کندیسنی کیاهک ایچنده صارمش ایدی وکل ولاله دسته سنی کلاه کبی ایدوب باشنه چکمش وباشنی اول کل ولاله نک التنده پنهان قیلمشدی تا قوشلر انی کیاه ظن ایلیه لر ✳ وان مرغ زیرک بوی اندکی برد که این آدمیست که برین شکل کیاه ندیده ام اما هم تمام بوی نبرد وبافسون او مغرور شد زیرا در ادراک اول قاطعی نداشت در ادراک مکر دوم قاطعی داشت وهو الحرص والطمع ✳ وبو جمله طیورک مابیننده برمرغ زیرک برازجق رایحه ایلندی واول کیاهک التندن آدمی مختفی اولدیغنی فراستله بیلدی واندن رایحه اخذ ایتدیکه بو آدمیدر زیرا بو شکل اوزره کیاه کورمامشم اما اول مرغ زیرک هم تمام آنک آدمی اولدیغنه رایحه ایلمدی وبو صحیح وسالم آدمیدر بونی قطع ایتمدی اول کیاه وحشیش ایچره مختفی اولان آدمینک افسونته مغرور اولدی وانک دوکدوکی دانه لره میل وطمع قیلدی زیرا اول مرغ زیرک ادراک اولده برقاطع طوتمدی وایکنجی مکرک ادراکنده برقاطع طوتدی واول قاطع حرص وطمعدر بو فقره نک تقدیری وتوضیحی بویله دیمک اولورکه چونکیم اول مرغ زیرک اول کیاه سبزه ایچره مختفی اولان صیادی اکرچه بر مقدار بیلدی واندن برازجق رایحه الدی ولیکن اول صیادک کیاه وسبزه سی ودانه چینه سی انی مغرور ایدوب اول بیلمکه وصیادک ذاتندن رایحه المغه پرده اولوب اول مرغی شبهه وکمانه براقدی اول مرغ ابتدا اول کیاه وشکوفه لری کوردکده بونی کوردیکم تحقیق کیاهدر وبی صیاد وبی دام مطلق دانه وچینه دردیو برقاطع ادراک طوتمدی وکندیسنی صیاد ودام شبهه سندن خالی ایتمدی وایکنجی مکرک ادراکنده بو کیاه ودانه صیاد ودامدن خالی مجرددر بن ایچون برغدادر دیو برقاطع ادراک طوتدی اول قاطع اولان ادراک حرص وطمعدرکه حرص وطمع دانه وچینه یی کوردکده صیاد ودام خاطره سنی کوکلدن کیدروب بو دانه وچینه صیاد ودامدن خالی مفت وراکان غدا ونعمتدر دیو طمع ایلر (لا سیما عند فرط الحاجة والفقر قال النبی علیه الصلوة والسلام کاد الفقران یکون کفرا) علی الخصوص فقر وحاجت وقتنده حرص وطمع هیچ شایبه وشبهه طوتمز

بلکه مطلوب ومحبوبی اولان شیئک وصولنه واخذنه قطعی ادراک طوتر واکرانک ضمننده نیجه عصیان وکفر وار ایسه ده آنی قایرمیوب انی کتورمکه سعی واقدام ایلر وانک مضرت وفسادنی کوره میوب انک وصولنه وحصولنه طالب اولور انکیچون حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم فقر کفر اولمغه قریب اولدی دیدی بونده فقردن مراد فقر ضروریدرکه فقر واحتیاج غالب اولدقده وحرص وطمع برکسه یه استیلا قیلدقده کفر ومعصیت دیمیوب هرنه ایسه انی قبول ایلر پس فقر ضروری کفر صوری یه قریب اولدی نته کم فقر معنوی واختیاری کفر حقیقی یه قریب اولدی وبونده مرغدن مراد طالب حق اولان انسان اولور وصیاددن مراد منور واهل زرق وریا اولان شیخلر اولور شیطان ودنیا اولسه ده جائز ومکر الهی اولمق هم جائزدر (مثنوی) رفته مرغی در میان مرغزار ✳ بود انجا دام از بهر شکار ✳ دانه چندی نهاده بر زمین ✳ وان صیاد انجا نشسته در کمین ✳ خویشتن پیچیده در برگ وگیاه ✳ تا درافتد صید بیچاره زراه ✳ برمرغ مرغزارک ایچنه کتمش ایدی اوراده قوشلری شکار ایلمکدن اوتری دام وار ایدی انده زمین اوزره برقاچ دانه قومش ایدی واول صیاد اوراده کمینده اوتورمش ایدی اول صیاد کندیسنی برک وکیاهه صارمش ایدی تا بیچاره صید یولندن انک دامنه دوشه یعنی انک دانه لرینه مائل اولوب یولندن جدا اوله دامنه کرفتار کله (مثنوی) مرغک آمد سوی او ازناشناخت ✳ پس طوافی کرد وپیش مرد تاخت ✳ کفت اورا کیستی تو سبز پوش ✳ در بیابان درمیان این وحوش برقوشجغز ناشناخت اولدیغندن اول صیادک جانبنه کلدی پس اول قوشجغز اول جانبی برکره طواف ودور ایلدی اول کیاه ایچره مستور ومختفی اولان مردک جانبنه چاپدی وانک قتنه کلدی اول قوشجغز اول صیاده ایتدی ای سبز پوش سن بو بیابانده وحوش اراسنده یعنی وحشیلر میاننده بیابان ایچنده یشللر کیمش سن نه کونه کسه سن دیوا کا سؤال ایلدی (مثنوی) کفت مرد زاهدم من منقطع ✳ با کیاه وبرگ اینجا منتفع ✳ زهد وتقوی را کزیدم دین وکیش ✳ زانکه می دیدم اجل را پیش خویش ✳ صیاد اول قوشجغزه جواب ویروب ایتدی بن ناسدن منقطع اولمش برمرد زاهدم بوراده برک وکیاه ایله انتفاع ایدیجیم بعض نسخه ده منتقع واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی بوراده برک وکیاه ایله قناعت قلیجی یم دیمک اولور بن شول مرد زاهدم که زهد وتقوایی کندیمه دین وکیش اتخاذ ایلدم زیرا مرک واجلی کندی اوکومده کوردم واولومی بکا زیاده قریب بیلدم انکیچون جمله ناسدن منقطع اولوب عزلت اختیار قیلدم ودنیادن تبتل ایدوب بو مقامده عبادت حقه مشغول اولدم دیدی (مثنوی) مرگ همسایه مرا واعظ شده ✳ کسب ودکان مرا برهم شده ✳ چون باخر فرد خواهم ماندن ✳ خو نباید کرد با هر مرد وزن) همسایه نک موتی بکا واعظ اولمشدر که موت الجار کفی بک واعظا حدیثیله بنم دل وجانم عمل قیلمشدر بنم کسب ودکانمی بر برینه اورمشدر یعنی پریشان وزیر وزبر ایلمشدر چونکیم آخرده خلقدن فرد وجدا قالسم کرک پس مرد وزنله انسیت وخوی ایلمک کرکمز زیرا عاقبت انلرک هر برندن جدا ارلمق وتنها قالمق مقرردر (مثنوی) رو بخواهد کرد آخر در لحد) آن به آید که کنم خو با احد) چون زنخ را بست خواهد ای صنم ✳ آن به آید که زنخ کمتر زنم ✳ آخر الامر لحده یوز ایتسم یعنی قبر جانبنه توجه قیلسم کرکدر پس شمدی یک کلورکه احد له خو ایلیم وحضرت حقله انسیت قیلم ای صنم چونکیم زنخی باغلمق استرلر شمدی اول یک کلورکه چکه یی آز ه رق اورم زنخ چکه یه دیرلر یعنی ای مخدوم چونکه حین موتده چکه یی باغلیسرلر در حالا بو اولی اولدیکه چکه چالمیم وکفت وکویه مشغول اولمیم زنخ زد بمعنی استهزا کرد استعمال اتده بویله در پس اول مرد زاهد لساندن بو کونه مواعظ ونصایح تعبیرنه شروع ایدوب یوررلر (مثنوی) ای بزربفت وکمر آموخته) آخرست جامه نادوخته) رو بخالک آریم کزوی رسته ایم ✳ دل چرا در بی وفایان بسته ایم) ای زربفت وکمره اوکرنمش کسه آخر سنک لباسک جامه نادوخته در زربفت برکونه التونلو مقبول قفتاندر جامه نادوخته دن مراد کفندرکه انسانک آخر لباسی اول دیکلممش بر پاره سیدر عاقبت یوزی خاکه کتوریرز که اندن بتمشز واول خاکدن ظهوره یتمشز پس کوکلی نیچون بی وفالره باغلمشز یعنی بی بقا اولنلره نه سببدن کوکل ویرمش وتعلق ایتمشز اصلمز خاکدر عاقبت ینه اکا یوز قورز کرکدرکه شمدی جمله یی ترک ایدوب انک خوین طوته وز (مثنوی) جد وخویشان ما قدیمی چار طبع ✳ ما بخویشی عاریت بستم طمع سالها هم صحبتی وهمدمی ✳ با عناصر داشت جسم آدمی ✳ بزم جد من وقدیمی اقربامز چار طبیعتدر بزعاریت خصملغنه طمع باغلدق یعنی بزم جسممزک جدی وقدیمی خویشاوندی باد وآب وآتش وترابدر بز ایسک صکره دن عاریتی اولان اقربا وتعلقاته باغلدق وانلرله الفت وانسیت ایلدک حال بوکه بو اقربا وتعلقات عاریتیدر وعناصر اربعه اقربای قدیمیدرز زیرا نیجه یللر هم صحبتلکی وهمدملکی جسم آدمی عناصرله طوتدی وطبایع اربعه ایله بو جملدن مقدم جسد آدمی مصاحبت ومقارنت ایتدی پس جسم آدمینک قدیمی اقربا واصولی عناصر اربعه در (مثنوی) روح او خود از نفوس واز عقول ✳ روح اصول خویش را کرده نکول ✳ اول آدمینک روحی خود نفوسدن وعقولدندر

روح کندینک اصولنه نکول ایلمشدر نفوس نفسک جمعیدر نفوسدن مراد بونده نفوس ناطقه دار ارواح علویه در عقولدن
مراد عقل کلیه در یعنی اول انسانک روحی خود ارواح علویه دن و عقول کلیه دندر نهایت ما فی الباب روح بو عالم
جسمانیته و مرتبهٔ طبیعته میل ایتمکله کندی اصولندن نکول و عدول ایلمشدر و کندی اصولی اولان ارواح و عقول
مرتبه لرینی فراموش قیلمشدر (مثنوی) از عقول و از نفوس پر صفا * نامه می آید بجان کای بیوفا * یارکان پنج روزه
یافتی * روز یاران کهن بر تافتی * پر صفا اولان عقول و نفوسدن جانه معنوی نامه کلور بویله دیو که ای بیوفا بش کونلک
یارجکزلر بولدک یوزیکی یاران کهندن دوندردک یعنی انسانک روحنه پر صفا اولان عقول و ارواح طرفندن همیشه
معنوی نامه لر و خبرلر کلور بویله دیو که ای وفاسی یوق و جهلی و غفلتی چوق بز که سنک یاران قدیمکز بزدن اعراض
ایتدک و بش الی کونلک یاران جغز بولدک سنک حالک اوغلنجقلر حالنه دکزر یارکان یارک جمعیدر یارکده کاف تصغیر
ایچوندر (مثنوی) کودکان کرچه که در بازی خوشند * شب کشانشان سوی خانه میکشند * شد برهنه وقت بازی
طفل خرد * دزد ازنا که قبا و کفش برد * کودکلر اگرچه که بازیده خوشلردر کیجه وقتی انلری کندی متعلقاتی چکه رک
خانه جانبنه چکرلر مثلا کوچک اوغلنجقلر اوین وقتنده لباسن چیقاروب برهنه اولدی خرسز کلوب ناکاه اول قبا
وکفشی قاپدی (مثنوی) آنچنان کرم او ببازی در فتاد * کان کلاه و پیرهن رفتش زیاد * شب شد و بازی اوشد بی مدد
روندارد که سوی خانه رود * اول طفل خرد انجلین لعبه و لهوه کرم دوشدی و حرارتله مشغول اولدیکه اولا کلاه و پیرهن
انک فکر و یادندن کیتدی و لباسنی و اسبابنی بالکلیه فراموش ایتدی اول طفل اوینجغه مشغول ایکن کیجه اولدی انک
لعب و بازیسی بی مدد اولدی و عملدن کیرو قالدی اول طفل لباس و جامه سی النده یکچون یوزی طوتمز که اوی جانبنه
کیده و اقربا و تعلقاتنه بی خوف و بی الم نقل ایده پس بو قصه دن حصه بودر که دنیانک کارنه کرمیتله مشغول اولان
کمسه لر اطفال خرد کبیدر بو دنیا هم لعب و بازیچه کبیدر (مثنوی) نی شنیدی انما الدنیا لعب) باد دادی رخت و کشتی
مرتعب) انما الدنیا لعب ایتنی اوقومدکمی و اشتمدکمی رختی باده ویردک و مرتعب اولدک بو بیت سورهٔ عنکبوتده اولان
آیتنه اشارتدر تفسیری جلد خامسده تفسیر آیت وان الدار الاخرة سرخنده مرور ایتدی و سورهٔ انعامده و سورهٔ
حدیدده دخی بوکه مانند آیتلر واردر یعنی ای بو دنیانک کار و بارنه مشغول اولان کودک سیرتسن حق تعالی
حضرتلرینک دنیا دکدر الا لعب و لهودر بیوردیغی ایت کریمه یی کوش ایتمدکمی تا کم رخت عمریکی باد هوایه ویردک
وانکیچون آخرنه کتمکدن مرتعب و خائف اولدک (پیش ازانکه شب شود جامه بجو * روز را ضایع مکن در کفت و کو)
اندن اول که شب مرک کله جامه کی استه ایامکی کفت و کوده ضایع ایلمه یعنی اولوم کیجه سی کلزدن مقدم لباس
تقوایی و جامهٔ عمری طلب ایله جامهٔ عمر بقایی و لباس تقوایی اله کتور ایامکی قیل و قالده و بحث و جدالده و ما لا یعنیده
ضایع ایلمه (مثنوی) من بصحرا خلوتی بکزیده ام) خلق را من دزد جامه دیده ام) ای مرغ زیرک بن صحراده بر خلوت اختیار
ایلمشم زیرا خلقی بن دزد جامه کورمشم یعنی اول صیاد صحرانشین و خلوت کزین اگرچه اول مرغ دانه چینه بو کونه
نصیحت ایلر و لیکن هر تارک دنیا و طالب قرب مولا اولان کمسه لر طالب آخرت اولمغه مستعد اولان کمسه لره بو کونه سوزلر
ای مؤمن و مستفید اولان کمسه بن بو صحرای عالمده بر خلوت و عزلت اختیار قیلمشم زیرا بو خلق عالمی بن جامهٔ عمری
و لباس تقوایی اوغورلیجی کورمشم (مثنوی) نیم عمر از آرزوی دلستان * نیم عمر از غصهای دشمنان * جبه را
برد آن کلاه را این ببرد) غرق بازی کشته ما چون طفل خرد) عمرک نصفی دلستانک آرزوسندن عمرک نصفی دخی دشمنلرک
غصه لرندن دلستاندن مراد کوکل الیجی دوستلردر داستان یرینه دوستان دخی نسخه در و بو بیتک ایکی مصرعنده رفت
لفظلری مقدرار و لور یعنی عمرک نصفی کوکل الیجی دوستلرک آرزوسندن کیتدی و عمرک نصفی دخی دشمنلرک غصه لرندن
کیتدی جبه یی اول ایلتدی کلاهی بو ایلتدی یعنی جبهٔ دین و تقوایی دوستلرک آرزوسی کیدردی و کلاه عمر و طاعتی
دشمنلرک غصه لری کیدردی بز ایسه ک طفل خرد کبی غرق لعب و بازی اولمشز و بو دنیانک لهو و بازی مشابه سنده اولان
کار و بارنه اشتغال قیلمشز (مثنوی) نک شبانکاه اجل نزدیک شد * خل هذا اللعب بسک لا تعد * اشته اجل کیجه سی
نزدیک اولدی شو لعبی ترک ایله زیرا بو لعب سکا کفایت ایلر یا خود سنی پاره پاره ایلر بو لعبه سن عودت ایلمه بسک کفایت
ایدر معناسنه در کاف عربیدر کاه اولور که عرب زبان فارسیدن بعض کلمه یی معرب قیلوب استعمال ایدرلر نته کم
اهل فرس لسان عربی استعمال ایلدکلری کبی و یا خود بس بتس دن اولمقده قابلدر بو تقدیرجه بو لعب سنی پاره لدی
و هلاک قیلدی دیمک اولور (مثنوی) هین سوار توبه شو در دزد رس * جامها از دزد بستان باز پس * مرکب توبه عجایب
مرکبست * بر فلک تازد بیک لحظه ز پست * اکاه اول توبه به سوار اول دزده ایرش جامه لریکی کیرو دزددن ال دزددن
مراد دنیا و شیطاندر که عمر جامه سنی و دین و تقوا لباسنی بو دنیا و شیطان و هوا اوغورلمشدر پس تیز اول توبه آتنه سوار اول

وسارق اولان دنیایه و شیطانه ایریشوب اول مسروق اولان عمر جامه لرنی سارقدن کیرو آل یعنی تلافی اوقات
و تدارک ما فات ایله و توبه و انابت واسطه سیله سیئاتکی حسناته تبدیل ایده کور مرکب توبه عجایب مرکبدر بر لحظه ده
پستدن فلک اوزره چپار یعنی جمیع معاصی و مناهیدن رجوع ایلمک فی المثل بر عجایب معنوی مرکبدر بر کمسه
اکا سوار اولسه بر لحظه ده مرتبهٔ سفلی دن مرتبهٔ اعلایه عروج ایلر (م ی) لیک مرکب را نکه می دار ازان * کو بدزدید
آن قبایت را نهان * تاندزدد مرکبت را نیز هم) پاس دار این مرکبت را دمبدم) و لیکن مرکب توبه یی نکاه طوت اول
کمسه دن که اول سنک قباکی نهان اوغورلدی تا کم سنک مرکبکی دخی اوغورلمیه بو مرکبکی دمبدم حفظ طوت یعنی
اگرچه مرکب توبه عجایب مرکبدر سن اکا سوار اولدقده بر لحظه ده اسفلدن اعلایه ایریشورسن و لیکن لازم اولان
بودر که اول مرکب توبه یی شول سارقدن صاقله و حفظ ایله که اول سارق سنک قبای عمرکی نهانی اوغورلدی اول
جامهٔ عمرکی اوغورلاین سارق مرکب توبه کی هم اوغورلمیه الحاصل بو مرکب توبه یی دمبدم حفظ ایت و سارق معنویدن
بغایت حفظ و حمایت قیل تا انی دخی اوغورلیوب سنی هم جامه سز و هم مرکبسز قومیه * حکایت آن شخص که دزدان
قوچ او را بدزدیدند بدین قناعت نکردند بحیله جامها را هم دزدیدند * بو سرخ شریف اول شخصک حکایتیدر که
دزدلر آنک قوچنی اوغورلدیلر اول دزدلر بو قدرله قناعت ایتمدیلر حیله ایله اول قوچ صاحبنک جامه لرنی هم اوغورلدیلر
(مثنوی) آن یکی قج داشت از پس میکشید * دزد قج را برد و حبلش را برید * چونکه آکه شد دوان شد چپ و راست
تا بیابد کان قج برده کجاست * اول بر کمسه قوچ طوتدی آردندن انی چکردی دزد اول کمسنک آردندن ظرافتله اول
قوچک ایپنی کسدی و قوچی ایلتدی چونکم قوچ صاحبی اکاه اولدی صاغه و صوله دوان اولدی تا بولا یکه اول
اوغورلنمش قوچ قنده در (مثنوی) بر سر چاهی بدیدان دزد را * که فغان میکرد کای واویلتا * کفت نالان از چه
ای اوستاد * کفت همیان زرم در چه فتاد * اول قوچ صاحبی بر قیونک باشنده اول دزدی کوردی اما انک یاننده قوچ
یوق ایدی و اول قوچی اوغورلاین دزد ایدوکنی قوچ صاحبی هم بیلمدی اول دزد بویله دیو فغان ایلردیکه ای واویلتا
واحسرتا چونکم قوچ صاحبی انک اغلدیغنی و فریاد و فغان ایلدیکنی کوردی اکا دیدی ای اوستاد نه دن نالانسن
اول دزد اکا دیدی ای مرد جواد بنم التونم همیانی قیویه دوشدی و کیسه ایچره بو زمقدار التونم وار ایدی اول کیسهٔ زر
بنم قویمدن بو قیو ایچره کتدی دیدی (مثنوی) کر توانی در روی بیرون کشی * خمس بدهم مر ترا با دلخوشی
خمس صد دینار بستانی بدست * کفت او خود این بهای ده قج است * کر دری بربسته شد ده در کشاد * کر قجی شد
حق عوض اشتر بداد * دزد اکا ایتدی یا اخی اگر سن بو قیونک ایچنه کیتمکه قادر ایسک اول التونی الوب طشره چکه سن
و کیرو بو قاروکاه سن خمسی سکا دلخوشلغله ویرم یعنی بشده برنی سکا صفای خاطرله عطا ایلیم دیدی یا اخی بو التونک
خمسی الکله الورسن و بکا عظیم احسان و کرم قیلورسن لطف ایله اگر قادر ایسک بو ایلکی دریغ ایلمه دیدی قوچ صاحبی
اندن چونکم بو سوزلری اشتدی کندی کندیه ایتدی بو خود اون قوچک بهاسیدر بکا بوندن ایو نفع و فائده اولمز
کرچه بر قپو باغلندی ایسه اون قپو اچلدی اگرچه بر قوچ کتدیسه حضرت حق آنک مقابله سنده عوض اشتر
ویردی و بنی بو دولته و غنایه ایرکوردی (مثنوی) جامها بر کند و اندر چاه رفت * جامها را برد هم آن دزد تفت
فی الحال اول قوچ صاحبی جامه لرین چیقاردی و چاه ایچره کتدی هم اول قوچی اوغورلاین قوچ صاحبنک جامه لرین
دخی علی الفور ایلتدی و انی الوب کرمیتله خانه سی جانبنه کتدی (مثنوی) حازمی باید که ره تا ده برد *
حزم نبود طمع طاعون آورد * بر حازم کرکدر که تا یولی برکویه ایلته حزم اولمزسه طمع طاعون کتورر
حزم شدت رأیه و احتیاطه دیرلر حازم زیاده احتیاط و اهتمام ایدیجی کمسه یه دیرلر یعنی بو یولده زیاده احتیاط
و اهتمام ایدیجی بر عاقل کرکدر که یولی قریهٔ امنه دک ایلته و دزدلردن و حرامیلردن خالی اولان مقامه دک
کندیسنی واصل قیله اگر بو یولده حزم و شدت رای اولمز ایسه لابد حرص و طمع طاعون کتورر و انسانی
مطعون اولان خسته مرتبه سنه یتورر پس اول دزدک وصفنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی)
او یکی دزد ست فتنه سیرتی * چون خیال او را بهر دم صورتی * کس نداند مکر او الا خدا) در خدا بکریز و واره زان دغا
اول ذکر اولنان دزد زیاده فتنه سیرت بر دزددر که خیال کبی انک هر دمده بر صورتی واردر و بو فتنه سیرت اولان دزددن
مراد شیطاندر که خیال کبی هر دمده آنک مکر و حیله سندن خدای تعالی یه قاچ و اول حیله دوغادن کیرو قورتل زیرا
بر کمسه شیطان رجیمدن حق سبحانه و تعالی حضرتلرینه التجا ایتمسه و انک شر و مکرندن قاچوب اول پادشاه کریمک
طاعتی طریقنه کتمسه اول شیطانک مکر و دغاسندن خلاص اولهمز و حضرت حقک عون و عنایتی اولمین کمسه انک شر
و فسادندن نجات بولهمز * مناظرهٔ مرغ با صیاد در ترهب و در معنی ترهبی که مصطفی علیه الصلوة والسلام

نهی کرد از ان است خود را لا رهبانیة فی الاسلام ﴿ بو مرغ شریف اول مرغ زیرکك صیادله ترهب خصوصنده
مناظره ومباحثه قیلمسنك بیاننده در ودخی شول بر ترهبك معناسنده در که مصطفی علیه السلام اول ترهبدن کندی
امتنی نهی ایلادی بویله که لا رهبانیة فی الاسلام یعنی اول حضرت علیه السلام بیوردیلر که دین اسلامده رهبانیت
یوقدر ورهبانیتك بر مقدار تحقیقی جلد خامسده دربیان انکه قوله علیه السلام لا رهبانیة فی الاسلام سرخنده مرور
ایتدی (مثنوی) مرغ کفتش خواجه در خلوت مایست ﴿ دین احمد را ترهب نیك نیست ﴿ از ترهب نهی کردست
ان رسول ﴿ بدعتی چون در کرفتی ای فضول ﴿ مرغ اول سبزه پوش اولان وترهب وتزهد قیلان صیاده ایتدی
ای خواجه خلوتده طورمه دین احمدایچون ترهب ایلك دکلدر یعنی دین احمدیده ترهب قیلمق وناسدن منقطع اولمق ایو
ومقبول دکلدر زیرا اول رسول خدا ترهبدن نهی ایتمشدر پس ای فضول سن بو بر بدعتی نیچون طوتدك ودین اسلامده
مقبول اولمین رهبانیتی نه دن اوتری اتخاذ ایتدك (مثنوی) جمعه شرطست وجماعت در نماز ﴿ امر معروف وز منکر
احتراز ﴿ رنج بد خویان کشیدن زیر صبر ﴿ منفعت دادن بخلقان همچو ابر ﴿ دین اسلامده اولنه جمعه شرطدر ونمازده
جماعت اولمق هم شرطدر وامر معروف ومنکردن احتراز هم شرطدر جمعه یی ترك قیلان وتارك جماعت اولان کمسه نك
اسلامی درست وصحیح اولمز زیرا حضرت نبی علیه السلام الجمعة حق واجب علی کل مسلم فی جماعة الا اربعة عبدا مملوکا
او امرأة او صبیا او مریضا رواه طارق شهاب وجماعت سنت مؤکده در اکر بر قوم انی ترك ایلسه لر انلرله مقاتله ایتمك جائز
اولور واکر بر کمسه ترك ایلسه یا ضرب شدید ویا حبس مدید لازم کلور جماعتله نماز قیلمجیه دك وامر معروف ونهی منکر
ایلمك فرض کفایه در البته بر شهرده امر معروف ونهی منکر ایلسکه بر کمسه مستحق اولسه اکا امر معروف ایتمك
ومنکردن دخی نهی ایتمك واجب اولور پس مسلم اولنه جماعت ایچره اولمق وبدخولرك صبری التنده رنجی چکمك
خلایقه ابر کبی منفعت ویرمك لازمدر نته کم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بیوردی الذی یخالط الناس ویصبر علی
اذاهم خیر من الذی لا یخالط الناس ولا یصبر علی اذاهم (مثنوی) خیر ناس ان ینفع الناس ای پدر ﴿ کر نه سنکی چه
حریفی با مدر ﴿ ای پدر ناسك خیرلوسی ناسه نفع ایلمکدر اکر سنك دکل ایسك مدر ایله نه حریفسن مدر کسك
پاره سنه دیرلر بو بیت بو حدیث شریفه اشارت اولور قال علیه السلام خیر الناس انفعهم للناس رواه القضاعی عن جابر
رضی الله عنه یعنی ناسك خیرلوسی اولدر که ناس ایچنده اوله وناسه یا صنعتله ویا علم ومعرفتله ویا ارشاد ونصیحتله
منفعت قیله اکر سن حجر مثابه سنده دکل ایسك بو حجر ومدرله نیچون حریف ومصاحب اولورسن (م ی) در میان امت
مرحوم باش (سنت احمد سهل محکوم باش) کل بو امت مرحومه اورته سنده اول حضرت احمد علیه السلامك سنتنی
قومه محکوم اول بو امت محمد مرحومه در کما قال علیه السلام امتی هذه امة مرحومة لیس علیها عذاب فی الاخرة
انما عذابها فی الدنیا الفتن والزلازل والقتل والبلا رواه البیهقی فی شعب الایمان عن ابی موسی وقال علیه السلام امتی امة
مرحومة مغفور لها متاب علیها رواه الحاکم فی الکنی عن انس رضی الله عنه وسنت سنیهٔ احمدی اولدر که اکا تابع اولان
ترهب واعتزال قیلمیه مرحومه سنك ایچنده اوله وانك حکمیله محکوم اولوب الف ومالوف اوله وناسله مخالطه قیله (م ی)
درجوابش کفت صیاد ای عیار ﴿ نیست مطلق این که کفتی هوشدار ﴿ هست تنهایی به از یاران بد ﴿ نیك باید چون
نشیند بد شود ﴿ پس صیاد اول مرغ زیرکه جواب ویرمکلکده دیدی ای عیار بو سوزیکه دیدك مطلق دکلدر هوش
طوت بعض نسخه ده صیاد ای عیار برینه صیاد عیار واقع اولمشدر یعنی چونکم اول مرغ زیرکدن اول کیاه ایچره مختفی
اولان صیاد بو مخالطه ومصاحبته متعلق اولان سوزلری کوش ایتدی اکا جواب ویرمکلکده اول صیاد عیار دیدی
ای قوش بو سوزلری سن دیرسن مطلق دکلدر بلکه مقیددر هوش طوت سن عموم ناسله صحبت قیلمق وانلر ایله انیس
وجلیس اولمق لازمدر ظن ایلمش سن لکن بو ظن عین خطادر تنهالق یاران بددن یکدر ایو کمسه ایله اوتورسه
بد اولور یعنی هر کسله صحبت قیلمق ایو دکلدر یاران بد ایله مصاحبت قیلمقدن خلوت نشین اولمق وفرد ویکتا اوتورمق
نیجه وجودله اولی وبهتردر انکیچون که بر ایو کمسه بر قبیح وبدخو کمسه ایله اوتورسه لابد اول ایو کمسه هم بدخو اولور واول
بد وقبیح اولان کمسه نك خویی اکا سرایت قیلور که صحبت مؤثر وطبیعت سارقه در وشیء مقارنینك حکمنی اخذ ایلر
انکیچون حضرت نبی علیه السلام بیورر مثل الجلیس السوء کنافخ الکیر اما ان یحرق ثیابك واما ان تجد منه رایحة
خبیثة (مثنوی) کفت عقل هر که را بود در سوخ ﴿ پیش عاقل او چو سنکست وکلوخ ﴿ اول صیاد عیار اول مرغه ینه
دیدیکه ای مرغ شوخ هر کیمکه عقلنده تمکین ورسوخ اولمیه اول کمسه عاقلك قتنده سنك وکلوخ کبیدر انك کبی متلون
وبی وقار کمسه ایله صحبت قیلمقدن سنك وکلوخله صحبت قیلمق هزار بار اولیدر (مثنوی) چون حمارست انکه نانش
امنیتست ﴿ صحبت او عین رهبانیتست ﴿ هوش اوسوی علف باشد چو خر ﴿ بکذرازوی تا نمانی بی خبر ﴿ زانکه

غیر حق همه کرد د رفات ﴿ کل آت بعد حین فهو آت ﴿ حمار کبیدر اول کمسه که انك ارزوسی نان وطعامدر انك صحبتی
رهبانیتك عینیدر اول کمسه نك هوشی خرکبی همان علف جانبنه اولور اول کمسه دن کذر وفراغت ایله تا کم اول
خرسیرت نادان کبی خبرسز قالمیه سن زیرا که حضرت حقدن غیری جمیعا رفات اولور هر کلیجی بر چیند نصکره پس
اول کلیجیدر یعنی هر شول کمسه نك که روز وشب ارزوو مشتهاسی نان وغدا اوله اول کمسه فی المثل حمار کبیدر انکله
مصاحبت عین رهبانیتدر که دین اسلامده انك ایله صحبت ایلك یوقدر زیرا انك هوشی خرکبی علف جانبنه اولور اویله
کمسه دن کچ تا کم بی خبر قالمیه سن وبی معرفت اولمیه سن زیرا حق تعالی دن غیری هر نه قدر شیء وار ایسه دوکلیسی
چوریمش اولور وفنا بولور وهر کله جك بعد حین کلمش حکمنده وهر اوله جق اولمش حکمنده در انکیچون حق تعالی
حضرتلری کل من علیها فان بیوری یفنی دیمدی وصیغهٔ مستقبل ایله ایراد ایلمدیکه هر فانی اوله جق همان فانی اولمش
حکمنده در (مثنوی) هرچه جز آن وجه باشد هالکست ﴿ ملك ومالك عکس آن یك مالکست ﴿ هر نه شی که اول وجه
باقیدن غیریدر هالکدر ملك ومالك اول بر مالکك عکسیدر یعنی هر نه شیء که اول وجه حقیقتدن غیری اوله الان
من حیث الحقیقه هالکدر وحالا موجود کورنمسی سراب ونمایش آب قبیلندندر که وجودلری حقیقی دکلدر ونقدر
ملك مجازی ونقدر مالك مجازی وار ایسه جمله سی اول مالك حقیقینك عکس وسایه سی کبیدر (مثنوی) کرچه سایه
عکس شاخست ای پسر ﴿ هیچ از سایه نتانی خورد بر ﴿ هین ز سایه شاخرا میکن طلب ﴿ در مسبب رو حذر کن
از سبب ﴿ اکرچه سایه شاخك عکسیدر ای پسر لیکن هیچ سایه دن میوه یمکه قادر اوله مزسن اکاه اول سایه دن
شاخی طلب ایله مسببه کیت سببدن حذر ایله یعنی بو کائنات فی المثل سایه کبیدر وجناب حق شاخ کبیدر پس
ای پسر بو ظلال کائنات اکرچه حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك عکس واثریدر هیچ سایه نك وجودندن میوه یمکه
قادر اولمدیغك کبی بو کائناتك وجودندن دخی نفع وفائده بولمغه قادر اولمزسن پس لازم کلدیکه اکاه اولوب بو سایهٔ
کائناتدن کذر قیلوب بونك موجدنی طلب قیله سن اکر عاقل ایسك بو عالم اسبابدن حذر ایدوب مسببه کیت وبو اسباب
ووسائلدن نظری قطع ایدوب موجود حقیقی جانبنه سیر ایت (مثنوی) یار جسمانی بود درویش برك ﴿ صحبتش
شومست باید کرد ترك ﴿ حکم او هم حکم قتل او بود ﴿ مرده اش خوان چونکه مرده جو بود ﴿ جسمانی اولان یارانك
رویی مرکه در یعنی جسمانی اولان یارك توجهی لابد موت وفنا جانبنه در انك صحبتی شومدر انی ترك ایلمك کرکدر
اول یار جسمانینك حکمی هم انك قتلنك حکمیدر اکا مرده اوقی چونکم مرده جو اوله پس دنیا مرده حکمنده در
وطالب دنیا هم مرده حکمنده در انکیچون حضرت نبی علیه السلام ایاکم ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یا رسول
الله قال اهل الدنیا بیوردیلر (مثنوی) هر که با این قوم باشد راهبست ﴿ که کلوخ وسنك او را صاحبست ﴿ خود کلوخ
وسنك کس را ره نزد ﴿ زین کلوخان صد هزار آفت رسد ﴿ هر شول کمسه که بو قومله اوله راهبدر که کلوخ وسنك اکا
مصاحبدر خود کلوخ وسنك کمسه نك یولن اورمدی اما بو کلوخلردن صد هزار آفت ایریشور یعنی هر شول کمسه که
بو مرده دل وقلبی حی ولا یناملرن غافل اولان قومله مصاحب اوله راهب اولدر که کلوخ وسنك مثابه سنده اولان جاهل
ونادان طائفه سی اکا مصاحبدر که بونلرك هر برسی حجر ومدر کبی بی فهم بی خبرلردر مع هذا نیجه کمسه لرك یولن اوررلر
وانی حیات جاودانیدن محروم قیلورلر جامد اولان کلوخ وسنك خود کمسه نك یولنی اورمدی وبر کمسه یی اضلال ایدوب
طریقدن دور قیلمدی اما بو سنك وکلوخ مثابه سنده اولان غافل نادانلردن سالك راه حقه نیجه یوز بیك آفت ایریشور
وبونلرله مصاحبت ایلینك باشنه نیجه بلا ومحنت کلور (مثنوی) کفت مرغش پس جهاد انکه بود ﴿ کین چنین
رهزن میان ره بود ﴿ از برای حفظ ویاری ونبرد ﴿ بر ره نا امن آید شیر مرد ﴿ عرق مردی انکهی پیدا شود ﴿
که مسافر همره اعدا شود) قوش چونکم ترهب اختیار ایلین مرد صیادك سوزنی کوش ایتدی اکا جواب ویروب
دیدی پس ای خلوت وعزلتدن حظ ایلین راهب جهاد اول زمان صحیح اولورکه بو نیجلین رهزن یول اورته سنده
اوله حفظدن ویار یلقدن وجنکدن اوتری شیر مرد اولان کمسه نا امین اولان یوله کلور که انك شیر مردلکی ظاهر اوله
وبالقوة اولان صفتلر فعله کله زیرا مردلکك عرقی اول زمانده پیدا اولور که مسافر همره اعدا اوله مادامکه بر مسافر اعدا به
مقارن اولمیه آنك مردلکی نه دن ظاهر اولور وانك دلیرودلاوراولمسی نه سبیله عیانه کلور (مثنوی) چون نبی السیف
بودست آن رسول ﴿ امت او صفدرانند وفحول ﴿ اول رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم چونکم نبی سیف اولمشدر
یعنی انا النبی بالسیف وانا القتول الضحوك قوللنك موجبنجه اول حضرت نبی بالسیف اولدی وکفار وفجارله غزا وجهاد
قیلدی بلکه اول حضرتك وجود شریفی هم الله سیوفندن بر سیف مسلول اولدی کما قال کعب بن زهیر رضی الله عنه
بیت) ان الرسول لسیف یستضاء به) مهند من سیوف الله مسلول) اول حضرتك امتی وتابع سنتی اولان بهادرلر دخی

صفدرلر وشخللر درصفدر پهلوانه وشخل اركه‌كه‌دير لر يعنى پهلوان واركك ارلردر ديمك اولور (مثنوى) مصلحت دردين ما
جنك وشكوه * مصلحت دردين عيسى غار وكوه * بزم دينمزده مصلحت جنك وشكوه در امادين عيساده مصلحت
غار وكوه‌در يعنى بودين محمديده اصل مصلحت يا جنك صورى وياهيبت صوريدر وياخود جنك معنويدر جنك معنوى
مثلا نفسله وشيطانله جنك وحرب ايلمك وانلره مهيب ودلاور كورنمكدر وفاسق وفاجر اولان طائفه ايله دخى لسان ايله
مجادله قيلمق وانلره نصح وپند ويرمك هم جنك معنويدر اما عيسى دينده اصل مصلحت نامدن منقطع اولوب طاغلره
كتمك ومغاره‌لره كيروب خلوت وعزلت اختيار ايتمكدر دين اسلامده بو ايسه جائزدكلدر بلكه مصلحت بين الناس
اولوب نفسله واعداى دين ايله مجاهده قيلمقدر (مثنوى) كفت آرى كه بود يارى وزور * تا بقوت برزند برشر وشور
چون نباشد قوتى پرهيز به * درفرار لايطاق آسان بجه) او صياد سبزپوش چونكم اول قوشدن بوكونه كلاتى ايشتدى
اكا جواب ويروب ايتدى بلى اكر حضرت حقدن يارلق وزور اوله واهل حق اولنلر دخى معاونت قيله وقوت ويره تاكم
قوتله اول مجاهد اولان كمسه كنديسنى شر وشوره اوره واهل شرت واصحاب ضلالته مقابله قيله وانلره مجادله ايلمكه
قادر اوله چونكم برقوت اولميه انسان كنديسنى شر وشوره اورمقدن پرهيز ايتمك اولى واصحاب ضلالته مقابله ايتمكدن
محل اخره نقل احريدر چونكم برقومله مقابله ومجاهده ومجادله ايلمكه قوت اولميه لايطاق اولان شيدن فرار ايلمكده
اسان صيچره كه الفرار مما لا يطاق من سنن المرسلين دينلمشدر اكثر اوليا وعلما مقابله قيلمغه طاقتلرى اولمدقده وبرقومه
نصح وارشاد تأثير قيلمدقده اول قومدن قاچشلر ولايطاق اولان شيدن فرار ايلمك سنن مرسليندندر ديو اول يردن
برآخر يره كوچشلردر (مثنوى) كفت صدق دل ببايد كاررا * ورنه ياران كم نيايد ياررا * يارشو تا يار بينى بى عدد * زانكه
بى ياران بمانى بى مدد * چونكم مرغ صياد سبزه‌پوشدن بوكلامى كوش ايتدى اكا ديدى اى زاهد كار وعمله صدق دل
كركدر بوخسه ياران يارده كم كلمز وبريار صادقه معين وظهير اكسك اولمزسن صدقله يار اول تا خلقدن بى شمار يار كوره‌سن
زيرا كه يارانسز مددسز ودرمانسز قالورسن انسان مدنى الطبعدر بربرينه محتاج اولمقدن خالى اولمزسن صدقله يار
اولمك سكا دخى كمسه صدقله يار اولمز وسكا معاونت ومظاهرت قيلمز (مثنوى) ديو كركست وتو همچون يوسفى
دامن يعقوب مكذار اى صفى * كرك اغلب انكهى كيرابود * كز رمه شيشك بخود تنها رود) فى المثل شيطان كركدر وسن
يوسف كبى سن پس اى صفى يعقوب پيغمبرك دامنى الكدن قومه كرك اغلب كوسفندى اول زمان طوتيجى اولور كه
رمه‌دن شيشك جدا اولوب تنها كيده بو بيتلر بو حديث شريفك مضمونته اشارت اولور قال صلى الله تعالى عليه وسلم
ان الشيطان ذئب الانسان كذئب الغنم يأخذ الشاة القاصية والدانية فاياكم والشعاب وعليكم بالجماعة والعامة
والمسجد رواه احمد عن معاذ رضى الله عنه پس بو حديث شريفك مفهومى اوزره شيطان فى المثل ذئب انساندر وسن
يوسف كبى سن لازم كلديكه سكا ماتند يعقوب اولان مرشدك دامنى وصحبتنى ترك ايلميه‌سن زيرا قورد غالبا اول زمانده
غنمى طوتيجى اولور وانى صيد قيلور كه سوريدن شيشك جدا اولوب تنها ويكا كيده وجماعتدن ايريلوب باشقه باشنه
سيرايده شيشك انواع غنمدن برنوعدر رفار سيده وتر كيده هم شيشك ديرلر (مثنوى) آنكه سنت با جماعت ترك كرد
درچنين مسبع نه خون خويش خورد) اوكه جماعتله سنتى ترك ايلدى بويله مسبعده كندى خونى يديمى بو مقرردركه
يدى يعنى شول كمسه كه حضرت نبى عليه السلامك سنت سنيه‌سنى جماعتله ترك ايليه وحضرت رسولك سنتنه كتميه
وجماعت مسلمينه هر وجهله موافقت ايتميه اول كمسه بونك كبى محل سباع اولان دنياده لابد كندى قانى يروبو كونه ديو
ودد مكانى اولان عالم طبيعتده كنديسنى هلاك ايدر (مثنوى) هست سنت ره جماعت چون رفيق * بى ره
وبى يار افتى درمضيق * فى المثل سنت راهدر وجماعت رفيق كبيدر يولسز ويارسز مضيقه دوشرسن يعنى رسولك سنت
سنيه‌سى حضرت حقه موصل هر راه مستقيمدر وانك اوزرينه سالك اولان جماعت مسلمين رفيقلر كبيدر يولسز ويارسز
اولسك لابد مضايقه به دوشرسن وضلالت وغوايت ورطه‌لرينه كرفتار اولوب شاشرسن (مثنوى) راه سنت با جماعت
به بود * اسب با اسبان يقين بهتر دود * چونكم حقيقت حال بو درسنت يولى جماعتله بهتر اولور يقين بودركه اسب
اسبلرله خوشتر كيدر يعنى يقين بودر براسب بريوله برقاچ اسبلرله كتسه لابد خوشتر كيدر اما يالكز كتسه او اقدر خوشتر
كتمز سنت يولنه دخى بركسه نيجه رفقا وهمراهله كتسه خوشتر وآسوده‌تر كيدر (مثنوى) ايلك هر كمراه را همره مدان
غافلان خفته را آكه مدان * همرهى را جو كزو يابى مدد * همدل وهمدرد وجويان احد * اكرچه طريق حقه كتمك
وسنت يولى اوزره سير ايتمكه همراه لازمدر وليكن هر كمراهى همراه بيلمه وصورتا اهل هدايت وباطنا معدن ضلالت
اولنلرى كنديكه رفيق وهمدم قيلمه خفته اولان غافللرى اكاه بيلمه كه بيدار كلنده چوق غافل وخفته واردركه
بحسب الظاهر كنديسنى اكاه وپر انتباه كوسترر وليكن معنيده خفته وكمراهدر بو طريق الهيده برهمراه ايستكه اندن

مدد بوله‌سن همدل وهمدرد وجويان احد اوله‌سن يعنى شول برهمراهى ايسته كه اول همراه سنكله يكدل اوله
وهمدرد اوله واحد وصمد اولان خداى تعالى بى همشه طلب قيله (مثنوى) همرهى نى كو بود خصم خرد * فرصتى
جويدكه جامهٔ تو برد) مى رود باتو كه يابد عقبهٔ) كه تواند كردت انجا نهبهٔ * يا تو ميكردد براى سود خويش) هين منوش
ازنوش اوكان هست نيش * شول برهمراه دكل كه اول خصم خرد اوله برفرصت استيه كه سنك جامه كى ايلته سنكله
بيله كيده كه برعقبه بوله كه انده سنى نهب وغارت ايليه سنكله طولنور كندى نفعندن اوترى صقين انك نوشندن ايچمه كه
اول نيشدر يعنى طريق الهيده لابد همراه كركدر ديديكم شول بر يار وهمراه دكلدركه اول عقلك وخردك خصم ودشمنى
اوله وبرفرصت استيه كه سنك جامهٔ ديانتكى ولباس تقوا وطاعتكى قاپه وسنى لباس اداب وتقوادن برهنه وعارى ايليه
وسنكله بيله همراه وبيله كيده تاكم سنك بولكده برعقبه بوله وسنى صعب وشديد شيئه مبتلا كوره كه اول حينده سنى
نهب وغارت ايلمكه قادر اوله همانده مكه سنى نهب وغارت ايلمكه برفرصت بوله فى الحال فرصتى بكرميوب سندن مرادنى
حاصل قيله انك كبى همراه سنكله مجرد كندى سود ونفعندن اوترى طولنور اكا اول زنهار انك نوشندن نوش ايتمه
زيرا معناده انك نوشى نيشدر وانك مقارنتى مهلك دين ومبطل كيشدر (مثنوى) يا بود اشتردلى چون ديد ترس
كويدت بهر رجوع از راه درس) يار را ترسان كند اشتر دلى) اينچنين همره عدو دان نى ولى) وياخود شول برهمره دكلدركه
براشتردل اوله چونكم خوف وترس كوره سكا راهدن رجوع ايلمكدن اوترى درس ديه يارى اشتردللكندن ترسان ايلر
بونك كبى همراهى دشمن بيل ولى بيلمه واشتردل صورتا جسور وباطنا قورقق ولئيم اولان كمسه‌يه ديرلر يعنى ياخود
بو طريق الهيده شول بر كمسه‌يه همراه اولمه كه اول كمسه دوه كبى قورقق وضعيف القلب اوله كه بو طريق الهيده كندى
خوفندن سكا طريق الهيدن رجوع ايلمكدن اوترى درس سويليه وراه حقه ايلرو كيتمكدن سنى عوق ومنع ايليه بويله
همراهلر اشتردل اولدقلرندن وضعف قلبه مبتلا كلدكلرندن كندى يارنى دخى خائف وترسان ايلر وبويله سلوك ايلرسك
سنك عرضكه ومالكه نقصان كلور وجسمك دخى رياضت وعبادتله نيجه آفت ومحنتلره مبتلا اولور پس بويله كيتمكدن
كندبكى جاه ومال كسبنه مشغول ايتمك يكدر بو نجلين بولداشى سن دوست بيلمه دشمن بيل (مثنوى) ياررا از راه
بردآن راهزن) مرد نبود آنكه افتد زيرزن * يارى اول راهزن بولندن ايلتورمرد اولمز اول كمسه كه زن التنه دوشه يعنى
اول يول اوريجى وطريق حقه مائل اولانى منع قيليجى يارى يولدن كيدررو كندى تحت تصرفنه الور پس اردكلدر شول
كمسه كه زن كبى اولان نفسك واهل نفسك تحت تصرفنه دوشه واول نه ديرسه اكا مطيع ومنقاد اوله (مثنوى) راه
جانبازيست درهر غيشهٔ) آفتى درد فع هر جان شيشهٔ) راه دين زان رو پر از شور وشرست * كه نه راه هر مخنث كوهرست
در ره اين ترس امتحانهاى نفوس * همچو پرويزن بتمييز سپوس * بو يول جانبازلق يوليدر هر برغيشه ده هر برجان
شيشه‌نك دفعنده برآفت واردر دين يولى اول يوزدن شور وشردن پردركه هر مخنث كوهرلك يولى دكلدر بو يولده بو ترس
نفوسك امتحانلريدركه بككك تمييز نه الك كبى غيشه شيشه وزنى اوزره حصير قامشى وبرنوع اوتلقدركه اندن چوال ايلرلر
وسازلق معناسنه هم كلور وميشه‌لك دخى ديرلر وغيشه مصرع ثانى‌يه معروف اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه
بو حق يولى جانبازلق يوليدر بو يولده جان بذل ايدنلر كيدرلر وبو يوله كيدنلر اولاترك جان وتن ايدرلر بو يولده هر ميشه‌لكده
هر دل شيشه‌نك دفعى خصوصنده برآفت واردر چون برجان ودلى شيشه كبى ضعيف اولان كمسه بو يوله كتسه انك اوكنه
برآفت كلور واول آفتى كورديكى كبى اول شيشه دل فى الحال بو يولدن رجوع ونكول قيلور بودين اول سبيدن شور
وشردن پردر وبلا وخطردن طولودركه هر مخنث كوهرلك بو سبيدن يولى دكلدر بلكه هر دلير ودلاور اولان عاشق
وصادقلرك يوليدر پس بو يولده بو خوف وخطر نفوسك امتحانلريدر الك اوندن كپككى تمييز ايلمسنه امتحان وآلت اولديغى
كبى نته كم الك كپكى اوندن تمييز ايدوب جدا ايلر بو خوف وخطر هم بو يولده چوق نفوسى سپوس كبى ايروب جدا ايدر
(مثنوى) راه چه بود پرنشان پايها * يار چه بود نردبان رايها * راه نه اوله پايلرك پرنشانى اوله يار كيم اوله رايلرك نردبانى
اوله حق تعالى‌يه موصل اولان يول نه اوله ديرايسك انبيا واوليانك پايلريله پرنشان اولان يولدر اكر بو يولده يار كيم اوله
ديرايسك رأيلرك نردبانيدر كه هردم سنك عقل ورأيكى برمرتبه زياده ايليه وسنى دائما عروج وترقى ايتدرمكه سبب اوله
(مثنوى) كيرم آن كرك تنيابد زاحتياط * بى زجمعيت نيابى آن نشاط * طوتلم كه اول كرك سكا كلميه احتياط جهتندن
جمعيتسز اول نشاطى بوله‌مزسن بو بيت شول كمسه‌لر طرفندن ناشى اولان سؤال مقدره جواب اولوركه انلر ديرلر بزم
همراهه ودليل پر انتباهه احتياجمز يوقدر وبزم ذئب انسان اولان شيطاندن قورقومز واضطرابمز يوقدر زيرا بز زياده
احتياط ايليوب جمله‌دن پرهيز قيلورز بويله سويلين كمسه‌لره جواب ويروب بيوررلر فرض ايدلمكه اول انسان كركى
شيطان سنك كمال رأى واحتياطكدن اوترى سكا كلميه وسنى اغوا واضلال قيلميه‌سن جمعيتسز اول روحانى اولان

نشاطی وحقانی اولان ذوق وانبساطی بوله مزسن واهل صفا جمعیتنده اولان سرور وحبوره تنها رولقده نائل
اوله مزسن (مثنوی) آنکه تنها در رهی او خوش رود* بارفیقان سیر او صد تو شود* اول کمسه که تنها بر یولده او خوش
ولطیف کیدر آنک سیری رفیقلر ایله یوز قات اولور یعنی راه حقه اول کمسه که منفرد اولدیغی حالده خوش کیده رفقا ایله
کتدیکی زمانده انک سیر وسلوکی یوز قات اولور وجماعتله نشاط وسروری دخی ارتق اولور (مثنوی) با غلیظی خر زیاران
ای فقیر (ور نشاط آید شود قوت پذیر) هر خری کز کاروان تنها رود (بروی ان ره از تعب صد تو شود) چند سیخ وچند چوب
افزون خورد* تا که تنها آن بیابان را برد) ای فقیر خره غلظت وحماقتله کندی یارانندن نشاط کلور وقوت پذیر اولور یعنی
حمارک طبعنده بویله غلظت وکثافت وار ایکن بیله کندی جنسدن اولان یارلرندن قوت پذیر اولوب نشاطه کلور وبویله
کسلسز وفتورسز روان اولور اما هر بر خر که کارواندن تنها کیدر اول یول تعب وزحمتدن اول خر اوزره یوز قات اولور
برقاج سیخ وبرقاج چوبی افزون یر تا کم اول خر تنها اول بیابانی قطع ایلیه سیخ بونده برلنکیج معناسنه در فی الواقع
خرلرک طبعنده بو خاصیت واردر که البته بوله تنها کتسه کسل اوزره کیدر اما برقاج کندی جنسیله کتسه قوت ونشاط
اوزره کیدر (مثنوی) مر ترا میکوید آن خر خوش شنو* کر نه خر همچنین تنها مرو* انکه تنها خوش رود اندر رصد
بارفیقان بی کمان خوشتر رود) تحقیقا سکا اول تنها کیدن خر لسان حالله دیر انک نصح وپندنی خوش ایشت اکر خر
دکل ایسک بو نجلین تنها کتمه تا کم بو راهه کسل وفتورله سیر قیلمیه سن وسیخ وچوبه محتاج اولمیه سن اول کمسه که یول
کوزتمکدن تنها خوش کیدر رفقا ایله کمانسز خوشتر کیدر (مثنوی) هر نبیء اندرین راه درست* معجزه بنمود وهمراهان
بجست) هر بر نبی بو درست وراست اولان یولده معجزه کوستردی وهم اهل راه ایستدی یعنی هیچ بر نبی اولمدی که بو درست
وراست اولان یولده تنها رو اوله وبی همراه منفرد اسیر وسفر قیله بلکه هر بر نبی بو خلقه معجزه وبینه کوستروب بونلردن رفقا
وانصار طلب ایلدیلر نته کم حضرت عیسی علیه السلام (من انصاری الی الله) دیدی بو جمله ناسدن (قال الحواریون نحن
انصار الله آمنا بالله واشهد بانا مسلمون) دیدیلر پس هر پیغمبر کندیلره بو ناسدن یار ومعین طلب ایلدیلر بوندن معلوم
اولدیکه بو یوله جماعتسز وهمراهسز کیدلمز نته کم مشهور مثلدر یالکز طاش دیوار اولمز ویالکز دیوار اوزره هم سقف خانه
طورمز (مثنوی) کر نباشد یاری دیوارها* کی بر آید خانه وانبارها* هر یکی دیوار اکر باشد جدا* سقف چون باشد
معلق در هوا* اکر دیوارلرک بر برینه معاونت ویارلغی اولمیه خانه وانبارلر نجین یوقارو کلور مثلا هر بر دیوار اکر بر بریندن
جدا اوله سقف هواده معلق نیجه اولور یعنی لابد بر خانه نک وجودنه وسقف خانه نک قیامنه برقاج دیوارلر لازمدر تا کم اول
خانه نک سقفی اول دیوارلرک سببیله قائم اوله ودیوارلره دخی طاشدن وکرپجدن طاشلرک وکرپجلرک بر بره جمع اولمسی وبری
برلریله اتحاد واتصال قیلمسی لازم اولور که بنیان مرصوص وجوده کله وبرنیجه دیوار اول طاشلرک بر بره مجتمع اولمسندن
بنا اولنه پس المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد بعضه بعضا حدیثنک موجبنجه مؤمن مؤمنه یار ومعین اولسه وبرنیجه سی
اتفاق واتحاد قیلسه بعضسی بعضسنی شد ایلین بنیان مرصوص کبی اولور وبری برلرینه قوت ومعاونت ویرر (م ی)
کر نباشد یاری حبر وقلم* کی فتد بر روی کاغذ بار رقم* این حصیری که کسی می کسترد* کر نه پیوندش بهم بادش برد
اکر حبر وقلمک یارلغی اولمیه کاغدلرک یوزی اوزره نجین رقم واقع اولور حبر بونده مرکب معناسنه در کاتب معناسنه دخی
اولسه جائزدر یعنی اکر مرکب ایله قلمک بری بریله یارلغی اولمسه ویاخود قلم کاتبه معاونت قیلمسه کاغدلرک یوزی اوزره خط
ورقم نجین واقع اولوردی بو مقرردر که اولمزدی بو بر حصیر که برکسه دوشرا اکر انی بری برینه پیوند ایتمیه سن انی باد
ایلتور بو هم وجهدر اکر انک بری برینه پیوندی اولمیه بادانی کیدرور پریشان ایلر یعنی شو بر حصیر که برکسه انی
بر اوزرنه دوشر اکر انک قامشلرنی بوریا باف اولان کمسه بری برینه متصل قیلمسه یل انی پریشان ایلردی بوندن معلوم
اولدی که برنیجه شیئک بر بره مجتمع اولمسی بری برینه قوت ویرد ایمش پس طالب حق اولان سالکلرک دخی بری بریله
اتفاق واتحاد قیلملری جمله سنه هر وجهله قوت ومتانت ویرر (مثنوی) حق زهر جنسی چو زوجین آفرید) پس نتایج
شد ز جمعیت پدید* حق سبحانه وتعالی هر بر جنسدن چونکم زوجین خلق ایتدی پس نتیجه لر جمعیتدن پدید
اولدی یعنی ومن کل شیء خلقنا زوجین لعلکم تذکرون) آیت کریمه سنک موجبنجه ودخی (سبحان الذی خلق الازواج
کلها مما تنبت الارض ومن انفسهم ومما لا یعلمون) نص شریفنک حسبنجه حق تبارک وتعالی هر شیئی جفت یراتمشدر
اصلا بر شیء یراتمامشدر یالکز اق حق تعالی یه مخصوصدر اما غیریلره بری بریله مزوج اولمق واجتماع قیلمق لازمدر
زیرا نتیجه لر لابد جمعیتدن ظاهر اولور وبرقاج شیئک بر بره جمع اولمسندن برنیجه شیء وجوده کلور (مثنوی) او بکفت
واو بکفت از اهتزاز* بحثشان شد اندرین معنا دراز* او دیدی واو دیدی اهتزاز جهتندن انلرک بحثی بو معناده
دراز اولدی اهتزاز حرکت واضطراب معناسنه در مصرع ثانی یه صرف اولنمیوب مصرع اولده دخی صرف اولنسه

جائزدر بو تقدیر اوزره معنی حرکت واضطراب جهتندن اول قوش جمعیت خصوصنده اولان دلایل وبراهینی
سویلدی وجلوتی خلوت اوزره ترجیح ایلدی واول صیاد هم خلوت وعزلت خصوصنده اولان براهین ودلائلی
سویلدی وعزلت وخلوتی خلطه وجلوت اوزره ترجیح ایلدی الحاصل بونلرک بحثی بو معناده اوزون اولدی زیرا
بریسی خلوتی جلوت اوزره تفضیل وترجیح قیلدی وبریسی دخی جلوتی خلوت اوزره تفضیل وترجیح قیلدی
وهر بریسی کندی مذهبنی تأیید ایلمکده طول ودراز بحثلر ایلدی* مثنوی* مثنوی را چابک ودلخواه کن*
ماجرا را موجز وکوتاه کن* ای مولانا مثنوی یی چابک ودلخواه ایله ماجرایی موجز وکوتاه ایله خطاب تجرید
قاعده سی اوزره کندی وجود شریفلرینه در یعنی ای مولانا مرغ ایله صیاد ما بیننده واقع اولان ماجرایی موجز
ومختصر ایله ومثنوی شریفی ثقیل وکران ایتمه تا نیجه کمسه لرک قلبنه طول کلامدن ملالت وسآمت کلمیه بلکه
چابک وکوکل استیجی ایله تا کم بوکا مطالعه قیلان کمسه لرک قلبی بوندن نفرت قیلمیه (مثنوی) بعد ازان کفتش که کندم
آن کیست* کفت امانت از یتیم بی وصیست* مال ایتامست امانت پیش من* زانکه پندارند ما را مؤتمن
بو قدر مباحثه ومناظره دنصکره اول صیاده دیدیکه بو سنک اوکیکده اولان بغدای دانه لری کیمک ملکی ولا بقیدر
جواب ویروب دیدی بی وصی اولان یتیمدن امانتدر بنم اوکمده اولان امانت مال ایتامدر زیرا که بو ناس بنی مؤتمن ظن
ایدرلر صیاددن مراد بونده شول کمسه اولور که انک ظاهری سبز ولطیف اوله ونعمت ودولت وتشرفله انده نیجه ایتامک
وخلق واناملک مالی مودع وامانت اوله وانک باطنی قهر الهی وغضب ربانی اوله ومرغدن مراد ملک وماله حریص اولان
وحظ نفسی طلب قیلان کمسه اولور نجین بر ملک وماله حریص اولان ونفسنک مشتهاسنی طلب قیلان کمسه بر کمسه نک
قتنده یا مال ایتامی ویا خود ارزاق خلق وانامی کورسه فی الحال انی اکل وبلع ایتمکه حریص اولور وآنی اخذ ایتمکه طمع
قیلور ودیر که بونی بکا ویرسه یدک بلک ضرورتمی دفع قیلم وبرقاج کون بوندن فائده ونفع بولم (مثنوی) کفت من مضطرم
ومجروح حال* هست مردار این زمان بر من حلال* هین بدستوری ازین کندم خورم* ای امین وپارسا ومحترم
اول مرغ اول صیاده ایتدی بن مضطرم ومجروح حالم مردار بو زمان بکا حلالدر اکاه اول بر دستور ایله بو کندمدن بیم ای
امین وپارسا ومحترم یعنی چونکم اول مرغ حریص اول دانه لری کوردی وکندینک اکا احتیاجی اولدیغندن کندیسنی
مضطر بیلوب نفسی اکا بو کونه فتوی ویردی واول کندینک نفسنک فتواسی اوزره دیدی بن مضطرم وخسته حالم پس
فالضرورات تبیح المحذورات قولنک موجبنجه بو زمانده مردار وحرام بکا حلالدر امدی بنم اضطرارمدن اکاه اولوب
بکا بر دستور ویر تا کم بو حق ایتام اولان کندمدن اکل وبلع ایلیم ای محترم اولان زاهد وامین بیلورسن که حین
ضرورتده بو کونه مرداری یمک جائزدر دیدی (مثنوی) کفت مفتیء ضرورت هم توی* بی ضرورت کر خوری
مجرم شوی* ور ضرورت هست هم پرهیز به* ور خوری باری ضمان آن بده* اول صیاد مرغه بو کونه جواب ویروب
دیدیکه ای مرغ مفتیء ضرورت هم سنسن یعنی ضرورته فتوی ویرن نفسکدر پس ضرورت صحیح اولمز ضرورتسز
اکر مردار وحرامی یر ایسک مجرم اولورسن وجه آخر مفتیء ضرورت مرتبه سنی بیلان سنک قلبک وعقلکدر اکر ضرورتسز
مردار وحرامی یر ایسک لابد مجرم وعاصی اولورسن واکر ضرورت دخی وار ایسه هم مردار وحرامی یمکدن پرهیز
ایلمک یکدر بالخصوص که اول مال یتیم اوله واکر اول مال یتیمی یر ایسک وحق عبادی اخذ ایلر ایسک باری انک اودکنی
ویر یعنی لابد اکر مال یتیم واکر حق عبید بالضروری یمک لازم کلورسه اداسنه ضامن اول وحق تعالی سکا انک اداسنه
هر نه قدر قدرت ویررسه انی ادا ایلمکه سعی قیل دیدی (مثنوی) مرغ پس در خود فرو رفت آن زمان) توسنش سر بستد
از جذب عنان* چون بخوردان کندم اندر فخ بماند* چند او یس والانعام خواند* چونکم مرغ بو سوزلری اول
صیاددن اشتدی پس اول زمان تفکر ایتدی واندیشه یه باتدی انک توسن نفسی جذب عناندن باشنی الدی یعنی
انک تند وحرون اولان نفسی عنان عقلی جذب وضبط ایلین روحندن باشنی قورتروب اول دانه لری یمکه قصد ونیت
ایلدی چونکم اول کندمی یدی فخ ایچره قالدی اول بو بلایه دوشدکدنصکره نیجه یس ونیجه والانعام اوقدی یعنی
قوش اول دانه یی یدی وموت وهلاک تخته دوشدکده نیجه یس ودخی نیجه سورة الانعام اوقومغه باشلدی تا کم
اول حینده یس اوقومق وسورة انعام اوقومق اکا نفع ویره (مثنوی) بعد درماندن چه افسون وچه آه) پیش
ازان بایست این دود سیاه* آن زمانکه حرص جنبید وهوس* آن زمان میکو که ای فریادرس* عاجز قالدقدنصکره
وبلایه مبتلا اولدقدنصکره افسون نه وآه نه یعنی افسون ایلیوب اوقورسک ویاخود آه واه قیلسک ایکیسی بله برابردر
اول بلایه مبتلا اولمزدن مقدم کرکدر بو دود سیاه یعنی بو کونه آه ودود سیاه قبل البلا لازمدر بو خصوص بعد البلا بونک
نفع وتأثیری اولماز اول زمانکه حرص وهوس درون دلدن حرکت ایلیه اول زمان دیکه ای فریادرس یعنی درونکده

حرص وهوس حركت ايلديكي زمانده اي فريادرس ديو حق تعالى يه دعا ايله والابعد وقوع البلا دعا ايلمك نه يه مفيد
اولور (مثنوى) كان زمان پيش از خراب بصره است * بو كه بصره وارهد هم از شكست) اول زمانكه بصره خرابلغندن
اولدر بولا يكه بصره كبر وقورتله هم اول شكستدن يعنى جناب حقه دعا وزارى ايلمك وقت وزمانى اول زماندركه حرص
وهوس حركت ايليه كه اول زمان حضرت حقه اى فريادرس ديو دعا ايله كه دين بصره سى حرص وهوا عسكرندن خراب
اولميه بولا يكه دين بصره سى هم اول شكسته لكدن قورتله وخلاص اوله واكر بصرهٔ دين حرص وهوس عسكر يله خراب
اولدقدنصكره فرياد وفغان ايلرايسك سكا نافع اولمز نته كم بعد خراب البصره ببغداد خليفه سنك امداد ايلمسى نفع قيلمدى
بو كلام بين الناس مشهور مثلدر يعنى هچ بر كسه بر نسنه نك زمانى كچدكدنصكره اكا قصد وعزيمت قيلسه بعد خراب
البصره ديرلر وانك قصد وعزيمتنك عبث وبيهوده اولديغنه بو مثل ايله كنايت ايدرلر (مثنوى) ابك لى يا باكى يا ثاكلى *
قبل هدم البصرة والموصلى) اى بنم باكيم واى ثاكلم بنم ايچون اغله بصره ايله موصلك خرابندن اول باكى اغليجى ثاكل
اوغلى اولمش اغليجى كسه يه ديرلر موئنثى ثكلى دركه نكلى اوغلى اولوب اغلين عورته ديرلر بو بيت دخى ضرب مثل اولوربلا
كلمزدن اول انك دفعنه سعى ايلمكه وانكچون اغليوب فرياد ايلمكه (مثنوى) نح على قبل موتى واعتفر * لاتنح لى بعد
موتى واصطبر) بنم موتمدن اول بنم اوزريمه نوحه وفغان ايله وباشك اوزره خاك صاچ بنم ايچون نوحه ايله موتمدنصكره
اصطبار ايله نح ناح ينوح دن امر حاضردر نوحه ايله معناسنه واعتفر امر حاضردر افتعالدن عين مهمل ايله در
باشكه طپراق صاچ معناسنه لاتنح ناح ينوح دن نهى حاضردر واصطبر امر حاضر در افتعال بابندن صبر ايله معناسنه
وخلاصهٔ كلام اولدر كه بركسه اولمزدن اول آنك صحتى اميدى ايله نوحه ايلسك وانك هجرندن اوترى باشكه طپراق
صاچسك فى الواقع عبث وبيهوده دكلدر اما بعد الموت نوحه ايلمك مناسب دكلدر بلكه صبر وتحمل ايلمك كرك وبوندن
دخى مفهوم اولان اكر اغليوب ايكلرسك زمانده دعك اولور (مثنوى) ابك لى قبل ثبورى فى النوى) بعد طوفان النوى
خل البكا * بنم ايچون بعد وفراقده هلاك كمدن اول كريه ايله طوفاندنصكره اغلمغى ترك ايله ثبور ثانك ضمه سيله هلاك
معناسنه درنوى نوتله بعد وفراق معناسنه درخل امردر ترك ايله معناسنه بو بيت دخى بلا ومحنتك وقوعندن اول
وطوفان فرقتك استيلاسندن مقدم بكا وتضرع ايله دفعنه چاره استرسك انك ظهورندن اول چاره ايسته ديمكى افاده
ايلر والا برشىء اولدقدن وبربلا كلدكدنصكره انك دفعى ايچون تدارك ايلمك عبث وبيهوده دردمكى افهام ايلر (مثنوى
آن زمانكه ديو مى شد راهزن * آن زمان بايست يس خواندن * پيش ازان كاشكسته كردد كاروان * ان زمان چوبك
بزن اى پاسبان * اول زمانكه شيطان سنك يولك اوريجى اولدى اول زمان كرك يس اوقيق ايدن اولكه كاربان شكسته
اوله وصنه اى پاسبان چوبكى اول زمان اور يعنى شول زمانده كه شيطان سكا راهزن اوله وسنك متاع ايمان واسلامكى
غارت قيله اول زمانده يس اوقيق واوراد واذ كاره مشغول اولمق برنده در كه تا تلاوت قرأن وذكر رحمانله شيطانى طرد
ايليه سن تاكم سنك متاع ايمان واسلامكى غارت وتاراج ايلمكه قادر اولميه چونكم سنك ايمانكى واسلامكى دزد شيطان
غارت قيله وسندخى حالت نزعه كله سن اندنصكره يس اوقيق وقرأت قرأن سكا چوقلق نفع ويرمز زيرا كاربان صنمزدن
اول پاسبان اولان كمسه قالقمق چوبك اورمق وقافله خلقنى آكاه وخبردار قيلمق برنده اولورو انلره نفع قيلورلر اما كاربان
صندقدنصكره وكاربان خلقنك متاع واسبابى غارت اولدقدنصكره پاسبانك چوبك اورمسى وفرياد قيلمسى اصلا
مفيد اولمز ونفع قيلمز نته كم بو حكايه دن معلومك اولور * حكايت آن پاسبان كه خاموش كرديد تا دزدان رخت تاجران
بردند بكلى بعد ازان هياهوى وپاسبانى ميكرد * اول پاسبانك حكايتيدركه خرسزلر كاربانى كيجه ايله غارت ايلمكه
كلدكلرنده خاموش اولدى وسكوت قيلدى حتى دزدلر تاجرلرك رخت ومتاعنى ايلتديلر وبالكليه غارت ايتديلر
اندنصكره فرياد وفغان وپاسبانلق ايلدى اما بعد خراب البصره واغارة القافلة انك فرياد وفغان ايلمسنك فائده سى
اولمدى (مثنوى) پاسبانى خفت ودزد اسباب برد * رختهارا زير هر خاكى فشرد * روز شد بيدار شدان كاروان
ديد رفته رخت وسيم واشتران) بر پاسبان ياتدى ودزد اسبابى ايلتدى رختلرى هر بر خاك آلتنه صقدى يعنى بر كاربان
بركسه يى ايچلرندن پاسبان ونكهبان ايدوب اول كيجه كندبلر ياتديلر وپاسبان دخى بر زماندنصكره ياتدى وخرسزلر
كلدى كاربانك رخت واسبابنى الدى وانلرك رخت واسبابنى واروب هر خاك آلتنه صقدى ودفن ايتدى كوندز اولدى
اول كاربان خوابدن بيدار اولدى سيم ورختى واشترلرى كتمش كوردى يعنى صباح اولوب كاربان خلقى چونكه
خوابدن بيدار اولديلر سيم وزرلرى ورخت واشترلرنى كتمش وخرسزلر كلوب انلرى غارت ايتمش كورديلر (مثنوى) پس
بدو كفتند اى حارس بكو * كه چه شد اين رخت واين اسباب كو * كفت دزدان آمدند اندر نقاب * رختها بردند از پيشم
شتاب * پس كاربان اهلى اول پاسبانه ديديلر اى حارس سويله كه بو رخت نه اولدى وبو اسباب قنى پاسبان انلره ديدى

خرسزلر نقاب ايچره كلديلر يعنى يوزلرنه نقاب اوروب نقاب وحجاب ايچره كلديلر رختلرى ومتاعلرى بنم اوكمدن
شتاب ايله ايلتديلر وسرعتله اخذ ايتديلر (مثنوى) قوم كفتندش كه اى چون تل ريك * پس چه ميكردى كى اى مرده ريك
كفت من يك كس بدم ايشان كروه * با سلاح وباشجاعت باشكوه * قوم اكا ديديلر كه اى قوم ديه سى كبى اولان
پس سن نه ايلدك كيمسن اى ارده قلاجق تل ريك قوم ديه سى ومرده ريك ارده قلاجق ديمكدر يعنى اول قوم
اول پاسبانه ديديلر اى قوم ديه سى كبى ضعيف وبى ثبات اولان پس سن اول حينده نه ايتدك واى ارده قلاجق
ياسن نه كمسه سن وسنى نيچون پاسبان قوديلر كه خرسزلر كلدكده سن برهاى وهوى ايلميه سن وانلرك كلديكنى
بره سو بليه سن ديديلر چونكم پاسبان كاربان اهلندن بوكونه عتاب آميز كلماتى اشتدى انلره جواب ويروب ايتدى
بن بر كسه ايدم انلر كروه ايديلر سلاح وشجاعت وشكوه وهيبتله يعنى اول خرسزلر سلاح وشجاعتله وشكوه وهيبتله
بر كروه ايديلر وبن يالكز بر كسه ايدم ورخت واسبابى غارت قيلديلر (مثنوى) كفت اكر در جنك كم بودت اميد *
نعره زن كاى كريمان برجهيد * كاربان اهلى اول پاسبانه ديدى اى نامبارك اكر سنك انلرله جنك ايلمكده اميدك كم
ايسه بر نعره اوروب بلدبو كه اى كريملر خوابدن قالقك دزدلر كلدى بيدار وآكاه اولك (مثنوى) كفت آن دم كارد بنمودند
وتيغ) كه خمش ورنه كشيمت بى دريغ) ان زمان از ترس بستم من دهان) اين زمان هيهاى وفرياد وفغان) ان زمان بست
آن دمم كه دم زنم * اين زمان چندانكه خواهى هى كنم * پاسبان كاربان اهلنه بو طريقله جواب ويرديكه
اول دمده بكا خرسزلر بچاق وتيغ كوستردبلر بو بلديو كه خموش اول وسكوت قيل يوخسه برسنى بى دريغ
وبى ترحم قتل قيلورز اول زمان خوف وحذردن بن دهانى بغلدم اما بو زمان هيهاى وفرياد وفغان ممكندر اول زمان
بنم اول دمم ونفسم باغلندى نيجه دم اورم ونعره وفرياد قيلم اما بو زمانكه خوف وحذر يوقدر استرسك فرياد وفغان
ايلرم ديدى پس بو قصه دن حصه نه ايدوكنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى) چونكه عمرت برد ديو فاتحه *
بى نمك باشد اعوذ وفاتحه * چونكم عمركى سنك ديو فاتحه ايلتدى يعنى رسواى ايديجى شيطان چونكم سنك متاع
عمركى غارت ويغما ايتدى اندنصكره اعوذ وفاتحه بى نمك اولور يعنى نقد عمرى شيطان سرقه قيلدقدنصكره وعمر نازنين
ضايع اولدقدنصكره اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ديو شيطاندن حضرت حقه التجا قيلمق وانك شرندن امين اولمق
ايچون فاتحه اوقيق ملاحتدن خالى اولور ودزدلر كاربان اهلنك رخت ومتاعنى آلوب كتدكدنصكره پاسبانك فرياد
وفغان ايلمسنه مشابه كلور پس ناله وحنين وقتيله اولسه مليح وبانمك اولور واكر وقتيله اولمز ايسه منفعت وملاحتدن
خالى كلور (مثنوى) كرچه باشد بى نمك اكنون حنين * هست غفلت بى نمكتر زان يقين * همچنين هم بى نمك
مى نال نيز * كه ذليلا نر انظر كن اى عزيز * قادرى بيكاه باشد يا بكاه * از تو چيزى فوت كى شد اى اله * اكرچه عمر ضايع
اولدقدنصكره شمدى حنين وناله ايلمك بى نمك وبى ملاحت اولور اما غفلت اول بى وقت اولان ناله وحنيندن يقين بودركه
زياده نمكسزدر پس بارى بى وقت اولسون ناله وحنين ايله بو غفلتن هم نمكسز دخى ناله وفرياد ايله بويله ديو كه اى عزيز
وعالى اولان پادشاه بو ذليل وحقير اولان بنده لريكه نظر ايله الهى سن قادرسن بى وقت اوله ويا باوقت اوله سندن
برشىء اى اله نچن فوت اولدى قادر يده يا مصدريه اولمقدن خطاب ايچون اولمق محله انسب وفهمه اقربدر وخطاب
حضرت حقه دريعنى الهى برشىء يا بى وقت اولسون ويا باوقت اولسون سن انى كماله ايركورمكه قادرسن اى بنم الهم
سنك خزينهٔ قدرتكدن برشىء نچن فوت اولدى مقرردركه اولمدى وهيچ برمطلوب سنك ملككدن غائب اولمدى وسنك
ارادتكسز هم طالبه وصول بولمدى (مثنوى) شاه لاتأسوا على ما فاتكم * كى شود از قدرتش مطلوب كم * بو بيت
سورهٔ حديده اولان بو آيت كريمه يه اشارتدر قال الله تعالى (لكيلا تأسوا على ما فاتكم ولا تفرحوا بما آتيكم والله
لا يحب كل مختال فخور) بو آيتك تفسيرى جلد ثالثده خواجه حكايه سنده وبعض برده دخى مرور ايلدى معناى بيت
اولدركه اول قادر اولان الله لا تأسوا على ما فاتكم قولنك شاهيدر انك قدرتندن مطلوب نچن كم اولور يعنى اى انسانسزلك
نفسلريكزى خلق ايتمزدن اول نقدر بلا ومصيبت ويا صحت ونعمت سزه كلورسه وياخود سزدن فوت اولورسه انى اول
پادشاه كتاب مبينده اثبات ايلدى تاكم سزدن فوت اولان شيلره محزون اولميه سز وكلان نعمت وراحتلره هم زياده
فرحناك اولميه سزكه اول فرح سزى مختال وفخور اولمق مرتبه سنه ايركوره چونكم عمر دخى سزدن فوت وضايع اوله
اكا دخى محزون اولمالك بلكه انك ضايع اولمسنى دخى اول پادشاهك قضا وقدرندن بيلوب دعا وتضرع ايلمك ومطلوب
ومراد اولانى اندن استمك كركدركه اول قادر بيچونك خزينه سندن هيچ مطلوب كم وغائب اولمدى * حواله كردن مرغ
كرفتارى خود را در دام بفعل ومكر وزرق زاهد وجواب كفتن زاهد مرغ را) مرغك حواله ايلمسيدر كندينك دامه كرفتار
لغنى زاهدك فعل ومكرنه وزرق وخدعه سنه وزاهدك جواب ويرمسيدر مرغه (م ى) كفت ان مرغ اين سزاى او بود

که فسون زاهد از ابشنود) اول مرغ چونکم دامه کرفتار اولدی دیدی بو اول کسه نک سزاسیدر که اول کسه زاهدلرك
فسونی ایشیده وانلرك فسون وفسانه سنه اعتماد ایدوب ایش ایده (مثنوی) کفت زاهدنی سزای ان نشاف) کوخورد
مال یتیمان از کزاف * زاهد دیدی یوق بویله دکلدر اول نشافك سزاسیدر که اول مال ایتامی کزاف ایله یه نشاف
کشاف وزننده اکرچه اغتذه کرده ونان پاره‌یی چوملك ایچنه باتوروب انی ییَن کسه‌یه دیرلر اما بونده وزن ایچون تخفیف
اولنوب بی عقل اولان وادنی شیئه طمع قیلان کسه معناسنه استعاره اولنمشدر یعنی چونکم مرغ کندینك کرفتارلغنی
زاهدلرك مکر وزرقنه اسناد قیلدی زاهد دخی انك کرفتارلغنی کندیدن نفی ایدوب انك قلت عقلنك وطمعنك لایق
اولدیغنی اکا اعلام ایلیوب دیدیکه یوق یوق اول کرفتارلق بنم مکرمدن وزرقمدن دکلدر بلکه اول طمعك وقلت عقلك سزا
ولایقیدرکه اویتیملرك مالنی کزاف جهتندن اکل وبلع ایلیه بونده قوشدن مراد محتاج وحریص اولان وحرامی اکل وبلع
قیلان کسه‌لر اولور وزاهددن مراد شیطان اولور که اول حرامی محتاج وحریص اولنلره عرض ایدوب کوستردکجن بر محتاج
وحریص اول حرامی اکل وبلع قیلسه دائم بلایه کرفتار اولور نجن اول مبتلا اول حینده شیطانی لوم ایلسه فلا تلوموني
ولوموا انفسکم آیتنك مفهومی اوزره بنی لوم ایلمه کندی نفسلر یکزی لوم ایلیك دیو اول غوی جواب ویرر اما نفس
الامرده نظر اولنسه مبتلانك کرفتار اولمسی وشیطانك اغوا قیلمسی آثار قضای الهیدر که حکم قضا ظهوره کلدکده
کوکلده دانهٔ دنیا جانبنه میل وطمع حاصل اولور وشیطان دخی انی اکل وبلع ایلمکه اغوا وتحریص قیلوب اول حریص
اولان کسه دخی بر مقتضای حکم قضا انی آکل اولور ودام بلاده قالور پس چاره‌سی انجق فریاد وحنین وکریه وانین ایدوب
حضرت مقلب القلوبه نوحه کر اولمق وتضرع قیلمقدر (م ی) بعد ازان نوحه کری آغاز کرد * که فخ وصیاد لرزان شد زدرد
کز تناقضهای دل پشتم شکست * برسرم جانا بیامی مال دست * اندنصکره اول مرغ نوحه کرلکه اغاز ایلدی که فخ
وصیاد دردن لرزان اولدی اول مرغ بویله دیو نوحه وزاری ایلدی که قلبك تناقضلرندن بنم پشتم صندی بنم باشم اوزره
ای جان کل الکی سور یعنی زاهد اکا تمام جواب ویردکدنصکر مرغ بیچاره نوحه کرلکدن چاره بولمیوب اغلمغه
ونوحه‌لر قیلمغه باشلدیکه انك سوزودردندن دام وصیاد تریجی واضطراب ایلیجی اولدی بویله دیو نوحه‌لر قیلدیکه قلبك
تناقضلرندن وبری برینه مقابل ومخالف اولان فکرلرندن وخاطره‌لرندن بنم ظهرم منکسر اولدی بنم باشم اوزره
کل ای جان دست لطفکی سورکه کریم ورحیم اولنلرك شانندندرکه بر غریب وبیچاره‌یی کورسه‌لر اکا لطف ومرحمت
ایدوب اللرنی انك باشی اوزره سوررلر وا کابو کونه لطف ومرحمت ایتمکله راحت ویررلر (مثنوی) زیر دست تو سرم را
راحتیست * دست تو در شکر بخشی آیتیست * سایهٔ خود از سر من برمدار * بی قرارم بی قرارم بی قرار * ای محبوب
حقیقی سنك دست لطفکك التنده بنم باشمه بر راحت واردر سنك دستك شکر بخشلقده بر آیتدر شکرسین مهمله ایله
اولورسه مستلك معناسنه اولور وبعض نسخه شین معجمه ایله واقع اولمشدر بو تقدیرجه شکر ذکر لازم ارادهٔ ملزوم قاعده‌سی
اوزره شکردن مراد نعمت اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای کریم ورحیم اولان پادشاه سنك لطف وعنایتك النك
التنده بنم باشمه عظیم راحت واردر سنك دست لطفك مستلك بخش ایلمکده ویاخود نعمت وعطا ویرمکده بر عظیم
آیت وبر بیوك علامتدر ای پادشاه اکرم کندی سایهٔ عنایتکی بنم باشمدن یوقاروطوتمه زیرا بی قرارم وبی قرارم وبی قرار
یعنی ای لطف ورحمت صاحبی سایهٔ حمایت وظل عنایت وهدایتکی بنم باشمدن ایراق طوتمه ودورایتمه زیرا قرارسزم
وصبر وقراردن زیاده بری وخالی یم امیددرکه کمال لطفکدن بنم باشمدن سایهٔ لطف وعنایتکی رفع ایتمیه‌سز (مثنوی)
خوابها بیزار شد از چشم من * در غمت ای رشك سرو وپاسمن * کرنیم لایق چه باشد کر دمی * ناسزایی را بپرسی در غمی
خوابلر بنم کوزمدن سنك غمکده ای سرو وپاسمنك رشکی اولان لطیف بیزار اولدی یعنی ای سرو وپاسمنك مغبوطی
اولان محبوب سنك غمکده شول مرتبه سهره مبتلا اولدمکه خوابلر بنم کوزمدن بیزار اولدی اکر بن سنك لطف
وعنایتکه لایق ومستحق دکل ایسه‌م نه اوله اکر بردم بر ناسزایی بر غمده صوره‌سن یعنی بر لطفه لایق اولمین کسه‌یی
برغم ایچره مبتلا ایکن لطف ورحمت ایدوب خاطرك صوره‌سن ولطف وکرملر قیله‌سن (مثنوی) مر عدم را خود چه
استحقاق بود * که بر وا لطفت چنین درها کشود * تحقیقا عدمه خود نه استحقاق وار ایدی که اکا سنك لطفك بو تجلین
قپولر آچدی یعنی اکر بن سنك لطفکه مستحق دکل ایسه‌م هم بالك بو قدر زیرا عدمك خود بو قدر لطف واحسانه
استحقاقی وار ایدی انك اصلا بو قدر لطف واحسانه استحقاقی یوق ایکن سنك لطفك اکا بو قدر قپولر اچدی وکنز مخفیدن
بو قدر جواهر موجوداتی اخراج ایدوب انك اوزرینه صاچدی (مثنوی) خاك کرکین را کرم آسیب کرد
ده کهر از نور حس در جیب کرد * پنج حس ظاهر وپنج نهان * که بشر شد نطفهٔ مرداران * الهی اوبوز طپراغه سنك
کرمك طوقندی اون کهری حس نورندن انك جیبنه ایتدی کرکین اوبوزه دیرلر بونده حقیر وخوار معناسی مراد اولور

آسیب ایکی کشی یانه بری برینه طوقنمغه دیرلر بونده مقارنت معناسی مراد اولور یعنی خدایا سنك کرمك خاك حقیره
مقارنت ایتدی حس نورندن اون کوهری انك جیبنه ایتدی اول اون حسك بشی حس ظاهر وبشی دخی حس
نهاندرکه نطفهٔ مردار اول خمسهٔ حواس ظاهره وحواس خمسهٔ باطنه‌دن بشر اولدی وانسانیت مرتبه‌سن بولدی حق
تعالی خاکی نطفه مرتبه‌سنه ونطفه‌یی علقه وعلقه‌یی مضغه مرتبه‌سنه کتوروب اندنصکره انده استخوان خلق ایدوب
اکا لحم وپوست کیدردکدنصکره نفخ روح ایدوب بش حس ظاهری وبش دخی حس باطنی ویردی وانی بو عالم شهادته
کتوروب انسانیت مرتبه‌سنه ایرکوردی (مثنوی) توبه بی توفیقت ای نور بلند * چیست جز بر ریش توبه ریش خند
سبلتان توبه یك یك برکنی * توبه سایه‌ست وتو ماه روشنی * ای نور عالم سنك توفیقکسز توبه ایلمك توبه‌نك ریشنه
ریشخند ایلمکدن غیری ندر یعنی ای بلند وعالی اولان سنك نور توفیقك وهدایتك اولمینجه توبه وانابت ایلمك همان
توبه‌نك صقالنه کولمك واکا استهزا ایلمکدر اکرسنك توفیقکسز فرضی برکسه توبه ایلسه توبه‌نك بیقلرنی بر بر قوپررسن
فی المثل توبه کولکه درو سن بر روشن ماهسن ماه روشنك قتنده سایه‌نك وجودمی واردر (م ی) ای زتو ویران دکان ومنزلم
چون ننالم چون بیفشاری دلم * چون کریزم زانکه بی تو زنده نیست * بی خداوندیت بود بنده نیست * ای خدا سنك
تبدیل وتغییرکدن بنم دکان ومنزلم ویراندر چونکم سن بنم قلبمی صقه‌سن بن نیچون ناله ایتمیم یعنی چونکم سن بنم
قلبمی صقوب قبضه براغه‌سن لابد بکا ناله ایلمك لازم کاور وسکا التجا وتضرع ایتمك بکا واجب اولور بن سندن غیره نیجه
قچارم زیرا که سنسز هیچ زنده یوقدر سنك خداوندلککسز بنده‌نك وجودی یوقدر هر نقدر زنده وار ایسه سنکله زنده در
وهر نقدر بنده وار ایسه سنکله موجود وقائمدر (مثنوی) جان من بستان تو ای جان اصول * زانکه بی تو کشته‌ام
از جان ملول * بنم جانمی سن ال ای جانمك اصولی زیرا که سنسز بن جانمدن ملول اولمشم پس سنکله اولمق حیات ابدیه
بولمقدر وسنسز اولمق ملالت وفلاکتده قالمقدر (مثنوی) عاشقم من بر فن دیوانکی * سیرم از فرهنکی وفرزانکی
بن دیوانه‌لك فنی اوزره عاشقم فرهنکلك وفرزانه‌لکدن سیرم یعنی بن عقل جزویدن نجات بولمق وعشقله دیوانه ومجنون
اولمق فنی اوزره عاشقم واستاد کامل وعاقل اولمق فنندن سیر وبیزارم که عقل عقالدر واهل حال اولنه بو فرهنك
وفرزانه‌لك وبالدر (مثنوی) چون بدرد شرم کویم راز فاش * چند ازین صبر وزحیر وارتعاش * در حیا پنهان شدم
همچون سجاف * ناکهان بجهم ازین زیر لحاف * چونکم شرم وحیا پرده‌سی یرتله رازی فاش سویلرم بو صبردن
وزحیردن وارتعاشدن نیجه‌یه دك شرم وحیاده بن سجاف کبی پنهان اولدم ناکهان بو زیر لحافدن صیچرارم سجاف
سنجف دیدکلریدر یعنی چونکم شرم وحیا دست جنونله دریده اولان رازلری اشکار اسویلرم بو صبر وایچ اغریسی
واضطراب ولرزه ایلمك نیجه‌یه دك بو زمانه دك شرم وحیا ایچره کزلندم قفتانك سنجفی کبی ناکهان بو شرم وحیا یورغانك
التندن صیچره‌یوب قالقرم وبی پرده وحجاب اولورم (مثنوی) ای رفیقان راهها را بست یار) آهوی لنکیم واو شیر شکار
جز که تسلیم ورضا کو چاره‌ئی * در کف شیر نر خون خواره‌ئی * ای رفیقلر یار یوللری باغلدی بز آهوی لنکز واول حضرت
شیر شکاردر تسلیم ورضادن غیری قنی بر چاره برقان ایچی ارکك ارسلانك پنجه‌سنده یعنی ای طریقت یولداشلری وای
حقیقت قرداشلری یار حقیقی جمله یوللری باغلدی اول حضرت فی المثل شکار ایدیجی شیردر لر وبز آهو کبی لنکزانك
پنجهٔ تصرفندن نیجه خلاص اولورز وبو عجز وقصور ایله بز اوقوی وقادرك ضبط وحکمندن نیجه خروج قیلورز وبو جهله
قورتلورز تسلیم ورضادن غیری بر چاره قنی فی المثل بر خون خواره اولان شیر نر کفنده اولدقدنصکره چاره‌سی تسلیم
ورضادر که او هر نیجه بیلورسه اویله ایلیه وبنده دخی امرنی اول حضرته تفویض ایدوب (وافوض امری الی الله ان الله
بصیر بالعباد) دیو سویلیه (مثنوی) اونداردخواب وخور چون آفتاب * روحها را می کند بی خورد وخواب
که بیا من باش یا همخوی من) تا ببینی در تجلی روی من * ور ندیدن کی چنین شیدا شدی * خاك بودی طالب احیا شدی
اول پادشاه لا یموت ولا ینام بر موجب لا تأخذه سنة ولا نوم آفتاب کبی خواب وخوردن طوغمز وپاتمز واویومز ویمز وایچمز
نته کم وهو یطعم ولا یطعم بیوردی وحضرت نبی صلی الله علیه وسلم دخی ان الله لا ینام ولا ینبغی له ان ینام دیو خبر ویردی
خواب وخور جسمك حالیدر اول پادشاه لم یزل جسم وجسمانی دکلدر روحلری بی خورد وبی خواب ایلر بویله دیو که
ای روح کل بن اول یا بنم همخو یم اول تا کم تجلیده بنم یوزمی کوره‌سن یعنی چونکم اول پادشاه حقیقی آفتاب انور کبی
خواب وخوردن طوغمز استرکه روحلر دخی کندو اخلاقیله متخلق واوصافیله متحقق اوله زانکه چون روحلری بی خواب
وخور ایلر وهر بری کندی صفات علیه‌سیله اتصاف قیلمقدن اوتری لسان حقیقیله انلره بو کونه خطاب ایدوب سویلرکه
ای روح کل کندیلکی فانی ایدوب بن اولکه اصلنده بنم امرم ونورمسن یاخود بنم خلق وخویمله تخلق ایله تا کم تجلی اسما
وصفاتده بنم باقی اولان وجهمی کوره‌سن وجمال باکماله بصر بصیرتکی ایرکوره‌سن وسن من وجه بنم وجهمی کوره‌سن

سن دروا کر کورمیدک چن بو یله شیدا اولوردک اصلنده خالک ایدک طالب احیا اولدک وکالدک شمدی انسانیت
مرتبه سن بولدن خالک مرتبه سندن سفر ایدوب طالب احیا اولمق وبو مشهد انسانیته کلمک سنک بنم روی شریفمی
کوردیککه دلالت وبنم ربوبیتمه بلی دیو اقرار ایلدیککه شهادت ایلر (م ی) کرزبی سو یت ندادی او علف * چشم جانت
چون بماندست آن طرف * اکر سکا بی جهتدن اول خدا علف ویرمیدی سنک جانک کوزی اول طرفده نیچه قالمش
اولوردی علفدن مراد بونده مطلق غدادر کرک غدای روحانی اولسون وکرکسه غدای جسمانی اولسون یعنی اکر اول
وهاب ورزاق اولان پادشاه سکا عالم بی جهتدن غدا ویرمیدی وسنک جانک دخی اول جانبدن حظ وبهره بولمیدی سنک
جانک کوزی اول طرفده نیچون قالوردی ونه سببدن اول حظ وبهره کالدن عالم بی جهته نکران اولوردی (مثنوی)
کربه بر سوراخ زان شد معتکف (که ازان سوراخ شد او معتلف) کربهٔ دیکره همی کردد بیام) کز شکار مرغ یابد او طعام
مثلا کربه اول سببدن سوراخ اوزره معتکف اولدی که اول کربه اول سوراخدن معتلف اولدی یعنی علف وغدایی اول
سوراخدن بولدی غیری بر کربه دخی بام اوزره دور وحرکت ایلر زیرا اول کربه طام اوزره مرغی شکار ایلمکدن طعام بولدی
پس انک میل وحرکتی طام اوزره اولدی اولکی کربه اکر سوراخدن غدا بولمسیدی اول سوراخه ملازمت قیلمزدی
وایکنجی کربه هم خانه نک طامی اوزره صید مرغان قیلمسیدی وانلرک صید وشکارندن حظ ولذت المسیدی طام اوزره دائر
اولمزدی بوندن معلوم اولدیکه هرکس نه جانبدن لذت بولسه بهر حال اول جانبه مائل اولور وانی کندی یه قبله قیلور (م ی)
آن یکی را قبله شد جولاهکی * وان یکی حارس برای جامکی * وان یکی بیکار رو در لامکان * که ازان سو دادیش تو قوت
جان) مثلا اول برینه جلاهلق قبله اولدی واول بریسی جامه لکدن اوتری حارس اولدی یعنی برکسه وارکه جولاهلق
صنعتنی قبله ایدینوب اکا متوجه اولدی وبرکسه دخی قفتانلقدن اوتری وشاهلک وظیفه سنه وعائده سنه واصل
ونائل اولمقدن اوتری حارس وپاسبان اولدی واول کسه دخی بی کسب وبی کار یوزی لامکانه در که اول طرفدن ای رزاق
مطلق سن اکا قوت جان ویردک یعنی ای رزاق انس وجان وای خالق کون ومکان شول کسه که بی کسب وبی کار اولمش
ولامکان جانبنه توجه قیلمشدر سن اکا اول جانبدن رزق جان وحظ جنان ویرمشسندر انکیچون اول کسه لامکان
طرفنه متوجه اولمشدر (مثنوی) کار او دارد که حق را شد مرید * بهر کار او ز هر کاری برید) کاری اول طوترکه حضرت
حقه مرید اولدی انک کارندن اوتری هر بر کاردن کسلدی یعنی فی الحقیقه کار وکرداری اول کسه طوترکه حق سبحانه
وتعالی یی دلیجی وطلب ایلیجی اولدی اول پادشاهک کارندن اوتری هر بر کاردن منقطع اولدی وهمان انک بیوردیغی
اعماله اشتغال قیلدی (مثنوی) دیکران چون کودکان این روز چند * تا شب ترحال بازی میکنند * مرید حق
اولندن غیریلر اوغلنجقلر کبی بو برقاج کون رحلت کیجه سنه دک لعب وبازی ایدرلر یعنی هر شول کسه لرکه کار حقه
مشغول اولمیه لر اوغلنجقلر کبی بو برقاج کون دنیادن آخرته انتقال وارتحال ایلیجکاری کیجه یه دک اویون اوینارلر
وبیهوده کاره مشغول اولورلر (مثنوی) خوابناکی کوز یقظت می جهد * دایهٔ وسواس عشوه‌ش میدهد * رو بخسب
ای جان که نکذاریم ما * که کسی از خواب بجهاند ترا * بر خوابناککه او یقظتدن اوتری خوابدن صچرار وسواس
دایه سی اکا عشوه ویرر ودیرکه یوری ای جان اویو که برقومزکه سنی برکسه خوابدن قالدیره یعنی شول برکسه که
نوم غفلتله خوابناک اوله ویقظه وانتباه جهتندن خواب غفلتدن یوقارو قالقمق وبیدار اولمق استه یه وسواس دایه سی
اکا دروندن فریب وعشوه ویرر واکا بو کونه وسوسه ایدوب دیرکه یوری ای جان خواب غفلت ایچره یات اویو وحضور
وذوقه واروب آخرت غمندن وفردا المندن بری اول که برقومزکه برکسه سنی بو خواب غفلتدن ونوم راحت ونعمتدن
قالدیره وبیدار قیله (مثنوی) هم تو خود را بر کنی از بیخ خواب * همچو تشنه که شنود او بانک آب) هم سن کندیکی بیخ
خوابدن قوپره سن شول تشنه کبی که او بانک آب اشتدی یعنی دایهٔ وسواس همیشه سکا عشوه ویروب حیله
وفریبله سنی خواب غفلته مبتلا ایلر مکر هم سن کندیکی اصل خوابدن قوپره سن وقالدیره سن شول تشنه کبی که اول
آبک صداسنی اشتدی (مثنوی) بانک آبم من بکوش تشنکان * همچو باران میرسم از آسمان * برجه ای عاشق براور
اضطراب * بانک آب وتشنه وانکاه خواب * ای عاشق بن تشنه لرک قولاغنه صدایم باران کبی آسماندن ایر یشورم
ای عاشق خوابدن یوقارو صچره اضطراب کتور بانک آب وتشنه واندنصکره خواب اصلا مناسب دکلدر بو بیتلر حضرت
حق جانبندن دینلمشدر حضرت معشوق حقیقی خواب غفلت ایچره یتان طالبلره بو کونه تنبیه واشارت ایدوب
بیوررکه ای طالبان بن که معشوق حقیقیم تشنه اولان عاشقلرک کوش هوشنه بن بانک آب حیاتمکه انلرک کوشی
بنم کلامی استماع ایلدکارنده صدد دل وجانله کوش ایتمک وآنده اولان آب معنایی نوش ایتمکه رغبت ایدرلر باران
آسماندن زمین تشنه جانبنه نیجه ایریشورسه بن هم آسمان معنویدن اراضئ قلوب طالبینه فیضات سبحانیه وتجلیات

لطیفه وجمالیه مله ایریشورم وانلرک قلوبنی تازه وسیراب ایلرم حضرت حق تعالینک آسماندن ایرشمه سی وآسمان
دنیایه نزول قیلمسی خصوصنده حدیث شریف واقع اولمشدر قال صلی الله تعالی علیه وسلم اذا مضی شطر اللیل او ثلثاه
ینزل الله الی سماء الدنیا فیقول هل من داع فیستجاب له وهل من مستغفر فیغفر له وهل من سائل فیعطی سؤله وفی
روایة اخری ان الله تعالی یمهل حتی اذا کان ثلث اللیل الاخر نزل الی سماء الدنیا فینادی هل من مستغفر هل من تائب هل
من سائل هل من داع حتی ینفجر الفجر رواه الامام احمد فی مسنده عن ابی هریرة پس بو حدیث شریفک مفهوم لطیفی
اوزره حق سبحانه وتعالی رحمت ومغفرتیله نصف اللیلدنصکره بنده لرینه تقرب ایدوب بیوررلر ای عاشق خوابدن
یوقارو قالق وخروش واضطراب کتور ودعا وزاریلک ایله بنم آب لطف ورحمتم سکا درکل نبی نوش ایله دیو خطاب ایلمکده
وسن خوابده بو سکا لایق ومناسب اولنلردن دکلدر صقن بو فرصتی ضائع قیلمه ونائم وغافل اولمه که نوم وغفلتسی
مطلوبکدن محروم ایلر نته کم بو سرح شریفده اولان طالبی نوم واستراحت وصال جاناندن محروم ایلدی * حکایت آن
عاشقکه شب بیامد بر امید وعدهٔ معشوق آن وثاقی که اشارت کرده بود وبعض از شب منتظر بود خوابش بربود معشوق
آمد بهر انجاز وعده واورا خفته یافت جیبش پر جوز کرد واورا خفته کذاشت وباز کشت * بو سرح شریف وبو بیان
لطیف اول عاشقک حکایتیدر معشوقنک وعده سی امیدی اوزره کیجه اول حجره یه کلدی که معشوق اشارت ایلمشدی
وثاق واوک کسریله حجره وخانه معناسنه در واول عاشق کیجه دن بعض وقتده معشوقک کلمسنه منتظر اولدی وخواب
انی قاپدی واویودی واول عاشقک معشوقی انجاز وعده ایلمکدن اوتری یعنی وعده یی یرینه کتورمکدن واداقیلمقدن
اوتری نصف اللیل کچدکدنصکره کلدی واول عاشقی برنده خفته بولدی معشوق اول عاشق خفته نک جیبنی پر جوز
ایتدی وانی خفته قویوب کندی ورجوع ایتدی (مثنوی) عاشقی بودست در ایام پیش) پاسبان عهد اندر عهد خویش
سالها در بند وصل ماه خود) شاه مات ومات شاهنشاه خود) برعاشق ایام سالفه‌ده کندی عصرنده پاسبان
عهد اولمشیدی یعنی زمان سابقده برعاشق کندی عصرنده یارله اولان عهدنی حفظ وحراست ایدیجی اولمشیدی
نیجه یللر اول عاشق کندی ماهنک وصلی قیدنده مات وکندی شاهنشاهنک ماتی ایدی یعنی کندی معشوقه سنک
مات ومغلوبی وبالکلیه مستهلک ومقهوری اولمش ایدی شاه مات بالکلیه مستهلک اولمقدن کنایت اولور (مثنوی
عاقبت جوینده یابنده بود * که فرج از صبر زاینده بود * عاقبت جوینده یابنده اولور که فرج صبردن زاینده اولور یعنی
من طلب وجد وجد حدیثنک موجبنجه عاقبة الامر هر طالب مطلوبنی بولور که الصبر مفتاح الفرج کلامنک حسبنجه
فرج وشادی صبردن طوغیجی اولور وصبر وتحمل عاقبت سرور وحبوری فتح قیلور پس اول عاشق نیجه ایام جوینده
اولدی ومعشوقنک فراقنه وجفاسنه صبرلر وتحمللر قیلدی عاقبة الامر اکا معشوقی مایل اولدی وفرج وسرور
ظهوره کلدی (مثنوی) کفت روزی یار او کامشب بیا * که بپختم از پی تو لوبیا * در فلان حجره نشین تا نیم شب
تا بیایم نیم شب من بی طلب * برکون اول عاشقک یاری اکا دیدیکه بو کیجه کل که سندن اوتری لوبیا پیشوردم لوبیا
بو کرلجه یه دیرلر بونده بقلوا معناسی مراد اولور یعنی انک یاری اکا دیدیکه ضیافت ایلمکدن اوتری سکا بقلوا
پیشوردم بو کیجه بزم خانه مزه کل دیدی نصف اللیله دک فلان حجره‌ده اوتور تاکم نصف اللیلده بی طلب وبی دعوت سکا
بن کاورم وسنکله صحبت قیلورم دیدی (مثنوی) مرد قربان کرد ونانها بخش کرد * چون بدید آمد مهش از زیر کرد
شب در ان حجره نشست آن کرم دار * بر امید وعدهٔ آن یار غار) مرد عاشق چونکم معشوقندن بو مژده یی اشتدی قربان
ایتدی واتمکلر بخش ایلدی چونکم آنک ماهی غبارک التندن ظاهر کلدی یعنی چونکم انک ماه بختی غبار نحوستک
تحتندن یوقارو کلدی وطالع اولدی بو اجلدن اول مرد عاشق نانلر ویردی وقربانلر قیلدی اول کرمدار یعنی حرارت
کردار اولان عاشق کیجه اول حجره‌ده اوتوردی اول یار غارک وعده سی امیدی اوزره کرم کاف فارسینک فتحه سیله اولدیغی
اوزره معنی بودر اما کاف عربینک ضمه سیله اولورسه غصه معناسنه اولور کرم دار غصه لو دیمک معناسنه اولور (مثنوی
بعد نصف اللیل آمد یار او * صادق الوعدانه آن دلدار او * عاشق خودر افتاده خفته دید * اندکی از آستین او درید
کردکانی چند اندر جیب کرد * که تو طفلی کیر این می باز نرد * اول عاشقک یاری نصف اللیلدنصکره موعود اولان
خانه یه کلدی انک اول دلداری صادق الوعد اولنلر کبی وعده سنه وفا قیلدی کندینک عاشقنی اول حینده دوشمش یاتمش
کوردی برازجق انک یکندن یرتدی برقاج جوزلر انک جیبی ایچره ایلدی وکانه اول عاشقه لسان اشارتله بویله دیو
سویلدیکه سن طفلسن بونی طوت نرد اوینار دیو نده مطلق جوز ومویزله اولان لعبدر نته کم بعض اطفال قرعه
صالوب جوز اوینارلر (مثنوی) چون سحر از خواب عاشق بر جهید * آستین وکردکانها را بدید * کفت شاه ما همه
صدق ووفاست * آنچه بر ما میرسد ان هم زماست) چونکم وقت سحر عاشق خوابدن صچره‌دی یکنی وجیبنده اولان

جوزلری کوردی یعنی پرتلمش وجیبنه جوزلری طولمش کوردی یعنی بلدیکه کندی وعده سنه وفا ایلمش وکاوب
عاشقنی اول حالت ایچره کوروب بو کتابتلری اکافیلوب ینه کندی مقامنه کتمش پس اول عاشق کندی قباحتنی بیلوب
دیدی بزم شاهمز دوکلی صدق ووفادر اول نسنه که بزم اوزرمزه ایریشور اول هم بزدندر یعنی بزم نفسمزه هرنه کونه
خسران وضرر کلورایسه (وما اصابك من سیئة فمن نفسك) آیتنك موجبنجه ینه کندی نفسمزدندر پس اطفال سیرت
اولان طالبلرك حالی بو عاشقك حالنه بکزر چونکم بونلرك حالنی بیان بیوردیلر کندیلرك حالنی وکندیلر کبی همیشه
بیدار دل اولان اصحاب کمالك شاننی دخی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) ای دل بی خواب ما زین ایمنیم
چون حرس بربام چوبك می زنیم * ای خوابسز کوکل بز بوندن امینز حرس کبی طام اوزره چوبك اورورز حرس بونده
حارس معناسنه درا کثرا اناطولی دیارنك وعجم دیارینك طاملرینك اوستی دوزدر برصاحب دولتی بکلمك لازم کلسه
برقاچ کمسه طاملر اوزره چیقوب انی دشمندن صباحه دك حراست ایدرلر واللرنده چوبك الوب بیدار اولوب طلوع
فجره دك طورورلر پس عاشقان الهی دخی طام اوزره صباحه دك بیدار اولان حارسلر کبی اویومیوب احیاء لیل ایدرلر
وبونلری کندی یارلری خفته ودرخواب کورمز وبونلر اطفال سیرت اولمقدن ولعب وبازی قیلمقدن ایمنلر ونائم وغافل
اولمقدن بریلردر کما قیل بیت) عجبا للمحب کیف ینام) کل نوم علی المحب حرام (مثنوی) کرد کان ما درین مطحن شکست
هرچه کوییم از غم خود اندکست * بزم جوزلرمز بو مطحنده صندی هرنه سویلرسك بزم غممزدن اندکدر مطحن
دکرمنه دیرلر بونده مراد بو عالم دنیادر افلاك آسیابك اوست طاشی کبی بوقاروده همیشه دونمکده وزمین دکرمنك الت
طاشی کبی برقرار اوزره طورمقده در واجساد خلایق دانه لر وجوزلر کبی بو ایکیسنك ما بیننده خرد وشکست اولمقده در
اما عاشقلرك جسملری کندی اختیارلریله عشق مطحننده شکست اولمش پس هرنه قدر بونلرك غم وانکسارندن برکسه
تعبیر وبیان ایلسه دریادن برقطره وکونشدن برذره قدر اولمز (مثنوی) عاذلا چند این صلای ماجرا * پند کم ده بعد ازین
دیوانه را * من نخواهم عشوه هجران شنود * آزمودم چند خواهم آزمود * ای عازل بو ماجرا صلاسی نیجه یه دك
بوندنصکره دیوانه یه پند ویرمه بن هجران عشوه سنی استماع استمزم صنه دم نیجه یه دك صنه مق استرم عاذل لوم ایدیجی
معناسنه درکم ده مده معناسنه در یعنی عاشقلری سلامت ایدیجی بو بین العقلا جاری اولان احواله صلا ایلمك نیجه یه دك
وسن نیچون بو عاقللرك ما بیننده مسند اولان کار وکرداری ترك ایلرسن دیو بکا پند ونصیحت ویرمك نه زمانه دك
بوزماندنصکره دیوانۀ عشق اولنه پند ونصیحت ویرمه زیرا بن یارك هجران وفراقنك فریب وعشوه سنی استماع وقبول
ایتمك استمزم شمدیه دك دفعاتله تجربه قیلدم وکرات ومراتله هجرانی امتحان ایلدم شمدنصکره نیجه یه دك تجربه ایلیم
مجرب اولنی تجربه ایلمك * ع * من جرب المجرب حلت به الندامه * قولنك مصداقنجه سبب ندامت اولور (مثنوی)
هرچه غیر شورش ودیوانکیست) اندرین ره دوری وبیکانکیست) هرنه که شورش ودیوانه لکك غیریدر بو یولده ایراقلق
وبیکانه لکدر یعنی هرنه کونه حالت وخصلت که عشق حقله مجنون ودیوانه اولمقدن غیری اوله بو طریق الهیده
بیکانه لك وحقدن بعید اولمغه سببدر شورش بونده جنون معناسنه در وجنوندن مراد عشق ایله مستور اولمق
ودیوانه لکدن مراد عقال عقل جزویدن نجات بولمقدر فی الحقیقه هر شول کمسه که هنوز دخی عقل جزوی عقالیله
مقید اوله وعشق الهیله مستور ومغلوب اولمیه اول کمسه قرب الهیدن دور واسرار ربانیه دن بیکانه ومهجوردر (مثنوی
هین بنه برپایم ان زنجیر را * که دریدم سلسله تدبیر را * غیر ان جعد نکار مقبلم * کردو صد زنجیر آری بکسلم * تیز بنم اباغم
اوزره اول زنجیری قو زیرا بن سلسلۀ تدبیری پرتدم وپاره پاره ایتدم بنم اول مقبل اولان نکارمك جعدندن غیری اکرایکی
یوز زنجیر کتوره سن قطع ایلرم خطاب عاذل ولائم اولان کمسه لره اولور یعنی ای عاذل ولائم اولان کمسه چونکم بن دیوانۀ
عشق یار اولدم وترك صبر اختیار قیلدم وتدبیر وتدارك سلسله سنی پرتدم وپاره پاره ایتدم اکا اول زنجیری که دیوانه لرد
اورورلر سن انی بنم اباغم اوزره قو که دیوانه اولنلر زنجیرده اولمق اولیدر ولیکن بکا زنجیر کتوررسك وبنی زنجیر ایله مقید
قورسك بنم مقبول ومقبل اولان نکارمك زلفندن کتور که بنی ضبط وربط ایلیه اکر بنم نکارمك زلفندن غیری نیجه
یوز زنجیر کتوره سن وبنی انلرله باغلوب مقید قیله سن فی الحال بو جمله یی پرترم وپاره پاره ایدرم که بنی اصلا نکارمك
زلفندن غیری برزنجیر طوتمز ودل دیوانه اندن غیری برده قرار ایتمز نکاردن مراد بونده محبوب حقیقی وانك جعدندن
مراد اوصاف متکاثره ومتقابله سی اولور که وجه وحدتی وروی ذات احدیتی ستر ایلدیکی ملابسه ایله اوصاف کثیره زلفه
مشابه اولمشدر وعشاق الهینك دل دیوانه لری اول صفات متسلسله ایله مقید اولمشدر بو جهتدن اول صفات متسلسله
انلره نسبت زنجیر کبی کلمشدر وعشاق الهینك دل دیوانه لرنی سلاسل اوصاف الهیه دن غیری برشی مقید قیلمز
وعقال عقل انلری ضابط ورابط اولمز که انلرك روحی قیود کونیه دن حر اولمش وعرض وناموس ورطه سندن

نجات بولمشدر (مثنوی) عشق وناموس ای برادر راست نیست * بردرناموس ای عاشق مایست * ای برادر عشق
وناموس راست دکلدر ناموس قپوسی اوزره ای عاشق طورمه یعنی عشقله ناموس مانعة الجمعدر شیشه ایله سنك کبی
ایکیسی بریره کلمز عشق کلدکدنصکره لابد نام وناموس درست قالمز وعاشق اولان عار وناموس اندیشه سنی قیلمز *
بیت * کر ابای خاطر در آمد بسنك * بیندیشد از شیشۀ نام ونك) پس ای عاشق نام وناموس قپوسی اوزره طورمه
واکر نام وناموس استرسك عشق دعواسنی اورمه (مثنوی) وقت آن آمد که من عریان شوم * نقش بکذارم
سراسر جان شوم) انك وقتی کلدیکه بن ملابس کونیه دن عریان اولم ونقشی قویام سراسر جان اولم یعنی شول وصالك
زمانی کلدیکه بن ملابس کونیه دن عریان اولم وتجرد قیلم ونقش صورتی ترك ایلیم وباشدن باشه روح مجرد اولم
مثنوی) ای عدوی شرم واندیشه بیا * که دریدم پردۀ شرم وحیا ای شرم واندیشه نك عدوسی کل که بن شرم وحیا
پرده سنی پرتدم یعنی ای فکر وحیانك دشمنی اولان یار کل بن خلقدن اوتانمق پرده سنی پرتدم وعار وناموس حجابنی
چاك چاك ایتدم (م ی) ای ببسته خواب جان از جادویی * سخت دل یارا که در عالم تویی) ای جانك خوابنی جادولکدن
باغلمش ای یار که عالمده سخت دل سنسن جاندن مراد روح حیوانی اولور که خواب اکا لایقدر وجاندن مراد روح الهی
اولوب خوابدن مراد راحت روح اولسه دخی جائزدر یاردن مراد اکر جناب حق اولورسه انك سخت دل اولمسی کمال
استغنادن کنایت اولور واکر مظهر الهی اولان بر انسان کامل ومرشد واصل مراد اولورسه انك سخت دل اولمسی عاشقلره
عدم التفاتدن عبارت اولور وتقدیر کلام بو یله دیمك اولور که ای جانمك راحتنی سحر حلالدن باغلمش وسبب استراحت
اولان خوابی بنم روحمدن ازاله ایدوب بنی سحره مبتلا ایلمش دلدارم بو عالمده کمال استغنا ایله موصوف وعاشقلره عدم
التفاتله معروف ای یار همان سنسن که صبر وقراری زائل ایلمك سنك شانکدندر (م ی) هین کلوی صبر کیرو می فشار *
تا خنك کردد دل عشق ای سوار * تا نسوزد کی خنك کردد دلش * ای دل ما خاندان ومنزلش * ای معشوق حقیقی
تیز صبرك بوغازنی طوت وصیق تا که ای سوار عشقك کوکلی خنك اوله تا کم عاشقك کوکلی یانمیه انك کوکلی نیچن
خنك اولور ای بزم کوکلمز انك خاندان ومنزلیدر صبره کلو اسنادی مجازیدر وعشقه دخی دل اسنادی مجازیدر مراد
اکا مظهر ومنبع اولان کوکلدر یعنی ای یار حقیقی تیز صبرك بوغازنی طوتوب صیق وانی زبون ومغلوب ایت که انده
قوت وثبات قالمیه تا کم مظهر عشق اولان کوکل سعادتلو ور احتلو اوله تا کم او کوکل نار عشقله یانمیه اول عشقك
مظهری اولان کوکل نیچن سعادتلو ور احتلو اولور ای بزم کوکلمز اول عشقك منزل وخاندانی ومقامی ومکانیدر (مثنوی
خانۀ خود را همی سوزی بسوز * کیست ان کس که بکوید لا یجوز * خوش بسوز این خانه را ای شیر مست * خانۀ
عاشق چنین اولیترست * ای معشوق حقیقی کندی خانۀ عشقکی یاقتی استرایسك یاق کیمدر اول کمسه که جائز دکلدر
دیر بو خانه یی ای شیر مست خوش یاق عاشقك خانه سی بو نجلین اولیتردر یعنی ای یار حقیقی ومحبوب معنوی کندی
عشقکه وشوقکه خانه اولان قلبی یاقتی استرایسك نار عشقکله انی احراق ایله اول کمسه کیمدر که سکا اعتراض ایلیه وسنك
خانۀ قلب عاشقی نار عشقله یاقدیغکه جائز دکلدر دیو سویلیه هیچ بو یله دیر کمسه یوقدر ای مست ومستغنی اولان شیر
ودلیر ودلبر بو خانۀ قلبی نار عشقله خوش یاق عاشقك خانۀ درونی بونك کبی یانوب یاقلمق اولیدر (مثنوی) بعد ازین این
سوز را قبله کنم * زانکه شمعم من بسوزش روشنم * بوندنصکره بو سوزی قبله ایلیم زیرا که شمعم بن سوزشله روشنم یعنی
بن عاشقك خانۀ قلبنی نار عشقکله یاق بوندنصکره بن همان اول سوز درونی قبله ایلیم زیرا که بن شمع عشقم یانمغله روشن
اولورم ویاندقچه زیاده نورانیت بولورم (مثنوی) خواب را بکذار امشب ای پدر * یك شبی درکوی بی خوابان کذر *
ای پدر بو کیجه خوابی ترك ایله برکیجه بیدارلرك محله سنه اوغره یعنی ای طریقتده پدر مرتبه سنه واصل اولان کمسه
بو کیجه خوابی ترك ایله برکیجه اویقوسزلر محله سنه اوغره وبیدار اولان عاشقلرك مکاننه واروب انلرله قرار ایله (مثنوی)
بنکر اینها را که مجنون کشته اند * همچو پروانه بوصلت کشته اند * بنکر این کشتی خلقان غرق عشق * اژدهایی
کشت کویی حلق عشق * نظر ایله بونلره که مجنون اولمشلردر پروانه کبی وصلت سببیله کشته لردر کور بو خلقك
کشتیلری غرق عشقدر کویا عشقك بوغازی براژدرها اولدی یعنی عقل مرتبه سنده قالان وعقال عقله مقید اولان
کمسه شول کمسه لره نظر ایله که عشق الهی ایله مجنون اولدیلر وپروانه کبی کندیلرنی نار عشقه اوروب وصلت یار ایله
کشته اولدیلر ویانوب یاقلوب کندیلرنی محو قیلدیلر نظر ایله بو خلایقك وجودلری کشتی سنه که غرق اولمشلردر عشق
فی الحقیقه دریا کبیدر وبو خلایقك وجودلری انده غرق اولمش کشتیلر کبیدر که لابد هرکسك سفینۀ وجودی برکونه
عشقه غرق اولمشدر عشقك بوغازی کویا که براژدرها اولمشدر که بو قدر خلایق کندی بوغازنه جذب ایدوب یوتمشدر
(مثنوی) اژدهایی ناپدید ودلربا * عقل همچون کوه را اوکهربا * عقل هر عطار کاکه شد ازو * طبلها راریخت اندر

آب جو) برأزدها كه نابديد ودلر بادر كوه كبى اولان عقله اول كه هر بادر هر عطارك عقلى كه اندن آگاه اولدى طبله لرى
آب جويه دوكدى يعنى عشق برأزدرها كبيدر كه جمله خلايقى يوتمشدر اويله اژدرها كه نابديد ونا پيدا ودلر بادر طاغ كبى
ثابت وراسخ اولان عقلى اوصمان چوبى كبى قاپيجى وكنديسنه جذب ايديجيدر نته كم نيجه متين وباتمكين عقلانك عقلنى
كنديسنه جذب ايدوب عاشق شيدا قيلمشدر هر عطارك عقلى كه اول عشقدن آگاه اولدى وانك رايحه سندن دماغ جاننى
معطر قيلدى عقل وفضل وعلم وهنر وتدبير وتدارك طبله لرينى بالكليه جوى فنايه دوكوب بو جمله نك تركن ويردى
وصورت عالمندن گچوب مقام عشق ومحبتده طوردى نته كم شيخ عطار حضرتلرى عشق الهيدن خبردار اولديغى كبى
جمله دكان وكاركاهدن گچوب نسى وارايسه بذل ايدوب جوى فنادن ايچوب فانى اولوب مقام حقيقتده واصل اولدى

(مثنوى) روكزين جو برنيابى تا ابد * لم يكن حقاله كفوا احد * بوريكه بو جوى ابده دك بوقارو كله مزسن حقه بودر كه
براحد انكچون كفو اولمدى جويدن مراد بونده جوى فنا اولور (ولم يكن له كفوا احد) آيت كريمه سنك تفسيرى ايكنجى
دفترده چوبان حكايه سنده سوره نك اولندن آخرينه وارنجه دك مرور ايلمشدر انده مطلب اولنه يعنى اى عاشق بوريكه
بو جوى فنادن ابد الاباد بوقارو كله مزسن وفنا اولدقدنصكره بو غيرتله متصف اولان وجودله موجود اوله مزسن واول
معشوق حقيقى يه مغاير بر وجود ايله بو جوى فنادن ظهور قيله مزسن زيرا حقيقت بونندن اول معشوق حقيقى ايچون
هيچ براحد مثل ونظير اولمدى وا كاجفت ومقارن كلمدى هر بر عاشق كه جوى فنايه داخل اوله ومجازى وموهومى اولان
وجودنى فانى قيله بقاء حقايله باقى اولور واوصاف ربانيه ايله اتصاف قيلور وكندى معشوقيله مابيننده اولان مغايرت
واثنينيت بالكليه زائل اولور وحضرت حق حقله كورر وانى ينه انك نوريله بيلور واول مرتبه ده عاشق ومعشوق براولور
برآخر كمسه اكا واصل اولمق ومقارن كلمك ممكن اولمز پس هر شول كمسه كه جوى فنايه داخل اوله بردخى فنادن اوالكى
وجوديله بوقارو كلمز واول وجود ايله حضرت حقه واصل اولمز بلكه حضرت حقه واصل اولان نور حقله اتصاف قيلان

وجود اولور (مثنوى) اى مزور چشم بگشا وببين * چند گويى مى ندانم آن واين * از وباى زرق ومحرومى برآ
درجهان حى وقيومى درآ) اى عشق وفنا طريقنده مزور اولان كمسه چشم جانكى آچ وحقيقت معنايى كور نيجه برين
بونى وانى بيلمزم برعاشق شيدايم ديو سويلرسن وبن انى وبونى برى برندن فرق ايلمزدم استغراق دعواسنى ايلرسن زرق
وريا وشهود حقايندن محروم اولمق روحه وبامرضى كبيدر پس زرق ومحروملق وباسندن بوقارو كل وجانكى زرق وريا
مرضندن قورتروب حى وقيوملق جهاننه كل حى وقيوملق جهانندن مراد حقيقت عالميدر كه عين حيات ومحض
قيوميتدر كه حق تعالينك صفاتى مرتبه سنه كل وانك حياتيله حى اول وقيوميتيله قائم اولوب زوال وفنادن نجات

بول ديمك اولور (مثنوى) تا نمى بينم همى بينم شود * وين ندانمهات ميدانم شود * تا كم نمى بينم همى بينم اوله وبو سنك
ندانملرك ميدانم اوله يعنى اى مزور چشم جانكى آچ تا كم سنك بن كورمزم ديديكك عالم همشه كورمكلكك اوله
وبو سنك بن انى وبونى بيلمزم ديديكك وبيلمزلكلرك كيدوب عين بيلمكلك اوله وجانك علم وعرفانله طوله وبوكونه مست

وشيدا اولمقدن قورتله (مثنوى) بگذر از مستى ومستى بخش باش * زين تلون نقل كن در استواش) بو تزوير هوا ايله اولان
مستلكدن گچ ومستلك بخش ايليجى اول بو تلوندن استوا اسنه نقل ايله يعنى بو نفسانى وجسمانى اولان مستانه لكدن
گچوب وشراب الهيدن ايچوب مست حقانى اولدقدنصكره سائر طالبلره دخى روحانى وحقانى اولان مستلكى بخش
ايليجى اول بو تلون وتبدلاتدن اول محبوبك استوا واعتدال مرتبه سنه نقل ايله واستقامت مقامنده قرار ايله تا كم صاحب

تمكين اوله سن وتلونات نفسانيدن قورتله سن (مثنوى) چند نازى تو ازين مستى بس است * برسر هر كوى چندان
مست هست * اى مزور سن بو مستلكله نيجه بر نازو وتفاخر ايلرسن كافيدر هر كويك باشى اوزره چوق مستلر واردر
يعنى اى اهل زرق وتزوير بو كونه تزوير ايله اولان مستلكله نازو مفاخرت ايلمه بوقدر زمانه دك بوكونه مستلكله نازايلدك

كفايت ايلر هر محله نك باشنده سنك كبى نيجه نيجه مستلر واردر (مثنوى) كردو عالم پر شود سرمست يار * جمله يك
باشند وان يك نيست خوار * اين ز بسيارى نيابد خوارئ * خوار كه بودتن پرستى نارئ * كرجهان پر شد ز نور آفتاب
كى بود خواران تف خوش التهاب) اگر ايكى عالم سرمست يار ايله پر اولسه يعنى عالم ظاهر وعالم باطن يارك سرمستى اولان
عاشقلرله طولسه جمله سى بر اولور واول بر خوار وحقير دكلدر زيرا انلرك جمله سى نفس واحد كبى اولدقلرى جهتدن
بردرلر اما شرف وعزت حسبيله نيجه يوز بيك دررلر بو سرمست يار اولنلر چوقلقدن هم خوارلق بولمز خوار وحقير كم اوله
ديرسن نارى اولان بر تن پرستدر نار خشم وشهوته منسوب اولان تن پرست اگر بر اولسون واگر عالم انلرله طلو اولسون
ينه خوار وحقير اولمقدن خالى دكلدر اما سرمست يار اولان عاشقلر فى الحقيقه نور آفتاب كبيدر فى المثل اگر جهان
آفتابك نورندن پر اولسه وعالم شعاع شمسله طولسه نجن اول خوش التهاب خوار وحقير اولور يعنى آفتابك اول خوش

اولان شعاع والتهابى عالمه طولمغله خوار وحقير اولمز (مثنوى) ليك با اين جمله بالا تر خرام * چونكه ارض الله واسع
بود ورام * وليكن بو جمله ايله بيله بالاتر صالن چونكم ارض الله واسع اولدى ورام اولدى يعنى اى تزويرله مست حق اولان
اگرچه من وجه شريف وعالى ايسه كده بو جمله حالتله بيله بالاتر صالن چونكم حق تعالى حضرتلرينك ارضى واسع ورام
اولدى لازم كادر يكه همتى عالى ايليوب ارض الله واسعه سيرنه قدم قويه سن واولكى مقاملكدن گذر ايدوب مقام قاب

قوسين او ادنى يه دك سفر قيله سن (مثنوى) گرچه اين مستى چو باز اشهب است * برتر از وى در زمين قدس هست
رو سرافيلى شو اندر امتياز) در دمنده روح ومست ومست ساز) اگرچه بو مستلك باز اشهب كبيدر يعنى بو عالم ظاهرده
مست خلق اولمق اگرچه اوطوغان كبى ايسه ده اول مستلكدن برتر زمين قدسده مستلك واردر زمين قدسدن
مراد ارض حقيقت ومرتبهٔ الوهيتدر يعنى مرتبهٔ حقيقتده بوسنك باز اشهب كبى اولان مستلككدن برتر وعاليتر
مستلك وسرخوشلق واردر بورى جمله دن ممتاز اولمقده وامتياز بولمقده روح نفخ ايديجيلكده ومست حق اولمقده
ومست ساز اولمقده بر اسرافيل اول اكثر نسخه ده مصرع ثانيده هيچ واو واقع اولمامشدر بو تقدير اوزره معنى بورى
جمله دن امتياز بولمقده مست ساز اولان مستنه نفخ روح قيلمقده بر اسرافيل اول ومرده دللره نفخ روح قيل تا سنك

دم حيات بخشكله مرده دللر زنده اوله لر وحيات طيبه بوله لر ديمك اولور (مثنوى) مست را چون دل مزاح انديشه شد
اين ندانم وان ندانم پيشه شد * اين ندانم وان ندانم بهر چيست * تا بگويى آنكه ميدانيم كيست * مستك چونكم قلبى
مزاح انديشه اولدى يعنى بر سرخوشك كه قلبى مطايبه ولاغ فكر ايديجى اولدى بونى بيلمزم وانى بيلمزم ديمك اكا پيشه
وعادت اولدى اى مست اولان وكنديسنى مسكور قيلان بونى بيلمزم وانى بيلمزم ديمكدن اوتريدر تا ديه سن اول
كمسه نى كه بز بيلورز كيمدر يعنى مست اولوب بونى بيلمزم بر واله وحيرانم ديمك مقبول دكلدر بلكه بزم بيلديكمز كبى بونى
بيلوب اول كمسه نى كه بز بيلورز انى كيمدر سويليه سن بوندن مراد مقام سكردن گچوب صحوه كله سن وبو عالمى واول عالمى

حقيقتله بيله سن واول كمسه كه بز آنى بيلورز مراد اندن خداى تعالى در سن دخى بيله سن اول كيمدر (م ى) نفى بهر ثبت
باشد درسخن * نفى بگذار وز ثبت آغاز كن * نيست اين ونيست آن هين واگذار * آنكه آن هستست انرا پيش آر * نفى
بگذار وهمان هستى پرست) اين در آموز اى پدر زان ترك مست نفى اثبات ايچوندر سوزده نفيى قو ثبتدن باشله بو بو قدر
واو بو قدر ديمكى آگاه اول كمسه كه اول واردر انى اوكه كتور نفيى قو همان وارلغه طاب اى پدر اول ترك مستدن بونى
اوكرن يعنى نجن بر سوزده بريسى نفى اولسه لابد بر آخر شيئك اثباتندن اوترى اولور مثلا لا اله الا الله كبى كه معبود بالحق
اولمين آلهه نك جمله سنى نفى ايلمك معبود بالحق اولان الله تعالى حضرتلرنى اثبات ايلمكدن اوتريدر پس سن نقدر نفى
اوله جق شيلر وار ايسه انى قو واثبات اولان شيدن ابتدا ايله وانى بيلوب همان اندن سويله بوشى بو قدر واوشى بو قدر
وبن بونى وانى بيلمزم ديمكى تيز اول قو اول كمسه كه موجود حقيقتدر انى ايلر وكتور واثبات مرتبه سنه يتور بو دكادر
واودكادر و بونى بيلمزم وآنى بيلمزم ديو نفى ايلمكى ترك ايله وهمان دائما ثابت اولان موجود حقيقى يه طاب وبونى وانى
بيلورم وهر شيده همان آنى مشاهده قيلورم دى صاقن بونى وانى بيلمزم ديمه اى پدر بونى اول ترك مستدن اوكرنكه اول

اين ندانم ان ندانم دين مطربه كورنه ديدى وانك اين ندانم وان ندانم ديمسى مقبول اتميوب رد ايلدى * استدعاى امير
ترك مخمور مطرب را بوقت صبوح * مخمور اولان امير تركك وقت صبوحده مطربى استدعا ايلمسنك بيانده در صبوح
صباح ايچلن شرابه ديرلر وتفسير اين حديث كه ان لله تعالى شرابا اعده لاوليائه اذا شربوا سكروا واذا سكروا طابوا ودخى
بو حديث شريفك تفسيريدر كه حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورديلر تحقيقا الله ايچون بر كونه شراب
واردر كه اول شرابى كنديسنك وليلرندن ودوستلرندن اوترى اعداد قيلمش ومهيا وحاضر ايلمشدر نجن اول وليلر اول شرابى
ايچسه لردى مست وسكران اولورلردى وشول وقتده كه مست وسكران اوله پاك وطيب اولورلردنيا شرابندن ملوث اولنلر
كبى ملوث اولمزلردى بلكه الواث نفسانيدن واخباث بشريه دن بالكليه طاهر اولورلردى وبو حديث شريفك آخرى بودر
واذا طابوا طاشوا ونجن پاك وطاهر اولسه لردى وجود بارندن وتن ثقلتندن خفيف اولورلردى طاش يطيش طيشا ديرلر
نجن بر كمسه خفيف اولسه واذا طاشوا طاروا ونجن خفيف اولسه لر ثقلت تعلقاتدن طائر اولورلر واوج معناده جولان
ايدرلر جوحقايقده واذا طاروا طربوا ونجن اوج معنايه طيران ايتسه لر طرب ونشاط ايدرلر واذا قاموا هاموا بو احوال
مذكوره دنصكره صورت عالمندن كيدوب عالم معناده قائم اولوب حيران وهائم اولورلر واذا شخصوا اجروا اندنصكره
كوزلرين مرتفع وياخود كنديلرى مرتفع اولوب كورلر عجائب ملكوتى وغرايب جبروتى واسرار لاهوتى شخص
ديرلر نجن بر كمسه مرتفع اولسه وياخود شخص بصره ديرلر نجن كوزنى بر يره دكه قوسه واذا ذابوا اخلصوا اندنصكره
وجود بشريه لرى اريروفنا بولور خالص وپاك اولورلر واذا بلغوا اوصلوا واذا وصلوا بقوا اندنصكره مرتبهٔ وحدته بالغ وواصل

اولورلرو چون واصل حق اوله‌لر باقی اولورلر بقاء حقله واذا بقوا صاروا ملوكا فی مقعد صدق عند ملیك مقتدر و چون باقی اوله‌لر
ملوك اولورلر مكان صدقده پادشاه مقتدرك قتنده واذا وجدوا هذا یقولون قولا لا یفهمه الا السكاری و چون بو اسرارشو
مذكور اولان معنالری دیرلر كه انی فهم ایلیه الا السكران حقیقی اولان عاشقلر فهم ایلیه‌لر (می در خم اسرار ازان
میجوشد) تاهر كه مجرد ست ازان می نوشد) یعنی می راز و اسرار كوینده اول سببدن جوش و خروش ایلر تاهر شول كمسه كه
لباس انانیتدن وجامهٔ مغایرتدن مجرددر اول میدن نوش ایلیه * قال الله تعالى (ان الابرار یشربون من كاس) نته كم
حق تعالى حضرتلری سورهٔ انسانده بو شرابی نوش ایلین ابرار حقنده بیوردی تحقیقا اوصاف بشریه ومقتضای نفسانیه
ملابسه‌سندن مجرد اولان ابرار شول بر كاسه‌دن نوش ایدرلر كه (كان مزاجها كافورا) انك مزاجی كافور اولدی ابرار برك
جمیدر ارباب برك واصحاب صحبتك جمعی اولدیغی كبی وهم المطیعون الذین لا یؤذون الذر ولا یفعلون الشر كاس ذكر محل
واراده حال قیلنمشدر یعنی شول بر خمردن ایچرلر كه اكا ممزوج اولنان كافور اولدی برودت وعذوبتده وكافور چشمه‌سنده
بر عینك اسمیدر دیمشلر وبعضلر انده كیفیات كافور خلق اولورده كافورله ممزوج اولمش كبی اولور دیمشلر * این می كه
تو میخوری حرامست ما می نخوریم جز حلالی * جهد كن تا زنیست هست شوی * وز شراب خدای مست شوی *
بو شرابی كه سن نوش ایلرسن حرامدر بز حلالدن غیری می ایچمز جهد ایله تا نیستدن هست اوله‌سن وخدانك شرابندن
مست اوله‌سن یعنی ای مزور ومرایی اولان كمسه شو شرابی كه سن خلقك وجودی كاسه‌لرندن ایچرسن وانلرك تعظیم
والتفاتیله مست اولوب خوش بكرسن بو حرامدر زیرا مستلك كه لله فی الله اولمیه اول مستلك فی الحقیقه سبب آثامدر
اما بز حلالدن غیری شراب ایچمه‌زز نه كه اكر صوری واكر معنوی شراب نوش ایلیه وز حلال وزلالدن جهد وسعی
ایله تاكم بو دلق وهمی مرتبه‌سندن قورتلوب حقله وار اوله‌سن وبقای حقیقی بوله‌سن وخدای تعالى حضرتلرینك شراب
محبت وحدتندن مست اوله‌سن وكندی وجودك قیدندن قورتله‌سن واغیار وسوكواركدن نجات بوله‌سن (مثنوی
اعجمی تركی سحر اكاه شد * وز خمار خمر مطرب خواه شد * بر اعجمی ترك سحر وقتنده اكاه اولدی وخمرك خمارندن اوتری
مطرب خواه اولدی یعنی ایچدیكی خمرك كسل وثقلتنی دفع ایلمكدن اوتری بر مطرب وایرایچی خوش الحان كمسه‌یی
طلب ایلدی تاكم آنك نغمات طرب افزاسیله ذوق وصفالر بوله وآواز جانبخشیله نیجه سرور ونشاطه نائل اوله ومطرب
ایكی قسمدر بریسی روحانی وبریسی جسمانیدر روحانی اولان مطرب شول عالم ربانی واكاه كنندهٔ مقامات
الهیدر كه انك نغمات پرلذات وكلمات حیات مضاهاتندن بزم طریقتده شراب معرفتی نوش قیلان وانك كلمات
لذیذه‌سنه كوش اوروب مستمع اولان عاشقلره نیجه طرب روحانی وذوق وصفای ربانی كاه وبی شمار سرور ونشاط حقانی
حاصل اوله انك كلمات طیبه ونغمات حسنه‌سی انلری بر مرتبه مست ومستغرق ایلیه كه غم دنیادن خلاص اوله‌لر
وقید من ومادن بالكلیه نجات بوله‌لر وجسمانی اولان مطرب دخی شول طرب دهنده ونشاط افزاینده اولان خوش
آواز كه انك نغمهٔ روح افزاسندن جانه صفا وقلبه ذوق وجلا كله نته كم بو ایكی قسم اولان مطربلرك بیاننه شروع ایدوب
بیوررلر (مثنوی) مطرب جان مونس مستان بود) نقل وقوت وقوت مست آن بود * مطرب ایشانرا سوی مستی كشید
بازمستی ازدم مطرب چشید * جان مطربی مستان الهینك مونسی اولوب مستلك قوتی ونقل قوتی اول مطرب اولور
یعنی مست شراب محبت الهی اولان عاشقك قوت جانی وقوت جنانی اول مطرب جانك ومونس مستانك كلام
دلكشاسندن واداو صدای روح افزاسندن حاصل اولان ذوق روحانی ولذات حقانی اولور مطرب انلری مستلك جانبنه
چكدی كیرو مستلكی مطربك دمندن طاتدی یعنی مطرب حقانی واكاه كنندهٔ اسرار ربانی اولان مرشد بو مستان
شراب محبتی اولامی وحدتدن وشراب محبتدن مست اولمق جانبنه چكدی كیرو بو مستان الهی هر بریسی مستلكی اول
مطرب روحانینك دم حیاتبخشندن طاتدی وانك روح افزاسندن ذوق ایتدی (مثنوی) ان شراب حق بران مطرب
برد) وین شراب تن ازین مطرب جرد) اول مست ربانی شراب حقی اول مطرب روحانی سببیله ایلتور و بو مست نفسانی تن
شرابنی بو مطرب جسمانیدن اوتلر برد ایلتوردیمكدر بونده اخذ ایلر وجذب ایلر معناسنه استعاره اولنمشدر جرد
اوتلر دیمكدر بونده غدا بولور وحظ آلور معناسنه استعمال قیلنمشدر واولكی مصرعده اولان مطربدن مراد مطرب
روحانی وایكنجی مصرعده اولان مطربدن مراد مطرب جسمانیدر وتقدیر كلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور كه اول
مست الهی وشارب رحیق توحید ربانی شراب حقی اول مطرب روحانی ومرشد ربانی سببیله اخذ ایدوب نوش ایلر
واغیار وماسوایی بالكلیه فراموش ایلر و بو مست حظوظ نفسانی شراب تنی وذوق بدنی بو مطرب جسمانینك اصوات
حسنه ونغمات لذیذه‌سندن آلور وانك آواز حیاتبخشندن قوت وغدای جسمانی بولور اكرچه صوت حسن روحانیدر
اما جسمانی وشهوانی اولان كمسه‌نك بدننه متعلق اولان ذوق وشوقی تهییج ایلرپس جسمانی اولان كمسه جسمانی اولان

مطربدن تن ذوقنی آلور اما روحانی اولان كمسه اول مطربی دكلسه انك آواز خوشی اكا روحانیتی زیاده ایلر واول مطرب
جسمانیدن روحانی اولان غدالر وذوق وصفالر بولور البته سماع هر كسك قلبنده اولان حالنی مهیج ومحرك اولور اهل تنك
جسمنه متعلق اولان حظوظ ولذاتی زیاده قیلور واهل روحك روحانیتنی واذواق وحالاتنی مهیج ومحرك اولور پس اهل
روح مطرب تندن ذوق روحانی بولور واهل تن اندن شراب تنی وذوق بدنی نوش قیلور ایكی كمسه‌نك بر مطربی دكلمه‌سنده
لابد تفاوت واردر بری اندن بر كونه لذت آلور واول بری دخی بر كونه لذت بولور نته كم سماعك ما بیننده تفاوت اولدیغی كبی
مطرب لفظی دخی اكرچه بر كلمه‌در اما بو اسمله مسمی اولان كمسه‌لرك ما بیننده هم چوق تفاوت واردر نته كم بو تفاوتلره
اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) هر دو كریك نام دارد در سخن * لیك شتا این حسن تا آن حسن * هر ایكیسی سوزده
اكر بر نام طوترسه لیكن بو حسندن اول حسنه دك فرق عظیم واردر یعنی بو مطرب جان ومطرب تنك هر ایكیسی اكرچه
سوزده بر اسم طوترایسه وایكیسنه بیله بحسب اللفظ مطرب دینور ایسه لكن بو حسندن اول حسنه دك تفاوت
بی شمار واردر مجرد ایكی كمسه‌نك نامی حسن اولمغله ذاتلری دخی حسن اولمق لازم كلمز وایكی كمسه‌یه مطرب دینمكله
ایكیسنك بیله ذاتلری بر اولمق كورنمز بلكه چوق بر اسمده مشترك شیلر واردر كه انلرك ذاتلری اصلا بر برینه بكزه‌مز (می
اشتباهی هست لفظی در میان * لیك خود كو ز آسمان تا ریسمان * اشتراك لفظ دائم رهزنست) اشتراك كبر ومؤمن
در تنست * انلرك میانده اكرچه لفظه منسوب بر اشتباه واردر ولیكن آسماندن خود ریسمانه دك قنی ریسمان ایلكه
دیرلر لفظك اشتراكی دائم رهزندر كبر ومؤمنك اشتراكی تنده‌در یعنی بو مطرب ایله اول مطربك میاننده لفظه منسوب اشتباه
واشتراك واردر كه ایكیسنه بیله مطرب دینور ولیكن آسماندن ریسمانه دك برابر اولمق قنی آسمانله ریسمانك ما بیننده عظیم
تفاوت اولدیغی كبی مطرب الهی ایله مطرب جسمانینك ومست حق اولان ایله مست خلق اولان كمسه‌نك ما بیننده
آسمان ایله ریسمان قدر فرق واردر اكرچه هر بری لفظده مشترك ایسه‌لرده معنی حسبیله مشترك دكللردر مثلا عین لفظی
كبی كه بر نیجه معنی مقابله‌سنده وضع اولنمشدر كونش معناسنه وكوز معناسنه والتون معناسنه وچشمه معناسنه
وضع اولنمشلردر لفظ عین بو جمله معنیده اشتراكه دلالت ایلر پس اشتراك لفظ همیشه رهزندر كه چوق كمسه لفظك مشترك
اولمسیله انك دلالت ایلدیكی بعض معنالردن غافل اولورو انك مدلولی اولان معنالری دخی بری برینه متقارب ومتساوی
قیاس قیلور حال بو كه بویله دكلدر مثلا كافر ایله مؤمنك تنده اشتراكی واردر وكذلك بشر اولمقده هم بو جمله انبیا واولیا
وكفار واشقیانك اشتراكی واردر نته كم (قل انما انا بشر مثلكم) دیو حق تعالى حبیبنه امر ایدوب حضرت رسول اكرم صلى
الله علیه وسلم كافرلره بن دخی سزلك كبی بر بشرم وبشریتده سزكله مشتركم دیو تحقیق بیوردی پس اول حضرت علیه
الصلوة والسلامك وسائر انبیا واولیانك اشقیا ایله بشریتده مشترك اولملری ایله معناده ومرتبه‌ده هم مشترك اولملری لازم كلمز
بلكه بشردن بشره بین السماء والارض فرق واردر نته كم حق تعالى بیورر وما یستوی الاعمى والبصیر ولا الظلمات ولا النور
ولا الظل ولا الحرور وما یستوی الاحیاء ولا الاموات (مثنوی) جسمها چون كوزهای بسته سر * تا كه در هر كوزه
چه بود آن نكر) كوزهٔ آن تن پر از آب حیات) كوزهٔ این تن پر از زهر ممات) كر بمظروفش نظر داری شهی) ور بظرفش بنكری
تو كمرهی) مثلا جسملر باشی باغلنمش كوزه‌لر كبیدر تاكه هر كوزه‌ده نه اوله كانظر ایله اول تن كوزه‌سی آب حیاتدن پردر
بو تن كوزه‌سی زهر مماتدن مملودر اكر مظروفنه نظر طوترایسك شاهسن واكر انك ظرفنه نظر ایلیه‌سن كمراهسن یعنی
بو خلقك جسملری فی المثل باشی باغلو كوزه‌لر واوستی اورتلمش كاسه‌لر كبیدر هر برینك ایچنده بر كونه حالت وبر نوع صفت
وخصلت واردر تاكم هر كسك كوزهٔ وجودنده نه كونه صفت وخصلت واردر سن اكا نظر ایله مثلا اول بر تن كوزه‌سی
آب حیات معنویدن پردر و بو تن كوزه‌سی دخی زهر ممات نفسانیدن پردر علم وعرفان واسلام وایمان وتحقیق وایقان
وشهود وعیان آب حیات كبیدر بعض كمسه‌لرك كوزهٔ تنی بو كونه آب حیاتله طلودر وجهل وغفلت وكفر ومعصیت
وشك وشبهت وبونلر امثالی اولان صفت وخصلت زهر ممات كبیدر بعض كمسه‌لرك وجودی كوزه‌سی دخی بو كونه زهر
ممات معنوی اولان صفتلر وخصلتلرله طلودر پس سن اكر وجود كوزه‌لرینك ایچنده مظروف اولان صفتلره نظر
طوترایسك شاه معنویسن واكر بو وجود كوزه‌لرینك ظرفنه وشكل وصورتنه نظر طوترایسك سن كمراهسن زیرا چوق
كمسه‌نك وجودی واردر كه بحسب الظاهر جمیل وملیحدر اما باطنی خبیث وقبیحدر وچوق كمسه‌لرك دخی باطنی جمیل
ومنیردر اما بحسب الصوره زشت وحقیردر پس ناظر سیرت اولان عارف وعاقلدر وناظر صورت اولان غافل وجاهلدر
مثنوی) لفظ را مانندهٔ این جسم دان) معنیش را در درون مانند جان) دیدهٔ تن دائما تن بین بود) دیدهٔ جان جان پرفن بین
بود * پس لفظی بو جسمه مانند ومشابه بیل انك معناسنی درونده ماند جان بیل دیدهٔ تن دائما تن كوریجی اولور
اما جان كوزی پرفن اولان جانی كوریجی اولور یعنی الفاظی دخی همان انسانك اجسامی كبی بیل هر بر لفظك

معناسنی درونده اولان جان کبی بل هر جسمك جانی بر کونه اولدیغی کبی هر لفظك معناسی دخی بر کونه در اما همیشه
بو تنه متعلق اولان ظاهر کوزی تن کوریجی اولور ودخی مکتوبه اولان الفاظ وحروفه نظر قیلیجی اولور لفظلرده اولان
معنالری کورمکه وتنلرده اولان جانلره نظر ایرکورمکه بو کوزك استعداد وقابلیتی یوقدر وجانه متعلق اولان دیده که
اکا بصر بصیرت دیرلر بو بصر بصیرت پرفن اولان جانی کوریجی ودرونده اولان احوال واوصافه نظر ایرکوریجی والفاظ
وحروفده اولان معنالری هم بیلیجی واسرارونکاتنه عالم اولیجی اولور اکر دیدهٔ جان بین طوترایسك هر لفظك سرنی
وحقیقتنی بیلوب مهتدیلردن اولورسن واکر دیدهٔ جان بین طوتمیوب همان دیدهٔ تن طوترایسك وناظر صورت
اولورایسك سیرت ومعنیدن غافل اولوب ضال وکمراه قالورسن (م ی) پس زنقش لفظهای مثنوی * صورتی ضالست
وهادی معنوی * درنبی فرمود کین قرآن زدل * هادیٔ بعضی وبعضی را مضل * پس مثنوینك لفظلرینك نقشلرندن
صورتنه منسوب اولان ضال ومعنوی اولان هادیدر قرآنده حق تعالی بویله بیوردیکه بو قرآن دلدن بعضیسنه هادی
وبعضیسنه مضلدر یعنی مثنوی شریفك الفاظ شریفه سنك نقشندن هر کیمکه صورت ظاهره سنه منسوبدر
وسر ومعنادن غافلدر ضالدر انکچون که بو مثنوی شریفك بعض ابیاتی وحکایاتی واردرکه اکر ظاهرنه حمل اولنسه
عین ضلالتدر مثلا هزلیاتنه متعلق اولان حکایات کبی وبعض اسرار غامضه یی جامعه اولان ابیات کبی بو کونه ابیات
فی چوقدر بو جمله دن بری بو سرخ شریفده واقع اولان بو بیت لطیفدرکه بیورر * بیت * می درخم اسرار ازان میجوشد
تا هر که مجردست ازان می نوشد * اکر بو میدن مرادی صوریدر دینسه عین ضلالتدر پس مثنوی شریفك صورت
وظاهرسنه منسوب اولان کمسنه ضال ومضل اولور اما معناسنه منسوب اولان سیرتی ورمزنی بیلان کمسنه هادی
ومهتدی اولور مثلا دیرکه بو میدن مرادی محبت الهیدر ومجرد اولمق لباس شهوانیت وقیود نفسانیتدن مجرد اولمقدر
هر شول کمسنه لرکه قلبی ملابس کونیه دن مجرد اوله اول کمسنه لر بو میدن نوش ایدرلر شول کمسنه لرکه مثنوی شریفك
الفاظنك معناسنی بو کونه بیلورلر وبو اسلوب اوزره تعبیر وتحقیق قیلورلر انلره مثنوی شریف هادی اولور وشول کمسنه لرکه
بونك صورتنه منسوب اولورلر والفاظندن مستفاده اولان معانی ایله بلا تأویل عمل قیلورلر مثنوی شریف انلره سبب
ضلالت وباعث غوایت اولور حضرت قرآن دخی اکثر کمسنه یه سبب ضلالتدر واکثر کمسنه یه دخی سبب هدایتدر نته کم
حق تبارك وتعالی حضرتلری قرآن عظیمده بیوردی که بو قرآنك مثلی قلبدن بعض کمسنه لره هادی وبعضلره دخی
مضلدر کما قال الله تعالی فی سورة بنی اسرائیل (ان هذا القران یهدی للتی هی اقوم) وقال فی سورة البقرة (یضل به کثیرا
ویهدی به کثیرا وما یضل به الا الفاسقین) بو آیت کریمه نك تفسیری جلد اولك دیباجهٔ عربیسنده ودخی بعض مواضعده
مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (م ی) الله الله چونکه عارف کفت می * پیش عارف کی بود معدوم شی * فهم تو چون بادهٔ
شیطان بود * کی تراوهم می رحمان بود * الله الله چونکم عارف می دیدی عارف قتنده معدوم شیٔ نجین اولورسنك فهمك
چونکم بادهٔ شیطان اوله سکا نجین می رحمان وهمی اولور یعنی الله حقیچون چونکم بر عارف کامل می دیه ویا خود شراب
وساقی دیو سویلیه اول عارفك قتنده معدوم وفانی اولان شیٔ حکمنده اولمز جمیع اشیا ایسه بر مقتضای (کل من علیها فان
وبرموجب (کل شیٔ هالك الا وجهه) عارفلرك چشم شهودنده الآن فانی وبی وجوددر پس معدوم وبی وجود اولان
شیٔ انلرك قتنده نیجه شیٔ ومی اولورکه حتی انلر فی الحقیقه معدوم اولاندن مست اوله لر وچاشنی ولذت بوله لر انلر مست
اولمزلر وچاشنی ولذت بولمزلر الا می سبحانی وبادهٔ رحمانیدن که اول باده وانك ذوقی همیشه باقی وانی عارفلرك روحنه حق تعالی
حضرتلری ساقیدر اما ای ناقص المعرفه اولان کمسنه عارفك می دیمه سندن چونکم سنك فهم وادراکك بادهٔ شیطان اوله
یعنی انك می دیمه سندن سنك عقلك ام الخبائث اولان می حرامی فهم قیله سکا می رحمانی وهم ایتمك نجین میسر اولور
وسنك وهمکه وعقلکه می رحمانك خیالی نیجه کلور چونکم سن عارفك می دیمه سندن شیطان باده سنی فهم ایده سن
بو مقرردرکه سنك وهمکه وعقلکه بادهٔ رحمانی خاطره سی وشائبه سی کلمز دیمك اولور بو وجه دخی جائزدرکه دینه ای ناقص
المعرفه اولان کمسنه سنك فهمك چونکم بادهٔ شیطان اوله چون تشبیه ایچون اولوب سنك فهمك بادهٔ شیطان کبی اوله
سکا می رحمان وهمی نجین میسر اولوردینسه دخی جائزدر وفی الحقیقه شول کمسنه که هنوز دخی اشیا فهم ایدیجی اوله
خدادن وخدانك اولیاسنك ذوقندن فهم ایدیجی اولمیه انك فهمی بادهٔ شیطانی کبی اولوب اول کندی فهمندن مست
اولور ومی رحمانی وهمندن محروم قالور (مثنوی) این دو انبازند مطرب با شراب * این بدان وآن بدین آرد شتاب
بو ایکیسی یعنی مطرب ایله شراب انبازلردر بو اکا و او بوکا شتاب کتورر مطرب که آکاه کنندهٔ مقامات الهی وشراب که
محبت ربانی وذوق سبحانیدر بو ایکیسی بری برلریله یارلر وبری برلرینه معینلردر بو مطرب اول شرابه واول شراب
بو مطربه سرعت وشتاب کتوریجی وبری برلرینه رغبت ومیل ایدیجیدرلر لابد مطرب شرابی وشراب دخی مطربی

مقتضی

مقتضی اولور زیرا مرشد ربانی حقانی اولان ذوقی وحقانی اولان ذوق دخی ربانی اولان مرشدی مستلزم اولور (مثنوی
پرخماران از دم مطرب چرند * مطربانشان سوی میخانه برند) پرخمارلر مطربك دمندن اوتلرلر مطربلر انلری میخانه
جانبنه ایلتورلر یعنی خمر الهیدن زیاده مخمور اولان مستلر آکاه کنندهٔ مقامات الهی اولان مرشدلك دم حیات بخشندن
لذت آلورلر وغدا بولورلر ومرشد طریق الهی اولان مطربلر هم اول مخمورلری میخانهٔ حقیقت ومصطبهٔ محبت جانبنه
ایلتورلر واول شراب الهینك معدن مقرنه انلری واصل ایدرلر (مثنوی) آن سر میدان واین پایان اوست * داشده
چون کوی در چوکان اوست * اول مطرب سر میدان وبو میخانه انك پایانیدر کوکل انك چوکانده کوی کبی اولمشدر
یعنی اول مطرب حقیقت عشق ومحبت میدانك باشی والی اولمشدر ومیخانهٔ حقیقت انك نهایتی وپایانی کلمشدرکه
بر سالك میدان محبته داخل اولمق استه سه اولا مطرب روحانی اولان مرشد ربانی یه کلور واندن ابتدا قیلور پس مطرب
روحانی میدان محبتك باشی اولور وکوکل انك چوکان ارادتنده کوی کبی اواش اولور وعاقبت الامر اول میدان محبتده
غلطان اوله رق اول میدانك پایانی اولان میخانهٔ حقیقتده کاوب انده قرار قیلور (مثنوی) در سر ار آنچه هست کوش
آنجا رود) در سر ار صفراست آن سودا شود) سرده اول نسنه که وار در کوش اوراه کید ر سرده فرضا اکر صفرا وار در اول
سودا اولور بو بیتك ایکی مصرعنده بیله واقع اولان سر کلمه لری فتح سین ایله اوقنمقدن کسر سین ایله اوقنمق فهمه اقرب ومحله
انسبدر زیرا فتح سین ایله اولدیغی اوزره معنی باشده هر نه کونه حالت وار ایسه قولاق اول جانبه کیدر واول حالته متعلق اولان
سوزلری استماع ایدوب قبول ایدر فرضا باشده اکر آثار صفرا اولسه اول صفرا محترق اولدقده سودا اولور صفرایی اولان
کمسه سودایی اولور اطبا بویله دیمشلردرکه صفرا محترق اولسه سودایه تبدیل اولور اکرچه صفرانك وسودانك محلری
درونده در لکن انلرك اثرلری دماغده در بو تقریب ایله باشده صفرا وسودا وار دیمك جائز اولور اما بو محلده صفرا وسودادن
مراد حقیقت صفرا وحقیقت سودا دکلدر بلکه صفرا عقل وهوشدن کنایت وسودا بی عقل وبی هوش اولمقدن عبارت
اولور وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه باشده هر نه فکر وحالت غالب اولسه قولاق اول جانبه مائل وتابع اولور فرضا
اکر باشده عقل وهوش اولسه عاقبة الامر اول سودای عشقله بیهوشلکه مبدل اولور اما سر کسر سین ایله اوقنورسه
معنی بویله دیمك اولور باطنده اول حالت که وار در وغالبدر لابد قولاق اول جانبه مائل اولور واکا متعلق اولان کلماتی
استماع ایدوب قبول قیلور فرضا اکر باطنده صفرا اولسه محترق اولدقده اول سودا اولور عقل دخی بویله در اکر باطنده
عقل اولسه سوز عشقله اول عقل محترق اولدقده سودای عشقه وبیهوشلغه متبدل اولور وبو معنایه بو بیت شریف دخی
دلالت وشهادت قیلور (مثنوی) بعد از آن این دو بیهوشی روند * والد ومولود انجا یك شوند * اندنصکره بو ایکیسی
بیهوشلغه کیدرلر والد ومولود انده بر اولور این دودن مراد بر قاچ وجه اولمق جائزدر اولا باشده اولان حالتله کوشده
اولان استماعه اشارت اولوب معنی بویله دیمك اولورکه صفرای عقل سودای عشقه متبدل اولدقدنصکره بو ایکیسی که
مرادانلردن باشده اولان حالت وکوشده اولان دکلمك وسوز فهم ایلمکدر بیهوشلك جانبنه وحیرت مقامنه
کیدرلر باشده اولان حالت که فی المثل والد کبیدر وکوشده اولان استماع که فی المثل مولود کبیدر اول مرتبه ده فرق
وتمییز کیدوب بر اولور وثانیا این دو کوشه وصفرایه اشارت اولوب کوشدن مراد دکلمك وصفرادن مراد اکلمق
وفهم ایلمك اولوب صفرای عقل سودای عشقه منقلب اولدقدنصکره بو کوشده اولان دکلمك وهوشده اولان اکلمق
بیهوشلك جانبنه کیدرلر کوشده اولان دکلمك فی المثل والد کبی وهوشده اولان اکلمق مولود کبیدر بو ایکیسی
اول مرتبه بیهوشلکده بر اولور دیمك اولور ثالثا این دو مطرب ایله مخموره اشارت اولوب معنی بویله دیمك اولورکه
صفرای عقل سودای عشقه منقلب اولدقدنصکره بو مطرب ایله سرمست اولان مخمور بیهوشلك عالمنه کیدرلر
والدکه مراداندن مطرب روحانیدر ومولودکه مراداندن شارب بادهٔ رحمانیدر بو ایکیسی اول بیهوشلك مرتبه سنده
بر اولورلر ووالِه وسکران اولوب سنلك وبنلك اورته لقدن قالقوب وشیخلك ومریدلك یقینی برطرف اولوب نفس واحد
اولمق حکمنی بولور وبو مرتبه ده فرق وتمییز کیدوب مستغرق اولورلر نته کم شاربان بادهٔ صوری اولنلر دخی مجلس کرم
اولدقده وسکر نهایتنه بولدقده امیرلك واسیرلك یقینی برطرف اولوب جمله سی بکرنك اولور وفقر ایله غنی برابر اولور
ودرد شاد ایلکه صلح قیلور (مثنوی) چونکه کردند آشتی شادی ودرد * مطربانرا زان ما بیدار کرد * چونکه سرور
ودرد بری برلریله صلح ایلدیلر مطربلری برم ترکز بیدار ایلدی یعنی چونکم مرتبهٔ سکرده شادی وراحت والم ونقم ونعم
بری برلریله صلح قیلدیلر وتفرقه وتضاد کیدوب احوال متضاده برطرف اولدیلر برم ذکر ایلدیکمز امیرلك مطربلری
ایقاظ ایلدی وانلره ای مطربلر تغنی وترنم ایلك وبکا یا بر بیت ویا بر غزل سرآغاز ایدلك دیو سویلدی (م ی) مطرب آغازید
بیتی خوابناك * که انلی الکأس یا من لا اراك * مطرب بر خوابناك بیته باشلدی بو یله دیو که ای شول کمسنه که بن سنی

كورمزم بكا بر كاس اناله ايله كاس شرابله طلو اولان قدحه ديرلر بعض نسخه‌ده خوابناكيرنه سوزناك واقع
اولمشدر اما اصح اولان نسخه‌لرده خوابناكدر ومحله انسب اولان هم بودر بو بيتك خوابناك اولمسى مطربك
ساقئ حقيقى بى كورمسى وآنى كنديدن بعيد صانوب اكاندا قيلمسى ملابسه‌سيله اولور ومن دن مراد
حضرت حق وساقئ مطلق اولور يعنى چونكم شارب خمر اولان ترك مخمور مطربدن برمعنيدار قوله سراغاز
اتمكى طلب قيلدى مطرب برمشعر خواب غفلت وموهم بعد ومفارقت اولان بيتى ايرلامغه وسرود ايلمكه
باشلدى وديدى كه اى شول ساقئ حقيقيكه بن سنى كورمزم بكا شراب مشاهده ومعاينه ايله پر اولمش بر كاسه
صون تا آنى نوش ايدم وكنددن محجوب كيدم وسنك نوركله مشاهده ايدم (مثنوى) انت وجهى لا عجب
ان لم اراه * غاية القرب حجاب الاشتباه * سن بنم وجهم سن اكر بن اول وجهمى كورمزسم عجب دكلدر زيرا غاية
قرب حجاب اشتباهدر وجهدن مراد بونده حقيقتدركه وجه الشئ حقيقته ديمكله ودخى حقيقته الشئ وجهه ديمكله
تعبير وتفسير ايدرلر نته كم كل شئ هالك الا وجهه آيتنده وجهه ده اولان ضمير شيئه راجعدر دين محققلر كل شئ هالك
الا وجهه اى الا حقيقة الشئ ديمكله تفسير ايلمشلردر پس حقيقة الحقايق اصل حق تعالى حضرتلريدر اويله اولنجق
اكانت وجهى وانت حقيقتى ديو خطاب ايلمك جائز اولور پس بو اعتبار اوزره اول مطرب جناب عزته وساقئ حقيقته
بو كونه خطاب ايدوب ديديكه اى محبوب حقيقى واى ساقئ باقى سن بنم حقيقتم سن بن اول حقيقتم حقيقتى بكا
غايت قربى اولديغندن اوترى كورمزسم عجب دكلدركه غايت قرب اشتباه والتباسدن اولان حجابدركه حق تعالينك
كمال ظهورى خفاسنه سبب اولوب انك شهود ومشاهده‌سنه غايت ظهورى نقاب اولمشدر وكذلك انسانه زياده قربى
شبهات وشكوك نوعندن انك معناسنه بر حجاب اولمشدر (وهو معكم اينما كنتم) ديمش ايكن ودخى (واعلموا ان الله يحول
بين المرء وقلبه) بيورمش ايكن ودخى (ونحن اقرب اليه من حبل الوريد) ديو تحقيق قيلمش ايكن بز بو آيتلرك معناسندن
وسرندن غافل اولوب واول حضرتك بزه غايت قربى بيله ميوب بلكه بزم ذاتمزى وحقيقتمزى اندن جدا وآنى بزدن بعيد
ظن ايليوب بو ظن وشبهه بزه عين حجاب اولمش وبزم عينمز انك معاينه‌سندن اعمى قالمشدر وشيخ حضرتلرى
بيوردقلرى رباعى بو مضمونه خوش دلالت وشهادت قيلمشدر (رباعى) توهمت قدما ان ليلى تبرقعت * وان لثاما
دونها يمنع اللثما * فلاحت فلا والله ما ثم مانع * سوى ان طرفى كان عن حسنها اعمى (مثنوى) انت عقلى لا عجب
ان لم ارك) من وفور الالتباس المشتبك * سن بنم عقلم سن اكر بن سنى كورمزسم عجب دكلدر مشتبك اولان التباسك
وفورندن اوترى شبك قرشدرمق خلط كبى وتداخل معناسنه درنته كم تشبيك الاصابع ديرلر تخليط وتداخل معناسى
وبرلر مشتبك مختلط معناسنه اولور انت عقلى ديمك انت متجلى فى عقلى ديمك تقديرنده اولور وعقل حق تعالينك نورى
وعقلده اولان تدبيرى فى الحقيقه حق تعالينك تدبيرى اولديغى اعتبارله حق تعالى يه انت عقلى ديمك جائز اولور كه خالق
عقل وعقلده متجلى ومدبر همان اولدر وعقل انك ارادتى اولمينجه بر تدبيره قادر اوله مز وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه
اى خالق عقل اولان لطيف پادشاه سن بنم معقولم سن وياخود عقلمده متجلى ومدبرسن بن سنى اكر مختلط اولان التباس
واشتباهك وفرت وكثرتندن اوترى كورمزسم البته عجيب وغريب دكلدر زيرا انسانك وجه عقلى مختلط اولان التباسدن
وبرى برينه تداخل قيلان اشتباك واشتباهدن اوترى كورمز پس اوهام مشتبكه وخواطر مشتبهه بر بره جمع اولسه
وبرى برينه تداخل قيلسه صورت عقلده متجلى اولانى وتدبير قيلانى وحبل وريددن اقرب اولان وجه حقيقئ انسان
كورمك عجيب وغريب اولمز (مثنوى) جئت اقرب انت من حبل الوريد * كم اقل يا يا نداء للبعيد * سن بكا
حبل وريددن اقرب كلدك نيجه بر يا ديم يا حرفى بعيد ايچون ندادر بو بيت سورهٔ قافده اولان بو آيت كريمه يه اشارت اولور
قال الله تعالى (ولقد خلقنا الانسان ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن اقرب اليه من حبل الوريد) يعنى تحقيقا بز خلق
ايلدك انسانى وبز بيلورز اول شيئيكه انك نفسى آكا وسوسه ايلر وسوسه صوت خفى يه ديرلر وبز انسانه بوين طمرندن اقربز
ومعناى بيت بويله ديمك اولور كه اى ساقئ باقى واى بنده‌لرنى همیشه حافظ وواقى سن بكا بو بنم طمرندن قريب تر وبنم
ذاتمدن بكا نزديكتر كلدك بن نيجه بر يا الهى واى پادشاهلر پادشاهى ديو يا حرفيله ندا ايلرم يا حرفى خود اكثر بعيد ايچوندر
يا حرف ندادر قريب واسطه وبعيده انكله ندا اولنور اكثر بعيده ندا اولنديغيچون يا نداء للبعيد ديمشلردر ياخود يا حرفيله ندا
اولنمغه بر منادى وبر دخى منادا اقتضا ايلر بركسه حق تعالى يى كندى يه قريب صانوب وليكن كنديسنى اندن غيرى
وجدا بيلوب يا الله ديسه اكرچه كندى زعمنده قريبه ندا ايلرسه ده فى الحقيقه ينه بعيده ندا ايلمش اولور زيرا منادى ايله
منادا مغايرت اثنينيتى اقتضا قيلور واثنينيت ايسه مخل توحيد اولور پس حضرت حقى كنديدن غيرى وجدا بيلن واكا
بو اعتبار له يا الله ديو ندا قيلان كسه فى الحقيقه اهل توحيد اولمز نته كم اهل توحيد اولان مشايخك التوحيد اسقاط

الاضافات بيوردقلرى بو معنايه دليل اولور وابن فارض حضرتلرينك بو بيت شريفى هم بو مضمونى تأييد قيلور * بيت
وقد رفعت تاء التخاطب بيننا * وفى رفعها عن فرقة الفرق رفعتى (مثنوى) بل اغالطهم انادى فى القفار * كى اكتم
من معى ممن اغار * بلكه بن بونلره مغالطه ايلرم قفارده ندا ايلمكله تا كم بنمله بيله اولان منى بن اغاره ايلين كمسه‌دن كتم ايليه يم
بل اضراب ايچوندر اغالط مفاعله بابندن نفس متكلمدر ضمير حضرت حقدن بعيد اولان ناسه راجعدر قفار كسر قافله
خالى اولان ارضه وبيابانه ديرلر كى حروف ناصبه‌دندر اكتم تفعيل بابندن نفس متكلمدر جعل معناسنى متضمندر اغار
فتح همزه ايله غار يغاردن بروزن خاف يخاف نفس متكلم اولمقده جائزدر غيرتدن نته كم غار الرجل على اهله يغار غيرا وغيرة
وغارا ديرلر قچن بركسه اهلى اوزره غيرت ايلسه فتح همزه ايله اغار يغيردن فعل ماضى اولمقده جائزدر ومصرع اول جمله
مستأنفه اولوب سؤال مقدره جواب اولور كان برسائل ديركه يا بعيد ايچوندر بن آنى شمدنصكره لسانمه كتورمزم
ديمك معناسنى اشعار ايلدك حال بوكه سن ندا ايلرسن وحق تعالى يى كندكدن بعيد منزله‌سنه قويوب يا الله
ديو سويلرسن دير جواب بيورورلر بلكه بن بويله ديمكله بو ناسى غلطه براغورم وبو خلقه اظهار غلط ايدرم اكرسن
بو ناسه نيچه اظهار غلط ايدرسن وبونلرى نه حيثيتدن غلطه براغورسن ديرايسك بن صحرا وبيابانلرده چاغروب يا الله
ديو ندا ايلرم تا كم بنمله اولان محبوبمى شول كمسه دنكه بن اكا غيرت ايلرم تا كتم قيلم اكرچه انك بصر بصيرتى بنمله اولان
محبوبمى كورمز وليكن بن كمال غيرتمدن انى اول اعمى دلدن بو اسلوبله ستر وپنهان ايلرم واكر اغار فتح همزه ايله افعال
بابندن فعل ماضى اوقنور سه معنى بويله ديمك اولوركه بلكه بن قفارده ندا ايتمكله بو حقدن غافل اولان ناسه اظهار غلط
ايدرم تا كم بنمله اولان محبوبمى شول كمسه‌كه غارت قيلجى ويغما ايديجى بيكانه ونامحرمدر اندن كتم قيلم اكرچه انك
بصر بصيرتى اول بنمله اولان حضرت محبوبه مى كورمز ايسه ده بنمله بيله اولان حقيقت محبوبه مى وحضرت معشوقه مى
بنم اكا كمال غيرتمدن كنديسنى نامحرم اولان كوردللردن ستر وپنهان ايلرم حال بوكه اول كوردل انى كورمكه وانك جمال
با كمالنه نظر ايركورمكه قادر دكلدر نته كم حضرت عائشهٔ صديقه بر اعمانك قپودن ايچرو كلديكنى كوردكده
فى الحال استتار واحتجاب قيلدى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم اكا نيچون استتار واختفا ايلرسن بو خود
بر اعمادر كوزلرى سنى كورمز ديو سؤال ايلدكده حضرت عائشه حضرت پيغمبر عليه السلامه اول بنى كورمز ايسه
بن انى كورورم وسنك بكا كمال غيرتكى بيلورم ديو جواب ويرديكى بو سرخ شريفده معلومك اولور ونتيجه ومقصودنه
ايدوكى هم عنقريب ظهوره كلور انشاء الله * در آمدن ضرير در خانهٔ مصطفى عليه السلام وگريختن عائشه
رضى الله عنها از پيش ضرير وگفتن رسول كه چه مى گريزى او ترا نمى بيند وجواب دادن عائشه رسول الله را صلى الله
عليه وسلم را * بو سرخ شريف وبيان لطيف ضرير بر كمسه‌يدر حضرت مصطفى صلى الله عليه وسلمك سعادتخانه‌سنه
وحضرت عائشهٔ صديقه‌نك رضى الله عنها اول ضريرك اوكندن فرار ايلمسيدر وحضرت رسول عليه الصلوة
والسلامك حضرت عائشه‌يه ديمسيدركه اول ضريردن نه قاچارسن اول ضرير سنى كورمز وحضرت عائشه‌نك
رسول اللهه جواب ويرمسيدر (مثنوى) اندر آمد پيش پيغمبر ضرير * كاى نوابخش تنور هر خمير * اى تو مير آب
ومن مستسقيم * مستغاث المستغاث اى ساقيم) پيغمبر عليه السلامك حضور شريفلرينه بر ضرير كلدى وديديكه اى
هر خميرك تنورينه نوا بخش اولان رسول نوا بونده نصيب وقدرت معناسنه در خميردن مراد مايه تنوردن مراد آتش شوقله
كرم اولان طالبك وجودى اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه اول اعمى حضرت مصطفى يه ديدى اى هر مايه‌نك
تنورى مثابه‌سنده اولان طالب پر حرارته نصيب وقدرت بخش ايلين نبى عالى جناب اى رسول خداسن فى المثل بر آب
وبن مستسقيم المستغاث المستغاث اى بنم ساقيم يعنى اى رسول خداسن آب حيات معنانك اميرو مالكيسن
وبن مستسقيم مستسقى اولان آبه طويميوب همیشه عطشان اولديغى كبى بن درياى معانيدن جريان ايلين ينابيع كلمك
طالب وعطشانى يم اى بكا ساقى اولان سندن مدد سندن مدد ديو تشنه‌يى اول آب حيات معنويدن ريان ايله وبكا شفاى
صدور ويره جك علمدن سويله ديدى ضريردن مراد عبد الله ابن ام مكتوم اولسه دخى محتملدر كه بعض زمانده كاوب خانهٔ
رسوله داخل اولوب علمنى مما علمك الله ديو اول منبع آب حيات معنويدن علم طالبى اولوردى واندن بعض بيلمديكنى
سؤال قيلوردى (مثنوى) چون در آمدان ضرير از در شتاب) عائشه بگريخت بهر احتجاب) زانكه واقف بود ان
خاتون پاك * از غيورئ رسول رشكناك) چونكم اول اعمى حضرت رسول عليه الصلوة والسلامك سعادتخانه‌لرينك
قپوسندن ايچرو سرعتله كلدى عائشه رضى الله عنها حضرتلرى احتجاب واستتار ايلمكدن اوترى فرار ايتدى
وبر حجابك وپرده‌نك اردنه كتدى انكيچون كه اول خاتون پاك رشكناك اولان وغيرت حضرت حقله اتصاف قيلان رسول
عليه السلامك غيورلغندن واقف ايدى يعنى اول خاتون عفت مشحون حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمك

بغایت غیور اولدیغی بیلور ایدی انکیچون اول اعمادن اختفا واستتار ایلدی (مثنوی) هر که زیبا تر بود رشکش فزون
زانکه رشك از ناز خیزد یا بنون) هر کیمکه زیباتر در انك رشكی فزون اولور زیرا که ای اوغللر رشك نازدن حاصل اولور بنون
ابنك جمعیدر یعنی هر شول کمسه که زیاده زیبا وبغایت دلربا اوله انك رشك وغیرتی غیرلردن فزون واکثر اولور زیرا
ای بنم معنوی اولان اولادم رشك وغیرت کمال نازدن حاصل اولور وظهوره کلور چونکم حضرت حبیب اکرم صلی الله
علیه وسلم جمله دن زیبا وغیرلردن زیاده بر محبوب ودلربا ایدی انك رشك وغیرتی هم غیرلردن زیاده اولدی (مثنوی)
کنده پیران شوی را قاد هند) چونکه از زشتی وپیری اکهند) نتکم قوجمش قاریلر ارلرینه قاویرلر چونکم زشتلکندن
اکاهلردر شاعر بجه ضره دید کاریدر یعنی شول عورته دیرلر که برارك اولکی خاتوننك اوزرینه واره اول صکره واران
خاتونه قومه دیرلر چونکم قوجمش قاریلر کندیلرك قوجه قاری اولدقلرین وزشت اولوب ملاحت وحسن ولطافتدن
دور قالدقلرندن اکاه وخبردار اوله لر کندیلرده رشك وغیرت قالمیوب ارلرنی اولمکه واوزرلرینه برغیری خاتون المغه
رضا ویررلر واولندررلر انلرك بی رشك وبی غیرت اولملری بی لطافت وبی ملاحت اولدقلرندن وکندیلرك دخی بی جمال
وبی ملاحت اولدیغنی بیلدکلرندن ظهوره کلور (مثنوی) چون جمال احمدی در هر دو کون) کی بدست ای فر یزدانیش
عون* نازهای هردوکون اورا رسد* غیرت آن خورشید صد تو را رسد* حضرت احمده منسوب اولان جمال کبی
هر ایکی کونده قچن اولمشدر ای کمسه فر یزدانی اکاعون در هر ایکی کونك نازلری اکا یر یشور غیرت اول یوزقات اولان
خورشیده یتشور یعنی هر ایکی عالمده بو صورت ومعنی ودنیا وآخرت جهاننده حضرت احمده منسوب اولان ملاحت
ولطافت وکمال کبی قچن اولمشدر ای فر یزدانی وعون ربانی اکا معین وناصر اولان کمسه یاخود معنی انك جمالی کبی
هر ایکی عالمده بر جمال قچن اولمشدر ای شول کمسه که فر یزدانی اکا معین وناصردر هر ایکی کونه نازو تفاخر ایلمك
اکا لایق اولور پس غیرت دخی اول یوزقات آفتاب انور کبی اولان سراج منیره لایق اولور که انك مثل ونظیری عالمه
نه کلمش ونه کله جکدر (مثنوی) که در افکندم بکیوان کوی را) در کشید ای اختران هی روی را* در شعاع بی نظیرم
لا شوید) ورنه پیش نور من رسوا شوید) واول آفتاب معنوی بویله دیر که بن کیوانه کوی براقدم ای اخترلر نهار یوزیکزی
پردهٔ خفایه چکیکز بنم بی نظیر اولان شعاعمده لا اولیکز یوخسه بنم نورم اوکنده رسوای اولیکز اخترلردن مراد
بونده شول عاقللر اولورکه نور عقلله ظلمت جهل وغفلتی وتاریکی حماقت وسفاهتی ازاله ایدرلر پس اول خورشید معنوی
ونور الهینك لسان حالی کندی عصر شریفنده اولان عقلایه بلکه عصر شریفندن صکره کلوب انك شرعنه تابع اولمین
اهل نهایه هم بویله دیر که بن شول خورشید الهی ام که چرخ سابع اوزره اولان کیوانه کوی کفت وکویی صالدم ونورمی
عالمه طولدروب زمین وآسمانی روشن قیلدم ای اخترلر ماننده اولان عقلاوای مصابیح ارضه کلان اهل نهی
یوزلریکزی وکوزلریکزی پردهٔ خفایه چکیکز ودورمده هر بریکز باشقه باشقه یوز کوستر میوب مغلوب ومختفی اولیکز
بن خورشید منیرك بی نظیر اولان شعاعنده محو ونابدید اولیکز والا بنم نور لامع وشعاع ساطعم اوکنده رسوای
اولورسکز واخترلر کبی بی نور وبی پرتو قالورسکز (مثنوی) از کرم من هر شبی غائب شوم) کی روم الا نمایم که روم) تا شما
بی من شبی خفاش وار) پر زنان پرید کرد این مطار) کرمدن بن هر کیجه غائب اولورم قچن کیدرم کتمزم الا کوستریرم که
کیدرم تا کم سز بنسز بر کیجه خفاش کبی پراورارق بو مطارك اطرافنده اوچکز هر شبدن مراد هر شب بشریتله متصف
ومختفی اولدقلری وقت اولور که حکمت الهی بونك اوزرینه درکه هر کیجه که آفتاب غارب لوله واختفا قیله نجوم
وکواکب رونما اولورو کندی خاصیتلرنی هر بری اظهار قیلوراند صکره ینه آفتاب طلوع ایدوب عالمی منور قیلدقده
نجوم وکواکب مختفی اولورلر پس آفتاب معنوی اولان نور احمدی بویله دره بارکه کمال کرمندن اول خورشید الهی به
شب بشریت غلبه ایدوب حجاب بشریتله غائب ومختفی اولسه اندن بالکلیه غارب وغائب اولمق لازم کلمز بلکه لحکمة
ولمصلحة کاه کاه استتار واختفا ایلمك هم اول حضرتك شانندن ایدی تا کم ماننده نجوم اولان عقلا واغنیا هم کندی
عقللرینك خاصیتلرنی وقدرتلرینی کوسترهلر نتهکم بو معنایه تنبیه واشارت ایدوب بویتلری اول حضرتك لسان
شریفندن ترجمان اولوب تعبیر بیوررلر درلر که ای ماننده نجوم وکواکب اولان عقلا واغنیا کندی کرمندن هر شب
بشریت غالب اولدقده غائب ومختفی اولوب کندی نورمی ومعجزاتمی لحکمة ولمصلحة پنهان ایلرم بن فی الحقیقه عدم
جانبنه قچن کیدرم یعنی بالکلیه غائب اولوب کتمزم الا بن کندمی عالم غیبه کیدر کوستررم انکیچونکه تا سزای عقلا
واغنیا بنم نورم وقدرم سز شب پره لر کبی بو دنیا کیجه سنده بو محل طیران اولان زمینك اطرافنده پرزنان اوچه سز
وبو عالمده کندی پروبالکزه ودولت ومالکزه مغرور اولوب بر قاچ کون خوش بچه سز (مثنوی) همچو طاوسان
پری عرضه کنید* بازمست وسرکش ومعجب شوید* بنکرید آن پای خود را زشت ساز* همچو چارق کو بود شمع اباز

طاوسلر کبی بر پری خلقه عرضه ایلیکز کیرو مست وسرکش ومعجب اولیکز اول کندی زشت ساز اولان پایکزه
نظر ایلیکز شول چارق کبی که اول ایازك شمعی ایدی یعنی اول حضرتك لسان شریفی عقلنه ودولت ومالنه مغرور اولان
کمسه لره بویله دیر که ای عقلنه ومالنه مغرور اولان عقلا واغنیا طاوسلری بو ناسه عقلکز ومالکز پرنی عرضه ایلیکز
وبزم قوت عقلیه وزینت مالیه مزی کوریکز دیو سویلیکز انلره بو کونه عرض زینت ایلدکدنصکره کبر وکندی عقلکزه
ومالکزه مغرور اولوب انکله مست وسرکش ومعجب اولیکز ونور حقله مستضیء ومستنیر اولمقدن خفافیش کبی نفرت
قیلیکز اکرچه زینت ظاهره کزه ودولت باهره کزه مغرور اولور سز اما کندیکزك قبیح دوزنلو وخبیث وصفلو پایکز
مثابه سنده اولان پایه کزه نظر ایلیکز شول چارق کبی که ابتدای حالده اول ایازك اباغنده ایدی سلطان محمودك درکاهنه
کلدکده آنی اباغندن چقاروب شمع کبی اوکنه قودی وهمیشه اکا نظر قیلوب کندینك عارضی اولان زینتنه مغرور
اولمزدی واولکی حالنی بیلوب مال وثروت سببیله کندی حدندن تجاوز قیلمزدی (مثنوی) رو نمایم صبح بهر کو شمال)
تا نکردید از منی زاهل شمال* ترك آن کن که دراز ست این سخن* نهی کردست از درازی امر کن* صبح وقتی سزه
کوشمالدن اوتری یوز کوسترم تا کم سز بنلکدن اهل شمال اولمیه سز یعنی صبح روحانیه ملك ظهوری وقتی ای عقلا سزه
تأدیب وکوشمال ایلمکدن اوتری وجه منیرمی کوستریرم تا کم کبر وانانیتدن اهل شمالدن اولمیه سز اهل شمالدن مراد
اهل دوزخدر یعنی سزه نور حقیقتمی وضیاء روحانیتمی کاه کاه کوستر دیکم اندن اوتریدر که تا کم کندی حدکزی بیله سز
وعقلکزه ومالکزه مغرور وانانیت سببیله اهل دوزخ مرتبه سن بولمیه سز اول ذکر ایلدیکمز معارفی ای مولانا
ترك ایله بو سوز اوزوندر امر کن اولان پادشاه درازلقدن نهی ایلمشدر بو بیت تجرید قاعده سی اوزره کندی نفس
شریفلرینه خطاب ایتمك اوزره دینلمشدر بیوررلر که ای مولانا اول نبی مجتبانك مدح وثناسی خصوصنده دیدیکم سوزی
ترك ایله بو سوز قتی اوزوندر امر ایدیجی اولان سلطان تطویل کلام ایلمکدن نهی قیلمشدر امر کن وصف ترکیبیدر امر
ایدیجی معناسنه مراد اندن حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اولمق فهمه اقرب کورینور (امتحان کردن مصطفی
صلی الله تعالی علیه وسلم عائشه را رضی الله تعالی عنها که چه پنهان میشوی پنهان مشو که اعمی ترا نمی بیند تا بدید آید
که عائشه از ضمیر مصطفی علیه السلام واقف هست یا خود مقلد کفت ظاهر ست* بو سرخ شریف حضرت
مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلمك حضرت عائشهٔ صدیقه یی امتحان ایلمسیدر بویله که نه پنهان اولورسن پنهان اولمه
زیرا اعمی سنی کورمز امتحاندن مراد نه ایدوکنی بیان ایلمکه شروع ایلیوب بیوررلر تا ظاهر کله که حضرت عائشه
رضی الله تعالی عنها حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلمك ضمیر منیرندن واقف وخبردارمیدر یاخود ظاهر
کلاملك مقلدیمیدر (مثنوی) کفت پیغمبر برای امتحان* او نمی بیند ترا کم شو نهان* کرد اشارت عائشه با دستها
او نه بیند من همی بینم ورا* حضرت پیغمبر علیه السلام امتحاندن اوتری عائشه حضرتلرینه دیدی اول ضریر سنی
کورمز آز نهان اول یعنی کندکی اندن نهان ایدوب کزلمه دیدی حضرت عائشه رضی الله عنها اللریله اشارت ایتدی
وبنی کورمز سه بن انی کورورم یعنی اللرینك اشارتندن اوبنی کورمز ایسه بن انی کورورم دیمك معناسنی ایهام وافهام
ایلدی بو خصلت اول حضرت مقدسه نك زیاده عفتنه وکمال ادبنه دلالت ایلر که کندینك آوازنی دخی اندن اخفا ایلمش
اولور (مثنوی) غیرت عقلست بر خوبی روح* پر ز تشبیهات وتمثیل این نصوح* روح قدسینك خوبلغی اوزره غیرت
عقلدر بو نصوح تمثیل وتشبیهاتدن پر اولمسی نصوح مبالغه ایله نصح ایدیجی دیمکدر ونصوحدن مراد حضرت
مولانانك قدس سره وجود لطیفلری ومثنوی شریفلری دخی اولمق جائزدرکه وجود لطیفلری اولسون وبو کتاب
شریفلری اولسون مبالغه ایله نصح ایدیجی اولدقلری روشن وظاهردر وبو کتاب شریف تشبیهات وتمثیلاتله مملودر وکنایات
واشاراتله طلودر مقصود اولان معنی بونده بلا تمثیل ولا کنایة حقیقت اوزره سویلنمش ومکشوف وبرهنه تعبیر
اولنمشدر بلکه یا بر حکایه ضمننده ویاخود بر کونه کنایت وبر نوع اشارتله تعبیر وتقریر اولنمشدر که اول اشارتدن اول
معنی منفهم اولورنتهکم حضرت عائشهٔ صدیقه نك نطقله ضریر بنی کورمز ایسه بن انی کوررم دیوسو یلیوب لکن
بلا نطق اللریله اشارت ایدوب انك اللرینك اشارتدن بو معنی منفهم اولدی اما اعمی اولان بو اشارتدن منفهم اولان
معنایی دخی اشارتی کورهمدی وبیلهمدی وحضرت عائشه نك بو معنایی نطقله تعبیرا تیموب اشارتله تفهیم ایلمسی
حضرت رسول اکرمك انك اوزرینه کمال غیرتنی بیلدیکندن اوتری ایدی کذلك ولی کاملك عقلی حضرت محمد کبی وانك
روحی حضرت عائشه کبیدر حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرت عائشه نك خوبلغی اوزرینه وجهله
غیرت ایلدیلر ایسه حضرت عائشه انك غیرتنی بیلوب نه کونه اشارت قیلدیلر ایسه عقل دخی روحك خوبلغی اوزره
بویله غیرت ایلر وروح کندینك مرادنی سویلمك ایستهسه کوردل اولنلرك استماعندن حذر ایدوب اول مرادو معنایی

صراحة نطقه كتورميوب بلكه يا تشبيه وكنايت ويا خود تمثيل واشارتله انى سويلرو عارف اولنلر روحك مراد ومقصودى
اول اشارتدن نه ايدوكنى فهم ايلر اما اعمى اولنلر اشارات وكناياتى كوره ميوب مراد ومقصود نه ايدوكندن غافل قالورلر
(مثنوى) باچنين پنهانئ كين روح راست * عقل بروى اين چنين رشكين چراست) بونك كبى بر پنهانلقله كه روح ايچون
واردر عقل انك اوزرينه بونك كبى نيچون رشكين در يعنى روح قدسى بر خزينهٔ پنهان وخفى ايكن باخصوص كه
انك جمال باكمالى اعمى دللردن مستور وپنهان ايكن عقلك انك اوزرينه زياده غيرت چكديكندن انك محتجب ومختفى
اولديغى استر (مثنوى) از كه پنهان مى كنى اى رشك خو * انكه پوشيدست نورش روى او * اى رشك خويلو كيمدن
پنهان ايلرسن انى كه انك نورى انك رويى اورتمشدر يعنى اى رشك خو اولان عقل كيمدن كيزلرسن ونه كونه كمسه لردن
پنهان ومختفى ايلرسن شول روح اعظمى كه انك نورى انك وجهنى سترايلمشدر وخفاسى كمال ظهورندندر نته كم اول روح
اعظمك مرأت وجودنده رونما اولان وتجلى قيلان آفتاب حقيقتك صفاسنه سبب كمال ظهورى وانك روى شريفنه
حجاب انك نوريدر (مثنوى) مى رود بى روى پوش اين آفتاب * فرط نور اوست رويش را نقاب * از كه پنهان ميكنى اى
رشكور * كافتاب ازوى نمى بيند اثر * بو آفتاب معنوى بى روى پوش كيدر انك يوزينه نقاب انك فرط نوريدر
اى رشكور كيمدن پنهان ايلرسن كه آفتاب اندن براثر كورمز يعنى بو آفتاب حقيقى بى حجاب وبى نقاب كيدر وجمله يه
بى روى پوش تجلى ايدر انك رويته نقاب انك افراط نورى وانك پنهان اولمسنه سبب كمال ظهوريدر اى رشكلو وغيرتلو
اولان عقل كيمدن ستر واخفا ايلرسن كه بو آفتاب عالمتاب اول آفتاب معنويدن اثر كورمز يعنى بو آفتاب حقيقى
بى حجاب وبى نقاب كيدر وجمله يه بى روى پوش تجلى ايدر انك رويته نقاب انك افراط نورى وانك پنهان اولمسنه سبب
كمال ظهوريدر اى رشكلو وغيرتلو اولان وانك جمال شريفى نه مرتبه اظهر وانور ايدوكنى بيلمز (مثنوى) رشك ازان
افزونترست اندر تنم * كز خودش خواهم كه هم پنهان كنم * زاتش رشك كران اهنك من * بادو چشم وكوش خود
درجنك من * رشك بنم تنم ايچنده اندن افزونتردركه انى استرمكه كندمدن هم پنهان ايليم بنم كران اهنك اولان آتش
رشكمدن كندى ايكى كوزم وايكى قولغمله بن جنكده يم يعنى رشك وغيرت ايچره بنم تنم اندن زياده ركدركه اول آفتاب
وحدت ومحبوب حقيقى يى استرمكه كندى نفسمدن هم ستر وپنهان ايليم ونفسمه هيهات سن اول محبوبله نيجه اشنا
اولورسن سن آنكله آشنا اولمزسن ديو سويليم بنم ثقيل قصدلو وقوى عزمتلو اولان زياده رشكمدن كندى ايكى كوزمله
جنكده يم كه سن اول محبوب حقيقى يى مشاهده ايلرسن ديو كذلك ايكى قولغمله دخى جنكده يم بويله ديوكه اى بنم ايكى
كوشم سز اول محبوبك كلامنى استماع ايلرسز كوزلرم وجمله عضولرم قولغمه اول حضرتك كلامنى استماع ايلديكى
وقت نه اولايدى بز جمله سرتاپا كوش اولايدق واول حضرتك كلام حياتبخشنى كوش قيليدق ديو رشك ايدرلر نته كم
ابن فارض حضرتلرى دخى بو معنايه مناسب بيوررلر * بيت * فيغبط طرفى مسمعى عند ذكرها * وتحسد ما افتته منى
بقية * اغار عليها ان اهيم بحسنها * واعرف مقدارى فانكر غيرتى (مثنوى) چون چنين رشكيست اى جان ودل
پس دهان بربند وكفتن را بهل * چونكم اى جان ودل سنك بو نجلين بر عظيم رشك وغيرتك واردر پس اغزكى اول محبوبك
كلامنى سويلمكدن باغله وسويلمكى ترك ايله (مثنوى) ترسم ار خامش كنم آن آفتاب * از سوى ديكر بدراند حجاب
در خموشى كفت ما اظهر شود * كه ز منع آن ميل افزونتر شود * اكر بن خاموش اولم قورقرم كه اول آفتاب آخر
جانبدن حجابى برتار خموش اولمقده بزم كفتمز اظهر اولور كه منعدن اول ميل افزونتر اولور يعنى دهانمى اول آفتاب
معنوينك قرنى سويلمكدن باغلمغه وانك بنده اولان تجليسنى تكلم ايلمكدن سكوت ايلمكه قورقرم زيرا اول آفتاب
معنوى اكر بن سكوت ايلرسم برآخر جانبدن حجابى ونقابى چاك ايدوب بينا اولنلره لامع وظاهر اولور وبنم قيل وقالمسز
اول بنم مطلع وجودمدن آشكار اقيلور بزم اول حقيقى اولان آفتابه متعلق كفت وكويمز خموش اولمقده دخى اظهر
اولورو اكامتعلق اولان قيل وقالى ترك ايدوب سكوت قيلمقده لسان حال بزم باطنمزك اسرارنى دخى زياده انطاق واظهار
قيلور زيرا اول آفتابى ظهوردن منع ايلمك انك ظهوره ميلى دخى زياده رك اولور وهربار كه صمت وسكوتله انك طلوع
وظهورنه بر پرده قيله سن اول طلوع وظهوره دخى زياده مائل اولور وكنديسنى دخى اظهر وابين واشهر قيلور (مثنوى)
كر بغرد بحر غرش كف شود * جوش احببت بان اعرف شود * اكر بحر غره ايليه انك غره سى كف اولور انك جوشى
احببت ان اعرف اولور غره اكرمق ونعره اورمق معناسنه در لكن بونده جوش وخروش ايتمك معناسنه استعاره
اولنمشدر واستعارهٔ مكنيه طريقى اوزره بحرهم ارسلانه تشبيه قيلنمشدر وفى الحقيقه دريا جوش ايليوب نعره اورسه
انك جوشندن كفلر وحبابلر حاصل اولور كانه آنك جوشى احببت ان اعرف قولنك مفهومنى ادا قيلور كذلك باطن
اولياء اولان بحر معنوى غره ايدوب جوش وخروش ايلسه انك جوش وخروشندن نيجه وجد وحالات وكشف وكرامت

وبونلر امثالى اولان بعض صفت وخصلت ظهوره كلوركه اول درياى معنوينك بونلر كفلرى وموجلرى كبى اولور اول
بحر معنوينك جوش ايلمسى احببت ان اعرف سرنى ومعناسنى اشعار واعلام قيلوركه هر وليك ذاتندن ظهوره
كلان وجد وحالت وكشف وكرامت باطننده اولان بحر معنوينك تلاطم وتقاضيسندن حاصل اولور وانك اول يوزدن
بيلنمكه ميل ومحبت قيلديغندن ظهوره كلور نته كم بحر وحدت ودرياى حقيقت غيب هويتده كان الله ولم يكن شئ
حديثنك مفهومى اوزره انكله برشئ يوق ايكن ودخى اول برشيئك معلوم ومعروفى دكل ايكن كبر ومخفيلك مرتبه سندن
ظهوره كلوب بيلنمكه ميل ومحبت ايلدى نته كم كنت كنزا مخفيا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لان اعرف
ديو بو حديث قدسى يى سويلدى وجلا واستجلا اقتضا ايدوب بوقدر اسما وصفات وآثار وافعال وكمالاتله ظهور ايلدى
بو عموم اوزره اولان ظهوردنصكره هر عصرده كنديسنك دوستلرى خاص بنده لرى وجودندن دخى انواع واوصاف
واسرار وعلوم وآثار ايله ظهور ايليوب بيلندى وكشف نقاب ايدوب اهل دله عيان اولندى (مثنوى) حرف كفتن بستن
آن روزنيست * عين اظهار سخن پوشيدنيست * حرف سويلمك اول بر روزنى باغلمقدر سوزى عين اظهار ايلمك
انى اورتمكدر پوشيدنى ئ اوست تقديرنده اولور روزنيده اولان يا وحدت ايچون اولور روزندن مراد كنديلرينك وجود
شريفى اولوركه آفتاب معنوى اول حضرتك روزنه وجودندن خلق عالمه پرتو صالمش وضيا كستر اولمشدر بو اعتبار
اوزره هر وليك وجود شريفى دخى روزن مثابه سنده اولوب اول آفتاب حقيقى اولياسنك وجودلرى روزنه سندن
بو عالمه طلوع قيلمش وپرتو صالمشدر اما اول آفتاب معنويدن سوز سويلمك فى الحقيقه اول روزنى باغلمق وسوزده انى
اظهار ايلمك معناده انى پوشيده قيلمقدر زيرا بر موحد اول وحدت مطلقه دن طالبينه سوز سويلسه لابد مغايرنى
موهم سوز سويلمكدن وكنديسنى من وجه غيرى عد ايلمكدن خالى اولمز پس عين اظهار ايلمكده انى ستر ايلمش اولور
نته كم بو بيت شريف دخى بو معنايى ايضاح وروشن قيلور بيوررلر كه اول وحدت كونشندن حرف وكلام سويلمك وانك
نورندن ومطلعندن بوناسه بيان ايلمك اول روزنى باغلمق ومن وجه اول آفتاب معنوى بنم روزن وجودمدن طلوع
ايلمدى ديمكى ايهام وافهام قيلمقدر زيرا عينيله اظهار سخن اول وحدت كونشنى اورتمكلك وستر ايتمكلكى مقتضى
اولوركه اظهار كلام مغايرت شائبه سندن خالى اولمز نته كم شيخ الاسلام ابو انصار هروى حضرتلرينك بو بيت شريفى
بو معنايه دلالت قيلوركه منازل السائرينك آخرنده بيورمشلردر (بيت) ما وحد الواحد من واحد * وكل من وحده
جاحد * بونك شرحى وبو محله مناسب اولان تحقيقدر (مثنوى) بلبلانه نعره زن در روى كل * تا كنى مشغول شان
از بوى كل * تا بقل مشغول كردد كوششان * سوى روى كل نپرد هوش شان * بلبللر كبى كلك يوزينه نعره اورتاكم
اول بلبللرى كلك بويندن مشغول ايليه سن تاكم اول بلبللرك كوشى قوله مشغول اوله انلرك هوشى كلك يوزى جانبنه
اوچميه كلدن مراد بونده جميع اسما وصفاتله متصف اولان مسماى الله در وبلبللردن مراد كنديلرى اول حقيقت كلندن
جدا ايلان عاشقلر وطالبلردر پس موحد كامل ومظهر وحدت مطلقه اولان مرشد فاضل چون عاشقان خدايه اول كل
معنويدن سوز سويلمك وسر ومعنى بيان ايلمك ايستسه لر كنديلرينى دخى نوعا اندن جدا اولمش واكا نعشق قيلمش
عاشقلر منزله سنه تنزيل ايدرلر اندنصكره عاشقانه وبلبلانه تكميل نفوس طالبين ايچون وتشويق سالكين ايچون شول
باطنلرده اولان كل معنويدن خبرويررلر ومستانه اول حقيقته قارشو نعره اوررلر اكرچه انلر من وجه اول كل معنوى
جانبنه ترغيب وتشويق قيلورلر ولكن من وجه انلرى اول كلمانه مشغول ايدوب اول كل معنوينك رايحه سندن انلرى
اول كلمات طيبه واسطه سيله محجوب قيلورلر نته كم بو بيتلرله بو معنايه اشارت ايدوب بيوررلر اى مولانا عاشق اولان
بلبللر كبى اول باغ درونكده عيان ونمايان اولان حقيقت كلنه قرشو نعره لر اور هنك عشق وشوقنه متعلق سوز سويله
تاكم اول حقيقت كلنك بلبللرينى بويندن اكا متعلق اولان كفت وكويه مشغول ايليه سن كه انلرك هنوز دخى انك
رايحه سن المغه استعدادلرى يوقدر پس اول جانبدن انلره نيجه سوزلر سويله وسرلر بيان ايله تاكم انلرك كوشى قوله مشغول
اوله كلك وجهى جانبنه انلرك عقلى پرواز ايتميه بلكه اول كل حقيقتك نه ايدوكنى بيله لر تا اندريجله انك رايحه سن المغه
تحصيل استعداد قيله لر (م ى) پيش اين خورشيد كو بس روشنيست) در حقيقت هر دليلى رهزنيست بو خورشيدك
اوكنده كه اوزياده روشندر حقيقتده هر دليلى بر رهزندر يعنى بوذكر اولنان خورشيد حقيقتك حضورنده كه اوزياده
روشنتر وخورشيد انوردن اول اظهر در حقيقته نظر اولنسه هر بر دليل انك معرفتنه رهزندر زيرا مستدل اولان
كمسه لابد دليلى مدلولدن غيرى كورسه كركدركه پس هر نقدر بر كمسه اول آفتاب وحدتك معرفتى واثباتى ايچون بر دليل
كتورسه اول دليل معرفت مدلوله حجاب اولور ومستدل رهزن اولور بر آفتابدركه انك حضورنده غيرى يوقدر پس غيرى
شئ ايله انى بر كمسه بيلمك استه سه عينيله بيلمكدر ويا خود بر ضعيف چراغله خورشيد انورى وصبح اظهرى طلب ايلمك

کبیدر * حکایت آن مطرب که در بزم امیر ترك این غزل آغازید * کای یاسوسنی یاسرو یاماهی نمی دانم * ازین آشفته
بی دل چه می خواهی نمی دانم * وبانك برزدن ترك اورا که ان بکو که می دانی وجواب دادن مطرب امیررا * بو سرخ
شریف وبو بیان لطیف اول مطربك حکایه سیدر که امیر ترکك بزمنده بو غزلی اوقیغه شروع ایدوب کل میسن
یاسوسن میسن یاسرو یاماه میسن بیلمزم وبو بی دل آشفته دن نه استرسن بیلمزم وترکك اول مطربه بانك اورمسیدر بویله
دوکه انی سویله که بیلورسن واول مطربك امیره جواب ویرمسیدر (مثنوی) مطرب آغازید پیش ترك مست * در حجاب
نغمه اسرار الست * مطرب ترك مستك اوکنده نغمه حجابنده اسرار الستی ایرلمغه باشلدی عند اهل الذوق والشهود
خوش الحان اولان مطربلرك نغماتنده اولان لذت وحلاوت الست خطابنده اولان لذتلردن برچاشنیدر یقین خوش
آواز اولان مطرب ترنم وتغنی ایلسه انك نغمات ولذیذه سندن اهل وجد اولان کسه لر الست خطابنك لذتنی بولورلر
واسرار الستی انك الحان ونغماتندن فهم قیلورلر بو محله مناسب اولان تحقیق دردنجی دفترده سبب هجرت ابراهیم بن
ادهم سرخنده لیك بدمقصودش ازبانك رباب بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (م ی) من ندانم که تو ماهی
یاوثن * من ندانم تاچه میخواهی زمن * من ندانم تاچه خدمت آرمت) تن زنم یادر عبارت آرمت) این عجب که نیستی
ازمن جدا * می ندانم من کجاام تو کجا * من ندانم که مرا چون میکشی * که دربرگاه درخون میکشی * بن بیلمزم که سن
ماه میسن یا خود صنم میسن بن بیلمزم سن بندن نه استرسن ای محبوب حقیقی بن بیلمزمکه سکا نه خدمت کتورم
بیلمزمکه خاموشمی اولم یاسنی عبارته کتورم یعنی بو جمله دن سنك رضای شریفکه موافق اولان قنقی عمل ایدوکنی
بیلمزم بو عجبدر که بندن جدا کلسن نته کم (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) بیوردلر دخی (وهو معکم اینما کنتم) دیو
خبر ویردلر مع هذا بن بیلمزمکه سن قنده سن بن قنده بن وسن بمله هر برده نه جهتندن بیله سن وسن بکا حبل وریدمدن
نه کونه اقربسن بن اکا کاه اولمزم دیدی بن بیلمزم که بنی نیجه چکرسن کاه برده و کاه خونده اولدررسن مصرع ثانیده
اولان کشی ضم کافله اوقنسه محله مناسب اولوردی اکرچه مصرع اولده هم ضم کافله اوقنسه دخی جائز و مصرع
ثانیده دخی فتح کافله اوقنمق هم جائزدر و بر بحرك ضدی اولسه ده جائزدر بو تقدیرا اوزره معنی بیلمزمکه بنی نیجه چکرسن
کاه بره و کاه بحرخونه چکرسن دیمك اولور کشی ضم کافله اولدیغی اوزره بن بیلمزمکه بنی نیجه اولدررسن کاه خاکده
وکاهی بحرخونده اولدررسن دیمك اولور اکر برسینه معناسنه اولورسه اندن مراد صدر اعلا اولور وخوندن مراد قهر
وبلا اولور وبو تقدیرا اوزره معنی بن بیلمزمکه بنی نیجه چکرسن کاه صدر اعلایه و کاه قهر وبلایه چکرسن وضم کافله
اولدیغی اوزره معنی بن بیلمزمکه بنی نیجه اولدررسن کاه صدر اعلاده و کاه قهر وبلاده اولدررسن دیمك اولور (مثنوی)
همچنین لب در ندانم باز کرد * من ندانم من ندانم ساز کرد * چون زحد شد می ندانم از شکفت * ترك ما را زین حراره دل
کرفت * اول مطرب بو اسلوب اوزره لبنی ندانم دیمکه آچدی من ندانم من ندانم دیمکه ترتیب ودوزن ایتدی چونکم
می ندانم دیمك حددن کندی وبیلمزم بیلمزم دیمکی مطرب زیاده چوق ایتدی تعجبدن بزم ذکر ایلدیکمز ترکك بو حرارتدن
کوکلی طوتلدی یعنی طارلدی ومنقبض اولدی (مثنوی) برجهید آن ترك ودبوسی کشید * تا علیها بر سر مطرب
رسید) کرز را بکرفت سرهنکی بدست) کفت نی مطرب کشی این دم بدست اول ترك مست فی الحال صچرادی وبردبوس
چکدی تا کم علیها مطربك باشی اوزره ایرشه علیها بونده شروضرر معناسنه در یعنی ترك مست مطربك تکراری ندانم
دیمسندن متألم اولوب وغضبه کلوب دبوس چکدی تا کم مطربك باشنه اوره وا کاضرر ایرکوره برچاوش کرزی الیله
طوتدی اکا دیدی لایق دکلدر مطرب کشلك بودم بد وقبیحدر عیشمزه نقص ویرمه وبو دردمنده ضرر
ایرکورمه دیدی (مثنوی) کفت این تکرار بی حد و مرش * کوفت طبعم را بکویم من سرش * قلتبانا می ندانی که مخور
ورهمی دانی بزن مقصود بر * ان بکو ای کیج که می دانیش * می ندانم می ندانم در مکش * امیر ترك سرهنکه بو کونه
جواب ویروب دیدیکه انك بو بی حد وبی عدد اولان تکراری مرعدد معناسنه در بنم طبعمی دوکدی وقلبمه زحمت
ویردی بن هم انك باشنی دوکرم وا کا بویله دیو سوکرمکه ای قلتبان بیلمزایسك هرزه یمه یعنی ای دیوث چونکم بر نسنه یی
بیلمزسن آنی دیمه واکر بیلورسن انی مقصود اوزره چال بزن بونده چال معناسنه در مقصود بر مقصود تقدیرنده در
یعنی اکر سویلدیکك سوزدن نه ایدوکنی بیلورسن سازی مقصود اوزره چال دیدی ای ابله آنی سویله که انی بیلورسن بیلمزم
بیلمزم دیمکی چکمه وبو کونه ادالری تکرار تکرار ایتمه دیدی (مثنوی) من بپرسم کز کجایی هرمری * تو بکویی نی زبلخ نه
ازهری * نی زبغداد ونه موصل نی طراز * در کشی در نی و نی راه دراز * خود بکو من از کجاام باز ره * هست تنقیح مناط
اینجا بله * بن صورارم نه یردن سن ای کشی سن نه بلخدنم ونه هریدنم دیرسن نه بغداددن نه موصلدن نه طرازدن نی نی
دیمکده راه درازه چکرسن خود بن قنده نم سویله کیروقورتل تنقیح مناط ایلمك بو محلده بلاهتدر مری فتح میمله وفتح رایله

اوقنورسه معاند معناسنه اولور مری ضم میمله وکسر رایله افعال بابندن ارأت ایدیجی معناسنه دخی جائز اولور طراز
کسر طا ایله بر شهر لقبیدر مناط نیوط دن اسم مکاندر بونده مقام معناسی مراد اولور تنقیح مناط دیمك تزیین مقام
دیمك معناسنه در وتقدیر کلام بویله دیمك اولور معاند اولان مطرب بن سکا سؤال ایلرم بویله دیو که سن نه یردن سن
دیرسن بن بلخدن دکلم وهراة شهرندن دخی دکلم وبغداد شهرندن وموصل شهرندن وطراز شهرندن دکلم یوق یوق
دیمکده واندن دکلم بوندن دکلم دیو سویلمکده اوزون یول چکرسن وطول ودراز سعته کیدرسن خود بن فلاندنم
دیو سویله و بکا قنغی یردن ایسك انی بیان ایلیوب سؤال وجوابدن کیروقورتل زیرا بو مقامده وبو محلده تنقیح مقام وتزیین
آوازه وکلام ایلمك بلاهت وحماقتدر اصل مقصود بویله دیمکدن هرنه ایسه آنی سویله دیمکی افاده قیلور (م ی) یا بپرسیدم
چه خوردی ناشتاب * تو بکویی نی شراب ونی کباب * نه قدید ونه ثرید ونه عدس * آنچه خوردی آن بکو تنها وبس
یاخود بن ناشتاب سن نه یدك دیو صورسم سن درسن نه شراب ونه کباب یدم اصح اولان نسخه لرده نون نافیه ایله واقع
اولمشدر بو تقدیرا اوزره سائل اولان امیر ترکه مقید اولمق اولی اولور اما مصراع ثانی یه صرف اولنسه دخی معنادن خالی
اولمز وبعض نسخه ده با ایله واقع اولمشدر بو تقدیرا اوزره مصرع ثانی یه صرف اولنسه اولی کلمشدر وسروری مرحوم
بو معنایی اختیار قیلمشدر پس تقدیر کلام بو یله دیمك اولمش یاخود ای مطرب بکا شتاب وعجله ایله نه یدك دیو سؤال
ایلسم سن فوری بن نه شراب ایچدم ونه کباب یدم دیرسن نه قدید ونه ثرید ونه مرجمك یدم دیو سویلرسن تنها اول
نسنه یی که یدك انی سویله و بکا کافیدر زیرا خیر الکلام ما قل ودل در مقصود هرنه ایسه انی سویلمك ونتیجه یی بیان
ایلمك اولیدر دیدی (م ی) این سخن خالی دراز از بهر چیست * کفت مطرب زانکه مقصودم خفیست * بو اوزون سخن
خالی ندن اوتوریدر مطرب ایتدی اندن اوتوریدرکه بنم مقصودم خفیدر سخن خا وصف ترکیبیدر سوز چکنه یجی معناسنه
اکا متصل اولان یا مصدریه در مطربدن مراد بونده آکاه کننده مقامات الهی وسراینده اسرار نامتناهی اولان عالم
ربانی ومرشد راه یزدانیدر وترك مستدن مراد شراب شهوته مدهوش وباده دولتله سرخوش اولنلردر یقین آکاه کننده
مقامات الهی وسراینده راز ربانی اولان مرشد فانی هرشیئك فانی اولدیغنه نظر ایدوب مست صورت وهستی اولان
مغرورلره امحاض نصح ایچون یدیکنی نفی ودیدیکنی نفی وبلدیکنی نفی وقائم اولدیغی شهری نفی قیلسه انك بو نفی قیلدیغندن
قتی کیزلو مقصودی واردر لکن مست باده وجود مجازی اولان کشیلر انك بو نکته سندن خبردار اولمیوب متألم اولورلر
وانك نفی وفنادن سویلسندن الم چکوب اکا طعن وتوبیخ قیلورلر کانه دیرلرکه هیچ اولمکدن ویوق اولمقدن غیری برسوز
بیلمزمیسن وبو قلغه متعلق اولان کلامی سویلمکدن غیری یه قادر اولمزمیسن بویله اویوق بو یوق دیمکدن واول دکلدر دیو
تعبیر ایلمکدن مقصود ندر دیرلر انلر دخی بو کونه جواب ویررلر که بزم بو کونه سوزلردن زیاده کیزلو مقصودمز واردر
واول خفی اولان مقصود بو بیتلردن ظاهر اولور وبو کلجك سرخدن هم بیان وعیانه کاور (مثنوی) می رمد اثبات پیش
از نفی تو * نفی کردم تا بری زاثبات بو * در نوا آرم بنفی این ساز را * چون بمیری مرك کوید راز را * اثبات سنك نفسکدن
اول سندن نفرت ایلر بو اجلدن بن نفی ایلدم تا سن اثباتدن رایحه ایلته سن بن بو سازی نفی ایله نغمه یه کتورم
چونکم سن اوله سن راز حیاتی مرك سویلر این سازدن مراد بونده اثباتدر که سازه تشبیه اولنمشدر ومطرب نیست
برنده دینلمشدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای مطرب نیچون همان نفیدن سویلرسن هیچ اثباتدن سویلمزسن
وبو طعنه اوران امیره دی ای امیر بن همان انکیچون نفیدن سویلرمکه سن کندکی وجمیع اشیائی من حیث الحقیقه
نفی قیلمزدن اول وجود حقیقی ایلمك سندن اولور کیروسن قبل نفی الاغیار والسوی اثبات موجود حقیقی ایلمکه قادر
اولمزسن ولا اله دیو نفی جمیع آلهه قیلمینجه معبود بالحق اولان واجب الوجودی اثبات قیله مزسن پس بن ندانم ندانم
دیمکله بیلدیککی نفی ایلدم تاکم سن مثبت اولان علم وعرفاندن رایحه اله سن وسند دخی بیلدیککدن وبولدیغندن کچوب
حقیقت علم وعرفانه واصل اوله سن نته کم * بیت * عارف اولمق استرایسك کل ندانم درسن آل * بیلدیککدن کچمین
عرفانه اولمز آشنا * دیمشلردر پس بن دخی بو اثبات سازنی نغمه یه نفی ایله کتوررم وانی وبو نفی ایتمکله مقصود بالذات
اولانی اثبات ایلمك مرتبه سنه یتوررم چونکم سن اولمزدن اول اوله سن ومجازی وموهومی اولان وجودکی نفی قیله سن
موت اختیاری سکا وجود حقیقی وحیات ابدی رازنی سویلر وجمله ئی نفیدن مقصود بالذات نه ایدیکنی سکا کشف
وبیان ایلر نته کم بو معنی مناسبتیله بو حدیث شریفك تفسیرنه شروع ایدوب بیوررلر (تفسیر قوله علیه السلام موتوا قبل
ان تموتوا) * بو سرخ شریف حضرت رسول علیه السلامك موتوا قبل ان تموتوا بیوردقلری قولنك تفسیریدر اول
حضرت بیوررلر اولمزدن اول اولکز یعنی موت اضطراری کلمزدن اول موت اختیاری ایله فانی اولکز وکندیکزی وجود
مجازی قیدندن بری قیلکز واخلاق ذمیمه دن واوصاف بهیمه دن نجات بولکز ونفسکزی همان اهل قبوردن عد

ایلیکز دیمك اولور وبو حدیث شریفك تفسیری دردنجی دفترده ماهی حکایه سنده دخی مرور ایتمشدر انده طلب اولنه
بیت همبرای دوست پیش از مرگ ار کر تو زندکی خواهی) که ادریس از چنین مردن بهشتی کشت پیش از ما) ای دوست
اولمزدن اول اول اکرسن زنده لك استرسك زیرا ادریس پیغمبر علیه السلام بونك کبی اولومدن بزدن اول جنتلك اولدی
واولمزدن اول اولدیکیچون جمله مزدن اول جنته دخول قیلدی حضرت ادریس علیه السلامك اولمزدن اول اولدیکنك
وجنته جمله دن اول دخول قیلدیغنك قصه سی ایکی مواضعده مرور قیلمش وبو جلدده دخی اوایله قریب ذکر اولنمشدر
تکراره حاجت یوقدر (م ی) جان بسی کندی واندر پرده ٔ * زانکه مردن اصل بد ناورده ٔ) تا نمیری نیست جان کندن تمام
بی کمال نردبان نایی بیام) چون ز صد پایه دو پایه کم بود) بام را کوشنده نا محرم بود) جانی چوقلق قوپاردك وپرده ده سن
یعنی چوق جان چکشدك وبلا واضطراب کوردك ولیکن هنوز دخی حجابده سن زیرا که اولمك اصل ایدی سن آنی
کتورمدك یعنی موت اختیاری ایله نفسی اولدرمك جمیع عبادات ورياضاتك اصلی ایدی سن آنی کتورمدك وکندیکی
اولمزدن اول اولمك مرتبه سنه یتورمدك تا کم سن بو طریق الهیده موت اختیاری ایله اولمیه سن جان چکشمك
تمام اولمز یعنی سعی وکوشش نهایت بولمز نردبان کامل اولمینجه طامه که مزسن اول اولمینجه سقف حقیقت اوزره صعود
قیله مزسن بامدن مراد وجود حقیقی وحیات ابدی اولور وبر حیات ابدیه بامنه واصل اولمغه اولادرت موتی اختیار
ایتمك لازم کلور که اول درت موتدن برینه موت ابیض دیرلر که آندن مراد آجلقدر وایکنجیسنه موت اسود دیرلر که آندن
مراد خلقك جفا واذاسنه صبر وتحمل ایلمك اولور واوچنجیسنه موت احمر دیرلر که آندن نفسه مخالفت ایتمکدر
دردنجیسنه موت اخضر دیرلر که آندن مراد کسر نفس ایچون اسکی خرقه کیمك اولور وبو موتلردن صکره یوز درجه دخی
قسم اولنمشدر که اول یوز درجه لر هر بریسی نردبانك بر پایه سیدر چونکم اول یوز پایه دن ایکی پایه مثلا اکسك اولسه
واول درجه لره سالك واصل اولمیوب انلردن آشغه قالسه کوشنده وساعی اولان سالك حقیقت بامنه نامحرم اولور
وسقف وحدت مطلقه یه واصل اولمیوب اول مرتبه دن کیرو قالور (م ی) چون رسن یك کز ز صد کز کم بود) آب اندر دلو
از چه کی رود * مثلا صد کز رسندن بر کز کم اوله آب دلو ایچره قیودن چقمز دیمکدر یعنی فی المثل بر قیو اولسه انك صوینه یوز
ارشون ایپ ایله واصل اولنسه چونکم اول یوز ارشون ایپدن بر ارشون ایپ اکسك اولسه اول قیودن قوغه نك ایچنه
صو کیرمز وطالب آب اولان کسه کندی قوغه سنی اول قیودن آب ایله پر ایتمز کذلك بو طریق الهیده ذکر اولنان یوز درجه دن
بری اکسك اولسه سالك چاه باطندن کندی دلو وجودنی آب حیات حقیقیه ایله پر قیله مز وآب حیاته واصل اوله مز
وکندی دلو وجودکی اول آب حیات ایچره غرق ایلیه مز (مثنوی) غرق این کشتی نیابی ای امیر) تا که ننهی اندرو من
الاخیر * من الاخر اصل دان کو طارقست * کشتی وسواس وغی را غارقست * ای امیر بو سفینه یی غرق بوله مزسن تا کم
من اخیری انك ایچنه قومیه سن من اخیری اصل بیل که اول روشندر وسواس وغی کشتی سنی غرق ایدیجیدر من بطمان
معناسنه در طارق کیجه طوغیجی بر روشن یلدزه دیرلر بونده روشن معناسنه اولور اما طارق اصل کیجه کلیجی ودق باب
قیلیجی کسه یه دیرلر بونده منزلنه واصل اولیجی معناسنه استعاره اولمق دخی جائز اولور غی ضلالته وکمراهلغه دیرلر بونده
کشتیدن مراد غوایت وضلالت وخطا ومعصیتدن پر اولان وجود کشتی سیدر وبو بیتلرغی وضلالت معدنی اولان
وجود کشتی سنك دریای صفوته وبحر حقیقته مستغرق اولمسی نه خصلتله اولمسی بیان قیلوب ومن اخیردن مراد بوند
موت فنا اولور تقدیر کلام بویله دیمك اولور ای امیر بو وجود کشتی سنی بحر صفوته ودریای حقیقته مستغرق بوله مزسن
تا اول کشتی ٔ وجودك ایچره موت فنا بطمانی قومیه سن مثلا بر کسه نك بر کیسی اولسه اکا یوز بطمان قوندقده باتسه
وغرق اولسه واما طقسان طقوز بطماندن باتمسه وغرق اولمسه اکا آخرکی بطمانی قوینجه اول باتمز پس بر سالك
مادامکه موت فنا بطمانی درونه قومیه اول کندینك کشتی ٔ وجودنی بحر صفایه مستغرق کوره مز پس آخرکی
بطمانی که مراد اندن موت وفنادر اول جمله عبادات ورياضاتك اصلیدر که اول نجم ثاقب کبی درونه نور ویریجی وباب
مقصودی دق ایدیجیدر دخی وسوسه وضلالت کشتی سنی غرق ایدیجیدر (م ی) آفتاب کنبد ازرق شود) کشتی ٔ هش
چونکه مستغرق شود * چون نمردی کشت جان کندن دراز * مات شو در صبح ای شمع طراز * تا نکشتند اختران ما
نهان * دانکه پنهانست خورشید جهان) ازرق اولان کنبدك آفتابی اولور هوش ومعاش کشتی سی چونکم مستغرق
اوله یعنی عقل ومعاش کشتی سی چونکم بحر صفایه ونور خدایه مستغرق اوله بو قبه ٔ مینا وکنبد اعلانك آفتابی کبی
خلق عالمه نور پاش اولور ای اهل وجود چونکم سن موت اختیاری ایله اولمیه سن واوصاف بشریه واخلاق ذمیمه دن
بالکلیه کندك بری قیلمیه سن وفانی اولمیه سن جان چکشمك اوزون اولور وسکا اضطراب والم زیاده کلور صبح حقیقتك
نوری وظهوری قتنده ای نشانلو ونقشلو اولان شمع مات اول تا کم جان چکشمدن قورتله سن طرازك کسریله جامه نك

علمنه ونشانه درلر شمع طرازور قلمله ورنکلرله مزین وملون اولان شمعه دیرلر یعنی ای کندیسنی شانلو وزینتلو ایلین شمع
صبح حقیقتك روشنالغی قتنده کندکی محو وفانی ایله تا کم الم واضطرابدن قورتله سن تا کم بزم اخترلرمز نهان اولمیه
بلکه خورشید جهان پنهاندر اخترلردن مراد بونده حواس خمسه ٔ ظاهره وحواس خمسه ٔ باطنه در خورشید جهاندن
مراد منور سماوات وارض اولان خورشید حقیقیدر یعنی مادامکه بزم نجوم وکواکب مثابه سنده اولان حواس
ظاهره وحواس باطنه مز مقتضیات احکامی وخورشید حقیقینك نوری قتنده مغلوب ومختفی اولمیه لر (وبی یسمع
وبی یبصر وبی یبطش وبی یمشی) مفهومنی بولمیه لر بلکه خورشید حقیقی هنوز دخی نهان وظلمت بشریت غالب
وحواس ظاهره وحواس باطنه اخترلرینك احکام ومقتضیاتی ثابته وراسخه در (مثنوی) کرز بر خود زن منی درهم
شکن * زانکه پنبه ٔ کوش آمد چشم تن) کرزی کندکه اور بنلکی قیر زیرا که تن چشمی کوش هوشك پنبه سی کلدی یعنی
بودنك کوزی همیشه صور والوانه باقیجی ومحسوساته نظر قیلیجیدر فی المثل عقل قولاغنك پنبه سی وطقاجی کبیدر لازم
کلدیکه ریاضت وطعن وملامت کرزکی کندیکه اوره سن وانانیتکی شکست وپاره پاره قیله سن تا کوش هوشندن پنبه ٔ
غفلتی اخراج ایدوب حضرت حقله استماع ایدنلردن اوله سن وفانی وبی وجودلر مرتبه سن بوله سن * مثنوی *
کرز بر خود می زنی خودای دنی) عکس تست اند رفعالم این منی) عکس خود در صورت من دیده ٔ * در قتال خویش
بر جوشیده ٔ * همچوان شیری که در چه شد فرو * عکس خود را خصم خود پنداشت او * کرزی خودای دنی کندیکه
اورر سن بنم فعالمده بو بنلك سنك عکسکدر یعنی المؤمن مرآة المؤمن حسبنجه بنم ذاتم سکا مرآت کبی واقع اولوب بنم
فعالمده کورینن بنلك سنك عکس اثرکدر چونکم سن بنم فعالم آیینه سنده کندی فعالکی وآثارکی ومرآت صورتمده
کندی عکسنی کوردك کندی قتالکه جوش وخروش ایلمش وکرزی دخی کندی کندیکه اورمشسن وکندی کندیکه
فی الحقیقه مخاصمه ایلمکه طورمشسن شول بر شیر کبی که چاه اشغه کندی کندینك عکسنی اوکندینك خصمی ظن
ایتدی تا کم اول شیر غلط بینك قصه سی تفصیلا جلد اولده مرور ایتدی سن دخی ای امیر اول شیر کبی بنم وجودم
ایینه سنده کندی عکسنی کوروب آنی غیری ظن ایدوب اکا حمله قیلدك خبرك یوقکه اول حمله نی وجفانی سن ینه
سکا قیلدك وبنم نفی ایلدیکمدن ونفیه متعلق کلام وادایی چوق سویلدیکمدن اینجنوب بی حضور اولدك دیدی
(م ی) نفی ضد هست باشد بی شکی * تا ز ضد ضد را بدانی اندکی * این زمان جز نفی ضد اعلام نیست) اندرین نشأت دمی
بی دام نیست * ای امیر بی شك نفی هستلك ضدیدر تا کم ضددن ضدی براز جق بیله سن بو زمان نفی ضد ایلمکدن غیری
اعلام یوقدر بو نشأتده دامسز بر دم یوقدر یعنی ای امیر بی شك وبی شبهه نفی وعدم اثبات ووجودك ضدیدر الاشیاء تعرف
باضدادها موجبنجه هر شیء اصل ضدیله بیلنور ومنکشف اولور بن اکثریا کلامی نفی ایله ایراد ایلدم تا سن ضدی ضددن
برمقدار بیله سن مثلا من ندام دیدم بویله دیمکله مجازی اولان بیلمکی وجودمدن نفی ایلدم بوندن حقیقی اولان
بیلمك نه ایدیکنی بیله سن وبن نیستم دیدم بوندن دخی مرادم نفی وجود مجازی ایلمکدر پس بوندن دخی اثبات وجود
حقیقی ایلمکی فهم قیله سن بو زمان بو دنیاده نفی ضد ایلمکدن غیری فی الحقیقه اعلام یوقدر مثلا معبود بالحق اولان
خدای تعالی حضرتلرینی برقولنه اعلام واثبات ایلمك استه سك اولا باطل اولان آلهه نك جمله سنی نفی ایدوب لا اله
دیرسن اندنصکره الا الله دیو مستجمع جمیع صفات اولان مسمی اللهی اثبات ایدوب اندن اعلام ایلرسن وهر نه شیء
که حقیقتده اعلام ایلمك مراد ایلسك بو زمان انك مجازی اولان ضدنی نفی ایلمکله واول شیئك حقیقی بودر دیو
سویلمکله اعلام ایدرسن الحاصل بو نشئه ٔ عنصریه ده هیچ دامسز بر دم وبر قدم یوقدر نفی نفیه ملحق اولسه اثبات
معناسی ثابت اولور پس معنی بو نشئه ٔ عنصریه ده دام واردر دیمك اولور ودامدن مراد کوکل هر نه شیء ایله مقید اولورسه
اولدر ومقیدلکك ضدی آزاده لکدر وحقیقت آزاده لك هیچ بر کسه یه میسر اولمازالا نفی اغیار وماسوی قیله واولمزدن
اول اوله تا کم مطلقا دام اولان نشئه ٔ عنصریه دن آزاده اوله وزنده لکك حقیقتنه وصول بوله (مثنوی) بی حجابت باید آن
ای ذولباب * مرك را بکزین وبر در آن حجاب * ای ذولباب اکر سکا اول محبوب بی حجاب کرك ایسه مرکی قبول ایله اول
حجابی یرت یعنی اکر اول آفتاب جهانتابی کورمك واکا بی حجاب وبی نقاب نظر جانی ار کورمك ای لباب صاحبی سکا
لازم ایسه موت اختیارنی قبول ایله واول حجاب بشریتی ونقاب انانیتی چاك ایله تا کم اول حضرتك مشاهده ٔ جمالی سکا
میسر اوله واولمکله انك رؤیتنه جانك فرصت بوله که حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر * انکم لن تروا
ربکم عز وجل حتی تموتوا رواه الطبرانی فی السنة عن امامة (مثنوی) نی چنان مرکی که در کوری روی * مرك تبدیلی که
در نوری روی * مرد بالغ کشت وان بچکی بمرد * رومیٔ شد صبغت زنکی ستر د) خاك زر شد هیئت خاکی نماند
غم فرج شد خار غمناکی نماند * انجلین بر مرلك کل بر قبره کیده سن بلکه تبدیلی اولان مرکدرکه بر نوره کیده سن مثلا

مردبالغ اولدی واول اوغلنجقلق اولدی بررومی اولدی زنکیلك صبغه‌سی بونولدی خاك التون اولدی خاكك هیئتی
قالمدی غم فرح اولدی غمناككك خاری قالمدی یعنی موت اختیاری انك كبی براولوم دكلدركه اوله‌سن ومقبره‌یه كیده‌سن
بلكه تبدیله منسوب اولان مركدركه ظلمتدن اولورسن ونوره كیدرسن ظلمانیلك صفتنك زائل اولمسی اولمك ونوره
واصل اولوب نورانیتله زنده اولمقدر مثلا بركوچك طفل مردبالغ اولسه انك بچه‌لكی اولوروال برمردبالغ اولوروبرمثل
دخی برزنكی عربك سیاه رنكی قارنسه وبونلسه صكره انك یرینه بیاض رنك كاسه زنكیلك رنكی كیدوب بررومی
اولورمثال آخرخاك معدنده زراولدی پس آنده خاككك شكلی قالمدی مثال اخر برآدم غمناك ایدی غم فرحه تبدیل
اولدی غمناككك خاری قالمدی پس بونلر هربری حالت اولیدن اولدی حالت اخری ایله زنده اولدی پس بونلره مرك
تبدیلی دینلدی (مثنوی) مصطفی زین كفت كای اسرارجو* مرده‌را خواهی كه بینی زنده‌تو* می رود چون
زندكان برخاكدان* مرده وجانش شده براسمان* جانش راین دم ببالا مسكنیست* كربمیرد روح اورانقل نیست
زانكه پیش ازمرك اوكردست نقل* این بمردن فهم آید نی بعقل* نقل باشد نی چونقل جان عام* همچو نقلی ازمقامی
تامقام* حضرت مصطفی علیه السلام بوسببدن دیدیكه ای اسرار طالبی استرمی سنكه مرده‌یی زنده كوره‌سن
یعنی ای طالب اسرارسن بونی استرمی سنكه برباطنا مرده وظاهرا زنده یورركمسه‌یی كوره‌سن اول كمسه باطنا اولودر
وظاهرا زنده‌لركبی خاكدان اوزره كیدرباطنا اول جمله اخلاق بشریه‌ده اولمشدر وانك جانی اسمانه عروج قیلمشدر
انك جاننك بودم بالاده مرتبهٔ اعلاده برمسكنی واردراكرصورتا اولورایسه ومرده اولوراسه انك روحنه نقل یوقدر
زیرامرك صوریدن اول اول روح بشریه مرتبه‌سندن كندی عالمنه نقل ایتمشدروكندی اصلنه ومقاماتنه حالا بونشئهٔ
عنصریه‌ده ایكن واصل اولمشدربومعنی اولملكه فهمه كاورعقلله كاوردكل یعنی روحك بوجسمده ایكن كندی اصلنه
نقل قیلمسی ومقامنه واصل اولمسی اولمزدن اول اولمكله ومجازی اولان وجودنی محو وفانی قیلمقله فهمه كاور
ومدرك اولور ومجرد عقلله بیلمز من لم یذق لم یدر دینلمشدر وفوت اختیاری ایله اولمین وكندی اصلنه حالا بونشئهٔ
عنصریه‌ده ایكن واصل اولمین كمسنه‌لرموت اختیاری ایله اولن وكندی اصلنه ومقامنه واصل اولان اصحاب فضائلك
مراتبنی بیلمزلروسرلرنی وذوقلرنی فهم قیلمزلرانكیچون ویعرف ذاالفضل ذووه كلامی بومعنایه مشاهداولمشدر نعم اصلنی
بولان ومقامنه واصل اولان روحك بوبدندن نقلی اولوراما عوامك جاننك نقلی كبی دكل بلكه برمقامدن برمقامه دك
نقل ایلمك كبی اولور المؤمنون لایموتون بل ینقلون من دار الی دار حدیث شریفك موجبنجه خواصدن اولان
مؤمنلر سجن دنیادن سرای آخرته انتقال ودارغروردن دارسروره ارتحال ایدرلر اما عوام ناس بویله دكلدر بلكه
انلردار دنیادن سجن عقبایه انتقال ایدرلرودارسروری قویوب دارمحنت ومنزل قبورجانبنه كیدرلر (مثنوی) هركه
خواهدكه ببیند برزمین* مرده‌ٔ رامیرود ظاهرچنین) مرابوبكرتقی راكوببین) شدزصدیقی امیرالمحشرین* اندرین
نشأت نكرصدیق را* تابحشرافزون كنی تصدیق را* هرشول كمسه كه بوزمین اوزره كورمك استر برمرده‌یی كه ظاهرا
بوتجلین یورر اول كمسه تقی اولان ابی بكررضی الله عنهی كوردی كه اول حضرت صدیقلقدن امیرالمحشرین اولدی
بونشئهٔ عنصریه‌ده صدیق حضرتلرینه نظرایله تاكم حشره تصدیقی افزون ایلیه‌سن یعنی شول كمسه كه بریوزنده برمیتی
ظاهرده بریوزنده اولان آدمیلر یوریدكی كبی یورر كورمك استرسه اول كمسیه‌سن جمیع ماسوی دن تقی ونقی اولان ابوبكر
رضی الله عنه حضرتلرینی كوردی نته‌كم بوحدیث شریف بومعنایه دلالت ایدركه بیوردی (من اراد ان ینظرالی وجه
میت یمشی علی وجه الارض فلینظر الی ابی بكر) وفی روایة اخری فلینظر الی ابن ابی قحافة اول حضرت صدیقلق جهتندن
صوری ومعنوی اولان محشرلرك امیری اولدی محشرین كسرایله محشرلرك جمعیدرومحشرلردن مراد هم دنیاده اولان
وهم آخرتده اولان محشرلردر وحضرت ابوبكر الصدیق رضی الله عنه بودنیاده واخرتده اولان محاشروجامعلك
امیری وسیدیدربونشئهٔ عنصریه‌ده صدیق حضرتلرینك وجودنه نظرایله تاكم حشراجساده تصدیق زیاده ایلیه‌سن
اكربونشئهٔ عنصریه‌ده صدیقی كورمك نیجه متصوردردینورسه جواب اولدركه چونكم حضرت نبی علیه السلام
من اراد ان ینظرالی وجه میت یمشی فی وجه الارض فلینظرالی ابی بكر بیوردی بوكلامه اقرارایلمك همان انی نشئهٔ
عنصریه‌ده كورمك منزله‌سنده اولوروباخود هرعصرده اول حضرتك سرینه مظاهر نیجه صدیقلروارد رانلردن برینه نظر
ایلسك همان ابوبكر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینی كورمش كبی اولورسك وانی دخی ظاهرا زنده ونفسی مرده
كوررسن وهمان انی كوردكك كبی حشر اجساده اقرار وتصدیقی زیاده قیلورسن كه حق تعالی حضرتلری
مرده‌یی احیا ایدوب بریوزنده یوریمكه قادر ایدوكنی بیلورسن (مثنوی) پس محمد صدقیامت بودنقد* زانكه
حل شد درفنای حل وعقد پس حضرت محمد علیه السلام نقد یوز قیامت اولدی زیراكه حل وعقد فناسنده حل اولدی

قیامتك معناسی بعدالموت منبعث اولمق وحیات بولمقدر معنوی وصوری اولمغه منقسم اولور قیامت صوری هركس
اولدكدنصكره قبردن بعث اولنوب حیات بولمقدر وقیامت معنوی بشریت صفتلرندن برصفتك اولمسی وفانی اولمسی
وانك بدلی صفات الهیه‌دن برصفتله عبدك حیات بولمسی اولوربركمسه جمیع صفات بشریه‌یی ازاله ایدوب اوصاف
الهیه ایله متصف اولنجه‌یه دك قات قات مرده اولمش وقات قات زنده اولوب قیامت معنویه‌دن نیجه قیامت كورمش
اولورزیرااول مجازی ونفسانی اولان حل وعقدی فانی قیلمدین محواولدی تامظهرحل وعقدحقیقی اولوب خلافت
الهیه مرتبه‌سنی اكملیت اوزره بولدی وبوجهانده امرحقله حل وعقدصاحبی اولدی انلرك جمله‌سنك افضلی
واكملی اولدی پس بواعتبارله حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم حالا نیجه نقد قیامت اولور* مثنوی*
زادهٔ ثانیست احمد درجهان) صدقیامت بوداواندرعیان) احمد علیه الصلوة والسلام حضرتلری جهانده
زادهٔ ثانیدر اول حضرت عیانده یوزقیامت ایدی یعنی حضرت احمد علیه السلام بوجهانده ایكی كره طوغمشدر
اولا بركره والده‌سندن طوغدی وبودنیایه كلدی وثانیا طبیعت مادرندن تولد قیلدی وملكوت سمایه
واصل اولدی پس اول حضرتك امتندن اولنه‌وا كا كمال تبعیت ایله تبعیت قیلنه هم لازم كلدیكه اول دخی ایكی كره
طوغه‌تاكم ملكوت سمایه داخل اوله نته‌كم بیوردیلران یلج ملكوت السماء من لم یولد مرتین چونكم اول حضرت
هرنقدرمرتبه‌یه واصل ایسه انی تارك اولدی وصفات بشریه‌یی اماته قیلدی وحیات حقیقیه ایله حی اولدی
وحضرت حی وقیوم ایله قائم اولمق مرتبه‌سن بولدی عیان واشكارا اول حضرته نیجه یوزقیامت اولدی زیراقیامتك
معناسی بعدالموت قائم اولمق وحیات بولمقدر اول حضرت ایسه صفت بشریه‌دن نیجه دفعه اولدكدنصكره حیات
الهیه ایله زنده واوصاف ربانیه ایله فرخنده اولمشدر (مثنوی) زوقیامت راهمی پرسیده‌اند* ای قیامت تاقیامت
راه چند* بازبان حال می كفتی بسی* كه زمحشر حشررا پرسد كسی* اول حضرتدن همیشه قیامتی صورمشلردر
كانه بویله دیوای قیامت قیامته دك نه یول نقدردر اول حضرت زبان حالله چوقلق دیرلردیكه محشردن
حشری بركمسه صوررمی یعنی نبی‌یه اكثرناس متی قیام الساعة یارسول الله دیوصوررلردی اول حضرت
خودعین قیامت كندیلری ایدی پس كانه اكادیرلرایدی كه ای قیامت كبری قیامت صغرایه دك نقدرزمان واردر
اول حضرت دخی زبان حالله انلره چوقلق بویله دردیكه محشردن حشری بركسه صوررمی بن خودعین محشر
معنوی‌ام سزه لازم اولان اصل بنم نه كونه محشراولدیغمی بیلمك ونه كونه قیامت اولدیغمه عالم اولمقدربورایه مناسب
اولان تحقیق وبومحله لازم كلان تفصیل دردنجی دفترده تفسیر (یاایها المزمل) سرخنده هركه كوید كوقیامت
ای صنم) بیتنك شرحنده مرورایلمشدرانده طلب اولنه (مثنوی) بهراین كفت آن رسول خوش پیام) رمزموتوا قبل
موت یاكرام* همچنان كه مرده‌ام من قبل موت) زان طرف آورده‌ام من صیت وصوت* پس قیامت شوقیامت رابین
دیدن هرچیزراشرطست این* بوندن اوتری دیدی اول خوش پیام اولان رسول موتوا قبل موت رمزنی یاكرام یعنی
اول رسول خوش پیام وپیغمبرعالی كلام علیه الصلوة والسلام بوسری اعلام وبونكته‌یی افهام ایلمكدن اوتری
ای كرام موتوا قبل ان تموتوا رمزنی دیدی وبوموتوا قبل ان تموتوا كلامنك رمزی بویله دیمك اولدیكه ای طالب حیات
ابدیه اولان وقیامت معنویه‌نك هدیه‌سنی جست وجو قیلان كمسه انجلین كه بن اولمزدن اول اولدم ومجازی اولان
وجودمی محو وفانی قیلدم اول طرف حقیقیدن بوقدرصیت وصوتی كتوردم وتحقیق مرتبه‌سنه یتردم پس سن دخی
قیامت اول قیامتی كورهرچیزك كورمسنه بوشرطدریعنی اكرقیامت معنویه‌یی كورمك استرسك وحشرروحانینك
مشاهده‌سنه نظرایدرسن پس سكا دخی لازم كلدیكه قیامت اوله‌سن قیامت معنویه‌یی كوره‌سن وكندی وجودكده
حشراوله‌سن تاحشرروحانی نه‌ایدوكنی بیله‌سن ومشاهده قیله‌سن زیراهرشیئك حقیقتنی كوردكه اول شیئك عینی
اولمق شرطدرمادامكه برشیئك عینی اولمیه‌سن اول شیئك حقیقتنی بیلمك وانی كماینبغی مشاهده ومعاینه قیلمق میسر
اولمز (مثنوی) تانكردی اوندانی اش تمام* خواه آن انوارباشد یاظلام* عقل كردی عقل رادانی كمال) عشق كردی
عشق رادانی زبال* تاكم اول اولمیه‌سن انی تمام بیلمزسن كركسه اول انواراولسون استرسه اول ظلام اولسون یعنی تاكم
سن اول قیامت معنویه‌نك بالفعل كندیسی اولمیه‌سن انی بالتمام بیلمزسن استرسه اول انواراولسون استرسه اول ظلام
اولسون لابد برنوری بیلمك استه‌سك اول نورك عینی اولمق كرك وبرظلمتی هم بیلمك استه‌سك اول ظلمتك هم عینی اولمق
كركدرمثلا اكرعقل اولسك عقلی كماله بیلورسن وعقل نه‌ایدوكنه عالم اولورسن وكذلك اكرعشق اوله‌سن عشقك یانمش
فتیله‌لرنی بیلورسن زبال زباله‌نك جمعیدرزباله یانمش فتیله دیرلر الحاصل هرشیئی حقیقتله بیلمكه اول شیئك عینی اولمق
لازمدركه برشیئی حقیقتله بیلمك استرسك انك عینی اولمغه سعی ایله تاكم آنی حق الیقین بیله‌سن (م ی) كفتی برهان

این معنی مبین * کر بدی ادراک اندر خوردِ این * هست انجیر این طرف بسیار خوار * کر رسد مرغی قنق انجیر خوار
بن بو معنانک برهانی اشکار او مبین سویلردم اکر بونک لایق ادراکی اولیدی بو طرفده انجیر چوق خوار و حقیردر اکر
بر انجیر ییجی قنق ایریشورسه مبین بان بیندن فتح ایله صیغهٔ مفعول اولمقده جائزدر و ابان بیندن ضم ایله صیغهٔ فاعل
اولمقده جائزدر بعض نسخه ده بسیار ایله خوار ما بینده واو عاطفه واقع اولمشدر و معنی برنه دعوی واقع اولمشدر
و تقدیر کلام بویله دیمک کلمشدر ای طالب سن بو معنانک برهانی هر شیئک عینی اولمیجه انی حقیقتیله بیلمزسن دیدیکم
دعوانک حجتنی بن ظاهر و اشکار اسویلردم و انی وضوح اوزره تعبیر و تقریر ایلردم اکر بو معنانک لایق بر ادراک
اولیدی و بو سری فهم ایلمکه بر عقل طالب کلیدی بونی اکا اشکار ایلمک قابل اولور ایدی بو طرفده انجیر معرفت
زیاده خور و حقیردر اکر بو جانبه بر انجیر معرفت اکل ایدیجی خوش مهمان کلسه اکا بو کونه معارفدن غدا ویرمک
سهل و آسان ایدی زیرا بو طرفده علوم و معارف انجیرنه نهایت یوقدر و بیک اسرار لطائف بو جانبده قتی چوقدر همان
انجیر معارفی یمکه مستعد بر قوشک کلسنه موقوفدر چونکم بو جانبه انجیر معرفت ییجی بر قوش کله انک دوشی
بو طرفده انجیر معارفی قتی ارزان بولور و بو کونه معرفتلره استدیکی کبی واصل اولور (مثنوی) در همه عالم
اکر مردوزنند * دمبدم در نزع و اندر مردنند) آن سخنشان را وصیتها شمر) که پدر کوید دران دم با پسر) دو کلی عالمده
اکر مرد لر و اکر زنلردر دمبدم نزعده و اولمکده درلر انلرک سوزلرنی و صیتلر عد ایله که پدر پسرینه اول دمده
سویلر یعنی عالمک دو کلی برنده اکر مرد و اکر زن هر نقدر وار ایسه دمبدم بونلرک جملهسی حالت نزعده و اولمکده و فانی
اولمقده درلر شو اعتبار ایله که عالم جمیعا اعراضدر اعراض ایسه ایکی زمانده باقی دکلدر پس جمله اشیا متجدد الامثال
و متعاقب الاشکالدر طرفة العینده جمیع اشیا منعدم اولوب فی الحال انک مثالنی الله تبارک و تعالی ایجاد ایلر
پس بو اشیا مستمر شکل کورینور نته کم بونک تحقیقی جلد اولده خرکوش حکایه سنده آن زتیزی مستمر شکل امدست
بیتک شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه پس بو عالمه اکر حقیقتله نظر اولنسه هر آنده فانی اولمقدن و ینه فی الحال
حیات بولمقدن و حشر اولمقدن خالی دکلدر چونکم قضیه بونک کبیدر بو عالمده نقدر ذکور و اناث وار ایسه دمبدم
حالت نزعده و اولمکده و فی الحال ینه حیات بولمقده و اول حالت اوزره موجود اولمقده در موت اضطراری کلنجه یه دک
پس سن انلرک اول سویلدکاری سوزلری و صیتلر عد ایله نته کم پدر کندی پسرینه اول حالت نزعده سویلر و اولوم وقتنه
قریب اولدقده کندی اوغلنه و صیتلر ایلر اکرچه بو هر دم اولان حالت نزعی مشاهده ایلمکه قادر اولهمز ایسک باری
کل آت قریب موجبنجه هر کلجکی کلمش طوت و هر اوله جغی اولمش فرض ایت چونکم جمیع مرد و زنک
مرده و فانی اولمسی متحققدر سن انلره موته قریب اولمش و حالت نزعده دو شوب جان ویرمکه مشغول اولمش کسه لر کبی
نظر ایت (مثنوی) تا بروید عبرت و رحمت بدین) تا ببرد بیخ بغض و رشک و کین) تا کم بو نظر سببیله عبرت و رحمت بته تا کم
بغض و رشک و کینک بیخی منقطع اوله سن بو عالمده اولان مرد و زنک جمله سنه باعتبار ما یؤل الیه حالت نزعه کلمش
و اولمکه قریب اولمش نظر ایله تا کم سکا بو جمله دن بر عبرت کله و بو جمله نک اوزرینه سنک قلبکده مرحمت و شفقت بته
حتی سنک بونلره اولان بغض و عداوتک و حسد و کینک اصلی و کوکی درونکدن منقطع و منقلع اوله و بو مرد و زنه سنک
قلبکده اصلا بغض و حسد قالمیوب بونلره نظر مرحمتله نظر ایدنلردن اوله سک (مثنوی) تو بدان نیت نکر در اقربا
تا ز نزع او بسوزد دل ترا * کل آت آت انرا نقد دان) دوست را در نزع و اندر فقد دان) سن اول نیتله اقربا که نظر ایله تا کم انک
نزعندن سنک قلبک یانه یعنی سن کندی اقربا و تعلقاتکه دخی انلری حالت نزعده اولمش و اولمکه قریب کلمش نیتله نظر ایله
تا کم انک هر برینک نزعندن و مرده اوله جغندن سنک قلبک انلره یانه عند العقل هر کلیجی کلجید روهر اوله جق اولمش
حکمنده در سن انی نقد بیل دوستی حالا نزعده و فقدده بیل یعنی جمله مخلوقاتک و جمیع اقربا و تعلقاتک فانی اولمسی و شربت
موتی نوش قیلمسی مقرر درسن انلره همان حالا فانی اولمش دیو نظر ایله زیرا هر کلجک وقوعی متحقق اولدقده نصکره
همان سن انی حالا نقد اولمش طوت و جمله دوستلریکی دخی بتمش و کتمش فرض ایت و کندیکی دخی اصحاب قبوردن عد ایله
(مثنوی) ور غرضها زین نظر کردد حجاب * این غرضها را برون افکن ز جیب * ور نیاری خشک بر عجزی مایست
دانکه عاجز را کزیده معجز یست * عجز زنجیریست زنجیرت نهاد * چشم در زنجیر نه باید کشاد) و اکر غرضلر بو نظردن
حجاب اولورسه بو غرضلری جیبکدن طشره براق و اکر بو غرضلری جیب درونکدن طشره کیدرمکه قادر دکل ایسک
فوری بر عجز اوزره طورمه بیل که عاجز ایله بر کزیده معجز واردر و عجز فی المثل بر زنجیردر اول سکا زنجیر قودی اوسنی زنجیره
قودی دیمک دخی و جهدر چشمی زنجیرنه آچمق کرکدر زنجیرنه وصف ترکیبیدر زنجیر قو ییجی معناسنه یعنی اکر خلق
عالمه بو کونه نظر ایلمکدن و انلری حالا مرده و فانی کورمکدن اغراض نفسانیه و مقتضیات جسمانیه سکا حجاب

اولورسه و سنی بو رؤیتدن منع قیلورسه بو غرضلری جیب درونکدن طشره آت تا کم حقیقت کاری مشاهده ایلمکه قادر
اولهسن و اکر اول غرضلری جیب درونکدن طشره کتورمکه قادر دکل ایسک فوری بر عجز اوزره توقف قیلمه بلکه
بونی بیل که هر عاجز ایله بر کزیده عاجز ایدیجی واردر هیچ بر کسه بلا معجز عاجز اولمق احتمالی یوقدر بهر حال عاجزی بر عاجز
ایدیجی واردر و فی الحقیقه اول معجز قادر و قوی اولان خدای تعالی حضرتلریدر عجز فی المثل بر زنجیر کبیدر اول قوی
و قادر اولان خداسی عجز زنجیرینه قودی و عجز زنجیرنی سنک وجودکه اوردی پس لازم کادیکه چشم قلبکی سنک
وجودکه زنجیر عجزی قو ییجی خدایه آچه سن و بو عاجز و فی الحقیقه ضعیف و فقیر اولان مخلوقدن اول قوی و قادر
اولان پادشاهک درکاهنه التجا ایدوب قاچه سن (مثنوی) پس تضرع کن که ای هادی زیست * باز بودم بسته کشتم
این زچیست * سخت تر افشرده ام در شر قدم * که لفی خسرم ز قهرت دمبدم * از نصیحتهای تو کر بوده ام
بت شکن دعوی و بتکر بوده ام) پس اول پادشاه لم یزله تضرع ایله و بویله دیو سویله که ای هادی زیست یعنی ای معیشت
و حیاتک هادیسی بن آچق و آزاده ایدم حالا عجز و قصور ایله بسته و مقید اولدم بو ندر الهی بن قدمی شر و معصیت
ایشلمکده محکمرک صقمشم و ذنب و خطا بولنده ثابت قدم اولمشم تحقیقا سنک قهرکدن بن دمبدم خسرده ام که بنده
ایمان تحقیقدن و عمل صالحدن اثر و مایه یوقدر و ایمان تحقیق صاحبی اولاین و عمل صالح قیلمیان انسان ایسه تحقیقا
خسرانده اولور نته کم حضرت قرآنده (والعصر ان الانسان لفی خسر الا الذین امنوا و عملوا الصالحات) دیمکله بو معنایه
اشارت بیوردلک الهی بن شول بد تر و ابترم که سنک نصیحتلرکدن کر اولمشم و سنک کلام مجیدکده بنده لرک ایچون
بیوردیغک مواعظ نافعه دن تغافل و تعالی قیلمشم و بی بهره قالمشم صورتا بت صیجی دعواسن ایدوب معناده بتکر
اولمشم یعنی بحسب الظاهر لا اله الا الله دیمکله جمیع باطل اولان الهه لری کسر و نفی ایتمک دعواسن قیلور ایکن بحسب
الباطن افرایت من اتخذ الهه هواه آیتنک مفهومنه داخل اولان هوا پرستلر زمره سنه داخل اولمشم دی و کندیکی
مجرم و عاصی بیلوب بو کونه تضرع و مناجات ایله دیمک اولور (مثنوی) یاد صنعت فرض تر یا یاد مرک * مرک
مانند خزان تو اصل برک * سالها این مرک طبلک میزند * کوش تو بیکاه جنبش می کند) سکا صنعی یاد ایلمکمی فرضتر
یا خود مرکی یاد ایلمکمی فرضتردر مرکی یاد ایلمک فرض تردر زیرا مرک ماتند خزان و سن اصل برک کبی سن صنعتده
صاد ضمله او قنوب تا خطاب ایچون اولمق اولیدر اکرچه فتح صاد ایله او قنوب تا خطاب ایچون اولمسه دخی جائزدر
و صنع بمعنی مصنوع اولوب معنی بویله دیمک اولور که ای غافل سکا بو مصنوعاتی یاد ایلمکمی واجبدر و یا خود سکا
کندی صنعکمی یاد ایلمک واجبتردر و یا خود موت و فنایمی یاد و تذکر ایلمک واجبتردر موت خزان یلی کبیدر و سن
برک و بارک اصلی اولان بیخ و شجر کبی سن چونکم خزان یلی کبی اولان باد اجل کله سنک شجر وجودکدن بالکلیه برک
و باری و کار و کرداری دو کرو سنی جمله کار و کرداردن عاری و خالی ایلر پس سکا نوبهار عمرک اخر اولمسنی و باد فنانک خزان
یلی کبی کلمسنی و سنی مرده و پژمرده قیلمسنی یاد ایلمک سکا لازمتر کادی و فرضتر اولدی * بیت * آک اول دمی که
اخر اوله نوبهار عمر * برک خزانه دونسه کرک روی لاله رنک * اخر مکانک اولسه کرک جرعه کبی خاک * دوران
الندن ایرسه کرک جام عیشه سنک * آدم او درکه اینه وش قلبی صاف اوله * سینه کده بیلر آدمیسک کینه دلنک * نیجه
ایام و سالدر که بو موت و فنا طبلنی چالار سنک کوشک و بیکاه حرکت ایلر یعنی نیجه شهور و اعوامدر که بو موت و فنا
کوشه صیت و صدا ایلر باخصوص که مرده لر اوکنجه مؤذنلر وحده لا شریک له دیو سویلر و لیکن سنک کوش
هوشک بو آوازه لری ایشتمیوب و اخر دم برایش ایتمیوب حظ نفسه و هوا و هوسه مشغول اولورسن چونکم بیک اجل
کله و سنک بو غازیکی اخذ قیله اول زمانده سنک کوشک بی وقت استماع ایلمکه باشلر و وجودک اخرت ایچون کار ایلمکه
بی محل حرکت ایلر و لیکن اول حینده بیکاه حرکت ایلمنک چوقلق نفع و فائدهسی اولمز و شمدی غافل اولوب عمرنی
ضایع قیلانه اول حینده تدارک فائده قیلمز (مثنوی) کوید اندر نزع از جان اه مرک * این زمان کردت ز خود آکاه مرک
این کلوی مرک از نعره کرفت * طبل او بشکافت از ضرب شکفت * ورد قایق خویش را در یافتی * رمز مردن
این زمان در یافتی * بو کونه غافل حالت نزعده جان و دلدن آه مرک دیر ای غافل مرک سنی کندکدن بو زمان اکاه ایتدی
بو بیتده غائبدن مخاطبه التفات واردر و مصرع ثانی استفهام اولسه دخی جائزدر بو تقدیر اوزره معنی بو کونه غافل
صحت زمانده مرک و فنایی فراموش ایدوب مرک و فنایی یاد ایلمز شول دمکه حالت نزعه دوشه نزع حالنده جان و دلدن
آه من الموت دیر و اول حینده کچن عمری ایچون نیجه حسرت و غم ایدر ای غافل سنی موت کندکدن بو زمانمی اکاه ایتدی
سنک بو زماندن مقدم عقلک قنده ایدی و موتک صیت و صداسنی و نعره و آوازنی بو زمانه دک ایشتمدکمی مرکک کلوسی
نعره دن طوتلدی ضرب عجیبدن انک طبلی یارلدی بو بیتده استعارهٔ تخییلیه واردر اول طریق اوزره موت بر شخص

نعره‌زن منزله‌سنه تنزیل اولنمش وزیاده محکم طبل چالیجی مرده تمثیل قیلنمشدر یعنی ای موت وفنادن غافل موت
بوخلق عالمه هرساعت شولقدر نعره‌لر اوررروبونلره ایها الناس بندن آکاه اولك دیوتنبیه وتأکیدلر قیلوب چاغررکه
بوغازی برنعره اورمقدن طونلق مرتبه‌سنه وارمش وکوچ طبلنی اولقدر محکم چالمش که انك عجیب وغریب اولان
ضربندن ایقاظ وتنبیه ایچون چالدیغی طبل پاره‌لنمق مرتبه‌سنی بولمش اماسنك قولغکه انك صداسی کیرممش وسنك
جانکه انك پندونصیحتندن اثرایرممش سن کندیکی دنیوی ونفسانی اولان دقائقه اورمش ومختلط قیلمش سن واولمك
رمزندن غافل اولمش سن انکیچون اولمك رمزنی بولی وقت اولان زمانده بولدك وحالت نزعه دوشدکده موت نه ایمش
بیلدك امابوندن اول عمرنازنینی ضایع قیلدك وبیهوده یره انك وبونك موتی ایچون کریان اولدك وعاقبت اندیش اولمدك
مغفل وجاهل قالدك * تشبیه مغفلی که عمرضایع کندوقت مرك دران تنکاتنك توبه واستغفار کردن کیردو تعزیه
داشتن شیعهٔ اهل حلب هرسالی در ایام عاشورا بدروازهٔ انطاکیه ورسیدن غریب شاعر ازسفر وپرسیدنکه این
غربوچه تعزیتست) بوسرخ شریف شول برمغفلك تشبیه اولنمسی وتمثیل قیلنمسیدرکه عمرنازنینی عبث یره ضایع ایلر
ومرك وقتی اول تنکاتنك اولان زمانده وزیاده ضیق اولان وقت بی امانده توبه واستغفار ایلمکلك طوترا اهل حلبك
شیعه‌سنك هریلده ایام عاشوراده انطاکیه قپوسنك دروازه‌سنه تعزیه وماتم قیلمرینه واول حالده سفردن برغریب
شاعرك ایرمه‌سیدر واول شاعرك سؤال ایلمسیدربویله دیوکه بوغربو وفغان نه تعزیه در وکیمك ایچوندر وشیعه
طائفه‌سنك اول شاعره جواب ویرملرینك بیانده درکه نظم شریفده مسطوردر (مثنوی) روزعاشورا همه اهل
حلب * باب انطاکیه اندرتابشب * کرد اید مرد وزن جمعی عظیم * ماتم ان خاندان دارد مقیم * ناله ونوحه کنند اندر بکا
شیعه عاشورا برای کربلا * بشمرند ان ظلمها وامتحان * کزیزید وشمر دیدان خاندان * نعرهاشان میرود درویل ووشت
پرهمی کردد همه صحرا ودشت * عاشوراکونی جمیع اهل حلب انطاکیه قپوسنده اخشامه دکین مرد وزن برعظیم
جمع اولوب وبریره جمع کلور واول جمع اول خاندان نبوتك مقیم ماتمنی طوترلرخانداندن مراد بونده حضرت امام حسین
وانك اهلی واولادی اولورکه کربلاده شهید اولدیلر بکاده ناله ونوحه ایلرلرشیعه طائفه‌سی عاشوراده کربلا ایچون یعنی
کربلاده شهید اولان امام حسین وانك اولادنه محبت ایلمرندن اوتری وشیعه طائفه‌سی عاشوراکونی بریره جمع اولوب
نوحه وفغانلر ایدرلر اول ظلملری وامتحانلری شمار ایدرلرکه اول خاندان نبوت یزیددن وشمر ذی الجوشندن کوردیلرنه
ظلملرونه کونه امتحانلر کوردیلرسه اول کون بونلرانی عدوشمار ایدرلر ومرثیه‌لر اوقورلر وانلرك سرکذشتنی ذکرقیلورلر
انلرك ویل ووشتده نعره‌لری کیدروشت واولك فتحیله صدا معناسنه دریعنی بونلرك یاویلی دیمکده وصیت وصدا ایلمکده
نعره‌لری واقع اولوردوکلی صحرا ودشت بونلرك نعره‌لرندن پراولورو ناله وفغانلر ایله طولر (مثنوی) یك غریبی شاعری
ازره رسید * روزعاشورا وان افغان شنید * شهررا بکذاشت وان سورای کرد * قصد جست وجوی آن هیهای کرد *
برغریب شاعرعاشوراکونی بولدن شهرحلبه ایرشدی واول شیعه‌نك انطاکیه قپوسنده اولان فریاد وفغانی
اشتدی شهری ترك ایتدی یعنی شهره کیتمکدن فراغت ایدوب اول جانبه رأی ایتدی وشیعه طائفه‌سنك طوردقلری
جانبه کتدی اول هیهایك وهای وهویله اولان فریاد وبکانك جست وجوینه قصد ایتدی (مثنوی) پرس وپرسان
می‌شد اندر افتقاد * چیست این غم برکه این ماتم فتاد * این رئیس زفت باشدکه بمرد * اینچنین مجمع
نباشد کارخرد * نام او والقاب اوشرحم دهید * که غریبم من شما اهل دهید * چیست نام وپیشه واوصاف او *
تابکویم مرثیه زالطاف او * مرثیه سازم که مرد شاعرم * تاازینجا برك ولالنکی برم * اول شاعر افتقاد وطلبده
بتوردیکنی صوران وسؤال ایدن کسه کبی صوره صوره کتدی راست کلدیکنه دیردی بوغم ندر بوماتم کیمه واقع
اولدی بواولوعظیم رئیسدرکه اولدی بوئجلین مجمع کارخرد اولمز بهرحال بومجمعك برسببی واردر بوقدر ناله وبکاتهی
بره‌دکلدر انك نامنی واول وفات ایلین رئیس شهرك القابنی بکاشرح ویرك زیرا بن کویك غریبی ام وسز اهل قریه‌سز
غریب اولان حقیقت کاره واقف دکلدر کرکدرکه ای اهل قریه بن غریبه بوکارك حقیقتندن خبرویره‌سز اول وفات
ایلین رئیسك نامی وپیشه‌سی واوصافی ندرتاکم انك الطافندن اوتری مرثیه دوزمکه بن مرد شاعرم تاکم بویردن ازق
وبشی ایلتم یعنی اول مرثیه‌یی سویلکله واول رئیسك اوصافنی تعبیرایلدیکم سببله بومجمعدن برمقدار
طعام وغدا الم واول رئیسك جانی ایچون خیردعا قیلم دیدی (مثنوی) ان یکی کفتش که هی دیوانهٔ * تونهٔ
شیعه عدوخانهٔ * روزعاشورانمی دانیکه هست * ماتم جانی که ازقرنی بهست * پیش مؤمن کی بود این غصه خوار *
قدرعشق کوش عشق کوشوار * پیش مؤمن ماتم آن پاك روح * شهره‌تر باشدز صد طوفان نوح) اول بریسی
بوجهلدن اول شاعره خطاب ایدوب دیدی هی کشی دیوانه‌میسن سن شیعه دکل عدوخاندان رسول میسن

روز

روزعاشورانی مکر بیلمزمیسنکه وارددربرجانك ماتمی که اول برقرندن بهدر یعنی جان منزله‌سنده اولان حضرت امام
حسینك ماتمی بیلمزمیسنکه اول جان ویاخود انك ماتمی برقرندن یکدر مؤمن اولان کسه‌لرك اوکنده بوغصه وغم نچن
خوروحقیر اولوركوشك عشق مقداریدر کوشوارك عشقی کوشوارکوپه‌یه دیرلر بونده حضرت امام حسیندن کنایت
اولورو کوشدن مراد حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم اولور مثلا برکسه‌نك برحبیبی اولسه اول کسه کندی
حبیبنك کوشنی نقدرسورسه اکا تعلق ایلین کوشواری دخی اولقدرسور پس حضرت حبیب اکرمه برکسه نقدر
عاشق ایسه اول حضرتنه کوشوار منزله‌سنده اولان حضرت امام حسین رضی الله عنهه دخی اولقدر عاشق اولور
محبوبك کوشنه محبت قیلان مشهورمثلدر کوشوارنه دخی قیلورمؤمن اولنلرك اوکنده اول روح پاکك ماتمی واول
جکر کوشهٔ مظهرسرلولاکك غصه وغمی صدطوفان نوحدن مشهورتردر پس سن انك ماتمنی بیلمك وانك ایچون بکا
وانین قیلمامك عجزدردیدی وبونوع اوزره اول شاعره وافرطعن وتوبیخلر ایلدی) نکته کفتن ان شاعر جهت طعن شیعهٔ
حلب (مثنوی) کفت آری لیك کودوریزید * کی بدست این غم چه دیر اینجا رسید * چشم کوران آن خسارت را بدید
کوش کران آن حکایت راشنید * خفته بوده‌اید تاکنون شما * که کنون جامه دریدید ازعزا * پس عزا برخود
کنید ای خفتکان * زانکه بد مرکیست این خواب کران * شاعر اول خطاب وعتاب ایلین شیعه‌یه بوکونه جواب
ویروب دیدی بلی بیلورم بوکون حضرت امام حسینك شهید اولدیغی عاشوراکونیدرلکن قنی دوریزید بوغم وماتم
نچن اولمشدرو بیلورمیسن نه عصرده ظهوره کلمشدرنه عجب بویره کیچ ایرشدی بوخسارت که سزانکیچون ماتم طوترسز
نامعلوم ونامشهوراولان خسارتلردن دکلدراول عصرده اولان خسارتی کورلرك کوزی کوردی صاغرلرك
قولغی اول حکایتی اشتدی یعنی اول خسارت برمرتبه ظاهر واشکار اولدیکه حتی کوراولنلرك کوزی انی کورمك
مرتبه‌سنه ایرشدی واول حکایت کتابلرده شولقدر تحریر اولندی وخلق ایچنده اولقدر سویلندیکه انی صاغراولنلرك
قولاغی اشتمك مرتبه‌سنه واردی مکرکه سزبوزمانه دك یاتمش واویومش سزتاشمدی سزجامه‌کزی عزاوماتمدن اوتری
یرتارسز وبوقدر زماندن بری بکین مصیبته اعتبار ایدرسز ای خفته‌لر مضی مامضی چونکم قضیه بویله در پس
عزاوماتمی کندی اوزرکزه ایلك اغلیکز کندیکز ایچون اغلاك زیرا که بوخواب کران بربرامزاولومدر وبوغفلت
مفرطه برقبیح حالتدر اغلیوب فریاد ایلرسکز بوندن اوتری اغلیوب فریاد ایلك بوخسته اول روح عالینك شهید
اولدیغنه وکندی مقامنه رحلت قیلدیغنه نیچون ماتم طوترسزدی (مثنوی) روح سلطانی زرندانی بجست * جامه
چه دریم وچون خاییم دست * چونکه ایشان خسرودین بوده‌اند * وقت شادی شدچوبشکستند بند * سوی
شادروان دولت تاختند * کنده وزنجیرا انداختند * ای شیعه سلطانی اولان روح برزنداندن صچره‌دی جامه‌یی
نیچون یرتلم ونیچون ال چکنیه‌لم بووجه اوزره سلطانیده اولان یانسبی اولوب سلطانی روحك صفتی اولمشدر لمابا وحدت
ایچون اولوب روحه مضاف اولسه‌دخی جائزدر بووجه اوزره معنی برسلطانك روحی برزنداندن صچره‌دی یعنی زندان
طبیعت وسجن بشریتدن خلاص اولدی انك خلاص اولمسیچون نیچون جامه چاك ایلرز ونیچون المزی چکنرز
چونکم اول سلطانلرك هر بریسی دین خسروی اولمشدر شادیلك وقتی اولدی چونکم بندی صدیلر یعنی سرور
وشادیلك وقتی اولدی چونکم بدن بندنی صدیلر دولت شادروانك جانبنه چاپدیلر کنده‌یی وزنجیری آتدیلر
شادروان بساط کبیره دیرلر کنده ایاقی باغنمه دیرلر بونده عسلرك ایاغه اوردقلری طومروق معناسنه در یعنی چونکم
بدن بندنی قیردیلر دولت وسعادت حقیقی بساطنك جانبنه سرعت ایتدیلر وشتابله کتدیلر پای جانلرنده اولان کنده‌یی
وزنجیر لوازم بدنی آتدیلر وپاره پاره ایتدیلر (مثنوی) روزملکست وکش وشاهنشهی * کرتویك ذره ازایشان آکهی
ورنهٔ آکه برو برخودکری * زانکه در انکار نقل ومحشری) بردل ودین خرابت نوحه کن) که نمی بیند جزاین خاك کهن
ملك وشاهنشاهلق وکش کوزیدرکش لطافت وخوبی معناسنه در یعنی انلرك شهید اولوب روح شریفلرینك بوعالم
طبیعتدن رحلت ایتمسی ملك ابدی وخوبیء سرمدی کوزیدر وشاهنشاهلق موسمیدر اکرسن مراتب علیه‌سندن
برذره قدر آکاه ایسك واکرآکاه دکلسك بوری کندیکه اغله زیرا که نقلك ومحشرك انکارنده سن یعنی اغلمق سنك
کندك ایچون انفعدر زیراسن بودنیادن آخرته نقل ایلمك وحشرونشر اولمنك وهرکسك جزاسنی بولمنك انکارنده سن
وارکندی خراب اولان دینك وقلبك اوزره نوحه ایله که سنك قلبك بواسکی خاکدن غیری عالم کورمز یعنی بوکهنه اولان
عالم خاکدن غیری‌یه نظر ایرکورمز پس انك کبی دل ودین اوزره نوحه ایلمك لازمدر (مثنوی) ورهمی بیند چرا بود دلیر
پشت دار ودل سپار وچشم سیر * دررخت کوازمی دین فرخی) کربدیدی بحرکوکف سخی) انکه جودید آب رانکند دریغ
خاصه انکو دیدان دریا ومیغ * واکرسنك خراب اولان قلبك نقل ومحشری کورر ایسه ومحشرده اولان دولت وسعادته

نظر ایرکوررسه نیجون دلیر اولمز ونیجون پشت دار ودل سپار اولمز پشت دارلرقه طوتیجی ودل سپار کوکل
اصمرلیجی وچشم سیر کوزی طوق دیمکدر ولیکن پشت دار توکل واعتماد ودل سپار تفویض وتسلیم وچشم سیر قناعت
قیلمقدن وغنی قلب اولمقدن عبارت اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولورکه چونکم سنک قلبک محشرده اولان دوات
وسعادتی کورر نیجون اول جانبه دلیر اولمز ونیجون حضرت حقه اعتماد واستناد ایدوب توکل قیلمز ونیجون کوکلی
اکاویرمز واصمرلمز ونیجون غنی القلب اولوب حرص وطمعدن اجتناب قیلمز سنک یوزکده دین بادهسندن فرخلق قنی
اگرسن بحری کوریدک کف سخی قنی یعنی اگرسن بنم دینم وارد روبن دین شرابنی نوش ایدنلردنم دیسک سنک یوزکده
دینک فرخلغندن وفروروتقدن علامت واثر قنی که سیما خود باطنده اولان اوصاف وخصایلدن مخبر ومعرف اولور
(سیماهم فی وجوههم من اثر السجود) آیتی بومعنایه دلالت قیلور والظاهر عنوان الباطن کلامی دخی بومعنایه
هم شاهد اولور اگرسن بحر حقیقتی کوریدک سنده جود وسخالق قنی اول کمسه نهری کوردی ابی تشنهلردن دریغ
ایتمز علی الخصوص اول کمسه که اول دریای میغی کوردی یعنی باخصوص که برکمسه حق تعالینک دریای فیضنه
وسحاب کرم ولطفنه نظر ایرکوردی اول کمسه عطشاندن آبی دریغ ایتمز ومحتاج اولنلری منع ایدوب
بخیل وممسک اولنلر بوانه کتمز (تمثیل مرد حریص نابیننده رزاقی حق را وخزاین رحمت اورا بموری که در خرمنگاه بزرک
با دانهٔ گندم می کوشد ومیجوشد ومی لرزد وبتعجیل می کشد وسعت آن خرمن را نمی بیند) بوسرخ شریف حق تعالینک
رزاقلغنی ودخی انک خزاین رحمتنی کورمین مرد حریصک شول بر موره تشبیه اولنمسنک وتمثیل قیلنمسنک بیانیدرکه
اول مور اول عظیم خرمنگاهده بر گندم دانهسنه سعی ایلر واول دانه اوزره جوش وخروش ایلر وزیاده حرصندن
انک اوزرینه لرزان اولور وتعجیل وسرعتله انی خانهسنه چکر اول خرمنک وسعتنی وزیاده وفرتنی کورمز (مثنوی)
مور بردانه بدان لرزان بود * که ز خرمنهای خوش عمیان بود * می کشد آن دانه را با حرص وبیم * که نمی بیند چنان
چاشی عظیم * مور دانه اوزره اول سببله لرزان اولور که خوش خرمنلردن عمیان اولور یعنی خوش اولان خرمنلری
کندیدن مور بردانه اوزره حریص اولور واول دانه اوزره لرزان واضطراب قیلور واول دانهیی نیجه حرص وخوفله چکر که
اول مور انجلین عظیم برچجی کورمز وانجلین بیوک خرمنلره نظر ایرکورمز باخصوصکه اول موربردانهیی برسنهدن
برسنهیه وارنجهیه دک یینه اکا کفایت ایلردی نته کم طبیعت حیواناته عالم اولان حکما بویله دیمشلردرکه برمور
بریلدن بریله دک بردانهیی ییمهدوکه دمز مع هذا اول بردانهیه قناعت ایتمیوب زیاده حرصندن نیجه دانهلر جمع
ایدوب اول جمع ایلدیکی دانهلر یا بعض حیواناته غدا اولورویا خود برالتنده چورویوب قالور (مثنوی) صاحب خرمن
همی کوید که هی * ای ز کوری پیش تو معدوم شی * تو ز خرمنهای ما آن دیدهٔ * که بدان دانه بجان پیچیدهٔ
صاحب خرمن سویلر که هی مور حریص ای کور اسککدن سنک اوکنده معدوم ولاشی شیدرسن بزم ارزاقز
خرمنلرندن همان آنی کورمشسن سن اول دانه اوزره جان ودل ایله طولاشمش وصارلمشسن (مثنوی) ای بصورت
ذره کیوان را ببین * مور لنکی رو سلیمانرا ببین * تو نهٔ این جسم تو آن دیدهٔ * وارهی از جسم کرجان دیدهٔ
ای صورتده ذره کیوانی کور یعنی ای صورتا حقیر وصغیر اولان بو آسمانی وکیوانی کورکه حق تعالی (وفی السماء
رزقکم وما توعدون) یوردی سن مور انکسن یوری سلیمانی کور یعنی سن بر حقیر وضعیف قریجهسن یوری سلیمان
حقیقی کورکه اول نقدر خدم وحشمه وخورندهیه مالکدرسن همان بو جسم دکلسن سن اول دیده سن که انسان
دیده منزلهسندهدر جسمدن کیر وقورتلورسن اگر جانی کورمش ایسک یعنی ای صورتا مور ضعیف کبی اولان انسان
همان بو جسم دکلسن بلکه سن دیدهٔ کائنات وچشم موجودات منزلهسندهسن جسم کورمکدن قورتلورسن
اگر جانی کورمش ایسک کرکدرکه نفس ناطقهیه اقبال ایدهسن وانک فضائلنی استکمال ایلمک طریقنه کیدهسن
همان نفس ناطقه ایله انسانسن جسمله انسان دکلسن کما قال البستی * بیت * اقبل علی النفس واستکمل
فضائلها * وانت بالنفس لا بالجسم انسان * یا خادم الجسم کم تسعی لخدمته * انطلب الربح فیما فیه خسران
(مثنوی) آدمی دیدست وباقی کوشت وپوست * هرچه چشمش دیده است آن چیز اوست * هرنهیی که انی کوز
کورمشدر اول شیٔ اودر یعنی انسان کوزدر وکورمکدن عبارتدر جسم انسانیده کوریجی وبیلیجی
وادراک قیلیجی نور ادمی دیر وباقی وما عدا اولان لحم وپوست واعضا وجارحه واعصاب واستخواندر ادمینک
بصر وبصیرتی هرنه کوردی وهرنه شیٔ ادراک قیلدیسه اول شیٔ آدمینک قیمتی واول ادمی هم اول شیٔ قدردر الحاصل
آدمی هرنه شیٔ کوروب بیلدی واکا محبت وهمت قیلدیسه همان اول شیٔ ایله وزن اولنور وقدروقیمتده انکله برابردر
(مثنوی) کوه را غرقه کند یک خم ز نم * چشم خم چون باز باشد سوی یم * چون بدریا راه شد از جان خم * خم

باجیحون برآرد اشتلم) کوهی برخم نمدن غرقه ایلر خمک کوزی یم جانبنه چونکم کشاده اوله چونکم جان خمدن دریایه
یول بوله خم جیحونه عربده وغلبه کتورر اشتلم لغتده برقاچ معنایه کلور بونده عربده وتحکم وغلبه معنالری مراد اولور
یعنی مثلا برکوبک کوزی چونکم دریا جانبنه کشاده اولسه ودریادن اکا همیشه مدد ومعاونت کلسه اول برکوب
آبدن برعظیم کوهی غرق ایلر چونکم کوبک جانبندن ودروندن دریایه یول اوله اول کوب فی المثل برعظیم نهره نیجه
تحکم وغلبه کتورر ایسه کذلک برانسانکده دیدهٔ جانی دخی دریای حقیقت جانبنه همیشه کشاده اولسه واکا اول
دریای حقیقتدن دائم مدد ومعاونت کلسه اول انسان طاغلر کبی نیجه وجود صاحبلرنی غرق ایلمکه قادر اولور نته کم
حضرت موسی علیه السلام طاغ کبی اولان فرعونی توابعیله غرق ایلدی چونکم برکسهنک دروننده دریای
حقیقته یول اوله ودریای حقیقتدن انک درونه همیشه مدد ومعاونت کله اول کمسه بودنیاده جیحون سرایت اولان
وآب عقل وفهم ایله طولان کمسهیه غلبه وتحکم ایلر (مثنوی) زان سبب قل کفتهٔ دریا بود * هرچه نطق احمدی کویا بود
کفتهٔ او جمله در بحر بود * که دلش را بود در دریا نفوذ * اول سببدن قل کفتهٔ دریا اولدی هرنه یه که نطق احمدی کویا
اولدی اول حضرتک کفتهسی جمله در بحر اولدیکه اول حضرتک قلبنک دریایه نفوذی اولدی نفوذ ذال معجمه ایله
اوقنور ویودا کا قافیه اولمقدن اوتری ذال معجمه ایله اوقنور لسان عجمده دال ذال اوقنمق وذال دخی دال اوقنمق جائزدر
یعنی دریایه متصل اولان خم جیحونه غالب اولدیغی وطاغلری غرقه قیلدیغی سببدن هرنه کلامی که احمد علیه السلام
حضرتلرینه منسوب اولان نطق سویلیجی اوله اول قول کفتهٔ دریای حقیقی اولور وآنی حق تعالی حضرتلری اول
حضرتک درونه وحی قیلور (وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی) آیت کریمهسی بو معنایه شاهد اولور اول
پیغمبر علیه السلامک کفتهسی جمله بحر حقیقتک درلری وجواهرلری ایدیکه اول حضرتک قلب شریفنک
دریای حقیقته یولی ووصولی اولدی ودریای حقیقیدن اول حضرتک قلبنه همیشه فیض ومدد کلدی پس انک
مبارک دهاندن جریان ایلین ینابیع حکم حکم الهی اولدی وانک لسان شریفندن ظهوره کلان احادیث قدسیه یه
کلام الهی دینلدی (مثنوی) داد دریا چون ز خم ما بود * چه عجب در ماهیٔ دریا بود * دریانک داد وعطاسی چونکم
خم آبدن اوله یاخود معنی دریانک دادی چونکم بزه مضاف اولان خمدن اوله نه عجب بر ماهیده دریا اوله خمدن مراد
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اولور وما عربی اولورسه آب وعجمی اولورسه بز معناسنه اولور وماهیدن مراد
غواص بحر حقیقت اولان ولی کامل اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولورکه دریای حقیقتک داد وعطاسی چونکم
بزم جنسمزدن اولان ویاخود بزه متعلق اولان رسول علیه السلامک خم وجودندن اولدی واول حضرتک وجود
شریفندن بری بوقدر فیوضات الهی ظهوره کلدی عجب دکلدرکه ماهیٔ بحر حقیقت اولان بر ولینک باطننده
دریا اوله نته کم (لا یسعنی ارضی ولا سمائی ولکن یسعنی قلب المؤمن التقی النقی الورع) حدیث قدسیسی بو معنایی
مؤید اولور وماهیٔ بحر وحدت اولان عبد کاملک وجودنده دریای حقیقتک اولدیغنه بو کلام قدسی دلالت قیلور
(مثنوی) چشم حس افسرده بر نقش ممر * تش ممر می بینی واو مستقر * چشم حس نقش ممر اوزره افسردهسن انی ممر
کوررسن اول مستقر کورر ممردن مراد بو عالم صوریدر تش تانک ضمیرلدر تواشدن مخففدر اش مصرع اولده
اولان ممره عائد اولور واو ضمیری بیت اولده اولان دریای حقیقتک ماهیسنه عائد اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولورکه
حس کوزی بو ممر خلق اولان عالم صورینک نقش ونکاری اوزره طوکمش وباطن صور واشکالی کورمیوب انک
ملکوتندن وحقیقتندن اعمی قالمشدر ای ظاهر بین وای بی یقین سن بو ممر خلق اولان عالم صورتک نقشنی
کورمکله ممر کوررسن واول ماهیٔ بحر حقیقت اولان انسان کامل بو عالم صورینک ملکوتنی وحقیقتنی کورمکله
انی مستقر کورر بو عالم صورینک نقوش واشکالنه نظر اولنسه ممر وفانی وزائلدر اما چشم حقیقت بین ایله باطننه
وحقیقتنه نظر اولنسه معدن ومستقردر پس حقیقت بین اولان انسان بو عالمک باطننه وحقیقتنه ناظر اولوب
مستقری کورر وحالا بو عالم صوریده معدن حقیقته نظر ایدکورر (مثنوی) این دوی اوصاف دید احولست
ورنه اول آخر آخر اولست * بو ایکیلک احول اولان دیدک وصفلریدر یوخسه اول آخر آخر اولدر یعنی کوبی غیری
ودریایی غیری وبحری وبو عالم ظاهری غیری وعالم باطنی غیری کورمک احول اولان کورمهنک وصفلریدرکه احول
اولان کوز هنوز دخی مغایرت واثنینیتدن بالکلیه قورتلمامشدر لابد چشم احول خلیفهیی غیری ومستخلفی غیری
وعالم ظاهری وعالم باطنی غیری کورر دیدهٔ حس سرابی آب صافی ونقطهٔ جوالهیی دائره کوردیکی کبی مع هذا بویله دکلدر
بلکه اول سراب بر نمایشدر ومرئی اولان دائره اصلنده بر نقطهدر واحولک دخی برشیئی بر کورمسی غلطدر پس حقیقتده
خلیفه مستخلفک عینیدر وبو عالم ظاهر عین باطندر وعالم باطن هم باعتبار ظهوره عین ظاهردر وبو اعتبار اوزره اول عین

اخر واخر عین اولدر (هو الاول والاخر والظاهر والباطن) آیت کریمه سی بو معنایه اشهد وادلدر زیرا حقیقتده ظاهر الله وباطن الله واول الله واخر الله عین ظاهر شده باطن وعین باطنیتده ظاهردر وعین اخریتده اول وعین اولیتده آخردر بیت * هو الاول هو الاخر هو الظاهر هو الباطن * بجز یا هو و یا من هو کسی دیکر نمی دانم * بیوردقلری بیت شریف هم بو معنی اوزره دلیل باهردر وشیخ اکبر رضی الله عنه حضرتلرینك فتوحات مکیه ده سبحان من اظهر الاشیاء وهو عینها دیدکلری قول ووحیی (بیت) ففی کل شیء له آیة * تدل علی انه عینه واحد) بیوردقلری بیت هم بو فحوا اوزره برهان ظاهردر وبو بیتك وبو قولك تحقیقی جلد اولك اوائلنه قریب وزیر حکایه سنده (تو وجود مطلق فانی نما) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه واحول دوبین اولمقدن وبو علمه وسره انکار قیلمقدن حذر قیلنه (مثنوی)

(هی زچه معلوم کرد این زبعث * بعث راجو کم کن اندر بعث بحث * شرط روز بعث اول مردنست * زانکه بعث از مرده زنده کردنست) هی بو علم ندن معلوم اولور بعثدن معلوم اولور بعثی استه بعث خصوصنده بحث ایلمه روز بعثك شرطی اولا اولمکدر زیرا بعث مرده دن زنده ایلمکدر بعث لغتده یرندن بر نسنه یی قوپارمغه دیرلر قیامته انکچون بعث دیدیلر که هر کس مقبره سندن قوپاریلوب حیات بولور وقائم اولور امابعثه اولا اولمك شرطدر زیرا اولمینجه ومقبرده نیچه زمان مدفون اولمینجه بعث اولمق وحیات بولمق احتمالی یوقدر پس بعث دخی عند المحققین ایکی قسمدر بری بعث صوریدر که اول موت اضطراری ایله بو جسددن اولدکدنصکره وقبره داخل اولدقدنصکره قبردن بعث اولوب حشر اجساد اولور قیامت کبرینك سری وحقیقتی اول کون ظهوره کلور وحقایق هر کسه اول کون عیان وآشکار اولور وبری دخی بعث معنویدر که سالك موت اختیاری ایله اولدکدنصکره وفانی اولدقدنصکره ومجازی اولان وجودی قیدندن نجات بولدقدنصکره وانوار ذاتیه ایله نیجه مدت مدفون اولدقدنصکره الله تبارك وتعالی حضرتلری آنی اخریج بصفاتی فمن رآك رآنی قولنك مفهومی اوزره مرتبهٔ فنادن مرتبهٔ بقا باللهه صفات الهیه ایله متصف اولدیغی حالده بعث واخراج ایلر پس اول سالك بو مرتبه ده بقای الهیه ایله باقی وحیات ربانیه ایله حی اولور وهر نه قیلورسه همان حضرت حقله قیلور بو مرتبه ده اشیای حقدن غیری وحقی اشیادن غیری کورمز بلکه خلقی حقله قائم وحقی مرآت وجود خلائقده ظاهر ومتجلی کورور وبر کثرت کورر که فی الحقیقه عین وحدتدر وبر وحدت کورر که کثرت اشیاده نمایان اولمشدر پس بو مرتبه ده اکا ظاهر عین باطن وباطن عین ظاهر وآخر عین اول واول عین آخر کورینور وبو علم بعث معنوی ایله بولنور وبصر حقانی ایله مشاهده قیلنور انکچون بو بیتلرله بو علمك معلوم وبو سرك مفهوم اولمسنه طریق نه ایدوکنی طالبلره تعلیم ایدوب بیوررلر هی طالب بو علم ندن معلوم وبو سر ندن مفهوم اولور دیرایسك بعث معنویدن معلوم اولور مادامکه بو وجود مجازیدن اولمیه سن وکبر وفنا مرتبه سندن بعث اولمیه سن بو علم سنك معلومك اولمز پس بو علم اکر سکا معلوم اولمق کرکسه معنوی اولان بعثی ایسته وبو بعث خصوصنده عقلکله بحث ایلمه بو وجدانیدر مجرد عقلله وبوندن بحث اتمکله بیلنمز بلکه بالفعل بعث اولمغله بیلنور نته کم روز بعثك اسراری دخی مقبره دن بعث اولدقدنصکره بیلنور ومشاهده قیلنور روز بعثك شرطی اولا اولمك اولدیغی کبی بعث معنوینك دخی شرطی اولا موت اختیاریله اولمك ووجود مجازی قیدندن خلاص اولمقدر زیراکه بعث مرده دن زنده ایلمکدر مادامکه سن موت اختیاریله اولمیه سن معنا منبعث اولمزسن ومادامکه معناده بعث اولمیه سن بوذکر اولنان علم لدنی وسر الهی نه دیمکدر بیلمزسن اکر بونی بیلمك استرسك بونك شرطی وطریقی بعث اولمقدر وافنای وجود قیلمقدر معلومك اوله (مثنوی) جمله عالم زین غلط

کردند راه * کز عدم ترسند وآن آمد پناه * جمله عالم بو سببدن یولی غلط ایتدیلر که انلر عدمدن قورقرلر واو پناه کلدی عدمدن مراد بونده عدم اضافیدر که مراد وجود مجازیدن فانی اولمقدر یعنی جمله عالم بو سببدن یولی یتوردیلر وغلط ایتدیلر که انلر یوق اولمقدن وافنای وجود قیلمقدن قورقرلر وحال بوکه اول یوقلق انلره پناه کلدی وانلره ملجا ومأوی اولدی پس سعادتله زنده اولمق استین کسه یه ارادتله اولمك لازم اولدی نته کم (مت بالارادة تحیی بالسعادة) دینلدی ومحبوب حقیقتنه واصل اولمق استین کسه یه نفسی وانانیتی محو وفانی ایلمك واجب ولازم اولدی کما قال المغربی (بیت) من یطلب فی الحب من حب وصال * من غیر فناء نفسه فهو محال * ان تشتهی ان تبلغ وصل المحبوب * دع نفسك فی الدرب

وتقدم وتعالی (مثنوی) از کجا جوییم علم از ترك علم * از کجا جوییم سلم از ترك سلم * از کجا جوییم هست از ترك هست از کجا جوییم سیب از ترك دست * علمی قندن استرز ترك علمدن وسلمی قندن استرز ترك سلمدن هستی قندن طلب ایلرز ترك هستدن سیبی قندن طلب ایلرز ترك دستدن یعنی حقیقتله بیلمکی وعلم الهی ایله عالم اولمغی قندن طلب ایلرز کندی ترك بیلدیکی ترکنا تمکله وفنا بولنه کتمکله (مصرع) بیلدیکندن کچمین عرفانه اولمز آشنا * دینلمشدرلا بد بو علم لدنینك طالبی اولان کسه کندینك مجازی ورسمی اولان علمنی ترك ایلمك استرتا کم صفای دل حاصل اوله وبو علم شریفه واصل اوله

وکذلك صلح حقیقی یی دخی ترك صلح نفسانیده دیلمك کرکدر مادامکه نفسله وشیطانله واهل نفسله واحزاب شیاطین ایله برکسه نك صلحی اوله اول کسه صلح حقیقی ندر بیلمز وحضرت حقله وانك انبیا واولیا علیهم السلامیله صلح قیلمز ووجودی قندن استیه لم دیرایسك ترك وجود مجازی ایلمکدن استمك کرکدر مادامکه بو وجود مجازی وهستی موهومی برنده اوله وجود حقانی اله کلمز ومجازی اولان وارلغی برکسه ترك ایلمینجه حقانی اولان وارلغه اول کسه واصل اولمز پس هستی حقانی طالبلری هستی مجازی ترك وفنا ایتمکله بولورلر وترك وجود ایتمکله وجود حقانی صاحبی اولورلر حقیقت باغنك سیبنی برقندن استیه لم دیرایسك دستی ترك ایلمکدن استمك کرکدر مثلا برکسه بو عالم صوریده بر باغه کیرسه وبر الما آغجی اوزره بر نیچه الما کورسه لابد آنی الماغه بر ال لازمدر که السز اول المایی المق میسر اولمز اما حقیقت باغنك عکسیدر برکسه حقیقت باغنه کیرمك استه سه اولا ترك وجود ایلمك استرانده نصکره اول حقیقت باغنك الماسنی المغه ترك دست ایلمك استرالبته کندینك دستی وقدرتی ونصرتی وارزعم ایلین کسه اول معنوی وحقانی اولان سیبی المغه قادر اولمز از کجا جوییم سیب برینه بعض نسخه ده از کجا جوییم دست واقع اولمشدر لکن اصح اولان اولکیدر (مثنوی) هم تو تانی کرد یا نعم المعین) دیدهٔ معدوم بین راهست بین) ای نعم المعین اولان پادشاه هم سن قادرسن معدوم بین اولان کوزی موجود کوریجی ایلمکه یعنی ای کوزل معاونت ایدیجی خدا معدوم کوریجی کوزی موجود کوریجی ایلمکه سن قادرسن بو خلایقك کوزلری جمیعا فی الحقیقه معدوم اولان شیئلری موجود کورورلر وحقیقتده موجود اولانی دخی معدوم کورورلر الهی سن شول کوزل معین سنکه بو خلقك معدوم

کوریجی کوزلرینی موجود کوریجی ایلین سن (مثنوی) دیدهٔ کو از عدم آمد پدید * ذات هستی را همه معدوم دید بر کوز که او عدمدن پدید وظاهر کلدی وارلق ذاتنی دوکلی معدوم کوردی یعنی بر کوز که اول کوز اصلنده عدم ایدی عدمدنصکره وجوده کلدی وظاهر اولدی اول ظاهر کوزی هستی حقیقینك ذاتنی دوکلی معدوم کورور وحقایق اشیایی هم کوره میوب معدوم صانور اما بو موهومی ومجازی اولان وجودی موجود وباقی کورور لابد حقیقت بین اوله میوب غلط کورمکدن خالی اولمز مکر اول کوز مبدل اوله ونور الهی ایله منور اولمق مرتبه سنی بوله (م ی) این جهان

منتظم محشر شود * کر دو دیده مبدل وانور شود * زان نماید این حقایق ناتمام * که برین خامان بود فهمش حرام بو منتظم اولان جهان محشر اولورا کر ایکی کوز مبدل وانور اوله اول سببدن بو حقائق ناتمام کورینور که بو خاملر اوزره انك فهمی حرام اولور یعنی بو منتظم ومرتب اولان جهان محشر اولور وسرائر وحقائق بو عالمده هم ظهوره وعیانه کلورا کر ایکی کوز غلط کورمکدن خلاص اولوب تبدیل اولورسه ونور حقله منور اولوب بو اشیایه اول انور اولان کوزله نظر قیلورسه نته کم حضرت رسول صلی الله علیه وسلمك اوغلانی زید ریاضتله تبدیل دیده قیلوب انك کوزلری انوار الهی ایله منور اولدقدنصکره بو عالمده محشری کوردی واحوال آخرته نظر ایر کوردی نته کم مکافی انظر الی اهل الجنة یتنعمون فیها وانظر الی اهل النار یتعادون فیها دیدی وحضرت نبی علیه السلام اکا اصبت فالزم بیوردی وبونك تحقیقی جلد اولك آخرنه قریب مرور قیلدی وحضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله عنهك لو کشف الغطاء ماازددت یقینا بیورملری هم بو معنایی مؤید اولدی اول حضرته حقائق اشیا واحوال دار عقبی شول مرتبه ظاهر وپیدا اولمش که اکر غطا کشف اولسه اکا امور اخرویه وحقائق کونیه دن بر یقین زیاده اولمیه واول حینده حقایقی تمام کورمك کلمیه دی انکچونکه اول حضرت حقایق کونیه یی بالتمام والکمال بو دنیاده مشاهده قیلمشلردر بو حقایق اشیا بو عالمده اهل حس اولنلره وهمان صورتده قالانلره انکچون ناتمام کورینور که بو خام اولنلره وکمال مرتبه سن بولمیوب اسرار حقیقتدن محروم قالانلره اول حقایق فهم ایلمك بو دنیاده حرام اولدی وبالتمام حقایقی مشاهده ایلمك انلره یوم آخرتده میسر کلدی اما اولمزدن اول اول بعث اولنلره ونور حقله بو اشیایه نظر قیلنلره حقایق اشیا بو دنیاده حالا کشف اولوب بالتمام کورندی اما هنوز دخی بو وجود مجازی ایله زنده اولنلره بو حقائقی فهم ایلمك حرام اولدی وبونلر بو نعمت لذتدن محروم قالدی (مثنوی) نعمت

جنات خوش بر دوزخی * شد محرم کرچه حق آمد سخی * در دهانش تلخ آید شهد خلد * چون نبود از وافیان در عهد خلد) خوش اولان جنتلرك نعمتی دوزخی اوزره محرم اولدی اکرچه حق تعالی سخی کلدی اول دوزخینك دهانه شهد خلد تلخ کلدی چونکم عهد خلدده وافیلردن اولمدی بیت اول سؤال مقدره جواب اولدی کانه سؤال لازم کاوردینه وهاب مطلق وجناب حقك فیضنده خود بخل یوقدر اول خاملره دخی بو حقائق تمام کوسترسه وانلره دخی بو نعمتدن ویرسه اولمزمیدی جواب بیوررلر اکرچه حق تعالی حضرتلری سخی وجواد کلدی وانك فیض وعطا کسترلکی شائبهٔ بخلدن پاك ومنزه اولدی ولیکن دوزخه منسوب اولان قوم اوزره خوش اولان جنات عالیه نك نعمتلری محروم اولدی انکچونکه انلر جنتك نعمتلرینه تحصیل استعداد ایلمدی زیرا (الخبیثات للخبیثین والخبیثون للخبیثات)

آیتنك مفهومی اوزره جهنم که فی الحقیقه جای خبیثدر خبیثلر ایچوندر و خبیثلر دخی انکچوندر (والطیبات للطیبین)
آیتنك موجبی اوزره جنات دخی فی الحقیقه طیباتدر طیب و طاهر اولنلر ایچوندر طیب و طاهر اولنلر دخی انکچوندر
برکسه دخی هنوز خبیث ایکن بلا استعداد نعم طیبه یی استه سه و حق تعالی اکا ویرسه اول نعم طیبه نك اهلی دخی
خبیثانه اهل اولان کسه یه اول طیب اولان نعمتلری ایرکورسه اول خبیثانه اهل اولان خبیث اول نعم طیبه یی قبول
قیلمیه وانی اخذ و تناوله دخی قادر اولمیه ایدی بلکه خلد برینك شهد و سکری اول خبیث اولان دوزخینك دهاننه تلخ
کلیدی و اول شهد و سکردن استکراه قیلیدی چونکم خلد برینك عهدنده و طریقنده وافیلردن اولمدی و عاشقلر
و صادقلر کبی اولمدی وانك یولنه سلوك قیلمدی پس اول خلد برینك نعمتندن و لذتندن هم ذوق المدی و لذت بولمدی
حالا بو دنیاده شول جاهل و غافل اولان کسه لر که جنان جنانه متعلق اولان علوم و عرفانی اولیا و عرفا انلره عرض
ایلسه لر و کلك بو معارف یقینیه و نعم روحانیه دن اکل ایدك دیو سویلسه لر انلر نعم روحانیه نك و اذواق جنانیه نك
اشتراسندن فرار ایدرلر و جهنم کبی اولان نفسلرینك مرادی و مقتضاسی جانبنه کیدرلر چونکم اولیا و عرفا رضی الله
عنهم دخی بو اهل هوا و ارباب دنیانك کندیلرینك متاعنه عدم رغبتلرین کوره لر و بونلرك فانی اولان دنیانك متاعنه میل
و محبت ایلدکلرینه نظر ایرکوره لر انلرك بو طائفه یه روحانی اولان متاعی و ربانی اولان ذوق جانی و علوم و عرفانی ویرمکه
و بیع ایتمکه میل و رغبتلری اولمز (مثنوی) مر شمارا نیز در سودا کری) دست کی جنبد چو نبود مشتری) کی نظاره اهل
بخریدن بود* آن نظارۀ کول کردیدن بود* تحقیقا سزه دخی ای اهل دنیا سودا کرلکده چونکم مشتری اولمیه
ال نیجین حرکت ایلر نظاره ایچین المقلغه اهل اولور اول نظارۀ کول طولنمقلغه اهل اولور بو بیتك ایکی مصرعنده یله اولان
نظاره نظر ایدیجی معناسنه در اصلنده تشدید ایله در وزن ایچون مخفف اوقنور و مصرع ثانیده اولان نظاره کوله صفت
اولور و کردیدن لفظندن مقدم مضاف مقدر اولور و اهل کردیدن تقدیرنده اولور مصرع اولده اولان اهل بخریدن بو معنایه
دلالت قیلور و تقدیر کلام بویله دیمك اولور تاجران معنوی و خواجکان بازار حقیقینك حقانی اولان متاعلرینی طالب
و راغب اولمیان اهل دنیا و اصحاب هوایه ویرمکه و انلرله بیع و شرا ایلمکه میل و رغبتلری اولمز و بوکه انلرك دخی الری
وار در تحقیقا ای اهل دنیا سزه دخی اکر مشتری اولمسه بیع و شرا اوقتنده مجرد متاعکزی نظر ایدیجی اولان احمقه
اول متاعکزی ویرمکه الکز نیچین وار ور و قلبکز اکا نیچین میل و رغبت قیلور بازار ایچره مجرد اسباب و متاعه نظر ایدیجی
کسه آنی المقلغه نیچین اهل اولور اول کول اولان نظر ایدیجی بازار ایچره دونمکلکه و طولنمقلغه اهل اولور و بازاری
کوشه بکوشه طولنوب دکانلرده اولان سلعه و متاعی سیر قیلور و کندیسنی مشتری شکلنده قویوب آنی بونی خریدار
اولمغه مشغول اولور (مثنوی) پرس پرسان کین بچند و آن بچند* از پی تعبیر وقت و ریشخند* از ملولی کاله
میخواهد ز تو* نیست آن کس مشتری و کاله جو* کاله را صد بار دید و باز داد) جامه کی پیمود او پیمود باد) اول کول اولان
نظر ایدیجی بازار ایچره صورارق سؤال ایده رك بویله دیو که بو متاع نیچه یه و اول متاع قاچ اقچه یه تعبیر وقتنده و ریشخنددن
اوتری ملوللغندن سندن کاله استر اول کسه مشتری و کاله جو دکلدر یعنی بازار ایچره دورقیلان و اکا و بوکا ناظر اولان
کول بازار ایچره بو نیچه یه در و اول متاع قاچ اقچه یه در دیو وقتنی کچورمکدن اوتوری و بازرکانه ریشخند و استهزادن
اوتری دکان بدکان کزوب صوره صوره طولانور و سیر ودور قیلور بو کونه کول سندن متاعی ملوللغندن استر بویله کسه
فی المثل و فی الحقیقه صحیح مشتری و کاله جو دکلدر بلکه همان انك دکانه واروب متاعلرینه مشتری اولمغی کندیسنه
عادت قیلمشدر وانك بونك متاعنه لاغله مشتری اولمشدر بونك کبی بی معنی اولان زوائد روز کار کاله یی صد بار کوردی
و کیرو صاحبنه ویردی جامه اوله جق متاع و قماشی اول باوه نیچین اولچدی اول باد هوا اولچدی اطلس و قماش الان صحیح
مشتری جامه اوله جق قماشی بر ایکی کره اولچدر دکدنصکره اقچه سن ویروب آنی الور اما صحیح مشتری اولمین یاوه و بی معنی
کوه زلك ایدوب بر نیچه دفعه اولچدردکدنصکره بر نسنه یی بهانه ایدوب آخرانی ینه المز (مثنوی) کوقدوم و کروفر
مشتری* کو مزاح کنکلی و سرسری* چونکه در ملکش نباشد حبه* جز پی کنکل چه جوید جبه* در تجارت
نیستش سرمایه* پس چه شخص زشت او چه سایه* قنی مشترینك قدومی و کروفری قنی کنکلی و سرسری اولان
کسه نك مزاحی چونکم اول سرسرینك ملکنده بر حبه اولمیه کنکلدن غیری بر جبه یی نه استر انك تجارتده
بر سرمایه سی یوق پس انك زشت اولان شخصی نه بر سایه نه مزاح لاغه دیرلر و کنکل دخی لاغه و کوه زلکه دیرلر
کنکلیده اولان یا نسبی اولمق و مصدریه اولمق هم جائزدر سرسری عبث و بیهوده لکه دیرلر و تقدیر کلام و توضیح مرام
بویله دیمك اولور که بر بازاره بر مشترینك کلمسی و کروفر قیلمسی قنی و بر بیهوده و بی سرمایه اولان کوه زنك لاغی
و کوه زلکی قنی که بو ایکیسنك ماینده مناسبت یوق و تفاوت قنی چوقدر چونکم اول بیهوده اولان کوه زنك ملکنده

بردانه و بر حبه اولمیه کوه زلك ایلمکدن و لاغ قیلمقدن غیری بر جبه یی اول نیجه استر بر جبه و جامه یی اول بیهوده و بی
سرمایه استهزا الا کوه زلکدن اوتری و عمرن کچوروب انی و بونی استهزا قیلمقدن و مشتری کورنمکدن اوتری ایلر چونکم
بر یاوه و بی معنی اولان کوه زنك تجارت و بیع و شرا قیلمقده بر سرمایه سی اولمیه بلکه مرادی انك همان کوه زلنمك اوله
بویله خبیثنك زشت و قبیح اولان شخصی نه و بر کولکه نه انك شخص قبیحی ایله بر کولکه نك فرقی یوقدر بو اصللره کولکه سی
کوکجك دیرلر بونلرك بازرکانه فائده سی یوق و زحمتی قنی چوقدر بو کونه کسه لرك دکان اوکنده قارلتی اولمسندن غیری
و مشتری کورنوب و بیهوده یره کوه زلك قیلمسندن دکان اوکندن کتمسی و غیری یره قصد و عزیمت ایتمسی بازرکانه
هر وجهله انفع و اولیدر کذلك بو طریقت و حقیقت بازارنده دخی بو کونه نیجه کوه زلر و بی معنی و بیهوده چوق بی مایه لر
واردر که کندیلری متاع علم و معرفته مشتری اولمق شکلنده و کالۀ اسرار و حکمته خریدار اولمق هیئتنده کوسترلر
و کلوب بازار حقیقته کیررلر و صاحب مقام اولان بر بازرکان اخروی و خواجۀ معنوینك متاع و حکمتنه و ذوق
معرفتنه مشتری کورنوب کوه زلك قیلورلر بر زماندنصکره اندن فراغت ایدوب بر آخر مقامه کیدوب واروب اول مقام
صاحبی اولان صاحب دولتك متاعنه مشتری اولمق و آنی آلمق شکلنده کورنورلر مرادلری همان تضییع عمر اولوب
فی الحقیقه انلرك متاعنه مشتری اولمدقلرندن ماعداانده و بونده عمرلرین ضایع ایدوب بیهوده یره کزمکدن و کوه زلك
قیلمقدن خالی اولمزلر بو کونه زواید روز کارك بر نیجه کلمسندن وانك متاع علم و حکمتنه مشتری اولمسندن کلمامسی
و مشتری اولمامسی نیجه وجوهله اولیدر زیرا بویله نفوس ضایعه نك ملکنده بر حبه قدر دانش اولمیه و طریقت بازارنه
برازجق سرمایه ایله کلمیه انك شخص زشتی ندر و بر سایه ندر بویله کوه زنك شخص قبیحندن بر کولکه نیجه وجوهله یکدر
پس ای طالب اسرار الهی وای خریدار علوم و حکم ربانی اکر بو بازار طریقته کلمك و متاع حکمتی و کالۀ اسرار و معرفتی
المق استرایسك بو بازاره سرمایه ایله کل اکر بونده سرمایه سز کلور ایسك دستارکی طولدیره مزسن و بو متاعلردن بر متاع
اله مزسن (بیت) ای تهی دست رفته در بازار* ترسمت پرنیاوری دستار (مثنوی) مایه در بازار این دنیا زرست مایه
انجا عشق و دو چشم ترست) هر که او بی مایه در بازار رفت* عمر رفت و باز کشت او خام و تفت) مایه بو دنیانك بازارنده
سیم و زردر مایه انده عشق و دو چشم تردر هر شول کسه که بازاره بی سرمایه کتدی عمری کتدی و اوحرارتله خام کیرو
دوندی یعنی بو دنیانك بازارنده مایه سیم و زردر بو دنیا بازارنده بر کسه سیم و زرسز بر متاعی المغه قادر اوله مز و بی سرمایه
بر بازرکاندن بر کاله یی بر مشتری اشترا قیله مز و طریقت بازارنده سرمایه عشق و محبت و ایکی اغلر کوز دروسوز در
بر کسه نك اغلر کوزی و عشق و سوزی اولمسه بو بازار طریقتدن بر متاع آله مز و بازارکان معنوی اولان عزیزلردن هم
چوقلق نفع بوله مز الحاصل هر شول کسه که بو بازار طریقته سرمایه سز کتدی یعنی سرشك دیده سز و سوز سینه سز
و عشق و محبتسز قصد و عزیمت ایتدی انك عمری بیانه کتدی و اول قوری خاملك و پخته لکله کیرو دوندی و تهی دست
بر شیئه واصل اولمیوب کالاول کندی منزلنه یتدی (اولئك الذین اشتروا الضلالة بالهدی فما ربحت تجارتهم وما کانوا
مهتدین) آیت کریمه سنك مفهومی بو کونه لرك حقنده دینلدی (مثنوی) هی کجا بودی برادر هیچ جا* هی چه پختی
بهر خوردن هیچ با) هی قنده ایدك ای برادر دیسك هیچ جایرده ی یمکدن اوتری نه پشوردك دیسك هیچ بادیر
با بونده شوربا معناسنه در بو بیتك هر مصرعی هم سؤال و هم جواب اولور و تقدیر کلام بویله دیمك اولور که بو بازار طریقته
تهی دست کیدن و بی سرمایه قصد و عزیمت ایدن کسه یه اکر سن دیسك هی برادر قنده ایدك و نه یرده کزرسن اول سکا
لسان حالله جواب ویروب دیر هیچ یرده ایدم یعنی هیچ نفع و فائده سی اولمین یرده ایدم دیر و دونوب اکا دیسك یمکدن اوتری
بوانه دلك نه پشوردك و اطعمۀ روحانی و اغذیۀ نورانیدن کندی روحك ایچون شمدیه دك نه پشوردك اول سکا دیر هیچ
شوربا سن پشوردم و کندیمی بی معنی و بی فائده اولان برله دوشوردم اصلا کندی روحم و قلبم ایچون هیچ بر شوربای
نورانی و غدای روحانی پخته ایده میوب شویله محتاج و کدا و بی نوا و بی غدا قالدم دیر (مثنوی) مشتری شوتا بجنبد
دست من* لعل زاید معدن آبست من* مشتری اول تا بنم المقلده یدم بو کدا اولان معدنم لعل طوغره آبستن
افظندندر آبستن بو کدا اولمغه دیرلر معدندن مراد بونده درون دلدر و لعلدن مراد جواهر معانیدر و تقدیر کلام بویله دیمك
اولور که ای طالب اسرار الهی وای راغب متاع حکم ربانی صحیح مشتری اول تا کم بنم یدعقلم و دست لسانم اول نورانی
و ربانی اولان متاعلری ویرمکه حرکت قیله اندنصکره بنم جواهر معانی ایله بوکدا اولان معدن درونم سکا لعل معنوی
و در روحانی طوغوره تا کم اول لعل روحانی بی المغله غنی القلب اوله سن و کنز لا یفنی نه ایدوکنی بیله سن و کدا چشم اولمقدن
و خلقه عرض احتیاج قیلمقدن قورتله سن بلکه نیجه محتاج و کدالره دخی منفعت رسان اوله سن (مثنوی) مشتری
کرچه که سست و بارد ست* دعوت دین کن که دعوت وارد ست* باز پران کن حمام روح کیر* در ره دعوت طریق

نوح كبير* خدمتی میکن برای کردکار* باقبول ورد خلقانت چه کار* مشتری اکرچه سست وبارد دردعوت دين
ايله كه دعوت وارد دربازی پران ایله حمام روحی طوت دعوت بولنده طريق نوحی طوت كردكار حضرتلرندن اوتری
برخدمت ایله خلایقك رد وقبولی ایله سکانه کار وارد ربو خطابلر علی طريق التجريد كندی نفس شريفلرينه اولسه ده جائز
وحسام الدين افندی حضرتلرينه اولسه ده جائز وهر عصرده مرشد راه اولان ودين حقه دعوت قيلان اصحاب حكمته
وارباب علم ومعرفته اولمقده جائزدر پس تقدير كلام وتوضيح مرام بويله ديمك اولور كه ای صاحب علم ومعرفت وای مالك
كالهٔ حكمت اولان مرشد بوزمانه ده مشتری اولنلر اكرچه سست وبارد ایسه ده سن انلره متاع دينی عرض ايلمكدن
وكالهٔ يقينی كلولك الولك دیو سويلمكدن فارغ وبری اولمه سن دين مبينه بو خلقی دعوت ايله كه دعوت ناس ايلمك وارد
اولمشدر نته كم حديث رسولده بويله كلمشدر مروا بالمعروف وان لم تفعلوه وانهوا عن المنكر وان لم تجتنبوه كه رواه الطبرانی
فی الاوسط عن انس ای شهباز طريقت بازهمتی فضای شريعت جانبنه پران ايله وروح حمامه سنی طوت وصيد ايتمكه
مستعد اولان سنی آزرده ورنجيده قيلورسه راه دعوتده حضرت نوحك بولنی طوت كه اول اذا وجفايه نيجه صبر ايتدی
ايسه سندخی آنك كبی صبر وتحمل ايت الله تبارك وتعالی حضرتلرندن اوتری برخدمت ايله وناسه پند ونصيحت
وموعظه وحكمتی الله ايچون سويله سكا خلقك رد وقبول ايلمسيله نه كار وارد روسكا لازم اولان لله فی الله ناسه تبليغ
احكام الهی قيلمق وبرای كردكار آمر بالمعروف وناهی عن المنكر اولمقدر كركسه خلق سنك سوزكی قبول ايتسون
وكركسه ايتمسون وكركسه رد ايتسون كركسه بركمسه نك خانه درونده سنك اوازكی ايشتمكه وانكله ايش ايتمكه
استعداد وقابليتی اولسون وكركسه اولمسون نته كم بو سرخ شريفده واقع اولان مطرب كندی عادت وخصلتی ترك
ايتميوب اكر آدم اولان خانه نك قپوسنده واكر آدم اولمين خانه نك قپوسنده چالدی وچاغردی ودرون خانه ده آدم وارميدر
يوقميدر ديمزدی (داستان آن شخص كه بردرسرايی نيمشب سحوری ميزد همسايه اورا كفت كه آخر نيمشبست سحرنيست
وديكرانكه درين سرايی كسی نيست بهر كه ميزنی وجواب كفتن مطرب اورا) بو سرخ شريف وبو بيان لطيف اول
شخصك داستانيدركه برسرايك قپوسی اوزره نصف الليلده سحوره منسوب اولان طبلی ونوبتی اوردی سحور رمضان
شريفده سحره قريب يمك طعامك اسميدر وعادتدركه بعض سحورجيلر سحره قريب طبلك چالوب دف اوروب
خلقی بيدار ايتمكدن اوتری آوازايدرلر اول سرايك يانده اولان همسايه اول شخصه ايتديكه آخر شمدی نصف الليلدر
سحردكلدر وبرد خی اولدر كه سرای ايچنده بركمسه يوقدر پس سحوری بو قپوده نه دن اوتری اورورسن ومطربك بويله دين
همسايه يه جواب ويرمسيدر (م ی) ان يكی ميزد سحوری بردری) دركهی بود ورواق مهتری) نيمشب ميزد سحوری را
بجد) كفت اورا قائلی كای مستمد* اول اوقت سحر زن اين سحور* نيم شب نبود كه اين شر وشور* اول مطرب سحوره
منسوب اولان طبلكی برقپونك قتنده چالدی اول خانه بردركاه ايدی وبرمهترك طاق ورواقی ايدی نصف الليلده
سحوره منسوب اولان دفی اول مطرب جد واقدام ايله چالدی همسايه لردن برقائل اول مطربه ددی كه ای استمداد ايديجی
يعنی ای مدد ومعاونت طلب قيليجی اولا بو سحوری سحر وقتنده چال كه انك وقتی سحره قريب چالنمقدر تاكم خلق
اندن بيدار اوله لر وسحور يمكه رغبت قيله لر بو شر وشورك وقتی نيم شب دكلدر بلكه بونك وقتی سحره قريب ثلث ليلده
چالنمقدر مطربك چالقوسنه شر وشور تعبير اولنمسی بدعت اولديغندن اوتری ودخی وقتيله اولمديغندن اوتريدر (مثنوی
ديكرانكه فهم كن ای بوالهوس* كه درين خانه درون خودهست كس* كس درينجا نيست جز ديو وپری) روز كاری
خود چه ياوه ميزنی* بهر كوشی می زنی دف كوش كو* هوش بايد تابداند هوش كو) برغيری سوزدخی اولدر كه
ای بوالهوس فهم ايله كه بو خانه نك درونده كمسه وارميدر يوقميدر بيلميه سن بيهوده يره نه طبلك چالارسن ونيچون آوازه
ايلرسن بوراده خود ديو وپريدن غيری كمسه يوقدر پس كندی روز كاركی نيچون ياوه قيلورسن وضايع ايلرسن ظاهر
بودركه دفی برقولقدن اوتری چلارسن كوش قنی عقل كركدر كه ايله هوش قنی يعنی بو چالوب چاغرديغكی بركوش
صاحبنك استماعندن اوتری چلارسن وبوكونه نغمه لر وآوازه لر ايلرسن قنی بو خانه ده كوش صاحبی بو سنك چالوب
چاغرديغكی فهم ايلمكه وصيت وصدا كی اكلمغه برعقل كركدر بونده عقل چونكم يرده كوش وهوشدن اثر اولميه بيهوده
يره نه صيت وصدا ايلرسن ديدی (م ی) كفت كفتی بشنواز چاكرجواب) تانمانی در تحير واضطراب) كرچه هست اين دم
بر تو نيمشب* نزد من نزديك شد صبح طرب* هرشكستی پيش من پيروزشد) جمله شبها پيش چشمم روزشد* اول
مطرب اول قائله وحقيقت كاردن غافله ديدی ای غافل چونكم بو سوزی ديدك بو چاكردن اكا جواب ايشت واول سكا
ديه جكم جواب وكلامی برخوش فهم ايت تاكم تحيرده واضطرابده قالميه سن وشبهه وشكوكه مبتلا اولميه سن اكرچه
سنك قتنده بو دم نيمشبدر بنم قتمده صبح طرب نزديك اولدی وروز روشن ظاهر اولمغه قريب اولدی هرنقدر انكسار

وانهزام وار ايسه بنم اوكمده ظفر اولدی ودرستلك مرتبه سن بولدی جمله كيجه لربنم كوزم اوكنده كوندز اولدی بوندن
مقصود ومآل اولدركه مطرب سحورزندن مراد بيداركنندكان خلائق وسراينده كان اسرار ودقائق اولان مرشد
وهاديلر وبو ناسی خواب غفلتدن ايقاظ ايلين مناديلر اولور چونكم بونلر خلقی بيدار ايلمكدن اوتری بو شب دنياده صيت
وصدا ايليه لر ايها الناس انتبهوا من الغفلة قبل الموت وعجلوا بالتوبة والطاعة قبل الفوت دیو سويليه لر وصبح حقيقت
قريب اولدی وروز آخرت وروز قيامت قريب كلدی آكاه اولك وكنديكزی بيدار قيلك دیو ندا وصدا ايليه لر بونلرك
اسرارندن وحقيقت كفتارندن غافل وجاهل اولان بعض كمسه لر بلسان حالله ويا زبان مقالله بونلره ديرلر بوكونه نصح
وپندك بويله ظلمت وغفلت زماننده اولا وقتی دكلدر وثانيا ای واعظ وناصح اولان كمسه سنك بو كلامكی دكلمكه بركوش
وبو سوزكی اكلمغه هم برهوش كركدر بو موسمده وبو زمانده سنك سوزكی كيم دكلر وسنك كلامكی كيم فهم ايلر نيچون
بيهوده يره صيت وصدا ايلرسن وبو سوزلری سن كمك ايچون سويلرسن وبو ناس ايچره خود سنك نصح وپنديكی قبول ايلر
يوقدر پس عبث يره نيچون تعب ومشقت چكرسن وشوره يره بوكونه تخم نفيسی نيچون اكرسن وبونلردخی انلره
بو مطرب سحورزنك ويرديكی جوابی ويررلر (مثنوی) پيش تو خونست آب رود نيل* نزد من خون نيست آبست ای
نبيل* درحق تو آهنست وآن رخام* پيش داود نبی مومست ورام* پيش تو كه بس كرانست وجماد* مطربست
او پيش داود اوستاد* ای غافل سنك اوكنده نيل چاينك آبی فی المثل خوندر ای اولو بنم قتمده خون دكلدر صو در نيل
بزركونك معناسنه دريعنی ای بزركونك اولان غافل برشیء سكا نسبتله زشت وقبيح وبر آخر كمسيه نسبتله اول شیء نيك
ومليح اولمق چوق واقع اولمشدر جمله دن بری سنكه فرضا قبطيان دن اولسك آب نهر نيل سنك قتكده قان كورينور وبنكه
سبطيلردن اولسم قان كورنميوب بكا آب شيرين كورينور مثال آخر وسنكه هنوز دخی صورت سن وسر خلافت
الهيه دن خالی سن سنك حقكده اول شیء آهن ومرمر دريعنی آهن ومرمر كبی غليظ وشديد درامااول آهن داود نبينك
اوكنده موم درواكار امدر كذلك مظهر خلافت الهی اولان هروليك اوكنده وهر وارث نبی اولان صفينك قتنده
حديد كبی محكم وشديد اولان شيلر موم كبی ملايم اولمش وانلره اول شیء رام كلمشدر مثال آخر سنكه هنوز دخی ملكوت
اشيادن غافل سن واسرار خدادن جاهل سن سنك قتكده طاغلر زياده ثقيل وجامد درامّا خليفهٔ الهی اولان داودك
قتنده اول طاغ اوستاد مطربدر كذلك وارث نبی اولان هروليك چشم شهودی قتنده بو جبال راسيات وساٸر
جمادات مسجلر ولسان ملكوتيه ايله مطربلردر (مثنوی) پيش تو آن سنك ريزه ساكتست* پيش احمد او فصيح
وقانتست* پيش تو استون مسجد مرده ايست* پيش احمد عاشق دل برده ايست* جمله اجزای جهان پيش عوام
مرده وپيش خدا دانا ورام* مثال آخر سنك اوكنده اول سنك ريزه ساكتدر اما احمد عليه السلامك اوكنده اول فصيح
وقانتدر بونك قصه سی بوندن اكرده اولان يتده استون قصه سی جلد اولده بر برلرينه قريب مرور ايلمشدر وبو يتدن
اول اولان قصه لرهم كرات ومرات ايله سبقت قيلمشدر يعنی ای بو اشيانك باطننده ن غافل اولان سنك چشم شهودك اوكنده
بو حصاة ساكت وبی نطقدر اما حضرت احمدك قتنده فصيح سويليجی وقنوت ايليجی دريعنی دعا قيليجی ومسبح اوليجيدر
مثال آخر سنك قتكده استون مسجد برمرده در اما احمد حضرتلرينك اوكنده برعاشق دل برده در يعنی مسجد ايچره
اولان استون حنانه سنك چشم شهودك اوكنده اكر برمرده وساكت چوب ايسه احمد حضرتلرينك قتنده اول
كوكلی كتمش ومحبوبنه بذل وجود ايتمش برعاشق خوبدر پس هر عصرده عوامله وارث احمدی اولان اوليای كرامك
مرتبه لری هم بويله تفاوت وبو اشيايه نظرلری هم بری برندن متباين ومتباعددر الحاصل جميع اجزای جهان عوام
ناسك اوكنده مرده وافسرده لردر وخدانك اوكنده دانا ورامدر واهل خدانك قتلرنده هم هرشیء دانا ورامدر
اكر دانا ورام اولميه لردی حق تعالينك حمدنه هر بری ملتبس اولدقلری حالده آنی تسبيح وتنزيه قيلمزلردی واكر رام
اولميه لردی حضرت خدانك امرنه وانك انبياسنك واولياسنك امرنه انقياد ايلمزلردی چونكم هرشیء حق تعالينك
حكمنه مطيع وبنده وجمله موجودات كرمنبوت واكر محجوب هرنه ايسه حضرت حقله دانا وزنده اولديسه وحضرت حق
هر وجهله بنده سنك حالنه عليم وبصيركلديسه وهرشیء الله تعاليدن خالی اولميوب جمله اشيا حضرت حقله قائم اولديسه
عارف ودانا اولان كمسه هيچ برشیء وهيچ برمكانی حضرت حقدن خالی كورمز پس برعارف برجای خالی ايچون
بركار ايلسه عوام انی تهی وباطل ظن ايليوب طعن وتشنيع ايدرلر وانك مرادنه واقف دكللردر كندی ييلدكاری سمتة
كيدرلر نته كم اول غافل مطربك مرادنه واقف اوله ميوب اول خالی اولان خانه يه نيچون سحورزن اولورسن دیو طعن
ايلدی اول دخی اول غافله بوكونه جواب ويروب سويلدی (مثنوی) انچه كفتی كاندرين خانه وسرا* نيست كس چون
ميزنی اين طبل را* بهر حق اين خلق زرها ميدهند* صد اساس خير ومسجد مينهند* مال وتن درراه حج دوردست

خوش همی بازند چون عشاق مست* هیچ می‌کویند کان خانه تهیست* بلکه صاحب خانه جان مختفیست
اما اول نسنه یکه دیدی بوخانه وسرایده کمسه یوقدر بوطبلی نیچون چالارسن وبوصیت وصدایی نیچون ایلرسن
جواب اولدرکه کورکه بوخلق حق تعالی حضرتلرندن اوتری سیم وزرلر وبررلر نیجه یوز بیك خیر ومسجدلك
اساسنی قورلر یعنی حضرت حقدن اوتری مسجدلر ومدرسه‌لر وبونلرك کبی خیرلرك بنیادنی وضع ایدرلرمالرنی
وتنلرنی دوردست اولان حج یولنده یعنی کعبهٔ شریفك عمیق وبعید اولان طریقنده مست اولان عشاق کبی
خوش اوینادرلر وبذل وانفاق ایدرلر هیچ بوخلق درلرمیکه اول خانهٔ کعبه تهی وخالیدر بوتهی وخالی اولان
خانه ایچون نیچون بوقدر زحمت چکوب مالمزی وتنمزی بذل ایلرز بلکه بونلر بیلورکه خانه صاحبی جان مختفی اولان جان
کبیدر وصورت خانه ظاهر امرنی وصاحب خانه انده حاضر ومختفیدر نته کم جان بوجسم ظاهره نسبتله پنهان ومختفیدر
(مثنوی) پرهمی بیند سرای دوست را* آنکه از نور الهستش ضیا* بس سرای پر زجمع وانبهی) پیش چشم عاقبت
بینان تهی* هرکرا خواهی تودر کعبه بجو* تا برویدد رزمان اوپیش رو) دوستك سرایی همیشه پرکورر اول کمسه که
اکا نور الهیدن ضیا واردر چوق جمعدن وانبه‌لکدن پر اولان سرای عاقبت بینانك کوزی اوکنده تهی دربس بونده باء
عربیله بسیار معناسنه در باء عجمی ایله اولمق مناسبتدن خالیدر بس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه شول کمسه که نور
الهیدن ضیا آله وانك دل وجانی حق تعالی کندی نوریله منور وبینا قیله دوستك خانه‌سنی اول دوستیله مملو کورر اگرچه
بحسب الظاهر خانهٔ کعبه‌ده وخانهای مسجدلرده دوست کورنمز ایسه‌ده انکیچون کعبهٔ شریفه وسائر مساجده
هم بیت الله دیدیلر وکذلك بحسب الظاهر جمعدن وکثرت ناسدن طولوجق اولور عاقبت بین اولان روشن دیده‌لرك چشم
شهودی قتنده تهی وخالیدر بلکه انلرك کوزی اوکنده بوارضك اوزرنده هم اصلا بر کمسه یوق بوخانهٔ زمین شویله حالا
خالی وتهیدر نته کم (کل من علیها فان) آیت کریمه‌سی بومعنایه شاهد قویدر کل من علیها فانی دیو صیغهٔ مستقبل ایله ایراد
اولنمسنده نکته بودرکه بوزمین اوزره هرنه قدر شیء وار ایسه فانی اولمسی محققدر پس عاقبت بین اولان کمسه‌لرك چشم
عقلی قتنده بوخانهٔ زمین حالا جمعیتدن وکثرتدن خالی وتهیدر بواعتبار ایله اکثر کثرت وجماعتله پر اولان خانه‌لره نظر
ایلسه‌لر تهی وخالی کورررلر وبعض تهی وخالی اولان خانه‌لره هم نظر ایلسه‌لر پر ومملو کورررلر هرخانه که خلقه مضاف اوله
اگر حالا خالی پر ایسه‌ده انی تهی کورررلر وهرخانه که حضرت حقه مضاف اوله حالا اگر خالی وتهی ایسه‌ده انی پر کورررلر
پس خانهٔ کعبه خانهٔ الهی اولدی ایسه بواعتبار ایله‌سن هرکیمی استرایسك کعبه‌ده استه تا کم فی الحال اوسنك یوزك
اوکنده بته وحاضر اوله بوبیت شریفك توضیح وتحقیقی بودرکه چونکه خانهٔ کعبه‌یی بیت الله فرض ایتدك والله تعالی
حضرتلرنی اول خانهٔ کعبه‌ده بصر بصیرتله حاضر وناظر مشاهده ایتدك پس اولین واخریندن هرقنغی کمسه‌یی استرایسك
کعبه‌ده حق قتنده استه تا کم اول کمسه سنك وجهك اوکنده حاضر اوله که هرکس (ان کل لما جمیع لدینا محضرون
آیت کریمه‌سنك موجنجه حضرت حق قتنده حاضرلردر چونکه سن حضرت حقی خانهٔ کعبه‌ده حاضر کوره‌سن
هرقنغی کمسه‌یی استرایسك هم حضرت حق قتنده حاضر بولورسن که اصلا برشی وبرکس حضرت حقدن خالی وبعید
دکلدر بواعتبار ایله هرکیمی استرایسك کعبه‌ده بولمق میسر اولور چونکه کعبهٔ صوریده هرکیمی استرایسك بواعتبار
اوزره بولمق ممکن اوله کعبهٔ معنوی ده اولان خانهٔ دلده دخی هرکیمی استرایسك بولمق وانك حضرت حق قتنده اولان
ذاتنی وصفاتنی مشاهده قیلمق ممکن ومیسر اولور (مثنوی) صورتی کو فاخر وعالی بود* اوزبیت الله کی خالی بود
او بود حاضر منزه از رتاج* باقیٔ مردم برای احتیاج* برصورت که اول فاخر وعالی اوله اول بیت اللهدن قچن خالی اولور
اول رتاجدن منزه وحاضر اولور باقی مردملر احتیاجدن اوتری حاضر اولورر تاج کسر راء مهمله ایله بونده شول باغلو
اولان بیوك قپودر که انك برکوچرك قپوسی اوله یقال ارتج الباب ای اغلقه پس رتاج بونده مطلق مطبق ومغلق اولان
بابدن عبارت اولور بوندن غیری معنانك مناسبتی اولماز صورت فاخر وعالیدن مراد بونده اولیا واصفیانك برکزیده سنك
صورتیدر کما کاباب الهی باغلو دکلدر پس توضیح معنی وتحقیق نحوی بویله دیمك اولورکه اولیا واصفیادن برصورتکه
فی الحقیقه اول فاخر وعالی اوله وقطبیت وغوثیت مرتبه‌سن بوله اول الله اندن قچن خالی اولور اصلا بردم اول بیت
اللهدن خالی اولمز اگرچه جسم حسیله بیت اللهدن خالی وبعید اولسه‌ده صورت مثالیه وهیأت روحانیه‌سیله اندن
خالی اولمز زیرا اول کامل وعالی همیشه حاضر اولور غلق بابدن منزه اولدیغی حالده کما که کعبه‌نك قپوسی وکعبه‌یه
وارمنك دخی قپوسی بهرحال مغلق ومسدود اولمز باذن الله هرنه زمان استه‌سه اکاباب الهی مفتوح اولمشدر اما سائر
مردملر اول خانه‌یه احتیاجدن اوتری کلمشدر هربرینك بهرحال یا دنیوی یا اخروی بر احتیاجی واردر اما اول صورت
فاخر وعالی صاحبی اولان انسان کاملك دنیوی واخروی احتیاجی یوق وخانهٔ حقه اول احتیاجدن اوتری دخی کلمز بلکه

نجه

نجه مردملرینك عبادتلرینك قبولنه شفاعت قیلمقدن اوتری وانلرك دعالری ورجالری قبول اولمقدن اوتری کلور
(مثنوی) هیچ میکوینه دکین ابیکها* بی ندایی میکنیم آخر چرا* بلکه توفیقی که لبیك آورد* هست هرلحظه ندایی
از احد* حجاج هیچ دیرلرمیکه بولبیکاری برنداسز ایلرز آخر نیچون ایلرز بلکه برتوفیق که حاجیلره لبیك کتورر هرلحظه
حضرت احددن برندا اولدی لبیك کلمه‌سنك معناسی وتحقیقی جلد ثانیده وبعض مواضعده دخی مرور ایلمشدر
معناسی اقمت لخدمتك اقامة بعد اقامة واطعت لامرك اطاعة بعد اطاعة دیمكدر پس تقدیر کلام وتفسیر مرام بویله
دیمك اولورکه زیارت کعبه‌یه متوجه اولان حاجیلر کعبه یولنده هیچ دیرلرمیکه بزکه لبیك اللهم لبیك لا شریك لك لبیك
دیرز حضرت حق جانبندن بزه برندا اولمقسزین بولبیك دیمكلری آخر بز نیچون ایلرز وتکرار بولبیك خطابنی بوخالی وتنها
اولان بریه‌لرده کیمك ایچون سویلرز وبلکه حاجیلره شول برتوفیق الهیکه لبیك دیمکی کتورر وانلره لبیك دیمکی میسر ایلر
اگر نظر اولنسه هرلحظه انلره احد وصمد جانبندن برندادر (مثنوی) من بیودانم که این قصر وسرا) بزم جان افتاد
وخاکش کیمیا) مس خودرا برطریق زیروبم* تا ابد برکیمیااش می‌زنم) تا بجوشد زین چنین ضرب سحور) دردر فشانی
وبخشایش بحور* بن رایحه ایله بیلورمکه بوقصر وسرای جان بزمی واقع اولدی وانك خاکی کیمیا اولدی کندی مس
وجودمی زیروبم طریقی اوزره تا ابد اول سرایك کیمیاسی اوزره اوروروم تا کم بونك کبی سحور چالمقدن در افشانلقده
وبخشایشده بحورلر جوشه کله بحور ضم بایله بحرك جمعیدر بوبیتلر دخی اگرچه سحوروزن اولان مطرب لساننده اکا
بوخانه‌ده کمسه یوقدر دیو اعتراض ایلین قائله جواب طریقیله دینلمشدر ولیکن بونده مطرب سحوروزندن مراد اولا
حاجی اولوب قصر سرای خالیدن مراد خانهٔ کعبه اولوب بوخانه تهی وخالیدر بوقدر صیت وصدایی ودعایی بوخانهٔ خالی
اوزره نیچون ایلرسن دین معترض جانبنه هربر حقیقت بین وصاحب یقین اولان حاجی دیربن مشام جان ورایحهٔ عرفانله
بیلورمکه بوقصر وسرای کعبه بزم جان واقع اولدی وانك ترابی کیمیا اولدی بن کندی باقرکبی اولان وجودمی آشغه
یوقارو کیتمك طریقی اوزره کاه علوی وکاه سفلی سیر ایتمك وسعی قیلمق یولی اوزره تا ابد الاباد اول خانه‌نك خاکینك کیمیاسی
اوزره اوروروم وانك اکسیر تأثیر اولان خاکنه مس وجودمی اورمقله کندیمی تبدیل قیلورم وانك کیمیاوش اولان
ترابندن نجه عزتلر وشرفلر بولورم بن بواسلوب اوزره سحور چالدیغمدن واول خانه‌نك قپوسی اوزره بوکونه ندالر وصدالر
ودعالر ورجالر قیلدیغمدن تا کم بحور رحمت ومغفرت عفو ومکرمت بخشایشده ودر افشانلقده جوشه کله ودرر رحمت
ومغفرتی وجواهر لطف ومکرمتی بنم اوزریمه نثار قیله وثانیا مطرب سحوروزندن مراد برمرید مسترشد اولان کمسه
اولوب وقصر وسرایدن مراد برمرشدك خانه‌سی اوله اول مرشد زیاده فقیر اولدیغندن وافنای وجود ایدوب خلقك
کوزلرندن سر واختفا قیلدیغندن اکثر کوردکلر انك خانه‌سنده کمسه یوق ظن ایلیوب وانی لا شیء منزله‌سنه قویوب
انك خانهٔ سعادتنه ملازمت قیلان وانك سرایناك اطرافنی حاجی کبی طائف اولان مریده طعن ایدوب دیرلر بواوده
برکمسه یوقدر بوقدر جوش وخروشی نیچون ایلرسن اول مرید صادق دخی انلره بوکونه جواب ویروب دیرکه ای معترض
اولان قائل بن مشام جانله استشمام ایلیوب بیلورمکه بوقصر وسرای جان بزمی اولدی وانك طپراغی بکا کیمیا کلدی
بن وجودم باقرنی اشغی یوقری کیتمك طریقی اوزره وبوخانهٔ سعادتنك اطرافنی طواف ایتمك طریقی اوزره تا ابدی انك
خاکنك کیمیاسی اوزره اوروروم وانك کیمیا سیرت اولان ترابندن نجه عزت وسعادت اکتساب قیلورم تا کم بونك کبی
صیت وصدادن وتضرع ودعادن در افشانلقده وبخشایشده علم ومعرفت وسر وحکمت بحرلری جوشه کله ونجه در
وجواهر معانی واسراری بکا جود وسخا قیله وثالث مطرب سحوروزندن مراد مرشد طریقت وهادیٔ راه حقیقت
اولان شیخ کامل وناصح فاضل اوله وقصر وسرایدن مراد انك صیت وصدا ایلدیکی وعلوم ومعارف سویلدیکی مسجد
اوله ومعترض اولان قائلدن مراد حالا بوخانهٔ دنیاده برکوش هوش صاحبی کورمین وبوخانهٔ دنیایی حالا کوش
وهوش صاحبی اولان طالب ومسترشددن خالی کوروب اول شیخ کامله وناصح فاضله ای بوخلقه پند ونصیحتلر ایدیجی
وبوناسه صیت وصدا ایله علم ومعرفت سویلیجی بوخانهٔ عالمده شمدی برکوش هوش صاحبی بیدار کمسه یوق وجاهل
وغافل اولقدر چوقدر که عالم انلرك ظلمت غفلتیله شب تاریك کبی اولمش وانلرك جهل وحماقتی ظلمت شب کبی عالمه
طولمشدر پس سن بویله شب غفلت زماننده برکوش هوش صاحبی بیدار دل کمسه یوق ایکن بوخانهٔ مسجدا ایچره کیمك
ایچون چالوب چاغررسن ونیچون بوقدر فریاد ایدوب باغررسن اول مطرب الهی ومرشد ربانی بوکونه اعتراض ایلین
کمسه‌یه بویله جواب ویروب دیرای بوقصر وسرای الهی که مسجددر بیت الله اولدیغی اعتبار ایله بزم جان واقع اولدی
وانك خاکی کیمیا کبی کلدی بن وجودم مسنی آشغه ویوقرو حرکت ایلمك طریقی اوزره کاهی پست وکاهی بلند وکاهی نرم
وکاهی تیز سوز سویلمك طریقی اوزره تا ابدی انك کیمیاسی اوزره اوروروم وآنده بوخدمتی ادا ایلمك ایچون مقیم ومعتکف

اولوب طورورم تا کم بو تجلین سحور چالمقدن وخواب غفلتله خفته اولان خلقی ایقاظ قیلمقدن حق تعالی حضرتلرینك
رحمت ومغفرتی ولطف ومکرمتی بحرلری درافشان اولمقده وبخش وعطا قیلمقده جوش وخروشه کله وبکا نیجه اطفال
وکرملر قیله بنم بو صیت وصدادن مرادم مجرد سمیع وبصیر اولان الله ایچوندر یوخسه بنم اوازمی دکلین وکلامی استماع
ایلین کسه لردن اوتری دکلدر بو خانهٔ عالمده برکوش هوش صاحبی اولمزایسه ده وبنم کلامیمه واوازمه برکیمسه قواق
اورمز وکندوبی بیدار دل قیلمزایسه ده بن بو صیت وصدایی ایلمکدن وبونلره بوکونه سوزلری سویلمکدن خالی وبری
اولمزم دیر (مثنوی) خلق درصف قتال وکارزار * جان همی بازند بهر کردکار * ان یکی اندر بلا ایوب وار * وان یکی
درصابری یعقوب وار) صد هزاران خلق تشنه مستمند) بهر حق از طمع جهدی می کنند) من هم از بهر خداوند غفور
می زنم بردر بامیدش سحور * کورمزمیسن خلق قتالك وکارزارك صفنده کردکار حضرتلرندن اوتری همیشه جان باز
اولورلر وانی اول بردن غائب بیلوب جان عزیزلرینی انك یولنه فدا قیلورلر مثلا اول برکسه بلا ایچره حضرت ایوب
کبیدر واول بری دخی صابرلقده یعقوب کبیدر نیجه یوزبیك خلق تشنه ومستمند حق تعالینك رضاسندن اوتری
طمعلرندن برجهد ایدرلر وانك عبادتی وطاعتی یولنه کیدرلر هیچ دیرلرمیکه چونکم حق بزدن غائبدر بز بوجانی نیچون
فدا قیلورز وبو بلالره ندن اوتری صابر اولورز وحضرت حقدن اوتری نیچون سعی وجهد قیلورز مؤمن اولنلر خود بونی
دیمزلر پس ای معترض اولان هم بن خداوند غفور حضرتلرندن اوتری بو قپو اوزره انك امیدی ایله سحور اورورم یعنی
بیدار کنندهٔ غفلا وسرایندهٔ اسرار خدا اولان مطرب روحانی وعالم ربانی بویله دیرکه ای بو صیت وصدانك حقیقتندن
غافل چونکم بوذکر اولنسان خلائقك حالی بویله در بن هم خداوند غفور حضرتلرینك رضای شریفندن اوتری اول
اللهك لطف وکرمی امیدی ایله باب الهی اوزره سحور اورورم ولله وفی الله خلقی بیدار قیلورم اکر بنم اوازمی ایشیدوب
بیدار اولورلر وقوت وغدای معنویدن روز اخرت ایچون اکل وبلع قیلورلر ایسه یارینکی کونده قوت بولورلر وسیر اولورلر
واکر بنم اوازم واسطه سیله بیدار اولمزلر وخواب غفلتی ترك قیلمزلر ایسه یارین آج قالورلر ومضطرب ومتألم اولورلر بیدار
اولمسندن فائده یوق وغافل ونائم قالمسندن هم ضرر وزیان یوقدر بلکه بونك مقابله سنده بکا اجر جزیلی حضرت غنی
مطلق ویررو بنی غنا وسعادت مرتبه سنه اول ایررکورر (مثنوی) مشتری خواهی که ازوی زر بری * به زحق که باشد
ای جان مشتری * می خرد از مالت انبانی نجس * می دهد نور ضمیر مقتبس) مشتری استرمیسن که اندن التون ایلته سن
ومتاعکی اکا ویروب اندن ثمنی بی قصور اخذ ایده سن بویله برمشتری استرایسك حضرت حقدن اوای جان ودل ہیچ
مشتری اولور اصلا حضرت حقدن او مشتری اولمز عاقل اولان مالنی ونفسنی انك یولنده بذل ایدوب انك مقابله سنده
ملك جنتی الور وحق سبحانه وتعالی مؤمن قوللرینك نفسنی ومالارینی اشتری قیلورو مقابله سنده جنت ملکنی انلره
ثمن ویرر کما قال الله تعالی فی سورة التوبة (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنة) بو ایت کریمه نك
تفسیری جلد اولده عرب بادیه نشین حکایه سنده (در پذیر از فضل که الله اشتری) بیتنك شرحنده دخی وبعض مواضعده
مرور ایلمشدر اول غنی اولان خدا سنك مالکدن نجس اولان بر طغرجق آلور اقتباس اولنمش بر نور ضمیر ویررضمیره
منسوب نور ویرردیمك دخی وجه در ضمیریده اولان یا وحدت اولمق ونسبت ایچون اولمق جائزدر مقتبس کسر بایله صیغهٔ
فاعل اوزره اوقنمقدن فتح بایله صیغهٔ مفعول اوزره اوقنمق فهمه اقربدر بو تقدیر اوزره نجس فتح جیمله اوقنور یعنی حق
سبحانه وتعالی شول غنی وکریم اولان مشتریدر که سنك مالندن ونفسکدن بر نجاست طغرجغنی الوروانك
مقابله سنده مشکوة نبویه دن اقتباس اولنمش برنور ضمیر ویرر وسنك خانهٔ درونکی روشن ومنور اولمق مرتبه سنه
ایرکورر (مثنوی) می ستاند این یخ جسم فنا * می دهد ملکی برون از وهم ما * می ستاند قطرهٔ چندی ز اشك
می دهد کوثر که ارد قند رشك * می ستاند اه پرسودا ودود * می دهد هراه را صد جاه وسود * خدای تعالی حضرتلری
بو فانی اولان جسمك یخنی الور یعنی بو بوز پاره سی کبی جامد اولان فانی جسمی خریدار اولورانك مقابله سنده بزم وهم
وادراکمزدن خارج برملك کبیر ویرر که مالا عین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر حدیثنك موجبنجه آنی
برکوز کورمامش وبرقولق ایشتمامش وبر بشرك قلبنده انك خیالی وتصوری خطوه لری مرور ایتمامشدر اول کریم ورحیم
اولان پادشاه کوزیاشندن برقاچ قطره لری الوروانك مقابله سنده شول اب کوثری ویررکه قندا کارشك کتوررو شهد
وشکرانك لذت وحلاوتی قنده لذتنی وحلاوتنی بتورروانی شارب اولنلرك درونی نیجه سرور ونشاط وذوق وانبساط
کالرنی بتورر اول رحیم وودود اولان خدا پرسود او پر دود اولان اهی اه ایدیجی وناله قیلیجی قوللرندن الور هر براهه
وهر پردود سیاهه صد جاه وصد نفع وسود ویررو افراهی اولنلری خلعت وقربت مرتبه سنه ایرکورر (م ی) بادآهی
کابراشك چشم راند * هر خلیلی را بدان اواه خواند * شو برباد آه که اشك چشم ابرینی سوردی وکوزلردن قطرات

سرشکی یاغدرمغه باعث اولدی تحقیقا خدای تعالی حضرتلری حضرت خلیله اول سببله اواه اوقودی نته کم سورهٔ
توبه ده اول حضرتك حقنده بیوردی ان ابراهیم لحلیم اواه ودخی سورهٔ هودده بیوردی ان ابراهیم لاواه منیب اواه زیاده
آه وواه ایدیجی کسه یه دیرلر یعنی تحقیقا حضرت ابراهیم علیه السلام حلیم وچوق تأوه ایدیجیدر چونکم حق تعالی
خلیلنی اواه اسکله توصیف ایدوب مدح ایلدی عاشق وسالك اولنلره دخی اغلمق وآه وواه قیلمق وحلیم ومنیب اولمق لازم
کلدی (مثنوی) هین درین بازار کرم بی نظیر * کهنه ها بفروش وملك نقد کیر * ور ترا شکی وریبی ره زند) تاجران انبیا را
کن سند * بس که افزودان شهنشه بختشان * می نتاند که کشیدن رختشان * اکاه اول بو کرم وبی نظیر اولان بازارده
اسکیلری صات ونقد وجدید اولان ملکی طوت یعنی بو فرسوده وکهنه اولان مالی وملکی ونفسی حضرت حق یولنده
بذل ایت وانك مقابله سنده ملك نقدی اخذ ایت واکر سنك یولکی برشك وبرریب اوره وسکا رهزن اوله اول حینده
تاجران معنوی اولان انبیای عظام علیهم السلامی کندیکه سند ایله کورکه انلر بو یولده نقدر نفع وسود بولدیلر وبذل
ایلدکاری اشیا مقابله سنده حضرت حقدن دنیوی واخروی نه عزتلرونه کونه سعادتلر الدیلر چونکم بونلر بو یولده
ضرر وزیان ایلمدیلرسن دخی قلبکدن شك وشبهه یی کیدروب بونلرك یولنه کیت وملك کهنه یی حضرت حقه بیع ایت که
انك مقابله سنده ملك کبیر بوله سن ونعیم بی نظیره واصل اوله سن کورکه اول شاهنشاه انلرك بخت ودولتنی شول قدر
چوق زیاده ایلدیکه طاغلر انلرك رختنی چکمکه قادر اولمزوعقللر انلرك علو شاننی ورفعت مکاننی ادراك قیلمزوالله دین
یانده قالمز وحق یولنده محنت وریاضت چکن فضل الهیدن محروم اولمز دنیاده وعقباده بردولته ایررکه سلاطین
جهان انك دولتنه ایرمدی واکا رشك ایدرلر وانك خدمتنه وزیارتنه کیدرلر نته کم حضرت بلال رضی الله عنه بربنده
ایکن احد احد دیمکله فرخنده اولدی وحق یولنده ریاضت وبلا به صبر وتحمل ایتمکله کورصکره دنیوی واخروی نقدر
دولت وسعادت بولدی (قصهٔ احد احد کفتن بلال در حر حجاز از محبت مصطفی علیه الصلوة والسلام در ان چاشتکاهها
که خواجه اش از تعصب جهودی بشاخ خارش میزد پیش افتاب حجاز * بو سرخ شریف بلال حضرتلرینك
حجاز ولایتنك حرارتنده حضرت مصطفی علیه السلامك محبتندن اوتری احد احد دیمه سنك قصه سیدر شول
قوشلق وقتلرنده که انك خواجه سی جهودلك تعصبندن اوتری انی شاخ خارله یعنی بر خار اغجیله حجازك افتابی اوکنده
اورردی واکا احد احد دیمه واحمد دیننه میل ایله دیو چوب خار ایله دوکوب اوزرینه اورردی (چنانکه از زخم خار خون
ازتن بلال رضی الله عنه برمی جوشید از وا حدا حد می جست بی قصد او * انجلین که انك تن مبارکنه خارله اورردی خارك
زخمندن قان بلال حضرتلرینك تن مبارکندن قاینردی وهر اورد قجه بدن شریفندن قان روان اولوردی اول بلال
رضی الله عنهدن احد احد دیمك صچرردی انك قصدی یسز یعنی اختیاریسز انك دهانندن احد احد دیمك چقاروظهور
ایلردی * چنانکه از دردمندان دیکر ناله می جهد بی وقصد زیرا از درد عشق ممتلی بود * انجلین که اندن غیری
دردمندلردن هم بی قصد واختیار ناله صچرار کذلك حضرت بلالدن هم بی قصد وبی اختیار احد احد
دیمك صچرایوب دهانندن طشره چقاردی زیرا درد عشقدن مملو اولمش واحد واحمدك محبتیله طولمش ایدی کل اناء
یترشح بما فیه موجبنجه انك درد عشقله مملو اولان اناء وجودندن احد واحمد دیمك ظهوره کلوردی * اهتمام دفع درد
مدخل خار را نبود وهمچون سحرهٔ فرعون وجرجیس وغیرهم مما لا یعد ولا یحصی * دردك دفعی اهتمامنه خار ایچون
مدخل اولمدی یعنی بلال رضی الله عنه حضرتلرندن درد عشقی دفع ایلمك اهتمامنه خارك مدخلی اولمدی بو معناده
جائزدر کندی وجودندن درد خاری دفع ایلمك اهتمامنه بلال رضی الله عنهك مدخلی واختیاری اولمدی وکندی
وجودندن دفع ایلمکه اهتمام قیلمدی واول جهودده تابع ومائل اولمدی فرعونك ساحرلری کبی کندی اللرینی واباقلرنی
قطع ایلمکلکی دفعنه اهتمام قیلمدیلرو بی اختیار امنا برب العالمین رب موسی وهارون دیدیلر دخی جرجیس پیغمبر کبی
کندینك قتل اولنمسنك دفعنه اهتمام قیلمدی وخلقی ایمانه دعوت ایلمکدن قتل قورقوسندن اوتری معرض اولمدی
بلکه کافرلرانی حرب شدید ایله دوکوب اولدردکجه اول ینه حیات بولدقده انلری دین وایمانه بالضروری دعوت ایلردی
وبونلردن غیری دخی لا یعد ولا یحصی قیلندن جان بازو سرباز عاشقلر چوقدر بلال حضرتلری دخی کندی
وجودندن درد خاری دفع ایلمسنك اهتمامنه مدخل طوتمیوب بی اختیار احد احد دیردی نته کم نظم شریفده دخی
قصه سی مفصل ومشروح اولمشدر (م ی) تن فدای خار میکردان بلال) خواجه اش میزد برای کوشمال * که چرا تو یاد
احمد می کنی * بندهٔ بد منکر دین منی * اول بلال حبشی رضی الله عنه تن مبارکنی خاره فدا ایلردی انك خواجه سی
ایسه کوشمال وتادیبدن اوتری آنی دوکردی ودیردی که نیچون سن یاد احمد ایلرسن وندن اوتری احد احد دیو سویلرسن
ای بندهٔ بد بنم دینمه منکرسن اکرسن احد احد دیمکدن ودین احمده اقرار وتصدیق ایلمکدن رجوع قیلمزو بنم دینمه مائل

اولمزایسڭ بوچوب التنده اولمڭ مقرردر دیردی بلال حضرتلری مقدما امیه بن خلف نام یهودینڭ بنده سی ایدی
چونکم حضرت بلال بن ریاحڭ حضرت احمده محب اولدیغنی و اكا ایمانه كلدیكنی وتصدیق واقرار
قیلدیغنی بیلدی اكا جوروجفالری زیاده قیلدی هربار جوروجفایی اكا رجوع ایتسون دیو زیاده ایتدكجه انڭ عشق
ومحبتی زیاده لك بولدی * بیت * انجا كه منتهای كمال ارادتست * هرچند جوربیش محبت زیادتست (مثنوی)
میزداند رآفتابش او بخار * او احد میكفت بهر افتخار * تا كه صدیق ان طرف بكذشت تفت * ان احد كفتن بكوش
او برفت * چشم او پرآب شد دل پرعنا * زان احد می یافت بوی آشنا * اول جهود آفتابڭ حرارتنده اول بلال رضی
الله عنهی شاخ خار ایله اورردی اول بلال افتخاردن اوتری احد دیردی ودوكلدكجه احد احد دیمكله افتخار ایلردی
حتی كه بركون ابوبكر صدیق رضی الله عنه اول طرفدن علی الفور حرارتله كچدی اول احد دیمكلڭ انڭ قولاغنه دكدی
واول درد وسوزله احد احد دیمكلكی كوش ایتدی اول ابوبكر رضی الله عنهڭ چشم مباركی اشكله پر اولدی وكوكلی
عنا واضطرابله طولدی زیرا اول احد دیمكدن اشنا رایحه سن بولدی واول احد احد دیه نڭ حضرت حقله اشنا اولدیغنی
بیلدی وانڭ ناله وصداسندن اكا اشنالق رایحه سی كلدی (مثنوی) بعد ازان خلوت بدیدش پند داد * كز جهودان
خفیه می دار اعتقاد * عالم السرست پنهان دار كام * كفت كردم توبه پیشت ای همام * اندنصكره ابوبكر رضی الله
تعالی عنه حضرتلری اول بلالی خلوت كوردی وبركون تنها بولدی اكا پند ونصیحت ویردی بویله دیو كه اعتقادی
جهودلردن خفیه طوت وایمان وعرفانكی اول بی دینلردن سر وپنهان ایله حق تعالی حضرتلری عالم السر والخفیاتدر
كامی كزلو طوت یعنی مراد ومقصودی پنهان ایت حضرت بلال حبشی رضی الله عنه چونكم صدیق اكبر
حضرتلرندن بو كلامی استماع ایلدی اكا دیدی سنڭ اوكنده ای همام توبه قیلدم وایمانمی وعرفانمی بونلره افشا ایلمكدن
رجوع ایتدم توبه اولسون بردخی بویله سویلیم وبو سری اول نامحرملره افشا ایلیم دیدی (مثنوی) روز دیكر ازبكه
صدیق تفت * آن طرف ازبهر كاری می برفت * باز احد بشنید وضرب زخم خار * برفروزید ازدلش سوز وشرار
بازپندش داد بازاو توبه كرد * عشق آمد توبهٔ اورا بخورد * برغیری كونده اركندن صدیق حضرتلری حرارتله اول
طرفه بر كاردن اوتری كتدی وحضرت بلال رضی الله عنهڭ مضروب اولدیغی محله جانبندن كذر ایتدی كیرو احد دیمكی
اشتدی وخار زخمڭ ضربنی كوش ایتدی اول حضرتڭ قلبندن سوز وشرار شعله لندی واتش حرقت ولوعت
درون دلندن یالكلندی كیرو بركون انی خالی بولدی اكا پند ونصیحت ویردی كیرو اول بلال توبه قیلدی وافشای راز
ایلمكدن رجوع قیلدی عشق كلدی انڭ توبه سن یدی یعنی اكرچه ابوبكر رضی الله عنهڭ پندنی قبول ایدوب اول
حینده احد احد دیمكدن وسر درونی افشا ایلمكدن توبه ایلدی لكن فی الحال عشق كلدی وسلطان محبت اكا مسلط
اولدی فی الحال انڭ توبه سنی یدی وزینهار بردخی توبه ایلمدی (مثنوی) توبه كردن زین نمط بسیار شد * عاقبت
از توبه او بیزار شد * فاش كرد اسپرد تن را در بلا * كای محمد ای عدو توبه ها * ای تن من وی رك من پرزتو * توبه را اكنجا كجا
باشد درو * توبه را زین پس زدل بیرون كنم * از حیات خلد توبه چون كنم * بو نمطدن توبه ایلمڭ چوق اولدی وبو اسلوب
اوزره تبت ورجعت دیو سویلمڭ وافر كلدی عاقبت الامر توبه دن توبه قیلدی اخر كار سرنی فاش ایلدی وتننی بلایه
اصمرلدی بویله دیو كه ای محمد ای توبه لرڭ عدوسی یعنی عاشقلرڭ توبه سنی صیحی وازاله قیلیجی محمد مصطفی علیه السلام
ای بنم تنم وای بنم طمرم سندن پردر توبه نڭ انده وسعتی نجن اولور یعنی بنم تنم ودرونم سندن وسنڭ عشقكدن بر مرتبه
طولمش ومالامال اولمشدر كه توبه نڭ اكا صغمغه مجالی اولمز وسنڭ عشق ومحبتكدن غیری برشیٔ كلسه بنم
وجودمده یر بولمز توبه یی بوندنصكره كوكلدن اخراج ایلرم حیات خلددن نیجه توبه ایلرم سنڭ محبتڭ خود عیش ابد
وحیات مخلددر حیات ابدی وعیش سرمدیدن عاشق نیجه توبه ایلسون ومحبوب جان بخشمدن رجوع ایلدم دیو نه
لسانله سویلسون عاشقه بویله سویلمكدن ترك جان وتن ایلمڭ آسان كلور (مثنوی) عشق قهارست ومن مقهور عشق
چون شكر شیرین شدم ازشور عشق * برك كاهم پیش تو ای تندباد * من چه دانم كه كجا خواهم فتاد * عشق قهاردر
وبن انڭ مقهوری یم یعنی بلال حبشی حضرتلری دیدی عشق برغالب وقهاردر وبن انڭ مغلوب ومقهوری یم عشقڭ
شورندن شكر كبی شیرین اولدم یعنی عشق ومحبتڭ شورشندن بندن مرارت كیدوب حلاوت معنی ولطافت روحانی
بولدم وشهد وشكر كبی شیرین ولذیذ اولدم ای تندباد كبی اولان عشق بن سنڭ اوكنده صمان چوپی ام بن نه بیلورمكه
قنده دوشرم بن سنڭ دست تصرفكده بی وجود وبی قدرتم تدبیر وتصرف هر وجهله سنكدر (مثنوی) كرهلالم كربلالم
می روم * مقتدی افتاب می شوم * اكر هلالم اكر بلالم بلرم سنڭ آفتابكه مقتدی اولورم عشقڭ آفتابندن مراد
حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمدر وخطاب عشقه دریعنی ای عشق ومحبت واكر بنم اسمم بلال وجسمم مانند

هلال ایسه ده سنڭ افتابڭ اولان حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمه مانند ماه مقتدی وتابع اولورم واول شمس
فلكڭ عشق ومحبتندن قمر كبی نور استفاده قیلورم وهمیشه اكا پیرو اولورم (م ی) ماه را بازفتی وزاری چه كار * در پی
خورشید پوید سایه وار * ماهڭ زفتلك وزاریلكله نه كاری وار درسایه وار خورشیدڭ اردنجه یلر یعنی ماهڭ جسامت
ونحافتله كاری اولمیوب بلكه انڭ كاری سایه وار خورشیدڭ اردنجه یلمڭ اولدیغی كبی بن ماه فلكڭ محبتڭ دخی كاهی
هلال كبی ضعیف ونحیف وكاهی بدر كبی جسیم ولطیف اولمسیله كارم یوقدر بلكه بنم كارم اول خورشید حقیقتڭ
وآفتاب فلكڭ معنوینڭ سایه سی كبی اردنجه كتمڭ وماه كبی اندن نور استفاده ایتمكدر (مثنوی) با قضا هركو قراری
میدهد * ریش خند سبلت خود می كند * قضای حقه هرشول كمسه كه برقرار وبرر كندینڭ سبلتنه ریش خند ایلر
صقله ویغه كولمڭ استهزادن كنایه در یعنی حق تعالینڭ قضاسنه هرشول كمسه كه برقرار وكندینڭ تدبیرنه اعتماد
ورأینه استناد ایدوب برحالت اوزره كندیسنی ثابت قدم اولمق مرتبه سنه ایركورر اول كمسه فی الحقیقه كندینڭ یغنه
وصقالنه كولر وكندی كندی یه استهزا ایلر زیرا تدبیرڭ تقدیره فائده سی اولمز وعاقل اولان كمسنه قضا ایله مقابله قیلمز (م ی)
برڭ كاهی پیش بادانكه قرار) رستخیزی وانكهانی عزم كار) باد اوكنده بربرڭ كاهی اندنصكره قرار وبو هركز ممكن دكلدر
قضای الهی باد صرصر كبی وقلب ادمی برڭ كاه وبادشت وصحرا ایجره بر بركبیدر باد صرصر برڭ كاهی ویری نیجه
تحویل وتقلیب ایلرسه قضای الهی دخی قلبی انڭ كبی تقلیب وتحویل ایلر كما قال علیه السلام القلب كریشة فی الفلاة
تقلبها الریاح ظهرا البطن پس برڭ كاه كبی اولان قلب آدمینڭ باد تند قضا اوكنده قراری اولمز رستخیز اوله اندنصكره
عزم كاربونی خود كمسه قیلمز زیرا قیامت كونی كاركونی دكلدر بلكه ناس اول كونده سكران اوله لر واكثری مست
ومدهوش قاله لر كما قال الله تعالی (وتری الناس سكاری وما هم بسكاری) پس قضای الهی روز رستخیز كبیدر چونكم
ظهور ایلیه كاره عزم ایلمڭ باطل اولور (م ی) كربه در انبانم اندر دست عشق) یكدمی بالا ویكدم پست عشق) او همی كرد
اندم بركرد سر * نه بزیر ارام دارم نی زبر * مثلا عشق الندہ طغرجق ایجره كربه یم بردم عشقڭ بالاسنده یم وبردم پست
عشقم اونی باشی اطرافنه طولندررنه آلتنده ارام طوترم نه اوستنده بویتلر عاشقڭ حالنی تمثیل وتصویر ایلمڭ طریقی اوزره
دینلمش وعشق برقوی مرده وعاشق طغرجق ایجره اولان كربه یه تشبیه قیلمشدرنه كم حضرت بلال كندی حالنی
تمثیل ایدوب یوررلربن عشقڭ النده فی المثل برقوی مردڭ النده طغرجق ایجره اولان كربهٔ ضعیف كبی یم بردم عشقڭ
بالاسنده یم وبردم دخی پستنده ام اول عشق بنی باشنڭ اطرافنه دوندررنه كم برقوی كمسه انبان ایجره اولان كربه یی
باشنڭ اطرافنه دوندرر بن ضعیف انبان ایجره اولان كربهٔ نحیف كبی نه بالاده ارام طوتررم ونه پستده ونه اعلاده قرار
ایدرم نه سفلیده نه كم كربهٔ بیچاره انبان ایجره بی قرار واواره اولوب اعلاده واسفلده ارام طوتمز وبالا وپستده قرارا یتمز
مثنوی) عاشقان درسیل تند افتاده اند * برقضای عشق دل بنهاده اند * همچو سنڭ آسیا اندر مدار) روز وشب
كردان ونالان بی قرار) كردشش برجوی جویان شاهدست) تا نكوید كس كه آن جو را كداست * عاشقلر فی المثل سیل
تنده دوشمشلردر عشقڭ قضا وحكمی اوزره كوكل قومشلردر یعنی عشق برسیل تند كبیدر عاشقلر اول قوی وتند
اولان سیله دوشن وانڭ مقتضاسنه وحكمنه كوكل قویان كمسنه كبیدر پس عاشقلر عشقڭ قضاسنه كوكل قومشلر
ورضا ویرمشلردر بونلر مدارده اولان دكرمن طاشی كبی كیجه وكوندز بی قرار دونجی وناله قیلیجیدر اول سنڭ اسیانڭ
كردشی جوی جولر اوزره شاهددر تا كیمسه دیمیه كه اول جو را كدر جوی جویان جوی جونڭ جمعیدر
جوی جو وصف تركیبیدر جوی دیلیجی وارمق طلب ایدیجی معناسنه اصلنده جوینده جوی ایدی تركیب اولنوب
جوی جو اولدی وجمعی جوی جویان كلدی یعنی سنڭ اسیانڭ دور وحركتی ارمق طالبی اولنلره وانڭ نه فعلده اولدیغنی
بیلمڭ دیلینلره دلیل وشاهددر تاكم جوینده كان جوددیه لر كه اول ارمق را كدوثابتدر كذلك عاشقڭ وجودنڭ كردش
وحركتی جوی عشق طالب اولنلره شاهد وشان عشقی بیلمڭ استینلره دلیلدر تا جوینده كان جوی عشق اولنلر
دیمیه لر كه جوی عشق ومحبت برقرار اوزره راكد وثابتدر بلكه عاشقڭ وجودنده اولان دور وحركتی كورد كلرنده
بیله لر كه عشق نو بنو جاری اولمقده وعاشقڭ وجودنده كونا كون تصرف قیلمقده در (مثنوی) كرنمی بینی تو جو راد ركین
كردش دولاب بیرونی ببین * اكر سن كینده اولان جویی كورمیه سن بیرونده اولان دولابڭ كردشنی كور یعنی اكر سن
كینده اولان جوی عشق وشوقی كورمز ایسڭ بیرونه منسوب اولان چرخڭ كردشنی كور وانڭ همیشه دور وحركت
ایلدیكنه نظر ایركور (مثنوی) چون قراری نیست كردون را ازو * ای دل اختروار آرامی مجو * چونكم كردونڭ اول
جوی عشقدن برقراری یوقدر ای دل اختر كبی هم سن برارام استمه یعنی بو افلاكڭ تسعه نڭ عشق وشوقندن اوتری بر ان
قراری یوقدر همیشه بونلر عشق وشوق قیله دولاب كبی دونمكده ودور وحركت قیلمقده درلر ای كوكل هم سن اختر كبی

اولوب برآرام استمیه بلکه سن دخی فلک دوّار واختر نوارکبی برآن وبرساعت قرارا یتمیوب حرکت شوقیه ایله دوروحرکت
ایله دیمک اولور اتفاق حکمابونک اوزرنه درکه افلاکک حرکاتی حرکات شوقیه درکه هر برفلکک وجودنده مدبر اولان
عقل مافوقنده اولان فلکک نفسنه وعقلنه عاشقدر وحقیقتده بوجمله سی حضرت حقه عاشقدر پس بونلرک دور
وحرکاتی فی الحقیقه حرکات شوقیه اولور وبونلر عشق وشوقیله دونوب همیشه بویله دوروحرکت قیلور (مثنوی)
کرزنی درشاخ دستی کی هلد * هر کجا پیوند سازی بکسلد * اکرفرضی برشاخه ال اورهسن عشق سنی چکن قور
هرقنده پیوند دوزهسن قیرار وقطع ایلر یعنی ای عاشق فرضا اکرسن عشقدن خلاص اولمق ایچون شاخلردن برشاخه
تمسک ایدوب الکله آنی محکم طوتسک عشق سنی چکن قورهرنه اتصال ایلیهسن وپیوند دوزهسن لابد آنی قطع
ایلروسنی همان کندی زبونی ومغلوبی قیلور (مثنوی) کرنمی بینی تو تدویر قدر * درعناصر جوشش وکردش نکر
زانکه کردشهای ان خاشاک وکف * باشد ازغلیان بحر باشرف * بادسرکردان بین اندرخروش) پیش امرش موج دریا
بین بجوش * اکرسن قدرک تدویرنی کورمز ایسک عناصرده اولان جوشش وکردشه نظر ایله زیرا اول خاشاک وکفک
کردشلری باشرف اولان بحرک غلیانندن اولور بادی سرکردان خروشده کور انک امری قتنده موج دریایی جوشده
کور خاشاکدن مراد خاک وکفدن مراد نار اولور وبو بیتلرده عناصر اربعه ذکر اولنمش اولور وبحر باشرفدن مراد عشق
الهی اولور وقدر وقضای الهینک صورت تفصیلیه سی اولور وقدر محبت ذاتیه نک مظاهر محبت ازلی اولان اشیا اوزره
اجمالا وتفصیلا حکمندن وتاثیرندن عبارت اولور وبو افلاک تسعه ده اولان دوروحرکت تقدیر الهینک تدویری ایله اولور
اکرسن قضا وقدرک بو افلاکی دوندرمسنی کورمیهسن وبونک دوروحرکتنک تقدیر الهیدن اولدیغی بیلمکه قادر
اولمیهسن بو عالم سفلیده عناصر اربعه نک وجودنده اولان کردشه وجوشه نظر ایله زیرا که اول خاشاک مثابه سنده اولان
خاکک کردشلری یعنی تبدیل وتحویل اولملری وکونا کون معادن ونباتاتی اخراج قیلملری وکذلک کف مثابه سنده
اولان نارک وحرارتک کردشلری باشرف اولان بحر محبت ازلیه نک جوشش وغلیانندن اولور وبونلرک وجودی وظهوری
فاحببت ان اعرف قولنک مدلولی اولان محبت ذاتیه دن وجوده وظهوره کلور بادسرکردانکه عناصر اربعه دن مرتبه در
انی دخی بحر محبتک هواسیله خروشده کور اول بحر باشرفک امری اوکنده عناصر اربعه دن بری دخی که موج دریادر
جوشده کور الحاصل عناصر اربعه نک هر برسی دریای محبت ذاتیه نک خس وخاشاکی کبیدر دریا اوزره اولان کف
وخاشاکک دوروحرکتی دریادن اولدیغی کبی بو عناصر اربعه نک دخی جوش وخروشی ودوروجنبشی بحر محبت ذاتیه
دندرکه سر فاحببت بونلری بویله جوش وخروشه کتورر (مثنوی) آفتاب وماه دوکاو خراس * کرد میکردند ومیدارند
پاس * آفتاب وماهتاب ایکی خراس کاویدر اطرافی دولانورلر وحفظ طوترلر خراس اسب واستر وبقر وخر دوندردکی
دکرمنه دیرلر اصلنده خرآسیاب ایدی ابتدا انی خر دوندردیکیچون صکره تخفیف اولنوب خراس دینلدی
وحیوان دوندردیکی دکرمنه اطلاق اولندی بو بیتده آفتاب وماهتاب ایکی دکرمن کاوینه وفلک دخی خراسه تشبیه
قیلندی وتقدیر کلام بویله دیمک اولور که بو افتاب وماهتاب ایکی دکرمن کاوی کبیدر اطرافی دولانورلر ونورانیتلریله
حفظ وحمایت ایدرلر (مثنوی) اختران هم خانه خانه میدوند * مرکب هر سعد ونحسی میشوند * اخترلرهم خانه خانه
یلرلر هر سعد ونحسک مرکبی اولورلر یعنی اختران کردون هم بر برجدن برآخر برجه کیدرلر باذن الله هر برسعد ونحسک
مرکبی ومظهری اولورلر وکاه نحوستی وکاه سعادتی تقدیر الهی ایله اظهار قیلورلر (مثنوی) اختران چرخ کردورندهی
وین حواست کاهلند وست پی * اختران چشم وکوش وهوش ما) شب کجا اند وبیداری کجا * کاه در سعد ووصال
ودلخوشی * کاه درنحسی فراق وبیهشی * اختران چرخ اکرچه هی کشی دور دررلر بوسنک حواسک کاهلر وسست
پی لردرکه انلرک نحوست وسعادتی ودوروحرکتنی بیلمکه قادر اوله مز بو معنی دوردالک ضمیله بعید معناسنه اولدیغی
ومصرع ثانی استفهام اولمدیغی اوزره درامابوندن اولی اولان معنی اولدرکه دوردالک فتحه سیله اوقنوب دایر معناسنه
اوله ومصرع ثانی یه استفهام انکاری معناسی ویریلوب بو تقدیر اوزره معنی بویله دیمک اولور که هی کشی اکاه اول
بو چرخ کردونک اختر لری روز وشب اکر بر برجدن دائرلر ایسه وبو سنک حسلرک هم کاهلر وسست پی لرمیدر بو سنک
حواس خمسه ظاهرک وحواس خمسه باطنک هم روز وشب اختران کردون کبی دور ایدیجیلر وبرمرتبه دن برمرتبه یه
سیر ایدیجیلردر بزم هوشمز وکوشمز وچشممز اخترلری کورکیجه قنده درلر وبیدار اولدقده قنده درلر یعنی بو حواس
خمسه ظاهره دن هر برسی کیجه اولوب خوابه وارد قده کندی خانه لرندن کیدرلر وعالم خیالی سیر ایدرلر وکوندز اولوب
بیدار اولدقده ینه هر برسی کندی خانه لرینه کیدرلر وهر برسی اخترکبی بوکونه دوروحرکت قیلورلر کاه اولورکه
وصال دل وخوشلق وقتنده سعدنده کاه اولورکه فراق وبیهشلک نحسنده اولورلر یعنی اختران کردون کاهی نحوستده

وکاهی سعادتده اولدقلری کبی حسلری دخی کاهی نحوستده وکاهی سعادتده اولورلر هرکاه که دلشو خلقده
وکندیلره ملایم ولذیذ کلان حالتلرده اوله لر انلره نسبت سعادتده اولمق کبیدر وهربار که برحس کندیه ملایم ونافع
اولان حالتدن بعید وجدا اوله ویا بیهوشلقده قاله انلره نسبت بو حالتلر نحوست کبی اولور پس بو حواس ظاهره وحواس
باطنه هم بو اعتبار اوزره وصال ودلخوشلق سعدنده اولمقدن وکاهی فراق وبیهوشلق نحوستنه کرفتار کلمکدن خالی
اولمزلر پس انفس دخی آفاقه مطابق کلدی وآفاقک احوالی نیجه مختلف ایسه انفسک دخی احوالی انک کبی مختلف
اولدی (مثنوی) ماه کردون چون درین کردیدنست * کاه تاریک وزمانی روشنست * که بهار وصیف همچون شهد وشیر
که سیاست کاه برف وزمهریر * ماه کردون چونکم بو دونمکده در کاه تاریک وبر زمان روشندر یعنی ماه کردون دخی بزم
حسلرمز کبی مختلف الاحوال اولمقدن وکاهی نقصان وکاهی کمال بولمقدن خالی دکلدر کورکه کاهی منخسف اولوب
تاریک وظلمانی اولور وکاهی انجلا وروشنالق بولوب عالمی منور قیلور وکاهی ذاتنه نقصان کلوب حین محاقده نحیف
ونزار اولوب هلال اولور وکاهی کتدکجه زیاده اولوب بدر کامل اولور پس تبدل وتغیردن بردم خالی اولمز کذلک بو عالم
هم فصول اربعه دن خالی دکلدر کورکه کاهی بهار وکاهی صیفدر شهد وشیر کبی که اوچ ای دخی فصل بهار واوچ
ای دخی فصل صیف شهد ایله شیر کبی احلی والذدر واوچ ای دخی فصل خریفدرکه مرکوب کبیدر واوچ ای دخی
فصل شتادرکه برف وزمهریرک سیاستکاهیدرکه برودت هوا وبرف ویخ وشدت شتا حیوانه ونباته سیاستکاه کبیدر
(مثنوی) چونکه کلیات پیش اوچه کوست * سخره وسجده کن چوکان اوست * تو که یک جزوی دلا زین صد هزار
چون نباشی پیش حکمش بی قرار * چونکم کلیات اول خدانک حکمی اوکنده طوب کبیدر زبون وسجده کن چوکان
اودرای کوکل سنکه بو صد هزاردن برجزؤسن سن انک حکمی اوکنده نیجه بی قرار اولمیهسن یعنی چونکم بو افلاک
تسعه وعناصر اربعه وموالید ثلاثه بالکلیه اول خدانک حکمی اوکنده کوی کبیدر وانک چوکان امرنه وقضاسنه
بو جمله سی سجده ایدیجی ومغلوب وزبون اولجیدرای کوکل بو صد هزار اولان موجوداتدن ونیجه بو زیک اولان
مخلوقاتدن سنکه بر جزؤسن انک حکمی اوکنده نه حالله بی قرار اولمیهسن ونه کیفیتله تبدل وتغیرده واختلاف احوالده
قالمیهسن چونکم کلیات بویله مختلف الاحوال اولیجق سنک کبی جزؤنک اختلافده وتبدل وتغیرده اولمسی خود
بطریق الاولی اولور چونکم قضیه بویله در پس سکا لازم کلورکه هروجهله کندیکی انک قضاسنه تسلیم ایله واول نیجه
مراد ایلرسه انک مرادنی اختیار ایله (مثنوی) چون ستوری باش در حکم امیر * که در آخر حبس وکاهی در مسیر
چونکه درمیخت ببندد بسته باش * چونکه بکشاید برو برجسته باش * ای دل اول امیر حقیقینک حکمی اوکنده
بر ستور کبی اول کاه آخورده حبس وکاه مسیرده اول چونکم سنی میخه بغلیه بسته اول چونکم چوزه یوری برجسته
اول ستور بینکه دیرلر یعنی اسب واستردن واشتردن وخردن هرنه کم بنمکه صالح اوله اکا ستور دیرلر وخلاصهٔ کلام ونتیجهٔ
مرام بویله دیمک اولورکه ای کوکل اول میر حقیقینک حکمی اوکنده بر بنک کبی اول مرکب کاهی آخورده بغلو وکاهی
سیروحرکتده اولدیغی کبی سن هم اول پادشاهک حکمیله کاهی دنیا آخرنده قیود دنیویه وجسمانیه ایله بسته ومقید اول
وکاهی بی قید وآزاده اولوب روحانیت مسیره لرنده سیروحرکت قیل چونکم سنی اول امیر بی نظیر میخ طبیعته باغلیه
ویاخود برشیئه قلبکی تعلیق ایدوب حبل محبتله سنی مقید ایلیه بسته ومقید اول وقضایه رضا ویروب کندیکی انک
حکمنه تسلیم قیل چونکم علاقه یی قطع ایلیه وسنک باغلرکی حل ایدوب سنی آزاده قیله صحرا ده اول وآزاده لک
شکرنی قیل وهمیشه اکا حامد وشاکر اول (مثنوی) آفتاب اندر فلک کژ میجهد * درسیه رویی کسوفش میدهد *
ازذنب پرهیز کن هین هوشدار * تا نکردی تو سیه رو دیک وار) افتاب فلکده اکری صچرار سیاه رویلکده اکا اکری
صچرامسی ویاخود الله تعالی کسوف ویررذنبدن پرهیز ایله اکاه اول عقل طوت تا کم سن چولمک کبی سیاه روی
اولمیهسن یعنی چونکم خدای تعالی حضرتلری سنی قیوددن ازاد ایلیه صچرایجی اول لکن راستلک ودرستلک طریقی
اوزره اکری صچرامقدن حذر ایله کورکه آفتاب فلک اوزره طریق مستقیمدن عدول ایدوب اکری صچرار فی الحال اول
اکری صچرامقی اکا سیاه رویلکده کسوف ویرر یاخود اول اکری کتدیکیچون خدای تعالی انک نورنی کیدروب
سیاه روی اولمق مرتبه سنه ایرکورر جلدا ولک اولنه قریب بدز کستاخی کسوف آفتاب) شد عزازیلی زجرأت
ردباب * بیوردقلری بیت شریف دخی بو مضمونی مؤید اولور وبو رایه مناسب اولان برقاچ سوز بو بیتک شرحنده مرور
ایتمشدر وعقدهٔ ذنبک تحقیقی هم جلد اولک آخرنه قریب اولان چون ذنب شعشاع بدری راخسوف بیتنک شرحنده
کذر قیلنمشدر انده طلب اولنه وبونده ذنبدن مراد کناهدر یعنی ای خورشید عالم کبی اولان آدمی ذنب وخطادن پرهیز ایله
اکاه اول عقلک باشکه طوت تا کم سن دود کناهدن چولمک کبی روسیاه اولمیهسن زیرا هربار که بنده برکناه ایشلسه انک

قلبنده برسیاه نکته پیدا اولور اکر تائب اولمیوب اول کناه اوزره مصر اولورسه انك قلبنك ظلمت وسوادی زیاده اولوب انك
قلبنی ظلمت وسواد احاطه قیلور کما قال علیه السلام کلما اذنب العبد ذنبا حصلت فی قلبه نکتة سوداء ان تاب واستغفر
صقلت وان زاد زادت حتی تعلو قلبه فذلکم الران الذی ذکره الله تعالی (کلا بل ران علی قلوبهم ما کانوا یکسبون
(مثنوی) ابر راهم تازیانه آتشین * می زندش کانچنان رونی چنین * بر فلان وادی بباران سو مبار * کوشمالش
میدهد که کوش دار) ابر ایچون هم آتشین تازیانه اورورلر کا بویله دیوکه انجلبی کیت بویله کل فلان وادی یه یاغدر
بو جانبه یاغدرمه اکا کوشمال ویررلر بویله دیوکه قولاق طوت یعنی رعد نامنده اولان ملکلر سحابه آتشین اولان
تازیانهٔ برقی اوررلر وشو جانبه کیت سن استدیکك جانبه کیتمه دیوانی مراد الله هر نه جانبه اولورسه سائق اولورلر فلان
وادی یه یاغدر بو جانبه یاغدرمه دیوا کا کوشمال ویررلر وبزه قولاق طوت وسوزمز قبول ایت دیو تأدیب وتهدید قیلورلر
نته کم بو حدیث شریف بو معنایی مؤید اولور وبو مضمونه شهادت ایدر قال صلی الله علیه وسلم ملك من ملائکة الله
موکل بالسحاب معه مخاریق من نار یسوق بها السحاب حیث شاء الله رواه الترمذی عن ابن عباس (مثنوی)
عقل تو از آفتابی بیش نیست * اندران فکری که نهی آمد مایست * کژ منه ای عقل تو هم کام خویش * تا نیابد آن
کسوف او بپیش * ای سالك سنك عقلك بر آفتابدن زیاده دکلدر شول بر فکرده که نهی کلدی طورمه ای عقل سن هم
قدمی اکری قومه تا کم انك اول کسوفی اوککه کلمیه بعض نسخه ده بو مصرع بویله واقع اولمشدر تا نیابد آن خسوف رو
به پیش) بو تقدیر اوزره معنی تا کم اول یوز خسوفی سنك اوککه کلمیه دیمك اولور یعنی ای سالك سنك عقلك خورشید
انوردن زیاده دکلدر کور که اول کندی طریقندن بر مقدار منحرف اولمغله اکا کسوف واقع اولدی سن هم کندی
امر اولندیغك طریقندن تجاوز قیلمه وشول بر فکرده که حق تعالینك نهی واقع اولدی اول فکرده طورمه یعنی
هر نه فکری نهی ایتدیسه اول فکر واندیشه اوزره مصر اولمه وتوقف قیلمه ای عقل سن دخی هم کندی قدمکی اکری
قومه وامر اولندیغك طریقندن تجاوز قیلمه تا کم اول آفتابك کسوفی سنك اوککه کلمیه وسن هم اکری کتدیککك ایچون
نورك زائل اولمیه وخدای تعالی سنی اول کژ رولك سببیله مؤاخذه قیلمیه (مثنوی) چون کنه کمتر بود نیم آفتاب
منکسف بینی ونیمی نور تاب * که بقدر جرم میکیرم ترا * این بود تقدیر در داد وجزا * چونکه کناه کمتر اوله افتابك نیمی
منکسف کوررسن ونیمی دخی نورانی کوررسن یعنی چونکم بو آفتاب صورینك کندی طریقندن منحرف اولمسی
وخطا قیلمسی کمتر اوله انك نصفی منکسف ونصفی دخی نورانی کوررسن کذلك وجود انسانیه ده عقل دخی آفتاب
کبیدر حتی امر اولندیغی طریقندن بالکلیه تجاوز قیله تمام منکسف اولوب نوری قالمز اما انك خطاسی اکر کمتر اوله
وطریقندن بر مقدار تجاوز قیله انك تجاوز ایتدیکی خطا بولنه کتدیکی قدر ذاتنی منکسف وظلمانی وبر مقدارینی دخی
منجلی ونورانی کوررسن کانه حضرت حق طرفندن بویله دیمك اولور که ای عاقل بن سنی جرمك قدر طوترم وکناهك قدر
اخذ ایدرم داد وجزاده تقدیر بو اولور وعدلی بونی اقتضا قیلور اکر عفو ومغفرت اولمزایسه سیئه یه وجزاء سیئة سیئة مثلها
حسبنجه سیئه مقداری جزا ویریلور (مثنوی) خواه نیك وخواه بد فاش وستیر * بر همه اشیا سمیعیم وبصیر * استه نیك
استه بد فاش ومستور هر نه ایسه دوکلی اشیا اوزره سمیعز وبصیرز حق تعالینك بلا حاجة سمیع وبصیر اولمسنك تحقیقی
دردنجی جلدده اولنه قریب غرض از سمیع وبصیر کفتن سر خنده مر ورا باشد رانده طلب اولنه یعنی جناب حق جل
شانه بنده لرینه یور رای بنده اکر نیك اولسون واکر بد اولسون مستور واشکار انقدر شیء اولورسه اولسون دوکلی اشیا
اوزره سمیع وبصیرز دوکلیسنك احوالنی کوررز وهر کسك اقوالنی اشیدیرز وانلرك فعلنه وقولنه کوره جزا ویریرز دیمك
اولور (مثنوی) زین کذر کن ای پدر نوروز شد * خلق از خلاق خوش بدفوز شد * بو سوزدن ای پدر کذر ایله نوروز
اولدی خلق خلاقدن خوش بدفوز اولدی بعض نسخه ده خلاق خود واقع اولمشدر بدفوز بهره مند وخوش حال
معناسنه ده کلور بدفوز اغزلك چوره سنه دخی دینور خوش بدفوز شد بو تقدیرجه خوش دهان اولدی دیمك اولور
وخلاق کسرایله اوقمیوب قطعله اوقنور اما قطعله اوقمیوب اضافتله اوقنورسه بدفوز بهره مند وخوش حال معناسنه
اولمق اولی اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای پدر بو کونه سوزدن وکهنه اولان روزدن کذر ایله زیرا نوروز اولدی
ویکی حالت ظهوره کلدی کندی خلق کندی خلاقدن خوش دهان اولدی ولذت بولدی یاخود معنی خلق کندی خلاقندن
خوش حال اولدی وبهره ونصیب بولدی دیمك اولورمی) باز آمد آب جان در جوی ما) باز آمد شاه ما در کوی ما) می خرامد
بخت ودامن می کشد) نوبت توبه شکستن میزند) توبه را بارد کر سیلاب برد) فرصت آمد پاسبانرا خواب برد * آب جان بزم
جو یمزه کیرو کلدی بزم شاهمز بزم کویمزه کیرو کلدی بخت صالنور ودامن چکر توبه صیجیلق نوبتنی چالار توبه یی
کیرو سیلاب الندی فرصت کلدی پاسبانی خواب الندی یعنی آب حیات معنوی کیرو بزم جوی وجودمزه کلدی وبزی

احیا قیلدی بزم شاهمز بزم کوی درونمزه لطف واحسانیله کلدی وحسن جمالیله تجلی قیلدی بو جهتدن بخت ودولت
خرامان اولور ودامن چکوب تفخر وناز قیلور توبه صچقلغن نوبتی کلور وعاشق اولان بویله موسمده توبه یی شکسته قیلور
توبه یی تکرار سیلاب عشق ومحبت قاپدی فرصت کلدی پاسبانی خواب حیرت قاپدی وعقل پاسبانی وله وحیرتله نائم
اولوب توبه یی سیلاب محبت کوتردی کتدی (مثنوی) هر خماری مست کشت وباده خورد * رخت را امشب کرو
خواهیم کرد * زان شراب لعل جان جان فزا * لعل اندر لعل اندر لعل ما * هر خماره منسوب اولان کمسه باده ایجدی
ومست اولدی رختی بو کیجه رهن ایتمك استرز جان فزا اولان جانك اول شراب لعلندن بزم لعلمز ایچره لعل ایچره لعل
واردر خماریده اولان یانسبت ایچوندر ومصرع اول هر خماری باده خورد ومست کشت تقدیرنده در خماریدن مراد
خمر محبته مخمور اولان عاشقلردر رختدن مراد وجود مجازی ولوازم جسمانیدر شراب لعلدن مراد محبت الهیدر که
شاربان می محبت اولنلری مست ومستغرق ایلیجیدر آخرکه لعل مایه مضاف دراندن لب مراد اولور وتقدیر کلام
وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که هر نقدر شراب محبت حقی نوش ایلین مخمور وار ایسه بادهٔ محبتی ایجدی ومست اولوب
کندیدن کجدی بو کیجه بز ای طالب شراب محبت الهی اولان کمسه رخت وجودمزی ومتاع باد وبودمزی اول شراب
الهیدن اوتری رهن ایتمك استرز تا کم وجودمزی بو دنیا کیجه سنده اول شراب الهیدن اوتری رهن قویاوز وانك
مقابله سنده شراب محبتی آلوب ایچه وز مست اولوب کندیمزدن کچه وز اکر سندخی بزم کبی بو شراب الهیدن ایچمك
ومست اولوب کندکدن کچمك استرایسك کل بو شب دنیاده رخت وجودکی ومتاع باد وبودکی بو خمر الهیدن اوتری
رهن ایله تا اندن بزم کبی سندخی نوش ایده سن وکندیکی فراموش ایدوب بیخود لر بولنه کیده سن اول جان زیاده ایدیجی
جانك لعل کبی اولان شرابندن واول جانه حیات ویرن محبت الهینك می نابندن بزم لبمزده قات قات لعل واردر یعنی
دهانمزده قات قات جوهر معنوی واضعاف مضاعف اذواق روحانی واردر لا ینقطع بز اول شراب محبتی نوش
ایدیجی وکندیمزی فراموش ایدوب بی وجوب اولنلر بولنه کیدیجی بز (مثنوی) باز خرم کشت مجلس دلفروز) خیز
دفع چشم بد اسپند سوز * نعرهٔ مستان خوش می آیدم) تا ابد جانا چنین می بایدم * کرو مجلس خرم اولدی دلفروز قالق
چشم بدی دفع ایچون اسپند یاق مستلرك نعره سی بکا خوش ولطیف کلور تا ابد ای جان بو تجلین کرکدر یعنی مجلس
روحانی کیرو کوکل شعله لندریجی خرم اولدی ورونق ولطافت بولدی قالق اعدا وحسادك سوء نظرلرینك شومنلغی
دفعدن اوتری اوزرلك یاقکه بو جسملرك برامز نظرلرنی دفع ایلمکدن اوتری اوزرلك مجربدر ندر بکا مست شراب عشق
اولنلرك نعره سی خوش کلور ومستانه های وهوی قیلملری درونمه ذوق وصفالر ویرر تا ابدی ای جان بکا بویله کرکدر که
مجلس روحانی همیشه خرم ودلفروز اوله مست شراب الهی اولان عاشقلر مستانه نعره لر اوره وبی اختیار های وهولر قیله
وحضرت بلال رضی الله عنه کبی احد احد دیمك یاخود الله الله دیمك وباخود هو دیمك وباخود هو هو دیمك
والحاصل محبوب حقیقینك نام شریفنی بلا تصنع ولا ریا ذکر ایلمك انك دهانندن مستانه وار صدور ایلیه چونکم
حضرت مولانا قدس سره الاعلی کندیلرك وجد وحالتنی ومجلسلرینه حاضر اولان عشاق الهینك دخی ذوق ومحبتنی
حضرت بلال رضی الله عنهك احوالنی تعبیر وتقریر ایلمك مناسبتیله ذکر ایلدیلر وانك قصه سی ضمننده وکندیلرك وجد
وحالنی وعاشقلرك دخی ذوق بالنی بیان بیوردیلر کیرو حضرت بلال رضی الله عنهك حالنی بیان ایلمکه شروع ایدوب
بیوررر (مثنوی) تن هلالی بابلالی یار شد) زخم خار اورا کل وکلزار شد) کرز زخم خارشی غربال شد) جان جسمم کلشن
اقبال شد) اشته بر هلال بر بلال ایله یار اولدی زخم خارا کا کل وکلزار اولدی بنم جسم جانم کلشن اقبال اولدی بعض
نسخه ده جانله جسم ما بیننده واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی لکن بنم جسم وجانم کلشن اقبال اولدی
دیمك اولور هلالدن مراد بو بنده نحافت جسمدر اکرچه هلال بر بنده نك اسمیدر که حضرت بلال رضی الله عنهك
قصه سنك عقبنده انك قصه سی کاسه کرکدر بو محلده مراد هلالدن اول بنده اولمق مناسبتدن زیاده دوردر تقدیر
کلام بودر که اشته هلال کبی بر ضعیف ونحیف جسم بلال حبشی حضرتلری ایله یار اولدی زخم خار اول بلال رضی
الله عنهك هلال کبی اولان مبارك جسمنه زیاده شوقدن کل وکلزار اولدی اکر اول عاشق صادقك تن مبارکی زخم خاردن
غربیل کبی دلك دلك اولدی لکن انك لسان حالی بنم جسم وجانم کلشن اقبال اولدی دیردی بو مصرع حضرت بلال
رضی الله عنه طرفندن دینلمش وترجمانیت طریقیله انك لسانندن تعبیر قیلمشدر (مثنوی) تن بپیش زخم خاران جهود
جان من مست وخراب آن ودود * بوی جانی سوی جانم میرسد * بوی یار مهربانم میرسد * تن اول جهودلك خارنك
زخمی اوکنده درو بنم جانم اول ودودك مست وخرابیدر جانه منسوب اولان رایحه بنم جانم جانبنه ایریشور بکا یار
مهربانك رایحه سی ایریشور یعنی بلال رضی الله عنه حضرتلری بویله دیردی اکرچه تن اول جهودلك خارنك زخمی

اوکنده درلکن بنم جانم اول محبوبك مست وحرابیدر برجان رایحه سی بنم جانم طرفنه کاوروبنی مست وخراب قیلور
مهربان اولان یارلر رایحه سی بکا ایریشوروبنی مست ومدهوش ایلر (مثنوی) ازسوی معراج آمد مصطفی * بربلالش
حبذا لی حبذا * چونکه صدیق ازبلال دم درست * این شنیدازتوبه اودست شست * حضرت مصطفی علیه السلام
معراج جانبندن کلدی انك بلال رضی الله عنه اوزره حبذا لی حبذا دیمسی اولدی یعنی چونکم حضرت مصطفی علیه
الصلوة والسلام معراج جانبندن کلدی کندی بلالنه یا بلال حبذا بنم ایچون که سنك کبی بر مقبول الهی بنم امتمدن
اولدی بیوردی نته کم صحیحینده واقع اولمشدرکه حضرت نبی صلی الله علیه وسلم معراجدن کلدکدنصکره حضرت
بلال رضی الله عنهه دیدی یا بلال حدثنی بارجح عمل عملته فی الاسلام فانی سمعت دق نعلیك بین یدی فی الجنة حشو
نعلیك دخی روایتدر ودخی بعض روایت اوزره اول حینده حضرت نبی علیه السلام حبذا لی حبذا بیورمشدر
بو حدیث اخری وشرحی اوچنجی دفترده مرور ایتمشدر حضرت بلال رضی الله عنه حکایه سنده حاصل کلام چونکم
صدیق رضی الله عنه حضرتلری دم درست اولان بلال رضی الله عنهدن یعنی نیتی راست ودرست اولان بلال رضی
الله عنهدن بونی اشتدی انك توبه سندن ال یودی یعنی بوقدر سپارش ووصیتدنصکره چونکم انك احد احد دیمسی
بنه کوش ایتدی انك توبه ایلسندن ال یویوب فراغت ایتدی * باز کردانیدن صدیق رضی الله عنه واقعه وامتحان
بلال رضی الله عنه راوظلم جهودانرا بروی واحد احد کفتن او وافزون شدن کینهٔ جهودان وقصه کردن آن
قضیه پیش مصطفی علیه الصلوة والسلام ومشورت در خریدن او از جهودان * بو سرخ شریف صدیق رضی الله
عنه حضرتلری بلال حضرتلرینك واقعه سنی وامتحان وابتلاسنی واول بلال رضی الله عنهك اوزرینه جهودلرك
ظلمنی واول بلالك احد احد دیمسنی واول احد احد دیدکجه جهودلرك کینه سنك افزون اولمسنی واول قضیه بی مصطفی
صلی الله علیه وسلم اوکنده قصه ایلسنك واول بلال حضرتلرنی جهودلردن صاتون المقلقده مشورت قیلمسنك
بیانندهدر (مثنوی) بعد ازان صدیق پیش مصطفی * کفت حال ان بلال باوفا * کان فلك پیمای میمون بال چست *
این زمان درعشق واندردام تست * اندنصکره صدیق رضی الله عنه حضرتلری مصطفی صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینك حضورنده اول باوفا اولان بلال رضی الله عنهك حالنی سویلدی وانك قصه سنی وماجراسنی بر بر نقل
ایلدی بویله دیدیکه یا رسول الله اول فلك پیمای وچست وچابك اولان میمون بال یعنی فلکی اولچوجی وقلبی میمون
ومسعود اولان چست وچابك بلال رضی الله عنه بو زمان سنك عشقکده وسنك دامنده در یعنی سنك عشقکه دوشمش
ودام محبتکه کرفتار اولمشدر (مثنوی) بازسلطانست زان جغدان برنج * در حدث مدفون شدست ان زفت کنج *
جغدها بر باز استم می کنند * پروبالش بی کناهی می کنند * جرم او اینست کو بازست وبس * غیر خوبی جرم یوسف
چیست پس) بلال حضرتلری بازسلطاندر اول جغدلردن رنجده یعنی اول بلال حبشی رضی الله عنه شول سلطان
حقیقینك معنوی بازیدرکه اول یقوشلردن رنج والمده در فی المثل زفت اولان کنج وعظیم اولان کنز بارنج حدثده
مدفون اولمشدر وخبیث وپلید اولان جهودلر ایچره قالمشدر نته کم هر عصرده مقبولان درکاه الهی اولان اصحاب بال
واهل ذوق وحال دخی بلال رضی الله عنه کبی اهل دنیا ایچنده واصحاب نفس وهوا ما بیننده حدثده مدفون اولان کنج
کبی مدفون اولمشلردر وبونلر ایچره قلان بازلر کبی خسته حال وشکسته بال قالمشلردر جغدلر باز معنوی اولان وایلره
بو دنیا ویرانه سنده ستم وجفا ایلرلر انك پروبالنی برکناهسز قوپاررلر یعنی بازسلطانی اولان ولی خدانك پروبالی مثابه سنده
اولان جسمنی ویا خود مالنی ویا خود ذوق بالنی قوپاروب انك کناهی یوق ایکن انی کسر وشکسته ایلرلر انك جرمی بودرکه
اول بازسلطانی وشهباز روحانیدر یوسفك پس خوبلقدن غیری جرمی ندر یعنی یوسف علیه السلام حضرتلری بوقدر
چاهه اتلدی واسیر اولوب بازارلرده صاتلدی ونیجه مدت زندان ایچره قالدی انك خود اصلا بر جرم وکناهی یوق ایدی
مکر بونلره سبب انك حسن رویی ولطف وخوبی اولدی کذلك هر ولی خدا به کندی عصرنده نیجه جفالر اولمش وانلر
نااهل اولان طائفه دن نیجه ستملر کورمشدر انلرك جرم وکناهی اولدیغندن دکلدر بلکه اول بدبختلرك انلره غرض
وحسدلری اولدیغندن وبونلرك مقبول وپسندیده اولان احوالی انلره ناپسندیده کلدیکندن اول شوم اولان بوملر
بو شهبازلره بوقدر اهانت وجفا روا کورمشلردر وبونلره بوقدر ستم وایذالر کورمشلردر (مثنوی) جغد راویرانه
باشد زاد وبود * هستشان بر باز زان خشم جهود * که چرا می یاد آری زان دیار * یا زقصر وساعدان شهریار * جغدلرك
زاد وبودی ویرانه اولور اندن اوتری انلرك بازه اوزره خشم جهودی اولدی جغددن مراد بونده اهل دنیا اولور یعنی جغدلر
کبی اهل دنیانك طوغمسی وموجود اولمسی ویرانهٔ دنیاده اولور وانلر بو دنیا ویرانه سنی کندیلره جنت ودار راحت
اتخاذ قیلورلر اول سببدن بازسلطانی اوزره بونلرك جهودانه خشمی واردر بویله دیوکه نیچون اول دیار حقیقیدن

یاد کتوررسن یا خود اول شهریارك ساعدندن وقصرندن ذکر ایلرسن یعنی اهل دنیا ولی خدایه درلر بزسکا انکیچون
اهانت وحقارت ایلرزسن بزم منزل ومقاممزده اول دیار حقیقیدن یاد ایلرسن اول شهریار حقیقینك مقام ومرتبه سنی
وساعد اراداتی وقدرتنی طورمزسویلرسن بز بوکه راضی دکلز (مثنوی) درده جغدان فضولی میکنی) فتنه وتشویش
درمی افکنی * مسکن ماراکه شد رشك اثیر * توخرابه خوانی ونام حقیر * شید اوردی که تاجغدان ما * مر ترا سازند
شاه وپیشوا * ای باز جغدلرك کوینده فضوللق ایلرسن یعنی ساکن ویرانهٔ دنیا اولان اهل دنیانك موطن
ومسکننده کستاخلق ایدوب سزلك منزلکز خراب ویریکز ترابدر دیو تشویشلره دوشوررسن بزم مابینمزه فتنه وتشویش
براغوررسن وبزی دغدغه وتشویشلره دوشوررسن بزم مسکنمزکه رشك اثیر اولدی یعنی بزم اولریمز ومنزللریمزکه فلك
اکا رشك وغبطه قیلدی سن خرابه اوقورسن ونام حقیر ایله اکا نام دنیا دیوسویلرسن شید کتوردلك تا بزم جغدلریمز
یعنی سن بزم مابینمزه زرق وریا کتوررسن تا بزم جنسمز اولان بوملر بو ویرانهٔ دنیایی مسکن طوتن شوملر تحقیق سنی
شاه وپیشوا دوزه لروسنی کندیلره مقتدا اتخاذ ایدوب سنك امرکه مطیع ومنقاد اوله لر (مثنوی) وهم سودایی در
ایشان می تنی * نام این فردوس ویران میکنی * بر سرت چندان زنیم ای بد صفات * که بکویی ترك شید وترهات
سن سودایی اولان وهمی انلره طوقورسن بو فردوسك نامنی ویران ایلرسن فردوس انواع اثماری جامع اولان بستانه درلر
وبر جنتك دخی اسمیدر می تنی تنیدن لفظندن اکرچه طوقومق معناسنه درلکن بونده خلط ایلمك معناسنه مراد
اولور یعنی جغدلر بازسلطانی اولان ولی خدایه دیرلر ای شیاد وزراق سودایه منسوب اولان وهمی انلره القا ایدوب
خلط ایلرسن بو ساکن اولدیغمز فردوس برینك نامنی ویرانه ایلرسن وبوکه دنیای دنی وجای سفلی دیو سویلرسن پس بز
دخی ای بد صفات سنك باشکه اولقدر اوررزکه شید وترهاتی ترك ایتمکی سویلرسن وزرق ومکری لابد ترك ایلرسن
نته کم جهودلر حضرت بلال رضی الله عنهه سن احد احد دیمکی ترك ایله دیو اوردیلر واکرسك بویله درسن بزسنی دوکه دوکه
اولدوررز دیو اوزرینه طوردیلر نته کم انك حالنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) پیش مشرق چارمیخش
میکنند * تن برهنه شاخ خارش می زنند * ازتنش صد جای خون بر می جهد * او احد میکوید وسر می نهد) پندها دادم که
پنهان دار دین * سر بپوشان از جهودان لعین * عاشقست او را قیامت آمدست * تا در توبه بروبسته شداست *
حضرت صدیق رضی الله عنه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه ایتدی یا رسول الله جهودلر اول بلالی
مشرق اوکنده چارمیخ ایلرلر تنی برهنه اکا شاخ خار اوررلر وآفتابه قرشو آنی عریان ایدوب دیکنلو دکنکله دوکوب
بدن مبارکنی نیجه یردن آزرده ومجروح قیلورلر انك تن مبارکندن یوز یردن قان صچرار او ایسه انلر اوردقجه احد احد دیر
وحکم حقه باش قورا کا چوق پند ونصیحتلر ویردم بویله دیو که دینی پنهان طوت وسری جهودان لعیندن ستر ایدوب
اخفا ایت اما انك ستر اسرار وضبط کفتاره مجال واختیاری یوقدر عاشقدر فی الحقیقه اکا قیامت کلمشدر حتی توبه
قپوسی اکا بغلو اولمشدر نته کم قیامت صوری کلدکده توبه قپوسی بغلنور وکمسه توبه ایلمکه قادر اولمز وتوبه ایلسه
دخی توبه سی قبوله کلمز (مثنوی) عاشقی وتوبه یا امکان صبر * این محالی باشد ای جان بس سطبر * توبه کرم وعشق
همچون اژدها * توبه وصف خلق وان وصف خدا * عاشقلق وتوبه یا خود امکان صبر ای جان بو زیاده سطبر بر محال
اولور بعض نسخه ده یا برنه نقطهٔ واحده ایله یا واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی عاشقلق وامکان صبر ایله توبه بو ایکیسنك
مابیننی جمع ایلمك وعاشق اولمغله تائبلکی وصابرلکی کندویه عادت قیلمق بوچوق بوغون وغلیظ بر محالدر زیرا توبه
فی المثل بر کوجك قورد جغز وعشق اژدرهادر توبه وصف خلق ووصف مخلوق حادث وفانی وعشق وصف خالق قدیم
وباقیدر پس حادث وفانی اولان مخلوقك وصفنك قدیم وباقی اولان خالقك وصفی قتنده نه وجودی واردر جنید قدس
سره العزیز حضرتلرینك اذا قرن المحدث بالقدیم لم یبق له اثر بیوردقلری بو معنایه دلالت ایدر پس خورشید محبت
طالع وظاهر اولدقده توبه سایه وار زائل وفانی اولور (م ی) عشق زاوصاف خدای بی نیاز * عاشقی بر غیر او باشد مجاز
زانکه او حسن زراندود امدست) ظاهرش نور اندرون دود امدست) عشق بی نیاز اولان خدانك اوصافندندر عاشقلق
اندن غیریه مجازدر زیرا اول غیری حسن زراندود کلمشدر انك ظاهری نور اندرونی دود کلمشدر عشق افراط محبته
دیرلر افراط محبت ایسه بی نیاز اولان خدای تعالینك وصفلرندندر نته کم حضرت قرآنده بر محلده (قل ان کنتم تحبون
الله فاتبعونی یحببکم الله) وبر محلده دخی یحبهم ویحبونه بیوردی محبت الهی قدیم وحقیقیدر ومحبت بنده اکر خدایه
اولسون واکر ماسوایه اولسون حادث ومجازیدر زیرا که اول خدادن غیر منزله سنده واقع اولان شیلرك حسنی یالدز
کلمش وحسن الهی ایله انلرك ظاهری مزین اولمشدر انك ظاهری نور وباطنی دود سیاه کبی کلمشدر بو اشیاده اولان حسن
وملاحت حقیقی دکلدر عاریتیدر کما قال ابن الفارض (بیت) وکل ملیح حسنه من جمالها * معارله بل حسن کل ملیحة

(مثنوی) چون رود نور و شود پیدا دخان * بفسرد عشق مجازی ان زمان * وارود آن حسن سوی اصل خود
جسم ماند گنده و رسوا و بد) چونکم نور کیده و دخان پیدا اوله عشق مجازی اول زمان طوکر اول کند و اصلی طرفنه کیرو
کیدر جسم کنده ورسوا و بد قالور یعنی بر محبوب اولان شیئك وجودنده اولان نورانیت و حسن و جمال کیده و دخان
کبی اولان ظلمت و کثافت ظاهر و پیدا اولور اول زمانده اکا عاشق اولان کسه نك مجازی اولان عشقی فسرده اولور و اول
عشقه نقصان و زوال کلور اول حسن و جمال کندینك اصل ومعدنی طرفنه کیرو کیدر و جسم قوقش ورسوای
وقبیح اولوب قالور (مثنوی) نور مه راجع شود هم سوی ماه * وارود عکسش زدیوار سیاه * پس بماند آب و گل بی
آن نگار * گردد ان دیوار بی مه دیووار * مثلا ماهك نوری هم ماه جانبنه راجع اولور اول ماهك عکس و پرتوی دیوار
سیاهدن کیرو کیدر پس آب و گل اول نگارسز قالور اول دیوار بی ماه دیو کبی اولور کذلك ماه حقیقینك نوری اولان
روح هم اول ماه حقیقی جانبنه راجع اولور دیوار سیاه کبی اولان بدنك عکسی و پرتوی اول اصل طرفنه کیرو کیدر
پس بو آب و کلدن مرکب اولان جسد اول محبوبسز و نقش و مرغوبسز قالور اول دیواربدن روح کتدکدنصکره
دیو کبی اولور و عاشقه اندن نفرت کلور (مثنوی) قلب را که زرزروی اوبجست * بازرفت ان زربکان خود نشست
پس مس رسوا بماند دود وش * زوسیه روتر بماند عاشقش * مثلا قلبك که التون انك یوزندن صچرادی اول زر کیرو
کندی کانه کتدی واو توردی یعنی بر قلب التونك که یوزنده اولان التون کتسه کیروواروب کندو کانه رجوع ایلروانده
قرار ایدوب اوتورر پس رسوای اولان باقر دود کبی قالور و سیاه رولغی ظهوره کلور انك عاشقی اندن سیاه روتر قالور واندن
زیاده رسوای اولور (مثنوی) عشق بینایان بود بر کان زر * لاجرم هر روز باشد بیشتر * زانکه کان را در زری نبود شریك
مرحبا ای جان زر لاشك فیك * اما بینالرك عشقی کان زرا و زره اولور کان زردن مراد جمیع حسن و جمالك و لطف و کمالك
اصل ومعدنی اولان مرتبهٔ الوهیت و مقام حقیقتدر بینا و بصیر اولان اولیانك عشقلری و محبتلری اصل جمیع جمال
و کمال اولان مقام حقیقتدر لاجرم هر کون انلرك عشقی زیاده اولور و ساعت بساعت انلر عشق و محبتده ترقی قیلور
زیرا که کانه زرلکده شریك یوقدر کذلك کان جمیع کمال و جمال اولان مقام حقیقته حسنده و جمالده و لطفده و کمالده اصلا
بر شریك و نظیر یوقدر مرحبا ای زرمعدنی سنده شك و شبه یوقدر یعنی ای کان کل جمال و کمال سن وسعتله و زیاده لطافتله
ظاهر اولدك و عاشقلرینه رحب وراحت ویردك اصلا سنك بی نظیر اولدیغکده شك و شبه یوقدر و بی شریك و بی مثال
اولدیغکده هم حجت و براهین قتی چوقدر (مثنوی) هر که قلبی را کند انباز کان * وارود زرتا بکان لامکان * عاشق
ومعشوق مرده زاضطراب * مانده ماهی رفته زان کرداب آب * هر شول کسه که بر قلبی کانه شریك ایلیه زرلامکانده
اولان کانه دك کیرو کیدر عاشق ومعشوق اضطرابدن اولمش اکر کردابدن آب کتمش ماهی قالمش قلبدن مراد بونده
هر ملیح و جمیل اولان ممکن الوجوددر که انك صورت ظاهره سی قلب التون کبی حسن جماله اراسته اوله پس تقدیر کلام
بویله دیمك اولور که هر شول کسه که قلب التون کبی اولان ممکن الوجودك مزخرف ومزور اولان حسننی و جمالنی
کوروب اکا عاشق اولسه و آنی معدن حسن و جمال اولان محبوب حقیقی یه محبتده شریك قیلسه اول زر حسن و جمال
لامکانی اولان کانه رجوع ایلر پس عاشق ومعشوق اضطرابلرندن اولور مثلا بر کردابدن آب کیدوب و ماهی بوسته ده
قالوب نتیجه الم و اضطرابله مرده اولدیغی کبی اول مجازی اولان عاشق ومعشوق هم اب حیات غدیر و بدندن وآنکیرتدن
فنا و زواله یوز طوتدقدنصکره الم و اضطرابده اولور (مثنوی) عشق ربانیست خورشید کمال * امر نور اوست
خلقان چون ظلال * عشق ربانی خورشید کمالدر امر انك نوریدر خلایق ظلال کبیدر امردن بونده مراد روحدر
نته کیم حق تعالی حضرتلری قل الروح من امر ربی بیوردی ودخی الا له الخلق والامر آیتنده اولان امر ایله عالم ارواح
مراد اولندی وبو بیت عشق ربانی و روح انسانی و اجسام خلایقی تفهیم ایلمکدن اوتری تمثیل طریقیله دینلمشدر یعنی
مثلا عشق ربانی خورشید کمالدر روح انك نوری و پرتویدر و اجسام خلائق کولکه لر کبیدر پس عشق ربانی جان جان
وحیات حیات جهان کبیدر چونکم مناسبتله عشق حقیقینك برمقدار شرحن بیان ایلدیلر کیرو مظهر عشق
حقیقی اولان بلال حبشی رضی الله عنه حضرتلرینك قصه سنی بیان و ابوبکر رضی الله عنه حضرتلرینك لساندن
انك حالنی و ماجراسنی تعبیر و تقریر ایلمکه شروع ایدوب بیوردیلر (مثنوی) مصطفی زین قصه چون خوش برشکفت *
رغبت افزون کشت هم اورا بکفت * مستمع چون یافت همچون مصطفی * هر سر مو یش زبانی شد جدا (محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم بو قصه دن چونکم خوش آچلدی یعنی بلال رضی الله عنه حضرتلرینك قصه سنی ابوبکر الصدیق
رضی الله عنه حضرتلری اول سلطان کائناته تعبیر و تقریر ایلدکاری حینده اول حضرت کل کبی بو قصه نك
استماعندن کشاده اولدی و اظهار فرح و سرور قیلدی ابوبکر رضی الله عنه حضرتلرینه بلال رضی الله عنهك قصه سنی

تقریر ایلمکده رغبتی زیاده اولدی هم اول پیغمبر عالی جنابه انك ماجراسنی علی ماجری بالتمام سویلدی حضرت
مصطفی صلی الله علیه وسلم کبی چونکم بر مستمع بولدی اول ابوبکر رضی الله عنه حضرتلرینك هر سر مویی
بشقه بر زبان اولدی و بلال حبشی رضی الله عنه حضرتلرینك احوالنی و افراط محبتنی بر بر تعبیر و بیان قیلدی (مثنوی
مصطفی گفتش که اکنون چاره چیست * گفت این بنده مر اورا مشتریست * هر بها که گوید اورا می خرم * در زیان
و حیف ظاهر ننگرم * کو اسیر الله فی الارض آمدست * سخرهٔ خشم عدو الله شدست * چونکم مصطفی صلی الله
علیه وسلم حضرتلری ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرندن بلال رضی الله عنهك قصه سنی اشتدی اکا ایتدی
شمدی بو خصوصده چاره ندر حضرت ابوبکر الصدیق رضی الله عنه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دیدی
یا رسول الله بو بنده تحقیقا اکا مشتریدر هر نقدر بها که اول جهود سویلر آنی چوق سویلمیوب آنی آلورم زیانه و حیف
ظاهره نظر قیلمزم و متاع و مالك چوق کتدیکنه باقیوب بهر حال آنی خریدار اولورم زیرا اول بلال رضی الله عنه
ارضده الله تعالینك اسیر و بنده سی کلمشدر اما الله عدوسنك حشمنك سخره و زبونی اولمشدر پس انی اول عدو اللهك
پنجهٔ غضبندن خلاص ایلمك هر وجهله لازم کلمش و واجب اولمشدر دیدی) وصیت کردن مصطفی علیه السلام
صدیق را رضی الله عنه که چون بلال را رضی الله عنه مشتری میشوی هر آینه ایشان از ستیز بر خواهند فزود بهای او
مرادرین فضیلت شریك خود کن و کیل من باش و نیم بها از من بستان * حضرت مصطفی علیه السلامك ابوبکر
الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینه وصیت ایلمسنك بیانده در بویله دیدی که یا ابابکر چونکم بلال رضی الله عنهه
مشتری اوله سن البته انلر عنادلرندن اول بلال رضی الله عنهك بهاسنی زیاده ایلمك استرلر بنی بو فضیلتده کندیکه
شریك ایله بنم بو خصوصده و کیلم اول وانك نصف بهاسنی هر نیجه یه الورسك بندن آل دیدی (مثنوی) مصطفی گفتش
که ای اقبال جو * اندرین من میشوم انباز تو) تو وکیلم باش نیمی بهر من) مشتری شو قبض کن از من ثمن) مصطفی
علیه السلام حضرتلری ابوبکر الصدیق حضرتلرینه دیدی ای اقبال دیلیجی وای دولت معنوی طلب ایدیجی
بو خصوصده بن سنك شریکك اولورم که اول بلال رضی الله عنهی سنکله شرکت اوزره اول جهوددن اشتری قیلورم سن
بو خصوصده بنم وکیلم اول اول نصف بهایی بندن اوتری ویروب مشتری اول صکره ثمنی بندن ال و قبض ایله (مثنوی)
گفت صد خدمت کنم رفت ان زمان * سوی خانهٔ ان جهود بی امان * گفت با خود از کف طفلان گهر * بس توان
آسان خریدن ای پدر * ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دیدی
یوز خدمت ایلیم بو خصوصده قدرتم یتدیکی قدر سعی قیله یم اول زمان اول بی امان اولان جهودك خانه سی طرفنه
کتدی و بولده کیدرکن کندی کندو سنه ایتدی اطفالك اللرندن گوهری زیاده اسان وجهله المقلق ای پدرم ممکن اولور
و بی تمیز اولان او غلانجقلرك کفندن ادنی بها ایله اغر بها اولوذی قیمت در و جوهری خریدار اولمق عاقله سهل و اسان کلور
(مثنوی) عقل و ایمانرا ازین طفلان گول * می خرد با ملك دنیا دیو غول * آنچنان زینت دهد مردار را * که خرد زیشان
دو صد گلزار را * آنچنان مهتاب پیماید بسحر * کز خسان صد کیسه برباید بسحر * نته کم عقلی و ایمانی بو کول اولان
دنیا او غلانجقلرندن غول بیابانی کبی اولان شیطان دنیا ملکیله آلور یعنی دیو غوی دنیای دنی ملکنی اول احمقلره
تزیین ایدوب وانلره بونك متاعنی ترویج قیلوب دنیای دنی ایله انلری الدایوب عقللرنی و ایمانلرنی انلردن الور جیفه
و مردار اولان دنیایه انلرك نظرنده انجلین زینت ویررواوقدر بزیوب محبوب و مرغوب اولمق مرتبه سنه ایرکورر که
انلردن اول دنیا واسطه سیله دو صد گلزار معنوی آلور و بونلری بر لعبله مغبون و محروم قیلور انجلین سحر له مهتابی
اولچر که خسلردن سحر ایله یوز کیسه یی قپار یعنی مشهوردر که ساحرلر ماهك پرتونی کیجه ایله بزشکلنه قویوب تاجرلره
صاترلر وانلردن سیم و زرلر الورلر پس انلر صباح اولدقده اول کرباسدن براثر کوره مزلر کذلك شیطان دخی مهتاب کبی
اولان دنیانك زینت باطله سنی بو اهل دنیایه سحر و مکر سببیله بیع ایلر وانلره سیم و زر عمر کزی بکاورلك بندن بو متاع
فاخری الك دیو سویلر انلر دخی صد دل و جان ایله اول متاع غروری آلورلر و اول مکار و سحار بو سحر و مکر ایله اول خسلردن
نیجه یوز عمر کیسه سنی و ایمان و اسلام جوهرنی قپارو فوری اخذ ایلر (م ی) انبیا شان تاجری آموختند) پیش ایشان
شمع دین بفروختند * دیو غول ساحر از سحر و نبرد * انبیا را در نظر شان زشت کرد * انبیای عظام علیهم السلام انلره
تاجرلك اوکرتدیلر انلرا و کنده دین شمعنی شعله لندردیلر یعنی انبیای عظام علیهم السلام بو اطفال سیرت اولان اهل دنیایه
آخرت بازرکانلغنی اوکرتدیلر و بونلرك او کنده سراج دینی و شمع یقینی شعله لندروب منور ایتدیلر و لکن دیو غول ساحر
سحردن و جنك و جدلدن انبیای عظام علیهم السلامی انلرك نظرلرنده چرکین ایلدی وانبیانك بونلر حقنده اولان نفع
و فائده سنی بونلره ضرر وزیان کوستردی (مثنوی) زشت گرداند بجادوئی عدو * تا طلاق افتد میان جفت و شو

دیده‌هاشانرا بسحری دوختند * تا چنین جوهر بخس بفروختند * اول عدو جادولك سبیله زشت ایلر تا کم جفتله
شوینك ما بیننده طلاق واقع اولور یعنی اول عدو اولان شیطانلر سحر ومکرله مقبول ومحبوب اولان دین وایمانی وشرع
انبیایی زشت وقبیح کوستررحتی ارایه عورت ما بیننه هم بعد وفراق واقع اولور بو اهل دنیانك دیدهٔ دللرینی شیاطین سحر
ومکر ایله انجلین دکدیلر تا که بونك کبی ذی قیمت جوهری خسه صاتدیلر یعنی بو اطفال سیرت اولان اهل دنیا
شیاطینك سحریله ومکریله برمرتبه مسحور وممکور اولدیلر تا کم بونك کبی جوهر ایمانی ودر اسلامی وایقانی کتوروب
خس ودنی اولان دنیایه صاتدیلر وانی ویروب انی قبض ایتدیلر (مثنوی) این کهر از هردو عالم برترست * هین بخر زین
طفل جاهل کو خرست * پیش خر خرمهره وکوهر یکیست * ان اشك را در دُر دریا شکیست) پس ابو بکر الصدیق
رضی الله عنه حضرتلری کندیلرینه دیدی بو کوهر ایکی عالمدن برتردر وکوهردن مراد بونده بلال رضی الله
عنه حضرتلریدر و ایکی عالمدن برتر اولمسی ایکی عالم انسان کاملك طفیلی اولدیغنه وانسان کامل بو ایکی عالمدن مقصود
بالذات کلدیکنه اشارت اولمشدر چونکم حضرت بلال حبشی رضی الله عنه مردمك دیدهٔ عالم کبی برشریف وعالی
جوهردر انك علو قدرنی ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری بیلدکده کندیسنه دیدی تیز بو ایکی عالمدن برتر اولان
کوهری بو طفل جاهل کبی اولان جهوددن صاتون ال که اول خرلا یفهم درخرك اوکنده خرمهره وکوهر بردر اول
اشکك دُر دریاده برشکی واردر خرمهره اشك بونجغنه دیرلر بونده مراد صورتی ملیح ومعنیده کم بها وقبیح اولان
خر سیرتلره تعلق قیلان کسه‌لر اولور یعنی خر لایفهم کبی اولان جاهل وغافلك قتنده اشك بونجغی کبی صورتا کوزل
ومعنیده جمله‌دن ادنی وارزل اولان احمق ونادانله جوهر جان ومعدن علم وعرفان اولان کسه بردر زیرا اول اشکك دُر
معنوی وبحر روحانی خصوصنده عظیم شك وشبهه‌سی واردر (مثنوی) منکر بحرست وکوهرهای او * کی بود حیوان در
وپیرایه جو * در سر حیوان خدا ننهاده است * کوشود در بند لعل ودر پرست * مر خرانرا هیچ دیدی کوشوار
کوش وهوش خر بود در سبزه زار * خر منکر بحر درواتك کوهرلرینك دخی منکریدر حیوان لا یعلم چون درجو وپیرایه
جو اولور بو مقرردر که اولمز خدای تعالی حیوانك باشنده قومشدر که اول حیوان بند لعلده ودر پرست اوله تحقیقا هیچ
اشکلرك کوپه‌سنی کوردکمی انلرك قولاغنده کوپه اولمز خرلك کوش وهوشی سبزه زارده اولور یعنی خر سیرت وحیوان
طبیعت اولان انسان بحر معنوینك وانك روحانی ونورانی اولان درلرینك منکریدر حیوان سیرت اولان آدمی نه‌چون
درمعنایی دیلیجی وکندیسنی جواهر ایماندن وعرفاندن بزیجی اولورکه حیوان سیرت اولان آدمینك باشنده خدای
تعالی حضرتلری بو سودایی قومشدر که اول لعل روحانی قیدنده اوله ودر معنایه پرستش قیله هیچ خرلرك قولاغنده
سن درو جوهردن کوشوار کوره مزسن بلکه خر سیرت اولان بدکوهرلرك کوش وهوشی همان علفزارده اولور
همیشه خورد وخوابه وکبر وکلوبه میل ومحبت قیلور (مثنوی) احسن التقویم در والتین بخوان * که کرامی کوهرست
ای دوست جان * احسن التقویم از عرش اوفزون * احسن التقویم از فکرت برون * احسن التقویم آیتی والتین
سوره‌سنده اوقوکه ای دوست جان کرامی کوهردر یعنی حق تعالی حضرتلری تین وزیتونه قسم ایلیوب دیرکه تین
وزیتون حقیچون تحقیقا بز انسانی صورتا ومعنا احسن صورتده واجمل هیأتده خلق ایلدك انسانك معنیده احسن
تقویم اوزره خلق اولنمسی انك جانك اوصاف الهیه ایله اتصاف قیلمسی ونور الهی اولمسیله‌درکه جان انسانی
فی الحقیقه عزیز وشریف جوهردر اول احسن تقویمده اولان جان عرشدن فزونرد یعنی افضل واوسعدر نته کم
لا یسعنی ارضی ولا سمائی ولکن یسعنی قلب العبد التقی النقی الورع حدیث شریفی بو معنایه دلالت ایلر الحاصل
احسن تقویمده اولان جان فکردن بیروندر فکر وخیال آنی ادراکه قادر اولمز ووهم وادراك انك نه کونه کوهر عالی ایدوکنی
بیلمز سورهٔ والتینك واحسن تقویمك تفسیری بشنجی دفترده * لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم * سرخنده مرور
ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) کر بکویم قیمت این ممتنع * من بسوزم هم بسوزد مستمع * لب ببند اینجا وخر این
سو مران) رفت این صدیق سوی ان خران) اکر بن بو ممتنع اولان کوهرك قیمتنی سویلیم بن وهم مستمع اولان کسه
یانر این ممتنعدن مراد جوهر جاندر یعنی اکر بن بو منیع وعالی اولان جوهر جانك واول جوهر جانه مظهر اولان
بلال رضی الله عنهك قیمتنی سویلیم بو کلامه قولاق اولان مستمع هم بونك سوز وحرارتنه تحمل ایده میوب یاغق
لازم کلور پس بو محلده سکوت ایله ولبکی باغله وخری بو جانبه سورمه وبو ممتنع النظیر اولان جوهر جاندن بو جانبك اهلنه
برسر وبر معنی ایرکورمه بلکه حضرت ابو بکر رضی الله عنه نه ایلدی انی سویله الحاصل بو صدیق حضرتلری اول خرلر
جانبنه کتدی واول جوهر عالی قدری انلرك الندن المغه عزیمت ایتدی (مثنوی) حلقهٔ در زد چو در را بر کشود
رفت بیخود درسرای ان جهود * بیخود وسرمست وپر آتش نشست * از دهانش بس کلام تلخ جست * کین ولی الله را

چون

چون میزنی * این چه حقدست ای عدو روشنی * حضرت ابو بکر رضی الله عنه جهودلك قپوسنك حلقه‌سنی اوردی
چونکم جهودانی ایشیدوب قپویی آچدی حضرت ابو بکر رضی الله عنه بیخود وبی اختیار اول جهودك سراینه
ایچرو کیردی وکندی بیخود وسرمست وپر آتش اوتوردی واول حضرتك دهان شریفندن بیخودانه چوق آجی سوز
صچرادی بسیار کفتار تلخ انك اغزندن صادر اولدی وبویله دیدیکه ای عدو الله بو ولی اللهی نیچون اوررسن ای روشنلکك
دشمنی بونه حقد وغضبدر که بونك کبی برمعدن جوهر توحید وروشنا اولان الله دوستنی احد احد دیدیکیچون طورمز
اوررسن وبو کاسن احد احد دیمه دیرسن واحدی سومه دیو اوزرینه طوررسن (م ی) کر ترا صدقیست اندر دین خود
ظلم بر صادق دلت چون می دهد * ای تو در دین جهودی مادهٔ * کین کمان داری تو بر شه زادهٔ) در همه زاینهٔ کژ ساز خود
منکر ای مردود نفرین ابد) ای لعین فرضا اکر سنك کندی دینکده بر صدقك اولیدی ویهودیلکده سن صادق اولیدك
صادق اولان کسه اوزره ظلم ایلمکه سنك قلبك نیجه رضا ویردی بوندن معلوم اولدیکه کندو دینکده هم برصدقك
یوقدر ای بی دین سن جهودلق دیننده ماده ومخنث سن که بو کمانی سن برشهزاده اوزره طوترسن شاهزاده‌دن مراد
بونده حضرت بلالدر وانك شهزاده اولمسی معنی اعتباریله‌درکه حضرت نبی علیه السلام انا من نور الله والمؤمنون
منی بیورمشدر اول حضرتك روح شریفی ابو الارواحدر مؤمن اولنلر اول حضرتله صحبت قیلنلرك ارواح شریفه‌لری
معنیده اندن طوغمشدر بو اعتبار ایله حضرت بلال حبشی رضی الله عنه دخی شهزاده اولمشدر نته کم سلمان رضی الله عنه
حضرتلری فارسیدن ایکن السلمان منا الی دینمشدر بلال رضی الله عنه حضرتلری دخی معنیده اول حضرتك آلندن
اولمشدر بو تقریب ایله کا شهزاده دینمشدر بو دکلویه کندو کژ دوزنلو اولان آیینه‌دن واکری تربیتلو اولان مرآت وجودکدن
باقه ای ابد نفرینك مردودی یعنی ای ابده متصل ومضاف اولان لعنتك مردود وملعونی سن کندی اکری دوزنلو اولان
آیینهٔ وجودکدن بو دکلویه نظر ایتمه دیدی (م ی) انچه اندم از لب صدیق جست * کر بکویم کم کنی تو پای ودست * ان
ینابیع الحکم همچون فرات) از دهان او روان از بی جهات) همچوان سنکی که ابی شد روان) نه ز پهلو مایه دارد نه از میان
اسپر خود کرده حق آن سنك را) بر کشاده اب مینا رنك را) اول کلامکه اول دمده صدیق رضی الله عنه حضرتلرینك لب
ودهاندن صچرادی وچشمهٔ لساندن جریان ایلدی اکر بن انی سکا بالتمام سویلر ایسم سن دست وپایکی یتوررسن
وعقل ورأیکی ضایع ایلرسن اول حکمتلرك ینابیعی فرات کبی انك دهاندن بی جهات عالمندن دوان وروان اولدی
ونیجه حکمتلر ونصیحتلر اول حضرتك چشمهٔ لساندن ظهوره کلدی وجریان قیلدی مثلا شول برحجر کبی که اندن
بر آب لطیف روان اولدی اول حجر نه پهلوسندن مایه طوتر ونه میاننده مایه طوتر بلکه اول آب لطیف عالم بی جهتدن
کلوب قدرت حقله انك وجودندن جریان ایلر وحجردن مراد حضرت موسی علیه السلامك عصا ایله اوردیغی واون ایکی
چشمه‌نك انك وجودندن ظهوره کلدیکی حجردر (واذا استسقی موسی لقومه فقلنا اضرب بعصاك الحجر) ایت کریمه‌سیله
بو حجره اشارت قیلنمشدر وبو آیت کریمه‌نك تفسیری وحجرك شرح وتحقیقی بر قاچ محلده مرور ایلمشدر بو جمله‌دن اوچنجی
دفترده غلام اسود حکایه‌سنده حضرت رسول صلی الله علیه وسلم انك مشکنی پر ایلمسی سرخنده مرور ایلمشدر انده
طلب اولنه الحاصل حق سبحانه وتعالی حضرتلری اول سنکی کندی قدرتنه وقایه وپرده ایلمشدر مینا رنك اولان ابی انك
وجودندن اچمش واجرا قیلمشدر کذلك حضرت ابو بکر رضی الله عنهك لسان شریفندن دخی حکمت ینبوعلرنی اجرا
قیلمش وانك وجودنی ولسانی کندی یه سپر قیلمشدر ان الله یقول الحق علی لسان عبده حدیثنك موجبنجه الله تعالی
حضرتلری کلام حقی کندی عبدنك لساندن سویلر واول عبدك اختیاری یوق ایکن نیجه اسرار وحکمی انك
دهاندن اجرا واظهار ایلر (مثنوی) همچنان کز چشمهٔ چشم تو نور * او روان کردست بی بخل وفتور * نی ز پیه آن مایه
داردنی ز پوست * روی پوشی کرد در ایجاد دوست * انجلین که سنك چشمك چشمه‌سندن نوری اول خدا بخل سز
وفتورسز روان ایلمشدر اول کوزلرکدن همیشه روان نور نه پیه‌دن مایه طوتر ونه پوستدن بلکه اول نور همیشه ایجاد
الهی ایله ظهوره کلور نهایت ما فی الباب دوست حضرتلری نوری ایجاد ایلدکده پیه وپوستی روپوش ایلمش وبونلری
کندینك فیض وایجادنه پرده قیلمشدر اکرکسه کوزك نورنی پیه‌دن کورر وپوستدن صانور اما حقیقتده اول نور اول
دوستدندر (مثنوی) درخلای کوش باد جاذبش * مدرك صدق کلام وکاذبش * آن چه بادست اندرین خرد
استخوان * کوپذیرد حرف وصوت قصه خوان * استخوان وباد روپوشست وبس * در دو عالم غیر یزدان نیست کس
مستمع اوقائل او بی احتجاب * زانکه الاذنان من رأس ای مثاب * کوشك خلاسنده انك جاذب اولان بادی انك کاذب
وصادق اولان کلامنی مدرکدر اول خرد اولان استخوانده اول نه کونه باددرکه او قصه خوانك حرف وصوتنی قبول ایلر
استخوان وباد انجق روپوشدر ایکی عالمده حضرت یزداندن غیری کسه یوقدر فی الحقیقه بی احتجاب مستمع وقائل اولور

زيرا اى مثاب اولان كسه ايكى قولاق باشدندر نته كم حضرت نبى عليه السلام الاذنان من الرأس بيوردى انكچون باشه
مسح اولان صوايله قولاقلره هم مسح اولنورا كابرآخر صوايله مسح اولنمديغى قولقلرك باشندن اولديغى اشعاردر
حكمانك قولى بودركه انسانك كوشنك سوراخنده مغزه قريب جلد طبل كبى بر رقيق درى واردر واول سوراخ ايچره
برمقدار باد واردر چون خارجدن برصوت شديد ظاهر اولسه هوانى كتوروب سوراخ كوشه يتوررو سوراخ كوشده
اولان باد انكله متكيف اولوب اول جلد رقيقه طوقندقده انى ادراك ايلر ديمشلردر بو سمعك وبصرك وسائر جسدك
تحقيق وتفصيلى هيا كله اولان شرحزده مذكور اولمشدر انده طلب اولنه وعند اهل الله حكما وعقلانك بوسوزلرى
مجازيدر وبونك حقيقى اصل بودركه حضرت مولانا قدس سره العزيز بو بيتلرله بيان بيوررلر وبوكونه تحقيق ايدوب
ديرلركه كوشك خلاسنده يعنى صماخنده وسوراخنده حرف وصوتى كندوسنه جذب ايلين بادكه اول كلامك صدقنى
وكذبنى ادراك ايديجيدر نظر ايله اول خرد وصغير اولان استخوانده وانك سوراخنده اول نه باددركه اول باد قصه اوقويجى
وسوز سويليجى كسنه لرك حرف وصوتنى قبول ايلروانى اشيدوب فهم ايلر بادك ذاتنده خود بو قدرت وبو خاصيت بوقدر
بلكه فى الحقيقه سميع خداى تعاليدر واستخوان وباد وكوش انجق بررو بو شدر نفس الامره نظر اولنسه ايكى عالمده
بيله حضرت يزداندن غيرى هيچ بركسه يوقدر كان الله ولم يكن معه شىء والآن كما كان در حقيقته نظر ايلسك اول وآخر
وباطن وظاهرده همان انى كوررسك عند اهل الشهود بلا احتجاب سميع ومتكلم ومستمع وقائل همان اولدر بوناسك
سمعلرى وبصرلرى حقيقتده اول خدانك سمع وبصرنك فرعى وجزؤى مثابه سنده در وآنك سمع وبصرى اصل وكل
مثابه سنده در اذنان اى مثاب اولان كسه راسدن جزؤ اولوب وجزؤ كلك حكمنده داخل اولديغى مقرر اولديغى
بوخلايقك دخى سمعلرى سمع الهيدن جزؤ مثابه سنده در بونلرك سمعى مجازيدر وحقيقتده سميع همان اولدركه
حقيقته ناظر اولان موحدلر انكچون انا اقول وانا اسمع ليس فى الدار غيرنا ديار ديمشلردر (مثنوى) كفت رحمت كرهمى
آيد برو * زربده بستانش اى اكرام خو * از منش واخرچو مى سوز دولت * بى مؤنت حل نكردد مشكلت * چونكم
اول جهود ابوبكر رضى الله عنهك كند يسنه اولان عتاب وخطابنى كوردى اكا جواب ويروب ديدى اكرانك اوزرينه سكا
مرحمت ايتمك كلورايسه التون ويراى اكرام خو بلوانى بندن صاتون ال بندن انى كير وال چونكم سنك قلبك اكا نار
مؤنتسز سنك مشكلك حل اولمز يعنى سيم وزر ويرمك مؤنتنى ارتكاب ايتمينجه سنك مشكلك حل اولمز واول بنده
سنك حكمك التنه كلمز چونكم سنك قلبكده اكا حرقت وشفقت ورحمت واردر كتور برى وافر التون ويرانى بندن
صاتون ال ديدى (م ى) كفت صد خدمت كنم پانصد سجود * بنده دارم نكو اكن جهود * تن سپيد ودل سياهستش
بكير (درعوض ده تن سياه ودل منير * حضرت ابوبكر رضى الله عنه چونكم اول جهودك بو طعن آميز اولان
كلامنى وسوزنى اشتدى اكا ايتدى بو خصوصده يوز خدمت ايليم وخدا حضرتلرينه شكرانه بش يوز سجود قيليم
اكرانى بكا صتار ايسك بن سكا نيجه مال ومتاع ويره ين جمله دن برى بر نيكوروى بنده طوترم لكن اول جهوددر
انك تنى بياض وبوزى ماه كبيدر ولكن قلبى ظلمت كفر ايله سياهدر آنى طوت انك عوضنده تنى سياه وقلبى ماه كبى منور
اولان بلال رضى الله عنهى بكا ويرويع ايت ديدى (م ى) پس فرستاد وبياوردان همام) بود الحق سخت زيبا آن غلام
انچنانكه ماند حيران آن جهود * ان دل چون سنكش از جا رفت زود * حالت صورت پرستان اين بود * سنك سان
از صورتى مومين بود * پس ابوبكر الصديق رضى الله عنه حضرتلرى سعادتخانه لرينه بركسه كوندردى اول همام
واروب اول غلامى اول مكانه كتوردى الحق اول غلام فتى زيبا ايدى وخوبروى وبغايت دلربا ايدى انچلين فتى زيبا ايديكه
اول جهود انى كورديكى كبى حيران قالدى انك اول طاش كبى اولان كوكلى فورى يرندن كتدى والجنس الى الجنس
يميل حسبنجه على الفور اكا ميل ومحبت ايتدى الحاصل صورت پرستلرك حالى بو اولور انلرك سنكى برصورتدن مومين
اولوريعنى صورته طپان معنيدن بى خبر اولان طائفه نك خصلتى بو اولوركه انلرك قاره طاش كبى غليظ اولان قلبلرى
برصورت مليحه دن موم كبى ملايم اولور وحجاره دن اقسى واشد ايكن برصورت زيبايى كوردكلرى كبى انك شوقندن
فى الحال ملايمت وملاينت اظهار قيلور (مثنوى) باز كرد استيزه وراضى نشد) كه برين افزون بده بى هيچ بد) يك نصاب
نقره هم بروى فزود) تاكه راضى كشت حرص آن جهود) كيرو اول جهود عنادايلدى وحضرت ابوبكر رضى الله عنهك
كرميتنى كوروب مجرد اول غلام سپيده مقابله سنده بلال رضى الله عنه حضرتلرينى ويرمكه راضى اولمدى ديديكه يا ابابكر
هيچ بد سز بونك اوزرينه افزون ويربد فرقه دير لربى بد بى فرق يعنى بلا مفارقة بهرحال بونك اوزرينه دخى فضله ويرديدى
واول غلام سپيدرودن زياده بعض نقد دخى طلب ايلدى پس ابوبكر الصديق رضى الله عنه حضرتلرى هم هيچ مالك
زياده اولديغى قايرميوب برنقره نصابنى دخى اول غلام سپيدك اوزرينه زياده ايلدى نصاب اصلده ديرلر بونده ايكى يوز درهم

اولمق مناسب كورينور يعنى ابوبكر الصديق حضرتلرى اول غلام سپيدك اوزرينه ايكى يوز نقره زياده ايلدى تاكم اول
جهودك حرصى راضى اولدى رضانك حرصه اسنادى مجازيدر وحقيقتى تاكم اول حريص اولان جهود راضى اولدى ديمك
اولور پس اول غلام ايله اول مالى الوب حضرت بلالى ابوبكر حضرتلرينه تسليم قيلدى وابوبكر الصديق حضرتلرى
بلال رضى الله عنهى ياننه الدى چونكم حضرت صديق رضى الله عنه بو قدر مالى ويروب انى صاتون الدى وابتغاء لوجه
الله ازاد قيلدى كافرلر انك حقنده طعن ايلديلر وبويله ديو سويلديلركه بلال رضى الله عنهك ابوبكر الصديق رضى الله
عنه قتنده مالى وار ايدى اول مال ونعمت مقابله سنده انى الدى وازاد قيلدى پس بو آيت كريمه انك حقنده نازل اولدى
قال الله تعالى (وما لاحد عنده من نعمة تجزى الا ابتغاء وجه ربه الاعلى ولسوف يرضى * ابو السعود افندى
تفسيرنده ديركه والايات نزلت فى حق ابى بكر الصديق رضى الله عنه حين اشترى بلالا رضى الله عنه فى جماعة كان
يؤذيهم المشركون فاعتقهم ولذلك قالوا المراد بالاشقى ابو جهل او امية بن خلف وقد روى عطا والضحاك عن ابن عباس
رضى الله عنه انه عذب المشركون بلالا وبلال يقول احدا احد فمر به النبى صلى الله عليه وسلم فقال احد يعنى الله تعالى
ينجيكم ثم قال لابى بكر الصديق رضى الله عنه ان بلالا يعذب فى الله فعرف مراده عليه السلام فانصرف الى منزله فاخذ
رطلا من ذهب ومضى به الى امية بن خلف وقال اتبيعنى بلالا رضى الله عنه قال نعم فاشتراه فاعتقه فقال المشركون
ما اعتقه ابو بكر الصديق رضى الله عنه الا ليد كانت له عنده فنزلت وبو رطلا من ذهب روايتى غلام سپيد ايله ونقره دن انك
اوزرينه بر نصاب زياده ايلمسى قولنى مانع اولمز زيرا بو دخى روايت اولنمشدر (والله اعلم بالصواب * خنديدن جهود
وپنداشتن او كه صديق رضى الله عنه مغبونست درين عقد (مثنوى) قهقهه زد آن جهود سنك دل * از سر افسوس
وطنز وغش وغل) چونكم صديق حضرتلرى بلال حضرتلرينى الدى اول جهود نادان حضرت صديق رضى الله عنهى
بو عقد وبيعده مغبون صانوب كادى اول سنك دل افسوس وطنز وغل وغش جهتندن قهقهه اوردى وحضرت ابوبكر
الصديق رضى الله عنهه استهزا قيلدى (مثنوى) كفت صديقش كه اين خنده چه بود) درجواب پرسش او خنده فزود
صديق حضرتلرى رضى الله عنه اول جهوده ديديكه بو خنده نه اولدى وبو خنده يه وقهقهه يه نه سبب اولدى اول
جهود ابوبكر الصديق رضى الله عنه حضرتلرينك پرسشنده وجوابنده خنده يى زياده ايلدى (م ى) كفت اكر جدت
نبودى وغرام * در خريدارى اين اسود غلام * من ز استيزه نمى جوشيده مى * خود بعشر اينش بفروشيده مى * كو نيرزد
من نيرزد نيم دانك * تو كران كردى بهايش را بيانك) وانك بويله ديو سويلديكه يا ابابكر اكر سنك جدك وغرامك اولميدى
غرام عشق معناسنه در يعنى ديديكه اكر سنك بو اسود غلامك خريدارلغنده زياده جدك وافراط محبتك اولميدى
بن استيزه ايلمكدن جوش ايلميدم وبكا غلام سپيدرودن زياده مال ويرم ديو سويلميدك خود انى بو ورديكك مالك
عشرنه صاتيدم زيرا اول بلال رضى الله عنه بنم قتمده يارم دانك كلمز دانك ربع درهمه ديرلر بونده زياده حقير وقليل شيدن
عبارتدر يعنى بنم قتمده اوبرادنى وحقير شيئه دكزدى سن انك بهاسنى صيت وصدا ايله آغر ايلدك يعنى اوشويله در
وبويله در ديمكله وانك اوزرينه كرميت كوستروب مجد وساعى اولمغله انك بهاسنى چوق ايلدك بو خسه اول بنم قتمده
بچق درهمه دكزدى ديدى مثنوى) پس جوابش داد صديق اى غبى) كوهرى دادى بجوزى چون صبى) كو نيرزد من
همى ارزد دو كون * من بجانش ناظرستم تو بلون * چونكم ابوبكر الصديق رضى الله عنه حضرتلرى اول جهودك
تهكم واستهزا ايلمسنى كوردى پس اكا بو كونه جواب ويردى وديديكه اى كول وغبى صبى كبى بر جوهرى بر جوزه ويردك
حد ذاتنده بلال رضى الله عنه بر كوهر بى مثالدر وبنم سكا ويرديكم مال انك بهاسنه نسبت بر جوز كبيدركه اول بنم قتمده
ايكى كونه دكرز يرا بن انك جاننه ودينه وايمانه ناظرم انكچون اول بكا ايكى كوندن يكدر وسن انك لون وشكلنه
ناظرسن وجاننى كورمكدن غافل وقاصرسن انكچون سنك قتكده بر شيئه دكز مثنوى) زر سرخست او سيه تاب آمده
از براى رشك اين احمق كده * اول بلال رضى الله عنه فى المثل معنيده زر سرخدر صورتا سياه تاب كلمشدر
بو احمق كده نك رشكندن اوترى احمق كده احمقلق محلى ديمكدر رشك بونده غيرت وحسد معناسنه در يعنى بلال
حضرتلرى رضى الله تعالى عنه حد ذاتنده قرمزى خالص التون كبيدر انك صورتا سياه رنك كلمسى بو احمقلق محلى
اولان دنيا اهلنك اكا غيرت وحسد ايلمرندن اوتريدركه بو احمقلر انك صورتا سياه اولديغن كوروب اكا رشك وحسد
ايتميه لر واول بولون سياه ايچنده بو احمقلرك رشك وحسدى زخمندن امين اوله وبونادانلرك چشم پر خشمندن تستر
واختفا قيله (مثنوى) ديدهٔ اين هفت رنك جسمها * درنيابد از نقاب آن روح را * جسملرك بو هفت رنك اولان
ديده سى بو دخى وجه در بو هفت رنك اولان جسملرك ديده سى نقابدن اوترى اول روح مقدسى ادراك ايليه مز وجه اول
اوزره هفت رنك ديده نك صفتى اولور وديده نك هفت رنك اولمسى يدى طبقه اولديغى اعتباريله در ووجه ثانى اوزره هفت

رنك جسملرك صفتی اولور وجسملرك هفت رنك اولمسی هفت اندام اولدیغی اعتباریله درکه انسانك جسمی یدی اعضا
اوزره در هر بر عضوك شكلی بر كونه اولمغله هفت رنك تعبیر اولنمش اولور هفت رنك جسملره صفت اولمیوب مضاف
اولمق ودیده دخی هفت رنكه مضاف اولمق هم وجه در بو وجه اوزره معنی جسملرك بو هفت رنكنك یعنی هفت اندامنك
دیده سی نقاب وحجاب جهتندن اول روح پاكی ادراك قیله مز وچشم حس اول نور اعظمك رؤیتنه ومعاینه سنه
قادر اوله مز (مثنوی) كرمكیسی كرده در بیع بیش * دادمی من جمله ملك ومال خویش * ورمكیس افزودئی من
زاهتمام * دامنی زر كردمی ازغیر وام * اكرسن بیعده مكیسلكی زیاده ایلیدك بن كندومك جمله ملك ومالمی ویردم
مكیس عشاره وباجداره دیرلر اكا متصل اولان یا مصدریه اولور وتقدیر كلام بویله دیمك اولور كه ای صورت پرست
اكرسن آنی بكا بیع ایلدكده عشارلغی وباجدارلغی زیاده ایلیدك وعناد ایدوب بنم سكاویرد یكم بهایه راضی اولمیدك
بن سكا جمله مال وملكمی هرنه ایسه ویردم واكرسن عشارلغی وعنادی دخی زیاده ایلیدك بن اهتمامدن براتك
التون غدی دخی غیریدن استقراض ایلردم وسكا انی ویروب بنه آنی سندن صاتون الوردم مكیس فعیل وزننده انتقاص
ثمن معناسنه اولمق هم جائزدر بو وجه اوزره معنی اكرسن قیمت وبهاا كسكلكنی بیعده زیاده ایلیدك یعنی بن اكا نقدر
قیمت وبها ویرسم بو مكیسدر وناقصدر دیوسویلیدك بن كندو وملك جمله سنی سكا ویردم واكرا كا دخی راضی اولمز
ایسك غیرلردن وافر التونی استقراض قیلوردم دیمك اولور (مثنوی) سهل دادی زانكه ارزان یافتی) درندیدی حقه را
نشكافتی * حقه سربسته جهل تو بداد * زود بینی كه چه غبنت اوفتاد * حقه پر لعل را دادی بباد * همچو زنكی
درسیه روی تو شاد * سهل ویردك زیرا كه اوجوز بولدك دری كورمدك حقه یی یارمدك یعنی حضرت بلال رضی الله عنه
فی المثل درونی پردر وجوهر بر حقهٔ سربسته كبی ایدی سن انی اوجوز بولدك وادنی بهایله برنادانك الندن
صاتون الدك اول سبیدن انك درونی بو قلیوب سهل واسان بكاوردك باشی باغلو حقه یی سنك جهلك ویردی وبویله سیاه
رنك حقه نك ایجنده نه اولسه كركدر دیوب جاهلك ایدوب ازنسه به طمع قیلوب انی بكا ایركوردك عنقریب كوردرسن كه
سكا نه غبن واقع اولدی اول برحقهٔ پرلعل كبی ایدی سن پرلعل كبی اولان حقه یی بادهوایه ویردك مع هذا بن ربح
وفائده قیلدم دیو غبن وخسران ایجره شادومسرورسن شول زنكی عرب كبی كه سیاه رویلقده شاددر (مثنوی)
عاقبت واحسرتا كویی بسی * بخت ودولت رافروشد خود كسی * بخت با جامه غلامانه رسید * چشم بد بختت
بجز ظاهر ندید * ای نادان عاقبت چوق بوندن اوتری واحسرتا دیه سن وبوزیانی ایلدوككدن اوتری وافر غملر
وغصه لر یه سن خود بر كسه بخت ودولتی صاتر می بو مقرردر صاتمز اماسن بخت ودولتكی صاتدك بلال رضی الله عنه
سكا دنیوی واخروی بخت ودولت ایدی انك قدرنی بلمیوب كم بهایله انی بیع ایتدك بخت سكا غلامانه جامه ایله ایرشدی
وسنك غلامك اولمق شكلنه كیروب وغلاملر جامه سنی كیوب كاوب سنكله كورشدی لكن سنك بد بخت اولان چشمك
ظاهردن غیری كورمدی وانی كندونك قولی صانوب ورنكنه وشكلنه باقوب درونته وسرنه نظر ایركوره مدك
(مثنوی) اوغمودت بندكی خویشتن * خوی زشتت كرد با او مكروفن * این سیه اسرار وتن اسپید را) بت پرستانه بكیر ای
زارخا * این ترا وآن مرا بردیم سود * هین لكم دینكم ولی دین ای جهود) اول بلال رضی الله عنه سكا كندینك بندلكنی
كوستردی اما سن انك معنیده اولان اقندیلكنی كورمدك واهذا سنك خوی زشتك اول صاحب سعادته مكروفن
قیلدی واكا موحد اولدیغیچون ایذا وجفا ایلمكی روا كوردی اشته بو اسراری سیاه وتنی سپید غلامی بت پرستلر كبی
ای زارخا طوت وبو صورتا ملیح ومعنیده قبیح اولنی الوب اول صورتا سیاه ومعنیده ملیح وجمیل اولنی بكا تسلیم ایت
بو سنك ایچون واول بنم ایچون اولسون بز سودا یتدك ومعنیده چوق فائده ونفع ایتدك اكاه اول ای جهود سزلك دینكز
سزك ایچون وبنم دینم بنم ایچوندر (لكم دینكم ولی دین) تقدیرنده در وبو مصرع سورهٔ كافرینك آخرنه آشارتدكه
حق تعالی (لكم دینكم ولی دین) بیوردی بونك تفسیری نیجه مواضعده مرور قیلدی (مثنوی) خود سزای
بت پرستان این بود * جلش اطلس اسب او چوبین بود * همچو كور كافران پر دود ونار * وزبرون بربسته صد نقش
ونكار * پس صدیق حضرتلری اكا دیدی خود بت پرستلرك سزاسی بو اولور انك جلی اطلس انك اسبی چوبین اولور
بت پرستدن مراد بونده مجرد صورت پرستلردر بویتلرا كرچه حضرت صدیق رضی الله عنه لساندن اول جهوده
خطاب اولنمشدر ولكن هرعصرده صورت پرست اولنه وشكل ولونه میل ومحبت قیلنه تعریض قیلنمشدر فی الحقیقه
صورت پرست اولنلرك لایقی بو اولور كه براسبك مثلا جلی اطلس اولسه همان انلرك نظری اكادرا كرانك اسبی چوبین
ایسه ده انلرك سیرنه ودرونه نظرا یتمكه لیاقتلری یوقدر مثلا صورت پرستلرك محبوبی اولان صورت كافرلرك قبرنه
بكزركه درونده پر دود ونار دروبروندن نیجه یوز نقش ونكار باغلنمشدر صورت پرست اولان كسه انك نقش ونكارنی

كوروب اكا مائل اولور ودرونده اولان دودونار دن غافل قالور (مثنوی) همچو مال ظالمان بیرون جمال *
وزدرونش خون مظلوم ووبال * چون منافق ازبرون صوم وصلات * وزدرون خاك سیاه بی نبات * صورت پرستلرك
میل ومحبت ایلدكاری صورتك برمثالی دخی بودر كه ظالملرك مالی كبی طشره سی زینت وجمال ودرون جهتندن اول
خون مظلوم ووبالدر یوم آخرتده هم عذاب ونكالدر اما اهل ضلال انك انجق ظاهرده اولان زینت وجمالن كوروب
درونده اولان وبال ونكالندن غافل اولمشلردر برمثال دخی بودر كه اول صورت حسنه منافق كبی بروندن صوم
وصلات ودروندن بی نبات اولان خاك سیاهدر (مثنوی) همچو ابر خالیٔ پرقر وفر * نه درو نفع زمین نه قوت بر * همچو
وعدهٔ مكر وكفتار دروغ * اخرش رسوا واول بافروغ * صورت پرستلرك میل ومحبت ایلدكاری صورت جمیله نك مثالی
ومنافقك هم صوم وصلاتنك مثالی شول بر پرقر وفر ابر كبیدر یعنی كورلدیسی وطاقردیسی چوق بی آب اولان سحاب
كبیدر كه انده نه نفع زمین ونه قوت بر واردر بر بانك ضمیله بغدای معناسنه در یعنی اول كورلدیسی چوق یغمور سزابرك
زمینه نفعی وغدا اولان بغدای اولمغه فائده سی یوقدر واول صورت حسنه وعدهٔ مكر وكفتار دروغ كبیدر آخری انك
رسوای واولی بافروغدرنته كم اول جهودك حضرت بلال رضی الله عنه مقابله سنده صاتون الدیغی بندهٔ صاحب جمالك
هم مثالی بویله در اول صورت پرست انك ظاهرنده اولان لطافت وجمالنی كوروب باطننده اولان خباثت وقباحتندن
غافل اولوب آنی خریدار اولدیغنه اول حینده شاد وخرم اولدی وابوبكر رضی الله عنه حضرتلری حضرت بلال رضی
الله عنهك جمال جاننی كوروب وانك علوشاننی بیلوب آنی الدیغنه هم عظیم شاد وخندان اولدی (مثنوی) بعد ازان
بكرفت اودست بلال * آن ززخم ضرس محنت چون خلال * شد خلالی دردهانی راه یافت * جانب شیرین زبانی
می شتافت * اندنصكره اول ابوبكر الصدیق رضی الله عنه بلال رضی الله عنه حضرتلرینك النی طوتدی اول محنت
دندانك زخمندن خلال كبی اولان بلال رضی الله عنهك النی طوتدی برخلال كبی اولدی بردهانه یول بولدی برشیرین
زبانك جانبنه سرعت قیلدی ضرس دیشه دیرلر محنته اسناد اولنمسی استعارهٔ تخییلیه طریقی اوزره در محنت بردرنده
ذی ناب جانوره تمثیل قیلنوب اكا ندان اسناد قیلنمشدر انشبت المنیة اظفارها بیتنده موت بر سباعه تشبیه قیلنمشدر
اكا اظفار اسناد اولندیغی كبی یعنی حضرت ابوبكر الصدیق رضی الله عنه جهوده بوقدر عتاب وسرزنش
قیلدقدنصكره بلال رضی الله عنهی اندن الدقدنصكره بلال حضرتلرینك النی طوتدی اول محنت جانورینك دیشنك
زخمندن وضربندن خلال كبی ضعیف ونحیف اولان بلال رضی الله عنهك النی طوتدی وحضرت محمد مصطفی صلی
الله علیه وسلمك جانب شریفلرینه الوب كتدی اكرچه زخم محنتدن برخلال كبی نحیف اولمش ایدی لكن بردهانه یول
بولدیكه انك مثلی یوق وبرشیرین زبان وفصیح اللسان جانبنه سرعت قیلدیكه انك ایكی جهانده نظیری یوقدر (م ی)
چون بدیدان خسته روی مصطفی * خرمغشی افتاد او برقفا * تا بدیری بیخود وبیخویش ماند * چون بخویش
آمد زشادی اشك راند * چونكم اول خسته مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك روی شریفنی كوردی مغشیا
علیه ساقط اولدی اول قفاسی اوزره دوشدی خردوشدی دیمك معناسنه در فتادهم دوشدی دیمك معناسنه در ومراد
انك قفاسی اوزره دوشمسی تفسیر وبیان اولور تا كم كیچ زمانه دك یعنی چوق وقته دك بیخود وبیخویش قالدی
وبیعقل وبیهوش یاتدی چونكم كندیسنه كلدی شادیلكندن كوزیاشی سوردی ووافر بكا ایلدی (مثنوی مصطفی
اش دركنار خود كشید * كس چه داند بخششی كورا رسید * چون بود مسی كه برا كسیر زد) مفلسی بر كنج پرتوفیر زد
مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری زیاده شفقت ورأفتدن اول بلال رضی الله عنهی كندی كنارنه چكدی
ودراغوش ایتدی كسه نه بیلور شول بربخششی كه اكا ایرشدی مثلا بر باقر نیجه اولور كه كندیسنی اكسیر اوزره اوره
برمفلس نیجه اولور كه پرتوفیر اولان كنج اوزره اوره بلال رضی الله عنه حضرتلرینك حالی بونك كبی اولدی كویا برمس
ایدی خالص التون كبی اولدی وبرمفلس ایدی كنج وافره وصول بولدی * مثنوی) ماهیٔ پژمرده دربحر اوفتاد *
كاروان كم شده زدبر رشاد) كویا پژمرده ماهی بحره دوشدی كاروان كم شده كندیسنی رشاده اوردی یعنی بر بحردن جدا
اولمش وقورواقده قالمش ماهی بحره دوشدكده نیجه زنده وشاد اولورسه وبر یولنی یتیرمش كاروان كندیسنی رشاده
اوردقده وطوغری یولی بولدقده ومراده واصل اولدقده نه مرتبه خرم وشاد وازاد اولورسه بلال رضی الله عنه حضرتلری
دخی بحر نور مصطفی صلی الله علیه وسلمه دوشدكده اول مرتبه شاد اولدی وكاروان كشدهنك رشاد بولدیغی حینده
اولان خرم وازاده لكندن زیاده خرم وازاده اولدی (مثنوی) آن خطابانی كه كفت اندم نبی * كرزند بر شب بر آید ازشبی
روز روشن كردد آن شب چون صباح) من نتانم باز كفت ان اصطلاح * اول خطابلری كه نبی علیه الصلوة والسلام
حضرتلری اول دمده بلال رضی الله عنه حضرتلرینه دیدی اكر فرضا شب تیره به اورسه ایدی شبلكدن یوقارو

كاوردى وشبلك اندن زائل اولوردى اول شب تيره صباح كبى روز روشن اولوردى بن اول اصطلاحى اشكار ادمكه قادر دكلمكه اول نورانيته متعلق اولان اصطلاحات وعباراتى تعبير ايلمك ممكن اولمز واول سر ومعنى عبارات واصطلاحاته صغمز (مثنوى) خود تودانى كافتابى در حمل * تاچه كويد بانبات وباذقل * خود تودانى هم كه آن آب زلال * مى چه كويد باررياحين ونهال * خودسن بيلورسنكه برآفتاب برج حملده تاكم نباته ودقله نه سويلرد قل خرما اغاجنك اوزرنده اولان خام ونا پخته خرما لره دبرلر يعنى اى عاقل اولان كسنه آفتاب حمل برجنده نباته وخام اولان خرماره نه ايلديكنى خودبيلورسن بونى دخى بيل كه حضرت مصطفى صلى الله عليه وسلمك افتاب روحى بلال رضى الله عنه حضرتلرينك وجودلرينه انى ايلدى وانى بهار زماننده اولان نباتات ورياحين كبى تروتازه قيلدى خودسن بونى بيلورسن كه اول آب زلال رياحين ونهاله مقارن اوله انلرك وجودنه فى الحال تازه وزنده وطرى وطراوت ويرمكى سويلر آب زلالك لسان خاصيتى رياحين ونهاله لطافت وطراوت ويرمكى سويلر همانندم كه آب زلال رياحين ونهاله مقارن اوله انلرك وجودنى فى الحال تازه وزنده وطرى وفرخنده ايلر (مثنوى) صنع حق باجمله اجزاى جهان * چون دم وحرفست ازافسونكران * جذب يزدان باثرها وسبب * صدسخن كويد نهان بى حرف ولب) حق تعالينك صنعى جمله اجزاى جهانه افسونكرلردن دم وحرف كبيدر يعنى افسونكر اولان كسنه لرك نفسندن وكلامندن بعض شيلر نيجه زنده اولورسه وحيات بولوب حركت قيلورسه اجزاى جهانك جمله سنه هم صنع الهى بوخاصيتى ويرر افسون عيسى كبى هر برجزؤه بركونه حيات ايركورر حضرت يزدانك جذب واثرلره وسببلره حرفسز ولبسز نهانى نيجه سوز سويلر وانلره نيجه دورلو حالت وحيثيت بخش ايلر (مثنوى) زانكه تاثيرازقدر معمول نيست * ليك تأثيرش ازو معقول نيست * چون مقلد بود عقل اندر اصول * دان مقلد در فروعش اى فضول) كربپرسد عقل چون باشد مرام * كو چنانكه تو ندانى والسلام * تأثير قدردن معمول دكلمدر بو مقرردر كه تأثير قدرلك معمولى وجمله تأثيراتده قدر عاملدر ليكن اول قدرلك تأثيرى اوقدردن معقول دكلدر مصرع اولده استفهام تقريرى معناسى واردر تقدير كلام بويله ديمك اولور بويله دكلميدركه بو جهانده اولان جميع تأثير تقدير الهيده معمول اولمليه بو مقرردر كه بو جهانده اولان تأثيراتك جمله سى تقدير الهيدن معمولدر وتأثير فى الحقيقه تقديركدر ولكن اول تقديرلك تأثيرى بالبداهه اندن معقول اولمز بلكه عقل جزوى هر برتأثيرى كه بو جهانده كورر اول تأثيرى مؤثر صوريدن بيلوروانى سبب اوله اسناد قيلوروا اول تأثيرلك اصلندن غافل اولور چونكم عقل جزوى اصولده مقلد ايدى فروعده دخى انى مقلد بيل اصول جمله تأثيرات وارادات الهى وقضا وقدر الهى وربانيدر وبونلرده هم اعيان ثابته نك واسماء الهيه نك اثرلريدر عقل جزوى ايسه اسماء الهيه يى بيلمكده واعيان ثابته يه عالم اولمقده وقضا وقدرلك اسرارنه شعور بولمقده انبيا عليهم السلام واولياى عظامه مقلددر چونكم عقل جزوى اصول تأثيراتده مقلد اولدى فروع تأثيراتى بيلمكده هم انى سن مقلد بيل اى فضول كه اول عقل بو فروع وآثارى هم حقيقتله بيلمامش واول نه جهتدن فرع اولديغنه عالم اوله مشدر پس اكر عقل جزوى سؤال ايلسه مرام نيجه اولور مرام مراد معناسنه در بونده اصل ومقصود معناسى مراد اولور يعنى اكر عقل جزوى سؤال ايدوب ديرسه كه چونكم بن اصولى وفروعى بيلمكده مقلد اولمشم پس اصل ومقصود نيجه اولور انى بكا بيلدركوره لم اكادى اصل مراد ومرام انجلين اولوركه سن بيلمزسن وبيلمكه هم قادر اولمزسن زيراسنك وجودكده آنى بيلمكه استعداد وقابليت يوقدر آنى بيلمك عقل كامله ميسردر پس آنى سن مجرد بو ادراك جزوى ايله بيلمزسن والسلام تم الكلام * معاتبة مصطفى صلى الله عليه وسلم با صديق رضى الله تعالى عنه كه تراوصيت كردمكه بشركت من بخر تو چرا بهر خود تنها خريدى وعذر كفتن صديق رضى الله عنه * حضرت مصطفى صلى الله عليه وسلمك صديق رضى الله عنه حضرتلرينه معاتبه قيلمسنك بياننده در بويلديوكه يا ابابكر مقدما بن سكا وصيت ايلدمكه بونى بنم مشاركتمله اندن صاتون ال سن بونى نيچون كندكدن اوترى تنها الدك وحضرت صديق رضى الله عنهك بو خصوصده عذرديمه سنك بياننده در (م ى) كفت اى صديق آخر كفتمت * كه مرا اهم باز كن درمكرمت) كفت ما دوبندكان كوى تو * كردمش ازاد من برروى تو * تو مرا ميدار بنده ويارغار * هيچ آزادى نخواهم زينهار * كه مرا ازبند كيت آزاديست * بى تو برمن محنت وبيداديست * حضرت رسول صلى الله عليه وسلم ابو بكر الصديق رضى الله تعالى عنه حضرتلرينه برسبيل عتاب بو كونه خطاب ايدوب بيورديلركه اى صديق آخر بن سكا ديمه دممى اخر خود بن سكا ديدم كه بو مكرمتده بنى اورتاق ايله ونصف بهاسنى دخى بندن الوب بو خصوصده بنى شريك ايله حضرت ابو بكر الصديق رضى الله تعالى عنه اول حضرته بو كونه جواب باصواب ويروب ديديكه يا رسول الله بزسنك كويكك ايكى بندلرى يز بو قوللك اول قوللكى سنك وجه شريفك شوقى اوزره ازاد ايلدم پس سن بن قوللكى آنك يرينه بنده طوت ويار غار اتخاذ ايت زينهار بن هيچ ازادلق

استمزم يعنى بنم مرادم ابدى سكا قول اولمقدر وبنده لك وافكنده لك قيلمقدر زيرا بكا سنك بندلككدن ازادهلك واردر سنسز بنم اوزريمه محنت وبى مراد لق واردر (مثنوى) اى جهانرا زنده كرده زاصطفا * خاص كرده عام را خاصه مرا * اى جهانى اصطفادن زنده ايلمش يعنى اى بركزيده لكدن خلق جهانى زنده قيلمش وخرم وفرخنده ايلمش مصطفى صلى الله عليه وسلم عامى خاص ايلمش خصوصا بنى يعنى عام مرتبه سنده اولان انامى ايمان واسلامله خاص خدا قيلمش وعلى الخصوص بوجمله دن بن بنده سنى خاص الخاص مرتبه سنه واصل ايلمش سيد الانام ديدى (مثنوى) خوابها ميديد جانم در شباب * كه سلام كرد قرص آفتاب * از زمينم بركشيد او برسما * همره او كشته بودم زارتقا * كفتم اين ماخوليا بود ومحال * هيچ كردد مستحيلى وصف حال * يا رسول الله بنم جانم شباب زماننده وجوانلق آواننده خوابلر كوردى اول خوابلردن برى بو ايديكه بكا منامده قرص آفتاب سلام قيلدى زميندن بنى اول آفتاب آسمان اوزره چكدى وچيقاردى بن اول آفتابك ارتقا وبلندلك جهتندن همراهى اولمش ايدم يعنى بر مرتبه ترقى قيلوب عالى مقام اولدمكه حتى اول آفتابه همراهلك قيلمش ايدم پس بيدار اولدقدنصكره كندى كنديمه ديدم بو واقعه ماخوليا ومحالدر ماخوليا اكرچه نتيجه سى اولمين خيالات سوداويه يه ديرلر بونده اضغاث احلام مراد اولور يعنى بعد اليقظه بن كنديمه ديدمكه بو منام اضغاث احلام قبيلندندر ومحالدر هيچ بر مستحيل اولان شئ وصف حال اولورمى بو خود اولمز يعنى بر كمسنه آفتاب سلام ويرمك وانى زميندن چكوب يوقارو چيقاروب كندى مرتبه سنه قريب ايركورمك بر امر مستحيلدر مستحيل اولان ايسه وصف حال اولمزايدى بو واقعه نك ظهور وصورت باغلمسى ونتيجه ويرمسى محالدر (مثنوى) چون ترا ديدم بديدم خويش را * آفرين آن آينهٔ خوش كيش را * چون ترا ديدم محالم حال شد * جان من مستغرق اجلال شد * چون ترا ديدم خوداى روح البلاد * مهر اين خورشيد ازچشمم فتاد * چونكم اى آفتاب معنوى بنى كوردم كنديمى كوردم يعنى چونكم سن شمس هدايتى كوردم سنك نوركله كنديمى دخى كوردم آفرين اول آيينهٔ خوش كيشه يعنى اول سنك آيينهٔ حقيقت نما اولان وخوش دين ولطيف آيين اولان وجود شريفكه كه بنى بكا كوستردى چونكم سن ايكى جهان كونشنى كوردم بكا محال اولان حال اولدى اول واقعه ده خورشيدلك بكا سلام ويرمه سندن مقصود بيلدمكه سن خورشيد معنوينك بكا سلام ويرمسى وانك بنى زميندن چيقاروب آسمانه ايركورمسى سن آفتاب منيرلك بن فقيرى زمين بشريتدن نورانيتكله جذب ايدوب كندى صحبت شريفكه ايركورمسى ايمش شمدى بنم جانم اجلاله مستغرق اولدى وسكا مقارنت ومصاحبت سببيله دولت عظمى وسعادت كبرى بولدى چونكم سنى اى روح البلاد خود كوردم بودخى وجه در چونكم سنى كوردم اى روح البلاد بو خورشيدلك مهر ومحبتى بنم كوزمدن دوشدى يعنى مقدما سن خورشيدى كورمزدن اول بنم كوزمده خورشيد صورينك عظيم شانى وارايدى وآنك علو مرتبه سن كوروب اكا مهر ومحبتم وارايدى اما چونكم سن خورشيد دوجهانى كوردم تحقيقا اى جميع بلادلك روحى بو خورشيد صورينك مهر ومحبتى كوزمدن دوشدى بو كا اصلا رغبتم وعشق ومحبتم قالمدى سنك بكا ويرديكك ارتقا ورفعت بو صورى اولان ارتقا ورفعتدن نيجه وجوهله اولى وافضلدر (مثنوى) كشت عالى همت از تو چشم من * جز بخورى تنكرداند رچمن * نور جستم خود بديدم نور نور * حور جستم خود بديدم رشك حور * يوسفى جستم لطيف وسيم تن * يوسف ثانى بديدم در تو من * در پى جنت بدم در جست وجو * جنتى بنمود از هر جزو تو * يا رسول الله سندن بنم چشمم عالى همت اولدى يعنى سنك همتكدن بنم چشم جانم همت بولدى وبلند نظر اولدى ولهذا چمنه خوراقدن غيريله نظر قيلمز بو عالمده اولان باغ وبوستانه بلكه كون ومكانه ملتفت اولمز بن نور استدم خود نور نورى كوردم والمنة لله كه جميع انوارلك معدنى اولان سن سراج منيره وخورشيد بى نظيره ارشدم بن حور استدم خود رشك حورى كوردم يعنى مقدما بر محبوب پرنور طلب ايلدم بحمد الله شمدى حوريلرلك مغبوطى ومحبوبلرلك مرغوبى كوردم بن بر لطيف وسيم تن يوسف استردم سنك وجود شريفكده بن بر يوسفستان كوردم يوسفستان يوسفلك محلى ديمكدر يوسفدن مراد بونده حسن وجمال وكمال صاحبى بر محبوب معنويدر يعنى اى رسول خدا بن بوآنه دك بر حسن وجمال ولطف وكمال صاحبى بدن شريفى نور توحيدايله سيم كبى بياض وخالص اولمش بر محبوب معنوى استردم كه اكا عاشق اولم وخدمتلر قيلم واندن نيجه لذتلر بولم بحمد الله تعالى سنك وجود شريفكده جميع حسن وجمال ولطف وكمال صاحبى اولان محبوبلرلك محلى ومعدننى كوردم وجمله سنى سنده جمع اولمش مشاهده قيلدم صورتا ومعناسن جمله خوبلردن احسن واجمل وخلقا وخلقا جميع محبوبلردن الطف واكملسن بوانه دك جنت اردنجه جست وجوده ايدم بكا شمدى سنك هر برجزوكدن بر جنت كوروندى جنت انواع اشجار واثمارى جامع اولان شول بوستانه ديرلر كه انك درختلرى زمينى اورتمش اوله وجنت ايكى قسمه منقسمدر برينه جنت آجله

دیرلرکه یوم آخرتده اکامؤمنلر داخل اولسه کرکدر که هرکس استعدادی قدر انده مرتبه لرن بولسه لر کرکدر و برینه
دخی جنت عاجله دیرلرکه اول بودنیاده الله تعالی حضرتلرینك عارف قوللرینه میسر اولمش و عارف و عالملر اول جنت
عاجله یه روحانیتله دخول قیلمش و انده نیجه ذوق و صفا بولمشدر کما قال بعض العارفین ان فی الدنیا لجنة عاجلة من
دخلها لا یشتاق الی الجنة الآجلة قیل ما هی قال معرفة الله کذا فی شرح الحکم پس حضرت رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلمك هر بر جزؤنده معرفة الهیه دن نیجه معرفت وار ایدی حضرت ابوبکر الصدیق رضی الله عنهك اول
معرفت جنتلری اولان رسول علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك هر جزؤندن مرئی و مشهودی اولدی اول جنت
معنویه و روحانیه نك لذتلرنی و رایحه لرنی بولدی و جنتی بو دازه ربز زؤنده یکه بو معنایه اشارت قیلدی (م ی) هست
این نسبت بمن مدح وثنا) هست این نسبت بتو قدح و هجا) همچو مدح مرد چوپان سلیم) مر خدا را پیش موسی کلیم
که بجویم اسپشت شیرت دهم) چارقت دوزم من و پیشت نهم * قدح اوراحق بمدحی بر کرفت) کرتو هم رحمت کنی
نبود شکفت) بو سنك حقکده ایلدیکم مدح وثنا بکا نسبت مدح وثنادر اما سکا نسبت قدح و هجادر یعنی شو مدح
وثنالر یکه بن سن سلطان عالیشانك حقنده ایلدم اول مدح بنم مرتبه مه نسبت مدح وثنادر اما سن سلطان
عالیشانك علو قدرینه نسبتله هجو و قدح منزله سنده در مثلا سلیم اولان مرد چوبانك حضرت موسی کلیم علیه السلامك
حضورنده خدای تعالی حضرتلری ایچون اولان مدحی کبیدر که او چوبان حق تعالی حضرتلرینی بو کونه
مدح ایلدی که ای بنم محبوبم و معبودم اکر بن سنی بولایدم سنك اپشکی استیدم و سکا سود و بریدم سنك چارقکی
دیکیدم و سنك او کیکه قویدم بو کونه وصفلری اول چوبان مدح صاندی اما فی الحقیقه بو مدحلر عین قدح اولدی
ولیکن حق تعالی حضرتلری اول چوبانك قدحنی مدح ایلمکله طوتدی بر مدح مرتبه سنده طوتدی دینسه دخی
وجه در واول چوبانه حق تعالی رحمت ایتدی اکر سن دخی ای حق تعالینك حبیبی بکا رحمت ایلسك عجب دکلدر که
سن دخی حق تعالی حضرتلرینك اخلاقیله متخلق خلق عظیم صاحبی بر نبی کریمسن دیدی (مثنوی) رحم فرما بر قصور
فهمها * ای ورای عقلها و وهمها) ای رسول خدا فهملرك قصوری اوزره رحم ایله ای وهملرك و عقللرك وراسی یعنی
ای اوهام و عقولك وراسنده اولان سلطان اعظم و حبیب اکرم سن بزم فهملریمزك قصوری اوزره مرحمت قیل
وسنك حقکده ایلدیکمز تقصیراتی عفو بیوردیدی بو بیتلر بو عذرلرا کرچه ابوبکر الصدیق رضی الله عنه
حضرتلرینك لسان شریفندن اول سلطان کائناته خطابا دینلمشدر ولیکن بونده تنبیه و اشارت واردر شو معنی
اوزره که اول حضرت علیه الصلوة والسلامی بر کمسنه کما هو حقه مدح وثنا ایلمکه قادر اوله مز و هر نقدر مطری اولسه
وانك مدح وثناسنده عظیم مبالغه قیلسه بنه انك شانه لایق مدح وثنا قیله مز زیرا کورکه افضل اصحاب کزین و اکمل
ارباب صدیق و یقین اولان حضرت ابوبکر الصدیق رضی الله عنه اول حضرتك حقنده ایلدیکی مدح وثنانك قصورینه
معترف اولیحق واول حضرته بو کونه اعتذار قیلیجق غیری کمسنه لرانی کما هو حقه نیجه مدح قیلورلر و نه وجه ایله
اکا ثنا ایلیه و انك اوصاف عظیمه سنی سویلمکه قادر اولورلر اصلا بر کمسنه انی بو نطق و بو دهانله مدح ایلمکه
قادر اوله مز * بیت * فان فضل رسول الله لیس له * حد فیعرب عنه ناطق بفم (مثنوی) ایها العشاق اقبال جدید
از جهان کهنهٔ نو کن رسید * ای عشاق اقبال جدید نو کن اولان جهان کهنه دن ایرشدی جهان
کهنه دن مراد جهان قدیمدر که فی الحقیقه اول جهان قدیم نو کندر پس حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی اول
جهان کهنه وقدیمدن همیشه علی التوالی نو بنو نیجه حاللر و بی شمار اقباللر ایرشدیکنی عشاقه بیلدیروب وانلره
تنبیه و خطاب ایدوب دیرکه ای عشاق الهی یکی اقبال و تازه و نو بر حال یکی ایدیجی و نو و تازه قیلیجی جهان قدیمدن
بنه ایرشدی (مثنوی) زان جهان کو چارهٔ بیچاره جوست * صد هزاران نادرهٔ دنیا در وست * اول جهاندنکه
او بیچاره نك چاره سن دیلیجیدر صد هزاران دنیانك نادره سی انده در یعنی سکا دیدیکم جهان کهنهٔ نو کن
اول جهاندرکه بیچاره اولان کمسنه لرك چاره سنی استیجی و بی مددوبی درمان اولنلره مدد و درمان ایلیجیدر دنیانك
نیجه بو زیلك عجیبه و غریبه اولان کمیاب و عزیز الوجود اولان شیلرینك اصلی اول جهانده در مقصود بو جهاندن
جهان الهی و عالم الهی و معنویدر و کانه حضرت مولانا بر حالدن بر آخر حاله و بر مقالدن بر آخر مقاله نقل ایلدکارنه
بسط مقدمه بیورر لر و صدیق رضی الله عنه حضرتلرینك قصه سندن وانك حضرت نبی صلی الله علیه وسلم ایله اولان
مکالمه سنی بیان ایلمکدن رجوع ایدوب واول قصه یی مقال کهنه مقامنه قویوب بلال رضی الله عنه و هلال
حضرتلرینك حسب حالنی وانلرك اسرارینك مقالنی بیان ایلمکه اشارت و بشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) ابشروا
یا قوم اذ جاء الفرج * افرحوا یا قوم قد زال الحرج * افتابی رفت در کازهٔ هلال * در تقاضا که ارحنا یا بلال * ای قوم

بشارت اولسون سزه فرح وقتی کلدی ای قوم فرحنالك اولك تحقیق حرج کتدی یعنی ای قوم عشاق بری بریکزه
بشارت ویرلك زیرا بر آخر سرور و شادی وقتی کلدی و فرحنالك اولك زحمت و ملالت و سآمت زائل اولدی ایشیدلك
بو قصهٔ جدیدی کوش ایدك که بر عظیم الشان اولان بر آفتاب هلالك حقیر و صغیر اولان خانه سنه کتدی کازه کاف
عربیله حقیر و صغیر اوه دیرلر هلال حق تعالینك مقبول بنده لرندن بر بنده نك اسمیدر که قصه سی عن قریب بو سرخ
شریفده مذکور اولور و آفتابدن مراد حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلمدر یعنی اول آفتاب معنوی
و خورشید روحانی هلال نام بنده نك ساکن اولدیغی حقیر و صغیر اولان خانه یه کتدی تقاضاده بویله دیوکه ای بلال
بزی دکلندر و آواز خوشکله بزم یورغونلغمزی کیدروب بزه راحت ایرکورار حنا یا بلال قولنك تحقیق جلد اولده
درمعنیٔ این حدیث که مصطفی صلی الله علیه وسلم فرمودان لربکم الی اخره سرخنده (جان کمالست و ندای
او کمال) مصطفی کویان ارحنا یا بلال) بیتنك سرخنده مرور ایتدی انده طلب اولنه (مثنوی) زیر لب می کفتی از بیم عدو
کوریٔ او بر مناره رو بکو * ای بلال عدونك خوفندن محبوبك نام شریفنی زیر لب دیردك یعنی عدوی دین اولان
جهودلك و مشرکك قورقوسندن مقدما حضرت حقك نام شریفنی کیزلو سویلردك انك کورلکنه شمدی مناره اوزره
صعود ایله واول حضرتك نام شریفنی الله اکبر دیو سویله و دخی انی آواز بلند ایله تمجید ایله تا کم سنك لطیف آوازکدن
راحت بوله وزوذ و قلر و صفالر حاصل قیله وزدیدی (مثنوی) می دمد در کوش هر غمکین بشیر) خیز ای مدبر ره اقبال کیر
* ای درین حبس و درین کند و سبش * هین که تا کس نشنود درستی خمش * هر غمکینك قولغنه بشیر نفخ ایلر یعنی
سویلر ای مدبر قالق اقبال یولن طوت ای بو حبسده و بو قوشده و بو کهله ده قالمش اکاه اول تا کمسه ایشتمیه قورتلدك
خوش اول بشیردن مراد بونده مؤذندر حضرت بلال رضی الله عنه مناسبتله و داعی الی الله اولان مرشد اولمق
دخی جائزدر نته کم (ومن احسن قولا ممن دعی الی الله) آیتنده اولدیغی داعی الی الله اولان مندن مرادهم مؤذندر
دیمشلر و هم مرشد اولان عالم ربانیدر دیو تحقیق ایلمشلردر کند کاف فارسینك فتحه سیله قوتش دیمکدر درین کند درین
جای کند تقدیرنده در سبش بنه دیرلر بودخی درین سبش تقدیرنده در و بو مصرع ای درین حبس و درین جای کند
و درین سبش مانده تقدیرنده اولور می دمد اکرچه لغت حسبیله نفخ ایلر معناسی ویریلور لیکن میکوید معناسنه
استعمال اولنور و تقدیر کلام و تعبیر مرام بویله دیمك اولور که هر جهل و غفلتله غمکین اولان کمسه لرك کوش هوشنه
بشیر الهی اولان بلال رضی الله عنه حضرتلرینك قائم مقامی اولوب اذان ویرن مؤذنلر و دخی داعی الی الله اولان
مرشدلر بویله دیو سویلرلر ای حضرت حقدن غافل اولوب اردنه کیدن قالق اقبال و دولت یولن طوت و سبب فلاح
و نجاح اولان صلاته کل و حضرت ربکه توجه ایدوب تضرع و نیاز ایله که صلوة سبب فلاح و راه نجاحدر وای بو حبس
طبیعتده و محنت اولان جای خبیثده و بتلکده قالمش یعنی ای بو عالم طبیعتك حبسنده و قوتش اولان دنیا برنده
و بتلر و بیره لرکبی اولان افکار فاسده و همزات شیطانیه ده قالمش کمسه اکاه اول قورتلدك بو سوزی اغیاردن کمسه
دیمه تا انلر اشتمسون سنکه بشیره متابعت ایلیه سن لابد حبس طبیعتدن و جای کند دنیویدن و افکار نفسانی و همزات
شیطانیدن قورتلورسن و فلاح و نجات بولورسن و مراد و مقصوده واصل اولورسن اما زنهار بو اسراری اغیاره دیمه
خوش اول تا کم اغیاردن بریسی بونی اشتمیه (م ی) چون کنی خاموش کنون ای یارمن * کز بن هر مو بر آمد طبل زن
انچنان کرشد عدو رشك خو * کوید این چندین دهل را بانك کو * ای بنم یارم شمدی کندیکی نیچون خاموش ایلرسن
کنی شوی معناسنه اولوب ای بنم یارم شمدی نیچون خاموش اولورسن دیمك اولور جائزدر که هر مویك دبندن طبل زن
کلدی و وحدت حقی اعلان و اعلام قیلدی عدوی رشك خوانچلین اصم اولدیکه دیر بو قدر دهلك صداسی قنی بو بیتلر
اکرچه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم طرفندن بلال رضی الله عنه حضرتلرینه خطابا دینلمشدر لکن
هر عصرده دولت دین و اعانه واصل اولان و نعمت عرفان و ایقانی بولن کملره (واما بنعمة ربك فحدث) آیت کریمه سنك
موجبنجه اول نعمتدن تحدیث ایلمك و دین مبینك شانی اعلان ایتمك ایچون آندن سویلمك وانی اعلان و افشا ایلمك لازم
اولنلردندر نته کم حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم بلال رضی الله عنه حضرتلرینه بو کونه خطاب ایدوب بیوررلر
ای بنم یارم شمدی الله تعالی حضرتلرینی ذکر ایلمکدن وانك حمد وثناسنی بی خوف عدو علی ملاء الناس سویلمکدن
نیچون خاموش اولورسن و جهر ایله توحید و تهلیل قیلمقدن نیچون سکوت قیلورسن که هر قیلك دبندن بر طبل زن
ظهوره کلوب سر توحیدی اعلان و اظهار ایلدی حسد خویلو عدو دین و دشمن اهل یقین انچلین اصم اولدی و بی
اذعان قالدیکه بو قدر مؤذنلرك بش نوبت طبل زنلکن و نعره لرن کوروب لکن انلرك بانك و صدالرینك سری معنیلرندن
غافل اولوب بو قدر طبلك بانك و صداسی یعنی سر و معناسی قنی دیرنته کم بر کمسه محکم صاغر اولسه طبلك چالندیغی

كوررولیكن صیت وصداسنی استماعه قادراوله مز بوقدر طبلك بانك وصداسنی قنی دیر كذلك كوش هوشی اصم
اولان كمسه لرك هم مؤذن اولانلرك وراه حقه دعوت ایدنلرك نعره زنلكندن معنی فهم ایده میوب بوقدر طبل زنك بانك
ومعناسنی قنی دیرمرشد آوازنی استماعه قادراولمین صاغراولان صغرلرهم انلرك افعالنی وحركاتنی كوررلر ولیكن بونلرك
سرومعناسنی ندردبوانلردن معرض اولورلر وبونلرك سرومعناسن كوره میوب فعللرینه وحركتلرینه انكارقیلورلر
(مثنوی) میزند برروش ریحانكه طریست * اوز كوری كویداین آسیب چیست * می شكنجد حوردستش می كشد
كورحیران كرچه دردم می كند * این كشاكش چیست بردست وتنم * خفته ام بكذارتا خوابی كنم * انكه
درخوابش همی جوبی وبست) چشم بكشا كان مه نیكو بیست) عدورشك خونك یوزی اوزره ریحان اوررکه طرید ر
اول كورلكندن دیر بوآسیب وزحمت ندرانك النی حوری چكروشكنجه ایلر كورحیرانكه بوبكاندن دردایلربنم دستم
وتنم اوزره بوكشاكش عجب ندردیروای جذاب اولان كمسه بنی خفته قوتابرخواب ایلیم دیرای كوردل اول كمسه بیكه
انی خوابده همیشه دیلرسن اول سنی جاذب اولان وكندیسنه چكن اولدر كوزكی اكه آچ اول نیك بی اولان ماهدریعنی
حسد خویلو اولان عدوبه ریحان كبی خوش بوی اولان پندونصیحت برمحبوب معنوی اولان مرشدوهادی
طرفندن انك یوزنه قرشوطوقنورکه حدذاتنده اول پندونصیحت ریحان وسنبل وضیمران كبی لطیف وطریدرولیكن
اول ضال ومضل كوردیلكندن دیربوزحمت ندر وبوبكانیچون طوقنوروبیچون زحمت ومشقت ویرركوبا اول كوردل
برلطیف حوری النه یاپشوب كندیسنه چكرمحكم حتی اول كورك النی اغریدر كوردل ایسه اول جذاب اولان
حورینك حسن جمالنی كوره میوب انك اقدامنده حیراندر بوبلهدوكه بوآدم بكانه سببدن دردایلروبوكمسه بنی بوبله
چكوب نیچون كندی حالمه قومیوب رنجیده ایلرعجبا بنم دستم وبدنم اوزره بوكشاكش ندروبنی چكن نه كونه كمسه در
پس اول جذاب اولان محبوبه دیركه ای اداخوبنی خواب غفلت ایچنده یاتمش قوتاكم خواب غفلتده استراحت قیلم
وبوخواب غفلت ایچره بعض رؤیالر كورم ونفسمك مرادایلدیكی نعمتلره وراحتلره ایرم پس بوكونه كوردللره دینوركه
ای كوردل اول نعمتی كه خواب غفلت ایچره دیلرسن واول وصلتی كه بونوم جهالت ایچره طلب ایلرسن اول وصلت
ونعمت خودفی الحقیقه سنی جاذب اولان محبوب ودلبردرا كرحقیقت كاری كورمك استرایسك چشم جانكی آچ
وبرخوشجه نظرایله كوركه اول ماه نیكوبی دركه مرشدلرواسطه سیله سنی كندیسنك وصلتنه ومشاهده سی نعمتنه
جذب ایلرحتی سنی رنجیده ایتمك مرتبه سنه ایركوررلكه باشكه نیجه بلالركتوررتا كا طوعا مطیع ومنقاداولهسن
وكندیكی تسلیم قیله سن وسنی كندیسنه بوبله جذب ایتمكدن مقصودنه ایدوكنی بیلهسن كه بوجمله سنی دعوت
قیلمقدن ودعونه اجابت ایلدكچه بلاومحنتله سنی امتحان ایلمكدن مرادولدركه سن اول جذاب اولان محبوبی بیلهسن
واكاصدل وجان ایله مطیع اولهسن تاكم خواب غفلت ایچره استدیكك ذوق ونعمتی كوزیكی آچوب بیداراولدقده
مشاهده قیله سن واستدیكك محبوب همان سنی كندیسنه جذب قیلن محبوب ایدوكنی بروجه یقین برخوش كورهسن
(مثنوی) زان بلاها برعزیزان بیش بود * كان تجمش یاربا خوبان فزود * لاغ باخوبان كند برهرهی * نیز كورانرا
بشوراند كهی * خویش را یكدم بدین كوران دهد * تاغریواز كوی كوران برجهد * اول سببدن بلالرعزیزلر
اوزره زیاده اولدی كه اوتجمشی یارخوبلره زیاده ایلدی خوبلرسببیله زیاده ایلدی دیمك هم جائزدر تجمش تفعل وزننده
جمش دندرجمش قیل قازیغه درلرنته كم جمشت شعره دیرلرقچن بركمسه بركمسهنك موینی قازیوب یولسه پس بونده
تجمش یوزده اولان قیلی ازاله قیلمق معناسنه درنته كم محبوبلرمشاطه لره یوزلرینك قیللرینی یولدررلر امااكثرشعرا بونی
نازوشیوه ودلربالق ایلمك معناسنه هم استعمال ایلرلركه تزیین وجه حسن ونازمعناسنه مستلزم اولدیغندن اوتری
پس یارحقیقته نسبتله تجمش اظهارنازوعرض جمال ایلمكدن كنایه اولور تجمش تلعب معناسنه ده كاورنته كم
نساایله ملاعبه ایلین كمسه یه دینور بومحلده بومعنی دخی یرنده اولوروبوبیت ثانی بومعنانی تأیید قیلورنته كم یوردر
اول یارهر بریولده خوبلرله لاغ ایلر كاهی كورلری دخی قینادر وجوشه كتوررمثلا بردم كندیسنی بوكورلره ویرر
حتی كورلركوینندن غریووناله لرظاهراولور برجهدا كرچه صبرارمعناسنه درلكن بونده ظاهراولور معناسنه
استعاره اولنمشدروتوضیح معنی وتحقیق نحوی بوبله دیمك اولوربعض زمانده یارحقیقی كوردل اولنلره بوبله معامله ایلر
امااكثرزمانده عزیزالوجوداولان نیكولره وخوبرولره بومعاملهیی زیاده قیلراندن اوتری بلالروعنالرعزیزالوجود
اولان كمسه لراوزره زیاده اولدی نته كم اشدالبلاء على الانبیاء ثم الامثل فالامثل حدیث شریفی بومعنایه دلالت قیلدی
زیراكه یارحقیقی اول حسن وجمال ویاخودملاطفه ولاغی خوبلره زیاده ایلدی خوبلردن مراد انبیا علیهم السلام
واولیا وعلما وصلحا رحمة الله علیهم اجمعین وبونلرك امثالی اولان اتقیا اولوروبارحقیقینك بونلری برشیئه مقید

ومبتلا

ومبتلاقیلمسی وبعده ینه ازاده ایدوب برذوق وبركونه خوش حال ایلمسی كوباكه بونلره لاغ ولطیفه كبی ایلمك اولمشدر
پس هر بریولده یعنی هر برجانبه توجه ایلسه لربهرحال بونلری كاه مقید وكاه آزاده وكاه منقبض وكاه كشاده
قیلمقدن خالی اولمزبوبله اولیجق بوخوبلره وبینا اولان محبوبلره هر بریولده لاغ ولطیفه ایلمش اولوراما كاه كاهی
كوردل اولانلری دخی برحاله مبتلا ایلروانلری دخی بروجهله جوش وخروشه كتورربردم كندیسنی بوكوردل اولان
عوامه ویرریعنی بونلرك مرادی ومقصودی اوزره اولورحتی انلرك قبیله سندن هوبله هایله غریووزاریلكار
ظهوره كاورهماندمكه استتار واحتجاب ایلیه انلردن اول غریووناله كیدوب ینه نفسلرینك مقتضاسنه
مشغول اولورلر پس یارحقیقینك مظهرلری اولان انبیا علیهم السلام واولیای عظام دخی بوخلق وبوصفت اوزره
خلقله معامله قیلورلرا كثرزمانده معنوی اولان خوبلره وروحانی اولان محبوبلره لاغ ولطیفه ایدوب انلرله معامله
ومكالمه قیلورلر وكاه اولوركه بوكوردل اولان اهل دنیادن برینه كندیلرینی كوستروب انلرله معامله ومكالمه قیلورلر
تاانلردن غریووناله كله واول دلبرمعنوینك مرتبه سنی وشان شریفنی بیله نته كم حضرت حبیب اكرم صلی الله علیه
وسلم هلالك كوردل اولان خواجه سنك اوینه كلدی واول حضرت اكا كندویی كوستردكدنصكره هلالك دخی اكا
علوشاننی وجمال جاننی كوستردی واكای كوردل سنك خانه لك ایچره بوبله برصاحب جمال ومحبوب معنوی واردرسن
انی نیچون كوره مزسن وانك قدرشریفنی نیچون بیله مزسن دیوعتابلروتوبیخلرایلدی نته كم بوسرخ شریفدن انك حالی
معلومك اولور * قصهٔ هلال كه بندهٔ مخلص بود خدا راوصاحب بصیرت بی تقلید پنهان شده در بندكی مخلوقات
جهت مصلحت نه ازعجز چنانكه لقمان ویوسف ازروی ظاهر وغیرایشان بندهٔ سایس بود امیر را وان امیر مسلمان
بود اما چشم بسته * بوسرخ شریف هلالك قصه سیدركه هلال خدای تعالی حضرتلرینه خالص ومخلص بربنده
ایدی وتقلیدسز صاحب بصیرت ایدی امامخلوقاتك بنده لككنده پنهان اولمش واختفا قیلمش ایدی وانك بنده لكی
التنده مختفی اولمش ایدی وكذلك یوسف صدیق صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرتلری دخی ظاهر یوزندن بنده
اولمش وعزیز مصره نیجه زمان خدمت ایتمش ایدی وبوندن غیری نیجه صاحب سعادتلر بنده لك اختیار قیلمشلروبنده
اولمق تحتنده مختفی اولمشلردرمثلا اولیادن بری دخی خیرالنساج قدس الله سره العزیز حضرتلری كبی كه اول دخی
بركمسنه نك بنده لكنی اختیار ایلمشدروبونك قصه سی نفحاتده مسطور اولدیغی اوزره اولدركه اوائل حالده ریاضت كش
وتارك دنیا مشایخ عظامه خدمت قیلمش ومرید ومحب صاحبی اولمش بركمسه ایدی اكثرزمانده مقابرمسلمینی
زیارت ایدوب كورستان ایچره كزردی برآخرشهرده بركمسه قول قاچروب شیخك ساكن اولدیغی یرده اول برعبدلك
خبرین الدی وانی بولمغه عزیمت قیلدی اول شهرلك كنارینه كلدی كوردیكه كورستان ایچره بركمسه كزرآنی كندوسنك
بنده سنه بكزدوب یاننه كلدی حكمت الهی شیخ كندینك بندهٔ كریخته سی صانوب اكاسن بنم قاچان قولم دكلمیسن
دیوسؤال ایلدكده شیخ دخی كمال لطفندن لا دیمیوب نعم بن اول عبدابقم دیمش اول كمسه دخی بنم اكرصحیح قولم دكل
ایسه ده بودخی اكا بكزربونی انك برنه طوترم دیوب منزلنه كتورمش واول كمسنه نك وافرجلاهلرتز كاهی وارمش شیخی
انك برینه قویوب بوبزلری طوقوسائربنده لركبی دیوب امرایلمش شیخ دخی اول خدمت اوزره نیجه شهوروا عوام مقید
اولمش وكارقیلمش مكركه شیخك بعض خلفاسی اول شهره كاورلروانده اولان خلقی ارشاد قیلورلرایمش پس اول زمانده
شیخك برخلیفه سی اول شهره كلمش وشیخی بنده لكه اتخاذایلین خواجه واروب اندن بیعت وانابت قیلمش وكندی
خانه سنه انی دعوت ایلمش بعدالطعام شیخك خلیفه سی اول خواجه یه دیمش كاروكسبك نه یوزندندر خواجه دیمش
برقاچ جلاه تزكاهم واردر وبرقاچ بنده لرم واردرانلر بزطوقورلرپس انی فروخت ایدوب آنكله كچینرزدیمش شیخك
خلیفه سی انی كورمكه رغبت ایدوب كارخانه یه كلمش كورسه كندی شیخی انك بنده لری ایچره نسج ثیاب ایلرهماندم النه
واایاغنه دوشمش خواجه اكا انك تعظیمن كوروب حیران قالمش ودیمش كه بوكیمدركه سن انك النی ایاغنی اوپرسن اول كمسه
بنم شیخمدردیمش وخواجه دخی حقیقت حاله واقف اولمش تكرارانك بنده ومریدی اولمش وجمله كارخانه سنی ومال
وملكنی شیخه تسلیم قیلمش واول كریخته اولان بنده سنی دخی بولمش بومناسبتله اول عزیزك لقبی خیرالنساج قالمش
همچنان هلال رضی الله عنه حضرتلری دخی اولیاء اللهدن ایدی امابرامیرك بنده سی ایدی وانك اسب واسترنه خدمت
ایلردی واول امیرمسلمان ایدی اما هنوز دخی چشم بسته ایدی بصربصیرتی كشاده اولمش واحوال باطنی وحقایق
مشاهده قیلمش ایدی (داند اعمی كه مادری دارد) لیك چونی بوهم درنارد) اعمای مادرزاد بیلوركه برمادر طوترلیكن
نیجه ایدوكین وهمه كتورمزیعنی بركمسه انادن كورطوغسه اناسنك وارایدوكن بیلورولیكن نه شكلده ونه هیئتده
ونه صورتده ونه حالتده ایدوكنی وهمه كتورمكه قادراولمز وتعقل دخی قیلمزصكره دن اعمی اولسه هم مادرنك نه شكلده

ایدوکنی ونه صورتده ونه لباسده اولدیغنی وهمه کتورمکه قادراولمز پس لیس الاعمی من یعمی بصره انما الاعمی
من تعمی بصیرته حدیثنك موجبنجه اصل اعمی بی بصیرت اولندر پس بصیرتی کوراولان کسه دخی کندوسنك
مربیسی اولدیغنی بیلورولیکن انك نه حالده ونه صفتده اولدیغنی وهم وادراکه قادراولمز * اکربااین دانش تعظیم
مادرکند ممکن بود که ازاعمی خلاص یابد اذا اراد الله بعبد خیرافتح عینی قلبه لیبصره بهما الغیب * اکراول کوردل
بودانشله وبوقدرادراکله مادرمعنویسنه یعنی مربیسنه تعظیم وتکریم ایلسه ممکن اولورکه اول تعظیم سببیله
عمای دلدن خلاص بولور وبی بصیرت اولمقدن قورتلورکه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر
شول دمکه الله تعالی حضرتلری برعبدنه خیرمراد ایلیه انك قلبنك ایکی کوزنی فتح ایلر اول ایکی کوز سببیله آنی عالم
غیبه واسرارلاریبه بصیرایلمکدن اوتری قلبك ایکی کوزندن مرادبری عقل وبری دخی فکر صائبدرکه بوایکیسی
قلبه ایکی کوز کبیدرکه بونلره بصیرت ودیدهٔ دل دخی دیرلرچون حق تعالی برقولنه خیرمراد ایلسه انك کوکلی کوزنی
کشاده ایلر پس اول کسه اسرارباطنی واحوال غیبی بیلیجی ومستوراته مطلع اولیجی اولور * این راه رازندکیء دل
حاصل کن کین زندکیء تن صفت حیوانست * بویولی دل زندلکندن حاصل ایله که بوتن زنده لکی علم ومعرفتله میسر
اولورتنه کم دل مرده لکی جهل وغفلتله ظهوره کلورکما قال علی کرم الله وجهه (بیت) حیاة القلب علم فاغتنمه) وموت
القلب جهل فاجتنبه * پس معنی بویله دیمك اولورکه بوقلب کوزکی کشاده قیلمق وعالم غیبه ناظراولمق یوانی قلبك
حیاتندن حاصل ایله زیرا بوبدنك اکل وشربله زنده اولمسی وبوبدن کوزنك اشکاله نظر قیلمسی صفت حیوانیه درانسان
اودرکه قلبنی علم ومعرفت ایله زنده قیله وبصر بصیرتی نورهدایتله منور ایلیه اندنصکره اول بصر بصیرتله بواطن اشیایه
نظر قیله پس حقیقت نه ایدوکنی کوروب یله تاشك وشبهه دن بری اوله (مثنوی) چون شنیدی بعض اوصاف بلال
بشنوا کنون قصهٔ ضعف هلال * ازبلال اوبیش بود اندرروش * خوی بدرا بیش کرده بدکشش * ای مستمع اولان
وبوکلام هدایت انجامی اصغا قیلان کسه چونکم بلال رضی الله عنه حضرتلرینك وصفلرینك بعضسنی استماع
ایلدك شمدی هلال حضرتلرینك ضعفنك قصه سنی ایشت وانك زیاده ریاضت ومشاهده دن هلال کبی ضعیف وخلال
کبی نحیف اولدیغنی کوش ایت سلوکده وطریق حقده وروشده اول هلال بلال رضی الله عنه حضرتلرندن زیاده
ایدی خوی بدی اول هلال چوق زیاده دبه لمش ایدی کشش کافك ضمه سیله کشتن لفظندن اسم مصدردراما سهولت
معنی ایچون بونده اسم مفعول معناسی ویرلدی (مثنوی) نه چوتوپس روکه هردم پس تری * سوی سنکی می روی
ازکوهری * سنك کبی پس رو دکل که هردم پست ترسن کوهرلکدن سنکلك جانبنه کیدرسن سنکیده وجوهریده
اولان بالوحدت ایچون اولوب برجوهردن اعراض ایدوب برسنك جانبنه کیدرسن دینسه دخی جائزدر یعنی هلال
حضرتلری ای سالك شکسته اولان کسه سنك کبی اسفل دکل ایدیکه سن هرنفسده سفلیرلك کیدرسن مرتبهٔ
انسانیت که جوهریتدر اول انسانیتك شرف وقدرنی بیلیوب اندن اعراض واجتناب قیلوب سیم وزرکه حجرومدرکبی
جمادات قبیلندندر انك جانبنه کیدرسن واکاسیل ومحبت ایدوب کوهرعمری انك یولنه خرج ایدرسن حتی کندنکچه
قلبك * فهی کالحجارة اواشد قسوة) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره حجرکبی غلیظ اولور بلکه من حیث القسوه حجردن
اشداولور ومنزلهٔ جمادات که اسفل جمیع منازلدروجودك اسفلی جمیع منازل اولان جامدمنزله سنه دك کتدکچه تنزل
قیلور(م ی) انجنان کان خواجه رامهمان رسید) خواجه ازایام وسالش بررسید) کفت عمرت چندسالست ای پسر
بازکو ودرمدزدوبرشمر * مثلا انجلین که اول خواجه یه مهمان ایرشدی خواجه اول مهمانك ایامندن وسالندن
اوزره ایرشدی یعنی اول مهمانك ایام وسالنك اوزرندن ایرشدی واوته سندن بری کلدی سؤال قیلدی بررسید لفظی
ازلفظیله استعمال اولندقده اوزرندن بری ایرشدی واوته سندن بری کلدی معناسنه استعمال اولنور وتاغورندن
واصلندن سؤال قیلدی دیمك محلنده اداولنور وبررسید پرسید معناسنه در وزن ایچون واوزیاده اولدی یعنی پرسید
ایکن بورسیداولدی که سؤال ایلدی معناسنه دردین شارحلر خطا ایلمشلر واصح اولان نسخه لره مخالف سویلمشلردر
زیرا جمیعا اصح اولان نسخه لرده بررسیده ایکی رایله ثابت اولمشدر پس اصلنده پرسیدایدی وزن ایچون واوایله بورسید
اولدی دیو واویازنلرلفظا ومعنا کلمه یی تحریف قیلمشلردر خواجه اول مهمانه دیدی سنك عمرك ای پسر قاچ ییلدر
کیروسویله اوغورلمه انی عدایله مدزدا کرچه اوغورلمه معناسنه درلکن پنهان ایلمه وکتم قیلمه معناسی ویرلور (م ی)
کفت هجده هفده یاخودشانزده * یاکه پانزده ای برادرخوانده * کفت وایس وایس ای خیره سرث * بازمیرو
تابکس مادرت * مهمان خواجه یه جواب ویروب ایتدیکه ای برادرخوانده اون سکزاون یدی یا اون التی یا اون بشدر
اون سکزهفده اون یدی شانزده اون التی پانزده اون بشه دیرلر برادرخوانده برادراوقنمش وقرداش دینمش معناسنه در

پس خواجه مهمانه دیدی ای سنك باشك بولانمش وای سراسیمه اولمش کیرورلك کیرورك کیت تامادرلك کسنه یعنی
ای سراسیمه اولان کسه کیرو وارد نه کیت کتدکچه اشاغه تنزل ایت آنه نك فرجنه دك که ابتدا اندن بری ظهوره کلدك
وبوقدرترقی وتصاعد قیلدك شمدی مرتبهٔ علویدن سفلیسی جانبنه تنزل ایت وکتدکچه کادیکك بره کیت دیدی وبومعنی
مرتبهٔ اسفلدن ظهوره کلوب وانسانیت مرتبه سنه واصل اولوب احسن تقویم بولدقدنصکره تکرار حیوانیته وجمادیته
تنزل ایلین کسه لره واسفل السافلین اولان مقام طبیعته مردود اولان طائفه یه توبیخ وتعریض اولور وبومعنایی
مؤیدومقرربوحکایتی دخی نظمه کتوروب بیوررلر * حکایت درتقریرهمین سخن (مثنوی) آن یکی اسبی طلب کرد
ازامیر) کفت روان اسب اشهب رابکیر) کفت این را من نخواهم کفت چون) کفت اوواپس روست وپس حرون) سخت
پس پس می رود اوسوی بن * کفت دمش رابسوی خانه کن * مثلا اول برکسه اول امیردن براسب طلب ایلدی اول امیر
اول کسیه دیدی یوری اول اسب اشهبی طوت یعنی اول بیاض آتی اخذایت دیدی اول طالب اسب امیره دیدی یاامیر
بن اول اسبی ایستمزم امیراکادیدی نیچون ایستمزسن اول طالب اسب اول امیره دیدی اول اسب کیرووارد نه کیدیجیدر
وزیاده حروندراکربرکسه اکابنسه وکندینك خانه سی جانبنه توجه ایدوب آنی سورملك دیلسه اول اسب محکم اردنه
اردنه کیدر بن جانبنه بن دیب معناسنه دربونده قوبرق جانبی مراداولوریعنی اول اسب زیاده اردنه اردنه قوبرق
جانبنه کیدیجیدر دیدی امیردخی اکا ایتدی چونکم بویله دراول اسبك قوبریغنی خانه جانبنه ایله تاکم اردنه اردنه کیده
وسنی خانه که واصل ایده پس بواسبدن مرادنفس وانك دمندن مرادشهوت اولدیغنه وبرکسه اول اسب نفسی ایلرو
سوردکچه اول شهوت جانبنه کیروکتدیکنه اشارت ایدوب قصه دن حصه نه ایدوکنك بیانه شروع قیلوب بیوررلر
مثنوی) دم این استورنفست شهوتست * زان سبب پس پس رود آن خودپرست * شهوت اوراکه دم آمدزبن
ای مبدل شهوت عقبیش کن * چون ببندی شهوتش راازرغیف * سرکندان شهوت ازعقل شریف * همچو
شاخی که ببری ازدرخت * سرکندقوت زشاخ نیکبخت * بوسنك نفسك استورنك دمی شهوتدر اول سببدن اول
خودپرست پس پس کیدریعنی بوسنك مرکب نفسکه مشتهای نفسانی قوبرق مثابه سنده درانکیچون بونفس مرکبی
ایلروکتمیوب اردنه اردنه کیدر وبوخودپرست همیشه کندینك مشتهاسی جانبنه سیرایدرانك شهوتی که دبیدن دم
کلدی یعنی اول مرکب اشتهاسی که اصلندن وکوکندن اول مشتهاسی اکاقوبرق کبی اولدی انی مبدل شهوت عقبی
ایله یعنی جسم ودنیایه متعلق مشتهاسنی ای تبدیل ایدیجی عقباده اولان مشتهایه وروحانی اولان ارزولره تبدیل ایله
خلاصهٔ کلام لابدنفس کندینك ارزوومشتهاسی جانبنه کیدیجیدرومشتهاسی اولمین جانبدن نفرت ایجیدرچونکم
انك عادتی بودرلازم کادیکه انك شهوتنی وارزوسنی عقبا جانبنه دوندره سن که عقبانك شهوتی ونعمتی باقی وابدیدر
ودنیانك شهوت ونعمتی فانی وسریع الزوالدرچونکم نعمت اخرویه دن نفسك حظ الدوا کا اشتها وآرزوقیله طورمیوب
اول جانبه کیدروسن آنی دنیا سمتنه سورسك اول عقبی جانبنه سورتوب سیرایدرپس انك مشتهاسنی آخرت جانبنه
دوندرمك سکاهروجهله انفع واولیدرچونکم سن اول مرکب نفسك شهوتنی رغیفدن باغلیه سن یعنی انی نان یمکدن
وصوموندن چیمکدن منع ایلیه سن اول شهوت عقل شریفدن باش ایلریعنی اول شهوت عقل شریفدن باش یوقارو
کتوررعقله وادراکه مبدل اولوروعقلك مقتضالری هرنه ایسه آنی آرزو قیلورمثلا شول برشاخ کبی سن آنی آغاجدن
کسه رسن نیکبخت اولان شاخدن قوت باش یوقاروالدریعنی باغبانلرمابیننده عادتدرکه نیچن برمیوه دار اغاجلك بندن
بعض شاخلرتیسه انی کسه رلر وقلع ایدرلرتاانك قوتی اصل اولان شاخه یوریوب اول میوه دار اولان اغاج قوت بوله
واکراول بتن تازه شاخلری کسمسه لراول میوه دلراولان آغاجه ضعف کلورپس عقل اول میوه دار اولان اغاج کبیدر
وشهوت نفسانی اول میوه دار اولان اغاجك دبنده بتن تازه شاخلرکبیدرا کراول تازه شاخلرکبی اولان شهوات
نفسانیه یی قطع ایدوب قلع ایلرسن انك قوتی عقله کلور ودرخت عقل قوت بولورروحانی وعقلی اولان میوه لری
برخوشجه بتورر(مثنوی) چونکه کردی دم اوراآن طرف * کررودپس پس رودنامکتنف * چونکم اول نفس
مرکبنك دمنی اول طرفه ایلیه سن اکرپس پس کیده مکتنفه دك کیدرمکتنف اکتناف قیلمش یاخود محل اکتناف
دیمك اولوربونده مقام ومسکن مراداولوریعنی چونکم سن نفس مرکبنك قوبروغی مثابه سنده اولان مراد
ومشتهاسنی اول طرف آخرته وجانب حقیقته دوندره سن اکراردنه کیدرومشتهاسی سمتنه سیرایدرسه ده مقام
ومسکنه دك کیدروکنف حقیقته دك سیرایدر (مثنوی) حبذا اسبان رام پیش رو * نه سپس رونه حرونی راکرو
حبذا شول پیش رو اولان رام اسبلره نه اردنه کیدیجی ونه حرونلغه کرودریعنی نه کوزلدر شول مالك الملکه رام ومنقاد
اولان وهمیشه حضرت حق جانبنه ایلروکیدن نفس اتلری که انلرعوامك نفسلری کبی اردنه کیدیجی ومشتهای

نفسانی وآرزوی دنیوی جانبنه سیرایدیجی دکلاردر وتندلکه وعنادوکبره وسرکشلکه دخی مرهون ومقید دکلاردر
(مثنوی) کرم روچون جسم موسی کلیم* تابحرینش چو پهنای کلیم* اول اسبان رام کلیم اولان موسی علیه السلام
حضرتلرینك جسمی کبی کرم رودربحرینه دلنا کا پهنای کلیم کبیدر یعنی اول پیش رواولان اسبلرك (والسابقون
السابقون اولئك المقربون) ایت کریمه سیله اشارت اولنان ولیلرومقربلردر انلر کلیم الله اولان موسی علیه السلام
حضرتلرینك جسم شریفی کبی راه حقده کرم رولردرکه اول موسی علیه السلام مجمع البحرینه دك برکلیمك وسعتی
وعرضی کبیدر یعنی اول مرتبه کرم رودرفارسلرکبی روم دریاسنك جمع اولدیغی یره دك کیتمك اکابر کلیمك پهناسی قدر کیتمك
کبی اولدی وبرقاج آدم اتمق کلدی بوبیتلر سوره‌ء کهفده اولان ایت کریمه‌نك معناسنه اشارت اولورکه الله تبارك وتعالی
سوره‌ء کهفده اندن حکایه ایدوب بیوررلر (واذقال موسی لفتاه لاابرح حتی ابلغ مجمع البحرین اوامضی حقبا) بوآیت
کریمه‌نك تفسیری ومجمع البحرینك وحقب لفظنك شرح وتحقیقی جلد ثالثده دقوقی حکایه‌سنده سرطلب کردن موسی
خضررا علیهما السلام سرخنده اجعل الخضر لامری سببا بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی)
هشت هفتصد ساله راه ان حقب* که بکرد اوعزم درسیران حب) اول حقب یدی یوزیللق یول اولدی که اول موسی علیه
السلام حبك سیرانده عزم ایلدی مصرع اولده اولان آن لفظی حقبه مضاف اوقنوب حقبك آن ولایقی یدی یوزیللق
یول اولدی دیمك هم وجه‌در ومصرع ثانیده اولان آن لفظی هم نفس کلمه‌دن اولیوب لایق معناسنه اولوب موسی
علیه السلام حبك لایق سیرده عزم ایلدی دیمك هم جائزدر حقب لفظنده علما اختلاف ایتمشلردر بعضیلر تمش ییلدر
دیمشلر بعضیلر دخی سکسان ییلدر دیمشلر وبعضیلر حقب زمان طویل معناسنه‌در دیمشلر وبعضیلر دخی دهر
معناسنه‌در دیمشلر ابوحنیفه رضی الله عنه حضرتلری بن قتمده نه قدرزمانه دلالت ایلدیکی محدود ومعلوم دکلدر
دیمشلر وبعضیلر دخی حقب یدی یوز ییلدر دیمشلر حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی بومعنایی اختیار ایلمشلردر
حقب یدی یوزییللق یولدر دیو بیتده تحقیق بیورمشلردر یعنی حضرت موسی علیه الصلوة والسلام خضرك محبتنده
شول مرتبه کرم رو اولدی که انك محبتی سیرنده یدی یوزییللق یوله عزم ایلدی علمادن بعض کمسنه بوبیتده شبهه دوشوب
بوفقیره بوکونه سؤال ایلدیکه حکما بوارضی یدی اقلیمه تقسیم ایلمشلردر ومعموره اولان وبنی آدمه مسکن کلان انجق
ربع مسکوندر واهل مساحه‌نك بحثی بونك اوزره‌درکه برتیزرو فارس ربع مسکونك برطرفندن طوروب منزل بمنزل
کتسه اوچ ییلده انك برآخر طرفنه وسرحدنه ایریشور پس حضرت موسی علیه السلام خضرك محبتی سیرنده
یدی یوزییللق یوله نیچه عزم ایتمش اولور بوفقیرا که ایکی وجهله جواب ویردم اولا دیدمکه ربع مسکونك برکسه فرض
ایده‌لم که برطرفندن برآخر طرفنه طوغری کتسه اوچ ییلده واررایمش اما برفارس تیزرو طوغری کتمیوب انده برمراد
استسه نیچه بیك ایام وساله دك انك اطرافنی وجوانبنی سیرایتمکه وسیاحت قیلمغه قادر اوله‌مزپس حضرت موسی
علیه السلامك کتمسی بوقبیلدن اولور وثانیا حضرت موسی علیه السلام حضرت خضرك محبتنك سیرنده یدی ییوز
ییل کتمدی بلکه یدی یوزییللق یوله کتمکه عزمت قیلدی که ایت کریمه بومعنایه دلالت ایلرکه حق تعالی حضرتلری
مجمع البحرینده حضرت خضر علیه السلامه ملاقات اولمقلغله موسی علیه السلامه الهام واشارت بیوردی
پس موسی علیه السلام حضرتلری کندو خدمتنده اولان یوشع علیه السلام حضرتلرینه دیدی بن مجمع البحرینه دك
سیروسفر ایتمکدن زائل اولمیوب حتی مجمع البحرینه دك واصل وبالغ اولنجه‌یه دك کیدرم یاخود انده موعود
اولان خضری بوله‌مز ایسم یدی ییوزییل سیرایدرم بونك معناسی اکرحضرت خضر علیه السلامی اول محلده
بوله‌مز ایسم فرضا یدی یوزییللق یولده اولسه محبوب انك مکانه دك کیدرم ومقامنه دك سیرایدرم دیمك
اولور پس اول موسی علیه السلام یدی یوزییللق یوله کتمکه عزم ایتمش وعزمی دخی ثابت اولمش اولورولیکن
بوندن یدی ییوز ییل انك محبتی سیرنده کتمش وقطع راه ایتمش اولمز فلیتأمل* مثنوی* همت سیرتنش چون
این بود* سیرجانش تا بعلیین بود* شهسواران درسباقت تاختند* خربطان درپایکه انداختند* چونکم
اول موسی علیه السلامك تننك سیرنه متعلق اولان همتی بواوله انك جانك سیری علیینه دك اولور شهسوارلری
سباقده سوردیلر اما خربطلری پایکاهده آتدیلر خربط برقاج معنایه کلور بونده قرنی بیوك کسه لرمراد اولور پایکاه
هم برقاج معنایه کلور بونده آخوریا ایجخانه معنالری مراد اولور وخلاصه‌ء کلام بویله دیمك اولورکه میدان محبتك
شهسوارلری اولان انبیا علیهم السلام واولیا رحمة الله علیهم اجمعین جمله‌یه سبقت قیلمقده وپیش رواولمقده ایلروسوردیلر
وکندیلرین مرتبه‌ء اعلایه ایرکوردیلر اما قرنی بیوك احمق خرلری آخوره برقدیلر وایجخانه‌یه آتدیلر وانلر دخی آخورلرده
وایجخانه‌لرده خدمتده قرار ایلدیلر (مثنوی) انجنانکه کاروانی میرسید* دردهی آمد دری راباز دید* ان یکی کفت

اندرین برد العجوز* باراندازیم اینجا چند روز* بانك آمد نی بینداز از برون* وانکه‌هانی تودرآدراندرون* هم برون
افکن هرانچه افکند نیست* درمیا باانکه این مجلس سنیست* انجلین که بر کاروان ایرشدی برکویه کلدی برقپویی
آچق کوردی اول کاربان خلقندن بریسی دیدی بو برد العجوزده برد العجوز بهاره قریب برمشهور صووغق آیدر
یعنی انلردن بری دیدی بویله برمحکم صووقده بوخانه ده برقاج کون بوخانه ده باری ینه‌لم ویوکی بواودبراغلم درون خانه دن
برصدا کلدی یوق یوکی طشره‌دن آت یعنی ثقلی طشره‌ده براغوب واندنصکره سن درون خانه‌یه ایچروکل هم طشره‌ده
براق هرشول نسنه‌یی که انك براقسی وترك ایتمسی لازمدر اول براقسی وترك ایتمسی لازم اولان شیء ایله ایچرو کلمه
بومجلس بغایت عالیدر والحاصل* بیت* ان تشتهی ان تبلغ وصل المحبوب* دع نفسك فی الدرب تقدم وتعال
بیتنك مفهومنی سویلدی ودخی* بیت* تصوف یاراولوب یاراولمقدر* کل وکلزار اولوب خاراولمقدر* قولنك
معناسنی ادا ایلدی پس سالکه لازم اولان اولدرکه برعالی مجلسه داخل اولمق استدکده تقدرباری وارایسه خارجده
قیوب اندنصکره ایچرو کیره وانك اهلیله یاراوله وصافی بی خارکل وکلزار کبی لطافت اظهار قیله کندی بارنی انلرك اوزرینه
تحمیل ایلمیه بلکه مروت اودرکه انلرك بارنه تحمل ایلمیه ننه‌کم هلال رضی الله عنه حضرتلری کورکه برامیرك بارنی
ارتکاب ایلیوب اکابنده وخدمتکار اولدی وانك اسب واسترنه سایسلك قیلدی چونکم حضرت مولانا قدس الله سره
العزیز هلال رضی الله عنه حضرتلرینك قصه‌سی مناسبتیله ایکی مثل وبرحکایه بسط ایلیوب ضمننده بوقدر معارف
جلیله ونکات لطیفه بیوردقلرندنصکره ینه هلال رضی الله عنه حضرتلرینك حکایه‌سنی تعبیرایلمکه شروع ایدوب
بیوررلر (مثنوی) بدهلال استاددل جان روشنی* سایس وبنده امیر مؤمنی* سایسی کردی در اخران غلام* ایلك
سلطان سلاطین بنده نام* هلال رضی الله عنه حضرتلری استاددل وجان روشن برکسه ایدی برمؤمن امیرك سایسی
وبنده‌سی ایدی اول غلام آخورده سایسلك ایلردی یعنی امیرك آخورنده انك آتلرینه خدمت وتیمار ایلردی ولیکن
معناده سلطان سلاطین ونامی بنده ایدی بنده‌لك نامنك التنده اختفا ایتمش ملوك معنویه‌دن برصاحب سعادت ایدی
(مثنوی) ان امیر ازحال بنده بی خبر* که نبودش جز بلیسانه نظر* آب وکل می دید ودروی کنج نی* پنج وشش می دید
واصل پنج نی* رنك طین پیداونوردین نهان* هرپیمبر اینجنین بد درجهان* اول امیر بنده‌ء مقبولك حالندن بی خبر ایدی
وانك ظاهرنی کوروب سردرونندن غافل وبی بصر ایدی که اکه ابلیس کبی نظرقیلمقدن غیری اولمدی ابلیسك نظری
همان آدم علیه السلام حضرتلرینك ظاهرنه اولوب انك باطنندن غافل اولدیغی کبی اول امیردخی هلال رضی الله عنهك
ظاهرنی کوروب اسرار باطننه ناظر اولمدی بلکه آب وکل کوردی وانده مدفون اولان کنجی کورمدی پنج وشش
کوردی واصل پنجی کورمدی می دیدك فاعلی ابلیس اولوب اول ابلیس آب وکل کوردی واول ادم علیه السلامك
وجودنده مدفون اولان کنجی کورمدی وپنج وشش کوردی ولیکن اصل پنجی کورمدی دیمك دخی جائزدر اما اولکی
معنی بوندن اولیدر پنجدن مراد بش حواسدر ششدن مراد شش جهاتدر وبوبش حواسك وجهاتك اصلندن مراد
اسما وصفات الهیه‌در بوبش حواس شش جهاتك آینه‌لرنده رونما اولمشدرولیکن چشم ابلیسانه بوپنج حواس وشش
جهاتك ظاهرنه نظر ایدوب اصل ومعناسندن محروم وغافل قالمشدر وانوار الهی واوصاف ربانی مشاهده‌سندن
بی بهره وبی نصیب اولمشدر پنج وششی کوردی واصل پنجی کورمدی دیمکده برنکته‌ء لطیفه دخی واردرکه بوپنج وشش
ادالری نرد بازلره مخصوص اولان ادالردر پس بوادالر بونکته‌یی ایهام ایلرکه اول ابلیس ویاخود ابلیس نظری کبی نظر
ایلین امیر ورئیس بواوبونده پنج وشش کوردی ولیکن بوپنج وششك اصل ونتیجه‌سی ندر واستاد بولعبدن نه مراد ایلرانی
کورمدی وحقیقت کاره نظرایرکورمدی دیمك اولور رنك طین پیدا ونوردین نهان هرپیمبر جهانده بوبجلین ایدی نظر
ارکورمدی یعنی آدم علیه السلام حضرتلرینك طیننده ترکیب اولان جسدنك رنکی ابلیسك کوزنه عیان وانك
نوردینی وسر یقینی انك کوزندن مخفی ونهان اولدی بویله اولمق همان آدم علیه السلام حضرتلرینه مخصوص اولمدی
بلکه هرپیمبر بوجهانده بوبجلین اولدی لابد بونلرك همان شکل وصورتنی کوروب ماله‌ذا الرسول یاکل الطعام
ویمشی فی الاسواق دیوب ودخی ماانتم الابشر مثلنا دیو بونلره بالمواجهه خطاب ایلیوب همان صورت بین اولدیلر
واحوال درونه نظر قیلمقدن محروم قالدیلر (مثنوی) ان مناره دید ودروی مرغ نی* برمناره شاهبازی پرفنی
وان دوم می دید مرغ پرزنی* لیك موی اندردهان مرغ نی* مثلا اول برکسه مناره‌یی کوردی انده اولان مرغی
کورمدی باوجود که مناره اوزره بر پرفن شاهبازواریدی واول ایکنجیسی مرغ پرزنی کوردی لیکن مرغك دهاننده
اولان مویی کورمدی بوبیتلرده نظرتفاوت اولدیغنی اشعار ایدرو فی الحقیقه نظردن نظره چوق تفاوت واردربرکسه
واردرکه انجق مناره‌یی کورمکه قادر اما انك اوستنده اولان مرغی کورمکه قادر اوله‌مز وبرکسه دخی واردرهم مناره‌یی

هم مرغی کورمکه قادر اولورلر اما مرغڭ اغزنده اولان مویی کورمکه قادر اوله من و بو مناره دن و مرغدن مراد و مویدن
مراد نه ایدیکنی بو بیتده نصکره توضیح و بیان ایدرلر (مثنوی) آنکه او بنظر بنور الله بود * هم ز مرغ و هم ز مو آگه بود
گفت آخر چشم سوی مو نه * تا ببینی مو بکشاید گره * ان یکی گل دید نقشین در وحل * وان دگر گل دید پر علم و عمل
اول کسه که الله نوریله نظر ایلیجی اوله هم مرغدن و هم مویدن آگاه اولور یعنی شول عارف که بر انسانڭ وجودنه الله نوریله
نظر قیله اول عارف انسانڭ هم مرغ علمندن و هم انده اولان سر یقین و نور دینندن آگاه اولور اول عارف که انسانڭ مناره
وجودنده اولان علم و طاعت مرغنڭ دهاننده اولان موی دینی و سر یقینی کوردی اول عارف انجق بر کسه نڭ مناره
وجودنده اولان علم مرغی کوروب انده اولان موی یقینی کورمین بی بصیرته دیدی آخر ای بی بصیرت چشم سرکی موی
یقین اوزره قو و سر دینی کورمکه همت ایله تا کم مویی کورمیه سن کره آچلمز یعنی نور دینی و سر یقینی مشاهده قیلمیه سن
مشکل حل اولمز و صدره شفا کلمز اول بر کسه انسانی نقشلو بر وحل کل کوردی و اول بر کسه انسانی پر علم و عمل کل
کوردی یعنی بنی آدم انظارده متفاوتدر مثلا اول بر کسه انسان کاملدن برینه نظر ایلدی آنی بر وحل نقشلو طین
کوردی و طیندن ترکیب اولنمش صافی بالچقدن نقش و تصویر قیلنمش انجق بر صورت جسد مشاهده قیلدی
و اول بری دخی انڭ نظر ایلدیکی کبی انسان کامله نظر ایلدی علم ایله و عمل ایله پر اولمش و لطافت بولمش کل باغ معنوی
کوردی کل کاف عربینڭ ضمیله اوقنوب آنی علم و عمل ایله طولمش و جمله اخلاق حسنه یی جامع اولمش و اجزا
مشابه سنده اولان اناسلڭ مراتبنڭ جمله سنی احاطه قیلمش کل کوردی دینسه دخی جائز اولور پس مناره دن و مرغدن
مراد و مویدن مقصود نه ایدوکنه بو بیتلرله اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) تن مناره علم و طاعت همچو مرغ
خواه سیصد مرغ گیر و یا دو مرغ * مرد اوسط مرغ بیند او و بس * غیر مرغی او نبیند پیش و پس * موی آن نوریست
پنهان آن مرغ * که بدان پاینده باشد جان مرغ * مرغ کان مو نیست در منقار او * هیچ عاریت نباشد کار او * علم
او ازجان او جوشد مدام * پیش او نه مستعار آمد نه وام * تن فی المثل مناره علم و طاعت مرغ گبیدر استرسڭ اوچیوز
قوش طوت و استرایسڭ ایکی قوش طوت اما مرد اوسط انجق مرغ کورر بر مرغدن غیری پیش و پس ده نسنه
کورمز یا خود معنی بر مرغدن غیری پیش و پسی کورمز موی اول بر پنهان اولان نوردر مرغڭ لایق که مرغڭ جانی
اول نور ایله پاینده و باقی اولور بر قوش که انڭ منقارنده اول موی واردر هیچ انڭ کاری عاریت اولمز انڭ علمی مدام انڭ
جاننده جوش ایلر انڭ اوکنده نه مستعار کلدی نه وام کلدی بو ابیات شریفه نڭ تحقیقی و بو کلمات لطیفه نڭ توضیح
و تفسیری بویله دیمك اولور که مقدما بزم ذکر ایلدیکمز مناره دن مراد بنی ادمدر و انده اولان مرغدن مراد علم
و طاعتدر که فی المثل تن مناره یه و علم و طاعت انده اولان مرغه بکزر بر آدمڭ تننده استرسڭ اوچیوز کونه علم و اوچیوز
کونه طاعت فرض ایله استرسڭ ایکیوز کونه علم و ایکیوز کونه طاعت فرض ایله بوندن مقصود تفهیم ایچون
بر مثالدر یوخسه کثرت و قلتی بیان ایلمك دکلدر و مردلر دخی اوچ قسمدر بر قسمی مبتدی و بر قسمی دخی متوسطدر
بر قسمی دخی منتهیدر مرد مبتدی انجق شکل و صوت کورر و علم و معرفته ناظر اوله من و مرد متوسط دخی علم
و معرفت کورر نور دینه و سر یقینه ناظر اولمز اوکنده اردنده همان علم و معرفت مرغنی کورر علم و معرفت مرغندن
غیری نسنه کوره مز اما مرد منتهی مرغ علمه لایق اولان و مرد مطیعه مخصوص کلان موی پنهانه ناظر اولور که اندن
مراد نور نهانی و سر ربانیدر نته کم بیوررلر موی اول پنهان اولان بر نور و مرغه لایق بو زمویدن مراد علمه و عالمه
مخصوص و لایق اولان شول بر نور نهانیدر که مرغ کبی اولان عالمڭ جانی اول نور واسطه سیله باقی و دائم اولور پس شول
بر مرغ کبی اولان عالمڭ دهاننده که اول موی کبی نهان اولان نور الهی و سر ربانی موجود اوله هیچ انڭ کار و عملی عاریتی
و تقلیدی اولمز بلکه ذاتی و تحقیقی اولور و اول عملی تحقیق اوزره قیلور و انڭ علمی علی الدوام انڭ جاننده جوشه کلور انڭ
علمی انڭ اوکنده نه دین و نه مستعار کلدی یعنی اول محقق و کامل کنده و علمی بر آخر کسه دن دین المدی و استعاره دخی
قیلمدیکه حتی انڭ علمی انڭ اوکنده رهن اوله و مستعار اوله و عاقبت اندن زائل اوله (رنجور شدن این هلال و بی خبری
خواجه او از رنجوری او در تحقیر و ناشناخت او و واقف شدن دل مصطفی از رنجوری و حال او و افتقاد و عیادت رسول
الله صلی الله علیه و سلم این هلال را * بو مقدمه ذکر اولنان هلالڭ رنجور اولمسنڭ و انڭ خواجه سنڭ اول هلال رضی
الله عنهڭ رنجورلغندن و اول هلالڭ تحقیرندن اوتری یعنی حقارته منسوب اولمسندن و ناشناختلغندن اوتری
بی خبرلکنڭ بیاننده در و حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلمڭ قلب منیرنڭ اول هلالڭ رنجورلغندن و حالندن
آگاه و خبردار اولمسنڭ و بو هلالی رسول اکرم حضرتلری افتقاد ایدوب عیادت قیلمسنڭ تحقیقنده در (م ی) از قضا
رنجور و ناقص شد هلال) مصطفی را وحی شد غماز حال) بد ز رنجوریش خواجه اش بی خبر * که برا و بد کساد و بی خطر

خفته

خفته نه روز اندر آخر محسنی * هیچ کس از حال او آگاه نی * هلال رضی الله عنه حضرتلری قضاء الهیدن
رنجور و ناقص اولدی و خلاله دونوب بدن نحیفی نقصان بولدی مصطفی صلی الله علیه و سلم حضرتلرینه وحی غماز
حال اولدی یعنی هلال رضی الله عنهڭ حال پرملالی حضرت حق تعالینڭ وحی و اشارتی کلوب حضرت مصطفی
علیه السلامڭ قلب شریفنه غمز ایدیجی اولدی و کشف و عیان قیلدی اول هلال رضی الله عنهڭ رنجورلغندن انڭ
خواجه سی بی خبر ایدی زیرا اول هلال اول امیرڭ قننده کساد و بی شرف ایدی خطر بونده شرف معناسنه در یعنی
امیرڭ قننده انڭ رجحانی و شرفی اولمدیغندن اوتری خسته لکندن اصلا انڭ خبری اولمدی آخور ایچره بر صاحب
احسان و اهل شهود نامزاج و عیان طقوز کون یاتمش ایدی هیچ کسه انڭ حالندن آگاه دکل ایدی پس زار و زبون آخور
ایچره بی کس و تنها قالدی (مثنوی) آنکه کس بود و شهنشاه کسان * عقل صد چون قلزمش هر جا رسان
وحیش آمد رحم حق غمخوار شد * که فلان مشتاق تو بیمار شد * مصطفی بهر هلال با شرف * رفت از بهر عیادت
آن طرف * در پی خورشید وحی آن مه دوان * وان صحابه در پیش چون اختران * اول کسه که فی الحقیقه کس و دخی
جمیع کسلرڭ شهنشاهی ایدی اول حضرتڭ یوز قلزم دریاسی کبی اولان عقلی هر یره ایرشیجی ایدی اول حضرته وحی
الهی کلدی رحم حق آگا غمخوار اولدی بویله دیو که ای بکا حبیب و خسته دل اولنلره طبیب سنڭ فلان مشتاقڭ بیمار
اولدی و خسته و شکسته لکدن خلال کبی ضعیف و نزار اولدی پس مصطفی صلی الله علیه و سلم حضرتلری باشرف
اولان هلالدن اوتری اول طرفه عیادتدن اوتری کتدی و انڭ خاطرینی صورمقدن اوتری اول امیرڭ خانه سنه طوغری
عزیمت ایتدی اول ماه معنوی وحی الهینڭ خورشیدی اردنده دوان اولدی یعنی آفتاب وحی حقه تابع اولوب و اندن
نور استفاده قیلوب انڭ اردنجه سیر قیلدی و اول اصحابه دخی اول ماه معنوینڭ اردنجه کواکب سیاره کبی روان اولدیلر
و انڭ اردنجه سیر و حرکت قیلدیلر (مثنوی) ماه می گوید که اصحابی نجوم * للسری قدوه و للطاغی رجوم * ماه معنوی
سویلر بنم اصحابم نجومدر سری ایچون مقتدا و طاغی ایچون رجومدر سری سینڭ ضمی و رانڭ فتحیله کیجه سیر ایدیجی یه
دیرلر قدوه کسر قافله و ضم قافله دخی مقتدا معناسنه در یعنی تخت رسالتڭ شاهی و فلك نبوتڭ ماهی اولان رسول اکرم
صلی الله علیه و سلم حضرتلری بیوررلر اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم یعنی بنم یارانم نجملر کبیدر ای بنم امتم
بونلرڭ هر قنغی سنه سز اقتدا ایلسه کز مهتدی اولورسز و مطلوبه یول بولورسز حق تعالی حضرتلری بونلرڭ مصابیح
وجودلریله فلك شریعتی مزین قیلمشدر و بونلرڭ وجود منیری بو عالم ظلمتده و غفلتده سیر قیلنلرڭ و سالك راه حق اولنلر
ایچون مقتدا و طاغی و باغی اولنلر ایچون رجوم اولمشدر انلر که شیطان سیرتلر و ابلیس طبیعتلردر بونلرڭ انوار قلبیه سی
شهاب ثاقب کبی انلری فلك دینه و سماء یقینه قریب اولمقدن و اندن استراقه قیلمقدن منع و طرد ایدرلر حتی بونلره تابع
اولمیان و اقتدا قیلمیان ملاعین دنیاده مهتدی اولمیوب و مطلوبه یول بولمیوب اولدکدن صکره جهنمڭ اسفلنه کیدرلر
(مثنوی) میر را گفتند کان سلطان رسید * او ز شادی بی دل و جان بر جهید * بر گمان آن ز شادی زد دو دست * کان
شهنشاه بهر آن میر آمدست * میره دیدیلر که اول سلطان کائنات و اشرف موجودات ایرشدی یعنی هلالڭ خواجه سی
اولان امیره مبشرلر بو کونه مژده ویردیلر که اول سلطان کائنات و اشرف موجودات علیه اکمل التحیات حضرتلری
بو جانبه ایرشدی اول امیر فی الحال شادلکندن بی دل و جان یرندن صچرادی اول ظن اوزره شادلکدن ایکی الین بری
برینه اوردی که اول شهنشاه اولان میردن اوتری کلمشدر و بویله قیاس ایلدیکه اول ماه فلك رسالت کندینڭ زیارتندن
اوتری سیر و حرکت قیلمشدر (مثنوی) چون فرود آمد ز غرفه آن امیر) جان همی افشاند بامژده بشیر) پس زمین بوس
و سلام آورد او) کرد رخ را از طرب چون ورد او) گفت بسم الله مشرف کن وطن) (تا که فردوسی شود این انجمن) تا فزاید
قصر من بر آسمان * که بدیدم قطب دوران زمان * چونکم اول امیر بشیردن بو بشارتی اشتدی غرفه دن اشاغه کلدی
و قصر عالیسندن نزول قیلدی بشیرڭ اجرت قدمی ایچون جان صاچدی یعنی مژده ویرن کسه لره سیم و زر ویرمك عادت
ایکن سیم و زر یرینه اول امیر بشیرڭ اجرت قدمندن اوتری جانینی نثار ایلدی اندن صکره رسول علیه السلام حضرتلرینه
زمین اوپمك و سلام ایتمك کتوردی یعنی حین لقاده زیاده رعایت و خدمت ایتمکدن اوتری زمینی اوپدی و حضرت رسول
علیه الصلوة و السلامه یا رسول الله دیو سلام ویردی و یوزنی طربدن کل کبی تازه و خندان قیلدی دیدیکه بسم الله وطنی
مشرف ایله تا کم سنڭ قدوم شریفکله بو انجمن بر فردوس اعلا اوله و بو خانه وجود لطیفڭ رونقندن جنت اعلا کبی رونق
و شرف بوله حتی بنم قصرمڭ قدری آسماندن اوزره زیاده اوله و معناده فلك کیوانه برابر کله که بن قطب دوران زمانی کوردم
و مرکز دائره جهانه نظر ایر کوردم سنڭ قدم قودیغڭ خانه آسماندن اوزره تفاخر ایلسه لایق و سنڭ بر ان مشرف قیلدیغڭ
مسکن زمین و زماندن اشرف و اعلایم دیسه صادقدر (مثنوی) گفتش از بهر عتاب آن محترم * من برای دیدن تو نامدم

* کفت روحم آن تو خو دروح چیست) هین بفرما کین تجشم بهر کیست) تا شوم من خاکپای آن کسی که بباغ لطف
تستش مغرسی * اول امیره عتاب ایلمکدن اوتری اول رسول محترم صلی الله علیه وسلم دیدی ای امیر بنی کورمکدن
اوتری کلدم وسنی زیارت ایتمك ایچون بو خانه یه دخول قیلدم پس امیر اول سلطان اعظمه دیدیکه یا رسول الله
بنم روحم سنکچون یعنی سکا فدا اولسون خود دروح ندر تیز یورکه بو تکلف کیمدن اوتریدر تجشم تکلف معناسنه در
یعنی بو کلفت وزحمتی کیمدن اوتری ارتکاب قیلدیکز و بو مشقتله کیلمك ایچون قدم شریفکزی رنجیده بیوردیکز تا کم بن
اول کسنه نك خاکپایی اولم که انك سنك لطفك باغنده بر مغرسی واردر مغرس دیکمه دیکه جك یره دیرلر کاه اولور که غراس
معناسنه دخی استعمال ایدرلر بونده ایکی معنی یله جائز اولور یعنی اول امیر حضرت رسول علیه السلامه دیدیکه بو تکلفی
کیمدن اوتری ایلدیکز بونده کزه خبر ویرك تا کم بن اول کسنك اباغنك ترابی اولم که سنك لطفك باغنده انك بر دیکمه سی
اوله و یا بر دیکمه جك یری اوله دیدی (مثنوی) چون چنین کفت او و نحو و ترا براند * مصطفی ترك عتاب او بخواند * پس
بکفتش کان هلال عرش کو) همچو مهتاب از تواضع فرش کو) آن شهی در بندکی پنهان شده) بهر جاسوسی بدنیا آمده
چونکم اول امیر بو نجلین دیدی کبر و نخوتی کندیسندن سوردی و تواضع ومسکنتله عرض عبودیت ایدوب سوزی
شکسته لر کبی سویلدی پس مصطفی علیه السلام حضرتلری اکا عتاب ایلمك ترکنی اوقودی و تعریض و توبیخ ایلمك
لکی قودی پس ملایمتله اکا دیدیکه اول عرشك هلالی قنی کمال تواضعدن مهتاب کبی فرش اولمش قنی اول بر شاهدر که
بنده لکده پنهان اولمشدر دنیایه جاسوسلکدن اوتری کلمشدر پس اهل دنیا انك ظاهرنه باقوب وآنی بر حقیر بنده
وغلام صانوب شاه معنوی وشهنشاه اخروی اولدیغندن غافل وجاهل قالمشدر (مثنوی) تو مکو کان بنده
وآخر جی ماست * این بدانکه کنج در ویرانهاست * ای عجب چونست ازسقم ان هلال * که هزاران بدر هستش پایمال
کفت از رنجش مرا آکاه نیست * لیك روزی چند در درکاه نیست * صحبت او با ستور واستر است) سایست
ومنزلش این آخرست * ای امیر سن دیمه که اول هلال بزم بنده مز و آخورجیمزدر یعنی اول هلال بزم قولیمز وسایسمزدر
دیمه بونی بلکه کنج ویرانه لرده در اول دخی معناده بر کنج الهی وخزینهٔ اسرار ربانی و ناسفته اهیدر ولیکن بویله خرابلقده
کیزلنمش و بنده لك ایچره پنهان ومستور اولمشدر ای عجب سقمدن وخسته لکدن اول هلال نیجه در که هزاران
بدر انك پایمالیدر یعنی نیجه بدر منیر کبی عالی قدر وصاحب صدر اولان کمسه لر انك اباغنك ترابی اولمغه لایقدر و اول
هلال بویله بر عالی قدر وفایقدر امیر حضرت رسول علیه السلامه دیدی یا رسول الله انك رنجندن بکا آکاهلق یوقدر
و بن انك خسته ورنجور اولدیغندن خبردار دکلم ولیکن بو قدر وار که بر قاچ کوندر درکاهده کلدر که بو قپولرده
کورنمز زیرا انك صحبتی بیکلرله واسترلره در سایسدر انك منزلی آخوردر یعنی انك رنجور اولمسندن اکچون
آکاه دکلم او سایر بنده لر کبی بنم له مصاحب دکلدر بلکه انك مصاحبی اکثر اسب واسترله در اول سایسدر وانك منزلی
ومسکنی بو آخوردر دیدی در آمدن مصطفی علیه الصلوة والسلام از بهر عیادت هلال در ستورکاه ان امیر و نواختن
مصطفی صلی الله علیه وسلم هلالرا (مثنوی) رفت پیغمبر برغبت بهر او * اندر آخر آمد اندر جست وجو) بود آخر مظلم
وزشت و پلید * وین همه برخاست چون الفت رسید * بوی پیغمبر بردان شیرنر * همچنان که بوی یوسف را پدر *
حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم اول امیرك ستورکاهنه هلال رضی الله عنه حضرتلرینی عیادت قیلمقدن وانی
او خشمقدن اوتری ایچرو کیردی ورغبتله اول هلالدن اوتری کندی آخور ایچره جست وجو ایلدی وهلالی طلب
قیلدی آخور قرانلق وزشت و پلید ایدی اندن استکراه اولنور و نفرت قیلنوردی ولیکن بو دکاورشتلکلر و پلیدلکلر
و ناریکلکلر قالقدی وزائل اولدی چونکم الفت ایرشدی نته کم بر کسنه نك بر جای خبیثده بر دوستی اولسه اول دوستی
کورمکدن اوتری اول جای خبیثه کلسه اول دوستده الفت وانسیت زیاده اولدیغندن اول یردن خباثت وکراهت
مرتفع اولور وزائل اولان کسه اول یره اول دوستندن اوتری الفت قیلور اول شیر نر پیغمبر علیه السلام حضرتلرینك
رایحهٔ طیبه سنی ایلتدی یعنی اول ارکان ارسلان کبی اولان هلال رضی الله عنه حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم
آخور ایچره کیردیکی کبی مشام جانله نك بوی لطیفنی استشمام ایتدی انجلین که یوسف علیه السلام حضرتلرینك
رایحه سنی پدری یعقوب علیه السلام ایراقدن استشمام ایتدی (وانی لاجد ریح یوسف لولا ان تفندون) دیو حضورنده
اولنلره جواب ویردی کذلك هلال رضی الله عنه حضرتلری دخی حضرت نبی صلی الله علیه وسلمك بوی شریفنی
انلر کبی بو لدی و ایراقدن انی استشمام قیلدی (مثنوی) موجب ایمان نباشد معجزات) بوی جنسیت کند جذب صفات
معجزات از بهر قهر دشمنست) بوی جنسیت پی دل بردنست) قهر کردد دشمن امادوست نی) دوست کی کردد بسته کردنی
معجزات موجب ایمان اولمز جنسیت رایحه سی جذب صفات ایلر معجزات معجزه نك جمعیدر معجزه شول خارق عادی یه

دیرلر که مقدور بشر اولمیه وانی بر بشر اظهار ایلمکه قادر اولمیه و اول خارق عادت خلقی اعجاز ایلیه انبیای عظام علیهم
السلامدن ظهوره کلان خوارق عاداتك انواعی کبی که اول خوارق عادات انلرك صادق رسول اولمسنه دلالات وشهادت
ایدر ولیکن هر نه قدر معجزه اولسه البته معجزه موجب ایمان اولمز اکر معجزه موجب ایمان اولیدی نمرود حضرت ابراهیم
علیه السلامه ایمان کتوریدی وفرعون موسی علیه السلامدن بو قدر معجزات کثیره کوردی اکا ایمان کتورمدی
وابو جهل وابو لهب حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمدن بو قدر معجزات وخوارق عادات کوردی وآیات وبینات
مشاهده قیلدی مع هذا مؤمن اولمدی وتصدیق قیلمدی بوندن معلوم اولدیکه معجزه موجب ایمان اولمدی موجب ایمان
اصل جنسیتدر که علت ضم اولور والجنس الی الجنس یمیل موجبنجه جنس جنسه البته میل قیلور و جنسیت رایحه سی
البته جنس اولان صفتلری کندی جانبنه جذب ایلر نته کم هر بر پیغمبر کندویه ایمان کتورن امتنی مابینده اولان
جنسیت سبیله کندیلره جذب قیلدیلر وهم انلر دخی پیغمبرلرده اولان صفاتی کندیلرك صفاتنه جنس کوروب
مؤمن اولدیلر اما معنی یوزنده انبیا ایله جنس اولمیان کفره وفجره انلردن هر نقدر معجزه کوردیلر ایسه ایمانه کلمیوب وانلره
بلکه معرض اولوب انکاری زیاده قیلوب کندیلره جنس اولان شیاطینه تابع اولدیلر وشیطان اولان اهل ضلالته
تصدیق قیلدیلر پس معجزاتدن اوتریدر دیرایسك معجزات اعدانك قهرندن اوتریدر وجنسیت رایحه سی کوکل
ایلتمکدن اوتریدر وقلبی جذب ایتمکدن اوتریدر یعنی انبیای عظام علیهم السلام شول کمسه لرك که قلبنی المشلردر
وکندیلرینه جذب قیلمشلردر جنسیت رایحه سیله المشلر واول واسطه ایله کندیلره جذب قیلمشلردر بوخسه مجرد
معجزات واسطه سیله جذب قیلمامشلردر اکرچه معجزات بعض کمسه لرك ایمانه واقرارنه سبب اولمشدر لیکن
فی الحقیقه اول معجزات موجب ایمان واقرار اولمامشدر بلکه مؤمنك قلبنده اولان بعض شکوك وشبهاتی دفع قیلمشدر
وموجب ایمان وجذب جنان رایحهٔ جنسیت اولمشدر ومعجزات همان قهر دشمن ایچون ظهوره کلمشدر معجزاتدن
دشمن قهر اولور وانلره عجز وانکسار کلور امادوست مقهور اولمز ودوسته معجزه ایلمك دخی لازم کلمز دوست بر بوینی
باغلنمش چن اولور یعنی دوست دشمن کبی بر بوینی باغلنمش اولمز بلکه دوست دوسته صدق دل وجان ایله طوعا طبع
ومنقاد اولور ومتابعت وموافقت قیلور بوندن معلوم اولدیکه هر شول کمسه لر که پیغمبرلره بلا معجزه ایمان کتوردیلر
انلرده اصلا پیغمبرلره عداوت ومخالفت شائبه سی یوق ایدی مثلا ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری کبی وبلال
وهلال رضی الله عنهما حضرتلری کبی وانلرکه پیغمبره معجزه واسطه سیله ایمان قیلدیلر وتابع اولدیلر انلرك درونده
عارضی عداوت ونفسانی مخالفت وار ایدی اول معجزه عارضی اولان عداوت ونفسانی اولان مخالفتك ازاله سنه
سبب اولوب ورایحهٔ جنسیت انلرك روحنی وقلبنی ایمان واسلام جانبنه جذب قیلوب خلت اصلیه وقرابت روحانیه لری
واسطه سیله مؤمن اولدیلر و پیغمبر علیه السلامه اطاعت وانقیاد قلدیلر (مثنوی) اندر آمد او ز خواب از بوی او *
کفت سرکین دان درون زین کونه بو * از میان پای استوران بدید * دامن پاك رسول بی ندید * پس ز کنج آخر آمد
غژ غژان * روی بر پایش نهاد آن پهلوان * اول هلال رضی الله عنه خوابدن اول پیغمبرك رایحه سندن بیدارلق
ایچره کلدی یعنی چونکم حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم آخور ایچره داخل اولدی اول حضرتك بوی
شریفی هلالك دماغ جاننه واصل اولوب هلال حضرتلری مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك رایحهٔ طیبه سندن
خوابدن صچرایوب بیدارلق ایچره کلدی ومتنبه ومتیقظ اولوب کندی کندی یه دیدی درون سرکینده اندە بو کونه
رایحه دن عجب درسر کیندان ایچره بو کونه لطیف رایحه ندن و بو نوع طیب وجانفزا فایحه کیمدندر دیوب نظر قیلدی
استورلرك اباغی اورتاسندن کوردی بی ندید اولان رسول اکرم علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك دامن پاکنی یعنی
آخر ایچره اولان حیواناتك اباقلرینك ارالرندن حضرت رسول علیه السلامك دامن پاکنی کوردی اول حضرت علیه
الصلوة والسلام کندی جانبنه کلور پس هلال رضی الله عنه حضرتلری دخی اخورك بو جاغندن سورتنی سورتنی
کلدی یوزنی اول پهلوان حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك پای شریفنه قودی وانك قدم شریفنی بوس ایدوب یوزلر
سوردی (مثنوی) پس پیمبر روی بر رویش نهاد * بر سر و بر چشم وروپش بوسه داد * کفت یا ربا چه پنهان کوهری
ای غریب عرش چونی خوشتری) پس پیغمبر علیه السلام حضرتلری منور یوزنی اول هلالك یوزنه قودی باشی
اوزره وانك کوزی اوزره بوسه ویردی یعنی انك کوزنی ویوزنی اوپدی ویوزنی انك یوزنه قودی دیدیکه عجبا نه پنهان
کوهرسن ای عرشك غریبی نیجه سن خوشترمیسین یا رب بو کونه محللرده عجبا معناسنه استعاره اولنور یعنی حضرت
حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم برسبیل تعجب هلال حضرتلرینك حالنی وخاطرینی صوروب دیدیکه ای عجب سن نه کیزلو
کوهرسن ای عرشه متعلق اولان غریب حالك نیجه در خوشترمیدر (م ی) کفت چون باشد خود ان شوریده خواب

كه درآید دردهانش افتاب * چون بودان تشنهٔ کوکل جرد * آب برسر بنهدش خوش می برد) هلال رضی الله
عنه حضرتلری رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه بوکونه جواب باصواب ویروب دیدیکه یارسول الله خود
اول خوابی شوریده وپریشان کسه نك حالی نیجه اولورکه انك دهاننه آفتاب کله وخورشید جمال وشمس کمال انك اغزنه
ویوزنه وکوزنه بوسه قیله بن شوریده خوابن حالی بوکسه کبیدرکه سنك کبی افتاب معنوی وشمس روحانی بن شوریده
خوابك کلوب اغزنه ویوزنه بوسه ویردی وشول برتشنه نك حالی نیجه اولورکه اول بالجق اوتلاریعنی زیاده عطشان
اولدیغندن تمناسی اولان بالچغی یلاروانکله صوسزلغنی برمقدار دفع ایلرایکن آب زلال انی باشی اوزره قور وخوش
ایلتوروا اول تشنه آب زلالك اوزرنده مطلوبی اولان بحرشیرین طرفنه اقوب کیدرایکن اول آب زلالدن استدیکی قدر
مرادی اوزره نوش ایدربنم حالم دخی بوتشنه نك حالنه بکزرکه بوندن مقدم بن تشنه کل تمناسی یلایان کسه یه بکزردم بحمد
الله سن آب حیات معنوی کلوب بن تشنه یی ربان ایلدك ومطلوبم اولان بحرحقیقی جانبنه واصل ایدوب مستغرق آب
حیات قیلدك وبحرحیات اوزره بنی سیرایتمکه قادرایلدك دیدی (دربیان انکه مصطفی صلی الله علیه وسلم شنید که
عیسی علیه السلام برروی آب رفت فرمود که لوازداد یقینا المشی علی الهواء * بوسرخ شریف انك بیانیدرکه مصطفی
صلی الله علیه وسلم حضرتلری اشتدیکه عیسی علیه السلام حضرتلری آب اوزره کتدی وبحر اوزره استدیکی کبی سیر
ایتدی بیوردیکه اکراول عیسی علیه السلامك یقینی زیاده اولیدی وحضرت حقه کمال یقین حاصل قیلیدی هوا اوزره
یورویدی (مثنوی) همچو عیسی برسرش کیرد فرات * کایمنی ازغرقه درآب حیات) کوید احمد کریقینش افزون بدی
خود هوایش مرکب ومامون بدی * همچو من که برهوا راکب شدم * درشب معراج مستصحب شدم * پس هلال
رضی الله عنه حضرتلرینك لسانندن بوابیات شریفه یی ترجمان اولمق اوزره ادا بیوررلر حضرت هلال رضی الله عنه
دیدیکه شول کسه نك حالی نیجه اولورکه عیسی علیه السلام حضرتلری کبی فرات آنی باشی اوزره طوته بویله دیوکه سن
آب حیاتده غرقه وهلاك اولمقدن ایمن سن عیسی علیه السلام حضرتلری فرات اوزره یوریوب غرق اولمقدن ایمن
اولدیغی کبی آب حیات دخی اکا دیه که سن دخی غرق وهلاك اولمقدن ایمن سن وهلاك وزوالدن بریسن حضرت احمد
صلی الله علیه وسلم دیراکراول عیسی علیه السلامك یقینی زیاده اولیدی خود هوا اکا مرکب اولوردی واول آفتلردن
مأمون ومصون اولوردی بنم کبی که بن هوایه راکب اولدم معراج کیجه سی هوایه مستصحب اولدم یعنی براقه راکب
اولوب هوا اوزره سیرقیلدم ومعراج کیجه سنده حق ایله مصاحب اولدم وعشقی یارایله مقارنت قیلدم (مثنوی) کفت
چون باشدسکی کوری پلید * جست اوازخواب خودرا شیر دید * نی چنان شیریکه کس تیرش زند * بل زبیمش
تیروپیکان بشکند * وهلال رضی الله عنه حضرتلری ینه کندینك حالنی تمثیل ایدوب دیدی ای حبیب خدا بر پلید
کورکلب نیجه اولورکه اول خوابدن سچرادی کندیسنی شیرکوردی انجلاین شیردکل که کسه اکا تیراوره بلکه انك
قورقوسندن تیروپیکان صنر ومنکسر اولوربنم صچرایوب کندمی برشیردلیرکوردم انجلاین شیردلیرکه تیروپیکان انك
خوفندن صنر (م ی) کوربرا شکم رونده همچو مار * چشم بکشاده درباغ وبهار * چون بودان چونکه از چونی
رهید * درحیاتستان بی چونی رسید * مارکبی قارنی اوزره کیدیجی کورکوزلرنی باغ وبهاره اچدی اول کورك حالی
نیجه اولدی ایسه بنم دخی حالم بویله اولدی وباطنم کوزلری آچلوب معنوی اولان باغ وبهاری مشاهده قیلدی نیجه
اولور اول کسه چونکه چونلقدن قورتلدی اورته ده اولان چون اشباع واوایله اوقنیوب چونکه معناسنه اولدیغی اوزره
تعبیر کلام بویله اولور اما اشباع واوایله اوقنوب مضاف تقدیر اولنسه بونده دخی اولی اولور وبووجه اوزره معنی بویله دیمك
اولورکه نیجه اولور اول اهل چونکه چونلقدن قورتلدی بی چونه منسوب اولان حیاتستانه ایرشدی یعنی شول حالت
اهلی وکیفیت وکمیت صاحبنك حالی وشانی نیجه اولورکه کیفیت وکمیت مرتبه سندن قورتله وبی چون وبی چکونه
اولان حیاتستانه ایرشه که انك عقل وفکر وادراکی ممکن اولمیه وعقل وفکر اول حیاتستانك نیجه ایدیکنی ونه کونه
اولدیغنی بیلمیه (م ی) کشت چونی بخش اندر لامکان * کرد خوانش جمله چونها چون سکان * اوزبیچونی دهدشان
استخوان * درجنابت تن زن این سوره مخوان * تازچونی غسل ناری توتمام * توبرین مصحف منه کف ای غلام
اول کسه نك حالی نیجه اولورکه لامکان عالمنده چونی بخش اوله انك خوانك اطرافنده جمله چونلر یعنی نه قدر حالات
وکیفیات اهلی وارایسه سکلر کبی اوله اول برکسه بی چونلق نعمتندن وسفره سندن آنلره استخوان ویره ای اهل چون
جنابتده ایسم اول سن بوسوره یی اوقومه تاکم سن چونلق جنابتندن تمام غسل کتورمیه سن سن ای غلام بو مصحف
اوزره ال قومه بوبیتلردخی حضرت هلال رضی الله عنه لسانندن ترجمانیت طریقیله دینلمش وچون وچکونه دخی
معنوی اولان جنابتلردن برکونه جنابت اولدیغنه اشارت قیلنمشدر اصل جنابت وطهارت درت قسمدر وبودرت

قسم اولان جنابتك دردنجی مرتبه سی جنابت سردر وجنابت سرهنوزدخی باخود اولمق وچون وچکونه لوثنده
قالمقدر وطهارت سر بالکلیه باخود اولمقدن طاهر اولمقدر وکندوبی فانی قیلمق وچون وچکونه لوثندن نجات بولمقدربیت
توخودرا تابکلی درنبازی * جنب دانم تراونانمازی * دین قائل بومعنایه اشارت قیلمشدر چونکیم بومقدمه معلومك
اولدی پس بوابیات ثلاثه نك محصولی بویله دیمك کادیکه ای زبدهٔ اکوان وای خلاصهٔ کون ومکان بنم حال وشانم شول
انسان کاملك حال وشانی کبی اولدیکه اول چون وچراقیدندن خلاص اولوب وکیفیت وکمیت حبسندن نجات
بولوب عالم لامکانده قرارقیلوب چونلق بخش ایلیجی وکیفیت وحالتلری ویریجی اولدی انك بیچون اولان سفره وخوانك
اطرافنده جمیع چونلر اهلی وجمله کیفیتلرك وحالتلرك اصحابی سکلر کبی امیدوار اولمشلر واول طرفدن غدالرنی المغه
ترقب وترصد قیلمشلردر اول انسان کامل وقطب فاضل ایسه بی چونلق سفره سندن اهل چون اولنلره وحالت وکیفیت
حبسنده محبوس ومسجون قالنلره استخوان ویرروهر برینك طبعنه مناسب واستعدادنه موافق اولان غدالری
آنافانا انلره باذن الله ایرکورر ایشته بنم حالم وشانم بواولدی وروح روانم سن اکمل انسانك حسن نظریله بوقطبیت
وغوثیت مرتبه سنی بولدی دیدی پس جنابت سره مبتلا اولنلره وطهارت حقیقیدن بی بهره قالنلره هلال لساندن
بوکونه خطاب ایدوب بیوررلرکه ای چون وچرالوثنده قلان وای جنب معنوی اولان معنی بوزنده من حیث الباطن
جنابت مرتبه سنده ایکن بوبیچونلق کلامنه متعلق اولان سوره یی اوقومه وبو کلمات طیبه یی لسانکه کتورمه بلکه
اداب بودرکه بوبیچونلق عالمنه منسوب اولان سوره یی وکلامی چون وچراجنبلکنده ایکن لسانه کتورمیه سن زیرا
جنبله قرآن اوقومق جائز اولمدیغی کبی سرقرآنه متعلق اولان کلامی دخی هنوز سرك جنب ایکن لسانه کتورمك روا
وسزادکلدر تاکم سن چون وچرالوثندن سرکی تمام تطهیر قیلمیه سن ولم وکیف جنابتندن بالکلیه قورتلمیه سن
سن ای غلام دست لسانکی وکف زبانکی بواسرارالهی مصحفنك اوزرینه قومه وبیچونلق مصحفنی قاری اولوب
اوقومه که (لایمسه الا المطهرون) آیت کریمه سنك معنای باطنه سی اوزره بواسرارالهی مصحفنی من حیث الباطن
جنب اولنلر اوقومق ودست لسانی انك اوزرینه قومق جائز وروادکلدرنته کم ظاهرده اولان مصحف شریفی ظاهری جنب
اولان کمسنه مس ایلمك واندن تلاوت قیلمق هم جائزدکلدربلکه وان کنتم جنبا فاطهروا نص شریفنك موجبنجه جنب
اولان جنابتدن اول غسل ایدوب کندیلری پاك وطاهر قیلمق واجب واندنصکره مصحف شریفه ال قوسه واندن برقاچ
آیت کریمه اوقوسه جائز ومناسبدر والا فلا پس مادامکه سر جنابت معنویدن هم طاهر اولمیه اسرارحقه منسوب اولان
کلامی اوقومق وانك مصحفنه دست زبانی قومق پاك وطاهر اولنلره وسرنی اغیار وسوادن تغسیل وتطهیر قیلنلره منحصر اولمشدر
جائز ولایق دکلدر (مثنوی) کرپلیدم ورنظیفم ای شهان * این نخوانم پس چه خوانم درجهان * تومرا کویی که
ازبهرثواب * غسل نا کرده مرو درحوض آب * ازبرون حوض غیرخاك نیست * هرکه اودرحوض نایدپاك نیست
اکربن پلیدم واکرنظیفم ای شاهلر بونی اوقومیم پس جهانده نه اوقویم مثلا سن بکادیرسنکه ثوابدن اوتری غسل ایلمامش
ایکن حوض آبه کتمه حوضك طشره سنده خود خاکدن غیری بوقدر هر شول کمسه که حوضه کلمیه پاك دکلدر حوضدن
مراد بونده انبیا علیهم السلام واولیای عظامدر وانسان کامل اولنلرك باطنیدرکه آب حیات الهی وماء اسرار ربانی ایله
طلودر بوبیتلر حضرت مولانا قدس الله سره العزیزلسانندن اولور وهلال رضی الله عنه لسانندن اوله چون وچرالوثیله
ملوث اولنلره اسرارحقه متعلق اولان کفتاری تالی اولمغه وبیچونلغه متعلق اولان سر وکلامی نطقه کتورممکه
تعلیم بیوردقلرندنصکره ینه کندیلرینی مخاطب منزله سنه تنزیل ایدوب اکرپاك واکرپلید هرنه ایسه علی کلا التقدیرین
اول معنوی اولان آب حیاته تقرب قیلمغی وانکله روح وقلبی مطهر اولمغی اولی والیق کوررلر وبواسلوب حکیم قاعده سی
اوزره طالبلره وسالکلره بوندن بوکونه بهره ایرکوررلرودیرلرکه ای آخرت شاهلری وحقیقت ماهلری اکربن پلید
وناپاکم واکرنظیف وپاکم هرنه ایسه بواسراره متعلق کفتاری اوقومیوب پس جهانده نه اوقویمکه حق اول بنم سرمی
وبنی جنابت معنویدن پاك وطاهر قیله علم لدنی واسرارالهی شول آب پاك کبیدرکه لابد آنی اوقویانلری وکندیلری انك
حوضنه قویانلری پاك وطاهر قیلیجی والواث قلبیه وروحیه دن مطهر اولیجیدر سن ایسك فی المثل بکادیرسن که ثوابدن
اوتری الواث باطنیه دن ونجاسات قلبیه دن غسل ایلمدین آب حیات حوضی اولان انسان کاملك باطننه کتمه وکندیکی
انلرك باطننده ساکن اولان آب علم الله طاهراتمه اولا انلرك حوض درونك برونده خاکدن غیری وخاکدن ترکیب
اولنان اجسامدن غیری نسنه یوقدر آب معنوی وماء روحانی خود انلرك حوض درونده در پس هر شول کمسه که
حوض باطنه کلمیه وقلبی وروحی انده ساکن اولان آب حیات معنویدن پاك وطاهر قیلمیه فی الحقیقه اول کمسه
پاك دکلدربلکه اول کمسه معنیده جنبدر وانك سر وقلبی واخلاقی هنوز دخی پاك وطاهر اولمامشدر (مثنوی) کرنباشد

اب هارا این کرم * کو پذیرد مر خبث را دم بدم * وای بر مشتاق و بر امید او * حسرتا بر حسرت جاوید او * آب دارد
صد کرم صد احتشام * که پلیدان را پذیرد والسلام * اکر آبلرك بو کرمی اولمیدی که اول آبلر خبثی دمبدم قبول ایلر
وای مشتاق اوزره ودخی وای انك امیدی اوزره واول مشتاقك جاوید اولان حسرتی اوزره حسرت اولیدی آب نفسنده
صد کرم وصد احتشام طوتر که پلیدلری قبول ایلر والسلام آبلردن مراد بونده حیاض بواطن انبیا علیهم السلام واولیای
عظامده اولان الطاف الهی وانوار ربانیدرکه مطهر قلوب آدمی ومزکی نفوس انسانیدر وانلرك درونده اولان الطاف
الهی وانوار ربانی آبلرینك شانی اولورکه نفوس انسانیده اولان خباثتلری ونجاستلری کمال کرمندن قبول ایلیوب
انلری پاك وطاهر ایلرا کر الطاف الهیه وانوار ربانیه نك بو فضل وکرمی اولمیدی انك مشتاقلری اوزره واول مشتاقلرك
امیدی اوزره وای ایدی واول مشتاقك حسرتی اوزره حسرت اولمق لایق ایدی اما بحمد الله آب لطف الهی وبحر نور
ربانی یوز کرم ونیجه یوز احتشام طوتر که اول پلیدلری وخبیثلری قبول ایلر وانلری خباثت ونجاستلردن پاك وطاهر
قیلور وذنوب وعیوب الواثندن منقی ومزکی ایلر والسلام (مثنوی) ای ضیاء الحق حسام الدین که نور * پاسبان تست
از شر الطیور) پاسبان تست نور وار تقاش) ای تو خورشید مستتر از خفاش) ای حق تعالینك ضیاسی اولان حسام الدین
که نور الهی شر الطیوردن سنك پاسبانکدر شر الطیوردن مراد بونده خفاشدر وا کا شر الطیور تسمیه اولنمسی جمیع
حیوانات ووحوش وطیوره نافع اولان ومحبوب کلان شمسی دشمن اتخاذ ایدوب اندن اجتناب وفرار ایلدیکی
اعتباریله در چونکم خفاش نور آفتابی دشمن اتخاذ ایلدیکی اعتبار ایله شر الطیور اولدی شموس معنوی اولان انبیا
علیهم السلامی واولیای عظامی دخی دشمن اتخاذ ایلین آدمیلر دخی شر الدواب اولدی (ولهم قلوب لا یفقهون بها ولهم
آذان لا یسمعون بها ولهم اعین لا یبصرون بها اولئك کالانعام بل هم اضل) آیت کریمه سنك موجبنجه بونلر انعامدن اضل
وخفاشدن ادنی واسفل کلدی پس حسام الدین افندی حضرتلری که کزیدهٔ اولیادن بر مطلع آفتاب الهی ومشرق انوار
ربانیدر شر الطیور مشابه سنده اولان بی بصیرتلر انك نورنی کورمیوب ا کا انکار وعداوت قیلدقلرینه وآنك نور باطنی انك
ذاتنی انلرك شر ومکرلرندن حراست وصیانت قیلدیغنه بو بیتلرله اشارت ایدوب بیوررلر ای حق تعالینك ضیاسی اولان
حسام الدین که سنك نور باطنك شر الطیور مشابه سنده اولان بی بصیرتلردن سنك پاسبان وحارسکدر سنك نورلك واول
نورلك ارتقاسی یعنی کندنجه بلند وعالی اولمسی وترقی قیلمسی خفافیش منزله سنده اولان کوردللرك ضررندن سنك
پاسبان وحافظکدر سن خفاشلردن مستتر اولان خورشید معنویسن خفاش کبی کور اولان بی بصیرتلر خورشید
معنویی کورمکه قادر اولهمزلر (مثنوی) چیست پرده پیش روی آفتاب * جز فزونی شعشعه تیزی تاب) پردهٔ
خورشید هم نور ربست * بی نصیب از وی خفاشست وشبست * هر دو چون در بعد پرده مانده‌اند) یا سیه رو یا فسرده
مانده‌اند * آفتابك یوزی اوکنده پرده نه در تابك تیزلکندن وشعشعه نك فزونلغندن غیری یعنی آفتابك یوزی اوکنده
پرده وحجاب انك همان تابنك حدتی وشعشعه سنك زیاده لکیدر پس خورشید معنوی اولان ولینك وجهنه دخی
پرده وحجاب همان کندینك شعشعهٔ علمنك فزونلغی وتاب روحنك وفرت وحدتیدر خورشیدك پرده سی
هم نور رب العالمیندر اندن بی نصیب اولان شبپره وشبدر هر ایکیسی چونکم پرده نك بعدنده قالمشلردر یا سیاه رو
ویا خود فسرده قالمشلردر سیاه رولق شبه وفسرده لك شب پره یه کوره اولور خلق شبده ساکن اولدیغی اعتباریله
سیاه رولق خفاشه کوره اولسه دخی جائز اولور بعض نسخه ده بعد ایله پرده ما بیننده واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر
اوزره هر ایکیسی چونکم بعدده وپرده ده قالمشلردر دیمك اولور ومحصول بیتین شریفین بویله دیمکی افاده قیلور که
خورشیدك پرده سی نور رب العالمین اولدیغی کبی خورشید معنوی اولان ولیلرك هم پرده سی ونقابی نور رب العالمیندر
اول خورشید معنوینك نور وضیاسندن بی بهره وبی نصیب خفاش کبی کور اولان وشب کبی درونی ظلمتله طولان
کسه لردر چونکم بونلرك هر ایکیسی پرده ده وبعدده قالمشلر ونور الهی وضیای ربانیدن دور ومهجور اولمشلردر یا شب
کبی سیاه رو وشبپره کبی کرمیت آفتابدن محروم اولوب افسرده قالمشلردر هر بری بی نصیب شبپره کبی درو هر درونی
جهالت غفلت وکفر ومعصیتله طولان شب تاریك کبیدر که بو ایکیسی خورشید معنوی اولان ولیلردن وصفیلردن
بی بهره اولمشلر ومحروم قالمشلردر (مثنوی) چون نبشتی بعض از قصهٔ هلال * داستان بدر آر اندر مقال * ان هلال
وبدر دارند اتحاد) از دوی دورند از نقص وفساد) ان هلال از نقص در باطن بریست * ان بظاهر نقص تدریج آوریست
ای حقك ضیاسی اولان حسام الدین چونکم هلالك قصه سندن بعضسنی یازدك مقاله بدرك داستانی کتور بونده
هلالدن مراد آسمان طریقتده نو ظهور اولان مرید اولورکه تدریجا نورانیتی زیاده اولوب ترقیده اوله حتی صکره بدر کامل
اولمق مرتبه سنی بوله وبدردن مراد وارث نبوی وقائم مقام مصطفوی اولان ولی کامل ومرشد فاضلدر نته کم عصر نبیده

قصه‌سی مذکور اولان هلال مرید قابل وحضرت نبی صلی الله علیه وسلم بدر کامل ایدی بعد عصر النبی هم هر مرید
هلال کبی وهر مرشد فاضل بدر کامل کبی اولور وهلال وبدر معنی یوزندن اتحاد طوترلر ایکیلکدن بونلر دورلردر
ونقصدن وفساددن هم مهجورلردر مرید ایله مرشد ما بیننده ایکیلك یوقدر ونقص وفساد دخی اولمز اول هلال
رضی الله عنه اکرچه بحسب الظاهر نقصانده ایسه من حیث الباطن نقصاندن بری وخالیدر اول ظاهر ایسه نقص
ویا خود ظاهرده اولان نقص تدریج آورلکدرکه کتدکجه ترقی قیلمقده وکامل اولمقده در چونکم برکسه عاقبة الامر
کامل اولمق محقق اولسه باعتبار ما یؤل الیه ا کا کامل دیمك صحیح اولور (مثنوی) درس کوید شب بشب تدریجرا
در تأنی بر دهد نفر بجرا * در تأنی کوید ای عجول خام) پایه پایه بر توان رفتن بیام) هلال شب بشب تدریج ایچون درس
دیر تأنیده نفر بجه بر ویردر بونده نفع معناسنه اولمق فهمه اقربدر تدریج درجه درجه ترقی ایتمکه دیرلر وتفریج غم
وغصه یی ازاله ایتمکه دیرلر هلال یکی طوغان ماهه دیرلر ویکی طوغان ماه طریق الهیده هنوز سالك اولان کسه لره شب
بشب تدریجله ترقی ایلمکه درس سویلر لسان حاله تعلیم ایلرز یرا هلال تأنی ایلمکلکده نفر بجه نفع ویرر یعنی تأنی ایله بدر
کامل اولوب نقصاندن قورتلوب فرج بولور مسندخی نقصان غمندن خلاص اولمق استر ایسك تأنیده خلاص اولور
سن وتدریجله کمال بولورسن دیر هلال شب بشب تأنی ایله زیاده اولمق وترقی قیلمق حالنده دیر ای مبالغه ایله عجله قیلیجی
اولان خام کسه طام اوزره کتمکه پایه پایه قادر اولورسن یعنی بام مراده وسقف کماله ایرمکه قدمه قدمه ودرجه درجه
کتمکله وصول بولورسن والا مجرد سرعت وعجله ایتمه نك بو بولده فائده‌سی اولمز وعجول اولان مجرد عجله ایله ترقی قیلمز
ومراده ایرمز (مثنوی) دیك را تدریج واوستادانه جوش * کار ناید قلیهٔ دیوانه جوش * ای آتش پر اولان دیکی
تدریجله استادانه قینات دیوانه جوش اولنك قلیه سی کاره کلمز وعمله یرامز مصرع اولده اولان جوش امر دیجوش
تقدیرنده در تدریج دخی بتدریج تقدیرنده در تدریجله استادانه قینامق آهسته آهسته قینامقدن عبارت اولور
ودیوانه جوش بونك ضدیدر که عجله ایله فوری قینادوب دیوانه لر کبی آنی طاشرمقدن وانك قیناممسنی بیلممکدن کنایت
اولور قلیه مشهور طعامك اسمیدر بونده مطلق طعام اولمق مناسبدر وبو بیتده دخی تأنی مستحب اولدیغنه اشارت
بیورمشلردر وکانه دیمشلردر که دیکی تدریجله استادانه قینامق نیجه لازم ایسه وبلا تأنی عجله ایله دیوانه وار قینایان قلیه
نیجه کاره کلمز ومقبول اولمز ایسه سندخی ای ناپخته اولان وجودکی پخته قیلمق وخام اولان نفسکی پشوروب کماله
ایرکورمك استین وجودن جولمکی آتش عشق اوزره قویوب تدریجله استادلر کبی قینات تا کم آنی پخته قیله سن
ولذت وحلاوتده کمال مرتبه سن بوله سن شول دیوانه قینایان وسفیهانه اوینایان عجوللر کبی اولمه که انلر علی الفوری
طریقه کاورلر وفوری پانوب یاقیلورلر آرزمانده اتشلری سونوب وجودلری ناپخته وخام قالورلر وانلرك قلیهٔ نفسی کاره
یارامیوب بی چاشنی وبی لذت اولور (مثنوی) حق نه قادر بود بر خلق فلك * در یکی لحظه بکن بی هیچ شك) پس چرا شش
روز آن را در کشید * کل یوم الف عام ای مستفید * حق تعالی حضرتلری فلکی خلق ایلك اوزره بر لحظه ده کن امریله
هیچ شکسز قادر دکلیدی بو مقرردرکه اول افلاکه کن دیسه ایدی هیچ شکسز بر لحظه ده بو افلاك تسعه متکون
اولوردی وفی الحال عدمدن وجوده کلوردی نته کم (انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون) آیت کریمه‌سی
بو معنایه شاهد اولدی پس نیچون انی التی کونده چکدی هر بر کونی بیك ییل ایدی ای مستفید یعنی حق تعالی
حضرتلری بر لحظه ده کن دیمکله عالم عدمدن عالم وجوده کتورمکه قادر ایکن پس نیچون بو ارض وسمایی التی کونده
وهر بر کون بیك ییل قدر ایدی عالم عدمدن عالم وجوده کتوردی انکچون که تدریج وتأنی اول حکیم وعلیمك شعاریدر
(مثنوی) خلقت طفل از چه اندر نه مهست * زانکه تدریج از شعاران شهست * طفلك رحم مادرده خلقتی
نه سبیدن طقوز ایده در زیرا تدریج وتأنی اول پادشاه اعظمك شعار وعادتندر بر طفلك مادهٔ جسمانیه سی اولان
نطفه صلب پدردن رحم مادره دوشسه اول نطفه تدریجله قرق کونه دك علقه واول علقه دخی قرق کونه دك مضغه
واول مضغه دخی قرق کونه دك تدریجله عظام مرتبه سنه کلوب لحم کسوه سنی کیراندن صکره ا کا روح نفخ اولنوب حرکت
ایلمکه باشلر طقوز ای تمام اولدقده کمال بولوب رحم مادردن تولد ایلر بورایه مناسب اولان تحقیقدن بر مقدار جلد اولك
آخرنه قریب سؤال کردن آن مرد کافر سر خنده (هفت اختر هر جنین را مدتی) بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب
اولنه (مثنوی) خلقت آدم چرا چل صبح بود * اندر آن کل اندك اندك می فزود * آدم علیه السلام حضرتلرینك خلقتی
نیچون قرق صباح اولدی اول کاده حق تعالی ازار زیاده ایلدی یعنی خمرت طینة آدم بیدی اربعین صباحا حدیث
قدسینك فحواسنجه الله تبارك وتعالی حضرتلری آدم علیه السلام حضرتلرینك بالچغنی قرق صباحده ایکی اللریله که
مرادندن صفتین مقابلتیندر دیمشلر تخمیر قیلدی وآز آز هر کون انك بالچغنده زیاده ایلدی بعد اربعین اول کل تمام جسد

مسوی شکلنه کلدکده اکا نفخ روح ایلدی بو جمله دن معلوم اولدیکه تدریج وتأنی شعار الهی وعادت ربانیدر
وبنده لرینه دخی تأنی ایلمکه تعلیم دربس عاقله لازم اولان تدریج وتأنی یی کندیسنه عادت قیله واوصاف حقله متصف
اوله وشیطان صفتی اولان عجله دن پرهیز ایلیه وبر مرتبه یه مستحق ومستعد اولمدین انک وصولنه سرعت قیلمیه (مثنوی
نی چو نوای خام کا کنون تاختی * طفلی وخود را تو شیخی ساختی * بر دویدی چون کدو فوق همه * کو ترا پای جهاد
وملحمه) ای خام سنک کبی دکل که شمدی چابکلک طفل سن وکندیکی سن شیخ دوزدک کدو کبی دوکلینک فوقی اوزره یلدک
فی سکا پای جنک ومجاهده یعنی حق تبارک وتعالی حضرتلری تأنی وتدریجی کندیسنه شعار ایدوب آدم علیه
السلام حضرتلرنی قرق کونده کماله ایرکوردی وانسان مرتبه سنه کتوروب خلیفه قیلدی ای خام وعجول سنک کبی
دکل که طریقتده شمدی چابکلک ومعناده طفل نابالغ ایکن کندیکی بر کامل ومرد بالغ شکلنده دوزدک واطفال سیرت
اولان دنیا کودکلرینه کندیکی بر شیخ عاقل کوستردک جمعنه واقبالنه مشغول ومنهمک اولدک وقبق کبی علی
الفور بتدک وجمله نک فوقی اوزره یلوب تصدر ایتدک فی سکا نفسله مجاهده قیلمق وشیطانله محاربه قیلمق زیرا امردان
الهی بو جمله یه سبقت ایتمشلر وبو جمله نک فوقنه کتمشلردر الا پای مجاهده وقدم ریاضت ومکابده ایله چونکم سنده
پای مجاهده وقدم مکابده اولمیه مجرد غرور نفسانی وسرور جسمانی ایله تفوق وترقی قیلمق نتیجه ویرمز وقبق کبی تیز
بیوین کسه نک خاتمه سی سعادته ایرمز (مثنوی) تکیه کردی بر درختان وجدار) برشدی ای اقرعک هم قرع وار * اول
ارشد مرکبت سرو سهی (لیک آخر خشک وبی مغز وتهی) رنگ سبزت زرد شد ای قرع زود) زانکه از کاکونه بود اصلی نبود
* درختلر اوزره وجدار اوزره تکیه ایلدک ای کلچکز قبق کبی هم یوقارو کتدک اول اکرسنک مرکبک سرو سهی اولدی
ایسه لکن آخر قوری وبی مغز وخالیسن ای قبق سنک سبز اولان رنکک فوری زرد اولدی زیرا کاکونه دن ایدی اصل
دکل ایدی اقرع کله دیرلر کا متصل اولان کاف تصغیر وتحقیر ایچوندر وبونده معناده طفل سیرت اولان وظاهرا منصب
مشیخته سرعت قیلان ومتشیخ اولان کسه لری حضرت مولانا قدس الله سره العزیز قباغه تشبیه قیلمشلردر برقاچ
زمان تر وتازه کورینوب وفوری ظهوره کلوب واز زمان ایچنده ینه زائل وفانی اولوب نتیجه سی منفعتدن خالی اولدیغی
ملابسه ایله واقرع عبارتی قرعه کوره خوب واقع اولدیغندن ماعدا اقرعک باشی قرعه مشابه کلدیکندن غیری اقرعک
دیمکله انک فضولیغنه هم کنایت ایتمشلردر پس بو ابیات ثلثه نک محصولی بویله دیمک اولور که ای فضول اولان کلچکز
اشجار منزله سنده وجدار مشابه سنده اولان وجمادات ونباتات مرتبه سنده قلان مریدلرک ومحبلرک اوزره اتکا واستناد
ایلیوب قبق کبی صدر اعلا ومقام بالایه یوقارو کتدک بلکه من حیث المعنی کندیکدن اعلی اولنلرک اوزرینه تفوق وتصدر
ایتدک فرض ایده لم اکرسنک مرکبک اول حالده سرو سهی کبی محبوب ومحبوبه اولدیسه ونیجه سرو قد کسه لر سنک
خدمتکی ارتکاب قیلدیسه ولکن آخر دمده سن اول رونق ولطافتدن محروم اولوب خشک اولورسن وقبق کبی بی
بی مغز قالورسن ودولت وعزت وریاست ورفعتدن بالکلیه تهی وخالی اولورسن ای قبق کبی علی الفور تصدر وترقی قیلان
ودرونی علم وعملدن خالی اولان اول سنک ظاهرده اولان رنک وسبزلک ورونق ولطافتک علی الفور کیدوب زرد اولورسن
عاقبت شرمنده وخجل قالورسن زیرا که اول رونق ولطافت صوری کاکونه قیلمقدن ایدی ذاتی واصلی دکل ایدی شول
زینت ولطافت که ذاتی واصلی اولمیه اول چوق کچمیوب زائل اولور وزیور تزویر ایله کندیسنی دوزوب قوشوب خلقه
عرض جمال ایلین زشت وپلیدک عارضی وعاریتی اولان زیب وزیوری عارضندن چوق کچمیوب زائل اولدقده انک ذاتی
اولان زشتلکی واصل اولان مکر وحیله کی ظهوره کلور شول بر زشت اولان قوجمش قاری کبی که یوزنه کاکونه لر سوروب
التونلی نقطه لر ایله صورتنکی بازردی لکن انک زشت اولان یوزی کاکونه یی قبول ایتمیوب زشتلکی ومکر وحیله کی
فوری ظهوره کلوردی نته کم بو داستاندن معلومک اولور * داستان آن عجوزه که روی زشت خویش را چندره وکاکونه
ساخت وساخته نمی شد وپذیرا نمی آمد) اول عجوزه نک داستانیدر که کندی زشت اولان یوزینه چندره وکاکونه
دوزدی چندره دن مراد اینکله یوزی اصرمق وقصاجله انک تویلرنی یولمقدر وکاکونه که قزللق دیدکلری دیدراند نصکره
اول قزللغی یوزه دورمکدر نته کم بو عجوزه کندی یوزنی قصاجله یولدقدنصکره قزللق اوردی اما دورلمش اولمز وقبول
ایدیجی کلمزدی (مثنوی) بود پیری نود ساله کلان * پر تشنج روی ورنکش زعفران) چون سر سفره رخ او توی توی
لیک در وی بود مادهٔ عشق شوی * ریخت دندانهاش وموچون شیر شد * قد کمان وهر حسش تغییر شد * بر طقسان
یاشندن زیاده بیولک پیره زن وار ایدی انک رویی پرچین ورنک رویی زعفران ایدی تشنج بورشقلغه درلر یعنی اول طقسان
یاشنده اولان بیولک قرینک یوزی بکام بکام اولوب بورشمش ورویی زعفران کبی صاری اولمش ایدی سفره نک باشی وبوزی
کبی انک رخلری قات قات ایدی ولیکن انک وجودنده ار محبتی قالمش وار وجماعه عاشق اولمش ایدی بر مرتبه که ینه

قری اولمش ایدی که انک دیشلری دوکلدی وباشنک صاچلری وقیللری سود کبی بیاض اولدی قدی یای کبی اکلدی
وانک هر حسی تغییر وتبدیل اولدی * مثنوی * عشق شوی وشهوت وحرصش تمام * عشق صید وپاره پاره کشته دام *
مرغ بی هنکام وراه بی رهی * آتش پر در بن دیک تهی * عاشق میدان واسب وپای نه * عاشق زمر واب وسرنای نه *
اکرچه انک جسمنه فنا کلمش وحسن ولطافتی زائل اولمش ایدی اما ارعشقی وانک شهوت وحرص وشوقی تمام ایدی
ارصید ایلمکه عشق برنده ودام پاره پاره اولمش ایدی یعنی ارصیدنه واسطه وآلت اولان حسن صورتی وشکل
وهیئتی پاره پاره اولوب خراب اولمش اما ارصید ایلمکه اولان عشقی وجماعه اولان شهوت وحرصی تمام برنده قالمش
ایدی مثلا اول عجوزه وقتسز قوش وبر یولسز یول ایدی پر آتش بوش چولمک دبنده ایدی یعنی اول عجوزهٔ بی هوش
فی المثل بر وقتسز اوتن قوش کبی ایدی ودخی بر اوته سی چقماز وکسه یه یول اولمز یول کبی ایدی یعنی اکرچه یول شکلنده
ایدی اما کسه اکا کتمکه تنزل قیلمز وسفر ایتمکه مائل اولمزدی بو اعتبار ایله راه بی ره کبی ایدی ودخی بر بوش چولمک
التنده چوق آتش کبی اکرچه آتش حرصی برنده ولیکن پخته لنجک برکسه یوقدی اکرچه عاشق میدان ایدی
ولیکن اتی وایاغی یوق زمره عاشق واب وسرنایی یوق زمر دودکه دیرلر یعنی اول قاری میدان شهوتک ومجامعتک
عاشقی ایدی ولیکن اتی وپایی والتی یوق ایدی ودودک چالمغه عاشق ایدی ولیکن لب وسرنایی یوق ایدی اکرچه ایرلک
طبعنده بو کونه شهوت پرستلک مرکوز اولوب زائل اولمزایمش وبو مرتبه سالخورده فرتوت وفرسوده
اولدقدنصکره هم ارعشقندن وذکر شوقندن واز کلمزایمش (مثنوی) حرص در پیری جهودان را مباد * ای شقی که
خداش این حرص داد * حرص پیرلک وقتنده جهودلر ایچون اولمسون ای بدبخت برشقی که خدا اکا بو حرصی
ویردی یعنی فرج وکلوبه حریص اولمق شول مرتبه اقبح وافضحدر که هیچ برکسه ایچون لایق ومناسب اولمز باخصوصکه
پیرلک وقتنده حریص کاو وکیر وآز اولمق شول قدر اشنع وافظعدر که جهودلره بیله لایق کلمز ای بدبخت شول برشقی که
خدای تعالی حضرتلری اکا بو کونه حرص ویردی وآنی عبد الفرج وعبد البطن مرتبه سنه ایرکوردی حضرت
نبی علیه السلام بو کونه حریص فرج وکلو اولان کسه لره بددعا ایلیوب تعس عبد فرجه تعس عبد بطنه تعس وانتکس
بیوردی بونلرک هلاکی ایچون بویله بددعا ایلدی (م ی) ریخت دندانهای سک چون پیر شد) ترک مردم کرد وسرکین کیر
شد * این سکان شصت ساله را نکر * هر دمی دندان سکشان تیزتر * چونکم کلب پیر اولدی انک دندانلری دوکلدی
مردمی ترک ایلدی وسرکین کیر اولدی اما بو التمش یللق سکلره نظر ایله هر بردمده انلرک کوپک دیشی تیزتردر یعنی چونکم
کلب قوجه یه ودیشلری دوکله مردملری طلمقدن وانلره اورمکدن واذا قیلمقدن فارغ اولوب انجق نجاست طوتمغه
وسرکین اکل ایتمکه قانع اولور اما بو التمش یاشنده اولان کوپکلری کور که هردمده بونلرک کوپک کبی آدم
طلمغه دیشلری تیزتردر نجاستدن وسرکیندن بدتر اولان حرامی ییدکلرندن ماعدا نیجه کسه لرک اتین دخی ییکه دیش
بیلرلر ونیجه لری دخی کلب کبی اورمکله آزرده ایلرلر (مثنوی) پیر سک را ریخت پشم از پوستین) این سکان پیر اطلس پوش
بین * عشقشان وحرصشان در فرج وزر * دمبدم چون نسل سک بین بیشتر * قوجه کلبک پوستندن پشمی دوکلدی
وچپلق قالدی بو اطلس پوش اولان قوجه کوپکلری کور که بونلر سکدن بدتر اولدی انلرک عشقی ودخی فرج وزره
اولان حرصی دمبدم نسل سک کبی زیاده رک کور یعنی بو اطلس پوش اولان قوجه دقجه مردم آزار اولوب دنیایه میل
ومحبت قیلان بی دینلر نیجه وجوهله کلابدن بدترلردر زیرا قوجه کوپک قوجه دقده دریسندن یوکی دوکلور کویا که
اول بیچاره کورکنی ولباسنی ترک ایدوب عریان قالور اما بو اطلس کییجی کوپکلری کور که حریر کیمک رجاله حرام ایکن بونلر
قوجه دقجه حریرلر کیوب واطلسلره کورکار قیلیوب پوستلرک زیاده ایدرلر باخصوصکه بونلرک عشق وحرصی فرج
وزره هردمده نسل کلاب بیشتر اولدیغی کبی وکور کوپک یاوریلری طورمقدن اوره یوب نیجه چوق اولور ایسه بونلرک
دخی مقتضای فرجه وجمع سیم وزره حرص ومحبتلری طورمقدن زیاده اولمقده در بونلر شول عبید درهم
ودینار درکه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بونلرک حقنده لعن عبد الدینار لعن عبد الدرهم لعن عبد
بطنه لعن عبد فرجه بیورمشدر (مثنوی) اینچنین عمری که مایهٔ دوزخست * مر قصابان غضب را مسلخست) چون
بکویندش که عمر تو دراز) می شود دل خوش دهانش از خنده باز) این چنین نفرین دعا پندارد او) چشم نکشاید سری
برنارد او * کر بدیدی یک سر مو از معاد * اوش کفتی اینچنین عمر تو باد * بو نجلین بر عمر که مایهٔ دوزخدر تحقیق غضب
الله قصابلری ایچون مسلخدر یعنی بو نجلین بر عمر وزندکانیکه جهنم سرمایه سیدر حق تعالینک غضبی ملکلرینه
سلخخانه کبیدر وقصابلرک سلخه محل اولان خانه لری کبی مردار ونجسدر مع هذا اول کلب بی دانش کندینک بو مرتبه
نجس وخبیث اولدیغندن بیخبر اولوب چونکم اکا دیسه لردی سنک عمرک اوزون اولسون دلخوش اولور وانک دهانی

كوكلمكدن كشاده اولور وبويله ديمكدن عظيم حظ الوروبوني كنديسنه خير دعا ايلرلر بو مجلين نفرين ولعنتي اول غافل
وجاهل كنديسي ايچون ايدوب دعا زعم قيلورلر بصر وبصيرتي آچمز وباشني خواب غفلتدن بوقاروقالدرمز تاكه كنديسنك
نه مرتبه خبيث وپليد عمره مبتلا اولديغني كوريدي ومرجع ومعاد جانبنه نظر ايركوريدي اكر معاد جانبندن
برسرموقدر رزند كانيلك كوريدي وعيش اخرته ذره قدر نظر ايركوريدي اول قوجه كوپك بويله دين كسه يه بو مجلين
عمرسنك اولسون ديردي اوش اكرچه اواشدن مركبدر فارسيدر وليكن اول پيرسكه عائد اولمق ايله ايهام لطيفدن
خالي دكلدر نته كم بوقصه ده واقع اولان كيلاني كنديسنه دعا ايلين درويشه خداسني سلامتله بنم كبينك مقامنه
ايرشدرسون ديو جواب ويردي (داستان درويش كه آن خواجهٔ كيلاني را دعا كرد كه خدا ترا بسلامت بخان ومان
برساند) * اول درويشك داستان وحكايه سيدر كه اول خواجهٔ كيلاني يه دعا ايلدي بويله ديوكه خداي تعاليسني
سلامتله خانمانكه ايرشدرسن (مثنوى) كفت يك روزي بخواجهٔ كيلئ * نان پرستي نرگدا زنبيلئ * چون ستد زونان
بكفت اي مستعان (خوش بخان ومان يارش خود رسان * كفت خان ار انست كه من ديده ام * حق ترا انجا رساند
اي دژم * بركون كيلاني برخواجه يه برزنبيله منسوب برنان پرست جري واقوي كدا ديدي نرا ركك معناسنه در
امابونده جري واقوي معناسنه استعاره اولنور يعني بركون كيلانه منسوب اولان برخواجه يه زنبيل ايله در يوزه قيلان
ونان وغدايه زياده حريص اولان قوي كدا ديدي چونكم اول خواجه دن نان الدي حضرت خدايه خطاب ايدوب
ديدي اي مستعان بوخواجه يي كنديسنك خانماننه كبر وخوش ايرشدر واونده اولان كسه لر ايله بوني خوش كورشدر
مكركه اول خواجه نك كيلان ولايتنده اولان خانماني ويران ايدي ياخود كنديسنك خانماننده موجب محنت وآفت
نيجه شي وار ايديكه خواجه انلردن بغايت رنجيده ورميده اولمشدي بوسببدن اكا بويله دعا ايلين كدايه جواب ويروب
ديدي خان اكر اودركه بن كورمشم اي چركين يوزلو كدا حق تعالى اول يره سني ايرشدرسون وبوقصه دن حصه اول
اولديكه اكر كندي عمرسنك براهل دنيا ويران وخراب اولديغني بليدي اكا عمرك زياده اولسون دين كسه لره بوخواجهٔ
كيلانينك كدايه ويرديكي جواب كبي ويرردي وبوكونه دعادن حظ ايليوب نفرت قيلوردي چونكم بيوردقلري كلماتده
معاني واسراره متعلق اولان كلماته نسبتله ادني لق شائبه سي توهم اولندي بووهمي دفع ايلمك ايچون وبوالحق اولان
سوزلري سويلمكه سبب نه اولديغني بيان قيلمق ايچون بونلري ايراد ايدوب بيوررلر (م ى) هر محدث را خسان باذل كنند
حرفش ار عالي بود نازل كنند) زانكه قدر مستمع آيد نبا) بر قد خواجه برد درزي قبا) چونكه مجلس بي چنين پيغاره نيست
از حديث پست نازل چاره چيست) هر محدثي خسلره باذل ايلرلر انك حرفي اكر عالي اوله نازل ايلرلر باذل بونده خور
وحقير معناسنه در يعني هر نقدر بليغ وفصيح سويليجي وحقايق ودقايق ايليجي متكلم اولسه مستمع اولنلر چونكم خس
ودني اوله لر لابد اول متكلمي حقير ودني سويليجي ايلرلر اكر اول محدثك حرف وكلامي في الحقيقه عالي اولورسه ده
اني پست ونازل ايلرلر زيرا كه نبا مستمع اولان كسه لرك فهمي مقداري كلور نته كم درزي قبايي خواجه نك قدي اوزره
كسر نبا خبره درلر يعني هر بليغ اولنه لازمدر كه كلامي مقتضاي مقامه كوره سويليه ومستمع اولنلرك فهمي مقداري
ادا ايليه نته كم لسان شرعده دخي هر كسه عقلي يتديكي قدر سوز سويلمكه وفهم ايتديكي مقداري تعبير كلام ايلمكه
اشارت اولنمشدر (وكلموا الناس على قدر عقولهم لا على قدر عقولكم) ديمكله امر قيلنمشدر ودخي نحن معاشر الانبياء
امرنا ان ننزل الناس منازلهم ونكلم الناس على قدر عقولهم دينلمشدر پس عليم وحكيم اولان كسه دن نبا وكلام
كلمز الا مستمع اولنلرك فهمي مقداري ظهوره كلور نته كم براستاد خياط برلباسي برخواجه ايچون قطع ايلمك استسه
لابد اني اول خواجه نك قدي مقداري قطع قيلور چونكم مجلس بو مجلين پيغاره سز دكلدر نازل اولان پست سوزدن
چاره بوقدر پيغاره لغتده برقاچ معنايه كلور بونده سفلي ودني ديمك معناسي مراد اولور يعني چونكم مستمع اولنلرك
مجلسي بو مجلين دني وسفلي اولنلردن وعقل وفهمده ناقص وقاصر قالنلردن خالي دكلدر پس الحق وسفلي سوز سويلمك
لازم كلور ومتكلمه واجب اولور اكثر ناسك طبيعتي هزله مائل واكثرينك دخي مشربي قصص وحكايته مائلدر چون
بونلره بر محدث حقايق ودقايق علميه واسرار ومعارف يقينيه سويلسه فهمه قادر اوله مدقلرندن اندن ملول اولورلر
ونفرت قيلورلر پس عليم وحكيم اولان محدث انلرك مرتبه سنه تنزل ايدوب كاه قصص وحكايات سويليوب اندن انلرك
عقلي يتديكي قدر بعض معاني واسراري درج ايلر ودخي كاهي هزل كونه بعض سوز سويليوب اول هزلده نيجه جد
وحكمي درج وبيان ايلر نته كم حضرت مولانا قدس سره العزيز حضرتلرينك دأب شريفلري واسلوب لطيفلري بودركه
كنديلر تمام نيجه علوم واسرار نقل ايتمكه قادر بر عالي كلام صاحبي ايكن كاه اولور كه بعض هزل كونه حكايتلر سويلمكه
تنزل بيوررلر بوندن مقصودلري بوكونه حكايتلره مائل اولان كسه لره دخي بواسلوب ايله ارشاد قيلمق وتعليم معاني

ايلمكدر نته كم بوعجوزه حكايه سي دخي بوقبيلدندر كه بونك ضمننده چوق پند ونصيحت بيوره شلر ومستمع اولنلره
وافر منافع وفوائد درج ايلمشلردر) صفت ان عجوز (م ى) واستان هين اين سخن راز كرو * سوي افسانهٔ عجوزه باز رو
چون مسن كشت ودرين ره نيست مرد (تو بنه نامش عجوزه سال خورد) بو سوزي تيز اول رهندن كيرو ال عجوزه نك
افسانه سي جانبنه كير وكيت بوبيت برسبيل تجريد كندي نفس شريفلرينه خطاب ايلمك طريقي اوزره دينلمشدر نته كم
اول عجوزهٔ سالخورده نك قصه سني مقدما برمقدار ذكر ايليوب اول مقداري اول محلده قويوب مناسبتله الكلام
يجر الكلام موجبنجه بعض نصايح وفوائدك تعبيرينه مشغول اولمشلر وبوقصه نك بقيه سني كانه اول محلده رهن
قيلمشلردي شمدي كيرو اول عجوزه دن مرادكيم ايدوكني تعبيره شروع ايليوب وكندي وجود شريفلرينه بوكونه
خطاب ايدوب بيوررلر كه اي مولانا تيز اول بو عجوزه يه متعلق اولان سوزي اول محله كرو اولمقدن كيرو ال اول عجوزه نك
افسانه سي جانبنه كير وكيت واو عجوزه دن مرادكيملردر آني بو محلده تعبير وتقرير ايت چونكم اول كسه مسن اولدي
وبويولده مرد دكلدر سن انك نامني عجوزهٔ سالخورده قو يعني چونكم بركسنه چوق ياشلو قوجه اوله وبوطريق الهيده
ار اولميه ورجال مرتبه سنه ايرميه سن انك نامني چوق ياشلو قوجه قري قوكه بويله كسه اكرچه صورتا قوجه
مردايسه ده معناده چوق ياشلو قوجه قاريلر كبيدر (مثنوى) (نه مر اورا رأس مال وپايهٔ * نه پذيراي قبول مايهٔ *
ني دهنده ني پذيرنده خوشي) ني درو معني وني معني كشي) نه اول سيرت عجوزه ده اولان مردك رأس مالي ونه برپايه سي
وارونه برمايه نك قبولني قبول ايديجي اولور رأس مالدن مراد بونده ياسرمايه ديندركه مراد استعداددر ونه قابليتدر
بوخسه رأس مال دنيوي مراد اولمق چندان مناسب اولمز وپايه دن مراد دخي پايهٔ دين اولمق اوليدر وپذيرا بونده ضبط
ايديجي معناسنه در تقدير كلام بويله ديمك اولور كه اول عجوزه سيرت اولان مردايچون نه سرمايهٔ دين ونه پايهٔ يقين واردر
ونه مايهٔ ديني قبول ايلمكه قبول ايديجيلك واردر يعني قبول استعداده دخي انك وجودنده لياقت وقابليت يوقدر
نه خوشلغي قبول ايديجيدر يعني نه دينه منسوب اولان خوشلغي ويريجي ونه آني برخوشلق ويرندن قبول ايديجيدر انده
نه برمعني ونه معني كشلك واردر يعني نه انك وجودنده معناي حقيقيدن برمعني وارونه براهل معنادن معني جذب
ايتمكه استعداد وقابليت وار (مثنوى) ني زبان ني كوش ني عقل وبصر) ني هش وني بيهشي وني فكر) ني نيازوني جمالي
بهرناز * تو تويش كنده مانند پياز * ني رهي ببريده اوني پاي راه * ني تبش ان قحبه راني سوز واه * انك نه زباني ونه كوشي
ونه عقل ونه بصري واردرونه هوشي ونه بيهشلكي ونه فكري واردر يعني اول قوجه قاري كبي اولان پير نابالغك
نه طريقت الهيده برسوز سويليه جك زباني وارونه برحق كلامي دكلمكه كوشي وارونه عقل ديانت انديشه سي وارونه
بصر بصيرتي واربلكه (صم بكم عمي فهم لا يعقلون) آيت كريمه سنك مفهوم ومنه مظهر اولان قومدن اولمش وحق كلامي
دكلمكدن بي كوش وحق سوزي سويلمكدن هم انلر كبي ابكم قالمشدر ونه انك دينه وتقوايه متعلق برهوشي وارونه محبت
خدادن بيهشلكي وارونه آخرته متعلق فكرلري واربلكه بونلرك جمله سندن خالي وبريدرونه حضرت خدايه ونه
اهل دله نيازواحتياجي وارونه اهل دل كبي نازايلمكدن اوتري برجمالي وار يعني مرشد صاحب جمال وعالم واهل كمال
اولنلره نياز قيليوب وعرض احتياجي يوق باخصوص كه كنديسنك طالبلره نازومفاخرت ايلمكدن اوتري برجمال وكمالي
دخي يوق بلكه پياز كبي قات قات قوقمش وهر برخبيث صفتي بري برندن زياده اولمشدرونه بريولي اوقطع ايلمش ونه انك
يوله اياغي وار اول قحبه نك نه حرارتي ونه سوز واهي وار قحبه دن مراد اول عجوزه سيرت اولان پير نابالغدر واكا قحبه تعبير
اولنمسي بواعتبار ايله دركه كندي پيره زن سيرت اولديغندن ماعدا شريعت وطريقت ارلرندن برمرد بالغ ايله جمع اولميوب
وانك تحت تصرفنه كنديسني تسليم قيليوب بلكه مجامعتي ومصاحبتي حرام اولان اهل شهوات واصحاب
ضلالات ايله مجامعت ومقارنت قيلمقده در يعني بوكونه عجوزه سيرت وفاحشه طبيعت اولان پيرك نه طاعت نه طريق
الهيدن بريول قطع ايلمش ونه انك طريق حقه كتمكه براياغي وارونه اول فاحشه سيرتك درونده برحرارتي ونه سوز
ونه آهي واربلكه بوجمله دن انك خانهٔ دروني تهي وخاليدر اكر بوذكر اولنان صفتلردن برينى اندن ايسته سك انك خانهٔ
وجودنده بوله مزسن ومنفعته ودينه يارار برخصلت ايسته سك اكه واصل اوله مزسك مكر انك خانهٔ درون وجودني
محل نجاست وخانهٔ بول وغايط ايليه سن نته كم بوحكايه ده واقع اولان درويش برخانه يه كلوب اندن هرنه ايسته ديسه
بوله مديغكده اول خانه نك ايچنه تغوط وتبول ايلمكدن اوتري داخل اولدي كه بوسرخ شريفدن معلومك اولور وقصه دن
حصه نه ايديكي هم ظهوره كلور (قصهٔ آن درويش كه ازان خانه هرچه ميخواست ميكفتند كه نيست (م ى) سائلي آمد
بسوي خانهٔ * خشك نانه خواست ياترنانهٔ * كفت صاحب خانه نان اينجا كجاست * خيرهٔ كي اين دكان نانبا است *
كفت باري اندكي پيهم بياب * كفت آخر نيست دكان قصاب * كفت پارهٔ آرده اي كدخدا * كفت پندار يكه

هست این آسیا * گفت باری آب ده از مکرعه * بر سائل براو جانبنه کادی اول اودن
خشك اتمك یا تازه اتمك استدی ترنانه تازه اتمك معناسنه در صاحب خانه اول دیلنجی یه ایدی بو اوده اتمك قنده در
خبره میسن بو اوجن اتمكجی دكانیدر یعنی ای سائل سراسیمه میسن بو خانه اتمكجی دكانیدر كه بوندن اتمك استرسك
بو خانه اتمك محلی دكلدر اتمكی وار اتمكجیلردن استه دیدی پس سائل اول خانه صاحبنه دیدی باری برازجق ایچ
یاغی بول خانه صاحبی اول سائله ایدی ای كدا آخر بو خانه قصاب دكانی دكلدر پیه پاره قصاب دكاننده بولنور
وار آنی انلردن استه پس سائل اوصاحبنه ینه دیدی ای كدخدا یعنی او صاحبی باری برپاره اون ویر خانه صاحبی
اكا جواب ویروب ایدی ظن ایلرسنكه بو آسیادر یعنی بویله قیاس ایلرسنكه بو خانه دكرمن اوله اون دكرمنده اولور
اكر اون حاجتك ایسه وار انی دكرمنده استه پس سائل دونوب ینه خانه صاحبنه دیدی ای صاحب خانه باری
مكرعه دن برایچم صو ویر مكرعه آب خورده دیرلر تركیجه صوت دیدكاریدر صاحب خانه اكا دیدی بو او ایرمق یاخود
صو محلی دكلدر صو استرسك چشمه ده جایده چوقدر انده استه (م ى) هر چه او درخواست از نان تا سبوس * چربكی
میكفت ومی كردش فسوس * ان كدا در رفت ودامن بركشید * اندران خانه بحسبت خواست رید * الحاصل اول
سائل نادن سبوسه دك یعنی اتمكدن كپكه دك هرنه استدیسه صاحب خانه اكا نكته لو وطعن آمیز سوز سویلدی
وطنز وتمسخر ایلدی چربك نكته لو وطعن آمیز سوزه معناسنه در افسوس طنز وتمسخر ایلمكه دیرلر چونكم اول كدا صاحب
خانه دن هرنه استدیسه بولمدی واول خانه یی استدیكی شیلردن خالی بولدی فی الحال ایچرو كیردی واتككنی یوقارو
چكدی وچرندی اول خانه ایچری رید ایچون تدبیر ایله نجاستلمك ایستدی رید تغوط ایتمك معناسنه در حسبت كسر
حایله اجر وثواب وتدبیره دیرلر (م ى) كفت هی هی كفت تن زن ای دژم * تا درین ویرانه خود فارغ كنم * چون دربنجا
نیست زیست زیستن (بر چنین خانه بباید ریستن) صاحب خانه چونكم سائلك خانه ایچره تغوط ایتمكه عزیمتنی كوردی
هی هی نه ایلرسن دیوب اكا عتاب وخطاب ایلدی سائل دخی اكا بوكونه سویلدیكه ای چركین وزشت ایسم اول
وسكوت قیل تا كم بو خانه ویرانه ده كندیمی تقاضای دروندن فارغ ایلیم سن قضای حاجت ایلمك كسه بن بونده قضای
حاجت ایلمكه تغوط وتبول ایلیم كه بوندن انسب محل اولمز چونكم بو محلده وجه معاش یوقدر بو نجلین خانه اوزره
نجاستلمك كرك چونكم براوده زندكانیلك ایتمك ایچون برقوت وغدا اولمیه انك ایچنه حدثلمك لازم اولور ونجاستلمك
لایق كوردیدی وقصه دن حصه بو اولدیكه بر كسنه نك وجود خانه سی كه علم وعملدن واخلاق حسنه دن خالی ومنافع
اخرویه دن وفوائد دنیویه دن عاری اولوب خانه خراب كبی تهی اوله اول كمسه نك خانه وجودی محل نجاست وجای
خباثت اولمغه لایق اولور بهرحال انسان اولنلره یا اخروی ویا دنیوی برخصلت وبرصنعت لازم اولنلردندر تا كم خلقه
منفعت رسان اوله ومجرد بطالردن اولمیه كه ان الله لا یحب البطالین بیورلمشدر اول كمسه كه جیفة اللیل وبطال النهار
اوله ولاجل الاكل تبدیل شكل قیله انلر استر وخردن بلكه حجر ومدردن دخی بدتردر زیرا * بیت * مسكین خر اگرچه
بی تمیزست * چون بار همی كشد عزیزست * دینلمشدر حجر ومدردن دخی نیجه انتفاع كورلمشدر پس انسان
اولنده بهرحال منفعت رسان اولمغه برحالت ویا برصنعت لازم اولنلردندر (م ى) چون نه بازی كه كیری توشكار) دست
آموز شكار شهریار * نیستی طاوس باصد نقش بند * كه بنقشت چشمها روشن كند * ای مرد نابالغ سن چونكم برباز
دكلسن كه سن شكار طوته سن بازیده اولان یا نفس كلمه دن اولورسه بازی عربی اولور طوغان معناسنه نفس كلمه دن
اولمیوب وحدت ایچون اولورسه بازفارسی اولور هم طوغان معناسنه یعنی سن شكار طوتیجی برطوغان دكلسن شهر
یارك شكاری اولان اوكرنمش طوغان كبی یعنی شول بازبلند پرواز اولان اصحاب رازدن دكلسن كه پادشاه حقیقینك
دست عشق ویدمحبتنه اوكرنوب اكا شكار اوله سن ودخی عالم معنویده روحانی ونورانی نیجه شكارلر طوته سن ودخی
بو زنقش ونكار ایله بندارلمش یعنی نیجه نقوش والوانله باغلنمش طاوس دخی دكلسن كه سنك نقشكله چشملری روشن
ایلیه لر یعنی طاوس كبی زیب وزیور ایله ونقش ورنكله ملون اولمش برصاحب جمال ویا اهل كمال ویا خود مالك متاع
ومال دكلسن كه خلق عالم سكا نظر ایتمكله كوزلرنی روشن قیله لر وسندن بوقدر له منتفع ومستفید اوله لر (مثنوی) هم نه
طوطی كه چون قندت دهند * كوش سوی كفت شیرینت دهند * هم نه بلبل كه عاشق وار زار * خوش بنالی در چمن
یا لاله زار * هم نه هدهد كه پیكیها كنی * نه چولكلك كه وطن بالا كنی * هم طوطی كویا دكلسن كه چونكم سكا
قند ویره لر كوشی سنك شیرین كلامك جانبنه قویه لر یعنی طوطی كبی برشیرین سخن كسه دكلسن كه چونكم سكا لطیف
وشیرین غدا ویره لر وكوشلرینی سنك كلام شیرینكه قویوب سنی دكلیه لر هم بلبل خوش الحان دكلسن كه عاشق كبی
زارلقله چمنده یا لاله زارده خوش ناله ایلیه سن ولطیف اوازه لر وشیرین ادالر وصدالر قیلوب موزون سوزلر سویلیه سن

هم هدهد دخی دكلسن كه پیكلكلر ایلیه سن وسباء معنویدن سلیمان علیه السلام سیرت اولان كمسه لره (وجئتك
من سبأ بنبأ یقین) دیو سویلیه سن وما بینده واسطه اولوب اخبار یقینیه نقل ایلیوب طالبی مطلوبه آشنا قیله سن
ومطلوبدن طالبه خبر كتوره سن لكلك كبی دخی دكلسنكه وطنكی بالا ایلیه سن یعنی لكلك دیدكلری قوش كبی
دكلسنكه مقامكی اعلاده ایلیه سن ولك لك دیو سویلیه سن معناسی لك الحمد ولك الشكر ولك الحكم ولك الملك دیمكدر
وملك وحكمی وحمد وشكری مالك الملك اولان پادشاهه تخصیص ایلمكدر (مثنوی) در چه كاری تو وبهر چت خرند
تو چه مرغی وترا با چه خورند * پس سن ای بی هوش نه كارده سن سنی ندن اوتری الصونلرسن نه قوش سن وسنی
نه اكل ایتسونلر یعنی سن بو دنیاده ای بطال وزواید روزكار نه كار وعملده سن كه سنی بو ناس انلرنه شیئه برارسن كه سنی
خریدار اوله لرسن قوشلردن نه قوش سن كه سنی قبول ایلیه لر ونه ایله هضم اولنورسن تا سنی انكله ییه لر وهضم ایلیه لر
پس انسانه بهرحال برخصلت لازمدر كه انكله عند اهل الحق هضم اوله ومقبول اوله كه چونكم بو خصلتلردن برخصلت
اولمیه باری برهمت كركدر كه دركاه حقه انكله متوجه اوله بیهوده وسرسری اولان وعمرنی عبث یره ضایع قیلان
بنده اللهه كمال فضلكدن عنایت ایله دیو دعا وتضرع قیله (مثنوی) زین دكان با مكیسان برترا * تا دكان فضل
كه الله اشتری ای بی مایه اولان غافل بو بامكیس اولنلرك دكانندن یوقارو كل فضل دكاننه دك كه الله اشتری در مكیس
بهایی اكسك ایدیجی كمسه یه دیرلر مكس دندر مكس انتقاص الثمن معناسنه در بو تقدیرجه مكیس فعیل وزننده
ناقص ثمن معناسنه اولمق اولی اولور وبعض نسخه ده دخی نونله واقع اولمشدر بو تقدیرجه مكیسان مكیسك جمعی
اولوب مكیس مبیع وزننده كاس یكیس دن اسم مفعول اولمق اولی اولور كه كیاستدن اولور كه كیاست زیركلك وفرط عقله
دیرلر اما شمعی مرحوم بامكیسان با ایله اولدیغنی جائز كورمش ونون نافیه ایله اولمق لازمدر دیو بویله بیورمشدر كه
مكیس میمك وكاف عربینك كسریله محابا معناسنه در كه شرف وحرمت معناسنه در عرب حابا فی البیع دیرچن
بركسنه محابا ایلسه یعنی متاعنك عیبنه نظر ایلسه واكا برمتاعی رعایت طریقیله ویرسه پس مكیس بو اعتبارله
غایت خوب واقع اولمشدر نامكیسان شرف وحرمت ورعایتسزلر معناسنه اولور وجان عالم مرحوم دخی بونی اختیار
ایتمشدر اما ضعفدن خالی دكلدر وتقدیر معنای بیت بامكیسان با ایله اولدیغی اوزره بویله دیمك اولور كه
ای بی سرمایه اولان مفلس بو بهایی اكسك ایدیجی اولان كمسه لره ملتبس ومتعلق اولان دكاندن یوقارو كل كه مراد
اول دكاندن عالم اسبابدر ونامكیسان نونله اولدیغی اوزره معنی بو كیاستسزلر ونامعقوللر ونامقبوللر دكانندن
ای بی مایه ترقی قیل حق فضل الهی دكاننه واصل اول كه الله تعالی مؤمنلردن نفسلرنی ومالارنی اشترا ایلدی وانلره
انك مقابله سنده جنت اعلایی ثمن ویردی نته كم سوره توبه ده (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم
الجنة) بیوردی بو آیتده مؤمنلرك معیوب اولان نفسلرینی الوب انك مقابله سنده انلره زیاده اغربها لو اولان جنت
اعلایی ثمن ویردیكنه اشارت اولمشدر وبو آیت كریمه نك تفسیری جلد اولده عرب بادیه نشین حكایه سنده مرور قیلمشدر
(مثنوی) كاله كه هیچ خلقش ننكرید * از خلاقت ان كریم ان را خرید * هیچ قلبی پیش او مردود نیست) زانكه قصدش
از خریدن سود نیست * بر كاله یه كه خلق اكا هیچ باقمدی وخلاقتدن وكهنه اولمسندن اوتری اكا اصلا التفات ایتمدی
اول كریم آنی صاتون الدی وكمال فضل وكرمندن اول كهنه اولان متاعه مشتری اولدی هیچ برقلب حضوروراولان ذمته انك
اوكنده مردود دكلدر زیرا اول غنی وكریمك انی صاتون المقلقده مقصودی سود دكلدر یعنی بركسنه نك كاله نفسی
هرنه قدر كهنه ومعیوب اولسه فرضا خلق عالمدن برینك قتنده مقبول ومرغوب اولمسه واول كمسه كاله پرعیب
كبی اولان نفسی اول غنی مطلقه عرض ایلسه وای غنی وكریم اولان خدا بو نفس پرعیوب اولان تقسیمی كمال فضلكدن
اشترا قیل دیو سویلسه اول كریم ورحیم اولان خدانك پرعیب اولدیغنه نظر قیلمیوب آنی اندن خریدار اولور وانك
مقابله سنده اضعاف مضاعف اجرلر عطا قیلور هرنقدر قلب اولسه اول قلب مزوری بركسه حضرت خدایه
عرض قیلسه هیچ برقلب انك دركاهندن مردود اولمز اندن اوتریكه اول غنی وكریم اولان پادشاهك اول كاله پرعیبی
المقدن وقلب مزوری خریدار اولمقدن مقصودی كندیسنه برنفع وفائده اولسون ایچون دكلدر بلكه انك خریدار اولمقدن
مقصودی كمال فضل وكرمنی اظهار ایلیوب كندی دركاهنه متوجه اولان بیچاره یه انعام واحسان ایلمكدر والله
تعالی البتك افعالی معلل بالاغراض دكلدر (ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم) آیت كریمه سنك مفهوم
لطیفی اوزره جمیع ذنوبی مؤمنلردن عفو ومغفرت ایلر ودركاهنه متوجه اولنلری رحمت ومغفرتنه مستغرق ایلر وجرم
وخطایی چوق قیلنلره (لا تقنطوا من رحمة الله) دیو بشارت ویرر همان بنده یه لایق اولان ممكن اولدیغی مرتبه قباحتن
بیلك وجرمنه معترف اولمق اول غنی وكریم اولان پادشاهدن رحمت ومغفرت طلب ایلمكدر پس بو قدر فوائد ونصایح

بیوردقلرندنصکره بنه اول عجوزه‌نك حكايه‌سنه رجوع ايدوب بيوررلر) رجوع بداستان آن كمپير (م ى) چون عروسى خواست رفتن آن خريف) موى ابرو پاك كردن مستخيف) پيش رو آيينه بگرفت آن عجوز) تا بيارايد رخ و رخسار و پوز) چند گلگونه بماليد از بطر * سفرهٔ رويش نشد پوشيده‌تر) چونكم اول خريف عروسلكه كيتمك استدى ابروسنك موينى اول خيف طلب ايدیجى پاك ايلدى خريف خاء معجمه ايله كوز فصلنه ديرلر بونده بو معنيده مراد اولسه جائز اولور شو اعتبارله كه اول عجوزه‌نك بهارى كچوب خزان زمانى كبى فسرده و پژمرده اولمش اوله اما خريف خرافتدن اولمق اوليدر كه خرافت فساد عقله ديرلر و خريف عقلنه خلل كلمش بونامشه ديرلر مستخيف خيفدندر بونده خيفدن مراد برقاج وجه اولمق جائزدر اولا خيف لغتده غمد سكينه يعنى بچاق قينه ديرلر پس مستخيف قين اولمغى طلب ايدیجى ديمك اولور و رجلك ذكرى بچاق منزله‌سنه تنزيل اولنوب عجوز كندى فرجنى اكا قين اولمغى طلب ايلمش اولور وثانيا خيف صواقندیسنك بوكسك يرينه دخى ديرلر پس برسبيل كنايه ذكر صواقندیسنك بوكسك يرنه تمثيل اولنوب مستخيف صواقندیسنك بوكسك يرى اولان ذكرى طلب ايدیجى معناسنه اولور وثالثا خيف صارقمش درى‌يه دخى ديرلر پس برسبيل كنايه صارقمش دريدن مراد ذكر اولوب اول صارقمش درى پاره‌سى كبى اولان ذكرى طلب ايدیجى عجوزه اولور وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه چونكم اول قيش آينه بكزين بونامش قارى كلينلكه كيتمك استدى قاشلرينك قيللرينى اول قين اولمق طلب ايليجى ويا ذكر طلب ايليجى پاك ايلدى يعنى قاشنده اولان پاره قيللرى يولوب ازاله قيلدى اول قوجه قارى يوزى اوكنده آينه طوتدى يعنى اوكنه آينه قويوب اكا نظر ايتدى تا كم يوزنى ورخسارنى واغزنى بزه‌يه اول عجوزه زياده سرور وشادلكندن يوزنه برنيچه كره كلكونه سوردى انك يوزى سفره‌سى اورتلمش اولمدى وانك يوزينك بوكملرنى وبورشقلرنى اول كلكونه ستر قيلمدى (مثنوى) عشرهاى مصحف از جا ميبريد * مى بچسبانيد بر روان پليد) تا كه سفرهٔ روى او پنهان شود * تا نكين حلقهٔ خوبان شود * اول عجوزه مصحفك عشرلرنى يرندن كسدى وقوپاردى اول پليد يوزى اوزره اول التونلو اولان نقطه‌لرى ياپشدردى عشردن مراد مصحفده اولان شول نقطه‌لردركه هر فاصله‌ده كاتبلر انى يا سرخدن يالاجوورددن ويا التوندن وضع ايدرلر اكثرا اون آيتده بر نقطه مصحف شريفك كنارنه وضع ايدوب اول نقطه‌لى عشره علامت ايدرلر بونده عشردن مراد اول عشرده اولان نقطه‌لر اولمقده قابلدر وياخود كنارده مصحفده التوندن عشرلر يازارلر اول عشرلر اولمقده قابلدر پس اول پليد مصحفك عشرلرنى يرندن قوپاروب خاللر كبى يوزينه ياپشدردى تا كم انك يوزينك سفره‌سى پنهان اوله يعنى يوزينك بورشقلرى اول عشرلرك تحتنده اورتله تا كم يوزى زيورله خوبلر حلقه‌سنك نكينى اوله نكين يوزك قاشنه ديرلر بورادن ممتاز وبركزيده معناسى مراد اولور يعنى اول پليد كندى يوزنى مصحف عشرلرندن آراسته ايلدى تا كيم خوبلر ومحبوبلر مجمعنك ممتاز وبركزيده‌سى اوله وارانى كوردكى كبى بركزيدهٔ خوبان صانوب انك مجامعتنه زياده رغبتلر ومحبتلر قيله (مثنوى) عشرها بر روى هر جا مى‌نهاد) چونكه برمى‌بست چادر مى‌فتاد * باز آن عشرها را با خدو * مى بچسبانيد بر اطراف رو * باز چادر راست كردى آن نگين * عشرها افتاد از رو بر زمين * اول مكاره عشرلرى يوزى اوزره هر يره قودى چونكم چادرنى بغلادى عشرلر دوشدى يعنى عشرلرى يوزنه قودقدنصكره چادرنى ويشمغنى يوزنه بغلديغى كبى اول عشرلر انك يوزندن دوشدى كيرو اول عجوزه اول عشرلرى توكركله يوزينك اطرافنه ياپشدردى كيرو چادرنى ويشمغنى اول حيله ومكرده بهادر اولان زن راست ايلدى عشرلر انك يوزندن زمين اوزره دوشدى نكين كاف فارسينك كسريله بهادر معناسنه‌در بونده حيله ومكرده بهادر اولمق معناسى مراد اولور (مثنوى) چون بسى مى‌كرد فن وان مى‌فتاد * گفت صد لعنت بر آن ابليس باد) شد مصوّر آن زمان ابليس زود) گفت اى قحبهٔ قديد بى‌ورود) من همه عمر اين نينديشيده‌ام) نى ز جز تو قحبه اين ديده‌ام) چونكم اول محتاله ومكاره چوقلق فن ايلدى اول عشرلر يوزنده طورميوب دوشردى كوردیكه انك يوزنده اول عشرلر طورمز انى شيطاندن ظن ايليوب يوز لعنت اول ابليسك اوزرينه اولسون ديدى وابليس پرتلبيسه بى‌حضورلغندن نفرين ولعنت ايلدى ابليس دخى اول مكاره‌نك كنديسنه لعنت ونفرين ايلديككنى استماع ايليوب على الفور اول زمانده ابليس پرتلبيس دخى اكا قرشو مصوّر اولدى وتمثل قيلدى اى بى‌ورود اولان قديد قحبه ديدى يعنى اى قدسز وبعنسز اولان قورمش قحبه وملعونه بن دوكلى عمرمده بو حيله ومكرى فكر ايلمشم ونه سندن غيرى بر قحبه‌دن وملعونه‌دن بونى كورمشم يعنى سندن غيرى بر فاحشه‌دن بو كونه دوزنى ومكرى بوانه‌دلك كورمدم كه انك عمرى يكسانه وطقسانه ايره‌اندنصكره يوزن دوزوب اره حريص اوله على الخصوص مصحفك عشرلرن يرندن قوپاروب انكله يوزن تزيين وترتيب ايليه اى ملعونه هيچ بو دنياده بو ايشدلشميدر وياخود بو كونه بر حيله كورلشميدر بو كونه مكر وتلبيسى كسه اشلمش وبر مكاره بو كونه فكرى خاطرينه كتورمشمدر (مثنوى) تخم نادر در فضيحت كاشتى

درجهان تو مصحفى نگذاشتى * صد بليسى تو خبيس اندر خبيس * ترك من كو اى عجوز دزد پيس * چند دزدى عشر از روى كتيب) تا ملون سازى روىّ همچو سيب) اى ملعونه فضيحت وقباحتده تخم نادر اكدك يعنى بو كونه فعل خبيثى اشلكده بر عجيب تخم اكدك وبدعت سيئه ديكمه‌سنى دكدك جهانده سن بر مصحف قومه‌دككه انلرك اكثرينك عشرلرنى اوغورلدك سن خبيس اندر خبيس سن يوز ابليس سن اى پيس خرسزنى ترك ايله خبيس عسكره ديرلر بش كونه طائفه‌نك اجتماعى اولديغى اعتبارله برى مقدم برى ميمنه برى ميسره برى قلب برى دخى صفدر پيس ابرص مرضنه ديرلر جذام زحمتنه دخى كاهى تعبير ايدرلر بعض نسخه‌ده دزد برينه درد واقع اولمشدر درد پيس دردلو ديمك معناسنه اولور ومحصول بيت بويله ديمك اولوركه سن اى پرتلبيس يوز ابليس عسكرى ايچره يوز ابليس عسكرى قدرسن اى ابرص زحمتلو عجوزه بنى ترك ايله ونفرين ولعنتى كندك ايچون سويله اى محتاله ومكاره كتاب يوزندن عشرى نيچه بر اوغورلرسن تا كم يوزيكى الما كبى انكله ملون دوزه‌سن پس سن بو عشر اوغورلين عجوزه‌دن مراد شول زشت رو ونفسنده اولان بدخو قحبه طبيعت وفاحشه سيرت كسه اولوركه نفسنده زشت وقبيح ايكن مشتهاى نفسانيه‌سى اوزره خلقه عرض جمال ايلمكدن اوترى كنديينك زشت اولان وجودنى يا آيات كريمه ايله ويا احاديث شريفه ايله وياخود علوم ومعارف اوليا وكلمات اصفيا ايله تزيين وتلوين ايتمك استيوب هر چند بونلرى كنديسنه ياپشدرمق استه‌سه بونلرا كابر بسته اوليه وانك خباثت خوى وقباحت رويى من وجه ستر قيلميه وليكن اول بدخو وزشت رو تكلف وتصنع ايدوب بونلرله كنديى دوزوب قوشوب خلقه كوسترش ايليه وبن شويله برخوب ولطيف محبوبم ديمك مضمونى سويليه بو كونه كسه‌لره توبيخ وتقريع ايدوب قصه‌دن حصه نه اولديغنه دخى بو بيتلرله اشارت قيلوب بيوررلر (مثنوى) چند دزدى حرف مردان خدا) تا فروشى وستانى مرحبا) رنگ بربسته ترا گلگون نكرد) شاخ بربسته فن عرجون نكرد) عاقبت چون چادر مرگت رسد) از رخت اين عشرها اندر فتد) مردان خدانك حرفنى اى بدخو وزشت رو اولان مزوّر نيچه بر اوغورلرسن تا كم آنى صاته‌سن وخلقدن مرحبا اله‌سن رنك بربسته‌سنى كلكونه ايلمدى بربسته اولان شاخ فن عرجونى ايلمدى يعنى انبيا عليهم السلام واولياى عظامك حروف وكلماتنى كتابلردن اوغورلين وانلرك كلماتى ايله كنديسنى تزيين وتمويه ايلين مرائى ومزوّر زمانه دلك مردان خدانك حروف وكلماتنى اوغورلايوب تا آنى خلقه صاته‌سن وبوناسدن انك مقابله‌سنده مرحبا خوش كلدك ديه‌كى وانلرك دعوتنه واروب نفيس غدا يكى اله‌سن هر چند كه سن بو انبيا عليهم السلام واولياى عظامك كلمات طيبه‌سيله وجه ذاتكى كلكونه ايلمك استه‌سك بو تصنع ايله بربسته اولان رنك‌سنى كلكونه قيلماز وسنك وجه باطنك بو عاريتى اولان زيور پرتزويردن حسن جمال بولمزته كم بربسته اولان بداق عرجون صنعتنى ايلماز عرجون خرمانك صلقمنه متصل اولان اكرى وقورى چوبدر يعنى برشاخى برخرما اغاجنه صكره‌دن كتوروب باغلسك اول بربسته اولان شاخ خرمانك كندى ذاتندن بتن وخرما صالقمنى بتورن عرجون فنى ايلمكه قادر اولماز پس علم ومعرفت شول كسه‌نك كه ذاتندن بته وبركسه دخى غيرنك علمى وكلامنى سرقه ايدوب كنديسنه باغليه وناسه بو بنم ذاتمدن بتدى وبنم درخت وجودمدن شويله ميوه‌لر ظهوره كلدى ديو سويليه هر چند اويله اولان عوامى فريفته ايليوب اينانددررايسه ده محقق اولان اصحاب بصيرتى فريفته ايلمكه قادر اوله‌مز زيرا انلر بربسته‌لى بربسته‌دن فرق وتميز ايلمكه قادرلردر خرما بتورن عرجونك فن وصنعتنى خرما اغاجنه باغلنمش اولان شاخ عاريتى ايلمكه قادر اولمديغى بونلر نيچه بيلورلرسه مرائى ومقلد اولان مخلص ومحقق اولنلرك فن وصنعتنى ايلمكه قادر اولمديغنى هم بويله بيلورلر اى عجوزه سيرت اولان وكنديسينى زيور تزويرله مزين ومزخرف قيلان خودنما وخودفروش عاقبة الامر چونكم مرگك چادرى سكا ايرشه وپيك اجل كاوب سنكله كوروشه سنك يوزندن بو عشرلر اشغه دوشر يعنى بو آيات واحاديثدن ذاتكى تزيين ايلديكك كلمات وخلقه بن عالم وعاملم وياخود خوش خوى ولطيف روى وشيرين كوى بركسنه‌يم ديو سويلديكك مقالات بالكليه سنك ذاتكدن زائل اولور وسنك زشت اولان وجه باطنك ظهوره كاور اول كون انى زيور تزويرله بزه‌مكه قادر اولمزسن وكندى قباحت وخباثتكى ستر قيله‌مزسن (مثنوى) چونكه آيد خيز خيزان رحيل) كم شود زان پس فنون قال وقيل * عالم خاموشى آيد پيش بيست * واى انكو در درون انسيش نيست * چونكم اول رحيلك خيز خيزى كله يعنى دنيادن آخرته اول كوچمك وقتنده اولان قالق قالق ديمك ظاهر اوله اندنصكره قال وقيل فنلرى كم اولور وبو عبارتلر واستعارتلر وبلاغتلر وفصاحتلر ورنكين سوزلر وقيل وقاله متعلق اولان معرفتلر بالكليه فنا بولور خاموشلق عالمى كاور مقدم سن طور يعنى موت سببيله خاموشلق عالمى كاور اول عالم كلمزدن اول سن توقف قيل وساكت اول بيست بايست لفظندن مخففدركه استادن لفظندن امردر طور وتوقف ايله معناسنه بو وجه دخى جائزدر دينه خاموشلق عالمى اوكه كاورسن توقف ايله واى اول كسيه‌كه انك درونده حضرت حقه ودار آخرته

برانس بوقدر یاخود معنی وای اول کسه که انک درونده اول خاموشلکه برانس بوقدر یعنی ای قیل وقاله معتاد اولان
وبوکفت وکویه الفت وانسیت قیلان خاموشلک عالمی برکون کاورسن اول کلمزدن مقدم طوروسکوت ایله که انسیت
قیل وای اول کسه نک حالنه که انک درونده صمت وسکوت ایلکه برانس اولمیه وکندیسنی مالایعنی سوز یلکدن
بری قیلمیه وهمان بوقیل وقالدن لذت آله وموجب صمت وسکوت اولان موت وفنادن غافل اوله (مثنوی)
صیقلی کن یك دوروزی سینه را ✻ دفتر خود ساز آن آینه را ✻ که زسایهٔ یوسف صاحب قران ✻ شد زلیخای عجوز
از سر جوان ✻ پس ای سینه سنی کفت وکوزنکاریله سکدرایلین برایکی کون سینه که مصقلهٔ ذکرالهی ایله برصیقل ایله
وحق تعالی حضرتلرینه اللهم آت نفسی تقواها وزکها وانت خیر من زکاها وانت ولیها ومولاها یادیو دعا ایدوب
سویله که (قد افلح من زکیها وقد خاب من دسیها) ایتنك موجبنجه نفسنی تصفیه قیلان وتزکیه وتطهیر ایلین کسه
فلاح بولدی اول آینه یی کندیکه دفتر دوز یعنی برایکی کون سینه کی غل وغشدن پاك ایدوب آینه کبی پاك مصیقل
ومجلی ایله اول سینه آینه سنی کندیکه دفتر وکتاب دوزوانده اولان احوال واسراری اوقی وکور که اول سینه آینه سنده
صافی اولدقدنصکره صور معانی نیجه کورنور واشکال روحانی انده نیجه ظهوره کلور چونکم ای عجوزه سیرت
سن سینه کی آینه کبی مجلی ومصفی ایلیه سن وبر سینه سی آینه کبی اولان خوبه مقارنت قیله سن اول
آینه کبی اولان سینه یه مقارنت قیلمق واکا اصیل اولمق واسطه سندن عجوزه سیرت اولمقلق کیدوب یکی باشدن
تازه ونوجوان اولورسن ونتکم مشهوردر که عجوزه اولان زلیخا یوسف علیه السلام صاحب قرانك سایهٔ عنایت
وظل مقارنتندن باشدن تازه جوان اولدی وقاریلق کیدوب چهره سی حسن واطافت بولدی بونك قصه سی یوسف
وزلیخا نامنده اولان کتابلرده مسطور اولدی اجمالی بودر که زلیخا یوسف علیه السلامك عشقنده قوجه
قاری اولدی یوزی وکوزی بورشدی انك یوزنده حسن وملاحتدن اصلا اثر قالمدی شول مرتبه ده که خلقك نظرلرندن
بیلمدرشدی برکون یوسف علیه السلام حضرتلرینك رهکذارنده سائلجه سینه اوتوردی یوسف علیه السلام
حضرتلری اول جانبدن کچرکن آنی کوردی بیله مبوب بعض یارانه بو کیمدر دیو سؤال قیلدی بو اول سنك عشقکده
شکسته وخسته اولان زلیخادر دیو جواب وردیلر الله الله بو شمدی بو شکله می کیرمش دیو وافر تعجب ایلدکدنصکره
انك درونه مرحمت کلوب زلیخایه یقین واروب انك حالنی وخاطرنی صوردی زلیخا چونکم یوسف علیه السلامك
بو التفاتنی کوردی باشدن تازه اولدی ورنك رونه حسن واطافت کلدی دیرلر وبر قول اوزره دخی یوسف علیه السلام
اکا دعا ایلدی فی الحال یوسف علیه السلامك دعاسی برکاتیله اول قاریلق کیدوب اون سکز یاشنده برلطیف وتازه
صاحب جمال اولدی دیو تعبیر ایدرلر پس ای عجوزه سیرت اولان کمسه سن دخی یوسف علیه السلام معنوی ومحبوب
روحانینك سایهٔ همتنه قرین اولسك وانك خیر دعاسنی السك وانی کندی سینه که آینه قیلسك لابد سن دخی عجوزه
سیرتلك کیدیدی وزلیخا باشدن تازه وجوان اولدیغی کبی سن هم اول صاحب جمالك وکمالك مقارنتندن تازه جوان
اولیدك وکندیکی برلطیف وخوب ونظیف محبوب بولیدك مولانا حافظك (بیت) کرچه پیرم تو شبی تنك در آغوشم کش
تا سحر که زکنار تو جوان برخیزم ✻ دیدیکی کلامدن مقصود ومرادنه ایدوکنی هم بیلیدك (مثنوی) میشود مبدل
بخورشید تموز ✻ آن مزاج بارد برد العجوز) میشود مبدل بسوز مریمی) شاخ خشك نخل مردهٔ ماتمی) کورمز میسن
خورشید تموز سیله مبدل اولور اول برد العجوزك مزاج باردی وکذلك مریمه منسوب اولان سوز ایله ماتمه منسوب
اولان مرده کبی قوری نخلك شاخی مبدل اولور بعض نسخه ده دخی مصرع ثانی شاخ لب خشکی بنخلی خرمی واقع
اولمشدر وشارحلر دخی بو نسخه یی اختیار قیلمشلردر بو نسخه اوزره معنی مریمه منسوب اولان سوز ایله برخشك لب
شاخ خرمه منسوب اولان نخلیه یا خود بر خرم نخلیه مبدل اولدی دیمك اولور حضرت مریم عیسی علیه السلام
حضرتلرینی حامله اولدقده مضطرب اولمسی وسوزوکدازلر اظهار ایدوب موتنی ونسیا ومنسیا نابود ونا پدید اولمسنی تمنی
قیلمسی وانك سوز ودعاسی واسطه سیله قوریمش خرما اغاجی تر وتازه اولمسی واطافت وطراوت بولمسنك قصه سی کرارا
ومرارا هر بر دفترده مناسبتیله مرور قیلمشدر باخصوص سورهٔ طه ده (وهزی الیك بجذع النخلة تساقط علیك رطبا
جنیا) آیتنده مفصل ومشروح ثابت اولمشدر اراده حاجت یوق تموز یای ایلرندن برایی آیك اسمیدر که مشهوردر بونده
خورشید تموزدن مراد سوز وحرارتنه متعلق اولان محبة الله ومعرفة الله دربرد عجوز مشهور قوجه قاری صوغوغی
دیدکاری بهاره قریب اولان صوغو قدر که مشهور ومتعارفدر بونده مراد اکرچه عجوز اولنلرك وشیوخته واروب
قوالرینه ومزاجلرینه ضعف کلان ووجودلرنده ومزاجلرنده اولان برودت مراد اولور که انلرك وجودنده ومزاجنده
حرارت وکرمیت قالمیوب مزاجلری فسرده وجسدلری مرده کبی اولور ولیکن بونده مراد برسبیل کنایه عجوز سیرت

اولان بارد طبیعتلرك مزاجنده اولان برودت اولور وتوضیح کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولور که ای عجوزه سیرت اولان
وای پیره زنلر کبی بی حرارت وبی کرمیت قلان فسرده دل شوق وحرارته متعلق اولان خورشید محبت وآفتاب معرفت
سببیله اول سنك برد العجوز کبی اولان مزاجك مبدل اوله وقلبکدن فسرده لك کیدوب درونکه برشوق وحرارت کله
واول شوق وحرارتله زمین وجودك نشو ونما بوله ورونق واطافت بوله وکذلك سنك قوریمش نخله کبی اولان یابس وجودك
مریمه منسوب اولان سوز وکداز واسطه سیله برخرم خرما وبر یمیشلی نخله کبی اوله ویبوست وبرودت کیدوب درخت
وجودك برقوت وحالت کلوب تا کم نخلهٔ مریم کبی نیجه ثمرلر ویره وسنك طهارت ونزاهتکه اول معنی میولری دلیل اوله
وشهادت قیله (مثنوی) ای عجوزه چند کوشی با قضا ✻ نقد جوا کنون رها کن ما مضا ✻ چون رخت را نیست
در خوبی امید ✻ خواه کلکونه نه وخواهی مدید ✻ ای عجوزه سیرت اولان کمسه قضایه مقابل نیجه برچالشورسن که
قضاسنی کچن زمانکده بویله بد خو وزشت رو ایلمش شمدی ما مضی یی ترك ایله وهر نه ایسه کچن کچدی دیو سویله ونقد
نه ایسه انی طلب ایله وممکن اولدیغی مرتبه نقد عمری طاعت حقه عجوزانه صرف ایله چونکم سنك یوزك خوب اولمغه
امید یوقدر استرسك کلکونه قو واسترسك مداد قو مداد مرکبه درلر مدید اوقنمق امیده قافیه اولمقدن اوترید ربویتدن
منفهم اولان معنی اعمل ماشئت معناسیدر چونکم طبیب الهی برکسه نك علاج پذیر اولمسنی کورمیه وبرکسه دخی
کندینك خلقت ذاتیه وصورت اصلیه سنی بعض علاجلریله تبدیل ایلکه قادر اولمیه انك ظاهرنه کلکونه کبی
لطیف رنکلر قویه سك نه ملاحت پذیر اولمز ومرکب کبی خبیث وقبیح رنکلرده قوسك هم انك صورت اصلیه سنه
عیب وشین ویرمز زیرا اصلنده دخی زشت وقبیحدر مرکب قوسك هم زشت وقبیحدر پس خلقت اصلیه سی بد وصورت
ذاتیه سی اصلنده اقبح واقسد اولنه علاج مناسب اولمزنته کم برطبیب بر رنجوری کوروب انك علاج پذیر اولمدیغنه
عالم اولدقده انك تربیه ومعالجه سندن فارغ اولدی ورجوع قیلدی وبو سرخ شریفدن بو معنی معلومك اولور که بو سرخ
شریف بوذکر اولنان معنایی مؤید اولدی ✻ حکایت ان رنجور که طبیب درو امید صحت ندید (مثنوی) ان یکی
رنجور شد سوی طبیب ✻ کفت نبضم را فرو بین ای لبیب ✻ تا زنبض آکه شوی از حال دل) که رك دست باد دل متصل
مثلا اول بر رنجور طبیب جانبنه کتدی اول رنجور طبیبه ایتدی ای لبیب وعاقل الکی آشغه ایدوب بنم نبضمی کور تا کم
نبضك حرکتندن قلبك حالنه اکاه اوله سن ودرونده اولان مرضه شعور بوله سن که الده اولان طمر قلبه متصلدر
ودرونده اولان حالتی بیلمکه ظاهرده اولان نبضك حرکتی دلیلدرنته کم عرفا الظاهر عنوان الباطن دیوب ظاهرده اولان
اقوال وافعالدن باطنده اولان اسرار واحواله استدلال قیلورلر (مثنوی) چونکه دل غیبست خواهی زو مثال ✻
رو بجو که باد ارتش اتصال ✻ چونکم قلب غیبدر غیب بونده غائب معناسنه دریعنی چونکم قلب غائبدر
اکراندن مثال استرسك وانك حالندن خبر طوتق طلب ایدرسك اندن استه که انك قلبه اتصالی وار درمثلا صنوبری
الشکل اولان مضغه پاره سیکه اکا قلب دیرلر چن قلبده ودرونده برمرض اولسه انی خارجده بیلمك استین طبیب
اکا متصل اولان طمردن استر وانك حرکتندن قلبك صلاحنه وفسادنه استدلال ایلر وکذلك شول نفس ناطقه که
اکا دخی مشایخ قلب درلر چن بو قلبك دخی صلاح وفسادنی برکسه بیلمك استه سه اکا متصل اولان جوارح
واعضادن بیلور وجوارح واعضانك حرکتندن باطنده اولان قلبك احوالنه استدلال قیلورنته کم حضرت نبی
صلی الله علیه وسلم برنماز قیلان رجلك ظاهر اعضاسنده اولان عدم خشوعنی کوروب انك قلبنك عدم خشوعنه
جوارحنك عدم خشوعی دلالت ایلر بیوردی نته کم لو خشعت جوارحه خشع قلبه حدیثی بو معنایه شهادت ودلالت
ایلدی پس اصحاب فراست الظاهر عنوان الباطن دیوب ظاهرده اولان محرکدن باطنده اولان محرکه استدلال ایدرلر
نته کم بیورورلر (مثنوی) باد پنهانست از چشم ای امین ✻ در غبار وجنبش برکش ببین ✻ کز یمینست او وزان یا از شمال
جنبش برکت بکوید وصف حال ✻ ای امین باد چشمدن پنهاندر اول بادی سن غبارده وجنبش برکده کور یعنی ریح
اکرچه چشم ناسدن پنهان ومختفیدر که برکسه انی کورمکه قادر اوله مز ولیکن سن اول ریحی یا غبارك حرکتنده
ویا اوراقك جنبشنده کور که اول بادیمین جانبندن اسیجیمیدر ویا خود شمال طرفندن اسیجیمیدر برکك جنبشی سکا
وصف حالی سویلر کذلك انسانك جسدلری اوراقك حرکتلری دخی سکا باطنده محرك اولان هوالرینك قنغی طرفدن
اسدیکنی خبر ویرر مثلا برکسه یی طاعت وعبادت وصلاح وفلاح سمتنه حرکت ایلر ومیل ومحبت قیلر کورسك
انی محرك اولان هوا یمین طرفندن کلشدر واول کسه (واصحاب الیمین ما اصحاب الیمین) آیتیله مشار الیها اولان اصحاب
یمیندن اولمشدر وبرکسه یی دخی فساد ومعصیت وکفر وضلالت طرفنه حرکت ایلر کورسك واول جانبه میل ومحبت
ایلمش مشاهده قیلسك انی محرك اولان هوا شمال طرفندن کلمش واول کسنه (واصحاب الشمال ما اصحاب الشمال)

آیتیله مشار الیها اولان اصحاب شمالدن اولمشدر (مثنوی) مستیٔ دل ار نمیدانی که کو* وصف او از نرکس مخمور جو*
سن کوکل مستلکنی بیلمز ایسک بویله در بوکه قنی کوکل مستلکی انک وصفنی مخمور اولان نرکسدن استه مخمور
اولان نرکسدن مراد مست ومخمور اولان کوزدر یعنی برکسنه نک کوکلنک مست اولمسنی بیلمک ایسته سک اول مستلک
وصفنی انک کوزلرندن استرسن اکرانک کوزلرنده خمار علامتی وار ایسه انک درونی دخی مستدر واکرانک کوزلرنده
اثر خمار یوغیسه انک درونی مست ومخمور دکلدر که لابد درونده اولان صفت وحالتک عکس واثری بیرونده اولان
اعضایه وسیمایه چیقسه کرکدر واعضا وسیماده رونده اولان حالتلره وصفتلره دلیل اولسه وانی تعریف قیلسه کرکدر
انکیچون الله تبارک وتعالی حضرتلری (یعرف المجرمون بسیماهم) بیوردی واصحاب رسول حقنده (سیماهم فی وجوههم
من اثر السجود) دیو کلام مجیدنده خبر ویردی که بونلرک تهاده اولان سجودلک آثار وانواری وجهلرنده پیدا وظاهر اولمش
ایدی پس بیجن شراب محبتدن بر عاشقک قلبی مست اولسه انک قلبنک مست الهی اولمسنک عکس واثری ظاهرده
اولان عیننه وذاتنه خروج ایلر وانک خارجده اولان عینی انک مست الهی ومخمور خمر ربانی اولدیغنه دلالت قیلرانک
خارجده اولان عیننده مست حق اولمغه شهادت ایلر نیجه اثر وعلامت ظاهر اولور واول اثر وعلامت انک جان ودلنک
مست الهی اولدیغنه دلالت وشهادت قیلر (مثنوی) چون زذات حق بعیدی وصف ذات* بازدانی از رسول
ومعجزات* معجزاتی وکراماتی خفی* برزند بردل زپیران صفی* که درونشان صد قیامت نقد هست* کمترین انکه
شود همسایه مست* چونکم حق تبارک وتعالی حضرتلرینک ذات لطیفندن بعید اوله سن وصف ذات حقی رسولدن
ومعجزاتدن اشکار بیلورسن حق سبحانه وتعالی عالم باطندن بو عالم ظاهری قوللرینه کندیسنی بیلدرمکدن اوتری
رسول کوندردی واکا خارق عادت قوت وقدرت ویردیکه انده اولان قوت وقدرت سائر بشرده اولمدی واول خارق عادت
اولان قدرته معجزه دینلدی پس اول رسول علیه السلام بو عالم ظاهرده اولان ناسه کلوب حق تعالینک ذاتندن
وصفاتندن پیغمبر اولدی وانبا واخبار قیلدی بو اعتبار ایله اکا پیغمبر ونبی علیه السلام دینلدی چونکم سن حق تعالینک
ذاتنی وصفاتنی اندن بعید اولدیغک اعتبار ایله بیلمیه سن انک ذاتنی وصفاتنی اللهک رسولندن بیلورسن وانک معجزاتندن
انک کمال قدرتنه وقوتنه استدلال قیلورسن چونکم رسول علیه السلامدن ظهوره کلان معجزات ظاهره وآیات
باهره نک دوری مرور قیلدی ونبوت ختم اولدی اول معجزات حضرت نبی علیه السلامک مقامنک قائملری ووارثلری
اولان ولیلرده وصفیلرده مخفی اولوب اکا کرامات دینلدی ومعجزاتله کراماتک فرقی انجق ولیدن صادر اولسه کرامت
نبیدن صادر اولسه معجزه دینمکدر لکن تحدی ودعوایه مقارنت شرط اولدی زیرا ایکیسی ده خارق عادتدر اما پیغمبر
علیه السلامدن ظهوره کلدکده معجزه دینور وولیدن ظهوره کلدکده کرامت دینور اما اولیانک اصل مقبول اولان
کرامتی مخفی اولان کرامتدر وبو بیتلر دخی کرامات معنویه نک مقبوله اولمسنه دلالت وشهادت قیلمشدر بیوررلر که بر نوع
خفی اولان معجزات وبر نوع خفی اولان کراماتک حقیقتده بر اولدیغنه اشارت واردر که ایکیسی ده معنیده خارق عادتدر
اما نبیدن صادر اولدقده معجزه دینور وولیدن ظهوره کلدکده کرامت تعبیر اولنور بعد عصر النبی اول معجزات صفی
اولان پیرلرک درونده خفی اولدی وانلرک درونده اولان معجزهٔ معنوی وکرامت خفینک اثری وپرتوی مستعد اولان
طالب قلبنه طوقنور که اول پیرلرک درونده نقد ونیجه یوز بیک قیامت واردر که انلر نیجه یوزکره اولدکدن وفانی
اولدقدنصکره حیات الهیه ایله حی اولمشلر وحضرت حقله قائم اولمق مرتبه سن بولمشلردر چونکم بونلرک درونده
قیامت معنویه دن نیجه یوز بیک قیامت واردر کمترین قیامت اولدر که اکا همسایه اولان مست وسکران اولور وعالم
صوریدن فراغت قیلور نته کم صوری اولان قیامت کلدکده وناس اکا مقارن اولدقده سکران اولور کما قال الله تعالی
(وتری الناس سکاری وما هم بسکاری ولکن عذاب الله شدید) کذلک اولیای عظامک باطننده اولان قیامته مقارن
اولان ناسی دخی سن بصر بصیرتله انلره نظر ایلسک سکاری کورورسن حال بوکه بونلر ظاهرا سکاری دکلدر ولکن بونلر
حقنده عذاب الله شدید واردر عذب لذیذ وشیرین معناسنه در بونلر الله شرابنک شدت لذتندن مست ومسکور اولمشلردر
(مثنوی) پس جلیس الله کشت ان نیک بخت* که بپهلوی سعیدی بردرخت) پس اول نیک بخت جلیس الله اولدی که
بر سعیدک پهلوسنه رخت ایلتدی یعنی اول بختی نیکو وطالعی سعادتلو اولان طالب وسالک فی الحقیقه اللهک جلیسی
اولدی وحضرت حقله صحبت قیلدی که بر سعید ورشید اولان مرشدک حضورنه رخت ومتاعنی ایلتدی وکندوینی
اکا تسلیم ایتدی وانکله صحبت طوتدی نته کم من اراد ان یجلس مع الله فلیجلس مع اهل التصوف کلامی هم بو معنایه
دلالت وشهادت قیلدی (م ی) معجزه کان بر جمادی زد اثر) یا عصا یا بحر یا شق القمر) کر اثر بر جان زند بی واسطه) متصل
کردد به پنهان رابطه* معجزه که او بر جمادا اوزره اثر اوردی اول جماد یا عصا او یا بحر ویا شق القمردر که عصا مار وبحر راه

وماه شق اولدی نته کم حضرت موسی علیه السلامک معجزه سی عصانی اژدرها قیلدی (فالقی عصاه فاذا هی ثعبان
مبین) آیتی بوکه شاهد اولدی ودخی اول حضرت عصا ایله وحی اولندیغی اوزره بحره اوردی بحر اون ایکی یول اولدی
وهر بر یولدن بر سبط کذر قیلدی وقمر دخی حضرت رسول صلی الله علیه وسلمک معجزه سیله شق اولدی پس معجزه بونلرک
وجودنه اولا تأثیر قیلدی اندنصکره بونلر واسطه سیله بو معجزه لری کورن کمسه لرک قلبنه وروحنه اثر معجزه طوقنوب
انلر اول رسوله ایمان کتوروب تصدیق قیلدی اکر رسولک اول معجزه سی بی واسطهٔ جمادات متأثره جانه اثر اوره اول جانه
پنهانده رابطه متصل اولور اول جانک پنهانده رابطه سی مؤثره متصل اولور دینسه دخی وجه در وخلاصهٔ کلام اولدر که
نبیدن ظهوره کلان معجزه که اول معجزه مثلا یا عصا ویا بحر ویا قمر کبی جمادلردن بر جماده اثر اوردی وتأثیر قیلدی
واول متأثر اولان جماد واسطه سیله اول عصرده اولان مؤمنلرک جاننه اثر قیلوب انلر اول مؤثره مؤمن اولدیلر واول
واسطه ایله تصدیق قیلدیلر اکر رسولک اول معجزه سی بلا واسطه طالب اولنلرک جاننه اثر اوره وانلرک درونته تأثیر قیله لابد
مؤثره انلرک جاننک رابطه وتعلقی متصل اولور وانلرک جانی حقیقی اولان مؤثره وانک رسولنه جمادات اوزره تأثیر ایلین
معجزه لری کورمکسزن تصدیق قیلور ومؤمن اولور (مثنوی) بر جمادات آن اثرها عاریه ست* ان بی روح خوش
متواریه ست* جمادات اوزره اول اثرلر عاریه در اول اثرلر متواریه اولان روح خوشدن اوتریدر یعنی معجزهٔ رسولک
جمادات اوزره واقع اولان اثرلری مثلا عصانک ثعبان اولمسی وبحرک منفلق اولوب کالطود العظیم طوره سی وماهک
منشق اولمسی کبی که جمادات اوزره عاریتی ایدی رسولک صدقنه دلالت وشهادت ایلمکدن اوتری اول معجزه نک اثرلری
جمادات اوزره بر مقدار طوروب بعده زائل اولدی واول معجزه نک اثرلری اصل متواری وپنهان اولان روح خوشدن اوتری
اولدی که مؤمنک روحی انی کوروب اول واسطه ایله مؤثره ایمان قیلدی واکا تصدیق ایلدی (مثنوی) تا ازان جامد
اثر کیرد ضمیر* حبذا نان بی هیولای خمیر* حبذا خوان مسیحی بی کمی* حبذا بی باغ میوه مریمی* تا کم اول جامددن
ضمیر اثر پذیر اوله حبذا نان خمیر هیولاسیسز حبذا بر مسیحک نقصانسز اولان خوانی مسیحی ده یا نسبت ایچون اولوب
نه کوزلدر مسیحه منسوب اولان کملکسز خوان دیمک دخی جائزدر نه کوزلدر باغسز مریمه منسوب اولان میوه هیولا
اصله دیرلر مثلا بر خانه نک اصلی حجر وشجر وترابدر اکا هیولای خانه دیرلر پس هیولای نان خمیر وهیولای خمیر اون اولور
خوان مسیحیدن مراد حضرت عیسی علیه السلامه نازله اولان مائده در که بی تعب وبی زحمت اول مائده حضرت
عیسی علیه السلامه اللهم ربنا انزل علینا مائدة من السماء دیو دعا ایلدکده آسمان طرفندن نازل اولدی وانک قومی
اندن اکل قیلدی وبونده خوان مسیحیدن مراد ظاهرده اولان معجزه سز قلبه وروحه نازل اولان غدای روحانی
ومائدهٔ معنویدر مثلا ایمان وعرفان وایقان کبی ومیوهٔ مریمیدن مراد حضرت مریمه بی کسب وبی سبب حق تعالی
حضرتلرینک قتندن کلان رزقدر که حضرت زکریا علیه السلام هر بار که اول مریمک اوزرینه داخل اولسه یدی انک
قتنده رزق کورردی نته کم سورهٔ آل عمرانده حق تعالی اکا منسوب اولان رزقدن اکا خبر ویروب دیدی (کلما دخل
علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا قال یا مریم انی لک هذا قالت هو من عند الله) وبو محلده میوهٔ مریمیدن مراد نفسه
معجزهٔ صوری واسطه سیسز من عند الله کلان وحاصل اولان رزق معنوی اولور وبو بیتین شریفینک تقدیری وتحقیق
وتفسیری بویله دیمک اولور که حضرت رسول خدادن ظاهر اولان معجزه نک جمادات اوزره اولان اثرلری متواریه اولان
روح خوشدن اوتری عاریتیدر تا کم اول عصرده حاضر اولان خلقک ضمیری اول متأثر اولان جامددن اثر پذیر اوله
ومؤثر اولان معجزه صاحبنه اقرار وتابع اوله اما هیولای خمیر واسطه سیسز اولان اتمک نه کوزلدر که خمیره وانی
بوغورمغه محتاج اولمدین بر حاضر اتمک اوله وبر کسنه نک اول اتمک قارنی طیوره بویله اتمک نه کوزلدر هیولای خمیره
محتاج اولان ناندن یکدر پس بر ایمان که معجزهٔ صوری واسطه سیله اوله وبر کسنه نک جانی اول معجزهٔ صوری واسطه سیله
اولان غدادن طویه معجزهٔ صوری واسطه سیسز اولان ایمان اندن محبوبتر ومقبولتردر نته کم خمیردن اولان ناندن
اصل خمیر اولمدین الله قتنده بی تعب وبی زحمت بلا واسطه کلان نان محبوبتر ومقبولتردر کذلک بی کم وبی زحمت اولان
مائدهٔ روحانی ونعم ربانی خوبتر ومحبوبتردر شول معجزهٔ صوری واسطه سیسز حاصل اولان ایمان وعرفان خواندن
وکذلک باغسز اولان رزق مریمی باغ ایله وباغچه ایله اولان میوه لردن ورزقلردن خوبتر ومحبوبتر اولدیغی کبی بر مؤمنک
نفسنه معجزهٔ صوری واسطه سی اولمدین من عند الله کلان رزق روحانی ومائدهٔ ایمانی خوبتر ومحبوبتردر انکیچون
حضرت رسول صلی الله علیه وسلمک معجزه سنی کوروب ایمانه کلان کمسه نک ایمانندن حضرت رسول علیه السلامی
کورمیوب بعد عصر النبی وجوده کلوب اکا ایمان کتورن کمسنه لرک ایمانی افضل واقوی اولمشدر وبونک تحقیقی جلد
اولک اخرنه قریب بقیهٔ قصهٔ زید سر خنده (پس بغیبت نیم ذره حفظ کار* به که اندر حاضری زان صد هزار*

بيتنك شرحنده مرور قيلمشدر انده طلب اولنه (مثنوى) برزند از جان كامل معجزات * بر ضمير جان طالب چون حيات
معجزه بحرست وناقص مرغ خاك * مرغ آبى در وى ايمن از هلاك * كاملك جاندن معجزات طالبك ضمير جانى اوزره
حيات كبى اورر معجزه فى المثل بحردر وناقص مرغ خاكيدر مرغ ابى اول معجزه ده هلاكدن ايمندر وكاملدن مراد بونده
حقيقتده محمد صلى الله عليه وسلم حضرتلريدر بعده هر شول وليكه حقيقت محمديه نك مظهرى اوله وكندى عصرنده
وارث محمدى وقائم مقام احمدى اولوب طالبلره ارشاد وتربيه قيله اول كاملك جانى حقيقت محمديه به مرآت اولور
وروح محمدينك معجزاتى انك آيينهٔ جاننده ظهوره كلورچون اول قائم مقام نبوى اولان ولى كاملك جاندن
اول معجزه نك پرتوى واثرى برطالبك ضميرنه طوقنسه اكا كرامت ديرلر اما كرامتله معجزه نك حقيقتى بردرنته كم
اصحاب كلامدن اكثر علما دخى بو مذهبه ذاهب اولمشلردر بويله اتفاق قيلمشلردركه وليلك كرامتى انك متبوعى اولان نبى
عليه السلامك معجزه سنك عكس واثريدر اولياى محمدى صلى الله عليه وسلمك وجودلرنده اولان كرامات عليه بو اعتبار
اوزره حضرت محمد عليه السلامك معجزاتنك عكس واثرى اولورونا قصدن مراد ايمانده وعرفانده ناقص اولان كمسه لر
اولور ومرغ آبيدن مراد ايمان وعرفان آبنه اهل اولان مريدلر وطالبلر اولورو تقدير كلام بويله ديمكى افاده قيلوركه حضرت
محمد مصطفى صلى الله عليه وسلمك وارثى اولان مرشد كاملك جاندن معجزات نبويه كرامات نامله مسمى اولديغى حالده
طالبك ضمير جانه حيات كبى اورر وعقلى وقلبى وروحنى انك احيا قيلور وطالب اول حيات قلبيه وقوت روحانيه يى
كندى درونده معاينه ومشاهده قيلور وبيلوركه اول حيات قلبيه وقوت روحانيه كنديك مظهر حقيقت محمديه
اولان مرشدنك جاندن ضميرنه طوقندى وانك جاننده اولان معجزات نبويه وانوار واسرار محمديه نك عكوس
وآثارى كنديك جان وجنانته كلدى وپرتو صالدى فى المثل معجزه بردريا كبيدر ايمانده وعرفانده ناقص اولان جاهللر
وغافللر مرغ خاكى كبيدر مرغ خاكى دريا ده نيجه هلاك اولورسه ايمان وعرفانده ناقص اولان جاهللر وغافللر دخى بر وارث
نبى اولان وليدن اثر معجزه اولان كرامتى كوردكلرنده هم اكا انكارا تمكله هلاك اولورلر واول بحر معجزه دن منتفع
اولميوب محروم قالورلر اما مرغ آبى كبى اولان اهل ايمان واصحاب ايقان اول بحر معجزه ده هلاك اولمقدن ايمنلردر زيرا
اول شيخ كاملك جاندن بونلرك جانته واصل اولان معجزه بونلرى عاجز قيلمز وبونلرى مهلك اولمز بلكه بونلره قوت وقدرت
ويرر وبونلر دخى اول قوت وقدرتى عين روح نبويدن بيلور وكندى شيخنى مظهر حقيقت محمديه مشاهده قيلور پس
هر وجهله انك وجودندن كلان آثار وحالات اكا نافع اولور (م ى) عجز بخش جان هر نا محرمى * ليك قدرت بخش جان
همدمى) اول وارث كاملك جاندن ظهوره كلان معجزه هر نا محرمك جانته عجز بخشدر وليكن همدم اولان جانه قدرت
بخشدر يعنى اول مرشد كاملك جاندن ظهوره كلان كرامت اكرچه هر برنا اهل ونا محرمك جانته عجز ويريجى وانى
ضعف وفتور مرتبه سنه ايركوريجيدر وليكن هر بر همدمك جانته قوت ويريجى وكمال مرتبه سنه ايركوريجيدر (م ى)
چون نيابى اين سعادت در ضمير * پس ز ظاهر هر دم استدلال كير * كه اثرها بر مشاعر ظاهرست * وين اثرها از موثر
مخبرست چونكم اى طالب بو سعادتى سن ضميركده بولميه سن پس ظاهردن هر دم استدلال طوت كه اثرلر مشاعر
اوزره ظاهردر بو اثرلر موثردن مخبردر مشاعر مشعرك جمعيدر حواس خمسهٔ ظاهره يه ديرلر پس توضيح معنى بويله ديمك
اولوركه وارث كامل اولان مرشد فاضلك جاندن طالبك جانته نور معجزه اورر واثر كرامت البته تأثير قيلور اما اكا اهل
اولان درونده آنى بولور واهل اولميوب ناقص اولان آنى بولميوب عاجز قالورچونكم اى طالب سن بو سعادتى يعنى بو اثر
معجزه وكرامت اولان ولى شناسلغى ضميركده بولميه سن وقائم مقام محمد عليه السلامى كيمدر آنى بيلميه سن پس ظاهر
اجساده باقوب هر دم ظاهردن باطنه استدلال طوت الظاهر عنوان الباطن ديمشلردر بو محققدر كه باطنده اولان
موثرلك اثرلرى مشاعر اوزره ظاهردر بو حواس ظاهره اوزره اولان اثرلر باطنده اولان موثردن خبر ويريجيدر خلاصهٔ
كلام بودركه چون سن كندى درونكده بر ولينك جاندن كلان كرامتى وسعادتى بولميه سن وانك اهل كرامت وصاحب
سعادت ايدوكنى بيلميه سن پس اكا انى بيلمك لازم اولورسه انك ظاهرنه باقوب ظاهرنده اولان آثاردن باطنده اولان
موثره هر دم استدلال ايله كه باطنده اولان موثرلك اثرلرى حواس ظاهره اوزره چيقوب پيدا اولور وبو حواس ظاهرده
اولان اثرلر باطنده اولان موثردن طالبه اخبار قيلور مثلا ولى الله دوستنه ديرلر وبر كمسه نك الله دوستى اولديغنه انك
حواس ظاهره سى الله سوديغى امر اوزره اولديغى دلالت ايلر وكذلك كلامى دخى باطنده ناطقه اولان نفسنك
مرتبه سنه دلالت قيلوركه لسان ترجمان جناندر وكذلك اعضاده اولان افعال هم درونده اولان فاعلك نه مرتبه ده
اولديغنه دلالت قيلورچون بر كمسه نك ظاهرده اولان جميع احوالنى وافعالنى واقوالنى حضرت محمد صلى الله عليه وسلمك
سنت سنيه سنه موافق كورسك وانك جمله حواسنى امر حقه مطيع ومنقاد اولمش مشاهده قيلسك بهر حال اول كمسنه

ولى اللهدر زيرا ولى خدا اولمين كندى نفسنى شرع مصطفايه طابق النعل بالنعل اويديره مز بلكه كاه اولوركه شريعته
مخالف وآداب طريقته مغاير اندن آثار نفسانى وافعال شيطانى ظهوره كلور وانك مشاعرنده اول اثرلر پيدا اولور پس
ظاهرده اولان اثرلردن باطنده اولان موثره استدلال ايلمك بوذكر اولنان اسلوب اوزره اولور اما بو استدلاله دخى
حيل قوت ومعرفت لازمدركه اول قوتله بر كمسه ظاهرده اولان آثاردن باطنده اولان موثره استدلال ايليكه قادر اوله
وظاهرده اولان افعال واقوالدن باطنده اولان موثرلك نه مقام ونه مرتبه ده ايدوكنى بيله (مثنوى) هست پنهان
معنئ هر داروئى * همچو سحر وصنعت هر جادوئى * چون نظر در فعل وآثارش كنى * كرچه پنهانست اظهارش كنى
قوتى كان اندرونش مضمرست * چون بفعل آيد عيان ومظهرست * مثلا هر بر داروئك معناسى پنهاندر يعنى
هر داروئك خاصيتى اول داروئك باطننده مخفى وپوشيده در مثلا سحر كبى وهر جادوئك صنعتى كبى كه هر جادوئك صنعتى
اول جادوئك وجودنده پنهاندر مادامكه انى اظهار ايليه چونكم اول سحرى فعله كتوره اول زمانده اول جادوئك سحرى
وسحرده نقدر استاد اولديغى ظهوره كلور چونكم سن اول ساحرك فعلنه وآثارنه نظر ايليه سن اكرچه انك فاعلى
وموثرى معناده پنهاندر سن آنى اظهار ايلرسن زيرا شول بر قوت كه اول قوت بر داروئك درونده ويا بر ساحرك درونده
مضمردر چونكم اول قوت فعله كله عيان ومظهردر چونكم بو مقدمه وبو مثل معلوم اولدى استاد طريقت اولان بر ولى
وبر مرشدى بوكا كوره قياس ايله كه بر ولينك ومرشدك معناسنى وخاصيتنى وباطننده اولان قوتنى اكر بيلمك استرايسك
ظاهرده اولان افعالنه وآثارنه نظر ايله تا كم انك ظاهرده اولان آثارندن باطنده اولان موثرنك قوتنه ومرتبه سنه عالم
اوله سن بو اعتبار ايله زمان سلفده كاوب بو جهاندن كذر قيلان وليلرك بيله اثرلرينه نظر اولنسه قده مرتبه لرنى وعلملرينك
معرفتلرينى ومرتبه لرينك واحاطه ايلديكى دائره يى مشرب ومذهبلرنى بيلمك ممكن وقابلدر نته كم (مصراع) كلامندن
اولور معلوم كشينك كندى مقدارى) ديمشلردر لابد آثار موثره دلالت ايديجيدر امدى باطنده مخفى اولان موثرك
نه مرتبه قوت وقدرتى وار ايدوكنى بيلمك استرسك خارج عالمده اولان آثارنه نظر ايله تا كه انك نه مرتبه قوت وقدرت
صاحبى اولديغنى ونه مرتبه قدر ومراتب ومقاماتى احاطه قيلديغنى ونه كونه فعل وصنعته قادر اولديغنى بيله سن
ومعلوم ايليه سن (مثنوى) چون باثار اين همه پيدا شدست * چون نشد پيدا ز تأثير ايزدت) نى سببها واثرها مغز وپوست
چون بجويى جملكى آثار اوست) چونكم آثار ايله بوذكر اولنان شيلرك دوكايسى سكا پيدا اولدى سنك ايزدك وصانعك
تأثيردن نيچون پيدا اولمدى يعنى نبينك باطنده اولان مثلا اندن ظهوره كلان آثار سببيله مؤمن وعاقل اولنلره معلوم
اولدى وانك حق پيغمبر اولمسى ثبوت بولدى وكذلك اولياى كرامك وجودى دخى انلردن ظهور ايلين
آثار حسنه وافعال غريبه سببيله انلره مريد اولان واعتقاد قيلان طالبلره پيدا وظاهر اولدى وكذلك ادويه نك
خاصياتى تجربه ايله بيلندى وساحرلك دخى سحرى وصنعتنك آثارى ظاهر اولمغله اول ساحر معلوم اولندى چونكم بو جمله
موثرلك وجودى آثارى سببيله سكا پيدا وآشكارا اولدى پس سنك خالق وصانعك بو قدر افعال عجيبه وآثار غريبه
نيچون پيدا اولمدى آفاقده وانفسده وهر دمده بو قدر اياتى كوستررو بو قدر تأثيراتى اظهار ايلركن اول سكا نيچون
هر شيدن ظاهر اولمدى سببلر واثرلر مغز وپوست هر نه ايسه چونكم استيه سن جمله سى انك اثرلريدر كليدر مصرع اولده
اولان نى كلمه سى مصرع ثانيده اولان آثار اوست لفظنه صرف اولنور چون بجويى جملكى نى آثار اوست تقديرنده اولور
وبو بيتده استفهام تقريرى معناسى واردر وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه جميع سببلر وجميع اثرلر جمله مغزلر وپوستلر
هر نه ايسه آثارى وجميع اشيا چونكم جمله سنى طلب قيله سن وبونلرك اصلنى وحقيقتنى بيلمك مراد ايليه سن جمله سى انك
آثاريدر كليدر بو مقرر ومحققدركه بو جمله اشيا جميعا انك آثاريدر وموثر حقيقى بو جمله ده همان اولدر سائر اشيا وسايط
واسباب منزله سنده در چونكم آثاردن موثره استدلال ايليه سن حضرت حق اكرچه ابطن من كل بطوندر بو اعتبار ايله
اظهر من كل ظهور كورورسن وبو جمله آفاقده وانفسده اولان تأثيراتى همان اندن مشاهده قيلورسن (مثنوى) دوست
كيرى چيزها را از اثر * پس چرا ز اثار بخشى بى خبر * از خيال دوست كيرى خلق را) چون نكيرى شاه غرب وشرق را
اين سخن پايان ندارد اى قباد) حرص ما را اندرين پايان مباد) شيلرى اثردن اوترى دوست طوترسن پس نيچون آثار بخش
اولاندن بى خبرسن يعنى موثر اولان شيلرى اثرندن اوترى وانلرك اثرى سكا خوش كلديكى ايچون انلرى دوست
طوترسن وانلره محبت ايدرسن پس نيچون سن اول شيلر آثار بخش اولان موثر حقيقيدن بى خبرسن اصل دوست
طوتمغه لايق خود اولدر خلقى بر خيالدن اوترى دوست طوترسن يعنى بو مخلوقى خيال مشابه سنده اولان اثرلردن اوترى
محبوب اتخاذ ايدرسن پس شرق وغربك شاهنى نيچون دوست طوتميه سن كه بو قدر افعال عجيبه وآثار بديعه اول
پادشاه حقيقينك ارادت وقدرتيله ظهوره كلمشدر وفى الحقيقه هر شيده موثر همان اول ايلمشدر غيرك تأثيرى

مجازيدر چونكه كم رنجورك اثر نبضندن انك درونندە اولان مرض مؤثرە استدلال اولنمق مناسبتيلە بو قدر اسرار
ومعاني سويلديلر بو كونه اسرار وكفتارك نهايتي اولمديغنه بو بيتلرلە اشارت قيلوب بويورلراي شاه وقباد منزلەسندە اولان
بو مؤثرانه وآثار وتأثيراته متعلق اولان سوز پايان طوتمز بو كونه سوزي سويلمكدە وبو نوع معارفي ولطايفي نقل ايلمكدە
واقع اولان حرص مزە بزم پايان اولمسونكه علوم ومعانييه اولان حرص بغايت مقبولدر وانك استماعنه وكسب وتحصيلنه
اولان حرص دخي مشروع ومعقولدر انكچون الله تبارك وتعالى حضرتلري حبيبنه علمه قانع اولميوب انك همیشه
زيادە اولمسندن اوتري (وقل ربي زدني علما) بو آيت كريمه علمه حريص اولمغي افادە ايلدي وبو حديث شريف دخي علمه
حريص اولمنك فضيلتني بيان قيلدي نته كم حضرت نبي اكرم صلى الله عليه وسلم بيوردي منهومان لا يشبعان
طالب الدنيا وطالب العلم وهما لا يستويان اما طالب العلم فيزداد في رضى الرحمن واما طالب الدنيا فيزداد في الطغيان
رواه ابن مسعود رضى الله عنه * رجوع بقصهٔ رنجور * باز كردو قصهٔ رنجور كو * با طبيب آكه ستارخو *
نبض اوبكرفت وواقف شد زحال * كه اميد صحت اوبد محال * اي مولانا اثردن مؤثرە استدلال ايلمكه متعلق
اولان كلماتي سويلمكدن كيرودون رنجورك قصەسني سويلە ستارخو اولان آكاه طبيبلە يعني اول ستارخو بلو اولان
آكاه وخبردار طبيبلە اول رنجورك قصەسي نيجه اولديسه آني سويلە واول طبيب آكاه اول رنجور ايلە نه كونه معامله
قيلديسه اني بيان ايلە اول طبيب آكاه اول رنجورك نبضني طوتدي وحالدن واقف اولدي وانك درونندە اولان مرضه
شعور بولديكه اول رنجورك صحت بولمق اميدي محال ايدي كورديكه انده صحت بولمغه قابليت يوق پس انك
حالندن خبردار اولوب سن قابل علاج دكلسن ديمدي بلكه ستارلغله معامله ايلدي طبيبدن مراد بونده طبيب الهي
اولان مرشد ومربي اولور ورنجوردن مراد امراض قلبيه صاحبي اولان مريض معنوي اولور يعني برطبيب الهي
بر رنجور معنوينك نبضني طوتسه وآثار ظاهرەسندن وحركات جوارحندن باطننده اولان مؤثرە ومحركه
استدلال ايدوب انك حالنه واقف اولسه اكر علاج پذير اوله جغني بيلورسه بو مرضك چارەسي شوني اشلمك وشوني
اشلمكدر ديوب تعيين ايلر وانك علاج وتربيەسنه مشغول اولور وا كرانك صحت بولمسي محال اولورسه وعلاج پذير
اولمديغي عيانه كلورسه بو نظم شريفدە ذكر ايلدكاري طبيب آكاه اول رنجوره نه ديدي ايسه اول طبيب الهي
دخي اول معنوي اولان رنجورە بويله دير (م ى) كفت هرچت دل بخواهد آن بكن * تا رود از جسمت اين رنج كهن * هرچه
خواهد خاطر تو وامكير * تا نكردد صبر وپرهيزت زحير * صبر وپرهيز اين مرض را دان زيان * هرچه خواهد دل درآرش
درميان * طبيب اول رنجورە ايتدي اي رنجور سنك كوكلك هر نه يي استرايسه ايله تا كم بو رنج كهن سنك جسمكدن كيده
هر نكم سنك خاطرك ديلرايسه اني كندكدن كيرو طوتمه تا كم صبر وپرهيزسكا بيج اغريسي اولميه وصبر وپرهيز دخي
بر طرفدن سني آزردە ورنجيدە قيلميه صبر وپرهيزي بو مرضه زيان بيل هر نه يي كه كوكلك استرايسه آني اورتايه كتور
وآني ايشلە ونه يي ديلرايسەك اني قيلمغه باشلە ديدي (م ى) اينچنين رنجور را كفت اي عمو * حق تعالى اعملوا ما شئتموا
بو بيت سورهٔ سجدە حم دە اولان آيت كريمەيە اشارتدر (قال الله تعالى اعملوا ما شئتم انه بما تعملون بصير) بو آيت كفرە
حقندە نازل اولمشدر اعملوا امري اكرچه بحسب الظاهر ترغيب ايچوندر ولكن بحسب المعنى تهديد وترهيب ايچوندر
يعني اي كافرلر سز استدكڭز كاري ايشليك تحقيقا اول الله سزلك ايشلدككز شيئي هر نه ايسه بصيردر آكا كوره
جزاسني ويرر ومعناي بيت بويلەدر كه اولور كه بو ذكر اولنان رنجور كبي علاج پذير اولمين رنجورە طبيب نه ديدي ايسه
اي عمي حق تعالى دخي علاج پذير اولمين وارشاد وتربيەيي قبول قيلمين كافرلرە دخي اعملوا ما شئتم ديدي كانه بو آيت
كريمه بو معنايي افادە ايلديكه اي قلبلري نك مرضي علاج پذير اولمين كافرلر واي بنم طرفمدن ارسال اولنان طبيبه
تصديق واقرار قيلمين رنجورلر چونكه سز كندي مرضلركزە كثرت علاج ايلين طبيبه متابعت قيلمازسز وانك سزە تعليم
ايلديكي اوزرە عامل اولمزسز پس سز هر نه ديلرسكز اني ايشليك جزاسي اكر خير واكر شر ينه سزە عائد اولور وهر كس
نه عمل قيلورسه اول عملي اكر احسان واكر اسائت كندي نفسي ايچون قلور (ان احسنتم احسنتم لانفسكم وان اسأتم
فلها) آيتي هم بو معنايه شاهد اولور ودخي (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعليها) نص شريفي هم بو معنايه دلالت
قيلور پس بركسەدە ادب وحيا اولمدقده نصكره اكا استديكي شيئي اشلەدي نورته كم اذا لم تستح فاصنع ما شئت حديثي دخي
بو مضموني مؤيد اولور (مثنوي) كفت هين رو خير بادت جان عم * من تماشاي لب جوي مي روم * بر مراد دل همي كشت
او بر آب * تا كه صحت را بيابد فتح باب * چونكه اول رنجور طبيبدن اعمل ما شئت مفهومني اشتدي آكا ايتدي اي جان عم
سكا خير اولسون يوري آكاه اول بن جوي كنارنك تماشاسنه كيدرمكە بنم كوكلم آب روان كنارنك سيرين استر پس اول
رنجور كوكلنك مرادي اوزرە آب اوزرە طولندي وصو كنارنك سيرينه عزيمت وحركت قيلدي تا كم صحت ايچون فتح باب بوله

واستديكي عملي ايتمك ومراد ايلديكي سيرە كيتمكله اكا صحت كله ومزاجي مرض وعلتدن بري اوله (مثنوي) بر لب جو
صوفئ بنشسته بود * دست وروي مي شست وپاكي مي فزود * او قفايش ديد چون تخييلئ * كرد اورا آرزوي سيلئ * بر قفاي
صوفئ خره پرست * راست مي كرد از براي صقع دست * كارزو را كر نرانم تا رود * آن طبيبم كفت كان علت شود * چونكه
اول رنجور مقتضاي قلبي اوزرە بر ايرمق كنارنه كلدي اول ايرمق كنارندە بر صوفي اوتورمش ايدي اليني ويوزيني يوردي
وپاككلك زيادە ايلردي اول رنجور صوفينك قفاسني كوردي بر تخييلي كبي اول صوفييە بر سيلي آرزوسني ايتدي
يعني بر تخييلە منسوب وخيال ايلكه مخصوص كمسه كبي اول بيمار اول صوفينك اكسەسنه بر طبانجه اورمق آرزوسني
تخييل ايلدي خره پرست اولان صوفينك قفاسي اوزرە ضعفدن اوتري اليني راست ايتدي خره بلغور شوربا سنه ديرلر
بونده خره پرست لوت پرست ديمكدن كنايه اولور ولوت پرست ديميوب خره پرست ديملري انلرك اكثري بلغور پلاونه
وشوربا سنه مائل اولديغني واكثر آني اكل قيلديغني اشعار قيلور يعني برلوت وبوته حريص اولان صوفينك اكسەسي
اوزرە طبانجه اورمقدن اوتري اول بيمار الني راست ايتدي كندوسنه بويله ديوب كه اكر قلبمدە اولان آرزويي سورمز ايسم
ودرونمدن اخراج قيلمز ايسم تا كم اول آرزو درونمدن كيدە اول طبيب بكا ديديكه اول آرزو علت اولور وبنم مرضمي زيادە
قيلور امدي بنم قلبمدە بو صوفييە بر طبانجه اورمق آرزوسي وار دير پس بر مقتضاي امر طبيب اول طبانجه يي بو صوفينك
قفاسنه اورمق وقلبي بو آرزودن خالي قيلمق لازمدر ديدي بونده تنبيه اولدركه اكثر بيمارلك مزاجي مختل اولديغندن عقل
وفهمنه دخي فساد وخلل كلوب طبيبك سوزيني ورمزيني راست فهم ايلمكه قادر اوله مز وانك قلبي دخي كندييه نافع اولان
برشيئه آرزو قيلەمز بلكه بو كونه غير ايذا وجفا ايتمكي آرزو ايلر طبيبك بو كا كوكلك نه استرسه وار آني ايشلە ديمسي اصلا سن
علاج پذير اولمزسن وصحت بولمزسن ديمكي افادە ايلردي بو مريض بو نكتەيي برخوش فهم ايتميوب قياس ايلديكه طبيب
بو كا وار كوكلك نه استرسه اني ايشلە تا كم اول استديككي ايشلمك وآرزوي درونني اجرا وانفاذ ايلمكله صحت بولەسن
وعلت ومرضدن قورتلەسن ديمش اوله نته كم اكثر علاج پذير اولمين جاهل وغافل مرشد ومربي اولان طبيب الهي زيادە
بيحضور اولدقدە واندە علامت حرمان وشقا مشاهدە قيلدقدە وارسن بيلورسن كوكلك نه استرسه آني ايلە ديرلر اول احمق
بو سوزي ايو سوز صانوب وكنديسنه نافع بيلوب اول طبيبدن دور اولور ونفسنك مقتضا وشتهاسي اوزرە سير وحركت
قيلور وصبر وپرهيز بكا ضرردر ديوب حضرت قرآني كنديسنك مرادي اوزرە تأويل قيلور نته كم اول رنجور طبيبك
سوزوني ونكتەسني راست فهم ايتميوب طبيب بكا اعمل ما شئت ديدي بنم كوكلم ايسه بو فقيرە طبانجه اورمق آرزو ايلدي
پس بو آرزودن صبر ايلمك ايسه بكا تهلكه كلدي بركسه نفسكي تهلكەيه القا ايلمك جائز اولمدي لازم كلديكه بن بو آرزويي اجرا
ايليم ديو تأويل باطل ىمتنه ذاهب اولوب كرفهم ايلمكندن ديدي (م ى) سيليش اندر برم در معركه * زانكه لا تلقوا بايدي
تهلكه * تهلكه ست اين صبر وپرهيز اي فلان * خوش بكوبش تن مزن چون بد دلان * اول صوفييە معركەدە سله
ايلمكدە اولورم واكا طوقنمقدە وزحمت قيلمقدە قفاسنه بر سله ايلتوب اورورم اندن اوتريكه حق تعالى (لا تلقوا بايديكم
الى التهلكة) بيوردي بو آيتك تفسيري جلد اولك اخرنه قريب مرتضى حكايەسندە مرور ايتدي يعني اول رنجور ايتدي
بن بو صوفينك قفاسنه انكچون معركه قيلمقدە سله اورورمكه حق تعالى كلام مجيدندە سز نفسكزي تهلكەيه القا ايلمك
ديو نهي ايلدي پس اي فلان رنجور بو صبر وپرهيز سكا نسبت تهلكەدركه طبيب بكا بويله ديدي امدي اول صوفييە
خوش اورايسم اولمه بد دللر كبي بد دل قورقغە درلر يعني قورققلر كبي سكوت ايدوب صبر قيلمه بلكه مرادك اكا اورمق
اولدقدن وارث اولان مرشد ومربي اولان وابلرك وعالملرك كلامني كژ فهم ايليوب انلرك كلماتندە اولان رموز ونكاتي
بيلەميوب كندي نفسلرينك هواسي واشتهاسي اوزرە بونلرك كلماتني تأويل قيلان رنجورلر اولور وبونلر كندي درونكدە
بويله تخييل قيلورلر كه بز خستەلر وشكستەلرز بزە نفسمز آرزوسندن صبر وپرهيز ايلمك عين ضرر اولور بلكه موجب هلاك
اولور نفسي ايسه هلاكه القا ايلمك جائز دكلدر لازم كلديكه نفسمز هر نەيي آرزو ايدرسه اكا ويرە وز بزە بو فائدە اولورا كر
غيرلرە ضرر قيلورسه دە ديرلر ونفسلري حرامدن وظلمدن هر نەيي مراد ايلرسه اني ايشلرلر بو طائفەيه مباحيون ديرلركه
هر نسنه بونلرك قتندە مباح اولمش وبونلر كندي نفسلرينه حرامي الضرورات تبيح المحذورات ديوب كنديلري خسته
ومضطر عدّ ايليوب مباح بيلمشلردر (مثنوي) چون زدش سيلي برآمد يك طراق * كفت صوفي هي هي اي قواد عاق *
خواست صوفي تا دو سه مشتش زند * سبلت وريشش يكايك بركند * باز انديشيد از ضعف درا * كفت اكر مشتش
زنم كردد فنا * چونكه اول بيمار اول صوفينك قفاسنه بر سله اوردي بر طراق كلدي يعني انك سله ايلە صوفينك قفاسنه
اورمسندن بر صدا ظاهر اولدي صوفي اول بيمارە دونوب ديدي هي هي اي عاصي كيدي قواد كيدي وعاق عاصي
معناسنه در يعني اي عصيان ايدیجي قلتبان آكاه اول نه ايلرسن ديدي اندنصكرە صوفي هم استديكه اول رنجورە

برایکی بومرق اوره انك صقالنی ویقنی بربرقوپره واکا ایتدیکی ستمدن اوتری تأدیب قیله ومحکم ضرب اوره کبرورنجورلك
ضعفندن اندیشه ایلدی کندیسنه دیدیکه اکرا کا بومرق اوررسم فنا اولوروفی الحال اولوب بکا قصاص لازم کاوریس
اکامشت اورمقدن صبرقیلوب انی دوکمدن پرهیزایلدی پس بورنجورسله زندن مراد کیملرایدیکنی بیان ایلمکه شروع
ایدوب بیوررلر (مثنوی) خلق رنجوردق وبیچاره اند * وزخداع دیوسیلی باره اند * جمله درایذای بی جرمان حریص
درقفای همد کرجویان نقیص * خلق دق رنجوری وبیچاره درلرودولی خداعندن سیلی باره درلردق حمایه مشابه
برمضعف مرضدرکه عاقبت صاحبنی هلاك ایلرباره بونده حریص معناسنه دریعنی بوخلق عالمك اکثری رنجوردق
اولان کبی رنجورلروهم چاره سزلردرکه مرضلرینه چاره اولمقدن قالمشلروصحت قلبیه دن محروم اولمشلردروشیطانك مکر
وخدعه سندن بی کناهلرك قفاسنه سیلی اورمغه حریصلردرجمله سی بی جرم اولنلرك ایذاسنه وبی کناه اولنلره جفا قیلمغه
حریصلردر بری برلرینك قفاسنده نقیص طلب ایلیجیلریعنی بری برلرینك اردنجه عیب ونقصان استیجیلردرمثلا
برفقیری کورسه لر انك قفاسنده دیرلربوخرقه پرست صوفیدروبردرویشی کورسه لربوکدا چشم بردنی وذیل کسه در
دیرلروارد نجه بوکونه طعنه اوررلرکندی حالنده اولنلره کونا کون جفالروایذالرقیلورلر (م ی) ای زننده بی کناهان راقفا
درقفای خودنمی بینی جزا) ای هوارا طب خودپنداشته * برضعیفان صفع رابکماشته * ای بیکناهلره قفا اوریجی
وای بی جرم اولنلره اذا وجفالر کوریجی سن کندی قفاکده جزالی کورمزسن یعنی سنك بربی کناهه اوردیغك قفانك
وارکوردیکك ایذا وجفانك اکسه سکده اولان جزاسنی کورمزسن وسکا اول ستم وجفادن اوتری نه عقاب اولسه کرکدر
انی بیلمزسن ای هوای نفسنی کندیسنه طب ظن ایلمش غافل یعنی نفسك مشتهاوه قتضاسنی کندی دردینك دفعنه
علاج وشفا زعم ایلمش جاهل وبواجلدن ضعیفلراوزره سیلی حواله ایلمش ظالم وباطل (مثنوی) برتو خندید انکه کفتت
این دواست * اوست کادم رابکندم رهنماست * که خوریداین دانه ای دومستعین * بهرداروتا تکونا خالدین) سنك
اوزرینه کولدی اول کمسه که سکا بودوادردیدی یعنی سنی مسخره لغه الدی وسنی استهزا قیلدی شول شیطانکه سکا
مرادنفسکی ومشتهای جسمکی هرنه ایسه ویرمك دوادردیدی اول ابلیس برتلبیسدرکه آدم علیه السلام حضرتلرینه
جنتده بغدای بیمکه یول کوستریجیدروصورت صلاحدن کلوب آدمله حوایه بویله دیمیجیدرای ایکی مستعین بودانه یی
داروشفادن اوتری ییکزتا جنت ایچره سزایکیکزخالدلردن اوله سزمستعین عینك کسریله اسم فاعلدرصیغهٔ مفرددر
معاونت طلب ایدیجی معناسنه شمعینك فتحیله اوقنوردیمی مناسبتدن قتی بعیددرخالدین دالك کسریله اوقنورکه
خالدك جمع مذکرسالمیدروبوبیتلرسورهٔ اعرافك اوایلنه قریب اولان بوآیتلره اشارت اولورحق تبارك وتعالی
حضرتلری ابلیسك آدم ایله حوایه کلوب صورت صلاحدن اضلال واغوا ایتدیکنی بوکونه حکایه بیوررلر (وقال
ما نهیکما ربکما عن هذه الشجرة) یعنی شیطان دیدی آدم وحوا علیهما السلامه سزی نهی ایلمدی ربکز شول
شجرهٔ کندمدن (الا ان تکونا ملکین) مفعول له درعلی تقدیر المضاف ای کراهة ان تکونا ملکین یعنی الاسزك ملك
اولمکزی کراهتدن اوتری نهی ایلدی (اوتکونا من الخالدین) ویاخود ملك جنتده خلودکز کراهتی ایچون نهی ایلدی
محصل اکر یرسکز بوشجردن ملائکه صفتیله متصف اولوب باغ جنتده مخلد اولورسز (وقاسمهما) وآدمله
حوایه شیطان قسم ایلدی مفاعله بابندن اولمسی مبالغه ایچوندر (انی لکما لمن الناصحین) تحقیقا بن سزه
ناصحلردنم دیدی (مثنوی) اوش لغزانیداورادرقفا) ان قفا وا کشت وکشت این راجزا * اوش لغزانید سخت اندرزلق
لیك پست ودستکیرش بودحق) اول شیطان اول آدمی اکا قفا اورمقده وسله چالمقده طیرندردی حتی جنت ملکندن
سورلمکه وبودار محنته کلمکه سبب اولدی اما اول قفا کیردوندی وبوشیطانه جزا وسزا اولدی ومعناده سله یی
شیطانك قفاسنه آدم اوردی اکرچه اول شیطان اول آدمی طیرنمقلقده قتی طیرندردی ولیکن حق تعالی حضرتلری
انك معین وظهیرودستکیری اولدی پس شیطانك آنی محکم طیرندرمسندن اکا ضرراولیوب بلکه نفع اولدی
ومعنیده ضررشیطانه کلدی (مثنوی) کوه بودآدم اکرپرمارشد * کان تریاقست وبی اضرارشد * آدم علیه السلام
حضرتلری فی المثل کوه ایدی اکرچه پرمار اولدی کان تریاقدرواول پرمار اولمسی اکابی اضرار اولدی یعنی آدم علیه
السلام حضرتلری وقاروسکینتده وتمکین وثباتده وعلم ومعرفتده برجبل راسخ کبی ایدی اکرچه کناه وخطائله پرمار
اولدیکه خطا وعصیان فی المثل مارکبیدرولیکن اول آدم تریاق علم ومعرفتك معدنی ایدی انکیچون خطا وعصیان
اکا ضرروپرمدی نته کم حیه وثعبان طاغه ضررویرمز (مثنوی) تو که تریاقی نداری ذرهٔ) ازخلاص خودچرایی غرهٔ
آن توکل کوخلیلانه ترا * وان کرامت چون کلیمت ازکجا) تا نبردتیغت اسمعیل را * تا کنی شهراه قعرنیل را) سنکه
برذره برتریاق طوتمزسن بودخی وجهدرسنکه برتریاق طوتمزسن آدم پیغمبرعلیه السلامه نسبت ذره سن کندی

خلاصکدن نیچون غره سن انك کبی کوه پرتریاق اول مکار وعاقلك حیله ومکرندن خلاص اولمیجق سن بن شیطانك
مکرندن خلاصم دیمك ومغروراولمقلقدن اوتریدر باخصوصکه سن کندی وجودکده علم ومعرفتدن برذره قدرتریاق
طوتمیه سن وشیطان سنی زهرلدکده اکا توبه وانابتله برچاره ایتمیه سن اکرسن دیرسنکه بن حضرت حقه متوکلم اکربنی
ناره اتارسه ده راضی ام هرنیجه بیلورسه کندیمی اکا تفویض وتسلیم ایلمشم سکا حضرت خلیل علیه السلام کبی توکل
ایلمك قنی که نمرود آنی ناره القا ایلدکده حق تعالی یه اولان کمال توکلندن حضرت جبریل علیه السلامدن معاونت
طلب ایلمدی واول کرامت حضرت کلیم الله علیه السلام کبی سکا قندن تا کم سنك تیغك اسمعیل علیه السلامی کسمیه
بومصرع بیت اولده واقع اولان حضرت خلیل علیه السلامه کوره در تا کم قعرنیلی شاهراه ایلیه سن بومصرع مصرع
ثانیده واقع اولان حضرت کلیم علیه السلامه کوره دربو بیتلرده لف ونشرغیرمرتب اولوروتقدیرکلام بویله دیمك اولورکه
خلیل علیه السلام آسا سکا اول توکل ایلمك قنی که تا کم سنك تیغك اسمعیلك بوغازنی کسمیه قصه سی مشهوردرونیجه کره
دخی مرور ایلمشدرواول کرامت حضرت کلیم الله علیه السلام کبی سکا قندندر تا سن نیل دریاسنك قعرنی شاهراه
ایلیوب اندن آسوده کچه سن وفرعون نقلك شرندن سالم اوله سن وامان بوله سن چونکم سنده بوقوت وبوکرامت
اولمیه پس نیچون مغرور اولورسن وکندیکی خلاص اولمش صانورسن (مثنوی) کرسعیدی ازمناره اوفتید * بادش
اندرجامه افتاده رهید * چون یقینت نیست ان بخت ای حسن * توچرا برباددادی خویشتن) اکر برسعید مناره دن
دوشدی ایسه بادانك جامه سنه دوشدی وقورتلدی چونکم اول بخته سنك ای حسن یقینك یوقدرسن نیچون
کندیکی باده ویردك بوبیتلرسؤال مقدره جواب اولمق طریقی اوزره هم مثل موقعنده واقع اولمشدرکانه بعض مغرورلر
بویله دیرلرکه عصیان انبیا علیهم السلامدن بیله صادر اولمشدرونیجه سعداذن ظهوره کلمشدروانلره ضررقیلمشدر
پس رب معصیة میمونة موجبنجه بعض معصیت میمونه دربواپشلدیکم معصیت هم بکا ضررویرمیوب میمونه اولور
بویله دین عاصی یه مثل طریقیله جواب ویروب بیوررلر اکرفی المثل برسعید برمناره دن اشغه دوشسه قضایله وامرحقله
برمحکم بادانك جامه سنه طولسه واول کمسه هلاك اولمیوب خلاص اولسه بونادراولوعدرچونکم سکا ای کوزل بویله
بخت وطالع صاحبی اولمغه یقین یوقدرسن کندینك خلاص اوله جغنی بیلمزسن پس نیچون کندیکی باده هوایه ویررسن
ومناره دن اشغه دوشوررسن طوتلم که حضرت آدم علیه السلام مناره دن دوشمش اکا ضرراولمیوب نفع اولمش سن
نه بیلورسنکه سکا دوشمك ضرراولمیه ومعصیت زیان قیلمیه (مثنوی) زین مناره صدهزاران همچوعاد) می فتادند وسر
وسربادداد * سرنکون افتاد کانرازین منار * می نکر توصدهزاراندرهزار * بومناره دن صدهزاران قوم عاد قومی کبی
دوشدیلروسری وسری باده ویردیلربادراداد ندتقدیرنده اولورمی فتادند بوکا دلالت قیلور ومناره دن مراد سعادت
مرتبه سی اولوریعنی بومناره کبی اولان مرتبهٔ سعادتدن عاد قومی کبی صدهزاران قوم دوشدیلر وسرلرنی وسرلرنی
بادهوایه ویردیلروهلاك اولدیلربومناره کبی اولان سعادت مرتبه سندن باشی اشغه دوشنلره سن نظرایله نیجه یوزبیك
قوم ایچره نیجه یوزبیك واردرکه سعادت مرتبه سندن اسفل السافلین اولان شقاوت زمینه دوشمشلردروانده هلاك
اولمشلردر (مثنوی) تورسنبازی نمیدانی یقین * شکرپاها کوومیروبرزمین * برمسازازکاغدوازکه مپر * که دران
سوداپسی رفتست سر * سن ای ناقص المعرفه اولان رسنبازلغی یقینا بیلمزسن ایاقلرك شکرن ایله ویراوزره یوری
رسنبازایده اوینا ین جانبازه دیرلر امابونده مراد انبیاء عظام واولیاء کرام اولورکه انلرطریقت اینده رسنبازلروحقیقت
یولنده جانبازلردرجانبازاولان کمسه رسن اوزره کیف مایشاء کیدوب کلمکه قادردراما برکسه اکا تقلید ایله بندخی
رسنبازلق ایدرم دیوب بلایقین کندینك صنعتی دکل ایکن برایپه چیقوب انده یوریمکه قصد ایلسه برقاج قدم کتمدین
اندن دوشوب هلاك اولمق مقرردرپس اکا زمین اوزره دوزیوریوب اول نعمتك شکرنی بیلمك اولیدرپس شول کمسه لرکه
مجرد انبیا علیهم السلام واولیای عظامه تقلیدا تمکله شهوات نفسانیه ومقتضیات جسمانیه ایلرنده بزدخی یوروروز
دیوب مشتهای نفسانی ایپندن برایپه چیقمغه قصد ایلسه انده رسنبازلق ایتمکه قادراوله میوب اندن دوشمسی
وهلاك اولمسی مقرراولورچونکم نااهل سن رسن شهوت نفسانی اوزره یورومکه یقینا اقتدارك اولمیه سائرناس کبی سن
هم امراولندیغك اوزره زمین شریعتده یوری وعقل وروحك قدملرینك شکرنی ایله وحدکدن زیاده تجاوزقیلمه کاغددن
قنادقوپرق دوزمه وطاغدن اوچه زیرا اول سودادچوقلق باش کتمشدر یعنی ذاتندن پروبالی اولان طیوره تقلید
وتشبیه ایدوب کندیکه کاغددن پروبال دوزوب بریوکسك طاغدن آشغه اوچه کبواوچمق سوداسنده چوق باشلر
کتمش وچوق کمسه لرتقلید ایله اوچمق استدکده ترك سرایتمشدرپس محقق اولان انبیا علیهم السلام واولیای عظامك
عقللری وفهملری قنادلری بررسنه واصلدرانلرهواده پروازایلین طیورکبیدرا کر بریوکسك مرتبه دن کندیلرین

انسه‌لر جناحین علم وعمل ایله پرواز ایدوب کندیلرینی هلاك اولمقدن قورتاررلر واشغه دوشسه‌لرهم اول جناحیله هلاك
مرتبه‌سندن خلاص اولوب نجات بولورلر امای نااهل سن انلره تقلید وتشبیه ایتمکله کاغد اوزره یازیلان علمدن
وعملدن مجازی وعاریتی جناحین دوزوب بریوکسك مرتبه‌دن کندیکی شهوات نفسانی ومقتضای جسمانی اسفلنه
القا ایتسك اول عاریتی پرله پرواز ایتمکه وکندیکی خلاص قیلمغه قادر اوله میوب لابد اسفل السافلینه دك کیدرسن
وکندیکی ضایع وهلاك ایدرسن اولی اولان بودرکه همان یوردقلری اوزره زمین شریعتده یورویوب بربسته اولان
پروبال عقلیه ایله هوا وهوس جانبنه پرواز ایلمك قصدندن حذر ایلیه‌سن پس اول صوفینك قصه‌سی مناسبتیله بوقدر
معارفی یوردقلرندنصکره ینه اول صوفینك حالنی بیان ایلمکه رجوع ایدوب یوررلر (مثنوی) کرچه آن صوفی
پرآتش شد زخشم * لیك او بر عاقبت انداخت چشم * اکرچه اول صوفی خشمدن پرآتش اولدی ولیکن اول چشمنی
عاقبته اتدی یعنی اکرچه اول مضروب اولان صوفی رنجورلك اکا طبانجه اورمسندن پرخشم اولدی وغضبه کلدی
واول دخی اول رنجوره برقاچ مشت اورمق استدی ولیکن اول صوفی عاقبته نظر ایتدی واول کارك خاتمه ونهایتنی تفکر
قیلدی ونهایت امره ناظر اولدی (مثنوی) اول صف برکسی ماند بکام * کو نکیرد دانه بیند بند دام * حبذا دو چشم
پایان‌بین راد * که نکه دارند تن را از فساد) صفك اولی کام ایله برکسه اوزره قالور که اول دانه‌یی طوتمیه دامك بندنی کوره
یعنی مقام ومرتبه‌نك اولی مراد ایله ودولت ایله شول برکسه‌نك اوزرینه باقی قالور ودائم اولور که اول کسه برشیئك همان
اولنده اولان حظ ولذتی طوتمیه بلکه انك نتیجه وعاقبتنه نظر ایلیه دانه‌دن مراد بونده هرشیئك اولنده اولان حظ
ولذت ودامدن مراد انك اخرنده اولان قید ومحنت اولور پس هرکم صف اولده دانه‌یی کورمیوب دامه نظر قیلسه
وبرشیئك اولنده اولان حظ ولذته باقمیوب آخرنده اولان درد ومحنته ناظر اولسه اول کسه اول صفده واخر صفده مراد
ایله اولور ودامه کرفتار اولمقدن قورتلوب آسوده قالور حبذا شول عاقل وکامل اولان کسه‌نك ایکی پایان کوریجی
کوزنه که اول ایکی کوزنی فسادن نکاه طوترلر یعنی نه کوزل ومحبوبدر شول عاقل وکاملك ایکی کوزلری که پایان‌بین
اوله وهرشیئك عاقبت وخاتمه‌سنه نظر قیله وانك اول ایکی کوزی بدننی فساد وهلاکدن حفظ وحراست قیله‌لر وشر
وضرردن اکا پاسبان اوله‌لر (مثنوی) آن زپایان دید احمد بود کو * دید دوزخ را هم اینجا مو بمو * دید عرش وکرسی
وجنات را * تا درید او پردهٔ غفلات را * اول پایان‌بین اولان ایکی کوز حضرت احمد صلی الله علیه وسلمك پایان
کورمسندن ایدیکه او احمد علیه السلام دوزخی هم بونده مو بمو کوردی ان لفظی بیت اولده اولان دو چشم پایان‌بینه
اشارت اولور کو که اولفظندن مخففدر دید احمد لفظنه مضاف اوقنور پایان دید پایان‌بین معناسنه وصف ترکیبی اولور
وتقدیری بویله دیمك اولور که حبذا شول راد وجواد اولان کسه‌نك ایکی پایان کوریجی کوزلرینه که اول ایکی پایان‌بین
اولان کوزلر احمد علیه السلام حضرتلرینك پایان دیدندن اولدی واول حضرتك نتیجه وغایت کورمسندن ظهوره
کلدیکه اول حضرت علیه الصلوة والسلام بوعالمده دوزخ‌که کفر وانکارك واعمال سیئه‌نك نتیجه وثمره‌سیدر مو بمو
کوردی وعاقبت کاره بودنیاده ایکن نظر ایدر کوردی اول حضرت عرشی وکرسی‌یی وجنتلری بودنیاده ایکن کوردی
تا کم اول حضرت علیه السلام غفلتلر پرده‌سنی یرتدی واول پایان بینلك واسطه‌سیله جماعت مسلمیندن حجاب غفلاتی
ازاله ایتدی (مثنوی) کر همی خواهی سلامت از ضرر * چشم ز اول بند وپایان انکر) تا عدمهارا ببینی جمله هست
هستهارا بنکری محسوس پست * این ببین باری که هرکش عقل هست * روز وشب در جست وجوی نیستست *
اکر سن ای مؤمن وعاقل ضرردن همیشه سلامت استرایسك کوزی هرشیئك اولندن باغله اخرنه نظر ایله چونکم
سن اول بین اولمقدن کچر ایدوب آخر بین اوله‌سن حتی عدملری وار کوررسن هستلره محسوس پست نظر ایلرسن
یعنی ضررلردن سلامت استرایسك کوزکی هرشیئك آخرنه وخاتمه‌سنه القا ایله بو اعتبار ایله جمله یوق وفانی اولان شیلری
موجود کوره‌سنکه (وان کل لما جمیع لدینا محضرون) آیت کریمه‌سنك موجبنجه هرشیء که الان معدوم کورینور اول
الله قتنده موجود وحاضردر وبو اعتبار ایله هم حالا هست اولنلره محسوس وآشکار پست نظر ایلیه‌سن یعنی بوحالا
موجود اولان شیئلری اشکار احسله پست ودنی کوره‌سن اکر عاقبت بین اولمغه ومعدومی موجود کورمکه وهنوز
وجوده کلمین شیئی طلب قیلمغه قادر دکل ایسك باری بونی کور که هرشول کسه‌نکه عقلی واردر کیجه وکوندز اول
کسه نیستك جست وجو بنده‌دریعنی هر عاقله نظر ایله کور که اول عاقل روز وشب معدوم اولان شیء طلب قیلمقده‌در
(مثنوی) درکدایی طالب جودی که نیست * در دکانها طالب سودی که نیست) درمزارع طالب دخلی که نیست
درمغارس طالب نخلی که نیست * درمدارس طالب علمی که نیست * درصوامع طالب حلمی که نیست * مثلا
کدا القده برجودك طالبی کیم دکادر دکانلرده برسودك طالبی کیم دکادر یعنی کدا القده وجود بلنجیلکده اولان کسه بهرحال

برجودك طالبیدر که اول جود عدمده وغیبده‌در پس اول کدا القده اولنلره معدوم اولان جودی طالب اولورلر کذلك
هردکانده اوتوراننلر البته برسودك طالبیدر واول سود عالم غیبده‌در حاضر اولمامش وانك النه کلمامشدر مزرعه‌لرده
هردخلك طالبی کیم دکادر ومغرسلرده برنخلك طالبی کیم دکادر یعنی هرنقدر اکنجی وار ایسه بهرحال مزرعه‌لرده بردخل
ومحصولك طالبیدر که اول دخل ومحصول عدمده وعالم غیبده‌در پس اول اکنجی غائب ومعدوم اولان دخلی طالب اولمش
اولور وکذلك دیکمه دیکه جك یرلرده خرما اغاجنی استین کسنه طلب ایلر که اول خرما اغاجی هنوز دخی چکردکدن
حاصل اولمامش وظهوره کلمامش اوله ومدرسه‌لرده برعلمك طالبی کیم دکادر وصومعه‌لرده برحلمك طالبی کیم
دکادر که مدرسه‌لرده اولنلر شول برعلمك طالبیدر که هنوز اول علم کندییه حاصل اولمامش وانی بیلمامشدر کذلك
صومعه‌لرده اولنلرهم برحلمك وبرصفت حمیده‌نك طالبیدر که هنوز اول صفت حمیده‌یه اول کسه واصل اولمامش وانی
کندیسنه خلق وخوی قیلمامشدر اما که نیست لفظلری استفهام اولمیوب معنی بویله اولسه هم جائزدر هرشول کسه که
عقلی واردر کدا القده برجودك طالبیدر که اول جود یوقدر ودکانلرده اوتوران برسودك طالبیدرکه اول سود یوقدر یعنی
اکرجود واکرسود هنوز انلره واصل اولمامش غائبده‌در وکذلك زارعلر مزارعده بردخلك طالبیدر که اول دخل یوقدر
ومغرسلرده برنخلك طالبی که اول نخل یوقدر ومدرسه‌لرده برعلمك طالبی که اول علم یوقدر صومعه‌لرده برحلمك طالبی که
اول حلم یوقدر یعنی بونلری طالب اولنه مطلوبلری دخی حاضر اولمامش وعالم غیبدن ظهوره کلمامش دیمك اولور
بو بیتلری شارح مثنوی اولنلر برآخر وجه اوزره تأویل ایلمشلر اما نظر اولنسه مناسبتدن بعید کتمشلردر محله مناسب
اولان اصل معنی بودر شیخی مرحوم بویله‌دیر صاحب عقل اولان کسه سؤالده برجود وعطایه طالبدرکه اول
جود وعطا بوجهانده یوقدر وجان عالم مرحوم دیرکه کدا القده برجود وسخایه طالبدر که یوقدر یعنی که فقر وفناده برجود
وسخایه طالبدر که اول جود وسخادر وکذلك فقر وفناده بخشایش واحسانلری یوقلقدر وهمی وصوری جود وسخا ایله
تقیدلری یوقدر وقس علی هذا سائر تعبیراتهم (مثنوی) هستهارا سوی پشت افکنده‌اند * نیستهارا طالبند وبنده‌اند
زانکه کان ومخزن صنع خدا * نیست غیر نیستی در انجلا * بو عاقللر هستلری پشت جانبنه براقشلردر اکثر نسخه‌ده
دخی سوی پس واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی موجود اولنلری ارد جانبنه براقشلردر دیمك اولور بونلر نیستلره
طالبلر وبنده‌لردر یعنی بوذکر اولنان کسه‌لردن هربریسی کورکه موجود اولان شیئلری اردلرنه براغوب معدوم اولان
شیئلرك طالبلری اولمشلردر زیرا که خدای تعالی صنعنك مخزنی ومعدنی انجلاده نیستلکدن غیری دکلدر یعنی
حق سبحانه وتعالینك صنعنك مخزنی ومعدنی چونکم انجلاده وظهورده یوقلقدن غیری دکلدر بلکه انك صنعنك
کارکاهی یوقلقدر هرنه‌یی کتورر ایسه مخزن عدمدن وجوده وظهوره کتورر بو اجلدن عاقل اولنلر موجود اولنلری
قویوب موجود اولمین وظهوره کلمین شیئلرك طالبی اولورلر (مثنوی) پیش ازین رمزی بکفتستیم ازین) این دو را تو یکی
بین دو مبین * کفته شد که هر صناعتکر که رست * در صناعت جایکاه نیست جست) بوندن مقدم بوقیلدن بررمز
دیمش ایدك بو رمزی واول مقدم دینلن رمزی سن برکور ایکی کورمه که بونلرك حقیقتی ومفهومی بردر نته کم مقدما
دینلمش اولدی که هر صناعتکر که بتدی یعنی هر استاد اهل صنعت که بو عالمده ظهور ایتدی صنعتنده نیست اولان
جایکاهی طلب قیلدی یعنی هر استاد صنعتنی ظهوره کتورمکده یوقلق یرنی ومحلنی طالب اولدی مثلا (مثنوی)
جست بنا موضعی ناساخته) کشته ویران سقفها انداخته) جست سقا کوزهٔ کش آب نیست) وان دروکر خانهٔ کش
باب نیست) وقت صید اندر عدم بد جمله‌شان * از عدم انکه کریزان جمله‌شان * بنابر ناساخته موضع استدی اویله
ناساخته موضع که ویران اولمش سقفلری آتلمش یعنی کورکه معمار بردوزلمش ویران اولمش وسقفلری دوشمش موضع
استر تا صنعتنی او یوقلقده وجوده کتوره وکذلك سقا هم برکوزه استر که انده آب اولمیه واول دروکر برخانه استر که انده باب
اولمیه پس بونلر نظر اولنسه یوقلغی طالب اولور صید وقتنده بونلرك جمله‌سی عدمده اولدی یعنی برشیء ومراد صید ایلمك
وقتنده بو استادلر کورکه جمله عدمده قالدیلر وطالب عدم اولدیلر اندنصکره بونلرك جمله‌سی عدمدن کریزان اولدیلر یعنی
هرنسنه‌یی عدمدن اشکار قیلورلر ایکن عجبدر که اندنصکره ینه عدمده بونلرك جمله‌سی قرار قیلدیلر (مثنوی) چون
امیدت لاست زو پرهیز چیست * با انیس طبع خود استیز چیست * چون انیس طبع توان نیستیست * از فنا و نیست
این پرهیز چیست * چونکم سنك امیدك لادر اول لادن پرهیزنه‌در یعنی چونکم سنك امیدك ومطمح نظرك عدمدر
پس اندن پرهیز واجتناب ایلمك نیچون ندر عدم خود سنك انیس طبعك دکلمیدر کندی انیس طبعکله استیز وعناد ندر کرك
ایدیکه‌سن انکله عناد قیلمیوب وضد اولمیوب الفت وانسیت قیلمدك چونکم اول یوقلق سنك طبعکه انیس والیفدر
پس فنادن ویوقدن بو پرهیز ندر سنك انیس طبعك بو یوقلقدر وطبیعتکه انیس اولان حالت ایله نیچون ضد اولورسن

وعناد قیلورسن دیدکاری کلامی تفسیر وتوضیح ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) کرانیس لانهٔ ای جان بسر
درکین لاجرانی منتظر * زانکه داری جاه دل برکندهٔ * شست دل در بحر لا افکندهٔ * پس کر از چیست از بحر مراد
که بشستت صد هزاران صید داد) برشکاسن عدمه ویوقلغه بالطبع انیس والیفسن وعدم دخی سنڭ طبعکه مونسدر
دیدلڭ اکرسن ای جان سرله وطبعله لایه وعدم فنایه انیس دکل ایسڭ بس سن لا وعدم کیننده نیچون منتظرسن خود
یوقلق بوصوسنده اوتوروب عالم غیبدن کلجکه منتظر اولوب امید طوترسن زیرا هرنه یی که طوترسن اندن کوکلکی
قوپرمش وقالدرمشسن کوکل شستنی بحر لایه وعدم دریاسنه براقشسن یعنی هرنیه مالڭ اولدکسه ا کا قلبڭ میل
ومحبتندن قالقوب هنوز دخی ظهوره کلمین مراده سنڭ قلبڭ میلی وتعلقی ارتقدر بو اعتبار ایله سن موجود اولاندن
کوکلکی قوپرمش ومعدوم وغائب اولانی المغه وصید ایلمکه کوکل قویوب منتظر اولمشسن چونکم قضیه بویله در
پس بحر مرادن قاچق ندرکه اول بحر مرادسنڭ شستکه صد هزاران صید ویردی بحر مرادن مراد بحر لادر یعنی
یوقلق دریاسیدر وخلاصهٔ کلام یوق بحریدکه نفس الامرده نظر اولنسه مراد دریاسیدرکه بوقدر آرزو ومراد اول یوقلق
جانبندن طبعه وروحه کلوب واصل اولمقده در چونکم شان بویله در پس شول مراد ومقصود بحری اولان عدمدن
فرار ایلمڭ نیچون ندرکه اول بحر عدم سنڭ قلبڭ شستنه صوری ومعنوی بوقدر صید وشکارلر ویردی وشکا بوقدر
مرادلری ومقصودلری ایرکوردی عدمدن مراد بونده عدم اضافیدر یعنی عالم باطن وعالم لامکان وعالم غیبدرکه عین
وجوددر مطلق عدمکه یوقلقدر اول مراد دکلدرکه مطلق عدم عدمدر وممتنعدر بو مجازی اولان وجوده وعالم ظاهرده
کوره اول وجود حقیقی وعالم باطنی اولدیغی اضافتله اکا عدم تعبیر اولنور والا اکر حقیقت کاره ونفس الامره نظر اولنسه
بو عالم ظاهر من وجه عدم واول عالم باطن عین وجوددر وبو مجاز اول حقیقتدر ومرلڭ بو وجود مجازی وبرلڭ اول وجود
حقیقیدر لابد بو وجود صوری ومجازینڭ فناسی اول وجود حقیقینڭ وصولنه ولقاسنه سبب اولور (م ی) از چه نام
برلڭ را کردی تو مرلڭ) جادوی بین که نمودت مرلڭ برلڭ) هر دو چشمت بست سحر صنعتش) تا که جان را در چه آمد رغبتش
برکڭ نامنی سن نیچون مرلڭ ایلرسن جادوایکی کور که سکا برکی مرلڭ کوستردی سنڭ هر ایکی کوزیکی انڭ صنعتنڭ
سحری باغلدی تاکم اول جانڭ ایسه چاهه رغبتی کلدی یعنی موت وفنا که حقیقتده قوت وقوت روحدر شو اعتبار ایله
که روح کندی اصلنی بولور والام شدائد دنیویه بدن ومحنت ومشقت طبیعیه دن آزاد اولور بو اعتبار ایله مؤمنه تحفه
اولور وحق تعالینڭ لقاسنه وسیله اولور پس سن بوقدر خصائل وفضائلی جامع اولان برکڭ نامنی نیچون مرلڭ قویوب
اندن بو مرتبه نفرت ایلرسن حق تعالینڭ مکرنی کور که سکا فی الحقیقه برلڭ اولانی مرلڭ کوستردی وشیطان ونفس
وهوای طبیعت هم اول مکره تقویت ایدوب موتی تحفه ایکن مکروه ومنفور کوسترمکه سبب اولدیلر اول صانعڭ
صنعتنڭ مکری سنڭ ظاهر وباطنڭ کوزلرنی باغلدی تاکم جانڭ میلی ورغبتی چاه دنیایه کلدی بو زندان طبیعته اول
سنڭ جانڭ میل ورغبت قیلدی اکر صنع الهی ومکر ربانی سنڭ ظاهر وباطنڭ کوزلرنی باغلمیه یدی وموتی سنڭ طبعکه
مکروه ومنفور ایلمیه یدی سنڭ جانڭ بو چاه دنیایه میل ورغبت قیلمیه یدی وبو زندان طبیعته تعلق ایلمیه یدی بو مقرر
ایدیکه سنڭ جانڭ بو چاه دنیایه اصلا میل ورغبت قیلمیه یدی (مثنوی) در خیال او زمکر کردگار * جمله صحرا فوق چه
زهرست ومار * لاجرم چه را پناهی ساختست * تا که مرلڭ او را بجاه انداختست) انچه کفتم از غلطهات ای عزیز
هم برین بشنودم عطار نیز) اول جانڭ خیالنده مکر کردکاردن فوق چاه واقع اولان صحرانڭ جملهسی زهر دروماردر لاجرم
چاهی اول جانه برپناهدوزمشدر تاکم مرلڭ اول جانی چاهه اتمشدر اول نسنه یی که ای عزیز سنڭ غلطلرکدن دیدم هم شیخ
عطار قدس سره العزیز حضرتلرینڭ نفس شریفی دخی بونڭ اوزرینه ایشت یعنی اول سنڭ جانکڭ خیالنده وظننده
حق تعالینڭ مکرندن اولان اولدرکه بو طبیعت قیو سنڭ فوقنده اولان عالم ارواح صحراسنڭ جملهسی ودشت اخرتڭ
جمیعسی زهر وقهر ومار وکژدمله پر اوله وبو چاه طبیعتدن چیقوب صحرای عالم ارواحه واصل اولدقده انی اول زهرلر
ومارلر آزرده قیله لاجرم خیالنده بویله اول عالمه سوء ظن اولدیغی سببدن بو چاه طبیعتی کندوسنه بر ملجأ ومأوی
دوزمشدر تاکم مرکی زشت وقبیح کوروب مرلڭ انی چاه طبیعته آتمشدر انکیچون اول چاه طبیعتی کندیسنه مقر
ومسکن اتمشدر چاهده ایکن خبری یوق کندیسنی چاهده صانور والحاصل اول نسنه که سنڭ غلطلرکدن بر دیدلڭ
ای عزیز هم بو سنڭ غلط کورمکلکڭ اوزره وبزم سنڭ غلط کورمکلککدن غلط ایلدیککی سویلدیکمز کلام اوزره شیخ
عطار حضرتلرینڭ بیوردقلری کلامی دخی استماع ایله که فرید الدین عطار حضرتلری بو حکایتی بر آخر وجهله اوزره
نظمه کتورمشلردر بونده دخی مؤیدا علی هذا المعنی مثنوی بحرنده نظمه کتورلدی (قصهٔ سلطان محمود وغلام هندو
(مثنوی) رحمة الله علیه گفتهاست * ذکر شه محمود غازی سفتهاست * کز غزای هند پیش آن همام *

در غنیمت اوفتادش یك غلام * پس خلیفهش کرد وبر تختش نشاند * بر سپه بکزیدش وفرزند خواند) طول وعرض
ووصف قصه تو بجو * در کلام آن بزرك دین بجو * شیخ عطار علیه رحمة الغفار حضرتلری کتابلرندن مصیبت نامه نام
کتابنده دیمشدر غازی اولان شاه محمودڭ ذکرنی دلمشدر یعنی انڭ حکایهسنی کندو کتابلرندن اول کتابده
او توزنجی مقالهنڭ آخرنده بویله ذکر قیلمشدر که هند غزاسنده اول همامڭ اوکنه غنیمتدن بر غلام دوشدی
هند اقلیمنه ملوك اسلامیهدن ابتدا غزا ایلین شاه محمود حضرتلری اولمشدر چونکم دیار هندده غزا ایلدی غنیمتده انڭ
حضورینه بر غلام هندی واقع اولدی پس اول شاه همام اول غلامی کتوروب کندی دیارنده خلیفه ایلدی وتخت اوزره
آنی نصب قیلدی سپاه اوزره انی کزیده ایلدی وا کا فرزند اوقودی یعنی اوغل دیدی بو قصهنڭ وصفنی وطول وعرضنی
قات قات اول دین اولوسنڭ کلامندن استه وانڭ کلامنده بو قصه باتمام تحقیق وتفصیل اولنمشدر (مثنوی) حاصل
آن کودك برین تخت نضار * شسته پهلوی قباد شهریار) کریه کردی اشك می راندی بسوز * کفت شه او را که ای پیروز روز
از چه کریی دولتت شد نا کوار * فوق املاکی قرین شهریار * تو برین تخت و وزیران وسپاه * پیش تختت صف زده
چون نجم وماه) حاصل کلام وقصه اول کودك هند بو تخت لطیف اوزره شهریار اولان قبادڭ پهلوسنده اوتورمش قباد
عجم شاهلرندن بر شاهڭ اسمیدر لیکن بونده مطلق شاه دیمڭ معناسی مراد اولور نضار تندر بونڭ ضمی وفتحیله
اوقنمق دخی جائزدر نضارت طراوت وبهجت ولطافت معنالرینه استعمال اولنور والتونلی معناسنه هم استعاره
قیلنور بونده التونلی دیمکده جائزدر ولطیف واحسن دیمڭ هم جائزدر یعنی حاصل کلام اولدرکه اول غلام اول شهریار
اولان قبادڭ قننده اول تخت زرین اوزره اوتورمش کریه ایلردی وحرارتله وسوز ایله کوزلرندن اشك چشمنی سوررردی
وکوزیاشلرین اقیدب اغلردی پادشاه اول غلامه دیدی ای پیروز روز پیروز روز کونی ظفرلو وطالعی سعادتلو
معناسنهدر زیرا کاه اولورکه روزی طالع معناسنه هم استعمال ایدرلر یعنی پادشاه اول غلامه دیدی ای طالعی سعادتلو
غلام ندن اغلرسن دولت سکا نا کوارمی اولدی املاکڭ فوقندهسن قرین شهریارسن نا کوار سکه نیجی وهضم اولمیجی
معناسنهدر املاك ملكڭ جمعیدر اکا متصل اولان یا خطاب ایچوندر یعنی ای غلام نه سببدن اغلرسن بویله دولت سکا
سکمدی وهضم اولمدیمی سن ملکلرڭ فوقنده شهریارڭ قرین ومصاحبیسن سن بو تخت زرین اوزره ووزیرلر وسپاه سنڭ
تختڭ اوکنده نجم وماه کبی صف اورمشلردر وسکا قرشو بوقدر خدم وحشم ال قوشوب دورمشلردر پس بویله عزت
ودولتده ایکن اغلمغه سبب ندر دیدی (مثنوی) کفت کودك کریهام زانست زار * که مرا مادر در ان شهر ودیار
از تو مر تهدید کردی هر زمان * بینمت در دست محمود ارسلان * پس پدر مر مادرم را در جواب * جنك کردی کین
چه خشمست وعذاب * می نیابی هیچ نفرین دکر * زین چنین نفرین مهلك سهلتر * سخت بی رحمی عجب سنکین دلی
که بصد شمشیر او را قاتلی * چونکم اول کودك سعادت قرین شاه کزندن بو کلامی اشتدی اکا جواب ویروب ایتدی
ای شاه قباد بنم زار اقله کریه وفریادم اندن اوتریدرکه بنی مادرم اول شهرده واول دیارده یعنی هند دیارنده ساکن ایکن
هر زمان سندن بکا تهدید ایلردی وسنی محمود ارسلانڭ النده کورهیم دیو سوکوب سویلردی یعنی هر زمانکه مادرم بکا
قاقیوب غضب ایلسهیدی سنکله بنی قورقودردی وبکا بد دعا ایلسهسنی ارسلان کبی اولان شاه محمودڭ پنجهسنده
کورهیم دیو بد دعا قیلوردی پس پدرم مادرمه جواب ویرمکده جنك ایلردی بویله دیوای زن بونه خشم ونه عذابدر یعنی
چونکم بنم مادرم بکا بوکونه سوکوب نفرین ایلسهیدی پس بنم بابام آنی اشتدکده اول مادرمه بویله جواب ویروب دیردی
وجنك ایلردی که ای خاتون کندی جکر کوشهڭ اولان اوغلوکه بو نه خشم ونه عذابدرکه بو مرتبهسن اکا نفرین وبد دعا
ایلیهسن هیچ بوندن غیری نفرین بوله مزمیسن بونڭ کبی مهلك اولان نفرینندن سهلتر یعنی ای مرحمتسز بونڭ کبی
بر مهلك سوکشدن ونفرین ایلمشدن سهلتر بر غیری نفرین ایلمك بوله مزمیسن که حق اوغلوکه انکله سوکهسن وبویله
دیمکدن غیری نفرین ایلیهسن ای عورت قتی بی رحمسن وعجب طاش کوکللوسن که یوز شمشیر ایلهسن اول فرزندکی
قاتلسن که اوغلوکهسنی شاه محمود الندهکورهیم دیمڭ یوز شمشیر ایله انی قتل ایلمك کبیدر دیردی (مثنوی) من ز کفت
هر دو حیران کشتمی (در دل افتادی مرا بیم وغمی) تا چه دوزخ خوست محمود ای عجب) که مثل کشتست در ویل وکرب
من همی لرزیدمی از بیم تو * غافل از اکرام واز تعظیم تو * مادرم کو تا ببیند این زمان * مر مرا بر تخت ای شاه جهان
بن ایسم هر ایکیسنڭ سوزندن حیران اولوردم وپدر ومادرمڭ بو کونه تهدید وتخویفندن سندن نفرت قیلوردم
بنم کوکلمه بر غم وقورقو دوشردی بویله دیو که تا ای عجب سلطان محمودنه دوزخ خوید روزشت رویدرکه اول ویلده
وکربده مثل اولمشدر یعنی کربتلرده وبلا ومحنتلرده اول سلطان محمود بو کونه مثل قیلنمشدر هر بارکه پدرمدن سنڭ مذمتکه
متعلق اولان اول سوزلری کوش ایتمیدم بن سنڭ خوفندن دترر ومضطرب اولوردم سنڭ اکرامکدن وتعظیمکدن

غافل ایدم سنك بو كونه اكرام وتعظیمكی بیلمدیكمدن جاهل ایدم بو زمانده بنم مادرم قنی تا بنی ای شاه جهان بو تخت زرین
اوزره كوره وبنم بو واصل اولدیغم دولته وسعادته نظر ایركوره پس اولمزدن اول اولمكی وفقر حقیقی مرتبه سن بولمغی
سلطان محمودكبی بیل حد ذاتنده كمال فقر وفنا عظیم سلطنتدر اما طبیعت اندن عقلی قورقودرتكم بو معنایه اشارت
ایدوب بو قصه دن حصه نه اولدیغنی بیان بیورورلر (م ی) فقر آن محمود تست ای بی سعت) طبع ازو دایم همی ترساندت
كربدانی رحم این محمود راد) خوش بكوبی عاقبت محمود باد) فقر آن محمود تست ای بیم دل* كم شنو زان مادر طبع مضل
ای سعتسز فقر اول سنك محمودكدر طبع اندن سنی همیشه قورقودر فقردن مراد بونده ملك كورمكدن
كندویی بری قیلمق واولمزدن اول اولمك وفنا اندر فنا اولمقدر یعنی ای وسعتسز وغناسز اولان كمسه فقر حقیقی كه
بیخود وبی وجود اولمق وافنای وجود مجازی قیلمقدر اول سنك محمودكدر ولیكن مادر طبعك اول فقر معنویدن
سنی همیشه قورقودر وصفین بی وجود اولمغه قریب اولمه كه انك پنجه سنده محو وفانی اولورسن دیو تخویف ایلر
اما بو كریم وجواد اولان فقر محمودی بیلیدك وانك عظم شانه عالم اولیدك خوش دیردك عاقبت فقر محمود اولسون وجانم
بو فقر محموده همیشه مقارنت ومصاحبت قیلسون ای قورقق كوكلو فقر معنوی اول سنك سلطان محمودكدركه
اول سنی عالیقدر وصاحب صدر قیلدی اول مضل اولان طبعك مادرندن اول محمود اولان فقرك مذمت وقدحنی اشتمه
وانك تخویف وتهدیدنه قولاق طوتوب اول فقر محمودی مذموم ومعیوب زعم ایتمه كه سلطنت ابدیه انك مقارنتیله
بوانور ودولت سرمدیه اكا واصل اولمغله اكاور چونكم اكا واصل اوله سن طبیعت مادرینك سنی اندن قورقوتمسی
مجرد كذب صریح اولدیغنی مشاهده قیلورسن (مثنوی) چون شكار فقر كردی تو یقین* همچو كودك اشك باری
یوم دین* چونكم سن فقری شكار ایلیه سن یقین بودركه كودك هندی كبی یوم دینده كوز یاشی یاغدررسن بو وجه
اوزره كردی كاف عربی ایله اوقنور اما كاف فارسی ایله اوقنوب شوی معناسنه اولمق دخی جائزدر بو تقدیرا اوزره معنی
چونكم سن فقره شكار اوله سن یقین بودركه قیامت كوننده اول كودك كبی كمال سروركدن كوز یاشی یاغدررسن واول
فقر معنوینك سكا ویردیكی عزت وشرفی اول كون مشاهده قیلدقده مادر طبیعتك انك حقنده اولان كذب وافتراسنی
بیلورسن (مثنوی) كرچه اندر پرورش تن مادرست* لیك از صد دشمنت دشمنترست) تن چو شد بیمار دارو جوت كرد
ور قوی شد مر ترا طاغوت كرد) اكرچه پرورش ایچره تن مادردر ولیكن یوز دشمندن دشمن تردر تن چونكم بیمار اولدی
سنی دارو جو ایلدی واكر قوی اولدی ایسه تحقیقا سنی طاغوت ایلدی طاغوت اكرچه صنم وهوایه وشیطانه دینور
اما بونده یا شیطان دیمك معناسنه اولور ویا خود مبالغه ایله طغیان ایدیجی معناسنه اولور یعنی اكرچه بو سنك تنك
روحكه پرورش قیلمقده واكا مربی اولمقده مادر كبی مشفقدر ولیكن یوز دشمندن زیاده سكا دشمندر زیرا سنی دولت
ابدیه وسعادت سرمدیه دن منع ایلر وفقر معنویدن سنی قورقودر الحاصل اكا نه سقامت یاردر ونه صحت ونه نعمت
یاردر زیرا اكر ریاضته براقسك خسته وبیمار اولسه سنی علاج ودوا استیجی ایلر واكر نعمت وراحته مشغول ایلسك
قوی اولدقده وقدرت بولدقده سنی شیطان ایلر تا كم عاصی اولوب طغیان قیلورسن ومتمرد وسركش اولورسن (مثنوی)
چون زره دان این تن پرحیف را* نی شتا را شاید ونه صیف را* بو پرحیف اولان تنی زره كبی بیل نه شتایه لایق اولور
ونه صیفه یعنی بو پرظلم وپرستم اولان بدنی فی المثل بر حربه آلت ایچون دوزلمش زره كبی بیل كه زرهی قیشن كیسك برودتی
دفع ایلمز ویازن كیسك حرارتی هم دفع ایلمز پس زره نه صیفه ونه شتایه برامدیغی كبی بو تن پرحیف دخی نه بیمارلغه
بارونه صحته یارار اكر صحت ونعمت غالب اولسه سكا بر یوزدن ضرر ویررو اكر محنت وسقامت غالب اولسه هم بر جانبدن
دخی سكا الم واضطراب ایركورر همان بونی شیطانله وهوا ایله محاربه ایتمكدن اوتری مكر بر آلت اتخاذ ایدوب بلا وجفایه
صبر وتحمل ایلمكده اوله سن (مثنوی) یار بد نیكوست بهر صبر را* كه كشاید صبر كردن صدر را* یار بد صبردن اوتری
نیكودر زیرا صبر ایتمك صدری آچر یعنی بو تن كه یار بد مثابه سنده در انك مرادنی ویرمكده وانك هواسنه اویمقده صبر ایلمك
اولیدر زیرا انفسه مخالفت قیلمقده صبر ایلمك قلبی كشاده قیلر وصدره انشراح وسلامت ویرر انكیچون الصبر مفتاح الفرج
بیورلمشدر (مثنوی) صبر مه با شب منور داردش) صبر كل با خار اذفر داردش) صبر شیر اندر میان فرث وخون) كرد اورا
ناعش ابن اللبون* صبر جمله انبیا با منكران* كردشان خاص حق وصاحب قران* ماهك ظلمات شبه صبر ایلمسی
انی منور طوتر پس هر كم ظلمات شب محنته وتاریك مشقت وریاضته صبر وتحمل ایلیه انك روحی ماه كبی انور اولور كالك
جفای خاره صبر ایلمسی انی اذفر طوتر اذفر زیاده قوقلو دیمكدر پس بر كمسه دخی خار مثابه سنده اولان جفا وآزاره صبر
وتحمل قیلسه اول كمسنه كل كبی زیاده خوش بوی اولور وصبر آنی تازه خوی ولطیف روی قیلور سودلك فرثله خون
بیننده صبر ایلمسی انی ابن لبونك ناعشی ایلدی ابن لبون شول دوه كوچكنه دیرلر كه ایكی یاشنی تمام ایدوب اوچنجی

یاشنه كیره ناعش رافع معناسنه در فرث بغرسق ایچره اولان نجاسته دیرلر ومصرع اول سورۂ نحلده اولان بو آیت كریمه یه
اشارت اولور (قال الله تعالی وان لكم فی الانعام لعبرة نسقیكم مما فی بطونه من بین فرث ودم لبنا خالصا سائغا
للشاربین) بو آیت كریمه نك تفسیری وابنك فرث ودم میاننده ظهوره كلمسینك تحقیقی جلد ثانینك اواننده واقع اولان
بیتلرك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده معناشیرك نجاستله قان ماییننده نیجه زمان صبر قیلمسی
وبو ایكیسینك جفا واذاسنه تحمل ایلمسی انی ابن لبونی رفع ایدیجی ایلدی بلكه هر طفلك جسدنی قائم قیلیجی ومشی
وحركته قوت بولیجی ایلدی جمله انبیا علیهم السلامك منكرلره صبر ایلمسی یعنی انبیای عظامك جمله سی منكرلرك طعن
وانكارینه وجفا وآزارلرینه صبر ایلمری انلری خاص حق وصاحب قران ایلدی یعنی بونلرك جفا وآزارینه صبر وتحمل
ایلمری خاص حق اولملرینه سبب وعلامت اولدی بو جهانده انلری اول صبر صاحب قران وزبدۂ اكوان ایلدی (م ی)
هر كرا دیدی یكی جامۂ درست) دانكه اورا بكسب وصبر جست) هر كرا دیدی برهنه وبی نوا) هست بر بی صبرئ او آن كوا
هر كه مستوحش بود پرغصه جان) كرده باشد با دغابی اقتران) مثلا هر كیمك ایچون بر درست جامه كوره سن بیل كه اول
كمسه اول جامه یی كسبله وبر كاره صبر ایتمكله استدی یعنی هر كیمككه لباسنی درست ونو ویا كیزه كوره سن بونی تحقیق
بلكه اول كمسنه آنی بهر حال یا كسبله ویا انك حصولنه سبب اولان كاره صبر ایتمكله آنی اله كتوردی وهر كیمكه برهنه
وبی نوا كوره سن ولباسدن عاری وقدرتدن ورزقدن بری كوره سن اول كمسنه نك عریان اولمسی ومحتاج قالمسی انك
كسب وكاره صبر ایلمدیكنه شاهد اولور وانك صبرسزلغنه اول اثرلر دلالت قیلور هر شول كمسه كه پرغصه جان
مستوحش اوله بیل كه بر دغایه اقتران ایلمش ویا خود دغالقله اقتران ایلمش اولور دغا حیله یه دیرلر اكا متصل اولان یا كر
وحدت ایچون اولورسه بر دغا ایله دیمك اولور نسبت ایچون اولوب بر دغایه منسوب حیله كار ایله اقتران ایلمشدر دیمك دخی
جائزدر ومصدریه اولوب دغالقله اقتران ایلمشدر دیمك دخی جائزدر مستوحش بونده حانك فتحیله اسم مفعول صیغه سی
اوزره اوقنمق محله مناسبدر یعنی هر شول كمسه كه اندن وحشت اولنمش ونفرت قیلنمش جانی پرغصه بر كمسه اوله
اول كمسه بیل كه بر دغا ایله اقتران ایلمشدر اكر بر كونه حیله وخدعه ایله اقتران ایلمیدی عاقل اولنلر اندن نیچون استیحاش
ایدرلردی واول نیچون مستوحش اولوب منفور اولوردی (م ی) صبر اكر كردی ز الف بی وفا) از فراق او نخوردی این قفا
خوی با حق ساختی چون انكبین* با لبن كه لا احب الافلین* اكر اول جانی پرغصه اولان كمسه بی وفانك الفندن صبر
ایلیدی انك فراقندن بو قفایی یمزدی خوی حضرت حقله دوزردی انكبین لبن ایله خوی دوزدیكی كبی بو لبن دیوكه بن
آفل اولنلری سومزم بو وجه اوزره كردیده ونخوردیده وساختیده اولان یالر حكایت ایچون اولورو كردی وخوردی
وساختینك فاعللری بیت اولده واقع اولان پرغصه جان اولورو توضیح معنی اول جانی پرغصه اولان مستوحش وقرین
دغا كر وفاسز اولان یارلك وكار وكردارلك الفتندن ومقارنتندن صبر ایلیدی انك ایرلمغندن وجدا الغندن بو طبانجه یی
یمزدی جانم نه عجب پرغصه وپرغم اولدی دیمزدی بلكه عسل لبن ایله خوی دوزوب الشدیغی كبی اول دخی حضرت حقله
خوی دوزیدی وزائل وبی وفا اولان شیئلری بن سومزم دیوب غیری ترك ایلیدی اما كردی وخوردی وساختیده یالر
خطاب ایچون اولمق هم وجهدر كه ایكی بیتده ذكرده واقع اولان اوچنجی بیت هم بو معنایه دلالت قیلور وهم یالرك خطاب
ایچون اولمسنه قرینه اولور ویالر خطاب ایچون اولدیغی اوزره معنی ای بی وفا اولان دنیایه وبی ثبات اولان اشیایه
مائل اولان والفت ومحبت قیلان كمسه اكر سن بی وفا اولان شیئك الفتندن صبر ایدیدك انك فراقندن وجدا الغندن
بو طبانجه یی یمزدك انكبین لبن ایله خوی دوزدیكی كبی حضرت حقله خوی دوزردك وغیری شیئلر حقنده بن افل اولنلری
سومزم دیردك نته كم حضرت ابراهیم (لا احب الافلین) دیدی وبو آیتك تفسیری بر قاچ محلده مرور ایلدی جلددن
جلده اولدیغه اول ایله قریب وزیر حكایه سنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (ی) لا جرم تنها نماندی همچنان* كاتشی مانده
بره از كاروان) چون ز بی صبری قرین غیر شد) در فراقش پرغم وبی خیر شد) لا جرم پرغصه جان تنها قالمیدی انجلین كه
بولده كارواندن بر آتش قالمش چونكم صبرسزلقدن غیره قرین اولدی انك فراقنده پرغم وبی خیر اولدی اكر غماندیده
اولان یا خطاب ایچون اولورسه بو بیتده واقع اولان شد لفظلرنده هم یاء خطاب مقدر اولوب غیر شدی وبی خیر شدی
تقدیرنده اولور بو تقدیر اوزره معنی ای مائل دنیا وما فیها لا جرم تنها قالمیدك انجلین كه كارواندن بر آتش قالمش اولدی
چونكم صبرسزلقدن قرین غیر اولدك وبی وفا اولان شیئه مصاحبت ومقارنت قیلدك انك فراقندن پرغم وبی خیر
اولدك وبو اجلدن غم وغصه ایله طولدك (مثنوی) صحبتت چون هست زر ده دهی) پیش خائن چون امانت می نهی*
ای مؤمن عاقل سنك صحبتك چونكم زر ده دهی كبیدر خائنك اوكنده انی نیچون امانت قورسن زر ده دهی زر خالص
دیمكدر خائندن مراد بونده تن شهوانی واهل دنیا واهل هوا اولور یعنی ای عاقل اولان كمسه سنك مصاحبتك ومقارنتك

چونکم معنیده زر خالص کبی عزیز وشریف در آنی خائن اولان تن شهوانی اوکنده ودولت دنیوی وهوای نفسانی واهل
دنیا واهل هوا واحزاب شیاطین اولان خائنلر ویوفالرقاتلرنده نیچون امانت قورسن بو صحبتک قدرنی بونلرنه بیلورلر
وبونلر بو امانتی نیجه صیانت قیلورلر بلکه اضاعت قیلمق مقرردر (مثنوی) خوی با او کن کامانتهای تو * ایمن آید
از افول وارعتو * خوی با او کن که خور آفرید * خوبهای انبیا را پرورید * خوبی انکله ایله که سنک امانتلرک افولدن
وعتودن ایمن کله افول غروب وزوال معناسنه اولور عتو تجاوز ایلمک که دینور بونده خیانت معناسی مراد اولوریعنی
خوبی وافتی اول حافظ وناصر اولان خدای تعالی ایله ایله که سنک اکر صحبتک واکر جانک واکر ایمانک امانتلری
ایمن کله غروب وزوالدن وخائنلرک خیانتندن خوبی وانسیتی اول امین وحفیظ اولان حضرت خدا ایله ایله که خوبلری
خلق ایلدی انبیای عظامک خوبلرنی بسلدی یعنی الفت وانسیتی اول خوبلری خلق ایلین خالق ایله ایله که انبیای عظامک
اخلاقنی تربیه ایدوب کماله ایرکوردی وهر برنی کندی اخلاقیله متخلق اولمق مرتبه سنه واصل ایلدی حتی بو جمله دن
کندی حبیبنی خلق عظیم صاحبی ایلیوب (وانک لعلی خلق عظیم) دیمکله اول حضرته خطاب ایدوب واول حضرت
علیه السلام دخی ربینک کنده و به اولان تادیبنی مشاهده ایدوب ادبنی ربی فاحسن ادبی بیوردی (مثنوی)
بره بدهی رمه باز ت دهد) پرورنده هر صفت خود رب بود) بره پیش کرک امانت می نهی) کرک ویوسف را مفرما شه رهی
کرک اکر با تو نماید روبهی * هین مکن باور که ناید زو بهی * اکرسن اول کریم وغنی اولان خدایه بر بره ویرسک اول سکا
کیرو سوری ویرر هر صفتک پرورنده سی خود رب اولور یعنی سن هر نه شیئی که حق تعالی حضرتلرینک بولنده بذل
قیلورسن اول سکا انک مقابله سنده اضعاف مضاعف اجرلر ویرر هر صفتی بسلیجی وهر حالتی وخصلتی کماله ایرکوریجی
رب العالمین اولان پادشاهدر که هر شیئی انا فانا تربیه ایله کماله ایرکوریجیدر اما سن ایسک اول امین وحفیظ اولان
خدایه اکر صحبتکی واکر الفت وانسیتکی امانت قومیوب قوزولی قورده اوکنده امانت قورسک که انسانک صحبتی
وصحبتی وسائر صفت وخصلتی فی المثل قوزی کبیدر ونفس وشیطان واصحاب نفس واحزاب شیطان فی المثل ذئاب
کبیدرسن کتوررسن قوزی کبی اولان صحبتکی والفت وانسیتکی امانت قومیوب شریف ولطیف اولان حالت
وخصلتکی بونلرک اوکنده امانت قورسن صقین صقین زنهار قورده ویوسفه همراه ایلمک بیورمه زیرا قورد یوسفه همراه
اولیوب اکا ضرر وزیان ایرشدرر پس هر نه حالت شریفه یی که کرک طبیعت اولان کسه لرک قتنده امانت قویه سن
یوسف علیه السلام ایله قوردی همراه قیلمق کبی وخاین وحسود اولنلرک قتنده بر شریف شیئی ودیعت قومق کبی
اولور پس ضرر وزیاندن ایمن اولمزاکر کرک طبیعت اولان کسه سکا روباهلق کوستره اکا اول اعتماد ایلمه که اندن
بهلک کلمز یعنی برکسه نک خوبی ودرونی قورد کبی اوله وبحسب الصورة سکا دلکولک وجابلوسی قیلمق اظهار قیله
اکا اعتماد وتصدیق ایلمه که درونی قورد کبی اولان واخلاق حیوانیه ایله طوان نفس اماره صاحبندن ایولک وخیر
قیاقلق کلمز بلکه انک عملتی سکا بهر حال بر ضرر وزیان ایرشدیرمکدن اوتوری اولور (مثنوی) جاهل ار با تو نماید همدلی
عاقبت زخمت زند از جاهلی * او دوالت دارد و خنثی بود * فعل هر دو بیکمان پیدا شود * اکر جاهل سکا همدللک
کوستره عاقبت جاهللکندن سکا زخم اورر یعنی اکر دین وطریقته جاهل وحقیقت انسانیه دن غافل برکسه
ای عاقل سنکله همدللک قیلسه وبر زمان سکا موافقت ومرافقت کوسترسه عاقبت جاهللکندن سکا بر زخم اورر
وبیازلکندن سنک وجودکه لابد برالم ایرکورر اول جاهل فی المثل ایکی الت طوترمعینده اول خنثادر هر ایکی التک
فعلی کمانسز پیدا اولور خنثی اول کسه یه دیرلر که انک ارککی ذکری وعورت کبی فرجی اوله او دوالت دیدکاری التلردن
مراد بونلر اولور وهر ایکیسنک فعلی بیکمان پیدا اولور دیدکاری اولدرکه انک ذکری بر عورت اقتضا ایلر وفرجی
بر ار اشتها ایلر اکر ایکی التک بیله اشتهاسی برابر اولورسه فقهها اکا خنثاء مشکل دیرلر کدا کاه اره وارمق لازم
وهم بر عورت المق لازم اولور پس جاهل خنثاء مشکل کبیدر (مثنوی) او ذکر را از زنان پنهان کند * تا که خود را
خواهر ایشان کند * شله از مردان بکف پنهان کند * تا که خود را جنس ان مردان کند * اول خنثی مثلا زنلرله
خلط ایلسه انلردن ذکرنی پنهان ایلر تا کم کندیسنی اول زنلره قزقرداش ایلیه وانی کندی جنسلرندن صانه لر واکر ارلرله
صحبت قیلسه فرجنی الیله پنهان ایلر تا کم کندیسنی اول مردلرک جنسی ایلیه فقهها بویله دیمشلردر که اکر بر خنثانک
فرجنک اشتهاسی ذکرینک اشتهاسی اوزره غالب اولورسه انی اره ویرمک لازم اولور واول انثی حکمنده اولوب میراثده
دخی انثی حکمنده اولور واکر خنثی اولان کسه نک ذکرینک اشتهاسی فرجنک اشتهاسی اوزره غالب اولورسه اول خنثی
ار حکمنده اولور واکا عورت الیویرمک لایق اولور ومیراثده دخی ار حکمنده اولور اما خنثاء مشکل که انک ایکی
التنک دخی اشتهاسی برابر اولسه اکثر فقهها بونده عاجز قالمشلردر باخصوصکه حین میراثده انثییتی غالب وفرجنک شهوتی

زاید اولان بنم ذکوریتم غالبدر وذکرمک حظی فرجمک حظندن زایددر دیو دعوی قیلسه بونی تمییز خیلی مشکلدر
دیمشلر اما حضرت علی کرم الله وجهه نک خلافتلری زماننده بو مسئله دخی حل اولمش نته کم حسین رازی (یا ایها الناس
اتقوا ربکم الذی خلقکم من نفس واحدة وخلق منها زوجها) آیتنک تفسیرنده بو حکایتی ایراد ایلیوب دیر حضرت علی
رضی الله عنه وکرم الله وجهه نک عصر شریفنده بر رجلک بر قاچ قزلری وار ایدی انلرک برسی خنثی ایدی پدرینک
وفاتندن اول خنثی قزقرنداشلریله یک رنک یکجنوب رجولیتی طرفنی مغلوب عد ایلیوب انوثیتنی عد ایلیوب روز وشب
انلر ایله وسائر نسوان ایله خلطه قیلور وصحبت قیلوردی چونکم پدری وفات ایلدی (وللذکر مثل حظ الانثیین) ایتنک
مفهومنی بیلدیکندن ومیراثی سائر قزقرنداشلرندن ارتق المکه رغبت قیلدیغندن بنم رجولیتم غالبدر دیو دعوی ایلدی
حضرت علی رضی الله عنهک حضور شریفنه کلدیلر اول قزقرنداشلری خنثی حقنده دیدیلرکه بو کسه بزدندر
خنثی دعوی ایلیوب دیدیکه نعم بنم ایکی التم وار در ولیکن رجولیتم غالبدر پس بن بونلردن دکلم رجالدنم چونکم
حضرت علی کرم الله وجهه انک بو دعواسنی کوردی بیوردیکه حضرت نبی علیه السلام خلقت المرءة من الضلع
الایسر بیورمشدر بو خنثانک اضلاعنی عد ایلیک اکر بر ضلعی ناقص ایسه رجل حکمنده در واکر ایکی طرفنک اضلاعی
برابر ایسه مرأه حکمنده در اول خنثانک اضلاعنی عد ایلدیلر اکسک اولمیوب برابر چیقدی وانک انثی جنسندن اولدیغی
بو دلیل ایله ثابت اولدی وخنثی اولدیغی ظهوره کلدی بر جاهلک دخی مقتضای روحانیه سیله مشتهای جسمانیه سی
برابر اولسه ولیکن اول بنم مقتضای روحانیتم غالبدر بن زمرۀ رجالدنم دیو دعوی قیلسه قائمقام نبوی اولان شیخ عارف
قدس الله سره العزیز انک آثار روحانیتنه وآثار جسمانیتنه نظر ایلر جسمانیتندن بر مرتبه اکسک اولورسه انی رجالدن
عد ایلر اکر ایکی جانبک اثرلری برابر اولورسه معناده انثادن عد ایلر (م ی) کفت یزدان زان کس مکتوم او * شله سازیم
بر خرطوم او * تا که بینایان ما زان ذو دلال * در نیابند از فن او در جوال * یزدان حضرتلری انک اول کس مکتومندن
انک خرطومی اوزره دوزرز دیدی خرطوم حیوان بروننه دیرلر وکس مکتوم مستور اولان فرجه وشله دخی فرجه درلر
بونده کس مکتومدن مراد عیب مکتوم وخبث مستوردر وبو بیت سورۀ نونده اولان (سنسمه علی الخرطوم) آیتنک
مفهومنه اشارت اولور ومفسرلر اصل بو آیت ولید بن مغیره حقنده نازل اولمشدر دیمشلر وولید بن مغیره بر حرامزاده
ایدی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه اکثر اذا وجفا ایلردی وکندینک عیبنی کیزلردی واشرف قریشدنم دیو
دعوی ایلیوب نازایلردی دیو تحقیق ایلمشلردر پس حق تعالی انک حقنده دیدی بز انک بورنی اوزره عنقریب بر علامت
قیلورز که اول علامتدن انک عیب مکتومی اشکار اولور وخبث باطنی ظهوره کلور وفی الحقیقه صکره انک بورننده
بر جراحت پیدا اولمش که اونجه یه دک انک اثری بورنندن کتمش اما بو محلده اوضیرلری شول انثی سیرت وخنثی
طبیعت اولان جاهل وغافله عائد اولور که اول خنثا الغنه دلالت ایلین عیبنی کتم ایلیوب رجولیتنه دلالت ایلین قوت
عقلیه وقدرت علمیه دن لاف وکزاف اوروب کندیسنی رجال دینتنده کوستررو مردان الهی صورتنده نمایان قیلور
وقائم مقام نبوی اولان اهل حقه انکار ایدوب خلقه کبر وناز اظهار ایلر ونیچه ساده دل نابینالری چوال مکرنه
قویمقدن اوتری کندینک حسن حالنی ولطف خصالنی سویلر پس حضرت مولانا قدس سره الاعلی (سنسمه
علی الخرطوم) آیتنک دلالت ایلدیکی مفهوم اوزره حضرت حق جانبندن مترجم اولوب وحکایه قیلوب بیوررلر حق
تعالی دیدی اول خنثی سیرت وانثی طبیعت اولان جاهل وغافلک اول کس مکتوم کبی اولان عیب مستورندن انک
خرطومی وروبی اوزره بر اثر وعلامت دوزرز وانک سیماسنده بر نشان ویرکونه حالت قیلورز که تا کم بزم بینا قوللرمز اول
دلال صاحبندن وانک فتندن چوال ایچره کلمیه لر دلال جلال وزننده نازه دیرلر یعنی بزم بصیر اولان وسیمایه نظر قیلوب
احوال درونه انکله استدلال قیلان عارف قوللرمز اول کبر وناز صاحبنک سیماسنده اولان خنثالق علامتنی
وانثالق نشانی مشاهده ایلیوب انک فن وحیله سندن اوتری چوال مکری ایچره کلمیه لر وانک دام زرق وریاسنه کرفتار
اولمیه لر (مثنوی) حاصل ان کز هرذ کر ناید نری * هین ز جاهل ترس اکر دانشوری * دوستی جاهل شیرین سخن
کم شنو کان هست چون سم کهن * حاصل کلام اولدرکه هرذکردن ارلک کلمز اکاه اول اکر دانشور ایسک جاهلدن
قورق شیرین سخن اولان جاهلک دوستلغنی ایشتمه زیرا که او سم کهن کبیدر ذکر بونده ارکک معناسنه در نته کم (وللذکر
مثل حظ الانثیین) آیتنده اولان ذکر هم ارکک معناسنه در وجاهل شیرین سخندن مراد بونده شول طاتلو سوزلو وکولر
یوزلو شریعت وطریقت علمنی بیلمین وحقیقتدن خبردار اولمین مدعی ومزورلر اولورکه رجال الله لباسنه بوروتوب
ومردان الهینک شکلی وهیئتنی اوروتوب خلقه مرد بالغ صورتنده کورونوب ارلک دعواسن ایدرلر وخلقی بو اسلوب
ایله باشلرینه جمع ایلمک ستنه کیدرلر پس بو یوقرودنبری ذکر اولنان کلامک حاصلی اول اولدیکه هرذکردن وهرمرد

الهی شكلنده اولان اردن ارلك كلمز باخصوصكه ارشكلنده كورينن خرجاهل اوله اكا اول ای طالب اكردانشورايسك
وعلمادن وعقلادن اثروخبرطوترايسك دينه ويقينه علی اولمن جاهلدن قورقكه اول جاهل طالبه عظيم ضررايلروطالب
جاهل اولمسنه وابدی مرده دل قالمسنه سبب اولور اكرسن ديرسك كه بنم مصاحبت ايلديكم شيخ اكرچه دين وطريقته
جاهل ايسه برمله اول برخوش دوستلق قيلروبزه عرض محبت ايليوب كولريوزكوستروشيرين سوزلرسويلرجواب
اولدركه شيرين سخن اولان جاهلك دوستلغنی زنهاراشتمه وقبول ايتمه زيرا كه انك دوستلغی معناده زهرقاتل ووسم
هلاهلدرشواعتبارايله كه جهل سبب موت قلب اولور وجاهلك دوستلغنی قبول ايدن وسوزنی اشيدن كمسه نك قلبی
اولوروا كرحيات قلبيه سی وارايسه لابدا كانقصان كلوربهرحال جاهل ايله همنشين اولان وانكله دوستلق قيلان عاقله
دخی اول قدرضررو آفت اصابت ايلركه انك ضرری سم كهنك ضررندن ارتق اولورالحذر الحذرای جان پدرشول ارلر
صورتنده وخرلرهيئتنده اولان جاهل خرلركه سنی علم دينندن ومعرفت رب العالميندن بی نصيب وبی بهره قويه لروسكا
بوعلمك كسب وتحصيلی نه لازمدردعارفلك بوندن بری اولقدرديه لروكولريوزوطتلوسوزلرله سنی الدايوب كنديلره تابع
ايليه لر (مثنوی) جان مادرچشم روشن كويدت * جزغم وحسرت ازان نفزويدت * جاهل شيرين سخن سكا ای جان
مادروای چشم روشن ديرلكن غمدن وحسرتدن غيری اندن سكا زياده اولمز يعنی كولريوزلو وشيرين سوزلو جاهل سكا
ای انانك جانی وای كوزلك نوری ديوبرمرتبه اظهارمحبت لرايلرولطيف سوزلرسويلركه سنك قلبكی بولعبله اوغورلروسنی
بوصنعتله مريدومحب ايلرولكن حقيقته نظراولنسه انك بويله ديمسندن وسكابوكونه عرض محبت ايتمسندن غم
وحسرتدن غيری سكابرنسنه زياده اولمزبراول جاهل وغافل سنی كندی كبی منافع دينيه واسرار يقينيه تحصيلندن
عوق ايلروفوائداخرويه وانوارقلبيه كسبندن هم مشغول ايليوب محروم قيلور (مثنوی) مريدزرا كويدان مادرجهار
كه زمكتب بچه ام شدبس نزار * اززن ديكركرش اوردی * بروی اين جوروجفا كم كردی * ازجزتوكربدی اين بچه ام
اين فشاران زن بكفتی نيزهم * مثلابرفرزندك اول مادری پدرينه اشكاراديركه مكتبدن بنم طفلم زياده نزاراولدی اكر
انی سن برغيری زندن كتورديدك انك اوزرينه جوروجفائی كم ايليدك اكربنم يورمسندن غيريدن اولايدی بوفشاری
اول زن دخی هم ديديدی يعنی فی المثل جاهلك بركسه يه محبت ومرحمتی جاهل اولان مادرك كندی فرزندينه محبت
ومرحمت ايلسی كبيدركه اول فرزندك عاقل اولان پدرينه اشكارابويله ديركه ای اربنم اوغلانجغم ملامت قيلمقدن وانده
محبوس اولمقدن صيقلدی وچوق ضعيف ونزاراولدی فرضی آنی بندن كتورميوب برآخرخاتوندن كتورديدك اول طفله
بوجوروجفايی رواكورميدك باخصوصكه بونی بندن كتوردك وكندی بيلكدن وجودمرتبه سنه يتوردك پس كندی
جكركوشه كك اوزرينه بوجوروجفايی نيچون رواكوررسن اكرفرضی بوبنم فرزندم سندن غيريدن اولايدی وبرآخر
بابانك بيلندن ظهوره كليدی وبرآخرخاتوندن متولداولايدی بوباطل سوزی اول زن دخی سكاديردی چونكم بوولد
سندن غيرينك بيلندن ظهوره كلمدی وبندن غيرينك رحمندن تولدقيلمدی پس نيچون بوجفاوازاری بوكاروا كوررسن
ديركندی اوغلينه بوكونه مرحمت ايليوب غم يرولكن حقيقتده اكا عداوت ايلمش اولورومعناده اكاعظيم ضرر
وزيان قيلور جاهل اولان مرينك دخی مرحمت وشفقتی صبيدی اولان سالكه بوقبيلدن اولوروبومادروپدردن مراد نه
ايدوكی بوبيتلردن ظهوره كلور (مثنوی) هين بچه زين مادروتيبای او * سيلی بابابه ازحلوای او * هست مادرنفس
وباباعقل راد * اولش تنكی وآخرصدكشاد * زنهارای بچه بومادردن وانك تيباسندن بابانك سيله سی اول مادرك
حلواسندن يكدربچه كلمه سی بانك وجيمك فتحه لريله اوقنوب حرف نداءمقدراولمق محلهانسبدر امابانك كسريله وجيمك
دخی كسريله جهيدن لفظندن امرحاضراولسه دخی جائزدربوتقديرا اوزره معنی اكاءاول ای بچه مادردن ودخی انك
عشوه ومحبتنده صچره بابانك سيله سی انك حلواسندن يكدرديمك اولوراولكی وجه اوزره هين زنهارمعناسنه اولوروتيبا
عشوه يه ومحبته ديرلرومادردن مراداقاقده اهل نفس اولان جاهل بابادن مرادعاقل وكامل اولوروانفسده مادردن
مرادنفس وبابادن مرادعقل اولورنته كم بوبيت بومعنايه دلالت قيلورمادرسنك وجودنده نفس وباباعقل راددراول
عقلك اولی تنكلك وآخری صدكشاددروتوضيح معنای بيتين شريفين بويله ديمك اولوركه زنهارای بچه منزله سنده اولان
وطفله مشابه كلان كمسنه بواهل نفس اولان جاهل مريدن وانك عشوه ومحبتندن ومرحمتندن عداوة العاقل
خيرمن صداقة الجاهل حديثنك موجبنجه بابای معنوی اولان عقلك سيله سی وعداوتی اول جاهلك صداقت
وحلاوتندن نيجه وجوهله سكا اولی وانفعدرانكچون حديث شريفده خيرالابوين من علمك بيوريلمشدر كذلك آفاقده
اولان اهل نفس اولان جاهل مريدن صاقنديغك كبی كندی وجودكده دخی مادرجاهل كبی اولان نفسكدن وانك
سكا اولان عشوه وشفقتندن زنهارحذرايله كه سنك نفسك مادرمشفق كبيدرو عقلك جوادبابانك كبيدرمادرنفسك

سكا عشوه وشفقتنك اولی اكرچه برمقدار كشاده لك وشاد يلكدرلكن اخری يوزكونه تنكلك ومنقبض اولمقدر
اماعقل جوادك سكا تاديب وتربيه ده كوشمال قيلمسنك اكرچه اولی برمقدار تنكلكدرامااخری يوزكونه كشاده لك
وفتح بابدر كذلك آفاقده اولان جاهل مريدنك سكا مرحمت وشفقتی وظاهرده اولان نعمتی وحلاوت وراحتی اكرچه
برمقدارسكا كشاده لك وراحت جسمانی ويررامامعناده سنی نيجه علوم ومعانی كسبندن محروم قيلوروسكا نيجه
فتح باب اولمقدن رهزن اولوروعاقل وكاملك اكرچه تأديب وكوشمال قيلمسی وسنی يمكدن وايچمكدن وحظ نفسه
مشغول اولمقدن منع ايليوب تحصيل علوم ومعارفه ترغيب ايلمسی ونفسكی رياضت ومجاهده يه براقمسی اكرچه
اول وهلهده سكا برمقدار تنكلك وانقباض ويررولكن عاقبت واخرده نيجه معانی وسعاداته واصل اولورسن ونيجه
فيوضات وفتوحاته ظفربولورسن واهذاقيل * بيت * بقدرالكد تكتسب المعالی (ومن طلب العلی سهر الليالی (مثنوی
ای دهندهٔ عقلها فريادرس * تانخواهی تونخواهد هيچ كس * هم طلب ازتست وهم آن نيكويی * ماكييم اول توبی
آخرتويی * هم بكووتوهم توبشنووهم توباش * ماهمه لاشيم باچندين تراش * ای عقللر ويريجی وبنده لرنی حقيقت
مرتبه سنه ايركوريجی خدا فريادهايرش وبزه مددومعاونت ايليوب هدايت قيل تاكم سن برنسنه يی استمه سك وبرشيئی
مراد ايلمه سك هيچ بركسه انی استمز الهی وسيدی هم طلب سندن وهم اول نيكولك سندندراولا برقولكی برنيكولكه
طالب ايلرسك وآخراول نيكولكی اكا عطا ايلرسك بزكيمز اول سنسن آخرسنسن هو الاول والآخر والظاهر والباطن
بيورديغك نص شريف موجبنجه باطن وظاهرهم سنسن چونكم اول وآخروباطن وظاهرهمان سنسن هم سن سويله
وهم سن اشت وهم سن اول بزدوكلمزلاشیء ايزبوقدربونقيله تراش بونقشه ديرلركه اوبرشيئك اصلندن بونقش اوله
بونده تراشدن مقصودقوت وقدرت ونعمت وثروت وبونلرامثالی اولان صفت وحالتدركه انسان بوجمله صفت وحالتله
يلدحد ذاتنده فانی ولاشیء درالعبد وما يملكه كان لمولاه حسبنجه عبدوانك مالك اولديغی شیء هرنه ايسه مولاسنكدر
پس بزدوكلمزفی الحقيقه لاشیء ومعدومز بزم وجودلريمزومالك اولديغمزشيلرهرنه ايسه بالكليه ای بزم سيدمز
ومالكمز هپ سنكدر (مثنوی) زين حواله رغبت افزادرسجود) كاهلی جبرمفرست وخمود) جبرباشدپروبال كاملان
جبرهم زندان وبندكاهلان * همچوآب نيل دان اين جبررا * آب مؤمن راوخون مركبررا * الهی بوحوالهدن
سجوده رغبت زياده ايله جبرلك كاهللكنی وخمودلكنی بزه كوندرمه خمود سونمكه ديرلر يعنی الهی وسيدی بوبزم
اوزريمزه اولان حوالهدن وتكليفدن سن بزم ساجداولمقلغه وجنابكه عبادت وطاعت قيلمقلغه رغبتمز زياده ايله جبر
مذموم كاهللكنی وقلب سيونكلكنی بزه كوندرمه جبركاملرك پروبالی اولوروانلری اوج حقايقه پروازقيلمغه قوی
وقادرقيلورجبرهم كاهللرك زندانی وبندی اولورجبردن مرادحول وقوتی همان اللهه اسنادقيلمق وهرشيئه استطاعت
وقوتی همان اللهدن بيلمك كركدروبرشيئك وجودنه ارادت الله تعلق ايلمينجه اول شیء اولمديغنه عالم اولمقدر وانسان
كندی اختيارجزويسنی دخی اكرخيره واكرشره صرف ايلمسنی همان الله تعالينك ارادتندن واختيارندن بيلمكدر
پس بوجبرده بنده كامل اولان موحدوعارفلردن اوتری پروبال اولوروانلری طاعت وعبادت حقه جست وچابك قيلور
وجبرنفسنده كاهل اولنلره مشتهای نفسه ميل ومحبت ايدوب اوزرلرندن اسقاط تكليفات قيلنلره هم بندوزندان اولور
وكامللره جبرك پروبال اولمسی وانلری طاعت حقه چابك قيلمسی شواعتبارايله اولوركه انلركوررلركه حول وقوت جميعا
اللهكدروالله ديلديكی اولور والله ديلمديكی اولمازپس اول حاكم مطلقك طاعتنه جست وچابك اولورلروهميشه اكا
توجه قيلورلروانك امرين طوترلراماكاهللره هم جبرك بندوزندان اولمسی وانلری سجن بطالتده حبس قيلمسی
شووجهله اولوركه كاهللرهم كوررلركه حول وقوت همان اللهكدرحتی كنديلرك اختيارجزئيه لرنی دخی مغلوب
اختياركليهٔ الهی كوررلروكندی اختيارجزويه لرنی ارادت الهی ارلمينجه خيروشره صرف ايلمكه قادراولمدقلرنی
هم مشاهده قيلورلرپس مشربلری كاهل اولديغندن ونفسلری دخی بطالته ميل قيلديغندن درونلرنده اولان بومعرفت
جبريه انلرك اسقاط تكليفات ايلمسنه سبب اولوب بطالت زندانی ايچره آنلری محبوس ومقيد ايلرپس بوجبری سن
آب نيل كبی بيل مؤمنه آب وتحقيقا كبره قاندريعنی آب نيل آل موسايه روان وال فرعونه قان اولديغی كبی جبروعلم
توحيد دخی لابدمؤمن اولنلره والله ورسولنه تبعيت قيلنلره آب صافی كبی حيات بخش اولوروامافرعون نفسه تابع
اولنلره وكافراولوب شيطانه اويانلره قان كبی نجس اولوروانلره حرمان وخذلان ويرروحيات طيبه دن محروم قيلورنته كم
آب نيل سبطيلره آب زلال وقبطيلره قان اولدی وبونك قصه سی جلداولك ديباجه سنده وهو كنيل مصرشراب
للصابرين وحسرة علی آل فرعون والكافرين قولنك شرحنده مرورقيلدی (مثنوی) بال بازانراسوی سلطان برد
بال زاغانرابكورستان برد * بال وپربازلری سلطان جانبنه ايلتوربال وپرزاغلری كورستان جانبنه ايلتوربالدن مراد

جبروبازدن مراد کامللر وزاغلردن مراد کاهللردر بال وپربازلری سلطان جانبنه ایلتدیکی وزاغلری داخی کورستان
جانبنه آلوب کتدیکی کبی جبرهم دینده کامل اولنلری سلطان حقیقت جانبنه ایلتورو کذلك کاهل اولان زاغ سیرت
وزغن طبیعتلری دخی مرده لر مقامی اولان دنیا جانبنه ایلتور که فی المثل دنیا ومافیها کورستان کبیدر انده ساکن
اولانلره وحضرت حقدن غافل قالنلره کورستانده ساکن اولان موتی کبیدر ولهذا قال علیه الصلوة والسلام ایاکم
ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یارسول الله قال اهل الدنیا خلاصهٔ کلام جبری وعلم توحیدی مشایخ عظام واولیای
کرام باران نیسانه دخی تمثیل ایلمشلردر باران نیسان صدف دهاننه دوشسه درومار اغزنه دوشسه زهر قاتل اولور
ودخی باران باغه باغده لاله بتورر وشوره یره یاغسه خار وخس بتورر دیمشلردر ٭ بیت ٭ باران که در لطافت طبعش
خلاف نیست) درباغ لاله روید ودر شوره بوم خس) بو بیتله هم بو مضمونی تأیید ایتمشلردر برکسنه جنید حضرتلرینه
کلوب دید یکه یا شیخ فلان کسنه دید یکه برفی الحقیقه برقپو کبی یم اکر آچرلرسه آچلورم واکر اورترلرسه اورتلورم جنید
حضرتلری بیوردیلرکه بونی دین قائل یا موحد کامل ویا ملحد کاهلدر بو یله دین قائله نظر قیل اکر قایق شرعیه دن
واعمال مرعیه دن بردقیقه یی ترك ایلمز ایسه اکا تابع اول واکر کاهللردن وتنبللردن ایسه اندن اعراض ایله واجتناب
قیل دیدی ٭ مثنوی ٭ باز کردا کنون تو درشرح عدم ٭ که چو پازهرست وپندارش سم ٭ ای مولا جبره متعلق
اولان سوزدن عدم وفنا شرحنه شمدی سن کیرودون که عدم پازهر کبیدر ای طالب سن انی سم صانورسن
یعنی فقر وعدم معنیده پازهر کبی فوائد عظیمه ومنافع کثیره صاحبیدر اما سن آنی بیلمزلکدن سم قاتل وزهر
هلاهل صانورسن اول خود نیچه زهرلری دفع ایدیجی ودردلره دوا وشفا اویجیدر (مثنوی) همچو هندو بچه هین
ای خواجه تاش ٭ روز محمود عدم ترسان مباش) مذکور اولان هندو بچه کبی ای خواجه تاش بوری عدم محموددندن
ترسان اولمه یعنی اول هند واوغلی مادر وپدرنك قتنده ایکن سلطان محموددن خوف وحذر قیلدیغی کبی یوری
سن هم محمود اولان فقر وعدمدن خوف وحذر قیلمه و مادر طبعك تخویفات وتهدیداتنه قولاق اورمه که اوفقر
وعدم محمودنك عظم شاننه عالمدکلدر وسکا جاهلانه مرحمت ایتمکله سنی انك شرف وعزتندن محروم ایلر (مثنوی)
از وجودی ترس کاکنون دروئی ٭ آن خیالت لاشیء وتو لاشیء ٭ لاشیء برلاشیء عاشق شدست ٭ هیچ نی مر هیچ نی را
ره زدست ٭ ای خواجه تاش سن بر وجوددن قورقکه شمدی انده سن اوسنك خیالك لاشیء وسن دخی لاشیء سن
برلاشیء برلاشیئه عاشق اولمشدر هیچ یوق هیچ یوق یولنی اورمشدر بونده وجوددن مراد شول اوصاف ذمیمه
واخلاق ردیه ایله موصوف اولان وجود مجازی وذات موهومیدرکه انك خیالی وکندوسی معدوم ولاشیء
حکمنده در پس ای بندهٔ خدا اکر خوف ایلرایسك شول وجود مجازی وذات موهومیدن خوف ایله که شمدی سن
انده مقید ومحبوس سن سنك بو وجود مجازیده اولان خیالك ومبتغای بالك حد ذاتنده لاشیدر وسن حقیقتده
هم لاشیء ومعدوم سن فی الحقیقه موجود حقیقی همان حضرت حقدر واندن غیری اولان کل شیء الان نفس الامرده
هالك ولاشیدر اما نفس الامرده نظرا محجوب بو عالم فنایه نظر ایلسك برلاشیء برلاشیئه عاشق اولمشدر که بو کوردیکك
شیئلر حقیقتده معدوم ولاشیدر وحد ذاتنده عاشقده ومعشوقده هیچ یوقدر ولیکن حقیقتده هیچ یوق اولان شیء
هیچ یوق اولان شیئك یولنی اورمشدر حقیقت بینا اولنلر قتنده بو صور اشیا کسراب بقیعة یحسبه الظمآن آینك
مفهومنده داخلدر (مثنوی) چون برون شد این خیالات ازمیان ٭ کشت نامعقول تو بر تو عیان ٭ چونکم موت
اضطراری کلدکده بو خیالات مثابه سنده اولان غیریت واثنینیت واضداد واختلافات اورته دن طشره کیده وحقیقت
مطلقه ظهور ایده سنك نامعقولك سکا عیان اولور یعنی حالا سکا معقول اولمین وحدت مطلقه ومفهومه کلمین حقیقت
واحده نك سری وشانی بعد موت الاضطراری عیان وعیان اولور ولیکن اول کون حقیقت سکا عیان اولمسنك اصلا
نفع وفائده سی اولمز واسرار وحدتك اول کونده ظهوره کلمسی وحقیقتده معدوم وفانی اولدیغی سنك معلومك اولمسی
سکا ملك اولمز ومقام کلمز اکر بو دنیاده حالا موتوا قبل ان تموتوا حدیثیله عمل ایدوب اولمزدن اول اولور ایسك وفانی اولمزدن
مقدم مجازی اولان وجودکی محبت الهیه ده فانی قیلور ایسك وحقیقت مطلقه یی حالا بیلور ایسك وکندی حقیقی
اولان ذاتکی شمدی بولور ایسك بعد موت الاضطراری دخی اصلا غلطا محجوب خلقه نامعقول اولنلر اول حینده معقول
وعیان اولدقده وخیالات اورته دن کیدرب حقیقت ظهوره کلدکده اول حقیقتك مشاهده سی سکا ملك اولور واول
وحدت مطلقه نك معاینه سی سکا مرتبه ومقام کاور وغیریلر اول کونده فوت اولان امور ایچون غم یسه لرسن اصلا
برغم یمزسن وناسك اول حینده (یا حسرتا علی ما فرطت فی جنب الله) دیسه لرسن قطعا یا حسرتا دیمزسن بو دنیادن
آخرته نقل ایلین طائفه اصلا اولدقلری ایچون غم یمه لر بلکه انلردن فوت اولان معنی ایچون وسعادت ایچون غم یسه لر

ویا حسرتا دیه لرتته کم بو معنایی اشارت ایچون بو حدیث شریفی ایراد ایدوب بیورد یلر (لیس للماضین هم الموت انما الهم
حسرة الفوت) حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بیورمشلردر ماضی ایچون هم موت یوقدر تحقیق انلر ایچون
حسرت فوت واردر یعنی بو دنیادن کچن وشراب موت فنایی ایچن طائفه ایچون اصلا اولدقلری ایچون غم والم حسرت
یوقدر تحقیقا انلر ایچون فوت اولان سعادتك حسرتی واردر که انلرك هر بریسی یا حسرتا علی ما فرطت فی جنب الله
دیرلر وجانب طاعة الله ده ایلدکلری تقصیرا اوزره غملر وحسرتلر ایرلر (مثنوی) راست کفتست آن سپهدار بشر
که هر آنکه کرد از دنیا کذر ٭ نیستش درد ودریغ غبن موت ٭ بلکه هستش صد دریغ از بهر فوت ٭ که چرا قبله نکردم
مرك را ٭ مخزن هر دولت وهر برك را ٭ اول بشرك سپهداری راست دیمشدر یعنی جمیع ناسك زبده سی وجنس بشرك
افضل وبرکزیده سی طوغری سویلمشدر بو یله دیوکه هر شول کسنه که دنیادن کذر ایتدی ودنیایی قویوب اخرت جانبنه
کتدی اکا موت دردی ودریغ وضرری یوقدر واول اولدیکندن اوتری اصلا مغبون ومحزون اولمز ودرد ودریغ دخی قیلمز
بلکه اکا فوت اولندن اوتری صد دریغ واردر وموته متأهب ومتوجه اولمدیغنه واختیار یله اولمدیکنه وکندیسنی فنا
قیلمدیغنه دریغ وحسرت بر بو یله دیوکه یا حسرتا بن اختیار یله مرکی نیچون قبله ایلمدم هر دولت وهر مرکك مخزننه
نیچون متوجه اولمدم که موت وفنای اختیاری هر دولتك معدنی وهر نعمت وقدرتك مخزنی ایمش شمدی بیلدم وبودم
آنك سرنه عالم اولدم اما چه سود بعد خراب البصره (م ی) قبله کردم من همه عمر از حول) آن خیالاتیکه کم شد در اجل
ای دریغا بن دوکلی عمرمده احوللکدن قبله ایلدم اول بر خیالاتیکه اجل وقتنده کم اولدی حول شاشیلغه دیرلر یعنی هر
اولنه ودنیادن آخرته نقل قیلنه امور اخرت کشف اولدقده بو یله دیرکه ای دریغ دوکلی عمرمده درست بین اولمدیغمدن
وحقیقتی معاینه قیلمدیغمدن دنیاده اولان شول اوهام وخیالات مثابه سنده اولان شیلری کندیمه قبله قیلدم واکا
متوجه ومتعشق اولدمکه بو عالمده انلرك فائده سی اولمدی وخیالات کبی کم ونا پیدا اولوب شمدی انلردن برشیء قالمدی
(م ی) حسرت آن مردکان از مرك نیست ٭ زانست کاندر نقشها کردیم ایست ٭ ماندیم این که آن نقشست وکف
کف زدریا جنبد ویابد علف ٭ اول مرده لرك حسرتی موتدن دکلدر انلرك حسرتی اندن اوتریدرکه نقشلرده برطوردق
یعنی انلرك حسرتی نقشلرده برطوردق واول نقوشك محبتنده بر توقف قیلدق وانك نقاشندن بی خبر اولدق دیودیر
بو خسه اصلا اولدکلرندن اوتری غم وحسرت یمزلر بلکه انکچون حسرت یرلر و بو یله دیرلر که دریغا وحسرتا بز دنیاده
بونی کورمدککه بو صور اشیا نقشدر وکفدر کف ایسه دریادن حرکت ایلر وعلف بولور یعنی اول حینده بونلر دیه لرکه
حسرت بزه که بز دنیاده بونی کورمدککه بو اشیانك وجودی نقش کبیدر رود دریانك کپوکی کبیدر کف دریادن حرکت
ایلیوب اندن غدا بولدیغی کبی بو صور اشیا دخی دریای حقیقیدن حرکت قیلور ایمش واندن قوت وغدا بولور ایمش بز بونی
شمدیه دك حقیقتله بیلمدك واشیانك حرکاتنی ووجودنی همان دریای حقیقیدن ایدوکنی اصلیله مشاهده قیلمدق
بلکه انلرك حرکاتنی بز کندی وجودلرندن صانوردق ودریای حقیقی انلردن بعید زعم قیلوردق شمدی بیلدك که
بزم اول ظن ایلدیکمز اوزره دکل ایمش دیه لر وبو کونه غملر وحسرتلر یه لر (مثنوی) چونکه بحر افکند کفها را ببر
٭ تو بکورستان روان کفها نکر ٭ پس بکو کو جنبش وجولانتان ٭ بحر افکندست در بحرانتان ٭ تا بکویندت
بلب نی بل بحال ٭ که زدریا کن نه ازما این سؤال ٭ چونکم بحر وحدت ودریای حقیقت کفلر مثابه سنده اولان
اجسادی واجسامی بر وخاکه براقدی سن ای دریای حقیقی ایله حرکت قیلان زنده وار مقبره لکه کیت او کفلر مثابه سنده
اولان جسدلره نظر ایله کورکه انلرده اصلا حرکتدن وقوت وقدرتدن ونعمت وثروتدن ودولت وعزتدن وبونلر امثالی
اولان حالات وخصلتدن برأثر قالمامش پس بونلره دیکه قنی سزلك جنبشکز وجولانکز بحر سزی بحرانه براقمشدر بحران
بانك ضمی وحانك سکونیله خسته یه حادث اولان تغیره دیرلر وبونی طبیب اولنلر استعمال ایدرلرتته کم هذا یوم بحران دیرلر
وبونده بوزلمق وخراب اولمق معناسنه دریعنی اول کورستانده اولان جسدلره دیکه قنی سزلك حرکاتکز وجولانکز شمدی
بحر سزی بوزلمغه وخراب اولمغه براقدیمی تا کم اول کورستانده بی حرکت اولان وبی حیات قلان تنلر سکا سویلیه لر لب
ودهانله دکل بلکه لسان حالله بو یله دیوکه سؤالی دریای حقیقیدن ایله بزدن ایلمه که بز نطقه وتکلمه قادر دکلز بلکه
فی الحقیقه متکلم وقادر همان اولدر وقدرت وقوت همان انکدر (مثنوی) نقش چون کف کی بجنبد بی زموج
خاك بی بادی بجا آید براوج) نقش کف کبی موجدن بر موج اولمقدن نیچن حرکت ایلرز موجده زاید اولمز ایسه یعنی بودر
امازائد فرض اولنور ایسه معنی نقش کف کبی موجسز نیچن حرکت ایلر خاك بربادسز نیچن اوج اوزره کاور یعنی بو نقوش
کائنات وصور موجودات واشکال حیوانات جمله سی دریا اوزره اولان کفلر کبیدر رود خی اوج اوزره صعود ایلین وحرکت
قیلان تراب وغبار کبیدر موجسز دریا اوزره اولان کفلر حرکت قیلمز وبادسز هم خاك وغبار اوج اوزره صاعد اولمز

وجنبش وحركت ايلمز كذلك بو كفلر كبى اولان نقوش كائنات وغبارلر كبى اولان صور وموجودات اول دریای حقیقتك
تحريكى وجزرومدى اولمينجه چقن حركت ايلمز بومقرردركه اصلا برنقش ازلينك ارادتى اولمينجه جنبش وحركت قيلماز
وكذلك خاك وغبار مشابهسنده اولان اجساد واجسام ارادت الهيه بادى اسمينجه اوج وجوده اوزره صعود قيلماز
ومرتفع اولماز وجنبش وحركت ايلمز بو جملهنى محرك حقيقتده حقدر وجملهده متصرف همان اولدرنته كم (مامن دابة
الا هو آخذ بناصيتها ان ربى على صراط مستقيم (آيت كريمهسى هم بو مضمونه دلالت وشهادت قيلور (مثنوى

چون غبار نقش ديدى باد بين) كف چو ديدى قلزم ايجاد بين) هين ببين كز تو نظر آيد بكار) باقيت شحمى ولحمى پود و تار
چونكم غبارنى كوردك بادى كورگنى چونكم كوردك قلزم ايجادى كور آگاه اول كوركه سندن نظر كاره كاورسنك
باقى وجودك برشحم وبرلحم وپود وتاردر يعنى اى پود نياده زنده اولان ومعرفت حقى طلب قيلان عاقل چونكم غبار
مشابهسنده اولان نقش كائناتى وصور وموجوداتى جنبش وحركت ايلر كوردكده ارادت الهيه بادنى هم كوركه بوجمله
نقوش انك تصرفيله حركت ايلر چونكم بو كفلر مشابهسنده اولان اجسام واجسادى مجئ وذهابده ورفتن وآيابده
كوردك ايجاد درياسنى هم كوركه بوجمله اجسام واجساد اول قلزم ارادت وايجادك تحريك وتصرفيله حركت قيلورلر
وآمد وشدده اولورلر اول دكادركه بو اجسام واجساد كندى طبيعتلرينك مقتضالرى اوزره حركت قيلورلر اى مؤمن
وعاقل آگاه وخبردار اول فانظروا كيف بدأ الخلق ايتنك موجبيله عمل ايدوب بو خلقه نظر عبرتله نظر قيلوب وبصر
بصيرتله بو اشيايى برخوش كوركه سندن كاره همان نظر كاوروسنك خلقتكدن وايجادكدن دخى مقصود بو اشيايه
نظر قيلمق ودرست كورمك وحقيقت بين اولمق اولوركه سن انسان العين منزلهسندهسن وسنك باقى وجودك برلحم
وبرشحمدر وآرغج وارش كبى اولان استخواندر واعصاب واطماردر سنك بو حقيقت بين اولان نظركدن قطع نظر
بوجسمك ولحم وشحمك واستخوان واعصابك اصلا كاره كلمز وحيواناتك لحم وشحمى كبى هم اولماز زيرا انلرك اكثرينك
لحمندن وشحمندن وپوستندن واستخواندن برنفع اولور وبرفائده كاور (مثنوى) شحم تو در شمعها نفزود تاب

لحم تو مخمور را نامد كباب * دركداز اين جمله تن را در بصر * در نظر رو در نظر رو در نظر * اما اى بنى آدم سنك شحمك
شمعلره تاب زياده ايلمدى وسنك لحمك مخموره كباب كلمدى يعنى بعض حيوانك ياغى شمعلره ضيا ونور زياده ايلديكى كبى
سنك جسدكك ياغى موم اولمدى وموملره روشنالك زياده قيلمدى چونكم شحمك كاره كلمدى لحمك دخى بر مخموره كباب
اولمدى وبريان اولمغه ونمكه لايق كلمدى وپوستك واستخوانك واعضا واعصابك هم بويلهدركه اصلا بونلردن برينى
برنفع وكاره كلمز چونكم بو محققدر جمله تنكى بصر خصوصنده اريت نظره كيت نظره كيت يعنى چونكم
سنك جسمك بر كاره يرامديسه حالا بوجمله تنكى بصر بصيرت تحصيلنده اذابه وافنا ايت وهميشه كره بعد كره نظره
بوانيه كيت تا كم اول نظر واسطهسيله بو اشيانك حقيقتنى كورهسن وبو صور عالمى واجساد بنى آدمى فى الحقيقه محركك
كيمدرا كانظر ايدركورهسن ونظرلك ادنى واوسط مرتبهلرنده قالميهسنكه انظارده دخى چوق تفاوت واردر (مثنوى)

يك نظر دو كز همى بيند زراه * يك نظر دو كون ديد وروى شاه * درميان اين دو فرقى بى شمار * سرمه جو والله اعلم بالسرار
مثلا بر نظر بولدن ايكى ارشون كورر بر نظر ايكى كون كوردى وروى شاهى كوردى يعنى نظردن نظره چوق تفاوت
واردر بر نظر واركه طريق الهيدن انجق ايكى ذراع مقدارى يول كورر وبر نظر دخى واركه دنيايى وآخرتى كورر وروى
شاه حقيقتى مشاهده قيلور بو ايكى نظرلك ميانندهبى شمار برنوع فرق واردر بو ايكى نظرلك ماييننده اولان فرقى كورمكدن
اوترى كندى بصر بصيرتك ايچون سرمهٔ معرفت استه والله تعالى اسراره اعلمدر وطالبه حضرت حقدن واهل دلدن
چشم جانى وديدهٔ جنانى ايچون سرمهٔ عنايتى وكحل هدايتى طلب ايلمك اهم والزمدر تا كم اول سرمهٔ عنايت
وكحل هدايتله انك نظرى روشن اولوب هرشيئك ماييننده اولان فرقى وانظارك ميانندهاولان تفاوتى بيلمكه وكورمكه
قادر اوله (مثنوى) چون شنيدى شرح بحر نيستى * كوش دايم تا درين بحر ايستى * چونكه اصل كاركاه

آن نيستيست * كه خلا وبى نشانست وتهيست * جمله استادان پى اظهار كار * نيستى جويند وجاى انكسار * چونكم
نيستلك بحرينك شرحنى اشتدك يعنى چونكم فنا وعدم درياسنك شرح وتحقيقنى كوش ايتدك سعى وكوشش ايله
هميشه تا بو فقر وفنا بحرى ايچره طورهسن وبو يوقلق درياسنه مستغرق اولوب انانيت قيدندن قورتيلهسن چونكم
كاركاهك اصلى اول يوقلقدركه خلا وبى نشان وتهيدر يعنى اصل جميع كاركاه اول يوقلقدركه اول يوقلق مرتبهٔ خلا
وبى نشان وغيريدن وسوادن تهى وخاليدر حالا بو مقرردركه جمله استادلر اظهار كاردن اوترى وصنعتلرنى ظهوره كتوروب
پيدا واشكار ايلمكدن اوترى يوقلق وجاى انكسار استرلر يعنى بو عالمده اولان صانعلرك جملهسى كندى صنعتلرنى اظهار
ايلمكدن اوترى منكسر وخراب اولمش براسترلر ويوقلق طلب ايدرلر (مثنوى) لاجرم استاد استادان صمد * كاركاهش

نيستى

نيستى ولا بود * هر كجا اين نيستى افزون ترست) كار حق وكاركاهش آن سرست) لاجرم استادلر استادى حضرت احد
وصمدك كاركاهى يوقلق ولا اولور يعنى استادلر استادى اولان احد وصمد حضرتلرينك كاركاه ومحل صنعى
آنك كاركاهى يوقلقدر لاجرم پس بو مقدمه معلومك اولديسه وبو علمك حاصل كالديسه بيل كه هرقنده كه بو يوقلق
افزونتردر حقك كار وكاركاهى اول طرفدر يعنى هرقنغى كسهنك وجودنده كه بو فقر وفنا صفتى وعدم لاحالتى زيادهرك
اوله حق تعاليننك كارى وانك كارينك محلى اول طرفدهدر فانى اولان كسهنك وجودى حضرت حقه فناسى قدر آيينه
اولور واول حضرت حقه آلت كاور قدرت وقوت وارادت ونعمت الهى انده نمايان اولور والحاصل اندن هرنه ظهوره
كاورسه انى حضرت حق اظهار قيلور واول اورته اقده همان برآلت ملاحظه اولور (م ى) نيستى چون هست بالاترطبق

برهمه بردند درويشان سبق * خاصه درويشى كه شد بى جسم ومال * كار فقر جسم داردنى سؤال * سائل ان
باشد كه مال اوكداخت * قانع آن باشد كه جسم خويش باخت) نيستلك چونكم بالاترطبق اولدى بو اجلدن درويشلر
دوكلى شى اوزره سبق ايلتدى على الخصوص بردرويش كه جسمسز ومالسز اولدى كار فقر جسم طوتر سؤال دكل
سائل اول اولوركه انك مالى اريدى قانع اول اولوركه كندى جسمنى اويناتدى درويش فقيره ديرلر كه فقيردخى عند الاوليا
رضى الله عنهم اوچ قسمدر برقسمى ظاهرا وباطنا درويشدر خاصه درويشى كه شد بى جسم ومال ديدكارى بو قسمه
اشارتدركه ظاهرده مالى اولميه وباطنده دخى كنديننك وجودى وجسمى اولميه بلكه العبد وما يملكه كان لمولاه
موجبنجه انك وجودى هم مولاسنك اوله وبرقسمى دخى واردركه اول ظاهرا ذومال وباطنا درويش وبى مالدر بو قسم
دخى العبد وما يملكه كان لمولاه حسبنجه كنديسى ومالك اولديغى شيلر هرنه ايسه مولاسنك اولمشدر انك اورتاده اصلا
وجودى وجسمى ومالى يوق حكمندهدر وبر قسم دخى اولوركه ظاهرا فقير وبى مالدر وباطنا وجود وجسم صاحبيدر
وانك كارى اغنيادن دريوزه وسؤالدر بو كونه فقيرلك فقرى كاره كلمز وعند الاوليا بوكا فقر محمود ديمز وترغيب وتحريض
ايلدكارى فقر وفنادن هم بو فقير مراد اولمز بلكه ممدوح ومحمود اولان فقردن مراد يا ظاهرا املاك ومال صاحبى اولوب
باطنا فقير اولمقدر ويا خود ظاهرا وباطنا فقير اولمقدر پس بو ابيات ثلاثهنك تحقيق وتوضيحى بويله ديمك اولوركه يوقلق
وفقيرلك چونكم بالارلك طبق وعاليرلك مرتبه اولدى ايسه ولهذا درويشلر دوكلينك اوزرينه سبقت ايلديلر وبى وجود
اولنلردن ايلروكنديلر على الخصوص شول بردرويشكه هم ظاهرى وهم باطنى درويش اولدى هم جسمانيتسز وهم
مالسز اولدى نه ظاهرده مالى ونه باطنده كندينك جسمى واركارى اصل فقر جسم طوتركه اول جسمانيتى محو قيلمق
وبى وجود اولمقدر ماله محتاج اولوب ناسدن سؤال قيلان فقر بو يولده كار طوتمز ونفع ايتمز بو كونه فقردن حضرت نبى عليه
السلام اللهم انى اعوذ بك من الفقر ديو حضرت حقه صغنمشدر وامتنه دخى بو كونه فقر مذمومدن حضرت حقه
صغنمغى تعليم قيلمشدر سائل اول ماله محتاج اولان كدا اولوركه انك مالى اريدى وفانى وضايع اولدى وماله محتاج
اولديغندن ناسه عرض احتياج ايليوب انلردن سؤال قيلدى اما قانع اول كسه اولوركه كندى جسمنى حضرت حقك
محبتنده وطاعتنده اويناتدى وجسمنك مشتهاسنى ومقتضاسنى ترك ايتدى ومعيشتدن ادنى شيئه قناعت ايتدى وغنى
القلب اولمق مرتبهسنه يتدى بو كونه قانع صورتا اكر فقير ايسهده معناده غنيدركه لا يفنى اولان كنزه واصلدر (مثنوى

پس ز دردا كنون شكايت برمدار * كوست سوى دوست اسپى راهوار * چونكم كارى فقر جسم طوتر پس جسمه
كلان درددن شمدى شكايت طوتمه بلا ومحنتدن ناسه شكايت ايتمه كه او درد وبلا دوست جانبنه بردولك آتدرسنكه
اول اسب بالايه سوار اولهسن سنى دوستمه ايلتور اذا احب الله عبدا ابتلاه واذا صبر اجتباه حديثنك مفهومى اوزره
حق تعالى حضرتلرى برقولنى سوسه انى مبتلا ايلروا كراول بنده صابر اولورسه سائر ناسدن انى اجتبا واصطفا
ايدوب كنديننك مقربلرندن قيلور پس درد ومحنت معناده نعمت ومنحت اولدى زيرا دوستك وصولنه وسيله اولان نسنه
معناده عظيم نعمت ومنحتدر بعض نسخهده كوست سوى نيست اسپى راهوار واقع اولمشدر بو تقدير اوزره معنا
اول درد يوقلق جانبنه برراهوار اسبدر پس اندن شكايت طوتمه زيرا يوقلق مقام امندر مقام امنه وسيله وذريعه اولان
درد وبلا هم بركم شى اولمز پس اندن شكايت ايلمك مناسب كلمز ديمك اولور (مثنوى) اين قدر كفتيم باقى فكر كن * فكر

اكر جامد بود رو ذكر كن * ذكر آرد فكر را در اهتزاز * ذكر را خورشيد اين افسرده ساز) فقر وفنانك فضيلتنى بو قدر ديدك
باقيسنى سن فكر ايله كه كندى درونكده فقر وفنانك باقى اسرارنى وفضائلنى هم قوت فكريه واسطهسيله بولهسن ويوقلق
نه ديمكدر انى حقيقتله بيلهسن امادرونكده اولان قوت فكريه اكر جامد اولديسه وبرودت هواى نفسانيه ايله طوكديسه
نورى اللهى ذكر ايله زيرا فكرى حركته كتورر ذكر حقى بو طوكمش اولان فكرك خورشيدى دوزكه خورشيد انور
منجمد اولان آبى نيجه مذاب ايلرسه ذكر الهى دخى منجمد اولان فكرى اويله اريدوب آب روان كبى ايلر تا كم آب عالم

باطنه سریان وجریان ایلیوب اول فکر بحر حقیقته واصل اولمغه قابل اولور (مثنوی) اصل خود جذبه ست لیک
ای خواجه تاش * کارکن موقوف آن جذبه مباش * زانکه ترك کار چون نازی بود * ناز کی درخور وجانبازی بود
اصل خود جذبه درلیکن ای خواجه تاش کار ایله اول جذبه یه موقوف اولمه یعنی طریق الهیده حق تعالینك
وصولنه ومقام حقیقتك دخولنه وسیله اصل خود جذبهٔ الهیدر وجذبهٔ الهی اولدرکه حق تعالی برقولنك قلبنی
وروحنی قلاب محبتله کندی مشاهده سنه وقربنه چکه وانك قلبنه حق الیقین تجلی ایکه حتی اول بنده بی اختیار جمله
اغیار وسوی مرتبه سندن بچه وشراب حقیقی اول ساقیٔ حقیقینك دستندن ایچه وکندی مجازی اولان وجودی
قیدندن بچه بو طریق الهیده اصل وصول حقه وسیله وذریعه بودر لیکن ای بنم کبی حضرت مولانك بنده سی
اولان کسه بو جذبه یه موقوف اولمه چونکم وصول حقه اصل وسیله جذبهٔ الهی ایمش امدی جذبهٔ حق کلسون
بنی بندن السون دیوب اول جذبه یه توقف وانتظار قیلمه وکار وکسب ایلمکدن فارغ اولمه بلکه ممکن اولدیغی مرتبه
طریق الهیده کار وعمل قیلمغه مشغول اول کاه فکر ایله وکاه ذکر ایله وکاه حمد ایله وکاه شکر ایله تا کم بوکونه نوافلی ادا
ایلمکله حضرت حقه تقرب قیله سن وحضرت حقك سنی سومسنه مستعد اوله سن همانده که حضرت حق سکا
محبت ایلیه جذبهٔ خدا حضرت حقك سکا محبت ایلمسندن عبارت اولورنته کم لا یزال العبد یتقرب الی بالنوافل حتی
احبه فاذا احببته کنت سمعه وبصره حدیث شریفی بو معنایه دلالت وشهادت قیلور پس کار وعمل جذبه یه وسیله
وجذبه وصول حقه وسیله اولور بویله اولدیسه کار وعملی ترك ایلیوب جذبه یه موقوف اولمق یرنده اولمز ترك کار وعمل
ایلمك برناز ایلمك واستغنا قیلمق کبی اولور ناز واستغنا ایسه جانبازلکه نیجه لایق اولور عبده لایق اولان مولاسی یولنه
جانباز اولمقدر وانك رضاسنی اله کتورمکه سعی قیلمقدر ناز واستغنا مولایه لایق اولور ونیاز وافتقار بنده یه مناسب کاور
چونکم بنده یه مناسب اولان مولاسی یولنده جانباز اولمق وتضرع ونیازدن خالی اولمقدر (مثنوی) نی قبول اندیش
ونی رد ای غلام * امر ونهی را همی بین مدام * مرغ جذبه ناکهان پردزعش * چون بدیدی صبح وشمع انکه بکش
ای غلام نه قبولی فکر ایله ونه ردی فکر ایله مدام سن امری ونهیی کور مرغ جذبه ناکهان عشدن پران اولور چونکم
صبحی کوره سن وشمعی اندنصکره سوندر العش بضم العین والتشدید شول قوش یواسنه دیرلر که اغاج بوداقلرنده چوردن
چوپدن وغیریدن جمع ایدوب بیت دوزر اول قلیل المعرفه اولان کسه لرك وهمندن ناشی اولان بو سؤ خاطره یی دفع ایچون
دینلمشدر که اول خاطره بودر اکثر قلیل المعرفه اولان کسه لر بویله دیرلر که چونکم قبل من قبل فی الازل بلا علة ورد من رد
فی الازل بلا علة کلامنك مفهومی محقق وثابت اولمشدر بنکه ازل ازالده بلا علة مقبول اولنلردن اولدمسه بکا بو کار
وعملك نه فائده سی واردر کذلك اکر بن ازل ازالده بلا علة مردود اولنلردن اولدمسه هم بکا بو جهد وعملك نه نفعی واردر
بو اندیشه عند الجمهور باطلدر زیرا انکیچون حق تبارك وتعالی حدیث قدسیسنده بیورر عبدی اطعنی کما امرتك ولا تعلمنی
ما یصلحك پس عبده لایق ولازم اولان اول دکلدر که حق تعالی آنی یا قبول ایلمش ویا خود رد ایلمش اوله وانی اندیشه قیله
بلکه عبده لایق ولازم اولدر که امر اولندیغی اوزره عمل قیله پس ای غلام بو یولده نه مقبول اولمغی فکر ایله ونه مردود
اولمغی فکر ایله بلکه مدام حق تعالینك امرنه ونهینه نظر ایله (وما آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا) آیتنك
موجبنجه هر نکم امر اولندك ایسه ورسول وخدا آنی امر قیلدیسه آنی اخذ ایله وهر نیکم نهی قیلدیسه اندن اجتناب
ایله قوله لایق اولان افندیسنك امر ایلدیکنی طوتمق ونهی ایلدیکندن قاچمقدر چونکم ای غلام سن همیشه امر ونهی
کوریجی اوله سن وقادر اولدقجه حضرت حقه اطاعت وانقیاد قیله سن جذبه قوشی ناکهان کندی مقام ومرتبه سندن
پرواز ایدوب سنك وجودکه قونر وسنی بو کلفت وزحمت ورطه لرندن خلاص ایلر چونکم صبح حقیقی کوره سن
شمع خدمت وریاضته احتیاج قالمز اندنصکره ترك وازاله ایلسك لایق وجائز اولور صبحدن مراد بونده حق الیقین اولور
شمعدن مراد مع الکلفت والزحمت اولان خدمت وعبادت اولور (واعبد ربك حتی یأتیك الیقین) آیت کریمه سنك دلالت
ایلدیکی معنای باطنی اوزره عبادتك منتهاسی صبح یقینك ظهوریدر چونکم صبح یقین ظهور وطلوع ایلیه عبادت
عبودته تبدیل اولور وعبادتله عبودت ماینده فرق اولدر که عبادت مع الکلفت والزحمت اولان خدمته دیرلر وعبودت
حلاوت ولذتله اولان خدمته دیرلر مثلا عبادت عابدلرك کاریدر وعبودت عاشقلرك کرداریدر بر عاشق معشوقنه خدمتی
کلفت وزحمتله قیلمز بلکه صدق دل وجانله ونیجه حلاوت ولذتله قیلور وبونده چونکم صبح کله شمعی سوندر دیملرندن
مراد چونکم صبح یقین ظهوره کله کلفت وزحمتله اولان عبادتی کیدرکه اندنصکره عبودت کاورور سن کندی
محبوبکه صدق دل وجانله اول وقتده عبودت قیلورسن دیمك اولور (مثنوی) چشمها چون شد کذاره نور اوست
مغزها می بیند او در عین پوست * بیند اندر ذره خورشید بقا * بیند اندر قطره کل بحر را * چشملر چونکم کذاره اولدی

نور

نور اودر اول نور عین پوستده مغزلر کورر بو دخی وجه درکه دینه چشملر چونکم کذاره اولدی انك نوریدر بو وجه اوزره
نور کسر راءیله اوضمیرنه مضاف اوقنور واو مقدم اولان صبحه عاید اولور که اندن مراد صبح یقیندر کذار نافذ معناسنه در
یعنی بچیجی دیمکدر وتوضیح معنی شول کوزلر که چونکم حجابلردن نافذ اولدی وپرده لردن ایلری بچدی اول صبح یقینك
نوریدر یا خود معنی محضا نور همان اولدر زیرا اول کوزلر عین پوستده یعنی بو اجساد صورده لبلر کورر وحقایق مشاهده
قیلور ذره ده خورشید بقایی کورر کل بحری مشاهده قیلور ذره دن مراد بر شیئك وجودی وخورشید بقادن مراد
حضرت حقدر قطره دن مراد بر انسانك وجودی وکل بحردن مراد جمیع اسما وصفاتی جامعه اولان مرتبهٔ حقیقتدر
وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که چونکم کوزلر حجابلردن نافذ اوله نور محض اودر اول کوزلر پوستلرده مغزلر کورر
وهر شیئك وجودنده خورشید حقیقی مشاهده قیلور وهر انسانك قطرهٔ ذاتنده کل بحر حقیقتی معاینه قیلور الحاصل
بر شیده حضرت حقی کورمك ذره ده خورشیدی کورمکدر وبر کسه نك قطرهٔ وجودنده حق تعالینی اسما وصفاتیله
متجلی مشاهده قیلمق قطره ده کل بحری مشاهده قیلمقدر مولانا جامی رحمة الله علیه * بیت * جهان مرآت حسن
شاهد ماست * نشاهد وجهه فی کل ذرات * دیمکله بو معنایه اشارت قیلمشدر وکلشن راز صاحبی هم بو ابیاتله
بو اسراری مشعر اولمشدر * بیت * اکر یك قطره را دل بر شکافی * برون آید از و صد بحر صافی * بهر جزؤی ز خاك
ار نکری راست * هزاران آدم اندروی هویداست * باعضا پشهٔ هر چند پیل است * در اسما قطرهٔ مانند نیل است
دل هر حبهٔ صد خرمن آمد * جهانی در دل یك ارزن آمد * به پر پشهٔ صد جای جانی * درون نقطهٔ هفت آسمانی
جهانرا سر بسر آیینهٔ دان * بهر یك ذره در روی مهر تابان * بار دیکر رجوع کردن بقصهٔ ان صوفی وقاضی (مثنوی)
کفت صوفی در قصاص یك قفا * سر نشاید باد دادن از عمی * خرقهٔ تسلیم اندر کردنم * بر من آسان کرد سیلی خوردنم
صوفی چونکم اول طبانچه اوران بیماری ضعیف کوردی عاقبت اندیش اولوب اکا طبانچه اورمقدن حذر قیلدی
وکندوسنه دیدی بر قفانك قصاصنده باشی اعمالکدن یله ویرمك لایق اولمز یعنی بن بو سله زن اولان بیماره شمدی بر طبانچه
اورر سم بو بیمار اولور پس شرعا بکا قصاص لازم کاور اویله اولیجق کورلکدن وعاقبت بین اولمقدن باشمی یله ویرمش
اولورم عاقبت بین اولمقدن اوتری باشی یله ویرمك بزم جنسمزه لایق دکلدر که بنم بو یغده خرقهٔ تسلیم بنم اوزریمه سله
یمکلکی آسان ایتدی یعنی بو خرقهٔ صوفیان فی الحقیقه خرقهٔ تسلیمدر بنم بو یغده اولان بو خرقهٔ تسلیم بنم طبانچه
یمکلکمی بنم اوزریمه اسان ایلدی دیدی بوندن مقصود بو صوفی لساندن طریق صوفیه ده اولان سالکلره مقتضای
طریقتی بیان ایلمکدر که خرقه پوش اولان صوفی یه اولا لازمدر که عاقبت اندیش اوله اندنصکره اکر خلق عالمدن بر جفا
وازار کوره سه وانلردن سیلی خور اولسه صبر وتحمل قیله نقل اولنور که برکون ابراهیم بن ادهم حضرتلری بر صوفی ایله
بر بازارده کیدرکن عوام ناسدن برکسه انك اکسه سنه بر محکم طبانچه اورمش ابراهیم بن ادهم حضرتلری اول سنك
دیدیکك دیار بلخده قالدی دیوب دخی ارتق سوز سویلیوب کچوب کتمش انك یانده رفیقی اولان صوفی انك درویشلکنی
وتحملنی پسندایتمش وکلوب کندیسنك شیخنه بو سرکذشتنی حکایه قیلمش ودیمشکه بوکون ابراهیم بن ادهمه
برکسه بر طبانچه اوردی شیخ دیمشکه یه ابراهیم بن ادهم نه دیدی درویش دیمشکه اول سنك دیدیکك بلخده قالدی شیخ
دیمشکه هنوز دخی اول بلخ دیارنی اونتمامشمی صحیح درویش وصوفی اولیدی بونی هم دیمزدی دیمش وجملهٔ منقبه سندن
بری دخی بودرکه برکون اول حضرت بر شهرك کنارنده کزرکن یولدن برقاچ اتلو کلوب اکا نیز بزه برقوناق یری کوستر
بز بو شهره هنوز کلمش مسافرلریز دیمشلر اول حضرت دخی بسم الله دیوب بونلرك اوکنه دوشوب انلر دخی انك اردینه
دوشوب کتمشلر اول حضرت بونلری بر کورستانه کتورمش وانده طورمش انلر دیمشلرکه بزه برقوناق یری کوستر اول
دیمشکه بنم بیلدیکم قوناق یری بودر بن بوندن غیری قوناق یری بیلمزم اول سوار غضبه کلوب النده اولان قمچی ایله اول
حضرتنه وافر ضرب اورمش وانك بدن مبارکنی زیاده آزرده قیلمش صبر وتحمل ایدوب اصلا کا بر سوز سویلمش مکر
اول یرده برکسه وار ایمش اول ضارب اولان سواره اول یردن بر مقدار کتدکدنصکره اول کسه اکا دیمشکه بو قمچی
اوردیغك کسه بیلورمیسن نه کونه کسه در دیمشکه بیلمزم اول کسه ابراهیم بن ادهمدر دیو خبر ویرمش مکرکم اول
سوارانك نام شریفنی اشیدیرمش کلوب ایاغنه دوشمش وتوبه کار اولوب مریدلرندن اولمش ودنیایی اول دخی ترك قیلمش
(مثنوی) دید صوفی خصم خود را سخت زار * کفت اکر مشتش زنم من خصم وار * او بیك مشتم بریزد چون رصاص
شاه فرماید مرا زجر وقصاص * صوفی کندینك خصمنی قتی زار کوردی یعنی سله اوران بیماری زیاده ضعیف مشاهده
قیلدی کندیسنه دیدی اکر بن اول بیماره خصمانه مشت اورسم وانك وجودینه برقاچ یومرق ایر کورسم اول بیمار بنم
بر یومریغمدن قلای کبی یره دوکیلور پس شاه بکا زجر وقصاص بیورر (ان النفس بالنفس) آیتنك مقتضاسنجه شرعا بنی

دخی اولدرملک لازم کلوردیدی وبوکونه تصور ایلدی (مثنوی) خیمه ویرانست وبشکسته وتد * اوبهانه می جود تادرفتد * بهر این مرده دریغ آید دریغ * که قصاص افتد اندر زیر تیغ * چادر ویراندر ومیخ صنمشدر اوبهانه استر تادوشه یعنی صوفی دیدیکه بو بیمار فی المثل ویران خیمه درومیخی صنمشدر اوجزئی بهانه استر تا آشغه دوشه پس بومرده دن اوتری دریغ کلور دریغ کلور بکا تیغ التنده قصاص واقع اوله امدی بوکه اورمقدن وطوقنمقدن حذر ایلمک لازمدر دیدی (مثنوی) چون نمی تانست کف برخصم زد * عزمش ان شد کش سوی قاضی برد * که ترازوی حقست وکیله اش مخلص ست ازمکر دیو وحیله اش * چونکم صوفی کنی خصم اوزره اورمغه قادر اولمدی یعنی عاقبت اندیش اولدیغندن اول رنجوری دوکمکه جرأت قیلمدی انک عزمی اول اولدیکه اول بیماری قاضی جانبنه ایلته کندیسنه بویله دیدیکه قاضی ترازوی حقدر وانک کیله سیدر دیوله مکرندن قاضی خلاص ایدیجی وانک حیله سندن هم خلاص ایدیجیدر مخلص میمک ضمی ولامک کسریله اوقندیغی اوزره معنی بودر اما میمک فتحیله ولامک فتحی ایله اوقنورسه اول قاضی دیولهٔ مکرندن وانک حیله سندن محل خلاصدر دیمک اولور وخلاصهٔ کلام صوفی قاضی حضورنه واروب محکمه ده حقنی بیماردن طلب ایلمکی اولی کوردی وحسن ظن ایدوب زمانه سنده اولان قاضیلری میزان حق صاندی ودیدی (مثنوی) هست اومقراض احقاد وجدال * قاطع جنگ دوخصم وقیل وقال * دیو درشیشه کند افسون او * فتنها ساکن کند قانون او اول قاضی حقدلرلهٔ وجداللرلهٔ مقراضیدر ایکی خصمک جنکنی وقیل وقالنی قاطعدر احقاد حقدلهٔ جمعیدر حقد کینه دیرلر یعنی حاکم شرع شریف اولان قاضی ناسک کینلرینک وجداللرینک مقراضیدر وایکی خصمک ما بیننده واقع اولان قیل وقالی وجنگ وجدالی قطع ایجیدر انک ماننده افسون اولان کلامی دیوی واهل مکروبوی شیشه یه ایلرنته کم سلیمان نبی علیه السلام بر دیو متمرد اولسه وحددن تجاوز قیلسه فی الحال انی طوتدیروب آنی برشیشه ایچنه قویوب وانک اوزرینه افسون اوقیوب شیشه ایچره انی حبس قیلوردی تا خلق انک شرندن وفساددن امین اولورلردی کذلک حاکم شرع شریف اولان قاضی سلیمان واردیو سیرت وشیطان طبیعت اولان اهل نفس وهوایی زندان ایچره حبس قیلور ویاخود حاکم شرعیله انی مقید ایدوب ضابط اولور اول قاضینک قانونی فتنه لری ساکن ایلر وغوغالری دفع ایدوب اهل فسادی دفع ایلر (مثنوی) چون ترازو دید خصم پرطمع * سرکشی بگذارد وکردد تبع * ور ترازو نیست کرافزون دهیش * از قسم راضی نکردد اکهیش * چونکم پرطمع اولان خصم ترازوی کوره سرکشلکی ترک ایلر وتبع اولور یعنی طمعله درونی پر اولان وبر آخر کمسنه نک حقنی المغه طمع قیلان خصم چونکم ترازوی شریعتی کوره بالضروری اول طمعی قور وشرع شریفه تابع اولور واکر ترازو اولمزایسه اکا کافزون ویره سن قسمدن اکاهلغه راضی اولمز قسم کسر قافله بهره ونصیب معناسنه وفتح قافله بولمک ویمین قیلمق معناسنه دخی کلور بونده بومعنیلرک جمله سی قابلدر وجائز اولور یعنی اکراورتاده ترازو اولمیه اکر اول خصمه کندی حقندن زیاده ویره سن بهره ونصیبندن اول اکاه ایکن ینه راضی اولمز یاخود بر آخر خصمک یمیننده اول اکاه ایکن انک اکا آکاهلغنه راضی اولمز زیرا طمع لابد رضاسنی منع ایلر اما ترازو اولدقده نصکره هرکسه حقنی وزن ایلرپس بهرحال حقنه اکاه اولان خصم بالضروری راضی اولور میزان شرع هم بویله در (مثنوی) هست قاضی رحمت ودفع ستیز * قطرهٔ از بحر عدل رستخیز * قطره کرچه خرد وکونه پا بود لطف آب بحر ازو پیدا بود * قاضی رحمت حق ودفع ستیز اولدی رستخیز بحرینک عدلندن برقطره اولدی دفع بونده دافع معناسنه در عدل عادل معناسنه اولدیغی کبی یعنی عادل قاضی حق تعالینک خلق اوزره رحمتی اولدی وستیز وعنادی محضا دفع ایدیجی اولدی وقیامت کونینک دریای عدلندن برقطره کلدی وبرنمونه اولدی حق تعالی روز رستخیزده اولقدر بین العباد عدل ایلیه که حتی بوینوزلی قیوندن بوینوزمز قیونک حقنی الیوره واصلا برکسه ده برکسه نک حقی قالمیه پس اول دریای عدالتدن بودنیاده اولان قاضیلر فی المثل برقطره وبرنمونه کبی اولدی قطره اکرچه صورتا خرد وکوته پا اولور یعنی اکرچه بودنیاده اولان عادل قاضی صورتا دریای عدله نسبتله کوچک ایاغی قصه اولور اما بحرک آبنک لطافتی اندن پیدا اولور یعنی دریای عدل الهینک لطفی واثری اندن هم ظهوره کلور وبونک عدلنده اولان لطف اول بحر عدالتک کمال لطافتنه دلالت قیلور (مثنوی) از غبار ار پاک داری کله را * تو ز بک قطره ببینی دجله را * غباردن اکر کله یی پاک طوته سن سن برقطره دن دجله یی کوررسن کله پرده یه وچشمک تیره لکنه دیرلر بونده پردهٔ چشم دیمک اولور یعنی اکر غبار جهل وغفلتدن دیدهٔ دلی پاک طوته سن سن برقطره کبی اولان عادل قاضینک وجودندن دجلهٔ عدل حقی کوررسن وفرعدن اصله استدلال قیلورسن وبونمونه دن اول دریای عدل نه کونه اولدیغنی بیلورسن واندن خبردار اولورسن (م ی) جزوها بر حال کلها شاهدست * تا شفق غماز خورشید آمدست * زیرا جزولر کللرک حالنه شاهد اولورتا کم مشرق افتابده اولان شفق خورشیدک غمازی کلمشدر شفق مشرق طرفنده قبل طلوع الشمس ظهور

ایلین

ایلین ومغرب طرفنده بعد غروب الشمس باقی اولان حمرته ویا ضلعغه دخی دیرلرنته کم قبل طلوع افتاب مشرق طرفنده اولان شفق هم افتابک طلوع وظهورینه دلیل اولور وبعد غروب افتاب مغرب طرفنده اولان شفق هم افتابک وجودینه دلالت ایدروندن غماز اولور کذلک قاضی عادل دخی حق تعالینک شمس عدلنه دلالت قیلوروندن غماز اولور (مثنوی) ان قسم بر جسم احمد راند حق * انچه فرمودست کلا والشفق * بوبیت سورهٔ انشقاقده اولان بوآیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی (فلا اقسم بالشفق) لا زایددرلا اقسمک تفسیری جلد اولده طوطی حکایه سنده مرور ایلدی یعنی پس بن شفقه قسم ایلرم وشفق شول حمرته درلرکه افق سماده بعد الغروب ظهور ایدر (واللیل) دخی لیل حقیچون (وماوسق) دخی لیلک جامع وساتر اولدیغی اشیا حقیچون وسق جمع ایتمکه دیرلر استوسقت الابل دیرسن قچن ابلی جمع قیلسک (والقمر اذا اتسق) ودخی قمر حقیچون شول وقتکه مجتمع اوله (لترکبن طبقا عن طبق) ای بنی آدم البته ملاقی وراکب اولورسز حالا بعد حال که مطابق اوله حال ثانی حال اوله شدت عذابده که مراد موتدر وبعد الموت اولان احوالدر دیمشلر بعضیلری طبق طبقه نک جمعیدر طبقه مرتبه یه دیرلر کوبه مناسب اولنده بودر دیمشلر تقدیر کلام ای بنی آدم راکب وملاقی اولورسز مرتبهٔ بعد مرتبهٔ نیجه احواله که بعضسی بعضیسندن ارفع اوله موت وسائر مرتبه لر بعد الموت اولان قیامت ومواطن قیامت اوله (فما لهم لا یؤمنون) فاذا کان کذلک بو احوال مقرر اولیجق بو انسان ایچون نه شی واردرکه یوم قیامته تصدیق ایتمزلر ومعنی بیت اولدر اول قسمی حضرت حق احمد حضرتلرینک جسمی اوزره سوردی اول نسنه یی که کلا والشفق بیورمشدر کلا بونده یا حقا معناسنه اولور ویازایدر دینورکه قرانده فلا اقسم بالشفق درکلا بوقدر کلا بونده انجق تأکید لفظ ووزن ایچون کتورلمش اولور پس شفقدن مراد عند اهل التحقیق حضرت احمد صلی الله علیه وسلمک جسم شریفی اولور شو مناسبتله که شفق خورشیدک وجودینه دلالت قیلدیغی کبی حضرت نبی علیه السلامک جسم لطیفی هم خورشید حقیقتک ذاتنه دلالت ایدیجی اولدی پس حق تعالی حضرتلری بوافق سماده اولان شفقه قسم ایلدیسه اول حضرتک شفق جسم شریفنه مشابه اولدیغیچون قسم ایلمش اولور نته کم ضحی یه قسمی اول حضرتک نور ضمیرینه مشابه اولدیغیچون اولدی وبونک تحقیقی ایکنجی جلدک اوایلنه قریب والضحی نور ضمیر مصطفی بیتنک شرحنده مرور قیلدی انده طلب اولنه (مثنوی) مور بر دانه چرا لرزان بدی * کر ازان یک دانه خرمن دان بدی * مور دانه اوزره نیچون لرزان اولوردی اکر اول بر دانه دن خرمن دان اولیدی موردن مراد عدالت جو اولان انسان ودانه دن مراد بودنیاده اولان عادل قاضینک عدلی وخرمن داندن مراد معدن معدلت اولان عدل الهی اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولورکه مور ضعیف کبی اولان انسان قاضیلرک وجودنده اولان دانهٔ عدالت اوزره نیچون لرزان اولوردی وندن اوتری بردانه قدر عدله طمع قیلوردی اکر اول بردانه قدر عدلدن خرمن عدلی بلیجی اولیدی اول دانهٔ عدل برعظیم خرمندن ایدیکنی بلیدی ودانه دن خرمنه استدلال قیلیدی اصلا دانه قدر اولان عدله تعلق قیلمزدی وملتفت اولمزدی بلکه اول دانه قدر عدلدن تجاوز ایدوب خرمنکاه عدله متوجه اولوردی ومرادنی هرنه ایسه اندن طلب قیلوردی (مثنوی) بر سر حرف آ که صوفی بی دلست * در مکافات جفا مستعجلست) بوکونه معارف سویلمکدن ای مولانا رجوع ایدوب حرفک طرفنه کل که صوفی بی دلدر جفانک مکافاتنده مستعجلدر بو بیتده تجرید قاعده سی واردر تجرید اکا دیرلرکه برکمسه کندیسنی بر آخر شخص منزله سنده تنزیل ایدوب اکا خطاب ایلیه نته کم بو بیتده دریعنی ای مولانا بوقلیلی کثیره استدلال ایلمک وبو تقدیم اولنان سوزلر کبی سوز سویلمک سمتندن رجوع ایدوب صوفینک حالنه مناسب اولان حرف وکلامی سویلمک جانبنه کل که صوفی بی دلدر وانک کوکلی کندی ضبطنده دکلدر کندیسنه واقع اولان قفا وجفانک مکافاتنده اول صوفی استعجال ایدیجیدر وخرمنی قیوب دانه جانبنه کیدیجیدر وحقنی بودنیاده المغه سعی ایدیجیدر (مثنوی) ای توکرده ظلمها چون خوشدلی * از تقاضای مکافی غافلی) یا فراموشت شدست ان کردهات * که فرو اویخت غفلت پردهات * ای سن ظلملر ایلمشسن نیجه خوشدلسن مکافینک تقاضاسندن غافلسن یاخود اوسنک ایشلرک سکا فراموش اولمشدر که غفلت سکا پرده لر اصدی کرد کاف عربینک کسریله کردارلفظندن مخففدر ایش معناسنه درا کا متصل اولان ها علامت جمعدر تا خطاب ایچوندر وتوضیح معنی بودر ای فلان کمسه سندخی بودنیاده نیجه ظلملر قیلمشسن ونیجه مظلوملره ستم وجفا ایلمشسن نیچون خوشدلسن مکافی اولان مظلومک تقاضاسندن مکر غافلسن اکر مکافات طلب ایلین مظلومک تقاضاسندن غافل اولمیدک بو ظلملری ایتدیککدنصکره خوشدل اولمزدک وقلبکی غافل قیلمزدک مصرع ثانی استفهام اولمق هم وجه در بو تقدیر اوزره معنی ای ظلملری ایلین کمسه نیچون خوشدلسن مکافینک تقاضاسندن غافلمیسن یاخود اول سنک ظلملرک سکا فراموشمی اولدیکه غفلت سنک ایله اول ایشلر ما بیننه پرده لر اصدی انکیچون

اول ایتدیکك ایشلرك کامنسی اولدی حق خوشدل اولدی وانك استحلالندن فراغت قیلدك (مثنوی) کرنه
خصمیهاسی اندرقفات * جرم کردون رشك بردی برصفات * لیك محبوسی برای ان حقوق * اندك اندك عذرمی خواه
ازعقوق * تا بیکارت نکیرد محتسب * آب خود روشن کن اکنون یا محب * اکرسنك قفاکده خصملر اولمیدی کردون
جرمی سنك صفاك اوزره رشك ایلمیدی لیکن اول حقوقدن اوتری محبوسسن ازجق ازجق عقوقدن اوتری عذراسته
تاکم محتسب سنی براوغوردن طوتمیه ای محب کندی صویکی شمدی روشن ایله یعنی ای ظالم اولان وای خلقه جور
وستم قیلان اکرسنك قفاکده خصملر اولمیدی وسندن انلر طلب حقوق قیلمییدی کردونك ذاتی سنك صفوتك اوزره
رشك وغبطه ایلردی واسان حالله نولیدی بنم دخی حالم وصفام شو جور وجفا کدرندن پاك اولان مؤمنك صفاسی کبی
اولیدی دیو سویلردی ولیکن سن اول حقوق عباددن اوتری بو دنیاده ورطات نفسانیه وقیودات جسمانیه ده محبوس
سن ازجق ازجق اول اشلدیکك عقوقدن اوتری عذردیله واکر حقوق صاحبی حاضر ایسه واندن استحلال ایلمك ممکن
ایسه استحلال ایله والا توبه واستغفار ایله وحضرت حقدن عفو ومغفرت طلب ایلیوب الهی تبت ورجعت دیو سویله
تاکم اول احسان ایدیجی امر ونهی ایدیجی پادشه سنی بردفعه ده طوتمیه وبراوغوردن سنی مؤاخذه ایتمیه ای محب
عفو ورحمت لازم اولان بودرکه شمدی بو دنیاده کندی اب روحکی وجوی وجودیکی کدورات مظالمه دن روشن وپاك ایله
والا صکره نادم اولورسن وعذابه کرفتار کلورسن * رفتن صوفی بسوی آن سیلی زنش وبردن اورا برقاضی (م ی) رفت
صوفی سوی ان سیلی زنش * دست زد چون مدعی در دامنش) اندر آوردش برقاضی کشان) کین خراد باررا برخرنشان
یا بزخم دره اوراده جزا * انچنانکه رأی تو بیند سزا * کانکه اززجر تو میرد در دمار) برتو تاوان نیست ان باشد جبار
صوفی اول کندینك سیلی زنی جانبنه کتدی مدعی کبی اول سله اوران رنجورك دامننه ال اوردی اول رنجوری چکه رك
قاضینك قتنه کتوردی بویله دیو که بو اداباره متعلق اولان خری خر اوزره اوتورت یعنی بو مدبر اولان اشکی براشك اوزره
نصب ایدوب شهر ایچره بونی تشهیر ایت دیدی یاخود دره زخمیله اکا جزا ویر یعنی قمچیله اکا اوروب جزا ویرانچلین که سنك
رأیك سزا کورروا کالایق اولان حده نقدر ایسه آنی یلوردره دالك کسریله طوره دیدکاریدر بونده قمچی اولور زیرا اول
کمسه که دمار وانتقام وقتنده سنك زجرکدن اولورو سنك ضربکدن هلاك اولوربو دخی وجه درزیرا اول کمسه که سنك
زجرکدن وقهرکدن هلاك اولمقده اولورسنك اوزریکه اودك اولمز اول جبار اولور جبار جیمك ضمیله هدر ولغو معناسنه در
یعنی ای قاضی برکمسه که سنك ضربك التنده اوله سنك اوزریکه اندن دیت لازم کلمز انك قانی لغو وهدر اولوردیدی (م ی
در حد وتعزیر قاضی هرکه مرد * نیست برقاضی ضمان کو نیست خرد * نائب حقست وسایهٔ عدل حق) آیینهٔ
هر مستحق ومستحق * کو ادب ازبهر مظلومی کند * نی برای عرض وخشم ودخل خود * قاضینك حد وتعزیرنده
هر شول کمسه که اولدی قاضی اوزره ضمان یوقدر زیرا اول خرد وحقیر دکلدر یعنی مثلا برکمسه یه شرعا حد لازم کلسه
ویاخود تعزیر لازم کلسه وقاضی اول کمسه یه حد اورمق بیورسه ویاخود تعزیر قیلسه واول کمسه قاضینك حدی
التنده ویاخود تعزیری آلتنده اولسه قاضی اوزره اندن ضمان ودیت لازم کلمز زیرا اول قاضی صغیر وحقیر دکلدر بلکه
انك مرتبه سی شریف وعالیدر اول قاضی نائب حقدر وسایهٔ عدل حقدر هر مستحقك وهر مستحقك آیینه سیدر
اولکی مستحق کسر حائله اسم فاعل صیغه سی اوزره حق طلب ایدیجی معناسنه در وایکنجی مستحق فتح حائله اسم
مفعول صیغه سی اوزره حق طلب اولنمش معناسنه در یعنی قاضینك مرتبه سی وقاضی حقیر وصغیر دکلدر انکیچونکه
قاضی بریوزنده حق تعالینك نائبی وخلیفه سیدر وحق تعالینك عدلنك سایه سیدر هر حق طلب ایلین مدعینك وحق
طلب اولنمش مدعی علیهك آیینه سیدرکه ایکیسنك یله صورت حالی انده نمایان اولور وشکل دعوالری انك مرآت علمنده
ظهوره کلوراندن صکره دعوی شرعا هرنه اقتضی ایدرسه اکا کوره حکم قیلورکه اول قاضی ادبی مظلوملقدن اوتری
ایلر عرضدن وخشمدن اوتری وکندی دخلندن اوتری ایلمز عرض بوندن کسر عینله اوقنسه ده جائزوفتح عینله اوقنسه
دخی جائزدر کسر عینله اوقنورسه عرض نفس وحسد ووقار معناسنه اولور وفتح عینله اوقنورسه متاع معناسنه در
یعنی قاضی اوزره انکیچون ضمان ودیت لازم کلمزکه اول قاضی برکمسه یه اکر تأدیب ایلسه برآخر کمسه نك
مظلوملغندن اوتری تأدیب ایلر کندی وقارندن ونفسندن اوتری تأدیب ایلمز وکذلك غضب نفسندن اوتری
وکندینك دخل ونفعندن اوتری هم تأدیب ایلمز پس بو تقدیرا اوزره اکر اول قاضی برکمسه یی حدیا تعزیر التنده اولدرسه
اکا دیت وضمان لازم کلمز اما اکر عرض ووقارندن اوتری یامتاع دنیویدن اوتری ویاغضب نفسانیدن ویاخود دخل
ونفع جسمانیدن اوتری اکر برکمسه یی دوکسه واول کمسه انك کوتککی التنده اولسه اکا دخی دیت لازم کلور وبو بیتك
مفهوم مخالفه سی بو معنایی افاده ایلر (مثنوی) چون برای حق وروز آجله ست * کرخطایی شد دیت برعاقله ست

چونکم قاضی حقدن اوتری وروز آجله دن اوتری قاضیدر اکر برخطا واقع اولدیسه دیت عاقله اوزره در روز آجله دن
مراد روز قیامتدر یعنی چونکم قاضی حضرت حقك امرندن ورضاسندن اوتری وروز قیامتده خیر وثواب بولمقدن
اوتری قاضیدر اکر انك کوتککی التنده برخطا واقع اولسه ودوکدیکی کمسه اولسه قاضی اوزره دیت لازم کلمز بلکه دیت
عاقله اوزره لازم اولور عاقله نك تحقیقی وخطا ایله اولن مقتولك دیتنك عاقله اوزره لازم اولنلك شرحی اوچنجی دفترده کواه
دادن دست وپاسر خنده (کرخطا کشتم دیت برعاقله ست) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر بو مسئله انده طلب اولنه
(مثنوی) انکه بهر خود زند او ضامنست * وانکه بهر حق زند او آمنست * اول کمسه که کندیدن اوتری اورر او ضامندر
واول کمسه که حقدن اوتری اورر او امیندر یعنی اول کمسه که برکمسه یه کندی نفسندن اوتری ومقتضای جسمندن اوتری
اورر اکر اول کمسه اولورسه ضارب اولان ضامن اولور واوزرینه دیت لازم کلور اکر قاضی ایسه ده قاضینك اوزرینه دیت
لازم کلدیکی حکم شرعی اوزره بی غرض اوردیغی ایچوندر اکر انده دخی غرض نفسانی اولسه سائر خلقه شرعا هرنه
لازم کلورسه اکا دخی اول لازم اولور اما اول کمسه که برکمسه یه حضرت حقدن اوتری اورر وانك امرنی یرینه کتوررا اول
کمسه امیندر اکر قاضی دکل ایسه ده زیرا امر حق اوزره برای رضای الهی برکمسه یی اولدرسه اکا اصلا ضمان ودیت
لازم کلمز بلکه مثاب اولور ومؤاخذهٔ شرعیه دن هم امان بولور پس کندی نفسندن اوتری اولدیرنه دیت لازم اولدیغی
وحضرت حقدن اوتری اولدیرنه دیت وضمان لازم اولمدیغی کبی تعلیم ایلمکدن اوتری بو مسئله یی بو بیتلرله بیان ایدوب
بیورورلر (مثنوی) کرپدر زد مر پسررا او بمرد * آن پدررا خونبها باید شمرد * زانکه او ازبهر کار خویش زد * خدمت او
هست واجب بر ولد) فرضا اکر پدر پسرینه اورسه اول پسر اولسه اول پدره خونبها صایمق کرکدر یعنی بربابا کندی اوغلنی
دوکسه وانك اوغلی اولسه انك باباسنه کندی اوغلندن اوتری دیت ویرمك لازم اولور اندن اوتریکه اول پدر پسرنی
کندی کارندن اوتری اوردی اول پدرك خدمتی ولد اوزره واجبدر یعنی باباتك کندی اوغلندن اوتری قان بها ویرمسنه
علت وسبب اولدر انکیچون انك اوزرینه دیت لازم کلور قال صاحب النقایه رجل ضرب امرأته فی ادب فماتت فعلیه
الدیة والکفارة وکذا الاب والوصی فی الولد الصغیر عند ابی حنیفة رحمة الله علیه مذهب ابو حنیفه رحمة الله علیه بودر
اکر بابا کندی اوغلنی تأدیب ایچون وتعلیم قرآن ایچون ضرب ایلسه وانك اول ضربندن اولسه بابا ضامن اولور کما قال
فی القدوری الاب او الوصی اذا ضربه للتأدیب فمات ضمنا عند ابی حنیفة رحمة الله علیه خلافا لهما وجامع اصغرده دخی
بویله دیرکه اذا ضرب الاب ابنه علی تعلیم القرآن او الادب فمات قال ابو حنیفة علیه الدیة ولا یرثه وقال ابو یوسف ومحمد
رحمة الله علیهما یرثه ولا شیء علیه (مثنوی چون معلم زد صبی راشد تلف) برمعلم نیست چیزی لا تخف) کان معلم نائب
افتاد وامین * هر امین راهست حکمش همچنین * نیست واجب خدمت استا بر او * پس نبود استا بزجرش کارجو
چونکم معلم برکودکه اوره واول صبی اوله وتلف اوله معلم اوزره برشیء لازم اولمز واکا ضمان لازم کلمز سن قورقمه زیرا اول
معلم معنیده نائب حق اولدی وامین اولدی هر امینك حکمی هم بونچلین اولدی یعنی هر امین ایچون اول امینك حکمی
هم بو معلمك حکمی کبی اولدی برکمسه یی امین اتخاذ ایدوب برشیء اکا امانت قوسه واول شیء اول امینده تلف
اولسه اول امینه ضمان لازم کلمز کذلك استاد ومعلم هم امینلردرچون برطفلی باباسی اذنیله دوکسه واول طفل اولسه
ضمان لازم کلمز کما قال صاحب النقایه والمعلم اذا ضرب الصبی باذن ابیه فمات لم یضمن ومعلمك ضامن اولمدیغنه اصل سبب
اولدرکه استادك خدمتی اول صبینك اوزرینه واجب ولازم دکلدر والدك خدمتی کندی ولدینك اوزرینه واجب اولدیغی
کبی بلکه شاکردك استادنه خدمتی مستحبات تدندر پس استاد اول شاکردینه زجرا تمکله کارجو اولمدی یعنی استادك
شاکردنه زجر وتأدیب ایلمسی اندن کندی نفسی ایچون کاراستیجی اولمدی بلکه اول صبی یه اورمسی ینه صبی یه نفع
اولمقدن اوتری اولدی پس مابینده غرض نفسانی اولمدیغیچون اکا ضمان لازم کلدی وبو مصرعدن منفهم اولان
اولدرکه اکر استاد هم کندی کارندن اوتری شاکردنه اورسه وتأدیب وتعظیم ایچون اورمسه اکا هم دیت لازم اولوردیمکی
اشعار قیلور کذلك بابا دخی کندی اوغلنه شرعا لازم اولان حدی اورسه واوغلی اول ضرب التنده اولسه اکا هم دیت
لازم کلمز نته کم حضرت عمر رضی الله عنه کندی اوغلنه حد خمری اوردی واوغلی حد تمام اولمزدن اول اولدی حدك
باقیسنی انك میتنه اوردی ینه حضرت عمر رضی الله عنهه دیت لازم کلمدی پس بوندن حصه ونتیجه بو اولدیکه
هرکمسه که الله ایچون کار ایلیه بهر حال اکا مؤاخذه کلمز اما الله امریله کار قیلمین وامر حق اوزره ضارب اولمین وقتل قیلمین
کمسه یه بهر حال عتاب وارد اولور ودیت لازم کلور (م ی) ور پدر زد او برای خود زدست) لاجرم از خونبها دادن نرست
واکر پدر اوغلنه اوردی ایسه کندی نفسندن اوتری اورمشدر لاجرم خونبها ویرمکلکدن اوقورتلمدی وبو بیتلرده
واقع اولان مسئله اکثره بناءً در اکثریا بابا اوغلی کندی خدمتندن وکارندن اوتری دوکر بو اجلدن انك اوزرینه اوغلی

اولدردكده خونبها لازم كلورا كربابادخى اوغلنى كندى كارى ايچون دوكسه بلكه باتأديبدن اوترى وياتعليم قرآندن
اوترى معتاد اوزره دوكسه وانك اوغلى اولسه عند الامامين اكا ديت لازم كلمز اما معلم دخى اكر كندى كارى ايچون
وكندينك مرادى ايچون دوكسه واول شاكرد اولسه اكا هم ديت لازم كلور پس بوجهه‌دن مقصود بى خود اولمق
وكارى حضرت حق ايچون قيلمق اولور (م ى) پس خودى را سپر براى ذوالفقار * بيخودى شو فانئ درويش وار *
چون شدى بيخود هر انچه تو كنى * ما رميت اذ رميت ايمنى) آن ضمان برحق بودنى براسين) هست تفصيلش بفقه اندر
مبين) چونكم كندبلكله اولان ضرب وقتل ايچون شرعا مؤاخذه لازم كلدى ايسه پس اى ذوالفقار كبى قاطع اولان
كند بلكك باشنه كس يعنى كندى نفسكك مراد ومقتضاسى اوزره كار وعمل قيلمغى ونفسكدن تيغ حكمى قطع ايدوب
ازاله ايله درويش واربر بيخود وفانى اول يعنى بر بيخود وبى وجود درويش نيجه فانى وبيخود ايسه سن هم بى وجود اولوب
فانى وبيخود اول ومقتضاى نفسانيتى كندكدن نفى وازاله قيل چونكم سن بى خود اوله‌سن ومقتضاى نفسكى فانى
قيله‌سن هرنه‌يى كه امر حق اوزره سن ايليه‌سن ما رميت اذ رميت موجبنجه ايمنسن بومصرع سورهٔ انفالده اولان
آيته اشارتدر وبو آيتك تفسيرى جلد اولك اوايلنه قريب وزير حكايه‌سنده مرور ايلمشدر يعنى چونكم سن بى وجود
وفانى اوله‌سن هرنه‌يى كه سن ايشلرايسك حقيقتده انك فاعلى حضرت حق اولورسنك وجودك حضرت حقه بر آلت
اولورسن (وما رميت اذ رميت ولكن الله رمى) آيتنك مفهوم ومنه مظهر اولورسن وعتاب الهيدن ومؤاخذهٔ شرعيدن
نجات وامان بولورسن اول ضمان بو تقديرجه امين اوزره اولمز حق اوزره اولور زيرا امين آلت حق ونائب الهى اولور
واول امينه‌دن ظهور ايلين حقيقتده حضرت حقدن ظهور ايلر انكچون امين الله اولان كسه‌دن برقتل صادر اولسه
انك ضمانى حق الله اولان بيت المالدن لازم كلور بو مسئله‌نك تفصيلى وتحقيقى فقهه متعلق اولان كتابلر ايچره بيان
اولنمشدر مبين ميمك فتحى وبانك كسريله متين وزننده اسم مفعولدر بان بيبين دن بيان اولنمش معناسنه اكرچه ضم ميمله
افعال بابندن اسم فاعل صيغه‌سى اوزره اوقنسه دخى جائزدر لكن اولكى معنى انسب واوليدر (مثنوى) هردكانى
راست سودايى دكر * مثنوى دكان فقرست اى پسر) هر بردكان ايچون برآخر سودا واردر اى پسر مثنوئ شريف فقر
دكانيدر يعنى بوذكر اولنان مسائلك تفصيلا بونده بيان اولنمسنه سبب وعلت اولدر كه هر بردكان ايچون بر صنعت
اولديغى كبى هر برفن ايچون هم بركتاب واردر مثلا مسائل كلاميه‌نك دكانى كلام كتابلرى ومسائل اصوليه‌نك دكانى
اصول كتابلرى ومسائل فقهيه‌نك دكانى فروع كتابلريدر اما مثنوئ شريف فقر وفنا دكانيدر بونده مسئلهٔ فنا وبقا
واردر وبو مسئلهٔ فنا وبقانك طالبلرى فقرادر بو كتاب شريف اصلنده فقر وفنا علمنى مبين اولور وفقر وفنا علمنى استين
بو مثنوى دكاننده بولور (مثنوى) دردكان كفشكر چرمست خوب) قالب كفشست اكربينى تو چوب) پيش قزازان
قزوادكن بود * بهر كز باشد اكر آهن بود * كفشكرلك دكاننده خوب چرم واردر اكرسن انده چوب كوررسن اول قالب
كفشدر قزازلر اوكنده قزوادكن اولور اكرانلرك دكاننده آهن اولورسه كزدن اوترى اولور كز كاف عربينك فتحيله تركجه
ارشون ديدكلريدر كه آنكله بزازلر بز اوچرلر ادكن دكن دندردكن شول لونه ديرلركه سياهه مائل اوله مثلا مسكى
وسنجاب رنكلرى كبى وادكن ثياب وقما شدن رنكى سياهه مائل اولان شيئلر اولور قز خام ابريشمه ديرلر وبو توضيح معنى
بويله ديمك اولور كه بردكانده آلات واسبابدن بعض شيئلر بولنمق اول دكانك انواع صنايعدن برنوع صنعته مخصوص
اولمسنى منع ايلمز نته كم بشمقجى دكاننده غالبا خوب كون وسختيان اولور اكر دكان كفشكرده سن چوب پاره كوررسن
ايسك اول قالب كفشدر وكفش دوزمكه آلت اولان شيئلردر وكذلك قزازلر دكاننده خام ايپك وسياهه مائل اولان
رنكارده ابريشملر وقماشلر اولورا كرقزازلر دكاننده آهن قسمندن برنسنه اولورسه اندازه‌دن اوترى اولور پس براهل
صنعتك التى اهل حرفتدن برينك دكاننده بولنمق واكا آلت اولمق اول نوعى كندى طرزندن وصنعتندن اخراج ايلمز كذلك
هر برفنده تصنيف اولنان كتابده انواع فنوندن برنيجه مسئله بولنسه اول كتابى اول نوع فندن اخراج ايلمز مثلا فقه
كتابلرنده دخى تفسيردن وحديثدن ومناسبتله بعض عقلى ونقلى كلام ايراد اولنمقدن خالى اولمز ومناسبتله بو كونه
شيئلر ايراد ايلمك اول كتابى اول فندن اخراج ايلمز پس بومثنوئ شريفده دخى انواع علوم وفنوندن مناسبتله ذكر
اولنسه ونيجه كلمات نقل قيلنسه بوكتاب شريفك دكان وحدت اولمسنه وفقر وفنا علمنى بيان قيلمسنه مانع اولمز (مثنوى
مثنوئ ما دكان وحدتست * غير واحد هرچه بينى آن بتست) بزم مثنوى‌مز فى الحقيقه دكان وحدتدر واحددن غيرى
هرنه‌يى كه كوره‌سن اول بتدر يعنى بزم مثنوى‌مز حد ذاتنده وحدت مطلقه اسرارنك دكانى وعلوم لدنيه ومعارف
يقينيه‌نك دكانيدر وبو كتاب شريفك ايچنده واحد حقيقينك اسرارندن غيرى وتوحيد الهينك كفتارندن ما عدا اشول
كفتاريكه كوره‌سن اول كفتار فى المثل بعض كسه‌لرك بو كلامه باش قومسندن اوترى بتدر وبونى اوقومسندن اوترى

براى مصلحت اول بر التدر بو خصه اول دكلدر كه علم توحيددن غيرى اولان كلمات وحكايات وضروب امثال وعبارات
واستعارات بونده اصالة ذكر اولنمش اوله بلكه وحدت مطلقه‌نك علمندن غيرى هرنقدر علم ومسئله ذكر اولنديسه
اول علمره مائل اولان واول فنلره روز وشب سرفرو قيلان طائفه‌نك بو علمه باش قومسندن وسرفرو ايلمسندن اوتريدر
(مثنوى) بت ستودن بهر دام عامه را * همچنان دان كالغرانيق العلى * خواند شد در سورهٔ والنجم زود * ليك آن فتنه
بد از سوره نبود * جمله كفار آن زمان ساجد شدند * هم سرى بود آنكه سر بر در زدند * بو ابيات ثلاثه اولا بو مقدمه‌يى
بيلمكه موقوفدر اول مقدمه بودر سورهٔ نجم نازل اولدقده سيد الانام عليه الصلوة والسلام حضرتلرى اول سورهٔ
شريفه‌يى مسجد حرمده جمعيت كثيره ما بينده تلاوت ايلديلر كه اول جمعيتده هم مؤمنلر وهم بت پرست كافرلر
وار ايديكه حضرت رسول عليه السلامه قولق اوروب اندن صادر اولان كلام شريفى استماع ايدرلردى چونكم اول
حضرت اول سورهٔ شريفه‌يى ابتداسندن تلاوت ايدوب (افرأيتم اللات والعزى ومنات الثالثة الاخرى) آيتنه كلدى
برزمان توقف قيلدى فى الحال شيطان اول حضرتك قرائته برسبيل وسوسه تلك الغرانيق العلى فان شفاعتهن لترتجى
كلامنى القا وادخال ايلدى واول حضرتك لسانى طرفندن بو كلام فتنه انكيزى كفار استماع ايلدكلرنده بلى حقيقت حال
بودركور حق تعالى حضرتلرى كندى كلامنده بزم بتلريمزى مدح ايلمشدر ديديلر ومسرور وشاد اولديلر چونكم سورهٔ
شريفه‌نك اخرنه دلك اول حضرت اوقودى بو سورهٔ شريفه‌نك آخرنده واقع اولان سجده آيتندن اوترى احد وصمد
اولان خدايه سجده قيلديلر مؤمنلر هم جميعا سجده ايلديلر وكافرلر هم انده نقدر وار ايسه بو جمله ايله سجده ايدوب
كندى بتلرندن اوترى اول خدايه باش قوديلر وسجده قيلديلر پس حضرت جبريل عليه السلام اوحينده نازل اولدى
وحقيقت حالى اول حضرته اعلام قيلدى حضرت نبى مكرم صلى الله عليه وسلم بو حالدن محزون اولدى وقلب
شريفلرينه عظيم خوف كلدى پس حق تعالى حضرتلرى اول حضرته تسليه ويرمكدن اوترى سورهٔ حجده اولان
بو آيت كريمه‌يى انزال قيلدى (وما ارسلنا من قبلك من رسول) يا محمد بز ارسال ايلمدك سندن اول رسوللردن بر رسولى
ولا نبى) وانبيادن برنبى رسول الله نبينك ما بيننده فرق اولدر كه رسول صاحب شريعت اولندرونبى رسولك شرعنه تابع
اوله وياخود رسول اولدر كه اكا كتاب منزل اوله وملك نازل اوله ونبى اولدر كه كتابى اولميه لكن الهام اوله يا واقعه‌ده يا قلبنه
پس عموم وخصوص اولور ما بينلرنده (الا اذا تمنى) الا انجق برشى تمنى ايده‌لردى ويا تلاوت ايده‌لردى (القى الشيطان
فى امنيته) مقصود ومرادايلديكى شيئده شيطان اكا القا ايدردى (فينسخ الله ما يلقى الشيطان) پس حق تعالى باطل
وزائل قيلر شيطانك القا ايلديكنى واكا مائل قيلدرمز (ثم يحكم الله اياته) اندنصكره محكم قيلر الله تعالى اياتنى
واثبات ايلر دلائل وبيناتنى (والله عليم حكيم) الله تعالى عليمدر احوال خلقه وهرنه ايشلرسه حكمت اوزره‌در
وفى هذه الاية دلالة على جواز السهو على الانبياء وتطرق الوسوسة ليجعل الله تاكم حق تعالى قيله (ما يلقى الشيطان فتنة
شيطان القا ايلديكى شيئى آزمايش وامتحان (للذين فى قلوبهم مرض) اول كسلر ايچون كه قلبلرنده ريب وشك
وشبهه واردر چونكم بو مقدمه معلومك اولدى پس معناى اياته كلم معناى بيت اول اولدر كه بتى عامه‌نك دامندن
وصيدندن اوترى اوككلكى انجلين بيل كه الغرانيق العلى دروغ غرانيق غرنوقك جمعيدر غرنوق كسر غينله وفتح نونله
بويى اوزون صوقوشنه ديرلر وبعضلر قره قوشه دخى غرنوق ديمشلر بونده غرانيقدن مراد عالى كردن اولان صنملر اولور كه
انلردن شفاعت رجا اولنوروبت پرستلرده انلره عبادت وخدمتلر قيلورردى ومعناى بيت ثانى اولدر كه حضرت نبى عليه
السلام اول تلك الغرانيق العلى فان شفاعتهن لترتجى كلامنى ومنات الثالثة الاخرى آيتندنصكره اوقودى على الفور
وليكن بو كلام فتنه ايدى سوره‌دن دكل ايدى بلكه شيطانك القاسندن ايدى بعض كسه‌لر تأدب ايدوب بو كلامى شيطان
اول حضرتك صوتنه مشابه كفار طرفنه القا ايلدى ديمشلردر اما اكثرلك قولى بودركه شيطان وسوسه طريقيله اول
حضرتك صوت شريفنه بو سوزى القا ايلدى واول حضرت طرفندن بو سوزى فى الحال سويلدى ديمشلردر
حضرت مولانانك خوانده شد در سورهٔ والنجم زود ديملرى هم بو معنايى مؤيد اولور ومعناى بيت ثالث اولدر كه
چونكم اول حضرتك لسانى طرفندن بو كلام صادر اولدى وسوره اخر اولدقده اول حضرت مؤمنلر ايله حضرت
خدايه سجده قيلدى جمله كفار اول زمانده ساجد اولديلر واول حضرته موافقت قيلديلر هم برسر ايدى اولكه سرلرينى
درحقه اورديلر واول حينده دركاه حقه مؤمنلر كبى باش قويوب ساجد اولديلر واول كافرلرك ظن غالبى بو ايديكه
حضرت رسول اكرم عليه السلام تلك الغرانيق العلى ديمكله انلرك بتلرينى مدح قيلمش اوله وانلرك مدحنى تأكيد قيله
بلكه اول حضرتك لسانى طرفندن بو كونه كلامك صادر اولمسنده هم برسر وبر حكمت وار ايدى جمله اسرار وحكمتدن
برى بودر كه انلر بو كلام واسطه‌سيله اول حينده مؤمنلر كبى باش قوديلر وجمله‌يه موافقت قيلديلر پس بو ابيات ثلاثه‌نك

محصول ومآلی بویله دیمك اولدیكه بو مثنوی شریف اسرار توحیدلك كانی وعلم وحدت مطلقه نك دكانیدر بونده واحد
حقیقینك ذاتنه وصفاتنه متعلق اولان علم واردر وواحد حقیقیدن غیری بو كتابده هزلیاتدن وضروب امثال وقصص
وحكایاتدن وعبارات واستعاراتدن هرنه یكه كوره سن اول بعض كمسه لرك بو علمه باش قومسندن وسرفرو قیلمسندن
اوتری دینلمشدر بونلرهم معنیده بتلر كبیدر بو كونه بتلری عامه دن اوتری مدح قیلمق وانلرك سرفرو ایلمسندن اوتری
بو كتاب شریفه واحد حقیقینك سرندن وعلمندن غیری كلماتی ایراد ایلمك وسویلمك همان تلك الغرانیق العلی كلامی
كبی یلكه حضرت نبی علیه السلامك لسانی طرفندن بو كلام ظهوره كلدی كذلك بو كتاب شریفده مذكور اولان
علم وحدت وسر احدیتدن غیریسی تلك الغرانیق العلی قبیلندن بیل وموحد اولوب بو ذكر اولنان علمردن مقصود
نه ایدوكنه عالم اول دیمك اولور (مثنوی) بعد ازین حرفیست پیچاپیچ ودور * باسلیمان باش ودیوانرا مشور) بوندنصكره
پیچاپیچ ودور بر حرف واردر سن سلیمان علیه السلام ایله اول دیولری قارشدرمه حرفدن مراد بونده كلام اولسه ده جائز
وطرف اولمق دخی جائزدر پیچاپیچ معقد ومشكل معناسنه دردور عمیق معناسنه در مشور قرشدرمه وتحریك ایتمه
معناسنه در مصرع ثانیده واقع اولان خطاب تجرید قاعده سی اوزره كندی وجود شریفلرینه اولمقده جائز وحسام
الدین افندی یه اولسه ده جائز اولور وبو كلامك وحرف عظیمك ذكر اولنمسی طالب اولان كمسه یه اولسه دخی جائزدر پس
خلاصهٔ كلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور كه بو ذكر اولنان نكات واسراردنصكره بر عظیم حرف وكفتار دخی واردر كه
اول كفتارك معقد ومشكل وعقله آنك فهمی بعید وحد ذاتنده اول كلام عمیقدر ای طالب سر الهی سن همان
سلیمان علیه السلام حقیقی ایله اول دیو سیرت وعفریت طبیعت اولان طائفه یی اول حرف عظیمك سویلنمسی سببیله
تحریك ایتمه كه انلرك اول حرف عظیمی استماع ایلمكه لایق كوشلری وحرف عظیمك سرنی فهم ایلمكه مستعد هوشلری
یوقدر ولهذا اول پیچاپیچ اولان كلام عظیم اكر سویلمك لازم كلسه سلیمان زمان ایله اولان اصحاب عرفاندن غیریسی
انی فهم ایلمزلر دیو كبی حركته كله لر وكبر وعنادلرینی وانكار وفسادلرینی اظهار قیله لر پس اول فهمدن دور اولان
حرفی سویلمك اولی اولور وقاضی وصوفینك حكایتنه رجوع ایدوب انلرك حالنی وماجراسنی نقل ایلمك طالب اولنلر
ایچون انفع كورلدیمك اولور * رجوع حكایت صوفی وقاضی (مثنوی) هین حدیث صوفی وقاضی بیار * وان ستمكار
ضعیف زارزار * كفت قاضی ثبت العرش ای پسر * تا بر و نقشی كنم از خیر وشر * كو زننده كو محل انتقام * این خیالی
كشته است اندر سقام * تیز اول ای مولانا قاضینك وصوفینك حدیثنی كتور واول زار زار اولان ستمكارك یعنی
صوفیٔ دردمنده طبانچه اوران ظالم بیمارك حدیثنی دخی نطق وبیانه كتور وتحقیق وتقریر ایلمك مرتبه سنه یتور
چونكم صوفی كندوسنه سیلی زن اولان كمسه یی قاضینك حضورنه كتوردی واندن شكایت ایلدی بو ظالم بن بی كناهه
بر طبانچه اوردی بنم حقمی ای نائب الهی بوندن الیویر دیو سویلدی قاضی اول صوفی یه خطاب ایدوب دیدی
ای پسر عرشی ثابت ایله تاكم انك اوزرینه خیردن وشردن بر نقش ایلیم یعنی ای اوغل بین الناس مشهور ومتعارف
اولان امثالدندر كه ثبت العرش ثم النقش دیرلر یعنی سقفی ثابت ایله اندنصكره اكا نقش ایله نقش سقفله قائم اولور مادامكه
محل نقش اولان سقف ثابت اولمیه اكا نقش ایلمك ممكن دكل اولور بو مقرردر كه محل نقش اولان سقف ثابت اولمینجه
نقاش اكا نقش ایلیه مز كذلك خیردن وشردن ونفعدن وضرردن اولان حكم نقش عرش قبیلندندر لابد بر محله
محتاجدر كه انكله قائم اوله پس سن اولا محكوم علیه اولمغه لایق بر محل اثبات ایله تا بن خیردن وشردن انك اوزرینه
شرعا نه لازم كلورسه حكم ایلیم دیدی قنی اوریجی قنی محل انتقام بو بیمار سقامتده بر خیال اولمشدر یعنی ای صوفی
سنك خصم اتخاذ ایلدیكك كمسه خسته لكده بر خیال كبی ضعیف ونحیف اولمشدر حتی محل انتقام اولمقدن كذر
قیلمشدر قنی سكا اوریجی وقنی انتقام محلی بر خصم كه تا بن اندن سنك حقكی الیویرم وحكم شرعی اجرا ایلیم (مثنوی)
شرع بهر زندگان واغنیاست * شرع بر اصحاب كورستان كجاست * آن كروهی كز فقیری بی سرند * صد جهت
از مردكان فانی ترند * مرده از یك روست فانی در كزند * صوفیان از صد جهت فانی شدند * ای صوفی شرع زنده لردن
واغنیادن اوتریدر شرع اصحاب كورستان اوزره نجن اولور شول بر كروه كه فقیرلقدن بی سردرلر مرده لردن یوز جهت
فانی ركدرلر مرده كزند وضررده بر یوزدن فانیدر اما صوفیلر یوز جهتدن فانی اولمشلردر پس سن اكر صوفی ایسك یوز
جهتدن مرده وفانی اولان طائفه دن اولمش اولورسن سنده دعوا ونزاع نیلردیمك اولور وبو بیتلر قاضی لساندن صوفی
ودرویش اولنلرك مرتبه سنی اول مدعی اولان صوفی یه تعریض وخطاب ایتمكله بیان قیلور وبونده شرعدن مراد امور
محكمه وقضاته مخصوص اولان احكام شرعیه اولورنه كم بو بیتلرك قاضی لساندن دینلمسی هم قضاته مخصوص اولان
شرع اولدیغنه دلالت وشهادت قیلور اكثرا استعمال حسبیله شرع قاضیلره متعلق اولان احكام واموره اطلاق اولنه

كلشدر

كلشدر نته كم بر كمسه نك بر كمسه ایله دعواسی اولسه شرع الله دیرلر وبو كمسه یی شرع شریفه ایلت دیرلر پس بو محلده
شرعدن مراد تكالیف شرعیه دردین كمسه لر خطا ایلمشلردر اما مضاف مقدر اولوب اكثر حكم شرع تقدیرنده در
دینسه هم جائزدر اكر بو كونه توجیه وتأویل اولمزایسه تكالیف شرعیه زنده كان واغنیادن اوتریدر واهل فنا كه موتوا
قبل ان تموتوا مفهومنه مظهر اولوب مرده حكمنده اولمشدر پس مرده خود جمیع تكالیفدن بریدر وهم نامهٔ وصول
بولوب فانی محض اولمشدر پس المفلس فی امان الله مفهومنجه اول دخی تكالیفدن بریدر دینورسه نته كم بعض شارحلر
بویله دیمشدر بو سوز ملاحده یه حجت اولور وبعض فقر وفنا صاحبلرندن تكلیفاتك سقوطی لازم كلور بونی خود فقر تام
صاحبلری اولان اولیا رضی الله عنهمدن وعرفادن هیچ بریسی دیمشلردر واهل فنادن فانی اولدقدنصكره
شرع شریف وصوم وصلوة كبی لازم كلان تكلیف ساقط اولوردیو بیان ایلمشلردر نته كم بعض ملاحده ترك صوم وصلوة
ایدوب انلره اسقاط تكلیف ایلدكلرندن سؤال اولندقده حضرت مولانانك بو بیتلریله جواب ویررلرایمش پس بو ابیات
ثلاثه نك توضیح وتفسیرنه كلهلم قاضی صوفیان حقیقینك وفقرای الهینك مرتبه لرنی بیان ایلمك اوزره اول مدعی
اولان صوفی یی ایكی وجهله الزام ایلیوب دیر اولا ای صوفی بو سكا ضارب اولان بیمار بر مرتبه نحیف ونزار اولمشدر كه محل
انتقام دكلدر قنی زنده وقنی محل انتقام كه تا اندن انتقام الهسن دیدی وثانیا ای صوفی بو شرع كه سن حاضر اولدك
وبو احكام شرعیه اجرا اولنه جق محكمه یه كه سن كلدك بو نفسلری زنده اولانلردن وغنیلردن اوتریدر بو حكم شرعی اصحاب
قبور اوزرینه قنده واقع اولور اول بر كروه خود زیاده فقر وفنالرندن بی سروپالردر واول كروه عالی ظاهرا مرده اولان كمسه لردن
یوز جهتدن فانی تردرلر زیرا موت اضطراری ایله مرده اولان جسدینه وروح حیوانیه سنه كلان كزند وضررده
بر وجهدن مرده وفانیدر اما صوفی اولنلر حال حیاتلرنده نیجه یوز جهتدن فانی اولمشلر وفنا اندر فنا مرتبه سن بولمشلردر
(بیت) قبور الوری تحت المطارف والثری * رجال لهم تحت الثیاب قبور * دینلمشدر پس اكر سن اهل قبوردن اولدكسه
وفنا مرتبه سن بولدكسه سنده بو دعوا ونزاع نیلردیمكی افاده ایلر وجه آخر اوزره معنی بویله دیمك اولور كه ای صوفی اكثر
احكام شرع نفسلری زنده وغنی اولان فرخنده لردن اوتریدر صوفیلر كه اهل قبور واصحاب كوردر حكمنده درانلرك
اوزرینه شرع شریفك اكثر احكامی واقع اولمز مثلا زكات وحج وجهاد حكملری كبی شول بر كروه كه فقیرلكدن
بی سروپا اولمشلردر وفقر وفنا مرتبه سن بولمشلردر انلر ظاهرا مرده اولانلردن یوز جهتدن زیاده فانیلردر ظاهرا مرده
اولان بر یوزدن فانی اما صوفیلر نیجه یوز جهتدن فانیلردر پس انلر احكام شرعیه نك اكثرندن خلاص اولمشلر وفقر
وفنا اختیار ایتمكله اغنیا اوزره واجب اولان تكالیف شرعیه دن نجات بولمشلردر بو كونه دعوا وجدال وقیل وقال
نفسلری زنده اولان اغنیایه لایق اولور فنا اندر فنا مرتبه سن بولان ونفسلری مرده اولان صوفیلره وفقیرلره شرعه كلمك
ودعوا قیلمق نیجه مناسب كوره دیو سویلدی (م ی) مرلنیك قتلست واین سیصد هزار * هریكی را خونبهایی بیشمار
كرچه كشت این قوم را حق بارها * ریخت بهر خونبها انبارها * مرلنیك قتلدر وبو صوفیلرك اولمسی اوچیوزبیك قتلدر
هر بر اولمك ایچون بی شمار خونبها واردر اكرچه بو قومی حق تعالی نیجه كره اولدردی خونبهالرندن اوتری انبارلر دوكدی
یعنی موت اضطراری بر كره اولمكدر كه اول روح بدندن جدا اولمقدر بو كونه اولمك صوفیلرك اولمسنه كوره سهلدر
وبو صوفیلرك اولمسی نیجه یوزبیك كره اولمكدر بوایسه بر كره اولمكدن هزار بار اشد واصعبدر نته كم امام قشیری
حضرتلری (فتوبوا الی بارئكم فاقتلوا انفسكم) آیتنده دیر التوبة بقتل النفوس غیر منسوخة فی هذه الامة الا ان بنی
اسرائیل كان لهم قتل انفسهم جهرا وهذه الامة توبتهم بقتل انفسهم معنی كما قال علیه السلام موتوا قبل ان تموتوا
والناس یتوهمون ان توبة بنی اسرائیل اشق ولیس كما توهموا فان ذلك كان منهم فی حالة واحدة وعلی الخصوص
من هذه الامة قتلوا انفسهم بسیوف الریاضات والمنع عن الشهوات كما قیل * بیت * لیس من مات فاستراح بمیت * انما
المیت میت الاحیاء) اكرچه بو قومی حق تبارك وتعالی نیجه كره تیغ محبتله اولدردی ولیكن بونلرك هر بر اولمسندن اوتری
بیشمار خونبها ویردی وهر فانی اولملری مقابله سنده دیت انبار الطافنی نثار قیلدی نته كم حدیث قدسیده من احبنی
قتلته ومن قتلته فانا دیته بیورمشدر بر كمسه یی كه اول اولدره انك خونبهاسی اولدر وبر كمسه نك كه خونبهاسی حضرت
حق اوله اول كمسه ایچون نیجه انبار الطاف وخزائن انوار واعطاف نثار اولنمشدر وبذل قیلنمشدر (م ی) همچو جرجیس اند
هریك در سرار * كشته كشته زنده كشته شصت بار * كشته از ذوق سنان داد كر * می بسوزد كه بزن زخمی دكر * والله
ازعشق وجود جان پرست) كشته برقتل دوم عاشقترست) بو صوفیلرك هر بریسی سرارده جرجیس كبیدرلر اتمش كره
كشته اولمش وزنده اولمشدر وحضرت جرجیس پیغمبر علیه السلامك قاچ كره كشته اولمسنده اختلاف واردر
شصت بار بیورملری بونده تحدید ایچون اولمزبلكه تكثیر ایچون اولور وحضرت جرجیسك قصه سی مشهوردر یعنی

بو صوفیان دین وعاشقان اهل یقیندن هر بریسی سرلرنده وباطنلرنده کرات ومرات ایله کشته اولمشلر ونه فی الحال حق
تعالی بونلری احیا ایدوب حیات بولمشلردر مثلا اوائل حالده هربارکه برحالت نفسانیه وصفت جسمانیه ایله انلرك
وجودی متصف اولوب نیجه زمان اول حال اوزره بونلرزنده کانی لك قیلسه لر اول وجودی بونلر اماته ایدوب واول صفت
وحالتی بونلر افنا وازاله ایدرلر اول حالت وصفتك برینه حق تعالی بونلره حالت روحانی وصفت ملکی ویروب وجود روحانی
وصفت ملکی صاحبی اولورلر پس نقدر صفت جسمانی وحالات نفسانی وار ایسه انلرك هر برینی اماته وازاله ایلمك برکره
اولمك کبی وهربارکه حالت روحانیه وصفت ملکیه ایله متصف اولسه لر تکرار زنده اولمق وحیات بولمق کبی اولور شول
زمانه دککه بالکلیه صفات بشریه دن واوصاف جسمانیه دن خلاص اولورلر واوصاف ملکیه وحالات
روحانیه ایله تمام اتصاف قیلورلر وانیس اولورلر وروحانی وعلم ومعرفتله نورانی بروجود بولورلر پس عشق دوست بونلری
بو مرتبه ده دخی قومز جسمانیت مرتبه سندن تدریجیله نیجه مرده اولوب اوصاف روحانیه ایله نیجه زنده اولدی ایسه
هم هر حالت روحانیه وصفت ملکیه یی دخی تدریجیله اماته وازاله ایدرلر هربارکه بر صفت روحانیه بونلردن زائل اوله
انك برینه بی زوال ولا یزال اولان صفت حقانی کلور پس بونلر هر صفت روحانیه یی که وجود حقیقتلرندن اماته وازاله
ایلیه لر چاشنی ٔ موتی ذائق اولورلر شول مرتبه یه دککه وجود نورانی وروحانیدن واوصاف ملکیه دن هم مرده اولوب فانی
اولورلر چونکم فنا اندر فنا مرتبه سن بوله لر بقای حقله باقی اولورلر واما بقای الهی ایله وحیات حقیقیه ایله حی اولنجیه دلك
وکندی حقیقتلرنی بولنجیه دك دوستك تیغ عشقی بونلری اولدرمکدن وتکرار انك تجلیات لطفیه وجمالیه سی بونلری
دیری کورمکدن خالی اولمز پس بونلرك هر بریسی سرلرنده نیجه کره اولمش ونیجه کره دخی حیات بولمش اولورلر داد کر
اولان پادشاهك زخم سنانندن کشته اولان بنار بویله دیوکه بکا زخم دخی اوریعنی اول عادل اولان پادشاهك رمح وسنانی
محبتنك زخمندن مقتول اولان عاشق بنار وسوزان اولور وبویله دیرکه ای عادل اولان پادشاه بکا اول تیغ محبتله برزخم
دیکر اوروبنی بو وجود مجازیدن اولدرتاکم حیات حقیقیه بولم وسنکله زنده اولم والله جان پرست اولان وجودلك عشقنده
کشته ایکنجی قتل اوزره عاشقتردر یعنی جان باقی یه طالب اولان ومحبوب حقیقی یه خدمت ایدن وجودلك عشقندن
کشته اولان کسه لر ایکنجی کره کشته اولمغه عاشقتردر نته کم منصور بیوررر * بیت * اقتلونی اقتلونی یا ثقاة * ان فی قتلی
حیاة فی حیات * وابن فارض دخی تائیه سنده دیدی (بیت) ولم تعسفی بالقتل نفسی بل لها * به تسعفی ان انت اتلفت
مهجتی) دیو محبوب حقیقی یه خطاب ایدوب بو بیتی سویلدی پس بونلردن اولدکدنصکره اولمکه عاشق اولمق وبارك تیغ
عشقیله کشته اولمغی تمنی قیلمق چوق واقع اولمش وکلامدلری دخی کندیلرك حسب حالنه دلالت قیلمشدر بو خصوصده
سوز چوق وایراده حاجت یوقدر پس بنه قاضی صوفی یه نه دیدیکنی بیانه تممکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) کفت
قاضی من قضادار حیم) حاکم اصحاب کورستان کیم) این بصورت کرنه در کورست پست) کورها در دودمانش آمدست
قاضی صوفی یه ایتدی بن زنده نك قضادارییم یعنی اصحاب کورستانك حاکمی ام بن اصحاب کورستانك حاکمی دکلم بو بیمار
اکر صورتده اکر کورده پست دکل ایسه ده کورلرانك دودمانه کلمشدر دودمان قبیله یه دیرلر بونده دودماندن مراد اول
بیمارك جسدی اولورکه جسد حواس ظاهره وباطنه ایله وقوای جسمانیه وروحانیه ایله برقوم وقبیله کبیدر بو تقدیرجه
انك قبیله جسدنه کورلر کلمشدر دیمك انك هر بر حسی مرده اولوب دودمان جسدنده مدفون اولمش مرده کبی
اولدیغندن کنایت اولور پس بو اعتبار ایله انك جسدی قبیله سنه قبرلر کلمش اولور شمعینك وجان عالمك ایتدیکی تأویلار
بو محلده برنده اولمز و خلاصه ٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه قاضی صوفی یه کندینك مرتبه سنی وصوفی اولنلرك
دخی مرتبه سنی ورنجور معنوی اولان اهل دنیانك دخی مرتبه سنی تعلیم وتفهیم ایلمك طریقی اوزره دیدی ای صوفی
بن دارو یرانده اولان حی کسه لرك قاضیسی ام بن اصحاب قبورك حاکمی دکلم اما صوفیلر اصحاب قبوردندر زیرا کن فی الدنیا
کانك غریب او عابر سبیل وعد نفسك من اهل القبور حدیث شریفنك موجبنجه اولا انلرك اول مرتبه سی کندی
نفسلرنی اصحاب قبوردن عد ایلمکدر وثانیا موتوا قبل ان تموتوا حدیث شریفنك موجبنجه انلرك مرتبه سی اولمزدن
اول اولمك وفنا اندر فنا اولمقدر پس بو اعتبار ایله اصحاب کورستان عدادندن اولورلر بن ایسه اصحاب کورستان حاکمی دکلم
پس بو تقدیر اوزره سنك دعوا کی استماع ایلمزم خصمك اولان رنجوردن هم حقکی الیویرمکه حکومت قیلمزم زیرا سن
نفسی اولنلر عدادندن اولدیغك کبی اول دخی قلبی وروحی مرده اولنلر قبیلهٔ ندندر انکچون حضرت نبی علیه السلام
ایاکم ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یا رسول الله قال اهل الدنیا ای صوفی بو اهل دنیا اولان رنجور مرده حکمنده در
بو رنجور صورتده اکر مقبره ایچره پست اولمدی ایسه وکوره صورتا دخول قیلمدی ایسه اول بیمارك دودمان جسمنده
کورلر کلمشدر انك هر بر حسی معنیده اولمشدر وکندی محل وموضعنده مرده کبی مدفون اولمشدر قبر ایچنده مدفون

اولان موتی یه نیجه برسوزی استماع ایلمکه قادر وافهام ایلمکه مقتدر اوله مز ایسه ك بو مرده یه دخی برکلامی استماع
ایلمکه قادر اوله مزسن انکچون حق تعالی حضرتلری کافرلر حقنده رسولنه خطاب ایدوب انك لا تسمع الموتی دیدی
وبر آخر آیتده دخی (وما انت بمسمع من فی القبور) بیوردی پس بو مرده دل اولان رنجورلك هر بر حسی مقبره ده مدفون
اولان میت کبی بی فهم وبی ادراك اولمشدر وبونك عقلی وقلبی اولمشدر چونکم بو دخی مرده حکمنده در بوکا دخی قضا
لاحق اولمق یرنده اولمز دیدی (م ی) بس بدیدی مرده اندر کور تو) کور رادر مرده بین ای کور تو) ای صوفی قبر ایچنده
مرده یی چوق کوردك ای کور قبری سن مرده ده کور یعنی بو جهانده کور ایچنده مرده لری قتی چوق کوردك مقابر
ایچره مدفون اولان مرده لر کبی هرکس دخی بونی کورر وقبر ایچره مرده کورمك مستبعد دکلدر ای کوردل اکر بصیرت
صاحبی ایسك قبری مرده نك وجودنده کورکه مستبعد اولان بودرکه بر کسه مرده اوله وکندی قبرنی کوتوروب خلق
ایچنده یوریه نته کم بو کونه مرده لردن بریسی دیمشدر * بیت * جهانده قدرت حق ایله بریوررر اولیم * مدد اولوور یرم
بن قولکه چاره کرك * شول کسه لرکه جهل وغفلتله اوله وحماقت وسفاهتله مرده دل اوله اول میت کبیدر وانك
جسدی اکا نسبتله قبر کبیدر بویله کسه لر جسدلرنده ساکن قبر کبیدر انکچون حضرت نبی علیه السلام قرا ده ساکن
اولنلر حقنده ساکن الکفور کساکن القبور بیوردی اکثر اهل قری جهل وغفلتله مرده دللردر پس جاهل وغافل
اولان روستاییلر میانده ساکن اولمق قبور ایچره ساکن اولمق کبیدر انکچون حضرت نبی علیه السلام لا تسکن الکفور
فان ساکن الکفور کساکن القبور بیوردی بو حدیث شریفك سببی اولدرکه چونکم اهل کفور جهل وغفلتله مرده دل
اولدقلری جهتدن اهل قبوره مشابه اولدیلر ایسه هرکم انلرله زیاده مجالست ومصاحبت ایلرسه هم انلر کبی مرده دل
اولمق وحیات قلبیه دن محروم قالمق مقرردر زیرا صحبت مؤثره وطبیعت سارقه در لابد شیء مقارننك حکمنی اخذ ایلر
پس جسدلری قبرنی کوتوروب اول یورین طائفه ایله (لا تجالسوا الموتی الا وهم اهل الدنیا) حدیثیله عمل ایدوب مجالست
قیلمقدن زنده دل اولنلره حذر ایلمك لازم اولنلردندر وقبره سن کوتوروب یریوزنده یورین مرده دل ظالمدن حذر وپرهیز
ایلین عاقل وحازم اولنلردندر (مثنوی) کرز کوری خشت بر تو اوفتاد * عاقلان از کورکی خواهند داد * کرد خشم
وکینهٔ مرده مکرد * هین مکن با نقش کرمابه نبرد * مثلا برکوردن سنك اوزریکه اکر کرپیچ دوشسه عاقللر کوردن
یحن داد استرلر مرده نك خشم وکینه سی اطرافنده طولنمه اکاه اول نقش حمام ایله جنك ایلمه کوردن مراد بونده مرده دل
اولان غافل وجاهلك جسدی اولور وخشتدن مراد انك یا طبانجه اورمسی ویا طاش اورمسی ویا چوب اورمسی اولور
یعنی قاضی صوفی اولنلره تعریض ایدوب واهل دنیانك مرتبه لرنی بیلدیروب اول صوفی یه خطاب ادیرکه مثلا ای صوفی
بر مقبره دن سنك اوزریکه برکرپیچ ویا برطاش دوشسه وسنی آزرده قیلسه اکر سن عاقل وعارف ایسك اندن دادخواه
اولمزسن وشکایت قیلمزسن زیرا عاقل وعارف اولنلر قبردن داد استمز وشکایت ایتمزلر یحن مرده طرفندن سکا برزخم کاسه
اکا کینه ایلمك وخشم قیلمق اطرافنه طولنمه اکاه اول نقش حمام ایله جنك وجدال ایلمه ای صوفی عند اهل التحقیق
بو صور خلق انام نقوش حمام کبیدر بونلر واسطه سیله برکسه یه یحن برزخم کاسه اکر اول کسه موحد اولان عارفلردن
ایسه انی فاعل حقیقیدن بیلوب انلر ایله جنك وجدل ایلمز کما قال السعدی * بیت * درین نوع از شرك پوشیده هست
که زیدم بیازرد وعمرم بخست) کرت دیده بخشد خداوند امر) نبینی دکر صورت زید وعمرو) اکر اول کسه شرك خفی
صاحبی جاهل وغافل ایسه اول نقش حمام مثابه سنده اولان صورلا ایله جنك وجدال ایلر عند العارفین بو ناس مرده
حکمنده در یحن بونلر یوزندن برکسه یه برضرب وآسیب ایرشسه اکر اول کسه عارف ایسه مرده لره خشم وکین ایلمك
نیجه مناسب اولمزسه اول مرده دل اولنه دخی خشم وکین ایلمك اویله مناسب اولمز وبرکسه یه برقبردن برکرپیچ دوشسه اول
قبردن شکایت قیلمق ودادخواه اولمق نیجه لازم کلمز ایسه برصاحب قبر اولان مرده دلدن دخی برضرب وزخم کاسه
اندن دخی شکایت قیلمق ودادخواه اولمق اویله لازم کلمز (م ی) شکر کن که زنده بر تو نزد * کانکه زنده رد کند حق کرد رد
خشم احیا خشم حق وزخم اوست) که بحق زنده ست آن پاکیزه پوست) ای صوفی شکر ایله که سکا بر زنده اورمدیکه
اول برکسه یی که زنده رد ایلدی حق رد ایلدی احیانك خشمی حقك خشمی وانك زخمیدر زیرا اول پاکیزه پوست حضرت
حقله زنده در بونده زنده دن مراد الناس کلهم موتی الا العالمون حدیثنك موجبنجه علماء ربانیه در وعلماء ربانیه
اول کسه لردرکه کندیلردن مرده وفانی اولوب حضرت حقله زنده وباقی اوله لر ودمت حقده آلت اوله لر پس قاضی
صوفی یه تسلیه ویروب بویله دیرکه ای صوفی وار شکر ایله که برعالم ربانی وحضرت حقله زنده اولان برولی یزدانی سکا
اورمدی زیرا اول کسه یی که برزنده دل اولان عالم ربانی رد ایلیه انی حقیقتده حضرت حق رد ایلمشدرکه انك آجیسی
والمی کتمك احتمالی یوقدر بونی بویله بیل که حضرت حقله حی اولان احیانك خشمی وزخمیدرکه اول پاکیزه پوست

حق تعالی حضرتلریله زنده وحیات الهیه ایله حی وفرخنده درپس بونلرك نفخهٔ الهیه ایله زنده وروح ربانی ایله فرخنده
اولدقلرینك تحقیقنه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) حق بکشت اوراو درپاچه ش دمید * زود قصابانه پوست
ازوی کشید * نفخه دروی باقی آمد تامآب * نفخ حق نبود چو نفخ آن قصاب * حق تعالی اول زنده بی اولدردی
وپاچه سنه اوفوردی قصابلر کبی پوستی اندن چکدی نفخ اول زنده نك وجودنده مآب ومرجعه دلك باقی قالدی زیرا
نفخ حق اول قصابك نفخی کبی اولمز نفخ بلی امساك ایله که صالح اولان جسمك تجریدینه اوفورمکه دیرلر امابو محلده ماده
قابلیه یه حیات حقیقیه یی بالفعل افاضه ایلمکدن کنایه درو پاچه بونده مرتبهٔ سفلیده واقع اولان جسمدن عبارتدر
قصابه مناسب اولمغله تعبیر اولنمش وجسمه پاچه اطلاق اولنمشدر پس بو بیتین شریفینك تحقیق وتوضیحی بویله دیمك
اولورکه حق سبحانه وتعالی اول زنده دل اولان ولی کاملی اولانیغ محبتله ذبح ایدوب حیوانیتندن اولدرمش واوصاف
بشریه ایله متصف اولان وجودنی کشته قیلمش وانك پاچه منزله سنده اولان جسمنه روح قدسی نفخ ایدوب قصابلر کبی
فوری انك پوستنك لوازمنی وماتند قشر اولان صورتنك مقتضیاتنی واحکامنی انك وجود حقیقیسندن چکوب سلخ
ایلدی وانی لوازم پوستدن منسلخ اولمش روح مجرد قیلدی واول زنده دلك وجودنده مرجع ومآبه دلك نفخ اولنان
روح قدسی باقی قالدی قصابك نفخه سی کبی بردمده زائل اولمدی وحق سبحانه وتعالینك نفخه سی اول قصابك
نفخه سی کبی اولمز (مثنوی) فرق بسیارست بین النفختین * این همه زینست وان سرجمله شین * این حیات ازوی برید
وشد مضر * وان حیات ازنفخ چون شد مستمر * بو ایکی نفخه نك میاننده فرق چوقدر زیرا بو دوکای زین واول طرف
جمله شیندر وبو حیاتی منفوخ فیه دن کسدی ومضر اولدی واول حیات نفخ حقدن مستمر اولدی یعنی نفخ قصابله نفخ
حقك ماییننده فرق بسیار وتفاوت بی شماروار درکه اول نفخ الهی دوکای زینت وحیات والطافتدر وبو نفخ قصاب
سرتاسر شین ومضرتدر زیرا بو قصابك دم ونفسی منفوخ فیه اولان حیواندن حیاتی قطع قیلدی واکا مضر اولدی
واول نفخ حقدن اولان حیات مستمر اولدی وابدی قالدی وکذلك محل نفخهٔ الهی اولان روح قدسی صاحبلرینك
دملری ونفسلری نفخ الهی ونفس ربانی کبی مرده دللره حیات ابدیه ویریجی وانلری سعادت سرمدیه مرتبه سنه
ایرکوریجیدر اما قصاب سیرت وسلاخ طبیعت اولان ظالم خونخوارلرك ومردم آزار ستمکارلرك وجاهل وغافل اولان
بدکردارلرك نفسلری وکفتارلری بونلرك عکسی قلبلری اولدریجی وحیات طیبه دن دور ایدیجیلردر (مثنوی)
این دم آن دم نیست کاید آن بشرح) هین برآزین قعر چه بالای صرح) بودم اول دم دکلدرکه اول شرحه کله اکا اول
بوقیود بندن قصرك بالاسنه کل صرح حاء مهمله ایله قصره دیرلر بونده مراد علم الیقین مرتبه سی اولور وقعر چه دن مراد
جهل وغفلت مرتبه سی اولور یعنی نفخکه اوفورمکه ودمه دیرلر بو نفس رحمانی ونفخهٔ ربانی اول نفس دکلدر شرحه کله
وبیان اوله اکا اول ای طالب نفخهٔ الهی ونفس رحمانی اولان کسه قعر چاه غفلتدن علم ومعرفت قصرینه یوقاری کل
تاکم نفخهٔ الهی نه دیمکدر بیله سن ونفس رحمانی نه ایدیکنه هم عالم واکاه اوله سین (مثنوی) نیستش برخر نشاندن
مجتهد * نقش هیزم را کسی برخر نهد * برنشست اونه پشت خر سزد * پشت تابوتیش اولیتر سزد * ای صوفی اول
رنجوری خراوزره اوتورتمق مجتهد دکلدر یعنی اول مرده دل اول بیماری اشکه بندیرب تشهیرا تمثك اجتهاد لنمش ومشروع
ومعقول کورلمش حکم ورأی دکلدر برکسه هیزم نقشنی خراوزره قورمی بو مصرعده استفهام انکاری واردر یعنی
هیچ نقش حطبی اشك اوزره قویوب تشهیر قیلمزوا کا بو سیاستی روا کورمز ای ابله اول بیمارك اوتورمسی پشت خره لایق
دکلدر اکا بر تابوت ارقه سی اولمق لایق اولور بویله مرده دللر ورنجورلری اشك ارقه سنه بندرمکه بیله لایق دکلدر بونلره
لایق اولان تابوته بندرمکدر دیدی (م ی) ظلم چه بود وضع غیر موضعش * هین مکن در غیر موضع ضایعش * ظلم ندر
برشیئی موضعندن غیری یه وضع ایلمکدر اکاه اول ای صوفی موضعندن غیریده اول شیئی ضایع ایلمه نته کم ظلمله عدلی
تعریف ایدنلر بو کونه تعریف ایدوب الظلم وضع الشیء فی غیر موضعه والعدل وضع الشیء فی موضعه دیمشلردر پس ای
صوفی شمدی بو رنجوره بر قصاص حکم ایاسك حکمی موضعنه ومحلنه قیلمش اولورز بلکه بو خسته وبیماره من وجه
ظلم قیلورز کل بو دعوادن فراغت قیل وبو نزاعدن بری اول دیوب اول رنجوره مرحمت قیلدی واو صوفی یی قیوب
اول ظالم مرده دله زمانه قاضیلری کبی مائل اولدی (م ی) کفت صوفی پس روادار یکه او * سیلیم زد بی قصاص وبی تسو
این روا باشد که هرخرسی قلاش * صوفیان را صفع اندازد بلاش) صوفی قاضیدن چونکم بو قدر حکمت آمیز ومعرفت
انکیز اولان کلماتی اشتدی وبو دفع خصم ایچون ایراد ایلدیکی مقدماتی کوش ایتدی اکا ایتدی قاضی افندی وان سلم
بیوردیغك کلمات جمیعا حب برنده پس سن بونی روا طوترمیسین که اول رنجور بکا سیلی اوره قصاص سز ودانکسز تسو
ربع درهمه دیرلر واکثر بر پول دیمکده استعمال ایدرلر یعنی صوفی قاضی یه ایتدی بن سکا راضی امسن روا طوترمیسین که

اول اوباش بکا بر سیله اوره واکا قصاص اولمیه واندن جریمه هم الینمیه بلکه مجانا ومفت یره خلاص اوله ای افندی بو روا
اولورمیکه بر اشك دکرمنینك خری اولان لوند وخرسز بلاشیء صوفیلره صفع آته یعنی برخرسز لوندك بلا سبب صوفیلره
طبانجه اورمسی وسله چالمسی روا طوترمیسین وانی جریمه سز وقصاص اولمقسزین بورادن خلاص ایدرمیسین
بن مقتضای شرع شریف اوزره هرنه ایسه بونده حقمی طلب ایلرم سن قاضیسن بیور کوره لم نه دیرسن (م ی) کفت
قاضی توچه داری پیش وکم * کفت دارم درجهان من شش درم * کفت قاضی سه درم توخرج کن * ان سه دیکررا
بان ده بی سخن * زار ورنجورست ودرویش وضعیف * سه درم درباید ش تره ورغیف * چونکم قاضی صوفینك بو داد
خواه اولمسنی کوردی وحقنی طلب ایلمکده ثابت قدم اولدیغنی مشاهده قیلدی دونوب رنجوره دیدی ای رنجور سن
پیش وکم نه طوترسین یعنی قلیل وکثیردن نه قدر نقده مالکسن اول رنجور قاضی یه دیدی جهانده بن التی درم طوترم
درم فارسی ودرهم عربیدر یعنی ای افندی بو جهانده بن همان التی اقچه یه مالکم دیدی بو محلده شارحلر خلط کلام
ایلمشلردر شش درمدن مراد شش جهاتدر دیو سویلمشلردر اعتماد اولنمیه واستماع قیلنمیه پس قاضی اول بیماره شفقت
ایدوب دیدی ای ضعیف اوچ درهمی سن خرج ایله که بر ضعیفسن واوچ اقچه ئی دخی بی قیل وقال اول صوفیء دردمنده
ویرکه اول صوفی زار ورنجور ودرویش ضعیفدر اول صوفی یه اوچ درم کرکدر تره ورغیف ایچون رغیف کرده یه دیرلر یعنی
صوفی ریاضتله زار وبیمار اولمشدر وفقرله شکسته رضعیف اولوب کرسنه قالمشدر ای رنجور اول اوچ اقچه اکا تره
وصومون المقدن اوتری لازم حکم ایلدمکه بی قیل وقال اول اوچ اقچه ئی بو درویش وفقیر اولان صوفی یه ویره سن دیدی
(مثنوی) برقفای قاضی افتادش نظر * از قفای صوفی ان بد خوبتر * راست میکرد ازبی سیلیش دست * که قصاص
سیلیم ارزان شدست * سوی کوش قاضی آمد بهر راز * سیلی زد برقفای اوفراز * کفت هرشش را بکیرید ای دو خصم
من شوم ازاد وبی خرخاش ووصم (چونکم قاضی سله نك جریمه سنی اوچ درهمه حکم ایلدی اول رنجورك نظری قاضینك
قفاسنه دوشدی قاضینك قفاسی صوفینك قفاسندن خوبتر ایدی یعنی بیمارك نظری چونکم قاضینك اکسه سنه
دوشدی وواقع اولدی کوردیکه قاضینك اکسه سی صوفینك اکسه سندن خوبتر وبو طبانجه اورمغه اندن لایقتردر
هماندم اکا سیلی اورمقدن اوتری النی راست ومهیا ایلدی وکندیسنه بویله دیو سویلدیکه بنم سله مك قصاصی ارزان
اولمشدر چونکم بر سله اورمنك جریمه سی اوچ درهم اوله اول اوچ درهمدن کچوب بو قاضینك اکسه سنه بر طبانجه
اوروب خود الیق واحقدر پس قاضینك قولغی جانبنه کلدی رازدن اوتری قاضی افندینك قولغنه برراز وبرنهانی
سوز سویلرسکلنده اولوب انك قولغی جانبنه کلدی قاضی افندی هم کندیسنه برراز سویلر وکندیسنه نافع کلام
نقل ایلرصانوب قولغنی انك جانبنه برخوش طوتی ویردی هماندم اول رنجور اول قاضینك اکسه سنه حددن
تجاوز برسله اوردی فراز بونده اعلا وحددن تجاوز معناسنه در یعنی انك قفاسنه هماندم براعلا طبانجه اوردی
اندنصکره قاضی ایله صوفی یه خطاب ایدوب دیدی ای ایکی خصم هر التی درهمی طوتك ومابینکزده اوچر اقچه قسمت
ایدك بن ازاد وبی خرخاش وبی وصم اولورم خرخاش جنك وجدله دیرلر کیجه خریلدی دیمکدر وصم عیبه دیرلر یعنی
اول رنجور کندیسنك ایکی خصمنه دیدی ای بنم ایکی خصمم برمقتضای حکم شرعی بو التی اقچه ئی الك ومیانکزده
اوچر اقچه توزیع ایدك بن بو محلده عیبسز ونزاع وجدلسز اولورم استدیکم یره توجه قیلورم دیدی وقاضینك ظالمه
مرحمت وشفقت قیلمسی ومقتضای شرعی قویوب اکا مائل اولمسی باشنه بو قدر فلاکت ومحنت کتوردی * طیره شدن
قاضی از کستاخیء زان رنجور سیلی باره وسرزنش کردن ان صوفی قاضی را * بو سرخ شریف قاضینك طیره اولمسی یعنی
قاضینك اول سیلی باره اولان رنجورك کستاخلغندن بیحضور اولمسی واکا خشم قیلمسیدر واول صوفینك قاضی یه
سرزنش وتوبیخ ایلمسی ونصیحت آمیز سوز سویلمسیدر (مثنوی) کشت قاضی طیره صوفی کفت هی) حکم تو عدلست
لاشك نیست نی * چونکم اول رنجور قاضینك اکسه سنه براعلا طبانجه اوردی قاضی افندی طیره اولدی وخشم
وغضبه کلدی استدیکه رنجوری اولدرنجه دوکه صوفی فی الحال دیدی هی قاضی افندی نیلرسن اکاه اول سنك
حکمك عدلدر لاشك ظلم وضلالت دکلدر کندی ایلدیکك حکمه راضی اولمق علامت اسلام وهدایت دکلدر (م ی
آنچه نپسندی بخود ای شیخ دین * چون پسندی بر برادر ای امین) ای شیخ دین اول نسنه یی که کندی نفسکه بکنمزسن
ورواکورمزسن ای امین برادرك اوزره انی نیچون بکنورسن ونه حالله انی روا وسزا کورورسن کندی نفسنه محبوب کلان
نسنه لری برکسه دین برادرینه روا کورمسه اول کسنه مؤمن کامل اولمز وایماندن اول کسنه حظ ولذت بولمز کما قال صلی
الله علیه وسلم لا یؤمن احدکم حتی یحب لاخیه ما یحب لنفسه رواه احمد ومسلم والبخاری والترمذی وابن ماجة عن انس
رضی الله عنه شیخ دین دیملری واکا امین تعبیر ایلملری تهکم وتوبیخ طریقیله اولور (مثنوی) این ندانی که بی من چه کنی

هم دران چه عاقبت خود افکنی * من حفر بئرا نخواندی در خبر) انچه خواندی پس عمل کن ای پدر) ای افندی بونی بیلمزسن که بندن اوتری قیو قزارسڭ هم اول قیویه عاقبت کندیکی براغرسن خبر مصطفی علیه الصلوة والسلامدن من حفر بئرا لاخیه وقع فیه * حدیثنی اوقومدکمی سن خود بو حدیثی اوقودڭ اول نسنه یی که اوقودڭ پس ای پدر انکله عمل ایله علمکله عامل اول قدنصکره سکا اول علمڭ نه فائده سی واردر اوقودیغڭ طوتمزسن وعلمکله عمل ایتمزسن کورسنڭ باشکه بودخی نه سر زنشلرونه کونه ایشلر کتوردی دیدی (مثنوی) این یکی حکمت چنین بد در قضا

که ترا آورد سیلی بر قفا * وای براحکام دیگرهای تو * تا چه آرد بر سر و بر پای تو) ای قاضی سنڭ بو بر حکمڭ قضاده بو تجلین اولدی که سنڭ قفالڭ اوزره سله کتوردی یعنی سنڭ حکم وقضاده بر حکومتڭ بو تجلین قفالڭ اوزره طبانجه اورلمق لازم کتوردی وسنی بو مرتبه یه یتوردی وای سنڭ غیری حکملرڭ اوزرینه تا کم اول سنڭ غیری حکملرڭ سنڭ باشڭ وایاغڭ اوزره نه کونه رنکلر کتورر و بیلورمیسن سنی اول حکملرڭ نه مرتبه عذابه وعقابه یتورر بر حکمکدن اوتری بو قدر کوتك یدڭ وار قیاس ایله غیری حکملرکدن اوتری نه قدر کوتك یسڭ کرکدر حکایت اولنور که هارون رشیدڭ برادری بهلول دانا معناده عاقل وصورتا مجنون نمابر کمسه ایدی برکون کندی برادری هارون رشیدڭ سراینه کلدی وانڭ نشیمنی اولان قصره داخل اولدی کوردیکه اورتالق نکهبانلردن خالیدر چیقوب هارونڭ تختی اوزرینه پادشاهانه مربع اوتوردی نکهبانلر وخدمتکارلر انڭ بو وضعن کورب فی الحال کلوب اکا بر قاچ دکنڭ اوروب تختدن اشغه ایندردیلر بهلول های های ایدوب اغلدی حیفا و دریغا دیه رك اوازیله فریاد ایلدی هارون انڭ اوازنی ایشیدوب خلوتخانه سندن طشره چیقدی واول نکهبان تخت اولان خدمتکارلره سؤال ایلدیکه بو دیوانه نیچون بو یله اوازایله فریاد ایدر خدمتکارلر جواب ویروب دیدیلر پادشاهم کستاخلق ایدوب کلوب سنڭ تخت شریفڭ اوزره اوتورمش بولدق تأدیبا اکا بر قاچ دکنڭ اوردق انکچون اغلر دیدیلر بهلول انلردن بو سوزی اشتدی هارونه خطاب ایدوب ایتدی والله بالله یا اخی انلر بنی دوکدیکندن اوتری اغلمزم پس هارون اکا توجه ایدوب دیدی یا نیچون اغلرسن بهلول اکا بو کونه جواب ویروب دیدیکه سنڭ مقامکده بر آن اوتورمغله بو قدر کوتك یدم سن بو قدر زماندر بو تخت اوزره اوتورورسن الله بیلورسن نقدر کوتکلر یسڭ کرکدر بن سنکچون اغلرم بو خسه بنم یدیکم کوتکڭ المی برآن ایچنده یجوب کتدی دیدی هارونه انڭ سوزی محکم تأثیر ایتدی پس آکاه دونوب دیدی یا اخی بکا بر نصیحت ایله واول کوتکلردن خلاص اولمغه وسیله وچاره ندر سویله بهلول ایتدی حددن تجاوز ایتمه وحق تعالینڭ مخلوقنه ظلم وجور ایلمك یولنه کتمه تا کم اخرت کوتکلرندن امین اوله سن وعذاب وعقاب الهیدن نجات بوله سن وزنهار وزنهار ظالمه معین اولمه الظلمة واعوانهم فی النار حدیث شریفنڭ موجبنجه سندخی ظالملر یله جهنمده معذب اولمیه سن وانلره میل ایتمکله نار جحیمڭ سکاس ایلسنه کندیکی لایق قیلمیه سنکه حق تعالی حضرتلری کلام مجیدنده ولا ترکنوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار) بیوردی اکاه اول وبو نصیحتله عمل قیل دیدی (م ی) ظالمی را رحم آری از کرم

که برای نفقه بادت سه درم * دست ظالم را ببر چه جای آن * که بدست او نهی حکم وعنان * تو بدان برمانی ای مجهول داد) که نژاد کرکرا او شیر داد) بر ظالمه کرمدن ای قاضی رحم کتوررسن بو یلدیو نفقه دن اوتری سکا اوچ درم اولسون یعنی بی محل اولان کرمکدن بر ظالمه مرحمت کتوروب دیرسنکه ای ضعیف ونزار سکا نفقه دن اوتری اول اوچ درهم اولسون وارسن انی کند یکه کفاف ایله دیرسن ظالمڭ الی کس اول نفقه نڭ نه محلیدر واول مرحمت وشفقته نیجه لایقدر که سن حکمی وعنانی انڭ النه قویه سن وعنان اختیاری وحکم شریعتی انڭ النه تسلیم ایدوب اول مالڭ اولدیغڭ درهملرڭ نصفنی وارسن نفقه ایله دیه سن ای دادی مجهول وعدلی نامعقول اولان قاضی سن شول کچی یه بکزرسنکه کرکڭ نسبنه اول سودویردی نژاد بونده نسب وباوری معناسنه در یعنی ای عدلی نامشروع ودادی نامعقول ونامعلوم اولان قاضی سنڭ اول رنجور اولان ظالمه مرحمت ایدوب نفقه وغدا ویرمکلکڭ اکا بکزر که بر کچی بر قوردڭ یاوریسنی ضعیف ونزار کوروب اکا مرحمت ایدوب سود ویروب و بسلیوب قوت بولدقدنصکره اول قورد یاوریسی اول کچی یی پاره لیه ظالمه میل ومرحمت ایلمكڭ نتیجه سی بو یله اولور ظالم اکرفقیر وضعیف ایسه اکا میل ومحبت ایلمك حاکم اولان کمسه یه لایق دکلدر بلکه مقتضای شرع شریف هر نه ایسه حاکم اولان کمسه همان انی اجرا ایلمك لازمدر دیدی * جواب دادن قاضی

آن صوفی را (مثنوی) کفت قاضی واجب آیدمان رضا * هر قفا وهر جفا کارد قضا * این دلم باغست وچشمم ابروش ابر کرید باغ خندد شاد وخوش * خوش دلم در باطن از حکم زبر * کرچه شد رویم ترش کالحق مر * قاضی صوفیدن چونکم بو سوزلری اشتدی اکا ایتدی ای صوفی بزه قضایه رضا ویرمك واجب کاور هر قفا وهر جفا یی که قضای الهی کتوره اکا رضا ویرمك لازم اولور وبو رنجورلڭ بزه واقع اولان قفا وجفاسی اصل من عند الله در حق تعالیدن کلان

حکم وقضاسنه راضی اولمق وقلبی اندن شاد ومسرور بولمق بنم کارمدر دیدی فی المثل بنم بو کوکلم باغدر وچشمم ابر کبیدر اکرچه ابر اغلر باغ شاد وخوش کولر کذلك بنم ابر چشمم دخی قضای الهینڭ اول ضربندن اغلیوب قطرات سرشکی دوکر ولیکن کوکلم باغی اندن شاد وخرم اولور ورونق ولطافت بولور زیرا که حکمدن باطنده خوش دلم اکرچه یوزم ترش اولدیکه الحق مر درز بر ضم زائله وضم بائله زبورڭ جمعیدر زبور یازلمش نسنه یه دیرلر مکتوب کبی زبردن مراد بونده کتاب مبینده مکتوب اولان مقدرات اولور یعنی باطنده لوح محفوظده یازلمش اولان حکمدن خوش دلم ومتألم دکلم اکرچه بحسب الظاهر بنم یوزم ترش وتلخ اولدیسه ده زیرا که حق سوز آجیدر لابد بر آجی نسنه یی بر کمسه ذائق اولسه یوزنی وکوزنی اول کمسه اکشیدر اما انڭ نفعنی مشاهده قیلدیغی جهتدن اندن شاد ومسرور اولور پس ای صوفی سنڭ دخی سوزڭ حقدر وحق ایسه مر در اندن اکرچه ظاهرا ترش رو اولورسم عجب دکلدر بن باطنا

خوش دلم ودر رونده ناخوش اولنلردن دکلم (مثنوی) سال قحط از افتاب خیره خند * باغها در مرك وجان کندن رسند خیره خند اولان افتابدن قحط وسالده باغلر مرك وجان چکشمکه ایریشورلر یعنی قحط باران اولدیغی سنه ده افتابڭ بیهوده کولمسندن وهوانڭ یوزی کشاده اولوب تبسم قیلمسندن باغلر اولمکه وجان چکشمکه کلورلر ومرده و پژمرده اولورلر وبی برك وبار قالورلر ولطافت ورونقدن عاری وخالی اولورلر پس افتابڭ باغلره چوق کولمسندن وهوانڭ یوزی کشاده اولمسندن هوانڭ یوزی بولانمسی وابرڭ کریه قیامسی انفع واولیدر کذلك عند العقلا بر کمسه نڭ یوزی کلمسندن کوزنڭ اغلمسی انڭ قلبنه انفع اولور واول قطرات سرشڭ انڭ جنان جنانته حیات ویرر (مثنوی) زامر حق وابکوا کثیرا خوانده * چون سر بریان چه خندان مانده) حق تعالینڭ امرندن (ولیبکوا کثیرا) ایتنی اوقومشسن سر بریان کبی نه خندان قالمشسن حق تعالی حضرتلری سورهٔ توبه ده (فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا کثیرا) بیوردی اکرچه بو آیت کفره نڭ یوم قیامتده چوق اغلیوب از کولدکلرینی بیان ایدر وامر صیغه سنده خبردر ولیکن مؤمنلره بونده چوق آغلمك از کولمك دیمکه تعریض وتنبیه واردر بو اعتبار ایله محقق اولنلر (فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا کثیرا امرنی حالی اوزره اوقیوب حق تعالی ای مؤمنلر چوق اغلڭ آز کولڭ دیو امر ایلمشدر دیدیلر و بو آیتڭ تفسیری بشنجی دفترڭ اوایلنه قریب سبب رجوع کردن آن مهمان سر خنده کفت فلیبکوا کثیرا کوش دار) بیتڭ شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه ومصرع ثانی بین الناس متعارف اولان امثالدندر که بر کمسه یی چوق کولر کورسلر پشمش باش کبی نه صریدرسن دیرلر * کثرة الضحك تمیت القلب * حدیثنڭ موجبنجه چوق کولمك قلبی اولدیرر وقلبڭ اولمسی دخی آدمی چوق کولدرر اولینڭ دیشلری صرتدیغی کبی قلبی اولن کمسه نڭ دخی دیشلری صرتمقدن خالی اولمز (مثنوی) روشنی

خانه باشی همچو شمع * کر فرو باشی تو همچون شمع دمع * ان ترش روئی مادر یا پدر * حافظ فرزند شد از هر ضرر * اکرسن شمع کبی دمعی اشغه صاچه سن یعنی اکر شمع کبی یانوب سرشڭ دیده کی یاغدیروب اشغه صاچرسین خانهٔ قلبڭ روشنلکی اولورسن وظلمت درونی ازاله قیلورسن وچوق ضررلردن قورتلورسن وخلاص اولورسین نته کم اول مادرڭ ویا پدرڭ ترش رویلغی فرزندڭ هر ضرردن حافظی اولدی زیرا پدر ومادر اوغلنه ترش روی وتلخ کوی اولدقچه فرزندده انلره مغرور اولمیوب مؤدب اولور وضررلردن اول واسطه ایله قورتیلور اما پدر ومادر همیشه اوغلنڭ یوزنه کولسه لر یا اکا کشاده روی وشیرین کوی اولسه لر فرزند انلره مغرور اولوب بی ادب اولور ولعب ولهو واشتغال قیلور پس نیجه ضررلره مبتلا اولور کذلك مادر نفسڭ ترش روی اولمسی وپدر عقلڭ فرزند قلبنه بندهلك قیلمسی فرزند قلبی نیجه ضررلردن حفظ وحمایت ایلر (م ی) ذوق خنده دیده ای خیره خند) ذوق کریه بین که هست ان کان قند) چون جهنم کریه آرد یاد آن پس جهنم خوشتر آمد از جنان * ای بیهوده کولیجی ذوق خنده یی کوردڭ خیره خند بیهوده کولیجی معناسنه در یعنی ای طور میوب کولن کمسه کولمكڭ ذوقنی کوردڭ وخنده نڭ طعمی ولذتی نیجه اولور ایمش بیلدڭ کریه نڭ ذوقنی کورکه اول کان قنددر یعنی اغلمڭ ذوقنی دخی بر کورکه اغلمڭ ذوقی معنیده قند معدنی کبی لذیذ وشیرین اولدی وکریه دن حظ النلرڭ قندده کولمك بر شیٔدکلدر چونکم جهنم کریه کتوره انی یاد ایلمك کریه کتوره پس جهنم جناندن خوشترکلدی مصرع اولده ان لفظی جهنمه عائد اولور ویاد ان لفظی جهنمدن بدل اولور وتقدیر کلام چونکم جهنم کریه آرد یاد ان کریه آرد پس جهنم از جنان خوشتر آمده باشد دیمك اولور واولکی کریه آرد سکوت حکمنده اولوب یاد ان جهنم کسی را کریه آرد تقدیرنده اولور یعنی بر کمسه یه اول جهنمی یاد ایلمك کریه کتوره واول کمسه جهنمی تذکر ایلیه واغلیه اول کمسه کریه ایچره بر ذوق وحالت بولور که آنی جنانڭ یادنده بولمز وجنتلری تذکر ایتمکله اول ذوقه واول حالته ایرمز پس جهنم بو اعتبار ایله جناندن خوشتر کلمش اولور اکرچه جنانڭ تذکرندن بر کونه سرور وذوق کلور ولکن نفس اندن حظ الور وبو جهنمڭ یادندن حزن وانکسار وبکا حاصل اولور ولیکن اول کریه وانکسار ایچره روحه بر ذوق وحالت کلور که جنتلرڭ

یادندن حاصل اولان ذوق وسروردن اول خوشتر ولذیذترکاور بو بیت شریفده مشرب محققینه موافق ومشهد عارفینه
مطابق بر معنی دخی واردرکه اول معنی جهنمدن مقدم مضاف مقدر اولوب آن لفظی حضرت حقه راجع اولمقدر
وتقدیر کلام چون اهل جهنم اول خدانك یادنه کریه کتوره پس جهنم انلره جناندن خوشترکاه دیمك اولور وبو معنایی
شیخ عطار حضرتلری منطق الطیرده نظمه کتورمشلر وتصریح بیورمشلردر بیوردلر چونکم اهل جنت جنتك
نعمتلری ایله شاد وخندان اولوب اهل جهنمه دیه لرکه یا اهل نار کورك بزنیجه ذوقلره ولذتلره مستغرق اولمشز ودوستك
وصالیله ونعمتیله راحت ابدیه یه بولمشز اما سز بویله مخذول ومقهور قالمشسز دیوب تباهی وتفاخر ایده لر واصحاب نار دخی
اصحاب جنته ندا ایدوب دیه لر یا اهل الجنة اکرچه بز دوستك فراقندن صور تا کریه ومحنت ایچره یز اما بزه دخی
بو فرقت ومحنت وبو کریه وکربت ایچره بر کونه ذوق وحالت اولدیکه اندن سز بی خبرسز نته کم اوتوزدردنجی مقالهده شیخ
ابو علی قدس الله سره العزیز بر طوسیدن بو مضمونی نظمله نقل ایلمشلردر ایرادی تطویل کلامه باعث اولور (مثنوی)

خندها در کریها آمد کتیم * کنج در ویرانها جوای سلیم * ذوق در غمهاست پی کم کرده اند * اب حیوان از ظلمات برده اند

نته کم خنده لر کریه لرده مکتوم کادی کتیم یعنی مکتوم ای سلیم کنجی ویرانه لرده استه سلیم بونده ساده دل معناسنه در
ذوق غملرده در ایزی کم ایتمشلردر آب حیوانی ظلمته ایلتمشلردرکه کرده اند وبرده اند کلمه لرینك فاعلی حضرت حقدر
بو تقدیرجه جمع تعظیم ایچون اولورکه حق تعالی بو لفظ جمله ذکر ایلمك بلغانك کلامنده چوق واقع اولمشدر وبو دخی
جائزدرکه بو لفظلرك فاعلی فی الحقیقه حضرت حق اوله ولکن مجازا ذوقی غمده بولان عارفلر کم کرده اند لفظنك فاعلی
اولوب وآب حیوانه ظلمتده یول ایلتدیلر برده اند لفظنك فاعلی اولمق هم جائزدر بو تقدیرجه ظلمات باقی معناسنه اولوب
اب حیوان از ظلمات پی برده اند تقدیرنده اولور وبو وجهه اوزره ذوق غملرده در ولیکن ذوقی غملرده بولان عارفلر ایزی
آزغنلر و بولی کم ایتمشلردر تا کم عوام ناس اکا یول ایلتمیه لر آب حیوانه یول ایلدنلر ظلمتده یول ایلتمشلردر دیمك اولور
وبو بیتین شریفینك تحقیقی بویله دیمك اولورکه ای حقیقتدن غافل اولان حد ذاتنده خنده لر غملر وسرورلر کریه لر ایچره
مکتوم ومدفون اولدی نته کم * حفت الجنة بالمکاره * حدیث شریفی بو معنایه شهادت ودلالت قیلدی وحضرت علی
کرم الله وجهه حضرتلرینك سبحان من اتسعت رحمته لاولیائه فی شدة نقمته واشتدت نقمته لاعدائه فی سعة رحمته
بیوردقلری هم بو مضمونی مؤید ومقوی اولدی پس ای ابله وسلیم القلب اولان کمسه کنجی ویرانه لرده استه وخنده لری
کریه لرده وذوقلری غملرده طلب ایله ذوقلر وشادیلر فی الحقیقه غملر ایچره در لیکن حق تعالی حضرتلرنی بولمقده ایزی کم
ایتمشلردر هرکس غملرده اولان ذوقه یول وایز بوله مز وظلمتده اولان آب حیاته واصل اوله مزمکرکه اول هادی
هدایت قیله وتوفیقی برکمسه یه رفیق ایلیه نته کم کندینك عارف قوللرینه توفیقن رفیق ایدوب هدایت قیلدی
انلر عون حقله کریه لر ایچره خنده لر وغملر ایچره ذوقلر وصفالر بولدیلر وآب حیاته ظلمتده واصل اولدیلر ولیکن ایزآزتدیلر
وایزی نابدید ایتدیلر تا کم عوام ناس غملر ایچره موجود اولان ذوقه یول نه جهتدندر بیله میوب ظاهرده اولان خنده
وسروره بولنه کتدیلر وکندیلرنی غملره والمره بو بولدن کرفتار ایتدیلر (م ی) باز کونه نعل درره تاریاط * چشمها را چارکن

در احتیاط * چشمها را چارکن در اعتبار * یارکن با چشم خود دو چشم یار) بولده نعل بازکونه در رباطه دك کوزلریکی
احتیاط ایلمکده درت ایله اعتبارده کوزلریکه یارك ایکی کوزنی یار ایله رباط کاروان سرایه دیرلر
بونده مرتبهٔ حقیقت وقرارکاه وحدت مراد اولور یعنی رباط حقیقته وقرارکاه وحدته ایرنجه یه دك وحق الیقین
مرتبه سنه واصل اولنجه یه دك طریق الهی نعل معکوسدر یعنی افعال الهی نعل بازکونه کبیدر مثلا غم ایچره شادی
وشادیلك ایچره غم مدغمدر نعمت ایچره نقمت ونقمت ونعمت ایچره محنت وزحمت ایچره راحت وصورت
باطلده حق مخفی ومنکتمدر پس ای سالك راه الهی بو یولده احتیاط واهتمام ایلمکده کوزلریکی درت ایله کندی ایکی
کوزیکه اعتماد ایلمه بلکه عبرت المقده وتفحص قیلمقده کوزلریکی درت ایله وکوزلریکی درت ایله دیمکدن مراد یارك
ایکی کوزینی کندی ایکی کوزیکه یار ومقارن ایله دیمکدر چونکم یارك ومرشد سعادت کردارك ایکی کوزنی کندی
ایکی کوزیکه یار قیله سن وسن انك کوردیکنه تابع اوله سن غلط بین اولمقدن خلاص اولورسن وحقایق اشیایی انك
رؤیت ومشاهده سی واسطه سیله معاینه قیلورسن وکمراه اولمقدن قورتیلورسن (م ی) امرهم شوری بخوان اندر صحف

یار را باش ومکوش از ناز اف * بو بیتده شوری سورهٔ حم ده اولان آیته اشارتدر وبو آیتك تفسیری بشنجی دفترده مهمان
حکایه سنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه صحفدن مراد بونده حضرت قران اولور ومعنی صحفده امرهم شوری آیتنی
اوقی یار ایچون اول نازدن اکا اف دیمه آف تضجری مشعر برکلمه در نته کم برکمسنه متضجر ومتألم اولسه یوزین کوزین
اکشیدوب اف دیر یعنی ای سالك راه الهی بو یولده زیاده احتیاط واهتمام ایلمکدن اوتری کوزیکی درت ایلمك لازم کاور

وکوزی درت ایلك بر عالم وعاقلك ومرشد کاملك ایکی کوزلرینه کندی کوزلریکی تابع قیلمقدن وانك ایکی کوزلرینی
کندی کوزلریکه یار ومعین ایلمکدن عبارت اولور وبو کوزی درت ایله دیمك ویارك کوزلرنی کندی کوزلریکه یار ومعین
ایله دیو سویلمنك مآل ونتیجه سی انکله مشاوره ایله واکثر مشکلکی اکا سویله دیمکی افاده قیلورکه حق تعالی حضرتلری
انصار قومی ایله کندی ما بینلرنده مشاوره قیلمغی کندیلره عادت ایلدکلرندن اوتری (وامرهم شوری بینهم) دیمکله قرآن
عظیمده مدح ایلدی پس سن دخی بو آیت کریمه یی حضرت قرآندن اوقیوب بونکله عمل ایله وبر یار ومعین اولان عاقل
ومرشد کامل ایله همیشه مشاوره ایله واول سنك طبعکه مخالف اکر بر سوز سویلر ایسه زنهار بر نهار ناز واستغنا
جهتندن تضجری مشعر بر سوز سویلمه بلکه انك بو زنه مقابل اف دیمه نته کم الله تبارك وتعالی حضرتلری سورهٔ بنی
اسرائلده والدینه اف دیمکدن نهی ایدوب (فلا تقل لهما اف ولا تنهرهما وقل لهما قولا کریما) بیوردی پس خیر الابوین
من علمك حدیثنك موجبنجه ابوینك خیرلوسی سنك مرشدك ومعلمك اولدی چونکم ابوینه ناز واستغنا جهتندن
اف دیمك وتضجری مشعر سوز سویلمك لایق وجائز اولمینجه خیر الابوین اولان مرشد ومعلمه اف دیمك اولویتله جائز ولایق
دکل قنده قالدیکه ناز ایلیه سن وخیانتی مشعر سوز سویلیه سن (مثنوی) یار باشد راه را پشت وپناه * چونکه نیکو

بنکری یار ست راه * چونکه در یاران رسی خامش نشین * اندران حلقه مکن خود را نکین * راه پشت وپناهی یار اولور
چونکم ابو نظر ایلیه سن یول یاردر یاردن مراد بونده مرشد هدایت کرداردر یعنی راه حقه ارقه وصغنجق بر معین
وظهیر مرشد کامل اولور چونکم آنی کوره سن ونظر حقیقی ایله کوره سن همان یاردن عبارت اولور * الرفیق ثم الطریق
حدیثنك سری بو معنایی اشعار قیلور یاره مقارنت قیلمنك ادبی واردر واصحاب هدایتله مصاحبت ایلمنك شرط
ومشروطی واردر مادامکه اول شرط بولنمیه مشروط هیچ بولنمز واول ادبه رعایت قیلنمیه انلرك صحبت شریفه سندن
ومقارنت طیبه سندن انتفاع اولنمز وجمله شروطدن بری اولدرکه چونکم یاران حقیقته ایریشه سن واصحاب هدایتله
کوروشه سن خاموش اولور بلکه کندیکی انلرك خدمتکاری اولمق مرتبه سنه یتور اول حلقه ده کندیکی نکین
ایلمه نکین یوزك قاشنه دیرلر بونده صدرنشین اولمقدن کنایت اولور یعنی چونکم اول یاران طریقتك صحبتلرینه واصل
اوله سن خاموش اول وسکوتی کندیکه لازم قیل وانلرك مجلسنده کندیکی صدرنشین قیلمه کبر وانانیتله متصف اولمه
بلکه کبر وانانیتی ترك ایدوب اول مجلسك متبوع ومقتداسی اولان کمسه یه متوجه اول انك کلامنی دکله واستماع وقبول

ایله (مثنوی) در نماز جمعه بنکر خوش بهوش * جمله جمعند ویك اندیشه خموش * رختها را سوی خاموشی کشان
چون نشان جوبی مکن خود را نشان * نماز جمعه ده هوشله خوش نظر ایله جمله جمعلردر ویك اندیشه وخموشلردر
یك اندیشه اند وخموش اند تقدیرنده در یعنی ای صحبت اهل جمعه داخل اولان سالك جمعه نمازنده نظر عقلله اکا حاضر
اولان مؤمنلر جماعتنه خوش نظر ایله که انلرك جمله سی بر برده جمعلردر وبر اندیشه لردرکه جمله سنك اندیشه سی امامه
تابع اولمق وامر حق علی الاتفاق برنه کتوروب جمعیتله طاعت قیلمقدر وجمله سی خاموش اولوب وسکوت قیلوب
خطیبك کلامنه قولاق طوتمقدر پس بوندن ادب اوکرنوب صحبت اهل جمعه داخل اولدقده هم بو آدابه رعایت ایدوب
بو شرطی برنه کتور وانلرله یکدل ویکجهت اولوب کندیکی بی نشان اولمق مرتبه سنه یتور رختلرکی خاموشلق
جانبنه چك چونکم نشان استیه سن کندیکی نشان ایلمه یعنی اهل جمعك میاننه داخل اولدقده اولا شرط طریقت وادب
صحبت اولدرکه جمله کفت وکویه متعلق اولان رختلریکی واثقالریکی خاموش اولمق جانبنه چکه سن وصمت وسکوتله خوی
ایلیه سن چونکم طریقت وحقیقت اهلنك میاننده نشان استیه سن وشهرت بولمق ومشهور ومتعارف اولمق طلب
ایلیه سن شرط اودرکه کندیکی نشان ایلمیه سن بلکه بی نام ونشان اوله سن وکندیکی بی خود وفانی قیله سن تا کم بو
بی نشانلقده نشان بوله سن وبی خودلقده وبی وجودلقده وجود ونشان بوله سن ونشان صاحبی اوله سن (مثنوی)

کفت پیغمبر که در بحر هموم * در دلالت دان تو یاران را نجوم * چشم در استاد کان نه ره بجو * نطق تشویش
نظر باشد مکو * پیغمبر علیه السلام حضرتلری بیوردیکه هموم دریاسنده دلالت ایلمکده سن اصحابی نجوم بیل
نته کم اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم یعنی بنم یارانم نجوم کبیدر بونلردن هر قنغیسنه اقتدا ایلیه سز مهتدی
اولورسز چونکم اول حضرت بویله بیوردی پس هر کم اول حضرته وارث کامل اولدیسه واکا قائمقام وخلیفه اولمق
مرتبه سنی بولدیسه * الشیخ فی قومه کالنبی فی امته * حدیثنك موجبنجه کندی عصرنده وقومنك ایچنده پیغمبر
کبی انك دخی اصحابی غملر بحرنده دلالت ایلمکده نجوم کبی اولور نته کم حضرت نبی علیه السلامك یارانی مطلوبه وصول
بولدیلر کذلك کندی عصرینك پیغمبری کبی اولان وارث کاملك یارانی دخی فلك طریقتك نجومی کبی اولور وبحر هموم
وغم ومدده بونلر دلالت قیلور وبونلره مقتدی اولان دخی بحر هموم وغم ومدن خلاص اولور (وهو الذی جعل لکم النجوم

لتهتدوا بها فی ظلمات البر والبحر) ایت کریمه سی لسان اشارتله بو معنایه دلالت قیلور ودخی (العلماء مصابیح الارض وخلفاء
الانبیاء وورثتی وورثة الانبیاء) حدیث شریفی هم بو مضمونه شاهد اولورپس ای سالك طریق الهی کوزیکی فلك
طریقتك ستاره لری اولان مرشدلر اوزره قو و یول ایسته یعنی خلفاء انبیا و مصابیح ارض وسما کبی عالم عرفانه کوز قو
وانلردن نظرکی دورایتیوب طریق حقی انلر واسطه سیله طلب ایله (وبالنجم هم یهتدون) آیت کریمه سنك مفهومی
اوزره سن هم نجم فلك هدایت اولان اصحاب سعادتله مهتدی اولان اهل طریقتدن اوله سن ومقصود ومطلوبکه انلر
واسطه سیله بو ظلمات طبیعتدن یول بوله سن نطق تشویش نظر اولور سویلمه یعنی چونکم اول ستارکان فلك طریقت
اولان یاران صفایه کوز قویه سن شونی بونی سویلمکدن وتکلم ایلمکدن حذر ایله زیرا نطق وتکلم نظره تشویش ودغدغه
ویررپس سو یلمك اولیدر (مثنوی) گردو حرف صدق گویی ای فلان * گفت تیره در تبع گرددروان * این نخواندی
کالکلام ای مستهام * فی شجون جره جر الکلام * اگر ای فلان ایکی صدق حرفنی سویلیه سن تیره سوز تبعده روان
اولور تیره بولانق گفت تیره دن مراد کلام دروغ اولور ای آشفته وحیران بونی اوقومدکمی که کلام شجونده در اول کلامی
جر ایلر کلامك جر ایلمسی مستهام هایم وحیرانه دیرلر شجون شجنك جمعیدر شجن غصن معناسنه در شکم الحدیث
ذوشجون دیرلر ذوفنون معناسن ویررلر یعنی ای هایم وحیران اولان کمسه سن بونی اوقومدکمی که الکلام ذوشجون
جر الکلام دیلمشدر یعنی کلام دالدر و بوداقلر صاحبیدر نته کم براغاجك بربوداغنه یاپشوب انی کندیکه جر ایلسك برقاج
دال وبوداق اول جر ایلدیکك بوداغه تابع اولور کذلك کلام هم ذوفنون وذواغصاند راگر سن ایکی ویااوچ کرجك
سوز سویلیه سن کلام دروغ دخی اکا تابع اولور زیرا الکلام شجون جره جر الکلام دیدکلری قولك موجبنجه بهر حال
سوز سوزی چکرپس صدق اولان کلمات ایچنده یا کذب ویادروغه متعلق ویاغیبته وقدح وذمه متعلق کلام سویلمش
اولورسن پس اول کذب ودروغ واسطه سیله عتاب وعقابه مستحق اولورسن لازم اولدیکه لفظدن وتکلمدن حذر
ایلیه سن مثنوی) هین مشو شارع دران حرف رشد) که سخن زوص سخن رامی کشد) نیست درضبطت چو بکشادی
دهان * از پی صافی شود تیره روان * اکاه اول حرف رشده شارع اولمه یعنی طوغری کلام سویلمکه شروع قیلمه زیرا اندن
سوزلر غیری سوزی چکر یعنی طوغری سوز سویلمکدن تکلم ایلك برآخر سوز سویلمکی جذب ایلر وسوزی
چوق سویلین کمسه اگر صدق سویلرسه ده ایچنده برقاچ دروغ تیره سوز سویلمکدن خالی اولمز چونکم دهانکی آچه سن
اودهانك ولسانك سنك ضبطکده اولمیه لابد صافید نصکره تیره روان اولور ویاخود معنی صافی سوزدن اوتری تیره سوز
هم روان اولوردیمك اولور وبو سوزلر دهانی کندی ضبطنده ولسانی تحت حکمنده اولمین کمسه لره کوره اولورکه (من کان
یؤمن بالله والیوم الاخر فلیقل خیرا اولیسکت) حدیث شریفنك موجبنجه ودخی * قل الخیر والا فاسکت * حدیثنك
حسبنجه خیر سویلرسه هرنقدر سو یلرسه سویلسون منع یوقدر منع شول کمسه یه درکه دهانی کندی ضبطنده اولمیه
وخیر کلام سویلمك واسطه سیله شره وکذبه متعلق کلام سویلیه بوکونه کمسه یه خیردن وشردن هرنه ایسه کلام
سویلمیوب بین اهل الطریق سکوت قیلمق اولی اولور اما خیر محض اولنلر والهام حقه مظهر کانلر هرنه سویلسه لر خیردر
نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر (م ی) انکه معصوم ره وحی خداست * چون همه صافست بکشاید رواست
زانکه ما ینطق رسول بالهوی * کی هوا زاید زمعصوم خدا * خویشتن راساز منطیقی زحال * تانگردی همچو من
سخره مقال) اول کمسه که وحی خدا یولینك معصومیدر چونکم دوکلی صافدر سویلمکه دهان آچه روادر زیرا که اول
عظیم اولان رسول علیه السلام هوا ایله نطق ایلمدی معصوم خدادن نچن هوا طوغرای صوفی کندیکی حالدن برمنطق
دوزتا کم بنم کبی سخره مقال اولمیه سن دیدی منطیق مفعیل وزننده مبالغه ایله نطق ایدیجی معناسنه اولور ورسولده
اولان تنوین تعظیم ایچوندر تنکیر وحدت ایچون اولوب رسولدن بررسول هوا ایله تکلم ایلمدی دینسه دخی جائز اولور
اما آیت کریمه نك تامی اولدیغی ملابسه ایله بو بیتلر حضرت نبی علیه السلام حقنده اولوب رسولده اولان تنوین تعظیم
ایچوندر دیمك اولیدرکه حق تبارك وتعالی اول حضرتك حقنده سورهٔ والنجم ده (وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی
یوحی) بیوردی یعنی اول رسول معظم هوای نفسندن نطق ایلمز انك نطقی دکلدر الا شول وحیدرکه اکا ربیسی طرفندن
وحی اولندی واول کلامی سویلمکه امر واشارت قیلندی پس قاضی اول صوفی یه تعریض وصمت وسکوتك فضائلنی
تعلیم ایلمك ایچون سویلرولکن حضرت مولانا قدس سره العزیز انك لساندن صامت اولمنك وسکوت قیلمنك صوفی
اولنلره واهل سلوك زمره سنه دخول قیلنلره لازم اولدیغنی تعلیم ایلروب ورلر اول پیغمبر علیه السلام که وحی خدا یولینك
معصومیدر چونکم دوکلی غل وغشدن صافیدر اگر اول حق سوزی سویلمکه ونصح وپند ایلمکه دهان آچسه روا
وسزادر زیرا که اول رسول مکرم صلی الله علیه وسلم هوای نفسانیه ایله نطق ایلمدی وتلقاء نفسندن مقتضای نفسی اوزره

سوز سویلدی معصوم خدا اولان نبی علیه السلامدن نچن هوا طوغر معصوم الهی اولان پیغمبر ذیشاندن هوا طوغمز
وهوای نفسه متعلق کلام دخی اندن صدور وظهور ایلمز هرکیم اول حضرته وارث کامل اوله وقائمقام نبوی اولمق
مرتبه سنی بوله اول دخی هوای نفسانیه سندن سویلمز وطبعنك مقتضاسنه موافق کلام نقل ایلمز بلکه کلام الهیه ایله
سویلر ونصح وپند ایلسه لله وفی الله نصح وپند ایدرلر اما هنوز دخی وارث اولمین الهام وخلافت نبویه مرتبه سنی بولمین
کمسه لره اولی وانفع اولان اولدرکه هنوز سویلمکدن وتکلم ایلمکدن پرهیز وحذر ایلیه زیرا اویله کمسه کلام حقی هوای
نفسنه مطابق سویلمکدن خالی اولمز ونصح وپندی مقتضای طبعنه موافق ایلدیکیچون خالص دکلدر اویله اولیحق کلام
حق وگفتار صدقی کندی مرادندن اوتری سویلمش اولور وکلامك تحتنده اکا فائده اولمدیغندن ماعدا بلکه نیجه مضرت
اولور چونکم قضیه بو یله درو بو مقدمه معلومك اولدی پس ای صوفی کندیکی قیل وقالدن بری وعاری ایلیوب ذوق
حالدن کندیکی زیاده نطق ایدیجی دوزتا کم بنم کبی قیل وقالك زبونی اولمیه سن صوفیلره لایق اولان ذوق حالدر وقیل
وقالدن فارغ بالدر دیدی * سؤال کردن آن صوفی قاضی را (م ی) گفت صوفی چون زیك کانست زر) این چرا نفعست
وان دیگر ضرر (چونکه جمله از یکی دست آمدست * این چرا هشیار وان مست آمدست) چونکم قاضی صوفی یه سنك
مرتبه ومقامك سوز سویلمك ونطق ایلمك دکلدر دیوایهام واعلام ایلدی ودخی اکا مشایخ صوفیه نك اسرار علومندن نیجه
کلمات سویلدی وکندینك اول علمدن اگاه وخبردار اولدیغنی اشعار وافهام ایلدی صوفی فی الحال کندی بیلدیکنی
سویلمکدن واکا تعریض وتوبیخ ایلمکدن فارغ اولوب وکندیسنی سائل منزله سنه تنزیل قیلوب مشکلی اولان
مسئله یی اندن سؤال ایلدی واکا بو یله دیو سویلدیکه ای زداینده زنگار قلبی وای کشاینده مشکلات شرعی
چونکم زر بر کاندندر بونیچون نفعدر واول غیریسی نیچون ضرردر یعنی صوفی ایتدی ای قاضی افندی چونکم بوقدر
اسرار وعلوم بیوردك بنم بو مشکلاتمی دخی حل ایله جمله دن بری بودرکه چونکم ذهب نوعی برمعدندندر بو ذهب نیچون
انفعدر وعالی قیمتدر واول برآخر ذهب نیچون دون قیمت وضرردر چونکم معدن بر اوله واندن ظهوره کلان شی
برنوع اوله پس اصل بر ایکن وفرع دخی برنوع ایکن بو نوعك ماییننده بو اختلاف ومغایرتك سببی وحکمتی ندر معدندن
مراد بونده معدن حقیقتدر وزردن مراد دوکلی اشیا اولمقده جائزدر * والناس معادن کمعادن الذهب
والفضة حدیث شریفنك مفهومی اوزره نوع انسان اولمق دخی جائزدرکه انسان نوعی اگرچه ذهب کبی برنوعدر
ولیکن بو نوعك میاننده تفاوت قتی چوقدر (یا ایها الناس اتقوا ربکم الذی خلقکم من نفس واحدة) آیت کریمه سنك
دلالت ایلدیکی معنی طبقنجه حق تعالی حضرتلری ناسی نفس واحده دن خلق ایلمشدر واول نفس واحده نوع انسانه
معدن کبی اولمشدر واول نفس واحده دن مراد عند المفسرین ابو البشر علیه السلام حضرتلریدر وعند المحققین
عقل کلدرکه اکا حقیقت محمدیه دخی دیرلر بو جمله یه اول حقیقت اصل ومعدن کبی اولمشدر وبو جمله سی مع تباین
حالاتهم واختلاف طبقاتهم اول معدندن ظهوره کلمشدر چونکم جمله سی بر الدن کلمشدر یعنی چونکم بو جمله
بنی آدم وخلق عالم بر الدن کلمش ودست قدرتله ظهور قیلمشدر بونیچون هشیار واول بری مست کلمشدر وبو بری نیچون
عاقل اولمش واول براخری ندن دیوانه اولمشدر (م ی) چون زیك دریاست این جوها روان * این چرا نوشست وان زهر
دهان) چونکم بو جو یلر بر دریادن رواندر یعنی بو انهارك جمله سی بر دریادن بری جاری اولورپس بو نیچون نوشدر واول
نیچون زهر دهاندر دریادن مراد دریای حقیقت اولور وجو یلردن مراد اگرچه انواع مخلوقات اولسه ده جائزدر اما بنی
آدم اولمق محله مناسبدر نته کم جمیع بنی آدم اگرچه دریای حقیقتدن بری بو عالمه کلمشدر ولیکن ایکی صنف اولمشلردر
برصنفی هذا عذب فرات آیتنك مفهومنه مظهر اولان مؤمنلردر وبرصنفی دخی وهذا ملح اجاج قولنك مفهومنه مظهر
اولان کافرلردر مع هذا بو ایکی صنفك مبدئی بردر وجمله سنك خالقی حضرت حقدر (مثنوی) چون همه انوار از شمس
بقاست * صبح صادق صبح کاذب از چه خاست * چونکم دوکلی انوار شمس بقادندر صبح صادق وصبح کاذب نه دن
قالقدی شمس بقادن مراد حضرت حقدر یعنی چونکم بو دوکلی انوار بقا آفتابندن ظهوره کلدی صبح صادق وصبح
کاذب نه سببدن حاصل اولدی صبح صادقدن مراد جمیع انبیا ومرسلین صلوات الله علیهم اجمعین واولیای صالحین
وراست وصادق اولان مؤمنلردر وصبح کاذبدن مراد اهل نفاق واهل ریا واصحاب زرق ودغا واهل دنیا واهل نفس
وهوادر ودخی بونلر امثالی ظاهری نورانی وباطنی ظلمانی اولان اشیادر (م ی) چون زیك سرمه ست ناظر را کحل) از چه
آمد راست بینی وحول * چونکم ناظره کحل برسرمه دندر راست بینلك وحول نه دن کلدی حول شاشلغه واکری
کورمکه دیرلر کحل حوله قافیه اولمقدن اوتری فتح حائله اوقنور سرمه دن مراد بونده دیدهٔ عقلكر وتینه سبب اولان
هدایتدر (ربنا الذی اعطی کل شئ خلقه ثم هدی آیتنك مفهومی اوزره هرشیئه حق تعالی خلقتنی اعطا

ایلدکدنصکره انی استعدادنه مناسب برمصلحته هدایت قیلدی پس هدایت الهی دیدهٔ عقلك سرمه سی کبی اولدی
چونکم عقله نظر قیلان ناظرلرك سبب رؤیت اولان کحلی برجنس سرمه دندر اویله اولیجق بوناسك بعضسنك دخی
اکری کورمسی نه سببدن اولور (م ی) چونکه دارالضرب راسلطان خداست * نقدراچون ضرب خوب ونارواست
چونکم دارالضرب سلطان خدادر نقدلك ضربی نیچون خوب ونارواودر دارالضرب ضربخانه دیدکاری یردرکه انده
اقچه والتون کسرلر دارالضربدن مراد بونده بوجهاندر ونقددن مراد بوجهان ایچره اولان انساندر روا کوان اولسه ده
جائزدر یعنی چونکم بوضربخانهٔ جهانك سلطانی خدادر وفاعل مطلق جمله شیده متصرف همان اول حضرت
حقدر پس نقد منزله سنده اولان انسانك ضربی یعنی نقش وصورتی نیچون بعضسنك خوب وبعضسنك ناروا اولوب
معیوبدر کذلك بونلرك بعضسنك نقش باطنلری هم خوب وملیح وبعضسنك نقش باطنی ناروا وقبیحدر انسانك
صورت ظاهره سی وصورت باطنه سی یعنی خلق وخلقی بوضربخانهٔ عالمك سلطانی ومالکی اولان خدای تعالینك
خلق ایتمسندندر نته کم (والله خلقکم وما تعملون) بیوردیغی آیت کریمه نك حسبنجه بوجمله نك اعیانی واحوال واعمالنی
خلق ایلین همان اولدر پس خلق وخلق ظاهرا وباطنا جمله نقش وتصویر همان انك اولیجق بونقش خوب وبونقش ناروا
دیمك ندر (م ی) چون خدا فرمود رهرا راه من * این خفیر از چیست وان یك راهزن) چونکم خدای تعالی حضرتلری
بولنمیولم دیدی بوبری نه دن خفیر واول بری ندن راهزندر خفیر خاء معجمه نك فتحیله عهده وفا ایدیجی وامین وصادق
معنالرنده هم استعمال اولنور بوراده بدرقه ومرشد معناسنه استعاره اولمق مناسبدر مصرع اول سورهٔ انعامده اولان
آیت کریمه یه اشارتدر که اول آیت بودر (وان هذا صراطی مستقیما) وسورهٔ یوسفده دخی قل هذه سبیلی ادعوا الی الله
علی بصیرة * بیورر یعنی چونکم حق تعالی حضرتلری صراط مستقیم بنم صراطم بیوردی وسبیل قویمه بنم سبیلم
بیوردی پس بو صراط مستقیمده قولاوز ومرشد اولان وعهدنه وفا قیلان نه دن قولاوز وعهدنه وافی وامین اولدی اول
بری نه دن یول اوریجی وغدار وخاین اولدی (مثنوی) از یك اشکم چون رسد حر وسفیه * چون یقین شد الولد سر ابیه
بربطندن حر وسفیه نیجه ایرشور چونکم الولد سر ابیه حدیثینك مفهومی یقین ومحقق اولدی یعنی ولد پدرینك سری
اولدیغی وانك صلبندن کلدیکی یقین ومحقق اولدی پس بربطندن عاقل وسفیه نه کیفیتله تولد ایدوب بوعالمه
ایرشور الضدان لا یجتمعان دیدکاری قول خود مصدقدر پس عاقل ایله سفیه ضدلردر وبو ایکیسی بربطندن نه حالله
ظهوره کلدیلر بونك سری ندر (م ی) وحدتی که دید با چندین هزار * صد هزاران جنبش از عین قرار * بروحدتی بوقدر
هزارله کیم کوردی صد هزاران جنبش عین قراردن یعنی بوقدر هزار هزار اضداد واختلافیله وکثرات وتعیناتیله
بروحدتی کیم کوردی وبوقدر جنبش وحرکاته عین قراردن کیم نظر ایرکوردی که بوقدر کثرات واختلاف وحدت مطلقه
دندر وبوقدر جنبش وحرکات دخی دایم وقائم وبرقرار وبردوام اولان ذات الهیدندر چونکم ذات برقرار وبردوام اوله بوقدر
جنبش وحرکات نه دن اولوردیدی وبوجمله نك سرندن وحکمتندن سؤال ایلدی وقاضی دخی اول صوفینك بوآخرده
واقع اولان سؤالنه کوره جواب ویرمك ضمننده جمله اسئله سنه دخی جواب اولمق طریقی اوزره بومعنالرك بیانه شروع
ایدوب بیورر وبراسلوب اوزره جواب ویررکه معناده انك هربرسؤالنه جواب اولور (جواب کفتن قاضی صوفی را (م ی)
کفت قاضی صوفیا خیره مشو * یك مثالی درمیان این شنو * همچنانکه بی قراری عاشقان * حاصل آمد از قرار
دلستان) قاضی چونکم صوفیدن بواصلی ومآلی براولان سؤالی که اشتدی اکا خطاب ایدوب ایتدی ای صوفی خیره اولمه
ودیدهٔ عقلکی قاشمش وکایل قیلمه بو متحد المعنی اولان اسئلهٔ مختلفه نك بیاننده بندن برمثال اشت وبو خوب مقالی
کوش ایت اول مثال خوب بودر انجلین که عاشقلرك بی قرارلغی دلستانك قرارندن حاصل کلدی یعنی طوائف عشاقك
بی قرارلغی وکوناکون حرکاتی دلستان اولان محبوبك قرار وثباتندن حاصل اولدی (مثنوی) او چوکه در ناز
ثابت آمده) عاشقان چون برگها لرزان شده) خنده او گریها انگیخته) آب رویش آب روها ریخته) مثلا اول دلستان
ناز واستغنا مرتبه سنده طاغ کبی ثابت وراسخ کلمش عاشقلر برکار کبی لرزان اولمش اول محبوبك خنده سی عاشقلردن
کریه قوپرمش آنك آب رویی آب رویلری دوکمش یعنی مؤثر بر ومختلفه چوق اولمق وفاعل بر وافعال متنوعه کثیر اولمق
مخلوقات ایچره بیله بولنور جمله دن بر محبوب صوری برقرار اولسه انك عاشقلری بی قرار اولورلر وانلرده احوال مختلفه
ظهوره کلور پس محبوب حقیقی اولان فاعل مطلق هم اکا کوره قیاس ایله که انك ذاتی همیشه برقراردر اما انك مظاهر
اسما وصفاتی اولان اشیا حرکات کوناکوندن خالی دکلدر کیمی اغلقده وکیمی کولمکده وکیمی شاد اولمقده در الحاصل
هرشیئك مرآت وجودنده برکونه تجلی قیلمش وهرکسك مظهرنده برکونه صفاتله ظاهر اولمشدر بواشیانك کثراتی
واختلافاتی او فاعل حقیقینك وجودنه اختلاف ویرمز وبو آثار وافعالك مغایراتی انك ذاتنه خلل ایرکورمز نته کم

بحرك امواجنك کثراتی واختلافاتی ذات بحره خلل ویرمز وانك وحدت ذاتنه ظاهرده اولان نقصان واختلافات
نقصان ایرکورمز (مثنوی) این همه چون وچکونه چون زبد) بر سر دریای بیچون می طپد) بودوکلی چون وچکونه
زبد کبی دریای بیچونك اوزرنده حرکت ایلر زبد کبی وکه دیرلر دریای حقیقتکه حد ذاتنده بیچون وبی چکونه در
وبو کیفیت وکمیتله موصوف اولان اشیا اول دریای حقیقته نسبتله کفلر وحبابلر کبیدر پس بواشیانك حرکتی اول دریای
حقیقتك ارادت وقدرتی ایله اولور نته کم کفلر دریانك یوزنده دریانك جزر ومدیله وتلاطمیله حرکت ایلر پس بومعنایی افهام
واعلام ایچون حقیقت ووحدت مرتبه سنی دریایه واشبو اشیای مختلفه یی دریا اوزره اولان کفلره تمثیل ایدوب بیوررلر
بودوکلی کیفیت وکمیت ونوعیتله موصوف اولان اشیا کفلر وحبابلر کبی اول بی کیف وبی کم اولان دریای حقیقتك
ظاهرنده انك ارادت وقوت وقدرتیله حرکت ایدرلر (مثنوی) ضد وندش نیست در ذات وعمل * زان بپوشیدند هستیها
حلل * ضد ضد را بود وهستی کی دهد * بلکه از وی کریزد وبیرون جهد * اول بحر حقیقت ودریای وحدتك ذاتنده
وعملنده ضدی وندی یوقدر واراقلر حله لرنی اندن کیدیلر ند بالکسر مثل وشبه ونظیر معناسنه در یعنی خدای تعالی
حضرتلرینك ذاتنده وفعلنده ضدی ونظیری یوقدر جمیع موجودات وجود حله لرنی اول واجب الوجوددن کیمشلر
اول حی وقیوم اولان حقدن وجود بولمشلردر ضد ضده وجود وهستلك نچن ویرر بلکه اندن قچر وطشره صچرار یعنی
الله تعالینك ذاتا وصفاتا وافعالا ضدی وندی یوقدر اکر حق تعالی جل شانه ضد ومثلی اولسیدی بر ضد کندینك
ضدنه نیجه وجود وواراق ویرردی بلکه اول ضد کندینك ضدندن فرار ایدردی وطشره چقردی پس ایکیسندن
بریسی باطل اولوردی وعملدن کیرو قالوردی معلوم اولدیکه حق تعالی حضرتلرینك اصلا وقطعا ضدی یوقدر (مثنوی
ند چه بود مثل نیك وبد) (مثل مثل خویشتن را کی کند * ند لغتده نه در مثل در نیك وبد مثلی کندینك مثلنی
نچن ایلر یعنی ند لغتده مثلدر کرکسه اونك مثلی اولسون وکرکسه بدلك واذا کان کذلك نیکدن وبددن مثلی اولان شئ
کندینك مثلنی نیجه ایجاد ایلر مثلا انسان کندو کبی برانسان ایجاد ایلمکه قادر اولماز وقس علی هذا سائر الامثال اکر
حق تعالی حضرتلرینك دخی وجودده برمثلی اولیدی کندی مثلنی ایجاد ایلمکه قادر اولوردی معلوم اولدیکه اول
بی شریك وبی نظیر اولان پادشاهك اصلا ضدی وندی یوقدر (م ی) چونکه دو مثل آمدند ای متقی * این چه اولیتر از ان
در خالقی * ای متقی چونکم ایکی مثل کلدیلر بو مثل خالقلقده اول مثلدن ندن اولیرکدر متقینك اوچ مرتبه سی واردر
اولی شرکدن پرهیز ایلمك وایکنجیسی صغایردن واوچنجیسی ماسوادن پرهیز ایلمك معنالری اولور وشرکدن وماسوادن
پرهیز ایلمین کمسه یه متقی دیو خطاب اولنسه ویا اعتبار ما یؤول الیه ویا خود تفاؤلا متقی دیمك صحیح اولور بونده بویلدر
یعنی ای شرك جلی وشرك خفیدن بلکه ماسوادن اتقا ایلمکه قابل اولان کمسه چونکم فرضی وجودده ایکی مثل
کلسه لر ذاتده وصفاتده وافعالده بری برینه شبیه ونظیر اولسه لر خالق جمیع مخلوقات اولمقده بو مثلدن اول برآخر
مثلدن نه دن اولی اولور بومقرردرکه ایکی مثلدن بریسی احسن الخالقین اولمغه اولیتر اولماز بلکه احسن الخالقین
وخیر المقدرین اولان همان اول وجودده شریکی ومثلی اولمین واحد حقیقیدر (مثنوی) بر شمار برك بستان ضد وند
چون کفی بر بحر بی ندست وضد * بستانك برکی عددلری اوزره ضد وند وضد اولان بحر اوزره زیاده کف کبیدر
کفی ده اولان یا وحدت ایچون اولمقدن زیاده لك معناسنی افاده ایلمك اولیدرکه فارسیده اکثر بویله محللرده یا کتورلسه
زیاده معناسی ویریلور اکر وحدت ایچون طوتلورسه بی ضد وبی ند اولان بحر اوزره برنوع کف کبی دیمك اولور صحیح اولان
نسخه لرده بریاء عربیله دریاء فارسیله بر بحر ناسخنك خطاسیدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که مخلوق وموجود اولان
اضداد وانداد بستانده بتن نباتات واشجارك اوراقنك اعدادی مقداری اول بی ضد وبی ند اولان بحر اوزره اولان کفلرك
بری برینه مثلا ضدیتی وندیتی اولسه اول کفلرك بربرینه ضد اولمسندن بحرك ذاتنده دخی ضدی اولمق لازم کلمز بو مثلدر
وبو مثلدن مقصود دریای حقیقتك ضدی وندی اولمدیغنی تفهیمدر یعنی اول بی ضد وبی مثل اولان دریای حقیقتك
ظاهرنده اولان بی شمار اضداد وانداد وبرك بستاندن زیاده اولان اختلافات ومغایرات کفلر وزبدلر کبیدر کفلرك
وزبدلرك کثرات واختلافاتندن اول دریای حقیقتك ذاتی هم متغیر ومختلف اولماز وبوقدر کثرات اشیانك وحدت
ذاتنه نقصان ویرمز نته کم امواج دریا دریانك ذاتنه کثرت ویرمز پس بوقدر اضداد وانداد اول واحد حقیقی ایجاد
واظهار ایلمسندن انك وجودینك ضدی وندی لازم کلمز وبو مخلوق حیاتده وعلمده وارادت وقدرتده وسمع وبصرده
وتکلمده وسائر صفتلرده هم اکا مثل اولمز بلکه (لیس کمثله شئ وهو السمیع البصیر) آیت کریمه سنده کاف زائد اولدیغی
تقدیرجه صفاتده دخی اصلا انك برشئ مثلی اولماز (مثنوی) بی چکونه بین تو بردومات بحر * چون چکونه کنجد اندر
ذات بحر * کمترین لعبت او جان تست * این چکونه وچون جان چون شد درست * ای مرد صوفی سن بردومات بحری

بی چکونه کور بحرك ذاتنه چکونه نیجه صغر یعنی صغمز انك ادنی لعبتی سنك جانكدر جانك چکونه سی نیجه درست
اولدی یعنی درست اولدی بحردن مراد بحر وحدتدر وانك بردوماتندن مراد اوصاف متقابله وافعال متضاده سیدر
حد ذاتنده حق تعالی حضرتلرینك اكر ماهیات صفات متقابله سی اولسون واكر حقایق افعال متضاده سی اولسون
كیفیت وكمیتدن بری وعاریدر اولا انك جمیع صفاتی مخلوقك صفاتی كبی كاه زائد وكاه ناقص اولمز وبر آلته دخی محتاج
اولمز وكذلك جمیع افعالی دخی مخلوقك افعالی كبی معلل بالاغراض دكلدر انكیچون حق تعالی حضرتلری چونكم
ارحم الراحمیندر نیچون كافری كافر خلق ایدوب اكا كفرندن اوتری عذاب ایلدی دیمز ونیچون بر حماری وبر كلبی
انسان ایلدی دیو سؤال قیلمز كه لا یسئل عما یفعل وهم یسئلون انكیچون بیورلمشدر كه انك اكر ذات شریفنه واكر صفات
علیه سنه واكر افعال طیبه سنه اصلا وقطعا چون وچكونه صغمز پس لازم كلدیكه ای صوفی سن بحر حقیقینك جمیع
صفات متقابله سنی وافعال متضاده سنی چونسز وچكونه سز كوره سن ونیچون بو كسه هادی ومظهر هدایت اولدی
واول برآخر كسه مضل واهل ضلالات اولدی بونلرك موجدی خود فی الحقیقه حضرت حقدر دیمیه سن وبر بطندن
ایكی ضد نیچون ظهوره كلدی وكافرندن كافر اولدی ومؤمندن مؤمن اولدی وبعض كسنه نك عقلنی حق تعالی
نیچون زیاده قیلدی وبعضیسنك دخی عقلنی نیچون ناقص ایدوب سفیه واحمق ایلدی سؤال ایلمیه سن كه انك افعالی
چون وچرادن بریدر وكذلك اول بحر حقیقینك ذات بیچونته هم اصلا چون وچرا صغمز عقل انك ذات بیچوننی نه كونه
ایدوكنی بیلمز زیرا اول چوندن وچكونه دن منزه ومقدسدر اول بیچون اولان قادرك كترین لعبتی یعنی ادنی صنعتی سنك
روحكدر بو سنك جانكه نه كونه دیمك وجان نه كیفیتله مكیفدر دیو سؤال ایلمك نیچون درست اولدی سنك روحك اول
پادشاه بیچونك بر ادنی احسانی ایكن اندن سؤال ایلینلره (قل الروح من امر ربی) دیو حضرت حبیب اكرم صلی الله علیه
وسلم خطابا جواب ویرلدی چونكم سنك روحك بویله بیچون وچكونه اوله وار قیاس ایله ذات باری نیجه بیچون وچكونه
اولور (م ی) پس چنان بحری كه در هر قطره ان) از بدن ناشی تر آمد عقل وجان) پس انجلین بر بحر كه انك هر قطره سنده
عقل وجان بدندن ناشیتر كلدی ناشی بونده بیكانه ونامحرم معناسنه در بحردن مراد بحر ذات الهیدر وانك قطره لرندن
مراد شؤنات ذاتیه وتجلیات احدیه ومفاتیح غیبیه در وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه پس سكا دیدیكم بحر ذات الهی
انجلین بر بحر نامتناهیدر كه انك قطره لری كبی اولان هر بر ذاتنده وتجلیسنده ومفاتیح غیبیه سنده عقل وجان بدندن
بیكانه رك ونامحرمرك كلدی (كما قال الله تعالی وعنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو) نته كم بدن انسانی عقلك وجانك
ماهیاتنی بیلمكده وبونلرك ذاتنی حق الیقین مشاهده ومعاینه قیلمقده نیجه نامحرم وبیكانه ایسه عقل وجان هم بحر
حقیقت اولان جناب عزتك شؤنات ذاتیه سنی ومفاتیح غیبیه سنی بیلمكده اندن دخی ناشیتر ونامحرمتردر (مثنوی
كی بگنجد در مضیق چند وچون * عقل كل انجاست از لا یعلمون * اول بحر احدیت چند وچون مضیقنه نجن صغار
عقل كل اول مرتبه ده لا یعلمون قیلنلندر چند كمیت وچون كیفیت معناسنه در وعقل كلدن مراد (اول ما خلق الله
العقل) حدیث شریفیله مشار الیه اولان عقل اولدركه اكا حقیقت محمدیه دخی دیرلر وعقل كلك بنه ذاتنی اكلمق لا یعلمون
قبیلندن اولدیغنه رسول اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك سبحانك ما عرفناك حق معرفتك بیوردقلری دلالت
وشهادت ایلر وبنه ذات الهی عند الجمهور مجهول مطلقدر وبورایه مناسب اولان كلمات قصیدهٔ تائیه ده واقع اولان
شرحمزك دیباجه سنه قریب مقصد اولده تحقیق وتقریر وتحریر قیلنمشدر انده طلب اولنه وتوضیح كلام بویله دیمك
اولور كه اول بحر احدیت كیفیت وكمیت مضیقنه صغمز واول غیب هویت عقل وقیاس محبسنه كلمز وعقول وارواح اول
حضرتك بنه ذاتنی بیلمز عقل كلك بو قدر عظم شانی وكمال علم وعرفانی وار ایكن بو مرتبه ده لا یعلمون مفهومنه مظهر
اولنلردن) وسبحانك لا علم لنا الا ما علمتنا) دینلردندر (مثنوی) عقل كوید مر جسد را كای جماد) بوی بردی هیچ از ان
بحر معاد * جسم كوید من یقین سایهٔ توام * یاری از سایه كه جوید جان عم * عقل جسده دیركه ای جماد اول بحر
معاددن رایحه الذكی بحر معاددن مراد ذات الهیدر هر شیء لابد منه بدا والیه یعود مفهومی اوزره اندن ظهوره
كلدی وینه اكا عودت ایلر یعنی عقل بو مرتبه ده زیاده وله وحیرتدن جسدك بلكه حضرت حقدن بر رایحه طویمسی
وار اوله دیو ظن ایدوب اكا بو كونه لسان عقلیه ایله خطاب ایدوب دیركه ای جماد هیچ اول معاد دریاسندن بر رایحه الذكی
وبر معرفت طویدكمی جسم دخی عقله دیر تحقیق بن سنك سایه كم ای جان عم كولكه دن كم یاربلك استر علمده ومعرفتده
وادراكده وفراستده هر وجهله بن سكا تابعم بنم ذاتمده خود هرنه وار ایسه سنكدر پس بندن ای عمك جانی نه معاونت
استرسن دیر (مثنوی) عقل كوید كه نه آن حیرتسراست * كه سزا كستاختر از ناسزاست * عقل دیركه بو اول حیرتسرا
دكلدر كه سزا كستاختردر ناسزادن حیرتسرا حیرتخانه دیمكدر وحیرتخانه دن مراد مرتبهٔ حقیقت اولور یعنی

چونكم جسد عقلك كندیسندن معرفت الهیه ده معاونت طلب ایلدیكنی كوروب تعجب ایلدكده عقل دخی جسده
مرتبهٔ احدیتك دهشتفزا ومقام حقیقتك حیرتسرا اولمسنی افهام وتعلیم ایلمكدن اوتری دیركه ای جسد سن
بنم كمال حیرتمدن نه تعجب ایلرسنكه بو مقام حقیقت اول حیرتسرا دكلدر كه بونده عند العقل سزا وروا اولنلر
هم سزاوار اوله بلكه سزاوار وروا اولنلر بو مرتبه ده ناسزا ونارروا اولنلردن كستاختردر جمله سی شو اعتبار ایله كه ناسزا اولان
ابله ونادان اكرچه من وجه كستاخ وبی ادب ایسه من وجه كستاخ وبی ادب دكلدر مثلا حضرت حقی بیلدم وانكله
اشنا اولدم واسرارنی وصفاتنی مشاهده قیلدم دیمز پس بو یوزدن كستاخ اولمش اولور اما اكثر عالم وعاقل
عند العلماء والعقلا سزا ومقبول ایكن وادراك ایلدكاری معنی وبیلدكاری سر معقول ایكن من وجه كستاخلر
وبی ادبلردر مثلا شول جهتدن كستاخ اولورلر كه حضرت حقك ذاتنی وصفاتنی بیلمش وانكله اشنا اولمش اعتقاد
ایدرلر حال بو كه كندیلرك عقلنك حضرت حقدن بیلدیكی وانك سرندن وشهودندن مشاهده قیلدیغی هم مخلوقدر زیرا
عقل مخلوقدر وعقلك جمله ادراك ایلدیكی معانی دخی مخلوقدر كما قال علی كرم الله وجهه كل ما یعلم عقلك فالله خالقه
پس عقلك هر بیلدیكی وجمله مشاهده قیلدیغی مخلوق اولیجق نجن حق تعالینك ذاتندن ویا صفاتندن ادراك ایلدیكی
معنایه بو ذات الهیدر دیو اعتقاد ایلسه مخلوقه خالق اعتقاد ایلمش اولور وكندی بیلدیكی معنایی اله ورب اتخاذ ایلمش اولور
پس معقول ومخلوق اولان معنایی اله ظن ایلمكده وحضرت حقی بیلدم دیو زعم قیلمقده وكندوینی آنی بیلمش واكا آشنا
اولمش صانمقده ناسزا اولنلرك كستاخلغندن زیاده كستاخلق قیلمش وانلردن زیاده بی ادب اولمش اولور وحضرت
حقی بیلنلر بو كونه بیلمشلر وجناب حقه سزا ومقبول اولنلر بو وجهله سزا ومقبول اولمشلردر بلكه روحانی وجسمانی
اولان وجودلرنی نفی ایدوب عقله حضرت حقی بیلمكدن واكا بر مخلوقی اشنا بولمقدن عاری وبری اولوب كندوینی بیلان
نه همان كندیسنه اشنا اولان ونه همان كندوسی ایدوكنی مشاهده قیلوب وبو عالم كثرتی اسما وصفاتنه آیینه
كورمشلر وهر شیده اكر شریف اكر حقیر واكر كبیر هرنه ایسه همان انی كورمشلر وبویله كورنلر ما رأیت شیأ الا ورأیت
الله فیه دیمشلردر وچونكم بو مرتبه یه مقرب اولان عارفلره بو اشنالق غلبه ایلیه وانلرك چشم شهودنده سزا وناسزا
قالمیوب جمله سی مظهر الهی اولوب شریفی وحقیری اسما وصفات حقه مرأت كوررر (م ی) اندر اینجا افتاب انوری
خدمت ذره كند چون چاكری * شیر این سو پیش آهو سر نهد * باز اینجا نزد تیهو پر نهد * بورادا بر آفتاب انور
بر چاكر كبی بر ذره یه خدمت ایلر شیر بو جانبده آهونك اوكنه باش قور شیر كسر رائله مضاف اوقنوب بو جانبك شیری
آهونك اوكنه سر قور دیمك هم وجه در كذلك باز كسر زائله اوقنوب بو جانبك بازی تیهونك قتنده پر قور دیمك اولور
وجائزدر اما قطعله اوقنورسه باز بو مرتبه ده تیهونك قتنده قناد قور دیمك اولور تیهو چیل دیدكاری قوشه دیرلر كه
اكثر طوغانه انی الدررلر پس توضیح معنی بویله دیمك اولور كه بو مقام حقیقتك مشاهده سی ونور وحدتك غلبه
ومعاینه سی مرتبه سنده افتاب انور كبی عالیقدر وصاحب صدر اولان كامل ومكمل اولان عزیز پادشاهلر بر ذره نك
چاكری كبی خدمتن ایدرلر اول سببدن كه اول ذره یی مظهر الهی ومرأت اسما وصفات ربانی كوررلر نته كم ایكی جهان
كونشی حضرت سید الكونین ومفخر الثقلین صلی الله علیه وسلم امیرك سایه سی اولان هلاله كلدی واكا تعظیملر وتكریملر
قیلدیلر بشیر الهی اولنلر وقوت وقدرت حقانی ایله اتصاف قیلنلر بو مرتبه ده كندی شكارلری مثابه سنده اولان
ضعفایه باش قورلر وتواضع قیلورلر بو جانبك شكار كننده اولان باز عالی پروازی تیهو كبی حقیر اولان كسه لره تذلل وافتقار
عرض ایدرلر سبب اولدر كه اول تیهو مثابه سنده اولان حقیری مظهر اسما وصفات الهی ومرأت تجلی ربانی كوررلر واول
آهو منزله سنده اولان فقیر وضعیفی حق تعالینك مخلوقی ولكن معنوی مشاهده قیلورلر بلكه انك مرأت وجودنده
حق تعالینك نیجه سر وحكمتنی ونیجه قوت وقدرتنی كوررلر پس بالضروری كندی مرتبه لرندن تنزل ایدوب
اول صورتا ضعیف وحقیر اولان كسه لردن استمداد قیلورلر وانلره متواضع اولورلر وانلردن معاونت طلب ایدرلر (م ی)
این ترا باور نیاید مصطفی * چون ز مسكینان همی جوید دعا * بوكا باور كلمزسه مصطفی علیه السلام حضرتلری
مسكینلردن نیچون دعا استردی مسكین بغایت فقیره دیرلر یعنی اكر بر افتابك ذره یه خدمت قیلمسی وبر شیر نرك آهو
اوكنده باش قومسی سكا اعتماد ایلمك كلمزسه واینانمق اولمزسه نیچون حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم مسكینلردن
وفقیرلردن دعا طلب ایلر وانلرله استفتاح واستنصار قیلوردی نته كم ابو الدردا رضی الله عنه حضرتلری روایت
بیوررلر كان النبی صلی الله علیه وسلم یستفتح بصعالیك المهاجرین وامیة بن عبد الله دن طبری بو حدیثی روایت ایلر
قال كان النبی صلی الله علیه وسلم یستفتح ویستنصر بصعالیك المسلمین وبعض یرده فقرای مسلمینه ملاقی اولسه لردی
بزی دعادن اونتمه دیدكاری هم روایت صحیح ایله روایت اولنمش وكتب احادیثده ذكر قیلنمشدر (مثنوی) كر بكوپی

ازبی تعلیم بود* عین تجهیل ازجه رو تفهیم بود* بلکه می داند که کنج شاهوار* در خرابیها نهدان شهریار* اکرسن
دیرسنکه حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك مسا کیندن دعا استمسی انلرك دعاسنه اول حضرتك احتیاجی
اولدیغندن اوتری دکل ایدی بلکه امتنه تعلیمدن اوتریدر عین تجهیل نه یوزدن تفهیم ایدی یعنی تعلیمك معناسی
تفهیمدر اول حضرت ایسه زمرهٔ مسا کیندن لاعلی التعیین دعا تمنی ایلردی اکر اول حضرتك انلردن دعا تمنی ایلمسی
تعلیم ایچون اولمیدی سزدخی بنم کبی بو کروهدن دعا طلب ایلك دیردی چونکم بویله دیمدی بلکه کندیلر طلب ایلدی
پس تعلیم ایچون اولمدی تجهیل اولدی تجهیل ایچون اولان حال ایسه تعلیم وتفهیم ایچون اولمق میسر دکلدر بوطریق
ایله تعلیمك مآلی کانه امتنه دیمکدرکه سز بو خصوصده جاهلسز و حقیقتنه واقف وعارف دکلسز پس فقرا ومسا کیندن
مدد طلب ایلیك تا مرادیکزك حصولی میسر اوله اما قنغی فقیر ونه کونه مسکینك دعاسندن نفع اولمسی ومراده وصول
بولمسی تعیین بیورمدیلر پس عین تجهیل اولدی عین تجهیل ایسه تعلیم وتفهیم ایچون اولمز پس اول حضرتك فقرا
ومسا کیندن دعا طلب ایلمسی بلکه انکیچون ایدی کـه اول حضرت بیلوردیکه شاهوار اولان کنجی اول شهریار
خرابه‌لرده قور یعنی بلکه اول حضرتك فقرا ومسا کیندن دعا طلب ایلمسی انکیچون ایدیکه بیلوردی اول شهریار
حقیقت شاهانه اولان خزینه‌یی منکسر القلوب اولان فقرا ومسا کینك ویران وخراب اولان قلبلرنده قور کما قال الله
تعالی فی حدیثه القدسی *انا عند منکسرة القلوب) پس اول حضرت منکسرة القلوب اولان مسکینلرك ویران اولان
وجودلرنده اول کنج شاهواری کورر واول خزینهٔ اسراری مشاهده قیلوردی پس انلردن استمداد ایدوب دعا طلب
ایلردی (مثنوی) بدکمانی نعل معکوس ویست* کرچه هر جزویش جاسوس ویست* بدکمانلق اول خرابلرك نعل
معکوسیدر اکرچه انك هر برجزوی انك جاسوسیدر مصرع اولده اولان وی ضمیری ومصرع ثانیده اولان اش ضمیری
ودخی وی ضمیری بیت اولك مصرع ثانیسنده موضع کنج شاهوار اولان خرابیهایه راجع اولور خرابیها خرابك
جمعیدر وخرابلردن مراد خود بینلکدن قورتلان وشوم عاداتی ویران قیلان وبی وجود وفانی اولان فقیرلر ومسکینلردر
بونلرك وجودی شول ویرانه یه بکزرکه انده برعظیم شاهانه کنج اوله اما عوام ناس واصحاب حدس وقیاس بونلرك
حقنده بدکمان اولمقدن خالی اولمزلر ودیرلرکـه بونلر برخراب اولمش ویرانه‌ده ویاخود بی عقل دیوانه‌ده کنج الهی
نیلر بونلرانك حقنده بدکمان اولملری انك نعل بازکونه‌سیدر اکرچه اول ویران اولان فقیرك هر جزوی انك جاسوسیدر
ولیکن عوام ناس واهل قیاس انك جاسوس الهی اولدیغنی بیلمزلر وانك درونده خزینهٔ حق اولدیغنه عارف
اولمزلر اول سببدنکه انلرك ظاهرنده اولان ویرانلق وخرابلق نعل بازکونه اولوب خلق عالم انلرك حقنده بدکمان اولمسنه
انلرك صورت ظاهرده اولان خرابلقلری سبب اولوب انلرك وجودنده اولان خزینهٔ حقی بو اجلدن کورمزلر حتی اکر
انلردن بریسی دخی بونلره بن حضرت حقی سورم ووجودم عین مظهر الهیدر دیو بو کونه تصریح ایلیه‌لر یا سفاهته
حمل ایدرلر ویاخود دیوانه‌دردیرلرنته کم ابن فارض رضی الله عنه حضرتلرینه دیدیلر وانلر کندی حاللرندن بو بیتله خبر
ویردیلر (بیت) ولو قیل من تهوی وصرحت باسمها) لقیل کنی اومسه طیف جنة (م ی) بل حقیقت درحقیقت غرقه شد
زین سبب هفتاد بل صد فرقه شد* بلکه حقیقت حقیقتده غرقه اولدی بو سببدن یتمش فرقه بلکه یوز فرقه اولدی
لفظ بل اضراب ایچوندر وبو بیت مقدم اولان در خرابیها نهدان شهریار مصرعی اوزره عطف اولوب اندن مضروب اولور
کانه موضع کنج الهی اولان خرابلرك وجودی حقیقت حقه مغایر اولمق وهمی بیوردقلری کلامدن اصحاب دل حقنده
بدکمان اولان کسه‌لردن ناشی اولمش ایدی بو بیتله هم اول وهمی دفع ایدوب بیوررلر اول شهریار حقیقت کنجی خراب اولان
فقیرلرك وجودنده قور واول فقیر ومسکین اولان انسانك حقیقتی بو مرتبه‌ده حقیقت حقه مغایر اولمز بلکه حقیقت
انسانیه حقیقت الهیه‌ده غرق ومستغرق اولور وحقیقت انسانیه ممکن الوجود اولمقدر وحقیقت الهیه وجوب
وجوددر چونکم ممکن الوجود امکانیتی فانی قیله وبحر حقیقتده مستغرق اوله واجب الوجوددن غیری قالمز وبوندن
قلب حقایق دخی لازم کلمز یعنی حقیقت بشر حقیقت خدایه منقلبه اولدی دیمز وحلول واتحاد معنالری دخی
هم بولنمز بلکه ممکن الوجود غبار امکانی ازاله قیلدقدنصکره وبحر حقیقتده مستغرق اولدقدنصکره همان اول واجب
الوجود قالور دیمکی افاده ایلرنته کم کلشن راز صاحبی هم قدس سره بیوررلر* نظم* چو ممکن کرد امکان برفشاند
بجز واجب دکر چیزی نماند) وجود هردو عالم چون خیالست) که در وقت بقا عین زوالست)* تو معدوم وعدم پیوسته
ساکن* بواجب کی رسد معدوم ممکن* ومعنی* مصرع ثانی اول سببدن اصحاب عقول یتمش فرقه بلکه یوز فرقه
بلکه دخی زیاده اولدی بوندن مقصود تحدید اولمیوب تکثیر اولور وتوضیح معنی انسانك حضرت حقه وصولی کندینك
حقیقتی اولان امکانیتنی بحر حقیقتده غرق وفانی ایلمکله میسر اولدی وحقیقت حقیقتنه غرق ومستغرق اولمقله

وصال الهی بولندی اما اصحاب عقول انبیا علیهم السلام واولیای عظامك وفانی فی الله اولان اصفیانك بحر حقیقته
واصل اولملری نه وجهله اولدیغنی بیله میوب هر بری عقلی یتدیکی قدر بنده‌نك حضرت حقه اتصالی شو مذهب اوزره
دردیو اعتقاد ایدوب بو سببدن اصحاب عقول نیجه یوز فرقه اولمشلردر مثلا بونلردن بعضیسی بنده‌نك حضرت حقه
واصل اولمسی حضرت حق انك روحنه وقلبنه حلول قیلمسی اولور صانمشلردر بو مذهب باطلدر وبونلردن بعضیسی
دخی انسانك عقلی وروحی ترقی ایدوب نیجه زماندنصکره وارر حضرت حقه واصل اولور وانکله اتحاد قیلور دیمشلر
ووصلت حقی بویله ظن ایلمشلردر وبو دخی باطلدر وبعضلر دخی انسانك وجودی انوار واوصاف الهیه ایله منور اولوب
واهلنك ناردن حرارت قبول ایلدیکی کبی اندن نیجه حالات قبول ایلر ووصالدن مراد بودر دیمشلر بو دخی ضعیفدر
الحاصل اصحاب عقولك هر بریسی کندی عقلی یتدیکی قدر بر معنی سویلیوب بو سببدن وصلت الهیه‌ده
نیجه یوز فرقه اولمشلردر اما بو معنی من لم یذق لم یدر قبیلندندر وکندی حقیقتنی بالکلیه فانی وغرقه ایدوب حقیقت
مطلقه‌یی عین حقیقتله مشاهده قیلمین کسه‌لرك بیلدکاری ودیدکاری بو خصوصده من وجه صحیح ومن وجه هم
غیر صحیحدر اما (کل حزب بما لدیهم فرحون* ایت کریمه‌سنك حسبنجه نظر اولنسه هر فرقه نه کندولرك بیلدیکنه
وبولدیغنه فرحناك اولوب حق بودر وغیریسی باطلدر دیمشلر ولکن حقیقت ظهوره کلدکده انلرك حضرت حقه
اولان یقینی ووصلتی همان کندی اعتقادلرینه وعقللرینك مفعولی اولان معنایه واصل اولملریدر بو خسه صحیح
حضرت حقی بیلملری ومرتبهٔ حقیقتی مشاهده قیلملری دکلدرنته کم مولانا جامی علیه رحمة الباری سلسلة الذهبده
بیوررلر (بیت) خلق عالم همه درین کارند* رو بوهم خیال خود دارند* همه اندر خدا پرستی فاش* لیکن آذر صفت
خدای تراش* هر کسی بر امید بیهودی* بسته با خود خیال معبودی* بعبادت اکرچه مشغولست* عابدان اله
مجعولست) روز محشر که بر عموم بشر* حق تجلی کند بجمله صور) ان تجلی ز حضرت احدش) نبود جز بوفق معتقدش
جز دران صورت ارشود ظاهر* کردد از جاهلی بد ومنکر* چون تجلی که در معاد بود* همه برطبق اعتقاد بود
مکن انرا باعتقادی خاص* شوز قید هر اعتقاد خلاص* نیست حصری خدای را وحدی* که مقید شود بمعتقدی* شو هیولای جمله معتقدات* تو که یابی ز قید حصر نجات (مثنوی) باتو قلماشیت خواهم کفت هان
صوفیا خوش پهن بکشا کوش جان* سکا اکاه اول سنك قلماشلغکی سویلمك استرم ای صوفی کوش جانکی خوش
پهن آچ یعنی واسعه دیرلر هان تنبیه ایچوندر قلماشیده اولان یا مصدریه وا کاملاصق اولان تا خطاب ایچوندر قلماش
بیهوده وعبث سوزه دیرلر بعضلر قلماش ضم قافله قل ماشنت لفظندن ترکیب اولنوب صکره دیله دیکنی سویلمك
معناسنده استعمال اولندی دیمشلردر ودیلمنه کاورسه سویلمکدن عبارت اولور دیو تعبیر ایلمشلردر پس بو دخی
بی معنی سوز سویلمك معناسنه اولور پس تقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه اول قاضی اول صوفی‌یه بو قدر علم لدن
سویلدکدن واکا بو قدر اسرار ومعارف صوفیه تعبیر ایلدکدنصکره انك کندی حقنده اولان طعن
وتوبیخی صوفیلره لایق اولمدیغنی دخی اکا تعلیم ایدوب دیرکه ای صوفی اکاه ومتنبه اول وکوش جانکی بنم کلام هدایت
انجاممه خوش واسع آچ تا بنم سوزلرم سنك کوش هوشکه سهولتله داخل اوله سنك بیهوده ومالایعنی اولان سوزلرکی
دیمکلك وصوفیانه اولان نظری سکا تعلیم ایلمکلك استرمکه اول صوفیانه اولان نظر بودر (مثنوی) مر تراهم زخم کاید
زآسمان) منتظر می باش خلعت بعد ازان* ان قفا دیدی صفا راهم ببین* کردران با کردن آمدای امین* ای صوفی
هر زخمکه سکا اسماندن کلور اندنصکره خلعته منتظر اول اول قفایی کوردك صفایی هم کور زیرا ای امین اویلق طرفی
بیون ایله کلدی کردران با کردن آمدای امین دیمك یسر فرحت عسر ترحتله کلدی دیمکدن کنایت اولور وبو مثلك اصلی
قصابلردکانده وترازوسنده اوله کلمشدر چن برکسه قصابلردن ات المق لازم کلسه اکابرایکی وقیه اویلق اتندن وبوط
اطرافندن ویرسه‌لر وبرمقدار دخی ترازویه انك یانجه کردان پاره‌سی قورلر وزن تمام اولدقدنصکره اول کردن پاره‌سی
دلوب اول بوط اتینك یاچه‌سنه بجورر‌لر وبوط اتی نفیس وکردن اتی اکانسبتله خسیسدر لکن اکثری بری برسز
اولمدیغنه بناء ضرب مثل اولمشدر وبین الناس نعمت نقمتسز اولمز ویسر عسرتسز اولمز دیمك محللرنده بو مثل
دینله کلمشدر سروری افندی مرحوم دخی بو مثلك اصلی وحقیقتی بویله اولدیغنه ذاهب اولوب دیمشدر ای امین اویلغك
اطرافی بوینله کلمشدر یعنی اویلغك اتی اکرچه نفیس وبوینك اتی اکرچه خسیسدر لکن بری برسز اولمز زیرا سرور
ونعمت وغم ونقمت وکنج ومار وکل وخار ویار واغیار بری برینه قرینه‌در ویاردر انتهی کلامه وحضرت مثنوینك
برقاچ موضعنده بو مثلك اصلی قصابلردکانه مخصوص اولدیغنه حضرت مولانا تصریح ایلمشلردر اما شمعی سروری
مرحومك کلامنی فهم ایده میوب وانك اویلغك اتی نفیس وبوینك اتی خسیسدر دیمه‌سندن مراد عورتك اویلغنك

اى نفيس وارلك بو ننك انى خسيس دردعكدر زعم ايليوب اويلوغك اطرافى بونه كلمزدى بو تخطئه ايتمش وبيانه كتمشدرا
واستشهاد ايچون مهر ومشتريدن هم براكى بيت كتورمشدر اما بو مثلك مأخذى واصلى عورتك اويلوغيله ارلكى بونى
دكلدر زيرا حين جماعده ارلك بونى عورتك اويلوغيله اولمقدن ى مستبعدر اما بو مثلك اصلى ومأخذى ذكر اولنان
لحم كردن ولحم راندر وليكن جماعه مباشرت ايلين كسنه لرك كردانى كردنه الميجه واول زحمتى ارتكاب قيلمينجه
كمال راحته واصل اولمزديمكه هم ايهام اولور دينسه وجه دروالا بو مثلك اصلى بوندن اولمديغى فى ظاهر دروبو ايكى بيتك
تحقيقى بويله ديمك اولديكه اى صوفى هر زحمت ومحنت وبلا وآفت كه سكا عالم اعلادن كله ويا خود بركسه يوزندن ارادت
حقله سكا واصل اوله ونفسكى آزرده ورنجيده قيله (قل كل من عند الله آيت كريمه سنك موجبنجه بودخى اللهدندر ديوب
اول محنت وآفتدن صكره خلعته منتظر اوله افضل العبادة انتظار الفرج بيورلمشدر اكرچه اول كردنه كلان قفا وجفايى
كوردلكك انكله بيله اولان سرور وصفايى نم كوركه اى امين كردران يا كردن آمد مشهور مثل اولمشدر وحق تعالى
حضرتلرى (فان مع العسر يسرا ان مع العسر يسرا) ديو كلام مجيدنده تسليه لعباده خبر ويرمشدر چونكم هر عسرله
ايكى يسر محقق اوله پس نيچون بن غم چكرم وسن هم الم واضطرابده اولورسن كما قيل (بيت) اذا اشتدت بك البلوى ففكر
فى الم نشرح * فعسر بين يسرين اذا فكرته فافرح * وكما قيل * بيت * شاد ازانم كه دل من غميست * كامدن غم سبب
خرميست * ان مع العسر چو بسرش قفاست * خرم ازانم كه كلام خداست (مثنوى) كونه ان شاهست كت سيلى زند
كه نه تاج وتخت بخشد مستند * اول شاه كلدركه سكا برسيلى اوره كه انك مقابله سنده مستند تاج وتخت بغشلميه
بومقرر دركه بخش ايلرا كرسله سكا خلق واسطه سيله كلورسه ده يعنى سنكه مرد موحد اوله سن وهرنه شئ كلورسه
انى من عند الله كلديكنى بيله سن وحضرت حقدن كلنه صبر قيله سن وانك اجرنه وحسن جزاسنه منتظر اوله سن
اول عليم وحكيم واول كريم ورحيم اولان پادشاه كلدركه سكا يا مع الواسطه يا بلا واسطه برزخم اوره وسنى آزرده
ورنجيده اولمق مرتبه سنه ايركوره وانك مقابله سنده سكا استغناد اولنمش نيجه تاج وتخت معنوى ويرميه وسنى نيجه
مراتب اعلى ومطالب اسنايه ايركورميه بو محالدر لابد (انما يوفى الصابرون اجرهم بغير حساب) آيت كريمه سنك
موجبنجه صابر قوللرينه اول پادشاه لم يزل اجر وثوابى بغير حساب ولا مكيال ويرر وانلرى برمرتبه يه ايركوردركه لا عين
رأت ولا اذن سمعت ولا خطر على قلب بشر مفهومى انك حقنده هم صادق اولور (مثنوى) جمله دنيارا پر پشه بها
سيلئ را رشوت بى منتها) كردنت زين طوق زرين جهان) جست دردزدوز حق سيلى ستان) جمله دنيانك عند الله بهاسى
جناح بعوضه قدر بلكه جمله دنيانك عند الله پرپشه قدرهم وزن ومقدارى يوقدر * كما قال عليه السلام لو كانت الدنيا
تزن عند الله جناح بعوضة ما سقى منها كافرا شربة ما اما سيلى ايچون بى نهايت رشوت واردر رشوت اصلنده مقصوده
موصل اولان سببه ديرلر بونده مراد مقصود ومراده موصل اولان عطيهٔ الهى وموهبت رحمانى اولور يعنى حضرت
حقدن كلان بر بلا ومحنت ايچون انك مقابله سنده نيجه مقصود حقيقى يه موصل بى نهايت احسان وعطيه لر واردر
ديمك اولور اى مرد صوفى اكر عاقل ايسك بو سنوكى جهانك بو زرين طوقندن فورى اوغورله حضرت حقدن برسله
ال دردزدا كرچه اوغورله ديمك معناسنه امردر ليكن اندن خلاص ايله ديمك معناسنه استعاره اولنور وتوضيح معنى
اى صوفى اكر كرچك صوفى ايسك بو سنوكى بو جهانك التونلى وكمشلى اولان طوقندن وحمائلندن وحلى وجواهرندن
فورى خلاص ايدوب حضرت حقدن بلا ومحنت المغه متوجه اول كه ولا ومنحت بلا ومحنت ايچنده در پس اهل دنيا
كبى غلطين اولوب ظاهر نعمت وراحته نظر قيلمه كه حقيقته عارف اولمقدن محروم اولميه سن (مثنوى) ان قفاها انبيا
برداشتند * زان بلا سرهاى خود افراشتند * اول قفالركه انبياى عظام يوقرى طوتديلر يعنى شول جفا واذالركه انلر
تحمل ايتديلر او بلادن كندى باشلرنى عالى ايتديلر يعنى حضرت حقدن كلان وجهت خلقدن دخى انلره مستولى اولان
بلا وجفالره صبر وتحمل ايلدكلرى ايچون بويله عالى قدر وسرافراز اولديلر جمله دن سبقت قيلديلر كما اشد البلاء على الانبيا
ثم الامثل فالامثل * ديلمشدر (مثنوى) ليك حاضر باش در خوداى فتى * تا بخانه او بيابد مر ترا * ورنه خلعت را برد
او باز پس * كه نيابيدم بخانه هيچ كس * وليكن كندكده اى فتا حاضر اول تا كم اول سنى خانه ده بوله والا اول خلعتى
كيرو اوردنه ايلتور بويله ديوكه بن خانه ده هيچ كسه بولمدم يعنى چونكم حضرت حقدن سكا بر بلا ومحنت كله وسنى آزرده
ورنجيده قيله لابد انك مقابله سنده نيجه خلعت معنوى ونعمت صورى كوندرر بلكه نيجه انوار واسرار حاله لرنى سنك
خانه قلبكه كتورر وليكن اكرسن نفسكده حاضر وآكاه بولنور ايسك اول تجلى وتسليدن بهره بولورسن والا اول تجلى
وتسليدن بى نصيب اولورسن ننه كم شيخ الاسلام عبد الله انصارى رضى الله عنه حضرتلرى تجلى خدا كاه ويكاه ايدولى
بردل آكاه آيد بيوردلر پس اى مرد صوفى سن هم اكر حضرت حقدن كلان قفا وجفانك اجر وصفاسنى بولمق استرايسك

اى فتوت صاحبى كندى وجودكده حاضر وآكاه اول تا كم اول حضرتك تجلى وتسليسى كلدكده سنى اوده بوله وسنى
حاضر وآكاه همان كندينك قدومنه منتظر اولمش كوره والا اول پادشاه كريمك سنك جانكه كلان تجلى وتسليسى
نورانى وروحانى هرنه نعمت وخلعت وهرنه كونه ذوق وحالت ايله كتوردى ايسه كيرو كتورديكى مقامه ايلتورود يركه
بومحنتزده نك خانهٔ وجودنده هيچ كسه بولمدم وآنى غيرى جانبه كتمش وعقل وفهمنى وسائل واسباب طرفنه صرف
ايتمش كوردم دير اول بلا مقابله سنده كلجك نعمت مخصوصه يه مظهر اولمغه حاضر وآكاه اولمق بو بكا حضرت
حقدن كلدى ديو صبر قيلمق واول جانبه منتظر اولمق شرطدر اكرفى المثل بر مبتلا ومحنتزده خانهٔ درونده حاضر وآكاه
اولمسه حضرت حقدن اول بلا مقابله سنده اكابر نعمت كلسه هم انى حضرت حقدن بيلمز پس اول حضرت حق
جانبندن كلجك تجلى وتسلى يه غافل اولان كسه اهل ومستحق اولمزديدى * باز سوال كردن صوفى ازان قاضى (م ى)
كفت صوفى كه چه بودى اين جهان) ابروى رحمت كشادى جاودان) هردمى شورى نياوردى به پيش * برنياوردى
ز تلونهاش نيش * شب نه دزديدى چراغ روزرا) دى نبردى باغ عيش آموزرا) جام صحت را نبودى سنك تب) ايمنى را
خوف ناوردى كرب * خود چه كم كشتى زجود ورحمتش * كر نبودى خرخشه در نعمتش) صوفى قاضى يه تكرار سؤال
ايدوب ديدى اى حلال مشكلات واى كشايندهٔ مسائل معضلات كه نه اوليدى بو جهان ابدى وجاودانى ابروى
رحمت اچيدى وهميشه كشاده روى اولوب خلق عالمه لطفلر واحسانلر صاچيدى هر برده مده انسانك اوكنه بر نوع شور
كتورميدى اول جهان تلونلردن نيش كتورميدى يعنى تغييرات وتبديلاتدن وتلونات وتحويلاتدن ادمى يه
نيجه نيشلر كتورميدى وهردمده انى بركونه شور ومحنته يتورميدى كيجه نوليدى كوندزك چراغنى اوغورلميدى
ونيش عيش آموز اولان باغى ايلتميدى عيش آموز وصف تركيبيدر عيش اوكرنجى معناسنه بونده عيشه معتاد اولجى
معناسنه اولور يعنى صوفى ديديكه اكر كيجه كوندزك چراغى كبى اولان كونشى المسه وظلمات عالمى احاطه قيلمسه بلكه
هميشه كوندز اولسه وعالم ظلمت شبدن نجات بولسه نه اولوردى وكذلك كوز فصلى عيش وطراوته معتاد اولان باغك
عيشنى ولطافتنى كيدرميدى بلكه باغ وبستان هميشه تر وتازه اوليدى وروى زمين دائما بهار اولوب هردم لطيف
ازهار واثمارله طوليدى وصحت جامنه سنك تب اولميدى وايمنلكه خوف كربتلر كتورميدى يعنى انسانك جام لطيف
كبى اولان صحتنه طاش كبى اولان حمى كلميدى وانسانى خسته وشكسته قيلميدى ودخى ايمنلك حالنه خوفدن نيجه
غملر وكربتلر كلوب اول ايمنلكى ازاله قيلميدى خود اول خالق جهانك جود ورحمتندن نه كم وناقص اولوردى
اكر نعمتده صيقلق وطارلق اولميدى خرخشه خرخشت دندر خرخشت معصره ومنكنه يه ديرلر كه انكله برشيئى
صيقارلر بونده خرخشه طارلق وصيقلق ومضطرب اولمق معنالرينه استعاره اولنور يعنى صوفى ديديكه اكر بو جهان
ذكر اولنان حالات لطيفه اوزره برقرار اوليدى اول خالق جهانك جود ورحمتندن نه ناقص اولوردى وانك نعمتنده الم
واضطراب اولميدى بلكه همان دوكلى نعمت محض اوليدى انك كمال كرمنه نه نقصان كلوردى ديدى (جواب قاضى
سؤال صوفى را وقصهٔ ترك ودزدى را مثل اوردن (م ى) كفت قاضى بس تهى روصوفئ * خالى از فطنت چو كاف كوفئ
تو نبشنيدى كه آن پرقندلب * غدر خياطان همى كفتى بشب * داستان دزدى ان طائفه) مى نمود افسانهاى سالفه
چونكم صوفى قاضيدن وجهه دن خالى وحكمتدن تهى سؤاللر ايلدى قاضى اكا طعن وتوبيخ ايتمكله بوكونه سويلدى
وديديكه اى صوفى زياده تهى روصوفيسن كاف كوفى كبى درونك فطنتدن خاليدر تهى رو ده رو ضم رائله اوقنق وجه
وفتح رائله اوقنقده وجه دراكرچه شارحلر فتح رائله اوقنق مناسب دكلدر ديمشلر ضم رائله اوقنديغى اوزره معنى زياده
خالى وجه وتهى صورت برصوفيسن ديمك اولور وفتح رائله اوقنديغى اوزره معنى زياده تهى كيديجى وطريق تصوفده
معنادن خالى سيرايديجى برصوفيسن ديدى ديمك اولور ودخى كوفى خطه منسوب اولان كافك درونى خالى اولديغى كبى
سنك درونك هم خاليدر فطنتدن وذكادن بونده صوفى يى كاف كوفى يه تشبيه ايلمك كوفى اولان كافك درونى خالى اولديغى
مناسبتيله دركه صوفينك دخى درونى اول كافك درونى كبى خاليدر ديمك اولور اى صوفى سن ايشتمدكمى كه اول پرقندلب
يعنى شيرين زبان اولان قصه خوان كيجه ايله خياطلرك غدر وخيانتنى مجلسنده حاضر اولنلره وانك كلامنى اصغا قيلنلره
سويلردى پرقندلب قصه خوانه ديرلر شيرين زبان واحلى دهان اولوب مستمعين انك كلامندن لذت وحلاوت بولدقلرى
اعتباريله اول خياطلر طائفه سنك داستاننى وسالفه اولان افسانه لرينى وسابقه اولان حكايتلرينى كوستردى بودخى
وجه در اول طائفه نك دزدلكنك داستاننى حكايات سالفه ده كوستردى وسالفه اولان افسانه لر ضمننده مستمعينه
عيان وبيان ايلدى (مثنوى) قصهٔ پاره ربايى در برين * مى حكايت كرد او با آن واين * در سمر ميخواند دزدى نامهٔ
كرد او جمع آمده هنكامهٔ * مستمع چون يافت جاذب زان وفود * جمله اجزاش حكايت كشته بود * اول قندلب اولان

قصه‌خوان برین وقتنده درزیلرك پاره ربالق قصه‌سنی یعنی برکسه جامه‌سنی کسمکلك زماننده درزیلرك پاره قاپمه‌لری
حکایه‌سنی بوکه وا کا اول شیرین زبان حکایت ایلدی سمرده دزدنامه اوقودی یعنی حکایه ایلمکده سارقلر قصه‌سی
مسطور اولمش برکتاب اوقودی اول قصه خوانك اطرافنه برهنکامه جمع کلمش وبرقوم انك سوزنی دکلمکدن اوتری
مجلسنه حاضر اولمش ایدی چونکم شیرین لب اول وجوددن جاذب مستمع بولدی وفود وفدلك جمعیدر بونده وفود
جماعت معناسنه اولور یعنی چون اول قصه خوان کندی مجلسنده اولان جمعیتدن کلام جذب ایدیجی مستمع بولدی
انك جمله اجزاسی چونکم حکایت سویلیجی اولمشیدی وانلرك حسن استماعنی کوروب حکایت سویلمکده تمام شوقه
وذوقه کلمشیدی * قال صلی الله علیه وسلم ان الله تعالی یلقی الحکمة علی السنة الواعظین بقدر همم المستمعین حضرت
نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی تحقیقا الله تعالی حکمتی واعظلرك لساننه مستمع اولنلرك همتلری مقداری تلقین
ایلرا کر مستمع اولنلرك همتلری وتوجهلری معلم وناصح جانبنه زیاده اولورسه حق تعالی دخی انلرك لساننه علوم وحکم
سویلمکی دخی زیاده توفیق ومیسر ایلردیمك اولور وحکمتك تعریف وتحقیقی اوچنجی دفترك دیباجه‌سنده
مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) جذب سمعست ارکسی راخوش لبیست * کرمی وجد معلم از صبیست
جذب سمعدر اکر برکسه ایچون برخوش لب وار ایسه معلمك کرم اولمسی ووجد قیلمسی صبیدندر لبیده اولان
یا وحدت ایچوندر مصدریه اولمق دخی جائزدر صبی فعیل وزننده صبا وتدندر صباوت میل ومحبتدر برلر دخی انکچون
صبی به صبی دیدیلر اکثر کوردیکی شیئه مائل اولورپس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اکر برکسنه‌نك خوش لبلکی
وشیرین لبلکی وار ایسه سمعك جذبی وا کا متوجه اولان طالبلرك حسن استماعیدر نته‌کم معلمك تعلیمنده
شوقی ووجدی وجهدی اطفالك میلندن وتعلیمه رغبت قیلمرندندر (مثنوی) چنکیئی را کو نوازد بیست وچار *
چون نباشد کوش کردد چنك بار * نی حراره یادش آید نی غزل * نی ده انکشتش بجنبد در عمل) مثلا برچنکی ایچونکه
اول بیست وچار اوخشر یعنی یکرمی دورت شعبه‌یی چارچونکم کوش اولمیه چنك ا کا یوك اولور انك یادنه نه حراره کاور
نه غزل کلور ونه انك اون پرمغی عملده حرکت قیلور علم موسقیده برکسه اول زمانده اوستاد کامل اولورکه
اون ایکی مقامی ویکرمی درت شعبه‌ئی وقرق سکز ترکیبی چالمغه وارلمغه قادر اوله بیست وچاردن مراد یکرمی درت
شعبه‌در حراره مطربلر اصطلاحنده تحریر ونغمه ایلمکه دیرلر قول وغزل وکار وعمل مطربلرك اصطلاحندندر وکار
وعمل هم مطربلرك اصطلاحندندر مثلا قول وغزل بربیتله ویا برغزل ایله تغنی وترنم ایلمکه دیرلر وکار وعمل تحریر
ونغمه‌یی ایلدکدنصکره براصول اوزره ترنمات ایلمك ویا برپیشرو چالمقدرپس حاصل کلام بویله دیمك اولورکه
علم موسیقده استاد اولان برمطرب که اول اکر نی‌زن وا کر بابزن وا کر خوانده وا کر چنکیدر هرنه ایسه اواون ایکی مقامی
ویکرمی درت شعبه‌یی وقرق سکز ترکیبی چالمغه قادر اوله چونکم بردکار واستماع ایلر کمسه اولمیه چنکینك چنکی
کندویه بار وهر مطربك آلتی کندوسنه خوار اولور رضا مطربك یادنه نه تحریك ایلمك ونه قول وغزل سویلمك کاور ونه
انك اون پرمغی کار وعملده جنبش وحرکت قیلور بلکه بوجمله‌سنك کار وعملنه سبب مستمع اولور هرنقدر مؤلف ومصنف
اولورسه‌ده نظر اولنسه هم بویله‌درا کر برمؤلف برفنك طالبنی کورمسه اول فنده برکتاب تألیف وتصنیف ایلمز
وبرواعظ دخی کندوبی اصغا ایلر برکسه کورمسه برسوز سویلمز (مثنوی) کرنبودی کوشهای غیب کیر * وحی ناوردی
ز کردون یك بشیر * ورنبودی دیدهای صنع بین * نه فلك کشتی نه خندیدی زمین * اکرفرضا غیب کیر کوشلر
اولمیدی کردوندن بربشیر بوخلقه وحی کتورمیدی بشیردن مراد نبیدر یعنی بونبی علیه السلام آدم ایچره عالم غیبك
سوزن طوتیجی وجهان لاریبك کلامنی فهم ایدیجی قولقلر صاحبی اولمیدی برنبی اسمان طرفندن وحی حق
کتورمیدی وبوناسه حضرت حقك کلامنی ورسالتنی واحکامنی یتورمیدی نته‌کم احجاره واشجاره وحیوانانه
وحی حق کتورمدیلر انلرده کوشهای غیبکیر اولمدیغندن اوتری اما بنی آدم ایچره وحی حقی دکلمکه
وا کلمغه مستعد ولایق چوق قولقلر واردرپس انبیاء عظام اول غیبکیر اولان قولقلردن اوتری وحی حقی کتوردیلر
واول صنع کوریجی کوزلر اولمیدی نه فلك اولوردی ونه زمین کولردی یعنی بوخلق عالم ایچنده الله تبارك وتعالی
حضرتلرینك صنعت عجیبه وقدرت غریبه‌سنی کوریجی کوزلر اولمیدی نه بوافلاك تسعه ظهوره کاوردی ونه بوزمین
اشجار واثمار وازهار وانهار ایله خندان اولوردی اکربوناس ایچنده بصر صاحبی اولمیدی * خلق سبع سموات
طباقا ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت دیدکدنصکره * فارجع البصر هل تری من فطور * دیو کیمه دیردی
وا کربونی آدم ایچره اهل نظر وجود بولمیدی الله تعالی حضرتلری بوزمینی آثار رحمتیله احیا ایلدکدنصکره
فانظر الی آثار رحمة الله * دیو کیمه امر ایلردی بوندن معلوم اولدیکه عالم غیبدن هرشیئی کندینك اهلی ایچون دیلمش

وخلق اولنمشدر (مثنوی) این دم لولاك این باشد که کار * ازبرای چشم تیزست ونظار * بولولاك دمی بواولورکه کار الهی
چشم تیزدن ونظاره‌دن اوتریدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلرینك حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه خطابا
بولولاك لولاك لما خلقت الافلاك * بیوردقلری حدیث قدسی بومعنایی مشعر وبونکته‌ئی مذکر اولورکه کار الهی وصنع
نامتناهی تیز کوریجی کوزدن ومبالغیله نظر قلیجی برانساندن اوتری اولور اول تیزچشم ونظاره اولان کامللرك اکملی
ونبیلرك افضلی حضرت سید المرسلین وحبیب رب العالمین صلی الله علیه وسلمدر چونکم فی الحقیقه انسان العین اول
سلطان الکونین اولدی لولاك خطابی اول حضرتك حقنده دینلدی کان حضرت صانع حکیم طرفندن بویله دینلمك
اولدیکه حبیبم سن بوجمله انسان کامل اولنلرك میاننده صنعی وصانعی کورمکده ومعاینه قیلمقده تیزچشم اولدك پس
بنم بوکارم وصنع پاکم وافلاکم بالذات سندن وبالطبع غیرلردن اوتری خلق اولنمشدر اکرسنك وجود شریفك فرضی
اولمیدی بن بوافلاکی وصنع پاکی خلق ایلمزدم بوجمله‌نك خلق اولنمسنه علت غائیه سنك وجود شریفکدر (مثنوی)
عامه را از عشق همخوابه وطبق * کی بود پروای عشق صنع حق * عامه‌نك همخوابه‌نك وطبقك عشقندن صنع حقك
عشقی پرواسی قچن اولور همخوابه‌دن مراد زن وطبقدن مراد طعام وغدادر ذکر محل اراده حال قبیلندن اولوریعنی
بوافلاکی وصنع پاکیکه حضرت صانع بیچون خلق ایلدی تیزبین اولان خواص ایچون ظهوره کتوردی عامه ناس
ایچون دکل زیرا عوامك همخوابه عشقندن وطبقلر اوزره موضوع اولان اطعمهٔ نفیسه‌یه اولان اشتیاق واشتهاسندن
حق تعالینك صنع پاکنك پروای عشقی انلرك وجودنده قچن اولور وانلرك اول صانع بیچونك مشاهده‌سنه وانك صنع
پاکنده اولان اسرار عجیبه ومعاینهٔ غریبه‌نك معاینه‌سنه نیجه رغبت قلور انلرك میل ورغبتی همان کندینك وکندی
نفسلرینك مشتهیاتی جانبنه اولور (م ی) اب تتماجی نریزی درتغار * تاسکی چندی نباشد طعمه خوار) ای عامهٔ ناسدن
اولان کمسه مثلا سن برتتماج صوینی تغاره دوکرسن تا اول برده برقاج طعمه یبجی کاب اولمیجه انکچونکه اول
اب تتماجك اهلی ومستحقی اول کلابدرپس حکیم مطلق دخی هرکسك ذاتنه لایق اولان غدایی اکا ویرر ومستعد
ومستحق اولدیغی اطعمه هرنه قیلدن اولورسه آنی مستحقنه ایرکورر (مثنوی) روسك کهف خداوندیش باش
تارهاند زین تغارت اصطفاش * یوری اول خدانك خداوندلکی کهفنك سکی اول تا کم انك اصطفاسی سنی بوتغاردن
قورتره تغاردن مراد بونده موضع اطعمهٔ جسمانی ومحل اغذیهٔ نفسانی اولان طبقلر وصحنلر اولور خداوندیده اولان
یا مصدریه اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای اسیر فرج وکا اولان کمسه یوری اول صانع حکیم وخالق قدیمك
خداوندلکی کهفنك وربوبیت ورزاقیتی غارنك کابی اولوب همیشه اکا متوجه اولوب خدمت قیل تا اول پادشاهك
اصطفا ایلمسی سنی بوکلاب دنیانك یمك یدکاری تغاردن خلاص قیله واکل وشرب جسمانیده انلرله مشارکت ایلمکدن
نجات ویره وسنی بوجمله کلابك ماینده کزیده ایدوب اصحاب کهف ربوبیت اولان عارفلرله انیس وجلیس ایدوب (وکلبهم
باسط ذراعیه بالوصید) مفهومی سنك حقکده دخی صادق اولوب انلرك ساکن اولدیغی کهف ربوبیته ملازمت قیلنلردن
ومقبول درکاه الهی اولنلردن اوله‌سن پس مناسبتله بوقدر معارف بیوردقلرندنصکره ینه اول قصه خوانك
خیاطلرك دزدلکنك قصه‌سنی سویلدیکنی نقل ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) چونکه دزدیهای بی رحمانه
کفت * که کنندان درزیان اندر نهفت * چونکم بی رحمانه اولان دزدلکری دیدی اول درزیلرنهانده اول دزدلکاری
ایدرلر یعنی چونکم اول قصه خوان اول جماعت ایچره درزیلرك کزلو ایلدکلری بی رحملرکبی خرسزلقلرنی وپاره
رباقلرنی سویلدی (مثنوی) اندران هنکامه ترکی از خطا * سخت طیره شدز کشف ان غطا * شب چو روز
رستخیزان رازها * کشف می کرد ازبی اهل نهی * اول هنکامه ایچره خطا شهرندن برترك اول پرده‌نك کشفندن محکم
غضبناك اولدی خطا خاء معجمه‌نك فتحه‌سیله بردیارك اسمیدر غطا غینك کسریله پرده معناسنه‌در طیره خشم
معناسنه‌در یعنی قصه خوانك درزیلرك دزدلکنی نقل ایلدیکی جمعیت ایچره خطا شهرندن برترك وار ایدی قصه خوانك
کشف حجاب ایلمسندن وخیاطلرك خیانتنه وفضاحتنه متعلق سوز سویلمسندن محکم خشمناك اولدی کان قصه
خوانی تحمیق وتسفیه ایدوب دیدیکه درزیلر درزیلرك وصاحب بصیرت اولمین کمسه‌لردن سرقه قیلسه‌لر وپاره ربا اولسه‌لر
جائزدر اما عقلی باشنده اولان اهل بصیرتدن انلرك کوزی اوکنده انلر نیجه پاره ربا اولور وخرسزلق قیلورلرپس اول
قصه خوان اول کیجه‌ده اهل نهیدن اوتری روز رستخیزکبی رازلری کشف ایتدی یعنی روز قیامتده (یوم تبلی السرائر)
مفهومی اوزره رازلری وسرلری نیجه کشف ایلرسه اول قصه خوانده اول کیجه اول جمعیت ایچره خیاطلرك رازلرنی
وسرلرنی اهل عقل اولنلردن اوتری کشف وبودرزیلرك نه کونه نهانی دزدلکاری واردر دیو انلره سویلدی (مثنوی)
هرکجا آیی بود در جنکی فراز * بینی انجا دوعدو در کشف راز * ان زمانرا محشر مذکور دان * وان کلوی راز کورا

صوردان * كه خدا اسباب خشمی ساخته است * وان فضایح را بكوی انداخته است * مثلا هر قنده سن برجنكه قریب
كله سن اول محلده ایكی خصمی كوررسن فراز بونده قریب معناسنه اولمقده جائز واوزرینه كمال معناسنه اولمق
دخی جائزدر یعنی فی المثل هر قنده كه سن برجنكه عالی كله سن وقریب اوله سن اول محلده ایكی عدو بری برلرینك عیبنی
ورازنی كشف ایلر كوررسن سنكه اهل نهیدن ایسك اول زمانی مذكور اولان محشر بیل اول سر ورازسویلیجی بوغازی
همان صور بیل یعنی اول بركسه نك رازنی ونهانده اولان عیبنی سویلین واظهار ایلین حلقومی صور اسرافیل علیه
السلام كبی بیل نته كم اسرافیل علیه السلامك صورندن نفخه ظاهر اولدقده اول دمده هر كسك سرایری ظهوره كاور
وضمایری آشكار اولور كذلك بورازی سویلین خصمك بوغازنده وهم مقابله سنده اولان خصمك اول دمده سر ورازی
ظهوره كاور پس اول رازكو اولان حلقومی صور فرض ایله واول سر ورازك آشكار اولدیغی زمانی محشر مذكور اعتبار
ایله كه خدای تعالی حضرتلری خشمه منسوب اولان سببلر دوزمشدر واول فضیحتلری كویه آتمشدر یعنی برنیجه
كسه نك عیبنی ونهانی اولان رازنی یوم قیامتده ظهوره كلمزدن وفاش وپیدا اولمزدن مقدم بودنیاده انك رازنی وعیبنی
ظهوره كتورمكدن وخلق عالمه بیلدرمكدن اوتری حق تعالی خشم وغضبه منسوب سببلر دوزمشدر واول سببلر
واسطه سیله برقاچ كسه بری برلریله جنك وجدل ایلر واول بونك وبو دخی انك عیبنی ورازنی كشف ایدوب سویلرلر
حق تعالی حضرتلری انلرك قباحتنی وفضاحتنی بوواسطه ایله محلیه آتار وخلقه انلرك عیوبنی افشا واظهار ایلر (م ی)

بسكه غدر درزیان زاد كرد * حیف آمد ترك را خشم ودرد * كفت ای قصاص در شهر شما * كیست استاتر درین پیشه

ودغا) اول قصه خوان اول كیجه درزیلرك غدر وخیانتنی چوق ذكر ایلدی كه اول خطا شهرندن اولان تركه حیف وخشم
ودرد كلدی كان بو ایلدیكه حیف اودرد انه احمق قوم اولورشول كسه لركه خیاطه وارهلر وثیابی انلره ویرهلر وخیاطلر
انلرك كوزی اوكنده اول ثیابی كسر كن اندن پاره آله لر وسرقه ایده لر مكر كه جامه كسدیرن كسه نك یا كوزلری كور
ویاخود عقلدن وبصیرتدن اول كسه دور ومهجور در بوسنك سویلدیكك ای قصه خوان نه یاوه سوزدر دیو خشمه كلدی
ودید یكه ای مبالغیلر قصه دیجی سزك شهركزده شو صنعتده ودغاده استاد تركیمدر یعنی بو حیله ومكرده بو صنعت
وغدرده سزك شهركزده زیاده استاد قنغی خیاطدر بكا دی كوره یم وبن بوسنك دید یكك سوزلری تجربه وامتحان ایلیه یم

دیدی * دعوی كردن ترك وكرو بستن او كه درزی از من چیزی نتوان بردن (مثنوی) كفت خیاطیست نامش

پورشش * اندرین چستی ودزدی خلق كشت * كفت من ضامن كه باصد اضطراب * او نیارد برد پیشم رشته تاب *
قصه خوان اكا ایتدی بو شهرده برخیاط واردر انك نامی پورششدر تركیجه جكر اوغلی دیمكدر اول خیاط بوچستلكده
ودزدلكده خلق اولدر یعنی بو مرتبه دزدلكده چست استاددر كه كوزدن سرمه یی چالمغه قادردر دیدی ترك
كروبغلیوب اول قصه خوانه دیدی بن فلان شیئی سكا ویرمكه ضامن ومتكفلم كه یوز اضطراب ایله ونیجه یوز سعیله خیاطكه
اول درزی بنم اوكمده برقات ایلكی ایلتمكه قادر اولمز یعنی بنم اكا ایلتدیكم اطلسدن بنم اوكمده اول برایلك قاتنی المغه قادر
دكلدر قنده قالدیكه اول اطلسدن برپاره ویاایكی پاره اله اكر اول درزی بنم اكا ایلتدیكم اطلسدن اوغورلیه بیلورسه
سكا فلان شیئی ویرمكه ضامنم دیدی رشته ایلك تاب بونده قات معناسنه در بوكام معناسنه اولمق دخی جائزدر

(مثنوی) پس بكفتندش كه از تو چست تر * مات او كشتند در دعوی مپر * رو بعقل خود چنین غره مباش
كه شوی یاوه درین تزویرها ش * پس مجلسده حاضر اولان جماعت اول تركه دیدیلر ای ترك سندن چست تر عقلده وحزم
واحتیاط ایلمكده سندن چابك وچالاك چوق كسه لر اول خیاطك مات ومغلوبی اولدیلر سن دعویده اوچه وعقلكه
طیانوب دعوی ایله كندی حدكدن ایلری كچمه یوری كندی عقلكه بو نجلین غره اولمه وفطنت وذكاوتكه مغرور
ومفتون اولوب اعتماد قیلمه كه سن انك تزویر ایلكنده یاوه اولورسن واول حیله وخدعه یه باشلدقدنصكره سن انك حیله
وخدعه سنده عقل وفكركی ضایع قیلورسن (مثنوی) كرم تر شد ترك وبست انجا كرو * كه نیارد برد نه كهنه نه نو

مطمعانش كرم تر كردند زود * او كرو بست ودهان را بر كشود * كر كرو این مركب تازی من * بدهم ار دزد دغا شم ابقن

ورنتاند برد اسبی از شما * واستانم بهر رهن مبتدا * الانسان حریص لما منع * حسبجه اول ترك كرمتر اولدی وعناد
ایدوب اول بردها كا معارض اولنلره كروبغلدی یعنی اوچ قودی بویلدیكه اول پورشش نام درزی بندن نه اسكی ونه یكی
برپاره یی المغه قادر اولمز مطمع اولنلرانی كرم تر ایلدیلر فوری اول غافل ترك كروباغلدی ودهانی اچدی مطمع اطماع
ایدیجی معناسنه افعال بابندن اسم فاعلدر یعنی اول تركی طمعه دوشوریجی كسه لر انی كرمتر وشوقناك ایدوب اوكدل
قزمغه قزدردیلر اول ترك دخی فوری عناده كاوب اوچ باغلدی واغز اچوب انلرك اورته سنده كندی اسبنی رهن قودی
انلره بویلدیكه ای یارانم بنم بو تازی اولان مركبم یعنی بو عربی اولان اسبم سزه رهن اولسون ویریرم اكر اول خیاط فن

وصنعتله بنم كوزم اوكنده قماشمی اوغورلرسه واكر اول درزی بنم قماشمدن برپاره اوغورلمغه قادر اولمزسه بنم اسبمه
معادل سزدن براسب ابتداده رهندن اوتری كروالورم یعنی دخی خیاطه وارمزدن مقدم شمدی سزدن بنم اسبمه مشابه
ابتداده براسب الورم وبن دخی اسبمی اورتایه قورم اكر اول بنی الدادرسه وبنم قماشمدن پاره الورسه بنم اسبم سزك اولسون
واكر پاره المغه قادر اولمزسه سزك اسبكز بنم اولسون دیدی (مثنوی) ترك آن شب نبرد از غصه خواب * باخیال

دزد می كرد او حراب * بامدادان اطلسی زد در بغل * شد ببازار ودكان آن دغل * پس سلامش كرد كرم واوستاد * جست

ازجا لب بترحیبش كشاد * كرم پرسیدش زحد ترك بیش * تافكند اندر دل او مهر خویش * چونكم اول طائفه ایله
اوچ باغلدی انی اول كیجه غصه دن خواب التمدی یعنی اول ترك اولقدر غصه سندن اول كیجه اویومدی صباحه دك
درزینك خیالی ایله او محاربه ایتدی كانه اول درزی بنم قماشمدن پاره یی شویله الورسه بن انی بوكونه اخذ ایده یم واكر ظرافت
ایلرسه بن انی محكم كوزه ده یم وفلان ایدرسه فلان ایده یم دیه رك انك خیالی ایله جدال ایلدی صباح اولدی فی الحال اول
ترك براطلسی قولتوغنه اوردی بازاره واول دغل وپرحیل اولان درزینك دكانه كتدی پس اول دغل اولان درزینك
دكانه یتدی اكا كرم سلام ویردی واستاد یرندن صچرادی وابی انك ترحیبنه آچدی ترحیب مرحبا دیمكلك ومرحبا
دیو تعظیم ایلمكه دیرلر یعنی چونكم اول ترك درزینك دكانه یتدی پس اكا كرمیتله سلام ویردی واول حیله ده اوستاد
اولان درزی تركی كوردكده یرندن یوقری قالقدی واغزنی اول تركه مرحبا خوش كالك وصفا كالك وقدم كتوردك
ویزی خا كدن قالدردك دیو تعظیم ایلمكله كشاده قیلدی الحاصل تركك حدندن زیاده كرمیتله حالنی صوردی
یعنی اول تركك حد وطورندن زیاده درزی انك حالنی شوق وكرمیتله سؤال ایلدی كانه ندر خالكز ایومیسز خوشمیسز
نه عالملرده سز نه ایش طوترسز دیو تعظیم وتكریمی مشعر وخاطر نوازلغی مذكر سوزلر سویلدی تا كم اول تركك قلبنه
كندی مهرنی براقدی وبوكونه ریش خندایتمكله انك كوكلنی اوغورلیوب درونه داخل اولدی (مثنوی) چون بدید

از وی نوای بلبلی * پیش افكند اطلس استنبلی * كه ببراین را قبای روز جنك * زیر نافم واسع وبالاش تنك * تنك بالا

بهر جسم ارای را) زیر واسع تانكیرد پای را * چونكم اول ترك اول درزیدن نوای بلبلی كوردی یعنی بلبلك اواز ونغمه سی
كبی اول درزیدن لطیف صدا وشیرین ادا استماع ایلدی بغایت محظوظ اولوب وانك خوش آمدی تركك طبعنه خوش
كلوب فی الحال استنبوله منسوب اولان اطلسی اول درزینك اوكنه براقدی واول درزیه بوكونه خطاب ایتدی كه
ای استا بو اطلسی جنك كونندن اوتری برقبا كس واول قبانك كوبكدن اشغه سی واسع وانك كوبكدن یوقاریسی تنك
وصقمه اوله كوبكدن یوقاریسنك تنك اولمسی جسمی بزمكدن اوتریدركه صقمه قفتان بدنی بزیوب كوزل كوسترر
واول قبانك كوبكدن اشغه سنك واسع اولمسی انكچوندر تا ایاغی طوتمیه ویورركن اول قبانك اتكلری ایاقلره زحمت
ایتمیه دیدی (مثنوی) كفت صد خدمت كنم ای ذو وداد) در قبولش دست بر دیده نهاد) پس به پیمود وبدید اوروی كار

بعد ازان بكشاد اب را در نشار * اول اوستاد چونكم تركدن كندی جانبنه اولان میلی كوردی اكا تعظیم ایله ومحبتله
دیدی ای ذو وداد صد خدمت ایدیم انی قبول ایلمكده الینی كوزی اوزره قودی نته كم عادتدر بعض كسه لر بركسه دن
برسوزی وتكلیفی استدكاری وقتده اللرینی كوزلری وباشلری اوزره قورلر كانه بو كارك قبولی باشم وكوزم اوزره دردیمكی
كنایت ایدرلر واول درزی دخی الینی كوزی اوزره قودی وتركه انك قبولی بنم باشم وكوزم اوستنه اولسون دیمكی ایهام قیلدی
پس درزی اول اطلسی اندازه ایله اولجدی واول درزی روی كاری كوردی یعنی ایشك وجهنه نظر ایدر كوردی نقدردن
اول تركه قبا چقار ونقدر زیاده قالور اولچوب وتخمین ایدوب تمام بیلدی وكوردی اندنصكره اول درزی دوداغنی
فشاره آچدی یعنی بی معنی اولان كفتاری سویلمكه وتركی اول كفتاره مشغول ایلمكه آغز آچدی (مثنوی)

از حكایتهای میران دكر * وز كرمها وعطای ان نفر * وز بخیلان وز تخسیرا تشان * از برای خنده هم داد او نشان

همچو اتش كرد مقراضی برون * می برید واب پر افسانه وفسون * اول درزی آغز اچدی غیری امیرلرك حكایه لرندن
سویلدی واول نفرلك كرملرندن وعطالرندن وبخششلرندن اول تركه نقل وتعبیر ایلدی وبخیللردن واول بخیللرك
زیاده دونلغندن خنده ایلمكدن اوتری اول درزی نشان ویردی تخسیر خساره دندر خساره خانك معجمه نك ضمه سیله
هر نسنه نك یاتلوسنه وكتوسنه دیرلر یقال فلان من الخسارة اذا كان دونا والخسارة من الشعیر مالالب له
پس تخسیرك تفعیلدن اولمسی مبالغه افاده ایدر فی الحال اول درزی آتش كبی مقراضی طشره ایلدی اول اطلسی
كسدی انك ابی پر افسانه وافسون اولدیغی حالده یعنی اغزی افسانه وافسونله طولدیغی حالده اول اطلسی كسدی
دعك اولور (مضاحك كفتن درزی وترك را زقوت خنده بسته شدن دو چشم تنك او وفرصت یافتن درزی * درزینك
مضحكه لر سویلمسنك وتركك قوت خنده دن یعنی غلبه ضحكدن وزیاده كولمكدن تنك ایكی تنك اولان كوزی كندینك

نذر ایلدیکی کاری وعهد ایلدیکی مصلحتی کورمکدن بسته وپوشیده اولمسنك ودرزینك پاره ربای اولمغه واستراقه قیلمغه
فرصت بولمسنك بیاننده در (مثنوی) ترك خندیدن کرفت از داستان * چشم تنکش کشت بسته آن زمان * پارهٔ دزدید
وکردش زیر ران * از جز حق از همه احیا نهان * درزی شول مطایبه لری ایلدی واول مضحکه لری سویلدی که ترك انك
داستاندن کولمکلك طوتدی وقهقهه یه شروع ایتدی اول زمان انك تنك اولان کوزی حقیقت کورمکدن ودرزینك
دزدلکنه نظر ایرکورمکدن بسته اولدی چشم تنك تعبیر ایلملری اول ترك خطانك تاتار اولمسنه دلالت ایدر ودخی انك
کوزی واسع بین اولمدیغنه وچوق کورمدیکنه هم اشارت ایلر پس درزی اول ترکك کولمکه مشغول اولدیغی
ومضحکه دن لذت الوب کوزلرینك بسته اولدیغی کوردیکی کبی انك اطلسندن برپاره یی اوغورلدی وانی اویلوغنك
التنه فی الحال نهان ایلدی حقدن غیریدن دوکلی حیلردن نهان یعنی اول ترکك اطلسندن برپاره یی اوغورلدی ودوکلی
احیادن وزنده اولان اشیادن کیزلی الا حضرت حقدن دکل انی اویلوغنك التنده ایلتدی وکزلدی (م ی) حق همی دید آن
ولی ستار خوست * لیك چون از حد بری غماز اوست * حق تعالی حضرتلری انی کوردی ولیکن ستار خودر یعنی
حق سبحانه وتعالی اول درزینك پاره اوغورلمسنی کوردی اول خدای تعالی ستار العیوبدر اکرچه حق تعالی ستار
خودر لیکن سن حددن ایلته سن غمازاودر یعنی اکرچه ستار العیوبدر اما سن حددن تجاوز ایلر ایسك رسوای ایدیجی
هم اولدر (مثنوی) ترك را از لذت افسانه اش * رفت از دل دعوی پیشانه اش * اطلس چه دعوی چه رهن چه * ترك
سرمست در لاغ ای اچی * ترك اول درزینك لذت افسانه سندن انك پیشانه اولان دعویسی کوکلندن کیتدی نه نك
اطلسی نه نك دعویسی نه نك رهنی ترك سرمست در لاغده ای پاشاچی همزه نك وجیم فارسینك کسریله وزیره وپاشایه
دیرلر بعض نسخه ده ای واقع اولمیوب درلاغ اچی واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره ترك وزیر وپاشانك لاغنده سرمستدر
دیمك اولور پس خلاصهٔ کلام بویله دیمك اولور که اول غافل ترکك اول خیاط حیله کار افسانه سویلمسندن کندی
کندیسنی خیاط حیله کارك حکایه سویلمسنه وافسون وفسانه ایلمسنه بر مرتبه مشغول ایتدیکه نه اطلس خاطرنده
قالدی ونه دعوی ونه رهن انك خاطرنده قالدی همان اول مضاحکی کوش ایتمکه مشغول اولدیغندن بوجمله سنی
فراموش قیلدی ای پاشا اول ترك لاغ ولطیفه دکلمکده سرمست اولوب کندینك دعواسنی وعهدنی اونتدی شول
کمسه لرکبی که اول عالم الستده حضرت حقله عهد ومیثاق بغلیوب بوقدر جماعت ملائکه ایچره بلی دعواسنی ایلیوب
بودنیاده کاتنه کلدکده وخیاط روزکار ایله مقارنت قیلدقده اطلس عمرنی خیاط روزکاره ویروب اندن صکره
انك مضاحکه ومطایبه سنه مشغول اولوب اول عالم الستده ایلدیکی عهد ودعوایی اونتمشلردر وخیاط دهر هرکون
بونلرك اطلس عمرندن شب وروز مقراضیله برپاره کسوب اوغورلدیغنی کورمیوب کندیلری انك لعب ولهونه ولاغ
ولطیفه سنه مشغول اولمشلردر (مثنوی) لابه کردش ترك کز بهر خدا * لاغ می کو کان مرا شد مغتذا * کفت لاغی
خندمینی آن دغا * که فتاد از قهقهه او بر قفا * پارهٔ اطلس سبك برنیفه زد * ترك غافل خوش مضاحك می مزد
ترك خیاطه لابه وتضرع ایلدی بویله دیو سویلدی که ای استا خدادن اوتری لاغ سویله که اولاغ ولطیفه بکا غدا المش
اولدی یعنی بکا سنك لاغ ولطیفه سویلمك خوش کلدی وغدا اولدی اول دغا درزی برخندمین لاغ دیدی یعنی
اول حیله کار خیاط بر کولمه ولاغ دخی سویلدی وبر خنده وبر بیچی مطایبه نقل ایلدی که اول ترك قهقهه ایلمکدن قفاسی
اوزره دوشدی یعنی انك لاغندن بر مرتبه حظ ایلدیکه قهقهه ایدرك صرتی اوزره یقلدی همان دم خیاط اطلس
پاره سنی سرعتله ایچ طون بقه سنه اوردی سبك بونده سرعت معناسنه استعاره اولور نیفه ایچ طون بقه سنه دیرلر ترك
غافل ایسه خوش مضحکه لر امر مزدن بدن لفظندن فعل ماضیدر امر معناسنه یعنی خیاط ترکك اطلسندن
برپاره یی دخی ایچ طونك بقه سنه اویلق ایچنه فوری قودی اما اول ترك اندن غافل خوش مضحکه لر امر واول
خیاطك لاغ ولطیفه سندن تلذذ ایلردی (مثنوی) همچنین بار سوم ترك خطا * کفت لاغی کوی از بهر خدا
کفت لاغی خندمین تر زان دو بار * کرد او این ترك را کلی شکار * چشم بسته عقل جسته مولهه * مست ترك مدعی
از قهقهه * پس سوم بار از قبا دزدید شاخ * که ز خندش یافت میدان فراخ * بو بیتلین اوچنجی کره خطا شهرنه متعلق
اولان ترك خیاطه ایتدی ای استا خدادن اوتری بر لاغ دخی سنك لاغ ولطیفه کدن عظیم حظ ایتدم اول خیاط حیله کار
دخی ایکنجی کره دیدیکی لاغدن خندمین تر بر لاغ دیدی یعنی اوچنجی کره زیاده کولدریجی بر لاغ دخی سویلدی اول درزی
لاغ ایله بو ترکی بالکلیه شکار ایلدی اول ترك غافل کوزی باغلنمش عقلی صچرامش وله لنمش اول ترك مدعی قهقهه دن
مست وبیهوش اولمش مولهه وله دندر ولهلنمش معناسنه چونکه اول ترك غافلك لاغ ولطیفه یه زیاده اشتغالندن
چشم بسته وعقلی جسته وسرمست وحیران اولدیغنی اول درزی کوردی پس اوچنجی کره قبادن شاخ اوغورلدیکه

انك خنده سندن درزی خرسزاق ایلکه میدان فراخ بولدی قبادن مراد بونده اطلسدر اطلسه باعتبار ما یؤول الیه قبا
دینلمشدر یعنی درزی اول ترکك اطلسندن اوچنجی کره ده برپاره دخی اوغورلدی زیرا اول ترکك کولمه سندن اوغرلق
ایتمکه واسع میدان بولدی (مثنوی) چون چهارم بار ان ترك خطا * لاغ از ان استا همی کرد اقتضا * چونکه اول خطا
شهرینك ترکی دردنجی کره اول استادن لاغ اقتضا ایلدی یعنی اول درزیدن لاغ ولطیفه سویلمکی دردنجی دفعه لابه
وتضرع ایله طلب ایدوب کرم ایله بر مضحکه دخی سویله دیوب یلواردی (رحم آمدن استاد بر آن ترك) (م ی) رحم امد بروی ان
استادرا * کرد در باقی فن وبیدادرا * کفت مولع کشت این مفتون درین * بی خبر کین چه خسارست وغبین
بوسه افشان کرد بر استا داو * که بن بهر خدا افسانه کو * اول استادك اول ترك اوزره رحمی کلدی فن وبیدادی باقیده
ایتدی یعنی چونکه اول استاد ترکك زیاده غافل اولدیغنی کوردی انصافه کلدی واول ترکه مرحمت وشفقت قیلدی فنی
وظلمی باقیده ایتدی یعنی اکا ایتمکدن فراغت ایدوب فن ظلمی غیریلر حقنده ایتمکه نیت ایتدی دیمك اولور باقی بونده
غیری معناسنه اولور واول استاد کندو سنه دیدی بومفتون بو لاغ ولطیفه یه مولع اولدی بی خبرکه بولاغ نه خسارت
ونه غبندر مولع حریص معناسنه در یعنی بو استاد ایتدی بومفتون ومغرور بوکونه مضاحکه ومطایبه دکلمکه حریص
اولدی خبری یوقکه بوا کانه ضرر ونه زیاندر وبونك تحتنده اکانه مرتبه خسارت واردر اول ترك کندونك خسارتندن
غافل اولوب استاد اوزره بوسه صاچدی یعنی اول استادك یوزنی وکوزینی اوپمکلکاری انك اوزرینه نثار ایتدی
بویله دیوکه خدای تعالیدن اوتری اولسون بکا افسانه سویله والله رضاسیچون اولسون بکا بر لاغ دخی ایله (مثنوی)
ای فسانه کشته ومحو از وجود * چند افسانه بخواهی آزمود * خندمین تر از تو هیچ افسانه نیست * بر لب کور خراب
خویش ایست * پس قصه دن حصه یورررلر ودیرلر که ای افسانه اولمش ووجوددن محو اولمش نیجه یه دك افسانه یی
تجربه ایتمك استرسن یعنی ای وجودنه خیر ونفع اولندن محو اولمش وعند العقلا حکایه اولمش غافل نه زمانه دك
افسانه لری صنه مق ولاغ ولطیفه لرد کلمك استرسن اکر نظر اولنسه سندن زیاده کولدریجی هیچ افسانه یوقدر
انکچونکه سن کندیکه انفع واولی اولان نسنه دن غافل اولوب بی معنی یره لاغ ولطیفه دکلمکه مشغول اولمشسن
اکر خسرانده وخذلانده قالمق استرایسك کندی خراب اولان قبرلك کنارنده طوریعنی لعب ولهوه مشغول اولمقدن
وبیهوده یره عمر یکی ضایع قیلمقدن رجوع وفراغت ایدوب کندی ویران اولان مقبره کی عبادت وطاعتله تعمیر ایلمکه
مقید اول وکندیکی اول قبرلك کنارنده طورمش بلکه قبره داخل اولمش فرض ایله (م ی) ای فرو رفته بکور جهل وشك
* چند جویی لاغ ودستان فلك * تا بکی نوشی تو عشوهٔ این جهان * که نه عقلت ماند بر قانون نه جان * ای جهل
وشك قبرنه باتمش واشغه کتمش وکندونك عقل وادراککی مرده قیلمش غافل نیجه یه دك بو فلکك لاغ ودستانی
استرسن وجهانك لطیفه وشیرین کارلغنی نه زمانه دك طلب ایلرسن سن بو جهانك عشوه وفریبنی نیجه یه دك نوش
ایلرسن یعنی بودنیانك یوزه کولمسنی ومکر وخدعه قیلمسنی نه وقته دك کوش ایلرسن سنك قانون اوزره نه عقلك
ونه جانك قالدی یعنی بودنیانك بر مرتبه مفتونی اولمش وعقل وروحکی بوجهانه اولقدر مشغول قیلمش سنکه عقلك
قانون عقلادن چقمش وروحك فائدهٔ انسانیتدن خارج اولوب بی عقل وبی روح اولمشسن ونتیجهٔ کاردن وکندیکه
نافع اولان کرداردن بی بهره وغافل قالمشسن (مثنوی) لاغ این چرخ ندیم کردومرد * آب روی صد هزاران چون تو برد
بو کردومرد اولان چرخ ندیمك لاغی سنك کبی یوزبیك کمسه لرك آب رویی ایلتدی کرد ومرد بونده حقیر معناسنه در
یعنی بو حقیر وغدار اولان مصاحب چرخك لاغ قیلمسی ویوزه کولمسی نیجه یوز بیك سنك کبی غافل وجاهلك یوزی
صوین پرده دوکدی وعرض وناموسنی کیدروب حقیر ودون ایتدی (مثنوی) می دردمی دوزد این درزی عام * جامهٔ
صد سالکان طفل خام * لاغ او کر باغها را داد داد * چون دی آمد داده را بر باد داد * پیر طفلان شسته پیشش بهر کند
تا بسعد ونحس اولاغی کند * بو عام درزیسی پرتارود کر طفل کبی خام اولان یوزساله لرك جامه سنی درزی عامدن مراد
فلك اولسه ده جائزدر عامه ناسك جامهٔ وجودلرنی پرتوب دکسنه سبب اولدیغی اعتباریله اما عام دیرلر بوتقدیرجه درزی
عام درزی سال دیمك اولور هر سال دخی نیجه کمسه نك وجودنك دکسنه ونیجه سنك دخی یرتلوب پاره لنمسنه سبب
اولدیغی اعتباریله خیاطه تشبیه اولنمشدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که بو خیاط سال ویاخود خیاط فلك نیجه یوز
یلك خام اوغلنجقلر کبی اولان ساله لرك جامهٔ عمرنی ولباس جسمنی پرتار ودکر اول درزی سالك فصل بهارده لاغ ایلمسی
اکر باغلره داد وبردی ایسه وعطا ولطافت ایرکوردی ایسه چونکم شتا کلدی داده یی باده وبردی یعنی اول ییل درزیسی
فصل بهارده باغلره هر نه قدر لطافت ویردی ایسه چونکم قیش کله اول ویردیکی لطافتلریله ویرر واول رونق
وصفرتلری محو وفانی ایلر اوغلنجقلر پیری اول درزی سالك اوکنده اوتورمش احتیاجدن اوتری تا انك سعد ونحسیله

برلاغ ایلیه درزئ عامدن مراد درزئ سال اولدیغی تقدیر اوزره اکا دخی سعد ونحسی اسناد ایلمك صحیح اولورزیرا
بعض سنه اولورکه سعد اوزره اولور مثلا اول سنه ده اوجزلق وبوللق واول سنه ده خلقك تن درست اولمق وخوف
اعدادن بری اولوب قتال وجدالدن امان بولمق کبی وبعض سنه اولورکه نحوست اوزره اولور مثلا قحط وغلا اولمق وخلقه
خسته لك اصابت قیلمق وانلر اوزره اعدا مسلط اولمق کبی پس اهل دنیا که اوغلنجقلر کبیدر انلرك پیری عقل معاشی
اولان کمسه لر اولور پس فقر واحتیاجدن اوتری اوتوروب بو درزئ عاملك نحوست وسعادتیله لاغ ایدوب عمرنی بو سنه
بویله اولدی وبو ییل شویله اولدی دیمکه خرج وصرف ایلروا کر درزئ عامدن مراد فلك اولورسه پیر طفللاندن مراد منجم
اولمق مناسبدرکه اصحاب دنیا اطفال کبیدر وبونلرك اکثری منجمینه معتقد ومائل اولدقلری جهتدن منجملر بونلرك
پیری کبی اولمشدر پس بو اطفال سیرت اولان اهل دنیانك پیری واهل تدبیری منزله سنده اولان منجم فلکه محتاج
اولدیغندن اوتری انك رصدنده اوتورمش تا کم اول خیاط فلك نحوست وسعادتیله برلاغ واطیفه ایلیه واندن برکذب
ودروغ اخذ ایدوب کند وبه مائل ومعتقد اولان اطفاله انی سویلیه وانلری بوکا مشغول قیله * کفتن درزی ترلرا
همی خاموش کاکر مضاحك دیکر کویم قبا تنك آید (م ی) کفت درزی ای طواشی برکذر * وای برتو کر کنم لاغی دکر
پس قبایت تنك آید بازپس * این کند با خویشتن خود هیچ کس) خنده چه رمزی اردانیستی) تو بجای خنده خون
بکریستی درزی اول ترکه ایتدی ای طواشی کچ طواشی بونده نامرد معناسنه استعاره اولور یعنی ای نامرد بوکونه لاغ
ولطیفه یه مایل اولمقدن فراغت ایت وای سنك اوزرکه اکر بر غیری لاغ دخی ایلیم وسکا بر آخر مطایبه دخی سویلیم پس
سنك قفتانك کیروصکره تنك کلوربو دخی وجه در پس کیروصکره قبا تنك کلور هیچ کسه خود بونی کندی یه ایلرمی بونی
خود هیچ کسه کندی نسنه ایلمزدیدی خنده نه دراکر بر رمز بلیدلکسن خنده یرینه خون اغلردك یعنی اکر بنم سکا لاغ
سویلدیکمك نتیجه سندن بر رمز بلیدلك واندن مقصود نه ایدیکنه عالم اولیدلك نه خنده ایلمكسن خنده یرینه قان اغلردك
دیو کنایت ایلدی پس بو ترکدن مراد نه اید وکنه اشارت ایدوب بو شرح شریفی بیوررلر * در بیان انکه بیکاران وافسانه
جویان مثل ان ترلیاند وعالم غرار غدار همچو آن درزی وشهوات زنان مضاحك کفتن این دنیاست وعمر همچو آن
اطلس پیش این درزی جهت قبای بقا ولباس تقوی ساختن) بو شرح شریف وبو ابیات لطیف انك بیاننده درکه بیکارلر
وافسانه جویلر اول ترك مثلی دررلر یعنی بطاللر وحکایات دکلیجی ومطایبات استیجی بیکارلر اول ترك کبیدررلر
وبو عالم غرار غدار اول درزی کبیدر یعنی بو مبالغیله غدر وخیانت قلیجی والدایجی جهان همان اول درزئ غدار
کبیدر وبو دنیا خیاطنك شهوات زنان مضاحکی دیمه سیدر یعنی محبوبه اولان زنلر ومشتهیات جسمانی بو دنیا خیاطنك
مضحکه لرو بلسی وکندی اهلنه لاغلر ولطیفه لر ایلمسی کبیدر وعمر ایسه اول اطلس مذکور کبیدر بو عالم درزیسنك
اوکنده قبای بقا جهتندن ولباس تقوی دوزمکلکدن اوتری یعنی انسانی قبای بقا ایچون ودخی افات اخروی
وعقوبات الهیدن کندیسنی حفظ وصیانت قیلمقدن اوتری لباس دوزمك ایچون اطلس کبیدر بو عالم خیاطنك
اوکنده اکر بر کسه کندی عمری اطلسنی بو عالم خیاطنك اوکنه اول ترك غافل کبی براغوب خیاط روزکارك لاغ
ولطیفه سی کبی اولان مشتهیاته مشغول اولورسه بو خیاط عالم مقراض شهور وایام ایله انك اطلس عمرندن هر کون
بر پاره یی کسوب اوغورلر پس بویله کمسه یه قبای بقا ولباس تقوی میسر اولمز واطلس عمرندن کندی اندامنه مناسب
بر خلعت اخروی کیمزدیمك اولور (مثنوی) اطلس عمرت بمقراض شهور * برد پاره پاره خیاط غرور * سنك عمرك
اطلسنی شهرلر مقراضیله غرور خیاطی پاره پاره ایلدی شهور شهرك جمعیدر آیه درلر بونده هر آی انسانك عمرنی قطع
ایلدیکی مناسبتیله مقراضه تشبیه اولنمشدر غرور غینك فتحه سیله مبالغیله الدایجی دیمکدر بونده دنیا مراد اولور
شیطانه دخی غرور دید کاری زیاده الدایجی اولدیغیچوندر (مثنوی) تو تمنا می بری کاختر مدام * لاغ کردی سعد بودی
بر دوام * ای مغرور سن تمنا ایلتورسنکه اختر دائما لاغ ایدیدی علی الدوام سعد اولیدی یعنی ای غافل سن همیشه بوکونه
تمنی ایلرسنکه سنك ستاره وطالعك مدام سکا مطایبه ولطیفه قیلیدی ویوزیکه کولیدی وهمیشه سعد اولیدی اصلا
نحس اولمیدی وسنی غمناك وآزرده قیلمیدی (م ی) سخت می تولی زتربیعات او * وز دلال وکینه وافات او * ای منجم
سن اول اخترلرك تربیعلرندن محکم اینجنور وغضب ایلرسن وانك دلالندن وکینه سندن وافتلرندن خشمناك اولورسن تولی
ضم تائله تولیدن لفظندن مشتقدر تولیدن غضب ایلمکه واینجنمکه دیرلر دلال فتح دال ایله شیوه وعشوه یه دیرلر تربیعات
تربیعك جمعیدر تربیع عند اهل النجوم اکا دیرلرکه چقن ایکی کوکب بر برجدن بر دقیقه ده وبر درجه ده مجتمع اولسه بو ایکی
کوکبك بر برجدن بر درجه ده مجتمع اولملری قران اولور اکر قران شمسله قمر مابیننده واقع اولورسه اکا اجتماع تسمیه
اطلاق اولنور واکر قران شمسله خمسه متحیره دن برینك مابیننده واقع اولورسه اکا احتراق تسمیه اولنور واول کوکب

محترق اولمش اولور وخمسه متحیره دن مراد زهره وعطارد ومریخ ومشتری وزحل در چقن ایکی کوکبك درجه لری
ودقیقه لری ایکیسی بر برجده متساویه اولسه انك بریسی اخرلك اوچنجیسی اولور وبوکه تسدیس تسمیه اولنور زیرا بو ایکی
کوکبك مابیننده بعد سدس فلکه حاصل اولور واکر اول ایکی کوکبك بریسی رابع اخر اولورسه اکا تربیع تسمیه اولورکه کم
ابو نصر طوسی تقویم رساله سنك اون ایکنجی فصلنده بویله دیمشدر وانك قولی جلد ثالثده دعوت بازبطانرامر خنده
جز کسی کا در قضا اندر کریخت بیتنك شرحنده تحریر اولنمشدر انده طلب اولنه تربیع واقع اولسه زیاده نحوست ونکبته
دلالت ایدر وخونریزلك وقتال ظهور ایدر دیرلر پس حضرت مولانا قدس سره الاعلی منجم اولنلره واهل نجومه اعتقاد
قیلنلره بوکونه خطاب ایدوب بیوررلر ای منجم مذهبنده اولان ونجومه اعتقاد قیلان کمسه سن اول نجومك سبب
نحوست اولان تربیعلرندن وعشوه وشیوه لرندن وکینه وافتلرندن محکم غضبه کلورسن ومضطرب اولورسن ومتألم
اولورسن م ی) سخت می رنجی وخاموشی او) وز نحوس وقبض وکین کوشی او) که چرا زهره طرب در رقص نیست) بر سعود
رقص وسعد او مایست * اول اخترك خاموشلغندن محکم رنجیده اولورسن وانك کین کوشلکندن وقبضندن
ونحوسندن انجنورسن بویله دیوکه نیچون طرب زهره سی رقصده دکلدر ای غافل اول زهره نك سعد ورقصندن حاصل
اولان سعودی اوزره طورمه سعد مصدردر اولکه ومبارکلکه دیرلر سعود دخی مصدردر اول دخی اوغورلق ومبارکلك
معناسنه در سعودك رقصه اضافتی بیانیه اولور یعنی لام اولسه ده جائزدر کین کوش وصف ترکیبیدر کینه سعی ایدیجی
معناسنه قبض بسطك ضدیدر نحوس سعودك ضدیدر اخترك خاموشلغندن مراد مساعد اولمسی وطبعه ملایم
ومعاونت قیلمسیدر یعنی کندی طالع وستاره سنه اعتقاد قیلن ونحوست وسعادتی کندی اخترندن بیلن اول
ستاره نك سکا خاموش اولمسندن ویوزیکه کولمیوب ومساعده قیلمیوب سکا اهانت قیلمسندن وانك نحسندن ومنبسط
اولمیوب ومنقبض اولمسندن وسکا کین ایتمکه سعی ایلمسندن محکم انجورسن ومتألم اولورسن وبویله دیرسنکه نیچون
عیش وطرب زهره سی رقص وحرکتده اولمیه ودولت وسعادت بهره سی نیچون بکا کلمیه وبنی شاد وخندان قیلمیه اکر
عاقل ایسك زنهار اول زهره طربك سعدی اوزره ودخی انك رقص وحرکتندن حاصل اولان سعود اوزره توقف ایتمه که
انك سنك یوزیکه کولمسی معنیده سکا ضرر وسکا مساعد اولمسی فی الحقیقه سکا عین زیاندرکه سن انك مضاحکه سنه
وعیش وطربنه مشغول اولدقجه اطلس عمرکدن هر کون بر پاره ضایع اولمقده در (مثنوی) اخترت کوید که کر افزون کنم
لاغ راپس کایت مغبون کنم * اخترك سکا دیرکه اکر لاغنی افزون ایلیم پس سنی کلی مغبون ایلرم بو خطاب درزی
حکایه سنی ایراد ایتمکله قاضی طرفندن صوفی یه اولسه ده جائزدر ودخی طالع بکا مساعده قیلمزو دنیا بکا همیشه
کشاده رو اولمز ویوزیمه وکوزیمه کولمزدین کسه لره هم اولمق جائزدر پس طالع بکا مساعد اولمز ولاغ واطیفه قیلمز تا کم
بو دنیاده خندان اولیدم وذوق وسرور ایله استراحت قلیدم دین کسه یه طالعی دخی دیرا کر بن سکا کشاده رو اولسم ولاغ
ولطیفه یی زیاده قیلسم پس سنی کلیتله مغبون ایلرم اول جهتدن که سن بنم یوزه کلدوکمه مفتون اولورسن وبنم لاغمی
کرچك صانورسن واکا اشتغال قیلورسن پس اطلس عمرکدن سن بو غفلت ایچره عیش وطربه مشغول ایکن نیچه
پاره لر ضایع اولور پس سکا بولاغدن کلی ضرر وزیان کلور (مثنوی) تو مبین قلابی این اختران * عشق خود بر قلب زن
بین ای مهان * سن اخترلر قلابلغی کورمه کندی عشقکی ای خور وحقیر زنك قلبی اوزره کور اخترلرك قلابلغندن
ظاهرا محبوبه اولان زنلر ونفسانی اولان شهوتلرله لاغ ایلمسی ومساعده قیلمسی اولورتکم بو سرخده شهوات زنان
مضاحك کفتن این دنیاست دیو بو معنایی مؤید وتحقیق وتصریح بیورمشلردر مهان ضم میمله خور وحقیر معناسنه در
مصرع ثانیده اولان زندن مراد عورت وزنك قلبی نزدر بونده معما طریقی اوزره نز تصحیف اولنوب نراولنور پس
قلب زندن مراد طریق معماده قاعده تصحیف اوزره نزدر بونی محقق بیل معما علمنه عالم اولنلر بیلورلرکه قلب کلمه
وتصحیف انلرك قاعده سندندر وبو محله مناسب اولان معنی تحقیق بودرکه بوکه سباق وسیاق کلام دلالت وشهادت
ایلرتکم بو بیتده مناسبتله بو مثلی بیورمشلر وبو مثلده بو معنایی مؤید اولور (بیت) در لواطه می فتند از قحط زن) فاعل
ومفعول رسوای زمن * دیو بو بیتله تصریح ایتمشلردر اکر سؤال اولنسه که حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی مصرع
ثانیده معما اختیار ایتمکلرندن ومفعولی قلب زن ایله تعبیر قیلمقلرندن نکته ندر نکته کلاملرنی دخی اول فعله دلالت
ایلین اسمدن تبعید ایلمك ودخی انی مستور قیلمغه وکنایتله سویلمکه تعلیم قیلمقدر واکر سویلمسی برای مصلحت واجب
ولازم کاورسه غیریلر اسماندن انی تعبیر ایلمکدرتکم بو مثلده اول زنلر طائفه سندن برینك لساندن نقل قیلمشلردر
وبوراده شارحلرك بو بیته وبر دکاری معنی شفای صدردن دور وبو محله مناسب اولمقدن مهجوردرتکم جان عالم مرحوم
قلب زندن مراد نحوست ایله تأثیر ایدن کوکب در دیمشدر غیری سن بوکه کوره قیاس ایله پس توضیح معنی وتفسیر نحوی

بویله دیمك اولور كه ای صوفی سن بو اخترلر ومحبوبه اولان زنلرونفسه خوشكلن فنرله قلابلق ایدوب خلقی الدا ینلری
كورمه وانلرك بوكونه تزویرنه بقمه بوندن دخی بدتر وقبیحتر وخور وحقیرتراورزه كندی عشقیكی كورفی الحقیقه حق
تعالی بودكاوزنلر خلق ایتمش ایكن وشهوات نفسانیه نك اجرا اولنمسنه محل ومحرث انلروارایكن انلری قویوب ارككه
میل ومحبت ایلمك عقلدن وشرعدن قتی دوروعمری بوزنلرك لاغنده خرج وصرف ایلیندن نرلرك عشقنده ولاغنده
خرج وصرف ایلین كمسه دینلدن ورحت رحماندن دخی زیاده بعید ومهجوردر (مثنوی) ان یكی میشد برمسوی دكان
پاش ره رابسته دیداوزنان * پای اومی سوخت ازتعجیل وراه * بسته ازجوق زنان جمع وماه * رویك زن كرد
وكفت ای مستهان * هی چه بسیاریدای دخترچكان * مثلا اول بركمسه بولده دكان جانبنه كتدی وكندی كاركاهی
سمتنه عزیمت ایتدی بولك اوكنی اول كمسه زنلردن بغلنمش كوردی اول اهل دكانك پایی تعجیلدن یاندی ویول ایسه ماه
كبی اولان زنلردن بغلنمشدی تعجیلدن اول مردك ایاغی یانمسی زیاده سرعتله یورومسندن وحركت ایلمسندن كنایت
اولورنته كم بركمسه زیاده سرعتله یوروسه برزماندنصكرانك طبانلری قزرواود كبی یانر پس پای اومی سوخت دیملری
زیاده كرمیتله وحرارتله تعجیل ایدوب یورومكدن عبارت اولوریعنی اول مردزیاده عجلهدن كرمیتله یوریوب كاوردی
بومرتبه ده كه ایاقلری آتش اوزره ایدی كوردیكه یول ماه كبی زنلردن طوتلمش ونساطائفه سنك كثرتندن دكان یولی
بسته اولمش پس اول اهل دكان یوزونی برزنه ایلدی واكا بویله دیو سویلدی كه ای خورومستهان ای دخترجكلرنه
جوقسزدخترجه ده چه لفظی ادات تصغیروكان لفظی ادات جمعدرمستهان خوروحقیرقیلنمش دیمكدرچونكم اول
اهل دكان اول نسواندن برینه جملهسنی صراحة وكنایة تحقیرا تمكله خور وحقیراولان دخترجكلرنه چوق سكزدیو
خطاب ایلدی اول مخاطبه اولان زن اول اهل دكانك تحقیر وتصغیرایله كندوره خطاب ایلدیكندن انك زن قسمنه
مائل اولمدیغنی ونسوانله معاشرت وانلره میل ومحبت قیلمدیغنی بیلوب اكا بوكونه توبیخ وتقریع ایدوب دیدی (مثنوی
روبدوكردان زن وكفت ای امین * هیچ بسیاری ما منكرمبین * بین كه بابسیاری مادربساط * تنك می اید شمارا
انبساط * درلواطه می فتیداز قحط زن * فاعل ومفعول رسوای زمن * اول زن اهل دكانه توجه ایتدی واكا خطاب
وغلاسباره اولنلره تعریض وتوبیخا تمكله دیدی ای امین هیچ بزم چوقلغمزه باقه وكثرتمزی كورمه اول زنك اكا امین
دیمسی زنادن امین اولدیغی كنایت اولوریعنی ای زنادن امین اولان كمسه بزم چوقلغمزی كورمه ووفرتمز وكثرتمزه نظر
ایركورمه بونی قوطورسون انی كوركه بزم چوقلغمزله بیله بساط زمینده سزه بزمله انبساط ایلمك تنك كاوریعنی
سن بزم وفرت وكثرتمزی كوررسن بونی قوطورسون انی كوركه بزم بوقدروفرتمز وكثرتمز وارایكن وحق تعالی
حضرتلری بزی رجال ایجون خلق ایلمش وانلری بزم ایله معامله قیلسون دیوبزدن برنی تحت نكاحنه السون
وكندیسنی زناولواطه دن حافظ وصاین اولسون دیوامر ایلمش وحضرت رسول دخی تناكحوا تناسلوا دیو
سویلمش ایكن بوبساط زمینده بزمله معاشرت وانبساط قیلمق سزه تنك كاوروبزم بوقدركثرتمزوارایكن بزدن برسنی
اول حینده كورمیوب وبزم چوقلغمزه نظرایركورمیوب حق تعالی حضرتلری بزم ایجون بوقدرنسوان خلق
ایلمشدركه یوللرده وبازارلرده انلرك وفرت وكثرتندن كچلز انلردن برنی كندی نفسنی زناولواطه دن صیانت قیلمق ایجون
تحت نكاحمه آله یم وتزوج قیله یم دیمیوب كویا قحط زن اولدیغندن لواطه یه دوشرسز فاعل ومفعول رسوای زمن اولورلر
وفاعلكز ومفعولكز ملعون اولوب رحمت حقدن محروم قالورسز فاعلك ملعون اولدیغنه * لعن الله من عمل عمل قوم لوط
حدیثی دلالت ایدر ومفعولك دخی ملعون اولدیغنه * لعن الله المخنثین من الرجال والمترجلات من النساء * حدیث
شریفی دلالت ایلر رواه البخاری وابوداود والترمذی عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما چونكم قاضی صوفی یه مقدما
چونكم تولیدی بوجهان برقرار اولیدی وبونك عیش ونوشی ونعمت ولذاتی پایدار قالیدی وبونك بهاری قیشدن ونوشی
نیشدن بری اولیدی نه اولوردی وخالق جهان بونی تبدلاتدن وتغیراتدن مصون قیلسه وبودنیانك اهلی خوفلردن
وافتلردن مأمون اولسه انك كمال لطفنه نقصان كاوردی دیو سویلسدی وقاضی افندیدن بونك سرنی وكشفنی سؤال
ایلدی قاضی افندی دخی اكا اولا پس تهی روصوفیسن ودرونك خالی كویا بركاف كوفیسن دیو توبیخ ایلدكدنصكره
خیاط حكایه سنی مناسبتله كتوروب انك سؤالنه كوره جواب ویرمك قالمش ایدی شمدی اكا جواب ویرمك اوزره
بو بیتلری ایراد ایدوب بیورورلر (مثنوی) تومبین این واقعات روزكار * كزفلك میكردد اینجا ناكوار * تومبین تحشیر
روزی ومعاش * تومبین این قحط وخوف وارتعاش * بین كه بااین جمله تلخیهای او * مردهٔ اویید وناپروای او
چونكم قاضی افندی صوفینك بیهوده اولان سؤالنی دكلدی وتولیدی بوروزده ناكوار واقعه لر اولمیدی وجهان
برقرار ثابت اولیدی دیدیكی سوزلری استماع ایلدی اكا جواب ویروب بوكونه سویلدیكه ای صوفی سن روزكارك

بو واقعاتنی كورمه كه فلكدن بونده ناكوار اولوریعنی ای صوفی سن روزكارك بویله اولان واقعه لرنی وعیش
وراحته ونوش ونعمته نقصان وزوال ایركورن حادثه لرنی كورمه كه فلكدن بودنیایه كورو بونده ناكوار اولوروهضم
اولمیوب خلق اندن نفرت قیلور ای صوفی سن روزی ومعاشك بی لب اولمسنی وناقص ودون اولمسنی كورمه وسن
بوقحط ارزاقی وخوفی وارتعاشنی كورمه تحشیرضم خاء معجمه ایله ارلان خشاره دندركه خشاره حقیرودون اولان شیئه
وبی لب اولان شعیره دخی دیرلر بونده حقارت وقلت وبی حقیقت معنالری مراد اولوریعنی ای صوفی سن رزقك ومعاشك
دون وحقیر اولدیغنی وبی حقیقت وبی ثبات اولدیغنی كورمه سن بوقحط وغلادن وفقروفاقه دن
خوف ایلدیكی وخوف خطردن مرتعش اولمغی ولرزه قیلمغی هم كورمه قوطورسون بونی كوركه اول روزكارك
بوجمله تلخلكاریله وبوجهان غدارك بوقدر بلا ومصیبتلری ومحنت وآفتلریله بیله انك مرده سی وانك ناپرواسی سز
ناپرواقایرمقسزدیمكدریعنی ای صوفی سن دیرسنكه تولیدی بوجهانك تلخلكی اولمیدی وبوروزكارده محنتلر وآفتلر
ظهورقیلمیدی وبونك نعمت وراحتنه زوال كلمیدی بویله دیمك جهان شوقدر اوزره اولیدی اكامیل ومحبت قیلمق
وبی پروا عاشق اولمق لایق اولوردی دیمكی اشعار ایلرماسنی وسنك مشربكده اولان كمسه لری كور جهانك بوقدر
تلخلكاریله ومحنتلری وافتلریله بیله انك بوصفتلرنی قایرمقسز عاشقی اولمیلرسزپس جهانك بویله تلخلكاری ومحنتلری
حكمت اوزره اولوروچوق عاقل روزكارك بواوضاع ناهموارنی كوروب اندن نفرت قیلورتاكم محل امن اولان
دارحقیقته وسرای سعادته وصول بولور (مثنوی) رحمی دان امتحان تلخ را * نقمتی دان ملك مرو وبلخ را * تلخلك
امتحانی برنعمت بیل ملك مروی وملك بلخی برنقمت بیل بلخ برشهرك اسمیدركه اول دار السلطنة ایدی مرو دخی
برشهرك اسمیدركه اول دخی برزمان دارالسلطنة ایدی یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلری بوجهانده تلخلكله امتحان
قیلمسی ونیجه آفت ومحنتله انی مختبر اولمسی محضا رحمتدرسن تلخلكه متعلق اولان امتحانی برنوع رحمت بیل كه اول
دنیاده تلخلك ومحنت سبب عیش اخرت اولورو ملك مروه وملك بلخه مالك اولمغی وبو مملكتلرده پادشاهلق قیلمغی
وعیش ونوشه مشغول اولمغی حق جانبندن سن برنقمت بیلكه (اللهم لاعیش الاعیش الاخرة) حدیثنك حسبنجه
عیش دكلدر الاعیش آخرتدر وبوعیش دنیا صورتاعیش ومعنیده نقمت ونكبتدرانكچون انبیا واولیا بونك دولت
وعزتندن قاچمشلر وبوكه میل ومحبت ایلمكدن كچمشلردر (مثنوی) ان براهیم ازتلف نكریخت وماند * این براهیم
ازشرف بكریخت وراند * ان نسوزداین بسوزد ای عجب * نعل معكوسست درراه طلب * انبیای عظامدن
اول حضرت ابراهیم علیه السلام تلفدن قاچدی وقالدی واولیای كرامدن بو ابراهیم شرفدن قاچدی
وسوردی اول یانمز وبو ابراهیم یانر ای عجب راه طلبده نعل معكوس واردر اولكی ابراهیمدن مراد انبیای عظامدن
اولان حضرت ابراهیم خلیل الرحمن دركه اول حضرت وجودینك نار صوریده یانمسندن وتلف اولمسندن
قاچدی پس اولمیوب قالدی ونار صوری اكا بردوسلام اولدی اول حضرت نار ایچره كل وكلزار ذوقنی بولدی ویانمیوب
راحت بولدی ومصرع ثانیده اولان ابراهیمدن مراد اولیای كرامدن اولان ابراهیم بن ادهم حضرتلریدركه شرف
دنیویدن وكلزار صوریدن قاچدی ونار عشق ومحبت طرفنه اسب همتی سوردی وآتش عشق خدایه دوشدی ای عجب
غرابت بونده دركه انبیای عظامدن اولان حضرت خلیلی آتش ایچره القا ایتدیلر اول یانمدی وبو اولیای كرامدن اولان
ابراهیم بن ادهم حضرتلری شرف دنیادن قاچوب آتش عشق خدایه سوروب كندیسنی القا ایلدی مع هذا یاندی
وفقروفاقه ایله كویندی وفانی اولدی بونك سر وحكمتی بودركه طریق طلبده نعل معكوس واردریعنی حق تعالی
حضرتلرینك طلبی بولی وتیرهٔ واحده اوزره مطرده دكلدر بلكه بعضی شرفدن قاچرونارعشقده دوشر نار عشق آنی یاقوب
یاندروب وجود مجازیدن كچوروب بی وجود وفانی ایلر وبعضی دخی تلفدن قاچیوب بی بالك كندیسنی دست دوسته
تسلیم ایلر پس اتش آنی یاقیوب سلامت بولور ونیجه شرف وعزتلره دخی دنیوی واخروی وصوری ومعنوی واصل
اولورمثلا انبیای عظامدن حضرت خلیل علیه السلام كبی كه اول تلفدن قاچدی ونارانی یاقمدی ونار دن چیقوب
نیجه زمان باقی قالدی ودنیوی واخروی ونیجه شرفلره واصل اولدی واولیای كرامدن دخی بو مشرب وسیرت اوزره
ولیلرقتی چوقدر بونلرهم آتش عشقه القا اولندقده الله اذنیله آتش محبت ونار فقر ومحنت بونلره بردوسلام اولوروبونلر
آتش محنت ونار محبت ورطه سندن چقوب فنا مرتبه سندن قورتلوب بقای الهیه ایله باقی اولورلرودنیوی واخروی
ونیجه شرفلره ترقیلر بولورلروبونلردنیانك شرفندن بومرتبه ده قاچمزلر زیرادنیانك شرف وعزتی بونلری یاقمز وضرر دخی
ویرمز اما اولیادن بركروه دخی واردركه انلر ابراهیم بن ادهم حضرتلرینك مشربنده درلر انلر بودنیانك شرف وترفندن
قاچرلرونارعشقه سوروب كندیلرنی القا ایدرلر وآتش عشق بونلری یاقوب ویاندروب بی وجود وفانی ایلر بعد الفنا

بونلر صحوه کلمزلر وبو عالمده شرف وترف صاحبی اولمزلر شاد ودعوتله تقید قیلمزلر الحاصل حق تعالی حضرتلرینک طلبی
بولنده معکوس نعللر واردر بریخی کوردرسن فنا وتلفه قرشو کیدر تلف اولمیوب شرف وترف بولور بریخی دخی کوردرسن
شرف وترف صوریدن قاچوب صورتا محو وتلف اولور ومعنیده نیجه شرف وترف بولور پس راه طلبده نعلهای معکوس
اولور فافهم (بازمکرر کردن صوفی سؤال را) (م ی) کفت صوفی قادرست آن مستعان (که کند سودای ماراپی زیان)
آنکه آتش راکند وردو شجر) هم تواند کرد این راپی ضرر) آنکه کل آرد برون از عین خار) هم تواند کرد این دی رابهار
پس صوفی تکرار سؤاله شروع ایدوب قاضی افندی یه دیدی ای افندی اول مستعان حضرتلری قادردرکه اورحیم
ورحمان بزم سودالرمز سودمزی بی زیان ایلیه اول خدای متعال که آتشی کل وشجر ایلر هم بو دنیانک سودنی بی ضرر
ایلمکه قادردر اول قادر وغفار اولان پروردکار که کلی عین خاردن طشره کتوررو زمین خواردن نیجه ازهار
ولاله زار بتورر هم بو قیشی بهار ایلمکه قادر وخارق عاده نیجه شیلری اظهار ایلمکده ماهردر بزم سودمز
حق تعالی حضرتلرینک کمال قدرتنده در قدرت حقه هیچ بر محال یوقدر هرنه یی استسه حق تعالی انی اشلمکه
قادردر (مثنوی) آنکه زوهر سرو آزادی کند * قادرست ارغصه راشادی کند * آنکه شد موجود از وی هر عدم
کر بدارد باقیش اوراچه کم * اول الله که اندن هر سرو آزاده لک حاصل ایلر آزادی کند آزادی حاصل کند تقدیرنده اولور
قادردر اکر غصه یی شادیلک ایلیه سروک آزاده لکندن مراد خزاندن آزاد اولمسی وهمیشه سبز اولمسی اولور یعنی
اول خدا که اندن هر سرو خزان اولقدن ورنکی صولقدن آزاده لک حاصل ایلر اول پادشاه اعظم قادردرکه عین غصه یی
سرور وشادلک ایلیه اول الله که هر عدم اندن موجود اولدی اکر اول عدم موجود اولدقدنصکره آنی باقی طوتسه
اکا نه نقصان خود بونده حق تعالی حضرتلرینک شان شریفنه اصلا نقصان یوقدر برشیئی عالم عدمدن وجوده کتورن
خدا اول شیئی دایم وباقی طوتسه وآنی موت وفنادن مصون اتسه عجب دکلدر بو خصوصده خود نصوص کثیره واردر
جمله دن بری (انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون) بیورمسی ودخی فعال لما یرید ودخی یفعل الله ما یشا
ویحکم ما یرید بیورمسی ودخی (اولیس الذی خلق السموات والارض بقادر علی ان یخلق مثلهم بلی وهو الخلاق العلیم
بیورمسیدر (فقیه واحد اشد علی الشیطان من الف عابد) حدیث شریفنک شرحنده کتاب اقط المرجان فی اسئلة الجان
اسمیله مسمی اولان کتابده قاضی بدرالدین بویله یازمشدرکه شیطان عالم ایله عابدک ما بیننی فرق وتمییز قیلمقدن اوتری برکون
برعابده کلوب دیمشکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری بو یدی قات کوکلری ویدی قات یرلری بو قدر طاغلر وشجرلر
وحجر ومدرلر وبحرلر ونهرلر ایله والحاصل بو جمله اجرام واجسامی شو وسعتله بر طاوق یمرطه سنک ایچنه صغدرمغه
قادرمیدرکه اول طاوق یمرطه سی نه همان بیوک اولمیوب حد ذاتنده اولدیغی کبی بر جرمده اوله وکذلک بو یدی قات
کوکلر ویدی قات یرلر هم کوچک اولمیوب حالا حد ذاتلرنده نیجه واسع وایهنا ایسه حالی اوزره طوره وحق تعالی بو قدر
اجسام واسعه واجرام عالیه یی بر کوچک طاوق یمرطه سنه صغدیره بوکا حق تعالی قادرمیدر سن نه دیرسن دیدی عابد
دوشنوب دیدی اکر یمرطه بیوک وآسمان وزمین کوچوک اولسه قابلدر اما بو ایکی ضدینی جمع ایلمک نیجه ممکندر بن بوکا
ایناممزم دیدی برعابده دخی بو مسئله یی بویله سؤال ایلدی اول دخی بعینه بو ممکن دکلدر محالدر دیو جواب ویردی
الحاصل بیک دانه عابده دخی بو کونه سؤال ایلدی جمله سی بو ممکن دکلدر محالدر محالی ایسه نیجه تصدیق واعتقاد ایده لم
دیو جواب ویردیلر صکره برعالمه کلدی واکا دخی بو کونه سؤال قیلدی ودیدیکه ای عالم سنک خلاق جهانه اعتقاد
وایمانک نیجه در بو زمین وآسمانی بو قدر عظم شانله بر کوچک یمرطه ایچره صغدرمغه قادرمیدر اول عالم جواب ویروب
دیدیکه بر یمرطه ندر حق تعالی حضرتلری جمیع آسمان وزمینی بو وسعتله بیله بر خردل دانه سنک ایچنه صغدرمغه
قادردرکه اول خردل دانه سی اصل کندی ذاتنده صورتا بیوک اولمیه اول حینده شیطان کندی بسنه دیدیکه های
بیک دانه عابدی اضلال ایلمک برعالمی اضلال ایلمکدن هر وجهله اسهل وبر عالم بکا بیک عابددن اشد واقوی دردیدی
پس حق تعالی حضرتلرینک قدرتنه اصلا بر محال یوقدر (مثنوی) آنکه تن راجان دهد تا حی شود * کر نمیراند
زیانش کی شود * خود چه باشد کر ببخشد آن جواد * بنده را مقصود جان بی اجتهاد * اول خدا که خاکی اولان بدنه جان
ویرر تاکم اول بدن حی اولور وحرکت قیلور اکر اول بدنی اولدرمز ایسه اکا قنغی زیان اولور یعنی برتنی بی روحه جان ویروب
تا آنی بو مرتبه ده زنده وحیات قدرتله وعلم واراده یله فرخنده قیلان پادشاه اول بدنی اولدرمسه واکا اصلا نقصان وزوال
وغصه وملال کتورمسه اکا بوندن قنغی زیان اولور وانک قدرتنه نه نقصان کلور خود نه اوله اکر اول جواد مطلق بخشش
ایلیه بنده یه بی اجتهاد مقصود جانی یعنی بر بنده زمان بلوغدن مونه دلک اصلا سعی واجتهاد قیلمسه وطاعت وعبادته
مشغول اولمسه بلکه همان ذوق وراحت وصحت ونعمت ایچره آسوده اولوب بی الم واضطراب زندکانلک قیلسه وهیچ

اولمسه دوا آخرتده بوله جغی جنتی وقرب حقی بو دنیاده بو جسد عنصریده بولسه واولورسه ده نائم اولور کبی فی الحال اولسه
وفوری جنته دخول قیلسه وقرب حقه واصل اولسه حق تعالی وهاب مطلقدر انک موهبت وعطاسنده علت وغرض
یوقدر اکر بو قولنه مقصود جانی بی کلفت وبی اجتهاد محضا کرمندن بخش ایلسه نه اولور وانک شاننه نه نقصان کلوردی
(مثنوی) دوردار از ضعیفان درکمین * مکر نفس وفتنهٔ دیو لعین * خود نه اوله ضعیفلردن کمینده اولان نفسک مکرنی
ودیو لعینک فتنه سنی دور طوته بو معلومدرکه حق تعالی وخلق الانسان ضعیفا بیوردی پس کمینده اولان نفسک مکرنی
وشیطان لعینک فتنه سنی ضعیف اولان انساندن بعید طوتسه وضعیف اولان انسانی بونلرک شر وفسادندن امین
اتسه وانسانی بنه مقصود جانبنه بونلرله اجتهاد ایتمکسزن واصل اتسه اول کریم وجوادک لطف وکرمنه نه نقصان کلوردی
دیدی وبو کونه سؤاللر ایلدی صوفینک بو اسئله سی حق تعالینک قدرت وارادتنه کوره اولدیغی تقدیرجه هب برنده در
که حق تعالی قادر مطلقدرکه اصلا انک قدرتنه نسبتله بر محال شی یوقدرکه هرنه یی مراد ایلسه آنی ایشلمکه قادردر
اما بو کونه سؤاللر من وجه حکمتدن خالیدر زیرا حق تعالینک قدرتی ارادتنه تابعدر وارادتی دخی علمنه تابعدر واول
الله علیم وحکیمدر وعلیم وحکیم اولان مراد ایلمز الا کندی علمنک مقتضاسنی پس هرنه مراد ایلرسه وهرنه کاری ایشلرسه
عین حکمت اوزره ایشلر اکرچه صوفینک بو دیدیکی محالاتی ایشلمکه قادردر اما کندی حکمتنه مخالف اولدقدنصکره
انی مراد ایلمز وهم ایشلمز بلکه حق تعالینک مراد ایلدیکی حالا بو اشیا هرنه نک اوزرینه قائم اولدیسه وهر نیجه ظهوره
کلدیسه همان اولدر پس عالم اولدرکه نولیدی بو کار بو دنیاده شویله اولیدی دیمز بلکه هر بر کارکه موجود اولمشدر وظهوره
کلمشدر عبث وباطل دکلدر کما قال ابن الفارض بیت (فلا عبث والخلق لم یخلقوا سدی) وان لم تکن افعالهم بالسدیدة
وکما قال ابو مدین بیت (لا تنکر الباطل فی طوره) فانه بعض ظهوراته) پس عالم اولان هر شیئک نیچون مخلوق اولدیغنی
ونه دن اوتری ظهوره کلدیکنی بیلمکه سعی قیلور وبیلدکدنصکره دخی سائل اولانلرک مشکلنی حل ایلیه نته کم حقایق
اشیایه عالم اولان قاضی صوفینک مشکلاتنی حل ایلمکه شروع ایدوب بو کونه شافی جواب ویردی (جواب دادن قاضی
صوفی را (مثنوی) کفت قاضی کر نبودی امر مر * ور نبودی خوب وزشت وسنک ودر) ور نبودی نفس وشیطان وهوا
ور نبودی زخم وچالیش ووغا * پس بچه نام ولقب خواندی ملک * بندکان خویش را ای منهتک * قاضی صوفی یه
جواب ویروب دیدی اکر آجی امر اولمیدی یعنی حق تعالینک کندی قوللری اوزره تلخ اولان امری ومشقتلو وزحمتلو
اولان تکلیفی اولمیدی حتی انک قوللری امر ونهی قیدندن آزاد اوله لردی ودخی خوب وزشت وسنک ودر اولمیدی
یعنی انسان اوزره خوب وزشت اولان حال وخصال وحجر کبی غلظتلر وشدتلر ودر کبی لطیف حالتلر اولمیدی یاخود
انسان ایچره خوب وزشت کسه لر وکبی غلیظ ودر کبی لطیف کسه لر اولمیدی ودخی نفس غرار وشیطان غدار
وهوای مکار اولمیدی ودخی زخم وچالیش ووغا اولمیدی وغا جنکه وچالیش نزاع وجدله دیرلر یعنی انسانک جسمنه
بر زخم اولمیدی وبر انسان بر آخر انسانله نزاع وجدال وجنک وقتال قیلمیدی ملک مقتدر کندی بنده لرنی ای منهتک
نه نام ولقب ایله اوقوردی منهتک پرده سی برتلمش دیمکدر یعنی ای پرده سی برتلمش وحجابدن قورتلمش صوفی اکر بو ذکر
اولنان صفتلر وحالتلر اولمیدی حق تعالی حضرتلری کندی بنده لرینه نه نام اوقوردی ونه لقبله انلری کندی یه
اوقوردی (مثنوی) چون بکفتی ای صبور وای حلیم * چون بکفتی ای شجاع وای حکیم * صابرین وصادقین
ومنفقین * چون بدی بی رهزن ودیو لعین * اکر تکالیف شاقه ومحنت ومصیبت اولمیدی وبعض بنده لر دخی حق
تعالینک بیوردیغی تکلیفه وکوندردیکی بلا ومصیبته صبر قیلمیدی حق تعالی نیجه ای بندهٔ صبور دیردی ودخی
اکر بعض عاقل کسه لردن ناهموار صفتلر وطبعه مخالف کارلر ونفسک حظ ایلدیکی کردارلر ظهوره کلمسه واول
عاقل دخی انک اوضاع ناهموارنه تحمل قیلمسه وبردبار اولمسه اکا حق تعالی نیجه ای حلیم دیردی نته کم حضرت
ابراهیم علیه السلام حقنده (ان ابراهیم لاواه حلیم) دیدی اکر بین الناس حق تعالی بو جنک وجدالی وحرب وقتالی
خلق ایلمیدی وایکی خصم بری برلریله محاربه ومقاتله قیلمیدی وبعض کسه لر بو جمله نک ایچنده شجیع ودلاور اولمیدی
نیجه ای شجاع دیرایدی وبو خلقک ایچنده بر نیجه کسه لر عملرینی وعلملرینی اتقان قیلمسه لر وفعلده وقولده اصابت
ایلمسه لردی حق تعالی حضرتلری نیجه ای حکیم دیردی حکیم عملنی وعلمنی محکم ایلین وقولده وفعلده اصابت قیلان
عاقله دیرلر صابرین وصادقین ومنفقین رهزنسز ودیو لعینسز نیجه اولوردی اکر رهزن اولمسه ودیو لعین اضلال واغوا
قیلمسه صابرلرک صبری وصادقلرک صدقی ومنفقلرک انفاقی ثابت اولمز وظهور بولمزدی زیرا صابرلرک صبری وصادقلک
صدقی ومنفقک انفاقی رهزنله ودیو لعین ایله ثابت ومتحقق اولور نته کم حق تبارک وتعالی کلام مجیدنده (الصابرین
والصادقین والقانتین والمنفقین والمستغفرین بالاسحار) دیو کندینک صابر وصادق وقانت ومنفق وسحرلرده مستغفر

اولان قوللرینی مدح قیلورا كرهزن نفس وابلیس خبیث اولمیدی بونلر بومدحه لایق اولمزلردی (مثنوی) رستم
وحمزه ومخنث یك بدی * علم وحكمت باطل ومندك بدی * علم وحكمت بهر راه بی رهیست * چون همه ره باشد آن
حكمت نهیست * اكر چالش ودوغا اولمیدی رستم وحمزه ومخنث برابر اولوردی رستم وحمزه دن مراد بونده شجیع ودلاور
اولان كسه لردر یعنی بو حراب وقتالك مخلوق اولمسنده حكمت بودر كه بو واسطه ایله شجیع اولنلر جبان القلب اولنلردن
ومردلر مخنث طبیعت اولنلردن ممتاز اولورلر وتعیز بولورلر اكر بو حراب وقتال اولمسیدی دلیر ودلاور اولنلر جبان
ومخنث اولنلر ایله برابر اولورلردی وعلم وحكمت باطل ومندك اولوردی مندك متلاشی یعنی حق تعالینك علمی وحكمتی
باطل ومتلاشی اولمق لازم كلوردی بو خود بویله دكلدر بلكه الله تعالی حضرتلری علیم وحكیم در وعلیم وحكیم ایسه
هر شیئی حكمت اوزره قیلر علم وحكمت بر بی رهك راهندن اوتریدر ویا خود معنی بی راهلغك راهندن اوتریدر ردیمك اوله
وبو تقدیرجه یا مصدریه اولور چونكم دوكلی یول اوله اول حكمت نهیدر وبعض نسخه ده راه له بی رهی مابینده واو
عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی علم وحكمت راهدن وبی راهلكدن اوتریدر چونكم دوكلی یول اوله اول
حكمت نهیدر علم حقایق اشیایی مع اوصافها ولوازمها بیلمكدر وحكمت حقایق اشیایی مع اوصافها ولوازمها
بیلمك وهر شیئك حقیقتنك اقتضا ایلدیكنه كوره عمل قیلمقدر پس علم الهی بعض كسه نك حقیقتنی مظهر هدایت
وبعضیسنك حقیقتنی مظهر ضلالت اولمغه مستعد ایلدی پس حكمتله بونلرك حقیقتلرینك اقتضا ایلدیكی اوزره
بونلری فعله كتوردی وظهور مرتبه سنه یتوردی پس علم وحكمت بی راهلغك راهندن اوتری اولدی اكر اصلنده
دوكلی طریق بر اولیدی وجمله اهل طرق مختلف اولمیوب طریق هدایت اوزره اتفاق واتحاد قیلیدی اول حكمت
اولمزدی بلكه حكمتدن خالی اولوردی انكیچونكه حكمت حقایق اشیایه عالم اولمق واول حقایقك اقتضا
ایلدیكنه كوره عمل قیلمقدر پس دوكلی طرق مختلفه اكر فرضی طریق واحد اولسه وجمله خلایق مختلف اولمیوب
بر صفت وبر حالت اوزره اتفاق واتحاد قیلسه علم وحكمتدن خالی وباطل اولمق لازم كلوردی انكیچونكه بعض كسه نك
حقیقتنی هدایت اقتضا ایتمك وبعضیسنك دخی ضلالت اقتضا ایتمك وبعضیسنك دخی اهل نور اولمغی
وبعضیسنك دخی اهل نار اولمغی اقتضا ایتمك لازم كلوردی پس انتظام عالمه خلل كلوردی وبو اشیانك بویله اولمسی
اقتضا ایلر چونكم بو اشیانك بویله اولمسی حكمتدن خالی وتهی اولمیه كركدر كه قلبی اعتراضدن بری ایلیوب نولیدی
شوشویله اولیدی ویا خود بو بویله اولیدی دیمیه سن كه زیرا اصحاب سلوك ومشایخ صوفیه طریقنده اولنلره بو سوء ادبدر
وعظیم ضرر ویررنته كم مولانا جامی قدس الله سره نفحات الانسده سید احمد رفاعی رضی الله عنه حضرتلرینك
منقبه سنده بویله دیر كه شیخ ابو الحسن علی كه شیخ احمد رفاعی رضی الله عنهك خواهرزاده سیدر بویله نقل ایلر كه بر كون
شیخ احمد رفاعی رضی الله عنه حضرتلرینك خلوتخانه سی قپوسنده اوتورمش ایدم كه انك اوكنده بر كسه نك اوازنی
اشتدم چونكم نظر ایلدم كوردمكه انك اوكنده بر كسه اوتورمش هركز اول كسه یی بن اول زمانه دك كورمش ایدم
بر ساعت مقداری بری بریله وافر سوز سویلشدیلر پس اول شخص بعد زمان خلوتخانه نك بر روزنه سندن چیقدی
وبرق خاطف كبی هوا جانبنه پرواز ایدوب كتدی پس شیخ احمد حضرتلرینك اوكنه كلدم ودیدم كه یا شیخ بو كسه كیمدر
شیخ احمد حضرتلری بكا دیدیكه سن اول كسه یی كوردكمی بن دیدمكه نعم كوردم پس شیخ احمد حضرتلری
بكا دیدیكه اول كسه رجال اربعه دن بر عزیزدر كه حق تعالی انی دریای محیط اوزره موكل قیلمش ودریالر انك
تحت تصرفنه كلمشدر اما اوچ كوندر كه كندی مرتبه سندن بر زلت واسطه سیله دوشمش وجدا اولمشدر
بن شیخ احمد حضرتلرینه دیدمكه یا عزیزی ویا سیدی اول عزیزك كندی مرتبه سندن دور ومهجور اولمسنه
سبب ندر شیخ حضرتلری بكا دیدیكه اول عزیز بر جزیره لردن بر خالی جزیره ده توطن قیلمش ومقام طوتمشدر حكمت
اللهك اول خالی جزیره ده اوچ كون اوچ كیجه علی التوالی یغمور یاغدی واول عزیزك خاطرینه بو كلدیكه نولیدی
بو یغموری حق تعالی حضرتلری معمور اولان دیارلره یاغدیریدی خاطرینه بو خاطره خطور ایلدیكی سببیله كندی
مرتبه سندن دور ومهجور اولدی وبن شیخ احمد حضرتلرینه دیدمكه یا سیدی بو حالدن اول كسه یه خبر ویردكمی
شیخ بكا دیدیكه اندن استحیا ایدوب اكا سن مرتبه كدن دوشدك دیو خبر ویرمدم دیدی بن شیخه دیدم نولیدی
بن انی كوریدم اكا خبر ویروردم شیخ مصلحتدر امدی كوزیكی یوم دیدی پس بن كوزمی یومدم كوزمی آچدیغم كبی
كندیمی بر خالی جزیره ده كوردم برقاچ قدم ایلری سیر قیلدم كوردمكه اول عزیز بر موضعده اوتورر اكا سلام
ویردم سلامی الدقدنصكره اكا كندی حالندن خبر ویردم فی الحال اول مرد بكا یمین ویردی ودیدیكه لطف ایله
یا شیخ هرنه كم سكا دیرسم بنم سوزمی قبول ایله پس بن اكا دیدم نوله یورد كوره لم اول دخی دیدیكه بو بنم ردامی بغازمه طاق

واوجونی الیكه الوب بو اطرافده ندا ایله كه هر كم حكیم مطلق اولان حق تعالینك كار شریفنه اعتراض ایلیه انك سیاستی
وحالی بودردی بن اكا مخالفت ایتمیوب انك رداسنی بوغازنه طاقدم وبویله دیو ندا ایلدكده هاتفدن بر آواز كلدی
بویله كه ای علی انی قوملا نكه اسمان انك حقنده خروشه كلدیلر وزاری قیلدیلر وخدای تعالی اندن خشنود وراضی
اولدی بن آوازی اشتدكده بیهوش اولدم چونكم هوشه كلدم كندیمی شیخ احمدك حضورنده بولدم دیدی وشرح حكمده
شارح نفری دیر كه قال بعض السادات اذنبت ذنبا وانا ابكی علیه منذ ستین سنة واجتهدت فی العبادة لاجل التوبة
من ذلك الذنب فقیل له ما هو قال قلت مرة لشیء لیته كان كذا وقال بعض المشایخ لو قرض جسمی بالمقاریض كان احب
الی ان اقول لشیء قضاه الله لیته لم یقضه (م ی) بهر این دكان طبع شوره آب * هر دو عالم را روا داری خراب * ای صوفی
بو شوره آب اولان دكان طبیعتدن اوتری هر ایكی عالمی خراب اولمغی روا طوترسن استفهام اولوب هر ایكی عالمك
خراب اولمسنی روا طوترمیسن دیمك هم جایزدر یعنی بو طبیعت كه بر طوزلو صولی وچوراقلی دكان كبیدر مجرد بو طوزلو
صولی وچوراقلی اولان طبیعت دكانك عمارتندن وحظندن اوتری دنیا واخرتك خراب اولمسنی روا طوترمیسن كه
هرنسنه بو دنیاده طبیعتك مقتضاسی اوزره اولیدی وهر شیء طبیعتك استدیكنه كوره ظهوره كلیدی هم دنیا
وهم آخرت خراب اولمق اولیدی انتظام عالمه خلل كلیدی وبونلر كبی دخی نیجه فساد ظاهر اولیدی سن بونی خود روا
طوتمزسن دیدی (مثنوی) من همی دانم كه تو پاكی نه خام * وین سؤالت هست از بهر عوام * ای صوفی بن بیلورمكه سن
بوكونه حاللردن ومقتضالردن پاك وصافیسن خام وناپاك دكلسن وبو سؤالك عوامدن اوتریدر یعنی قاضی افندی
صوفینك بوكونه اسئله دن كندینك پاك اولمسنی بیلدی وبوكونه بیهوده تمثیللردن انك عوامه تعریض ایلدیكنی
وعوامك مرادلری شویله دردیو كنایه قیلدیغنی بیلوب دیدیكه ای صوفی اهل صفاسن تحقیق بیلورمكه سن خام وناپخته
صوفیلردن دكلسن وبوكونه عامیانه سؤاللر قیلمقدن واعتراضه مشابه سائل اولمقدن پاك وبریسن ولیكن بو سنك
سؤالك عوام كالهوامه تعریض قیلمقدن وبو اسلوب ایله انلره جواب اولمق طریقی اوزره جاذب علم ومعرفت اولمقدن اوتریدر
دیدی (مثنوی) جور دوران وهر آن رنجیكه هست * سهلتر از بعد حق وغفلتست * زانكه اینها بكذرند آن نكذرد
دولت ان دارد كه جان آكه برد * جور دوران وهر شول بر رنج كه دنیاده واردر حق تعالینك بعدندن وغفلتندن سهلتردر
زیرا بونلر كچرلر واول كچمز دولتی اول كسه طوتر كه جان اكاه ایلیه یعنی بو فلكك جوری وبو دنیانك هر بر رنج والمیكه
واردر حق تعالیدن بعید اولمق وغافل اولمق رنجندن سهلتردر وحق تعالیدن غافل وبعید اولمق رنجی جمیع رنجلردن
صعبتر وشدیدتردر زیرا بو جمله دنیوی وجسمانی اولان رنجلر كچر واول بعد وغفلت وجهالت وكدورت رنجلری كچمیوب
انسانله بیله قالور سعادت ودولتی اول انسان طوتر كه حق تعالی حضرتلرینه غفلت وجهالتدن پاك اولمش بر عالم
واكاه جان ایلتور كما قال الله تعالی یوم لا ینفع مال ولا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم حكایت در تقریر آنكه صبر در رنج كار
سهلتر از صبر در فراق یار (م ی) ان یكی زن شوی خود را كفت هی * ای مروت را بیك ره كرده طی * هیچ تیمارم نمیداری
چرا * تا بكی باشم درین خواری چرا * مثلا ارل بر خاتون كندی ارینه دیدی هی ارای مروتی بالكلیه طی ایلمش
اكاه اول هیچ بنی تیمار طوتمزسن نیچون تا كم بو خوارلقده بن نیجه دكین اولورم
نیچون بكا تیمار ایتمز وبر خوش بقمازسن دیدی (مثنوی) كفت شو من نفقه چاره می كنم * كرچه عورم دست وپایی
میزنم * نفقه وكسوه ست واجب ای صنم * از منت این هر دو هست ونیست كم * خاتونه ایتدی بن نفقه یه چاره ایلرم
اكرچه عورم یعنی عاری وفقیرم لكن بر ال وایاق اورورم وقادر اولدیغم مرتبه نفقه وكسوه یی كسب وتحصیل قیلورم
ای صنم اره واجب اولان نفقه وكسوه در یعنی عورتك ارا اوزره حقی وارلك اوزرینه واجب اولان ای محبوبه انجق نفقه
وكسوه دركه اندن مراد اوشومیه جك وكیه جك واجقمیه جق قدر یه جكدر بندن سكا بو ایكیسی خود واردر اكسك
دكلدر پس بكا لازم اولنی بن ادا قیلمش اولورم سكا لازم اولان بو قدر له اكتفا وقناعت ایلمكدر دیدی (مثنوی) آستین
پیرهن بنمود زن * بس درشت وپر وسخ بد پیرهن * كفت از سختی تنم را می خورد * كس كسی را كسوه زین سان آورد
زن كوملكینك یكنی ارینه كوستردی انك پیرهنی زیاده درشت وخشن وپروسخ ایدی یعنی انك كوملكی زیاده كیرلی
ودرشت وغلیظ ایدی انك یكنی ارینه كوستردی دیدی بو كوملك سختلقدن ودرشتلكدن بنم تنمی وبنم بدنمی آزرده
قیلوب خشونتندن بكا الم ویرر بر كسه یه بر كسه یه بو اسلوبده كسوه كتوررمی یعنی بن نفقه وكسوه یه قانعه ام
اما كتوردیكك كسوه یه اشته باق كور شو كونه دربر كسنه كندی زوجه سنه بو كونه كسوه یی كتوررمی وبویله كسوه یی
كتوردكدنصكره بنم اوزریمه واجب اولان انجق نفقه وكسوه در بن اوزریمه واجب اولنی ادا ایلدم دخی سكا نه كرك دیرمی
وبو كونه توبیخ ایلدی (مثنوی) كفت ای زن یك سؤالت می كنم * مرد درویشم همین آید فنم * این درشتست وغلیظ

وناپسند * لیك بنديش ای زن انديشه مند * این درشت وزشت تریا خود طلاق * این تراهكروه تریا خود فراق *
چونكم اول عورتدن بوكونه توبیخ وتقریعی اشتدی اكا ایتدی ای زن سكا بر سؤال ایلرم بن مرددرویشم بنم فنم همین
بوقدر كاوروبن برفقیرودلریشم بندن انجق بوقدر حاصل اولور پس اكر بوپیراهن درشتدر وغلیظ وناپسندیده در
ولیكن اندیشه مند اولان زن فكر واندیشه ایله بندیش بندیشدن مخفف امردر بوپیراهنی درشت وزشت تردریا خود
طلاقی سكا مكروه تردریا خود فراقی یعنی ای زن بن انجق بوكا قادرم اما اختیار سنك الكنده اولسون ایكیسندن برنی
قبول ایله كور بوخشن اولان پیراهنی سكا درشت وتلخ كلور یا خود طلاقی درشت وتلخ كاوربونی فكر واندیشه ایله
بندن ایرلقمی سكا مكروه تركلوریا خود بوقدرله قناعت ایدوب بوبلالره ومحنتلره راضیه اولقمی سكا صعبتر ومكروهتر
كلور پس بوقصه دن حصه نه اولدیغنی بیان ایلمكه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) همچنان ای خواجهٔ تشنیع زن
ازبلا وفقر وازرنج ومحن * لاشك این ترك هوا تلخی دهست * لیك از تلخی بعد حق بهست * بومجلین ای تشنیع زن
اولان خواجه بلادن وفقردن ورنج ومحنتدن یعنی ای بلا وفقر ورنج ومحنتلردن اوتری تشنیع اورن نولیدی بوفقر
وبلا ورنج ومحن اولمیدی وطبیعته بونلردن الم واضطراب كلمیدی دین وبوكونه طعن ایلین خواجه لاشك ولاشبهه
بوترك هوا ایلمك اكرچه تلخلك ویریجی ومشتهای نفسی قومق انسانی الم واضطراب مرتبه لرینه ایركوریجیدر ولیكن
بوترك هوا ایتمك تلخلكی حق تعالینك بعد وفراقنك تلخلكندن بهدر زیرا بوهوای طبعی ومشتهای نفسی ترك ایلمنك
تلخلكی چوق قالمیوب بحرا ما تلخیٔ بعد الهی ابدی قالور پس انك تلخلكی حكمك فراقك بوتلخلكی حكمكدن
هروجهله ایك اولورنه كم دیمشلردر * بیت * بی نوای ارام جانم زندكانی مشكلست * بی تماشای جمالت شادمانی
مشكلست (مثنوی) كرجهاد وصوم سختست وخشن * لیكن این بهتر زبعد ممتحن * رنج كی ماندمی كه ذوالمنن
كویدت چونی توای رنجور من * ورنكوید كت نه ان فهم وفنست * لیكن آن ذوق تو پرسش كردنست * اكرچه جهاد
وصوم سخت وخشندر ولیكن بوممتحن اولان خدانك بعدندن بهتردر رنج شول بردمده قچن قالوركه منتلر ونعمتلر
صاحبی سكا ای بنم رنجورم نیجه سن دیه واكر حق تعالی بویله دیمزسه كه اول سكا فهم وفن دكلدر لیكن اول سنك ذوقكی
پرسش ایلمكلكدر ممتحن كسر حا ایله اسم فاعل صیغه سی اوزره مبتلی معناسنه دریعنی اكرچه نفس اوزره مجاهده قیلمق
وصایم اولمق وتكالیف شاقه اوزره هم صبر قیلمق سخت وحشن وصعبتردر ولیكن بوتكالیف شاقه ایله بنده لرنی امتحان
ایدیجی خدانك بعد وفراقنك تلخلكندن بوتكالیف شاقه نك تلخلكی بهتر وسهلتردر رنج ومحنت شول بردمده قچن
قالوركه منتلر ونعمتلر صاحبی اولان خدای تعالی سكا ای بنم رنجورم سنك حالك نیجه دردیه وسكا نوازش ایله وبوكونه لطفله
پرسش ایلیه واكر حالا بودنیاده سكا بویله سویلمز وبوكونه پرسش ونوازش ایلمزسه كه حق تعالینك اول نوازش وپرسشی
سنك فهم وعقلكه كلمز وسكا فن اولمز ایسه وسنك اول خطاب حقی فهم ودرك ایلمكه استعدادك یوق ایسه لیكن سنك
حضرت حق جانبندن اولان صفا وذوقك معتیده سنی صورمق وخاطركی یوقلمق وسكا اول طرف اعلادن چونی
ای رنجورمن دیو نوازش وپرسش قیلمقدرنته كم بنده نك ذوقله الله دیمسی حق تعالینك بنده یه لبیك عبدی سل تعطی
دیمسی موقعنده واقع اولمشدر كذلك سنك ذوق درونك هم حق تعالینك سنی صورمسی منزله سنده كلمشدر (مثنوی)
آن ملیحانكه طبیبان دلند * سوی رنجوران بپرسش مایلند * ورحذر ازننك وازنامی كنند * چارهٔ سازند وپیغامی كنند
ورنه دردلشان بود آن مفتكر * نیست معشوقی زعاشق بی خبر * اول ملیحلر كه كوكل طبیبلریدر یعنی اول جمیل ولطیف
اولان دلبرلر كه قلبك حبیبلری وكوكللر دردینك طبیبلریدر انلر رنجورلر طرفنه پرسش قیلمغه مایللردر یعنی كندیلرك
خسته لرنی صورمغه ونوازش قیلمغه میل ایدیجیلردر واكر اول طبیبان دل ننك ونامدن حذر ایلیه لر یعنی كمال
استغنالرندن برفقیر وخسته نك خاطرنی صورملرندن نام لرینه نقصان كله دیو حذر ایلیه لر وعار ایده لر ینه
چاره دوزرلر وبر حال اكا برحاله پیغام ایلرلر واكر كندی عاشق خسته لرنی صورمغه وبرپیغام ایله تطییب خاطر قیلمغه
اقدام ایلمزلرسه انلرك كوكللرنده اول عاشق خسته نك خاطرنی صورمق واكا رعایت قیلمق افتكار اولنمش وتصور وتفكر
قیلنمشدر هیچ برمعشوق كندی عاشقندن بی خبر دكلدر بهر حال هر معشوق كندی عاشق دلخسته سندن خبردار
(مثنوی) ای توجویای نوادر داستان * هم فسانهٔ عشق بازان را بخوان * ای سن نوادر داستان دیلیجی هم عشقبازلر
فسانه سنی اوقو یعنی ای نادره اولان فسانه لری دیلیجی وعجیبه وغریبه اولان حكایتلری اوقومغه طالب اولیجی كسه
هم عشقبازلر فسانه سنی ومحبت یولنده سرافراز اولنلر حكایه سنی اوقی واهل عشق اولنلر حقنده اكر نظم واكر نثر تصنیف
وتألیف اولنان كتابلری تتبع وقرائت ایله تا بیله سنكه لابد هر برمعشوق كندی دلخسته سندن آكاه وخبردار اولمشدر
واكر بحسب الظاهر اندن عار طوتدی واستغنا ایتدیسه باطنده اكا میل ومرحمت قیلمشدروهر برعاشق دخی كندی

معشوقی بولنده جان وباش فدا ایتمش ومعشوقك رضاسی ومرادی جانبنه كتمشدر وكوندن كونه انك وصالنه سعی ایدوب
ونیجه كوششلر ومجاهده لر قیلوب عاقبت برلعبله كندی معشوقنك اشنالغنه وقربنه والتفاتنه مظهر اولمشدر (م ی)
پس بجوشیدی درین عهد مدید * ترك جوشی هم نكشتی ای قدید * چونكم اول عشقباز اولان عاشقلر دیك محبتده
قینادیلر وهر برسی پخته اولدیلر وعاقبت كمال بولدیلر اما سن بوعهد مدید ایچره چوق قینادك ای قدید بر ترك جوش
اولمدك قدید قوری اته دیرلر ترك جوشی ده اولان یا وحدت ایچوندر ترك جوش وصف تركیبیدر ترك قاینمسی معناسنه
ترك تانك ضمه سیله تاتار معناسنه در ترك جوش تاتاری قینامش وتاتاری پشمش معناسنه دركه تاتارلولجی
برمقدار قینادوب ونیم پخته اولدقدنصكره اخراج ایدوب اكل ایدرلر پس ترك جوش بونده تاتاری پشمش ونیم پخته
اولمش معناسنه در اما جان عالم مرحوم بومعنایی فهم ایده میوب خلط كلام ایلمشدر زیرنده دكلدر زیرا ترك جوش اداسی
مثنوینك برقاچ محلنده وارد ومراد همان نیم پخته وتاتاری پشمش دیمكدر غیری دكلدر پس توضیح معنی بویله دیمك
اولور كه ای قدید كبی سخت وغلیظ اولان وخشك ویابس قالان بوعهد بعید وزمان مدید ایچره روز كارچولمكنده چوق
قینادك ولیكن هم بر ترك جوش یعنی نیم پخته اولمدك پس بوعهد مدید ایچره نیجه زمان قینادك وبودیك طریقت ایچره
نیجه مدت جوش وخروش قیلمدك سكا نه حاصل اولدی روز كارده بوقدر عمر سوروب وقینامقدن وبرطریقه كیروب انده
نیجه زمان جوش وخروش ایلمكدن مقصود خاملق كیدوب كمال ایله پخته اولمق یاری نیم پخته اولمق مرتبه سنی بولمقدر
چونكم نیم پخته اولمق مرتبه سنی دخی بولمیه سن وقدید كبی قالوب خاملقدن كذر قیلمیه سن سكا بوقدر زمان قینامنك
اصلا نفع وفائده سی اولمش اولوردیمكی افاده قیلور (مثنوی) دیدهٔ عمری تو داد داوری * وانكه ازنادیدكان
ناشی تری) هركه شاكردیش كرد استادشد) توپس ترفتهٔ ای كورلد) خود نبود ازوالدینت اعتبار) هم نبودت عبرت
ازلیل ونهار) سن برعمر داورلك دادك كورمشسن واندنصكره نادیده لردن ناشی ترسن داوریده اولان یا مصدریه در
داد عدالت وحكومت معناسنه در ناشی بیكانه معناسنه در یعنی ای خام وناپخته اولان برعمرده عملك مقابله سنده
حضرت حقدن نیجه عدالت ونیجه حكومت كورمش سن ونیجه راحت ومحنت كوروب كندیكی روز كارده بوقدر
وصاله ایردیرمشسن ومع هذا اندنصكره نادیده اولنلردن وروز كارك كرم وسردنی كورمینلردن نامحرم تروبیكانه ترسن
هرشول كمسه كه اول شاكردلك ایتدی استاد اولدی اما سن زیاده اردنه كتدك ای قتی احمق لد شدید معناسنه در یعنی
هرشول كمسه كه برصنعتدن براستاده شاكردلك ایلدی نیجه زماندنصكره عاقبت استاد اولدی اما غرابت بونده دركه
ای شدید اولان احمق سن كتدكجه استاد اولجق ایكن موی تاب شاكردی كبی كتدكجه اردنه اردنه كتدك وكوندن
كونه تنزل ایتدك بوتقدیر جه شاكردیشده اولان ضمیر هركه یه راجعدر هم فسانهٔ عشق بازانرا بخوان مصرعنده
اولان عشقه راجع اولسه ده جائزدر وبوتقدیر اوزره معنی هرشول كمسه كه اول عشقه شاكردلك ایلدی استاد
اولدی دیمك اولور خود سكا والدینكدن اعتبار اولمدی هم لیل ونهاردن عبرت اولمدی یعنی خود سكا بونلردن دخی
عبرت الملق ومتنصح اولمق اولمدی كرك ایدی كه پدر كدن ومادر كدن عبرت پذیر اولیدك كه انلر بودنیادن اخرته كتدیلر
ونیجه زمان عمر سوروب عاقبت بودنیایی ترك ایتدیلر پس سندخی عاقبت بودنیایی ترك ایتسك كركدر اوبله اولیجق
بونلردن سكا اعتبار الملق لازمدر اكر والدینك صحتده ایسه باری لیل ونهاردن عبرت پذیر اولمق كرك ایدی هم سكا كیجه دن
وكوندزدن دخی عبرت اولمدی كوركه بوقدر عمر كده نقدر لیل ونهار كلوب كتدی بولیل ونهاردن همان مراد
احوال متضاده اولور زیرا هر نقدر احوال مختلفه وار ایسه اول دخی لیل ونهار كبی كلوب كتسه كركدر مثلا غم وشادی
وفقر وغنا وراحت وعنا وصحت وبلوی وبونلر امثالی حالات متضاده لابد لیل ونهار كبی كلوب كتسه كركدر (لكیلا
تأسوا علی مافاتكم ولا تفرحوا بما اتاكم) ایت كریمه سنك حسبنجه نه فوت اولان نعمت وراحته محزون اول
ونه عطا اولان دولت وثروته فرحناك اول بوجمله احوال مختلفه یی شب وروزه قیاس ایدوب انلردن عبرت اله كور شب
وروزدن بركونه عبرت الملق دخی بودركه لابد بودنیا بركیجه كبی ویوم كیبدر چونكم كیجه كیدوب وكوندز كلدیكی
وشب ظلمانی كیدوب روز روشن كلدكده هر شیئك اشكالی والوانی ظهور قیلدیغی كبی لابد بودنیا كیجه سی كیدوب
صبح اخرت كلسه كركدر ویوم آخرتده هر شیئك حقایق وهر كسك ضمائر وسرائری ظهور قیلسه كركدر ولیل
ونهاردن بركونه عبرت الملق دخی بودركه لابد هر شب ظلمانی كیدوب روز نورانی ظهور ایلدیكی كبی انسانك شبابی
دخی شب ظلمانی كبی وشیبی روز نورانی كیبدر نته كم صاچك وصقالك سواد ظلمتی تدریجله كیدوب صبح صادق كبی
صاچ وصقال اغارمغه باشلرنته كم دیمشلردر * بیت * صبح صادق كبی ای غافل اغاردی صقالك * خبرك یوق سنی بنیله
بوغزلر اجلك * چونكم صبح صادق كبی صاچ وصقال اغاروب بیاض اوله ولیكن طبیعت ودرون هنوز نوراسلامه

منور اولميوب ظلمت وغفلتده قاله اول كمسه هنوز دخى ليل ونهاردن عبرت الممش وشب شبابت ونور شيبتدن
محصول بولمش ومقصودنه ايدوكنى بيلمامشدر العياذ بالله ظاهرده صاج وصقال صبح صادق كبى اغروب بياض
وباطنده روح وقلب ظلمت كفر وضلالتده قاله بوندن زياده خذلان وخسارت اولمز مثل (مثنوى) عارفى پرسيد ازان
پير كشيش * كه توى خواجه مسن تريا كه ريش * كفت نى من پيش ازو زاييده ام * بى زريشى بس جهانرا ديده ام
برعارف اول پير كشيشدن صوردى يعنى برعارف وكامل بركون براق صقاللو پير اولمش كشيشه راست كلدى واندن بويله
دو سؤال ايلديكه اى خواجه سنمى مسن ترسن ياخود سنك صقالكمى اول كشيش اول عارفه ديدى يوق صقالم بندن
مسن تردكلدر بن صقالمدن اول طوغمشم صقالسز جهانى بن چوق كورمشم ونيجه مدت صقالسز ساده رخ عمر
سورمشم پس بن صقالمدن مسن ترم ديدى (م ى) كفت ريشت شد سپيد از حال كشت * خوى زشت تو نكرديدست
وشت * او پس از تو زاد وازتو بكذريد * تو چنين خشكى ز سوداى ثريد * اول عارف كامل اول كشيش جاهله ديدى
سنك صقالك سپيد اولدى حالندن دونديكه اولكى حالى انك سياه ايدى دونوب بياض اولدى سنك زشت اولان
خويك دونممش درشت سكاوشت فتح واو وسكون شين وتا ايله شول برصوت ونقصدركه استهزا زماننده ويا تحيف
ودريغ ايلك وقتنده اغزدن صقلق كبى ظهور ايلر وويل معناسنه دخى استعمال اولنور نكرديدست كاف فارسيله
كرديدن لفظندن اسم مفعول منفيدر دونممشدر معناسنه استعمال اولنور وعارفدن مراد حضرت مولانانك
كندى وجود شريفلرى اولسه دخى جائزدركه منقبه لرنده بوكه مشابه بر منقبه لرى واردر يعنى اول عارف كامل اول
كشيش غافله ديدى اى جاهل سنك ريشك بياض اولدى وسوادلق اندن دونوب نورانيت بولدى اما سنك خوى قبيحك
حالا دونممشدر وبل ووشت سكا اول صقال سندنصكره طوغدى وسندن ايلرى كچدى يعنى نيجه زمان سندنصكره
ظهوره كلدى واغاروب نورانيت مرتبه سن بولدى اول سندن مرتبه ده ايلرو كچدى اما سن ثريد سوداسندن
بونك كبى قوروسن ثريد ثريد ديدكلريدر يعنى اوسندن نيجه زماندنصكره ظهوره كله وسندن ايلرو اسلام
صفتيله متصف اولوب نورانيت بولمغه سرعت قيله سن ثريد يمك سوداسندن اوترى نيچون ايمان واسلام نواسندن
بويله قورو قالدك ديدى (مثنوى) تو بران رنكى كه اول زاده * يك قدم زان پيشتر ننهاده * همچنان دوغ ترش در معدنى
خود نكردى ز مخلص روغنى * اى جاهل وغافل سن اول رنك اوزره طوغمش سن كه اول حالدن ايلرولك برقدم
قومش سن يعنى انادن نيجه طوغمش وظلمت غفلتله نيجه منصبغ اولمش ايسك حالا اول رنك واول حالتدن برقدم
ايلرولك قومش سن انجلين اكشى ايران سن برمعدنده خود اول دوغدن برروغنى مخلص ايتمشسن يعنى سن
شول برمعدنده اولان اكشيمش ايرانه بكزرسن كه اندن ياغى تخليص اولنمامشدرسن هم بوبدن معدنى ايچره بوغرت
ايرانى كبى اكشيوب قالمشسن ونفسكدن اسلام وايمان روغننى تخليص ايدوب طاعت روحانيت ياغنى بوقدر
زماندنصكره اخراج واظهار ايتمشسن (مثنوى) هم خميرى خمره طينه درى * كرچه عمرى در تنور آذرى) هم طينتك
خمره سنده برخميرسن اكرچه برعمر آذرك تنورنده سن مصرع اولده درى معناسنه اكا متصل اولان يا خطاب ايچوندر
وخميرده اولان ياوحدت ايچوندر وبو مصرعك تقديرى هم خمره طينى تقدير ننده در خمره خاء معجمه نك ضمه سيله
كوپجك معناسنه در وآذر آتش معناسنه دربت پرست اولان آزره دخى ايهام اولنمقدن خالى دكلدر وطينتدن مراد
جسد بالجغيد روخمره طينتدن مراد جسددر يعنى اى غافل وجاهل سن جسد بالجغنك كوپنده كندى جسدكده
برمستور ومخلوط اولمش ونا پخته اولان خمير كبى اكشيوب قالمشسن اكرچه برعمر اتشه متعلق اولان تنورده سن
تنور آذردن مراد بت پرستلك ويا آتش پرستلك كليسا سيدر آذردن مراد بت پرست اولديغى تقديرجه كليسا آتش
تنورنه تشبيه اولنمشدر كفر اتشه مسكن اولديغى اعتباريله اول آذردن مراد آتش اولورسه اتش پرستلك كليساسى
شب وروز اتشه مقر اولديغى ملابسه ايله تنوره مشابه اولمشدر الحاصل اى جاهل وغافل اكرچه بوقدر عمر بت پرست
واتش پرست اولنلرك كنيساسنده ساكن اولوب عبادت ايلرسن وليكن هم طينت جسد مرتبه سنده قالوب
وبرا كشى خمير كبى اولوب بوانه دلك پخته اولمش وايمان وعرفاندن بهره بولمامشسن ديدى (مثنوى) چون حشيشى
پا بكل برپشته * كرچه از باد هوس سركشته * برپشته اوزره پا بكل برحشيش كبى سن اكرچه باد هوسدن
سركشته سن يعنى سنك مثالك اى غافل وجاهل بردپه اوزره اياغى بالچقده اولان وكوكى كالده قلان اوت كبى سن كه
اصلا اول اوت يرندن حركت ايلمز اكرچه بادهوادن سركشته اولوب حركت ايلرسه ده سن هم بوجسد پشته سنده
پاى دركل قالمش ومقيد اولمش اول كياه كبى سن اكرچه هواى نفسانيه دن سركشته اولورسن ومقتضاى جسمانيه ايله
حركت قيلورسن وليكن هركز طبيعت وطور بشريتدن تجاوز ايتمكه قادر اوله ميوب كفر مرتبه سندن

ترقى قيلمامش وجهل وغفلت زمينندن كچممش سن (مثنوى) همچو قوم موسى اندر حرتيه * مانده بر جاى
چل سال اى سفيه * مى روى هر روز تا شب هروله * خويش مى بينى در اول مرحله * نكذرى زين
بعد سيصد ساله تو * تاكه دارى عشق ان كوساله تو * تا خيال عجل از جانشان نرفت * بد پريشان تيه چون
كرداب زفت * حضرت موسانك قومى كبى تيهك حرارتندن قرق يل اى سفيه بربرده قالمشسن يعنى حضرت موسى
عليه السلامك قومى اولان بنى اسرائيل تيه صحراسى حرارتندن بربرده قالدقلرى كبى اى سفيه سن هم بودنيا تيهنده
برمرتبه ده قالمش وصحراى عالم طبيعتده محبوس اولمشسن هركون هروله ايله كيجه يه دك كيدرسن يعنى سرعتله
قوم موسى كبى هركون اخشامه دك سيرايدرسن صباحن كنديكى ينه اول مرحله ده كوررسن اكرچه كندى زعمكجه
وافر منزل ومرحله كچدم ديرسن اما هنوز ينه كفر وضلالت منزله سندن وجهل وغفلت مرحله سندن تجاوز قيلمامش
وبواوج يوز يللق بعددن كچممش سن تا كم سن اول كوساله نك عشقنى طوترسن سيصد ساله دن مراد بونده تكثير اولور
تحديد اولمز وعجلدن مراد بونده روح حيوانيدر يعنى اى كنديسنك عجل كبى اولان روح حيوانيه سنه پرستش قيلان
واكا عاشق اولان جاهل وغافل مادامكه اول عجل كبى اولان نفسكه عاشق اولمقدن كچميه سن نيجه يوز يللق بعددن وبى
شمار اولان مسافه بعيده دن كچه مزسن وشراب توحيدى ايچه مزسن اكر طريق الهيده اولان بوقدر مسافه بعيده يى
كچمك وشراب توحيدى ايچمك استرايسك اول كوساله نفسكه ميل ومحبت قيلمقدن كچ تا كم بو جهل وغفلت تيهندن
قورتله سن ومسجد اقصاى علم وعرفانه واصل اوله سن تا كم اول قوم موسانك جانلرندن خيال عجل كتمدين انلرك اوزرينه
صحراى تيه عظيم كرداب اولدى بنى اسرائيلك تيه صحراسنده محبوس اولملرينه سبب وعلت ايكى وجه ديشلردر اكثرلك
قولى بودركه بلعم بن باعور دعا ايلدى انك دعاسى سببيله قوم موسى صحراى تيه ده قرق ييل محبوس اولديلر وبعضنك
قولى بودركه بنى اسرائيل سامرينك اله اتخاذ ايلديكى عجله چونكم پرستش ايدوب انى معبود اتخاذ ايلديلر پس انلرك اول
قباحتدن توبه ايلملرينك قبولى (فتوبوا الى بارئكم فاقتلوا انفسكم) آيت كريمه سنك حسبنجه بربرلرينى تيغله قتل
ايلمك اولدى چونكم بونلر امر حقه امتثال ايدوب صباحدن اخشامه دك كوساله پرستلردن التمش بيك كمسه بربرى
برلرينى قتل ايلديلر حضرت موسى عليه السلام دعا وشفاعت ايدوب حق تعالى حضرتلرى انلردن تيغى رفع ايلدى
مابقيه سيوف اولنلرينك اكثرينك قلوبنده (واشربوا فى قلوبهم العجل) آيتنك مفهومى هنوز دخى زائل اولميوب
قالمش ايدى چونكم انلر حضرت موسى عليه السلام ايله جبارلر اوزرينه غزا ايتمكه قصد وتوجه ايتديلر صحراى تيهه
كلدكلرنده حق تعالى حضرتلرى انلرى اول صحراده قلبلرنده اكثرينك محبت عجل ثابت وموجود اولديغندن اوترى
قرق ييل حبس ايلدى تا انلرك جانندن محبت عجل كتميجه انلر اول صحرادن خلاص اولمديلر وقدس شريفه كلمديلر
پس بو عالم طبيعت صحراى تيه كبيدر وروح حيوانى سامرينك معبود اتخاذ ايلديكى كوساله كبيدر واوبروح حيوانى
صاحبى اولان وهميشه اكا ميل ومحبت قيلان كوساله پرست اولان قوم موسى عليه السلام كبيدر چونكم بركمسه نك
جاننده كنديسنك روح حيوانيسنه زياده ميل ومحبتى اوله اول بو تيه طبيعتدن خلاص اوله مز وجهل وغفلت
صحراسندن نجات بوله مز ومسجد اقصاى طاعت حقه كله مز واهل طاعت واصحاب هدايت زمره سنه واصل اوله مز
(مثنوى) غير اين عجلى كزو يابيده * بى نهايت لطف ونعمت ديده * بو بر عجلدن غيريكه اول خدادن بولمشسن نهايت
سز نعمت ولطف كورمشسن بونده عجلدن مراد روح حيوانى وشهوت جسمانيدر يعنى اى شهوت پرست واى شراب
جسمانيتله مست بو عجل كبى اولان جسمكدن وروح حيوانيكدن غيريكه بونى اول خدادن بولمشسن بوندن ماعدا
دخى نهايتسز اول منعم حقيقيدن نيجه لطف ونعمت كورمشسن (وما بكم من نعمة فمن الله) آيتنك موجبنجه سزه
هرنه كونه نعمت حاصل اولديسه اول اللهدندر الحاصل (وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها) آيتنك حسبنجه اكر اللهك
نعمتلرنى شمار ايلسه كز احصايه قادر اولمزسز چونكم بويله در نيچون اول منعمى واول نعمتلرى خاطريكه كتورميوب
كوساله نفسكه ميل ومحبت ايلرسن (مثنوى) كاو طبعى زان نكو پيهاى زفت * از دلت در عشق اين كوساله رفت *
كاو طبعسن اول سببدن زفت اولان ايلكلر بو كوساله نك عشقنده سنك قلبكدن كتدى يعنى اى تن پرست وهواى
نفسانيه ايله مست سن كاو طبيعت وحيوان سيرتسن اول اجلدن منعم حقيقينك زفت اولان ايلكلرى وعظيم اولان
لطف واحسانلرى بو كوساله بدنه تعشق وتعلق ايلمكده قلبكدن كتدى وعقلك اول منعم حقيقينك لا يعد ولا يحصى
اولان انعام واحسانى فراموش ايتدى واكا عاشق ومحبت ايلمكى قويوب عجل پرستلر كبى بو كوساله نفسه ميل
ومحبت قيلدى (مثنوى) بارى اكنون تو زهر جزوت بپرس * صد زبان دارند اين اجزاى خرس * ذكر نعمتهاى رزاق
جهان) كى نهان شدان در اوراق زمان * بارى شمدى سن جزوكدن صور بوسنك اخرس اولان جزولرك يوز زبان طوترل

خرس ضم خاء معجمه ايله اخرسك جمعيدر اخرس بى زبان اولان كسه يه ديرلر يعنى اكرسنك قلبكدن منعم حقيقينك اول اولو
نعمتلرى وعظيم احسانلرى كتديسه بارى شمدى هر برعضوكدن وجزوكدن اول نعمتلرى سؤال ايله بوسنك بى زبان
اولان جزؤلرك وبى لسان اولان عضولرك بوزبان حال طوترلروزبان حالله هر برجزؤك نعمت حقله پرورش بولديغنه
ولطف الهى ايله موجود اولوب ظهوره كلديكنه دلالت وشهادت ايدرلر رزاق جهانك نعمتلرينك ذكرى اول اوراق
زمانده قچن نهان اولدى يعنى اول رزاق جهانك نعمتلرينك ذكرى اوراق زمانده نهان اولمدى بلكه زمانده اولان
هر براوراق اول منعمك نعمتلرينك ذكرنى ايلركون ومكانده اولان هر برك واوراق وبار برلسان اولوب هوشيار اولنلره
انك احسان وكرمنى سويلرلر اجزاى عالم واعضاى بنى آدم شيأ فشيأ انك تربيه سيله مربى اولمقده وانك حيات وير مسيله
وجله يه آنافانا نعمت وجودى ايركورمسيله نشو ونما بولمقده در هرشئ انك نعمتنه مستغرق اولمشدر وجمله
موجودات وجودى ونشو ونماىى همان اندن بولمشدر كه رب العالمين اولدر (مثنوى) روز وشب افسانه جويانى تو چست
جزو جزو تو فسانه كوى تست * جزو جزوت تابرستست ازعدم * چند شادى ديده‌اند وچند غم * زانكه
بى لذت نرويد هيچ جزو * بلكه لاغر كردد ازهر هيچ جزو * كيجه وكوندز سن چست وافسانه جويانسن اماسنك
جزوكك جزوى سنك افسانه كو يكدر افسانه جويان بونده افسانه دنليجى معناسنه در صفت مشبهه اولمق اوليدر
اكا متصل اولان يا خطاب ايچوندر يعنى اى نادان وغافل شب وروزسن چست وچابك غيريلرك افسانه سنى دنليجى
وانلرك حكايه سنى استماع ايلمكه رغبت ايليجى سن سنك جزوكك جزوى وبدنكك هر عضوى سكا افسانه سويليجى ومنعم
حقيقينك نعمتلرنى لسان حاليله حكايه ايليجيدر سنك جزوكك جزوى وجسمكك هر عضوى عدمدن بتندن برى نيجه
شادى ودخى نيجه غم كورمشلردر وبوآنه كانجه به دك نيجه سرور وراحت ونيجه دردوالم چكمشلردر زيرا كه
هر برجزو لذتسز بتمزو هيچ برعضو نعمت وراحتسز تكون اتمز بلكه هر هيچدن جزو لاغر اولور اكثر نسخه ده بيخ باى
عربينك كسريله وخاء معجمه ايله واقع اولمشدر بيخ كوكه واصله ديرلر بوتقديراوزره معنى زيرا هيچ برجزو بى لذت وبى نعمت
فربه اولوب بتمز بلكه بى نعمت وبى لذت هر كوكدن واصلدن جزو لاغر اولور ونعمت وراحتسز لابد نحيف وزار اولوب
هر برجزؤك اصلنه ضعف كلور وبعض نسخه ده دخى پيچ واقع اولمشدر باء فارسيله وجمله پيچ اصلنده طولاشمغه وكاه
اولوركه دردوالم معنالرينه دخى استعمال ايدرلر نته كم بوستانك بويتنده دردوالم معناسنده استعمال اولنمشدر * بيت
كرافتد بيك لقمه دربوزه پيچ * همه عمر نادان برآيد بهيچ) وپيچ اولديغى وجه اوزره معنى زيرا لذتسز هيچ برجزو بتمز بلكه
هر دردوالمدن جزو لاغر اولور ديمك اولور (مثنوى) جزو ماند وان خوشى ازياد رفت * بل نرفت ان خفيه شد ازپنج
وهفت * جزو قالدى واول خوشلق يادن كتدى بلكه كتمدى اول پنج جسددن وهفت اندامدن خفيه اولدى يعنى
سنك هر برجزوك حق تعالينك نعمتلرندن حاصل اولان خوشلقلرله بتدى وظهور ايتدى اما اول خوشلقلر سنك
خاطركدن كتدى واول جزولر برنده قالدى بلكه اول خوشلقلر فى الحقيقه كتمدى انجق بعض عوارض واسطه سيله
خواس خمسه نك ادراككدن وبدى اندامك احساسندن مخفى اولدى واول خوشلقلرك اثرلرى خواس خمسه ده
واعضاى سبعه ده باقى قالدى (مثنوى) همچو تابستان كه ازوى پنبه زاد * ماند پنبه رفت تابستان زياد * خوشلقلر
كيدوب اثارى اعضا واجزاده باقى قالمسى اكا بكزركه يازآيى كه اندن پنبه طوغدى پنبه قالقدى تابستان
خاطردن كتدى يعنى نعمتلرك ولذتلرك كتمسى وانك اثرلرينك اعضاده باقى قالمسى يازايلرنده پنبه نك بتمه سى وياز
ايلرى كتدكدنصكره پنبه نك قالمسى ويازايلرينك خاطردن كتمسى كبيدر (مثنوى) يامثال يخ كه زايد ازشتا
شد شتا پنهان وان يخ پيش ما * هست ان يخ زان صعوبت يادكار * يادكار صيف دردى اين ثمار) يا خود شول بوزمثالى كه
شتادن طوغر شتا پنهان اولدى اول يخ بزم اوكزده قالدى اول يخ صعوبتدن يادكار قالدى صيفك ديده يادكارى بوثماردر
يعنى شتانك صيفده آثار ويادكارى واروصيفك دخى شتاده آثار ويادكارى واردر صيفك شتاده اولان يادكارى وآثارى
پنبه وثمار كبيدر وشتانك دخى صيفده اولان آثار ويادكارى برف ويخ كبيدر پس حق تعالى حضرتلرينك نعمتلرينك
آثارلرى شول بر برف ويخ مثاليدركه شتادن وبرودت هوادن طوغروشتا پنهان اولوب اول برف ويخ بزم اوكزده قالور
اول يخ قيش زمانده اولان صعوبت وبرودتدن بزه يادكاردر نته كم بوثمار قيش ايچنده بزه صيفك يادكاريدر پس
بوعضولر وجزولر جمله سى حضرت حقك نعمتلرندن حاصل اولدى اول نعمتلر كتدى ايسه انلرك آثارى اولان اعضا
وجوارح بزه انلردن يادكار قالدى وهر برجزومز اول نعم سابقه يى مذكر اولدى (مثنوى) همچنان هرجزو جزوت اى فتى
درتنت افسانه كوى نعمتى * انجلين سنك هر برجزوك اى فتى سنك تنكده برنعمتى افسانه ايليجيدر يعنى بود كر اولنان
صيف وشتانك اثرلرى صيف وشتادن افسانه سويليجى وحكايه ايليجى اولدقلرى كبى اى جوان سنك هر جزوكك جزوى

وبد

وبدنكك هرعضوى سنك تنكده نعم الهيه دن برنعمتك حكايه سنى ايليجيدر وبن حق تعالينك شويله نعمتلرندن
حاصل اولدم ديو لسان حاليله سويليجيدر (مثنوى) چون زنى كه بيست فرزندش بود * هريكى حاكى حال خوش بود
مثلا برعورت كبى كه انك يكرمى فرزندى اوله هر بريسى حال خوشنك حاكيسى اولور يعنى فى المثل برعورتك يكرمى
اوغلى اولسه انك هر براوغلى اول خاتونك مقدما اولان خوش حالندن وكندى زوجيله مجامعت قيلديغى حالتدن
حكايت ايديجى اولورلر اولا وقاع وجماع قوت نعمت وراحتدن حاصل اولور چونكم اول نعمت وراحتدن حاصله اولان
قوت شهويه ايكيسنه بيله غلبه قيله برى برلريله مجامعت ايدرلر پس اول خوشلقدن حاصل اولان تخمدن برفرزند
حاصل اولوروا اول فرزند مقدما مادر وپدرينك خوش حالتنه دلالت قيلور (مثنوى) حمل نبود بى زمستى ورلاغ * بى بهارى
كى شود زاينده باغ * حاملان وبچكان شان بركنار * شد دليل عشقبازى با بهار * مستلكسز ولاغسز حمل اولمز
بهارسز باغ قچن طوغريجى اولور باغده اولان حامللر وانلرك كنارلرنده اولان بچه لرى اول حامللرك بهارله عشقبازلغنه
دليل اولدى يعنى برخاتونك حمل مستى اولمقسز ولاغ قيلمقسز اولمز كذلك براردخى مست شهوت اولمسه وطبعنده
جماعه برقوت بولمسه كندى خاتونيله ملاعبه ولاغ قيلمز لابد شهوت ايسه نعمت وراحتدن حاصله اولور چونكم زوجله
زوجه نك وجودلرينه نعمت وراحتدن حاصله اولان شهوت غلبه ايليه ايكيسى بيله مست شهوت اولور اول
مستلكدن ولاغدن برى برلريله مجامعت ومقارنت قيلورلر پس اول مقارنتدن خاتون حامله اولور نته كم باغده اولان
اشجار بهار ايله مجامعت ومقارنت ايلرپس بهار ايله اولان مقارنتدن باغده اولان اغاجلر ميوه لر طوغريجى اولور بهار
فى المثل ارلر كبيدر وشجرلر زنلر كبيدر زنلر كندى ارلريله جفت اولمسه لر ومقارنت قيلمسه لر حامله اولمدقلرى كبى
اشجاردخى بهار ايله جفت اولمسه لرزاينده اولمزلر وبرك وبارى طوغورمزلردى پس باغلرده اولان اشجار حامله وانلرك
كنارلرنده اولان برك وباردن طوغوردقلرى ميوه مجكلر انلرك بهار ايله عشقبازاولدقلرينه ومقارنت ومجامعت
قيلدقلرينه دليل اولدى وهراغاجك ميوه سى اول اغاجك ربيع ايله مصاحبت قيلديغنه شهادت قيلدى (مثنوى)
هر درختى دررضاع كودكان * همچو مريم حامل ازشاهى نهان * هر بردرخت كودكلرك رضاعنده مريم كبى
برشاهدن نهان حاملدر يعنى حضرت مريم عليها السلام جبرائل عليه السلام حضرتلرندن نهانده حامل اولديغى وبعد
وضع حمل كندى حملنى قوجاغنه الوب انى آمزرديكى كبى هردرخت دخى شاه بهاردن حامله اولوب كندى برك وبارنى
ظهوره كتوركدنصكره انى امزرمكده واكا تربيه ايدوب نشو ونماده اولورپس بهار پدر كبى وهر شجر مادر كبى اولوب
پدر ومادر كندى پسرلرنى بسليوب تربيه قيلدقلرى كبى بهار ايله اشجاردخى اثمارى بسليوب تربيه قيلورلر وهر شجر
وثمرنى مادر پسرنى امزرديكى كبى امزروب نشو ونما ويرر وانى كمال مرتبه سنه ايركورر (م ى) كرچه درآب آتشى
پوشيده شد * صد هزاران كف برو جوشيده شد * كرچه آتش سخت پنهان مى تند * كف بدهء انكشت اشارت ميكند
اكرچه آبده برآتش پوشيده اولدى نيجه يوزبيك كف اول آب اوزره جوشيده اولدى اكرچه اتش قتى پنهان طوقور
كف اون پرمغيله اول اتشه اشارت ايلر تند اصلنده طوقورمعناسنه دربونده تأثير ايلرمعناسنه استعاره اولوروبويتلر
مؤثرك وجودى مخفى اولديغنه وانك آثارى انك وجودنه دلالت قيلديغنه مثال اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه
حضرت مريمك نفخ جبريلدن حامل اولديغنه حضرت عيسى دليل اولدى واشجارك دخى بهار يله مقارنت قيلديغنه
وبهاردن حامله اولديغنه انلردن ظهوره كلان ثمار دلالت وشهادت قيلدى نته كم آبك التنده برآتش اكرچه فرضى
پوشيده ومخفى اولديسه ده نيجه يوزبيك كوپوكلر اول آبك اوزرنده جوشيده اولدى وظهور ايلدى واول كوپوكلر اول
آبك التنده پوشيده ومخفى اولان اتشك وجودنه دلالت وشهادت قيلدى فرضا اكرچه آتش قتى پنهان ومخفى تأثير ايلر
آتشده قينامش صويك اوزرنده اولان كف اون پرمغله اول مؤثر اولان آتشك وجودنه اشارت ايلركفك اون پرمغندن
مراد آب جوشان اوزره كفلردن ماعدا ظهوره كلان ومرئى اولان هيئتلر اولور وكانه هر بركف شكل اصابعده
آب كرم اوزره ظاهر اولان هيئتلرله آتشك وجودنه دليل اولور واشارت قيلور (مثنوى) همچنين اجزاى مستان وصال
حامل ازتمثالهاى حال وقال * در جمال حال وامانده دهان * چشم غائب كشته ازنقش جهان * مستان وصالك
اجزاسى دخى بونجلين حال وقالك تمثاللرندن حاملدر بونلرك دهانى جمال حالك مشاهده سنده آچق قالمش بونلرك
كوزى نقش جهاندن غائب اولمش يعنى اشجار بهاردن حضرت مريم وحضرت جبريل عليه السلامدن حامله
اولديغى كبى مستان وصال الهينك جزولرى وعضولرى دخى همچنين تماثيل حالدن وپرمعانى اولان صورمقالدن
حامله دررلر روح القدس حضرتلرى مريمه صورت بشريه ده تمثل ايدوب حضرت مريم اندن حامله اولديغى كبى
ذوق وحال پرمعنى دخى مستان الهينك قلبلرنده تمثل ايدوب صورت باغلدقده آنلرك هر برجزؤى اول تماثيل حاليه

وصور مقاليه‌دن اولاد معنويه‌يه حامله اولورلر واول حال وقالله موانست ومقارنت قيلورلر واول تماثيل حاليه‌نك
تماشاسنده واول صورت روحانيه ومعنويه‌نك جمالی مشاهده‌سنده بونلرك آغزی آچق قالمش وبونلر انك حسنی سيرنده
واله وحيران اولمشدر انكيچون بونلرك كوزی نقوش جهاندن غائب اولمش وبو اشكال والوانك تماشاسندن
اعراض قيلمشدر (مثنوی) آن مواليد از ره اين چار نيست * لاجرم منظور اين ابصار نيست * آن مواليد از تجلی
زاده‌اند * لاجرم مستور پردهٔ ساده‌اند * اول مواليد بو چار يولدن دكلدر لاجرم بو ابصارك منظوری دكلدر اول
مواليد معنوی تجلیٔ الهيدن طوغمشلردر لاجرم پردهٔ ساده‌نك مستوريدرلر عناصر اربعه‌يه امهات اربعه ديرلر
ومعادنه ونباتاته وحيواناته امهات اربعه‌دن طوغدقلری ايچون مواليد ثلثه تعبير ايدرلر هرنه كم اول امهات
اربعه‌دن ظهوره كلمشدر لاجرم اول بو ابصار ايله منظور ومشهوددر اما بو مستان وصالك اجزاسندن تولد ايلين
مواليد معنويه بو ابصار ظاهره ايله منظور ومرئی اولمز انكيچون كه بو مواليد معنويه بو چار عنصر يولندن كلمش
وطبايع اربعه‌دن ظهور قيلمشدر اول مواليد حاليه ونتايج روحانيه كه مستان الهينك اجزاسندن ظهوره كلمشدر انلر
تجلیٔ ربانيه‌دن طوغمشلردر لاجرم بی رنك وصافی اولان پردنك مستوريدرلر زيرا مستان الهی بی رنكلك وصافی
وساده‌لكله اتصاف قيلمشلردر تجليات الهيه واسطه‌سيله انلرك اجزای شريفه‌سندن ظهوره كلان مواليد حاليه
ومواجيد روحانيه انلرك صافی وساده‌لكی پرده‌سنك آلتنده مستور ومخفی اولمشلردر وانلرك صافيلكی وساده‌لكی
انلردن طوغان حالات شريفه‌يه ومواليد لطيفه‌يه حجاب اولوب انكيچون ابصار ناس انلری كورمكدن اعمی قالمشلردر
(مثنوی) زاده كفتيم وحقيقت زاد نيست * وين عبارت جز پی ارشاد نيست * هين خمش كن تا بكويد شاه قل
بلبلی مفروش با اين جنس كل * اين كل كوياست پرجوش وخروش * بلبلا ترك زبان كن باش كوش * زاده ديدك
وحقيقة زاده دكلدر وبو عبارت ارشاددن غيری ايچون دكلدر يعنی اول مستان وصالك اجزاسندن طوغان مواليد
تجلیٔ الهيدن طوغمشلردر ديدك اول مواليدك تجلیٔ الهيدن طوغملری حقيقت اوزره طوغمق دكلدر بلكه بو عبارت
فهمی قصير اولان كمسه‌لره ارشاد وتفهيم ايچوندر ارشاد وتفهيمدن غيری ايچون دكلدر چونكه بر امر معنوی محسوس
منزله‌سنه تنزيل اولنسه ومحسوس اولان امره اطلاق اولنان حكم انكا هم اطلاق اولنسه اول امر معقولك طالبه
فهم ايلمسی آسان اولور وامر معقولی محسوسه تمثيل ايلمك همان طالبلره ارشاد وتفهيم ايچون اولور غيری دكل زنهار
خموش اول تا كم شاه قل ديه بو جنس كله بلبللك صاعقه يعنی آكاه اول وبو كونه سوزلر سويلمكدن سكوت قيل
شو زمانه دك كه تا سكا اول شاه حقيقی سويله ديو امر ايليه بو جنس كله بلبللك صاعقه وانك اذنی اولميجه بو كونه كفت
وكو بيان ايلمكه شروع ايتمه بلبل صفت اولان عاشقه لازم اولان معشوقنك مشاهده‌سنده خموش اولمق وانك كلام
حيات بخشنه قولاق طوتوب استماع قيلمقدر زيرا بو معشوق حقيقی پرخروش وجوش كل كويادر ای بلبل قولاق اول
ترك زبان ايله كه كلدن مراد باغ حقيقتده بتن انسان كامل اولور جنان جنانده ظهور ايدن تجليات جماليه اولسه دخی
وجهدر يعنی بو تجليات جماليه فی المثل پرجوش وخروش كل كويادر ای بلبل صفت اولان عاشق زبان مقالی
ترك ايدوب كوش هوشكی اول كل كويايه طوت واندن نيجه معانی واسرار استماع ايت ياخود معنی بو خليفهٔ الهيه
حديقهٔ حقيقتده بتمش فی المثل پرجوش وخروش بر كل كويادر ای بلبل صفت اولان عاشق زبانی ترك ايله وقولاق اولوب
همان انك كلام لطيفنی دكله ديمك اولور (مثنوی) هردو كون تمثال پاكيزه مثال * شاهد عدلند بر سر وصال
هردو كون حسن لطيف مرتضی) شاهد احبال حشر ماضی) هر ايكی كونه تمثال پاكيزه مثال سر وصال اوزره شاهد
عدلدرلر هر ايكی كونه ارتضا ايتمش حسن لطيف ماضی‌ده اولان حشر بو كارينك شاهديدر حشر بونده جمع
معناسنه‌در احبال حبلك جمعيدر حبل بو كدر حمل كبی يقال حبلت المراة اذا حملت فهی حبلی مرتضی بركزيده
معناسنه‌در وهردو كون تمثالدن مراد تمثال حاليه وقاليه‌در احبال عهد معناسنه اولان حبلك جمعی اولسه دخی
جائزدر كه حبل عهده دخی ديرلر پس احبال بونده عهود معناسنه اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه تمثال حاليه
وتمثال قاليه‌دن هر ايكی كونه پاكيزه مثال يعنی بر انساندن ظهور ايلين اكر صورت حاليه واكر صورت قاليه‌در بونلرك
هر ايكيسی وصال الهينك سری اوزره ايكی عادل شاهددرلر هر ايكی كونه مرتضی وبركزيده اولان حسن لطيف
يعنی اكر حسن حال اولسون واكر حسن مقال اولسون شو ايكی نوع اوزره اولان حسن لطيف ماضی‌ده اولان جمعك
وجمعدن حاصل اولان بو كارلك شاهدلريدر ماضی‌دن مراد اصل عالم الست اولسه اوليدر يعنی اكر حسن مقال
كچمش زمانده اولان جمع اولمنك وحضرت حقدن حسن حال ومقال والطف خصال ايله بوكا اولمنك شاهدلريدر
بو حسن حال وحسن مقال حق تعالينك تجليات جماليه ولطفيه‌سندن طوغرا كر احبال عهود معناسنه اولورسه

معنی

معنی بويله ديمك اولور كه هر ايكی كونه بركزيده اولان حسن لطيف كه انلردن مراد حسن حال ومقالدر كچمش زمانده
اولان عهدلرك وتجليات الهيه ايله اولان جمعيتك شاهدلريدر كه بر مؤمنك اكر حسن حالی وحسن مقالی حضرت
حقله اولان عهود سابقه‌يی كوزتديكنه وجناب حقله آشنا اولوب جمع اولديغنه دلالت وشهادت ايدرلر بر كمسه‌نك سرنی
بيلمكه ودرونده اولان علانيه وشهودنه استدلال قيلمغه خارجده ايكی شاهد واردر اكر اول ايكی شاهد عادل اولوب هر بری
احسن صورتده اولورسه انك سری وسيرتی لابد احسن صورتده اولور وسريرت احسن اولمز الا تجليات جماليه
ولطفيه ايله اولور واول خارج اولان ايكی شاهدك بری حسن حال وبری دخی حسن مقالدر بو ايكيسی بر كمسه‌نك روحنك
حضرت حقله اولان آشنالغنه واندن نيجه احوال حسنه بولديغنه وحضرت حقله جمع اولديغنه دليل وشاهد اولور (م ی)
همچو يخ كاندر تموز مستجد * هردم افسانهٔ زمستان ميكند * ذكر آن ارياح سرد وزمهرير * اندران ايام وازمان عسير
مستجد اولان تموزده شول يخ كبی كه هردم زمستانك افسانه‌سن ايلر مستجد جديد قيلنمش معناسنه‌در نته كم استجد ده
ديرلر صيره جديدا معناسنی ويررلر يعنی حسن حال وخرم مقال كچمش زمانده اولان حشرلك واحوالك شاهدلريدر شول
جديد قيلنمش تموز وقتنده موجود اولان برف ويخ كبی كه اول برف ويخ هردم لسان حال ايله كچمش زمانده واقع اولان
زمستانك حكايه‌سنی ايلر اول ايام بارده وازمان عسيره‌ده وزان اولان رياح سردلك وزمهريرلك ذكرنی وحالنی
سويلر (مثنوی) همچو آن ميوه كه در وقت شتا * ميكند افسانهٔ لطف خدا * قصهٔ دور تبسمهای شمس * وان عروسان
چمن را لمس وطمس * شول ميوه كبی كه شتا وقتنده لطف خدانك فسانه‌سن ايلر شمسك تبسملرينك دورينك قصه‌سنی
واول چمنك عروسلرينه لمس وطمسك قصه‌سنی ايلر بو بيت مصرع ثانيده اولان ميكند لفظنك تحت حكمنده داخل
اولور وبوكا دخی سهولت معنی ايچون ميكند لفظی تقدير اولنور وبو بيتك مصرع ثانيسی وقصهٔ آن عروسان
چمن را تقديرنده اولنور طمس لغتده محو ايدوب اسكتمكه ديرلر وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه مستان الهينك اجزا
واعضاسنده تجليات الهيه‌دن ظهوره كلوب وتجليات الهيه كتدكدنصكره باقی قلان حسن حال وحسن قال ولطف
خصال فی المثل شتا وقتنده اولان شول لطيف ميوه‌لر كبيدر كه اول ميوه‌لر لطف خدانك حكايه‌سن ايلر ودخی شمسك
تبسملرينك وكشاده رويی اولمرينك دورينك قصه‌سنی واول چمن عروسلرينه شمسك تبسمنك وانلره تعلق قيلمسنك
وانلری اسكتمه‌سنك وتغيير وتبديل ايتمسنك قصه‌سنی سويلر (مثنوی) حال رفت وماند جزوت يادكار * يا ازو وا پرس
ويا خود ياد آر * حال كتدی وسنك جزوك يادكار قالدی يا اول جزوكدن صور وياخود ياده كتور يعنی هر بر جزوك
وعضوك نعمت الهيه‌دن بتمش ولطف وكرم ربانيه‌دن ظهور ايتمشدر اكر حال نعمت وراحت كتدی ايسه سنك جزوك
اندن يادكار قالدی وهر عضوك اول نعم الهيه‌يی مذكر اولدی يا حال نعمتی ووقت راحتی اول جزوكدن سؤال ايله وياخود
اول نعم سابقه والطاف سالفه‌يی ياده كتور وتذكر ايله والحمد لله علی كل حال ديوب قلت ومضايقه ومحنت زمانده
دخی حمد وشكر سويله تا كفران نعمت اولميه‌سن وحق تعالينك نعمتلرنی فراموش قيلميه‌سن (م ی) چون فرو كيرد غمت
كر چستئی) زان دم نوميد كن واجستئی (كفتيش ای غصهٔ منكر بحال) راتبهٔ انعامها زان كمال) چونكم غم سنی طوته
اكر سن چست ايسك اول نوميد كن اولان دمدن كير وصبر ارسن بو تقديرجه واجستئی ده جيم مفتوح اوقنور اما مصرع
اولده ومصرع ثانيده هم جيم مضموم اوقنوب معنی بويله اولمق دخی جائزدر چونكم غم والم سنی اخذ ايليه اكر سن
چست وچابك ايسك اول نوميد كن اولان دمدن كير وجست وجو ايلرسن واكا بويله ديو سويلرسنكه ای حال رحمته
ونعمته منكر اولان غم وغصه اول كمالدن انعاملر راتبه‌سنه منكر اولان غصه جواب بو بيتلردن حاصل اولور (مثنوی)
كر بهردم نت بهار وخرميست) همچو چاش كل تن فكر تو همچون كلاب) منكر كل شد كلاب
اينك عجاب * اكر هردم سكا بهار خرملك دكل ايسه كل چاشی كبی سنك تنك نه‌نك انباريدر چاش چچ ديدكلريدر يغن
معناسنه تن چاش كل سنك فكرك كلاب كبی منكر كل اولدی كلاب اشته عجاب راتبه بونده وظيفه معناسنه‌در وبو جمله
ابيات اربعه‌نك محصولی بويله ديمك اولور كه چونكم حزن وغم ومحنت والم سكا كله وسنی طوته ومحزون ومغموم قيله
اكر عقل وفكرتده سن چست وچابك ايسك اول نوميد دمندن كير وصبر امق ايله ياخود معنی اول نوميد كن اولان وقتدن
كير وجست وجو ايله واكا بويله ديو سويله كه ای نعمت وراحت حالنه منكر اولان غصه وغم وقتی اول كمال صاحبندن
واول جلال وجمال مالكندن وانعام واحسانلر خالقندن اكر سنك عارض اولديغك بدنه بهار وخرملك وهردم
كشاده لك وشادملك اولميدی سنك كل چچی كبی اولان بدنك نه شيئك انباريدر بو مقرردر كه سنك بدنك نعمت ولطف
ومكرمت انباريدر فی المثل سنك بدنك كل يغنيدر كه هر عضوك كل كبی نعمت الهيه ايله وبهار لطفيه ايله بتمشدر وسنك
فكرك اول كل يغنی كبی اولان بدندن حاصل اولديغی اعتبار ايله كلاب كبيدر عجب بودر كه كلاب كلدن ظهور ايتمش

ایکن کالك وجودنه ولطافتنه منکر اوله یعنی عجب بودرکه کلاب کبی اولان فکر کل کبی اولان بدندن ظهورا یتمش ایکن
وبدن دخی بهار اطف الهی ایله کل کبی تر و تازه اولوب یتمش ایکن فکره بر مقدار غم والم عارض اولمغله بدنك لطف حقله
ظهورایتدیکنه ونعمت وراحتله بتدوکنه انکار ایلیه وکفران نعمت اولوب بن بو دنیاده نعمت وراحت
کورمدم دیو سویلیه (مثنوی) از کپی خوبان کفران که دریغ * بر نبی خوبان نثار مهر و میغ * ان لجاج وکفر قانون
کپیست * وان سپاس وشکر منهاج نبیست * با کپی خوبان تهتکها چه کرد * با نبی رویان تنسکها چه کرد * کفران
النعمه اولان میمون خویلردن صمان در یغدر یعنی شول کمسه لر میمون خویلو وحیوان صفتلو کافر بالنعمه اوله اکا صمان
ویرمك بیله یازقدرکه اول صمانك دخی لایق دکلدر اما نبی خویلولر اوزره مهر و میغ نثار درمهر و میغ ذکر سبب اراده
مسبب قبیلندن اولوب معنی بویله دیمك اولورکه انلرکه پیغمبر سیرتلو شاکرلردر انلر اوزره کونش وسحاب واسطه سیله
ظهوره کلان نعمتلك ورزقلرك جملهسی مبذول ونثار اولمغه لایقدرکه اول عناد وکفر نعمت میمون طبیعت
اولان اهل نفاقك قانون وقاعدهسیدر واول سپاس وشکر نبی علیه السلامك طریقدر یعنی سراده وضراده وشدتده
ورخاده شکر ایلمك والحمد لله علی کل حال دیو سویلمك نبی مکرم علیه السلام حضرتلرینك طریقت علیه وسنت
سنیهسیدر لابد پیغمبر طریقنه سالك اولان عزیزلر دخی البته هر حالده حمد وشکر قیلمغله متصف اولمشلردر ای عاقل
نظر ایلیوب کور میمون خویلو اولنلره پردهلری یرتلمق نه ایلدی تهتك پرده یرتلمغه دیرلر بونده افتضاح ورسوای اولمق
معناسنهدر یعنی کافر بالنعمه اولوب شکردن اعراض ایلین میمون خویلولره کور رسوای اولملری نه ایلدی ونبی
یوزلولره نسکلری یعنی تعبدلری کورنه ایلدی مقصود پیغمبر علیه السلام خویلو اولان شاکرلره عبادت قیلملری
وشاکر اولملری کورنه ایلدی دیمك اولور حق تعالی حضرتلری (لئن شکرتم لازیدنکم) بیوردیغی ایت کریمه اوزره
نبی خویلو اولان شاکرلره صوری ومعنوی نیجه نعمتلر زیاده ایلدی (ولئن کفرتم ان عذابی لشدید) بیوردیغی قول شریف
اوزره کپی خویلو اولنلره عذاب شدید ایله عذاب ایتدی (مثنوی) در عمارتها سکانند وعقور * در خرابهاست کنج
عز و نور * عمارتلرده سکلر وعقورلر واردر خرابلقلرده در کنج عز و نور عمارتلردن مراد نعمت وراحت ودولت وثروتله
بدنلری معمور اولان اهل دنیا واهل هوادر وخرابلقلردن مراد بدنلری در دومحنت وکلفت ومشقتله خراب اولان
اهل بلا واصحاب ولادر یعنی بدنلری نعمت وراحتله معمور اولان کمسهلرك وجودنده کلاب صفتلری ومبالغه ایله
عقر ایدیجی حیوان خویلری واردرکه بونلرك اکثری کلب عقور کبیدر وبدنلری کلفت ومحنتله ویران اولان کمسهلرك
وجودنده کنج عزت وخزینهٔ نور واردر انکچون اوکبی خویلرده شکر وحمد صفتلری حاصل اولمز بلکه کلبلك وعقورلك
صفتلری حاصل اولور اما بو نبی رویلرده الحمد لله علی کل حال دیوب شکرلر وثنالر حاصل اولور وقلبلری کنج عزت
ونور معرفته محل ومخزن اولور (مثنوی) کر نبودی این بزوغ اندر خسوف * کم نکردی راه چندین فیلسوف
زیرکان موشکاف از کرهی * دیده بر خرطوم داغ ابلهی * اکر خسوف ایچره بزوغ اولمیدی بو قدر فیلسوف
راهی کم ایتمزدی سوف حکمت عقلیهیه دیرلر فیله اهل ومحله دیرلر فیلسوف دیمك اهل حکمت دیمکدر بزوغ طلوعه
دیرلر خسوف قمرك نورینك زائل اولمسنه دیرلر یعنی اکر بو نبی نورلك وخرابلق ایچره معمور اولمق وطلوع وظهور قیلمق
کنج عزت وشرفی بولمق اولمیدی بو قدر اهل حکمت واصحاب فطنت یول یتورمزلردی وطریقی ازلولردی زیرا بونلر یولی
شول جهتدن یتورمشلردرکه کنجی عمارتده بیلمشلر ونوری همان طلوعده کورمشلردر بو سببدن زیرکلر وموشکافلر
کمراهلقلرندن خرطوملری اوزره ابلهلك داغنی کورمشلردر خرطوم بورونه دیرلر بونده مراد مطلق سیما اولور
وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه زیرکلر وعقلیات ونقلیاتده موشکاف اولان مدققلر حقیقت کاره عارف
ونعل بازکونه اولان اسراره واقف اوله میوب مجرد مقتضای عقللری اوزره حرکت قیلدقلری وکمراه اولدقلری جهتدن
هر برینك سیمالری اوزره ابلهلك داغنی ونادانلق نشانن کورمشلردر وکنجینه وخزینه ظن ایلدکاری محلده خزینه
چقمیوب وخزینه بو قدر دیدکاری یرده خزینه چقدیغنی مشاهده قیلدقلری وقتده کندیلرك بلاهت وعدم معرفتلرینه
اعتراف قیلمشلردر وکنجی بولنلر وخزینهیه واصل اولنلر بونلرك بکندکاری شول فقیرلر ونظر حقارتله باقدقلری
حقیرلردرکه روز وشب حضرت حقه دعا ایتمك وراه فنایه کتمکله کنز لا یفنایی بولمشلر وکنج روان وخزینهٔ بی پایانه واصل
اولمشلردر * قصهٔ فقیر روزی طلب بی واسطهٔ کسب (مثنوی) آن یکی بیچارهٔ مفلس زدرد * که زبی چیزی هزاران
زهر خورد * لابه کردی در نماز و در دعا * ای خداوند ونکهبان رعا * بی ز جهدی افریدی مر مرا * بی فن من روزیم
ده زین سرا * اول بیچاره مفلس درد وغمدن که بی چیزلکدن هزاران زهر یردی یعنی بر نسنهٔ اولمیوب فقیر الحال
اولدیغندن زهر کبی هزاران درد وغملر یردی اول فقیر نمازده ودعاده لابه وتضرع ایلردی وبویله دیو سویلردیکه

ای خداوند وای راعیلرك نکهبانی رعا کسر راءیله راعینك جمعیدر راعی چوبانه وحافظه دیرلر یعنی اول درویش دیردیکه
ای حافظلرك نکهبانی وای راعیلرك ونکهبانلرك مهینی وحافظی وای خداوند زمین وزمان وای خلاق کون ومکان
تحقیقا بنی بر جهدسز وبنی فنسز خلق ایتدك بنم کسبسز بو سرای دنیادن رزقی ونصیبمی بکا ویر دیردی والهی خلقتنی
مجانا واررزقنی مجانا وارحمی مجانا قولنك مفهومنی ورد ایدینوب سویلردی (مثنوی) پنج کوهر دادیم در درج سر *
پنج حس دیکری هم مستتر * لا یعد این داد ولا یحصی زتو * من کلیلم از بیانش شرم رو * چونکه در خلاقیم تنها توی
کار رزاقیم تو کن مستوی * الهی وخلاقی درج سرده بکا بش کوهر ویردك اندن غیری هم مستتر بش حس ویردك
درج حقهیه دیرلر بونده سر حقهیه تشبیه اولنمشدر درج سرده اولان پنج کوهردن مراد حواس خمسهٔ ظاهرهدرکه
انك بری قوهٔ سامعه وایکنجیسی قوهٔ باصره واوچنجیسی قوهٔ شامه ودردنجیسی قوهٔ ذائقه وبشنجیسی قوهٔ لامسهدر
وبو قوهٔ لامسه بدنك جمیع عضونده ساریهدر پس بونك دخی درج سرده اولمسی سر رئیس جمیع اعضا اولدیغی ودخی
حواس ظاهرهنك اکثرنه باش محل اولدیغی اعتباریلهدر والا جمیع اعضا قوهٔ لامسهنك محلیدر وخواس باطنهنك
محللری هپ باشده اولان شر حزده ذکر اولنمشدر انده طلب اولنه ومصرع ثانیده اولان پنج حس مستتردن مراد
حواس خمسهٔ باطنهدر وحواس خمسهٔ باطنهنك اولی حس مشترك ایکنجیسی قوهٔ واهمه اوچنجیسی قوهٔ فکریه
دردنجیسی قوهٔ خیالیه بشنجیسی قوهٔ حافظهدر بونلرك دخی محلی وتحقیقی اول ترجمهده تحریر اولنمشدر پس تقدیر کلام
بویله دیمك اولورکه اول فقیر حضرت حقه بو کونه مناجات وعرض حاجات ایدوب دیردی الهی وسیدی باش حقهسنده
بکا کوهر کبی رایکان بش حس ویردك وبو بشدن غیری همانا مجانا مستتر ومخفی بش حس دخی ویردك بو کوهرلرك
هر برینی اصلا بن کسب ایتمدم بلکه اول کوهری خزینهٔ قدرتکدن سن بکا عطا ایلدك ای وهاب مطلق سندن بو داد
وعطا لا یعد ولا یحصادر نته کم (وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها) بیوردك بن اول لا یعد ولا یحصی اولان نعمتلرك
شرح وبیانندن شرمرو وکلیل اللسانم وبی نطق وبی زبانم که بو قدر لا یعد اولان نعمتلریکه بو زبانله شرح ایلمك ممکن دکلدر
کلیل زبانك کند اولمسی وعاجز قالمسنه دیرلر الهی وخلاقی چونکم بنی خلاق اولمقده تنها سن سن اصلا بنی خلق وایجاد
ایلمکده وعدمدن وجوده کتورمکده غیرینك شرکتی یوقدر بنم رزاقلغم کارینی سن مستوی ایله یعنی بنم خالقم اولمقده
اصلا کمسهنك شرکتی یوقدر استرمکه بنم رزاقم اولمق کارنی هم خالقم اولمق کارنه مستوی وبرابر ایلیهسن که رزاقم
اولمقده دخی اصلا غیریلر مشارکت قیلمیه وغیریلرك منتی بنم اوزریمه اولمیه بلکه هم خلاقم وهم بلا واسطه رزاقم همان
سن اوله سن دیردی الحاصل (بیت) اسباب من سوخته وسر کردان) بی منت مخلوق میسر کردان) مضمونی اوزره جناب
حقه دعا ایلردی (مثنوی) سالها زو این دعا بسیار شد * عاقبت زاری او بر کار شد * همچوان شخصی که روزی حلال
از خدامی خواست بی کسب وکلال * کاوآوردش سعادت عاقبت * عهد داود لدنی معدلت * نیجه ییللر اول فقیردن
بو کونه دعا ایلمك چوق اولدی عاقبة الامر اول بیچارهنك دعا وزاریسی برکار اولدی یعنی اجابته قریب اولوب حق تعالی
انی قبول قیلدی مثلا شول بر شخص کبی که حلال رزقی خدای تعالی حضرتلرندن بی کسب وبی کلال وبی ملال
استدی وحق تعالی هم انك دعاسنی قبول ایلدی عاقبت اول شخصه سعادت ونعمتك کلمسنه کاو سبب اولدی واول
شخص حضرت حقه بو دعایی ایلرکن فی الحال بر کاو انك قپوسندن ایچری کلدی واول شخص انی بی توقف ذبح قیلدی
وبو قصهنك ظهوری لدنی معدلت اولان وعدالتی الله قتندن ظهوره کلان داود نبی علیه السلام حضرتلرینك عهد
شریفندهایدی وبونك قصهٔ بر حصهسی اوچنجی دفترده تفصیلا نظمه کلمشدر ومثنوی خوان اولنلرك قتنده مشهور
اولمشدر بیانه حاجت یوق (م ی) این متیم نیز زاریها نمود * هم ز میدان اجابت کو ربود * کاه بدظن می شدی اندر دعا
از پی تأخیر پاداش وجزا * باز ارجاء خداوند کریم) در دلش بشار کشتی وزعیم) بو متیم دخی زاریلکلر کوستردی هم اجابت
میداننده طوبی قاپدی متیم باب تفعیلدن مذلل معناسنهدر نته کم تیم الحب فلانا دیرلر یعنی بر کمسهیی محبت قول
وذلیل ایلسه یعنی بو بندهٔ ذلیل دخی داود نبی علیه السلام زماننده اولان شخص علیل کبی حق تعالی حضرتلرینه
زاریلکلر کوستردی وتضرعلر قیلدی بو هم اجابت عرصهسنده کوی قاپدی اما دعا ایلدکده کاهی بدظن اولوردی
پاداش وجزانك تأخیرندن اوتری یعنی جناب حضرتنه اکرچه دعا وتضرع ایلردی لما ایلدیکی دعانك پاداشی وجزاسی
اکا فوری کلمیوب تأخیر وتوقف ایلدیکندن قوهٔ واهمه اکا مستولی اولوب عدم اجابت خیالنی قلبنه کتوروب
بنم دعا وتضرعم مقبول حضرت اولمزدیو کاه کاه دعا ایلدکده سوء ظن ایلردی وقلبنه ضعف کلوب دعاده سعی والحاح
ایلمزدی کیرو خداوند کریمك رجالری انك کوکلنده بشار وکفیل اولوردی زعیم کفیله وضامنه دیرلر ارجا فتح همزه ایله
رجانك جمعیدر وکسر همزه ایله رجا ویرمك وراجی قیلمق معناسنه اولور بونده ایکی وجه ایله بیله جائزدر یعنی اکرچه اول فقیر

وذليل پاداش وجزا تاخير قيلسندن كاه كاه بدظن اولور ودعا ايتمكدن فراغت قيلوردى اما كيرو اول خداوند كريمك
رجالرى وانى راجى ايلمسى انك كوكلنده ا كا مبالغه ايله بشارت وريجى اولوردى واجابته تكفل قيلوردى وكانه ا كا
ديرديكه نيچون دعاوزارى ايلمكده سست اولورسن واصلى ندركه اول خداوند كريمدن اميد ورجا حبلنى قطع قيلورسن
كلام مجيدنده حبيبنه خطابا * واذا سألك عبادى عنى فانى قريب اجيب دعوة الداع اذا دعان * ديديكى ودخى ام من
يجيب المضطر اذا دعاه) بيورديغى ودخى (ادعونى استجب لكم) ديو دعا ايلمكه امر قيلديغى پس نيچون بدظن اولورسن
الامور مرهونة باوقاتها) حديثنك حسبنجه هر امر البته بروقته مرهوندر ساعتى كلدكده ميسر اولور وظهوره كلور
ايمدى دعا وتضرعدن تكاسل ايلمك عبده لايق دكلدر بلكه بنده يه لايق اولان اول خداوند كريمه دعا ايلمكدر ديردى
مثنوى) چون شدى نوميد در جهد از كلال * از جناب حق شنيدى كه تعال * چونكم كلال جهتندن جهد ايلمكده
نااميد اولديغى جناب حقدن ايشدرديكه تعال يعنى چونكم اول دعا ايديجى فقيره كلال وملال كلوب سعى وجهد
ايلمكده نااميد اولديغى ودعا ايلمكدن فراغت قيليدى جناب حقدن انك قلبنه تعال نداسى كاوردى وانك كوش
وهوشى حضرت حقدن قلبنه كلان تعال خطابنى استماع قيلورديكه (وهو الذى ينزل الغيث من بعد ما قنطوا وينشر
رحمته وهو الولى الحميد) ايت كريمه سنك فحواسى اوزره اول قابض وباسط وخافض ورافع اولان خداى تعالى بنده لرينك
كندى جنابندن بالكليه مأيوس ومقنوط اولديغى استمزهر باركه قوللرى مقنوط اولمق مرتبه سنه وارسه لر بعد اليأس
والقنوط اول ولى حميد اولان خدا سحاب رحمتنى نثر ايلر وباران فيض وعطاسنى تنزيل ايلركه قابض وباسطلك وخافض
ورافعلك صفتلرينك آثارى واحكامى بونكله ظهوره كلور كه هر باركه بنده نك مرادنى وير ميوب قبض ايلدكده قول آنك
نتيجه سنه عالم اولمديغندن بدظن اولوروناامید اولمق مرتبه سنه واررپس ا كا بسط ولطفله دخى تجلى قيلور فى الحال
اول بنده اميدوار اولور وانك جنابنه توجه قيلور همیشه كار الهى وشان ربانى بويله اولمقدن خالى اولمز (مثنوى)
خافضست ورافعست اين كردكار * بى ازين دو برنيايد هيچ كار * خفض ارضى بين ورفع آسمان * بى ازين دو نيست
دورانش اى فلان * خفض ورفع اين زمين نوعى دكر * نيم سال شوره نيمى سبز وتر * خفض ورفع روز كار باكرب * نوع
ديكر نيم روز ونيم شب * خفض ورفع اين مزاج ممتزج * كاه صحت كاه رنجورى مضج * بوكردكار خافض ورافعدركه حق
تعالينك بو ايكى اسم اسماء حسناسندندر اول پادشاه لم يزل هميشه قابض وباسط اولديغى كبى هم دائما خافض ورافعدر
بو ايكى سز هيچ كار كلمز وهيچ برزمان اول خداى متعال خفض ورفع ايلمكدن خالى اولمزنته كم ابو موسى حضرتلرى
بو حديث شريفى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمدن روايت بيوررلر قال عليه الصلوة والسلام ان الله لا ينام
ولا ينبغى له ان ينام يخفض القسط ويرفعه ويرفع اليه عمل الليل قبل عمل النهار وعمل النهار قبل عمل الليل الى اخره
يعنى الله تعالى حضرتلرى اويومز وا كا اويومق لايق اولمز قوللرينك رزقنى وحظنى خافض اولور ورافع اولور وبعض
بنده لرينى ظاهرا مخفوض بعضسنى دخى باطنا الحق وبعضسنى يوكسك قيلور وبعضسنك دخى مرتبه سنى وشاننى
برزمان سفلى وبرزماندنصكره علوى ايلر الحاصل عالم بو اسملرك احكام وآثارندن خالى دكلدر بو جمله دن عالم محسوساتده
زمينك خفضى وآسمانك رفعى كورو بو ايكيسنه برخوش نظر ايله كه اول خافض كورزمينى نيجه مخفوض ايلدى
واول رافع كورصورتا آسمانى نيجه مرفوع قيلدى اى فلان عاقل اول آسمانك دورانى هم بو ايكيسيسزد كلدر يعنى
اكرچه زمين بحسب الصورة والمرتبة مظهر اسم خافضدر وآسمان هم من حيث الصورة والمرتبة مظهر اسم رافعدر
وليكن زمين مطلق مظهر اسم خافض دكلدر وآسمان دخى مجرد مظهر اسم رافع دكلدر بلكه آسمانك وجودنده دخى
هميشه اسم خافضك واسم رافعك حكملرى واثرلرى پيدا وظاهر اولمقده دركه اول آسمانك دورانى بو خفضسز ورفعسز
اولمقدن خالى دكلدرنته كم اعلاده اولان جرم ونجم برنيجه ساعتدنصكره اسفله اينوب مخفوض اولور ومخفوض اولان
جانبى دور ايدوب مرفوع اولور ومرتبه اعلايه كلور پس آسمانك دورانى بو ايكيدن خالى اولمز وبو زمينك خفض ورفعى
دخى برنوع ديكردركه زمين اكرچه من حيث المرتبه مخفوضدر وليكن نظر اولنسه بعض جانبى مخفوض وسفلى وبعض
جانبى مرفوع وعاليدر وبوندن ماعدا برسنه نك نصفى شوره يعنى قوراقلق ونصفى دخى سبز وتردر يعنى بر ييلده بو زمين
التى آى مقدارى سبز وتر اولور ونباتاتله واثمار له طولر والتى اى مقدارى دخى يابس اولوب شوره يركبى سبز وتر اولمقدن خالى
قالور پس التى اى شوره خالى اولمسى علامت خفض والتى اى مقدارى دخى سبز وتر اولمسى علامت رفعدركه زمين
نباتاتدن واثماردن خالى اولدقده شانى مخفوض اولور ونباتات واثمار له طولدقده شانى مرفوع اولور وبا كرب روز كارك
خفض ورفعى يعنى بو غصه لو وكربتلو اولان روز كارك دخى خفضى ورفعى واردر بو غصه لو وغملو اولان روز كارك
مخفوض ومرفوع اولمسى نوع ديكردر نصفى روز ونصفى شبدر شب علامت خفض ونهار علامت رفعدر بو امتزاج ايديجى

مزاجك دخى خفض ورفعى واردر بو امتزاج ايديجى مزاج جسمانينك خفضى ورفعى كاه صحت وكاه ناله ايديجى رنجور اقدرا
مضج ايكاديجى وناله قيلدريجى معناسنه در يعنى بو بدن حيوانى كه چار ضددن ممتزج اولمشدر پس بو ممتزج اولان
مزاجك دخى كاه ارتفاعى اولور وكاهى انخفاضى اولور هر باركه مزاج اعتدال وصحت اوزره اوله ا كا نسبت مرتفع
اولمقدر وهر باركه علت وسقامت اوزره اوله مزاجك پست والحق اولمسيدر (مثنوى) همچنين دان جمله احوال جهان
قحط وجدب وصلح وجنك وافتتان * جمله احوال جهانى بوتجلى بيل قحط وجدب وصلح وجنك وافتتاندر جدب دال
مهمله ايله قحطه ديرلر پس بونده قحطك عطف تفسيرى اولور افتتان امتحان وابتلا معناسنه در جدب بعض نسخه ده
ذال معجمه ايله واقع اولمشدر قحط وعدم نباتاتدن وجذب انى چكوب يرينه كتورمكدن وارزان اولمقدن كنايت اولور يعنى
جميع احوال جهان مخفوض ومرفوع اولمقدن خالى اولمز كورمزميسن كاهى قحط وغلا اولوركه اول اثر خفض
وقبضدر وكاهى بركات وارزانى ظهور قيلوركه اول اثر رفع وبسطدر وكاهى احوال عالم جنك وفتنه اوزره اولوركه اول
قابض وخافض اسملرينك اثاريدر وكاهى صلح وصلاح اوزره اولوركه اول باسط ورافع اسملرينك آثاريدر الحاصل حق
تعالى حضرتلرى بو جهانى وجهان خلقنى خفض ورفع وقبض وبسطله افتتان وامتحان ايلمكدن خالى اولمز پس
محبوب حقيقى سالكلرى دخى بو اسماء متضاده ايله تربيه ايلمكدن وانلره بو اسملرله تجلى قيلمقدن خالى اولمز اثر قابض
وخافض خوف وخشيت ومسكنت ومذلتدر واثر باسط ورافع رجا وانبساط وعزت وشرف وبونلر امثالى اولان صفت
وحالتدر (مثنوى) اين جهان با اين دو پر اندر هواست * زين دو جانها موطن خوف ورجاست * بو جهان بو ايكى
قناد له هواده در بو ايكيسندن جانلر خوف ورجا موطنيدر يعنى بو خفض ورفع فى المثل ايكى قناد كبيدر وبو جهان
برقوش كبيدر وقيام ونظام هوا كبيدر بو جهان قوشى بو خفض ورفع قنادلريله هواى انتظامده دور كذلك
بو خافض ورافع اسملرندن جميع جانلر خوف ورجا موطنيدركه خوف اثر خفض وقبضدر ورجا اثر بسط ورفعدر پس
جانلرده اولان قبض وبسط وخوف ورجا وغم وشادى هرنه ايسه بو خافض ورافع وقابض وباسط اسملرندن
ظهوره كلور (رباعى) يك نيمه رخت الست منكم بعيد * يك نيمه دكران عذابى لشديد * كرد دولت نبشته يحيى ويميت
من مات من العشق فقد مات شهيد (مثنوى) تا جهان لرزان بود مانند برك * در شمال ودر سموم بعث ومرك * تا كم
بو جهان ماند برك لرزان اوله شمالده وسموم بعث ومركده بعث بعد الموت قبردن قوپاريلوب حيات بولمغه واعمالنك
جزاسنى كورمكدن اوترى حشر اولمغه ديرلر بونده بعثله مرك باد سمومه تشبيه اولنمشدر وحيات باد شماله تمثيل
قيلنمشدر وجهان قدرت باغنده بربرك كبيدر پس تقدير كلام بويله ديمك اولوركه الله تبارك وتعالى هميشه بو ايكى
صفت متضاده ايله جهان خلقنه تجلى قيلمقده در تا كم بو جهان بربرك كبى لرزان اوله حيات دنيويه نك شمالنده كه اول
حالت بسط ورفعدر ودخى بعث ومرك سمومنده كه اول حالت خفض وقبضدر جهان خلقى بو ايكى ضد اولان صفتلرك
وحالتلرك حكمنده وتصرفنده مضطرب اولمقدن ولرزه قيلمقدن خالى اولميه لر (مثنوى) تا خم يكرنكى عيسى ما
بشكند نرخ خم صدرنك را * كان جهان همچون نمكزار آمدست * هرچه انجا رفت بى تلوين شدست * تا كم بزم
عيسى مزلك يكرنكلكى كوبى صدرنك اولان خمك نرخنى صيه كه اول جهان نمكزار كبى كلمشدر هرنه كم انده كتدى
بى تلوين اولمشدر عيسى ما بيوردقلرندن مراد خداى تعالى حضرتلريدر واول خالق بيچونه عيسى تعبير ايلملرى معقولى
محسوسه تمثيل وعيسى عليه السلام حضرتلرينك احياى اموات ايلمكده صفت حقانيه ايله متصف اولديغى
وخم صدرنكدن مراد الوان مختلفه يى ظهوره كتورديكى ملابسه سيله درو صدرنك اولان خمدن مراد بو عالم كثرتدر وخم
يكرنكدن مراد مرتبه وحدتدر وبو حضرت عيسى عليه السلامك صباغ اولمسنك يكرنك اولان كوبدن كونا كون
لونلر اخراج قيلمسنك قصه سى جلد اولده بيان انكه اين اختلافات در صورت روشست سرخنده اوزيك رنكى
عيسى بونداشت بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه وبونده بو بيتين شريفينك تحقيقى بويله ديمك اولوركه
بو جهان خوف ورجا قنادلريله هواى انتظامده پران اوله وبو ايكيسندن جانلر دخى طوله وبو صفات متقابله وحالات
متضاده دن جهان خلقى مانند برك بو عالم كثرتده لرزه قيله شول زمانه دككه بزم عيسى مزلك يكرنكلكى كوبى وصدرنك
اولان عالم كثرت كوپينك نرخنى ورونقنى كسر ايليه يعنى بزم واحد حقيقى اولان صبا غمزه يكرنك اولان خم وحدتى
بونجه بوز الوان مختلفه واشكال متنوعه ايله پر اولان عالم كثرتك رواجنى ورونقنى محو وفانى ايليوب مرتبه وحدتك تجلى
وحكمى ظهوره كله كه اول جهان فى المثل طوزلق كبى كلمشدر هرنه كه اول مملحه كبى اولان جهان حقيقتده كندى
بى تلوين اولدى وصبغة الله ايله منصبغ اولوب اختلاف ومغايرت رنكلرندن خلاص ونجات بولدى زيرا مرتبه
وحدتك حكمى غير وسوى رنكلرينى محو وازاله ايد يجيدر واول مرتبه يه واصل اولان كند يلكندن فانى اولوب نور

وحدتله یکرنك اولیجی واتحاد قیلیجیدر مثلا مملحه لر واردر که اکا اشتر وخر واسب واستر جیفه لرنی القا ایلسه لر برنیچه
زماندنصکره انلرك مرده اولان جسدلری تبدیل اولوب پاك ولطیف نمك اولور وجمله نمکزار ایله یکرنك اولوب اتحاد
قیلور (مثنوی) خاکرا بین خلق رنکارنکرا * میکند یکرنك اندر کورها * این نمکزار جسوم ظاهرست *
خود نمکزار معانی دیکرست * ان نمکزار معانی معنویست * از ازل ان تا ابد اندر نویست * مثلا سن بو خاکی کور
رنکارنك اولان خلقی قبرلرده یکرنك ایلر یعنی خاکده دخی بو خاصیت واردر که کوناکون اولان مخلوقك جسملری
اکا داخل اولدقده وقبر ایچره نیچه زمان قالدقده اول اجسام مختلفه واجساد متنوعه چوریوب عاقبت خاك اولور
ویکرنك اولمق مرتبه سن بولور بو خاك ظاهر اولان جسملرك نمکزاریدر که انلردن مغایرت واختلافی کیدروب
جمله سنی یکرنك ایلر خود نمکزار معانی بونك غیریدر اول نمکزار معانی حس وصوری دکلدر بلکه معنویدر فنا
وزوال ظاهر اولمز ازلدن ابده دك اول یکیلکده در ونمکزار معانیدن مراد عالم وحدتدر که انده عقول وارواح وافهام
رنکلری اولمز واول مرتبه ده بو جمله موجودات مختلفه نك تعینلری قالمز مثلا حضرت عیسی علیه السلام برکوپدن
یوز کونه رنکلو جامه لر اخراج ایدوب ونه بو جمله یی اکا ادخال ایلدکده بیاض وساده اولدیغی کبی صباغ
حقیقی دخی بوقدر اشکال مختلفه وموجودات متنوعه یی مرتبهٔ وحدتدن بو عالم کثرته اخراج ایلدی بعده بونلری
ینه افنا واماته ایلیوب عالم باطنه ادخال ایلدکده بونلرك جسملری وشکللری نیجه فانی اولورسه انوار وحدتك
غلبه سیله بونلرك معنوی اولان وجودلری دخی محو وفانی اولور پس خاك نمکزار جسوم اولدیغی کبی مرتبهٔ
وحدت هم نمکزار معانی اولور (مثنوی) این نورا کهنکی ضدش بود * وان نوی بی ضد وبی ند وعدد * انچنان
کز صقل نور مصطفی * صد هزاران نوع ظلمات شد ضیا) بو نولکه کهنه لك انك ضدی اولور واول نولك بی ضد وبی ند وبی
عدد اولور یعنی بو عالم صورتده اولان یکیلك وتازه لکك ضدی اسکیلك وفرسوده لکدر که بو عالم کون وفساددر اما اول
عالم وحدت همیشه ضد ونددن وکثرت وعدددن بری وعاریدر انکیچون اول همیشه تازه ونودر اصلا انك صفاسنه خلل
وکدر کلمز انچنانکه حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك نور شریفنك صقلندن یعنی صفا وروشنالکندن نیجه یوزبیك
انواع ظلمات ضیا اولدی صقل لغتده پاصدن اچغه دیرلر بونده صفا معناسنه استعاره اولنمشدر ظلمتك انواعی واردر مثلا
شك وشبهه وریب وجهل وغفلت وشرك وکفر ومعصیت کبی بو جمله سی ظلمات معنویه در اول حضرت علیه الصلوة
والسلامك نورنك صفاسندن انواع ظلمات زائل اولوب ضیایه تبدیل اولدی واول انواع ظلماتی بو بیتله تفسیر ایدوب
بیورورلر (می) از جهود ومشرك وترسا ومغ) جملکی یکرنك شد زان الب الغ) جهوددن ومشرکدن وترسادن ومغدن
جمله سی یکرنك اولدی اول دلاور اولان پادشاه اعظمدن الب پهلوانه دیرلر الغ اولو خانه دیرلر مغ آتش پرسته وانلرك
کشیشلرینه دیرلر وبو ذکر اولنان طائفه نك هر بریسی انواع ظلماتدن نیجه ظلمتلره مبتلا اولمشلردی وحقیقت کاری کوره
مدکلرندن اختلاف وتفرقه ده قالمشلردی چونکم اول سلطان عالیشان ظهوره کلدی وانك نور شریفی بو طوایف
مختلفه نك اوزرینه پرتو صالدی بونلرك میانندن اختلاف ومغایرت کیدوب وبونلرك هر بریسی ایمان واسلام اختیار
ایدوب یکرنك اولوب موحد اولدیلر وکنفس وحدة ایمان واسلام طریقنده اتحاد قیلدیلر (مثنوی) صد هزاران سایه
کوتاه ودراز * شد یکی در نوران خورشید راز * نه درازی مانده نی کوته نه پهن * کونه کونه سایه در خورشید رهن
اوزون وقصه نیجه یوزبیك سایه اول خورشید رازك نورنده بر اولدی سایه دن مراد بونده عقیده وملتدر که عقیده وملت
عقلك سایه سی کبیدر یعنی سایه کبی کوتاه ودراز اولان نیجه یوزبیك عقاید مختلفه وملل متنوعه هر نه ایسه اول
خورشید رازك نورنده جمله سی بر ملت اولدی وبر عقیده اوزره اتفاق واتحاد قیلدی ویکرنك اولمق مرتبه سن بولدی
وبونلرك عقیده لرنده وملت ومذهبلرنده نه اوزونلق ونه قصه لق ونه عریضلق قالدی زیرا بونلرك اکثری اول طریق
مستطیله صاحبلری ایدی وبعضسی دخی مشبهه وبعضسی دخی مجسمه ایدی پس بونلرك هر بریسنك عقیده سی
ومذهبی دراز وکوته وعریض سایه لر کبی ایدی پس بو کوناکون اولان ظلال معنوی اول خورشید الهیده رهن
اولدی وانك نوریله کیله زوال بولدی پس جمله سی نور توحیده مستغرق اولوب صراط توحید اوزره اتحاد قیلدی
(مثنوی) لیك یکرنکی که اندر محشرست * بر بد وبر نیك کشف وظاهرست * که معانی ان جهان صورت شود
نقشهامان در خور خصلت شود * ولیکن یکرنکلکه محشرده واردر ایو وکوتو اوزره مکشوف وظاهردر زیرا اول
جهان حقیقتك معانیسی صورت اولور بزم نقشلرمز خصلته لایق اولور یعنی بو دنیاده اول خورشید راز حضرتلرینك
نورندن صد هزاران کوناکون سایه لر یکرنك اولدی واتحاد قیلدی ومؤمن وموحد اولمق مرتبه سنی بولدی ولیکن
شول یکرنکلکه روز محشرده واقع اولسه کرکدر اول یکرنکلك ایو وکوتو هر نه قدر اهل محشر وار ایسه انلرك جمله سنه

مکشوف وظاهر اولمق مقرردر روز محشرده اولان یکرنکلکدن مراد وحدت مطلقه نك ظهور قیلمسی وجمیع اهل
محشره ظاهر ومکشوف اولمسی وجمیع اهل محشر اکر مشرك واکر کافر واکر جاهل واکر غافل الحاصل نیك وبد
واصلح وافسد هر نه ایسه یکرنك اولوب مؤمن وموحد اولمق وجمله سی وحدانیت حقی مشاهده ومعاینه قیلمق مقرر
ومحققدر اصلا اول کونده بر کافر وبر مشرك قالمیه وحضرت حقه وانبیای عظامه بر انکار ایلر اولمیه زیرا اول جهان
حقیقتك معنالری روز محشرده مصور اوله وحالا معقول اولان وروحانی اولان اوصاف واسرار واحوال عیانه کله اول
کون بزم نقشلرمز وشکللرمز خصلتمزه لایق ومناسب اوله مثلا کور حیوان خصلتلرندن قنغی حیوانك خصلتی وصفتی
غالب ایسه اول صفت غالبه اوزره موصوفه نقش وصورت ویره لر واکر حیوان صفتلرندن وخصلتلرندن قورتلمش
وصافی وساده اولمش کمسه ایسه انسان صورتنده حشر اوله وانسانك صورتلرنده دخی بو دنیاده تفاوت اولدیغی کبی
انده دخی تفاوت اوله (مثنوی) کرد انکه فکر نقش نامها * این بطانه روی کار جامها * اول وقتده فکر نامه لرك نقشی
اولور بو استار جامه لرك کاری ویوزی اولور نامها نامه نك جامها جامه نك جمعیدر نامه لردن مراد دفاتر اعمال
وجامه لردن مراد اجساد نسوان ورجال اولور بطانه استاره دینور وانسانك بو دنیاده اولان فکری وذکری فی المثل
جامه لرك استاری کبیدر واشکال ظاهره جامه لرك یوزی کبیدر برکسه فی المثل جامه لرك ایچنی طشره یه طشره سنی
ایچرویه دوندردیکی کبی حق سبحانه وتعالی حضرتلری هم هر کسك باطنی ظاهره کتورر وسرایر وضمایرینی عیان
مرتبه سنه یتورر بو دنیاده هر کس صور محسوسه یی نیجه کورر ومعاینه قیلور ایسه اول کونده هم احوال باطنه
وافکار کامنه یی هم ظاهر وپیدا مشاهده ومعاینه قیلورلر نتکم بو معنایه اشارت ایدوب بیورورلر اول وقتده قلبده مستقر
وثابت اولان فکر وذکر صحایف اعمالك نقشلری اولور (یبعث الناس علی نیاتهم) حدیثنك موجبنجه ناس قلبلرنده
ثابته اولان فکرلرینك ونیتلرینك اوزرینه بعث وحشر اولورلر پس فکردن مراد بونده صحیفهٔ دلده ثابت اولان فکر
ودرون جانده قرار قیلان نیت وذکر اولور ودخی (یبعث الناس علی ماماتوا علیه) حدیث شریفنك حسبنجه هر نه حالت
وهر نه کونه فکر ونیت اوزره اولسه انك اوزرینه حشر اولورلر پس حالا بو دنیاده وجود جامه لرینك استاری کبی اولان
نیتلر وفکرلر یوم قیامتده وجود جامه لرینك کارلرینك یوزی اولور وباطنده اولان (یوم تبلی السرائر) آیت کریمه سنك
فحواسی اوزره ظهوره کلور (مثنوی) این زمان سرها مثال کاو پیس * دولك نطق اندر ملل صدرنك ریس * بو زمان
سرلر کاو پیس مثالیدر نطق اکی ملتلر ایچره صدرنك اکریجیدر پیس اصلنده ابرصه دیرلر بونده الاجه معناسی مراد
اولور ونطق بونده ایکه تشبیه ونطقدن ظهوره کلان انواع کلمات کوناکون ورنکارنك اولان ایلکاره تمثیل قیلنمشدر
پس تحقیق معنی بویله دیمك اولور که بو زمان بو دنیاده سرلر وقلبلر الاجه صغر کبیدر ونطق ایك کبیدر وناطق ایلك
اکیرن کمسه کبیدر پس هر ملت ایچره بو نطق اکی کندینك درونده اولان عقیده سنی وفکر ونیتنی اکیروب
ظهوره کتوریجیدر فی المثل بر پرده برنیجه یوز ایلك اکریجی کمسه اولسه انلرك هر بریسی بر کونه ایلك اکردیکی کبی بر پرده
هم یتمش ایکی ملتك اهلی اولسه لابد انلرك دهانندن صدور ایلین کلمات هم کندی سرلرینك وعقیده لرینك مقتضاسی
اوزره اولسه کرکدر چونکم ملل مختلفه نك عقاید واسراری لابد بری برلرینه متغایر اولدیسه انلرك لسانندن ظهور
ایلین کلمات دخی بری برلرینه متغایر ومتخالف اولور وانسانك لساندن ظهوره کلان کلمات والفاظ درونده اولان
اسرار وافکاره دلالت قیلور وبو لسان عاقل وعارف اولنلره ترجمان اسرار نهان اولور * المرء مخفی تحت لسانه
حدیثی هم بو معنایه شهادت قیلور چون عاقل وعارف برکسه نك عقیده سنی وسرنی بیلمك ومرتبه سنه وصورت
باطنه سنه عالم واکاه اولمق ایستسه انی نطقه کتورر پس انی نطقه کتوروب نه کونه رشتهٔ الفاظی اکیررسه انك فکرنی
وسرنی اندن بیلور پس عارف وعاقله اسرار حشر برقاج وجوه ایله بو دنیاده معلوم اولور جمله وجهلردن بریسی لساندن
ظهوره کلان قول وبریسی دخی اعضادن صدور ایلین فعلدر اکر خلقك اغزلری مختوم اولسه وهر بری نطقه کلمیوب
سکوت قیلسه انلرك اللری وایاقلرندن صدور ایلین فعل وحرکت باطنلرینه دلالت قیلور وعارف وعاقله اسرار کامنه یی
افعال ظاهره مخبر ومعلم اولور * مثنوی * نوبت صد رنکیست وصد دلی * عالم یکرنك کی کردد جلی * بو زمان
صد رنکلك وصد دللك نوبتیدر عالم یکرنك نیچون جلی اولور یعنی بو دنیا شمدی یوزدرلو اولمق وکوناکون عقیده ایله
پراکنده دل اولمق وهر ملت بری برلریله اختلاف قیلمق وحق بودر وبزم مذهب ومسلکمز ودین ایینمز مقبولدر دیو ادعا
ایلمك اوزره در پس یکرنکلك عالمی ووحدت مطلقه مرتبه سی بو عالم اضداد وکثرتده نیچون منجلی اولور ونیجه ظهوره کلور
* مثنوی * نوبت زنکست رومی شد نهان * این شبست وافتاب اندر رهان * نوبت کرکست ویوسف زیر چاه * نوبت
قبطست فرعونست شاه * حالا نوبت زنکیدر وروم نهاندر بو دنیا شبدر وافتاب رهانده در زنکیدن مراد شول

قاره یوزلو اولان ظلمانیلر و جسمانیلر و شیطانیلردر و رومیدن مراد اول بیاض یوزلو اولان روحانیلر و نورانیلر و ربانیلردر
پس شمدی بو دنیا حالا جسمانیلرک و ظلمانیلرک و شیطانیلرک ظهور و غلبه سنک و کروفرنک و عزت و شرفنک وقتی و نوبتیدر
آق یوزلو اولان روحانیلرک نهان و مختفی‌یدر بو دنیا فی المثل شب مظلم کبیدر زیرا آفتاب حقیقتک طلوع و ظهوری رهنده‌در
شول دمکه آفتاب حقیقی طلوع ایلیه صبح آخرت ظهوره کلور و اول کونده سرایر وضمایر هر نه ایسه پیدا و آشکار اولور
شمدی بو دنیا قوردلر نوبتیدر و یوسف زیر چاهده‌در بو دنیا نوبت قبطدر و فرعون شاهدر کرکدن مراد حقود و حسود
اولان وسباع و ذیاب اوصافیله اتصاف قیلان کسه‌لر اولور و یوسفدن مراد صورت باطنه‌لری جمیل و ملیح اولان
و محبوبیت مرتبه‌سن بولان و اوصاف الهیه ایله اتصاف قیلان کسه‌لر اولور و قبطیدن مراد اهل نفس و فرعوندن مراد
نفس اماره اولور تقدیر کلام بویله دیمک اولور که بو دنیا شمدی قورد کبی درنده اولان حقودلرک و صفات سباعیه ایله
اتصاف قیلان حسودلرک رونق و غلبه‌سی نوبتیدر یوسف علیه السلام کبی جمیل الشکل اولان روحانیلر و نورانیلر چاه
مسکن ایچره قالمشلر و اختفا و تستر قیلمشلردر بو دنیا شمدی نفس اماره اولان قبطی سیرتلرک ظهوری و تفاخری وقتیدر
زیرا فرعون کبی قوی و متمرد اولان نفس امارة بالسوء بو دنیاده شاه و حاکمدر پس هر کیم تابع نفس اماره اولورسه محسوس
اولان دولتده و شرفده و نعمتده و راحتده و یمکده و ایچمکده و معیشتده و خوش کچمکده اهل آخرت و اصحاب حقیقت
اوزره غالبلردر زیرا بو دنیا انلرک نوبتی دکلدر انلرک نوبتی یوم آخرتده کلور (م ی) تا ز رزق بی دریغ خیره خند * این سکان را
حصه باشد روز چند * تا کم خیره خند اولان رزق بی دریغدن بو کلابه برقاچ کون حصه اوله خیرخند بیهوده و بی معنی
کولیجی دیمکدر و سکلردن مراد اهل نفس و اهل دنیا و اصحاب زرق وریادر و رزق بی دریغدن مراد رزق جسمانیدر که
اهل کفره و اهل ایمانه و جمیع انسانه و حیوانه دریغسز و یرلمشدر و بونلردن هر بریسنه قسمت اولان حصهٔ معینه‌لری
هر نه ایسه یوما فیوما ایرکورلمشدر و بو رزق بی دریغک خیره خند اولمسی بوسک سیرت اولان طائفه‌نک بیهوده دیره
یوزلرینه کولمسی و بونلرک انک ظاهرینه باقوب مخدوع اولمسی اعتباریله‌در پس توضیح معنی بویله دیمک اولور که بو دنیا
اکنیچون کرکان و سکانک مرزوق اولمسنک و عیش و نوش قیلمسنک وقتی و نوبتی اولدی دیرایسک تا کم بیهوده دیره یوزه
کولیجی و احمقلر الدایجی اولان دریغسز رزق عامدن بو کوپکلره برقاچ کون بو دنیاده حصه اوله و بونلر بو رزق جسمانی
ایله برایکی کون زندکانیلک قیله و کثرت ارزاق و اموال الله فخر و نازایله که مشغول اولوب ارزاق الهیه‌دن و دولت ابدیدن
غافل و جاهل قاله (مثنوی) در درون بیشه شیران منتظر * تا شود امر تعالوا منتشر * پس برون آیند آن شیران ز مرج
بی حجابی حق نماید دخل و خرج * بیشه ایچره شیرلر منتظردر تا کم امر تعالوا منتشر اوله پس اول شیرلر مرجدن اول
زمانده طشره کلورلر بر حجابسز حق تعالی حضرتلری دخل و خرجی کوسترر شیرلردن مراد صالحلر و متقیلردر مرج
چراگاه‌در یرلر بونده مرجدن مراد بو دنیا اولورنه کم بیشه‌دن مراد هم بو دنیا اولور درون بیشه‌دن مراد مقابر اولمقده
جائزدر و درون دنیا اولمقده جائزدر یعنی بو دنیا بیشه سنک درونده آخرت شیرلری و حقیقت میدانک دلیرلری منتظر
اولمشلر و ترقب و ترصد قیلمشلردر تا کم حق سبحانه و تعالی حضرتلرینک بو جمله‌یه بو چراگاه دنیادن میدان عرصاته کلک
دوامر ایلمسی منتشر اوله چونکم بو حقیقت شیرلرینه و آخرت میدانک دلاورلرینه و دلیرلرینه حق سبحانه و تعالی
حضرتلرندن ای بنم صالح اولان بنده‌لرم اول دنیا مرعالرندن بو آخرت سراینه کلک دیو امر اولنه و دعوت قیلنه پس
اول حقیقت ارسلانلری مرج دنیادن چیقوب آخرت صحراسنه طشره کلورلر و میدان عرصاته واصل اولورلر حق تعالی
حضرتلری جمیع حجابی رفع ایلیوب بلا حجاب انلره دخلی و خرجی کوسترر دخلدن مراد محصول اخروی و خرجدن
مراد مصروف دنیوی اولور یعنی حق سبحانه و تعالی حضرتلری بونلر دنیاده نه خرج و صرف ایلدیلرسه و بازار
آخرتده بونلر نقدر دخله و محصوله واصل و نائل اولدیلرسه بی حجاب و بی نقاب جمله‌سنی بونلره عیان و بیانه کتوروب
کوسترر (م ی) جوهر ایشان بکیرد بر و بحر * روز نحر رستخیز سهمناک * مؤمنانرا عید
و کاوانرا هلاک * بونلرک کوهری بر و بحری طوتار الاجه صغرلر روز نحرلک بسملاریدر سهمناک اولان رستخیزک نحری
کونی مؤمنلره عیددر و کاولره هلاکدر وزنحر قربان بیرامنک صلات قلندیغی و اضحیه ذبح اولندیغی کونه دیرلر روز
قیامت عید اضحیه‌نک یوم نحری کبیدر اولا حیوان سیرتلر انده تیغ قهر الله قتل اولنوب هلاک اولدقلری ملابسه ایله و ثانیا
اصناف خلایق انده جمع اولوب کیمی کریان کیمی خندان و کیمی نالان و کیمی دخی شادان اولدیغی و بعضلری کونا کون
نعمتلر و درلو درلو راحتلر ایله تعیش قیلدیغی و بعضلر دخی فقیر و کدالر کبی دردلر و غملرده قالدیغی اعتباریله چونکم روز
رستخیزی یوم نحره تشبیه ایتدیلر اکا مناسب بو دنیاده اولان ایچلری الاجه صغرلرک اول کونده حاللری نیجه اوله جغنی
بو مثلیله بیان ایدوب بیوررلر اول حقیقت شیرلری و عرصهٔ قیامتک دلیرلری اولان انبیا و اولیا و صلحا و مؤمنینک جوهر

روحانیه‌لری بر صوری و بحر معنایی طوتار و بونلرک شرف و دولتی ظاهر و باطنی احاطه ایدر اما انلرک که ایچلری سوء
عقیده و افکار فاسده ایله آلاجه و قراجه صغرلر کبیدر اول نحر و قتل کونی اولان روز قیامتک مذبوحلری و کشته‌لریدر
اول سهمناک و هولناک اولان قیامتک یوم نحری مؤمن و متقی اولانه عید و عاصی و کافر اولان حیوان سیرتلره قهر
و هلاک کونیدر بونلر اول کونده بالکلیه اولوب کتمیه‌لر بلکه بر مرتبه تیغ قهرله مذبوح و کشته اوله‌لر که یا لیتها کانت
القاضیة دیو موتی تمنی قیله‌لر اندنصکره شول نار کبرایه داخل اوله‌لر (لا یموت فیها و لا یحیی) آیتنک حسبنجه انده
نه اوله‌لر و نه حیات بوله‌لر (م ی) جمله مرغان آب آن روز نحر * همچو کشتیها روان بر روی بحر * تا که یهلک من هلک عن
بینه (تا که ینجو من نجا و استیقنه) جمله صو قوشلری اول نحر کونی کشتیلر کبی روی بحر اوزره روان اولورلر اما صو قوشی
اولمینلر اول کونده غرق و هلاک اولورلر تا کم هلاک اوله شول کسه که بینه‌دن هلاک اولدی تا کم ناجی اوله شول کسه که ناجی
اولدی و مستیقن اولدی بو بیت سورهٔ انفالده اولان بو آیت کریمه‌یه اشارت اولور قال الله تعالی (لیقضی الله امرا کان
مفعولا) یعنی تا کم الله تعالی حکم ایلیه شول امریکه ازل ازلده انک اشلنمسی لایق و جدیر اولمشدی اول ازلده مفعول
اولان امر اولیایه نصرت و اعدایه قهر و نقمتدر (لیهلک من هلک عن بینة) لام مفعولا لفظنه متعلقدر و معنی اول امر
انکیچون مفعول اولدیکه تا هلاک اوله شول کسه که حجت واضحه‌دن هلاک اولدی (و یحیی من حی عن بینة) و دخی حی اوله
و زندکانیلک بوله شول کسه که حجت واضحه‌دن حی اولدی بونده هلاک عذاب و عقابدن و حیات نجات و ثوابدن
استعاره‌در دیمشلر یعنی اول امر مفعول اولدی تا کم حجت واضحه‌دن عذابه لایق اولان معذب اوله و دخی اول حجت
واضحه‌دن عذابه لایق اولان معذب اوله و دخی اول حجت واضحه‌دن عذابه مستحق اولمین عذابدن نجات بوله و حیات
ابدیه‌یه واصل اوله اکرچه بو آیت کریمه قتال حقنده وارده و نازله اولمشدر اما حضرت مولانا قدس سره آخرتده اولان
قتله و حیاته و هلاکه و نجاته حمل ایدوب انبیا و اولیا و صلحا و اتقیا و جمیع مؤمنلری صو قوشلرینه تشبیه ایدرلر و مشرکلری
و کافرلری و عاصیلری و فاسقلری هم کنایت طریقیله دریایه آشنا اولمین قوشلره تمثیل ایدوب روز قیامتی دریایه بکزه‌دوب
بیوررلر جمیع صو قوشلری کبی اولان انبیا و اولیا و صلحا و اتقیا اول ذبح و هلاک کونی کشتیلر دریا اوزره نیجه روان اولورلر
و سیر قیلورلر ایسه انلرک جمله‌سی اول دریای قهر و بحر جلال و هیبت اوزره سفینه‌لر کبی روان اولورلر و سلامتله سیر و حرکت
قیلورلر اصلا بونلره اول بحر قهر و غضب ضرر و زیان ویرمز و اول یوم محنت و تعب بونلره الم و اضطراب ایرکورمز اما اول
کسه‌لر که بو دنیاده صو قوشلری اولمیه و دریای حقیقتله آشنالق قیلمیه‌لر انلر مرغ خاکی دریایه دوشدکده عذاب چکدیکی
و هلاک اولدیغی کبی عذاب چکوب و هلاک اولورلر و اول روزک نک ظهوری و اول روز نحر و قهرلک بروزی انکیچوندر که
حجة واضحه‌دن هلاک اوله و عذاب و عقابه کرفتار که اول کسه علم الله‌ده هلاک اولدی و عذابه مستحق اولدی ایدی
و دخی حجت بالغه‌دن حیات ابدیه بوله و قهر و عذابدن خلاص اوله شول کسه که ازل ازلده علم الله‌ده حی اولدی و عذاب
خدادن نجات بولدی ایدی (فلله الحجة البالغة) آیتنک مصداقنجه الله تعالینک خلق اوزره بینه‌سی و حجة بالغه‌سی
واردر خلقک الله اوزره بینه‌سی و حجت بالغه‌سی یوقدر پس هر شول کسه که اول یوم نحر و قهرده مقهور و هلاک اوله
کندینک اول قهره و هلاکه مستعد و مستحق اولدیغی بیلور زیرا بینه‌دن و حجت بالغه‌دن هلاک اولور اولدکدر که بلا
بینة و لا حجة هلاک اوله و شول کسه‌لر که عذاب خدادن نجات بوله‌لر و حیات ابدیه‌یه واصل اوله‌لر انلر هم بینه‌دن نجات
بولورلر و کندیلرک اول نجاته مستحق اولدقلرینی کمالیله بیلورلر و بونلر حالا بو دنیاده ایکن هم اول کونه استیقان ایلدی
و لسان الله دخی بن اول کونه و انک احوالنه مؤمن و موقنم دیو سویلدی و استیقنه‌ده اولان ضمیر بینت اولده اولان روز نحره
راجع اولور (مثنوی) تا که بازان جانب سلطان روند * تا که زاغان سوی کورستان روند * کاستخوان و اجزای سرکین
همچو نان * نقل زاغان آمدست اندر جهان * تا کم بازلر سلطان جانبنه کیده‌لر تا کم زاغلر کورستان جانبنه کیده‌لر که
استخوان و سرکین اولان اجزای نان کبی جهان ایچره زاغلرک نقلی کلمشدر بازلردن مراد علوم و معارف و حکم و لطایف
صیدایلین و پادشاه حقیقی ایله آشنا اولان و جیفه‌خوار اولمقدن و اکل سحت قیلمقدن اجتناب قیلان و زاغلردن
مراد جیفه‌خوار اولان و اکل سحت قیلان و ما لا یعنی سویلین اهل دنیا و اصحاب نفس و هوادرلر کورستاندن مراد
بو دنیادر که اهل دنیا مرده‌لر حکمنده‌در و بو دنیا انلره مسکن اولدیغی اعتباریله کورستان کبیدر و زاغلرا کثر
کورستانه مایل اولوب انده جیفه و سرکین یدکلری کبی اهل دنیا هم بو دنیایه مائل اولوب جیفه و سرکین یمکدن خالی
اولمزلر پس تقدیر کلام و تعبیر مرام بویله دیمک اولور که اول یوم نحردن و قهردن مقصود اولدر کرکسه بو دنیاده اولان یوم
قتال اولسون و کرکسه یوم قیامتده اولان عذاب و نکال اولسون انکیچون ظهور ایلر تا کم علوم و معارف شکار
ایلین بازان معنوی سلطان حقیقت جانبنه کیده و اول یوم نحرلک ظهور ایلدیکی واسطه ایله جناب عزت طرفنه پرواز

ایده تاکم زاغلر دخی بودنیا جانبنه کیده لر وجیفه خوار اولمغه میل ومحبت ایده لر زیرا کیکار وسرکین وملوث اولان
جزولر نان کبی زاغ سیرت اولان اهل دنیانک نقل وغداسی کادی بوجهانده انلرک تعیشی ونقلی انجق کلاب کبی کیک
ایله مقدر (م ی) قند حکمت ازکجا زاغ ازکجا * کرم سرکین ازکجا باغ ازکجا * قند حکمت قندن زاغ قندن کرم سرکین
قندن باغ قندن یعنی بونلرک ما بیننده اصلا مناسبت یوقدر حکمتکه تحقیق علمده واتقان عملده وقولده وفعلده اصابت
قیلمقدن عبارتدر فی المثل قند کبیدر وشکر روحانیدر واهل دنیا که زاغ سیرتلردر بوشکر روحانی اولان حکمتدن نجه
غدا پذیر اولورلر که حکمتله انلرک ما بیننده مناسبت یوقدر وعلم ومعرفت باغ کبیدر واهل نفس واهل شهوت نجاست
بوجکی کبیدر نجاست یمکه مبتلا اولان اهل شهوت علم ومعرفت باغندن حظ ایلرکه علم ومعرفت باغی بودنیاده
ریاض جنت کبیدر پس کرم سرکینله باغک مناسبتی اولمدیغی کبی اهل دنیا واهل شهوتله دخی علم ومعرفتک وریاض
جنتک مناسبتی اولمز (م ی) نیست لایق غزو نفس ومرد غر * نیست لایق عود ومشک وکون خر) غزو نفس ومرد غره
لایق دکلدر وعود ومشک وکون خره لایق دکلدر غزو نفس غزای نفس دیمکدر که اندن مراد نفس کافر ایله جهاد اکبر
قیلمقدر ومرد غر مرد قحبه دیمکدر مراد شریعتده وطریقتده مخنث طبیعت اولان ونفس وهوایه اطاعت قیلان
نامردلردر یعنی نفس کافر ایله غزا ایتمکه ومجاهده قیلمغه مخنث طبیعت اولان مرد غر لایق دکلدر نته کم عود ومشک
اشکدبرینه لایق دکلدر علم وحکمت وحق تعالی یه طاعت عود ومشک کبیدر واهل نفس واهل شهوت واصحاب جهل
وغفلت اشکدبرلری کبیدر انلره لایق اولان نجاست وسرکین محلی اولمقدر وعلم وعمل عود ومشکی انلره مناسب ولایق
دکل زیرا انلر مخنث سیرتلر وقحبه طبیعتلردر اولا کسب علم ایتمک وعلمیله عمل ایتمک نفسله غزا ومجاهده ایتمکدر نفسله
غزا ومجاهده ایتمک ایسه هر مخنث طبیعت وزن سیرت اولان کمسه یه میسر اولمز (مثنوی) چون غزا ندهد زنانرا هیچ
دست * کی دهد انکه جهاد اکبرست * چونکم زنلره غزا ایلمک هیچ ال ویرمز اول که جهاد اکبردر قچن ال ویرر یعنی
کافرلرله غزا ایلمک وفی سبیل الله مجاهده قیلمق عورتلره میسر دکلدر وشرع شریفده انلره هم کفارله غزا ایلمک تکلیف
اولنمامشدر پس نفسله مجاهده ایلمک انلره نجه میسر اولور کذلک زن سیرت ومخنث طبیعت اولنلره هم جهاد
اصغر ایلمک میسر اولمز پس جهاد اکبر ایلمک نجه ال ویرر ونه حالله میسر اولور چونکم چون غزا ندهد زنانرا هیچ دست
بیوردیلر بویله دیمکدن زنلر ایچره خود مرتبهٔ کماله ایرمش ومعنیده نجه بیک رجالدن ایلرو کچوب رستم سیرت وپهلوان
طریقت اولمش سعادت مشحون خاتونلر واردر دیمک سؤالی لازم کلدی بوسؤاله کوره بو بیتلرله جواب ویروب بیوردیلر
(مثنوی) جز بنادر در تن زن رستمی * کشته باشد خفیه همچون مریمی * انچنانکه در تن مردان زنان * خفیه اند
وماده از ضعف جنان * زن تننده بر رستم بر مریم کبی خفیه اولمش نادردن غیری دکل نادردر انچلین که مردلر تننده
زنلر خفیه دررلر وضعف جناندن ماده دررلر یعنی نسا صورتنده رستم کبی رجال مرتبه سنه بالغ اولمش وکمال بولمش
ومریم حضرتلری کبی زن تننده خفیه وپنهان اولمش خاتونلق نادردر النادر کالمعدوم مفهومنجه نادر
ایسه معدوم حکمنده در کذلک بونک کبی مردلر صورتنده نجه زنلر خفیه وپنهان دررلر وعورتلر کبی قلبلری ضعیف
وقورقاق اولدقلری جهتدن ماده حکمنده اولمشلردر پس نسادن کماله ایرمش آز رجالدن کماله ایرمش چوقدر نته کم
بوحدیث شریف بومضمونه دلالت ایلر قال صلی الله تعالی علیه وسلم (کمل من الرجال کثیر ولم یکمل من النساء
الا آسیة امرأة فرعون ومریم بنت عمران وان فضل عائشة علی النساء کفضل الثرید علی سائر الطعام) رواه احمد ومسلم
والبخاری والترمذی وابن ماجة عن ابی موسی رضی الله عنهم * مثنوی) ان جهان صورت شود ان مادکی * هر که
در مردی ندید آمادکی) اول جهانده اول ماده لک صورت اولور هرشول کمسه مردلکده اماده لک کورمدی ماده
دیشی اماده مهیا معناسنه در یعنی هرشول کمسه که بو مردلک بدننده عالم آخرته مهیا اولمق کورمیه ورونق قیامت
ایچون مستعد ومتأهب اولمیه اول کمسه صورتا مرد ایسه ده باطنا ماده حکمنده در اول جهانده (یوم تبلی السرائر)
خواسنجه انک معنوی اولان مخنثلکی صورت باغلر وحال درونی هرنه ایسه ظهور ایلر واکا کوره جزاسن بولور
مثنوی) روز عدل وعدل داد درخورست * کفش آن پا کلاه آن سرست) روز عدلدر وعدل درخوری ویرمکدر مثلا
کفش پایک لایق وکلاه باشک لایقیدر یعنی اول یوم نحر وبحر قهر که مراد اندن جهان آخرت ویوم قیامتدر اول کون
یوم عدالتدر وعدالت هر شیئه لایق ومستحق اولدیغی شانی ویرمکدر مثلا پایه لایق اولان کفش وباشه لایق اولان
تاجدر پس عدالت هر حقی مستحقنه ویرمک اولیجق پایه کفشی ویرمک وباشه تاجی ایرکورمک عدالت اولور پس یوم
دینده هرکس نه مرتبه یه لایق ایسه انی بولور واول عادل پادشاه هرکس نه لایق ایسه اول کمسه یی اکا ایرکورر
مثنوی) تا بمطلب در رسد هر طالبی * تا بغرب خود رود هر غاربی * نیست هر مطلوب از طالب دریغ * جفت تابش

شمس وجفت آب میغ) تاکم هربر طالب مطلبنه ایریشه تاکم هربر غارب کندی غربنه کیده هر مطلوب طالبندن دریغ
دکلدر مثلا شمس جفت تابش وآب جفت میغدر یعنی عادل اولان حق تبارک وتعالی حضرتلری هرشی نه مستعد
ومستحق ایسه انی اکا ویرر وهرکس نه نک طالبی ایسه انی اکا ایرکورر تاکم هربر طالب لایق کند ومطلبنه ایریشور
وهر غارب اولان لایق کندو مغربنه کیدر روانده غروب ایدر هر برمطلوب کندینک طالبندن دریغ دکلدر نته کم بوعالم
صورتده تابش قرص آفتابه هر وجهله طالب واکا طالب اولمغه مستعددر پس ایراقده ویقیننده هرنه ایسه شمس تابشنه
وتابش دخی شمسه جفت ومقارندر بری برلرندن مفارقتلری اولمز وکذلک آب دخی معنیده سحابک طالبیدر پس انلر
دخی بری برلرینه جفت ومقارندر کورکه حق تعالی انی افتابه وتابشی سحابه ویرمدی بلکه انی سحابه وتابشی افتابه
ویردی وهر شیئه کندی لایقنی ایرکوردی کذلک هر طالبه مطلوبنی ایرکوریجیدر (م ی) هست دنیا قهرخانهٔ کردکار
قهر بین چون قهر کردی اختیار * استخوان وموی مقهوران نکر * تیغ قهر افکنده اندر بحر وبر * دنیا قهرخانهٔ
کردکاردر چونکم قهر اختیار ایلدک قهر کور مقهورلرک استخوانی وموینه نظر ایله تیغ قهر انلری بر وبحره براقدی یعنی
بودنیا دار محنت وسرای قهر آفتدر چونکم کردکار حضرتلرینک قهرخانه سنی اختیار ایلدک پس عاقبت قهر وهلاک
اولمغی کوروا کرشمدی سن مقهور اولمدک ایسه بوقهرخانه اولان دنیایی اختیار ایلیوب عاقبت مقهور اولان طائفه نک
کمیکلرینی وقیللرینی دیدهٔ عبرتله کورکه حق تعالی حضرتلری * فسیروا فی الارض فانظروا کیف کان عاقبة المکذبین
بیوردی لازم کلدیکه یریوزنده سیر ایلیه سن ومفسد ومکذب اولان طائفه نک عاقبتلری نجه اولدیغنه نظر قیله سن که
حق تبارک وتعالی حضرتلرینک تیغ قهری انلرک بعضسنی بحره براغوب هلاک ایتدی مثلا نوح قومی کبی وبعضسنی
دخی برده هلاک ایدوب ساکن اولدقلری یردن بحره چقاردی مثلا لوط قومی کبی که اول بحر هنوز دخی قدس شریفه
قریب بریرده موجود وظاهردر وبعضسنی دخی برده هلاک ایلدی عاد وثمود قومی کبی بونلرک اثرلری وعلامتلری
هنوز دخی روی زمینده باقیدر وبو مقهورلرک اول اثرلری وعلامتلری موی واستخوانی کبیدر عاقل اولان بونلرک
اثرلرندن وعلامتلرندن عبرت پذیر اولمق مقرردر (مثنوی) پروبال مرغ بین بر کرددام * شرح قهر حق کننده بی کلام
دامک اطرافی اوزره مرغک پرنی وبالنی کور حق تعالینک قهرینک شرحنی ایدیجیدر بی کلام یعنی بودنیا فی المثل قوشلر
طوزاغی کبیدر وبونک دانه سنه فریفته اولان اهل دنیا دامه طوتلان وبعده باشی کسیلوب پروبالی دام اطرافنده قلان
قوشلر کبیدر پس بردامی کورسک وانک قتنده برنجه قوشک باشلری کسیلوب ایاقلرندن بقیه واثر قالدیغنی مشاهده
قیلسک اول قنادلر وایاقلر بی حرف وصوت لسان حالله صیادک مکر وقهرینک شرحنی ایلر کذلک بودنیا هم بویله در اکر
عاقل ایسک بصر بصیرتله بودنیا دامنک جوانب واطرافنه نظر ایله کور بودام دنیانک اطرافنده نه قدر قوشلرک باشلری
کسلمش وپایلری دوکلوب قالمشدر بودنیا قوشلرینک پروبالی منصب ومال وپایلری خیل وبغالدر بونلر روی زمینده
خیل وبغال واسطه سیله یوررلر ومنصب ومال واسطه سیله اوج هوا وهوسده پرواز قیلورلر پس منصب ومال بونلره
پروبال کبی وخیل وبغال پای خوش رفتار کبی اولور چونکم بونلر دام دنیایه کرفتار اولدیلر تیغ قهر الهی بونلرک باشنی
کسوب مقهور ومقتول ایلدکدنصکره بونلرک منصب ومالی وخیل وبغالی بودام دنیانک اطرافنده دوکیلوب قالدی
پس سن بومنصب وماله وخیل وبغاله نظر ایله بونلرک هربری بی حرف وبی کلام لسان حالله حق تعالینک مکر وقهرینک
شرحنی ایلروسکا بویله سویلرکه ای مرد عاقل بن برنجه بیهوش قوشک پروبالی مثابه سنده ایدم بنمله اوج هوا وهوسده
خیلی زمان اوچدی ونجه مدت یوب ایچدی وخوش کچدی عاقبت بودام دنیایه کرفتار اولوب تیغ قهر ایله مقتول
اولوب بودار غروردن دار سروره خائب وخاسر اولدیغی حالده انتقال ایدوب کوچدی دیو سویلرو دخی الدنیا دار من لا دار
له ومال من لا مال له ویجمعها من لا عقل له مفهومنی تعبیر ایلر * مثنوی * مرد او برجای خرپشته نشاند * وانکه کهنه
کشت هم پشته نماند * اول اولدی برنه خرپشته دیکدی واول کمسه که کهنه اولدی هم پشته قالمدی یعنی اول دنیا
دامنه کرفتار اولان وبونک مال ومنصبیله تفاخر قیلان مغرور اولدی وانک برنه حق تعالی طپراق ییغنی نصب قیلدیکه
اولدکدنصکره انک قبرینک اوزرینه خرپشته قورلر وخاکدن بر ییغن اول مرد مرده نک علامتی اولمش ویرینه
طورمشدر واولکه مدفون اولدقدنصکره مرور ایامله کهنه اوله انک پشته سی ویغنی دخی قالمز بلکه خاکه برابر اولوب
انک کندی وقبری زمیندن فرق اولمز * مثنوی * هرکسی را جفت کرده عدل حق * پیل را با پیل وبق را جنس بق
هر برکسه یی عدل حق کندو جنسنه جفت ایلدی پیلی پیله وبقی جنس بقه یعنی بعوضه یه دیرلر یعنی عدل الهی
هر برکسه یی کندی جنسنه جفت ومقارن قیلدی نته کم فیلی فیله وپشه یی جنس پشه یه جفت ومقارن قیلدی
وهرکس دخی کندی جنسنه نائل وطالب اولدی جنسیت البته علت انضمام کلدی نته کم دینلدی * بیت *

کندهرجنس باهم جنس پرواز* کبوتر باکبوتر باز باباز (مثنوی) مونس احمد بمجلس چاریار* مونس بوجهل عتبه
ذوالخمار* احمد حضرتلرینك مجلسنده مونسی چهاریار کزیندر رضوان الله علیهم اجمعین که اول چهاریار کزین
نورانیلر وروحانیلر وربانیلر اولدقلری جهتدن حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلمه انیس وجلیس اولدیلر واول
حضرت ایله اتحاد والفت قیلدیلر اما مونس ابوجهل عتبه وشیبه وذوالخمار اولدیلر که بونلر ظلمانیلر وشیطانیلر اولدقلری
جهتدن ابوجهلی کندیلره جنس بولدیلر انکیچون انکا انیس اولوب انکله اتحاد والفت قیلدیلر (مثنوی) کعبهٔ جبریل
جانها سدره* قبلهٔ عبدالبطون شد سفره* جانلر جبریلنك کعبه سی سدره اولدی هر عبدالبطونك قبله سی سفره
اولدی بطون بطنك جمعیدر اکول وشروب اولان کمسه نك هر بر بغرسغی بر بطن کبی اولدیغیچون جمله ایراد ایدوب عبد
البطون دینمشدر یعنی هر شیئك کندی شانینه لایق بر مطلب اعلی وبر مقصد اقصاسی واردر که اول مطلب اعلی انك روح
وعقلنه کعبه وقبله کبی اولمشدر واول کمسه شب وروز قبله یه توجه ایلر کبی اول جانبنه توجه قیلمشدر پس بو اعتبار ایله
هر کسك کندی شانینه لایق بر قبله سی اولور جبریل علیه السلام سیرت وملك خصلت اولان جانلرك کعبه وقبله سی
سبع سموات اوزره اولان سدرة المنتهی یعنی مرتبهٔ اعلی اولدی وبطنلر قولی اولان وفرج وکاویه خدمت قیلان کمسه نك
قبله سی بر سفره اولدی که اول کمسه شب وروز همان سفره جانبنه بیوب ایچمکدن اوتری توجه قیلدی پس هر کسك
شانینه لایق برکونه قبله سی اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) قبلهٔ عارف بود نور وصال* قبلهٔ عقل
مفلسف شد خیال* عارفك قبله سی وصال اولور عقل مفلسفك قبله سی خیال اولدی یعنی عارف بالله اولان اصحاب
شهودك همیشه توجهلری حق تعالی حضرتلرینك وصالنك نورینه اولدی وانلره نور وصال الهی مطلب ومقصد کلدی
اما فلسفه صاحبنك عقلنك قبله سی خیالات عقلیه وتصورات ذهنیه اولدی واهل فلسفه نك هر بریسنك عقلی مرتبهٔ
اوهام وخیالاتدن ایلروکیه میوب هر بری عقل وخیال مرتبه سنده قالدی اکرچه واجب الوجوددن وانك
صفاتندن وافعالندن دخی بونلرك هر بریسی عقللری یتدیکی قدر بحث ایلدیلر وذات وصفات الهیه یه متعلق چوق
سوزلر سویلدیلر اما جمله سنك سوزی دائرهٔ عقل جزویده داخلدر وحقیقتده عارف اولمدقلرندن اوهام وخیالات کبی
باطل وبلا طائلدر (مثنوی) قبلهٔ زاهد بود یزدان بر* قبلهٔ مطمع بود همیان زر* زاهدك قبله سی بر ومحسن اولان
یزداندر اما مطمعك قبله سی همیان زردر بر بانك فتحه سیله محسن معناسنه درکه حق تعالینك اسماء حسناسندندر
مطمع میم اولك ضمی ومیم ثانینك کسریله افعال بابندن اسم فاعل صیغه سی اوزره ذوطمع معناسنه مطمع میمك
فتحه سیله اوقنوب محل طمع اولان کمسه نك قبله سی همیان زردر دیمك دخی جائزدر ومصدر میمی اولوب مضاف مقدر
اولوب اهل طمع اولان کمسه نك قبله سی التون کیسه سیدر دینسه دخی وجهدر پس تقدیر کلام بویله دیمکدر که تارك دنیا
اولان وعقبایی اختیار قیلان زاهدك قبله سی بار ومنعم اولان یزدان حضرتلریدر که همیشه انك عقل وروحنك
توجهی منعم حقیقی اولان یزدان حضرتلرینه در اما صاحب طمع اولان حریصك قبله سی التون کیسه سیدر وانك عقل
وروحنك توجهی اکا درظن فاسدی بودر که (یحسب ان ماله اخلده) آیتنك حسبنجه مال کندوبی دنیاده مخلد ایلیه
ونیجه بلا ومضایقه کلدکده مال اکا دستکیر اوله وغموم وهمومدن وآفات ومحندن آزاده قیله بوکونه ظن فاسد
اکا غالب اولدیغندن اوتری جمع امواله سعی ایلروانی در کیسه ایدوب عقل وروحنه قبله کاه ایدینور وعبد درهم ودینار
اولور* لعن عبد الدرهم لعن عبد الدینار* حدیثنك مفهوم ومنه مظهر اولوب ملعون ومطرود اولمغه لایق کاور (مثنوی)
قبلهٔ معنی وران صبر ودرنك* قبلهٔ صورت پرستان نقش سنك* معنی ورلرك قبله سی صبر ودرنكدر صورت پرستلرك
قبله سی نقش سنكدر یعنی اصحاب معنینك وارباب تقوانك قبله کاهی علی طاعة الله صبر ایلمك وعن معصیة الله
پرهیز قیلمق وکار دنیویده توقف وتأخیر ایلمکدر اما صورته طپان کمسه لرك قبله کاهی حجردن یاپلمش صورتلر وبتلر
نقشیدر که معبددن خبرلری اولمدیغیچون اول نقشلری کندیلره معبود اتخاذ ایدنوب اکا توجه ایدرلر (مثنوی) قبلهٔ
باطن نشینان ذوالمنن* قبلهٔ ظاهر پرستان روی زن* باطن نشینلرك قبله سی منتلر صاحبیدر ظاهر پرستلرك قبله سی
زنلرك یوزیدر یعنی ساکن باطن اولان وصورت عالمندن کذر قیلان عابدلرك قبله سی منتلر ونعمتلر صاحبی اولان منعم
حقیقیدر واما ظاهره طپانلر وصور ملیحه یه مائل اولنلرك قبله کاهی مرأ جمیله نك یوزیدر که انك توجهی همیشه اول
جانبه در وبوکونه کمسه یه عبد فرج دینور لعن عبد بطنه بیورلدیغی کبی لعن عبد فرجه دخی بیوریلوب بوکونه کمسه یه
دخی لعنت اولنمشدر (مثنوی) همچنین بر می شمر تازه وکهن) ور ملولی رو تو کار خویش کن) بو تجلین تازه وکهن هرنه
ایسه عد ایله واکر ملول ایسك یوری سن کندی کارك ایله تازه دن مراد هر کسك کندی زماننده اولان کهنه دن مراد
بکمش زمانده اولان وکذر قیلان کمسه لر اولور یعنی هر کس اکر بکمش زمانده واکر بو زمانده بر کاری وبر مرادی لابد

کندوسنه قبله ومقصود ایدینوب اول جانبه عزیمت قیلمش ومتوجه اولمشدر واول جانبدن حظ المش ولذت وغدا
بولمشدر نته کم بز بر قاچ نوعی سکا عد وشمار ایلدك همچنین سن دخی اکر کندی زمانکده تازه اولان واکر کهنه اولوب کذر
قیلان کمسه لردر بونلر کبی عد وشمار ایله که هر کس اکر شمدیکی حالده واکر بکمش زمانده بر جانبه متوجه اولمش واول
جانبدن حظ وغدا بولمشدر واکر بونلری عد وشمار ایلمکدن ملول ایسك وبونلری عد ایلمك وهر کسك اکر شمدیکی حالده
واکر بکمش زمانده اولان قبله کاهنی بیلمك بکا نه لایقدر ولازمدر دیرسك سکا لازم اولان کار هرنه ایسه پس سن
آنی اختیار ایله ومستعد اولدیغك جانب هرنه ایسه انی قبله ایدینوب اکا متوجه اول واندن حظ ال ولذت بول (مثنوی
رزق مادر کاس زرین شد عقار* وان سکانرا آب تتماج از تغار) بزم رزقمز زرین کاسه ده عقار اولدی واول سکلره
تغاردن آب تتماج اولدی عقار ضم عینله شرابه دیرلر کاسهٔ زریندن مراد عشق ومحبتله صفرت روی وخالص خوی اولان
جسددر وعقاردن مراد شراب محبت وبادهٔ علم ومعرفت اولور سکلردن مرادسك سیرت اولان اهل دنیا واصحاب نفس
وهوا اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که هر کسك کندویه مناسب برکونه قبله سی اولدیغی کبی برکونه رزق وغداسی
دخی اولور بزم رزقمز کاسهٔ زرین کبی اولان بدن ایچره عقار محبت وشراب علم ومعرفت اولدی وبزم روحمزه قوت وغدا
شراب الهیدن کلدی اما سك سیرت اولان اهل دنیا وکلاب طبیعت اولان اصحاب نفس وهوا ایچون رزق وغدا تغار
مثابه سنده اولان کاسه لردن تتماج صوبی اولدی وبونك کبی نفسانی وجسمانی اولان غدالر کلدی (مثنوی) لایق انکه بدو
خود داده ایم* در خور آن رزق بفرستاده ایم* خوی انرا عاشق نان کرده ایم) خوی این را مست جانان کرده ایم* انك
لایقیکه انکله خوایتمشز اول رزقك لایقی کوندرلمشز انك خوینی عاشق نان ایلمشز وبونك خوینی مست جانان ایلمشز یعنی
بزم رزقمز کاسه زرینده عقار روحانی وشراب ربانی اولدی انك لایق ومناسبی اول رزاق مطلق وخلاق عالم اولان حضرت
حقله خوی قیلمشز وانیس اولمشز پس اول خویه وهنره لایق رزق کوندرلمش وشانمزه مناسب ومشربمزه موافق
مرزوق اولمشزدر اول سك سیرت اولان وتغار کبی اولان کاسه لردن حظ ونصیب النی کمسه لرك خوینی ونامنی عاشق نان
ایلمشز وبو کاسهٔ زریندن عقار الهی نوش ایلین وکندی هوای نفسنی فراموش قیلان کمسه لرك خوینی ویقینینی مست
جانان ایلمشز (مثنوی) چون بخوی خود خوشی وخرمی* پس چه از در خورد خود می رمی* ماد کی خوش آیدت
چادر بکیر* رستمی خوش آیدت خنجر بکیر* چونکم کندی خوینکله خوش وخرمسن پس در خور خوینکدن نیچون
اورکرسن ماده لك خوش کاورسه چادر طوت رستملك خوش کاورسه خنجر طوت یعنی هر کسك کندی خوینه
وخصلتنه لایق بر حال بر لباس وهیئت وشکل وصورت وحالت وآلت ویرلمش وخلق اولمشدر اکر کندینك خوی
وخصلتنه مناسب اولان لباس وهیئتی قویوب غیریلرك لباس وهیئتنی اورتونسه لابد عند الانبیا والاولیا مذموم
اولمق مقرردر پس ای مرد عاقل سن دخی چونکم کندی خوینکله خوش وخرم اوله سن وکندی اخلاق واوصافکله
الفت وانسیت قیله سن پس کندی خوینکه وخصلتکه لایق ومناسب اولان لباس وصورتدن وهیئت وآلتدن نیچون
اورکرسن وندن اوتری اجتناب ایلرسن اکر سکا دیشیلك وزن سیرت اولمق خوش کلدی ایسه چادر طوت وانلرك لباسی
وهیئتی هرنه ایسه انی اختیار ایت که زنه مناسب اولان چادر بورنمك وغزا ومجاهده دن کیرو قالوب خانه ده اوتورمقدر یوق
اکر رستم ایسك خنجر وشمشیر طوت که رستم سیرت وحمزه طبیعت اولان ارلره مناسب ولایق اولدر که لباس
تقوایی کیه وغزای اکبره سعی ایلیه وجهاد اکبرك نیجه خنجر لر وشمشیرلری بیه زنهار بر نهار اکر رستم ایسك زنلره تشبه
قیلمه وانلرك لباسنده اولمه ومخنث ایسك هم ارلرك لباسنی کیمه وارلك دعواسنی ایلمه که حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه
وسلم بیورمشلردر لعن الله المخنثین من الرجال والمترجلات من النساء رواه احمد والترمذی وابو داود عن ابن عباس رضی
الله عنهما کذا فی الجامع الصغیر وصبی سیرت ایسك تشیخ وشیخ ایسك هم تصابی ایلمه که بو ایکیسی دخی مذموم وباردر
کما قیل (بیت) شیئان عجیبان هما ابرد من یخ* شیخ یتصابا وصبی یتشیخ* نفحات الانسده مولانا جامی رحمة الله علیه
روزبهان بقلی حضرتلرینك منقبه سنده بویله نقل ایلمشلردر که روزبهان بقلی حضرتلری مشایخانه لباس وصوفیانه
هیئتله کعبهٔ مکرمه نك زیارتنه کلدی اسواق ایچره کزرکن حکمت اللهك کوزی بر جمیله جاریه یه راست کلدی
فی الحال اول جاریه نك هواسنه مبتلا اولدی وانك ذکر وفکری انك قلبنه طولدی پس کعبهٔ مکرمه ده اقامت قیلمش
عزیزلردن بر کمسه وار ایدی شیخ بقلی حضرتلری انك مجلسنه کلدی واکا دیدیکه ای مرشد اهل طریقت وای مقتدای
اهل شریعت بنم بو کسوه ولباسم سنك حضورکده امانت اولسون که بو کسوهٔ رجال ولباس اصحاب کمالدر و بنده شمدی
بر خوی وحال ظهوره کلدی که بو کسوه وبو لباسه مناسب ولایق دکلدر بلکه اهل هوا اولان اصحاب شهوته مناسبدر
پس بکا شمدیکی حالده انلرك خرقه وکسوه سی کیمك انسب واولادر تا اهل نفاق واهل ریا زمره سنه داخل اولمیم ولباس

صلحاده اهل هوا خلقیله تخلق قیلیم دیوب لباس وکسوه‌سنی اول عزیزلک اوکنده قویوب کتدی واول هوا به مناسب
اولان لباس وکسوه‌یی کیدی وبرقاج کون حضرت حقه تضرع ونیاز ایتدی جناب حق اول هوا وهوسی شیخک قلبندن
بالکلیه اخراج ایدوب اولکی مرتبه‌سنی وصفاسنی بولدقده اول عزیزلک اوکنه کلوب شمدی بو کسوهٔ رجال ولباس
اهل کماله بنم مستحق اولدم اما تمنی بکا سپارش ایله دیدکده اول عزیز روزبهان بقلی حضرتلرینک خرقه وکسوه‌سنی نیجه
حمد وثنا ایله اکا تسلیم قیلدی وپسند ایدوب خیردعالر ایلدی پس اهل انصاف اولان کندی خوبنی بوقلیوب اکا کوره
لباس کیمک اولیدر (مثنوی) این سخن پایان ندارد وان فقیر* کشته است از زخم درویشی عقیر* بو سوزیایان طوتمز
یعنی بونک کبی معارف واسرار سویلمک نهایت قبول ایتمز بونک اوته‌سی قتی چوقدر بوراده بوقدرله اکتفا اولنسون واول
فقیرکه بزآنک قصه‌سنی بوبیانک اولنده برمقدار ذکر ایلدک وحق تعالی حضرتلرینه بی کسب وبی تعب رزق استمکه
دعا ایلدی دیو حکایه ایلدک اول فقیر درویشلک زخمندن عقیر اولدی یعنی سکرلری کسیلوب وکوجی وقوتی اوزیلوب
عاجز ومضطر قالدی* قصهٔ آن گنج نامه که در پهلوی قبه روی بقبله کن وتیر در کمان نه وبینداز آنجا که افتد گنجست
بو سرخ شریف وسر سخن لطیف اول گنجنامه‌نک قصه‌سیدر که اول دعا ایلین فقیر واقعه‌سنده بویله دیو اشارت ایلدیلر که
مقبره‌لر ایچنده فلان قبه‌نک پهلوسنده یوزیکی قبله‌یه ایله وتیری کمانه قو وآت اوق اول یره که دوشر گنجدر (مثنوی)
دید در خواب اوشبی وخواب کو* واقعهٔ بی خواب صوفی راست خو* اول فقیر بر کیجه خوابده کوردی وخواب قنی
خوابسز واقعه صوفی ایچون خویدر یعنی اول فقیر بر کیجه اول گنجنامه‌یی رؤیاده کوردی وانک اویخوسی قنی که اول
عوام ناس کبی خوابه واروب اویقو ایچره اول رؤیایی کورمشدی بلکه خوابسز عالم مثال اکا منکشف اولوب بین النوم
والیقظه بو رؤیایی کوردیکه خوابسز واقعه کورمک صوفی اولنلره خوی اولمش وعادت کلمشدر مشایخ صوفیه‌نک
کوردکاری رؤیا اکثر بین النوم والیقظه عالم مثال ظهوره کلوروا بودرجه‌سنه اولوب اول حالتده حق تعالی حضرتلری
طرفندن اشارت اولنور نته کم بو فقیره دخی بویله اشارت قیلندی (مثنوی) هاتفی گفتش که ای دیده تعب) رقعهٔ در مشق
وراقان طلب* خفیه زان وراق کت همسایه است) سوی کاغذ پارهاش آور تو دست) رقعهٔ شکلش چنین رنکش چنین
پس بخوان از آن بخلوت ای حزین* بر هاتف اول فقیر دعا کویه دیدیکه ای تعب کورمش یعنی عالم غیبدن اکا بر آواز
کلوب بویله دیدیکه ای رزق بی زحمت خصوصنده چوق تعب وزحمت کورمش فقیر وراقلرک مشق ایچره بر رقعه طلب
ایله اول وراقدن کیزلو اول سکا همسایه‌در انک کاغذ پاره‌لری جانبنه سن ال کتور بر رقعه که انک شکلی بویله‌در ورنکی
بویله‌در چونکم اول رقعه‌یی انک ورقلری ایچره بوله‌سن والکه الوب اویکه کله‌سن پس ای حزین انی خلوتده اوقی
وراق کتابه‌ده دیرلر اما اصل صحافه دیرلر بونده وراقدن مراد صحاف اولور یعنی اول فقیره هاتف عالم غیبدن بوکونه آواز
ویروب دیدیکه ای فقیر سنک همسایه‌ک اولان صحافک ورقلری وکتابلری ایچره بر رقعه پاره‌سی واردر که انک شکل ورنکی
شوکونه‌دروار اول رقعه‌یی انک اوراقی ایچندن ال پس کلوب بر خلوت ایچره اول ای غملو انی اوقومغه مشغول اول
مثنوی) چون بدزدی آن ز وراق ای پسر* پس برون رو زانبهی وشور وشر* تو بخوان آنرا بخود در خلوتی* هین مجو
در خواندن آن شرکتی* ور شود آن فاش هم غمکین مشو* که نیابد غیر تو زان نیم جو* ور کشد آن دیر هین زنهار تو
ورد خود کن دم بدم لا تقنطوا* چونکم اول رقعه‌یی وراقدن ای پسر اوغورلیوب یعنی اخذ ایلیه‌سن بدزدی بونده
اخذ کنی معناسنه استعاره اولنمشدر یعنی ای اوغل چونکم صحافدن اول گنجنامه‌یی اخذ ایلیه‌سن پس ابنهلکدن
وشور وشردن طشره کیت یعنی شرط اولدر که چونکم اول گنجنامه‌یی اندن اله‌سن جماعتدن وشور وشر منبعی اولان
کثرتدن طشره کیدوب اختلاط ناسی ترک ایدوب عزلت وخلوت اختیار ایله اندنصکره سن اول گنجنامه‌یی بر خلوتده
کندکله اوقو زنهار انی اوقومقلقده غیر ایله شرکت استمه که نامحرم وبیکانه اولنلرک مضرت وفسادی چوق اولور وسکا
محرم وهمدم اولمین کسه‌یی اکرکندی خلوتکه قوسک ومشغول اولدیغک علمه انی شریک ایلسک بهرحال بر وجهله سکا
مانع اولور ویا خود سنک سر ورازکی افشا قیلور ویا کر اول فاش اولورسه‌ده هم غمکین اولمه که سندن غیریسی اول
گنجنامه‌دن نیم جو قدر بهره بولمز واندن مقصود ومرام نه ایدوکنه واقف اولمزویا کر انک حصولی کیج چکرسه یعنی
اول گنجنامه‌نک ایچنده مسطور اولان معانینک مفهومی کیج حاصل اولورسه وسنی ایراق چکرسه اکا اول زنهار سن
انک کیج حاصل اولدیغندن مأیوس ومقنوط اولمه بلکه دمبدم (لا تقنطوا من رحمة الله) آیت کریمه‌سن کندیکه ورد ایله
بو آیت کریمه‌نک تفسیری جلد اولده سبب حرمان اشقیا سرخنده مرور ایلدی وراقدن مراد کتاب وصحاف ایدوکنی بیلدک
کاه‌لم گنجدن وگنجنامه‌دن مراد هم نه ایدوکنی بیل وبر خوش معلوم قیل گنجدن مراد گنج وحدت وخزینهٔ حقیقتدر
وگنجنامه اولان رقعه‌دن مراد شول کتابلردر که انده گنج وحدته متعلق عملر یازلمش واسرار حقیقته مخصوص اولان

معنالر تحریر اولنمش اوله وطالب ارزاق معانی اولان درویش ایکی قسمدر بری بودر که بر مرشد کامله ملاقی اولور اول
مرشد کامل انی گنج حقیقته ارشاد وهدایت قیلور وآنی ارزاق روحانیه ایله غنی القلب ایلر بو کونه‌یه گنجنامه لازم اولمز
انک مرشد کاملی اکا گنجنامه لک ایلر وبر درویش دخی واردر که ارزاق معانی‌یه هر وجهله محتاجدر واستر که کنز حقیقته
واصل اوله وغنای حقیقی وابدی بوله ولیکن اول کنز حقیقته موصل بر هادی ورهبر بوله‌مز پس همیشه قاضی الحاجات
جانبنه مناجات ایدوب دعا ایلر که الهی بو فقیر بنده‌کی بو احتیاج وکدالکدن قورتروب بکا بی زحمت وبی تعب اولان
ارزاق روحانیه‌یی میسر ایله زیرا کر آنک استعدادی مرشد کامله واصل اولمق دکل ایسه واول مرشدک ارشادیله
مرادنی بولمق مقدر اولمدیسه لابد حق تعالی حضرتلری اجیب دعوة الداع اذا دعان بیوردیغی آیت کریمه‌نک مفهومی
اوزره دعا ایلین بنده‌لرک دعاسنی قبول ایلر پس بو کونه فقیرلری شول گنج حقیقتک عملری یازلمش واسرار وحدتک
معانی وکلماتی تحریر اولنمش نامه‌لره هدایت قیلور که انلر انی اوقومغله واوقودقلری اوزره عمل قیلمغله وانلره توفیق الهی
بو یوزدن اولمغله اول کتابلرک ایچنده مسطور اولان کنز وحدتی عاقبت بولورلر واندن مستفید اولورلر نته کم بو سرخ
شریفده ذکر ایلدکاری فقیر بو قیلمدن اولوب نیجه زمان دعا ایلدکدنصکره اکا عالم غیبدن اشارت اولندیکه وارسنک
همسایه‌ک اولان فلان صحافک اوراقی مابیننده شو هیئتله موصوف بر گنجنامه واردر انی الوب ناسدن خلوت وعزلت
اختیار ایله واربرتنها یرده اوتوروب انی اوقومغه مشغول اول واول کتاب شریفک ونامهٔ لطیفک ایچنده هرنه مسطور
اولدیسه انکله عمل ایله تا کم مرادو مقصودک اولان خزینه‌یه واصل اوله‌سن وغنا ودولت بوله‌سن واکر مرادک فی الحال
حاصل اولمیوب نیجه مدت مدیده وعهود بعیده چکرسه وسنی چوق زمانه سوررسه هم غمیده ومأیوس اولمه که حق
تعالی (لا تقنطوا من رحمة الله) بیورمشدر ودخی (لا تیأسوا من روح الله انه لا ییأس من روح الله الا القوم الکافرون)
دیمشدر پس حق تعالینک روح ورحمتندن مقنوط ومأیوس اولمق طالبه لایق ومناسب دکلدر بلکه الامور مرهونة
باوقاتها دیوب مطلوب اولان امرلک وقتی کلنجه‌یه دک سعی وهمت ایلمک لازمدر (مثنوی) این بکفت ودست خود آن
مژده ور* بر دل او زد که رو زحمت ببر* بونی دیدی وکندی النی اول مژده ور اول فقیرک کوکسنه اوردی بویله دیو که
یوری سن زحمتی ایلت یعنی عالم غیبدن طالب رزق اولان فقیره آواز ویرن بشیر بوذکر اولنان سوزلری دیدی وانک قلبنه
وسینه‌سنه ال اوردی واکا بشارت ویرن بویله دیدیکه یوری شمدنصکره کندکدن زحمت ومشقتی کیدرکتسون
وسکا مژده اولسونکه مرادک حاصل اولدی دیدی انک قلبنه ال اوردی دیمک اکا زیاده بشارت ویردی دیمکدن کنایه اولور
(مثنوی) چون بخویش آمد زغیبت آن جوان* می نکنجید از فرح اندر جهان* زهرهٔ او مید ریدی از قلق* کر نبودی
رفق وحفظ ولطف حق* چونکم اول جوان غیبتدن کندی‌یه کلدی یعنی کندی‌یه بر حالت مستولی اولمغله کندیدن
غائب اولمش ایدی وکندیدن غائب اولدیغی مرتبه‌ده حضرت حق طرفندن اکا بوقدر اشارت اولدی چونکم غیبت
عالمندن کندیسنه کلدی ومحو مرتبه‌سندن قورتلوب صحو مرتبه‌سنه واصل اولدی کمال فرحندن جهانه صغمدی
بر مرتبه شاد وفرحناک اولدیکه انک درونی قلق واضطرابه دوشدی انک زهره‌سی قلقدن پرتلوردی اکر حق تعالینک
لطفی وحفظی ورفقی اولمیدی یعنی اول فقیر زیاده سرور وشادیلکندن اضطراب وقلقه دوشدی شو اقدر که انک
زهره‌سی چاک اولمق مرتبه‌سنه واردی اما حق تعالی حضرتلری اکا لطف ورفق ایلدی وانی چاک وهلاک اولمقدن حفظ
ایدوب صاقلدی (مثنوی) یک فرح آن کز پس شش صد حجاب* کوش او بشنید از حضرت جواب* از حجب چون حس
سمعش در کذشت* شد سزاوار وز کردون برکذشت) بر فرح اول که التی یوز حجابک پسندن انک قولغی حضرت حقدن
جواب اشتدی حجابلردن چونکم انک سمعنک حسی کچدی سزاوار اولدی وکردوندن کچدی یعنی اول دعاسی مستجاب
اولان فقیر برقاچ وجه اوزره شاد وفرحناک اولدی جمله فرحلرندن بری اولکه نورانی وظلمانی اولان التی یوز حجابک
وراسندن انک کوش هوشی حضرت حق تعالیدن جواب اشتدی حق تعالی طرفندن جواب اولمق وقلبه الهام کلمک
بنده‌نک دعاسنه وسؤالنه جواب کلمکدر چونکم اول فقیرک سمعنک ادراکی حجب نورانی وظلمانیدن ایلرو کچدی حقک
خطابنی اشتمکه لایق وسزاوار اولدی وکردوندن ایلرو کچدیکه کردون دخی حجابلردن بر حجابدر (مثنوی) که بود کان
حس چشمش ز اعتبار* زان حجاب غیب هم یابد کذار* چون کذاره شد حواسش از حجاب) کوش او بشنید از حضرت
خطاب* که اولور که انک چشمنک حسی اعتباردن اول حجاب غیبدن هم کچمک بوله چونکم انک حواسی حجابدن
کذاره اولدی پس انک کوشی حضرت حقدن بی حجاب خطاب ایشتدی بعض نسخه‌ده بو مصرع
پس بیابی کردش دید وخطاب* واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی اکا دید وخطاب بیابی اولور دیمک اولور یعنی انک
ادراک سمعی حجابلردن کچدی وخطاب حقی کوش ایتدی تا اوله که انک کوزینک ادراکی دخی اعتبار جهتندن اول

حجاب غیبدن هم کچمك بوله واقای حق مشاهده قیله بو خصوصده سمع بصردن مقدم کشاده اولور و سمعك خطاب
باری یی استماع ایلمسی بصرك رؤیت و مشاهده یه مستعد اولمسنه سبب و علت اولور قرآنده سمع بصر اوزرینه
هر موضعده تقدیم اولندیغی هم بو نکته یی اشعار قیلور انکچون بو بیتده لفظ که بیت اوله بو اعتبار ایله علت واقع اولور
چونکیم اول فقیر دعا کوینك حسلری حجاب نورانی و ظلمانیدن کچمش اولدی حضرت حقدن انك کوش هوشی خطاب
اشتدی و اول خطابك مفهومنی دل و جان ایله قبول ایتدی و امر اولندیغی جانبه روان اولوب کتدی (مثنوی) جانب دکان
وراق آمد او* دست می برد او بمشقش سو بسو* پیش چشمش آمد آن مکتوب زود* با علاماتی که هاتف کفته بود
در بغل زد کفت خواجه خیرباد* این زمان و امی رسم ای اوستاد) اول فقیر دعا کوی هاتف غیبینك اشارت ایلدیکی
اوزره قالقوب و عزیمت ایدوب وراقك دکانی جانبنه کلدی انك مشقی جانبنه سو بسو ال ایلتدی یعنی اشارت اولنان
صحافك اول فقیر دکانته کلدی و انك مشقلری و کاغدلری ایچره طرف بطرف ال ایلتدی و اول کنجنامه یی جست و جو
ایتدی فوری اول مکتوب سعادت مصحوب اشارت اولندیغی اوزره انك کوزینك اوکنه کلدی شول بر علامتلرکه هاتف
دیمشدی و مشیر غیبی انك علامتنی و نشانی اکا بیلدرمشدی اول هاتف غیبینك دیدیکی علامتلر اوزره اول کنجنامه
اول صحافك اوراقی ایچره ظهوره کلدی هماندم اول کنجنامه یی قولتوغنه اوردی صحافه ای خواجه سکا خیر اولسون
بو زمان کیرو ایرشورم ای استاد دیدی بو بیت شریف دلالت التزامیه ایله شو معناره دلالت ایلر و بالالتزام بو بیتدن
شو معنالر مراد اولور که اول کنجنامه اول صحافك اوراق پریشانی ایچره نیجه مدت قالمش و صحاف انك قدر و قیمتنی
بیلیوب سائر کاغد پاره لره انی قیاس ایلمش چونکیم اول طالب کنجنامه انی بولدی و بجان و دل قبول قیلوب قولتوغنه
اوردقده هم صحافك قتنده اول کنجنامه نك اصلا قدر و قیمتی اولمدیغندن اول فقیردن انکچون بر قیمت دخی استممش
و اول طالب نامه اولان فقیر ای خواجه سکا خیر اولسون دیو دعا ایتمکله همان قناعت قیلمش و کویا اول طالبه دیمشکه
بو کاغد پاره لرینی نیلرسن دی کوره لم اول طالب دخی اکا دیدیکه ای استاد بنه بو جانبه ایرشورم اول زمانده سکا بونك
اصلنی دیرم دیوب هزار حمد و شکر له کندی مقام و منزلنه رجوع قیلمش (مثنوی) رفت کنج خلوتی وانرا بخواند* وز تحیر
واله و حیران بماند* که بدین سان کنجنامهٔ بی بها* چون فتاده ماند اندر مشقها* باز اندر خاطرش این فکر جست
کز پی هر چیز یزدان حافظست* کی کذارد حافظ اندرا کتناف* که کسی چیزی رباید از کزاف* اول فقیر دعا کوی
بر خلوت بوجاغنه کتدی و اول کنجنامه یی اوقودی اولندن آخرینه دك اکا مطالعه ایتدی و انده اولقدر اسرار شریفه
و معانیٔ لطیفه بولدی و تحیردن واله و حیران قالدی بو یلدیو که بو کونه بی بها اولان کنجنامه یا الهی مشقلر و کاغدلر
ایچره بو حال ایله دوشوب قالدی یعنی بو اسلوب بدیع و طرز رفیع ایله بی قیمت و بی بها اولان کنجینهٔ اسرار الهی و خزینهٔ جواهر
معانی بو کونه ورقلر و کاغدلر ایچره نه عجب دوشوب قالدی و هر کسك نظرندن نه حال ایله بو سامی نامه مختفی و مستتر اولدی
بو انه دك بر کسه نك کوزی بونی کورممش و بر عالمك نظری بو عالی نامه یه ایرممش عجب حکمت و غریب سر و حالتدر دیدی
اول فقیر دعا کوینك کیرو خاطرنه بو فکر صچرادی یعنی قلبنه بو فکر و اندیشه کلدیکه هر شیدن اوتری ای درویش
یزدان بالك حافظدر حافظ اکتنافده قچن قورکه کمسه کزاف جهتندن برشی انك اذن و ارادتی اولمدن قاپه بو دخی
وجه درا کتنافده اولان حافظ قچن قورکه بر کسه کزاف ایله اندن برشیٔ قاپه اکتناف کنف دندر کنف حفظ ایتمکه
و سترایتمکه دیرلر اکتناف هم استتار و احتفاظ معناسنه اولور و له ذاهر بری قصور نظرلری اولدیغی بیلیوب بونده
نه ذوق و معنی واردر دیو بیهوده سویلرلر و جواهر جلیله و معانیٔ جزیله دن حظ و بهره بوله میوب عناد و جهلرندن اعراض
و اجتناب ایلرلر (م ی) کر بیابان پر شود زر و نقود* بی رضای حق جوی نتوان ربود* ور بخوانی صد صحف بی سکتهٔ*
بی قدر یادت نماند نکتهٔ* اکر فرضی بیابان زر و نقود ایله پر اوله یعنی صحرا الردراهم و دنانیر ایله طوله بی رضای حق اندن
برار به قدر قاپمق ممکن اولمز یعنی حق تعالینك رضاسی اولمینجه التون و کومش ایله طلو اولان صحرالردن برار په قدر التون
یا کومش المغه بر کسه قدرت و طاقت طوتمز بلکه اول التون و کومشه کثرت حرص وار ایکن یله ارادت حق اولمینجه
انی کورسه هم انی المغه ال اتمز و اکر بی سکته یوز صحف اوقویه سن قدر سزسنك یادکده بر نکته قالمز قدر بونده تقدیر
معناسنه در و سکته توقف معناسنه در یعنی اکر سن ای کتاب اوقویان کمسه نیجه یوز صحفی بر توقفسز اوقویه سن و نیجه
بیك کتابی بلا تأخیر تتبع ایلیه سن سنك خاطرکده تقدیر الهی اولمینجه بر نکته قالمز و ارادت ربانی اولمینجه تتبع ایلدیکك
کتب و صحفدن سنك قلبکده بر مسئله جایکیر اولمز و سنك روحك اول کتب و صحفده مسطور اولان کلمات و عباراتدن
مقصود و مرادنه ایدوکنی هم بیلمز (مثنوی) ور کنی خدمت نخوانی یك کتاب* علمهای نادره یابی زجیب* و اکر
خدمت ایلیه سن بر کتاب اوقومیه سن جیبیدن نادره علملر بولورسن یعنی اکر حضرت الهیه خلوص له خدمت و عبادت

ایلیه سن اما بر کتاب اوقومیه سن جیب قلبکده نادره علملر بولورسن و چشمهٔ جانکده ینابیع حکمی ظهور ایلمش
و لسانکدن جاری اولور کورورسن کما قال صلی الله تعالی علیه و سلم من اخلص لله اربعین صباحا ظهرت ینابیع
الحکمة من قلبه علی لسانه شیخ زین الدین خافی رحمة الله علیه بیورررلر و العجب ممن دخل فی هذه الطریقة و ارادان یصل
الی الحقیقة و قد حصل من الاصطلاحات ما یستخرج به المعانی من کلام الله و احادیث رسوله صلی الله علیه و سلم ثم اشتغل
بذکر الله و مراقبته و طاعته و الاعراض عما سواه ان لا تصب علی قلبه العلوم اکثر من الذی لو عاش الف سنة فی تدریس
الاصطلاحات و تصنیفها لم یشم منها رایحة و لا یشاهد من آثارها و انوارها لمعة (م ی) شد زجیب آن کف موسی
ضوفشان* کان فزون آمد زماه و آسمان) کانکه می جستی زچرخ با نهیب* سر بر آورد ست ای موسی زجیب) جیبدن
اول کف موسی علیه السلام ضوفشان اولدیکه اول ضوء ماهدن و آسماندن زیاده کلدی و موسی علیه السلام
حضرتلرینه بویلدیو اشارت اولدیکه اول نسنه یی که نهیب ایله اولان چرخدن استرسن ای موسی جیبکدن باش یوقاری
کتورمشدر یعنی حضرت موسی صلوات الله علی نبینا و علیهك ید مبارکاری کندی یاقه لرندن نور و ضیا صاچیجی
اولدیکه اول نور و ضیا ماهك نوردن و آسمانك ضیاسندن زیاده کلدی حق سبحانه و تعالی طرفندن کلیم الله
حضرتلرینه بویلدیو الهام و اشارت اولدیکه ای موسی اول نور و ضیایی که نهیب و مهیب لکله متصف اولان چرخ
سنیدن استرسن اول نور و ضیا ای موسی سنك قوینکدن باش یوقارو کتورمشدر (اسلك یدك فی جیبك تخرج بیضاء من
غیر سوء) الی اخره ایت کریمه سنك مفهومی اوزره الکی قوینکه ادخال ایله تاکم بیاض و نورانی چیقه و بر آیت اخری اوله
پس حضرت موسی علیه السلام مبارك النی قوینته ادخال ایدوب آنی چیقاردقده بر بیاض نورانی ال چیقدیکه عالمه
ضیا صالدی و ماه و آفتابك نورنه غالب اولدی پس هر موسی مشرب اولان و قلب موسی علیه السلام اوزره سیر قلان
عالم ربانیده دخی بو صفت بولنور وانك وجودنده ید بیضادن مراد شول فکر نورانی اولور که هر بار انی عالم ربانی اولان
کامل جیب قلبنه ادخال ایدوب اندنصکره الفاظ و حروف واسطه سیله آنی دهانندن اخراج ایلسه ماننده ید بیضا عالمه
نور باش اولوب ظلمات جهالت و غفلتی و کفر و ضلالتی و شك و ریبتی و بونلرك امثالی اولان ظلمتی اول ید بیضا کبی اولان
فکر نورانی ازاله ایلر پس اول نور و ضیا انسانك کندی قلبنده در انی خارجدن استمکدن کندی جیب قلبندن استمك
اولیدر که بو عالم آفاقده هر نه استرسه کندی نفسنده خود اول دخی زیاده بولنور کما قال الله تعالی (و فی انفسکم
افلا تبصرون (مثنوی) تا بدانی آسمانهای سمی* هست عکس مدرکات آدمی* نی که اول دست یزدان مجید* از دو عالم
پیشتر عقل آفرید* تا بیله سنکه سمی و عالی اولان آسمانلر آدمینك مدرکه لرینك عکسیدر بویله دکلیدر که یزدان مجیدك
دست قدرتی اول ایکی عالمدن ایلرورك عقلی یراتدی یعنی اول نسنه یی که کندی عصرنك و سامی اولان آسمانلردن
استرسن اول سنك جیب قلبکدن باش یوقارو کتورمشدر تا بیله سنکه بو بلند و عالی اولان اجرام سماویه آدمینك
قوت مدرکه لری اولان عقلك عکس و پرتویدر و عقل آدمی اصلدر بو خود مقرردر که ایکی عالمدن مقدمتر و سابقتر یزدان
مجیدك دست قدرتی اول عقلی یراتدی کما قال علیه الصلوة و السلام اول ما خلق الله العقل و بو عقلدن مراد عقل کلدر که
حقیقت انسانیه در پس عقول عشره و نفوس سماویه و اجرام فلکیه بو حقیقت انسانیه اولان عقل کلك عکس
و فرعیدر و حقیقت انسانیه بو جمله یه نسبتله اصل واقع اولمشدر نته کم عقل کلك و عقول عشره نك شرح و بیانی جلد
ثالثك دیباجه سنده هم مرور قیلمش و بو اجرام سماویه نك عکس اولدیغی انده دخی ثبوت بولمشدر چونکیم بر آدمی
کندی حقیقتنی بوله و عقلنك غایتنه واصل اوله اول کمسنه بو اجرام سماویه نك عکس واثری اولدیغی بیلور و بو اشیا
کندینك فرعی اولدیغی مشاهده قیلور پس هر نه استرسه اول کندی درونده بولور (م ی) این سخن پیدا و پنهانست بس
که نباشد محرم عنقا مکس* باز سوی قصه باز آ ای پسر* قصهٔ کنج و فقیر آور بسر* بو سوزمن وجه پیدا و من وجه
زیاده پنهاندر یعنی اهلنه بو سوز زیاده پیدا و هویدادر و نا اهله بغایت پنهان و مخفیدر زیرا مکس عنقایه محرم اولمز بو کونه
کلام حقیقت انجام ایسه عنقا سیرت اولان عارفلرك غداسیدر و بو سوزلره انلر محرم اولورلر و مکس طبیعت اولان عوام
کالهوام بو کونه سوزلره محرم اولمیوب متحیر قالورلر و مضطرب اولورلر نته کم دینلدی* بیت* طوطیان در شکرستان
کامرانی میکنند) وز تحیر دست بر سر میزند مسکین مکس) چونکیم مکس طبیعت اولانلر عنقا سیرت اولانلره محرم اولمزلر
و انلرك کلمات معارف مشحوننی فهم و ادراك قیلمزلر پس بو اهلنه پیدا و عیان و نا اهلنه پوشیده و پنهان اولان سوز بوراده
طورسون تکرار ای پسر قصه جانبنه کیرو کل قصهٔ کنج و فقیری باشه کتور یعنی ای اوغل تکرار ذکر اولنان قصه جانبنه
کیرو کل و اول کنجنامه بولان فقیرك مطلوبی اولان کنجك قصه سنی باشه کتور و تمام ایدوب بتورد علك اولور (تمامی قصه
آن فقیر و نشان جای آن کنج (مثنوی) اندران رقعه نبشته بود این* که برون شهر کنجی دان دفین) آن فلان قبه که دروی

مشهد ست* پشت اودر شهر ورود در فرقدست *اول طالب کنج اولان فقیرك بولدیغی رقعه ایچره بو یازلمش ایدیکه
شهرك طشره سنده دفن اولنمش بر کنج بیلکه خارج شهرده اول خزینه مدفون اولمشدرانی معلوم قیل اول فلان قبه که
انده مشهد واردر اول قبه نك پشتی شهره ویوزی فرقد جانبنه در فرقدان قبله جانبنده بری برینه قریب ایکی یلدزك
اسمیدرکه واحدنه فرقد دیرلر بعض نسخه ده فرقد یرینه فدفد واقع اولمشدر فدفد فلاته دیرلر یعنی بیابانه دیرلر مشهد
محل شهوده دیرلر بونده مراد مزاراولور مزاره مشهد دیدکاری شهید اولان کسه نك محلی اولدیغی اعتباریله در (م ی)
پشت باوی کن تورودر قبله آر) وانکهان از قوس تیری در کذار* چون فکندی تیراز قوس ای سعاد* بر کن آن موضع که
تیرت اوفتاد* پشتی سن اول قبه یه ایله ویوزیکی قبله یه کتور واندنصکره کماندن بر تیر کچور یعنی اول قبه یه صرت ویروب
یوزیکی قبله یه دوندردکدنصکره یایدن براوق آت چونکم تیری قوسدن طرح ایدوب ای اهل مساعده القا ایلیه سن
اول موضعی قاز که سنك تیرك اول موضعه دوشدی یعنی سنك تیرك هر نه موضعه دوشرسه اول یری قاز تا کنجی انده
بولورسن دیمش سعاد کسر سینله مفاعله بابنك مصدر ثانیسی اولوب مساعده معناسنه اولمق اولیدر وبونده
کنجنامه دن مراد کنج وحدتك علوم واسراری مسطور اولان وطالب اولنلره انك وصولنه سبب اولان اعمالی تعلیم
ایلین کتاب اولور وکنجدن مراد ایسه حقیقت انسانیه اولور وحقیقت انسانیه خزینه سی شهر طبیعتك وراسنده
مدفوندر انك طالبی اولان انسان اولا شهر طبیعتدن طشره چقمق اکا لازمدر وایچنده مشهد اولان قبه دن مراد
عقل جزوی اولورکه عقل جزوی فی المثل بر قبه کبیدرکه انده مشهد روح حیوانی وادراك جسمانی واردر واهل ایمان
اولان کسه لرك عقل جزویسی قبه سنك ظهری شهر طبیعته ویوزی قبلهٔ حقیقی جانبنده اولان نجم هدایته در پس
حقیقت انسانیه خزینه سنی طالب اولنه لازم اولان بودرکه شهر طبیعتدن چیقه وعقل جزوی قبه سنی وراء ظهرنه
آلوب اکا صرت ویره وروی قلبنی قبلهٔ وحدت جانبنه کتوره اندنصکره تیر همتنی قوس مجاهده یه قویه وقوس
مجاهده دن تیر همتنی آته وانك تیر همتی هر نه مقامه ایریشوب دوشرسه کندینك کنز حقیقتنی انده بوله نتهکیم بوذکر
اولنان فقیره بوکونه اشارت اولنوب اشارت اولندیغی اوزره عمل ایتمکه شروع ایدوب تیر اتمغه قصد وعزیمت ایلدی
(مثنوی) پس کمان سخت اورد آن فتی* تیر پرانید در صحن فضا* زوتبر آورد وبیل اوشاد شاد* کند آن موضعکه تیرش
اوفتاد* کند شد هم اووهم بیل وتبر* خود ندید از کنج پنهانی اثر* پس اول فتی محکم کمان کتوردی وبرقتی یایی اله الوب
تیری صحن فضاده اوچوردی اول جوان شادشاد فوری بیل وتبر کتوردی اول موضعی قازدیکه انك تیری اول
موضعه دوشدی یعنی صرتنی قبه یه ویروب یوزنی قبله یه دوندروب وارقوتی بازویه کتوروب اول فتی کماندن براوق اتدی
وشاد اولوب فوری بیل وتبر کتوروب کندی اوقی دوشدیکی موضعی خزینه یی بولمق امیدی اوزره قازدی هم اووهم بیل
وتبر کند اولدی خود کنج نهانیدن اثر کورمدی یعنی اول موضعی اولقدر قازدیکه هم انك بیلی وتبری آشینوب کند اولدی
وکندیسی دخی یورلدی وعاجز قالدی خود اول نهانی ومخفی اولان خزینه دن براثر کورمدی (مثنوی) همچنین
هرروز تیر انداختی* لیك جای کنج را نشناختی* بوتجلین هر کون اول جوان تیر آتاردی لکن جای کنجی اکلمزدی یعنی
بوذکر اولنان قاعده اوزره اکرچه هر کون تیر آتاردی واوقی دوشدیکی یری قازردی ولیکن موضع کنجی فهم ایدوب
بیلمش ایدی بونده اشارت وتنبیه واردر شو معناره که چن بر طالب کنج حقیقت بر کنجنامه یی اله کتورسه واول
کنجنامه نك ایچنده مسطور اولان الفاظ وکلماتك معنالرینه واقف وعالم اولسه واکا کوره عمل قیلسه بنه کندی
حقیقتی کنجنی صحرای وجودده بولمغه قادر اوله من مکرکه بر مرشدك تعلیم وارشادی ایله ویاخود اشارت الهی
والهام ربانی ایله وبونك سبب علتی اولدرکه اکرچه برکسه برکتابی اوقور وانك الفاظندن مقصود اولان معنالری استخراج
واستنباط قیلور واندهر نه بیوردی ایسه انکله عامل اولور واکا کوره کار قیلور ولیکن عماده یا افراط ایلر ویا تفریط ایلر
عدالت واستقامت مرتبه سنی بیله من بواجلدن کنج مقصودی بوله من وخزینهٔ حقیقته واصل اوله من (مثنوی) چونکه
این راپیشه کرد او بردوام* بخ بخی در شهر افتاد وعوام* چونکم اول فقیر علی الدوام تیر اتمغی ویر قازمغی کندوسنه
پیشه ایتدی شهر ایچره وعوام میانه بر بخبخه دوشدی یعنی شهر خلقنك وعامهٔ ناسك ایچنه بر فسلدی ودیدی وقودی
واقع اولدی بویله دیوکه فلان فقیر بر کنجنامه بولمش انك موجبنجه هر کون عمل ایدوب بعض موضعلری اول کنجی
بولمق امیدی اوزره قازمقده در* فاش شدن خبران کنج ورسیدن بکوش پادشاه (مثنوی) پس خبر کردند سلطان را ازین
آن کروهیکه بدند اندرکین* عرضه کردند آن سخن رازبردست* که فلانی کنج نامه یافتست* پس سلطان شهری
بوقصه دن خبردار ایلدیلر شول بر کروهکه کینده ایدیلر یعنی اول فقیرك پوصوسنده طوران دشمنلری سلطان شهره
بوقصه دن خبر ویردیلر الندن بوسوزی سلطان شهره عرضه ایتدیلر بویله دیوکه فلان کسه بر کنجنامه بولمشدر (م ی)

چون شنید آن شخص کین باشه رسید* جزکه تسلیم ورضا چاره ندید* پیش ازان کاشکنجه بیند زان قباد* رقعه را آن
شخص پیش شه نهاد* چونکم اول شخص اشتدی که بوقصه پادشاهه ایرشدی تسلیمدن ورضادن غیری چاره
کورمدی واول قباددن شکنجه کورمزدن اول رقعه یی اول شخص پادشاهك اوکنه قودی وبوندن دخی بو معنالره رمز
واشارت اولنورکه سلطان شهردن مراد شهر طبیعتك سلطانی اولان نفس اماره واهل نفس اولور وعوامدن مراد اهل
نفس وقوای نفسانیه اولور چن سالك راه الهی وطالب کنج ربانی بر کنجنامه بولسه وانك ایچنده مسطور اولنان اوزره
عمل قیلمغه مشغول اولسه قوای نفسانیه انی نفسه عرض ایدرلر پس نفس انی عقلدن الوب برقاچ کون انکله
عمل قیلور چونکم کندی مشتهاسی اوزره اولان کنجی بولدقده انکله عمل ایلمکدن اوصانوب فراغت قیلورلر وخارجده
دخی شهر طبیعتك سلطانی مثابه سنده اولان نفس اماره صاحبی طالب کنج الهی اولان فقیرلرك بولدیغی وروز وشب
انك مقتضاسنجه عمل قیلدیغی کتابی انلردن الورلر وبرقاچ کون اکا مطالعه قیلورلر وانکله عمل ایدرلر کوررلر کندیلرك
مرادی اولان کنج انك دیدیکی اوزره بولنمز پس اندن وانکله عمل قیلمقدن فارغ اولورلر نته کیم بو معنالره اشارت ایدوب بیوررلر
(مثنوی) کفت تا این رقعه رایابیده ام* کنج نی ورنج بی حد دیده ام* خود نشد یك حبه از کنج آشکار* لیك پیچیدم
بسی من همچو مار* مدت ماهی چنینم تلخ کام* که زیان وسود این بر من حرام* بولك بخت بر کندزین کان غطا*
ای شه پیروز جنك ودر کشا* اول فقیر شاهه ایتدی ای شاه جهان تا بو رقعه یی بولدم تیری وبو کنجنامه یه واصل اولدیغم
زماندن بو انه دك کنج یوق وبی حد زحمت کورمشم خود بر حبه کنجدن آشکار اولمدی وبن جانم بونده اومذ کور اولان
خزینه دن بردانه بولمدی ولیکن بن مار کبی چوقلق طولشمشم ومضطرب اولمشم کنجه نسبت مارذکری خوب واقع
اولمشدر الحاصل برای مدتی بو تجلین تلخ کامم یعنی برآی مقداری واردرکه بوذکر ایلدیکم کبی دماغم آجی اولوب
بی آرامکه بوکنجنامه نك زیان وسودی بنم اوزریمه حرامدر بولا یکه سنك بخت سعادتك وطالع همایونك بوکان ودفینه نك
یوزندن غطایی قوپره وپرده یی کیدره ای جنکی پیروز وقلعه کشای اولان پادشاه پیروز جنك پیروزدر جنك
معناسنه دردرکشای وصف ترکیبیدر قلعه آچیجی معناسنه یعنی ای قلعه آچان وجنکده مظفر اولان پادشاه بولا یکه
سنك طالع همایونك بو معدندن حجابی رفع ایدوب بونك حقیقت ونتیجه سی بولنه دیدی (م وی) مدت شش ماه وافزون
پادشاه* تیرمی انداخت وبرمیکند چاه* هر کجا سخته کمانی بود چست* تیرداد انداخت وهر سو کنج جست* غیر
تشویش وغم وطامات نی* همچو عنقا نام فاش وذات نی* پادشاه دخی التی آی مدت وزیاده اوق اتدی وقیو قازدی
هرقنده که بر سخته کمان وار ایدی چست یعنی هرقنغی موضعده چست وچابك بر کمانی وقتی یایی چکن کمانکش
وار ایسه شاه اکا تیر ویردی اول سخته کمان اتدی وهر جانبده کنج استدی سخته کمان قتی یایی چکیجی دیمکدر کمانه متصل
اولان یا وحدت ایچوندر مصرع اولده اولان چست چابك واستاد معناسنه در مصرع ثانیده اولان جست طلب
ایتدی معناسنه در تیرداد دیمك اذن واجازت ویردی دیمك معناسنه هم جائزدر شو اعتبار ایله که عجم شاهلری اول
برکسه یه برجانبه کتمکه اذن ویرسه لردی اکا براوق ویررلردی اول کسه اول تیر ایله انك مملکتندن هر نه جانبه کتسه کسه
اکا مانع اولمزدی صکره اول قاعده کتدکدنصکره بلغا وشعرا تیرداد دیمکی اجازت ویردی دیمك محلنده استعمال ایلدیلر
ومحصول بیت بویله دیمك اولورکه پادشاه التی ای مقداری والتی آیدن دخی زیاده اوق اتدی وبرقازدی وهر نه یرده براستاد
کمانکش وار ایسه اکا اذن واجازت ویردی اول دخی اوق اتدی وهر جانبده خزینه یی طلب ایتدی تشویشدن وغمدن
وطاماتدن غیری اولمدی عنقا کبی نامی فاش وذاتی یوق ایدی یعنی عنقا موجود الاسم ومعدوم الجسم اولدیغی کبی اول
کنجك دخی اسمی وار ایدی ولیکن ذاتی وحقیقتی یوق ایدی وبونلره اول کنجدن وکنجنامه دن تشویشدن وغمدن
وغصه دن ورنجدن غیری برنسنه حاصل اولمدی وبونده سخته کماندن مراد عقل واذعانده قوی اولان کسه وشاهدن
مراد عقل جزوی صاحبلری اولور نته کیم عن قریب تحقیق وتفصیلی ذکر اولنور (نومید شدن پادشاه ازیافتن آن کنج
وملول شدن او (مثنوی) چونکه تعویق آمد اندر عرض وطول* شاه شد زان کنج دلسیر وملول) دشتهارا کزکزان شه
چاه کند* رقعه را ازخشم پیش او فکند) چونکم کنجك عرض وطولنده تعویق کلدی یعنی چونکم اول کنجنامه ده
مسطور اولان خزینه ودفینه نك الندده عوق ایتمك کلدی وبونلر موضع کنجه اصابت قیلمقدن تعویق الهی ایله محروم
اولدی شاه اول کنجدن دلسیر وملول اولدی یعنی اول دفینه نك طلبندن کوکلی اوصاندی وفراغت قیلدی اول پادشاه
دشتلری کزکز قویی قازدی یعنی اول شاه آرشون آرشون صحرالرده قویی قازدی واوق هر نه یره دوشرسه اول یری قازوب
چقوردوزدی کوردیکه رقعه ده مسطور اولان دفینه دن اصلا اثر ونشان یوقدر خشمه کلوب اول رقعه یی خشمندن
اول کنجنامه بولان فقیرك اوکنه براقدی (مثنوی) کفت کیراین رقعه کش آثار نیست* تو بدین اولیتری کت کار نیست

نیست این کارکسی کش هست کار * که بسوزد کل بکردد کرد خار * شاه اول فقیره ایتدی ای فقیر طوت بورقعه یی که
آنك آثارونتیجه سی بوقدر زحمت وتعبی چوقدرسن بورقعه یه اولیترسنکه سنك ایشك وغیری تشویشك بوقدر بوشول
کمسه نك کاری دکادرکه انك کاری وشغلی اوله که کل یانه واول خارجانبنه طولنه کلدن مراد راحت واهم والزم اولان
مصلحتدر وخاردن مراد زحمتلی وبی نفع وفائده اولان مصلحتدر یعنی اول پادشاه اول فقیره برسبیل طعن وتوبیخ بویله
دیدیکه ای درویش بوکونه ایش شول برکشینك ایشی دکادرکه انك بوندن غیری اهم والزم کارو مصلحتی واردرکه
اول کمسه اکر بوکاره طولنورسه کل کبی کندو یه نافع ولطیف اولان مصلحتی بیاقروخارکبی پرزحمت وبی منفعت اولان
کارومصلحتك اطرافنه طولنوریزم کل کبی لطیف کاریمز واریکن انی قویوب بوخارکبی پرزحمت اولان کاره مشغول
اوله مز زوحاضر ونقدی قویوب مفقود اولان شیئه سعی وکوشش قیله مز ز (مثنوی) نادر افتد اهل این ماخولیا
منتظرکه رویداز آهن کیا * نادر دو شربوماخولیانك اهلی منتظرد رکه دموردن کیاه بته ماخولیا خیالات سوداویه یه
دیرلر برمرضدرکه برکمسه اکا مبتلا اولسه خیالات فاسده وتوهمات مهمله یه دوشر اصلا انك تخیل ایلدیکی شیده
برمعنی ونتیجه اولمز پس شاه اول کنجنامه ایله عمل ایدنلری ماخولیا مرضنه مبتلا اولان خیالات فاسده صاحبلرینك
مرتبه سنه تنزیل ایدوب اول فقیره توبیخ ایدی بوکونه ماخولیانك اهلی وبونوع اوزره اولان خیالات فاسده نك اصحابی
بوجهانده ازواقع اولور مثلا بونلر منتظردرکه دموردن لطیف اوتلر بته واندن بونلر منتفع اوله بوخود محالدر کذلك
بوکنجنامه ایچره مسطور اولان معنالرك حقیقتنی بولمق وانك نتیجه سنه واصل اولمقدن اوتری کیجه وکوندز عمل قیلمق
بوکا بکزردیدی (مثنوی) سخت جانی باید این فن راجوتو * تو که داری جان سخت این راجو * کرنیابی نبودت هرکز
ملال * وریابی آن بتو کردم حلال * بوفن ایچون سنك کبی برسخت جان کرکدر سنکه جان سخت طورسن بونی
طلب ایله اکر بولمیه سن هرکز سکا ملال اولمزوا کر بولورایسك انی سکا حلال ایتدم بوکنجنامه دن مقصود کنج حقیقتك
علومی مسطور اولان کتابلر اولدیغی بیلدك ایسه مثلا بومثنوی شریف کبی پس طالب کنج اولان فقیردن مراد کنج
حقیقتك اسرار وعلومنه محل اولان کتابلری مطالعه قیلان فقیرلر اولور وکیجه وکوندز اول کتابلرده نه یازلدی ایسه آنك
موجبنجه طریقتده عمل ایدوب اول مسطور اولان معنالرك نتیجه سنه وحقیقتنه روز وشب سعی وکوشش قیلورلر
چونکم برطالب کنج الهی اولان فقیر بویله بر کنجنامه بوله واندە مسطور اولان معانینك موجبنجه عمل ایتمکه اشتغال
قیله عقول جزویه صاحبلری انی کورد کارنده کندیلرك شاه وریسی اولان عقل معاشده قوت وقدرت بولان کمسه لره انی
عرض ایدرلر انلر دخی هوالرینه خوش کلوب انده مسطور اولان دفینه یی بولورز ظن ایلیوب تیر فکرلرنی کمان
عقله قویوب اتارلر وتیر فکرلری هرنه محله واقع اولورسه اندن بحث ایدرلرکه بحثك معناسی قازمقدر برقاچ مدت اصحاب
حقیقتك نامه لرینه مطالعه ایدوب فکرلری یتدیکی یردن بحث ایتمکی کندیلره عادت قیلورلر وبوکاره مشغول اولورلر
کورورلرکه بوکاردن انلره نفع حاصل اولمز وبو ابحاث کثیره دن برنتیجه یوزکوسترمز الا که یورلق پس بوبوقلقدن اعراض
ایدوب کندی عقللرینه ومشربلرینه نافع اولان وراحت ویرن کاروکرداره مشغول اولورلر وبوکونه عملاری وکتابلری
فقیرو بیکار اولان کمسه لره بوسزه مناسبدر دونیجه توبیخ واستهزا ایله تسلیم قیلورلر ودیرلرکه بونلر عجب بیکار وبی عقل
طائفه درکه مشغول اولدقلری علم وعملك نتیجه سی یورلقدر بزدخی بونلرك مطالعه ایتدکاری کتابه مطالعه ایتدك واول
کتابك ایچنده مسطور اولان اقوال موجبنجه نیجه مدت سعی وکوشش قیلدك وعقلمز وفکرمز یتدیکی یردن بحثلر ایلدك
نیجه سنده یورلقدن غیری برمعنی بوله مدق بونلرك کنجنامه سنك کفتارینك نتیجه سی وبونلرك اول کفتار موجبنجه
اولان کاروکردارلرینك عاقبت ونهایتی همان یورلقغه وارر امدی بزه بوبی امیدلك بولنه کتمك وبومعدوم ومفقود اولان
خزینه یی طلب ایتمك لازم دکادر بواهلنه مبارك اولسون دیو اصحاب حقیقتك نامه لرینی مطالعه قیلمقدن واهل عشق
ومحبتك طریقنه سالك اولمقدن رجوع ایدوب فراغت قیلورلر ننه کم بومعنالره اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی)
عقل راه ناامیدی کی رود * عشق باشد کان طرف برسردود * لاابالی عشق باشد نی خرد * عقل آن جوید کزو سودی برد
عقل ناامیدلك یولنه نجن کیدر عشق اولورکه اول طرفه باشی اوزره یلرلاابالی عشق اولور خرددکل عقل انی استرکه اندن
برسود ایلته یعنی البته برکمسه اسیر عقل جزوی اولسه وعقل معاش مرتبه سنده قالسه اول کمسه ناامیدلك یولنه کتمز
وفقر وفنا طریقنه سیرایتمز بلکه هرنه یرده امیدی وارایسه عاقل اول جانبه کیدر وکندی نفسنه قوت وعزت ویرن جانبه
سیرایدر اهل عشق اولورکه اول ناامیدلك طرفنه باشی اوزره یلروبوقلق طریقنه مشیا علی الهام لاعلی الاقدام تك وپو ایلر
لاابالی وبی باك اهل عشق اولور واهل عقل اولمزکه اهل عقل لابد کندیسنی قایریجی اولور وکندی یه نافع اولمین وفائده
ویرمین نسنه لردن حذر قیلور عقل همان انی استرکه اندن برنفع اله عقل برشیدن کندی وجودنه نفع کلیه جکنی

وفائده حاصل اولمیه جغنی بیلدکدنصکره اصلا اول جانبه مایل اولمز واول شیئه رغبت قیلمز بلکه عاشقدرکه سود وزیان
قیدنده اولمیوب کندی معشوقی اکر یوقلق بولنده ایسه ده اول یوله کتمکدن ومحو وجود ایتمکدن روکردان اولمزننه کم
شیخ عطار قدس الله سره حکایه ایدوب بیوررلر برکون ایکی کمسه برکتابی اوقودیلر اول کتابده بویله دیمشکه فلان یرده
برخزینه واردرکه اصلا دوکنمز وانك قتنده شو صفتله برمحبوب واردرکه اول محبوبك صفتلری شرح وبیانه کلمزواکراول
یرده اول محبوب بولنمزایسه اول مقامدن برمقدار ایلرو کیده سن بریول کلارنده اوچ میل واردر اول اوچ میلده هرنه
یازلدی ایسه انلری اوقویوب انکله عمل ایده سن دیمش حکمت اللهك اول ایکی کمسه دن بریسی قوالقدن اول خزینه یه
وباخصوصکه اول محبوب جمیله عاشق اولمش وبریسی دخی عاقل ایمش کندیسنه دیمشکه بوکتاب یلان سویلمز حاضر
خزینه وحاضر محبوب اول موضعده اکر بونلری بولورسق بیولك نعمت وزیاده دولتدر دیوب عاشقله عاقل اول موضعه دك
سیروسلوك ایتمشلر اول موضعده اول کتابده یازیلان خزینه دن ومحبوبدن برنشان بوله میوب برمقدار دخی ایلری کتمشلر
کورمشلرکه یول اوچ بلوك اولمش واول بلوکك هربرینك باشنده برمیل دیکلمش اولابرمیلده یازلمشکه ای راهرو اکر
بویوله کیدرایسك بونده خزینه ومحبوب بولنمز اما برشهره وارورسن وانده ایستدیکك کبی کارقیلورسن وبرمیلده دخی
یازلمش که ای راهرو اکر بویوله کیدرایسك یامحبوبی بوله سن یاخود بولمیه سن احتمالدن وشبهه دن خالی دکلدر وبرمیلده
دخی یازلمشکه ای راهرو اکر بویوله کیدرایسك نابود وناپیدا اولورسن وکندیکی ونام ونشانکی لابد محو وفانی قیلورسن
پس عاقل ایله عاشق مشاوره ایدوب بری برلرینه دیمشلر یاخی قنغی یوله کیده لم عاقل دیمشکه بوناامیدلك یولندن وبویوقلق
طریقندن نعوذ بالله بن اویوله کتمزمکه انده محو وفانی اولم وبواورته یوله دخی کتمزمکه انك نتیجه سی نامعلومدر واحتمالدن
خالی دکلدر پس بریولك که نتیجه سی معلوم اولمیه اکا کتمك عاقلك شاننده دکلدر وبن شول یوله کیدرمکه انك نتیجه سنده
برشهر عظیم واردرای رفیق کل بکا متابعت ایله نتیجه سی معلوم اولان طریقه کیده لم دیدی عاشق ایتدی بن بوانه دك
جاندن بیزار اولدم بکا عشق وشوق برمرتبه غلبه ایلدیکه صبر وآرامه مجالم قالمدی چونکم اول کی موضعده مقصودمی
بوله مدم بویله بیهوده یره کزمکدن نابود وناپیدا اولمق بکا اولی ومحو وفنا یولنه کتمك بکا اعلادر دیوب عاقل شهریولنه
عاشق محو وقهر یولنه کتدی اول عاشق اکرچه محو وفنا یولنه کتدی وبرقاچ قدم عشق وشوقله بی وجود ترکتاز
ایتدی همان دم کندی محبوبنی وصف اولناندن زیاده بولدی واول کنز لایفنایه دخی واصل اولدی (مثنوی) ترکتاز
جانکداز وبی حیا * دربلا چون سنك زیر آسیا * سخت رویی که ندارد هیچ پشت * بهره جویی را درون خویش کشت
عاشق ترکتاز وجانکداز وبی حیا دربلاده دکرمنك آلت طاشی کبیدر یعنی عاشق معشوقی یولنده جانقده وجان
ارتمکده وعرض وناموسی کیدروب عارسز وحیاسز اولمقده دربلاو محنتده دکرمنك آلت طاشی کبی ثابت اولمقده
وباشنه نیجه دکرمن طاشلرین دوندرسك صبر ایلیوب تحمل قیلمقده در عاشق برسخت رویدرکه هیچ ارقه طوتمز
بهره جویلکی کندی درونده اولدردی یعنی عاشق اولان برقتی یوزلو وبی پشت وپناه برکمسه درکه معشوقی جانبندن
اکا هرنه کاورسه روکردان اولمز وکیروده برآخرکمسه یه طایتوب اکا اعتماد واستناد قیلمز بلکه یوزینی بکیدوب هروجهله
معشوق جانبنه ایلرو سوررباخصوصکه اندن هیچ برنفع وفائده امیدن طوتمز اول عاشق کندی درونده بهره جویلکی
ازاله قیلدی وعاقل کبی فائده ومنفعت امیدیله خدمت قیلمقدن بری وعاری اولدی (مثنوی) پاك می بازد نباشد مزدجو
انچنانکه پاك میکیرد زهو * عاشق پاك اوینادر مزدجو اولمز انچلین که هودن پاك طوترمراد هویت الهیه در یعنی عاشق
میدان محبت ایچره هرنه اوینادرسه خالصا لوجه الله بی غرض وبی علت اوینادر واصلا اجرت وعوض استیجی اولمز
وعبداجیر کبی محبوبی بولنده اول کار وخدمت قیلمز انچلین هویت الهیه دن اول هرنه طوترسه پاك وطاهر طوتر
کذلك هرنه بذل ایدرسه پاك وبی علت بذل وصرف ایدر اصلا مزد واجرت وسود ومنفعت طلبنده اولمز (مثنوی)
می دهد حق هستیش بی علتی * می سپارد باز بی علت فتی * که فتوت دادن بی علتست * پاك بازی خارج هرملتست
حق سبحانه وتعالی حضرتلری اول عاشقه وارلغی برعلتسز وبریعنی علل واغراضدن پاك وطاهر اکا وجود عطا ایلر
صاحب فتوت اولان دخی اول وجودی کیر وحقه علتسز ویرر یعنی فتوت صاحبی اولان عاشق دخی کندی وارلغنی
حضرت حقه علل واغراضدن پاك وطاهر اولدیغی حالده تسلیم قیلور زیرا عند المشایخ فتوت بی علت ویرمك
وغرض وعوض آرزوسندن کندی نفسنی پاك وطاهر ایدوب حضرت حقدن کندی نفسنی نیجه طاهره وپاکیزه
الدیسه ینه اویله طاهره وپاکیزه انی اکا تسلیم قیلمقدر کما سأل موسی علیه السلام ربه عزوجل عن الفتوة قال الله
تبارك وتعالی الفتوة ان ترد نفسك الی طاهرة کما قبلتها منی طاهرة * الحاصل پاکبازلق خارج هرملتدر پاکبازلق
فتوت وتجرددن عبارتدر خلاصهٔ کلام فتوت وتجرد طریق محبتده هرنه بذل وصرف ایلرسه بی عوض

وبی غرض بذل وصرف ایلمکلکدر وبو پاکبازلق ومجردلك نفس الامرده هرملل خارجدن وجمیع اهل ملتك
مرتبه‌لرندن بوتجرد وفتوت مرتبه‌سی ایلرودر (مثنوی) زانکه ملت فضل جوید یا خلاص * پاکبازانند قربانان خاص
نی خدارا امتحانی میکنند * نی درسود وزیانی می‌زنند * زیرا که اهل ملت فضل دیلر یا خلاص دیلر اما پاکبازلر
قربانان خاصدرلر یعنی جمیع اهل ملت ایتدکاری عبادت وخدمتی یا فضل وکرم الهی بولمق ویاخود عذاب وعقاب
الهیدن خلاص اولمق امیدی اوزره ایدرلر اما پاکبازان طریقت وارباب عشق ومحبت خاص قربانلردرلر کندی
نفسلرینك مرادندن اوتری یکمشلر وخوف ورجا مرتبه‌سندن ایلری کیدوب فناشرابنی ایچمشلر وهرنه خدمت
وطاعت ایدرلرسه لوجه الله ولمحبة الله ایلمشلردر نته‌کم تاج الرجال اولان رابعهٔ عدویه رضی الله عنها حضرتلری
حضرت حق تعالی‌یه خطاب ایدوب دیدیکه الهی بعزتك وجلالك ماعبدتك خوفا من نارك ولارغبة فی جنتك
بل لمحبتك ولوجهك الکریم بونلرنه خدایی امتحان ایدرلرونه سودوزیان قپوسنی اوررلر یعنی بوارباب فتوت واصحاب
محبت شول طائفهٔ علیه‌درکه ایتدکاری عبادت وطاعتده خدای تعالی حضرتلرینی برامتحان ایلمزلر بویله دیوکه
بزحق تبارك وتعالی حضرتلرینه بوقدر عبادت وطاعت ایلرز کوره‌لم بونك مقابله‌سنده بزه نه اجروعوض ویرر
وبویله دخی امتحان ایتمزلرکه بونلرنیجه مدت سودومنفعت امیدی اوزره عبادت وخدمت ایتسه‌لروبونلره ضرروزیان
اصابت ایلمسه نه عجب بزخودخیروحسنات ایشلکده‌یز بوضرروزیانك اصلی ندردیمزلر بلکه اصلا سودوزیان بابنی دق
ایتمیوب وخوف ورجا یولنه کیمیوب هربری (ترك کام خود کرفتم تا برآید کام دوست) دیوب کندی مرادلرنی دوستك
مرادنده فانی قیلورلر (وافوض امری الی الله ان الله بصیر بالعباد) دیوب هربری کندی امرنی حق تعالی حضرتلرینه
تفویض ایدوب کتاب اللهده هرنه یازلدی وهرنه امرقیلندی ایسه انك موجبنجه عمل ایتمکه سعی وکوشش قیلورلر
نته‌کم اول فقیر اول کنجنامه‌ده مسطور اولان احکام اوزره عمل ایلمکه مشغول اولدی * بازدادن پادشاه آن کنجنامه را
باآن فقیرکه بکیرما ازسراین برخاستیم (م ی) چونکه رقعهٔ کنج پرآشوب را) شه مسلم داشت آن مکروب را) کشت ایمن او
زخصمان وزنیش * رفت ومی پیچید درسودای خویش * یارکرد اوعشق درداندیش را * کاب لیسد خویش ریش
خویش را) چونکم پرآشوب اولان کنجك رقعه‌سنی شاه اول مکروبه مسلم طوتدی یعنی چونکم پرفتنه وغوغا اولان
کنجك نامه‌سنی پادشاه اول محزون ومغمومه تسلیم ایتدی اول فقیر ودلریش خصمان ونیشدن امین اولدی یعنی
اکا خصومت ایدیجی ونیش وزحمت اوریجی کمسه قالمیوب اول شرخصماندن خلاص اولدی ونجات بولدی کندی
وکندی سوداسنه صارلدی وطولشدی اول فقیردلریش عشق درداندیشی کندیسنه یار ایتدی وکندی درونه
مشغول اولوب کندی یاره‌سنه تیمار وعلاجه باشلدیکه مشهورمثلدر کلب کندی یاره‌سنی کندی یالر وبومثل برفقیر
ذلیلك کندی دردنه کندی درمان ایلمسندن کنایت اولوروبوکونه مثلدن عاشقك شانی تحقیرایلمك لازم کلمز بلکه
من وجه مدح وتوقیر ایلمك لازم کلورکه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم طوبی لمن کان عیشه کعیش الکلب
بیورمشدر بوفقیرو ذلیلك دخی عیشی عیش کلبه مشابه وکندی یاره‌سنه کندی علاج ایلمکده کلبه مماثل اولدیغی
اعتبارله بوضرب مثل بومحلده روا وسزا کورلمشدر (مثنوی) عشق رادرپیچش خود یار نیست * محرمش درده یکی
دیار نیست) عشقك کندی پیچشنده یاری یوقدر وکویده بردیارانك محرمی دکلدر یعنی عشق شول افراط محبتدرانك
طولشمه سنده وبرعاشقه صارشمه سنده یاری یوقدر بلکه عاشقه یار وهمدم همان ینه عشقدر بوجهان کوینده
عشق اهلنه براحد محرم دکلدر بلکه عشق اهلنك محرمی ینه عشقدر (مثنوی) نیست ازعاشق کسی دیوانه‌تر * عقل
ازسودای اوکورست وکر * زانکه این دیوانکی وعام نیست * طب راارشاد این احکام نیست) عاشقدن دیوانه‌تر برکسه
یوقدر عقل انك سوداسندن کوروکردر زیرا که بوعاشقك دیوانه‌لکی عامك دیوانه‌لکی دکلدر طبك بواحکامه ارشادی
یوقدر یعنی عندالعقل عاشقدن زیاده دیوانه برکسه یوقدرکه انك جمیع احوالی عقل جزوینك ادراکندن خارجدر عقل
جزوی اول عاشقك سوداسندن کوروصاغردر عاشقك شانی عقله بیلمزوانك دیوانه‌لکی نه کونه دیوانه‌لکدر بوهوشله
فهم قیلنمز زیرا که بوعاشقك دیوانه‌لکی عامهٔ ناسك دیوانه‌لکی کبی دکلدر طبك وطبیبك عامهٔ ناسك دیوانه‌لکنه
برتدبیری وعلاجی واردرکه انده کوناکون دیوانه‌لکاره دوا یازمشلر وطبیب حاذق اولنلرانی بیلمشلردر واما طبك وطبیبك
بوعاشقك دیوانه‌لکنه متعلق اولان حکماره ارشادی یوقدرانکیچون اصلا طب کتابلرنده مرض عشقه متعلق علاج
یازلمشدر بلکه اطبا عشق یوقدر دیو انکار ایلمشلردر وبرمحبك برمحبوبه اولان افراط محبتی وانك افراط محبتندن اولان
جنونی غلبهٔ سودادن حاصل اولوردیمشلر وانك دواسی محبوبنك وصال والتقاسیدر دیو تحقیق ایلمشلردر (مثنوی)
کرطبیبی را رسد زین کون جنون * دفتر طب رافروشوید بخون * طب جملهٔ عقلها منقوش اوست * روی جملهٔ دلبران

روپوش اوست * اکر برطبیبه بوکونه‌دن جنون ایرشه طب دفترنی قانله یویاریعنی اکر برطبیب وعاقله بوعشق جنوندن
جنون ایریشه واول طبیب برمعشوقك عاشق دیوانه‌سی اوله اول طبیب طب کتابلرنی کندی قانیله یویارشو اعتبار
ایله که اول عشق انك کوزلرنی خونبار ایلروخون آلوداولان کوزیاشیله اول دفترطبی یویاروجکرن دخی پرخون
ایلرجکرقانیله دخی یومق ممکن اولورالحاصل دفترطبی خونله یومق کوزلرندن قانلویاش دوکوب انی محوایتمکدن وانی
قویوب راه عشقه کیتمکدن کنایه اولور جملهٔ عقلارك طبی اول عاشقك منقوشیدر یعنی جمیع عقلارك طب وشفایه متعلق
نه قدرعلملری وارایسه عاشقك ذاتنك منقوشیدر اکرچه عشق برکونه مرضدر اما جسمانی وروحانی جمیع مرضلره اندن
دواوشفا واردرپس جملهٔ عقلارك طبی بواعتبارایله اول عشقك منقوشی اولور نته‌کم (بیت) ای طبیب نخوت ناموس ما
ای توافلاطون وجالینوس ما * بیوردقلری محلده بورایه متعلق اولان شرح وبیان برمقدار مرورایلمشدر جملهٔ دلبرلرك
یوزی انك روپوش وحجابیدر بودلبران مجازینك ومحبوبان صوری‌نك فی الحقیقه حجابی ونقابی کبیدر بومصرعده اوست
ضمیرعشقه راجع اولمقده جائزدر اکرعشقه راجع اولورسه عشق بمعنی معشوق اولورپس روی جملهٔ دلبران اول معشوق
حقیقتك روپوشیدر دیمك اولورو عاشقه راجع اولمقده جائزدر بوتقدیراوزره معنی جملهٔ دلبرلرك یوزی اول عاشقه روپوشدر
اول دلبرلری کندی محبوبنه نقاب وپرده بیلمشدردیمك اولور (مثنوی) روی دررویی خودآرای عشق کیش * نیست
ای مفتون ترا جزخویش خویش * ای عشق مذهبلو یوزیکی کندی یوزیکه کتورای مفتون سکا کندکدن غیری
اقربا یوقدر یعنی ای عشق ومحبتی کندیسنه مذهب وملت قیلان عاشق توجهی کندی ذاتکه ایله وهرنه سویلرسك
کندیکه سویله ای مفتون عشق سنك کندی ذاتکدن غیری سکا یاروقریب یوقدر اکرغیره یوزکتورسك یوزیکه باقمزلر
واکرعقلایه حالکی سویلسك جنون وسفاهته حمل ایدوب سوزیکی دیکله‌مزلر لازم کلدیکه هرنه حالك وارایسه همان
کندی ذاتکه سویلیه‌سن وحالکی بیلمزلردن عزلت اختیارایلیه‌سن (مثنوی) قبله ازدل ساخت آمددردعا * لیس
للانسان الاماسعی) اول کنجنامه بولان وطالب کنج اولان عاشق کوکلدن قبله دوزدی دعایه کلدی زیرا (لیس للانسان
الاماسعی) دربومصرع سورهٔ نجمده اولان آیت کریمه‌یه اشارتدروبوآیت کریمه‌نك تفسیری جلدخامسده وجلدرابعده
تفسیرکنت کنزاسرخنده مروراتیدی انده طلب اولنه یعنی اول عاشق صادق کوکل جانبندن قبله دوزدی وحضرت
حقه متوجه اولدی ودعایه کلدی وسعیلر قیلدیکه حق تعالی کلام مجیدنده انسان ایچون بوقدر الاسعی ایلدیکی
شیء واردردیدی پس اول دخی دعاقیلمغه وساعی اولمغه شروع ایلدی (م ی) پیش ازانکه پاسخی بشنیده بود) سالها اندر
دعاپیچیده بود) اندن اولکه اول برپاسخ ایشتمش ایدی نیجه ییللردعاده طولشمش ایدی یعنی اول عاشق صادق کنجدن
برخبرایلتمش وکنجنامه‌ده انك خبرنی اوقیوب کوش ایتمش ایدی اندن اول نیجه ییللر دعا ایلمکه طولشمش وصارلمش
ایدی نیجه ییللر وایلرطلب رزقده دعالر قیلدقدنصکره اول کنجنامه رؤیاسنده اکا اشارت اولندی پس اوکنجنامه‌یی
اشارت اولندیغی اوزره بولوب انی اوقویوب کنجك پاسخی وجوابی اول کنجنامه‌دن اشتدی بوخبری اشتمزدن اول
خودانك کاری وعادتی دعا ایلمك ایدی (مثنوی) بی اجابت دردعا ومی تنید) ازکرم لبیك پنهان می شنید) اجابتسز دعالر
اوزره طوقندی یعنی اورلدی وطولندی کرم الهیدن پنهان لبیك ایشتدی لبیکك شرح وتحقیقی ایکنجی دفترده
کرفتارشدن بازمیان جغدان سرخنده این سخنها خود بمعنی یاربیست بیتلرینك شرحنده مرورایلمشدرانده طلب
اولنه وجناب حقك عبده لبیك دیمسی (اجبتك اجابة بعداجابة) دیمکدن عبارت اولوروبونك معناسی یاربی دیودعا
ایلینك جانبه بی حرف وبی صوت حق جانبندن کلوروده عاایدن قولك جانی اول ذوقی بیلوروبوکه لبیك پنهانی دینوریعنی
اول عاشق حق تعالی آنك دعاسنی اجابت قیلمزدن اول دعالر ایلمکه اورلدی وطولندی حق تعالی حضرتلرینك کرمندن
پنهانی (لبیك عبدی سل تعط دیمکی انك کوش هوشی استماع قیلدی (مثنوی) چونکه بی دف رقص میکردان علیل
زاعتماد جود خلاق جلیل * سوی اونی هاتف ونی پیك بود * کوش امیدش پرازلبیك بود * بی زبان میکفت
امیدش تعال * ازدلش می‌روفت ان دعوت ملال * چونکم اول علیل وذلیل دفسز رقص ایدردی یعنی چالمدین
اوینردی خلاق جلیلك جودنه اعتماد ایلدیکی جهتدن یعنی اول علیل وذلیل خلاق جلیل ورزاق جمیلك جود
وعطاسنه اعتماد ایلدیکندن اوتری دفسز رقص ایلروچالمدین اوینردی باخصوصکه دخی اکا اشارت وبشارت
اولمزدن اول انك جانبنده هاتف غیبی ونه پیك الهی وارایدی ونه انك کنجدن وکنجنامه‌دن خبری وارایدی مع هذا
عاشقك کوش امیدی لبیکدن پرایدی یعنی اول عاشق صادق دخی اکا هاتف کلمزدن واشارت الهی اولمزدن مقدم
بیلوردیکه برقول یاربی دیسه حق تعالی اکا البته لبیك عبدی سل تعط دیر بوحدیث شریفك مفهوم ومنه اول عاشقك
یقینی اولدیغندن هربارکه یاربی دیسه لبیك عبدی دیمکدن انك کوش هوشی پراولمش ایدی انك حضرت حق ورزاق

مطلق جانبنه اولان امیدی ورجاسی بی زمان اکا تعال دیردی وانك روز وشب اول ایلدیکی دعوت انك کوکلندن غبار
ملالی سبورردی یاخود معنی انك امیدنك بی زبان اکا تعال دیمسی وانی حضرت حقه دعوت قیلمسی انك قلبندن
ملالت غبارینی سبوروب ازاله ایدردی (مثنوی) آن کبوتررا که بام آموختست) تو مخوان میرانش کان پردوختست
اول کبوتری که بام آموخته درسن اوقومه آنی سورکه اول پردوخته در یعنی مثلا شول کوکرجینی که اول
طامه اوکرنمشدر اول بامخانه یه آموخته اولان جامه بی خانه یه دعوت ایلمه سن انی طامدن سورلا بدا اول ینه کاورکه
اول قنادی دیکلمش واول خانه یه اوکرنمشدر هر نه قدر سورسك برزماندنصکره ینه اول خانه یه کاورقونر کذلك درکاه
حقه آموخته اولان عاشق دخی اول درکاهدن وهم وخیال آنی سورسه وشیطان دخی مانع اولسه واول درکاهدن اکا
دعوت اولمسه اوکوکرجین کبی اول درکاهدن ایرلمز واول باب سعادتدن مفارقت قیلمز کذلك ولی کامل ومرشد فاضل
خانه سنه آموخته اولان طالب دخی هم کبوتربام آموخته کبیدرکه اول درکاهدن هر نه قدر جفا کورسه عاشق صادق
کبی دوروجدا اولمز (م ی) ای ضیاء الحق حسام الدین برانش) کز ملاقات تو بررستست جانش) کربرانی مرغ جانش از
کزاف) هم بکرد بام تو آرد طواف) چینه ونقلش همه بربام تست) پرزنان براوج مست دام تست * ای حق تعالینك
ضیاسی اولان حسام الدین سوراول کمسه یی که سنك ملاقاتکدن انك جانی بتمشدر سنك ملاقاتکدن انك جانك
پری بتمشدردیمك دخی وجه در بوتقدیرا اوزره پرباء فارسیله واولکی وجه اوزره باء عربی ایله اوقنور یعنی ای حق تعالینك
ضیاسی اولان شیخ حسام الدین چلبی شول مرید صادقك که سنك ملاقاتکدن جانی بتمش وسنك صحبت شریفکدن انك
جانی پروبال حاصل ایتمشدر امتحاندن اوتری انی کندی باب سعادتکدن وخانۀ بادولتکدن سوراکر اول مرید
صادقی سن باب سعادتکدن سوره سن انك مرغ جانی کزافدن یعنی ظاهرا دعوت اولنمسزوانی برکمسه جذب قیلمقسز
هم سنك بام سعادتك اطرافنه مرغ جانی طواف کتورور بهر حال سنك بام سعادتکه طولنوب کندیسنی سنك جناب
دولتکه یتورورزیرا اول مرید صادقك مرغ جانك چینه ونقلی دوکلی سنك بامك اوزره در یعنی انك مرغ جانته قوت وغدا
اولان معانی وعلوم ربانی وارزاق روحانی واذواق جانی دوکلی سنك بام طریقتك وخانۀ متابعتك اوزره در اول مرید
صادقك مرغ جانی اوج هوا اوزره پرزنان سنك دام یعتکك مستفیدرسنك ارادت خدمتك دامنه انك اوج هوا اوزره
پروازایلین مرغ جانی صید وشکار اولمغی تمنی وآرزو قیلمقده در کیجه کوندز استرکه اوج هوادن نزول ایدوب سنك
خدمتك وارادتك دامنه مقید اوله (مثنوی) کردمی منکر شود دزدانه روح * درادای شکرت ای فتح وفتوح * شحنۀ
عشق مکرر کینه اش * طشت آتش می نهد برسینه اش * که بیاسوی مه وبکذرز کرد * شاه عشقت خواند زوتر باز کرد
اکربردم دزدانه اولان روح طالب منکر اوله سنك شکر نعمتکی ادا ایلمکده ای فتح الهی وفتوح الهی وروحانی اولان
حسام الدین مصرع اولده بویله دیمك دخی وجه درا کرروح طالب بردم سنك شکر نعمتکی ادا ایلمکده دزد کبی منکر
اوله وبنده انك نعمتی ولطفی بوقدردیوانکار قیله ای فتح ربانی وفتوح الهی اولان حسام الدین چلبی انك مکرر کینه
اولان عشق صوباشیسی بوهم وجه درا کا مکرر کینه اولان عشق صوباشیسی انك سینه سی اوزره طشت آتش هجران
قورو آنی یاقوب یاندرربویله دیوکه ای کندی شحنه منکر اولان کل اول ماه معنوی جانبنه وکرد نفسانیدن وغبار
جسمانیدن کچ عشق شاهی سنی اوقودی علی الفور کیرودون بونده عشق مکرر کینه اولان شحنه یه تشبیه اولنمشدر شو
مناسبتله که برعاشق معشوقندن برمدت مفارقت ایلسه اکا حضور وراحت ویرمیوب انك سینه سنی یاقوب
یاندیروب شکنجه ایلمکدن خالی اولمز پس خلاصۀ کلام ومحصول مرام بویله دیمك اولورکه ای حق تعالینك ضیاسی
اولان حسام الدین چن برطالب سنك درکاهکه کلسه وسنك ملاقات شریفکدن برزمان حظ ونصیب السه
اندنصکره بعض اغراض نفسانیدنك اکا غلبه قیلمسی واسطه سیله سنك صحبتکدن وخدمتکدن برزمان مفارقت
قیلسه انك مکرر کینه لو اولان شحنۀ عشق انك سینه سی اوزره طشت آتش فراقی قورور وانك قلب وروحنه شکنجه
قیلورواکا دروندن بویله دیرکه بوکدورات نفسانیدن وغبار جسمانیدن کچوب اول شاه طریقت وماه فلك معرفت
جانبنه کل عشق پادشاهی سنی کندی جانبنه دعوت ایلر فوری کیرودون والا بوبلا وفرقت وبو درد ومحنت شکنجه لرنده
والم وحسرت پنجه لرنده قالورسن دیر (مثنوی) کرد این بام وکبوترخانه من * چون کبوتر پرزنم مستانه من *
جبرئیل عشقم وسدره م توی * من سقیم عیسی مریم توی * بوبامك وکبوترخانه نك چوره سنه بن کبوترکبی
بن مستانه پرااورورم بن جبرائیل عشقم بنم سدره م سنسن بن سقیم عیسی بن مریم سنسن کبوترخانه دن مراد
حسام الدین افندی حضرتلرینك مجمع عقول وارواح اولان مجلس شریف ومقام لطیفلری اولوربامدن مراد هم انلرك
مقاملرینك اعلی طرفی اولور وسدره حضرت جبرائیل علیه السلامك مقام وقرارکاهیدر امر حقله هر نه جانبنه کتسه

اخر الامر ینه کلوب انده قرار ایلر وعیسی ابن مریم صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرتلرینك شان شریفی اول ایدیکه
وابرئ الاکمه والابرص) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره باذن الله اکمه وابرصی وانواع امراضه مبتلا اولان خسته لری
نفس حیات بخشیله ابرا ومرده لری احیا ایلردی پس بو اولیای محمدیه ایچره هم عیسی نفس ولیلر اولورکه دم حیات
بخشلریله مرده دللری زنده وخسته لره شفا ودوا ویرمکله فرخنده ایدرلر بوجمله دن حسام الدین افندی قدس الله سره
حضرتلری کندی عصرلرنده عیسی نفس وهر خسته وشکسته اولان عاجزه فریادرس برطبیب الهی وحبیب روحانی
ایدی قطبیت وغوثیت مرتبه سنی بولمش ومرآت الهی مرتبه سنه واصل اولمش ایدی وحضرت مولانا قدس الله سره
العزیز اول حضرت مقدسه نك شیخلری واستادلری ایدرولیکن حسام الدین افندی حضرتلرینی مدح ایلدیکی اعتبارات
لطیفه دن حسام الدین افندی حضرتلری مولانا قدس الله سره العزیزك شیخی اولمق معناسی منفهم اولنوروبونك
تحقیقی برقاچ موضعده مرارا وکرارا مرورایلمشدرا مابونده دخی اجمالا بیان اولنمق لازم اولدی وبونك سری بودرکه چون
برمرید صادق کمال مرتبه سن بولسه وذاتنی مرآت کبی مجلا ایدوب وشیخ کاملك اوصافنه وعلوم واسرارنه آیینه اولسه
شیخ کامل انده اولان علوم واسرارنی واوصاف وکردارنی مشاهده ایلدکده اکا عاشق اولور ومحبت وتعظیملر قیلور شول
مرتبه که کویا برعاشق معشوقنه خدمتلر ومحبتلر قیلور وانی مدح ایتمك حقیقتده کندینی مدح ایتمکدر واکا عاشق اولمق
معناده کندی یه عاشق اولمق اولور وغیری طالبلره دخی انك نه مرتبه ده اولدیغنی اعلام قیلور ودخی صاحب کمال اولنلر
غیریلره برکسه نك شانی بیلدرمکدن اوتری کندیلرینی انلرك ما بیننه ادخال قیلورواول ممدوحه تعظیملر وتکریملر ایلرتاکم
طالبلر اول ممدوحه اولویتله تعظیملر وتکریملر ایلیه لر واول صاحب کمال سویلدیکی مدحلر وثنالر کبی بومجلده دخی
خداوندکار حضرتلری حسام الدین افندی حضرتلرینك عظم شانی طالبلره بیلدرمکدن اوتری کندیلرینی
طلبه وعشاق منزله سنه ادخال ایدوب حسام الدین افندی حضرتلرینه خطاب ایدوب بیوررلر ای حسام الدین چلبی بوسنك
کبوترخانه کبی اولان مجلس شریفکك ومقام لطیفکك اطرافنه واوستنه بن بامه اوکرنمش کبوترکبی مستانه پروبال
اوریرم وسنك مقام شریفکده قونوب قرار قیلورم فی المثل بن جبرائیل عشقم وبنم سدره ومقامم سنسن که روحم سنده قرار
ایلروبنم درونم درد ومحنتله سقیم وخسته در بوعصرده عیسی نفس سنسن بنم دروغمه درمان سنك دم حیات بخشکدن
حاصل اولورکه هربارکه سنك کلام حیات بخشکی استماع ایلیم جانم صحت وراحت بولور وقلبم درد والمدن قورتلور
مثنوی) جوش ده آن بحر کوهربار را * خوش بپرس امروز این بیماررا * چون توانی اوشدی بحران اوست) کرچه
این دم نوبت بحران اوست) ای ضیاء حق اولان حسام الدین اول کوهربار اولان بحره جوش ویربوکون بو بیماری
خوش صور چونکم سن اول بیمارك لایقی اوله سن بحرانك لایقیدرا کرچه بودم انك نوبت بحرانیدر بحران خسته نك
مزاجی متغیر اولدیغی زمانه دیرلر ومزاجك بوزلمسی معناسنده هم استعمال ایدرلر بحرکوهرباردن مراد بونده
حسام الدین افندینك باطنلرنده اولان بحر معانی واسراریدرکه اول بحر معنی بوقدر علوم واسرار کوهرینی باغیرمش
ونثار قیلمشدر پس حضرت خداوندکار قدس سره العزیز اول بحرکوهرباره بوکونه خطاب ایدوب بیوررلر ای حق
تعالینك ضیاسی وکوکللر دردنك دوا وشفاسی اولان حسام الدین اول علوم واسرار کوهرلرنی ایثار ایدیجی اولان معنی
بحرنه جوش وخروش ویرسن بوخسته دلی بوکونه خوش سؤال ایله واکا خاطر نوازلك قیل چونکم سن اول بیمارك آن
ولایقیسن اول دریای معنی انکدرا کرچه بودمده اول بیمارك متغیر اولمسنك وتبدیل مزاج قیلمسنك زمانیدر (مثنوی
این خود آن نالست کو کرد آشکار * آنچه پنهانست یارب زینهار * بوخود او ناله درکه او حسام الدین آشکاره ایتدی
اول نسنه که نهاندر یاربی زنهار ناله دن مراد بونده حضرت مولانا قدس الله سره العزیزك دهان شریفلرندن ظهوره
کلان مثنویات وعلوم واسراره متعلق اولان کلمات وابیاتدرکه فی الحقیقه انك محرکی ومهیجی معنیده حسام الدین
افندی حضرتلریدر واصحاب حقیقت مرتبه سنه واصل اولدقدنصکره کمال اتحاد ایله اتحاد قیلورلر ونفس واحد
قلب واحد اولمق مرتبه سنی بولورلرنه کم حضرت شمس الدین وچلبی حسام الدین وحضرت مولانا قدس الله اسرارهم
برمرتبه اتحاد قیلمشلر ایدیکه انلرك باطنی براولمش ومابینلرنده برقیل قدر فرق قالمشدی اما بونده توضیح
معنی بویله دیمك اولورکه بومثنویات خود اول ناله درکه انی اول معشوق روحانی ومحبوب ربانی اظهار واشکار ایلدیکه
فی الحقیقه بوناله وبوکلامك بنم باطنمدن مهیج ومظهری اولدر اول نسنه که بنم باطنمده پنهاندر یاربی زنهار سن انی اشکارا
ایلمه که انی هرکوش استماع ایتمکه قادر اولمز وهرهوش دخی انی فهم وادراك قیلمغه طاقت طوتمز پس انك ظاهر
وآشکار اولمسی هر وجهله اولی اولور کما قال ابو هریرة رضی الله عنه حفظت من رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائین
من العلوم فبثثت احدهما ولم ابثث الاخر فلو بثثته لقطع هذا البلعوم منی (مثنوی) دو دهان داریم کویا همچو نی

يك دهان پنهانست درلبهاى وى * يك دهان نالان شده سوى شما * هاى وهوىء درفكنده در هوا * ليك داند هركه اورا منظرست * كه فغان اين سرى هم زان سرست * برنى كبى سويليجى ايكى دهان طوترز بردهان اول محبوبك لبلرنده پنهاندر وبردهان سزلر جانبكزه نالان اولمشدرهوايه برهاى وهوى براقشدر ليكن بيلورهرشول كسه كه انك نظرى واردركه بو طرفك فغانى هم اول طرفدندر يعنى برحسام الدين چلبى ايله ايكيمز نفس واحد حكمنده شول برنى كبى يزكه اول نى ايكى دهان طوترسو يليجى نايك بردهانى ناى زنك لبلرنده پنهاندر ونايك بردهانى دخى فى المثل اى مستمعين سزلر جانبكزه نالان اولمشدر كذلك حسام الدين افنديك نفس رحمانى ونفخهٔ ربانى لبلرنده پنهان اولمش بنم دهان جانمدركه حق تعالى حضرتلرى بنم دهان جانم اولان حسام الدين افنديه علوم اسرارى نفخ وفيض ايلر واول جانبدن بنم باطنمه طولوب بودهانمدن اى مستمعين وطالبين سزلر جانبكزه بوكونه صيت وصدالروالطيف نغمه لر وخوش ادالر وبوكونه هاى وهوى بوهواده براغلمش اولور وظهوره كاور وليكن شول كسه كه انك نظرى ودرون دلده بصرى واردر اول كسه بونى بيلوركه بوطرفه منسوب اولان فغان وناله هم اول طرفدن واول صاحب شرفدنكه حق تعالى انك روحنه نفخ وفيض ايلر وانك روحنك استدعا واقتضاسيله بنم باطنمدن بوكونه نغمات شريفه وكلمات طيبه ظهوره كلوب مستمع اولنلر بوندن حظ الورلر وبهره بولورلر (مثنوى) دمدمهٔ اين ناى ازدمهاى اوست * هاى وهوى روح ازهيهات اوست * كرنبودى بالبش نى را ثمر * نى جهانرا پرنكردى ازشكر * بونايك دمدمه سى اول محبوب ذاتينك دملرندندر وروحك هاى وهوىء انك هيهاتندندركرنايك لبى ايله ثمرى اولميدى نى جهانى شكردن پرايليدى شكردن مراد بونده معارف اسرار اولورنيدن مراد انسان كاملك وجودى اولورتته كم تحقيقى بيت اولده مرور ايلدى وهاى وهويدن مراد عبارات شريفه ايله اولان اشارات لطيفه دراوست ضميرلرى حضرت حقه راجعدر وانك لبندن مراد عالم روحدركه عالم روح اب درياى حقيقت اولديغى اعتبار ايله كالب تعبير اولنمشدر ودملردن مراد نعمات الهيه اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه بونى كه حسام الدين چلبى ايله بنم وجودمدن عبارتدر بووجود نايينك دمدمه وآوازه سى اول نافخ حقيقى وفايض ازلينك نفخات طيبه وفيوضات قدسيه سندندر وروحك اشارات لطيفه سى وعبارات شريفه سى اول محبوب ذاتى ومعشوق ازلينك اشارات طيبه سندندر اكروجود انسانى نايينك اول محبوب ذاتينك لبى مشابه سنده اولان عالم ارواحله مسامره قيلمسى واندن حكايت اشتمسى وكلام اخذ ايتمسى اولميدى بووجود انسانى نايى شكر معانى وشهد روحانيدن جهانى پرايليدى وبرانسانك وجودى شيرين ولذيذ اول عالمدن برمعنى سويليدى هرشيرين سخن وشكردهن اولان عارفك شكردن احلا سوزسويلمسى انك مانندى اولان وجودينك اول محبوب حقيقتك انمه اقتراب ايلسندن حاصل اولوروازل محبوب حقيقى انك مانندى اولان وجودينه نفخ وفيض ايتمكله انك دهانندن شهد واحلى اولان نغمات لذيذه وكلمات نفيسه ظهوره كلور (مثنوى) باكه خفتى وزچه پهلوخاستى كه چنين پرجوش چون درياستى * اى حسام الدين كيمكله ياتدك ونه پهلودن قالقدك كه بو مجلين درياكبى پرجوش سن يعنى اى ضياء الحق اولان قدوة العارفين بو كيجه كيمكله بيتوتت ايلدك وكيمك قتندن قالقدك كه بو مجلين درياكبى جوش وخروشه كلدك ومست ومستغرق اولدك وانوار الهى واسرار ربانى ايله طولدك (مثنوى) يا ابيت عند ربى خواندى دردل درياى آتش راندى * بو بيتك مصرع اولى انى است كاحدكم ابيت عند ربى يطعمنى ويسقينى حديثنه اشارت اولمشدر وبو حديث شريفك شرح وتحقيقى جلد رابعده بيان انكه عارف راغدا ايست ازنور حق سرخنده ودخى جلد اولك اخرنه قريب حضرت على رضى الله عنه حكايه سنده مرورقيلمشدر انده طلب اولنه وبونده معناى بيت اى قدوة العارفين اولان حسام الحق والدين يا خود ابيت عند ربى حديثنك مفهومنى اوقودك وربك قتنده كيجه لدك اول قادر مطلقك نورانى وروحانى قوتلر ويردى تاكم آتش درياسنك قلبنه سوردك يعنى آتش درياسى كبى اولان بحر قهره بى بالك ولا ابالى كيندك كبى ايركوردك (م ى) نعرهٔ يا نار كونى بارد * عصمت جان تو كشت اى مقتدا * بو بيت سورهٔ انبياده اولان (قلنا يا نار كونى بردا وسلاما على ابراهيم) آيت كريمه سنه اشارت اولور وبونك تفسيرى مواضع كثيرده مرور ايلشدر معنى بيت يا نار كونى بارد اندامى اى مقتداى انام سنك عصمت جانك اولدى يعنى نته كم حق تعالى نمرودك ايقاد ايلديكى ناره * يا نار كونى بردا وسلاما على ابراهيم * ديونعره وندا ايليوب اول نار حضرت ابراهيم عليه السلامه برد وسلام اولدى انى حفظ وعصمت قيلدى يعنى كبى اى مقتداى عارفين وپيشواى سالكين حضرت رب العالمين طرفندن يا نار كونى بارد اندامى ونعره سى كلوب سنك جان شريفكى نمرود سيرت اولان اعدانك آتش عداوتلرندن عاصم اولدى وانلرك نار بغض وعداوتى سكا برد وسلام كلدى (مثنوى) اى ضياء الحق حسام الدين ودل * كى توان اندود خورشيدى بكل * قصد كردستند اين كل پارها * كه بپوشاند خورشيد ترا * اى حق تعالينك ضياسى ودين ودولتك

شمشير قاطعى برخورشيدى بالجمله صوامق نيجه ممكن اولورسن اول ضياى حق اولان خورشيد لامع وشمشير قاطعى كه سنك نور ساطعكى منكرلر طعن وانكار بالجمله ستر ايلمكه نيجه قادر اولورلر بو كل پاره لر قصد ايلمشلردركه خورشيدكى اورته لر حضرت مولانانك توابع واحباسى آخر عمرلرينه قريب قتى چوق اولوب بعضلرى سلطان ولد حضرتلرينه مائل اولوب وبعضلرى دخى حسام الدين افنديه مائل اولديلر چونكم حضرت مولانانك حسام الدين افندى حضرتلرينه كمال محبتلرينى وزياده رغبتلرنى كورديلر بوكروهدن بعض كسه لر حسام الدين افندى حضرتلرينه حسد ايدوب انكار قيلديلر حتى برى برلرى مابينده بونيجه ضياء الحق اولور ونه حالله خورشيد الهى اولمغه مشابه كاورديديلر وبوكونه طعن وانكارله اول حضرتك نورانيتنى وكمال شاننى ستر ايتمك وديدهٔ طالبيندن انى اورتمك ومنع ايتمك استديلر بوكا ايسه قادر اوله مديلر پس كل پاره لردن مراد انلر اولورشو اعتبارله كه انلر هنوز دخى آب وكل مرتبه سندن ترقى قيلمامشلر وصفاى درونى بولوب اهل يقيندن اولمامشلر ايدى پس حضرت مولانا حسام الدين افندى حضرتلرينه خطاب وهر عصرده اولان اصحاب يقينه وعارفينه تسليه بيوررلر اى دين ودولتك شمشير قاطعى واى حق تعالينك ضياء ساطعى برخورشيد لامعى بالجمله صوامق قچن ممكن اولوركه بو بالچق پارچه لرى وكل پاره لرى قصد ايلديلركه سنك خورشيد ذاتكى وانوار صفاتكى ستر ايليه لر وسنك طالبك وديده ور اولان عاشقكه سنك نور باطنكى كوسترميه لر (مثنوى) دردل كه لعلها دلال تست * باغها از خنده مالامال تست * كوهلك قلبنده لعللر سنك دلالتكدر وباغلر خنده دن سنك مالامالكدر كوهدن مراد مرتبهٔ طاعتده ثابت وراسخ اولان اهل تمكيندر لعلدن مراد جواهر معانى ولعلهاى روحانيدر وباغلردن مراد قلوب نورانيدر پس توضيح معنى بويله ديمك اولوركه اول بالچق پاره لرى وكل پاره لرى اولان حسادلر طعن وانكار ايتمكله سنك شان شريفكى ستر ايلمكه قصد ايلديلرسه مرتبهٔ طاعتده ومقام معرفتده كوه كبى ثابت وراسخ اولان اهل تمكينك قلبنده كه جواهر معانى ولعلهاى روحانى سنك خورشيد ذاتكه دلالت ايديجيلر وسندن اثر پذير اولوب آب وتاب بولدقلرينه شهادت قيليجيلردر قلوب صافيه باغلرى سنك نورانيتكدن خندان وشادان اولمقدن طولمش وارشاد وهدايتكدن تازه لك وكشاده لكله مالامال اولمشدر بو اهل تمكينك قلبنده اولان جواهر معانينك سكا دلال اولمسى وبو قلوب صافيه باغلرينك سنك نوركدن خنده ايله طولمسى سنك كمالكه شاهد كافى وبرهان وافيدر وسكا انكار ايلين فى الحقيقه ظالم وجافيدر (مثنوى) محرم مردى را كورستمى * تا زصد خرمن يكى جو كفتمى * چون بخواهم كز سرت اهى كنم * چون على سر را فرو چاهى كنم * اى حسام الدين سنك مردلككه محرم قنى بررستم تاكم يوز خرمندن بن برجو تقرير ديدم يعنى اى كزيدهٔ رجال واى زندهٔ اصحاب كمال سن شول مرد بالغسن سنك رجولتك شرح وبيانه كلزوم دانه انكك دهان ولسانه صغمز سنك مردلككه محرم رستم كبى برار قنى تاسنك كمالاتك خرمنلرندن برار په قدر سويليدم وخصائل وفضائلكدن برينى اكا بيان ايليدم كه لا يعرف ذا الفضل الا ذووه * حسبنجه فضيلت صاحبى بيلمز الا ينه فضيلت صاحبى ولا يعلم اهل الكمال الا اصحاب الكمال ولا يفهم اسرار الرجال الا من بلغ مرتبة الرجال كلامنك موجبنجه اهل كمالى بيلمز الا اصحاب كمال اولنلر واسرار رجالى فهم قيلمز الا مرتبهٔ رجاله ايرن ارنلر ومقام حقيقتى كورنلر اى قدوة العارفين واى حسام الحق والدين چونكم سنك سركدن استيمكه بر آه ايليم حضرت على كرم الله وجهه كبى باشمى بر قيويه اشغه ايليم وسرمى مكركه اول چاهه سويليم يوخسه سنك سركى سويلمكه وراز كى تعبير ايلمكه بوطائفه ايچره بر محرم يوقدر اكرچه اهل طريقت واصحاب حقيقت شكلنده اولان قتى چوقدر الحق راز سويليه جك همدم بو عصرده قتى از بولنور واسرار درونه محرم قتى نادر واقع اولور (قطعه) همدمى نيست باكه كويم راز * محرمى نيست تا بنالم زار * درخروشم زصيت آن معشوق * درسماعم بصوت ان مزمار * حضرت نبى مكرم صلى الله عليه وسلم سرهويت وراز حقيقتى على ابن ابى طالب رضى الله عنه حضرتلرينه سويلديلر وبو سرى زنهار بر كسه يه صقين ديمه ديو تنبيه وتأكيد ايلديلر پس حضرت على كرم الله وجهه اول سر هويتى حضرت نبى عليه السلامدن اشتدكدنصكره درونلرى طولدى اخر الامر انى حفظ وضبط ايلمكه قادر اوله ميوب واروب انى برخالى چاهه سويلديلر واول چاهدن الله امريله برنى ظهور ايلدى اول نايى برچوبان كسوب چالمغه باشلدى حضرت نبى عليه السلام اول صداى كوش ايلدكارنده حضرت على كرم الله وجهه نك سر هويتى سويلديكنى معلوم ايديندوب من اول كتمى واجب اولان سرى يا على سويلمشسن كه بوناى اندن اخبار ايلر ديو ورديلر وبونك قصه سى دردنجى دفترده شخصى بوقت استنجا سرخنده نيست وقت مشورت هين راه كن بيتنك شرحنده مرور ايلدى انده طلب اولنه (مثنوى) چونكه اخوانرا دل كينه ورست * يوسفم را قعر چه اوليترست * چونكم زمانه ده اولان اخوان ايچون دل كينه وروار در بنم يوسفمه قعر چه اوليتر درته كم يوسف عليه السلام حضرتلرينك برادرلرينك سينه لرى

کینه لوایدیلر پس یوسفه انلرله اولمقدن چاهده اولمق اولی اولدی امدی بنم یوسف علیه السلام حضرتلرینه
یوسفم و بن سنك یعقوبکم چونکم اخوان طریقت وخلان شریعت شکلنده اولان طایفه نك حسام الدینم سن هم بنم
یوسفم سکا اولیتردر پس اول حضرتنه سکا کوکللری کبی قیلیجی ودرونلری بغض ایدیجیدر چاه تسترواختفا قعری ای بنم
یوسفم سکا اولیتردر پس اول حضرتنه سکا کوکللری کبی قیلیجی ودرونلری بغض ایدیجیدر چاه تستر واختفا قعری
بوکونه تسلی ویردکلرندنصکره تمام بی باك ولاابالی بنه جمله یه انکله کمال اتحادنی مستانه واریه‌سان ایلمکه شروع ایدوب
بیوردیلر (م ی) مست کشتم خویش بر غوغازنم * چه چه باشد خیمه بر صحرازنم * برکف من نه شراب آتشین * وانکهان
کروفر مستانه بین * مست اولدم کندیمی غوغا اوزره اورورم چاه نه اوله خیمه یی صحرایه اورورم بنم الیمه قوآتشین اولان
شرابی واندنصکره مستانه اولان کروفری کوریعنی ای ساقی شراب روحانی بن عقل قیدیله مقید اولوب بنم یوسفمه
قعرچه اولیتردیمش ایدم شمدی بوسوزدن فراغت قیلدم وتمام سنك شراب شوقکله مست ومستغرق اولدم امدی اهل
انکارلك دغاسندن واصحاب حسدلك جنك ووغاسندن خوف وحذرا تمیوب کندیمی غوغایه اورورم قیود بنده اختفا
واستتار ایلمك نه لازمدر خیمه مدح وثنایی صحرای ظهور واشتهاره اورورم وعلی ملاء الناس بی باك سکا مدحلر قیلورم
وسنك عظم شانکی طالب اولنلره بیلدرمکه هروجهله ساعی اولورم که براهل حقی مدح قیلمق همان حضرت حقی مدح
قیلمقدر وانك شانی اعلان واظهار ایلمك معنیده اعلای دین ایلمك وشان حقی اعلان واظهار ایلمکدر امدی
ای ساقی اهل یقین اتشین اولان شراب عشق وکرمیت ویرن باده حقی بنم کف روحمه قو واندنصکره مستانه
اولان اول کروفری کورکه بن اصحاب طریقت شکلنده اولان حاسدلره واهل دین وطاعت هیئتنده اولان منکرلره
وفاسدلره علی رغم انفهم نه سوزلر سویلرم وانلره کلام آتشبارمله نه کونه جکرلرین داغلرم اکرانلرسنی بران دم
ایندیلرسه وانکار یولنه کندیلرسه همیشه مذموم اولمقدن خالی اولمزلر دنیا وآخرتده رذالت وحقارتدن قورتلمزلر
(مثنوی) منتظر کوباش بی کنج ان فقیر * زانکه ما غرقیم این دم در عصیر * منتظردی اولسون کنجسز اول فقیر زیرا
بز بودم عصیرده غرقز عصیر بونده معصور معناسنه درکه مراد وجود انسان کاملدن ظهوره کلان ذوق ونشئه اولور
عصیر عاصر معناسنه اولوب اندن مراد شراب محبتی ظهوره کتورن مرشد اولسه هم جائز اولور وبو بیت سؤال مقدره
جواب اولمق موقعنده دینلمشدر کان اول حضرته دینلمش اولدیکه بوکونه معارف سویلمکده وحسام الدین افندینك
شان شریفنی وحال لطیفنی بیان ایلمکده تطویل کلام ایتدیکز واول طالب کنج اولان فقیرك قصه سنی وانك حالنی
بیان ایتمکی اونتدیکز اول فقیر خود منتظردر بیوررلرای بویله دینسن اول فقیره کنجسز برزمان منتظر اول ساعی
کانجه یه دك وکنجك موضعی بیان اولنجه یه دك ترقب وترصد قیل دی اول سببدن که بز عنب روحانیدن معصور اولان
شراب معنویدن مست ومستغرقز شمدی اوکنجی سویلمك بزه ال ویرمز ولسانمز اول کنجك احوالنی سویلمکه وارمز پس
غایبدن مخاطبه التفات ایدوب اول فقیره خطابا بیوررلر (مثنوی) از خدا خواه ای فقیر این دم پناه * از من غرقه شده
یاری مخواه * که مرا پروای آن استاد نیست * از خود وو زریش خو یشم یاد نیست * ای فقیر بودم خدادن پناه ایسته
بن غرقه اولمشدن یاریلك ایستمه که بکا اول اوستادلك پرواسی یوقدر کندمدن وکندمدن صقالمدن بکا یاد یوقدر
استاد بونده استادی تقدیرنده مصدر دراسم دکل ونوناته اوقیوب معنایی اکا کوره ویرمك غلطدر مناسب دکلدر
وفقیردن مراد بونده طالب کنج حقیقی اولان مسترشد اولور واولیای کرامك ایکی مرتبه سی وارددر برینه محو وفنا دینور
وغلبه واستغراق دخی تعبیر اولنور بو محو واستغراق مرتبه سنده ایکن ولی کامل طالبلره ارشاد ایلمز وارشاده دخی صالح
اولمز وطالب مرشده فنا مرتبه سنده ایکن اقتدا قیلسه مقصودنه وصول بولمز وبر مرتبه لری دخی واردرا کا صحو
وبقاد بنور وفرق ثانی دخی تعبیر اولنور ولی کامل سکردن قورتلوب صحوه کلدکده ارشاده صالح اولور
وطالب اول مرتبه ده ایکن اندن بهره ونصیب بولور ومقصودنه فایض وحائز اولور حضرت مولانا قدس الله سره
العزیز دا کثر محو وفنا وسکر واستغراق حالی غالب اولوردی اول حینده طالب کنج حقیقت اولان مسترشدی مرتبه
صحوده اولان حسام الدین افندی حضرتلرینه کوندررلردی اول حضرتی حال حیاتلرنده کندی مقاملرینه خلیفه
نصب ایلمشلردی طالب کنج اولان فقیرلر واروب اول حضرتدن مستفید اولورلر وتربیه بولورلردی چونکم حضرت
مولانا قدس الله سره العزیزه غلبه عشق وشوقله مرتبه محو وفنایه واردیلر ومست ومستغرق اولدیلر پس طالب
کنج حقیقی اولان فقیره بوکونه جواب ویروب بیوررلرکه ای طالب کنج اولان فقیر ومحتاج بودمده پناه ومعاونتی غنی
مطلق اولان خدای تعالیدن ایسته بن بحر فنایه غرق اولمشدن معاونت ایستمه که بن دریای فناده شمدی محو ومستغرق
اولمشدرکه بکا بو وقتده اول استادلق ومرشدلك پرواسی یوقدرکه بن سکا رهبر اولم وموضع کنجه دلالت وارشاد قیلم
بنم شمدی کندی وجودمدن وزینت وجمال اولان ریش وسبلتمدن تذکرایلم یوقدر ریشدن مراد بونده محاسن صوری

ورسوم ظاهری اولور یعنی صورت ظاهرده اولان محاسن ومراسمدن وکندی ذاتمدن هم خبرم یوقدر قنده قالدیکه
سنك مطلب ومقصودکه مناسب سوز سویلیم وسنی اول وادی یه ارشاد ایلیم دیمك اولور (مثنوی) یادسبلت کی
بکنجد واب رو) در شرابی که نکنجد تارمو) یادسبلت وآب رو قچن صغار شول بر شرابه که اکا قیل تلی صغمز تارمو قیل تلی
معناسنه درسبلتدن مراد بونده رسم صوری وآیین ظاهری اولور وآیین صوری شول بر شراب فنایه قچن صغارکه
انده بر قیل تلی قدرشی صغمز وبرذره قدر بقیه وجودی اولان اول شراب فنایی ایچنلر ریش وسبلت ورسم وعادت
قیدندن بلکه بالکلیه کندیلرینی کورمکدن کچنلردر (مثنوی) درده ای ساقی یکی رطل کران * خواجه را از ریش
وسبلت وارهان * نخوتش بر ما سبیلی میزند * لیك ریش از رشك ما بر می کند) مات اوومات او * که همی دانیم
تزویرات او * ای ساقی بر رطل کران ویر خواجه یی ریش وسبلتدن کبر وقوردتر اکرچه انك کبر ونخوتی بزم اوزریزه
بربول اورور ولیکن کندی صقالنی بزم رشکمزدن قوپاررمات اودرمات او که برانك تزویراتنی بیلورز رشکدن
صقال یولمق کمال تحسری غایت تلهفدن کنایت اولورنته کم برکسه برمرغوب ومقبول شیئی بولسه حسودا کرچه
اکا بحسب الظاهر طعن ایدوب بیق بورسه تنهاسنده اکا زیاده رشك وغبطه سندن صقالن یولار وهی نولیدی انی
بن بولیدم دیو تحسر وتمنی ایلر رطل کراندن مراد باده نوشی تمام مست ایلین ساغر روحانی وشراب معنوی اولور
وساقیدن مرادمی باقی یی طالبلره اناله ایلین مرشد کامل اولور بونده حسام الدین افندی حضرتلری مراد اولسه
مناسبدر وخواجه دن مراد حسام الدین افندی حضرتلرینه انکار وحسد قیلان بلکه مطلقا اهل دله منکر وحسود
اولان کمسه لر اولور پس توضیح کلام وتفسیر مرام بویله دیمك اولورکه ای می محبتنه ساقی اولان وباده توحید واتحادی
طالبلره اناله قیلان مرشد کامل ریش وسبلت قیدنده ورسم وعادت بندنده قلان خواجه یه بر رطل کران ویر واکا اول
شراب روحانیدن بر ساغر ایرکور اول افندی یی ریش وسبلت ورسم وعادت قیدندن کبر وقوردترتا کم اصحاب فنانك
شانته بر مقدار عالم اوله وانلرك حالندن ومسلکندن برچاشنی بوله تا بو رسم وعادت وکبر ونخوت ورطه لرندن
کذر قیله نعم اول خواجه نك کبر ونخوتی اکرچه بر مقدار بزم یولمزی اورر وکندینك منصبنه وعزتنه اعتماد ایدوب بزه
تحقیر واهانت قیلور ولیکن بزم ذوقمزه وشانمزه کمال رشك وغیرتندن وغبطه ورغبتندن تنهاده صقالن یولرفی الحقیقه
اوماتدر اوماتدر یعنی معنی بونده مقهور ومغلوبدرهم بعد زمان مات ومغلوب اولمسی مقرردر زیرا برانك
تزویرلرنی بیلورز اول کمسه که اهل دل حقنده تزویرلر قیله عاقبت انك مات ومستهلك اولمسی مقرر اولورا کرچه نیجه زمان
شرف وعزت صوری ایله صحبت ونعمت ایچره زندکانلك قیلورسه ده (مثنوی) از پس صدساله آنچه آیدازو
پیرمیبیند معین مو بمو * اندر آیینه چه بیند مرد عام * که نبیند پیر اندر خشت خام * بو زیلدنصکره اول نسنه که اول
خواجه متکبردن کاورپیرانی مو بمو معین کورر یعنی برانك تزویراتنی بیلورزکه اول خواجه مات ومستهلکدر دیمشلردی
بوندن بر سؤال ناشی اولدیکه اول سؤال بودر اول خواجه نك بعد زمان مات اولمسنی ندن بیلدیکز دیمکدر بو سؤال
مقدره جواب طریقیله بیوررلر یوز بیلدنصکره اول حالتله اول رسم وعادت صاحبی اولان خواجه دن ظهوره کاورپیر
طریقت اولنلر ومقام مشیخته وصول بولنلرانی مو بمو کوررلر مرد عام آیینه ده نه کوررکه پیرانی خشت خامده کورمیه
آیینه دن مراد صورت نما اولان شیلردر وخشت خامدن مراد کثیف وظلمانی اولان وصورت کوسترمین شیلردر
وتوضیح معنی آیینه کبی صورت نما اولان شیلرده عوامدن اولان مرد صورت محسوسه یی نیجه کوررسه خواصدن
اولان پیر کامل کثیف اولان خام کرپجده صورت حالی اویله کورر ونتیجه مآلی صورت محسوسه کبی بصر بصیرتله
مشاهده قیلور وحقیقته عارف اولور (مثنوی) انچه لحیانی بخانه خود ندید * هست بر کوسه یکایك او بدید * اول
نسنه یی که قباصقاللو کندی خانه سنده کورمدی کوسه اوزره اول یکایك بدید اولدی لحیانی قباصقاللو دیمکدر بونده ابله
واحمق دیمکدن کنایت اولور که قباقتسامه لرده قباصقال اولان کمسه لرا کثر احمق اولوردیمشلردر وکوسج خفیف اللحیه
اولان کمسه یه دیرلر اکثر کوسج اولنلر زیرك وعاقل اولوردیمشلردر وبین الناس مشهور ومثل اولمشدرکه قباصقال احمق
کندی اونده اولنی بیلدیکنی کوسه انك اونده اولنی بیلوردیرلر واحمق کندی خانه درونده اولان حالتی بیلمیوب عاقل انك
احوالندن خبردار اولدیغندن بونی ضرب مثل ایدرلر وبونده لحیانیدن مراد وجه باطنی لحیه ماسوی ایله مستور اولان
غافللر وکوسجدن مراد وجه باطنی موی ماسوادن عاری وطاهر اولان عارف وعاقللر اولورلر پس هر وجه باطنی
موی جهل وغفلتدن پاك اولان عارف وعاقل جاهل وغافلك خانه قلبنده اولان احوالی کوروب بیلوردیمك اولور (م ی)
رو بدریایی که ماهی زاده * همچو خس در ریش چون افتاده * خس نه دوراز تو رشك کوهری * درمیان موج بحر
اولیتری * بوری شول بردریایه که ماهی زاده سن خس کبی ریشه نیچون دوشمشسن خس دکلسن سندن ایراق

اولسون رشك كوهرسن بحرك موجی میاننده اولیترسن یعنی ای اهل صورت وای اسیر رسم وعادت بو رسم وعادت
قیدندن فراغت قیل وبو صورت مرتبه سندن ایلرو کچوب شول بر دریای حقیقته کیت که سن اول دریای حقیقتك
ماهیسنك نسلیسن شو اعتبار ایله که آدم پیغمبر علیه السلام دریای حقیقتك ماهیسیدر سن ایسه آدم علیه السلام
زاده سن پس ماهی زاده اولورسن دخی (انا من نور الله والمؤمنون من نوری) حدیث شریفك حسبنجه هر مؤمنك روحی
روح نبیدن وهر مسلمك نوری نور محمدی صلی الله علیه وسلمدن تولد ایلمشدر بو اعتبار ایله دخی ای مؤمن سكا ماهی زاده
دینور پس سنك دریای حقیقته كتمك وبحر وحدت ایچره سیر ایتمك لازم كاور خس وخاشاك كبی سن ریش وسبلت
اوزره نیچون دوشدك یعنی بو تزیین صورت وترتیب رسم وعادت ایلمك فی المثل ریش وسبلت دوزلتمك كبیدر سن بونلره
خس وخاشاك كبی نیچون دوشوب مبتلا اولدك سن خود فی الحقیقه خس ودنی دكلسن بو خس ودنی اولمق سنك
ذاتكدن قتی دور وبعیددر بلكه سن كوهرلرك رشك ومغبوطیسنكه ولقد كرمنا تكریمیله مكرم اولمش (وفضلناهم علی
كثیر ممن خلقنا تفضیلا) تشریفیله شرف وعزت بولمشسندر پس بحر حقیقتك امواج فیوضاتنك میاننده اولمغه سن
اولیترسن بر بحره مستغرق اول كه اول بحرده سن ظلمات معنویه دن وكدورات قلبیه دن شكوك وشبهات نفسانیه دن
خلاص اولوب نجات بوله سن (م ی) بحر وحدانست وجفت وزوج نیست) كوهر وماهیش غیر موج نیست) بحر واحد
در جفت وزوج دكلدر انك كوهری وماهیسی غیر موج دكلدر وحدان غفران وزننده واحد معناسنه در بحردن مراد
والله بكل شیء محیط) آیت كریمه سنك فحواسنجه هر شیئی محیط اولدیغی اعتبار ایله الله تعالی حضرتلریدر كه واحددر
وانك جفتی وزوج وشریكی یوقدر واول بحر وحدتك كوهری وماهیسی انك موجندن غیری دكلدر كه انك كوهرندن
مراد روحلر وعقللر وماهیدن مراد نبیلر وولیلر وعارفلر وصفیلردر كه بونلر اول بحر وحدتك امواجی كبی اولان تجلیات
الهیه دن واسما وصفات ربانیه دن ظهوره كلمشلر اگرچه تعینلری جهتندن دریادن غیری كبیدرلر اما دریای وحدتدن
ظهوره كلدكلری وهمیشه انكله حی وقائم اولدقلری وارادت وقدرتی وعلم وحكمتی الحاصل هر بر حالت وهر بر صفتی اندن
بولدقلری جهتندن عین دریا كبی اولمشلر وغیر وسوی كورمكدن نجات بولمشلر (مثنوی) ای محال وای محال اشراك او
دور از ان دریا وموج پاك او* نیست اندر بحر شرك وپیچ پیچ * لیك با احول چه كویم هیچ هیچ * ای محال وای محال انك
اشراكی اول دریادن وانك موج پاكندن دوردر بحرده شرك وطولاشق یوقدر لیكن احوله نه سویلیم هیچ هیچ
سویلرم یعنی ای عاقل اول دریایه اشراك محال اندر محالدر اول دریای وحدتدن وانك موج پاكی كبی اولان اصحاب نبوت
وارباب ولایتدن شرك قتی دوردر كه بونلرك جمله سی موحدلردر نه بحر وحدته شركت ونه بونلر میاننده تفرقه واردر بحر
وحدتك وجودنده اصلا شركتدن بر اثر یوقدر وانك وحدت مطلقه اولمسنده شبهات وشكوكدن طولاشق وقرشمق
یوقدر درست بین اولان كمسه نك قتنده وجودده اندن غیری یوقدر وغیر وسوی شكلنده اولان اشیانك وجودده وملكده
اكا شركتی وطولاشمسی یوقدر وغیر وسوی شكلنده اولان اشیا فی الحقیقه هیچ وهیچ بر امر وهمیدر لیكن احول اولان
كمسه هیچ اولان شیئی موجود كورر واول كوردیكی شیئی دخی موجود صانور حال بو كه وجود حقیقتده بردر واول
وجوددن غیری بر آخر وجود كورمه سی انك رؤیتندن حاصل اولور بر امر وهمیدر پس موحد اولان عارف احول اولنلرك
مرتبه سنه تنزل ایدوب غیر وسوایه متعلق سوز سویلمك هیچدن سویلمكدر زیرا غیر وسوی خود فی الحقیقه یوقدر نته كم
حضرت نبی علیه السلام (كان الله ولم یكن معه شیء) بیوردی وحضرت جنید قدس سره الان كما كان دیدی جامی
هم بو بیتیله بو معنایه اشارت ایلدی * بیت * آن كان حسن بود ونبود از جهان نشان * فالآن ان عرفت علی ما علیه كان
(مثنوی) چونكه جفت احولانیم ای شمن * لازم آید مشركانه دم زدن * چونكم ای شمن احول اولنلرك جفتی یز
احوللر كبی دم اورمق لازم كلدی یعنی بو دنیاده بزم اكثر مجالست ومقارنتمز بصر بصیرتلری احول اولوب ایكی كورن
وغیر وسوانك وجودینه اعتقاد قیلان طائفه ایله در چنین بر احول فی المثل بر شیشه نظر قیلسه لابد انی ایكی كورر سن
اكا اول شیء بردر دیسك اول سكا اعتقاد واعتمادا تمیوب یا بو بنم كوردیكم آخر شیء نه در ایشته انك دخی وجودی واردر در
پس بو كونه احول اولان كمسه لره احوللر كبی دم اورمق ومشركانه سوز سویلمك لازم كاور تا كم بونلر موحد اولان
كمسه ایله الفت وانسیت قیلهلر والا كندیلرك اعتقادنه كوره جنك وجدل قیلمقدن خالی اولمزلر (مثنوی) آن یكی زان
سوی وصفست وحال * جز دوی ناید بمیدان مقال * اول برلك اول وصف وحال جانبندندر میدان مقاله ایكیلكدن
غیری كلمز یعنی شول توحید ایلمكه موحدك حق تعالی یی وحدانیتله وصف قیلمسی جانبندن وحال جانبندن ظاهردر
ایكیلكدن خالی اولمز و میدان مقاله ایكیلكدن غیری كلمز زیرا بر موحد و بر دخی موحد الله اولور و موحد اولان
بن حق تعالی یی توحید ایلرم دیر پس وصف حال جهتندن اولان برلك سوزه كلدكده لابد ایكیلكی موهم ومشعر اولور

واهذا

ولهذا قال شیخ الاسلام (بیت) ما وحد الواحد من واحد * وكل من وحده جاحد (م ی) یا چو احول این دوی را نوش كن
یا دهان بر دوز وخوش خاموش كن * یا بنوبت كه سكوت وكه كلام * احولانه طبل می زن والسلام * ای موحد اولان
یا احول كبی بو ایكیلكی نوش ایله یعنی بو موروث اثنینیت اولان توحیده متعلق اولان كلامی احوللر كبی كوش ایدوب
قبول ایله یا خود دهانكی توحیده متعلق سوز سویلمكدن دیك وخاموش ایله كه اصل توحید سكوتله حاصل اولور
كما قال الشیخ فی الفتوحات التوحید فی الحقیقة سكوت خاصة ظاهرا وباطنا فمهما تكلم وحد واذا وحد اشرك من وجه
والسكوت صفة عدمیة چونكم حقیقت توحید سكوت ایلمك ووهم شرك توحیددن سوز سویلمكدر پس طالبلره
تعلیم ایچون اگر سوز سویلمك لازم كاورسه یا بودركه نوبتله سكوت ونوبتله كلام اوله هر كاه كه سكوت ایلیه سن عارفلر
توحیدین ایلرسن وهر كاه كه تعلیم طالبین ایچون توحید ذاتیدن سوز سویلرسن احوللر كبی طبل چال والسلام زیرا
هر نه قدر كلامله توحید ایلسك اثنینیتی موهم اولمقدن خالی اولمز وایكیلكده قلانلر توحید ذاتی ندر بیلمزلر وبو نكته یی
فهم قیلمزلر (م ی) چون ببینی محرمی كو سر جان * كل ببینی نعره زن چون بلبلان * چونكم بر محرم كوره سن سر جانی
اكا سویله كل كوررسن بلبللر كبی نعره اور یعنی احوللانه دم اورمق احوللر ایچره دوشدكده ومشركانه طبل چالمق شرك
خفی صاحبلری سنك یانكه كاوب باشكه اوشدكده لازم اولور چونكم سن سر حقیقته بر همدم وعلم وحدته بر محرم
كوره سن جان سرنی اكا سویله وكنج وحدتدن اكا كشف راز ایله كه خزینهٔ حقیقتی اول فقیر كبی بیانده ارامه هیچ سنكه
مقصود اصلی هر نه ایسه جان ایچره در كل كبی بر محرم كوره سن بلبللر كبی نعره اور كه اول سكا آیینه اولورسن انك ذاتنی
وصفاتنی نطق وكلامكله بیان ایلمش اولورسن اول سكا وسن اكا هر نه دیسك لایق وجائزدر (مثنوی) چون ببینی مشك
پر مكر ومجاز * لب ببند وخویشتن را خنب ساز * دشمن آبست پیش او مجنب * ورنه سنك جهل او بشكست خنب
چونكم پر مكر وپر مجاز اولان مشكی كوره سن ایكی باغله وكندیكی كوب دوز آبك دشمنیدر انك اوكنده حركت ایلمه
یوخسه انك جهلی طاشی كوبی صدی یعنی ای اهل راز اولان موحد چونكم بر محلده بر كسه نك مشك قالبنی مكر
ومجازله طولو كوره سن ادب اولدر كه ایكی سوزدن باغله كندیكی صو كوبی كبی دوز درونك علوم واسرار ایله پر اولسون
ولیك خشك اولسون زیرا اول مكر ومجازله پر اولان حیله باز معرفت الهیه آبنك دشمنیدر اوكنده آب حیات معنویدن
حركت قیلمه ودم اورمه واگر درونكده اولان آب حیات حقیقتدن ایكی تحریك ایلیجك اولورسك انك حجر جهالتی وسنك
غباوتی سنك خم وجودكی كسر ایلر پس جاهل وغافله بیلدیكی یردن سوز سویلمك همان كندیكه جفا وایذایی اختیار
ایلمكدر فافهم (مثنوی) با سیاستهای جاهل صبر كن * خوش مدارا كن بعقل من لدن * صبر با نا اهل اهلانرا جلیست
صبر صافی میكند هر جا دلیست * جاهلك سیاستلرنه صبر ایله عقل من لدن ایله خوش مدارا ایله زیرا نا اهله صبر ایتمك اهل
اولنلره جلادر صبر هر نه یرده كه بر دل واردر صافی ایلر صبردن مراد تحمل وحبس نفس ایتمكدر مدارا ظاهرا یوزه كولمك
وباطنا بغض قیلمقدر نته كم مدارانك شرحی جلد ثانیده حله بردن سك بر كور كدا سر خنده كز ضرورت دم خر را آن حكیم
بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه عقل من لدندن مراد حق تعالینك قتنده مؤید اولان عقلدر وتوضیح
معنی بویله دیمك اولور كه لابد جهل مركب اولان طائفه عارف وسر دان ومعدن علم وعرفان اولان كمسه لره ضد ودشمندر
ای عارف وسر دان وموحد اولان اهل عرفان چنین بر جاهل وغافل ایله بر یرده صاحبت ایلمك وسوز سویلمك واقع اوله
اول جهل مركبك سیاستلرنه صبر وتحمل ایله مؤید من عند الله اولان عقل ایله اول جاهله خوش مدارا ایله وانك یوزینه
كولوب مشربنه كوره سویله نا اهله صبر ایلمك وجاهلك اوضاع ناهموارینه تحمل قیلمق اهل اولنلره جلادر هر نه یرده كه
بر دل واردر صبر انی كدورات بشریتدن صافی ایلر اصل بونده جاهلدن مراد جهل بسیط صاحبلری دكلدر كه انلر عاجزلردر
بلكه شول جهل مركب صاحبلریدر كه فی الحقیقه بیلمزایكن كندیلری بیلور مرتبه سنده قویوب چنین بر عالم وعارف
بر معنی سویلسه انك حقیقتنه واقف اولمیوب اكا طعن وانكار ایلر وعالمانه سوز سویلرین صانوب مالا یعنی وعبث
سویلر پس عالم اولنه لازم اولان بو كونه جاهل وغافللرك سفاهتنه وسیاستنه همان صبر وتحمل ایلمكدر كه اولو العزم
اولان انبیای عظام صلوات الله علیهم خاملرك جفالرینه صبر ایلمشلردر نته كم بو معنایه اشارت ایدوب بیوردیلر (م ی)
آتش نمرود ابراهیم را * صفوت آیینه آمد در جلا * جور كفر نوحیان وصبر نوح * نوح را شد صیقل مرآت روح * نمرودك
آتشی ابراهیم علیه السلام حضرتلرینه جلاده صفوت آیینهٔ دل كلدی یعنی نمرودك حضرت ابراهیمدن اوتری ایقاد نار
ایلیوب ابراهیم علیه السلام حضرتلرینی اول ناره القا قیلدیغی اول حضرتك قلب شریفنه زنكار ماسوادن جلا
وصیقل ویرمكده صفوت كلدی آنك آیینهٔ قلبی ماسوادن بر مرتبه مجلی اولدیكه حتی حضرت جبرائیل امین علیه
السلام ایله استعانت ایتمیوب بالكلیه كندیسنی حضرت حقه تسلیم وتفویض ایلدی نوحیلرك كفرینك جوری

ونوح حضرتلرینك انلرك جورو جفاسنه صبری نوح علیه السلام حضرتلرینك مرآت روحنه صیقل اولدی وانلرك
جورو جفاسی حضرت نوح علیه السلامك روحانی اولان ذوق وصفاسنی زیاده قیلدی پس هر عصرده نمرود سیرت
وفرعون طبیعت نیجه معاند ومتکبر غافل وجاهللر اولور که وارث نبی علیه السلام وقائممقام مصطفوی اولان اهل دله
انکار قیلمقدن وانلرك قلبنی رنجیده ایلمکدن خالی اولمزلر وانلردخی انبیای عظام علیهم السلام کبی انلرك جورو جفالرینه
صبرلر وتحمللر ایدوب هر وجهله مدارا ایلمکدن وخیر سویلمکدن واز کلمزلر نته کم حسن خرقانی قدس سره العزیز کندی
خانه سنده اولان خاتوننك جورو اذاسنه صبر وتحمل ایدرلردی نته کم انبیای عظام علیهم السلامدن دخی حضرت
نوح وحضرت لوط علیهما السلامك خاتونلری کافره اولوب وخیانت قیلوب حضرت نوح وحضرت لوط علیهما السلام
انلرك جفالرینه صبر ایدرلردی نته کم حق تعالی حضرتلری کلام مجیدنده انلرك خاتونلرینك خاینه اولدقلرندن خبر
ویروب (وضرب الله مثلا للذین کفروا امرأة نوح وامرأة لوط کانتا تحت عبدین من عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغنیا
عنهما من الله شیأ) دیمکله انلرك حالنی بیان بیوردیلر حکمت اللهك بو امت ایچره حسن خرقانی حضرتلرینك خاتونلری
هم مکر بوله ایمش انلردخی انك جفاسنه صبر ایدرلر ایمش نته کم حکایت ایدوب بیوردیلر) حکایت مرید شیخ حسن
خرقانی قدس الله سره (م ی) رفت درویشی زشهر طالقان * بهر صیت بوالحسن خارقان * کوهها ببرید ووادئ دراز
بهر دید شیخ با صدق ونیاز * انچه در ره دید از رنج وستم * کرچه در خوردست کوته میکنم * بر درویش
طالقان شهرندن ابو الحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك صیتندن اوتری خارقانه دلك کتدی خرقان سمرقند
قریه لرندن بر قریه نك اسمیدر خارقانده الف وزن ایچون زیاده اولمشدر طالقان ایکی شهردر بری بلخله مرو اورته سنده
وبری دخی غزوینله ابهر اورته سنده دردیمشلر وشیخ ابو الحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك نفحات الانسده
مسطور اولدیغی اوزره نام شریفلری علی وپدرلرینك نامی جعفردر ابو الحسن قدس الله سره العزیز اول حضرتك
کنیتلریدر ابو الحسین دخی کنیت ایدرلر نته کم بعض نسخه ده مصرع ثانی بهر صیت بو الحسین خارقان واقع اولمشدر
اما بو کنیت غیر مشهور قالمش وابو الحسن کنیتی مشهور اولمشدر یعنی چونکم شیخ ابو الحسن خرقانی قدس الله سره
العزیز حضرتلرینك کرامات علیه سنك صیت وصداسی جهانه طولدی طالقان شهرندن بر درویش اول حضرته محب
وعاشق ومرید صادق اولدی پس انك زیارتندن اوتری طالقان شهرندن چیقوب خرقان شهرینه توجه وعزیمت قیلدی
چوق طاغلر واوزون وادیلری شیخه صدق ونیازله کورمکدن اوتری قطع ایلدی وبو قدر منازل ومراحلی کچوب شیخ ابو
الحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك جمال باکمالنی کورمکدن اوتری خرقان شهرینه کلدی اول نسنه یی که رنج
وستمدن ودرد والمدن اول درویش یولده کوردی اکرچه آنی ذکر ایلمك لایق وسزاواردر ولیکن سوزی کوتاه ایلرمکه
اختصار مطلوبدر (مثنوی) چون بمقصد آمد از ره آن جوان) خانهٔ آن شاه را جست او نشان * چون بصد حرمت برد
حلقهٔ درش * زن برون کرد از در خانه سرش * که چه میخواهی بکوای بو الکرم * کفت بر قصد زیارت آمدم
چونکم اول جوان یولدن مقصده کلدی ومطلبی اولان شهره واصل اولدی اول شاه معنوینك اول مرید خانهٔ ولایت
آشیانه لرینك نشانی بعض کسه لردن طلب وسؤال ایلدی وشیخ ابو الحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك خانهٔ
سعادتلرینه بردهٔ دردیو سویلدی پس اول حضرتك باب سعادتنه کلدی چونکم یوز حرمت وادبله اول باب سعادتك
حلقه سنی اوردی وانك اوکنده نیجه یوز خضوع وخشیتله بنده وار قائم اولوب طوردی شیخ حضرتلرینك زنی درخانه دن
باشنی طشره ایلدی واکا بویله دیو سویلدیکه ای بو الکرم نه استرسن سویله ومرادك ندر ونیچون کلدك بیان ایله اول
مرید صادق ایتدی شیخ حضرتلرینك زیارتی قصدینه کلدم واول حضرتك خیر دعاسنی المقدن اوتری وانك خدمت
علیه سنه واصل اولمقدن اوتری کندی دیارمدن سفر وسیاحت قیلدم دیو جواب ویردی (مثنوی) خندهٔ زد زن که
خه خه ریش بین * این سفر کیری واین تشویش بین * خود ترا کاری نبود آن جایکاه * که ببیهوده کنی این عزم راه
اشتهای کول کردی آمدت * یا ملولی وطن غالب شدت * یا مکر دیوت دوشاخه بر نهاد * بر تو وسواس سفر را در کشاد
زن خنده اوردی یعنی بولیدیو که زهی زهی صقال کور بو سفرکیرلکی وبو تشویشی کور خه خه زهی زهی دیمکدر که
تحسین محلنده وکاهی استهزا محلنده استعمال اولنور بونده استهزا مراد اولور ریش بین دیمك تحمیق وتسفیه ایلمکدن
کنایه اولور نته کم ترکیده دخی برکسه یی حماقت وسفاهته منسوب ایلسه لر بقه شونك صقالنه ویاخود کوره شونك
صقالنی دیرلر یعنی اول طعانه اولان زن چونکم مریدك بو تعظیم وتوقیرنی کوردی قهقهه ایله بر خنده اوردی ودیدیکه
زهی زهی حماقت وغباوت وشونك صقالنی کور بره آدم بو قدر صاح وصقال صاحبی اوله سن سنده هیچ بر ذره قدر عقل
اثری یوقیدر کور بونادانك بو سفرطوتمسنی وبوکونه تشویش فکرا تمسنی ای بطال روزکارسنك اول جایکاهده

خود بر کارك اولمدیمیکه بیهوده لکله بو عزم راهی ایلرسن وعبث یره بو قدر زحمت چکوب بونده کاوب اوتانمدین بویله
سویلرسن سنکا کول کردلك اشتهاسی کلدی یاخود وطنك ملوللغی سنکا غالبمی اولدی کول کرد وصف ترکیبیدر
کول طولانجی وابلهانه وکولانه حرکت ویرایدیجی معناسنه اکا متصل اولان یا مصدریه در یعنی ای ابله کوللر کبی
طولنمقلغه وکزمکلکه سنکا آرزو واشتها ایلمکمی کلدی یاخود کندی موطن ومقامکدن اوصنمق وملول اولمق سنکا غالب
اولدیده انکیچونمی یاوه تاز اولدك دیدی یاخود سنکا شیطان دوشاخه می قودی سنك اوزریکه وسواس سفر اچدی
دوشاخه شول بواشه یه دیرلر که خرلره واسبلره واسترلره نعل اوردقلری زمانده نعلبندلر انلرك برونلرینه اوررلر یاخود
ابلیس پرتلبیس سنك برونکه مکرله بواشه قودی تا کیم سنك اوزریکه سفر وسوسه سنی اچدی وسنی بوکونه یعنی
کزنلره دوشردی دیو طعن امیز سوزلر سویلدی (مثنوی) کفت نافرجام وفحشی ودمدمه) من نتانم باز کفتن آن همه
ازمثل وزریش خند بی حسیب * آن مرید افتاد از غم در نشیب * اول طعانه نافرجام وفحشی ودمدمه دیدی یعنی
ناشایسته وفاحش وبیهوده سوزلر سویلدی بن اول دو کایسنی بو محلده اشکارا سویلیکه قادر دکلمکه انی سویلمك تطویل
مقاله وسآمت وملاله باعث اولور الحاصل بی حساب اولان ریش خند واستهزادن ومثلدن اول مرید غمدن الحجه
دوشدی مقدما سرور وشادیلکله براعلی حالده ایدی چونکم بو قدر یاوه امثالی وریشخند واستهزایی ایشتدی زیاده
غمدن اسفله دوشدی وبو کفتارا آتشیندن جکری یانوب پشدی (پرسیدن آن وارد از حرم شیخ که شیخ کجاست کجا جویم
وجواب نافرجام کفتن آن حرم (م ی) اشکش از دیده بجست وکفت او * با همه ان شاه شیرین نام کو * کفت آن سالوس
وزراق تهی * دام کولان وکمند کرهی * صد هزاران خام ریشان همچو تو * اوفتاده ازوی اندر صد عتو * اول یولدن
کلان مرید چونکم شیخ حضرتلرینك حرمندن بوکونه نافرجام اولان کلامی اشتدی انك اشکی کوزندن طشره
صچره دی وجوش ایتدی واول مرید حرم شیخه دیدی بو دو کایله بیله اول شیرین نام اولان شاه معنوی قنی اندن بکا
برخبرویربن کوره یم آنی خاتون ایتدی اول سالوس وزراق تهی کوللرك دامی وکمراهلرك کمندی سنك کبی نیجه یوز بیك
خام ریشلر یعنی عقلسز پر تشویشلر وبی کیشلر انك یوزندن صد عتو وطغیانه دوشمشلردر وبوکونه بو زمانه ده هم لوامه
سیرت وطعانه طبیعت کسه لر واردر که یا بر عزیزه همسایه اولورلر ویاخود انك اقربا وتعلقاتی ایچنده بولنورلر پس نیچن
بر مرید صادق ومحب عاشق انك زیارتنه قصد وعزیمت وصحبتنده وخدمتنده اولمغه نیت قیلسه وبویله فاسد اولنلردن
بری انك حالنی بیلسه ومرادنه واقف اولسه یوزنکی لابد آنی تحمیق وتسفیه ایلر وشیخه دخی نیجه تهمتلر اسناد
ایدوب حقنده هرزه لر سویلر وزیرا اولنه خیرخواه اولمق شکانده بوکونه پند فاسد ایلیوب دیر (مثنوی) کرنه بینیش
وسلامت واروی * خیر تو باشد نکردی زوغوی * لاف کیشی کاسه لیسی طبل خوار * بانك طبلش رفته اطراف دیار
اکرسن آنی کورمیه سن وسلامتله کیرو کیده سن سکا خیر اولور زیراسن اندن ازغون وکمراه اولمیه سن وانك مکر
وفسادندن اکر بویله ایدرسك ضرر وزیان کورمزسن اول برلاف کیش وبرکاسه لیس وطبل خوار انك بانك طبلی اطراف
دیاره کتمشدر یعنی اول زیارتنه قصد ایلدیکك کسه برلاف مذهبلو وکزاف عادتلو وبرکاسه یلایجی ومفت ییجیدر
طبل آوازی کبی بانك وصداسی اطراف دیاره کتمش وجهانی طوتمشدرسن بو قوری صیت وصدایه نه بقرسن اکر بونلرك
قوری صیت وصداسنه بقرایسك معنیده همان بربقرسن (مثنوی) سبطی اند این قوم وکوساله پرست * در چنین
کاوی چه می مالند دست * بو کوساله پرست اولان قوم سبطیلردر بو نجلین برکاره نه ال سوررلر کاودن وکوساله دن
مراد شیخ حضرتلری اولور وبو قوم دیمسندن مراد شیخ حضرتلرینه تابع اولان قوم اولور وشیخ حضرتلرینی کاوه
وکوساله یه تشبیه ایتمش اولور ومنشأ غلط وسبب سوء ظن اصل اولدر که نیچن بر مرد کامل مرتبهٔ مشیختنه واصل اولسه
ازسویلیجی وکچ سویلیجی وسویلدیکی کلامی دخی بلا تصنع تعبیر ایلیجی اولور پس الفاظ وعبارات اسیری اولان غافل
وجاهل اول کاملك حالنه عارف اولمدیغندن آنی شول جسد عجله تشبیه ایلرکه انك خواری اوله پس مریدلرینك
ومحبلرینك اکا کمال متابعت وانقیادلرینی کوروب سوء ظن برله دیرکه بو احمقلرنه عجب عقلسز طائفه درکه بویله برکاوه
تبرکا وتیمنا ال سوررلر وتعظیم وخدمت قیلورلر بلکه برقوری صیت وصداسی اولان وجسد عجل کبی اولان کسه یه
سبطیلر کوساله یه طپندقلری کبی طپرلر وانك الن واباغن اوپرلر بو شیخ دیدکاری کوساله بونلره بر صیت وصدا ایلمکدن
غیری عجب نه سویلرکه علیم وکلیم اولان کسه لره تابع اولمغی قویوب بویله برادایی ولهجه سی اولمین وسوزنی بیلمین
کسه یه اطاعت وانقیاد قیلورلر (مثنوی) جیفة اللیلست وبطال النهار * هر که او شد غرهٔ این طبل خوار * لیلك
جیفه سی ونهارك بطالیدر هرشول کسه که بو طبل خوارك مغروری اولدی یعنی هرشول کسه که بو مفت ییجی شیخك
مغرور ومفتونی اولدی کوندزلرده کاردن وکسبدن بطالدر وکیجه لرده هم میت کبی یاتوب مجاهده دن وذکر وتسبیحدن

بربلردر ومنشاء غلط اولدر که شیخ کامل مرتبه سنه واصل اولدقدنصکره کوندزلرده کاروکسبه اهل دنیا کبی حریص
اولوب اشتغال ایلمز زیرا حضرت حقه توکل ایلمک مرتبه سندن بونلرک مرتبه سی دخی هم عالیتردر حضرت حق بونلره
هرنه کوندررسه انکله قناعت ایدوب آنی یرلر پس بونلرک مرتبه سنی وحالنی بیلمین اهل صورت وزن سیرت بونلرک مفت
ایدیکنی کوروب بواعتبارله طبل خوار دیرلرو بونلرک هرکون بی کاروکسب اولدقلرن کوروب وبونلرک حضرت حقه
اولان توکلندن بی خبراولوب بواجلدن هم انلره بطال النهار دیرلروا کثر مقام معرفته واصل ومقام حقیقی مشاهده
قیلان کامللرهوای وهوبله اولان ذکروتسبیحدن وریا وسمعه ایله اولان عملدن بچوب کمال اخلاص حاصل اولسون
دیوا کرظلمت لیلده ایسه ده عمللرینی اغیاردن اخفا ایلمشلردر بلکه کندی نفسلرندن بلکه خیروشری کتابت ایلین
ملکیندن بیله اخفا ایدوب افضل اعمال اولان عمل قلبه مشغول اولمشدرکه حضرت نبی علیه السلام (افضل الاعمال
عمل القلب بیورمشلردر (مصرع) بزم عرفانمز نوری بزه عین ریاضتدر) دیوب جسد شریفلرینه دخی ریاضت ویرمکدن
وسعی وکوشش وتعب وزحمت ایرکورمکدن ترقی قیلمشلردر وهمان ادای فرائض ایتمکله بدن عبادتنده اکتفاء ایدوب
اغیاروسوایی دروندن سورمکه وکمال صفایی بولمغه درون یوزندن متوجه اولمشلروا اشتغال قیلمشلردر بونلرک شانته وکمال
عرفانته واقف وعارف اولمین نادانلر بونلرک جسدلرینک ظاهرا کیجه ایله کوشش ومجاهده ده اولمدیغنی وهای وهوی
قیلمدیغنی کوروب انلری سائر عوام کبی جیفة اللیل صانورو همان مقبول حق اولنلر مبتدیان سلوک کبی وعباد وزهاد
کبی کیجه لری احیا ایدنلری وکوندزلرده کاروکسبه کیدنلری صانورلر بونلرک حالنی بیلدیکندن بوکونه قدحلر ومذمتلر
قیلورلر (مثنوی) هشته اند این قوم صد علم وکمال) مکروتزویری کرفته کین نیست حال * بوقوم یوز علم وکمال قومشلردر
برمکروتزویری طوتمشلردرکه حال بودرکه فی الحقیقه بوقوم نیجه یوز علوم رسمیه وکمالات صوریه واعتباریه یی قومشلر
واحوال شریفه وواردات قلبیه حبلنی طوتمشلردر اما علوم رسمیه طالبی اولنلر وکمالات صوریه یی کمال زعم قیلنلر بونلرک
احوال شریفه سندن بی خبراولوب آنی مکروتزویر صانورلرودیرلرکه کورک بواهل تزویر بکه بوقدر یوز علملری قوسغی
قویوب وتحصیل کمالات ایلمکدن فارغ اولوب وجدوحال دیو ترهات ورطه لرینه دوشمشلر وبوهمان خلق الدمقدن
اوتری برمکروتزویردر دیرلر (مثنوی) آل موسی کودریغا تا کنون * عابدان عجل راریزند خون * دریغا آل موسی
قنی شمدی عجل عابدلرینک قانی دوکه لر آل بونده اهل معناسنه در اول زن طعنه زنک عجلدن مرادی شیخ وعابدان
عجلدن مرادی مریدان شیخ وال موسادن مرادی اهل نبی وورثای محمدیدر صلی الله علیه وسلم نته کم حضرت موسی
علیه السلامک عصر شریفنده کوساله پرست اولنلر قتله مستحق اولدیلرو بری برلرینی قتل قیلدیلر پس بو مریدلر
دخی اول زن طعنه زنک قتنده کوساله پرست اولنلره مشابه اولدیسه وبونلردخی قتله انک زعمنجه مستحق کلدیسه انلره
بوکونه طعن ایدوب دیرکه ای دریغا بوعصرده اهل نبی وقوم مصطفوی اولان عالملرقنی که تا شمدی بوعابدان عجل کبی
اولان کسه لرک قانی دوکه وبونلری قتل ایلیه لرکه بونلر کندی شیخلرینه معبودلرینه عبادت ایلرکبی عبادت وخدمت
ایلرلر وبعضیسی دخی (لولا المربی لما عرفت ربی) دیو سویلرلر اصل سبب شوکه شیخ کاملک کندی مرتبه سندن
وحقیقتندن سوزسویلیوب قصور فهمی اولنلر انلرک کلامنک سرینی بیله مدکاری اولورنته کم شیخ ابوالحسن خرقانی
قدس سره حضرتلری (لو عرفتمونی لسجدتم لی) بیورمشلردر وبوکلامله کندیلرینک کمال فناسنه وحضرت حق انلرک
مرأت وجودنده تجلی ایلمسنه اشارت قیلمشلردر اول زن طعنه زن کبی حقیقته عارف اولمین کسه لر بونه سوزدر بونده
مسجودلک ومعبودلک ادعا ایلمک لازم کلور پس بویله دین کسه یه اعتقاد وانقیاد ایلین مریدلر کوساله پرست کبی
اولورلر دیوب اول زن طعنه زن کبی سوء ظن ایدرلر حال بوکه بوکونه ظن انلرک شان شریفنه ومرتبه لرینه عارف اولمقدن
ناشی اولور (مثنوی) شرع وتقوی رافکنده سوی پشت * کو عمر کو امر معروف درشت * کین اباحت زین جماعت
فاش شد * رخصت هر مفسد قلاش شد * کوره پیغمبر واصحاب او * کو نماز وسبحه وآداب او * بوقوم وبونلرک
مقتداسی اولان شیخ شرع وتقوایی ورای ظهرنه براقشدر قنی عمر فاروق رضی الله عنه قنی درشت اولان امر معروف که
تا بوقومه امر معروف ایلیه وبونلره ای بی راهلر سز شرع وتقوایی قبول ایلیک والا سزی قتل ایلرم دیو سویلیه زیرا بو بین
الناس شایع اولان اباحت بوجماعتدن فاش اولدی هر قلاش اولان مفسدک رخصتی اولدی یعنی بونلره خلیفهٔ رسولدن
برعالم وعادل کسه نک درشت وغلیظ امر معروف ایلمسی انکیچون لازمدرکه بو اباحت وضلالت بوجماعت صوفیه دن
فاش وآشکار اولدی وبونلرک ترک پرهیز ایلیوب مباحی اولملری هر مفسد وقلاشه رخصت اولدیکه اکثر دینده مفسد
اولان قلاشلر بونلری کوروب مشایخ صوفیه دن بوکاری بویله ایتمشلر وبو بوله شویله لاابالی وبی قید کیتمشلر (والتوحید
اسقاط الاضافات) دیوب کندیلردن اسقاط اضافات ایتمشلردر وبونی تمسک ایدینوب ترک عزایم ایدرلر ورخصت واباحت

بولنه کیده لرقنی پیغمبر علیه السلامک یولی وقنی انک اصحابنک یولی قنی اول پیغمبر علیه السلامک نمازی وتسبیحی وادابی
اکر بونلر امت محمد اولیدی وانک اصحابنه اقتدا قلیدی انلرکبی صلات وتسبیح قیلورلر وانلرک آدابیله مؤدب اولورلردی
دیدی الحاصل اول زن طعن زن کبی هر عصرده ناقصات العقل سوء ظن صاحبلری واردرکه لابد مشایخ صوفیه
حقنده بوکونه طعن وانکاری ایدیجیلردر بونلرک سوء ظننه باعث اولان حالات بوطائفهٔ علیه نک بی ریا ولاابالی اولان
روشلری ورسوم وعاداتی ترک ایدوب طریق حقه بی تکلف وبی تصنع کیدشلریدر اما زن کبی ناقص العقل والمعرفه اولان
کسه لر بونلرک علوشانی واسرارجانی بیله مدکارندن بونلری اسقاط تکلیفات ایدن واباحت وضلالت بولنه کیدن
جماعتدن صانورلر حال بوکه بونلر اسقاط جاه ومنزلت ایدن وطریق حقه بی رسم وبی عادت وبی ریا وبی شهرت کیدن
طائفه در خلاصهٔ کلام بونلرک مقامات علیه سی ومراتب رفیعه سی مجرد عقل جزوی ایله بیلنمز وعلم نقلی ایله هم بونلرک
حالنه عالم واکاه اولنمز همان اولی اولان سوء ظندن پرهیز قیلمق وحفظ لسان ایلمکدر اکرچه فی زماننا بوطعن وقدحه
وذم وهجوه مستحق طائفهٔ صوفیه شکلنده کسه لر چوق ایسه ده زیرا (ان بعض الظن اثم) بیورلمش ودخی (ایاکم
والظن فان الظن اکذب الحدیث) دینلمشدر پس مؤمنه لایق اولان خیرسویلمکدر والله اعلم (جواب کفتن مریدوزجر
کردن مریدان طعانه را از کفر وبیهوده کفتن او (م ی) بانک زد بروی جوان وکفت بس * روز روشن از کجا آمد عسس
نور مردان مشرق ومغرب کرفت * آسمانها سجده کردند از شکفت * اول جوان اول طعنه زن اولان زنه بانک اوردی
ودیدی ای ناقص العقل بس درخاموش اول روشن کون عسس قندن کلدی عسس ظلمت شبده اولمق لایقدر روز
روشنده نیک وبد ظاهر وپیدادر عسسه نه احتیاج واردر مردان الهینک نوری مغرب ومشرقی طوتدی وزمین
وآسمانی احاطه ایتدی اسمانلر مردان الهینک انوار باطنه تعجب ایلدکارندن سجده ایتدیلر یعنی آسمان واهل آسمان
مردان خدایه میل وانقیاد قیلدیلر کما قال ابوالحسن الشاذلی قدس الله سره العزیز سمعت شیخنا اباالعباس قدس سره
قال لو کشف عن نور الولی لعبد لان اوصافه من اوصاف الله ونعوته من نعوت الله (م ی) افتاب حق برآمد از حمل
زیرچادر رفت خورشید از خجل * افتاب حق حملدن بوقاری کلدی خورشید خجلدن چادر التنه کتدی چادر
خاتونلرک اوزرلرینه کیدکاری وتسترایلدکاری ثیابه دیرلر بوراده سحاب مراد اولور یعنی شیخ کامل افتاب الهیدر
وانک مقام عدالتدن طلوع ایدوب خلق عالمه ضیا کسترا ولمسی بو آفتاب صورینک حمل برجندن طلوع ایدوب عالمه
پرتو صالمسی واشجار وازهاری احیا قیلمسی کبیدر چونکم آفتاب حق اولان شیخ کاملک نور باطنی برج عدالتدن
وحمل هدایتدن خلق عالم اوزره ظهور ایلدی خورشید صوری شرم وخجالتندن چادرکبی اولان سحاب التنه کتدی
وکانه اوتاندیغندن سحابی یوزنه نقاب ایتدیکه (ان لله عبادا قلوبهم انور من الشمس) بیورلمشدرکه بونلرک قلبنک نوری
شمسک نورندن هر وجهله اعلی واقوادر نته کم دردنجی دفترک اول بیتنده بورایه مناسب تحقیق اولنمشدر انده طلب اولنه
(م ی) ترهات چون توابلیسی مرا * کی بکرداند زخاک این سرا * من بیادی نامدم همچون سحاب) تابکردی باز کردم
زین جناب * چونکم شیخ حضرتلرینک شان شریفی اظهر من الشمس وولایت وکرامتی ابین من الیوم والامس در پس
سنک کبی برابلیسک ترهاتی وطعن آمیز اولان کلماتی بنی بو سرایک خاکندن نجن دوندررین برباد هوا ایله کلمدم سحاب کبی
تاکم برغبار سبیله بوجناب عالیدن کیرودونم فی الحقیقه مرید صادق بویله کرکدر اولور اولمز زن سیرت اولان طعنه زنلرک
وابلیس طبیعت اولان بدظنلرک ترهاتندن النمیه ومغبر اولوب شیخنک درکاهندن کیرودونمیه که مریدلرک صدق
وثباتنی امتحاندن اوتری ولی کامل اولان عزیزلرک درکاهنده ومحلاتنده بوکونه طعنه زنلر وبدظنلر چوق اولوروا کا
زیارت وبیعت قصدنی ایدن محبلره هربری مذمت وملامتلر قیلورانلرکه صدق وثباتی بوقدرلاتملرک لومندن کیرودونوب
فوری فراغت قیلورانلر ککه صدقی وثباتی واردر بومرید صادق کبی لائم وعاذل اولنلره بوکونه جوابلر ویرر (مثنوی)
عجل باآن نور شد قبلهٔ کرم * قبله بی آن نور شد کفر وصنم * عجل اول نور سبیله قبلهٔ کرم اولدی قبله اول نورسز کفر وصنم
اولدی عجلدن مراد بونده سامرینک بنی اسرائیله اخراج ایلدیکی جسد عجلدر واول نوردن مراد که اول نور سبیله اول
عجل جسدی قبلهٔ کرم اولدی حضرت جبریلک فرس الحیات نام اسبنک ترابندن حاصل اولان نور وحیاتدرکه اول جسد
عجلی زنده ایدوب صیت وصدا ایلمکه کتوردی وبونک قصه سی بودرکه سامرینک اوائل حالنده کاری سدهٔ سنیهٔ حضرت
موسی علیه السلامه ملازمت وخدمت ایتمک ایدی پس حضرت جبرائیل علیه السلام فرس الحیات نام آتیله حضرت
موسی علیه السلامه کلدکده سامری آنی احساس ایدوب مشاهده قیلدیکه هرنه یرده حضرت جبریل علیه السلامک
فرسی قدم قویه سبز اولور وحیات بولوردی وقتا کم اول سامری ارواحک عنصریاتده تأثیرین کوروب بیلدیسه حضرت
جبریل علیه السلامک اثرندن وموضع قدمندن براوج خاکی قبض قیلدیسه پس اول خاکی صاقلیوب حضرت موسی

عليه السلام طوره كتدكده قومنك خيلى سيم وزرين جمع ايدوب انى اريدوب جسد عجل شكلنده آنى ساخته ايدوب اول
مقبوض اولان ترابى صورت عجله رمى قيلدقده اول جسد عجل حى اولوب كوساله كبى آواز ايلدى پس اول قوم انده
بو حياتى وبو صوتى كوروب ايشتدكلرى كبى آنى قبله ايدنوب انك جانبنه عبادت وخدمت قيلمغه باشلديلر پس اول
كوساله نك اول قومه قبله اولمسى حضرت جبريل عليه السلامك نورى واول جسد عجلى صوت ايلمكه كتوردى واول
اثر رسولدن حيات بولان عجل جسدينك قبلهٔ كرم اولمسى قبلهٔ صاحب كرم وياخود قبلهٔ طالب كرم تقديرنده اوله كه
مضاف مقدر اولمق قاعدهٔ بلاغتدر صاحب كرم تقدير اولنورسه صاحب كرمدن مراد سامرى اولور كه سخاوكرم
صاحبى بركسه ايدى حتى اكثر اهل تفسير فاذهب فان لك فى الحيوة ان تقول لامساس آيت كريمه سنده يازمشلردر كه
عجل پرستلر حقنده (فاقتلوا انفسكم) امر شريفى وارد اولدقده حق تعالى موسى عليه السلام حضرتلرينه ديدى
سامرى اكرچه ضال ومضل اولدى ليكن انده سخاوكرم خصلتى واردر پس انده بو صفت اولديغندن اوترى بو قومك
ايچنده آنى هلاك ايلدم انكچون عذابه بر موعد آخر واردر بيوردى پس حضرت موسى عليه السلام آنى بيلدكدنصكره
فان لك فى الحيوة ان تقول لامساس ديو آنى قتلدن رد ايلدى وبددعا قيلدى طالب كرم تقدير اولنورسه مراد اول قوم
اولور كه انلر اول عجلدن لطف وكرم طالبى اولوب آنى قبله ايدنمشلر ايدى پس خلاصهٔ كلام اول عجلكه قبلهٔ صاحب كرم
اولدى وبرنيجه كرم طالبلرى آنى معبود اتخاذ قيلدى اول نور حيات سببيله قبله اولدى وقبله اول نور الهيسز فرض
اولندقده كفر وصنم اولدى يعنى مثلا كعبهٔ مكرمه شرفها الله تعالى كه اول جماعت مسلمينك جمله سنك قبله سيدر شول
اعتبارله كه آنى جمله من قبله ايدنمكه امر الهى وارد اولمش وانى قبله ايدنلر حق رضاسندن اوترى قبله قيلمشلردر حق
تعالينك امر شريفى ورضاى لطيفى ايسه بر نوردر كه جان ودللره ضيا ويريجيدر وكعبهٔ مكرمه يى دخى بويله منور وعزيز
ايديجيدر اكر فى المثل كعبهٔ مكرمه يى حق تعالينك امرندن ورضاسندن بعيد وخالى فرض ايليوب انك زيارتنه
امر حق وارد اولميدى واكا تعظيم ايدنلردن حق تعالى راضى اولميدى اول دخى سائر كفر وصنم قبيلندن اولوردى
پس قبله يى بويله معزز ومكرم ايلين نور الهى وامر ربانيدر اول نور الهى وامر ربانى ايسه اصل اهل دل اولان انسانك
وجودنده در پس درونى نور الهى وامر ربانى ايله پر اولان انسان نيچون قبلهٔ طالبين اولمغه لايق اولميه كه حق تبارك
وتعالى حضرتلرى ونفخت فيه من روحى ديمكله انى تشريف ايلمش اوله (م ى) هست اباحت كز هوا آمد ضلال *
هست اباحت كز خدا آمد كمال) اباحتكه هوادن كلدى ضلال اولدى اباحتكه خدادن كلدى كمال اولدى يعنى فى الحقيقه
اباحت مطلق مذمومه دكلدر انكچون حق تبارك وتعالى بريوزنده نه قدر شى وار ايسه جميعا آنى اذن ايچون اصلنده
مباح ايلدى كما قال الله تعالى هو الذى خلق لكم ما فى الارض جميعا) صكره انلره ضرر اولنى حرام ايلدى پس بر اباحتكه
نفسك هوا ومشتهاسى جانبندن كله ونفس امر حقى قويوب هواسنه اويوب برشيئى حرام ايكن كندوسنه مباح ايليه اول
ضلالت اولدى ومذموم اولان اباحت بو اباحتدر اما شول اباحت ورخصتكه خداى تعالى حضرتلرندن بنده لرينه
كلدى وآنى الله قولى اولنلره قبول ايلمكه رخصت اولدى اول كمال اولدى وممدوح ومقبول كلدى * كما قال صلى الله
عليه وسلم ان الله يحب ان تؤتى رخصه كما يحب ان تؤتى عزائمه رواه احمد والبيهقى عن ابن عمر رضى الله عنهما وايضا قال
عليه السلام ان الله تعالى يحب ان تؤتى رخصه كما يكره ان تؤتى معصيته رواه البيهقى عن ابن عمر رضى الله تعالى عنهما
وقال ايضا ان الله تعالى يحب ان تقبل رخصه كما يحب العبد مغفرة ربه رواه البصرى عن ابى الدرداء وواثلة وابى امامة
وانس كذا فى الجامع الصغير * نجن بر عبد صالح الله تعالى حضرتلرينك اكا مباح قيلديغنى ورخصت ويرديكنى اشلسه
وقبول ايلسه اول عبد صالحك بنده كامل اولديغنه وكمال مرتبه سن بولديغنه دلالت ايلر زيرا بر بنده نك حق تعالى
عزايمى ايشلسنى نيجه سورسه ونيجه ديلرسه مباح ايلديكنى اشلمكى دخى اويله سور پس الله دوستى اولان وليلر حق تعالى
حضرتلرينك اباحت ورخصت ويرديكى شيلرى اشلمكه محبتى اولديغى بيلدكلرندن اوترى اول امر مباحى اشلرلر كركسه
ناس انلرى جاهلكلرندن انكار ايلسونلر نقل اولنور كه قطب العارفين بايزيد بسطامى قدس سره رمضان شريفده
سفر ايدوب برشهره قريب اولدقلرنده اول شهر خلقى انك شهره كله جككندن خبر الوب اكابر واعيان نقدر كمسه وار ايسه
تعظيما آنى استقباله چقمشلر بايزيد حضرتلرينه انلر قريب كلدكده بايزيد حضرتلرى بر مريدنه ديمشلر كه بكا بر نان پاره
وار ايسه وير اول شيخك البته برشون رغيف ويرمش بايزيد حضرتلرى اول نانى يمكه باشلمش اعيان شهر كلوب
آنى كوردكلرنده بق بونيجه شيخ اولور كه رمضان شريفده اورج برحيفا بزبونى بر ديندار مسلمان كمسه صانوردق ديوب
اعراض ايتمشلردر هر برى كندى اولرى جانبنه كتمشلر بايزيد حضرتلرى كندى مريدلرينه ايتمش كوردك بو قومك
جهالتلرنى بز بونلره مسئلهٔ شرعيدن دينه متعلق بر مسئله اوكرتدك وانى اجرا ايتدك بونلر بزه انكار ايدوب فرار ايلديلر

حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم (ليس من امبر امصيام فى امسفر) بيورمشلردر بز مسافرز بزه صائم اولمق
بر وخير دكلدر بلكه بزه خيرلو اولان رمضانى يمكدر كه حق تعالى رمضانى يمكى بزه رخصت ويردى بز انكچون يدك
بونلر بو مسئله دن غافل اولدقلرى ايچون بزه انكار ايلديلر غيرى احوالمز طعن وانكار ايلمكلرنى بوكا كوره قياس ايليك
بيورديلر (مثنوى) كفر ايمان كشت وديو اسلام يافت * آن طرف كه نور بى اندازه تافت * كفر ايمان اولدى وديو اسلام
بولدى اول طرفده كه نور بى اندازه بلدرادى نور بى اندازه دن مراد توحيد الهى نوريدر وفى الحقيقه هرنه طرفده كه
توحيد الهى نورى طلوع قيلسه واول بى اندازه وبى نهايت اولان ضياى الهى هرنه جانبه پرتو صالسه ومتجلى اولسه
لابد انده كفر قالمز ظلمت كفر بالكليه كيدوب نور ايمان ظاهر وباهر اولور ودخى عاصى ومعاند اولان ديو نفس اسلام
وانقياد بولور ديولك معاند ومستكبر اولمسى توحيد الهيدن محروم وبى بهره اولديغيچوندر اكر شيطان نور توحيدى
بوليدى واندن حظ وبهره اليدى محقق عناد واستكبار كيدوب مسلم ومنقاد اولوردى وبر كافرك قلبنه نور توحيد الهى
طلوع قيليدى اصلا انده كفر قالميوب مؤمن وموحد اوليدى چونكم شيخ كامل نور الهينك معدنى وضياى
نامتناهينك منبعيدر كفر ومعصيت واباحت وضلالت هنوز دخى نور بى اندازه دن بهره بولمين اهل نفس واهل
هوا ده واصحاب زرق ورياده اولسه جائزدر (م ى) مظهر عزست ومحبوب بحق * ازهمه كروبيان برده سبق) سجده آدم را
بيان سبق اوست * سجده آرد مغز را پيوسته پوست * بو شيخ كامل وانسان فاضل عزت مظهريدر وحقك محبوبيدر
بو وجه اوزره بجقده بازائد اولوب ومحبوب حقست تقديرنده اولور زائد اولميوب حقله محبوبدر ديمك دخى جائزدر دوكلى
كروبيلردن سبقت ايلمشدر كروبيلر مهيمون ديدكلرى جبروت ملكلريدر آدم عليه السلام حضرتلرينه ملكلرك
سجده سى اول آدمك من حيث المرتبه سبقتنى بياندر پيوسته مغزه پوست سجده كتورر بغير عكس مغزدن مراد بونده
شريف وپوستدن مراد دوندر وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه اى حقيقت انسانيه دن بى خبر وغافل اولان ناقص العقل
والمعرفه بو شيخ كامل كندى حقيقتنى بولان ومظهر عزت خدا اولان حق تعالينك محبوبيدر بركمسه كه كندى حقيقتنى
بوله وحضرت حقه محبوب اوله من حيث المرتبه دوكلى فلكلردن وجمله ملكلردن سبقت ايلمش وايلرو كتمشدر نته كم
بو معنايه دليل وبرهان جميع ملائكه نك آدم عليه السلام حضرتلرينه سجده قيلملرى اول آدمك من حيث المرتبه
ساجد اولان جميع ملائكه يه سبقت ايتمسنى وايلرو كتمسنى بيان وعيان ايلر زيرا هميشه دون اولان شريف وعالى
اولنه سجده ايلر يوخسه شريف وعالى اولان دون اولنه سجده ايلمك مناسب اولمز نته كم اهل تفسير دخى (واذ قلنا
للملائكة اسجدوا لادم فسجدوا) بو آيت كريمه آدم عليه السلام حضرتلرينك ملائكه دن افضل اولمسنه
دلالت ايلر ديمشلردر كما قال البيضاوى رحمه الله تعالى فى تفسير هذه الاية والاية تدل على ان آدم افضل من الملائكة
المامورين بالسجود پس هر كمسه كه حقيقت انسانيه يى بولسه همان كندى عصرنده اول خليفة الله دركه حضرت
آدمك وسائر انبيانك جمله سنك اسرارنه وعلومنه وارث اولوب انلرك قائمقامى اولور پس انلر نيجه مسجود ملائكه
اولديسه اول ولى كامل وخليفهٔ الهى اولان شيخ واصل دخى همچنين مسجود ملائكه اولور وسير ومرتبه ده ملكلردن
ترقى وسبقت قيلور شيخ ابو الجناب نجم الدين الكبرى رحمة الله عليه حضرتلرى كندى رساله سنده وحسين ميبدى دخى
ديوان على شرحنده حضرت شيخ ابو الحسن قدس الله سره العزيز خرقانيدن بويله نقل ايدرلر كه قال ابو الحسن الخرقانى
قدس الله سره العزيز صعدت الى العرش لاطوف به فطفت به الف طواف ورأيت حواليه قوما يطوفون حول
العرش فعجبوا من سرعة طوافى وما اعجبنى طوافهم فقلت من انتم وما هذه البرودة فى الطواف قالوا نحن ملائكة ونحن
نور وهذا طوافنا ومن انت وما هذه السرعة فقلت انا آدمى وفى نوره وناره وهذه السرعة من نتايج نار الشوق (مثنوى
شمع حق را پف كنى تو اى عجوز * هم تو سوزى هم سرت اى كنده پوز * كى شود دريا زپوز سك نجس * كى شود خورشيد
از پف منطمس * اى عجوز سن شمع حقه پف ايلرسن هم سن يانرسن هم سنك باشك يانار اى اغزى قوقمش يعنى شيخ
كامل فى المثل بر شمع الهيدر روشنكا كاطعن وقدح ايلمك پف ايلمك كبيدر اى عجوزسن الله نورينى اوفورمكله اطفا
ايلمك استرسن سن آنى سوندرمكه قادر اولمزسن بلكه هم سن يانارسن اى اغزى قوقمش هم سنك باشك ينار وحق
تعالى آنى كندى كجه اتمام واكمال ايلر اكرچه سن آنى كريه كورورسكده نته كم حق تعالى كندى نورى اولان قرآن حقنده
وكندى پيغامبرى حقنده بيورر (يريدون ليطفؤا نور الله بافواههم والله متم نوره ولو كره الكافرون) دريا كلبك اغزندن
نجس اولور خورشيد پف ديمكدن منطمس اولور يعنى شيخ كامل درياى معنيدر اكا طعن ايلين منكرلر كلب
دنيدر كلب دنيك اغزندن دريا نجس ومردار اولمديغى كبى اول بحر معنى دخى كلب سيرت اولان طاعن ولائمك ياوه
سويلمسندن وتفو ايلمسندن ناپاك اولمز نته كم خورشيد انورده هانك پف ديمكدن سونمز كذلك شمس الهى اولان

ضيا كسترهم دهانله يف ديمكدن واكا مقابل مالايعنى سويلمكدن منطقى اولمز (مثنوى) حكم برظاهرا كرهم ميكنى
جيست ظاهرتر بكوزين روشنى * جمله ظاهرها بپيش اين ظهور * باشد اندر غايت نقص وقصور * اكر ظاهر اوزره
هم حكم ايلرايسك (ونحن نحكم بالظاهر ونفوض سره الى عالم السرائر) ديو سويلرايسك بوروشنلكدن ظاهرترسويله
ندركه حق بو كاملك وجودندن هر ظاهردن واضحتر وظاهرتردر جمله ظاهرلر بوظهور الهينك قتنده غايت نقص
وقصور ايچنده اولور يعنى نحن نحكم بالظاهر ديو ظاهردن مرادك شيخك وجودندن حاصل اولان سنك عقلكه وسنك
كبى ناقص العقل اولنلرك عقل وفهمنه مخالف كلان اقوال وافعال واحوال اولور ايسه بو شيخك وجودى برنور الهى
وظهور ربانيدر سنك كبيلرك عقلنه مخالف اولان جمله ظاهرلر بوظهور الهينك حضورنده غايتله نقصانده
وقصورده در بونك بوقدر كرامات عليه سى ظاهره وباهره ايكن سنك عقلك قتنده اكا مناقض اولان ظاهرعين نقصان
وقصوردر پس سن نه وجهله (نحن نحكم بالظاهر) ديوب بوكونه نور الهينك سترورفعنى مراد ايلرسن وانك حقنده بونك
كبى مالايعنى وهرزه سويلرسن (مثنوى) هركه برشمع خدا آرد پفو * شمع كى ميرد بسوزد پوزاو * هرشول كسه كه شمع
خدا اوزره پف كتوره شمع يچن سوزر انك يوزى يناريعنى حق تعالينك وليلرى وسراج دين اولان عالملرى وصفيلرى
شريعت وطريقتده شمع منيركبيدرلر پس هرشول كسه كه اول شمع الهى كبى اولان پيرلره پف ايليه وانلرحقنده طعن
وانكاره متعلق سوز سويليه اول شمع الهى اولان پيرلر سويمزبلكه انلرحقنده پف دين وهرزه يين منكر وطاعنك
اغزى ينار وقلبى وروحى كويور (م ى) چون تو خفاشان بسى بينند خواب * كين جهان ماند يتيم ازآفتاب) سنك كبى
خفاشلر خوابده چوقلق كوررلر بوهم وجه در چوقلق خواب كوررلركه بوجهان آفتابدن يتيم قالور وبو عالمدن
روشنالك كيدوب زائل اولور وشب ظلمانى جهانى احاطه قيلور واول خفاشلر ظلمت شبده استدكارى كبى هر برى پرواز
قيلورلر بوكونه خواب انلرك كندى باطل اولان قصورلرندن وخيالرندن حاصل اولور وبوكونه واقعه يه خيال فاسده
واحلام شيطانى دينور * ع * زهى تصور باطل زهى خيال محال (مثنوى) موجهاى تيزدرياهاى روح * هست
صد چندانكه بد طوفان نوح * ليك اندرچشم كنعان موى رست) نوح وكشتى رابهشت وكوه جست * كوه وكنعانرا فرو
برد آن زمان * نيم موجى تا بقعر امتحان * روح دريالرينك تيز اولان موجلرى يوز اولقدر واردركه طوفان نوح عليه
السلام اولدى وليكن چشم كنعانده قيل بتدى وحقيقت كارى كورمكدن انى كورايتدى انكيچون نوحى وكشتيى
قودى وكوهى طلب ايتدى كوهى وكنعانى اول زمان آشغه ايلتدى بريارم موج امتحانك قعرنه دك امتحان مهاندر
اهانت واحتقار معناسنه يعنى اى كوردل واى منكر اولان جاهل وغافل طوفان نوح عليه السلام بوعالمى نيجه طوتدى
ونه كونه احاطه ايتدى ايسه روح دريالرى اولان عزيزلرك وشيخلرك قهرلرى وخشملرى موجى بوجهانى يوز اولقدر زياده
طوتدى وليكن اكا منكر ومعارض اولان كنعانك چشم عقلنده قيل بتدى يعنى انك بصربصيرتنده فكر فاسد موبى
بتوب حقيقت كارى كورمكدن آنى نابينا ايتدى پس نوحى وانك كشتيسنى قويوب (سآوى الى جبل يعصمنى من الماء
ديوب طاغه تحصن والتجا ايلمكى طلب ايتدى كذلك هر كنعان سيرتك دخى چشم قلبنده فكر فاسد موبى بتديكندن
كندى عصرنده اولان درياى روحك طوفانى كوره ميوب آنى وانك سفينهٔ طريقته دخول ايلمكى قويوب كندينك
عقل وفكرى كوهنه التجا ايلر چونكم كنعان نوحى وسفينهٔ نوحى قويوب طاغه كتدى اول زمان (وحال بينهما الموج
فكان من المغرقين) آيت كريمه سنك حسبنجه بريارم موج كاوب كوهى وكنعانى قعرحقارت واهانته دك اشغه
ايلتدى كذلك كنعان سيرت اولان كسه لركندى عصرنده اولان درياى روحك موجلرندن قورقيوب انك متابعتى
كشتيسنه داخل اولميه وكندينك عقل وفكرى كوهنه التجا قيليه واكا متمسك اولسه لابد قهرروحانى وطوفان
معنوى موجلرندن برموج كلوب انى وانك التجا ايلديكى كوه عقل وتدبيرينى قعرحقارت وقهره دك آشغه ايلتور
(مثنوى) مه فشاند نور وسك وع وع كند * سك زنور ماه كى مرتع كند * شب روان وهمرهان مه بتك * ترك رفتن كى
كنند ازبانك سك * ماه نورنى صاچرسك وع وع ايلرسك ماهك نورندن نيچن مرتع ايلرمرتع محل رتع اولسه ده جائزدر
مصدر ميمى اولوب بمعنى رتع اولمق دخى جائزدر رتع اوتلامغه ديرلر يعنى فلك طريقتك ماهى اولان شيخ كامل قدس الله
سره العزيز جمله نك اوزرينه نورنى نثار ايلر وسك سيرت اولان كسه لر مقتضاى طبيعتلرى اوزره وع وع ايدرلر وانك
نورندن استناره واستفاده ايتميوب اكا قرشو اوررلر سك طبيعت اولان نكبتلر ماه طريقت اولان شيخك نور معرفتندن
وضياى هدايتندن نيچن اوتلرلر ومنتفع اولورلر يعنى سك سيرت اولانلر انك نور هدايتندن مستفيد ومنتفع اولمزلر واورمكى
دخى ترك ايلمزلر كذلك شب رولر وبلكه ماهه همره اولانلر كلبك صداسندن اوترى نيچن يوله كتمكلكى ترك ايدرلر يعنى
بوشب دنياده راه حقه كيده جيلر وجمله سرعتله ماه طريقت اولان شيخه مرافقت وهمراهلك ايده جيلر سك سيرت اولان

منكرلرك عوعوا تمسندن وبيهوده بيره صيت وصدا ايتمسندن اوترى طريق حقه كتمكلكى وماه طريقت اولان شيخه
متابعت ايتمكى هم ترك ايلمزلر كلابك عادتى بى معنى بيره عوعوا ايتمك ايسه راهرولرك دخى عادتى بهرحال طريق حقه
كتمكدر (م ى) جز وسوى كل روان مانند تير) كى كند وقف ازپى هر كنده پير) جزو كل جانبنه اوق كبى كيده جيدر هر كنده
پيردن اوترى نيچن طوررلر يعنى طوروب توقف ايلمز بعض نسخه ده تيربرينه شير واقع اولمشدر اما اصح اولان تيردر يعنى
(كل شئ يرجع الى اصله) موجبنجه لابد هر جزو كندى كلى واصلى جانبنه قتى يايدن اتلمش اوق كبى كيدروبى بالك
ولاابالى كندى مركزنه دك سير ايدر برنيچه قوتش قريلدا اولسه اول جزوك كل جانبنه كتمسندن اينجنسه اول جزو
هر قوتش قرينك اينجمسندن واول جزوه سوز اتمسندن اوترى اول جزو كندى اصلى جانبنه كتمكدن هيچ توقف
ايلرمى بو مقرردركه ايلمز كذلك هم بن برجزوم وبنم كلم واصلم شيخ حضرتلريدربن اول جانبه كتمكدن سنك كبى قوتش
قرينك سوزندن اوترى نيچون توقف ايلرم ديدى (مثنوى) جان شرع وجان تقوى عارفست * معرفت محصول زهد
سالفست * زهد اندر كاشتن كوشيدنست * معرفت آن كشت راروييدنست * شرعك جانى وتقوانك جانى عارفدر
معرفت ايسه محصول زهد سالفدر زهد مرتبه سى اكمكلك وسعى قيلمقلق ايچره در معرفت ايسه اول ككشى
بيجمكدر يعنى شرعك وطريقتك جسدى واروروحى واردر شرعدن مراد احكام شرعيه واوامر واعمال مرعيه در
فى المثل شرع شريفكه اهل شريعتك معلوميدر برقالب بى روح كبيدر وانك روحى عارف باللهدر عارف باللّه ايسه شول
معرفت صاحبنه ديرلركه حق تعالى حضرتلرينك ذاتنى واسما وصفاتنى واسرار قضا وقدرنى بيله واحكامنه دخى عالم
اوله بو معرفت ايسه سلفده اولان زهد وتقوانك محصوليدر زيرا بركسه همان مكلف اولديغى كبى كمال معرفته على الفور
واصل اولمز بلكه اولا نفسنك نيجه هواسنى ومشتهاسنى ترك ايلر زهد اول نفسنك هواسنى ومشتهاسنى ترك ايلمكدن
عبارت اولور وتقوى دخى صغاير وكبايردن پرهيز ونفسنى صيانت قيلمقدر بودخى زهدك برشعبه سيدر زيرا زهد نفسك
حظنى ترك ومشتهاسنى ترك ايلمكدر انده تقوى دخى بولنور وزهد وتقوى ايسه سعيسز وكوششسز ميسر اولمز پس
سالك كه هنوز دخى مقام زهدده اوله لابد اول هنوز دخى اعمال تخمنى مزرعهٔ طريقته اككده وسعى ومجاهده قيلمقده در
پس بو تخم زهد ومجاهده نك رتع ومحصولى معرفة اللهدر پس سلفده بركسه نقدر تخم زهد اكرسه انك محصولنى

اضعاف مضاعف عاقبت حاصل ايلر معرفة الله اول اكديكى كشتى بيجملك كبيدر خلاصهٔ كلام شرع شريفك اعمالنك
ركن اعظمى وزبده سى زهد وتقوادركه ترك الدنيا رأس كل عبادة بيورلمشدر وزهد وتقوى مرتبه سنده اولان ايسه
هنوز دخى سعى ايتمك واكمك وديكمك مرتبه سنده در ومعرفت ايسه بو جمله سلفده اولان اعمالك محصول ونتيجه سيدر
چونكم بركسه اكديكى تخمك محصولنى اله وديكديكى آغاجك ميوه سنى تناول قيله انك كيروزحمت چكمكه واكين
اككه وديكمكه نه احتياجى قالور اول خود مقصودنى بولمشدر مكر براى مصلحت نيجه كسه لرى ارشاد ايچون زهد
وتقوى مرتبه سنه وجهد وكوشش طبقه سنه تنزل ايليوب انلره موافقت كوستره (مثنوى) پس چو تن باشد جهاد
واعتقاد * جان اين كشتن نباتست وحصاد * پس جهاد واعتقاد تن كبى اولور بواكمكلكك جانى نبات وحصاددر
حصاد بيجمكه ديرلر يعنى بو طريق الهيده سعى واجتهاد ايلمك وانك نتيجه سنه وجزاسنه اعتقاد قيلمق فى المثل تن كبى
واكين اكمك كبيدر واكينك جانى نبات عرفانيدر وآنى بيجمكدر خلاصهٔ كلام اجتهاد واعتقاد ايلمك هنوز دخى
جانسز تن ووقت كشتن انك محصولى اولديغى كبى اجتهاد واعتقادك دخى جانى وتخم اعمالك نبات ومحصولى علم
وعرفاندر حضرت نبى عليه السلام (العلم خير من العبادة) وبرآخر حديثده (العلم خير من العمل) بيوردى علم وعرفان
اعمال شرعيه نك محصول وجانيدر پس عالم وعارف شرع وتقوانك جانى كبى اولديغى مقرردر (م ى) امر معروف اووهم
معروف اوست) كاشف اسرار هم مكشوف اوست) شاه امروزينه وفرداى ماست) پوست بندهٔ مغز نغزش دائماست
امر معروف اولدر وهم معروف اولدر كاشف اسرار اولدر مكشوف اولدر بو كوننكى كونيزك وبرم يارنكى كونيزك
شاهيدر پوست انك دائما نغز اولان مغزينك بنده سيدر معروف شرعده وعقلده محبوب ومستحسن اولان شيلره
ديرلركه منكرك ضديدر ومعروف عارفك معلومنه دخى ديرلر بونده ايكى معنى ايله مراد اولور وحقيقت انسانيه جميع
حقايقى جامعه برحقيقتدر مثلا امر معروف اولمغى ومأمور معروف اولمغى ودخى عارف اولمغى ودخى كاشف اسرار
ودخى مكشوف اولمغى وواصف وموصوف اولمغى والحاصل نه قدر حقايق وار ايسه آنى حقيقت انسانيه محيط
وحاوى اولمشدر چونكم بر انسان كامل كندى حقيقتنه واصل اوله وكمال مرتبه سن بوله وكندوبى حقيقتله بيله امر
معروف وهم عارف وهم معروف اولدر ودخى سرلرى كشف ايديجى اولدر من وجه مكشوف اولان سرهم اولدركه حق
تعالى حديث قدسيده (الانسان سرى من اسرارى) بيوردى كندى حقيقتنى بولان انسان ومرتبهٔ كماله بالغ اولان

صاحب عرفان بزم بو کو بیزلر وبارنیزلرشاهیدرکه ملک معنوی وپادشاه اخرویدر قیشر کبی اولان صورت عالمی دائما
اول صاحب سعادتک نغز ولطیف اولان حقیقتیک بنده وافکنده سیدر (مثنوی) چون انا الحق گفت شیخ وپیش برد
پس کلوی جمله کوران افشرد* چونکم ابا یزید قدس سره العزیز حضرتلری انا الحق دیدی وسوزنی ایلرو
ایلتدی پس جمله کورلرک بوغازنی صقدی انا الحق دین شیخدن مراد ابا یزید قدس الله سره العزیز حضرتلری اولسه ده
جائزدرکه * سبحانی ما اعظم شانی لا اله الا انا فاعبدونی * دیمشدر ومجلسنده حاضر اولنلر بو سوزی ایشدوب انکار
قیلمشدر بو تقدیرجه کورلردن مراد انکار ایلین مریدلر اولور قصه سی دردنجی دفترده مسطور ومشهور اولمشدر
اراده حاجت یوقدر * انا الحق * دین شیخدن مراد حضرت منصور قدس سره اولمق هم جائزدرکه اصل اول انا الحق
دیدی وسوزندن دونمیوب ایلرو ایلتدی وانکار ایلین کوردللرک جمله سنک بوغازنی صقدی وانا الحق دین شیخ
ابو الحسن خرقانی قدس الله سره العزیز اولسه وکوردل اولنلرک بویله دیمکله بوغازنی صقسه هم جائزدرکه کوردل
اولنلرک بر بنده عارفک انا الحق دیمسندن بوغازلرینک صقلمسی مقرردر پس بو نلرک انا الحق دیملری نه جهتدن
اولدیغی منکر اولنلره بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) چون انای بنده لا شد از وجود* پس چه ماند
تو بیندیش ای جحود* کر ترا چشمیست بکشا درنکر * بعد لا آخر چه می ماند دکر* چونکیم وجود مجازیدن بنده نک
بنلکی لا اولدی پس سن اندیشه ایله ای جحود نه قالدی جحود انکار ایدیجی دیمکدر اکر سنک چشم حقیقت بینک وار ایسه
آچ ونظر ایله لادن صکره اخر غیری نه قالور یعنی بنده نک موهومی واعتباری بر بنلکی واردرکه کندوسنی اول بنلک
واسطه سیله کندوده متجلی اولان وظهور قیلان حضرت حقدن محجوب وغافل ایلمشدر چونکیم اول بنده نک موهومی
اولان انا سی وجود مجازیدن لا اولدی وانک باطنندن اصلا ومجازا برین دیجی قالمدی پس بوندن صکره ای جحود اول
بنده نک وجودنده نه قالورسن فکر ایله بو مقرردرکه وجود مجازی کتدکدن صکره وجود حقیقی قالور پس انا الحق دین اول
وجود حقانی اولور اکر سنک بصر بصیرتک وار ایسه انی اچ ونظر ایله لادن صکره اخرنه قالور الا الله قالور چونکیم لا اله نک
سری بنده نک وجودنده ظاهر اوله که اول بنده نک موهومی اولان اناسی فانی اولمقدر چونکیم سر لا آنک
وجودنده ظهوره کلدی اول کیدوب سر الا الله قالدی واول بنده (وبی یسمع وبی یبصر وبی یمشی وبی یبطش)
مرتبه سنی بولدی اولیه اولیجق (من اهان لی ولیا فقد بارزنی بالمحاربة) حدیث شریفنک موجبنجه هرکیم اول ولی
خدایه اهانت ایلسه معناده حضرت حقه اهانت ایلیوب انکله محاربه ایتمش اولور (مثنوی) ای بریده آن لب
وحلق ودهان* که کند تف سوی مه یا آسمان) تف برویش باز کردد بی شکی) تف سوی کردون نیابد مسلکی) تا قیامت
تف برو بارد ز رب* همچو تبت بر روان بولهب* ای اول لب ودهان وکلو کسلمش اولسونکه اول لب ودهان آسمانده
اولان ماه جانبنه تف وتفو ایلر آسمانده اولان ماهدن مراد مرتبه سی آسمان کبی رفیع اولان ماه فلک روحانی اولورکه
بو شب عالمده سالکان راه حق اولنلره یول کوستره ونور باطنیله مظلم اولان دللری منور ایلیه کسلمش اولسون اول
کسه نک حلقوم ودهانی که بویله بر آسمان منزلت بدر کامله وصدر فاضله قرشو تف ایلیه وهرزه سویلیه بر شکسز
تو کرک آنک یوزینه کیرو دونر تف کردون جانبنه بر مسلک بوله مز یعنی بویله بر ادب سزنادانک تحقیر واهانتی اول ماه آسمان
معنوی جانبنه وارمز وانک تفی کردون جانبنه یول بولمزدیکه (ولا یحیق المکر السیء الا باهله) آیت کریمه سنک حسبنجه کیرو
همان آنک روی ناپا کنه رجوع ایلر واول اهانت وتحقیره همان آنک ذاتی لایق اولور قیامته دک رب العالمین حضرتلرندن
آنک اوزینه تف وخسارت یغار ابو لهبک روانی اوزره تبت کبی تبت سوره سنک تفسیری اوچنجی دفترده تشبیه بنددام
قضا سرخنده مر ورایلمشدر انده طلب اولنه تبت دیمک هلکت وخسرت دیمک معناسنه دردعاء علیه در یعنی ابو لهبک
نفسی هلاک اولسون وخسارت بولسون وانک نفسی هلاک اولدی ماضی ایله تعبیر اولنمسی وقوعی متحقق اولدیغندن
اوتریدر پس ابو لهب حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلمه اهانت ایدوب تبا لک یا محمد الهذا دعوتنا دیو تحقیر
ایلدیسه حضرت رب العالمیندن قیامته دک انک جانی اوزره تبابت وخسارت یغارکه هر مؤمنکه بونی اوقویه لابد انک
طرفنه تبابت وخسارت کیدر وانک روانی هلاک وخاسر ایدوب ودنیاده دخی بو قدر عباد الله ایچنده هرکون مذموم
ومنفور اولور کذلک وارث حضرت نبی علیه السلام وقائمقام مصطفوی اولان شیخه بر منکر هم تحقیر واهانت ایدوب
تف دیسه قیامته دک تف واهانت انک اوزرینه رب العالمیندن یغمور کبی یغار واهل حق اولان وطریق حقه سالک
قیلان طالبلر وسالکلر انک انکارنی واهل حقدن استکبارنی استماع ایلدکلرندن نه عجب جاهل ونادان ایمشکه بویله
بر عزیزه تحقیر واهانت قیلمش ومنکر اولمش دیو هجو ومذمت ایدرلر پس خلیفهٔ رسوله اهانت همان حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه اهانت کبی اولور نه کم بو معنایی اشعار ایلمکدن اوتری وارث نبی اولنه اهانت

ایلمکدن حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اهانت ایلین کمسه لرک حالنی بیانه شروع ایدوب وحضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلمک علو شاننی توصیفه باشلیوب بیوررلر (مثنوی) طبل ورایت هست ملک شهریار*
سگ کسی که خواند اورا طبل خوار* آسمانها بندهٔ ماه وینند* شرق ومغرب جمله نانخواه ویند* زانکه لولاک است
بر توقیع او * جمله در انعام ودر توزیع او * طبل وعلم شهریارک ملکیدر سک برکسه که اکا طبل خوار اوقودی
یعنی اول شهریار معنوی اولان حضرتک ظاهرا وباطنا طبل وعلم ملکیدر امیردو کون اولدرکاب سیرت اول کسه درکه
انک وارثی وقائم مقامی اولان شیخ دینه وپیشوای بقینه مفت خوار دیدی وبو کونه قدح ومذمت ایلدیکه حقیقتده
بر شیخ دینه اولان اهانت همان رسوله اهانت اولور آسمانلر اول حضرتک ماه روحنک بنده سی دررلر مشرق ومغرب
جمله انک نانخواهی دررلر یعنی آسمانلر جمله اول حضرتک ماه روحنه بنده وارمطیع ومنقادلردر واهل شرق وغرب
اول حضرتدن اکمک استیجی ورزق طلب ایلیجیلردر زیرا که اول حضرتک توقیع همایونی اوزره لولاک واردر وجمله انک
انعامنده وتوزیعنده در توقیع نشان شاهیه دیرلر بونده مراد پادشاه حقیقتک اول حضرتک وجود شریفنده اولان
آیت ونشانیدر یعنی اهل شرق واهل غرب جمله سی اکا محتاجدر اول سببلردنکه انک توقیع وجودی اوزره (لولاک
لولاک لما خلقت الافلاک) کلامی واقع اولمشدر پس جمله عالم وبنی آدم انک انعامنده وتوزیعنده در لولاک خطابی
حضرت حق جانبندن حقیقت حضرت محمد صلی الله علیه وسلمه دروار اول حقیقت ایسه همیشه باقیه در وبر کسه
بر عصرده کلسه واول حقیقته مظهر وآیینه اولسه اکا قطب الاقطاب وغوث الاکبر وقائمقام محمدی ووارث
اکمل احمدی تعبیر اولنور پس لولاک مفهومی بو اعتبار ایله اکا دخی لایق اولور زیرا وارث محمدی وخلیفهٔ احمدیدر
عند المحققین خلیفه مستخلفک عینیدرکه خلیفه نک وجودنده اولان علوم واحکام فی الحقیقه مستخلفکدر همان
خلیفه یه اطاعت مستخلفه اطاعتدر ومستخلفک مالک اولدیغنه خلیفه دخی مالک اولمق جائزدر پیغمبرک صدقنه
معجزه دلالت ایلدیکی کبی انک وارثی اولان ولی کاملک صدقنه دخی خارق عادت ونیجه کشف وکرامت دلالت ایلر
(مثنوی) کر نبودی او نیابیدی فلک* کردش ونور ومکانی ملک* کر نبودی او نیابیدی بحار* هیبت وماهی
ودر شاهوار* کر نبودی او نیابیدی زمین* در درون نه کنج وبیرون یاسمین* اکر اول حضرت علیه الصلوة والسلام
ودخی انک وارث اکملی اولان ولیلر اولمیدی فلک کردشی ونوری وملکه مکان اولمقلغی بولمزدی بو فلکلرک دوران قیلمسی
اول حضرتک وانک قائمقامی اولان ولیلرک وجودی واسطه سیله در اکر اول حقیقت محمدیه صلی الله
علیه وسلمک مظهرلری اولمیدی بحرلر هیبتی وحوتی ودر شاهواری بولمزدی بحرلرک هیبت وماهی ودر شاهواری
بولدیغی هم اول حضرتک وجودی واسطه سیله در اکر اول حضرت وهر عصرده اکا مظهر وآیینه اولان اصحاب
ولایت اولمیدی زمین درونده کنج ودفین وبیرونده کل وباسمین بولمزدی بو زمینک درونده خزینه ودفینه وخارجنده کل
ولاله وباسمین بولندیغی اول حضرتک واکا قائم مقام اولان اهل ولایتک وجودی واسطه سیله در (م ی) میوه ها اب خشک
باران وینند* رزقها هم رزق خواران وینند * میوه لر انک بارانک اب خشکیدر محتاج ومفتقر معناسنه استعاره
اولنور بارانلردن مراد فیوضات اولور یعنی صور معنوی اولان رزقلری نقدر وار ایسه اول حقیقت محمدیه صلی الله علیه
وسلمک رزقنی ییجیلر یعنی اندن حظ الیجیلر وغدا ایجیلردر جمیع میوه لرک باران فیض وعطاسنک محتاج ومفتقریدرکه
فی الحقیقه اولا وآخرا ودخی باطنا قطب الاقطاب اول حقیقت محمدیه صلی الله علیه وسلمدر اما ظاهرا هر عصرده اکا
بو امتدن برکسه مظهر اولور وانک خلیفه سی اولور اول عصرده اکا قطب الاقطاب وغوث الاکبر دینورکه اول کندی
عصرینک پیغمبری کبیدرکه اکا بیعت واکا متابعت همان حضرت پیغمبر علیه السلامه بیعت واکا متابعت همان حضرت
پیغمبر علیه السلامه متابعتدر وبو قطب الاقطاب اولان اهل ولایتک مشربلری وسیرتلری مشرب محمدی صلی الله
علیه وسلم اوزره در اکثرا اول حضرتک شان شریفی فقر ایله فخر ایتمک ایدی وزکات وصدقه یی مؤمنلردن آلوب مستحق
اولنلره صرف وخرج ایتمک ایدی (خذ من اموالهم صدقة تطهرهم وتزکیهم) امر شریفنک موجبنجه عباد اللهدن
زکات وصدقه یی آلورلر وزکات وصدقه ویرمینلره مالکزلرک زکات وصدقه سن ویرلک دیو استرلردی کذلک اول
حضرتک خلیفه سی اولان ولی کامل دخی کندی عصرنده بو سیرت محمدیه صلی الله علیه وسلم اوزره ناسله معامله قیلوردی
اکرچه حقیقتده خلقه صدقه ویرن ونعمت ودولت ایرکورن اول خلیفهٔ الهیدر ولیکن برای حکمت ولاجل مصلحت
ظاهرا ایو ناسدن زکات وصدقه آلورلر وطلب قیلورلر (مثنوی) هینکه معکوسست در امر این کره * صدقه بخش
خویش را صدقه بده* ارفقیرست همه زر وحریر* هین غنی راده زکاتی ای فقیر* اکاه اول امرده بو عقده معکوسدر
کندیکک صدقه بخشنه صدقه ویر یعنی حقیقتده قوللرینه نعمت وصدقه ویرن خدای تعالیدرکه نبیلر وولیلر

اول صدقه بخش اولان منعم حقیقینك مظهری وخلیفه سیدرکه اصحاب نعمته واهل مال وثروته حق تعالی بونلر
واسطه سیله رزق ونعمت ویرر وبونلر حق تعالی حضرتلرینه وقایه ورو پوش اولمشلر وقرب فرایض وقرب نوافل
مرتبه سنی بولمشلردر چون برکسه بونلره طعام ویرسه ویاخود شراب ویرسه ویاخود برنعمت وبرصدقه ایرکورسه
معنیده حضرت حقه شراب وطعام ویرمش ونعمت وصدقه ایرکورمش کبیدر وکتاب اللهده وسنتده بو معنایه دلیل
وآیات واحادیث فتی چوقدر جمله دن (ان تنصروا الله ینصرکم) آیت کریمه سنك ودخی (واقرضوا الله قرضا حسنا
آیت کریمه سی کبی بو آیتلرك تفسیری بشنجی دفترده شیخ محمد سرر زی حضرتلرینك حکایه سنده مرور ایلمشدر انده طلب
اولنه وحدیث رسول که حدیث قدسیدر حق تعالی بیورر یا ابن آدم مرضت فلم تعدنی یا ابن آدم استطعمتك فلم تطعمنی
واستسقیتك فلم تسقنی وبو حدیث شریفك دخی شرحی ایکنجی دفترده چوبان حکایه سنده مرور ایلمشدر چونکم بو مقدمه
معلومك اولدی پس برفقیر معنوی اولان ولی برنیجه کسه دن نصرت وصدقه ورزق ونعمت استه سه اکا اول که
نفس الامرده بو برعکس برکهدر معناسی ای فقیر ومحتاج اولان سکا ناصر اولنه وصدقه ویرنه وانعام قیلنه سن
ناصر اول وصدقه ویروب انعام قیل تاکم منصور ومظفر اوله سن واضعاف مضاعف رزقلر ونعمتلر بوله سن دیمك اولور
ای غنی دوکلی زر وحریر سکا فقیر دندرا کاه اول غنی اولنه ای فقیر برزکات ویر ازفقیرست تر انقدر برنده در
بو فقیردن مراد فقیر معنوی اولان ولیلر واصفیالردرکه وجودلرنی فانی ایتمکله فقرتام مرتبه سنی بولمشلر وعیون ناسده
ضعیف اولمشلردر اما ناس بونلر سببیله مرزوق وبونلر واسطه سیله منصور اولورلر * کما قال صلی الله علیه وسلم ابغونی
فی ضعفائکم فانما ترزقون وتنصرون بضعفائکم * رواه ابو الدرداء کورکه حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بنی ضعفا کز
ایچنده طلب ایلیك زیرا سز مرزوق ومنصور اولمزسز الا ضعفا کز سببیله بیوردیلر وبر آخر حدیث شریفده دخی بیورر
وعبادة بن صامت روایت قیلورلر * الابدال فی امتی ثلاثون بهم تقوم الارض وبهم یمطرون وبهم ینصرون * ابدالدن
مراد دخی فقیر معنوی اولان ولیلر اولور پس توضیح معنی بیت بویله دیمك اولورکه ای صورتا غنی ومعنیده فقیر اولان
سنك دوکلی سیم وزرك ولباس وحریرك صورتا فقیر وضعیف اولان کسه جهتندندرا کاه اول معنیده غنی اولان
فقیرلره ای صورتا غنی ومعنیده محتاج وفقیر اولان برزکات وصدقه ویرکه حقیقتده اول زکات وصدقه ینه سکا عائده
اولور واول ضعیف وفقیر کوردیکك ولی معنیده غنی اول زکات وصدقه یی ینه سنکیچون قبول قیلور پس هرعصرده
اولان فقرتام صاحبی اولان ولی قائم مقام نبویدر ابغونی فی ضعفائکم نکته سنی برخوش فهم ایله وبو فقیر وضعیف
اولان شیخلره وعزیزلره اول زن طعنه زن کبی سوء ظن ایلمکدن وحقلرنده هرزه وقدحه متعلق سوز سویلمکدن حذر
وپرهیز ایله شیخ ابو الحسن خرقانی قدس سره حضرتلری صورتا فقیر الحال ایدی اما معنیده غنی القلب خلیفهٔ الهی
قائم مقام نبوی ایدی اول زن ناقصة العقل آنك شان شریفنه عارف اولمدیغندن وانك علو مرتبه سنی بیلمدیکندن آنی
طبل خوار صانوب سائر کدالر کبی قیاس ایلدی اول حضرتك شان شریفنه لایق اولمین بوکونه یاوه لری سویلدی واول
مرید صادق دخی حقیقتده عارف اولدیغندن اکا بوکونه جواب باصواب ویروب دیدی (مثنوی) چون تو نه کی جفت
آن مقبول روح * چون عیال کافران در عقد نوح * سنك کبی بر تنکك اول مقبول روحه جفتی نوح علیه السلام
حضرتلرینك عقد نکاحنده اولان عیال کافر کبیدر عیال عیلك جمعیدر جیاد جیدك جمعی اولدیغی کبی یعنی اول
مرید اول زنه دیدی اول مقبول روح اولان شیخك ای زن سنك کبی برتنك وپرعیب جفتی حضرت نوح علیه السلامك
عقد نکاحنده اولان کافر عیالی کبیدرکه حضرت نوح علیه السلامك تحت نکاحنده اولان خاتونی کافره
وخائنه ایدی کافرلره حضرت نوح علیه السلام حقنده بو مجنون ودیوانه دردر دیو وبیهوده وناشایسته سوز سویلردی
وکذلك حضرت لوط علیه السلامك دخی تحت نکاحنده اولان خاتونی کافره ومنافقه ایدی اول کافرلره وعدولره
حضرت لوط علیه السلامك عیبنی سویلر واحوالنی نقل ایلردی نته کم الله تبارك وتعالی سورهٔ تحریمده بونلرك حالنی
ضرب مثل ایدوب بیورر (وضرب الله مثلا للذین کفروا امرأة نوح وامرأة لوط کانتا تحت عبدین من عبادنا صالحین
فخانتاهما فلم یغنیا عنهما من الله شیئا وقیل ادخلا النار مع الداخلین (مثنوی) کر نبودی نسبت تو زین سرا *
پاره پاره کردمی این دم ترا * دادمی آن نوح را از تو خلاص * تا مشرف کشتمی اندر قصاص * اکر بو سرای سعادتدن
سنك نسبتك اولمیدی بودم بن سنی پاره پاره ایدردم اول نوح زمانه سندن خلاص ویرردم تا بن دخی قصاصده
مشرف اولیدم یعنی چونکم اول مرید صادق اول زن منافقه دن بوکونه مذمتلری استماع ایلدی پس غیرته
کلوب اکا بوکونه سویلدیکه ای خاینه اکر سنك بو سرایه نسبتك اولمیدی وبو خانهٔ سعادته سنك انتسابك اولمیدی
بودمده بن سنی قتل ایدوب پاره پاره ایلردم قتل ایلمکدن برفائده بودرکه اول نوح زمانه اولان معدن علم وعرفانه

سنك ایذا وجفا کدن خلاص ویریدم وبرفائده دخی بودرکه بنی سنی قتلدن اوتری قصاص ایده لردی تا بن شیخم یولنده
قصاص اولمقده مشرف اولیدم وشرف شهادت بولیدم بونده تنبیه اولدرکه مرید صادق کندی شیخی حقنده بوقدر
غیور کرکدرکه طاعن ولائم اولنلره خصومت ایدوب بو مرتبه مجادله قیله اما اکر طاعن ولائم شیخك کندی خانه سنده
اولورسه ادب کوزه ده انك خاندانته وحرمته سوء ظن ایلمکدن حذر ایلیه (مثنوی) لیك باخانهٔ شهنشاه زمن * اینچنین
کستاخی نباید زمن * رو دعا کن که سك این موطنی * ورنه اکنون کردمی من کردنی * لیکن زمان شهنشاهنك خانه سنه
یعنی قطب دوران وشاه کون ومکان اولان شیخ کاملك خانهٔ سعادت آشیانه سنه بندن بونك کبی کستاخلق کلمز وبنم
المدن بویله فعل صادر اولمز بوری دعا ایله که بو موطن شریفك کلبی سن یوخسه شمدی بن اشلمسی واجب ولازم اولانی
ایلردم که اول اشلمسی لازم اولان سنی قتل قیلمق ایدی ولیکن بو خانه یه منسوب اولدیغك ایچون بندن کستاخلق صادر
اولمز دیدی بونده مرید اولنلره وبرشیخه انقیاد قیلنلره تنبیه وتعلیم واردرکه انك خانه سنده اولنلر اکر شول مرتبه
ادبسز ایسه لرده ینه مریدك الندن بلکه دلندن هم برکستاخانه فعل وبی ادبانه قول صادر اولمیه هر وجهله شیخك حرمی
جانبنه زیاده حرمت اوزره اوله (وا کشتن مرید از وثاق شیخ وپرسیدن از مردمان ونشان دادن ایشانکه شیخ بسوی فلان
بیشه رفته است (مثنوی) بعد ازان پرسان شد او از هر کسی * شیخ را می جست از هر سو بسی) پس کسی کفتش که آن
قطب دیار * رفت تا هیزم کشد از کوهسار * اندنصکره اول مرید هر برکسه دن پرسان اولدی یعنی شیخ حضرتلرینك
خاتوننه بوقدر سوز سویلیوب اول خانه دن شیخك طلبی ایچون توجه ایلدکدنصکره هر راست کالدیکی کسه دن سؤال
قیلدی شیخ ابو الحسن قدس الله سره حضرتلرینی هر طرفدن چوقلق جست وجو ایلدی پس برکسه اول مریده
دیدیکه اول دیارك قطبی کتدی تا کوهساردن هیزم چکه یعنی آخر الامر اول طالبه برکسه بوکونه جواب ویروب دیدیکه
ای درویش اول قطب دیار روم کرروز کار کندی صرتیله طاغلردن اوطون چکمکه کتدی وآنك کاری کندی آرقه سیله
طاغلردن اوطون کتورمك وشهرده آنی صتمقدر دیدی (م ی) آن مرید ذو الفقار اندیشه تفت) در هوای شیخ سوی بیشه
رفت * دیو می آورد پیش هوش مرد * وسوسه تا خفیه کردد مه ز کرد * کین چنین زن را چرا این شیخ دین * دارد
اندر خانه یار وهمنشین * ضد را با ضد ایناس از کجا * با امام الناس نسناس از کجا * اول ذو الفقار اندیشه اولان مرید
شیخك هواسنه بیشه جانبنه کتدی ذو الفقار اندیشه اولمسی انك تیزفکر اولمسندن وانك اندیشه سی ذو الفقار کبی
باطل وفاسد اولنلری قطع قیلمسندن کنایت اولور پس اول مرید تیزفکر بیشه لك جانبنه شیخ حضرتلرینك هوا
وطلبنده سیر ایتدی اما اول مریدك هوشی اوکنه دیو لعین فی الحال وسوسه کتوردی تاکم ماه غباردن خفیه وپنهان
اوله یعنی اکرچه اول مرید شیخ جانبنه کرمیته له کتدی ولیکن ابلیس پرتلبیس آنك هوشی اوکنه وسوسه کتوردی
تاکیم اول دیوك غباری وسوسه سندن شیخك ماه کبی روشن اولان صدقی وحقیقتی مستور وپنهان اوله دیو اول
مریدك هوشی اوکنه بویله دیو وسوسه کتوردیکه بو شیخ دین بو نجلین زنی نیچون خانه ایچره کندی یه یار وهمنشین طوتر
ضده ضدله ایناس وایتلاف قندندر امام ناسله نسناس قندندر نسناس آدم خوار آدم شکلنده برنوع مخلوقدر
دیمشلردر ویاخود نصف آدم کبی برکوزی وار برالی وار وبر آیغی وار برنوع طائفه در دیو تحقیق ایلمشلردر نته کم
دردنجی دفترده حکایت آن مرد تشنه سرخنده لیك کفتم ناس من نسناس نی بیتنك شرحنده تحقیق
وبیان قیلنمشدر انده طلب اولنه وبونده معنی اول مریدك خاطرنه بو وسوسه کلوب بویله دیدیکه اول شیخ دین امام ناس
وبو زن پرکین نسناس کبیدر ایکی ضد ایسه بر برده جمع اولمسه وبری برلری ایله استیناس قیلمسه کرك ایدی بلکه بری
بریله انیس وجلیس اولان کسه نك ما بینده بهر حال قدر مشترك برجنسیت اولوردی پس بو ایکی ضد بری برلریله
برخانه ده انسیت قیلمقلغندن حاصل اولدی واول بونی خانهٔ سعادتنده نیچون کندیسنه زوجه اتخاذ قیلدی (مثنوی
باز او لا حول میکرد آتشین * کاعتراض من برو کفرست وکین * من که باشم با تصرفهای حق * که بر آرد نفس من
اشکال ودق * کیرو اول مرید آتشین لا حول ایتدی یعنی آتشناك سوزناك لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم
کلمه سنی ذکر ایتدی بویله دیوکه بنم اول شیخ دین اوزره اعتراض ایلمم معناده کفر وکیندر زیرا حول وقوت الله تعالینك در
باخصوصکه اول کاملك وجودنده متصرف حقیقی همان حقدر بن کیم اولمکه حق تعالی حضرتلرینك
تصرفلرینه که بنم نفسم اشکال ودق کتوره یعنی اول کاملك وجودنده اولان حول وقوت اللهك اولیجق وانك وجودنده
تصرفلری حضرت حق قیلیجق پس بن کیم اولم وبنم نفسم نه شیء اوله که اول شیخك اوزرینه شك وشبهه کتوره وطعن
ودق ایراد ایلیه دیدی (مثنوی) باز نفسش حمله می آورد زود * زین تعرف در دلش چون کاه دود * که چه نسبت دیو را
با جبرئیل * کی بود با او بصحبت هم مقیل * چون تواند ساخت با آزر خلیل * چون تواند ساخت با رهزن دلیل

کبرواول مریدك نفسی اكافوری حمله كتوردی بوتعرفدن آنك كوكلنده كاه كبی دود كتوردی كاه كاف عجمی
ایله قیو مجیلرك بوته سنه دیرلر بونده بو معنی اولسه ده جائزدر زیرا اول بوته یه قیو مجیلر بر نسنه اكدكاری زمان فوری اول
بردخان پیدا ایلر وكاه صمان معناسنه اولسه ده جائز اولور كه صمان یاندقده دخان كتورر یعنی وسوسهٔ شیطانیدن
لاحول ولاقوة الا بالله دیمكله وجمله حول وقوتی حضرت حقه اسناد ایلمكله قورتلدی اما كبروآنك نفسی بو تعرفدن
یعنی شیخك درون خانه ده اولان زوجه سنك سوء حالنی وبد خصالنی بیلدیكندن آنك نفسی فوری آنك كوكلنده حمله
كتوردی كاه دود كتوردیكی كبی بو بیله دیوكه جبرائیل علیه السلامك دیو ایله نه نسبتی واردر دیو اول جبرائیل علیه
السلام ایله مصاحبتده ایچون هم مقیل اولور مقیل قیلوله دندر قیلوله اصلنده ضحوهٔ كبرادن صكره اولان نومه دینور
تحقیق جلد اولك دیباجه سنده واحسن مقیلا قولنك شرحنده مرور ایتدی بونده هم مقیل هم خوابه معناسنه در
یعنی آنك نفسی كبروا كادیدیكه حول وقوت بالكلیه اللهكدر اما بوك جبرائیل علیه السلام ایله نه مناسبتی واردر كه
مصاحبتده انكله هم خوابه اوله ومقارنت ومجامعت قیله آزر ایله خلیل نیجه ممكن اولور دوزیله وكذلك رهزن ایله
دلیل نیجه ممكن اولور كه دوزیله ویربره جمع اوله واتحاد قیله بو زن رهزن وشیخ قدس الله سره حضرتلری دلیل پرفطن
كبیدر كذلك آزر ایله خلیل ودیو ایله جبرائیل علیه السلام كبیدر ایكی ضد بر یرده جمع اولمسه كركدر اكر بونلرك ما بیننده
ضدیت اولیدی نیچون بر یرده جمع اولورلردی ونیجه زندكانیلك قیلورلردی كانه مریدك نفسی شیخ حضرتلرینك
اكا نوع اضدیتی بوقدر دیمكی ایهام ایلمك مراد ایلر الحاصل بو وسوسه ونفسك بوكونه خاطره لرینه دوشوب آنی دفع
ایده مدی * یافتن مرید مرادرا وملاقات او با شیخ نزدیك آن بیشه (مثنوی) اندرین بود او كه شیخ نامدار * زود پیش
افتاد بر شیری سوار * شیر غران هیزمش را می كشید * بر سر هیزم نشسته آن سعید * تازیانش مار نر بود از شرف *
مار را بكرفته چون خرزن بكف * بو فكرده ایدی اول مرید كه شیخ نامدار حضرتلری فوری اوكنه واقع اولدی
بر شیر اوزره سوار یعنی اول مریدك مرادی اولان شیخ اول مریدك اوكنه كلدی نامدار ابو الحسن خرقانی حضرتلری
بر شیر اوزره سوار اولمش فوری اول مریدك اوكنه كلدی اكرچه شیر اول شیخك هیزمنی چكردی اول سعید ایسه هیزمك
اوزرنده اوتورمشدی شرف كرامتدن آنك تازیانه سی برار كك مار ایدی ماری خرزن كبی كفیله طوتمش ایدی
خرزن بر النكیجه دیرلر الحاصل اول شیخ كامل اول مریدك اوكنه شو حالتده كلدیكه بر قغان ارسلانك اوزرینه واقر اوطون
یوكلتمش وكندیسی دخی اول اوطونك اوزرینه اوتورمش الینه برار كك یولك یلانی قامچی ایدنمش وبر النكج كبی آنی الی
ایله طوتمش چیقه كلدی پس بو عزیزدن سائر كمال مرتبه سنه واصل اولان ولیلرده دخی بو قوت وبو كرامت اولدیغی
بیان ایلمكه شروع ایدوب بیورورلر (مثنوی) تو یقین میدان كه هر شیخی كه هست * هم سواری میكند بر شیر مست
كرچه آن محسوس واین محسوس نیست * لیك آن بر چشم جان ملبوس نیست * صد هزاران شیر زیر ران شان
پیش دیدهٔ غیبدان هیزم كشان * لیك یك یك را خدا محسوس كرد * تا كه بیند نیز او كه نیست مرد * سن یقین بیلكه
هر بر شیخ كاملكه واردر هم شیر مست اوزره سوارلك ایلر شیر مستدن مراد نفس اماره در یعنی همان شیر مست اوزره
سوار اولمق وآنك اوزرینه بارنی تحمیل قیلمق همان شیخ ابو الحسن قدس سره حضرتلرینه مخصوص دكلدر سن بونی
یقین بیلكه هر عصرده كه بر شیخ كامل واردر اول هم مست ارسلان اوزره سوارلك ایلر وآنی زیر رانه الوب وآنك اوزرینه
یوك كبی ما یشاء انده تصرف ایلر اكرچه اول محسوس وبو محسوس دكلدر لیكن او چشم جان اوزره ملبوس دكلدر
نیجه یوز بیك شیر بونلرك اویلوغی آلتنده غیبدن اولان كوزلك اوكنده هیزم چكیجیلردر یعنی اكرچه او شیخ ابو الحسن
قدس سره حضرتلرینك شیره سوار اولمسی والنه ماری قامچی المسی محسوس ومتصوردر وبو هر بر شیخك شیر مست
اوزره سوار اولمسی والنه قامچی المسی محسوس ومتصور دكلدر ولیكن بو هر عصرده اول شیخك سوار اولمسی چشم جانی
كشاده اولان كسه لر اوزره ملبوس ومستور دكلدر نیجه یوز بیك ارسلان كبی نفس اماره صاحبلری بو شیخلرك
زیر تصرفنده غیب بیلیجی كوزلك اوكنده اوطون چكیجیلردر خلاصهٔ كلام نفس اماره شیر ژیان كبیدر ایچون بر شیخ كندی
یوكنی بر نفس اماره صاحبنك اوزرینه یوكلتسه وانی تحت تصرفنه السه واستخدام قیلسه همان شیر ژیان اوزره بارنی
یوكلتمك وآكا سوار اولمق كبیدر پس هر عصرده بوكونه شیخ ایسه چوقدر دیدهٔ غیبدانك اوكنده بو حق ظاهر واشكاردر
بوده جائزدر كه شیردن مراد شیخك كندی نفسی وصد هزاران اولمسندن مراد نفسك صد هزاران صفاتی
ومشتهیاتی اوله فی الحقیقه شیخ اولدر كه كندی شیر نفسنی زیر رانه الوب انده تصرف قیله وشول شیخكه صد هزاران
مشتهیاتی اولان نفسی تحت تصرفنه الوب آكا سوار اوله دیدهٔ غیبدانك اوكنده صد هزاران شیرلرانك زیر راننده هیزم
چكیجیلر اولمش كورینور ولیكن بعض عصرده بر بر خدای تعالی محسوس ایتدی تا كم اول كسه كه مرد دكلدر اول دخی

كوره

كوره یعنی بعض زمانده خدای تعالی ولیلرك شیر سوار اولمسنی محسوس ایلمسی اندن اوتوریدركه تا كم غیب بین اولمین
مردلر دخی ولیلرك شیره سوار اولمسنی والنه ماری قامچی المسنی كوره لر یوخسه بو محسوس اولان كرامت چشم جانی
كشاده اولان واحوال غیبی مشاهده قیلان اهل بصیرت ایچون دكلدر زیرا چشم جانی كشاده اولان وغیبی مشاهده
قیلان اهل بصیرت بونی بو بیله كورورلر كه شیخ اولا كندی نفسی شیرینه سوار اولسه وامارهٔ صفتلرنی دست عقلیله طوتسه
وبعض اماره صاحبنی دخی زیر حكمنه السه وانلرك وجودنده تصرف قیلسه وانلر اوزره بارنی تحمیل ایلمك لازم
كلسه اول شیخ ظاهرده اولان ارسلان اوزره هم باذن الله بارنی یوكلدوب سوار اولمغه قادر اولور كه نفس اماره اوزره سوار
اولمق ونفس اماره صاحبلرنی تحت تصرفنه المق هر وجهله ارسلان اوزره سوار اولمقدن اشد واقوادر وارسلانه سوار
اولمق وماری النه قامچی المقدن اسهل وایسردر (مثنوی) دیدش از دور وبخندید آن خدیو * كفت آن را مشنو
ای مفتون دیو * از ضمیرا و بداذست آن جلیل * هم ز نور دل بلی نعم الدلیل * اول مریدی ایراقدن اول اولو شاه كوردی
وكولدی دیدی ای مفتون دیو آنی اشتمه یعنی ای شیطانك مفتون ومغلوبی اول زن طعنه زنك سویلدیكی سوزلری
كوش ایتمه وقلبكدن دیو لعیننك سكا ایلدیكی وسوسه لری هم استماع ایتمه اول جلیل القدر وصاحب ولایت اول مریدك
ضمیرندن هم نور دلدن بیلدی بلی اول نور دل نعم الدلیلدر یعنی اول جلیل وعالی اولان صاحب كشف كوكل نورندنكه
اول كوكل نوری فی الحقیقه ضمیره واسرار درونه كوزل دلیلدر بیلدی وعالم واكاه اولدی (مثنوی) خواند بر وی یك
یك آن ذوفنون * آنچه در ره رفته بر وی تا كنون * بعد از آن در مشكل انكار زن * بر كشاد آن خوش سراینده دهن
كان تحمل از هوای نفس نیست * آن خیال نفس تست آنجا مئیست * اول فنلر صاحبی اول مریدك اوزرینه اول
نسنه كه یولده واقع اولمشدی شمدیه دك بر بر اوقودی یعنی اول مریده كندی وطندن چیقوب شیخه ملاقی اولدیغی
وقته كلنجه یه دك یولده هر نه حالت ظاهرا وباطنا واقع اولدی ایسه بر بر اول صاحب فنون اوقودی اندن صكره زنك
انكاری خصوصنده اولان مشكلده اول خوش سراینده اولان شیخ دهن آچدی ومشكل كشا اولوب معنی كوهرلرن
اول درویشك اوزرینه صاچدی بو بیله دیوكه ای درویش اول زنك جفاسنه تحمل هوای نفسدن دكلدر اویله ظن ایلمه كه
بنم اكا نفسانی زیاده میل ومحبتم اوله اول واسطه ایله نفسم ایذا وجفاسنه صبر وتحمل قیله اول سنك نفسكك خیالیدر
اوراده طورمه ومشیخت مرتبه سنه واصل اولان صافیلرك نفسنی كندی نفسكه قیاس قیلمه كه قیاس النفس علی
النفس جائز دكلدر (مثنوی) كرنه صبرم بر كشیدی بار زن * كی كشیدی شیر نر بیكار من * اشتران بختیم اندر سبق *
مست وبیخود زیر محملهای حق * ای حقیقتدن غافل اكر بنم صبرم اول زن طعنه زنك بارنی چكمیدی وانك یوكنی
كوتورمیدی ایچون شیر نر بنم بیكارمی چكردی بنم شیر نر عسكرم چكدیكی بنم اول زنك بلا وجفاسنه صبر وتحمل
ایلدیكم واسطه ایله در بیكار بونده جری معناسنه در كویا هیزملری جری منزله سنه تنزیل ایلمش اولور ای درویش
بن سبقده مست وبیخود حقك محمللری آلتنده بختی اشترلرم بختی بسرلك كزیده دوه یه دیرلر مصرع اولده ادات تشبیه
اولان چون لفظی مقدر اولور نسخه بختیم اولدیغی اوزره بعض نسخه ده بختییم واقع اولمشدر نفس متكلم مع الغیر
صیغه سی اوزره بو نسخه اوزره حرف تشبیه تقدیر اولنمق لازم كلمز زیرا معنی بز سبقده مست وبیخود حق تعالینك
محمللری آلتنده بختی دوه لرزدیمك اولور یعنی ای مرید بن ازلده ویا خود قوافل اهل سلوكی تقدم وسبقت ایلمكده حق
تعالینك بو كاری آلتنده مست وبیخود اولان بسرلك دوه لو كبی یم اصلا بار كراندن الم واضطراب چكمزم (م ی) من نیم
در امر وفرمان نیم خام (تا بیندیشم من از تشنیع عام) عام ما وخاص ما فرمان اوست) جان ما بر رود وان جویان اوست
بن امر وفرمانده نیم خام دكلم تا كم بن عامك تشنیعندن اندیشه ایلیم یعنی بن حق تعالینك امر شریفنی وفرمان شریفنی
طوتمغه نیم پخته ونیم خام دكلم سائر اهل اقتصاد كبی كه انلر دخی هنوز وسط سلوكده قالمشلر وسابق بالخیرات اولمامشلر
(والسابقون السابقون اولئك المقربون) قولیله اشارت اولنان مقربلر مرتبه سن بولمشلردر بن بو قومدن دكلمكه
عوامك طعن وتشنیعندن فكر واندیشه ایلیم بلكه بز شول مقربلردنز كه بزم عاممز وخاصمز اول خدانك فرمانیدر بزم
جانمز بوزا اوزره یلیجی آنك طالبیدر و بزم فكرمز واندیشه مز همان اولدر یوخسه بی معرفت اولان عوام كالهوامك
بزم قتمزده تشنیعله مدح وثناسی برابردر (م ی) فردی ما جفتی ما نه از هواست (جان ما چون مهره در دست خداست
نازآن ایله كشیم وصد چواو * نی ز عشق رنك ونی سودای بو * بزم فردلكمز وجفتلكمز هوادن دكلدر یعنی بزم تنها
عزب اولمز وتزوج ایدوب بر خاتونله جفت اولمز هم مجرد هوای نفسمزدن اوتری دكلدر بلكه بزم جانمز خدای تعالی
حضرتلرینك دست ارادتنده مهره كبیدر مهره كاغده وبزه صیقل اوردقلری مصقله یه دیرلر وشعبدلرك بو والقلرینه
هم دیرلر بونده ایكی معنی بیله ممكن اولور یعنی بزم روح وقلبمز حق تعالینك ارادت وقدرتی النده مصقله والت كبی

وحقه بازلق التنده اولان بو والقلم کبیدر که اوله ورکه برزی ثك ایلرو کاه اولورکه جفت ایلرو کاه جمع ایلرو کاهی فرد ایلرو کاهی
بو جادوی عیون ناسدن غائب ایلر بوطقه وزدانه حقه ئك التنده بساط زمین اوزره همیشه بو کونه بازئ عجیب ایلمکدن
خالی اولمز شول هوا وهوسدن بکن وتوحید شرابنی ایچن کمسه لرکه اول ابلهك نازنی وبو زانك کبی ابله ونادانلرك نازنی
جکرزنه زنك عشقندن اوتری ونه بوی سوداسندن اوتری بر اول خاتونك رنك رو ینه وخوش بوینه عاشق وسودازده
اولنلردن دکلدر بلکه رضای حق ایچون انك جور وجفاسنه تحمل قیلمقده ودخی انك کبی ابله ونادان اولنلرك اهانت
وایذاسنه صابر اولمقده کوربرز پس بالضروری بونلرك نازنی جکرزوز هرنی نوش ایده رز (مثنوی) این قدر خود
درس شاکردان ماست * کر وفر ملحمه ما تا کجاست * بو قدر خود بزم شاکردلریمزك درسیدر بزم ملحمه مزك
کروفری تاقنده در یعنی بو قدر ابله ونادانك نازنی چکمك وانلرك جور وجفاسنه تحمل ایتمك بزم شاکردلریمزك
ومریدلریمزك درسی وسبقیدر استاد کامل وشیخ واصل اولنك مرتبه سی هر وجهله بوندن ارفع واعلادر بر که
مقربان درکاه حقز بزم محاربه وجدالمزك کروفری تاقنده اوله قیاس ایله ملحمه جنکه دیرلر (مثنوی) تا کجا انجا که
جا را راه نیست * جز سنا برق مه الله نیست * تا کجادید یکمز اول یرکه انده جایه یول یوقدر انده اللهك ماهنك سنا برقندن
غیری یوقدر سنا برق روشنلکه وضیایه دیرلر وتوضیح معنی بزم کروفرمزنه یره دکدرکه انده محل ومقامه یول یوقدر اول
مرتبه ده اللهك ماهنك ضیاسندن غیری برنسنه یوقدر الله ماهندن مراد روح اعظم اولورکه (یکاد سنا برقه یذهب
بالابصار) آیت کریمه سنك معانی باطنیسی مراد اولدیغی اوزره اول ماهك سنا برقی ابصاری اذهاب ایلرکه عیون ادراك
ناس اکا نظر قیلمغه قادر اوله مز (م ی) از همه اوهام وتصویرات دور * نور نور نور نور نور نور * دوکلی اوهام تصویراتدن
اول مرتبه دوردر که کوزلك نورینك نورینك نورینك نوریدر نورك لغوی اولان معناسی جلدا اولده خرکوش حکایه
سنده نور بخشنده وجلد ثانیده دخی بیان اولنمشدر انلرده طلب اولنه وخلاصه کلام اول مرتبه که انده جایه راه اولمیه
وسنا برق ماه الهیدن غیری برنسنه اولمیه اول مرتبه دوکلی وهملردن وتصویرات ذهنیه دن بعیددر جمیع نورلرك اصلی
وجمله ضیالرك حقیقتیدر که صوری ومعنوی نقدر انوار وار ایسه بوجمله سنك اومعدنیدر (م ی) بهر تو ار پست کردم
کفت وکو تا بسازی با رفیق زشت خو * تا کشی خندان وخوش بار حرج) از پی الصبر مفتاح الفرج * ای درویش سندن
اوتری کفت وکویی اکر پست ایلدمسه مراد تا رفیق زشت خو ایله دوزیله سن بعض نسخه ده از زاء معجمه ایله واقع اولمشدر
بو تقدیر اوزره معنی ای رفیق بن سندن اوتری کفت وکویی پستدن ایلدم واچقدن سویلدم تا کم سن زشت خوی اولان
رفیقله دوزیله سن وبرخوش دوزنلك قیله سن کورکه بن کندی بولداشمله نیجه دوزنلك ایده رم ونه مرتبه حسن
معاشرت قیلورم اکر سکا دخی خلق محمدی واوصاف اولیای احمدی ایله متخلق اولمق واتصاف قیلمق کرکسه بهر حال
کندی زشت خو اولان بولداشکله برخوشجه دوزنلك ایله وانك اخلاق سیئه سنه باقیوب تحمل قیل تا کم خندان
وخوش بار حرج چکه سن وزحمتی ارتکاب ایلیه سن الصبر مفتاح الفرج مفهومندن اوتریکه زحمت وحرجه صبر ایلمك
فرجك مفتاحی اولور وصبر قیلان عاقبت نیجه درجه لر بولور (م ی) چون بسازی با خسی این خسان * کردی اندر نور
سنتها رسان * چونکم بو خسان دنیانك برخسیله دوزیله سن سنتلرك نورنه ایریشیجی اولورسن یعنی بو دنیانك ادانی
واسافلندن برخس ودنی کمسه ایله دوزنلك ایده سن واکا خوش مدارا قیلوب انکله حسن معاشرت قیله سن اول خس
کرکسه سنك خاتونك اولسون وکرکسه اجنبیدن واقاربدن اولسون الحاصل ذکور واناثدن بریله مقارنت
ومصاحبت ایلمك لازم کلسه واول حد ذاتنده خس ونادان وبد طبیعت اولسه سنك انکله حسن معامله ایتمکلکك
وانکله دوزنلك قیلمقلغك انبیای عظام علیهم السلامك سنتلرینك نورنه سنی ایرشدریجی اولور (م ی) کانبیا نور خسان
بس دیده اند) ازچنین ماران بسی پیچیده اند (که انبیای عظام علیهم السلام خسلرك رنجنی چوق کورمشلردر بو نجلین
ماراردن چوقلق طولاشمشلردر یعنی الله تعالینك اولو العزم اولان نبیلری دنیا خسلرندن چوق رنجلر کورمشلردرکه
انك حد وحصری یوقدر بونجلین موذی بالطبع اولان مارلردن دخی چوقلق طولاشمشلر ومتألم ومضطرب اولمشلردر
باخصوصکه سید المرسلین صلی الله علیه وسلم حضرتلری (ما اوذی النبی مثل ما اوذیت) بیورمشلردر ادانی واسافلدن
حد وحسابه کلمز اذا وجفا کورمشلردن مع هذا (اللهم اهد قومی فانهم لا یعلمون) دیو همیشه انلر حقنده خیر دعالر
قیلمشلردر پس انبیای عظامه اقتدا قیلان وامت محمددن اولان سالکه لازم اولورکه کندی عصرنده اولان ادانی واسافلك
جفالرینه وسفهای روزکارك طعن وقدحلرینه صبر وتحمل ایلیه علی الخصوص بو زمانه ده اولان اسافل وادانی وسفها
وجهلا اولقدر چوقدرکه کلابدن زیاده وذباب ذی نابدن ضرر وزیانده ارتقدر پس عاقله لازم اولان ممکن اولدیغی مرتبه
بونلرله حسن مدارا ایدوب انبیا کبی صبر وتحمل ایلمك اوزره اوله (م ی) چون مراد وحکم یزدان غفور * بود در قدمت

تجلی وظهور * بی زضدی ضد را نتوان نمود * وان شه بی مثل را ضدی نبود * چونکم یزدان غفور حضرتلرینك
مرادی وحکمی قدمده تجلی وظهور اولدی ضدسزلقدن ضدی کوسترمك ممکن اولمز واول بی مثل اولان شاهه برضد
اولمدی یعنی چونکم یزدان غفور حضرتلرینك قدمده مرادشریفی وحکم لطیفی تجلی قیلمق وظهور ایلمك اولدی تا غیب
هویتدن وکنز مخفیلك مرتبه سندن عیانه کله وسود یکی بیلنه برضدسزدن اخر ضدی کوسترمك ایسه ممکن اولمزکه
الاشیاء تنکشف باضدادها موجبنجه هرشئ لابد کندی ضدلریله منکشف اولور واول بی ضد وبی ند اولان پادشاهك
ایسه وجودده اصلا مثلی وضدی اولمدیکه حق کندی ضدیله بیلنه اما اسماء متقابله واوصاف متضاده ایله بو مظاهر
موجوداته تجلی قیلوب کندوبی مخلوقنه بیلدردی وبو جمله دن آدمی کندی اسما وصفاتی متقابله سنه مظهر ایدوب
انی خلیفه قیلدی * حکمت در انی جاعل فی الارض خلیفة * الله تبارك وتعالی حضرتلری سورهٔ بقره ده بیورر
واذ قال ربك للملائکة) یعنی ذکر ایله یا محمد شول وقتیکه سنك ربك ملائکه یه دیدی مراد جنس ملائکه اوله ویاخود
ساکنان زمین اوله ملائکه ملکات جعیدرالوکه دن مأخوذدر رسالت معناسنه (انی جاعل فی الارض خلیفة) تحقیقا
بن ارضده قیلیجی ام ویارادیجی ام سزدن بدل سزك یریکزه ای ملکارم برخلیفه که مراد آدم علیه السلامدر وخلیفه
تسمیه سی آدمه ملائکه لك خلفنده کلدیکندن اوتری اوله ویاخود روی زمینده خلیفة الله درکه تنفیذ احکام الهی
وتبلیغ اوامر ربانی قیلدیغندن اوتری اوله واهل تفسیر لفظ خلیفه نك واحده وجمعه اطلاقنی جائز کورمشلر بو راده جمع
مراددر زیرا مقصود حضرت آدم علیه السلام وانك اولادیدر نته کم (قالوا اتجعل فیها من یفسد فیها) چونکم ذکر
خلیفه یی اول مخاطب اولان ملائکه کوش ایدیجك دیدیلرکه آیا قیلورمیسن یر یوزنده شول کمسه لریکه ارضده کفر
وعصیان ایدرلر افساد بو راده جمله معاصی یه شاملدر (ویسفك الدماء) وقان دوکرلر بغیر حق (ونحن نسبح بحمدك)
حال بوکه بز تسبیح وتبعید ایدرزسنی نقایص امکانیه دن حامد اولدیغمز حالده ویاخود حمده ملتبس اولدیغمز حالده
ونقدس لك) وسنی تقدیس ایده رز شانکه لایق اولمین اوصافدن (قال) جناب حق بیوردیلرکه (انی) تحقیقا ای ملکارم بن
اعلم) بن عالم ام بو ادمی خلق ایلمکده (ما لا تعلمون) سزك بیلمدیکز شیئه وسز مطلع دکلسز بوندن مقصودندر (مثنوی
پس خلیفه ساخت صاحب سینه * تا بود شاهیش را آیینه * پس صفای بی حدودش داد او * وانکه از ظلمات ضدش
نهاد او) پس اول بی ضد وبی ند اولان پادشاه بر صاحب سینه یی یر یوزنده کندی یه خلیفه دوزدی تا کم انك شاهلغنه
برآیینه اوله پس اول پادشاه لم یزل کندیسنك شاهلغنه آیینه اولان صاحب سینه یه بی حد وبی غایت صفا ویردی
واندنصکره اکا ظلمتدن ضد قودی صفادن مراد بی حد اولان صفای روحانی وجلای اندرونی اولور بونده ظلمتدن مراد
ظلمات انسانی وکدورت جسمانی اولور (م ی) دو علم بر ساخت اسپید وسیاه * آن یکی آدم دکر ابلیس راه * در میان آن
دو لشکر کاه زفت * چالش وپیکار آنچه رفت رفت) اول قادر مطلق وصانع وحکیم اولان حق ایکی علم دوزدی بری
سفید وبری سیاه اول بریسی آدم غیریسی ابلیس راهدر آدم علیه السلام علم سپید کبیدرکه مظهر نور وهدایتدر وابلیس
سیاه علم کبیدرکه مظهر ظلمت وضلالتدر اول ایکی زفت اولان لشکرکاهك میاننده چالش وپیکاردن اول نسنه که
واقع اولدی اول ایکی لشکرکاه قویدن بری لشکرکاه آدمدرکه جمله قوای روحانیه وانوار عقلیه ایله آدم علیه السلام
حضرتلری عظیم لشکرکاه اولمشدر وبری دخی لشکرکاه ابلیس کمراهدرکه اول دخی کندینك توابع ولواحقیله وارواح
خبیثه ایله برلشکرکاه زفت اولمش ایدی پس آدم مع توابعه ابلیس لعینه وانك اعوان وانصارنه ضد دوشدی ابلیس دخی
جنت ملکندن انی اخراج ایلمکه سعی ایدوب آخر الامر انی جنت ملکندن اخراج ایلدی بو ایکیسنك ما بیننده نیجه
احوال وجنك وجدال واقع اولوب مرور قیلدی وقصه لری مشهور ومتعارف اولدی (م ی) همچنان دور دوم هابیل شد
ضد نور پاك او قابیل شد * همچنان آن دو علم از عدل وجور * تا بنمرود امد اندر دور دور * ضد ابراهیم کشت وخصم او
وان دو لشکر کین کذار وجنکجو * بونجلین ایکنجی دورده هابیل اولدی انك نور پاکینك ضدی قابیل اولدی یعنی
دور ثانیده هابیل مظهر عدالت وهدایت اولوب علم سپید کبی اولدی وانك نور پاکینك ضدی قابیل اولوب مظهر ظلمات
وضلالات اولوب علم سیاه کبی اولدی وآخر الامر هابیلی قتل قیلدی همچنان اول ایکی علم عدلدن وجوردن دور دور
تا نمروده کلدی یعنی بو عدالتدن اولان علم سپیددن وجور وظلمدن اولان علم سیاه هابیل ایله قابیل کتدکدنصکره قرنا
بعد قرن هر دورده لابد نیجه عادل وظالم وجاهل وعالم کلوب دور نمروده کلدی پس نمرود حضرت ابراهیم علیه السلامك
ضدی وانك خصمی اولدی واول ایکی لشکر کین کذار وجنکجو اولدی یعنی حضرت ابراهیم علیه السلام مظهر
هدایت وآیینهٔ سعادت ایدی اکا تابع اولان مؤمنلر برلشکر اولوب علم سپید کبی اولدیلر ونمرود لعینکه مظهر ضلالت
وغوایت ایدی اکا تابع اولان اهل شقاوت هم برلشکر اولوب علم سیاه اولدیلر پس نمرود توابعیله حضرت ابراهیم

علیه السلامه ضد اولوب خصومت قیلدی وبو ایکی لشکر بری برلرینه کین کچریجی وجنك دیلیجی اولدی (م ی) چون
درازئ جنك آمد ناخوش شش) فیصل آن هر دو آمد آتشش * پس حکم کرد آتشی را ونکر * تا شود حل مشکل آن دو نفر
چونکم جنکك درازلغی اول نمروده ناخوش کلدی یعنی نمرودك حضرت ابراهیم علیه السلام ایله ماینده مدت
مدیده وعهود بعیده جنك وجدل اولوب انلرك مجادله ومخاصمه سی اوزون اولدی ونمروده انکله طول ودراز جنك
ایتمك ناخوش کلدی اول هر ایکیسنك آتش فیصلی کلدی فیصل ایکی خصمك ماینن فصل ایلین حاکمه دیرلر یعنی
آخر الامر پس حق تعالی حضرتلری بر آتشی حکم ونکر ایتدی تا کم اول ایکی نفرك مشکلی حل اوله نکر ضم نون وفتح
کاف ایله خدمتکاره دیرلر یعنی حق تبارك وتعالی حضرتلری بو ایکیسنك ماینده بر عظیم آتشی حکم وخدمتکار نصب
ایلدی تا کم بو ایکی نفرك مشکلاتی حل اوله وحق باطلدن ممتاز اولوب ظهوره کله واهل سعادت وضلالت هم نه کونه
کمسه لر ایدیکی پیدا وآشکار اوله وفی الحقیقه آتش حکم اولوب اهل سعادت ایله اهل شقاوتی تمییز ایلدی (مثنوی)
دور دور وقرن قرن این دو فریق * تا بفرعون وبموسئ شفیق) سالها اندر میان شان حرب بود * چون زحد رفت
وملولی میفزود * آب دریا را حکم سازید حق * تا که ماند که بردزین دو سبق * دور دور قرن قرن بو ایکی فریق تا فرعون
وشفیق اولان موسایه دك یعنی دور ابعد دور وقرنا بعد قرن بو ایکی فرقه که انلردن مراد بری اهل سعادت وارباب
عدالت واصحاب هدایتدر وبری دخی اهل شقاوت وارباب طغیان وغوایت واصحاب ضلالتدر قرن فرعونه وشفیق
اولان موسی علیه السلام حضرتلرینك دورنه دك کلوب ایرشدی نیجه یللر فرعونله موسی علیه السلام حضرتلرینك
توابعی ماینده حرب وجدال اولدی چونکم انلرك هم ماینده اولان جنك وجدل حددن اوته کتدی ملوللق زیاده
ایتدی حق سبحانه وتعالی حضرتلری بونلرك ماینده آب دریایی حکم دوزدی تا کم قاله بو ایکیدن کیم سبق ایلته یعنی
چونکم موسی علیه السلام قومیله فرعون قومنك ماینده هم جنك وجدل دراز اولدی وکمال بولدی عاقبت الله
تبارك وتعالی حضرتلری بو ایکی قومك ماینده آب دریایی حکم قیلدی تا کم بو ایکی قومدن قنغیسی مقهور وهلاك
اولوب دریاده قالور وقنغیسی سبقت ایدوب اندن خلاص اولور ونجات بولور وبو فرعونك دخی قبیله سی منتظرلردر
مثنوی) همچنان تا دور طور مصطفی * با ابو جهل آن سپهدار جفا * الحاصل مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك
دور طورنه کلنجه یه دك بو نجلین سپهدار جفا اولان ابو جهل ایله جنك اولدی یعنی دور ابعد دور بو اسلوب اوزره نیجه
قرون واطوار کچوب مصطفی علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك عصر شریفی ظهوره کلدی بو خصومت وضدیت
جفا جریسنك باشی اولان ابو جهل ایله واقع اولدی وابو جهل اول حضرته وانك اصحاب کرامنه جفالر واهانتلر قیلدی
باخصوص که اول حضرتدن بی شمار معجزات ظاهره وبی عدد بینات باهره کوردی عاقبة الامر انك دخی باشی بدر
غزاسنده کسلدی وهلاك اولدی (مثنوی) هم نکر سازید از بهر ثمود * صیحه که جان شانرا در ربود * هم حق تعالی
حضرتلری ثمود قومندن اوتری نکر وخدمتکار دوزدی شول بر صیحه یی که انلرك جاننی قاپدی کما قال تعالی فی سورة
هود (واخذ الذین ظلموا الصیحة فاصبحوا فی دارهم جاثمین) ثمود صالح پیغمبر علیه السلامك قومیدر بونلرك دخی
قصه سی جلد اولده حقیر وبی خصم بنداشتن صالح را سر خنده مرور ایلشدر رانده طلب اولنه (م ی) هم نکر سازید
بهر قوم عاد * زود خیزی تیز رو یعنی که باد) هم قوم عاددن اوتری نکر دوزدی بر تیز رو وزود خیزی یعنی که بادی بونده دخی
نکر خدمتکار معناسنه در یعنی عاد قومنی هلاك ایلمکدن اوتری حق تعالی حضرتلری بر تیز قالقیجی بادی انلرك
خصمی اولان حضرت هوده ومؤمنلره خدمتکار دوزدی که باد حضرت هوده ومؤمنلره خدمتکار اوله وانلرك خصمی
اولان قوم عادی پاره پاره وریزه ریزه ایلدی بونك دخی قصه سی اکثر مواضعده مرور ایلشدر (م ی) هم نکر سازید
بر قارون زکین) با حلیمی این زمین پوشید کین * تا حلیمی زمین شد جمله قهر * برد قارون را وکنجش را بقعر * هم نکر دوزدی
قارون اوزره زکین حلیم ایکله بو زمین کین کیدی تا زمینك حلیملکی جمله قهر اولدی قارونی وانك کنجنی قعرنه دك
ایلتدی زکین فعیل وزننده زکن دندن زکن بالتحریك علم وفراسته دیرلر یقال زکنته زکنا ای علمته وزکنته صالحا
ای ظننته پس زکین بونده بیلیجی وفراست قیلیجی معناسنه اولور که نکرك صفتیدر یعنی پس حق تعالی حضرتلری
بو زمینی قارون اوزره علیم ودانا خدمتکار دوزدی بو زمین حلیملك وساکنلکله یله کین لباسن کیدی حتی بو زمینك
حلیملکی وساکنلکی جمله قهر وغضب اولدی قارونی دخی انك خزینه سنی قعرنه ودبنه ایلتدی تا کم سورة قصصك
آخرنده اولان (فخسفنا به وبداره الارض) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت وشهادت ایتدی (مثنوی) لقمه را که ستون
این تنست) رفع تیغ جوعتان چون جوشنست * چونکه حق قهری نهد در نان تو) چون خناق آن نان بکیرد در کلو
بر لقمه که بو تنك ستونیدر سزك جوعکز تیغنه اول لقمه جوشن کبیدر بعض نسخه ده جوعتان یرنه جوع نان

واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنی تیغ جوعی دفعه نان جوشن کبیدر دیمك اولور یعنی سن بو زمینك بو قدر حلیملکی ایله
قهر وغضب اولدیغنی تعجب ایلرسن بونی سن تعجب ایلمه مثلا شو بر لقمه که بو سنك بدنکك ستونی ایله یله قهر وغضب
مثابه سنده در که سنك تنك آنکله قائم اولور اول لقمه ونان کرسنه لك تیغنی رفع ایلمکدن اوتری جبه وجوشن کبیدر
چونکم حق سبحانه وتعالی سنك نانکه وطعامکه بر قهر قویه اول نان بوغازده خناق کبی طوتلور خناق بوغازده اولور
بر مرض درکه بوغازی بوغار یعنی نانکه قیام بدن انکله اولور واندن قوت بولور ایکن چونکم حق تعالی حضرتلری سنك
یدیکك نانه قهر قویه اول نان سنك بوغازکی خناق کبی طوتاروسنی هلاك ایدر (م ی) این لباسیکه ز سرما شد مجیر
حق دهد او را مزاج زمهریر * تا شود بر تنت این جبه شکرف * سرد همچو یخ کزنده همچو برف * تا کریزی از وشاق
واز حریر * زو پناه آری بسوی زمهریر * مثال آخر شو بر لباسکه سرمادن سنی مجیر اولدی وحفظ قیلدی اکر حق تعالی
اکا زمهریر مزاجی ویره وسنی اوشوتمك مراد ایلیه تا کم سنك تنك اوزره بو جبه شکرف یخ کبی سرد وبرف کبی کزند
اولور یعنی یخ نیجه سرد وبارد وبرف دخی بدنی نیجه ایصریجی واینجیدیجی اولور سه همچنان سنك بدنکده اولان عظیم
جبه وقالن لباس سنك بدنکه یخ کبی بارد وبرف کبی الم ویریجی اولور واصلا اول لباسلردن وکورکلردن سنك تنك
ایصنموب تاوشقدن وحریردن قچرسن اندن زمهریر جانبنه پناه کتورورسن یعنی وشق وسمور کورك وحریر جبه کیمکدن
فائده بولمیوب اخراندن زمهریره صغنوب یعنی برودت جانبنه راضی اولورسن واکا نسبت ایصنورسن (مثنوی)
تو دو قله نیستی یك قله * غافل از قصه عذاب ظله * بو بیت سوره شعراده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر (قال تعالی
فکذبوه فاخذهم عذاب یوم الظلة) حضرت شعیب علیه السلام قومنه ای قوم بن سزی حقه دعوت ایدرم یوزنده
ظلم وفساد ایلمالك وکیله ومیزانکزده عدالت ایلیك والله دن اتقا ایلیك دیدکده دیدیلر که بز سنی کاذب ظن ایلرز ای
شعیب سنده بزم کبی بر بشرسن پس اول شعیبی تکذیب ایلدیلر پس بونلری اخذ ایلدی ظله کونك عذابی ظله لغتده
سایبانه دیرلر قصه سی بودر که حق تعالی حضرتلری بونلره یدی کون یدی کیجه حرارت عظیمه مستولی قیلدی شول
مرتبه که بونلرك قویولرینك وچشمه لرینك صویی حرارتدن قورودی پس حرارتدن خانه لرینه قاچدیلر حرارت زیاده اولوب
اولردن میشه ستانه وطاغلره چقدیلر وهر بری بر درختك تحتنده حرارتدن پخته وسوخته مثابه سنده یاتورکن ناکاه
بر ابر سیاه هواده هویدا وپیدا اولوب بونلر مسرور اولدیلر واول سحابك التنه مجتمع اولوب قرار قیلدیلر الحاصل اول
سحابدن بر آتش ظهور ایدوب بونلری بالکلیه احراق ایلدی (انه کان عذاب یوم عظیم) تحقیق اول عذاب یوم ظله
یوم عظیمك عذابی اولدی ومعنی بیت اولدر که ای غافل سن ایکی قله دکل بر قله سن عذاب ظله نك قصه سندن غافلسن قله
طاغ دپه سنه وبرداغه واوجکه وحوضه دخی دیرلر بونده قله دن مراد قات دیمك اولور وتوضیح معنی ای ابله سن ایکی قات
دکلسن همان بالك قات سنکه هر نسنه یی سببدن کوروب مسببه ناظر اولمازسن مثلا شبهی نادن صانورسن وایصمغی
قفتاندن قیاس قیلورسن حال بوکه حقیقتده سنی طویوریجی وبدنکی دخی کرم ایدیجی حضرت خدادر اکر فی المثل سنك
ایسالرکه برودت ویره وسنی اوشوتمك مراد ایلسه اولباسلر سکا حرارت ویرمز پس سن بر نسنه یی مجازا سببدن
وفی الحقیقه مسببدن کورمیوب همان سبب صوریدن بیلدیککك ایچون بر قله ویك قات سن وسن عذاب ظله قصه سندن
غافل وبی خبرسن اکر سببده برقوت اولیدی سحابك خود یغمور یاغدرمق وکولکه لندرمك خاصیتی وشانی ایدی ایکن
حق تعالی حضرتلری کورکه سحابی آتشبار ایلدی وخانه لرك درودیواری دافع حرارت اولوب مضطرب اولنلره راحت
ویرمك ایکن امر حقله خانه لرك درودیواری یله دافع حرارت اولمیوب قوم شعیب کندی خانه لری ایچره قرار ایلمکه
قادر اولمدیلر تا کم بو معنایه کوره حکایه ایدوب بیوردیلر (مثنوی) امر حق آمد بشهرستان وده * خانه ودیوار را
سایه مده * مانع باران مباش وافتاب * تا بدان مرسل شد ندامت شتاب * که بردیم اغلب ای مهتر امان * باقیش
از دفتر تفسیر خوان * حق تعالینك امری شهرستان وقریه یه کلدی خانه یه ودیواره سایه ویرمه دیو یعنی بونلرك شهرلرینه
وقریه لرینه وخانه لرینك دیوارلرینه حق تعالی حضرتلرندن امر کلدی بویله دیو که ای خانه ودیوار بو قومه سایه ویرمك
وبونلری کولکه لندرمك ای خانه ودیوار اسماندن نازل اولان باران عذابه وحرارت آفتابه مانع اولمك پس الله امریله
شهرده اولان خانه ودیوار اسماندن نازل اولان باران عذابه وحرارت آفتابه پرده ومانع اولمدی حق اول امت شتاب
وسرعتله اول مرسل جانبنه کتدیلر مرسلدن مراد حضرت شعیب علیه السلام اولسه ده اولور وحضرت حق طرفندن
بونلر اوزره ارسال اولنان سحاب اولسه دخی جائزدر که بونلر اول سحابك جانبنه شتابله کتدیلر بویله دیو که ای مهتر پادشاه
بز اغلب اولدق امان واکثریز مقهور وهلاك اولدی سندن درمان دیدیلر بو سوزی مرسلدن مراد حضرت شعیب علیه
السلام اولورسه اکا دیمش اولورلر واکر مرسلدن مراد انلر اوزره ارسال اولنان سحاب اولورسه بونی حضرت حقه

دیمش اولورلر و بونك باقیسنی تفسیر دفترندن اوقو که بو قصه یی اهل تفسیر تفصیل و تعبیر ایلمشلردر (مثنوی)
چون عصا را مار کرد آن چست دست * گر ترا عقلیست آن نکته بسست * تو نظر داری ولی امعانش نیست *
چشمهٔ افسرده است و کرده ایست * چونکیم اول تیزدست عصایی مار ایلدی اگر سنك عقلك وار ایسه اول نکته
سکا بسدر یعنی سن همان بر قاتسن و سببدن ایلرو نظر ایتمکه و مسبب الاسبابی مشاهده قیلمغه قادر دکلسن گور که
اول چابك دست اولان استاد کامل نیجه عصایی اژدرها ایلدی اگر سنك عقلك وار ایسه سکا اول قدر نکته کافیدر که
حضرت موسی علیه السلام اول عصایی آلات و اسبابه تمسك ایتمکله اژدر قیلمدی بلکه قدرت حقله فی الحال
اول چوب پاره یی ثعبان مبین ایدوب بو قدر یوز بیك قوی و شجیع عسا کره انکله مقابله ایلدی بونده خود اصلا سببك
مدخلی اولمدی سن هم عقل و نظر طوترسن ولیکن انك امعان و دقتی یوقدر سنك نظرك فی المثل بر چشمهٔ افسرده در
و بر کرده در کرده بو کرکه دیرلر بونده همان لحم پاره لر مراد اولورلر اما کرده فتح کافله ایتمش معناسنه وایست طورمق
و توقف قیلمق معناسنه اولسه هم جائزدر که اولی بودر یعنی نعم اگرچه سن دخی عقل و نظر طوترسن ولیکن انك امعانی
یوقدر سنك نظرك طوکمش بر چشمه در و همان بر بوکرك پاره سیدر یا خود معنی سنك امعانی اولمین نظرك بر طوکمش
چشمه در و طورمق ایتمش چشمه در که ماء جاری کبی انك نوری اقیجی و حقیقته ایریجی و مسببی و فاعل مختاری
کوریجی دکلدر امعان نظر صاحبی اولدر که اسبابی کورمکدن محجوب مسببی کوره و نظری هر شیئك حقیقتنه
ایرکوره (مثنوی) زین همی گوید نگارندهٔ فکر * که بکن ای بنده امعان نظر * آن نمی خواهد که آهن کوب سرد *
لیك ای پولاد بر داود گرد * فکرلرنقاشی بوندن اوتری همیشه سویلر که ای بنده امعان نظر ایله فکر فکرتك جمعی
اولمقده جائزدر خاوتلر بوزنه چالدیغی کلکونه معناسنه اولسه ده جائزدر بو تقدیرجه روی اشیاده اولان رنك مراد اولور
و تقدیر کلام بویله دیمك اولور که درونده فکرلر یازیجی و یا خود روی اشیایی رنکلرله نقش ایدیجی و دوزیجی صانع
بو اجلدن دیر که ای بنده بو خلقه امعان نظر ایله نظر ایله کما قال الله تعالی (فارجع البصر هل تری من فطور ثم ارجع
البصر کرتین * وقال تعالی (فسیروا فی الارض فانظروا کیف بدأ الخلق) و دخی (فاعتبروا یا اولی الابصار فاعتبروا یا اولی
الالباب) بیوردی پس بنده یه لازم اولان یا ابصار یا الباب صاحبلرندن اولوب و امعان نظر ایله مصنوعات حقه نظر
قیلوب عبرت پذیر اولمق و بو جمله نك صانعنی مشاهده قیلمق و قدرت کامله سنی و حکمت بالغه سنی کورمکدن و یا خود
اولو الالباب بر خلیفهٔ حقه خدمت قیلوب اندن نظره نور الحق و امعان نظر حاصل قیلمقدر خدای تعالی حضرتلری
ای بنده سکا دیمز که صوغوق دمور دوك لکن ای پولاد کبی سرد و غلیظ اولان داود اطرافنه طولان صوغوق دمور دوکمك
امعان نظرسز غلظت قلبله و قسوت درونله مصنوعاته قوری بیره نظر ایلمکدن کنایت اولور یعنی اگر حق تبارك و تعالی
ای بنده بنم خلق ایلدیکم مخلوقاته نظر ایله و کره بعد کره باق دیدی ایسه خدای تعالی بویله دیمکدن صوغوق دمور دوك
دیمکی مراد ایلمز که بو آسمان و زمینه قسوت قلبله و غفلت درونله نظر ایلمك صوغوق دمور دوکمك کبیدر بیك کره
صوغوق دموری دوکسك فائده حاصل اولمز و کره بعد کره بو آسمان و زمینه هم نیجه بیك کره نظر قیلسك بر منفعت
ظهوره کلمز پس حق تعالی حضرتلری (فانظروا کیف بدأ الخلق) دیمسی دخی (ثم ارجع البصر کرتین) بیورمسی قسوت
درونله بی امعان نظر بو خلقه کرات و مرات ایله باقك دیمك استمز ولیکن ای قلبی پولاد کبی جهل و غفلتله قاسی اولان
بر علیم و حکیم داود سیرت خلیفهٔ الهینك اطرافنه طولان و اندن نظر و بصیرتکه نور و یرن علمی اوکرن تا امعان نظر
صاحبی اوله سن و اندنصکره بو مصنوعاته امعان نظر ایله نظر قیله سن حتی بو مصنوعاتك مرایاسنده صانع بیچونی
اوصاف کامله ایله مشاهده قیله سن دیمك اولور (م ی) تن بمردت سوی اسرافیل ران * دل فسردت رو بخورشید روان
تنك اولدیسه اسرافیل جانبنه سور سنك کوکلك فسرده اولدیسه خورشید روانه کیت یعنی الله تبارك
و تعالی هر صنعت ایچون بر اهل و هر کار ایچون بر استاد ما هر خلق ایلمشدر لابد هر نسنه یی اهلندن استمك لازم
اولنلر دندر مثلا اسرافیل علیه السلام حضرتلرینه اولمش بدنلری احیا ایلمك خاصیتنی و یرمشدر اکثر طبیب حاذق
اولنلره ده هم حق تعالی اسرافیل علیه السلام خاصیتنی قومشدر که بر کسه نك تنی مرده اولمق مرتبه سنه وار سه باذن
الله طبیب حاذق اولان اکا علاج قیلسه صحت بولور پس اگر سنك تنك اولمك مرتبه سنه وار دیسه و اکا صحت استرسك
بر اسرافیل سیرت طبیب حاذق جانبنه وار باذن الله اندن و انك دم حیات بخشندن دوا و شفا بوله سن و اما قلبك
طوکدیسه و یخ پاره سی کبی منجمد اولوب سرد اولدیسه جان کونشی اولان بر عالم ربانینك و مرشد حقانینك
جانبنه کیت که انك کرمیت درونی و پر نور روحی سنك قلبکك طونقلغنی کیده ره و درونکده قساوت و غفلت و جهالت
قالمیه آب روان کبی نظرك هر جانبه سریان ایلمکه قابل اوله که خورشید روان اولان عزیزلرك نفسی قلبك

فسرده

فسرده لکنی ازاله ایلر اندنصکره قلب امعان نظر صاحبی اولوب اوهام و خیالاتدن خلاص اولور و نجات بولور
(مثنوی) در خیال از بس که گشتی مکتسی * نك بسوفسطائی بدظن رسی * او خود از لب خرد معزول بود * شد ز حس
محروم و معزول از وجود * خیالده چوقلقدن که مکتسی اولدك اشته بد ظن اولان سوفسطائیه طائفه سنه
ایریشورسن اول خود لب خرددن معزول ایدی حسدن محروم و وجوددن معزول ایدی مکتسی اکتسا ایدیجی یعنی
لباس و کسوه کییجی معناسنه در و توضیح معنای بیتین شریفین بویله دیمك اولور که ای حقیقت اشیادن غافل اولان
و اسباب و آلاته اعتماد و تمسك قیلان و مرتبهٔ خیالده قالان کسه الهام و خیال مرتبه سنده چوقلق جهتندن او قدر
کسوهٔ خیالی کییجی اولدك و قیاس ظنونی اکتسا ایلدککه اشته بد ظن اولان و حقایق اشیایه انکار قیلان سوفسطائیه
طائفه سنه ایریشورسن اول سوفسطائیه طائفه سی خود لب عقلدن و مغزادراکدن معزولدر اول طائفهٔ رذیله حس
وادراکك بیلدیکی و ذوق ایلدیکی معنالردن محروم و حقیقت وجوددن هم معزول و بی نصیبدر زیرا انلر دیرلر که
بو اشیانك حقیقتی و بو موجوداتك حقیقتده وجودی یوقدر بو اشیا و موجودات اوهام و خیالات قبیلندندر
و بزم حسلریمزك ادراك ایلدیکی سراب و نمایش سبیلندندر دیرلر خذلهم الله و بو سوفسطائیه طائفه سنك اوچ کروه
اولدیغنك شرحی اگرچه بعض مواضعده هم ذکر اولنمشدر اما جلد اولده وزیر حکایه سنده (در خیالاتش چو
سوفسطائیم) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه و خلاصهٔ کلام بویله دیمك اولور که ای مسببدن غافل و فاعل
حقیقتدن جاهل سن هم اسبابه و خیالاته بر مرتبه توغل و تمسك ایلمشسن که خیال مرتبه سنده قالوب قات قات وهم
و خیال کسوه لرین کیوب سوفسطائیه طائفه سنه ایرشمکه قریب اولمشسن زیرا انلر لب عقلدن معزول و وجود
حقیقتدن محروم دررلرسن هم لب عقلدن معزول و فاعل حقیقتدن و وجود الهیدن محروم و غافلسن اگر لب عقله
واصل اولیدك بو اشیاده اولان تصرفاتی همان فاعل حقیقتدن کورردك و نظریکی حقیقت اشیایه ایرکورردك
و بو اسباب و آلات مثابه سنده اولان اشیادن محجوب قادر و قیوم اولان خدایه اعتصام و توکل قیلوردك (م ی) هین
سخن خاموش لب خاییست گر بگوئی خلق را رسواییست * اگاه اول ای سوز چینیجی اب چینمك نو بتیدر اگر سویلر
ایسك خلقه رسوا ایلقدر اگر خلط سویلر ایسك رسوا ایلقدر دیمك دخی وجه در سخن خا وصف ترکیبیدر سوز چینیجی
معناسنه و سوز چینمك خلط کلام ایلمکدن کنایت اولور اب خا هم وصف ترکیبیدر دوداق چینیجی معناسنه بونده
دوداق ایصرمق خاموش اولمقدن و سکوت قیلمقدن عبارتدر و دخی سکوت ایله دیمکه هم اشارت اولور بکوییده یا خطاب
ایچوندر و خطاب تجرید قاعده سی اوزره کندی وجود شریفلرینه اولور و توضیح معنی بویله دیمك اولور که اگاه اول
ای اسرار الهیدن و علم لدنیدن سوز چینیجی و خلط کلام ایلیجی دوداق ایصرمنك نوبتی خاموشلك وقتیدر اگر خلقك
حالنی سویلر ایسك خلقه رسوا ایلقدر یا خود معنی اگر حقیقتدن و سر هویتدن خلقه سویلر ایسك رسوا ایلقدر افشاء
سر ربوبیت ایلمك نامحرملره لایق و جائز دکلدر بلکه بونلره اولا امعان نظر صاحبی اولمغی تعلیم ایلمك لازم و ربیسنی بیلمکه
طالب اولان کسه لره امعان نظر تحصیل ایلمك واجبدر (مثنوی) چیست امعان چشمه را کردن روان) چون ز تن جان
رفت گویندش روان * امعان ندر چشمه یی روان ایتمکدر چونکیم تندن جان کیده اکا روان دیرلر امعان نظر
دقت نظر و ابعاد نظر و اجرای نظر ایلمك معنالرینه در که امعانی بعضلر ابعاددن طوتمشلردر نته کم امعن الفرس دیرلر تباعد
فی عدوه معناسن ویررلر نته کم امعن فلان دیرلر هم ابعد فلان معناسن ویررلر و بعضلر دخی امعانی معندن طوتمشلر
معن جری معناسنه در نته کم معن الماء دیرلر جری الماء معناسن ویررلر ماء معین دخی ماء جاری معناسنه در پس امعان
اجرا معناسنه اولور و حضرت مولانا قدس سره امعانك اشتقاقنی بو محلده جریان معناسنه اولان معندن طوتمشلردر
نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیورررلر امعانك معناسی ندر چشمه یی اقتمق و روان ایتمکدر چونکیم تندن جان کیده
اکا کندی اصلی جانبنه آقوب کتدیکیچون روان دیرلر پس امعان نظری بو اشیانك اصلی و حقیقتی جانبنه اجرا ایلمك
و اکا واصل ایتمك اولور پس روح روان دیدکلری مناسبتله روانه نیچون روح روان دیدیلر انك بیانه شروع ایدوب بیورررلر
(م ی) آن حکیمی را که جان از بند تن * باز رست و شد روان اندر چمن * دو لقب را او برین هر دو نهاد * بهر فرق ای آفرین
بر جانش باد * شول بر حکیم که جانی بند تندن کیرو قورتلدی چمن حقیقت و کلزار معرفت ایچره جاری اولدی اول
حکیم بو هر ایکیسنه ایکی لقب قودی بری برندن فرق ایلمکدن اوتری آفرین انك جانی اوزره اولسون حکیمدن مراد
اصل ابتدا جانی و جان روانی فرق ایلیوب بیلان کسه اولور که انسانك ایکی روحی واردر برینه روح حیات دیرلر و برینه
دخی روح تمیز تعبیر ایدرلر روح حیاته روح حیوانی دخی دیرلر و اکا مطلقا جان تعبیر ایدرلر و روح تمیزه روح روان
اضافی و روح الهی هم تعبیر ایدرلر و بو ایکیسنك ماییننده فرق واردر که اهل تفسیر الله یتوفی الانفس حین موتها

التی لم تمت فی منامها فیمسك التی قضی علیها الموت ویرسل الاخری الی اجل مسمی ایتنده تحقیق وبیان ایلمشلردر
وبونك تحقیق وتمییزی برقاچ موضعده مرور ایلمشدر بوبیتلرده دخی روحك ایكی قسم اولدیغنه اشارت بیورر لر شول
برحكیمكه جانی قید تندن وبندبدندن ریاضت واسطه سیله منسلخ اولوب كیروقورتلدی وچمن روحانیتده وروضهٔ
معنویده روان اولدی وسیران قیلدی پس بو ایكیسنك اوزرینه ایكیسنی بری برندن فرق ایلمكدن اوتری ایكی لقب
قودی اولكی مطلق بدنه حیات ویریجیدر وبدن انكله قائم اولوب زنده اولیجیدر اكا جان دیدی وعربجه روح حیوانی
دیدی كه انسان نائم اولدیغی زمانده بوروح بدندن چیقوب كتمزبدن بونكله اجل مسمایه دك زنده وقائم اولور وموت بدنه
كلدكده بوروح بدندن چیقوب كیدر اما اول برروحكه چمن روحانیته كیدیجی وحق باطلدن فرق وایویی كوتودن تمییز
ایدیجیدر وانسان خوابه واردقده بوروح چمن روحانیت جانبنه آقوب كیدیجی وانده سیر ایدیجیدر اكا روان دیو لقب
قودی وعربجه روح تمییز وروح اضافی وروح الهی دخی دینلدیكه بو ایكی روحك ما بیننده فرق بیداراق حالنده بوروح
بدنه كلور وانده تدبیر وتصرف قیلور ونائم اولدقده بدنده جان قالور ولیكن بوروح تمییز چمنزار باطنه روان اولور
وانده سیران قیلور بو اعتبار ایله بوروحه روان دینور بونی بویله فرق ایلین كمسه نك جانی اوزره تحسین وآفرین اولسون

(مثنوی) در بیان انكه برفرمان رود * كر كلی را خار خواهدان شود * اول كمسه نك بیانده كه فرمان اوزره كیدراول
كمسه اكر بركلی خار استه یه اولور دربیان انكه ما بعدنده اولان قصه قرینه سیله مقدر قصهٔ بشنو لفظنه ظرف اولوب
تقدیر كلام دربیان انكه جانش برفرمان الهی رود كر كلی را خار خواهدان كل خار شود قصهٔ بشنود یمك اوله واول قصه
معجزهٔ هود دركه بیان بیوررلر كه اول هود علیه السلام فرمان الهی اوزره روان اولدی وكل كبی بادك عاد اوزره خار
اولمسنی مراد ایدوب بادانلره خار وقهار اولدی بوده جائزدر كه دربیان انكه ما قبلنده واقع اولان دولقب را اوبرین
هردو نهاد قولنه ظرف اوله بوقول اوزره معنی بویله دیمك اولور كه ان حكیمكه جانش ازبند تن باز رست واندر چمن روحانی
جان اوروان شد برین هر دو او بهر فرق دو لقب نهاد دربیان ان روحكه برفرمان الهی رود وبرامر حق روان كردد كر كلی را
خار خواهد آن كل خار شود آن روح را روان لقب نهاد دربیان ان روحكه نه برفرمان الهی رود انرا جان لقب نهاد پس
بو بیت اول حكیمك دولقب را اوبرین هردو نهاد دیدیكی قولنه ظرف اولور واول روحكه فرمان حق اوزره كتمیه اكا همان
جان لقب قومش اولور واول برروحكه فرمان الهی اوزره كیده واكر بركلی خار اولمق استه یه اول كل خار اوله وبالعكس
اكر برخاری دخی كل اولمق استه یه اول خار كل اوله اكا روح روان دیو لقب قودی واول فرمان الهی اوزره كیدن وكلك
خار اولمسنی مراد ایلدكده اول كلی خار كبی ایلین روح روانلردن بریسی حضرت هود نبی علیه السلامدر كه بادی قوم
عاده خار كبی درنده قیلدی وكندیسنه تابع اولان مؤمنلره كل كبی لطیف وجانفزا وراحت ویریجی ایلدی نته كم بیوررلر

معجزهٔ هود علیه السلام در تخلیص مؤمنان امت بوقت نزول بلا) نته كم حق تبارك وتعالی سورهٔ هودده بیورر (ولما جاء
امرنا نجینا هودا والذین امنوا معه برحمة منا ونجیناهم من عذاب غلیظ) یعنی وان هنكامكه بیامد فرمان ما بعد
ازایشان نجات دادیم هود را وآن كسانی را كه كرویده بودند با او وایشان چهار هزار بودند كه همه را با هود
برهانیدیم به بخشش وبخشایش ازما یعنی نجات بفضل ما بودنه بعمل ایشان وبرهانیدیم ایشانرا از عذاب درشت
وان سموم دوزخ بودكه بمناخر ایشان درآمده مؤمنان ازدست بادضایره بیرون شدند واعضای ایشانرا پاره پاره می
ساخت (م ی) مؤمنان ازدست بادضایره) جمله بنشستند اندر دایره * مؤمنلر ضایره اولان بادك دستندن جمله سی
دائره ایچره اوتوردیلر ضائره اسم فاعلدر ضیردن ضیر باع بیع بابندن ضرر وزیان دیرلر ضائره ده اولان مؤنث ضمیری
بادك مؤنث اولمسنه اشارتدر كه ریح مؤنثدر روایت اولنور كه حق تعالی حضرتلری حضرت هود علیه السلامه
الهام ایلدیكه عاد قومنه ریحله عذاب ایلسم كركدر پس هود علیه السلام حضرتلری كندی یه تابع اولان
مؤمنلری بریره جمع ایدوب انلرك اطرافنه بردائره چكدی پس ریح صرصر اسدكه باشلدقده درت بیك مقداری
كمسه اول ضائره اولان باد صرصرك دستندن قاچوب جمله سی هود علیه السلام حضرتلرینك چكدیكی دائره نك
ایچنده اوتوردیلر وباد سمومدن نجات بولدیلر اما دائره دن طشره اولان قوم عاد (فاما عاد فاهلكوا بریح صرصر
عاتیة سخرها علیهم سبع لیال وثمانیة ایام حسوما آیت كریمه سنك موجبنجه ریح صرصر ایله هلاك اولدیلر (مثنوی)
باد طوفان بود وكشتی لطف هو * پس چنین كشتی وطوفان دارد او * فی المثل اول باد صرصر طوفان ایدی وكشتی
لطف هویت الهی ایدی چوق بونجلین كشتی وطوفان طوتر اول خدا طوفاندن مراد برقومی ویا براقلیمی احاطه ایلین
بلا وعذاب اولور اول بلا وعذاب اكر باد ایله اولسون اكر نار ایله اولسون واكر آب ایله اولسون هرنه كونه شی ایله اولورسه اولسون
بر بلا وعذابكه برقومی احاطه ایلیه اكا طوفان دینور وهر شول شی كه اول قومی اول عذابدن خلاص ایلمكه سبب

اوله اول شیئه كشتی تعبیر اولنور پس هود نبی علیه السلام حضرتلرینك عصرنده باد صرصر فی المثل طوفان اولدی
لطف هویت الهی كشتی اولدی مؤمنلر اول لطف ورحمت واسطه سیله طوفان بلادن نجات بولدی واما عاد
اول باد بلا ایله هلاك اولدی پس اول خدا بونك كبی چوق كشتی وطوفان طوتر جمله دن بری (مثنوی) پادشاهی را
خدا كشتی كند * تا بحرص خویش بر صفها زند * قصد شه آن نی كه خلق ایمن شود * قصدش انكه ملك كردد
پای بند * خدای تعالی حضرتلری بر پادشاهی فی المثل كشتی ایلر حتی اول پادشاه كندینك مال وملكه اولان
حرصی سببیله اعدانك صفلرینه اورر یعنی حق تعالی حضرتلری عالم ایچره بر پادشاهی كمی كبی ایلر تا كم رعایا
وبرایادن انك حومهٔ حكومت وحیطهٔ امارتنه چوق كمسه لر داخل اولورلر چن اطراف واكنافدن طوفان بلا كبی اعدا
عسكری ظهور ایلسه اول پادشاه حیطهٔ حكومتنده اولان رعایایه اولان كندینك حرصی سببیله اعدانك مصافنه
كندوبی اورر پادشاهك قصدی اعدا مصافنه كندوبی اورمقدن اول دكلدركه خلق ایمن اوله لر انك قصدی اولدر كه
ملك پای بند اوله یعنی زمانه پادشاهلرینك اكثرینك اعدا ایله مقابله ومقاتله قیلمسندن مقصود ومرادی عباد الله
ایمن اولسونلر وظل سعادتمده راحت بولسونلر بندخی حق تعالیدن بو خدمت مقابله سنده سعادت دارین بوله یم
دیمك دكلدر بلكه انك اعدا ایله جنك ایلمكدن مقصودی مملكت یقلمسون واعدا آنی المسون ونیجه زمان بنم للده
قالسون دیمكدر اكرچه شاهك مقصودی بودر ولیكن خدای تعالینك انك اویله قیلمسندن نیجه صنع وحكمتی
ظهوره كلور جمله دن بری انك مملكتی ایچره اولان رعایا طوفان اعدادن امان بولور نته كم بو معنایی تفهیم ایچون بو بیتلری
مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر (مثنوی) آن خراسی می دود قصدش خلاص * تا بیابد اوز زخم آن مناص * قصد او
ان نی كه آبی بركشد * یا كه كنجد را بدان روغن كند) مثلا شول برخراس یلرانك قصدی خلاصدر خراس دولابه ودكرمنه
قوشدقلری حیوانه دیرلر اما اصل اشك دكرمنه دیرلر صكره مطلق حیوان چكدیكی دكرمنه ودولابه دیدیلر كاهی دكرمنه
قوشدقلری حیوانه دخی اطلاق ایلدیلر یعنی شول برصو دولابنه ویا خود یاغ دكرمنه قوشلمش حیوانك قصدی ونیتی
اولدركه بلا وزحمتدن خلاص اوله واول زخم ومحنتدن تا مناص بوله اول حیوانك مقصودی اول دكلدركه دولابی
دوندرمكله قیودن بوقاروبر آب چكه ویا خود دكرمنی دوندرمكله صوصامی روغن ایلیه كنجد شرلغن یاغی
چقاردقلری صوصامه دیرلر (مثنوی) كاو بشتابد زبیم زخم سخت * نی برای بردن كردون ورخت * لیك دادش
حق چنین خوف ووجع * تا مصالح حاصل آید در تبع * مثال آخر كاو زخم سختك بیمندن سرعت ایلر كردونی ورختی
منزله ایلتمكدن اوتری دكل كردون عربه وقا كلیه دیرلر ولیكن حق تعالی اكا بونجلین وجع ودردك خوفنی ویردی تا كم اول
وجع قورقوسندن شتاب وسرعت ایلر وتبعده مصالح حاصل كاور پس بو قومك كارلری لله وفی الله اولمیوب ولیكن تبعه
بالتبع ضمنا مصالح الهی حاصل اولدیغنی ومراد الله ظهوره كلدیكنی اشعار ایلر (م ی) همچنان هر كاسبی اندر دكان
بهر خود كوشد نه اصلاح جهان * هر یكی بر درد جوید مرهمی * در تبع قائم شده زین عالمی * بونجلین دكان ایچره
هر بر كاسب كندیدن اوتری چالشور اصلاح جهاندن اوتری دكل هر بری دردا اوزره مرهم استر تبعده بوندن بر عالم قائم
اولمش یعنی پادشاه جهان كندی نفسی ایچون سعی ایدوب تبعده رعایا شر دشمندن امان بولدیغی وكاو وخر زخم
قورقوسندن سرعتله حركت ایدوب دكرمنی ودولابی دوندوروب انلردن صو ویاغ حاصل اولدیغی كبی هر بر دكان ایچره
كندی نفسندن اوتری سعی ایلر وصنعتن ایشلر اما ضمنا تبعده اصلاح عالم حاصل اولور وجهانه نظام كلور كوركه بو عالمده
هر برینك بردردی وار كندی دردی اوزره برمرهم استر وبو عالم بونلرك هر برینك كندی دردی اوزره مرهم دیلمسندن
وكندی نفسی ایچون سعی ایلمسندن عالم قائم اولور وانتظام بولور (مثنوی) حق ستون این جهان از ترس ساخت *
هر یكی از ترس جان دركار باخت * حمد ایزد را كه ترسی را چنین * كرد او معمار اصلاح زمین * حق سبحانه وتعالی
بو جهانك ستون وقیامنی ترسدن دوزدی هر بریسی خوفدن جانی كارنده اوینادی یعنی چونكم خدای تعالی
حضرتلری بو عالمك قیامنی خوفدن دوزدی پس خلق عالمدن هر بریسی خوفدن اوتری جانی كار وكسبده اوینادی
وهر بری جانی قورقوسندن بركار وسعی ایتدی پس بونلرك هر برینك قورقودن اوتری بر كارك حصولنه سعی
ایلمكلرندن عالم بویله منتظم اولدی وبنی آدم راحت بولدی حمد وثنا شول ایزد تعالی حضرتلرینه كه برخوفی بونجلین
اول خدا زمینك معماری واصلاحجی ایلدی اكر بو خلق عالم یا فقردن یا قلت معاشدن قورقمیه لر وبركار وكسبك طالبی
اولمیه لر دی وهر كس اصلا كار وكسب قیلمیه لر دی بو عالمك نظامنه خلل كلوردی وخلق عالم الملرده ومضایقه لرده
اولورلردی پس حق تعالی حضرتلری خلقك قلبنه بركونه خوف براغوب انلرك هر بری برصنعته طالب اولدیغی
وانی فعله كتوردیكی بولك نعمتدر كه انسان كندی وجودندن اوتری هرنه استه سه كورر كه دوزلمش وانك ایچون حاضر

وممهيا اولمشدر پس حق تعالى حضرتلرينه بو خصوصده دخى چوق حمد وشكرلر ايلمك كركدركه بو بر بوز سنه بويله انتظام ويردى (م ى) اين همه ترسنده اند از نيك وبد * هيچ ترسنده نترسد خود ز خود) خود حقيقت بر همه حاكم كسيست

كه قريبست او اكر محسوس نيست * هست او محسوس اندر مكمنى * ليك محسوس حس اين خانه نى * بو دوكلى بنى آدم نيك وبددن قورقوجيلردر هيچ بر قورقوجى خود كنديدن قورقمز يعنى بو دوكلى خلق عالم ايكيدن خالى دكلدر ابولكك زوالندن وكلككك اصابت قيلمسندن قورقوجيلردر هيچ بر قورقوجى كندى كنديدن قورقمز بهرحال انى بر مخوف واردركه اول خائف اولان كمسه بى كاه ابولك زوالى ايله قورقودروكاهى كلككك اصابت قيلمسيله قورقودر فى الحقيقه مخوف الله تبارك وتعاليدر خود حقيقتده دوكلى اشيانك اوزرينه حاكم همان بر كمسه دركه (ونحن اقرب اليه من حبل الوريد) آيت كريمه سنك موجبنجه ودخى * وهو معكم اينما كنتم * قول شريفنك حسبنجه اول حاكم بنده لرينه قريبدر اكر محسوس دكل ايسه ده كه بو ظاهر كوزيله بو عالمده اول ادراك واحساس اولنمز اما اول حاكم مطلق واول جمله ده متصرف اولان حضرت حق بر مكمنده محسوسدر وليكن بو خانه نك حسنك محسوسى دكلدر مكمن محل كمونه دير لر بونده مكمندن مراد اهل دله نسبتله جان وعامه مؤمنينه جناندركه (وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة) آيت كريمه سنك موجبنجه مؤمنلر اول كونده ربلرينى كوره لر * كما قال سترون ربكم كما ترون القمر ليلة البدر لا تضارون فيه پس جناب عزت جل شانه بو خانه جسدك حسنه وبصرينه محسوس دكلدركه * لا تدركه الابصار وهو يدرك الابصار وهو اللطيف الخبير * بيوردى اما اصحاب قلوب مكمن دلده كوكل كوزيله اول حاكم مطلق آشكارا كورورلر انلرك چشم جاننه حضرت حق مخفى وپوشيده دكلدر (مثنوى) آن حسى كه حق بران حس مظهرست * نيست حس

اين جهان آن ديكرست * حس حيوان كر بديدى ان صور * بايزيد وقت بودى كاوخر * شول بر حسكه حق سبحانه وتعالى اول حس اوزره ظاهر در او بو جهانك حسى دكلدر اول غيريدر يعنى حق سبحانه وتعالى شول حس وادراك اوزره كه كنديسنى ظاهر قيليجيدر واول حس دخى حضرت حقى مشاهده ومعاينه ايليجيدر بو جهانك حسى دكلدر اول حس غيريدركه اكا چشم جان وديدهٔ جنان وبصر بصيرت دخى ديرلركه مراداندن كوكل كوزى ديدكاريدر حق تعالى يى كوريجى ومشاهده قيليجى بو حس جان وديدهٔ جناندر بو خسه بو ظاهر حسى دكلدر بو ظاهر كوزى سائر حيواناتك كوزيله رؤيتده برابردر بو ظاهر كوزينه حس حيوانى ديرلر اكر حس حيوانى اول صور ربانى يى كوريدى كاوخر بايزيد وقت اوليدى صوردن مراد بونده صفات الهيه درتته كم * ان الله خلق آدم على صورته * حديث شريفنده محدثلر صورتى صفتله تفسير ايدوب اى على صفته ديمشلردر پس تقدير كلام حس حيوانى اكر اول صور الهيه يى كوريدى يعنى صفات ربانيه يى مشاهده ومعاينه قيلدى هر كاووخر كنديى وقتنك بايزيدى اولوردى زيرا كاووخرلك كوزلرنده محسوساتى كورمك دخى زياده در اكر صفات الهى وصور ربانى وروحانى بو كوزلرله كورملك وبو حسله مشاهده اولنمق ممكن اوليدى فى الحقيقه هر كاووخر عارف بالله اولوردى وهر ظاهر كوزلرى زياده كورن جاهل وابتر شيخ دين اولمق لازم كالوردى بو خود بويله دكلدر (م ى) انكه تن را مظهر هر روح كرد * وانكه كشتى را براق نوح

كرد * كر بخواهد عين كشتى را بجو * او كند طوفان تو اى نورجو * اول حاكم مطلق وفاعل مختار اولان حضرت حق جل شانه كه تنى هر روحه مظهر ايلدى يعنى خاكدن مخلوق اولمش بدنى هر كونه روحه مظهر قيلدى واول خدا كه سفينه يى نوح عليه السلام حضرتلرينه براق ايلدى حتى نوح عليه السلام حضرتلرى توابعيله اكا بينوب طوفاندن نجات بولدى اكر اول حاكم مطلق مراد ايلرسه جوده عين كشتى يى اول خدا اى نورجو سكا عين طوفان ايلر بعض نسخه لرده بجو جيم ايله واقع اولمشدر ايرمق معناسنه بونده جويدن مراد دريا اولوركه دريا لر حضرت حقك قدرت وعظمتنه نسبتله جوى كبيدر وبعض نسخه ده دخى خاء معجمه ايله بخو واقع اولمشدر بو تقدير اوزره معنى اكر حق تعالى استرسه خوى وعادتله اولان عين سفينه يى اول خدا سكا طوفان ايلر اى نورد بليجى ديمك اولور نورجو بونده سلامت جو معناسنه استعاره اولنمشدر يعنى * يفعل الله ما يشاء ويحكم ما يريد * آيت كريمه سنك حسبنجه اكر اول حاكم مطلق مراد ايلرسه عادت اوزره اولان عين سفينه يى اى سلامت جو سكا طوفان ومحل غرق ايلر واسترسه هم عين طوفانى سكا محضا سفينه ايلر اول دكلدركه سن بر سبب سلامت اولان شيئه تمسك قيلمغله حق تعالينك طوفان بلاسندن نجات بوله سن وبوده دكلدركه سن طوفان بلايه غرق اولدقده حق تعالى حضرتلرى سنى بلا سبب حفظ ايلدكدنصكره اول طوفان بلا سكا ضرر ويره حق تعالى برقولنى حفظ ايلدكدنصكره جميع عالمى طوفان بلا احاطه ايلسه انك برقيلنه ضرر يتسك الله بضر فلا كاشف له الا هو وان يردك بخير فلا راد لفضله يصيب به من يشاء من عباده وقال ايضا فى سورة فاطر

ما يفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها وما يمسك فلا مرسل له (مثنوى) هر دمت طوفان كشتى اى مقل) با غم وشاديت كرد او متصل * كر نه بينى كشتى ودريا به پيش * لرزها بين در همه اجزاى خويش * اى مقل هر دمنى طوفان وكشتى نته كم اوسنى غم وشادى يه متصل ايتدى اكر دريا وكمى اوكده كورميه سن كنديكك دوكلى اجزاسنده لرزه كور مقل فقيره ديرلر يعنى اى فقير اكر سنك ديدهٔ غيب بينك وار ايسه كوررسنكه هر دمده سكا سفينهٔ طوفان واردر سفينه دن مراد سبب سلامت اولان حالت وطوفاندن مراد باعث محنت وآفت اولان حالتدر كوركه حق تعالى حضرتلرى سنى كاه اولور غم دريا سنه دوشرركه انده غرق اولمق مرتبه سنه وارر ايكن فى الحال سفينهٔ سلامت سنى شادى وسرور ساحلنه ايركوررر وساحل شادى وسرورده دخى همايشه قوميوب سنه بر موج قدرت كاوب سنى اول مقامدن ايروب بر آخر كردابه دخى دوشرر واندن دخى بر سبب سلامت دوزوب سنى اول واسطه ايله خلاص ايلرينه بر آخر دريا يه دخى دوشرر حاصل كلام اكر سن سبب سلامت اولان معنوى سفينه لرى وباعث محنت وآفت اولان بلا دريالرينى حضور كده كورمز ايسك كندى اعضا وجوارحكده بو قورقولرى واضطرابلرى كور هر بر جزولكندن ترسان اولوب مضطرب اولورسه اولدريادر وهر ندن سلامت وراحت بولورسه اول كشتيدر (مثنوى) چون نبيند اصل ترسش را عيون * ترس دارد از خيال

كونه كون * چونكه عيون اصل ترسش كورميه كونا كون خيالدن ترس طوتر ترسش كسر سينله خوف معناسنه اسم مصدردر يعنى ناسك عيون جانى چونكه دروندهٔ اولان خوفك اصلنى كورميه واول ترس وبيمى موجد ومرسل كيمدر آنى مشاهده قيلميه كونا كون خيالاتدن خوف وبيم طوتر واول خوفى اول خيال مشابهسنده اولان شيلردن تخيل ايلر بصر بصيرتى يوقكه اول خوفك اصلنى وفاعلنى انكله كوره وكونا كون خيالاتدن اعمى كبى خوف ايلمكدن قورتله نته كم بو معنانى تفهيم ايچون بو بيتلرى مثل موقعنده ايراد ايدوب بيورديلر (مثنوى) مشت بر اعمى زنديك جلف مست * كور پندارد لكد زن اشترست * زانكه آن دم بانك اشتر مى شنيد * كور را كوشست آيينه نه ديد

باز كويد كور نى اين سنك بود) يا مكر از قبهٔ پرطنك بود) اين نبود واو نبود وان نبود) انكه او ترس آفريد اينها نمود) مثلا بر خيرسز مست اعمى اوزره نا كاه مشت اوررو سكوت قيلور كورظن ايلركه دوه اوريجى دوه در اول جهتدن كور لكد زن اشتر ظن ايلركه اول دمده اشتر صداسنى اشتدى انكچون اول مشت اوران كمسه يى دوه اوريجى دوه صاندى زيرا كورك آيينه سى كوشدر كوزدكلدر جلف خيرسز كمسه يه ديرلر يعنى فى المثل بر خيرسز مست كمسه بر كورى امتحان ايلمكدن اوترى اكا بر يومرق اورسه اما كنديسى سكوت قيلسه وحركت قيلسه واول كورك يانده بر دوه اولسه واول دوه صدا ايدوب اول كور آنى ايشتمش اولسه كور اول كنديه مشت اورانى يله ميوب دوه كنديسنه دوه اوردى صانور امانى دخى تحقيق ايليوب كيرو كنديسنه اول كورد بر بوكا طوقونن دوه دوه سى دكل ايدى طاش ايدى يا خود مكر پرطنك اولان قبه دن ايدى طنك طنين وصدا معناسنه دريعنى كور كنديسنه طوقونن نسنه يى دوه صانميوب مطلق بر جانبدن كلمش طاش ايدى دير كيرو دونوب يعنى يا خود مكر اول طاش بر پر صدا قبه دن ايدى كاوب طوقندى دير بو اولمدى واو اولمدى واول دخى اولمدى يعنى نه دوه دوه سى اولدى ونه طاشك بر جانبدن كلمسى ونه قبه دن كلمسى اولدى بلكه اول خدا كه خوفى خلق ايلدى بو كونه خيالرى اكا كوستردى وكوردل اولان كمسه كنديسنه طوقونن زحمتك اصلنى بيله ميوب كاه عمرودن وكاه بكردن صاندى وكاهى انى بعض اسبابدن قياس ايلدى اما بو جمله سى حقيقتى كورمديكندن واصلنه نظر ايركورمديكندن حاصل اولور (مثنوى) ترس ولرزه باشد از غيرى يقين * هيچ كس از خود

نترسد اى حزين) ترس ولرزه غيريدن اولور يقين بودر هيچ كمسه اى حزين كنديسندن قورقمز يعنى بر كمسه كندى كنديسندن قورقمز ومضطرب اولمز اكر بر كمسه يه خوف ولرزه كلسه لابد غيريدن كلور وناقص المعرفه اولان عوام قتنده اول غير خلقدركه انلر خوف ولرزه يى خلقدن كوررلر اما كامل المعرفه اولان عاقل قتنده خوف ولرزه يى خلق ايلين حضرت حقدر پس مخوف فى الحقيقه حضرت حق اولور اما عارف اولميلر بودرونه كلان خوف والمى وهم وخيالدن بيلور (م ى) آن حكيمك وهم خواند ترس را * فهم كژ كردست او اين درس را * هيچ وهمى بى حقيقت كى بود * هيچ قلبى

بى صحيحى كى رود * اول حكيم جلك ترسه وهم اوقور اول حكيم جلك بو درسى اكرى فهم ايتمشدر هيچ حقيقتسز بر وهم نجن اولور هيچ بر صحيحسز بر قلب نجن كيدر يعنى كتز حكيمك ده اولان كاف تصغير ايچوندر اما تحقير معناسنى افاده ايلر وحكما بويله ديرلركه انسانك قوت واهمه حواس خمسهٔ باطنه سندن بر قوتدركه غلط ادراك ايديجيدر واكثر انسانى اول قوت واهمه ضرر اولمين شيلردن تحذير وتخويف ايلر پس انسانك قلبنه كلان قورقو وهمدر نته كم اول بويله دين حكيم جكك مذهبنى بيان ايدوب بيورديلركه نجن بر كمسه نك قلبنه بر شيدن قورقو كلسه اول حكيم قلبنه كلان قورقويه اصلى يوق وهمدر بر بو قلبه قلق واضطراب ويرن خوفه مجرد وهمدر ديمك درسنى اول حكيم كژ فهم ايلمش

وصحیح بیله معیوب بیانه سویلنشدر فرض ایده لمکه خوف وحذر وهم ایعش ووهمدن حاصل اولور ایعش اما هیچ اصلسز
وحقیقتسز بر وهم ایچون اولورمی بر حال هر وهمکه بر کسه نك قلبنه قورقو براغه بهر حال آنك بر حقیقتی واصلی واردر
اول اصل وصدق واسطه سیله قوت واهمه آدمی قورقودر یوخسه اکر اول خوفك اصلی وحقیقتی اولمسه وهم ادمك
قلبنده نیجه حکمنی یورودر واثرنی نافذ ورایج ایلردی حکمنی یوردوب نافذ ایلمکه قادر اوله مزدی مثلا بین الناس
هیچ صحیحسز ونقد خالص امیدیسز بر قلب جاری اولورمی بومقرردرکه اولمز بر کسه بر قلبی السه وقبول قیلسه بلکه
بو صحیح العیار بر نقددر دیو الوب قبول ایلر وکذلك انسانك قلبنده اولان وهم دخی بر قلب ودروغ نقره یه بکزرکه صحیح
خوف دکلدر اما خوفك حقیقتی واصلی واردرکه اول نقد خالص کبیدر ایچون قوت واهمه کاوب بر کسه یه قورقو ویرسه
اول کسه قلبده اولان وهمی خوفك صحیحندن وصدقندن اوتری جائز کورر یوخسه مطلق اول وهمه وجود ویرمز
امدی وهمك انسانك وجودنده تأثیر ایلمسنك بهر حال بر اصلی وحقیقتی واردر یوخسه اکر اول حقیقت اولمسیدی
وهم بر عاقلی آلدامغه قادر اولمزدی (مثنوی) کی دروغی قیمت آرد بی ز راست * در دو عالم هر دروغ از راست خاست
راست را دید او رواجی وفروغ * بر امید او روان کردان دروغ * مثلا ایچون بر دروغ راستسز قیمت کتورر بومقرردرکه هیچ
بر دروغ راستك وجودیسز قیمت بولمز ومقبول اولمزایکی عالمده هر دروغ راستدن قالقدی یعنی ظاهرده وباطنده
هر کذبکه قائم اولدی یعنی صدقدن قائم اولدی اکر ظاهرده واکر باطنده بر کسه بر کذبی قبول قیلمدی مکرکه راست
اولمق ملاحظه سیله پس ظاهرده وباطنده کذب راستدن قائم اولمشدر اول کمسنه راستی کوردی رواجنی وفروغنی یعنی
او بر کاذب راستك رواجنی وبین الناس فروغنی کوردی اول راست امیدی اوزره اول دروغی روان ورایج ایتدی
یوخسه اکر دنیاده راستك فروغی ورواجی اولمیدی بر کاذب کندی دروغنی نیجه روان ایلیه بیلوردی پس درونده قوت
واهمه قلب وکذب در ایچون بر کسه یه خوف وخلجان ویرمك استسه بهر حال خوفك بر حقیقتی اولمق ملاحظه سیله
حکمنی یورودر یوخسه اول خوفك اصلی وصدقی اولمدیغی ظاهر اولیجق وهمی کمسه قبول ایلمزنته کم قلب التونی
وکذبی کمسه قبول ایلمز مکرکه صحیح اولمق ملاحظه سیله پس بو دنیاده هم بین الناس نقدر زراق وکذاب وار ایسه
کندیسنی خالص وصادق شکلنده کوسترمکله مقبول اولور یوخسه انك کذب وزرقی ظاهر اولدقدنصکره عاقل قتنده
اصلا مقبول اولمزنته کم دروغه منسوب اولنلره صدقك قدرنی بیلمکدن اوتری خطاب ایدوب حصه بیوررلر اندنصکره
بنه حکیم فلسفینك هم سوزینك وعلمینك حقیقتنی وبطلاننی بیان بیوررلر (مثنوی) ای دروغیکه ز صدقت این نواست
شکر نعمت کو مکن انکار راست * ای دروغه منسوب اولان اهل زرق واهل ریا که سکا بو نوا ورزق وقدرت وغدا
صدقدندر شکر نعمت سویله راستیه انکار ایلمه یعنی هر نه قدر زراق ومرائی وکذاب ومدعی وار ایسه البته انلر اهل
خلوص واصحاب صدق وصفا وارباب وفا شکلنده اولمغله غنا ونوا بولورلر لازم کلدیکه کذبه منسوب اولان طائفه باری
اهل صدق وصفانك وجودلرینك نه نعمت ایدیکنی بیلوب انلرك شکرنی قیلمق انلره لازم اولورتا کم کفران نعمت اولمغله
هم بر آخر کناه ایلمش اولمیه لر پس انلره شکر نعمت قیلمغی وراست اولنلرك قدرنی بیلمکی تعلیم ایدوب بیوررلر ای دروغه
منسوب اولان لاف بو نوا وقدرت سکا صدقدن حاصلدر لازم کلدیکه راستك نه نعمت ایدیکنی بیلوب اکا شکر
سویلیه سن زنهار راستیه انکار ایلمه که کفران نعمت اولنلردن اولمیه سن پس حکیم فلسفی دخی نوعا دروغه منسوبدر
انك دخی عاقل وعالم اولنلردن برك ونوا بولمسی انك قولنك وعلمنك صدق اولمسی اعتباریله در واندنصکره بوامت ایجره
انلرك اقوال وکتابلرینی اوقومق حضرت نبی علیه السلامك شرعنه تطبیق ایدوب کتابلرنی حمدله وتصلیه ایله باشلیوب
صادق اولان عالملرك علمیله خلط ایلدکلری ایچوندر والا فلسفیلرك اقوالی وعلمی وکتابی اصلا بو امت محمد صلی الله علیه وسلم
ایچره مقبول دکلدر پس مفلسف اولنلرك طوفانته وکشتیلرینك بیانته شروع ایدوب بیوررلر (م ی) از مفلسف کویم
وکزهای او * باز کشتیهای دریاهای او) مفلسفدنمی سویلیم وانك سوداسندنمی سویلیم یا خود انك کشتیلرندن
ودریالرندنمی سویلیم مصرع ثانیده اولان او ضمیری مقدما انکه دیمکله اشارت ایلدکاری حضرت حقه راجع اولور
وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه فلسفه صاحبندنمی سویلیم وانلرك کژ فهملکلرندنمی سویلیم که انلرك اکثر فهملری کژ
ویلدکاری خیالات سوداوه کبیدر یا خود اول خدانك کشتیلرندن ودریالرندنمی سویلیم (م ی) بل ز کشتیهاش کان
بند دلست * کو بیم از کل جزو در کل داخلست * بلکه اول خدانك کشتیلرندن سویلرمکه اول بند دلدرکادن سویلرم
جزؤ کلده داخلدر کشتیهاشنده اولان ضمیریت اولده واقع اولان او ضمیرنك راجع اولدیغی مرجعه راجع اولورکه اندن
مرادانکه دیمکله ابیات سابقه ده اشارت ایلدکاری حضرت حقدرنته کم انکه او ترس آفرید اینها غود دیمشلر ایدی
بو ضمیر اکا راجع اولور وانك کشتیلرندن مراد احکام واوامر الهی اولورکه اول کوکارلك بند وقید بدرو کوکارا اکا

مربوط

مربوط ومقید اولمشلردر بو اعتبارله احکام الهی بند دل اولور وخلقی دریای ضلالت وکرداب معصیتدن خلاص
ایلدیکی اعتبارله کشتیلر کبی اولور وبو احکام الهی کشتیلرینك کشتیبانی هر عصرده بر نوح سیرت اولان ولی خدا اولور
واحکام الهی فی المثل کل وسائر احکام عقلیه واحکام خلایق جزولر کبیدر چونکه کل مثابه سنده اولان احکام الهی
ذکر اولنه احکام عقلیه واحکام شرعیه نك جمله سی انده داخل اولور پس بیوررلرکه ای مستمع اولان طالب اهل
فلسفه دن وانك فهملرندن وسوداسندنمی سویلیم ویا خود اول خدانك کشتیلری مثابه سنده اولان احکامندنمی
سویلیم که اول کشتیلر مثابه سنده اولان احکام الهی بند کان حقك قلبلرینك بندی اولمش وهر بنده ٔ الهینك جان ودلی
اکا مقید کلمشدر کل مثابه سنده اولان احکام الهیدن سویلرم زیرا جزو مثابه سنده اولان حکم شرعی وحکم عقلی
بو کلده داخلدر وکشتی لابد بر کشتیبان ایله جاری اولوب بر محله واصل اولدیغی کبی احکام الهی هم بر عالم ربانی اولان
ولی واسطه سیله بو دریای عالمده جاری وروان اولوب محل ومقصد هر نه ایسه اکا واصل اولور (مثنوی) هر ولی را نوح
وکشتیبان شناس * صحبت این خلق را طوفان شناس * چونکه اول خدانك بند دل اولان کشتیلرندن مراد احکام
الهی اولدیغی اکلدك هر ولی یی هم نوح وکمیجی اکه بو خلقك صحبتنی طوفان اکه یعنی حضرت نوح علیه السلامك
سفینه سنه تمسك ایدنلر طوفاندن نجات بولوب واندن تخلف ایدنلر غرق وهلاك اولدیغی کبی هر عصرده نوح سیرت
اولان واحکام الهی سفینه سنی اجرا قیلان وانك علمنی بیلان ولینك طریقنه تمسك قیلان لابد بو خلقك مصاحبتی
طوفانندن خلاص اولور وبونلرك شر وفسادی دریاسنه غرق اولمقدن نجات بولور امدی ای طالب هر عصرده اولان
ولی خدایی نوح وکشتیبان بیلکه اول احکام الهیه کشتیسنك وسنت نبویه سفینه سنك رئیس ومدبریدر بو خلقله
خلط ومصاحبت قیلمق معناده طوفان بلادر اکرسن بو خلقك طوفان مصاحبتندن وکرداب شر ومضرتندن
خلاص اولمق استر ایسك وقتنك نوحی وشریعت کشتیسنك کشتیبانی اولان بر ولینك کشتی ٔ طریقنه داخل اول
واکا تمسك قیل تا کم بو خلقك شر وضررندن امین اوله سن ونجات بوله سن (مثنوی * کم کریز از شیر واژدرهای نر *
ز آشنایان وز خویشان کن حذر * در تلاقی روز کارت می برند * یادهاشان غائبی ات می چرند) شیردن واژدرهای نردن
ای سالك راه الهی قاچمه که بونلردن آدمك دین وایمانه ضرر اولمز اکر بونلرك ضرری اولورسه انجق بدنه اولور اما اشنالردن
واقربالردن حذر ایله که اقارب عقارب کبیدر دیمشلر وخصملرکه معناده خصملرك اکدر اشدیدر دیو حقیقته واقف
اولنلر تحقیق ایلمشلردر اکرچه آشنا واقربا آدمك دینینه ضرر ویرمزلر ایسه ده دینینه متعلق اولان کسب وتحصیله مانع
اولورلر انلره تلاقیده سنك روزکارکی ایلتورلر انلری یاد ایلمککله سنك غایبه منسوب اولان شیلریکی اوتلرلر یعنی انلر
کلوب سکا ملاقی اولمقده وسنکله مصاحبت قیلمقده سنك وقت عزیزکی وعمر نازنینکی ضایع ایدرلر سنك تنهاده اولان
آشنالری وخویشاوندلری یاد ایلمککلرك وقلب ایچره ویا لسان ایله انلری تذکر قیلمقلرك سنك غائبه منسوب اولان
محصولکی وروحانیتکی اوتلرلر یعنی انلرك تذکراتی بیله شول حیوانانه بکزرکه سنك قلبك باغندهکی محصولاتی
وروحانیاتی اوتلیوب سنك قلبکده ذوق وصفا نباتلرندن اثر قومزلر الحاصل قلبك انلرك یادنه مشغول اولور حیوانات
اوتلمش باغه وصغرلر چکنه مش داغه دونر (مثنوی) چون خر تشنه خیال هر یکی * از قف تن فکر را شربت مکی
چونکه انلرك هر برینك خیالی صوسز اشك کبی تن قفندن فکری شربت امیجیدر شربت مکی شربت امیجی معناسنه در
قف اصلنده شربت سلنه دیرلر بونده ظرف معناسی مراد اولور یعنی اول آشنا واقربا ویاران دیدیکك کمسه لرك هر برینك
خیالی خر تشنه کبی ای طالب سنك بدنك قابندن دیمکه نافع اولان فکری وسکا فائده قیلان ذکری شربت کبی امرلر
وسنك بدنك ظرفنده فکر الهی وذکر ربانی شربتنی قومزلر زنهار انلرك تشنه خرلر کبی اولان خیالنی همان خانه ٔ قلبکه
کتورمیه کور (مثنوی) نشف کرد از تو خیال آن وشات * شبنمی که داری از بحر الحیات * پس نشان نشف
آب اندر غصون * آن بود کان می نجنبد در رکون) اول واشیلرك خیالی سندن نشف ایتدی شول بر شبنمیکه سن
بحر حیاتدن طوترسن پس غصونده اولان آبك نشف اولمسنك نشانی اول اولورکه اول غصون رکونده حرکت ایلمز وشاة
واشینك جمعیدر واشی غمازه وغمامه ورنك ویریجی کمسه یه دخی دیرلر نشف ایچمکه دیرلر نشف الحوض الماء دیرلر ایچون
حوض ابی ایچسه غصون غصنك جمعیدر غصن داله وبداغه دیرلر رکون رکنك جمعیدر رکن میله دیرلر وتوضیح معنای
بیتین شریفین بویله دیمك اولورکه اول آشنا واقربا دیدیکك غماز وغمازلرك هر برینك بحر حیات طیبه دن شول بر شبنمیکه
درونکده سن طوترسن سندن آنی هر برینك فکری وخیالی نشف وجذب ایتدی وسنی بر قوری اغاج کبی قودی پس
شاخلرده وبداقلرده اولان آبك نشف اولمسنك علامت ونشانی اولدرکه اول هوا اسدکده سائر تازه شاخلر کبی یمین
وشماله تمایل ایلمز بلکه حجر صلد کبی بر پرده غلیظ اولوب طورر کما قال السعدی (بیت) وعند هبوب الناشرات علی الحمی

تمیل غصون البان لا الحجر الصلد) پس ای سالك وطالب اولان کمسه سنك دخی اغصان وجودکده آب حیات معنویه نك
کمی وقلبکده اولان نشو ونمایی انلرك خیالی جذب ایتمسنك علامتی اولدرکه سنك قلبك ودرونك خشك ویابس
اولوب هوای یارله حرکت ودین وطاعت جانبنه مائل اولمز (مثنوی) عضو حر شاخ تر وتازه بود * می کشی
هرسو کشیده می شود * گر سبد خواهی توانی کرد چنبر کردنش * هم توانی کرد چنبر کردنش * مثلا حرك عضوی شاخ تر وتازه
اولور هر جانبه چکه سن چکلمش اولور یعنی اقربا وآشنا قیدندن ودنیا وهوای نفسانی بندندن حر وآزاد اولان کمسه نك
عضوی فی المثل شول شاخ تر وتازه کبی اولورکه انی سن هر جانبه که چکه سن چکلمش اولور وسکا میل قیلور مثلا
اکر اول شاخ تازه یی سبد اورمك استیه سن انی سبد ایلمکه قادر اولورسن هم انی سبدك کردنك چنبری ایتمکه قادر
اولورسن نه کم سبدك بوینه شاخلردن چنبرلر وحلقه لر هم اوررلر مصرع ثانیده اولان کردن بیون معناسنه اولور
اما کاف عربیله ایتمك معناسنه اولورسه هم جائزدر ولیکن مکرر اولور زیرا بو وجه اوزره معنی هم انی ایتمکه قادرسن
چنبر ایتمکه قادرسن دیمك اولور (مثنوی) چون شد آن ناشف زنشف بیخ خود * نایدان سو یی که امرش میکشد
چونکم اول ناشف کندی کوکنك نشفندن کندی اول جانبه کلمز که امر انی چکر ناشف نشفندندر نشف ایدیجی
معناسنه نشف ایچمکه وسیکمکه ودخول ایتمکه دیرلر اکر نشف اغاجك کوکی جانبندن ایچمك وجذب ایتمك
معناسنه اولورسه شد بونده رفت معناسنه اولور اما کاهی یابس معناسنه استعمال ایدرلر بو تقدیر اوزره شد اولدی
معناسنه اولور اولکی وجه اوزره معنی چونکم اول ناشف اولان اغاج کندی کوکنك نشف وجذب ایلمسندن کندی
یعنی زمیندن رطوبت جذب ایتموب قوریدی اول جانبه کلمز که امر آنی چکر وایکنجی وجه اوزره معنی چونکم اول شاخ
کندی کوکنك پیوستندن یابس اولدی بر صاحب امر انی بر جانبه چکسه کلمز ومائل اولمز کذلك هر شول کمسه نك که
اغصان اعضاسی اصلنده ایمان واسلام آبنی ایچیجی اولمیه بلکه انك بیخ قلبی وروحی آب ایماندن یابس اوله ورطوبت
دینیه دن بی بهره قاله اول کمسه قور وآغاج کبی اولور صاحب امر آنی بر جانبه که چکه کلمز وا کا مائل ومنقاد اولمز
(م ی) پس بخوان قاموا کسالی از نبی) چون نیاید شاخ از بخش طبی) بو بیت شریف سوره نساده اولان بو آیت کریمه یه
اشارت اولور قال الله تعالی (ان المنافقین یخادعون الله) یعنی تحقیقا منافقلر مخادعه ایدرلر یعنی مکر وحیله ایدرلر
الله ورسولنه وعباد الله یعنی ظاهرا توحید شرع اوزره وباطنا کفر وعصیانلرین آچق ایدرلردی (وهو خادعهم)
حال بو که الله تعالی بونلری خادعدر یعنی بونلرك خدعه ومکری مقابله سنده جزا سنه مکر ویرر (واذا قاموا الی الصلوة
قاموا کسالی) یعنی بو منافقلر صلوته قائم اولسه لردی قائم اولورلردی متثاقل اولدقلری حالده کالمکره علی الفعل کسالی
بضم الکاف وفتح الکاف جمع کسلان وایکیسیله ده قرأتدر (یراؤن الناس) ناسه ریا ایدوب عمللرین کوسترلردی تاکه بونلری
مؤمن صانه لر (ولا یذکرون الله الا قلیلا) وحال بو که اللهی ذکر ایتمزلر الا قلیلا زیرا هر بار که ناسی کورسه لر ذکر ایدرلردی
وباخود مرادقلبلرنده اولمیوب لسان ایله ذکر ایدرلری اوله معنی بیت پس قرآن عظیمدن قاموا کسالی آیتنی اوقو چونکم
شاخ انك کوکندن امجك بولمیه طبی طانك فتحه سیله وکسره سیله هم آت وقاطر وحمار وکیك امجکنه دیرلر یعنی
پس بو وجودی یابس اولان ورطوبت اسلامیه دن خالی قلان کمسه لرك شانی وحالنی بیلمك ایسترایسك قرآندن منافقلر
حقنده اولان بو آیتی اوقو کورکه امر حقه صفای قلبله مائل اولمزلر وصلاتی قیلمغه متثاقل اولورلر آمر جانبنه تازه شاخ کبی
اکلمزلر وباش ایندرمزلردی چونکم بر شاخ کندی بیخندن واصلندن امجك بولمیه ورطوبت اخذ قیلمیه اول شاخ اکلمز
وجاذب اولان کمسه یه میل قیلمز مکر که کسلان اوزره تارك صلاة منافق سیرتلرك حق تعالی نك جانبنه باش اکمدکلری
ومیل قیلمدقلری کوکلری قورودیغندن وروحلری ایمان واسلام رطوبتندن خالی اولوب کندیلر شاخ یابس کبی
قالدیغندندر اولورطبیده یا نفس کلمه دن اولمیوب وحدت ایچون اولسه طب کسر طا ایله لغتده اصلاح والطف معناسنه
دخی کلور بو وجه اوزره معنی چونکم شاخ کوکندن اصلاح وتازه لك بولمیه قورر وهر نه جانبه چکسك کسلان اوزره
چکیلور دیمك اولور (م ی) آتشینست این نشان کوته کنم * بر فقیر وکنج واحوالش زنم) آتشی دید یکه سوزد هر نهال
آتش جان بین کزو سوزد خیال * نی خیال ونی حقیقت را امان * زین چنین آتش که شعله زد زجان) بو نشان آتشیندر
بونی کوته ایلرم یعنی بو مقدما وجودی رطوبت ایمانیه دن ونشو ونمای اسلامیه دن خالی اولان کمسه نك علامت ونشانی
یابس اغاج کبی امر حقه مائل اولمامق وباش اکممکدر دیمش ایدك وآتشناك وسوزناك بر نشاندر بونی قصه ایلرم فقیر
اوزره وکنج وانك احوالی اوزره اوررم وبونلرك قصه سنی سویلرمکه مقدما ذکر ایا شدك لکن الکلام یجر الکلام بعض
کلامك مناسبتیله ذکر اولنمسیله اول فقیرك قصه سی وانك احوال پر حصه سی تمام اولمیوب قالمش ایدی بر آتشی کوردك که
هر نهالی وشاخی یاقر مثلا آتش صوری کبی که بو آتش عنصری وصوری هر نهالی ودرختی یاقر بونی سن کوردك آتش جانی

کورکه اندن اوهام خیال بنار وبو آتش جاندن مراد آتش توحید الهی ونار تجلی ربانیدرکه باطنده اولان اوهام وخیالاتی
شعله زن اولدقده احراق ایدوب ازاله وافنا ایلر نه خیاله ونه حقیقته امان وار بو تجلین آتشندنکه جاندن شعله اوردی
خیاللردن مراد دنیاده اولان شیلر وحقیقتدن مراد آخرتده اولان شیلردر بر کمسه نك جاندنکه آتش توحید الهی
ونار تجلی ربانی شعله زن اوله وظهوره کله بو تجلین آتشدن نه خیال مثابه سنده اولان صور اشیایه امان اولور ونه آخرتده
ما سوا حکمنده اولان حقیقته امان اولور بلکه سوا حکمنده اولان اکر خیال واکر حقیقت هر نه ایسه بو نار تجلی الهی
انلری احراق ایدوب محو ایلر (م ی) خصم هر شیر آمد وهر روبه او * کل شیء هالك الا وجهه * هر شیرك وهر روباهك
خصمی کلدیکه کل شیء هالك الا وجهه دکل بو آیت سوره قصصك آخریدر بونك تفسیری وتحقیقی بر قاچ
موضعده مرور ایتمشدر جلددن جلد اولده شیر حکایه سنده مرور ایلدی انده طلب اولنه وبونده شیردن مراد قوی
وروبهدن مراد ضعیف ویاخود شیردن مراد عالی وشریف روبهدن مراد حقیر ودنی ویاخود شیردن مراد صادق
وراسخ کار وروبهدن مراد کاذب وحیله کار اولور الحاصل اول آتش وحدت ونار تجلی احدیت شریف ودنی وقوی
وضعیف هر نه قدر اضداد ومغایرات واختلافات وکثرات وار ایسه بو جمله سنك خصمی کلدی وبو جمله سنی نار قهاریتله
قهر قیلدیکه هر شیء جمله سی فی الحقیقه هالکدر الا اول واحد وقهارك ذاتی دکل اول همیشه دائم وباقیدر (کل من علیها
فان) مقتضاسنجه هر شیء فانیدر (م ی) در وجوه ووجه او روخرج شو) چون الف در بسم در رو درج شو) چون الف
در بسم پنهان کردوایست * هست او در بسم وهم در بسم نیست * اول خدانك وجوهنده ووجهنده یوری خرج
اول بسمده اولان الف کبی کیت درج اول الف کبی بسمده پنهان اول وطور بو وجه اوزره کرد کاف فارسی ایله شو معناسنه
امر اولور وایست دخی طور معناسنه امر اولور وبو دخی جائزدرکه دینه چونکم الف بسم لفظنده پنهان اولدی وطوردی
بو تقدیرجه کردشد معناسنه اولور وایست طوردی معناسنه ماضی اولور وبعض نسخه ده مصرع اول ان الف در بسم
پنهان کرده ایست واقع اولمشدر بو وجه اوزره معنی اول الف بسم لفظنده پنهان اولمش وقیام ایتمش اول الف من وجه
بسمده وهم بسمده دکلدر بو وجه اوزره ایست طورمق معناسنه مصدر اولور ووجوهدن مراد صفات الهیه اولورکه
هر صفت بر وجه کبیدر ووجهدن مراد ذات الهی اولور نته کم کل شیء هالك الا وجهه ده اولان وجهدن مراد ذات
الهیدر والفدن مراد باسم الله ده اولان اسمك الفیدرکه لفظده وصورت کتابتده پنهان ونا پیدادرکه با بسمه متصل
یازیلوب الف صورتا ولفظا ساقط وپنهان اولوب بایله بسم ما بیننده درج اولمشدر اما معناده قائم وثابتدر پس انسانك
دخی ایکی وجودی واردر برینه وجود عینی دیرلر که اول بو صحیفه کونده موجود اولان وجود مجازیسیدر وبرینه دخی
وجود علمی دیرلر اندن مراد عین ثابته سیدرکه اول عین ثابته اسم الهینك حرف الفی کبیدر واسمدن مراد بونده حق
تعالینك صفاتی اولورکه من وجه عین مسمی اولور لفظده اولان اسم مراد اولمز پس بسم الله ده الفك لفظدن وخطدن
ساقط اولوب پنهان اولمسی سالکاره بو سر وبو رمزی تعلیم ایلرکه تا سالك کندی یقینی وظاهرده اولان وجودنی خامل
ونا پیدا ایلیه وشهرت وتعیندن کچه وفنا شرابنی ایچه وبو عالم صورتدن عالم معنی جانبنه کوچه وانده قائم وثابت اوله
بو حالت عامه ناسه موت اضطراری ایله حاصل اولور وخواصه موت اختیاری ایله میسر اولور وظهوره کلور چونکم
بو مقدمه معلومك اولدی پس تحقیق بیتین شریفین بویله دیمك اولورکه ای سالك چونکم نار تجلی واحدیت لابد هر شیئك
مغایرتنی وتعیننی احراق وافنا ایدوب جمله سنك وجود مجازیلری هالك اولمق مقرر وهمان اول وجه الهی کما کان
فی الاول باقی قالمق محققدر (لمن الملك الیوم لله الواحد القهار) دیو نته کندی جواب ویرمك مصدقدر اولا سن بو عالمده
کندی اختیارکله اول خدانك وجوه صفات جمیله سنده ووجه ذات جلیله سنده یوری جمله صفاتکی وذاتکی
خرج ایله واصلا سنده اوصاف بشریه دن وذات مجازیه دن بر نشان وبقیه قالمیه بسمده اولان الف کبی یوری صورتا
ولفظا غائب وپنهان اولوب درج اول وعالم معناده قائم وثابت اوله کورکه اول الف بسم لفظنده پنهان ومخفی قیام
ایتمشدرکه معناده ثابتدر نظرا باسلك اول الف هم بسم لفظنده واردر وهم یوقدرسن هم بونك کبی اولمق کرکسنکه بسم
لفظنك بو شکل کتابت اولنمسی والفظدن دخی اول الفك ساقط اولمسی سالکه بو نکته لری تعلیم ایلر (مثنوی) همچنین
جمله حروف کشته مات * وقت حذف حرف از بهر صلات * بو تجلین در جمله مات اولمش حرفله صله لردن اوتری حرفك
حذفی وقتنده یعنی بو بسمده مات ومحو اولان الف کبیدر صله لردن اوتری بر حرفی حذف ایلمك وقتنده مثلا اسیر
سیر البرید دیسك معناده اسیر کسیر البرید دیمکدر کاف لفظدن وکتابتدن ساقط اولوب معناده ثابت اولمشدر ومررت زیدا
دیسك مررت بزید تقدیرنده در بونده دخی با لفظا ساقط اولوب معناده ثابت اولمشدر وخاتم فضة لفظنده هم خاتم من
فضة وغلام زید ترکیبنده غلام لزید تقدیرنده در ودخلت المسجد دیمك دخلت فی المسجد تقدیرنده در الحاصل الفاظ

عربيه ده حذف وايصال قيلندن كلمات والفاظ فى چوقدر باخصوصكه بعض اسملرده بولنور مثلا اسمعيل ورحمن
كبى بونلرك الفلرى مات اولمشدر ومعنيده ثابت وكتابتدن سقوط قيلمشدر (مثنوى) اوصله ست وبى وسين
زووصل يافت* وصل بى وسين الف را بر نتافت) آو الف صله در بى وسين اندن وصل بولدى بى وسينك وصلى الفه طوغمدى
وشعله اورمدى وياخود طاقت كتورمدى بر نتافت كلمه سنده بو معنالر جائز اولور يعنى بسم لفظنده درج اولان الف
حذ ذاتنده همزهٔ وصلدر چونكم لفظدن وكتابتدن ساقط اولدى انك سقوطى صورتا زوالندن بى وسين برى برينه
وصلت بولدى بايله سينك برى برينه اولان وصالى الفه شعله اورمدى وياخود الفك وجودنه طاقت كتورمدى پس
الفك صورتا وجودنى اورتادن قالديروب بايله سين ميانده الف اتصال واقع اولدى پس بونده بادن مراد فعله الف
وسبب اولان روح اولور وسيندن مراد اسم الله اولور كه سين دخى الله اسملرندن براسمدر ديمشلردر نته كم يس ده اهل
تفسير بو معنالى تحقيق ايلمشلردر چونكم بادن مراد روح اوله مطلق آدم اولسه ده جائزدركه آدم مرتبهٔ
ثانيده اولمغله بايه مشابهدر وبا ايله اسم اللهك ميانده واقع اولان الفدن مراد انسانك مجازى اولان وجوديدر مادامكه
بر انسانك مجازى اولان وجودى يا موت اضطرارى وياخود موت اختيارى ايله محو وفانى اولميه بامرتبه سنده اولان
روح سين مرتبه سنده اولان اسم اللهه واصل اولمز كنديلنك حاكمى ورئيسى اولان اسمه اتصال قيلمز واسم ذات
مستجمع صفات اولان مسمى اللهى هم مشاهده ومعاينه قيلمغه قادر اولمز زيرا (بيت) تعين حجابست والحاصلى
چو پيوندرا بكسلى واصلى* ديمشلردر مادامكه بو وجود مجازى وتعين صورى كندى مرتبه سنده قائم وبرجا اوله
روحك اسما وصفات الهيه مرتبه سنه واصل اولمسنه مانع قوى اولور كه نته كم (بيت) بينى وبينك انى ينازعنى* فارفع
بفضلك انيامن البين* ديمشلردر الفك وجودى ثابت اولدقجه سينه وصالى ميسر اولمديغى كبى آدمى دخى مادامكه
كندى وجود مجازى اولان مرتبه سنده ثابت وبرقرار اوله انك روحى مسمى الله مرتبه سنه واسما وصفات عالمنه
واصل اولمق ميسر دكلدر (مثنوى) چونكه حرفى بر نتابد اين وصال* واجب ايدكه كنم كوته مقال* چون يكى حرفى
فراق سين ويست) خامشى اينجا مهمتر واجبيست* چونكم بر حرف بو وصاله طاقت كتورمدى واجب كاوركه مقالى
كوتاه ايليم چونكم بر حرف سين وبانك فراقيدر وانلرك اتصالنه مانعدر خاموشلق بو محلده بر مهمتر واجبدر يعنى
اى طالب چونكم وصال حروف مقطعه دن بر حرفك وجودى بو وصاله طاقت كتورمديكه بايله سين برېره
جمع اولوب متصل اولدقده الفك وجودى بو ايكيسنك شدت وصالنه طاقت كتوره ميوب اورتالقدن محو وفانى
اولدى واول باسينه كتمكله متصل اولدى پس روحك مرتبهٔ اسما وصفات حقه واصل اولمسنه هم بو وجود مجازى
طاقت كتوره مز وروح حضرت حقه واصل اولسه وجود موهومى قالمز چونكم وصاله مانع اولان همان وجود وهمى
ومجازى ايمش بيلدك واجب كلديكه بو محلده سوزى اوزتميوب قصه ايليم چونكم بر حرف سين وبانك سبب فراقى اولدى
وايكيسنك برى برينه اتصال قيلمسنه مانع كلدى بو محلده خاموش اولمق وسكوت قيلمق بر مهمتر واجبدر زيرا مقصود
نه ايدوكى بو قدرله معلوم اولور وتطويل كلامه احتياج قالمز (مثنوى) چون الف از خود فنا شد مكتنف) بى وسين بى او
همى كويند الف* چونكم الف كنديدن فنا اوله مستتر اولديغى حالده بى وسين آنسز الف ديرلر يعنى چونكم الف
كندى صورت مجازيه سندن بايله سينك ما بيننده مستتر اولوب غائب اولدى باوسين انك وجوديسز الف ديمكى
مراد وانك معناسنى ادا ايدرلر نته كم بسم دينسه الف هم معنيده ديمش اولور پس چونكم انسان وهمى ومجازى
اولان انيتيتى وتعينى فانى ايليه وغائب قيله انك آت فعل حق اولان جسمى وروحى انك مجازى اولان
انانيتندن ظاهر اوله چوق معنالى ادا ايدرلر (مثنوى) ما رميت اذ رميت بى ويست* همچنين قال الله از ضمنش بجست
ما رميت مفهومى انسزدر همچنين قال الله تعالى انك ضمندن صچرادى مصرع اول سورهٔ انفالده اولان (وما رميت
اذ رميت ولكن الله رمى) آيت كريمه سنه اشارتدر تفسيرى جلد اولده وزبر حكايه سنده وبعض مواضعده مرور
ايلمشدر ضمن بونده آرالق معناسنه درو مراد دهان آرالغيدر نته كم يقال هو فى ضمن كتابه يعنى بوشئ انك كتابنك
آرالغنده در وقال الله دن مراد احاديث قدسيه دريعنى چونكم حضرت نبى مكرم صلى الله عليه وسلم كندى وجود
مجازيلرنى فانى ايلديلر وروح شريفلرى حضرت حقه واصل اولدى اول حضرتدن هر نه صادر اولديسه حضرت
حقدن اولدى جملهدن اول كفاره رمى تراب ايلمكلرى انك وجوديسزدركه حق تعالى شول زمانده كه ترابى سن آتدك
آنى سن اتمدك ولكن الله آتدى بيوردى همچنين انك دهان شريفنك آرالغندن الله قولى صچرادى وظهوره كلديكه
نقدر احاديث قدسيه وار ايسه جملهسى الله كلاميدرلر ليكن حضرت نبى عليه السلامك دهان شريفندن ظهوره
كلشدر فى الحقيقه كلام حضرت حقكدر ليكن ظاهرا انى قائل اولان حضرت نبى عليه السلامدر نته كم حضرت نبى

صلى الله عليه وسلم بيوردلر (قال الله تعالى لا يزال العبد يتقرب الى بالنوافل حتى احبه فاذا احببته كنت سمعه الذى يسمع
به وبصره الذى يبصر به ويده التى يبطش بها ورجله التى يمشى بها) (مثنوى) تا بود دارو ندارد او عمل) چونكه شد فانى
كند دفع علل* تا دارو اوله اول دارو عمل طوتمز چونكم فانى اولدى دفع علل ايلر يعنى تا كم دار ودارو اوله وادويه
واجزانك وجودلرى منكسر اولميوب طوره اول دار وعمل طوتمز وتأثيرا يتمز اما چونكم اول دارولر دوكيلوب فانى اوله
علتلرى دفع ايلر كذلك بر آدمينك هنوز دخى انيتيتى يرنده اوله ومجازى اولان وجودى فانى اولميه كندى
خاصيت حقيقيه سى اوزره عمل قيلمز وانك عقلنده وروحنده تأثير اولمز اما چونكم فانى اوله وانانيتنى محو قيله نيجه
علتلرى دافع اولور ودوا وشفا اولمق مرتبه سنى بولور (مثنوى) كر شود بيشه قلم دريا مديد* مثنوى را نيست پايان اميد
اكر بيشه قلم ودريا مركب اولسه مثنوى شريفه بر پايان اميدى يوقدر مدادمركبه ديرلر قافيه ايچون مديد اوقنور
يعنى اكر بيشهستان اقلام اولسه وهم دريالر مركب اولسه مثنوى شريفك برحد وغايتى اولمغه اميد يوقدر شو اعتبار
ايله كه مثنويات الهام الهيه ايلهدر چونكم سبب اولان الهام الهينك پايان ونهايتى اولميه مسبب اولان مثنوى
شريفك هم معنى يوزندن پايانى اولمز اكرچه الفاظ وكتابت جهتندن پايان وغايتى اولدى ايسه ده وشو اعتبار ايله
دخى مثنوينك معناده پايانى اولمزكه بو مثنوى تفسير اسرار كلمات اللهيهدر چونكم كلمات اللهيه نهايت اولميه معناده
انك تفسيرينه دخى نهايت اولمز اكرچه بحسب الظاهر نهايت بولديسه ده (مثنوى) چارچوب خشت زن
تا خاك هست* ميدهد تقطيع شعرش نيز دست* خشت زنك چارچوبنه تا كم خاك وار مثنوى شريفك شعرنك
تقطيعى دخى ال ويرر خشت زن كرپيچ دوكيجى ديمكدر بونده حضرت حق مراد اولور انسانك جسدلرى كرپيچى
طوپراقدن دوزديكى اعتبارله وچارچوبدن مراد عناصر اربعهدن مصنوع اولان قالبدر يعنى اجساد آدميه كرپچلرنى
دوكيجى صانعك چارچوب كبى يابديغى قالبه مادامكه خاك واردر واول خاكدن طورمدين جسد كرپچلرنى يابقده
وكسمكده در مثنوينك شعرنك كسمكلكى دخى ال ويرر ويت بيت بر وزن اوزره قطع اولوب دوزلمسى ميسر اولور وخلاصهٔ
كلام مادامكه بو خاك جسد وار اوله مثنوى شريفك شعرنى سويلمك هم ال ويرر ديمك اولور وخاكدن مراد اصل جسد
شريفلرى وقالب لطيفلرى اولمش اولور اكر مثنوينك تقطيع شعرندن مراد بيت بيت نظمه كلمسى ومكتوب اولمسى
ايچره اوقنمق ويازلمق مراد اولور خاكدن مراد بو خاك زمين اولور ومعنى مادامكه بو خاك زمين خشت زنك چارچوبنه
مايه وماده اوله واندن اجساد مخلوقاتى ايجاد قيله مثنوى شريفك شعرنك السنهٔ ناسده تقطيع اولمسى وسويلنمسى
ميسر اولور ديمك اولور (مثنوى) چون نماند خاك وبودش جف كند* خاك سازد بحرا و چون كف كند* چونكم خاك
قالميه وانك بودنى جف ايليه انك بحرى چونكم كف ايليه خاك دوزر بود بونده وجود معناسنهدر جف قورولق
معناسنهدر كف كوپك معناسنهدر يعنى چونكم جسد خاكى يريوزنده قالميه وانك وجودنى خشت زن اولان صانع
قورواديه چونكم اول صانعك درياى قدرتى كوپك ايليه وتموج قيله خاك دوزرينه بو مثنوى شريفك شعرى اول جسد
خاكى موجود اولدقجه تقطيع اولور وبيت بيت نقل اولنور پس الى قيام الساعة وساعة القيام بو كلام اوقونمقدن ونقل
اولنمقدن خالى اولمز ديمك اولور (مثنوى) چون نماند بيشه وسر در كشد* بيشها از عين دريا سر كشد* چونكم بيشه
قالميه وباش چكه بيشهلر عين دريادن سر چكر بيشهدن مراد اغاچلق ودريادن مراد درياى حقيقى والهيدر نقدما
اكر بيشه قلم ودريا مركب اولسه مثنوى شريفه بر پايان اميدى يوقدر ديمشلر ايدى بونده بيوردلركه چونكم مثنوينك
تحرير وكتابتنه سبب اولان بيشه بو عالمده قالمسه وعالم عدمه هر اغاچ باش چكسه وغائب اولسه عين درياى قدرتدن
نيجه قلم اوله جق وكتابت قيله جق اغاجلر باش بوقاروچكر ووجود عالمنه كلور وبو مثنوى باقى بى كتابت قيلور پس بونده
بيشهدن مراد ذكر ملزوم ارادهٔ لازم قاعدهسى اوزره بنه مثنوى يازمغه قابل ومستعد اولان انسان اولور كه فى المثل
بيشهلر قلم اولسه البته اول قلمله كتابت ايلمكه بنى آدمدن بهرحال بر كاتب لازم اولور پس معنى ونتيجه چونكم
بر عصرده بو مثنوى يازان قلملر يازمغه كاتب قالمسه وعالم عدمه باش چكسه ينه درياى قدرتدن تازه كاتبلر ومثنوى
خوانلر باش يوقارو كتوروب بونى يازوب اوقورلر وبو بحر معنادن بى زحمت خبر ويروب تعليم قيلورلر ديمك اولور (مثنوى)
بهر اين كفت ان خداوند فرج* حدثوا عن بحرنا اذ لا حرج* اول فرج صاحبى بوندن اوترى ديدى بزم بحر مزدن خبر
ويرك زيرا بو خصوصده حرج يوقدر يعنى بزم بحر مزدن خبر ويرك ديمك بزم علممزدن وبزم بحر قلبمزدن صدور ايلين
احاديث شريفهدن طالب اولنلره خبر ويرك حرج وزحمت يوقدر ديمك اولور نته كم طبرانى ابو تحافهدن بو كونه روايت
ايدوب بيوردلر* قال عليه الصلوة والسلام حدثوا عنى بما تسمعون ولا تقولوا الا حقا ومن كذب على بنى له بيت فى جهنم

برتع فيه وابو داود ابو هريره رضي الله عنه حضرتلرندن بو كونه روايت ايدرلر * قال النبي صلى الله عليه وسلم حدثوا
عن بني اسرائيل ولا حرج وبو دخي روايتدر * قال عليه الصلوة والسلام حدثوا عني ولا حرج فرب حامل فقه غير فقيه
ورب حامل فقه الى من هو افقه منه يعني اول فرح وسرور صاحبي اولان حضرت نبي عليه الصلوة والسلام بو معنايي
اشعار ايلمكدن اوتري بيورديلر بندن اشتديككز كلامي ناسه خبر ويركه بو خصوصده حرج وزحمت يوقدر وهر عصرده
بنم حديثمي فهم ايلر وانكله عمل قيلر كسه لر چوقدر سز همان بو عالمدن تبليغ ايدوب سويليك وحفظ ايتديككز كبي نقل
ايليك ديمك اولور (مثنوى) باز كرد از بحر ورود در خشك نه * هم ز لعبت كو كه كودك راست به * تا ز لعبت اندك
اندك در صبا) جانش كردد با يم عقل آشنا) بحردن كيرو دون ويوزيكي خشكه قو هم لعبتدن سويله كه كودكه اول بهدر تا كم
لعبتدن تدريجله آز آز صبا وقتنده انك جاني بحر عقله آشنا اوله بحردن مراد بحر معني خشكدن مراد بر صورت لعبتدن
مراد قيل وقال وصورت حكايه وكودكدن مراد هنوز دخي كمال عقله واصل اولميان اطفال شريعت اولور وتقدير كلام
بويله ديمك اولور كه اي مولانا بحر معنادن خبر ويرمكدن ودرياي حقيقيدن سوز سويلمكدن رجوع ايله وصورت
عالمنه يوزقو وصورت قصه جانبنه توجه ايله هم لعبت قيل وقالدن سويله كه اطفال سيرت اولان كسه لره صورت حكايه يي
سويلك ولعبت مشابه سنده اولان قيل وقالدن خبر ويرمك اولى وبهتردر تا كم صبيلك وقتنده لعبت وبازي ايلمكدن
تدريجله اول كودك سيرتك جاني عقل درياسيله آشنا اوله اندنصكره بو صورت مرتبه سنده قيل وقال ملاعبه ايلمكدن
اوصانوب درياي سيرتده وبحر معنيده شناورلك قيلمغه لايق ومستعد اوله اندنصكره اكا بحر معنادن هر نه سويلسك
فهم ايليوب حظ ايلر (مثنوى) عقل زان بازي همي يابد صبي * كرچه با عقلست در ظاهر ابي * عقلي صبي اول بازيدن
بولورا كرچه ظاهرده عقلله ابا ايديجيدر ابا امتناع معناسنه در يعني عقل جزوي صاحبي اولان صبي كمال عقلي اول
اويونجقدن بولورا كرچه لعب وبازي ظاهر مرتبه سنده كمال عقلله بر برده جمع اولمزكه كمال عقل لعب وبازيدن
ابا وامتناع ايديجيدر وعقلله لعب ولهو اكرچه ظاهرده مانعة الجمعدر وليكن صبي عقلك كمالني لعب ولهودن بولور
ولعب ولهوه مشغول اولمغله بعض عقلي اولان معنالره موافق اولور (مثنوى) كودك ديوانه بازي كي كند) جزو بايد تا كه
كل را في كند) كورمزميسن كودك ديوانه نجه بازي ايلر يعني ايلمز زيرا جزو كرك تا كيم كله رجوع ايليه في رجوعه ديرلر
كولكه يه دخي في ديدكلري عاقبت سايه صاحبنه رجوع ايلديكي اعتباريله در يعني عقلدن خالي اولان ديوانه اوغلنجق
لعب ولهوه مائل اولمز نكيچون لعب ولهوه دخي بر جزوي عقل كركدر تا كم اول عقل جزوي اولا لعب ولهوه مائل اوله
وملاعبه ايدرك اول لعبت وبازيدن كندكچه تدريجله عقله قوت كله حتى اول لعبت وبازيدن عقل جانبنه رجوع ايليه
وكمال بوله امدي لعبت وبازي جانبنه هم مايل اولمغه بر مقدار عقل كركدر تا كم اول واسطه ايله عقلك كمالنه رجوع قيله
پس بو صور حكايات والفاظ وكلمات هم كمال عقله بالغ اولان رجالك قتنده هم لعب وبازي مشابه سنده در بعض كودكلر
بوكا مائل اولسونلر وبوكا مشغول اولمغله علم وعقل بولسونلر ديو وضع ايلمشلردر پس اطفال سيرت اولان كسه ايچون
مثل سويلمك وحكايت نقل ايلمك لازم اولديغنه بناء مقدما حكايه ايلدكلري قبه وكنجك بقيه سني بيان ايلمكه رجوع
ايدوب بيوررلر * رجوع كردن بقصه قبه وكنج (مثنوى) نك خيال ان فقيرم بي ريا * عاجز آورد از بيا واز بيا * بانك او
تو نشنوى من بشنوم * زانكه در اسرار همرازيم * اشته اول بي ريا اولان فقيرك خيالي بيا وبيا ديمكدن بني عاجز
كتوردي يعني اوقصه سي مقدما سبقت ايلين بي ريا اولان فقيرك خيالي بكا كل كل بنم قصه مي سويله وغيري كلامي نقل
ايلمكي بر مقدار ترك ايله بنم قصه مده اولان حصه هم طالبلره عيان اوله ديو بني باطنا عاجز ايلدي سن اول بي ريا اولان
فقيرك بانك وصداسني اشتمزسنكه انك بانك وصداسي حرف وصوت واسطه سيله دكلدركه سن اني استماع ايليه سن
امابن آني سمع جانله اشيديرم زيرا كه اسرارده بن انك همرازييم انك مرادني بيلورورازني فهم قيلورم * مثنوى * طالب
كنجش مبين خود كنج اوست * دوست كي باشد بمعني غير دوست * سجده خود را مي كند هر لحظه او * سجده پيش
آينه ست از بهر رو) اي سر وحدتدن خبر بيلمك وعلم حقيقتدن اثر طويمق استين طالب اول طالب كنج اولان فقيري سن
من حيث الحقيقه طالب كنج كورمه خود كنج معناسنده اولدر نهايت من حيث الظاهر طالب ومن حيث المعنى
مطلوبدر زيرا دوست معناده نجه دوستك غيري اولور دوست معناده دوستك غيري اولمز بلكه دوست دوستله من حيث
المعنى نفس واحد كبيدر اكرچه بحسب الظاهر ايكيلك بولنور ده اول ظاهرده اولان اثنينيت اعتباريدر حقيقي دكل
هر لحظه اول طالب كنج حقيقي اولان فقير سجده يي كندي يه ايلر مثلا سجده آينه نك اوكنده ساجدك كندي وجهندن
اوتريدر اكرچه ظاهرا بر آخر شيدن اوتريدر (المؤمن مرآت المؤمن) حديث شريفنده اكثر محققلر بويله ديمشلردركه
مؤمن حق تعالينك اسماء حسنا سندندر وعبد مصدقه دخي مؤمن ديرلر پس عبد مؤمن حق تعالى حضرتلرينك اسما

وصفاته

وصفاتنه مرآت اولمشدركه حق سبحانه وتعالى كنديسنك اسما وصفاتني انده كورر وحق تعالى دخي عبد مؤمنه
مرآت اولمشدركه عبد مؤمن كنديسنك عين ثابته سني وصورت اصليه سني مرآت الهيده مشاهده قيلور وحقيقتنه نظر
ايلسك طالبك مطلوبي نه كنديسنك صورت اصليه سي وعين ثابته سيدر پس انك سجده سي كنديسنك مرآت الهيده
نمايان اولان وجه حقيقيسي جانبنه اولور كه في الحقيقه كنديسنك مسجودي ومطلوبي كنديدن غيري اولمز وانك تحياتي
هم كندي لساندن هم كندي ذاتنه اولور كما قال ابن الفارض قدس الله سره * بيت * سلامي مجازي عليه لانما
حقيقته مني الى تحيتي) لها صلوتي بالمقام اقيمها * واشهد فيها انها لي صلت * تائيه يه واقع اولان شرحده بيان ايلشمز
انده طلب اولنه (م ى) كر بديدي ز آينه اويك پشيز * بي خيالي زو نماندي هيچ چيز) هم خيالاتش هم او فاني شدي) دانش
او محو ونادانى شدى) اكر اول فقير آينه دن بر خيالسز بر پشيز كورديدي اندن هيچ برشيء قالمزدي هم انك خيالاتي وهم
او فاني اوليدي انك دانشي محو ونادانى اوليدي يعني حضرت حق كنديسنه آينه كبي بيلان وكنديسنك صورت
اصليه سني انده مشاهده قيلان طالب هم علم وحدتدن بيلمش وسر احديتندر اندن بر حبه قدر اكاه اولمشدر مرآت
حقيقتدن اول فقير بر خيالسز بر حبه قدر معني كورديدي انك وجودندن اصلا هيچ شي قالمز وساجدلك ومسجودلك
وعاشقلق ومعشوقلق خيالي اندن محو اولوب انك باطننده تفرقه ومغايرتي موجب حالات اولمزدي بلكه هم انك خيالاتي
وهم انك موهومي اولان ذاتي فاني اوليدي انك عقل ودانشي هم نادانلقده محو اوليدي وبيلمسي عين بيلمامك مرتبه سني
بوليديكه نادانلك بو طريقتك اصحابي قتنده اعلاي جميع مراتبدر كما قال مولانا جامي * بيت * معلم كيست عشق
وكنج خاموشي دبستانش * سبق نادانى ودانادلم طفل سبق خوانش * پس كندي كنديلري دخي بو مرتبه نك اهاليسنك
ميانه ادخال ايليوب بو جمله نك لسانندن بو بيتي ادا بيوررلر (مثنوى) دانشي ديكر ز نادانى ما * سر برآوردي عيان كه
اني انا * بزم نادانلغمزدن دانش آخر باش يوقاري كتورديدي بويله ديو كه تحقيقا ابن بنم يعني حقيقي مشاهده ايلمكدن
مقصود عبد كنديسنك مجازي اولان وجودني وعلمي فاني ايلمكدر چونكم بر عبد كنديسنك مجازي اولان وجودني
فاني ايليه لابد وجود حقاني باش يوقاري كتوروب ظاهر اولور وهمچنين مجازي اولان علمي وكنديسنك بيلمكيسني
محو وفاني ايلسه انك نادانلغندن بر آخر علم الهي وسر رباني باش يوقارو كتوروب تحقيقا اصل في الحقيقه بن بنم ديرپس
عبد فناسي قدر بقا بولور (مثنوى) اسجدوا لادم ندا آمد همي * كامديد وخويش بينيدش دمي * آدمه سجده ايليك
نداسي كلدي بويله ديو كه آدمه سز كنديكزي بردم آني كورك يعني الله تعالى حضرتلرندن (واذ قلنا للملائكة اسجدوا
لادم) آيت كريمه سنك حسبجه كندي ملكلرينه اي ملكلر سز آدمه سجده ايليك نداسي همشه كلور بويله ديو كه
اي ملكلر سز معناده آدم سز سز كنديكزي بردم آني كورك وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه آدم كه خليفة الله
ومظهر ذات وصفات الهيدر وملائكه حضرت آدمك قواي روحانيه سي مشابه سنده در كه آدمك حقيقتي جميع علويات
وسفلياتي جامعه بر حقيقتدر پس قواي روحانيه مرتبه سنده ملائكه يه حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك جانب
شريفندن اي ملكلر سز بنم خليفه وذات وصفاتمه مرآت اولان آدمه سجده ايليك نداسي كلدي وانلره بو نكته يي اشعار
وبو سري افهام ايلديكه سز اي ملكلر في الحقيقه آدمك قواسي كبيسز كنديكزي بردم انك عيني كورك وا كا قوا واجزا
كبي تابع اولك وكنديكزي انك مرآت وجودنده كورك چونكم سز اكا باش ايندروب انقياد ايده سز وآني كنديكزه
متبوع ومقتدا قيله سز آدمله نفس واحد حكمنده اولديغكزي ومعنوي اتحاد قيلديغكزي بيلورسز وحقيقتنه
ناظر اولوب آني كندي عينكز وكنديكزي دخي انك عيني كوررسز وسر وحدتي اكا انقياد ايتمكله مشاهده قيلورسز
ديدي بو معنالر (اسجدوا لادم) آيت كريمه سنك لسان اشارتيله دلالت ايتديكي معناي باطني اولور (م ى) احولي از چشم
ايشان دور كرد * تا زمين شد عين چرخ لاجورد * احوللكي اول ملكلرك كوزندن * اسجدوا لادم * نداسي دور ايتدي
فاعل حق تعالى اولوب احوللكي انلرك كوزندن حق تعالى دور ايتدي ديمك هم جائزدر حتى زمين بونلرك چشمي
قتنده عين چرخ لاجورد اولدي اسمانك رنكي كبود كورنديكيچون اكا چرخ لاجورد تعبير ايدرلر وتوضيح معنى بويله ديمك
اولوركه حق سبحانه وتعالى حضرتلري اول ملكلرك كوزلرندن احول اولمغي وشيطان كبي غير كورمكي دور ايتدي
ونور توحيد هدايتله انلرك ادراكني مكحل ومنور قيلدي پس انلر حقيقت بين اولان كوزلرله آدم عليه السلام
حضرتلرينه نظر قيلديلر آدم عليه السلام حضرتلريني مظهر اسما وصفات الهي كورديلر ومعدن علوم واسرار رباني
مشاهده قيلديلر پس كوكارده ارادتلريني پرده بولديلر تا كم زمين بونلرك كوزلري اوكنده عين چرخ لاجوردي اولدي
شو اعتبارله كه زمين خليفة حق ومظهر وجود مطلق اولان آدم عليه السلام حضرتلري ايله معنا رفعت وشرف بولدي
وانك تشريفيله آسمان كبي اولدي پس ملكلر انك علو قدرني ورفعت شانني كوردكلري كبي آسمان لطيفه نه مرتبه

محبتلری وعلاقه‌لری اولدیسه زمین کثیفیه دخی اول مرتبه محبتلری وعلاقه‌لری اولدی بلکه سر وحدتی ونور هویتی
مشاهده ایتمکله زمین وآسمان انلرڭ چشم شهودنه برابر اولدی وفرق ومغایرت زائل اولوب آسمانده نیجه حضرت
حقڭ تجلیاتنی واسما وصفاتنی مشاهده ایلدیلرسه زمینده دخی همان حق تعالی حضرتلرینڭ تجلیاتنی واسما
وصفاتنی مشاهده قیلدیلر چونکم بو جمله‌ده علوی وسفلی حضرت حقی مشاهده قیلدیلر زمین هم بو اعتبارله انلرڭ
چشم شهودنده عین چرخ لاجوردی اولدی (مثنوی) لا اله کفت والا الله کفت * کشت لا الا الله ووحدت شکفت
لا اله دیدی والا الله دیدی لا الا الله اولدی ووحدت آچلدی بعض نسخه‌ده الا الله دنصکره واو بوقدر بو تقدیر اوزره معنی
لا اولدی الا الله وحدت اچلدی دیمك اولور یعنی اول واحد حقیقی کلمهٔ توحیدی بونلره دیدیکه اول کلمهٔ توحید لا اله
الا الله درکه جمیع غیر وسوی حکمنده اولان آلهه‌یی نفی ومعبود بالحق اولان الله تعالی‌یی اثبات ایلمکدر وحقیقتده
هیچ برا اله یوقدر جمیعسی لادر وثابت وموجود حقیقی الله تعالیدر چونکم کلمهٔ توحیدڭ سری عیان اوله لا اله الا الله
مفهومی اولور یعنی جمیع غیر وسوی فانی وهالك اولوب وجود حقیقی سری منکشف اولور ووحدت آچلوب ظهوره کلور
(مثنوی) آن حبیب وآن خلیل بارشد * وقت آن آمد که کوش ما کشد * سوی چشمه که دهان زین نهاب شو
آنچه پوشیدیم از خلقان مکو * اول بارشد اولان دوست ومحبوب انڭ وقتی کلدی که بزم کوشمزی چکه خلیل
دوست معناسنه خلتدن خلت دوستلغه دیرلر حبیب محبوب معناسنه در بونده حبیبدن مراد خدای تعالی
حضرتلریدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول رشدلو وهدایتلو اولان دوست ومحبوب حقیقی انڭ وقتی کلدیکه بزم
قولغمزی چکه چشمه جانبنه که دهانی بونلردن بو اول نسنه‌یی که خلایقدن اورتدڭ سویلمه یعنی اول هدایت صاحبی
اولان محبوب حقیقی اول وقت کلدیکه بزم قولغمزی طوتوب چشمهٔ توحید جانبنه چکه بویله دیوکه دهانڭی بو اسرار
وحدته متعلق اولان کفت وکولردن یو وبو کنج حقیقته مخصوص اولان شول معنالرکه بز خلایقدن ستر ایلمشزدر
انی سویلمه ونامحرم اولنلره سر ربوبیتی افشا ایلمه چشمه‌دن مراد علم شریعت اولوب معنی بویله اولسه هم جائزدر اول
محبوب بارشد انڭ وقتی کلدیکه بزم قولغمزی طوتوب بزی شریعت چشمه‌سی جانبنه چکه اغزڭی بو سوزلردن یو اول
سرلرکه بز خلایقدن ستر ایلمشزدر انی انلره سویلمه (مثنوی) وربکویی هم نکردد اشکار * تو بقصد کشف کردی
جرم دار * لیك من اینك بر ایشان می تنم * قائل این سامع این هم منم * واکر کشف سر ایلیه‌سن هم آشکارا اولمز
سن قصد کشفله جرم دار اولورسن لیکن بن اشته انلر اوزره طوقنورم بونڭ قائلی وبونڭ سامعی هم بنم یعنی اول محبوب
بویله دیرکه اول رازلرکه بز خلایقدن ستر ایلمشزدر انی انلره زنهار سویلمه واکر فرضی سویلسڭ هم انلره اشکار اولمز
زیرا انلر بو رازڭ اهلی دکللر درنهایت ما فی الباب سن نااهله کشف راز ایلمکه قصد ایلدیککڭ سببیله جرمدار اولورسنکه
نامحرمه کشف راز ایلمك امانته خیانت ایلمکدر زیرا * ان الله یامرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها * موجبنجه امانتی
اهلنه ادا ایلیوب نااهلدن حذر ایلمك امینه لازم اولنلردندر ولیکن ای بنم اسرارم خزینه‌سنه عارف اولان بن اشته اول
راز حقیقتدن غافل اولان خلایق اوزره اورتلورم وانلری احاطه قیلورم بو راز وحدتی فی الحقیقه قائل وبو کنج حقیقتڭ
خبرنی هم سامع بنم * انا اسمع وانا اقول لیس فی الدار غیرنا دیار * چونکم کنج حقیقت وخزینهٔ وحدته ایدیکنی بیلدڭ
وانی کندکنه بولدڭ زنهار نااهل ونامحرم اولنلره بو خزینه‌دن دم اورمه وکشف راز قیلمه (م ی) صورت درویش ونقش
کنج کو * رنج کیش اند این کروه از رنج کو * درویشڭ صورتنی وکنجڭ نقشنی سویله بو کروه رنج کیشلردر رنجدن سویله
یعنی درویشڭ سر وحقیقتن وکنجڭ دخی حقیقتنی سویلمکدن فراغت ایدوب صوری اولان فقیر وصوری اولان کنجی
سویله وظاهرا اول خزینه‌یه طالب اولان درویشڭ حالنی وقصه‌سنی بیان ایله بو ظاهرا درویش اولان کروه رنج مذهبلو
وزحمت عادتلو طائفه‌دررلر بونلره رنج وزحمت چکمکدن سویله (مثنوی) چشمهٔ راحت بر ایشان شد حرام * می خورند
از زهر قاتل جام جام * چشمهٔ حیوان اول کروه رنج کیشڭ اوزرینه حرام اولدی زهر قاتلدن جام جام ایچرلر یعنی چشمهٔ
حیوانکه اذواق روحانی واسرار عرفانیدر اول زحمت عادتلو کروهڭ اوزرینه حرام اولدی انلر زهر قاتلدن جام جام ایچرلر
اما اول چشمهٔ حیوان اولان علوم ومعارفدن ایچمککه قادر اولمزلر وزهر قاتلدن مراد اولان الام دنیویه وشدائد
صوریه‌درکه هر بری بونلرڭ سیم وزر بولمقدن ومال ورزقه نائل اولمقدن اوتری نیجه محنتلر وزحمتلر چکرلر وزهرلر ایچرلر
مع هذا کندیلرڭ باطننده اولان کنز قناعتدن وکنج حقیقتدن غافل اولمشلردر وغنای قلبیه‌دن محروم قالمشلردر (م ی)
خاکها پر کرده دامن می کشند * تا کنند این چشمهار اخشك بند * بو خلق دامننی خاکارله پر ایلمش چکرلر تا کم
بو چشمه‌لری خشك بند ایده‌لر چشمه‌لردن مراد انبیای عظام علیهم السلام واولیای کرام اولورکه بعد الانبیا اولیای کرام
کندی عصرلرنده ینبوع الهی وچشمهٔ روحانی اولمشلردرکه ینابیع حکم بونلرڭ دهان شریفلرندن ووجود لطیفلرندن

جریان

جریان ایلمکده‌در اما آب حیواندن ذوقیاب اولمیان حیوان سیرتلر خاکار مثابه‌سنده اولان سیم وزر ودر وجوهرله ودخی
خاکدن مخلوق اولان طعام وغذا ولباس وبونلر امثالی اولان متاعی طولدیروب چکرلر واول چشمهٔ الهی وینبوع
ربانی اولان نبیلرڭ وولیلرڭ فیوضاتنی بند وسد ایلیوب (ویصدون عن سبیل الله) آیت کریمه‌سنڭ موجبنجه خلقی انلر
یولندن منع قیلوب وانلرڭ چشمهٔ حیاتندن نوش ایلمکدن دفع ایدوب کندیلرڭ جمع ایلدکلری سیم وزره ومتاع وجوهره
ترغیب وتحریض ایدرلر اول چشمه‌لر سزه ضرر وزیان ویرر کالڭ سزده دخی عاقل ایسه‌ڭز بزم کبی بویله خاکاردن ظهوره کلان
متاعلری جمع ایلیڭ دیرلر وبو طریقله اول آب حیات چشمه‌لرنی خشك وسد ایلمك استرلر (م ی) کی شود این چشمهٔ دریا
مدد * مکتبس زین دشت خاکی نیك وبد * لیك کوید با شما من بسته ام * بی شما من تا ابد پیوسته ام * بو دریا مدد
اولان چشمه نیجه مستتر ومدفون اولور بو ایو وکتونڭ براوج طپراغندن ولیکن بو چشمهٔ دریا مدد سزه بن بسته‌ام دیر
سزسز بن ابده دڭ پیوسته‌ام مکتبس بونده مستتر ومدفون معناسنه اولور کبس دفنه دیرلر وبر کسه باشنی کندی
تونینه ادخال ایدوب بورنسه اکا هم کبس دیرلر نته کم کبس فلان راسه دیرلر ادخله فی ثوبه یغطیه معناسنی ویررلر
وبر چقوری طپراقله اورتوب طولدرمغه دخی کبس دیرلر بو وجه دخی جائز اولور وحاصل معنی بویله دیمك اولور که
بو دریا مددلو وبحر معاونتلو اولان چشمهٔ روحانی وینبوع ربانی اولان ولیلرڭ وعارفلرڭ وجودی وظهوری ومعارف
وعلومی واذواق وفهومی بو نیك وبد اولان خلق جهانڭ براوج خاك مثابه‌سنده اولان سیم وزرندن وجوهرندن نیجه
اورتیلور ونه حالله بونلرڭ خاکارینڭ التنده مدفون اولور قالور ولیکن اول چشمهٔ الهی وینبوع روحانی اولان عالم ربانی
سزه ای بو دنیا متاعنه مغرور اولان وخاکدن مخلوق اولنه محبت قیلان طائفه بن بسته اولدم وظهور وبروز قیلمقدن
فراغت قیلدم دیروبن سزسز ابد جانبنه دڭ پیوسته اولدم ومنتها وغایتی اولمین معنی بحرنه ایردم دیر پس بو قوم اول
ینبوع الهی وچشمهٔ ربانیڭ بن بسته اولدم دیمسنی کرچك صانوب ارتق بوندن آب حیات معنوی ظهور ایلمز دیوب
خاك خوار اولمغه باشلرلر (مثنوی) قوم معکوس اند اندر مشتها) خاك خوار وآب را کرده رها) قوم مشتهاده معکوسلردن
خاکی ییجیلر وانی ترك ایلمشلردر یعنی بو سیم وزر ودر وکوهر محبتنده وتحصیل رزق ومال قیدنده اولان اهل دنیا آرزو
واشتهالرنده انبیا علیهم السلام واولیاء عظامه نسبتله معکوسلردر زیرا بونلر صوبی قومشلر وطپراق ییجی اولمشلردرکه
مقصود اول آبدن آب حیات روحانی وچشمهٔ زندکانی وینبوع حکم وعلم ربانیدر وخاکدن مراد اغذای نفسانی
وطعام جسمانیدر پس بو نفس پرور اولان قوم فی نفس الامر مشتهالرنده معکوس اولمشلردر وآب حیاتی قومشلر وطپراق
ییجی کندیلره عادت قیلمشلردر اما انبیا علیهم السلام واولیای عظام بونلرڭ عکسیدر (مثنوی) ضد طبع انبیا
دارند خلق * اژدهار امتکا دارند خلق * بو خلق انبیا علیهم السلامڭ طبعنڭ ضدن طوترلر اژدرهایی خلق متکا
طوترلر اژدرهادن مراد دنیانڭ مالی ومنصبیدرکه حضرت رسول صلی الله علیه وسلم * المال حیة والجاه اضر منها
بیوردی پس بو دنیانڭ مفتونی اولان خلق انبیای عظام علیهم السلامڭ طبع شریفلرینڭ ضدیتنی طوترلر اولا شو
اعتبارله که آب حیاتی قومشلر خاك خوار اولمشلردر انبیای عظام علیهم السلامڭ طبع شریفلری خاك خوار اولمغی
قویوب آب حیاتی نوش ایدیجی اولمشلردر ثانیا بو اعتبارله که بو خلق مار واژدرها کبی اولان مال وجاه دنیایی کندیلره
محل اتکا ایدینوب انلره کمال اعتماد له اعتماد قیلمشلردر اما انبیای عظامڭ طبع شریفلری بونڭ عکسیدر انلر مال
وجاه دنیایی مار واژدرها کبی کوروب انلردن قالقمشلر ودائم وباقی اولان حضرت حقه اتکا ایدوب هر وجهله اول
پادشاهه اعتصام واعتماد قیلمشلردر (مثنوی) چشم بند ختم چون دانستهٔ * هیچ دانی از چه دیده بستهٔ * ختمڭ چشم
بندنی چونکم بیلمشسن هیچ بیلورمیسن ندن بسته‌سن یعنی حق تعالی حضرتلرینڭ کوزلر اوزره ختم ایلدیکنڭ
کوز باغلمسنی چونکم بیلمشسن وحضرت قرآندن (ختم الله علی قلوبهم وعلی سمعهم وعلی ابصارهم) آیت کریمه‌سنی
اوقومشسن چون دانستهٔ نیجه بیلمشسن معناسنه اولسه دخی جائزدر هیچ بیلورمیسنکه کوزڭ ندن باغلمش
دوکمشسن ونه شیئه کوز اچمش وباقمشسن (مثنوی) بر چه بکشادی بدل این دیدها * یك یك بئس البدل دان آن ترا
نه اوزره بو دیدهٔ بدل اچدڭ بر براونی سکا بئس البدل بیل یعنی بو کوزیکه سن حضرت خدا جانبندن دوندروب اکا بدل
هر نه شیئه آچدڭ وانی مطمح نظر ومطرح بصر قیلدڭ ایسه یك یکڭ انی کندیکه بر اخن بدل بیل وبئس العوض فهم
قیل نه شی اوله که اول حضرته بدل اوله ونه کونه مخلوق اوله که اول خالق بیچونڭ مشاهده ومعاینه‌سنه عوض کله
هر نه که اندن قطع نظر قیله‌سن بئس المنظور اولمق مقرردر (م ی) ایك خورشید عنایت تافتست * آیسان از کرم
دریافتست) اکرچه بویله‌در لیکن خورشید عنایت طلوع ایلمشدر آیسانی کرمندن بولمشدر یعنی اکرچه هر نه شیئه اولی
موجود حقیقتدن قطع نظر منظور ایدوب اکا محبت قیله‌سن اول بئس البدل اولمق مقرردر لیکن خورشید

عنایت الهی طالع اولمش وجمله نك اوزرینه پرتو صالمشدر وناامید اولنلری وکندی جنابندن قطع نظر قیلنلری بولمش وانلره
کمال لطفندن احسان وکرملر قیلمشدر پس انك فضل وعنایتندن هیچ بر وجهله مأیوس وناامید اولمق جائز دکلدر (م ی)
نردبس نادر ز رحمت باخته ＊ عین کفران را انابت ساخته ＊ رحمتدن چوق نادر نرد اوینامش عین کفرانی انابت دوزمش
یعنی کمال فضل ورحمتدن چوق عجیب وغریب اویونلر اوینامش وبوخانهٔ ششدرده نادر کارلر وعقله صغمز بازیلر ایلمشدر
چوق کسه لرك عین کفران اولمسنی انابت وطاعت دوزمشدرنه کم (أولئك یبدل الله سیأتهم حسنات) ＊ بیوردی واول
مدت مدیده سیئه اشلین وتائب اولان طائفه نك جمیع سیأتنی اول محسن وکریم حسناته تبدیل ایلدی پس اندن برکسه
نیجون قطع رجا ایدوب مأیوس اولور (م ی) هم ازین بد بختیٔ خلق ان جواد) منفجر کرده دو صد چشمهٔ وداد) بوخلقك
بو نجلین بد بختلکندن اول جواد مطلق ایکی یوز چشمهٔ ودادی منفجر ایلدی یعنی خلق عالم اکثر بویله بد بخت و پرمعصیت
ایکن انلرك بو بد بختلکلرندن وخطا ومعصیتلرندن اول کریم وجواد نیجه یوز مودت ومحبت چشمه لرنی جاری
ایلدی وانلرك خطا ومعصیتندن خیرلر وحسنه لر ظهوره کتوردی ومعصیتلرین طاعته بدل قیلدی پس نعم البدل
برنه نعم البدل بولدیلر (م ی) غنچه را از خار سرمایه دهد ＊ مهره را از مار پیرایه دهد ＊ غنچه یه خاردن سرمایه ویررمهره یه
ماردن پیرایه ویرر یعنی کور اول قادر مطلق اولان صانعك غنچه یه خاردن نشو ونما ویروب خار غنچه نك ضدی ایکن
بویله بر لطیف کل تازه یی انك میاننده خلق ایلیوب اول خاردن اکا وجود سرمایه سنی عطا ایلر مهره که بونجق کبی
مقبول نسنه درکه اکا یلان بو نوزی دیرلر اکثر ارباب دولتك اوغلنجقلرینك کوزدکه سن دیو التونله دوزوب
بیونلرینه تعلیق ایدرلر کور اول قادر پادشاهی که اژدر بویله بر موذی ومضر جانور ایکن انك فرقندن بویله برکمك پاره سنی
خلق ایدوب اول مارك وجودندن اکا پیرایه وزینت ویرر حتی انی مقبول انام ایدوب انلر میاننده اول مهره یی مبارك
وثمین ایلر (مثنوی) از سواد شب برون آرد نهار ＊ وز کف معسر برویاند یسار ＊ اول صانع وکردکار سواد شبدن نهاری
طشره کتورر ومعسر الندن یسار بتورر معسر فقیره یسار غنایه درلر یعنی اول مدبر اللیل والنهار ظلماتدن انواری
وشب تاریکدن نهاری وسنك سیاه میاننده عیون وانهاری طشره کتورر ودخی فقیر ومحتاج اولنلرك الندن غنا ویساری
کتورر نه کم (الله ولی الذین امنوا یخرجهم من الظلمات الی النور) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه مؤمن قوللرنی
هم ظلماتدن اخراج ایلیوب نوره سنه یتورر (م ی) آرد ساز دریك را بهر خلیل) کوه باداود کردد هم رسیل اول پادشاه
جلیل رمالی حضرت خلیل علیه السلامه اون دوزر کوه داود حضرتلرینه هم رسیل اولور بو وجه اوزره کردد شود
معناسنه اولور اما کردد بعض محلده کرداند معناسنه استعمال اولنور بو محلده کردد کرداند معناسنه اولمق محله انسب
وفهمه اقربدر رسیل بونده انیس معناسنه درنه کم استرسل الیه دیرلر استأنس معناسن ویررلر پس یارده وهم آواز معناسنه
استعمال اولنور وتوضیح معنی اول جواد مطلق حضرت خلیل علیه السلامدن اوتری بیابانك قومنی اون دوزر وبونك
قصه سی ایکنجی دفترده واوچنجی دفترده وبعض مواضعده هم مرور ایلمشدر وکوهی داود نبی علیه السلام حضرتلرینه
هم آواز وانیس ویارده ایلرنه کم (یاجبال اوبی معه) بیوردی پس طاغلر حضرت داود علیه السلام ایله ترجیع اصوات
ایدوب تسبیح قیلدیلر وانکله هم آواز اولدیلر بو آیت کریمه نك تفسیری دخی اوچنجی دفترده تفسیر یاجبال اوبی سرخنده
وبعض موضعده دخی مرور ایلمشدر تکراره حاجت یوق (م ی) کوه با وحشت دران ابر ظلم) برکشاید بانك چنك وزیر وبم
خیز ای داود از خلقان نفیر ＊ ترك آن کردی عوض از ما بکیر ＊ وحشتله موصوف اولان طاغ اول ظلمتلر ایرنده چنك
صداسی وزیر وبمی آچار زیرا آت صدایه وبم اوست صدایه دیرلر ای خلایقدن نفرت ایدیجی داود قالق آنی ترك ایلدك
بزدن عوض طوت یعنی کورکه وحشتله وهیبتله موصوف اولان طاغ اول سیاه بلودلك ایچنده چنك صداسی وابنجه
ویوغن صدالی آچار وحضرت داود نبی علیه السلام ایله هم آواز اولوب اکا بویله غلیظ وجامد ایکن یارده لك ایلر
وحق سبحانه وتعالی حضرتلری اول داوده بویله دیو سویلرکه ای خلایقدن نفرت وعزلت ایدیجی داود خالق ایچون
چونکیم اول خلایقی کندیکه انیس اولمقدن ترك ایلدك بزدن بونی عوض طوتکه بویله باوحشت وباهیبت اولان طاغلری
بزسکا انیس ویارده ایلدك پس اول طالب کنج اولان کسنه نك نه صورت حکایه سنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر
(انابت طالب ان کنج بحق تعالی بعد از طلب بسیار وعجز واضطرار که ای ولی الاظهار تو کن این پوشیده را آشکار
بوسرخ شریف وبیان لطیف اول کنج طالبی اولان درویشك طلب بسیاردن ونیجه عجز واضطراردنصکره حق تعالی
حضرتلرینه انابت قیلمسنك ومتوجه اولمسنك بیاننده در بویله دیوکه ای اظهارك صاحبی بو پوشیده یی سن آشکار ایله
وای ظهوری دوست طوتن سن بو مخفی اولان کنزی بکا اظهار ایله دیدی (م ی) کفت آن درویش ای دانای راز ＊ از پی این
کنج کردم باوه تاز ＊ چونکیم اول فقیر اول خزینه یی بولمقده عاجز وبی طاقت اولدی پس عاجز ومضطرب اولنلرك دعاسنی

قبول ایلین خدای تعالی حضرتلرینه نیجه تضرع ونیاز ایله انابت قیلوب دیدی ای دانای راز وای خالق حقیقت ومجازبن
بو کنجدن اوتری یاوه تاز اولدم بیهوده ییره بو قدر کوتلرتك وبو قیلدم مقصودمدن نشان بولمیوب آخر عاجز ومضطر قالدم
(مثنوی) دیو حرص وآز ومستعجل تکی ＊ نی تأنی جست ونی آهستکی ＊ الهی وسیدی مستعجل تکلو اولان حرص
وازدیوی تأنیسر وآهسته لکسز استدی مستعجل تك مستعجل حمله لو دیمکدر یعنی اول درویش خدای تعالی یه دیدیکه
ای خدایم استعجال الله حمله ایدیجی وسرعتله یلیجی حرص وآزم دیوی بوخزینه یی تأنی ایتمکسز وآهسته کیتمکسز جست
وجو ایلدی عجله ایسه شیطاندندر بوخصوصده تأنی لازم اولنلردندر (وخلق الانسان عجولا) موجبنجه انسانك
خلقتی کندی مشتهاسی جانبنه عجول اولمقدر لطفکدن بنم عجله ایله بیهوده ییره تك وپو ایلدیکمی ضایع قیلمه دیدی (م ی
من زدیکی لقمهٔ نندوختم ＊ کف سیه کردم دهن راسوختم ＊ خود نکفتم چون درین ناموقنم ＊ زان کره زن این کره را
حل کنم ＊ الها واملکا یلورسنکه بن بر چوملکدن بر لقمه قزانمدم مع هذا الم سیاه ایتدم دهانی یاقدم یعنی اول درویش
یاربی بن بو قدر سعی وکوشش چوملکنی قیناتدم حال بوکه هیچ بر چوملکدن بر لقمه کسب ایتمدم تا انی غدا قیلم وانکله
منتفع اولم اما الیمی ویوزیمی قاره لدم واغزیمی یاقدم بو سعی وکوششدن بکا اغز یاقیق وال ویوز قاره لمك قالدی دیدی
خود بونی دیمدم چونکیم بن بو خصوصده ناموقنم بوکره یی اول کره زندن حل ایلیم یعنی شویلدمکه بن اوکنجنامه یی بولدم
وانی اولندن آخرینه دك قرائت قیلدم بکا اول زمان دیمك کرك ایدیکه چونکیم بنم بو خزینه نك نه موضعده اولدیغنه ایقانم
یوقدر وانك اول صحرانك بعض موضعنده اولمسنه احتمال قتی چوقدر امدی بو عقده نك بنه اول عقده زن اولان
ومشکلاری فتح قیلان فتاحدن حل اولنمسنی استیم وبوقفلی نیجه اوردی ایسه انك اچلمه سنی طلب ایلیم خود بن اول
حینده بویله دیمدم وبو خصوصده ناموقن ایکن همان بی تأنی انك طلبنده استعجال ایدوب مجرد کنجنامه یی بولمغله وانده
مکتوب ومسطور اولان الفاظ وکلماتدن معانی استنباط واستخراج قیلمغله عمله شروع قیلدم وکندی بیلدیکمه واندن
فهم قیلدیغمه اعتماد ایدوب اوقدرله کنج مقصودی بولنور صاندم بیلدمکه همان الفاظ ولغاتدن مستفاد اولان
معنا ایله کنجه وصول میسر اولمزامابن بوندن مقدم اولور صانوردم دیدی (م ی) قول حق را هم زحق تفسیر جو ＊ هین
مکو ژاژ از کمان ای سخت رو ＊ آن کره کوزد هم او بکشایدش ＊ مهره کو انداخت او بربایدش ＊ حضرت حقك قولنه
هم حقدن تفسیر استه اکا اول ای قتی یوزلو کماندن ژاژ سویلمه اول کره یکه اول اوردی هم اول اچار مهره یی که اول اتدی
انی هم اول قپار بوندن معلوم اولدیکه کنجنامه دن مراد کتاب الله اولور پس طالب کنز مخفی وکنج معنوی اولان سالکه
لازم کلورکه حضرت قرأنی کندی رأی وعقلی اوزره تفسیر ایلمیه که (من فسر القرأن برأیه فلیتبوء مقعده من النار
بیورلمشدر پس لازم کلدیکه حق تعالینك قول شریفنك سرینه ومعناسنه عالم اولمق استرسك ایکیدن خالی دکلدر
یا بودرکه حق تعالینك قول شریفنه هم ینه حضرت حقدن تفسیر استیه سنکه اول سکا کندی مراد شریفنی بیان
وکشف ایلیه واکر حضرت حقدن بی واسطه واستفسار واستکشافه قادر اوله مزسك وکندینك قول شریفنك
تفسیرنی ینه کندیدن طلب قیلوب بوله مز ایسك لازم وواجب اولورکه حضرت حقدن کندی قولنك تفسیرنی طلب
قیلمش وحضرت حق کندی قول شریفنده اولان مرادنی اکا کشف ایلمش بر عالم ربانی وعارف اسرار قرأنیدن طلب
ایلیه سنکه اول عالم ربانی حضرت قرأنك معناسنی حضرت حقدن اوکرنمش اوله زنهار ای بی حیا وبی ادب مجرد
کندی ظن وکمانك جهتندن بیهوده سویلمه وقول حقی تفسیر ایلمه اول عقده لری که کندی کلام شریفنده قومش واول
مشکللریکه کندی قول لطیفنده درج ایلمشدر انی فتح ایلمز الا همان ینه اول فتاح مشکلات فتح ایلر شول میدان علم
وعقله که رمز ونکته مهره لرنی که اول براقدی کمسه انی قاپمغه مالك دکلدر انی همان ینه اول قپار مقصود حق تعالینك
بو میدان وجوده القا ایلدیکی اسرار ونکات مهره لرنی هیچ برکمسه انك اذن واراداتی اولمینجه اخذ وخطف ایلمکه قادر
اوله مز مکرکه انك اذن واراداتی اوله پس انك کلام لطیفنده اولان سرلری ونکته لری برکسه مجرد نظر عقلیه وقوت
فکریه ایله نیجه حل وفتح ایلرونه حالله انك تعلیمی اولمینجه ویاخود انکله آشنا اولان بر ولی طالبه انی تعلیم قیلمینجه طالب
حقیقت معنایه نیجه واصل اولور واندن مراد الله نه ایدیکنی نه بیلور (مثنوی) کرچه آسانت نمود آن سان سخن
کی بود آسان رموز من لدن ＊ اکرچه او کونه سخن سکا آسان کوروندی رموز من لدن نیچون آسان اولور یعنی لغات
عربیه عالم اولان والفاظ کلمات عربیه یی بیلان ومعنالرنی تحقیق قیلان مجرد علم عربیده ماهر اولمغله وحضرت قرأنك
الفاظ شریفه سنده اولان معنالره عالم اولمغله اکرچه اول کونه کلام سکا آسان کوروندی ولیکن هیهات هیهات
لدن الهیدن رموز واشارت نیچون آسان اولور وحضرت قرأنك ظهری وار وبطنی وار وحدّی ومطلعی وار همان انك
نظم شریفنك دلالت ایلدیکی معنا ایله مراده وصول ممکن اولمز وانك الفاظ وکلماتنده اولان علومی ونکاتی بیلمکه

هم رموزلدنیه‌نك بیلنمسی لازم كلمزبلكه اول رموزلدنیه واسرارالهیه‌نك بیلنمسی حق تعالی حضرتلرینك كشف والهام ایلمسنه موقوفدر وحضرت قرآنك لدنی اولان رموزی فی المثل كیمیا كتابلرنده اولان رموزونكاته بكزر اول علم مستنبط نیجه استاد كاوب برازمتن تالیف ایتمشلر وصكره دن بعض استاد دخی كاوب انلرك كندی كتابلرنده درج ایلدكلری رموزواشاراتی بوندن مرادبودر وبویله دیمكدن مقصود شودردبوحل ایلمش امااول رموز واشاراته دخل ایلین مفسرلر ایكیدن خالی دكلدربری بودركه اول سویلدیكی سوزی عمله كتورمشدر اول سوزی بروجه یقین علی بصیرة سویلرزیرا اول بالفعل اكا مالك اولمشدربوبردخی بودركه اصحاب كیمیانك اصطلاحاتنی اوكرنمشدرمثلا عقرب دیدلرندن مرادزیبوه وشمس دیدلرندن مرادالتون وقمر دیدلرندن مرادكومش اولوردیرلروبوكونه مشكلری حل ایلر وبونك عمله كلمسنه دخی سعی ایلراما كل امدی بوقولكی فعله كتوردیسك انی فعله كتورمكه قادراولمزپس حضرت قرآنك معانی شریفه‌سنه واقف وعارف اولان وآنی خلقه تفسیروبیان قیلان اكثرعلمابوقبیلدندرنیم چوق تفسیرلر یازلمشدروچوق تحقیق وتدقیق درلرنسط تحریره دیرمشلرولیكن رموزلدنیدن وكنزمخفیدن قنی ازكمسه خبر ویرمشدروانده اولان اسرارالهیدن انجق كنج حقیقته واصل اولنلر پیام ایركورمش اماچه سود هربار كه سن اول ولیلرك وعارفلرك تصنیفنه وتفسیرنه مطالعه قیلسك وانلرده مسطوراولان معانی شریفه‌یی مستخرج ومستنبط اولسك ودونوب براستادكامله مراجعت قیلیوب وحضرت حقدن دخی آنك علمنی اخذ ایلمكه قادراولمیوب همان كندی عقل ورأیك اوزره عمل قیلسك وسعی ومجاهده ایلسك اكرچه اجرجزیل وثواب جمیل بولورسن ولیكن شول عارفلركه انده اولان رموزلدنیه‌یی بیلمشلر وكنج حقیقتك موضعنه دخی عالم اولمشلر وهم بولمشلرسن اول رموزلدنیه‌یی مجرد كندی عقلكله بیله‌مزسن واول كنج حقیقتك محل وموضعنه هم عالم اوله‌مزسن زیرا طونه‌لمكه حضرت قرآنك بیوردیغی اوزره عمل قیلمشسن اماافراط وتفریطدن خالی اولمزسن وعمل نیجه كركدركه اول عمل موصل حقیقت اوله‌سن انی بیلمزسن پس لازم كلدیكه یابربیلان استادی بوله‌سن واندن حضرت قرآندن رموزلدنیه‌یی تعلم قیله‌سن ویاخود حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه تضرع ونیازایدوب الهی كندی كلام شریفكده اولان رموزواشاراتی بكاسن فتح ایله ومقصوده بنی‌سن واصل ایله دیودعا قیله‌سن (م ی) كفت یارب توبه كردم زین شتاب) چون تودربستی تو كن هم فتح باب) چونكم اول درویشك جانبنه جناب الهیدن بوكونه عتاب امیزخطاب كلدی اول درویش جناب عزته دیدیكه یاربی بوسرعت وشتابدن توبه ایلدم چونكم قبوبی باغلدك هم سن فتح باب ایله‌ای مفتح الابواب وبونك فتح اولمسنه هم سن سبب دوزای مسبب الاسباب دیدی (م ی) برسرخرقه شدم بارد كر) دردعا كردن بدم هم بی هنر) برغیری كره دخی خرقه طرفنه كتمك لازم كلدی دعا ایتمكلكده هم بی هنراولدم مصرع اولده لازم آمد تقدیراولنورو قرینه كلام اكا دلالت قیلورسرطرف معناسنه‌درو خرقه طرفنه كتمكلك درویشلك وبوقلق جانبنه كتمكلك وانی اختیار ایتمكلكدن كنایت اولوركانه اول درویش كنجی بولمغه زیاده تصدیق واعتقادی اولدیغندن كندیسنی اكا واصل اولمش مرتبه‌سنده قویوب خرقه وعبا وفقروفنا طرفندن تباعد قیلمش واول كنجك طلبیله‌بودعا وتضرع ایله بودعادرویشی یوقلق مرتبه‌سندن دورایلمش ایدی پس جناب عزته بوكونه مناجات ایدوب دیدیكه الهی بن اول كنجدن بلكه سعی قیلمقدن وانانیتله دعا ایلمكدن رجوع ایدوب باردیكر خرقه طرفنه ودرویشلك وبوقلق مرتبه‌سنه كتمكلك مقرراولدی ولازم كلدیكه دعا ایلمكده هم بن هنرسزاولدمكه دعایی كندیلكله قیلدم (مثنوی) كوهنركومن بكادل مستوی* این همه عكس تو ست وخودتوی* الهی هنرقنی بن قنی مستوی دل قنده بودوكلی سنك عكسكدرخودسن سن یعنی ای وجود مطلق وای قادروقیوم اولان حق بن فانی وهالك اولان فقیرده هنرقنی وبنلك قنی ودل مستقیم ومعتدل قنی كه تابنم برهنرم ووجودم ومستقیم ومعتدل قلبم واردردیم بوجمله بنده اولان حالات هرنه ایسه سنك آثاراسما وصفاتكدرخود فی الحقیقه بن یوق ام همان سنسن وجمله واراق وحول وقوت ووجود وقدرت هب سنكدروبنم بنلكم برامروهمی ووجوداعتباریدر (مثنوی) هرشبی تدبیروفرهنكم بخواب* همچوكشتی غرقه میكردد درآب* خودنه من می مانم ونی آن هنر* تن چومرداری فتاده بی خبر) هربركیجه بنم تدبیروفرهنكم خوابده آبدن كشتی كبی غرقه اولورخودنه بن قالورم ونه اول هنرقالورتن برمردار كبی بی خبردوشمشدر یعنی الهی وسیدی بنم بیداراق حالنده اولان هنرم ووجودم وبیلدیكم امروهمی اولدیغی وبنده فی الحقیقه حول وقوت وهنرومعرفت اولمدیغی شوندن هم معلوم اولوركه هركیجه بنم تدبیرم وقصدم وهنرم ومعرفتم خوابله كشتی كبی آب دریادن غرق اولوب دخی بزه انده تدبیروآهنك وفرهنك قالمیوب حكم دریانك اولدیغی كبی بنم دخی وجودم كشتیسی دریای خوابه غرق اولوب تدبیروهنرم قالمیوب اول عالمده مدبرومحرك همان سنسن وبكاهرنه‌یی كوستردایسك وهرنی اشلدرایسك بنم انده اصلا صنعم واختیارم یوقدر

اكرچه عالم خوابده كندیمی مختارومریدبركوررسعده وكندیمی فاعل مختارومرید ذواقتدارصانورسعده پس بوبیدارلك حالنده هم اكرچه كندیمك بروجودی وصنعی وحول وقوتی وهنرومعرفتی وارصانورم ولیكن همان خوابده نیجه ایسم بیدارلك حالنده هم اویلیم بونده‌واندده متصرف همان سنسن ومرید مختارسنسن بن اورته‌لقده برآلت ملاحظه‌ام حالت نومده بنم وارلغم وهنرم قالمیوب بدنم برمردارمیت كبی بی خبردوشمش ایسه بیدارلك حالنده هم اكرچه بدنمك حركتی واروبنم اعتبارووجودموهومی وهنرم دخی وارولیكن بیلدمكه جمله واراق بونده دخی همان سنك ایش وجمله‌ده مریدومختاروفاعل حقیقی وكیف مایشأ متصرف همان سن ایمشسن (مثنوی) تاسحرجمله شب آن شاه علی خودهمی كویدالستی وبلی* كوبلی كوجمله راسیلاب برد* یانهنكی خوردكل را كردومرد* سحره دك جمله كیجه‌ده اول علی وعظیم پادشاه كندی الست وبلی سویلرقنی بلی بوجمله‌یی سیلاب ایلتدی یاخودبرنهنك جمله‌یی كردوم ردیدی كرداصلنده‌نیم كاف عجمی ایله قوی پهلوانه دیرلرومردبی حیات وبی جانه دیرلروكردومردلفظلری صكره غالب ومغلوب وقوی وضعیف دیمك وقادروعاجزدیمك محللرنده استعمال اولندی پس توضیح معنای بیتین شریفین بویله دیمك اولوركه اول قادرمطلق كیجه ایله چونكم بوخلقك وجودلری اوزره نومی مسلط وحواله ایلیه انلردریای خوابه غرق اولورلر ووجودلرندن وهنرلرندن معزول اولوب عالم خوابده بیخودوفانی قالورلر اكرحق تعالی حضرتلری برنیجه كمسه‌یه منامنده فی المثل الست بربكم دیسه انلردخی بلی دیسه‌لروحق تعالینك ربوبیتنه اقرارقیلسه‌لر بروجه یقین عالم اولان كمسنه بیلوركه فی الحقیقه بوالست دین كیم وبلی دین كیمدربلی دین دخی فی الحقیقه الست دیندرنایمك اول عالمده بلی دیمكه واقرارقیلمغه وریسنی بیلمكه اختیاری واقتداری یوقدربلكه اول مرید ومختاراولان خدا اول بی وجوده بلی دیدیروالست دین متكلمی اكابلدیرر چونكم بومقدمه معلومك اولدی سحره دك اول علی وكبیراولان پادشاه اعظم جمله شبده كندی بن سزك ربكزدكلمی ام دیروبرجانبدن دخی بلی دیوب اقرارایلركه مقراولان وشهادت قیلان كمسه‌لرك وجودنده هم بلی دیمكه اختیارواقتداری منام حالنده یوقدرپس انلره بلی دیدیرن اول شاه علی اولیجق كندی من وجه الست ومن وجه دخی بلی دیمش اولوربونی بیلورسنكه نوم حالنده بلی سویلیجی واقرارایلیجی قنی جمله‌سنی سیلاب خواب ایلتدی ودریای نومه دوشوروب بی وجودوفانی ایتدی یاخودخواب فی المثل برنهنك ایدی كردومرد یعنی غالب ومغلوب وقوی وضعیف هرنه قدركمسه وارایسه بالكلیه جمله‌سنی یدی واكل وبلع ایتدی (مثنوی) صبحدم چون تیغ كوهردارخود* ازنیام ظلمت شب بركند* آفتاب شرق شب راطی كند* این نهنك آن خوردهارا قی كند* صبحدم چونكم كندینك تیغ كوهرداری ظلمت شب غلافندن قوپره یعنی چقاره آفتاب شرق شبی طی ایلربونهنك نوم اول یتمشلری قی ایلرنهنكك برعظیم جانوردرقیلی باغه كبی شرحی جلداولده مروراتمشدربونده نهنكدن مرادنوم اولوركه بوخلقك روحلرینی كویاكه اكل وبلع قیلوربواعتبارله نوم نهنكه مشابه اولوروتیغ كوهرداردن مراد آفتاب عالم آرا اولوروتوضیح معنی بویله دیمك اولوركه صباح وقتی چونكم كندینك تیغ كوهرداركبی اولان آفتابنی ظلمت غلافندن اخراج ایلیوب عالمه شعشعه صاله وضیا كستراوله آفتاب مشرق ظلمت شبی طی ایلرپس بونهنك نوم اول یتمش وجودلری باذن الله قی ایلیوب باطندن اخراج ایلر (م ی) رسته چون یونس زمعدهٔ آن نهنك) منتشر كردیم اندربوورنك اول نهنكك معده‌سندن قورتلمش یونس كبی بوورنكده منتشراولورزبوبیت ومابعدنده اولان بیتلر حضرت یونس علیه السلامك قصه‌سنه اشارتدر وبومعنایه مناسب اولان آیت كریمه سورهٔ صافاتده‌درو تفسیری ایكنجی جلدده جوجی سرخنده كرنبوداول مسبح بطن نون شرحنده مروراتمشدر انده طلب اولنه وبونده بوبیتك توضیحی بویله دیمك اولوركه چونكم آفتاب شرق ظلمات شبی طی ایلیه ونهنك خواب اكل وبلع ایلدیكی ارواحی قی ایلیه اول نهنك خوابك معده‌سندن قورتلورز حضرت یونس علیه السلام معدهٔ حوتدن قورتلدیغی كبی پس بوی ورنك عالمنده هربریمز كندی كاری جانبنه منتشراولورز (مثنوی) خلق چون یونس مسبح آمدند) كاندران ظلمات پرراحت شدند) هریكی كویدبهنكام سحر) چون زبطن حوت شب آیدبدر* كای كریمی كاندران لیل وحش) كنج رحمت بنهی وچندین چشش چشم تیزوكوش تازه وتن سبك* ازشب همچون نهنك ذوالحبك* خلق یونس حضرتلری كبی مسبح كلدیلركه اول ظلمات خوابده پرراحت اولدیلریعنی وقتاكم حضرت یونس علیه السلامی حوت اكل وبلع ایدوب قرننه داخل اولدی وظلماتنده قالدیسه (فنادی فی الظلمات ان لا اله الا انت سبحانك انی كنت من الظالمین) وانت ارحم الراحمین) آیت كریمه‌لرینك موجبنجه اول ظلمات بطن حوتده حضرت حقه نداقیلدی ومسبح اولدی كذلك بوخلق عالم دخی نهنك خوابك درونه داخل اولدقلرنده هربری لسان استعداد ایله وزبان حالله (وان من شیء الا یسبح بحمده) مصداقنجه حضرت حقی تسبیح ایدرلرزیرااول ظلمات منامده پرراحت اولورلر واستراحت قیلورلرچونكم بطن خوابدن طشره

کله‌لر ویه‌دار اوله‌لر بونلرڭ هر بریسی سحر وقتنده چونکم بطن حوت شبدن طشره کله‌لر کیمی زبان حالله وکیمی زبان
قالله بویله دیرلرکه ای کریم سنکه اول لیل وحش ایچره رحمت کنجنی وبو قدر چاشنی ولذتی قورسنکه برکسنه اول موحش
اولان کیجه‌ده خوابه وارسه انڭ روحی راحت بولور ووجودی کلال وملالدن قورتلور نهنڭ کبی ذوالحبك اولان شبدن
چشم تیز وکوش تازه وتن سبك اولور ذوالحبك ذوالطرایق دیمکدر نهنڭڭ اوستی یول یول اولمغله ذوالحبك اولمق قابلدر
وشب دخی نجوم ملرله یول یول اولمغله شبه دخی ذوالحبك دینسه جائزدرکه آسمانڭ ذوالحبك اولمسی کیجه‌ده ظاهر اولور
وحق تعالی والسماء ذات الحبك) دیو آسمانه قسم ایلدی وبو آیتڭ تفسیری جلد اوله‌ده عرب بادیه‌نشین حکایه‌سنڭ
آخرنده هم عرب ماهم سبو ماهم ملك بیتنڭ شرحنده مرور ایلدی وخلاصهٔ کلام ظهری ذوالحبك اولان کیجه‌دن
نهنڭ کبی بو خلقڭ کوزلرینه کلال کلمش ایکن نومدن تازه اولور وقولقلرینه دخی ملال وفتور کلمش ایکن اول دخی تازه
اولور وبدنه ثقلت کلمش ایکن خفت بولور پس اول کلال وملال کیدوب ثقلت بدنیه‌دن نجات بولور (م ی) ازمقامات
وحش روز زین سپس * هیچ نکریزیم ما باچون تو کس) وحش رو اولان مقاماتدن بوندنصکره بز سنڭ کبی کمسه ایله
قاچمزز وحش رو وصف ترکیبدر روزی وحشتلو وشکلی موحش معناسنه باچون تو کس دیمك سنڭ کبی کمسه ایله‌یله
اولدیغه دیمك اولور یعنی چونکم شب ظلمانیده بویله وحش رو ایکن بو قدر راحتلر ولذتلر قومشسن بونی بیلدکدنصکره
وبو حالتلری مشاهده قیلدقدنصکره وحشت یوزلو وکریه شکللو مقاملردن دخی برقاچمزز زیرا سنڭ کبی کمسه ایله بزهرنه
مقامده وهرنه حالده اولسق سنکم (وهو معکم اینما کنتم) قول شریفی بزه بو معنادن خبرویررو دخی (عسی ان تکرهوا
شیأ وهو خیر لکم) آیت کریمه‌سی هم مقامات وحش رودن وبلیات جفا خویدن قاچیوب انڭ مؤمنه خیرلو اولمسندن
مؤمن اولنلره مژده ایرکورر ظلمت شبده بویله آب حیات کبی راحتلری وضع ایلین قادر متعال ظلمات شداید
ومصائبده هم نیجه راحتلر ونعمتلر قومشدرکه لابد صابر اولنلر بولورلر اکرچه ظاهرا انی نار کبی اول امرده محرق
کورورلرسه‌ده (مثنوی) موسی آنرا نار دیدی نور بود * زنکئی دیدیم آنرا حور بود * حضرت موسی علیه السلام انی نار
کوردی نور ایدی برشبی برزنکی کوردك حور ایدی یعنی حضرت موسی صلوات الله علی نبینا وعلیه اول زمانده‌که
شعیب علیه السلام حضرتلرندن آیریلوب کندی اهلیله مصر جانبنه سفر قیلدقده ووادئ ایمنه کلدکده وشب ظلمانی
اول حینده عالمی احاطه قیلدقده انلره آتش لازم اولدی پس حضرت موسی ایراقدن برعظیم آتش کوردی کندی
اهلنه دیدیکه سز بونده اکلن بن برآتش کوردم کیدم الوب کتورم دیدی پس اول ناره قریب کلدکده انی نور الهی
وتجلئ ربانی کوردی اول فی الحقیقه نار شکلنده برنور ایدی ولیکن موسی علیه السلام حضرتلری ایراقدن انی نار کوردی
بزهم بو ظلمانی اولان شبی برسیاه زنکی کبی کوردك اول خود معناده برقره کوزلو ولطیف یوزلو محبوب ایدیکه بزه اندن
بو قدر راحت ایرشدی (مثنوی) بعد ازین ما دیده خواهیم از تو بس * تا نه پوشد بحررا خاشاك وخس * بوندنصکره سندن
بزهمان دیده استرز انجق تاکم بحری خاشاك وخس سترایلمیه بحردن مراد بحر وحدت ودریای حقیقت اولور وخاشاك
وخسدن مراد اسباب وصورت اولورکاه اولورکه برشیئڭ وبرحالڭ صورتی موحش ومستکره اولور ولیکن انڭ سر
ومعناسی من حیث الحقیقه لطیف ومستحسن اولور شیخ عطار قدس سره حضرتلری برکسه‌دن بویله حکایت ایدوب
بیورورلرکه برصالح کمسه وار ایدی حق تعالی حضرتلرینه برنیجه زمان دعا ایدوب دیدیکه یاربی کندی درکاهکه منسوب
برقونق کوندرتا انی قونقلیم وانی قونقلمغله خیر واحسان بولم بو دعایی خیلی زمان ایلدی برکیجه‌ا کامنامنده دیدیلرکه
ایندیکلندعا مقبول اولدی حق تعالی یارین سحر وقتنده سکا برمهمان کوندرسه کرکدر شول زمانده‌که سن کندی
خانه‌کڭ قپوسنی آچه‌سن وطشره چقه‌سن قپو اوکنده هرکیمی کورر ایسڭ حق تعالی انی سکا مهمان کوندرمشدر آنی
برخوش قونقله تا حق تعالیدن خیر وجزا بوله‌سن ورحمت حقه مظهر اوله‌سن دیدی اول کمسه بیدار اولدی شکرلر
قیلدی آبدست الدی الحمد لله حق تعالی حضرتلری بنم اوعه بو کونه کندی درکاهنه منسوب برکسه‌یی قونق کوندردی
دیوب صباح وقتنه دك حاضر ومهیا اوتوردی چونکم صباح اولدی اول کمسه بسم الله دیوب قپوسنی آچدی وطشره
چیقدی فی الحال برکلب کلوب انڭ قارشوسنه تملق ایدوب طوردی اول کمسه غضبه کلوب انی قودی وسوردی وبرنیجه
ساعت قپو اوکنده طوردی کوردیکه اصلا انسان قسمندن کلور کیدر یوق مأیوس اولوب خانه‌سنڭ ایچنه کلدی
وتعجب ایدوب سبحان الله بو بنم کوردیکم واقعه اضغاث احلام قبیلندنمیدر بن خود بونی اشارت الهی بیلوردم دیوب
حق تعالی حضرتلرینه مناجات وعرض حاجات قیلوب اخشامه دك الهی بونڭ حقیقتنی بکا کشف ایله دیو دعالر ایلدی
اخشام اولوب ینه یاتوب اویودی اکامنامنده دیدیلرکه بز سکا کندی درکاهمزه متعلق صورتا برسك ومعنا برمقبول
برمخلوق کوندردککه سن انڭ صورتنه باقوب تحقیر ایلدڭ اما اول بو عصرده سك اصحاب کهف منزله‌سنده ایدی

باخصوصکه بزم انڭ وجودنده اولان قدرت کامله وحکمت بالغه‌مزه نظر قیلمدڭ وانڭ وجودنده بعض خصلت
واردرکه اکر اول برانسانده بولنسه بنم درکاهمڭ مقربلرندن اولوردی (بیت) در وفاداری سك از تو بهترست *
زانکه دائم اومقیم یك درست * وسن بو حدیث شریفی ایشتمدککی که حضرت نبی صلی الله علیه وسلم بیوردی * ان امرأة
بغیا رأت کلبا فی یوم حار یطیف ببئر قد اولغ لسانه من العطش فنزعت له بموقها فغفر لها * پس حق تعالیدن مهمان
استیکی قویوب بوندنصکره حقیقت کوریجی واسرار حقه نظر ایر کوریجی برکوز استه * اللهم ارنا الاشیاء کما هی دیو دعا
ایله تاکم صورت سنڭ یولکی اورمیه واحوال موحشه سکا راهزن اولمیه وحقیقت حالی کورمکدن سنی محروم
قیلمیه دیدی (مثنوی) ساحرانرا چشم چون رست از عما * کف زنان بودند بی این دست وپا * ساحرلرڭ چشم قلبی
چونکم عمادن قورتلدی بو دست وپاسز کف زنان اولدیلر یعنی حضرت موسی علیه السلام زماننده اول ساحرلرڭ
چونکم بصر بصیرتی عمای غفلت وجهالتدن نجات بولدی ونور ایمان وهدایتله منور اولدی انلر چشم حقیقت بینله
کندیلرڭ حقیقتنی کوردیلر وعالم آخرتڭ نعمتلرینه وراحتلرینه نظر ایر کوردیلر بو ظاهرده اولان الڭ واباغڭ
کسلمسندن قورقمدیلری زمانده فرعون انلره (لاقطعن ایدیکم وارجلکم من خلاف * دیو قورقوویردی * لاضیر انا
الی ربنا منقلبون * دیو اکا بی باك جواب ویردیلر وحضرت حق یولنده بو دست وپاسز اله اوریجی اولدیلر (مثنوی)
چشم بند خلق جز اسباب نیست * هرکه لرزد بر سبب ز اصحاب نیست * خلقڭ چشم بندی اسبابدن غیری دکلدر
هرشول کمسه‌که سببه اوزره ترتر اصحابدن دکلدر یعنی خلقڭ کوزینڭ باغی وپرده‌سی همان اسباب وآلاتدرکه
بو اسباب وآلات جانبنه متوجه اولدقلرندن ووسائل حبالنه تمسك قیلدقلرندن مسببدن غافل اولمشلر ومرید ومختار
اولان فاعل حقیقینڭ مشاهده ومعاینه‌سندن محجوب ومحروم قالمشلردر هرشول کمسه‌که سبب اوزره لرزان اولور
ومسببی قویوب اسبابه اعتماد واعتصام قیلور اول کمسه اصحاب معرفت وارباب حقیقت زمره‌سندن اولمزوا کااهل
توکل واهل توحید دخی دیمز (مثنوی) لیك حق اصحابنا اصحابرا * درکشاد وبرد تا صدر سرا * لیکن ای بزم اصحابمز
سببه لرزان اولمین اصحاب حقیقته حق تعالی قپو آچدی وصدر سرایه دك ایلتدی سروری مرحوم بو بیتڭ معناسنده
خطا ایلمشدر اصحابنا ده اصحابی صحودن طوتوب بنا عروس را بخانه آوردن باشد ومعنی حق ظاهر شد واولیا که
بمنزلهٔ عرایس اللهند ایشانرا بخلوتخانه راه داد وبصدر سرا متمکن کردانید دیمشدر لکن مناسبتدن خالی سو یلمشدر
واصل معنی بودرکه اصحابنا ده حرف ندا مقدر اولوب ای بزم اصحابمز دیمك اوله وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه هرشول
کمسه‌که سبب اوزره لرزان اولور اول اصحاب معرفتدن دکلدر لیکن ای بزم اصحابمز اصحاب معرفت اولنه حق تعالی
حضرتلری حقیقت قپوسنی اچدی وانلری سرای حقیقینڭ صدرینه دك ایلتدی ومقعد صدقده ساکن ایتدی واکثر
اصح اولان نسخه‌لرده متصلدر وبعض نسخه‌ده لیك حق اصحاب ونا اصحابرا اونون نافیه ایله منفصل واقع اولمشدر
بو نسخه اوزره معنی هرکم سببه لرزان اولورسه اصحابدن دکلدر لیکن حق تعالی نا اصحاب اولان اصحابه یعنی اصحاب
معرفت وارباب حقیقتدن اولمین اصحابه رحمت وقربت قپوسنی آچدی وسرای حقیقتڭ صدرینه دك عاقبت
انلری دخی ایلتدی تاکم کندینڭ کمال فضل وکرمی ظاهر اوله ونامستعد ونامستحق اولان کمسه‌لر انڭ فضل وکرمندن
مأیوس اولمیه‌لر وحبل رجایی قطع قیلمیه‌لرکه اول پادشاه اعظم مجرد اصحاب طاعت وارباب علم ومعرفت اولنلری بونلر
صدر سرایه مستحقلردر دیو اکا ایلتمز بلکه اصحاب طاعت اولمین وقطع اسباب قیلمین نامستحقلری دخی کمال فضلندن صدر
سرای حقیقته واصل ایدرلر وهو الانسب لهذا البیت (م ی) با کفش نامستحق ومستحق * معتقان رحمتند از بند رق
زیرا اول خدانڭ دست فضلنه نسبتله مستحق اولان ومستحق اولمین علی کلا التقدیرین رق بندندن رحمت معتقلری
دررلر رق عبودیته دیرلر یعنی اکر مستحق اولان طائفه اولسون واکر صدر سرایه مستحق اولمین طائفه اولسون اول
وهاب مطلقڭ کف قدرت وید رحمتنه نسبتله جمله‌سی رقیت بندندن وبنده‌لك قیدندن انڭ رحمتنڭ معتقلریدر
اول رحیم ورحمن برقولنی آزاد قیلسه هیچ اول قولڭ آزاد اولمغه استحقاقی اولمز انکچون صدر سرای جنته داخل اولمغه
هیچ برکسه کندینڭ استحقاقیله لائق اولمز بلکه اکر مستحق واکر نامستحق جنت اعلایه داخل اولان مجرد اللهڭ
رحمتیله داخل اولورلر اکر حضرت نبی علیه الصلوة والسلام ایسه ده نته کم بیوردیلر ان یدخل احد منکم بعمله الجنة
قالوا ولا انت یا رسول الله قال علیه السلام ولا انا الا ان یتغمدنی الله برحمته وفضله (م ی) در عدم ما مستحقان کی بدیم
که برین جان وبرین دانش زدیم) عدمده بز نچین مستحقلر اولدقکه بو جان اوزره وبو دانش اوزره اوردق یعنی دخی بزم اصلا
نام ونشانمز یوق ایکن عالم عدمده بز نچین بو جانه وبو علمه مستحقلردن اولدقکه استحقاقمز سببیله بو جانه وبو علمه کندیمزی
اوردق بز خود عالم عدمده اصلا وقطعا مستحقلردن اولمدق واستحقاقمز سببیله بو جانه وبو دانشه کندیمزی اورمدق بلکه

استعداد واستحقاقی دخی اولاسن عطا ایلیوب ثانیا بزه بویله عقل ودانش وجان وبینش ویردک وبزی کتوروب
مرتبهٔ انسانیته ایرکوردک (م ی) ای بکرده یار هر اغیار را) وی بداده خلعت کل خار را) خاک مارا ثانیا بالیز کن) هیچ نی را
باردیگر چیز کن * ای هر اغیاری یار ایلمش وای خاره کل خلعتنی ویرمش خدا بزم خاکمزی ثانیا سوزو مصفی ایله هیچ بوغی
باردیگر چیز ایله یعنی ای خدا سن شول قادر مطلق سنکه هر غیر وضد اولان شیلری بری برینه یار ومتحد ایلمشسن
وخاره کادن لطیف خلعت ویرمشسن لطفکدن بزم خاکدن بدنمزی ثانیا هم پاک وطاهر ایدوب مصفی ایله بز هیچ بوغی برکره
دخی حقیقتده موجود ایله (مثنوی این دعا تو امر کردی زابتدا * ورنه خاکی را چه زهره این بدی * چون دعا مان
امر کردی ای عجاب * این دعای خویش را کن مستجاب * بو دعایی ابتدادن سن امر ایلدک یوخسه بو بر خاکینک
اکا نه زهره سی اولوردی یعنی قوللریکه ادعونی استجب لکم دیو ابتدادن امر ایلدک ودخی * ادعوا ربکم تضرعا وخفیة
دیو انلره دعا ایلمکه حکم قیلدک یوخسه بر خاکک اول دعایی ایلمکه نه یورکی اولوردی ونه یورک ایله سنک درکاهکه
ال آچوب دعا قیله بیلوردی چونکم ای شانی عجیب بزه دعا ایلمکی امر ایلدک بز دخی ادعوا ربکم امرنه امتثال ایدوب
سنک جنابکه دعا ایلدک بو کندی دعا کی الهی مستجاب ایله (مثنوی) شب شکسته کشتی فهم وحواس * نی امیدی
ماند ونه خوف ونه یاس * برده در دریای رحمت ایزدم * تا زچه فن پر کند بفرستدم * شب فهم وحواس کشتیسنی
صیندیرنه بر امید قالمش ونه خوف ونه یأس قالمشدر یعنی اول قادر مطلق شبه بر خاصیت ویرمشدر اول شب نوم
ونعاس واسطه سیله فهم وحواس کشتیلرینی صیندیر نوم حالنده نه بر امید ونه بر خوف ونه یأس ونه قنوط قالمشدر اکرچه
واقعده امید وخوف ویاس خیاللری کورینورسه ده اکثریا ارالکده اولان خوف ورجایی خواب ازاله ایلر وخوابده
خائف وراجی اولمق از واقع اولور اکثر امید ورجا وقنوط حالتلری کیدوب حیرت وبیخودلک دریاسنه غرق اولمقدر
ایزدم بنی دریای رحمته ایلتمش تا نه فندن پر ایلربی کوندرر یعنی اول طالب کنج اولان وحضرت حقه مناجات ایدوب
عرض حاجات قیلان درویش دیرکه بنی ایزدم وخالقم دریای رحمته ایلتمش وبحر معنایه غرق ایتمشدر نوم واسطه سیله
عالم ارواحه واصل اولوب مستغرق اولدقدنصکره تا نه فندن بنم قلبمی پر ایلروبو عالم اجسامه نه حالتله بنی کوندرر بیلمزم
مثنوی) آن یکی را کرده پر نور جلال * وان دکررا کرده پر زهم وخیال * کر بخویشم هیچ رأی وفن بدی * رأی وتدبیرم
بحکم من بدی * شب نرفتی هوش بی فرمان من * زیر دام من بدی مرغان من * اول برنی نور جلال ایله پر ایتمش واول
اخری پر وهم وپر خیال ایتمش یعنی اول مقلب القلوب والابصار واول مدبر اللیل والنهار بو خلق عالمی کیجه ایله
عالم ارواحه ایلتمش ودریای بیخودلغه غرق ایتمش اول بر کسه نک درونی نور جلال ایله پر ایدوب واول بر آخر کسه نک
دخی قلبنی وهم وخیال ایله طولدروب علی السحر بو عالم اجسامه کوندرر هر کس بیدار اولدقلری کبی حبیب درونده
حق تعالی حضرتلرینک وضع ایلدیکی افکاری وخواطری بولور وهمان اول درونده اولان افکارک مقتضیاتی اوزره
عمل قیلمغه مشغول اولورلر اکر بنم کندمله هیچ رأی وتدبیرم بنم حکممله اولیدی یعنی بنم هیچ رأیم وفنم ارادتمله دکلدر اکر
بنم رأیم وفنم کندی ارادتمله اولیدی بنم رأیم وتدبیرم بنم حکممده اولوردی کیجه عقل بنم امرمسز کتمزدی بنم قوشلرم
بنم دامم التنده اولوردی قوشلردن مراد حواس خمسهٔ ظاهره وحواس خمسهٔ باطنه اولور یعنی اکر بنم رأیم وتدبیرم بنم
حکم تصرفمده اولیدی اول کیجه ایله بنم عقلم بنم امرمسز کتمیدی بلکه بنم حواسم قوشلری بنم تصرفم التنده اولیدی
بن عقلمی استدیکم یره کوندریدم وقلبمه مراد ایلدیکم افکاری کتوروب انی استدیکم کبی دوندریدم نه عقلم
بنم المده در بیلمزمکه کیجه بنم عقل وروحمی نه عالمه ایلتورلر ونه کونه واقعات کوستررلر وبو عالم اجسامه کلدکدنصکره
هم نه ایشلدرلر ونه کسب ایتدیررلر اکر بنم تصرفم واختیارم مطلق بنم المده اولیدی بن بو عالمده واو عالمده استدیکم کبی
کار ایلمکه قادر اولوردم (م ی) بودمی آکه ز منزلهای جان * وقت خواب وبیهشی وامتحان * جان منزللرندن اکاه
اولیدم خواب وقتنده وبیهوشلک وامتحان وقتنده تقدیر کلام اکر بنم رأیم وتدبیرم مطلق بنم حکممده وتحت تصرفمده
اولیدی بن اولا خواب وقتندن جانک منزللرندن ومرتبه لرندن اکاه اولوردم وثانیا بیهوشلک وقتنده جانک منزللرندن
اکاه اولوردم وثالثا امتحان وبلوی وقتنده هم جانک منزللرندن اکاه اولوردم وجانم نه یره کیدر انی بیلوردم کندی
ارادت واختیارمله استدیکم یرده سیر وسفر قیلوردم حال بوکه بنم بو خصوصلرده ارادتم ومطلق اختیارم بنم المده
دکلدر (م ی) چون کفم زین حل وعقد او تهیست) ای عجب این معجبی من زکیست) چونکم بنم الم انک حل وعقدندن
تهیدر ای عجب بنم بو معجبلکم کیمدندرکه معجب جمیل فضه سیله کندوبی وکندینک هنرینی بکنمکه دیرلر اوضمیری
هوشه وجانه کتسه ده جائزدر وحق تعالی یه کتسه ده جائزدر اولکی وجه اوزره معنی چونکم بنم الم اول عقل وجانک
عقد وحلندن خالیدرکه بن عقلمه وجانمده حل وعقده قادر دکلم وایکنجی وجه اوزره معنی چونکم بنم دستم اول خدانک

حل

حل وعقدندن تهیدرکه مطلق حل وعقد صاحبی اولدر وقابض وباسط ومانع ومعطی وضار ونافع هر حالده اندن غیری
یوقدر فی الحقیقه جمله ده متصرف همان اولدر پس ای عجیب بو بنم کندیمی بکنمم وهنرمه مغرور اولم کیمدندر چونکم
کندمده بر حول وبر قوت اولمیه خود پسند اولمق نه قباحتدر (مثنوی) دیده را نادیده خود انکاشتم * باز زنبیل دعا
برداشتم * دیده بی خود نادیده ظن ایلمشم کیرو دعا زنبیلنی یوقاری قالدرمشم یعنی بن خود کورلمشی وکورلمشی
وبولنمشی و بولنمشی بیلمشم وفرض قیلمشم مع هذا کیرو دعا زنبیلنی جرار کبی یوقارو طوتمشم وبکا شو مرادی ویر دیو
تضرع ونیاز ایتمشم عجیب حکمت وغریب حالتدرکه بو مرتبه یوقلغی وبیخودلغمی بیلدکدنصکره ینه طلب ورجادن
خالی دکلم (مثنوی) چون الف چیزی ندارم ای کریم * جز دلی دلتنک تر از چشم میم * ای کریم الف کبی برشی طوتمزم
چشم میمدن دل تنکتر بر دلدن غیری یعنی الف حرکات وسکنات ونقطه دن خالی اولوب اصلا برشیء طوتمدیغی کبی بن دخی
ای کریم وای رحیم الف کبی اصلا برشی طوتمزم مکر میمک کوزندن اضیق ودل تنکتر بر کوکل طوترمکه بنم قلبم
کمال انقباضده میمک کوزندن دخی طاردر (مثنوی) این الف وین میم ام بود ماست) میم ام تنکست الف زوتر کداست
آن الف چیزی ندارد غافلیست * میم دلتنک آن زمان عاقلیست * بو الف وبو میم بزم بودیمزک اسیدر بودوجود وامم اصل
معناسنه درامک میمی تنکدر الف اندن قوی کدادر اول الف برچیز طوتمز غافللک حالیدر میم کبی دلتنک اول عاقللق
زمانیدر یعنی هیچ برشیء طوتمین الف وبو دلتنک اولان میم بزم وجودیمزک اصلیدر بزم وجودیمزک امنک میمی اضیق
ودلتنکدر والف ایسه اندن دخی قوی کدا وفقیردر تر کدا قوی کدا معناسنه در اول الف برشی طوتمزدیغک انسانک
کندی حرکات وسکناتندن واتصال وانفصالندن غافل اولمقلغی زمانیدرکه کندی قیدندن آزاد اولوب نفسنی اونودوب
شویله طورمسی الفک حرکات قبول ایتمیوب خالی طورمسی کبیدر میم کبی دلتنک اولمق اول عاقللق زمانیدر هر بارکه
انسان کندی عقلیله مقید اولسه دلتنک اولمقدن خالی اولمز وعاقل اولمقدن قورتلوب کندیدن غافل اولسه الف کبی
برخبر طوتمقدن خالی اولمز پس انسانک ایکی حالی اولدی بری عاقل اولوب دلتنک اولمق بری دخی کندیدن غافل اولوب
الف کبی برشیدن خبر طوتمق بو ایکی حالت انسانه ام منزله سنده اولدی (مثنوی) در زمان بیهشی خود هیچ من
در زمان هوش اندر پیچ من * بیهشلک زماننده خود بن هیچم وهوش زماننده بن پیچده یم هیچ من هیچم تقدیرنده در
پیچ من من پیچم تقدیرنده در یعنی الهی بیهوشلک وغافللک زماننده خود بن هیچم برشیدن خبر طوتمزم وغافل اولمق
زماننده بن طولشمقده ودلتنک اولمقده یم (مثنوی) هیچ دیکر بر چنین هیچی منه * نام دولت بر چنین پیچی منه
الهی بر آخر هیچی بونک کبی بر هیچ اوزره قومه دولت نامنی بر بونک کبی پیچ اوزره قومه یعنی بو دنیا دولتی حد ذاتنده
هیچدر وبن دخی بر هیچم بونک کبی بر هیچک بارنی وارزوسنی وسعی وطلبنی الهی وسیدی بنم کبی بر هیچک اوزرینه
قومه بونک کبی بر طولاشق وقرشق بر کره کار دنیایه دولت نامنی قویوب بو هیچی اندن اوتری دلتنک ایلمه (مثنوی)
خود ندارم هیچ به سازد مرا * چون زوهم دارمست این صدعنا * در ندارم هم تو دارائیم کن) رنج دیدم راحت افزائیم
کن * خود نسنه طوتمزم هیچ بنی به دوزه یعنی هیچ بنی ایو دوزر خود برشی طوتمزم زیرا چونکم بو یوز عنا وبلا بکا دارم
وهمندندر خلاصهٔ کلام شمدنصکره بنی ایو دوزر خود هیچ برشیء طوتمزم زیرا بو قدر یوز بلا وعنا بکا بن طوترم ودارم
وهمندن حاصلدر چونکم بو قدر بلا وعنایه باعث وبادی بن طوترم وبکا بو شیء نافعدر بونی حاصل ایدرمکه تا بنی به دوزه
دیمک اعش بن شمدنصکره بویله دیمکدن فراغت ایتدم وهیچ برشیء طوتمزم ندارم حالنده یم هم سن بکا دارلق ایله رنج
کوردم بکا راحت افزالق ایله یعنی الهی بن شمدی هیچ ندارم حالنده یم بکا بو هیچ نسنه طوتمزم دیمک حالنده پادشاهلق
ودستکیرلک ایله بو یولده بیلورسن که چوق رنج کوردم راحت افزالک ایله بنی بو ورطه لرده قومه قلبمی بو دغدغه لردن
خلاص ایله (مثنوی) هم در آب دیدهٔ عریان بیستم * بر در تو چونکه دیده نیستم * آب دیدهٔ بندهٔ بی دیده را * سبزهٔ بخش
ونباتی زین چرا) هم کوزیاشنده عریان طوردم سنک قپوک اوزره چونکم کورمش دکلم یاخود دیده نیستم دیمک چونکم
بکا دیده یوقدر دیمک معناسنه اوله یعنی سنک قپوک اوزره چونکم بکا بو کوز یوقدرکه انی کورم وبر لایق یوز یوقدرکه
اکا صورم ولهذا کوزیاشنده عریان طورمشم بندهٔ بی دیده نک آب دیده سنه بو چرادن بر سبزه وبر نبات بخش ایله بونده
کندینک بی دیده اولمسنه دخی اشارت قیلمشدر یعنی شو لقدر اغلدمکه سیلاب سرشک بنی احاطه ایدوب آخر عریان
اولدم وسنک قپوکده چونکم اغلمقدن کوزم قالمدی عریان طوردم بو کوزسز اولان بنده نک کوزی یاشنه بو فضل
وکرمک چراکاهندن ای وهاب مطلق بر سبزه وبر نبات بخش ایله تا بو فقیر بی دیده نک آب دیده سی ضایع اولمیه (مثنوی)
ور نماند آب آبم ده زعین * همچو عینین نبی هطالتین) واکر بکا آب قالمیه کوزمدن بکا آب ویر حضرت نبی علیه السلامک
هطالتین اولان ایکی مبارک کوزی کبی هطالتین هطاله نک تثنیه سیدر هطاله مبالغه ایله آقیجی ویاش دوکیجی

معناسنه درهطل کبی مطر ایله سیلان ایدیجی دیمکدر وبو بیت بو حدیث شریفه اشارت اولورکه حضرت نبی علیه الصلوة
والسلام دعا ایدوب بیورورلردی * اللهم اعطنی عینین هطالتین قبل ان یکون الدمع دما والاضراس جمرا * یعنی ای بنم
پروردکارم بکا اعطا ایله شول ایکی کوزیکه کوزیاشی دوکیجی اوله لرشول زماندن اولکه کوزیاشی قان اوله دخی دیشلر
آتش پاره کبی اولمزدن اول یعنی قیامتدن اول (م ی) اوجو آب دیده جست از جود حق) باچنان اقبال واجلال وسبق
چون نباشم زاشك خون باریك ریس * من تهی دست قصور کاسه ایس * اول سلطان عالیشان واول خلاصهٔ اکوان
علیه السلام چونکم جود حقدن آب دیده ایستدی انجلین اقبال وانجلین اجلال وانجلین من حیث المرتبه جمله یه
سبقت ایتمکله بیله اللهم اعطنی عینین هطالتین دیو دعا ایلدی چونکم بویله در بن تهی دست وپر قصور وکاسه یلایجی
محتاج وکدا اشك خون آکوددن نیچون اینجه اکریجی اولمیم یعنی کوزلرمدن ایلك کبی قانلو یاشی بری برینه متصل
اجرا واخراج قیلیم بکا خود قانلو یاش اغلمق هر وجهله احق واولیدر (مثنوی) چون چنان چشم اشك را مفتون بود
اشك من باید که صد جیحون بود * قطرهٔ زان زین دو صد جیحون بهست * که بدان یك قطره جن وانس رست * چونکم
بونجلین کوز اشکه مفتون اوله مراد حضرت رسول علیه السلامك چشم مبارکیدرکه اول حضرت همان عین چشم
منزله سنده ایدی یعنی اول عین چشم اولان حضرت بونجلین بر صاحب سعادت ایکن کوزیاشنه مفتون اوله بنم اشکم
کرکدرکه یوز جیحون اوله یعنی اول حضرت اغلدیغی پرده برنیجه یوز جیحون قدر کوزیاشی اقتمق وسرشك دیده یی روان
ایلمك لایق اولور ولازم کاور اول چشم لطیفدن واول عین شریفدن بر قطره بو ایکی یوز جیحوندن بهتردرکه اول حضرتك
مبارك کوزندن خروج ایلین بر قطره سببیله جن وانس قورتلدی وعصاة ثقلین دوزخدن خلاص اولدی (مثنوی)
چونکه باران جست آن روضهٔ بهشت * چون نجوید آب شوره خاك زشت * چونکم اول روضهٔ جنت باران استدی
مع هذا روضهٔ جنتك بارانه احتیاجی یوقدر خاك زشت نیچون آب شوره استمیه یعنی چونکم اول روضهٔ بهشت الهی
کوزیاشی استدی بو خاك زشت کبی اولان محتاج نیچون طوزلو کوزیاشی استمیه وهر وجهله محتاج اولنلره
ومرتبهٔ سفلیده قالنلره اغلیوب اکملك ودعا ایلمك خود لازم ولابددر (م ی) ای اخی دست از دعا کردن مدار * با اجابت
یا رداوبت چه کار * ای اخی دعا ایلمکدن الکی کیرو طوتمه اجابت ایله انك ردیله سنك نه کارك واردر یعنی ای برادر حق
تعالی حضرتلرینه دعا ایلمکدن وشب وروز تضرع قیلمقدن الکی کیرو طوتمه وفراغت ایتمه سنك اودعانك مقبول
اولمسیله یا خود رد اولمسیله نه کارك واردر سکا لازم اولان (ادعونی استجب لکم) امرنه ودخی ادعوا ربکم تضرعا وخفیة
فرماننه امتثال ایدوب حضرت رب العالمینه دعا وتضرع ایلمکدرکه دعا مخ عبادتدرسن دعا ایتمکله امر حقی یرینه
کتورمش اولورسن عبدلك شاننه لایق اولان ممکن اولدیغی مرتبه مولا سنك امرنی یرینه کتورمکدر انك قبولیله ورد یله
بنده یه تقید برنده دکلدر بنده کندویه لایق اولنی اداقیلدقدنصکره علیم وحکیم اولان مولا کندی شان شریفنه لایق
اولنی هم قیلور انکیچون حدیث قدسیده بیورر عبدی اطعنی علی ما امرتك ولا تعلمنی ما یصلحك (م ی) نانکه سد ومانع
این آب بود) دست ازان نان می بباید شست زود) خویش را موزون وچست وسخته کن) ز آب دیده نان خود را پخته کن
اعمك که بو آب دیده نك سدی ومانعی اولدی الی اول نان دن فوری یومق کرك یعنی شول نان وخوان کوزیاشنه سد ومانع
اوله وسنی کریان ایلمکدن کیرو قویه انی اول نان وخواندن فوری یومق لازمدرکه کثرت اکل وشرب قسوت قلبه مبتلا
ایلرورقت دلدن وآب دیده دن واکلمکدن وتضرع ایلمکدن بری ایلر کندیکی موزون وچست ودوزلمش ایله سخته
ساخته دن مخففدر آب دیده دن کندی نانکی پخته ایله یعنی میزان شریعتله کندیکی موزون ایله وطریقتده چست وچابك
اول واداب انبیا علیهم السلام واولیای کرام ایله کندیکی ساخته وپرداخته ایله وکندی غداکی ونانکی کوزك یاشیله
تخمیر ایدوب درونك آتشیله پشورنا سکا حضرت حقدن فیض ورحمت کله والهام الهی اوله ومراد ومقصود که سنی
واصل قیله (آوازدادن هاتف مر طالب کنج را واعلام کردن از حقیقت اسرار آن (م ی) اندرین بود او که الهام آمدش
کشف شد این مشکلات از ایزدش * کو بکفتت در کمان تیری بنه * کی بکفتندت که اندر کش توزه * او بکفتت که کمانرا
سخت کش * در کمان نه کفت اوفی پر کنش * اول درویش وطالب کنج اولان دلریش بو دعا وزاریده ایدیکه اکا حضرت
حق جانبندن الهام کلدی اکا ایزدندن بو مشکلات کشف اولدی وحضرت حق طرفندن اکا بو کونه الهام کلدیکه
ای درویش سکا واقعه ده اول هاتف دیدی کمانه بر تیر قوسکا قچن دیدیلر که زهی محکم اچ ورچك یعنی سکا کمانه اوق قو
وانی آت دیدیلرسه سکا اول یایك کرشنی قچن محکم چك دیدیلر اول هاتف غیبی سکا دیدیکه کمانی محکم چك اول هاتف
سکا تیری کمانه قو دیدی آتی پر ایله دیمدی یعنی اول کمانی طولو وقوی چك دیو سویلدی (م ی) ازفضولی تو کمان افراشتی *
صنعت قواسی برداشتی * ترك این سخته کمانی رو بکو * در کمان نه تیر وپریدن مجو * چون بیفتد برکن انجامی طلب *

زوربکذار وبزاری جو ذهب * اما فضوللغندن سن کمانی یوجه ایتدك قواسلق صنعتنی یوقاروطوتدك بوسخته کمانلغی
یوری ترك ایله تیری کمانه قو واوچورمق دیلمه چونکم اول تیر دوشه اول یری قاز طلب ایله زوری قوذهبی زاریلکله استه
طالب کنجدن مراد کنج حقیقی طالبی اولان کمسه لر اولورو کماندن مراد مجاهده وتیردن مراد فکر اولور اول درویشه
هاتف غیبی اکرچه کمان مجاهده یی اله کتور وتیر فکری اکا وضع ایدوب بی کلفت اعتدال اوزره انی رمی ایله هرنه
موضعه تیر فکرك واقع اولورسه اندن بحث ایله کنج حقیقی وخزینهٔ وحدتی انده بولورسن دیمشدی اما اول فضوللق
ایدوب کمان مجاهده یی یوقارو قالدیروب تیر فکری هر جانبنه رمی ایلمکده قواسلق وتیراندازلك صنعتنی عالی ایتدی پس
هاتف غیبی اکا تعلیم ایدوب دیدیکه ای سعی ومجاهده ده افراط ایدیجی یوری بو مجاهده کمانی سخت ومحکم ایلمکی ترك
ایله نعم تیر فکرکی قوس مجاهده یه وضع ایله ورمی ایت اما انی حددن تجاوز ایله اوچورمق استمه چونکم تیر فکرکی اعتدال
اوزره سهولتله رمی ایلیه سن بر مقامه دوشه انده طلب ایله معنی ذهبنی تضرع وزاری ایله طلب ایله زور ایله ودیننده
تعمق ایتمکله دکل زیرا دین حقده تعمق ایلمك محذور ونامقبولدر نته کم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیلر
ایاکم والتعمق فی الدین فان الله تعالی قد جعله سهلا فخذوا ما تطیقون فان الله یحب ما دام من عمل صالح وان کان یسیرا
رواه ابو القاسم فی امالیه عن عمر رضی الله عنه وقال علیه السلام بعثت بالحنفیة السمحة ومن خالف سنتی فلیس منی
رواه الخطیب عن جابر (م ی) آنچه حقست اقرب از حبل الورید) تو فکنده تیر فکرت را بعید) بو بیت سورهٔ قافده اولان
بو آیت کریمه یه اشارتدرکه حق تعالی (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) بیوردی وبو آیت کریمه نك تفسیری بو جلدك
اوایلنه قریب عاشق حکایه سندنصکره ان الابرار آیتنی تفسیر ایلدکاری سرخده (جئت اقرب انت من حبل الورید)
بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده بو بیتك معناسی بویله دیمك اولورکه ای طالب حق اول نسنه که
حبل وریددن اقرب اوله حقدر حق تعالی انسانه بوینی طمرندن دخی قریبتردر اویله اولیجق سن فکرلك اوقونی
بعید براقمشسن وعقل صحراسنه دوشوب زیاده ایراق یرلردن بحث ایلرسن حال بوکه سنك کنج مقصودك سکا سندن
نزدیکتردر نته کم دیمشلردر (رباعی) یار نزدیکتر از من بمنست * وین عجبتر که من از وی دورم * چه کنم با که
توان کفت که او * درکنار من ومن مهجورم * مثنوی * ای کمان وتیرها بر ساخته * صید نزدیك وتو دور انداخته
ای کمان وتیرلر دوزمش صید قریب وسن ایراق آتمشسن یعنی ای مجاهده کمانی قوی ایتمش وافکار اوقلرنی دوزمش
ومهیا ایتمش سکا صید وشکار اوله جق بغایت قریب اما سن افکارکی ایراق اتمشسن آنی کندکدن دور اولان یرلرده
طلب ایتمشسن مع هذا اول سکا سندن اقربدر * مثنوی * هر که دور انداز تر او دور تر * وز چنین کنجست او مهجور تر
هر شول کمسه که تیر فکرنی ایراق اتیجیدر اول حقدن دورتردر وبونك کبی کنج حقیقتدن اومهجورتردر انکیچونکه
بر کمسه نك رتبتنی بیلمك) من عرف نفسه فقد عرف ربه) حدیث شریفنك حسبنجه کندی نفسنی بیلمکه موقوف
ومنوطدر * وفی انفسکم افلا تبصرون نص شریفی * ودخی * وهو معکم اینما کنتم * قول لطیفی هم طالب مطلوب
ومقصودنی کندی وجودنده استمکه دلیل وشاهددر پس هر کیم مقصودنی کندی وجودنده طلب ایتمیوب تیر فکرنی
دور ودراز یرلره آتسه واورادن بحث ایتسه کنج حقیقیدن بعید اولمسی واقرب من حبل الورید اولان محبوب ذاتیدن
فلسفی کبی دور ومهجور قالمسی مقرر ومحققدر * م ی * فلسفی خود را از اندیشه بکشت * کو بدو کوراسوی کنجست
پشت * کو بدو چندانکه افزون می دود * از مراد دل جداتر می شود * فلسفی کندیسنی فکر واندیشه دن دپله دی
اکا یل دیکه انك پشتی کنج جانبنه در اکا سویله ای فلسفی یل اولقدرکه اول افزون یلرمراددلدن جداتر اولور فلسفی
انبیا علیهم السلامك طریقنی قویوب عقلیات وریاضیاته اشتغال ایلیوب دلایل عقلیه ایله اثبات واجب الوجود
ایلین وبو کونك صانعی مصنوعات ومخلوقاتك وجودیله استدلال ایدوب اثردن مؤثره انتقال ایلمك واسطه سیله
بیلان بو طائفه درکه بو طائفه تصفیهٔ قلب ایلیوب وانبیا واولیا بیوردیغی اوزره عمل قیلیوب وانلرك همتنه سالك
اولمیوب حضرت حقی قوت فکریه وترتیب مقدمات نظریه ایتمکله بیلمکه وانك ذات وصفاتنه عالم اولمغه کیجه وکوندز
سعی ایدرلر شول مرتبه که انلر کندیلرینی فکر واندیشه ده یه لرو دقیق دور ودراز بحثلر ایلرای طریق انبیا علیهم السلامه
سالك اولان طالب کنج حقیقی سن فلاسفه مشربنده اولنلره وادلهٔ عقلیه ایله حضرت حقی بیلمکه سعی قیلنلره سویله که
انلرك ارقه سی کنج حقیقی جانبنه در انلر حضرت حقی کندیلردن جدا وبعید ظن ایلیوب موضع خزینه اولان
وجودلرنی ورای ظهرلرینه قویوب کندی عقللری صحراسنده سهام افکاری طورمدین هر جانبه اوروب اندن بحث
ایتمکده وکندیکه کنج حقیقیدن بعید اولوب بیانه کتمکده درلر پس سن اول فلاسفه مذهبنده اولنلره وانلر مشربی اوزره
سیر وسلوك قیلنلره دی ای فلاسفه مشربنده اولنلر شولقدر بو یولده تك وپو ایلیك که نقدر بو یولده سزیله سز ونك وپو

ایلیه سز کوکل مرادندن کتدکجه جدا اراولورسز ومحروم قالورسزا کرحضرت حق بیلمکه وبولمغه دلیل استرسکز اکا اقوی اولان دلیل کندی کلام شریفی کفایت ایلر بوندن اقوی دلیل اولورمیکه حق سبحانه وتعالی کلام مجیدنده (وهو معکم اینما کنتم) بیوردی ودخی (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) دیدی ودخی (واعلموا ان الله یحول بین المرء وقلبه) بیوردی ودخی (وفی انفسکم افلا تبصرون) دیدی بو جمله سی طالب کنج الهی اولان انی کندی وجودنده طلب ایلمکه دلالت وشهادت ایلر واکرانی طلب ایلمکده سعی ومجاهده ایلرسه ده انك طریقنده جد وسعی ومجاهده ایلمك کرکدر یوخسه کندی عقلنك مقتضیاتنده سعی ومجاهده ایلمك انسانی مقصود اصلیدن دور ترایلمك مقرردر (مثنوی) جاهدوا فینا بکفت آن شهریار * جاهدوا عنا نکفت ای بی قرار * بو بیت سورهٔ عنکبوتك آخرنه اشارتدر قال الله تعالی (والذین جاهدوا فینا) یعنی شول کسه لرکه مجاهده ایلیه لر بزم حقمزده ویا بزم طریقمزده اطلاق مجاهده جهاد ظاهره وباطنه شمولدن اوتریدر (لنهدینهم سبلنا) البته بزهدایت ایلرز سبیل وصولی بزم جانبمزه (وان الله لمع المحسنین) وتحقیقا الله تعالی محسن قوللریله درنصرت واعانتیله معنای بیت یعنی ای علم کلام وعلم فلسفه ایله طالب حق اولان کسه حق تعالی جاهدوا فینا ای فی حقنا وطریقنا بیوردی جاهدوا عنا دیمدی بزم رضامز اولان علمده وعملده مجاهده ایلیك بزدن وبزم طریقمزدن خارج اولنه مجاهده ایلیك دیمدی ای قرارسز مجاهده یی مجاوزتی مشعر اولان حرفله ادا بیوردی تا کم سن انبیای عظامك شرایعی جامع اولان شریعت کشتیسنه داخل اولمغی قویوب کنعان کبی کندی عقلك وفکرلك طاغنی عاصم وحافظ ظن ایلیوب اکا التجا ایلیه سن وطریق حقدن تجاوز ایدوب بن کندی عقل وفکرمله اثبات واجب الوجود ایلرم وپیغمبر علیه السلام وانك وارثلری اولان ولیلره تابع اولمق نه لازمدر دیمکی موهم ومشعر سوزلر سویلیه سن بزه لازم اولان همان حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك سفینهٔ شرعنه داخل اولوب واکا ایمان کتوروب وانك شرعنه سالك اولان عالملره اتباع قیلمق وقرآن عظیمله عامل اولمقدر کنعان کبی عقلنه طاینوب معرض اولمق وتفرد قیلمق دکلدر نته کم بیوررلر (مثنوی) همچو کنعان کوز تنك نوح رفت * بر فراز قلهٔ آن کوه زفت * هرچه افزونتر همی جست اوخلاص * سوی که میشد جداتر ازمناص * حضرت نوح علیه السلامك اوغلی کنعان کبی که اونوح علیه السلام حضرتلرینك تنکندن کندی واکا تابع اولمقدن عار ایدوب انك سفینه سنه داخل اولمیوب اول زفت وعظیم اولان طاغك قله سنك ذروهٔ اعلاسی اوزره صعود والتجا ایتدی هرنه قدر اول کنعان طوفاندن خلاصی افزونتر استدی کوه جانبنه کتدی مناصدن جداتر اولدیغی حالده بوهم وجهد ركوه جانبنه مناصدن جداتر کتدی دینه سوی که درسوی که تقدیرنده اولوب مصرع اوله صرف اولوب ظرف اولسه هم معنی درست اولور بو تقدیر اوزره معنی اول کنعان کوه جانبنده هرنه قدر زیاده خلاص استدی مناصدن جداتر اولدی دیمك اولور وبوندن مقصود فلاسفه مذهبنده اولنلر عقیلیه کنعان مشربنده دردیمك اولورشو اعتبارله که کنعان حضرت نوح علیه السلامك سفینه سنه داخل اولمیوب بشقه باشنه تفرد ایلیوب (سآوی الی جبل یعصمنی من الماء) دیو سویلیوب طاغ جانبنه کتدی وامان بولمیوب طوفانده مغرق قیندن اولدی فلسفی مشربنده اولنلرهم سفینهٔ شرعنده داخل اولمیوب واولیایه انقیاد قیلمیوب کندی بشقه باشلرینه اثبات واجب الوجود ایلمکه وصانعی مصنوع ایله بیلمکه وکندیلرینی بو یولدن خلاص قیلمغه سعی ومجاهده ایدرلر امافی الحقیقه مقصود اصلیدن کتدکجه بعید اولوب کندیلرینی طوفان اوهام وخیالاته غرق ایدرلر واصلا سعی وکوششلرندن برنتیجه وفائده بوله میوب وحضرت حقله آشنا اوله میوب عاقبت دنیادن آخرته محروم کیدرلر (مثنوی) همچو این درویش بهر کنج وکان * هر صباحی سخت ترجستی کمان * هر کمانی کو کرفتی سخت تر * بود از کنج ونشان بدبخت تر * بو درویش کبی که کنج وکاندن اوتری هر صباح سخت تر ومحکم تر کمان استردی قیاس ایلردیکه اوقی ایراق اتمغله اول کنجه واصل اوله هر برکمانیکه اول درویش قویتر ومحکم ترطوتدی کنجدن ونشاندن بدبخت ترایدی کذلك فلاسفه مشربنده اولنلر وکندی عقللری وفکرلریله کنج مقصودی طالب اولنلرهم بو درویش کبیدر کندی زور بازولریله هرکون سهام افکاری دورودرازا تارلر واورادن بحث ایدرلر کورورلرکه اوراده خزینهٔ مقصود بولنمز تکرار برمقدمه دخی اندن محکم ترترتیب ایدرلر نه بحث ایدرلر انده دخی کنج حقیقی بوله مزلر وبولدق ظن ایلدکلری وقتده معترضلر طرفندن نتیجه نفی وسؤال لاحق اولمقدن قورتله مزلر پس بو اسلوب اوزره هرکون کندی عقللرینك مقتضالری اوزره سعی وبحث ایدرلر کتدکجه اول کنج حقیقتدن بدبخت تر اولوب بعید کیدرلر (مثنوی) این مثل اندر زمانه جانیست * جان نادانان برنج ارزانیست * بو مثل زمانه ده جانه منسوبدر جانده اولان یا نسبت ایچوندر اول مثل بودر نادانلرك جانی رنجه لایقدر یعنی بو مثل خلق زمان ایچره جانه منسوب ومحبوب قلوبدر که دیرلر جان جاهل بسختی ارزانیست که فی الحقیقه جاهل ونادان تعذیب حیوان بلا فائده

قیلمقدن خالی اولمز واوزرینه لازم اولمین علم وعمله اشتغال ایلمکدن فراغت قیلمز ودین وطریقتده عمل ایلرسه ده اوستاده تابع اولمقدن عار ایدوب کندی رأی باطلی وفکر فاسدی اوزره تکلف ایدوب کندیسنه نافع اولمین زحمت ومشقتی ارتکاب ایلر باخصوص که الله تبارك وتعالی (یرید الله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر) بیوردی وحضرت نبی علیه السلام بعثت بالحنیفیة السمحة السهلة * بیوردی ودخی لاحرج فی الدین بیوردی والحاصل دینك اکریسری واکرعسری بر عالم ربانی اولان استادك تعلیم ایلمسنه محتاجدر وبرکسه دینده اولان علمی وعملی براستاد کاملدن اوکرنمك لازمدر واکراستاد کامله خدمت ایتمیوب کندی عقل ورأیی اوزره عمل ایلرسه انجق بیهوده یره زحمت چکمش اولور ورحمتدن محروم قالور (مثنوی) زانکه جاهل ننك دارد زاوستاد * لاجرم رفت ودکان نو کشاد * آن دکان بالای استاد ای نکار کنده وپرکژدمست وپرزمار * زیرا که جاهل ونادان استاددن ننك وعار طوتر ومرشد ومعلمه خدمت واقتدا قیلمق واندن علم دین وطریقتی اوکرنمك استمزبلکه کندی زعمنجه دیرکه انلردن تعلم ایلمك وانلره خدمت قیلمق بکا نه لازمدر بنم خود بوقدر عقلم وذکائم واردر مقتضای عقلم اوزره سلوك ایده رم دیرلاجرم کندی ودکان نو آچدی یعنی چونکم استاده خدمت ایلمکدن عار طوترلامحالة کیدوب کندی بشقه باشنه بیلدیکی اوزره خلقه تعلیم ایلمکه وبندنی بردیس وپیشوایم دیو سویلمکه باشلرای نقش وصورت استادك فوقنده اول دکان قوقش وپرعقرب ومارندن پردر استادك بالاسنده اولان دکاندن مراد معلم ومرشدك امرینك فوقنده ورضاسنك وراسنده برمکسب وجلب دنیا ایچون برسبب وبرمذهب دوزمکدن عبارت اولوریعنی برصاحب ارشادك ودین وطریقتده اوستادك امرینك وراسنده وفرمانك بالاسنده برمکسب ومذهب پیدا ایتمك ای نقش وصورت اول مکسب معنیده قوقش وعقارب وحیاتله پراولمشدر (م ی) زود ویران کن دکان وبازکرد * سوی سبزه وکلستان وآبخورد * دکانی فوری ویران ایله وکیرودون سبزه وکلستان وآبخورد جانبنه آبخورد صواده دیرلر بونده پیکار مراد اولوردکاندن مراد بعض جاهل ونادان اولان کسه لرك مجرد عقل وفکر ایله برمجمع پیدا ایدوب جلب دنیا وکسب مال ایچون کندی متاع عقلنی صاتمق وخلقه بیلدیکی یردن تعلیم ایتمکدر پس دین علمنه عالم اولمین وطریقتده استاد اولمق مرتبه سنی بولمین ولکن جمیع ناسه مشغول اولان نادانه امر ایدوب بیوررلرای علم دیندن بی بهره اولان وخلقی باشنه جمع ایلمکدن اوتری بشقه دکان اچان اکر ظلمات نفسانیه دن قورتلمق ورضای حقه واصل اولمق استرایسك فوری اول رسم وعادت دکانی ویران ایله وبر دین وطریقتده استاد اولان کسه نك سبزهٔ معرفتی وکلستان صحبت ومتابعتی وآبخورد پند ونصیحتی طرفنه رجوع ایله تا کم انك چشمهٔ نصیحتندن نوش قیله سن وکلستان مناصحتندن راحت جان بوله سن وسبزهٔ معرفتندن حظ ونصیب الهسن (مثنوی) نی چوکنعان کوز کبرو ناشناخت * از که عاصم سفینهٔ فوز ساخت * کنعان کبی دکل که اوکبر وناشناختدن کوه عاصمدن سفینهٔ فوز دوزدی یعنی صقین حضرت نوح علیه السلامك اوغلی کنعان کبی اولمه که اول کنعان متکبر وناشناخت اولدیغندن کندی زعمنجه کوهی عاصم وطوفاندن حافظ ظن ایلیوب کوه عاصمدن کندی ظن فاسدی اوزره فوز ونجات سفینه سی دوزدی وپدری حضرت نوح علیه السلامه * سآوی الی جبل یعصمنی من الماء * دیدی وحضرت نوح علیه السلام دخی اکا) لاعاصم الیوم من امر الله الا من رحم * دیو خبر وبردی اما بدبخت اولدیغندن متنصح اولمیوب مغرق قیندن اولدی بو بیت سورهٔ هودده اولان آیت کریمه یه اشارتدر تفسیری جلد رابعده بیان انکه * یا ایها الذین امنوا * سرخنده همچو کنعان سوی هر کوهی مرو * بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی) علم تیر اندازیش آمد حجاب * وان مراد اور ابده حاضر بجیب * اول کنعانه تیر اندازلق علمی حجاب کلدی واول مراد اکا جیبده حاضر اولمشدی یعنی اول کنعانه تیر فکرنی اتمق وکندو کندوینی خلاص ایتمك علمی فوز ونجاتدن حجاب کلدی وانی خلاصدن مانع اولدی وحال بوکه اول ایلدیکی مرادانك کندی جیب درونده ایدی اول محل بعیدده اولان جبل عظیمه صعود ایلمکده قیاس ایلدی انکچون (سآوی الی جبل یعصمنی من الماء) دیو سویلدی اکر کندی یه اقرب اولان سفینه یه داخل اولیدی وحضرت نوحه متابعت قیلیدی نرادایلدیکی خلاصی کندی جیبندن بولوردی ضمیر طالب کنج اولان درویشه راجع اولوب اول درویشه تیر اندازلق علمی حجاب کلدی وانی مرادندن بعید ومهجور قیلدی وفی الحال انك مرادی کندی جیبنده ایدی که کنز حقیقی وکنج معنوی انسانك کندی جیبنده در (مثنوی) ای بسا علم وذکاوات وفطن * کشته رهرورا چوغول وراهزن * ای غافل چوقلق ذکاوتلر وعلملر وفطنتلر رهروه غول وراهزن کبی اولمشدر کشته کاف عربینك ضمه سیله اوقنوب رهرو اولان کسه یه غول وراهزن کبی دیمشدر دینه دخی جائزدر غول وراهزن چوق رهروی هلاك ایدرلر وحاصل کلام بعض ذکاوتلر وفطنتلر اولورکه سالکی مرشده متابعت قیلمقدن منع ایلرونفسنه کبر وغرور ویرر وطالب حق اولمقدن جدا ایلر بو کونه ذکاوتلر

وفطنتلر سالكه لابد رهزن اولور وغول كبى انى اغوا واضلال قيلور بالخصوص بر علم كه علم نافع اولميه اندن حضرت حقه
استعاذه ايلمك لازمدر نته كم حضرت نبى عليه السلام اللهم انى اعوذ بك من علم لا ينفع ديو حق تعالى يه استعاذه ايلمكى
تعليم بيورديلر (م ى) بيشتر اصحاب جنت ابلهند * تا ز شر فيلسوفى ميرهند * زياده رك اصحاب جنت ابلهلردر تا كم
فيلسوف فلك شرندن قورتلهلر بو بيت شريف بو حديث شريفه اشارتدركه حضرت نبى عليه السلام بيورديلر اكثر اهل
الجنة البله * رواه البزار عن انس بله ابلهك جمعيدر ابله سلامت صدر صاحبنه ديرلر كه ساده دل اوله وبو حديث شريفك
شرحى دردنجى دفترده قصه رستن خروب سرخنده اكثر اهل الجنة البله اى پدر بيتنك شرحنده ودخى جلد اولده صفت
پير سرخنه قريب خود جهان آن يك كست او ابلهست بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر اول محللرده طلب اولنه
وبونده توضيح معنى اصحاب جنتك اكثرى ساده دللر وعقل معاش زيركلكندن غافللردر تا كم حكمت شناسلك
شرندن وعلوم نظريه نك ضررندن قورتلمشلردر اگرچه بو عالم خلقنه نسبت نسنه بيلمزلر ابلهدرلر لكن عند اهل الاخرة
هر برى ابله عقولدر دين وطريقتده فحوللدر (مثنوى) خويش را عريان كن از فضل وفضول * تا كند رحمت ترا هر دم
نزول * زيركى ضد شكستست و نياز) زيركى بگذار وبا گولى بساز * كنديكى فضلدن وفضولدن عريان ايله تا كم سكا رحمت
الهى نزول ايليه زيركلك شكستهلك ونيازك ضديدر زيركلكى قو گوللكله دوزل فضل زياده لك ديرلر ومالا بد منه
اولان علمدن هر نه زياده اولسه اكا فضل ديرلر اگر فضيلت دين وطريقت علمندن ايسه غايتله مقبولدر واگر نافع اولمين
علمده اولورسه مذموم مردود اتى ترك ايلمك طالب حقه لازمدر بونده اولان فضلدن مراد دين وطريقته متعلق اولمين فضل
غير نافعدر وفضول ضم فا وضم ضاد ايله لغتده فائده سى اولمين مالايعنى يه مشغول اولان كشى يه ديرلر بونده فضول
مصدر حكمنده در وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه اى طالب كنج حقيقت واى سالك طريقت كنديكى فضيلت
غير نافعه دن وبى فائده ومالايعنى اولان علمه مشغول ايلمكدن عريان ومجرد ايله تا كم حق تعالى حضرتلرينك رحمتى
هر دم سكا نزول ايليه مادامكه سن فضله معجب اولهسن وفضوللق ايدوب عمر نازنينكى كنديكه لازم اولمين علمه
خرج وصرف ايليه سن حق تعالينك رحمتندن دور ومهجور اولورسن زيرا حق تعالينك رحمتى شكسته لره وجرمن
ييلان دردمند وخسته لره اولور زيركلك ومعجبلك ايسه نيازك وشكسته لكك ضديدر لازم كاديكه اول باعث عجب
وغرور اولان زيركلكى ترك ايليه سن وابلهلكله دوزوله سن كه بو گونه زيركلكدن سليم القلب اولمق هر وجهله اوليدر (م ى
زيركى دان دام برد وطمع وكاز) تا چه خواهد زيركى را پاك باز) زيركان با صنعتى قانع شده) ابلهان از صنع در صانع شده
زانكه طفل خرد را مادر نهار * دست وپا باشد نهاده بركنار * زيركلكى بردك وطمعك وكازك دامى بيل بردغاب اولمغه
ديرلر وكاز بونده ايكى چتال اولمق معناسنه در تا كم زيركلكى پاكباز اولان نه استر پاكباز مجرد اولمغه ديرلر يعنى سن بو
زيركلكى وذكيلكى غالب اولمنك وخلقك مالنه ومنصبنه طمع قيلمنك وايكى چتال اولمنك كه مراد كاهى دينه وكاهى
دنيايه ميل قيلمق بلكه مشرك خفى اولمقدن كنايه در طوزاغى والت صيدى بيل چونكم زيركلك بويله در مجردان طريقت
اولمين زيركلر عجبدركه بر صنعته قانع اولمشلردر وبر مخلوقه كوكل ويرمشلر وبر مرتبه ده قالمشلردر اما ابله اولنلر وسلامت
صدر بولنلر صنعدن صانعه كتمشلردر يعنى ساده دل اولنلر وقلبنى ماسوادن سليم قيلان كسه لر بو مصنوعاته ميل قيلمقدن
ترقى ايدوب صانع قديمك مشاهده سى مرتبه سنه كتمشلر واكا تقرب ايتمشلر زيرا طفل خرده نهارك مادرى دست وپايى
كنارنه قومش اولور نهار طوى قوشينك يوروسنه ديرلر ومطلق يورى معناسنه دخى استعمال ايدرلر بونده يورى
معناسنه اولمق ممكندر بو وجه اوزره معنى ويرلدى اما نهار كوندز معناسنه اولوب ظرفيت معناسنى متضمن اولسه
هم جائزدر بو وجه اوزره معنى زيرا كه نهارده مادر طفل خردك دست وپايى كنارنده قومش اولور يعنى صنعدن كيدن
وحضرت خدانك مشاهده سنده كندوبى حيران ايدن ابلهلر طفل خرد منزله سنده در طفل صغيرى مادرى نهارده نيجه
قوجاغنه الوب الني واياغنى كناره قويوب حفظ وتربيه ايلرسه الله تبارك وتعالى حضرتلرى هم سليم القلب اولان وانك
جنابنه توكل قيلان بنده لرنى هم مادر طفل خردنى حفظ وحمايت قيلديغى كبى هميشه حفظ وحمايت قيلوب
الله يتولى الصالحين * حسبنجه جمله امورنه متولى اولور وجميع مؤنتنى مهيا ايلر انكيچون حضرت نبى عليه الصلوة
والسلام اكثر اوقاتده اللهم وكلنى كالطفل الصغير ديو دعا ايدرلردى وكندى نفسيله مقيد اولمقدن ونفسنك تدبير
وتداركيله سلوك قيلمقدن احتراز ايدوب طرفة العين ده يله كندى نفسنه كلكى وكندى وجوديله مقيد اولمغى استيوب
اللهم لا تكلنى الى نفسى طرفة عين ولا اقل من ذلك * ديو دعا ايدرلردى والحاصل من انقطع الى الله كفاه الله سائر
مؤنته ورزقه من حيث لا يحتسب ومن انقطع الى الدنيا وكله الله اليها * حديث شريفنك موجبنجه هر كم حق تعالى يه
منقطع اولسه وتوكل قيلسه انك صورى ومعنوى رزقى اياغنه كلور وحظ ونصيبى همان اول اولور اما الله تعالى يه

منقطع اولمين وعقل وذكاسنه مغرور اولوب دور ودراز اولان طريق مستطيله يه سلوك قيلان كسه لر تعب وزحمت
چكمكدن خالى اولمز وحضرت حقه متوكل اولان مؤمن وموحدك حظ وذوقنى دخى بولمز نته كم بو سرخ شريفده اولان
جهود وترسا متوكل على الله اولان مؤمن وموحدك حظ ونصيبنى دور ودراز طريقه ذاهب اولمغله بولمغه وانى الوب اكل
قيلمغه قادر اولهمديلر كه بو سرخ شريفدن مقصود ونتيجه نه ايديكى معلومك اولور * داستان آن سه مسافر مسلمان وترسا
وجهود وانكه بمنزلى قوتى يافتند ترسا وجهود سير بودند گفتند اين قوت را فردا خوريم ومسلمان صائم بود وگرسنه
ماند زانكه مغلوب بود * بو سرخ شريف اول اوچ مسافرك داستانيدركه انك برى مسلمان وبرى دخى ترسا وبرى دخى
جهود ايدى واول وقتده بر منزلده بر مقدار قوت وغدا بولديلر كه اندن مراد حلوا اولديغى مصرحدر ترسا وجهود طوق
ايديلر ديديلر كه بو قوت وغدايى يارين ييه لم مسلمان ايسه صايم ايدى واچ قالدى زيرا كه مغلوب ايدى وانلر غالب ايدى
انلره مخالفت ايتمكه قادر اولهمدى پس صبر ايدوب وحضرت حقه توكل قيلوب سكوت ايلدى (مثنوى) يك حكايت
بشنو اينجا اى پسر * تا نگردى ممتحن اندر هنر * آن جهود ومؤمن وترسا مگر * همرهى كردند باهم در سفر) اى پسر
بو خصوصده وبو محلده بر حكايت ايشت واول حكايتى جان ودل ايله كوش ايدوب انكله برايش ايت تا كم هنرده
امتحان اولنمش وابتلا قيلنمش اولميه سن اول حكايت بودركه اول جهود ومؤمن وترسا مگر كه برى برلريله سفرده
همراهلق ايلديلر وبرى برلريله يولداش اولوب مصاحبت ومقارنت قيلديلر (مثنوى) با دو گمره همره آمد مؤمنى
چون خرد با نفس وبا اهرمنى * ايكى گمراهله بر مؤمن آفاقده بويله همراه كلدى واول مظهر ضلالت اولان ترسا وجهود ايله
اول اهل هدايت مصاحبت قيلدى نته كم انفسده عقل ونفس واهرمن ايله همراه اولدى كه افاقده بر كاذب صادق ايله
ومؤمن منافقله ومطيع اولان كسه فاسقله مصاحب ومقارن اولمق چوق واقع اولور نته كم انفسده عقل وروح مظهر
هدايت اولان مؤمن كبيدر ونفس وشيطان مظهر ضلالت اولان ترسا وجهود كبيدركه بونلر دخى بو بدنده بر قاچ
كون برى برلريله همراه اولمشلردر (مثنوى) مرغزى ورازى افتد از سفر * همره وهم سفره پيش همديگر * سفر
جهتندن مرغزى ورازى همره وبرى برى اوكنده هم سفره اولمق واقع اولور مرغز بر شهرك آديدر وراز هم بر شهرك آديدر
وبو ايكى شهرك ما بيننده خيلى مسافه واردر وبرينك قومى مشرك وكافر وبرينك دخى مؤمن وسنى واقع اولديغندن
بو ايكى شهرك قومى برى برلريله ضد واقع اولمشدر اما مع هذا بنه سفر واسطه سيله برى برلريله يولده همراه اولمق وبر سفره ده
اوتورمق چوق دوشر ومرغز ورازك بر مقدار تحقيقى جلد اولك اوايلنه قريب مرور ايلمشدر (م ى) در قفص افتند زاغ
وجغد وباز * جفت شد در حبس پاك وبى نماز * بر صيادك صيدى واسطه سيله قفصه جغد ودخى زاغ وباز دوشرلر وكاه
اولور كه حبسخانه ده پاك اولان اهل نماز ايله ناپاك اولان بى نماز جفت اولور ومقارنت قيلور بر قفصده برى برينه مخالف
طيور جمع اولمق وبر مجلسده برى برينه مغاير وضد كسه لر ضرورت حسبيله مقارنت قيلمق چوق دوشر (مثنوى) كرده
منزل شب يك كاروان سرا * اهل شرق واهل غرب وماورا * مانده در كاروانسرا خرد وشكرف * روزها باهم ز سرما وز برف
چون كشاده شد ره وبگشاد بند * بگسلند وهر يكى سوى روند * بو چوق واقع اولور كه بر كاروانسرايده كيجه ايله اهل شرق
واهل غرب واهل ماوراء النهر منزل ايتمش وبرى برلريله صحبت طوتمشدر كوچك وبيوك بر كاروانسرايده نيجه كونلر
برى برلريله سرمادن وبرفدن اوترى قالمشلردر وقيش اولديغندن اوترى بر برده مقارنت قيلمشلردر چونكم يول
كشاده اوله وبند آچيله چوزيلورلر وبرى بريندن منقطع اولورلر وهر برى بر جانبه كيدرلر (مثنوى) چون قفص را
بشكند شاه خرد * جمع مرغان هر يكى سوى پرد * پر كشاده پيش ازين پر شوق وباد * در هواى جنس خود سوى معاد
پر كشاده هر دمى با اشك واه * ليك پريدن ندارد روى وراه * راه شد هر يك پرد مانند باد * سوى آن كز يادان پر مى كشاد
آن طرف كه بود اشك واه او * چونكه فرصت يافت باشد راه جو * چونكم عقل پادشاهى قفص صيه بهر حال
قوشلر جمعى هر برى بر جانبه اوچر قفصدن مراد اگر قوشلر قفصى اولسون واگر كاروانسراى اولسون واگر زندان
اولسون بهر حال بونلرده جمع اولان كسه لر فرصت ورخصت بولدقدنصكره هر برى كندى مقصد ومطلبى جانبنه پرواز
ايلر بوندن اول هر برى پر شوق وباد كندى جنسى هواسنده مرجع ومعاد طرفنه قناد آچمش ايدى واول جمع اولدقلرى
منزلده ضرورت حسبيله قالمش ايدى پس هر بردمده آه وگريه ايله پر آچار ومراد سمتنه اوچمغه سعى ايلر وليكن
اوچمقلغه وجه ويول طوتمزا كر مرادى سمتنه اوچمغه يوز ويول طوتيدى بر آن اول محلده ضرورتده قرار ايتمزدى
همان مكه بو اضداده يول اوليدى وهر برى كندى مقصدى جانبنه كيتمكه فرصت ورخصت بوليدى انك جانبنه
انك يادندن وتذكرندن اوترى پر آچار وانك هوا وارزوسنده اوچاردى اول طرفه كه انك گريه سى وآهى وار ايدى چونكم
فرصت بوله بهر حال راه جو اولور واول جانبه رحلت قيلور (م ى) در تن خود بنگر اين اجزاى تن * از كجاها گرد آمد در بدن

آبی وخاکی وبادی وآتشی * عرشی وفرشی ورومی وکشی * از امید عود هر یک بسته طرف * اندرین کروانسرا ازبیم برف
کندی تنکده نظر ایله بو اجزای تن نه یرلردن بدنده جمع کادی وبو یری برینه مخالف اولان ذرات جزو قنغی مقاملردن کلوب
بدن خانه سنده الفت ومقارنت قیلدی اول جزولرک بری آبی وبری خاکی وبری بادی وبری آتشیدر وبری عرشی وبری
فرشی وبری رومی وبری دخی کشیدر کشی کاف عجمینک فتحه سیله نازکه وکوزله دیرلر بونده بو معنی اولمق جائزدر وکش
کاف عربینک ضمه سیله خلطه دیرلر بو معنی مراد اولمق هم جائزدر که انسانک بعض جزوی خلطه منسوبدر بو انسبدر
عرشیدن مراد عقل وروحدر وفرشیدن مراد قوای جسمانی ورومیدن مراد اخلاط اربعه اولور مثلا دم وصفرا وسودا
وبلغم کبی که قانه کش سرخ وصفرایه کش زرد وسودایه کش سیاه وبلغمه کش سپید دیرلر الحاصل انسانک خانهٔ بدننده
بو عناصر اربعه دن جمع اولان جزولر واخلاط اربعه وعلوی وسفلی اولان قوتلر جمع اولمشلر وضروری بری برلریله
بر قاچ کون مقارنت قیلمشلردر عودت ومرجعلرینه رجعت قیلمق امیدندن اوتری هر بری بو کاروانسرای جسمده
کوزباغلمشدر برف وبرد قورقوسندن اوتری وبو برفدن مراد نه ایدیکی بو بیتلردن معلوم اولور (مثنوی) برف کونا کون
جمود هر جماد) در شتای بعد آن خورشید داد) چون بتابد تف آن خورشید خشم) کوه کردد کاه ریک وکاه پشم) در کداز
آید جمادات کران * چون کداز تن بوقت نقل جان * هر جمادک جمودی ایچون برف کونا کون واردر اول خورشید دادک
بعدی شتاسندن خورشید داددن مراد خدای تعالی حضرتلریدر وبرف کونا کوندن مراد هر جامدک جامد اولمسنه
سبب اولان شیلردر که جماداتک انواعی چوقدر هر جامدک جمودینه سبب دخی چوق اولیجق اول اسبابه کونا کون برف
تعبیر ایلمک یرنده اولور بلکه هر حیوانک جسمی دخی باعتبار مایؤل الیه جماد منزله سنده در پس انک جسمنک دخی
قیامنه وتکثنه سبب اولان شیلر برفلر کبی اولور وبو جمله وجودک انجمادی وقیامی خورشید عدالت اولان
خدای تعالی حضرتلرینک جلال وعظمتی پرتوندن بعید اولدقجه حاصل اولورکه حق تعالینک بعدی شتا کبی وقربی
صیف حار کبیدر چونکم اول خورشید خشم الهی تابان اوله وپرتو قهریه ایله بو جمادات اکوانه پرتو ساله اول حینده
وبست الجبال بسا فکانت هباء منبثا * آیت کریمه سنک موجبنجه طاغلر کاه رمل کبی خرد وخشخاش اولوب هباء
منبث کبی اولورو کاهی * وتکون الجبال کالعهن المنفوش * آیت کریمه سنک حسبنجه پشم منفوش کبی پاره پاره
وریزه ریزه اولوب اطراف وجوانبه یوکلر کبی آتیلور بو کران ثقیل اولان جمادات جهان نه قدر وار ایسه قار کبی اریمکه
کلور جانک نقلی وقتنده تنک اریمسی کبی که جان بدندن نقل ایتدکدن صکره بدن اریوب وچوریوب محو ونابود
اولور واضداد اربعه دن هر بر جزو کندی مرکز ومرجعی طرفنه رحلت قیلور جهانک قالبی دخی خورشید ازلینک
وحدانیتله تجلی قیلوب پرتو قهریه سنی بو اشیا اوزره صالدیغی وقت جانی کتمش قالب انسانه کوره قیاس ایله (مثنوی
چون رسیدند این سه همره منزلی * هدیه شان آورد حلوا مقبلی * برد حلوا پیش آن هر سه غریب * محسنی از مطبخ انی
قریب * نان کرم وصحن حلوای عسل * برد آنکه در نوالش بود امل * چونکم بو اوچ همراه بر منزله ایرشدیلر یعنی مؤمن
وترسا وجهود چونکم بر منزله ایرشوب قوندیلر بونلره بر مقبل حلوا هدیه کتوردی اول هر اوچ غریبک اوکنه بر منعم
ومحسن انی قریب دینک مطبخندن حلوا ایلتدی انی قریب ترکیبیله * واذا سألک عبادی عنی فانی قریب اجیب دعوة
الداع اذا دعان) آیت کریمه سنه تلمیح بیورمشلردر وبو آیت کریمه نک تفسیری جلد ثانینک آخرنده قریب بیان دعویکه عین
آن دعوی سرخنک آخرنده آن غریب از ذوق آواز غریب) بیتنک شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ومضاف مقدر
اولوب از مطبخ قائل انی قریب تقدیرنده اولور یعنی بر محسن وغریب نواز اولان منعم بن قوللرمه قریبم دیکه دعا ایلدکاری
وقتده انلرک دعاسنی قبول ایلرم دین پادشاهک مطبخندن بو اوچ غریبک اوکنه اسیجق اتمک وعسل حلواسنک صحنی اول
وقتده ایلتدی اتمک نوالنده املی وار ایدی یعنی اول محسن ومقبل اولان کسه اول اوچ غریبک اوکنه بر صحن بال حلواسی
ایلتدی اتمک نوالی حضرت حقدن امیدوار وراجی ایدی (مثنوی) الکیاسة والادب لاهل المدر * الضیافة والقری
لاهل الوبر * کیاست وادب اهل مدر ایچوندر ضیافت وقونقلق اهل وبر ایچوندر کیاست قوت عقله دیرلر مدر بونده بلد
معناسنه در اکرچه اصلنده کسک پاره لرینه دیرلر اما عرب صکره قریه یه وبلده یه مدر دیدیلر وبر دخی اصلنده دوه یوکنه
دیرلر اما اهل خیامه دخی عرب وبر دیرلر یعنی کوچر او صاحبلری اولان کسه لره وبر اطلاق ایدرلر قری بکسر القاف
ضیافت ایتمک واحسان ایتمکه دیرلر قری الضیف یقری قرا یعنی قرای احسن الیه دیمکدر یعنی خدای تعالی حضرتلری
بنی آدمدن هر طائفه یه بر کونه خاصیت ویرمشدر اکثر اهل بلدک خاصیتی ادب وکیاست وفهم وفراست وتعلیم
ودراستدر واهل خیامک خاصیتلری دخی مسافر اولنلره ضیافت واحسان قیلمق ومهمانلق واطعام غربا قیلمقدر
ولهذا قال علیه السلام الضیافة علی اهل الوبر ولیست علی اهل المدر رواه القضاعی عن ابن عمر رضی الله عنهما (مثنوی

الضیافة للغریب والقری) اودع الرحمن فی اهل القری) غریب ایچون ضیافتی واکرامی رحمن اهل قرایه ودیعت قودی
اول ایکی قری کسر قافله احسان معناسنه در ودخی والقری الیه تقدیرنده وایکنجی قری ضم قافله قریه نک جمعیدر یعنی
غریب ایچون ضیافت قیلمغی واکرام واحسان ایدوب قونقلمغی حق تعالی قریه لر اهلنده ودیعت وامانت قودیکه اهل قریه یه
واجب ولازمدر که مسافره وغربایه ضیافت قیله لر ومحسن اوله لرکه انلرک خاصیتی بودر (مثنوی) کل یوم فی القری ضیف
حدیث * ماله غیر الاله من مغیث * کل لیل فی القری وفد جدید * مالهم ثمه سوی الله المجید * هر کون قریه لرده بریکی
ضیف واردر اول ضیف ایچون اللهدن غیری بر مغیث یوقدر له ده اولان ضمیر ضیفه راجعدر قری ده مضاف مقدردر اهل
قری تقدیرنده اولور بو تقدیرجه ضمیر اهل قری یه راجع اولمق دخی جائز اولور مغیث اغاثه وامداد ایدیجی معناسنه در
بو وجه اوزره معنی هر کون کویلرده بر مهمان نو اولور واول مهمان کیدوب بریکی مهمان دخی کلور اول کویلر
اهلی ایچون الله تعالیدن غیری امداد واعانت ایدیجی یوقدر حضرت حق اول بیابانده اولان قریه لرک اهلنه معین اولور
وامداد قیلور تا انلر دخی آینده ورونده یه ضیافت ایدرلر ومعاونت قیلورلر هر کیجه ده قراده بریکی جماعت واردر
انلر ایچون اول مکانده اللهدن غیری مجید یوقدر وفد جماعته دیرلر ثمه مکاندن عبارتدر مجید فعیل وزننده دابه نک قارنی
طویجه علف ویریجی کسه یه دیرلر نته کم مجدت الدابة دیرلر علفتها ملأ بطنها معناسن ویررلر ومجید بونده کریم معناسنه
اولسه هم جائزدر لکن اول ایکی معنی انسبدر پس توضیح معنی بویله دیمک اولورکه هر کیجه قراده بریکی جماعت مهمان
اولور واول مهمان اولان جماعت ایچون اول مکانده الله تعالیدن غیری انلرک مرکبلرینک ومطیه لرینک قارنی طویریجی
یوقدر وفی الحقیقه انلرک مرکبلرینک قارنی طویریجی وغدالرنی وعلفلرنی ویریجی خدای تعالی حضرتلریدر واهل قری
انجق صورتا آلتدر ملاحظه در (م ی) تخمه بودند آن دو بیکانه زخور * بود صائم روز آن مؤمن مکر * چون نماز شام
آن حلوا رسید * بود مؤمن مانده در جوع شدید * اول ایکی بیکانه خوردن تخمه ایدیلر اول ایکی بیکانه دن شول
ترسا وجهوددرکه دین وایماندن انلر بیکانه درلر اول ایکی دیندن بیکانه کثرت اکلدن تخمه وغدا وخوردنیدن زیاده
سیر ایدیلر مکر اول مؤمن کوندز صائم ایدی چونکم اخشام نمازنده بر محسندن اول حلوا بونلره ایرشدی مؤمن محکم
اجلقده قالمشدی که هم مسافر وهم صائم ایدی (م ی) آن دو کس کفتند ما از خود پریم * امشبش بنهیم وفرداش خوریم
صبر کیریم از خور امشب تن زنیم * بهر فردا لوت را پنهان کنیم) اول ایکی کمسه دیدیلر بز خوردنیدن پرز یعنی جهود
وترسا دیدیلر بز غدادن ممتلی یز بو کیجه اول حلوانی قویه لم وانی یارین ییه لم بو کیجه ییمکدن صبر طوته لم وسکوت ایده لم
فردادن اوتری لوتی پنهان ایلیه لم یعنی بو قوت وغدانی یارین ییمکدن اوتری کیزلیه لم دیدیلر وادخاره عزیمت ایلدیلر نته کم
بو ایکیسنک اسلافی هم مائدهٔ حقی ادخار ایلمشلر وبونلره ادخار ایلمک آبا واجدادندن خوی وعادت اولمشدی حضرت
موسی علیه السلامک قومی من وسلوایی ادخار ایلدیلر وحرصلرندن بونی یارین ییه لم دیو کیزلدیلر وحضرت عیسی
علیه السلامک قومی دخی کوکدن نازل اولان مائده یی ادخار ایلدیلر انلر دخی بزه بو یارین واو بر کون یمکه کرک اولور دیو
سویلدیلر باخصوص که بو ایکی طائفه یه حضرت موسی علیه السلام وحضرت عیسی علیه السلام بونی ادخار ایلمک
یوم جدید ورزق جدید در بو کون بوکانی اکل ایدک یارنکی رزقکزی ینه حق تعالی سزه کوندرر دیو کرار ومرار اسویلدیلر
نته کم نسلندن اولان جهود وترسا هم اول کلان طعامی ادخار ایلمکه قصد ایلدکلرنده مؤمن انلره کورهم بویله دیدی
(مثنوی) کفت مؤمن امشب این خورده شود * صبر را بنهیم تا فردا بود * پس بدو کفتند زین حکمت کری * قصد تو
آنست تا تنها خوری * مؤمن بونلره ایتدی بو کیجه بو غدای شیرین خورده اولسون صبری قویه لم فردا اوله یعنی
صبری یارنکی کونه قویه لم صبر یارین اولسون بو کیجه ابن وقت اولوب بو حلوای ترینسون وحق تعالی یه حمدلر وشکرلر
دینسون بو اولی وواجبدر دیدی پس جهود وترسا اول مؤمنه دیدیلر بو حکمتکرلکدن یعنی بو کونه حکمت دوزیجی
اولمقدن سنک مقصودک بودرکه تا سن بونی تنها ییه سن که سنک قارنک آچدر وبزم ایکیمزک ایله قارنلری طوقدر پس
سن استرسنکه بونی بشقه باشکه اکل وبلع ایلیه سن (مثنوی) کفت ای یاران نه که ما سه تنیم * چون خلاف افتاد
تا قسمت کنیم * هر که خواهد قسم خود بر جان نهد * هر که خواهد قسم خود پنهان کند * چونکم مؤمن سنی اول
جهود وترسادن بو سوزلری اشتدی انلره ایتدی ای یاران بز که اوچ کسه دکلی یز بو مقرردرکه بز اوچ کسه یز استفهام
تقریر ایچون اولور چونکم میانمزده خلاف واقع اولدی تا قسمت ایلیه لم هر کم استرسه کندی قسمنی وحصه سنی جانی
اوزره قویه وانی ییه هر کم استرسه کندی قسمنی پنهان ایلیه که اصل عدالت بودر وشرط مرافقت هم بودرکه بر کسه کندی
همراهنه ظلم ایلیه وانک حصه سنه طمع قیلیه بن کندی قسمیمه وحصه مه راضیم بونی تقسیم ایلیه لم دیدی (مثنوی
آن دو کفتندش ز قسمت درکذر * کوش کن قسام فی النار از خبر * اول ایکیسی مؤمنه دیدیلر قسمتدن کچ یعنی قسمت

ایلمکدن فراغت ایله القسام فی النار حدیثنی خبردن استماع ایله که حضرت نبی علیه السلام قسمت ایدیجی نارده در
دیدی پس سن قسام اولمقدن حذر ایله کانه دیدیلر صقین سن قسام اولمغه میل قیلمه بز ایکیمز خود قسام اولمقدن
قورقرز که قسام نارده در دیمشدر بو محلده برنیجه نکات شریفه واردر مقدما کافر ایله جهودک کثیر الاکل ومؤمنک
قلیل الاکل اولدیغنه اشارت قیلمشلردر حضرت نبی علیه السلام المؤمن یأکل فی معاء واحد والکافر یأکل فی سبعة
امعاء بیورمشلردر ودخی جهود وترسانک اکثر طبیعتلری وعادتلری ادخار قیلمغه مائل وتوکل وتسلیمدن عاطل
اولدیغنه اشارت قیلمشلردر وصحیح مؤمن اولنلرک سیرتی ابن وقت اولمق وحضرت حقه توکل قیلمق اولدیغنه هم تنبیه
ایلمشلردر ودخی ترسا وجهودک قسمته راضی اولمدقلرینه هم اشارت ایلدکلرندن ماعدا کندی نفسلرینک مرادنی
وطبیعتلرینک مقتضاسنی مجرد مؤمنی الزام ایلمکدن اوتری شرعی صورته قویوب باطلی حق ایله تلبیس ایدوب طریق
زوره ذاهب اولمشلردر که بوجمله سی یهودی ونصارایه لایق اولان صفتلردر مؤمن اولنلره انلرک صفتلرندن حذر وپرهیز
ایلمک لازمدر باخصوص شو صفتدرکه برنسنه سنک نفسک مشتهاسی وطمعک مقتضاسی اوله وبر آخر کسه نک
اول حقی اوله وسن مراد نفسکی صورت شرعیه یه قویوب انی احکام شرعیه ایله الزام ایلمکه سعی قیله سن وهر اوجدل
ایلیه سن نته کم جهود ایله ترسا بو یله ایلدیلر (مثنوی) گفت قسام آن بود کو خویش را * کرد قسمت بر هوا و بر خدا
مؤمن اول ترسا وجهوده جواب ویروب دیدی فی النار اولان قسام اول اولور که کندیسنی هوای نفسی اوزره وامر خدا
اوزره قسمت ایلدی مثلا سزلرک ایکیکز کبی که کندیکزی هم حظ نفسکز اوزره وهم امر حق اوزره تقسیم وتوزیع
ایلدیکز که ظاهرا بکا صورت حقدن کلوب امر حق ایله بنی الزام ایتمک استرسز وباطنا کندی هواکزی ومقتضای
نفسکزی ویرمک استرسز بو یله اولیجق کندیکزی هم هوا اوزره وهم امر خدا اوزره قسمت ایتمش اولورسز پس نارده
لایق اولان قسام سزلرک کبی کندیسنی هوا اوزره وهم امر خدا اوزره قسمت ایلین قسام اولور که صورتا قول نبی علیه
السلام وحکم الهی ایله برمسلمانک حصه سنی وقسمنی کندی نفسی ایچون المغه قصد ایلیه ولازم کلوب اول مسلمان
اکا بن حقمی نه تمسکله الورسن دیدکده حکم شرعی وقول نبوی بودر دیو اکا سویلیه وفی الحقیقه کندیسنی ای جهود
وترسا سزلرک کبی امر هوا وامر خدا اوزره تقسیم ایلین قسام اهل ناردر والا مطلق امر حق اوزره قسام اولان محقق که
اهل جنت اولور (م ی) ملک حق وجمله قسم اوستی * قسم دیگر را دهی دوکوستی * ای جهود وترسا اوورسن ملک حق
وجمله انک سن قسمی دیگره ویره سن ایکی سو یلیجیسن یعنی ای جهود وترسا سزلرک هر بریکز الله تعالینک ملکی
ومملوکیدر وجمله کز اول حضرتک قسمیدر اگر وجودیکز قسمنی غیره ویره سز ایکی دیلیجی مشرک اولورسز غیردن مراد نفس
وهوا وشیطاندر اگر مالک الملک اولان حق تعالینک امر شریفنی قویوب هوایه اویارسکز واکا متابعت قیلورسکز
افرأیت من اتخذ الهه هواه) آیت کریمه سنک مفهومنک مظهری اولورسز واگر شیطانه اویارسکز (الم اعهد الیکم یا بنی
آدم الا تعبدوا الشیطان * عتابنه مستحق ولایق کاورسز پس موحد اولان اهل کتابه اللهک بیوردیغی اوزره عمل قیلمق
وشرکدن حذر ایلمک لازمدر دیدی (م ی) این اسد گر بود غالب بر بقور * نوبت کاوان بدوان کاوزور) این اسد غالب شدی
هم بر سگان * گر نبودی نوبت آن بد رگان * بو اسد اگرچه بقرلر اوزره غالب ایدی اما کاولرک نوبتی واول کاوزورلک نوبتی
ایدی بو اسد هم سکلر اوزره غالب اولوردی اگر اول بدرکلرک نوبتی اولمیدی اسددن مراد مؤمندر بقور بقرلرک جمعیدر
ومراد جهود وترسادرکه انلر صغرلر کبیدر کاوزور یلان پهلوانی دیمکدر که زور کذب ودروغه دیرلر وکاو کاف عربی ایله
بهادره وپهلوانه دیرلر وکاف عجمی ایله صغر معناسنه اولدیغی مشهوردر وبو ایکی بیتک تقریر وتعبیری بو یله دیمک اولورکه
نعم مؤمن فی الحقیقه اسد کبیدر لکن ایکی کافره ویاخود ایکی جهوده مقابل اولسه شرط ایمان اولدرکه هر وجهله انلردن
یوز دوندرمیه ومغلوب اولمیه واظهار ضعف قیلمیه بلکه اظهار جلادت وشجاعت ایلیوب غلبه یه همت قیله ولیکن
بو اسد دخی اگرچه اول صغرلر کبی اولان جهود وترسا اوزره فی الحقیقه غالب ایدی واول ایکیسندن خوف یوق
ایدی اما اول صغرلرک غلبه سنک نوبتی واول یلان پهلوانک قدرت وقوتنک وقتی واسلامک اول دیارده ضعفی زمانی
ایدی بو دین اسلامده اسد کبی اولان مؤمن هم اول کلاب اوزره غالب اولور وحمله قیلوردی اگرچه اول بدرکلر نوبتی
اولمیدی بوندن منفهم اولان بودرکه یا بو حالت ضعف اسلامده واقع اولمش اوله ویاخود مؤمن بریره کتمش اوله که
اول دیارده مؤمن ضعیف وترسا وجهود قوی اوله واول کلابک اول دیارده غلبه وقوتنک نوبتی اوله بو اجلدن اول
مؤمن بو ایکی کلابه حمله ایلمیوب من وجه مدارا ایلمش اوله والا بر مؤمن ایکی کافردن قورقمق وانلرک مغلوبی اولمق
شرع شریفده جائز دکلدر (مثنوی) قصد شان آن کان مسلمان غم خورد * شب برود بی نوایی بگذرد * بود مغلوب او
بتسلیم ورضا * گفت بهر طاعة اصحابنا * انلرک قصدی اوکه اول مسلمان غم یه شب اتمک اوزرینه ینه والقده کجه

یعنی اول جهود وترسانک اول مسلمانی منع ایلمکدن مقصودلری اول ایدی اول مسلمان راحت بولمیه وشاد اولمیه
وغم وغصه یه اول کیجه اول مسلمانک اوزرینه بی نوالقله کچه واول مسلمان اول کیجه ده نیجه محنت وزحمت چکوب
زهرلر ایچه جهود وترسانک اهل اسلام اولانه قلبا وفعلا اهانتلری مقرردر چونکم اول مسلمان مغلوب ایدی تسلیم
ورضا ایله انلره صورتا مدارا طریقیله دیدی ای بزم اصحابمز ایستدکله اشتدم واطاعت ایتدم یعنی قبول ایتدم سزلرک
دیدیککز اولسون دیدی بونده کفار ایله مصالحه ایتمکه تنبیه وار اگر انلر غالب ایسه لر مدارا ایلمکه اشارت وتعلیم واردر
اگر اقتضا ایلرسه اهل اسلام اولان کفار ایله مصالحه ایلیه ومدارا ایلمک حقنده آیات واحادیث وارده اولمشدر باخصوصکه
حدیث شریف کتابلرنده بو خصوصده برمستقل باب ایلمشلردر مشهور اولدیغیچون ایراد اولنمدی (مثنوی) پس
بخفتند آن شب وبرخاستند) بامدادان خویش را آراستند) روی شستند ودهان وهر یکی) داشت اندر ورد راه ومسلکی
یک زمانی هر یکی آورد رو * سوی ورد خویش از خود فضل جو * پس او کیجه یاتدیلر وصباح اولدی خوابدن قالقدیلر
سحر وقتنده کندیلرنی بزه دیلر یعنی چونکم میانلرنده بو قدر قیل وقال واقع اولدی آخر مؤمن انلره مدارا ایدوب
اویدی پس او کیجه بونلر یاتوب اویودیلر سحر زمانی خوابدن قالقدیلر وکندیلرینی هر بری آیینلری اوزره آراسته ایلدیلر
یوزلرین واغزلرین یودیلر وهر بری ورده بر یول وبر مسلک طوتدی ورد بونده وظیفه اولان طاعت معناسنه در یعنی
بو مؤمن وترسا وجهوددن هر بریسی وظایف طاعاتدن کندیلرک دینی وآیینی اوزره برراه وبرمسلک طوتدی واول
طریق اوزره حق تعالی حضرتلرینه عبادت ایتدی برزمان بونلردن هر بریسی کندی وردی جانبنه حضرت حقدن
فضل جو اولدیغی حالده یوز کتوردی یعنی بونلرک هر بریسی کندیلره وظیفه ایلدکلری طاعت جانبنه برزمان متوجه
اولدی حضرت حقدن فضل وکرم طالبی اولدیغی حالده (مثنوی) مؤمن وترسا جهود وگبر ومغ * جمله را رو سوی آن
سلطان الغ * بلکه سنگ وخاک وکوه وآب را * هست واگشت نهانی با خدا * مؤمن وترسا وجهود وگبر ومغ جمله نک
یوزی اول الغ سلطان جانبنه در بلکه سنگ وکوهک وخاکک وآبک نهانی خدای تعالی یه توجه ورجوعی واردر ترسا مطلق
کافره دیرلر گبر آتش پرسته ومغ کافرلرک کشیشنه دیرلر الغ اولو معناسنه در یعنی جمیع ملل مختلفه وفرق ضاله نک
من حیث الحقیقه اول اولو سلطانه توجهی واردر کرکسه الله تعالی حضرتلرینی بیلسونلر نته کم انلردن بعضیسنه
ولئن سألتهم من خلق السموات والارض * مفهومی اوزره بو آسمان وزمینی کیم خلق ایتدی دیو سؤال اولنسه ایدی
لیقولن الله * دیو جواب ویررلردی وکرک بیلمسونلر که بیلمین کفره وجهله نک دخی من حیث الحقیقه توجهلری
وعبادتلری ینه الله تعالی یه در انکیچون الطرق بعدد انفاس الخلایق دینلمشدر (بیت) میل خلق جمله عالم تا ابد * کر بدانند
ونداند سوی اوست * بلکه جمادات قسمندن دخی حجر ومدر وخاک وکوه وآب ونباتات قسمندن دخی جمیع شجر وثمر
خدای تعالی حضرتلرینه بو جمله نک رجوعی وتوجهی واردرکه هر برینک * وان من شیء الا یسبح بحمده ولکن
لا تفقهون تسبیحهم) آیت کریمه سنک مفهوم ومنجه تسبیح ایلمری حق تعالی حضرتلرینه توجه ورجوع ایلمرینه دلالت
ایلر * وان منها لما یهبط من خشیة الله * آیت کریمه سنک دخی احجارک الله تعالی یه انقیادی اولدیغنه دلالت ایدر
وبو خصوصده آیات کریمه واحادیث شریفه چوقدر (مثنوی) این سخن پایان ندارد هر سه یار * رو بهم کردند آندم یاروار
وبو سوزک پایان وتمامی حاصل کلام اولدر هر اوچ یار اول دمده یار کبی یوزلرنی بری برینه ایتدیلر یعنی بو مؤمن وترسا وگبر
جهودلک وسائر ملل مختلفه نک من حیث الحقیقه عبادتلری وتوجهلری حضرت حقه اولدیغنه متعلق اولان کلمات
نهایت قبول ایتمزکه بو خصوصده سوز چوق واسراره نهایت یوقدر خلاصهٔ کلام ومحصل مرام بودرکه اول اوچ همراه
سحر وقتنده اللرین ویوزلرین یویوب هر بری کندیلرک بیلدیکی اوزره حق تعالی حضرتلرینه عبادت ایتدکدنصکره بری
برلرینه توجه ایتدیلر وبریره کلدیلر (مثنوی) آن یکی گفتا که هر که خواب خویش * آنچه دید اودوش گو آور به پیش
هرکه خوابش خوشتر این را او خورد * قسم هر مفضول را افضل برد * آنکه اندر عقل بالاتر رود) خوردن او خوردن جمله
بود * فوق آمد جان پر انوار او * باقیان را بس بود تیمار او * اول بریسی بونلرک ایچندن دیدیکه هر بریکز کندی
خوابنی اول نسنه یی که اول دون کیجه منامنده کوردی اکادی اوکه کتورسن اول واقعه یی هرشول کسه نک که خوابی
خوشتر ورؤیاسی بیشتردر بو حلوایی اویسون هر مفضولک قسمنی افضل اولان ایلته بونده خورد وبرد امر غائب
معنالرینه اولور یعنی بونلرک ایچندن بری دیدیکه کیجه کوردیککز واقعه یی حضور وظهوره کتورک کوردم هرشول
کسه نک که واقعه سی خوشتر وبیشتردر بو حلوایی اول یسون هر مفضولک قسمنی افضل اولان السون زیرا افضل اولان
انسان واحد کالف در سائر هزاران انسان قدر انک رزق ونصیبی اولسه لایقدر اول کسه که عقلده بالاتر کیده
انک ییه سی جمله نک ییه سی اولور یعنی بو زمرهٔ انسان دن مراد عقلله موصوف اولمقدر هرکمکه عقلده اکمل اوله وعلمده

افضل اوله انك يعني جمله نك يعني كبيدر كه حياة العالم ديمشدر نته كم جان اولده دخي بو معنايي مؤيد * بيت
جمله حيوانرا بي انسان بكش * جمله انسانرا بكش از بهر هش * ييورمشلردر في الحقيقه هزار جاهلك وغافلك رزقي
وغداسي بر عالم وعاقل الوب يسه انلرك هزار وهزارندن اول عاقلك يعني هر وجهله انفع واعلادر زيرا انك وجودندن
بني آدمه وعالمه نيجه نفع حاصل اولور اما جاهل وغافل يسه كسيه نفع اولمديغندن ماعدا نيجه ضرر ومعصيت دخي اندن
ظهوره كلور اول افضل وعقلده اكمل اولان كسه جان پرانواري فوق كلدي وبالاتر اولدي بافيلره اكا تيمار ايلمك پس اولور
يعني عقلده وعلمده كمتر اولنلر اول عاقله وكامله رعايت وخدمت قيلمق كفايت قيلور كه في الحقيقه هم عقلده دونتر وعلمده
كمتر اولنلر بر عقلده وعلمده اكمل اولان انسانه خدمت ايچون خلق اولنمشدر (م ى) عاقلانرا چون بقا آمد ابد * پس بمعني
اين جهان باقي بود * عاقللر ايچون چونكم ابد بقا كلدي وانلر كمال عقلله ابدي باقي اولمق مرتبه سني بولدي پس معناده
بو جهان باقي اولور يعني مادامكه بو جهانده عقلانك وجودي اوله اكر ظاهرده موجود اولورلر سه بو جهان انلر
واسطه سيله صورتده باقي وقائم اولور وانلرك رأي وتدبيري ايله نظام بولور عقلا بو عالمده منقطع اولنجه يه دك چونكم
انلر بو عالم صورتدن عالم معنايه كيده لر بو جهان عالم معناده انلرله قائم اولور وباقي قالور والحاصل عاقل بو جهانك
روحي وبو جهان بر قالب مسوي كبي وسائر اهل جهان عروق واعضا وقواي جسماني منزله سنده درلر چونكم
بو جهانده عاقلك وجودي باقي اوله پس معناده هم بو جهان باقي اولور كه جسد روحله بقا وحيات بولور انلرا سائندن
عاقلك علو شاني غيريلره بوادلوب ايله تعليم وتفهيمدر كه في الحقيقه بر عاقل انسان كاملك وجود شريفي بو مرتبه ده در
وبوايله بيلنمك كرك (م ى) پس جهود آورد آنچه ديده بود * تا بكاشب روح او كرديده بود * چونكم بونلر بويله ديديلر بو قول
وقرارا بزره اتفاق ايلديلر پس جهود اول واقعه يي كه منامنده كوردي ايلروكتوردي تا كيجه انك روحي قنده طولنمش
ايدي وخواب ايچره روحي نه عالملر كورمش وسير قيلمش ايسه ابرتابه كتوردي وحكايه ايلدي (مثنوي) كفت درره
موسي ام آمد به پيش) كربه بيند دنبه اندر خواب خويش) دربي موسي شدم تا كوه طور) هرسه مان كشيتم تا پيدا ز نور
هرسه سايه محو شد در آفتاب * بعد ازان زان نور شديك فتح باب * اول جهود ايتدي كيجه منامده موسي عليه السلام
حضرتلري بولده بنم اوكيمه كلدي مشهور مثل كه كربه كندي رؤياسنده دنبه كورر انكچونكه اكا كثر ميلي وزياده
اشتهاسي اولديغي اجلدن هميشه انك تخيل وتذكرني ايلر حقا منامنده دخي اني كورر بن هم حضرت موسي عليه
السلامي كيجه وكوندز تذكر ويادايلديكمدن بنم بو كيجه اول حضرت بولده اوكيمه كلدي ودكامرشد وپيشوا اولدي
بن دخي موسي اردنده كتدم كوه طوره دك كه اول كوه طور محل تجلي الهي ومقام مكالمه ربانيدر حق تعالينك نورندن
بزم هر اوچمز ناپيدا اولدق يعني بز كه حضرت موسي عليه السلامله طور طاغنه واردق حق تعالي حضرتلري بزه
تجلي صفاتيه سيله تجلي ايلدي موسي عليه السلام حضرتلري ودخي جبل طور ودخي بنم وجودم بو اوچمز نور الهيدن
ناپيدا اولوب محو وجود ايلدلك هر اوچ سايه في المثل افتابده محو اولدي يعني بزم هر بريمزك وجودي وتعيني بر سايه كبي
ايدي نور آفتاب الهيده هر اوچمزك سايه وجودي محو وناپيدا اولدي اندنصكره اول نور الهيدن بر فتح باب اولدي
بر نوراني قپو اچلدي (مثنوي) نور ديكر از دل آن نور رست * پس ترقي جست ان ثانيش جست * هم من وهم موسي
وهم كوه طور * هرسه كم كشتيم زان اشراق نور * بر اخر نور اول اولكي نورك درونده بتدي پس اول ثاني نور فوري ترقي
ايستدي يعني اول اولكي نورك درونده بر آخر نور دخي بتدي وظهور ايتدي اول ايكنجي نور اولكي نوره فوري چوق ترقي
وتزايد طلب ايتدي پس باء فارسي وباء عربي ايله اوقنمق هم جائزدر اولكي نوردن مراد نور صفات الهي وايكنجي نوردن
مراد نور ذات رباني اولور انوار صفاتيه نك تجلي وظهورنده سايه كبي اولان صفاتلرني محو وافنا ايلدكارينه اشارت قيلور
واول انوار صفاتيه نك باطنندن نور ذات الهي فوري تجلي وظهور ايلدكده وصفات نورنه غالب اولوب ترقي قيلدقده
اول نور ذاتك اشراقندن ذاتلرينك محو ومستغرق اولمسنه ومتلاشي ومستهلك قالمسنه اشارت قيلوب ديرهم بن وهم
موسي عليه السلام حضرتلري وهم كوه طور هر اوچمز اول نور ثانينك اشراقندن كم وناپيدا اولدق يعني نور ذاتك تجلي
واشراقندن هر بريمز محو وجود ايدوب نابود وناپيدا اولدق وتعينلريمزي كم وفاني بولدق ديدي (مثنوي) بعد ازان
ديدم كه كه سه شاخ شد * چونكه نور حق درو نفاخ شد * وصف هيبت چون تجلي زد برو * مي شكست ازهم همي شد
سو بسو * اندنصكره كوردمكه طور اوچ پاره اولدي چونكم نور حق اكا نفاخ اولدي وصف هيبت چونكم انك اوزرينه
تجلي اوردي بري برندن اوزلدي ومنقطع اولدي طرف بطرف كندي نفاخ لغتده مبالغه ايله اوفوريجي ديمكدر بونده
فياض معناسي مراد اولورنته كم نفخه نك فيض معناسنه استعمال اولنديغنك تحقيقي كزنيستان تامرا ببريده اند بيتنك
شرحنده مرور ايلشدر انده طلب اولنه وطور طاغنك حضرت موسي عليه السلامه تجلي اولديغي زمانده التي پاره

اولسي وهر بري بر جانبنه سير قيلمسنك شرح وتحقيقي جلد اولده اوله قريب كوه در رقص آمد وچالاك شد بيتنك
شرحنده مرور ايلشدر انده طلب اولنه نهايتي بو جهود واقعه سنده اوچ بلوك اولمش كوره ويا خود انلرك قتنده
عند التجلي اوچ بلوك اولمش اوله ورؤياسنده كندي مذهبلري اوزره كورمش اوله (مثنوي) ان يكي شاخ كه آمد سوي يم
كشت شيرين آب تلخ همچو سم * ان يكي شاخش فرو شد در زمين) چشمه دارو برون آمد معين * كه شفاي جمله رنجوران
شد آب * از همايوني وحي مستطاب * ان يكي شاخ دكر بريد زود * تا جوار كعبه كه عرفات بود * كوهك اول
بر بلوكي دريا جانبنه كلدي سم كبي اولان آب تلخ شيرين اولدي يعني اول شاخك يمن وبركاتيله دريانك زهر كبي آچي اولان
صويي لذت وحلاوت بولدي كوهك اول بر شاخي زمينه اشاغه كندي وبرلك دبنه باتدي دارو چشمه سي ظاهر وجاري
طشره كلدي يعني اول زمينه اشاغه كيدن طاغ پاره سنك يمن وبركاتيله زميندن عين دارو ودوا طشره كلدي وظاهر
وجاري اولدي كه آب جمله رنجورلرك شفاسي اولدي وحي مستطابك همايونلغندن يعني اول تجلي الهيدن اوچ پاره
اولان طاغك چونكم بر پاره سي زمينه آشغه كندي انك يمن وبركاتيله زميندن دارو ودوا اولان عيون ظهور ونبوع
ايتدي وحق تعالينك اول آبه اولان وحي مستطابنك همايونلغندن ومباركلكندن آب جمله رنجورلره شفا ودوا اولدي
تشنه لك مرضي ازاله قيلدي وبعض خسته لر ومريضلر دخي مبارك صولردن ايچوب بو تمغله صحت بولدي بلكه هر شي
اندن حيات پذير اولدي وكوهك اول بر آخر شاخي فوري اوچدي كعبه شريفك جوارينه دك كه عرفات طاغي اولدي
حديث شريفده دخي عرفات طاغي اندن بر پاره اولديغنه اشارت واردر بو حالت انلرك محو واستغراقي مرتبه لرينه اشارت
اولورونه صحوه كلديكنه دخي بو كونه اشارت قيلوب ديدر (م ى) باز ازان صعقه چو با خود آمدم * طور بر جا بد نه افزون
ونه كم * ليك زير پاي موسي همچو يخ * مي كدازيد او نماندش شاخ وشيخ * با زمين هموار شد كه از نهيب * كشت بالايش
ازان هيبت نشيب) كرواول صعقه دن چونكم كنديمه كلدم يعني كير واول فنا وبيخودلق حالندن صحوه كلدم وكنديمي
بيلدم طور برنده ايدي نه زياده ونه نقصان يعني طورك صورتنه اصلا فنا وزوال كلمش وكوردمكه اول زايد ونقصان
اولمش همان برنده اولكي كبي طوردر نهايتي بنم كوردوكم محو حالنده انك باطني طرفي ايمش ليكن اولقدر واردر كه موسي
عليه السلام حضرتلرينك ايالتنده بوز كبي حرارت شوقيه دن اواريدي انك شاخي وشيخي قالمدي يعني پاره سي
ودبه سي قالمدي شاخ بلوكه وشيخ طاغ دبه سنه ديرلر نهيبدن اول كوه زمينه برابر ويكسان اولدي اول هيبتدن اول
كوهك بالاسي نشيب يعني يوكسكي الچق اولدي وبوقشي انيش اولمق منزله سنه كلدي (م ى) باز با خود آمدم زان انتشار
باز ديدم طور وموسي بر قرار * وان بيابان سر بسر در ذيل كوه * پر خلايق شكل موسي بر وجوه * چون عصا وخرقه
او خرقه شان * جمله سوي طور خوش دامن كشان * جمله كفها در دعا افراخته * نغمه ارني بهم در ساخته * كير واول
انتشاردن كنديمه كلدم كير وطور وموسايي بر قرار كوردم يعني حضرت موسي عليه السلامك يوزندن كوه طوره كلان
انتشار وپراكنده لكدن كه كندمدن كتمشدم كير واول انتشار وپراكنده لك حالندن ومحو مرتبه سندن فرق وتمييز
مرتبه سنه كلدم كوه طوري وموسي عليه السلام حضرتلريني برلرنده بر قرار كوردم امافي الحال اول بيابان
سر بسر ذيل كوه ده وجوه اوزره موسي شكللو پر خلايق ايدي يعني كوردمكه اول بيابان باشدن باشه طاغك اتككنده
وجه لرده موسي شكلنده خلايق ايله طولمش انلرك خرقه لري اول موسانك خرقه سي كبي ودخي حضرت موسي
عليه السلامك عصاسي كبي اللرنده بر عصالري وار ايدي جمله سي طور جانبنه خوش دامن چكيجي وحاضر وسهيا اولوب
سرعت قلبي ايديلر جمله سي اللريني بوقارو دعايه قالدرمشلر ارني انظر اليك نغمه سني جمعيتله دوزمشلر يعني بونلر جمله
دعايه ال يوقاري قالدروب حضرت حقه * رب ارني انظر اليك * اوازني ايلمشلر * مثنوي * باز ازان غشيان چو ازمن
رفت زود * صورت هريك دكر كون نمود * انبيا بودند ايشان اهل ود * اتحاد انبيا ام فهم شد * كير و اول غشيان
چونكم بندن فوري كتدي يعني محو حالي ومغشي عليه اولمق زماني چونكم بندن على الفور كتدي فرق وتمييز
مرتبه سنه كلدم اول ذيل كوه ده حضرت موسي عليه السلام شكلنده اولان خلايقك هر برينك صورتي بكا ديكر كون
كورندي وهر برينك بر غيري صورتده اولديغي ظهوره كلدي مكر كه انلر اهل ود اولان انبيا ايديلر انلري اول محو حالنده
حضرت موسي عليه السلام شكلنده كورديكمدن انبيا عليه السلامك معناده اتحاد ايلملري بكا مفهوم اولدي
بيلدمكه انبياي عظام عليهم السلام معني يوزنده متحدلردر وصورت حسيله بري برندن متفاوتلر ومرتبه حيثيتندن
هم بري برينه نسبتله متفاضللردر بو يهود طائفه سنك مؤمنلري * لا نفرق بين احد منهم * آيت كريمه سنك
مفهومنه اقرار ايدرلر وحضرت موسي عليه السلامدن اول كلان انبيايي كه حضرت موسي عليه السلامك اتحادي
اولديغنه وهر بيرينك بري برندن فضيلتي اولديغنه هم اول اقرار ايدرلر اما حضرت موسي عليه السلامدن صكره كلان

انبيايه اقرارايتمزلر نه حضرت عيسى عليه السلامه ونه حضرت محمد مصطفى صلى الله عليه وسلمه ايمان واقرار ايدرلر
جهوداولمرنه سبب بودر * م ى * بازاملاككى همى ديدم شكرف * صورت ايشان بداز اجرام برف * حلقهٔ ديكر ملايك
مستعين * صورت ايشان بجمله آتشين * كبيرواولووعظيم برنوع ملكلر كوردم انلرك صورتى برفلك جرملرندن ايدى
يعنى انلرك شكلى قارجرملرندن اولمش ايدى بوندن مراد ومقصود كرهٔ هوانك ملكلرينى كوردم ديمك اولور
برآخر ملائكه حلقه سى دخى حق تعالى دن استعانت ايديجى وهر برى معاونت ونصرت طلب ايديجى ايديلر انلرك
جمله صورتى آتشين ايدى مراد كرهٔ نارك ملكلرينى دخى كوردم ديمك اولور (مثنوى) زين نسق مى كفت آن شخص
جهود * بس جهودى كاخرش محمود بود * اول شخص جهود رؤياسنى بواسلوبدن سويلدى چوق جهوده منسوب
ياخود معنى چوق جهودلكه انك آخرى محمود اولدى يعنى او جهود اولان شخص كندى واقعه سنى بونمط اوزره
سويلدى وبواسلوبدن نقل ايلدى انك بوكونه سوزسويلمكدن مرادى اظهار فضيلت ايلمك وكنديسنى عيسويلردن
ومحمديلردن افضل واكمل كوسترمكدر حتى بونلردن بعضيسى امت محمد صلى الله عليه وسلمه ديرلر بزى حق تعالى جميع
عالم اوزره فاضل ايلمشدر نته كم سزلك كتابكزده برزم حقمزده سويلمشدر * يا بنى اسرائيل اذكروا نعمتى التى انعمت
عليكم وانى فضلتكم على العالمين * بز بونلره ديرز نعم وليكن اول دورده واول قرنده اولان عالمين اوزره حق تعالى
بنى اسرائيلى فاضل قيلدى دور احمدى كلدكدنصكره اول فضيلت امت محمد صلى الله عليه وسلمك اولدى كه
كنتم خير امة حديث شريفيله بونلر مشرف اولديلر ودخى اول يهودينك بوكونه رؤيا نقل ايلمسى انلرك طريقى طريق
مستطيله اولديغنه دلالت ايلر كه انلرك سلوككنده برآيت وغايت اعتبار اولنور انكيچون انلر هر برده حق تعالى يه
عبادت ومناجات ايده مزلر بلكه حق تعالى يه عبادت ومناجات ايتمكه بر معين يرلرى واردر انلرك دينلرنده اول عبادت
ايچون معين اولان يره وارمسه لر انلرك عبادتلرى وطاعتلرى كندى دينلرينك موجبنجه صحيح اولمز عن قريب بو طريق
مستطيله ايله طريق دوريه نك شرحى انشاء الله كلور (مثنوى) هيچ كافررا بخوارى منكريد * كه مسلمان مردنش
باشد اميد * چه خبردارى زختم عمراو * تابكردانى ازويكباره رو * الحاصل هيچ بر كافره وجهوده خورلقله باقمه كزكه
انك مسلمان اولمق اميدى واردر يعنى عاقبت مسلمان اولمق احتمالى واردر بواعتبار ايله هيچ بر كافرى وفاسقى خور
كورمك واردر ولازم دكلدر سن انك عمرينك ختمندن نه خبر طوترسن تاكم اندن بر اوغوردن يوزيكزى دوندوره سن وبالكليه
اندن قطع اميد ايدوب اعراض ايده سن بو خود شرعى دكلدر كه انما الاعمال بالخواتم ديمشدر كه بوكه كوره دخى چوق
احاديث شريفه وارده اولمشدر بالكليه كافرى تحقير ايلمك باخصوص كه عجب وغرور ايله اوله جائز دكلدر مكر شونيتله كه
شرع شريفده انلره اهانت قيلمق وعداوت قيلمق وتحقير ايلمك ثابت اولمش وبوخصوصده نيجه احاديث شريفه
بيورلمشدر امتثالا لامر الله ولامر الرسول بونلره اهانت وتحقير لازم اما تلقاى نفسدن اولمق عجب وغرورى مشعر
اولور پس بواعتبار ايله انلرى خوركورمك يرنده اولمز (مثنوى) بعد ازان ترسا درآمد دركلام * كه مسيحم روى نمود
اندرمنام * من شدم باو بچارم آسمان * مركز ومثواى خورشيد جهان * خود بدايعهاى قلعهٔ آسمان
نسبتش نبود بايات جهان * هركسى داندكه اى فخر البنين * كه فزون باشد فن چرخ از زمين * اندن ترسا كلامه كلدى
يعنى يهوديدنصكره نصرانى كندى واقعه سنى وحالنى سويلمكه بوكونه شروع قيلدى ودى يكه مسيح حضرتلرى
بكامنامده يوز كوستردى بن انكله دردنجى آسمانه كتدم اويله دردنجى آسمانكه خورشيد جهانك مركزى ومثواسيدر يعنى
مقاميدر خود قلعهٔ آسمانك بدايعلرى انك ايات جهانه نسبتى اولمز يعنى آسمان قلعه سنك عجائب وبدايعنك وآيات
وصنايعنك بو جهانك آيتلرينه وصنعتلرينه اصلا مناسبتى اولمز كه اول علوى وبوسفليدر هر بركمسه بيلورلر اى بنينك
فخرى يعنى اى اولاد آدمك مفخرى هر بركمسه بونى بيلور كه زمينك فننندن چرخك فنى فزون اولور ومرتبهٔ زمينده
اولنلردن چرخ وافلاكده اولانلر من حيث المرتبه اعلا اولور وكذلك زمينده اولان فنى بيلندن هم آسمانده اولان فنى
بيلان اعلم وافضل اولور رامدى بنم علو شانم واقعه دن معلوم اولور وبو واقعه بنم رفعت مكان صاحبى اولديغمه هم دلالت
قيلور ديدى * حكايت شتر وكاو وقوچ كه درراه بندى كياه يافتند هريكى كفت من ميخورم (مثنوى) اشترى كاو وقوچى
درپيش راه * يافتند اندرروش بندى كياه * كفت قوچ بخش اركنيم اين را يقين * هيچ كس ازما نكردد سيرازين * ليك
عمرهركه باشد بيشتر * اين علف اوراست اولى كو بخورد * كه اكابر را مقدم داشتن * آمدست از مصطفى اندر سنن * بردوه
بركاووبرقوچ يول اوكنده روشده يعنى كتمكلكده برباغ اوتلق بولديلر قوچ اسان حالله كاوه واشتره ايتدى اى ياران
اكربز اوتلوغى بخش ايلرسك يقين بودركه هيچ بردن بركمسه بواوتلوقدن طوق اولمزكه بوهر بريمزه تقسيم اولديغى تقديرجه
قتى ازنسنه قالور وليكن اصل كار بودركه هركيمككه عمرى زياده رك اوله وپيرو سال خورده اوله بو علف انكا اوليدر ديدى

يسونكه

يسونكه پيراولنلره صغيراولنلر رعايت قيلمق لازمدر زيرا اكابرى مقدم طوتمق مصطفى صلى الله عليه وسلم
حضرتلرندن سنتلرده كلمشدر واول حضرت شيوخى طعام يمكده تقديم قيلمشدر واكبراولنلره توقير ايلمشدر
ومن لم يوقر كبيرنا ولم يرحم صغيرنا فليس منا * ديو سويلمشدر اكابر اكبرك جمعيدر بونده اكابردن مراد سالخورده
پيرلردر (مثنوى) كرچه پيران ازين دوران مام * دردوموضع پيش ميدارند عام * يادران لوتى كه او سوزان بود
يا بران پل كزخلل ويران بود * سنت نبوى وشرع مصطفوى بونك اوزرينه دركه بر نيچه مؤمن بربرده طعام يمكه جمع
اولسه لر ايچلرنده اولان پيرى تقديم ايليه لر واكا ابتدا بو طعامه سن بدأ ايله ديو سويليه لر وبودخى سنت رسولدركه نيچين
برقاچ مؤمنلر بريوله كتسه لر انلرك ايچنده برپير اولسه اكا ايلرو يوريديه لر وانى روشده تقديم ايديه لر اكرچه بو ايام
دورنده پيرلرى عوام ايكى موضعده ايلرو طوترلر وتقديم ايدرلر اول ايكى موضعدن برى ياشول برلوتده وطعامده پيرى
ايلرو طوترلر كه اول لوت وطعام سوزان وكرم اوله وانك كرم اولديغنى انلر بيله اول حينده پيراولنلره بيورك بوطعامدن
بدأ ايلك ديرلر مرادلرى نه ايديكى معلوم وياخود شول كوپريده پيرى ايلرو طوترلر كه اول كوپرى خللدن ويران اوله مثلا
بولنيلر نيچين برطعامك حار اولديغن بيلسه لر هيچ سنت كوزتميوب وشيوخه رعايت ايتميوب همان بدأ ايدوب تقدم
ايدرلر اما برطعامك حار اولديغنى بيلدكلرى كبى پيره سز بيورك پيرلر طعامه اول صونمق سنتدر ديرلر وكذلك بريوله
كتسه لر پيرلره رعايت ايتميوب تقدم ايدرلر وايلرو كيدرلر اما بر ويران كوپريه كتسه لر واند ضعف وخلل كورسه لر پيرلره
ديرلر سز ايلرو بيورك پيرلر ايلرو كتمك سنتدر بوايام سنى پيرلر حقنده بوكونه محلرده اجرا ايدرلر بواسه صورتا رعايت
ومعنيده بونلر اهانتدر (مثنوى) خدمت شيخ بزركى قايدى * عام نارد بى قرينهٔ فاسدى * خيرشان اينست چه بود
شرشان * فرق شان را بازدان ازفرشان * براولو وبرقايد وبرشيخك خدمتنى عوام برفاسد قرينه سز كتورمز قايد يجى
معناسنه درشيخ دخى طريقده نيچه كمسه لرك اوكنه دوشوب ايلرو يديكيچون اكا قايد ديرلر وشيخه لله وفى الله خدمت
ايلمك خواصدر اكر سن ديرسنكه اكثر عوام دخى براولو قايد شيخه خدمت ورعايت ايدرلر نعم براولو قائد شيخه عوام
خدمت ايدرلر اما بهرحال برفاسد فكرلرى وكاسد نيتلرى واردر مثلا اسيجق طعامده تقديم وويران كوپريده تعظيم
ايلدكلرى كبى عوام فاسد قرينه سز مشايخه خدمت ايلمك احتمالى يوقدر بهرحال خدمتلرنده برغرض نفسانى واردر
انلرك خيرى بودر انلرك شرى نه اوله قياس ايله انلرك قبحى انلرك كروفرندن كبر وبيل وغروروكبرندن قباحتلرى
نه مرتبه ده ايديكى برخوش فهم قيل نته كم بو مثلدن انلرك برخيرنده بيك شر مندرج اولديغى معلوم اولور مثل (م ى)
سوى جامع مى شدى يك شهريار * خلق را ميزد نقيب وچوب دار * ان يكى راسر شكستى چوب زن * وان دكررا
برد ريدى پيرهن * درميانه بيدلى ده چوب خورد * بى كناهيكه بروازراه برد * مثلا بر شهريار نماز قيلمق ايچون جامع
طرفنه كيدردى نقيب وچوب دار خلقى اورردى يعنى دربانلر وسياستجى اولان چاوشلر خلقى صاوللك ديو دوكرلر وشكايت
قيلمك وفرياد ايلمك ديو اورورلردى كه ايكون فى زماننا چوب زن اولان كمسه اول برمسلمانك باشنى صدى واول برينك
پيراهننى يرتدى بو اورتاده بربيدل فقيراون دكنك يدى بركناه سزكه يورى يولدن صاول بردامردر يولدن صاول وايراق
اول معناسنه يعنى بو اورتاده برفقير اصلا بركناهى يوق ايكن اون دانه كوتك يدى سن يولدن ايراق اول پادشاهك يولنده
طورمه ديو (م ى) خون چكان روكرد باشاه وبكفت * ظلم ظاهر بين چه پرسى ازنهفت * خيرتو اينست جامع ميروى
تاچه باشد شروزورت اى غوى * اول باشى ياريلان بيدل فقير باشنك قانى طاملمه رق يوزينى شاه جانبنه ايلدى
وديدى اى شاه ظاهر اولان ظلمى كوركيزلودن نه صورورسن يعنى تنهاده كمسه نك كمسه يه ظلمى وارميدر ديو نه سؤال
ايلرسن اشته ظاهرا كوركه سنك كوزلك اوكنده بنى دوكوب باشمى ياردلر ديدى سنك خيرك بودركه جامعه كيدرسك
وجمعه نمازنى اداايدوب حق تعالى يه عبادت قيلمغه عزيمت ايدرسن تاكيم سنك شرك وزورك نه اوله اى ازغون بوندن
قياس اولنمق كركه سنك برخير كده بوقدرشر وضرر مندرج اوليجق سنك شر وضررك نه اولمق كرك بوندن بيلنه نعوذ
بالله ديدى (مثنوى) يك سلامى نشنود پير ازخسى * تانه پيچد عاقبت ازوى بسى * الحاصل پير برخسدن برسلامه
منسوب كلام ايشتمز خسدن مراد نه عوام اولور يعنى پير اولنلر ودين اسلامده شيخوخت مرتبه سن بولنلر برخس
ودنيدن برسلام ايشتمز تاكم عاقبت اول برخسدن اوترى چوقلق پيچيده ورنجيده اوليه يعنى بوخس ودنى اولان
عوامدن برپير اكر برسلام ايشتسه ويا انلردن برخدمت كورسه عاقبت اول جهتدن چوقلق پيچيده ورنجيده اولور انلرك
سلامى وكلامى لله وفى الله اولمديغيچون شروضرردن عاقبت خالى اولمز (م ى) كرك دريابد ولى رابه بود) زانكه دريابد ولى را
نفس بد * زانكه كرك ارچه كه پس استمكريست * ليكش آن فرهنك وكيد ومكرنيست * ورنه كى اندر فتادى اوبدام
مكر اندر آدمى باشد تمام * ولى يى كرك بوله يه اولوراندن كه ولى يى نفس بد بوله يعنى برولى يى درنده كرك بولمق اوليدراندنكه

اول ولی بر خبیث النفس کسه بوله وا کلمه سارنت قیلمغه قصد قیله زیرا موذی قورد کرچه که برچوق ستمکردر زیاده
چوق ستمکردر دینسه دخی جائز اولورلیکن انك اول فرهنکی وکید ومکری بو قدر اما بد نفس اولان آدمینك نیجه
صنعتی وخدعه ومکری واردر پس حیله کار ومکار اولان بد نفس بر آدمیدن حیله سی اولمین موذی بر قورد یکدرا کر
قوردك کید ومکری اولیدی اول قورد دامه نچن دوشردی مکر آدمیده تمام اولور پس حیله کار ومکار اولان بر بد
طبیعت آدمیدن حیله سز اولان بد بر قورد یك اولور (مثنوی) کفت قوچ با کاو واشتر کای رفاق * چون چنین
افتاد مارا اتفاق * هر یکی تاریخ عمر ابدا کنید * پیرتر اولیست باقی تن زنید * کفت قوچ مرچ من اندران عهود * باقچ
قربان اسماعیل بود * قوچ کاوه واشتره دیدیکه ای رفیقلر چونکه بزه دخی بویله واقع اولدی اتفاق بر طعام
ظهوره کلدی پس هر بریکز تاریخ عمرنی ابدا واظهار ایلیکز پیرتر اولان بو غدایی بیسکه اولیدر باقیکز ابسم اولیکز
وسکوت قیلیکز پس اولا قوچ اختیارلق وپیرلك واسکیلك دعواسن ایدوب دیدی بنم مرچم یعنی مرعاو چرا کاهم اول
عهدلرایچره اسماعیلك قربانی اولان قوچ ایله ایدی بن پس سزلك جمله کزدن اسکی یم واختیار وپیرم بکا سزلك تعظیم
وخدمتکز لازم اولورو بو خصوصده شرط طریقت بودرکه بن سزدن مقدم اولم وبونی بن الم (مثنوی) کاو کفتا بوده ام
من سال خورد * جفت ان کاوی کش آدم جفت کرد * جفت آن کاوم کش آدم جد خلق * در زراعت بر زمین میکرد
فلق) چونکم قوچ اسکیلك واختیارلق دعواسن ایلدی کاوانی اشیدوب دیدی بن سزدن سال خورده ام واسکی اولمشم
اول بر کاوك جفتی اولمشم که آدم علیه السلام حضرتلری انی جفت ایتدی وزمینده انکله حراثت قیلدی بنم ای یاران
او کاوك جفتی وصقاریم که انی خلقك جدی اولان آدم پیغمبر علیه السلام زراعت ایلمکده زمینی اوزره فلق ایتدی
یعنی انلر واسطه سیله زمینی زراعت ایتمك ایچون یاردی وسوردی ونطس ایتدی پس معلوم ومحقق اولدیکه آدم
علیه السلام اسماعیل نبی علیه السلامدن خود مقدم واسبقدر اویله اولیجق بن سزدن اسکی واختیارم پس بو بنم حقمدر
اکر سنت رسوله تابع ایسه کز بن اختیار کزام بکا سزلك خدمت ورعایت ایدوب تعظیم ایلمکز واجب اولوردیدی نته کم
بزم اصحابمز ایچره بو کونه دعوالرقی چوق اولورلر کثری بو اسکیلك واختیارلق دعواسنه دوشوب بن فلان زمانده طریق
فقره کیردم وفلان افندی یه واصل اولدم وا کا بو قدر ایام وسال خدمت قیلدم طریقتده بر کون اول کلان کمسه ایله بر کون
صکره کلان کمسه نك ارالرنده چوق فرقی واردیمشلردر کوربو برزدن صکره طریقته کلان کمسه لری که شرط طریقتی کوزتمز
واسکی واختیار اولان ده لره رعایت ایتمزلر دیو قوجله کاوکبی بو دعواده قالمش وبو درده مبتلا اولمشدر اما اشتر سیرت
اولان واستعداد وهمتی عالی اولان مؤمن وعارف انلره بواشترك ویردیکی جوابی ویروب انلرك بو کونه تقدم دعواسنه
باقیوب کندی مقتضای علم واستعدادی اوزره عمل قیلور (مثنوی) چون شنید از کاو وقچ اشتر شکفت * سر فرو آورد
وانرا برکرفت * در هوا برداشت ان بند قصیل * اشتر بختی سبك بی قال وقیل * که مرا خود حاجت تاریخ نیست
کین چنین جسمی وعالی کردنیست * خود همه کس داند ای جان پدر * که نباشم از شما من خردتر * داند این را هر که
ز اصحاب نهاست * که نهاد من فزونتر از شماست * چونکم کاودن وقوچدن اشتر بونی اشتدی تعجب ایتدی اصلا بونلره
بر سوز سویلیوب باشنی اشغه کتوردی واول کیاه بندنی طوتدی اول قصیل باغنی هوایه بو قار وقالدردی قصیل تازه
اربه دسته سنه دیرلر و تازه اوت باغنه دیرلر یعنی اول اوت باغنی اول بر بسرلك برکزیده اولان دوه بی قال وقیل بو قاری
قالدردی بویله دیو که ای یاران بکا خود تاریخه حاجت یوقدر زیرا که بنم بو نجلین بر جسمم وعالی کردنم واردر خود ای
بابانك جانی دوکلی کمسه بونی بیلور که بن ظاهرده وحاضرده سزدن خردتر وحقیرتر دکلم ارنلر حاضری کورمشلر ونقده
نظر ایر کورمشلردر فلان زمانده وفلان تاریخده نچن صحبته وعمره نظر ایلمشلردر هر شول کمسه که اصحاب نهادندر
بونی بیلورو عاقل اولان لابد بونی کوررو ادراك قیلورکه بنم نهادم واستعدادم سزدن فزونتر وعالیتردر پس طریقته صکره
کلان وایکن جمل کبی هین ولین وبارکش اولان وزمامنی بر قائده ومرشدك دستنه ویرن اهل استعداد وصاحب رشاد
وسداد طریقته اول کلان وتقدم واسکیلك دعواسی قیلان کمسه لره دیرلرکه بو سزلك قدم دعواسی ایلمکز واسکیلك
لافنی اورمکز بکا اصلا حجت وبرهان اولمز بلکه عاقل وعارف اولنلر حاضره ونقده نظر ایلمشلردر طوته لمکه فلان تاریخده
کلمش وفلان عزیزه خدمت قیلمش سنك وجودکده بر اثر وبر حالت وارمیدر انی کوره لم واول قدر عمر سوره کدن
وطریقه اول کلمکدن نه حاصل ایتدك ونقدك ندر اکا نظر ایر کوره لم (بیت) باب تو کویم علی مرتضاست) وه که از آن باب
کایدی کجاست * ایکه بکسوت شده صدر جوی * کرز تو پرسند چه کویی بکوی * طریقتده اسکی اولمقدن مراد اولا
دعوادن ولافدن نچه لك ویر حقیقتین کوزی اله کتوروب هر کسك استعدادنی ومرتبه سنی ومقدارنی کورملك ودیده
انصافله هر کسه نظر ایر کورمکدر چونکم بو حالتلر وبو کونه خصلتلر ایله کلیه وانجق کاوله قوچ کبی قوری اختیارلق

واسکیلك دعواسنده قالنه اهل استعداد اولان عارفلر بو کونه دعوایه نظر ایتمیوب کندی عالمرینك مقتضاسی اوزره عمل
قیلورلر وبیانه سویلالك بو اسکیلك دعواسندن سزه نفع وفائده یوقدر سزه تقلید ایلمك بزه لازم دکلدر بر ایشمزی بیلورز
دیو سکوت قیلورلر (مثنوی) جمله کان دانند کین چرخ بلند * هست صد چندانکه این خاك نژند * کو عجایبهای بام
آسمان * کو خرابیهای کنج خاکدان * پس ترسا دخی جهوده ومسلمانه دیدیکه جمله کز بیلورسز که بو چرخ بلند یوز
اول قدر واردر که بو خاك نژند یعنی بو چرخ عالینك یوز بو اسکی خاك قدر اولدیغی بلکه نیجه بیك بوندن زیاده اوسع اولدیغی
جمله کز بیلورو ارفع واعلا اولدیغنه اقرار قیلورسز قنی بام آسمانك عجایبلری وقنی خاکدان بو جغینك خرابلقلری
یعنی سقف آسمانك عجایب وغرایبی قنی چوق واسرار وبدایعنه نهایت یوقدر خاکدان بو جغینك بربیلمزلکنه سی
واردر پس آسمان ایله زمینك اورتاسنده وعجایبنده هم بین السماء والارض فرق واردر اویله اولیجق بن که قلب افلاکه
ایرشدم وحضرت عیسی علیه السلام ایله کورشدم هر وجهله بنم مرتبه م سزدن ایلرو کتدی وبنم روحم سزدن بر ترسیر
ایتدی امدی بو حلوایی ایلرو کیدن وسن حیث المرتبه ترقی وترفع ایدن بنك اولی اولوردیدی * جواب کفتن مسلمان آنچه
دید یارانش جهود وترسا وحسرت خوردن ایشان (مثنوی) پس مسلمان کفت ای یاران من * پیشم آمد مصطفی
سلطان من * پس مرا کفت آن یکی بر طور راحب * با کلیم وحق نرد عشق باخت * وان دکر را عیسی صاحب قران
برد بر اوج چهارم آسمان * خیز ای پس مانده دیده ضرر * باری آن حلوا ویخنی را بخور * چونکم مسلمان
جهود وترسانك سوزلرین اشتدی وایراق کتدکارینی کوش ایتدی پس انلره ایتدی ای بنم یارانم سلطانم مصطفی علیه
افضل الصلوات واکمل التحیات بنم اوکمه کلدی پس بکا دیدی ای غریب وبی نوا اول بریسی طور طاغنه چیقدی
او حضرت کلیم الله علیه السلام ایله وحق ایله اول مکانده نرد عشقی اوینادی ومکالمه یی ومشاهده یی ومناجات ومعامله یی
اول یرده ایلدی واو برنی دخی صاحب قران اولان عیسی علیه السلام حضرتلری دردنجی آسمانك اعلاسنه ایلتدی
وانك مرتبه سنی اهل زمیندن عالی ایلدی پس ای کیروده قالمش وضرر کورمش قالق باری اول سنك یانکده تنها قالان
حلوایی ویخنی یی یه حلوادن مراد ارزاق ربانیه در یهود ونصاری طائفه سنك طریقلری طریق مستطیله درکه آنلر ایچون
من وسلوی واردر یعنی هر حال بر بدایت ونهایت کوزه درلر عبادتلرنده واعتقادلرنده هم لابد بر مرتبه تعیین ایدرلر والا
هر یرده حق تعالی حضرتلرینه انلره عبادت ایلمکه اذن اولمامش وانلره روی زمین مسجد کلمشدر بلکه انلرك خاص
بر معبدی واردر عبادتی وارانده ایدرلر مکرکه مسافر اوله لر اول زمان بشقه بر یرده عبادت ایدرلر کذلك اعتقادلرنده
دخی حین بلوغدن حق تعالی حضرتلرینی بولنجه یه دك وکندی پیغمبرلرینك روحنه ویاخود انك سرنه وعلمنه مظهر
بر کسه یی بولنجه یه دك کیدرلر واول معین اولان مرتبه لرده حقی مشاهده ایدرلر هر حالده وهر یرده حضرت حقی
مشاهده قیلمغه وآنکله آشنا اولمغه استعدادلری یوقدر بونلره طریق مستطیله صاحبلری دیرلر اما محمدیلر اصلا وقطعا
عبادتده بونلر کبی دکللردر زیرا حق سبحانه وتعالی حضرتلری روی زمینی علی الاطلاق امت محمده معبد ومسجد
ایلمشدر هر نه یرده نماز قیلسق وحق تعالی یه عبادت ایلسك وتسبیح ومناجات قیلسق جائزدر بزم عبادتمز ایچون بر مقام
معین یوقدر اعتقادده بزه هم بدایت ونهایت اعتباری یوقدر زیرا بز و هو معکم اینما کنتم آیت کریمه سنك حسبنجه دخی
(فاینما تولوا فثم وجه الله) نص شریفنك موجبنجه هر نه جانبه متوجه اولسق انده وجه الهی مشاهده قیلورز وهر
نه حالده وهر نه مکانده اولسق حضرت حق بزمله ییله بیلورز بزمله حاضر وبزمله جمیع احوالمزده ناظر اعتقاد قیلورز بلکه
(ونحن اقرب الیه من حبل الورید) آیت کریمه سنك موجبنجه انی بزه بزدن اقرب کورورز اویله اولیجق بزم وار وب
بر آخر مرتفع مکانده حضرت حقله مناجات ایلمکه وا کا عرض حاجات قیلمغه احتیاجمز اولمز وبزم هیچ حضرت حقی
آسمانده بولمغه میل ورغبت ایدوب کندی وجودمزی قویوب اول جانبه سیر قیلمزز پس حلوای معرفة اللهی اکل ایلمك
محمدی اولنلره مخصوص اولور وربانی وحقانی اولان رزق وغدایی اکل ایلمك بو استدن عالم وعارف اولان طریق دوریه
صاحبلرینه مسلم کاور (م ی) آن هنرمندان پرفن راندند * نامه اقبال ومنصب خواندند * آن دو فاضل فضل خود
در یافتند * با ملایك از هنر در بافتند * ای سلیم وکول رایس مانده هین * بر جه ور کاسه حلوا نشین * اول پرفن
هنرمندلرکه بری انك موسوی وبری دخی عیسویدر ایلرو سوردیلر اقبال ومنصب نامه سن اوقودیلر وفقر وبو قلق
طریقنی قودیلر اول ایکی فاضل کندی فضللرنی بولدیلر وکیمی زمینده کیمی آسمانده ارفع واعلا اولان منصب ومقامه
واصل اولدیلر هنرجهتندن ملکلر ایله اوردیلر ومخلوط اولدیلر بونده تنبیه واردر شو معنایه که موسوی وعیسوی اولنلر
ریاضتله ملکلرله خلطه ایتمك مرتبه سنه ایررلر وتحصیل علم ومعرفتله منصب اعلی صاحبی اولورلر وفضل وهنرله خیلی
ترقی قیلورلر که طبده وحکمتده وهیئتده وریاضیات ونجومده وبونلر امثالی اولان عقلیاتده وعلومده ماهر وفاضل

یهودیلر ونصرانیلر قتی چوقدر ولیکن دین اسلام علمندن وعلم توحیددن ومعرفت الهیدن وقرب ربانیدن بی خبرلر
وبی بهره وبی اثرلردر بو علم طریق دوریه صاحبی اولان محمدیلره مخصوصدر که انلر حلوای معرفتی وغدای روح اولان
سر قربتی وعلم وحدتی کندی قتلرنده بولورلر وحضرت نبی علیه السلامک روح شریفی وحدیث اطیقی بونلره کندیلرده
اولان حلوای روحانیه یی وغدای نورانیه یی یمکه اشارت وامر قیلورلر نته کم بو مؤمنه بو کونه اشارت ایدوب بیوردی
ای کیروده قالمش کول وسلیم القلب اولان مؤمن اکا اول صبحره وقالق کاسهٔ حلوا اوزره اوتور واندن استدیکک
قدرهم یی وهم کوتور که اول سنک حقک ونصیبکدر واول طریق مستطیله صاحبلری اولان یهود ونصار انک حق
ونصیبی دکلدر که انلر کندی قتلرنده اولان حلوای تری وشهدو شکری قویوب هر بری اوزون یوللره کتدیلر ورفعت
ومنزلت وهنر وفضیلت تحصیل ایتدیلر وارسون انلر کتدیلر واصل اولدقلری مرتبه لرده هر نه بولورلرسه انکله
غدالنسونلر واندن حظ الوب اول هنرلره مفاخرت ومباهات قیلسونلر بو حلوای روحانی وشهد ربانی شول کسه نک
نصیبیدر که اصلا کندی وجودی شهرندن طشره کتمیه وروحنه لایق اولان حلوای حقیقتی کندی قتنده طلب ایده
کندیدن طشره کیدن وباده سیرایدن کسه لرک بو نصیبی وغداسی اولمز بیوردیلر (مثنوی) پس بکفتندش که انکه
تو حریص * ای عجب خوردی تو حلوای خبیص * کفت چون فرمود آن شاه مطاع * من که بودم تا کنم زان امتناع
تو جهود از امر موسی سرکشی * کر بخواند در خوشی یا ناخوشی * تو مسیحی هیچ از امر مسیح * سر توانی تافت
در خیر وقبیح * من زفخر انبیا سر چون کشم * خورده ام حلوا واین دم سرخوشم * پس یهودی ونصرانی اول مؤمنه
دیدیلر که اندنصکره سن حریص عجب یبدک حلوای خبیصی خبیص بالدن پشمش بر نوع تر حلوادر یعنی اول جهود
وترسا اول مؤمنک بو معرفتنده حیران اولوب وتعجب قیلوب دیدیلر اندنصکره بو حلوایی ای حریص عجب که نیه سن
یدک بو حلوای خبیصی انصاف بودر که بو جمله سنک نصیبک وحقکدر بونکه یمکه سن لایق اولدک دیدیلر بو وجه دخی
جائزدر که دینه چونکم اول جهود وترسا هر بری بر جانبه واقعه کوروب کتدیلر انلر اوزون اوزاق واقعه ده ایکن مؤمن
اشارت نبویه ایله قالقوب حلوایی یدی صباح اولدی انلر هر بری حلوایی یمکدن اوتری اوزون اوزاق واقعه لرین سویلدیلر
ونقل ایلدیلر مؤمن دخی بونده دیدیکه محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بکا کیجه ایله اشارت ایلدی انلرکه هر بری بر واقعه
کورمکه کتدی ای مؤمن قالق بو حلوایی سن تنها اکل ایله دیو سویلدی پس جهود وترسا اول مؤمنه دیدیلر اول وقتده
سن حریص قالقدک ای عجب حلوای خبیصی سن یدکمی بزانی هنوز دخی طورر صاندق سن انی نیچون یدک دیدیلر اول
مؤمن دخی بونلره جواب ویروب دیدی چونکم اول مطاع اولان پادشاه بیوردی واول امرینه انقیاد اولنان حبیب الله
بکا ای مؤمن سن بو حلوایی دیو امر قیلدی بن کیم اولدمکه تا کم اول شاه کون ومکانک فرمان عالیسندن امتناع ایلیم
وانک امر شریفنه مخالفت قیلم موسی علیه السلامک امرندن سن باش چکرمیسن اکرسنی موسی علیه السلام
خوشلغه وناخوشلغه دعوت ایلیه بو مقرردر که حضرت موسی علیه السلام بکا شویله امر ایلدی دیو انک امرندن
سرکش اولمز واعراض قیلمزسن وای نصرانی سن مسیحیسن هیچ حضرت مسیحک امرندن خیرده وقبیحده باشکی
دوندرمکه قادر اولورمیسن ای مسیحه منسوب اولان ترسا بو مقرردر که خیرده اکر قبیحده مسیحک امرندن سن
باشکی دوندرمکه قادر اولمزسن ومسیح بکا بویله امر ایلدی بن انک امرنی طوترم دیوب اصلا انک امرندن تجاوز
قیلمزسن چونکم سزلک حالکز بودر بن فخر الانبیا علیه السلام حضرتلرندن نه حالله باش چکرم وانک امر شریفنه مخالف
ایلکه نیجه قادر اولورم حلوایی سزا ویورکن یدم وبودم سرخوشم واول حلوای ترلک ذوقندن دلکشم دخی سز
اویورسکز وحلوایی طورر صانوب انی یمک ایچون بو قدر لاف وکزاف اورر سکز قنده کیدن حلوا اکر عاقل ایسه کز عقلکزی
باشکزه جمع ایدوب خواب وخیال سیرندن فراغت قیلورسز وکیجه لر بیدار اولوب حلوای معنویدن اکل قیلورسز
دیدی (مثنوی) پس بکفتندش که والله خواب راست) تو بدیدی وین به از صد خواب ماست) خواب تو بیدار یست
ای بو بطر * که ببیداری عیانستش اثر * پس جهود وترسا انصافه کلوب اول مؤمنه دیدیلر والله خواب راستی سن
کوردک وبو بوز بزم خوابمزدن یکدر زیرا رؤیای صادق اولدر که انک اثری مثل فلق الصبح چوق کچمیوب ظاهر اوله
بو واقعه فی الواقع بویله در که سن واقعه ده انی یمکه اشارت اولنوب فوری اشارت اولندیغک اوزره قالقوب انی یمک
واقعه سی بزم کبیلرک نیجه یوز درود درازا اولان واقعه سندن یکدر دیدیلر ای ابو السرور سنک خوابک بیدار اقدر انک
اثری عیاندر بطر شادی ومسروره دیرلر بو بطر صاحب سرور دیمک معناسنه در پس قصه دن رجوع وحصه بیانته شروع
ایدوب بیورورلر (م ی) در کذر از فضل واز جلدی وفن) کار خدمت دارد وخلق حسن) فضلدن وجلادتدن وفندن
کچ کاری خدمت وخلق حسن طوتر یعنی محبوب ذاتینک ومقصود اصلینک وصولنده خدمت قیلق وخلق حسن

صاحبی

صاحبی اولمق کار طوتر ونفع ایدر بو خسه ذوفنون اولمق واظهار فضیلت وجلادت قیلمق وخلق حسن صاحبی اولمق
کار طوتر ونفع ایدر بو خسه ذوفنون اولمق واظهار فضیلت وجلادت قیلمق کار طوتمز وبو بولده فضل وهنر سالکه فائده
ایتمز همان بنده یه لایق اولان تهذیب اخلاق ومولاسنک خدمتنه وعبادتنه مشغول اولمقدر (مثنوی) بهر این
آورد یزدان شان برون * ما خلقت الانس الا یعبدون * یزدان انلری بوندن اوتری طشره کتوردی نته کم ما خلقت الجن
والانس الا لیعبدون * بیوردی بو مصرع ایله سورهٔ ذاریاتده اولان بو آیته اشارت بیوردیلر قال الله تعالی * وما خلقت
الجن والانس الا لیعبدون * بو آیت کریمه نک تفسیری بشنجی جلدک آخرنه قریب محرم داشتن آیاز سرخنده وردن نجینک
دخی او آخرنه قریب واو چهنینک دخی اواسطنه قریب حکمت آفرین دوزخ ان جهان سرخنده (ما خلقت الجن والانس
این بخوان) بیتنک شرحنده مرور ایلدی انلرده طلب اولنه یعنی یزدان مجید حضرتلری عالم باطندن خارج عالمه
شو خدمتدن اوتری واخلاقی تهذیب ایلمکدن اوتری کتوردی نته کم کلام مجیدنده بن جنی وانسی خلق ایلمدم الا بکا
عبادت ایلمکدن اوتری خلق ایلمدم دیدی پس بنده یه لازم اولان سائر فضل وهنردن کچوب مولاسنک خدمتنه
وعبادتنه مشغول اولمقدر (م ی) سامری را آن هنر چه سود کرد) کان فن از باب اللهش مردود کرد) سامری یه اول هنر
نه فائده ایلدیکه اول فن اللهٔ بابندن انی مردود ایتدی سامرینک فتندن مراد اثر رسولدن بر قبضه تراب الوب وانی حفظ
قیلوب وبنی اسرائیلک سیم وزرندن بر کوساله جسدی دوزوب اول ترابی اول کوساله جسدینک اوزرینه القا ایلدکده
اندن بر صدا پیدا اولوب بنی اسرائیلی اول کوساله نک عبادتنه بو موسانک وسزلک الهکزدر دیو دعوت قیلدی وحضرت
موسی علیه السلامه متابعت قیلمقدن معرض اولدی کورکه انک بو فن وهنری اکا نه ضرر قیلدی انی الله قپوسندن
عاقبت دوروم مردود ایلدی وسامرینک قصه سی نیجه کره مرور ایلدی (مثنوی) چه کشید از کیمیا قارون ببین
که فرو بردش بقعر خود زمین * قارون کیمیادن نه چکدی کورکه اول قارونی زمین قعرینه آشغه ایلتدی قارون اول
حضرت موسی علیه السلامه خدمت ایلر بر فقیر کسه ایدی نیجه تضرع ونیاز ایله حضرت موسی علیه السلامدن علم
کیمیایی اوکرندی صکره مالی چوق ایدوب اول عصرک عالملرندن بعضی اکا احسن کما احسن الله الیک دیدکلرنده
انلره انما اوتیته علی علم دیو جواب ویردی بونک دخی قصه سی جلد ثالثک اواخرینه قریب مرور ایلدی وبعض
موضعده دخی مسطور اولمشدر تکراره حاجت یوق پس (نخسفنا به وبداره الارض آیت کریمه سنک مفهومی اوزره حق
تعالی حضرتلری آنی وانک سرایینی ارضه خسف ایتدی وانک سرایی وکندی حضرت موسی علیه السلامه تابع
اولمیوب هنرینه مغرور اولدیغندن اوتری قعر زمینه کتدی (مثنوی) بو الحکم اخر چه بربست از هنر * سر نکون رفت
او ز کفران در سقر * ابو الحکم آخر هنردن نه فائده باغلدی اول ابو الحکم کفران جهتندن باشی اشغه سقره کتدی
وکنیتی ابو جهل اولدی وفی الحقیقه عقلیات وریاضیاتده وبعض علومده اوالقدر ماهر ایدیکه حتی عرب اکا ابو الحکم
دیمکله کنیت ایدرلردی چونکم اللهک رسولنه تابع اولمدی ودین علمی بیلمدی کفراندن اوتری جهنمه کتدی وناسی
خلق ایچره ابو جهل ایتدی (مثنوی) خود هنر آن دانکه دید آتش عیان * نی کپ دل علی النار الدخان * خود هنرمند
انی بیل که آتش جلالت حقی عیان کوردی دخان نار اوزره دلالت ایلدی لافنی هنر بیلمه دخاندن مراد آثار
ومصنوعاتدر وناردن مراد صانع ومؤثردر ای عقلیاته طالب اولان هنرمند شول کسه یی بیل که اول صانعی ومؤثری
عیانا کوردی وانک ذاتنه وصفاتنه نظر ایلر کوردی سن عالم رهنرمند اول کسه یی بیلمه که آثاردن مؤثره استدلال
قیلدی وصانعی مصنوعدن بیلدی ودلایل عقلیه لافنی وعلوم فلسفه کزافنی اوردی * والدخان یدل علی النار
دیمکله ناره دخاندن استدلال قیلدی پس فلسفینک وفلسفی مشربنده اولان کسه لرک دلیلنی تحقیر وانلره خطاب
ایدوب بیورورلر (مثنوی) ای دلیلت کنده تر پیش لبیب * در حقیقت از دلیل آن طبیب * چون دلیلت نیست جز این
ای پسر * کوه می خور در کمیزی در نکر * ای سنک دلیلک لبیبک اوکنده حقیقتده اول طبیبک دلیلندن قوقشر قدر
یعنی ای دلایل عقلیه ایله اثردن مؤثره استدلال ایلین فلسفی مشرب لبیب اولان عالمک اوکنده سنک دلیلک
طبیبک دلیلندن دخی قوقش مردار درکه طبیبک اکثر دلیلی بول وکاهی غایط ایلدهاولور وکاهی دمدن دخی استدلال
قیلور که انک بو جمله دلیلی نجس وخبیثدر اما عند العقل ای فلسفی سیرت سنک دلیلک بوندن اخبث واقبحدر چونکم
ای پسر سنک اثردن مؤثری بیلمکه بوندن غیری دلیلک یوقدر امدی کو دیلی ونجسه وغایطه وبوله نظر ایله (م ی) ای دلیل تو
مثال آن عصا * در کفت دل علی عیب العمی * غلغل وطاق وطرم وکیر ودار * که نمی بینم مرا معذوردار
ای سنک دلیلک اول عصانک مثالیدر سنک الکده عیب عمی اوزره دلالت قیلدی یعنی ای سنک اثردن مؤثره استدلال
ایلدیکک دلیل سنک دست عقلکده سنک کورلکک عیبنه دلالت ایلرا کرسن کوردل اولمیدک بو کونه دلیله اعتماد

ایدوب انکله یول ارامز دلن بو کونه دلیلی اله الدیغن وانکله استدلال قیلدیغن سنك بی بصیرت اولدیغکه ونور هدایتدن
بی بهره قالدیغکه دلالت ایلر غلغل وطاق وطرم وکیرودار بو جمله سی بویله دیمکدرکه بن کورمزم بنی معذور طوت یعنی
ای عقلیاته اشتغال قیلان وفلسفیاتی تتبع ایلیوب اول فنده ماهر اولان اول علمده اولان غلغله لرو بو کسلك مرتبه لر
وقبض وبسطلر والحاصل ترتیب مقدمات نظریه قیلمر وتصدیقات وتصوراتدن بحث ایلمر وبر اثردن موثری
ومصنوعدن صانعی بیلورز بوسو یلمر بو جمله سنك نتیجه سی عند العارفین بن بیلمزم بنی معذور طوت دیمك اولور
وبو جمله دلایل عقلیه که ایراد ایلرسن بر الای اوهام وخیالات قبیلندن اولور نته کم دلقك های وهو یله شهره کاوب اهل
شهره بی نتیجه اولان اوهام وخیالاتی براقدیغی کبی اولور * منادی کردن سید ملك ترمد که هر که در سه یا چهار روز

بسمرقند رود بفلان مهم خلعت واسب وغلام وکنیزك وچندین زر دهم وشنیدن دلقك خبر این منادی را در ده وآمدن
با اولاق نزد شاه که باری من نتوانم رفتن انجا واین کار من نیست * بو سرخ شریف سید ملك ترمد ینك شهر ایچره منادیلره
ندا ایتدرمسیدر بویله دیو که هر شول کسه اوچ کونده ویا درت کونده فلان مهم ایچون سمرقنده کیده انکا خلعت واسب
وغلام وجاریه ووافر التون ویرم ودلقك کویده ایکن بو منادینك خبرنی اشتمه سنك واولاقله شاهك قتنه کلمسنك
بیاندر بویله دیو که پادشاهم باری بن عاجزم اول دیاره بو قدر کونده کتمکه قادر دکلم وبو بنم ایشم دکلدر (م ی) سید ترمد که

انجا شاه بود * مسخره او دلقك دلخواه بود * داشت کاری در سمرقند او مهم * جست اولاقی تا شود اوان مستتم
زد منادی هر که اندر پنج روز * آردم زانجا خبر بدهم کنوز * سید ترمد که اول بر ده شاه ایدی یعنی ترمد ولایتنده پادشاه
ایدی انك مسخره سی دلخواه اولان دلقك ایدی دلخواه کوکل استیجی معناسنه در مقبول دل معناسی ویر بلور یعنی دلقك
انك قلبنك مقبولی بر مسخره ایدی اول شاه ترمد سمرقند شهرنده بر مهم کار طوتدی بر اولاق استدی تا او کار مهمی اولاق
مستتم اوله یعنی فوری واروب اول کار مهمی اتده تمام قیله شهر ایچره منادیلر ندا اوردی بو یله دیو که هر شول کسه که
درت بش کونده بکا اول یردن خبر کتوره انکا کنزلر ویرم دیدی زد منادی اسناد مجازیدر بنی الامیر المدینة قبیلندندر
منادیلر ندا اوردی معناسنه چونکم پادشاه شهر ایچره بو کونه ندا ایتدردی (مثنوی) دلقك اندر ده بدوان راشنید *

برنشست وتا بترمذ می دوید * مرکبی دو اندران ره شد سقط * از دوانیدن فرس را زان نمط * دلقك اول زمانده کویده ایدی
شهر ایچره اول منادیلرندا ایلدیکنی اشتدی فوری بر آت اوزره اوتوردی ترمد شهرنه دلیدی وتمام سرعت قیلدی
شو لقدرکه بر ایکی مرکب اول یولده سقط اولدی اول اشکون آتی یلدرمکدن وبو نوع اوزره یورتمکدن بر ایکی ات چاتلدی
(مثنوی) پس بدیوان دردوید از کرد راه * وقت ناهنگام ره جست او بشاه * فجفجی در جمله دیوان فتاد * شورشی

درو هم آن سلطان فتاد * پس اول دلقك یول توزندن دیوانه یلدی واباغی توزیله واول حالله سرعت ایده رك دیوان ایچره
کلدی ناهنکام وقتده یعنی زمانسز شاهه بولشعه یول واذن استدی چونکم اهل دیوان انك بو حالت اوزره سرعتله
کاوب سلطانه بولشمغه بی وقت اذن استدیکنی کوردکاری کبی جمله اهل دیوانه بر فسلدی ومخفی دیدی وقودی
دوشدی اول سلطانك وهمنه بر قارشمق وغلبه وحرکت ایلك واقع اولدی دیدیکه عجبا دقلك بویله بی وقت کلمسنه
وبو قدر سرعت وعجله قیلمسنه باعث وبادی نه اوله دیو وهمه دوشدی (مثنوی) خاص وعام شهر را دل شد زدست

تا چه تشویش وبلا حادث شدست * یا عدوی قاهری در قصد ماست * یا بلای مهلکی از غیب خاست * که زده دلقك
بسیران درشت * چند اسب تازی اندر راه کشت * شهرك عوام وخواصنك کوکلی الدن کتدی تا نه تشویش وبلا حادث
اولمشدر دیو کیمی دیدیکه عجبا بر قاهر عدو بزم قصدمزده یا خود بر مهلك بلا عالم غیبدن یو قرومی قالقدیکه دلقك
کویدن درشت ارلان سیرانله نیجه عربی آتی یولده اولدردی وبو مرتبه اقدام وسرعت قیلدی بهر حال بونك بر اصلی
اولمسه اول دلقك بو مرتبه سرعت واقدام قیلمازدی دیوب هر بری وهمه وکمانه دوشدی وعقللری شاشدی (مثنوی)

جمع کشته بر سرای شاه خلق * تا چرا آمد چنین اشتاب دلق * از شتاب او وفحش اجتهاد * غلغل وتشویش در ترمد فتاد
آخر خلق شهر شاهك سراینه جمع اولمش بویله دیو که تا نیچون دلقك کویدن بویله شتابله کلدی وبونك اصلی ندر والحاصل
اول دلقكك شتاب وسرعتندن وفاحش اولان اجتهادندن ترمد شهرنه غلغله وتشویش دوشدی وهر برینك عجبا بونك
اصلی نه اوله دیو وهمه دوشوب عقلی شاشدی (مثنوی) ان یکی دو دست بر زانو زنان * وان دکی از وهم واویلی کنان *

از نفیر وفتنه وخوف نکال * هر دلی رفته بصد کونه خیال * هر کسی فالی همی زد از قیاس * تا چه آتش اوفتاد اندر
پلاس * اول بر یسی ایکی دیزی اوزره اوریجی واول بریسی وهمندن واوی لی ایدیجی اولدی نفیردن وفتنه دن ونکال
وعذاب خوفندن هر بر کوکل صد کونه خیاله کتمش ودریای وهمه باتمشدی هر بر کسه قیاسدن بر فال اوردی
بویله دیو که عجبا نه کونه آتش پلاس ایچره دوشدی وعجب بزه نه بلا وآفت مستولی اولدی دیدیلر (مثنوی)

راه جست وراه دادش شاه زود * چون زمین بوسید کفتش هی چه بود * هر که می پرسید حال زان ترش * دست بر لب
می نهاد او که خمش * وهم می افزود زان فرهنك او * جمله در تشویش کشته دنك او * والحاصل اول دلقك پادشاهه
بولشمغه اذن واجازت استدی پادشاه انکا علی الفور اجازت ویردی وکلسون ایچرو دیو بیوردی چونکم دلقك ایچری
کیردی وزمینی اوپدی پادشاه انکا های نه اولدی دیدی هر شول کسه که اول تلخ وترش رویدن بر حال صوردی الی
دوداغی اوزره قودی بویله دیو که خوش اول وبر مقدار سکوت قیل انك اول کونه فرهنك وهنرندن خلقك وهمی زیاده
اولدی جمله سی تشویشده انك دنك وحیرانی اولدیلر (مثنوی) کرد اشارت دلقك ای شاه کرم * یکدمی بکذار

تا من دم زنم * تا که باز آید بمن عقلم دمی * که فتادم در عجایب عالمی * دلقك پادشاهك قتنه کلدکده پادشاه دخی
اکاهی نه خبر تیز سویله دیدکده دلقك اشارت ایلدی بو یله دیو که ای شاه کرم بر دم جکز بنی قو تا بن دم اورم یعنی تنفس
ایلیم وصولوقلنوب بر مقدار کندیمه کلم وراحت بولم تا کم بنم عقلم بر دم بکا کله که بن بر عجایب عالمه دوشدم (مثنوی)

بعد یك ساعت که شه از وهم وظن * تلخ کشتش هم کلو وهم دهن * که ندیده بود دلقك را چنین * که از و خوشتر نبودش
هم نشین * بر ساعتدن صکره که پادشاه وهمدن وظندن هم انك کلوسی وهم دهنی تلخ اولدیکه دلقکی انجلاین
کورممشدی که اندن خوشتر انك همنشینی اولممشدی (م ی) دایما دستان ولاغ افراشتی * شاه را او شاد وخندان داشتی

آنچنان خنداندش کردی در نشست * که کرفتی شه شکم را با دو دست * که ز زور خنده خوی کردی تنش * رو در افتادی
ز خنده کردنش * زیرا اول دلقك دائما حکایه ولاغ یو جه ایلردی یعنی عالی حکایه ولاغ ولطیفه سویلردی شاهی اوشاد
وخندان طوتردی اول شاهی انجلاین اوتورمق وقتنده خندان ایلردیکه پادشاه قارنی ایکی الیله زیاده کولدیکندن
طوتردی که کولمنك زورندن اول شاهك تنی درلردی خنده ایلدکده یوزی اوزره دوشردی یعنی شویله بر مضحك
مسخره ایدیکه پادشاهی کوردکده وانك لطیفه سنی اشتدکده شو مرتبه شاد اولوب کولردی (مثنوی) بازامروز

اینچنین زرد وترش * دست بر لب میزند کای شه خمش * وهم در وهم وخیال اندر خیال * شاه را تا خود چه آید از نکال
که دل شه با غم وپرهیز بود * زانکه خوارزمشاه بس خونریز بود * پس شهان آن طرف را کشته بود * یا بحیله یا بسطوت
آن عنود) این شه ترمد از وادرو هم بود) وز فن دلقك خود آن وهمش فزود) کیرو بو کون بو نجلین صاری یوزلو وترش روی
الی لبی اوزره اورر بویله دیو که ای شاه جهان خموش اول وبر مقدار سکوت قیل انك بویله ایلمسندن شاهه وهم ایچره وهم
وخیال ایچره خیال بویله دیو که تا خود نکال وعذابدن نه کله وعجبا نه آفت پیدا اوله که ترمد شاهنك کوکلی غمله
وپرهیزله ایدی اندن اوتریکه خوارزمشاه زیاده خونریز ایدی زیرا اول طرفك خوارزمشاه چوق شاهلرین دپه لمش ایدی
یا حیله ایله ویا خود سطوت وصلابتله اول عنود بو ترمد شاهی هم اندن وهم وخوفده ایدی ودلقكك فنندن خود انك
وهمی زیاده اولدی (مثنوی) کفت زوتر باز کو تا حال چیست * این چنین آشوب وشور نوز کیست * پادشاه دلقکه
ایتدی تیز رك سویله تا حال ندر بو نجلین سنك آشوبك وشورشك کیمدندر وبو قدر سرعت واقدامك اصلی نه در دیدی
(مثنوی) کفت من در ده شنیدم آنکه شاه * زد منادی بر سر هر شاهراه * که کسی خواهم که تازد در سه روز

تا سمرقند ودهم اورا کنوز * کنجها بدهم ورا اندر عوض * چون شود حاصل ز پیغامش غرض * من شتابیدم بر تو
بهر آن * که بکویم که ندارم آن توان * این چنین چستی نیاید از چو من * باری این امید را بر من متن) دلقك شاهه ایتدی ای
شاه جهان بن کویده انی اشتدمکه شاه حضرتلری هر شاهراهك باشنده منادیلره ندا اوردردی بویله دیو که بر کسه استرمکه
اوچ کونده سمرقنده دك چاپه وبن انکا کنوز ویرم اول کسه یه عوضده کنجلر ویرم وانکا ایلکلر ایلیم چونکم اول
کسه نك پیغامندن غرض ومقصود حاصل اوله بن کویدن سنك قتکه سرعت ایلدم وعجله ایله کلدم اندن اوتریکه تا سکا
دیمکه بن اول تاب وتوانی طوتمزم بو نجلین چستلك وچابکلك بنم کبیدن کلمز باری بو امیدی بنم اوزریمه طوقومه وبنم
کبیلردن بو کاری اومه هله بن بوندن سمرقنده اوچ درت کونده وارمغه قادر دکلم معلوم شریفك اولسون دیدی (م ی)

کفت شه لعنت برین زودیت باد * که دو صد تشویش در شهر اوفتاد * از برای این قدر ای خام ریش * آتش افکندی تو
در مرج وحشیش * چونکم شاه انك بی معنی اولان کلامنی وبی نتیجه اولان سعی واقدامنی اشتدی انکا ایتدی بو زلعنت
بو سنك تعجیل وشتابك اوزره اولسونکه شهره ایکی یوز تشویش دوشدی وبوندن هر برینك عجبا بونك اصلی نه اوله دیو
عقلی شاشدی ای خام ریش یعنی ای ناپخته بو قدردن اوتری سن اوتلغه واوته آتش براقدك واو دصالدك بو قدر های
وهویك وکفت وکویك وسعی وشتابك همان نتیجه سی بو می ایمش خلق بو قدر کرمیت وحرارتله کلمنك بر اصلی وفصلی
وار صانوب وهمه دوشدی پرده سی بر آدم ظن ایلیوب سنك بو کونه کار وکردار کده بر معنی ونتیجه وار صاندیلر مکر که
بو همان بر قوری اوهام وخیالات ایمش (مثنوی) همچو این خامان باطبل وعلم * که اولا قانیم در فقر وعدم * لاف شیخی

در جهان انداخته * خویشتن را بایزیدی ساخته * هم زخود سالك شده واصل شده * محفلی وا كرده در دعوتكده
بوطبل وعلاله اولان خاملر كبی كه برفقر وعدم بولنده اولانلر یعنی دلقك بیهوده اولان سعی وسرعتی وبی معنی اولاقلغی
وكلوب شهر ایچره نتیجه سز ولوله وغلغله صالوب برالای خلقی وهمه براقدیغی كبیدر بوطبلله وسنجاقله برنیجه خام
ونا پخته نك بریره كلسی وجمع اولمسی بویله دیوكه برفقر وعدم بولنك اولاقلر بیز برسرمزی دیمزز دیرلر وخلقه اول
طبلله وعلاله بروهم وكمان براغورلر خلق انلرك اول هیئت غریبه سنی وهای وهوینی وحالت عجیبه سنی كوروب بونلرده
برحالت واردر اكر بونلرده برسر وبرحالت اولمیدی بومرتبه های وهوی قیلمزلردی دیوب وهم وكمانه دوشرلر
اما اونه سنه باقسك اصلا اویوق بویوق همان اونه سی سؤال اولنسه بن حقیقت سمرقندنه كیده مزم دیمكی اشعار ایلر
اكثرمرایی ومزور هم شیخلك لافنی جهانه اتمش كندیسنی بایزید دوزمش لكن ادب مشیخت ندر بیلمزو بركسه
نه مرتبه یه واصل اولدقده شیخ اولمغه لایق اولور اندن خبرطوتمزا كرچه دعواسنه باقسك بایزید بكنور لكن درونته
باقسك یزید اندن عار ایلر نفس اماره صفتلرندن قورتلمش وآفات نفسانیه دن خلاص اولمش وحق تعالینك وصالی
نه كونه اولور بیلمش ولكن هم كندیدن سالك اولمش وواصل حق اولمش وكندیسندن اورته لغی بیلمش وا كلمش اصلا
مشكلی قالمش مرشد انام اولمغه لایق اولمش بواجلدن دعوت محلنده برمحفل اتمش یعنی ناسی دعوت ایلمكلك
محلنده برمجلس ومجمع پیدا قیلمش انله حضرت حقك آشنالغندن ووصالندن خبروبررو حضرت نبی علیه السلامك
واكا وارث اولان ولینك دخی كندی ایله آشنا اولمسندن پیغام ایركورر تكمیل اسمادن دم اوررو مقام حقیقتده
طورور برآلای ساده دللر دخی انی اشیدوب كرچك صانورا اما اوته سنه نظر ایلسك اصلا اندن خبرو آكاهلغی یوقدر (م ی)
خانهٔ داماد پر آشوب وشر * قوم دختر را نبوده زین خبر * ولوله كه كار نیمی راست شد * شرطها یكه زسوی ماست شد
خانها راروفتیم آراستیم * زین هوس سرمست وخوش برخاستیم * بونلرك مثالی شول مدعی ولافی اولان دامادہ
بكزركه اول دامادك خانه سی آشوب وشر ایله پردر اما دختر قومنه بوندن خبراولمش یعنی بومدعیلر ولافیلر شول
بركسه یه بكزركه برصاحب دولتك كریمه سنه كندی كوكلندن كوبكو اولوب ناسی بزم جمعیتمز واردر دوكونه كلك
دیوانلردن جلب منفعت ایتمك ایچون كندی خانه سنه دعوت قیلور اول خانه یه جمع اولوب انلردن جلب پرآشوب وپرشر
اولورطبللر چالنور وهای وهو یلر اولور اما قز قومینك اصلا اندن وانك دوكوندن خبرلری یوقدر بوكونه ولوله وغلغله
صالمشلر كه نصف كار راست اولدی وثبوت بولدی شول شرطلركه بزم جانمزدندر حاصل اولدی براولری سبوردك
وبزه نك بوهوسدن سرمست وخوش قالقدق دیرلر وبوطائفه نك السنهٔ احوالی بومضمونلری سویلرلر كانه دیرلركه اول
دختری قبول ایلمك شرطی واولری سیلوب سبورمك وآراسته قیلمك ودوكون تداركن كوروب خلقی دوكونه دعوت
قیلوب جمع ایلمك كاری بزم جانمزدن حاصل اولدی برایشی تمام ایتدك سوز همان قیزاوینده قالدی (مثنوی) زان طرف
آمد یكی پیغام نی * مرغی آمد این طرف زان بام نی * زین رسالات مزید اندر مزید * یك جوابی زان حوالیتان
رسید * نی ولیكن یارما زین آكهست * زانكه از دل سوی دل لابد رهست * بونلره اول طرفدن برپیغام كلدیمی یوق
كلمدی اول بام عالیدن بوطرفه برقوش كلدیمی یعنی بومدعی اولان طائفه یه دیسك اول محبوب حقیقی طرفندن سزه
برپیام ویا الهام كلدیمی بونلر دیرلر یوق كلمدی واول بام عالیدن برمرغ كلدی وبرخبر كتوردیمی بونلر دیرلر یوق
كتورمدی ای مدعیلر سزك بومزید اندر مزید اولان رسالتلریكزدن اول محبوب حقیقینك حوالیسندن سزه
برجواب ایرشدیمی بونلرك لسان حالی یوق ایرشمدی دیر ولسان قالی دیر ولیكن بزم یار عزیز بو بزم كاریمزدن آكاه وخبرداردر
اول جهتدن كه كوكلدن كوكل جانبنه لابد یول واردر نته كم من القلب الی القلب روزنه دیمشدر چونكم بزم قلبمزاندن
آكاهدر اول دخی بزدن آكاهدر برانك مشتری وعاشقلری اولدیغمزی اول بیلور واول بزم حالمزدن وكاریمزدن نیچون غافل
اولور (مثنوی) پس ازان یار یكه امید شماست * از جواب نامه رهخالی چراست * صد نشانست ازسرار واز جهار
لیك بس كن پرده زین در برمدار * چونكم سزك دعوا كزبودر پس ای مدعیلر شول بریار ایله سزك امیدیكزو مرجو كزدر
جواب نامه دن یول نیچون خالیدر یعنی بركسه ایله یار وآشنا اولسه واكا برنامه یازوب كوندرسه بهرحال اول
كندینك آشناسی اولان یاردن انك نامه سنه كوره جواب كلور وایكی طرفدن بیله نیجه مكالمه واقع اولور (الیه یصعد
الكلم الطیب والعمل الصالح یرفعه) آیت كریمه سنك موجبنجه سزك كلامكز وعملكز نامه كبیدر اكر سزك كلامكز كلم
طیب قیلنلدن وعملكز عمل صالح سیلنلدن اولیدی حضرت حقه اول كلم طیب صعود ایلیوب واصل اولوردی وجناب
عزتدن سزه انك جوابی منزله سنده اولان نیجه مجازات ومكافات ظهوره كلوردی كما قیل (بیت) وله یصعد اطیاب
الكلم * صاعدا منا الی حیث علم * ثم تأتینا مكافات المقال * ضعف هذا رحمة من ذی الجلال) الحاصل عاشقله معشوق

ماینده سراروجهارجهتندن یوز نشان واردر كیزلو واشكار اشكارا صادق اولنلرك نیجه برهان واردر حقین برطائفه
نحن احباء الله واولیاء الله دیودعوا ایلسه لر وخلقه برحضرت حقه آشنایز وحضرت نبی علیه السلامك نورندن
روشنایز دیو سویلسه لر انلره عاقل وعارفلر (هاتوا برهانكم ان كنتم صادقین) دیرلر وصادق اولنلرك سراوجهرا نیجه یوز
نشانی واردر اول نشانلردن بریسنی كتورك كوره لم دیو سویلرلر كرچه بویله درلیكن بونلرك كذبنه وریاسنه واقف
وعارف اولان بس ایله یعنی سوزی كافی سویله وخاموش اول بوقپودن پرده یی قالدرمه تا بونلرك درونته هر كس واقف
اولمیه عاقله بوقدر اشارت بسدر (م ی) باز رو تا قصهٔ آن دلق كول * كه بلا برخویش آورد از فضول * اول كول وابله
اولان دلقك قصه سنه دك كیرو كیت وانك قصه سنی وحالنی بیان ایت كه اول دلقك فضوللغندن كندیسنه بلا كتوردی
وهر زمان مسخره لق برنده اولوروانك هر كاری شاهه خوش كلور صانوب بو بیهوده كاری ایشلدی لكن كندی ظن
ایلدیكی كبی چقمدی نته كم بومدعی ولافی اولان كذابلر دخی (ویحسبون انهم یحسنون صنعا) آیت كریمه سنك مفهومی
اوزره اكرچه برایو ایش اشلرز صانورلر وحضرت حقدن انك مقابله سنده نیجه خیر ظهور ایده اوم لر اما (بل بدالهم
من الله مالم یكونوا یحتسبون * آیت كریمه سنك فحواسنجه بلكه بونلره الله تعالی حضرتلرندن ظن ایلمدكاری شی
ظاهر اولور وبونلره دلقك كوله اولان خشم وغضب الهی كلور (مثنوی) پس وزیرش كفت ای حق راستین * بشنو
از بندهٔ كمینه یك سخن * دلقك ازده بهر كاری آمدست * رای او كشت وپشیمانش شدست * پس وزیر ترمذ شاهنه
ایتدی ای قیام حق ایچون ستون اولان شاه بوبندهٔ كمینه دن برسوز ایشت اول سوز بودر كه دلقك كویدن شهره بومرتبه
سرعتله وعجله ایله بهر حال بر كاردن اوتری كلمشدر آنك رأیی شهره كلدكده دوندی ومتحول اولدی واول كاره پشیمان
اولمشدر (مثنوی) زآب وروغن كهنه را نو میكند * او بسحر كی برون شو می كند * او نیام بنمود پنهان كرد كارد
بی كمان او راهمی باید فشارد * پسته را یا جوز را تا نشكنی * نی نماید دل نه بدهد روغنی) یاغدن وصودن اسكی یی یكی ایلر
یعنی بو مقرردر كه دلقك كویدن شهره بركار فاسد ایچون كلمشدر نهایت مافی الباب بوراده خلط كلام ایلیكدن
ومداهنه قیلمقدن اسكی فكرنی اورتوب یكی سوز سویلر اول مسخره لقله بو جرمدن طشره اولمق ایلر وبولعبله خلاص اولمق
ومؤاخذه دن نجات بولمق استر اول دلقك مثلا قینی كوستردی وپچاغی كیزلدی یعنی بونك بر فكر فاسدی وغرض باطلی
واردر پچاغی كیزلیوب انك نیامنی كوسترن منافق كبی بودخی فی الحال كندی فكر فاسدینی كیزلیوب اورته لغی مسخره لغه
بوزوب بو كونه لاغ ولطیفه ایله كندی قباحتنی ستر قیلمق استر بونك بومرتبه سرعت واقدامندن مرادی بودكلدر كمانسز
وشكسز انی صقمق وعصرایتمك كرك مثلا فستق ویاخود جوزی تا صقمیه سن وعصر قیلمیه سن نه قلبنی كوسترر ونه
برروغن ویرر جوز ویا فستق طشره سنی صقمینجه ایچروسنی كوسترمز وانی عصر قیلمینجه یاغنی اظهار قیلمز پس
بوفاسده دخی عظیم اشكنجه كركدر تا كم ما فی الضمیرنی اظهار ایلیه ودرونده كتم ایلدیكی افكار فاسده یی هر نه ایسه
بربر سویلیه دیدی (مثنوی) مشنو این دفع وی از فرهنك او * در نكر در ارتعاش ورنك او) ای پادشاهم انك فرهنك
وصنعتندن انك بوكونه دفعنی ایشتمه وبن كویدن شهره انجق شو كاردن اوتری كلدم دیدیكنی قبول ایتمه انك دتره مسنه
ورنك وروینه نظر ایله كه الخائن خائف دراكر خائن اولمسیدی نه قورقردی وروبی نیچون متغیر اولوردی (م ی) كفت حق
سیماهم فی وجوههم) زانكه غماز ست سیما ومنم * حق تعالی سورهٔ فتحده سیماهم * بیوردی یعنی انلرك سیماری انلرك
وجهلرنده غماز سمندر بوایتك تفسیری برقاچ محلده مرور ایلمشدر جمله دن جلد اولده خر كوشك شیره بنم رنك ورویه
نظر ایله حق چو سیمارا معرف خوانده است) بیوردقلری بیتك شرحنده مرور قیلمش وبعض آیت وحدیث دخی انده
وارد ایدی دفترده دخی دانستن طبیبان الهی سرخنده مرور ایلمشدر اول محللرده طلب اولنه متن افعال بابندن اسم فاعلدر
غماز درونده بررازی كیزلمیجی وكتوروب آنی برآخر كسه یه سویلیجیدر سیما دخی درونده اولان اسراری اظهار ایلیجی
وعارفه سویلیجیدر كه حق تعالی یعرف المجرمون بسیماهم بیورمشدر بو دلقك مجرم وخائن اولمسی سیماسندن ظاهردر
(م ی) این معاین هست ضد آن خبر * كه بشر بسرشته آمد این بشر * بو معاین اول خبرك ضدیدر كه بو بشر شرله سرشته
كلدی یعنی حضرت نبی لیس الخبر كالمعاینة بیوردی عیاندنصكره خبر وبیانه احتیاج قالمز دلقك سیما وچهره سندن
بو ظاهر ومعاین اولان حال انك اول خبرینك وحالتینك ضدیدر اكرچه بن شو مصلحت ایچون كلدم دیو خبر ویرر
اما بو فاسدك سیماسی اول خبرك ضدنی خبر ویرر كه هیچ شبهه یوقدر بو بشر شرله تخمیر اولمش كلدی نهایتی شر وفسادنی
اضمار قیلدی وظاهرا بوزه كولیجی اولدی دیدی تنبیه اولدر كه خلقی كولدرمكدن اوتری وانلره مسخره لق قیلمقدن
اوتری بركسه برسوزی سویلسه ویا كذب ایلسه دنیاده وآخرتده بلایی باشنه صاتون آلور ونیجه عقوبته كرفتار اولور
كما قال علیه السلام ویل لمن یحدث فیكذب لیضحك به القوم ویل له ویل له وقال ان العبد لیقول الكلمة لا یقولها

الا ليضحك بها الناس يهوى بها العبد كما بين السماء والارض وانه ليزل عن لسانه اشد مما يزل عن قدمه كذا فى المصابيح
فى باب حفظ اللسان * وبونده شو معنايه دخى تنبيه واشارت اولوركه بركسه نابى وهمه دوشوره جك كار وكردارى
ايلمكدن وخلق سوء ظنه براغه جق كفتارى هم سويلمكدن حذر وپرهيز ايلمك هم لازمدركه اتقوا مواضع التهم
بيورلمشدر وفى الحقيقه بو دلقك مسخره نك كفتارى وكار وكردارى مواضع تهم اولمشدر وچوق كمسه لرى وهمه وسوء
ظنه دوشورمشدر بو بلالره كرفتار اولسه وخلق اكا بوكونه سوء ظن قيلسه لايق اولور (مثنوى) كفت دلقك بافغان
وباخروش * صاحبا در خون اين مسكين مكوش * پس كمان ووهم آيد در ضمير * كان نباشد حق وصادق اى امير
چونكم دلقك بيچاره وزيردن بو سوء ظنى كوردى واول كلامى اشتدى فغان وخروشله اكا ايتدى اى صاحب دولت
واى مصاحب سرير سلطنت بو مسكين وفقيرك قاننه سعى ايلمه وبن بى كناهك حقنده بوكونه سوز سويلمه بنم بو كاردن
مرادم لاغ ولطيفه ايدى بن بونى شاهه خوش كلور صاندم لكن ناخوش كلدى ضميره چوق وهم وكمان كلوركه اول ضميره
كلان وهم وكمان اى امير حق وصادق اولمز بلكه ظن وكمان قبيلندن اولور (م ى) ان بعض الظن اثمست اى وزير) نيست
اين همه راست خاصه برفقير) بو بيت سورهٔ حجراتده اولان بو آيت كريمه يه اشارتدر قال الله تعالى (يا ايها الذين امنوا اجتنبوا
كثيرا من الظن) يعنى اى اللهه ايمان ايدنلر مجانبت ومباعدت ايليك ظنلردن چوق ظندن يعنى اهل خير ومؤمنين
حقنده سوء ظندن احترازا بليك وكثير الفظنى ابهامله ايراد ايلمسى هر ظنده احتياط واهتمامدن اوتريدر (ان بعض الظن
اثم * زيرا بعض ظن معصيتدر صاحبى عقابه مستحق اولور انكله پس على كل حال صلحا حقنده احتياط لازمدر
ولا تجسسوا) تجسس ايلمك برى بريكزك عيبنى (ولا يغتب بعضكم بعضا) وبعضكز بعضكزى غيبت ايلمسون يعنى
بعضكز غائب اولدقده بعضكزانى سوء حال الله ذكر ايلمسون وسئل رسول الله صلى الله عليه وسلم عن الغيبة قال عليه
السلام ان تذكر اخاك بما يكرهه ان كان فيه فقد اغتبته وان لم يكن فيه فقد بهته (ايحب احدكم ان يأكل لحم اخيه ميتا
يعنى يا سزدن بريكز محبت ايدرمى برادرلك اتنى يمككه اول برادرى ميت اولديغى حالده (فكرهتموه) فاشرط محذوفك
جوابيدر يعنى اكر سزلك اوزريكزه عرض اولنسه قرنداشكزلك ميت اولديغى حالده اتن يمك پس سزانى كريه كوررسز
بلا شبهه پس غيبت بوندن دخى افحشدر (واتقوا الله ان الله تواب رحيم) اتقا ايليك اللهدن غيبت سببيله معذب اولمقدن
تحقيقا الله تعالى توبه يى قبول ايديجيدر غيبتدن تائب اولنلردن مرحمت ايديجيدر تائب اولنلره ومعناى بيت بويله
ديمك اولوركه دلقك وزيره ايتدى اى وزير تحقيقا بعض ظن اثمدر انك صاحبى عتابه وعقابه مستحق اولور وحضرت نبى
عليه السلام اياكم والظن فان الظن اكذب الحديث قوليله ظنك اكذب حديث نفس اولديغنه اشارت بيورروسوء ظن
ايلمكدن دخى تخويف وتحذير قيلور پس فقير اولنلر حقنده بوكونه سوء ظن ايلمك ظلم وستمدر ظلم وستم ايسه راست دكلدر
على الخصوص فقير اوزره بونده تنبيه اولدركه مالا يعنى اولان قولى قائل اولان ونامشروع ونامعقول اولان وتحتنده
فائده سى اولمين كار وكردارى اشلين ملاحده يه عقلا وعلما طرفندن انكار اولنسه وسوء ظن قيلنسه انلر بوكونه شرعى
اولان اقواله تمسك ايدوب ديرلر فقرايه سوء ظن ايلمك عين اثمدر بزم بو كار وكرداردن مرادمز خلقك بزدن توهم وتخيل
ايلدكلرى كبى دكلدر بلكه بزم بوندن مرادمز افناى وجود ايلمكدر ديرلر وايتدكلرى قباحتدن وايشلدكلرى
فضاحتدن هم چونغى آكاه وخبردار اولميوب) الذين اتخذوا دينهم لعبا ولهوا) آيت كريمه سنك فحواسنجه انى كنديلره
دين وآيين اتخاذ ايلمشلردر انكيچون كندى حقلرنده منكر اولنلره رضا ويرميوب بزم حقمزده بويله سوء ظن ايلمك ظلم
وستمدر ديو سويلمشلردر (مثنوى) شه نكيرد آنكه مير نجاندش * ازچه كيرد آنكه مى خنداندش * اى وزير شاه كريم الشان
طوتمز اول كمسه يى كه انى انجيدرندن طوتر اول كمسه يى كه آنى كولدرر يعنى دلقك اسلوب حكيم قاعده سى اوزره
پادشاهه كنديسنى اخذ ايتمكى وستم بولنه كتمكى افهام ايتمك استر وزيره ديركه اى وزير شاه جهان بر مرتبه كريم
الشاندركه بركسه انى انجيدرسه اول شاه كريم انى اخذ ايتمزنه سببدن اخذ ايلرشول نديمى كه اول نديم انى خندان ايلر
واكا هميشه لطيفه لر ولا فلر سويلر (مثنوى) كفت صاحب پيش شه جاكير شد * كاشف اين مكر واين تزوير شد
كفت دلقك راسوى زندان بريد * چاپلوس وزرق اورا كم خريد * صاحبك كفتى پادشاهك اوكنده جاكير اولدى يعنى
صاحب دولت اولان وزيرك سوزى پادشاهك قتنده يرطوتى وقلبنه تأثير ايديجى اولدى بو مكرك وبو تزويرك شاه
كاشفى اولدى وبونك حقيقتنه ايرمكه عزيمت قيلدى يانده اولان خدمتكارلره امر ايدوب ديدى بو دلقكى زندان
جانبنه ايلتك انك چاپلوسنى وزرقى ومكرنى آز آلك يعنى انك تملقنى وحيله وزرقنى اصغا ايلمك وقبول قيلمك (مثنوى)
مى زنيدش چون دهل اشكم تهى * تا دهل وار او دهد مان آكهى * تر وخشك وپرونى باشد دهل * بانك او آكه
كند ما را زكل * تا بكويد سرّ خود از اضطرار * آنچنانكه كيرد اين دل ما قرار * اول دلقكه اوروكز اشكمى تهى دهل كبى

تاكم او دهل وار بزه اكاهلق ويره يعنى پادشاه جلادلره امر ايدوب ديديكه اى جلادلر بو دلقكه كوتك اوريكز طبلزنلر طبلك
قارنى غلافندن تهى وخالى ايدوب اول طبلك اشكمنه چوب اوردقلرى كبى سز دخى بو خائنك قارنى جامه لرندن خالى
ايدوب عريان ايليك اندنصكره دهل كبى اشكم تهى اولدقده انك قارننه ضرب شديد ايله چوب اورك تاكم طبل كبى اول
دلقكك آوازى چيقه ويره درونندن خبروآكاهلق ويره دهل تر وخشك وتهى وپر اولسه انك صداسى بزى جمله حاللندن
اكاه ايلر يعنى برطبل دخى اكا ضرب اولنمزدن اول وكوتك چالنمزدن مقدم نه حالده در كمسه نك معلومى دكلدر اما
دوكولدكدنصكره اكر ياش ونمناك ايسه صداسى اكا كوره كلور واكر خشك وقورى ايسه هم صداسى اكا كوره كلور
واكر آنك ايچى طلو ايسه هم صداسى اكا كوره كلور واكر آنك ايچى خالى ايسه هم بانك وصداسى اكا كوره ظهور ايلر
والحاصل طبل ضرب اولندقده انك صداسى بزى بوذكر اولننلرك جمله سندن آكاه وخبردار ايلر انك صداسندن معلوم
اولوركه اول طبل قورومى دريا شميد روطلوميدر بوشميدر بهر حال ظهوره كلور پس بو دلقكه دخى طبل كبى وافر كوتك
اوريكز تاكم اضطراردن كندى سر درونى سويليه انجلين سويليه كه بو كوكلمز قرار طوته وشبهه وكماندن خالى اولوب اكا
تصديق ايده بونده مضحكه ومسخره لق قيلنلره ومالا يعنى سويلينلره وبيهوده وبى فائده بيره سعى واقدام ايلينلره حصه
واردركه كسه طريق فقراده اولسون كركسه صورت اغنياده اولسون پادشاه حقيقتك بوكونه كمسه لره بويله شكنجه
وعذاب بيورمسنه رمز واشارت اولور (م ى) چون طمانينست صدق وبا فروغ) دل نيارامد بكفتار دروغ) چونكم صدق
بافروغ طمانينتدر كوكل كفتار دروغله ديكلنمز يعنى چونكم شعله لو وضيالو اولان صدق قلبه سكون ويريجى وطمانينت
ايركوريجيدر بركسه صدقى قويوب كذب سويلسه كفتار دروغدن كوكل آرام بولمز وسكوت قيلمز * كما قال عليه الصلوة
والسلام دع ما يريبك الى ما لا يريبك فان الصدق طمأنينة وان الكذب ريبة) رواه احمد والترمذى عن الحسن البصرى
م ى) كذب چون خس باشد ودل چون دهان * خس نكردد در دهان هركز نهان * تا در وباشد زبانى مى زند) تا بدانش
از دهان بيرون كند * مثلا كذب خس كبى وكوكل دهان كبى اولور خس وخار دهانده هركز نهان اولمديغى كبى كذب
دخى كوكلده نهان اولمز وقلبه سكون ويرمز مادامكه اول خس دهانده اوله انك صاحبى برزبان اورر دانشله دهاندن
بيرون ايلينجه يه دك يعنى تاكم خس اول دهانده اوله اول دهانك صاحبى او جانبه بو جانبه برزبان اورر ودلن طولاشدير
البته درست سويلمكه ودهانى خس وخاشاكدن سالم اولان كمسه كبى نطق ايلمكه قادر اولمز تاكم عقليله وعمليه
اول خارى دهاندن مكر بيرون ايليه اندنصكره زبان اورمقدن ودل طولاشدرمقدن قورتلور دهانى سالم اولان كمسه لر
كبى سوز سويلمكه قادر اولور وفى الحقيقه بركسه نك لسانته ديكن باتسه مادامكه اول ديكن واول زخم انك اغزى ايچره
اوله طوغرى سويلمكه قادر دكلدر تاكم اول ديكنى اغزندن طشره چقارميه سلامت بوله مز كذبى دخى بعينه سن
بوكا كوره قياس ايله اولا كاذبك دهانى ولسانى اغزنه ديكن باتان كمسه نك دهانى ولسانى كبى اولور برطوغرى كلام
سويلمكه قادر اوله مز وثانيا مستمع اولان صافى دلك كوكلى برديكندن خالى دهان كبيدر كذب ايسه محقق ديكن
كبيدركه كذب اول صافى دلك كوكلنه كيردكده اكا باتر وكوكله آرام وسكون ويرمز تا عملله انى مكر كه قلبندن اخراج
ايليه زيرا الكذب ريب فى القلوب والصدق اطمئنان طروب حديث شريفى بو خصوصده قتى كوزل بيورلمشدر (م ى)
خاصه كه در چشم افتد خس زباد * چشم افتد در نم وبند وكشاد * ما پس اين خس را زنيم اكنون لكد * تا دهان
وچشم ازين خس وارهد * خصوصا كه چشمه باددن خس دوشه چشم نمه دوشر وبنده وكشاده دوشر ودر بند
ودر كشاد تقديرنده اولور وبند كوزى اورتمكدن وكشاد اچمقدن عبارت اولور بز پس شمدى بو خسه لكد اوره لم تاكم دهان
وچشم بو خسدن كيرو قورتله خسدن مراد بونده كذب وهم كاذبدر ودهاندن مراد كوكل دهانيدر نته كم مقدم كذب
چون خس باشد ودل چون دهان بيوردقلرى بو معنايى مؤيد اولور وچشمدن مراد هم چشم دل اولوركه بصيرت دينور
پس تقدير كلام بويله ديمك اولوركه على الخصوص بو مقرردركه بادهواى نفسانيدن خس كبى اولان كذب چشم قلبه
دوشه چشم قلب نمناك اولمغه واضطرابه دوشركه بند وكشاد چشم قلبه نسبتله قلق واضطرابدن عبارت اولور پادشاه
ايتدى پس بز بو خس اولان كاذبه شمدى دپه اوره لم وكوتك چاله لم تاكم كوكل دهانى وجان كوزى بو خس ودنيدن
خلاص اوله وبونك خس كبى اولان كذبى كوكلمزه باتميه وچشم جانمزه الم واضطراب ويرميه چونكم حضرت مولانا
قدس الله سره العزيزك مقصود شريفلرى بو قصه دن طالب اولنلره حصه بيان ايلمكدر وزيرلسانندن ودخى شاه جهان
دهانندن بو قدر فائده وحصه يى بيان ايلديلر شمدى دلقك زبانندن دخى وزير وامير اولنلره نه لازم اولديغنى تقرير وبيان
ايدوب بيوررلر (م ى) كفت دلقك اى ملك آهسته باش * روى حلم ومغفرت را كم خراش) تا بدين حد چيست تعجيل نقم
من نمى پرم بدست تو درم * دلقك پادشاهك خشم وانتقامده تعجيل وشتاب ايتمسن كوروب ديديكه اى ملك آهسته اول

وبركسه يه انتقام مراد ايلسك تأنى قيل حلم ومغفرت يوزنى ناخن خشمله ترمله (والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس
والله يحب المحسنين) بيورلمشدر پادشاه اولانلره حليم اولمق لازم وانتقام محلنده عفو ومغفرت قيلمق اهمدر طوتلمكه عفو
ومغفرت اولمش وهركسك جرمنه كوره تأديب ومؤاخذه لازم كلمش تانقمه تعجيل يوحد وبومرتبه‌ده‌ندر يعنى
نقمتلره وشكنجه‌لره تا بومرتبه تعجيل وشتاب ايلمك نه‌ندر بن اوچرم سنك الكده‌يم وسنك حكمكده‌يم اوچسم وياخود
قاچسم بومرتبه تعجيل ايلسك وجهى وارايدى اما چونكم سنك الكدن اوچمغه وقاچمغه قادردكلم پس انتقامده
بومرتبه تعجيل ظل الله اولان شاهلره لايق اولمز واكر تأديبك خدا ورسولى ايچون ايسه انده استعجال ايلمك خود روا كلمز
(مثنوى) آن ادب كه باشد از بهر خدا * اندران مستعجلى نبود روا * وانچه باشد طبع وخشم عارضى * مى شتابد تا نكردد
مرتضى * ترسد ار آيد رضا خشمش رود * انتقام وذوق آن فايت شود * اول ادب كه خدادن اوترى اولور يعنى شول
تأديب وكوشمال خداى تعالينك رضاى شريفيچون اوله انده مستعجل اولمق روا اولمز زيرا استعجال شيطاندن ونفس
پرعصياندن وحلم وتأنى رحماندندر واول نسنه كه طبع وخشم عارضى اوله سرعت ايلر تا مرتضى اولمز يعنى اول نسنه كه
بركسه‌ده طبيعت اوله ودخى خشم اوله خشمنى انفاذ ايلمكده سرعت ايلرحتى رضا پذير اولمزانكيچونكه قورقاركه
رضا كلورسه انك خشمى كيدر وانتقام ايلمك واول انتقام ايلمنك ذوقى فايت اولور وخلاصهٔ كلام وتوضيح مرام بويله ديمك
اولوركه اول تأديب كه طبيعى واول خشمكه عارضى اوله انك صاحبى مغضوب عليه اولان كسه‌يه غضبنى فورى اظهار
ايليوب اندن انتقام المغه سرعت وعجله ايلرو راضى وخشنود اولمز انكيچونكه اكر اول حينده اكا رضا وحلم كلورسه
وانك خشمى كيدرسه اول كسه‌يه رضا حالنده انتقام ايلمك كيدر وانك ذوقى فوت اولور پس همان خشم كلدكده
آنى دفع ايتميوب انتقام المغه عجله قيلور بوكونه خشم وغضب لله اولمز بلكه شيطانى ونفسانى اولور وبونك صاحبى
حقك غضبنه وعتابنه مستحق كلور (مثنوى) شهوت كاذب شتابد در طعام * خوف فوت ذوق هست ان خود سقام
اشتهاء صادق بود تأخيربه * تا كواريده شود آن بى كره * كذلك شهوت كاذبه طعامه ابور ذوقك فوتنك خوفندن اوترى
اول خود سقامدر شهوت بونده اشتها معناسنه‌در نته‌كم ما بعدنده اولان بيت بو معنايى مؤيد اولور يعنى انسانك
طبعنده طعامه ايكى كونه اشتها واردر اشتهاى كاذب هنوز بركسه‌نك قارنى طوق ايكن طعام يمكه سرعت وعجله ايلر
طعامك ذوقنك فوت اولمسى خوفندن اوترى يعنى ديركه شمدى بونفيس اولان طعامى يمزايسم بونك ذوقى فوت اولور
ديوب طبيعت اشتهاى كاذبك مقتضاسى اوزره قارنى طوق ايكن انى يمكه سرعت ايلر اول خود عين سقامت اولور زيرا
ادخار الطعام بعد الطعام تغيير مزاجه ونجه امراضه سبب اولور امدى اشتها صادق اوله تأخير ايكدر تا كم اول
طعام كرهسز هضم اوله يعنى چن نفسك حظ ايلديكى برطعام حاضر اولسه ونفس انى فى الحال يمكه اشتها قيلسه صبر
وتأخير اولنيدر انكيچونكه اشتها صادق اوله حتى مأكول اولان طعام بى عقده هضم اوله وكيلوس بوله پس قوت
شهويه‌نك كذبى وصدقى اولديغى كبى قوت غضبيه‌نك دخى كذبى وصدقى اولور طبيعت اوزره فورى عارض اولان
غضب ذوق انتقامدن اوترى حاصل اولور پس صبر وتأخير ايلمك اولى اولور تا كم اكر اول غضب حقانى ايسه صدقى
ظهوره كلور روا كر نفسانى وعارضى ايسه كذبى ظهوره كلوب زائل اولور (مثنوى) تو بى دفع بلايم ميزنى * تا ببينى
رخنه را بندش كنى * تا از ان رخنه برون نايد بلا * غير آن رخنه بسى دارد قضا * چارهٔ دفع بلا نبود ستم * چاره احسان
باشد وعفو وكرم * نعم طوتلمكه سن بنى دفع بلادن اوترى دوكرسن تا كم رخنه‌يى كوره سن انى بند ايليه سن تا كم اول
رخنه‌دن بلا طشره كلميه قضاى الهى اول رخنه‌دن غيرى چوقلق رخنه‌لر طوترستم ايلمك چارهٔ دفع بلا اولمز چارهٔ
دفع بلا احسان وعفو وكرم اولور يعنى اى شاه جهان اكرسن ديرسك كه بن سنى انتقام عالمه سبب اولمق وخلق عالم سندن
عبرت المق ايچون دوكرم وسنك حقكدن كلمكلكمه وسكا تأديب وسياست اولنمغله بعض اطراف وجوانبدن ظهوره كلجك
بلالر دفع اولور وبرآخر ادبسزدخى باقه دلقلك بويله برادبسزلك ايلدى وهيچ اكا ضرر اولمدى ديو بر رخنه بولمزا كرسن بنى
بلالرى دفع ايلمكدن اوترى اورسك تا كم مملكتكده وسرايكده بر رخنه‌يى كوره سن وبنى تأديب ايتمكله اول
رخنه‌يى بند وسد ايليه سن تا كم اول كدكدن بلا طشره كلميه واول بولدن بردشمن ظهوره كلميه قضاى الهى اول
رخنه‌دن غيرى قتى چوق رخنه‌لر طوتركه مجرد بركسه‌نك دوكلمسيله قضاى الهينك اول كدكارى منسد اولمزستم
بلا وجفانك دفعنه چاره اولمز ودرمان قيلمز اصلا بلالرى دفع ايلمكه چاره احسان ايلمك وكرم قيلمق ومجرم ومسى اولانلرك
جرمنى عفو قيلمقدر نته‌كم (خذ العفو وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلين) بيورلمشدر (م ى) كفت الصدقة مرد للبلا
داو مرضاك بصدقه يافتى * حضرت نبى عليه السلام صدقه بلايى رد ايلر بيوردى صدقه ايله اى فتى سن مرضاكه دوا
ايله مصرع اول الصدقة ترد البلاء وتزيد العمر حديث شريفنه اشارت اولور ومصرع ثانى حصنوا اموالكم بالزكاة

وداووا مرضاكم بالصدقة حديثنه اشارت اولور شارح شرعة الاسلام اولنلر بو حديثك شرحنده بو حكايتى بوكونه ايراد
ايلمشدر كه بريهودى بوحديث شريفى اشتدى كنديسنه ايتدى مالمك زكاتنى بوسنه ادا ايليم كوره‌يم شامده بوقدر مالم
واردر محفوظ اولورمى وحراميدن مصون اولوب سلامتله بكا كلورمى مكرانك كندى اولديغى دياره برخسته‌سى دخى
وارايدى انك صحت بولمسندن اوترى دخى صدقه ويردى وبرقاچ مسلمانلره ديديكه اكر بنم خسته‌م صحت بولورسه ومالم
سلامتله شامدن بكا كلورسه عهد اولسون اسلامه كلم حكمت اللهك شامدن كاربان كلوب مدينه‌يه قريب اولدقده
حراميلر اول كاربانى غارت ايلمشلر ومدينه‌يه خبر كتورن كسه اول يهودى‌يه ديمشكه سنك وكيلك دخى اول كاربانده
بيله ايدى انى دخى غارت ايلديلر پس اول يهودى مؤمنلره طعن وتشنيع ايلمكه باشليوب ديمشكه بن * حصنوا اموالكم
بالزكاة حديث شريفيله عمل ايدوب مالمك زكاتنى ويردم مع هذا محفوظ اولميوب يغما اولمش وخسته‌يه دخى اشتدمكه
شفا كلمامش پس سزلك پيغمبركزك سوزى صادق اولمدى بنا اكا ايمان قيلمزم ديمش حكمت اللهك انك وكيلى برقاچ
كوندنصكره سلامتله مدينه‌يه كلمش واصلا انك مالنه برضرر اولمامش وسببى بو اولمش كه انك بارن چكن حيوانلر سقط
اولمش واول بركاربان سرايده برقاچ مركب تدارك ايدنجيه دك قالمش وكاربان ايلرى كتمش ويغما اولمش واول كيروده
قالمقلغله كنديسى ومالى سلامت بولمش چونكم اول يهودى بو بشارتى ايشتمش برقاچ كوندنصكره اكا خسته‌سنك
دخى صحت بولديغى خبرى كلوب واصل اولمش پس ايمانه كلوب صدقله اهل اسلام زمره‌سنه داخل اولمش (م ى) صدقه
نبود سوختن درويش را) كور كردن چشم حلم انديش را * درويشى ياقمق صدقه اولمز حلم انديش اولان كوزى كور ايتمك
يعنى حلم وكرم انديشه ايديجى چشم دلى خشمله كور ايدوب فقير ومسكين اولنلرى آتش غضبله ياقمق وصدمهٔ ستمله
خاطرلرين يقمق صدقه دكلدركه بلالرى دفع ايليه بلكه خاطر شكنلك ملكه نيجه نقصان كتورمكه وبلالر تورمكه سبب
اولور ديدى چونكم دلقك لساندن وزرايه وامرايه وقضاة وحكامه لازم ونافع اولان خصلتلرى مواديلرى بيان بيورديلر
اول شاه جهان لساندن دخى داد وعدالت نه ايديكنى وشاهلر هركسه لطف ومرحمت اوزره اولمق هم نه مرتبه ضرور
ايديكنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (م ى) كفت شه نيكوست خير وموقعش) ليك چون خيرى كنى در موضعش
موضع رخ شه نهى ويرانيست * موضع شه اسب هم نادانيست * شاه دلقكدن چونكم اول نصيحت آميز اولان كلماتى
اشتدى اكا ايتدى نعم خير نيكودر وانك موقعى هم نيكودر ليكن چونكم برخيرى ايليه‌سن انى موضعنده ايله زيرا
برخير موضعنده اولمسه اول اهل خير اولان كسه نوعا ظالم اولور زيرا عدل اودركه هرشيئى موضعنه وضع ايليه مثلا
بساط شطرنجده رخ موضعنه شاه قويه‌سن ويرانلقدر كذلك شه موضعنه اسب قويه‌سن هم نادانلقدر استاد هر برخانه
ايچون برآلت وضع ايلمشدر اكر اول آلتى كندى موضعنه قومه‌سك نظامه خلل كلورو اول كاربى فائده اولور ولهذا قيل
بيت) فوضع الندى فى موضع السيف بالعلا) مضر كوضع السيف فى موضع الندى) پس اصل حكيم وشاه عليم اولدركه
هرنسنه‌يى محلنده قيله وحقى مستحقنه ويره جفايه لايق اولنه لطف قيليه ولطفه لايق اولنه هم جافى اولميه (مثنوى)
در شريعت هم عطا هم زجر هست * شاه را صدر وفرس را دركهست * شريعتده هم عطا وهم زجر واردر شاهه صدر
وفرسه دركاه واردر يعنى شرع شريفده هم عطا ايلمك وهم زجر ومنع ايلمك واردر وليكن عطايى محلنه وزجر ومنعى دخى
محلنده ايلمك لازمدر نته‌كم شاهلك محل وموضعى صدر واسبك دركاهدر اكراسبى صدره وشاهى دركاهه كتورسك ظلمدر
پس شاه اولان هركسك مرتبه‌سنى ومقدارنى بيلمك وهركسه لايق اولديغنى ادا قيلمق لازمدر اكر بويله ايلمزسه عادل اولمز
(م ى) عدل چه بود وضع اندر موضعش * ظلم چه بود وضع درنا موقعش * عدل نه اوله برشيئى موضعنه وضع ايلمك ظلم نه
اوله برشيئى ناموقعنه قومق يعنى عدل اكا ديرلركه برشيئى برنسنه‌يه لايق ومستحق اولدقده اول شيئه مستحق اولديغى
شيئى ويره‌سن وانى اكا بركوره‌سن كه اول انك موضعى اولمشدر مثلا بركسه حد اورلمغه وتأديب وتعزير قيلنمغه مستحق
اوله سن اكا اول حدى اورمه‌سك واكا تأديب قيلمسك عادل اولمزسن وظلم فى الحقيقه اكا ديرلركه بركسه برشيئى موقع
ومستحق دكل ايكن كتوره‌سن اول شيئى اكا قويه‌سن (م ى) نيست باطل هرچه يزدان آفريد * از غضب وزحلم وزنصح
ومكيد) خير مطلق نيست زينها هيچ چيز * شر مطلق نيست زينها هيچ نيز) هرنه‌يى كه يزدان مجيد حضرتلرى پراتدى
غضبدن وحلمدن ونصحدن ومكيد ومكردن وبونلرامثالى حالتلردن وشيلردن هرنه ايسه باطل دكلدر نته‌كم (وما خلقنا
السماء والارض وما بينهما باطلا) بيوردى وابن فارض دخى بو محله مناسب ديدى (بيت) فلا عبث والخلق لم يخلق واسدى
وان لم تكن افعالهم بالسديدة * بونلردن برشيئ خير مطلق دكلدر بونلردن دخى هيچ شر مطلق يوقدر زيرا حكيم مطلق
نه شر مطلق ونه خير مطلق پراتدى بلكه هرشيئ نسبتله خير ونسبتله شر اولور خشم وغضب دخى اكرچه بعض كسه‌لره
نسبتله شر اولور اما بعض كسه‌لره نسبتله خير ونفع اولور (مثنوى) نفع وضرى هربكى در موضعست * علم از زين رو

واجبست ونافعست * نفع وضری هر بری موضعنده در علم بویوزدن واجب ونافعدر یعنی حلم وکرم وبونلر امثالی
اولان شیم مطلق نفع دکلدر وکذلك خشم وغضب وقهر وکید ومکر هم مطلق شر وضرر دکلدر بلکه بونلرك نفع اولمسی
وضرر قیلمسی موضعنه نسبتله در اکر لطف وعطایی موضع ومحل اولمین یره ایلسك ضرر اولور وکذلك خشم وغضبی
هم نامحل ونامستحق اولان کمسه یه ایلسك شر وضرر اولور اما محل ومستحقنه ایلسك خیر ونفع اولور پس هر برحالی
وکار وفعلی بوکا کوره قیاس ایله علم بوجهتدن کل مؤمن ومؤمنه اوزره واجب ونافعدر که علم اولمینجه هر حقك مستحقی
وهر مستحقك حقی هم بیلنمز وبرشیئك مقداری وموضعی دخی فرق اولنمز انکیچون حضرت نبی علیه الصلوة والسلام
طلب العلم فریضة لکل مسلم ومسلمة) بیورمشلردر پس امیر وحاکم اولنلره هر کس نه کارونه عمله مستحقدر اولانی بیلمك
کرك اندنصکره لازم اولدیغی حینده حقی مستحقنه ایرکورمك کرك تاکم عدلله موصوف اوله (مثنوی) ای بسا زجر یکه
بر مسکین رود * در ثواب ازنان وحلوا به بود * زانکه حلوا بی اوان صفرا کند * سیلیش ازخبث مستنقی کند * سیلیء
در وقت بر مسکین بزن * که رهاند آنش از کردن زدن * ای دلقك چوق زجر وضرب که مسکین وفقیر اوزره واقع اولور
وبرمؤدب مثلا بر درویش دوکر ثوابده نان وحلوادن اول یك اولور یعنی اول کمسه نك اول درویشه نان وحلوا ویرمسندن
یك اولورانی دوکمسنك وتأدیب قیلمسنك ثوابی دخی ارتق اولور واول درویشه هم کونك یمك نان وحلوا یمکدن معنیده
انفع کلور زیرا که حلوا اوانسز صفرا ایلر یعنی فی المثل بر محرور المزاجه ویا حمایه مبتلا اولان مریضه حلوا ویرسك اول
حلوا انك مزاجنده صفرایی زیاده ایلر پس بی وقت برکسه یه حلوا ویرمك اکا ضرر اولور کذلك محلسز برکسه یه لطف
واحسان ایلك هم وقتسز برکسه یه حلوا ویرمك کبی اولور وضرر قیلور اما سیله وطبانچه خبثدن انی مستنقا ایلر یعنی
طبعنده خباثتی وقباحتی اولان کمسه یه لطف ایلمکدن قهر ایلمك وطبانچه اورمق اولیدر زیرا طبانچه انی خباثت
وقباحت طبیعیه دن منقی ومهذب ایلر وقتنده فقیر ومسکین اولنه ای مؤدب بر طبانچه اور که اول سله انی بوینی
اورلمقدن قورتره مقصود برکسه درویش اولسه لکن اندن برکستاخلق ظهوره کلسه بو برفقیر دردیوا کامرحمت
فی الحقیقه اولدر که محلنده اکا کناهدن اوتری برسله اوراسن تاکم اول سله انی بوینی اورلمقدن خلاص ایلیه شو اعتبارله که
اول بدنفس اولان مسکین بربیوك کناهه دخی شروع ایتمیه تا انی اشلمکله انك بوینی اورلمیه (م ی) زخم درمعنی
فتد از خوی بد * چوب بر کرد اوفتد نه بر نمد) زخم معنیده خوی بد اوزره واقع اولور چوب کرد اوزره واقع اولور نمد اوزره
دکل یعنی برکسه مثلا النه چوب السه وبرنمدی دوکسه اول کمسه نك اول نمدی دوکمسی آنك توزی اولدیغندن اوتریدر
یوخسه مجرد نمدی دوکمك مراد دکلدر پس معنیده چوب نمدك غباری اوزره واقع اولور کذلك فقیر ومسکین
اولنلری دوکمك مناسب دکل اما انلردن بربدخصلت صادر اولسه انلری دوکسك معنیده اول چوب انك قباحتی اوزره
واقع اولور پس تأدیب ایچون برفقیر ومسکینی دوکمکده بلکه لازم کلورسه اولدرمکده اصلا ضرر یوق بلکه نفع وفائده
فی چوقدر (مثنوی) بزم وزندان هست هر بهرام را * بزم مخلص را وزندان خام را * هر بهرام ایچون بزم وزندان
واردر بزم مخلص ایچون وزندان خام ایچوندر بهرامدن مراد بونده مطلق پادشاهلردر یعنی هر پادشاه ایچون بهرحال
هم بزم وهم زندان واردر بزم کندینك مخلصلری ومصاحبلری ایچوندر وزندان خاملر وناپخته لر وکستاخلر
ایچوندر (مثنوی) شق باید ریش را مرهم کنی * چرك را در ریش مستحکم کنی * تا خورد مر کوشت را در زیر آن *
نیم سودی باشد وپنجه زیان * ریشی شق ایتمك کرك مرهم ایلیه سن چرکی ریش ایچره مستحکم ایلرسك تاکم اول چرك اول
یاره نك آلتنده لحمی برنصف فائده اولور واللی زیان اولور نیم بونده برمقدار معناسنه در پنجه کثرتدن عبارتدر
وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که مثلا برجراح بریاره یی کورسه وانك صاحبنه مرحمت ایدوب اول یاره یی مرهم قومقدن
اوتری یارمسه وچرکی یعنی ایرینی اول ریشك ایچنده مستحکم ایلسه اول چرك وجراحت دریسنك آلتنده انی ییوب
کیده رر پس برمقدار اول یاره صاحبنه سود وفائده اولور شو اعتبارله که انك ریشنی شق ایلمزسن پس اول یاره صاحبی
یاره سنی یارمق وانك اوزرینه مرهم قومق وجعنی واجیسنی چکمدیکی جهتدن برمقدار سود وراحت کورر اما فی
چوق زیان اولور زیرا آنك یاره سی ایچره اولان چرك وجراحت انك صاغ اتلرنی یروب کانیچه زیانلو دردلر والملر کورر پس
ابتدا اولان جراحه لازم اولان اولدر که برفقیر ومسکینك یاره سنی کورسه بو برفقیر در بونك یاره سنی شق ایلیه لم
ومرهم قومه یه لم قوطورسن دیمیه بلکه اول فقیرك رنجیده اولدیغنه باقیوب انك ریشنی شق ایلیه وریشنك ایچنده
اولان چرك وجراحتی اخراج ایلیه ومرهم قویه واکر بویله ایلمزسه چرك وجراحتی انك ریشنده مستحکم ایلرحتی
اول چركلری آلتنده صاغ اتلری یرپس اول فقیره برمقدار نفع اولورسه برنیچه یوزدن زیان اولور مرض قلبی وریش
نفسانی دخی بویله در امیر وحاکم اولنلر جراح حاذق کبی کرك برفقیرك معنوی برمرضنی کوردکده اکا علاج ایلمك انی

اینجتمك

اینجتمك ودوکمك وپاره لمقله اولورسه ده مرحمت ایتمیوب اکا بوکونه جفایی روا کوره که وقتنده اولان تأدیب انك
درونده اولان یاره سی اوزره مرهم قومق کبی اولور چونکم سلطان طرفندن امر وحکامه لازم اولان بوقدر معانی
وفوایدی بیان بیوردیلر تکرار دلقك لساندن ینه تأدیب وانتقامده تعجیل وشتاب ایلمنك قباحتنی وتأنی واحتیاط
قیلمنك فضیلتنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردیلر (مثنوی) کفت دلقك من نمی کویم کذار * من همی کویم
تحری بیار * دلقك چونکم شاهدن بوعدل ودادة متعلق اولان سوزلری اشتدی اکا ایتدی پادشاهم بن دیمزمکه
حق قوبن دیرمکه برتحری کتورکندیکی احتیاط واهتمام ایلمك مرتبه سنه یتورکه چوق کمسه لر حقنده بعض اهل غرض
افترا ایلر وانك کاروکردارنك خلافنی سویلر همان اول اهل غرضه تصدیق ایدوب اول متهم اولان فقیره تأدیب وقصاص
ایلمك روا وسزا اولمز بلکه حاکمه لازم اولان تعجیل ایتمیوب طرفینی جست وجو قیلوب اول خصوصده نیجه احتیاط
واهتمام ایلیه تاکم بربی کناهه براهل غرضك سوزی ایله ضرب وزجر روا کورمیه (مثنوی) هین ره صبر وتأنی درمبند
صبر کن اندیشه میکن روز چند * در تأنی بریقینی برزنی * کوشمال من بایقانی کنی * اکاه اول صبر وتأنی یولنی باغلمه
صبر ایله برقاچ کون فکر واندیشه ایله یعنی سنکه حاکمسن زنهار صبر وتأنی یولنی سد ایلمه برقاچ کون صبر ایله وبنم
خصوصمده اندیشه ایله حتی تأنی وتاخیرده بریقین اوزره اوره سن وبنم کاروکردارمدن مرادم نه ایدیکنی بروجه یقین
بیله سن فی الحقیقه بنم کاروکردارمدن مرادم فساد اولدی ایسه وسکا یقین کلدی ایسه بنم کوشمالمی برایقانله ایلیه سن
والا مجرد سوء ظن ایله کوشمال ایتمك حاکم اولنلره لایق دکلدر بنم خصوصمده سکا یقین ندن حاصل اولدی وبنم بوکار
وکرداردن مرادم فساد اولدیغنه ندن علم کلدی پس ظنله عقوبت ایتمك جائز وشرعی اولنلردن دکلدر (مثنوی)
در روش یمشی مکبا خود چرا * چون همی شاید شدن در استوا * روشده یمشی مکبا خود نیچون چونکم استواده کیتمك
لایق اولور سورۀ ملکده اولان بوآیت کریمه یه اشارت اولور که الله تعالی حضرتلری (افمن یمشی مکبا علی وجهه اهدی
امن یمشی سویا علی صراط مستقیم) بوآیت کریمه نك تفسیری اوچنجی دفترده بیان انکه علم را دو پرست سرخنده
بعد ازان یمشی سویا مستقیم بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که چونکم
طریق حکومتده استواده سالما کیتمك قابل اوله ولایق کاه پس روشده مکبا علی وجهه کیتمك خود نیچوندر بوخود
طوغری کیدن حاکمه لایق دکلدر سویا وسالما کیدن یوزی اوزره مکب اولان وافتان وخیزان کیدن کمسه ایله هم برابر
دکلدر اهدی اولان طریق حقه سویا وسالما کیدنلردر (م ی) مشورت کن با کروه صالحان * بر پیمبر امر شاورهم بدان
امرهم شوری برای این بود * کز تشاور سهو وکژ کمتر رود * صالحلرك کروهیله مشورت ایله پیغمبر علیه السلام اوزره
شاورهم امرنی بیل نته کم حق سبحانه وتعالی سورۀ آل عمرانده حبیبی حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمه خطاب
ایدوب بیوردی (ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك فاعف عنهم واستغفرلهم وشاورهم فی الامر) بوآیت
کریمه نك تفسیری برقاچ محلده مرور ایلمشدر چونکم بویله برصاحب سعادته وشاورهم فی الامر خطابی وارد اوله سن
هم انك امتندن ایسك بوامری قبول ایله وبو معنایی برخوش بیل شاه عرض اولان صالحلرله مشورت ایله تا خطا وزللدن
بری اوله سن امرهم شوری آیت کریمه سی بو صالحلر وعاقللرله مشورت ایلمکدن اوتریدر زیرا تشاوردن سهو وکج کمتر
واقع اولور برقوم عاقل اولنلرله مشاوره ایلسه لر انلردن سهو وخطا ازواقع اولدیغنه حدیث شریف وارد اولمشدر
وبوبیت سورۀ شوریده اولان بوآیت کریمه یه اشارت اولور * قال الله تعالی فی الانصار والذین استجابوا لربهم واقاموا
الصلوة وامرهم شوری بینهم * بوآیت کریمه نك تفسیری بشنجی دفترده سبب رجوع کردن آن مهمان سرخنده
عقل را با عقل دیکر یار کن بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی) این خردها چون مصابیح انورست
بیست مصباح ازیکی روشن ترست * بوکه مصباحی فتد اندر میان * مشتعل کشته زنور آسمان * بو عقللر مصباحلر
کبی انوردر یکرمی مصباح برمصباحدن روشنتردر یعنی بوعقللر چونکم چراغلر کبی انور اولدیسه بر چراغدن
یکرمی چراغ بریره کلدکده روشنتردر بویکرمی مصباح بریره کلدکده بوجمله نك اورته سنده برمصباح واقع اوله
اول مصباح نور آسماندن مشتعل اولمش اوله یعنی بویکرمی عقل بریره کلدکده بولایکه بوجمله نك میاننده نور آسمانی
وضیای ربانیدن منور اولمش برعقل بولنه واول عقلك رأی شریفیله عمل قیلنه تا خطا وخللدن خلاص اولنه (مثنوی)
غیرت حق پردۀ انکیخته است * سفلی وعلوی بهم آمیخته است * حق تعالی حضرتلرینك غیرتی برپرده قوپرمشدر
سفلی وعلوی بر پرده قارشمشدر یعنی علوی اولان عقللر وکذلك سفلی اولان عقللر بری برینه قارشمش واختلاط
قیلمشدر غیرت حق ایسه برعظیم پرده قوپرمش وعلوی عاقللری مستور ومحجوب قیلمشدر ومؤید من عندالله اولان
عقل بوجمله عقوللك میاننده قنغی عقل ایدیکی پردهده قالمش ومستور اولمشدر (مثنوی) کفت سیروای طلب

اندرجهان) بخت زروز براهمی کن امتحان * حق تعالی سیروادیدی سن جهانده طلب ایله بختی وروزی یی امتحان ایله
یعنی جناب حق جل شانه سورهٔ عنکبوتده (فسیروافی الارض فانظروا کیف بدأ الخلق) بیوردی بوندن منفهم اولان
کندی مخلوقنی نه کونه قدرت وحالت اوزره بدأ ایلدیکنی نظر قیلمق وانک مخلوقی ایچنده بر هدایت مظهری وعنایت
محلی کسه یی بولقدن اوتری سیر قیلمق وجهان ایچره طالب اولمق مراداولورامدی ای طالب سن کندی بختنکی ونصیب
ورزقنکی همیشه بوعالمده امتحان ایله تاکم سنک صوری ومعنوی رزقک کورسکا کیمک یوزندن فتح اولورو کیمک
جانبندن ظهوره کلور (مثنوی) در مجالس می طلب اندرعقول * انچنان عقلی که بود اندر رسول * زانکه میراث
ازرسول آنست وبس) که ببیند غیبها ازپیش وپس) مجلسلرده عقللر ایچره طلب ایله انجلین بر عقل که رسول علیه السلام
حضرتلرنده ایدی عقلدن مرادبونده علم نبی وخلق محمدی ایله متصف اولان عقلدر یعنی شاهلره وجمله حاکملره بلکه جمله
مؤمنلره لازم اولان بودرکه مجالس عقلا وعلماده عاقللر وعالملر ایچره بر عقل طلب ایلیه که اول عقل حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلمدن اولان علمله متصف اولمش اوله زیرا که رسول علیه السلام حضرتلرندن میراث اولان اول
علم نبوی ایله موصوف اولان عقلدر کماقال علیه السلام * ان الانبیاء ماورثوا درهما ولا دینارا وانما ورثوا العلم
فمن اخذه اخذ بحظ وافر * پس حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمدن میراث اولان همان علمدر یعنی برعاقل اول
علمه وارث اوله غیبلری پیش وپسده کورر پیشدن مراد مستقبل وپسدن مراد ماضی اولور ورسول علیه السلام
حضرتلرندن میراث اولان علمه عقل تعبیرا یتمشلردر عقلله مضبوط اولدیغیچون پس دنیا واخرتن استین کسه حضرت
رسول علیه السلامک علمنه وعقلنه وارث اولان برعالمی وعاقلی مجالس عقلاده طلب ایلمک کرکدرکه اول عاقل غیبلری
بلمشدن وکلجکدن کوره ودنیاده فائده ونفع اولندن ودخی ضرروزیان ویرندن طالبه خبرابر کوره (مثنوی)
در بصرهامی طلب هم آن بصر * که نتاند شرح آن این مختصر * بصرلر ایچره هم اول بصری طلب ایله که آنک شرحنه
بو مختصر طاقت کتورهمز بصردن مراد بونده بصر دلدرکه اکا بصیرت دیرلر اصل خیری وشری ودنیاده اولان نفعی
وضری کورن بصر بصیرتدر پس طالب حق اولان کسه یه لازم اولدرکه بوقدر اهل بصائر ایچره شول بصیرت صاحبنی
طلب ایلیه که بومثنوی شریف کتابی اول بصیرتک شرحنده طاقت کتورمیه که فی الحقیقه بوکتاب مثنوی اول بصیرتک
کورمسنه وبیلمسنه نسبتله بغایت مختصردر مثلا جمیع علوم دینیه که انده بوقدر کتب تدوین وتصنیف اولنمشدر
جمله اول کوکل کوزینک کورمسنک وبیلمسنک شرحنده در پس طالب حق اولان وآخرتن استین وقرب حقی جست وجو
ایلین کسه یه لازم اولورکه بر صاحب بصیرت ومظهر عنایت وهدایت اولان عالم وعاقلی روزوشب طلب ایلیه
وطلبدن فارغ اولوب کندی عقلنه وعلمنه قناعت قیلوب مجرد بر مقامده قالمیه وترهب قیلمیه (م ی) بهر این کردست
منع آن باشکوه) ازترهب وزشدن خلوت بکوه) تانکردد فوت این نوع التقا) کان نظر بختست واکسیر بقا) آول باشکوه
اولان سلطان الکونین بوندن اوتری ترهبدن وکوهده خلوته کتمکدن منع ایتدی تاکم لارهبانیة فی الاسلام بیوردی
وبوحدیث شریفک شرحی بشنجی دفترده اوایله قریب لارهبانیة فی الاسلام سرخنده وبوجلدک دخی اوایلنه قریب
برمقدار مرور ایلدی بونلرده طلب اولنه یعنی اول شکوه وعظمتله متصف اولان نبی مکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلری طاغلره کیدوب وعزلت اختیار ایلمکدن ودخی ترهب ایدوب برکوشه ده کندی بشقه باشنه عبادته
مشغول اولمقدن انکیچون منع ایلدیکه تاکم بونوع التقا فوت وضایع اولمیه که اول نظر عین بخت وسعادت ودخی اکسیر
بقادر یعنی اکر کندی عقلنه وعلمنه قناعت اولنوب خلوت وعزلت اختیار اولنسه عالم ربانی اولان عاقل ایله ملاقات
ایلمک وصحبت قیلمق فوت اولور واول عالم ربانینک نظری ایسه عین بخت روح افزا واکسیر بقادرتکم فرید الدین عطار
حضرتلری (بیت) یکدمی صحبت بمردان خدا * بهتر ازصد سال بودن در تقا * بیوررنوع عقلله حق تعالی حضرتلرینه
تقرب انواع برله تقرب ایلمکدن اولی اولدیغنه بوحدیث شریف دلالت ایلرکه حضرت نبی علیه السلام حضرت
علی یه خطابا بیوردیلر یا علی اذا تقرب الناس الی خالقهم بانواع البر فتقرب الی الله بانواع العقل تسبقهم درجة وزلفی
عندالله پس صاحب همت اولان طالبه برعاقل وصالح کسه یی طلب ایلیوب انک نظرن المغه واندن علم استفاده قیلمغه
وادب اوکرنمکه سعی وهمت ایلمک لازم اولور (م ی) درمیان صالحان یک اصلحیست) برسر توقیعش از سلطان صحیست
کان دعا شد باجابت مقترن * کفو او نبود کبار انس وجن * صالحان امت میاننده براصلح واردر آنک توقیعی اوزره
سلطاندن بر صح واردرکه اول صح اجابته مقترن اولان دعا اولدیکه اصلحه رابطه اولوب معنی بویله اولمق هم وجهدرکه
اول اصلح اجابته مقترن اولان دعا اولدی انس وجنک کباری اول اصلحک کفوی اولمز توقیع براته ونشانه دیرلر صح اول
نشان ایچره سلطان جانبندن یازیلان خط اولورکه اول طغرانک ونشانک صحتنه دلالت ایلرتکم براتلرده وطغرالرده

صح

صح اشارت اولنمسی معلوم ومتعارفدر دعادن مقدم مضاف مقدر اولوب اول براصلح اجابته مقترن اولان دعانک اهلی
وصاحبی اولدی دیمک هم جائز اولور وتوضیح معنی بویله دیمکی افاده قیلورکه بوامت محمد صلی الله علیه وسلمک صالحلری
میاننده براصلح خلق الله وبراصدق عباد الله واردرکه اول اصلح موجودک برات همایونی اوزره سلطان حقیقتدن
برصح واردرکه اول صح حق تعالی حضرتلرینک اول صاحب دولته ویردیکی صدق اقوال وصحت اعمال وسلامت
احوال وخصالیدرکه انک اقوالی وافعالی وخصالی خالصا لوجه الله اولمسی حق تعالی حضرتلری طرفندن اکا صح هذا
العبد عبدی وخلص عمله من الشک والریب دیمسیدرکه اول اصلح موجود حق تعالینک اجابتنه مقترن اولان دعانک
صاحبی اولدی بلکه انک ذات شریفی همان عین دعای مستجاب کندیسی اولدی که اصل اسم اعظم برمقبول خدا
اولان انسان کاملدن عبارت اولور ثقلینک کباری بریره جمع اولسه لر عقلده ودینده وعرفانده وایقانده واسلام وایمانده
اول اصلح موجودک مثلی ونظیری اوله مزلر (مثنوی) درمری اش انکه حلو وحامضست * حجت ایشان برحق
داحضست * که چوما اورا بخود افراشتیم * عذر وحجت ازمیان برداشتیم * انک مریسنده اول کسه که حلو وحامضدر
انلرک حجتی حق تعالینک قتنده داحضدر حلو طتلو حامض اکشی وداحض طیرنیجی دیمکدر حلو ناس ایچره لذیذ
وشریف اولان عقل جزوی صاحبلرندن عبارت اولور وحامض بدخوی ویاره خوی کسه لردن کنایت اولور یعنی اول
اصلح عباد الله اولان عالم ربانینک مری وعنادنده اول کسه که ایو اولسون ویاخود کتو اولسون نیک وبد هرکم ایسه انک
حجتی حق تعالی قتنده باطلدر زیرا حق تعالی حضرتلری انک حقنده دیرکه چونکم برانی کندی ارادت وعنایتمزله
افراشته وعالی قدر ایلدک عقلی ونقلی اولان حجتی اورتادن قالدردق که اصل حجة الله علی الناس اصلح اولان عالم وعاقلدر
حلمده وعقلده وصلاحده اندن ادنی اولان کسه لرک حجتی عندالله باطله در انکیچون که اول مؤید بعون الله درکه حق
تعالی انی کندینک توفیق وهدایت ایتمسیله عالی قدر ایلمشدر پس سائر عقل جزوی صاحبلرینک حجج عقلیه وبراهین
نقلیه سی الله قتنده مقبول اولمز (مثنوی) قبله را چون کرد دست حق عیان * پس تحری بعدازین مردود دان
هین بکردان ازتحری روو سر * که بدید آمد معاد ومستقر * چونکم دست قدرت حق قبله یی عیان ایلدی پس
بوندنصکره تحری ایلمکی مردود بیل قبله دن مراد بونده قبلهٔ ارواح وعقول اولان روح اعظم مظهری بر وارث علم
محمدی ومرشد طریق احمدی اولورکه اکا توجه واقتدا ایلمک معنیده حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمه توجه
واقتدا ایلمک کبیدر چونکم برعصرده حق تعالی حضرتلرینک ید قدرتی بویله بر وارث محمدی اولان صاحب سعادتی
ظاهر وعیان ایلیه پس ای طالب قبلهٔ معنوی اولان سالک بوندنصکره تحری وطلب ایلمکی مردود بیل تحری
وطلبدن مقصود قبله یی بیلمک ونه جانبده اولدیغنه بروجه یقین اکاه اولمقدر چونکم برصاحب عرفانک قبلهٔ جان
اولدیغی عیان اوله وثبوت بوله طالبه بوندنصکره تحری ایلمک جائز اولمز اکاه اول قبلهٔ روحانی اولان یوزیکی وباشکی
تحری وطلبدن دوندرکه معاد ومستقر ظاهر کلدی معاد محل عودته ومستقر محل استقراره دیرلر وبونده معاد
ومستقردن مراد قبلهٔ روحانی اولان عالم ربانی اولورکه طالب وسالک اولنلرک اول معادی ومستقریدر مثلا (اطلبوا
العلم ولو بالصین) حدیث شریفنک موجبنجه هر مسلم ومسلمه یه علم دینی طلب ایلمک واجب ولازمدر اکر انک اهلی صین
دیارنده ایسه ده چونکم برسالک طلب علم دینده سفر وسیاحت ایلیه کلوب برشهرده دین علمنک ویقین سرینک براهلنی
بوله که اول وارث علم محمدی ومرشد طریق احمدی اوله پس اول وارث محمدی اولان عالم اول طالب وسالکک معاد
ومستقری اولوراندن تجاوز ایلمکه وتحری طلب قیلمغه هم اذن وجواز اولمز بلکه بوندنصکره اول سالکه لازم اولان
همان اول قبلهٔ جانه توجه واقتدا ایلمک اولور (مثنوی) یکزمان زین قبله کر ذاهل شوی * سخرهٔ هر قبلهٔ باطل شوی
برزمان بوقبله دن سن اکر ذاهل وغافل اولهسن هرباطل اولان قبلهنک سخرهسی اولورسن ذاهل غافل معناسنه در
یعنی بوکعبهٔ روحانی وقبلهٔ معنوی اولان عالم ربانیدن ای طالب برزمان اکرسن غافل وذاهل اوله جق اولورسک هرباطل
اولان قبله نک زبونی ومغلوبی اولورسنکه قبلهٔ باطلدن مراد صالح وعالم ربانی اولمین عالملر وعاقللر وشیخلر اولورکه انلر هنوز
دخی نفسانیت مرتبه لرندن ترقی ایدوب حقیقت مرتبه سنه ایرمشلردر ووارث محمدی صلی الله علیه وسلم اولمشلر
وسیرت احمدی اوزره سیر قیلمشلردرچن برطالب حق برعالم ربانی اولان قبلهٔ روحانیدن روکردان اولوب اعراض
ایلسه بهرحال برجانبه متوجه اولمقدن خالی اولمز وبرانسانی کندیسنه یار وانیس قیلمقدن بری کالمز پس عالم ربانیدن
غیری هرنه کونه کسه یه متوجه اولسه واقتدا قیلسه اول قبلهٔ باطلدرکه انک اکا توجه واقتداسندن نفع وفائده
حاصل اولمز بلکه نتیجه ضرروزیان حاصل اولور نتهکم عنقریب بیان اولنور (م ی) چون شوی تمییزده را ناشناس * بجهد
آزتوخطرت قبله شناس * چونکم تمییزده اولان عزیزه ناشناس اولهسن سندن قبله شناس خاطره سی صیچرار یعنی سن

چونکم بروارث محمدی صلی الله علیه وسلم اولان مرشد کامله واصل اوله سن اول سکا حقی باطلدن وعاقلی غافلدن تمیز ایلمکی تعبیر وتفهیم ایلیه سندخی اول تمیزده اولان معلمک قدرنی بیلیوب وانک شکرنی ناسپاس اوله سن لابدسندن حقی باطلدن فرق ایلمک وعاقلی غافلدن تمیز قیلمق فکرنی قاچراندنصکره هرکوردیکک غافلی عاقل صانورسن وهر راست کلدیکک باطلی قبلهٔ حق قیاس ایلیوب اکا توجه قیلورسن (مثنوی) کر ازین انبار خواهی بر وبر * نیم ساعت هم زهمدردان مبر * که در اندمکه ببری زین معین * مبتلا کردی توبابئس القرین) اکر بو انباردن سن بر وبر استرایسک یارم ساعت هم همدردلردن منقطع اولمه اولکی برکسر بایله خیر واحسان معناسنه درو ایکنجی برضم بایله بغدای معناسنه درکه سن اول دمده که بو معیندن منقطع اوله سن بئس القرینه مبتلا اولورسن یعنی اکرسن ای طالب حق اولان کسه بو انبار الهیدن خیر واحسان وغدای جسم وجان استرایسک صاقن یارم ساعت دین وطریقتده همدرد اولان کسه لردن منقطع اولمه ومفارقت قیلمه زیرا شول دمده که سن بو یار ومعین اولان عالم ربانیدن جدا اوله سن وانک صحبتندن وخدمتندن مفارقت قیله سن سن خبیث اولان قرینه وقبیح اولان جلیسه مبتلا اولورسن اندنصکره انک شر وضررنی کورورسن یالیت بینی وبینک بعد المشرقین فبئس القرین دیو تمنیلر قیلورسن ابلیس وجمله اهل مکر واهل تلبیس واهل دنیا واصحاب نفس وهوا وارباب زرق وریا وبونلر امثالی اولان دغالر هرکیم ایسه بئس القرینلردر لابد بو کونه یرامز جلیسک آخر الامر کندی مصاحبنه مضرتی دکسه کرکدر و یرامز جلیسه قرین اولنلر عاقبت اندن اوتری نیجه آفت ومحنت بولسه کرکدر نته کم بو حکایتدن یرامز جلیسک مضرتی نه مرتبه ده اولدیغی فهم قیلورسن

حکایت تعلق کردن موش با چغز وبستن پای هردو برشتهٔ دراز وبرکشیدن زاغ موش را بر هوا ومعلق شدن چغز ونالیدن وپشیمانی اواز تعلق با غیر جنس وبا جنس خود ناساختن

بو حکایه موشک چغزله تعلق ایلمسی واوزون ایپلکله هر ایکیسی اپاغی باغلمسی وزاغ کلوب موشی آلوب هوایه چکمسی وصو ایچره اولان قورباغه نک اول واسطه ایله هواده معلق اولمسی وانک ناله قیلمسی وانک خلاف جنسه تعلق ایلدیکنه وکندی جنسیله دوزلمدیکنه والفت وصحبت قیلمدیغنه پشیمان اولمسنک بیانیدر (مثنوی) از قضا موشی وچغز باوفا * برلب جو کشته بودند آشنا * هردو تن مربوط میقاتی شدند هر صباحی کوشهٔ می آمدند * نرد دل باهم بری باختند * از وساوس سینه می پرداختند * قضای الهیدن بر موش وبر باوفا چغز برجای کنارنده آشنا اولمشلر ایدی هر ایکی کسه یعنی فاره ایله قورباغه بر میقاته مربوط اولمشلر ایدی هر بر صباح برکوشه یه کلورلر واندهمصاحبت ومقارنت قیلورلری کوکل نردنی بری برلریله اوینادیلر وسوسه لردن سینه یی دوزدیلر یعنی قلبلرندن وساوسی بوب ازاله ایتدیلر (مثنوی) هر دو را دل از تلاقی متسع * همدکررا قصه خوان ومستمع * راز کویان بازبان وبی زبان * الجماعه رحمه را تأویل دان * هر ایکیسنک کوکلی تلاقیدن متسع یعنی چغزله موشدن هر بری برینه ملاقی اولمقدن ومقارنت قیلمقدن کوکللری منشرح اولور وانقباضدن قورتلور بری برینه قصه خوان ومستمع ایدیلر یعنی اول قصه سویلسه بو دکلر و بو قصه سویلسه اول استماع ایدردی بونلر زبان ایله وزبانسز بری برلرینه رازسویلجیلردی والجماعه رحمة نک تأویلن بیلیجیلر ایدی تأویلدان وصف ترکیبیدر تاویل بیلیجی معناسنه بو بیت راز کویان بودند وتاویلدان بودند تقدیرنده اولور * والجماعة رحمة * حدیث شریفنک بونلر تاویلنی بیلمسی ایکی یه دخی جماعت تأویل اولنمسی اعتباری ایله اولور زیرا ایکی کسه یه دخی جماعت تعبیر اولنور یعنی بونلر اکر اسان قالله بربرلرینه رازسویلیجی ایدیلر وجماعت رحمت اولمسنک تأویلن بیلیجی ایدیلرکه ایکی کسه یه دخی تأویل طریقیله جماعت دینورا کرسؤال اولنورسه که موشله قورباغه الجماعة رحمة تأویلنی نیجه بیلورلر و بری برلرینه نیجه رازسویلرلر جواب موشدن مراد موش سیرت اولان بر اهل صورت واهل حرص اولان دزد و بد طبیعتدر وچغزدن مراد صلاح وطاعت وعلم ومعرفت نهری ایچره ساکن اولان واشنالق قیلان اهل طریقتدر چون بویله بر اهل صورت ایله اهل صلاح واهل طاعتک بیننده علاقه والفت واقع اوله بو کونه حالتلردن خالی اولمزلر واکثر صباح ومساده بربره کلوب مصاحبت ومقارنت ایدرلر و بربره کسه لردخی بری برلریله مصاحبت ایده رک کیدرلر (مثنوی) ان اسیر چون جفت ان شاد آمدی * پنج ساله قصه شان یاد آمدی) اول اسیر چونکم بو شادک جفتی کلدی بش یللق قصه سی انک یادنه کلوردی اسیر همزه نک ودخی سینک فتحه لریله زیاده سویلیجی وشاد اولیجی ودیشی کسیجی یه دخی دیرلر یعنی چونکم اول شاد ومسرور اولیجی فاره بو شاد اولان قورباغه نک جفتی کلیدی وبری برینه مقارنت ایلمک واقع اولیدی انک بش یللق قصه وسرکذشت خاطرنه کلوردی وانی کندی مصاحبنه سویلمکدن حظ الوردی (مثنوی) جوش نطق از دل نشان دوستیست * بستکی نطق از بی الفتیست * دل که دلبر دیدکی ماند ترش بلبلی کل دیدکی ماند خمش * بو مقرر درکه بر مجمعده نطقک دلدن جوش ایلمسی دوستلغک نشانیدر نطقک باغلمسی

الفتسز

الفتسزلکدندر وفی الحقیقه برقاچ کمسه بربره جمع اولسه اکر انلرک مابیننده الفت وانسیت یوق ایسه بری برلریله برخوش مکالمه ایلمکه قادر اوله میوب نطقلری باغلانور اما برقاچ کمسه بربرلریله صحبت طوتسه لر وذوق وصفا ایله مکالمه ایتسه لر انلرک ذوقله مکالمه قیلملری بری برلریله دوستلقلرینک محکم اولدیغنه نشان ودلیل اولور برکوکلکه دلبر کوردی ایچون ترش روقالور وتلخ وعبوس اولور وبر بلبل که کل کوردی ایچون خوش قالور خوش اولمیوب وسکوت قیلوب نیجه تغنی وترنملر قیلور (مثنوی) ماهیٔ بریان زآسیب خضر * زنده شد در بحر کشت او مستقر کورکه بریان اولمش ماهی حضرت خضرک آسیبندن یعنی قرانندن زنده اولدی ودریا جانبنه فرار ایدیجی اولدی مستقر کسر فا ایله بونده فرار ایدیجی معناسنه در وبو بیت سورهٔ کهفده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی حکایة عن موسی وفتاه (فلما بلغا مجمع بینهما نسیا حوتهما فاتخذ سبیله فی البحر سربا) یعنی وقتاکم حضرت موسی علیه السلام ایله انک فتاسی اولان یوشع بحرینک مجمعنه ایرشدیلر بو ایکیسی هکبه ایچنده اولان بالقلرنی اونوتدیلر اول بالق بحرده یولنی مسلک وسردابه اتخاذ ایلدی سرب فتحتینله طریقه وسردابه یه دیرلر وقصه سی بودرکه شو زمانده حضرت موسی علیه السلام جناب حقه یاربی سنک بندن اعلم بو زمانده برقولک وارمیدر دیدی حق تعالی اکا جواب ویروب بیوردی بن کندی قتمدن علم اوکرتدیکم خضر نامنده برقولم وار در مجمع البحرینده عند الصخره ساکن اولور دیدی پس موسی علیه السلام جناب حقه بن اول مقامی بولمنک واکا واصل اولمنک علامتی ندر دیدی حق تعالی یاموسی بر بریان اولمش بالق آلوب انی مکتله قو هرنه یرده که اول ماهیٔ بریان زنده اولور و حیات بولورسه خضر قولم انده اولور دیدی پس حضرت موسی علیه السلام بر بریان بالق الوب چنطه سنه قویوب یوشع علیه السلام حضرتلریله خضرک طلبنده سفر قیلدیلر نیجه زمان کتدکدنصکره برطاشک قتنه کلدیلرکه انده برچشمه وار ایدیکه اپاغی بحره اولشمش ایدی حضرت موسایه اول موضعده نوم غلبه ایدوب یوشعه بن برمقدار استراحت ایدهیم سن اوتوردیوب خوابه واردی اول هکبه ایچنده اولان بریان اولمش ماهی زنده اولوب اول چشمه یه دوشدی واندن دریایه اولشوب دریانک دیبنه طوغری کتدی وانده خانه اتخاذ ایتدی ویوشع بونی کوردی ولکن اونتدی وحضرت موسی علیه السلام خوابدن قالقوب ایکیسی بیله برکون برکیجه دخی ایلرو کتدیلر موسی علیه السلام حضرتلری الله امریله یوریلوب (لقد لقینا من سفرنا هذا نصبا) دیوب یوشعدن غدا طلب ایتدی یوشع هکبه یه باقدقده ماهینک زنده اولدیغی خاطرنه کلدی وموسی حضرتلرینه خبر ویردی حضرت موسی علیه السلام دونوب اول صخره نک قتنه کلدیلر وحضرت خضری انده بولدیلر وحضرت خضرک قصه سی مشهور عالمدر پس بریان اولمش ماهی بی حیات ایکن کورکه خضر علیه السلام حضرتلرینک قرانندن ومجاورتنک برکاتندن زنده اولدی ودریا جانبنه فرار قیلدی پس صحبتک مؤثره اولمسی بوندن معلوم اولدی مرده دللره زنده دللرک حیات ویرمسی هم بو قصه دن ظهوره کلدی (مثنوی) یار چون با یار خوش بنشسته شد * صد هزاران لوح سر دانسته شد * لوح محفوظیست پیشانی یار) راز کونینش نماید اشکار) یار چون یار خوشله اوتورمش اوله اکر یار اضافتله اوقنمیوب قطعله اوقنورسه یار یارله چونکم خوش اوتورمش اوله صد هزاران لوح سر بیلنمش اولور دیمک اولور البته طریقتده برکسه ایله یار اولسه وصحبت قیلسه نیجه یوزبیک علوم واسرار لوحه لری اوقنمش وبیلنمش اولور یارک ناصیه سی برلوح محفوظدر اول پیشانی یارکندی مصاحبنه کونینک رازنی اشکار کوستریار دن مراد بونده شیخ کاملدر وچون بر مرید قابل کاسه برشیخ کامل ایله مصاحبت قیلسه انک وجه شریفندن اکا ایکی جهانک اسراری منکشف ونمایان اولور ویاردن مراد شیخ اولدیغی وسالکه برشیخ کاملک لازم اولدیغی وشیخ دخی نه کونه کمسه اولدیغی بیان ایدرلر (مثنوی) هادیٔ راه هست یار اندر قدوم) مصطفی زین کفت اصحابی نجوم * یار قدومده هادیٔ راهدر مصطفی علیه الصلوة والسلام حضرتلری بوندن اوتری بنم اصحابم نجوم کبیدر دیدی کما قال علیه السلام (اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم) اصحاب صحبک جمعیدر صحب یاره دیرلر اول حضرته انلر یار اولمشلر واول بدر کاملدن انلرک هر بری نجملر کبی نور استفاده قیلمشلر وفلک طریقت محمدیه ده انلرک هر بری نجملر کبی قدوم وسلوک کنده اولان سالکاره هادیٔ راه الهی اولمشلر وارشاد وهدایت قیلمشلردر پس بونلردن هر قنغیسنه برسالک اقتدا ایلسه مقصود جانبنه مهتدی اولور ومطلوبنه یول بولور پس هر عصرده وارث علم نبوی وقائم مقام محمدی اولان کامللر دخی یاران رسول بلکه اخوان رسول علیه السلام کبیدرکه کتدیلردنصکره کلان واول حضرتک علمنه وارث اولان عزیزلر حقنده بنم اخوانم دیمش والا طال شوقی الی لقاء اخوانی بیورمشدر پس هرکیم اخوان رسول علیه السلام مشابه سنده اولان برنجم هدایته کوز قوسه وا کا اقتدا قیلسه البته مقصودنه مهتدی اولور وحضرت حقک قربنه یول بولور (مثنوی) انجم اندر ریک ودریاره نماست * چشم اندر نجم

نه كو مقتداست * چشم را باروى او مى دار جفت * كرد منكيزان ز راه بحث وكفت * زانكه كردد نجم پنهان زان غبار
چشم بهتر از زبان با عثار * تا بكويد او كه وحى استش شعار * كان نشاند كرد ونه كيزد غبار * نجملر قو ملقده ودرياده
رهنما در يعنى (هو الذى جعل لكم النجوم لتهتدوا بها فى ظلمات البر والبحر) آيت كريمه سنك نخواسنجه نجوم يول وايز
بلورسز اولان قوملى يرلرده رهنما اولور نته كم (وبالنجم هم يهتدون) آيت كريمه سنك مفهومنجه چوق كمسه لر بريه ده
وبحرلرده نجمله استدلال قيلمشلر ومهتدى اولمشلردر سن هم اى سالك راه الهى يوزكى شول نجم هدايته قوكه
او مقتداى اهل طريقت وپيشواى اصحاب معرفتدر سن كندى چشم قلبكى اول نجم فلك روحانيتك روى شريفيله
جفت طوت يعنى كوكل كوزنى انك يوزندن ايرمه انك وجهى هر نه جانبه متوجه ايسه سن هم اكا تابع اول وبونيچون
شويله دريمكدن احتراز قيل بحث وقيل وقال بولندن توزقو پرمه وانكله بحث وجدال وقيل وقال ايلمكه قصد ايله
طالبه نافع اولان هر وجهله همان اكا اقتدا ايلمكدر وبحث وكفتاردن پرهيز قيلمقدر زيرا كفتار غبار كبيدر اول قيل
وقال غبارندن نجم پنهان اولور ومغبر اولوب سندن روى منيرنى ستر قيلور باعثار اولان زباندن چشم بهتردر يعنى سقوط
وعثار ايله موصوف اولان دوشمكه وسورجمكه سبب اولان لساندن اكا كوز قويوب اكا تابع اولمق اوليدر تا كم اول نجم
هدايت سويليه كما كاوحى الهى شعاردركه اول توزى اوتوردر وغبار قوپرمز يعنى اول كامل وانك سوزى توزقوپرمز
بلكه غبارى تسكين وازاله ايدلر (م ى) چون شد آدم مظهر وحى ووداد * ناطقه اوعلم الاسما كشاد) نام هر چيزى چنانكه
هست آن * از صحيفهٔ دل روى كشتش زبان) فاش ميكفتى زبان از رؤيتش * جمله را خاصيت وماهيتش) آنچنان نامى كه
اشيارا سزد) نى چنانكه حيز را خوانده اسد * چونكم آدم پيغمبر عليه السلام حضرتلرى مظهر وحى الهى وودادربانى
يعنى آدم عليه السلام حق تعالينك چونكم وحينه مظهر ومحبتنه محل اولدى انك نفس ناطقه سى اسمانك تعليمى
اجدى وحق تعالى حضرتلرى كل مسمانك اسملرنى اكا فتح ايلدى وبيلدردى نته كم (وعلم آدم الاسماء كلها آيت كريمه سنك
تفسيرنده ايكنجى دفترده آغاز منورشدن حواس عارف سر خنده آدم انبئهم باسما درس كويتنك شرحنده بورايه
مناسب اولان تحقيقات مرور ايلمشدر انده طلب اولنه آدم عليه السلام حضرتلرى هر برشيئك نامنى انجلين كه
حقيقتده اول واردر دل صحيفه سندن انى زبانى راوى اولدى وآدم عليه السلام حضرتلرينك اسانى كندى قلبى
لوحنده هر شيئك اسمنى روايت قيلدى اول آدم عليه السلامك رؤيتندن زبان فاش سويلر جمله نك خاصيتنى وماهيتنى
يعنى حضرت آدم عليه السلام هر شيئك حقيقتنى ديدهٔ دل ايله كورديكندن انك زبانى جمله اشيانك خاصيتنى وماهيتنى
فاش واشكارا سويلردى انجلين براسم سويلرديكه اشيايه حد ذاتنده لايقدر انجلين دكل كه حيزه وقور رقعه اسد واصلحه
افسد ونيكه بد ديه بلكه هر شيئه نه ديدى ايسه اول نام اول شيئك ذاتنه لايق ومناسب ايديكه فى الحقيقه اول شيئك اسمى
هم اول ايدى (م ى) نوح نه صد سال در راه سوى * بود هر روزيش تذكير نوى * لعل او كويان ز ياقوت القلوب * نى رساله
خوانده نى قوت القلوب * نوح عليه السلام طقوز يوز ييل طريق سويده يعنى طوغرى يولده هر كون اكا بريكى تذكير
وبرتازه تعبير ايلمك اولدى اول حضرتك لعلى ياقوت القلوبدن سويليجى ايدى يعنى انك لبلرى قلبلرك جوهرندن تكلم
ايليجى ايدى حال بوكه نه رساله اوقومش ونه قوت القلوب اوقومش ايدى قوت القلوب ابو طالب مكى رضى الله عنه
حضرتلرينك كتابك اسميدر كه مشايخ صوفيه دن وعظ ونصيحت قيلان طائفهٔ عليه نك قتلرنده اول قتى معتبر
كتابدر اما مظهر وحى حق اولان حضرت نوح عليه السلامى كوركه بو كتابلردن برنى اوقومش ايكن هر كون كندى
قومنه بريكى تعبير ايله تازه تذكير ايلردى (مثنوى) وعظ را ناموخته هيچ از شروح * بلكه ينبوع كشوف وشرح روح
وعظى اول نوح عليه السلام هيچ شروحدن اوكرنمش ايدى بلكه كشوف ينبوعندن وروح شرحندن اوكرنمش ايدى
يعنى حضرت نوح صلوات الله على نبينا وعليه وعظاى زمانه كبى نيچه زمان متون وشروح تتبع ايليوب خلقه نصيحت
ايلمكى متون وشروحدن اوكرنمش بلكه كشوفات الهيه ينبوعندن وفيوضات ربانيه عيونندن انك قلب شريفى
طولمش وانشراح روحدن اوكرنمش ايدى روحدن شروح قيلان ومظهر فتوح اولان نوح مشربلر هم وعظى وعلمى
كتبدن وروايتدن اخذ ايتمزلر بلكه حى لا يموت اولان خداى تعالى حضرتلرندن اخذ ايدرلر * كما قال ابو يزيد البسطامى
قدس سره خطابا لاهل الرسوم ايها العلماء اخذتم علمكم ميتا عن ميت واخذنا عن الحى الذى لا يموت (بيت)
سر امسيت لكرد ناپديدان * راز اصحناعرا يا بخوان (مثنوى) زان مى كان مى چو نوشيده شود * منطق از هر كنك
جوشيده شود * طفل نوزاده شود حبر فصيح * حكمت بالغ بخواند چون مسيح) حضرت نوح عليه السلام وحضرت
نوح مشربنده اولان اهل روح واصحاب فتوح هر كيم ايسه وعظ وتذكيرى وعلم ومعرفتى واحسن وجهله اولان بيان
وتعبيرى شول مى قدسيدن اوكرنديلركه اول مى قدسى چونكم نوشيده اوله هر سوزبيلمز ابكمدن منطق جوشيده اولور

وينابيع حكم انك قلبندن لسانى اوزره كلور وچشمهٔ دهانندن آب حيات كبى جريان قيلور اول مدامهٔ الهيدن طفل
نوزاده حبر فصيح اولور حبر زياده عالمه ديرلر يعنى اول مدامه دن نوزاده اولان طفل فصيح وعلامه اولمق مرتبه سن بولور
حضرت مسيح كبى بالغ اولنلرك حكمتنى اوقور بالغ اولان حكمتى اوقورديمك دخى جائزدر نته كم حضرت عيسى عليه
السلام هنوز دخى نوزاده ايكن اول مدامهٔ الهيه نك قوت قدسيه سيله نطقه كلوب (قال انى عبد الله اتانى الكتاب
وجعلنى نبيا وجعلنى مباركا) ديو حكمتلر سويلدى ونبوتنى والله قولى اولمسنى وحق تعالينك اكا كتاب اعطا ايلمسنى
اخبار ايلدى الحاصل بو برمدامهٔ الهيدركه بونك ميخانه سنه برمقعدى قريب ايلسه لر طريق الهيده نك وبو قيلور
وانك ذوقنك ذكرندن ابكم اولنلر نطقه كلور عليل اولان شفا بولور وميت اولسه زنده اولور كما قال ابن الفارض
فى القصيدة الميمية الخمرية (بيت) ولو قربوا من حانها مقعدا مشى) وينطق من ذكرى مذاقتها البكم) ولو طرحوا فى فى
حائط كرمها * عليلا وقد اشفى لفارقه السقم * ولو نضحوا منها ثرى قبر ميت * لعادت اليه الروح وانتعش الجسم *
وان خطرت يوما على خاطر امرئ * اقامت به الافراح وارتحل الهم * وبورايه مناسب اولان تحقيقات بو قصيده يه
اولان شرحمزده تحرير اولنمشدر انده طلب اولنه (م ى) از كهى كه يافت زان مى خوش لبى * صد غزل آموخت داود نبى
جمله مرغان ترك كرده چيك چيك * همزبان ويار داود مليك * شول بر كوه كه اول مى الهيدن اول كوه خوش ابلك
بولدى واول ميدن مراد حق تعالى حضرتلرندن يا جبال اوبى معه ديو اول جباله ندا ايدوب داود عليه السلام
حضرتلريله ترجيع اصوات ايلمكه امر الهى واقع اولمسيدركه جبال بوندادن وبو امر خدادن مست اولدى
وخوش لب اولوب حضرت داود عليه السلامله هم اواز اولمغه وترجيع اصوات بولمغه قدرت بولدى داود نبى عليه
السلام حضرتلرى اول مى الهيدن خوش ابلك بولان طاغدن نيچه يوز قول وغزل اوكرندى وكذلك جمله طيور دخى
چيك چيك ايتمكى وبى معنى قورى بيره اوتمكى ترك ايلمشلر مليك اولان داود حضرتلرينك همزبانى ويارى اولدقلرى
حالده زيرا جباله ندا اولنوب اوبى معه ديمكله امر قيلنديغى كبى طيره دخى ندا اولنوب امر قيلنمشدر كما قال تعالى
فى سورة سبأ (يا جبال اوبى معه والطير وتقديرى (ويا ايها الطير اوبى معه) ديمكدر وبو آيت كريمه نك الى اخره تفسيرى
اوچنجى دفترك اواخرنه قريب تفسير يا جبال اوبى معه سر خنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه (مثنوى) چه عجب كر
مرغ كردد مست او * چون شنيد آهن نداى دست او * نه عجب كه مرغ انك مستى اوله چونكم آهن انك دستنك نداسن
اشتدى يعنى (والناله الحديد آيت كريمه سنك مفهومى اوزره حق تعالى حضرتلرى دمورى حضرت داود عليه
السلامه موم كبى ملايم ايلدى هر باركه بر دمور حضرت داود عليه السلامك النه كلسيدى اول دمور الله امريله اول
حضرتك دست شريفنده نرم اولوردى وكانه انك الى بيلوردى وانك الينك امرنى ونداسنى اشيدوب قبول قيلوردى
چونكم اهن بويله جامد وسخت وغليظ برشئ ايكن اول حضرتك دست شريفنك نداسنى اشتدى وامرين قبول ايدوب
النده نرم اولدى عجبميدر طيورده روح ايكن انك مستى اوله يعنى آهن انك النده موم كبى نرم اولمق عجب اولمجق
طيور دخى انك مستى اولمق وانكله هم آواز اولوب تسبيح قيلمق عجب اولمز (م ى) صرصرى بر عاد قتالى شده) مر سليمان را
چو حمالى شده * صرصرى مى برد بر سر تخت شاه * هر صباح وهر مسا يكماهه راه * هم شده حمال وهم جاسوس او *
كفت غائب را كنان محسوس او) بر صرصر عاد قومى اوزره بر قتال اولمش سليمان حضرتلرينه حمال كبى اولمش بو بيتك
ماقبلنه مناسبتى بو تقدير اوزره اولوركه چونكم آهن حضرت داود عليه السلامك دستنك نداسن اشتدى اكا موم كبى
نرم اولدى وانقياد قيلدى سائر كمسه لره نه شديد وقاهر وقتال اولسه عجب دكلدر نته كم بر نرم وملايم اولان باد قوم عاده
صرصر اولوب قتال اولدى وامر حقله سليمان پيغمبر عليه السلامه بر حمال كبى اولدى شاه عالم اولان سليمانك تختنى
بر صرصر باش اوزره ايلتدى هر صباح وهر مسا برايلق يوله نته كم حق تعالى (ولسليمان الريح غدوها شهر ورواحها
شهر) بيوردى اول باد صرصر اول سليمانك حمالى اولوب تختنى كتوردى وهم انك جاسوسى اولوب اطراف وجوانبدن
اكا خبر كتوردى غائبك سوزنى اوسليمان عليه السلامك محسوسى ايديجى ايدى يعنى غايبده اولان كمسه نك كفتارنى
اوسليمان عليه السلامك محسوسى ايديجى ومسموعى قليجى ايدى ديمك اولور كفت كسر تايله غايبه مضاف اوقنور
ومحسوس كنان اوبود تقدير نده اولور (مثنوى) باد دم كه كفت غائب يافتى * سوى كوش آن ملك بشتافتى * كه فلانى
اينچنين كفت اين زمان * اى سليمان مه صاحب قران * دمك باد بكه غايبك سوزنى بولايدى يعنى نفس يلى كه برغائبده
اولان كمسنه نك سوزنى بولايدى اول ملك جهانك كوشى طرفنه سرعت ايلردى بويله ديوكه فلان كمسه بو زمان بويله ديدى
اى صاحب قران اولان اولو سليمان يعنى باد غائبده اولان كمسه نك سوزلرنى كتوروب سليمان نبى عليه السلام
حضرتلرينك سمع مباركلرينه ايصال ايلردى وبويله ديو سويلرديكه اى صاحب قران اولان اولو سليمان عليه السلام فلان

كسه بو زمان اشته شو بيچه ديدي آ كاه اول بس بنه بو معارفي بيان ايلدكدنصكره موش ايله چغزك حكايه سني بيان
ايلمكه شرع ايدوب بيوررلر (تدبير كردن موش با چغز كه من نمى توانم بر تو آمدن بوقت حاجت در آب ميان ما وصلتى
بايد كه چون من بر لب جو آيم تر اتوانم خبر كردن و تو چون بر سر سوراخ موش خانه آيى مرا توانى خبر كردن الى آخره
بو سرخ شريف سوشك چغزله تدبير ايلمسيدر بو يله ديو كه اى چغز پس حاجت وقتنده سن آبده ايكن سنك اوزريكه كلمكه
و سنكله مصاحبت قيلمغه قادر اوله مزم بزم اوز تامزده بر وصلت و بر سبب كركدر كه چونكم بن ايرمق كنارنه كلم سكا اول
واسطه ايله خبر ايلمكه قادر اولم و سن هم چونكم آبدن چيقوب موش خانه سوراخنك طرفنه كله سن بكا اول واسطه ايله
خبر ايلمكه قادر اوله سن بو سوزي اخرنه منتهى اولنجيه دك بويله سويلدي و بو كونه تدبير و تدارك ايلدي (م ى) اين سخن
پايان ندارد كفت موش * چغز را روزى كه اى مصباح هوش * وقتها خواهم كه كويم با تو راز * تو درون آب دارى ترك تاز
بر لب جو من ترا نعره زنان * نشنوى در آب ناله عاشقان * من درين وقت معين اى دلير * مى نكردم از محاكات تو سير
بو سوز پايان و نهايت طو تمز الحاصل موش چغزه بر كون ديديكه اى مصباح هوش شول وقتلركه بن سكا راز سويلمك
استرم سن آب ايچره ترك تاز طوترسن يعنى ايرمق ايچره تك و پو ايلرسن بن ايسم لب جويده سكا نعره اوريجى اولورم سن
آبده عاشقلرك ناله سنى اشتمزسن بن ايسم بو معين وقتده اى دلير سنك محاكاتكدن سير اولمزم يعنى بن سكا دستاقم سنكله
مسامره و مكالمه قيلمق ايسه بر وقت معينه مخصوص صدر بن ايسم بو وقت معينده سنكله مسامره و مكالمه ايلمكدن
طويمزم استرمكه هميشه سنكله مكالمه ده اولم و سكا عرض حال قيلهم بو مناسبتله عاشقلرك معين اولان وقتلره قناعت
قيلميوب هميشه حضرت حقله مناجات ايتمكه و مكالمه قيلمغه آرزو ايلدكلرنى بو بيتله بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر
(مثنوى) پنج وقت آمد نماز رهنمون * عاشقانرا فى صلاة دائمون * رهنمون اولان كسه لرك نمازى بش وقت كلدى
عاشقلر صلوتده دائملردر رهنمون يول كوستريجى و يول كوسترلمش معناسنه هم استعمال اولنور فارسيده قرينه اقتضا
ايلديكنه كوره متعدى يه لازم و لازمه متعدى معناسى و يريلور بعض نسخه ده نمازله رهنمونك ماييننده واو عاطفه واقع
اولمشدر و تقدير كلام بويله ديمك اولور كه يول كوستريجينك نمازى عامه مؤمنينه بش وقت كلدى بو تقديراوزره رهنموندن
مراد حضرت نبى عليه الصلوة والسلام اولور وايكنجى وجه اوزره معنى يول كوسترلمش اولان مؤمنلرك نمازى بش وقت
كلدى و انلر بش وقت نماز قيلمغله و اوقات معينه ده حضرت حقه مناجات ايلمكله قناعت و اكتفا قيلديلر اما عاشقلر
هميشه صلوتده اولدى و صلوة قيلمغه مواظبت و مداومت ايلديلر نته كم حق تعالى حضرتلرى (والذين هم على صلواتهم
يحافظون) بيوردى اهل تفسير يحافظون اى يواظبون و يداومون عليها ديمكله تفسير قيلدى واوله اولديغى اوزره
معنى نماز و رهنمون بش وقت كلدى ديمك اولور و رهنموندن مراد اذان اولور كه اول عباد اللهى صلوته دعوت ايديجى
و يول كوستريجيدر و عاشقلرك صلوتده دائم اولملرى بو طريقله دركه بر عاشقك كاريكه ميقات صلوتده مشاهده محبوب
قيلمغه انتظارى اوله و كمال حظى و لذتى صلوتده بوله اول عاشق دائما صلوة ايچره اولور كما قال النبى صلى الله عليه وسلم
الانسان فى صلوة ما دام ينتظر الصلوة و شيخ حضرتلرى فتوحاتده (والذين هم على صلواتهم يحافظون) آيتنى تفسير
ايدوب بو محله مناسب بيوررلركه اى يداومون عليها و يؤدونها فى اوقاتها فالمراد بالمحافظة المداومة كما جاء وقتها
فعلوها وان كان بين الصلاتين امور و من هذا احصل الدوام للمصلين (مثنوى) نه به پنج آرام كيرد آن خمار * كه دران
سرهاست نه بانصد هزار * اول خماركه اول باشلرده واردر نه پنجله آرام طوترونه بش يوز بيك ايله سرها فتح سينله
و كسر سينله دخى اوقمق جائزدر كسر سينله سرك جمعى اولور و سر قلبه دينور اما فتح سينله رأس معناسنه اولمق
مناسبدر كه خمار اصل باشده اولور و خماردن مراد بو نده خمار الهى و محبت ربانيدر است لفظى بو نده هست معناسنه دركه
فارسيده است هست معناسنه و كذلك هست هم است معناسنه چوق استعمال اولنور و بو بيتك تقديرى آن خماركه
در سرهاى عاشقانست نه به پنج وقت آرام كيرد و نه بانصد آرام كيرد ديمك اولور يعنى هيچ بر وقتده آرام طوتمز و قرار ايتمز
بلكه هميشه هر وقتده و هر آن و هر ساعتده الى ما لا نهايه معشوق ايله معامله ده و مكالمه ده و مشاهده و معاينه ده
اولمق استر (مثنوى) نيست زرغبا وظيفه عاشقان * سخت مستسقيست جان صادقان * نيست زرغبا وظيفه
ماهيان * زانكه بى دريا ندارد انس و جان) زرغبا عاشقلرك وظيفه سى دكلدر زيرا صادقلرك جانى محكم مستسقيدر زرغبا
ماهيلرك وظيفه سى دكلدر زيرا كه ماهى دريا سز انس و جان طو تمز بو بيتلر بو حديث شريفه اشارت اولور قال صلى الله عليه
وسلم زر غبا تزدد حبا رواه البزار والطبرانى عن ابى هريرة رضى الله عنه و بزار و بيهقى بونى ابو ذر رضى الله عنه حضرتلرندن
دخى روايت ايتمشلردركه حضرت نبى عليه السلام انلره زرنى غبا تزدد حبا بيورمشلردر معناى شريفى اولكى
روايت اوزره دوستكى هفته ده بر زيارت ايله حبك زياده اولسون زيرا بونك سببى بودركه كثرت مشاهده قلت حرمته و نقصان

محبته

محبته باعث اولور پس هفته ده بر كره زيارت اولنجق محبتك زياده لكنه سبب اولور وليكن بو معنى اكثره بناءدر
والا بعض عاشقلر اولور كه كندى دوستنى و محبوبنى هر كونده بش كره زيارت ايلسه سير اولمز و قناعت كلمز پس زرغبا
عاشقلرك وظيفه سى دكلدر زيرا صادقلرك جانى محبوبلرى طرفنه محكم مستسقى و تشنه در انلر بعض اوقاتده انكله
ملاقى اولملرى ايله ريان اولمز و تسلى دخى اولمزلر زرغبا ماهى سيرت اولنلرك وظيفه سى دكلدر زيرا دريا ايله انس جان
طو تمشلردر دريا سز اصلا انس جان طو تمز پس زرغبا حديثى اهل طبيعت ايچون اولور كه طبيعت بهر حال بر شيئى قتى
چوق كورسه اندن سير اولوب ملول اولور اما اهل محبت محبوبلرنى هر نه قدر كورسه و انكله هر نه مكالمه لر قيلسه لر
كتدكجه محبتلرى زياده اولور پس زرغبا بونلرك وظيفه سى اولميوب همان انلر ايچون دينلمش اولور (مثنوى)
آب اين دريا كه هائل بقعه ايست * با خمار ماهيان خود جرعه ايست * بو دريانك صو يكه هولناك بر مكاندر ماهيلرك
خمارنه نسبت خود بر جرعه در بقعه مكان خالى يه ديرلر بو دريا ديد كلرندن مراد درياى طاعت و يا خود درياى محبتدركه
حق تعالى حضرتلرينه طاعت قيلمق و محبت ايلمك شول هولناك دريا كبيدركه خلق عالم اندن قورقرلر وجودلرينه
ضرر كله ديو اما اول درياى طاعت و بحر محبت هر نه قدر هولناك بقعه اولورسه اولسون ماهيان بحر الهى اولان
عاشقلرك خمارنه نسبتله اول بر جرعه كبيدر (م ى) يك دم هجران بر عاشق چو سال * وصل سالى متصل پيشش خيال
بر دم هجران عاشقك قتنده برييل كبيدر متصل بر ييل وصال انك اوكنده خيالدر يعنى عاشق معشوقندن بر دم جدا
اولمق سائر ناسك كندى محبوبلرندن بر ييل جدا اولمسى قدردر و عاشقك قتنده على الاتصال بر سنه وصال خيال
قبيلندندركه عاشقك قتنده بر وصالكه نقصانى و زوالى اوله اول عاشقه نسبتله وهم و خيال مثابه سنده در عاشق
هميشه و على الدوام وصال استر يوخسه كاهى وصال و كاهى هجران اولسه انك قتنده معتبر اولمز (مثنوى) عشق
مستسقيست مستسقى طلب) در پى هم اين و آن چون روز و شب) و عشق مستسقيدر مستسقى طالبدر هم بو انك و او بونك
پيننده روز و شب كبيدر يعنى عشق فى الحقيقه عاشقه زياده تشنه در و مستسقى و تشنه عاشق طلب ايديجيدر عشق
عاشقك پيننده و عاشق دخى هم عشقك پيننده كيجه و كوندز كبيدر عشق كاه اولور كه معشوق معناسنه اولور
بو وجه اوزره عاشق ايله معشوق هم برى برلرينه تشنه لردر و دائم على التوالى برى برلرينك طالبيدرنته كم دينمشدر (بيت
عاشقان هر چند مشتاق جمال دلبرند * دلبران بر عاشقان از عاشقان عاشقترند (مثنوى) روز بر شب عاشقست
و مضطرست * چون ببينى شب برو عاشق ترست * نيست ان از جست و جويك لحظه ايست * از پى همشان يكى دم
ايست نيست * اين كرفته پاى آن آن كوش اين * اين بران مدهوش و آن بيهوش اين * كوندز كيجه يه كويا مثلده عاشق
و مضطربدر چونكم ديده غيب بين ايله نظر ايليه سن كيجه كوندزا اوزره دخى عاشقتردر كورمزميسن انلره برى برلرينى
جست و جو ايلمكدن بر لحظه توقف و اقامت ايتمك بو قدر ايست طورمق معناسنه در هم انلر برى برينك اردنجه
اولمقدن بر دم ايست يوقدر بلكه بونلر هميشه برى برينك اردنجه اولورلر و طورمدين بر برينى طلب قيلورلر فى المثل
بو كيجه كوندزك اياغى و اول كوندزك كيجه قولغنى طو تمش بو انك مدهوشى و اول هم بونك مدهوشى اولمسى پس عاشقله
معشوقى همان كيجه ايله كوندزه قياس ايله كه كيجه ايله كوندز نيجه برى برينك اردنجه اولورلر ايسه عاشقله معشوق
هميشه برى برنى بويله طالب اولورلر (مثنوى) در دل عاشق بجز معشوق نيست * در ميانشان فارق و فاروق نيست
در دل معشوق جمله عاشقست * در دل عذرا هميشه وامقست * عاشقك كوكلنده معشوقندن غيرى بو قدر انلرك
اورتاسنده فارق و دخى فاروق يو قدر فارق فرق ايديجى و فاروق مبالغه ايله فرق ايديجى ديمكدر بونده ادنى و اعلا و اضعف
و اقوى انلر ميانده بر فرق ايديجى شئ يو قدر ديمك اولور پس حقيقتده انلرك ميانى جزئى و كلى بر فرق ايديجى شى اولمز
(بيت) هر كه عاشق ديديش معشوق دان * كو بنسبت هم اينست و هم ان * بيوردقلرى بو معنايى مؤيد اولور
و بونك تحقيق اوله قريب * ع * جمله معشوقست و عاشق پرده * بيوردقلرى بيتك شرحنده مرور ايلدى معشوقك
كوكلنده جمله عاشقدر نته كم عاشقك كوكلنده هم معشوقدن غيرى كسه يو قدر عذرانك كوكلنده هم معشوقدن
غيرى كسه يو قدر عذرانك كوكلنده هميشه وامق واردر نته كم وامقك كوكلنده دخى عذرادن غيرى نسنه يو قدر عذرا
بر معشوقه نك اسميدر و وامق انك عاشقنك اسميدر (مثنوى) بر يكى اشتر بود اين دو درا * پس چه زرغبا بكنجد اين دو را
هيچ كس با خويش زرغبا نمود * هيچ كس با خود بنوبت يار بود * بو ايكى جرس فى المثل بر اشترده اولور پس بو ايكيسنه
نيجه زرغبا صغار يعنى وجود اشتر كبيدر عاشقلق و معشوقلق فى المثل وجود حقيقى يه نسبتله بر اشترده اولان ايكى جرس
كبيدر كه اول ايكى جرس برى برلرينه بغايت قريبدر و صدالرينك دخى برى برينه قرب تامى واردر بويله اولان ايكى شيئك
ميانه زرغبا مفهومى نيجه صغاركه انلر هميشه بر وجودده دررلر و عاشقلق و معشوقلق انجق ايكى اعتبار دررو حقيقتده

بونلر نفس واحد حکمنده در پس هیچ برکسه کندیسنه زرغباده کبی کوستردیکی بومقرردرکه کوسترمدی هیچ برکسه
کندیسیله نوبتله یاراولمدیغی بومقرردرکه اولدی امدی عاشقله معشوق فی الحقیقه نفس واحد کبیدر پس کاهی یار
اولوب وکاهی جدا اولمق ممکن اولمز بلکه عاشق همیشه معشوق ایله در (مثنوی) آن یکی نی که عقلش فهم کرد * فهم این
موقوف شد بر مرک مرد * ور بعقل ادراک این ممکن بدی * قهر نفس از بهر چه واجب شدی * باچنان رحمت که
دارد شاه هش * بی ضرورت چون بکوید نفس کش * بو دیدیکم برلک اول برلک دکلدر که عقل انی فهم قیله واول اتحاد
دکلدر که عقلا انی ادراک ایلمکه قادر اوله بو اتحادی فهم ایلمک مردلک مرکنه موقوف اولدی اکر برمرد اول اولمسه
وکاملیت بیزیدی انغسال اولمسه وافنای وجود مجازی قیلمسه بو اتحادنه کونه اتحاددر انی بیلمز بو اتحاد شیئین مغایرینک
کلوب بری برینه متصل اولمسی کبی دکلدر بلکه عاشق مقارنتی واثنینیتی وباطننده اولان ضدیتنی افنا ایتمکله معلوم
اولوراکر مجرد عقلله بو برلکک حقیقتنی ادراک ممکن اولیدی طریق الهیده نفسی قهر ایلمک نیچون واجب اولوردی
نفسی قهر ایلمک ومن وما دن کچمک بو اتحادی بیلمکه وسیله در بو نجلین رحمتله که عقل شاهی طوتر ضرورتسز نفسی
اولدر نیچون دیر شاه هشدن مراد رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری اولمقده جائزدرکه اول حضرت علیه
السلام عقل شاهیدر ورحمة للعالمیندر اول حضرت علیه الصلوة والسلام مؤمنلره کندی نفسلرندن اولی وارحم
ایکن بومرتبه رحمت طوتارکن اکر ضرورت اولمیدی نیچون نفسکزی اولدرک دیردی ونفسی ذلیل اولان حقنده
طوبی لمن ذلت نفسه دیردی بوندن معلوم اولورکه نفسنی ذلیل ایلین کمسه یه طیبت وسعادت واردر شاه هشدن مراد
حق تعالی حضرتلری اولسه ده جائزدر وبووجه اوزره معنی اول شاه عقلکه انجلین رحمت عظیمه طوتارکه ارحم
الراحمیندرکه قوللرینه پدر ومادرندن هروجهله ارحمدر اکر نفسی بنده یه اولدرمک لازم اولمیدی ضرورتسز نیچون
نفسکزی اولدرک دیردی بنه کم بنی اسرائیله (فتوبوا الی بارئکم فاقتلوا انفسکم) دیدی بوندن معلوم اولدیکه نفسک
مشتهاسنی وهواسنی ومخالفاتنی ازاله ایتمکله انی طریق الهیده اولدرمک واولمزدن اول اولمک مرتبه سنه ایرکورمک
بنده یه واجب ولازم ایمش (مبالغه کردن موش درلابه وزاری ووصلت جستن از چغز آبی (مثنوی) کفت کای یارعزیز
مهرکار * من ندارم بی رخت یکدم قرار * روز نور ومکسب وتابم توی * شب قرار وسلوت وخوابم توی * ازمروت باشد
ارشادم کنی * وقت وبی وقت از کرم یادم کنی * موش چغزه بویله دیدی که ای یارعزیز ومهرکار بن سنک یوزکسز بردم
قرار طوتمزم کوندزین نورم ومکسبم وتاب وتوانم سن کیجه قرار وسلوت وخوابم سن سلوت شادلکه دیرلر امدی
اکر بنی ملاقاتکله شاد ایلیه سن مروتدن اولورد قتلو وتمیز کرمکدن بنی یاد ایلیه سن دیدی (مثنوی) در شبانروزی
وظیفه چاشتکاه * راتبه کردی وصال ای نیک خواه * من بر این یک بار قانع نیستم * در هوایت طرفه انسانیستم
کیجه وکوندزده قوشلق وظیفه سنی وصالکی راتبه یعنی وظیفه ایلدک ای نیک خواه کیجه ده وکوندزده برکره وصاله
وبروقت التقایه قانع دکلم سنک هواومحبتکده بن برطرفه انسانمدر یعنی بن سنک هواکده سائر انسانه بکزمزمکه
انلر بروقته ویا ایکی وقته قانعلردر بن برعجب انسانمکه هیچ سنک وصالکه قانع دکلم (مثنوی) پانصد استسقاستم
اندر جکر * با هر استسقا قرین جوع البقر * بنم جکرمده مثلا بشیوز استسقا واردر هر براستسقا صغراجلغینه
قریندر جوع البقر شول مرضه دیرلرکه هرنه قدر ییسه طویدیغنی بیلمز یعنی بنم دروغمده سنک آب وصالکه نیچه یوز
تشنه لکم واردرکه هر برتشنه لکه جوع البقر قریندر سنک وصالکه نه طویرم ونه قانه رم بلکه آب وغدایه نیچه
محتاج ایسم اکا نخی آجم دیدی بونده برکسه کندی نیکو اولان یارنه بومرتبه آج ومحتاج اولمق لازم اولدیغنه تنبیه
واردر اکر ازل نازواستغنا بوزنده اولورسه ادنی اولان کمسه اکا عرض نیاز واحتیاج ایتمک لازم کلور (مثنوی) بی نیازی
از غم من ای امیر * ده زکات جاه وبنکر برفقیر * این فقیر بی ادب نادر خورست * لیک لطف عام تو زان برترست *
می نجوید لطف عام تو سند * آفتابی برحدث ها می زند * ای امیر سن بنم غممدن بی نیاز ومستغنی سن یعنی ای شریف
وعالی سن بکا محتاج ومفتقر دکلسن اما بن سکا محتاج ومفتقرم جاهکک ومرتبه کک زکاتنی ویر وفقیر وسکا محتاج اولنه
نظر مرحمتله نظر ایله اکر بو بی ادب وکستاخ اولان فقیر سکا نالایقدر اما سنک عام اولان لطفک اندن برتر وعالیتردر سنک
عام اولان لطفک سند وسبب استمز وبرآفتاب فی المثل حدثلر اوزره اورر یعنی برآفتاب سببسز حدثلر ونجسلر وخبیثلر
اوزره طوقنور اصلا انک نوریا کنه عیب وشین لاحق اولمزدر اکا ضرر ونقصان دخی کلمز (مثنوی) نور اوراز آن زیانی نامده
وان حدث از خشکی هیزم شده) تا حدث در کلخنی شد نوریافت * در در ودیوار حمامی بتافت * بود الایش شد ارایش
کنون) چون برو برخواند خورشید آن فسون) اول خورشیدک نورینه او حدث دوقنمقدن را کاضیا ویرمکدن برزیان
کلمش واما اول حدث خشکلکدن هیزم اولمش واندن بو قدر نفع وفائده بولمش حتی حدث برکلخنه کتدی نوربولدی

یعنی خشک اولمش حدث کلخنه هیزم اولمغه لایق اولوب اکا کیدوب نارلق ونورانیت بولدی برحمامک درودیوارنه
یلدرادی یعنی انک درودیوارنه تأثیر قیلدی وحرارت ویردی اول حالده الایش ومردار ایدی نورشمسله خشک اولوب
کلخنده یاندقدنصکره شمدی آرایش حمام اولدی تاحمام انکله کرم اولدی وزینت بولدی چونکم خورشید اول فسونی
اکا اوقوردی یعنی چونکم کونش اول حدث اوزره پرتو صالدی وانی کرمیتله یابس قیلدی اول حدث آرایش حمام
اولمغه سبب اولدی پس حدث کبی بدطبیعت ونجس سیرت اولنلری هم خورشید معنوی اولان عزیزلرک تربیه وپرتوی
نارعشقه لایق ایدوب کلخن ریاضتده یاندقدنصکره حمام کائناتک زینت وآرایشی اولمغه انی لایق ایدرلر (مثنوی
شمس هم معده زمین را کرم کرد * تا زمین باقی حدثها را بخورد * شمس هم زمینک معده سنی کرم ایلدی حتی زمین باقی
حدثلری یدی یعنی شمسک خاصیاتنی فقی چوقدر جمله خاصیاتندن بری اولدر که حدثی خشک ایدوب کلخنه لایق
ایلر وزمینده باقی قلان حدثلری زمینک معده سنی کرم ایلیوب اول حدثلری زمین اکل ایلر (مثنوی) جزو خاکی کشت
ورست از وی نبات * هکذا یمحوا الاله السیئات * حدث جزو خاکی اولدی واندن نبات بتدی اکاه اول الله تعالی
حضرتلری سیآتی بونک کبی تبدیل ایلر یعنی زمین حدثی وخبثی محو ایدوب اول حدث جزو خاکی اولوب اندن پاک وطاهر
نبات بتدیکی کبی حق تعالی حضرتلری هم بنده لرینک سیآتنی محو ایدوب حسناته تبدیل ایلر نته کم (اولئک یبدل الله
سیآتهم حسنات) بیوردی اکثر علما سیآتله خبیث وملوث اولان انسانک جسدنی نجاستله خبیث ومردار اولمش بغدایه
واربه یه وسائر حبوباته تشبیه ایلمشلر درچن وافر بغدای مثلا نیچه کون نجاستده طورسه وبرکسه انی کتوروب زمینه
اکسه واول بتسه واندن بغدای حاصل اولسه اول بغدای پاک وطاهر اولور اصلا انده نجاست اثری قالمز کذلک برمسلم
کمسه سیئه ایله اولسه الموت کفارة لکل مسلم حدیث شریفنک موجبنجه موت هرمسلمه مکفر ذنوب اولور وحقوق عباد
واخلاق راسخه دن غیریسنی موت مؤمنلردن تطهیر وازاله قیلور دیمشلردر (مثنوی) با حدث که کمترینست این کند
کش نبات ونرکس ونسرین کند * تا بنسرین مناسک در وفا * حق چه بخشد در جزا ودر عطا * حدثه که کمترین وبدترین
اشیادر بونی ایلرکه انی نبات ونرکس ونسرین ایلر تا کم وفاده مناسک نسرینه حق تعالی حضرتلری جزا وعطاده
نه بخش ایلر بوکا کوره قیاس ایله یعنی حدث نجس مثابه سنده اولان عاصیلر ومسیلرکه بنده لرک کمترینی وقوللرک
بدترینیدر حق تعالی بونی ایلرکه انلرک سیئه لرنی تبدیل ایدوب نبات ونرکس ونسرین کبی حسنه لر ویرر وانلری
کناهدن وخطادن پاک وطاهر اولان کمسه لر مرتبه سنه ایرکورر بوندن قیاس ایله که عبادت نسرینلرینه
ووفادارلق زمیننده بتن طاعت کللرینه حق سبحانه وتعالی جزا وعطا ایلدکده نه ویرر ومطیع ومنقاد اولنلری فکر ایله
نه مرتبه یه ایرکورر (مثنوی) چون خبیثانرا چنین خلعت دهد * طیبین را تا چه بخشد در رصد * آن دهد حقشان که
لاعین رأت * که نکنجد در زبان ودر لغت) چونکم حق تعالی خبیث اولنلره وعصیان قیلنلره بونجلین خلعت ویرر
ونعمت وسعادت مرتبه سنه ایرکورر رصد ده اولان وترقب قیلان طیبلره تانه نعمت ویرر بوندن قیاس ایله حق تعالی
حضرتلری انلره انی ویرر که برکوز کورمدی وحق تعالینک اول طیبینه وعباد صالحینه ویردیکی زبانه ولغته صغمز
واصلا بربشرک خاطره سنه خطور قیلمز (کما قال الله تعالی فی حدیثه القدسی اعددت لعبادی الصالحین ما لا عین رأت
ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر وقال تعالی فی کلامه المجید فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین جزاء
بما کانوا یعملون (م ی) ما کییم این را بیا ای یار من) روز من روشن کن از خلق حسن) منکر اندر زشتی ومکروهیم) که زپر
زهری چو مار کوهیم * بر بومرتبه اولان نعمت ایچون کیم ای بنم یارم کل کوزل خلقکدن بنم روزیمی روشن ایله یعنی
بر بومرتبه اولان لطف واحسانه لایق دکلز کل ای بنم یارم وانیسم لطیف وجمیل اولان خویکدن
بنم کوندزیمی روشن ومنور ایله بنم زشتلکمه ومکروهلکمه نظر ایلمه زیرا بن پرزهرلکمدن مارکوهی کبییم یعنی برمرتبه
خبیث ومکروه ایسه ده بنم بومکروهلکمه وخبیث خصالمه نظر ایلمه (م ی) ای که من زشت وخصالم جمله زشت
چون شوم کل چون مرا او خار کشت * نوبهار حسن کل ده خار را * زینت طاووس ده این مار را * ای بنم یارم بنکه زشتم
وبنم جمله خصالم دخی زشتدر بن نیجه کل کبی اولورم چونکم اول دست تقدیر بنی خارا کدی یعنی بنکه وجوده خار کبی
کلمشم ومکروه وبدطبیعت اولمشم کل کبی نیجه لطیف اولورم بن وبنم خصالم جمله زشت وقبیحدر امدی بو خاره
حسن کل نوبهارنی ویر بو ماره طاوس زینتی ویر * بیت * هرچند نیم لایق بخشایش تو * بر من منکر برکرم خویش
نکر) بنم خاراغمه ومارلغمه باقمه کندی لطف وکرمکه بیدریغ اولدیغنه نظر ایله ولطفکی بونا کسدن دریغ ایلمه (م ی)
در کمال زشتیم من منتها * لطف تو در فضل ودر فن منتها * ای یار عالی وصاحب سامی کمال زشتلکده بن منتهایم
اما سنک لطفک فضلده وفنده منتهیدر یعنی هرنه قدر زشتلکده بن منتهی ایسم فضل وکرم فنده سن دخی زیاده منتهی

واکلسن (مثنوی) حاجت این منتهی زان منتهی * تو برارای حسرت سروسهی * بوزشتلکده منتهی اولان
بدخصلتك اول فضل وکرمده منتهی اولان جنابکدن حاجتنی ای سروسهینك حسرتی ومغبوطی سن کتور یعنی
ای عدالت واستقامتده سروسهینك مغبوطی اولان بوزشتلکده منتهی اولان عاصینك مرادو حاجتنی سن لطفکده
منتهی اولنی حاصل ایلیوب بتوردیمك اولور (مثنوی) چون بمیرم فضل تو خواهد کریست * از کرم کرچه زحاجت
او بریست * بر سر کورم بسی خواهد نشست * خواهد از چشم لطیفش آب جست * نوحه خواهد کرد بر محرومیم
چشم خواهد بست از مظلومیم * چونکم بن اولم سنك فضلك اغلیسر در کرمندن اکرچه حاجتدن اوبریدر بوندن
مقصود بردنی وحقیر اولان کسه اکر بوکونه سوزی حضرت حقه دیمك مراد ایلرسه فضلدن مقصود مظهر فضل
الهی اولان ولیلر وعالملر اولور روا کر بر شریف وعالی کسه یه خطاب ایدوب دیمك مراد ایلرسه انك فضلنی بر رحیم کسه
منزله سنه تنزیل ایلمش اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که چونکم بن ای بنم عالی وشریف اولان یارم بو حسرتله اولم
کمال کرمندن سنك فضلك بنم اوزریمه اغلیسر درا کرچه او احتیاجدن عاری وبریدر بنم قبرم اطرافنده سنك فضل
ورحمتك چوقلق اوتورسر درانك چشم لطیفندن آب دیده صچرایسر دریعنی یاشلردوکك استربنم محرو ملغم اوزره
اوسنك فضل وکرمك نوحه ایلمك استربنم مظلوملغمدن کوز یاغلق استریعنی بنم مظلوملغمدن اوتری بنم محرو ملغمدن
وزشتلکمدن تعامی قیلمق واغماز عین ایلمك استر (مثنوی) اندکی زان لطفها اکنون بکن * حلقه در کوش من کن زان
سخن * آنچه خواهی کفت تو با خاك من * بر فشان بر مدرك غمناك من * اول تراب اولدقدنصکره آخرده مدده ایلیه جکك
لطفلردن شمدی براز جق ایله اوحینده بکاسویلیه جکك لطف آمیز اولان سوزدن شمدی بنم قولغمه بر حلقه ایله
اول نسنه یی که سن بنم خاکمه دیمك استرسن حالا بنم غمناك اولان محل ادراکم اوزره نثار ایله مدرك فتح میم ایله مصدر میمی
واسم مکان اولمق دخی جائزدر وبونده خلاصهٔ کلام اولدر که اکر خدای تعالی حضرتلری وا کر خدای تعالینك مقرب
اولان نبیلری وولیلری هروجهله مؤمنلره ارحم واکرمدر وحق تعالینك بو رحمتی واردر بری بودنیاده عبادی اوزره
نثار قیلمشدر که خلقك بری برلرینه تعطف وترحم ایلمسی وپدر ومادرك کندی اوغلنه مرحمت قیلمسی اول بر رحمتك
اثری وعکسیدر وحق تعالی حضرتلری طقسان طقوز رحمتنی انسان اولدکدن وتراب اولدقدنصکره ایلیسر درکه
حدیث شریفده حق تعالی طقسان طقوز رحمتنی آخرت ایچون ادخار ایلدی بیورلدیغی بو معنایه دلالت وشهادت
ایلرپس بونده موشدن مراد کناه وعصیانده دنی وزشت اولان مؤمن اولور وفضل وکرم صاحبی اولان خدای تعالی
حضرتلرینه کندی جرمنه معترف اولان مؤمن بوکونه مناجات وعرض حاجات ایلرکه ای ارحم الراحمین وای اکرم
الاکرمین اولان رب العالمین بن اولدکدن وتراب اولدقدنصکره سنك اضعاف مضاعف اولان بی نهایت رحمتك
بنم خاکه احسانلر قیلسه ولطیف معنالر سویلسه کرکدر اول لطیف سوزلری که بن اولدکدنصکره سویلیه جکك واول
احسان وکرملری که بن خاك اولدقدنصکره ایلیه جکسن حالا شمدی بنی همان اوله برخالك حقیر منزله سنده طوتوب
بنم غمناك اولان درك وعقلم اوزره اول رحمتلردن وفضل وکرملردن برمقدار نثار ایله تاجانم سنك انسکله راحت بوله
وسنك احسان وکرمکله حی وزنده اوله مرحوم ومغفور شیخ سعدی رحمة الله علیه حضرتلری بوستانك آخرنه قریب
بو محله مناسب بو حکایتی نظمه کتوروب دیرلر ایکی کسه بر زمانده بری برلرینه بغایت دشمن ایدیلر نیجه زمان میانلرنده
جنك وخصومت واقع اولدی عداوتلری بر مرتبه یه ایردیکه بری برلرینك قانن دوکمکه تشنه ایدیلر آخر بریسنه اجل
ایریشوب اولدی وبریسی انك اولدیکندن بغایت شاد ومسرور اولدی برنیجه زماندنصکره انك قبری طرفنه کلدی
تا انی خاکده کورمکله سروری زیاده اوله کلوب انك قبرنی آچدقده انك بدننی خاك اولمش وعضولری بری برندن ایرلمش
کوردی تا بالضروری اول سنکدل اولان دشمنه مرحمت وشفقت کلدی وکریه قیلوب اکارحم ایلدی نته کم او محلده شیخ
سعدی حضرتلری برعارف لساندن بو بیتلری نظمه کتوروب بیوررلر (بیت) شنیدم این سخن عارف هوشیار) بنالید کای
داور کردکار * عجب کر تو رحمت نیاری برو * که بکریست دشمن بزاری برو * تن ما شود نیز روزی چنان * که بروی
بسوزد دل دشمنان * مکر در دل دوست رحم آیدم * جو بیند که دشمن بخشایدم * لابه کردن موش مر چغز را که
بهانه میندیش ودرنسیه مینداز انجاح این حاجت مراکه فی التاخیر آفات * بو سرخ شریف وبو بیان لطیف موشك
چغزه لابه وتضرع ایلمسیدر بویله دیو که ای یار بزاهت کردار بهانه اندیشه ایتمه وبنم حاجتمی قضا وادا ایتمکی نسیه یه براقه
وفردایه اتمه که تأخیرده آفتلر واردر انجاح حاجت بتورمکه دیرلر * وصوفی ابن الوقت وابن دست از دامن پدر باز ندارد
وابن شفیق صوفی که وقتست اورا بنکرش بفردا محتاج نکرداند * وصوفی ایسه ابن وقتدر وابن ایسه الی پدرینك
دامنندن کیرو طوتمز صوفی هم طفل صغیر کبی وقتی محکم طوتمشدر اصلا اندن النی کیرو طوتمز وماضی یه ومستقبله

نظر

نظر ایتمز وصوفینك آب مشفق که وقتدر انی انتظار ایله فردایه محتاج ایلمز نکرش کسر نون ایله نکریستن لفظندن اسم
مصدردر انتظار معناسنه در) چندانش مستغرق دارد درکار سریع الحسابی خورش نه چون عوام منتظر مستقبل
باشد * کندی آنی اول صوفی کندینك سریع الحساب اولان کازارنده اولقدر مستغرق طوترکه عوام کبی دکل
صوفی منتظر مستقبل اولمز بعض نسخه ده که چو عوام منتظر مستقبل نباشد واقع اولمشدر بو نسخه اوزره که صوفی
عوام کبی منتظر مستقبل اولمز دیمك اولور * نهری باشد نه دهریکه لا صباح عند الله ولا مساء * صوفی نهری اولور
دهری دکل زیرا الله قتنده صباح ومسا یوقدر نهردن مراد بونده روح ودهردن مراد زماندر که هر زمانه دیرلر یعنی صوفی
اول کسه درکه عوام کبی کچمش زمانه ویا کلجك زمانه منسوب اولوب منتظر اولمز بلکه نورانی وروحانی اولور والله
قتنده ساکن اولور الله قتنده ایسه کیجه وکوندز وکچمش زمان وکلجك زمان یوقدر ازمنهٔ ثلاثه اعتباری اول مرتبه ده
بولنمزنته کم بیوردرلر * ماضی ومستقبل وازل وابد انجا نباشد * اول مرتبه ده کچمش زمان وکلجك زمان وازل وابد
اولمز ازل اکادیرلر که اولی اولمیه اخری اوله وابد اکادیرلر که اولی اوله اخری اولمیه ازلك اخری وابدك اولی دنیانك ختم
اولمسیدر * آدم سابق ودجال مسبوق نباشد که این رسوم در خطهٔ عقل جزویست وروح حیوانی * اول مرتبه ده آدم
سابق ودجال مسبوق اولمز یعنی ابو البشر اولان آدم علیه السلام حضرتلری بنی آدمك جمله سندن اسبقدر ودجال
ایسه آخر زمانده بنی آدمك منقرض اولمسی حیننده کلسه کرکدر اول مرتبه ده سابقلك ومسبوقلك اعتباری متصور
اولمز که بو رسوم انجق عقل جزئی وروح حیوانی خطه سنده در وخطهٔ روح حیوانیست تقدیرنده در * در عالم لا امکان
ولا زمان این رسوم نباشد پس او ابن وقتست * ازمان ومکان اولمین عالمده بو رسوم واعتبارات اولمز پس اول صوفی
بر وقتك ابنیدر * لا یفهم منه الانفی تفرقة الازمنة * بو صوفی ابن وقتدر دینلن کلامدن منفهم اولمز الا نفی
تفرقهٔ ازمنه یعنی صوفی ابن وقتدر دیمکدن ازمنهٔ ثلاثه نك نفیی منفهم اولور وانك قتنده تفرقهٔ ازمان یوقدر دیمکی افاده
قیلور * چنانکه ان الله واحد فهم شود نفی دوی نه حقیقت واحدی * انجلین که ان الله واحد کلامندن ایکیلکك نفیی
فهم اولور برلکك حقیقتنك نفیی فهم اولمز یعنی تحقیقا الله بردر دیمك کلامندن ایکیلکی نفی قیلمق منفهم اولور برلکك
حقیقتنی نفی قیلمق منفهم اولمز پس الصوفی ابن الوقت کلامندن هم تفرقهٔ ازمانی نفی قیلمق منفهم اولور غیری دکل
(مثنوی) صوفیی راکفت خواجهٔ سیم پاش * ای قدمهای ترا جانم فراش * یك درم خواهی تو امروز ای شهم
یا که فردا چاشتکاهی سه درم * کفت دی نیم درم راضی ترم * زانکه امروز این وفردا صد درم * مثلا بر سیم پاش خواجه
بر صوفی یه دیدی سیم پاش وصف ترکیبیدر سیم صاچیجی معناسنه یعنی بر درهم نثار ایدیجی سخی وکریم خواجه بر کون
بر صوفی یه دیدی ای سنك قدملریکه بنم جانم فراش اولسون یعنی سنك روشکه وطریقتکه بنم روحم بساط اولسون
ای بنم شاهم بو کون سن بر درهمی استرسن یاخود یارین قوشلق وقتنده سن اوچ درهمی استرسن صوفی اول خواجه یه
دیدی دون نصف درهمه راضی ترم اندنکه بو کون بو بردرهم ویارین یوزدرهم اوله مقصود بوکون ویرلمسی موعود
اولان شیدن ویارین دخی ویریلجك شیدن نقدملك اولان ادنی شی بهتردر دیمك اولور وصوفی نقدی قویوب وعده یه
میل قیلمز هرنه ایسه همان نقد وقت اندن حظ الور (م ی) سیلی نقد از عطای نسیه به * نك قفا پیشت کشیدم نقد ده
خاصه آن سیلی که از دست توست * که قفا وسیلیش مست توست * نقد اولان سیلی نسیه اولان وفردا وجوده کلان
عطادن یکدر اشته قفانی ای خواجهٔ کریم سنك اوکوکه چکدم نقد ویرخصوصا اول سیلی که سنك الکدندر که قفا
وانك سیلیسی سنك مستکدر قفایه وسیلیه مستلك اسنادی مجازیدر مراد مستلکی انلرك صاحبنه اسناد ایلمکدر یعنی
قفانك صاحبی واکا سیلی اوران کسه سنك مستکدر دیمك اولور (م ی) هین بیا ای شادی جان وجهان) خوش غنیمت دار
نقد این زمان * در مدزد آن روی مه از شب روان) سر مکش از جوی ای آب روان) تا لب جو خندد از آب معین
(لب جو سر بر آرد یاسمین * چون ببینی بر لب جو سبزه مست * پس بدان از دور کانجا آب هست * تیز ای جان
وجهانك شادیسی کل بو زمانك نقدنی خوش غنیمت طوت وفرصتی فوت ایتمیوب وقتك حکمنی ضایع ایتمه اول ماه یوزی
شبرولردن اوغورلمه یعنی ماه کبی منیر اولان وجهی کیجه کیدیجی سالکلردن ستر قیلمه ای آب روان بو جویدن باش
چکمه وبو ایرمقدن دونوب غیری یره اقمه تا کم ایرمغك کناری ماء معیندن کوله یعنی ماء جاریدن نهرك کناری خندان اوله
جویك اب ابنده یعنی کنارلرنده یاسمین باش یوقاروکتوره چونکم جای کنارنده سن سبزه یی مست کوره سن یعنی تمش
ومست کبی ظهور ایتمش کوره سن پس ایراقدن بیلکه انده آب واردر بو جمله موش طرفندن چغزه خطابا دینلمشدر
اتماد نادن اعلا یه وبنده دن مولایه دینلن کلاملردرکه بوکونه تعبیر ایلمشدر (مثنوی) کفت سیماهم وجوه کردکاه
که بود غماز باران سبزه زار * کردکار حضرتلری سورهٔ فتحده سیماهم فی وجوههم دیدیکه سبزه زار بارانك غمازی اولور

یعنی بر برده سبزه زار اولسه لابدانده یغمور یاغدیغی اول سبزه زار غمزایلرنه کم اصحاب کرامك سیمای وجوهی
کیجه لرده اولان سجودنی غمزایلر وآثار سجود بونلرك وجوهنده ظاهر ونمایان ایدی (مثنوی) کر بباردشب نبیند
هیچ کس * که بود در خواب هر نفس ونفس * تازکی هر کلستان جمیل) هست برباران پنهانی دلیل * اکرکیجه یغمور
یاغسه هیچ کمسه انی کورمز زیرا هر نفس ونفس کیجه خوابده اولور انکچون بارانك یاغدیغنی کورمزلر اما هر کلستان
جمیلك تازه لکی لابد پنهانی اولان باران اوزره دلیل اولور پس بر کمسه نك زمین وجودنده سبزه وات معانی بتمش اولسه
ورياحین روحانی ظهوره کلسه انك اول لطافتی آب حیات معنویدن نشو ونما بولدیغندن دلالت ایلر وانك حسن حالی
نهانی اولان فیوضاتدن خبرویرر (م ی) ای اخی من خاکیم تو آبی) لیك شاه رحمت ووهابی) آنچنان کن ازعطاوازقسم
که که وبیکه بخدمت می رسم) برلب جومن بجان می خوانمت) می نبینم ازاجابت مرحمت) آمدن درآب برمن بسته شد
زانکه ترکیبم زخاکی رسته شد * یارسولی یانشانی کن مدد * تازاز بانك من اکه کند * موش چغزه ایتدی ای اخی بن
خاکی یم سن آبی سن لیکن شاه رحمت ووهابسن یعنی اکرچه ابی سن ولیکن زیاده موهبت ایدیجی وخاکی وذلیل اولنلره
رحمت قیلیجی شاهسن عطادن وقسمتلردن انجلین ایله که کاه وبیکاه خدمتکه ایرشم ومعین اولان وقت قیدندن خلاص
اولوب هر استدکده سنکله کوریشم چای کنارنده بن سنی جان ودل ایله اوقورم یعنی مصاحبت ومقارنت ایتمکه دعوت
ایدرم اما دعوتمه اجابت ایلمکدن مرحمت کورمزم بنم کبی خاکی وذلیلك دعوتنی قبول ایلمك کمال لطف ومرحمتدن
ایدی اجابته متعلق اولان رحمتدن اثرمشاهده قیلمزم بکا آب ایچره کلمك بسته اولدی زیرا که بنم ترکیبم خاکیدن رسته
اولمشدر شول کمسه نککه جسمنك ترکیبی خاکدن بتمش اوله وخاکی طبیعت اوله اول کمسه آب عمیقه نیجه داخل اولور
وانده اولنلرله نیجه آشنالق قیلور یا بر رسول یا برنشان مدد ایله تاکم اول رسول یاخود اول نشان بنم صیت وصدامدن سنی
اکاه ایلیه دیدی بونده موشدن مراد خاکی وجسمانی اولان کثیفلر وچغزدن مراد روحانی ونورانی اولان وآب حیات
معنوی ایچره مقام قیلان نظیف ولطیفلر اولور که خاکی وجسمانی اولنلر بحر روحانیته داخل اولمغه قادر اولمزلر استرلرکه
روحانی اولان یار ایله کندی میانده بر علاقه اوله واول علاقه واسطه سیله هر بار اول خاکی وجسمانی استدیکی وقتده
کندی مرتبه سن جذب قیله وانی مقامندن اخراج ایلیه (مثنوی) بحث کردند اندرین کاران دویار * آخراین بحث ان
آمد قرار * که بدست آرند یك رشته دراز * تازجذب رشته کردد کشف راز * یك سری بر پای این بنده دوتو * بست باید
دیکری بر پای تو * تابهم آییم زین فن مادوتن * اندرآمیزیم چون جان بابدن * اول ایکی یار بو کارده بحث ایلدیلر
بو بحثك آخری اول قراره کلدی وشو کاره منتهی اولدیکه براوزون رشته یی اله کتوره لرتاکم جذب رشته دن آنده اولان یاره
کشف راز اوله خاکده اولان هر یارکه اول رشته یی چکه آنده اولان انك رازنی بیله وا کامیل قیله پس موش چغزه ایتدی
اول رشته نك بر طرفنی بو ایکی قات اولان یعنی ضعفدن وخدمتدن منحنی اولان بنده نك ایاغنی اوزره باغلمق کرك برآخر
طرفنی سنك آیاغکه باغلمق کرك تاکیم بوفن وصنعتدن بز ایکی کمسه بری بریمزه کله لم وبر بره جمع اوله لم جان بدن ایله
قارشدیغی وعلاقه ایلدیکی کبی بزدخی بری بریمزله امتزاج ایدوب علاقه ایده لم دیدی (مثنوی) هست تن چون ریسمان
بر پای جان * می کشاند بر زمینش زاسمان * چغز جان در آب خواب بیهشی * رسته از موش تن آید در خوشی
تن فی المثل جان آیاغنده بر ریسمان کبیدر بوتن جانی آسمان معنویدن زمین جانبنه چکر جان چغزی بی هوشلق خوابنك
آبنده تن موشندن قورتلمش خوشلغه کلور یعنی تن فی المثل موش خاکی کبیدر وروح چغز آبی کبیدر وعقل جزئی
قیدندن بیهوش اولمق ومستغرق اولمق خوابه وارمق کبیدر نته کم روح روان خوابه وارسه وبی هوشلقده ساکن
اولسه تن انی مابینلرنده اولان علاقه واسطه سیله کندیسنه جذب ایدوب بیدار اولور کذلك جان بیدارلق حالنده
هم عقل جزوینك اوهام وخیالاتندن قورتلوب بی هوشلق خوابنك آبنده ساکن اولسه بدن انی کندی جانبنه جذب
ایدوب اول صفا وخوشلق حالندن آنی اخراج ایلر وکندینك مکروهه اولان صحبت وحالتنه برزمان اسیر قیلر (مثنوی
موش تن زان ریسمان بازش کشد * چند تلخی زین کشش جان می چشد * کر نبودی جذب موش کنده مغز
عیشها کردی درون آب چغز * اکرچه جان عالم ارواحده آب حیات معنوی ایچره خوشلقده وصفاده اولور اما موش تن
انی عالم ارواحده قومیوب اول اورته لقده اولان علاقه واسطه سیله انی کندیسنه کیرو چکر وبو کششدن جان نیجه
تلخلك طارتر یعنی بدن انی کندی مرتبه سندن ایروب کندییه جذب ایلدیکی اجلدن جان تلخلك چکر وزحمت کورر
اکر کنده مغز اولان بدن موشنك روح روانی کندی جانبنه جذب ایلمسی اولمیدی درون آبده چغز عیشلر ایلیدی
وبدنك زشتلکندن ونجه افعال مکروهه سندن خلاص اولیدی (م ی) باقیش چون روز برخیزی زخواب) بشنوی
ازنور بخش آفتاب * بونك باقیسی چونکم روزده خوابدن قالقه سن آفتابك نور بخششندن اشیده سن یعنی بو قدر

بیلورسن که هرکون بدن جانی خوابدن کندی جانبنه جذب ایدوب سنی خوابدن یوقاری قالدررو کاره مشغول قیلدرر
بونك باقیسی چونکم روز قیامتده مرقدکدن قالقه سن وخواب موتدن بیدار اوله سن آفتاب حقیقتك نوربخش
اولان هدایتندن اشیده سن وبدن روحی عالم ارواحدن کندیسنه نه واسطه ایله جذب ایلرایمش اندهانی مشاهده ایده سن
(مثنوی) یك سر رشته کره بر پای من * وان سر دیکر تو برپا عقده زن * تا توانم من درین خشکی کشید * مر ترانك
شد سر رشته بدید * رشته نك بر باشی بنم پایم اوزره کره اولسون واول بر باشی سن کندی ایاغکه دوکم اورتاکم بن سنی
بو خشکلکده چکمکه قادر اولم اشته رشته بدید اولدی یعنی بنم مرادومقصودم رشته سی بو ایدی چونکم بونی سکا دیدم
سر رشته ظهوره کلدی همان فرصتی قاچرمیوب بری بریمزله علاقه ایده لم دیدی (مثنوی) تلخ آمد بر دل چغز
این حدیث) که مرا در عقده آرد این خبیث) بو حدیث چغزك کوکلنه تلخ کلدی بویله دیو که بو خبیث بنی عقده یه کتورر
استفهام اولوب بو خبیث بنی عقده یه می کتورر دیمك دخی وجه دریعنی چغزك قلبنه موشك بو کونه سوزی قتی اجی
کلدی ومتألم ومضطرب اولدی وبویله دیدیکه کورخبیثی که بنی باغلمغه کتوررو کندیسنه مقید اولمق استر مقصود
اصحاب صفانك بد طبیعت اولان وقبیح خصلت اولان کمسه لردن اکراه ایدوب من حیث الباطن نفرت قیلملری اولور
(مثنوی) هر کراهت در دل مرد بهی * چون درآمد زآفتی نبود تهی * وصف حق دان آن فراست را نه وهم * نوردل
ازلوح کل کردست فهم * مرد بهینك قلبنه هر کراهت چونکه بر آفتدن تهی اولمز هر بر کراهت وخوف ونفرت که
برابو کمسه نك قلبنه چونکم که بهر حال بو کونه آفتدن خالی اولمز واول حکمتدن تهی کلمزسن اول بهتر اولان
کمسه نك قلبنده اولان فراستی وصف حق بیل وهم بیلمه انی نوردل لوح کلدن فهم ایتمشدر یعنی اکرچه بعض خوف
وکراهت عوامك قلبنه کلسه اکا وهم دینسه جائزدر اما برخاص خدا اولان صاحب معرفتك قلبنه بر کراهت وخوف
کلسه اول وصف الهی اولان فراستدر وهم دکلدر که آنی کوکل نوری لوح محفوظدن فهم ایلمشدر اویله اولیجق
بر حکمتدن ونتیجه دن تهی اولمز (مثنوی) امتناع پیل ازسیران بیت * باجد آن پیلبان وبانك هیت * جانب کعبه
نرفتی پای پیل * باهمه لت نی کثیروفی قلیل * کفتی خود خشك شد پاهای او * یا بمردان جان صول افزای او
چونکه کردندی سرش سوی یمن) پیل نر صد اسبه کشتی کام زن * پیلك بیت الله جانبنه سیران ایلمکدن امتناع ایلمسی
اول پیلبانلرك جدیله وکل دیمسی صداسیله بیله ایاقیلمسی انك حسینك غیبدن اکاه اولمسی ومعنی طویمسیله در بو بیتك
جوابی بویله دیمك اولور وهیت کل دیمکدر الحاصل پیلبانلرك بو قدر سعی واقدامیله بیله اول پیلك ایاغی کعبه جانبنه
کتمزدی بودوکالی لتلرله نه آزونه چوق یعنی برادیم ایلروا تمزدی دیدککه خود اول پیلك ایاقلری زمینده خشك اولدی
قالدی یاخود انك صولت افزا اولان جانی اولدی واول بی جان برمقامده طوروب قالدی اما چونکم انك باشنی یمن
جانبنه دوندوره لردی اول پیل نر آدیم اوررق یوز اسب کبی اولوردی یعنی یوز اتدن ارتق آدیم اوروب یمن جانبنه هروله
وسرعت قیلوردی بونك قصه سی مفصل ومشروح جلد اولده شیر حکایه سنده نظر کردن شیر درچاه سرخنده
کر یوبیلی خصم تو از تو رمید) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر (مثنوی) حس پیل ازز خم غیب اکاه بود * چون
بود حس ولی باورود) پیلك حسی زخم غیبدن اکاه اولدی باورود اولان ولینك حسی نیجه اولور یعنی برحیوان ایکن
انك حسی چونکم زخم غیبدن اکاه وخبردار اوله وارادت الهیه ایله موصوف اولان ولینك حسی نیجه اکاه وخبردار
اولمق لازم کلور بوندن قیاس ایله (مثنوی) نی که یعقوب نبی آن پاك خو * بهر یوسف باهمه اخوان او * ازپدر چون
خواستندش دادران * تابرندش سوی صحرا یك زمان * جمله کفتندش میندیش از ضرر) یك دوروزی مهلتی ده ای پدر
که چرامارانمی داری امین * یوسف خود را بسیران وظعین * تابهم درمرجها بازی کنیم * ما درین دعوت امین محسنیم
اول پاك خو اولان یعقوب نبی علیه السلام حضرتلری بویله دکلی که یوسفدن اوتری اول یوسفك دوکالی اخوانته دیدی
التنجی بیتده واقع اولان کفت کلمه سی بااخوان اوبه صله واقع اولمشدر تقدیری بهر یوسف باهمه اخوان او کفت دیمکدر
چونکم پدرندن دادرلری یعنی برادرلری اول یوسفی استدیلر تاکم آنی برزمان صحرا جانبنه ایلته لر (قالوا یا ابانا مالك
لاتأمنا علی یوسف وانا له لناصحون (آیت کریمه سنك مفهومجه جمله سی باباری نه دیدیلر ای بزم پدرمز ضرر وزیان
اندیشه ایلمه ای پدر برایکی کون یوسفه بر مهلت ویرسن بزی یوسف اوزره نیچون امین طوتمزسن کندی
یوسفکی سیرانه وظعینه بزمله نیچون ارسال ایتمزسن ظعین کوچه وسفره دیرلرامدی (ارسله معنا غدا یرتع ویلعب
وانا له لحافظون) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره دیدیلر آنی بزمله چراکاهه ارسال ایله تاکم بری بریمزله اوتلقلرده
اوینه یلم وفواکه وثماردن واکالی قابل اولان سبزه لردن اوتلیه لم بز بو دعوتده امین ومحسن ایزبزدن اوغلك یوسفی
صاقنمه بزانك برادری دکلی یزبزدن آنی نیچون قاچوررسن دیدیلر (مثنوی) کفت این دانم که نقلش ازبرم

می فروزد در دلم در دوسقم * این دلم هرگز نمی گوید دروغ) که زنور عرش دارد دل فروغ) یعقوب علیه السلام حضرتلری
انلره دیدی بونی بیلورمکه بنم قتمدن آنی نقل ایتمك بنم کوکلمده دردوسقم شعله لندررو بنی محزون ایلرتته کم بونلره (قال
انی لیحزننی ان تذهبوا به) دیو خبرویردی بو بنم کوکلم ای اوغلانلرم هرگز دروغ سویلمز زیرا بو کوکل نور عرشدن فروغ
طوتراویله اولیجق کوکلك بو خصوصده خائف اولمسی وحذر قیلمسی بیهوده دکلدر کلك بو کاری بکا تکلیف ایلمك دیدی
(مثنوی) آن دلیل قاطعی بد بر فساد * وز قضا انرا نکرد او اعتداد * حضرت یعقوب علیه السلامك اول کوکلنه
کلان خوف وفکر فساد اوزره بر دلیل قاطع ایدی یعنی اخوان یوسفك یوسف حقنده اولان فسادی اوزره اول حالت
بر دلیل قاطع ایدی ولیکن قضای الهیدن اول یعقوب آنی صایمدی وانکا وجود ویرمدی نته کم حضرت نبی علیه
الصلوة والسلام بیورمشلردر (اذا اراد الله انفاذ قضائه وقدره سلب عن ذوی العقول عقولهم حتی ینفذ فیهم قضاءه
وقدره فاذا امضی امره رد الیهم عقولهم ووقعت الندامة رواه ابو منصور الدیلمی فی الفردوس عن انس وعلی رضی الله
عنهما (مثنوی) در گذشت از وی نشانی آنچنان * که قضا در فلسفه بود آن زمان * اول یعقوبدن اول برنشان
انجلین کچدی که قضا اول زمان فلسفه ده ایدی فلسفه بونده اظهار حکمت معناسنه دریعنی اول یعقوب نبیدن اول
برنشان که یوسف علیه السلام حقنده کورمش ومشاهده قیلمشدی کچدی انجلین که کچدیکی ظاهر اولدی زیرا قضاء
الهی اول زمانده اظهار حکمت ایلمکده ایدی پس اذا جاء القضاء عمی البصر حسبنجه حضرت یعقوب علیه السلام
انك دفعنه تدارك قیلمدی ویوسفی انلرالندن قورتره مدی (م ی) این عجب نبود که کور افتد بچاه * بوالعجب افتادن
بینای راه * بوعجب اولمز که کور چاهه دوشه بوالعجب بینای راهك دوشمکلکیدر یعنی بر بی بصیرت اولان کمسه
قیویه دوشسه عجب دکلدر که کورمز که بولده قیو وارمیدر و یا خود یوقیدر بیلمز اکله چاهه دوشسه محل تعجب دکلدر
بوالعجب اولان یولی کوریجی وانده اولان چاهی ادراك ومعاینه ایدیجی عالم ربانینك اول قیویه کوررکن
دوشمسیدر (م ی) وین قضارا کونه کون تصریفهاست * چشم بندش یفعل الله ما یشاست * بو قضانك کونا کون
تصریفلری واردر انك چشم بندی یفعل الله ما یشادر یعنی بو قضای الهینك دورلو دورلو تصریفات وتبدیلاتی واردر
اکا چشم بند اولان بنده نك کوزینی اندن باغلین وکورمکدن منع ایلین الله تعالینك استدیکنی اشلمسیدر و دیلدیکنی
حکم ایلمسیدر نته کم (یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید) بیوردی چونکم حق تعالی حضرتلری برنسنه یی اشلمك مراد
ایلیه بنده آنی بیلورسه ده من وجه بیلمش اولور (م ی) هم بداند هم نداند دل فنش * موم کردد بهر این مهر آهنش
کوکل انك فنی هم بیلور هم بیلمز انك آهنی بومهردن اوتوری موم اولور یعنی کوکل قوی تدبیرلر وشدیدرایلرله آهن کبی
هر نه قدر محکم اولسه قضای الهی مهرندن نقش اولان حکملردن اوتوری موم کبی نرم اولور وقلبك شدت رأیی وقوت
تدبیری کیدوب بو مهرك نقشنی قبول ایلمکه مستعد اولور وطوعا وکرها هرنه ایسه انده اولان نقشی بالضروری
قبول قیلور پس کوکل بعض علایم وآثار مشاهده ایتمکله اول قضانك فنی من وجه بیلور و قضانك اغفالی ایتمکله
من وجه انك فنی بیلیوب حیران قالور (مثنوی) کو بیادل کوید که میل او * چون درین شد هرچه افتد باش کو
خویش رازین هم مغفل می کند * در عقالش جان مغفل می کند * کوبیادل دیردیکه اول قضانك میلی چونکم بونده
اولدی هرنه دوشرسه اولسون دی یعنی سن دیدکه دل قضای الهینك تصریفات عجیبه سنی وتبدیلات غریبه سنی
کوروب بیلدکده دیردیکه اول قضانك میلی چونکم بو کارك ظهورنه اولدی هرنه واقع اولورسه اولسون دی قضایه رضا
ویرنلردنم دیر کورور که اولك وصولك هرنسنه قضا وقدرك اقتضاسیله اولور کندیسنی هرنه واقع اولورسه اولسون دی
دیمکدن هم مغفل ایلر انك عقالنه جان کندوبی مغفل ایلر عقال دوه نك دزینی باغلدقلری اییه دیرلر بونده مطلق قید
مراد اولور مغفل مقید معناسنه دریعنی جان کندیسنی بو کونه سوزلردن دخی غافل قیلوب اول قضانك قیدنه کندیسنی
مقید ایلر وانك مغلوب وماتی اولور (م ی) کر شود مات اندرین ان بو العلا * آن نباشد مات باشد ابتلا) یك بلا از صد بلا اش
می خرد * یك هبوطش بر تعارجها برد * اکر اول علی صاحبی قضانك ظهوری حیننده مات و مغلوب اولورسه
فی الحقیقه اول مات اولمق دکلدر اول ابتلای الهیدر یعنی الله تبارك وتعالی بر بنده سنی مرتبه اعلایه ایرکورمك
مراد ایلسه آنی بعض بلیاتله مبتلا ایلر بر بلا اول بنده یی یوز بلادن کیرو الور اول بنده نك بر هبوطی انی تعارجلره ایلتور
یعنی قضای الهی طرفندن بنده اوزره واقع اولان بر بلا آنی اخروی نیجه یوز بلالردن قورترر اول بنده نك بودنیاده
مرتبه سندن دوشمسی وبرکره هبوط قیلمسی آنی نیجه یوز تعارجلر وتصاعدلر اوزره ایلتور ودنیاده وآخرتده چوق
ترقیسنه سبب اولور (م ی) خام شوخی که رهانیدش مدام * از خمار صد هزاران زشت خام * عاقبت آو پخته واستادشد
جست ازدق جهان وازادشد * از شراب لایزالی کشت مست * شد ممیز از خلایق بازرست * برخام شوخی که مدام انی

قورتردی صد هزاران زشت خاملك خمارندن عاقبت اول شوخ خام پخته واستاد اولدی جهانك بنده لکندن صحرادی
وآزاد اولدی شراب لایزالیدن مست اولدی ممیز اولدی خلائقدن کیرو قورتلدی بونده مدامدن مراد بلادخی جناب
حق میخانه سندن برکونه شرابدرکه آنی نوش ایلینی مست ایلر وغیری مضر اولان شیلره مشغول اولمقدن آنی منع
ایلیوب کندی دردنه وحالنه مشغول ایلر نته کم بومعنایه اشارت ایدوب بیوررلر شرب قضاء باده بلا شول بر خام اولان
کستاخی که صد هزاران خام وناپخته اولان زشتك خمارندن ومستلکندن آنی قورتردی عاقبت اول خام اولان شوخ
اول بلا شرابنی نوش ایتمکله وغیری فراموش ایتمکله پخته واستاد اولدی جهانه اسیر اولمقدن وخلق عالم ایله تقید
قیلمقدن صحرایوب آزاد اولدی ونجات بولدی لایزالی اولان شراب الهیدن مست اولدی فاعل مطلق وفی الحقیقه مرید
ومختار اولان حضرت حقی ممیز اولوب وجمله کون ومکانده متصرف همان آنی بیلوب خلائقدن کیرو قورتلدی وانلره
کوکل ویرمکدن وخیروشری ونفعی وضری هم انلردن بیلمکدن نجات بولدی (م ی) زاعتقاد سست پرتقلیدشان
وز خیال دیده بی دیدشان * انلرك پرتقلید اولان سست اعتقادلرندن وانلرك بی دید اولان دیده لری خیالندن یعنی
اول شراب لایزالیدن مست اولان ممیز اولوب خلائقدن کیرو قورتلدی اول خلائقك پرتقلید اولان سست
اعتقادلرندن ودخی انلرك کورمیجی اولان کوزلری خیالندن کیرو قورتلدی دیمك اولور (مثنوی) ای عجب چه
فن زند اورا کشان * پیش جزرومد بحر بی نشان * ای عجب انلرك ادراکی بی نشان اولان بحرك جزرومدی اوکنده
نه فن اوررر یعنی ای مرد عاقل عجب اول خلائقك ادراکی بی نشان اولان بحر معنوینك قبضی وبسطی ومنع وعطاسی
وامساکی وامدادی قتنده نه فن اورمغه قادر اولوروا کا بونلرك عقولی نه چاره قیلور بلکه هیچ برفنه قادر اولمیوب عاجز
ومضطر قالور اول بو جمله نك ادراکنده کیف مایشا متصرف اولور (م ی) زان بیابان این عمارتها رسید * ملك وشاهی
ووزارتها رسید * زان بیابان عدم مشتاق شوق * میرسند اندر شهادت جوق جوق * کاروان بر کاروان زین بادیه
می رسد در هر مسا وغادیه * آید وگیرد وثاق ما کرو * که رسیدم نوبت ماشد تو رو) واول بیاباندن بو عمارتلر ایرشدی اول
بیاباندن مراد مرتبه الوهیت وعالم امر اولور وبو عالم شهادتده اولان عمارتلر اول عالم الوهیتدن کلور واول
عالم الوهیتدن شاهلق ملکی ووزارتلر ایرشور وروامارتلر وحکومتلر کلور اول عدم بیاباندن شوقله مشتاق شهادت
عالمنه جوق جوق ایرشورلر یعنی عالم عدمکه مراد باطندر اول بیابان باطندن خلق عالم وجود شوقیله مشتاق اولوب
عالم شهادته کلوب ایرشورلر بو بادیه دن کاربان کاربان اوزره هر اخشام وصباحده ایرشورلر یعنی بو بادیه عدمدن
خلق عالم قافله قافله اوزره کلوب هر صبح وشام بو عالم صورته ایرشورکلور وبزم خانه مزی کیرو طوترکه یتشدم بزم
نوبتمز اولدی سن کیت یعنی لابد عالم عدمدن بریکی وجود ظهوره کلوب وبزم خانه لریمزی ومرتبه لریمزی طوتوب دیرکه
بزم نوبتمز اولدی بز کلدك سن کیت (مثنوی) چون پسر چشم خرد را بر کشاد * زود بابا رخت بر کردون نهاد * جاده
شاهست آن زین سوروان * وان ازان سو صادران وواردان * چونکم پسر عقل کوزنی آچدی فوری بابا رختنی کردون
اوزره قودی کردون عربه یه دیرلر یعنی کار عالم بونك اوزرینه درکه چونکم عالم باطندن ظهوره کلان وتولد قیلان پسرلر
عقل کوزنی اچه لرو بالغ اولوب تدبیرو تدارکه قادر اوله لر فوری بابا مرتبه سنده اولان اسبابی عربه اوزره قویوب
عالم باطنه کوچرلر جاده شاه در اول بو جانبدن کیدیجی واول اول طرفدن صادرلر وواردلردر صادران صادرك جمعیدر
صادر بونده طوغیجی معناسنه در واردان واردك جمعیدر وارد کلیجی وحاضر اولیجی معناسنه در جاده شاهراه معناسنه در
وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول بو جانبدن اخرت جانبنه روان اولنجیلره ودخی اول طرفدن بو جانبه طوغیجیلره وحاضر
اولیجیلره شاهراهدر یعنی بر واضح وآشکار ایولدر وبو عالم شهادت فی المثل ایکی قپولی بر کاربانسرایدر لابد عالم عدم
طرفندن بر قافله وارد وصادر اولوب بونده قونر وبوندن مقدم قونان کاربان قالقوب عالم عدم طرفنه روان اولور (م ی)
نیك بنكر ما نشسته می رویم) می نبینی قاصد جای نویم) ایو نظر ایله بز اوتورمش کیدرز کورمزمیسن بز جای نوك قاصدی یز
یعنی (وتری الجبال تحسبها جامدة وهی تمر مر السحاب) آیت کریمه سنك مفهوم لطیفی اوزره اکرچه سن بو ثابته
وساکنه اولان مخلوقی بو عالمده طوررصانورسن اول جبال سحاب کبی مرور ایدیجی وهمیشه بر حالدن بر حاله
وبر منزلدن بر منزله کیدیجیدر ای مرد عاقل بر خوش نظر ایله بز اوتورمش ایکن کیدیجی یز و مرتبه دن بر آخر مرتبه یه
طورمدین سیر ایدیجی یز سن کورمزمیسن بز بریکی برك قاصدی یز وبر جدید عالمه کیدیجی یز (مثنوی) بهر حالی
می نکیری رأس مال * بلکه از بهر غرض مادر مال * سن حالدن اوتری رأس مال طوتمزسن بلکه مأل ومرجعه اولان
غرضلردن اوتری یعنی ای مال صاحبی سن سرمالی همان موجود اولدیغی حالدن اوتری حفظ ایتمزسن بلکه مستقبلده
رجوع ایده جکك محلده اولان غرضلردن اوتری حفظ ایدرسن که طورمدین اول جانبه کیدرسن (مثنوی)

پس مسافر این بود ای ره پرست * که مسیر وروش در مستقبلست * همچنان کز پردهٔ دل بی کلال * دم بدم در میرسد
خیل خیال * پس مسافر بو اولور ای ره پرست یعنی ای یوله کیدیجی وقوللق ایدیجی پس مسافر بودر که انك مسیری
ویوزی مستقبله در فی الواقع شول کسه نك که توجهی مستقبله اوله وانك سیری کندیجه ایلرو اوله اکا مسافر دینور
مثلا انجلین که دل پرده سندن کلالسز دم بدم خیال عسکری خانهٔ قلبه ایریشور انده هم قرار ایتمیوب ینه کیدر وبر آخر
نوع اوزره اولان خیل خیاله ینه کلوب انك یرینه نزول ایدر پس کاربانسرای دل آینده ورونده دن هم خالی اولمز
(م ی) کرنه تصورات ازیك مغرسند * در پی هم سوی دل چون می رسند * جوق جوق اسپاه تصورات ما) سوی چشمهٔ
دل شتابان از ظما * برهها پر میکنند ومیروند * دائما پیدا وپنهان میشوند * اکر تصورات بر مغرسدن اولمیه لردی
بری بری ایزنده دل جانبنه نیجه ایریشورلردی مغرس محل غراسه دیرلر تصوراتدن مراد تصورات ذهنیه وصور
خیالیه دیر که کوکل جانبنه کلوب باغ دلده سرزده ظهور ایدرلر اکر بو جمله تصورات ذهنیه بر مغرسدن یتمیه
وبر محلدن ظهور ایتمیدی بری بری ارد نجه کوکل جانبنه نیجه ایریشورلردی یعنی ایرشمزلردی بزم تصوراتمز سپاهی
جوق جوق صوسزلقلرندن کوکل چشمه سی جانبنه سرعت ایدیجیلردر یعنی کوکل بر چشمه کبیدر وخیل خیال
وتصورات بال تشنه عسکر کبیدر پس بزم تصوراتمز عسکری چوق چوق کوکل چشمه سی جانبنه تشنه لکلرندن
شتاب ایدوب کلورلر جره لری پر ایدرلر یعنی کوکل چشمه سندن هر بری دستیلرنی طولدررلر وکیدرلر دائما کوکل عالمنه
کلوب پیدا اولورلر ینه چوق طورمیوب پنهان اولورلر (مثنوی) فکر هارا اختران چرخ دان * دائراندر چرخ دیکر
آسمان * فکرلری سن فی المثل اختران چرخ بیل انلر دیکر آسمانك چرخنده دائردر یعنی سن قلبکده اولان انواع
افکاری چرخك اخترلری کبی بیل نهایت مانند اختران اولان افکار بو محسوس اولان آسمانك چرخنده دائر وسائر
دکللردر بلکه ولایت جانده اولان آسمانك چرخنده دائر وسائرلردر (مثنوی) سعد دیدی شکر کن وایثار کن) نحس
دیدی صدقه واستغفار کن * سعد کوره سن شکر ایله وایثار ایله نحس کوره سن صدقه واستغفار ایله یعنی نچون
ستاره کده یمن وسعادت کورسك شکر ایدوب ایثار ایلمك لازم ونحوست کوردکده صدقه ویرمك واستغفار قیلمق لازم
اولدیغی کبی مانند اختران اولان فکرلرکده دخی اکر ایلك کوررسك وسعادت وصلاح اوزره طلوع ایلدکلرینه نظر
ایر کورر ایسك شکر ایدوب ایثار ایله الحمد لله تعالی آسمان قلبمده اولان افکار شمدیلك سعادت وصلاح اوزره در
دیو سویله اما فکرلرکده نحوست ونکبت وخطا ومعصیت جانبنه سیر وحرکت ایلمك وار ایسه فقرایه صدقه ویر واستغفار
وتوبه ایله وحق تعالی یه دعا ایله تا کم سنك فکریکی اول نحوست ونکبته مائل قیلمقدن صاقلیه ودنی وشوم اولان
کسه یه تعلق ایلمکدن حفظ ایلیه (مثنوی) ماکیم این را بیا ای شاه من * طالعم مقبل کن وچرخی بزن * روح را
تابان کن از انوار ماه) که ز آسیب ذنب شد جان سیاه) بز کیمز بونك ایچون ای بزم شاهمز کل طالعمی مقبل ایله وبر چرخ اور
وروحی انوار ماهدن تابان ایله زیرا آسیب ذنبدن جان سیاه اولدی ذنب رأسك مقابلی اولان عقده یه آفتابك کلمسی
وکسوف واقع اولمسیدر بو ذنبك تحقیقی جلد اولك آخرنه قریب کنده می خورشید آدم را کسوف بیتنك شرحنده مرور
ایلمشدر انده طلب اولنه وبو بیتلر دخی بونك مابعدنده اولان ابیات شریفه اکرچه موش طرفندن جغزه خطابا
دینلمشدر ولیکن مرادی اولان کسه طرفندن بر اشرف واعلا اولان کسه یه خطاب دینلمك مراد اولور وتقدیر کلام بویله
دیمك اولور که اول پست ودنی اولان کسه اول عالی قدر وصاحب صدر اولان کسه یه بوکونه تضرع ونیاز ایدوب دیدی
بو فکر اخترلرینك سعد ومبارك اولمسندن اوتری بز کیمز ای بنم شاهم وای فلك دولتده دائر اولان ماهم بنم طالعمی
ذو اقبال ایله وبر دور اور یعنی اوج اعلادن بو اسفل طرفنه دور وتنزل بیور ماه رویك انوارندن روحمی تابان ایله که عقدهٔ
ذنبك آسیب وزحمتندن جانم سیاه اولدی وروحم بی نور وبی ضیا قالدی (م ی) از خیال ووهم وظن باز شان رهان) از چه و
جوررسن باز شان رهان * تا ز دلداری خوب تو دلی * پر بر آرد بر پرد ز آب وکلی * وهمدن وخیالدن وظندن کیرو
قورتار اول روحی چاهدن وجوررسندن انی کیرو قورترر سنباز جوررندن انی قورتردیمك دخی جائز اولور تا کم سنك خوب
اولان دلدارلغکدن بر کوکل پر کتوره بر نوع آب کلدن یوقارو اوجه چاهدن مراد چاه طبیعت ورسندن مراد سبب اولور
واکر رسن باز وصف ترکیبی اولورسه اندن مراد عقل معاش اولور که اول فی المثل سبیده اوینایجیدر یعنی اول پست
ودنی اولان موش کردار بر برهوش پاره دیر که ای عالی رتبت وای اهل سعادت لطف ایله کل بنم اول روحمی وهم وخیال
وظن قیدندن کیرو قورتر چاه طبیعت ورسنباز اولان عقل معاش جوررندن انی خلاص ایله یا خود جوررسبیدن انی کیرو
قورتر تا کم سنك خوب ومحبوب اولان دلدارلغکدن ویارلغکدن بر شکسته اولمش دل نورانی وروحانی پر کتوره وعلمی
وعملی قنادلر کتوره آب وکل مرتبه سندن یوقرو اوجه وجسد عالمندن ایلرو کیده وعالم حقیقته واصل اولوب آب حیات

معنویدن

معنویدن طویه ایچه (مثنوی) ای عزیز مصر ودر پیمان درست * یوسف مظلوم در زندان تست * در خلاص او
یکی خوابی ببین * زود کالله یحب المحسنین) ای عزیز مصر وپیمانده درست یوسف مظلوم سنك زندان حسرتکده در
انی خلاص ایلمکده بر خواب کور فورا که الله محسن قوللرنی سورر یعنی موش سیرت اولان بردنی عالی رتبت
اولان برسنی کسه یه دیر که ای عزیز مصر دولت وای عهد وپیمانده درست وراست اولان اهل سعادت مظلوم اولان
جان یوسفی سنك زندان حسرتك وسجن فرقتکده مسجون قالمشدر اول یوسف جانی زندان حسرتکدن خلاص ایلمك
خصوصنده بر رؤیا کور علی الفور که الله تعالی حضرتلری احسان ایدیجی قوللرنی سورسن دخی بو جان
یوسفنی زندان حسرتکدن قورترمق خصوصنده عزیز مصرك رؤیا کوردیکی واول رؤیا حضرت یوسف
علیه السلامك زنداندن خلاص اولمسنه سبب اولدیغی کبی بر رؤیا کور که اول رؤیا بنم زندان غمدن خلاص اولمه
سبب اوله پس عزیز مصرك خلاص یوسفه سبب اولان رؤیاسنی تقریر ایدوب بیان بیورورلر (مثنوی) هفت کاو لاغری
پرکزند * هفت کاو فربهش رامی خورند * هفت خوشهٔ خشك زشت ناپسند * سنبلات تازه اش رامی چرند * اول عزیز
مصرك رؤیاسی بودر پرکزند اولان یدی لاغر کاو یدی سمین کاوی یدی یدی خشك ناپسند اولان زشت خوشه انك تازه
اولان سنبله لرنی اوتلرلردی عزیز مصردن حق تعالی حضرتلری کلام مجیدنده سورهٔ یوسفده حکایت بیوررلر
قال الملك انی اری فی المنام سبع بقرات سمان یأکلهن سبع عجاف وسبع سنبلات خضر واخر یابسات) وبو آیت کریمه نك
تفسیری ورؤیانك تعبیری جلد خامسده تفسیرانی اری سبع بقرات سرخنده مرور قیلمش ومذکور اولمشدر انده طلب
اولنه (م ی) قحط از مصرش بر آمد ای عزیز * هین مباش ای شاه این را مستجیز) اول روحك مصر وجودندن ای عزیز
قحط یوقاری کلدی ای شاه آکاه اول بونی مستجیز اولمه یعنی بوکه اجازت ویرمه خلاصهٔ کلام ای عزیز مصر وجود
اولان یار نیکو اول روحك مصر وجودنده قحط وغلا یوقرو کلدی وظهور قیلدی ای شاه معنوی زنهار بو قحط وغلایه
اجازت ویرمه بلکه یمن همتکله شهر وجودی پر برکات ایله دیمك اولور (م ی) یوسفم در حبس تو ای شه نشان)
هین ز دستان زنانم وارهان * بو بیتك مصرع اولنده ایکی وجه جائزدر وجه اول اولدر که ای شه نشان بن سنك حبسکده
یوسفم بنی اول زنلرك کید ومکرندن کیرو قورتر وجه ثانی اولدر که بن یوسفم ای شاه سن بنی حبسده اوتورت واکاه اول
بنی زنلرك حیله سندن کیرو قورتر که بکا انلرك کیدندن ودعوت ایلدکلری شیدن سنك زندانکده اوتورمق احبدر نته کم
یوسف علیه السلام حضرتلرینه انلرك دعوت ایلدکلرندن سجن احب اولدی وحضرت حق کلام مجیدنده
انك لساندن بوکونه حکایت قیلدی (قال رب السجن احب الی مما یدعوننی الیه والا تصرف عنی کیدهن اصب الیهن
واکن من الجاهلین) پس ای عزیز که سن هم بنی صحبتك وخدمتك حبسنده قویوب کندوکه مقید ایله وزنلر کیدندن
بنی تیز خلاص ایله (مثنوی) از سوی عرشی که بودم مربط او * شهوت مادر فکندم کاهبطوا * پس فتادم زان کمال
مستتم * از فن زالی بزندان رحم * شول بر عرش اعلا جانبندن که اول بکا مربط اولدی واکا بنم روحم علاقه قیلمش
وانده مقید اولمش ایدی شهوت مادر بنی آشغه برقدی حضرت حق جانبندن بویله دیمکله که اهبطوا یعنی انزلوا عن هذه
المرتبه امری حضرت حق جانبندن روحلریمزه وارد اولوب شهوت مادر سببیله اسفله ایندم پس اول مستتم اولان کمالدن
بر زالك فنندن اوتری زندان رحمه دوشدم بو زندانه کلمزدن اول تمام عالم ارواحده بر کمالده ایدمکه اول کمالك شرح وتعبیری
ممکن دکلدر تقدیر الهی بر قارینك فنی بنم اول مرتبه دن هبوط ونزول ایلمه سبب ایدوب اول کمال مرتبه سندن انك فنی
وصنعتندن اوتری بابا صلبندن کلوب زندان رحمه دوشدم خیر الابوین من علمك حدیث شریفنده شریعه شارحلری
بویله دیمشلردر که هر وجهله مرشد ومعلم اولان استاد پدر ومادردن خیرلودر اولاسی پدر ومادرلك عالم ارواحدن کتوروب
وحبس بدنه وزندان تنه دوشورمکه سبب اولدیلر اما معلم اولان استادسنی حبس تندن خلاص ایدوب مرتبهٔ اصله
ومقام وصله ایرشدرمکه سبب اولور پس سکا تعلیم علم ایلین ابوینکدن خیرلو اولور (م ی) روح را از عرش آرد در حطیم
لاجرم کید زنان باشد عظیم * اول وآخر هبوطمن ز زن * چونکه بودم روح وچون هستم بدن * روحی عرش اعلادن
حطیمه کتورر حطیم اصلنده حرم کعبه نك ایچنده بر مقدار یردر که کعبه دن عد اولنور اما صکره مسجد حرمنه وخانه
حرمنه دخی دیرلر دو بعض محلده اطلاق ایلدیلر بونده خانه حرمی مراد اولوب یعنی روحی مرتبهٔ اعلادن خانه حرمنه
ویا جسد حرمنه زنلرك فنی کتوروب حبس ایلر لاجرم (ان کیدکن عظیم) آیت کریمه سنك موجبنجه زنلرك کیدی عظیم
اولور بو ابیاتك تفسیری جلد رابعك اولنه قریب زن صوفی سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه اول وآخر هبوطم
بنم زنندر چونکم روح ایدم وحالا شمدی بدن اولدم وچون کیف معناسنه اولوب چونکم اول روح ایدم ونه حالله بدن
اولدم کوردیك دخی جائزدر یعنی اول بنم آسماندن بو دنیایه هبوط ونزولم حضرت حوادن اولدیکه حوا شجرهٔ کندمدن

یمکه میل وآرزو قیلدی وحضرت آدم علیه السلامی دخی اندن یمکه ترغیب وتحریض ایلادی چونکم حضرت آدم علیه
السلام انك سوزندن چقه میوب ایکیسی بیله اول شجره دن اکل ایلادیلر پس (قال اهبطا منها جمیعا) آیت کریمه سنك
حسبنجه انلره جنت اعلادن بو زمینه کلمکه وبو دنیایه نزول وهبوط قیلمغه امر الهی وارد اولدی پس انلر اول اهبطوا
امری ایله عالم بالادن بو عالم اسفله کلدیلر پس بو بریوزنده انلرك ذریاتندن هرکم وجوده کلدیسه اول حوانك هبوطنه سبب
وثانیا انك کندی مادری انك جسمانیتنه کلمسنه سبب اولمشدر چونکم بن اول روح ایدم کورکه نیجه بدن اولدم بدن
اولدیغمه سبب ایکی زنك وجودیدر بریسی حوا وبریسی دخی مادرمدر انسانك کندی نفسی دخی زن حکمنده در
اصل اسفل السافلینه دوشورمکه سبب اول زن نفسدر (مثنوی) بشنو این زاری یوسف در عثار * یاران یعقوب بی دل
رحم آر * ناله از اخوان کنم یا از زنان * که فکندندم چو آدم از جنان * بو عثار وسقوطده اولان یوسف علیه السلامك
زاریلغنی ایشت یاخود اول بی دل اولان یعقوب علیه السلام اوزره رحم کتور یوسفدن مراد کندی جانی
ویعقوب علیه السلامدن مراد عقلی اولور وکندی یار عزیزی اولان دوستنه بویله دیرکه ای بنم یار عزیزم بو یوسف
جانك عثار وسقوط وقتنده اولان ناله سنی وزاریلغنی ایشت یاخود اول یعقوب کبی بی دل اولان عقله لطف ومرحمت
ایت ای بنم یار عزیزم ناله یی اخواندنمی ایدهیم یاخود زنلردنمی که آدم علیه السلام کبی بنی جنتلردن اشغه
براقدیلر اخواندن مراد اخوان زمانه وزنلردن مراد کندویه متعلق اولان زنلر اولور که بو زمانه اخوانی بر طالبی
بریار عزیزك بهشت وصلندن اسفله دوشوررلر وکذلك برکسه نك کندیسنه متعلقه اولان زنلر اگر والده سی
واگر صاحب خانه سی واگر خاله وتیزه سی وبونلر کبی اولان اقرباسی انی بریار عزیزك جنان
وصالندن دور ایدوب سجن طبیعته وزندان بشریته دوشوررلر نته کم اخوان یوسف علیه السلام یوسفی چاهه براقدیلر
وزنان مصر انی زندانه قودیلر پس موش سیرت اولان برکسه دخی چغز آبی کبی پاك وطاهر اولان بریار عزیزه بویله دیرکه
ای بنم یار عزیزم اخوان زمانه دنمی ناله وفریاد ایدهیم یاخود زنلردنمی فریاد وناله ایدهیم که انلر بنی سنك جنان وصلکدن
اشغه براقدیلر حوا آدم علیه السلامی آشاغه براقدیغی کبی (می) زان مثال برك دی پژمرده ام * کز بهشت وصل
گندم خورده ام) اندن اوتری دیده اولان برك مثالی پژمرده ام زیرا بهشت وصلدن گندم یمشم یعنی قیش زماننده
اولان یبراق کبی اندن اوتری پژمرده یم که وصال بهشتدن گندم کبی اولان غدای نفسی یمشم چونکم غدای نفسه
میل ایدوب انی ییدم وصال جنتدن دور اولدم (مثنوی) چون بدیدم لطف واکرام ترا * وان سلام وسلم وپیغام ترا *
من سپند از چشم بد کردم پدید * در سپندم نیز چشم بد رسید * ای یار عزیز چونکم سنك لطف واکرامکی کوردم وسنك
بکا اولان سلامکی وسلمکی وپیغامکی هم کوردم سلم صلحدر بر لرین چشم بددن اوتری سپند ظاهر ایلادم یعنی چشم بدك
دفعندن اوتری اوزرلك یاقدم وانی ظاهر ایتدم بنم سپندیمه دخی چشم بد ایرشدی مشهوردر که برامز کوزی دفعدن
اوتری اوزرلك یاقرلر اول دخی کندی عزیزینك بو قدر اکرامنی والطافنی کوروب چشم دکمه سون دیو اوزرلك یاقمش اگرچه
اوزرلك یاقمق چشم بدی دفع قیلمقدن اوتری خلقه بر عادت اولمشدر اما قضاء حق اول دفع قیلمغه سبب اولمز (مثنوی)
دافع هر چشم بد از پیش وپس * چشمهای پر خمار تست وبس * چشم بد را چشم نیکویت شها * مات ومستاصل
کند نعم الدوا * بل زچشمت کیمیاها می رسد * چشم بد را چشم نیکو می کند * هر چشم بدك پیش وپسدن دافعی یعنی
هر بر یرامز کوزك اطرافندن دفع ومنع ایدیجیسی ای اهل سعادت اولان یار عزیز سنك پر خمار اولان کوزکدر
انجق ای شاه معنوی وای شهنشاه روحانی بو خلقك بد اولان کوزلرنی ویرامز اولان نظرلرنی سنك نیکو اولان کوزلك
ومبارك اولان نظرك مات واصلندن هلاك ایلر که نعم الدوا استیصال برنسنه یی کوکندن واصلندن چقاروب هلاك ایلمکه
دیرلر نعم الدواعینك نقد برنده در یعنی کوزلك نه کوزل دوادر دیمك اولور بلکه سنك کوزکدن کیمیالر ایریشور چشم بدی
چشم نیکو ایلر یعنی بلکه سنك نظر اکسیر تأثیرکده شول قدر یمن وسعادت واردر که اندن کیمیالر ایریشور
بد اولان کوزلری وقبیح ودنی اولان اوزلری نیکو کوزلر ولطیف وشریف اوزلر ایلمکه قادر اولور فی الحقیقه عزیزلرك
نظری کیمیادر خاکی کبی دنی اولنلری التون کبی شریف وعزیز الوجود اولمق مرتبه سنه ایرکوررر (بیت) آنانکه
خاك را بنظر کیمیا کنند) آیا بود که کوشه چشمی بما کنند) یعنی هم اصحاب نظرك نظرلری سنك بغایت نافع وپرسود اولدیغنی
اشعار ایچون دینلمشدر من لم ینفع لحظه لم ینفع لفظه کلامی هم مشایخدن نظری نافع اولمینك لفظی دخی نافع اولمدیغنی
وطالبه فائده قیلمدیغنی اعلامدن اوتری ادا اولنمشدر (مثنوی) چشم شه بر چشم باز دل زدست * چشم بازش سخت
باهمت شدست * تا ز بس همت که یابد از نظر * می نگیرد باز شه جز شیر نر * پادشاهك کوزی دل بازنك چشمی اوزره
اورمشدر انك بازی کوزی سخت باهمت اولمشدر پادشاهك نظرندن چوق همت که بولدی شاهك بازی اول همتله

شیر

شیرلردن غیری طوتمز بو بیتلر مثلدر مثلا برعالی پادشاه اولسه اول بربازی النه السه اول شاهك نظری اول بازك کوزینه
معین اولور وکوزی اول شاهك کوزندن محکم همتلو اولور اول باز نظر پادشاهیدن چوق همتی وقوتی که بوله
انك معاونتیله کندی حدندن زیاده اولان جانوری شکار ایلر وانی صیده قادر اولور کذلك کوکل برباز کبیدر پادشاه
حقیقی اولان خدای تعالینك عین عنایتی ونظر هدایتی اول کوکل بازنك چشمنه طوقنسه واکا معین
اولسه وقوت ویرسه انك بازی کبی اولان کوکلك کوزی سخت باهمت اولور وزیاده قوت بولور اول بازدل چوق
قوتی وهمتی که شاه حقیقینك نظر عنایتندن بوله اول شاه حقیقینك بازی کبی اولان کوکل شیر نر کبی
اولان اقوی واعلی اولان شکارلردن غیریسنی طوتمز وادنی صیده میل والتفات ایتمز بلکه طور بشردن خارج
اولان شریف وعالی شیلری صید ایلمکه قادر اولور دیمك اولور (مثنوی) شیر چه کان شاهباز معنوی *
هم شکار تست وهم صیدش توی * شیر نه درکه اول شاهباز معنوی هم سنك شکارکدر هم انك صیدی سنسن یعنی
ای شاه حقیقینك عین عنایتنه مظهر دوشن کوکل باز وشیر نره شیدر بلکه اول شاهباز معنوی وشهنشاه حقیقی
هم سکا شکاردر وهم سن آنك شکاریسن که (من کان لله کان الله له) بیورلمشدر چونکم برکوکل انکچون اوله اول
دخی اول کوکل صاحبی ایچون اولمق مقرر اولور (یحبهم ویحبونه) آیت کریمه سی هم بو مضمونی تأیید قیلور (مثنوی)
شد صفیر باز جان در مرج دین * نعرهای لا احب الافلین * جان بازنك دین مرجنده صفیری لا احب الافلین نعره لری
اولدی مصرع ثانیده سوره انعامده اولان آیت کریمه یه اشارت اولور وبو آیتك تفسیری جلد اولك اوایلنه قریب قصه
دیدن خلیفه لیلی را سر خنده (اندرین وادی مروبی این دلیل) بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه یعنی چراگاه
دینده جان بازی آفل وزائل اولنلری سومزم دیو نعره لر اوردی و (انی وجهت وجهی للذی فطر السموات والارض
حنیفا وما انا من المشرکین) مفهومنی ادا قیلدی ومقام اطاعتده طوردی (می) باز دل را کز پی تو می پرید) از عطای
بی حدت چشمی رسید * کوکل بازی ایچونکه سندن اوتری اوچدی سنك بی حد اولان عطاکدن بر چشم ایرشدی
یعنی ای شاه کریم سنك بی حد وبی غایت اولان عطا وکرمکدن سندن اوتری پرواز ایلین کوکل بازی ایچون بر کوز
ایرشدی تا اول کوز واسطه سیله مردمك دیده عالم اولوب حقایقی کوردی وماهیات اشیایه نظر ایرکوردی (مثنوی)
یافت بینی بو وگوش از تو سماع * هر حسی را قسمتی آمد مشاع * ای شاه کریم سنك بی حد اولان عطای کرمکدن
بازدله بر کوز ایریشوب انك کوزی رؤیت بولدیغی کبی بورون دخی بوی وقولاق سندن سماع بولدی هر برحس ایچون
مشاع برقسمت کلدی مشاع بضم المیم بلورسز غیر مقسوم اولان نسنه دریقال سهم مشاع ای غیر مقسوم یعنی
ای وهاب مطلق سندن هر برحس بر خاصیت بولدی قوت ذائقه ذوق ایتمك وقوت لامسه نرم ودرشتی فرق ایتمك
وقوت باصره مبصراتی کورمك وقوت سامعه مسموعاتی ایشتمك وقوت شامه مشموماتی شم ایتمك بولدی الحاصل
ظاهری وباطنی اولان هر برحس ایچون برشقه قسمت وبرمعین حصه کلدی واول حسی ایچون اول خاصیت
مقسوم ومخصوص اولدی (مثنوی) هر حسی را چون دهی ره سوی غیب * نبود آن حس را فتور مرك وشیب * مالك
الملکی بحس چیزی دهی * تا که بر حسها کند آن حس شهی) هر برحس ایچون چونکم غیب جانبنه یول ویره سن اول
حس ایچون مرك وشیبك فتوری اولمز مالك الملك سن حسه برشی ویررسن تا کم اول حس حسلر اوزره شاهلق ایلر
یعنی ای عطاسی چوق وای لطف واحسانته نهایت یوق اولان پادشاه اعظم سن شول قادر مطلقسن که هر برحس
ایچونکه عالم غیبی کورمکه یول ویره سن وانی حقایق اشیایی مشاهده ومعاینه قیلمق مرتبه سنه ایرکوره سن اول
حس ایچون موت وفنادن فتور اولمز وپیرلك کبی ضعف ویرمز برمالك الملك پادشاهسن حسه برحالت وخاصیت
ویررسن وانی برمرتبه رؤیت وادراکه ایرکوررسن که تا کم اول حس جمیع حسلر وادراکلر اوزره شاهلق ایلر
وشاه شناس اولدیغی ایچون جمله حواسك بلکه اناسك مقبولی وخیرلوسی اولور نته کم بو حکایه دن بونك سری ظهوره
کلور وعنقریب معلومك اولور * حکایت شب دزدان که سلطان محمود شب درمیان ایشان افتاد که من یکی از شمایم
وبر احوال ایشان مطلع شدن * بو سرخ شریف وبو بیان لطیف شول کیجه دزدلرینك حکایه سیدر که سلطان محمود
کیجه ایله انلرك میانته دوشدی بویله دیوکه ای دزدلر بن سزدن بریکزم وانلرك احوالنه بو طریقله مطلع اولمغنك بیانیدر
(مثنوی) شب چو شه محمود برمی گشت فرد * با گروه قوم دزدان باز خورد * پس بکفتندش کیی ای بو الوفا * گفت شه
هم من یکی ام از شما) چونکم شاه محمود فرد طولندی یعنی کیجه ایله سلطان محمود واحد ویکتا شهر ایچنی دور ایلدی بر گروه
قوم دزدانه اوغرادی باز خورد بونده اوغرادی وملاقی اولدی معناسنه استعاره اولنمشدر اول دزدلر گروهی اکا دیدیلر
ای بو الوفا سن کیمسن شاه بونلره بن هم سزدن بریکزم دیدی (مثنوی) آن یکی گفت ای گروه مکر کیش) تا بکوید هر یکی

فرهنك خويش * تا بكويد با حريفان در سمر * كو چه دارد در جبلت از هنر) بو جمله نك مياندن اول برنسى ديدى اى كروه
مكركيش واى قوم حيله انديش تاهر بريكز كندى فرهنكنى وصنعتنى سويليه تا كندى حريفلرينه مسامره ومكالمه
ايلكده سويليه كه اوكندى جبلتنده نه هنر طوتركانه بونلر بوطريقله سلطان محمودى هم امتحان ايتمك استديلر و برنى هنر
اولان كسه يى قبول ايلمزلا بد بردن اولان و برمله الفت قيلان كسه ده برهنر اولمق لازمدر ديمكى ايهام ايلديلر تاكم سلطان
محمودك دخى اكر كنديلره نافع برهنرى وار ايسه آنى كنديلره محرم وهمراز ايدوب قبول ايليه لر واكر فرهنك وهنردن خالى
ايسه اكا كشف راز ايتميوب برطريقله اندن اجتناب ايليه لر (م ى) آن يكى كفت اى كروه فن فروش * هست خاصيت
مر اندر دو كوش) كه بدانم سك چه مى كويد بيانك) قوم كفتندش زد ينارى دو دانك * بونلرك ايچندن اول برنسى بونلره
خطاب ايدوب ديدى اى كروه فن فروش بنم خاصيتم ايكى قولاقدر يعنى اى فن صاتيجى وهنر كوستريجى قوم بنم خاصيتم
ايكى قولاقلرمده در واول قولاقلرمده اولان خاصيت بودر كه سك باغركه نه سويلر بيلورم وكوبك اورسه انك نه ديديكنى
فهم قيلورم ديدى قوم اكا ديدى بر دينار دن ايكى دانكدر يعنى سنك بو خاصيتك فى المثل بر التوندن ايكى دانك مقدارى
اقل قليل برنسنه در اكرچه هنردر ليكن كامل اولان اهل هنر قتنده بو برادنى وكمتر خاصيتدر ديديلر و بوندن مقصود
بركسه نك سمعى خلقك اقوالنه اولوب انجق خلقك اقوالندن حاصل اولان معنايى بيلمك وانلرك نه ديديكنه
ونه سويلديكلرينه عالم اولمقدر بو اصواته واغنات وكلماته عالم اولمق ايسه چوقلق هنر دكلدر وسك نفسك بانكى وصداسنى
بيلمك وانك نه ديديككنى فهم قيلمق مراد اولسه هم جائزدر بو دخى چوقلق هنر دكلدر (مثنوى) آن دكر كفت اى كروه
زرپرست * جمله خاصيت مرا چشم اندرست * هركرا بينم شب اندر قيروان * روز بشناسم من اورا بى كمان * بونلرك
برنسى ديدى اى زرپرست اولان كروه بنم جمله خاصيتم چشم ايچره در يعنى هر نه خاصيتم وار ايسه اصل كوزمده در اول
خاصيت بودر كه قيروان اولان شب ايچره هر كيمى كورم كوندزين كمان بن آنى اكارم شب اندر قيروان اندر شب قيروان
تقدير نده در يعنى زفت كبى قرا كو كيجه ده هر كيمى كوررايسم صباح اولدقده شبهه سز آنى بيلورم وفهم قيلورم ديدى
بونلرك قتنده بو هنر مقبول اولديغندن خوش اولديلر و بوكا اولكى كبى بو بر ناقص نسنه در ديو عيوب سكوت قيلديلر
و بوندن مراد بو شب ظلمانى كبى اولان دنياده كورديكى كسه لرروز آخرتده كورن و بو دنياده كنديلريله يار اولان شاهى
صبح قيامت ظهوره كلدكده بى كمان بيلان واكا عالم اولان عاقل اولور (مثنوى) كفت يك خاصيتم در بازوست * كه زنم
من نقبها بازور دست * اول برى ديدى خاصيتم دست وبازوده دركه بن زور دستله نقبلر اورورم نقب دلك دلمكه
و برقازمغه دير لر بونده زور بازوى عقلله بحث ايلمكه قادر اولان كسه اولور زيرا بحث دخى بر قازمغه دير لر پس بوكسه دن
مراد بازوى عقلنده ودست فكرنده قوتى اولان كسه اولور كه بازوى عقلله بر بردن بحث ايليه ودست فكريله برجانبه
نقبلر اوره واول يره وخانه يه داخل اولمغه يول ايليه مثلا سلطان حقيقتك سرايى اولان وجود انسانينك ديوار جسمى
زوردست عقلله شكافته ايليوب درونده اولان كنزه واصل اولمغه وجانده اولان خزينه يه دخول قيلمغه يول ايليه و بودخى
خيلى مقبول هنردر (مثنوى) كفت يك خاصيتم در بينيست) كار من درخاكها بوبينيست) برنسى ايتدى بنم خاصيتم
برونده در بنم كارم خاكلرده رايحه كوريجيلكدر بو بين وصف تركيبيدر رايحه كوريجى معناسنه اكا متصل اولان
يا مصدريه در يعنى بونلردن برنسى ايتدى اى ياران بنم خاصيتم مشامه ده در بنم ايشم طپراقلر ايچره رايحه كوريجيلك
وهرخاكى رايحه سندن بيليجيلكدر (مثنوى) سرالناس معادن داد دست * كه رسول ازآن چه كفته است * الناس
معادن حديثنك سرى بكمال ويردى كه رسول عليه الصلوة والسلام حضرتلرى انى ندن اوترى ديدى يعنى رسول
اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى نيچون الناس معادن كمعادن الذهب والفضة ديمشدر بكا بو حديث شريفك سرى
ال ويرمشدر وجانم بو حديثك سرنه وحقيقتنه ايرمشدر بو ناس التون وكومش معدنلرى كبى اولمشدر معدن شناس
بركسه اولمسه قنغى خاكده معدن وار ايديكنى بيلمز و بو حديث شريفك بورايه مناسب اولان شرح وتحقيقى ايكنجى
دفترده تركك كفتن ان مرد ناصح سرخنده (ياد الناس معادن هين بيار) بيتنك شرحنده مرور ايلدى انده طلب اولنه (م ى
من زخاك تن بدانم كاندر ان) چند نقدست وچه دارد او ز كان) در يكى كان زر بى اندازه درج) وان دكر دخلش بود كمتر
زخرج * بن تن خاكندن بيلورمكه انده نه قدر نقد وار در و كاندن اول خاك تن نه طوتر يعنى بن شول انسان معدنلرنى
آكاهيجى كسه يمكه تن خاكينك ايچنده نه قدر نقد وار در و معادندن اول خاك تن نه كونه معدن
طوترا كا عارف اولورم اول بر كانده اندازه سز زر درج در واول بر كانك دخلى خرجندن كمتر اولور يعنى بو خاك زمينده
بعض التون معدنى اولور كه انده بى نهايت وبى اندازه التون مندرج اولمشدر وانك خرجى قليل ودخلى كثيردر مقبول
اولان معدن بودر اما بر معدن دخى واردر كه اكرچه يا التون و يا خود كومش واردر ليكن بر استاد آنى تربيتله ظهوره

كتورملك مراد ايسه انك دخلندن خرجى چوق اولور پس بو ادنى معدندر ناس دخى معادن ذهب وفضه كبيدر قنغى
برمربى برمعدن ذهب كبى اولان كسه يى كورسه انده نه قدر ذهب معنوى وار در بيلور اكر آنك حاصلى خرجندن چوق
اوله چوق اولورسه اكا بذل همت قيلور وانك تربيه سنه مشغول اولور واكر حاصلى ودخلى خرجنه وزحمتنه دكمزسه
اكا صرف همت ايلمز پس معادن ناسى بيلمز والناس معادن كمعادن سرنه عالم اولمز الا كه عارف بالله و بوندن دخى
مراد عارف بالله اولان كسه اولور (مثنوى) همچو مجنون بو كنم من خاكرا * خاك ليلى را بيابم بى خطا * مجنون خاكى
استشمام ايدوب اندن رايحه آلوب ليلانك نه يرده اولديغنى بلديكى كبى بن هم مجنون كبى خاكى استشمام ايلرم ليلينك
خاكنى خطاسز بولورم يعنى كاه اولورديكه ليلايى مجنوندن قاچروب براخر خانه يه وبر آخر مقامه قورلردى مجنون كلوب
اولكى مقامنده ليلايى بوله مسه يردن ترابى الوب قوقوليوب قوقوليو لابد صكره واروب ليلينك ساكن اولديغى خانه يى
بولوردى وليلينك ساكن اولديغى زمينك ترابى آخر زميندن فرق قيلوردى زيرا ليلانك رايحه سنى بيلمشدى اويله اولنجق
بن هم ليلاى حقيقينك مظهرى اولان خاك بدن نه كونه كسه نك خاكيدر دماغ روحله استشمام ايليوب بيلورم
واندن رايحه الماغه قادر اولورم ديدى (مثنوى) بو كنم دانم ز هر پيراهنى * كر بود يوسف وكر اهر منى * بوى ايلرم
هر برپيراهندن بيلورم اكر يوسف عليه السلام اوله واكر اهرمن اوله هر پيراهندن استشمام ايلرم واول پيراهنده
اكر يوسف عليه السلام اولسون واكر اهرمن اولسون رايحه لرندن بيلورم يعنى حضرت يعقوب عليه السلام پيراهن
يوسفدن يوسف رايحه سن الوب انى بيلديكى كبى بن هم هر كسك پيراهن وجودنى قوقولرم واكر اندن يوسف عليه
السلام رايحه سى كلورسه بيلورم واكر شيطان وديو رايحه سى كلورسه هم فهم قيلورم الحاصل دماغ عقل پاك
اولدقدنصكره هر كسك كيفيت حالنى بيلمك ونه كونه وصفله متصف اولديغنه عالم اولمق ممكن اولور (مثنوى)
همچو احمد كه برد بوا زيمن * زان نصيبى يافت اين بينى من * كه كدامين خاك همسايه زرست * يا كدامين خاكى صفر
وابترست * حضرت احمد عليه السلام كبى كه يمندن بو ايلتوراندن بو بنم بورنم برنصيب بولدى مصرع اول انى لاجد
نفس الرحمن من قبل اليمن حديثنه اشارت اولمشدر وحديثك شرح وتحقيقى دردنجى دفترده بايزيد حضرتلرينك
حكايه سى ضمننده تفسير قوله عليه السلام انى لاجد بيوردقلرى سرخنده مرور قيلمشدر انده طلب اولنه يعنى حضرت
احمد عليه السلام يمن جانبندن رحمن رايحه سن بولديغى واويس قرنيدن رايحه الديغى كبى اندن بنم بينىء جانم برنصيب
بولدى بندخى جان بورنيله قوقولرم كه قنغى خاك همسايهء زردر ياخود قنغى خاك صفر وابتردر يعنى جان دماغيله
هر كسه نك خاك جسدنى قوقولرم و بيلورم كه قنغى كسه نك خاك بدنى جوهر معنايه مقارن اولمش وذهب سرخدايه
معدن كلمشدر ودخى بيلورمكه قنغى كسه نك خاك جسمى نوع معدنيدر وياخود خالى وابتردر الحاصل دماغ روح پاك
اولدقدنصكره و مشام عقله قوت كلدكدنصكره لابد هر كسى رايحه سندن بيلمكه قادر اولور وانك مرتبه سنه ومقدارنه
شعور بولور پس بونده بينى دن مراد قوت مدركه اولوركه عقل اول قوت مدركه ايله هر كسك نه كونه معدن اولديغنى ادراك
قيلور (مثنوى) كفت يك تن خاصيت در پنجه ام * كه كمند اندر كنم طول علم * برى دخى ايتدى ايشته خاصيت بنم
پنجه مده دركه بركمند براغورم طول علم اوزره علم طاغ معناسنه در طول علم طاغك اوزنلغى وبوقروى ديمك اولور بونده
مراد مقام اعلا ومرتبهء بالا اولور يعنى بونلردن برى دخى ايتدى ايشته خاصيت بنم پنجهء روحمده دركه بن برمقام اعلايه
پنجهء عقلله كمند وهمتى براغورم واكا تمسك واعتصام ايدوب اول مقام اعلايه عروج وصعود قيلورم (مثنوى)
همچو احمد كه كمند انداخت جانش * تا كمندش برد سوى آسمانش * كفت حقش اى كمند انداز بيت * آن زمن دان
ما رميت اذ رميت * حضرت احمد صلى الله عليه وسلم كبى انك جانى كمند اندى تاكم اول حضرتك كمند همتى انى آسمان
جانبنه ايلتدى حق تعالى حضرتلرى اكا ديدى اى بيت معموره كمند اتيجى وياخود اى خانهء آسمانه كمند همتى رمى
ايديجى انى سن بندن بيل سن اتمدك شول دمده كه سن انى اتدك بو آيت كريمه نك موردى اكرچه خاصدركه اول
حضرتك كفار جانبنه تراب اتمسى خصوصنده نازله اولمشدر اما اول حضرتدن ظاهر اولان معنيده چونكم حضرت
حقدن وجوده كلدى پس اول حضرتك كمند همتى بيت آسمانه اتمسى دخى حقيقتده حضرت حقدن اولدى و بو آيت
كريمه نك مفهومى اول خصوصده دخى بولندى پس اول حضرته وارث كامل اولان عشاق دخى كمند همتلرنى ارادت حقله
عالم بالايه اتارلر واول واسطه ايله معراج روحانى ايدرلر وملكوت سماوى مشاهده قيلورلر (م ى) پس بپرسيدند زان شه كاى
سند) مر ترا خاصيت اندر چه بود) كفت در ريشم بود خاصيتم) كه رهانم مجرمانرا ازنقم) مجرمانرا چون بجلادان دهند
چون بجنبد ريش من زيشان رهند) چون بجنبانم برحمت ريش را) طى كنند آن قتل وآن تشويش را * چونكم اول قوم
هر برسى على حدة كنديلره مخصوص اولان هنرلرى سويلديلر پس اول شاهدن سؤال ايلديلر بويله كه اى سند واى يار

معتمد تحقیق سکا خاصیت نه شیده در بهر حال سنک دخی بر هنرک و بر خاصیتک اولمق لازمدر سویله کوره لم سن نه هنرده
استادسن ونه فن وصنعت ایچره ماهرسن دیدیلر شاه محمود ایتدی بنم خاصیتم ریشمده درکه بن مجرملری ریشمله نقمتلردن
وعذاب ومحنتلردن قورتاریرم شول زمانده که مجرملری چونکم جلادلر الینه ویره لر چونکم بنم ریشم حرکت ایلیه اول
جلادلر الندن قورتاریرم چونکم رحمتله صقالمی تحریک ایلیم جلادلر اول قتلی واول تشویشی طی ایدرلر واول
مجرملردن شکنجه وعذابی رفع ایدوب انلری آزاد قیلورلر ریش صقاله دیرلر ودیش دبرتمک یادهان دبرتمکدن کنایت
اوله که دهان حرکت ایلسه صقال حرکت ایلمکی مستلزم اولور وباخود صقال دبرتمک باش دبرتمکدن کنایت اوله که
اول شاهلر برشنه یه باشلرینی دبرتمکله اشارت ایدرلر ومقابله سنده اولان خدمتکارلر پادشاهک باشنک حرکتندن انک
مرادینی فهم ایدرلرچون برنیجه مجرملری انک قرشوسنده قتله کتورسه لر پس پادشاه باشیله انلرک خلاص اولمسنه
اشارت قیلسه صقال بیله حرکت ایلمش اولور پس صقالی دبرتمک ذکر جزو وارادۀ کل وباخود ذکر ملزوم وارادۀ لازم
طریقی اوزره باش دبرتمکدن کنایت اولور وادنی اشارت معناسی مراد اولور (مثنوی) قوم کفتندش که قطب
ماتوی * که خلاص روز محنتها شوی * بعد ازان جمله بهم بیرون شدند * سوی قصر آن شه میمون شدند * قوم اکا دیدیلرکه
بزم قطبمز سنسن که محنت کوننده بزه خلاص اولورسن اندنصکره جمله سی اتفاقله طشره اولدیلر اول میمون
اولان شاهک قصری جانبنه کتدیلر قطب شول مرکز ومدار اولان کسه یه دیرلر که وجود عالم انک اوزرینه دور ایلیه
تحقیقی کرار امر ورابلمشدر برقاچ کسه برکسه نک وجودینک اطرافنه دائر اولسه واکا انقیاد قیلسه لر اکا دخی قطب
اطلاقی صحیح اولور زیرا اقطاب قنی چوقدر شول دمکه برقوم برکسه یه اقتدا ایلیه لر اول کسه اول قومک قطبی اولور
نته کم اول قوم شاه محموده اقتدا قیلدیلر وسن بزم قطبمزسن دیدیلر زیرا سن بزم محنتلر وآفتلر کوننده خلاص ونجاتمزه
سببسن دیدیلر وبونده نکته اولدرکه مرتبۀ قطبیته واصل اولان کسه حل وعقد وقبض وبسط صاحبی کرکدر وظل الله
وبریوزنده خلیفة الله اولمق لازمدر فرضا نیجه مجرملر وعاصیلر حضرت حق طرفندن قصاصه وعذابه مستحق
اولدقلری وکرفتار کار کاری زماندماکر دنیاده واکر آخرتده اول خلیفۀ الهی وظل ربانی برادنی اشارت ایلدکده انلر
اول شکنجه وعذابدن خلاص اوله لر واول بلا وعقابدن اول مرد کاملک براشارتیله نجات بوله لر نته کم رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک روز محنتده ویوم قیامتده براشارتلریله نیجه مجرملر زبانیلر الندن خلاص اوله لر کذلک
اول حضرته وارث کامل اولان قطبک دخی دنیا وآخرتده کاری بودر زیرا قطب ظل الله وبریوزنده خلیفة الله در همان انک
اشارتی فی الحقیقه عین اشارت الهیه در پس اول کروه سلطان محمودله کندی مقاملرندن طشره کیدوب اول میمون
ومسعود اولان پادشاهک قصری جانبنه کتدیلر وانک قصرینه داخل اولوب خزینه سندن سیم وزر ودر وجوهر المغه
واخذ قیلمغه عزیمت ایتدیلر بونده دخی تنبیه اولدرکه هرکس خلیفة الله اولان قطبک خزینۀ باطنندن کندی مرادنی
ومقصودنی المغه قصد قیلجیدر اکر رضاسیله اولورسه عذاب وعقابه مستحق اولمزکه اول اکا حلال اولان وظیفه ورزق
کبیدر واکر بی رضای قطب استراقه قیلورسه عذاب وعقابه مستحق اولور وقصاصه صکره لایق کاور وبوکونه مجرملرک
عذابدن خلاصی اول شاه معنوینک براشارتیه ونظر عنایتنه موقوف اولور (مثنوی) چون سکی بانکی بزد از سوی
راست) کفت می کوید که سلطان با شماست * چونکم راست جانبندن برسک بر بانک اوردی یعنی صاغ طرفدن برکلب
اوردی اول بانک کلبی فهم ایلین کسه بونلره دیدی سک دیرکه سلطان سزکله بیله در بوندن مراد اکثر خلقک لسانی (وهو
معکم اینما کنتم) مفهومنی سویلرودخی (والله معکم ولن یترکم اعمالکم) فحواسنی تعبیر ایلرچون سلطان حقیقتک
سرایی طرفنه متوجه اولان سالکلر ایچنده بونلرک اصواتنده اولان رموزی ونکاتی فهم ایلمکه قادر بر عارف اولسه
کندیسنه دیرکه ای یاران بز که سلطانک سرایی طرفنه متوجه اولان طائفه یز حالا او سلطان بزمله بیله در وبزنه فعله
شروع ایلسک اول بزدن جدا دکلدر بن بوخلقک نه وسنک سوزندن بو معنایی فهم ایلدم سزهم بونده آکاه اولک
دیرا ما اول قوم حبک الشیء یعمی ویصم موجبنجه سیم وزره کمال محبتلرندن کسه نک سوزینی ایشتمیوب وبر خوش
فهم ایتمیوب وسلطانک کندولریله نیجه اولدیغنی بوقلمیوب کندی کارلرینه مشغول اولدقلری کبی عارفک دخی
بو سوزندن اکثرناس متنبه اولمیوب وسلطان حقیقت کندیلریله نیجه اولدیغن بیلمیوب مقتضای طبیعتلری اوزره کار
ایلمکه مشغول اولورلر (مثنوی) خاک بوکردان دکر ازو بوۀ * کفت این هست از وثاق بیوۀ * اول بری بر بوه دن خاک
قوقولدی دیدی بوخاک بر طول خاتونک خانه سندندر بوه بوکسک یره دیرلر بیوه طول خاتونه دیرلر بونده دنیا مراد
اولورکه طول عورت کبیدر مقصود بر سبیل رمز وکنایت بویله دیمک اولورکه اول رائحه بیلیجی معدنلری فهم قیلیجی کسه
برمرتفع یردن خاکی قوقولدی ودیدیکه ای یاران بوبیوه زن اولان دنیا خانه سنک خاکیدر یعنی بوشناس اولان عارف

سرای سلطان حقیقته متوجه اولان سالکان طریقته برکسه نک خاک وجودنی دماغ جان ایله استشمام قیلدقدنصکره
دیرکه ای یاران بونک خاکی بیوه زن دنیانک خاکیدر بونده خزینۀ شاهیدن اثر یوقدر خزینه یی برآخر خاکده تفحص
وتجسس ایلیه لم دیرلر وسلطان حقیقتک سرایی وحرمی کبی اولان برجسدیا که متوجه اولورلر (م ی) پس کمنداندا خت
استادکند * تاشدند آن سوی دیوار بلند * پس استادکند اولان دیوار بلنده اوزره کمند آتدی اول دیوار بلند جانبنه
کتدیلر یعنی چونکم اول بیوه زنک وناقندن بری کلدیلر سلطانک بلند اولان حرمی دیوارینه کلدیلر پس اول کمند آتمقده
استاد اولان کسه اول دیواراوزره کمندی آتدی تا کم بونلر اول کمند واسطه سیله بلند اولان حرم دیواری اوزره کتدیلر
وهر بری درون حرم خانه یه دخول ایتدیلر بونده دیوار بلنددن مراد حدود الله ومحارم الله اولور الا ان لکل ملک حمی
الا وان حمی الله محارمه * حدیثنک موجبنجه هر بر پادشاهک قوروسی وحرمینک حدی اولدیغی کبی حدود الله دخی
حرم دیواری کبیدر (ولیس البر بان تأتوا البیوت من ظهورها ولکن البر من اتقی وأتوا البیوت من ابوابها) آیتنک
موجبنجه اکر برکسه اللهک ملکنه کندی یوردیغی یردن کاوب داخل اولوب امر اولندیغی اوزره انی اخذ وقبض
قیلورسه مواخذه یه وعقابه لایق اولمز واکر بوبابدن داخل اولمیوب بوکیجه دزدلری حدود اللهدن تجاوز ایتمکله واللهک
ملکنی غصب واخذ قیلمغله اندن تصرف ایدرلرسه صبح اخرت ظهوره کاوب سلطان حقیقت سریر عرش اوزره مستوی
والامر یومئذ لله) آیت کریمه سنک موجبنجه امر همان اکا مخصوص اولدیغی کونده حدود اللهدن تجاوز ایلین وملک
الهیده تصرف قیلان کسه لری امر حقله زبانیلر اخذ ایدرلر اندنصکره سلطان محمود بوکیجه دزدلرینه نه ایلدیسه
سلطان ودود دخی کندی حددن تجاوز ایلین وبی رضاوبی امر ملک الهیده تصرف قیلان ظالملره اویله ایلر نته کم کاسه
کرکدر (مثنوی) جای دیکر خاک را چون بوی کرد * کفت خاک مخزن شاهیست فرد * اول بوی شناس جای دیکری
چونکم استشمام ایتدی وبراوچ خاک الوب قوقلدی دیدیکه ای یاران بوخاک شاه فردک مخزنی خاکیدر یعنی اول
بی نظیر اولان پادشاهک خزینه سنک ترابیدر بو اهل طریق ایچره شول عارفه بکزرکه مشاهدۀ روحله برکسه نک خاک
جسدنی استشمام ایلدکده انک خاک وجودنده فرد وبی نظیر اولان پادشاه حقیقینک خزینه سی اولدیغنی بیله وکندی
اصحابنه ای یاران بوشاه حقیقینک خزینه سنک ترابیدر بو خاکده خزینۀ الهی مدفوندر اکاه اولک دیه وتبشیر ایلیه
(مثنوی) نقب زن زد نقب ودر مخزن رسید * هر یکی از مخزن اسبابی کشید * بس زر وزربفت وکوهرهای زفت * قوم
بردند ونهان کردند تفت * پس نقب زن خزینه دیوارنه نقب اوردی ومخزنه ایرشدی هر بری مخزندن براسباب
چکدی چوق زر وچوق زربفت یعنی التونلی جامه واولو کوهرلر اول قوم ایلتدیلر وعلی الفور انی نهان ایتدیلر بونقبزن
اولان کسه اهل شریعت واهل طریقت یاننده شول کسه یه بکزرکه شریعت دیوارنی وطریقت جدارنی خرق وشق
ایلیه وتجاوز ایدوب برنیجه کسه دخی اکا متابعت قیلوب مخزن الهیدن حرام اولان متاعلری وحق تعالینک
رضاسی اولمین شیلری اباحت طریقیله اخذ ایلیه وانی اخفا ایلیه (مثنوی) شه معین دید منزلکاهشان * حلیه ونام
وپناه وراهشان * خویش رادزدید زیشان بازکشت * روز در دیوان بکفت آن سرکذشت * شاه محمود اول دزدلرک
منزلکاهنی معین کوردی حلیه سنی ونامنی وپناهنی ویولنی کوردی یعنی انلرک هیئتلرنی وشکللرنی واسملرنی والتجا
ایلدکلری خانه لرنی وانلرک یولنی بالتمام کوردی کندیسنی انلرمیانندن اوغرلدی یعنی ظرافتله اوغرلندی یعنی انلرک
ایچندن برصنعت ایدوب چیقدی وسراینه رجوع ایتدی کوندز دیوانده کیجه اولان سرکذشتی اعیانه دیدی کندینک
مصاحبلرینه اول قصه دن خبر ویردی (مثنوی) پس روان کشتند سرهنکان مست * تاکه دزدانرا کرفتند وببست
دست بسته سوی دیوان آمدند * وزنهیب جان خود لرزان شدند) چونکه استادند پیش تخت شاه) یار شبشان بود آن
شاه چوماه * چونکم شاه محمود بوسرکذشتی سویلدی وانلری وارک اخذ ایلیک دیو امر ایلدی پس مست اولان
سرهنکلر فی الحال روان اولدیلر تا کم واروب دزدلری طوتدیلر بیستند تقدیرنده درکه کرفتند بوکا دلالت ایدر حرامیلر
الی باغلنمش دیوان جانبنه کلدیلر وهر بری کندینک جانی قورقوسندن لرزان اولدیلر واضطراب ایده قالدیلر چونکم انلر
کلدیلر شاه محمودک تختی اوکنده طوردیلر اول ماه کبی اولان شاه انلرک کیجه یاری ایدی نته کم شاه حقیقت وسلطان
بی شرکت بودنیا کیجه سنده حرم الهی کبی اولان دیوار شریعتدن تجاوز قیلان وملک الهیده رضاسزجه تصرف
اولان حرامیلر ومباحیلرله بیله درکه کلام مجیدنده (وهو معکم اینما کنتم) بیوردیکه انسان خیرده وشرده هرنه حالده
وهرنه مکانده اولسه الله تبارک وتعالی حضرتلری انکله بیله در وانک قیامی ودار وکیری حقیقتده نظر اولنسه حضرت
حقله دراکر بودنیا کیجه سنده اول شاه حقیقتک کندی ایله اولدیغنی کوروب وروز آخرة ظهوره کاوب انی بیلمکه ومعاینه
قیلمغه قادر اولورسه وبورؤیت ومشاهده سیله کندوبی خلاص ایلدیکندن ماعدا کندینک توابعی اولان مجرملری

دخی خلاص ایلمکه قادر اولورسه کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوردلر (م ی) آنکه شب بر هرکه چشم انداختی) روز دیدی
بی شکش بشناختی * شاه را بر تخت دید و گفت این * بود با ما دوش شبکرد و قرین * آنکه چندان خاصیت
در ریش اوست * این گرفت ماهم از تفتیش اوست * اول کمسه که کیجه ده هر شول کمسه نك اوزرینه چشم آتدی کوندز
کوریدی بی شك انی اکلردی یعنی بونلر میاننده شول کمسه که کیجه کوردیکنی کوندز بی شبهه بیلوردی وفهم ایلردی
پادشاهی اول کون تخت اوزره کوردی ودیدی ای یاران بو شاه عالیشان دون کیجه بزمله بیله کیدیجی وقرین وکار
دوزیجی ایدی شبکرد وصف ترکیبیدر کیجه کزیجی معناسنه اول کمسه که بو قدر خاصیت انك ریشنده در بو بزم گرفتنزهم
انك تفتیشندندر یعنی شول کمسه که کیجه بزمله یار ایدی وبنم ریشمده شول خاصیت واردر که انی تحریك ایلدکده مجرملر
جلادلر الندن قورتلوردیدی اشته اول کمسه که انك محاسن لطیفنده اولقدر خاصیت واردر که بو شاه عالیدر که بو بزم
اخذ اولنمز هم انك تفتیشندن وامر ندندر دیدی شاه محمودن مراد پادشاه حقیقی مراد اولدیغی اوزره ریشدن
مراد وجه الهیده اولان محاسنه دینور بو وزه حسن وبردیکی اعتبارله پس اول پادشاه حقیقتك محاسننده ومکارمنده
اول خاصیت واردر که لطفله انی تحریك ایلسه نیجه مجرملر عذاب وعقابدن خلاص اولور وبو محلده اولان مجرملردن
مراد حقوق الهیده وملك پادشاهیده بی رضا تصرف قیلان مجرملر اولور حقوق عباده دکل چونکم حقوق عباد
اولیه حقوق الهی اوله * اطلب العلة کی اغفر الذلة * بیوردیغی حدیث قدسی حسبنجه بر بهانه ایله مجرم قوللرینك
ذلاتنی وسیأتنی عفو قیلسه عجب اولمز با خصوصکه بر عارف شه شناس انلر حقنده شفاعت ایلسه واول عارف حرمتنه
حق تعالی انلرك کناهندن کچسه وانلره نیجه لطفلر واحسانلر قیلسه هم انك دریای لطفنه بر قطره نقصان کلمز (مثنوی
گفت وهو معکم این شاه بود * فعل ما می دید وسر مان می شنود * اول عارف شه شناس بونلره ایتدی ای یاران وهو معکم
بو شاه ایدی بزم فعلمزی کوردی وبزم سرمزی اشتدی بو بیت سورهٔ حدیدك اولنه قریب اولان آیت کریمه یه اشارت
اولور وبو آیت کریمه نك تفسیری برقاج محلده مرور ایلدی جمله دن جلد اولده تفسیر قوله وهو معکم سرخنده مرور
ایلدی انده طلب اولنه یعنی اول عارف شه شناس بونلره ایتدی ای یاران بو اول شاهدر که بز هر نه حالده اولسق بزمله
اوبیله ایدی او بزم کارمزی کوردی واسرارمزی بیلدی واشتدی (م ی) چشم من ره بر دشب شه را شناخت) جمله شب
با روی ماهش عشق باخت * امت خود را بخواهم من ازو * کو نکرداند ز عارف هیچ رو * بنم کوزم یول ایلتدی کیجه
شاهی اکلدی جمله کیجه آنك ماه اولان یوزیله عشق اوینادی یعنی شول عارف شه شناس کندی اتباعنه دیرکه
ای قوم بنم چشم جانم دنیا کیجه سنده پادشاه حقیقته یول ایلتدی وانی بیلدی واکلدی دوکلی شب دنیاده انك ماه کبی
اولان وجه منیری ایله عشق اویناتدی پس شمدی بن اول پادشاه کریمدن کندی امتمی واتباعمی استرم وانلر حقنده
شفاعت ایلرم که اول شاه عالی هیچ عارف قولندن یوز دوندرمز وکندیسنی بیلان ودنیاده کندی جنابیله آشنالق قیلان
عالم بنده سندن اعراض قیلمز وانك سوزنی رد ایلمز (م ی) چشم عارف دان امان هر دو کون) که بدو یابید هر بهرام عون
عارفك کوزنی هر ایکی کونك امانی بیل که بهرام عونی انك سببیله بولدی هر بهرام اکرچه بر پادشاهك اسمیدر بونده مطلق
پادشاهلر مراد اولور وعارفدن مراد شب دنیاده سلطان حقیقتله آشنا اولان وانی بیلوب کورن عزیزلردر پس عارف
بالله اولان عزیزلرك چشم حقیقت بینی دنیا واخرتك امانیدر که هر پادشاه بو دنیاده عون ونصرتی اول عارفلر سببیله
بولدی (وبهم یرزقون وبهم ینصرون) حدیثی هم بو معنایه دلالت قیلدی وعارف کندی عصرنده قائم مقام نبوی
وخلیفهٔ مصطفوی اولدی پس حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نیجه امان دوکون وعاجز وفرومانده یه عون
اولدیسه بو خصلت انك وارثی وکاملی اولان عارفه دخی اول حضرت علیه السلامدن میراث اولدی (مثنوی) زان محمد
شافع هر داغ بود * که ز جز حق چشم او مازاغ بود * اول سببدن محمد مصطفی علیه السلام حضرتلری شافع هر داغ
اولدی که حقدن غیری ایچون اول حضرتك مبارك کوزی مازاغ اولدی یعنی میل ایلمدی وغیره نظر والتفات قیلمدی
نته کم چشم شریفی حقنده (مازاغ البصر وما طغی) دیندی چونکم اول حضرتك چشم شریفی حضرت حقدن غیری یه
میل قیلمدی وشاه مطلق تماشاسندن طاغی اولمدی بو سببدن اول حضرت علیه السلام هر دردو داغ اهلنك شفیعی
اولدی (مثنوی) در شب دنیا که محجوب است شید * ناظر حق بود وزو بودش امید * شب دنیاده که خورشید حقیق که
خلقدن محجوبدر اول حضرت علیه السلام ناظر حق ایدی وانك امیدی همان اندن اولدی شیدا آفتابه دیرلر یعنی
بو دنیا کیجه سنده که آفتاب معنوی ناسك عیون وادراکندن محجوب ومستوردر اول حبیب الهی ناظر جمال پادشاهی
ایدی وهمان اول حضرتك امیدی اول پادشاه مطلقدن ایدی غیره انك چشم شریفی التفات ایلمدی (مثنوی)
ازالم نشرح دو چشمش سرمه یافت * دید انچه جبرئیل آن بر نتافت * اول حضرتك ایکی کوزی الم نشرح

مفهومندن سرمه بولدی کوردی اول نسنه یی که جبرائیل اکا طاقت کتورمدی الم نشرحلك نك تفسیری اوچنجی
دفترده رفتن هر دو خصم سرخنده وام دار شرح ایم نك کرویتمك شرحنده وبشنجی دفترده دخی عالم هست ونیست
سرخنده برمقدار وبعض مواضعده دخی مرور ایلمشدر انلرده طلب اولنه یعنی الله تعالی حضرتلری اول حضرته
خطاب ایدوب یا محمد بز سنك صدرکی شرح ایلدك بیوردی جناب عزت جل شانه نك بو کلامندن وانك صدر شریفی
شرح ایلمسندن اول حضرتك ظاهر وباطن کوزلری کحل بینش بولدی وکوردی اول وجه کریم که حضرت جبرائیل
علیه السلام انك واردیغی مرتبه یه واروب انك کوردیکنی کورمکه طاقت کتورمدی وشب معراجده سدره یه واصل
اولدقده لو دنوت انملة لاحترقت دیوب انده قالدی واول حضرت وصف وبیانه کلمین جمال مطلقی کوردی مثنوی
در دیده کشید کحل مازاغ * نه زاغ نکاه کردونه باغ * می راند بدان عرش پرواز * تا جلهٔ نازو پردهٔ راز * پس پرده
زپیش دیده برخاست * بی پرده بدید انچه دل خواست (م ی) هر یتیمی را که سرمه حق کشد * کردد او دریتیمی بارشد
نور او بر درها غالب شود * انچنان مطلوب را طالب شود) تحقیق بر یتیمه که سرمه یی حق چکه اول دریتیم بارشد اولور یتیم
باباسی اولمینه دیرلر یعنی شول بر یتیم که باباسندن جدا اوله وانك بصر بصیرتنه حق تعالی حضرتلری سرمه چکه وانی
کندی نوریله منور قیله اول کمسه رشد صاحبی وهدایت مالکی صدف کائنات ایچره بر دریکدانه اولور وانك نوری
سائر درلر اوزره غالب اولور انچلین مطلوبی طالب اولور جمله انبیا درلر کبیدر واول افضل رسل درشاهوار کبیدر که اول
حضرتك نور پاکی بو جمله نك نورینه غالبدر زیرا که اول حضرت انچلین عالی مطلوبه طالبدر (م ی) در نظر بودش
مقامات العباد * لاجرم نامش خدا شاهد نهاد * اول حضرتك مقامات العباد نظرنده اولدی یعنی حق تعالینك
جمله عبادینك مقاملری اول حضرتك حضورنده ونظرنده اولدی لاجرم خدای تعالی حضرتلری اول حضرتك نام
شریفنی شاهد قودی نته کم حضرت قرآنده سورهٔ احزابده (یا ایها النبی انا ارسلناك شاهدا) ودخی سورهٔ فتحده هم
(انا ارسلناك شاهدا) دیدی بو آیت کریمه نك واول حضرته شاهد دیمنك تفسیری وتحقیق جلد اولك آخرینه قریب
جواب گفتن امیر المؤمنین سرخنده کشت ارسلناك شاهد دونذر شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی)
آلت شاهد زبان وچشم تیز) که ز شب خیزش ندارد سر کریز) شاهدك آلتی زبان وچشم تیزدر که انك شب خیزندن سر کریز
طوتمز یعنی شاهدك ایکی آلتی واردر بریسی تیز کوریجی کوز که انکله بر شیئی کما هو حقه کوره وبریسی دخی لساندر که
انکله کوردیکنی بلا زیاده ولا نقصان سویلیه وانك حقنده شهادت ایلیه پس اول شاهد حق اولان حضرت نبی
علیه السلامك شب خیز اولان وجود شریفندن اصلا بر سر قرار قیلمز وچشم مبارکندن بر معنی پوشیده ونهان اولمز
(مثنوی) کر هزاران مدعی سر بر زند * کوش قاضی جانب شاهد کند * اکر هزاران مدعی باش یوقاری اوره
قاضی کوشنی شاهد جانبنه ایلر یعنی حق تعالی الوهیتی وامر ونهی خصوصنده واکر انبیای عظام علیهم السلامك
نبوتلری ورسالتلری خصوصنده امم سالفه دن وملل مختلفه دن صد هزار مدعیلر باش یوقاری کتوروب بری برلریله
دعوا ومخاصمت ایلسه لر قاضی حقیقی سمع شریفنی شاهد جانبنه ایلر وشاهد هر نه سویلرسه انی دکلر ومدعیلرك سوزی
اکر شاهدك سوزینه موافق ایسه قبول ایلر واکر مخالف ایسه رد ایلر چونکم اول حضرت نبی علیه السلام شاهد حق
اولدی حق تعالی حضرتلری انك امتنی دخی ناس اوزره شهدا قیلدی وکندی رسولنی کندی امتی اوزره شاهد مزکی
قیلدی نته کم حضرت قرآنده بو کونه خبر ویروب بیوردی (وکذلك جعلناکم امة وسطا لتکونوا شهداء علی الناس ویکون
الرسول علیکم شهیدا (مثنوی) قاضیان را در حکومت این فنست * شاهد ایشان را دو چشم روشنست * گفت شاهد
زان بجای دیده است * کو بدیده بی غرض سر دیده است * قاضیلرك حکومت وقتنده فنی بودر شاهد انلره ایکی
روشن کوزدر شاهدك سوزی اول سببدن دیده برنده درکه اول شاهد غرضسز دیده ایله سر کورمشدر وفی الحقیقه
شریعت محمدیه دن قاضی اولنلره ایکی شاهد ایکی روشن کوز کبیدر وایکی شاهدك سوزی قاضینك کندی کوزی
منزله سنده درکه انلر بی غرض اولان دیده ایله سر وحقیقتی کورمشلردر پس حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم وانك
امتندن مرتبهٔ کماله بالغ اولان واول حضرتدن میراث بولان عزیزلر شاهدلردر قاضیٔ حقیقته بونلر انسان العین
منزله سنده اولمشلردر نته کم شیخ اکبر قدس الله سره حضرتلری فصوص الحکمده وهو بمنزلة انسان العین للعین
دیو تحقیق قیلمشلردر وبونك تحقیقی برقاج محلده کچمشدر اکرچه حق سبحانه وتعالی عبادینك احوالنه واعمالنه
علیم وبصیردر اما کندی رسولنی عبادی اوزره شاهد قیلمسنده ودخی انك امتنی ناس اوزره شهدا ایلمسنده حکمت
بالغه سی واسرار غامضه سی واردر که آنی بیلنلر بیلدیلر انجق (مثنوی) مدعی دیدست اما با غرض * پرده باشد دیدهٔ
دل را غرض) مدعی کورمشدر اما غرضله کوکل دیده سنه غرض پرده اولور یعنی بر نسنه یی دعوا ایلین کمسه هم نوعا

اول شیئی کورمشدر اما غرض نفسانی ایله کورمشدر غرض نفسانی ایسه کوکل کوزنه حجاب اولمشدر و اول مدعینك
حقیقت بین اولمسنه غرض پرده کلمشدر پس مدعی شیئی من حیث الحقیقه کما ینبغی کوره ممشدر اما شاهدك کوزنده
او غرض نفسانی حجابی یوقدر پس اول حقیقتله کوریجیدر لکن مدعینك سوزی مقبول اولمیوب شاهدك سوزی
قاضی یه مقبول اولمشدر (مثنوی) حق همی خواهد که تو زاهد شوی * تا غرض بگذاری و شاهد شوی *
کین غرضها پرده دیده بود * بر نظر چون پرده پیچیده بود) حق تعالی حضرتلری استر که سن زاهد اوله سن تا غرضی
قویه سن و شاهد اوله سن یعنی ای امت محمددن اولان حق سبحانه و تعالی حضرتلری استر که سن دنیایی و هوایی
و اغراض نفسی بالکلیه تارك اولوب تا غرض نفسی قویه سن و شاهد اوله سن زیرا بو غرضلر کوزك پرده سی اولور
نظر اوزره پرده صارلمش و طولشمش اولور و مؤمنی حقیقت بین اولمقدن منع قیلور پس بو امتدن شهداء علی الناس اولان
اغراض نفسانیه دن پاك و بری اولان و بصر بصیرتلرنی کشاده قیلان طائفهٔ علیه اولور یوخسه عوام شهادته مستحق
دکللردر که انلرك اکثرینك شهودی و اقراری و تصدیقی یا تقلید ایله در و یاخود اغراضله معلولدر نهایتی مقلده اولان
عوامك شهادتلری محقق اولان کسه لره تبعیتله مقبوله اولور (مثنوی) پس نبیند جمله را با طم و رم) حبك الاشیاء
یعمی و یصم * پس اهل غرض جمله یی طم و رم ایله کورمز زیرا حبك الاشیا یعمی و یصم بیورلمشدر و بو حدیثی حضرت
نبی علیه السلامدن ابو الدردا رضی الله عنه حضرتلری و هم ابو هریره رضی الله عنه حضرتلری روایت قیلمشلردر
و بو حدیث شریفك شرحی جلد ثانیده معاویه حکایه سنده مرور ایلمشدر طم مال کثیره دیرلر رم دخی مال کثیره دیرلر
لکن رم مالك نفیسنده استعمال اولنور بونده جمله یی اعلی و ادناسیله چوقلق کورمز دیمك معناسنه استعاره اولور یعنی
اهل غرض اولان کسه جمله یی مالك اولدقلری اشیانك اعلاسی و ادنی سیله کورمکه قادر اوله مز زیرا بر شیئه محبت
انسانی کور و صاغر ایلر پس غرضله اعمی و اصم اولان کسه جمله یی حقیقتله کورمکه قادر اولمز (مثنوی) در دلش
خورشید چون نوری نشاند * پیشش اختر را مقادیری نماند * پس بدید او بی حجاب اسرار را * سیر روح مؤمن و کفار را
اول حضرت نبی علیه السلامك مبارك کوکلنده چونکیم خورشید حقیقی بر نور قودی اول حضرتك اوکنده اخترلرك
مقادیری قالمدی یعنی چونکیم حق تعالی حضرتلری رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك قلب شریفنده
بر نور اعظم قویوب انك قلب شریفنی کوکب دری کبی بر زجاجه قیلدی پس اخترلرك اول حضرتك حضورنده مقداری
قالمدی پس اول نبی مکرم صلی الله علیه وسلم حجابسز اسراری کوردی مؤمنك و کفارك روحنك سرنی کوردی
هر کسك روحنده مخفی اولان معنیلره نظر ایلر کوردی (م ی) در زمین حق را و در چرخ سمی * نیست پنهان تر ز روح آدمی
زمینده و چرخ سمیده حضرت حقك آدمینك روحندن پنهان تر مخلوقی یوقدر که آدمینك نفخهٔ الهی اولان روحی
هر خفیدن اخفی و هر باطندن ابطندر که عقول انك ادراکنده و ماهیتنده حیران دروانی بیلمکده واله و سرکرداندر (م ی
باز کرد از رطب و یابس حق نورد) روح را من امر ربی مهر کرد) حق تعالی حضرتلری قورودن و یاشدن دوره کیسنی کیرو
باز ایتدی اما روحه امر ربیدن مهر ایتدی یعنی بو اشیانك رطب و یابسی و ادنی و اعلاسی کان منطوی اولمش و عیون
و ادراکاتدن مختفی و پوشیده قالمش ایدی حق سبحانه و تعالی رطب و یابس و ادنی و اعلی و روحانی و جسمانی هر شیئك
دورکیسنی و پرده سنی کیدروب کتاب مبینده قوللرینه هر نسنه یی بیان ایلدی اما روحدن سؤال ایلدکلرنده
(قل الروح من امر ربی) دیمکله انی مهرلدی و انك پرده سنی کشف ایتمدی و حقیقتندن خبر ویرمدی نته کم سورهٔ
بنی اسرائیلده یهودیلر روحدن سؤال ایلدکلرنده حق تعالی حضرتلری حبیبنه امر ایدوب یا محمد سن بونلره روح بنم
ربمك امریدر دیه بیوردی و بو آیت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك روحی بیلمدیکنه دلیل اولمز بلکه اول
حضرت روح نه ایدیککنی بیلمش و انی کورمشدر ولیکن اول نامحرم و نااهل اولان طائفه یه بویله مبهم جواب ویرمکه
امر اولنمشدر شیخ صدر الدین قنوی قدس سره العزیز حضرتلری بیوررلر که حضرت نبی علیه السلام روحی بیلدی
و کورمدی دیمك و بو آیتله استدلال ایلمك یرنده دکلدر دیرلر زیرا یهود قریشه دیدیلر که پیغمبرکزدن اوچ نسنه یی
سؤال ایلیك ایکیسندن خبر ویروب برندن خبر ویرمز ایسه صحیح پیغمبردر و الا کاذبدر دیدیلر اکر اصحاب کهفك
کلبندن و دخی اسکندر ذو القرنیندن و دخی روحدن سؤال ایلیك اکر بو ایکیسندن خبر ویروب و روحدن خبر ویرمیوب
مبهم قورسه صحیح پیغمبردر تصدیق ایلیك دیدیلر زیرا توراتده حق تعالی اول ایکیسندن خبر ویردی و روحدن
خبر ویرمیوب مبهم قودی دیدیلر پس قریش روحدن بر سبیل امتحان سؤال ایلدیلر اویله اولیجق (قل الروح من امر ربی
انلرك استعدادینه کوره و دخی حقیقتده عالم اولمین نامحرملرك مشربنه و فهمنه کوره بیورلمش اولور و الا جناب
حق بیلن و حضرت حقی کورن سلطان کائنات علیه افضل الصلوات روحی بیلمدی دیمك مناسب دکلدر دیو بیوررلر

(مثنوی) پس چو دید آن روح را چشم عزیز * پس بر او پنهان نماند هیچ چیز * شاهد مطلق بود در هر نزاع *
بشکند گفتش خمار هر صداع * پس چونکیم اول روحی عزیزك کوزی یا خود عزیز اولان کوز کوردی پس انك اوزرینه
هیچ چیز پنهان قالمز چشم عزیزدن مراد بونده رسول اکرم علیه السلام حضرتلریدر اول حضرت جمیع اشیا ایچره
چشم عزیز کبیدر که انسان کاملدر و روحك بعض شرح و تحقیقی و متکلمینك و مشایخك انك حقنده اولان سوزی
جلد اولده (تن ز جان و جان ز تن مستور نیست) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه و بونده توضیح معنی بویله
دیمك اولور که پس جمیع اکوان ایچره چشم عزیز منزله سنده اولان انسان العین و سلطان الکونین صلی الله علیه وسلم
اول روحی کوردی و بیلدی پس اول حضرتك علم شریفی و چشم لطیفی اوزره هیچ بر شیء پنهان و مخفی قالمز اول
حضرت هر نزاعده شاهد مطلق اولور اول حضرتك سوزی هر صداعك خمارنی صر یعنی چونکیم نبی مکرم صلی الله
علیه وسلم وجود مطلقی بیلدی و حضرت حقی کوردی و مشاهده قیلدی پس مخلوقك و موجوداتك دخی حقایق
و اسراری اکا پوشیده و مخفی قالمدی بو جهتدن هر نزاعده شاهد مطلق اولدی اول حضرتك کلام شریفی و گفتار
لطیفی هر موجب صداع اولان جدال و نزاع خمارنی کسر ایلر و حقیقت حالی بیان ایلمکله صداع ویرن عقلی و نقلی
خمرلرینی و انك مستلکنی دفع و ازاله قیلر (مثنوی) نام حق عدلست و شاهد آن اوست * شاهد عدلست زین رو چشم
دوست * حق تعالینك نامی عدلدر و شاهد انك لایقیدر بو یوزدن چشم دوست شاهد عدلدر عدل حق تعالینك
اسماء حسنی سندن بر اسمیدر پس عدل حق تعالینك نامیدر و شاهد دخی انك ملکی و لایقیدر بو جهتدن شاهد
عدل دوستك کوزی منزله سنده در شاهد عدلدن مراد حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم و دخی وارث کامل
اولان عارف و اصل اولور (مثنوی) منظر حق دل بود در دو سرا * که نظر در شاهد آید شاه را * حق تعالینك منظری
ایکی سرایده کوکل اولور که شاهدك نظری شاهده کلور ایکی سرایده یه حق تعالینك نظری قلبه اولدیغنه اولا
بو حدیث شریف دلالت ایلر قال علیه السلام * ان الله لا ینظر الی صورکم و لا الی اعمالکم بل ینظر الی قلوبکم و نیاتکم
و ثانیا بو آیت کریمه دلالت ایلر قال الله تعالی (یوم لا ینفع مال و لا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم) پس حق تعالی
حضرتلرینك دنیاده و آخرتده نظرگاهی کوکلدر زیرا پادشاهك نظری محبوبه در و کندوبی مشاهده قیلان قلبه در
قلب سلیم ایسه لطیف و صافی اولدیغی اعتبارله محبوبدر و بصیرتله حضرت حقی کوردیکی جهتدن شاهد و مشاهددر
پس قلب صافی شاهدلك وصفلریله موصوف اولدیغیچون حق تعالینك نظری اکا اولور (مثنوی) عشق حق و سر شاهد
بازیش * بود مایهٔ جمله پرده سازیش * حق تعالینك عشقی و انك شاهد بازلغنك سری انك جمله پرده سازلغنك مایه سی
اولدی یعنی حق سبحانه و تعالینك ظهور و اظهاره اولان افراط محبتی و شاهدلرله اولان معامله سنك سری بو کون
و مکان که فی المثل پردهٔ وجه حقیقتدر بو جمله کون و مکان پرده سنك دوزلمسنه اصل و مایه سی حق تعالی حضرتلرینك
ظهور و اظهاره اولان عشق و محبتی اولدی کما قال فی الحدیث القدسی کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق
لاعرف و بو جمله پرده سازلغه مایه و علت غائیه شاهد حق اولان حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی سومسی
و انکله عشقبازلق قیلمسی اولمشدر نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) پس از آن لولاك گفت اندر لقا
در شب معراج شاهد باز ما * اول سببدن لقا وقتنده لولاك دیدی شب معراجده بزم شاهد بازمز یعنی بزم شاهد بازمز
اولان خدای تعالی حضرتلری معراج کیجه سنده حبیب اکرم حضرتلرینك وصال و لقاسی وقتنده اول حضرته
خطاب ایدوب * لولاك لولاك لما خلقت الافلاك * دیدی یعنی اکر حبیبم سنك وجود شریفك اولمیدی بن افلاکی
خلق ایلمزدم بو افلاکك وجوده کلمسنه سن مایه و علت غائیه سن دیدی پس بو معنی جناب عزتك رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلرینی زیاده سودیکنه دلالت ایلر انکیچون اول حضرت بن اللهك حبیبیم دیدی و اکا بو اجلدن
حبیب الله تسمیه اولندیکه اول حضرت هم اللهك محبی و هم محبوبیدر حق تعالی حضرتلرینه بو اعتبارله شاهد باز
تعبیر ایلمشلردر (م ی) این قضا بر نیك و بد حاکم بود * بر قضا شاهد نه حاکم میشود * بو قضا ایلك و بد اوزره حاکم اولور قضا
اوزره شاهد حاکم اولمز یعنی حاکم اولور قضا بونده قاضی معناسنه در و مبالغه ایچون مصدر ذکر اولنمشدر یعنی
بو قاضی اکرچه ایلك و بد اوزره حاکم اولور اما قاضی اوزره شاهد معناده حاکم اولور شول اعتبارله که قاضینك قضاسی
و حکمی شاهدك شهادتنه موقوفدر شاهد نه کونه شهادت ایلرسه قاضی اکا کوره حکم ایلر پس شاهد من وجه
قاضی اوزره حاکم اولمش اولور و قاضینك قضاسی شاهدك وجودی ایله ظهوره کلور بو اعتبارله شاهد قاضی اوزره حاکم
اولمش اولور (مثنوی) شد اسیران قضا میر قضا * شاد باش ای چشم تیز مرتضا) اول قضانك میر قضا اسیری اولدی
شاد اول ای مرتضا اولان چشم تیز مصرع اولده اوچ وجه جائزدر اولا اسیران جمع اولوب اسیران قضا میر قضا اولدی

دیمکدر امابو وجه ضعفدن وتکلفدن خالی دکلدر وثانیا اول قضانک اسیری میر قضا اولدی دیمکدر وثالثا میر قضا اول
قضانک اسیری اولدی دیمکدر اولکی وجه اوزره توضیح معنی اسیران قضا اولان کمسه لرک اعیان ثابته لرینک
مقتضاسی اوزره قضای الهی حکم ایلرپس اسیران قضانک نفس الامرده اعیان ثابته سی امیر قضا اولور وقضا اوزره
حکم قیلور وقضای الهی دخی انلرک اعیان ثابته سی نه اقتضا ایلرسه اکا کوره حکم قیلور وبو مسئله نک نتیجه سی علم
تابع معلومدر دیمکه منتهی اولور وبونک تحقیقی نقش فصوصه اولان شرح جزده فص عزیریه ده مذکور اولمشدر انده
طلب اولنه وایکنجی وجه اوزره معنی میر قضا اولان نبی اول قضای الهینک اسیری اولدی دیمک اولور که حضرت نبی
علیه السلام بو یر یوزنده اولان وبین الخلایق ظهوره کلان قضانک امیریدر وبو امیر قضا اول قضای ازلینک اسیریدر
واوچنجی وجه اوزره معنی امیر قضا اولان حاکم حقیقی اولان قضا صاحبی اول نبی علیه السلامک شهیدی اولدی
شو اعتبارله که انک قضاسی وحکمی اول شاهد عدلک شهادتنه موقوف اولدی وانک حکمی بونک وجودیله
ظهوره کلدی وبونک محبوبی ومشهودی اولدی واول بونک حبیبی وشاهدی اولدی ای ارتضا النمش وبرکزیده اولمش
چشم تیزشاد اولکه رؤیت همان سکا عطا اولندی وبو حقیقی کورمک وبو رؤیته واصل اولمق سکا میسر ومخصوص
اولمشدر نته کم بیورمشلردر ان الله اعطا موسی الکلام واعطانی الرؤیة وفضلنی بالمقام المحمود والحوض المورود رواه ابن
عساکر عن جابر رضی الله عنهما (مثنوی) عارف از معروف بس درخواست کرد) کای رقیب ما تواندر کرم وسرد * ای
مشیر ما تواندر خیر وشر * از اشارتهات دل مان بی خبر) عارف معروفدن چوق درخواست ایتدی بویله دیوکه ای بزم
رقیبمز سن کرم وسردده ای خیر وشرده سن بزم مشیرمز سن سنک اشارتلرکدن بزم دلمز بی خبردر عارفدن مراد بونده
بو دنیا کیجه سنده شاه حقیقی بیلن واولیادن پادشاه بی نظیری مشاهده قیلان صاحب بصیرت اولور وتقدیر کلام
بویله دیمک اولور که عارف بالله اولان ولی کندینک معروف ومشهودی اولان حضرت حقدن چوق استدی کندویه
تابع ومرید ومحب اولان طائفه نک ذلاتنی وتقصیراتنی وسیأتنی اوارحم الراحمین دن عفو اولمق استدی وانلر حقنده
شفاعت ایلدی بویله دیوکه ای پادشاه مطلق کرمده وسردده وخیرده وشرده وسرده وعلانیتده سن بزم نکهبانمز سن
شول مهیمن وبصیرسنکه شب وروزده بزدن هرنه صادر اولورسه انی کوررو بیلورسن وبز هرنه یرده اولسق بزدله
اولورسن ای خیرده وشرده بزه اشارت ایدیجی پادشاه سنک اشارتلرکدن بزم کوکلمز بی خبردر نته کم سلطان محمودک
اشارتلرندن اول قومک کوکللری بی خبر اولدی وبنم ریشمده مجرملری قتلدن خلاص ایلمکده قدرت وخاصیت
وارددیمکده نه رمزونه اشارت وارددر انلر بونی فهم قیله مدیلر نته کم حضرت قرانده اولان اشارت الهیه دن هم اکثر
عالم بی خبردر جمله دن * ونحن اقرب الیه من حبل الورید * نکته سندن ودخی (وهو معکم اینما کنتم اشارتندن ودخی
(ان الله یغفر الذنوب جمیعا * رمزندن وحضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلمه (ولسوف یعطیک ربک فترضی)
بیوردیغی بشارتدن اکثرینک قلبی بی خبردر وحضرت حق هر کارده وهر حالده انلرله ایکن انلر انی کورمیوب وانکله
آشنالق قیلمیوب اندن غافللردر (م ی) ای برانالانراه روز وشب) چشم بند ما شده دید سبب) ای شول پادشاه که روز وشب
بزی کورور امابز انی کوره مزبزم چشم بندمز سبب کورمک اولدی یعنی ای لیل ونهارده وهر کارو کردارده پادشاه
وبزانی کورمکه وادراک قیلمغه قادر اوله مدیغمز لطیف اولان اله بزم ابصارمزک بندو پرده سی اسباب کورمک اولدی
اسبابه مشغول اولدیغمز واسطه ایله مسببدن بی خبر اولدق دیر (مثنوی) چشم من از چشمها بکزیده شد
تا که در شب آفتابم دیده شد * بنم کوزم سائر کوزلردن کزیده اولدی تا کم کیجه آفتاب بکا کورلمش اولدی یعنی عارف
بالله اولان ولی کامل دیرالهی وای پادشاهلر پادشاهی سائر کوزلردن بنم کوزم برکزیده اولدی تا کم بو دنیا کیجه سنده
سنک بکا آفتاب رویک کورلمش اولدی ومشهود کلدی (مثنوی) لطف معروف تو بودان ای بهی * پس کمال البر
فی اتمامه * اول کیجه کورمک سنک لطف معروفک ایدی ای بهالو پس کمال بر آنک اتمامنده در بهی فعیل وزننده در بهالو
وکوزل دیمک اولور بعض نسخه ده لطف ایله معروف مابیننده واو واقع اولمشدر بو تقدیرجه معروف احسان معناسنه
اولور وتوضیح معنی بویله دیمک اولور که عارف شه شناس بویله دیر که ای کوزل وزیبا اولان محسن اول بنم بو دنیا کیجه سنده
آفتاب بین اولملم وسن شاه مطلقی من وجه مشاهده قیلم سنک بکا لطفک واحسانک ایدی پس کمال احسان انی اتمام
ایلمکده اولور نته کم ما الاحسان الا بالتمام دینور چونکم بو دنیاده بزه ایمان وعرفان وایقان ویردک وبزی سنی بیلمک
وسنکله بو قدرجه آشنا اولمق مرتبه سنه ایرکوردک استرز که یوم قیامتده بو احسانی اتمام ایلیه سن وبزی بین الخلایق
مؤاخذه قیلمیه سن دیدی (م ی) یارب اتمم نورنا فی الساهره * وانجنا من مفضحات قاهره * یاربی ساهره ده بزم نور یمزی
اتمام ایله وبزی قاهره اولان مفضحاتدن قورتر ساهره عرصه قیامته دیرلر واکا ساهره دید کاری خلقی اول بیدار ایلدیکی

اعتبارله در نته کم بو رایه مناسب اولان بر مقدار شرح وتحقیقی هم جلد خامسده تمثیل روشهای مختلف سر خنده مرور
ایلدی انده طلب اولنه یعنی عارف کامل حضرت جناب حقه بو کونه دعا ایلر وبویله سویلر که ای بزم پروردکارمز عرصه
قیامتده سن بزم نورمزی تمام ایله نته کم یوم قیامتده حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلمه ایمان قیلان مؤمنلر (یقولون
ربنا اتمم لنا نورنا واغفرلنا انک علی کل شیء قدیر) دیه لر والله تعالی حضرتلری کندی نبیسنی وانکله بیله اولان مؤمنلری
یوم لا یخزی الله النبی والذین امنوا معه) آیت کریمه سنک موجبنجه اول کونده رسوای ایلمیوب انلری مفضحاتدن
امین ایلیه الهی سن بزی هم اول مفضحات قاهره دن قورتروب خلاص ایله وبزی اول کون رسوای ایلمیوب حلم
والطافله بزه تجلی ایله (مثنوی) یار شب را روز مهجوری مده * جان قربت دیده را دوری مده * بعد تو مرکیست با درد
ونکال * خاصه بعد یکه بود بعد الوصال) الهی کیجه یارنه کوندز مهجورلک ویرمه قربت دیده اولان جانه دورلک ویرمه
یعنی ای پادشاهلر پادشاهی دنیا کیجه سنده یار اولنه وسنکله بیله سیر قیلانه روز آخرتده مهجورلک ویرمه وبو عالمده
سنک قدمکی کورن جانه وسنکله آشنا اولان روح روانه دورلک ویرمه وانی فراق وبعد المرتبه ایرکورمه زیرا سنک بعد
وفراقک برموتدر دردونکال ایله علی الخصوص بر بعد که بعد الوصال اوله یعنی سنک بعدک مطلق دردله وعذابله اولان
برمرک کبیدر خصوصا شول بعد وفراقکه بو دنیاده اولان وصالدن وآشنالقدن صکره اوله اول بعد نیجه مرک عظیم
وعذاب الیمدن زیاده در (م ی) انکه دیدست مکن نادیده اش * آب زن بر سبزه بالیده اش * اول کمسه که سنی کورمشدر
انی کورمش ایلمه انک بالیده اولان سبزه سنه صو اوربالیده بتمش وبیومش معناسنه در یعنی الهی شول قولک که
سنی کوردی وسنکله کندی استعدادی قدر آشنالق ایلدی انی کورممش ایلمه بلکه کمال لطفکدن انک بتمش اولان
وجودی سبزه سنه وباغ قلبنده ظاهر اولان مقصودی نباتنه آب لطفکی اوروانی آب وصالکله احیا ایدوب دیرکور
ولطف واحسانک مرتبه سنه وکمال قربک وزیاده آشنالکک مقامنه ایرکورتا کم خوف وحزندن امین اولان وعقاب
وعذابدن نجات بولان وخاص ومقرب اولان عبادک زمره سنه داخل اوله (مثنوی) من نکردم لاابالی در روش
تو مکن هم لاابالی در خلش * الهی بن تمکن اولدیغی مرتبه روشده لاابالی اولمدم سن هم خلشده لاابالی اولمه خلش
خلیدن لفظندن اسم مصدردر اصل دکن باتمغه وپاره سنجمغه دیرلر واغرتمق وایذا ایتمک معنالرنده هم استعمال ایدرلر
بونده اغرتمق وایذا ایتمک معناسی مراد اولور لاابالی قید مقیسز معناسنه در نکردم کاف فارسی ایله نشدم معناسنه اولمقده
جائزدر اما اکر کاف عربی ایله اوقنورسه لاابالی عدم مبالات معناسنه اولور ممکن دخی کاه اولور که مشو معناسنه
استعمال اولنورا کا کوره معنی ویرلدی اکر مکن ایله معناسنه اولورسه بو مصرعده هم لاابالی عدم مبالات
معناسنه اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولور که الهی بن فقیر روشده مو سنک بولکه کیدشده تمکن اولدیغی مرتبه لاابالیلک
ایتدم وقایرمقسز اولنلر بولنه کتدم قادر اولدیغجه روشده احتیاط ایدوب قاردم سن هم بنی اغرتمقده وبکا الم ویروب ایذا
ایتمکده لاابالیلک ایتمه بلکه حالمه رحم ایلیوب لطف واحسان ایله وخوان نعمتکله طویله (م ی) هین مران از روی خود
او را بعید * آنکه اویکبار آن روی تو دید * هر کزانی کندی یوزکدن بعید سورمه اول کمسه که او بر کره سنک یوزکی
کوردی یعنی شول کمسه که عالم الستده سنک سوزکی اشتدی بو عالمده انی کندی یوزکدن بعید سورمه وبو عالمده
هم سنی بر کره مشاهده ایلدی اول عالمده انی کندی لقای شریفک مشاهده سندن ایراق ایلمه (مثنوی) دید روی
جز تو شد غل کلو * کل شیء ما سوی الله باطل) سندن غیرینک یوزنی کورمک غل کلو اولدی اللهدن غیری کل شیء
باطلدر نته کم مسلم وبخارینک اتفاقیله صحیحنده بویله روایت اولنمشدر که قال علیه السلام اصدق کلمة قالها الشاعر
کلمة لبید الا کل شیء ما خلا الله باطل (وکل نعیم لا محالة زائل وبو کلمه نک شرح وتحقیقی جلد اولک اواخرنه قریب تعجب
کردن آدم علیه السلام از ضلالات ابلیس سر خنده کل شیء ما خلا الله باطل بیتنک شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب
اولنه وبونده معنی سندن غیرینک یوزنی کورمک معناده زنجیر کلو اولدی زیرا هر شی ماسوی الله فرض اولندقده
باطلدر والله تعالیدن خالی وغیری اعتبار قیلندقده بی فائده وبی حاصلدر بو جهتدن اکا کوکل ویرن وانی کورن کمسه لره
زنجیر کلو اولمق مقرردر (مثنوی) باطل اندر می نماید رشد * زانکه باطل باطلانرا می کشد * ذره ذره کاندرین ارض
وسماست) جنس خود را هریکی چون کهرباست) کل شیء الله تعالیدن سوی وخلا فرض اولندقده باطلدر رو بکار شد
کوسترر یعنی کندیلرنی موجود کوستروب کندیلر جانبنه اولان یولی بکاراه رشد کوستررلر وبنی کندیلره جذب ایدرلر
اول سببدنکه بندخی غیروسوی حکمنده اولدیغم اعتبارله باطلم باطل ایسه باطللری کندیسنه جذب ایلر الحاصل
ذره ذره که بو ارض وسماده وارددر بهر حال کندی جنسنی هر بری کهربا کبیدر کهربا کاهی کندیسنه نیجه جذب
ایلرسه هر کس کندی جنسنی هم کندیسنه اویله جذب ایلرپس چون بر کمسه کندیسی حقدن غافل اولسه وغیری وسوی

مرتبه‌سنده قالسه لابد حقدن غافل اولنلره مائل اولوروا کراهل حق اولسه وحضرت حقی مشاهده قیلسه الجنس
الی الجنس یمیل موجبنجه ینه کندی جنسنه میل قیلور (م ی) معده نان را میکشد تا مستقر * میکشد مر آب را تف جگر
مثلا معده نانی مستقرینه دل جگر که معده ایله نانک ما بیننده جنسیت واردر وکذلک تحقیقا آبی تف جگر جگر که آب ایله
جگرک ما بیننده جنسیت واردر (مثنوی) چشم جذاب بتان زین کویها * مغز جویان از کلستان بویها * زانکه حس
چشم آمد رنگ کش * مغز وبینی میکشد بوهای خوش * چشم بتلرک جذابی بو کوزلردن مغز کلستاندن بویلر
استجید ر یعنی کوز بو محللردن محبوبلری جذب ایدیجید ر ودماغ کلستاندن رایحه استجیدر انکچون که حس چشم
رنگ وبو چکیجی کلدی ورنگ بو یله انک مناسبتی اولدی انکچون اول رنکه ولونه میل قیلدی وکذلک بینی وبرون خوش
قوقولر چکر انکچونکه مغز ودماغک روایح طیبه ایله ما بیننده مناسبت تامه واردر اول مناسبتدن اوتری روایح طیبه‌یی
کندی جانبنه جذب ایلر (مثنوی) زین کششها ای خدای رازدان * تو بجذب لطف خود مانده امان) غالبی بر جاذبان
ای مشتری * شاید ار درمانند کار اوآخری * ای رازدان اولان خدا بو کششلردن یعنی بو اشیانک بری برلرنی کندیلره
جذب ایلمرندن سن کندی لطفک جذبیله بزه امان ویرو بزی بونلره منجذب اولمقدن ومیل قیلمقدن خلاص ایدوب
کندی جانبکه جذب ایله ای مشتری اولان وای مؤمن قوللرندن نفسلرینی ومالللرنی صاتون الوب انلره جنت ملکنی ثمن
ویرن خدا سن جمله جاذبلر اوزره غالبسن لایقدر اکر درمانده لری کیروالسن یعنی شان شریفکه لایقدر که اکر عاجز
وفرومانده اولان بنده لریکی بو اشیانک جذابلرندن قورتروب کیروالسن کندی جنابکه مقرب وآشنا قیله‌سن پس بنه
شه‌شناس اولان وکیجه ایله کوردیکنی صباح بیلن کسه‌نک حالنی بیانه شروع ایدوب بیورر (م ی) روبشه آورد چون
تشنه یار * آنکه بود اندر شب قدر آن بدر * چون زبان وجان او بود آن او * آن او با او بود گستاخ کو * یوزنی شاهه
کتوردی تشنه ایره یوز کتوردیکی کبی اول کسه که قدر کیجه‌سنده بدرک لایق ایدی بدردن مراد پادشاه اولور شب
قدردن مراد پادشاهله انک مقارنت ومصاحبت ایلدیکی کیجه اولور واول کیجه‌یه شب قدر تسمیه‌سی شریف وعظیم
کیجه اولدیغی اعتبارله اولور چونکه اول شه‌شناس زبانی وجانی اول شاهک لایق ایدی آنک لایق اکا گستاخ کو
اولدی وتوضیح معنی بو یله دیمک اولورکه اول کسه که اول عظیم وشریف اولان کیجه‌ده بدر فلک سلطنت وصدر سریر
سعادت ودولت اولان پادشاه اعظمک لایق وبیلیجیسی وآشناسی اولدی اول عارف شه‌شناس تشنه اولان کسه سحابه
وآبه توجه ایلدیکی کبی پادشاهه توجه ایلدی چونکه اول شه‌شناس اولان عارفک لسانی وجانی اول شاهک لایق
ایدی انک لایق اکا گستاخانه سویلیجی اولور وهر نه سویلسه انک سوزی غیرلر کبی اولمیوب پادشاهه اول سوز خوش
کلور چونکه اول شه‌شناس اولان عارف کندینک جانی ودخی لسانی اول شاهک لایق اولدیغی بیلدی سوزه کلوب
اکا بو کونه خطاب قیلدی (م ی) کفت ما گشتیم چون جان بند طین * آفتاب جان توی در یوم دین * وقت آن شد ای شه
مکتوم سیر * کز کرم ریشی بجنبانی بخیر * اول عارف شه‌شناس ایتدی ای سلطان عالم وای پادشاه اکرم جان طینه
بند اولدیغی کبی بز هم مقید ومغلول اولدق یوم دینده آفتاب جان سنسن یعنی جان بدنه وابسته ومقید اولدیغی کبی
بز هم گرفتار اولدق وحضورکه مقید کلدک روز جزاده جانه نور ویریجی آفتاب سنسن وبو ظلمات ومحنتدن روحلری
قورتریجی بر پادشاه اعظمسن ای سیری مکتوم اولان شاه انک وقتی اولدی که کرمکدن خیره متعلق بر ریش دپره‌ده‌سن
یعنی ای سیری مخفی ومعیتی پنهان اولان شاه اکرم اول وقت اولدیکه خیر واحسانه متعلق کرمکدن برادنی اشارت
ایلیه‌سن ومحاسن ومکارمکی تحریک ایتمکله بو مجرملری قید محنتدن وبند آفتدن خلاص قیله‌سن (م ی) هر یکی
خاصیت خود را نمود * آن هنرها جمله بدبختی فزود * آن هنرها گردن ما را ببست * زان مناصب سرنگون ساریم
و پست * ای شهنشاه اعظم هر بری کندی خاصیتنی کوستردی اول هنرلر جمله بدبختلک زیاده ایلدی یعنی بو قومدن
هر بریمز کندی هنرنی وخاصیتنی اظهار ایلدی واول هنرلر بزه نافع اولمیوب جمله بدبختلک زیاده ایدوب بو کونه بلالره بزی
گرفتار ایلدی اول هنرلر بزم بو یننزی باغلدی اول منصبلردن سرنکونسار وپستریز یعنی اول وجودله اولان هنرلر
وتوسلک حظنه ومشتهاسنه معین اولان خاصیتلر وسنک حدودکدن تجاوز ایدوب بی اذن وبی رضا ملککده تصرف
ایلمکه سبب اولان فنلر وصنعتلر جمله بزم بو یننزی باغلدی اول هنرلرکه بزه منصبلر اولمشدی اول هنر منصبلرندن باشی
آشغه اولوب واسفله دوشدک (م ی) آن هنر فی جیدها حبل مسد * روز مردن نیست زان فنها مدد) اول هنرفی جیدها
حبل مسد در یعنی اول فن وهنر معنی بوزنده فی المثل ایفدن اورلمش بر حبلدر زیرا اولمک کونی اول فندن انلره مدد
یوقدر چونکه بر فن وهنردن موت کوننده مدد ومعاونت اولمیه جان بوینده اول فن وهنر ایفدن بوکلش ایپ کبیدر
ابو لهبک عورتنک بوینده اولان ایپ کبی بو آیت کریمه‌نک تفسیری اوچنجی دفترده تشبیه بندد ام قضا مر خنده

مستوفی مروا ایلمشدر انده طلب اولنه (م ی) جز همان خاصیت آن خوش حواس) که بشب بد چشم او سلطان شناس
همان اول خوش حواسک خاصیتندن غیریکه کیجه‌ده انک چشمی سلطان شناس اولدی یعنی اولمک کونی انواع
فنوندن اصلا مدد یوقدر الا همان شول خوش حواس اولان کسه‌نک هنر وخاصیتنک نفع ومددی اولور که بو دنیا
کیجه‌سنده انک چشم جانی سلطان شناس اوله وبصر بصیرتله پادشاه حقیقتک کندی ایله بیله اولدیغی کوره وبیله
وآنک مشاهده‌سنه قادر اوله (م ی) آن هنرها جمله غول راه بود * غیر چشمی کو ز شه آگاه بود * شاه را شرم از وی
آمد روز بار * که بشب بر روی شه بودش نظار * اول هنرلر جمله غول راه ایدی شول بر چشمدن غیریکه اول شاهدن
آگاه اولدی یعنی اول قومک هنرلری جمله رهزن طریق اولدی الا شول بر شه‌شناسک کوزی دکل که اول شهدن آگاه
وخبردار اولدی اجازت کوننده پادشاهه اندن شرم کلدی که کیجه شاه یوزینه انک نظاره‌سی اولدی روز بار اجازت کونی
دیمکدر اما حکومت کونی دیمک معناسنه استعمال اولنور حکمده دخی اجازت معناسی بولنور یعنی شول کسه‌نک که
دنیا کیجه‌سنده پادشاه حقیقته نظاره قیلمق وآشنالق اولمق خاصیتی اولدی پادشاه اعظمه روز جزاده انک یوزندن
استحیا ایلمک کلور که حق تبارک وتعالی حضرتلری حیا وکرم صاحبیدر عارف بنده‌لرندن استحیا ایلمک انک شانندندر
نته کم قوللرندن خشیت ایلمک مرتبه‌سنده اولوردیمشلردر وبو نکته‌یی افاده ایلمکدن اوتری (انما یخشی الله من عباده
العلماء آیت کریمه‌سنده امام ابو حنیفه رضی الله عنه حضرتلری لفظه جلالی مرفوع وعلمایی منصوب قرأت ایلمشدر
مثنوی) وان سک آگاه از شاه وداد * خود سک کهفش لقب باید نهاد * شاه ودادن اول آگاه اولان سک خود اکا سک
اصحاب کهف لقب قومق کرک یعنی اول هنرلر جمله‌سی غول راه کیدر مکر شول هنر دکل که اول پادشاه شناس اوله واول
محبت شاهندن آگاه اولان کلب دخی غیری هنر اهلنه کوره یکدر اکا اصحاب کهفک کابی دیو لقب قومق کرکدر زیرا
اندن مراد کهف حقیقتک اصحابنه تابع اولان وخدمت قیلان کسه‌نک نفسی اولور شول کسه‌نک که نفسی اصحاب دلک
قپوسنک سکی اوله اول دخی شاه وداد اکاهی اولور پس اول سائر نفوسه یکدر بلکه سائر نفوسدن اول اصحاب دله
خدمت قیلدیغیچون بهتر اولور (مثنوی) خاصیت در گوش هم نیکو بود * کو بدانک سک ز شیر آگه شود) خاصیت گوشده
هم نیکو اولور که اول گوش بانک سکله شیردن آگاه اوله یعنی شول خاصیت که قولقده اوله که اول کلبک صداسی سببیله
شیردن آگاه اوله وغیری هنرلره نسبت بو نافع کلور یعنی شول بر کسه‌نک گوش هوشنده بر هنر وخاصیت اوله که اول کسه
اصحاب دلک قپوسنه خدمت قیلان وانلره تابع اولان کسه‌نک نفسنک صوت وکلامی سببیله شیر حقیقتدن آگاه اوله
وپادشاه معنوینک کندیله اولدیغی بیله بو قدر هنر دخی غیری هنرلره نسبتله نیکوتردر پس بو جمله هنرلردن مقبول اولان
هنرلر اوچ قسم اولدی اعلا اولان هنر اولدر که شه‌شناس اوله ومشاهده‌یه قادر اوله بو شب دنیاده شاهی کوره بیله
واوسط اولان هنر اولدر که هنوز دخی نفسی خست ودنائتدن خلاص ایلمش اوله لکن اصحاب قلوبه واهل شهوده
خدمت قیله وسک اصحاب کهف مثابه‌سنده اوله وپادشاه حقیقی بیله وادنی اولان هنر اولدر که اهل قلوبه خدمت
قیلان کسه‌لرک کلامنه قولاق طوته وانلرک صیت وصداسنی فهم ایده وانلرک کلامی واسطه‌سیله پادشاه حقیقتک
کندی ایله اولدیغی بیله واکا ایمان واقرار قیله (مثنوی) سک چو بیدار است شب چون پاسبان * بی خبر نبود
ز شبخیز شهان * سک پاسبان کبی چونکه بیداردر شاهلرک شبخیزندن بی خبر اولمز شاهلردن مراد بونده ملوک معنوی
وشاهان روحانی اولان اولیا اولور وسکدن مراد شول کیجه‌لرده متهجد اولان واحیای لیالی قیلان کسه‌نک نفسی اولور
یعنی شول سالکک نفسی که پاسبان کبی کیجه‌لرده بیدار اوله وتهجد قیله اول کسه شاهان طریقتک کیجه قالقمه‌سندن
بی خبر اولمز بلکه بو دنیا کیجه‌سنده تبدیل صورت ایدوب بر فقیر وکدا شکلنده خلق ایچره کزسه‌لر هم فراستله انلری بیلور
سائر عوام کالهوام کبی انلرک صورتنه باقوب بو بر فقیر وکدادر دیمز بلکه سیرتنه باقوب شاه معنوی اولدیغی بیلور
وبرای مصلحت تبدیل صورت ایلمش انجق دیو واقف اولور (م ی) هین ز بدنامان نباید ننگ داشت * هوش بر اسرارشان
باید گماشت * آگاه اول بدناملردن ننگ وعار طوتمق کرکمز عقلی انلرک اسرارینه حواله ایتمک کرک یعنی ای عاقل
آگاه اول معیوب اولان طائفه‌دن وظاهرا بدنام اولان قومدن بر او غوردن عار طوتمه ونامللرینه وظاهرلرینه باقوب
انلره تحقیر واهانت ایتمه بلکه چشم هوشی انلرک سیرتنه واسرارینه حواله ایلمک کرکدر که انلرک سری ونیتی نه ایدیکی
تا سنک معلومک اوله اکر انلرک سری ونیتی سنک معلومک اولمزایسه مجرد ظاهرا بدنام اولملرندن اوتری انلره پشت پا
اورمه نته کم دیلمشدر (بیت) بر آستانه میخانه کر سری بینی * مزن بپای که معلوم نیست نیت او (م ی) هر که او بیکار
خود بدنام شد * خود نباید نام جست وخام شد * هر شول کسه که خود او بر او غوردن بدنام اولدی خود اکا نام استمک
وخام اولمق کرکمز جستن معناسنه وشد شدن معناسنه مصدرلردر یعنی شول سالک که بر دفعه خود کالیله

بد نام اولدی وملامتی اختیار قیلدی وملامیه دن اولدی خودا کانام ونشان استمك ونا پخته وخام اولمق کرکز اصحاب
ملامتك قتلرنده نام ونشاندن یكوب بی نام وبی نشان اولمق پخته لك مرتبه سنی بولمقدر چونكم بركسه نام ونشاندن
یكوب پخته اوله تكرارا کانام ونشان استمك خام اولمقدر اول کسه که براوغوردن نام ونشان قیدندن حقیقتله یكجه تكرار
اکانام ونشان استمك وخام اولمق لازم اولمز (مثنوی) ای بسازر که سیه تابش کنند * تاشود ایمن زتاراج وکزند * ای چوق
التونكه آنی سیاه تاب ایدرلر تا کم تاراج وضرردن ایمن اوله تابش اسم مصدر اولمقده جائز وشین ضمیر اولوب زره عائد
اولمقده جائزدر یعنی ای مرد عاقل چوق خالص التون اولور که انك تابنی وزاغنی سیاه ایدرلر تا کم بعض یغماجیلرك غارت
ایتمسندن وضررندن اول صنعتله ایمن اوله ونجات بوله کذلك اصحاب خلوصدن چوق کسه لردخی ظاهرلرنی ظلمات خطا
ومعصیتله بویارلر وکندیلرینی اهل معصیت هیئتنده کوسترلر تا کم غارتکرلك ضررندن ویغماسندن ایمن اوله لر
واسقاط جاه ومنزلت ایتمکله شر شهرتدن وضرر تعظیمدن نجات بوله لر که بونلر شهرتك آفت ایدیکنی بیلمشلر وبو خلق
عالمك تعظیمندن نتیجه ضرر ومخافت وار ایدیکنه واقف وعارف اولمشلردر انکیچون بو صنعتله تستر واختفا قیلمشلردر
وبو سیرت اوزره سلوك ایدن طائفه یه ملامیه دینور وبو قصه پر حصه دن ملامیه نك محققلرینك مرتبه لری واحوال
شریفه لری وانلرك صورتنه نظر ایدوب وسیرتندن ودرونندن غافل اولان حیوانلرك حالی معلوملك اولور * قصه آن کاو
بحری کوهر کاویان از قعر دریا بر آورد شب بر ساحل دریا نهد تا در درخش وتاب آن می چرد بازرکان از کمین برون آید
چون کاو از کوهر دورتر رفته باشد بازرکان کوهر را بلجم وکل تیره بپوشاند وبر درخت کریزد * بو سرخ شریف وبیان
لطیف انك قصه سیدر که بحری اولان کاو یعنی دریا صغری کاویلر کوهرنی دریا دیبندن طشره کتورر کاویان فریدونك
عسکرینك اسمیدر که انك سر عسکرنه حداد کاوی دیدکلری ایچون اول عسکره کاویان دیدیلر وضحاکك خزینه سنك
کوهرلرنی آلوب علملری اولان دری پاره سنه وضع ایلیوب انی حفظ ایلدکلری اعتبارله اول علمده اولان ذی قیمت
کوهرلره کوهر کاویان دیدیلر یعنی اول کاو بحری دریانك دیبندن بر تابدار زیاده براق بر کوهری طشره کتورر کیجه ایله
انی دریانك کنارنه قورتا کم اول کوهرك درخشی وتابنده یعنی برق وضیا سنده اوتلیه اول کوهری بولانلر وآنی آلنلر
شو صنعتله اول کاو بحرینك الندن آلورلر که اولا بر کمینده اختفا قیلورلر چونکم اول کاو بحری اول کوهری
کتوروب دریا کنارنه قویه شول زمانده که اول کاو کوهردن بر مقدار ایراق کیده بازرکان کمیندن طشره کلوب اول
کوهری بلجمله وتیره بالچقله ستر ایلر وآغاج اوزره فرار ایلر واول کاو ظلمتده قالوب کوهرك رونق وتابنی کوره میوب وانك
ظاهرنده اولان بلجمی وکل تیره یی کوروب اندن اعراض ایدر ودونوب کلدیکی یره کیدر پس بازرکان بو صنعتله اول
کوهر تابداری انك الندن خلاص ایلر نته کم نظمدن دخی معلوملك اولور (مثنوی) کاو آبی کوهر از بحر آورد * بنهد اندر
مرج وکردش می چرد * در شعاع نور کوهر کاو آب * می چرد از سنبل وسوسن شتاب * کاو آبی کوهری دریادن یوقاری
کتورر چراکاهه انی قورر وانك اطرافنده اوتلار کوهرك شعاعنك نورنده صو صغری سنبلدن وسوسندن سرعتله
اوتلار واول جایده سنبل وریحان اکل ایلر (مثنوی) زان فکنده کاو آبی عنبرست * که غذااش نرکس ونیلوفرست
اول سببدن کاو آبینك فکنده سی یعنی فضلاتی ودبرندن اخراج ایدوب براقدیغی عنبردر که انك غذاسی نرکس ونیلوفر
وسنبل وریحان وکل اذفردر عنبرك اصلنده ایکی وجه یازمشلردر بری بودر که بحر محیط کنارنده حق تعالی زنبوره
مشابه بعض حیوانجقلر خلق ایلمشدر انلر اول عنبری زنبور موم یاپدیغی کبی یاپرلر دریانك برموجی کلوب اخذ ایلر واکر
دریادن بعید ایسه بر سیل کلوب انی دریایه کتورر واول دریا اول عنبری انسان ساکن اولان سواحله کتوروب اخراج ایلر
پس دریا کنارنده بولوب آلورلر بر قول دخی بودر که عنبر کاو بحرینك فضله سیدر لابد اول کاو بحرینك فضله سی عنبر اولور
دیمشلردر نته کم حضرت خداوندکار دخی بو قولی اختیار ایلمشلردر وکاو بحرینك فضله سینك عنبر اولمسنه سبب انك پاك
وطاهر اولدیغیچوندر نته کم پاك وحلال یین کسه لرك دخی بدننده یدکاری غذا نور جلاله متبدل اولور بو مناسبتله
اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) هر که باشد قوت او نور جلال * چون نزاید از لبش سحر حلال * هر که چون زنبور
وحیستش نقل * چون نباشد خانه او پر عسل) هر شول کسه که انك قوت وغداسی نور جلال اوله آنك لب ودهاندن
نیچون سحر حلال طوغمیه یعنی هر شول کسه نك که قوت وغداسی نور جلال وپرتو جمال الهی اوله لابد انك لب
ودهاندن سحر حلال طوغر وانك لسان ودهاندن ظهوره کلان فضلات وکلمات عنبردن اطیب اولور وفضلاته
اول کسه بنم فضلمدر دیسه اکا لایق کلور کما قال ابن الفارض (بیت) ومن فضل ما اسأرت شرب معاصری * ومن کان
قبلی فالفضائل فضلتی * هر شول کسه که زنبور کبی وحی الهی اکا نقلدر انك خانه سی نیچون پر عسل اولمیه نقل
بونده ضم نون وفتح قافله نقلك جمعیدر نقل اصلنده شراب ایچدکلری حینده ییلن مزه یه دیرلر صکره غدا معناسنه

هم استعاره طریقیله استعمال اولنمشدر بونده نقل غدا معناسنه در یعنی هر شول کسه یه که زنبور کبی وحی الهی
والهام ربانی قوت وغدا اولمش وانك قلبنه حضرت حقدن اشارت وبشارتلر کلمشدر انك خانه قلبی عسل معرفت
وانکبین حکمتله پر اولمشدر وشهد معانی ایله درونی طولمشدر (مثنوی) می چرد در نور کوهران بقر * تا کهان کردد
زکوهر دورتر * تاجری بر درنهد لجم سیاه * تاشود تاریك مرج وسبزه کاه * پس کریزد مرد تاجر بر درخت * کاوجویان
مرد را با شاخ سخت * بیست باران کاو تازد کرد مرج * تا کند آن خصم را در شاخ درج * اول بقر ساحل دریاده
کوهرك نورنده اوتلرتا کهان اوتلیه رق کوهردن دورترا اولور وکوهراندن برمقدار بعید قالور اول کمینده اولان
بر تاجر بصودن چقوب اول در تابدار اوزره لجم قورتا کم اول چراکاه وسبزه کاه تاریك اوله وکوهرك نوری لجم سیاه
التنده مستور قاله چونکم اول کوهر تابدارك اوزرینه لجم سیاهی وضع ایلیه پس اول مرد تاجر فی الحال بر اغاج اوزره
قاچر اول کاو بحری ایسه مرد تاجری قتی بوینوزیله جویان اولور نیجه کره اول کاو بحری مرجك اطرافنی طلب ایلر
بیست بونده کثرتدن عبارت اولور وشاخ بوینوزه دینور تا کم اول کاو بحری اول خصمی شاخه درج ایلیه یعنی
بوینوزیله انی هلاك ایلیه (مثنوی) چون ازو نومید کردد کاو نر * آید آنجا که نهاده بد کهر * لجم بیند فوق در شاهوار
پس زطین بکریزد او ابلیس وار) چونکم اول مرد تاجردن کاونر ناامید اوله وانی بوله میوب اندن کیرو دونوب فراغت قیله
اول محله کلور که انده کوهر قویمش ایدی اول در شاهوارك اوزرنده لجم کورر پس طیندن اول کاو ابلیس کبی قچر اول
طینك التنده اولان کوهری کوره میوب وظاهرینه باقوب اندن فرار ایلر (مثنوی) کان بلیس از متن طین کور وکرست
کاو کی داند که در کل کوهرست * که اول ابلیس متن طیندن کور وکردر متن بونده ایچرو معناسنه در کاو نه بیلور که کلده
جوهر واردر یعنی اول ابلیس لعین آدم علیه السلامك درون طیننه دن کور وصاغردر صغر بالحق ایچره کوهر اولدیغنی
بیلمز پس ابلیس طبیعت وکاو سیرت اولان کسه لر دخی بر آدمینك طیننه باقر ونوردین وکوهر یقینیدن غافل اولوب
اول بقر کبی اندن قاچر واکا طعن وانکار ایدوب کندی کبی اولان جزولره تابع اولور ومیل ومحبت قیلور کما قال السعدی
بیت * کر بی هنر بمال کند کبر بر حکیم * کون خرش شمار اکر کاو عنبرست (م ی) اهبطوا افکند جان را در حضیض
از غذا زش کرد محروم آن محیض) جانی حضیض بدنه اهبطوا براقدی اول محیض انی غذادن محروم ایلدی حضیض اسفله
دیرلر محیض حیض معناسنه در یعنی جان نفس الامرده بر عالی کوهردر وانك اصلنده مرتبه ومقامی بغایت برتر
وعالیتر در انی کندی مرتبه عالی ومقام سامیسندن بو حضیض طبیعه واسفل سافلینه الله تبارك وتعالی حضرتلری
جانبندن اکا واقع اولان اهبطوا امری براقدی اول جانی حق تعالینك مشاهده سندن وغذاسندن واکا توجه تامدن اول
حضیضه متعلق اولان محیضی محروم ایلدی واول حضیضه متعلق اولان محیضی بو بیتله ایضاح وتفسیر ایدوب بیوررلر
(م ی) ای رفیقان زین مقیل وزان مقال * اتقوا ان الهوا حیض الرجال * ای یولداشلر بو مقیلدن واول مقالدن
پرهیز ایلیك زیرا هوا حیض الرجالدر مقیل محل قیلوله قیلوله معناسنه اولمق هم جائزدر وقیلوله ضحوه کبرادن وقت
ظهره دك اولان نومه دیرلر نته کم تحقیقی دیباجه ده (احسن مقیلا) قوانده مرور ایلدی وبونده مقیلدن مراد بو عالم
طبیعتدر که محل خواب غفلتدر واول مقالدن مراد حضیض بشریتده اولان مقالدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه
ای شریعت قرداشلری وای طریقت یولداشلری بو عالم طبیعت خوابکاهندن واول حضیض بشریتده اولان قیل
وقالدن اتقا وپرهیز ایلیك زیرا هوا تحقیقا رجالك حیضیدر همان دمکه بر رجل عالم طبیعته میل ایلسه ونفسی هواسنه
کوره سوز سویلیه اول حایض اولان زن کبی معنیده مردار اولور وحیض خاتونلری نمازدن نیجه محروم ایلرسه اول
رجلی دخی هوا نماز حقیقتدن ومشاهده الهیه دن اویله محروم ایلر واول هوا ومیل طبیعی انك باطننی ملوث وناپاك ایلر
حتی طهر باطنه محتاج اولور وبو طهارت باطنینك شرحی نیجه پرده مرور ایلمشدر (م ی) اهبطوا افکند جان را در بدن
تا بکل پنهان بود در عدن) جانی بدنه اهبطوا امری براقدی تا کم در عدن کلده پنهان اوله یعنی جانکه حد ذاتنده بر عالی
کوهردر حق تبارك وتعالینك اهبطوا دیو امر ایلدی انی بدن بالچغنه براقدی تا کم اول عدن حقیقینك دری کبی اولان
روح بدن کلیله پنهان اوله وبدن بالچغنك ایچنده اول کوهر نورانی مستور قاله (مثنوی) تاجرش داند ولیکن کاو نی
اهل دل داند هر کل کاو نی * اول کوهر جانی تاجر بیلور ولیکن هر کاو نکل اهل دل بیلور هر کل کاو دکل کاو وصف
ترکیبیدر بالچق قازیجی معناسنه وبونده مراد بو عالم اجسامدن وابدانه متعلق اولان کار وکرداردن بحث ایلین وتراش
قیلان اهل صورت اولور یعنی کوهر جانی حق تعالینك امری کتوروب بو بدن بالچغنه براقدی وصورت جسمانیه
ایچره آنی وضع ایلدی تاجر کوهر روحانی اولنلر انی بیلورلر ولیکن هر کاو طبیعت کوهر جان نه مرتبه کوهر عالیشاندر
بیلمز اما اهل دل اولان صاحب بصیرتلر انك ظاهرده اولان کنه بقمیوب حقیقتنه ونورانیتنه نظر ایدرلر وهر بدن

باجلغنی قارشدریجی واجسامه متعلق اولان بردن بحث ایدیجی اهل صورت جان کوهرینک قیمتنی وشان شریفنی بیلمز
وانک علو قدرینه آکاه اولمز برکسه نک جانی هر نه قدر عالی قدر اولسه واوصاف الهیه ایله عزت وشرفی بولسه ولیکن آنک
صورت جسمانیه سی حقیر ودنی اولسه همان جانی دخی اویله حقیر ودنی صانورلر اما برکسه نک صورتی لطیف ومنصبی
شریف وثیابی نظیف اولسه لیکن جانی خبیث وروحی کثیف اولسه انک صورتنده اولان عزت وشرفی کوروب جاننی
دخی اویله صانورلر الحاصل اهل کل اهل دل اولانک شاننی بیلمکه قادر اوله من انکیچون لا یعرف ذا الفضل الا ذووه
دیمشلردر ودخی بعرفنا من کان من جنسنا وسائر الناس لنا منکرون دیو سویلمشلردر (مثنوی) هر کلی کاندر دل او
کوهر یست * کوهرش غماز طین دیکریست * هر بر کل که انک کوکلنده بر کوهر واردر انک کوهری بر غیر طیننک
غمازیدر یعنی هر بر جسد کلنک که دلنده بر کوهر جانی ودر عرفانی قونمش اوله لابد انک کوهر جانی بر آخر جسمک غمازی
ومخبریدر انسانک بو آب وکلدن مرکب اولان جسمنه کل تعبیر ایدرلر انک اصلی ومادهسی کل اولدیغیچون برکسه نک که
کوکلنده نور ربانی وکوهر روحانی اوله اول کسه بو جسم خاکیدن وبدن ترابیدن چقدقدنصکره اکا بر جسم نورانی
وبدن روحانی ویریلور که اول بدن روحانی اعمال صالحهدن واوصاف حمیدهدن ترکیب اولنمشدر اکا وجود مکتسبی دخی
دیرلر پس بو بیت شریفده واقع اولان طین دیکردن مراد اول جسم نورانی ونشئهٔ جنانیدر هر شول کسه نک که حالا قلبی
ایچره بر کوهر ایمانی ودر عرفانی اوله لابد انک کوهری بر آخر تخمیر وترکیبک مخبر وغمازی اولور که اول آخر ترکیبه جسم
نورانی وبدن روحانی ونشئهٔ جنانی دیرلر ووجود مکتسبی دخی تعبیر ایدرلر (مثنوی) وان کلی کزرش حق نوری نیافت
صحبت کلهای پر در بر نیافت * بر کل که حق تعالینک رشندن بر نور بولمدی پر در اولان کللرک صحبتنه میل قیلمدی
ویاخود طاقت کتورمدی مصرع اول ابن عمر رضی الله عنهما حضرتلرندن روایت اولنان بو حدیث شریفه
اشارتدر که بیوردیلر قال النبی علیه السلام ان الله تعالی خلق خلقه فی ظلمة ثم رش علیهم نوره فمن اصابه من ذلک
النور یومئذ اهتدی ومن اخطأه ضل * بو حدیث شریفک شرحی بر قاچ موضعده مرور ایلمشدر جملهدن دفتر اولده
حکایت پادشاه جهود دیکر سرخنده (حق فشاندان نور را بر جانها) بیتنک شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب
اولنه توضیح معنی واول کلدن مرکب اولان بر جسد که حق تعالینک عالم ازلده نثار ایلدیکی نوردن بر نور بولمدی اول
جسد معانی ومعارف درلریله پر اولان جسدلرک مصاحبتنه میل قیلمدی وطاقت کتورمدی جسدک مادهٔ اصلیهسی
کل در باعتبار ما یؤل الیه ثم کل اولدیغی اجلدن اکا کل تعبیر ایلمشلردر وکلهای پر دردن مراد عرفا وصلحا واولیا قدس
الله اسرارهم حضرتلرینک جسدلری اولور که انلرک اجساد لطیفهسی درر معانی ولآلی اسرار ربانی ایله طولمشدر واول
کسهلر که نور الهیدن خالی اولمشدر انلرله مصاحبت ایلمکدن اجتناب قیلمشدر (م ی) این سخن پایان ندارد موش ما
هست بر لبهای جو بر کوش ما * بو سوزک پایانی طوتمز ذکر ایلدیکمز موش جویک کناری اوزره بزم استماعمز اوزره در موشک
ما لفظنه اضافتی ادنی ملابسه ایچوندر مراد بزم ذکر ایلدیکمز موش دیمک اولور کوش بونده دکلمک واستماع ایلمک
معناسنهدر که ذکر سبب ارادهٔ مسبب قیلنمشدر اولور وذکر ملزوم ارادهٔ لازم سبیلندن اولوردی بنسه دخی جائز اولور یعنی
بو سویلدیکمز معارف واسراره متعلق اولان سوزک پایانی طوتمز بزم مقدما قصهسنی ذکر ایلدیکمز موش ایرمق کنارلرنده
بزی دکلمک وکلاممزی استماع ایلمک اوزره منتظردر یاخود معنی صوقولغنده چای کنارلرنده منتظر در دیمک اوله بو وجهه
اوزره ما آب معناسنه اولور وکوش ماصوبک بر کوشهسی معناسنه اولور پس انک قصهسنی سویلمک وجغزله اولان
حالنی بیان ایلمک اولیدر تا که انک قصهسندن عاقل اولنلر نتیجه حصه الهلر وانک کاری نیه منتهی اولور بیلهلر * رجوع کردن
بقصه طلب کردن آن موش آن جغز را که در لب جوی بود وکشیدن سر رشتهٔ تا جغز را خبر شود در آب از طلب او
بو سرخ شریف اول موشک اول جغزی طلب ایلمسنک قصهسنه رجوع ایلمکلکدر که اول موش لب جویده ایدی
وسر رشتهیی اول موش چکمسنک بیانیدر تا که آب ایچره ساکن اولان جغزه اول موشک انی طلب ایلمسندن خبر اوله یعنی
اول موش ایله جغز مکالمه ومعاملهدنصکره بری برلرینک پاینه بر رشتهٔ دراز باغلیوب جغز آب ایچره کتمش ایدی کوش
اکا خبر المقدن اوتری وکندینک طلبندن اکا اشارت قیلمقدن اوتری ما بینلرنده اولان رشتهنک باشنی چکدی وبوندن
مقصود حصه نه اولدیغی نظمه کتوروب بو ابیات شریفه ایله بیوردیلر (م ی) ان سر رشتهٔ عشق رشته میکشد * بر امید
وصل جغز بارشد * می تند بر رشتهٔ دل دمبدم) که سر رشته بدست آوردهام) همچو تاری شد دل وجان در شهود
تا سر رشتهٔ من روبی نمود * اول عشقک بو غرلشی رشتهیی جکر بار شد اولان جغزک وصلی امیدی اوزره سر رشتهٔ
عشقدن مراد بونده مشول موش سیرت ودون طبیعت اولان کسه اولور که جغز کبی بر پاک وطاهر اولان کسهنک عشقیله
بوغرلمش وتخمیر اولمش اوله ورشتهدن مراد کوکل رشتهسی اولور که ایکیسنک بری برلرینه ربط قلب ایلملری وعلاقه قیلملری

معنوی اولان رشته ایله بری برلرنی باغلمقدر یعنی اول عشقله مخمر اولان واختلاط قیلان موش عقللو ورشدلو اولان جغزک
وصالی امیدی اوزره رشتهٔ قلبی جذب ایلرکه کوکل رشتهسی اوزره دمبدم طولنور بویله دیو که رشته باشنی اله کتورمشم
کوکل رشتهسی اوزره دمبدم طولنمق ما بینلرنده اولان علاقهیی صیانت قیلمقدن وخاطره رعایت قیلمقدن عبارت
اولور وقطع علاقه قیلمقدن کنایت اولور کانه دیردی بحمد الله سر رشتهٔ قلبی اله کتورمشم امدی اول رشته اوزره همیشه
بکا طولنمق لازم اولور زیرا دل وجان شهود وانتظارده بر تار کبی اولدی تا که سر رشته بکا یوز کوستردی یعنی دیردی که
اول یار نظیف ودلدار شریفک شهود وانتظارنده دل وجان بر ایلک قاتی کبی نحیف ونزار اولدی تا که انکله علاقه ایلمک
وبری برمزه کوکل باغلمق سر رشتهسی کوجله بکا یوز کوستردی پس انکله اولان علاقهیی بکا کوزتمک وضبط ایتمک
لازمدر دیوب اول رابطهیی الدن قومزدی (مثنوی) خود غراب البین آمد نا کهان * در شکار موش بردش
زان مکان * چون بر آمد بر هوا موش از غراب * منسحب شد جغز نیز از قعر آب * خود نا کهان غراب البین کلدی
موشک شکارنه موشی اول مکاندن ایلتدی یعنی قاپدی واخذ ایتدی چونکم موش غراب سببندن هوا اوزره کلدی
جغز دخی قعر آبدن طشره چکلمش اولدی منسحب چکلمکه دیرلر منسحب چکلمش دیمکدر انفعال بابی مطاوعت
ایچوندر غراب البین شول الاجه قرغهیه دیرلر که انک بیاضی وسوادی اوله کما قال الجوهری وهو الذی فیه سواد وبیاض
قال صاحب حیاة الحیوان سمی غراب البین لانه بان عن نوح علیه السلام لما وجهه ینظر الماء فذهب ولم یرجع
وکذلک تشأموا به وبو غراب البینک شوملغی بوندن دخی معلوم اولور که امام احمد حضرتلری وزهری ابن عباس
رضی الله عنه حضرتلرندن بو حدیثی روایت بیوردیلر انه کان علیه السلام اذا نعق الغراب قال علیه السلام اللهم
لا طیر الا طیرک ولا خیر الا خیرک ولا اله غیرک (مثنوی) موش در منقار زاغ وجغز هم * در هوا آویخته پا در رتم * موش
زاغک منقارنده جغز هم هوادهٔ اصلمش ایاغی ایپلکده رتم شول ایپلکه دیرلر که برکسه بر کار ایچون برکسهنک اول کاری
فراموش ایتمکدن اوتری پارمغنه ایپلک باغلر اول ایپلکه رتم دیرلر بونده مطلق ایپلک مراد اولور یعنی چونکم زاغ
موشی صید ایدوب منقارنه الدی موش زاغک منقارنده قالدی بری جانبندن بو ایکیسنک ما بیننده اولان رابطه وعلاقه
واسطهسیله جغز دخی ایاغی ایپلکه باغلو هواده اصلمش اولدی ومراد نه ایدیکی عن قریب معلوم اولور (مثنوی) خلق
میکفتند زاغ از مکر وکید * جغز آبی را چکونه کرد صید) چون شد اندر آب وچونش در ربود * جغز آبی کی شکار
زاغ بود * جغز کفتا این سزای آن کسی * کو چو بی آبان شود جفت خسی * خلق هوایه باقدیلر کوردیلر که زاغ
بر قورباغهیی اولهمش وانی هوایه چقاروب براپلکه باغلمش تعجب ایدوب دیدیلر بو زاغ مکر وکیدندن ایی اولان جغزی
کورنه کونه صید ایلدی اول زاغ ابه نیجه کتدی واول قورباغهیی نه حالله قاپدی آبه منسوب اولان جغز نیجه شکار زاغ
اولدی بو خود معناده مخالف در الحق عجب مکر وحیله ایدوب بونی بو کونه اوله مشدر دیو تعجب وتماشا ایلرکن در دمند
جغز لسان حالله بونلره دیدی ای بنم احوالمه ناظر اولنلر بو اول برکسهنک لایق وسزاسیدر که بی آبلر کبی برخسک جفتی
اوله بونده اولان آبلردن مراد عرض وناموس وحیا معناسنهدر نتهکم ترکیده دخی فلان کمسنه یوزی صوین یره دوکمشدر
دیرلر حیا وادبی ضایع ایتمشدر دیمکدن کنایت ایدرلر پس بی آبان بی شرمان وبی حرمتان معنالرینه اولور یعنی جغز انلره
دیدی بو اول کسهنک لایقیدر که اول کسه حیاسزلر وبی ناموسلر کبی بر خس ودنی غرابک جفت ومصاحبی اوله
برکسهنک مصاحبی ودلیلی غراب اوله انک عاقبتی بویله خراب اوله وغداسی جیفهٔ کلاب اوله کما قیل * بیت * ومن یکن
الغراب له دلیلا * یمر به علی جیف الکلاب (مثنوی) ای فغان از یار ناجنس ای فغان * همنشین نیک جوئید
ای مهان * ای یار ناجنسدن فغان وای یار ناجنسدن فغان همنشین نیکی استیک ای اولولر یعنی ای مهلر وای بنم حالمه
ناظر اولان بهلر ناجنس اولان یاردن فریاد وفغان وبد طبع اولان خباثت کرداردن ناله وفغان زنهار زنهار جلیس
سوءدن وخلیل مضلدن حذر ایلیک وهمنشین نیکو وجلیس صلاح خو برکسه استیک والا صکره یا غراب البین یا لیت
بینی وبینک بعد المشرقین دیو بیهوده یره تمنی ایدرسز * ویا ویلتی لیتنی لم اتخذ فلانا خلیلا لقد اضلنی عن الذکر بعد اذ جاءنی
وکان الشیطان للانسان خذولا * دین کسه کبی سز دخی چوق تحسرلر وغملر یرسز انکیچون حضرت نبی علیه السلام
ایاک وجلیس السوء فانک تعرف به دیو تحذیر ایلمشلردر ودخی مثل الجلیس السوء کمثل نافخ الکیر اما ان یحرق ثیابک
واما تجد منه رایحهٔ خبیثهٔ دیو سویلمشلردر الحاصل ناجنس اولان یارلک نحوستی ونکبتی قتی چوق ومضرتنه وشامتنه
نهایت یوقدر اعاذنا الله وایاکم من الجلیس السوء (م ی) عقل را افغان ز نفس پر عیوب * همچو بینی بدی بر روی خوب
عقل ایچون نفس پر عیوبدن افغان ایلمک واردر زیرا عقل نفس پر عیوبه مناسب اولمز بر بد بورون روی خوب اوزره
اولدیغی کبی یعنی عقل بر خوب ومحبوب اولان لطیف روی کبیدر ونفس بر چرکین وزشت بورون کبیدر زشت وچرکین

اولان برون روی خوب اوزره نیجه یاقشمز ومناسب اولمز ایسه نفس اماره ایله عقل شریفك دخی بر پرده اولمسی
وبر محلده مقارنت قیلمسی بویله یاقشمز انکیچون عقلك نفس پرعیوبدن افغان ایلمسی واردر چغز آیننك موش
خاکیدن افغان ایلدیکی کبی (مثنوی) عقل میکفتش که جنسیت یقین * ازره معنیست نی از آب وطین * عقل
اکا دیدیکه یقینا جنسیت معنی یولندندر آب وطین یولندن دکلدر یعنی چغز صورتا خلاف جنسدن شکایت ایدوب
بو اول کسه نك لایقیدر که اول کسه خلاف جنس ایله آشنالق ایلیه وجفت اوله دیدکده عقل اکا دیدی یقین بودرکه
جنسیت معنی یولنده اولور آب وطین یعنی جسم وصورت یولندن اولمز ای چغز اکر سنك من حیث المعنی اول موشله
جنسیتك اولمیدی اصلا اکا میل قیلمزدك وانکاه مصاحبته ومقارنته ملتفت اولمزدك امدی ما بینکزده باطنا قدر
مشترك بر جنسیت وار ایمش که اول جنسیتی اکا ضم ایلمکه علت اولدیکه جنسیت لابد علت منضم اولور وجنس
کندی جنسنه بهر حال میل ومحبت قیلور (م ی) هین مشو صورت پرست واین مکو * سر جنسیت بصورت در مجو
صورت آمد چون جماد وچون حجر * نیست جامد را ز جنسیت خبر * ای مرد عاقل زنهار صورت پرست اولمه وبونی
دیمه جنسیت سرنی صورتده طلب ایلمه صورت جماد کبی وحجر کبی کلدی جامدك جنسیتدن خبری یوقدر یعنی چوق
آدم بویله زعم ایلرکه جنسیت مجرد شکل وصورتله اوله وبر نیجه کمسنه بر کروهك شکلنی وصورتنی کندیسنه
اورمکله اول کسه لر اول کروهدن اوله مع هذا بویله دکلدر زیرا جنسیت اصل من حیث المعنی قلوبك تشابهی
وارواحك تعارفی وعقولك تناسبی ایله اولور والا مادامکه قلوب متخالف اوله وارواح تناکر وتباغضله اتصاف قیله
صورتا جنس اولمنك فائده سی اولمز مثلا بر نیجه کسه لر صورتا مولوی اولسه لر ومولوی کلاهنی وخرقه سنی کیسه لر لابد
انی ظاهرا کورن کسه لر بو فقرای مولویه جنسندندرلر اما بو طریقك اهلی وصاحبی اصلا اول صورته اعتبار ایلمز
وصورتا مولوی هیئتنده کوردیکی کسه یی بودخی مولویدر دیو سویلمز بلکه انك سیرتنه ناظر اولور اکر انك قلبنده
وروحنده حضرت مولانا ایله آشنالغی اولدیسه وارواح مولویه ایله تعارف قیلدیسه اکا مولویدر دیر والا انك روحنك
آشنالغی ومیلی هرقنغی کسه یه ایسه بو اول کسه لردندر دیو حکم ایلر زیرا عارفه الجنس الی الجنس یمیل کلامی
بر عظیم محك ومیزاندر همانکه بر کسه یی بیلمك استسه لابد انك زیاده مائل اولدیغی کسه لر کیم ایسه بودخی اول
کسه لردندر دیو نته کم دیمشلردر * بیت * جاهلی جاهل بولور نادانی نادان دونی دون * جنسنه میل ایلر البته جهانده
هر کشی * پس صورتا بر کسه هرنه شکلده اولورسه اولسون عارفك نظری اکا دکلدر بلکه اول کسه نك اختلاطی
والفتی ومیلی هرقنغی طائفه یه زیاده ایسه انك اول طائفه دن عد اولنمسی عند اهل التحقیق مقرردر امدی ای عاقل
سندخی اکاه اول صقین صورته طاپیجی اولمه وبونی دخی سویلمه الجنس الی الجنس یمیل سرنی شکل وصورتده طلب ایلمه
زیرا بو شکل وصورت جماد واحجار منزله سنده کلمشدر بو مقرردرکه جامدك اصلا جنسیتدن خبری یوقدر مثلا
بو ممکندرکه بر کسه یا کاغددن ویاخود تخته دن ویاخود حجردن بر طائفه نك شکلنده بر صورت دوزه اول صورتی
اول طائفه یه بکزده عاقل اولان بونی بیلورکه اول جامد اول طائفه جنسندن صورتا انلره تشبه قیلدیغی ایله انلردن عد
اولمز زیرا اول صورتك بو طائفه دن خبردارلغی یوقدر چونکم بر طائفه یه صورتا مشابه اولان جامدك اول طائفه
جنسندن اولمغه جوازی اولمیه پس هر کندی شکلکده وهیئتنده کوردیکك صورتلری بو بزم جنسمزدندر دیمه بلکه
معنی یوزنده سنکله آشنا اولان صورتا هرنه شکل اولورسه اولسون سنك جنسك همان اولدر (م ی) جان چو مور وتن
چو دانۀ کندمی * می کشاندش بسوی هردمی * مور داند کان حبوب مرتهن * مستحیل جنس من خواهد شدن
مثلا جان مور کبی وتن بر کندم دانه سی کبیدر اول بدنی جان طرف بطرف چکر مور کندم دانه سنی طرف بطرف
چکدیکی کبی مور بیلورکه اول مرتهن اولان حبه لر بنم مستحیلم اولمق استر مستحیل متبدل اولمغه دیرلر یعنی مور اول قدر
حس ایلر ودرکه اول صورتا کندی جنسندن اولمین رهن اولنمش حبه لری بن تدریجله غدا ایتدکده بکا متبدل اولور
وبنم بدنمده هضم اولوب بنله جنسیت بوایسه دردیر (مثنوی) آن یکی موری کرفت از راه جو * مور دیکر کندمی
بکرفت ودو * جو سوی کندم نمی تازد ولی * مور سوی موری آید بلی * رفتن جو سوی کندم تابع است * مور را بین که
بجنسش راجع است * مثلا اول بر مور یولدن جو طوتدی بر دیکر مور بر کندم ودو طوتدی دو یلك معناسنه در چونکم
جو کندم جانبنه چاپمز زیرا ایکیسی ده جامدلردر وحرکته قادر دکلدر ولیکن مور مور جانبنه بلی کلور جولك کندم جانبنه
کتمسی موره تابعدر کورکه اول مور جنسنه راجعدر کندمدن مراد بر صورتا او کسه نك جسدی اولور وجودن مراد
صورتا اکا مشابه اولمین دینك جسدی اولور وجودن مراد صورتا اکا مشابه اولمین دینك جسدی اولور وتوضیح
معنی بویله دیمك اولورکه مثلا بر مور اربه یی طوتوب وبر آخر مور دخی بر آخر یولدن بر بغدایی طوتوب ویلوب اول اربه

طوتن

طوتن مورك اول بغدایی یاننه کتوروب ویاخود اول اربه یی اول بر آخر مور بغدایك یاننه کتوردیکی کبی بر جان دخی
کوررسنکه صورتا بردنی وحقیر اولان صورتی بر شکل شریف وعالی اولان صورتك قتنه کتورر بونی بیلورسنکه اربه
بغدای جانبنه یلمز وحرکت ایلمز ولیکن قرنجه جانبنه قرنجه کلور بلی بو ایکیسی بری برلرینه جنسدر اکرچه اربه ایله
بغدای بری برلرینه جنس دکلدر پس صورتا بری برلرینه متخالف اولان ومعنیده تعارف واتحاد قیلان کسه لری
بوکا کوره قیاس ایله کوررسن بر کسه نك شکل وصورتی بر آخر کسه یه بکزه مز اما بری برلریله مقارن اولملر وصحبت
قیلملر بیلورسنکه (الارواح جنود مجندة فما تعارف منها ائتلف) حدیثنك موجبنجه اول ایکیسنك روحنك میاننده
جنسیت واردرکه اول جنسیت علت ائتلاف وسبب انضمام اولمشدر زیرا بو جسدلر فی المثل کندم ایله جو کبیدرلر لابد
برابرینه نك بغدای جانبنه کتمسی بر مورك بر آخری کندی جنسی اولان مور جانبنه کتمسنه تابع اولدیغی کبی بو جسدلرك
دخی بری بری جانبنه کتمسی روحلرنه تابعدر باطنا ایکی روحك بری برلریله تعارفی وجنسیتی اولمسه اول روحلرك
جسدلری طوعا بری برلریله مقارنت ومصاحبت ایتمك احتمالی یوقدر (م ی) تو مکو کندم چرا شد سوی جو * چشم را
بر خصم نه نی بر کرو) مور اسود بر سر لبد سیاه * مور پنهان دانه پیدا پیش راه) سن دیمه بغدای اربه جانبنه نیجه کتدی
سن کوزی خصم اوزره قو عاریت اولان رهن اوزره قومه مثلا قره قرنجه بر قره کچه اوزره قرنجه پنهان دانه یول اوکنده
پیدا ادرایلد کسر لامله وسکون بایله یوکدن یاپلمش کچه یه دیرلر وفی الحقیقه بر سیاه کچه نك اوستنده ایکی سیاه مور اولسه
انلر کورنمز اما بری اربه وبری بغدای طوتسه وبری بری جانبنه حرکت ایتسه اول بغدای ایله اربه نك بری بری جانبنه
کتمسی وبر یره کلوب مقارنت ایتمسی مری ومحسوس اولورسن صورتا بری برینه بکزه مین جسدلری هم بوکا کوره
قیاس ایله انلرك روحی کورمك لازم دکلدر الظاهر عنوان الباطن در بهر حال ایکی کسه نك روحی بری برلرینه جنس
اولمسه وتعارف قیلمسه طوعا جسدلرینك بری برلریله مصاحبت قیلمسی وآشنا اولمسی نه دن لازم کلوردی ایکی
صورتك طوعا بری برلریله مصاحب اولمسی روحلرینك جنس اولمسنه شهادت ایلر (م ی) عقل کوید چشم را ای کور نکر *
دانه هرکز کی رود بی دانه بر) عقل چشمه دیر ای چشم او نظر ایله دانه دانه یه بر کسه مزه هرکز چقن کیدر یعنی کتمز چقن بر کوز
صورتا بری برینه مخالف اولان ایکی جامدك حرکت قیلمسنی وبر یره کلمسنی کورسه لیکن انلرك محرکنی کورمسه عقل
اول کوزه دیر ای کوز بر خوش نظر ایله هرکز بر جامد دانه بر جانبدن بر جانبه دانه ایلدیجی اولمقسز یوقدرکه حرکت
قیلمز سن جسدلری دخی بوکا کوره قیاس ایله بر نیجه اجسام مختلفه واشکال متنوعه نك بر یره کلمسی وطوعا معاشرت
ومصاحبت قیلمسی انلرك روحلرینك جنس اولمسنه وتعارف قیلمسنه دلالت وشهادت ایلرکه جنسیت لابد علت انضمام
اولور وبر کسه شکلا کندی یه بکزه مین جنسنی کورسه همان دم اکا میل ومحبت قیلور (مثنوی) زین سبب آمد سوی
اصحاب کاب * هست صورتها حبوب ومور قاب * اصحاب کهف جانبنه کلب بو سببدن کلدی زیرا فی المثل صورتلر
حبه لر وقالب مور در قلب بر آخر قلبه متشابه اولدقدنصکره صورتلرك متخالف اولمسنه اعتبار یوقدر نته کم کلب له اصحاب
کهفك صورتلرینك بری برینه اصلا جنس اولمسی وتشابه قیلمسی یوقدر کلب انلره وانلر کلبه من حیث الصوره جنس
ومتشابه دکلردر اما من حیث الباطن کلبك انلر ایله جنسیتی ومشابهتی واردر انکیچون کلبك قلبی انلره میل ومحبت
قیلدی وتابع اولدی حتی انلر اول کلبی دوکدیلر ونیجه کره قوودیلر اول جنسیت واسطه سیله انلردن مفارقت ایتمکه مجال
اولمیوب بالطبع انلره مایل وتابع اولدی والله اذیله لسانه کلدی وبنی نیچون خدمتکزدن طرد ومنع ایلرسز بن اللهك صالح
بنده لرینی سورم استرمکه انلره خدمت قیلم وانلرك صحبت پر برکتلرندن نیجه نفع وفائده بولم دیو تکلم قیلدی بیت * سك
اصحاب کهف روزی چند) پی نیکان کرفت ومردم شد * کلامنك حسبنجه معنیده مردم اولدی وانسان صورتنده
حشر اولمق وجنت اعلایه انسان شکلنده دخول قیلمق خصوصنده هم حدیث شریف وارد اولدی که اوچنجی دفترده
انك حقنده اولان حدیث مسطور اولمشدر الحاصل قلب وروح آشنالغیله اول بو مرتبه لری بولمش وانلره میل ومحبت
قیلمشدر (مثنوی) زان شود عیسی سوی پاکان چرخ * بد قفصها مختلف یك جنس فرخ * این قفص پیدا وان
فرخش نهان * بی قفص کش کی قفص باشد روان * اول سببدن عیسی علیه السلام حضرتلری پاکان چرخ طرفنه
مائل اولور یعنی اول جنسیت معنوی سببندن روح الله حضرتلری چرخ برینك پاکاری جانبنه ترقی قیلور قفصلر
صورتا مختلف اولدی اما فرخ بر جنس اولدی فرخ قوش یاوریسنه دیرلر صورتا قفصلر بری برینه مغایر اولسه ولیکن
ایچنده اولان قوش یاوریلری جنس واحد اولسه قفصلرك صورتا بری برینه مغایر اولملری ضرر ویرمز زیرا ناظر قفصلر
ایچره اولان قوش یاوریلرینك جنس اولمسنه در شول دمکه اول مغایر اولان قفصلردن بری برینه جنس اولان قوشلر
چقوب خلاص اوله لر نه هر جنس کندی جنسیله پرواز قیلور ومصاحب اولور کما قیل (بیت) کند هر جنس

باهم جفس پرواز * کبوتربا کبوتربازبا باز * عیسی حضرتلرینڭ روح شریفی دخی ملاء اعلا ویا کان سما جنسندن اولدیغیچون اول جانبه پروازایتدی وقفص جسمنی دخی الوب یوقاری کتدی بوقفص جسم محسوس ویدادروانڭ فرخی نهان ومختفیدرقفص چکیجیسزقفص نجین روان اولوربومعلومدر قفص چکیجی اولمینجه قفص کندی کندیدن روان اولمزوسیروحرکت قیلمزپس جسم قفصلرنی دخی بوکا کوره قیاس ایله بهرحال برجسمی یااسفلدن اعلی یه ویااعلی دن اسفله جذب ایدیجی اولمسه اول جسم خلی ونفسه سیروحرکت ایلمزدی (مثنوی) ای خنڭ چشمی که عقلستش امیر * عاقبت بین باشدوحبروقریر * فرق زشت ونغزازعقل آورید * نی زچشمی کزسیه کفت وسپید ای سعادت شول برکوزه که عقل اکا امیردراول کوزعاقبت بین وعالم ونورلواوله حبرعالم معناسنه وقریرمنور معناسنه دریعنی شول برکوزه که اول کوزمأمورعقل اکاامیراوله وعاقبت کوریجی اوله وزیاده بیلیجی ونورعقلله روشن اوله زشتی ونغزی فرق ایتمکی عقلدن کتورلڭ برچشمدن دکل که سیاهدن وسپیددن سویلدی یعنی زشتی نیکودن فرق ایلمك استرسڭ سپید وسیاه کورن کوزدن فرق ایلمکز بوچشم ظاهرانجق برشیئڭ شکل وصورتنده اولان لونی کوررامااول شیئڭ ذاتنی ومقدارنی وطبعنی وخاصیاتنی کورمکه عقل کوزی لازم اولورپس اکربرشیئی براخرشیدن فرق وتمیزایلمك استرسکزعقل کوزیله ایلیڭ تاانی بیلکه وتمیزقیلمغه قادراوله سزوالابوچشم ظاهرڭ فرق وتمیزده مدخلی یوقدر (مثنوی) چشم غره شدبخضرای دمن * عقل کوید برمحك ماش زن * چشم خضرای دمنه غره اولدی عقل دیرانی بزم محکمزه اوردمن کسرداالله دمنه نڭ جمعیدردمنه منزبله یه دیرلرخضرای دمن منزبله لرده وسرکینلرده بتن سبزه یه دیرلرنجن بوظاهرکوزی برمنزبله ده بیتشل براوت بتمش کورسه انی پسند ایلروبونه لطیف سبزه دردیوسویلرعقل اکادیرکه یوق سنڭ کوردیکڭ کبی دکلدرسن انی سائرسبزه لردن فرق وتمیزایتمك استرایسڭ بزم محکمزه اورتاآنی غیری سبزه لردن فرق ایتمکه قادراوله سن اولابومزبله ده کوردیکڭ خضرانڭ منبت ومحلی نجس ونایاکدرپس پالك اولان یرده بتن سبزه لره بونڭ نه مناسبتی اولوروخضرای دمن شول حسنی اولان عورته دیرلرکه صورتابغایت کوزل اوله ولیکن طبیعتی خبیثه وذاتی قبیحه اوله نته کم ایاکم وخضراءالدمن حدیثیله بوکونه صورتاحسنی وسیرتابد اولان عورتدن حذرایلمکه اشارت قیلمشلردر (م ی) آفت مرغست چشم کام بین) مخلص مرغست عقل دام بین (دام دیکر بدکه عقلش درنیافت * وحی غایب بین بدین سوزان شتافت * کام کوریجی کوزمرغه آفتدردام کوریجی عقل مرغه مخلصدریعنی برقوشڭ که کوزی دانه کوریجی اوله وهمان نفسنڭ مشتهاومرادنه نظرقیله اول کوزاول قوشه آفت وسبب بلاومحنتدرواول قوشڭ دام کوریجی هوشی وعاقبت اندیش اولان عقلی اکامحل خلاص وسبب نجاتدرپس بوعالم طبیعتده ومرتبه صورتده اولان منفعت ومضرتی عقل معاش بیلوروکندیسنه خیرلواولنی ضرروزیان اولندن فرق وتمیزقیلورمعنیده ووراده بنده دام دیکراولدی که عقل اول اخردامی بولمدی وادراك قیلمدی غایب بین اولان وحی الهی بوجانبه اول سببدن سرعت قیلدی وکلدی یعنی معقولاتده اولان وحی محسوساتده اولان نفعلری وضررلری وخیرلری وشرلری بیلکه وفرق وتمیزقیلمغه قادراولورکورکه عقلا وحکما معقولاتده ومحسوساتده اولان خیرلری وشرلری ونیکلری وبدلری نیجه فرق وتمیزقیلمشلردرامادین بولنده وآخرت طریقنده وحق شناس اولمقده شول قدردامل قالمشدربیلمکه قادراولمشلردر اول سببدن بوعالمه عالم غیبڭ دامنی کوریجی وضررنه نظرایرکوریجی انبیای عظام علیهم السلام کلدی وانلره وحی الهی تنزل قیلدی تاکم انلراول وحی الهی سببیله عالم غیبڭ دامنی کوردیلر وخیرنی وشرنی ونفعنی وضررنی بیلوب بزه اندن خبرایرکوردیلر (مثنوی) جنس وناجنس ازخردداتی شناخت * سوی صورتها نشاید زودتاخت * نیست جنسیت بصورت لی ولك * عیسی آمددربشرجنس ملك * برکشیدش فوق این نیلی حصار * مرغ کردونی چوجغزش زاغ وار * جنسی وناجنسی عقلدن اکلق بیلورسن صورتلرجانبنه فوری چاپمق لایق دکلدریعنی معنی یوزنده اولان جنسی ناجنسدن بیلمکه واکلمغه عقل جهتندن قادراولورسن وجنسی ناجنسدن فرق ایلمکی عقل واسطه سیله بیلورسن امدی عقلی قویوب بوصورتلرجانبنه فوری سرعت ایتمك وصورتا برطائفه یی شکلده ورنکده وهیئتده بری برینه مشابه کورمکله بونلرهپ برجنسدردیمك لایق ومناسب دکلدرزیرا سنکعون ونمعون صورت حسبیله جنسیت یوقدراکرصورت حسبیله جمله انسان برجنسدراما معنی حسبیله دکل کورکه عیسی علیه السلام حضرتلری بشرصورتنده جنس ملك کلدی وانڭ روح شریفی ملائکه ایله جنس اولدیغندن انلره میل قیلدی اول عیسایی بونیلی حصارڭ اوستنه کردونه منسوب اولان مرغ زاغ اول چغزی چکدیکی کبی یوقروچکدی مرغ کردوندن مراد حضرت جبرائیل علیه السلام اولورنیلی حصاردن مراد بوکبودرنکلواولان آسمان اولوریعنی زاغ چغزی چکوب یوقارو هوایه چقاردیغی کبی مرغ کردونی اولان

جبرائیل علیه السلام حضرتلری هم عیسی علیه السلام حضرتلرنی اول جنسیت واسطه سیله بوکبودرنڭ اولان آسمان اوزره چکوب ایلتدی وددردنجی فلکه واصل ایتدی پس لابدجنس جنسنی کندی جانبنه اخذوجذب ایلر ویرکسه برطائفه یه جنس اولدقدنصکره لابداول انلره وانلردخی اکامیل قیلورویری برلریله خلط ومصاحبت قیلمغه اول جنسیت سبب اولورنته کم بوحکایه دن معلومڭ اولور * قصهٔ عبدالغوث وربودن پریان اورا وسالها درمیان پریان ساکن شدن او وبعدازسالها آمدن اوبشهروفرزندان خویش وبازناشکفتن اوازان پریان بحکم جنسیت معنی وهمدلی اوبا ایشان * بوسرخ شریف وبوبیان لطیف عبدالغوثڭ وپریلرانی قاپمسنڭ ونیجه ییللر اول عبدالغوثڭ پریلراورتاسنده ساکن اولمسنڭ ونیجه ییللردنصکره انڭ کندی شهرنه واولادنه کلمسنڭ وکیروپریلردن انڭ صبرایتمسنڭ انلرله همدل اولدیغی وجنس اولدیغی معنانڭ حکمیله اول پریلردن صبرایتمکه قادراولمسنڭ قصه سیدر پریلرجن طائفه سنڭ لطیف وملیح اولان نوعنه دیرلر وعبدالغوث صلحای امتدن برکسه ایدی نته کم انڭ قصه سنی ابیات شریفه ده دخی نظمه کتوروب بیوردیلر (مثنوی) بودعبدالغوث هم جنس پری * چون پری نه سال درپنهان پری * عبدالغوث نامنده اولان کمسه پری ایله هم جنس ایدی پری کبی طقوزییل پنهان پریلکده ایدی پنهان پروصف ترکیبیدراکامتصل اولان یامصدریه دریعنی عبدالغوث طقوزییل پریلرکبی کیزلواوچیجیلکده اولدی وپریلرعیوننا سدن نیجه مخفی پروازایدیجیلر ایسه اول دخی انلرکبی خلقڭ کوزندن غائب اولوب کیزلوپروازایدیجیلکده اولدی (مثنوی) شدزنش رانسل ازشوی دکر * وان یتیمانش زمرکش دربسر * که مراورا کرك زدیارهزنی * یافتاداندرچهی یامکمنی * جمله فرزندانش دراشغال مست * خودنکفتندی که بابایم هست * انڭ عورتنڭ شوی دیکردن نسلی اولدی وانڭ اول یتیملری انڭ مرکندن سمرده ایدیلریعنی چونکم عبدالغوثی ناکاه پریلرقاپدی وناسڭ کوزندن غائب اولدی انڭ خاتونی انی اولدی اعتقادنده اولوب برآخراره واردی اول اخراردن اول خاتونڭ نسلی واولادی اولدی واول عبدالغوثڭ یتیملری انڭ موتندن مسامره ده وبری برلریله مکالمه ده اولدیلر بویله دیوکه انی کرك اوردی یاخود بررهزن اوردی یاخود برچاهه ویاخودمکمن عدویه دوشدی بهرحال شونلردن برینه مبتلا اولمش واولمش کتمشدردیواندن قطع امید ایلدیلر جمله انڭ اولادی اشغال دنیاده مست ایدیلرخوددیمزلردیکه بزم برباباسز واردر واول شمدی حالابودنیاده زنده دراصلابوخاطره یی ایلمزلروبویله دیوهم سویلمزلردی بلکه انی همان اولوب کتمش بیلورلردی (مثنوی) بعدنه سال آمداوهم عاریه * کشت پیدا بازشدمتواریه * یك مهی مهمان فرزندان خویش * بودوزان پس کس ندیده ش رنك بیش * طقوزییلدنصکره اول عبدالغوث کندی شهرنه کلدی واهل واولادنی کورمکدن اوتری بشریت وجسمانیتله اولادنه کوروندی ولیکن همان عاریتی کلدی وبرزمان پیدااولدی کیرومتواری ومخفی اولدی برای مقداری کندی اولادنڭ مهمانی اولدی واندنصکره انڭ رنکنی وشکلنی ارتق کمسه کورمدی واروب پریلرایچره قالدی وبوپریلرڭ انسانی قاپمسی چوق واقع اولمشدرنته کم اصحاب کرامدن تمیم داری حضرتلرینی دخی قاپمشلردرواول دخی جنیلرمیانده ققی چوق زمان اکلنمشلردر اندنصکره کندی اهل واولادنه کلمشلردروحضرت رسول علیه السلام بعض قصه سنی خبرویرمشلردرانڭ قصه سی روایت صحیحه ایله مشهوروثابت اولمشدر وبوندن ماعدادخی قاضی بدرالدین کتاب المرجان فی بیان احوال جان دیوتسمیه ایلدیکی کتابده جنلرڭ برارشکلنده تمثل ایدوب بشرجنسندن بعض خاتونلرله مجامعت ایدوب اندن اولادی اولدیغنی وقیزلرنی دخی عروس شکلنه قویوب بشردن بعض رجله انی تزویج ایدوب انلرڭ دیشیسندن دخی بوایکیسنڭ مجامعت ایتمسیله اولادوانسال ظهوره کلدیکنی وبشرجنسندن بعض کمسه لری دخی الوب کیدوب کندی ایچلرنده نیجه زمان بسلیوب اکارعایت قیلدیغنی یازمشلروبوندن دخی زیاده نیجه عجائب وغرائب قصه لر نقل ایدوب کندی کتابی صافی جنلربیان ایلمك اوزره نیجه دلایل عقلیه وبراهین نقلیه ایله دوزمشلردرانی کورن بونلرڭ بعض احوالنی بیلور (م ی) بردهم جنسی پریانش چنان * که رباید روح رازخم سنان) پریلرڭ هم جنسلکی عبدالغوثی کندیلر جانبنه انجلین ایلتدی که زخم سنان روحی بدندن قپاریعنی زخم رماح برکسه نڭ روحنی بدندن قاپوب اصلنه واصل ایتمکه سبب اولدیغی کبی اول عبدالغوثڭ پریلرله جنس اولمسی انی بشرمیانندن انجلین قاپدی وانلرایچنه ایلتدی (مثنوی) چون بهشتی جنس جنت آمدست) هم زجنسیت شودیزدان پرست * چونکم بهشتی جنس جنت کلشدرهم جنسیتدن یزدان پرست اولوریعنی چونکم اهل بهشت جنت جنسی کلدی ونیجه یوزدن جنته مناسب اولدی اولا (الطیبات للطیبین والطیبون للطیبات) آیت کریمه سنڭ مفهومی اوزره اهل جنت طیبلروطاهرلردروجنات عالیه هم مساکن طیبه درپس بری برلرینه جنس اولدی ومناسب کلدی هم اهل جنت

جنسيتدن حق تعالى به طايبجي اولورلر شو اعتبار ايله كه حق تعالى طيبدر واهل جنت دخي پاك وطيبدر بو مناسبتله
اهل جنت يزدان پرست اولور بونلرك خلافى اولان اهل جهنم هم كندى جنسلرينه مائل اولورلر وكنديلر خبيث
اولديغيچون خبيث اولان اصنامه وشيطانه پرستش قيلورلر وعاقبت دار خبيثين اولان جهنمه كيررلر پس بو دنياده اهل
جهنم اولان جهنمه مناسب اولان فعال وخصاله تعلق قيلور واهل جنت اولان جنته مناسب اولان فعال وخصاله
تعلق قيلورلر وانكا مائل اولورلر (م ى) في نبي فرمود جود ومحمده * شاخ جنت دان بدنيا آمده * نبي عليه الصلوة والسلام
حضرتلرى جود ومحمده دنيايه كلمش شاخ جنت ديل بيورمديمي يعنى حضرت نبي عليه السلام سخا وخصلت حميده
جنت شاخلرندن انى ايكى شاخ ديلكه بو دنيايه كلمش ومتدليه اولمشدر بيوردى (كما قال عليه السلام السخاء
وحسن الخلق غصنان من شجرة الجنة وقال عليه السلام ايضا السخاء شجرة من اشجار الجنة اغصانها متدليات
في الدنيا فمن اخذ بعضا منها قاده ذلك الغصن الى الجنة والبخل شجرة من النار اغصانها متدليات في الدنيا فمن اخذ بعضا
من اغصانها قاده ذلك الغصن الى النار رواه على وابو هريرة وجابر وابو سعيد وانس رضوان الله عليهم اجمعين كذا في الجامع
الصغير (م ى) مهرها را جمله جنس مهرخوان * قهرها را جمله جنس قهردان * مهرلره جمله جنس مهر اوقو وقهرلره
جمله جنس قهر بيل يعنى بو دنياده نه قدر مهرلر ومحبتلر ومرحمتلر وشفقتلر وعطوفتلر ورأفتلر وار ايسه انلره جنس مهر
ومحبت اوقو كه بو جملهنك اصلى نفس الامرده حق تعالينك مهر ورحمتنك اثريدر وكذلك بو دنياده نه قدر قهرلر وغضبلر
وزحمتلر ومشقتلر وبونلر امثالى حالتلر وصفتلر وار ايسه جملهسنى قهر جنسندن بيل كه بو جملهنك اصلى حقيقتده حق
تعالينك قهريدر (م ى) لاابالى لاابالى آورد * زانكه هم جنسند در رأى وخرد) لاابالى لاابالى كتورور زيرا ايده وعقلده
بونلر جنسدرلر يعنى قايرمقسز وبى باك اولان كمسه بر كندى كبى بى باك اولان قايرميجى كمسهيى اله كتورور وكنديسنى
انك مصاحبت ومقارنتى مرتبهسنه يتورراندن اوتريكه عقلده ورايده ايكيسى برى بريله هم جنس دررلر جنسيت ايسه
علت ضم اولمق وجنس كندى جنسنه ميل قيلمق مقرردر (م ى) بود جنسيت در ادريس از نجوم) هشت سال او با زحل
بد در قدوم * در مشارق در مغارب يار او * هم حديث ومحرم آثار او * ادريس حضرتلرنده نجومدن جنسيت وار ايدى
سكز ييل اول ادريس عليه السلام زحل ايله قدومده اولدى ادريس عليه السلام حضرتلرينك قصهسى بو دفترده
ودخى بشنجى دفترده برقاچ محلده مرور ايتمشدر ودخى (واذكر في الكتاب ادريس انه كان صديقا نبيا ورفعناه مكانا عليا
آيت كريمهسنده سوره مريمده اهل تفسير انك حكايهسنى يازمشلردر ايراده حاجت يوق وادريسك نام شريفى اخنوخ در
انك كثرت درسندن اوترى اكا ادريس ديمشلردر يعنى حضرت ادريس عليه السلامك وجودنده نجوم جهتندن
جنسيت وار ايدى ولهذا اسكز ييل اول ادريس فلك سابعده اولان زحل يلديزيله كلمكده اولدى مشرقلرده ومغربلرده
زحل يلدزى انك يارى اولدى انكله هم حديث وانك محرم آثارى اولدى وادريس عليه السلام حضرتلرى هم اول
زحل نه ديرسه بيلدى وانك جمله آثارنه عالم وعارف اولدى (مثنوى) بعد غيبت چونكه آورد او قدوم * در زمين
ميكفت او درس نجوم * پيش او استاركان خوش صف زده * اختران در درس او حاضر شده * آنچنانكه خلق
آواز نجوم * مى شنيدند از خصوص واز عموم) جذب جنسيت كشيده تا زمين * اختران را پيش او كرده مبين) هريكى
نام خود واحوال خود * باز گفته پيش او شرح رصد * غيبتدن صكره چونكم اول ادريس عليه السلام بشريته قدوم
كتوردى زمينده او نجومك درسنى ديدى غيبت عند المشايخ قدما جلد اولك ديباجهسنده الغيب الحضار قولنك
شرحنده مرور قيلمشدر انده طلب اولنه بونده غيبتدن مراد مقام بشريتدن منسلخ اولمق وكندى جسمندن غيبت
قيلمقدر چونكم ادريس نبي عليه السلام حضرتلرى كندى جسمندن منسلخ اولدى وروحله افلاكه صعود ايدوب نجومله
اشنالق قيلدى بعد الغيب چونكم اول بشريت مقامنه قدوم كتوردى بر يوزنده طالب علم نجوم اولنلره درسنى ديدى
فرضا انك اوكنده ستارهلر خوش صف اورمشلر ايدى اخترلر اول ادريس عليه السلامك درسنده حاضر اولمشلر وانك
نظرنده طورمشلردى انچلين كه درس اوقويان خلق نجومك اوازنى عمومدن وخصوصدن ايشدرلردى يعنى انك
مجلسنده عوامدن وخواصدن هركم حاضر اولديسه نجومك اكا سويلديكى سوزى استماع ايدرلردى ادريسله انلرك
ميانده اولا جنسيت جذبى انلرى آسمان طرفندن زمينه دلنجكدى اخترلرى انك اوكنده اول جنسيت مبين وظاهر
ايلدى مبين ثلاثيدن اولمق مناسبدر كه اكرچه افعالدن اسم فاعل صيغهسى اوزره اوقنسه دخى جائز اولور هر بر يلدز
كنديسنك احوالنى اول ادريس عليه السلامك اوكنده كيروسويلردى واكا شرح رصد ايلردى وانك مجلسنده حاضر
اولنلر بو علمه تدوين كتب قيلديلر ورصد علمنى اوكرنديلر ويلدزلرك خاصيتنه عالم اولديلر (م ى) چيست جنسيت يكى
نوع نظر * كه بدان يابند ره با همدكر * آن نظر كه كرد حق در وى نهان * چون نهد در تو كردى جنس آن * جنسيت

ندر بر نوع اولان نظر سببيله ايكى كمسه برى برلرينه يول بولورلر اول نظر كه حق تعالى اول بر كمسهنك وجودنده
نهان ايتدى چونكم سنده قويهسن انك جنسى اولورسن يعنى معنى يوزنده اولان جنسيتدن مراد عقل ونظرك بر نوع
اولمسيدر كه خلق عالم برى برلريله اول نوع اولان نظر واسطهسيله جنس اولور مثلا اى بر طائفهيه جنس اولمين كمسه
شول نظر كه حق تعالى حضرتلرى اول قومك وجودنده نهان ومخفى قيلمشدر اكر اول نظرى فرضا سنك وجودكده
قويهسن هم اول قومك جنسندن اولورسن وانلره ميل ومحبت قيلورسن (مثنوى) هر طرف چه مى كشد تن را نظر
بى خبر را كه كشاند با خبر * تنى هر طرفه نه چكر نظر چكر بى خبرى كيم چكر با خبر چكر يعنى هر طرفه بى خبر اولنى
نه چكر ديرسك با خبر اولان عقل ونظر چكر يوخسه بى خبرك بر جانبه حركت ايتمكه استطاعتى يوقدر بعض نسخهده كه
برنه بى خبر راكى كشاند با خبر واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنى بى خبرى با خبر چكمز ميانلرنده عدم جنسيت اولديغى
ملابسهسيله ديمك اولور لكن اولكى اولى (مثنوى) چونكه اندر مرد خوى زن نهد * او مخنث كردد وكان مى دهد * چون
نهد در زن خدا خوى نرى * طالب زن كردد ان زن سعترى * چونكم حق تعالى ارده عورت خوينى قويه اول مخنث
اولور وكان ويرركان جماعه ديرلر بونده كون ويرمكدن كنايت اولور وچونكم خداى تعالى عورتده ارلك خوينى قويه اول
زنبقچى عورت زن طالبى اولور سعترى زنبقچى عورته ديرلر فارسيدر نتهكم مولانا جامينك بو بيتنده دخى واقع اولمشدر
(بيت) فرج راند از كاوكن كز زنان سعترى * فارغست آن كس كه قوت او زنان سعترست * وفى الحقيقه ارلرده عورت
خويى اولسه مخنث اولور وكون ويرر ومفعول اولوب ملعون اولور وعورتده دخى ار خويى اولسه عورت سومكه طالب
اولور وارلره تشبه قيلور وزنبقچى اولوب ملعونه اولور كه حضرت رسول صلى الله عليه وسلم بو ايكيسنك حقنده بيوررلر
لعن الله المخنثين من الرجال والمترجلات من النساء رواه ابو داود والترمذى عن ابن عباس كذا في الجامع الصغير (م ى)
چون نهد در تو صفات جبرئيل * همچو فرخى بر هوا جويى سبيل * چونكم حق تعالى سنده جبرائيل عليه السلام
صفاتنى قويه بر فرخ كبى هوا اوزره سبيل استرسن يعنى چونكم حق تعالى حضرتلرى سنك وجودكده اوصاف
جبرئيليه واخلاق ملكيه قويه بر قوش ياورسى كبى هواى روحانى جانبنه يول استرسن واوج ملكوت اوزره پرواز
ايتمكه ميل وسعى قيلورسن (مثنوى) منتظر بنهاده ديده بر هوا * از زمين بيكانه عاشق بر سما * ديدهنى هوا اوزره
منتظر قومش زميندن بيكانه عاشق سما اوزره يعنى عاشق زميندن بيكانه در هوا اوزره سما طرفنه كوزنى منتظر
قومشدر استر كه هواى روحانيت اوزره پرواز قيله وملكوت سمايه واصل اوله انكچونكه اكا اوصاف روحانيه غالبه
اولمغله روحانيلرله جنس اولمشدر وارضى وجسمانى اولنلردن نفرت ايدوب بيكانه قالمشدر ولهذا ملكوت سما طرفنه
منتظر اولوب كوز قومشدر انك مرادى همشه ترقى وتصاعد ايلمك وعالم ارواحده پرواز قيلمقدر (مثنوى) چون نهد
در تو صفتهاى خرى) صد پرت كر هست بر آخر پرى) چونكم حق تعالى سنده خرلق صفتلرنى قويه اكر يوز پرك وار ايسه
آخور جانبنه اوچرسن يعنى اكر حق تعالى حضرتلرى سنك وجودكده خرلق صفتلرنى وحيوانيت خويلرنى وضع ايليه
اكر سنك عقلدن يوز دانه قنادلك اولسه ينه اول صفات حماريه مقتضاسى اوزره دنيا آخورينك جانبنه اوچرسن ومقام
حيوانيته قاچرسن * وياكلون كما تاكل الانعام * آيت كريمهسنك مفهومى اوزره انعام مثال يييوب ايچن طايفه
كبى سن هم يييوب ايچرسن (مثنوى) از پى صورت نيامد موش خوار * از خبيثى شد زبون موشخوار * موش
صورتدن اوترى خوار كلدى خبيثلكندن اوترى موشخوارك زبونى اولدى مصرع ثانيده موشخوار وصف تركيبيدر
صيچان ييجى معناسنه موشخوار اصل چيلغه ديرلر كربه معناسى مراد دخى اولسه جائز اولور يعنى موشك خور وحقير
اولمسى مجرد صورتندن اوترى اولمدى بلكه اول چيلغك زبونى اولدى صفات خبيثهسندن اوترى اويله اولنجق
موشك خور وحقير اولمسى وكربه وچيلغن زبونى اولمسى سيرت خبيثهسندن اوترى اولور (مثنوى) طعمه جوى
وخاين وظلمت پرست * از پنير وفستق ودوشاب مست * اول موش طعمه جوى وخائن وظلمت پرستدر پنيردن
وفستق ودوشابدن مستدر يعنى موشك خور وحقير اولمسى مجرد صورت جهتندن دكلدر بلكه اوصاف خبيثهسى
اولديغى جهتندندر جملهدن برى غايت خبيثلكندن موشخوارك زبون ومغلوبى اولديغيدر وبرى دخى همشه
طعمه جوى اولديغيدر وبرى دخى خائن وسارق اولديغيدر وبرى دخى ظلمته ميل ومحبت قيلديغى وروشنالقدن
معرض اولديغيدر ودخى پنير وفستق وبكمز وبونلر امثالى اولان غداى جسمانينك مستى اولوب بونلره حريص
اولديغيدر پس هر شول كمسهلر كه بو صفتلر بولنه انلر موش كبى خور وحقير اولورلر وانلره موش سيرت ومار طبيعت
ديرلر (مثنوى) باز اشهب را چو باشد خوى موش * ننك موشان باشد وعار وحوش * باز اشهبك چونكم موش خويى
اوله موشلرك ننكى ووحوشك عارى اولور يعنى شول يباض طوغانكه طوغانلرك كزيده ومقبوليدر اما چونكم اول

بازسپیدك خوبی موش كبی اوله وقاره ده بولنان صفتلرانك وجودنده بولنه اول بازاشهب جمله وحوشك ننك وعاری
وجمیع موشك معیوب وخواری اولور زیرا صورتك مقتضاسنی ویرمدیكندن (اولئك كالانعام بل هم اضل) آیت
كریمه سنك مفهومی اوزره بونلردن اضل واسفل اولوروبونلراندن ننك وعارطوترلر (م ی) خوی آن هاروت وماروت
ای پسر) چون بكشت ودادشان خوی بشر * درفتادند ازلنحن الصافون * درچه بابل ببسته سرنكون) ای پسر اول
هاروت وماروتك خوبی چونكم دوندی وخدا انلره بشر خوبن ویردی یعنی ای پسر چونكم هاروت وماروت نامنده
اولان ملكلرك خوبی متبدل ومتغیر اولدی حق تعالی انلره بشر خوبنی ویردی انلرلنحن الصافون مرتبه سندن
دوشدیلر بابل قیوسنه باشی آشغه بسته ومقید یعنی بونلر برصاف اوروجیلرزدیدكاری ملكوت مرتبه سندن بابل
قیوسنه باغلنمش دوشدیلردیمك اولورومصرع اول سورهٔ صافاتنده اولان آیت كریمه یه اشارت اولوروبوآیت كریمه نك
تفسیری جلد اولده هاروت وماروت حكایه سنده مرورایلدی وهاروت وماروتك حكایه سی برمقدار اول مجلده
واصل بشنجی دفترده اوایله قریب بیان انكه عقل وروح محبوسند در آب وگل همچو هاروت وماروت درچاه بابل
سرخنده مذكوراولمشدرانلرده طلب اولنه (مثنوی) لوح محفوظ ازنظرشان دورشد * لوح ایشان ساحرومسحورشد
لوح محفوظ انلرك نظرلرندن دوراولدی انلرك نظرلری ساحرومسحوراولدی یعنی انلرعالم ملكوتده ایكن لوح
محفوظ انلرك نظرلرنده ایدی بشریته كلمكله لوح محفوظ انلرك نظرلرندن غائب اولدی انلرك لوحی حضیض بشریته نزول
ایلدكدنصكره سحرایدیجی كمسه لرك ودخی سحراولنمش كمسه لرك وجودی اولدی وبونلرك ساحرلك ومسحورلك
لوحلرینه نظرقیلمغه باشلدی (مثنوی) پرهمان وسرهمان هیكل همان * موسیٔ برعرش وفرعونی مهان * پرهمان
وسرهمان وهیكل همان برموسی عرش اوزره وبرفرعون مهاندر یعنی پرهمان اول پروسرهمان اول سروهیكل
وهیئت هم اول هیكل وهیئتدرمع هذا برعظیم الشان موسی عرش اوزره وبرفرعون دنی خوارومهاندر بربونده ایكی
قوللرله اللردركه انسانك اللریله قوللری ایكی جناح كبی واقع اولمشدر یعنی انسان صورتله انسان اولمزبلكه سیرتله انسان
اولوركوركه فرعونك دخی ایكی الی همان موسی علیه السلامده اولان ایكی ال كبی وفرعونك باشی دخی همان اول
باش وهیئت وهیكل هم اول هیئت وهیكل وایكسنه بیله انسان دینوروبشریتده بونلرمشتركدرولیكن حضرت موسی
كوركه عرش اوزره فرعون دنی مقام اسفلده خواروحقیراولدی (م ی) دربی خوباش وباخوشخونشین) خوپذیری
روغن گل راببین * خوی اردنجه اول خوشخواولنلرله اوتوروروغن كلك خوپذیرلكنی كور یعنی حاصل كلام وخلاصهٔ
مرام سكا بودركه خوی نیكواردنجه اول وخوشخواولان كمسه لرله اوتوروصاحبت قیل كه انلرك صحبتندن سكادخی
خوشخوی اولمق سرایت قیله وطبعك انلردن اخلاق حسنه كسب ایلیه كه صحبت مؤثره وطبیعت سارقه دركل باغنك
كل خوش بودن خوپذیراولمسنی وبوی المسنی كوربلكه كل خوشبویه دخی نظرایركوركه اول كل كل خوشبویه برزمان
مصاحب ومقارن اولمغله اندن نیجه رایحه الوروموطراولوروشیخ سعدینك بوسوزی بومعنایه دلالت قیلوردیركه (قطعه
گلی خوش بوی درحمام روزی * رسید ازدست محبوبی بدستم * بدو گفتم كه مشكی یا عبیری (كه ازبوی دلاویزتو مستم
بگفتا من گل ناچیزبودم * ولیكن مدتی با گل نشستم * كمال همنشین درمن اثركرد * وگرنه من همان خاكم كه هستم *
وبوبیت لطیف دخی بومضمونی مؤیداولوركه دیمشلردر (بیت) اصحب اخا كرم تحظی بصحبته) فالطبع مكتسب من كل
مصحوب * كالریح آخذة مماتمر به) نتنامن النتن اوطیبامن الطیب (م ی) خاك كوراز مرده هم یابد شرف) تانهد بركوراو
دل روی وكف * خاك از همسایگی جسم پاك * چون مشرف آمد واقبالناك * پس توهم الجار ثم الدار كو *
كردلی داری برودلدارجو) كوركه خاك كورشریف اولان مرده دن هم شرف بولورتا كم انك كوری اوزره اهل دل روی
وكف قور یعنی اول برخاك ایاقلرالتنده خوروحقیراولمش ایكن كشوروب اكابرعزیزوشریف اولان كمسه نك جسمنی
دفن ایدرلرفی الحال اول خاك حقیراول مرده نك جسمندن شریف اولور ورونق بولور وبرمرتبه ده كه تا اهل دل انك
اوزرینه ال قورویوزسوررووتعظیم وتكریم ایلرخاك جسم پاكك همسایه لكندن واكا مقارنت قیلمقدن چونكم مشرف
واقبالناك كلدی یعنی اقبالو اولدی وشرف بولدی پس سن ای طالب عزت وشرف مردكارالجار ثم الدار دی نته كم
حضرت نبی علیه السلام الجارثم الداروالرفیق ثم الطریق دیدی اكربردل طوتار ایسك یوری دلداراسته كه شرف
عزتی دل دلداردن بولوروكشی كندی همنشین یارندن یمن وسعادت الور (مثنوی) خاك او هم سیرت جان میشود
سرمهٔ چشم عزیزان میشود * ای بسا دركورخفته خاك وار * به زصد احیا بنفع وانتشار * سایه برده اووخاكش
سایه مند * صدهزاران زنده درسایهٔ وبند * اول دلدارلك خاك جسمی جانك هم سیرتی اوله عزیزلرك چشمنه سرمه اوله
یعنی چوق دلدار كامل كمسه لروار دركه انك خاك جسمی اگرحیاتده واگرمماتده جانله همسیرت اولوروبودنیادن آخرته

نقل ایلدكدنصكره انك تربهٔ مباركی عزیزلرك كوزنه توتیا اولور یعنی چوق كمسه نك اول خاك مبارك واسطه سیله
كوزلری آچلور مثلا حضرت امام حسین رضی الله عنهك تربهٔ شریفندن هرسنه نیجه كورلرك كوزلری
اچلدیغی كبی اك چوق نبینك وولینك جسدلری كورایچره خاك وار یاتمش نفعده وانتشارده یوزاحیادن یكدرانتشار
بونده فائده معناسنه اولور یعنی چوق ولی ونبینك جسد مباركاری قبرایچره اگرچه خاك كبی یاتمش وخاك زمین
انلرك جسد شریفنی ستر ایتمشدر ولیكن انلرك خاك شریفی وقبر لطیفی نفعده وفائده ده یوزنده كزن زنده لرك نیجه
یوزندن یكدر اول عزیزبوجهاندن سایهٔ جسمنی ایلتمش وانك خاكی سایه لودر نیجه یوزیك زنده انك سایه سنده در
اولكی سایه دن مراد اول عزیزوشریف اولان كمسه نك جسملریدركه جسم روحه نسبتله سایه كبیدروانك خاكنك
سایه منداولمسندن مراد سعادتمند اولمسیدر وسعادت دخی سایه كبیدر نته كم فلان صاحب سعادتك بوقدر
كمسه سایهٔ سعادتنده خوش كچردیرلر وتوضیح معنی بویله دیمك اولوركه اول صاحب كرم وجوداولان عزیزالوجود
اگرچه بودنیادن سایهٔ جسدنی ایلتمش وروضهٔ جنتده انی ساكن ایتمشدرولیكن انك خاك شریفی سایه لووقبرنظیفی
سعادتلودرنیجه یوزیك زنده اولان كمسه لر انك خاككنك سایهٔ سعادتنده خوش كچرلروخاكی سایه لووقبری
مایه لو اولان نبیلروولیلر بودنیاده قتی چوقدرجمله دن افضل جمیع مرسلین وحبیب رب العالمین اولان رسول اكرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك قبرشریفی ومرقدلطیفیدركه بركمسه اول حضرتك قبرشریفنی زیارت ایلسه همان
حال حیاتده ایكن انلری زیارت ایلمش كبی اولور * كما قال علیه السلام من زارقبری بعدوفاتی فكانما زارنی
فی حیاتی * واول حضرتك قبرشریفنی زیارت قیلان مؤمنه انك شفاعتی واجب اولور * كما قال النبی صلی الله
علیه وسلم من زارقبری وجبت له شفاعتی رواه ابن عمررضی الله عنهما واولیای كزیندن دخی یوزمینده مرقدی متین
ومتبرك اولان چوق ولیلروار درولیكن بوجمله دن مرشد اهل یقین وسلطان العاشقین وبرهان العارفین اعنی مولانا
جلال الدین قدس الله سره العزیز حضرتلرینك خاك پاكی ومرقد طربناكیدركه نیجه دردمندلر اول حضرتك
قبرپاكندن صفالروذوقلربولمشلرونیجه زنده لردخی اول حضرتك سایهٔ سعادتی التنده آسوده اولمشلردر انك استانهٔ
سعادت اشیانه سنه خدمت قیلنلره روحانی وجسمانی نیجه ذوق وصفالروصحتلروبركتلرحاصل اولدیغندن ماعدا جوارنده
واطرافنده اولنلرایله اندن نیجه منافع وفوائد بولورلر واول قبرشریف وآستانهٔ نظیف سببیله نیجه فقراوضعفا
زندكانلق قیلورلرهركس اعتقادی قدرانك قبرشریفنه وآستانهٔ نظیفنه یوزسوردكده مرادنه واصل اولورلرپس جود
وكرم صاحبی اولان ولی كاملرك وفات ایلدكدنصكره نیجه كندیلره معتقد اولنلروحسن توجه ایله روح شریفلرندن
استمداد واستعانت قیلنلره مددرسان اولدقلرینه ودنیوی واخروی معاونت قیلدقلرینه بوحكایت غریبه ایله تنبیه
واشارت ایدوب بیورورلر * داستان آن مردكه وظیفه داشت ازمحتسب تبریزووامها كرده بود برامید آن وظیفه واورا
خبرنی ازوفات او * بوسرخ شریف اول مردك داستانیدركه شهرتبریزك محتسبندن وظیفه طوتردی محتسب اصل امر
معروف ونهی منكرایدیجی كمسه یه دیرلر كما قال فی الصحاح احتسبت علیه كذا اذا انكرته علیه بونده دخی محتسبدن مراد
امرمعروف ونهی منكرایلین كمسه اولمق انسبدرواول مردكندی شهرنده دینلرایلمش ایدی وچوق كمسه دن استقراض
ایدوب وافربورجلر قیلمشدی محتسبدن اولان اول وظیفه امیدی اوزره كانه اول صاحب دولتدن وظیفه الورم وبونلره
انی صكره ویریرم دیو برنیجه كمسه دن وافردرهم ودینارالمش ایدی واول مردك اول محتسبك وفاتندن خبری یوق ایدی
الحاصل ازهیچ زنده وام اوكزارده نشد الا ازمحتسب متوفی كزارده شد چنانكه كفته اندلیس من مات فاستراح بمیت
انما المیت میت الاحیاء) حاصل كلام اول مردوامدارك هیچ برزنده دن انك بورجی كزارده اولمدی وبركمسه انك بورجنی
اداقیلمدی الا ینه متوفی اولان محتسبدن انك بورجی كزارده اولدی وقضاقیلندی انجلین كه دیمشلردرشول كمسه كه
اولدی پس اولمكله راحت بولدی اول كمسه اولمدی میت دكلدر اما میت دیربلر میتی دریعنی شول كمسه كه صورتا
اولمكله وبودارغروردن دارسروره انتقال قیلمغله راحت بولدی وحیات حقیقیه یه واصل اولدی اول كمسه فی الحقیقه
اولمدی ومرده دخی دكلدرمرده شول كمسه دركه زنده لرشكلنده اوله واصلا انك راحتی وذوقی اولمیه وقلبی وروحی
راحت حقیقی وحیات معنویدن غداوبهره بولمیه (مثنوی) آن یكی درویش زاطراف دیار * جانب تبریز آمد وامدار *
نه هزارش وام بود اززر مكر * بود در تبریز بدرالدین عمر * محتسب بوداو بدل بحرآمده * هرسرمویش یكی
حاتم كده * حاتم ازبودی گدای اوشدی * سرنهادی خاك پای اوشدی * اول بردرویش ومحتاج دلریش اطراف
دیاردن تبریزجانبنه وامدار كلدی مكراول فقیرك طقوزبیك التون بورجی وارایدی تبریزشهرنده بدرالدین عمرنامنده
بركمسه وارایدی محتسب ایدی اومحتسب كوكلده بحركلمش یعنی دریادل برسخی وجوان مرد بركمسه اولمش ایدی

فرضا هر قبیله باشنده حاتمکده وار ایدی حاتمکده حاتملك محلی دیمکدر بونده زیاده سخیلر مقری دیمکدن کنایه‌در
یعنی اول بر مرتبه سخی وجوانمرد ایدیکه انك هر قبیله‌نك باشنده نیجه سخیلر محلی وار ایدی فرضا حاتم طی اگر حاضر
اولایدی وانی کوریدی انك کداسی وغلامی اولوردی واکا باش قوردی وانقیاد قیلوردی وانك خاک پایی اولوردی حاتم
طی قبیله‌سندن عرب ایچره جود وسخا ایله معروف ومشهور اولمش وخلق ایچره شهرت بولمش بر کسه‌نك اسمیدر
وبعض حکایه‌سی دخی اکثر مواضعده مرور ایلمشدر (مثنوی) که بدادی تشنه را آب زلال * در کرم شرمنده بودی
زان نوال * ور بکردی ذره را مشرق * بود اندر همتش نالایق * اول بر مرتبه سخی وکریم ایدیکه اگر تشنه‌یه آب زلال
ویردی یعنی بر صوسز کسه‌یه آب حیات کبی بر لطیف وشیرین صویی انی قاندرنجه ایچوریدی وتمام انی سیراب
ایدوب ریان قلیدی اول نوالدن کرمده شرمنده اولوردی وبو تشنه‌یه مراد اوزره احسان وانعام ایلدم دیو استحیا
قیلوردی واگر فرضی بر ذره‌یی بر مشرق ایلیه‌یدی یعنی بر خرد وحقیر اولان کسه‌یی اگر مشرق کبی محل نور ومظهر
حبور وسرور ایلسیدی انك همتنده اول بر نالایق کار ایدی یعنی انك علو همتنه نسبتله بر ذره‌یی مشرق ایلمك لایق
اولان کار وهنر دکل ایدی انك همت عالیه‌سی نه مرتبه اولمق کرك بوندن قیاس اولنه (مثنوی) بر امید او بیامدان غریب
کو غریب سازایدی خویش ونسیب * بادرش بودان غریب آموخته * وام بی حد از عطایش توخته * هم بپشت
ان کریم او وام کرد * که ببخششهاش واثق بود مرد * الحاصل اول غریب اول محتسب سخینك سخا وکرمی امیدی اوزره
کلدی زیرا اول محتسب تبریزی غریبلره قریب ونسیب ایدی یعنی غریبانك اقربا ونسبی کبی ایدی هر کلانی کندینك
اقرباسی کبی بولوردی وانك خانهٔ سعادتنی هر غریب کندیسنه ملجأ ومأوی بیلوردی اول مرد غریب اول کریمك
قپوسنی اولدن اوکرنمش وانك باب سعادتنه مقدما اعتبار قیلمش واندن نیچه لطفلر وعطالر بولمش ایدی کندی شهرنده اول
کرم صاحبینك عطاسندن اوتری بی حد وام بر کمش وآزار جمع ایتمش ایدی توخته توختن لفظندن اسم مفعولدر توختن
ارکمك وآزار جمع ایتمکه دیرلر هم اول کریمك ارقه سیله اول درویش وام ایتدی یعنی مرد درویش اول کریمه اعتماد
واستناد ایتمکله وافر بورج ایتدی که انك بخششلرینه اول مرد واثق ایدی وانك عطاسنه محکم اعتقاد قیلمش ایدی
بو اجلدن دیوندن حذر ایتموب اندن بوندن وافر استقراض ایدوب وام دار اولدی (مثنوی) لاابالی کشته زو وام جو
بر امید قلزم اکرام خو * وام داران روترش او شاد کام * همچو کل خندان ازان روض الکرام * اول جهتدن لاابالی
ووام جو اولمش اکرام خوی اولان قلزمك امیدی اوزره یعنی اول کرم خویلو اولان کرم دریاسنك عطا وبخشایشی
امیدی اوزره اول درویش قایر مقسز استقراض ایدوب وافر دیون ایدنمش ایدی فرضا سائر وام دارلر عبوس الوجه
اولملرندن روترش ایدیلر اما او شاد کام واول روض الکرامدن کل کبی خندان ایدی یعنی اول کریملر روضه‌سندن
اوتری کل کبی کولر وشاد کام اولوب کندیسنی مسرور وبی غم ایلردی که انك اول کریمه عظیم اعتمادی وار ایدی (مثنوی
کرم شد پشتش زخورشید عرب * چه غمستش از سبال بولهب * کویا اول کسه‌نك پشتی خورشید عربدن کرم اولدی
اکا بولهبك سبالندن نه غم واردر سبل وسبال بیق معنیلرنه‌در بونده ابولهب غضبناك ومالدار اولان کسه‌لردن
وسبال انك کبر ونخوتندن وعجب وتفاخرندن کنایت اولور وبو بیت مثل طریقیله دینلمشدر یعنی اول درویشك اول
کریمه عظیم اعتمادی اولدیغندن اوتری بی غم وبی الم اولدیغی عجبی طوترسن هر شول مؤمنك که ارقه‌سی خورشید
عرب حضرتلرندن کرم اوله واول آفتاب معنویدن حرارت وقوت بوله مال صاحبی اولان غنیلرك کبر ونخوت وعجب
ومفاخرتندن اکا نه غم اولور بولهبدن مراد نفس وشیطان اولوب نفس وشیطانك وعید وتخویفندن اکا نه غم
واردر بو معنی ویرلسه هم جائز اولور (مثنوی) چونکه دارد عهد وپیوند سحاب * کی دریغ آید زسقایان آب چونکم
برکسه سحاب ایله پیوند عهد طوتار سقالردن اکا آب دریغ ایلمك نیجه کاور یعنی برکسه‌یه فی المثل سحاب عهد ایلسه
وپیوند قیلسه ودیسه که لابد سن نه قدر آب ویررسن بن سکا درعقب امداد وافاضه ایلرم هیچ سن آب خصوصنده
غم یمه والم چکمه اول کسه‌یه سقالر کلوب دیسه بزه صو چقر ویر مشکمزی طولدوره‌لم هم نوش ایده‌لم هم تشنه‌لره انی
ویره‌لم اول کسه مقرردر که سقالردن صویی دریغ ایلمز انکچون که منبع آب اولان سحاب ایله انك بویله بر عهد وپیوندی واردر
پس معطی ووهاب اولان حضرت فیاض مطلقه کمال اعتمادی اولان وانك عهدنه وپیوندنه توکل قیلان بنده‌لر دخی
محتاج اولنلردن منافع وفوائدی دریغ ایتمزلر (مثنوی) ساحران واقف از دست خدا * کی نهند این دست وپا را دست وپا
مثلا دست خدادن واقف اولان ساحرلر بو دست وپایه نیچون ال واایاق قورلر یعنی حضرت موسی علیه السلام ایمان
کتوروب وحق تعالی حضرتلرینك دست قدرت وید قوت وارادتنه واقف وعارف اولان ساحرلر بو ظاهرده اولان دست
وپا ایله ال واایاق نامن قومزلر وبونك اوزرینه سائر عوام کبی لرزان اولمزلر کورکه فرعون بونلره (لاقطعن ایدیکم وارجلکم

من خلاف) دیو تخویف وتهدید ایلدکده (لا ضیر انا الی ربنا منقلبون) دیو جواب ویردیلر وبو دست وپایك کتمسندن الم
چکمیوب کندیلری اول حضرته ایرکوردیلر (مثنوی) روبهی که هست زان شیران پشت * بشکند کلهٔ
پلنکان را بمشت * بر روباهکه اول شیرلردن اکا ارقه واردر پلنکلرك کله‌سنی مشتله صیر یعنی بر ضعیفه که اول شیران
الهی ودلیران ربانیه‌دن مظاهرت ومعاونت واردر اول ضعیفه بودنیا پلنکلرینك وعالم شیرلرینك کله‌سنی یومرقله
شکست ایلرنته‌کم امام جعفر رضی الله عنه حضرتلری تك وتنها بر قلعه‌یه کندوبی اوروب اول قلعه‌یی بشقه باشنه
فتح ایلدی که بو سرخ شریفده بو معنایه اشارت ایدوب بیوردلر * آمدن جعفر رضی الله عنه بکرفتن قلعه بتنهای
ومشورت کردن ملك ان قلعه باوزیر در دفع او وکفتن ان وزیر ملك را که زنهار تسلیم کن واز جهل تهور مکن که این مرد
مؤیدست واز حق جمعیت عظیم دارد در جان خویش * بو سرخ شریف امام جعفر صادق رضی الله عنهك تنها اسکله
بر قلعه‌یی طوتغه کلمسینك بیانیدر وبو جعفر رضی الله عنه حضرتلرینك قصه‌سی وبوکا جعفر طیار دینمسنك
وجهی ایکنجی دفترك آخرنه قریب عذر کفتن ان فقیر با ان شیخ سرخنده (جعفر طیار را پر جاریه ست) بیتنك شرحنده
مرور ایلمشدر انده طلب اولنه واول قلعه پادشاهی اول جعفری دفع ایلمك خصوصنده کندی وزیریله مشورت
ایلسی ودخی اول وزیرك پادشاهه سویلدیکی بوید دیوکه ای پادشاه زنهار بومرد ایله جنك ونزاع ایتمه بو قلعه‌یی اکا تسلیم
ایله وجهلکدن تهور وبیهوده غضب ایتمه زیرا بو مرد کامل مؤید من عند الله درو کندی جاننده حق تعالیدن عظیم
جمعیت طوتارکه اگرچه صورتا واحددر لکن واحد کالف درکه حق تعالی بونك وجودنده عالم قوتنی جمع ایلمشدر
(بیت) لیس من الله بمستنکر * ان یجمع العالم فی واحد * دیدی (م ی) چونکه جعفر رفت سوی قلعهٔ * قلعه پیش کام
خشك ش جرعهٔ * یك سواره تاخت تا قلعه بکر * تادر قلعه بستند از حذر * زهره نه کس را که پیش آید بجنك
اهل کشتی را چه زهره با نهنك * چونکم امام جعفر رضی الله عنه حضرتلری بر قلعه جانبنه کندی قلعه انك خشك
اولان دماغی اوکنده بر جرعه ایدی یعنی تشنه اولان کسه‌نك خشك اولان دماغی اوزره کاسهٔ آب نیجه بر جرعه کبی
اولورسه قلعه هم انك پر حرارت اولان دماغی اوکنده بر جرعه کبی ایدی یك سواره قلعه‌یه دلکروفر ایله چاپدی
یعنی قلعه جانبنه تك وتنها حمله ایدوب سوردی حتی اهل قلعه قلعه‌نك قپوسنی خوف وحذردن اوتری باغلدی کسه‌نك
زهره‌سی ویورکی یوقکه تا انکله جنکه کله ومحاربه قیله مثلا اهل کشتینك نهنکله نه زهره‌سی واردر یعنی اهل کشتینك
نهنکله جنك ایتمکه یورکی یوقدر نهنك قپلوبغه کبی بر عظیم جانوردر قصه‌سی جلد اولك اوایلنه قریب (این چه
بلبل این نهنك آتش ست) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) روی آوردان ملك سوی وزیر
که چه چاره ست اندرین وقت ای مشیر * کفت انکه ترك کوبی کبر وفن) پیش او آیی بشمشیر وکفن) اول ملك وزیر جانبنه
یوز کتوردی وکندی وزیرنه توجه ایدوب دیدیکه ای مشیر بو وقتده چاره وتدبیر ندر انك وزیری اکا دیدیکه تدبیر
اولدرکه بو زمانده کبر وفنی ترك ایلیه‌سن انك اوکنه شمشیر وکفن ایله کله‌سن ودیه‌سنکه ای مرد کامل اشته بوینم اشته
قلیجك استرسك اولدر واسترسك مروت ایدوب بنی قولدر بوکا چاره وتدبیر بودر دیدی (مثنوی) کفت آخر نی یکی
مردیست فرد * کفت منکر خوار در فردی مرد * چشم بکشا قلعه را بنکر نکو * همچو سیماب ست لرزان پیش او
شسته در زین آنچنان محکم پیست * کوییا شرقی وغربی باویست * پادشاه وزیره ایتدی بوکسه آخر فرد بر مرد
دکلیدر بو خود یالکز بر مرددر وزیر اکا ایتدی سن مردك فردلکنه خور باقمه باکه کوزیکی آچ قلعه‌یه ایکو باق
قلعه انك اوکنده زیوه کبی لرزاندر اول مرد ایسه ات اوزره اکرده او نورمش انجلین محکم ییدر یعنی اول مرد ایلر ایسه
اکرده او نورمش وانجلین ثابت قدم اولوب طورمشدرکه کویا شرقی وغربی انکله بیله‌در واهل شرق واهل غرب
نه قدر وار ایسه اکا سپاه اولمشدر (مثنوی) چند کس همچون فدایی تاختند * خویشتن را پیش او انداختند
هر یکی را او بکرزی در فکند * سرنکونسار اندرا قدام سمند * بر قاچ کسه فداییلر کبی چاپدیلر کندیلرنی اول جعفر
رضی الله عنهك اوکنه آتدیلر یعنی ملك نوعا وزیرك تدبیرنه رضا ویرمیوب انی امتحان ایلمك استدکده بر قچ دلاور کسه‌لر
فداییلر کبی اول جعفر رضی الله عنهك اوکنه چاپدیلر وکندیلرینی انك میدانه آتدیلر فی الحال هر برینی اول دلاور بر کرز ایله
اتلرندن سرنکونسار انك ایاقلری آلتنه براقدی یعنی برکرز ایله انلری اتلرندن آشغه یقدی انك ایاقلری التنده قالدیلر
مثنوی) داده بودش صنع حق جمعیتی * که همی زد یك تنه بر امتی * حق تعالینك صنعی اول جعفره بر جمعیت ویرمش
ایدی که بر قوم اوزره یك تنه کندوبی اوردی یعنی خدای تعالی حضرتلرینك صنع پاکی اکا بر جمعیت درون وبر مرتبه
قوت دل ویرمشدیکی یالکز باشنه کندیسنی اول جمعیت دل واسطه‌سیله بو قومه بی باك اوردی (مثنوی) چشم من
چون دید روی ان قباد * کثرت اعداد از چشمم فتاد * بنم کوزم چونکم اول قبادك یوزینی کوردی کثرت اعداد بنم

کوزمدن دوشدی بوبیت یا جعفر رضی الله عنه لسانندن انك حالنی حکایه ایتمك طریقیله دینلمشدر یعنی جعفر رضی
الله عنه حضرتلری دیرکه چونکم بنم چشم باطنم اول قباد حقیقی و پادشاه معنوینك وجه پاکنی کوردی کثرت اعداد
بنم کوزمدن ساقط اولدی یاخود حضرت مولانا قدس سره العزیز طرفندن اوله دیرکه چونکم بنم چشم جانم اول
قبادك یعنی جعفر رضی الله عنه حضرتلرینك روح شریفنی وذات لطیفنی کوردی اعدادك چوقلغی بنم کوزمدن
دوشدی اولکی معنی انسبدر (مثنوی) اختران بسیار خورشید اویکیست * پیش او بنیاد ایشان مندکیست
اخترلر چوق وخورشید اگرچه بردر انك اوکنده اول اخترلرك بنیادی مندکدر یعنی اخترلرك چوقلغنه اعتبار یوقدر
اگرچه کونش برکواکب قتی چوقدرلکن انلرك بنیادی خورشید اعظمك اوکنده متلاشی ومضمحل در پس انلرك
چوق اولمسنك نه فائده سی وار دروشمسك بر اولمسنده هم نه ضرر وار چونکم برکسه نك وجودنده قوت الهی ونصرت
ربانی اوله انك یالکز اولمسنده واکا مقابل اولان اعدانك چوق اولمسنده ضرر یوقدر (مثنوی) گر هزاران موش پیش
آرند سر * گربه را نی ترس باشد نی حذر * کی به پیش آیند موشان ای فلان * نیست جمعیت درون جانشان * اگر نیجه
بیك موش باش ایلروکتورسه لرگربه نك نه ترسی اولور نه حذری اولور زیرا ای فلان موشلرقچن ایلروکلورلر انلرك درون
جاننده جمعیت یوقدر یعنی نیجه بیك فاره مثلا کرباش ایلروکتورسه لر وگربه نك اوزرینه یوروسه لرگربه نك انلردن
نه خوف وحذری اولورانکچونکه انلرك درون جاننده اتحاد وجمعیت یوقدر پس انلرنیجه ایلروکاورلر جمعیت ایدوب
ایلروکلمکه قادر اوله مزلر انکچون گربه انلرك نیجه بیکندن قورقمز کذلك موش سیرت اولان اصحاب تفرقه دخی اهل جمعه
نسبتله بویله در اهل جمع اصحاب تفرقه نك یوز بیکندن قورقمز انکچونکه انلر * تحسبهم جمیعا وقلوبهم شتی * آیت
کریمه سنك مفهومنه مظهر اولمشلردر (مثنوی) هست جمعیت بصورتها فشار) جمع معنی خواه هین از کردکار) نیست
جمعیت ز بسیاری جسم * جسم را بر باد قائم دان چو اسم) دردل موش اربدی جمعیتی * جمع کشتی چند موش از حمیتی
بر زندی چون فدائی حمله) خویش را بر گربه بی مهله) صورتده اولان جمعیت فشاردر اکا اول کردکاردن جمع معنی
استه فشار باطل وبیهوده معناسنه در یعنی صورتلرله اولان جمعیت باطل وبی فائده در عند العقلا والعرفا اکا اعتبار
یوقدر اگر جمعیت استرایسك کردکار حضرتلرندن جمعیت معنی استه یوخسه جمعیت صورتك اصلا نفع وفائده سی
یوقدر جمعیت جسم چوقلغندن اولمزسن جسمی اسم کبی باد اوزره قائم بیل شول جسملرك که بنیادی باد هوا اوزره قائم
اوله انلرك نه دوام وثباتی اولور پس برالای قلوب متفرق اجسام بربره جمع اولسه عاقل قتنده اسامی کثیره نك بربره جمع
اولمسی کبیدر اتحاد درون وجمعیت باطن اولمدقدنصکره کثرت اجسامه اعتبار اولمزنته کم اکثر کفره حضرت نبی علیه
السلامك عصر شریفنده چوق اولورلردی وقبائل شتی جمع اولوب بربره کاورلردی وحضرت نبی علیه السلامك
اصحابی انلره نسبتله قتی اقل قلیل اولورلردی امابونلرده اتحاد واتفاق اولدیغندن وانلرده تفرقه وعدم اتفاق اولدیغندن
باذن الله بونلر انلره غالب اولورلر وانلری منهزم وشکسته قیلورلردی فی المثل موشلك کوکلنده اگر بر جمعیت اولیدی
برقاچ موش حمیتلرندن کوکل برایدوب جمع اولوردی وبربرلریله اتحاد واتفاق قیلوردی فدائی یکتلرکبی بر حمله ده
کندیلرنی گربه اوزره بر مهله سزاوروردی یعنی اگر انلرك کوکلنده جمعیت اولیدی فدائی دلاورلرکبی بر حمله
ایدوب بلا مهلت کندولرنی گربه اوزره اوررلردی واندن خوف ایتموب اکا مقابل طوررلردی (مثنوی) آن یکی
چشمش بکندی از ضراب * وان دگر گوشش دریدی هم بناب * وان دگر سوراخ کردی پهلوش * از جماعت کم شدی
بیرون شوش * لیك جمعیت ندارد جان موش) بجهد از جانش بیانك گربه هوش) خشك کردد موش زان گربه عیار
گر بود اعدادموشان صد هزار * اگر موشلرده اتفاق واتحاد اولیدی لابد گربه یی یکرلردی اول بریسی گربه نك چشمنی
مضاربه دن قوپارردی واول بری دخی گربه نك کوشنی دیشیله هم یرتاردی واول بریسی دخی اول گربه نك پهلوسنی سوراخ
ایلردی ودلك دلك قیلوردی تاکم گربه نك جماعتدن خلاصی وطشره قورتلمسی اولمزدی بیرون شو وصف ترکیبیدر
طشره اولمق ونجات بولمق معناسنه کم شدی نشدی معناسنه در اگر خلاص اولوردی دینسه دخی جائزدر یعنی بوموشلر
اگر جمعیت ایدوب اتفاقله گربه نك اوزرینه هجوم ایلسه لردی لابد اول گربه بوقدر جماعتك النددن خلاص اوله مزدی
ولیکن جنس موشك جانی جمعیت طوتمز اول موشك جاننده گربه نك اوازیله عقلی صچرار یعنی موشك گربه نك اوازنی
اشتدکده انك جانندن عقلی کیدر موش گربه عیاری کوردکده اول گربه عیاردن خشك اولور وقورقوسندن قوت
وجراتدن خالی ویابس قالور اگر موشلرك اعدادی صد هزار اولورسه ده وگربه یالکزجه اولورسه ده (مثنوی) از رمه
انبه چه غم قصاب را * انبهی هش چه بندد خواب را * مثلا چوق رمه دن قصابه نه غم یعنی چوقلق غنم سوروسندن
قصابه غم یوقدر عقلك کثرتی خوابی نیجه باغلر یعنی عقل هر نه قدر چوق اولسه دفعه قادر اولمز وخواب اندن قورقمز

پس حق تعالینك قوت وجمعیت ویردیکی کسه لر بوکا بکزر (م ی) مالك الملکست جمعیت دهد * شیر را تا بر کله گوران
جهد * صد هزاران گورده شاخ دلیر * چون عدم باشند پیش صول شیر * حق تعالی مالك الملك در شیره
جمعیت ویرر تاکم اول شیر بیابان صغرلرینك سوروسی اوزره صچرار گور کاف عجمینك ضمیله بیابان صغرنه دیرلر که کاف
عجمینك فتحه سیله سورو یه دیرلر یعنی حق تعالی وتبارك حضرتلری شول مالکدرکه هر کیمه دیلرسه ملکی اعطا ایلر
جمله دن ارسلانه بر قوت جمعیت ویررکه تاکم اول ارسلان اول جمعیت دل واسطه سیله بیابان صغرلرینك سوروسی اوزره
حمله ایدوب صچرار نیجه یوز بیك ده شاخ ودلیر اولان بیابان صغری شیرك صولتی وهیبتی اوکنده عدم کبی اولورلر یعنی بیابان
صغرلرینك هر برینك چوق بوینوزلری وار ایکن وبری برلری مابیننده هر بری دلیر وقوی ایکن شیر دلیرك صوتنی
اشیدوب صولتنی کوردکارنده انك صولتی وسطوتی اوکنده یوق اولورلر وبی تاب وبی توان اولورلر (م ی) مالك الملکست
بدهد ملك حسن * یوسفی را تا بود چون ماه مزن * اول خدای متعال شول مالك الملکدرکه ملك حسنی بر یوسفه
ویررلر تاکم ماه ابرکبی اولور مزن مزنه نك جمعیدر مزنه ابر سپیده دیرلر بعض نسخه ده ماه برنه ماء دوشمشدر بودخی
لطیفدر یعنی * قل اللهم مالك الملك توتی الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء بیدك الخیر
انك علی کل شئ قدیر * آیت کریمه سنك موجبنجه سن اول پادشاهلر پادشاهنه مالك الملك دیکه جمیع ملکك مالکی
اولدر همان فی الحقیقه وانك ملکی قتی چوقدر شول کسه یه که شجاعت ملکنی ویره اول بر شیر دلیر کبی اولوب هزاران
بیابان صغرینك سوروسندن خوف وحذر ایلمز وشول قولنه که ملك حسنی ویره انی عزیز وجمیل ایلر ومحبوب قیلر
نته کم یوسف صدیق حضرتلرینه حسن ملکنی ویردی تاکم اول یوسف ابر سپیدك آب لطیفی کبی اولدی یاخود سحاب
لطیفك ماه منیری کبی عالمه ضیا ویردی (مثنوی) در رخ بنهد شعاع اختری * که شود شاهی غلام دختری * بر یوزده
اختره منسوب شعاعی قورکه بر شاه بر دخترك غلامی اولور یعنی شول مالك الملك اولان اللهدرکه بر دخترك یوزنده
اختر شعاعنی قورکه انی کوکب دری کبی نورانی وجمیل ایلر حتی بر صاحب سلطنت پادشاهنك غلامی واسیری اولور
وخسرو کبی اول شیرینه بنده اکلر قیلور وانك یولنده تاج وتختنی ودولت وبختنی فدا ایلر بلکه جان وباشنی اول بذل قیلر
(مثنوی) بنهد اندر روی دیگر نور خود * که ببیند نیمشب هر نیك وبد * غیری یوزده کندونورنی قورکه نیم شبده هر نیك
وبد کورینور ببیند متعدی اولمقده جائزدر بو وجه اوزره معنی بر آخر یوزده کندی نورنی قورکه اول نور نیم شبده هر نیك
وبدی کوررد یمك اولور برنده کورینور معناسنه اولمق هم جائزدرکه بونده کورینور معناسنه درفارسیده بر فعل
هم متعدی اولور وهم لازم اولور قرینه اقتضا ایلدیکنه کوره اکا معنی ویریلور یعنی اول مالك الملك اولان پادشاه اعظم
بر آخر یوزده کندی نوربا کنی قورکه مراد اول یوزدن رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك وجه شریفی وجمال
لطیفیدرکه انك نورروینه دن نصف اللیلده هر نیك وبد کورینوردی نته کم حضرت عائشه رضی الله عنها بر حضرت رسول
صلی الله علیه وسلمك نور روجهندن شب تاریکده بعض شیلری خانه ایچره بولوردق وکوررردك بیوردیلر واول حضرتك
وجه منیری قمردن انور آفتابدن احسن اولدیغنه اصحاب کرامدن چوق کسه شهادت قیلمشلر وناقل اولمشلردر نته کم
ترمذی ابو هریره رضی الله عنه حضرتلرندن بو حدیث شریفی روایت ایتمشلردر قال ابو هریره رضی الله عنه ما رأیت
احسن من رسول الله صلی الله علیه وسلم کان الشمس تجری فی وجهه الی آخره وعن جابر بن سمرة قال رأیت النبی صلی
الله علیه وسلم فی لیلة اضحیانه فجعلت انظر الی رسول الله صلی الله علیه وسلم والی القمر وعلیه حلة حمراء فاذا هو احسن
عندی من القمر (مثنوی) یوسف وموسی زحق بردند نور * در رخ ورخسار ودر ذات الصدور * یوسف وموسی علیهما
السلام حضرتلری حق تعالیدن نور ایلتدیلر رخ ورخسارده وذات الصدورده یعنی حضرت یوسف علیه السلام
رخنده وذات صدورنده حق تعالیدن نور الدی وانك صدر شریفی نور حقله طولدی حتی رخسار لطیفنه دخی اول نور
چیقوب سرایت قیلدی ووجه منیری ماه بدر کبی اطرافه کافه پرتو صالدی وحضرت موسی علیه الصلوة والسلام
دخی حضرت حقدن نور الدی وانك دخی صدر شریفنه نور الهی طولدی حتی وجه مبارکنه چقوب اندن برق اوروب
اطرافنه شعشعه کستر اولدی (م ی) نور موسی بارقی انگیخته) پیش رواو توبره آویخته) نور رویش آنچنان بردی بصر
که زمردازدو دیده مار کر * او ز حق در خواسته تا توبره * کرد آن نور قوی را ساتره) موسی علیه السلام حضرتلرینك
نور روجهی بر بارق قوپرمش یوزینك اوکنه اوموسی توبره آصمش ایدی بونده توبره دن مراد یوزلرنی وکوزلرنی ستر قیلان
وبورو ین کلیم پاره سی اولورکه کندی کلیملرندن توبره کبی دیکوب مبارك یوزلرنی انکله ستر قیلمشلر ایدی وغیری شیدن
نقاب ایتموب کندی کیدکاری کلیم پاره سندن توبره ایتدکلرینك اصلی وسببی عن قریب کاورزیرا اول حضرت
موسی نور روجهی انجلاین بصری کیدرردی که زمرد حله ایدیجی مارلك ایکی کوزندن کیدرردی کر حله یه دیرلر بو دخی

وجهدرکه زمرّدمارك ایکی کوزندن کوری کیدررّدی یعنی اول موسی علیه السلامك یوزینك نوری انجلین خطف
ابصار ایلروکوزلرك کوروفرنی ازاله ایدوب کیدرردیکه زمرّدمارك ایکی کوزلرندن کوروفری نته کم کیدررّدی اول
موسی علیه السلام چونکم کندی وجه منیرینك خطف ابصار ایلدیکنی کوردی حق تعالیدن وجه مبارکنی ستر
ایدیجی توبره استدی تاکم توبره اول قوی اولان نوری ساتره اوله وا کا پرده اولوب خلقك کوزلری انك جانبنه نظر قیلمغه
قدرت بوله (مثنوی) توبره کفت از کلیمت سازهین * کان لباس عارفی آمد امین * کان کسا از نور صبری یافتست
نور جان در تار و پودش تافتست * جز چنین خرقه نخواهد شد صوان * نور ما را بر نتابد غیر آن * کوه قاف از پیش آید
بهرسد * همچو کوه طور نورش بردرد * حق سبحانه وتعالی حضرتلری اول موسی علیه السلامه دیدی ای موسی
اکاه اول توبره‌یی کندی کلیمکدن دوز زیرا اول عارفه منسوب اولان لباس امین کلدی یعنی اول بنی بیلیجی اولان کسه‌نك
لباسی امین اولدی زیرا اول کسا نوردن برعظیم صبر بولمشدر جان نورانك تار و پودنه طلوع قیلمشدر یعنی یاموسی
اول کیدیکك کسا نوردلدن برصبر وتحمل ایتمك بولمش جان نوری عرض وطولنه وجمله تار و پودنه طوغمش
وسرایت قیلمش وجان نوریله اومعتاد اولمش وزیاده انسیت قیلمشدر اویله اولیجق بو انجلین خرقه‌دن غیری اول نور وجهه
صوان اولمق استمز صوان ضمله وکسرله ققتان ولباس قیوب حفظ ایلدکاری وعایه دیرلر بونده اول وجه منیرك
وعاسی وپرده‌سی معناسنه اولور یعنی حق سبحانه وتعالی ایتدی یاموسی بوسنك کیدیکك خرقه‌دن غیری اول وجه
منیره پرده ونقاب اولمیسردر اول خرقه‌دن غیری بزم نوریمزه طاقت کتورمیسردر فرضا کوه قافی اول قوی اولان
نوره سدوحجاب ایلسکدن اوتری اکراوکه کتوره‌سن انك نوری کوه طوری یرتدیغی کبی یرتار یعنی کوه طوری تجلی
نوری نیجه برتوب پاره پاره ایلدیسه اول وجه منیرك نوری هم کوه قافی مدکوك ومتلاشی ایلر واول کوه قاف اول قوی
اولان نوره سد وحجاب اولمز (مثنوی) از کمال قدرت ابدان رجال * یافت اندر نور بیچون احتمال * حق تعالینك
کمال قدرتندن ابدان رجال نور بیچوندن تحمل بولدی یعنی کمال قدرت الهیدن رجال اللهك بدنلری حق تعالینك
بیچون اولان نورنه تحمل ایلمك بولدیکه اول رجالك نور بیچونی احتمال ایلدیکی کبی سائر اشیانك احتماله قادر دکلدر
(مثنوی) آنچه طورش بر نتابد ذره * قدرتش جا ساز داز قاروره * کشت مشکات و زجاجی جای نور * که همی دردز نور
آن قاف وطور * اول نسنه که طورا کا برذره طاقت کتورمز اول خدانك قدرتی برقاروره‌دن اکا بردوزر مشکات
وبرزجاجه جای نور اولدیکه نوردن اول قاف وطور پرتلور یعنی اول اللهك نوری که طور طاغی اکا برذره طاقت کتوره‌مز
وتحمل قیله‌مز اول اللهك قدرتی اول نور اعظمه کوکب دری کبی اولان برزجاجه‌دن محل دوزر کورکه مشکات
وبر صافی زجاجه محل نور الهی اولدیکه اول نور الهیدن قاف طاغی وطور پاره پاره اولور وتحمل قیلمیوب مدکوك
ومتلاشی اولور اما مشکات وزجاجه حق تعالینك قدرتیله اول نور اعظمه تحمل قیلور ومحل اولور بو ابیات شریفه
سوره‌ٔ نورده اولان آیت کریمه‌یه اشارت اولور وبو آیت کریمه‌نك تحقیقی وتفصیلی وتأویلی ایکنجی دفترده ظاهر شدن
فضل لقمان سرخنده (نورهای چرخ ببریده بیست) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اوله (م ی) جسمشان
مشکات دان دلشان زجاج * تافته بر عرش و افلاك این سراج * نورشان حیران این نور آمده * چون ستاره زین ضحی
فانی شده * اول رجال اللهك جسملرنی سن مشکات قلبلرنی زجاجه بیل عرش وافلاك اوزره بو سراج یلدرامش وطالع
اولمشدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلرینك نور عظیمی فی المثل برمصباح کبی بیل وانبیالر علیهم السلام وولیلر قدس
الله اسرارهمك قلبلرنی قندیل صافی کبی بیل وجسملرنی قندیل قودقلری کوّه کبی بیل که اکا دریچه دخی دیرلر وبو عالمی
برخانه کبی وعرش اعلایی بو عالم خانه‌سنك سقفی کبی بیل چون برخانه‌نك ایچنده برمشکات اولسه واول مشکات ایچره
برکوکب دری کبی زجاجهٔ صافی اولسه انك ایچنده اولان مصباحك نوری سقف خانه‌یه ایریشوب اول خانه‌نك در
ودیوارنه ضیا وبردیکی کبی انبیا علیهم السلامك واولیای عظامك دخی بو خانهٔ عالمده اولان مشکات کبی
جسملرینك وزجاجهٔ صافی کبی اولان قلبلرینك نوری عرش وافلاك اوزره چقمش وآسمان واملاکه ضیا کستر اولمشدر
اول عرشك وافلاکك نورلری بو خانهٔ عالمده اولان مشکات وزجاجه‌نك نورینك حیرانی کلمشدر بو ضحادن ستاره کبی انلر
فانی اولمشدر یعنی عرش وافلاکك وسائر اشیای تابناکك نورلری بو زمینده مشکات وزجاجه مثابه‌سنده اولان جسم
وقلبك نورینك حیرانی کلمش وضیاسنك والهی اولمش ستاره‌لر ضحوهٔ کبری وقتنده نیجه فانی اولمش ایسه انلرك نوری
دخی بو ضحای اکبرك نوردندن اویله فانی اولمشدر (مثنوی) زین حکایت کرد آن ختم رسل * از ملیك لا یزال ولم یزل
که نکنجیدم در افلاك وخلا * در عقول و در نفوس باعلا * در دل مؤمن بکنجیدم چو ضیف * بی ز چون وبی چکونه
بی ز کیف * اول ختم رسل بوندن حکایت ایتدی لایزال ولم یزل اولان ملکدن لایزال یانك ضمیله صیغهٔ مجهول

اوزره

اوزره اوقنور زال یزیل دندر برندن ایرلمش ومرتبه‌سندن ایرلمش معناسنه‌در باع یبیع بابندندر لایزال یانك
فتحه‌سیله اوقنمق هم اولیدرکه بنه زوالدندر لم یزل زال یزول دن زائل اولمق معناسنه‌در زوال دندر یعنی اول
مرسلینك ختمی اول زایل اولمین وذاتنه نقصان وزوال کلمین ملیك مقتدردن اوتری حکایت ایلدی وبویله دیوسویلدیکه
ملیك مقتدر بویله دیرکه بن افلاك وخلایه صغمدم عقول ونفوس باعلایه هم صغمدم اما تقی ونقی اولان مؤمن قولمك
کوکلنه ضیف کبی چونسزدن وچکونه‌سزدن وکیفسزدن صغدم یعنی مؤمن قولمك قابنه شویله صغدم که انده
چون وچکونه وکیفیت وکمیت وظرفیت ومظروفیت اعتباری یوقدر بلکه اول بنم تجلیاتمك ظهور محلی ومرآتی
اولدی وبو اعتبارله بکا واسع کلدی دیمك اولور وبو ابیات شریفه بو حدیث قدسیه‌یه اشارت اولورکه حضرت نبی مکرم
صلی الله علیه وسلم حضرت حقدن حکایت ایدوب بیوردیلر * قال الله تعالی ما وسعنی ارضی ولا سمائی ولکن وسعنی
قلب عبد المؤمن التقی النقی الوراع وبو محله مناسب اولان تحقیق نقش فصوصه واقع شرحمزده فص شعیبیه‌ده
مذکور اولمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) تا بدلالی آن دل فوق وتحت * یابد از من پادشاهیها وبخت * تاکم اول
دلك دلالتی سببیله فوق وتحت بندن پادشاهلقلر وبخت بوله یعنی اول تقی ونقی اولان عبدك قلبی واسطه‌سیله اسفلده
واعلاده اولنلر بندن پادشاهلقلر وبخت وسعادتلر بوله‌لر (مثنوی) بی چنین آیینه از خوبی من * بر نتابد نی زمین
ونی زمن * بو انجلین آیینه‌سز بنم خوبلغمدن نه زمین ونه زمن طاقت کتورمز یعنی حق سبحانه وتعالی انسان کامل
حقنده بیوردیکه بنم خوبلغم ومحبوبلغم جهتندن اولان ظهورلر وتجلیلره بو انجلین برآیینه‌سز هم زمین وهم زمان وهم
کون ومکان طاقت کتوره‌مز بلکه بنم خوبلغمك تجلیسنه واوصاف کاملمك ظهورنه بونك کبی برمظهر ومجلی آیینه
طاقت کتورر بیوردی (مثنوی) بر دو کون اسب ترحم تاختم * بس عریض آیینهٔ برساختم * هردمی آیینهٔ پنجاه
عرس * بشنو آیینه ولی شرحش مپرس * ایکی کون اوزره بن ترحم اسبنی سوردم زیاده عریض برآیینه دوزدم هر بردم
بو پنجاه عرس اولان آیینه‌دن آیینه‌یی ایشت ولیکن انك شرحنی صورمه عرس ضم عین وسکون رایله دوکون
طعامنه دیرلر پنجاه عرس اللی دوکون طعامی دیمکدر یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلری بیوردیکه بن ایکی جهان
اوزره مرحمت وقدرت اسبنی سوردم زیاده برعریض وطویل آیینه دوزدم که اول انسان کاملك وجودیدرکه ظاهری
وباطنی وصورتی ومعنایی جمع ایلمشدر هر بردمده بو اللی دوکون طعامی اولان آیینه‌دن انك آیینه اولدیغنی ایشت اما انك
شرحنی صورمه یعنی انسان کاملك وجودیکه نیجه یوز درلو ایکان طعام روحانی وغدای نورانی صاحبیدر هر بردمده
بو انواع اطعمهٔ روحانی صاحبی اولان مرآت الهیدن آیینهٔ الهی ومرآت اوصاف ربانی اولدیغنی ایشت انك آیینه
اولمسنی ایشتمکه ومرآت اسرار ربانی اولدیغنی کوش ایتمکه وفهم ایلمکه سنده قابلیت واردر اما انك شرحنی یعنی
روحنی صورمه زیرا روحی بیلمکه وانك حقیقتنی فهم قیلمغه سنده قابلیت واستعداد یوقدر انکچون حق تبارك
وتعالی روحدن سؤال ایلدکاری وقتده (قل الروح من امر ربی) دیو حبیبنه امر ایلدی پس انسانه لازم اولان بو اولورکه
برمرآت الهینك مظهر واوصاف ربانی اولدیغندن سؤال ایلیه وانی دکلیه اما انك روحندن سؤال ایلمیه که انك بیلمسی
هر کسیه ممکن دکلدر (مثنوی) حاصل این کز لبس خویشش پرده ساخت * کو نفوذ آن قمر رامی شناخت) کربدی پرده
زغیر لبس او * پاره کشتی کربدی کوه دو تو) زاهنین دیوارها نافذ شدی) تو بره با نور حق چه فن زدی) حاصل کلام بوکه
حضرت موسی علیه الصلوة والسلام کندی لباسندن اول نوره پرده دوزدی زیرا اول موسی علیه السلام قمر کبی اولان
یوزینك نورنك نفوذنی بیلدی وفهم ایلدی اکر فرضی اول حضرتك لباسندن غیری اول نوره پرده اولیدی اکر ایکی قات
طاغ اولیدی پاره پاره اولوردی وتحمل قیله‌میوب فنا بولوردی دمور دیوارلردن فرضا نافذ اولوروتجاوز قیلوردی حق
تعالی حضرتلرینك نورنه توبره نه فن اوروردی غیری لباسدن اولان توبره نور حقه فن اورمغه ومقابل طورمغه اصلا
قادر اوله‌مزدی (م ی) کشته بود آن توبره صاحب تفی * بوده وقت شور خرقهٔ عارفی) اول توبره کویا برصاحب تف
وقت شورده عارفه منسوب خرقه اولمشدی یعنی عارفك سوز وکداز وشورش ونیاز وقتنده اولان خرقهٔ جسمی نیجه
صاحب تف اولوب انك تف وتابنه نه مرتبه تحمل ایلدیسه اول روی موسی علیه السلام اوزره اولان توبره دخی وقت
سوزده عارفه منسوب اولان برخرقه کبی اولمشدی (مثنوی) زان شود آتش رهین سوخته * کوست با آتش زپیش
آموخته * مثلا اول سببدن آتش سوخته‌یه رهین اولورکه او آتشه اولدن اوکرنمشدر سوخته قاوه دیرلر معنی اول
جهتدن آتش قاوه رهین وقرین اولورکه اول سوخته اولدن آتشنه برمقدار یانمش واوکرنمش وآنکله معتاد اولمشدر
(مثنوی) وز هوا وعشق آن نور رشاد * خود صفور اهر دو دیده باد داد * اولا بربست یك چشم وبدید * نور روی اووان
چشمش برید * بعد از آن صبرش نماند ووان دکر * برکشاد وکرد خرج آن قمر * اول نور رشادك هوا وعشقندن خود

صفوراهر ایکی کوزنی باده ویردی صفورا حضرت شعیب علیه السلامك کوچك قزینك اسمیدرکه حضرت موسی
علیه السلامك زوجه سی اولدی وحضرت موسی علیه السلام حضرت شعیب علیه السلامه انك مهرندن اوتری
اون سنه خدمت ایتمکله آنی الدی یعنی اول منبع رشاد ومعدن سداد اولان موسی علیه السلام حضرتلرینك نورنك
عشقندن وهواسندن اوتری خود حضرت موسی علیه السلامك خاتونی ایکی کوزنی باد هواسنه ویردی اولا برکوزنی
باغلادی وبرکوزیله اول حضرتك نوررویني کوردی وانك اول کوزی اوچدی یعنی اول وجه منیره طاقت کتوره میوب
انك کوزنك نوری زائل اولوب کوزندن قاچدی اندنصکره نه اول صفورانك صبری قالمدی واول برآخر کوزنی اچدی
واول قره خرج ایلدی یعنی صفورا انك اول بدر منیرکبی اولان وجه پاك وروی تابناکنه باقوب اوکوزنی دخی انك یوزی
تماشاسنده فدا ایلدی (م ی) همچنان مرد مجاهد نان دهد * چون بروزد نور طاعت جان دهد * انجلین که مرد مجاهد
اول حق یولنده نان ویرر چونکم نور طاعت اکا اوره جان ویرر یعنی صفورا انك حضرت موسی علیه السلامك روی
تابناکنی مشاهده قیلمقده اول برکوزی ویرمسی وصکره برآخر کوزنی دخی اکا بکزرکه مجاهد فی سبیل الله اولان کمسه
حق تعالینك راه طاعتنده اولا نان وخوان بذل ایلر چونکم حضرت حق جانبندن اکا نور طاعت ایریشه جانی
بذل ایلر (بیت) مالی سوی روحی وباذل روحه * فی حب من یهواه لیس بمسرف (م ی) پس زنی کفتش ز چشم عبهری
که زدستت رفت حسرت می خوری) کفت حسرت میخورم که صد هزار * دیده بودی تا همی کردم نثار * روزن چشم
زمه ویران شدست * لیك مه چون کنج در ویران نشست * کی کذارد کنج کین ویرانه ام * یاد دارد ازرواق وخانه ام
پس برزن اول صفورایه دیدی عبهری اولان کوزدن عبهر نرکسه دیرلر بعضلری زرین قدح دیدکاری شکوفه یه دخی
دیمشلر یعنی برخاتون اول صفورایه دیدی ای خاتون سعادت مشحون نرکس کبی اولان کوزکدن اوتری که الکدن
کتدی حسرت یرمیسن واول کوزلر ایچون تحیف قیلورمیسن صفورا اول خاتونه ایتدی بلی حسرت یرمکه یوزبیك
کوزم اولیدی تاکم اول وجه منیرك تماشاسنده انی بربر فدا ونثار قیلیدم اکرچه بنم چشمم روزنی ماه منیردن ویران
اولمشدر لیکن ماه کنج کبی ویرانه ده اوتورمشدر یعنی نورماهه پرده اولان سقوف وجدار ویران اولدقدنصکره اول ماهك
نوری ویرانه نك هر برنه واصل ونائل اولدیغی کبی اول وجه منیردن ظهوره کلن نوردخی اکرچه بنم چشمم روزنه سنی
ویران ایلمشدر اما کنج ویرانه ده اوتوردیغی کبی اول نور کاوب بنم ویران اولان چشمم خانه سنده اوتورمشدر کنج نجن قورکه
بنم بو ویران کبی اولان چشمی یاده کتوره رواقدن وبنم خانه مدن رواق صوندرمه یه دیرلر یعنی برکسه نك فی المثل
برمعمور اولان خانه سی التنده برعظیم خزینه اولسه واول خانه نك درو دیواری وطاق ورواقی خرابه مشرف اولسه خزینه
اول خانه نك خراب اولمسندن اوتری صاحبنه غم چکدرمز ویادنه دخی کتورمز کذلك بنم بودرونمده اولان کنج نورانی
وخزینهٔ روحانی بنم بوجسمم رواقنك وچشمم طاقنك خراب اولمسندن اوتری بکاغم چکدرمز وخاطرمه دخی کتورمز
زیرا بوخزینهٔ دل اکا نسبت نعم البدل دردیدی پس حضرت یوسف علیه السلامك دخی نورو جهنی بیان ایلمکه شروع
ایدوب بیوررلر (مثنوی) نورروی یوسفی وقت عبور * درفتادی در دریچهای دور * پس بکفتندی درون خانه در
یوسفست این سو بسیران وکذر * یوسفه منسوب اولان رویك نوری عبور وقتنده یعنی حضرت یوسف علیه السلامك
روی پاك وجمال تابناکنك نوری اول حضرت اسواق مصر ایچره مرور ایلدیکی زمانده ایراق اولان دریچه جکلره
دوشردی بعض نسخه ده می فتادی در شباك برقصور واقع اولمشدر بونسخه اوزره معنی انك نورروبی وقت عبورده
هر قصرلرك شبکه لرینه دوشر وپنجره لردن ایچرو کیروب درون خانه یی روشن ایلردی پس خانه ایچره اولان کمسه لر
دیرلردی بوطرفده یوسف علیه السلام سیران وکذرده در (مثنوی) زانکه بر دیوار دیدندی شعاع * فهم کردندی پس
اصحاب بقاع * خانه را کش دریچه است آن طرف) دارد از سیران آن یوسف شرف) هین دریچه سوی یوسف باز کن
وز شکافش فرجهٔ اغاز کن * زیرا که دیوار اوزره شعاع کورورلر پس اصحاب بقاع فهم ایدرلردی یعنی خانه ده اولان کمسه لر
یوسف علیه السلامك اول طرفده اولدیغنی اول جهتدن بیلورلردیکه انك وجه منیرنك شعاعی خانه نك درو دیوارنه
دوشر وخانه ایچره اصحاب بقاع انك شعشعهٔ رویني کورورلر وفهم قیلورلردی که ینه یوسف علیه السلام بوطرفده سیرده
وکذرده در برخانه نك که اول خانه نك اول طرفه دریچه سی واردر اول یوسفك سیراندن شرف طوتردی یعنی هرقنغی
خانه که یوسف علیه السلامك سیره وکذرکاهی طرفنه دریچه طوتیدی اول خانه سائر خانه لر اوزره شرف طوتردی
ای عاشق یوسف حقیقیدن سندخی اکاه اول کوکل خانه سندن یوسف حقیقی جانبنه بر دریچه کشاد ایله واول کوکل
روزنه سنك شکافندن تفرجه اغاز ایله فرجه بونده فتح فا ایله تفرج معناسنه اولور (م ی) عشق ورزی ان دریچه کردنست
کز جمال دوست سینه روشنست * پس همارہ سوی معشوقه نکر * این بدست تست بشنو ای پدر * عشق

ورزلك اول دریچه ایتمکلکدر که دوستك جمالندن سینه روشندر عشق ورز وصف ترکیبیدر عشقه سعی ایدیجی
معناسنه اکا متصل اولان یا مصدریه دریعنی یوسف حقیقی ومحبوب ذاتینك عشقنه سعی ایتمکلك نه درد برسن
خانهٔ قلبه اول روزنه یی ایتمکدرتا انك پرتو جمالی سنك خانهٔ درونکه دوشه که دوستك جمالندن سینهٔ عاشق روشندر
چونکم سن کوکل خانه سنه بر روزنه یاپه سن ویوسف حقیقی طرفنه کوکلدن برمنظره آچه سن پس همواره معشوق
طرفنه نظر ایله وهمیشه محبوب معنوی جمالنك نوریله خانهٔ قلبی روشن ایله ای پدر بوسنك الکده در ایشت یعنی
ای طریقتده بدر مثابه سنده اولان کمسه یوسف حقیقی طرفنه کوکل خانه سندن بر روزنه پیدا ایلك حالا سنك دست
عقلکده وقید اراد تکده در همان ایشت (مثنوی) راه کن در اندرونها خویش را * دور کن ادراك غیر اندیش را
اندرونلرده کندك ایچون یول ایله غیر اندیش اولان ادراکی دور ایله یعنی اول محبوب حقیقی ویوسف معنوی
جانبنه درونلردن کندی روحك ایچون بر یول پیدا ایله خانهٔ دلده غیری فکر ایدیجی اولان عقل وادراکی قومه که
ماسوی اندیش اولان عقل معاش سندن محبوب حقیقی یی دور ایدیجی وانك نورو جهنه پرده وحجاب اولیجیدر (مثنوی
کیمیا داری دوای پوست کن * دشمنان را زین صناعت دوست کن * کیمیا طوترسن بوسته دوا ایله دشمنلری بو صناعتدن
دوست ایله عقل ومعرفت کیمیا کبیدر یعنی ای طالب معشوق حقیقی سن کندی خانهٔ قلبکده عقل ومعرفت کیمیاسنی
طوترسن باقر کبی اولان پوستکه دوا ایله شول مرتبه که انك ذلیل ودنی اولان وصفلرنی ازاله ایلیه سن بو صناعتدن
دشمنلری دوست ایله که نفسك اوصاف رذیله واخلاق ذمیمه سی دشمنلردر کیمیاکرلر صنعت کیمیادن حقیر ودنی اولان
نحاس ورصاصی تبدیل ایدوب ذهب وفضه ایلدکاری کبی سن هم صنعتدن وبو علم حکمتدن اعدای عدو اولان
نفسکی تبدیل ایدوب دوست ایله وشیطانکی اسلامه کتوروب کندیکه منقاد ایله تاکم (اسلم شیطانی علی یدی فلا یأمرنی
الا بخیر) دیمکه لایق اوله سن ودشمنلرینی دوست ایلین صاحب سعادتلر مرتبه سنی بوله سن (مثنوی) چون شدی
زیبا بدان زیبا رسی * که رهاند روح را از بی کسی * چونکم سن زیبا وجمیل اوله سن اول زیبا وجمیله ایریشورسن که
اول جمیل ولطیف اولان پادشاه روحی بی کسلکدن قورتریعنی چونکم سن کندی ذاتکی وصفاتکی جمیل ولطیف
ایلیوب زیبا اوله سن اول محبوب زیبایه ایریشوب واصل اولورسن که اول جمیل ولطیف کندی یه آشنا اولان کمسه لرك
روحنی بی کسلکدن خلاص ایلر انکله مونس اولان روح خود اصلا بی کس اولمز (مثنوی) پرورش
مرباغ جانها را نمش * زنده کرده مردهٔ غم را دمش * اول زیبانك نمی جانلر باغنه پرورش انك دمی غم مرده سنی زنده
ایلمشدر نمدن مراد فیض ولطافت اولور دمدن مراد نفس رحمانی وکلام ربانی اولور یعنی اول زیبا اولان محبوب
ذاتینك فیض وحیات بخشی جانلر باغنه پرورش ویرمش ولطافت وطراوت مرتبه سنه ایرکورمشدر وانك کلام
حیاتبخشی غمدن اولمشی والملر ایچره مرده اولمشی زنده قیلمشدر (م ی) نی همه ملك جهان دون دهد * صد هزاران
ملك کونا کون دهد) اول مالك الملك اولان پادشاه برقولنه همان دو کلی جهان دون ملکنی ویرمز بلکه کونا کون
ملك ویرر که انك ممالکی قتی چوق وعطا والمنه نهایت یوقدر (مثنوی) بر سر ملك جمالش داد حق * ملکت تعبیر بی درس
وسبق * ملکت حسنش سوی زندان کشید * ملکت علمش سوی کیوان کشید) حق سبحانه وتعالی اول یوسفك
ملك جمالی اوزره یعنی حضرت یوسف علیه السلامك ملك جمالندن فضله حق تعالی ملکت تعبیری دخی بی درس
وسبق اکا ویردی حق تعالی حضرتلری اکا جمیع عالمده اولان حسنك نصفنی ویرمشدر نتکم صحیحینده انه علیه
السلام * یعطی شطر الحسن * روایت اولنمشدر اندنصکره حق تعالی حضرتلری اکا تعبیر رؤیا ایلمکی اعطا قیلمشدر
نتکم سورهٔ یوسفده انك لساندن حکایت ایدوب بیورمشدر * رب قد آتیتنی من الملك وعلمتنی من تأویل الاحادیث
پس انی ملکت حسن زندان جانبنه چکدی اما ملکت علم کیوان جانبنه چکدی کیوان زحل یلدزینك
اسمیدر بونده مرتبهٔ اعلی مراد اولوریعنی حق تبارك وتعالی اکا ملك حسنی مسلم ایدوب پادشاه حسن اولدی وایکن
ملك حسن انی زندان جانبنه چکدیکه عزیز مصرك خاتونی اکا محبت قیلوب کندیسنه مطیع ومنقاد
کورمدکده اکا تهمت ایدوب زندانه قودردی پس انك حسنی انك زندانه کیرمسنه سبب اولدی پس یدی سکز ییل
مقداری زندانده یاتوب علم تعبیر واسطه سیله زنداندن خلاص اولدی شول دمکه عزیز مصر رؤیاسنده یدی
لاغر بقریدی سمین کاوی اکل ایلدی کمسه انك تعبیرینه قادر اوله مدی پادشاهك ساقیسینك اول دم حضرت یوسف
علیه السلام خاطرینه کلوب پادشاهه تعبیر رؤیایه قادر وبو علمده ماهر زندانده محبوس اولان یوسفدر دیوانی تعریف
ایلدی وکندی رؤیاسنك تعبیر ایلدیکنی دخی عزیز مصره سویلدی * وقال الملك ائتونی به استخلصه لنفسی فلما کلمه
قال انك الیوم لدینا مکین امین (م ی) شه غلام او شد از علم وهنر * ملك علم از ملك حسن آسوده تر) شاه مصر علم وهنردن

اوزری انك غلامی اولدی یعنی عزیز مصر چونكم انك بو علمنی كوردی وانك بو مرتبه ده اولان هنرینه نظر ایركوردی
بالطبع اكا محبت ایدوب انك غلامی اولدی واكا * انك الیوم لدینا مكین امین * دیو خطاب قیلدی پس علم ملكی
حسن ملكندن ممدوحتر ومقبولتر اولدی زیرا جمال صوری فانیدر اما جمال معنوی اولان عالم روحله قائم وباقیدر
هر وجهله ملك حسندن ملك علم اشرف وممدوحتر اولور * رجوع كردن بحكایت آن شخص وام كرده وآمدن او بامید
عنایت آن محتسب سوی تبریز (م ی) ان غریب ممتحن ازبیم وام * در ره آمد سوی آن دار السلام * شد سوی تبریز وكوی
كلستان * خفته امیدش فراز كل ستان اول ممتحن اولان غریب بیم وامدن یعنی اول ذكری مقدم مرور ایلین بورجه
مبتلا اولان غریب بورج قورقوسندن اول دار السلام جانبنه یوله كلدی یعنی بورج قورقوسندن یوله كلوب جنت كبی
دار السلامه اولان تبریز طرفنه توجه وعزیمت قیلدی تبریز وكوی كلستان جانبنه كتدی انك مراد امیدی كلك
فرازنده صرت اوستنه یاتمش كوی كلستان تبریزه عطف تفسیر اولمشدر فراز كل كل اوستنده دیمكدر ستان چالقیون
یاتمغه دیرلر وتقدیر كلام بویله دیمك اولور كه اول غریب ممتحن تبریز طرفنه وكلستان محله سی جانبنه كتدی آنك امیدی كل
اوستنده صرتی اوزره یاتمش وزیاده راحت ایتمش ایدی یعنی كللر اوزره صرتی اوزره یاتوب استراحت وصفا ایلین كمسنه
نه مرتبه راحت اولورسه انك امیدی دخی كل اوزره یاتن كمسه كبی راحت وصفا بولمش ایدی (مثنوی) زد ز دار الملك
تبریزی سنی * بر امیدش روشنی بر روشنی * سنی اولان دار الملك تبریزدن انك امیدی اوزره روشنلك روشنلك
اوزره اوردی سنی عالی وروشن معناسنه در یعنی اولیا وصلحا ایله رفیع القدر اولان وروشنالك بولان
دار الملك اولان تبریزدن اول غریبك امیدی اوزره روشنلك روشنلك اوزره اوردی وراحت اوزره راحتلر كلدی (مثنوی
جانش خندان شد ازان روضهٔ رجال * از نسیم یوسف مصر وصال * اول غریبك جانی اول روضهٔ رجالدن خندان اولدی
یوسف مصر وصالنك نسیمندن روضهٔ رجالدن مراد شهر تبریزدر كه مردان الهینك منبت ومسكنیدر كه حقیقت
باغنك كللری اولان كامللر انده بتمشلر وظهور ایتمشلردر بو جمله دن شمس الدین تبریزی قدس سره حضرتلریدر كه
اول روضهٔ رجالده نشو ونما بولمش واول دیاردن ظهوره كلمشدر پس بو غریب وامدارك جانی اول مردان الهینك
روضه سندن شاد وخندان اولدی اول یوسف معنوینك نسیمندن ووصال مصرنك بوی وشمیمندن انك روح روانی
راحت ومسرت بولدی (م ی) كفت یا حادی انخ لی ناقتی * جاء اسعادی وطارت فاقتی * اول غریب دوه سوریجیه دیدی ای
دوه سوریجی بنم دوه می چوكرد بكا اسعاد كلدی وفاقتم طیار اولدی حادی شعرله وترنمله دوه سوریجیه دیرلر تنخ كم حدوث
الابل حدواد برلر بن دوه یی سورمكله سوردم معناسن ویررلر انخ امردر اناخه دن اناخه دوه چوكردكاری وقتده دوه جیلرك
دوه یه نخ نخ دیدكلری صوته دیرلر اسعاد اعانت معناسنه در وبونده مضاف مقدر اولوب جاء قرب اسعادت دیمك
تقدیرنده اولسه فهمه اقرب اولوب یاخود بو بیت باعتبار ما یؤل الیه تفأل طریقی اوزره دینلمش اولور یعنی اول وامدار
پر محن وغریب ممتحن چونكم خطهٔ تبریزه داخل اولدی شتربانه ایتدی یا سایق الابل بنم دوه می چوكرد زیرا بكا اعانت
وامداد وقتی كلدی وبنم فاقه واحتیاجم بندن طائر وزائل اولدی پس دوه جیه خطاب ایلدكدنصكره كمال سوزندن
كندی ناقه سنه دخی خطاب ایلدی وبوكونه سویلدی (م ی) ابركی یا ناقتی طاب الامور * ان تبریزا مناخات الصدور
ای بنم ناقه م بونده سن چوك زیرا امور طیب اولدی تحقیقا تبریز صدرلرك مناخلریدر ابركی امردر بركه دن برك البعیر بولر
تجن دوه چوككسه مناخات مناخك جمعیدر مناخ دوه چوككه جك یره دیرلر بونده مقامات معناسنه اولور صدور صدرك
جمعیدر صدر هر شیئك اولنه دینور دیس وبرگزیده معناسنه هم استعمال اولنور یعنی اول غریب بی نوا چونكم اول اهل
جود وسخانك شهرینه كلدی همان كندوینی نعمت وعطایه واصل اولمش ملاحظه قیلدی وجمله امورینی طیب بیلدی
وكمال سرورندن دوه سنه خطاب ایدوب دیدی ای بنم ناقه م شمدنصكره بوراده چوك زیرا امرلر طیب اولدی وشانلر
میسر كلدی تحقیقا تبریز شهری رؤسا وبزركانك مقاماتیدر وافاضل واعالی اولان كراملك قرار كاهیدر دیو سویلدی
(م ی) اسرحی یا ناقتی حول الریاض * ان تبریز التانع المفاض * ای بنم ناقه م حول ریاضده اوتله تحقیقا تبریز بزم ایچون
نه كوزل محل افاضه در اسرح سرح دن امردر سرح كلا معناسنه در بونده اسرح اوتله معناسنه مفاض ضم میمله افاضه
محلنه دیرلر یعنی اول غریب وامدار چونكم شهر تبریزه كلدی واول خواجهٔ كریمك مقامنه قریب اولدی كندی ناقه سنه
بوكونه خطاب قیلدی ودیدیكه ای بنم یارم چكن ناقه شمدنصكره روضه لر اطرافنده اوتله زیرا تبریز شهری بزم ایچون
نه كوزل افاضه محلیدر ریاضت تمام اولدی وسفر وسیاحت بونده نهایت بولدی وبو محلده دل وجان استدیكی مقامه
كلدی دیدی بونده ناقه دن مراد طالب وسالكك جسمی وتبریزدن مراد مرشد وهادی اولان شیخك مقام ومسكنی
وغریب وامداردن مراد سالكك روحی وعقلی اولور تجن سالك كندی وطن مألوفندن چقوب بر كاملك احسانی

امیدی

امیدی ایله انك موطن ومقامنه قریب كلسه كندی جسمی ناقه سنه بوكونه خطاب ایلر وبو غریب بی نوانك
سویلدیكنی سویلر (مثنوی) ساربانا بار بكشا از اشتران * شهر تبریزست كوی كلستان * فر فردوسیست این پالیز را
شعشعهٔ عرشیست این تبریز را * هر زمانی فوج روح انكیز جان * از فراز عرش بر تبریزیان) ای ساربان اشترلردن یاری
حل ایله زیرا شهر تبریز كوی كلستاندر یعنی ای شتربان شترلردن یوكلرك باغنی چوزوب انلرك اوزرندن بو محلده یوكلرین
ایندر زیرا شهر تبریز كلستان محله سیدر بوندن اعلی بر شهره كتمك وبوندن الطف بر محله جانبنه دخی سیر ایتمك تعذیب
حیوان بلا فائده اولور وكوكل كندی مقصودینی بونده بولور بو پالیز ایچون فردوسه منسوب فر ورونق واردر پالیز بوستانه
دیرلر بو تبریز ایچون شعشعهٔ عرشی واردر یعنی بو شهر تبریز كه بر لطیف بوستان كبیدر كه اكا فردوسه منسوب اولان فر
ورونق واردر وعرشه منسوب اولان شعشعه وتاب حاصلدر هر زمانده جانك روح انكیز اولان فایحه ورایحه سی عرشك
فرازندن تبریزیلر اوزره نازلدر یعنی عرش اعلانك اوستندن بری هر بر زمانده جانك راحت فوریجی رایحه سی تبریز
اهلنك اوزرینه كلیجیدركه انده اولیا واتقیا چوق اولمغله حق تعالینك روح ورحمتی انلر اوزرینه نزول
ایدوب انلر حرمتنه تبریزیلر اوزره دخی اول روح ورحمت نثار اولور (م ی) چون وثاق محتسب جست ان غریب * خلق
كفتندش كه بكذشت آن حبیب * او پریر از دار دنیا نقل كرد * مرد وزن از واقعهٔ او روی زرد * رفت ان طاوس عرشی
سوی عرش * چون رسید از هاتفانش بوی عرش * سایه اش كرچه پناه خلق بود * در نوردید آفتابش زود زود *
راند او كشتی ازین ساحل پریر * كشته بود ان خواجه زین غمخانه سیر * الحاصل اول غریب وامدار چونكم اول كریم
الشان اولان محتسبك وثاقنی استدی وخانه سنی طلب ایلدی خلق اكا دیدیلر اول حبیب دنیادن آخرته كچدی واول
طبیب بو عالم فانیدن سرای آخرت جانبنه كوچدی اول سخی وكریم اولكی كون دار دنیادن دار آخرته نقل ایلدی مرد وزن
انك واقعه سندن روی زرد اولمشلر وانك ماتمندن غم ودردله طولمشلردر اول عرشه منسوب اولان طاوس عرش اعلی
جانبنه كتدی چونكم اكا هاتفلردن بوی عرش ایرشدی یعنی چونكم اول طاوس عرشه روحانی وربانی اولان ملكلردن
عرش رایحه سی ایرشدی انك روح شریفی عالم اعلی جانبنه كیدوب روحانیلرله كورشدی اكرچه اوصاف دولتنك سایهٔ
سعادتی پناه خلق ایدی آفتاب انی فوری وفوری طی ایلدی یعنی انك جسمی وصورتی بر سایهٔ سعادت ایدیكه خلق
اكا التجا ایتمكله راحت بولوردی اما شمدی آفتاب حقیقی اول صاحب دولتك سایهٔ وجودینی ومایهٔ جودینی زیاده
سرعتله دوردی وانی عالم اعلی یه ومقام بالایه ایركوردی اول صاحب سعادت دون دكل اوته كی كون بو ساحل دنیادن
كذر ایدوب كشتئ وجودینی عدم دریاسنه سوردی اول خواجه بو غمخانه سندن سیر اولمش ایدی یعنی اول خواجهٔ
عالم بو دنیا غمخانه سندن طویمش واوصانمش ایدی انكیچون ساحل دنیادن كذر ایدوب كشتئ وجودینی اوته كی كون
بحر حقیقت جانبنه سوردی وكندیسنی مقعد صدقه ایركوردی رحمة الله علیه رحمة واسعة دیدیلر (مثنوی) نعرهٔ زد
مرد وبیهوش اوفتاد * كوییا او نیز در پی جان بداد * پس كلاب وآب بر رویش زدند * همرهان بر حالتش كریان شدند
تا بشب بی خویش بود وبعد ازان * نیم مرده باز كشت از غیب جان * چونكم اول مرد غریب اول كریمك وحبیبك
وفاتنی ایشتدی بر نعره اوردی وبیهوش وبیخود اولوب دوشدی كوییا اول دخی انك اردنجه جان ویردی یعنی
دیدلك كه اول غریب دخی اول حبیبك اردنجه جان ویروب كتدی وروحنی اكا ایركوردی انك یاننده اولان كمسه لر
انك یوزی اوزره چوق كلاب اوردیلر وآب دوكدیلر انك همراهلری انك حالتی اوزره كریان اولدیلر ومغشی علیه دوشوب
بیخود اولدیغیچون اغلشدیلر كیجه یه دك اول غریب بی خویش اولدی وعقلسز مرده كبی یاتوب قالدی
واندنصكره نیم مرده عالم غیبدن انك جانی كیرو اولدی یعنی اخشامه دك مرده كبی بیخود یاتوب قالدقدنصكره عالم
غیبدن انك جانی انك بدنینه نیم مرده شكسته وپژمرده رجوع قیلدی وبر مقدار عقلی باشنه كلدی وقالقوب قائم اولدی
(با خبر شدن آن غریب از وفات آن محتسب واستغفار او از اعتماد بر مخلوق وتعویل بر عطای مخلوق ویاد نعمتهای
حق كردنش وانابت بحق از جرم خود * ثم الذین كفروا بربهم یعدلون * بو سرخ شریف وبو بیان لطیف اول غریب
وامدارك محتسبك وفاتندن خبردار اولمسی ومخلوقه اول اعتماد ایلدیكندن وعطای مخلوق اوزره تعویل واستناد
ایلدیكندن اوتری استغفار قیلمسنك بیانیدر ودخی انك حق تعالینك نعمتلرینی یاد ایلمسنك وحضرت حقه كندی
جرمندن انابت ورجوع قیلمسنك قصه سیدر (ثم الذین كفروا بربهم یعدلون) بو آیت كریمه یی یا اول غریب ذكر
ایلمش اوله ویاخود حضرت مولانا قدس سره الاعلی مناسبتله بونی بو محلده ایراد ایلمشلر اوله بو آیت كریمه سورهٔ انعامك
اولنده در وقال الله تعالی (الحمد لله الذی خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور) یعنی جمیع حامدلك محامدی
وستایشی الله ایچوندر وجمله ثنانك مرجعی خدادر الحمدك تحقیقی جلد رابعده وحی كردن حق تعالی

موسی را مر خنده میستوفی می ورایلدی اویله الله که قدرت کامله ایله آسمانی خلق ایلدی بغیر عمد ولا مدد ویرلری دخی
خلق ایلدی بلا ماده و پیدا قیلدی ظلمات ونوری ثنویه نك قوللرینی رددر زیرا انلر دیرلر که خالق نور الله در و خالق ظلمات
شیطاندر یعنی ایکیسنك دخی خالقی الله در بیضاوی نوردن مراد هدایت وظلماتدن مراد ضلالات اوله دیر
بو جهتدندر که ظلماتی جمله کتوردی زیرا ضلالات متعدده در و نوری لفظ واحد ایله ذکر ایلدی زیرا هدایت بردر
ثم الذین کفروا بربهم یعدلون * بو قدر دلایل و آیاتدن صکره شول کمسه که ربلرینه کافر اولدیلر اندن عدول قیلدیلر بو وجه
اوزره بربهم ده با کفروا یه متعلق اولور و یعدلون و یعرضون معناسنه اولور و انك صله سی محذوف اولور که عنه در اما اصل
ما یعدلونه یه متعلق اولوب یعدلون یسوون معناسنه اولمق اولیدر دیمشلر نته کم عدلت هذا بهذا دیرسن ساویته به
معناسن ویررسن پس بربهم یعدلون نك صله سی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که تحقیقا ظلمات ونوری جاعل
اولان ویرلری وکوکاری خلق وایجاد قیلان الله تعالیدر حمد وثنایه حقیق ومخصوص اولان که اول قادر مطلق عالمی
عدمدن عباده نعمت اولمق ایچون بو قدر آیات عظیمه یی ظهوره کتوردی اندن صکره اول کمسه لر که کافر اولدیلر عاجز
وبی قدرت اولان صنملرنی ربلرینه مساوی ومعادل قیلدیلر پس هر شول کمسه که بر منعمی کندیسنه رازق کورور ومعطی
بیلور وانکا اعتماد وانکا قیلور صنملرنی ربلرینه مساوی ایلین کمسه لر کبی اولور مانع ومعطی حقیقتده حضرت حق
ورزاق ومنعم نفس الامرده همان اول وجود مطلقدر عاجز اولان بشرا کا الله درا کر اول مراد ایلرسه بر کمسه بر فقیره
مراد الله اولدیغی قدر عطا ایلر واکر مراد الله اولمزسه بر کمسه عطا وسخایه قادر اولمز پس مؤمنه اولی اولان اولدر که
همان منعم حقیقی یه ورزاق مطلقه توکل واعتماد ایلیوب مخلوقه وعطای مخلوقه اعتماد واستناد ایلمکدن حذر
ایلیه (مثنوی) چون بهش آمد بکفت ای کردکار * مجرم بودم بخلق امیدوار * خواجه کرچه بس سخاوت کرده بود
هیچ آن کفوی عطای تو نبود * او کله بخشید وتو سر پر خرد * او قبا بخشید وتو بالا وقد * او زرم داد وتو دست زر شمار
او ستورم داد وتو عقل سوار * چونکم اول بیهوش اولان غریب هوشه کلدی حضرت منعم حقیقته متوجه اولوب
دیدی ای کردکار وای جمله یه خداوند و پروردکار بن مجرم وکنهکارم زیرا خلقه اعتماد قیلدم واندن امیدوار اولدم
خواجه اکرچه چوق سخاوت ایلمشدی هیچ اول سخاوت سنك عطا وبخشایشك کفوی اولمدی ومثلی کلمدی
ای وهاب مطلق اول بکا کلاه بخش ایلدی وسن پر عقل باش ویردك اول بکا قبا ویردی وسن بکا قبا کیجك قد ویردك
وبالا قد بخش ایلدك او بکا زر ویردی وسن بکا التون صایجق ال ویردك اول بکا مرکب ویردی وسن بکا عقل سوار ویردك
بو نعمتلره انك ویردیکی مساوی اولهمز وهیچ بر کمسه نك بخشش وعطاسی سنك بخشایش وعطاکه معادل کلهمز
(مثنوی) خواجه شمع داد وتو چشم قریر * خواجه نقلم داد وتو طعمه پذیر * او وظیفه داد وتو عمر و حیات * وعده اش
زر وعده ات تو طیبات * او وثاقم داد وتو چرخ زمین * در وثاقت او وصد چون او سمین) الهی خواجه بکا شمع ویردی
ایسه وسن بکا چشم قریر ویردك چشم نورانی هزار شمعدن انفع واولیدر خواجه بکا نقل ویردیسه وسن طعمه پذیرلك
وغدا ایچیلك ویردك که معده طعمه پذیرلك اولمسه ووجودانی اکل قیلمسه نقل وغدانك نفع وفائده سی اولمزدی اول
خواجه بکا وظیفه ویردیسه وسن عمر وحیات ویردك عمر وحیات خود اصل نعمت واعظم لطف وراحتدر (بیت)
خلق ایچند معتبر برنسنه یوق دولت کبی) اولمیه دولت جهانده برنفس صحت کبی) انك وعده سی بکا زر اولدیسه وسنك
وعدك بکا طیبات اولدی طیباتدن مراد یا حلال اولان ارزاق طیبه اوله ویا خود جنات طیبه سی مراد اوله که حق
تعالی انی مؤمن بنده لرینه وعده ایلمشدر اول خواجه بکا وثاق ویردی وسن چرخ وزمین ویردك سنك خلق ایتدیکك
وثاق عالمده اول خواجه ونیجه یوز بیك انك کبی خواجه لر سمین وفربه اولمشلردر (مثنوی) زر از آن تست وزر او نافرید
نان از آن تست ونان ازتش رسید * ان سخاورحم هم تو دادیش * کز سخاوت می فزودی شادیش * من ورا درقبله خود
ساختم * قبله ساز اصل را انداختم * زر سنك ملككدر وزری اول یارتمدی بلکه زری سن خلق ایتدك وانی دخی
خلق ایدوب اکا وافر زر بخش ایتدك نان سنك ملككدر وسنك مخلوقکدر و اول خواجه یه نان وخوان سندن ایرشدی
والا اول نانی نه برده بولوردی اول سخاورحمی اکا هم سن ویردك که سخاوتدن انك شادلغی زیاده اولوردی یعنی الهی
وسیدی اول سخی اولان خواجه یه سخاوکرمی ورحم ولطفی هم سن ویردك که اول محتاج اولنلره سخا قیلمقدن شاد
اولوردی وحظ الوردی اما بن تحقیقی انی کندیمه قبله دوزدم اصل قبله دوزیجی یی ورزق ویریجی یی نظردن آتدم وعقلدن
دور ایتدم کرك ایدیکه اول مجازی وموهومی اولان کمسه لری کندی روحمه قبله قیلمیدم وسنك کبی قبله ساز اولان
منعم حقیقیدن غافل وذاهل اولمیه دم اما غفلت ایدوب انی کندیمه قبله قیلمشم وسن وهاب مطلقدن غافل اولمشم
دیدی (مثنوی) ما کجا بودیم کان دیان دین * عقل می کارید اندر آب وطین * چون همی کرد از عدم کردون بدید

وین بساط خاك را می کسترید * ز اختران می ساخت او مصباحها * وز طبایع قفل با مفتاحها * بر قنده ایدك که اول
یوم دینك دیانی یعنی دین کوننده هر کسه جزا ویریجی خدا عقلی آب وطین ایچره اکدی یعنی بو جسد بالجغی ایچره عقل
تخمنی دخی بربو عالمه کلمزدن اول اکدی وهر کسك زمین وجودنده ید قدرتله فهم وفراست دیکمه لرنی دیکدی چونکم
عالم عدمدن کردونی بدید ایتدی وبو بساط خاکی دست قدرتیله دوشه دی و بزم ایچون انی فراش ایتدیکه بز انك اوزرنده
قائم اولورز وسیر وسلوك قیلورز کما قال الله تعالی فی سورة البقرة) الذی جعل لکم الارض فراشا والسماء بناء وانزل من السماء
ماء فاخرج به من الثمرات رزقا لکم فلا تجعلوا لله اندادا وانتم تعلمون) اخترلردن اول صانع وحکیم آسمان اوزره مصباحلر
دوزدی نته کم (ولقد زینا السماء الدنیا بمصابیح وجعلناها رجوما للشیاطین) بیوردی وطبایع اربعه دن مفتاحلر ایله
قفل دوزدی یعنی اول علیم وحکیم اولان خدا عناصر اربعه دن مفتاحلر ایله اولان جسملر قفلنی وطلسمنی
دوزدی که طبایع اربعه دن مرکب اولان جسملرك قفلنك مفتاحلری عقل ورأی وعلم ومعرفت وحکمت وفهم
وفراست ودخی بونلرك اهلی واصحابیدرکه بونلرله اول عناصر اربعه نك اقفالنی فتح ایلمك وعقده لرنی حل
ایتمك میسر اولور وظهوره کلور (مثنوی) ای بسا بنیادها پنهان وفاش * مضمر این سقف کردوا این فراش
ای چوق پنهان وفاش بنیادی بو سقفك وبو فراشك مضمری ایتدی یعنی اول صانع قدیم وخالق حکیم ای عاقل چوق
مخفی واشکار بنالری بو سقف آسمانك وفراش زمینك مضمری ایتدی یعنی حق سبحانه وتعالینك بو حس ظاهر له مرئی
ومحسوس اولان بنالرندن غیری بصر بصیرته بیدا واشکار اولاندن هم پنهان ومخفی چوق بنالری واردر که بو آسمان
وزمین ایچره مضمر قیلمشدر ظاهر کوزیله اول بنالر کورنمز اما عقل کوزیله اول بنالرك اکثری کورینور نته کم جننك
وجهنمك بنالری بصر بصیرتله کورینوب بیلندیکی کبی اما حق تعالینك بو زمین وآسمان ایچره بعض بنالری دخی
واردر که عقلله بیلنمز وبصر بصیرتله کورلمز انی خلق عالم کورمکه قادر اوله مزلر بو اعتبار ایله اول مضمر اولور (مثنوی)
آدم اصطرلاب اوصاف علوست * وصف آدم مظهر آیات اوست * هرچه دروی می نماید عکس اوست
همچو عکس ماه اندر آب جوست * آدم اوصاف علوینك اصطرلابیدر وصف آدم اول حدانك آیاتنك مظهریدر
یعنی آدم بو ارض وسما ایچره علو وسامی اولان خدانك اوصاف علیه سنك فی المثل اصطرلابیدر آدمك جمیع
وصفلری اول خدانك آیتلرینك وصفلرینك مظهریدر اصطرلاب شول ربع دائره یه دیرلر که انکله افتابك
ارتفاع وانخفاضی معلوم اولور وقتنی برجه نقل ایتدیکی انکله بیلنور پس وجود آدمی عالی وسامی اولان خدانك
اوصاف علیه سنك اصطرلابی کبیدر که اول آدمینك وجودنده اوصافی ظهوره کلور که وجود آدم
اول خدانك آیات عظیمه سنك مظهریدر هرنه که اول ادمینك وجودنده کورینه اول اوصاف الهیه نك عکس
واثریدر مثلا آب جو ایچره ماهك عکسی کبیدر یعنی ماه تابان آب جو ایچره نیجه کورینور و آب صافیده بدر منیر نیجه
نمایان اولورسه صفات الهیه دخی آدمینك وجودنده اویله کورینور وانك وجودنده ظهوره کلان عکوس اوصاف
الهی اولور (مثنوی) بر صطرلابش نقوش عنکبوت * بهر اوصاف ازل دارد ثبوت * اول آدمك اصطرلابی
اوزره عنکبوت نقشلری واردر عنکبوت نقشلری اوصاف ازلدن اوتری ثبوت طوتر اصطرلاب شول تخته
پاره سیدر که اهل هیئت انی ربع دائره شکلنده دوزرلر وانك اوزرینه کبیت العنکبوت خانه لر یازرلر وبساط
شطرنج اوزره اولان خانه لر کبی انك اوزرنده دخی خطلر چکرلر وخانه دوزرلر وبرجلرك واخترلرك اسملرنی کتوروب
انك اوزرینه یازرلر واورتاسنه برایپلك باغلیوب انك اوجنه فندق قدر بر طوب باغلرلر اکا عنکبوت تعبیر ایدرلر
واول اصطرلابك اوزرنده اولان نقشلر فی المثل اورمجك اوینك نقشلرینه بکزر حضرت مولانا قدس الله سره العزیز
انسانك وجودنی دخی اول اصطرلاب تخته سنه تشبیه بیورمشلردر که انسانك اصطرلاب وجودنده مسطور اولان
نقوش ظاهره سی ونقوش باطنه سی اوصاف الهیه نك بیلنمسنه سبب اولمشدر انسانك اکر نقش ظاهری واکر نقش
باطنی بهر حال اوصاف ازلیه دن نیجه صفتلره دلالت قیلمشدر نته کم بو معنایه اشارت بیورلر اول آدمینك اصطرلاب
وجودی اوزره عنکبوت نقشلری واردر که ید قدرت انی حکمت اوزره یازمشدر وانك وجودنی کندی اوصافنه
مرآت اولمقدن اوتری دوزمشدر انك صوری ومعنوی نقشلرندن هر بر نقش اوصاف ازلیه نك بیلنمسندن اوتری
انك لوح وجودنده ثبوت طوتر فافهم (مثنوی) تا ز چرخ غیب وز خورشید روح * عنکبوتش درس کوید از شروح *
تا کم چرخ غیبدن وخورشید روحدن اول اصطرلابك عنکبوتی شروحدن درس دیه عنکبوتنده اولان ضمیر مقدم
اولان آدمینك اصطرلاب وجودینه راجعدر وانك عنکبوتندن مراد انسانیدر نته کم اصطرلابك عنکبوتنك حرکت
ایلمسیله کونشك علمی وبروجك دخی علمی بیلنور کذلك اصطرلاب وجود آدمیده انسانك حرکاتندن هم عالم غیبك

شرحنك علمى وآفتاب روحك دخى علمى معلوم اولورانكچون آدمينك وجودنى اصطرلابه تشبيه ايتدكارندنصكره
انك لسانى دخى اصطرلابك عنكبوتنه تشبيه ايدوب بيوررلر تاكم عالم غيبك چرخندن وروح كونشندن
اول آدمينك اصطرلاب وجودينك عنكبوتى مثابه سنده اولان لسانى شرحلردن درس سويليه يعنى عالم غيبك فلكى
نيجه ايدكنى واندء اولان آفتاب روحك سير ومدارنى وارتفاع وانخفاضنى ودخى سائر خاصياتنى طالب اولنلره تعليم
ايليه (مثنوى) عنكبوت واين صطرلاب رشاد * بى منجم دركف عام اوفتاد * عنكبوت وبو رشاد اصطرلابى
منجمسز عوام النه دوشدى يعنى وجود آدمى بر اصطرلاب ربانيدر وانك لسانى اصطرلابك عنكبوتى كبيدركه
انكله آسمان غيبينك اسرارنى سويلمك وآفتاب روحك علومنى وخاصياتنى تعليم ايلمك انسانه ميسردر زيرا لسان بونلر
ايچون برآلتدر امابو رشاد دوسداد اصطرلابى اولان وجود انسانى ودخى انك لسانى منجمسز عوام النه دوشدى
شول اصطرلاب تختهسى كبى كه علم نجومى بيلمين عوامك النه دوشراول اصطرلابك قدرنى بيلميوب وانك نقوشندن
وخطوطندن مرادنه ايدكنى فهم قيلميوب وانك عنكبوتى دخى نهدن اوترى وضع اولنمشدر انك سرنه دخى
واقف اولميوب بوبر تخته پارهسيدر ديوب عبث يره انى شوكا بوكا صرف ايدرلر كذلك بو وجود انسانى وانك لسانى
هم عوام النه دوشدى بونك قدر وقيمتنى بيلميوب وبولسان دخى بدن انسانده نيچون وضع اولنمشدر اكا دخى عالم
اولميوب بونى همان يمكدن وايچمكدن اوترى خلق اولنمش جسم پارهسى ظن ايليوب عبث يره خرج ايدرلر (مثنوى)
انبيارا داد حق تنجيم اين * غيب را چشمى بايد غيب بين) حق تعالى حضرتلرى بونك تنجيمنى انبيايه ويردى زيرا غيبه
غيب كوريجى بركوز كركدر ولهذا قيل (بيت) ديدن لعل ترا ديدۀ جان بين بايد * وين كجا مرتبۀ چشم جهان بين منست
تنجيم بونده نجم بيلمك معناسنهدر يعنى بوافلاك صوريده اولان نجومك علمى بيلمكه حق تعالى اصطرلاب تختهسنى
الت ايليوب انى منجم اولنلره ويردى كه منجم اولنلر افلاك اوزره سير قيلان نجومك مسيره ومدارنى وخاصياتنى اول
اصطرلاب واسطهسيله بيلورلر اما ولايت جانده دخى آسمانلر واردركه آسمان غيبى دينور وروح انسانى انك كونشى
وبو جسم انك اصطرلابى ولسان انك عنكبوتى كبيدر بو وجود انسانى اصطرلابنك تنجيمنى حق تعالى حضرتلرى
انبياى عظام عليهم السلامه ويردى زيرا اسرار غيبى كورمكه غيب كوريجى بركوز كركدركه انبياى عظام عليهم
السلامك بصر بصيرتلرى غيب كوريجى وعالم معنانى مشاهده ايدبجيلردر انلر اول ديدۀ غيب بينله بو وجود انسانه
نظر ايلديلر كوردبلركه انسانك لوح وجودنده مسطور اولان صورى ومعنوى هر برنقش برمعنايه دليل اولور وانك
هر برصفتى صفت الهيهنك اثرى اولديغنه اشارت قيلورالحاصل انك لوح وجودى علوم واسرار غيبينك بيلنمسنه برآلت
اولمش كوردبلر وبوندن هر كسه خبر ايركوردبلر انلر ايمان كتورن كندى وجودينك نه ايچون مخلوق اولديغنى بيلدى
واكا كوره عمل قيلدى وانلره ايمان كتورمين كندى وجودنى يوق يره ضايع قيلدى واندن مقصود نه ايدوكنى بيلمدى پس
انبياى عظامك بو علمنه اولياى كرام وارث اولديلر انلر دخى بو اصطرلاب وجود انسانينك علمنى بيلديلر وطالب
اولنلره انى تعليم قيلديلر اما طالب اولمين عوام بو علمدن وبو سردن بى بهره قالديلر (م ى) درچه دنيا فتادند اين قرون
عكس خود را ديد هريك چه درون * عكس در چه ديد در بيرون نديد * همچو شير كول اندر چه دويد) بو قرون دنيا
چاهنه دوشديلر هر برى درون چاهده كندى عكسنى كوردى عكسنى چاهده كوردى طشرهده كورمدى شير كول كبى
چاه ايچره بلدى قرون قرنك جمعيدر برقرن برعصرهدرلر بونده مضاف مقدردر اهل قرون تقديرنده وتوضيح معنى بو اهل
قرون دنيا قيوسنك ايچنه دوشديلر بونلردن هر برىسى بو دنيا قيوسنك ايچنده كندى عكسنى كوردى وكندى عكسنه
مشغول اولدى وانكله تقيد قيلدى عكسى واثرى چاه دنياده كوردى چاه دنيانك وراسنده اولان ذاتنى وحقيقتنى
كورمدى شول احمق اولان شير كبى كه قيو ايچره كندى ذاتنك عكسنى كوروب اول قيونك ايچنه بلدى وانده قالدى
نته كم بوشيرك مفصل ومشروح قصهسى نظمه كلدى وجلد اولده مرور قيلدى (مثنوى) از برون دان انچه
در چاهت نمود * ورنه ان شيرى كه در چه شد فرود * برد خركوشيش ازره كاى فلان * در تك چاهست اين شير ژيان
دررواندر چاه وكين از وى بكش * چون از و غالبترى سر بركنش * طشرهدن بيل اول نسنهيى كه سكا چاه ايچره
كوروندى يوخسه اول شيرسن كه قيويه آشغى كتدى يعنى اى بنى آدم اول عكس وپرتو كه سكا بو دنيا قيوسى ايچره
كوروندى بو عكس وخيالىسن بوچاه دنيانك وراسنده اولان عالم معنادن بيل اكر بويله بيلمز ايسك وبوخيال
وضلالك حقيقتنه عالم اولمز ايسك كنديكى شول احمق ارسلان كبى بيل كه اول چاهه اشغه دوشدى اول احمق اولان
ارسلانى برخركوش يولدن ايلتدى وانى اضلال ايتدى بويله ديوكه اى فلان شير اول سنك خصمك اولان شير قيو
دبندهدر قيو ايچره كيت واندن كين چك چونكم اندن غالبترسن انك باشنى قوپار بونده خركوشدن مراد عقل معاش

اولمقده جائزدر شيطان اولمق هم جائزدركه برايكيسى انسانى بوچاه دنيا ايچره دوشوررلر وبونده اولان نقوش وخيالى
اكا كوستروب سكا انفع واولى اولان بودنيا ايچره كورديكك شيلردر ديوب بو عكس وآثار مثابهسنده اولان اشيايه
انى كرفتار ايدرلر نته كم بو معنايه اشارت ايدوب بيوررلر (م ى) آن مقلد سخرۀ خركوش شد) از خيال خويشتن پرجوش شد
* اونكفت اين نقش داد آب نيست * اين بجز تقليب آن قلاب نيست * اول مقلد اولان شير خركوشك زبون ومغلوبى
اولدى كنديينك خيالندن پرجوش اولدى يعنى خركوشك سوزنك حقيقتن بيلهميوب چاه ايچره كنديينك خيالن
كوروب انك اوزرينه پرجوش اولدى وحملهلر قيلدى نته كم مقلد اولان كسهنك نفسى دخى عقل معاشك وشيطانك
زبونى اولور وبوچاه دنيا ايچره اولان عكوس وخيالاتى حقيقت ظن ايليوب انك غورنه ايرمكه سعى واقدام قيلور اول
مقلد اولان شير خركوشه ديمدى كه بو قيو ايچره كوردين نقش داد آب دكلدر بو نقش اول قلابك تقليبندن غيرى دكلدر
انك بو عكس ونقشى اول قلاب حقيقينك تقليبندندركه صو ايچره انى بويله كوستردى نته كم مقلد اولان كسهيه دخى
شيطان وعقل معاش بوچاه دنيا ايچره اولان نقوش وعكوسى حقيقت كوسترسه اول مقلد شيطانه وعقل معاشه بويله
ديمكه قادر اولهمز كه اى عقل معاش واى مكار اولان اوباش بوچاه دنيا ايچره نمايان اولان نقوش والوان خيال وعكوس
قبيلندندر اول مقلب القلوب والابصارك بونى بويله كوسترمك كمال تقليب وتصرفندندر (مثنوى) توهم از دشمن
چوكينى ميكشى * اى زبون شش غلط در هر ششى) سن هم دشمندن چونكم بركين چكهسن اى شش غلطك زبونى سن
هر ششده شش غلطدن مراد شش حس دركه انك بشى حواس خمسۀ ظاهره وبرى حس مشتركدركه انسانك عند
الحكما اون حسى واردر اما عند المتكلمين التى حسى واردر انك بشى حس ظاهردر وبرى حس باطندركه اكا حس
مشترك ديرلر وليكن عند المشايخ بو التى حس مادامكه نور الله منور اولميه غلط كورمكدن خالى اولمز هر برنى كورسه
بهر حال عكس وغلط كورر وهر ششدن مراد شش جهات اولور پس توضيح معنا بويله ديمك اولوركه اى غافل چونكم
سن هم بردشمندن انتقام الهسن هر شش جهات ايچره غلط كوررسن شش حواسك زبونى سن بو معنى دخى جائزدركه
بو بيتك معناسى بيت ثانى يه مرهون اوله (مثنوى) آن عداوت اندرو عكس حقست * كز صفات قهر آنجا مشتقست
وتقدير كلام سن هم دشمندن چونكم كين چكهسن واكا انتقام ايليهسن اى شش جهات ايچره شش غلطك زبون
ومغلوبى اولان كسه اول كينه وعداوت اول دشمنك وجودنده عكس وقهر حقدركه صفات قهردن انده مشتقدر
يعنى سنك دشمنك اولان كسه وجودنده اولان اول بغض وعداوت حق تعالينك قهرنك عكسيدركه صفات الهيهدن
اول عداوتلر وكينلر انك وجودنده مشتق اولمش وظهوره كلمشدر نته كم بو محله مناسب دينلمشدر * بيت * از خدا دان
خلاف دشمن ودوست * كه دل هر دو در تصرف اوست * كرچه تير از كمان همى كذرد) از كماندار بيند اهل خرد (م ى
وان كنه در وى زجنس جرم تست) بايد آن خود را زطبع خويش شست * واول كناه اول دشمنك وجودنده سنك جرمك
جنسندندر كركدركه اول خويى كندى طبعكدن يومق يعنى اول دشمنكده كوردكك كناه سنك نفسكده اولان جرم
وكناهك جنسندن وعكسندندر اول خويى كندى طبعكدن يومق كركدر تاكم اول دشمنكدن دخى اول كينه وعداوت
زائل اولوب كيده (مثنوى) خلق زشتت اندرو رويت نمود * كه ترا او صفحۀ آيينه بود * چونكه قبح خويش ديدى
اى حسن * اندر آيينه بر آيينه مزن * سنك خلق زشتك سكا انده يوز كوستردى كه سكا اول صفحۀ آيينه اولدى
يعنى اى بدخو اولان كسه سنك زشت وقبيح اولان خويك اول دشمنك وجودنده سكا يوز كوسترديكه سكا اول دشمنك
وجودى فى المثل صفحۀ آيينه ايدى چونكم اى كوزل كسه بر آخر كسهنك مرآت وجودنده كندى قبيح خصالكى
كورهسن مرآت اوزره اورمه اندر آيينه مصرع اوله ظرف اولور يعنى (المؤمن مرآة المؤمن) حديثنك موجبنجه مؤمن
مؤمنك مرآتيدر سنكه بر مؤمنك مرآت وجودنده كندى قباحتكى كورهسن انك مرآتنه اول قبحى اسناد ايلمه بلكه
اول سنك كندى نقشكدر اكا اوررسك هم معنيده كندى نقشكه اورمش اولورسن زيرا آيينه ايچره كوردين سنك
كندى عكسكدر (مثنوى) ميزند بر آب استارهسنى * خاك تو بر عكس اختر ميزنى * كين ستارۀ نحس در آب آمدست
تاكند او سعد مارا زيردست * مثلا استارهسنى اوزره عكس اوررسن عكس اختر اوزره خاك اوررسن بويله ديوكه بو نحس
اولان ستاره آبده كلمشدر تاكم بزم سعدمزى زيردست ايليه آبدن مراد وجود انسانى وخاكدن مراد استيلا وغلبه
اولور وستارهدن مراد صفت قهر وكين اولور وتوضيح معنى مثلا بر آدمينك وجودنده بغض وعداوتك وقهر وغضب
وكين وكدورتك كورنمسى صو ايچره روشن اولان ستارهلرك كورنمسى كبيدركه فلك اوزره اولان ستارهلر آبه عكس
اورديغى كبى صفت قهر الهى دخى بركسهنك وجودى ايچره عكس ايدوب خاك استيلا وتراب اهانت وتحقيرى عكس
واثر اوزره اوررسن بويله ديوكه بو نكبت ونحوست ستارهسى بو كسهنك آب وجودنده ظاهر كلمشدر تاكم او بزم سعدمزى

ال التنده ایلیه (مثنوی) خاك استیلا بریزد بر سرش * چونكه پنداری زشبه اخترش * عكس پنهان كشت
واندر غیب راند * تو كمان بردیكه آن اختر نماند * سن اول آب ایچره منعكس اولان اخترك باشی اوزره استیلا وغلبه
خاكنی دوكرسن چونكم ظن وشبهه دن انی اخترصانه سن یعنی بركسه نك وجودنده كوردیكك صفت قهریه یی سن شبهه
وكمان جهتندن انك وجودی ایچره ظن ایلیه سن انك اوزرینه غلبه واستیلا ایلمك طپراغنی دوكرسن چونكم اول عكس
واثر انك وجودنده پنهان اولدی وغیبه سوردی سن كمان ایلتورسنكه اول اختر قالمدی (مثنوی) ان ستارهٔ
نحس هست اندر سما * هم بدان سو بایدش كردن دوا * بلكه باید دل سوی بی سوی بست * نحس این سو عكس نحس
آن سوست * اول ستارهٔ نحس سماده درهم اول طرفده اكا دوا ایلمك كرك یعنی اول سنك بركسه نك وجودنده
كوردیكك نحوست وعداوت استاره سی فی الحقیقه انك وجودنده دكلدر بلكه آسمان معنویده وفلك غیبیده در
اكر دوا ایلمك استرایسك هم اكا اول طرفده دوا ایلمك كركدر بلكه بو محسوس اولان جانبدن كوكلی قالدیروب بی سوی
اولان جانبنه باعلق ولامكان طرفنه ربط ایلمك كركدر زیرا بو طرفك نحسی اول طرفك نحسنك عكسیدر یعنی
بوطرفده كوردیكك نحوست ونكبت وعداوت اول طرف معنویده اولان نحوست ونكبت وعداوتك عكس
وپرتویدر (مثنوی) داد داد حق شناس وبخشش * عكس آن داد است اندر پنج وشش) كربود داد خسان افزون زریك
تو بمیری وان بماند مرده ریك * دادی داد حق وبخششی انك بخششی اكا اول دادك عكسیدر پنج وششده اولان یعنی
بومظاهر كونیه ده كوردیكك داد وعطایی وبخشش وسخایی حق تعالینك دادی اكه ودخی انك بخششی وجودی
بیل بو پنج حواس وشش جهات ایچره كوردیكك داد وبخشش هرنه قدر وار ایسه اول داد الهی وبخشایش ربانینك
عكس واثریدر اكر خسلرك داد وعطاسی ریكدن زیاده اولسه سن اولورسن واول داد وعطا آرده قاله حق اولور مرده ریك
ارده قاله حق معناسنه اولور یعنی خسان دنیاسك اوبردیكی فرضا قومدن ارتق اولسه سن اولورسن واول ارده قالور
پس سن اولدكدنصكره انك سكا نفعی اولمز (م ی) عكس اخر چند باید در نظر * اصل بینی پیشه كن ای كزنكر
حق چو بخشش كرد بر اهل نیاز * باعطا بخشید شان عمر دراز * عكس اخر نظرده نه قدر اكلنور وپایدار اولور عكس
واثر نظرده چوق اكلنمیوب وپایدار اولمیوب مرور قیلور پس ای اكری باقیجی وغلط كوریجی كسه كندیكه اصل بینلكی
پیشه ایله وحقیقت كورمكه معتاد اولوب انی كندیكه خوی وخصلت ایله حق تعالی حضرتلری اهل نیازه اوزره
چونكم بخشش ایلدی عطا یله انلره عمر دراز بخش ایلدی اهل نیاز همیشه هرحالده حق تعالی حضرتلرینه مفتقر اولان
وهمان استعانتی اكا حصر قیلان بنده لر اولور حق تعالی همیشه كندی جنابنه مفتقر ومحتاج اولان وعرض حاجات
قیلان بنده لرینه نیجه عطا یله عمر دراز بخش ایلشدر (مثنوی) خالدین شد نعمت ومنعم علیه * محیی الموتاست
فاجتازوا الیه) نعمت ومنعم علیه خالدین اولدی وموتایی محییدر [illegible] ایلیك اول پادشاهه واجتاز وافتعال
بابندن امردر سلكوا معناسنه جوازدندر سلوك معناسنه اولور منعم علیه نعمت ویرلمش كسه یه دیرلر خالدین دالك
فتحه سیله صیغهٔ تثنیه اوزره اوقنسه دخی جائزدر یعنی منعم حقیقی اولان حق تعالی اهل نیازه عطا یله شول نعمتی
ویردیكه هم نعمت وهم منعم علیه اولان كسه خالد ومخلد اولدیلر اول منعم حقیقی مرده لری احیا ایدیجیدر پس سز انك
وصالنه سلوك ایلیك (م ی) داد حق با تو درامیزد چو جان) آن چنانكه آن تو باشی وتو آن داد حق سنكله جان كبی قاریشور
انجلاین كه اول سن اولورسن وسن او یعنی حق سبحانه وتعالینك داد وعطاسی سنك وجودكله جان كبی ممتزج اولور
وانسیت والفت قیلور انجلاین كه اول سن اولورسن وسن دخی همان اول عطانك عینی اولورسن بر مرتبه سنكله اتحاد
ایلركه سن همان انی كندی وجودك وعینك بولورسن (مثنوی) كرنماند اشتهای نان وآب * بدهدت بی این دو قوت
مستطاب * وجودكده اشتهای نان وآب قالمیه سكا بو ایكیسز بر مستطاب قوت ویرر یعنی اكرسنك معدكده نان
وآبه اشتها قالمسه الله تبارك وتعالی شول رزاق ومغنیدركه سكا بالذ ومستطاب قوت وغدا ویررو سنی نان وآب یمش
مرتبه سنه ایركورر (مثنوی) فربهی كر رفت حق در لاغری * فربهی پنهانت بخشد آن سری * فربهلك اكر كتسه
حق تعالی لاغرلقده سكا پنهان فربهلك بخش ایلر اول سری سری قوی ورئیس معناسنه در یعنی اكرسنك بدنكدن
فربهلك وسمینلك كتسه حق سبحانه وتعالی شول قوی وبرگزیده پادشاهدركه لاغرلك حالنده سكا كیزلی فربهلك بخش
ایلر وقوت قلب عطا ایلر (مثنوی) چون پریرا قوت از بو میدهد * هر ملك را قوت جان او میدهد * چونكم پری یه بویدن
قوت ویرر هر ملكه قوت جانی اول ویرر یعنی چونكم حق سبحانه وتعالی حضرتلری پریلره رایحه دن قوت وغدا ویررو انلر
رایحه دن قوت بولور هر ملكه دخی جان قوتنی اول ویرر حتی ملایكه تسبیح وطاعت ایلمكدن قوت وغدا بولور (مثنوی)
جان چه باشدكه تو سازی زو سند) حق بعشق خویش زندت میكند * زو حیات عشق خواه وجان مخواه * تو از و

آن رزق

آن رزق خواه ونان مخواه) جان نه اوله كه سن اندن سند دوزه سن حق تعالی سنی كندی عشقیله زنده ایلر یعنی سكا
حیات بخش اولان جان ظن ایلیوب اندن كندیكه نیچون سند دوزرسن واكا اعتماد وتعلق ایلرسن اكر حق تعالی استرسه
كندینك عشقیله سنی زنده وفرخنده ایلر امدی استرسك اول خدادن حیات عشق استه جان استمه سن اندن اول
رزق روحی استه نان استمه كه نان بو جسمك غداسی روح حیوانینك رزقیدر اما عشق الهی جانك رزقیدر تن رزقی
استمكدن جان رزقنی استمك اولیدر (مثنوی) خلق را چون آب دان صاف وزلال * اندران تابان صفات ذو الجلال *
علمشان وعدلشان ولطفشان * چون ستارهٔ چرخ در آب روان * خلقی كه سن مثلا صاف وزلال اولان آب كبی
بیل كه بو خلایق فی المثل آب صافی كبیدر اول خلقك وجودنده كورینن صفات ذو الجلال تابان اولمش وظهوره
كلمشدر خلایقك علمی وانلرك عدلی وانلرك لطفی آب روان ایچره كورینن ستارهٔ چرخ كبیدر فلكلرده اولان كواكب
آب صافی ایچره نیجه كوروندی وظهوره كلدیسه حق تعالی حضرتلرینك اسماء وصفاتی دخی بو خلایقك وجودلرنده
اویله كورنمش وتجلی قیلمشدر (مثنوی) پادشاهان مظهر شاهی حق * فاضلان مرآت آكاهی حق * پادشاهلر
حق تعالینك شاهلغنك مظهری وانك كبریا وعظمتنك وجلال وهیبتنك وسطوت وقدرتنك آیینه لریدر فاضللر
حق تعالینك اكاهلغنك مرآتیدر یعنی فضلا وعلما حق تعالی حضرتلرینك علیملكنك وخبیرلكنك مرآتلریدركه
انلرده اولان اكاهلق وخبردارلق وعلم وحكمت حق تعالی حضرتلرینك خبیر وعلیم وحكیم صفتلرینك عكوس
وآثاریدر (م ی) قرنها بكذشت واین قرن نویست * ماه آن ماهست آب آن آب نیست * عدل آن عدلست وفضل ان
فضل هم) لیك مستبدل شد آن قرن امم) قرنلر كچدی وبو بریكی قرندر ماه اول ماهدر آب اول آب دكلدر ماهدن مراد حق
تعالی حضرتلرینك صفاتیدر وآبدن مراد بو مظاهر كونیه دركه بو مظاهر كونیه قرنا بعد قرن آب جاری كبی كچوب
كتمكده ودرعقب اكا مماثل ومشابه بر آخر قرن دخی كلمكده وظهورا تمكده در پس توضیح معنی بویله دیمك اولوركه
نیجه قرون كلوب كتدی ونیجه نیجه بی حساب مظاهر صفات الهی بو عالم وجوده كلوب ینه عالم عدمه رحلت ایتدی
حالا بو بزم قرنمز بر یكی قرندر اكرچه مظاهر اولكی مظاهر دكلدركه اول قرن اولده كتدی وماء جاری كبی كندی اصلی
جانبنه سیر ایتدی اما ماه صفات الهی همان ینه اول ماه صفات الهیدر شاهلرده اولان عدل همان ینه اول عدلدر
وعالملرده اولان فضل هم اول فضل الهیدر ولیكن اول قرن وامم مستبدل اولدی توضیح معنی حق سبحانه وتعالینك
هر صفتی فی المثل ماه كبیدر وبو مظاهر كونیه آب جاری كبیدر آسمانده اولان ماه صافی آبه تجلی قیلسه آب
ایچره انك عكسی اورر اكر هلال اولسه آب ایچره هلال كورینور واكر بدر كامل اولسه آب ایچره هم بدر كامل كورینور
وآب جریان ایلیوب ایلرو كتسه انك محل ظهورینه بر آخر آب كلور ماه انده دخی نمایان اولور پس آب اول آب اولمز ولیكن
ماه اول ماه اولور صفات الهیه ایله مظاهر كونیه یی هم بوكا كوره قیاس ایله مثلا بو قرنده وبو امت ایچره اولان عدل
دخی حق تعالینك صفت عدلنك اثری وپرتویدر پس بو زمانه ده كوردیكك عدل اول عدل حقیقینك عكس واثری
اولیجق بو زمانه ده اولان عدل اول زمانده اولان عدل جنسندن اولور لكن ماه كاه هلال وكاهی بدر اولدیغی كبی صفت
الهیه دخی هر عصرلك استعدادنه كوره نسبتله كاه ناقص وكاه كامل ظهوره كلور فضلی دخی بوكا كوره قیاس ایله فضل
الهی دخی بر ماه كبیدر بهر حال هر عصرده نیجه مظهرده اول مظهرلك استعدادنه كوره ظهوره كلور پس هر قرن وهر
امت متغیر ومتبدل اولمقدن خالی اولمز لكن نظر حقیقت بیله نظر اولنسه هر عصرده وهر قرنده متجلی همان حضرت
حقدر واول دائم وباقیدر وبو اشیایه تجلی قیلمقده وبنی آدمك مرآت وجودنده انك صفاتی ظهوره كلمكده در اكر بر قرن
كتسه درعقب بر آخر قرن دخی كتوروب انده دخی كندی صفاتنی كوسترمكده در (مثنوی) قرنها بر قرنها رفت
ای همام * وین معانی برقرار وبردوام * ای همام قرنلر قرنلر اوزره كتدی ونیجه قرون واعصار مرور ایتدی وبو معانی
برقرار وبردوامدر یعنی صفات الهی دائمه وثابته در اما مظاهر صفات الهی كچوب كتمكدن ومرور وعبورا تمكدن خالی
دكلدر * مثنوی * آب مبدل شد درین جو چند بار * عكس ماه وعكس اختر برقرار * پس بناش نیست بر آب روان
بلكه بر اقطار عرض آسمان * این صفتها چون نجوم معنویست * دانكه بر چرخ معانی مستویست * آب جویده
نیجه كره مبدل اولدی اما عكس ماه وعكس اختر برقراردر ابدن مراد مظاهر صفات الهی وجویدن مراد بو عالمدر
یعنی مظاهر اوصاف الهی نیجه كره متبدل اولدی وآب كبی بو عالمده مرور وعبور قیلدی اما ماه صفات الهی ونجوم
اسماء ربانینك عكوس وآثاری برقرار وبردوامدر پس ماه صفات الهی ونجوم اسماء ربانینك بناسی اب روان اوزره
دكلدر بلكه اسمانك عرضنك اطرافی اوزره در اقطار قطرك جمعیدر قطر طرفه وجانبه دیرلر اسماندن مراد ذات
الهیدر بو ماه ونجوم بو صوری اولان آسمانده نیجه راسخه وثابته ایسه صفات الهی هم اسمان ذاتده فی المثل راسخه

وثابته دروبو خلق عالمك وجودی ماء جاری وآب صافی کبیدر حق تعالی حضرتلرینك ماه ونجوم کبی اولان صفتلری بوماء جاری کبی اولان مظاهر کونیه اوزره بناطوتمشدر بلکه آسمان اوزره اولان ماه ونجوم زمینده اولان ماء جاری ایچره نیجه کورندیسه صفات الهیه هم مظاهر کونیه ده اویله کورنمشدر پس ماه ونجومی آب صافی ایچره استیوب بلکه آسمان اوزره استدیکك کبی صفات الهیه یی دخی وسعت آسمان ذاتینك اقطارنده ییل زیرا بو صفات الهیه نجوم معنوی کبیدر بلکه چرخ معانی اوزره مستویدر یعنی بو نجوم صوری چرخ صوری اوزره مستوی ومستقیم اولدیغی کبی بو صفات الهیه دخی چونکم معنویدر بلکه بونلر چرخ معنوی اولان ذات الهیه ده مستویدر ولیکن نجوم صورینك عکوس وآثاری مرآت صافی وماء جاریده کوردیکك کبی بو نجوم معنوی اولان صفات الهیه نك هم عکوس وآثاری مظاهر کونیه ده کورنمش ومرایای صور آدمیده ظهوره کلمشدر (مثنوی) خوب رویان آینهٔ خوبیء او* عشق ایشان عکس مطلوبیء او* هم باصل خود رود این خد وخال* دائما در آب کی ماند خیال* جمله تصورات عکس آب جوست* چون بمالی چشم خود خود جمله اوست* مثلا خوب رویلر اول خدا انك خوبلکنك آینه سیدر کما قال ابن الفارض (بیت) وکل ملیح حسنه من جمالها) معارله بل حسن کل ملیحة) اول خوبرویلرك عشقی اول محبوب حقیقینك مطلوبلغنك عکس وپرتویدر اول محبوب حقیقی بو محابیب مجازینك مرایای صورنده تجلی قیلمش وظهوره کلمشدر عشاق مجازی اول عکس وپرتوی کوردکلری کبی اکا تعشق قیلمشلر ومفتون اولمشلردر هم بو محبوبلرك چهره سنده اولان خد وخال کل شیء یرجع الی اصله حسبنجه کندی اصلنه کیدر زیرا آبده دائما خیال نجن قالور یعنی آب ایچره مرئی اولان عکس وخیال دائم قالمیوب کندیکی کبی برمظهرده ظهوره کلان جمال وکمال دخی دائما قالمیوب کندی اصلنه مرور وعبور ایلر جمله تصوریات فی المثل عکس آب جودر چونکم کوزیکی اووه سن خود جمله اودر کوز اومق وانی اچق برخوش باقمقدن کنایت اولور یعنی بو عالمده هر نه قدر تصورات واشکال وظهورات کورر ایسك فی الحقیقه او آب صافی ایچره مرئی اولان عکوس وخیال کبیدر کما قیل *بیت* کل ما فی الکون وهم او خیال* او عکوس فی المرایا او ظلال* پس آب ایچره مرئی اولان عکوس وخیالك نفس الامرده نظر اولنسه وجودلری یوقدر بلکه وجود اصل اول عکوس وخیاله سبب اولان واول آبه عکس وپرتو صالان ذاتکدر چونکم سن کندی چشم جانکی آچه سن ونفس الامرده برخوش نظر قیله سن خود همان اودرکه آنی کوررسن حقیقتده غیرو سوی یوقدر اکرچه صورتا اضداد واختلافات قتی چوقدر پس موحدا کادیرلرکه عالم کثرت انی وهم وغلطه دوشورمیه ومظاهر کونیه ده کوردیکی کثرات واختلافات انك عقلنی شاشرمیه بلکه وحدتی کثرتده وجمعی فرقده کوریجی اوله وبو جمله تعینات وتشخصاتك وجودلرنده ظاهر اولنی همان واحد حقیقی وموجود ازلی بیله (مثنوی) باز عقلش کفت بکذر این حول* خل دوشابست ودوشابست خل* کیروانك عقلی دیدی بو حولی ترك ایله حقیقتده سرکه بکمز وبکمز سرکه در یعنی چونکم اول غریب وامدار خواجه نك وفاتی خبرندن بیخود وبی هوش اولوب بعد زمان صحوه کلوب مخلوقه کوکل ویردیکنه پشیمان اولوب اندن واجب الوجوده ومفیض الخیر والجوده متوجه اولوب رجوع قیلمش ایدی واول وهلده بو مظاهری غیرو سوی کوروب انی دلدن نفی وازاله ایدوب معبود بالحق اولان پادشاهی اثبات قیلمشدی پس انك بصر بصیرتنی حق تعالی حضرتلری نور توحیدله منور ایلیوب بوکونه اول نور توحیدله منور اولان کوز ایله نظر ایدوب موجود حقیقیدن غیری اصلا بر وجود کورمیجك کیروانك عقلی اکا ایندی یوری بو ایکی کوریجیلکدن کیچ وتوحید شرابنی ایچ زیرا حقیقتده نظر اولندقده خل ودوشاب برشیره دندر نهایتی صکره دوشاب بعض عارضه ایله شیرین اولوب اکا دوشاب دیو اسم ویرلدی وخل دخی بعض عارضه ایله حامض اولوب اکا خل دیو نام ویرلدی اکر بو ایکیسنك اصلی اولان انکوره یا اندن ظهوره کلان شیره یه نظر اولنسه خل ودوشاب دخی اول مرتبه ده خل کذلك سن مظهر صفات الهی اولان برکسه نك وجودنی دخی بوکا کوره قیاس ایله که انك وجودنده غیریت واثنینیت وجود وهمی وامر اعتباری قبیلندندر احول اولان برماهی ایکی کوردیکی کبی انك برنیسی خود وهمدر (مثنوی) خواجه را چون غیر کفتی از قصور* شرم دارای احول از شاه غیور* خواجه را که در کذشتست از اثیر* جنس این موشان تاریکی مکیر* خواجه یه چونکم قصور فهمکدن غیری دیدك ای احول شاه غیوردن شرم طوت چون اشباع واوله کیف معناسنه اولمق جائزدر بو تقدیر اوزره معنی خواجه یه قصور معرفتکدن نیجه غیری دیدك ای احول غیور اولان پادشاهدن استحیا ایت اولکی وجه بوندن اولیدر یعنی سکا منعم اولان واحسان قیلان خواجه یه چونکم قصور فهمکدن وقلت معرفتکدن غیری دیدك وانی موجود حقیقیدن غیری ظن ایلدك ای احول اول پادشاه غیوردن استحیا ایله وبویله کورمدن رجوع ایله

بوخسه معناده شرکك خفی صاحبی اولورسن وبر آخر وجود اثبات ایتمکله پادشاه غیورك خشمنه لایق کاورسن خواجه آینهٔ منعم حقیقیدر سن انی بو عالم فرق وکثرتده غیرلر کبی بیلمه خواجه نك که اثیر وافلاکدن مرتبه سی ایلرو کچمشدر بو تاریکه منسوب اولان موشلر جنسی طوتمه که انلردن مراد اهل دنیا واصحاب نفس وهوا وارباب مکر وغادردر بونلر ظلمته منسوب اولان موشلر کبیدر پس حضرت حقله آشنا اولان وانك اوصاف علیه سنه مظهر کلان انك اخلاقیله تخلق وتحقق قیلان خواجهٔ عالمی سن بو موشان آدمی کبی فرض ایتمکه بونلرك مقامی سفلی وظلمانیدر اما خواجهٔ عالم اولان صاحب سعادتك مرتبهٔ علیه سی علوی ونورانیدر پس بونلر اکا اصلا وقطعا مشابه اولمزلر (مثنوی) خواجه را جان بین مبین جسم کران* مغز بین اورا مبینش استخوان* خواجه را از چشم ابلیس لعین* منکر ونسبت مکن اورا بطین* خواجه یی جان کور جسم ثقیل کورمه انی مغز کور انی استخوان کورمه اول خواجهٔ محسنی همان بدن کثیف کورمه بلکه جان کور ودخی انی اب ومغز نغز کور محضا پوست واستخوان کورمه خواجه یی ابلیس لعین کوزندن کورمه وانی طینه نسبت ایلمه یعنی ظاهر کوزندن ماعدا درونده بصر بصیرت اولمزسه وبرکسه یه بصر بصیرتله نظر قیلمزسه بیلکه انی همان بو چشم ظاهر ایله کورر وچشم ابلیسله کورمش اولور امدی سن اکا همان بو چشم ظاهر ایله نظر قیلمه وانی همان طیندن مخلوق اولمش بر بشر دردیوب آب وخاکه منسوب قیلمه وصورتنه ناظر اولمه بلکه سیرتنه واوصافنه وجان وعرفاننه ناظر اول تا کم انی بیله سن (مثنوی) همره خورشید را شبپر مخوان* انکه او مسجود شد ساجد مدان* خورشیدك همراهنه شبپره اوقومه اول مسجود اولدی انی ساجد بیلمه شبپره یره سه دیدکلریدرکه کیجه اوچار وکونشدن قاچروبونده مراد عوام ناس اولور ومسجود بونده معظم ومکرم معناسنه اولور وتوضیح معنی خورشید حقیقینك مصاحبی اولنه وانکله الفت وانسیت وآشنالق قیلنه خفاش دیمه خفاش عوام کالهوامدرکه حضرت حقدن غافل اوله وخلقی مانع ومعطی وضار ونافع بیلوب اکا خدمت قیله اول کمسه که اول مخدوم ومعظم اولدی انی سن ناسه خادم وخالقه ساجد بیلمه که انك خلقه عبادت وخدمت قیلمسی یوقدر بلکه کندی عصرنده مسجود ملائکه اولان آدم کبیدر پس سن انی سائر بشره قیاس ایدوب بودخی بزم کبی بر بشردر دیلردن اولمه (مثنوی* عکسها را ماند این وعکس نیست* در مثال عکس حق بنمودنیست* بو خواجه عکسلره بکزر اما عکس دکلدر عکس مثالنده حضرت حق کورنمکلکدر یعنی بنی ادمك وجودلری شول آبه بکزرکه انده نجوم منعکس اولمشدر وصفات الهیه هرکسك وجودنه برکونه تجلی قیلمش وپرتو صالمشدر ولیکن بو خلقك وجودنده مرعی اولان صفتلر عکوس وآثار قبیلندندر اما صاحب کمال اولان خواجه لرك وجودلرنده مرئی اولان صفات الهی سائر ناسك وجودلرنده اولان صفات الهی کبی عکوس وآثار دکلدر بلکه انلر اخلاق الهیه ایله تخلق واوصاف ربانیه ایله تحقق ایلمشلردر پس بو خواجهٔ عالم اولان کاملك وجودی دخی سائر عکسلره بکزر اما فی الحقیقه انده ظهوره کلان صفات الهی عکس دکلدر نهایتی عکس مثالنده حق تعالی حضرتلری صفاتیله کورنمشدر وانك وجودندن تجلی وتصرف قیلمشدر وانك وجودی حضرت حقه وقایه وآلت اولمشدر خلیفه مستخلفك عینیدر دیدکلری هم بو معنایی تأیید قیلمشدر وحضرت جنیدك بیوردقلری بو بیت شریف بو معنایه اشارت اولمشدر *بیت* رق الزجاج ورقت الخمر* فتشابها وتشاکل الامر* فکانما خمر ولا قدح* وکانما قدح ولا خمر (مثنوی) آفتابی دید او جامد نماند روغن کل روغن کنجد نماند) بر آفتاب کوردی او جامد قالمدی روغن کل روغن کنجد قالمدی کنجد صوصام دیدکلریدر روغن کنجد صوصام یاغی دیدکلریدرکه بو دیارلرده اکا شیرلغان یاغی دیرلر کل زماننده برشیشه یه انی قویوب وافر کل دخی اکا آمیخته ایدوب کونشه قورلر بعد زمان کل یاغی اولور کنجد یاغلغی قالمز پس بیوررلر مثلا برودت هوا ایله منجمد اولان آب آفتاب کوردکده اول جامد قالمیوب آب پاك اولدیغی کبی اول خواجه نك وجودی دخی آفتاب حقیقینك تجلیسن کوروب جامدلك قالمدی وآب حیات کبی صاف اولدی وروغن کنجد کبی ایکن تبدیل اولوب کل حقیقتده مقارنت ایتمکله روغن کل کبی خوش بوی ولطیف اولدی وحضرت حقدن رایحه الدی وانك اوصافی ایله اتصاف قیلدی (مثنوی)* چون مبدل کشته اند ابدال حق* نیستند از خلق برکردان ورق* چونکم ابدال حق مبدل اولمشلردر خلقدن دکلردر ورقی دوندر ابدال حدیث شریفده واقع اولدیغی اوزره قرق نفر کمسه در اوتوز نفر اولدیغنه دخی حدیث شریف واقع اولمشدر وابداله متعلق اولان حدیثلر قتی چوق موضعلرده مرور قیلمشدر جمله دن ایکنجی دفترده براژدها برخرس یاوریسنی اخذ ایلمش وبر مرد آنك فریادنه ایرشدی دیدکلری سرخده مرور ایلمشدر وبونلره ابدال دینلمکه سبب بودرکه بریسی وفات ایلسه الله تعالی صلحای امتدن بریسنی انك یرینه بدل ایلر وبر وجه دخی بودرکه انلر بشریت صفتلرنی ربانی وحقانی اولان صفتلره بدل قیلمشلر وکندیلر مبدل اولمشلردر بو اعتبار ایله انلره ابدال

دعشلردر بو بيت دخی بو معنايی مؤيد اولور زيرا بيوررلر كه چونكم حق تعالينك ابدال قوللری مبدل اولديلر و اوصاف
بشريه يی ازاله ايدوب كنديلری نورانيته تبديل قيلديلر و اخلاق اللهله متخلق و اوصاف ربانی ايله متحقق اولديلر انلر
خلق جنسندن دكلدرسن انلرك صورت ظاهره سنه باقوب ورقك بری يوزن اوقومه بلكه ورقی دوندروب انلرك باطننه
نظر ايله و باطنلرنده اولان رحمانيت و حقانيت صفتلرنی كورمكه همت ايله (مثنوی) قبلهٔ وحدانيت دو چون بود *
خاك مسجود ملائك چون بود * وحدانيت قبله سی ايكی نيجه اولور ايكی نيجه وحدانيت قبله سی اولور ديمك دخی
وجه در خاك ملائكه نك نيجه مسجودی اولور يعنی نه ايكی قبلهٔ وحدانيت اولور و نه خاك مسجود ملائكه اولور انكچونكه
وحدانيت برديمكدر بر ايكی اولمق قابل دكلدر و خاك سفلی و كثيفدر ملائكه ايسه علوی و لطيفدر علوی و لطيف اولان
ايسه سفلی و كثيف اولنه سجده قيلمق مناسب و لايق دكلدر خلاصهٔ كلام ملائكه نك حضرت آدم عليه السلامه
سجده ايلدكلری انك خاكی اولان جسدندن و طينی اولان جسمانيتندن اوتری دكلدر بلكه انك وجودنده ظهور
ايلين نور حقه سجده ايلشلردر و آدم فی الحقيقه قبله كبی اولمش و نور الهی انك آيينهٔ وجودنده ظهوره كلمشدر
چونكم ملكلر اول نور حقی انك وجودنده كورديلر و اكا سجده قيلمغه هم امر اولنديلر پس نور حقه باش قوديلر و سجده
قيلديلر بو دكلدركه آدمك وجودی غيری اوله و حضرت حق هم اندن غيری اوله بويله اولسه قبلهٔ وحدانيت ايكی
اولوردی بو خود بويله دكلدر بلكه ملكلرك حضرت آدم عليه السلامه سجده سی همان حضرت حقه سجده در بو خسه
خاكدن مخلوق اولمش آدم نيجه مسجود ملائكه اولمق لايق اولوردی (مثنوی) چون درين جو ديد عكس سيب مرد *
دامنش را ديد آن پر سيب كرد * انچه در جو ديد كی باشد خيال * چونكه شد از ديدنش پر صد جوال * چونكم بو جويده
بر مرد سيب عكسنی كوردی اول مردك دامننی انی كورمك پر سيب ايتدی بو تقديرجه اول نسنه يی كه مرد جويده
كوردی نچون خيال اولور چونكم انی كورمكدن صد جوال پر اولدی و توضيح معنی ديمك اولوركه جمله ناسك
وجودی بر صافی آبه بكزر و حق تعالی حضرتلرينك صفاتی اول آب ايچره عكس اوران و مرئی اولان الماله بكزر
و انبيا عليهم السلام و اوليای كرامك سائر ناسدن فرقی و تميزی بو وجهله اولوركه انلر دخی بشريت حسبيله آب پاكه
بكزر انلرك وجودنده دخی صفات الهيه و اوصاف ربانيه ظهوره كلمشدر اما سائر ناسك وجودنده مرئی اولان
و ظهوره كلان اوصاف الهيه فی الحقيقه عكس و اثر كبيدر اكر انلرك وجودنده اول اوصافك حقيقتنی بولمق ايستسك
بولمغه قادر اوله مزسن مثلا بر ايرمق كنارنده بر الما اغاجی اولسه اول المالرك عكوسی آبه اورسه سن آب ايچره اول
المالری طلب ايلسك انده المانی بولمغه قادر اوله مزسن اما انبيا عليهم السلام و اوليای كرامك وجود شريفلری شول آبه
بكزركه الما اغاجی انك ايچنده بتمش و عكس شكلنده ظهور ايتمشدر مرد آنی عكس صانمسه و اكا ال صونسه اندن
كتورديكی المالری اجتنا ايلر كذلك انبيا عليهم السلام و اوليای كرامك وجود شريفلرنده نمايان اولان اوصاف
الهی عكس و خيال دكلدر حقيقتدر بر مرد انی امتحان ايليه عينيله حقيقتی انلرده بولور نته كم بو بيتلر بو معنايه اشارت
اولور بيوررلركه چونكم بو مظهر حق اولان انسانك جوی وجودنده بر مرد صفات الهی سيبلرينك عكسنی كورسه
آنی كورمك انك دامن قلبنی اوصاف الهيه سيبلرندن پر ايلر بو تقدير اوزره اول مظهر الهی اولان انسان كاملك
جوی وجودنده اول صفتلر نيكه اول مرد كورر عكوس و خيال اولمز زيرا چونكم اول صفتلری كورمكلكندن انك
نيجه يوز جوالی پر اوله كه عقلی و فكری و قلبی و روحی و حواس ظاهره و باطنه سی و قوای جسمانيه و روحانيه سی
جواللرنی اندن طولدوره و پر ايليه فی الحقيقه بو تقدير اوزره عكس و خيال اولميوب حقيقت اولور (مثنوی) تن مبين
و آن مكن كان بكم وصم * كذبوا بالحق لما جاءهم) تن كورمه و انی ايلمه كه اول ابكملر و اصملر حقی تكذيب ايلديلر شول
ازمانده كه بونلره كلدی يعنی انبيا عليهم السلام و اوليای كرامی تن كورمه و بشر و جسم بيلمه كه اول صم و بكم اولان
منكرلر ايلديلر پس اشبو مصرع جملهٔ مستأنفه اولوب سؤال مقدره جواب اولور يعنی اول منكرلر نه ايلديلر ديمك لازم
كلوب جواب بيوررلركه حقی تكذيب ايلديلر شو وقتده كه بونلره كلدی نيجه آيات و معجزات بو مصرع سورهٔ انعامده
اولان آيت كريمه يه اشارتدر (فقد كذبوا بالحق) پس بو كافرلر قرآن عظيمی تكذيب ايلديلر (لما جاءهم) اول وقتده كه
بونلره كلدی (فسوف يأتيهم) عن قريب بونلره كلور ظاهر اولور (انباء ما) شول شيئك خبرلری كه (كانوا به يستهزؤن)
انك سببيله استهزا ايدرلردی و بو خبرلرك ظهوری يا دنياده عذابك نزولی وقتنده اوله و يا عند ظهور الاسلام اوله
و يا قيامتده عذاب آخرت منكشف اولدقده اوله (مثنوی) ما رميت اذ رميت خواجه است * ديدن او ديدن خالق
شدست * ما رميت اذ رميت خواجه در آنی كورمك خالقی كورمك اولدی اكثر نسخه ده مصرع اول ما رميت
اذ رميت احمد بدست واقع اولمشدر خواجه دن مراد دخی اول حضرتدر و مصرع اول سورهٔ انفالده اولان آيت

كريمه

كريمه يه اشارتدر تفسيری جلد اولده وزبر حكايه سنده مرور ايلدی يعنی حق تعالی حضرتلری يا محمد شول زمانده كه
كفار جانبنه ترابی سن آتدك انی فی الحقيقه سن آتمدك ولكن الله آتدی ديمكه مظهر خواجهٔ كائنات اولان احمد
عليه السلام حضرتلری اولمشدر اول حضرتی كورمك معنيده همان حضرت حقی كورمك اولمشدر انكچون من رآنی
فقد رأى الحق بيورمشدر و اكا اطاعت ايلمك همان حضرت حقه اطاعت ايلمك اولديغنه من اطاعنی فقد اطاع الله
حديث شريفی اشارت اولمشدر و انكه بيعت ايلينلر همان اللهله بيعت ايلدكلرينه (ان الذين يبايعونك انما يبايعون
الله) آيت كريمه سی شهادت قيلمشدر (م ی) خدمت او خدمت حق كردنست (روز ديدن ديدن اين روزنست (فی الحقيقه
اول حضرته خدمت و اطاعت همان حضرت حقه خدمت و اطاعت ايلمكلكدر روزی كورمك بو روزنی كورمكدر
يعنی بو عالم شهادت فی المثل بر خانه كبيدر و حضرت احمد عليه السلامك وجود شريفی بر روزن كبيدر و حق تعالی
حضرتلری روز روشن كبيدر پس بو خانهٔ عالم ايچره روز روشن كبی اولان حضرت حقی كورمك اكا روزن اولان حضرت
احمد عليه السلامی كورمكدر و حضرت احمد عليه السلامی كورمك حضرت حقی كورمكی مستلزم اولور زيرا خانه
ايچره ضيا لابد روزندن كلديكی كبی بو عالم ايچره دخی نور الهی و ضيای ربانی خواجهٔ كائنات حضرتلرينك
وجود شريفندن كلمش و انك مطلع روحندن طلوع و ظهور قيلمشدر پس همان اول حضرتی كورمك حضرت حقی
كورمك و اكا خدمت قيلمق حضرت حقه خدمت قيلمق اولدی (مثنوی) خاصه اين روزن درخشان از خود ست *
نی وديعهٔ آفتاب و فرقد ست * علی الخصوص بو روزن كنديدن درخشاندر آفتابك و فرقدك وديعه سی دكلدر
فرقد بر يلدزك اديدر نته كم ايكيسنه فرقدان ديرلر و بونده آفتابدن مراد آفتاب صوری و فرقددن مراد نجم ظاهری
اولمقده جائزدر آفتابدن مراد اول حضرتك عقلندن غيری اولان عقل و فرقددن مراد اول حضرتك قلبندن
و روحندن غيری اولان قلب و روح اولمق هم جائزدر اول حضرتك وجود شريفی حق تعالی حضرتلرينك خورشيد
ذاتنه بر روزن كبی اولمش و حق تعالينك خورشيد ذاتنه اول حضرتك روزن وجودی شول قدر تقرب و اتحاد قيلمشدركه
همان انك روزنهٔ وجودی كندی حقيقتندن درخشان و روشن اولمشدر سائر آفتاب عقلك و فرقد روحك
وديعه سی دكلدر روانده اولان نور و ضيا امانت و عاريتی دكلدركه اول كندی حقيقتندن منوردر (مثنوی) هم از آن
خورشيد زد بر روزنی * ليك از راه و سوی معهودنی * در ميان شمس و اين روزن رهی * هست روزن نه ساند زو آگهی *
هم اول خورشيددن بر روزن اوزره اوردی ليكن يولدن و معهود جانبدن دكل يعنی اول خورشيد حقيقيدن حضرت نبی
عليه السلامك روزن وجودی اوزره نور اوردی و آفتاب ذات الهيدن نور اعظم و فيض اقدس ابتدا اول حضرتك
روح شريفنه طوقندی وليكن معهود اولان عقل يولندن و دخی معهود اولان جهات ستة جانبندن دكل حق تعالی
حضرتلرينك نور ذاتنك اول حضرتنه پرتو صالمسی چون و چرادن و معهود اولان راهدن و جانبدن بری و عاريدر
شمسله بو روزنك ميانده بر يول واردر غير روزنلر اندن بر آگاه اولمديلر بو نور ذات حقه روزن مشابه سنده اولان
حبيب اكرم صلی الله عليه و سلم حضرتلرينك روح شريفلريله حضرت حقك ميانده بر يول واردركه اندن سائر روان
انوار الهی اولان روحلر و عقللر آگاه اولمدی و حضرت حقك نوری و فيضی اول حضرتك روزن روحنه نيجه كلور و انك
روزن روحندن ضيای الهی و نور ربانی بو خانهٔ كون و مكان ايچره نيجه پرتو صالار بر كمسه آنی بيلمدی مكر شول
وارث كامل كه اول حضرتك روح شريفنه مظهر اوله و انكله زياده آشنالق قيله اندن غيريسنه بو سردن آگاه اولمق
و بو اتحادی بيلمك ميسر اولمز (مثنوی) تا مكر ابری برآيد چرخ پوش * اندرين روزن بود نورش بجوش * تا مكر بر چرخ
اورتيجی ابر كاسه بو روزنده اول خورشيد نور جوشده اولور يعنی اول حضرتك وجود شريفی روزنه تشبيه و ذات حقی
آفتابه تمثيل ايلدكده سن اول حضرتك وجود شريفی بولمقده اولان روزنلر كبی بيلمه نچن ارض ايله سما ماييننه بر سحاب
كلوب حايل اولسه شمسله روزنك ماييننه پرده و حجاب اولوب روزنك نورنی ستر ايلر بو زمينده اولان روزنلر آفتابدن
زياده بعيددر اما حضرت احمد عليه السلامك وجود شريفی كرچه روزن افتاب الهيدر ليكن بو عالمده اولان روزنلر
كبی دكلدر تا بر چرخ اورتيجی سحاب و حجاب كلسه و حق تعالينك نور ذاتنی و پرتو صفاتنی بو عالم خلقنك وجودلرندن
بالكليه ستر قيلسه بو روزن وجود محمديده نور الهی ينه جوش و شروق ايلمكده دركه اول حضرتك روزن وجودی
حضرت حقه اولقدر تقرب ايلمشدركه انكله حضرت حق ميانده اصلا پرده و حجاب يوقدر سحاب افلاكدن
نيجه منزل بری اولديغی كبی جمله پرده و حجاب دخی اول حضرتك روح پاكندن آشغه و دونتردر و اول حضرتك
روح پاكی جمله حجابلردن برتردر پس حضرت حقله غيری روحلرك ماييننه بر حجاب كلسه و نور ذات و صفاتی اندن
ستر قيلسه محقق اولور اما حضرت احمد عليه السلامك روح شريفی ايله حضرت حقك ميانه حجاب و پرده كلمك محالدر

(مثنوی) غیر راه این هوا وشش جهت * درمیان روزن وخور مالفت * بو هوا وبو شش جهت یولندن غیری روزن وخور میاننده مالفت وار در مالفت الفت معناسنه مصدر میمیدر یعنی خورشید حقیقی که حضرت حقدر واول خورشید حقیقی یه زیاده مقرب اولان روزن حضرت احمد علیه السلامک وجود شریفیدر وخورشید حقیقی ایله حضرت احمد علیه السلامک روزن وجودی میاننده بر مرتبه الفت واتحاد واردر که اول بو هوا یولندن وبو شش جهات سمتندن دکلدر بلکه معنی یوزندندر هر کم معنایه وحقیقته عالم وعارف ایسه بو الفت واتحادنه یولدن ایدیکنی بیلور وحضرت حقله اولان اتصاله وتقربه اول آکاه اولور (مثنوی) مدحت وتسبیح او تسبیح حق * میوه میرویدز عین این طبق * انک مدحت وتسبیحی تسبیح حقدر بو طبقک عیننده میوه بتر تسبیحدن مراد بونده تعظیم وتنزیه معناسنه اولسه دخی جائزدر حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمی مدح قیلمق وانی تنزیه ایلمک معناده حضرت حقی مدح قیلمق وانی تنزیه ایلمکدر زیرا حضرت نبی علیه الصلوة والسلامک وجود شریفی فی المثل بر طبق نورانیدر که انک عین وجودندن میوهٔ ربانی وثمرهٔ حقانی بتر غیری طبقلر کبی دکلدر که انلرده میوه لر عاریتی وضع اولنمشدر اما حضرت نبی علیه السلامک وجود شریفندن اول میوهٔ حقانی بتمش وظهورا بتمشدر پس انده ظهور ایلین اوصاف الهی وانوار ربانی همان بنه اول حضرتک عیننده ظهور ایلمشدر ودیعت وعاریتی دکلدر (مثنوی) سیب روید زین سبد خوش لخت لخت * عیب نبود کرنهی نامش درخت * این سبد را تو درخت سیب خوان * که میان هر دو راه آمد نهان * بو سبددن پاره پاره خوش الما بتر عیب اولمز اکر انک نامنی درخت قویه سن لخت لخت پاره پاره دیمکدر اما بونده نوع نوع معناسنه استعاره اولنور سبددن مراد صفات الهی وآیات ربانی اولور وسبددن مراد حضرت نبی علیه السلامک وجود شریفلری اولور الما مناسبتیله انک وجود شریفنی الما قودقلری سبده تشبیه بیورمشلردر وسائر وجودلردن آنی هم بو وجهله فرق وتمییز قیلمشلردر که سائر وجودلر شول سبدلره بکزر که آغاجده الما بتوب صکره کتوروب اول سبدلره وضع اولندی اما حضرت نبی علیه السلامک وجود شریفی اول سبده بکزر که الما انک کندی عیننده بتدی پس توضیح معنی بویله دیمک اولور که بو قرابلدیکم وجود شریف سبد کبیدر که اندن نوع نوع الما بتر معنی صفات الهیه وآیات ربانیه الملری همان اول حضرتک کندی حقیقتندن ظهور ایدر پس عند اهل التحقیق عیب اولمز اکر اول حضرتک اسمنی مظهر آیات الهی ومنبت صفات ربانی قویه سن همان بو قرابلدیکم نورانی سبده سن الما آغاجی اوقو زیرا هر ایکیسنک اورتاسنده نهان یول کلدی یعنی حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلمک وجود شریفی وروح لطیفی شول نورانی سبد کبیدر که انک عیننده آیات الهی الملری بتمشدر پس مظهر آیات الهی آیینهٔ صفات ربانی اولدیغی اعتباریله سن اکا معدن صفات الهی ومنبت آیات ربانی اوقو زیرا حضرت حقله آنک میاننده بر کیزلی یول کلدی وحضرت حقک ذاتنه وصفاتنه اول مظهر اولدی وجناب حق جل شانه اول اکا صفاتیله ودخی ذاتیله تجلی قیلدی وحضرت حقه اول خلیفهٔ کامل اولدی مشایخ عظامک خلیفه مستخلفک عیندر دیدکاری بو معنایه اشارت اولدی (مثنوی) آنچه روید از درخت بارور * زین سبد روید همان نوع ثمر * پس سبد را تو درخت بخت بین * زیر سایهٔ این سبد خوش می نشین * اول نسنه که بارور اولان درختدن بتر بو سبددن هم اول نوع ثمر بتر پس سبدی سن درخت بخت کور بو سبدک سایه سی آلتنده خوش اوتور یعنی اول صفت واول قوت وقدرت که فی المثل درخت بارور کبی اولان حق تعالی حضرتلرندن بتر وظهور ایدر بو خواجهٔ کائنات علیه السلامک دخی وجود شریفندن که سبده تشبیه اولنمشدر اول نوع قوت وقدرت وعلم وحکمت میوه لری وصفات الهی ثمره لری انک وجود شریفندن هم ظهور ایدر عند العرفا بو محققدر که حضرت نبی علیه السلامک وجود شریفندن ظهوره کلان آیات ومعجزات وقوت وقدرت هپ حضرت حقدندر وحضرت نبی علیه السلام حق تعالی حضرتلرینک صفتلرینه کویا بر موضع ومحل کبی اولمشدر بر سبد الملره محل والطف میوه لره موضع اولدیغی کبی چونکم حق تعالی حضرتلرینک صفتلری میوه سی رسول اکرم علیه الصلوة والسلام حضرتلرینک وجود شریفلری سبدندن بته واندن ظهور ایده پس سن اول وجود شریفی وسبد لطیفی درخت وشجر سعادت کور بو صفات الهی سبدنک سایهٔ سعادتی آلتنده خوش اوتور وانک ظل هدایتنه کندیکی یتور تا دنیا وآخرتده آسوده اوله سن وجسمانی وروحانی راحت بوله سن اکر سؤال اولنورسه که اول خواجهٔ کائنات ودیباجهٔ موجودات علیه افضل الصلوات واکمل التحیات حضرتلری بو دنیادن آخرته نقل بیوردیلر اول وجود شریفک سایه سی آلتنده نیجه خوش اوتوره لم وانک سایه سندن مراد نه در که برا کا کندیمزی یتوره لم جواب اولا انک سایه سندن مراد اول حضرتک سنت سنیه وآثار علیه سیدر بر کسه کندیسنی اول حضرتک بیوردیغی احکامک آلتنه ایلتسه وانی خوش قبول ایتسه انک سایهٔ سعادتی

آلتنده خوش اوتورمش اولور وثانیا اول حضرته وارث اولان وانک خلافتی مرتبه سنی بولان وسنتی اوزره ارشاد قیلان بر عالم ربانی دخی ظل الله وظل رسول الله کبیدر هر کیم کندیسنی اول قایم مقام نبوتک سایهٔ سعادتنه واول عالم ربانینک ظل هدایتنه ایلتسه وانک آلتنده خوش جلوس ایتسه همان معناده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمک سایهٔ سعادتلری آلتنده اوتورمش کبی اولور ومعناده هم الله ایله مجالست قیلور کما قیل من اراد ان یجلس مع الله فلیجلس مع اهل التصوف (مثنوی) نان چو اطلاق آورد ای مهربان * نان چرا می کویش محموده خوان * نان چونکم اطلاق کتوره ای مهربان اکا نیچون نان دیرسن اکا محموده اوقو محموده ملین ومسهل بر دوانک اسمیدر که مشهوردر بو بیت مثل طریقیله دینلمشدر یعنی مثلا نانک خاصیتی اولدر که اطلاق کتورمیه واینت ویرمیه چونکم بر نان اطلاق کتوره ومسهل اوله ای شفقتلو سن اکا اکرچه صورتا نان ایسه ده نان دیمه بلکه اکا محموده دی که اندن محموده خاصیتی ظهوره کلدی کذلک بشر دخی نان کبیدر چونکم بر بشردن خاصیت الهی وقوت وقدرت ربانی ظهوره کله سن اکا (ما هذا الا بشر مثلنا) دینلردن اولمه بلکه مسهل اولان نانه محموده دیمک لایق اولدیغی کبی اوصاف حقله موصوف اولان بشره دخی آیینهٔ حق دیمک لازم اولور که خلیفه مستخلفک عینیدر دیدکاری بو معنایه شهادت قیلور اما بو سوزلردن نبی علیه السلامک ویا وارثنک خدا اولمسی لازم کلمز نته کم قصور فهمی اولنلر بوندن اویله اولمق توهم ایدر بلکه بونلرک خدای تعالیدن غیری اولمسی وجدا الق قیلمسی لازمدر (بیت) ولی خدا نباشد * لیکن ز خدا جدا نباشد (مثنوی) خاک ره چون چشم روشن کرد وجان * خاک او را سرمه بین وسرمه دان * خاک ره چون چشم وجانی روشن ایتدی انک خاکنی سرمه کور وسرمه بیل سرمه دن مقصود لکوزی روشن ایتمکدر چونکم بر خاک راهدن اول خاصیت ظهوره کله انک صورتا خاک اولمسی عیب اولمز بشرک وجودی دخی خاک راه الهیدر چونکم خاک راه الهی اولان بر بشرک وجودی چشم وجانی روشن قیله وجانه هدایت وارشادا یتمکله نورانی ایدوب بینا ایلیه سن اول راه الهینک خاکی اولان بشری عین سرمهٔ هدایت کور ومحضا کل سعادت بیل که انک وجودنده ظهوره کلان هدایت الهی ونمایان اولان سعادت ربانیدر (مثنوی) چون ز روی این زمین تابد شروق * من چرا بالا کنم رو در عیوق * چونکم شروق بو زمینک یوزندن درخشان اولور بن یوزومی نیچون عیوق ایلرم عیوق بر نورلو یلدزدر که کهکشانه قریب اولور رواولکر اردنجه طوغر دیمشلر بونده مطلق آسمان مراد اولور وتوضیح معنی بویله دیمک اولور که چونکم شرق الهی وانوار ربانی روی زمینده بر انسان کاملک مشرق وجودنده طلوع ایلر وظهوره کلور بن عالم اعلی وصورتا مکان بالا اولان افلاک جانبنه نیچون یوز کتوروم وانواری اندن طلب ایلرم بو زمینده آیینهٔ الهی اولان کامل حاضر انک مطلع وجودندن نور الهی بو عالمه طالع وظاهردر پس انک ضیاسی وشروقی عالم بالاده اولان ضیا وشرقه طالب انوار الهی اولانی محتاج ایلمز (م ی) شد فنا هستش مخوان ای چشم شوخ * در چنین جو خشک کی ماند کاوخ * فنا اولدی ای چشم شوخ سن اکا هست اوقومه بو تجلین جویده کاوخ نیجه قوری قالور بلکه تمسالک اولور محو ومتلاشی اولور یعنی اول خواجهٔ کائنات حضرتلرینک بشریتلری نور الهی وتجلیٔ ربانیده محو وفانی اولدی سن اکا بو مجازی اولان وارلغله وارد روهستیٔ بشریتله هست دیمه ای شوخ چشم بو تجلین بر نهر الهی وبحر ربانی ایچره انک کاوخ بشریتی نیجه خشک قالور بلکه خشک قالمیوب نهر الهیده فانی ومتلاشی اولور (مثنوی) پیش این خورشید کی پاید هلال * با چنان رستم چه باشد زور زال * بو خورشیدک اوکنده هلال نجن قالور بو تجلین رستم ایله زور زال نه اولور رستم زیاده قویدن وزال ضعیف وناتواندن عبارت واستعاره اولور وخورشیددن مراد ذات ربانی وهلالدن مراد وجود انسانی اولور توضیح معنی بونک کبی بر خورشید اوکنده انسانک هلال کبی اولان وجودی نیجه قالور هلال خورشیدک شعشعه سی قتنده نیجه محو ونایاب اولورسه بشرک وجود مجازیسی دخی خورشید الهی ونور ربانی قتنده انجلین محو ونایاب اولور رستمک قتنده بر ضعیف پیرک زور وقوتی برشی اولمیوب متلاشی اولدیغی کبی بو تجلین بر قوی وقادر پادشاهک قوت وقدرتنه نسبتله هم ناتوان اولان بشرک زور وقوتی متلاشی ومضمحل اولور واول قادر وقوی اولان پادشاه بشر ضعیفک وجودنده کیف ما یشاء تصرف قیلور (مثنوی) طالبست وراغبست آن کرد کار * تازه هستیها برارد صد دمار * اول کرد کار طالب وغالبدر تا کم وارلقلردن صد دمار وهلاکی بوقر وکتورر یعنی حضرت کرد کار جل شانه جمیع موجودات اوزره غالبدر وکندیسنه طالب اولان قوللرینه اول دخی طالبدر تا کیم غیروسوی مرتبه سنده اولان هستیلردن صد هلاک وفنا کتوروب انلرک مجازی وموهومی اولان وجودلرنی محو ومضمحل ایلر تا کم ایکیلک قالمز ومغایرت اولمز ووحدت مطلقه اول مجازی اولان وارلقلر کیتمکله ظهوره کلور ووجه باقی فانی اولنه تجلی قیلور (مثنوی) دو مکو ودو مخوان ودو مدان * بنده را در خواجهٔ خود محو دان * ایکی سویلمه وایکی بیلمه وایکی اوقومه بنده یی

کندی خواجه‌سنده محو ییل یعنی بنده حق اولان برکاملی حضرت حقدن غیری بیلمه وایکی کورنلرومشرك
اولنلر کبی ایکی وجود اثبات ایلمه بلکه (العبد وما یملکه کان لمولاه) دیو عبدك هرنسی وارایسه بالکلیه مولاسنکدر
وبنده مولاسی قتنده فانیدر وبنده‌دن هرنه ظهور ایلرسه فی الحقیقه انك مالکندندردی وبونی بویله بیل واوقو
والا صکره ایکی دینلردن اولورسن وشرك خفی مرتبه‌سنده قالورسن (مثنوی) خواجه هم در نور خواجه آفرین*
فانیست ومرده ومات ودفین) خواجه هم خواجه آفرینك نورنده فانی ومرده ومات ودفیندر بونده خواجه‌دن مراد
خواجهٔ تبریزی اولمق مناسبدرکه هرکیم خواجهٔ کائنات علیه الصلوة والسلام حضرتلرینه وارث کامل اولسه
وقائم مقام نبوی اولمق مرتبه‌سنی بولسه اول دخی خواجه درپس خواجهٔ کائنات صلی الله علیه وسلم حضرتلری
خواجهٔ آفرین اولان خدانك نورنده نیجه مرده ومات ودفین اولدیسه اکا وارث اولان خواجه دخی حق تعالینك
نورنده مرده ومات ومدفون اولمش وفنا بولمشدر (مثنوی) چون جدا بینی زحق این خواجه را* کم کنی هم متن وهم
دیباجه را* چونکه بو خواجه‌یی حضرت حقدن جدا کورەسن هم متن وهم دیباجه‌یی کم ایلرسن دیباجه
بونده اول معناسنه درمتن برنیجه معنایه کلور بونده وجه وواسطه واعلا معنالرینه اولمق مناسبدر توضیح معنی
چونکه سن خواجهٔ عالم حضرتلرینی ودخی خواجهٔ عالمه وارث اولان برخواجهٔ عالمی حضرت حقدن جدا وغیری
کورەسن سن بو کتاب وجودلکهم دیباجه‌سنی وهم وجهنی وظهرینی واعلاسنی کم وضایع ایلرسن وبو کتابك اولندن
وآخرندن وباطنندن وظاهرندن بی خبر اولورسن کرکدرکه بو خواجه‌یی حضرت حقدن جدا ایلمیه‌سن واندن غیری
وبعید اعتقاد قیلمیه‌سن (مثنوی) چشم ودل را هین کذاره کن زطین* این یکی قبله‌ست دو قبله مبین* چو دو دیدی
ماندی از هر دو طرف* آتشی درخف فتاد ورفت خف* کوزی وکوکلی اکاه اول طیندن کچوربو برقبله در ایکی
قبله کورمه چونکه ایکی کورەسن هر ایکی طرفدن قالدك برآتش خفه دوشدی وخف کیتدی یعنی ای صورت
بین اولان کسه کوکلی وکوکل کوزنی طین مرتبه‌سندنکه مراداندن جسم وصورتدر ایلرو کچور حقیقت بین اول
وباطنه نظر قیل بو خود فی الحقیقه برقبله درووحدت مطلقه درموجود حقیقی حقدن غیری یوقدرنته کم کل ماخلا
الله باطل دینمشدرپس سن زنهار ایکی قبله کورمه که انك بری عبدك وجودی اوله وبری دخی ربك وجودی اوله وعبد
کندی مولاسندن جدا وبعید اوله وعبدك وجودنده مولاسنك ارادتنه واختیارنه مغایر برغیری مراد واختیار اوله
اکر بویله کورر ایسك برقبله‌یی ایکی کورنلردن اولورسن ودخی هرعصرده قائم مقام نبوی اولان برعالم ربانینك وجودنی
حضرت خواجهٔ کائناتدن جدا وغیری کورر ایسك هم برقبله‌یی ایکی کورنلردن اولورسن چونکه انی بوندن
جدا قیله‌سن وبونی اندن غیری کورەسن وایکی بیله‌سن وهر ایکی طرفدن محروم قالوروبی نفع اولورسن بو خواجه‌نك
وجودی برقاوه وحضرت حقك تجلیسی برآتشه بکزر مثلا برآتش قاوه دوشدی قاو نیجه یانوب کیتدی کذلك آتش تجلی
حق خواجه‌نك وجود مجازیسنه دوشدی قاو کبی اول هم یانوب کیتدی پس ایکیلك قالمدی فانی اولدی شعلهٔ الهی
ونور ربانی قالدی لازم کلدیکه احول اولمقدن وایکی کورمکدن کذر قیله‌سن وحقیقت بین اوله‌سن وکونك وجودنده
ظهوره کلان همان اندن ایدیکنی بیله‌سن وسرونکته‌یه عالم اوله‌سن والا ایکی کورنلردن اولورسن هرقنغی جانبنه توجه
ایلسك ومرادکی اول طرفدن طلب قیلسك مراد حاصل اولمیوب محروم قالورسن نته کم بو معنایی تفهیم ایچون
برلطیف حکایه ایراد ایدوب بیورورلر تا کم بو حکایه‌نك ضمننده اولان نکات واسراردن خبردار اولوب بیکانه اولمیه‌سن
واهل توحیدك سرندن عاطل وبی خبر قالمیه‌سن) مثل دوبین همچون آن غریب شهر کاش عمر نام که از یك دکانش بسبب
این نام بدان دکان دیکر حواله کرد بو سرخ شریف دوبین اولان کسه‌نك برمثلی عمر نامنده شهر کاشك اول غریبی کبیدرکه
بر دکاندن انی بو نام سببیله اول دکانك صاحبی برآخر دکانه حواله ایتدی وبوری وار سکا نانی اول دکان صاحبی ویرسون
دیو بو بهانه ایله کندیدن دفع ایتدی* واو فهم نکرد که همه دکانها یکیست درین معنی که بعمر نان نفروشند هم اینجا
تدارك کنم که من غلط کردم نام عمر نیست* اول عمر نامنده اولان غریب بونی فهم ایتمدیکه دوکلی دکانلر شو معناده
بردر ومتفق ومتحددرکه عمر نامنده اولنه نان صاتمیه‌لر زیرا کاشان شهرنك قومی شیعه ایدیلر باطنا عمر نامنده اولنه
اتمك ویرمك خصوصنده اتفاق ایلمشلر ایدی اما اول غریب بونلرك معنوی اولان اتحادلرین بیلمدیکندن بویله دیمدی
هم بو محلده تدارك ایلسمکه بن غلط ایلدم بنم نامم عمر دکل ایدی* چون بدین دکان توبه وتدارك کنم نان یابم از همه
دکانهای این شهر واکر بی تدارك همچنین عمر نام باشم ازین دکان در کذرم محروم واحولم واین دکانها از هم جدا
دانسته ام* اول غریب بویله دیمدیکه چونکه شو دکانده بو نامدن توبه وتدارك ایلیم بو شهرك دوکلی دکانلرندن هرقنغی
دکانه وارر ایسم نان بولورم واکر بویله اولمز ایسم وبو نامدن رجوع قیلمز ایسم تدارکسز بو تخلیق عمر نام اولم بو دکاندن کچم

ور آخر دکانده مراده واصل اولورم دیمدیکه محروم واحولم وبو دکانلری بری برندن جدا ایلمشم بو دکانلر خود معناده هپ
متفق ومتحدلردرپس مادامکه بنده بو نام اوله وبن بونلری برکورمیم هرقنغیسنه وارسم بکا اندن بهره ونصیب یوقدر
دیمدی (مثنوی) کر عمر نامی تو اندر شهر کاش* کس نفروشد بصد دانك لواش) چون یك دکان بکفتی عمرم) این عمر را
نان فروشید از کرم* سن شهر کاشده اکر عمر نام ایسك سکا یوز دانك کسه لواش صاتمز دانك ربع درهمه لواش فتح لامله
برنوع یوفقه اتمکه دیرلر چونکه سن بر دکانده عمرم دیه‌سن بو عمره کرمدن نان صاتك دیو تضرع ایلیه‌سن اصلا انلر
سکا نان ویرمك احتمالی یوقدر زیرا انلر عمر نامنده اولنه نان ویرمك خصوصنده باطنا متفق ومتحدلردر (مثنوی)
او بکوید رو بدان دیکر دکان* زان یکی نان به کزین پنجاه نان* کر نبودی احول او اندر نظر* او بکفتی نیست دکان دکر*
پس زدی اشراق آن نا احولی* بر دل کاشی شدی عمر علی* اول دکان صاحبی چونکه سن عمرم دیه‌سن سکا دیر یوری
اول غیری دکانه او دکاندن بر نان یکدرکه بو دکاندن پنجاه نان یعنی بو دکاندن سکا اللی نان اولمقدن اول دکاندن بر نان
سکا بهتر دریوریکه سکا نفع بورادن کتمکلکدر دیرا کر اول عمر نامنده اولان کسه نظرده احول اولمیدی او دخی
برغیری دکان یوقدر اولك وصولك هرقنغی دکانه وارسم بهرحال انلر دخی بکا بو کونه بهانه ایدیسردرپس اول احوللك
اشراقی کاشینك قلبی اوزره اوریدی عمر علی اولیدی یعنی اول احول اولمقوحضرت علی ایله عمری ایکی کورمك
پرتوی کاشینك قلبی اوزره طوقونیدی عمر علی اولیدی واول کسه اسم قیدندن کچوب بنم نامم علی دردیدی چونکه
چهار یار کزین رضوان الله علیهم اجمعین معنی بو زنده نفس واحد حکمنده بری برلریله متحدلردرپس برکسه اهل توحید
اولسه وسر اتحادنه ایدیکنی بیلسه اسم ورسم قیدنده مقید اولمقدن وایکی کورمکدن خلاص اولور وحقیقت بین اولوب مراده
وصول بولور وبونده دخی کاشان شهرنی ایراد ایلمرندن مراد اول شهر خلقنك باطنا اولان اتحادلرینه اهل توحیدك
اتحادنی تشبیه وتمثیل اولور وعمر نامنی کتورملرندن مراد برکسه‌نك نامی ظاهرا ایو وخوش اولوب لکن باطنا دخی
حقیقت بین اولمسه وسر اتحادی بیلمسه اکا اهل توحیدنان روحانی ویرمزلر وغدای معرفتدن انك جانبنه
بهره ایرکورمزلر دیمك اولور ومادامکه اسم ورسم قیدندن قورتلمیه قنغی اهل وحدتك صحبتنه وارسه انك مقامندن
وباخود مقالندن اهل تفرقه اولدیغی بیلوب اکا نصیب ویرمیوب برآخر مکانه دخی ارسال ایدرلر (مثنوی)
این از ینجا کوید آن خباز را* این عمر را نان فروش ای نانبا* چون شنید او هم عمر نان در کشید* پس فرستادن بدکان
بعید* کین عمر را نان ده ای همباز من* راز یعنی فهم کن زاواز من* بو نان فروش بورادن اول خبازه سویلر بو بنم دکانم
اوکنه کلان عمره نان صات دیو ایهام وکنایه ایلر چونکه اول برآخر خباز عمر نامنی اشتدی هم اتمکی اندن چکدی یعنی
اکا اتمك ویرمکدن امتناع ایدوب کندیسنی اندن چکدی پس انی بر بعید دکانه کوندردی بویله دیوکه ای بنم همبازم
بو عمره نان ویروبونی مراده ومقصوده ایرکورکه نه رازسویله یعنی فهم ایله بنم آوازمدن دیو کنایت ایلرهمان
انك بو کسه بو نام وبو نشاندن دردیمی واول کسه‌نك دخی بو نام وبو نشاندن اول شهردن کچمیوب اکا مقید اولمسی
کندیسنی ناندن محروم ایلمکه سبب اولورکه انلر بو خصوصده متفقلر ومتحدلردرکذلك اصحاب توحید واهل اتحادی
دخی بو کا کوره قیاس ایله که نام ونشانه مبتلا اولان اهل تفرقه بونلرك ایچنه دوشسه مادامکه اول نام ونشاندن
کچمدکچه وبونلرله هم مشرب وهم مذهب وهم ملت وهم رنك اولمدقچه بونلردن هرقنغی سنه واصل اولسه انی غیری یه
ارسال ایلرلر (مثنوی) او همت زان سو حواله میکند* هین عمر آمد که تا بر نان زند* چون بیك دکان عمر بودی برو*
در همه کاشان زنان محروم شو* ور بیك دکان علی کفتی بکیر* نان ازینجا بی حواله وبی زحیر* اوهم سنی اول طرفدن
برآخر جانبه حواله ایلر بویله دیوکه آکاه اول ای نان صاحبی عمر کلدی تا نانه اوره وسندن غدا ونصیب اله والحاصل چونکه
بر دکانده عمر اولدك یوری دوکلی کاشان ایچره ناندن محروم اول زیرا انلر بو نامله مقید اولنه اتمك ویرمزلر واکر
بر دکانده علی دیه‌سن ونامك علی قویه‌سن بورادن حواله‌سز وایچ اغریسی اولمقسز اتمك طوتکه اول دکان صاحبی سنی
غیری یره حواله ایتمز وسندخی ایچ اغریسی چکمزسن وبونك سببی اولدرکه انلر بو نامده اولنه اتمك ویرممکه اتفاق واتحاد
ایلمشلردر مادامکه برکسه کندیلرك مذهب وملتنده اولمیه انلرا کا ضد اولوب اتمك ویرمزلر واول کسه انلردن
نصیب آله میوب محروم قالوروبو سرخ شریف بورایه کانجه بیدك مثال اولورشول کسه‌لر حقنده‌که انلر اهل وحدت
اوله‌لر وباطنا اتحاد قیله‌لر وبری ایکی کوریجی احول بونلرك ایچنه کله واسم ورسمدن وتفرقه وتضاددن کچمیه بونلر
اکا نان روحانی ویرمزلر وغدای عرفانیدن انك جانبه بر بهره ایرکورمزلر دیمك اولور نته کم قصه‌دن حصه نه ایدیکنه
اشارت ایدوب بیورورلر (مثنوی) احول دوبین چو بی برشد زنوش* احول ده بینی ای مادر فروش* اندرین کاشان
خاك از احولی* چون عمر میکرد چون بدی علی* احول دوبین چونکه نوشدن بی نفع اولدی ای مادر فروش سن

اون کوریجی احولسن پس سنک حالک نیجه اولور بو خالده کاشانده احوللکدن عمر کبی طولن چونکم علی اولمیه سن
یعنی کورکه ایکی کوریجی احول کاشان شهرنده عیش ونوشدن بی نفع اولدی وغدا وطعامدن بی نفع ومحروم قالدی
سن ایدلک ای اناسنی صاتیجی اون کوریجی احولسن سن نه مرتبه عیش ونوشدن بی نفع اولمق کرکسن بوندن قیاس ایله
مادرفروش بونده مربیسنی صاتیجی دیمکدن کنایت اولورکه بو دنیاده چوق کمسه واردرکه فی الحقیقه کندی به مادر
مهربان اولان برمربی ومرشد واصل اولسه اکا اقتدا قیلمز ونام ونشان قیدندن خلاص اولمز نته کم اول کاشان
شهرنده اولان کمسه عمرنامندن بجه میوب عیش ونوشی برنامه صاتدیغی کبی اکثر نام وننک صاحبلری دخی برمادر
مهربان کبی مربئ کاملی کورسه لر نامدن بجوب آنی خریدار اولمزلر بلکه برقوری نام ونشانه انی صاتارلر پس بویله
کمسه لره مادرفروش دیمک یرنده اولور ای ایکی کوریجی احول بو کاشان شهری کبی اولان خاکدنیا ایچره شاشیلغکدن
وبر وجودی برقاچ مغایر وجود کورمکدن واسم ورسم قیدنده قالمقدن کذر قیلمیه سن اول عمرنامنده اولان کمسه کبی
طولن چونکم علی اولمیه سن وبو ایکیسی کنفس واحدة معنی یوزنده متحد بیلمیه سن بلکه بری برندن جدا قیلوب
تعصب سمتنه سالک اوله سن لازم کلورکه عیش عرفانی ونوش وجدانیدن بی بهره قاله سن وبونده شول اهل طریق
حقنده اولان احوللره دخی توبیخ وتعریض واردرکه برآخر طریقده برکامل ومکمل عارف واصلی بولدقده اکا اقتدا
قیلمیه واندن مستفید اولمیه وبه که بزم طریقمزده دکلدر بو کامیل ومحبت وخدمت بره لازم اولمزدیوب عمرنامنده
اولان کمسه قوری نامدن بجه میوب کاشان شهرنده بیهوده یره دور وحرکت ایلدیکی کبی اول دخی برنامی کندوبه
اوروب اول نامدن بجه میوب وتوحید شرابن ایچه میوب بیهوده یره دور وحرکت ایلیه (م ی) هست احول را درین
ویرانه دیر * کوشه کوشه نقل نوای ثم خیر) احول ایچون بو ویرانه دیرده کوشه کوشه یکی نقل واردر ای کوکل خیر اول
مکانده دیو نقل بونده فتح نونله انتقال معناسنه اولور ثم مکان مبهمدن عبارتدر ای حرف ندادر منادی محذوفدرکه اندن
مراد احوللک کوکلیدر بو دیر ویرانه کبی اولان دنیاده ایکی کوریجی ومربی وکامل اولان عزیزلری بری برندن جدا قیلیجی
کمسه لر ایچون کوشه بکوشه یکی یکی نقل وحرکت ایلمک واردر هربری کندیسنه بویله دیوکه ای کتنی خیر بو دکانده در
چونکم ایکی کورمکدن بجه مدی وبو توحید شرابنی ایچه مدی اول مکانده خیر بوله مز واول واردیغی دکاندن حظ
ونصیب اله مز پس بونده خیر یوق انجق ای کوکل خیر سکا فلان مکانده فلان شیخدن حاصل اولوردیوب اول مکاندن نقل
ایلر همینین دور وحرکت قیلمقدن خالی اولمز وکمسه دن بهره ونصیب دخی بولمز وبو سوزلر برکامل ومکملی طلب ایلمکدن
منع قیلمز وبرنیجه ناقص شیخلره ملاقات اولدقده انلرک دام بیعتنه مقید اولوب اول نام ونشان قیدنده قالمغی هم مستلزم
اولمزکه مواضع کثیره ده طلب مربی کامل ایچون تنبیه وتاکید ایلملری وتکرار امرار انلرک صحبتنک منافعنی وناقص اولان
شیخلرک ضررلرنی سویلملری بو معنایی مؤید اولوروم ادلری بویله اولدیغنه هم دلالت قیلور وبونده اولان ابیات شریفه
وکلمات طیبه برکمسه هرقنغی طریقده اولورسه اولسون برکامل ومکمل عارفه واصل اولسه وانک مرادی دخی حضرت
حقه وصول بولسه اما نام ونشاندن بجه میوب کندی طریقندن غیری بیلسه اول اولوروا کاهمیشه ناقص قالوب
غدای عرفانی ونان روحانیدن محروم اولمق لازم کلوردیکی افاده قیلور وبو معنالری مستلزم ومقتضی اولور (مثنوی)
ورد وچشم حق شناس آمد ترا * دوست پربین عرصهٔ هردوسرا * وارهیدی از حواله جابجا * اندرین کاشان پر
ازخوف ورجا) اکرسکا حق اکابیجی ایکی کوز کلدیسه وحاصل اولدیسه هردو سرایک عرصه سنی پر دوست کور قورتله سن
جابجا حواله دن بو پرخوف ورجا اولان کاشان ایچره یعنی ای طالب حق اولان کمسه اکر سنکیچون حق فهم ایلیجی
وحقیقت کوریجی ظاهر وباطن کوزلری حاصل اولدیسه هر ایکی عالمک میدانینی دوستله طولی کورکه (وهو الاول والاخر
والظاهر والباطن) آیت کریمه سنک موجبنجه اولده وآخرده وباطنده وظاهرده اول دوستدن غیری یوقدر (وهو بکل
شیء محیط) حسبنجه اول کل شیئی احاطه قیلمش وجمله ده پر اولمشدر اولیله اولیجق هیچ برشیء اندن خالی وجدا دکلدر چونکم
برمظهر کاملی واوصاف الهیه ایله متصف اولان برواصلی بوله سن بو خدادن جدادر وبزم مذهب ومشربمزدن دخی
دوردر دیمه تاکم اندن غدای عرفانی وحظ روحانی بوله سن ودخی بو پررجا وپرخوف اولان کاشان دنیا ایچره جابجا
حواله اولمقدن قورتله سن زیرا برموحد کاملی حضرت حقدن جدا بیله سن وبرآخر موحد کامله واصل اوله سن وانی دخی
حضرت حقدن جدا بیله سن واول یکی موحد اولان کامله انی مغایر ومخالف زعم قیله سن مقصود حاصل اولمق مقرر
اولور وبرآخر کامله دخی واصل اوله سک مادامکه ینه کورش وبیلش همان بو اوله کالاول انلردن نیجه محروم اولور ایسک
بوندن دخی مراد ایرمیوب ینه محروم قالورسن چونکم شرط طریقت حقیقت بین برکوز اله کتوروب حق واهل حق
برخوش کورمکدر اول کوزی اله کتوروب وکندیکی برموحد اولان عارف کامله یتورتاکم هم حضرت حق وهم جمیع

انبیا علیهم السلام واولیای عظامی انکله باطنا متحد کوره سن وانک آیینهٔ وجودنده جمله بی مشاهده قیله سن وخانه
بخانه کزمکدن وکاشانه بکاشانه طالب اولمقدن خلاص اوله سن (مثنوی) اندرین جو غنچه دیدی یا شجر * همچو
هرجو تو خیالش ظن مبر * که ترا از عین این عکس نقوش * حق حقیقت کرد دو میوه فروش * بو جوی ایچره غنچه
کوره سن یا خود شجر کوره سن هرجوی کبی سن اکا خیال ظن ایلمه که سکا بو نقوش عکسنک عیننده حق حقیقت
ومیوه فروش اولور جویدن مراد بونده محقق وکامل وعالم واصل اولان خواجه لرک وجودی اولور وتوضیح معنی بویله
دیمک اولورکه محقق وکامل اولان خواجهٔ واصلک جوی وجودنده غنچه کبی برنا کشاده معنی کوره سن ویا خود معانی
اسرار میوه لرینک شجرنی کوره سن سن اکا سائر کمسه لرک جوی وجودی کبی خیال ظن ایلمه که محقق وکاملک
وجودنده مرئی اولان صفتلر وحالتلر وحکمتلر ومعرفتلر جمله سی حقیقتدر سائر ناسک وجودلرنده مرئی اولان
وظهوره کلان صفات وحالات کبی عکوس وخیالات دکلدر که انلرک وجودنده کورینن صفاته وحالاته عکس
وخیالات دینلسه لایقدر اما محقق اولان کاملک وجودنده بتن غنچهٔ معرفت وشجرهٔ حکمت عکس وخیال قبیلندن
دکلدر که اول کاملک وجودنده کورنن وظهوره کلان نقوشک عین عکسندن حضرت حق حقیقت اولور ومعانی
اسرار میوه لرین بیع قیلور اما سائر ناسک وجودنده تجلئ الهی اولمز بلکه تجلئ حق انلرک وجودندن عکس واثر
قبیلندندر اما محقق کاملک وجودندن ظهوره کلان تجلئ حق عکس وخیال قبیلندن دکل عین حقیقتدر واول
کاملک وجودی حضرت حقه آلتدر جناب حق جل شانه انک وجودی واسطه سیله معانی وحقایق میوه لرین طالب
اولنلره ویریجی وبیع ایدیجی اولورلر (مثنوی) چشم ازین آب از حول حر میشود * عکس می بیند سبد پر میشود *
چشم بو آبدن حولدن حر اولور عکس کورر سبد پر اولور یعنی اول موحد کاملک وشیخ واصلک وجود شریفی شول آب
لطیفه بکزرکه انده شجر وثمرلر عکسی کورنمش اوله وبرکسه نک باطن کوزی هم احول دوبین اوله وایکی کورمکدن
خالی اولمیه چونکم اولیه براحول دوبین اول آب صافی کبی اولان صاحب یقینک خدمت وارادتنه واصل اوله کوزی
اول وجود شریف وآب لطیف سببیله حولدن آزاد اولور وایکی کورمکدن نجات بولور اکرچه ظاهرا انده کوردیکی
سائر ناسده کوردیکی کبی عکس واثر کورور ولیکن اول کاملک وجودندن انک سبد جسمی معانی وحقایق میوه لریله
پر اولور پس اول کاملک وجودی وکرم وجودی سائر ناسک وجودی کبی عکس اولمز بلکه فی الحقیقه تجلئ حقدرکه
اندن ظهوره کلور (م ی) پس بمعنی باغ باشد این نه آب * پس مشو عریان چو بلقیس از حباب) پس معنیده بو باغ اولور
آب اولمز پس بلقیس کبی حبابدن عریان اولمه حباب آب اوزره ظهوره کلان ومتعین اولان کفه دیرلرکه معناده اول عین
آبدر یعنی چونکم برآب لطیف شکلنده مرئی اولان شیئک اوزرنده عکس شکلنده ظاهر اولان میوه لری تجربه ایلدکده
عکس اولمیوب حقیقتا انلری میوه بولدقده اول آب صورتا آب ومعناده برباغ لطیف کبیدر پس بلقیس صرح ممردی
آب صافی ظن ایلیوب فی الحال ساقلرنی کشف ایدوب عریان اولدیغی کبی سن هم اول عالی جناب اولان کاملی
اب وحباب کبی مطلق مظهر عکوس ظن ایلیوب جامهٔ تدبیر ولباس ادراکک واحتیاطدن عریان اولمه اکر اول آب
وحباب شکلنده کورندی ایسه معناده باغ حقیقت وروضهٔ حکمت ومعرفتدر بلقیسک سلیمان پیغمبر علیه السلامه
کلمسنک وسلیمان پیغمبر علیه السلامک قوری یردن آب صافی شکلنده برصرح ممرد دوزمسی تفاسیرده مسطوردر (م ی
بارکونا کون است بر پشت خران * هین بیک چوب این خرانرا تو مران) بریکی خربار لعل وکوهرست * بریکی خربار سنک
ومرمرست * مثلا خرلرک اوزرنده کونا کون بار واردر آکاه اول سن بو خرلری برچوبله سورمه یعنی بهر حال هرکسک
نفسی برکونه باری مرتکب اولدیغی ملابسه ایله مرکبه بکزر پس بو ناسک نفوسی مرکبلرینک اوزرنده کونا کون
یوکلر واردرکه برینک کتوردیکی برآخرک کوتردیکنه بکزمز پس سن بو جمله بار کیرلری وخرلری برنظرله کورمه
وبرقیاس چوبیله سورمه که بونلرک جمله سنک کتوردیکی بار متساوی ومتشابه دکلدر مثلا برخرک اوزرنده اولان بار
لعل وکوهردرکه انک بردانه سی نیجه یوزبیک فلوری دکر وبرخرک اوزرنده اولان بار سنک ومرمردرکه اکرچه ظاهرا
ثقیلدر لکن معناده بی قیمت وکمتردر پس بو جمله ناس هپسی مظاهر اسماء وصفات الهیه در جمله سنک خالقی
حق اولیجق بو جمله سی برابردر دیمه وبونلری برنظرله کورمه که بونلرک هربرینک میاننده فرق بسیار وتفاوت بی شمار واردر
(مثنوی) برهمه جوها توان حکمت مران * اندرین جو ماه بین عکسش مخوان * آب خضرست این نه آب
دام ودد * هرچه اندروی نماید حق بود * زین تک جو ماه کوید من مهم * من نه عکسم هم حدیث وهم رهم * دوکای
جویلر اوزره سن بو حکمکی سورمه بو جویده ماه کورا کا عکس اوقومه یعنی اکرچه جمیع ناسک وجودلری جویلر کبیدر
وحق تعالینک ذات وصفاتی ماه ونجوم کبیدرکه انلرک وجودی جویلرنده منعکس اولمش وظهوره کلمشدر امدی

بو خلایقك وجودی مظاهر اوصاف الهی اولیجق انبیا علیهم السلام واولیای کرامك وجودلری مظاهر اوصاف
الهی اولیجق بو جمله نك وجودلری بردرومظهر اوصاف الهی اولمقده برابردر دیه سن بو حکمکی توکل وجود جویلرینه
سورمه وبونلرده مرئی اولان هب عکس صفات الهیه در دیوب طورمه بو خواجهٔ کاملك جوی وجودنده ماه حقیقی
کوروا کا عکس اوقومه که انك آب وجودنده مرئی اولان حقیقتدر عکس وپرتو قبیلندن دکلدر بو خواجهٔ کاملك
وجودی فی المثل آب خضر درآب دام وددکلدر که بو آب حیاتدن هرکیم نوش ایدرسه حیات ابدیه وسعادت
سرمدیه بولور اما سائر ناسك وجودلری آب دام وددکبیدر انلردن نوش ایلین یا بردامه کرفتار اولور یا بربلایه ویاخود
هلاك اولور هرنه که خواجهٔ کاملك وجودنده کورینورسه حقیقت اولور عکس وپرتو قبیلندن اولمز بو جویك دیبندن
ماه بن مهم دیر یعنی بو خواجهٔ کاملك جوی وجودینك باطنندن ماه حقیقت لسان اشارتله ای طالبلر بن ماه
حقیقتم بن عکس دکلم خواجه نك وجودی ایله هم حدیث وهمراهم دریا خود معنی اول ماه حقیقت بن عکس دکلم
بلکه هم کلامم وهم طریقم دیو سویلرنته کم اول ماه حقیقت بعض ولیلرك جوی وجودندن انا الحق دیدی وبعضیلردن
دخی سبحانی ما اعظم شانی دیو سویلدی (مثنوی) اندرین جو آنچه بربالاست هست * خواه بالا خواه دروی کیردست
ازدکرجوها مکیر این جوی را * ماه دان این پرتو مه روی را * بو جویده اول نسنه که بالاده دروار درا ستر سك بالایه
واسترسك اکا ال طوت غیری جویلر جنسندن طوتمه بو جوبی بو ماه رویك پرتونی ماه بیل اول نسنه که عالم بالاده
ومرتبهٔ اعلاده واردر اول نسنه نك جمله سی بو خواجهٔ کاملك جوی وجودی ایچره واردر پس سن استرسك اول
نسنه لری بالذات عالم اعلادن وحضرت خدادن اخذ ایله واسترسك اول کامل ومکمل اولان خواجه نك جوی
وجودنه ال طوت ومرادی اندن اخذایت زنهار بو کاملك وجود شریف وجوی لطیفنی غیری جویلر جنسندن
طوتمه وبونی سائر بشره قیاس ایتمه بلکه بو ماه روی اولان کاملك پرتونی عین ماه بیل وماه حقیقی اول خواجه نك
وجودندن تجلی قیلمش وظاهر اولمش کوروانك مظهر اوصاف الهی اولدیغنه برخوش نظر ایر کورتا کم حقیقت
بین اولنلردن اوله سن واحوللك مرتبه سندن قورتله سن (مثنوی) این سخن پایان ندارد آن غریب * بس کریست
ازدرد خواجه شد کئیب * حاصل کلام خواجهٔ کائنانك ودخی اکا وارث اولان عالی صفاتك اوصاف کمالاتنه
متعلقه اولان کلمات پایان طوتمز اول غریب وامدار چونکم خواجه نك وفاتندن نصکره خبر دار اولدی خواجه نك
دردندن اوتری چوق اغلدی ومحزون وشکسته اولدی وعاجز ومضطر قالدی حتی شهر پایمردی ودخی بعض اعیانی
انك حالنی طویدی وبلدی وپایمردك قلبنه مرحمت کلوب انك دیننی اعیان شهره عرض ایلیوب توزیع ایلدی نته کم
بو سرخ شریفدن معلومك اولورکه بیورورلر (توزیع کردن پایمرد در جمله شهر تبریز وجمع شدن اندك چیزورفتن آن غریب
بتربهٔ محتسب بزیارت واین قصه را برسر کوراو کفتن بطریق نوحه) بو سرخ شریف شهر تبریزك جمله اغنیاسنه اول
غریب وامدارك دیونی ادا ایلمك ایچون پایمردك یعنی کتخداسنك توزیع ایلمسی وانلرك جمله سندن برازجق شئ جمع
اولمسنك واول غریب وامدار بونی کوردکدنصکره محتسب تبریزینك تربه سنه زیارت طریقیله کتمسنك وبو قصه بی نوحه
طریقیله اول محتسب تبریزینك قبری اوزره سویلمسنك ونوحه ایلمسنك بیاننده در (مثنوی) واقعهٔ ان وام اومشهورشد
پایمرد ازدرد اورنجورشد) ازپی توزیع کرد شهرکشت * ازطمع میکفت هرجا سرکذشت) هیچ ناوردازره کدیه بدست
غیر صددینار آن کدیه پرست) اول غریبك اول وامی واقعه سی اهل تبریز میاننده مشهور اولدی واول غریبك محتسبه
اعتقاد ایتمکله بوقدر دیون ارتکاب ایلدیکی خلق ایچنده شیوع بولدی پایمرد اول غریبك دردندن رنجور اولدی
یعنی اکا زیاده مرحمت ایلدیکندن خسته خاطر اولدی پایمرد برقومك قیمه ونقیبنه وشهر کتخداسنه دیرلر اول پایمرد
توزیعدن اوتری شهرك اطرافنی طولاندی درهم ودینار طمعندن اوتری هرقنده اولسه سرکذشتی سویلردی واول
غریب وامدارك محل مرحمت اولدیغنی اعیان شهره نقل ایلردی الحاصل بو قدر جد وسعی ایلدی کدیه ودریوزه
بولندن النه هیچ برشئ کتورمدی اول کدیه پرست یوز التوندن غیری بودوکای شهرخلقندن انجق یوز التون قدر مبلغ
الکتوره بیلدی (م ی) پایمرد آمد بدو دستش کرفت * شد بکوران کریم بس شکفت *کفت چون توفیق یابد بنده *
که کند مهمانی فرخنده * مال خود ایثار راه او کند * جاه خود ایثار جاه او کند * پس پایمرد کلدی اول غریب
وامدارك ایکی النی طوتدی یاخود انی ایکی الیله طوتدی اول سخاوت کرمده چوق عجیب اولان کریمك قبری جانبنه
کندی اول پایمرد اول غریب وامداره دیدی چونکم بر بنده توفیق الهی بوله وا کا حق تعالی هدایت قیله که اول
بنده بر فرخنده نك مهمانلغن ایلیه اول فرخنده اولان دولتلو کندی مالنی اول کسه نك یولنه ایثار ایلرو کندی جاهنی
اوکسه نك جاهنه ایثار ایلر (م ی) شکر او شکر خدا باشد یقین * چون باحسان کرد توفیقش قرین * ترك شکرش ترك

شکر

شکر حق بود * حق اولاشك بحق ملحق بود * یقین بودر که اول موفق اولان فرخنده نك شکری خدانك شکری اولور
چونکم توفیق الهی اول فرخنده یی احسان ایلمکه قرین ایلدی لازم کلدیکه اول سبب احسان وکرم اولان کسه یه
شکر ایلیه سن زیرا انك شکرنی ترك ایلمك حق تعالینك شکرنی ترك ایلمکدر من لم یشکر الناس لم یشکر الله حدیثی
بو معنایه دلالت قیلور واول منعمك حقی لاشك حضرت حقه ملحق اولور زیرا اول منعم انعام حقه واسطه والت اولمشدر
پس احسان دیده اولان کسه اوزره اکا دخی شکر قیلمق لازم کاور (مثنوی) شکر میکن مرخدا را درنعم * نیز میکن
شکر وذکر خواجه هم * خدای تعالی حضرتلرینه نعمتلرده شکر ایله دخی سبب نعم اولان خواجه نك شکرنی
وذکرنی ایله یعنی سکا بر خواجهٔ کریمدن وافر نعمت کاسه سن اول نعمتلر خصوصنده خدای تعالی حضرتلرینه شکر
ایله ودخی اول نعمتلری سکا ایصال ایلین وآلت حق اولان خواجه یه هم ایله که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه
وسلم اشکر الناس لله اشکرهم للناس بیورمشلردر رواه اسامة بن زید وابن مسعود رضی الله عنهما (مثنوی) رحمت
مادر اکرچه ازخداست * خدمت اوهم فریضست وسزاست * مادر مهربانك رحمتی اکرچه خدادندر یعنی والدهٔ
مشفقه نك کندی فرزندی اوزره مرحمت وشفقت ایلمسی کرچه حضرت حقدندر اما ینه اول مادرك خدمتی فریضه
وسزادر زیرا حق تعالی حضرتلری والدینه دخی (ان اشکرلی ولوالدیك) دیمکله شکر ایلمك ایچون امر قیلمشدرودخی
انلرك هربرینه احسان ایلمکه حکم ایلمشدر کما قال فی سورة بنی اسرائیل (وقضی ربك الا تعبدوا الا ایاه وبالوالدین احسانا
وحقوق والدین حقنده آیات کریمه واحادیث شریفه چوق وارده اولمشدر حدیث کتابلرنده وموعظه کتابلرنده هم بونك
ایچون مستقل برباب ایلمشلردر تفصیله حاجت یوقدر (مثنوی) زین سبب فرمود حق صلوا علیه * که محمد بود محتال
الیه * بو سببدن حق تعالی حضرتلری مؤمنلره صلوا علیه بیوردی زیرا محمد علیه السلام حضرتلری محتال الیه
اولدی بو بیت سورهٔ احزابده اولان آیت کریمه یه اشارتدر (قال الله تعالی ان الله وملائکته) تحقیقا الله تبارك
وتعالی وملائکه سی (یصلون) تصلیه ایدرلر (علی النبی) پیغمبرك اوزرینه صلوة اللهدن رحمت وملائکه دن استغفار
ومؤمنلردن دعادر (یا ایها الذین امنوا صلوا علیه) ای خدا ورسولنه تصدیق ایلینلر اول پیغمبر علیه السلامه دعا ایلیك
یعنی اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد دیو سویلیك (وسلموا تسلیما) دخی سلام ایلیك اکا سلام قیلمقله یعنی (السلام علیك
یا ایها النبی ورحمة الله وبرکاته) دیمك بعضلر سلامی انقیاد معناسنه المشلر سلموا ای انقادوا الاوامره دیمشلردر وبو آیت
صلواتك وجوبنه دلالت ایدر وجمله علما امر وجوب ایچون اولدیغنه متفقلردر ولکن مقدارده اختلاف ایتمشلردر مثلا
امام مالك جمیع عمرنده برکره ایتمك واجبدر وسائرلری مندوب ومستحبدر دیمشلر وبعضلر مجلسده ذکر اولندقده برکره
تصلیه واجبدر وسائری مندوب ومستحبدر دیمشلر (م ی) در قیامت بنده را کوید خدا) هین چه کردی انچه دادم مرترا
کوید ای رب شکر تو کردم بجان * چون زتو بود اصل آن روزی ونان * قیامتده خدای تعالی بر بنده سنه دیه اکاه
اول ای بنده اول نعمتلرکه بن سکا وبردم سن نه ایلدك اول بنده دیرکه ای بنم ربم سنك جان ودل ایله شکرك ایلدم وسکا
مدح وثنالر سویلدم چونکم اول رزق ونانك اصل ومنشأی سندن ایدی یعنی چونکم اول نان وغدانك اصلی سندن ایدی
اول نعمت مقابله سنده سکا شکر ایلدم دیرو شکرنه دیمکدر وانك مرتبه لری نه قدردر بیان اولندی (م ی) کویدش حق نی
نکردی شکر من * چون نکردی شکر آن اکرام فن * برکریمی کردهٔ ظلم وستم) که زدست اورسیدت نعمتم) حق تعالی اول
بنده یه دیر یوق بنم شکرمی ایلمدك چونکم اول اکرام فنلونك شکرنی ایلمدك یعنی چونکم اول فنی اکرام وخوی وخصلتی
احسان وانعام اولان منعمه شکر ایلمدك بکا دخی شکر ایلمدك برکریمه ظلم وستم ایلمشسن اکا شکر ایتمکله که
بنم نعمتم سکا انك الندن ایرشدی یعنی شول برکریمه ظلم وستم ایلمشسن که بنم نعمتم سکا انك الندن ایرشدی چونکم
انك حقنی بیلمکله واکا شکر قیلمغله اکا جفا ایلدك اول جفایی معناده بکا ایلدك پس بنه اول پایمرد نه
کار ایلدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورورلر (مثنوی) چون بکوران ولی نعمت رسید * کشت کریان زار
وآمد در نشید * کفت ای پشت وپناه هر نبیل * مرتجا وغوث ابناء سبیل * ای غم ارزاق مابر خاطرت * ای چو رزق
عام احسان وبرت * چونکم اول غریب وامدار پایمرد ایله کلوب اول ولی نعمتك قبرینه ایرشدی کریان اولدی
زارلك قیلدی وسؤال وطلب ایلمکه کلدی نشید نونك فتحیله وشینك کسریله شول شعردرکه خلق ایچنده اوقنور بونده
مرثیه اوقمق معناسی مراد اولور واول غریب بوکه ونه نوحه ایدوب دیدی ای هر نبیلك پشت وپناهی نبیل بزرك
ونیکو معناسنه در فقیر معناسنه دخی استعمال اولنور بونده فقیر معناسنه اولمق مناسب کورینور اکرچه ای اولولرك
ونیکو کارلرك پشت وپناهی دخی دیمك جائز اولور وای ابنای سبیلك غوثی ومرتجاسی یعنی ای مسافرلرك ویول
اهلنك مدد ومعینی ومحل رجاسی ومأوی وملتجاسی دیدی ای شول صاحب سعادت که بزم ارزاقز غمی سنك خاطرك

اوزره درای سنك احسانك وبرلك رزق عام كبيدر بعض نسخه ده عامه نصكره واو عاطفه واقع اولمشدر غلط ناسخدر
وخطادر اصح اولان نسخه ده واو عاطفه احساند نصكره واقع اولمشدر (مثنوى) اى فقيرانرا عشيره ووالدين * درخراج
وخرج ودر ايفاء دين * اى فقيرلره والدين وعشيره كبى اولان صاحب دولت خراجده وايفاء دينده يعنى اى فقيرلرك
دينى ايفا واداايلمكده وخرجلرنى كورمكده وخراج وتكاليف وقتنده انلرك خراجنى وتكليفنى اوزرينه المقده وانلردن
پدرومادر كبى مهربان اولان وقوم قبيله كبى معين وظهير كالان صاحب سعادت ديدى (مثنوى) اى چو بحر از بهر
نزديكان كهر * داده تحفه سوى دوران مطر * اى بحر كبى نزديكاردن اوترى كهر ويرمش ودورلر جانبنه مطر تحفه
ويرمش يعنى اى دريا كبى كندويه قريب اولانلره كوهر ويرمش وكندى قربندن وجوارندن بعيد اولانلره باراني تحفه
كوندرمش يعنى سحاب دريادن امطارى الوب دريادن دور اولان برلره اول مطرلرى تحفه ايلديكى كبى سن دريای
كرمدن دخى بركسه اول درهم ودينارى آلوب بعيد اولانلره انى سندن تحفه ويرن دولتلو ديدى (مثنوى) پشت ما كرم
از تو بود اى افتاب) رونق هر قصر وهر كنج خراب) اى آفتاب بزم ارقه مز سندن كرم ايدى اى هر قصرلك رونقى وهر خرابك
كنجى يعنى اى هر قصرلك رونقى واى هر خرابه نك كنجى اولان آفتاب كرم بزم پشتمز سندن كرم وقوى اولدى وسكا اعتماد
واتكا ايتمكله بو قدر ديونى ارتكاب قيلدى سن بنم قصرمدر رونقمك رونق وتابى وخراب اولان قلبمك كنج بى حسابى
ايدك ديدى (مثنوى) اى درا برويت نديده كس كره * اى چو ميكائيل زادو رزق ده * اى سنك رويكده وابرو كده كمسه
چين وكره كورممش اى ميكائيل كبى زاد ورزق ويريجى يعنى حضرت ميكائيل عليه السلامى حق تعالى
حضرتلرى ارزاق اوزره موكل ايليوب هركسه مقسوم اولان رزقى ميكائيل عليه السلام حضرتلرى ويرديكى كبى
سن هم انك قوللرينه زاد ورزق ويريجيسن باخصوص كه بو احسان وكرمده كمسه سنك روى شريفكده عقده وچين
كورممشدركه اسخيا واكرم اولان كمسه لرك خلق لطيفى بويله اولوركه جود وعطا ايلدكده كوللر يوزايله وشيرين سوزايله
جود وعطا ايلر (مثنوى) اى دلت پيوسته تادرياى غيب * اى بقاف مكرمت عنقاى غيب * اى سنك كوكلك
درياى غيبه پيوسته اولان اى مكرمت قافنده عنقاى غيب اولان دولتلو يعنى اى سنك كوكلك عالم غيبك درياى
جودنه متصل اولان صاحب دولت اى مكرمت كوه قافنده عنقاى غيبى اولان صاحب سعادت ديدى (م ى) ياد
ناورده كه از مالم چه رفت) سقف همت هر كز نكفت) ياد كتورممش بويله ديو كه مالمدن نه كتدى سنك همتك سقفنك
سمتى هر كز شكافته اولممش نكفت كاف عربيك فتحه سيله يارلمدى معناسنه دركفتن لفظندن مشتقدر كفتن يارلمغه
ديرلر يعنى اول غريب بو كونه نوحه ايلدى واكا بو كونه مدح سويليوب ديديكه اى خواجهٔ كريم سن شول جود وكرم
صاحبيسنكه هرنه قدر مال ورزق عطا ايلسك مالمدن نه كتدى ديو خاطره كتورممشسندر وسنك عالى اولان همتك
سقفى هر كز شق اولمدى وهمت عاليه كه فتور ونقصان كلمدى (م ى) اى من وصد همچو من درماه وسال) مر ترا چون
نسل تو كشته عيال * اى بن وبوزبنم كبى كمسه لر آيده ويلده تحفه قاسكا سنك نسلك كبى عيال اولمشدر يعنى اى سن
شول بر كريم وسخى وجوانمردسنكه بن وبنم كبى نيجه يوز محتاج وفقير كمسه لر هر آيده وهر يلده سنك اولاد وانسالك كنديكه
نيجه عيال اولديسه بزدخى اولاد وانسال كبى سكا عيال اولدق وسندن نيجه الطافلر واحسانلر ورعايتلر بولدق ديدى
بونده اول غريب وامدارلساندن سخى وجوانمرد اولان كمسه لرك اوصافنى واحوالنى بيان ايلمشلردركه كريم الطبع
سخيلرك محتاجلرله معامله سى بويله اولور وسخا وكرم صاحبى فقرا وضعفايه لطف واحسانى بويله ديمكى اشعار
قيلور (مثنوى) نقد ما وجنس ما ورخت ما * نام ما وفخر ما وبخت ما * تو نمردى نازو بخت ما بمرد) عيش ما ورزق
مستوفى بمرد * بزم نقدمز وبزم جنس متاعمز وبزم رختمز وبزم نامز وبزم فخرمز وبزم بختمز ايدك اى خواجهٔ
كريم سن اولمدك بزم نازمز وبختمز اولدى يعنى مؤمنلر اولمز باخصوصكه كريم النفس اوله سن بزم بختمز ايدك وبزسنكله
نازايلردك سن دار فنادن دار بقايه انتقال ايلدك وبزم بختمز ونازمز وعيشمز ومستوفى اولان رزقمز اولدى سن
كتمكله عيشمزه ومستوفى اولان رزقمزه نقصان كلدى (مثنوى) واحد كالالف دررزم وكرم * صد چو حاتم كاه ايثار ونعم
رزمده وكرمده بيك كمسه كبى بركسه ايدك ايثار ونعم وقتنده يوز حاتم كبى ايدك يعنى شجاعتده وكرم قيلمقده
نيجه بيك آدمه معادل ايدك كه سنك شجاعتك وكرمك نيجه بيك آدم قدر وار ايدى ونعمتلر وايثار
نثارلر ايلمك وقتنده سن نيجه يوز حاتم طى كبى بركسه ايدك ديدى (مثنوى) حاتم ار مرده بمرده مى دهد
كردكانهاى شمرده مى دهد * تو حياتى مى دهى درهر نفس * كز نفيسى مى نكنجد در نفس * تو حياتى ميدهى بس پايدار
نقد زر بى كساد وبى شمار * حاتم اكر مرده بى مرده يه ويرديسه معدود جوزلر ويرر يعنى حاتم طيك ويرديكى درهم
ودينار در ومتاع دنياى غداردركه فى الحقيقه بونلر مرده درلر وبونلره طالب اولان اهل دنيا دخى مرده حكمنده درلر

ولهذا

ولهذا قال عليه السلام لا تجالسوا الموتى الا وهم اهل الدنيا وقال عليه الصلوة والسلام ايضا اياكم ومجالسة الموتى
قالوا ومن الموتى يارسول الله قال النبى صلى الله عليه وسلم الاغنياء اصحاب نهى قتنده معدود اولان درهم ودينار
صايلمش جوزلر كبيدر پس عند العارفين حاتم طائينك سخاسى سخاد كلدر زيرا حاتم بر مرده وجماد اولان شيلرى
طالب دنيا اولان كمسه لره بذل وايثار ايدردى انك درهم ودينارى ويرمسى رجال مرتبه سنه بالغ اولان اهل كمال قتنده
اطفاله صايلمش جوزلر ويرمك كبيدر اماسن اى سخى كامل وجوانمرد اولان فاضل هر نفسده طالب حيات طيبه
اولانلره بر حيات ابديه ويررسنكه نفيسلكدن نفسه صغمز نفس بونده كلام معناسنه در يعنى اى اجود واسخى اولان
كامل سن هر وجهله حاتم طائيدن اجود واسخاسن وسنك ويرديكك انك ويرديكندن افضل واعلادر زيراسن هردمده
طالب اولان آدمه حيات قلبيه ونعمت روحانيه وغداى نورانيه ويررسن كه اول حيات قلبيه زياده
نفاستندن كلامه صغمز وغايت لطافتندن دهانه وبيانه كلمز سن شول لطف وكرم صاحبى اهل سعادتسن كه زياده
پايدار وابدى بر حيات ويررسن وبى كساد وبى شمار اولان نقد زرى ويررسن بونده بى كساد اولان نقد وزردن مراد
حكمت زرلريدر بى شمار اولمسى * ومن يؤت الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا * آيت كريمه سنك مقتضاسنجه خير كثير
اولمسيدى وزر حكمت اصلا كساد اولمق احتمالى يوقدر بلكه هميشه دنياده واخرتده رواج ورونق بولمقده دركما قال
فى ديباجة السفر الثالث ويأخذ من كنز الحكمة الاموال العظيمة التى لا تكسر ولا تورث ميراث الاموال وقال الحكيم
الترمذى الجود التام بذل العلم فان متاع الدنيا عرض زائل ينقصه الانفاق والعلم عكسه فانه دائم وباق * وبورايه
مناسب اولان بعض كلمات بيان اولندى (مثنوى) وارثى نابوده يك خوى ترا * اى فلك سجده كنان كوى ترا
سنك بر خويكه بر وارث اولمش اى فلك سنك كويكه سجده ايديجيدر خواجهٔ تبريزينك غريب وامدارلساندن
مدحنى ايتمك مناسبتيله خواجهٔ كائنات حضرتلرينك مدحنه اشارت بيوررلركه اى خواجهٔ عالم واى سيد ولد آدم
سنك بر خوى شريفكه بر وارث اولمش وخلق عظيمكى بركمسنه بولمش كه سنك شان شريفكده حضرت حق) انك لعلى
خلق عظيم) بيورمشدر اى سن شول عظيم الشانسن كه فلك سنك مقام ومكانكه سجده كناندر (مثنوى) خلق را از كرك
غم لطفت شبان * چون كليم الله شبان مهربان * خلق ايچون غم كركندن سنك لطفك شباندر كليم الله كبى شبان
مهربانديريعنى غم والم كه فى المثل بركرك درنده كبى خلقه مضر وزيانكاردر حالتدر سنك لطف ومرحمتك بو خلق عالمى
الم قورتلرندن حفظ وحمايت ايديجيدر مهربان اولان كليم الله حضرتلرى كندى قيونلرينه شفقت ايدوب انلرى حفظ
وحمايت ايلديكى كبى شول زمانده حضرت موسى صلوات الله على نبينا وعليه شعيب نبى عليه السلام حضرتلرينك
صفورانام دخترنى تزوج ايتدى شعيب نبى عليه السلام حضرتلرى اكابر عصا وكندى قيونلرى سوروسندن بر سورى
قيون ويروب مصر جانبنه كتمكه وخلقى حق يولنه دعوت ايتمكه اذن واجازت ويردى حضرت موسى عليه السلام
خاتونى يانه الوب مصر جانبنه متوجه اولوب اول قيون سوروسنى سوروب بركون اخشام زماننده باد وباران اوانده
وادى ايمن كنارنه كلديلر حكمت اللهك اول شب ظلمانيده خاتونلرينه وضع حمل ايلمك اقتضا ايتدى برجانبدن ظلمت شب
وبرجانبدن دخى رعد وبرق وباد وبارانك ظهورى واستيلاسى اول حضرتى مضطر قودى مع هذا اول قيونجقلر دخى
هر برى برجانبه فرار ايتمكه باشلدى هله بونلرى نه حال ايسه بر يره جمع ايلدى اما بونلرك ايچنده بريسى اول حضرتدن
قاچدى واول دخى سكردوب انك اردنه دوشدى نه كم بو حكايته بو ابيات شريفه ايله اشارت ايدوب بيوررلر (مثنوى)
كوسفندى از كليم الله كريخت) پاى موسى آبله شد نعل ريخت) دربى او تا بشب در جست وجو) وان رمه غائب شده
درچشم او) كوسفند از ماندكى شد سست وماند * پس كليم الله كرد ازوى فشاند * كف همى ماليد بر پشت وسرش
مى نواخت از مهر همچون مادرش) نيم ذره طيركى وخشم نى * غير مهر ورحم وآب چشم نى) كفت كيرم بر منت رحمى
نبود * طبع تو بر خود چرا استم نمود * بر كوسفند كليم الله عليه السلام حضرتلرندن قاچدى وحضرت موسى عليه
السلام انك اردنجه محكم سكرتدى حتى اول حضرتك پاى مباركى آبله اولدى ونعلى دوكلدى يعنى زياده سكرتمكدن
شيشدى وقبرق اولدى وباشمقلرنى دوكدى او قيونك اردنجه اخشامه دك جست وجوده اولدى واول قيون سوروسى
انك كوزندن غائب اولمشدى اول سوريدن قچان قيون مانده لكدن يعنى يورغونلقدن سست اولدى وقالدى پس
كليم الله عليه السلام حضرتلرى اول قيونجغى طوتدى واندن توزى سلكدى وانك ارقه سنه وباشنه مرحمتلرالنى
سوردى وصغادى ومهر ومحبتدن انى مادر كبى اوخشادى وشفقت قيلدى يارم ذره قدر اول حضرته تيره لك وخشم
اولمدى مهردن ورحمدن وآب چشمدن غيرى اولمدى يعنى اول حضرت كرچه بو قدر تعب وزحمت چكدى لكن اصلا
بولانمدى وخشمه كلمدى واغلمقدن وشفقت ومرحمت قيلمقدن غيرى اول حضرتدن برخوى وخصلت صادر اولمدى

خصوصا بغایت غضبناک ایدی امام مرحمت وشفقتی دخی زیاده غالب ایدی کمال شفقتندن اول فرار ایلین کوسفنده دیدی ای دردمند طوتلم که سنک بکا رحمک اولمدی سنک طبعک سکا نیچون ستم کوستردی اکربکا مرحمت ایتمیوب آجیمدک ایسه کندی نفسکه باری بو تعب وزحتی نیچون روا کوردک دیدی وبوکونه مرحمت وشفقتلر اظهار ایلدی (مثنوی) با ملائک کفت یزدان آن زمان * که نبوت را همی زیبد فلان * یزدان حضرتلری جل وعلا ملائکه یه اول زمان دیدیکه ای بنم ملکلرم فلان قولم نبوته براشورور سالته لایق اولور که اندن بومرتبه مرحمت وشفقت وحسن سیرت ظهوره کلور قیونجقلره بومرتبه مرحمت وشفقت ایلین بنم قوللرمه دخی راعی وداعی اولسه وانلره تربیه ایدوب حمایت قیلسه لایق اولور بیوردی (مثنوی) مصطفی فرمود خود که هر نبی) کرد چوپانیش برنا یا صبی) بی شبانی کردن وان امتحان * حق ندادش پیشوائی جهان * کفت سائل هم تو نیز ای پهلوان * کفت من هم بوده ام دهری شبان * تا شود پیدا وقار وصبرشان * کردشان پیش از نبوت حق شبان * بو ابیات شریفه بو حدیث لطیفه یه اشارت اولورکه امام بخاری رحمة الله علیه حضرتلری ابو هریرة رضی الله عنه حضرتلرندن روایت بیوررلر قال صلی الله علیه وسلم ما بعث الله نبیا الا رعی الغنم فقالوا وانت یا رسول الله فقال علیه السلام نعم کنت ارعی علی قراریط لاهل مکة کذا فی المشارق والمصابیح فی باب الاجارة ومعنای شریفی الله تبارک وتعالی بر پیغمبری بعث ایلمدی الا پیغمبر قیون کوتدی پس اصحاب کرامدن اورادە حاضر اولنلر دیدیلر یا رسول الله سندخی قیون کوتدکمی حضرت نبی علیه السلام دیدی نعم بن دخی قیون کوتدم اهل مکه ایچون قیراطلر اوزره بعضلر قراریط مکه اطرافنده بر موضعک اسمیدر واحد طاغنه دخی دیشلر دیرلر بو تقدیرجه علی فی معناسنه در دیشلر وبعضلر دخی قراریط قیراطک جمعیدر قیراط نصف دانقه درلر یعنی اهل مکه بنی استیجار ایدوب انلره هرکون بر قیراط اجرتله قیون کوتدم دیمک اولور وبو ابیات شریفه دخی بو حدیث شریفی تفسیر قیلور بیوررلرکه مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیوردیکه هرنبی اول قیونه چوبانلق ایتدی برنا یاصبی ایکن ویاخود بیوب جوان اولدیغی حالتده قیون کوتدی دیدی چوبانلق ایلمکسزن اول امتحان واختبارسز حق تعالی اول پیغمبره جهان پیشوالغنی ویرمدی الا اول پیغمبر قیون چوبانلغنی ایتدکدن وحق تعالی انی رعی غنمه مبتلا قیلدقدنصکره پیشوالق ویردی اول مجلسده بر سائل اول حضرته دیدی هم سندخی قیون کوتدکمی ای پهلوان نبوت ورسالت دیدی اول حضرت صلی الله علیه وسلم دیدی بن هم بر دهر شبان اولمشم بن دخی مکه وادیلرنده برزمان اجرتله رعی غنم قیلمشم دیدی وانبیای عظامک قیون کوتمکلرنده حکمت بودرکه تا کم انلرک وقاری وصبری زیاده اوله انکچون حق تعالی انلری نبوتدن مقدم قیون چوبانی ایتدی وانلرک هربریسی قبل البعث قیون کوتدی قال شارح المصابیح فی شرح هذا الحدیث علة رعیهم الغنم انهم اذا خالطوا الغنم زادلهم الحکم والشفقة فاذا صبروا علی شفقة رعی الغنم وعلموا اختلاف طبایع کل فرد من الغنم وصبروا علی جمعها مع تفرقها فی المرعی والمشرب عرفوا اضعفها واحتیاجها الی النقل من موضع الی موضع صبروا علی مخالطة العوام مع اختلاف طباعهم وقلة عقول بعضهم وتمل نفوسهم من دعویهم الی الدین لانهم اعتادوا تحمل المشقة (مثنوی) هر امیری کو شبانی بشر * انچنان آرد که باشد مؤتمر * هر بر امیرکه او بشر نوعنک چوبانلغنی انجلین کتوره که مؤتمر اوله مؤتمر امری قبول ایلمش معناسنه در یعنی هر بر حاکم نوع بشرک چوبانلغنی انجلین کتورملک کرکدرکه اول حاکم الله تعالینک امرنی قبول ایلمش اوله وانک قوللری ایچنده الله تعالینک بیوردیغی اوزره حکومت قیله (مثنوی) حلم موسی وار اندر رعی خود * او بجای آرد بتدبیر خرد * لاجرم حقش دهد چوپانئ) بر فراز چرخ مه روحانئ * کند بنک رعینده موسی وار حلمی اوبر ینه کتوره تدبیر خردله یعنی اول امیر کندینک رعایاسی خصوصنده حضرت موسی علیه السلام کبی تدبیر خردله حلم وشفقتی یرینه کتوره وهرکسه مرحمت وعدالت اوزره اوله چونکم اول امیر کندی رعیه سی ایچره بویله عمل قیله لاجرم حق تعالی انکا چرخ ماهک فوقی اوزره روحانی بر چوبانلق ویرر فراز بونده فوق معناسنه اولور چرخ مه فلک قمر دیمکدر بونده مرتبه اعلی مراد اولور یعنی بر امیر کندی رعایاسی ایچره عقل وتدبیرله موسی علیه السلام وار حلم ومرحمتی یرینه کتوره لاجرم حق تعالی انکا من حیث المعنی فلک قمردن عالی مرتبه اوزره روحانی بر راعیلک وداعیلک ویرر وانی عادل اولان امیرلر مرتبه سنه ایرکورر که عادل اولان امیرلرک مرتبه سی * ان المقسطین عند الله علی منابر من نور عن یمین الرحمن * حدیث شریفنک حسبنجه عند الله نوردن منبرلر اوزره اولور مقدر (مثنوی) همچنانکه انبیا را زین رعا * برکشید وداد رعی اصفیا) انجلین که انبیای عظام علیهم السلامی بو رعایه دن حق تعالی چکدی وانلره اصفیا رعینی ویردی اصفیا صفینک جمعیدر بونده اصفیادن مراد انبیا علیهم السلامه متابعت ایلین مؤمنلردرکه نوع بشر حیواناته نسبتله صفیلر ونوع بشردن انبیا علیهم السلامه ایمان کتورن وکندیلرینی متابعت مرتبه سنه یتورن امم دخی صفیلردر پس

توضیح معنی بویله دیمک اولورکه الله تعالی حضرتلری اول امیری خلق چوبانلغندن یوقری چکوب انجلین انکا بر روحانی چوبانلق ویررکه انبیای عظام علیهم السلامی نته کم بو قیون چوبانلغندن یوقری چکدی وصفی اولان مؤمنلرک رعینی وتربیه وارشادنی انلره ویردی پس مناسبتله بو قدر معارف بیوردقلرندنصکره بنه اول غریب وامدادلک خواجه تبریزیه دیدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) خواجه باری تو درین چوپانیت * کردی آنچه کور کردد شانیت * ای خواجه سن باری بو چوبانلغکده اول نسنه یی ایتدک که سنک شانی وعاینک کور اولور شانی عائب وقادح وبغض ایدیجی معناسنه دریعنی ای خواجه سن دخی بو ضعفا وفقرایه ایلدیکک رعایت وحمایتده اول لطف واحسانی ایلدک که سکا بغض ایلیجی وسنک عیبکی سویلیجی کسه لر کور وابتر اولدی (مثنوی) دام انجا در مکافات ایزدت * سروری جاودانه بخشدت * بر امید کف چون دریای تو * بر وظیفه دادن وایفای تو * وام کردم نه هزار از زر کزاف * تو کجایی تا شود این درد صاف * بیلورم اول عالمده مکافات ایلمکده سنک ایزدک سکا جاودانی سرورلک بخش ایلر یعنی (هل جزاء الاحسان الا الاحسان) آیت کریمه سنک حسبنجه بیلورمکه سنک ربک سکا بو احسانک مقابله سنده مکافات ومجازات قیلمقده اول عالم باقیده جاودانی سرورلک وابدی سلطانلق وشاهلق ویرر وسنی سریر اعلایه ومقام بالایه ایرکورر ای خواجه سنک دریا کبی کوهر نثار اولان کفک امیدی اوزره سنک وظیفه ویرمکلکک وایفای دیون وادای حاجت ایلمکلکک اوزره اعتماد وانکا ایدوب کزاف یره طقوز بیک التون بورج ایتدم سن قنده سنکه تا کم بو دردصاف اوله وبو قدر واجب الادا اولان دیونمی ویره سن وبنی بو غم وغصه دن قورتروب سلامت مرتبه سنه ایرکوره سن دیدی (مثنوی) تو کجایی تا که خندان چون چمن * کویم بستان دو صد چندان زمن * تو کجایی تام اخندان کنی * لطف واحسان چون خداوندان کنی * تو کجایی تا بری در مخزنم * تا کنی از وام وفاقه ایمنم * سن قنده سن ای خواجه تا کم چمن کبی خندان وتازه روی بکا دیه سن اول دینکدن زیاده ایکی یوز التون بندن ال سن قنده سن تا بنی خندان ایلیه سن خداوندلر یعنی پادشاهلر کبی لطف واحسان ایلیه سن تا بنی مخزنکه ایلته سن تا کم بنی وامدن وفاقه دن ایمن ایلیه سن وبکا بنم مخزنمدن هرنه قدر درهم ودینار استرایسک ال دیو سویلیه سن (مثنوی) من همی کویم بس و تو مفضلم * کفته کین هم کیر از بهر دلم * بن سو یلیم کفایت ایلر وسن مفضل بکا دیمش اوله سنکه بونی هم طوت بنم خاطرم ایچون یعنی بن سکا بو قدر بس وکافیدر دیم وسن افضال وکرم صاحبی بونی دخی بنم خاطرم ایچون طوت واخذایت دیمش اوله سن وتکلیف قیله سن دیدی وخواجه کریمی مبالغه ایله بوکونه مدح ایلدی فی الحقیقه جود وسخانک وکرم وعطانک نهایتی بودر بوندن ارتق جود وکرم اولمزکه برکسه بو قدر شیء بکا وافی وکافیدر دیرکن بونی دخی بنم خاطرم ایچون ال دیو برکسه یه تکلیف اولنه (مثنوی) چون همی کنجد جهانی زیر طین * چون بکنجید آسمانی در زمین * حاش لله تو بروتی زین جهان * هم بوقت زندکی هم این زمان * بر عظیم جهان طین آلتنه نیجه صغار و بر عظیم آسمان زمینه نیجه صغدی یعنی سن بر جهان معناسنکه بو آب وکل آلتنه صغمزسن وبر آسمان روحانی سنکه بو زمینه صغمز وبر آلتنه کیرمزسن حاشا الله سن بو جهاندن بیرونسن یعنی سنک بو جهانه صغمقلغکدن وبعد الوفات بو زیر زمینه کیرمکلککدن بن اللهی تنزیه ایلرمکه اول الله سنی هم زنده لک وقتنده وهم بو زمان بو جهانک وراسنده سکا مقام ویرمش وسنی مقعد صدقه ایرکورمشدر (مثنوی) در هوای غیب مرغی می پرد) سایهٔ او بر زمینی می فتد) جسم سایهٔ سایهٔ سایهٔ دلست * جسم کی اندرخور پایهٔ دلست * مثلا هوای غیبده بر قوش اوچارانک سایه سی بر زمین اوزره واقع اولمشدی بو جسم کوکلک سایه سنک سایه سنک سایه سیدر جسم دل پایه سنک نجن لایقیدرکوکل مظهر الهی ونور ربانیدر روح روان اول کوکلک سایه سی کبیدر وروح حیوانی دخی روح روانک سایه سی کبیدر وبو جسم انسانی روح حیوانینک سایه سی کبیدر پس جسم سایهٔ سایهٔ سایهٔ دل اولور واویله اولیجق جسم کوکل مرتبه سنک لایق اولمز زیرا کوکل آیینهٔ الهی ونور ربانیدر وجسم نیجه مرتبه اندن ابتر واسفلدر بو تقدیرجه جسم کوکل پایه سنه نیجه لایق اولور (مثنوی) مرد خفته جان او چون آفتاب * در فلک تابان وتن در جامه خواب * جان نهان اندر خلا همچون سجاف * تن تقلب میکند زیر لحاف * بر مؤمنک اوله سی فی المثل نائم اولمسی کبیدر مثلا بر مرد یاتمش انک روحی آفتاب کبی فلکده تابان وتنی ایسه جامه خوابده جان عالم سجاف کبی نهان اماتن لحاف آلتنده تقلب ایلر سجاف سجف دیدکاریدرکه جامه لرک ایچ یوزنه دکرلر وخلادن مراد عالم باطندر و توضیح معنی بویله دیمک اولورکه مثلا بر آدم یاتمش اولسه انک جانی آفتاب کبی فلک معنویده تابان اولور وبدنی دوشکده یاتوب جان عالم باطنده سجف کبی نهان اولور وبدن یورغان آلتنده یمینه وشماله تقلب ایلر النوم اخو الموت حدیثنک حسبنجه موتی دخی بوکا کوره قیاس ایله مؤمنلرک بدنلری مرقدلری ایچره یاتوره لر وانلرک مرقدی ریاض

جنتدن برروضه اولوردروحلر عالم اعلاده سیر قیلورلر (مثنوی) روح چون من امر ربی مختفیست * هر مثالی که بکویم منتفیست * روح چونکم امر ربیدن مختفیدر هر برمثالی که روح حقنده سویلرم اول مثال منتفیدر یعنی روحدن سؤال اولندقده واستفسار قیلندقده (قل الروح من امر ربی) دیمکله حضرت پیغمبر علیه السلام انلره جواب ویرمکله امر اولندی وروح بنم ربمك امریدر دیمکله بیان اولنیوب مخفی قیلندی چونکم روح امر ربی دیمکلکدن مختفیدر بن انك امرنده نقدر مثال کتورر ایسم اول اکا طابق النعل بالنعل مثل اولمزلکه اول مثالك جمله سی منتفیدر نهایت مافی الباب بوروح حقنده اولان امثال انك شانی بعض ضعیف الذهن اولنلره تفهیم ایچون اولور یوخسه مطلق اوروحك ذاتنی وحقیقتنی تعریف ایچون اولمز وبوروحه متعلق اولان تحقیق اکرچه بعض موضعده مرور ایلمشدر اما جلد اولده اوله قریب (تن زجان وجان زتن مسطور نیست) بیتنك شرحنده مذکور اولمشدر انده طلب اولنه (م ی

ای عجب کواعل شکر بار تو * وان جوابات خوش واسرار تو * ای عجب کوان عقیق قندخا * آن کاید قفل مشکلهای ما

ای عجب کوآن دم چون ذوالفقار * انکه کردی عقلهارا بی قرار * ای عجب اول سنك شکر یاغدر یجی لعلك قنی واول سنك جوابات خوشك واسرارك قنی یعنی اول فقیر وامدار بوکونه نوحه ایدوب ای عجب اول سنك شکرکبی شیرین سوزلری نثار ایدیجی لبلرك واول سنك خوش اولان جوابلرك ولطیف ودلکش اولان سوزلرك قنده دردیدی ای عجب اول قند چینیجی عقیق واول بزم مشکللرمز قفلنك کلیدی قنده دردیدی یعنی اول عقیق کبی اولان وشهد وشکر کبی سوزلر چینین دهانك قنده درو بزم مشکلرمز اقفالنی فتح ایلین اول مفتاح لسانك نه برده دردیو نوحه ایلدی ای عجب اول ذوالفقار کبی قطع ایدیجی دم قنی یعنی اول تیغ ابدار کبی کسکین اولان وغموم وهموم قطع قیلن کفتار قنده در اول که عقللری بی قرار ایلردی وشهد وشکر کبی شیرین ولذیذ اتلر سویلردی دیدی (مثنوی) چند همچون فاخته کاشانه جو

کوو کوو کوو کوو کوو کو) کو همانجا که صفات رحمتست * قدرتست ونزهتست وفطنتست * ای مرد غریب نیجه برکاشانه جو اولان فاخته کبی قنی وقنی وقنی وقنی قنی فاخته او کیبك دیدکلری قوشدر که اول کو کودیو اوتر برکسه نجن کوکو کودیوا کنار ایلسه انی فاخته یه تشبیه ایدرلر پس اول مرد غریب کوکودیمکدن فراغت ایدوب اول خواجه نیکونك مقام اعلاسندن خبرویرمکدن اوتری کندیسنه بویله دیدیکه ای مرد نوحه کر کاشانه جو اولان فاخته کبی نیجه براو لطیف خوبك مقامندن سؤال ایدوب انك مقامی کوو کودیرسن که اول لطیف خوشیرین کو اولان صاحب سعادت هم اول مرتبه ده درکه صفات رحمت الهی واردر واول مرتبه ده وقدرت وقوت واردر ونزهت واردر وفطنت واردر یعنی انك مرتبه سندن قنی قنی دیونه سؤال ایلرسن انك مقامی صفات لطیفه مرتبه سنده درکه انده حق تعالینك لطفی ورحمتی وقدرت ونزهتی واردر ودخی خلق ایلدیکی عقللر وفطنتلر واردر پس اول غریبك لسانندن اول خواجهٔ عالیشانك مقامنی بیان بیوررلر وهر مظهر لطف ورحمت الهی اولان کریملرك مرتبه لرنی بوتقریبله هم بیان ایدرلر (مثنوی) کو همانجا که دل واندیشه اش * دائم انجابد چو شیر و بیشه اش * کو همانجا که

امیدی مردوزن * میرود در وقت اندوه وحزن * کو همانجا که بوقت علتی * چشم برد بر امید صحتی * اول خواجه قنی قنی دیونه استفهام ایلرسن که اول خواجهٔ عالیشان هم اول مرتبه ده درکه کوکل واندیشه سی دائما بودنیاده ایکن انده اولدی شیرانك بیشه سی کبی یعنی عالم صفات فی المثل بیشه ستان کبیدر ومظهر صفات جمالیه اولان مرد کاملك قلبی اندیشه سی برشیر دلیر کبیدر شیر همیشه بیشه ایچره ساکن اولدیغی وسیر قیلدیغی مظهر صفات لطفیه اولان مرد کاملك قلبی واندیشه سی دخی بودنیاده ایکن همیشه صفات الهیه مرتبه سنده اولور واوعالمده سیروسلوك قیلور چونکم روح بوتندن مفارقت ایلیه انك مرجع ومقامی قلب واندیشه سنك بوعالمده ایکن مطلب ومقصدی اولان صفات الهیه اولور وهر کس بوعالمدن مفارقت ایلدکدنصکره (کل لدینا محضرون) آیت کریمه سنك حسبنجه الله قتنده حاضر اولور وقرار قیلور ولیکن صفات الهیه مظهری اولنلر حق تعالینك لطف ورحمتی واحسان ومکرمتی مرتبه سنده اولورلر وصفات قهریه وجلالیه مظهری اولنلر حق تعالینك قهر وغضبی وعذاب ونقمی مرتبه سنده قالورلر حاصل کلام هر کس نه صفته مظهر اولدیسه وحق تعالینك اسماسندن هر قنغی اسم اول کسه نك اوزرینه حاکم ورب اولدیسه واول کسه بوعالمده انك حکمی اوزره نیجه عمل قیلدیسه آخر الامر کل شیء یرجع الی اصله موجبنجه کندی اصلی جانبنه رجوع ایلمك مقرردر انك مقری دخی اول صفت اولمق محققدر نته کم بورایه مناسب اولان تحقیقات جلد اولك اولنه قریب (هرکسی کو دور ماند از اصل خویش) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده خلاصهٔ کلام چونکم خواجه تبریزی حضرتلری دخی حق تعالینك لطف وکرمنك ورحمت واحسان ونعمتنك مظهری برجواد وکریم صاحب دولت ایدی وقلبی وفکری دخی بودنیاده ایکن

حق

حق تعالی حضرتلرینك رضای شریفی وقرب لطیفنده ایدی پس انك روح پاکی بوعالم خاکدن مفارقت ایلدکده حق تعالی حضرتلرینك لطف ورحمتی مرتبه سنده قرار ایلدی پس اول خواجه که بزدکر ایلدك هم اول عالمده درکه مردوزن امیدی اندوه وحزن وقتنده اول عالمه کیدرواردن وعورتدن مؤمن اولنلر اول عالمه متوجه اولوب حضرت حقدن کندونك اندوه وغمنی دفع ایلمك ایچون رجا ایدرکه اول خواجه هم اول مرتبه ده درکه برعلت وقتنده چشم صحت امیدی اوزره اول جانبنه سکرر برداصلنده اوچار معناسنه درا ما چشمه اسناد قیلندقده سکرر وحرکت قیلور معناسی ویریلور وتوضیح معنی اول خواجه شول عالمده درکه برکسه یه برعلت وبرمرض اصابت ایلسه اول علت وسقامت وقتنده انك کوزی صحت امیدی اوزره اول جانبه حرکت ومیل ایلردیمك اولور چشمدن مراد کوکل کوزی اولورسه صحت امیدی اوزره علت وقتنده چشم دل اول جانبه پرواز قیلور و پران اولوردیمك هم ملایم ومناسب اولور (مثنوی)

ان طرفکه بهر دفع زشتی * باد جویی بهر کشت وکشتی * آن طرفکه دل اشارت می کند * چون زبان یاهو عبارت می کند) خواجه اول طرفده درکه برزشتلك دفعندن اوتری اکندن اوتری وکشتیدن اوتری باد استرسن یعنی اکر اول خواجهٔ کریم اولسون واکراندن غیری اولان خواجکان اولسون الحاصل هر تقی ونقی مؤمن ومتقی اولان عزیزلر اولسون اول طرفده درکه برنوع زشتلکك دفع ومنعندن اوتری زراعت ایلدیکك کشت ایچون ویاخود برکشتینك کندی منزل ومستقرنه واصل اولمق ایچون اول طرفدن باد موافق استرسن سکا دیدیکم طرف اول طرف معنویدرکه کوکل اول طرفه اشارت ایلر چونکم زبان یاهو دیو عبارت ایلیه بعض نسخه ده نقطهٔ واحد ایله یاهو واقع اولمشدر بوتقدیرجه چونکم زبان هو یله عبارت ایلیه دیمك اولور اکن اولکی اصح واولیدر زیرا یاهو یامن هو لا هو الا هو دیمك حضرت نبی علیه السلامدن ودخی حضرت علی کرم الله وجهه دن هم صدور ایلمشدر وحضرت نبی علیه السلام بویله دیمکه اسم اعظم دیوسویلمشدر وحضرت علی کرم الله وجهه حضرت نبی علیه السلامدن بویله دیو روایت ایلمشدر وبونك تحقیقی برقاچ موضعده مرور قیلمشدر وبر مقداری دخی جلد اولك اوایلنه قریب تخلیط وزبر دراحکام انجیل سرخنده (قدرت خود بین که این قدرت ازوست * قدرت تو نعمت او دانکه هوست * بیتنك شرحنده مرور قیلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) او مع الله است بی کو کو همی) کاش جولاهانه ما کو کفتمی * اول خواجه همیشه بی کوکو اللهله درکاشکی جولاهلر کبی ما کو دیدیدم ما کو دیمکلك دیدکلریدرکه جولاهلرك آلتی درکه انلر ما کو سزاولمدیغندن اوتری اکثر ما کو دیرلر وما کو سویلرلر بونده ما کودن مراد عقل اولور که عقل دخی کاه حضرت حق جانبنه واروب کلیجیدر وریسی ودخی کندی نفسنی بیلیجیدر وبرکسه نك اللهله اولدیغنی هم فهم قیلیجیدر بو اعتبارله ما کودن مراد عقل اولوروتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه اول خواجه اکر بوعالمدن کندی ودار فنادن داربقایه رحلت ایتدیسه قنی معناده دیمکسز او همیشه اللهله بیله دروسیر مع الله ایدیجیدر نولیدی جولاهلرما کو دیدکلری وکندیلره آلت اولان ما کوبی استدکاری کبی بن دخی معیت حقه الت اولان انبیا علیهم السلام واولیای کرام وعلما واصفیانك همیشه اللهله اولدیغنی بیلان عقلی استیدیم وانی طلب ایلیدیم * مثنوی * عقل ما کو

تا ببیند غرب وشرق * روحها رامی زند صد کونه برق * بزم عقلمزقنی تا کم غرب وشرقی کوره که اول شرق روحلره یوز کونه برق اورر شرق بونده کونش معناسنه در ومراد شمس حقیقی اولور وغرب بدن مراد جسد عالم جسم اولور بو بیتده ما کو مالفظیله کو لفظندن مرکب اولمشدر وتوضیح معنی بزم عقلمز قنی تا کم مغرب کبی اولان جسدی کوره وعالم اجسامك حقیقتنه نظر ایرکوره وشمس حقیقتی دخی کوره که اول شمس حقیقی روحلره یوز کونه برق اورر وانواع تجلی ایله تجلی قیلور برق عند المشایخ نوره دیرلر (م ی) جزر ومدش بد بحری در زبد (منتهی شد جزر وباقی ماند مد) اول خواجه نك بربحر ایله زبدلك حالنده جزر ومدی اولدی جزر منتهی اولدی ومد باقی قالدی زبد کو بوکه دیرلر مضاف مقدر اولوب درحال زبد تقدیرنده اولور وزبددن مراد جسم وبحردن مراد یا بحر روح یا بحر حقیقت اولور جزر دریانك کندی حدندن چیقوب سواحله خروج قیلمسنه ومد بنه اولکی حدوم کزنه کلمسنه دیرلر دریای محیطك شانی همیشه جزر ومد ده اولمقده درپس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول خواجهٔ کریمك بربحر عظیمله زبد حالنده وجسمانیت مرتبه سنده ایکن کاه عالم ارواحه وکاه عالم اجسامه وکاهی وحدته وکاهی کثرته کاوب کیمسی وکاهی باطنه وکاهی عالم ظاهره دخول وخروج ایتمی وارایدی شمدی بوعالم ظاهره کلمسی وساحل جسمه خروج قیلمسی منتهی اولدی وغایت بولدی ومد اولمسی کندی مقامنده باقی قالدی وعالم باطنده اول خواجهٔ کریم الشان وصاحب اللطف والاحسان قرار قیلدی وبنم انك بحر کوهربارنه اعتمادم اولدیغندن اوتری بوقدر درهم ودینار استقراض ایلیوب حالا بونده قالدی دیدی (مثنوی) نه هزارم وام ومن بی دسترس * هست صد دینار ازین توزیع وبس * شمدی بنم طقوز بیك

التون بورجم وارددروبن بی دسترسم اعیان شهره توزیعدن یوز دینار وارددرانجق یعنی اول خواجه کندی
مرتبه سنی بولدی واصلنه واصل اولدی وبن انك وجود ینه اعتمادا تمکله طقوز بیك التون استقراض ایلدم طقوز بیك
التون بورج شمدی بنم بو ینده قالدی وحال بوکه بنم الم برنسنه یه ایرشمز وبر کسه بکا دستکیر اولمز بو اعیان شهره بنم
دونمی توزیع وتقسیم ایلکدن ایسه انجق یوز التون حاصل اولور غیری دکل دیدی (مثنوی) حق کشیدت ماندم
درکش مکش * می روم نومید ای خاك توخوش * همتی می دار در پرحسرت * ای همایون روی دست وهمت *
ای خواجهٔ عالیشان حق تعالی سنی عالم باطنه چکدی وبن بو عالم ظاهرده کش مکشده قالدم وبو کونه درد وبلایه
مبتلا اولدم شمدی نا امید ومأیوس کیدرم ای سنك قبرك خاکی خوشدر کندی پرحسرت اولان دردمندیکه برهمت
طوت ای همایون روی سنك دست همتك کرك دستت وهمت باید تقدیرنده اولور وقرینهٔ کلام بوکا دلالت قیلور
وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که ای همایون روی کندی پرحسرت اولان غریب وفقیره برهمت طوت سنك دستك
وهمتك کرك لطف ایدوب باطن عالمدن بکا معاونت ایت وبنم الم طوت بویله دیو نا امید ومأیوس قبرشریفکدن
نی کیرو کوندرمه دیدی (مثنوی) آمدم بر چشمهٔ واصل عیون * یافتم دروی بجای آب خون * چرخ آن چرخست
وتاب آن تاب نیست * جوی آن جو یست وآب آن آب نیست * چشمه یه واصل عیونه کلدم انده آب یرنه خون
بولدم آبدن مراد بونده حیاتبخش اولان جود وعطا وخوندن مراد باعث خون جکر اولان غم وحرماندر یعنی بن
کندی دیارمدن چیقوب چشمهٔ کرم واصل عیون الطاف ونعم جانبنه کلدم اول چشمهٔ کرمدن آب کرم واصل عیون
نعمدن ماء نعم کیدوب انده آب کرمی خون حرمان والم بولدم حال بوکه چرخ اول چرخدر وتاب وضیا اول دکلدر ایرمق
دخی اول ایرمقدر واما آب اول آب دکلدر تابدن مراد خواجه نك ضیا کستر اولان وجودیدر وآبدن مراد انك کرم
وجودیدر وجویدن مراد یا اول شهردر ویا خود بو عالمدر وتوضیح معنی اکرچه چرخ اولکی چرخدر اما اول دورده اولان
تاب کرم وآفتاب نعم کچمشدر وبو دورده اولان تاب اول تاب دکلدر که دیدی وبو عالم ینه اولکی عالم ولیکن بونده جاری
اولان آب خواجهٔ عالم درونده کی آب کرم دکلدر بلکه اول زمانده جاری اولان آب کرمك اصلا بو دورده اثری قالمامش
وآبدن برقطره بیله باقی اولمامشدر درمداران عالم اولانلرك کرمی یوق وکرمداران عالم اولانلرك درمی یوقدر اما جود وکرمك
عکسی قنی چوقدر (مثنوی) محسنان هستند کو آن مستطاب * اختران هستند کو آن آفتاب * نعم بو دنیاده
شمدی محسنلر واردر قنی اول مستطاب اخترلر واردر قنی اول آفتاب یعنی بزم چرخ ینه اول چرخدر لکن تاب وضیا
اول تاب دکلدر وجوی اول جو یدر ولیکن آب اول آب دکلدر دیمکدن مراد نفی کلی دکلدر بو عصرده دخی شمدی
محسنلر واردر ولیکن اول مستطاب وپاکیزه اولان محسن قنی که انك احسانی محتاج اولنلرده احتیاج قومز وسائل
اولنلری بر دخی سؤال ایلمکه محتاج قیلمزدی نعم شمدی بو عصرده هم الطاف ونعم فلکنده اخترلر واردر اما قنی اول
آفتاب کرم که آنك شعشعهٔ لطفی عالم دلدن ظلمت فقر وحاجتی ازاله قیلوردی وبرج حملدن طوغان آفتاب زمینه نیجه
لطافت ویررسه انك دخی جود وسخاسی زمین درونه اویله لطافت وصفا ویرردی هزار هزار اختر اولسه شمسك مقامنه
قائم اولمز وعالمه آنك ویردیکی رونق وتابی انلر ویرهمز (م ی) تو شدی سوی خدا ای محترم * پس بسوی حق روم من
نیزهم * ای محترم سن خدا جانبنه کتدك پس بن دخی حق جانبنه کیدرم یعنی ای احترام اولنمش وتعظیم قیلنمش
صاحب سعادت سن خدای تعالینك جانبنه بو عالمدن رجوع ایتدك بن دخی حضرت حق جانبنه کیدرم ورجوع
ایدرم (انا لله وانا الیه راجعون) لابد هر کسك اول عالمه رجوعی هم مقرردر (مثنوی) مجمع وپای علم ماوی القرون
هست حق کل لدینا محضرون * بو بیت سورهٔ یس ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر قال الله تعالی (الم یروا کم اهلکنا
قبلهم من القرون) یعنی عجبا کورمزلرمی وبیلمزلرمی چون حق تعالی هلاك ایلدی بونلردن اول قرون ماضیه دن نیجه
قرنی (انهم) تحقیقا بو قرون مهلکه (الیهم) بونلره (لا یرجعون) تکرار رجوع ایتمزلر (وان کل لما جمیع لدینا محضرون)
وکل قرون دکل الا مجمع بزم قتمزده حاضر لنمشدر بو تقدیرجه ان ما نافیه معناسنه در لما تشدید له الا معناسنه اولور
بعضلر ان لفظی مثقله دن مخففدر دیمشلر ولام ان ایله ان نافیه نك ما بینی فارقه در دیو تحقیق ایتمشلر وبو تقدیر اوزره معنی
وتحقیقا کل مخلوق بزم قتمزده مجمع وحاضر اولمشلردر دیمك اولور بو آیت کریمه نك تفسیری مرارا مرور ایلدی ومعنی بیت
مجمع وقرونك مأویسی اولان پای علم حق تعالی اولدیغی نته کم (کل لدینا محضرون) دیدی قرون قرنك جمعیدر هر عصرك
قومنه بر قرن دیرلر پای علم علم دیبی دیمکدر نته کم بر پادشاه علم قالدردقده عساکر کلوب انك دیبنه جمع اولورلر کذلك
هر بر قرنك مأوی ومقامی اولان علم دیبی ومجمع حضرت حقدر که کل مخلوق اول حضرتك قتنده جمیعا حاضرلردر
(مثنوی) نقشها کر بی خبر کر با خبر * در کف نقاش باشد محتضر * نقشلر اکر با خبر اکر بی خبر نقاشك کفنده

محتضردر یعنی بویله قیاس اولنمیه که بو نقوش وصور حالا بو دنیاده ایکن حق تعالینك قتنده وکف قدرتنده محتضر
اولمیه لر وبو عالمدن اول عالمه واردقلری حینده حق تعالینك قتنده محتضر اوله لر بلکه جمله سی اکر حضرت حقدن بیخبر
وغافل اولسون واکر حضرت حقدن آکاه وباخبر اولسون نقاش حقیقتك ید قدرتنده ودست ارادتنده جمله سی
حاضرلردر اصلا برشیء حضرت حقدن غائب دکلدر انك علمی جمله یی محیط وآنك قدرتی هر شیئه شاملدر (مثنوی)
دمبدم در صفحهٔ اندیشه شان * ثبت ومحوی میکند آن بی نشان * خشم می آرد رضارا می برد * بخل می آرد سخارا
می برد * نیم لحظه مدرکاتم شام وغدو * هیچ خالی نیست زان اثبات ومحو * دمبدم اول نقاش حقیقی اول نقشلرك
صفحهٔ اندیشه سنده برکونه ثبت ومحو ایلر اول بی نشان یعنی اول بی نشان اولان خالق کون ومکان بو نقوش وصور
مشابه سنده اولان خلایقك الواح ضمایری اوزره همیشه بر حالی محو وبر آخر حالی اثبات ایلمکدن خالی اولمز مثلا
خشمی کتورر رضایی کیدرر وبخلی کتورر سخایی کیدرر یارم لحظه بنم مدرکلرم اخشامده وصباحده هیچ اول
محو واثباتدن خالی دکلدر بهر حال بنم وغیری ناسك صحایف ومدرکاتی بو کونه محو واثباته مقید ومبتلادر که حق تعالی
دیلدیکنی محو ودیلدیکنی اثبات ایلر کما قال الله تعالی فی سورة الرعد (یمحو الله ما یشاء ویثبت وعنده ام الکتاب) بو آیت
کریمه نك تفسیری جلد اولده حکایت آن مرد بقال سرخنده (حرف ظرف آمد درو معنی چو آب) بیتنك شرحنده مرور
ایلدی انده طلب اولنه پس جمیع اشیا حق تعالینك حالا ید قدرتنده اولدیغی طالبلره تفهیم ایلمکدن اوتری بو ابیات
شریفه نك هر برنی مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر (مثنوی) کوزه کر با کوزه باشد کارساز * کوزه از خودکی
شود پهن ودراز * چوب در دست درودکر معتکف * ورنه چون کردد بریده ومؤتلف * جامه اندر دست خیاطی بود *
ورنه از خود چون بدوزد یا درد * مشك با سقا بود ای منتهی * ورنه از خودکی شود پر یا تهی * مثلا کوزه کر کوزه ایله
کارساز اولور یوخسه کوزه کندی کندندن نچن پهن ودراز اولور کوزه نك اوزون وقصه اولمسی کوزه کرك صنع وارادتیله در
یوخسه کوزه کرك صنعی وارادتی اولمینجه بر صورت باغلمغه قادر اولمز پس (خلق الانسان من صلصال کالفخار)
آیت کریمه سنك حسبنجه حق تعالی حضرتلری انسانك جسدلرنی قورومش بالچقدن کیمی پهن وکیمی دراز وکیمی
قصیر وکیمی کبیر خلق ایتدی وهمیشه دخی نیجه سنك جسدلرنی خلق ایتمکده وید قدرتله دوزمکده در بونلر کندی
کندیلرندن بو قالبه کرمدکلری هر عاقلك معلومیدر ومثال آخر چوب درودکرك النده معتکف ومقیدر یوخسه نه حالله
بریده ومؤتلف اولور یعنی درخت وچوب فی المثل درودکرك النده مقیم اولورا کر درودکرك النده مقیم اولمسیدی نه حالله
کندی کندندن کسیلوردی وصکره هر برپاره کلوب بری برینه ایتلاف قیلوردی انك انقطاعی وایتلافی درودکرك صنع
وارادتیله در مثال آخر جامه برخیاطك النده اولور یعنی قماش پاره لری برخیاطك النده جامه اولور یوخسه اول قماش
کندی کندندن نیجه دیکیلور ونیجه یرتلور قماش کندی کندندن دیکلمکه ویرتلمغه قادر دکلدر بلکه بر درزی اول قماشی
کسوب یرتوب دیکر پس اول قماش انك النده جامه اولور مثال اخرای منتهی اولان کسه مشك سقا ایله اولور یوخسه
کندی کندندن نچن پر ویا خود تهی اولور یعنی قربه سقانك ارادتیله طولو وخالی اولور یوخسه اول قربه کندی کندندن
طولوب بوش اولمغه قادر اولمز (مثنوی) هر دمی پر میشوی تی میشوی * پس بدان که در کف صنع ولی * سن دخی ای بنی
آدم هر بردمده پر اولورسن وتهی اولورسن یعنی کاه اولور که شاد بلکه پر اولورسن وینه اندن تهی اولورسن وکاه اولور که
درونك غم ایله طولر وینه اندن دخی قورتلورسن بونی دخی بیلورسنکه اول غم وشادی سنك قلبکه کندی اختیارکله
کلوب کتمز بلکه امر حقله کلور وامر حقله کیدر پس بونی بویله بیل که سن اول صانعك دست صنعنده سن اول نیجه مراد
ایلرسه سنك وجودکده اویله تصرف ایلر حضرت علی کرم الله وجهه عرفت الله بفسخ العزایم بیورمشلردر سن دخی الله
تعالی بیانك استرسك کندی وجودکی پر اولمقدن وتهی اولمقدن وانی طولدیرن وخالی ایدن کیم ایدیکنه آکاه اولمغله
بیلورسن (م ی) چشم بند از چشم روزی که رود * صنع از صانع چسان پیدا شود * چشم بند چشمدن برکون که کیدر
صنع صانعدن نه کونه پیدا اولور یعنی کوز باغی برکون که کوزدن کیده صنع صانعدن اولدیغی وصنع هرنه هیئته کیرد
ایسه همان کندی صانعنك صنع وارادتیله اول هیئته واول شکله کیردیکی نه کونه پیدا اولور بیلورمیسن شول مرتبه
پیدا وظاهر اولور که ناظر اولان کسه نك اصلا انده شبهه وشایبه سی قالمز چشم بند چشم تقدیرنده اولور وصف
ترکیبی اولوب کوز باغلیجی معناسنه اولمق هم جائزدر وعلی کلا التقدیرین چشم بندن مراد وهم وغفلت وجهالت وشك
وشبهت کبی خصلتلر اولور که بونلر چشم جانی حقیقت بین اولمقدن منع ایدیجیلردر (م ی) چشم داری تو بچشم خود
نکر * منکر از چشم سفیهی بی خبر * کوش داری تو بکوش خود شنو * کوش کولانرا چرا باشی کرو * بی ز تقلیدی
نظر را پیشه کن * هم برای عقل خود اندیشه کن * چشم حقیقت بین طوترایسك سن کندی کوزکله نظر ایله

برنظر سز سفیهك كوزیله نظر ایلمه اكر بر كوش جان طوترایسك سن كندی كوشكله ایشت كول اوانلرك كوشنه نیچون
كر واولورسن بو بیتلرك اواسكی مصرعلری شرط معنالرنی متضمن اولور و ینه جواب دخی اول مصرعلردن حاصل اولور
الحاصل تقلید سز اكدن نظر ایلمكی پیشه ایله هم كندی رأی عقلكله اندیشه ایله كندی عقلكدن اوتری اندیشه ایله
دیمك دخی وجهدر تقلید بر كسه نك قوانی وفعلنی حقیقتنه عالم اولمدین قبول ایلك وكردن جانه آنی قلاده كبی قیلمق
واكامقتدی اولمقدر نته كم تقلیدك تعریف وتحقیقی جلد اولده حقیر وبی خصم دیدن قوم صالح ناقهٔ صالح رایپانك
آخر نده مرور ایلمشدر رانده طلب اولنه وبونده توضیح معنی وتمهید نحوی بویله دیمك اولور كه ای مرد عاقل اكر بر چشم دل
طوترایسك سن كندی حقیقت كوریجی اولان كوزكله بو مصنوعاته وامورد ینه نظر ایله برخفیف العقل اولان
وحقیقتدن بی خبر قلان كسه نك كوزندن نظر ایلمه وكذلك سن كوش هوش طوترایسك اول كوش هوشله ایشت
عقل وادراكدن خالی اولان ابلهلرك كوشنه نیچون مقید وموقوف اولورسن وانلرك ایشتدیكی ایله ایش ایدوب عمل
قیلورسن بلكه هر بر كلامی كه استماع ایلرسن كندی كوش هوشكله استماع ایله اكر معقول ایسه قبول ایله واكر
نامعقول ونامشروع ایسه رد ایله حاصل كلام و نتیجهٔ مرام امور شریعته واعمال واحوال طریقته برآخر كسه یه
تقلید ایلمكدن خالی نظر ایلمكی كندیكه پیشه وعادت ایله وهر شیئك چشم عقله حقیقتنی كورمكه ونتیجه سنه نظر
ایر كورمكه سعی وهمت ایله هم كندی عقل ورأیكله هر شیئك حقیقتنی فكر واندیشه ایله تاكم بعض خفیف العقل اولان
اهل غرضك سوزلرنی قبول ایلینلردن اولمیه سن ومنافع دینیه وفوائد اخرویه دن محروم قالمیه سن كه چوق بی عقل
اهل غرضلر واردر كه حد ذاتنده خوب ومحبوب اولان بر شیئی انك طالبنه ذم وقدح ایدرلر وانك بعض عینی سویلرلر
اكر طالبده بو حقیقت كوریجی كوز اولمزسه ویاخود بر درست وصحیح اشیدیجی كوش هوشله اول كلامی استماع قیلمزسه
اهل غرضك سوزنی حقیقت ظن ایلیوب اوشیئك طلبندن رجوع ایدر واول عایب وشانی اولنلره تقلید ایدوب
اول شئ نفیسك اول دخی انلر كبی عیبنی سویلرنته كم بو قصهٔ پرحصه دن تقلیدك مضرتی واهل غرضك سوزنی قبول
ایلمنك قباحتی معلومك اولور * دیدن خوارزمشاه رحمة الله علیه درسیران درموكب خوداسبی بس نادر وتعلق
دل شاه بحسن وچستیٔ آن اسب وسرد كردن عماد الملك ان اسب را در دل شاه وكزیدن شاه كفت اورا بردید خویش *
بو سرخ شریف وبو بیان لطیف خوارزمشاهك سیرانده وموكبی ایچره زیاده عجیب وغریب اسبی كورمسی وشاهك
قلبی او اسبك كال حسننه وچست وچابك اولمسنه تعلق قیلمسنك واول اسبی شاهك كوكلنه عماد الملك سرد ونامعقول
ایتمسنك وپادشاه اول عماد الملكك كلامنی كندی رأیی اوزره كزیده وقبول ایتمسنك بیانده در موكب فارسلر
جماعتنه دیرلر بونده كندی عسكری ایچره دیمك مراد اولور * عماد الملك خوارزمشاهك وزیری وهم دفترداری ایدی
واول دیارلرده دفترداره عماد الملك تعبیر ایدرلر چنانكه حكیم سنایی رحمة الله علیه در الهی نامه فرمود (بیت
چون زبان حسد شود نخاس * یوسفی یابی از كزی كرباس * انجلین كه حكیم سنایی رحمة الله علیه حضرتلری الهی
نامه ده بیورر چونكم حسد زبانی نخاس اوله بر یوسفی بر ارشون بزدن بولورسن نخاس خناس وزننده اسیر صاتیجی دلاله
دیرلر یعنی چونكم اهل حسدك زبانی واصحاب غرضك لسانی آدم صاتیجی اوله یوسف علیه السلام كبی بر خوبی
بر ارشون بزدن اوتری بولورسن بر ارشون بزدن مراد ثمن بخسدر كه اول یوسفی قرنداشلری) وشروه بثمن بخس دراهم
معدودة) آیت كریمه سنك مفهومی اوزره ادنی ثمنه صاتدیلر وانی بر قاچ درهمه بیع ایتدیلر) ازدلالیٔ برادران یوسف
علیه السلام حسودانه دردل مشتریان ان چندان حسن پوشیده شد وزشت نمودن كرفت كه (وكانوا فیه من الزاهدین)
یوسف علیه السلامك حسودانه اولان برادرلرینك دلاللكندن بو دخی وجهدر یوسف علیه السلامك برادرلرینك
حسودانه اولان دلاللكندن مشتریلرك كوكلنده اول قدر حسن بی مثال پوشیده اولدی وزشت كورنمك طوتدیكه
بونلر یوسف علیه السلام حقنده زاهدلردن اولدیلر كما قال الله تعالی فی سورة یوسف (وشروه بثمن بخس دراهم معدودة
وكانوا فیه من الزاهدین) یعنی اخوان یوسف علیه السلام یوسفی كاربان اهلنه ادنی ثمنه بر قاچ صایلمش درهملره بیع
ایتدیلر اول درهملرك عددنده اختلاف واردر بعضلری اون یدی وبعضلر یكرمی وبعضلر یكرمی ایكی درهم دیمشلر
بعضلر ایكی نوبه وبر قاچ درهمه انی صاتدیلر دیمشلر ودخی كانوا نك تحتنده مستتر اولان ضمیرده ایكی وجه جائزدر دیمشلر
بر وجه بودر كه انك مرجعی برادران یوسف علیه السلام اوله بو تقدیرجه معنی یوسفك برادرلری یوسف علیه السلام
حقنده رغبتسز اولدیلر وانی ترك قیلدیلر دیمك اولور وبر وجه دخی بودر كه انك مرجعی سیاره اوله وبو تقدیرجه معنی
اهل قافله یوسف علیه السلام حقنده بی رغبتلردن اولدیلر وانی بر بندهٔ مقبول مرتبه سنده طوتمیوب رغبت والتفات
ایتمدیلر انكیچونكه انك برادرلری انی كاربان اهلنه عبد آبق در وبد خودر دیو زیاده ذم وقدح ایلدیلر من یسمع یخل

موجبنجه انلر دخی اول مفتریلرك سوزلرنی صحیح وصادق ظن ایلیوب انك حقنده بی رغبت اولدیلر واكا رعایت والتفات
ایتمیوب تحقیر قیلدیلر نته كم صورتا اهل غرض دلاله اولدقدنصكره اكر صوری واكر معنوی نیجه حسن وجمال ولطف
وكمال صاحبلرنی طالبلرینه وراغبلرینه ذم وتحقیرا تمكله انلری خریدار اولمدین اوصاندرمشلر واول شیئه میل
ورغبت ایلمكدن ملول وسیر قیلمشلردر نته كم بو قصهٔ پرحصه دن اهل غرضه اعتماد ایلمنك مضرتی وانلره تقلیدك
قباحتی معلومك اولور (م ی) بود امیر را یكی اسبی كزین) دركاهٔ سلطان نبودش یك قرین * او سواره كشت درموكب بكاه
ناكهان دید اسب را خوارزمشاه * چشم شه را فر ورنك او ربود * تا برجعت چشم شه بر اسب بود * بربران عضوی كه
افكندش نظر * هر یكش خوشتر نمودی زان دكر * غیر چستی وكشی وروحنت * حق بر وافكنده بد نادر صفت *
بر امیرك كزین ومقبول بر اسبی وار ایدی آنك سلطانك انلری سورو سنده بر قرینی یوق ایدی اكرچه سلطانك بی نظیر
اسبلری قتی چوق ایدی اما بو جمله خیولی ایچره اول كونه بر اسبی یوق ایدی اول امیر شاهك موكبنده یعنی فارسلر
جماعتنك ایچنده اركندن اول اسبه سوار اولدی وپادشاهه قرشو طوردی ناكاه خوارزمشاه اول اتی كوردی واول
سمند بادپایه نظر ایر كوردی اول اسب لطیفك فر ورنكی پادشاهك كوزنی قاپدی وانك اوزونی وكوزونی كندیسنه
اخذ ایتدی رجعت زمانه دك پادشاهك كوزی اول اسب اوزره وانك سیر وتماشاسنده اولدی شاه اول اسبك
هر برعضونه كه نظر براقدی انك هر برعضوی اول غیری عضوندن خوشتر كوروندی چستلكدن وكشلكدن
وروحنتدن غیری حق تعالی انك اوزرینه نادر صفت براقش ایدی كش كاف عجمینك فتحه سیله كوزل معناسنه
وروحنت روحانیت معناسنه در یعنی حق تعالی اول اسبه چست وچابكلك وكوزللك وروحانیت وبر دیكندن
غیری دخی نیجه نادر صفتلر وعجیب وغریب خصلتلر ویرمش وانك صورتنی وسیرتنی محبوب القلوب اولمق مرتبه سنه
ایر كورمش ایدی كما قال صاحب حیات الحیوان الفرس اشبه الحیوان بالانسان لما یوجد فیه من الكرم وشرف النفس
وعلو الهمة (مثنوی) پس تجسس كرد عقل پادشاه * كین چه باشد كه زند بر عقل راه * چشم من پر وست وسیر ست
وغنی * از دو صد خورشید دارد روشنی * پس پادشاهك عقلی تجسس ایلدی یاخود پادشاهك عقلی چوق تجسس
ایلدی وكندیسنه بویله دیو سویلدیكه بو اسب نه شیٔ اوله كه عقلك راهنی اوره وانی زبون ومغلوب قیله باخصوصكه بنم
كوزم پر وسیر وغنیدر یعنی بنم كوزم بی نظیر اسبلردن پر اولمش وقابم دویمش وروحم تمام غنی اولمش وانلردن استغنا
قیلمشدر وایكی یوز خورشید كبی تیزلك ونورانی اسبلردن روشنلك طوتر چونكم بنم كوزوم واوزم بو مرتبه بر غنی ایكن
بو اسبه اولان تعلقم وتعشقم نه حكمتدر دیدی (مثنوی) ای رخ شاهان بر من بیدقی * نیم اسبم در ربایدبی حقی
جادوی كردست جادو آفرین * جذب باشد آن نه خاصیات این * ای شاهلرك رخی بنم قتمده بر بیدقدر یارم اسب حقسزنی
قاپر رخ بساط شطرنجده اولان شاهك یمین وشمالنده ایكی مقبول التیدر كه اول شاهك التلری كبی اولمشدر
وبونده رخ شاهاندن مراد جهان شاهلرینك رخی كبی اولان بكلری اولور وبیدق پیاده دن عبارت اولور یعنی اول
شاه جهان ایتدی ای بن بر شاهمكه شاهلرك یمین وشمالنده اولان بكلری بنم قتمده بر پیاده كسه كبیدر بر اسب پاره سی
بكا حق دكل ومستحق دخی دكل ایكن بنی قاپار وناحق یره بنی كندیسنه بو مرتبه اخذ ایلر بو عجب حكمت وغریب
حالتدر جادولك یارادیجی بر سحر می ایتدی یعنی سحرلر ومكرلر خلق ایدیجی اول مفتون وممكور اولدیغم جذب الهی اولور
بو اسبك خاصیتلری دكل زیرا اسبك خاصیتی انسانی كندیسنه عاشق ایلمك دكلدر اما اول بوزدن جذب الهی كلسه
وبر كسه نك عقلنی وقلبنی السه فی الحال اسبه عاشق اولور وبر كسه نك كندی معشوقنه اولان تعشقی كبی او كسه اول
اسبه میل ومحبت قیلور وبو كا جذب الهی وتجلیٔ ربانی دینور (مثنوی) فاتحه خواند وبسی لاحول كرد * فاتحه ش
درسینه می افزود درد * زانكه اورا فاتحه خود می كشید * فاتحه در جرو دفع آمد وحید * خوارزمشاه فاتحه اوقودی
وچوقلق لاحول ایتدی فاتحه انك سینه سنده دردزیاده ایتدی زیرا انی اول حالتده فاتحه چكدی فاتحه جرده ودفعده
وحید كلدی بو بیتك مصرع اولنده اولان فاتحه یا قائل فاتحه تقدیرنده اولور مضاف مقدر اولمق اوزره یاخود ذات
فاتحه دیمك تقدیرنده اولور موصوف محذوفك صفتی اولمق طریقی اوزره اما غیری فاتحه لر سورهٔ فاتحه معناسنه اولور
وتقدیر كلام بویله دیمك اولور كه چونكم خوارزمشاهك قلبنه اول حالت غریبه واول جذبهٔ عجیبه كلوب مستولی اولدی
وانی كندیدن اخذ قیلدی اول حالت غریبه نك دفعندن اوتری فاتحه اوقودی وچوق (لا حول ولا قوة الا بالله العلی
العظیم) دیدی كه بر بلانك دفعندن اوتری فاتحه اوقومق حقنده حدیث شریف وارد اولمشدر ودفع بلا ایچون اوقنسه
اول بلانك دفع اولمسی مقرردر دیمشلر وكذلك كلمهٔ حوقله نك دخی حین ابتلا ونزول بلا وقتنده چوق ذكر اولنمسنده
عظیم فائده واردر دیو تحقیق ایلمشلردر اول شاه دخی اول بلایی قلبندن دفع ایلمكدن اوتری اگرچه فاتحه اوقودی

وچوق حوقله ذكر ايتدی اما فاتحه اوقومق انك سينه سنده دردو محبتی زياده ايتدی زيرا كه اول شاهی اول
حالته فاتحه سوره سنی قائل اولان حق تعالی چكدی يا خود معنی زيرا كه اول پادشاهی اول شوق ومحبته عالم غيبدن
عجائب حالتلر فتح ايديجی ذات الهی چكدی يعنی كه اصل فتاح اولدر وفاتحه اول حضرتك صفتيدر وسورهٔ فاتحه اكر بر مرادی
جر وجذب ايلمكده واكر بر بلايی دفع ايلمكده اولسون فرد ووحيد كلمشدر حضرت قرآنده هر آيت كريمه نك
بر خاصيتی واردر كه خواص قرآن ديرلر بشقه بر كتابدر انده هر آيت كريمه نك خاصيتلری يازلمشدر اما سورهٔ فاتحه نك
خاصيتی هم حصول مراد ايچون وهم دفع بلا ايچون اوقنقده وحيد كلمشدر اكر جذب مراد ايچون واكر دفع بلا ايچون
اوقندقده عظيم نفع وتأثيری اولمسی مجرب اولمشدر (م ی) كر نمايد غير هم تمويه اوست) ور رود غير از نظر تنبيه اوست) اكر
غيری كوسترسه هم انك تمويهيدر واكر نظردن غيری كيده انك تنبيهيدر تمويه بونده تزيين وتلبيس معنالرينه در تنبيه
ايقاظ معنالرينه وتشريف معناسنه دخی اولور وتقدير كلام اكر اول فرد ووحيد اولان بر كمسه يه غيری وسوی كوسترسه
وانی اول كمسه يه محبوب ومعشوق ايلرسه هم انك تزيين وتلبيسيدر كه (زين للناس) آيتنده اهل تحقيق (المزين
فی الحقيقة هو الله) ديمشلردر واكر غير وسوی كورديكی نظردن كيدرسه وبر كمسه نك نظری (ما رأيت شيئاً الا ورأيت الله
فيه) قولنك مصداقنجه هر شيده اللهی مشاهده ايدرسه هم اول خدانك اول بنده يی بيدار دل قيلمسی وتشريف ايلمسيدر
والا برنده كندی كنديدن برشيئه نيجه عاشق اولور وبونه اندن قلبنی نيجه خلاص قيلور بلكه هميشه مقلب القلوب
والابصار همان اولدر (م ی) پس يقين كشتش كه جذبهٔ آن سريست * كار حق هر لحظه نادر آوريست) پس اول شاهه
يقين اولدی كه اول سره منسوب جذبه در كار حق هر لحظه نادر كتوريجيلكدر يعنی اول شاهه يقين اولدی وعلم كلدی كه
بو حالت غريبه اول طرفه منسوب بر جذبهٔ الهيدر زيرا كار حق هر لحظه ده عجيب وغريب حالتلر كتوريجی ونادر كارلر
اظهار ايديجيدر اكثر كمسه لری بو كونه اسب واستره مفتون قيلمشدر بلكه بعض اوليا قدس الله سرهم دخی اسب واستره
مائل اولمشدر لكن انلر اول حينده تجلی حقه ميل ايلمشلردر سائرنانك غير وسوايه ميل ايلدكاری قبيلدن اولمزنته كم
رشحاتده خواجه عبد الله تاشكندی حضرتلری بيورمشلردر كه شيخ بهاء الدين قدس سره عمرنده دائما اق آته بنرلردی
بعض محرملرندن سببی صورلدقده ديديلر كه اسب سفيده مائل اولدقلرينك علتی اولدر كه بعض تجليات صوريه ده شيخ
حضرتلرينك مشاهده لری اول صورتده واقع اولمشدر (مثنوی) اسب سنكين كاو سنكين ز ابتلا * ميشود مسجود
از مكر خدا * طاشدن اولان اسب وطاشدن اولان كاو ابتلای الهيدن مكر خدادن مسجود اولور وعابد صنم اولنلر انلره
سجده قيلورلر كفره دن بعضسی اسب شكلنده بت طبارلر وبعضسی دخی كاو شكلنده وبعضسی دخی شير شكلنده
طاشدن بتلر دوزوب اكا پرستش ايدرلر كافرلرك طاشدن دوزلمش اسبه وطاشدن دوزلمش كاوه سجده قيلملری وعابد
وخادم اولملری فی الحقيقه ابتلای الهی ومكر ربانيدر (مثنوی) پيش كافر نيست بت را ثانيی * نيست بت را فر
ونه روحانيی * چيست آن جاذب نهان اندر نهان * در جهان تابيده از ديكر جهان * عقل محجوبست وجان هم زين
كمين * من نمی بينم تو می تانی ببين * كافرلرك اوكنده بتك ثانيسی يوقدر يعنی بت انك اوكنده اول مرتبه محبوب
ومحذو ومدر كه انك قتنده اول بتك برضدی وندی يوقدر باخصوص كه بتك فری يوقدر وروحانيلكی دخی يوقدر بلكه بر
بی رونق وبی روح جامد بر حجردر اما بت پرست اكا مفتون اولمش وميل وعلاقه قيلمشدر اول نهان اندر نهان اولان
جاذب ندر بو جهانه ديكر جهاندن تابيده اولمش وظهوره كلمشدر يعنی هر كسی بر مطلوب طرفنه نهان اندر نهان
جذب ايديجی بر قوت وحالت واردر اول قوت جاذبه ندر كه بو جهانه بر غيری جهاندن تابان اولمش وعالم غيبدن بو عالم
محسوسانه طلوع قيلمشدر الحاصل بو كميندن عقل ودخی جان محجوبدر بن اول جاذبی كوره مم سن اكر قادر ايسك كور يعنی
اول غيری جهاندن بو عالم شهادته كلان ونهان اندر نهان اولان جاذبدن عقل ودخی جان محجوبدر بو كميندن حس
صوری دخی زياده نا بينادر بن حس صوری ايله اول نهان اندر نهان اولان جاذبی كورمكه قادر اوله مزم اكر سن بو چشم
ظاهر ايله كورمكه قادر ايسك كوراني بو چشم ظاهر ايله كمسه كورمكه قادر اوله مز كه اول بر امر معنوی وجذبهٔ
روحانيدر اكثر عقلدن وجاندن دخی نهانيدر كه چوق كمسه نك عقل وجانی اول معنوی اولان جاذبی مشاهده قيلمغه
قادر اوله مز قنده قالدی كه بو حس ظاهر ايله انی كورمكه قادر اوله (م ی) چونكه خوارزمشه ز سيران بازكشت
با خواص ملك خود همراز كشت * پس بسر هنكان بفرمود آن زمان * تا بيارند اسب را زان خاندان) همچو آتش
در رسيدند آن كروه) همچو پشمی شد امير همچو كوه) چونكم خوارزمشاه سيراندن كيرو دوندی وسراينه كلدی كندی
ملكنك خواصی ايله همراز اولدی ومصاحبت قيلدی پس اول زمانده چاوشلره بيوردی تا كم اول خانداندن اسبی
كتوره لر اول اسبی شاهك حضورنه كتوره لر فی الحال اول كروه آتش كبی اول اميرك خانه سنه ايرشديلر اول كوه كبی پرشكوه

اولان امير چونكم انلری كوردی بر پشم كبی اولدی وزياده ملايمت ومطاوعت قيلدی (م ی) جانش از درد وغبين تا لب
رسيد * جز عماد الملك زينهاری نديد * كه عماد الملك بد پای علم * بهر هر مظلوم وهر مقتول غم * محترم تر زو نبد خود
سروری * پيش سلطان بود چون پيغامبری * اول اميرك جانی درد وغبيندن تا لبنه ايرشدی يعنی بر مرتبه درده
وغبنه دوشدی كه زياده درد وغبندن انك جانی لبنه كلدی عماد الملكدن غيری بر چاره وملجأ كورمدی زنهار بونده
چاره معناسنه در زيرا عماد الملك پای علم ايدی پای علم بونده مرجع ومجمع معناسنه در يعنی وزير عماد الملك اول دورده
هر مظلومدن وهر مقتول غمدن اوتری مجمع ومرجع ايدی يعنی بر كمسه يه ظلم اولسه اكا التجا ايلرلر وبر كمسه يه
غم كلسه وانی مرده وپژمرده قيلسه انك دركاهنه واروب حالنی اكا سويلردی اول عصرده اندن محترم بر سرور يوق
ايدی اول سرور عالم سلطانك اوكنده بر پيغمبر كبی ايديكه * الشيخ فی قومه كالنبی فی امته * حديث شريفنك
موجبنجه باطنا مرتبهٔ مشيخته واصل اولمش وكندی قومی ايچره پيغمبر كبی اولمق مرتبه سنی بولمش انكيچون
پادشاهك قتنده دخی پيغمبر كبی اولمشدی وارث نبی اولانلر كندی عصرلرنده پيغمبر كبی اولدقلرينه حديث
شريف چوق وارد اولمشدر ايراده حاجت يوق پس اول عماد الملكك اوصاف جميله سنی واحوال حسنه سنی بيانه
شروع ايدوب بيوررلر (مثنوی) بی طمع بود واصيل وپارسا * رايض وشبخيز وحاتم در سخا * پس همايون رأی
وبا تدبير وراد * آزموده رأی او در هر مراد * هم ببذل جان سخی وهم بمال * طالب خورشيد غيب او چون هلال *
اول عماد الملك بی طمع واصيل وپارسا ايدی رايض وشبخيز وسخاده حاتم ايدی اول وزير نيكو ومشير خوش خو اولان
بی حرص وبی طمع ايدی كه خلقك مال وجاهنه انك اصلا طمعی يوق ايدی ودخی اصل ونسب صاحبی
ايدی ودخی زاهد وپارسا ايدی ودخی كندی نفسنه ودخی نفسی اولانلره رياضت وريجی وتأديب ايديجی ايدی وكيجه لر
قالقيجی وتهجد قيليجی ايدی وجود وسخاده حاتم طی كبی ايدی چوق همايون رأی وبا تدبير وراد ايدی يعنی چوق
كريم وتدبيرلو ومبارك رأيلو كمسه ايدی انك رأی وتدبيری هر مرادده تجربه اولنمش وامتحان قيلنمش ايدی هر قنغی
مراد خصوصنده رأی وتدبير ايلسه انك رأی وتدبيری خطا قيلمزدی انك جودی بر مرتبه ده ايديكه اوهم بذل جانده
وهم بذل مال ايلمكده سخی ايدی اول نيكو خصال خورشيد غيبك طالبی ايدی هلال كبی يعنی هلال نوری
آفتابدن الديغی كبی وسير ودورده اكا طالب اولديغی كبی اول نيكو خصال واهل اقبال دخی مانند هلال خورشيد
غيبينك طالبی اولمش وهميشه آنك نورنه مقابل اولمق واندن نور وضيا استفاده قيلمق ايچون سير وسلوك قيلمش ايدی
بونده تنبيه اولدر كه شاه جهان اولان كمسه لرك وزيری بويله بر عاقل ومدبر وصالح ومتورع كمسه كركدر كه پادشاهلرك
مشيری ونديمی بويله بر اوصاف عليه ايله متصف وجود وكرم وحسن شيمه متخلق بر كريم النفس رعايا پرور وعدالت كستر
بر كمسه كركدر كه تا اول شاهك عماد الملكی اوله وانك دين ودولتنه معاونت قيله وشاه اندن دنياده وآخرتده مستفيد
اوله وجمله رعايا وبرايا ظاهرا وباطنا خير دعا وشكر وثنا قيله (م ی) در امير او غريب ومحتبس * در صفات فقر وخلت
ملتبس * بوده هر محتاج را همچون پدر * پيش سلطان شافع ودفع ضرر * مر بدان را ستر چون حلم خدا * خلق او بر عكس
خلقان وجدا * اول عماد الملك اميرلكده غريب ومحتبس ايدی صفات فقرده وخلتده ملتبس ايدی يعنی اميرلكده
ووزيرلكده باطنا بر غريب وبی كس ايدی وكويا كه اول مرتبه ده حبس اولنمشدی وفقر صفاتنده وخلت الهی
صفاتنده التباس اولنمش وپوشيده ومخفی قيلنمش ايدی وزارت وامارت اكا ظاهر بر لباس وپرده كبی اولمش واول عزيز
وزارت وامانت لباسيله تلبس ايدوب باطنا فقر وخلت صفتيله اتصاف قيلمش وحق تعالينك دوستلرندن وفانی وفقير
اولان قوللرندن اولمش ايدی هر محتاجه پدر كبی مشفق ومهربان اولمش ايدی سلطان اوكنده شافع ودافع ضرر ايدی
بر كمسه نك جرمی اولسه واكا التجا قيلسه سلطانه شفاعت ايدردی وبر كمسه يه سلطان ضرر قصد ايلسه انك ضررنی
اول كمسه دن دفع ايلردی وپادشاهم بو سزه لايق دكل سزه نافع اولان خير واحسان اندر ديو سويلردی تحقيقا بدلره
حلم خدا كبی اورتر ايدی انك خلقی خلقانك عكسی اوزره ايدی وجدا ايدی يعنی بد ومعيوب اولانلرك عيب وقباحتنی
حلم خدا كبی ستر ايديجی ايدی انك خلق نيكوسی خلايقك اخلاقنك عكسی اوزره ايدی وانلرك اخلاقندن انك خلقی
جدا وممتاز ايدی (مثنوی) بارها می شد بسوی كنج فرد * شاه با صد لابه اورا منع كرد * هر دم از صد جرم را شافع شدی
چشم سلطان را از و شرم آمدی * نيجه كره اول عماد الملك وزارت وامارتی ترك ايدوب كنج عزلت جانبنه فرد ويكتا كتمش
ايدی لكن پادشاه يوز تضرع ولابه ايله انی كنج عزلت اختيار ايلمكدن منع ايتمش ايدی نظر ايله كه اول زمانك پادشاهلری
بر عالم وعاقل وزيره نه مرتبه طالب اولورلر وبر صالح وكامل مشيری نيجه بولورلر ونه مرتبه اكا رعايت وتعظيم قيلورلر
ايمش وبونی دخی كور كه عالم وعاقل اولان وزيرلر پايهٔ وزارتدن نيجه مجتنب اولورلر ورتبهٔ امارتدن نه مرتبه پرهيز

قیلورلرایمش نته‌کم مشهور آفاق اولان خواجهٔ جهان کزیدهٔ اهل عرفان محمود بن شیخ محمود کیلانی قدس الله سره
العزیز مرتبهٔ وزارتدن مجتنب ومقام مألوفندن مغترب اولدیغنی ریاض الانشا نام کتابنده اولانده حکایه ایدوب
بویله دیرکه وچون در عالم صور ومواد چهرهٔ احوال والد واجداد بخط وخال وزارت سلاطین عالی نژاد موسوم بود
وبچشم رضای اهل بصارت استحقاق قربت تاجداران سریر امارت بر چهرهٔ قابلیت این حقیر مرقوم ومرسوم
میخود وحال انکه دوش هوش این ضعیف از احتمال اثقال وزارت مجتنب بود وسبب همین معنی از وطن مألوف
ومسکن مشعوف مغترب (بیت) تألق البرق نجدیا فقلت له * یا ایها البرق انی عنك مشغول * چه بصر بصیرت
بر زخارف صورت وزارت افکندن ولجج بحار معارف یقینی وبراری وبوادی مسالك معنی بقدم همت نه پیمودن از ماء
معین وجمال حور عین بلمعهٔ سراب وصورت حباب قناعت بنمودنست (قطعه) منت چرا بریم عطای زمانه را * همت
چرا کنیم بهر کار مختصر * دریا وکوه را بکذاریم وبکذریم * سیمرغ وار زیر پر آریم بحر وبر * ومعنی بیت ثانی اولدرکه اول
عماد الملك هردم اکر صد جرمه شافع اولسیدی سلطانك کوزنه اندن شرم وحیا کاوردی زیرا سلطان انك قدرنی
وعلوشانی بیلوردی بواجلدن اکا زیاده تعظیم واحترام قیلوردی (مثنوی) رفت اوسوی عماد الملك راد * سر برهنه کرد
وبر خاك اوفتاد * که حرم با هرچه دارم کو بکیر * تا بکیرد حاصلم را هر مغیر * ان یکی اسبست جانم رهن اوست
کر برد مردم یقین ای خیر دوست * کر برد این اسب را از دست من * من یقین دانم نخواهم زیستن * اول امیر چونکم اول
اسب بی نظیرك کندی الندن کتدیکنی وشاهك انی غصب ایتدیکنی کوردی صبر وتحمله مجالی قالمیوب وبوکا برچاره
ودرمان دخی بولمیوب آخر الامر راد وکریم وجواد اولان عماد الملك طرفنه کندی باشنی برهنه ایتدی وخاکه اوزره
دوشدی واغلیوب فریاد ایتدی بویله دیوکه حرمیمی شرنیمی طوتارسم دی طوتسون تاکیم بنم حاصلمی هرغارت ایدیجی
طوتسون وغارت ایتسون یعنی بن راضیم بنم حرمده اولان خاتونمی وهرنه قدر ملك ومال طوترسم دی انی شاه جهان
طوتسون حتی استرسه هرغارت کننده بنم حاصلمی وملك ومالمی غارت ویغما ایلسون اما اول براسبدرکه بنم جانم انك
مرهون ومفتونیدر اکر شاه انی ایلتورسه وانی بندن کرچك الورسه یقین بودرکه ای خیری سویجی بن اولورم وای
احسانی دوست طوتیجی محقق بن اکر اول اسب کیدرسه مرده وهلاك اولورم دیدی اکر بنم الدن بواسبی الورسه بن یقین
بیلورم دیرلك استمزم وزنده اولمق دیلمزم دیدی (مثنوی) چون خدا پیوسته کی ات داده است * بر سرم مال ای
مسیحا زود دست * از زن وزر وعقارم صبرهست * این تکلف نیست بی تزویر هست * اندرین کرمی نداری باورم
امتحان کن امتحان کفت وفرم) چونکم خدای تعالی حضرتلری سکا پیوسته لك وبر مشدر کندی قرینه واسرارینه سنی
اولشدر مشدرای مسیحا صفت هرایکی مرحمت وشفقت اللرنی بن خسته ودل شکسته نك باشی اوزره سورروبن
دردمنده لطف ایدوب شفا وراحت ایرکور زندن وزردن وعقاردن بکا صبر واردر وبونلردن هرقنغیسی بندن کیدرسه
وشاه بونلردن هرقنغیسنی بندن اخذ ایدرسه بکا صبر وتحمل ایلمك مقرردر اما بواسبه طوغری سویلمك کرك صبر وتحملم
یوقدر وبوسوزلر تکلف دکلدر وتزویر سزلکدر بوخصوصده حق بیلورکه نه تکلف ایدرم ونه تزویر سویلرم اکر بوکرمیت
وحرارتده اولدیغمه بکا باور طوتمز وتصدیق واعتماد ایتمز ایسك بنم کفتمی وفرمی امتحان ایله امتحان یعنی بنم بوکر وفرله
ایلدیکم دعوایی وسویلدیکم ادایی امتحان ایله کورکه بوسوزلرمده صادقمیم ویاخود کاذبمیم اصلاسیم ورزدن ومتاع
وکوهردن اوتری الم چکمزم اما بواسب ایچون صبر وتحمل ایده مزم دیدی وبوکونه عرض حال ایدوب اکا سویلدی
(مثنوی) آن عماد الملك کریان چشم مال * پیش سلطان در دوید آشفته حال * لب ببست وپیش سلطان ایستاد
راز کویان با خدا رب العباد * ایستاده راز سلطان می شنید * وان درون اندیشه اش این می تنید * اول عماد الملك اغلیجی
کوزنی اللریله اوبجی یعنی سیلیجی سلطانك اوکنه آشفته حال وپریشان بال یلدی دوداغن باغلدی وپادشاهك اوکنده
طوردی رب العباد اولان الله‌ه رازسویلیجی ومناجات ودرون دلدن عرض حاجات ایلیجی اولدی سلطان اوکنده
طورمشدر سلطانك رازنی اشتدی وانك درونده اندیشه‌سی بونی طقودی سلطانك اوکنده طورمش ایکن سلطانك
رازنی ایشتمز انك حقیقتنی بیلمکدن ومعنی بوزنده انك بغایت عاجز وسائر ناس کبی براسیر وفقیر اولدیغنه عالم
اولمقدن عبارت اولور وبورازی انك جانبندن بیلمکه اشارت اولور نه‌کم سلطانك رازنی نه کونه اشتدیکنی بوابیات ایله تفسیر
ایدوب بیوررلر اول عماد الملك درونده اندیشه‌سی بوفکرلری طقودی وبومعنیلری اوقودیکه (م ی) کای خدا کران
جوان کژ رفت راه * که نشاید ساختن جز تو پناه * تو ازان خود بکن از وی مکیر * کرچه او خواهد خلاص از هر اسیر
ای خدا اکرچه اول جوان یولی کژ کتدیسه زیرا سندن غیری پناه دوزملك لایق دکلدر سن کندیکه لایق اولانی ایله اندن
طوتمه یعنی انی مؤاخذه ایتمه اکرچه او هر اسیردن خلاص استر یعنی عماد الملك پادشاهك حضورنده طورمش ایکن

حق سبحانه وتعالی به مناجات ایدوب بویله دیدیکه ای خدای متعال وای پادشاه لایزال اکرچه اول اسب صاحبی
اولان امیر طریقه اکری کتدی وسنك کبی پادشاهه التجا ایتمکی قویوب بنم کبی براسیره وعاجز وفقیره التجا ایتدی زیرا
سنك کبی پادشاه اعظمدن غیری پناه دوزملك مناسب ولایق دکل ایدی چونکم جهل وغفلتدن سنك کبی پادشاهه
التجا ایتمکی قویوب بنم کبی برعاجزدن استمداد واستعانت قیلدی وبنی وبوشاهی برشیئه قادر صاندی اکرچه اول
امیر بنم کبی هراسیر وفقیر معاونتندن خلاص اولمق ومرادنه وصول بولمق استرلیکن لطفکدن انی مؤاخذه ایتمه
وبوجرمدن اوتری انی طوتمه ای کریم سن کندیکه لایق اولنی ایله دیدی پس کرچه او خواهد خلاص از هر اسیر
بیوردقلری قولی بوبیتله تفسیر ایدوب بیوررلر (مثنوی) زانکه محتاجند این خلقان همه * از کدایی کیر تا سلطان همه
زیراکه بوخلایق دوکلی محتاجلردر برکدادن دوکلی سلطانه طوت یعنی بوجودکلی خلایق اسیرلر وجمیع اناس الله تبارك
وتعالی حضرتلرینه محتاجلر وفقیرلردر سن برکدادن دوکلی سلطانه دك بونی بویله فرض ایت کدانیجه محتاج
وفقیر ایسه هرشاه جهان دخی حضرت حقه انك کبی محتاج وفقیردر وغنی مطلق الله تعالی حضرتلریدر کما قال تعالی
فی سورة فاطر (یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله والله هو الغنی الحمید) (مثنوی) با حضور آفتاب با کمال * رهنمایی جستن
از شمع وذبال * با حضور آفتاب خوش مساغ * روشنایی جستن از شمع وچراغ * با کمال اولان آفتابك حضوریله شمعدن
وذبالدن رهنمالق استمکدر خوش مساغ اولان آفتابك حضوریله شمعدن وچراغدن روشنالق استمکدر ذبال ذباله نك
جمعیدر ذباله فتیله وشمعك اوجنه دیرلر مساغ مجاز معناسنه در جواز واعتبار معناسنه دخی کاور یعنی بوخلق عالمك
اکرکداسندن واکر شاهندن رهنمالق استمك وروشنالق طلب ایلمك با کمال اولان آفتابك حضوری وظهوریله بیله
فی المثل شمعدن وشمعك فتیله سندن رهنمالق استمکدر خوش مجاز وخوش ممر اولان شمس انورك ویا خود معنی خوش
جواز واعتبار اولان افتاب ضیاکسترك حضوریله بیله شمعدن وچراغدن روشنالق استمك کبیدر شمع وذباله نك آفتاب
حضورنده نه رونقی اولور وشمس منیرك شعشعه وظهورنی کورن شمعدن نیچون روشنالق طلب قیلور (مثنوی) بی کمان
ترك ادب باشد زما * کفر نعمت باشد وفعل هوا * بی کمان بزدن ترك ادب اولور کفر نعمت وفعل هوا اولور یعنی
آفتاب حقیقتك حضوریله بیله بزم شمع وذباله مثابه سنده اولان ناسك وجودندن رهنمالق وروشنالق استمز ومدد
ومعاونت طلب ایلمز کمانسز وشبهه سز بزدن ترك ادب ایلمك اولور ونعمت حقه کفران ودخی فعل هوا ومکر شیطان
اولور زیرا فی الحقیقه مستعان ومعین وخیر الناصرین وخیر الفاتحین واحکم الحاکمین وارحم الراحمین واکرم الاکرمین
ورب العالمین همان اولدر پس (ایاك نعبد وایاك نستعین) دیو عبادت واستعانتی اکا حصر وتخصیص ایلدکدنصکره
ینه غیریدن معاونت طلب ایلمك وبکا درمان ایله ومعین اول دیو سویلمك ترك ادب اولور وفعل هوا ودخی کفران نعمت
اولور (مثنوی) لیك اغلب هوشها در افتکار * همچو خفاشند ظلمت دوستدار * ولیکن اغلب هوشلر افتکارده
خفاش کبی ظلمتی دوست طوتیجیلر همچو خفاش ظلمت رادوستدارنده تقدیرنده اولور یعنی اکثر عقول فکرلر
واندیشه‌لر ایلمکده خفاش کبی شمس انور وآفتاب ضیا کستردن اعراض ایدوب ظلمت مثابه سنده اولان خلق عالمی
دوست دوتررلر طوست طوتمق آفتابدن اظهر اولان حق تعالی حضرتلرنی قویوب شب ظلمانی کبی اولان خلقه التجا
واعتماد ایدرلر (مثنوی) درشب ار خفاش کرمی می خورد * کرم را خورشید جان می پرورد * درشب ار خفاش
از کرم بیست مست * کرم از خورشید جنبیده شدست * آفتابی که ضیا از وی زهد * دشمن خود را نواله می دهد * کیجه
اکر خفاش برکرم برسه کرمی خورشید جان بسلر کیجه ده خفاش اکرچه برکرمدن مستدر کرم خورشیددن جنبیده
اولمشدر برآفتابکه اندن ضیا طوغر کندی دشمننه نواله ویرشبدن مراد ظلمت خلق وخفاشدن مراد بصر
بصیرتده ضعف اولان ناقص العقل وقلیل المعرفه در وکرمدن مراد غدای جسمانیدر وخورشیددن مراد حق تعالی
حضرتلریدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور بوظلمات کثرت وشب عالم طبیعت ایچره اکر خفاش سیرت اولان قلیل المعرفه
برغدای نفسانی برسه وبعض جانوری اکل ایلرسه اول کرم کبی اولان غدای جسمی جان کونشی تربیه ایدلر بوشب کثرت
ولیل عالم طبیعتده اکرچه خفاش سیرت اولان بی بصیرت برغدادن مست وسرخوش اولمشدر بیلمزکه اول کرم کبی
اولان غدای جسمانی وبدن حیوانی خورشید حقیقتدن متحرك اولمش واندن لحم وشحم ونشو ونما وحرکت بولمشدر
اول پادشاه لم یزل فی المثل برآفتاب بی بدلدرکه اندن نور وضیا وخلق عالم اوزره جود وعطا ایغار کندینك عدوسنه
نوا ونواله ویرر هر خلق پرست ورزاق مطلقدن غافل اولان مست همیشه اندن قوت وغدا ونواله ونوا بولورلکن انی قویوب
غیری یره پرستش قیلورلر وغیریدن معاونت ونصرت طالب اولورلر مع هذا ینه اول جواد کریم بونلره بی دریغ رزق
وغدا ویرر وبونلری ظلمات عالم طبیعت ایچره ینه مراده ومقصودلرنه ایرکورر (مثنوی) لیك شهباز یکه

او خفاش نیست * چشم بازش راست بین وروشنیست * کر بشب جوید چو خفاش او نمو * در ادب خورشید مالدکوش او * کویدش کبرم که آن خفاش لد * علتی دارد ترا باری چه شد * مالشت بدهم بزجر از اکتساب * تا نتابی سر دکر از آفتاب * لیکن برشهباز عالم رازکه اول خفاش سیرت دکلدر انك بازو کشاده اولان کوزی راست بین وروشنیدر اکر شب طبیعت وظلمت عالم کثرت ایچره اول شهباز معنوی خفاش کبی نما وزیاده طلب ایلیه تأدیب ایلمکده خورشید حقیقی انك کوشنی اوواریعنی کوشمال ایدوب اول شهباز عالم رازه تأدیب ایلر اول خورشید حقیقی اکا دیرکه طوتلمکه اول عدو وخصم اولان خفاش سیرت بصر بصیرتده برعلت طوترسکا باری نه اولدی سنك خود بصر بصیرتك بویله بینا ایکن وقلبك بنم کبی برسلطان عالیشان ایله اشنا ایکن نیچون ظلمته میل قیلورسن وظلمت شب کبی اولان خلق عالمدن بن مراد ایلدیکمجه سن نه بیلورسن سکا مالش ویریرم زجر ایله اکتسابدن اوتری تا کم باشکی برغیری کره دخی آفتابدن دوندرمیه سن اکتساب انکساره دیرلر کئیب دندر کئیب علم بابندن حزنه وغمه وانکساره دیرلر یعنی خورشید حقیقی شهباز معنوی اولان اصحاب دله تأدیب ایدوب دیرکه ای خفاش کبی ظلمته میل قیلان بن سکا زجر ایله سنك منکسر اولمکدن اوتری کوشمال ویریرم وسکا تأدیب قیلورم تا کم باشکی برکره دخی بنم کبی آفتاب حقیقیدن دوندرمیه سن وظلمت شب کبی اولان ناسه متوجه اولوب ومیل واعتماد قیلوب انلردن مدد ومعاونت طلب ایلمیه سن (مواخذهٔ یوسف صدیق بحبس بضع سنین بسبب یاری خواستن از غیر حق وکفتن اواذ کرنی عند ربك مع تقریره بوسرح شریف سورهٔ یوسفده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر (وقال للذی) حضرت یوسف زندانده دیدی شول کسه یه (ظن) ظن ایلدی یوسفکه (انه) اول کسه (ناج) نجات صاحبیدر (منهما) ایکیسندن بری زیرا واقعه کورن بری خبازو بری خمار ایدی خبازك واقعه سن قتل ایله تعبیر ایلدی وخماره ندیم شاه اولورسن دیو تبشیر بیوردیلر پس اول حینده خماره دیدیکه اذ کرنی) بنی الذیعنی بنم احوالمی ذکر ایله (عند ربك) سیدك قتنده مرجودر که بکا مرحمت ایدوب بنی بو زنداندن خلاص قیله (فانساه الشیطان) پس اول شرابی یه شیطان اونتدردی (ذکر ربه) سیدینه اول حالی ذکر ایتمه یی وبعضلر ضمیری یوسفه راجع قیلمشلر یعنی شیطان اونتدردی یوسفه ربیسنی ذکر ایتمکی حتی غیریدن استعانت ایلدی (فلبث فی السجن) پس بو سوزسببیله یوسف زندانده اکلندی (بضع سنین) بضع اوچ دن طقوزه وارنجه اولان عدد مبهمه دیرلر کیمی التی ییل وکیمی یدی سکز ییل اکلندی دیمشلر حضرت نبی علیه السلامك بوحدیث شریفی هم بو معنایه دلالت ایلر قال صلی الله علیه وسلم رحم الله اخی یوسف لولم یقل اذ کرنی عند ربك لما لبث فی السجن بعد الخمس ومعنی ترکیب شریف وتوضیح سرخ لطیف بویله دیمك اولورکه یوسف صدیق علیه السلام حبسده بر نیچه سنه مواخذه اولنمیشدر حق تعالینك غیریدن یاریلك ومعاونت استدیکی سببیله واول یوسف خماره سن سیدك قتنه وارد قده کندی سیدك وما لکك قتنده بنی ذکر ایله دیمکلکیدر اول یوسف علیه السلامك بو سوزنی تقریر وتحقیق ایلمسیله بیلنتمکم ایات شریفه ده دخی انك حالنی بیان ایلیوب بیوردیلر (مثنوی) آنچنانکه یوسف از زندانئ) با نیازی خاضعی سعدانئ) خواست یاری کفت چون بیرون روی پیش شه کرددامورت مستوی * یادمن کن پیش تخت آن عزیز * تا مرا هم واخرد زین حبس نیز * انجلین که یوسف علیه السلام حضرتلری بر زندانیدن نیاز ایلمکله خاضعلکله سعدانلکله یاریلك استدی اول زندانه منسوب اولان خماره دیدی چونکم زنداندن طشره کیده سن پادشاهك اوکنده سنك امورك مستوی اوله یعنی سنك کاروشانك شاهك قتنده نظام واستقامت بوله اول عزیز مصرك تختی اوکنده بنی ذکر ایله تا کم بنی دخی بو حبسدن هم کیرو آله تا کم بنی قورتردی بنی دخی قورتره دیدی زندانیده اولان یانسبت ایچوند نیازیده وخاضعیده وسعدانیده اولان یالر مصدریه در سعدان برقاج معنایه کاور طرنق دینك سکرنه وترازو کفه سنك ایه لرینك التنده کی دوکومه دیرلر جمعی سعدانات کاورولیکن بونده تواضع وتنزل ایلمکدن وپست وسفلی اولمقدن کنایت اولور یعنی بر زندانه منسوب اولان شرابیدن نیاز ایله وخضوع ایله وتواضع وتنزل ایلمکله یوسف علیه السلام حضرتلری یاریلك استدی وبنی سیدك قتنده ذکر ایله دیو سویلدی (مثنوی) کی دهد زندانئ در اقتناص * مرد زندانئ دیکر را خلاص * اقتناص وقتنده بر زندانی دیکر زندانی اولان مرده نجن خلاص ویرر اقتناص اصطیاده دیرلر قنص دندر قنص فتحتینله اولادقلری صیده دیرلر اقتنصه دیرلر اصطیاده معناسن ویررلر یعنی بر زندانه منسوب اولان کسه اولاندیغی حینده وکرفتار اولدیغی زمانده بر آخر زندانی اولان کسه یه نجن خلاص ویررواننی بند ودامدن نیجه آزاد قیلور (م ی) اهل دنیا جملکان زندانیند انتظار مرك دارفانیند * جز مکر نادر یکی فردانئ * تن بزندان جان او کیوانئ * اهل دنیا جملهسی زندانیلردر دارفانینك مرکنك منتظرلریدر مکر که نادر فردانیدن غیری تن زندانده انك جانی کیوانه منسوب اوله یعنی اهل دنیانك جملهسی نه قدر وار ایسه زندانه منسوبلردر وبو دارفانینك موتندن اوتری منتظرلردر اولمیحه بو سجن دنیادن خلاص

اوله مزلر مکر که نادر وقتی از کسه شول بر فردانی وربانی اولان کامل زندانی اولمز ودارفانینك مرکنه انتظار قیلمزکه انك بدنی بو دنیا زندانده اوله وانك جانی فلك سابعه منسوب اوله واولمزدن اول اولمش وبوبدن قیدندن آزاد اولمش واعلای علیین مرتبهسنی بولمش اوله (مثنوی) پس جزای انکه دید اورا معین * ماند یوسف حبس در بضع سنین * یاد یوسف دیو از عقلش سترد (وزدلش دیو آن سخن از یاد برد) پس یوسف صدیق علیه السلام حضرتلری اول خماری کندویه معین کوردیکنك جزاسی حبسده بر نیچه سال قالدی بضع اوچدن طقوزه وارنجه یه دك مبهم اولان عدده دیرلر شیطان اول ساقینك عقلندن یوسف علیه السلام حضرتلرنی یاد ایلمکی قازیدی واول خمارك اول سوزی خاطرندن وکوکلندن کیدردی یعنی * فانساه الشیطان ذکر ربه) آیت کریمهسنك موجبنجه اول ساقی کندو سیدینك قتنه وارد قده یوسف علیه السلامی خاطرنه کتورهمدی زیرا دیو آنك عقلندن یوسف علیه السلامی ازاله ایلدی وکوکلندن انی یاد ایلمکلکی محو قیلدی (مثنوی) زین کنه کامد از آن نیکو خصال * ماند در زندان زداور چند سال * که چه تقصیر آمد از خورشید داد * تا تو چون خفاش افتی در سواد * هین چه تقصیر آمد از بحر وسحاب * تا تو یاری خواهی از ریك وسراب * اول نیکو خصالدن بو کناهکه کلدی یعنی اول خوب خصال اولان یوسف علیه السلامدن بو قدر زلت که صادر اولدی داور حقیقینك عدلندن نیچه سنه زندانده قالدی اول پادشاه عالیدن یوسف علیه السلام حضرتلرینه بویله دیوکه داد خورشیدندن نه تقصیر کلدی وعدالت کونشندن سنك حقکده نه قصور واقع اولدی تا کم سن خفاش کبی سواده دوشرسن وظلمته توجه قیلورسن اکاه اول بحردن وسحابدن سکانه تقصیر کلدی تا کم سن ریکدن وسرابدن یاریلك استیه سن که بو خلق عالم رمال وسراب کبیدر آب کورنمسی انجق نمایشدر پس بونلر بر تشنه ومحتاجی نیجه ریان ایدر وفرومانده اولان عاجزه بنم امرم وارادتم اولمینجه نه حالله مدد رسان اولور (مثنوی) عام اکر خفاش طبعند ومجاز * یوسفا داری تو آخر چشم باز * کر خفاشی رفت در کور وکبود * باز سلطان دیده را باری چه بود * عوام اکر خفاش طبیعت واهل مجازدرلر ای یوسف سن اخر چشم کشاده طوترسن مجاز مضاف مقدر اولمق اوزره اهل مجاز تقدیرنده اولور یعنی ای یوسف اکر عوام ناس خفاش سیرتلو واهل مجاز ایسهلر سن آخر کشاده چشم جان طوترسن فی المثل اکر خفاش کور وکبوده کتسه یعنی اکر بر شب پره سیرت آرده قاله جق ومرده اوله جق کسهلر جانبنه التجا ایتسه سلطان دیده اولان بازه باری نه اولدی یعنی سلطان حقیقی مشاهده ایلین شهبازه باری نه حالت واقع اولدیکه سلطان حقیقیدن استمداد واستعانت ایلمکی قویوب خفاش کبی ظلمت مثابهسنده اولان ناس طرفنه توجه وتضرع ایلیه وبکا درمان ایله دیو سویلیه (مثنوی) پس ادب کردش بدین جرم اوستاد * که مساز از چوب پوسیده عماد * پس اکا بو جرم سببیله اوستاد ادب ایلدی بویله دیوکه چوب پوسیدهدن عماد دوزمه یعنی اوستاد ازل وحکیم لم یزل بو قدر جرم سببیله تأدیب ایلدی ولسان اشارتله اکا بویله سویلدی که چوب بوچورك اغاج کیبدر چورك اغاجدن کندی خانهٔ وجودکه عماد دوزمه واعتماد قیلمه که انلرك قوت وقوامی وثبات ودوامی اولمز (م ی) لیك یوسف را بخود مشغول کرد * تا نیاید در دلش زان حبس درد * آنچنانش انس ومستی داد حق * که نه زندان ماند پیشش نی غسق * اکرچه الله تبارك وتعالی حضرتلری چون اذکرنی عند ربك دیدیکندن اوتری تأدیب ایلدی وانك قلب شریفنه الهام ایتمك واسطهسیله بو کونه معنالری سویلدی لیکن یوسف علیه السلام حضرتلرینی کندیسنه مشغول ایلدی تا کم انك قلب شریفنه اول حبسدن درد کلمیه واول زنداندن متألم اولمیه انجلین حق تعالی اکا زندان ایله انس ایلمك ومست اولمق ویردی که انك اوکنده نه زندان قالدی ونه غسق یعنی حق تعالی اکا بر مرتبه مستلك ویردی وانی زندان ایله انس ایلمك مرتبهسنه اول قدر ایرکوردیکه اول یوسف علیه السلامك اوکنده زندان قالمدی وظلمت دخی قالمدی بلکه ابراهیم علیه السلام حضرتلرینه ناری کلستان ایلدیکی کبی زندانی دخی یوسف علیه السلام حضرتلرینه بر روشن باغ وبوستان کبی ایلدی (م ی) نیست زندانی وحشتر از رحم * ناخوش وتاریك وپرخون ووخم * چون کشادت حق دریچه سوی خویش * در رحم هر دم فزاید تنت بیش * حق تبارك وتعالینك اول یوسفه زندانله انس ویردیکنه واکا اول مظلم اولان حبس خانهده راحت ایرکوردیکنه تعجب واستبعاد ایلمه زیرا فی المثل رحم مادردن وحشتر ومظلم وموحش بر زندان بو قدر اول رحم مادر ناخوش وتاریك وپرخون ووخم یعنی متعفندر اما چونکم کندی جانبنه حق تعالی سکا دریچه اچدی رحمده هر دم سنك تنك آرتوب زیاده اولور وسنك وجودك اول اضیق سجونده ومقام پرخونده باذن الله راحت ونشو ونما بولور (مثنوی) اندر ان زندان زذوق بی قیاس * خوش شکفت از غرس جسم تو حواس * زان رحم بیرون شدن بر تو درشت * می کریزی از زهارش سوی پشت * اول زندان رحم ایچره ذوق بی قیاسدن سنك جسمك غرسندن حواسك خوش آچلدی یعنی اول زندان رحم ایچره قیاسه کلمین ذوق

وحالتدن سنك جسمك ديكمه سندن حسلرك خوش آجلدى وكشاده اولدى حتى اول رحمدن طشره اولمق وخروج
قيلمق سنك اوزريكه درشت اولدى اول مقامده ايكن اول مادرك زهارندن پشت جانبنه قاجردك زهار قاسغه ديرلر
يعنى انه رحمنده ايكن تولد ايلمكه قريب اولدقده مادرك قاسغنه نزول ايليوب مخرجه قريب اولدقده اول مقامدن
سكا خروج ايلمك صعب ودرشت كلديكيچون والده كك ارقه سى جانبنه قاجردك كه جنينك خاصيتى بودر ولادت نزديك
اولدقده كلوب قاسغه تدريجله نزول ايلر وضع حمل ايلمك قريب كلدكده زهاردن ظهار جانبنه يوقارو فرار ايلر
صكره باذن الله باشى اشغه دونوب خروجه متهيئ اولور (مثنوى) راه لذت از درون دان نه از برون * ابلهى دان جستن
قصر وحصون * آن يكى در كنج مسجد مست وشاد * وان يكى در باغ ترش وبى مراد * لذت يولنى دروندن بيل بروندن
دكل قصر وحصون استمكى ابلهلك بيل يعنى لذت وحلاوت وراحت واستراحت طريقنى خارجدن بيلمه بلكه
باطندن بيل وبروندن استمكى ابلهلك بيل مادامكه درون منقبض اوله وغم والمله طوله خارجده اولان قصور وحصونك
اكا نه فائده سى اولور اول بركسه كورمز ميسن مسجد بوجاغنده مست وشاد اوتورمش واول برى باغده ترش روى
وبى مراد اولمشدر پس مجرد باغ وبستانده اولمق شاد وخندان اولمغه نفعى اولمز ايمش ومسجد بوجاغنده وكلخن
اوجاغنده اولمق دخى شاد بلكى نفى قيلمز وموجب ملالت ومورث وحشت كلمز ايمش (مثنوى) قصر چيزى نيست
ويران كن بدن * كنج در ويرانيست اى ميرمن) اين نمى بينى كه در بزم شراب * مست انكه خوش شود كو شد خراب
قصر برچيز دكلدر بدنى ويران ايله كنج ويرانلقده در اى بنم ميرم بونى كورمز ميسنكه شراب بزمنده مست اول زمانده
خوش اولوركه او خراب اولدى يعنى قصر وحصونى ترك ايلمك بو يولده برشئ دكل بلكه بدنك مقتضاسنى وتنك
مشتها ومبتغاسنى ويران ايله كنج لذت وكنز راحت اى بنم ميرم مشتهاى بدنى ويران قيلمقده وهواى تنى ترك
ايلمكده دريا سن بونى كورمز ميسن كه فى المثل شراب بزمنده مست اولان باده نوش اول زمانده سرخوش اولوركه اول
خراب اوله واول حينده راحت بولوركه كندى وجودى قيدندن وغموم وهموم جسمانيدن وافكار وخواطر نفسانيدن
كذر قيله وشراب قوتيله بو خاطره لرى خانهٔ دلدن ازاله ايليوب بيخود اوله اكر برسالك دخى بيخودلك شرابنى ايچه
ومست اولوب كنديدن كچه همیشه سرخوش اولور ومدام راحت بولوردى (مثنوى) كرچه پرنقشست خانه بركنش
كنج جو وز كنج آبادان كنش * خانهٔ پرنقش وتصوير وخيال * وين صور چون پرده بر كنج وصال * پرتو كنجست
تابشهاى زر * كه درين سينه همى جوشد صور * اكرچه خانه پرنقشدر انى قوپار كنج ايسته وكنجدن انى آبادان ايله يعنى
اكرچه بو خانهٔ وجود پرنقش ونكار ايسه ده سن انى ويران ايدوب انك باطننده اولان كنز روحى وكنج فتوحى بولمقدن
اوترى انك اركاننى قلع وقمع ايله اول كنجى بولدقدنصكره واول دفينه يه واصل اولدقدنصكره اول وجود خانه سنى معمور
وآبادان ايله پرنقش وپرتصوير وپرخيال اولان خانهٔ وجود وبو صور عالم كنج وصال اوزره پرده كبيدر يعنى بو جسد
انسانى نقوشله وتصويراتله وخيالاتله پر اولمش برخانه كبيدر اكر بو نقوش وتصورات وخيالاتله پر اولان وجود انسانى
اكر بو مرئى ومحسوس اولان صور اكوانى اولسون حق تعالى حضرتلرينك كنج وصالى اوزره پرده وحجاب كبى
اولمش وكنز وحدته ومخزن حقيقته بونلر روپوش ونقاب كبى كلمشدر وكنج حقيقتك پرتوى وزر معنوينك تابشلريدركه
بو سينه ده صورتلر جوش ايلر حق تعالى حضرتلرينك مرتبهٔ وحدتى ومقام الوهيتى فى المثل بركنز مخفى كبيدر وانك
هر برصفتى تابان اولديغى برزر كبيدر همیشه اول كنز مخفينك پرتوندن ودخى اول كنز مخفينك زرلرى كبى اولان صفتلرك
تابشلرندن ولمعه لرندن بوناسك سينه لرى ايچره هر برينك استعدادلرينه كوره كونا كون صورتلر وصفتلر قيناوب
ظهوره كلور وهر كسك قلبنده ظهوره كلان صورت ذهنيه ونقوش فكريه وانوار عقليه ولمعات روحيه هرنه ايسه اول
كنز مخفينك پرتوندن وانك زرلرى كبى اولان صفات الهيه نك تابشلرندن واثرلرندندر (م ى) هم ز لطف وعكس آب
باشرف * پرده شد بر روى اب اجزاى كف * هم باشرف اولان آبك لطفندن وعكسندن روى آب اوزره اجزاى كف
پرده اولدى بونده آبدن مراد وحدت ذات مطلقه وكفدن مراد صور كونيه واشخاص خلقيه دركه كف وحباب آبدن
ظهوره كلوب روى آبه پرده وحجاب اولديغى كبى بو كف وحباب مثابه سنده اولان صور كائنات واجسام موجودات
باشرف اولان آب حيات حقيقيه نك لطافتندن وعكسندن وجوده كلدى وظهور قيلدى لكن آب حيات حقيقيه نك
وجهنه هم بو كف وحباب كبى اولان صور اشيا پرده وحجاب اولدى (م ى) هم ز لطف وجوش جان باثمن) پردهٔ بر روى
جان شد شخص تن * هم باثمن اولان جانك جوش ايلمسندن ولطافتندن روى جان اوزره شخص تن برپرده اولدى يعنى
باقيمت وعالى قدر اولان جانك جوش ايلمسندن ولطافتندن هم بو شخص تن تدريجله ظهوره كلدى ونشو ونما بولدى
وليكن روى جان اوزره بو شخص تن هم برپرده ونقاب اولدى وجانك جمالنى وحسن وكمالنى ستر قيلدى (م ى) پس مثل

بشنو كه از افواه خاست * كانچه بر ماست اى برادر هم زماست * پس مثلى ايشت كه افواه ناسدن قالقدى يعنى بو مثلى
كوش ايت كه ناسك اغزلرندن صادر اولدى وظهوره كلدى اول مثل بودركه ديرلر اول نسنه كه بزم اوزريمزه در اى برادر
هم بزدندر نته كم عرف ناسده بزه كلان نسنه بزدندر ديرلر پس بو مثلك اصلى وسرى بزم روى جانمزه حجاب اولان وجمال
جانانه پرده ونقاب كلان بزم كندى بدن ترابيه مز وغبار جسمانيه مز اولور مولانا حافظك (بيت) حجاب چهرهٔ جان
ميشود غبار تنم * خوشا دمى كه ازين چهره پرده برفكنم * ديديكى بيت لطيف دخى بو مضمونه دلالت قيلور ومصرع
ثانيده اصل مقصود بالذات اولان معنى تعبير ايلديكمز وجهدر وليكن لفظدن بو معنى مستفاد اولوركه ديه اى برادر
اول نسنه كه ما اوزره درهم مادندر يعنى اول نسنه كه آب اوزره حجابدر وروى آبه پرده ونقابدر هم آبدن حاصلدر
مثلا كف وموج وحباب كبى كه بونلر هم آبدن حاصل اولور وهم روى آبه حجاب اولور كذلك انسانك آب حيات جانندن
دخى حاصل اولان نسنه آنك روى جاننه پرده ونقاب اولور (مثنوى) زين حجاب اين تشنكان كف پرست * ز آب صافى
اوفتاده دور دست) بو حجابدن بو كف پرست اولان تشنه لر آب صافيدن دور دست دوشمشلردر تشنكان كف پرستدن
مراد آب حياته تشنه اولنلردر ولكن صورته طاپيجى ونقوش والوانه ميل ومحبت قيليجى كسه لر اولور وتوضيح معنى بويله
ديمك اولوركه بو حجاب تندن روى جانه پرده ونقاب اولان بدندن اوترى بو آب حياته تشنه اولان وحباب كبى اولان
صورتلره پرستش قيلان كسه لر صافى اولان آب حيات حقيقيدن ايراق دوشدى وانك الى اكا ايرشمدى ديمك اولور
(مثنوى) آفتابا با چو تو قبله وامام * شب پرستى وخفاشى ميكنيم * سوى خود كن اين خفاشانرا مطار * زين
خفاشيشان بجزاى مستجار * اى افتاب سنك كبى قبله وامام ايله شب پرستلك وخفاشلك ايلرز امام كلمه سى قافيه
اولمقدن اوترى اميم اوقنور يعنى اى آفتاب معنوى سنك كبى برقبلهٔ روحانى وامام حقانى ايله ايكن سنك جناب
شريفكه متوجه اولمغى وامر لطيفكه اقتدا قيلمغى قويوب ظلمت پرستلك وخفاش سيرتلك قيلورز وشب ظلمت كبى اولان
ناسه خفاش كبى مائل اولورز وانلرله استيناس قلورز اى آفتاب نوار بو خفاش كردارلرك مطارينى كندى جانبكه ايله
بونلرى اى مستجار بو خفاشلكدن ال يعنى اى نور حقيقى واى آفتاب معنوى بو خفاش كبى عالم طبيعت ايچره
طاير اولان وشب تيرهٔ كثرتده پرواز قيلان كسه لرك جولانكاهنى وعقللرينك مطارينى كندى جانب شريفكده ايله
بو كونه خفاش سيرت اولمقدن بونلرى اى امام طلب اولنمش واى استغاثه واستمداد قيلنمش پادشاه كبير وقورتار كم عاجز
ومحتاج اولان خلقه عرض احتياج قيلمقدن ومشتكى ومعتمد اولمقدن خلاص اوله لر وسنى بيله لر وهرنه ديلرلرسه سندن
ديليوب سندن بيله لر وبوله لر وناصر ومعين وقادر ومتين همان سنى بيله لر (مثنوى) اين جوان زين جرم ضالست ومغير
كه بمن آمد ولى اورا مكير * اى خدا بو جوان بو جرمدن ضال ومغيردركه بكا كلدى وليكن انى طوتمه مغير بونده يا غير
ايديجى ويا خود ذو غير ويا خود اغاره ايديجى يعنى يغما قيليجى معناسنه اوله كه بو اوج وجهله محتملدر يعنى يغما قيليجى
معناسنه اوله كه بو اوج وجهله محتملدر يعنى عماد الملك ايتدى اى قادر مطلق واى قوى ومتين اولان حق بو جوان سنك
دركاهكه التجا ايتمكى قويوب بنم كبى فقير وعاجزه كلدى والتجا قيلدى بو جرمدن ضال وذو غير اولدى بلكه يقين
واشنالك متاعنى بو جرم واسطه سيله غارت ويغما قيلدى وليكن انى طوتمه وبو جرمدن اوترى انى اخذ ايتمه بونك بصر
بصيرتنده سنك كبى آفتاب حقيقتك مشاهده سنه استعداد وطاقت يوق وضعيف وناتوان اولان كسه لرى وزير ومير
مرتبه لرنده كوروب كندويه انلرى معين وظهير كورمكله استعداد وقابليتى فتى چوقدر (مثنوى) در عماد الملك
اين انديشها * كشته جوشان چون اسد در بيشها) ايستاده پيش سلطان ظاهرش * در رياض غيب جان طايرش
عماد الملكده بو انديشه لر جوشان اولمش ايدى بيشه لرده اسد كبى سلطانك اوكنده انك ظاهرى وباطنى طورمش غيب
رياضنده ايدى انك طاير اولان جانى يعنى بو ذكر اولنان انديشه لر وفكرلر عماد الملكك قلبنده بيشه لرده اسد جوشان
اولديغى وخروش قيلديغى كبى جوشان اولمش وانك بيشهٔ قلبنده ظهوره كلمش ايدى اكرچه اول عزيزك ظاهر اجسدى
سلطانك اوكنده طورمشدى لكن انك طاير اولان جانى عالم غيبك روضه لرنده پرواز قيلمش وطاير اولمش ايدى (مثنوى
چون ملائك او باقليم الست) هردمى مى شد بشرب تازه مست * ملائكه كبى اول عماد الملك اقليم الستده هر بردم شرب
تازه ايله مست اولدى يعنى ملائكه الست اقليمنده هر بردمده حق تعالينك تجلى ايلمسى شرابيله تازه مست
اولدقلرى كبى اول عماد الملك دخى قلب وروحى الست اقليمنده هر بردمده تجلئ الهى شرابنى نوش ايلمكدن مست
اولدى (مثنوى) اندرون سور وبرون چون برغمى * در تن همچون لحد خوش عالمى * درونده سور وبرونده بر برغم
كسه كبى لحد كبى اولان تنده برخوش عالم وار ايدى ياخود معنى برخوش عالمه منسوب ايدى اولكى وجه اوزره عالميده
يا وحدت ايچون وايكنجى وجه اوزره نسبت ايچون اولور سور دوكونه ديور بونده سرور معناسنه مراد اولور يعنى اول

عماد الملكك درونده سوروسرور وار ایدی وبروني بر پرغم كسه ایدی قبر كبی بدنده بر خوش عالمه منسوب ایدیكه القبر
روضة من ریاض الجنة حسبنجه انك قبر جسمنك باطنی ریاض جنتدن بر روضه كبی اولمش وجنانی جنان كبی نضرت
والطافت بولمش ایدی (مثنوی) اودرین حیرت بد ودر انتظار * تاچه پیدا آید از غیب وسرار * اسب را اندر كشیدند
آن زمان) پیش خوارزمشاه سرهنكان كشان) اول عماد الملك بو حیرتده ایدی وانتظارده ایدی تا كم غیبدن وسراردن
نه پیدا كله یعنی عماد الملك بوكونه حیرتده وفكرتده ایدی تا كم عالم غیب ومرتبهٔ سراردن عجبانه حالت پیدا اوله
ونه واقعه ظهوره كله دیوب انتظارده طوردی ومترقب اولدی اول زمانده اسبی خوارزمشاه اوكنه چكه رك ایچری
چكدیلر یعنی چاوشلر اول امیردن غصب ایلدكلدی اسبی اول حینده چكه رك ایچرو خوارزمشاهك اوكنه كتوردیلر
(مثنوی) الحق اندر زیر این چرخ كبود * آنچنان اسبی بقد وتك نبود * می ربودی رنك اوهر دیده را * مرحبا ان برق ومه
زاییده را * همچو مه همچون عطارد تیزرو * كوییا صرصر علف بودش نه جو * الحق بوچرخ كبود زیرنده یعنی فلك
نیل كونك تحتنده حقا بودركه قد وخدده وتك وپوده انجلین بر اسب بوغدی زیرا اول اسبك رنكی هر دیده یی قپار یعنی انك
لونی ورونقی شول مرتبه نورانی ایدیكه انا ناظر اولان هر بصری اخذ وخطف ایلردی مرحبا اول برقه وماهدن
طوغمشه یعنی هر كیم انی كورسیدی اول قدر رنكده برق خاطف كبی اولان ورونق وفرده ماهدن طوغمش كبی نورانی
شكل اولان اسبه مرحبا دیردی اول اسب پرضو ماه كبی وعطارد كبی تیزرو ایدی كوییا كا باد صرصر علف
اولمشدی جو دكل سبعهٔ سیاره نك وكواكب دواره نك زیاده تیزروی ماهدر كه ماه اوتوز كونده اون ایكی برجی قطع
ایدوب كندی دورنی تمام ایلر واندن كچدكدنصكره عطارد تیزرودر كه عطارد هر بر برجده اون بش كون قرار ایلر والتی
آیده اون ایكی برجی قطع ایدوب دورنی تمام ایلر چونكم بونلر سائر كواكب سیاره دن سیرده اسرع اولدیلر ایسه اول
اسب تیزرولك سرعت سیرنی بو ایكی كوكبك سیرنه تشبیه بیورمشلر درودیمشلردركه اول اسب خوش رو ماه كبی وعطارد
كبی زمین اوزره تیزرو ایدی كوییا كا علف وغدا جو اولمدی باد صرصر اولدی حق تعالی حضرتلری اسبی باد صرصردن
خلق ایلدی یعنی بر اسبه خلقت اصلیه سی غالب اولسه باد پا اولور وكندی اصلی اولان باد كبی تیزرو اولور و اسبك اصلی باد
اولدیغنه وحق تعالی انی باد جنوبدن خلق ایلدیكنه بو حدیث شریف دلالت قیلوركه حضرت نبی علیه الصلوة
والسلام بیوردیلر (لما اراد الله ان یخلق الخیل قال للریح الجنوب انی خالق منك خلقا اجعله عزا لاولیائی ومذلة لاعدائی
وجمالا لاهل طاعتی فقالت الریح اخلق یارب فقبض منها قبضة فخلق منها خلقا فرسا رواه علی كذا فی حیات الحیوان
الی آخره (مثنوی) ماه عرصهٔ آسمان زاد رشبی * می برداند ره مسیر ومذهبی * چون بیك شب مه برید ابراج را * ازچه
منكر میشوی معراج را * ماه عرصهٔ آسمانی بر كیجه ده مسیر ومذهبده قطع ایلر مسیر ومذهب سیر وذهاب معنالرینه
مصدر میمی اولور یعنی بو ماه منیر آسمانك میدانی بر كیجه ده بر سیر وذهابده قطع ایلركه انك بر كیجه ده قطع ایلدیكی
میدان اكر قیاس اولنسه نیجه یوز سنه ده بر اسب اواقدر میدان ومنزلی هر نقدر تیزرو اولسه قطع ایلمكه قادر اوله من
چونكم ماه بر كیجه ده بو قدر برجلری قطع ایلدی پس معراج رسوله نیچون منكر اولورسن بر ماهده بو قدر سرعت
وبر آفتابده بو مرتبه تیز سیر وحركت اوله وبر قاچ ساعت ایچره بونلر عرصهٔ آسمانی قطع قیله لر اول ماه روحانی وآفتاب
حقانی اولان رسول اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك براقه بنمسی وفوری زمیندن آسمانه عروج قیلمسی وبو قدر
افلاكی ومقاماتی كچوب حضرت حقله مكالمه ایدوب بنه منزلنه كلمسی عاقل اولانه مستبعد می كورینور واول حضرته
ایمان قیلان بو كا شبهه وانكار می قیلور كما قال فی التفسیر الكبیر ان قرص الشمس فی العظم یساوی كرة الارض مائة وستین
مرة وفی شرح الفصوص لداود القیصری ان الشمس تساوی الارض مائة وستین مرة وربع الارض وغیرهما ثم نشاهد
فی الافق طلوع القرص من جانبها الی آخرها فی اسرع زمان فاذا كانت هذه السرعة ممكنة للجماد فكیف لا یمكن لافضل
العباد اذا اراد رب العباد (م ی) صد چوماهست آن عجب در یتیم * كه بیك ایمای او مه شد دونیم) آن عجب كو در شكاف
مه نمود * هم بقدر ضعف حس خلق بود * اول عجب اولان در یتیم بو ماه كبیدركه انك بر ایماسی ایله ماه دونیم اولدی
اقتربت الساعة وانشق القمر) آیت كریمه سی بو معجزه یه دلالت وشهادت قیلدی وتوضیح معنی بویله دیمك كادیكه
اول عجیب وغریب اولان در یتیم ونبی كریم صلی الله علیه وسلم نیجه بو ماه منیر كبیدركه اول حضرتك بر اشارتیله
آسمانده اولان ماه ایكی شق اولدی اول عجبدركه ماهك شكافنده اوكوروندی واول معجزه كه قمرك انشقاقنده مرئی
ومحسوس اولدی هم خلقك حسی مقداری ایدی (مثنوی) كاروبار انبیا ومرسلون * هست از افلاك واختر ها برون
یوخسه انبیا ومرسلرك كاروباری افلاكدن واخترلردن بروندر اگرچه مرسلون اضافت حسبیله مرسلین اوقمق
اقتضا ایلردی لكن برونه قافیه اولمقدن اوتری مرسلون اوقنوب مبنی حكمنده اولدی ومحلا مجرور اولور وتوضیح معنی

شول عجب اولان حالتكه انشقاق قمرده ظهوره كلدی اول خلقك حسنك ضعفی مقداری ایدی یوخسه حضرت نبی
علیه السلامك قوت وقدرتی مقداری دكلدی زیرا انبیالرك ومرسل اولان صفیلرك كاروباری افلاك تسعه دن وكواكب
مضیئه دن برون وبرتردر (مثنوی) تو برون رو هم ز افلاك ودوار * وانكهان نظاره كن ان كاروبار *
سن افلاك ودواردن طشره كیت واندنصكره اول كاروباره نظاره ایله یعنی انبیای عظام علیهم السلامك چوق
كاروباری واردركه بو افلاك ونجومدن خارجدر اگر اول كاروباری كورمك واول انوار واسراره نظر ایدوب كورمك
استرسك سن هم افلاكدن وهم دواردن وبو عناصر وافلاك ایچره اولان سیردن طشره كیت واندنصكره
انلرك اول كاروبارنه وكیرودارنه نظر ایلیجی اول والا بو افلاك وانجمك ایچنده اوله سن انلرك ورای عناصر وافلاك
وخارج انجم تابناك اولان كاروبارنی كورمكه وا كا نظر ایدوب كورمكه قادر اوله مزسن (مثنوی) درمیان بیضهٔ
چون فرخها * نشنوی تسبیح مرغان هوا * سن قوش یاوریلری كبی بیضه ایچره سن مرغان هوانك تسبیحنی
اشتمزسن بیضه دن مراد بو جسمانیة درمادامكه بیرطه ایچره اولان قوش یاوریسی بیرطه دن طوغمیه مرغان هوانك
تسبیح وصداسنی اشتمز وانلرك كلماتنی فهم ایتمز كذلك شول كمسه نك فرخ روحی بدن بیضه سی ایچره هنوز محبوس اوله
واندن تولد قیلمیه هوای الهی قوشلرینك واسرار نامتناهی سرخوشلرینك تسبیح وصداسنی اشتمكه قادر اوله مز زیرا انلرك
مقامی ملكوت سما ومرتبه لری عالم معناده اولمشدر * لن یلج ملكوت السماء من لم یولد مرتین * حدیث شریفنك
حسبنجه ایكی كره طوغمین وملكوت سمایه داخل اولمین انلرك تسبیحنی واوازورازنی فهم قیلماز وایكی كره طوغمقدن مراد
بری مادردن طوغمق وبری دخی فرخ روحك بیضهٔ جسمدن تولد قیلمسی اولور (مثنوی) معجزات اینجا نخواهد شرح
كشت * زاسب وخوارزمشاه كو وسر كذشت * معجزات بو محلده شرح اولمق استمزاسبدن وخوارزم مشاهدن سویله
وانلرك سر كذشتن نقل ایله یعنی حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلمك معجزه لری قتی چوق وخارق عاده لرینه نهایت
یوقدر بو محلده اول شرح اولمق مناسب دكلدر اول اسبدن وخوارزمشاهدن وانلرك سر كذشتندن سویله واول اسب
اول رونق وفری ندن بولدی انی بیان ایله (مثنوی) افتاب لطف حق بر هرچه تافت * از سك واز اسب فر كهف یافت
تاب لطفش را تو یكسان هم مدان * سنك را ولعل را داد او نشان * لعل را زان هست كنج مقتبس * سنك را كرمی
وتابانی وبس * انكه بر دیوار افتد آفتاب * انچنان نبود كزاب واضطراب * حق تعالینك لطفی آفتابی هر نه شیء اوزره
تابان اولدی وطلوع قیلدیسه سكدن واسبدن فر كهفی بولدی یعنی حق تعالینك لطفی كونشی هر نه شیء اوزره
طوغدی وطوقندی ایسه اول شی اگر سك نوعندن اولسون واگر اسب نوعندن اولسون واگر بونلردن غیری اولان
انواعدن اولسون كهف فرنی بولور یعنی كهف الهی وامان ربانی رونقنی بولور وكندی نوعندن ممتاز وفایق اولور نته كم
اصحاب كهفك كلبنه آفتاب لطف الهی پرتو صالدقده اول كندی نوعندن ممتاز اولدی وبین الناس فر ورونق
بولدی اول اسبی دخی بو كا كوره قیاس ایله اما حق تعالینك تاب لطفنی وفیض مقدسنی هم یكسان بیلمه سنك ولعله
اول خدانك تاب لطفی نشان وردی لعل دخی انواع حجردن بر نوعدر اما كوركه لعله نیجه شان ونشان وردی وانی انواع
حجردن بویله ممتاز اولمق مرتبه سنه ایركوردی لعل ایچون اول تاب لطف الهیدن اقتباس اولنمش كنج واردر مقتبس
بونده مستفاد معناسنه اولور اما سنك ایچون كرملك وتابانلق واردر انجق یعنی لعل تاب ایچون اول تاب لطف
الهیدن استفاده اولنمش واقتباس قیلنمش كنز اولمق ومرغوب ومقبول كلمك واردر ولیكن سنك ایچون كرم اولمق
ویاخود یلدرامق واردر انجق كه انك كنز اولمغه ومقتبس كلمكه استعدادی یوقدر اول نسنه كه آفتاب دیوار اوزره
دوشر آبدن واضطرابدن انجلین اولمز یعنی اول تاب شعله كه آفتابدن دیوار اوزره دوشر اول تاب كه آبدن وآبك
اضطرابندن انجلین اولمز زیرا آفتاب دیوار اوزره دوشسه انده آفتابك عكسی كورنمز ودخی اول دیواردن بر آخر شعله
وتاب ظهوره كلمز ودخی دیوار لازم كاوب متزلزل ومضطرب اولسه پرتو آفتاب انكله بیله متزلزل ومضطرب اولمز اما
آب صافیده اولا افتابك ذاتی منعكس اولوب كورینور وثانیا اول آب صافیدن بر تاب ظهوره كلور وثالثا اول اب صافی
مضطرب اولسه عكس وافتاب واندن ظهوره كلان شعله وتاب هم مضطرب اولور وحركت قیلور پس آفتابك دیوار اوزره
اولان تابی آبدن ظهوره كلان تابی كبی اولمز وبو ایكی تاب اگرچه حقیقتده بردر اما مرتبه نظر اولنسه بری برینه
مساوی ومماثل كلمز وبعض نسخه ده تاب لطفش را تو یكسان هم بدان واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنی اول حقك
تاب لطفنی هم سن جمله اشیایه یكسان بیل انك یكسان اولان تاب لطفی سنكه ولعله نشان وردی وبونلردن هر بری
كندی ذاتلرینك استعدادنه كوره اول پرتو یكساندن بر كونه نشان بولدی مثلا لعل ایچون اول تاب لطف الهیدن
اقتباس اولنمش واستفاده قیلنمش كنز اولمق واردر اما سنك ایچون همان انجق كرمیت ویاخود صرچه كبی یلدرامق

ياخود بعض شفاف اولان سنك كبى تابان اولمق واردر ولكن قنى لعلده اولان نشان وقنى سنك تابانده اولان نشان
وبو ايكسى برابر اولمديغى هر عاقله معلوميدر ومثال آخر اول نسنه كه آفتابدن ديوار اوزره دوشر انجلين اولمزكه آفتاب آبه
دوشر وآبدن وآبك اضطرابندن عكس وتاب واقع اولور بونسخه فيض اقدسه كوره اولور واول كى نسخه نفسله فيض
مقدسه كوره اولور وبوفيض اقدس وفيض مقدسك تفصيلا شرحنى تائيه قصيده سنك شرحنك مقدماتنده ذكر
ايلمشزدر انده طلب اولنه واجمالا دخى بيان قيلنه اولا بلكه الله تعاليناك ايكى كونه تاب وفيضى واردر برينه فيض
مقدس ديرلر فيض مقدس هركسه بركونه عين ثابته وبركونه استعداد وقابليت ويرن فيضه ديرلر حق تعالينك بوفيض
مقدسى اصلا برابر ومتساوى دكلدر زيرا هر كسه بركونه قابليت وهرشيئه برنوع خاصيت ويريجيدر پس بركسه نك
قابليتى بركسه كبى اولمديغى وبرشيئك خاصيتى برشيئك خاصيتنه بكزه مديكى ظاهر وروشندر پس نسخهٔ اول كه تاب
لطفش راتو يكسان هم مدان ديمكدر بوفيض مقدسه كوره دركه حق تعالينك تاب لطفى بو اعتبارله اصلا هموار
ويكسان دكلدر وبرينه دخى فيض اقدس ديرلر حق تعالينك فيض اقدسى شوايب كثرتدن عارى وبريدر اصلا انده
تفاوت واختلاف يوقدر وجميع اشيا اوزره بوفيض على السويه يكساندر بوفيضك مثالى آفتابك نور بسيطى كبيدركه
هرشيئه آفتاب على السويه طوقنور وهرشى كندىٔ استعدادينه وقابليتنه كوره اندن بركونه نشان وخاصيت
استفاده قيلورنته كم بويتلرده مذكور اولمشدر (م ى) چون دمى حيران شد ازوى شاه فرد * روى خود سوى عماد الملك
كرد * كاى اخى پس خوب اسپى نيست اين * از بهشتست اين مكرنى اززمين * چونكم شاه فرد بردم اول اسبك
تماشاسندن حيران اولدى واول شهنشاه بى نظير برمدت اول فرس باد پانك حسن وبهجتى مشاهده سنده ولهان
قالدى بوندنصكره كندى يوزنى عماد الملك جانبنه ايتدى واكا متوجه اولوب بوكونه خطاب قيلوب ديديكه اى وزير
وپاشا بواسب زياده خوب وكوزل اسب دكلميدر سن بونك حقنده نه ديرسن بو اسب باد پامكر جنت اعلادندر زمين
غبرادن دكلدكه بريوزنده بوكونه اسب كورلمش دكلدر ديدى اخى جيم فارسى ايله وزيره وپاشايه ديرلر نسخه اكراخى
اولورسه اى برادر ديمك معناسى وبرلور لكن اولكيسى محله انسبدر (مثنوى) پس عماد الملك كفتش كاى خديو
چون فرشته كردد از ميل تو ديو * در نظر انچه آورى كردد نيك * پس كش ورعناست اين مركب وليك * هست
ناقص آن سر اندر پيكرش) چون سر گاوست گويى اين سرش * پس عماد الملك اول پادشاهه ديديكه اى خديو واى
شاه عظيم سنك ميل ومحبتكدن ديو فرشته كبى كوزل اولور نته كم مشهور ومجربدركه بعض اهل نفس بر ديو سيرت كمسه يه
شهوانى ميل ومحبت ايلر اول ديو چهره اكا اول ميل وشهوات واسطه سيله حورى وفرشته كبى خوب وجميل كورينور
نظره اول ميل واسطه سيله اول نسنه يى كتوره سن نيك اولور يعنى سنده برشيئه زياده ميل ومحبت اولسه واول شئ حد
ذاتنده قبيح وناپسند اولسه اول نسنه يى سن نظريكه كتوره سن اول نسنه سكا نيك اولور وجميل ومحبوب كورينور
بومركب نعم چوق كوزل ورعنامركبدر وليكن انك شكلنده وچهره سنده اول باش ناقصدر بوشكل وپيكره كوره انك
باشى دخى كامل ومعتدل كرك ايدى انك بوباشى ديرسن سر كاو كبيدر كه انك بوجثه سنه كوره انك باشى اوكوز
باشنه بكزر بوايسه عيب رفتارسلرلر بونى مقبول طوتمزلر ديدى (م ى) دردل خوارزم اين دم كار كرد * اسب رادر منظر شه
خوار كرد * خوارزمشاهك كوكلنده بونفس كار ايتدى يعنى بو كلام انك قلبنه تأثير قيلدى وبرطوتدى بوسوز اول
اسب جميلى شاهك نظرنده خوار ايتدى انكيچون (من يسمع يخل) ديمشلردر بركسه نك عقل سليمى وفكر مستقيمى
اولمسه لابد هر اهل غرضدن اشتديكى سوزى بركسه نك حقنده صحيح ظن ايلر (مثنوى) چون غرض دلاله كشت
وواصفى * ازسه كز كرباس يابى يوسفى * چونكم غرض دلاله وبر واصف اولدى اوچ ارشون بزدن اوترى بر يوسف بولورسن
اوچ ارشون كرباسدن مراد بونده ثمن بخسدركه يوسف عليه السلام حضرتلرنى برادرلرى برقاچ اقچه يه وايكى وياخود
اوچ پاره توبه صاتديلر ديمشلردر انكيچون اول ثيابه كرباس تعبيرا يلمشلردر يعنى چونكم اهل غرض برخوب ومحبوب
شيئى وصف ايديجى اوله وانى صاتيجى اوله ومشتريلرينه عرض قيله سن بر يوسف كبى جميل ولطيف خوبى اوچ ارشون
بزدن اوترى بولورسن وبرادنى وكمتربها ويرسك انى اول اهل غرضك الندن الورسن اكرچه اول شئ جميل كندى طالبلرى
قتنده بغايت عالى وجليل ايسه ده بنه اهل غرضك وصفيله اول حقير وذليل اولمق مقرردر (مثنوى) چونكه هنكام
فراق جان شود * ديو دلال در ايمان شود * چونكم جانك بدندن فراقنك هنكامى اوله يعنى روحك جسمدن مفارقت
قيلسنك وقت وزمانى قريب كلهديو اول زمانده در ايمانك دلالى اولور وايمان درينى محتضر اولان مريضك الندن ثمن بخسله
صاتون المغه واشترا قيلمغه سعى واقدام قيلور (مثنوى) پس فروشد ابلهى ايمان ازشتاب * اندران تنكى بيك ابريق آب
وان خيالى باشد وابريق نى * قصد آن دلال جز تخريق نى * پس ابله اولان كسه جواهر ايمانى سرعتله صاتراول

تنكلك وقتنده برابريق صويه حالت نزع قريب اولدقده انسانه زياده حرارت وعطش مستولى اولور ديرلر اول حينده
شيطان دخى نعوذ بالله كلوب اول محتضره ابريق ايچره آب وكاسه لر ايچره لذيذ وشيرين شراب عرض ايلر ايش حال بوكه
بو خيال اولوب وابريق آب زلال دكل اول اهل غرض اولان دلالك قصدى تخريقدن وهلاك ايلمكدن غيرى دكلدر
بلكه مقصودى اول مريضى ايمانسز قومقدر وانى جوهر ايماندن مفلس ايلمكدر (م ى) اين زمانكه تو صحيح وفربهى
صدق رابهر خيالى مى دهى * بوزمانكه سن صحيح وفربهسن يعنى بوحينده كه سن حالا بر صحيح المزاج وسمز وتندرست
كمسه سن صدقى بر خيالدن اوترى ويررسن يعنى صدق وحقيقت اولان دينى وايمانى وسبب دخول جنان اولان اسلام
وايقانى برخيال ظل كبى اولان دنيا لذتندن اوترى ويررسن (مثنوى) مى فروشى هر زمانى زر كان * همچو طفلى
مى ستانى كردكان * هر برزمانده كان زرنى صاترسن اوغلانجقلر كبى جوزجكلر الورسن بعض نسخه ده هم دركان واقع
اولمشدر على كلا التقديرين مراد ايمان واسلام اولور وكردكاندن مراد جوز وموبزمشابه سنده اولان متاع دنيوى
اولور وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه اى كودك طبيعت هر بردمده زركانى مشابه سنده اولان اسلام وايمانى بيع ايدرسن
وبراوغلانجق كبى جوز وموبزمشابه سنده اولان متاع دنيايى الورسن واكا عقلسزلغكدن مبتلا اولورسن كما قيل (بيت)
بازيچه ايست طفل فريب اين متاع دهر * بى عقل مردمان كه بدان مبتلا شدند (م ى) پس دران رنجورئ روزاجل
نيست نادر كربود اينت عمل * پس روزاجل كه اول رنجورلك كوننده نادر دكلدر اكرسنك عملك بو اوله يعنى چونكم
سنك صحت وسلامت حالك حقيقتى خياله صاتمق اوله پس اول اجل كوننك رنجورلكى زماننده وتنكلكى هنكامنده
اكرسنك كاروشانك هم بويله اوله عجب دكلدر شمدى سنك ضرورتك وكمال احتياجك يوق ايكن دينكى وايمانكى خيال
مشابه سنده اولان لذات جسمانيه ومشتهيات نفسانيه يه صاتمق وانى خريدار اولوب قبول ايتمك مقرر اوله ضرورت وقتنده
وحرارت زماننده سكا شيطان آب زلال كبى حظ نفسه متعلق برخيال كوسترسه وايمانكى ويروب انى نوش ايله تا صحت
وسلامت بوله سن ديسه حضرت حقدن غافل اولوب اول دزد لعينه ايمانكى صاتسك هم عجب اولمز (م ى) در خيالت
صورتى جوشيده * همچو جوزى وقت دق پوسيده * خيالكده اى بى تميز برصورت قاينتمشسن يعنى بر جوز كبى دق
وقتنده چورك اولمشسن يعنى اى غافل كندى خيالكدن برصورتى قينامش وپخته ايتمشسن يعنى كندى ذهنكده
وقلبكده صور خياليه دن برصورتى كتوروب تصوير ايدوب ايشته بو برابوفكر وبر كوزل خاطره دردوانى بكنمشسن
اما بر جوز كبى دق وامتحان اولنمق وقتنده چورك سن كه ايچى چوركلك صداسى سكا طعن ودق اولنديغى زمانده
ويا امتحان قيلنديغى اوانده فراست وكياستى اوانده ظاهر اولور (م ى) هست از آغاز چون بدران خيال) ليك آخر ميشود
همچون هلال * كرتو اول بنكرى چون آخرش * فارغ آيى از فريب فاترش) ابتدادن اول خيال بدر كبيدر ليكن آخر
هلال كبى اولور يعنى جميع دنيوى وجسمانى اولان افكار وخيالات اول امرده وبادى نظرده بدر كبى نورانى وكامل
كورينور ليكن اخرامرده هلال كبى ضعيف وناقص اولور اكرسن اول دنيوى اولان خياله آخرنده اولان كبى
انك نقصان وزوالنه نظر ايليه سن اول وهله ده اولان وبادى نظرده ظهوره كلان فريب فاترندن فارغ كلورسن يعنى اول
امرده اول خيال دنيوى سنى الدامقدن اوترى برفاتروسست فريب وخدعه ايلرسن انك آخرنده اولان نقصان وزوالنى
اول زمانده كوره جك اولورسن انك سست اولان فريب وخدعه سندن فارغ كلور وازاد اولورسن (م ى)
جوز پوسيدست دنيا اى امين) امتحانش كم كن از دورش ببين) اى امين دنيا فى المثل جوز پوسيده دركه انك باطنى چورك
وناقص ولا شئ وظاهرى برفاكهه وغدا كبيدر اكر عقلك وار ايسه انى امتحان وتجربه ايلمه انى ايراقدن كوروزيرا عاقل
اولنلر انى كرات ومرات ايله تجربه قيلمشلر وجوز پوسيده كبى بولمشلردر پس (مصرع) من جرب المجرب حلت به الندامة)
حسبنجه سن اول مجربى تجربه ايلرسك سكا ندامت حلول ايلمك مقرر اولور (مثنوى) شاه ديدان اسب را باچشم حال *
وان عماد الملك باچشم مآل * چشم شه دوكز همى ديد از لغز * چشم آن پايان نكر پنجاه كز) پادشاه اول اسبى حال كوزيله
كوردى واول عماد الملك مال كوزيله كوردى يعنى اول پادشاه اول جميل اولان اسبى اول حالده اولان جمال وبهجته نظر
ايدوب نتيجه وعاقبتنى كوره ميوب انى همان حال كوزيله كوردى اما اول عماد الملك اول اسبى نتيجه وعاقبت كوزيله
كوردى وانك اول حالده اولان جمال وبهجتنه اعتبار ايلمدى شاهك كوزى لغزدن ايكى ارشون كوردى اما اول پايان
نكرك كوزى اللى ارشون كوردى لغز بونده ميل ايتمك معناسنه در اكرچه مشكل اولان بوله وپوسيده اولان مراده دخى
ديرلر اما بونده ميل ايتمك معناسنه وياخود مستور اولان مراد معناسنه اولمق مناسبدر يعنى اول پادشاهك كوزى اول
اسبه ميل ايتمكدن وپوشيده اولان مراد نفسانى سندن انجق اول اسبى ايكى ذراع مقدارى كورديكه انك برى اول اسبك
صورت ظاهره ده اولان حسن وبهجتى دروبرى دخى انك هنرى وفائده ومنفعتيدر اول اسبك ظاهرندن وباطنندن انجق

بوایکی مرتبه‌یی کورمکه قادر اولوب دخی بونك وراسنده اولان مراتبه نظر ایر کورمکه قادر اوله‌مدی اما اول عاقبت بین
اولان عاقلك کوزی اللی ذراع مقداری کوردی یعنی اللی مرتبه اندن ایلرویه نظر ایر کوردی تا انك عاقبت وخاتمه‌سنه
باقوب اول امرده معیوب وبی اعتبار اولان صفتنی بیلوب اکا کوره خبر ویردی (م ی) آن چه سرمه‌ست انکه یزدان می
کشدکز پس صد پرده بیند جان رشد * اونه سرمه درانی که یزدان حضرتلری چکر که صد پرده‌نك التنده جان رشد کورر
یعنی اول نه سرمه در بیلور میسن یزدان حضرتلری انی برنده سنك بصر بصیرتنه چکر که اول واسطه ایله جان نیجه یوز
پرده‌نك التندن طوغری یولی کورر وحقیقته نظر ایر کورر اول سرمه‌دن مراد کحل عنایت وسرمهٔ هدایه‌در یعنی حق
تعالی حضرتلری برقولنك بصر بصیرتنه سرمهٔ هدایتی چکسه انك دیدهٔ جانی عاقبت بین اولور وحقیقت کاری کورر
وبرشیٔ خاتمه‌سنده نه اوله‌جقدر اکا یر کورر (م ی) چشم مهتر چون بآخر بود جفت) پس بدان دیده جهانرا جیفه کفت
مهتر حضرتلرینك کوزی چونکم آخره جفت اولدی دیده سببیله جهانه جیفه دیدی یعنی مهتر کائنات وبهتر
موجودات علیه افضل الصلوات واکمل التحیات حضرتلرینك بصر بصیرتلری چونکم هرشیئك آخرنه مقارن اولدی
وعاقبتنه نظر قیلدی پس اول دیده سببیله بو جهانه جیفه وانك طالبلرنه کلاب دیدی کما قال علیه السلام الدنیا جیفة
وطلابها کلاب بودنیا خود حاله نظر اولنسه وصورت ظاهره‌سنه باقلسه براحلی واحسن دوات ونعمتدر عاقبتنه نظر
اولنسه برمردار جیفه کبی کیرو قالور وبی اعتبار اولور پس نفس الامرده جیفه ومردار اولنه طالب اولان کلاب
سیرت اولورکه انلر عاقبت جیفه اولان دنیادن اوتری بری برلریله خرلدی ایلمکدن خالی اولمزلر (م ی) زین یکی ذمش که
بشنود او وحسب * پس فسرداند ردل شه مهر اسب * چشم خود بکذاشت چشم اوکزید * هوش خود بکذاشت
وقول اوشنید) بوندن انك بر ذمی که اشتدی اول ملك پس شاهك کوکلنده اسبك مهری چوق طوکدی پس باء عربیه
اوقندیغی اوزره معنی بودر باء فارسیله اوقنسه دخی جائزدر بو وجه اوزره معنی پس شاهك کوکلنده اول اسبك محبتی
فسرده اولدی دیمك اولور حسب کافی وبس معنالرینه اولور یعنی اول خوارزمشاه بو عماد الملکدن اول اسبك انجق
همان بوقدر بر ذمنی اشتدی پس اول شاهك کوکلنده اول اسب جمیلك محبتی طوکدی وشاهك قلبی اندن اوصاندی
وفارغ اولدی کندی کوزنی قودی انك کوزنی قبول ایلدی کندی عقلنی قودی وانك قولنی اشتدی پس هرحال بین
اولان وضعیف الذهن اولوب عاقبت وحقیقت کورمکدن بی بهره قلان کسه‌لره اکر شاه اولسون واکر کدا اولسون هرکیم
ایسه واجب ولازم اولان اولدرکه یعنی برحقیقت بین اولان وعاقبتنه نظر قیلان عقل کامل صاحبنك برکلامنی اشتسه
وبرکندی طبعنه مقبول کلان شیئك حقنده انك لسانندن برذم وقدح کوش ایتسه همان دم کندی کورمسنی
قویوب وعقل وادراکنی ترك ایلیوب اول عاقل وکاملك کورمسنی اختیار وقبول قیلمق وانك کلام سعادت انجامنی
مستمع اولمق وجان ودل ایله مقبول ایلمك کرکدر تاکم عاقبت کارده نادم اولمیه ونتیجه ظهوره کلدکده (لو کنا نسمع او نعقل
ما کنا فی اصحاب السعیر) دینلردن اولمیه وحسرت یمیه (مثنوی) این بهانه بود وان دیان فرد * از نیازان در دل شه سرد
کرد * در بست از حسن اویش بصر * ان سخن بد درمیان چون بانك در * پرده کردان نکته رابه چشم شه * کازان
پرده نماید مه سیه) بو بهانه ایدی واول دیان فرد نیازدن انی شاهك کوکلنده سرد ایلدی یعنی بو عماد الملکك ذمه متعلق
اولان سوزی اورته‌لقده سبب وبهانه اولدی واول فرد اولان دیان وبی نظیر اولان یزدان ومستعان عماد الملکك نیازندن
اول اسبی پادشاهك قلبنده سرد وبارد ایلدی اول اسبك حسنندن شاهك بصری اوکنده حق تعالی قپو باغلدی
اول سوز اورته‌ده بانك در کبی اولدی یعنی فرسك حسن وبهجتندن حق تعالی حضرتلری شاهك کوزی اوکنده
قپو باغلدی وسد باب ایلدی که اول شاه مقدما اول اسب لطیفك حسننی کورمش ایدی پس حق تعالی اول کشاده
اولان قپوبی اورتدی عماد الملکك اسب حقنده اولان اول سوزی پادشاهله اسبك اورته‌سنده اورتیلان ومسدود
اولان بابك صداسی کبی اولدی حق تعالی حضرتلری عماد الملکك دهانندن خروج ایلین اول نکته‌یی شاهك اوزرینه
پرده وحجاب ایلدیکه اول پرده‌دن ماه سیاه کورینور یعنی اکر حق تعالی برکسه‌نك لساندن ظهوره کلان نکته‌یی ماه
منیره پرده ایلسه بربصیر اولان کسه اول دمده ماهی سیاه کورر وانك نورنه نظر ایلمکه قادر اوله‌میوب اول ماه منیر انك
کوزندن مستور اولور وپرده‌ده قالور (مثنوی) بالك بنایی که برسازد حصون * درجهان غیب از کفت وفسون *
بربالك بنا که حصنلر دوزر جهان غیبده کفت وفسوندن یعنی جمیع عیوب ونقایصدن پاك ومنزه شول بربانی وصانعکه
ناسك سوزندن وافسوندن عالم غیبده حصارلر دوزر وانلرك کفت وکویندن کوکل عالمنده حصنلر وپرده‌لر ایلر حق
برکسه‌نك سوزی وافسونی نیجه یوز کسه‌نك کوکلی کوزینه حجاب وپرده اولور وبرشیئك حسن وجمالنی ولطف
وکمالنی انلر کورمکه قادر اوله‌مزلر وبرکسه‌نك سوزنی دخی فتح بابه سبب قیلور انك سوزی واسطه‌سیله چوق کسه‌لرك

قلبنده

قلبنده اولان پرده وحجاب وشبهه وارتیاب زائل اولوب انلر اول شیٔ جمیلك حسن وجمالنی وبهجت وکمالنی مشاهده
ومعاینه قیلورلر اولکی طائفه اول شیٔ بی حسن وبی جمالدر دیرلر وانك حسن وجمالنی کورنلر بو براحسن واجمل
شیدر بوکا میل ومحبت ایتمکه چاره ندر دیو تحقیق ایلرلر (م ی) بانك دردان کفت رااز قصر راز * تاکه بانك وا شدست
این یافراز * بانك در محسوس در از حس برون * تبصرون این بانك ودرلا تبصرون * کفتی سن قصر رازدن بانك دربیل
تاکم بوکفت وکوی کیر واولمنك واچلمنك بانکمی اولمشدر یاخود فراز اولمنك واورتلمنکمی بانکی اولمشدر وابونده
آچلمق وفراز اورتلمك معناسنه در واکثر قپولر هم اچلدیغی زمانده وهم اورتلدیکی زمانده لابد بربانك وصدا ایلر یعنی
ناسك بوکفت وکوینی ای عاقل سن حق تعالینك خانهٔ رازنك قپوسنك صداسی بیل یعنی برکسه‌نك دهانندن برصدا
وبرادا استماع ایلیه‌سن کور اول صدا واداتا کم قپونك اچلمسی صداسیمیدر ویاخود اورتلمسی صداسیمیدر اکر اول کسه‌نك
اداوصداسی سنك قلبکه برشیٔ اورترسه اول اورتلمك صداسیدر واکر برشیئك پرده‌سنی قالدروب سکا انك حسنی
وجمالنی کوسترسه اول باطنده اولان درمعنوینك اچلمسی وکشاده اولمسی صداسیدر باطنده اولان درمعنوینك
صیت وصداسی محسوس ومسموع اولور واول درمعنوی حسدن طشره‌ده درکه بوحس صوری انی کورمکه قادر
اوله‌مز بوبانکی سز کوررسز ودری کورمزسز تبصرون ولا تبصرون ایکیسی یله افعال بابندن صیغهٔ معلوم اوزره جمع
مخاطبدر بعض نسخه‌ده ایکیسی یاله بالرله جمع غائب صیغه‌سی اوزره واقع اولمشدر بو تقدیرجه بونلرك فاعلی ناس اولور
ومعنی ناس بوبانکی کوررلر وقپویی کورمزلر دیمك اولور این بانك بانك راو دردرا تقدیرنده اولور (م ی) چنك حکمت
چونکه خوش اواز شد * تاچه در از روض جنت بازشد * حکمت چنکی چونکم خوش اواز اولدی تاکم روض
جنتدن نه قپو کشاده اولدی علیم وحکیم اولان کسه‌نك وجودنی استعارهٔ تمثیلیه طریقی اوزره شول چنکه تشبیه
ایلمشلردرکه اندن علم وحکمت نغمه‌لری وسر ومعرفت اوازه‌لری ظهوره کله عارفك دهانی جنت قپولرندن برقپویه
بکزر وانك جنانی ریاض جنانه بکزر یعنی انك دهانی کشاده اوله وعلم وحکمت میوه‌لرنی اخراج ایدوب ظهوره کتوره
انك مجلسی دخی ریاض جنتدن برروضه اولور (کما قال صلی الله علیه وسلم ارتعوا فی ریاض الجنة قالوا وما ریاض الجنة
یارسول الله قال علیه السلام مجالس العلم * بورایه متعلق اولان کلام جلد اولك دیباجه‌سنده وهو جنان
الجنان قولنك شرحنده مرور ایلمشدر اندن طلب اولنه وبونده توضیح معنی بویله دیمك اولورکه برعلیم وحکیمك چنك
حکمت اولان وجودی چونکم خوش اواز اوله وعلم حکمت نغمه‌لرنی اظهار ایلیه وفتح دهان ایلیوب طالبلره
سر ومعرفت سویلیه تا بیلور میسن جنت روضه‌سندن نه قپو اچلدی بونی بیلمز مکرکه علم ومعرفتك جنت عاجله
اولدیغنه عارف اولنلر وبو جنتك عز وشرفنه هم واقف اولمز مکرکه کیجه وکوندز علم ومعرفت طلب قیلنلر (م ی)
بانك کفت بد چو در وامیشود * از سقر تاخود چه در وامیشود * بانك در بشنو چو دوری از درش * ای خنك اورا که
واشد منظرش) بد سوزلك صداسی قپو کبی اچق اوله سقردن تاخود نه قپو اچیلور چونکم سقر قپوسندن ایراق سن انك
بانکنی ایشت ای سعادت اول کسه‌یه که انك منظری کشاده اولدی منظر بونده نظر معناسنه مصدر میمیدر بو بیتلرده
هم نادانك جهنم قپوسی کبی اولان دهانی کشاده اوله وزبانهٔ نار کبی اولان زبانندن اول مردم سوز اولان سوز
ظهوره کله بیلور میسن سقردن واول دوزخ خباثت مقردن نه قپو اچلور واول جهنمك قپوسندن چونکم سن دورسن
قپو صداسنی واول جهنم قپوسی کبی اولان دهانك کلام واداسنی ایشت وانی نظر عقلله کورمکه سعی وکوشش
ایت ای سعادت شول کسه‌یه که انك نظری بودنیاده کشاده اولدی واول نظر ایله اهل جهنم اولنلری کوردی وانلرك
دهانلك جهنم قپوسی اولدیغنی مشاهده قیلدی پس انلردن معرض اولوب حق تعالی‌یه استعاذه ایلدی وایو عمل
ایلمکه باشلدی (مثنوی) چون تومی بینی که نیکی میکنی * برحیات وراحتی برمی زنی * چونکه تقصیری وفسادی
میرود * ان حیات وذوق پنهان میشود * چونکم سن کوررسنکه ایلك ایلرسن برحیات وراحت اوزره اورورسن
چونکم برتقصیر وفساد کیدر یعنی واقع وصادر اولور اول حیات وذوق پنهان اولور جواب بوبیتدن حاصل اولور
(مثنوی) دید خود مکذار ازدید خسان * که بمردارت کشند این کرکسان * خسلرك کورمسندن اوتری کندی
کورمکلکنی قومه زیرا بوکرکسلر سنی مرداره چکرلر کرکسلردن مراد بونده اهل دنیا واصحاب نفس وهوا اولور
وبوابیات ثلاثه‌ده خسلره تقلید ایلمکدن بغایت حذر ایدوب کندینك تجربه‌سنی ومشاهده‌سنی ترك ایلمکه
تعلیم وارشاد ایدوب بیوررلر ودیرلرکه ای مرد عاقل چونکم سن طریق الهیده برایولك ایلیه‌سن ویاخود برحق کلام
سویلیه‌سن کوررسن که برحیات قلبیه وراحت روحیه اوزره کندیکی اوررسن واول ایو عملدن حظ الورسن وروحانی
صفالر بولورسن ومنتظم الاحوال اولورسن اما چونکم سندن برتقصیر وبرفساد واقع وصادر اوله اول حیات قلبیه

وذوق روحانیه سندن پنهان وغایب اولورسن خودبونی نیجه کره تجربه ایلدك ومشاهده قیلدك پس خسلرك
کورمسندن اوزی کندی رؤیت ومشاهده کی ترك ایله فچن خس ودنی اولان کسه لرسکا او عملی ایشلمه کل بزم
ایشلدیکمز کاروعملی ایشله تاکم ذوق وراحت بوله سن دیرلرسه سن انلره متابعت قیلمه ومیل ایلمه زیرا بوکرکس طبیعت
اولان خسلرسنی یاحرام یمکه ویاخود دنیاء دارنه میل وتعلق ایلمکه جذب ایدرلر چونکم برطایفه سنی مردار جانبنه
چکه لر کندی تجربه ومشاهده کی قویوب انلرك بیاسنه وکورمسنه تقلید ایلمك محض اوبال وعین ضلال اولوروسنی
اباحت ومعصیت چقورلرینه دوشوررلر (م ی) چشم چون نرکس فروبندی که چی * هین عصاام کش که کورم ای اچی
وان عصا کش که کزیدی درسفر * خود چو بینی باشد از تو کورتر * چون چشمی نرکس کبی آشغه بغلرسن که نیچون
بودخی وجه درنرکس کبی اولان کوزی اورترسن بویله دیو که نه وارد رکورمزم اولکی وجه اوزره چی چرامعناسنه اولور
وچرافروبندی تقدیرنده اولور وایکنجی وجه اوزره چه شیء هست نمی بینم تقدیرنده اولورنته کم بعض کسه کوزلرنی
اورتوب تعامی ایدوب نه شیء واردربن کورمزم دیرو برآخر کسه یه ای اچی بن کورمم اکاه اول بنم عصامی چك دیر چشمدن
مراد بونده چشم دل اولور وخطاب شول سالکلره اولور که انك قلبی کوزی طریق مستقیمی کورمکه مستعد اوله
ونیك اولانی بددن وحقی باطلدن وهدایتی ضلالتدن واهل استقامتی اهل سقامتدن فرق وتمییز ایلمکه قادر وقابل اوله
ولیکن بعض کوردل وغافل اولان مرشد شکل کسه لرك یامالنه ویاسخاسنه ویاخود رعایت وتعظیمنه الدانوب
کندینك نرکس کبی کوکل کوزنی اورتوب وتعامی وتجاهل ایلیوب اکا ای پاشا بن بو یولده کورمم بکا عصا کش اول
وبکا ارشاد ایله دیه حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بوکونه عالم وعاقل اولان کسه لره نصیحت ایدوب بیوررلر
ای عاقل نرکس کبی اولان کوکلك کوزنی باغلرسن وتعامی وتغافل ایلرسن بویله دیو که نه واردربوطریقده بن کورمزم
ای بوطریقده باشا اولان اکاه اول بن کورمم بنم قائدم اول وبنی بو یولده چك بن سکا اقتدا ایلیم دیرسن وحال
بوکه اول عصا کشی که سن آخرت سفرنده وحقیقت یولنده کزیده ایلدك خود چونکم کوره سن سندن کورتردر پس
سندن کورتر اولان مرشد وعصا کشك سکا نه فائده سی اولور بوسوزلر شول عالم وعاقله کوره اولور که برغافل وجاهل
شیخه بعض واسطه ایله بیعت قیله واقتدا ایلیه وکندیسی الله کلامنك ورسول اخبارنك معنالرنی بیلور ایکن انکله
عمل ایلمکی قویوب تعامی وتجاهل ایلیوب برغافل وجاهله اقتدا ایلیه وبویله دیه شیخ بصیرنه کونه کسه اولدیغنی
ومشیخت مرتبه سنی قنغی عالمر بولدیغنی واقتدا به نه کونه کسه لر صالح اولدیغنی بیله (م ی) دست کورانه بحبل الله زن
جز برامر ونهی یزدانی متن * الکی کورانه حبل اللهه اوریزدانی اولان امر ونهیدن غیری اوزره طولنمه یعنی
برکندکدن کورتر عصا کشه ال اورمقدن واکا تمسك قیلمقدن حبل الله متینه ال اورمق هزار بار اولی وانفعدر امدی
(واعتصموا بحبل الله جمیعا) آیت کریمه سنك موجبنجه کورانه الله حبلنه ال اور وتمسك ایله یزدان حضرتلرینه
منسوب اولان امردن ونهیدن غیریه زنهار طولنمه (وما آتاکم الرسول فخذوه ومانهاکم عنه فانتهوا) آیت کریمه سنك
حسبنجه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم هرنه امر کتوردیسه انی طوت وهرندن نهی ایلدیسه اندن قچوب
اعراض ایت عبده لازم اولان همان مولاسنك امرنی طوتوب انك نهی ایلدیکی کاردن قاچمقدر طریقت اصل بوکا
دیرلر (مثنوی) چیست حبل الله رها کردن هوا * کین هوا شد صرصری مر عادرا * حبل الله ندر هوایی ترك ایلمکدر
زیرا بوهوا عاد قومی ایچون برصرصر اولدی یعنی اصل حبل الله متین ومعنی کتاب مبین ترك هوا ایلمکدرکه کتاب اللهك
معنای شریفی انسان نفسنك هواسنی وطبعنك مشتهاسنی ترك ایلمکدن اوتریدر فچن برمؤمن بن قرآن حبلنه
تمسك ایلدم دیسه وهوای نفسی ترك ایلمسه کذب ایلمش اولور که اصل حبل الله متین هوای نفسی ترك ایلمکدرکه
بوهوای نفس عاد قومنه برریح صرصر اولدی وانلری هلاك قیلدی (نصرت بالصبا واهلك قوم عاد بالدبور) حدیث
شریفنده بعض اهل تحقیق بویله دیمشلردرکه صبادن مراد صبای روحانی وهوای رحمانیدرکه حضرت نبی علیه السلام
انکله باطنا منصور ومظفر اولمش ایدی وظاهرا دخی کفار مکه انك اوزرینه عسکر چکوب کلدکده اول باد روحانی
صبا شکلنده ظهوره کلوب کفار اوزره تراب وغبارلر صاچوب انلرك انهزامنه ورسول علیه السلام حضرتلرینك نصرتنه
سبب اولدی وقوم عادك هلاکنه سبب اولان دبور اول انلرك نفسلرنده مستور اولان هوای نفسانی ایدی انلر هلاك
اولمزدن مقدم برمرتبه هواپرست اولدیلر وشول قدر حددن تجاوز ایدوب عصیان وطغیان قیلدیلرکه کندی
پیغمبرلری اولان هود علیه السلام حضرتلرینك نصیحت وارشادنی قبول ایلمز اولدیلر پس انلرك طبعنده مرکوز
اولان هوایی حق تعالی باد صرصر شکلنده ظهوره کتوروب انلرك ظاهرا جسملرینك هلاکنه انی سبب ایلدی
وحقیقتده اول باد صرصر انلرك نفسلرینك هواسنك صورتی ونتیجه سی ایدی (م ی) خلق در زندان نشسته از هواست

مرغرا پرها ببسته از هواست * ماهی اندر تابهٔ کرم از هواست * رفته از مستوریان شرم از هواست * خشم شحنه شعلهٔ
نار از هواست * چارمیخ وهیبت دار از هواست * مثلا خلق زندانده اوتورمش هوای نفسدندر زیرا انك زندانه
کیرمسنه سبب نظر اولنسه هوای نفسانیدن اوتریدرکذلك مرغك پرلری باغلنمق هوادندر زیرا اول قوش هواده
سلامتله اوچارکن نفسنك هواسنه اویوب برغدایه میل ایلیوب کلوب اول واسطه ایله دامه کرفتار اولوب پرلری باغلنور
وکذلك دریا ایچره سلامتده اولان ماهی کرم اولان تابه ایچره بریان اولمق نظر اولنسه هم هوای نفسدندر ومستوریلردن
شرم وحیا کیتمك هم هوای نفسلرینه اویدقلرندن رسوای اولوب ادبسز وحیاسز اولمشلردر شحنه نك شعلهٔ نار کبی اولان
خشمی هوادندر شعلهٔ نارده حرف تشبیه مقدر اولوریعنی حاکملرك وصوباشیلرك شعلهٔ نار کبی اولان غضبلری ناسك
هوای نفسلرندن اوتریدر وکذلك بودنیاده اولان چارمیخ وهیبت دار هوای نفسانیدن اوتریدرکه هوای نفس الله‌ك
امرنی وپیغمبر علیه السلامك شرعنی قویوب نفسنك مراد ومشتهاسنه تابع اولمقدن عبارت اولورپس بو عالمده وضع
اولنان سیاستلر وضرب وذلتلر هوای نفسانیدن اوتری وضع اولمش اولور (م ی) شحنهٔ اجسام دیدی برزمین) شحنهٔ
احکام جان را هم ببین * روح را در غیب خود اشکنجه‌هاست) لیك تانجهی شکنجه درخفاست * زمین اوزره جسملرك
شحنه سنی کوردك که انلر بودنیاده اولان صوباشیلر وحاکملردرکه انلره شحنهٔ اجسام تعبیر اولنور احکام جانك
شحنه لرنی هم کورکه جانك حکملرینك هم معنوی ضابطلری واردر انلره شحنهٔ جان تعبیر اولنور روحك عالم غیبده خود
اشکنجه لری واردرکه روحه دخی موکللر شکنجه وعذاب ایدرلر وعالم وعارف اولنلر بو عالمده هم عذاب روحی بیلورلر
وشکنجهٔ جان نه کونه اولدیغنه واقف وعارف اولورلر اماسنکه هنوزدخی بو عالم طبیعتده محبوس اوله سن اول شکنجهٔ
جانی محسوس کوره مزسن اکرچه اول عارفلره کوره آشکارادر لکن تاسن بوبدن حبسندن چیقرامیه سن وقورتلمیه سن
شکنجهٔ روح خفاده در سکا محسوس اولمز سببی بودرکه هوای طبیعی انسانی بغایت مست وسرخوش ایدیجیدر
کندینك روحی عذاب الیمده اولدیغی زیاده مست وسرخوش اولدیغندن فرق وتمییز ایلمکه قادر اوله مز کورکه حق
تعالی حضرتلری (وان جهنم لمحیطة بالکافرین) دیدی اهل تفسیر جملهٔ اسمیه ایله ایراد اولنمسی وقوعی متحقق
اولدیغندن اوتریدر دیمشلر اما اهل تحقیق حالا جهنم کافرلری عذاب الیمه مبتلا قیلمشدر اما انلر بغایت طبیعت
سرخوشلری وهوای نفسانینك مستلریدر انکیچون روحلرینك عذابده اولدیغنی وکندولرك جهنم ایچره قالدیغنی
احساس وادراکه قادر اوله مزلر (مثنوی) چون رهیدی بینی اشکنجه ودمار * زانکه ضد از ضد کردد آشکار) چونکم
بوبدن حبسندن قورتله سن روحك اشکنجه ودمارنی کوررسن زیرا ضد ضددن آشکار اولوروتوضیح معنی بوبدنك ذوقی
وصفاسی روحك عذاب وجفاسیدر وبالعکس روحك ذوق وصفاسی بوبدنك عذاب وجفاسیدر برکسه بو عالمده
کندی نفسنك حظنه ومشتهاسنه منهمك ومشغول اولسه اول کسه روحك نه مرتبه محنت وجفاده اولدیغنی حس
وتمییز ایلیه مز که بودنیا جسمك مقامیدر وآخرتك ضدی وضره سیدر وکذلك جسم دخی روحك ضدی وضره سیدرکه
بوکثیف واول لطیفدر چونکم جسم کندی عالمنده ذوق وصفاده در اول غیر عالم اهلی اولان روحك بلا وجفاده
اولدیغنی نیجه فرق ایلر اما چونکم بوبدندن قورتله سن وعالم ارواحه واصل اوله سن اول زمانده روحك عذابنی وهلاکنی
کوررسن زیراکه الاشیاء تنکشف باضدادها حسبنجه هرشیء ضدیله منکشف اولور روحانی اولان ذوق وصفا جسمانی
اولان ذوق وصفانك ضدیدر وروحانی اولان عذاب وجفادخی هم نفسانی اولان عذاب وجفانك ضدیدر چونکم روحك
عالم ارواحه واصل اوله وانده روحانی برذوق وصفا ونورانی برچاشنی وغدا بولمیه عذاب اولوروکندینك عذاب الیمده
اولدیغنی هم ادراك قیلور امابوچاه طبیعتده محبوس اولان انی ادراك وتمییز ایلمکه قادر اوله مز (مثنوی) آنکه درچه
زاد ودر آب سیاه * او چه داند لطف دشت ورنج چاه * اول کسه که چاهده وآب سیاهده طوغدی وچاه ایچره بیویوب نشو
ونما بولدی وآب سیاهدن ایچوب انکله معتاد اولدی واول چاه مظلم ایله هم انسیت قیلدی اول کسه دشتك لطفنی
وچاهك رنجنی نه بیلورو چاه ایچره اول صحرای لطیفده اوانلره نسبتله کندینك عذابده اولدیغنی نیجه فرق وتمییز قیلور
بلکه بیلمکه وتمییز قیلمغه قادر اوله مز زیرا هرشیء ضدیله بیلنورا کراول کسه اول دشت لطیفی کورسه اندنصکره
چاه ایچره کلسیدی کندینك چاه ایچره نه مرتبه رنج وجفاده اولدیغنی بیلوردی کذلك بو عالم طبیعت برچاه کبیدر
وبوغدای نفسانی آب سیاه کبیدر عالم ارواح دشت لطیف کبیدر چاه طبیعتده معتاد اولان وبوآب سیاهله انسیت
قیلان عالم ارواح صحراسنك لطافتنی نه بیلوروکندینك بوچاه طبیعت ایچره بلاده اولدیغنی نیجه ادراك قیلور انکیچون
اشد بلا انبیایه اندنصکره اولیایه اندنصکره عالم ارواحك لذتلرنی وجمالنی کورن کسه لره اولور زیرا انلر شول
کسه لره بکزرلر که دشت وصحراسیرنی کورمشلر وباغ وبستان لطافتنی مشاهده قیلمشلر ایکن ینه کلوب بوابدان

طبيعتنه محبوس اولمشلردر انكيچون دنيا مؤمنك سجني وكافرك جنتيدركه كافر بوكا معتاد اولمش وانسيت قيلمشدر ومؤمن بونده غريب اولمش ومحبوس قالمشدر (مثنوى) چون رها كردى هوا از بيم حق * در رسد سغراق از تسنيم حق * چونكه بيم حقدن اوترى هواىي ترك ايليه سن وربكك حضورنده قائم اولوب انده محاسبه اولمق قورقوسندن نفسكى هوادن نهى ومنع ايليه سن سكا تسنيم حقدن كاسه ايريشور ومقربلرايجديكى عيندن شراب خالص نوش ايلرسن تسنيم جنت اعلاده بر عينك اسميدر ومقربلر اندن نوش ايلر وهواىي ترك ايلينلره دخى اندن ويررلر وانلرى جنت اعلايه ايركوررلر كما قال الله تبارك وتعالى (واما من خاف مقام ربه ونهى النفس عن الهوى فان الجنة هى المأوى) (مثنوى) لا تطرق فى هوا السلسبيل * من جناب الله نحو السلسبيل * كندى هوا كده طريق اتخاذ ايله جناب اللهدن سلسبيل طرفنه سبيل استه لا تطرق تفعل بابندن نهيدر طريق اتخاذ ايلمه ديمكدر سلسبيل جنت اعلاده بر عينك اسميدركه اندن ترك هوا ايلين ابرار نوش ايدرلر وسلسبيلك تحقيقى جلد اولك ديباجه سنده تسمى عند ابناء هذا السبيل قولنك شرحنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه وبو سلسبيل ايرماغنه جناب اللهدن يول استمك هواى نفسى ترك ايلمكله ميسر اولور (مثنوى) لا تكن طوع الهوى مثل الحشيش * ان ظل العرش اولى من عريش * صاقن حشيش كبى طايع هوا اولمه تحقيقا عرش كولكه سى عريشدن اوليدر عريش خار وخسدن وچوبدن ياپيلمش اوله ديرلر اكثر باغبانلر باغ چبوغندن وبستانجيلر چوب ودرختدن انى پيدا ايدر وكولكه لك ايدوب ايچنده اوتورررلر حضرت مولانا قدس الله سره العزيز بو دنيايى ونفس وهوايى عريشه تشبيه ايدوب ترك دنيا وترك هوا ايلمكى ظل عرشه واصل اولمغه وسيله دردوب بيورررلر اى هواى نفسه اويان زنهار كياه كبى هوايه طابع وتابع اولمه كه عرش كولكه سندن محروم اولميه سن تحقيقا عرش اعلانك سايه سى خانۀ چوبين سايه سندن اولى وانفعدر پس سن بو خانۀ دنياده نه راحت بولسك كرك تا كا تحصن والتجا ايليه سن بلكه دنيايى وهواى نفسى ترك ايله تا عرش اعلى كولكه سنده آسوده اوله سن ديمك اولور (مثنوى) كفت سلطان اسب را وا پس بريد * زودتر زين مظلمه بازم خريد * سلطان خوارزم چونكه اول اسب لطيفدن اوصاندى وقلبى انك ميل وهواسندن دوندى كندى خدامنه ديدى بو اسبى كيرو ارده ايلتوك وصاحبنه رد ايليك تيزرك بو مظلمه دن بنى كيرو آلك يعنى بو ظلمدن بنى كيرو قورتارك بو اول كسه نك حقيدر ظلما وغصبا بونى المق بزه خير ايلمز ديدى (مثنوى) با دل خود شه نفرمود اين قدر * شير را مغريب زين رأس البقر * پادشاه كندى كوكلنه بو قدر ديمدى شيرى بو بقر باشندن الدامه عماد الملك مقدما پادشاهم بو اسبك باشى كاو باشى كبيدر ديو بواسبه عيبدر ديمش ايدى پادشاه بو سوزى ايشيدوب وفريب اولديغندن غافل اولوب انى قبول ايلدى اول حينده شاه كندى كوكلنه بو قدرجه ديمدى وقلبى ايچره شو معنايى سويلمديكه اى وزير با تدبير شير عقل اولان شاهى بو صغر باشلودر ديكله الدامه كه بنم دخى كوزم وعقلم وتميزم واردر مجرد سنك بو اسب صغر باشلودر ديديككدن بو اسب حد ذاتنده معيوب ومذموم اولمز بلكه سنك بو سوزدن مرادك انك عاقبتنده ونتيجه سنده اولان معيوبلغيدر ودخى بو بهانه ايله صاحبنه رد اولنمقدر بو خسه بو اسبك نفس الامرده صغر باشلو اولمسى دكلدر ديه مدى اكر بويله ديبيدى وقلبنه بو قدرجه بارى سويلييدى اول فنده واول صنعتده محقق اولوردى اول فنده دخى محقق اولمديغنه بناء عماد الملكك اول سوزدن مرادى نه ايديكنى بيله ميوب اول اسبى كرچك صغر باشلو صاندى وانك فريب ايديكنى بيلمدى وقلبندن اكا بو كونه ديمدى (مثنوى) پاى كاو اندر ميان آرى زداو * روند وزد حق براسپى شاخ كاو * بس مناسب صنعتست اين شهره زاو * كى نهد بر جسم اسب او عضو كاو * فريب وحيله دن كاو اياغنى اورتايه كتورورسن يورى حق تعالى براسب اوزره شاخ كاو ديكمز ديدى داواصلنده چرخه وقار بازلرك بو تديغى الجه يه ديو له دير لر بونده حيله وفريب معناسنه استعاره اولوريعنى اول خوارزمشاه كندى جانبندن عماد الملك جانبنه جواب اولمق طريقيله بوقدر سويلمديكه اى عماد الملك سن بنى الدامقدن اوترى كاو اياغنى اورتايه كتورورسن وبو اسبه صغر باشلودر ديو تعييب ايلرسن يوريكه حق تعالى حضرتلرى شول حكمت وصنعت صاحبيدركه بر اسبك اوزرينه صغر بونوزنى دوزمز اكر بو اسب لطيف صغر باشلو اوليدى بوكه صغر بونوزلرى مناسب اولوردى حق تعالى حضرتلرى هر حيوانك خلقتنى انك كندى ذاتنه مناسب خلق ايلمشدر حق تعالينك ايلمسنده عدم تناسب بوقدر بلكه هر حيوانك عضولرى كنديلرك ذاتنه كوره مناسب اولمشدر بو شهور بناء زياده مناسب صنعتدر او حق جسم اسب اوزره عضو كاوى نچن قورزاو بنايه دير لريعنى بو اسبك مشهور اولان بناى وجودى چوق مناسب صنعت وزياده عجيب قدرت وحكمتدر اول حكمت بالغه وقدرت كامله صاحبى هر بر حيوانه مناسب بركونه عضو ويرمشدر اول حكيم مطلق عضو كاوى براسبك جسمى اوزره قومز اكر فرضى براسبك بر عضوى كاوك وياخود بر آخر حيوانك

عضونه من وجه مشابه اولسه هم حكمت اوزره حق تعالينك اندن بى مناسب برانمسى لازم كلمز واول عدم تناسب كورونن حكمت وصنعت حقه كوره نقص ويرمز (مثنوى) زاو ابد انرا مناسب ساخته * قصرهاى منتقل پرداخته * درميان قصرها تخريجها) از سوى اين سوى آن صهريجها) استاد بدنلرى مناسب دوزمشدر منتقل قصرلر يونمشدر قصرلر ميانده تخريجلر قيلمش بو جانبدن اول جانبه صهريجلر واردر زاو بنا واستاد معنالرينه استعمال اولنور بونده ايكى معنايه بيله قابلدر تخريج چيقرمغه ديرلر وقصرلرده وبنالرده شول كوشكلر وياخود نشيمنلره ديرلركه استادانى بر ديواردن وياخود بر خانه دن التنه دير كار اوروب اخراج ايلمشلر اوله مثلا بو ديارده شهنشين ديدكلرى خانه در صهريج صارنيچ ديدكلريدركه مجمع مادر وبونده صهريجلردن مراد بدنده اولان كوز وبورون واغز وقولاقلردركه محل آبدر وتخريجلردن مراد باش وايكى قولاق وايكى ال وايكى اياقدركه بونلر جسد خانه سندن اخراج اولنمش قصرلره بكزر پس توضيح معنى اول استاد كل بونلرك كابينى فى مناسب دوزمشدر بدنلرى كويا بربردن بر آخر بره انتقال ايديجى وحركت قيليجى قصرلر خلق ايلمشدر كوركه بدن قصرلرينك اورتاسنده يمينى وشمالى وفوقانى وتحتانى تخريجلر ايلمشدر بدنك بر جانبندن اول بر آخر جانبنه صارنيچلر قيلمشدركه اغز جانبندن برونه وكوز جانبنه صو چقارر وقارنه دخى ايتر وجمله بدنه منتشر اولور (م ى) وزدر وشان عالم بى منتها * درميان خركهى چندين فضا * وانلرك درونندن عالم بى منتها بر خركهك ميانده بو قدر فضا يعنى اول استاد كامل اول بدنلرك درونندن بى منتها عالم قيلمش وباطنلرنده نهايتسز عالمى قومشدر كويا كه بر ذره اوايجنده بو قدر صحرا وفضا واردر هر بر انسانك بدنى بر خركاه كبيدر وانك ايچنده چوق صحرالر واردر مثلا فكر بر صحرا وخيال بر صحرا وقلب بر صحرا وعقل وروح دخى بر عظيم صحرالردر بو جمله صحارى بر خركاه كبى اولان بدنك باطننده قومشدر (م ى) كه چو كابوسى نمايد ماه را * كه نمايد روضه قعر چاه را) كاه ماهى بر كابوس كبى كوستررو كاه روضه يى قعر چاه كوستررر اصل معنى قعر چاهى روضه كوسترر ديمكدر يعنى اول حكيم مطلق شول قدرت كامله وحكمت بالغه صاحبيدركه بر ماه منيرى قاره وقوره كبى مكروه كوسترر نته كم حضرت يوسف عليه السلامى انك اخوانته بويله ماه رو ايكن قره قوره كبى كوستردى وكاه اولور روضه يى قعر چاه وقعر چاهى دخى روضه كوسترر يعنى قعر چاهى كوركه يوسف عليه السلامه روضه كبى كوستردى ودخى قعر كور قعر چاهدن تنك وتاريك ايكن مؤمنلره وصالحلره آنى رياض جنتدن بر روضه قيلدى وكافرلره وطالحلره آنى نيران جهنم حفره لرندن بر حفره ايلدى ودخى بو دنيا قعر چاه كبى ايكن (الدنيا سجن المؤمن وجنة الكافر) حديثنك حسبنجه آنى كافره روضۀ جنت ومؤمنه سجن پر محنت كبى كوستردى كابوس شول قره وقوره ديدكلريدركه انسان اويودبغى زمانده كلوب انك اوزرينه واقع اولور وا كا مضايقه ويرر (مثنوى) قبض وبسط چشم دل از ذو الجلال * دمبدم چون ميكند سحر حلال * زين سبب درخواست از حق مصطفى * زشت را هم زشت حق را حق نما * تا باخر چون بكردانى ورق * از پشيمانى نه افتم در قلق * ذو الجلال حضرتلرندن كوكل كوزينك قبض وبسط اولمسى دمبدم چونكم سحر حلال ايلر وتقليب اعيان ايدوب كاه نيكى بد وكاهى بدى نيك كوسترر بو سببدن مصطفى صلى الله عليه وسلم حضرتلرى حق تعالى حضرتلرندن استدى وبويله دعا ايلديكه الهى حد ذاتنده زشت اولنى زشت وحق اولنى حق كوستر تا كم آخر امرده چونكم ورقى دوندرهسن وهر شيئك حقيقتنى كوستره سن پشيمانلقدن قلقه دوشميم يعنى چونكم هر شيئك حقيقتنى ظهوره كتوره سن اول حينده پشيمان اولمقدن قلق واضطرابه دوشميم ديدى كما قال عليه السلام اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه اللهم ارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه اللهم ارنا الاشياء كما هى (مثنوى) مكر كه كرد آن عماد الملك فرد * مالك الملك بدان ارشاد كرد * مكرى كه اول فرد اولان عماد الملك ايلدى مالك الملك انى اول مكره ارشاد ايلدى يعنى عقل وتدبير مرتبه سنده فرد وبى نظير اولان عماد الملك اول مكر وتدبيرى كه اسبك صاحبنه رد اولنمسى خصوصنده ايلدى انى اول تدبير ومكره جميع ملكك مالكى اولان خداى تعالى حضرتلرى ارشاد ايلدى (مثنوى) مكر حق سرچشمۀ اين مكرهاست * قلب بين اصبعين كبرياست * حق تعالينك مكرى بو انسانده اولان مكرلرك جمله سنك سرچشمه سيدر والله تعالى حضرتلرى (خير الماكرين) در قلب بنى آدم حضرت كبريانك ايكى پرماغى اورتاسنده در كما قال صلى الله عليه وسلم ان قلوب بنى آدم بين الاصبعين من اصابع الرحمن يقلبها كيف يشاء بو حديث شريفك شرحى بر قاچ موضعده مرور ايلمشدر جمله دن جلد ثالثده تشبيه صورت اوليا سرخنده مرور ايلدى انده طلب اولنه ومصرع اولك تحقيق وحق تعالى يه ما كرديمنك شرح وتفصيلى هم او چنجى دفترده جواب كفتن ساحر مر دمسر خنده) جادوى كر حق كند حقست وراست بيتنك شرحنده مرور ايلدى انده طلب اولنه (مثنوى) انكه سازد در دلت مكر وقياس * آتشى داند زدن اندر پلاس * اول خدا كه سنك قلبكده مكر وقياس دوزر پلاسه بر آتش اورمغى بيلور يعنى اول مقلب القلوب والابصار كه

سنك قلبكده مكرى وقياس وفكرى خلق وايجاد ايلمكه قادردر اول بلاس كبى اولان مكر وقياسه برآتش اورمغى
وانى كيدروب زائل قيلمغى هم بيلور كيف مايشاء اول مقلب القلوب كوكلده تصرف قيلور پس هميشه انك مقلب بال
ومحول احوال اولديغى بيلان بنده لره يامقلب القلوب والابصار ثبت قلوبنا على دينك ديو دعا ايلمك ودخى يامحول
الحول والاحوال حول حالنا الى احسن الحال ديو سويلمك لازم كلور وواجب اولور (رجوع كردن بقصهٔ آن پايمرد وان
غريب وامدار باز كشتن ايشان از سر كور خواجه ودر خواب ديدن پايمرد آن خواجه را الى آخره * بو سرخ شريف
اول ذكرى مرور ايلين پايمردك واول وامدار اولان غريبك وانلرك ايكيسنك بيله خواجه نك قبرى طرفندن كندى
مكانلرى جانبنه كيرو دونمه لرينك قصه سنه رجوع ايلمكدر وپايمردك اول خواجه يى خوابده كورمه سنك
حكايه سيدر آخرنه وارنجيه دك (مثنوى) بى نهايت آمد اين خوش سر كذشت * چون غريب از كور خواجه
باز كشت * پايمردش سوى خانهٔ خويش برد * مهر صد دينار را با او سپرد * لوتش آورد و حكايتهاش كفت * كز اميد اندر
دلش صد كل شكفت * بو خوش سر كذشت بى نهايت كلدى وطويل الذيل اولدى بونى نهايتنه يتورمك لازم اولدى
چونكم اول غريب وامدار خواجهٔ تبريزينك قبر شريفندن كيرو دوندى پايمرد اول غريبى كندى خانه سى جانبنه
ايلتدى يوز دينارك مهرينى اكا اصمرلدى يعنى اول كتخداى شهر چونكم انى اوينه كتوردى وخانه سى ايچره اوتورتدى
انكيچون اعيان شهردن جمع ايلديكى يوز التون مهريله اكا تسليم قيلدى اكا لوت وغدا كتوردى واكا لطيف حكايتلر
ديدى انك كوكلى ايچره اميددن صد كل آچلدى يعنى اول نقيب شهر غريب نوازلق ايدوب اول دردمند ودلخسته نك
اوكنه طعام وغدا كتوردى واكا تسليه ويرمك ايچون بعض خوش آينده حكايه لر ايلديكه اول غريبك باغ قلبنده
اميد ورجادن يوز كونه كللر كشاده اولدى وانك قلبى اچلدى ويوزى كولدى (مثنوى) آنچه بعد العسر يسرا ديده بود
با غريب از قصهٔ آن لب كشود) اول نسنه يى كه بعد العسر يسرى اول پايمرد كورمش ايدى غريبه انك قصه سندن اب
اچدى يعنى اول پايمرد عسردن صكره شول يسرى كه كورمش وفقر وذلتدن صكره شول غنا وعزته ايرمشدى
انى اول غريبه ديدى وباشندن كچن اول قصه لرى اب كشا اولوب بر بر سويلديكه غريب نواز اولان اهل كرمك
شاننددركه اكرمالله بر فقير شكسته باله تسليه ويرمك ممكن اولمزسه بارى شيرين مقاله تطييب خاطر ايدرلر وغم
حكمه بونك حالى بودر نيجه زمان بزدخى چوق زحمتلر كوردك وشمدى بحمد الله نعمتلره وراحتلره ايردك سندخى
بركون بو محنتلرى كورمشه دونرسن ديو غريب دوستلق ايدرلر (م ى) نيم شب بكذشت وافسانه كنان * خوابشان
انداخت تامرعاى جان * ديد پايمرد آن همايون خواجه را * اندر آن شب خواب بر صدر سرا * نصف الليل كچدى
افسانه ايليه رك يعنى اول غريب وامداره حكايه سويليه رك خواب انلرى تامرعاى جانه اتدى وعالم ارواح صحراسنه
ايلتدى اول پايمرد رؤياسنده اول همايون خواجه يى كوردى اول كيجه ايچره خوابده صدر سراى اوزره يعنى اول
سعادتلو اولان خواجه يى اول پايمرد اول كيجه صدر سراى اوزره رؤياسنده كوردى وانى مشاهده قيلدى (م ى)
خواجه كفت اى پايمرد با نمك * آنچه كفتى من شنيدم يك بيك * ليك پاسخ دادنم فرمان نبود * بى اشارت اب نه يارستم
كشود * خواجه اول پايمرده ديدى اى نمكلو اولان پايمرد واى ملاحتلو اولان نيكو مرد اول نسنه يى كه سن بيدارلق
حالنده سويلدك بن بر برانى اشتدم وبنم قبرم قتنده هر نه تعبير ايلدكسه بن انى فرادا فرادا كوش ايتدم ليكن سكا
جواب ويرمكه فرمان الهى اولمدى اشارتسز بن اب اچمغه قادر اولمدم واذن الهى اولمدين سكا آغز آچوب سوز
سويلمكه قدرت بولمدم بونده تنبيه اولدركه قبرده اولان موتابى زاير اولنلرك وانلرك قتنده تكلم قيلنلرك سوزلرنى احيا كبى
استماع ايدرلر وانلر اكر بيلدكارى ايسه بيلورلر ولكن بو الفاظ والغاتله انلرك تكلم ايلمكه استعدادلرى اولمديغندن
اوترى انلر بو نطق وصدا ايله ادا ايتمكه قادر اوله مزلر وبو خصوصده چوق احاديث شريفه روايت اولنمشدر وزيارت
قبرانده مشايخ انى تحرير ايلمشلر ونيجه كره مناسبتله مواضع كثيره ده ايراد ايلمشزدر باخصوصكه انبياى عظام
واولياى كرام انلر كندى قبرلرنده جنت روضه لرى ايچره ساكنلردر انلرى زيارت قيلان كسه لرى كورورلر وانلرك سوزنى
هم اشيدرلر ولكن اذن حق اولمديغندن اوترى زيرا انلره سوز سويلمزلر ونطق ايلمزلر (مثنوى) ما چو واقف كشته ايم
از چون وچند * مهر بر لبهاى ما بنهاده اند * تا نكردد رازهاى غيب فاش * تا نكردد منهدم عيش ومعاش *
تا ندرد پردهٔ غفلت تمام * تا نماند ديك محنت نيم خام * بز چونكم چون وچنددن واقف اولدق لكن بزم لبلريمز
اوزره مهر قومشلردر يعنى بز چونكم كيفيت وكميت اخرويدن آكاه اولدق واسرار عالم غيبه شعور بولدق ولكن خبر
ويرمكه وبو عالمك احوالندن اول عالمك اهلنه جواب اير كورمكه قادردكلز زيرا حضرت حق جانبندن بزم اغزلريمز
اوزره مهر قومشلردر تاكم عالم غيبك رازلرى عالم شهادت اهلنه فاش وآشكار اولميه تاكم عالم شهادتده عيش ومعاش

منهدم اولميه كه عالم غيبك احوال واسرارينك ظهورى عالم شهادت اصحابنك عيشلرينك ونوشلرينك انهدام وانقطاعنه
سبب اولور انكيچون بزم اغزلريمزا اوزره مهر قومشلر وبو عالم غيبك اسرارنى عالم شهادت اهلنه سويلمكدن منع
قيلمشلردركه تاكم غفلت پرده سى تمام يرتلميه يعنى عالم خلقنك حجاب غفلتى بالكليه منهتك اولميه وخرق استار لازم كلميه
تاكم محنت چولمكى نيم خام قالميه يعنى امتحان ودلوى چولمكى تمام پخته اوله وجيك قالميه هر كيس بو غفلت پرده سنك
التنده استعدادنه كوره برعمل پشوره واول عملى اكر نورى واكر نارى واكر دنيوى واكر اخروى هر نه ايسه كماله ايركوره
بو خلق عالم بعد الموت اولان احوالى بيله لردى جمله سى معطل اولورلردى وبيكار قالورلردى (كما قال صلى الله عليه وسلم
لو تعلمون ما انتم ملاقون بعد الموت ما اكلتم طعاما على شهوة ابدا ولا شربتم شرابا على شهوة ابدا ولا دخلتم بيتا
تستظلون به ولرقيتم الى الصعدات تلدمون صدوركم وتبكون على انفسكم رواه ابن عساكر عن ابى الدرداء رضى الله
عنهما كذا فى الجامع الصغير (م ى) ما همه كوشيم كر شد نقش كوش * ما همه نطقيم ليكن لب خموش) بزدوكلى كوشز
اكرچه نقش كوش كتدى بزدوكلى نطقز ليكن لب خموش انسانك كوشندن كلامى استماع ايلين سمع واسطه سيله روحله
قايم اولان قوت سامعه در وكذلك دهانندن نطق وتكلم ايلين هم لسان واسطه سيله نفس ناطقه در بدن مرده وخراب
اولمغله نفس ناطقه يه زوال كلمز ونقش كوش كتمكله سمع هوشه فناطارى اولمز مثلا بر كسه نك اب ودهانى خموش اولسه
كندى درونده نيجه كلام سويلر وخوابه واروب بو نقش كوش معطل اولسه كوش هوش عالم خوابده نيجه كونه كلام
استماع ايلر ونيجه دورلو كلام دخى سويلر موتانك سن سويلمسنى واستماع ايلمسنى بوكا كوره قياس ايله زيرا
بو حواس وجوارح معطل اولدقدنصكره هم انسانك ذاتنه وادراكنه ونطقنه واستماعنه ودرونته وسر وسلوكنه
خلل كلمز وعالم خوابك احوالى بو معنايه دليل وشاهد اولور (النوم اخو الموت) حديث شريفى هم بو رموزه نكاتى اشعار
قيلور (مثنوى) هرچه ما داديم ديديم اين زمان * اين جهان پرده ست وعينست آن جهان * روز كشتن روز پنهان
كردنست * تخم در خاكى پريشان كردنست * وقت بدرودن كه منجل زدن * روز پاداش آمد وپيدا شدن) هر نيكه
بز ويردك بو زمان كوردك بو جهان پرده در واول جهان عيندر يعنى هر نه شئ كه بز بو دنياده ويردك وعمله كتوردك ايسه
جزاسنى بو زمان بو عالم نهانده كوردك زيرا بو جهان دنيا فى المثل پرده در واول جهان آخرت بو دنيايه نسبتله غيب
ونهاندر اما شمدى بزه عيان اولدى وحقايق ظهوره كلدى اول عالمده وجوده بزم هر نه كار وعمل ايشلديسه بو عالمده انك
نتيجه ومحصولنى بولدى ديدى غيبست يرنه بعض نسخه ده عينست واقع اولمشدر اولكى نسخه اصحدر اول عالم اهلنه
كوره عين اولمش اولور كشتن كونى پنهان ايلمك كونيدر تخمى بر خاكه پريشان ايتمكلكدر روز كشتن زايله كشتن
ودخى پنهان كردن لفظلرنه مضاف اوقنور واكر مضاف اوقنميوب كوندر زراعت ايلمك معناده روزى پنهان ايلمكدر
ديو معنى ويريلورسه غلط معنى اولور وتوضيح معنى بويله دعك اولوركه زراعت ايلمك كونى تخمى پنهان ايلمك كونيدر
تخمى برخاكه صاچمق واكمك كونيدركه بو دنيا فى المثل آخرتك مزرعه سيدر روز زراعت ايلمك كونيدركه بو دنياده
بر كسه هر نه كونه تخم اكسه انى پنهان ايلر وكويا كه برخاكه صاچوب پريشان ايلر اما منجل اورمق وقتى پاداش كونى
وپيدا اولمق كونى كلدى منجل اوراغه ديرلر يعنى بو دنياده تخمى زمينه اكمك كونى وپنهان ايتمك وبرخاكه انى پريشان
ايتمك كونى اولوب حصاد وقتى انك پاداش وحراثتى كونى اولديغى كبى بو دنياده عمل تخمى اكمك وآخرت ايچون كار ايتمك
زراعت ايلمك وحراثت ايلمك كونى اولدى ويوم آخرت اول اكديكنى بچمك وعملنه كوره پاداش وجزا بولمق وعملنك
نتيجه ومحصولى پيدا اولمق كونى كلدى پس من ضيع ايام حراثته ندم فى وقت حصاده حديثينك موجبنجه
هر كم بو زراعت وحراثت ايامى اولان دنياده عمل صالح تخمنى اكميه حصاد وقتى كبى اولان روز جزاده نادم اولور
ويا حسرتا على ما فرطت فى جنب الله ديو جانب طاعة الله ده ايلديكى تقصيردن اوترى حسرتى كنديسنه دعوت
قيلور * كفتن خواجه در خواب با آن پايمرد وجوه وام آن دوست را كه آمده بود ونشان دادن جاى دفن آن سيم وپيغام
كردن بوارثان كه البته از ايشان باز نبينند وهيچ از آن باز نكيرند واكر چه او هيچ از آن قبول نكند يا بعضى را قبول نكند
همانجا بكذارند تا هر كه خواهد بركيرد كه من با خداى تعالى نذرها كردمكه از آن سيم بمن ومتعلقان من حبهٔ باز نكردد
الى آخره * بو سرخ شريف وبيان لطيف خواجه حضرتلرينك خوابده اول پايمرده اول دوستك وامنك يعنى بورجنك
وجهلرنى دعكلكيدركه اول دوست وامدار انك آستانه سنه كلمش بونده خواجه دن مراد اولا خواجهٔ كائنات
عليه الصلوة والسلام حضرتلرى اولور واندنصكره هر كيمكه اولياى عظامدن قائم مقام نبوى وخليفهٔ محمدى اولمق
مرتبه سنى بوله وبو عالمدن آخرت عالمنه كذر قيله انلر اولور مثلا خواجهٔ تبريزى حضرتلرى كبى كه كنديسنك دوستى
وزايرى ايچون عالم باطندن امداد ايلدى واكا مدد ومعاونت اوله جق وجهلرى پايمرده سويلديكه پايمرددن مراد

حیاتده اولان خلیفه‌سی وطریقتك خدمتکاری اولور واول خواجه‌نك اول یاعرده اول دفن ایلدیکی سعك جای
ومقامنی نشان ویرمسیده درودنی کندی وارثلرینه پیغام ایتمکلکی ویرسه‌بیل وصیت خبر ویرمکله کیدر بوبله دیوکه
البته اول مدفون اولان سیم وزری اول غریب ایچون چوق کورمیه‌لر وهیچ اندن کیروطوتمیه‌لر واخذ ایتمیه‌لر
واکرچه اول غریب وامدار اول درهم ودیناردن هیچ قبول ایلمزسه‌ده یاخود بعضسنی قبول ایلیه وبعضسنی قبول
ایلمیه‌هم اول محلده قبول ایلدیکنی قویه‌لرتاکم هرکم استرسه اول نواله‌یی قالدیره واول حصه‌یی اخذ ایلیه که بن خدای
تعالی حضرتلریله نذرلر ایلدمکه اول مدفون اولان سیمدن بکا وبنم متعلقاتلریمه برحبه کیرودونمیه وعاید اولمیه آخرنه
وارنجیه دك بوبیانك مضمونی اول یاعرده بربرسو یلدی وبوکونه وصیتلر وسپارشلر ایلدی یاعرددن مراد خواجهٔ عالم
اولان نبی علیه السلام ویا بر ولی ویاخود حال حیاتده اولان خلیفه‌سی اولور ومراد بوقصه‌دن نه اولدیغی هم
انشاءالله عن قریب کلور ومحلی کلدکده تحقیق اولنور (م ی) بشنوا کنون داد مهمان جدید * من همی دیدمکه
اوخواهد رسید (من شنوده بودم ازوامش خبر) بسته بهر اودوسه پاره کهر) که وفای وام او هستند ویش) تاکه ضیفم را
نکردد سینه ریش * وام دارد ازذهب اونه هزار * وام را از بعض این کو وا گزار * فضله ماندزین بسی کوخرج کن *
دردعایی کومراهم درج کن) اشبت شمدی مهمان جدیدك دادنی بن کوردمکه او بتشمك استریعنی خواجهٔ تبریزی اول
یاعرده بویله دیدیکه ای یاعرد اول جدید اولان مهمانك شمدی بندن داد وعطاسنی کوش ایت بن حال حیاتده
ایکن باذن الله مشاهده ایلدمکه اول بنم درکاهمه کلوب ایرشسه کرکدر خواجه‌دن مراد خواجهٔ عالم صلی الله
علیه وسلم حضرتلری اولدیغی اوزره یاعرددن مراد برعالم ربانی اولان وارث نبوی اولور واول حضرتك روح شریفی
طرفندن حال حیاتده اولان قائممقامنه کندی روضهٔ شریفه متوجه اولان واندن استمداد واستعانت قیلان وامدار
ایچون احضار ایلدیکی دنیوی واخروی اولان وجهلری بیلدرمسی وهرولی کاملك دخی کندی عقبنده کلان
طالبلری ایچون حاضر ومهیا ایلدکلری وجهلری ومعنالری بوکا کوره قیاس ایلمه‌نه کم قائممقام نبوی وخواجهٔ
معنوی اولان پیرمز ودنیا وآخرتده دستکیرمز قدس الله سره العزیز حضرتلری عقبلرنده کلان وامدارلر ایچون
بوقدر جواهر وزواهر مهیا واحضار ایدوب قودی واصل بوحکایتدن هم رمز طریقیله مقصود شریفلری بواولدی
دیرکه بن ایشتمش ایدم انك بورجندن خبراندن اوتری ایکی اوچ پاره کهر باغلمش اولدی دوسه پاره کوهردن مراد
جواهر معانیدن وخزائن ربانیدن برقاچ قطعه‌کهر معنی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که ای بنم رازمه
آشنا اولان یاعردبن اول بنم عقبمده کله جك وبنم جانبمه محتاج اوله جق مدیونك واجب الادا اولان دیننده خبر
اشتمش وانك مدیون اولدیغنی معلوم ایتمش ایدم انك بورجنی اداودینی قضا ایلمکدن اوتری برقاچ معنی کوهرلری
رشتهٔ کلامه باغلمش وانك ایچون حاضر اولمش اولدیکه اول کوهرلر انك بورجنه وفا ایدیجی ولازم الادا اولان دینی
قضا ایدیجی اولدیلر ودخی زیاده اولدیلر تاکم بنم ضیفمك سینه‌سی ریش اولمیه وبنم مهمانم اولان سالك راهك قلبنه
الم وتشویش کلمیه بیلدمکه اول وامدارك بنارد نطقوزبیك وام طوتر بوکوهرلرك بعضسندن کیرو وامی ادا ایله
دیکه بوکوهرلرانك بورجنی ادا ایلدکدنصکره هم زیاده قالور بوکوهرلردن چوقلق فضله قالورا کا خرج ایله دی بردعاده
بنی هم درج ایله دی مصرع ثانی اول یاعردلك دعاده درج اولنمسنه اشارت اولمقده جائزدرکه الدال علی الخیر کفاعله
حدیث شریفنك موجبنجه انك دخی دعاده درج اولنمسی لازم اولورکه اول مدیونی اول غنایه دلیل اولان وانی
خواجه‌نك اذنیله محل کنجه ارشاد قیلان اول یاعرد درپس اول خواجه اول یاعرده ارشاد واشارت ایلیوب دیدی دی
اول محتاجه که ای مدیون بنی دخی اوقات خمسه‌ده بردعا ایلمسکده هم درج ایله که سنی بوقدر کوهرپاره‌لرینه واصل ایلمکه
سبب بن اولدم وسنی بوغنایه دلالت ایدوب ضرورت واحتیاجدن قورتمغه ارشاد قیلدم دی خلاصهٔ کلام وحاصل
مرام برجله من فی المثل اهل وامز اکر حضرت حقه واکرخلقه بوربجز چوقدر حامل اولدیغمز دیونی ادا ایلمکدن
اوتری خواجهٔ عالم علیه الصلوة والسلام حضرتلری علم ومعنانی کندی حدیثنده وضع ایلیوب کندینك وارثی اولان
یاعردلره برزم حقمزده بوکونه سپارشلر بیورمشدر پس انك وارثی اولان یاعردی دعاده یاد ایلمك بزم اوزریمزه
لازم اولور باخصوص که اول حضرت صلی الله علیه وسلمی خاصة دعاده ذکر ایلمك اوزریمزه واجب کاورنته کم بش وقتده
اذان شریفی استماع ایلدکدنصکره هرمؤمنه بوکونه دعا ایلمك مستحب اولور (اللهم رب هذه الدعوة التامة والصلوة
القائمة آت محمدا الفضیلة والدرجة الرفیعة وابعثه المقام المحمود الذی وعدته وعدا حسنا انك لا تخلف المیعاد برحمتك
یا ارحم الراحمین) واول حضرتك روح شریفنه صلوات کتورمك هم آنی دعاده یاد ایلمك اوزریمزه لازم کاورکه بوقدر
معانئ شریفه جوهرلرنی مدیون ومحتاجلرندن اوتری حاضر ومهیا ایلدیکه هربرجوهر معنی وامدار اولان فقیری

غنای قلبه واصل ایلربلکه بومعانی جوهرلرینه دلیل اولان وبونی طالبه تعلیم قیلان یاعردلره دخی دعا ایلمك
طالب اولنلره لازم اولور تاکم انك دخی قدری بیلنمش وشکری قیلنمش اوله (مثنوی) خواستم تاآن بدست خود دهم *
درفلان دفتر نبشتست این قسم * خود اجل مهلت ندادم تاکه من * خفیه بسپارم بدو درعدن * استدم تا اول
کوهرلری کندی الله اول محتاجه ویرم فلان دفترده بوقسم یازلمشدر خود اجل بکا مهلت ویرمدی تاکم بن اول
محتاجه درعدنی خفیه اصمرلیم یعنی خواجهٔ معنوی اولان پیرمز حضرتلری هرطالب ومحتاجه حال حیاتلرنده
نیجه معاونت ایدوب درمانرسان اولدیلرسه بعد الانتقال دخی کندیلرینك اعقابی ایچون بوکونه جواهر وزواهری کنز
ودفینه ایدوب قویوب کتدیلر وکندی طریقلرنده قائممقاملری اولان ورازلرنی بیلان یاعردلره دیرلرای بزم جانبمزه
خلیفه اولان وروح روانمزله آشنالق قیلان سکا اشارت اولسون وبزم اعقابمزده کلان محتاجلره هم بشارت ویرلسون
اکراول بزم عصریمزدنصکره وجوده کلان وبزم طریقمزه سالك اولان وروحمزدن استمداد واستعانت قیلان محتاجلر
بزم حال حیاتمزده کلوب بزه واصل اولسه‌لردی تا اول معانئ شریفه جوهرلرنی کندی الله ودلماها اکا ویرمك استردم
ودفاتر مثنویدن اعقابمزده کلان محتاجلر ایچون حاضر ایدوب قویوب کتدیکمز قسمتلر فلان دفترده یازلمشدر خود
اجل بکا مهلت ویرمدی واول بندنصکره کلجکك عصرنه بنی ایرکورمدی تاکم بن بودرعدندن ابهی واحسن اولان
معنی جوهرلرنی نهانی اکا تسلیم ایلیدم لکن چونکم اجل بکا مهلت ویرمدی ایسه‌بن کندی اعقابمده کلجك
وامدارلر ومحتاجلر ایچون لازم اولنی حاضر ایدوب قویوب کتمشم (م ی) لعل ویاقوتست بهر وام او * درخنوری ونبشته
نام او * درفلان طاقیش مدفون کرده‌ام * من غم آن یار پیشین خورده‌ام * انك وامندن اوتری لعل ویاقوت وار
برخنورده وانك نامی یازلمشدر خنورخانه ایچره اولان متاعه دیرلر ورخت خانه دیمکله تعبیر ایدرلر فلان طاقده
بن آنی مدفون ایلمشم بن اول یارك غمنی مقدم یمشم طاق مصندریه وکره دخی دیرلر وبو بیتلرك برمقدار معناسی
دردنجی دفترك اولنده یازیلوب تحقیقی بومحله قالمشدی پس لعل ویاقوتدن مراد جواهر معانی ولآلئ علم وعرفانی
اولور وخنوردن مراد اوراق مثنوی اولورکه برجلدی برخانه‌یه بکزروانك ایچنده اولان اوراق متاع بیت کبی اولمشدر
بلکه برجلد برسرایك حوالیسی کبی وهربیت اول سرای ایچره اولان خانه‌لر کبی واول بیتك الفاظ ولغاتی متاع
کبی اولوب جواهر معانی وطالبه غنای قلب کلجك قدرانده لآلئ عرفانی قونمشدر وفلان طاقدن مراد شریفلری
مثنوی شریفك هربردفتری اولمغه امکان وقابلیت واردرکه انلرك هردفترنده ومانند طاق اولان سخنلرنده محتاج
اولان فقیرلر ایچون چوق جواهر معانی ولآلئ عرفانی وضع ایلمشلردر امابوجمله‌دن دفتر رابع اولمقده جائزدرکه انك
دیباجه‌سنده‌هم بوتنده نورلا صحابنا کنزلا عقابنا بیورمشلردر بوقول شریفدن منفهم اولان رمز بودرکه اول طاق
عالی کبی اولان دفتر سامی کندی عقبلرنده کلجك وعصرلرندنصکره وجوده کلوب کندی درکاهلرنه ملتجی اوله جق
فقیرلر ومحتاجلر ایچون برعظیم کنج معانی وکنز عرفانی اوله ومحتاج اولان طالبلرانده استدکارنی بوله (مثنوی)
قیمت ازاندا ندجز ملوك * فاجتهد بالبیع ان لا یخدعوك * اول لعل ویاقوتك قیمتنی ملوکدن غیری کمسه‌لر بیلمز پس سن
بیعده اجتهاد ایله تا ناس سنی الدامیه‌لر ملوکدن مراد بونده طریق ربانینك سالکلری واقلیم معانینك مالکلری
اولورکه بونلر حقنده‌هم (الملوك تحت الاطمار) بیورلمشدر بونلر شول صرافان نقود معانی وجوهرشناسان علوم عرفانی
اولمشلردرکه هربرمعنینك قیمتنی بیلور وهردر عرفانینك قدرنه عالم اولور حدذاتنده بومثنوی شریفك هربرطاقنده
مدفون اولان درلرکه بوجوهرلرك قیمتنی بیلمز الا اهل سلوك ملوکی مرتبه‌سنده اولان عارفلر وبونك ابیات شریفه
سنك ایچنده محتاج وفقیرلر ایچون وضع اولنان لعل ویاقوت معانینك قدرنی فهم قیلمز الا اسرار حقه واقفلر چونکم
ای وامدار اولان محتاج بولعل ویاقوته واصل اوله‌سن بونك قدرنی برخوش بیل وبونی جواهر معانینك قدرنی بیلمزلره
ولآلئ عرفانینك قیمتنی فهم ایلمینلره بیع ایلمکدن حذر ایله (لا تعطوا الحکمة الی غیر اهلها فتظلموها) حدیثنك
موجبنجه بوجواهر حکمتی اکرسن نااهل اولنلره ویرر ایسه‌ك هم جواهر حکمته ظلم ایلرسن وهم الدانورسن خواجهٔ
تبریزی طرفندن اول غریب وفقیره بوکونه پندونصیحت ایلمك ایچون یاعرده اشارت اولندی وسپارش قیلندی
(مثنوی) دربیوع آن کن تو ازخوف غرار * که رسول آموخت سه روز اختیار * از کساد آن مترس ودرمیفت
که رواج آن نخواهد هیچ خفت * ای یاعرد اول غریب اولان دردمنده بویله‌دی بیعده غراردن سن انی ایله که رسول
علیه السلام حضرتلری اوچ کون اختیاری اوکرتدی نته کم انصاریلردن برکسنه‌بن بیعده الدانورم یارسول الله نه
بیوررسن دیدکده اذا بایعت فقل لاخلابة دیو شرط اخیاری اکا تعلیم ایلدی بوحدیث شریفك شرحی وخیاره
مناسب اولان تحقیق جلد ثالثده حیلهٔ دفع مغبون شدن دربیع وشرا سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وتوضیح

معنی خواجۀ تبریزی طرفندن پایمرده سپارش قیلیق واول فقیر و محتاجه انک احسانیله اول عطا اولنسان جواهرلرک
قدرنی بیلمکی تعلیم ایلمک طریقی اوزره کندیلرینک محتاج اولان فقراسی ایچون هر دفترده وضع ایلدکلری جواهر معانی
ودرر غرر عرفانینک قدرینک بیلنمسی وبوکا واصل اولانلر بونی ارزان بهایله بیع ایلممسی وخلقه الدانمسی خصوصنده
بیوردرلرای بو معانی شریفه جوهرلرینه واصل اولان فقیر بو درر غرر حکمته سنک محفوظک اولدقده بونی بیع ایلمکده
اکر غرار وخداعدن خوف ایلرایسک رسول علیه السلام حضرتلرینک اوچ کون خیاری اوکرتدکاری اوزره
عمل ایله یعنی عجله ایتمیوب وهر کوردیکک غرار وغداری کرچک مشتری صانمیوب تأنی ایله وهر صدقی وکمال خلوصی
اولمین مشتری شکلنده کورنن کسه‌لر فوری بو جوهرلری اوله صولک کسه خریدار اولمز شعدیلک بو کونه مشتریلری الدن
قاچرمیه لم وبونلره بو جوهرلری ویره کوره لم دیه سن بو جواهر زواهرلرک کساد اولمسندن فکر واندیشه ایلمه وهر بونک
قدرنی بیلمز کسه‌لر اوزره مشتری دیوب دوشمه که بو جواهر معانی ولآلی عرفانینک رواجی هیچ خفته اولمیسر وبأخذ
من کنز الحکمة الاموال العظیمة التی لا تکسد ولا تورث میراث الاموال والانوار الجلیة والجواهر الکریمة حد ذاتنده
بو جواهر کریمه ومعانی جلیله برنبیدن ویاخود بر کنز حکمت صاحبی اولان ولیدن کندی اولاد وانسالنه میراث
اموال کبی میراث اولمز وهر اوغل باباسندن ودده سندن بو جواهر جلیله ولآلی کریمه‌یی میراث بولمز وصورتا وارث اموال
اولنلر بو جواهر معانی ولعل ویاقوت عرفانیدن حظ ونصیب بولمزلر انجق باباسندن ودده‌دن درهم ودیناره وملک
وماله وارث اولورلر اکر اول غریب وامدادکبی بو معنی جوهرلرینه وحکمت ومعرفت درلرینه زیاده محتاج ومفتقر
اولوب آبا واجدادینک روح شریفنه زیاده صدق واخلاصله متوجه اولورسه وانک روح شریفیله آشنا اولان برپایمردی
بولورسه اول وارث اموال اولان اولاد بو یوزدن براعتبارله بو جوهرلری بولور وبو لعل ویاقوت معانیدن انلر دخی
حصه دار وبهره دار اولورلر والا اول کنز حکمت صاحبی اولان صاحب سعادت واهل ولایتدن کندی وارث ملک ومالی
اولان اولاد وانسالنه کندی ایله آشنا اولان برپایمرده بویله اشارت اولنور بنم وارثلرم اولان اولاد وانسالمه ای بنم
روحمله آشنا اولان پایمرد بنم سلامی وبنم طرفمدن واسانمدن سن انلره بو وصیتی ونصیحتی تبلیغ وتعلیم ایله دیو سپارش
قیلنور تته کم بو معنالره اشارت ایدوب بیوردرلر (مثنوی) وارثانم را سلام من بکو * وین وصیت را بکو هم موبمو *
تا ز بسیاری آن زر نشکهند * بی کرانی پیش آن مهمان نهند * اول خواجۀ تبریزی اول پایمرده دیدی ای بنم
روحمله آشنا اولان پایمرد بنم ملک وماله وارث اولان کسه‌لره بنم سلامی سویله وبو وصیتی مو بمو هم انلره نقل ایله تا کم اول
التونک چوقلغندن اینجنمیه‌لر ویکرنمیه‌لر ثقلتسز اول مهمانک اوکنه قویه‌لر بو بیتلرا کرچه خواجۀ تبریزی طرفندن
پایمرده اشارت اولمق طریقیله دیلمشدر لکن بونده خواجه‌دن مراد خواجۀ عالم حضرتلری ودخی انک قائمقامی اولان
ولیلر اولور وپایمرددن مراد حضرت نبی علیه السلامک روح شریفیله آشنا اولان عالم ربانی ویاخود برولی کاملک جان
لطیفیله مصاحبت قیلان وانک لسانی بیلان عارف یزدانی اولور حضرت نبی علیه السلامک روح شریفلری برعالم ربانی
اولان مرشده مثلا بویله اشارت ایلرکه صورتا بنم انسالمدن اولان وبکا کندیلرینی انتساب قیلان وارثلریمه بندن سلام
ایرشدروب دی تا کم بنم امتمدن غربا اولان وبنم جانبمه توجه قیلان طالبلر ایچون کندی شریعتمده وطریقتمده وضع
ایلدیکم علم زرلرینک وفره‌تدن وسر حکمت درلرینک کثرتندن متألم اولمسونلر واستکثار واستثقال قیلمسونلر بلکه
اول علم ومعرفت میراثنه اهل اولمش واول سر وحکمت جوهرلری انلر ایچون قونمشدر پس هرکم آنی اخذ ایلرسه بنم
وارثم اول کسه اولمشدر (کما قال علیه السلام ان الانبیاء ما ورثوا درهما ولا دینارا وانما ورثوا العلم فمن اخذه اخذ بحظ
وافر) رواه ابو الدرداء پس وارث ایکی کونه اولور برینه وارث معنوی وبرینه دخی وارث صوری دینور حضرت نبی علیه
السلامک معنوی وارثلری اولان انک علمنه وارث اولانلردر واول حضرتک صوری اولان وارثلری انک نسلندن اولوب
انک علمندن بی بهره قالانلردر وکذلک هر برولی کاملک دخی ایکی کونه وارثی اولور بروارثی اولدرکه کندی طریقنده
وکتابنده وضع ایلدیکی حکمت جوهرلرینه وعلم ومعرفت زرلرینه مستحق اولور واهلیت بولور وآنی اخذ قیلورکه اول
صاحب سعادت اوعلم وحکمت زرلرنی مجرد اول طالب ومحتاج ایچون وضع ایلمشدر وبر وارثی دخی اولدرکه اول
ولینک درهم ودینارنه وملک ومالنه ومتاع دنیاسنه وارث اولور وبو کونه وارثلرک اکثری اول علم ومعرفت زرلرینه
وسر وسیرت کوهرلرینه امینلری اولمدیغیچون انلر بو قسمت ومیراثدن بی بهره قالورلر وبو میراث کرکسه نسلندن اولسون
وکرکسه غیری کسه‌لرک نسلندن اولسون وبر آخر کسه‌نک بلندن کلسون ولیکن بو میراثه محتاج اولوب طلب قیلسه
انکیچون اولور (مثنوی) ورنکوید او نخواهم این فره * کو بکیرد هر کرا خواهی بده * اکر اول محتاج وفقیر بن بو زیاده‌یی
استمزم دیرسه سن اکا ای پایمرد بونی طوت وهر کیمه استر ایسک انی ویردی یعنی حضرت نبی علیه الصلوة والسلام وا کا

وارث اولان هر برولی که حکمت جوهرلرین وعلم ومعرفت زرلرین محتاج اولان طالبلردن اوتری قویوب کتدیلر
وخلیفه‌لرینه وروحلری ایله آشنالق قیلان پایمردلره بو کونه اشارت ایدرلر چون بر حکمت زرینه محتاج اولان طالب
کاسه ویرمز اندن اوتری وضع ایلدیکمز جواهر کریمه‌یی کفایت مقداری اخذ قیلسه واندنصکره بن بو جواهر کریمه
ولآلی علیه‌دن ارتق استمزم بنم اوزریمه واجب الادا اولان فرضی بو قدرله ادا ایلمک قابل اولور وبکا بو قدر علم وحکمت
جوهری کفایت قیلور دیرسه سن اکا دی بوسنکچون وضع اولان میراثی اخذ ایت که بونک زیاده اولمسی خیر محض
وعین فضیلتدر پس بو فضیلتی اخذ ایلدکدنصکره محتاج اولان طالبلردن هر کیمه استرسک انی اعطا ایلدک
سندخی استدیک کسه‌یه بخش ایله (مثنوی) زانچه دادم باز نستانم نقیر * سوی پستان باز ناید هیچ شیر *
اول نسنه‌دن که ویردم اندن کیرو نقیر المزم پستان جانبنه هیچ شیر کلمز نقیر اصلنده نقره‌یه دیرلر کما یقال النقرة التی
فی ظهر النواة بوراده حقیر وقلیل براجقه دیمک معناسی مراد اولور وبو نقیر وقطمیر کلمه‌لری قلیل وحقیر دیمک معنالرنده
استعمال اولنور پس توضیح معنی بویله دیمک اولورکه ای پایمرد اول نسنه‌یی که بن ویردم وعطا قیلدم اندن نقیر قطمیر
کیرو برشیء المزم زیرا سود ممه‌دن چقدقدنصکره کیرو ممه‌نک ایچنه کیرمز وعودت قیلمز پس موهبت اولان شیلر دخی
بونک کبیدرکه معطی اولان کسه برنسنه‌یی برکسه‌یه ویردکدنصکره تکرار انی مسترد اولمق وا کا طمع قیلمق
لایق ومناسب اولمز تته کم بیوردرلر (مثنوی) کشته باشد همچو سک قی را اکول * مسترد نحله بر قول رسول * سک کبی
قی ایلدیکنی اکول اولمش اولور رسول علیه السلام حضرتلرینک قولی اوزره نحله‌یی مسترد اولان کسه نحله کسر نونله
هبه وعطایه دیرلر مسترد رد اولمغی طلب ایلیجی معناسنه در یعنی کلب کبی قوصدیغنی یلایجی اولور موهبت وعطاسنک
رد اولنمسنی طلب ایلین کسه حضرت رسول علیه السلامک بو قول شریفی اوزره که بیوردی (العائد فی هبته کالکلب
یعود فی اکل قیئه وفی روایة اخری العائد فی هبته کالعائد فی قیئه) رواه ابن ماجة عن ابن عباس رضی الله عنهما کذا
فی الجامع الصغیر (مثنوی) ور ببندد در دیانت زرش * تا برند ان عطارا بر درش * هرکه انجا بکذرد زرمی برد *
نیست هدیۀ مخلصان را مسترد * واکر اول محتاج قپوبی باغلیه اول زرا کا کلیه دیو تا بنم وارثلرم ومتعلقاتلرم اول
عطایی انک قپوسی اوزره دوکه‌لر هر کیم اوره اوغرایه التونی ایلته مخلصلرک هدیه‌سی ایچون استرداد یوقدر بونده زردن
مراد زر حکمتدرکه حکیم الهی اولان صاحب سعادت انی کتوروب بر طالب علم وحکمت اولان محتاج ومفتقردن
اوتری کتابک اوراقنده وطاقنده وضع ایلمشدر وکندینک روحیله آشنا اولان ومصاحبت قیلان ولسانی بیلان
خلیفه‌سنه بویله دیو سویلمشدرکه ای بنم روح روانمله آشنا اولان پایمرد اکر بنم زر علم وحکمته محتاج ومفتقر اولان
کسه ایچون کتاب ایچنده وضع ایلدیکم جواهر معانیدن اکا مستعد اولان طالب باب دهانی باغلرسه واول زر علم
وحکمتک فضله‌سی بکا کرکز دیوب استغنا ایلرسه بنم متعلقاتمه واولاد وانسالمه دی تا اول بنم موهبت وعطا
ایلدیکم حکمت ومعرفت زرلرنی اکا اهل ومستحق اولان کسه‌نک باب دهانی اوزره دوکسونلر وبو عطا وموهبت
بنم جدیمزک سکا احسان ایدرسن بوکا مستحقسن بوسنکچون وضع اولنمشدر بنم بونده مدخلم یوقدر سن بیلورسن
نه ایلرسک ایله دیسونلر هر شول کسه که طالبلردن اول عطایه مستحق اولان کسه‌نک قپوسنه اوغرایه واول حکمت زرلرنی
ومعرفت جوهرلرنی انک قپوسنده دوکلمش کوره استدیکی قدر اندن آله ومراد ایلدیکی قدر اندن اول هم اخذ قیله مخلص
اولنلرک عطیه وهدیه‌سنک کیرو رد اولنمسنه مساغ یوقدرکه بر مخلص برعطایی ایلدکدنصکره انک کیرو کندویه عاید
اولمسنی ورجوع قیلمسنی مراد ایلمز فی الحقیقه بر حکیم الهی وبر عالم ربانی اولان کامل کندی خزینۀ قلبندن برنیجه
جواهر مخزونه ولآلی مکنونه‌یی اخراج ایدوب اکا مفتقر ومحتاج اولان طالبلردن اوتری کتوروب اوراق وصحف
ایچره انی وضع ایلسه انی طالبلردن کیرو اخذ ایلمک واهلندن المق مراد ایلمز اول زر حکمت بردخی اکا عودت قیلمزکه
اول مطلق اهل ومستحق اولان کسه‌لر ایچون عطیه وهدیه قیلنمش اولور (مثنوی) بهر او بنهاده ام ان از دو سال *
کرده ام من نذرها با ذو الجلال * اول محتاجدن اوتری اول التونی ایکی ییلدن بری قومشم بن ذو الجلال حضرتلرینه
نذرلر ایلمشم یعنی حکیم الهی اولان صاحب سعادت بویله دیرکه بن وفاتمدن ایکی ییل مقدم اول زر حکمتی وجوهر علم
ومعرفتی بندنصکره کلجک وعلم وحکمت زرلرینه محتاج ومفتقر اوله جق طالبلردن اوتری وضع ایلمشم واول اوراق
ودفاتر ایچره انی اندن اوتری کیزلمشم وجلال وجمال صاحبی اولان خدای تعالی ایله نذرلر ایلمشم که اول زر حکمت
وجوهر معرفته مستحق اولان طالبلرک حقی اوله وانلر اندن مدد وقوت بوله‌لر تته کم سلطانمز وپیرمز ودنیا وآخرتده
دستکیرمز حضرتلری متعنا الله بجواهر کلامه الشریف واغنی قلوبنا بدرر مقاله اللطیف وفات ایلمزدن ایکی سنه
مقدم بو قدر حکمت جوهرلرنی وعلم ومعرفت زرلرنی خزینۀ قلبلرندن اخراج ایدوب اکا اهل ومستحق اولان

وعقبلرنده كلان طالبلر ومحتاجلر ايچون آلتى قطعه مثنوى شريف طاقنده انى وضع ودفن قيلمشلر التى يوز يتمش
تاريخنده جمله مثنوى شريف تمام اولوب التى يوز يتمش ايكى تاريخنده اول صاحب سعادت دنيادن آخرته نقل
بيورمشلر درس كند يلرك عقبنده كلجك محتاجلر ايچون اول حكمت التونلرنى ايكى يبل مقدم قومش اولورلر وكندى
اولاد وانسالنه دخى بويله ديمش اولورلر (م ى) وررواداوند چيزى زان ستد * بيست چندان خودزيانشان اوفتد *
كروانم رابرو لاتندزود * صددرمحنت برايشان بركشود * وا كربنم انسالم ومتعلقاتم اندن برچيزالمغه رواطوتهلر
يكرمى اولقدر خودانلره زيان واقع اولورا كربنم روانمى اينجيدهلر على الفور يوزمحنت قپوسى انلرك اوزرينه اچيلور
پرواليدن بونده اياقلق وچكنمك معناسنه دركه اينجيمك وبيحضورايتمك معنالرى مراداولوريعنى اول صاحب دولت
ومعدن لطف ومرحمت حضرتلرى بيورورلركه بنم طالب حكمت ومحتاج علم ومعرفت اولان سالكلرايچون وضع
ايلديكم حكمت زرلرنى وعلم ومعرفت جوهرلرنى براكااهل ومستحق اولان كمسه نك الندن المغى رواكوره لروانى اول
حظ وبهره دن منع ايلمكى سزاطوتهلر انلره خوددنيوى واخروى يكرمى بلكه نيجه يوززيان وضرر واقع اولورزيرا امتناع
الخيراولمش اولورلر واب وجدلرينك وصيتنى قبول قيلمش اولورلر وحق مستحقندن منع ايلمش اولورلر اويله اولنجق
جداعلالرينه خيانت ايدوب عاق اولورلرپس يكرمى قات دنيوى واخروى انلره ضرروزيان واقع اولورا كربنم انسالمدن
اولنلر بنم روح روانمى اينجيدهلر وبيحضورايدرلرسه على الفور انلرك اوزرينه يوزمحنت وقهرونقمت قپولرى آچيلور
وحضرت حق جانبندن انلرك اوزرينه نيجه محنتلر وخسارتلرصاچيلوركه پدرلرينك وصيتنى طوتمق وانك
بيورديغى يره كتمك باخصوصكه انك عطيه واحسانى مستحقندن منع ايلمك اولاد وانسالدن اولنلره لابدسبب
خسارت اولور وانلرك محنت وفلاكت چكمسنه باعث وبادى كلوربوندن بيولك خيانت اولمزكه برصاحب دولتك
اولادندن قاچينه سن واول صاحب سعادتك فقرا وضعفا ايچون اعطا ايلديكى موهبت وبخشايشى اللرندن اله سن
واكامستحق اولنى اندن منع قيله سن بلكه انى برنااهله مقتضاى طبيعتك اوزره ويره سن اول صاحب دولتك روح
شريفنى سكا اينجتمك لازم كلور اولاددن اولان كمسه مقرراولوركه اول صاحب دولت هرحقى مستحقنه ويرن اولادندن
راضى وشاكراولوركه اول صاحب دولت هرحقى مستحقنه ايرشدرمكى حق تعالى حضرتلرندن رجا ايدوب بيوررلر
(مثنوى) ازخدا اميددارم من لبق * كه رساند حق رادرمستحق * خدادن بن لبق اميدطوترم كه حقى مستحقنه
ايرشدره لبق عاقل وحاذق وشيرين سخن اولان كمسه يه ديرلر يعنى اول صاحب سعادت ومعدن رأفت حضرتلرى
بيوررلر بن حاذق وشيرين سخن خداى تعالى حضرتلرندن بونى رجا ايدرم وبواميدى طوترمكه حقى مستحقنه ايرشديره
وهرطالبى مطلوبيله كورشديره بونده تنبيه اولدركه صاحب ولايت واهل سعادت اولان خواجهلر حقى مستحقنه
ويرمشلر وبومرتبه يه اهل اولنى هركيم ايسه كندى جانبلرينه متوجه اولدقدنصكره انى اول مرتبه يه ايركورمشلر وحق
تعالى حضرتلرندن دخى اكركندى عصرلرنده اولسون واكركندى زمانلرندن صكره كلجك متعلقاتى حقنده
اولسون حقى مستحقنه ايرشدرمك خصوصنده حق تعاليدن رجا قيلمشلر والهى وسيدى سندن رجام بودركه حقى
مستحقنه هرقنغى عصرده اولورسه اولسون ايرشدره سن ومستحق اولنلرى كندى مطلوبيله كورشدره سن ديمشلر
واى اول اولادك وانسالك حالنه كه برسلطانه انتسابى اوله وانك وصيتنى قبول قيلميه وحقى مستحقنه ويرميه واهلى
نااهلدن فرق ايلميه (ان الله يأمركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها) نص شريفنك موجبنجه امانتلرى اهلنه ويرمسه
وحقى مستحقنه ايركورمسه امرحقه مخالفت ايتمش اولور وامانته خيانت قيلور وظالم اولور العياذ بالله (مثنوى)
دوقضيه ديكراوراشرح داد * لب بذكرآن نخواهم بركشاد * تا بماند دوقضيه سرورواز * هم نكردمثنوى چندين دراز
ديكراول پايمرده اول خواجه ايكى قضيه بى شرح ويردى بن انك ذكرنه لب آچمق استمزم يعنى اول خواجۀ عالم كندى
روح شريفيله آشنا اولان پايمرده بوقدر وصيتلر ونصيحتلر سپارش ايلدكندنصكره اكا ايكى حكمى دخى شرح ايلدى
وايكى سوزى دخى سويلدى كه بن اول ايكى سوزى سويلمكه اغز آچمق استمزم نامحرم اولنلرانى اشتمك لايق دكلدر تاكم اول
ايكى قضيه سروراز قاله ونامحرملر كوزندن وقولغندن اول نكتهلر ورازلر دوراوله هم بومثنوى شريف اولقدر دراز
اولميه وكثرت كلامله طوليه اكرچه ايكى قضيه دراماناطق وبيانه كاسه قتى چوق اولوروثنوينك طول ودرازاولمسنه
باعث كلوب چونكم بوايكى قضيه نك شرحنى سويلمديلر بوايكى قضيه نه ايديكنى بيانلره دخى ادب رعايت ايدوب طول
كلاملردن احترازايدوب سويلمك هم لازم اولوروبوقضيهلرى بيلان خواجۀ عالم حضرتلرينك روحيله آشنا اولنلردر
والله اعلم (مثنوى) برجهيداز خواب انكشتك زنان * كه غزل كويان وكه نوحه كنان * خوابدن انكشتكلرين اورارق
واريله جلارق صچرادى كاه غزل سويليه رك وكاهى نوحه ايليه رك بوقرو فاالقدى نته كم طريق عشاقده اولان سالكلر

وعاشقلر خواب غفلتدن بيدار اولدقلرنده ودرونلرنده برذوق وحالت بولدقلرنده كاه غزل سويليجى وكاه نوحه ايليجى اولورلر
وقائم اولدقلرى حينده يال پره اوررلر بزم طريقه مزده اولان فقرانك ال اوردقلرى كبى وياخود اللرين اللرينه وياپرمقلرين
پرمقلرينه چالارلر وبوكه تصفيق يدتعبيرايدرلركه اول صاحب وجد وحالت اولان عاشقلرك بويله ايلمك شانلرندندرنته كم ابن
فارض بو بيتله بومعنايه اشارت قيلور (بيت) فرقص قلبى وارتعاش مفاصلى * يصفق كالشادى وروحى قينتى * وبورايه
مناسب اولان تحقيق بوبيتك شرحنده مذكوراولمشدر انده طلب اولنه (م ى) كفت مهمان درچه سوداهاستى *
پايمردامست وخوش برخاستى * تاچه ديدى خواب دوش اى بوالعلا * كه نمى كنجى تودرشهروفلا * خواب ديده پيل تو
هندوستان) كه رميدستى زحلقۀ دوستان) مهمان چونكم اول پايمردك بووجد وحالتنى كوردى اكا ديدى اى پايمرد
نه سودالرده سن اى پايمرد مست وخوش قالقدك يعنى اى نقيب بلاد واى حبيب فواد خوابدن مست وسرخوش
قالقدك نه سودالرده سن بزه اندن خبرويرتاكم اى علا صاحبى دون كيجه خوابده نه كوردك ونظرشريفكى رؤيا عالمنده نه
مرتبه يه ايركوردك كه سن شهره وصحرالره صغمزسن وكمال ذوق وسروركدن بريرده طورمزسن فلاصحرالره ديرلرسنك
فيلك خوابده هندستانى كورمش كه دوستلر حلقه سندن اوركشسندر يعنى پيل نائم اولسه ورؤياسنده هندستانى
كورسه قيد وبندنى قطع ايليوب كندى دوستلرندن اوركرپس بونى شول كمسه لرحقنده ضرب مثل ايلرلركه نائم اولدقده
عالم ارواحى كوره واول عالمه كمال ميل وتعلقندن قيود بشريه يى وتعلقات دنيويه يى قطع ايليه انكيچون اول مهمان
اول پايمرده ديدى اى پايمرد سنك فيل روحك رؤياده حقيقت هندستانى كورديكه اول اجلدن دوستلر حلقه سندن
سن اوركش واجتناب قيلمشسندر (م ى) كفت سوداانك خوابى ديده ام * دردل خود آفتابى ديده ام * خواب ديدم
خواجۀ بيداررا) آن سپرده جان بى ديداررا) اول پايمرد ايتدى اى مهمان سودانك برعجب واقعه كوردم كندى كوكلمده
برآفتاب عالمتاب كوردم يعنى بيدار اولان خواجه يى خوابده كوردم اول ديدار خدادن اوترى جان اصمرلمش عاشق
سربازى رؤياده كوردم بوخواجه دن مراد شول خواجۀ عالم حضرتلريدركه اول حقيقت انسانيه درهركامل ومكملك
روحى اكا مجلا وآيينه دراكرخواجۀ تبريزى اولسون واكرحضرت مولانا قدس سره العزيز اولسون واكربونلردن
غيرى اولان اكمل اوليا قدس ارواحهم اولسون اول روح محمدى صلى الله عليه وسلمك آيينه لريدرانلرى كورمك همان
انى كورمك كبيدرواول حضرتى كورمك هم جمله يى كورمك كبيدر (مثنوى) خواب ديدم خواجۀ معطى المنى *
واحدكالالف ان امرعنى) بن منيه لرى معطى اولان خواجه يى خوابده كوردم اكربرامرمراد اولسه اول بيك كمسه كبى
بركسه درمنى ضم ميمله منيه نك جمعيدرمنيه ارزويه ديرلرعنى يعنى دن صيغۀ مجهول اوزره قراءت اولورمنى دخى
اكا قافيه اولمقدن اوترى كسرنون ايله قرأت اولنوريعنى اى مهمان غريب اول آرزولرى اعطا ايلين خواجه يى واقعه ده
كوردم اكربرامرمراد اولنسه وطلب قيلنسه اول خواجه بيك كمسه قدرمعين اولوروامداد قيلوردى (م ى) مست
وبيخود اينچنين برمى شمرد * تا كه مستى عقل وهوشش رابرد * درميان خانه افتاداودراز * خلق ابنه كردا وآمدفراز)
مست وبيخود بوتجلين اول خواجه نك اوصاف عليه سنى احصا ايلدى حتى مستلك انك عقلنى وهوشنى قايدى بيخود
اولوب خانه اورتاسنه اول اوزون دوشدى ومغشى عليه اولوب ياتدى خلق انك اطرافنه جمع اولوب اوزرينه كلدى بوندن
مقصود اهل وجد اولنلر كاه اولوركه وجد وحالت انلره مستولى اولدقده وغالب كلدكده مغشى عليه ساقط اولوب دوشرلر
وبوكه مشايخ صوفيه محو وبهت ودهشت دخى ديرلر (مثنوى) باخود آمدكفت اى بحرخوشى * اى نهاده هوشها
دربيهشى * خواب دربنهادۀ بيدارئى * بسته دربى دلى دلدارئى * اول پايمرد محو عالمندن صحوه كلدى وكندويه كلوب
ديدى اى خوشلق درياسى اى هوشلرى بى هوشلقده قومش خدا يعنى بيخود وفانى اولمقده نيجه هوشلر وعقللر قويان
پادشاه خوابده بيدارلكى قومشسن بى دللكده دلدارلغى مقيد قيلمشسن بيهشلكدن مراد عالم خوابدركه بيت ثانى
انى تفسير ايلر يعنى كندويه كلوب وحضرت حقه مناجات قيلوب بويله ديديكه اى عقللرى وادراكلرى بيهشلك عالمنده
قويان وعالم خوابده بيدارلكى وضع ايلين وبى دل اولمغه دلدارلغى مقيد ايلين خوشلق درياسى ديدى (مثنوى) منعمى
بنهادۀ درذل فقر * طوق دولت بسته اندرغل فقر * سن شول پادشاه مطلقسن كه منعملكى ذل فقرده قومشسن
دولت طوقنى غل فقر ايچره باغلمشسن يعنى سن شول عليم وحكيم سنكه دولت وسعادت طوقنى فقر ومسكنت
زنجيرنه باغلمش ومنعملكى ذات وفقر ايچره قومشسن غنانى عناده بقانى فناده راحتى زحمتده رحمتى محنتده
كيزليوب برضدى برآخرضدك ايچنده ستر واخفا ايلمشدر (مثنوى) ضداندرضد پنهان مندرج) آتش اندرآب سوزان
مندرج * روضه اندرآتش نمرود درج * دخلها رويان شده ازبذل وخرج * ضدضد ايچره پنهان ومندرجدر آتش آب
سوزان ايچره مندرجدرنته كم جنت مكاره ايچره مندرج اولدى ومكاره وشدايد جنت اعلايى احاطه قيلدى ونيران دخى

شهوات ایچره مندرج اولدی ولذات وشهواتی جهنمك اطرافنه احاطه قیلدی روضه وكلستان آتش نمرود ایچره مندرج اولدی نته كم ابراهیم علیه السلامه اول آتش بردوسلام اولدی دخللر بذلدن وخرجدن نتیجه اولدی اكر زراعت واكر تجارت اولسون اول بذل وخرجدر اول بذلدن دخل وسود حاصل اولور (م ی) تا بكفته مصطفی شاه نجاح

السماح یا اولی النعما رباح * تا كم شاه نجاح اولان مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری دیدی ای نعمتلر صاحبی سماح رباحدر نته كم بیوردی السماح رباح رواه ابو هریرة رضی الله عنه یعنی ظفر ونصرت شاهی اولان پیغمبر علیه السلام تا كم دیدی ای نعمتلر صاحبی اولان غنیلر سماحت وجود ربح وسوددر هرنقدر اكر ایسك اضعاف مضاعف انك محصولنی بولورسن ورضاء لوجه الله هرنه ویررسك انك عوضلرینه واصل اولورسن (مثنوی) مانقص

مال من الصدقات قط * انما الخیرات نعم المرتبط * صدقاتدن مال ناقص اولدی هركز تحقیقا خیرات نه كوزل محل ارتباطدر یعنی صدقه لر ویرمكدن ماله هركز نقصان كلمدی ماله خیرلر ایلمك تحقیقا اموالك نه كوزل محل ارتباطی اولور بركسه مالنی باغلق استرایسه صدقات وخیرات ایله ضبط ایلسون (مثنوی) جوشش وافزونی زردر زكات

عصمت از فحشا ومنكر در صلات * آن زكات كیسه ات را پاسبان * وان صلاتت هم زكركانت شبان * زرك افزونلغی وجوششی زكاتده در فحشا ومنكردن عصمت صلاتده در یعنی زكات درهم ودینارك چوق اولمسنه وجوش قیلمسنه سببدر كه زكات هم مطهر اموال اولور وهم انك ازدیادنه سبب كاورز كاته زكات دیدكلری مالی پاك ودخی زیاده قیلدیغندن اوتریدر نته كم زكی الزرع دیرلر اذا نمی وازداد وبر كسه فحشا ومنكردن نجات بولمق استسه صلات قیلسون كه لابد صلات مؤمنی فحشا ومنكردن نهی ایدیجیدر * كما قال الله تعالی (ان الصلوة تنهی عن الفحشاء والمنكر) مفسرلر بویله دیمشلردر كه بركسه صلات خمسه یه مشغول اولسه لكن فحشا ومنكردن بری وعاری اولمسه تحقیقا انك صلاتی صلاة دكلدر اكر اول صلاتی بیوردیغی اوزره ادا قلیدی لابد صلاة انی فحشا ومنكردن نهی ایلردی كه صلاتك شاننددر كه مصلی اولان مؤمنی لابد فحشا ومنكردن نهی ایلر وجمیع خطایا وذنوب چركلرندن دخی پاك وطاهر ایلر كما قال علیه الصلوة والسلام مثل الصلوة الخمس كمثل نهر جار عذب علی باب احدكم یغتسل فیه كل یوم خمس مرات فما یبقی ذلك من الدنس شیئا رواه احمد عن جابر رضی الله عنه ومعنای بیت ثانی سنك اول زكاتك سنك كیسه كه پاسباندر یعنی اول مالك زكاتنی ویرمك كیسه كی ومالكی حفظ قیلمقدر كه نبی علیه السلام حضرتلری (حصنوا اموالكم بالزكوة) بیورمش وبو حدیث شریفك شرحی وبورایه مناسب اولان تحقیق بنه بو دفترده منادی كردن سید ملك ترمد سرخنده (كفت الصدقة ترد البلا) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه واوسنك صلاتك هم سكا قوردلردن چوباندر یعنی شیطانلردن حافظدر بلكه ظاهرده اولان دشمنلردن دخی سنی حفظ قیلمغه سبب اولور (مثنوی

میوهٔ شیرین نهان در شاخ وبرك * زندكی جاودان در زیر مرك * مثلا میوهٔ شیرین شاخ وبركده نهان زندكی جاودانی مركك التنده مخفیدر فی الواقع شاخ وبركه نظر اولنسه بر غلیظ وكثیف نسنه در اما حق تعالی حضرتلری انك وجودنده شیرین ولطیف اولان میوه یی وضع ایلمشدر كورورسنكه اولیه بر غلیظ شاخ وبرك وجودندن زمانی كلدكده وساعتی اولدقده بر لطیف وشیرین میوه ظهوره كلور وكذلك حیات ابدیهٔ موت اوصاف بشریه نك تحتنده در كما قیل لا حیوة الا فی الموت مادام كه سالك نفسنی اولدرمیه كندیسنی احیا ایلمكه قادر اولهمز * واهذا مت بالارادة تحی بالسعادة * دیمشلردر وحضرت نبی علیه الصلوة والسلام دخی بو محله مناسب * موتوا قبل ان تموتوا بیورمشلردر كه حیات ابدیه یی بولنلر اولمزدن اول اولنلردر انكچون حسین منصور (بیت) اقتلونی یا ثقات ان فی قتلی حیاتی فی حیات * دیمشدر (م ی) زبل كشته قوت خاك از شیوهٔ * زان غذا زاده زمین را میوهٔ * زبل خاك بر شیوه وضعندن قوتی اولمش وحد ذاتنده زبل بر خبیث ومكروه شیء ایكن زمینك طبعنه قوت ویرمش اول قوت وغذادن زمینك بر لطیف میوه وسبزه سی طوغمش واول زبل سببیله زمیندن لطیف نباتلر بتمش وظهوره كلمشدر

(مثنوی) در عدم پنهان شده موجودئی * در سرشت ساجدی مسجودئی * عدمده موجودلك پنهان اولمش ساجدلك سرشتنده مسجودلك پنهان كلمش یعنی كوركه عدم عالمنده بر موجود كیزلنمش كه بوقدر وجود اول عالم عدمدن ظهوره كلمشدر وكذلك ساجد وخادم اولنلرك طبعنده مسجود ومخدوم اولمق هم موجود اولمشدر ولهذا من خدم خدم دینمشدر اما ساجد حقیقی نبیلرك وولیلرك وصفیلرك بر مسجود پنهان ارلمشدر كه اول نور الهی وهویت ربانیدر شیخ ابو الحسن خرقانینك قدس الله سره (لو عرفتمونی لسجدتمونی) دیمسی بو معنایه اشارت اولور وبونك تحقیقی مرارا مرور ایلمشدر تفصیله حاجت یوق (مثنوی) آهن وسنك از برونش مظلمی * اندرون نوری وشمع عالمی * مثلا آهن وسنك بروندن اول بر مظلم وكثیف نسنه درلكن درونده بر نور وبر عالمك شمعی واردر یعنی اكرچه سنك وآهن صورتا

كثیف وتاریكدرلكن انلرك درونده عالمك شمعی اولمغه مستعد بر نور واردر انسانك وجودنی دخی بوكا كوره قیاس ایله

(مثنوی) درج در خوفی هزاران ایمنی * در سواد چشم چندان روشنی * بر خوفك ایچنده هزاران ایمنلك درجدر چشمك سوادنده اولقدر روشنلك واردر یعنی بر خوف اولوركه انك ضمننده نیچه بیك ایمنلك مندرج اولور حق تعالی حضرتلری بر كسه نك قلبنه اول بر خوفی براغور اول كمسه اول قورقو ایله بعض كار وعمله مشغول اولور صكره شول قدر ایمنلكه ایرركه انك حد وحصری اولمز كوركه حق تعالی حضرتلری چشمك سوادنده بوقدر روشنالكی قومش وظلمات ایچره آب حیاتی وضع ایلمشدر (م ی) اندرون كاو تن شهزادهٔ * كنج در ویرانه بنهادهٔ * تن كاونك ایچنده بر شهزاده قومشدر كنجی بر ویرانه ده وضع ایلمشدر یعنی بو بدن انسان فی المثل بر كاوه بكزر شو اعتبارله كه یمكده وایچمكده ویاتمقده واویومقده در بو اعتبارله بدن انسانینك كاودن فرقی انجق صورت ظاهره ایله در ولكن حق تعالی حضرتلری اول بدن كاونده بر شهزاده كیزلمشدر مراد نفخهٔ الهی اولان روح انسانیدر وشهزاده اولمسی ابو الارواح اولان روح محمدیدن ظهوره كلمسی اعتباریله دركه اول حضرت (انا من نور الله والمؤمنون من نوری) بیورمشدر وانسانك جسد طینتی بر ویرانه كبیدر اما انك نور دینی وسر یقینی بر خزینه كبیدر حق تعالی حضرتلری كویا كتوروب بر خزینه یی بر ویرانه ده قومشدر (م ی) تا خر پیری كریزد زان نفیس * كاو بیند شاه نی یعنی بلیس * تا كیم بر قوجه اشك اول نفیسدن قاچه كاو كوره شاه كورمیه یعنی ابلیس وتوضیح معنی حق تعالی حضرتلری بو كاو كبی اولان تن آدمی ایچره شهزاده قودی وبر ویرانه ایچره بر عظیم كنج وضع ایلدی تا كم اول نفیس ولطیف اولان بدن انسانیدن بر قوجه اشك فرار ایلیه یعنی ابلیس كه بر قوجه خر كبیدر اول خاكی اولان جسدی كوردكده نفاستنی كوره میوب وباطننده اولان شهزاده یه وانده موضوع اولان كنج آماده یه نظر ایر كوره میوب انك ظاهر جسدنی كاو كبی كوروب اندن فرار ایلیه انسانه لایق اولان بودركه همان نقش وصورتنه الدانوب قالمیه وقلعهٔ ذات الصور كبی اولان دنیانك سیر وتماشاسنه میل وتعلق قیلمیه وشاه تخت رسالت اولان رسول اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك امر ونهیینی قبول ایلیه ویاخود اول حضرته وارث وخلیفه اولان بر پادشاه معنوینك ومرشد هادینك نصح وپندنی قبول ایلیه وهرنه یه امر ایلرسه انی ایلیه وهرنه شیدن نهی ایلرسه انی ایشلمكه قصد وعزیمت قیلمیه تا كم نیچه بلالره كرفتار اولمیه ونیچه درد ومحنتلره دوشوب قالمیه نته كم بو قصه ده مسطور اولان شهزاده لره بابالری وصیت ایلدی لكن انلر بابالرینك وصیتلرنی طوتمیوب اول نهی قیلدیغی قلعهٔ ذات الصوری كورمكه حریص اولدیلر عاقبت بلا ومحنت پنجه لرنده قالدیلر ونیچه درد والمه مبتلا اولدیلر نته كم بو حكایه دن معلومك اولور وبونك نتیجه سی بو جلدك آخرنه قریب ظهوره كلور * حكایت آن پادشاه ووصیت كردن او آن سه پسر خویش را كه درین سفر در ممالك من فلان جا چنین ترتیب نهید وفلان جا چنین نواب نصب كنید اما الله الله فلان قلعه مروید وكرد آن مكردید) بو سرخ شریف وبو بیان لطیف اول پادشاهك حكایه سی وانك كندی اوچ اوغلونه وصیت ونصیحت ایلسیدر بویله دیوكه ای بنم نوردیده لرم بو سفرده بنم مملكتلرمده فلان یرده بونك كبی ترتیب وضع ایلیك وفلان محلده بویله نواب نصب ایلیك كه بنم بو كونه كارلر ایلدیككزه رضام واردر اما الله حقیچون الله فلان قلعه یه كتمیكز واول ذات الصور اولان قلعه نك اطرافنی طولنمیكز كه بن اول قلعه جانبنه سزك كتمكزده وانی سیر وتماشا ایتمكزدن سزی نهی ایلرم دیدی (مثنوی) بود شاهی شاه را بد سه پسر

هر سه صاحب فطنت وصاحب نظر * هر یكی از دیكری استوده تر * در سخا ودر وغا وكر وفر * بر پادشاه وار ایدی اول پادشاهك اوچ اوغلی وار ایدی هر اوچی صاحب فطنت وصاحب نظر ایدی واوچی بیله اهل كیاست وصاحب ذكاوت ومنبع هنر ایدی هر بری بر غیری سندن من وجه محمود حرلك ومقبوللك سخاده ووغاده وكر وفرده یعنی بو شهزاده لرك هر بری اكر سخاده وجنكده وغاده واكر كر وفرده بری برندن زیاده محدوح وزیاده مقبول ایدیلر (مثنوی

پیش شه شهزادكان استاده جمع * قرة العینان شه همچون سه شمع * از ره پنهان ز عینین پسر * می كشید آبی نخیل آن پدر * شاهك اوكنده شهزاده لر اوچ شمع كبی شاهك ایكی كوزلرینك روشنالغی اولوب جمعا طورمشلر ایدی قرة العین مسرت چشم وروشنالغی دیده معنالرینه استعمال اولنور یعنی اول پادشاهك حضورنده اول اوچ شهزاده اوچ شمع كبی پادشاهك ایكی چشمنك مسرت وروشنالغی اولوب جمعا طورمشلر ایدی پسرلك ایكی عیننده كیزلو یولدن اول پدرك نخیل وجودی بر آب چكردی یعنی بابانك وجودی بر خرما آغاجی كبیدر وپسرلك ایكی چشملری چشمه كبیدر بر نخل كندی وقتنده اولان ایكی چشمه دن نیچه آب جذب قیلورسه وانلردن نه مرتبه نشو ونما بولورسه پدرك نخل وجودی دخی راه مخفیدن پسرلك ایكی كوزلرندن بر آب حیات چكر وانلردن ذوق وصفا الور ونشو ونما بولور وانی كوردكجه انك وجودی تر وتازه وشاد وخرم اولور (مثنوی) تا زفرزند آب این چشمه شتاب

می رود سوی ریاض مام و باب * تازه می باشد ریاض والدین * کشته جاری عینشان زین هردو عین * تا کم فرزندك
وجودندن بو چشمه نك آبی شتابله مادرك و بابانك روضهٔ وجودلری جانبنه کیدر مام مادر و باب بابایه دیرلر یعنی پدر
و مادرك وجودلری بر روضه کیدر خارج عالمده اولان روضه لر آبدن نشو و نما بولدقلری و چشمه لردن حیات و طراوت
الدقلری کبی فرزندك وجودنده اولان عینلردن عجله و سرعتله سرور و حبور آبی مادر و پدرك قلبلری روضه لرینك
جانبنه کیدر و انلرك باغ وجودنی ترو تازه ایدر و الدینك ریاض قلوبی پسرلری جانبندن کلان آب صفادن ترو تازه اولور
اول ایکینك کوزلری فرزندك بو هر ایکی کوزندن جاری اولور یعنی پدرك و مادرك کوزلری پیکاری اوغللرینك هر ایکی
کوزلرندن اوتری یاش اقیدیجی اولور شو اعتبارله که اکر فرزندلرینك ایکی کوزندن یاش کلسه انلرك دخی کوزلرندن
یاش جاری اولور و پسرلرینك وجودنه بر الم و اضطراب ایرسه انلرك چشملری چشمه لرندن آب ظهوره کلور و جریان اولور
(مثنوی) چون شود چشمه ز بیماری علیل * خشك کردد برك و شاخ آن نخیل * خشکیٔ نخلش همی کوید بدید *
که ز فرزندان شجرم می کشید * چونکم چشمه بیمارلکدن علیل اوله او نخیلك برك و شاخی خشك اولور چشمه دن
مراد فرزندك وجودی و نخلدن مراد پدر و مادرك وجودلری اولور یعنی چونکم فرزندك چشمهٔ وجودی خسته لکدن
علیل و مریض اوله پدر و مادرك اول نخیل تازه کبی اولان وجودلرینك برك و شاخی یعنی اعضا و جوارحی و حسلری
بی آب قالمش نخل کبی خشك اولور و پژمرده قالور اول پدر و مادرك نخل وجودنك خشك اولمسی و پژمرده و بی نم قالمسی
لسان حالله آشکار اسویلر بلکه لسان قالله دخی کندی درد و غمنی بیان ایلرکه اوغللرندن شجرم چکدی یعنی پدر
و مادرك نخل وجودینك صولمسی و خشك اولمسی کندی شجرهٔ وجودلرینك ثمرهٔ فؤادی اولان اولادنك وجودندن نم
و صفا چکمسنی سویلر و نشو و نما بولدقلرنی تعبیر ایلرکه اولاد ثمرهٔ فؤاددر کما قال علیه السلام الولد ثمرة القلب
وان محبته مبخلة مجزنة رواه ابو العلی عن ابی سعد و قال علیه السلام * الولد من ریحان الجنة رواه الحکیم عن خولة
بنت حکیم) اولاد وجوده کتورن عقلا انکچون اولادنا اکبادنا فان عاشوا افتنونا وان ماتوا احرقونا * دیمشلردر
حد ذاتنده بونلرك خسته اولمسی پدر و مادرك ریاض قلبنی ویران ایلر و اولمسی انلری یاقوب سوزان ایلر نته کم حیاتده
اولملری انلری شاد و خندان ایلر (مثنوی) ای بسا کاریز پنهان همچنین * متصل با جانتان یا غافلین * ای بو مجلس
چوقلق کیزلو کاریز ای غافللر سزلك جانکزه متصلدر یعنی بر فرزندك وجودندن پدر و مادرك وجودلرینه نهانی
بر صو یولی اولدیغی و پدر و مادرك وجودلری اول طریق نهانیدن ذوق و صفا الدقلری و نشو و نما بولدقلری کبی ای
غافللر سزلك جانکزه وابدانکزه دخی چوق نهانی کاریزلر متصل اولمشدر و سزلك جانکز و ابدانکز اول نهانی اولان
یوللردن نشو و نما بولمش و غدا المشدر (مثنوی) ای کشیده ز آسمان و از زمین * مایه ها تا کشته جسم تو سمین
تن ز اجزای جهان دزدیدهٔ * پاره پاره زین و آن ببریدهٔ * ای آسماندن و زمیندن مایه لر چکمش کسه تا کم سنك جسمك
سمین اولمشدر یعنی آسمان و زمیندن شول مایه لری جذب ایتمشسندرکه حتی سنك جسمك فربه اولمق مرتبه سن
بولمشدر سن تنی جهانك جزولرندن اوغورلمشسندر یعنی بو بدنی اجزای عالمدن اخذ قیلمشسندر بوندن و اندن پاره
پاره کسمش و المشسندر (مثنوی) از زمین و آفتاب و آسمان * پارها بردوختی بر جسم و جان * مثلا زمیندن و آفتابدن
و آسماندن جسم و جان او زره پاره لر دیکدك جاندن مراد بونده روح حیوانیدر آدم علیه السلام اوغلونك یوب
ایچدیکی نه قدر روا ایسه زمیندندر هر بارکه بر غدایی یه جسمنه بر پاره یی دیکمش و یامه مش اولور و یدیکی غدالرنه
قدر روا ایسه آفتابك حرارتیله و آسمانك آب سحابیله نشو و نما بولور پس بو اعتبار ایله آفتاب و آسماندن جسمنه بر پاره
الوب دیکمش اولور که آفتاب عالمتاب و آب سحاب اولمیدی زمینده بنی آدم و حیواناته یجك قوت و غدا
حاصل اولمزدی پس جسم آدمینك قوت و غداسی و نشو و نماسی آسماندن و آفتاب و کواکبدن اولورکه کواکب
سیاره دن هر بر کوکب آدمینك جسمنی رحم مادرده نطفه لك حالندن ولادت زمانه کانجه یه دك تربیه ایلدکاری حکما
و اهل تجربه نك کتابلرنده مذکور اولمشدر و بونك تحقیقی جلد اولك آخرنه قریب سؤال ان مرد کافر از امیر المؤمنین
سر خنده (هفت اختر هر جنین را مدتی) شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (م ی) یا تو پنداری که بردی رایکان
باز نستانند از تو این و آن * کاله دزدیده نبود پایدار * لیك آرد دزد را تا پای دار * یا سن ظن ایلرمیسن که بونلری رایکان
ایلدکسندن بونی و انی کیرو المیه لر یعنی سن ظن و قیاس ایلرسن که بو بدنکده اولان حرارتلری و برودتلری و یبوستلری
و رطوبتلری و باد و خاك و آب و آتشدن حاصل اولان جزولری و جانکده اولان قوتلری سندن کیرو المیه لر و سن بونلری
رایکان و مفت اخذ ایتمش اوله سن سن بونی بویله ظن و قیاس ایلمه بلکه بو بدنکده اولان جزولرك هر برنی بر معدندن
استراقه ایله استعاره ایلمشسندر مسروق و مستعار اولان متاع ایسه پایدار اولمز لیکن دزدی پای داره دك کتورر

پای داردن مراد محل موت و هلاك اولور یعنی سنکه بو اجزای جسمك هر برنی بر معدندن اوغورلمشسندر مسروق اولان
متاع ایسه پایدار و برقرار اولمز ولکن عاقبت سارق اولان کسه یی محل هلاك و داره کتورر و انده اول سارق مرده
و مقتول اولوب هر کس کندی ملکنی و مسروق اولان رختنی کیرو الور (مثنوی) عاریه ست این کم همی باید فشارد
کانچه بکرفتی همی باید کذارد * بو عاریتدر اکسك صقشدرمق کرك که اول نسنه یی که اخذ ایتدك انی قومق کرك
یعنی بو بدنکده اولان عضولر و جزولر نفس الامرده نظر اولنسه عاریتدرسن انك هر برینی بر معدندن الوب کندی
جسدك جوانبه صقشدرمشسندر چونکم هر بر جزولك بر آخر محلدن عاریتی اوله بو عاریتی اولان جزولری
از صقشدرمق کرکدر زیرا اول نسنه لریکه سن بر محلدن عاریتی الدك لابدانی اول محله قومق و انی مستعار منه اولان
شیئه و یرمك کرکدر چونکم سندن بر نسنه یی کیرو اله لرسن اکا چوق مائل اولمق و انکله الفت و انسیت قیلمق
لازم اولنلردندر (مثنوی) جز نفخت کان ز وهاب آمدست * روح را باش آن دکرها بیهده ست * نفخت دن غیری که اول
وهابدن کلمشدر روح ایچون اول غیریلر بیهوده در یعنی بو اجزای بدن عاریتیدر بونی کندیکه جمع ایدوب چوق
طولدرمق کرك که اول عاریتی اولان جزولری که سن بر محلدن اخذ ایتدك انی سکا ترك ایلمك کرك الا شول حقنده نفخت
فیه دینلن روحی ترك ایلمك کرکمز که اول سکا وهاب مطلقدن کلمش و سنك ذاتك و حقیقتك اندن عبارت اولمشدر امدی
اول روح الهی و نفخهٔ ربانی ایچون اول که اول غیری جزولرك و عضولرك بیهوده در (م ی) بیهده نسبت بجان می کویمش
نه بنسبت با صنیع محکمش * جانه نسبتله اکا بیهوده دیرم انك محکم اولان صانعنه نسبتله دکل یعنی ای انسان بز سکا
روح الهی و نفخهٔ ربانی اولان ذاتکله اول و اول غیری عضولرك و جزولرك بیهوده در دیدك بو سوزی مطلق دیمشدر بلکه
اول جزولره بن جانه نسبتله بیهوده دیرم یوخسه اول جزولرك محکم اولان صانعنه نسبتله بن انلره بیهوده و عبث
دیمزمکه صانع حکیم اصلا بر شیئی بیهوده و عبث خلق ایلمشدر (وما خلقنا السماء والارض وما بینهما باطلا)
بیورمشدر و دخی (افحسبتم انما خلقناکم عبثا وانکم الینا لا ترجعون) دیمشدر اصلا او علیم و حکیم اولان استاد بر شیئی
عبث خلق ایلمشدر با خصوصکه انسانی و انسانك جسمنده و روحنده اصلا بر عبث عضوی و جزوی یوقدر بلکه نظر
ایلسك انك هر بر عضوی و جزونی لحکمة و لمصلحة خلق ایلمشدر اما عاریتی اولان جزولر انسانك روحنه و ذاتنه کوره
بیهوده لردر پس عارف اولوب سر چشمهٔ حیات ابدیه دن مدد بولمغه و نوش ایتمکه سعی و کوشش ایلمك لازمدر بیان استمداد
عارف از سر چشمهٔ حیات ابدی و مستغنی شدن او از استمداد و اجتذاب از چشمهای آبهای بی وفا که علامته ذلك
التجافی عن دار الغرور) بو سرخ شریف حیات ابدیه سر چشمه سندن عارفك استمداد قیلمسنك و اول عارفك بی وفا اولان
آبلرك چشمه لرندن استمداد و اجتذاب ایلمسندن مستغنی اولمسنك بیانیدرکه بی وفا اولان چشمه لردن بو دنیاده
جسمانی اولان حیاته و قوتلره مدد کلان محللر اولور و سر چشمهٔ حیات ابدیه دن مراد ذات الهی اولور و عارف ذات
الهیدن و روح ربانیدن مدد بولدقدنصکره بو بی وفا اولان جسمانی قوت و غدادن و نعمت دولت دنیادن مستغنی اولور
و مجانبت قیلور که بونك علامتی دار غروردن تجافی و تباعد ایلمکدر نته کم ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلری
نبی علیه الصلوة والسلامدن روایت بیوررلر قال صلی الله علیه وسلم * اذا دخل النور القلب انشرح وانفسح قالوا
وما علامة ذلك یا رسول الله قال علیه السلام التجافی عن دار الغرور والانابة الی دار السرور والتأهب للموت قبل نزوله
یعنی چن نور ایمان و عرفان قلبه داخل اولسه اول قلب منشرح و متسع اولور اصحاب ایتدیلر یا رسول الله انك
علامتی ندر حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بیوردیلر دار غروردن تباعد ایلمك و دار سروره انابت و رجوع قیلمق
و موت نازل اولمزدن اول موته مستعد و حاضر اولمقدر دیدی * که آدمی چون بر مددهای آن چشمها اعتماد کند در طلب
چشمهٔ باقی دائم سست شود نظم * کاری ز درون جان تو می باید * کز عاریتی ترا دری نکشاید * یك چشمهٔ آب از درون خانه)
به زان جویی که از برون می آید * زیرا آدمی چونکم اول بی وفا اولان چشمه لرك مددلری و فایده لری او زره اعتماد ایلیه
چشمهٔ باقینك طلبنده دائما سست اولور زیرا فانی اولان دنیانك حیاتی و لذاتی چشمه لرینك او زرلرینه بر کسه نك تشنه
اولمسی و اعتماد قیلمسی چشمهٔ باقی و حیات حقیقینك طلبندن انی منع قیلور لازم کادیکه سنك درون جانکدن بر کارك
بر عاریتی کاردن و جسم بی اعتباردن سکا بر قپو اچلمز خانه نك درونندن بر آب چشمه سی شول بر جویدن یکدرکه
طشره دن ایچرویه کلور خلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه سکا انفع اولان کار روشان کندی جانك ایچنده ظهوره کلان
کار روشاندرکه اول سنك کندی مالك و ملککدر سکا عاریتی اولان کار روشاندن بر فتح باب اولمز زیرا تقلیدله اولان کار
و عملدن باب معنوی کشاده اولمزهم درون خانه دلدن بر آب حیوان چشمه سی عاریتی اولان و طشره دن کلان آب
حیات جویندن یکدرکه طشره دن حیات عارضی و علم تقلیدی بر بهانه ایله منقطع اولمق قابلدر اما اصلی و ذاتی اولان

بعض عارضه ایله منقطع وزائل اولمز کما قیل لا یزول ما بالذات بما بالعرض (م ی) حبذا کاریز اصلی چیزها * فارغت
آرد ازین کاریزها * نه کوزلدر شیلرک اصلنک کاریزی سی بو کاریزلردن فارغ کتورر کاریز یول التنده پنهان اولان
صو یولنه دیرلر و بونده آب حیات ابدیه‌نک یولیدر یعنی جمیع اشیانک اصلی اولان آب حیات ابدیه یولی نه محبوب
یولدر که سنی بو حیات فانیه و لذات زایله یوللرندن فارغ کتورر و مستغنی ایلر (مثنوی) تو ز صد ینبوع شربت می کشی
هر چه زان صد کم شود کاهد خوشی * سن یوز ینبوعدن شربت چکرسن هر نه که اول یوزدن کم اوله خوشلق ناقص اولور
ینبوع بونده چشمه معناسنه در صد ینبوعدن مراد یوز کونه لذات فانیه‌نک منبعلری اولور و توضیح معنی بویله دیمک
اولور که ای اسیر لذات فانیه سن یوز کونه منبعدن شربت چکرسن و نیجه دورلو بردن لذت بولورسن و حظ و راحت
الورسن چونکم نیجه یوز لذت منبعلرندن بریسی اکسک اوله وا کافنا که سنک خوشلغک دخی ناقص اولور و حظ و لذتکه
فنا کلور (م ی) چون بجوشد از درون چشمهٔ سنی) ز استراق چشمها گردی غنی) چونکم دروندن چشمهٔ سنی جوش
ایلیه چشمه‌لردن استراقه ایلمکدن غنی اولورسن سنی عالی معناسنه در یعنی چونکم درون دلدن بر عالی و سنی چشمه
و آب حیات حقیقی جوش و خروش ایلیه فانی اولان چشمه‌لرک صولرنی استراقه ایلمکدن مستغنی اولورسن و فراغت
معنوی قیلورسن (م ی) قرة العینت چو زاب و گل بود * راتبهٔ این قره در دل بود * سنک قرة العینک چونکم آب و کلدن
اولور بو قره‌نک راتبه‌سی دردل اولور یعنی سنک کوزیکک روشنالکی و مسرتی چونکم ما و طیندن اوله و خاکدن
ظهوره کلان غدادن اوله بو قرة العینک وظیفه‌سی کوکل دردی اولور و بو آب و کلدن ظهوره کلان غدایه مبتلا اولق
کوکله خسته‌لک ویرر (م ی) قلعه را چون آب آید از برون * در زمان امن باشد بر فزون * چونکه دشمن گرد آن قلعه تند
تا که اندر خون شان غرقه کند * آب بیرون را ببرند آن سپاه * تا نباشد قلعه را زانها پناه * آن زمان یک چاه شوری
از درون * به ز صد جیحون شیرین از برون * قلعه‌نک چونکم صوبی طشره‌دن کله اول آب زمان امنده برفزون اولور
یعنی اعدا اولمدیغی حینده زیاده اولوب قلعه‌یه کلور و اهل قلعه‌یه مدد قیلور چونکم دشمن اول قلعه‌نک اطرافنه طولنه
و آنی احاطه قیله تا کم خون ایچره اول اهل قلعه‌یی غرقه ایلیه و آنک ایچنده اولان طائفه‌یی زبون و مغلوب ایدوب هلاک
قیله اول دشمن عسکری بیروندن اولان صوبی کسرلر و قلعه‌دن آنی منع ایدرلر تا کم اهل قلعه‌نک آنلردن پناهی اولمیه
یعنی اول دشمن عسکرندن بر التجا ایده‌جک یرلری و کندیلرینی حفظ ایده‌جک برشیلری اولمیه اول زمانده ایچریدن
بر شور قیو طشره‌دن اولان یوز جیحون شیریندن بهتر اولور زیرا خارجدن کلان شیرین اولان آب جیحونک اول حینده
قلعه اهلنه نفعی اولمز اما قلعه ایچره اولان بر طوزلو قیو اول حینده مدد رسان اولور و بالضروری نفع قیلور پس
طشره‌دن کلمکدن وجود قلعه‌سنه ایچرودن حاصل اولان اولیدر زیرا بو برمثالدر و مقصود بوندن قلعهٔ بدندر و بدن
قلعه‌سنه خارجدن حاصل اولان و طشره‌دن کلان علم و فطنت و حیات و راحت و ذوق و لذتدن دروندن حاصل اولان
علم و فطنت و حیات و ذوق و لذت یکدر دیمک اولور (مثنوی) قاطع الاسباب لشکرهای مرگ * همچو دی آید بقطع
شاخ و برگ * در جهان نبود مددشان از بهار * جز مگر در جان بهار روی یار * مرگک قاطع الاسباب اولان
لشکرلری شاخ و برگک قطعنه شتانک کلدیکی کبی کلور موتک قاطع الاسباب اولان لشکرلرندن مراد امراض مهلکه
اولور یعنی شاخ و برکی قطع ایلمکه و پژمرده و افسرده قیلوب اول برکی خاکه دوکمکه شتا نیجه کلورسه موتک سببلری
قطع ایلین لشکرلری که امراض مهلکه‌در انسانک بدننه کلور و مستولی اولور اول حینده شاخ و برکه بهاردن مدد
اولمز الا مگر جانده روی یارک بهاری اوله یعنی قاطع الاسباب اولان موتک لشکرلری باد خزان کبی کلوب ابدان اوزره
مستولی اولدقده جهانده بهار حیات فانیه‌دن اول بدنلره اول زمانده مدد و معاونت اولمز مگر شول کمسه‌یه اولور
و اول حینده حیات کلور که آنک قلبنده روی یار حقیقینک بهاری اوله که اول همیشه دایم و باقیدر آنک دوام و بقاسی
سببیله باغ درون دخی حیات و لطافتدن خالی اولمز (مثنوی) زان لقب شد خاک را دار الغرور * کو کشد پا را سپس
یوم العبور * پیش ازان بر راست و بر چپ می دوید * که ببینم درد تو چیزی نچید * خاکه اندن اوتری دار الغرور لقب
اولدی یعنی بو عالم خاکه انکیچون دار الغرور دیو لقب ویرلدیکه اول خاک عالمی سن بولمقدن عبور ایلدیکک کونده ایاغنی
کیرو چکر اما یوم عبوردن مقدم بو دنیا سنک صاغ یانکه و صول یانکه یلردی بویله دیو که سنک دردکی
دیررو دوشوردم و بر چیز دوشورمدی یعنی بو عالم خاکه انکیچون دار الغرور دینلدیکه انسانی بو مغرور ایلر بو دار
دنیادن عبور ایلمزدن مقدم صاغ جانبکدن و صول جانبکدن بونک زینتلری و رونق و دولتلری بویان اولور و بنی آدمه لسان
حاله بویله دیر که کل بکا مائل اول بن سنک دردکی و غمکی دیروب دوشوردم و سندن درد و غمی ازاله ایلرم اما یوم
عبورده اصلا درد و غمدن بر شی دوشورمیوب ایاغنی کیرو چکر و سندن اعراض ایلر بو اجلدن بو کا دار الغرور دیدیلر

مثنوی) او بکفتی مر ترا وقت غمان * دور از تو رنج و ده که درمیان * چون سپاه رنج آمد بست دم * خود نمی کوید ترا
من دیده ام * اول دنیا سکا یوم عبوردن مقدم غملر وقتنده خاطر نوازلک ایدوب دیردی سندن رنج ایراق اولسون
و سنکله درد و رنج میاننده اون طاغ اولسون و درد و بلا سندن نیجه مرحله و منزله دور و بعید قالسون چونکم سپاه
رنج و بلا کله و دمی باغلیه خود دنیا بن سنی کوردم دیمز یعنی اول دنیا شول قدر غداره و مکاره و بی وفادر که چونکم
درد و محنت عسکری کلوب سنک اغزکی و نفسکی باغلیه اول حینده اول بی وفا خود بن سنی کوردم بیله دیمز پس آنک
سن بوزه کولمسنه و وصالنی عرض قیلمسنه و اول بی وفا خود سنکله یار و انیس اولورم دیمسنه زنهار الداغه
و مغرور اولمه (مثنوی) حق بی شیطان بد نیسان زد مثل * که ترا در رزم آرد با حیل * که ترا یاری دهم من با تو ام *
در خطرها پیش تو من میروم * اسپرت باشم که تیر خدنگ * مخلص تو باشم اندر روز تنگ * جان فدای تو کنم در انتعاش
رستمی شیری هلا مردانه باش * حق تعالی حضرتلری بو حیله و غرور سببیله شیطاندن اوتری مثل اوردی یعنی
(فلا تغرنکم الحیوة الدنیا و لا یغرنکم بالله الغرور) دیو حق تعالی حیات دنیایه مغرور اولمقدن و دخی شیطان انسانی
اللهه مغرور ایلمکدن نهی ایلدی و شیطانک غرار اولمسی خصوصنده بو کونه ضرب مثل ایلدیکه سنی ای بنی آدم
حیله‌لر ایله اول شیطان رزمه و جنکه کتورر بویله دیو که بن سکا یاردیملک ویرم بن سنکله بیله یم تا کم قریشه (انی جار لکم)
دیدی خطرلرده بن سنک او ککه کیدرم و سکا پیشوا اولوب ضررلری سندن دفع ایدرم تیر خدنک وقتنده بن سکا اسپر
اولورم یعنی خدنک آغاجندن دوزیلن اوق سنک جانبکه اتلدقده سکا قلقان اولورم و اقرشو طورورم مضایقه کونده
و محنت و عسرت زماننده سنک بن مخلصک اولورم و نجات و خلاصه وسیله اولوب دلالت قیلورم انتعاش وقتنده جانی
سکا فدا ایلرم انتعاش دوشمکدن صکره قالقمغه دیرلر یعنی سن بر یره دوشوب قالقمغه سعی قیلدیغک وقتنده بن سکا
روحمی فدا ایلرم و سکا دستکیر اولوب سنی خاکدن قالدیررم سن بر شیر رستمسن هله مردانه اول یعنی ارسلان کبی بر رستمسن
تحقیقا مردانه اول و فلان دشمنکله جنک و خصومت قیل نه قورقارسن سن خود بر مرد دلیرسن و سکا غالب یوقدر
نته کم قریشه دخی (لا غالب لکم الیوم) دیدی و انلره دخی عمللرنی بو کونه تزیین و تسویل ایلدیکه قصه‌سی اوچنجی
دفترک اواخرنه قریب کفتن شیطان قریش را سر خنده) همچو شیطان در سبه شد صد بکم بیتنک سر خنده مروایاشندر
انده طلب اولنه (مثنوی) سوی کفرش آورد زین عشوها * آن جوال خدعه و مکر ودها * چون قدم بنهاد
در خندق فتاد) او بقاها قاه خنده لب کشاد) هی بیا من طمعها دارم ز تو * کو یدش رو رو که بیزارم ز تو) تو نترسیدی
ز عدل کردکار * من همی ترسم دو دست از من بدار * انی بو کونه عشوه‌لردن و حیله‌لردن کفر جانبنه کتورر اول مکر
و دها جوالی اولان شیطان دها بونده ظرافت معناسنه در یعنی اول خدعه و مکر و ظرافت جوالی اولان شیطان
اول عقلسزی بو کونه‌لردن کفر جانبنه کتورر چونکم اول نادان کفره قدم قویه و خندق نارده دوشه اول شیطان
قهقهه ایله کولمکه لب اچار و قهقهه ایدوب کندیسنه اعتماد ایلین نادانک خندق ناره دوشدیکنه کولر بو کره اول مغرور
و فلاکتاب اول فتان و غراره دیرهی کل ای بکا بوندن مقدم یار اولان بن سندن طمعلر و جاللر طوترم سن خود بکا
بویله زمانده یار و معین اولسک کرک ایدی شیطان اول مخذوله دیر یوری یوری بن سندن بیزار و بریم سن کردکار
حضرتلرینک عدلندن قورقدک و کافر اولدک بن اول پادشاهک عدلندن قورقرم بندن ایکی الکی چکیر و طوت
بندن سکا درمان یوقدر دیه و بو کونه توبیخ و تقریع ایلیه نته کم حق تعالی حضرتلری اول غدار و مکار و غدارک
مکر و تلبیسندن حکایه ایدوب سورهٔ حشرک اخرنده بیورر (کمثل الشیطان اذ قال للانسان اکفر فلما کفر قال انی بریٔ
منک انی اخاف الله رب العالمین فکان عاقبتهما انهما فی النار خالدین فیها و ذلک جزاء الظالمین (م ی) گفت حق خود
او جدا شد از بری * تو بدین تزویرها هم کی رهی * حق تعالی حضرتلری دیدی اول مغرور اولان انسان خود بهلکدن
سنک مکرکه جدا اولدی و سعادتدن محروم قالدی و بدبخت و شقی اولدی ای ملعون سن بو تزویرلرله چن قورتلورسن
و بن سندن بری ام و اللهدن بن قورقرم دیمکله بنم عذاب و عقابمدن نیجه خلاص اولورسن ایککز بیله نارده معذب
قالورسز دیمک اولور (مثنوی) فاعل و مفعول در روز شمار * روسیاهند و حریف سنکسار * روز شمارده فاعل
و مفعول روسیاهلر و حریف سنکسارلردر فاعلدن مراد بونده شیطان و مفعولدن مراد شیطانک مغلوبی اولور
و لیکن عمل قوم لوطی اشلین واننده مفعول اولانه دخی شامل اولور یعنی اکر شیطان و اکر شیطانک مفعولی اولان
انسان ایکیسی بیله روز شمارده یوزلری قاره کندیلری سنکسار اولمغه حریفلر و مصاحبلردرکه یوم اخرتده دخی انلره
رجم اولنور زانلر مرجوملردر (م ی) ره زده و رهزن یقین در حکم و داد * در چه بودند و در بئس المهاد * کول را و غول را
کور افرینقت * از خلاص و فوز می باید شکیفت * هم خر و خر کیرا اینجا در کنند) غافلند اینجا و آنجا افلند) یولی اورمش

وبول اوريجى يقينا حكمده ووادده بعد جاهده وبئس المهادده درلر بئس المهاد محل خبيث معناسنه دريعنى بول اوريجى
شيطان وشيطانه مغلوب اولوب كمراه اولان انسان يقين بودركه حق تعالينك بونلر حكمنده وعدانده درلر وحرمان
قيوسنده طوريجيلر وبئس المهاد اولان جاى خبيثده قرار ايديجيلردركوله وشول غوله كه اول كولى الدادى
خلاصدن وفوزدن صبرايتمك كرك شكيفت بونده شكيب معناسنه دريعنى شول كول واحمق واول كول واحمق الديان
ومغرور ايلين شيطانه يوم قيامتده حق تعالينك عذابندن خلاص اولمقدن وفوز ونجات بولمقدن صبرايلمك كرك كه
اول كون هركز عذاب خدادن خلاص ونجات اولمز پس بالضرورى صبرايلمك لازم كاورهم خروهم خركير بومحلده
كلده درلر بودنياده غافللر واول عالمده اقللر دريعنى شيطانه تابع اولان خرلر كبى اولان كسه لرى طوتان واوليان
شيطانلر بوعالمده عصيان وطغيان باجقنده درلر بوعالمده باجقده اولدقلرندن غافللر درواول عالمده آفللر وزائللر دركه
عذاب ايجره هميشه آفل وزائل اولمقده وينه عذابى ذوق ايتمكدن اوترى وجوده كلمكده درلركه هميشه عذاب اليمه
كرفتارلردر (مثنوى) جزكسانى راكه واكردند ازان * در بهار فضل آيند از خزان * توبه آرند وخدا توبه پذير *
امر اوكيرند واو نعم الامير) الاشول كسه كه اندن كيرودوندبلر خزاندن بهار فضله كاور يعنى شول كسه لر ايچون
فوز وخلاصدن صبرايلمك لازم اولمزكه شيطانك فريب وخدعه سندن رجوع ايده لر وخزان موسمى كبى اولان هواى
نفسانيدن خلاص اولوب حق تعالى حضرتلرينك فضل ورحمتى بهارنه كله لر توبه كتوره لر خداى تعالى حضرتلرى
توبه يى قبول ايديجيدر (كما قال الله تعالى (هو الذى يقبل التوبة عن عباده ويعفو عن السيئات) اول خدانك امرنى
طوته لر وحق تعالى حضرتلرى نعم الامير دريعنى بوصفتله موصوف اولان كسه لر فوز وخلاص بولورلر وآفل وزائل اولمزلر
اما شيطانه اويانلر وامر حقه مخالفت قيلنلر وبى توبه اولنلر العياذ بالله فوز ونجات بولمزلر ومعذب اولمقدن قورتلمزلر ديك
اولورلر (مثنوى (چون برآرند از پشيمانى حنين) عرش لرزد از انين المذنبين) آنچنان لرزد كه مادر بر ولد * دستشان كيرد
بيالامى كشد * كاى خدا نان واخريده از غرور * نك رياض فضل ونك رب غفور * چونكم تائب اولان پشيمانلقدن
انين كتوره عرش اعلى مذنب اولنلرك انين وناله سندن لرزان اولور انجلين لرزان اولوركه مادر ولدى اوزره لرزان اولور
يعنى انا اوغلينك اوزرينه نيجه لرزان اولورسه ونه ناله قيلورسه ونه مرتبه مشفق ومهربان اولورسه مذنبلردخى انين وناله
ايلدكلرنده عرش اعلى انلرك اوزرينه مادركبى مشفق ومهربان اولور انلرك اللى طوتروانلرى بالايه ومرتبهٔ اعلايه چكر
بوبلديوكه اى خداى تعالى سزى غرور شرندن كيرو المشدر اشته فضل روضه لرى واشته رب غفور غرور فتح غينله
شيطانه دير لرضم غينله الدانمق معناسنه اولسه هم جائزدر يعنى عرش اعلى لسان ملكوتيه ايله بونلره بويله ديركه اى
مؤمنلر وتائبلر خداى تعالى سزى شيطانه الدانمقدن قورتاردى وكيرو الدى امدى اشته سزكچون فضل وكرم روضه لرى
ودخى غفور ورحيم اولان ربكز حاضر درغم چكمك كه نعمت ابديه وسعادت سرمديه سزكچون حاصلدر (مثنوى)
بعد ازين نان برك ورزق جاودان) از هواى حق بودنه از ناودان) چونكه دريا بروسايط رشك كرد) تشنه چون ماهى بترك
مشك كرد * بوندنصكره سزه برك ورزق جاودانى هواى حقدن اولور ناودانده دكل ناودانده مراد واسطه وسبب در
چونكم دريا وسايط اوزره رشك ايلدى تشنه ماهى كبى ترك مشك ايلدى رشك بونده غيرت معناسنه در ومشكدن
مراد جسم مرتبه سيدر وماهيدن مراد روحدر يعنى اى خطا ومعاصيدن تائب اولان ورجوع قيلان مؤمنلر
بوندنصكره سزه قدرت ابدى ورزق سرمدى هواى الهيدن ايريشور ناودان كبى اولان وسايط واسباب جهتندن
چونكم اول درياى وحدت وبحر حقيقت وسايط واسباب اوزره غيرت ايلدى وكمال غيرتدن وسايط واسبابى كندويه
تشنه اولان وكنديدن واسطه ايله فيض الان وحيات بولان ماهينك اوكنده محو وازاله قيلدى اول بحر حياته تشنه
اولان ماهى مشك جسمى ترك ايتدى واسباب ووسايط جهتندن حاصل اولان برك ورزقى قوبوب كتدى * روان
شدن شهزادكان در ممالك پدر بعد از وداع كردن ايشان شاه را واعادت كردن شاه بوقت وداع ان وصيت را بر ايشان
بو سرخ شريف اول شهزاده لرك پدرلرينك مملكتلرينه روان اولملرى وشاهه انلر وداع ايلدكلرندنصكره سفر قيلملرى بياننده
وشاهك اول مقدما ايلديكى وصيتى وداع وقتنده بونلره اعاده ايلمسنك واول وصيتى تكرار قيلمسنك بياننده در بونده
شاهدن مراد عقل كل اولوركه جميع عالم انك ممالكى كبيدر وشهزاده دن مراد عقل وروح وقلب اولور وقلعهٔ
ذات الصور وهشربادن مراد بوعالم صورت اولور چون عقل وروح وقلب عقل كل شاهنك مملكتلرنى سير وسلوكه متوجه
اولسه لر جمله سنك سيرنه عقل كل رضا ويرر الا بو هشربا اولان دنيانك سير وتماشاسنه كتمكه رضا ويرمز زيرا عقل وروح وقلب
بوذات الصور اولان دنيانك تماشاسنه مشغول اولسه لر كنديلرينى ضايع ايدرلر پس عقل كلك بونلره بوقلعهٔ هشربانك
برندن نهى وتحذير ايلمك طريقى اوزره وصيتلرى واقع اولمشدر نته كم مظهر عقل كل اولان رسول اكرم حضرتلرى

كندى امتنه بوكونه وصيتلر قيلمشدر وهر عصرده اول حضرتنه وارث كامل اولان شيخ كامل واصل دخى مظهر عقل كل
اولمشدر اول هم عقل وروح وقلب شهزاده لرينه بوعالم صورتك سيرنه مشغول اولمقدن اوترى قات قات وصيتلر قيلمشدر
(مثنوى) عزم ره كردند آن هر سه پسر * سوى املاك پدر رسم سفر * در طواف شهرها وقلعه هاش * از پى تدبير
ديوان ومعاش * دستبوس شاه كردند ووداع * پس بديشان كفت آن شاه مطاع * هر كجاتان دل كشد عازم شويد
فى امان الله دست افشان رويد) اول اوچ پسر عزم راه ايلديلر پدرلرينك املاكى جانبنه رسم سفر اوزره انك شهرلرينك
وقلعه لرينك اطرافنه وسيرنه كتديلر ديوانك ومعاشك تدبيرندن اوترى يعنى كندى معاشلرينك تدبيرنى بيلمكدن
ودخى اهل ديوان ايچره تدبير قيلمقدن اوترى اطراف ممالك وجوانب بلادك سيرنه متوجه اولديلركه بو سير وسياحتله
تدبير معاشه وتدبير اهل ديوانه وقوف حاصل اولور واحوال عالمى وطباع بنى آدمى تتبع ايلمكدن حكومته اهليت
كلور واحوال عالمه شعور حاصل اولور انكچون اكثر سلاطين ماضيه كندى شهزاده لرنى سفر وسياحته كوندررلر
ايش تاكم تجارب روزكار ايله واطراف عالمده سير وكذار ايله انلره تدبير ديوان معاش حاصل اوله واحوال عالمه وقوف
وشعور كله پس بو شهزاده لر دست بوس شاه ايتديلر يعنى پدرلرينك اللى اوپديلر ووداع قيلديلر پس اول مطاع اولان
پادشاه انلره ديدى اى اوغللرم سزه وصيتم بودركه هر قنده كه كوكلكز چكر عازم اولكز وهر نه يرى قلبكز
ديلرسه فى امان الله دست افشان وپاى كوبان كيديكز ومراديكز اوزره بى بالك صفاى خاطر ايله سير وسياحت
ايديكز (مثنوى) غير آن يك قلعه نامش هشربا * تنك آرد بر كلهداران قبا * الله الله زان در ذات الصور *
دور باشيد وبترسيد از خطر * اول بر قلعه دن غيرى كه انك نامى هشربادر كلهدارلر اوزره قبايى اول تنك كتوررر يعنى هر
بر قلعه يى سير ايليكز وهر مملكته داخل اولكز الا شول قلعه يه داخل اولميكز وانك سيرنه اشتغال قيلميكزكه انك نامى
عقل قبوجيدر اول قلعه تاجدارلر اوزره كيدكارى قبايى طاركتورروانلرى بيله مضايقه يه دوشورر الله حقيچون
الله حقيچون اول ذات الصور اولان قلعه قپوسندن دور اولكز وخطردن قورقكز اول صورتلر صاحبى اولان قلعه ايچره
انك سيرنه مشغول اولان كسه لر ايچون چوق چوق خطر واردر پس انك سير وتماشاسندن پرهيز وحذر ايلمك انسانه
اولى وانفعدر ديدى (مثنوى) روو پشت وبرجهاش وسقف وپست * جمله تمثال ونكار وصورتست * اول قلعه نك
يوزى وارقه سى وبرجلرى وسقفى وپستى جمله تمثال ونكار وصورتدر تمثال چو بدن وسنكدن يابلمش صورتلره ديرلر يعنى
اول قلعهٔ دنيانك ظاهرى وباطنى وسقفى وزمينى جمله نقشلر وصورتلر وشكل وهيئتلردر هر نه جانبه نظر ايلسك
نقوش وصوردن وتماثيلدن خالى دكلدر (م ى) همچو آن حجرهٔ زليخا پر صور * تاكند يوسف بناكاهش نظر *
چونكه يوسف سوى او مى ننكريد * خانه را پرنقش خود كرد از مكيد * تا بهر سو بنكرد آن خوش عذار * روى
اورا بيند او بى اختيار * اول ذات الصور اولان قلعه زليخانك حجره سى كبى صورتلرله هر جانبى طلودر نته كم زليخا
چونكم يوسف عليه السلامك كندى جانبنه نظر ايلديكنى كوروب دايه سيله مشاوره قيلوب انك تدبيرى اوزره بر حجره
بنا ايلدى واول حجره نك شش جهاتنى كندى شكلى ونقشيله طولدردى تاكم يوسف عليه السلام هر نه جانبنه متوجه
اولسه ناكاه اكا نظر ايليه چونكم يوسف عليه السلام حضرتلرى اول زليخانك جانبنه باقدى اول كيد ومكر ايديجى خانه يى
كندى نقشيله پر ايتدى وشش جهاتنى اول خانه نك كندى تصويريله طولدردى تاكم اول خوش عذار اولان هر جانبه كه
نظر قيله بى اختيار اول محبوبه انك يوزنى كوره وهر نه جانبه تولى وتوجه ايلرسه انده انك وجهنى مشاهده قيله (مثنوى)
بهر ديده روشنان يزدان فرد * شش جهت را مظهر آيات كرد * تا بهر حيوان ونامى كه نكرند * از رياض حسن ربانى
چرند * ديده روشن اولنلردن اوترى يزدان فرد شش جهاتى مظهر آيات ايتدى يعنى نته كم فرد بى نظير اولان يزدان
حضرتلرى روشن ديده اولان عارفلردن اوترى بو خانهٔ دنيانك شش جهاتنى كندى آياتنك مظهرى وصفاتنك مجلاسى
ايتدى تاكم اول كوزلرى نور معرفتله منور اولان عارفلر هر بر حيوانه ونامية كه باقه لر يعنى حيوانات وناميادن واشيا
وموجوداتدن هر قنغى شيئه كه نظر ايده لر حسن ربانى روضه لرندن اوتليه لر وآثار صفات الهيه حدايقندن نيجه ميوه لر
اجتنا ايليه لر ونيجه شكوفه ديره لر بونلر هر قنغى شيئه نظر ايلسه لر (ما رأيت شيئا الا ورأيت الله فيه) ديرلر ودخى
(بيت) جهان مرآت حسن شاهد ماست * فشاهد وجهه فى كل ذرات * ديو سويلنلردر (مثنوى) بهر اين فرمود
با اين اسبه او * حيث وليتم فثم وجهه * بو سببه اول پادشاه لم يزل قرآن عظيمده بوندن اوترى حيث وليتم فثم
وجهه بيوردى نته كم سورهٔ بقره ده (ولله المشرق والمغرب فاينما تولوا فثم وجه الله) بيورريعنى مشرق ومغرب الله
ايچوندر پس هر نه يره كه توجه ايلسكز انده وجه خدا واردر يعنى انده ذات الله حاضردر (والله واسع عليم) والله تعالى
واسع العطادر قوللرينه عليمدر هر حاللرينه بو آيت كريمه نك تحقيقى مواضع كثيره ده كرارا مرارا ورايلمشدر وتوضيح

معنای بیت بویله دیمك اولور كه اول خالق بیچون بو خانهٔ دنیا ایچره اولان اسلام و عرفان سباهنه بو نكته یی افهام و اعلام
ایلمكدن اوتری سز هر نه جانبه تولی و توجه ایلسكز اول محلده وجه الله وار در هیچ بر روجه الهیدن خالی دكلدر و هیچ
برشیء حضرت حقدن دور و جدا دكلدر هر شیئك وجودنده اول روشن دیده اولان عارف قوللرینك نظرنده حاضر در
(مثنوی) از قدح كردر عطش آبی خورند * در درون آب حق را ناظرند * قدحدن اكر عطش زماننده بر آب ایچرلرسه
درون آبده حقه ناظرلر در یعنی بو دیدهٔ دللری روشن اولان سباه و بصر بصیرتلری كحل معرفتله منور اولان اهل انتباه
اكر تشنه لك وقتنده بر كاسه دن بر ایچم صو ایچرلرسه انك درونده حضرت حقه نظر ایدرلر كه آبده اولان لطافتی
و سر حیاتی اندن كورررلر و انك مرئی اولمسنی و دفع عطش قیلمسنی حضرت حقدن بیلورلر كذلك نان ییسه لر دخی هم
انی كوررلر و نانك مشبع اولمسنی و سائر اطعمه نك دخی لذت ویرمسنی و دفع جوع قیلمسنی هم اندن بیلورلر كه هر شیده
مؤثر حقیقی و هر موجودك مرآت وجودنده متجلی همان اولدر و بو روشن دیده اولان عارفلرك هر بری هر شخصك
وجودنی فی المثل كندیلره بر قدح كوررلر و آنك وجودنده موضوع اولان آب تجلیدن نوش ایدرلر كما قیل (بیت)
وكل شخص بدا لی انه قدحی * وكل لحظ اراه فهو لی ساقی (مثنوی) آنكه عاشق نیست او در آب در * صورت خود بیند
ای صاحب نظر * اول كسه كه عاشق دكلدر اول آبده در ای صاحب نظر كندی صورتنی كورر یعنی اول كسه كه
عاشق حق اولیه و وجودنی حب الهیده فانی قیلمیه اول كسه آبه نظر ایلسه انجق كندی صورتن كورر زیرا انك كندیسی
هنوز دخی موجود و ثابتدر چون آبه نظر ایلسه و كندینك شكل و صورتی آب ایچره منعكس اولسه اول آب ایچره عكس
اوران صورتی كندینك صانور و كندوبی كورر انكچوندر كه وهمی اولان وجودنی فانی ایلمشدر پس شخصی
كندینك صاندیغی كبی اب ایچره مرئی اولان عكسنی دخی كندینك صانور و كندوبی كورر (مثنوی) صورت
عاشق چو فانی شد درو * پس در آب اكنون كرا بیند بكو * حسن حق بیند اندر روی حور * همچو مه در آب
از صنع غیور * عاشقك صورتی چونكم اول حقده فانی اولدی پس آبده اول عاشق كیمی كورر سویله یعنی ان الله خلق
آدم علی صورته حدیث شریفنك موجبنجه حق تعالی حضرتلری انسانی كندی صفاتی اوزره خلق ایلمشدر
پس بر عاشق كندی صفات بشریه سنی صفات الهیه ده فانی قیلسه و اوصاف الهیه ایله متصف اولسه و ظاهرا
و باطنا انك چشم شهودنده اصلا غیر و سوی قالمسه و آبه و آیینه یه نظر قیلسه پس اول آبده و آیینه ده كیمی كورر سویله
كوره لم انك خود ظاهرا و باطنا چشم شهودنده اصلا حقدن غیری بر نسنه قالمدی و وجود موهومه سی دخی فانی
اولدی پس اول كوردیكی صورتی اول بیخود در بزكه انده بنلك شائبه سی قالمشدر چونكم بو بیخود و فانی اولان عاشقلر
هر قنده نظر قیلسه همان حضرت حق كوردكاری مقرر اولیجق قاره كوزلی محبوبلرك یوزندن دخی حسن حق
كوررلر آبده بو قاره كوزلو محبوبلرك یوزی فی المثل بر آب لطیف كبیدر و حسن الهی بر ماه منیر كبیدر پس ماه منیر تابان
اولسه انك عكسی آب لطیفه اورر و آب لطیف ایچره بر بدر منیر كورینور عارف اولنلر آب ایچره اول اب منیری كورسه لر
ماهك عكسی اولدیغن بیلورلر و آب ایچره هم همان انی كوررلر پس بو روشن دیده اولان عاشقلر آب صافی كبی اولان
محبوبلرك چهرهٔ دلكشالرینه نظر قیلسه لر آب ایچره ماهی كوردكاری كبی انلرك چهرهٔ پر صفاسنده دخی غیور اولان
خدانك صنعندن اوتری همان انك حسن و جمالنی كوررلر زیرا عاشق حق اولان اكر حضرت حقدن غیرینك حسن
و جمالنی كورسه و كوردیكی حسنی عوام كبی غیرك بیلسه غیور اولان صانعك عتابنه مستحق اولور و اول واحد حقیقی
انی تأدیب قیلور (مثنوی) غیرتش بر عاشقی و صادقیست * غیرتش بر دیو و بر استور نیست * دیو اكر عاشق شود هم
كوی برد * جبرئیلی كشت وان دیوی بمرد * اول خدانك غیرتی بر عاشق و بر صادق اوزره در انك دیو و استور اوزره
غیرتی یوقدر یعنی اول پادشاه غیورك غیرتی كندینك عاشقی و كندی جنابنك صادقی اولان بنده سی اوزره در بوخسه
انك حیوان و شیطان اوزره غیرتی یوقدر چون بر عاشق صادق بو عالمده اولان محبوبلره نظر قیلسه و انی حقدن غیری
كورسه لابد اول غیور اولان پادشاه اول عاشق صادقنه عتاب و تأدیب ایلر اما بر دیو سیرت و حیوان طبیعت اولان
كسه بو محبوبلرك یوزینه نظر قیلسه و انی غیر كورسه اول دیو سیرت عتاب و تأدیبه مستحق اولمز و محبوب حقیقی
اكا غیرت قیلمز اما دیو سیرت اولان كسه اكر عاشق حق اولورسه هم كوی سعادتی ایلتدی و طوپ معرفتی
میدان عالمدن قاپدی و اخذ ایتدی بر جبرائیل سیرت اولدی و اول دیولك اولدی یعنی جبرائیل سیرت اولوب ملك
مقرب مرتبه سنی بولدی و اول شیطان خویلری اندن كیدوب فانی و زائل اولدی و اول تبدیل ذات و صفات قیلدی
(مثنوی) اسلم الشیطان انجا شد پدید * كه یزیدی شد ز فضلش بایزید * اسلم الشیطان مفهومی اول عاشقلق
مرتبه سنده پدید اولدی كه بر یزید اول معشوق حقیقتك فضلندن بایزید اولدی یعنی حضرت نبی سید الانام

علیه السلام ك (ولكن الله اعاننی فاسلم شیطانی) بیوردقلری حدیث شریفك مفهومی حق تعالی یه عاشق اولمق
مرتبه سنده پیدا اولدی و ظهوره كلدی كه اول خدانك فضل و عنایتندن بر یزید خویلو كسه بایزید سیرت اولدی
و عارفلر و ولیلر مرتبه سنی بولدی نفس امارهٔ بالسوء مسلمان اولمین شیطان كبیدر كه یزید خویلودر اما چون اول یزید
خویلو اولان نفس صاحبی عاشق خدا اولسه انك شیطان سیرت اولان نفسی مسلمان اولور و فضل الهیدن اول بایزید
حضرتلری كبی ولایت و معرفت و قربت مرتبه لرنی بولور بو بیت حضرت نبی علیه السلام ك فاسلم شیطانی فلا یأمرنی
الا بخیر بیوردقلری حدیث شریفه اشارت اولور و بو حدیث شریفك شرح و تحقیقی بشنجی دفترده در بیان آنكه نوری كه
غذای جانست مر خنده مر ورا بیلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) این سخن پایان ندارد ای كروه * هین نكه دارید زان
قلعه وجوه * هین مبادا كه هوستان ره زند * كه فتید اندر شقاوت تا ابد * از خطر پرهیز آمد مفترض * بشنوید از من
حدیث بی غرض * در فرج جویی خرد سر تیز به * از كمینكاه بلا پرهیز به * پس اول شهزاده لرك پدرلری انلره دیدی
ای كروه بو كونه معارف سوزی پایان طوتمز آكاه اولك اول قلعهٔ هشربادن و چهلری نكاه طوتك یعنی یوزلر یكزی
اول قلعه طرفندن حفظ ایدك و اول جانبه متوجه اولمالك زنهار اولمیه كه هوس سزلك بو اكزی اوره كه ابدی شقاوته
دوشرسز یعنی اولمیه كه هوا و هوس سزلك بو اكزی اوره و اول قلعه نك سیرینه سزی مایل و طالب قیله اكر هوا و هوس سزلك
بو اكزی اوروب اول ذات الصور اولان قلعه نك ایچنه داخل اولوب سیرینه مشغول اولورسه كز ابدی شقاوته دوشرسز خطا
و خطردن پرهیز ایلمك مفترض كلدی و مفسده و مهلكه یه میل و رغبت ایلمكدن اتقا و حذر قیلمق هر عاقله واجب
و لازم اولدی بندن بی غرض اولان سوزی ایشیدك اكر عاقل ایسه كز بنم سوزومی طوتك و انكله ایش ایدك فرج جویلقده
عقل سر تیز اولمق یكدر كمینكاه بلادن پرهیز یكدر یعنی فرج جوی اولمقده و طلب راحت و سرور قیلمقده عقلك سر تیز
اولمسی و احتیاط و اهتمام قیلمسی یكدر كه بلا و عنا بو صوسندن پرهیز و اتقا ایلمك اولیدر بر حال بر كسه نك كمینكاه بلایه
دوشمسی و دوام محنت و عنایه كرفتار اولمسی اكثر فرج و سرور طلبنده ایكن اولورته كم مرغ دانه یه مایل اولمسه دامدن
دخی قورتلور انك دام بلایه كرفتار اولمسی دانه جوی اولدیغندن لازم كلور پس انلره پدرلری بو كونه نصیحت آمیز
سوز سویلدی و انلری اول قلعه نك تماشاسندن منع ایلدی (م ی) كر نمی كفت این سخن را آن پدر * ور نمی فرمود زان
قلعه حذر * خود بدان قلعه نمی شد خیلشان * خود نمی افتاد آن سو میلشان * كان بد معروف پس مهجور بود
از قلاع و از مناهج دور بود * اكر اول پدر بو سوزی انلره دیمیدی و اكر اول قلعهٔ هشربادن منع و حذر بیورمیدی
خود انلرك جماعتی اول قلعه جانبنه كتمزدی انلرك اسبی اول قلعه یه كتمزدی دیمك هم و جهدر خود انلرك
میل و رغبتی اول جانبنه دوشمزدی زیرا اول قلعه معروف و مشهور دكل بلكه زیاده بعید و مهجور ایدی قلعه لردن
و منهجلردن دور ایدی نهایت ما فی الباب انلرك پدرلری زیاده مشفق و مهربان اولدیغندن انلری خوف و خطر محلنه
بلكه دوشه لر دیو انلره اول قلعه یی ذكر ایدوب اول محل خطردن انلری منع ایلدی ولكن انسانك طبیعی انك اوزرینه
مجبول اولدی كه هر ندنكه زیاده منع اولنسه اكا حریص و مولع كلدی (مثنوی) چون بكردان منع دلشان زان مقال
در هوس افتاد و در كوی خیال * رغبتی زین منع در دلشان برست * كه بباید سر آنرا باز جست * چونكم پدرلری
اول منعی ایلدی انلرك كوكلری اول مقالدن هوا و هوسه و كوی خیاله دوشدی پدرلرینك بو كونه منع و نهیندن
انلرك قلوبنده بر عظیم میل و رغبت بتدی بو بیله دیو كه اول ذات الصور اولان قلعه نك سرنی و حقیقتنی كیرو استمك
كرك و اشكارا آنی طلب ایلمك لازمدر كوره لم بو منع و تحذیرك سری و اصلی ندر دیدیلر (م ی) كیست كز ممنوع كردد ممتنع
چونكه الانسان حریص ما منع * كیمدر كه ممنوعدن ممتنع اوله چونكم الانسان حریص لما منع در یعنی چونكم انسان
منع اولندیغی شیئه حریص و مولعدر قنغی كسه در كه ممنوع و منهی اولان شیئلردن ممتنع اوله و اعراض و اجتناب
قیله انلردن دخی ممنوع و منهی اولان قلعه نك سیرینه حریص اولملری و رغبت قیلملری مستبعد كورلمز و استغراب
اولنمز (مثنوی) نهی بر اهل تقی تبغیض شد * نهی بر اهل هوا تحریض شد * زیرا نهی اهل تقی اوزره تبغیض اولدی
اما نهی اهل هوا اوزره تحریض اولدی یعنی اهل تقوایی بر شیدن نهی ایلمك اول شیئك مبغوض و منفور اولمسنه سبب
اولدی اما اهل هوایی بر شیئدن نهی ایلمك كویا كه اول شیئه آنی تحریض ایلمك اولدی كه اهل هوا هر نه دن منع اولنسه
اكا مولع و حریص اولمق مقرردر (م ی) پس ازین یغوی به قوما كثیر) هم ازین یهدی به قلبا خبیر * پس بو نهی سببندن
چوق قومی بو نكاه اغوا ایلرهم بوندن بو نهی سببیله قلب خبیره هدایت ایلر نته كم (یضل به كثیرا و یهدی به كثیرا) آیت
كریمه سنك مفهومی اوزره حضرت قرآنده اولان مثل سببیله چوق كسه لرك ضلالتنی و چوق كسه لرك دخی هدایتنی
مراد ایلدی پس بو نهی سببیله دخی چوق قومی غاوی و كمراه قیلر و خبیر اولان قلبی هم كندی مقصودنه هدایت ایلر

(مثنوی) کی رمدازنی حمام آشنا * دل رمدزان نی حمامات هوا * آشنا اولان کوکرچین بندن قچن اورکر بلکه اول قامشدن هوا کوکرچینلری اورکر یعنی نهی فی المثل قوش بازلرك قوش اورکندکاری قامشلر کبیدر بر بامده که حمامه آشنا اوله و اکا انسیت قیله اول قامشدن اورکز اما هنوز دخی اول بامه اشنا اولمامش بر بیکانه حمامه اول بامدن اورکر ومن بعد اول نهی اولندیغی یره قونمز پس منهیات ایله آشنا اولان والفت وانسیت قیلان کسه دخی نهیدن وتحذیردن رمیده اولمز بلکه منهی اولان مقامه ینه کاوب ایثر اما نهی اولان شیئله آشنا اولمیان ادنی تنفیر ایله اول یردن اعراض واجتناب ایدوب اول یردخی اول محله قونمز (مثنوی) پس بکفتندش که خدمتها کنیم * بر سمعنا واطعنا ها تنیم * رو نکردانیم از فرمان تو * کفر باشد غفلت از احسان تو * پس شهزاده لر اول شاه پر انتباهه دیدیلر خدمتلر ایلیه لم سمعنا واطعنا اوزره طقونه لم یعنی سمعا وطاعة دیمکله طولنه لم وخدمتلر قیله لم دیدیلر سنك فرمانکدن یوز دوندرمیه لم سنك احسانکدن غفلت کفر اولور یعنی سنك امر شریفکدن اعراض ایلیلم زیرا سنك احسانکدن غافل اولمق کفران نعمت اولمقدر دیدیلر (مثنوی) لیك استثنا وتسبیح خدا * زاعتماد خود بد از ایشان جدا * ذکر استثنا وحزم ملتوی کفته شد در ابتدای مثنوی) بونلر اکرچه بز سنك فرمانکدن یوز دوندرمیلم وبوز خدمت ایلیلم دیدیلر لیکن خدای تعالینك تسبیحنی استثنا قیلدی وبو استثنانك وحزم ملتوینك ذکری ابتدای مثنوی شریفده دینلمش اولدی حزم شدت رای وزیاده احتیاطه دیرلر ملتوی بوندن بوکلش وایکی قات اولمش معناسنه در وابتدای مثنویده ترك استثنا ایلمکه بو بیتلرله اشارت قیلنشلردر * ترك استثنا مرادم قسوتیست * نی همین کفتن که عارض حالتیست ای بسا ناورده استثنا بکفت * جان او با جان استثناست جفت * وترك استثنانك شرح وتحقیقی اول محلده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) صد کتاب ار هست جزیك باب نیست * صد جهت را قصد جز محراب نیست * یوز کتاب اکر موجود اولسه بر بابدن غیری دکلدر یوز جهته قصد محرابدن غیری دکلدر یعنی دینیه اولان کتابلردن اکرچه یوز کتاب بریرده موجود اولسه بوجمله نك نتیجه سی ومفهوم وماحصلی همان حق تعالی یه اطاعت ایلمك وحول وقوتی همان اندن بیلمك اولور پس بر بابدن غیری اولمز عند التحری یوز جهته قصد ایلمك ینه بر محرابدن غیری اولمز زیرا مقصود قبله یه متوجه اولمقدر چونکه قبله بر اوله وانواع قصددن مقصود هم قبله یه متوجه اولمق که اول صد جهاته تحری ایلمك نتیجه سی بر محرابه متوجه اولمق اولور پس جمله کتب دینیه نك نتیجه سی حق تعالی یه توجه وطاعت ایلمکه چقار (م ی) این طرف را مخلصش یك خانه است) این هزاران سنبل از یك دانه است بو طریقلر ایچون انك مخلصی بر خانه در بو هزاران سنبل بر دانه دندر خانه دن مراد بونده مرتبهٔ الوهیت اولورکه (الطرق الی الله بعدد انفاس الخلایق) کلامنك حسبنجه الله تعالی حضرتلرینه خلایقك نفسلری قدر یوللر واردر بوجمله سی اکر سقیم واکر مستقیم لابد واروب مرتبهٔ الوهیته منتهی اولور برکسه هر قنغی طریقه ذاهب اولورسه لابد انك مرجع ومصیری ینه مرتبهٔ الوهیت اولور (کل لدینا محضرون آیت کریمه سی بو معنایه دلالت قیلور (الا الی الله تصیر الامور) نص شریفی هم بو معنایی مؤید اولور وبو محله مناسب اولان تحقیق وتفصیلی نقش فصوصه اولان شرحمزده فص هودیه ده مذکور اولمش وبیان قیلنمشدر انده طلب اولنه وبونده توضیح معنی بویله دیمك اولورکه بوجمله طرق مختلفه ومذاهب متنوعه نك مخلصی ومنتهاسی بر خانه درکه اندن مراد مرتبهٔ الوهیه در بو طرایق مختلفه وقبائل متنوعه بحسب الظاهر فی المثل بر دانه دن بتمش هزاران سنبل کبیدر نظر حقیقت بینله نظر اولنسه بوجمله سنك اصلی ومنشأی بر اولور وبو جمله سی (صنوان وغیر صنوان یسقی بماء واحد) آیت کریمه سنك مفهوم لطیفی اوزره بر فیاضدن فیض الور و بر آب حیاتدن نشو ونما بولور (بیت) بو باغك کر حقیقتده صولی بر باغبانی بر * ولی اولمش بو صورتده نیجه دورلو شجر پیدا (مثنوی) کونه کونه خوردنیها صد هزار * جمله یك چیزست اندر اعتبار * از یکی چون سیر کشتی تو تمام * سرد شد اندر دلت پنجه طعام * کونه کونه خوردنیلر صد هزاردر اما اعتبارده جمله بر چیزدر یعنی مأکولات متنوعه واطعمهٔ مختلفه عدد اولنسه نیجه یوزبیك اولور ولکن بو کونا کون اولان نیجه یوزبیك اغذیهٔ متنوعه نك نتیجه سی قارن طویرمقدر پس اعتبارده بو جمله سی شیٔ واحد اولور زیرا چونکم سن بر کونه طعامدن طویه سن وتمام سیر اوله سن سنك کوکلکده اللی دورلو طعام سرد اولور انلرك بریسنه سنك اشتها ورغبتك قالمز (م ی) در مجاعت پس تو احول بوده * که یکی را صد هزاران دیده * نهایت مافی الباب مجاعتده پس سن احول اولمشسن که بریسن صد هزاران کورمشسن یعنی پس سن اجلق وقتنده احول اولمشسن که بر حقیقی صد هزاران کورمشسن که مقصود بو جمله اطعمهٔ متنوعه دن قارن طویرمقدر سن ایسك آج اولدیغك وقتده کاه شونی وکاه بونی اشتها ایتمکله نیجه یوز دورلو طعام کورمشسن که انك جمله سنك نتیجه سی

همان قارن طیورمقدر (مثنوی) کفته بودیم از سقام آن کنیز * وز طبیبان وقصور فهم نیز * کان طبیبان همچو اسب بی عذار * غافل وبی بهره بودند از سوار * کامشان پر زخم از قرع لکام * سمشان مجروح از تحویل کام * ابتدای مثنویده اول کنیزك سقامندن دیمش ایدك واول جاریه نك خسته اولمسندن بیان ایلمش ایدك وطبیبلردن ودخی انلرك قصور فهمندن وترك استثنا ایلمرندن ویز بو کنیزه که علاج ودوا ایلرزکه بزم هر بریمز مسیح عالمدر دیو خودبین اولملرندن سویلمش ایدك که اول طبیبلر بی عذار اولان اسب کبی یعنی انلر شول زمام ولجامسز اولان اسبه بکزر ایدیکه انلر کندی اوزرلرینه سوار اولان حاکمدن غافل وبی بهره ایدیلر حال بوکه انلرك کامی قرع لکامدن پر زخم انلرك سمی تحویل اقدامدن مجروح ایدی اولکی کام دماغ دیدکاریدر وایکنجی کام آدیم وقدم معناسنه در یعنی اول طبیبلر شول یولارسز اولان فرس کبی ظن ایلرلردی واوزرلرینه راکب اولان فارسدن غافل وبی بهره ایدیلر حال بوکه بونلرك اغزی ودماغی حق تعالینك لجام تصریفی ضربندن پر زخم اولمش یعنی تصرف الهی بونلرك دماغنه تأثیر قیلمش وانك علامت واثری بونلرك دهاننده وباشنده ظاهر اولمش ایدی وبونلرك طرنقلری کثرت تحویلدن مجروح اولمش ایدی نته کم بر اسبك اوزرنده بر فارس اولسه انی چوق یلدروب دوان قیلسه اول اسبی اوجانبه وبوجانبه دوندروب یلدرمقدن طرنقلری مجروح اولور وانك اثری انك طرنقلرنده ظهوره کلور وکذلك اول اسبك باشنی چوق چکمدن ولجام ایله انك اغزنی ضرب ایلمکدن انك اغزلرینك ایکی جانبی هم ضرب لکامدن پر زخم اولور پس عاقل اولان اسب بو مرتبه دنصکره کندیسنی بی عذار وبی سوار ظن ایلمز وبن استدیکمی ایلرم دیو سویلمز مکر سواردن غافل اوله واول طبیبلر کبی کندیسنی بی زمام وبی لجام قیاس قیله (مثنوی) ناشده واقف که نك بر پشت ما * رایض چستیست استادی نما * نیست سر کردانی ما زین لکام * جز ز تصریف سوار دوستکام * اول طبیبلر واقف اولمشلر بویله دیدکاری حالده که اشته بزم ارقه مز اوزره بر چست ورایض واردر استادلق کوستریجی یعنی ریاضت وریجی واستاد اولان چست وچابك بزم ارقه مز اوزره اشته بر فارس واردر بزم سرکردانلغمز بو لکامدن دکلدر یعنی بزم که اول جانبه باشمزلك دونمسی بزم اختیارمز زمامندن دکلدر دوستکام اولان سوارك تصریفندن غیری یعنی بو بزم سرکردانلغمزدن دکلدر الامر ادی دوست طوتیجی فارسك تصریف وتحویلیدر دیمدیلر (م ی) ما بی کل سوی بستانها شده) کل نموده آن وآن خاری بده) همچنان این نی که کو بنداز خرد * بر کاوی ما که میکوبد اکد * بز کلدن اوتری بستانلر جانبنه کتمشز اول کل کورنمش واول بر خار اولمش یعنی انلر بر شول کسه لرز که فی المثل کلدن اوتری بستانلر جانبنه کتمشز اول بزه کل کورنمش واول کل کورنن نسنه بزه دونوب بر خار اولمشدر اویله اولیجق بونی بزه بویله کوستررن وبویله ایلین کیمدر هیچ انلره بو اولمدیکه عقللرندن بزم بو غازمز اوزره کیم دیمه اورر دیه لر وبو اغزمزا اوزره ضرب لکام ایلین فارس نه کونه فارسدر وبزه نکهبان اولان فارس نه کونه فارسدر دیو سویلیه لر (مثنوی) آن طبیبان آنچنان بنده سبب * کشته اند از مکر یزدان محتجب * اول مکر الهیدن محتجب اولان طبیبلر انجلین بنده سبب اولمشلردر بو وجه اوزره از مکر یزدان محتجب طبیبلره مقید اولور محتجب مکر یزدانك صفتی اولوب معنی اول طبیبلر محتجب اولان مکر یزدانیدن انجلین بندهٔ سبب اولمشلردر دیمك اولور محتجب کلمه سی طبیبلره صفت اولوب اول محتجب اولان طبیبلر مکر یزدانیدن سببی قوبوب انجلین بندهٔ سبب اولمشلردر دیمك هم جائز اولور (مثنوی) کر ببندی در صطبلی کاو نر * بازیابی در مقام کاو خر * از خری باشد تغافل خفته وار * که نجوبی تا کیست آن خفیه کار) اکر سن فی المثل بر اصطبلده کاو نر باغلیه سن کیرو کاولك مقامنده خر بوله سن خفته وار تغافل خرلقدن اولور که اول خفیه کار کیمدر تا انی دیلمیه سن یعنی فی المثل اکر سن آت طبله سنه بر اوکوز کتوروب باغلیه سن واول اوکوزك مقامنده صکره بر خر بوله سن وانك یرینه بر حماری باغلنمش کوره سن بو خصوصده خفته لر کبی اظهار غفلت قیلمق زیاده خرلقدن اولورکه اول کیزلو کار اشلین کیمدر دیمه سن وبو کونه نهانی کار ایلینی جست وجو ایلمیه سن (مثنوی) خود نکفتی این مبدل تا کیست) نیست پیدا او مکر افلا کیست) تیر سوی راست پرانیده) سوی چپ رفتست تیرت دیده) سوی آهوی بصیدی تاختی) خویش را در صید خوکی یافتی) خودای غافل بویله دیمدك بو مبدل تا کیمدر پیدا دکل اومکر افلاکیدر یعنی خود بونی سویلمدك که سنك کاو نر باغلدیغك یره خر کتورن وسنك آخورکبی اولان خانهٔ قلبکده تصمیم ایلدکك عزیمتی فسخ ایلین وقصد ونیتی تحویل وتبدیل قیلان محول ومبدل کیمدر بو خود پیدا وآشکارا دکلدر مکر که افلاکه منسوب بر عالی قدر حاکمدر مثلا سن تیر فکرکی صاغ جانبه اوجوره سن کورمشسن که تیر فکرك صول جانبه کتمشدر یعنی سن تیر عزیمتك بر جانبه اترسن کوررسنکه بر آخر جانبه کیدر پس سنك باطنکده برکسه عزیمتلرکی طورمیوب فسخ ایدر حضرت علی کرم الله وجهه عرفت الله بفسخ العزائم دیدیکی قولنك مفهومی اوزره سن دخی الله تعالی یی فسخ عزایم سببیله بیلمك ممکندر زیرا سن

مثلا بر آهو جانبنه آنی صید ایلمکلکه چاپدلك کندیکی برخوکی صید ایلمکده بولدك یعنی برینك و ملیح اولان شیء اولمق
جانبنه عازم اولدك و سرعت قیلدك دونوب کندیکی بربد و قبیح اولان نسنه یی صید ایلمش بولدك سنك عزیمتك و قصدك
خود اول دکل ایدی (م ی) در پی سودی دویده بهر کس * نارسیده سود افتاده بحبس * چاهها کنده برای دیکران
خویش را دیده فتاده اندران) در سبب چون بی مرادت کرد رب) پس چرا بدظن نکردی در سبب * بر سود
ایچون کیسه دن اوتری یلشسن سوده ایرشممش حبسه دوشمشسن کبس دفینه یه دیرلر بونده کنج نهان مراد اولور
یعنی برمثال آخر دخی بودر که فی المثل سن بر نفعك ایرتده دفینه و کنجینه یه واصل اولمقدن اوتری یلمش و سکرتمشسن
سود و منفعته ایرشممشسن بو خود بعض کسه یه اولمشدر نته کم قصه سی عن قریب کاسه کرکدر و مثال آخر غیرلردن
اوتری قیولر قازمشسن کندیکی اول قیولره دوشمش کورمشسن یعنی من حفر بئرا لاخیه وقع فیه حدیثنك مضمونی
اوزره نیجه کسه لردن اوتری بعض عملر و کارلر حاضرا یتمشسن کندیکی اول عملره و کارلره مبتلا کورمشسن سببده
چونکه رب العزه سنی بی مراد ایلدی پس نیچون سببده بدظن اولمزسن یعنی سن برمراده وسیله اولمق ایچون مثلا
برسببه تعلق و تمسك ایلدك رب العالمین حضرتلری چونکه سنی سببده بی مراد ایلدی پس نیچون سبب خصوصنده
سوء ظن قیلمزسن و مسبب الاسباب و مفتح الابواب اولان الله تعالی حضرتلرینه متوکل و معتصم اولمزسن که اول فاعل
مختار (واعتصموا بالله) دیو بنده لرینه امر قیلدی پس عاقل اولان فسخ عزایمدن مقصودنه ایدیکنی بیلوب همان
مسبب الاسباب و مفتح الابوابه متوجه اولدی و توکل و اعتصام قیلدی (مثنوی) بس کس از مکسب شه و خاقان شده
دیکران زان مکسبه عریان شده * چوق کسه مکسبدن شاه و خاقان اولمش غیرلر اول مکسبه دن عریان اولمش یعنی
کسب و سبب مؤثر حقیقی دکلدر اکر کسب و سبب مؤثر حقیقی اولیدی برکسه نك یاپشدیغی کسب و سبب
واسطه سیله بولدیغی مرتبه یه برکسه دخی اول کسب و سببه یاپشوب اول مرتبه یی بولوردی مع هذا بویله دکلدر زیرا
کورمزمیسن چوق کسه کسبدن شاه اولدی و خاقان اولدی و برسببه یاپشوب آخر پادشاهلغی و خاقانلغی بولدی
برنیجه کسه لر دخی شاهلق و خاقانلق کسبنه مشغول اولوب انی بولمغه کار قیلدی لکن اول کسب و کاردن عریان
اولدیلر و فقیر قالدیلر (م ی) بس کس از عقد زنان قارون شده * بس کس از عقد زنان مدیون شده * چوق کسه عقد
زناندن قارون اولمش چوق کسه عقد زناندن مدیون اولمشدر یعنی چوق فقیر اولمشدر که اولنمکدن و خاتون المقدن
قارون اولمش و مال و ثروت بولمشدر و چوق کسه لر اولمشدر که اولنمکدن و عورت المقدن مدیون اولمش و مغبون قالمشدر
اکر سبب مؤثر اولیدی هر کس اولنمکدن قارون کبی اولوردی و یا خود مدیون اولوب مغبون قالوردی خود نفعده
وضررده و خیرده و شرده سببك مؤثر حقیقی اولمدیغی هر عارفك معلومیدر (مثنوی) بس سبب کردان چودم خر بود
تکیه بروی کم کنی بهتر بود * ور سبب کیری نکیری هم دلیر * که بس آفتهاست پنهانش بزیر * چونکه قضیه بویله در که
پس سبب دم خرکبی کردان اولور یعنی کاه اول جانبه و کاه بو جانبه دپنی و کاه بو قار و حرکت قیلیجی اولور الحاصل برقرار
دکلدر انك اوزرینه اتکا ایلمزایسك بهتر اولور و اکر سبب طوته سن هم دلیر طوتمیه سن که چوق آفتلر واردر انك زیرنده
پنهان یعنی چونکه سبب انقلاب و تحولدن خالی دکلدر اکا اتکا و اعتماد ایلمزایسك اولی و بهتردر و اکر سبب طوتارسن
و برسببه تشبث و تعلق ایدر ایسکده هم انی قوی و دلیر طوتمق کرکدر و اکا جان و دل ایله اعتماد و اتکا ایتمك کرکدر زیرا
اول سببه اتکا و اعتماد ایلمك تحتنده پنهانی چوق آفتلر واردر جمله دن بری مسببدن غافل اولمق و سببی فاعل مختار
صانمق و مؤثر حقیقیدن محجوب اولمقدر بونلردن دخی پنهانی ماعدا نیجه آفتلر واردر (مثنوی) سر استثناست
این حزم و حذر * زانکه خر را بز نماید این قدر * بو حزم و حذر استثناء سر بونده لب معناسنه در زیرا که بو قدر خری
بز کوستررا استثنانك لبی و ارو قشری و ارلفظ ان شاء الله دیمك استثنانك قشری و صورتیدر و قلبله احتیاط و اهتمام
ایلمك و حذر قیلمق استثنانك لبی و روحیدر پس توضیح معنی بویله دیمك اولور که بو شدت رأی برشیدن حذر قیلمق
و برکارده احتیاط ایلمك استثنانك لبی و روحیدر زیرا که بو قضا و قدر کاه اولور که خری بز و کاه اولور که بزی خر کوستررر
چونکه برخری کوره سن بو خردر دیو فی الحال قطع ایلمه بلکه قضا انی سکا بکجی کوستره و بالعکس هم بر بکجی کوره سن
بو بکجیدر دیو فوری جزم ایلمه بلکه احتیاط و جزم ایله اولمیه که قضا انی خر کوستره که حق تعالی مقلب القلوب و الابصاردر
و محول الاحوال و الافکاردر کاه ناری نور و کاهی نوری نار کوسترر و کاهی حماری بز و کاهی بزی هم حمار کوسترر
حاصل کلام جزمدن حزم یکدر که حزم سر استثنادر (ولا تقولن لشیء انی فاعل ذلك غدا الا ان یشاء الله) آیت
کریمه سنك موجبنجه تحقیقا بن شونی شویله ایشلرم دیمك جائز دکلدر بلکه ظاهرا و باطنا ان شاء الله دیمك لازمدر
غافل ایله عاقلك ماینی ابن عطا بوکونه فرق ایدوب دیرکه اذا اصبح الغافل یقول افعل کذا و اذا اصبح العاقل

یقول لا ادری ما یفعل بی (مثنوی) انکه چشمش بست کرچه کر بزست * زاحولی اندر دو چشمش خر بزست *
چون مقلب حق بود ابصار را * که بکرداند دل و افکار را * اول کسه نك که کوزنی اول قضا و قدر باغلدی اکرچه
کر بز ایسه ده احول اکدن انك ایکی کوزنده خر بزدر یعنی شول کسه نك که بصر بصیرتنی قضا و قدر باغلیه و حقیقت
کورمکدن منع ایلیه اکرچه اول کسه عقلده و ادراکده هر نقدر کر بز ایسه ده احوللکندن انك ایکی کوزنده حمار
بز کبی کورینور و ضعیف و جبان اولان هم کر بز کبی کورینور چونکه ابصاری مقلب حق تعالی حضرتلری اوله دل
و افکاری کیم دوندرر یعنی چونکه مقلب القلوب و الابصار همان حق تعالیدر پس قلبی و افکاری اندن غیری تقلیب
و تحویله قادر اولمز انکیچون رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم اکثر زمانده لا و مقلب القلوب دیو قسم ایدرلردی
و دخی یا مقلب القلوب و الابصار ثبت قلبی علی دینك دیمکی و دخی یا مصرف القلوب و الافکار صرف قلبی علی طاعتك
دیو دعا ایلمکی چوق دیرلردی زیرا بنی آدمك قلوبی اصبعین الهی ماینده واقع اولمشدر کیف ما یشاء حق تعالی
حضرتلری انی تقلیب ایلر بونك تحقیقی مرارا مرور قیلمشدر (مثنوی) چاه را تو خانه بینی لطیف * دام را تو دانه بینی
ظریف * چاهی سن بر لطیف خانه کوررسن دامی سن ظریف بر دانه کوررسن یعنی اول تقلیب الهی و تصریف قضاء
ربانینك اثرندن سن حد ذاتنده چاه اولانی بر لطیف خانه و بر عالی کاشانه کوررسن و نفس الامرده دام اولنی ظریف بر دانه
کوررسن ظرافتی دانه یه اسناد اسناد مجازیدر اول دانه دن مراد صاحب ظرافت اولانی اشعار ایلمکدن اوتری یعنی
برکسه حد ذاتنده سکا دامدر لکن تقلیب الهیدن سن انك دام اولدیغنی کوره میوب سن انی کندیکه بر ظریف دانه
کوررسن حال بو که اول سکا معنیده بند و دام اولمشدر و سنی کندی یه مقید قیلمش و شهود الهیدن مانع اولمشدر (م ی)
این تفسطط نیست تقلیب خداست * می نماید که حقیقتها کجاست * بو تفسطط دکلدر تقلیب خدادر کوسترر که
حقیقتلر قنده در هر کسك بر حقیقتی واردر که اندن مراد انك عین ثابته سیدر و هر اشیانك دخی البته بر حقیقتی واردر
حکما اول حقیقته ماهیت غیر مخلوقه دیرلر و مشایخ صوفیه اکا عین ثابته تعبیر ایدرلر و بو عین ثابته نك تحقیقی تائیه
قصیده سنك مقدمه سنده ذکر اولنمشدر تفصیلی انده طلب اولنه تفسطط سوفسطائیلك ارتکاب ایلك معناسنه در
و سوفسطائیه اوچ نوعدر برینه عندیه و برینه عنادیه و برینه دخی لا ادریه دیرلر بونلره حسبانیه دخی تعبیر ایدرلر بونلر
شول فرق ضاله در که حقایق اشیایی انکار ایدرلر نته کم بو اوچ طائفه نك تحقیقی جلد اولك اوایلنه قریب و زیر
حکایه سنده (در خیالاتش چو سوفسطائیم) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه و حقیقت اشیایی انکار
ایلیوب انکارلری عین اثبات اولدیغنه دلیل باز ترجیح نهادن شیر سر خنك آخرنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه
و توضیح معنی بو خری بز و بزی خر و بدتری بهتر و بهتری بدتر و شری خیر و خیری دخی شر و ضری نفع و نفعی دخی ضر
کوسترمك خدای تعالینك تقلیب و تصریفیدر و سوفسطائیلك دکلدر حق تعالی حضرتلری بویله کوسترر که حقیقتلر
قنده ایسه ظهوره کله که برکسه البته کندی عین ثابته سنك مقتضاسی اوزره عمل قیلسه کرکدر الله تعالی اول
قولنه بعض احوال مختلفه کوسترر پس انك حقیقتی هر نه کونه حالی اقتضا ایدرسه انی قبول ایلیوب ایشلر و غیری
احوال و اعمالی ترك ایلر * و کل میسر لما خلق له * حدیثی هم بو معنایه دلالت ایلر (مثنوی) آنکه انکار حقایق می کند
جملکی او بر خیالی می تند * او نمی کوید که حسبان خیال * هم خیالی باشدت چشمت بمال * اول کسه که انکار
حقایق ایلر او جمله بر خیال اوزره اوریلور او دیمزمی که حسبان خیال هم سکا بر خیال اولور کوزیکی اوغ کوید
استفهام اولدیغی اوزره معنی بودر که سوفسطائیه دن لا ادری دیدکاری فرقه خذلهم الله انلر حسبان خیاله هم
بر خیالدر دیرلر و کندی خیال ایلمسنی هم بر خیال عد ایدرلر بو مذهب اوزره بو بیته استفهام معناسی و یرلمك لازم کاور
اما نمی کوید استفهام معناسنه اولدیغی اوزره معنی اول سوفسطائیه دیمز که خیال ظن ایلین هم بر خیال اولور سکا سن
کوزیکی آچ و توضیح بیتین شریفین بویله دیمك اولور که اول سوفسطائیه که حقایق اشیایی انکار ایلر بالکلیه او همان
بر خیال اوزره طولنور و هر شیئه بلا حقیقه خیالدر دیوب خیالاته مختلط اولور اول سوفسطائیه دیمزمی که خیال
ظن ایلین کسه دخی بر خیال اولور سکاسن کوزیکی آچ و اکا بر خوش باقکه اول حسبانیه نك مذهبی بودر که وجه ثانی
اوزره معنی اول سوفسطائیه دیمز که حقایق اشیایی خیال ظن ایلك هم خیال اولورمیدی کوزیکی آچوب بر خوش
باق بو خیال ظنندن قورتلوب حقیقت کاره واصل اوله کوره سن اکر بویله دیدی عالمدن اولور و حقایق اشیایی عین
ثابته بولوردی * رفتن پسران سلطان با آن قلعه بحکم الانسان حریص علی ما منع * بو سرخ شریف سلطانك پسرلرینك
اول قلعه هشر با جانبنه الانسان حریص علی ما منع حکمیله بیاننده در که انسانك طبعی منع اولندیغی اوزره
حریص اولور و هر ندن نهی قیلنسه اکثرا اکا زیاده میل قیلور (ماندکی خویش نمودیم ولیکن خوی بد تو بنده ندانست

خریدن * بر کندی بنده‌لکمز کوستردك ولیکن سنك بد خویك بنده‌لکمی بیلمدی یعنی برسنکه‌ون اولان کندی
خدمتمزی کوستردك وسنك حقکده خدمتمزی تمام ادا ایلدك که مقصود اول خدمتدن وبنده‌لکدن بابانك اوغوله
واستادك شاکرده اولان نصیحتی ومعلمك متعلمه ومرشدك مریده اولان وعظ وپندیدر ولیکن سنك خوی بدك
خدمتکارلغی وکندوکه نافع اولان خدمتی قبول قیلمغی بیلمدی اویله اولیجق بزبزه لازم اولان خدمتی ادا ایلدك وسکا
نافع اولان خیرلی نصح وپندی هم سویلدك الخیار فی یدك استرسك قبول ایله واستمزایسك کندی مرادك هرنه ایسه انی
ایله دیمك اولور * پس بسوی آن قلعهٔ ممنوع عنه راندند وآن همه وصیتها واندرزهای پدر راز بر پا نهادند تا در چاه
بلا افتادند * پس اول شهزاده‌لر اول ممنوع عنه اولان قلعهٔ ذات الصور جانبنه سوردیلر وانك سیرینه رغبت قیلدیلر
وپدرلرینك اول وصیتلرینی وسپارشلرینی ایاقلری التنه قودیلر حتی صکره بلا قیوسنه دوشدیلر واول چاه بلا ایچره زار
وسرکردان اولوب شاشدیلر * ومیکفتند ایشان از نفوس لوامه الم یأتکم نذیر ایشان میکفتند کریان وپشیمان لوکنا
نسمع او نعقل ما کنا فی اصحاب السعیر * ونفوس لوامه انلره دیدیلر یعنی ملامت کننده وطعنه زننده اولان نفسلر اول
شهزاده‌لره سورهٔ ملکده اولان بو آیت کریمه‌نك مفهومنی ادا ایلدیلر وانلره بویله‌دیو سویلدیلر که ای محنت زده‌لر سزه
نذیر کلدیمی وبو ورطه‌لره دوشمکدن سزه خبر ویرمدیمی وسزی فورقوتمدیمی انلر اغلیوب وپشیمان اوله‌رق دیدیلر بلی بزه
نذیر کلدی وبو ورطه‌لره دوشمکدن بزه تخویف قیلدی وچوق نصیحتلر ایلدی اکر بز اول ناصحك سوزنی اشیدیدك یاخود
انك کلام سعادت انجامنی تعقل ایدوب قبول ایدیدك بز اصحاب سعیر عدادنده اولمزدق وبو بلالره کرفتار کلمزدك (بو آیت
کریمه‌نك تفسیری دردنجی دفترده سه ماهی وغدیر حکایه‌سنده) عقل میکفتش الم یأتك نذیر * بینك شرحنده مرور
قیلدی وبر مقدار دخی بشنجی دفترده روباه وشیر حکایه‌سنده مسطور اولدی اول محللرده طلب اولنه (م ی) این سخن
پایان ندارد آن فریق * برکرفته‌اند پی آن در طریق * بردرخت کندم منهی زدند * از طویله مخلصان بیرون شدند *
چون شدند از منع ونهیش کرمتر * سوی آن قلعه برآوردند سر) بوذکر اولنان معارفه متعلق سوزلر پایان طوتمز حاصل
کلام اول فریق اول منهی وممنوع اولان قلعه‌دن اوتری طریق طوتدیلر واول قلعهٔ هشربا جانبنه سیروسفر ایتدیلر وا کا
داخل اولمق ایچون کتدیلر کویا منهی اولان درخت کندم اوزره کندیلرینی اوردیلر مخلصلر طویله‌سندن بیرون اولدیلر
یعنی حق تعالی حضرتلری آدم علیه السلام ایله حوایی شجرهٔ کندمه تقرب ایلمزندن * فلا تقربا هذه الشجرة فتکونا
من الظالمین) دیو نهی ایلدکدنصکره انلر منهی اولان شجرهٔ کندمه کندیلرینی اوردیغی کبی بونلر دخی شجرهٔ کندم کبی
منهی عنه اولان قلعهٔ هشربا اوزره کندیلرینی اوردیلر ومخلص اولنلرك مقام ومرتبه‌سندن طشره اولدیلر چونکم اول
ناصح اولان پدرلرینك منع ونهیندن کرمتر اولدیلر وموالع اولوب رغبت قیلدیلر اول قلعه جانبنه باش بوقاری کتوردیلر
وکندیلرینی آخر اول قلعه‌یه یتوردیلر (مثنوی) بر ستیزه قول شاه مجتبی * تا بقلعهٔ صبرسوز هشربا * آمدند از رغم
عقل پندتوز * در شب تاریك برکشته ز روز * مجتبی اولان وبرکزیده کلان شاه پرانتباهك قولنك عناد وخلافی اوزره
صبرسوز وهشربا اولان قلعه‌یه دلك پند ونصیحت جمع ایدیجی وحکمت وموعظت سویلیجی عقلك رغمندن اوتری
کلدیلر کیجه قرا کولغنده روزدن رجوع قیلدیلر یعنی روز کبی اولان عقل نفیسك پند ونصیحتنی قویوب اکارغم شب
تاریك کبی اولان نفسلرینك هواسنه اویوب اول حالتده قلعهٔ ذات الصور جانبنه کلدیلر وا کا واصل اولدیلر (مثنوی)
اندران قلعهٔ خوش ذات الصور * پنج در در بحر وپنجی سوی بر * پنج ازان چون حس بسوی رنك وبو * پنج ازان چون
حس باطن راز جو * اول ذات الصور اولان خوش قلعه‌ده بش قپو بر جانبنه وبش دخی بحر جانبنه ایدی شول وجود
انسانه بکزرایدیکه اول بش بابدن هر بری حس صوری کبی رنك وبو جانبنه ایدی واندن بش قپو دخی حس باطن کبی
راز جو ایدی یعنی انسانك وجودنك بش حس باطنی اولوب هر بری راز جوی بحر معنی اولدیغی کبی اول قلعه‌نك دخی
بحر جانبنه بش قپوسی وار ایدی بحرك رازنی واحوالنی طلب ایلیجی واول قلعه‌نك برجانبی دخی حواس خمسهٔ ظاهره کبی
بش قپوسی وار ایدی اول بش قپودن انك قومی چقوب بوزمینده رنك وبویی تماشا ایدرلردی (مثنوی) زان هزاران
صورت ونقش ونکار * می‌شدند از سو بسو خوش بی قرار * اول هزاران صورت ونقش ونکاردن برجانبدن برجانبه
خوش بی قرار اولدیلر خوش بی قرار کتدیلر دیمك دخی وجهدر یعنی اول ذات الصور اولان قلعه‌نك ایچنده اولان نیجه
بیك صورتلردن ونیجه بیك نقشلردن ونکارلردن حظ الوب بونلرك سیرندن اوتری برجانبدن برجانبه خوش بی قرار
کتدیلر ونقوش وصور سیرینه اشتغال ایدوب طرف بطرف سیرایتدیلر اول قلعهٔ ذات الصوردن مقصود حالا بودنیادرکه
عقل وروح وقلب شهزاده‌لری بونك ایچنه کلدکدنصکره بونده اولان نقوش وصورك سیروتماشاسندن بی قرار اولورلر
وبورنك وبونك مست وحیرانی قالورلر (مثنوی) ازقدحهای صورکم باش مست * تا نکردی بت تراش وبت پرست

ازقدحهای صور بکذر مه‌ایست * باده درجامست لیك ازجام نیست * سوی باده بخش بکشا پهن فم * چون رسد
باده نیاید جام کم * صور قدحلرندن آز مست اول تا کم بت یونیجی وبت طاپیجی اولمیه‌سن بو عالمده اولان صورتلر فی المثل
کاسه‌لر کبیدر وهر بر صورتك وجودنده موضوع اولان حسن وملاحت وجمال وبهجت وطراوت ولطافت وبونلر
امثالی اولان صفت وحالت که سبب حیرت عقول وباعث سکرت نفوس وقلوبدر پس باده کبی اولور امدی ای مؤمن
بو صورت اشخاص قدحلرندن زنهار مست اولمیه کورتا کم بت یونیجی وبت طاپیجی اولمیه‌سن که صورتدن بربته کوکل
ویرمك واندن مست اولوب انك صانعندن غافل قالمق وانك خالقنك امرینه مخالفت قیلمق معناده بت یونمق وبته
طاپمقدرکه (افرأیت من اتخذ الهه هواه) آیت کریمه‌سی بو معنایه دلالت ایلر اکر عاقل ایسك صور ونقوش قدحلرندن
طورمه کچ نعم اکرچه باده جامده‌در لیکن جامدن دکلدر عاشق ایسك انی بی جام ایچ یعنی اکرچه سنی مست
وسرخوش ایلیجی حسن وجمال ولطف وکمال وبونلر امثالی اولان خصال صورت جامده کورینور اما اول صور جامندن
حاصل دکلدر بلکه ساقی حقیقینك تجلیسندن وآثار وصفاتندن صورت جامنده حاصل اولور وعارف انی بیلور لیکن
غافل انی صورتدن صانور اکر عارف ایسك باده بخش اولان ساقی حقیقی جانبنه دهان جانکی واسع اچ چونکم سکا
بادهٔ جانی وشراب روحانی کله کاسه اکسك اولمز مقصود بر حظ ولذت وبر ذوق وحلاوتدر اکر اول ذوق ولذت بی صورت
کاسون واکر صورت واسطه‌سیله حاصل اولسون چونکم اول ذوق ولذت سکا حق جانبندن حاصل اوله اکا بر جام
بولنور دیمك اولور (مثنوی) آدما معنی دلبندم بجوی * ترك قشر وصورت کندم بکوی * چونکه ریکی آرد شد
بهر خلیل * دان که معزولست کندم ای نبیل * ای آدم بن دلبندك معناسی ام استه ای آدم بن معنی
دلبندم دیمك دخی وجهدر قشری وصورت کندمی ترك ایله چونکم بر ریك خلیلدن اوتری اون اولدی بیل که ای نبیل
کندم معزولدر نبیل عظیم وجسیم معنالرینه‌در آدمدن مراد بونده آدم زاده دروکندمدن مراد مطلق
مشتهای نفسانیدر وآدمه نسبتله خوب واقع اولمشدر وتوضیح معنی بویله دیمك کلمشدرکه الله تبارك وتعالی
حضرتلری انبیا واولیاسی لساندن آدم اوغلنه سر حقیقی بوکونه تعلیم وافهام ایدوب بیوررلر
ای آدم اوغلی هرنقدر دلبند وار ایسه وهرنه قدرکه کوکل باغلیجی وروح الیجی شیلر وار ایسه لابد بن انك سری
ومعناسی ام دلربا اصل بنم بنی طلب ایله سنك مشتهای نفسك فی المثل پدرك آدمك میل ایلدیکی صورت کندم کبیدر
اول کندمه اول آدمی مایل ایدن وانك قلبنی اول کندم جانبنه جذب ایلین خود فی الحقیقه بنم پس سن هم
کندی مشتهای نفسکی صورت کندم کبی فرض ایله وبو قشری وصورت مشتهای نفسی ترك ایله وهر شیده
همان بکا ناظر اول که دلبندك ودلربالك همان بنم دیمك اولور (بیت) بجا شهوت دل مردم رباید * که حق که
زباطل می نماید * مؤثر حق شناس اندر همه جای * زحد خویشتن بیرون منه پای * چونکم حضرت خلیل علیه
السلامدن اوتری رمال بیابان لطیف اون اولدی ای اولو کسه بونی بیل که صورت کندم معزول اولدی کندمدن
مراد اون اولمق وقوت وغدای جان اولمق ایدی چونکم حق تعالی بغدایسز سزه اون ویرمکه واونسز جان وتنه قوت
وغدا ایرکورمکه قادر اوله پس عارف بو صورته اعتبارا تمیوب هر شیده مؤثر حقیقی اولان حق تعالی حضرتلرنی
کورر وهمان انك طالبی اولور ورمالك اون اولمسنك قصه‌سی برقاج پرده مرور ایلمشدر تکراره حاجت یوق
(مثنوی) صورت از بی صورت آید در وجود * همچنان کز آتشی زادست دود * صورت وجوده بی صورتدن کلور
انجلین که دود بر آتشدن طوغمشدر یعنی نقدر صورت وار ایسه بو صورتلرك جمله‌سی صورتسز اولان عالمدن وجوده
کلمش وظهور قیلمشدر انجلین که بر آتشدن دخان طوغمشدر بو صورتلر دخان وعالم معنی کبیدر دخان آتشدن نیجه
طوغر ایسه صورت عالمی دخی بی صورت اولان مصوردن اویله طوغر (مثنوی) کمترین عیب مصور در خصال
چون پیاپی بینیش آید ملال * مصور ومنقش اولان شیلرکه خصالده کمترین عیبی چونکم انی پیاپی کوره‌سن
ملال کلور یعنی بو مصور ومنقوش اولان اشیانك عالم صورته نسبتله عیوبی کوره‌سن وا کا متصل نظر ایدر کوره‌سن
اندن سکا ملالت وسأمت کلور زیرا کثرت مشاهده قلت حرمته سبب اولور (مثنوی) حیرت محض آردت بی صورتی
زاده صد کون آلت از بی آلتی * اما بی صورتلك سکا حیرت محض کتورر صد کونه آلت بر آلتسزدن طوغمشدر بی آلتیده
اولان یا وحدت ایچوندر بی صورتیده اولان یا مصدریه اولمق مناسبدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه چونکم سن
بر صورتی چوق کوره‌سن سکا اندن ملال کلور اما صورتسز اولان حضرته هرنقدر ناظر اولسك وبی صورت اولان عالمی
هرنقدر مشاهده قیلسك سکا حیرت محض کتورر وسندن ملالت وسأمتی کیدرر وسنی ذوق دائم ومست وهائم
مرتبه‌سنه یتورر نیجه بوزبیك الات واسباب بر آلتسز اولان صانعدن طوغمش وماده ومدته محتاج اولمین خالق

بجوندن ظهوره كلمش (مثنوى) بى زدستى دستها بافد همى * جان جان سازد مصور آدمى * آنچنان كاندر دل
از هجر ووصال * ميشود بافيده كونا كون خيال * السزلكدن اللراوور همیشه جان جان مصور آدمى دوزر انجلين
كوكل ايچره وصالدن وهجراندن كونا كون خيال اوردلمش اولور يعنى بى دستلك عالمندن كه انده اصلا ال وآلت يوقدر
اول صانع قديم دستلر وجارحه لراوورر همیشه صنعتلر اشليجى دستلرى وبازولرى بى آلت ايجاد ايدوب وجوده كتوررر
اول جانك جانى بى آلت آدمى زاده بى مصور دوزروا كابوبله قدوقامت وخدوصورت ويرر واحسن تقويم اوزره خلق
ايدوب مرتبۀ كماله ايركوررر اول بى دستلك عالمندن الارلك وقوللرلك اورلمسى وظهوره كلمسى فى المثل اكابكزر كه كوكل
ايچره برنسنه نك هجراندن كونا كون خيال اوريلور وكذلك برشيئك وصالندن هم كونا كون خيال ظهوره كلور
وحقيقتده قلب ايچره بوانواع خيالاتى خلق ايلين حضرت حقدر هجران ووصال بوانواع خيالاتك وجودنه اورته لقده
بررآلت ملاحظه دراما مؤثراثره بكزه مك احتمالى يوقدر (مثنوى) هيچ ماند اين مؤثر با اثر * هيچ ماند بانك ونوحه
با ضرر * هيچ بو مؤثر اثره بكزرمى هيچ بانك ونوحه ضرره بكزرمى اثردن مراد مثلا كونا كون خيال ومؤثردن مراد هجر
ووصالدر وبانك ونوحه دخى اثروضرر مؤثردر لكن بونلر مؤثر مجازيدر ومؤثر حقيقى الله تعاليدر يعنى فى المثل
وصال وهجران وضرر وزيان مؤثرلردر هجران ووصالدن نيجه كونه خيال طوغر وضرر وزياندن دخى فرياد ونوحه
ظهور ايلر اما هيچ بواثرلره نظر ايله كندى مؤثرلرينه بكزرمى بو مقرردر كه بكزه مز كذلك جميع مصنوعات صانع قديمدن
ظهوره كلمش وانك آثارى اولمشدر اما بواثرلر هيچ مؤثره بكزه مزلر نته كم بانك ونوحه ضرر وزيانه بكزه مزلر (مثنوى)
نوحه را صورت ضرر بى صورتست * دست خاينده از ضرر كش نيست دست * نوحه ايچون صورت وارد روضرر
بى صورتدر ضرر ديده اولنلر ضرردن اوترى اللرين چينر كه اول ضررلك الى يوقدر بو بيت اثرلك مؤثره بكزه مديكنى
واثرلك صورتى اولوب مؤثرلك بى صورت وبى دست اولديغنى طالبه تفهيم ايچون مثل موقعنده ديمشدر فى الحقيقه
برادمه بر ضرر كاسه اول آدم اول ضرردن اوترى نوحه وفرياد قيلسه اول نوحه وفريادلك ظاهر ومسموع اولمسى
اعتباريله صورتى اولور اما انك قلبنه تأثير ايلين ضرر وزيانك صورتى يوقدر پس اول ضرر وزيانك بى صورت اولمسى
انجق بى دست اولمسندن عبارتدر بوخسه مجرد بى صورت اولمسندن عبارت دكلدر كه اكثر ضرر وزيانك خود صورتى
واردر مثلا نقصان اموال وهلاك زرع وضرع وموت خيل وبغال كبى لكن بو ضررلرلك الى يوقدر كه ضرر ديده اولان
كمسه بى نوحه وفريادە كتوره بو اعتبارله ضرر بى صورت اولمش اولور ومصرع ثانيده كش نيست دست ديملرى
بو معنايى تأييد قيلور چونكه ضرر بى صورتست ديمكله ضررلك بى دست اولمسنى مراد ايلديلر بو مثل من وجه نالايق
اولديغيچون بيورديلر (مثنوى) اين مثل نالايقست اى مستدل * حيلۀ تفهيم را جهد المقل * اى مستدل بو مثل
من وجه لايق دكلدر نهايت حيلۀ تفهيم ايچون جهد المقل درجهد طاقته ومقل فقيره وقليل البضاعه اولان
كمسه يه ديرلر جهد المقل فقيرلك طاقتى يتديكى قدر ويرديكى نسنه يه ديرلر وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه برنجه دماثرى
نوحه وفغانه ومؤثرى ضرر وزيانه تمثيل ايدوب نوحه نك صورتى وارد روضرر بى صورتدر ديمش ايدك وبوندن مراد آثارك
با صورت اولمسنى ومؤثرلك بى دست وبى آلت اولمسنى مراد ايلمش ايدك امدى اى مستدل بو مثل بو خصوصده من وجه
نالايقدر شو اعتبارله كه اكثر ضرر وزيان خود هب صورتده در وضرر كاسه اول ضرر كورينور بو وجهدن بو مثل
نالايقدر اما ضرر وزيان بى دست وبى آلت بر كمسه نك قلبنه تأثير ايدوب انى نوحه وفريادە كتورديكى اعتبارله لايق اولور
طالبه حيلۀ تفهيمدن اوترى فقيرلك طاقتى يتديكى بو قدردر بونى معذور طوترسن وبوندن مقصود همان بى دست
وبى صورت اولان ضرر وزيانك اثرى ظاهر ايكن كنديسنك باطن اولمسنى طالبه تفهيم ايلمك ايچون بونى برخوش فهم
ايدرسن (م ى) صنع بى صورت نكارد صورتى * تن برويد با حواس وآلتى (تا چه صورت باشد آن بروفق خود) اندر آرد
جسم را در نيك وبد * بى صورت اولان صنع الهى برصورت يازر بعض نسخه لرده نكارد يرينه بكارد واقع اولمشدر برويد
لفظنه لايق ومناسب اولان هم بودر بو نسخه اوزره معنى بى صورت اولان صنع الهى بو عالم شهادته برصور تخمنى
اكرهماندم تن حواس وبر آلتله بتر واعضا وجوارحله وحواس وقوايله برجسم شجر كبى كاوب ظهور ايدر تاكم اول صنع
الهينك اكديكى صورت لوح قضاده نه كونه صورت اولديسه اول صورت كنديسنك وفق واستعدادى اوزره جسمى
نيك ويده كتوررا كر اول صورت معنوى نيك ايسه جسمى نيكه كتورروا كر بد ايسه جسمى هم بده كتورر الحاصل اول
لوح مبينده نقش اولان صورت هر نه كونه صورت ايسه كنديسنك وفق ومقتضاسى اوزره بو عالم اجسامده جسمى اكا
كوره تحريك ايلر (م ى) صورت نعمت بود شاكر شود * صورت مهلت بود صابر شود * صورت رحمى بود بالان شود
صورت زخمى بود نالان شود) صورت شهرى بود كيرد سفر) صورت تيرى بود كيرد سپر * صورت خوبان بود عشرت كند

صورت غيبى بود خلوت كند * صورت محتاجى آرد سوى كسب * صورتى بازوورى آرد بغصب * مثلا صورت
نعمت اولسه اول انك جسمى شاكر اولور يعنى منعمه حدوثنا وميل ومحبت وخدمت وطاعت قيلورا كر مهلت
صورتى اولورسه صابر اولور يعنى مراد اولان نعمت اله كلمزسه صورت باغلمز وبلكه مهلت صورتى كورينورسه
بالضرورى صابر اولورا كر بر رحم صورتى اولورسه بالان اولورا كر بر زخم صورتى اولورسه نالان اولور بالان بالدن
لفظندن صفت مشبهه در اوزايجى ونشو ونما بوليجى معناسنه در يعنى اكر مؤثر حقيقى جانبندن انسانه بر رحم وشفقت
صورتى كورينورسه اول انسانك جسمى اوزايجى ونشو ونما بوليجى اولورروا كر بر زخم صورتى اولورسه اغليجى وناله ايليجى
اولورا كر بر شهر صورتى اولورسه جسم انسانى سفر طوترا كر بر تير صورتى اولورسه سپر طوتر يعنى مؤثر حقيقى طرفندن
بر شهرلك صورتى بر كمسه نك قلبنه كاوب تأثير ايلرسه اول كمسه نك جسمى اول شهر جانبنه سفر ايدروا كر مؤثر حقيقى
طرفندن بر تير صورتى كورينور ايسه جسم اكامقابل سپر طوترا كر خوبلر صورتى تأثير ايلرسه عشرت ايلرا كر غيبه
منسوب صورت اوله خلوت ايلر يعنى بر كمسه نك قلبنه غيب اولمغه منسوب بر صورت كاسه وانك درونته تأثير قيلسه
اول كمسه ناسدن خلوت اختيار ايلر محتاجلك صورتى جسمى كسب جانبنه كتورر وبازوورلك صورتى غصبه
كتورر يعنى بر كمسه نك درونتده محتاجلك صورت باغلسه وانك قلبنه تأثير قيلسه اول صورت ذكر انك جسمى
كسب وكاره كتورر وبر كمسه نك قلبنده بازوورلك صورت باغلسه وقويلك وزور اورلك انك درونته تأثير قيلسه
بو بازوورلك صورتى انى بعض ضعيفك مالنى ومتاعنى غصب ايلمكه كتورر بر كمسه يى غصب ايلركوره سن انك لوح
ضميرنده بازوورلك وزور اورلك صورتى واردر بونى بيل وبر كمسه يى دخى كار وكسبه مشغول كوره سن انك درونتده
احتياج صورتى واردر بونى دخى اثردن مؤثره بويله استدلال قيل كذا وكذا الى غير النهايه (م ى) اين ز حد واندازه ها باشد
برون * داعى فعل از خيال كونه كون * بى نهايت كيشها وپيشها * جمله ظل صورت انديشها * بو حددن واندازه لردن
بيرون اولور كونا كون اولان خيالدن فعلك داعيسى وتقدير كلام كونا كون اولان صور خياليه دن داعى فعل وعمل
اولان بو صور حدلردن واندازه لردن خارجدر ديمك اولور يعنى زمين قلبه حق تعالى هر نه كونه صورت ذهنيه تخمنى
اكسه ولوح خياله هر نه كونه صورت مقصودى تحرير ايتسه اول درونده اولان صورت خياليه جسمك فعلنه داعى
اولور وجسم اول صورته موافق حركت وعمل قيلور بو صورت خياليه ايسه حد واندازه دن بيرونددر كه خيالاتك انواعى
واصنافى چوقدر وبر كمسه نك درونده اولان خيال وانديشه سنك صورتنى جسمك فعلندن وعملندن بيلمك وحركت
جسمانيه سندن صورت فكريه سنه استدلال قيلمق ممكن وقابلدر زيرا البته اثر مؤثره دلالت ايلمحيدر پس نهايتسز
كيشلر وپيشه لر جمله سى انديشه لر صورتنك سايه سيدر يعنى بو عالم شهادتده سن نقدر مذهبلر كورر ايسك ونقدر
صنعتلره وحرفتلره نظر ايركورر ايسك بو جمله سى درونده اولان انديشه لرك صورتلرينك سايه لرى واثرلريدر هر كسك
صنعتندن انديشه سنك نه مرتبه ده ونه صورتده اولديغنى بيلمك قابلدر وهر كسك مذهبندن وكيشندن صورت
فكريه سنه استدلال ايلمك هم ممكندر (مثنوى) براب بام ايستاده قوم خوش * هر يكى را بر زمين بين سايه اش
صورت فكرست بر بام مشيد * وان عمل چون سايه بر اركان بديد * فعل بر اركان وفكرت مكتتم) ايلك در تأثير ووصلت
دو بهم * مثلا بر طامك كنارنده بر قوم خوش طورمشلر انلرك هر برينك زمين اوزره سايه سنى كور كه انلرك زمين اوزره
اولان سايه لرى هم متعدد وهم متفاوتدر كذلك صورت فكر عالى ومحكم اولان طام اوزره طورمشدر
لكن اول عمل سايه كبى اركان اوزره بديد وظاهردر مشيد عالى ومحكم معناسنه در يعنى صور فكريه طام اوزره طوران
قوم كبيدر وبو اركان اعضا اوزره ظاهر اولان اعمال وافعال صور فكريه نك ظلالى كبيدر كه اركان
اوزره اولان اعمالدن صور فكريه نك نه كونه اولديغنه استدلال ايلمك قابلدر فعل اركان اوزره ظاهر وفكرت باطنده
مكتتم ومختفيدر ليكن وصلتده وتأثيرده ايكيسى برى بريله جمعدر زيرا صورت فكريه مؤثر وعمل اركان انك اثريدر
اثر مؤثردن جدا دكل بلكه معناده برى برينه متصلدر (م ى) آن صور در بزم كز جام خوشيست * فائده او بى خودى
وبيهشيست * بزمده اولان صورتلر كه خوشلق جامندندر انك فائده سى بيخودلق وبيهوشلقدر يعنى شول صورتلر كه
خوشلق جامندندر بزم صفاده حاصل اولدى اول صورتلرك نتيجه وفائده سى بيخود اولمق وبيهوشلق مرتبه سى بولقدر
(مثنوى) صورت مرد وزن ولعب وجماع * فائدش بيهوشى وقت وقاع * صورت نان ونمك كان نعمتست * فائدش
آن قوت بى صورتست * مرد وزنك وملاعبه وجماعك صورتى بو صورتك فائده سى واثرى وقاع وقتنك بيهوشلغيدر كه
وقت جماعده اولان ملاعبه نك ومرد وزنك اجتماعنك اثرى اول حينده اولان بيهوشلق اولورواول صورت اجتماعيه
مؤثر وبو ذوق وبيهشى انك اثرى اولور بعض مؤثر خفى ومستور اولوب انك اثرى ظاهر واشكار اولديغى كبى بعض اثر

دخی واردر که مخفی ومستوردر وانك مؤثری ظاهر واشکاردر مثلا شول صورت نان وغمك که اول نعمتدر انك فائده
واثری اول بی صورت اولان قوت بدنیه درنان وغمك مؤثر صوری وقوت بدنیه اثر مخفیدر (مثنوی) در مصاف
ان صورت تیغ وسپر * فائده ش بی صورتی یعنی ظفر * مدرسه وتعلیق وصورتهای وی * چون بدانش متصل
شد کشت طی * مثال آخر مصافده یعنی حرب وقتال ظفرلرنده اول صورت تیغ وسپر انك فائده واثری صورتسزلك
یعنی ظفردر یا وحدت ایچون اولوب انك فائده سی برصورتسزکه مراداندن ظفردر دیمك هم وجهدر وکذلك مدرسه
ومدرسه یه جسمی تعلیق ایلمك وانك صورتلری مثلا کتاب یازمق وکتاب مطالعه قیلمق ومدرسك اوکنده کتاب اوقومق
کبی چونکم بوصورتلر دانشه متصل اولدی اول صورتلر طی اولدیکه اول صورتلردن مرادو نتیجه علم ایدی چونکم
علم حاصل اولدی اول صورتلر منطوی اولدی (مثنوی) این صور چون بندهٔ بی صورتند * پس چرا درنفی صاحب
نعمتند * این صور دارد زبی صورت وجود * چیست پس برموجد خویشش جحود * خود ازو یابد ظهور انکار او
نیست غیر عکس خود این کار او * بو صورتلر چونکم بی صورتك بنده سی درلر پس نیچون بونلر صاحب نعمتك
نفینده درلر یعنی بو صورتلر چونکم منعم حقیقی اولان پادشاهك مخلوق وبنده سیدرلر پس بونلر نیچون صاحب نعمت
اولان منعملرینك نفینده اولورلر ونفی اله قیلورلر وغیرلك خدمت وعبادتنه مشغول اولورلر نته کم سوفسطائیه حقیقت
اشیایی نفی ایدرلر ودهریه حضرت خدایی نفی ایدرلر مع هذا بو صورتلر جمیعا بی صورت اولان موجد حقیقیدن وجود
طوترو بوجمله صورتی ظاهردرکه وجود وحیات وقیامی کندی موجدندن اخذ ایدرپس کندی موجدنه بو انکار
ومخالفت ندر خود نظر حقیقت بینله نظر اولنسه اول صورتلرك انکاری ظهوری اول موجد وصانعدن بولور عکسدن
غیری دکلدر خود اول صورتلرك بو کاری یعنی سنکه برنیچه صورتلرده مثلا انکار کوره سن خود اول صورتلرك
انکاری ظهوری اول خدادن بولور اول صورتلرك بو کونه کاری وکرداری عکسدن غیری دکلدرکه هرمنکرك وجودنده
اولان انکاری خلق ایلین حق تعالی حضرتلریدرپس منکرك وجودنده اولان انکار حق تعالینك خلق ایلمسنك
عکس واثری اولور وحق تعالینك خلقی وایجادی هم انك علمنه وارادتنه موافق اولور پس هرکسك بنای وجودنده
موجود اولان اکر اقرار واکر انکار هرنه ایسه اول صانع قدیمك علم وارادتنك عکسی واثری اولور (مثنوی)
صورت دیوار وسقف هرمکان * سایهٔ اندیشهٔ معماردان * کرچه خود اندر محل افتکار * نیست سنك وچوب
وخشتی آشکار * مثلا دیوارك صورتی وهرمکانك سقفی معمارك اندیشه سنك سایه سی بیل بهرحال خانه نك سقفی ودر
ودیوارنك صورتی معمارك علم واندیشه سنك عکس واثریدر اکرچه خود افتکارك محلنده سنك وچوب وبرخشت
آشکار ادکلدر یعنی معمار خانه یی وخانه نك درودیوارنی افتکار وتصور ایلدیکی محلده اشکارا سنك وچوب وبرخشت
یوقدر لکن اول افتکار وتصورك نتیجه سی سنك وچوب وخشتك بری بری اوزره ترتیب اولنمسی وبنا قیلنمسی اولور
چونکم بو مثل معلومك اولدی (مثنوی) فاعل مطلق یقین بی صورتست * صورت اندر دست اوچون آلتست
که که ان بی صورت از کتم عدم * مر صوررا رونماید از کرم * تا مدد کیرد ازو هرصورتی * از کمال واز جمال وقدرتی
پس فاعل مطلق یقینا بی صورتدرکه اول فاعل حقیقینك اصلا برشکل وصورتی یوقدرکه اول جسم وجسمانی دکلدر
وصورت انك دست قدرتنده آلت کبیدرکاه کاهی اول بی شکل وبی صورت اولان پادشاه کتم عدمدن صورتلر کرمندن
یوزکوستررپونده اولان رویدن مراد وجه صفت الهیدرکه مابعدنده اولان بیت دخی بو معنایی مؤید اولور یعنی
بعض وقت اولورکه اول شکل وصورتدن منزه ومقدس اولان فاعل حقیقی کتم عدمدن انك وجه صفاتنی کورمکه
قابل ومستعد اولان عالملرك وعارفلرك صورتلرینه کمال کرمندن یوزکوستررتا کم هر برصورت انك کمالندن وجمالندن
وقدرتندن برمدد طوته وهرکس استعدادی قدرانك صفاتندن براثر اخذ ایده هرکس کندیده اولان قدرتی وقوتی
وکمالی وجمالی وبونلر امثالی اولان خصالی انك اوصاف علیه سندن المشدر واول فاعل حقیقی هرکیمه بوصفتلرله
یوزکوستردی ایسه اول کسه کندی وجودنده اولان صفتلری همان اول جمیل الصفات اولان پادشاهدن بیلمشدر
(مثنوی) بازبی صورت چو پنهان کرد رو * آمدند از بهر کد در رنك وبو * صورتی از صورتی دیکر کمال * کربجوید
باشد آن عین ضلال * کیرو بی صورت اولان فاعل حقیقی چونکم وجهنی پنهان ایتدی اول وقتده صورتلر احتیاجدن
اوتری رنك وبویه کلدیلر یعنی چونکم شکل وصورتدن منزه ومقدس اولان خدای متعال وجه وصفاتنی صورتلردن
پنهان ایلسه اول حینده اکثر صورتلر احتیاجلرندن اوتری رنك وبویه کاورلر واسباب والاته عرض احتیاج قیلورلر
فی المثل برصورت برغیرصورتدن اکر کمال استرسه اول عین ضلال اولور شو اعتبار ایله که اول برآخر صورت حد ذاتنده
هم عاجز وفقیر ومحتاجدر واصلا برکسه یه اول برشی ویرمکه وبرکسه یی کماله ایرکورمکه قادر دکلدر وحقیقتده کامل

ومکمل

ومکمل ومانع ومعطی وضار ونافع همان حق تعالیدرپس برکسه مکمل حقیقی قویوب کندی کبی برعاجز
صورتدن کمال ایستسه واکا عرض احتیاج ایلسه اول عین ضلال اولور (مثنوی) پس چه عرضه میکنی ای بی هنر
احتیاج خود بمحتاج دکر * چون صور بنده است بریزدان مکو * ظن مبر صورت بتشبیهش مجو * چونکم فاعل حقیقی
ومکمل معنوی ومانع ومعطی همان حق تعالی حضرتلریدرپس ای بی هنر وای بدکوهر کندی احتیاجکی برمحتاج
آخره نیچون عرض ایلرسن اول محتاج دیکرینه قادردرکه سندن احتیاجی دفع ایلیه اول کندی نفسندن احتیاجی
دفع ایلمکه قادردکلدرپس اکر عرض احتیاج ایلرایسك اصلا احتیاجی اولمین غنی مطلقه وقادر وقوی اولان حضرت
حقه ایله تا کم سندن اول احتیاجی دفع ایلیه وسنی غنی اولمق مرتبه سنه ایرکوره چونکم صورتلر بنده ومخلوقدر
انی یزدان حضرتلرینه سویلمه اکا صورت ظن ایلتمه انی تشبیهده استمه یعنی چونکم بوصور محسوسه فی الحقیقه بنده
ومحتاجدر اول صور محسوسه یی یزدان حضرتلرینه اطلاق ایلمه وانك صورتی واردر ظن ایلمه وانی تشبیه
مرتبه سنده دیلمه که اول پادشاه مطلق شکل وصورتدن منزه ومقدسدر واصلا انك مثلی وصورتی یوقدر نته کم
(لیس کمثله شیء وهو السمیع العلیم) بیورمشدر اکر بوراده برسؤال اولنورسه بویله دیوکه محققلر حضرت قرآنده بی معنی
وزاید اصلا برحرف یوقدر بهرحال زائد شکلنده اولان حروفك هربری برمعنایه اشارت اولور وبرنکته یی افاده قیلور
دیمشلردر اولیله اولیجق کمثله ده کاف مثل معناسنه اولور پس بوندن اثبات مثل لازم کاور وبو انك مثلنك مثلنی
نفی قیلور انك مثلی دکل بوکا جواب ندر اصل جواب بوکه جواب نقش فصوصه اولان شرح زده فص ادریسیه ده در
وبرمقدار دخی جلد ثانینك اواباننه قریب که مشبه را موحد بیتلرینك شرحنده تحریر اولنمشدر وبعض محلده دخی
مناسبتله تحقیق قیلنمشدر اما بونده اجمالا جواب شیخ اکبر قدس سره العزیز حضرتلرینك فتوحاتنده یازدقلری اوزره
اولدرکه اکر کاف زائد اولمزایسه مثلدن مراد انسان اولور ومعنی انسانك مثلی یوقدر دیمك اولور * وان الله خلق آدم
علی صورته * حدیث شریفی حق تعالی انسان کاملی کندی صورتی اوزره خلق ایتدیکنه دلالت قیلور وصورتدن
مراد بونده صفت اولور پس بو حدیث شریف * ان الله خلق آدم علی صفته * دیمك معناسنی افاده قیلور پس
انسان کامل حقنده حق تعالینك صفتنه مماثل اولور وشرع شریفده بو حدیث شریفك موجبنجه حق تعالی یه
صورت اطلاقی جائز اولور لکن صورتی صفت معناسنه تأویل ایتمك طریقیله پس مؤمن حق تعالی حضرتلرنی
بوصورت محسوسه دن تنزیه ایلمك وانی بی شکل وبی صورت بیلمك کرکدر نته کم بو معنالره اشارت ایدوب بیوردیلر
(مثنوی) در تضرع جوی ودر افنای خویش * کز تفکر جز صور ناید به پیش * ورز غیر صورتت نبود فره * صورتی کان
بی تو زاید در تو به * حق تعالی حضرتلرنی اکر استرایسك تشبیه وصورتده استمه بلکه تضرعده وکندیکی افنا
ایلمکده استه زیرا تفکردن ایلرویه صورتلردن غیری کلمز یعنی اکر حق تعالی حضرتلرنی تصور وتفکر ایلمکله استیه سن
لابد قلبك اوکنه صورتلردن غیری نسنه کلمز بهرحال یا صورت خیالیه ویاخود صورت حسیه کاورکه قوت فکریه
وقوت خیالیه نك عالم محسوساتك وعالم خیالاتك وراسنده اولان لامکان عالمنه سیر وپرواز قیلمسی یوقدرپس
اکر حق تعالی یی استرایسك انی تضرع ونیاز ایلمکده ودخی نفی خواطر قیلمقده وکندی وهمی ومجازی اولان وجودکی
افنا ایلمکده استه که انك استمسنك طریقی بودر یوخسه تصورات ذهنیه وترتیب مقدمات نظریه دن طوغمز الا البحق
صور فکریه وخیالیه اول پادشاه مطلق ایسه صورت فکریه وعقلیه دن منزه ومقدسدر واکر سکا صورت غیریدن
زیاده لك اولمیه برصورتکه اول سنسز طوغرسنده یکدر یعنی واکر فرضی ای مرد عاقل سکا صورت فکریه وصور
عقلیه دن غیری زیاده لك یلکه سن زیاده لکی وفضیلتی همان صور عقلیه دن بوله سن پس شول برصور عقلیه که سنك
قلبکده اول سنك تفکرك سز وتصورکسز طوغرسنك تضرعکسز حضرت حق جانبندن کاوب سنك قلبکده
صورت باغلر اول صورت عقلیه بهتردر وسنك کندی فکرکله حاصل اولان صورت فکریه دن اول سکا اولی ونافع تردر
(مثنوی) صورت شهری که آنجا میروی * ذوق بی صورت کشیدت ای روی * پس بمعنی میروی تا لامکان * که خوش
غیر مکانست وزمان * برشهرك صورتنه که سن انده کیدرسن ای روی بی صورت اولان ذوق سنی چکدی روی بونده
مکاندن قاتیجی وسیراب اولیجی معناسنه در پس معناده لامکانه دلك کیدرسن زیرا خوشلق زمان ومکانك غیریدریعنی
مثلا قچن سن برشهرك صورتنه چکلك واول یرده اول شهرك صورتنی کورمك ایچون سیروسفر ایتسك بهرحال اول
شهرك صورتنه کتمکدن مرادك برذوق وخوشلقدرپس ای آب ذوقه وخوش آبه سیراب اولان کسه اکر نظر ایلسك
سنی اول شهرك سیرینه بی صورت اولان ذوق ولذت چکمش اولور پس معناده سن بی صورت اولان ذوق جانبنه لامکان
عالمنه دلك کیدرسن زیرا خوشلق مکانده وزمانده دکلدر خوشلق اصل مکان وزمانك غیریسنده در (مثنوی

صورت باری که سوی اوشوی * از برای مونسی اش میروی * پس بمعنی سوی بی صورت شدی * کرچه زان مقصود
غافل آمدی * پس حقیقت حق بود معبود کل * کزپی ذوقست سیران سبل * مثلا بر یارک صورتنی کسن انك جانبنه
کیدرسن اکا مونسلکدن اوتری کیدرسن یعنی بر یارك وغمکسارك جسم وصورتنی جانبنه کیدرسن مونس اولمقلقدن
اوتری قصد وعزیمت ایدرسن واول مونسلك حد ذاتنده بر امر وجدانیدرکه معناده بولنور پس معناده سن بی صورت
جانبنه کتدك ومعنی عالمنه توجه ایتدك اکرچه اول مقصوددن غافل کلدك ایسه ده سنك مقصودك بریارك خود
نسبتی ایسه معنی عالمنده برحالتدرسن انی صورتدن صانوب معنادن غافل اولدك ایسه ده بنه سن حقیقتده
بی صورت جانبنه ومعنی عالمنه کتمش اولورسن چون بو مقدمه معلومك اولدی وبو قضیه دن مقصودك ظاهر
اولدیسه پس حقیقتده معبودك حق اولور زیرا سیران سبل ذوقدن اوتری اولور یعنی حقیقتده معبود حقیقیدن غیری
هیچ بر معبود یوقدر اکرچه صوتا معبود چوقدر کذلك لا موجود الا الله مفهومنجه حقیقتده موجود حقیقی همان
الله تعالیدر والطرق الى الله بعدد انفاس الخلایق قولنك موجبنجه الله تعالی حضرتلرینه طرق مختلفه وسبل متفرقه
عدد انفاس خلایق قدردر وبو جمله طرق مختلفه نك وسبل متفرقه نك اعدلی طریق توحیددرکه صراط مستقیم
الله تعالی یه وصول بولور لکن طریق مستقیمه سالك اولانلر سعادته ونعمته واصل اولورلر والله تعالیدن نعمت وسعادت
بولورلر وسبل متفرقه یه ذاهب اولانلر الله تعالیدن نقمت وشقاوت بولورلر وخشم وغضب حقه مظهر اولورلر پس انلرك
مآلی سعادت وبونلرك مآلی شقاوت اولور وبونك تحقیقی نقش فصوصه اولان شرحمزده فص هودیه ده مذکور ومسطور
اولمشدر اندن طلب اولنه وبونده توضیح معنی بویله دیمك اولورکه کل عابدك معبودی وبو جمله ساجدك مسجودی حقیقتده
حق تعالی حضرتلریدرکه لا اله الا الله کلمه سنك مفهومی اوزره فی الحقیقه معبود حقیقی همان اولدرکه واندن غیری
شیلر عبادته لایق ومستحق دکللردر وسبل متفرقه یه ذاهب اولان کسنه نك سیرانی بهر حال بو ذوقدن اوتریدر واول ذوقك
موجدی حق تعالیدر پس انلر اول ذوقك اکر موجدندن غافل وبی خبر ایسه لرده بنه حقیقتده اول ذوقك خالقنه
وموجدنه توجه ایدیجی وعبادت قیلیجیلردر پس حقیقتده جمله نك معبودی حضرت حق اولور وهر شیده تصرف
قیلیجی وهر متحرك اولان شیئك ناصیه سنی آخذ اولوب انی برجانبه تحریك ایدیجی فی الحقیقه همان الله تعالیدر کما قال
تعالی فی سورة هود (ما من دابة الا هو آخذ بناصیتها ان ربی على صراط مستقیم (مثنوی) ایك بعضی
روسوی دم کرده اند * کرچه سر اصل است سرکم کرده اند * لیك آن سر پیش این ضالان کم * می دهد داد سری از راه دم
لیکن بعضیسی یوزلرنی دم جانبنه ایتمشلردر اکرچه سر اصلدر سری کم ایتمشلردر لیکن اول سر بو ضالللرو کمراهلر اوکنده
سرلك دادنی دم یولندن ویرر سردن مراد بونده معبود حقیقی وعالم معنادر ودمدن مراد معبود مجازی وعالم صوری
وسفلیدرکه بو مجازی اولان معبودلردر وبو عالم سفلی عالم معنایه ورب اعلایه نسبتله دم منزله سنده در وحضرت خدا
وعالم معنی فی المثل سر منزله سنده در وتقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه هر طریقك نهایتی حضرت حقه منتهی
اولور واکرچه کل عابدك معبودی حقیقتده هم حضرت حق اولور لکن بعض طائفه یوزلرنی اسفله ایتمشلر وباطل
ومجازی اولان معبودلره عبادت وخدمت قیلمق سمتنه کتمشلردر اکرچه عبادت وخدمت همان حضرت حقه لایق
ایدی واول سر کبی اصل وغیریلر دم کبی فرع وبی اعتبار ایدی اما بوت پرستلر وحضرت حقدن غیریدن مستلر وانعام
وبهایمدن من حیث المرتبه اسفل وپستلر باشی کم وضایع ایتدیلر ورب اعلایی قویوب رب ادنی ومعبود دنی وفایه خدمت
وعبادت ایلمك طریقنه کتدیلر لکن اول باش معبود وشان شریفی جمله دن ارفع واعلی اولان مسجود بو کمراهلرك
وضالللرك اوکنده سفلی اولان صورت یولندن عالی اولان معبودلك وسر مرتبه سنده اولان مسجودلك
دادنی وفیض وعطاسنی بونلره ویرر وبو کمراهلره فیض وبخشایشی بو دم منزله سنده اولان معبودلر یوزندن ایر کورور
وتوضیح معنی مؤمن وموحد اولنلر همان معبود حقیقی حضرتلرینه عبادت ایدرلر واستعانتی دخی همان اکا حصر
وتخصیص ایدرلر وهر نقدر داد وعطا کلسه همان اندن بیلورلر ومانع ومعطی وضار ونافع همان انی مشاهده قیلورلر
اما بوت پرستلر وحضرت حقدن غیریدن مستلر بهر حال بر نقش وصورته عبادت وخدمت قیلورلر پس اول معبود
حقیقی داد وعطایی بو کمراهلره دم مشابه سنده اولان معبودلر یوزندن ویرر وبونلر مرادلرنی کندیلرك صورتده اولان
معبودلرندن ومخدوملرندن رجا قیلورلر بونلره ارباب متفرقه صاحبلری دینور سجن دنیانك اهلی یا ظاهرده ویا باطنده
ارباب متفرقه صاحبی اولمقدن خالی اولمزلر اما موحد اولان عارفلر واحد قهاره ورب اعلى یه عبادت قیلمقدن بری کلزلر
(یا صاحبی السجن ءارباب متفرقون خیر ام الله الواحد القهار * آیت کریمه سی لسان اشارتله بو مضمونه دلالت
قیلور دیمشلر (مثنوی) ان زسر می یابدان داد این زدم * قوم دیکر پا وسر کردند کم * چونکه کم شد جمله جمله یافتند

از کم آمد سوی کل بشتافتند * او معبود حقیقی جانبنه متوجه اولان موحد واهل معنی اول داد وعطایی وفیض ونوالی
رب اعلادن بیلور وهر نه کونه حالت ونعمت کلسه آنی خدادن بیلور وبو مشرکك واهل صورت اولنلر اول فیض وعطایی
رب ادنادن بولور وصورتده اولان معطی سندن بیلور اما بر غیری قوم پا وسری کم ایتدیلر یعنی باش وایاغی یوردیلر
وبی سر وبی پا اولوب کندیلرینی بی حد وبی نهایت اولان عالم معنایه یوردیلر چونکم بونلرك دیده شهودندن جمله اغیار
وسوی کم اولدی جمله یی بولدیلر کم کلکدن کل جانبنه سرعت ایتدیلر یعنی چونکم بو بی سر وبی پا اولان اهل توحیدك
بصر بصیرتلرندن جمله اغیار وسوی کم اولدی وغیریت واثنینیت محو وفنا بولدی جمله نك حقیقتنی بولدیلر وضایع
کلکدن ویوق اولمقدن قورتلوب کل مرتبه سنه سرعت قیلوب واصل اولدیلر که کل مرتبه سندن مراد مجمع اسماء
وصفات اولان مرتبهٔ الوهیتدرکه اکا مرتبهٔ کل تعبیر اولنور) دیدن ایشان در قصر ان قلعهٔ ذات الصور نقش روی دختر
شاه چین را وبیهوش شدن هر سه ودر فتنه افتادن وتفحص کردن که این صورت کیست (بو شرح شریف اول شهزاده لرك
اول ذات الصور اولان قلعه نك قصرنده شاه چینك قزینك یوزینك نقشنی کورملرینك وهر اوچی بیهوش اولملرینك
وفتنه یه دوشمکلرینك وتفحص وتجسس قیلملرینك بیانده در بویله دیوکه بو نقش وصورت کیمك نقشی ونه کونه
محبوبه نك صورتیدر (می) این سخن پایان ندارد آن کروه * صورتی دیدند با حسن وشکوه * خوبتر زان دیده بودند آن
فریق (لیك ازین رفتند در بحر عمیق * زانکه افیونشان درین کاسه رسید * کاسها محسوس وافیون ناپدید * بو مقدم
ذکر اولنان سوزلر پایان طوتمز اول شهزاده لر کروهی ذات الصور قلعه سنك قصری اوزره حسن وشکوه ایله بر صورت
کوردیلر شکوه بونده عظمت معناسنه اولور یعنی زیاده حسن وبهجت وهیبت وعظمتله موصوف بر صورت کوردیلر
اول فریق مقدما اکرچه اندن خوبتر صورت کورمش ایدیلر لیکن بو صورت جهه دن بحر عمیقه کتدیلر واول نقش
جهتندن دریای عشقه دوشدیلر ترك پا وسر ایتدیلر زیرا که افیون بو کاسه ده ایرشدی یعنی بر کسنه نك مفتون اولمسنه
وعاشق اولوب بر صورته تعلق وتعشق قیلمسنه اول صورتك بغایت جمیله وحسندار اولمسی لازم دکلدر نته کم مجنون
لیلادن اجمل واحسن صورتلر کوردی اصلا برینه میل قیلمدی اما لیلا بر صورتا سیاه چرده دختر ایکن اکا مجنون
عاشق اولدی انکیچونکه اکا ساقی شراب محبتی لیلانك جام وجودندن ایچردی کذلك بونلر دخی چوق صورتلر کورمشلر
ایدی لیکن بونلره اول نقش چینك کاسهٔ تصویرندن کوکنار شرابی ایرشدی کاسه لر محسوس وافیون ناپدید در افیون
بونده افیوندن دوزیلان کوکنار شرابی معناسنه درکه بونك سکرتی وحیرتی دانه دانه غدا ایلدکاری افیوندن زیاده در
ومراد بونده صورت عشقیدر وتوضیح معنی بو ذات الصور اولان عالمده صورت کاسه لری پیدا واشکاردر اما هر صورتك
ایچنده موضوع اولان حالت وخاصیت ناپدید ومخفیدر کورورسنکه بر کسنه بر صورتك مجنون ودیوانه سی اولور اول
صورته مائل اولان دیوانه یه صورتا نیجه کسنه لر بغض وعداوت قیلور بوندن بیلورسنکه اول صورت او دیوانه یه پیمانه
اولمش واول عاشق دیوانه کندی معشوقنك پیمانهٔ وجودندن شراب محبتی نوش قیلمش وغیریلراندن نوش قیلمامش وبی
بهره قالمشدر (می) کرد فعل خویش قلعهٔ هشربا * هر سه را انداخت در چاه بلا * تیر غمزه دوخت دلرا بی کمان * الامان
والامان ای بی امان * الحاصل قلعهٔ هشربانك کندی فعلی وخاصیتی عقللری قاپیق وعاشق اولملری عاشق وبیهوش
ایتمك ایدی پس بو شهزاده لرك عقللی یغما ایدوب کندی فعلنی بونلرك وجودنده اظهار ایتدی بونلرك هر اوچنی ولا بلا
قیوسنه اتدی کمانسز تیر غمزه هر برینك کوکلنی دیکدی ای امانسز الامان والامان دوخت اکرچه دیکدی معناسنه در
اما بویله محللرده اوردی وتأثیر ایتدی اولور یعنی اول محبوبه نك غمزه سی اوقی بونلرك هر برینك کوکلنه اوردی وامان
ویرمیوب بونلری مفتون ودیوانه قیلدی حتی بونلرك لسان حالی الامان والامان ای بی امان اولان غمزهٔ جانان دیمکی ذاکر
وتالی اولدی انکیچون بعضلر دخی (بیت) دین ودل بردند وقصد جان کنند * الغیاث از چشم خوبان الغیاث دیمشلردر
ومحبوبلرك چشم وغمزه سندن فریاد ایدوب امان وغیاث طلب ایلمشلردر (مثنوی) قرنها را صورت سنکین بسوخت
آتشی در دین ودلشان برفروخت * چونکه روحانی بود خود چون بود) فتنه اش هر لحظه دیکر کون بود * کورکه
چوق قرونی صورت سنکین یاقدی بر آتشی انلرك دین ودلنده شعله لندردی یعنی بعض کسنه لر حجردن بر بت موزون
دوزوب تمام شکل وصورتنی بر محبوب شکلنده پیدا ایلدکلرندنصکره قرون ماضیه دن نیجه قرنلری اول صورت سنکین
سوزان ایلیوب انلرك دین ودللرینه آتش شوق اورمش وانلری کندویه عابد وعاشق اولمق مرتبه سنه ایرکورمشدر
چونکم بر صورت روحانی اوله خود اول صورت انسانی نیجه اولور انك فتنه سی هر لحظه دیکر کون اولور یعنی صورت
سنکین بر بی روح وجامد نسنه ایکن اندن بو قدر جاذبه وفتنه موجود اولیجق چونکم بر صورت روحانی اوله ونطقه
کلوب نیجه عشوه وناز قیله اول نه مرتبه فتان اولور ودین ودلی اول نقدر غارت ویغما قیلورمش انك فتنه سی هر لحظه

دركون اولورو هر كرشمه وغمزه سيله نيجه عاقلى مجنون ونيجه هوشيارى مفتون ايلر (مثنوى) عشق صورت در دل
شهزادكان * چون خلش ميكرد مانند سنان * اشك مى باريد هر يك همچو ميغ * دست مى خاييد و مى كفت
اى دريغ * ما كنون ديديم شه زآغاز ديد * چند مان سوكند داد آن بى نديد * صورت عشقى شهزاده لرك كوكلنده
مانند سنان باتوق ودورتمك ايلدى يعنى اول كوردكلرى صورت جميله نك عشقى بركسه نك وجودنه نيزه نيجه باتوب
تأثير ايلرسه بونلرك وجودنه هم انك عشقى كلوب اويله تأثير ايتدى بونلر اول حالت فتنه يى چونكم كنديلرده كورديلر
هر بريسى سحاب قطرات امطارى ياغدرديغى كبى كوزلرندن باران اشكى ياغدرديلر وحسرت ييوب هر برى زياده
ندامتندن دريغ ديدى والنى چيندى هر برى ديديلركه بزشمدى كوردك اما شاه ابتدادن كوردى حتى اول بى نديد وبى
نظير اولان شاه بزه بو خصوصده نيجه سوكندلر ويردى والله زنهار اول جانبه كتمك ديو آند ويروب وصيتلر ونصيحتلر
قيلدى بونده شاهدن مراد عقل كل شاهى وشهزاده لردن هم عقل وروح وقلب شهزاده لرى اولوركه عقل كل مظهرى
اولان نبوت تختنك شاهى قلب وروح وعقل بو ذات الصور اولان دنيايه كلزدن وبونك ايچنده اولان صورتلردن
برصورته مبتلا اولمزدن اول چوق وصيتلر ونصيحتلر ايلمش وهر نبى دخى الله الله بودنياده اولان صورتلردن برينه مبتلا
اولمكز ديو سويلمشدر (مثنوى) انبيا را حق بسيار است ازان * كه خبر كردند از پايان مان * كالمجه مى كارى نرويد
جز كه خار * وين طرف پرى نيابى جز مطار * انبياى عظامك خلق اوزره حقى چوقدر اول جهتدنكه بزه پايان دن خبر
ايتديلر بزم پايانمزدن خبر ايتديلر ديمك دخى جائزدر بو وجه اوزره پايان مان لفظنه مضاف اوقنور وانبياى عظام
عليهم السلام بزه پايان كاردن بويله ديو خبر ويرديلركه اى بنى آدم شول نفسانى وشهوانى اولان تخمى كه بو دنيا
مزرعه سنده اكرسن انك محصولى خاردن غيرى بتمز وخاردكن خاردن غيرى ميوه اجتنا ايتمز وبو طرفه اوچه سن اندن
غيرى مطار بولمزسن يعنى بو نفسانى وشهوانى اولان جانبه هر نقدر اوچه سن اندن اوته محل طيران بوله مزسن
وبو طرفدن كچوب مقصود روحانى طرفنده پرواز قيله مزسن (مثنوى) تخم از من بر كه تا ريعى دهد * با پرمن
پر كه تيرآن سو جهد * تخمى بندن آل كه تا بر ريع ويره بنم قنادمله اوچ كه تير اول جانبه صحرايه يعنى هر بر نبى كندى امتنه
بويله دير باخصوص كه افضل جميع انبيا اولان سيد المرسلين صلى الله عليه وسلم حضرتلرى كندى امتنه بوكونه
نصيحت ايلرو كا وارث اولان هر ولى دخى مريدنه بويله سويلر اى طالب كندى بلديككى وا كلديغككى ترك ايله تخم
علمى وعملى بندن آل وبنم ديديكم يره اك تاكم اول تخم بر محصول ويره والا سنك كندى بلديكك اوزره اكديكك يره عمل
تخمى اكمك اصلا نتيجه ومحصول ويرمز اكر جانب حقيقته پرواز ايتمك وتير همتككى آتمق استرايسك بنم قنادلرمله
اوچ تا سنك تير همتك اول حقيقت طرفنه صحرايه وسهم فكرتك هدف مقصوده اصابت قيله اكر بنم پرو ازمله
اوچزايسك اول طرفه كچمكه قادر اوله مزسن (مثنوى) تو ندانى واجبىء آن وهست * هم تو كوبى آخر آن
واجب بدست * سن انك واجبلككى بيلمزسن وهستلككى بيلمزسن هم سن ديرسن اخر اول واجب اولمشدر واجبى ده
اولان با صدريه در آن لفظنه مضاف در وان لفظى بيت اولده اولان آن سوديو اشارت ايلدككلرى حقيقت
طرفنه راجع اولور وهست لفظى هستى ان تقديرنده اولوب واجبى ان اوزره معطوف اولمقده جائزدر وياسز وهست
ان تقديرنده اولمقده جائزدركه لابد قرينه كلام بو الردن برينى اقتضا ايدر وتوضيح معنى انبيا عليهم السلام
لساندن بويله ديمك اولوركه اى طالب سن اول طرف حقانيتك وجناب يزدانينك واجبلككى وموجودلككى
بيلمزسن يعنى انك واجب الوجود اولديغنه وموجود حقيقى اولديغنه شمدى واقف اولمزسن اما آخر سنك تير فكرتك
حقيقت مرتبه سنه ايردككده آخر هم سن ديرسن اول واجب الوجود اولمشدر وبن ممكن الوجودم كه بنم
هر وجهله قيامم همان انكله در واصل موجود اولدركه بن فانى ومتلاشيم وبنم وجودم مجازى وامر اعتباريدر
بن خود همشه انكله زنده وانك ارادت وقدرتيله پوينده وانك امريله كوينده وانك اعلاميله داننده وانك صفتيله دارنده
وكيرنده يم والحاصل بنده هر نه وار ايسه همان انكدر اول خود حقيقتده بنم وبن فى الحقيقه فانى يم ديرسن (مثنوى
اوتوست امانه اين توآن توست * كه در آخر واقف بيرون شوست * اوفى الحقيقه سندر اما بو سن اول سن دكلدركه
اخرده طشره اولمغه واقفدر يعنى اول واجب الوجود من حيث الحقيقه سندركه سنك ذاتك وصفاتك اندن حاصلدر
وبو سنك مجازى اولان سنلك كه اول حقيقى اولان سنلك دكلدر وسنك مجازى اولان وجودك وجود وهمى وامر
اعتبارى قبيلندندركه سن بو وجود مجازى حيثيتندن ممكن الوجودسن كه اخر بو وجود مجازيدن بيرون شو اولمغه
وخلاص ونجات بولمغه واقف وعارف اولورسن ولابد بو ممكن الوجودى افنا قيلورسن واول واجب الوجودى مشاهد
اولورسن (بيت) چو ممكن كرد امكان بر فشاند * بجز واجب دكر چيزى نماند * ديمشلردر (مثنوى) توى آخر سوى

نوى

توى اولت * آمدست از بهر تنبيه وصلت * سنك سنلككك اول سنلككك جانبنه سكا تنبيه وصلهدن اوترى كلمشدر
انسانك ايكى ذاتى واردر برى مجازى واخرى كه بو ذات هم بحسب الظاهر مخاطب اولور وتكلم قيلوب انا ديرلكن بوكا
انانيت موهومى ومجازى دينور وبر ذاتى دخى واردركه اول حقيقى واوليدركا عين ثابته دينور واصل مخاطب حقيقى
وانسانك حقيقى اولدر توى اول ديدكلرندن مراد بو مخاطب حقيقى اولان عين ثابته مراد اولور وتوى آخر ديدكلرندن
مراد بو ذات مجازى وصورت جسمانى اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه اى انسان آخركى سنلكك ومجازى اولان
بنلكك سنك اولكى اولان سنلكك وحقيقى اولان بنلكك جانبنه سكا تنبيهدن اوترى وسنى اكا اولاشدرمقدن اوترى
كلمشدر تاكم بو مجازى اولان وجودكله اول حقيقى اولان ذاتكى بيلك وانكله آشنا اولمق مرتبه سنه سالك اولهسن واندن متنبه
اولوب آنى بيلهسن وآكاه اولهسن سنك اصل حقيقتك اولور وبو اخرده اولان ذاتك مجازى وعارضيدر بو جسمانى اولان
ذاته توى اخر تعبير ايلرى وعين ثابته يه توى اول ديملرى انكچوندركه عين ثابته هر كسك مبدا ومنشايدر وانسانك
ازلى واولى اولان ذاتى اولدر واخر مراتب وجود مرتبهء انسانيت وعالم طبيعتدر پس بو بشريت وجسمانيت مرتبه سى
عين ثابته يه كوره توى اخر اولور واول اول بر ذات كبى وبو انك سايه سى كبيدر وبو مجردا كا تنبيه وصلهدن اوترى كلمش
وانك مقتضياتنه واسرارنه آيينه اولمقدن اوترى ظهور قيلمشدر (مثنوى) توى تو در ديكرى آمد دفين * من غلام
مرد خود بينى چنين * سنك تو لككك بر غيريده دفين كلدى بن بر بويله خود بينك غلاميم يعنى اى انسان سنك حقيقى
اولان سنلكك وازلى اولان بنلكك مجازى وعارضى اولان سنلكده مدفون كلدى ومخفى اولدى وبو سنك مجازى اولان
وجودك وكنديلكك ظاهر واشكارا اولدى اكر بو مجازى اولان وجودكى كوريجى وبونك سيرت وخاصيتنى كوستريجى
اولورسك بين الانبيا والاوليا مذموم ومعيوب اولورسن وعند المحققين فرعون ونمرود صفتلريله اتصاف قيلورسن
اما اكر اول حقيقى اولان ذاتككى كوريجى وانك خاصياتنى واسرارنى كوستريجى اولورايسك انبيا عليهم السلام واولياى
كرام قتنده مقبول وممدوح اولورسن وبو كونه خودبين وخودنما اولمقدن انلرك مغبوطى ومحبوبى كاورسن كه من
غلام مرد خود بينى چنين بيوردقلرى بويله خودبينه اول صاحب دولتك زياده رشك وغبطى اولديغنى اشعار ايلر (م ى)
انچه در آيينه مى بيند جوان * پير اندر خشت بيند پيش ازان * اول نسنه يى كه جوان آيينه ده كورور پير اندن اول
انى كرپيچ ايچره كورور پيردن مراد كامله ايرن وحقيقت كارى كورن عارفلر اولور وجواندن مراد عرفانده نقصانى اولان
وحقيقت كارى كورمين دلكه هر شى صورت باغليوب وهر حال ظاهر وآشكارا اولدقدنصكره كورن كسه لر اولور يعنى
اول صورت حالى كه ناقص المعرفه اولان يكتلر آيينه ده كورورلر وتمام صورت باغليوب ظاهر اولدقدنصكره مشاهده
قيلورلرسه واصل وعلم ومعرفتده كامل شول مرتبه حقيقت بين اولوركه انلر اول صورت حالى وجودلرى آيينه سنده
كوردكلرندن مقدم خشت كثيفده كورور يعنى دخى اول حال هنوز ظلمت وكثافت عالمنده مستور ونابديد ايكن
انى مشاهده ومعاينه قيلورلر نتهكم شاه جهان ومعدن علم وعرفان اول شهزاده لرك نتيجهء حالنى وخاتمهء اعمالنى مقدم
كوردى وانلره وافر وصيتلر ونصيحتلر ايدوب اول بلالردن وعنالردن خبردار كوردى اما انلر تا باشلرينه كلمينجه وآيينهء
وجودلرنده اول حالتلر محسوس وظاهر اولمينجه كورمكه قادر اوله مديلر نتهكم بيوردلر (مثنوى) زامر شاه خويش
بيرون آمديم * با عنايات پدر باغى شديم * سهل دانستيم قول شاه را) وان عنايتهاى بى اشباه را * تك در افتاديم
در خندق همه * كشته وخسته بلا بى ملحمه * چونكم اول شهزاده لرك باشنه بو بلالر كلدى وانلر كندى وجودلرى
آيينه سنده بو صورت حالى كوردى ومشاهده قيلدى هر برى كندى كناهنه وتقصيرنه معترف اولوب ديديكه بز كندى
پادشاهمزك وپير ومقتدامزك امرندن بيرون كلدك وپدرك عنايتلرينه باغى وياغى اولدق وانك وصيت ونصيحتنى
طوتميوب امر شريفنه مخالفت قيلدق اول پادشاه عادلك قول شريفنى ودخى اول بى اشباه اولان عنايتلرنى سهل
بيلدك بى اشباه بى مثال معناسنه در يعنى اول شاه پر انتباهك قول شريفنى وامر لطيفنى سهل بيلدك وانك بى امثال
وبى اشباه اولان عنايتلرنى دخى خوار وحقير عد ايلدك اشته دوكلمز بلا وعنا خندقنه دوشدك ملحمه سز بلانك خسته
وكشته سى اولدق ملحمه جنكه وجنك برينه دير لر يعنى بونلر ديديلر وكناهلرينه وخطالرينه مقر ومعترف اولوب بو كونه
سويلديلركه اكرچه بز شاه عاقلك قول شريفنى سهل بيلدك اما كورشمدى جنك وجدالسز خستهء بلا وكشتهء ولا
اولوب خندق محنت وعنايه دوشدك ومحنت زده اولوب وفلاكتلرده قالوب شاشدق ديديلر بونده عقل كل شاهى اولان
نبى كريمك قول شريفنى سهل طوتن وشرع شريفنه تهاون ايدن كسه لرك عاقبت بر بلا خندقنه دوشمسنه وعاجز قالوب
شاشمسنه اشارت واردر مؤمنه لايق اولان اول حضرتك امر شريفنه تعظيم ايتمك وانك بيورديغى بوله كتمك ونهى
ايلديكندن اعراض واجتناب قيلمق وعقل وكياستنه مغرور اولمقدر تاكم صكره پشيمان اولميه وبلايه دوشمديكه

عاجز قالمیه (م ی) انکه بر عقل خود وفرهنك خویش * بودمان تا این بلا آمد بپیش) بی مرض دیدیم خویش وبی زرق
آنچنانکه خویش را بیمار دق * علت پنهان کنون شد آشکار * بعد از آن که بند کشتیم وشکار * کندی فرهنکمزه
وعقلمزه اتکا ایلمك اولدی تا کم بو بلا اوکه کلدی کندیمزی مرضسز ورقسز کوردك انجلین که دق بیماری کندوبی
کورورق کسر دالیه بنده لکه دیرلودق کسر دالله بر کونه مرضدرکه اکا ترکجه کوزلجه ورم دیرلر اکا مبتلا اولان کمسه
کندیسنی صحیح المزاج صانوراما کندیجه هلاکه مشرف اولور وبر کون خبری یوق ایکن دوشوب اولور کورکه علت
پنهان شمدی اشکار اولدی اندنصکره که بند وشکار اولدق یعنی اول شهزاده لر بلا یه دوشدکدنصکره کندی جرملرینه
وقصور فهملرینه معترف اولدیلر ومرشد ورهبردن معرض اولملك وا کا مخالفت قیلمنك سوء خاتمه سنی وقبح نتیجه سنی
مشاهده ایلدکاری حینده بری برلرینه بویله دید یلرکه ای اخوان بزم کندی عقلمز اوزره اتکا واعتماد ایلمك وارایدی
حتی بو بلا بزم اوکومزه کندی عقلمزورایمزه اعتماد ایلدیکمز ایچون کلدی بر اول طبیب الهینك قتنده ایکن
کندیمزی دق خسته لکنه مبتلا اولان بیمار کبی بی مرض کوردك وازادوحر روز بر کمسه نك اسیر وبنده سی
دکلز دیدك مکر اول زمانده بزم باطنمزده علت معنوی ومرض روحانی وارایمش اول علت نهانی شمدی بو صورت
جیله واسطه سیله تمام بو کاننده وشکار اولدقدنصکره پیدا واشکار اولدی دیدیلر واینداکارینه پشیمان اولوب
وافر غم ییدیلر (مثنوی) سایهٔ رهبر بهست از ذکر حق * یك قناعت به که صد لوت وطبق * چشم بینا بهتر از سیصد عصا
چشم بشناسد کهر را از حصا * سایهٔ رهبر ذکر حقدن یکدر بر قناعت صدلوت وطبقدن یکدر یعنی ای کندی عقلنه
وذکاوتنه اعتماد واتکا قیلان ونکامرشد ورهبر لازم دکادر بن عقل وادراکله طریق حقه کیدرم وحق تعالی یی ذکر
ایدرم دین کمسه زنهار غافل اولمه وکندی عقل ورایکه اعتماد واتکا قیلمه مرشد ورهبرك سایهٔ هدایتی وظل سعادتی
سکا کندی باشکه ذکر قیلمقدن ومقتضای عقلك اوزره طریق حقه سالك اولمقدن انفع واولیدر از نسنه یه
قناعت ایلمك یکدرکه یوز دورلولوت وطبقلر اوله قناعت قیلمق ورهبرك خدمتنده اولمق سالکی سعادت ابدیه یه وراحت
سرمدیه یه ایرشدیرور اما لوت وطبقه مایل اولمق ورغبت قیلمق چاه شهوته وخندق معصیته دوشورر خلاصهٔ کلام
چشم بینا اوچ یوز عصادن بهتردر زیرا کوهری حصادن کورا کمز عصادن مراد بونده عقلله استدلال ایلمکدر
حصا سنکریزه لره دیرلر یعنی بو طریق الهیده بر عاقل ودانا وچشم دلی بینا اولان کامله اقتدا ایلمك اوچیوز عقلله
استدلال قیلمق وسالك راه اولمقدن بهتر ونافعتردر انکیچونکه کوهری حجر ومدردن فرق وتمیز ایلین چشم بینادر
مجرد عقل جزوینك بو یولده فائده سی اولمز وکندی عقلنه اعتماد قیلان مقصوده وصول بولمز کرکدرکه برحقی باطلدن
وعالمی جاهلدن وعاقلی غافلدن فرق وتمیز ایلین بصر بصیرت صاحبنه اقتدا اولنه وانك بیوردیغی اوزره عمل قیلنه
والا مجرد عقلله سلوك ایلین چوق آفته مبتلا اولمق مقرر اولور (مثنوی) در تفحص آمدند از اندهان * صورت که بود
عجب این در جهان * بعد بسیار تفحص در مسیر * کشف کرد آن راز را شیخ بصیر * نه از طریق کوش بلکه از وحی هوش
رازها بد پیش اوبی روی پوش * اول شهزاده لر اندوهلرندن تفحص وتجسس ایلمکه کلدیلر عجب بو نقش جهانده کیمك
صورتی اوله دیو بو کوردیکمز صورت حسنه عجبا نه کونه محبوبه نك نقشیدر دیو وافر تفحص ایلدیلر بسیار
تفحصدنصکره مسیرده اول رازی برشیخ بصیر کشف ایلدی یعنی بو شهزاده لر اول تصویرك صاحبنی وافر تجسس
وتفحص ایلدکلرندنصکره بر بصیر شیخ کل مسلك ومسیرده انلره بو سر ورازی کشف ایلدی اما کوش جانبندن
دکل بلکه هوشه متعلق اولان وحی جانبندن زیرا رازلر انك اوکنده بی روی پوش ایدی یعنی اول پیر بصیر اول سر ورازی
بو نلره اشتمك ونقل ایتمك یولندن کشف ایلدی بلکه عقل وروحه متعلق اولان الهام الهی واشارت ربانی یولندن کشف
وعیان ایلدی که اول کاملك اوکنده وجوه اسرارك حجاب ونقابی یوق ایدی وروی رازا کابی پرده چهره کشا اولمش
وظهوره کلمش ایدی اعلم یا اخی حضرت مثنوی شریفك دأبی بودرکه صورت حکایتی نقل بیوررلر ایکن بر سبیل رموز
وکنایه اندن بر آخر معنی مراد ایدرلر واندهٔ اولان ابیات وکلماتله بر آخر نکته ورازه ایما واشارت قیلرلر بونده شهزاده دن
مراد عقل وروح وقلب اولور نتهکم بر قاچ کره بیان اولندی وشیخ بصیردن مراد بر عالم ودانا وعارف وبینا مرشد کامل
اولور وشهزاده چیندن مراد چین حقیقت شاهنك زادهٔ روحی اولان بکر معنوی ومخدرهٔ روحانی اولور که علم لدنی اندن
عبارتدر واول بکر معنی وعلم لدنینك بو ذات الصور اولان دنیاده نقش وتصویری حضرت نبی علیه السلامك ویاخود
اکا وارث کامل اولان بر ولینك بیوردقلری کلماتك کاغد اوزره یازیلان ومسطور اولان نقش وصورتیدر چون عقل وروح
وقلب شهزاده لری کتب واوراق اوزره یازیلان اول نقش وصورتی کوردکاری کبی انك معناسنه وصاحبنه عاشق اولورلر
وبو نقش وصورت نه کونه حقیقتك نقش وصورتیدر دیو چوق تجسس قیلورلر وافر تفحص وتجسسدنصکره

اکر بر بصیر وروشن ضمیر شیخ کامله واصل اولورسه اول شیخ بصیر مسلك ومسیرده انلره اول کاغد اوزره یازیلان نقش
وصورتك حقیقتنی بیلدررو انلره بو کونه خبر ویروب دیر (مثنوی) کفت نقش رشك پروینست این * صورت شهزادهٔ
چینست این * همچو جان وچون جنین پنهانست او * در مکتم پرده وایوانست او * سوی او نه مرد ره دارد نه زن
شاه پنهان کرد اورا از فتن * که نه پرد مرغ هم بر بام او * غیرتی دارد ملك بر نام او * نه کم اول شیخ بصیر اول اوچ شهزاده یه
دیدی بو کوردیککز نقش پروینك نقشنك رشکیدرکه اولکر نقشی بویله منتظم ایکن بونك نقشنه غبطه ایلر چین
شاهنك دخترینك صورتیدر بو اول شهزاده جان وجنین کبی مستور وپنهاندر پرده وایوانده اومکتمدر پرده وایوان
اومکتمستتقدیرنده اولورانك جانبنه نه ارونه عورت یول طوتر پادشاه انی فتنه لردن اوتری پنهان ایلدیکه اکر اوخلقه
یوز کوسترسه ایدی ناس فتنه یه دوشوب جمله سی انك طالبی اوله لردی وهر بری کندی کارلرنی فراموش ایدوب ترك
قیله لردی ملك انك نامی اوزره بر عظیم غیرت طوترکه انك طامی اوزره قوش هم اوچمز پادشاه انك اوزرینه تا بو مرتبه
غیرت طوتر بو صورت حکایه در وبوندن مقصود اولدرکه شیخ بصیر وعارف روشن ضمیر شول زمانده که عقل وروح
وقلب شهزاده لرنی بکر معنی وعلم لدنی نقشنه وتصویرنه عاشق کوره وانلر اول تصویرك حقیقتنی جست وجو ایله
مشاهده قیله اول زمانده انلره بو کونه خبر ویروب دیرکه بو کوردیککز نقش وتصویر بر پروین نقشنك مغبوطیدر
وچین حقیقت شاهنك روحندن تولد ایلین بکر معنینك نقش وصورتیدر (اطلبوا العلم ولو بالصین) حدیث شریفی
بو علم لدنیدن خبر ویرر وچین حقیقتدن بو بکر معنینك عاشق وطالبی اولمقلغه اشارت قیلور اول بکر معنی ومخدرهٔ
روحانی وجنین کبی پنهان ومستور در پردهٔ نورانی وایوان روحانیده اول بکر معنی ومحبوب لدنی مکتم ومختفیدر اصلا
انك جانبنه ار وعورت یول طوتمز وعقل ونفس انی ادراك ایتمز چین حقیقتك شاهی اولان حضرت نبی علیه الصلوة
والسلام فتنه لردن اوتری اول بکر معنایی پنهان ایتدی وناس انی کوروب مفتون اولمسونلر دیو انك پرده سن اجیوب
کتم قیلدی مکرکه انجق انی محرم اولنلره کوستردی انلر دخی اصلا کشف نقاب ایتمیوب قورقولرندن کوردکارینی
بیله کمسه یه دیمدیلر نتهکم ابو هریره رضی الله عنه حضرتلری بو بکر معنادن ومخدرهٔ لدنیدن کشف راز ایلمکدن خبر
ویروب بیوررلر * حفظت من رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائین فاما احدهما فبثثته واما الاخر فلو بثثته لقطع منی
هذا البلعوم * وقال حسن بن علی رضی الله عنهما (بیت) ورب جوهر علم لو ابوح به لقیل لی انت ممن یعبد الوثنا) پس
ملك معنوی اول مخدرهٔ لدنینك وبکر معنینك نام ونشانی اوزره بیله بر عظیم غیرت طوتر شول مرتبه که مرغ عقل وفهم
انك مقامی وبامی اوزره اوچه مز واول جانبه هیچ بر کمسه نك خیال ووهمی کیده مز (مثنوی) وای ان دل کش چنین
سودا فتاد * هیچکس را این چنین سودا مباد) این سزای انکه تخم جهل کاشت) وان نصیحت را کساد وسهل داشت
اعتمادی کرد بر تدبیر خویش * که برم من کار خود با عقل پیش * وای اول کوکل که بو نجلین سودایه دوشدی هیچ
کمسه یه بو نجلین سودا اولمسون بو انك سزاسیدرکه جهل تخمنی اکدی واول نصیحتلری کساد وسهل طوتدی کندی
تدبیری اوزره بر اعتماد ایتدی که بن عقل ایله کندی کارمی ایلروایلتورم یعنی اول شیخ بصیر اول شهزاده لره
اول صورت چین خصوصنده بویله دیدی لکن بو صورت حکایه در وبوندن مقصود شول بر دانا وشیخ بینا چین
بر کمسه نك عقل وروح وقلب شهزاده لرنی چین حقیقت شاهنك علم لدنی وبکر معناسی تصویرنه عاشق کورسه ومجرد
کندی رأی وتدبیرنه اعتماد ایتمکله انك طالبنی مشاهده قیلسه اکا بویله دیرکه وای اول کوکله که اکا بونك کبی بر سودا
دوشه وکندی عقل ورأینه اعتماد ایتمکله بو نقشك حقیقتنه بی مرشد واصل اولورم صانه هیچ کمسه یه بر بونك کبی
سودا اولمسون که مرشده اطاعتسز بو سودا باطل وبونك نتیجه سی بی حاصلدر مجرد عقل ورأیله بو نقش چینی یه طالب
اولمق وبونك صاحبنك ذاتنه وصول بولمق اول کمسه نك لایقیدرکه جهل وغفلت تخملرنی اکدی واول مرشد وهادی
اولان پدرلرینك نصیحتنی سهل وحقیر طوتدی اندنصکره کندی عقل وتدبیرنه بر عظیم اعتماد ایلدی وبویله
دیو سویلدی بن کندی کارمی عقلله ایلرو ایلتورم بنم مرشده نه احتیاجم وار دیوب بو نقش چیننك حقیقتنی کندی
تدبیرمله بولورم دیه (مثنوی) نیم ذره زان عنایت به بود * که زتدبیر خرد سیصد رصد * ترك مکر خویشتن کن ای امیر
پا بکش پیش عنایت خوش بمیر * این بقدر حیلهٔ معدود نیست * زین حیل تا تو نمیری سود نیست * یارم ذره اول
عنایتدن یك اولورکه خردك تدبیرندن اولان اوچ یوز رصددن ای امیر کندی مکرکی ترك ایله عنایتك اوکنده ایاق چك
خوش اول بوکا وصول حیلهٔ معدود مقداریله دکادر بو حیله لردن ناسن اولمیه سن سود یوقدر یعنی شیخ بصیر
و پیر روشن ضمیر بکر معنی وعلم لدنی طالبنه بویله دیرکه اول چین حقیقتك شاهنك عنایتندن بر ذره عنایت اولی
وانفع اولورکه عقلك تدبیرندن اوچ یوز رصد کوزتمك اوله ای امیر پس کندی مکر وتدبیرکی ایله که مجرد مکر وتدبیر ایله

بو فیض وعطانك وصولنه مظهر اوله من سن اول پادشاهك عنایتنك اوكنده اایاق چك واولمزدن اول خوش اول بوكا
وصول معدود اولان مكر وحیله مقداریله اولمز مادامكه تدبیر وحیله دن اولمیه سن سكا نفع وفائده اولمز انكیچون حضرت
نبی علیه الصلوة والسلام حضرت خدانك رویتنی موته تعلیق ایدوب (انكم لن ترون ربكم حتی تموتوا) بیوردی ودخی
حق تعالینك وصولنه وبكر معنی وعلم لدنینك حصولنه (موتوا قبل ان تموتوا) دیمكله موت اختیاری ایله اولمغه امر
قیلدی پس هر كیم حق تعالی ایله آشنا اولمق وانك فیض وعطاسنه مظهر اولمق استرسه اولمزدن اول اولمك اكا لازم اولور
نته كم بركدا صدر جهانك بخشش وعطاسنه اولمینجه واصل اولمدیغی ومرده شكلنه كیرمینجه انك احسانی بولمه مدیغی
بو حكایه دن معلومك اولور حكایت صدر جهان بخارا كه هر سایلی كه بزبان خواستی از صدقهٔ عام بی دریغ او محروم شدی
وان دانشمند درویش بفراموش وفرط حرص وتعجیل بزبان در خواست در موكب صدر جهان ازوی روی بگرداند
واو هر روز حیلهٔ نو ساختی وخود را گاه زن كردی زیر چادر وگاه نابینا كردی چشم وروی خود بسته واو بفراست
بشناختی * بو سرخ شریف وبو بیان لطیف بخاراده صدر جهانك حكایه سیدر هر بر سایل كه اندن لسانیله استیدی
انك بی دریغ اولان صدقه سندن محروم اولوردی واول فقیر دانشمند زیاده صدقه یه حرصندن وانی اخذ ایلمكده تعجیل
وشتاب ایلمكدن وصدر جهانك قاعده سنی فراموش ایتمكله اول صدر جهان موكبده ایكن لسانیله اندن صدقه
استدی موكب عسكر معناسنه در چونكم صدر جهانك عادتی زبانله استین سایله بر حبه ویرممك ایدی صدر جهان
اول فقیر دانشمنددن یوزنی دوندردی واو ایسه هر كون بر یكی حیله دوزردی وكندوینی مثلا كاه چادر التنده عورت
ایلردی وبیوه خاتونلر شكلنه كیردی وكاهی كندیسنی باشی وكوزی باغلمش نابینا ایلردی وكورلر شكلنه كیردی
واو صدر جهان فراستله هر نه شكله كیرسه انی اكار وبیلوردی مقصود شول دانشمند اولان فقیرلردر كه حق تعالینك
عطیهٔ ذاتیه سنه نیجه حیله وخدعه ایله واصل اولمق استرلر ومجرد لسانله استیوب انی بولمق والمق طلب ایلرلر اما عادت
الهی بونك اوزرینه در كه اول عطایی لسان حالله ولسان استعدادله استمك كرك وكندوینی اولمزدن اول اولمك مرتبه سنه
ایركورمك كرك تا كم اول فیض وعطایه مظهر ولایق اوله (م ی) در بخارا خوی آن صدر اجل) بود با خواهندگان حسن
عمل * داد بسیار وعطای بی شمار * تا بشب بودی زجودش زر نثار * زر بكاغذ پارها پیچیده بود * تا وجودش بود
می افشاند جود) بخارا ممالكنده او صدر اجلك خویی یعنی اعظم اولان صدرك خلق كریمی خواهنده اولنلره وسؤال
قیلنلره حسن عمل ایدی داد بسیار وعطای بی شمار اخشامه دك اول جودندن زر نثار اولوردی التونی كاغد پاره لریله
صارمش ایدی تا انك وجودی وار ایدی جودی نثار ایلردی یعنی وجودی حیاتده اولدقچه اول صدر جهان جود
وعطایی محتاج اولنلره بذل ایلردی (م ی) همچو خورشید وچو ماه پاك باز * انچه گیرند از ضیا بدهند باز * خاك را
زر بخش كی بود آفتاب * زرازو در كان وگنج اندر خراب * خورشید وماه پاكباز كبی ضیادن اول نسنه بی كه طوترلر كیرو
ویررلر یعنی خورشید پاكباز وماه پاكباز نور وضیادن اول نسنه بی كه حضرت حقدن طوتوب خلقه كیرو ویردكاری
كبی صدر جهان هم حضرت حقدن هر نه فیض وعطایی اخذ ایتسه بی غرض وبی عوض انی بندگان حقه ایثار ونثار
ایلردی خاكه زر بخش كیم اوله دیرسك آفتابدر زر او آفتابدن كانده وگنج خراب ایچره در یعنی بو خاكه التونی بخش ایلین
كیمدر دیرسك آفتاب عالمتابدر زیرا معدنلرده اولان التون اول آفتابدن حاصلدر وخراب ایچره اولان گنج دخی اول
آفتابدن حاصلدر پس مادهٔ اصلیه سی خاك اولان آدمینك وجودنه التونی بخش ایلین آفتاب حقیقتدر (مثنوی)
هر صباحی یك گروه را راتبه * تا نماندامتی زو خایبه * مبتلایان را بدی روزی عطا * روز دیگر بیوه گان را آن سخا * روز دیگر
بر علویان ومقل * با فقیهان فقیر مشتغل * روز دیگر بر تهی دستان عام * روز دیگر بر گرفتاران وام * هر صباح بر گروه
ایچون راتبه وار ایدی تا كم اندن بر امت خائبه اولمیه یعنی هر كون اول صدر جهاندن بر گروه ایچون وظیفه وار ایدی تا كم
بر امت انك لطف وعطاسندن بی بهره ومحروم اولمیه مثلا بر كون مبتلالره یعنی مریضلره وخسته لره واعمالره عطا وسخا
ایلردی بر غیری كون اول سخا وعطایی بیوه زنلره یعنی طول خاتونلره ایلردی بر غیری كون فقیر وذو قلت اولان علویلره
بر غیری كون دخی علم فقهه مشتغل اولان فقیر فقیه لره عطا وسخا ایلردی بر غیری كون عوام ناسك تهی دستلرینه یعنی
الی بوفقه وطار اولان فقیرلرینه وبر غیری كون دخی وامه گرفتار اولان مدیونلره عطا وسخا ایلردی (مثنوی) شرط او آن
بود كه كس با زبان * زر نخواهد هیچ نگشاید دهان * لیك خامش بر حوالی رهش * ایستاده مفلسان دیوار وش
هر كه كردی ناگهان با لب سؤال * زو نبردی زین گنه یك حبه مال * اول صدر جهانك شرطی اول ایدی كه كمسه زبانله
التون استمیه وهیچ اغز اچمیه لیكن انك راهنك حوالیسنده خاموش اولوب مفلسلر دیوار كبی طورمشلر ایدی هر شول
كمسه كه بو مفلسلرك میاننده لب وزبانله سؤال ایلیدی اول صدر جهاندن بو گناهدن اوتری بر حبه مال

ایلمز واسانه كلدیكندن اوتری بر فائده واستفاده ایتمزدی (م ی) من صمت منكم نجا بدی پاسه اش * خامشان را بود كیسه
وكاسه اش * انك پاسه سی بونلره من صمت نجا حدیث شریفنك مفهومی ایدی انك كیسه وكاسه سی خاموشلره
ایدی پاسه حكمه وسیاقه دیرلر ومصرع اول من صمت نجا حدیث شریفنه اشارت اولور یعنی هر شول كمسه كه
صامت اولدی لسانك شرندن نجات بولدی پس صدر جهانك انلره سیاقی سزدن هر شول كمسه كه صامت اولدی
وسكوت قیلدی لسانك شرندن نجات بولدی وبنم عطا وبخششمه فائز وحائز اولدی دیمك ایدی زیرا انك كیسه
وكاسه سی ایچره اولان خاموش اولنلره وسكوت قیلنلره مبذول ایدی (م ی) نادرا روزی یكی پیری بگفت * ده زكاتم كه
منم با جوع جفت * منع كرد از پیر وپیرش جد گرفت) ماند خلق از جد پیر اندر شگفت (گفت بس بی شرم پیری ای پدر
پیر گفت از من توی بی شرم تر * كین جهان خوردی وخواهی تو زطمع (كان جهان با این جهان گیری بجمع
نادرا بر كون بر پیر دیدی بكا زكات ویر كه بن جوع واحتیاجله جفتم چونكم پیر كه لسانله سؤال ایتدی اكا وانك
خوی وعادتنه مخالف اولدی وپیردن عطاسنی منع ایلدی وپیر الابرام بحصل المرام قولنك مفهومنه تمسك ایدوب
جد طوتدی واكا ابرام واقدام ایتدی حتی خلق اول پیرك جد والحاح ایلمسندن تعجبده قالدی صدر جهان اول پیره
نه بی شرمسن ای پدر دیو عتاب ایتدكده پیر دخی اكا ایتدی سن بندن بی شرمترسن وهم باطمع ترسن زیرا بو جهانی
یدك وسن طمعدن استرسن كه اول جهانی بو جهانله جمع طوته سن یعنی بو قدر زكات وصدقاتی انكیچون ویررسنكه اول
جهان اخرتده دخی سنكیچون دولت ابدیه ونعمت سرمدیه حاصل اوله پس بو جهانده نیجه دولتلو ایسك اول جهانده
دخی دولت عظمی ونعمت كبرایه واصل اوله سن وبو ایكیسنی استرسن كه بو طریقله جمع قیله سن (م ی) خنده ش آمد
مال داد آن پیر را * پیر تنها برد آن توفیر را * غیر آن پیر ایچ خواهنده ازو * نیم حبه زر ندید ونی تسو * اول صدر جهانه
خنده كلدی وكولدی اول پیره بو لطیفه دن اوتری وافر مال ویردی پیر اول توفیری تنها الدی یعنی لسانله سؤال
ایلینلردن بو قدر وافر مال تنها بو پیردن غیری اندن خواهنده اولان وزبانله سؤال قیلان اول نسنه یی یارم حبه التون
كورمدی تسو دخی كورمدی تسو ربع درهمه دیرلر یعنی اندن بر فلس احمر ایرمدی دیمك اولور (مثنوی) نوبت روز
فقیهان ناگهان * یك فقیه از حرص آمد در فغان * كرد زاریها بسی چاره نبود * گفت هر نوعی نبودش
هیچ سود * فقیهلرك نوبتی كونی ناگهان بر فقیه حرص وطمعندن فغانه كلدی چوق زاریلكلر ایلدی چاره اولمدی
هر نوع سوز دیدی اكا هیچ نافع ومفید اولمدی وتأثیر قیلمدی (مثنوی) روز دیگر بار كو پیچید پا * نا كس اندر صف
قوم مبتلا * تخته ها بر ساق بست از چپ وراست * تا گمان اید كه او اشكسته پاست * دیدش وبشناختش چیزی نداد *
روز دیگر رو بپوشید از لباد * هم بدانستش نداد ش آن عزیز * از گناه وجرم گفتن هیچ چیز * بر غیری كون اول فقیه ركوایله
ایاغنی صاردی مبتلا اولان قومك صفنده ناكس دوردی ركواسكی بر پاره سی وقول باغلدقلری بزه دیرلر وبر پاره
بزدیمكه صادق اولان نسنه یه ركوبی دیرلر ناكس نكسدن دنی فاعلدر باشی اشاغی ایدوب طورمغه دیرلر یعنی بر آخر
كون اول فقیر ایاغنی اسكی بزله طولادی وصاردی مبتلالر قومنك صفنده باشنی اشاغه ایدوب طوردی ایتندن
وشمالدن بالدرنه تختهلر باغلدی تا صدر جهانه گمان كله كه او اشكسته پادر وایاغی صنمش بر مبتلادر صدر جهان
انی كوردی وبیلدی واكا دخی بر شیء ویرمدی بر آخر كونده یوزنی كچه لر ایله اورتدی لباد لبادك جمعیدر لبد كچه یه
دیرلر هم اول عزیز انی بیلدی واكا كناهندن وسویلدیكنك جرمندن هیچ شی ویرمدی (مثنوی) چونكه عاجز شد ز صد
گونه مكید * چون زنان او چادری بر سر كشید * در میان بیوه گان رفت ونشست * سر فرو افكند وپنهان كرد دست
هم شناسیدش ندادش صدقهٔ * در دلش آمد ز حرمان حرقهٔ * چونكم اول فقیه صد گونه كید ومكردن عاجز اولدی
عورتلر كبی چادری اول باشنه چكدی وكندیسنی بر طول عورت شكلنه قویدی كلدی طول عورتلر اورتاسنه كتدی
واوتوردی باشنی اشاغه براقدی والنی كیزلدی هم صدر جهان انی بیلدی واكا دخی اكا بر صدقه ویرمدی انك كوكلنه
حرماندن بر حرقه كلدی یعنی احساندن محروم اولدیغیچون اول فقیهك كوكلی یاندی وكوكلنه حرارت دوشدی
(مثنوی) رفت او پیش كفن خواهی بگاه * كه بپیچم در كفن نه پیش راه * هیچ مگشا لب نشین ومی نگر * تا كند
صدر جهان زینجا گذر * بو كه بیند مرده پندارد بظن * زر در اندازد بی وجه كفن * هر چه بدهد نیم آن بدهم بتو
همچنان كردان فقیر صله جو * آخر الامر اول وقتده بر كفن خواهك اوكنه كتدی یعنی غریب اولان
مرده لردن اوتری كفن بهاسی استیجی بر كمسنه نك اوكنه كتدی واكا ایتدیكه بنی كفنه صار وطوله یول اوكنه وضع ایله هیچ
اغزكی اچمه ودوداغكی دپرتمه او اوتور ونظر ایله تا كم صدر جهان بو محلدن گذر ایلیه بولایكه كوره ظنله مرده قیاس
ایلیه كفنك وجهندن اوتری التون اته وكفن بهاسی ایچون بر قاج التونی القا ایده هر نه ویررسه انك نصفنی سكا ویرم دیدی

اوصله جواولان فقیر انجلین ایلدی یعنی اول عطا وبخشش استیجی فقیر وفقیهك دیدیكی كبی ایلدی (مثنوی) در عدد
پیچید وددر راهش نهاد * معبر صدر جهان انجا فتاد * زر درانداز ید بر روی عدد * دست بیرون كرد از تعجیل خود *
تا نكیرد آن كفن خواه آن صله * تا نهان نكند از وآن ده دله * مرده از زیر عدد بر كرد دست * سر برون امد بی دستش
زپست) كفن خواه اول فقیهی بر عدده صاردی وآنی راهه قودی اتفاق صدر جهانك عبوری انده واقع اولدی كیجه نك
یوزی اوزره التون آتدی اول فقیه كندی تعجیلندن عدالتندن الن طشره ایلدی اندن اوتری كه تا اول كفن خواه
اول صله یی طوتمیه واول عطایی اخذ ایدوب تا كم اندن اول ده دله آنی نهان ایلمیه اول مرده شكلنده اولان عدالتندن
الن طشره ایلدی الندنصكره بكه التندن انك باشی طشره كلدی واول عطایی كوردیكی كبی فی الحال زنده
اندن قالقوب اوتوردی (مثنوی) كفت با صدر جهان چون بستدم * ای ببسته بر من ابواب كرم * كفت لیكن
تا نمردی ای عنود * از جناب من نبردی هیچ جود * اول فقیه صدر جهانه ایتدی ای ابواب كرمی بنم اوزریمه باغلمش
بن سندن عطایی كور نیجه الدم ونه صفتله بو جودی بن اخذ قیلدم صدر جهان دخی اكا ایتدی ای عنود كرچك
دیرسن لكن اولمینجه بنم جنابمدن هیچ جود ایلتمدك هیچ برصدقه اخذ ایتمدك (مثنوی) سر موتوا قبل موت این بود
كز پس مردن غنیمتها رسد * موتوا قبل ان تموتوا كلامنك سری بو اولور یعنی اولمزدن اول اولك دیمك قولی بو نكته یی
افاده قیلور كه اولدكدنصكره غنیمتلر ایریشور نته كم اول فقیه اولدكدنصكره اول غنیمتلره ایرشدی (مثنوی) غیر مردن
هیچ فرهنكی دكر * درنكیرد با خدا ای صله كر * اولمكدن غیر هیچ بر فرهنك یعنی بر غیر هنر ای صله كر خدایه مقبول كلمز
یعنی خدای تعالینك اصل مقبولی اولان هنر عبدك نفسی اولمزدن اول اولمكدر والا وجود له اولان هنرانك مقبولی اولمز
(مثنوی) یك عنایت به ز صد كون اجتهاد * جهد را خوفست از صد كون فساد * وان عنایت هست موقوف ممات
تجربه كردند این ره را ثقات * بلكه مركش بی عنایت نیز نیست * بی عنایت هان وهان جایی مایست
آن زمرد باشد این افعی پیر * بی زمردكی شود افعی ضریر * پس حاصل كلام بر عنایت صد كونه اجتهاددن
یك اولور زیرا جهد ایچون یوز كونه فساددن خوف وخطر واردر واول عنایت الهی ممات نفسه موقوفدر كه نفس
هواسندن ومشتهاسندن اولمینجه عنایت حقه واصل اولمز زیرا بو یولی ثقات تجربه ایلمشلردر واولو یولی بو یله بولمشلردر
انكیچون اولمكی سالكه شرط قومشلردر بلكه نظر حقیقت بیله نظر اولنسه انك مركی دخی عنایتسز دكلدر
عنایت حقسز آكاه اول اول بر برده طورمه بلكه هر نه ایله عنایت الهی حاصل اولورسه اول آنی اله كتور وه ظهر عنایت
وهدایت مرتبه سنه یتور كه (العنایة تهدم الجنایة وتوجب الهدایة وتورث الولایة) دیمشلردر اول عنایت الهی فی المثل
زمرد اولور وبو نفس اماره افعی پیر كبیدر هیچ افعی زمردسز كور اولورمی بو مقرردر كه اولمز كذلك عنایت الهی اولمینجه
مار نفس اولمز وانك صورت بین اولان كوزلری كور اولمز پس هزار سعی واجتهاد ایلمكدن بر ذره عنایت الهی بهتردر
نه كم بو بیان دخی بو معنایی موضح اولور * حكایت ان دو برادر یكی كوسه ویكی امرد كه در عزبخانه خفتند شبی
اتفاق امرد از بیم دب خشتها را در پس مقعد خود انبار كرد عاقبت دباب دب اورد وان خشتها را بحیله ونرمی از پس او
برداشت كودك بیدار شد وبجنك كفت كه خشتها كو بكجا بردی وچرا بردی او كفت تو این خشتها را چرا نهادی الی آخره
* بو سرخ شریف اول ایكی برادرك حكایه سیدر كه بری كوسه وبری دخی امرد ایدی یعنی یالك یوزلی صقالسز تازه
جوان ایدی كه بونلر بر كیجه بر عزبخانه ده یاتدیلر یعنی بر كیجه برار كنلر اوده قرار ایتدیلر اتفاقا یاتمق وقتنده اول امرد
عزبلردن برینك كندی جانبنه حركت ایلمنك قورقوسندن كندی مقعدینك اردنه وافر كرپچلری كتوروب یغوب انبار
كبی ایلدی وكندیسی اوكرپچلرك ایچنه كیروب یاتدی دب یاب یاب حركت ایلمكه دیرلر نته كم دب الشیخ دیرلر قچن بر قوجه
یاب یاب اكل كیدیجی معناسنه در عاقبت دباب دب كتوردی یعنی كیجه قرانلغنده عزبلردن بری قالقدی یاپجه
یاپجه اول امرد جانبنه حركت كتوردی واول امردك وضع ایلدیكی كرپچلری اكل اكل برحیله وملایمتله انك اردندن
قالدردی وانلكه معامله یه مشغول اولدی اوغلان اویاندی وجنكله اول لوطی یه دیدی كه بو كرپچلری كه بن كندمی
صیانت ایلمكدن اوتری وضع ایلمشدم سن انلری نه ایلدك وقنده ایلتدك سویله بورادن قالدروب نیچون اخریره ایلتدك
اول لوطی اول امرده دیدی سن كرپچلری نیچون قودك سویله كوره لم دیدی واخرنه دك بو قصه ابیات شریفه ده مسطوردر
وبوندن حصه دخی نه ایدیكی بیانه كلمشدر (م ی) امردی وكوسه‌ئی در انجمن * آمدند ومجمعی بد در وطن * مشتغل ماندند
قوم منتجب) روز رفت وشد زمانه ثلث شب) زان عزبخانه نرفتند ان دوكس * هم بخفتند آن سو از بیم عس * برامرد
وبر كوسه كه ایكیسی بری برلریله برادر ایدیلر بر انجمنه كلدیلر واول وطنده بر مجمع وار ایدی برناسدن كزیده اولمش قوم
اول انجمنده مشتغل قالدیلر وصاحبته مشغول اولدیلر كوندز كتدی وزمانه ثلث شب اولدی یعنی كیجه نك اوچ

بلوكدن بر بلوكی قالدی اول عزبخانه دن ایكی كسه كتمدیلر اوراده عسس قورقوسندن اویودیلر (م ی) كوسه را بد برز
نخدان چار مو) لیك همچون ماه بدرش بود رو) كودك امرد بصورت بود زشت) هم نهاد اندر پس كون بست خشت)
لوطی‌ئی دب برد شب در انبهی (خشتهارا نقل كردان مشتهی (دست چون بروی زد او از جا بجست) كفت هی تو كیستی ای
سك پرست * كوسه نك زنخدانده یعنی چكه سنده درت قیل وار ایدی لیكن انك یوزی ماه بدر كبی ایدی وكودك امرد
صورتده زشت ایدی هم لواطه قورقوسندن دبری آردنه یكرمی قدر كرپچ قودی بر لوطی كیجه ایله اول انبهده یعنی كثرت
ایچره یاب یاب اوغلان جانبنه حركت كتوردی اكل اكل او مشتهی كون اولان كرپچلری نقل ایتدی چونكم اول لوطی
اول اوغلانه ال اوردی اوغلان یرندن صچرادی اكا دیدی ای كلب نفسنه طاپیجی هی سن كیمسن ومرادك ندر
(مثنوی) كفت این بیست خشت چون انباشتی * كفت تو بیست خشت چون برداشتی * كودك بیمارم واز ضعف خود
كردم اینجا احتیاط و مر تقد * لوطی اكا كندی مرادندن جواب ویرمیوب اكا سؤال ایدوب دیدی سن بو اوتوز كرپچی
نیچون اردكه قودك اول اوغلان اكا دیدی سن اوتوز كرپچی نیچون قالدردك اول یكرمی دیوب شمدی اوتوز دیمسنده
كرپچلرك یكرمی اوتوز مقداری اولدیغی اشعار ایلرین بر خسته كودكم كندی ضعفمدن اوتری بو محلده محل ارتقاد در
كندیمی صیانت ایچون احتیاط ایلدم مرتقد بونده محل ارتقاد معناسنه در یعنی او یویه جق یردیمكدر (مثنوی)
كفت اكر داری ز رنجوری تنی * چون نرفتی جانب دار الشفی * یا بخانه یك طبیبی مشفقی * تا كشادی از سقامت
مغلقی * كفت آخر من كجا دانم شدن * كه بهر جا میروم من ممتحن * چون تو زندیقی پلیدی ملحدی * می بر آرد سر بپیشم
چون ددی * لوطی اول امرده ایتدی اكر رنجورلكدن بر حرارت طوترایسك نیچون دار الشفا جانبنه كتمدك
یا خود بر مشفق ومهربان طبیبك خانه سنه كندیكه علاج ایلمك ایچون كتمدك تا كم سقامتدن مغلق اولنی اچیدی
مغلق بونده غلقدن در غلق كسر غینله زحمت ومشقته دیرلر مغلق زحمت ومشقت ویریجی معناسنه اولور یعنی اول
طبیب سقامتدن سكا زحمت ویریجی ومشكل كلیجی مرضی فتح ایدیدی اول كودك اكا دیدی آخر بن قنده كتمك بیلورم كه
هر نه یره بن ممتحن كیدم یعنی بن مبتلا هر قنغی مكانه قصد وعزیمت ایدم سنك كبی بر زندیق بر پلید بر ملحد باشی
بردد كبی بنم اوكمه كتورر یعنی درنده اولان حیوان كبی باشنی بنم اوكمه كتورروبنی تصرف ایتمك استردیدی
(مثنوی) خانقاهی كه بود بهتر مكان * من ندیدم یكدمی در وی امان * رو بمن آرند مشتی حمزه خوار * چشمها
بر نطفه كف خایه فشار * وانكه ناموسیست خود از زیر زیر * غمزه می دزدند ومی مالند كیر * خانقه چون این بود بازار عام
چون بود خر كله ودیوان خام * ای پلید بر خانقاه كه بهتر مكان اولدی یعنی تكیه لر كه بر بوزنده بقاعك خیرلوسی ومكانك
بهتری واولاسیدر بن بردم انده امان كورمدم وهر بار بر خانقاهه واردم براوج بلغور شوربایی ییجی درویش شكلنده
اولنلر وصوفی خرقه سن كیتلر یوزلرنی بكا كتورورلر وبكا شهوت نظریله باقیشورلر كوزلری بر نطفه واللری خایه لرنی صقیجی
یعنی شول مرتبه شهوت پرستلر كه كوزلرندن نطفه طملر واللری بر تازه یی كوردكلری كبی خایه لرنی صقارلر وا وانكه
بونلرك ایچنده عار وناموسه منسوبدر وعرض ظاهر اناسدن او تا نمسی واردر زیر بر یعنی كوز التندن غمزه اوغورلرلر
وكیرلرین اووارلر یعنی اوغورلاین كوز اوجیله بقارلر وذكرین اووارلر وچوغی جلق اورورلر چونكم خانقاه بویله اوله
وزاویه نشین اولنلرك سیرتی وطریقی بو شكل اوله عوام بازاری نیجه اولور خركاه ودیوان خام اولور چون بو سؤال
ومابعدی جواب اولور یعنی خانقاهك حالی بویله اولیجق عوامك ساكن اولدیغی یرلر نیجه اولور دیر سلك اشلك سوروسی
وخاملر دیوانی ومجمعی اولور اشكار زنا ولواطه دن نیجه پرهیز ایتمزلر سه انلر هم اویله پرهیز ایتمزلر وخاملر حرام اولندن اجتناب
قیلمزلر دیوان دیولك جمعی اولوب خام دیولر وحرام خور عفریتلر محلیدر دیمك دخی جائز اولور (م ی) خر كجا ناموس وتقوی
از كجا * خر چه داند خشیت وخوف ورجا * عقل باشد ایمنی وعدل جو * بر زن وبر مرد اما عقل كو * خر قنده ناموس
وتقوی قنده خر خشیتی وخوف ورجایی نه بیلور یعنی حیوان سیرت وخر طبیعت اولان كمسه قنده وناموس وپرهیز
كاراق قنده درخر سیرت اولان كمسه ایله تقوی ودیانتك ما بیننده مسافهٔ بعیده واردر خر سیرت اولان بی دین الله
تعالیدن خشیتی وقورقمغی ورجا ایتمكی نه بیلور الله تعالیدن قورقمز الا عالم وعاقل اولنلر (كما قال الله تعالى انما يخشى
الله من عباده العلماء) ایمن اولان وعدالت جو اولان عقل اولور زن اوزره ومرد اوزره اما عقل قنی بو بیت سؤال مقدره
جواب اولور كانه دیمك لازم كلدیكه زن ومرد اوزره ایمن اولان وعدالت جو اولان عاقلدر دید یكز یا بو خانقاه نشین
اولنلر وبازارده كزنلر عاقل دكلیدر بونلر خود هب عقلی باشنده ادملردر جواب بیورورلر اكر عورته واكر اوغلانه امین
اولان وعدالت قیلان عاقل اولور اما عقل كتور كوره لم قنده در پیغمبر علیه السلام حضرتلری العاقل هو المتقی
بیورمشدر البته عاقل اولان متقی اولور وعدالت قیلور جمیع مسلمانلرك خاتونی كندی یه محرم اولنلر كبی حفظ وصیانت

قیلور وجمیعسنك اولادنی دخی کندی اولادی کبی بیلور اصلا کسه نك خاتوننه واولادنه اول خیانت قصد ایلمز بلکه
حق تعالینك بیوردیغی اوزره جمله نك میاننده عدالت ایلر اما عاقل شکلنده اولوب خائن اولنلر عند التحقیق عاقل دکلدر
عاملك شانی تقوی ودیانتدر فافهم (م ی) ور کریزم من روم سوی زنان * همچو یوسف افتم اندر افتتان * یوسف اززن
یافت زندان وفشار * من شوم توزیع بر پنجاه دار * آن زنان از جاهلی بر من تنند * اولیاشان قصد جان من کنند *
نی زمن دان چاره دارم نه از زنان * چون کنم که نی از اینم نی ازان * واکر بن اررلردن قاچم وعورتلر جانبنه کیدم یوسف
علیه السلام حضرتلری کبی انلردن افتتان وامتحانه دوشرم نته کم یوسف علیه السلام حضرتلری زنان زندان وفشار
بولدیکه ملك مصرك خاتونی زلیخا اکا عاشق اولدی (وراودته التی هو فی بیتها عن نفسه) آیت کریمه سنك حسبنجه کندی
خانه سنده نفسندن اول یوسفه مراوده ایلدی یوسف علیه السلام حضرتلری اندن امتناع ایلدی وقاچدی وزلیخا
انك اردنه دوشدی واتکن چکوب یرتدی وحضرت یوسف علیه السلامه بکا یاپشدی دیو تهمت ایتدی پس یوسف
علیه السلام حضرتلرنی اندن اوتری زندانه وصقمه قلغه قودیلرچونکم اول حضرت بو صدق ونزاهتله انلردن اوتری
زندانه وفشاره مبتلا اولدی بن اللی دار اوزره توزیع اولورم زیرا بنده اول صدق ونزاهت وعفت وطهارت یوقدر اول
زنلر جاهلکلرندن بنم اوزریمه طوقنورلر وبنمله مقارنت ومجامعته قصد ایدرلر بنده ایسه انلردن اجتناب ایلمکه طاقت
یوقدر پس انلرك ولیلری ومحرملری بنم جانمه قصد ایدرلر پس بزم خاتونمزه خیانت ایلدك دیو قانمی دوکمك همتنه
کیدرلر بن بیچاره نه اررلردن چاره طوترم ونه عورتلردن چاره طوترم زیرا اررلر ایچنه وارسم انلرنی تصرف ایلمك استر
وعورتلر ایچنه کرسم انلرنی کندیلرده فاعل ومتصرف قیلمق استر بن نیجه ایلیم که نه بو طائفه دنم ونه اول طائفه دنم یعنی
بن نه ایشلیکه نه اررلردنم نه عورتلردنم بو ایکیسنك اورتاسنده قالمشم اررلر بنی عورت ایتمك استر وعورتلر ار ایلمك استر عجب
مشکل حالته مبتلا اولمشم دیو لوطی به شکایت ایلدی (مثنوی) بعد زان کودك بکوسه بنکریست * کفت او بان
دو مو از غم برست) فارغست از خشت واز پیکار خشت) وز چو تو مادر فروش کنك زشت) بر زنخ سه چار مو بهر غون
بهتر از سی خشت کردا کرد کون * اندنصکره کودك کندی برادری کوسه یه باقدی کندیسنه دیدی کوسه اول
کوسه بندن خوب چهره ایکن اول ایکی قیل ایله غمدن برید ربو محلده دومودیلری ویوقروده چارمو تعبیر ایلری
مرادلری تحدید اولمیوب برقاج قیل اولدیغی اشعار ایلر یعنی دید یکه اول کوسه یوزینه برقاج قیل کتوروب انك سببیله
کریچدن وکریچ جنکندن فارغدر ودخی سنك کبی مادر فروش وخبیث کوزدن دخی فارغدر یعنی اول کوسه بندن
صورتا احسن ایکن برقاج قیللر واسطه سیله دبرنی صیانت ایلمکدن اوتری کریچ یغمقدن واول کریچلری قالدرن
لوطی ایله جنك وجدل قیلمقدن ودخی سنك کبی مادرینی صاتیجی قحبه زاده زشت کوزدن فارغ وآسوده در کنك کاف
عربینك کسریله کنج ایریسی وقارت اوغلانه دیرلر مادر فروش دیمك قحبه زاده دیمکدن کنایت اولور کوزکه انك جکه سی
اوزره نمونه دن اوتری اوچ درت قیل کونك اطرافنده اوتوز کریچدن بهتردر اول (بیت) یوزینه خط کتوروب ادنی
صقال ایتمش * برایکی قیللر ایله دزکهی بطال ایتمش * وکندوبی قورتروب آسوده اولمش بنم یوزمده اول برقاج
قیل اولمدیغندن بن کندیمی انك بونك سوء قصدندن قورتروب خلاص قیلمدم دیدی اول برقاج قیلدن مراد لوطی
زشتدن مقصود وخشتلردن مآل نه ایدیکنك بیاننه شرع ایدوب بیورورلر (مثنوی) ذره سایه عنایت بهترست *
از هزاران کوشش وطاعت پرست * زانکه شیطان خشت طاعت بر کند * کر دو صد خشتست خود درا ره کند * پس
قصه دن حصه بر ذره عنایت الهی طاعت پرستك هزاران کوششندن بهتردر زیرا مولع طاعت اولان کسه نك
کوشش واجتهادی فی المثل اول امردك وضع ایلدیکی خشت پاره لر کبیدر وعنایت الهی اول کوسه نك وجهنده
اولان مویلر کبیدر پس لوطی اولان شیطاندن کندیسنی برکسه صیانت وحمایت قیلمق ایچون عنایت کوشش
وطاعتدن بهتر اولور اول سببدندرکه شیطان طاعت کریچلرنی یرندن بر براوغورلاین قوپارر فرضی ایکی یوز طاعت
کریچی اولسه کندوبی عابد جانبنه یول ایلروبی کندیسنه مطیع ومنقاد قیلمغه اقدام ایدوب اوزرینه دوشر
بهر حال یا انی تصرف ایلر ویا خود انی عاجز ومضطر قیلر (م ی) خشت اکر پرست بنهاده توست) ان دوسه مو از عطای آن
سوست * در حقیقت هر یکی موزان کهیست * کان امان نامه صله شاهنشهیست * خشت طاعت اکر بر چوق
ایسه ده اول سنك قوتمك کدر وسنك صنعك وفعلكدر ای عابد اولان کسه سن نه مرتبه ضعیف ایسك سنك کارکاه
اولان طاعت دخی اویله سست وضعیفدر اما اول ایکی اوچ قیل که مراد اندن حق تعالینك برقاج عنایتیدر اول جانب
حقیقینك عطاسیدر پس جناب حق نیجه قوی وقادر ایسه انك عطاسی دخی اویله قویدر حقیقتده اندن هر برقیل قدر
عنایت بر عظیم کوه نیجه ثابت وراسخ ایسه عنایت الهی دخی اویله ثابت وراسخدر شیطان انی یرندن قلع وقمع ایلمه

قادر

قادر اوله مز زیرا اول برشاهنشاهك صله وعطاسنك امان نامه سیدر شاهنشاهیده یا نسبی اولوب شاهنشاهه منسوب
اولان عطایه متعلق امان نامه دردینسه دخی جائز اولور (م ی) تو اکر صد قفل بنهی بر دری) بر کند آن جمله را خیره سری
شحنه ازموم اکر مهری نهد * پهلوانان را از آن دل بشکند * سن اکر بر قپو اوزره یوز کلید قویه سن واول قپویی
محکم کلیدلیه سن اوجمله کلیدلری برخیره سر یعنی باشی بوش ضعیف کسه قوپارر یعنی برخیره سرلك قپوسنه
یوز الله کلید اورسك اول سنك محلك صاحبی اولوب جمله اوردیغك کلیدلری قیرار وخانه سندن ایچرو کیرر اما برشحنه
اکر برکسه نك قپوسی اوزره مومدن برمهر قوسه پهلوانلرك انلردن کوکلی دهشت وهیبت طوترپس عنایت الهی اول
مومدن اولان مهر کبیدرکه شیطان واهل طغیان اول علامتی برکسه نك وجودنده کورسه لر اندن هیبت طوترلر
اما سنك کندی صیانتك قفللرنی انلر بوزمغه قادرلردر (مثنوی) آن دو سه تار عنایت همچو کوه * سد شده چون
فرسیاد روجوه اول ایکی اوچ عنایتلی طاغ کبی سد اولدی وجوهده اولان فرسیا کبی یعنی برکسه نك وجهنده برقاج
عنایتلی اولسه هر برعنایت شیطانه طاغ کبی سد اولور وجهلرده اولان سیمانك کروفری عدوبه سد اولدیغی کبی
وشجیع ودلیر اولان کسه نك فروسیماسندن دشمن وعاصی اولان قورقدیغی کبی شیطان دخی برکسه نك وجهنده
عنایت فرنی کورسه اندن فرار ایلرنته کم (الشیطان یفر من ظل عمر) حدیثنك حسبنجه شیطان حضرت عمر رضی
الله عنهك کولکه سندن قچاردی (م ی) خشت را مکذار ای نیکوسرشت * لیك هم این مخسب از دیو زشت * رو
دو تا موزان کرم بادست آر) وانکهان این بخسب وغم مدار * ای نیکوسرشت خشت طاعتی ترك ایلمه زیرا بو سوزلردن
خشت طاعتی ترك ایلمك چقمز اکرهر نه قدر قادر اولورسك خشت طاعتی جمع ایلیوب بنا ایله لیکن اکا اعتماد ایدوب
بو بنی دیو زشتدن حافظ وصاین اولور دیوب هم اول خبیث اولان دیودن این یاتمه وکندکی اندن غافل ایتمه یوری اول
کرمدن ایکی قات مو اله کتور واندنصکره این اویو وغم طوتمه یعنی یوری سعی وکوشش ایله اول کرم وعنایت الهیدن
الکه ایکی قات قیل کتور که اندن مرادبری علم ظاهر وبری دخی علم باطندرکه بونلر کرم الهیدن وعنایت ربانیدن ایکی
قات قیل کبیدر سنکه عالم اوله سن لابد شیطان سندن قاچر نایم بیله اولسك یانکه کلز (مثنوی) نوم عالم از عبادت
به بود * آنچنان علمی که مستنبه بود * عالمك نومی عالم اولمینلرك عبادتندن یك اولور انچلین برعلمکه مستنبه اوله یعنی
شول برعالمك نومی عبادتدن خیرلودرکه انك علمی آنی مستیقظ اروله وبیدار دل قیله ومنجی اوله وغفلت وجهالتدن آنی
بری ایلیه فی الحقیقه (عالم واحد اشد علی الشیطان من الف عابد) حدیثنك حسبنجه بو نجلین برعالم شیطانه بیك دانه
عابددن اشد درنته کم بایزید حضرتلرندن بویله نقل اولنورکه بر کیجه کیدرکن برمسجدك قپوسنه اوغرادی وشیطانی
اول مسجدك قپوسنده طورر کوردی اکا ایتدی ای ملعون بونده نه کار طوتارسن شیطان اکا ایتدی بو مسجدك
ایچنده شو احیای لیالی ایدوب عبادت قیلان عابدی اضلال ایلمك استرم اما ایچرو کیرمکه قورقرم دیدی بایزید قدس
سره حضرتلری کیمدن قورقرسن دیدی شیطان ایتدی اول عابدك یاننده شو یاتوب اویویان کسه دن قورقرم بایزید
حضرتلری تعجب ایدوب سبحان الله بو بیدار اولوب عبادت قیلندن قورقمیوب اول نائم اولان خفته دن قورقق
نیچوندر دیدی شیطان ایتدی اکرچه صورتا بو کشی نائمدر لکن بیدار دل برعالمدر بن انك علمنك نورندن زیاده قورقرم
وبو عابد صورتا بیداردر لیکن قلبی غافل وکندی جاهلدر پس بیك دانه بویله عابدی آزدرمق بکا قتی سهلدر دیدی
انکچون حضرت نبی علیه السلام (نوم علی علم خیر من صلوة علی جهل) بیورمشدر رواه سلمان کذا فی الحلیة وقال
ایضا نوم العالم خیر من عبادة الجاهل (مثنوی) آن سکون سابح اندر آشنا * به ز دست اعجمی با دست وپا) اعجمی
ز دست وپا وغرقه شد * میرود سباح ساکن چون عمد * آشنا وقتنده سابحك اول سکونی دست وپایی اولان
اعجمینك دستندن یکدر سابح سباحته دیرلر یعنی اول دریاده یوزیجینك شناورلك وقتنده
الن وایاغن تحریك ایلمیوب ساکن اولمسی دست وپا ایله براعجمینك ال اورمسندن وکندوبی خلاصه سعی قیلمسندن
بهتر اولور اعجمی دریاده ال وایاق اوردی ومجرد سعیله کندوبی قورترمغه جهد ایلدی اما غرقه اولدی وسباح دریانك
اوزرنده عمود کبی کیدر پس اعجمینك اول ال وایاق اورمسی جهلندن اولور صانور که مجرد شناورلکه عالم اولمدین
ال ایاق اورمغله وجهد قیلمغله کندیسنی خلاص ایلیه اما سباحك دریا اوزره اول سکونی کمال علمندن حاصل اولور
(مثنوی) علم دریاییست بی حد وکنار * طالب علمست غواص بحار * کر هزاران سال باشد عمر او * او نکردد سیر خود
از جست وجو * کان رسول حق بکفت اندر بیان * اینکه منهومان هما لایشبعان * علم بی حد وبی کنار بر دریادر
طالب علم فی المثل غواص بحاردر اکر طالب علمك هزاران سال عمری اولسه اول طالب علم جست وجودن دخی سیر
اولمز وطلب علمدن فراغت قیلمز بلکه ماهی دریادن نیجه طویمزسه طالب علم دخی آب حیات علمدن اویله طویمز واصلا

زیان اراملزنته کم اول رسول حق علیه السلام بیانده بیوردی بو حدیث شریفی که منهومان لا یشبعان درنته کم ابن مسعود
رضی الله عنه حضرتلری روایت بیوردیلر (قال النبی صلی الله علیه وسلم منهومان لا یشبعان طالب العلم وطالب
الدنیا وهما لا یستویان اما طالب العلم فیزداد فی رضی الرحمن واما طالب الدنیا فیزداد فی الطغیان ثم قرأ انما یخشی الله
من عباده العلماء ثم قرأ کلا ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی) پس بو بیان لطیفده بو حدیث شریفک تفسیر وتحقیقی
بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردیلر * در تفسیر این خبر که مصطفی علیه السلام فرمود منهومان لا یشبعان طالب
الدنیا وطالب العلم) نهم حرصه وآرزومندلکه دیرلر منهومان لا یشبعان ایکی حریص کمسه طویمزلر انک بری طالب
دنیادر وبری طالب علمدر وبو ایکیسی برابر دکلدر اما طالب علم رضای رحمانی زیاده ایلر اما طالب دنیا طغیانی
زیاده ایلر اندنصکره پیغمبر علیه الصلوة والسلام حضرتلری (انما یخشی الله) آیت کریمه سنی اوقودی یعنی الله تعالی
حضرتلرندن خشیت ایلمز الا انک قوللرندن عالم اولنلر اندنصکره طالب دنیا حقنده سورهٔ علقده اولان بو آیتی اوقودی
ان الانسان لیطغی معنای شریفی انسان البته حقه تحقیقا طاغی اولور کندیسنی مستغنی کورمکله دیمک اولور
(که این علم غیر علم دنیا باید تا دو قسم باشد اما علم دنیا هم دنیا باشد الی آخره وا کرنه همچنین شود که طالب الدنیا وطالب
الدنیا این تکرار بود نه تقسیم مع تقریره * که بو علم علم دنیانک غیری کرکدر واقع اولان علمدن مراد دنیا علمنک غیریسی
اولمسه بلکه عموم اوزره مطلق علم مراد اولسه بونک معناسی طالب الدنیا طالب الدنیا دیمک اولور بو ایسه تکرار اولور
تقسیم اولمز بونک تقریریله یعنی بو حدیث شریفده طالب علم طالب دنیانک ضدیدر وعلم دنیا دخی علم آخرتک
ضدیدر وهما لا یستویان بیوردقلری بو ایکیسنک بر برلری ایله برابر اولمدیغی تقریر وتحقیق ایلر اکر علم دنیایه
دخی شامل اولیدی ومطلق جنس علم مراد اولیدی بو حدیثده تکرار اولوب طالب الدنیا دیمک معناسنی مقتضی
اولوردی بونده خود بویله دکلدر بلکه بونده تقسیم مراد اولوب طالب علم طالب دنیانک غیری اولور وطالب علمدن
مراد آخرت علمنک طالبی وطالب دنیادن مراد دنیایه متعلق اولان علومک طالبی اولور که بو کونه عالملر حقنده حق
تعالی (یعلمون ظاهرا من الحیاة الدنیا وهم عن الآخرة هم غافلون) بیوردی بو دنیا عالملری آخرت احوالندن محضا
غافللردر (مثنوی) طالب الدنیا وتوفیراتها * طالب العلم وتدبیراتها * پس درین قسمت چو بکماری نظر * غیر دنیا
باشد این علم ای پدر * غیر دنیا پس چه باشد آخرت * کت کند زینجا وباشد رهبرت * اول ایکی منهومک بریسی دنیانک
وتوفیرات دنیانک طالبیدر که اول دنیایه وانک توفیرات وتکثیراتنه حریصدر وبریسی دخی علمک وانک تدبیراتنک
طالبیدر که بو طالب همیشه علمی اوکرنمکه وانواع علمک مسائل وتدبیرلرینی بیلمکه مولعدر تدبیراتهاده مؤنث ضمیری
علمه راجعدر اندن مراد علم آخرت اولدیغی اعتباریله زیرا طالب علم الآخرة تقدیرنده در بو کا کلامک سیاق وسباقی
دلالت ایلر پس بو قسمته چونکم نظری حواله ایلیه سن دنیا علمنک غیری اولور بو علم ای پدر دنیانک غیری نه اولور پس
آخرت اولور که سنی بو عالمدن قوباره وسکا رهبر اوله یعنی چونکم سن بو حدیث شریفده اولان ایکی قسمه نظر ایلیه سن
بو علم آخرت علم دنیانک غیری اولور وبو ایکیسی وهما لا یستویان قولنک موجبنجه برابر اولمزنته کم (هل یستوی الذین
یعلمون والذین لا یعلمون) آیت کریمه سنک حسبنجه مطلقا بیلن کمسه لرله کرکسه عالم دنیا اولسون وکرکسه عالم
آخرت اولسون بیلمین کمسه لر برابر دکلدر کذلک عالم دنیا ایله عالم آخرت دخی بو حدیث شریف موجبنجه برابر دکلدر
علم دنیا مثلا فلسفیات وطلسمات ونیرنجات وعلم نجوم وعلم هیئت وعلم هندسه وعلم تجارت وعلم زراعت وسائر
صناعات علملری وبونلرک امثالی دنیایه متعلق اولان علملر کبیدر وعلم آخرت علم دین در وعلم دین فقه وتفسیر وحدیثدر
وبونلری موضح ومبین اولان وتحقیق وتفسیر قیلان علملردر پس دنیا آخرتک ضدی وضره سی اولدیغی کبی علم آخرت علم
دنیانک ضدی وضره سی اولمشدر علم آخرتک شانی وخاصیتی بودر ای عالم سنی بو دنیادن قوپره ومنجی اوله ورهبر اولوب
سنی آخرت جانبنه هدایت قیله شول علمکه صاحبنه رهبر اولمیه وهدایت قیلمیه وبو دنیادن انی قوپرمیه اول علم
علم آخرت ایسه ده او کمسه یه نسبتله علم نافع اولمز زیرا حضرت نبی علیه الصلوات والسلام علم دینی دخی ایکی قسم ایدوب
بیورمشلر (العلم علمان فعلم فی القلب فذلک العلم النافع وعلم اللسان فذلک حجة الله علی ابن آدم) رواه عبد الله بن جابر رضی
الله عنه * بحث کردن آن سه شهزاده در تدبیر آن واقعه (م ی) رو بهم کردند هر سه مفتتن) هر سه را یک رنج ویک درد وحزن
هر سه در یک فکر ویک سودا ندیم (هر سه از یک رنج ویک علت سقیم) در خموشی هر سه را خطرت یکی) در سخن هم هر سه را
حجت یکی) یک زمانی اشک ریزان جمله شان) بر سر خوان مصیبت خون فشان) یک زمان از آتش دل هر سه کس) بر زده
باسوز چون مجمر نفس) اول هر اوچ مفتتن یوزلری بری برینه ایتدیلر یعنی اول اوچ مفتون ومبتلا اولان شهزاده لر بری
برلرینه توجه ایتدیلر انلرک هر اوچی بر فکرده وبر سودا ده ندیم ومصاحب

انلرک هر اوچی بر رنجدن وبر عقلدن سلیم ایدی که جمله سی مرض عشقه مبتلا اولمشلر وشهزادهٔ چینه تعشق قیلمشلر ایدی
خموشلق وقتنده هر اوچینک خاطره سی وفکرتی بر ایدی سوزده هم هر اوچینک حجت وبرهانی بر ایدی بر زمان جمله انلر
اشک ریزان ایدیلر خوان مصیبتک کنارنده خون فشان ایدیلر یعنی بر زمان اولوردی که مبتلا اولدقلری واقعه ومصیبتک
اوزرینه کوزلرندن یاش دوکیجی وقان صاچیجی اولوردی ونیجه کورکمز بلایه مبتلایز دیو کریه لر قیلورلردی
بر زمان کوکللرینک آتشندن هر اوچ کمسه سوز ایله مجمر کبی نفس اورمشلر ایدی وآه آتشبار چکوب اوبلا وحرقت ایچره
طورمشلر ایدی (مقالات برادر بزرکین (م ی) آن بزرکین کفت ای اخوان خیر) ما نه نر بودیم اندر نصح غیر) از حشم هر که
بما کردی کله * از بلا وفقر وخوف وزلزله * ما همی کفتیم کم نال از حرج * صبر کن کز صبر مفتاح الفرج * این کلید صبر را
اکنون چه شد * ای عجب منسوخ شد قانون چه شد * اول بیوک شهزاده بونلره تسلیه ویرمک طریقی اوزره دیدی
ای اخوان خیر بز بوندن مقدم غیره نصح ایلمکدن نر دکلمی ایدک بز خود غیری کمسه لره پند ونصیحت ویرمکده تمام
ارکک ودلاور کمسه لر ایدک حشمدن هر شول کمسه که بزه شکایت ایلیدی یعنی خدمدن وحشمدن هر شول کمسه که بزه
بلادن وفقردن وخوف وزلزله دن شکایت ایلیه وحالنی سویلیدی بز اکا نصیحت ایدوب دیر ایدک حرج وزحمتدن ناله
وفریاد ایلمه صبر ایله که صبر مفتاح فرج ومرقات درجدر بو صبر کلیدی شمدی نیجه اولدی کلید بونده مفتاح معناسنه در
یعنی بز خدم وحشمه بلا وقتنده صبر بیوروب صبر ایله که صبر مفتاح فرجدر دیردک پس بلایه بز دوشدک شمدی صبر
مفتاحی نیجه اولدی ای عجب قانون منسوخمی اولدی نه اولدی یعنی بزم بوندن مقدم بر قاعده مز وقانونمز وار ایدی
ناسه آنی بزم قانون وقاعده مز بودر دیو سویلردک پس شمدی اول قانون وقاعده یی کوزتمک بزه لازم کلدی عجبا اول
قانون نیجه اولدی یوخسه بزم حقمزده منسوخمی اولدی کرکدر که اول قانون اوزره بزهم عمل ایده وزدیدی
(مثنوی) ما نمی کفتیم کاندر کش مکش * اندر آتش همچو زر خندید خوش * مرتبه را وقت تنکا تنک جنک * کفته
ما که هین مکر دانید رنک * آن زمانکه بود اسبانرا وطا * جمله سرهای بریده زیر پا * ما سپاه خویش راهی کفتمان
که به پیش آید قاهر چون سنان * بز دیمز میدک که کش مکش ایچره آتش ایچره زر کبی خوش کولک زیعنی بز کندی
سپاهمزه نزاع وجدال وقتنده دیردک که ای قوم آتش بلا ایچره آلتون کبی خوش کولک زهر سپاهه جنکک تنکلکنک
اولمسی وقتی وایکی خصمک بری برینه کلمسی ومقاتله قیلمسی زمانی بز انلره آکاه اولک یوزکزک رنککنی دوندرمک
ودشمندن خوف ایلمک دیمش ایدک اول زمانکه اسبلره ایاق بصه جق اوله جمله بریده باشلر زیر پاده اوله وطا بونده ایاق
بصه جق یره دیرلر بز کندی عسکریمزه هی هی ایدیجی ایدک بویله دیو که ایلرو کلک سنان کبی قاهر اولدیغکز حالده یعنی
بز شویله خوف وخطر محللرنده سائر خدم وحشمه بویله هی هی دیجی وایلرو کلک وصابر اولک دیو سویلیجی ایدک
(م ی) جمله عالم را نشان داده بصبر * زانکه صبر آمد چراغ ونور صدر * نوبت ما شد چه خیره سر شدیم * چون زنان زشت
در چادر شدیم * بز جمله عالمه حین بلاده صبر ایلمکه نشان ویرمشدک زیرا صبر چراغ دل ونور صدر کلدی دیمش
ایدک شمدی بزم نوبتمز اولدی نیچون خیره سر اولدق زشت عورتلر کبی چادره کتدک کرک ایدی که بز بو محلده دخی ارلر وپیرلر
کبی قوی وشجیع اولیدق وصبر وتحمل قلیدق اما شمدی بلا بزم باشمزه کلدکده کورکه بز عورتلر کبی زبون ومغلوب
اولدق (مثنوی) ای دلی که جمله را کردی تو کرم * کرم کن خود را واز خود دار شرم * ای زبانکه جمله را ناصح بدی *
نوبت تو کشت از چه تن زدی * ای خرد کو پند شکر خای تو * دور تست این دم چه شد هیهای تو * ای شول بر کوکل که
سن جمله یی نصح وپند کله پر شوق وپر حرارت ایلدک شمدی سنک زمانکدر کندیکی کرم ایله وکندکدن شرم وحیا طوت
که (أتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم) آیت کریمه سنک مفهوم منه مظهر اولان وبو تعریض وعتابه مستحق کلان
قومدن اولمیه سن ای لسان که سن جمله یه صبر وتحمل ایلمکه ناصح اولوردک شمدی سنک نوبتک اولدی نیچون ابسم اولورسن
وکندی نفسکه نصیحت ویرمیوب سکوت قیلورسن زنهار (یقولون بالسنتهم مالیس فی قلوبهم) آیت کریمه سنک مفهوم منه
مظهر اولان زمره دن اولمیه سن وعامل اولمدیغک وفعله کتورمدیکک قولی غیره سویلیه سن ای عقل قنی سنک شکر
چینیجی پند ونصیحتک بو دم سن کندیکه پند ونصیحت ایلمک دوریدر سنک ناسه اولان هیهایک شمدی نیجه اولدی اول
هیهانی کندیکه ایله واول نصح وپندی نفسکه سویله (مثنوی) ای زده ها بر ده صد تشویش را * نوبت تو شد بجنبان
ریش را * ازغری ریش ارکنون دزدیده * پیش ازین بر ریش خود خندیده * ای کوکللرندن یوز تشویش ودغدغه یی
کیدرمش واعظ وناصح شمدی نوبتک اولدی صقالکی د پرت تحریک لحیه تحریک شفتیندن کنایت اولور
زیرا اغز سویلسه ریش دخی حرکته کاور پس تقدیر کلام ای خلقک قلوبندن نصح وپند ایله نیجه یوز تشویش واضطراب
کیدرمش واعظ شمدی سنک نوبتک اولدی لازم کلدیکه اغزکی تحریک ایلیه سن واول خلقه سویلدیکک نصح وپندی

کندی نفسکه سویلیه سن که عظ نفسك ثم عظ الناس بیورلمشدر غرالکدن ریشی شعدی اوغورلدلئ ایسه بوندن اول
کندی صقالکه کولمشسن غرقحبه عورته وحیز اوغلانه دخی دیرلر بونده حیزدیمك معناسی مراد اولورواکا متصل
اولان بامصدربه وریشدن مراد بونده علامت رجال اولوروتوضیح معنی بویله دیمك اولور که ای ناسه واعظ وناصح اولان
کسه حیزلکدن ومخنثلکدن اکر علامت رجال اولان صقالکی شمدی اوغورلدلئ وکندیکی ارشکلنده کوستردلئ
ایسه بوندن مقدم معلوم اولدیکه کندیکه ریش خند ایلمش واستهزا قیلمشسن زیرا برکسه ناسه کندی عمل قیلمدیغی
سوزی وفعله کتورمدیکی قولی سویلسه بلکه کندیسی انلره سویلدیکنك خلافن ایلسه معناده اول کسه کندی
صقالنه کولمش وکندیسنه استهزا ایتمش کبیدر بلکه رجال الله قتلرنده بویله کسه حیز ومخنث حکمنده درکه
ظاهراً خلقه ارلك کوستروباطنا نفسك مفعولی وشیطانك مستعملی اولور (م ی) وقت بند دیکرانی های های
درغم خود چون زنانی وای وای * چون بدرد دیکران درمان بدی * درد مهمان تو آمد تن زدی * بانك برلشکر
زدن بدسازتو * بانك برزن چون کرفت آوازتو * دیکرلرك بندی وقتی های های ایلرسن وانلره کریه ایله نصیحت
سویلرسن اما کندی غمکده زنلر کبیسن وای وای یعنی کندیکه غم کلدکده وای وای ایلرسن چونکم غیریلرك دردنه
درمان ایدلئ دردسکا مهمان کلدی ابسم اولدلئ وسکوت قیلدلئ کرك ایدیکه هم کندیکه درمان اولیدلئ وهم دردیکه
علاج قیلیدلئ انلره سویلدیکك نصح وبندی هم کندیکه ایلییدلئ لشکر اوزره بانك اورمق سنك شانك وعسکر اوزره
حیقرمق ونعره قیلمق سنك عادتك اولمش ایدی شمدی کندیکه بانك اورنیچون سنك آوازك طوتلدی واول نصح وبندی
کندیکه ویرنیچون اول کرمیتك کندیکه کلدکده زائل اولدی اراولدرکه خلقه نه سویلرسه انی اول کندیسنه سویلیه
وعلیله عمل ایلیه اندنصکره خلقه سویلیه (مثنوی) آنچه پنجه سال بافیدی بهوش * زان نسیج خود بغلتاقی بپوش
اول نسنه بی که اللی ییل عقلله اوردلئ اول کندی منسوجکدن بربغلتاقکی نسیج بونده منسوج معناسنه
منسوج اورلمش وطوقنمش نسنه یه دیرلر بغلتاق برنوع جامه در یعنی اللی سنه مقداری اول علمی که عقلله اوردلئ
وکتوروب هر برنی بربره جمع قیلدلئ وخلقه انی بوقدر زماندر اوروب طورمدین صاترسن اول منسوجکدن واللی
ییلدن بری اولان محصولکدن کندیکه برجامه ایدوب کی که اصل انسان برعلم ومعرفتی کندی نفسنی برمحلده تخلیص
ایلکدن اوتری حاصل ایلرچونکم کندوبی قورتره اندنصکره دردمند ومبتلا اولنلره سوزسویلر (مثنوی)
ازنوایت کوش یاران بود خوش * دست بیرون آروکوش خود بکش * سربدی پیوسته خود رادم مکن * با ودست
وریش وسلبت کم مکن * بازی آن تست برروی بساط * خویش را در طبع آرو در نشاط * شمدی بدلئ سنك
نوا وآوازکدن یارانك کوشی خوش ایدی الکی طشره کتور کندی قولغکی نغمه لرك جانبنه جك ودیکه ای قولق
خلقه سویلدیکك سوزی سن هم اشت وکندی سوزکه برایش ایت انلرسنك سوزکی دکلدیلرسن هم کندی سوزکی دکله
وفی الحقیقه هیچ برکسه نك کندی اغزنه کندی قولغندن اقرب برنسنه یوقدر پس کندی اغزیله سویلدیکنی وقولغی
اشتمسه وآنی قبول ایدوب برایش ایتمسه سائرناس انك سوزیله نیجه ایش ایدرونه حالله انك سوزی غیره تاثیر ایدوب
غیری انکله عمل ایدرسن شمدی بدلئ پیوسته رئیس وپیشوا ایدلئ کندیکی شمدی قویرق ایلمه وسفلی اولمه الکی راباغکی
ویغکی وصقالکی کم ایلمه یعنی ناسه کوسترش وقتنده ال وآیاق صاحبی ویق وصقال صاحبی وشکل وصورت
مالکی برکسه ایدلئ پس باشکه بلا کلدیکی حینده هم ارلك اودرکه اول دست وپابی وصقالی ویغی ضایع ایلمیه سن
بساط بوزنده اویون شمدی سنکدرکندیکی طبعه ونشاطه کتور یعنی بودنیا برشطرنج بساطی کبیدروانسان
بوبساط زمین اوزره وقتا فوقتا برکونه لعب ایلجیدرونه کونه حال وکارا کا مسلط ومقابل
اولورسه اکا کوره برتدارك قیلیجی وبرکار ایلجیدرپس ای مبتلا ومحنت زده چونکم سنك اوزریکه بلا ومحنت مسلط
اولدی وظهوره کلدی اولکی طبیعتکی تبدیل وتغییر قیلمه واندن خوفه دوشوب مغموم ومهموم اولمه بلکه بوبساط
زمین اوزره اویون سکا دکدی ونوبت سنك اولدی استادلراول حینده نه اویون اوینادیلرسه ونه کارایلدیلرسه
سن هم اول اویونی اوینه واول کاری ایله کندیکی طبیعت ونشاطه کتورکه غموم وهموم وخیالات واوهام
ومصایب وآلام انسانی طبع انسانیدن اخراج ایلرو تغییر مزاج قیلر چونکم طبع انسانیدن کندیکی چقمش کوره سن
ومزاج روحانیه کی متبدل بوله سن کرکدرکه برکیفیتله کندیکی اولکی طبیعته کتوره سن ونشاط وسرور مرتبه سنه
یتوره سن تا بالکلیه طبع انسانیدن ومزاج روحانیدن خارج اولان کسه لر مرتبه سنده قالمیه سن * ذکر آن پادشاهان
دانشمند را باکراه در مجلس آورد وبنشاند ساقی شراب بر دانشمند عرضه کرد ساغر پیش اوداشت اوروی بکرداند
وترشی وتندی آغاز کرد شاه ساقی را کفت هین در طبعش ار ساقی چندی بر سرش زد وشراب در خوردش داد

بوسرخ شریف وبو بیان لطیف اول پادشاهك ذکروحکایه سیدر بر دانشمندی اکراه ایله مجلسه کتوردی واوتورتدی
ساقی شرابی دانشمنده عرضه ایلدی ساغری اول دانشمندك اوکنه طوتدی اول دانشمند یوزنی دوندردی وترشلکه
وتندلکه آغاز ایلدی وبن بونی البته ایچمزم دیو سویلدی پادشاه ساقی یه دیدی اکاه اولکه انی طبیعته کتوروب نشاط
مرتبه سنه یتور ساقی انك باشنه برنیچه کره اوردی وشرابی اکا ایچمکه ویردی فقیه خوفندن الوب انی ایچدی نته کم
حکایه بیورورلر (مثنوی) پادشاهی مست اندر بزم خوش * می کذشتی یك فقیهی بر درش * کرد اشارت کش درین مجلس
کشید * وین شراب لعل در خوردش دهید * برمست پادشاه خوش بزمده ایکن برفقیه اتفاق انك قپوسی
اوکندن کچدی پادشاه اولان ندماسنه اشارت ایتدی بویله دیو که انی مجلسه چکك وبو شراب لعل فامی اکا ایچمکه ویرك
(مثنوی) پس کشیدندش بشه بی اختیار * شست در مجلس ترش چون زهر مار * عرضه کردش می نبذرفت او بخشم
ازشه وساقی بکرداند چشم * که بعمر خود نه خوردستم شراب * خوشتر آید ازشرابم زهرناب * هین بجای می بمن
زهری دهید * تا من ازخویش وشما زین وارهید * چونکم شاه امر ایلدی پس اول فقیهی شاه جانبنه
بی اختیار چکدیلر وکتوروب اول مجلسده اوتورتدیلر اول فقیه مجلسده زهرمار کبی ترش اوتوردی وبوزین کوزین
اکشیدوب پرخشم طوردی ساقی اکا شرابی عرض ایلدی اول فقیه خشمله انی قبول ایتمدی پادشاهدن وساقیدن
چشم ورویبی دوندردی بویله دیو که کندی عمرمده بوقدر زمانه دلئ بن شراب ایچممشم بکا شرابدن زهرناب خوشتر
کلور اکاه اولك بکا می یرینه برزهر ویرك تا بن کندمدن وسز بوفقیهدن قورتله سز دیدی (مثنوی) می نخورده عربده
آغاز کرد) کشته در مجلس کران چون مرك ودرد * همچو اهل نفس واهل آب وکل * در جهان بنشسته با اصحاب دل
اول فقیه شراب ایچمدی عربده وغوغایه آغاز ایتدی مجلسده مرك ودرد کبی کران اولدی واهل مجلسه ثقلت وزحمت
ویردی مثلا بوعالمده اهل نفس واهل آب وکل کبی که زیاده کثافتلرندن جهانده اصحاب دل ایله انلك کبی اوتورمشلردر
وهر برصاحبدل اقدام وابرام ایدوب اول اهل آب وکله شراب حقیقتی وباده وحدتی ایچورمك وکندوبی وهم وخیال
قیدندن کچورمك استرلکن اول کثیف وثقیل انی قبول ایلمیوب اول فقیه کبی امتناع واجتناب ایلر (مثنوی)
حق ندارد خاصکانرا در کمون * ازمی ابرار جز در یشربون * حق تعالی خاصکانی کونده می ابراردن یشربون مفهومندن
غیریده طوتمز یعنی حق تعالی حضرتلری خاص قوللرینه کونده شراب ابراردن اولان یشربونك مفهومنده طوتدیمك
ارلورنته کم حق تعالی سورهٔ انسانده ان الابرار یشربون من کأس کان مزاجها کافورا) بیوردی وبوایت کریمه نك تفسیری
بوجلدك اوایلنه قریب استدعای امیرترك سرخنده مرور قیلدی وحق تعالینك اکرچه ابرار واحرار قوللری بوشرابی
جنت اعلاده ایچرلراما بودنیاده هم جنان جنانلرنده اول شراب طهورك وبادهٔ پرنورك کاسه سنی دهان جانله نوش
ایدرلر پس توضیح معنی حق تعالی حضرتلری خاص بنده لرنی عالم باطنده اول ابرارك جنت اعلاده ایچدکاری شرابدن
غیری شرابده طوتمز بلکه همان اول ابرارك نوش ایلدکاری شرابده طوترو انلره اول شراب طهوری کأسا بعد کأس
اناله ایدروبونلر اول می قدسیه دن نوش ایلدکجه وجودلرندن پاك اولوب وکدورت بشریه دن وکثافت طبیعیه دن
قورتلوب آزاد اولورلر (م ی) عرضه میدارند بر محجوب جام * حس نمی یابد ازان غیر کلام * روهمی کرداند از ارشادشان
که نمی بیند بدیده دادشان * اصحاب دل کندی مجلسلرنه کلان محجوب اوزره معرفة الله جامنی عرضه طوترلر وکل برو
حق تعالینك می محبتندن وشراب وحدتندن نوش ایله دیو اکا اقدام ایدرلر اما حس انلرك جامندن کلامندن غیری بولمز
وسمع انلرك جام دیدیکندن انجق همان کلام اشیدروکوزدخی ظاهرده برشی کورمز پس اول محجوب اول اصحاب دلك
وارشادندن یوزنی دوندررز برادیده انلرك دادنی کورمز استرکه انلرك جام دیدیکی کوزایله کوریلور محسوس جام اوله
ومدام دیدکلری ظاهرا ایچلور برمدام اوله چونکم ظاهرده کلامدن غیری برشی کورمز وانلرك بیوردیغی نکات
واسرار فهم ایرکورمزپس انلردن روکردان اولوب اعراض ایلر (م ی) کر زکوشش تا بحلقش ره بدی) سرنصح اندر
درونشان درشدی * اکر اول محجوبك کوشندن تا حلقنه یول اولیدی نصح سری انلرك درونه کیدردی یعنی اصحاب
قلوبك کلمات طیبه سنی استماع ایلین محجوبك اکرقولغندن بوغازی جانبنه یول اولیدی وانلرك دهانندن ظهوره کلان
کلامی حسن استماع ایله استماع ایدوب قبول قیلیدی نصیحتك سری انلرك درونه کدیدی وانلری مست ومستغرق
ایدیدی انلرك باده دیدیکی سرنصح وجام دیدیکی کلامدرکه اول سرنصح وجام کلامده موضوع اولمشدر محجوب اولان
کسه یه اول جام کلامی عرض ایدرلر اکر انده برقابلیت وارایسه اول کلامی قولغنه قویاروقولغندن درونه یول ایلرتا
انك ایچنده اولان سرنصیحت ونکتهٔ وحدت انك درونه کیردکده ذوقنی طوبر والا محروم قالور (مثنوی) چون همه
نارست جانش نیست نور * که افکند در نار سوزان جز قشور * مغز بیرون ماند وقشر کفت رفت * کی شود ازقشر معده

کرم وزفت * چونکم اول حقدن محجوبك جانی دوکلی ناردر نورد کادرنارسوزانه قشوردن غیری کم براغوریعنی
چونکم اول حقیقتدن محجوب وغافل اولان کسه نك جانی ابلیس کبی دوکلی ناردر اصلا نور علم وعرفان واب عقل
وایقان یوقدر قشورقالمشدر نارسوزانه ایسه قشوردن غیری کسه براقمز نارسوزانه یناجق بویله صافی قشر قلان
کسه لراولور اهل دلك کلامنك مغزی طشره ده قالدی وقشر کفت که حرف وصوتدر ایچرو کتدی قشردن معده چقن
کرم وزفت اولور یعنی اولمزبو بیت سؤال مقدره یه جواب اولمق طریقیله دینلمشدرکانه برسائل دیرکه اهل دلك
کلامندن محجوب اولان غافل دخی اهل دلك کلامنی دکروانك کلامی انك قولغندن ایچرو کیدوب اول سوزی
استماع ایلرپس نیچون صافی قشراولوب نارسوزانه لایق اولورجواب یوررلرنعم بویله درلکن اهل دلك کلامنك مغز
نغزی طشره ده قاله کفت وکوینك قشری اولان حرف وصوت انك قولغندن ایچرو کتدی صافی قشرکبی اولان
حرف وصوتدن معده روحانی چقن براولوروجسامت بولورا کراول کفت وکوینك سر ومغزی دخی قولغندن ایچرو
درونه کیدیدی معده سنی کرم ایلردی تمام پرشوق وپرحرارت اولوب قشرمثابه سنده اولان خویلرنی وجسمانیتنی
بودنیاده یاقردی ونفسنك هواسنی ومشتهاسنی یقردی وکندوبی لب ایدردی جهنمه یناجق قشر قومیوب
کندوسنی نارودوزخه اهل اولمقدن بوعالمده خلاص ایلردی (مثنوی) ناردوزخ جزکه قشرافشارنیست * مغزرا
باهیچ ناری کارنیست * وربود برمغز ناری شعله زن * بهرپختن دان نه بهرسوختن * ناردوزخ قشر افشار اولمقدن غیری
دکلدر هیچ برناراله مغزك کاری یوقدر قشرافشاروصف ترکیبیدر وقشر صقیجی معناسنه در بونده قشر یاقیجی معناسی
مراد اولوروا کرمغز اوزره برنارشعله زن اولسه پشورمکدن وکماله ایرکورمکدن اوتری بیل ویاقمقدن اوتری بیلمه مغزدن
مراد بونده ایمان وعرفان وقشردن مراد جهل وکفراولوروتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه جهنم آتشی قشردن غیری
یاقیجی دکل بلکه همان قشرمثابه سنده اولان کافری وحضرت حقدن غافلی یاقیجی وصقیجیدرزیرا ایمان وعرفان مغزینك
برناراله کاری یوقدر وهیچ برنارانی یاقمغه قادردکلدر کورکه جهنم آخرتده مؤمن اولنلره (جزیامؤمن فان نورك
اطفأ ناری) دیولابه وتضرع ایلیه واکرمغزمرتبه سنده اولان مؤمنه برنارشعله زن اولسه وانی احراق قیلسه اول
مؤمنی یاقمقدن اوتری دکلدر بلکه انی پخته وکامل ایدوب خالص قیلمقدن اوتریدر نته کم قلب اولان التونی وکوشی آتشه
قورلروامتحان ایدرلرغل وغشنی کیدروب اول آتشله آنی صافی وخالص ایدوب کامل العیار ایدرلرحق تعالینك دخی
برمؤمنه اکربودنیاده واکرآخرتده شعله زن اولمسنی وابتلا وامتحان قیلمسنی بوقبیلدن بیل نته کم بیوررلر(مثنوی)
تاکه باشد حق حکیم این قاعده * مستمردان درکذشته وآمده * مغز نغز وقشرها مغفوراز و * مغزراپس چون
بسوزد دوراز و * تاکم حق تعالی حکیم اوله بوقاعده یی کذشته ده وآمده ده یعنی ماضیده ومستقبلده مستمر بیل
مغز نغز وقشرلراندن مغفوردرمغزی پس نیجه یاقربامغزی یاقمق اندندریعنی مادامکه حق تعالی حکیم اوله بوذکر
اولنان قانون وقاعده که قشری یاقمق ومغزی یاقمقدن مصون ایتمکدر ماضیده ومستقبلده سن بونی دائم ومستمر بیل
زیرا حق تعالی حضرتلری همیشه علی الدوام ازلی وابدی حکیم مطلقدر پس حکمت قشری یاقمق وانی حفظ
وصیانت ایتمکی اقتضا ایدر بوقاعده یی سن اکرکذشته ده واکرکلجکده مستمر ودائم بیل برزمانده بوقاعده برغیری
کونه اولمق احتمالی یوقدر زیرا حکیم دائم اولیجق انك حکمت اوزره اولان فعلی دخی همان اویله دائم ومستمر اولورجمله
پاك مغزلرکه انبیا علیهم السلام واولیای عظام وصالح اولان مؤمنلردرودخی برمقدار مغز ایمانی اولان قشرلرکه اندن
مراد عاصیلر وفاسقلردر اول خدای متعالدن بونلر مغفوردرمحوملردرچونکم برذره ایمانی اولان قشری ابدی یاقمیه
پس مغز نغز مثابه سنده اولان صالحلری نیچون یاقراول کریم خالص وصافی اولنلری یاقمقدن منزه وبریدر عصاة
مؤمنینی دخی یاقدیغی انلری کماله ایرکورمکدن وپاك قیلمقدن اوتریدر (مثنوی) ازعنایت کربکوبد برسرش * اشتها اید
شراب احمرش) ورنکوید ماند او بسته دهان) چون فقیه ازشرب وبزم این شهان * عنایتدن اکراول قشرمثابه سنده
اولان مؤمنك باشنه اورورسه شراب احمره انك اشتهاسی کلورواکرانك باشنه اورمزسه اول بسته دهان قالورفقیه
کبی بوشاهلرك شربندن وبزمندن یعنی حق تعالی حضرتلری اکربرقشرمثابه سنده بی ذوق وبی عرفان اولان مؤمنك
باشنه دوکرسه وآنی مبتلا ایلرسه عنایتندن واکالطفندندرتاکم انك جنت اعلانك شراب احمرینه اشتهاسی کله واکا اول
ضربت وعنا سببیله مستعد اوله واهلیت حاصل قیله بلکه بودنیاده هم شراب احمرمثابه سنده اولان می معرفت ومحبته
اشتها واستعداد حاصل اوله وبودنیاده اول ضربت وریاضت سببیله باده محبتی نوش قیله وذوق معرفته واصل اوله
واکر پادشاه حقیقی برقولنه بویله اورمزسه وقورقوتمزسه اول ذوق طاعتدن وشراب معرفت ومحبتدن حیوان کبی
بسته دهان قالورو ایمان وعرفان نشاطندن محروم اولورشول فقیه کبی که شاهلرك بزمندن وشربندن بسته دهان

قالدی پس اول ضربت واسطه سیله انی نوش قیلدی وانلرله نشاط وسرورده هم رنك اولدی (م ی) کفت شه باساقیش
ای نیك پی * چه خوشیده بطبعش آرمی * پادشاه اول ساقیسنه دیدی ای نیك پی وای خوش روشلی ساقی نیچون
خوشسن می ویرفقیهی طبعنه کتوروانی کرهانشاط مرتبه سنه یتور (مثنوی) هست پنهان حاکمی برهرخرد
هرکراخواهد بفن ازسر برد * هرعقلك اوزرینه پنهان برحاکم واردرو هرکیمی استرسه فنله باشدن ایلتور جمیع عقولك
اوزرینه فی الحقیقه حاکم الله تعالیدر ودخی * مامنکم من احد الا وقد وکل به قرینه من الجن وقرینه من الملائکه
حدیث شریفنك موجبنجه هرانسان اوزره برشیطان وبرملك موکل وحاکم اولمشدرانك استعدادینه کوره حق تعالی
یا اول شیطانه ویا اول ملکه قوت ویررپس انك عقلی اوزره نهانی حاکم اولان هرنه قبیلدن ایسه فن وصنعتله انی باشدن
چقارر پس حاکم مطلق جمیع عقول اوزره نهانی حاکمدر هرکیمی استرسه صنعت وقدرتله باشدن چقاررومراد
ایلدیکی حالته کتورر(م ی) آفتاب مشرق وتنویراو * چون اسیران بسته درزنجیراو * چرخ راچرخ اندرارددرزمن
چون بخواند درد ماغش نیم فن * عقل کوعقل دکر راسخره کرد * مهره زوداردوبست استادنرد * آفتاب مشرق
وانك تنویری اسیرلرکبی اول حاکم نهانینك زنجیرارادت وقدرتنده بسته درکیف مایشا انلرده متصرفدرآفتابك
طلوعی وتنویری همیشه انك ارادتیله درچرخی فی الحال اول حاکم نهانی چرخه ودوره کتوررچونکم انك دماغنه نیم فن
اوقیه چرخه دماغ اسنادی مجازی اولوریعنی چونکم اول حاکم معنوی بو افلاکك عقلنه برمقدارفن وصنعت سویلیه
وتلقین ایلیه فی الحال انی چرخه ودوره کتورروبویله انتظام اوزره دائر وسائر اولمق مرتبه سنه یتوررعقل که اوبرغیری
عقلی زبون ومغلوب ایتدی مهره یی اندن طوترا ستادنرد اصل اودریعنی برعقل برآخرعقلده تصرف ایلیه واول
آخرعقلی کندیسنه زبون ومغلوب ایلیه اول غالب اولان عقل غلبه وقدرت مهره سنی وصنعت ومهارت صفتلرنی اول
حاکم معنویدن طوترکه فی الحقیقه عالم نردینك استادی اصل اودربو بساط عالمده اولان لعب وبازی همان اندندر
جمله ده متصرف وحاکم علی الاطلاق همان اولدرغیرك حکومتی وتصرفی انك اذن وارادتیله درومجازیدر(مثنوی)
چندسیلی برسرش زدکفت کیر * درکشیداز بیم سیلی آن زحیر * مست کشت وشادوخندان شدچوباغ * درندیمی
ومضاحك رفت ولاغ * شیرکیروخوش شدانکشتك برد * سوی مبرزرفت تامیزك کند * برقاچ سله ساقی اول
دانشمندك باشنه اوردی بوقدحی طوت دیدی سله قورقوسندن اول دردمند چکدی زحیرایچ اغریسنه دیرلربونده
درونی دردلی معناسنه مراد اولوریعنی اول درونی اغریش وباطنی دردمند اولمش فقیه سله قورقوسندن اول کاسه یی
نوش ایتدی بعض نسخه ده زحیر برینه جیم ایله زجیرواقع اولمشدر فعیل بمعنی فاعل اولورسه معنی اول زاجرك سیلیسی
قورقوسندن جامی چکدی دیمك اولورواکربمعنی مفعول اولورسه اول مزجورسیلی قورقوسندن کاسه یی چکدی
وایچدی دیمك اولورمست اولدی چوق کچمیوب اول الخلال وترشلك کیدوب اچلدی وکل کبی کولدی وباغ کبی کشاده
وخندان اولدی ندیملکه ومضاحکه ولاغه کتدی واهل مجلس ایله مطایبه لرومکالمه لرقیلدی شیرکیر وخوش اولدی
انکشتك اوردی یعنی شجیع ودلیر اولدی وخوش اولوب پرماقلرینی برینه اوردی تمام مست اولوب مستلکی
وشادلکی غایته ایردکدنصکره مبرز جانبنه کتدی تاکم تبول ایلیه مبرز آبخانه یه دیرلرومیزك ایشمکه دیرلر(مثنوی
یك کنیزك بوددرمبرزچوماه * سخت زیباروزقرناقان شاه * چون بدیداورا دهانش بازماند * عقل رفت وتن
ستم پردازماند * عمرها بوده عزب مشتاق ومست * درکنیزك درزمان دررزددودست * اتفاق مبرزده ماه کبی برکنیزك
وارایدی قتی زیبا یوزلی شاهك جاریه لرندن ایدی مکرکه اول ماهرودخی خلاصتنه کلمش وفقیه دخی اول حینده طشره
چقوب خلایه واردقده کاملاقات اولمش چونکم فقیه اول ماهرویی کوردی انك اغزی آچق قالدی وانك حسن
ولطافتندن حیران قالدی عقلی کتدی وانك تنی ستم پرداز قالدی یعنی اول شرابله مست اولوب عقلی کتمش ایدی پس
اول ماهرویی کوردی وتمام عقلی کیدوب دیوانه اولدی وانك تنی ستم یونیجی وعاقبت اندیش اولمیوب تجاوز قلیجی
اولدی نیچه عمرلرعزب ایمش مشتاق ومست اولدیغی حالده کنیزه که فی الحال ایکی النی اوردی یعنی چوق زمان ارکن
ایمش ارکنلکده عمرلر کچورمش بومرتبه مشتاق ودخی مست ایکن عقلی وصبری قالمیوب بی اختیار همان
اول ماهرویه دست دراز اولدی وایکی النی محکم اوردی (مثنوی) پس طپید آن دختر ونعره فراشت * برنیامد باوی
وسودی نداشت * پس اول دختر چبالدی وحرکت قیلدی ومضطرب اولدی ونعره قالدردی اول دانشمنده غالب
کلدی وچبالمسی برفائده طوتمدی (مثنوی) زن بدست مرددروقت لقا * چون خمیر آمد بدست نانبا * بسرشد
کاهیش نرم وکه درشت * زوبرآرد چاق چاقی زیرمشت * کاه پهنش واکشد برتخته * درهمش آرد کهی یك لخته
کاه دروی ریزد آب وکه نمك * ازتنوروآتشش سازد محك) زیرازن وقت لقاده مردك الندده فی المثل نانبانك الندده خمیر کبی

كلدى اتمكجى خميرى نيجه بوغورر سه واشغه بوقارى دوندررسه اردخى عورتى مقارنت حيننده اويله ايلركاه اول زنى ملايمته ايله كاهى درشتلكله بوغورر اول اركك مشتى اتنده چاق چاق صدا اكتوررنه كم اتمكجينك الى التنده خمير چاق چاق صدا كتورر كاه اولوركه اتمكجى اول خميرى برتخته اوزره بصى چكر وكاهى برتخته يعنى بردفعه بر يره كتورر وصقوب جمع ايلر كاه اول نانبا خميره آب دوكر وكاهى نمك دوكر تورردن واكا آتشدن محك دوزر تا كم عورتى حين اقساده خميركبى بوغورر والتنى اوستنه واوستنى التنه كتورر وكاهى اكا آب نطفه دوكيجى اولور وملح ملاحتى صاچيجى اولور وكاهى غضب آتشيله انى پشورر والحاصل مرد لئانبا ايه وزنك انك التنده خميركبى اولمسى محله مناسب مثال اولور سرشد سرشتن لفظندن فعل مضارعدر پس هر طالب مطلوبده بو حالت من وجه بولنديغنه اشارت ايدوب بيوررلر (مثنوى) اينچنين

پيچيد مطلوب وطلوب * اندرين لعبند مغلوب وغلوب * اين لعب تنها نه شور اباز نست * هر عشيق وعاشقى را اين فنست

مطلوب وطلوب بونچه اين طولشورلر وصارمشورلر مغلوب وغلوب دخى بو لعب ايچره دررلر كه انلر دخى طولشورلر وغلوب اولان مغلوبك وجودنده نانبا خميرلئوار عورتك وجودنده تصرف ايلديكى كبى تصرف ايلر طلوب وغلوب مبالغه ايله طالب ومبالغه ايله غالب معنيلرينه دركه ايكيسى بيله صيغه مبالغه در بو لعب تنها همان عورتله ارلئدكادر هر بر معشوق وعاشق ايچون بوفن واردر عشيق بمعنى معشوقدر (مثنوى) ازقديم وحادث وعين وعرض * پيچشى چون ويس ورامين

مفترض * ليك لعب هر يكى رنك دكر * پيچشى هريك زفرهنكى دكر * قديمدن وحادثدن وعيندن وعرضدن ويسله رامين كبى مفترض بر پيچش واردر عين بونده جوهر معناسنه در جوهر مخصصه محتاج اولميوب بالذات قائم اولنه ديرلر وعرض محل مقومه محتاج اولنه ديرلر وبو جوهرلئ وعرضك تعريف وتحقيقى جلد ثانينك اوايلنه قريب غلام حكايه سنده جوهر وعرض بحثنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه ويس معشوقه نك ورامين انك عاشقنك اسميدر يعنى قديمدن وحادث اولان شيلردن وجوهردن وعرضدن هر بريسنك ما بيننده ويسله رامين كبى بر نوع طولشمق وبرى برينه صارلمق وتعلق قيلمق فرض اولنمش وتقدير قيلنمشدر وليكن هر بريسنك لعبى رنكك آخر اوزره در هر بريسنك طولشمسى بر غيرى فرهنكدندر مثلا قديمك بر كونه لعبى وكارى واردر وحادثك دخى بر كونه لعبى وكارى واردر وقديمك حادثه تعلقى بر يوزدن وحادثك دخى قديمه تعلقى بر آخر جهتدندر وكذلك جوهرلئ دخى بر آخر لعبى وكارى واردر وعرضك دخى بر آخر لعبى وكارى واردر جواهرلئ اعراضه تعلقى بر يوزدن واعراضك دخى جواهره تعلقى بر آخر يوزدندر پس هر بريسنك بر آخر نه پيچشى وتعلقى بر آخر هنردن وبر غيرى يوزدن اولور وبونلرك هر بريسنك ما بيننده اولان علاقه يى بونلرك ذاتنه عالم اولان كسه بيلور بو محلده تفصيل وتطويله احتياج يوقدر (م ى) شوى زنرا كفته شد بهر مثيل * كه مكن اى

شوى زن رابد كسيل * آن شب كردك نه ينكا دست او * خوش امانت دادانددر دست او * كانچه با او توكنى اى معتمد * ازبد ونيكى خدا با تو كند) شوى وزن ايچون مثالدن اوترى ديلمش اولدى بويله دبوكه اى شوى زنى بدكسيل ايلمه كسيل اوزمكه وكسمكه ديرلر بد كسيل طلاق وفراقدن عبارت اولوركه فراق وانقطاعك قبيحى طلاقدر يعنى اره وعورته نصيحت ايچون بو كلام ديلمش اولدى كه اى ار اولان كسه زينهار خاتونكى كنديكدن براغمه اوزيجى وتفريق ايديجى اولمه واكا رعونت وخشونتله معامله قيلمه كما قال عليه الصلوة والسلام * اكمل المؤمنين ايمانا احسنهم خلقا والطفهم باهله قال صلى الله عليه وسلم اكمل المؤمنين ايمانا احسنهم خلقا وخياركم لنسائكم رواه ابو هريرة رضى الله عنه كذا فى المصابيح وقال عليه الصلوة والسلام لا يفرك مؤمن مؤمنة ان كره خلقا رضى منها آخر اول كردك كيجه سى ينكانك الني سنك الكه خوش امانت ويرمديمى يعنى ينكانك كردك كيجه سى خاتونك الني سنك الكه ويرمسى انك امانة الله اولمسنى اشعار ايلر وسنك قتكده اول وديعت قويمسنى سكا اعلام ايلرنه كم حضرت نبى عليه الصلوة والسلام حجة الوداعك خطبه سنده ناسه تعليم وموعظه ايدوب بيوردبلر اتقوا الله فى النساء فانكم اخذتموهن بامانة الله واستحللتم فروجهن بكلمة الله ولكم عليهن ان لا يوطئن فروشكم احدا تكرهونه فان فعلن فاضربوهن ضربا غير مبرح ولهن عليكم رزقهن وكسوتهن بالمعروف كذا فى المصابيح) كه اول نسنه يى كه سن اول تحت نكاحكده اولان خاتونكه سويلرسن اى معتمد بددن ونيكدن خدا انى سكا ايلر يعنى اى معتمد عليه اولان كسه بد ونيكك هر شول نسنه يى كه سن خاتونكه ايلرسن خداى تعالى انى سكا ايلر الحاصل مؤمن اولان كسنه كندى خاتونيله حسن معاشرت ايلمك قى لازمدر نه كم حضرت نبى عليه الصلوة والسلامك نسائله عشرتى وحسن معامله سى حديث كتابلرنده مسطور ومذكور اولمشدر مؤمن اولان دخى انك اخلاق شريفه سيله متخلق اولمق واكا اقتدا قيلمق لازم كلمشدر (م ى) حاصل ايمان فقيه از بيخودى * نه عفيفى ماندش نه زاهدى * آن فقيه افتاد بران حورزاد * آتش اواندران پنبه فتاد) جان بجان پيوست وقالبها چخيد) چون دو مرغ سر بريده مى طپيد) حاصل كلام بو محلده اول فقيهك بيخودلغندن ومستلكندن انك نه عفيفلكى ونه زاهدلكى قالدى

بلكه

بلكه انك عفتى وزهدى بى اختيار زائل اولدى اول فقيه اول حورزاده نك اوزرينه دوشدى آنك آتشى اول پنبه ايچره دوشدى يعنى اول بدنى پنبه كبى اولان ماهرويك ايچروسنه اول فقيهك آتش كبى اولان نطفه سى دوشدى جان جانه اولاشدى وقالبلر بوكاشدى وقالقشدى ايكى باشى كسلمش قوش كبى كاه اول جانبه وكاه بو جانبه طبطاب وحركت قيلدى چخيد اولاجيم وصكره خاء معجمه ايله دورشمكه بوكلمكه ديرلر بونده بوكلمك وقالقمق معنيلرى اولور (مثنوى)

چه سقايه چه ملك چه ارسلان * چه حيا چه دين چه بيم وخوف جان * چشمشان افتاده اندر عين وغين

نى حسن پيداست اينجا نى حسين) شد دراز وكو طريق باز كشت * انتظار شاه هم از حد كذشت * نه سقايه ونه ملك ونه ارسلان ونه حيا ونه دين ونه قورقو ونه خوف جان سقايه بالكسر صورامق وصو ايچه جك قابدر مجلس شرب مراد اولور يعنى اول فقيهك خاطرنده نه مجلس شرب ونه ملك ونه ملكك ارسلان كبى قاهرلكى وغضوبلغى قالدى ونه انده حيا ودين ونه مطلق قورقى ونه جان قورقوسى قالدى بلكه مست بيخود اولديغندن بونلر اصلا انك عقلنه وخاطرنه كلمدى بونلرك كوزى عينه وغينه دوشمش نه حسن پيدا بونده نه حسين غين پرده رقيقه ديرلر عيندن مراد بونده كونش اولوب محبوبه نك باذاتندن وياوجهندن كنايت اولسه مناسبدر وغيندن مراد يا اول ماه رويك ثيابى وياخود فقيهك وجودى وثيابى اولسه قابلدركه بو ايكيسنك كوزلرى برى برينك عيننه وثيابنه واقع اولدى ديمك جائز اولور بو محلده كوزل ونه كوزلجه پيدادر ياخود معنى بو محلده نه حسن ناميله ونه حسين ناميله مسمى اولان كسه لر پيدا وظاهر دركيمك اولور بو قصه دراز اولدى طريق باز كشتى سويله يعنى نتيجه ومرجعى تعبير ايله شاهك مجلسده انتظارى هم حددن كچدى كوكاف عربى ايله اوقنوب طريق باز كشت قنى ديو معنى ويرلسه هم جائز اولور (مثنوى)

شاه آمد تا ببيند واقعه * ديد انجا زلزله القارعه * پادشاه مجلسدن قالقدى ومبرز جانبنه كلدى تا واقعه يى كوره انده قارعه نك زلزله سنى كوردى قارعه قيامت كونينك اسميدر يعنى انده قيامتك زلزله واضطرابى كبى برى برينه طوقنملرى اول بونك وبوانك اوزرينه دوشملرى وبى اختيار حركتلر واضطرابلر كوردى (م ى) آن فقيه از بيم برجست

وبرفت * سوى مجلس جام را بربود تفت * شه چو دوزخ پر شرار و پر نكال * تشنه خون دو جفت بدفعال * چون

فقيهش ديد رخ پر خشم وقهر * تلخ وخونى كشته همچون جام زهر * بانك زد بر ساقيش كاى كرم دار * چه نشستى

خيره ده در طبعش آر * اول فقيه خوفندن صچرادى ومجلس جانبنه كتدى حرارتله فورى جامى قاپدى پادشاه ايسه پر شرار وپر نكال دوزخ كبى ايكى جفت بدفعالك خوننه تشنه اولمش چونكم فقيه انك روينى پرخشم وپرقهر جام كبى تلخ وخونى اولمش كوردى فى الحال اول ساقى يه بانك اوردى ودديكه اى كرم دار نيچون خيره اوتوررسن جام ويرانى طبعنه كتور كورمز ميسنكه اول طبيعت انسانيه دن چقمشدر چونكم اول بنم حقمده سكا بنم ايچون مى وير طبعنه كتور ديدى سن دخى اكا مى وير شمدى انى طبعنه كتور ديدى (مثنوى) خنده آمد شاه را كفت اى كيا * آمدم با طبع

ان دختر ترا * پادشاهم كار من عدلست وداد * زان خورم كه يار را جودم بداد * پادشاهه خنده كلدى ديدى اى اولوبن طبعه كلدم اول دختر سنك ايچون يعنى بن خشم وغضبدن فراغت قيلدم واول جاريه يى سكا ويردم ديدى بن پادشاهم بنم كارم عدل وداددر اندن يرمكه ياره بنم جودم ويردى يعنى بنم يديكم يارانه جود ايلديكمدندر ديدى پس عدالت نه ايديكنى بيان ايليوب دير (م ى) آنچه از امن نتونم همچو نوش * كى دهم در خورد يار وخويش نوش)

زان خورانم من غلامانرا كه من * ميخورم بر خوان خاص خويشتن) زان خورانم بندكانرا از طعام) كه خورم من خود ز پخته يا ز خام) اول نسنه يى بن نوش كبى ايلازم وطاتمزم يار وخويشه نيجه انى لايق نوشه ويريرم نوش معناسنه اولمق انسبدر اكرچه نوخطاب ايچون اولوب اش ضمير اولوب مصرع اولده اولان آنچه يه عائد اولسه دخى معنى درست اولور زيرا بو تقدير اوزره اول نسنه يى كه بن نوش كبى طاتمزم واندن ذوق ايتمزم انى بن سكا واقربايه ويارهيه نچون ويريرم هرندن كه بن ذوق ايلرسم يارانمه واقربامه وسكا هم انى ويريرم غلاملريمه بن اندن يديررم كه كندى خاص اولان خوانم اوزره يرم وبنده لريمه بن طعام قسمندن اول طعامدن يديررم كه بن پخته دن وخامدن هرنه ايسه ييم الحاصل بن هرنه كونه طعام يرسم چاكرلريمه وبنده لريمه همان اندن يديررم كه عادل اولان اهل سلطنت واصحاب دولتك خصلتى وطريقى بودر (مثنوى) من چو پوشم از خز واطلس لباس * زان بپوشانم حشم را نى پلاس) شرم دارم از نبى ذوفنون * البسوهم كفت مما تلبسون * مصطفى كرد اين وصيت با بنون * اطعموا الاذناب مما تاكلون * بن چونكم اطلسدن واپكدن لباس كيم حشمه اندن كيدررم پلاس دكل يعنى ابريشمدن واطلسدن بن هرنه كونه لباس كيرايسم خدم وحشمه دخى پلاس كيدرمزم همان اندن كيديررم زيرا ذوفنون اولان نبى مكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرندن شرم طوترم واستحيا ايدرمكه اول حضرت سز تحت يدكزده اولان مماليككزه كيديككز لباسدن الباس ايدلئ بيوردى مصطفى

عليه الصلوة والسلام حضرتلری کندی اولادی منزله سنده اولان امتنه بو وصیتی ایلدی اذنابه یدیککزدن کولاتدن
اطعام ایدك دیدی نته کم ابوذر غفاری رضی الله عنه حضرتلری بو حدیث شریفی حضرت نبی علیه السلامدن روایت
بیوردیلر متفق علیه اولان احادیث شریفه دندر (قال علیه الصلوة والسلام اخوانکم جعلهم الله تحت ایدیکم فمن
جعل الله اخاه تحت یدیه فلیطعمه مما یاکل ویلبسه مما یلبس ولا یکلفه من العمل ما یغلبه فان کلفه ما یغلبه فلیعنه
علیه) اذناب ذنبك جمعیدر ذنب لغتده قویروغه دیرلر بونده اذناب توابع معناسنه اولور و بوندن مراد حضرت نبی
علیه الصلوة والسلامك امتی اولورکه اول حضرتك ازواج مطهره سی امهات مؤمنین منزله سنده در نته کم حق تعالی
(النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم وازواجه امهاتهم) بیوردی پس ازواج نبی امهات مؤمنین منزله سنده اولیجق
مؤمنلر هم اول حضرتك اولادی منزله سنده اولور (مثنوی) دیکران پس بطبع آورده * در صبوری چست
وراغب کرده * هم بطبع آور بمردی خویش را * پیشوا کن عقل صبر اندیش را * چون قلاوزی صبرت پر شود
جان باوج عرش وکرسی بر شود * مصطفی رابین چو صبرش شد براق * برکشانیدش ببالای طباق * بو بیتلر اول بیوك
شهزاده نك لساندن دینلمشدر و مناسبتله بنه انك طرفندن اولان نصح و پنده شروع قیلنمشدر اول شهزادۂ کبیر بنه
بوکونه حسن تعبیر ایدوب دیدی دیکرلری چوق طبعه کتوردلر ونصیحت وارشاد که انلری صبر و تحمل قیلمق
مرتبه سنه یتوردلر صبورلقده انلری چست وراغب ایلمشسن هم مردانه لکله کندیکی طبیعته کتور عقل صبر اندیشی
کندیکه پیشوا ایله وصبور وحمول اولمق مرتبه سنه کندیکی یتور چونکم صبر قلاوزلغی سکا پر و بال اوله جان عرش
وکرسی اوجنه یوقری اولور و عروج وصعود قیلور مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی کور چونکم اول حضرته صبر
وتحمل ایلمك براق اولدی طباقك بالاسنه انی چکدی یعنی سبع طباق اوزره انی اول براق یوقری چقاردی واول
براقه سوار اولمسی اول حضرتك ریاضتلره وبلالره صبر قیلمسیله میسر اولوب وموفق کلدی پس صبر مفتاح فرج ومرقات
اعلای درج اولدی * روان کشتن شهزادکان بعد از تمام بحث وماجرا بجانب ولایت چین سوی معشوق ومقصود
تا بقدر امکان بمقصود نزدیکتر باشند اکرچه راه وصل مسدود است بقدر امکان نزدیکتر شدن محمود است) بو سرخ شریف
شهزاده لر میاننده اولان بحث وماجرانك وقیل وقالك تمام اولدیغندن ونهایت بولدیغندنصکره ولایت چین جانبنده
اولان معشوق ومقصودلرینك طرفنه روان اولملرینك وسیر وسفر قیلملرینك بیاننده در نته کم امکان مقداری یعنی ممکن
اولدیغی قدر مقصوده بونلر نزدیکتر اوله لر اکرچه راه وصلت مسدود ایسه ده ممکن اولدیغی قدر مرادو مقصوده نزدیکتر
اولمق ممدوح ومحموددر (م ی) این بکفتند وروان کشتند زود * هرچه بود ای یار من آن لحظه بود) صبر بکزیدند وصد یقین
شدند) بعد از آن سوی بلاد چین شدند) والدین وملك را بکذاشتند (راه معشوق نهان برداشتند) بو سوزلری سویلدیلر
وفوری ولایت چین طرفنه روان اولدیلر ای بنم یارم انلره هرنه اولدیسه همان اولحظه اولدی وانلره هرنه کونه تعب
ومشقت کلدیسه همان اول حینده کلدی اما بونلر مقصود یولنه صبری کزیده قیلدیلر وصد یقلردن اولدیلر اندنصکره
بلاد چین جانبنه کندیلر بونده بلاد چیندن مراد عالم حقیقت اولورکه عقل وقلب وروح شهزاده لرینك سیر الی الله قیلمقده
تعب وزحمته صبر قیلمسنك وجمله یی تارك اولمسنك صورت حالی اولور بونلر والدین وجمله ملکی ومالی قودیلر وکتدیلر
معشوق نهانی یولنی طوتدیلر وجمله تعلقاتی ترك وقطع ایتدیلر نته کم سالکك عقلی وقلبی وروحی راه طلبده سیر الی الله
قیلمقده بو جمله یی قلبندن ترك ایلیوب مجرد اولور (م ی) همچو ابراهیم ادهم از سریر) عشقشان بی پا وسر کرده فقیر) یا چو
ابراهیم مرسل سرخوشی * خویش را افکنده اندر آتشی * یا چو اسمعیل صبار مجید * پیش عشق وخنجرش حلقی
کشید) ابراهیم بن ادهم قدس سره کبی بونلرك هر برنی تخت وسریردن عشق انلری بی پا و بی سر فقیر ایلمش یا خود مرسل
اولان ابراهیم خلیل علیه السلام حضرتلری کبی سرخوشلغله کندیسنی بر آتش ایچره براقدی ومست الهی اولوب
کندیسنك نار نمروده اتلمسنه راضی اولدی نته کم مبالغه ایله صبر ایدیجی اولان اسمعیل مجید علیه السلام حضرتلری کبی
اول خدانك عشقی وخنجر بلاسی اوکنده بر بوغاز چکدی وکندیسنی امر حقه مطیع ایدوب جانی دوست یولنده
فدا قیلدی پس بونلرکبی عشق یولنده سرباز اولمش وملك ومالی ترك قیلمش نیچوقدر بو جمله دن بری دخی
امرألقیسدر نته کم انك حکایه سنه شروع ایدوب بیوردیلر * حکایت امرألقیس که پادشاه عرب بود وبصورت عظیم
وباجمال یوسف وقت خود بود وزنان عرب چون زلیخا مرده او واو شاعر طبع * ع * قفا نبك من ذکری حبیب ومنزل
* بو سرخ شریف وبیان لطیف امرألقیس حکایه سیدر که امرؤالقیس عرب پادشاهی ایدی وصورتده عظیم وباجمال
ایدی کندی وقتنك یوسفی ایدی وعرب زنلری انك عاشقی ایدی زلیخا کبی مرده سی ایدی واو شاعر طبع فصیح وبلیغ
کمسه ایدی نته کم بر قصیده سنده دیر * قفا نبك من ذکری حبیب ومنزل * وبونك مصرع ثانیسی * بسقط اللوی بین

الدخول فحومل * بو بیت سبعۂ معلقه دندر تمام آخرنه وارنجه بر قصیده در قف امردر قفا تثنیه در ایکی
مصاحبه سنه خطاب اوله که دورك ای یارانلر دیمك اولور ویا خود خطاب واحده اوله زیرا عادت عرب عربا جمله
ویا تثنیه ایله واحده خطاب ایدرلر وتکرار لفظی مرادایدرلر وبو معنی قرآن عظیمده دخی واقعدر نته کم رب ارجعونی ده
اهل تفسیر رب ارجعنی ارجعنی ارجعنی تقدیرنده در دیمشلر والقیا فی جهنم ده القی القی معناسن ویرمشلردر پس
بو تقدیرجه بیتك معناسی قف قف ای بنم یارغارم بنك براغلیه لم امرلك جوابیدر یا انکچون ساقط اولدی ذکری مصدردر
یعنی دوروب بکا مساعده وموافقت ایله بکا ایلمکده حبیبمك ذکری قتنده ومنزلنك ذکری قتنده یعنی انی اکدیغمدن اوتری
سقط دوشمك واللوی رملدر دخول وحومل ایکی موضعك اسمیدر یعنی اول بکاو یا اول حبیب ویا منزلی سقط لویده در
یعنی سقط رملده دخولله حومل ماییننده در * چون همه زنان اورا بجان می جستند ای عجب غزل او وناله او
بهر چه بود مکر می دانست که این همه تمثال صورتی اند که بر تختهای خاك نقش کرده اند * چونکم دوکلی محبوبه زنلر
انی جان ودل ایله استدیلر وطلب ایلدیلر ای عجب اول امرألقیسك غزلی وناله سی ندن اوتری اولدی مکر اول بیلدی که
بودکلی محبوبه اولان زنلرك شکل وصورتی تخته لر اوزره یازلمش تمثال صورتیدرلرکه بونلری هم خاك تخته لری
اوزره نقش ایلمشلردر * عاقبت این امرألقیس را حالی پیدا شدکه نیمشب ازملك وفرزندان کریخت وخود را در دلق
پنهان کرد وازان اقلیم باقلیم دیکر رفت در طلب آنکس که از اقالیم منزه است یختص برحمته من یشاء * عاقبت بو امرأ
القیسه بر حالت پیدا اولدیکه نصف اللیل ده بر کیجه کندی ملکندن واولادندن قاچدی وکندیسنی بر کهنه دلق ایچره
پنهان ایتدی واول اقلیمدن بر غیری اقلیمه کندی اول کسه نك طلبنده که اقلیملردن منزهدر اما الله تعالی کندی رحمتنه
دیلدیکی کسه یی مختص قیلور (مثنوی) امرؤالقیس از ممالك خشك لب * هم کشیدش عشق از خطۂ عرب
تا بیامد خشت می زد در تبوك * با ملك کفت شاهی از ملوك * امرؤالقیس آمدست اینجا بکد * در شکار عشق
خشتی می زند * امرؤالقیس بر کیجه مملکتلردن خشك لب وبی بهره اولدیغی حالده هم انی عشق عرب خطه سندن
بر آخر دیاره چکدی تا تبوکه کلدی انده کرپیچ اوردی یعنی کرپیچ کسدی تبوك قلعه سنك پادشاهنه دیدیلر ملوك عربدن
بر شاه یعنی امرؤالقیس بو دیاره کدو کسب ایلمکه کلمشدر عشقه شکار اولمقده بر کرپیچ کسر فقیرلر ومحتاجلر شکلنه
کیروب بو هیئتده کسب وکار ایلر دیدیلر (مثنوی) آن ملك برخاست شب شد پیش او * کفت اورا ای ملیك خوبرو
یوسف وقتی دو ملکت شد کمال * مر ترا رام از بلاد واز جمال * کشته مردان بندکان از تیغ تو * وان زنان ملك مه بی میغ تو
پیش ما باشی تو بخت ما بود * جان ما از وصل تو صد جان شود * هم من وهم ملك من مملوك تو) ای بهمت ملکها متروك تو
اول ملك تبوك قالقدی کیجه انك اوکنه کندی اول امرؤالقیسه دیدی ای خوب رو اولان ملك سن یوسف وقتسن ایکی
مملکت سکا بلاددن وجمالدن کمال له رام اولدی اوله مردلر سنك تیغك خوفندن سکا بنده لر ورام اولمشلردر واول
محبوبه زنلر سنك بی میغ اولان ماهك ملکتنك بنده لری وافکنده لری اولمشلردر یعنی سنك سحابسز اولان ماه یوزکك
جمالی ملکنك اسیرلری اولمشلردر اکرسن بزم اوکزده اوله سن وبزم دیارمزده اقامت قیله سن بزم بختمز اولور بزم
جانمز سنك وصلکدن صد جان اولور یعنی زیاده لك بولور و بوز مرتبه قوت وقدرت حاصل قیلور هم بن وهم بنم ملکم سنك
مملوککدر ای شاه همت عالی سببیله ملکلر سنك متروککدرکه سن بو قدر ممالك عظمایی قبول ایلمزایدك جان ودل ایله
خدمتده یز دیوب وافر تشکرلر وتعظیملر قیلدی (مثنوی) فلسفه کفتش بسی واو خموش * نا کهان واداشت
از سر روی پوش * تا چه کفتش او بکوش از عشق ودرد * همچو خود در حال سرکردانش کرد * دست او بکرفت
وبا او یار شد * او هم از تخت وکر بیزار شد * تا بلاد دور رفتند ان دو شه * عشق یك کرت نکرد است این کنه * چو قلق فلسفه
سویلدی یعنی اول تبوك شاهی امرؤالقیسه وافر حکمت عقلیه نقل ایلدی واو خموش وساکت ایدی ناکهان
سرندن روی پوشی کیروطوتدی ورازدلندن پردۂ حجابی رفع ایتدی اکا حالنی واسرار بالنی بر بر سویلدی تا امرؤالقیس
انك قولغنه عشقدن ودرددن نه سویلدی کندی کبی فی الحال انی دخی سرکردان ایتدی انك النی طوتدی وانکله
یار اولدی اول شاه تبوك دخی هم تخت وکردن بیزار اولدی وانکله الفت وانسیت قیلدی تا ایراق بلاده کتدیلر اول
ایکی پادشاهه عشق بو کناهی بر کره ایلمشدر بلکه تکرار اومرارانچه تاجدارلری سریردن ایندیروب کندیسنه
اسیر قیلمش ودار ودیاری ترك ایتدیروب درویش وفقیر ایلمشدر (م ی) بر بزرکان شهد وبر طفلانست شیر * او بهر کشتی بود
من الاخیر * غیر این دو بس ملوك بی شمار * عشقشان از ملك بربود ونثار * عشق اولولر اوزره شهد واو غلنجقلر
اوزره شیردر اول عشق هر کشتیده من الاخیر اولور یعنی عشق رجاله واطفاله شامل اولور وعالی کلور بزرك اولان
ارلره اول شهد وشکر کبی شیرین اولور وکودك سیرتلره شیر کبی غدا کلور وهر بر کشتیۂ وجودك آخرکی یوکدن باسی اولور

مثلا برکی بوکنی تمام طوتسه که ارتق بربوکه دخی تحملی اولمسه اکا آخر برقاج بطمان نسنه قوسك اول من اخبردن اولکی مستغرق اولورکذلك عشق دخی هروجود کشتیسنی مستغرق قیلور بوایکیسندن غیری چوق بی شمار ملوك عشق انلری ملك ومالدن وقوم وقبیله‌دن قاپدی انلری دولت وسلطنت قیدندن خلاص ایتدی (مثنوی) جان

این سه شه بچه هم کرد چین ٭ همچو مرغان کشته هر سو دانه چین ٭ زهره‌نی تا لب کشایند از ضمیر ٭ زانکه رازی

با خطر بود و خطیر ٭ صد هزاران سر بپولی آن زمان ٭ عشق خشم آلوده کرده کمان ٭ بو اوچ شه بچه‌نك جانی هم چین شهرنك اطرافنده قوشلر کبی هر جانبده دانه چین اولمش وهر بری کندی غداسنی اکر صوری ومعنوی دکشورمکه اشتغال قیلمش ایدی زهره یوقکه تا ضمیردن دوداق اچه‌لر ودرونلرینك رازنی سویلیه‌لر زیرا که خطرلو وعظیم بر راز ایدی خطر عظیم معناسنه درنته‌کم حضرت احدیتك وجناب ربوبیتك رازنه محرم اولنلر واول حضرته تعشق قیلنلر اول رازی بو خلقه سویلیه‌مزلر وکندی ضمیرلرندن کشف راز ایلیه‌مزلر زیرا خطیر وباخطر بر رازدرکه انی نامحرم اولنلره بیان ایلمزلر نیجه یوز بیك باش اول زمان بربوله خشم آلوده اولان عشق کمانی زه ایلمش یعنی یایی کرشلمش هر کیم کشف راز ایلرسه انی نشانه المش وتیر قهره انی هدف قیلمشدر (مثنوی) عشق خود بی خشم در وقت خوشی ٭ خوی دارد

دمبدم خیره کشی ٭ این بود آن لحظه کو خشنود شد) من چه کویم چونکه خشم آلود شد ٭ لیك مرج جان فدای شیر او

کش کشد این عشق واین شمشیر او ٭ عشق خود خوشلق وقتنده بی خشم ایکن خیره کشلکه دمبدم خوی طوتر خیره کش وصف ترکیبیدر بونده سهولتله اولدیرجی معناسنه‌در یعنی عشق خوشلق وقتندن بی خشم اولدیغی حینده همیشه سهولتله عاشقلری اولدرمکه خوی وعادت طوتر اولحظه که اول عشق خشنود اولدی حالی وشانی بودر بن نه سویلیم چونکیم اول خشم آلوداوله یعنی خشم آلود اولدقده انك تعریف وتوصیفی ممکن اولمز ولیکن جان مرجی انك شیرنه فدا اولسون که انی بو عشق وانك شمشیری اولدرر یعنی اکرچه عشق بونك کبی خونریز وقتالدر ولیکن جان مرعاسی اول عشقك ارسلانته فدا اولسون که انی عشق وعشقك شمشیری اولدورر واول تیغ عشقه قربان اولور وجانی فدا قیلور (مثنوی) کشتنی به از هزاران زندکی ٭ سلطنتها مرده این بندکی) عشقله اولمکلك هزاران زنده‌لکدن یکدر سلطنتلر بو بنده‌لکك برمرده‌سیدر یعنی عشقله اولمك شول ذوق دائمه واصل ایلرکه هزاران بوفانی اولان زنده‌لکدن اول یك اولور وسلطنتلر عشق بنده لکنك اولوملوسیدر (مثنوی) با کنایت رازها با همدکر ٭

پست کفتندی بصد خوف وحذر ٭ بری برلریله رازلری کنایتله پست سویلرلردی یوز خوف وحذر ایله یعنی کندی معشوقه‌لرنی لسانه کتورسه‌لر اول رازی یوز خوف وخطر ایله کنایت طریقیله یاب یاب الجق سویلرلردی وسر پوشیده تعبیر ایلرلردی تا نامحرم بونلرك رازنه واقف اولمیه وبونلرك اول سوزلردن مقصودی نه ایدیکی بیلمیه نته‌کم عارف اسرار الهی اولنلر وراز حقیقی بیلنلر اکر بر یره کلسه‌لر اول رازی بعض اصطلاحات وکنایاتله ادا ایلرلر والفاظ ولغات پرده‌سنی اکا وقایه ایدوب اول رازی کنایتله ورمز واشارتله سویلرلر شول مرتبه‌ده که اکر انلرك مجلسنده نیجه بیکانه ونامحرم اولسه انلرك اول سوزلردن مقصودلری نه ایدیکنی فهم ایده‌مزلر (م ی) راز را غیر خدا محرم نبود ٭ آه را جز آسمان همدم نبود بونلرك رازنه خدادن غیری محرم اولمدی آهلرینه آسماندن غیری همدم اولمدی نته‌کم عاشقلرك رازنی همان خدا بیلور وانلرك آهنه انجق آسمان همدم اولور عشقه دوشمین عاشقلك رازنی بیلمز ونیجه کونلر درد عشقدن آه واه قیلمین آه عشاقه

همدم اولمز (م ی) اصطلاحاتی میان همدکر ٭ داشتندی بهر ایراد خبر ٭ بری برلرینك اورتاسنده برکونه اصطلاحاتی ایراد خبردن اوتری طوترلردی یعنی بری برلرینه خبر سویلمکدن اوتری مابینلرنده برنوع اصطلاح طوترلردی وقت حاجتده اول اصطلاحله سویلشورلردی نته‌کم مشایخ صوفیه حسین بن منصور قدس سره قتل اولندقدنصکره اسرار الهیده بعض اصطلاحات وضع ایلدیلر وسر وحدتی وراز ذوقیتی سویلمك لازم کلدکده کندی میانلرنده اول اصطلاحات ایله سویلدیلر پس نامحرم اولنلر اول اصطلاحاتدن انلرك مرادی نه ایدیکنی اشکار ایله‌مدیلر وبعض مریدلر ومحبلر صکره کتوروب انلرك اصطلاحاتی طالبلره تفهیم ایچون کتابلره یازدیلر ورساله‌لر دوزدیلر (مثنوی) زین لسان

الطیر عام آموختند ٭ طمطراق وسروری اندوختند ٭ حتی بو لسان الطیردن عوام طبیعت اولان اهل زرق وریا اوکرندیلر طمطراق وسرورلك قازاندیلر یعنی بو طیور الهی اولان عاشقلرك منطقندن عوام سیرت اولان اهل نفس واهل صورت تعلم قیلدیلر وکتابلردن اوقویوب اوکرندیلر وناسه طمطراق اداره آنی صاتوب سرورلك ومهترلك تحصیل

ایلدیلر (مثنوی) صورت آواز مرغست آن کلام ٭ غافلست از حال مرغان مرد خام ٭ کو سلیمانی که داند لحن طیر ٭

دیو کرچه ملك کیرد هست غیر اول کلام که عوام سیرت اولان اهل تقلید آنی سویلرلر مرغ الهینك آوازنك صوریدر مرد خام مرغلرك حالندن غافلدر هرنقدر اهل نفس واهل صورت وارایسه مرد خامدر اکر بونلردن برمرغان الهینك

کلامنی

کلامنی حفظ وضبط ایلسه وآنی خلقه سویلسه اول مرغ الهینك آوازنك صورتیدر واول مرد خام طیور الهینك حالندن وشانندن غافلدر قنی برسلیمان مشربکه لحن طیری بیله دیوا کرچه ملك طوتر غیریدر دیودن مراد اهل نفس وسلیماندن مراد عارف بالله اولان اهل الله دریعنی قنی برسلیمان وقت اولان عارف زباندان ومعدن علم وعرفانکه اول منطق الطیری بیله وطیور الهینك الحانته عارف اوله دیو سیرت وشیطان طبیعت اولان اهل زرق وریا اکرچه قوش دیلنجه اوتر وسلیمان شکلندن کورینور ملك ومنصب طوتروبی تمیز اولنلری دام بیعتنه کتوروب صید ایدر اکن عین مرتبه‌سنده دکلدر غیریدر وغیر وسواس کورمکدن خلاص اولمشدر ودیو سیرت اولقدن نجات بولمشدر

(مثنوی) دیو بر شبه سلیمان کرد ایست ٭ علم ومکرش هست وعلمناش نیست ٭ چون سلیمان از خدا بشناش بود ٭

منطق الطیری ز علمناش بود ٭ سورهٔ نملده اولان ایت کریمه‌یه اشارتدر (وورث سلیمان داود وقال یا ایها الناس علمنا منطق الطیر واوتینا من کل شیء ان هذا لهو الفضل المبین) یعنی وارث اولدی سلیمان داوده نبوتده ویا ملکده ویا علمرده که اکا قایم مقام اولدی وسائر اوغللری اوغلی وارث اولمدی سلیمان دیدی ای ناس بزیله ایدرلدك وتعلیم وتفهیم قیلندق حق جانبندن وانواع طیورك نطقنه اعطا اولندق هرشیدنکه اکا محتاج ایدك تحقیقا بو عطا البته شول فضل واحساندرکه هرکسه مخفی دکل آشکاردر وتوضیح معنای بیتین شر یقین بویله دیمك اولورکه دیو شبه سلیمان علیه السلام اوزره انك برینه قیام ایتدی وتختنه اوتردی وخاتم واسطه‌سیله دیولرده وپریلرده حکومت وتصرف ایلدی انك مکر وحیله‌یه علمی وار ایدی اما اکا حق طرفندن علمنا دیمك یوقدر یعنی یا ایها الناس بزالله جانبندن منطق الطیری تعلیم اولندق والهام اولندق بوقدر طیور مختلفه‌نك لسانی بزبیلورز دیمکه قادر دکلدر چونکم سلیمان نبی علیه السلام حضرتلری خدای تعالی حضرتلرندن بیلمش اولدی طیره منسوب اولان منطق اکا علمنادن اولدی یعنی قوشلر لسانی اکا حق تعالیدن تعلیم اولندی پس دیوا کرچه خاتمله سلیماناق دعواسن ایلیوب خلقك وجودنده تصرف قیلدی وسلیمانه متشبه اولدی ولیکن سلیمانله دیولك ما بیننده قوش دیلنی بیلمکله بیلممك فرق اولدی اکرچه نیجه علایم دخی انك وبونك وجودنده وار ایدی ولیکن بو منطق الطیری بیلمکله بیلمه‌مك انلرك ما بیننی عظیم فارق اولدی وتمییز قیلدی کذلك هرعصرك سلیمانی اولان محققله اول عصرده اولان اهل تقلید دلك واصحاب ریانك میاننده فرق اولدرکه اهل تحقیق طیور الهی اولان عارفلرك واولیانك السنه‌سنی حق جانبندن بیلمش واکا جناب حق انی الهام قیلمش وتمام اول محقق هربر واینك ونبینك نطق ومشربی نیجه اولدیغنی بیلمشدر اما اهل تقلید واهل ریا اول نطق وزبانی بیلورلرسه ده انك اسرار وحقایقنه عالم اولمزلر باخصوص که انی کتابدن اوکرنمشلر حضرت حقدن انلره الهام اولمشدر

(م ی) تو از ان مرغ هوایی فهم کن ٭ که ندیدستی طیور من لدن ٭ جای سیمرغان بود آن سوی قاف) هر خیالی را نباشد دست باف) جز خیالی را که دید آن اتفاق) آنکهش بعد العیان افتد فراق) ای مرتبه تقلیدده قالان واسرار الهیدن بی بهره اولان کسه سن اول مرغ هوایدن بن مرغ الهیدن دکاسن فهم ایله زیرا لدندن اولان طیوری کورمشسن یعنی الله تعالینك قتنده اولان مرغان الهیی مشاهده قیلمشسن وانلره خدمت ایدوب ارادت کتورمشسن وانلرك یوردینی اوزره طریقت حقه سالك اولمشسن اویله اولیجق سن دخی هنوز مرغ هواسن کندیکی برخوش فهم ایله سیمرغلرك جایی اول قاف جانبی اولور هر برخیال ایچون دست باف اولماز شول برخیالدن غیری‌یه که اتفاق اول قافی کوردی اندنصکره اکا بعد العیان فراق واقع اولدی خیالیلرده اولان بالروحدت ایچون اولور سیمرغ عنقانك لقبیدر وبونده سیمرغلردن مراد ابدال الهیدرکه انلر اوتوز کسه‌در (کما قال علیه السلام الابدال فی هذه الامة ثلثون رجلا قلوبهم علی قلب ابراهیم خلیل الرحمن کلما مات رجل بدل الله فی مکانه رجلا رواه الامام احمد فی مسنده عن عبادة ابن الصامت رضی الله عنه وقال ایضا الابدال فی امتی ثلاثون بهم تقوم الارض وبهم یمطرون وبهم ینصرون رواه الطبرانی عنه کذا فی الجامع الصغیر) وقافدن مراد قاف قربت الهی اولور دست باف الاورکسی دیمکدر وبونده دست بافدن کار سهل دیمك اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه سیمرغان روحانی وابدال الهی اولان ولیلرك مقامی اول قاف قربت ومرتبهٔ الوهیت جانبنده اولور هر برخیال ایچون اول مقام عالی وقرب الهی ال اورکسی اولمز الا شول برخیال دکل که اتفاق اول قاف قرب حق کوردی اندنصکره اول خیاله بعد العیان اول مرتبه‌دن فراق واقع اولدی یعنی بو خیاله اول جای سیمرغان اولان قاف قربت دست باف اولور بوخسه بوندن غیری خیاله اول مقام میسر اولمز ومرغ خیال اول مقامك اطرافنده پرواز قیلمز اما ابدال مرتبه‌سن بوان وانلرك اصطلاحاتنی بیلمن عزیزلرك خیالی مقامی کوردر اندنصکره بعد المعاینه تکمیل نفوس بشریه قیلمق وانلره مربی ومرشد اولمق ایچون اول مقامدن فراقه دوشر ومرتبهٔ کثرته کاوب عالم طبیعته نزول ایلر مشایخ بوکا فرق ثانی درلر وفرق بعد المحو دخی تعبیر ایدرلر نته‌کم تائیه شرحنده بورالره

مناسب چوق تحقیقلر اولنمشدر (مثنوی) فی فراق قطع بهر مصلحت * کاینست از هر فراق ان منقبت * بعد العیان
اولان فراق قطع دکلدر مصلحت ایچوندر زیرا هر فراقدن اول منقبت این دریعنی اول مرتبهٔ قربتی ومقام وحدتی
معاینه قیلدقدنصکره عالم کثرته کلسی ومقام فرقته دوشمسی اول مقامدن فراق قطعی دکلدر بلکه برای مصلحت
تکمیل نفوس طالبین وتربیهٔ ارواح سالکین ایچون اول مقامدن جدا اولوب مرتبهٔ کثرته وعالم طبیعته دوشمشدر
بوخسه اول منقبت صاحبی هر فراقدن اعیندر نته کم اولده (از جدایها شکایت میکند) مصرعنك شرحنده هم
برمقدار بورایه متعلق تحریر اولنمشدر (مثنوی) بهر استبقای آن روحی جسد * آفتاب از برف یکدم میکشد * اول
روحی اولان جسدك استبقاسندن اوتری آفتاب برفدن بردم چکیلور یاخود کندیسنی چکر میکشد فعل لازم اولمقده
ومتعدی اولمقده ممکندر رفارسیده لازم ومتعدی محل اقتضا ایلدیکنه کوره اولور برفدن مراد بونده جسد انسانی اولور
وآفتابدن مراد ذات ربانی اولور وتوضیح معنی یعنی اول روحانی اولان جسدك استبقاسندن اوتری آفتاب حقیقی
برف مشابه سنده اولان جسد انسانیدن بردم چکیلور وتستر قیلور تا کم اول مانند برف اولان جسد برزمان باقی اوله
وبرنیجه مدت موجود قاله اکر همیشه تجلی اولسیدی فوری اریوب مضمحل اولوردی وهمیشه استتار قیلسه هم
برف ویخ کبی اولان جسد منجمد وافسرده اولوب قالوردی پس شان الهی للحکمة والمصلحة کاهی تجلی وکاهی استتار
اوزره اولور (مشاهدة الابرار بین التجلی والاستتار) دیدکاری قول هم بو معنایه دلالت قیلور وشیخ سعدینك بو بیتلری
هم بو مضمونی مؤید اولور (قطعه) اشاهد من اهوی بغیر وسیلة * فیلحقنی شان اضل طریقا * یؤجج نارا ثم یطفی
برشة) لذاك ترانی محرقا وغریقا (م ی) بهر جان خویش جو زیشان صلاح) هین مدزد از حرف ایشان اصطلاح * سن
کندی جانك ایچون انلردن صلاح استه اکا اول انلرك حرفندن اصطلاح اوغورلمه یعنی اول عاشقلرك ومحبوب حقیقی
بولنه سالك اولان صادقلرك حروف وکلماتندن اصطلاحات اوغورلمه وانلرك الفاظ وابیاتن حفظ ایلیوب ناسه انکله
معرفت فروش اولمه بلکه انلردن کندی جانك ایچون صلاح استه وانلرك دروننده وسوز عشقندن حصه مند اولمغی
طلب ایله بوخسه مجرد اصطلاح وقصه دن سکا انلرك حالنی بیلمك واسرارنه واقع اولمق ممکن اولمز (مثنوی) ان زلیخا
از سپندان تا بعود * نام جمله چیز یوسف کرده بود * نام او در نامها مکتوم کرد * محرمانرا سران معلوم کرد * چون
بکفتی موم زآتش نرم شد * این بدی کان یار با ما کرم شد * اول زلیخا سپندلردن عوده دك جمله چیزك نامنی یوسف ایلمش
ایدی یعنی اوزرلکلرندن عوده دك وادنادن اعلایه دك جمله سنك نامنی یوسف ایلمشدی واول یوسفك نامنی بو جمله نامل
ایچره مکتوم ایتدی محرملره اول نامل سرنی وکندی اصطلاحنی معلوم ایتدی مثلا چونکم موم اتشدن نرم اولدی
دیدی انك مرادی بو اولوردیکه اول یار بزمله کرم اولدی وبزم سوزدلمزدن وآتش شوقمزدن انك قلبی موم کبی نرم اولدی
دیمکی کنایت ایلردی (م ی) ور بکفتی مه برآمد بنکرید * ور بکفتی سبز شدان شاخ بید * ور بکفتی برکها خوش می طپند
ور بکفتی خوش همی سوزد سپند) ور بکفتی کل بیلبل راز کفت * ور بکفتی شه سر شهناز کفت * ور بکفتی چه
همایونست بخت) ور بکفتی که برافشانید رخت) واکر محرملرینه ماه بوقرو کلدی وطلوع قیلدی نظر ایلیك دیدی انك
مرادی یوسفك عرض جمال وظهوره کلسی اولوردی واکر اول شاخ بید سبز اولدی دیدی انك مرادی یوسفك شاخ
بید کبی تر وتازه اولان وجودینك لطیف وطری اولمسی اولوردی واکر برکلر خوش طپیرلر وحرکت ایدرلر دیدی انك
مرادی کندینك قلب وروح وعقلی برکلرینك یوسف اوزره خوش طپیمسی اولوردی واکر اوزرلك خوش یانار
دیدی انکله کندی مابیننده اولان اشتیاقك وانك کندیه اولان میلنه والتفاتنه کوزدکدی دیمکدن کنایت ایلردی
واکر کل بلبله راز دیدی دیدی یوسفك کندیسنه راز دیمسن مراد ایلردی واکر شاه سر شهناز دیدی دیدی
شاه حسن اولان یوسفك شاهانه ناز ایلمسندن کنایت ایلردی واکر بخت وطالع نه همایوندر دیدی کندی بختنك
همایون اولمسندن وطالعنك کشاده کلمسندن ویوسفك کندیه نظر والتفاتی اولمسندن وعرض جمال قیلمسندن
کنایت ایلردی واکر دیدیکه رختی سلکلك که کرد آلود اولمش کندینك قلبنك مغبر وخاطرینك مکدر اولمسنی مراد
ایلردی (مثنوی) ور بکفتی که سقا آورد آب * ور بکفتی که برآمد آفتاب * ور بکفتی دوش دیکی پخته اند * یا حوایج
از پزش یك لخته اند * ور بکفتی هست نانها بی نمك * ور بکفتی عکس می کردد فلك * ور بکفتی که بدرد آمد سرم *
ور بکفتی درد سر شد خوشترم * کر ستودی اعتناق او بدی * ور نکوهیدی فراق او بدی * واکر سقا آب کتوردی
دیدی یوسفك آب زلال جمالی کندینك تشنه لکنی وحرارتنی برمقدار دفع ایلمسندن وراحت دل بولمسندن کنایت
ایلردی واکر دیدیکه آفتاب بوقرو کلدی وطلوع قیلدی یوسف ظهوره کلوب انك قلبنه حرارت براقمسندن وانك
درونی یاقمسندن کنایت ایلردی واکر دون برچولمك قیناتمشلر وبشورمشلردر یاخود حوایج پشمشدن برپاره دریعنی

چولمك ایچره اولان حوایج پشمکدن برپاره اولمشدر دیدی یوسفله کندی میاننده اولان دیك محبتك قیناسمسندن
وانك خام خویلرینك پخته اولمسندن وحوایجك پشمسندن وبرقطعه اولوب وچیکلك کیدوب لذیذ ونفیس اولمسندن
کنایت ایلردی واکر نانلر بی نمکدر دیدی یوسفدن حاصل اولان نان معنوی وغدای قلبنك بی چاشنی اولمسندن
وبی لذت کلمسندن کنایت ایلردی واکر فلك عکسنه دونر دیدی کندینك طالعی کندیه مساعد اولمدیغندن
ومرادینك عکسی ظهور ایلدیکندن کنایت ایلردی واکر دیدیکه باشم درده کلدی وباشمه براغری حاصل اولدی
یوسف جانبندن اکا برجفا اولدیغندن وانك باشنه درد کلدیکندن کنایت ایلردی اکر دردسر بکا خوشتر اولدی
دیدی درد عشقك کندیه خوشتر اولمسندن ویوسفك جفاسی اکا دلکش کلمسندن وتمام انك جفاسنه راضی
اولمسندن واندن هرنه کلورسه اکا خوش کلوب تسلی بولمسندن کنایت ایلردی الحاصل اکر اوکیدی ومدح قیلیدی
انك اعتناقی اولوردی واکر ذم وقدح قیلیدی اول یوسفك فراقی اولوردی یعنی اوکدیکی یوسفك وصالنه متعلق وذم
وقدح ایلدیکی یوسفك فراقنه متعلق شیلر اولوردی (مثنوی) صد هزاران نام کر بر هم زدی * قصد او وخواه او یوسف
بدی * محصل کلام اکرنیجه یوزبیك نامی بربرینه اوریدی انك قصدی وانك استمسی یوسف اولوردی وهرنه شی ذکر
قیلسه بهرحال برسبیل کنایه اندن یوسفی مراد قیلوردی زیرا انك اصلا یوسفدن غیری هیچ برمرادی یوق ایدی (م ی)
کرسنه بودی چو کفتی نام او * می شدی او سیر ومست جام او * تشنکیش از نام او ساکن شدی * نام یوسف شربت
باطن شدی * ور بدی دردیش آن نام بلند * درد او فی الحال کشتی سودمند * وقت سرما بودی اورا پوستین * این کند
در عشق نام دوست این) اکر زلیخا کرسنه اولیدی چونکم اول یوسفك نامنی دیدی وذکر ایلیدی اوسیر اولوردی
وانك جامنك مستی اولوب طویاردی اول یوسفك نامندن انك تشنه لکی ساکن اولوردی یوسفك نامی شربت باطن
اولوردی وانی ریان قیلوردی وانك حرارتنی دافع اولوردی واکر انك بردردی اولیدی اول بلند اولان نام شریف درده
فی الحال سودمند اولوردی واول نام عالیدن انك دردنه شفا ونفع کلوردی قیش وقتنده اول نام اکا پوستین کبی
اولوردی وانی کرم ایدوب ایصیدردی اول نامك برکاتیله سرد شتایی وبرد هوایی دوکزدی دوستك نامی عشقده بونی
ایلر یعنی محبوب حقیقی حضرتلرینك نام شریفنی ذکر ایلیك وانك اسمنی سویلیك مقام عشقده اولان عاشقلره بو ذکر
ایلدیکم کارلری ایلر همان بونی که انلر الله تعالی بی آجلق زماننده ذکر ایلسه لر طویارلر وتشنه لك وقتنده اکسه لر
ریان اولورلر ودرد وسقامت زماننده یاد ایلسه لر راحت وصحت بولورلر وسرد وبرد وقتنده ذکر ایلسه لر کرم اولورلر وحرارت
بولورلر ودخی بونلردن ماعدا نیجه حالتلره وخصلتلره اول نام شریف برکاتیله واصل اولورلر (مثنوی) عام میخوانند
هردم نام پاك * این عمل نکنند چو نبود عشقناك * اکرچه عوام هم نام پاکی هردم اوقورلر بو عملی ایلمز چونکم عشقناك
اولمیه یعنی عوام دخی اکرچه محبوب حقیقی ومعشوق ذاتینك نام شریفنی اوقورلر وانی فکر قیلورلر بو عاشقلرك اول
نام پاکی اوقودیغی عملی انلره ایلمز چونکم انلر عشقناك اولمیه واول نام شریفی کمال محبتله وتعظیمله ذکر قیلمیه (م ی) آنچه
عیسی کرده بود از نام هو * میشدی پیدا ورا از نام او * اول نسنه یکه عیسی علیه السلام حضرتلری نام هودن
ایتدی ایدی خدانك نامندن اکا پیدا اولوردی یعنی هویت الهیه نك اسمندن اول معجزه لر یکه عیسی حضرتلری اظهار
ایتمشدی اکا اول خدانك نامنی تعظیمله ذکر ایلمکدن پیدا اولوردی (مثنوی) چونکه باحق متصل کردید جان) ذکر آن
اینست وذکر اینست ان * چونکم جان حق تعالی یه متصل اوله آنك ذکری بونك ذکری وبونك ذکری آنك ذکریدر
یعنی برجانکه حق تعالی حضرتلرینه واصل اوله حقیقتده اول خدایی ذکر ایلمك بو جانی ذکر ایلمکدر حقیقتده اثنینیت
ومغایرت اولمز نته کم ابن فارضك بو بیتلری هم بو معنایه دلالت قیلور (بیت) ففی الصحو بعد المحو لم اك غیرها * وذاتی بذاتی اذ
تجلت تجلت) فوصفی اذ لم یدع باثنین وصفها) وهیئتها اذ واحد نحن هیئتی) فان دعیت کنت المجیب وان اکن * منادی
اجابت من دعانی ولبت (م ی) خالی از خود بود وپر از عشق دوست) پس زکوزه ان تلابد که در وست) زیرا اول خدایه
واصل اولان جان کندیدن خالی ودوستك عشقندن پر اولدی پس کوزه دن اول صیزار که انده وار در نته کم کل اناء یترشح
بما فیه دیمشدر زلیخادن برکون قان المشلر انك قانی بره یوسف یوسف دوشمشدر وکذلك حسین بن منصور حضرتلری
قتل اولندیغی حینده بر عضونی کسمشلر انك قانی زمینه الله الله طمله مشدر نته کم جلد اولده آتش عشقست کندرنی
فقرات بیتنك شرحنده فتوحات مکیه دن بو قصه لر نقل اولنمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) خنده بوی زعفران وصل
داد * کریه بوهای پیازان بعاد * خنده وصل زعفرانك بویی طوتدی کریه اول بعاد پیازنك بویلرنی طوتدی زعفرانك
طبعی منشط در برکسه زعفران ییسه انك خاصیتی اولدرکه اول کسه یی خندان ایلر نته کم پیازك خاصیتی اولدرکه
قوقوسی برکسه نك کوزینه کتسه انی کریان ایلر پس وصال یار زعفرانه بکزر وفراق یار پیازه بکزر وتوضیح معنی

برکسه نك یوزی کولمك ومتبسم اولمق وصلت زعفرانك رایحه سنی ویردی وشاد اولان کسه نك بشاشت ونشاطی
زعفران کبی اولان وصالك رایحه سندن خبرایر کوردی وبرکسه نك اغلمسی اول بعاد وفراقك پیازلرندن خبرویردیکه
دروندهٔ هرنه اولسه انك اثاری لابد خارج بدنه چقار مثلا درونده نشاط وسرور اولسه انك اثاری خنده یوزی اولقدر
ودرونده فراق وبعاد اولسه انك علامتی خارج بدنده یا اغلمق ویاخود تلخ یوزی اولمقدر وقس علی هذا سائر الاحوال (م ی
هریکی راهست دردل صد مراد) این نباشد مذهب عشق وداد * هر برینك کوکلنده صد مراد وار درمذهب عشق
ووداد بو اولمز بلکه مذهب عشق ووداد یاریکی سخن یکی دیوب بردلده بریار اولمقدرکه (ماجعل الله لرجل من قلبین
فی جوفه) آیتنك حسبنجه حق تعالی انکچون برکسه ایچون برکوکلده یارهم براوله وهیچ برکسه نك جوفنده ایکی
کوکل قالمیه تا برکوکلی برآخر مراده وبرآخر کوکلی دخی برغیری مراده باغلیه سن پس عاشقلر همان برکوکل
بریاره ویروب غیری مرادی دلدن نفی ایدوب سوردیلرچن برکسه نك کوکلنده برنیجه مراد اولسه وبرنیجه یوزشیلری
ارزوقیلسه مذهب عشق ووداد بو اولمز (کما قال ابن الفارض * بیت * وعن مذهبی فی الحب مالی مذهب * وان ملت
یوما عنه فارقت ملتی * ولو خطرت لی فی سواك ارادة * علی خاطری سهوا قضیت بردتی (مثنوی) یار امد عشق را روز
افتاب * افتاب ان روی را همچون نقاب * انکه نشناسد نقاب از روی یار * عابد الشمس است دست ازوی بدار *
روز او وروزی عاشق هم او * دل هم اودلسوزی عاشق هم او * عشق ایچون یار روز ایچون افتاب کلدی افتاب اول
یوزه نقاب کبی اولدی عشق بونده عاشق معناسنه درمصدر ذکری مبالغه دن اوترید رجل عدل دیدکلری کبی یعنی
روزه افتاب لازم کلدیکی کبی عاشقه یار لازم کلدی عاشقك روزی وافتابی هم کندی یاری اولدی روزه افتاب نیجه
محتاج کلدیسه عاشق دخی یاره اویله محتاج کلدی بو افتاب صوری ویاخود ماننداقتاب اولان محبوب مجازی اول
روی حقیقتك نقابی کبی اولدی پس شول کسه که نقابی روی یاردن اکلمز وفرق ایلمز اول کسه عابد شمسدر
الی اندن کیروطوت یعنی بو افتاب ظاهر وماننداقتاب اولان هرشیٔ یاهریار حقیقینك وجه باقیسنه حجاب ونقاب
کبی کلدی پس برکسه ماننداقتاب اولان شیلری اکر شمسدر واکرغیری شیدر روی یاردن فرق ایلمسه وبونلری اول وجه
باقی یه نقاب اکلمسه اول کسه عابد شمس حکمنده در اندن الکی کیروطوت واول کسه عاشق حق دکلدر اندن
مفارقت ایت عاشق حق اولان موحدك قتنده روز اودر وعاشقك روزی وغداسی هم اول اولور عاشق اندن غیریدن غدا
وچاشنی بولمز ومنور وپرضیا اولمز دل هم او وعاشقك دلسوزلغی هم اولدر زیرا برکوکل که انك مظهری اوله اول کوکل اندن
غیری اولمز وعاشقك کوکلنی اندن غیریسی احراق قیلمز پس عاشقك دلسوزلغی دخی همان اول اولور (مثنوی)
ماهیانرا نقد شد ازعین آب * نان وآب وجامه ودارو وخواب * ماهیلره نقد هرنه ایسه عین ابدن اولدی مثلا نان واب
وجامه ودارو وخواب یعنی ماهیلرك یمسی وایچمسی وکیمسی ویاتمسی واویومسی وبونلردن غیری اولان لوازمی جنس
نقددن هرنه ایسه انلره عین ابدن اولدی کذلك ماهیان بحرحقیقت اولان عاشقلرك جمیع نقدی هرنه ایسه آب حیات
حقیقیه دن اولدی (مثنوی) همچو طفلست اوز پستان شیرکیر * اوندانددردو عالم غیرشیر * طفل داند هم نداند
شیررا * راه نبود این طرف تدبیر را * اول عاشق پستاندن شیرکیر اولان طفل کبیدر دایه سنك پستاندن شیرکیر اولان
طفل نیجه صبر قیلمزسه ومفارقته قادر اولمزسه واول طفل ایکی عالمده نیجه شیردن غیری بی بیلمزسه عاشق دخی ربیسنك
ومربیسنك فیضندن اویله صبر قیلمز ومفارقته قادر اولمز وایکی عالمده بیله هیچ انك شیر حکمتندن وفیض وعطا ونعمتندن
غیری نسنه بیلمز طفل شیری هم بیلور وهم بیلمز تدبیرك بو طرفه یولی اولمز طفلك شیری بیلدیکی اولدرکه بالطبع اکا مائلدر
انسز اولمز بیلمدیکی هم اولدرکه شیرك ندن حاصل اولدیغنی ونه یردن کلدیکنی بیلمز وانك حقیقتنه عالم اولمزکه
تدبیرك انك حقیقتی طرفنه یولی یوقدر کذلك عاشق شیر حکمت ومحب لبن فیض وعطیت آلهی دخی هم شیر حکمتی
بیلور وهم بیلمز اولقدر بیلورکه کندی روحنه غدا اولان شیرحکمت فیض ونعمت حضرت حقدندر وانك روحی انسز
اولمز وفیض وعطای الهیه دن انك جان ودلی صبر قیلمغه طاقت طوتمز اما جمیع حکمت حقی بیلمز وفیض وعطای حقه
حقیقتله عالم اولمز زیرا بو طرفه عقل وتدبیرك یولی اولمز وکشف الهی اولمینجه برعاشق حکمت حقی وکندی روحنه
غدا اولان فیض وعطانك سرنی وماهیتنی بیلمز (مثنوی) کیج کرد این کنج نامه روح را * تا بیابد فاتح ومفتوح را *
کیج نبود درروش بلکه اندرو * حاملش دریا بود نی سیل وجو * بو کنجنامه روحی کیج ایتدی تا کم فاتح ومفتوحی بوله
روشده کیج اولمز بلکه روشده انك حاملی دریا اولور سیل وجود کل کیج اکرچه لغتده ابله وبون معناسنه در بونده واله
ومتحیر معنیلری مراد اولور این کنجنامه دن مراد بو مثنوی شریف اولمقده جائزدر مطلق عشقنامه لر اولمقده جائزدر
یعنی بو کنج الهی نامه سی اولان مثنوی روح عاشقی واله ومتحیر ایتدی تا کم اول روح عاشق فاتحی ومفتوحی بوله لکن حق

یوانه روشده وطریق حقه کیدشده اول روح کیج وفرومانده اولمز بلکه روشده حاملی دریای حقیقت اولور سیل وجو اولمز
سیل وجودن مراد عقل جزوی وروح حیوانی اولورکه سائرنانك روشده حامل اولان عقل جزوی وروح حیوانیدر
اما عاشقلر کندی وجودلرندن اولمشلر وعقل جزوی وروح حیوانی قیدندن آزاد اولمشلر وفاتح حقایق اولان حضرت
حقی ومفتوح اولان حقایق ودخی فتوحات قلبیه وروحیه یی بولمشلردر پس بونلرك حاملی ومحرکی دریای حقیقت
اولش وبونلرك وجودنده بحر وحدت هروجهله تصرف قیلمشدر وبونلر کندیلردن بکوب فانی اولمشدر (مثنوی)
چون بیابد اوکه یابد کم شود * همچو سیلی غرقهٔ قلزم شود * دانه کم شد انکهی اوتین بود * تا نمردی زرنداد م این بود *
چونکم اول روح فاتح ومفتوحی بوله وحقیقتدن خبردار اوله یابدکم اولور یعنی انك بولمسی وهم ملاقی اولمسی فانی اولور
مثلا برسیل کبی غرقهٔ قلزم اولور مثلا دانه خاك ایچره کم اولسه اول دانه تین اولور وتبدیل ذات وصفات قیلور صدر
جهانك اول فقیهه تا سن اولمیین بن سکا زرویرمدم دیدیکی کلامك سری بو اولور خلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمك
اولورکه چونکم اول روح عاشق فاتح حقایق اولان حضرت حقی بوله که بولمق اندن کم وفانی اولور زیرا روحك حضرت
حقی بولمسی برکسنه کندی یتوکنی بولمق کبی دکلدر بلکه برسیلك دریای قلزمه واصل اولمسی کبیدر پس روح حضرت
حقی بولدقده برسیلك بحر محیط ایچره غرق اولدیغی کبی غرق اولور ودخی بردانه فی المثل خاك ایچره دوکاسه نیجه
زماندنصکره اول دانه نك وجودی تبدیل ذات وصفات قیلوب تین اولوب عاشقك وجودی دخی فی المثل اول دانه کبی کم
وفانی اولور وبالکلیه تبدیل ذات وصفات قیلوب وارلمزدن اول اولور پس مظهر فیض وعطای الهی اولور صدرجهانك
تا نمردی زرنداد م دیدیکی سوز بو نکته یی اشعار قیلور وسالك اولنلره بو رمزدن مخبر اولور * بعد مکث ایشان متواری
شدن دربلاد چین در شهر تختگاه وبعد درازشدن صبر وبی صبر شدن آن بزرکین که من رفتم الوداع خود را برشاه عرضه
کنم * بو سرح شریف اول شهزاده لرك مکثلرندنصکره بلاد چینده شهر تختگاهده متواری اولملرینك وناسدن تستر
قیلملرینك بیانیدر وبونلرك صبری مدت مدیده اوزون اولدقدنصکره واو بزرکین شهزاده بی صبر اولمسنك قصه سیدر
اول ایکی برادرنه بویله دیوکه ای برادرلر بن کتدم سزه الوداع کندمی شاه چینه عرض ایلرم) اما قدمی بیلنی مقصودی
اوالتی رأسی کفوادی ثمه * یا بو درکه بنم قدمم مقصوده بنی اناله وایصال ایلر یاخود باشمی قلیم کبی اول مکانه القا ایلرم
وبونك فارسیده ترجمه سی هم بو بیت اولور * یا پای رساندم بمقصود ومراد * یاسر بنهم همچودل ازدست انجا) یعنی اول
بیوك شهزاده اول ایکی شهزاده یه دیدی ای برادرلر بنم حالم شول ایکیدن خالی دکلدر یا بو درکه بنم اباغم بنی مقصود
ومرادمه ایرشدرر یاخود باشمی اول محلده کوکلمی الدن قودیغم کبی قورم وترك سر ایدرم * ونصیحت برادران او را سود
ناداشتن یا عاذل العاشقین دع فئة * اضلها الله کیف ترشدها * واول برادرلرینك نصیحتی اول بیوك شهزاده یه
فائده طوتمسیدر ونفع وتأثیر ایتمسیدرنته کم دینلدی ای عاشقلری ملامت ایلین کسه ترك ایله بو عاشقلری زیرا شول
کسه لری که الله تعالی اضلال ایلدی وانلرك ضلالت وحیرتنی ازلده اولدی سن اول طایفه یی نیجه ارشاد ایلرسن حیرت
وضلالتی ازلی اولان عاشقه ملامت قیلمق انك حالنی بیلمکدن ناشی اولور اما عاشقك حالنی بیلن کسه لرك قتنده عاشق
معذوردر کما قال الابوصیری فی القصیدة البرءة (بیت) یا لائمی فی الهوی العذری معذرة) منی الیك ولو انصفت لم تلم) وقال
الطنطرانی ایضا مناسبا لهذا المحل (بیت) من یلمنی فی هوی الحور الغوانی قد غوی * ان هذا الامر لی من ربی الفتاح تاح
مثنوی) آن بزرکین کفت ای اخوان من) زانتظار آمد بلب این جان من * لاابالی کشته ام صبرم نماند * مرمرا این صبر
درآتش نشاند) اول بزرکین شهزاده میانه وکوچك اولان شهزاده لره دیدی ای بنم اخوانم بو بنم جانم انتظاردن دوداغمه
کلدی وروحم فراق یاردن خروجه قریب اولدی لاابالی اولدم صبر وقرارم قالمدی تحقیقا بو صبر بنی آتشه اوتوردی ونار
فرقته یاقدی شمدنصکره صبر وقراره تحمل قالمشدر دیدی (مثنوی) طاقت من زین صبوری طاق شد * واقعهٔ
من عبرت عشاق شد * من زجان سیر آمدم اندر فراق * زنده بودن درفراق آمد نفاق * ای برادر بو صبورلقدن بنم طاقتم
طاق اولدی وصبره تحمل قالمدی بنم واقعه م عشاقه عبرت اولدی که عاشقلر بندن عبرت الورلر وبنم حالمده حیران قالورلر بن
فراق ایچره جانمدن سیر کلدم وروح روانمدن طویدم واوصاندم فراق یارده زنده اولمق وصبر وقرار یوق ایکن کندوبی
صبر وتحمله مقید قیلمق من وجه نفاق اولدی (مثنوی) چند درد فرقتش بکشد مرا * سر ببرتا عشق سر بخشد مرا
دین من ازعشق زنده بودنست * زندکی زین جان وسرننك منست * نیجه برانك دردی وفرقتی بنی اولدرر بنم باشم
کس تا عشق بکا باش باغشلیه وبنی محبت یار احیا ایلیه بنم دین ومذهبم عشقدن زنده اولمقدر بو جان وبو سردن زنده
اولمقلق بنم ننك وعارمدر دوست بولنده اولمك بنم نیکوکارمدر (مثنوی) تیغ هست ازجان عاشق کرد روب * زانکه
سیف افتاد محاء الذنوب * چون غبار تن بشد ماهم تافت * ماه جان من هوای صاف یافت * واراق تیغی وجود

حقیق شمشیری عاشقك جاندن غبار جسمی سپوریجیدر زیرا که سیف محاء الذنوب واقع اولدی یعنی برکسه نك
ذنوبی اولسه سیفله قتل اولنسه انك ذنوبنی سیف محو ایدیجی اولور پس تیغ محبت دخی عاشقك غبار جسمنی روی جاندن
سپورروانك ذنب مثابه سنده اولان وجودینی محو قیلور چونکم تن غباری کیده بنم ماه جانم تابان اولور ویوز کوستروب
طلوع قیلور بنم ماه جانم هوای صاف بولور وحجاب ونقابدن قورتلور کما قیل (بیت) نقاب چهره جان میشود غبار تنم
خوشا دمی که ازین چهره پرده برفکنم (م ی) عمرها بر طبل عشقت ای صنم) ان فی موتی حیاتی میزنم) نیجه عمرلر ای صنم
سنك عشقك طبلی اوزره ان فی قتلی حیاتی نوبتنی اورورم یعنی ای محبوب سنك عشق ومحبتك طبلی اوزره بنم حیاتم
تحقیق بنم قتلمده در دیمك قولنی سویلرم وعشقك یولنده جان وباشمی فدا ایلمك ایچون طورورم (م ی) دعوی مرغابی
کردست جان * کی ز طوفان بلا دارد فغان * جان مرغابلق دعواسنی ایلمشدر طوفان بلادن قچن فغان طوتر یعنی
صوقوشی طوفاندن فغان طوتمدیغی کبی جان هم بط کبیدر طوفان بلادن فغان طوتمز (م ی) بط را ز اشکستن کشتی
چه غم) کشتی اش بر آب بس باشد قدم بط ایچون کشتینك صنمه سندن نه غم انك کشتیسی آب اوزره قدم اولور یعنی پس
فی المثل برکیده بر بط اولسه اوکمی صنمقده اکا غم یوقدر انك کمیسی آب اوزره قدم قومق اکا کفایت ایلر کذلك برکسه نك
جانی بط سیرت اوله ومرغابیلر کبی دریای حقیقتده شناالق قیله جسد کشتیسنك صنمسندن اکا غم یوقدر انك دریای
حقیقتده قدم جانی قومسی کشتی اولمق کفایت ایلر زیرا اول ابدی بی کشتی جسم سیر وسیاحت ایلر (مثنوی) زنده زین
دعوی بود جان وتنم * من ازین دعوی چکونه تن زنم * خواب می بینم ولی در خواب نی * مدعی هستم ولی کذاب نی *
بنم جان وتنم بو دعوی عشقدن زنده اولور وجان وتنی عشق یولنده فدا ایلرم دیمکدن حیات بولور بن دعویدن پس نه
کونه ابسم اولورم وسکوت قیلورم نعم واقعه کوریرم ولی خوابده دکل مدعی یم ولی کذاب دکل یعنی اکر سن دیرسنکه
جسم وتنسز بن خوش اولورم ودریای حقیقتده سیر وسفر قیلورم بونی سن واقعه می کوررسن یوخسه همان مجرد
برقوری دعویمی قیلورسن بو سؤاله جواب ویروب دیرم نعم رؤیا کوریرم وعالم حقیقتی مشاهده قیلورم ولیکن حالت
نومده دکل بلکه یقظه حالنده ظاهرا مدعی اولمشم وجان وباشی فدا ایلرم هیچ باکم یوقدر بو دعوی قیلمشم ولیکن
بو دعویده کذاب دکلم بلکه صادقم (مثنوی) کر مرا صد بار تو کردن زنی * همچو شمعم برفروزم روشنی) آتش ار خرمن
بکیرد پیش وپس * شب روانرا خرمن آن ماه بس * اکر فی المثل سن یوز کره بو بنومی اوره سن بن شمع کبی ام روشنلکی
زیاده ایلرم وفروزنده وشعله دار اولورم آتش اکر خرمنك پیش وپسنی طوتسه وانی بالکلیه احراق ایتسه شبرو اولنلره
اول ماهك خرمنی کفایت ایلر یعنی آتش فنا اکر خرمن وجودی جمله یاقسه اول ماه حقیقی ومحبوب معنوینك
خرمن وجودی عاشقه کافیدر (مثنوی) حیلت اخوان ز یعقوب نبی * کرده یوسف را نهان ومختفی * خفیه کردندش
بحیلت سازی * کرد آخر پیرهن غمازی * آن دو کفتندش نصیحت در سمر * که مکن ز اخطار خود را بی خبر *
هین منه بر ریشهای ما نمك * هین مخور این زهر بر جلدی وشك * مثلا یوسفی نهان ومختفی ایتمش ایدی اخوانك حیله سی
یعقوب نبیدن یعنی انك برادرلرینك حیله سی یعقوب نبیدن انی نهان ومختفی قیلمش ایدی حیلت سازلقده ودغابازلقده
اول یوسفی پدرندن خفیه ونهان ایلدیلر اخر انك پیراهنی غمازلق قیلدی وانك وجودندن خبر ویردی اول ایکی شهزاده
چونکم برادر بزرکوارلرندن بو سوزی اشتدیلر سمر وحکایه قیلمقده اکا نصیحت ایتدیلر بویله دیوکه خطرلردن کندیکی
بی خبر قیلما اکاه اول بزم یاره لریمز اوزره تمك قومه زنهار بو زهری جلادت وشك اوزره یمه زیرا بو خصوصده اونکولك
ایتمك وتجلد قیلمق مناسب دکلدر وشك اوزره بو زهری ایچمك هم لایق دکلدر (مثنوی) جز بتدبیر یکی شیخ خبیر * چون
روی چون بودت قلبی بصیر * وای آن مرغی که نارویده پر * بر پرد بر اوج وافتد در خطر * بر شیخ خبیرك تدبیرندن
غیری چونکم سکا بر قلب بصیر اولمیه نیجه کیدرسن وای اول بر قوشه که پری بتمش اوج اوزره اوچر وخطره دوشر
یعنی اکر اول شاه طرفنه کیدرسك بر علیم وخبیر اولان شیخ کاملك تدبیریله کیت انك تدبیریسز کتمه چونکم سکا بر قلب
بصیر اولمیه نیجه اول جانبه کیدرسن ومجرد کندیکه اعتماد ایدوب انك لقاسنه قصد وعزیمت ایدرسن وای اول بر قوشك
حالنه که انك قنادلری بتمش ایکن اوج هوا اوزره پروازه قصد ایلیه اول قوش لابد خطرلره دوشر (مثنوی)
عقل باشد مرد را بال وپری) چون ندارد عقل عقل رهبری * مردك بال وپری عقل اولور چونکم عقل بر رهبرك عقلنی
طوتمیه رهبری ده یا مصدریه اولوب چونکم عقل رهبرك عقلنی طوتمیه نسبی اولورسه رهبره منسوب اولان عقلی طوتمیه
دیمك هم وجهدر وتوضیح معنی چونکم برکسه نك عقلی رهبرك عقلنی طوتمیه وقولا وزه منسوب اولان عقله مالك
اولمیه اول مرده بر رهبرك عقلی بال وپر اولور واول رهبرك عقلیله اول مرد مقصود ومراد جانبنه پرواز قیلور (مثنوی)
یا مظفر یا مظفر جوی باش * یا نظرور یا نظرورجوی باش * یا منصور ومظفر اول یا خود ظفرجوی اول یا کندن

نظرور اول یا خود نظرورجوی اول یعنی بو یولده سالك ایکیدن خالی اولسه هالك اولور یا مظفر ومنصور بر مرد کامل
اولمق کرك ویا خود بر مظفر ومنصور اولان وظفر ونصرت ویرن مردان کاملی طلب قیلمق کرك یا کندی نظر صاحبی
اولمق ویا خود بر نظر صاحبنی جست وجو قیلمق کرك (م ی) بی ز مفتاح خرد این قرع باب * از هوا باشد نه از روی صواب
عالمی در دام می بین از هوا * وز جراحتهای همرنك دوا * مفتاح خردسز بو قرع باب یعنی عقل مفتاحی اولمینجه بو قپوبی
قاقمق هوادن اولور صواب یوزندن دکل یعنی لابد بو حقیقت پادشاهنك بابنی دق ایلمکه یا عقل کامل صاحبی اولمق
کرك ویا بر عاقل وکاملی اله کتوروب اکا اقتدا قیلمق کرك زیرا بی مفتاح عقل بو قپوبی دق ایلمك وجه صواب دکلدر بلکه
هوای نفسانیدندر سن بر عالمی هوای نفسانیدن اوتری دامده کورو دخی همرنك دوا اولان جراحتلردن یعنی بو عالمده
چوق ظاهری علاج ودوا وباطنی جراحت وداء شیلر واردر وهوای نفسانی دخی هوای روحانی شکلنده کورینوب
تلبس قیلمشدر وبو عالم خلقنك اکثری هوای نفسانیدن وهمرنك دوا اولان امراض روحانیدن دامده قالمشلردر
وبر حقیقت شناس عاقله دخی مراجعت قیلمشلر واکا تابع اولوب بو اشیای مزوره نك حقیقتندن سؤال قیلمشلردر
پس بو هوای نفسانی وهمرنك دوا اولان جراحت روحانی نه کونه اولدیغنی بزه تفهیم ایلمکدن اوتری بو بیتلری
مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر (مثنوی) مار استاده ست بر سینه چو مرك * در دهانش بهر صید اشکرف برك *
ور حشایش چون حشیشی او بپاست * مرغ پندارد که او شاخ کیاست * چون نشیند بهر خورد بر روی برك *
در فتد اندر دهان مار ومرك * مثلا مار سینه سی اوزره مرك کبی طورمش انك دهاننده برشی صید ایلمکدن اوتری
اولو بیراق واردر حشایش ایچره اول مار بر حشیش کبی بر پای اولمش وطورمش قوش ظن ایلرکه اول مار شاخ کیادر
چونکم خوردن اوتری برك اوزره اوتوره اول حینده مار ومرکك دهاننه دوشر پس بو نفس اماره نك وهوای
نفسانینك تزویرنه وتلبیسنه مثال اولور مثلا نفس اماره وهوای مکاره شول بر ماره بکزرکه اغزینه بر عظیم برك المش
وچوق ازقلری وغدایی جمع قیلمش وحشایش ایچره بر حشیش کبی سینه سی اوزره طورمش وبر قوش انی کوروب شاخ
کیا صانمش وکلوب انك اغزنده اولان برکی وغدایی المغه قصد قیلمش همان دم انك زهریله زهرلنوب مرك وهلاك اولمش
پس تمیز وعرفانی اولمین اهل نفس واهل هوا واهل دنیا اول بیهوش اولان قوشه بکزر ونفس اماره وهوای غداره اول
حشایش ایچره پیچیده اولان وتلبیس قیلان ماره بکزر بونلر اول نفس اماره یه وهوای غداره یه تعلق قیلان برك وغدایی
کوروب انی کندیلره ازق صانوب اول واسطه ایله انك اغزنه دوشر ومرك وهلاکه کرفتار اولورلر بو خصوصده بر مثال
آخر دخی بسط ایدوب بیوررلر (مثنوی) کرده تمساحی دهان خویش باز * کرد دندانهاش کرمان دراز * از بقیه خور که
در دندانش ماند * کرمها رویید وبر دندان نشاند * مرغکان بینند کرم وقوترا * مرج پندارند آن تابوترا * چون
دهان پر شد ز مرغ او ناکهان * در کشد شان وفرو بندد دهان * مثال آخر بر تمساح کندی دهانی کشاده
ایلمش انك دندانلرینك اطرافنده اوزون قورد جغزلر واردر بقیه خوردن که انك دهاننده قالدی یعنی اول تمساحك
یدیکی غدانك بقیه سندنکه انك دشلرینك دبنده قالدی قورد جغزلر بتدی ودندانی اوزره اول قورد جغزلری کتوروب
اول تمساح نصب ایتدی هوادن اولان قوشجغزلر اول تمساحك اغزنده اولان کرم وقوتی کوررلر واول تابوت
کبی اولان تمساحی مرعی وچراکاه ظن ایدرلر وانك اغزنده اولان قورد چغزلری کندیلره قوت وغدا ظن ایلیوب کلوب
انك اغزنه قونرلر چونکم قوشلرله انك دهانی پر اوله اول تمساح ناکهان انلری ایچره چکر واغزنی محکم باغلر پس
بونده مقصود وحصه نه اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) این جهانی پر ز نقل وپر زنان * چون
دهان باز ان تمساح دان * بهر کرم وطعمه ای روزی تراش * از فن تمساح دهر ایمن مباش * پس بو نقلدن ونالدن
وطعامدن وخواندن پر اولان جهانی اول تمساحك اچق اغزی کبی بیل اغزی اچق تمساح کبی بیل دینسه دخی
جائز اولور ای روزی تراش اولان کسه کرمدن وطعمه دن اوتری تمساح دهرك فندن ایمن اولمه کرمدن مراد بونده
طعمه وغدادر واکا کرم تعبیر اولنمسی مناسبتله در روزی تراش بونده رزق کسب ایدیجی معناسنه در یعنی ای رزق
وغدا کسب ایدیجی کسه بو جهانده اولان طعمه وغدادن اوتری غافل اولوب هر تمساحك فن وحیله سندن ایمن
اولمه (مثنوی) روبه افتد پهن اندر زیر خاك * بر سر خاکش حبوب مکرناك * تا بیاید زاغ غافل سوی آن * پای او کیرد
بمکران مکردان * وبر مثال دخی بودر مثلا روباه طپراق التنه کومیلرپهی دوشر یعنی حیله ایدوب طپراق التنه کیروب
پهی اولوب یاتور انك خاکی اوزره مکرلو دانه لری اولور تا کم زاغ غافل انی کوره وانك جانبنه کله اول مکردان اولان روباه
الحاصل اول غرابك ایاغنی طوته وانی بو صفتله صید ایده (مثنوی) صد هزاران مکر در حیوان چو هست * چون بود
مکر بشر کو مهترست * مصحفی برکف چو زین العابدین * خنجر پر قهر اندر آستین * کوید خندان که ای مولای من

دردل اوبابلی پر سحر و فن * زهر قاتل صورتش شهدست وشیر * هین مرو بی صحبت پیر خبیر * چونکه خیوانانده
صدهزاران مکر واردر بشرک مکری نیجه اولورکه اول مهتردر یعنی بشرکه حیوان قسمنك مهتر و بهتریدر چونکه اندن
دونتروبی عقل تر حیوانلرده نیجه یوزبیك مکر و حیله موجود اولیجق بو جمله حیواندن بهتر اولان بشرده نه مرتبه مکر
وحیله اولمق کرکسن بوندن قیاس ایله مثلا بشرك مکر و حیله سی بوکونه اولورکه الندده برمصحف صورت ظاهره سی زین
العابدین کبی صالح ومتقی اما انك یکی ایچره برقهر برخنجر واردرکه سنی اولدرمك استر وصورتا سکا کوله رك دیرای بنم
سیدم ومولام اما انك کوکلنده پر سحر و پر فن برچاه بابل واردر ومکر وحیله ایله آنك قلبی قبوسی طلودر آنك باطنی زهر
قاتل وآنك صورتی ولسانی شهد وشیر کبی شیرین ولذیذدر (السنتهم احلی من السکر وقلوبهم قلوب الذئاب) حدیث
شریفنك مفهوم ومنه بونلر مظهر اولمشلردر اکا اول پیرخبیرك صحبتی اولمینجه وسکا اول پیر کامل اجازت ویرمینجه کتمه
وانلرله مصاحبته میل ورغبت ایتمه (مثنوی) جمله لذات جهان مکرست وزرق) سوز وتاریکیست کرد نور برق) برق نور
کوته وکذب ومجاز * کرد او ظلمات وراه تو دراز * نی بنورش نامه شاید خواندن * نی بمنزل اسب تانی راندن * جمله لذات
جهان نفس الامرده نظر اولنسه مکر وزرقدر نور برقك اطرافی سوز وتاریکلکدر یعنی جمله لذات جهان حد ذاتنده مکر
وزرق ودخی اطرافی سوز وتاریکلك اولان نور برق کبیدر برق ایسه نور کوتاه وکذب ومجازدر انك اطرافی ظلمات وسنك
یولك اوزوندرنه برقك نورنده نامه اوقومق قابل اولورنه منزله اسب سورمکه قادر اولورسن خلاصهٔ کلام بو جهانك لذتی
شول برق خاطفه دیکزرکه انك نوری کوتاه وروشنالغی کذب ومجازدر وانك اطرافی ظلماتدر وسنك یولك ایسه
عالم انوارده دلکی اوزوندر پس اول برق خاطف کبی اولان دولت دنیا ولذات مافیهانك صفا وضیاسنده نه نامه
اوقومق قابل ونه انکله عمل قیلمق لایق ونه منزل مقصوده فرس همتی سورمك واول واسطه ایله کندوبی مرتبهٔ روشنالکه
ایرکورمك قابلدر (مثنوی) لیك جرم انکه باشی رهن برق * از نور واندر کشد انوار شرق * می کشاند مکر برقت
بی دلیل * درمفازهٔ مظلمی شب میل میل * در که افتی کاه ودر جوی اوفتی * که بدین سو که بدان سوی ازفتی * لیکن انك
جرمی که سن رهن برق اوله سن یعنی برق خاطف کبی اولان لذات دنیایه مرهون اوله سن ورغبت قیله سن آنك جرمی
وجزاسی سندن انوار شرق یوزنی چکر یعنی خورشید حقیقی ونور الهی سندن یوزنی ستر ایلر مکر برق بی دلیل سنی چکر
یعنی ماننده برق خاطف اولان لذات عاجله سنی بی دلیل وبی مرشد مظلم اولان مفازه یه میل میل چکر که بو دنیا مفازهٔ مظلم
کبیدر وبونده اولان دولت ولذت برق خاطف کبیدر سنکه بی دلیل وبی مرشد اوله سن بو دولت ولذت سنی بو مفازهٔ مظلم
طرفنه میل میل چکر اندنصکره کاه طاغه دوشرسن وکاه جویه کاه بو جانبنه وکاه او جانبه دوشرسن طاغدن مراد عقبه
وجویدن مراد خطا ومعصیت اولورتنه کم برکسه کیجه ایله نور برق ایله یولی کوررم دیوب برمظلم بیابانه کتسه اول مظلم
اولان بیابانده کاه طاغه وکاه چایه دوشر کذلك برکسه دخی بو مظلم اولان دنیا مفازه سنه بونك دولت ولذتی برقنه
الدانوب بلا دلیل میل ایتسه وکتدیکچه ایلرو کتسه کاه عقبه لره دوشوب باشنه فلاکتلر کلور وکاه جوی خطا وزلته
دوشوب آغشته اولور وکاه بو دنیا جانبنه وکاه آخرت جانبنه دوشر وکاه نفس طرفنه وکاهی روح طرفنه دوشر والحاصل
دوشوب سورچکدن ومتردد اولمقدن ونیجه بلالره کرفتار کلمکدن خالی اولمز ومنزل مقصوده دخی یول بولمز (م ی) خودنه
یبنی بو دلیل راه جو * ورببینی رو بکردانی ازو * که سفر کردم درین ره شصت میل * مرمرا کمراه کوید این دلیل * کر نهم من
کوش سوی آن شکفت * زامر او راهم زسر باید کرفت * ای راه جو خود سن دلیل ومرشدی کورمزسن واکر
کوره سن اندن یوزیکی دوندررسن یعنی ای راه حق مشتهای نفسی اوزره طلب ایدیجی وراه حقه بو برق خاطف کبی
اولان لذت دنیویه واسطه سیله کیدیجی کمسه خود بو یولده دلیل وهادی کیمدر اولاسن کوره مزسن وثانیا اکرسن انی
کورسك اندن یوز دوندروب اعراض قیلورسن بو یله دیوکه بن بو یولده یعنی راه خدا وطریق اولیاده التمش میل سفر
ایتدم ونیجه ییل سیر وسلوك ایدوب ایلرو کتدم بو دلیل ومرشد ایسه بکا ضال وکمراهدر اکر بن اول عجب اولان
دلیلك جانبنه قولاق قویم وانك کلامنی استماع ایلیم انك امرنی هم باشدن طوتمق کرك واکا کیدن بیعت ومتابعت
ایتمك کرك (مثنوی) من درین ره عمر خود کردم کرو * هرچه باداباد ای خواجه برو * بن بو یولده کندی عمرمی کرو ایتدم
هرچه باداباد ای خواجه یوری دیرسن یعنی اکر بر دلیل ومرشد جلیل اولان کمسه سکا کل بربکا اقتدا ایله سکا طریق
حقی کوستردیم دیسه سن اکا ای خواجه بن بو طریق الهیده کندی عمرمی رهن قودم بو قدر کتب ورسائل اوقودم
وفلان افندی یه واصل اولدم ونیجه ییللر انلره خدمت قیلدم هرنه اولورسه اولسون یوری سن کندیکی کور دیرسن وسکا
دلیل اوله یم دینه یا لسان حال ایله ویا زبان مقال ایله بو کونه جواب ویررسن (مثنوی) راه کردی ایك درظن چو برق *
عشر این ره کن بی وحی چو شرق * نعم یول ایلدك لکن برق کبی اولان ظن ده بو راهك عشرنی شرق کبی اولان وحیك

اردنجه ایله کورسکانه حاصل اولوریعنی ای اهل پندار اکرچه طریق حقه ذاهب اولدك وراه اولیایه سلوك قیلدك ولیکن
برق کبی اولان ظن وپندارله راه حقه سالك اولدیغك مقدارك عشرنی کونش کبی اولان وحی الهی والهام ربانی اردنجه
ایله کورازل سلوك کدن نقدر بهره بولورسن ونقدر منزل الورسن ونه مرتبه ترقی قیلور ومرتبهٔ حقیقتی نیجه کوررسن
(مثنوی) ظن لایغنی من الحق خوانده * وز چنان برقی زشرقی مانده * (ان الظن لایغنی من الحق شیأ) آیت کریمه سنی
اوقومشسن وانجلین بر برقدن اوتری بر شرقدن قالمشسن بو آیت سورهٔ یونسده وسورهٔ نجمده در وبو آیتلرك تفسیری
جلد اولده دربیان حال خود پرستان مرخنده مروایلمشدر انده طلب اولنه یعنی ای طریق حقه ظن مجرد وقیاس ایله
سالك وکتب ورسایلدن استخراج ایلدیکی معانی ومسائل واسطه سیله راه حقه سلوك وعزیمت قیلان کمسه سن ظن
حقیقتدن برشیء اغنا وافاده ایلمز دیدیکنی حق تعالینك آیت کریمه سندن اوقومشسن اول برق کبی اولان ظن وپنداردن
اوتری شرق الهیدن کیرو قالمش ونور ربانیدن بی بهره اولمشسن (م ی) هین درآ درکشتی ءما ای نژند) یا توان کشتی باین
کشتی بیند) کوید او چون ترك کیرم کیرودار) چون روم من در طفیلت کوروار) مرشد اولانلر وطریق حقه هدایت قیلنلر
ای ظن وپندارله طریق حقه سالك اولان سکا دیرای نژند وکهنه آکاه اول بزم کشتیمزه کل یعنی بزم خدمتمز
وارادتمزه داخل اول یا خود اول سنك کشتیکی بو کشتی یه باغله تا بن سنی یدکیمه آلم وبو دریاده سکا قولاوز اولم یعنی
کندی بشقه باشکه رئیس اولمغی وبرنیجه کمسه لری کندی متابعتك کشتیسنه قویوب انلره بو یولده قولاوزلق قیلمغی
قویوب بالکلیه کندیکی تابعکله بیله بکا ربط ایله کندی تدبیرکی وبیلدیککی ترك ایله وبکا مطیع ومنقاد اول تا بن سکا قاید
اولم وقولاوزلق قیلم ومقصوده سنی ایرکوررم دیر اول معجب وخود بین بویله دین صاحب یقینه دیرکه بن بو دار وکیری نیجه
ترك ایلیم سنك طفیلکده کورواربن نیجه کیدرم یعنی اول کندی ظن وپندارنه مغرور اولان بو یله دین مرشده یا لسان
حال ایله ویا زبان مقال ایله دیرکه بنم بوقدر مریدم ومحبم واردر وبوقدر شاکردم ومستفیدم واردر بن بونلر میاننده بوقدر دار وکیر
صاحبی یم بو قدر دار وکیری وقبض وبسطی قویوب سکا تبعیتله کورکبی نیجه کیدرم بن بو یولی بیلمزمیم وبو طریقی
کورمزمیم کتابلرده شو یله یازمشلر ومقدم کلان عالملر وشیخلر هم بو یله دیمشلر بن سکا تقلید ایلمکدن انلره بیلدیکم اوزره
تقلید ایلمك یکدر دیر (مثنوی) کور باره هبر به از تنها یقین * زان یکی ننکست وصد ننکست ازین * می کریزی از پشه
درکزدمی) می کریزی ازنمی تو دریمی) می کریزی از جفاهای پدر) درمیان لوطیان شور وشر) کورره هبرله کتمك تنها کتمکدن
بی شك یکرکدر اندن برننك واردر وبوندن یوزننك وعار واردر یعنی کورك بر رهبر وقائدله بوله کتمسنده انجق برننك وعار
واردر شوقدرکه باقه فلان کمسه اعمی انجق وفلان کمسه اکا رهبر اولوب بو لده یدرد برلر اما کور تنها اکتسه یا برنابالك چقوره
دوشر ویا خود برخبیث بره اوغراوب لباسی خبیث وملوث ایلر وبونك کبی نیجه یوزننك وعار لاحق اوله جق وتشنیع
وشنار کلمك برله دوشمکدن خالی اولمز پس علی کل حال کور تنها کتمکدن وعصایه اتکا ایدوب انکله استدلال ایتمکدن
رهبرله کتمك اولی اولور پس بی بصیرت اولان کوردللره دخی بربصیر وخبیر اولان رهبرله یوله کتمك انفع واولی کاور اما اکر
ظن وقیاسی عصاسنه اتکا ایلیوب آنکله استدلال ایدرم وبو یوله کندی بیلدیکم اوزره کیدرم رهبره اقتدا ایلمکدن
بکا عارکلور دیسه بهرحال دوشمکدن وسورچمکدن خالی اولمز وبو یولده مخاوف ومهالك ومزالق اقدام ومداحض
افهامی قتی چوقدر انلردن برینه کرفتار اولمقدن نجات بولمزای کوردل مرشده اقتدا ایلمکدن سکا عار کلوب فرار ایتمك
وبشقه باشکه بو یوله کتمك ضرری فی المثل اکا بکزرکه سن پشه نك المنه تحمل ایتیوب عقرب جانبنه قاچرسن ودخی
برنمدن بحرلره قاچرسن معلومدرکه بحرلرك جفاسنه تحمل ایلمکدن برنمك اذاسنه تحمل ایلمك وعقربك الامنه صبر
قیلمقدن بر پشه المنه صبر قیلمق هر وجهله اسهل وایسردر مثلا سن پدرك جفالرندن شور وشر معدنی اولان لوطیلر
میاننه قاچرسن یعنی سنك مثالك شول براوغلانه بکزرکه باباسی اکا تربیه ایلمك ایچون وادب اوکرتمکدن اوتری
برمقدار جفا ایتسه دیرکه باباسك جفاسنه تحمل ایلمك نه لازمدر بکا بوقدر رعایتلر ومحبتلر ایلر عاشقلر واردر انلرك
میاننده اولسم خود بکا راحتدر دیوب شر وشور محلی اولان لوطیلر اوزرینه قاچر معلومدرکه او لوطیلرك اکا رعایتی
ندن اوتری دروانلرك ایچنه واردقدنصکره انلرا کانه ایشلر ویدرك جفاسی هم کندی اوغلنه ندن اوتریدر پس خیر الابوین
اولان استادك جفاسی سائرناسك رعایت ووفاسندن انفع واولیدر زنهار مرشد ومعلمك تحت یدنده اولمقدن قاچمه
وآنك جفاسندن قاچوب سائرناسك مخدوم مکرمی اولمغه میل ایتمه وبونی قویوب او جانبنه کتمه والا سنك حالك
لوطیلر میاننه دوشن اوغلانك حالنه دونر * مثنوی * می کریزی همچو یوسف زاندهی * تا زترتع نلعب افتی درچهی
درچه افتی زین تفرج همچو او * مر تراایك ان عنایت یار کو * کر نبودی ان بفرمان پدر * برنیاوردی زچه تا حشر سر
آن پدر بهر دل او اذن داد * کفت چون اینست میلت خیر باد * ای ظن عقلنه اعتماد قیلان وهر نوزه کولنی کندیسنه

دوست یلان کمسه یوسف کبی براندوه وغمدن قاچرسن تاسن نزتع ونلعبدن چاهه دوشرسن نته کم یوسف علیه السلامك
قرنداشلری حضرت یعقوب علیه السلامه کلدیلر واکا ارسله معنا نرتع ونلعب دیوب یوسفی کندیلریله صحرا سیرنه کتمکه
طالب اولدیلر حضرت یعقوب علیه السلام انلره اجازت ویرمدکده یوسفه تنهاده فریب وخدعه ایدوب کل پدرك
یانده برخانه ایچره نیچه براوتورورسن وارالم صحراارده وباغلرده ییه لم وایچه لم وکوله لم واوینایه لم دیدیلر حضرت یوسف
علیه السلام طفولیت حسبیله وصباوت مقتضاسیله انلره میل قیلدی عاقبت چاهه دوشوب باشنه بوقدر بلالر وفلاکتلر
کلدی وبو آیتك تفسیری جلد ثالثده رفتن خواجه بدعوت روستایی یانده مرور قیلدی انده طلب اولنه پس سن دخی
ای طریقت طفلی اکرخیرالابوین اولان استادك ومرشدك یانده یوسف علیه السلام کبی اخوانك شکلنده اولان
کمسه لرك نرتع ونلعب دیمسنه الدانور ایسك وانلره میل قیلوب مربی اولان پدرکی قور ایسك عاقبت انلرسنی چاه محنت
وضلالته اتارلر وسندخی بوتفرج وسیردن اویوسف علیه السلام کبی چاه محنت وبلایه دوشرسن لیکن سکا اول عنایت
یاراولمق قنی که اکا عنایت الهی یاراولوب چاهدن خلاص قیلوب عاقبت عزیزمصر اولدی اکرانك قرنداشلری ایله سیره
کتمسی وباباسنك صحبتنی ترك ایتمسی پدرك فرمانیله اولمیدی بلکه پدرینك رضاسی واذنی اولمدین کندیسی قرنداشلرینه
اویوب چیقوب بیله کیدیدی تاحشره دك اول قیودن باش یوقروکتورمیدی بلکه یوم قیامته دك آنك دیبنده قالیدی
اما کندی پدرینك اولقدر اذن واجازتی اولمغله وانك اردنجه خیر دعا قیلمغله اول قیودن خلاص اولدی وملك مصره
شاه اولمق مرتبه سنی بولدی چونکم اول یعقوب علیه السلامك یوسف حضرتلرینك کندی برادرلرینه میلی اولدیغنی
کوردی وکندی صحبتندن منقبض اولدیغنی مشاهده قیلدی آنك کوکلندن اوتری اول پدرا کا اذن ویردی ودیدی
چونکم سنك میلك بودر خیراوله والا حضرت یعقوب علیه السلامه قالیدی اصلا انك کوکلنده یوسفك بیانه کتمدوکنه
اذن واجازت ویرمك یوق ایدی پس برمرشدك صحبتنده وتحت تربیتنده اولان مریددخی اکرشیخندن اجازت المدین
کیدرسه اصلا چاه ضلالتدن وکرداب محنتدن حشراولنجه یه دك خلاص اوله مز واکرکندی اخوانی شکلنده اولنلره
اویوب انلرك نرتع ونلعب دیمسنه الدانوب شیخندن اجازت استیوب اولدخی مع الکراهه اجازت ویررسه لکن خیردعا
قیلورسه بنه چاه محنت وفلاکتده دوشمکدن خالی اولمز ولیکن یانده قالمز برکون سعادت مرتبه سنه ایرر وآخرانك خیر
دعاسی برکاتیله نجات بولوب مقصوده واصل اولور (مثنوی) هرضریری کزمسیحی سرکشد * اوجهودانه بماند از رشد
قابل ضو بودا کرچه کوربود * شد ازین اعراض اوکور وکبود * هربرضریر برمسیحدن سرچکه اول جهودلرکبی
رشددن کیروقالورنته کم جهودلر حضرت عیسی علیه السلامدن باش چکوب اعراض قیلدیلر پس طوغری یولدن
کیروقالدیلر کذلك هرکوردلکه کندی عصرنده اولان برعیسی مشرب وحیات بخش اولان نیکو مذهب عزیزدن
سرکش اوله واعراض قیله اول هم جهودلرکبی طوغری یولدن کیروقالوروبینادل اولمقدن محروم اولورا کرکوردل ایسه
قابل ضوایدی زیرا عیسی دم اولان عزیزلر کورلری بینا ایلمکه باذن الله قادرلردرهربی بصیرت اولان کمسه نك براستاده
راست کلدکده بصیرت صاحبی اولمق شانندندر اما اعراضدن اول کوردل کوروکبود اولدی وخبیث وناپاك قالدی ونفع
وفائده بوله میوب طریق حقی کورمکدن وحقیقته نظرایرکورمکدن محروم اولدی (مثنوی) کویدش عیسی بزن برمن
دودست * ای عمی کحل عزیزی بامنست * ازمن ارکوری بیابی روشنی * برقمیص یوسف جان می زنی * کاروباری
کت رسد بعدشکست * اندران اقبال ومنهاج رهست * کاروباری که ندارد پاوسر * ترك کن هی پیرخرای پیرخر *
عیسی علیه السلام اول کوره دیرسکا ایکی ال اورای عمی کحل عزیز بنمله دریعنی عیسی مشرب اولان عزیزلر
کوردل اولان بی بصیرتلره دیرلرای اعمی عزیزلك کحلی بنمله درایکی الکی بکا اورویکا محکم تعلق قیل اکرکور ایسك
بندن روشنالق بولورسن یوسف جانك قمیصی اوزره اورورسن که جان یوسفنه بنم وجودم پیراهن کبی واقع اولمشدر
وآنك رایحهٔ طیبه سی بنم پیراهن وجودمه تأثیر قیلمشدر هرکم اکا مانند یعقوب عاشق ایسه انك رایحه سنی بندن المش
وبنم پیراهن وجودمدن بولمشدرشول برکاروبارکه سکا بعدالانکسار وفقروفنادنصکره حاصل اولور
اول کاروبارده اقبال ومنهاج راه واردرکه سالکه نافع اولان کاروباراول بعدالفقر والانکسار حاصل اولان کاروباردر
اماشول برکاروبارکه باوسرطوتمزوانسانه اول کار وبارابدی نفع وفائده ایتمزانی ترك ایله هی پیرصاقون ال
ای پیرخریعنی اول باوسرطوتمین وابدی سکا نفع ایتمین کاروباری ای پیرخرترك ایله وحاضرول آکاه اولوب
برکاملی خریدار اول تا اندن هدایت بوله سن ومقصوده واصل اوله سن * مثنوی) غیرپیراستاد وسرلشکرمباد *
پیرکردون نی ولی پیررشاد * درزمان چون پیرراشد زیردست * روشنایی دید آن ظلمت پرست * شرط تسلیمست
نی کاردراز * سود نبود درضلالت ترکتاز * پیردن غیری استاد وسرلشکراولمسون پیرکردون دکل ولی پیررشاد یعنی

استاد سالکین وسرلشکرطالبین اولورسه همان پیراولسون ومقصوداول پیردن پیرکردون دکلدرکه صاچی
وصقالی اغرمش سالخورده برقوجه اوله ولیکن اول پیردن مقصود پیررشاد واهل سداددن عارف بالله برشیخ
کاملدرصقالی سیاه ایسه ده وسن وسالده تازه جوان ایسه ده برطالب چونکم فی الحال پیرکاملك زیردستنده
اولدی وآنك حکمی ومرادی اوزره عمل قیلدی اول ظلمت پرست روشنالق کوردی وکندیسنی دیده وردلروصاحب
نظرلرمرتبه سنه ایرکوردی امامقصوده همان برپیرکامله واصل اولمق واکا بیعت قیلمق دکلدرشرط اصل تسلیمدرکار
درازدکل ضلالتده ترکتاز قیلمق سوداولمزیعنی پیرکامله واصل اولمقده واکا اقتدا قیلمقده کندی بیلدیکك اوزره اوزون
اوزون کارلروعملر قیلمق شرط طریقت دکلدرزیراهرنه کم سن کندی بیلدیکك اوزره کاروعمل قیلورسن اول فی الحقیقه
ضلالتدرضلالتده ایسه تك وپوقیلمق سالکه نافع اولمزبلکه شرط طریقت پیرکامله کندیکی تسلیم قیلمقدر وتسلیمده
کالمیت بین یدی الغسال اولمقدرجمله بیلدیککی ترك ایلدکدنصکره اول سکا هرنه اوکردرسه انی ایلمك کرك وانك
ییوردیغی اوزره عمل قیلمق کرك واکر برشیخی اختیار ایلسك وانك دیدیکنی قویوب نیجه ییللر کندی بیلدیکك اوزره عمل
قیلسك اصلا اندن نفع بوله مزسن زیرا شرط بولنمینجه مشروط هم بولنمزپس همان مریده لازم اولان تسلیم وارادتدر
(مثنوی) من نجویم بعدازین راه اثیر * پیرجویم پیرجویم پیرپیر * پیرباشد نردبان آسمان * تیرپران ازکه کردد ازکمان
بن بوندنصکره اثیریولنی استمزم یعنی پیرك عظم شاننی بیلدکدن وانك بکا لازم اولمسنه عالم اولدقدنصکره کندی علمه
وهنرمه اعتماد ایدوب اندن قطع نظرفلك یولنی استمزم وآسمانك سیروتماشاسنه طالب وراغب اولمزم ورفعت مقامه
وعلومکانه هم میل وتوجه قیلمزم بلکه پیراسترم پیراسترم پیرپیریعنی همان بن پیرکامل وشیخ واصل استرم مؤکد ومقرر بنم
استدیکم همان برپیرروشن ضمیردربوبیت (ومالی لا اعبدالذی فطرنی والیه ترجعون) قیلندندن اولورحدذاتنده
نردبان آسمان وسلم علومکان پیراولورتیرکیمدن پران اولورکماندن پران اولوریعنی طالبك وجودی تیرکبیدرتیرکماندن
پران اولدیغی کبی طالب دخی پیرك همتیله پران اولورومقصوده وصول بولوروآنك همت عالیه سیله اوج اعلایه
پرواز قیلور ومرتفع اولور (مثنوی) نی زابراهیم نمرودکران * کردباکرکس سفر برآسمان * ازهواشد سوی بالا اوبسی
* لیك برکردون نبرد کرکسی * کفتش ابراهیم ای مردسفر * کرکست من باشم اینت خوبتر * چون زمن سازی
ببالا نردبان * بی پریدن برروی برآسمان * نمرودکران حضرت ابراهیم خلیل الرحماندن کرکسله آسمان جانبنه سفر
ایتمدیمی حرف نفی کردافظنه مصروف اولوریعنی نمرودثقیل ابراهیم خلیل علیه السلام حضرتلرندن اوتری آسمان
جانبنه کرکسلرواسطه سیله سفرایتدی هوادن بالاوعالم اعلی جانبنه اونمرود چوقلق کتدی لیکن برکرکس
کردون اوزره اوچمزومنزله سحابدن ایلروکچمز ابراهیم علیه السلام حضرتلری اول نمروده دیمش ای مردسفرسنك
کرکسك بن اولم بوسکا خوبتردریعنی آسمان جانبنه سنك عروج ایلمکه واسطه وآلت بن اولم بنم ارشادم وتربیتمله
عروج ایله بوسکا کرکسلردن نیچه وجوهله بافروخوبتردردیدی چونکم بالایه ومقام اعلایه بندن نردبان دوزه سن
اوچمقسزآسمان جانبنه کیدرسن یعنی بنکه سکا ماننددنردبان اولم وسنی درجه بدرجه ترقی ایلمکه ارشاد قیلم وسنك
عقلك وروحك بنی عروج وصعوده آلت اتخاذ ایده لابد پروبالسز وظاهرا پرواز قیلمقسز آسمان جانبنه سنك عقل
وروحك پرواز ایلردیدی * مثنوی * آنچنانکه میرود تاغرب وشرق * بی ززاد وراحله دل همچوبرق * آنچنانکه میرود
شب زاغتراب * حس مردم شهرها دروقت خواب * انچنانکه عارف ازراه نهان * خوش نشسته میرود درصد
جهان * وبودیدیکم کتمك وسفرایتمك صوری وجسمانی دکلدر بلکه سفرفی الوطندر انچلین که کوکل برق کبی زاددن
وراحله دن برنسنه اولمدین غرب وشرقه دك کیدرومغرب ومشرقك ما بینی برلحظه ده علی الفورسیرایدر وبوعروج
معنوی وسفرروحانینك برآخرمثالی دخی انچلین درکه مردملرك حسی بدنلرندن اغتراب ایلمك جهتندن وقت خوابده
شهرلره کیدرونیجه یوزییللق منازلی ومساکنی سیرایدروبووطنده سفرروحانی ایلمك انچلین درکه عارف بالله اولان
کمسه راه نهاندن خوش اوتورمش یوزجهانه کیدروانك جسدشریفی بریرده ساکن ایکن قلب وروحی عالم ارواحی
وعالم جبروتی ولاهوتی وعالم مثالی وعالم ناسوتی وبونلرامثالی اولان نیچه عوالمی دخی سیرایدر (مثنوی) کرنداستش
چنین رفتاردست * این خبرها زان ولایت ازکیست * این خبرهاوین روایات محق * صدهزاران پیربروی متفق *
یك خلافی نی میان این عیون * انچنانکه هست درعلم ظنون * اکربو نچلین رفتاراول عارفه ال ویرمیدی یعنی عارف
اولان کمسه یه عالم باطنه کتمك وبوکونه سیروسفرایتمك ال ویرمیدی اول ولایت معنویدن عارفکه بوخبرلری ویرد
کمندربو محق اولان روایتلرکه عارف عالم باطندن نقل ایلرصدهزاران پیربونك اوزرینه متفقدروجمیع انبیا واولیا عارفك
عالم باطندن ویردیکی خبرلروروایتلراوزره بالاجماع شاهدلروشهادتده متحدلردر بوعیونك میاننده اصلا برخلاف

بو قدر انجیلین که علم ظنونده واردر یعنی اول چشمه لردن که عارف بزه خبرویرر جمیع بیرلرانك اوزرینه متفقلردر اصلا بونلرك
میاننده خلاف یوقدر که بریسنك خبرویردیکنه برآخری باطلدر دیمز نته کم جمیع انبیاء عالم باطنندن هرنه خبرویردیلرسه
بری برلرنی مصدق اولدیلر واولیای کرام دخی انبیای عظامه تصدیق ایدوب هب جمله سی انلرك خبرویردیکی اوزره اتفاق
قیلدیلر اما علم ظنون بویله دکلدر بریسنك خبرویردیکنی براهل ظن ابطال وتکذیب ایلر پس علم ظنون میاننده خلاف
چوقدر اما اهل یقین میاننده اصلا خلاف یوقدر (م ی) آن تحری آمد اندر لیل تار * وین حضور کعبه ووسط نهار) اول
تحری لیل تارده کلدی وبو کعبه نك حضوری ونهارك وسطیدر یعنی اول علم ظنون فی المثل لیل تاریکده قبله یی تحری
ایلمك کلدی متحری اولنلر شب ظلمانیده نیجه اختلاف اوزره اولورلرسه علم ظنون صاحبلری دخی انلر کبی اختلاف اوزره
اولورلر وهربری کندی ظن غالبی اوزره برجانبه قبله دیو توجه قیلورلر وبو علم عیون فی المثل حضور کعبه ووسط نهاردر
نهارك میاننده مثلا وقت ظهر اولسه وکعبهٔ شریفك حضورنده برنیجه جماعت طورسه اصلا انلرك کعبه یه
متوجه اولمقده متحری اولنلر کبی اختلافلری اولمز بلکه جمله سی اول قبله جانبنه متوجه اولمقده متفقلر ومتحدلردر
* مثنوی * خیز ای نمرود پرجوی از کسان * نردبانی نایدت از کرکسان * قالق ای نمرود کسلردن پراسته سکا
کرکسلردن نردبانلق کلمز یعنی ای نمرود سیرت اولان اهل نفس اکر جانب اعلایه پرواز ایلمك استرایسك قالق فی الحقیقه
کس اولان ولیلردن وعارفلردن پر ایسته والا سکا کرکسلردن بر نردبان کلمز وسنی انلر مقام اعلایه چقارمغه قادر اولمز
کرکسلردن مراد نه ایدیکنی بو بیتله بیان ایدوب بیوردیلر * مثنوی * عقل جزوی کرکس آمد ای مقل * پراو با جیفه
خواری متصل * ای مقل عقل جزوی کرکس کلدی انك پری جیفه خوارلغه متصلدر یعنی ای قلت معرفت صاحبی
عقل جزوی فی المثل کرکس کبی کلدی آنك پروبالی جیفه یکلکه متصلدر آنکله عالم اعلایه سفر اولنمز وعروج قیلنمز انك
پروازی همان جیفه خوار اولمقدن اوتریدر پس آنك واسطه سیله عالم اعلایه عروج ایلمکه قصد ایلین نمرود سیرت زمین
بشریته تیز دوشر * مثنوی * عقل ابدالان چو پر جبرئیل * می پرد تا ظل سدره میل میل * اما ابدال خدا اولنلرك
عقلی جبرئیلك پری کبی ظل سدره یه دك میل میل کیدر ابدالك شرحی وابداله متعلق اولان احادیث کرارا مرارا ور
ایلمشدر یعنی ابدال خدا اولان ولیلرك عقلی حضرت جبریل علیه السلامك نورانی اولان پری کبی سایهٔ سدره یه دك میل
میل کیدر روز میندن آسمان هفتمه دك فی الحال سیر ایدر هرکم انلرك برعقلیله اوجرسه عالم اسفلده کرکس کبی
پرواز ایتمکدن قورتلور عالم اعلاده اوچار وسدرة المنتهایه ایرر وملکوت سماتی سیر ایلر * مثنوی * باز سلطانم کشم
نیکوپیم * فارغ ازمردارم وکرکس نیم * ترك کرکس کن که من باشم کست * یك پری من بهتر از صد کرکست * هر ابراهیم
علیه السلام سیرت اولان اهل دل نمرود طبیعت اولان اهل نفسه ای نمرود طبیعت بن سلطانك بازی ام لطیف محبوبم
ونیکوپیم مرداردن فارغم عقل جزوی صاحبی کبی کرکس دکلم کرکسی ترك ایله بن سنك کسك اولم یعنی ماننده کرکس
اولان وجیفهٔ دنیایه میل قیلان عقل جزوی نی ترك ایله سکا کس اولم وسنی عالم اعلی یه پرواز ایلمکه جذب قیلام بنم پرم
سکا یوز عقل جزوی کرکسندن بهتردر بنم عقلم قنادلریله اوج کسنی عالم اعلایه اولشدرمغه اول قادردر پس اول
شهزاده لر اسانندن مناسبتله بوقدر معارفی بیوردقلرندنصکره بنه انلرك برادر بزرکوارینه ایلدکاری نصیحتك
وسویلدکاری پند وحکمتك تعبیر وبیانه شروع بیوررلر * مثنوی * چند بر عمیا دوانی اسب را * باید استا پیشه را
وکسب را * خویشتن رسوا مکن در شهر چین * عاقلی جو خویش ازوی در مچین * انچه کویدان فلاطون زمان *
هین هوا بکذار ورو بر وفق آن * ای برادر اسبی علی العمیا نیجه بر یلدورسن پیشه یه وکسبه استاد کرکدر پیشه
وکسب بی استاد میسر اولمز واستادسز پیشه یه قصد ایلمك اسبی علی العمیا یلدرمك کبیدر کندیکی چین حقیقت
شهرینك اهلی ایچره رسوای ایلمه برعاقل استه کندیکی اندن دوشورمه یعنی اول عاقلدن قاچرمه ونفسکی اندن حفظ
ایلمه اول نسنه یی که اول افلاطون زمان سویلر یعنی اول کلام حکمت آمیزی اول عاقل دوران وخلاصهٔ اهل جهان سکا
سویلر آکاه اول هوای نفسکی قوانك سویلدیکی کلام حکمت آمیزك وفقی اوزره کیت واول سکا هرنه دیرسه بوله انك
بیوردیغی اوزره سیرایت (مثنوی) جمله میکویند اندر چین بجد * بهر شاه خویشتن که لم یلد * شاه ما خود هیچ فرزندی
نزاد * بلکه سوی خویش زنرا ره نداد * هرکه از شاهان ازین نوعش بکفت * کردنش با تیغ بران کرد جفت * جمله چین
شهری ایچره اولان کسه لر جدله دیرلر کندی شاهلرندن اوتری که لم یلد یعنی چین حقیقت شهرینك ساکنلری اولان انبیا
علیهم السلام واولیای کرامك جمله سی جدله کندی شاهلری اولان پادشاه حقیقتك حقنده دیرلر) لم یلد ولم یولد ولم یکن
له کفوا احد * وبویله دیرلر که بزم شاهمز خود هیچ برفرزند طوغرمدی بلکه کندی جانبنه زنه یول ویرمدی وانك زوجی
یوقدر هرکیم شاهلردن انك حقنده بونوعدن سوز سویلیه واکا زن وفرزند اسناد ایلیه اول پادشاه حقیقی شاهلردن بویله

دین

دین شاهك کردننی تیغ بران ایله جفت ایلر وآنك بوینونی اوروب قتل ایلر (مثنوی) شاه کوید چونکه کفتی این مقال *
زود ثابت کن که دارم من عیال * مر مرا دختر اکر ثابت کنی * یافتی از تیغ تیزم ایمنی * ورنه بی شك من ببرم حلق تو *
برکشم از صوفیء جان دلق تو * سر نخواهی برد هیچ از تیغ تو) ای بکفته لاف کذب امیغ تو) پادشاه حقیقی کندیسنه زن
وفرزند اسناد ایلیوب عزیر ابن الله ومسیح ابن الله ومریم زوجته دین کافرلره ودخی والملائکة بنات الله دین واکا بنات
اسناد ایلین کسه لره دیرکه چونکم سن بو مقالی دیدك فوری ثابت ایله که بن عیال طوترمی یم سن بکا کر بنت وفرزند ثابت
ایلیه سن بنم تیغ تیزمدن ایمنلك بولورسن واکر بکا فرزند اثبات ایلمکه قادر اوله مزسك شکسز بن سنك بوغازکی کسرم
سنك جانك صوفی سندن جسمك دلقنی چکرم سن بنم تیغ قهرمدن هیچ باشکی ایلتمك وخلاص ایتمك استمزسن ای کذب
آمیز اولان لافی دیمش نادان بکا خود زن وفرزند اثبات ایلمك محالدر پس سنك دخی تیغ قهردن خلاص اولمقلغك محال
اولور (مثنوی) بنکر ای از جهل کفته ناحقی * پرز سرهای بریده خندقی * خندقی از قعر خندق تا کلو * پرز سرهای
بریده زین غلو * ای جهلدن برناحق سوز سویلمش کسه کسلمش باشلردن برخندقی پر کور برخندقك دبندن
بوغازنه دك بوغلودن بریده باشلردن پردر یعنی بوکونه ناحق سویلمرندن وتجاوز ایلمرندن اوتری باشلردن پر اولمشدر
(مثنوی) جمله اندر کار این دعوی شدند * کردن خود را بدین دعوی زدند * هان ببین این را بچشم اعتبار * این چنین
دعوی مبندیش ومیار * جمله سی اول سربریده لرك بودعوانك کارنده اولدیلر وبودعوی اوزره عمل قیلدیلر کندی
بیونلرنی بودعوی سببیله اوردیلر آکاه اول بونی سن چشم اعتبارله کور زنهار بونك دعواسنی اندیشه ایلمه وخاطره
کتورمه (مثنوی) تلخ خواهی کرد بر ما عمر ما * که برین می داردای دادر ترا * کررود صد سال آن کاکاه نیست * بر عما
آن از حساب راه نیست * سن بزم اوزریمزه عمر عزیزی تلخ ایلرسن که ای دادرسنی بودعوی بونك اوزرینه طوتر یعنی سن اکر
بودعوی اوزره مصر اولور ایسك بزم اوزریمزه بزم عمر عزیزی تلخ ایلرسن که ای برادر بودعوی سنی بزم اوزریمزه بزم عمر عزیزی
تلخ ایلمك اوزره طوتر وسکا دخی بوروشدن اصلا نفع اولمز زیرا اکر برکسه که اکاه دکلدر فرضی یوز ییل عمی اوزره کتسه
وکندی بیلدیکی اوزره ظنله سیرایتسه اول راه حسابندن دکلدر واول کسه طریق مستقیمه هم کتمش اولمز ومعشوق جانبنه
سیروسلوك ایتمش اولمز (مثنوی) این همه کفتند وکفت آن ناصبور) که مر ازین کفتها اید نفور) سینه پر آتش مرا چون
منقلیست * کشت کامل کشت وقت منجلیست * برمقام صبر عشق آتش نشاند * صبر من مردان شبی که عشق زاد
بودوکلی ذکر اولان نصایح ومواعظی وکلمات والفاظی اول ایکی شهزاده بیولك برادرلرینه سویلدیلر واول ناصبور دیدی که
بکا بوسوزلردن نفور کلور وبنم جان ودلم سزلك نصیح وپندیکزدن نفرت واعراض قیلورز برامنقل کبی بنم سینه م پرآتشدر
کشت کامل اولدی منجل وقتیدر یعنی بنم درونم آتش عشقله منقل کبی طلودر بنم صبره طاقتم یوقدر بخن اکین کامل
اولسه اوراق وقتی اولور وبیچمکه لایق کاور بنم دخی وجودم کشتزاری کماله ایردی وانی بیچمك وقتی کلدی پس بن
بوکاردن روکردان اولمزم واوله صولك اولورم اولدکدنصکره بنه بوطلبدن دونمزم دیدی صبر مقامنه عشق آتش نصب
ایلدی بنم صبرم اول کیجه اولدیکه عشق طوغدی وعاشقه اولمکدن تخویف وتهدید ایلمك باطل اولدی وعاشقك
معشوق یولنده اولمسی خود عین حیات کلدی (مثنوی) ای محدث از خطاب وازخطوب * زان کذشتم آهن سردی
مکوب * سرنکونم هی رها کن پای من * فهم کو در جمله اجزای من * اشترم من تا توانم می کشم * چون فتادم زار
با کشتن خوشم) ای خطابدن وخطوبدن محدث اولان اندن بکدم صوغوق دمور دوکمه یعنی ای امر عظیمدن وخطابدن
تحدیث قیلان وخبرویرن کسه بن اول سنك خبرویردیکك قورقولو مرتبه دن ایلرو کچدم هیچ صوغوق دمور دوکمه
وکندیکه زحمت ویرمه بن سرنکونم هی بنم ایاغمی قویی ویرسنك نصیح وپندیکی بنم جمله اجزامده فهم ایلمك قنی بنم جمیع
عضولرمده سنك سوزیکی فهم قیلمغه ومتنصح اولمغه قابلیت یوقدر دیدی بن فی المثل اشترم تا قادر اولدقجه بار محنتی
چکرم زار وزبون دوشم دیلمکله خوشم نته کم حج یولنده دوه چکار قادر اولدقجه وطاقتلری یتدکجه یولك چکرلر چونکم
زار وزبون اولوب دوشه لر ذبح اولنمغله خوش اولورلر بن دخی اول کعبه یولنك دوه لری کبی زار وزبون اولوب دوشدکدن بنم
شمدنصکره زنده اولمقدن کشته اولمقلغم یکدر دیدی (مثنوی) پرسر مقطوع اکر صد خندقست * پیش درد من مزاح
مطلقست * من نخواهم زد کر از خوف وبیم * اینچنین طبل هوا زیر کلیم * من علم اکنون بصحرا می زنم * یا سر اندازی
ویاروی صنم) حلق کان نبود سزای آن شراب) آن بریده به بشمشیر وضراب) سر مقطوعله پر اکر یوز خندق وار ایسه ده
بنم دردم اوکنده مطلق لاغدر یعنی اکر معشوقه وصول بولنده فرضی کسلمش باشلرله طلو یوز خندق وار ایسه ده
بنم درد وسوزم اوکنده اول مطلق لاغ ولطیفه در * بیت * وانی الی التهدید بالموت راکن * ومن هوله ارکان غیری
هدت * بن خوفدن وبیمدن اوتری بو نجلین هوا طبلی بوندن غیری زیر کلیمده اورمق استمزم بلکه بن شمدنصکره بو طبل

محبتی اشکار اچالارم شمدی علمی صحرایه اوریرم وطبل وعلمله محبت دعواسن قیلوب اشکار امعشوقه جانبنه متوجه
اولورم ابکیدن خالی دکل یاسر اندازلق ویاروی صنم یعنی یاباشمی محبوبه یولنده ویررم ویاخود کندیمی اکا ایرکورریرم
بربوغاز که اول شراب وصالک لایق اولمیه واول اب حیاتی نوش قیلمیه اول شمشیر وضرابله کسلمک یکدر واندن لذت
بولمیه اولمک اولی دردیدی (مثنوی) دیده کان نبود زوصلش درفره * آنچنان دیده سفید وکوربه * کوش کان نبود
سزای راز او * برکنش که نبودان برسر نکو * اندران دستی که نبودان نصاب * ان شکسته به بساطور قصاب *
برکوز که اول محبوبک وصلندن فره ده وزیاده اکده اولمیه وانک نور وصالندن ضیا بولمیه انجلین کوز بیاض وکور اولمق
یکدر برقولق که اول حضرتک رازنک سزاسی اولمیه وانک آوازنی واسرارنی استماع قیلمیه اول کوشی باشدن قوپارکه اول
قولق باش اوزره نکو اولمزواویله قولقدن اصلا صاحبنه نفع کلمز برالده که اول حضرتک نصاب خدمتی وسرمایهٔ
طاعتی اولمیه اول قصاب ساطوریله شکسته اولمق یکدر * مثنوی * آنچنان پایی که از رفتار او * جان نه پیوندد
بنرکس زار او) آنچنان پادر حدید اولیترست) کانچنان پا عاقبت دردسرست) انجلین برپا که انک رفتارندن جان حضرت
محبوبه نک نرکسزارنه اولشمز یعنی انک نرکسزار کبی اولان یوزنه اول پایک رفتاری سببیله جان واصل اولمیه
انجلین اباق دمورده اولمق اولیتر درزیرا انجلین اباق عاقبت دردسر درصاحبنک باشنه اول عاقبت نیجه درد وبلا کتوردر
الحاصل انسانک هر برعضوی محبوب حقیقینک برخدمتی ایچون خلق اولنمشدر اکر اول عضو لما خلق لهنه صرف
اولنمزسه انک موجود اولمسندن معدوم اولمسی صاحبنه اولی اولور پس مؤمنه بولازم کلورکه هر برعضوینی لما خلق
لهنه صرف وخرج ایلمکه سعی ومجاهده ایلیه وجمله اندامنی انک یولنده فدا ایلمکدن النی کیر وطوتمیه ومجاهده یی
ترک ایتمیه (بیان مجاهد که دست از مجاهده بازندارد اکرچه داند بسطت عطای حق را که آن مقصود ازطرف
دیکر وبسبب نوع عمل دیکر بدو رساند که دروهم اوهم نبوده باشد واوهمه وهم وامید درین طریق معین بسته باشد
وحلقهٔ همین درمیزند بو که حق تعالی آن روزی را ازدر دیکر بدو رساند که اوان تدبیر نکرده باشد) بوسرخ شریف شول
مجاهدک بیانیدر که النی مجاهده ایلمکدن کیر وطوتمز اکرچه اول مجاهد بیلور حق تعالینک عطاسنک بسطتی که اول
مقصودی سبب دیکردن براخر عملدن اکا ایرشدرر که اول مجاهدک وهمندن اول اولمش ایدی واول مجاهدو کای
وهمی وامیدی بوطریق معینه باغلمش ایدی وبرطریق اوزره یاامور دنیویه ده یاامور اخرویه ده سعی ومجاهده قیلدی
واول بیلدیکی قپونک حلقه سنی همیشه اوررایدی بولابکه حق تعالی اول رزقی اکا برغیری قپودن ایرشدره که اول
مجاهد اول تدبیری ایلمش وخاطرنه اول جانب کلمش اوله (ویرزقه من حیث لا یحتسب) اول الله کندی جنابنه متوکل
ومتوجه اولان بنده سنه ظن ایلدیکی یردن رزق ویرر بو آیت کریمه سورهٔ طلاقده در (ومن یتق الله) هرشول کسه که
اتقا ایلیه اللهدن ومرتکب معاصی ومناهی اولمیه (یجعل له مخرجا) الله تعالی اول کسه ایچون خلاص وخروج
ایده جک محل قیلر تأدیبا واخرتک آلام وشدایدندن خلاص اولور (ویرزقه من حیث لا یحتسب) وا کاظن ایلدیکی
یردن رزق ویرر (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه) وهرکیم اللهه توکل واعتماد ایلیه اول الله کافیدر اکا (ان الله بالغ
امره) تحقیقا الله تعالی امرنی بالغ وکارنی یتشدریجیدر هرنه یره که مراد ایلیه (قد جعل الله لکل شیٔ قدرا)
تحقیقا الله تعالی قیلدی هرشیٔ ایچون بلا وفقردن وغیریدن مقدار معین قیلدیکه اندن تجاوز ایتمز (العبد یدبر والله
یقدر) عبد تدبیر ایلر والله تعالی اکرعبدک تدبیری قضاسنه موافق ایسه تقدیر ایلر (وبود که بنده را وهم بندکی بود که
مرا از غیرابن در برساند) اکرچه من درحلقهٔ این درمیزنم حق تعالی اوراهم ازین دررروزی رساند فی الجمله این همه درهای
یک سرایست) واولورکه برنده یه بنده لک وهمی اولور یعنی بنده لکه لایق وهم اولور وتوهم قیلور که حق تعالی رزقی اول
قپودن وغیریدن ایرشدرور بنم بیلدیکم قپودن دکل اکرچه بن بوقپونک حلقه سنی اوروروم وبوبابده رزق امیدی اوزره
طوروروم حق تعالی هم اول بیلدیکی قپودن اکا رزقنی ایرشدرر فی الجمله بوجمله قپولر برسرایک قپولریدر هرقنغی قپودن
کلسه ینک رزقی کلور ایسه اکا حق قپوسندن کلور ورزقی ویرن همان حق تعالی حضرتلری اولور (مثنوی) یادرین ره آیدم
این کار من * یاچو بازایم زره سوی وطن * بوکه موقوفست کامم برسفر * چون سفر کردم بیابم درحضر * یاررا چندان
غمایم جد وجست * که بدانم که نمی بایست جست * یابوبولده بنم مرادم بکا کله یاخود باز کبی یولدن وطن جانبنه کام
ومرادیمی کندی وطنمده بولم بولا یکه بنم مرادم سفرا یتمک اوزره موقوف اوله چونکم سفر ایلیم اکر سفرده بوله مز ایسم
حضرده بولم بیلمزمکه مرادم نه طریقیله الله کاور سفرا یتمکله وجست وجو قیلمغله مراد حاصل اوله جد وطلب کوسترمکه
بروجه یقین بیلم وحقیقته عالم اولمغه جست وجو ایلمک کرکمز و بکا یقین حاصل کله که اصلا جد وطلب ایلمک لازم کلمیه اول
حینده جست وجویی ترک ایلرم والا شمدی جست وجویی ترک ایلمزمکه بوجست وجوسز بکا مراد حاصل اولورمی

وياخود اولمزمی بیلمزم (مثنوی) این معیت کی رود درکوش من * تا نکردم کرد دوران زمن * کی کنم من ازمعیت
فهم راز * جز که ازبعد سفرهای دراز * حق معیت کفت ودل رامهر کرد * تا که عکس ایدبکوش دل نه طرد *
اول معیت بنم قولاغمه کیجن کیدر یعنی حق تعالی حضرتلرینک (وهو معکم اینما کنتم) ودخی (والله معکم ولن یترکم
اعمالکم) بیوردیغی معیت بنم قولاغمه کیمز وبنم جانم انکله قناعت ایتمز تابن زمانک دورانک اطرافنی طولنمیم واول
معیتک حقیقتنی بیلنجه یه دک وانک بنمله هرحالده وهرمکانده اولدیغنه بروجه یقین عالم اولنجه یه دک زمانی دور وحرکت
ایلرم وجست وجو قیلورم مطلق وهو معکم بیوردیغی معیتدن بن نیجن فهم راز ایلرم وبو معیتدن بن بی سیر وسفر نیجه
خبرالورم ونیجه کشف نقاب قیلورم سفرهای درازک صو کندن غیری یعنی بن معیت الهیه دن فهم راز ایلمکه
قادر اوله مزم الا که بعد اسفار الطویله نیجه مدت مدیده وعهود بعیده سیر وسفر قیلمینجه ومعیت حقی بیلمکه طالب
وراغب اولمینجه اول معیتدن برکسه نیجه فهم راز ایلر وحق تعالینک کندیله هرحالده وهرمکانده بیله اولدیغنی نیجه
بیلور حق تعالی حضرتلری معیت دیدی وکرچک بن هرحالده وهر یرده سزکله یم وسزدن بو نکز طمرندن نزدیکترم
دیو کلام مجیدنده خبرویردی اما کوکله مهرا ینندی ونیجه پرده لر وحجابلر قودی تا کم وهو معکم دیدیکی کلام
کوش دله عکس کله طرد کلمیه وهو معکم آیتنه اشارت اولور وبو آیتک تفسیری جلد اولده وجلد خامسده تفسیر قوله
وهو معکم اینما کنتم بیوردقلری سرخلرده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده توضیح معنی بویله دیمک اولورکه اکرچه
حق تعالی وهو معکم اینما کنتم دیمکله کندینک هرحالده وهرمکانده اولدیغندن خبرویردی ولکن کوکله مهراوردی
قلب انک کندی ایله نیجه اولدیغنی بیله مز تاکم بو معیت کلامی کوش دله طرد وموافق کلمیه بلکه عکس کله یعنی کوش دل
وهو معکم دیمکدن معیت فهم قیلمیه وبوقدره قانع اولمیه ودیه که خدای تعالی حضرتلری افی الحقیقه کرچک بنمله بیله در
اما بن نیجه بیلیم که هرحالده وهرمکانده بیله اوله پس بکا لازم اولان بو اولورکه موطن طبیعتدن خروج ایدوب نیجه
مدت سیرالی الله ایدم تا سیر مع الله مرتبه سنه وارنجه واصل اولم چونکم سیر مع الله مرتبه سنه واصل اولم انک بنمله هر
حالده وهرمکانده اولدیغی وبنم دخی انکله هرحالده وهرمکانده سیر قیلدیغمی مشاهده قیلم والا مجرد اول حضرتک
وهو معکم اینما کنتم دیمسنه اعتقاد ایدوب قناعت قیلسم وبوسر معیتدن بر راز فهم قیلسم بکا انکله بیله اولمغی
بوقدر بیلمک نه فائده ویردی دیدی * مثنوی * چون سفرها کرد وداد راه داد * بعد ازان مهر ازدل او برکشاد *
چونکم طالب سر معیت الهی اولان سفرلری ایلدی ودادراهی ویردی اندنصکره انک کوکلندن مهرا چلدی حق
تعالینک کندی ایله اولان معیتنی اول مرتبه ده کورر وبیلور یعنی حق تعالینک همیشه کندی ایله بیله اولدیغنی بیلمکه
طالب وراغب اولان کسه چونکم طریق الهیده سیرلر وسفرلر ایلیه وطریقتک دخی حقنی ویره اندنصکره انک
قلبندن حق تعالی اول مهری وپرده یی فتح ایلر پس حق تعالینک هرحالده وهرمکانده همیشه کندیله اولدیغنی
کورر وبیلور وهرقنده سیر ایلسه اول کسه سیر مع الله قیلور ومقصود ومرادی انک بوقدر سیر وسفردن صکره حاصل
اولور (مثنوی) چون خطا بین ان حساب باصفا * کردش روشن زبعد دوخطا * اول حساب باصفا خطا بین کبی ایکی
خطادنصکره اکا روشن اولور یعنی محاسب اولنلره مرادلری اولان عددک نه مقدار ایدیکنی بیلمک ایکی خطادنصکره
روشن وظاهر اولدیغی کبی اول باصفا دخی که اندن مراد معیت الهیدر ایکی خطادنصکره روشن وظاهر اولور واول
خطانک بریسی صورتا سیر وسیاحت ایلمکدر چونکم اول صورتا سیر وسیاحت ایلمنک خطاسی معلوم
اوله سالک باطنی اولان سیر وسیاحت ابتدا ایلر وبو سیر وسفرک اولی موطن طبیعتدن خروج ایلیوب نفس اماره نک
منزللرنی ومقاملرنی یجوب سیر الی الله قیلمقدر شول مرتبه یه دک که الله تعالی حضرتلرینه قریب اوله وانک قربتنی
مشاهده قیله بو سیر الی الله اتمک دخی نهایت بولدقده وبونک دخی خطاسی ظاهر اولدقده سیر مع الله روشن وظاهر
اولور پس سیر مع الله علم حسابده اولان خطابین کبی ایکی خطادنصکره روشن وظاهر اولمش اولور ولازم کلدیکه
علم حسابده اولان خطابین فائده سی بومحلده تحریر اولنه تا کم اول مراد اولنان عدد ایکی خطادنصکره روشن
نیجه ظهوره کاورسه بومسئله خطائین مرحوم سعید وشهید کزیدهٔ ارباب قلم مستغرق رحمت قدم خیرالدین بک ابن
ابراهیم اسکنه الله فی دار النعیم کندی مؤلفاتندن مفتاح الکنوز نام فارسی رساله سنده بوفائده یی تحریر
وبوخطائین مسئله سنی لسان فارسی اوزره تعبیر ایلمشدر پس طالبلره فهمی آسان اولمقدن اوتری ترجمه اولنوب
بوکونه تحریر قیلندی خطائین ایکی خطادیمک اولور بوخطائین دخی براتدرکه نه قدر مجهولات وار ایسه بونکله
استخراج اولنور اعداد اموال مجهوله کبی واعداد اثلاث اموال مجهوله کبی ودخی بونک امثالی نسنه لرکه اوله جمیعسی
بونکله استخراج اولنور اما بوخطائین دخی بعض مسئله اولورکه خطای واحدله استخراج قیلنور وبعض مسئله اولورکه

خطائين ايله استخراج اولنور پس خطاى واحدله استخراج اولنه وخطائين ايله استخراج اولنه برصورت تصوير ايدوب
تعبير ايده لم پس امدى شولكه خطاى واحدله استخراج اولنور اول انك طريقين بيان ايده لم مثلا براعدادى مجهول مال
اولسه واول مال مجهولك ثلث مجهولن وسبع مجهولن جمع ايدراولسك اون درهم اولسه اول مال مجهولك عددى
اصلده نه مقداردر بيلمك دبلسك كركدركه اول مال مجهولك عددن يدى فرض ايده سن بويدى يه مال مفروض ديرلر
وبو مال مفروض اولان يدينك سبعى بردرهم اولوروثلثى ايكى درهم وثلث درهم اولور وبونى جمع ايديجك بوندن اوچ
درهم وثلث درهم حاصل اولوروبوكا خطاى واحد ديرلرزيرا اول مراداولان درهم بوندن حاصل اولمدى وبواوچ درهمه
وثلث درهمه نتيجهٔ مال مفروض ديرلروبو نتيجهٔ مال مفروض مقسوم عليه اولسه كركدر پس اول يدى عددكه اولده
مال مفروض ايدى انى اول ثلث مجهولله سبع مجهولك جمعندن حاصل اوله جق اون درهمه ضرب ايده سن بواون
درهمه نتيجهٔ مال مطلوب ديرلروبوندن حاصل ضربه نه واقع اولورسه بومقسوم اولور واول مقسوم عليه اولسه كرك
ديد يكمز اوچ درهم وثلث درهم كه نتيجهٔ مال مفروضدر انى بوحاصل ضربه مقسوم عليه ايدوب تقسيم ايده سن
وخارج قسمت نه واقع اولورسه اعداد مال مطلوب اولدرمثال عدد مال مفروض بودر ٧ وبونك ثلثيله سبعندن حاصل
اولان نتيجهٔ مال مفروض بودر ٣ وثلث درهم وبعد التقسيم مال مطلوب بودركه ٢١ وبو يكرمى برعدددن دخى نتيجهٔ
مال مطلوب اولان بودر ١٠ پس بويدى عددكه مال مفروضدر بونى نتيجهٔ مال مطلوبه كه اوندر ضرب ايده سن
بوحاصل اولور ٧٠ وبوحاصل ضرب اولان يتمش عددى نتيجهٔ مال مضروبكه اوچ درهم وثلث درهمدركا تقسيم
ايده سن امدى بو يتمش عدد اول اوچ درهم وثلث ٧ درهمه تقسيم اولمز زيرا مع الكسوردر پس بونلرى مجنس ايتمك
كركدرتاكم قابل تقسيم اوله يعنى بومقسوم عليه اولان نتيجهٔ مال مفروضكه اوچ درهم وثلث درهمدر بتمامه
ثلث درهم ايده سن كه اوچ كره طقوز اولوروابرثلثى دخى ضم ايديجك اون كره ثلث اولوروبوحاصل ضربى دخى كذلك
مجنس ايده سن يعنى بونى دخى بتمامه ثلث ايده سن كه يتمش كره ثلث ايكيوز اون ثلث اولوروبوايكى يوزاون ثلثى مقسوم
ايدوب واول اون كره ثلث اولانى بوكه مقسوم عليه ايدوب تقسيم ايده سن وخارج قسمت نه واقع اولورسه اعداد مثال
مطلوب اولدرمثال نقسيم اثلاث ٢١) ٢١٠ پس بوندن معلوم اولديكه اول ثلث مجهولله سبع مجهولى اولهجق اون
عدد اولان ١٠ مال مجهول اصلده يكرمى برعدداولمش زيرا يكرمى برلك ثلثى يدى وسبعى اوچ اولور جمله اون اولور
امابوخصوص برنوعله دخى استخراج اولنسه اولوركه اندن بونوع اهون اوله مثلا چونكه بومحلده ثلث وسبع ياد اولنمدى
كركدركه سن دخى برمخرج بوله سنكه انده دخى ثلث وسبع اوله يكرمى بركبى پس اول مال مجهول يكرمى برعدد ايمش
زيرا بويكرمى برلك ثلثى يدى وسبعى اوچ وجمله اون اولور امابوقضيه بومحلده بووجهله تعبير اولنيوب لباس خطائين ايله
تعبير اولنديغنه باعث اولدركه بومحل انى اقتضا ايلركه سكا فائدهٔ خطائين معلوم اوله زيراكه نتيجه بونك امثالى
مجهولات واردركه بوطريقه محتاجدرطريق آخرايله استخراج اولنمز پس شول خطاى واحدله استخراج اولنوراول
تفصيل اولندى وشولكه خطائين ايله استخراج اولنورانى دخى بيان ايده لم پس امدى اول دخى بوندن خالى دكلدركه
انك دخى خطالرى يازائد ويا ناقص اوله واكر خطانك ايكسى يله زائد اوله جق اولورسه كوره سن بوايكى خطاى زائدك
اكر برى برندن زياده سى وارايسه انك كثرى مقدارنى بيشترندن تفريق ايدوب كيدره سن وباقى نه قالورسه اول
باقى يه باقىء اول ديرلروبو باقىء اول مقسوم عليه اولسه كركدر پس خطاى مال مفروض نه ايسه انى عين مال
مفروض ثانى يه ضرب ايده سن وخطاى مال مفروض ثانى دخى نه ايسه انى دخى عين مال مفروض اوله ضرب ايده سن
وايكيسندن حاصل ضربه نه واقع اولورسه انى دخى كوره سن يعنى اكرانك دخى برى برندن زياده سى واراسه انك دخى
كثرى مقدارنى بيشترندن تفريق ايدوب كيدره سن وباقى نه قالورسه بوباقى يه باقىء ثانى ديرلروبو باقىء ثانى مقسوم اولسه
كركدر پس اول ايكى خطاى زائدك تفريقندن حاصل اولان باقىء اولى بوايكى حاصل اولان باقىء اوله وبوايكى حاصل
اولان باقىء اولى بوايكى حاصل ضربك تفريقندن حاصل اولان باقىء ثانى يه مقسوم عليه ايدوب تقسيم ايده سن وخارج
قسمت نه واقع اولورسه اعداد مال مطلوب اولدر مثلا بربرده برمقدار اعدادى مجهول مال اولسه زيد وارسه اول مال
مجهوله بركندى مثلى قدرمال دخى ضم ايلسه ايچندن اوچ اقچه سن خطا ايتسه وعمرودخى وارسه اول مال مجهوله
كندى مثلى قدر مال دخى ضم ايدوب اول دخى ايچندن اون اقچه سن خطا ايتسه وبكردخى واراسه اول مال مجهوله
بركندى مثلى قدرمال ضم ايدوب اول دخى ايچندن يدى اقچه سن خطا ايتسه من بعد اول مال مجهول طقوز اقچه
قالسه اول مال مجهول اصلده قاچ اقچه در بيلمك استسك كركدركه اول مال مجهولك عددن اولا سكز فرض ايده سن
وبوسكزه مال مفروض اول ديرلر پس بوسكزك اوزرينه هشت ديكردخى ضم ايده سن اون التى اولوروبواون التينك

اوچن نقص ايديجك اون اوچ قالوروبواون اوچه اون اوچ ضم ايده سن يكرمى التى اولوروبو يكرمى التينك دخى اونن
نقص ايديجك اون التى قالوروبواون التى يه اون التى دخى ضم ايده سن اوتوز ايكى اولوروبواوتوز ايكينك دخى يديسن نقص
ايديجك يكرمى بش قالورپس طقوز قالمق كرك ايديكه صحيح اوليدى امدى بونده اون التى عدد خطاى زائد واقع اولدى
بوخطاى زائد اولان اون التى عدده خطاى زائد مال مفروض اول ديرلرپس امدى ثانيا اول مال مجهولك عددن يدى
فرض ايده سن بويدى يه مال مفروض ثانى ديرلرپس بويدينك اوزرينه هفت ديكر دخى ضم ايده سن اون درت اولور
وبواون دردك اوچن نقص ايديجك اون برقالوروان بره اون بردخى ضم ايده سن يكرمى ايكى اولوروبو يكرمى ايكينك
دخى اونن نقص ايديجك اون ايكى قالوروبواون ايكى يه اون ايكى دخى ضم ايده سن يكرمى درت اولور وبو يكرمى دردك
دخى يديسن نقص ايديجك اون يدى قالورپس بودخى طقوز قالمق كرك ايديكه صحيح اوليدى بونده دخى سكز عدد خطاى
زائد واقع اولدى وبوخطاى زائد اولان سكز عدده دخى خطاى زائد مال مفروض ثانى ديرلرپس امدى بوخطاى ثانيئى
طريق بسط اوزره خطاى اولدن تفريق ايدوب كيدره سن صورت خطاى زايد مال مفروض اول بودر ١٦ $\frac{16}{8}$ به
اول بودر ٨ امدى بلكلكه بوتفريقده باقى اولان سكز عدد بونك فوقنده اول باقى اول ديد يكمزدركه مقسوم عليه اولسه
كرك ديمشدرپس امدى بوخطاى مال مفروض اولكه اول التى عدددرانى بومال مفروض ثانينك عيننه ضرب ايده سن
كه عين مال مفروض ثانى يديدرصورت ضرب بودر $\frac{716}{112}$ دخى مال فروض اولك عيننه ضرب ايده سن كه عين مال
مفروض اول دخى سكز عدددرصورتى بودر $\frac{88}{64}$ پس بوخطاى مال مفروضك ضربندن حاصل اولان اعداد بيشتردر
خطاى مال مفروض ثانينك ضربى بودرضربندن حاصل اولان اعداد كمترى دخى اول خطاى اولك ضربندن حاصل
اولان اعداد بيشتردن تفريق ايدوب كيدره سن صورت تفريق خطائين ثانى بودر $\frac{24}{48}$ ١١٢ امدى بوتفريقدن باقى قلان
سكز عدده دخى بونك فوقنده اول باقىء ثانى ديد يكمزكه مقسوم اولسه كرك ديمشدرپس بوباقىء ثانى اولان فرق سكز
عددى اول باقى اول اولان سكز عدده تقسيم ايده سن وخارج قسمت واقع اولورسه اعداد مال مطلوب اولدرصورت
تقسيم $\frac{481}{8}$ باقىء ثانى پس بودخى معلوم اولديكه اول مال مجهول اصلده التى عدد باقى اول ايمش زيرا بوالتى يه التى دخى
ضم ايديجك اون ايكى اولوراوچى كيديجك طقوز دخى ضم ايديجك اون سكز اولوراونى كيديجك سكز قالور
وبوسكزه سكزدخى ضم ايديجك اون التى اولوريديسى كيديجك طقوز قالوركه اول مال مطلوبدرپس خطائين ايله
استخراج اولوب وايكى خطاسى دخى زائد اولان بودراماخطائينله استخراج اولنسه انك خطالرينك برى زائد وبرى
ناقص اولسه اولدخى نيجه اولورانى دخى بيان ايده لم امدى بيلكل كه خطانك برى زائد وبرى ناقص اولسه پس خطاى
زائد نه ايسه وخطاى ناقص دخى نه ايسه همان حالى اوزره جمع ايده سن وبوجمعه مجموع اول ديرلركه بومجموع اول مقسوم
عليه اولسه كركدركه پس بوندنصكره سابقاذكر اولنان كبى خطاى مال مفروض اولى نه ايسه عين مال مفروض
ثانى يه ضرب ايده سن وخطاى مال مفروض ثانى دخى نه ايسه انى دخى عين مال مفروض اوله ضرب ايده سن
وبوخطا بينك حاصل ضربلرك جمع ايده سن وبوجمعه مجموع ثانى مقسوم اولسه كركدر پس امدى اول مجموع اولى
بومجموع ثانى يه مقسوم عليه ايدوب تقسيم ايده سن وخارج قسمت نه واقع اولوراعداد مال مطلوب اولدرمثلا كر بربرده
برمقدار عددى مجهول مال اولسه زيد وارسه اول مال مجهوله بش اقچه ضم ايدوب ايچندن براقچه خطا ايتسه
وعمرودخى وارسه اول مال مجهوله التى اقچه ضم ايدوب ايچندن ايكى اقچه خطا ايتسه وبكردخى وارسه اول مال
مجهوله يدى اقچه ضم ايدوب ايچندن اون ايكى اقچه خطا ايتسه من بعد اول مال مجهول مضاعف اولسه يعنى ايكى
اولكى قدر اولسه اول مال مجهول اصلده قاچ اقچه در بيلمك دياسك كركدركه اول مال مجهولك عددن اولا برفرض
ايده سن وبوبرعدده دخى مال مفروض اول ديرلروبوبرك اوزرينه بش دخى ضم ايده سن التى اولوروبوالتينك برين نقص
ايديجك بش قالوروبوبشه التى دخى ضم ايده سن اون براولور وبواون برك دخى ايكيسن نقص ايديجك طقوز قالور
وبوطقوزه يدى دخى ضم ايده سن اون التى اولوروبواون التينك دخى اون ايكيسن نقص ايديجك درت قالورپس ايكى
قالمق كرك ايدى كه صحيح اوليدى زيرا مال مفروض برعدد ايدى امدى بونده ايكى خطاى زائد واقع اولدى وبوكا
دخى خطاى زائد مال مفروض اول ديرلرپس ثانيا اول مال مجهولك عددن درت فرض ايده سن وبودرده دخى
مال مفروض ثانى ديرلر ودردك اوزرينه بش دخى ضم ايده سن طقوز اولور وبوطقوزك برين نقص ايديجك سكز
قالور وبوسكزه التى دخى ضم ايده سن اون درت اولوروبواون دردك دخى ايكيسن نقص ايديجك اون ايكى قالور
وبواون ايكى يه يدى دخى ضم ايده سن اون طقوز اولور وبواون طقوزك دخى اون ايكيسن نقص ايديجك يدى قالورپس
بودخى سكز قالمق كرك ايديكه صحيح اوليدى زيرا بونده مال مفروض ثانى درت ايدى بونده دخى عددى خطاى ناقص

واقع اولدی وبوکا دخی خطای ناقص مال مفروض ثانی دیرلر پس امدی عدد خطای زائدی وبر عدد دخی
خطای ناقصی جمع ایده سن اوچ اولور وبو اوچ عدد بونك فوقنده اول مجموع اول دیدیکمزدرکه مقسوم علیه اولسه
کرك دینلمشدر پس بوندنصکره ینه سابق الذکر اولان کبی خطای زائد مال مفروض اولکی که ایکی عدد در انی
عین مال مفروض ثانی یه ضرب ایده سن که درت عدد در صورت ضرب بو اوله ۴ ۲ / ۸ من بعد بو خطای ناقص
مال مفروض ثانی دخی که بر عدد در بونی دخی عین مال مفروض اوله ضرب ایده سن که اودخی بر عدد در صورت
ضرب او ۱ ۱ / ۱ پس بو خطائینك دخی حاصل ضربن جمع ایده سن صورت جمع او ۸ ۱ / ۹ وبو طقوز دخی بونك فوقنده
اول مجموع ثانی دیدیکمزدرکه مقسوم اولسه کرك دینلمشدر امدی بو طقوز عدد که مقسومدر اول مجموع اول
دیدیکمز اوچ عددی بوکه مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن وخارج قسمت نه واقع اولورسه اعداد مال مطلوب اولدر
صورت تقسیم او ۹ / ۳ ۳ پس بودخی معلوم اولدیکه اول مال مجهول اصلده اوچ عدد ایمش زیرا اوچ عدده بش دخی
ضم ایدیجك سکز اولور بری کیدیجك یدی قالور وبو یدی یه التی دخی ضم ایدیجك اون اوچ اولور ایکیسی کیدیجك اون بر
قالور وبو اون بره یدی ضم ایدیجك اون سکز اولور واون ایکیسی کیدیجك التی قالور که اصل مراد اولان اعداد مطلوب
دخی اولدر وزبدهٔ علما اولان علی قوشجی هم بو مسئله یی حسابه متعلق اولان رساله سنده لسان عربی اوزره مختصر
ومفید بو کونه تعبیر ایدوب بیورر المقالة الرابعة فی استخراج المجهولات بطریق الخطائین وهو انما یکون اذا سئل عن
مجهول علیه عمل من الاعمال کالتنصیف والتضعیف او زیادة عدد علیه او نقصان عدد منه او ضربه فی عدد معلوم
اوغیر ذلك من الاعمال حتی صار عددا معلوما وطریقه ان نفرض المجهول ای عدد شئنا ونعمل علیه ما فهمنا من کلام
السائل حتی یحصل حاصل فان وافق العدد المعلوم فهو المطلوب والا نأخذ التفاضل بین ما حصل من عملنا والعدد
المعلوم وهو المسمی بالخطاء الاول ثم نفرض المجهول عددا آخر ونعمل علیه کما عملنا حتی یحصل ثان فان وافق المعلوم
فهو المطلوب والا فنأخذ التفاضل بینه وبین المعلوم وهو المسمی بالخطأ الثانی ثم نستخرج من هذین الخطأین ص وابابان
نضرب المفروض الاول فی الخطاء الثانی وکذا المفروض الثانی فی الخطأ الاول فان کان الخطأن معا بالزیادة علی المعلوم
او بالنقصان منه نقسم التفاضل بین حاصل الضربین علی التفاضل بین الخطائین فما خرج فهو المجهول والمطلوب وان
کانا مختلفین فی الزیادة والنقصان نقسم مجموع الحاصلین علی مجموع الخطائین فما خرج فهو المطلوب مثاله نرید عددا
اذا ضوعف وزاد علیه واحد وضرب المجموع فی ثلاثة وزید علی الحاصل اثنان ثم ضرب ما بلغ فی اربعة فزید علی الحاصل
ثلاثة بلغ خمسة وتسعین فرضا ذلك العدد اثنین ثم ضاعفناه فصار اربعة وزدنا علیه واحدا فصار خمسة ضربنا المجموع
فی ثلاثة فصار خمسة عشر وزدنا علیها اثنین فحصل سبعة عشر ثم ضربنا ما بلغ فی اربعة فحصل ثمانیة وستون وزدنا
علی الحاصل ثلاثة فحصل احد وسبعون وهو ناقص عن العدد المعلوم اعنی عن خمسة وتسعین باربعة وعشرین
وهو الخطاء الاول ثم فرضناه خمسة وعملنا علیه العمل المذکور فصار مائة وثلاثة واربعین وهو زاید عن الخمسة والتسعین
بثمانیة واربعین وهو الخطاء الثانی فضربنا المفروض الاول وهو اثنان فی الخطاء الثانی وهو ثمانیة واربعون فحصل ستة
وتسعون ثم ضربنا المفروض الثانی وهو خمسة فی الخطاء الاول وهو اربعة وعشرون فحصل مائة وعشرون ولما کان
احد الخطائین بالزیادة والاخر بالنقصان قسمنا مجموع الحاصلین وهو مائتان وستة عشر علی مجموع الخطائین وهو اثنان
وسبعون فخرج ثلاثة وهو المطلوب مثال آخر اردنا عددا اذا ضرب فی ثلاثة وزید علی الحاصل عشرة ثم ضوعف المجموع
وزید علیه عشرة صار تسعین فرضناه خمسة ضربناها فی الثلاثة فحصل خمسة عشر زدنا علیه العشرة بلغ خمسة
وعشرین ضاعفناها فصار خمسین زدنا علیه عشرة فصار ستین وهو ناقص عن التسعین المعلوم بثلاثین وهو الخطاء الاول
ثم فرضناه سبعة وعملنا علیه العمل المذکور فحصل اثنان وسبعون وهو ایضا ناقص بثمانیة عشر وهو الخطاء الثانی
ضربنا المفروض الاول وهو الخمسة فی الخطاء الثانی وهو ثمانیة عشر فحصل تسعون ثم ضربنا المفروض الثانی
وهو سبعة فی الخطاء الاول وهو ثلاثون فحصل مائتان وعشرة ولما کان الخطأن معا بالنقصان اخذنا التفاضل بین
الحاصلین فکان مائة وعشرین فقسمناها علی التفاضل بین الخطائین وهو اثنا عشر خرجت عشره وهو العدد المطلوب
(مثنوی) بعد از ان کر ویدا کرد انستی * این معیت را کی او را جستمی * دانش آن بود موقوف سفر * تا بدان دانش
نیزی فکر * اندنصکره دیرا کربن بیلیدم بو معیتی چن انی استردم یعنی طالب سر معیت الهی اولان سالك اول ایکی
خطادنصکره معیت الهی یه کشف اولوب بر وجه یقین معلوم اولدقده دیرا کربن بو معیت حق اول امرده بو مرتبه
بیلیدم چن بن انی بو قدر جست وجو قیلوردم ونه حالله بن انی کندی ذاتمدن دور ظن ایلیوب انك مشاهده ومعاینه سی

مرتبه سنه سیر وسفر قیلوردم شمدی بیلدمکه بن ازلا وابدا واولا واخرا وباطنا وظاهرا همیشه انکله یله ایمشم وهر حالده
وهر مکانده اصلا اندن بر آن منفك ودور اولمامشم دیرا ما اول معیت الهیه نك حقیقتله دانشی وبر وجه یقین بیلمشی سیر
وسفره موقوف ایدی اول دانش فکر تلرك تیزلکیله کلمز یعنی معیت الهیه نك علمی حدت فکر ایله کلمز وامعان نظر ایله
حاصل اولمز بلکه سیر وسفر روحانی قیلمغه موقوفدر چونکم سالك موطن طبیعتدن چقوب سیر الی الله قیله تمام
مرتبهٔ الوهیتك مشاهده سی اکا میسر اوله اول زمانده سر معیت ظهوره کلور واول کسه معیت حقی کندو ایله
مشاهده قیلدقده سیر مع الله قیلور وبو سیر مع الله حدت فکر له حاصل اولمیوب سیر وسفره موقوف اولور (مثنوی)
آنچنانکه وجه وام شیخ بود * بسته وموقوف کریهٔ آن وجود * کودك حلوایی بکریست زار * توخته شد وام آن شیخ کبار
گفته شد آن داستان معنوی * پیش ازین اندر خلال مثنوی * انجلین که شیخ احمد حضرویه قدس الله سره
حضرتلرینك بورجنك وجهی اول وجودك کریه سنه بسته ومقید اولدی یعنی بو معیت الهیه نك کشفی سیر وسفره
موقوف اولدیغی انجلین درکه شیخ احمد حضرویه حضرتلرینك بورجنك اداسی اول حلوا فروش اولان کودکك
وجودنك اغلمسنه موقوف ومقید اولدی نته کم بر کودك حلوایی زار یلکله اغلدی اول شیخ کبارك بورجی جمع اولدی وبریره
کلدی وانك اغلمقلغیله ادا وقضا اولدی اول داستان معنوی بوندن اول مثنوی میاننده دینلمش اولدی یعنی ایکنجی دفترك
اوایلنه قریب بو شیخ احمد حضرویه قدس الله سره حضرتلرینك حکایه سی نظمه کلدی ودینلمش اولدی محلنده طلب
اولنه (مثنوی) در دلت خوف افکند از موضعی * تا نباشد غیر آنت مطمعی * اول خدا سنك کوکلکه بر موضعدن
قورقو براغور تاکم اندن غیری سکا بر مطمع اولمیه یعنی حق تعالی شول علیم وحکیم پادشاهدرکه سنك قلبکه
بر موضعك زوالندن خوف براغوروسنی اول موضعه طالب وراغب قیلر حتی سنك اول موضعدن غیری بر محل طمعك
اولمز وقلبك اندن غیری بر مرتجی بیلمز (مثنوی) در طمع خود فائدهٔ دیکر نهد * وان مرادت از کسی دیکر دهد
طمعده خود فائدهٔ دیکر قورو اول سنك مرادکی بر غیری کسه دن ویرر یعنی سنك قلبکه اولا بر خوف براغورسن
بر موضعدن امیدوار اولور وطمع قیلورسن اول سنك امید وطمعکده هم اکر نظر ایلسك بر فائدهٔ دیکر قور واندنصکره
اول سنك مرادکی اول طمع ورجا ایلدیکك بردن ویرمز بر آخر کسه بوزندن ویرر که (ویرزقه من حیث لا یحتسب
بیوردی (مثنوی) ای طمع در بسته در یکجای سخت * کاید م میوه از ان عالی درخت * آن طمع زانجا نخواهد شد وفا
بل زجای دیکر آید آن عطا * آن طمع را پس چرا در تو نهاد * چون نبودش نیت اکرام وداد * ای بر یره محکم طمع
باغلمش کسه بویله دیوکه بکا میوهٔ مراد اول عالی درختدن کلور یعنی ای درخت عالی کبی بر عالی محله طمع باغلمش
وبنم مراد ومقصودم اول جانبدن حاصل اولور دیوا کا کوکل قومش ومتوجه اولمش کسه اول طمع اول یردن
وفادار اولمیسر در زیرا نیچه کره مجرب اولمشدرکه بر کسه دن بر شئ امید طوترسن وطمع ایدرسن اول امید ورجا اول
محلدن حاصل اولمز بلکه اول عطا جای دیکردن کلور وبر آخر محلدن حاصل اولور که سن انی خاطره کتورمز ایدك پس اول
طمعی سنك وجودکده نیچون قودی چونکم انك اکرام وداد نیتی اولمدی یعنی چونکم اول سنك طمع طوتدیغك یردن
سکا مرادویرمکی تقدیر قیلمدی واول مطمعك هم سکا اکرام وداده نیتی اولمدی پس اول طمعی سنك وجودکده نیچون
قودی (مثنوی) از برای حکمتی وصنعتی * نیز تا باشد دلت در حیرتی * تا دلت حیران شود ای مستفید * که مرادم
از کجا خواهد رسید * تا بدانی عجز خویش وجهل خویش * تا شود ایقان تو در غیب بیش * بر حکمت وصنعتدن
اوتری اول طمعی سنده قودیکه اول حکمتی وصنعتی هرکس بیلمز دخی تا سنك قلبك حیرتده اوله یعنی ای مستفید
تا سنك قلبك کندی کارنده حیران اوله بویله دیوکه بنم مرادم عجبا قندن ایریشور که بنم ظن ایلدیکم وامید طوتدیغم
یردن حاصل اولمدی حتی کندی عجزکی وکندی جهلکی بیله سن تا کم عالم غیبه سنك ایقانك زیاده اوله زیرا عرفت الله
بفسخ العزائم دینلمشدر حق تعالی بو سنك عزیمتلرکی انکیچون فسخ ایلرکه تا سن انی بیله سن وانك قدرتنه وسنده
تصرفنه وسنك عجزکه وجهلکه عالم اوله وامورکی هر وجهله اکا تفویض وتسلیم قیله سن (مثنوی) هم دلت حیران
شود در منتجع * که چه روپاند مصرف زین طمع * هم سنك کوکلك منتجعده حیران اوله که مصرف بو طمعدن
نه بتورر دیو منتجع انتفاع طلب ایده جك محلدر اصلنده او تلویر طلب ایتمك وکلا ایله انتفاع طلب ایتمکه دیرلر
بونده منتفع معناسی مراد اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور تا که سنك قلبك محل انتفاعده حیران اوله بویله دیوکه
مصرف بونده اولان طمعدن عجبا نه بتورر وبنم امیدم تخمندن عجبا نه محصول ظهوره کتورر دیرسن (مثنوی)
طمع داری روزیٔ در درزیی) تا ز خیاطی بری زر تازیی * رزق تو در زرکری آرد بدید * که ز وهمت بود ان مکسب بعید
سن درزیلکده بر روزی طمعن طوترسن تا التونی دیری اولدیجه خیاطلقده ایلتورسن زبی زیستن لفظندن مضارع

مخاطبدر یعنی سن مثلا بر رزق ونصیبه درزیلك صنعتنده طمع طوترسن اول زری ورزقی تادبری اولاجق خیاطلقدن
الهسن واول صنعتده حاصل قیله سن كه رزق ونصیبكی اول رزاق زركرلكدن بدید وظاهر كتورركه سنك وهمكدن
اول مكسب بعید ایدی سن كندی رزقكی اورادن كاورظن ایلمزدك (مثنوی) پس طمع در درزئ بهر چه بود * چون
نخواست ان رزق زآن جانب كشود * بهر نادر حكمتی درعلم حق * كه نبشت آن حكم را در ماسبق * نیز تاحیران
بود اندیشه ات * تاكه حیرانی بود كل پیشه ات * پس درزیلكه طمع ندن اوتری اولدی چونكم حق تعالی اول رزقی
سكا اول جانبدن اچق وعطا ایتمك استمدی پس اول درزیلكه طامع اولمقلغندن اوتری ایدی دیرسك علم حقده برنادر
حكمتدن اوتری سكا درزیلكدن رزق ویرمیوب برآخر جانبدن فتح ایلدی كه اول حكمی ماسبقده اویله یازدی وازلده
اول نصیبی ورزقی سنك ظن ایلدیكك یردن سكا ویرمكی تقدیر ایلدی دخی سنك اندیشك حیران اوله تاكم كلی سنك
پیشه وعادتك حیرانلق اوله (مثنوی) یا وصال یار زین سعیم رسد * یاز راه خارج از سعی جسد * من نكویم زین طریق
آید مراد * می طپم تا از كجا خواهد كشاد * سر بریده مرغ هرسو می فتد) تا كدامین سو رهد جان از جسد) یامرادمن
برآید زین خروج * یا ز برجی دیگر از ذات البروج * پس اول یولك شهزاده دیدی ای اخوان صفا یارك وصالی بكا
بو سعیدن ایریشه یاخود جسد سعیندن خارج برآخر یولدن ایریشه بن دیمزم البته بنم مرادم بو طریقدن كاور طلب
ایلرم وحركت قیلورم تا قندن اچلق استرونه جانبدن فتح اولوب اله كلیسر درمثلا باشی كسلمش قوش هرجانبه دوشر تاكم
انك جانی جسدندن قنغی جانبدن قورتلور یعنی اول مرغ سربریده كندی جانك منزل جسدندن قورتله جغندن
ومراده واصل اوله جغندن بیخبردرلكن كاه اول جانبه وكاه بو جانبه دوشمكدن خالی اولمز تابنم مرادم بو خروجدن ظهوره
كلور وحاصل اولور یاخود بروج صاحبندن برآخر برجدن ظهوره كلوب حاصل اولورالحاصل بكا لازم اولان طالب
اولمق وراه طلبده اولنجه یه دك سعی قیلمقدر حق تعالی هرنه یوزدن فتح ایلرسه حكمتنه اول عالمدر * حكایت آن شخص
كه خواب دید كه آنچه میطلبی از یسار بمصر وفا شود انجا كنجیست درفلان محله درفلان خانه چون بمصر آمد كسی گفت
كه من خواب دیده ام كه گنجیست ببغداد درفلان محله درفلان خانه نام محله وخانهٔ این شخص بگفت ان شخص فهم كرد
كه آن گنج در مصر گفتن جهت این بود كه مرا یقین كنند كه درغیر خانهٔ خود نمی باید جستن ولیكن ان گنج یقین جز
درمصر حاصل نشود) بوسرخ شریف اول شخصك حكایتیدركه واقعه كوردیكه اول نسنه یی كه یسار وغنادن طلب
ایلرسن مصرده وفا اولور اول مصرده برخزینه واردرفلان محله ده فلان خانه ده چونكم اول كسه بغداد شهرنده
بو واقعه یی كوردی قالقدی مصر جانبنه عزیمت ایتدی چونكم مصره كلدی واقعه ده اشارت اولنان محله یی جست
وجو ایدركن عسسلرانی طوتدقده واخذ ایتدكده بركسه اكا دیدی كه بن واقعه ده كورمشم كه بغداد شهرنده فلان
محله ده فلان خانه ده برخزینه واردر اول كسه بوطالب كنج اولوب مصره واران شخصك محله سنك وخانه سنك نامنی
دیدی ونشانن ویردی اول شخص بونی فهم ایتدی كه اول كنجی مصرده دیمكلك بو جهتدن اوتری ایدیكه بكا یقین
ایلیه لر اول خزینه یی كندی اوندن غیری یرده طلب ایلمكلك لایق دكلدر ولیكن اول كنج یقین بودرمصردن غیری یرده
حاصل اولمز زیرا اول كندی اونده اولان خزینه نك خبرنی بروجه یقین اول كسه ده بولدی پس مصره واردیغی دخی
من وجه بیهوده اولمدی اگرچه خزینه كرچك كندی خانه سنده ایدی ولیكن اكا یقین مصرده حاصل اولمقلغله كویا اول
خزینه یی مصرده بولدی (مثنوی) بود زر میراثئ را بی شمار * جمله را خورد وبماند او عور وزار * مال میراثی
ندارد خود وفا * چون بناكام از گذشته شد جدا * اونداند قدر هم كاسان بیافت * كو بكد ورنج وكسبش كم شتافت
برمیراثینك بی قیاس وبی شمار التونی وار ایدی جمله سنی اول میراثی یدی وعور وزار قالدی مال میراثی خود وفا طوتمز
وموروث اولان مال تجربه اولنمشدركه كسیه وفا ایتمز چونكم ناكام وناخواه گذشته اولان كسه دن جدا اولدی یعنی
چونكم اول مال موروث اول وفات قیلان وگذشته اولان كسه دن بالضروری ناكام وناخواه جدا اولدی وكیرو قالدی
انكچون اول مال میراثی خود وفا طوتمز اول میراث خورده اولان وارث هم مال موروثك قدرنی وقیمتنی بیلمزكه
آنی آسان بولدی زیرا اول وارث اول مالك رنجنه وكسبنده وكدو تعبنه شتاب قیلمدی ومجد
وساعی اولمدی انكچون اول انی آسان وجهله كان مبلغك قدر وقیمتنی بیلمز (مثنوی) قدر جان زان می ندانی
ای فلان * كه بدادت حق ببخشش رایگان * سن ای فلان جانك قدرنی اندن اوتری بیلمزسن كه حق تعالی
سكا انی رایگان بخشش ایله ویردی وسن انی نیجه تعب وزحمتله كسب وحاصل ایتمدك انكچون اول جانك قدرنی بیلمزسن
وبونده جانك قدرنی بیلمكدن مراد انك شرف وعزتنی بیلوب انی حق تعالینك بیوردیغی یره بذل وخرج قیلوب اول
مرتبه به ایله جان باقی اله كتورمك وحیات طیبه حاصل قیلمقدر والا هركس كندی جان وتننك من وجه قدرنی بیلوب

انی

انی ضررلردن حفظ ایدوب یمك وایچمك جانبنه خرج وصرف ایدرلر جانك بوكونه قدرنی بیلمك اصلا بیلمكدر
(مثنوی) نقد رفت وكاله رفت وخانها * ماند چون جغدان دران ویرانها * گفت یارب برك دادی رفت برك
باید برگی ویا بفرست مرك * اول مرد میراثی جمله یی تلف ایدوب نقد كتدی وكاله ومتاع كتدی وخانه لر كتدی
بایقوشلر كبی اول ویرانه لرده قالدی بوكره حق تعالی حضرتلرینه تضرع ونیاز ایلیوب دیدی یاربی بكا رزق ویردك
ولیكن رزق ومتاع كتدی یا بكا بر برك وغدا ویر ویاخود مرك وفنا كوندرتا اولوب بودرد وبلادن خلاص اولم دیدی
(مثنوی) چون تهی شد یاد حق آغاز كرد * یارب یارب اجرنی ساز كرد * نی پیمبر گفت مؤمن مزهرست) در زمان خالی
ناله گرست * چونكم تهی اولدی ومال ومتاعدن خالی قالدی یاد حقه آغاز ایتدی وحق تعالی یی ذكر ایلمكه باشلدی
یارب یارب سن بكا امان ویروب بودرد وبلا وفقر وعنادن بنی خلاص قیل دیمكه دوزن ایتدی وكندیسنه بویله دیو دعا قیلمغی
ترتیب اوزره عادت قیلدی پیغمبر علیه الصلوة والسلام حضرتلری مؤمن مزهردر دیدیكی خالیلك زماننده ناله كردر
مزهر كسر میم وفتح ها ایله عود دیدكاری سازه دیرلر یعنی پیغمبر علیه السلام المؤمن كالمزهر لا یحسن صوته
الا بخلا بطنه بیوردی پس مؤمن باطنی خالی وتهی اولمق وقتنده مزهر كبی ناله ایدیجی ومزمار كبی صیت وصدا قیلیجی
اولور انلرك بطنی طولدقده صیت وصدالری خوب اولمدیغی كبی مؤمنك دخی باطنی پر اولدقده صیت وصداسی خوب
اولمز وبرخوش انین وناله قیلمز (بیت) شكم تهی شو ومی نال همچو نی بنیاز * شكم تهی شو واسرار گو بسان قلم (مثنوی
چون شود پر مطرب بنهد زدست * پر مشو كاسیب دست اوخوشست * نی شو وخوش باش بین اصبعین
كز می لااین سرمستیست این * چونكم مزهر پر اوله مطرب انی الندن قور كذلك مؤمنك باطنی دخی طوله وامتلا اوله
مطرب حقیقی انی دست نوازشدن آشغه قور زنهار پر اولمه وتضرع وناله قیلمقدن اجتناب قیلمه كه اول خدانك دستنك
آسیبی یعنی طوقنمسی خوشدر زیرا (اذا احب الله عبدا ابتلاه لیسمع صوته) حدیث شریفنك حسبنجه حق تعالی
برنده سنه دست محبتله آسیب اورمق وانی مبتلا قیلمق انی سودیكندن وانك آوازنی اشتمكه محبت قیلدیغندن اولور
امدی اكا اول وبالكلیه كندكدن خالی اولوب اول پادشاهك اصبعینی میاننده خوش اول زیرا الا این شرابندن این
سرمستدر این بونده مكاندن عبارت ولا این لامكان دیمكدن استعارت اولور یعنی كندكدن بالكلیه فانی وخالی اول
وانك اصبعینی میاننده برآلت كبی اولوب خوش اول زیرا لامكان شرابندن مكان ومكان اهلی سرمستدر واصبعین
خدا ده خوش اولان لابد لااین شرابندن مستدر (مثنوی) رفت طغیان آب از چشمش گشاد) آب چشمش زرع دین را
آب داد * طغیان كتدی انك كوزندن آب اچلدی اول چشمندن آب اچدی دیمك دخی وجه در انك كوزی صویی دین
زرعنه آب ویردی یعنی عصیان وطغیان كتدكده انك كوزندن یاش اقدی انك كوزنك صویی دین زرعنه صو ویردی
وباغ درونه حیات ابر كوردی سبب تاخیر اجابت دعای مؤمن (م ی) ای بسا مخلص كه نالد در دعا) تارود دود خلوصش
بر سما * تا رود بالای این سقف برین * بوی مجمر از انین المذنبین * ای چوق مخلصكه دعاده حق تعالی یه تضرع ایلر
حتی انك دود خلوصی آسمان اوزره كیدر رود خان آهی سما جانبنه صعود ایدر حتی بوسقف برینك بالاسنه انین المذنبین دن
مجمر قوقوسی كیدر یعنی مذنب اولانلرك انین وناله سندن مجمر كبی اولان وآتش شوقله طولان درونلرینك رایحه سی
بوسقف برینك فوقنه دك كیدر وآسمانلره تأثیر ایدر (م ی) پس ملائك با خدا نالند زار) كای مجیب هر دعا وای مستجار
بندهٔ مؤمن تضرع میكند * او نمی داند بجز تو مستند * تو عطا بیگانگان را می دهی * از تو دارد آرزو هر مشتهی * پس
ملكلر خدای تعالی حضرتلرینه زاریلكله ناله ایلرلر بویله دیوكه ای هردعانك مجیبی وای مستجار ومستغاث اولان
پادشاه مؤمن قولك سنك دركاهكه تضرع ونیاز ایلر اول مؤمن سندن غیری بر مستند طوتمز وسندن غیری یه اعتماد
ایتمز سن عطایی بیگانه لره ویررسن وهر مشتهی آرزویی سندن طوتر ومرادی سندن استرو سن بونلره مرادنی
ویررسن اول مؤمن قولكدن نیچون دریغ ومنع قیلورسن (مثنوی) حق بفرماید نه از خواری اوست * عین تأخیر
عطا یاری اوست) حاجت آوردش ز غفلت سوی من * آن كشیدش مو كشان دركوی من * گر برآرم حاجتش او وارود
هم دران بازیچه مستغرق شود * حق تعالی ملكلرینه جواب ویروب بیوردی بنم ملكلرم اول مؤمنه مرادنی
ویرمدیكم انك بنم قتمده خوار وحقیر اولدیغندن اوتری دكلدر عین تأخیر عطا انك یاریلغیدر یعنی بنم جنابمدن عطانك
تأخیر اولمسی واكا كیج ویرلمسی محضا اكا یاریلكدن اوتریدر بنم جانبمه غفلتدن انی قورتروب حاجت كتوردی اول
حاجت انی موكشان بنم كویمه چكدی یعنی بركسه نك صاچندن یاپشوب برجانبه چكدكاری كبی احتیاج هم انك
قلبنی اخذ ایدوب بنم جنابمه چكدی اگر انك مرادنی وحاجتنی حاصل ایلیم وادا قیلم اول مؤمن كیدرهم اول اویونجغه
مستغرق اولور یعنی لعب ولهو ومشابهه سنده اولان مراد ومشتهاسنه اشتغال قیلور وانكله قناعت قیلوب بكا تضرع

ودعا ایلمکدن فراغت قیلور (مثنوی) کرچه می نالد بجان یا مستجار * دل شکسته سینه خسته کو برار * خوش
همی ایدم آواز او * وان خدایا کفتن وان راز او * وانکه اندر لابه ودر ماجرا * می فریباند بهر نوعی مرا * اکرچه اول بنده
جان ودل ایله یا مستجار دیو ناله ایلر کوکل شکسته سینه سی خسته زار یالك ایلدی برارام درزلو یالك ایله معناسنه
بعض نسخه ده کو برار بر نه سوکوار دخی نسخه درسوکوار ماتمزده معناسنه در مستجار یا اجر طلب اولنمش ویا امان طلب
اولنمش معناسنه در یعنی اکرچه اول بندهٔ مؤمن جان ودل ایله ای مستجار وای مستغاث اولان کرد کار دیو دل شکسته
وسینه خسته دعا وزار یالك ایلردی زیرا انك آوازی بکا همیشه خوش کلور واول خدایا دیمکلکی واول زاری بکا محبوب
وکش کلور واول کسه که لابه وتضرعده وماجراده هر بر نوع آواز وصدا ایتمکله بنی کندویه مایل ومحب ایلر فریباند
الدردیمکدر اما بونده محب ومایل ایلردیمکدن کنایت اولور (م ی) طوطیان وبلبلانرا از پسند * از خوش آوازی
قفص درمی کنند * زاغ را وجغد را اندر قفص * کی کنند این خود نیامد در قصص * مثلا طوطیلری وبلبللری پسند
اولمقدن ومقبول کلمکدن خوش آوازلکلرندن اوتری قفص ایچره ایلرلو وحبس قیلورلر اما قفس ایچره جغدی وزاغی قچن
ایلرلر بو خود قصه لرده کلمدی وهیچ قارغه یی ویبقوشی آوازلرندن اوتری قفص ایچره قودقلری کسه دن نقل وحکایه
اولنمدی پس حق تعالی حضرتلرینك (اذا احب الله عبدا ابتلاه لیسمع تضرعه) حدیثنك حسبنجه بر مؤمنی مبتلا
قیلمسی وفقر وفاقه قفسنده حبس ایتمسی انك تضرع وآوازنی ایشتمسندن اوتریدر اما عاصیلرو کافرلره مرادنی ویروب
انلری کندیسنه دعا ایتدرمدیکی انلری سومدیکندن اوتریدر نته کم فرعون درت یوز ییل معمر اولمش انك بر کون
باشی ودیشی اغرمش انکیچون که حق تعالی انك دعاسنی کریه کوردیکندن انی کندی جانبنه تضرع ایتدرممش
(مثنوی) پیش شاهد باز چون اید دوتن * ان یکی کمپیر ودیکر خوش ذقن * هر دونان خواهند اوزو ترفطیر
ارد او کمپیررا کوید که کیر * وان دکررا که خوش نیست قد وخد * کی دهد نان بل بتأخیر افکند * کویدش بنشین زمانی
بی کزند * که بخانه نان تازه می پزند * شاهد بازك اوکنه چونکم ایکی کسه که یعنی براتمکجی محبوب دوستك اوکنه
مثلا ایکی کسه کلسه اول بریسی کهنه پیر وبریسی دخی خوش ذقن بر محبوب بی نظیر اولسه هر ایکیسی اول محبوب
دوست اولان خبازدن اتمك استه سه لر اول اتمکجی فوری فطیری یعنی خمیرسز اتمکی کتوررو اول کهنه قوجه یه بواتمکی
طوت دیرو بونی الوب وار کیت دیر واول بری که انك قد وخدی خوشدر چقن اکا فوری اتمك ویرمیوب بلکه انی تأخیره براغور
اکادیرکه برزمان کزندسز وضررسز بوراده اوتور که اوده تازه نان پشوررلر سکا اندن ویره یم (مثنوی) چون رسد آن نان
کرمش بعد کد * کویدش بنشین که حلوا می رسد * هم بدین فن داردارش میکند * وز ره پنهان شکارش میکند *
که مرا کاریست با تو یکزمان * منتظر می باش ای خوب جهان * تا بدین حیله فریباند ورا * تا مطیع ورام کرداند ورا
چونکم اول خوبرویه نان کرم ایرشه کدد نصکره بوکره نانبا اکادیر بر مقدار اوتور که حلوا ایریشور هم بو فنله انی داردار
ایلر یعنی بومرادکی طوت اند نصکره اکا بر مراد دخی عرض ایدوب انی اکا مشغول ایدوب انی دخی طوت دیوب
بو اسلوب اوزره متوقف ایلرو کیزلو یولدن انی صید وشکار ایلر و بویله دیرکه بنم سنکله برزمان بر کارم واردر ای خوب جهان
منتظر اول حتی بو حیله ایله انی الدرتا کم بو اسلوب ایله انی کندیسنه مطیع ورام ایلر (م ی) بی مرادی مؤمنان از نیك وبد
تو یقین می دانکه بهر این بود) مؤمنلرك نیکدن وبددن بی مراد لکنی سن یقین بیل که بوندن اوتری اولور یعنی الله تعالینك
مؤمن قوللرینك اکر بر نیکو شیئه طالب اولمقده بی مراد اولمسی اولسون واکر بربد شیدن نفرت ایلدکده اندن خلاص
اولمدیغی جهتدن بی مراد اولمسی اولسون سن یقین ومحقق بیل که حق تعالینك انی سومسندن اوتری اولور اکر حق انی
سومسه ایدی انك مرادنی فوری حاصل ایلیوب کندی جنابنه انی تضرع ورجا وزاری قیلمزدی) رجوع کردن بقصهٔ
ان شخص کدا وراتشان کنج دادند بمصر وبیان تضرع او از درویشی بحضرت حق (م ی) مرد میراثی چو خورد وشد
فقیر * آمد اندر یارب وکریه ونفیر * خود که کوبد این در رحمت نثار * که نیابد در اجابت صد بهار * اول مذکور اولان
مرد میراثی چونکم موروث اولان مال ومتاعی یدی وفقیر اولدی یاربی دیمکه وکریه ایلمکه کلدی وحق تعالینك
رحمت نثار اولان باب عزتنی کریه ونیاز ایله دق ایلدی خود بو رحمت نثار اولان باب عزتی کیم دق ایلر که اجابتده
ورحمتده صد بهار بولمیه یعنی انك دعاسی مستجاب اولمقده ورجاسی مقبول کلمکده اول نیجه یوز بهار وحیات
صاحبی اولمیه بو مقرردر که انك دعاسی مستجاب اولمقده نیجه یوز بهار وراطافت بولور ومقصودنه واصل اولور نته
کم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام من قرع الباب ولج ولج ومن طلب وجد وجد بیورمشدر (مثنوی)
خواب دید او هاتفی کفت او شنید * که غنای تو بمصر آید بدید * رو بمصر انجا شود کار تو راست * کرد کدیت را قبول
او مرتجاست * در فلان موضع یکی کنجیست زفت * در پی آن بایدت تا مصر رفت * بی درنکی هین ز بغداد ای نژند

روبسوی مصر ومنبتکاه قند * اول میراث خور اولان کسه واقرا غلیوب واکلیوب جناب حقه تضرع وزاریلر
قیلدقدنصکره برکیجه واقعه کوردی هاتف اکا رؤیاسنده دیدی اول اشتدی اول هاتف بویله دیدی که سنك غنالك
مصرده ظاهر کاور ومرادك مصر شهرنده حاصل اولور یوری مصره سنك کارك انده راست اولور ومقصودك انده
ظهوره کلور اول خداسنك کدیه کی قبول ایلدی که اول مرتجادر واول وهاب مطلق معطی مرادور جادر مصرده
فلان محلده فلان موضعده بر زفت وعظیم خزینه واردر اول خزینه دن اوتری سکا مصره دك کتمك کرکدر درنك
وتاخیرسز بغداد شهرندن ای نژند وکهنه اولان کسه یوری قند منبتکاهی اولان مصر جانبنه کیت واول قندستان
اولان مصرده اول محلده اول خزینه یی وار طلب ایت دیدیلر (م ی) چون ز بغداد آمد او تا سوی مصر * کرم شد پشتش
چو دید او روی مصر * بر امید وعدهٔ هاتف که کنج * یابد اندر مصر بهر دفع رنج * در فلان کوی وفلان موضع دفین *
هست کنجی سخت نادر بس کزین * لیك نفقش پیش وکم چیزی نماند * خواست کدیه بر عوام الناس راند * لیك شرم
وهمتش دامن کرفت * خویش را در صبر افشردن کرفت * چونکم بغداددن اول مرد میراثی سفر قیلدی وتا مصر
جانبنه کلدی چونکم مصرك یوزنی کوردی انك پشتی کرم اولدی کویا که همان خزینه یی بولدی وارقه سنه کرمیت
وقوت کلدی هاتفك واقعه سنده ویردیکی وعده امیدی اوزره که کنجی مصرده بوله رنجك دفعندن اوتری زیرا هاتف
اکا بویله دیمش ایدی وار دفع رنجدن اوتری مصرده فلان موضعده فلان کویده بر مدفون خزینه واردر زیاده مقبول
وچوق خزینه درولیکن اول طالب خزینه اولان ومصره کلان کسه نك نفقه سی وخرجلغی پیش وکدن هر نه ایسه اصلا
برشیء قالمدی عوام ناس اوزره کدیه سورمك استدی یعنی عامهٔ ناسدن دریوزه قیلمق وسؤال ایلمك مراد ایلدی ولیکن
شرم وحیا همتی دامنن طوتدی وانی ظاهر ادیلمکدن منع ایلدی کندیسنی صبر وتحملده صقمق طوتدی وحبس
ایتدی (م ی) باز نفسش از مجاعت بر طپید * ز انتجاع وخواستن چاره ندید * کفت شب بیرون روم من نرم نرم * تا ز ظلمت
نایدم در کدیه شرم * همچو شبکوکی کنم من ذکر وبانك * تا رسد از بامکهایم نیم دانك * اندرین اندیشه بیرون شد
بکوی * واندرین فکرت همی شد سو بسوی * یکزمان مانع همی شد شرم جاه * یکزمانی جوع می کفتش بخواه *
پای پیش وپای پس تا ثلث شب * که بخواهم یا بخسبم خشك لب * کیر واول میراثی اولان ومصره کلان کسه نك نفسی
مجاعتدن مضطرب اولدی واضطراب اوزره حرکت قیلدی طلب غدادن ودریوزه وسؤالدن چاره کورمدی انتجاع
کیاه طلب ایلمکه دیرلر بونده قوت وغدا طلب ایلمك معناسنه اولور یعنی بالضروری طلب قوت وغدا قیلمغه توجه
وعزیمت قیلدی وکندی به دیدی کیجه ایله بن نرم نرم یعنی یاواش یاواش طشره کیدم واهسته اهسته ناسدن سؤال ایلیم
تا کم ظلمت شبده کدیه ودریوزه ده بکا شرم وحیا کلمیه اکرکوندز سؤال ایلرسم شرم وعار کلور اما کیجه ایله کمسه بنی کیم
ایدیکمی بیلمز پس سؤال ایلمکدن شب ظلمانیده شرم وعار لاحق اولمزدیدی بر شبکوك کبی بن ذکر وبانك ایلیم تا کم بنم
بانکلرمدن اوتری بکا نیم دانك ایرشه شبکوك کیجه اوتوجی بر نوع قوشدر بونده کیجه سائلی مراد اولور یعنی
اول کمسه کندیسنه دیدی کیجه قوشی کبی بن صدا ایلیم وذکر قیلم تا کیم بنم صیت وصدامدن اوتری بولا بکه نصف
دانك المه که دیدی والحاصل بو اندیشه وفکرده اودن چقوب محله جانبنه کندی وبو فکرتده طرف بطرف سیر ایتدی
برزمان اکا شرم جاه سؤال قیلمقدن مانع اولدی وبرزمان اچلق اکا بخواه دیدی وسؤال ودریوزه قیلمغه محرك اولدی
حاصل کلام بر ایاغی اوکده وبر ایاغی آرتده ثلث لیله دك بویله دیوکه استیمی یاخود خشك لب یاتمی یعنی ثلث لیله دك
اول کمسه کاه بر ایاغن ایلرو اتوب وکاهی کیرو چکوب متردد اولدی عجبا سؤال ودریوزه قیلسمی ویاخود خشك لب
وبی غدا یاتوب اویورسمی دیو مذبذب بین ذلك اولدی رسیدن آن شخص بمصر وشب بیرون آمدن بکوی از بهر شبکوکی
وکدایی وکرفتن عسس اورا ومراد او حاصل شد از عسس بعد از خوردن زخم بسیار (وعسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر
لکم * بو مرخ شریف او شخصك مصره ایرشمسنك وکیجه اوندن چقوب شبکولکدن وکدا لقدن اوتری
محله جانبنه طشره کلمسنك بیاننده در شبکوك کیجه اوتوجی دیمکدر بونده کیجه آواز ایلمکدن اوتری طشره کلدی
دیمك اولور وعسس اول شخصی طوتقلغنك وانك مرادی عسسدن زخم بسیار یدکدنصکره حاصل اولمقلغنك
بیاننده درنته کم حق تعالی حضرتلری (عسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر لکم) بیوردی وبو آیت کریمه نك مفهومنه
اول شخصك حالی مطابق اولدی بو آیت سورهٔ بقره ده در معناسی شر ینی سز بر شیئی کریه عد ایلرسز والحاصل اول شیئی
سزك ایچون خیردر وبر شیئه محبت ایدرسز حال بو که اول شیء سزك ایچون شر دربو اینك بر مقدار تفسیری جلد رابعك
اوایلنده قریب مرور ایاشدر انده طلب اولنه * وقوله سیجعل الله بعد عسر یسرا * بو آیت کریمه سورهٔ طلاقده در یعنی
الله تعالی حضرتلری عن قریب بر عسردنصکره یسر قیلور یعنی هر شدتدن وزحمتدنصکره بر یسرت وراحت

خلق ایلر * وقوله تعالی * ان مع العسر یسرا * وحق تعالینك ان مع العسر یسرا قول شریفی دخی بو مضمون اوزره
شهادت ایلرکه هر عسر ایله ایکی یسر بیله در تحقیق بیوردی عسرلرك ایکسی بیله معرف باللام اولملری بر عسر اولمغه
وایکی یسرلرك منکر اولملری ایکی یسر اولمغه دلالت ایلر نته کم تحقیقی اوچنجی دفترده مرور ایلمشدر * وقوله علیه السلام
اشتدی ازمة تنفرجی وجمیع القران والکتب المنزلة فی تقریر هذا * وحضرت رسول علیه السلامك بو قول شریفی هم
بو مضمونی مؤید اولورکه اول حضرت ازمه وبلانك اشتدادنی طلب ایلیوب انفراجدن اوتری انك مشتد اولمسنه امر
ایلدیلر وبو حدیثك شرحی جلد خامسده نوبت رسیدن بنصوح سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وجمیع قرآن
وکتب منزله بو معنینك تقریر وتحقیقنده درکه حق تعالی عسرتدن صکره یسرت وشدت وزحمتدن صکره راحت ویرمسنه
جمله کلام الله شهادت ایلر (مثنوی) نا کهانی خود عسس اورا گرفت * چو بهاز بی محابا ناشکفت * اتفاقا اندرین
شبهای تار * مردمانرا بوده از دزدان ضرار * چونکم اول مردمیرانی کیجه ایچنده محله میانده متردد ومتحیر اولوب
بر مقدار گزدی نا کهان خود عسس انی طوتدی وسن دزد وحرامیسن دیوب اول دردمندی اخذ ایتدی مرحمتسز
وقفا بر مقسز اول فقیر صبرسزه وافر چوبلر اوردی اتفاقا اول شبهای تاریکده مردملر ایچون دزدلردن ضرر اولمش
ایدی یعنی اول قرا کلق کیجه لرده اول زمانده خرسزلردن خلقه چوق ضرر وزیان کلمش ایدی کیمینك اوی آچلمش
وکیمینك دکانی یغما اولمش ایدی (م ی) بود شبهای مخوف ومنحس * پس بجد می جست دزدانرا عسس * تا خلیفه
گفت کش ببرید دست * هر که شب گردد اگر خویش منست * بر عسس کرده ملك تهدید وبیم * که چرا باشید بر دزدان
رحیم * عشوه شانرا از چه روباور کنید * یا چرا زیشان قبول زر کنید * اول کیجه مخوف ومنحس کیجه لر یعنی
نحوستلنمش وقورقولمش کیجه دن ایدی پس دزدلری وحرامیلری اول کیجه لرده عسس جد وسعی ایله جست وجو ایلردی
حتی خلیفه عسس باشیه دیمشدیکه اول دزدلك الني کس هر کمسه کیجه طولانور وگزر بنم قوم وقبیلهم ایسه ده واقربامدن
ایسه ده امان ویرمیوب اکا سیاست ایله پادشاه عسس اوزره وافر تهدید وتخویف ایتمش بویله دیوکه ای عسسلر دزدلر
اوزره نیچون رحیم اولورسز انلرك عشوه سنه نه یوزدن اعتماد وتصدیق ایلرسز یعنی کیجه انلره راست کلدکده وانلری
اخذ قیلدقده انلرسزه بر دزد وحرامی دکاز فلان مصلحت ایچون چقدق دیو عشوه ویردکلرندن نیچون اعتماد ایدوب
قبول ایدرسز یاخود انلردن نیچون سیم وزر قبول ایلرسز واله کلدککدنصکره اقچه لرین الوب حقلرندن کلمیوب
نیچون اطلاق ایدرسز دیدی (مثنوی) رحم بر دزدان وهر منحوس دست * بر ضعیفان ضربت وبی رحمیست *
دزدلره وهر منحوس دسته مرحمت ضعیفلر اوزره ضربت وبی رحملکدر یعنی پادشاه انلره ایتدی هر الی پر نحوست
ومضرت اولان کمسه لره ودخی خرسزلره وحرامیلره مرحمت وشفقت ایلمك ضعیفلر اوزره لت وضربت اورمق وبی رحم
اولمقدر (مثنوی) هین ز رنج خاص مکسل ز انتقام * رنج او بکذار و بنکر رنج عام * اکاه اول رنج خاصدن اوتری
انتقامدن منقطع اولمه اول خاصك رنجنی قو عامك رنجنی کور یعنی بر فاجر کمسه یه رنج کلمکدن وضرر اولمقدن اوتری انلره
انتقام وقصاص قیلمقدن منقطع اولمه رنج خاصی کورمکی قو سن عامهٔ ناسك رنج وضررنی کور ضرر عامدن ضرر خاص
یکدر انلرك حقندن کلمك واجب ولازمدر (مثنوی) اصبع ملدوغ بر در دفع شر * در تعدی وهلاك تن نکر * ملدوغ
اولان اصبعی دفع شر ایلمکده کس تعدی وتنکده هلاکنه نظر ایله یعنی مثلا فی المثل بر پرمغی یلان وعقرب صوقسه
وزهرلسه دفع شر ایلمکدن اوتری اول پرماغی کس زیرا اگر اول پرماغی کسمز ایسك اول زهر جمله بدنه تعدی وتجاوز
ایلروبدنی هلاك ایلر پس جمله بدنك هلاکی اولمسندن بر عضولك هلاکی اولمسی یکدر کذلك دزدلر وحرامیلر اصبع ملدوغ
کبیدر اگر انلر کسلمزسه انلرك شری وضرری عامهٔ ناسه سرایت ایلر پس بونلرك جمله سنه ضرر اولمقدن خاصه انلرك
کسلمسی وهلاکی اولمسی اولیدر دیمش (مثنوی) اتفاقا اندران ایام دزد * کشته بود انبه ز پخته وخام دزد * در چنین
وقتش بدید وسخت زد * چوبهای زخمهای بی عدد * نعره وفریاد زان درویش خاست * که منم تا من بکویم حال راست
اتفاقا اول ایامده دزد وحرامی پخته دن وخامدن دزد اولنلر انبوه وکثیر اولمشدی پخته دن مراد سارقلرك سرقه
وطرارلقده ماهر واستاد اولنلریدر وخامدن مراد هنوز اعجمی وناپخته اولنلریدر یعنی دزدلردن اگر استاد وپخته
اولنلر واگر خرسزلق بیلیوب هنوز حرامیلکه تقلید قیلنلر اتفاقا اول ایامدن قتی چوق اولمشلر ویر اولر اچشلر وآدملر
صویمشلر ایدی بو محلین وقتده اومیرانی اولان شخصی کیجه ایله کوردی انی طوتوب وافر چوبلر وبی عدد زخملر اکا محکم
اوردی اول فقیر دردمندن نعره وفریاد قالقدی بویله دیوکه بکا اورمه تا بن حال راستی سکا سویلیم وصحیح ودرست اولان
سرمی وضمیرمی سکا بر اشکار ایلیم (مثنوی) گفت اینك دادمت مهلت بکو * تا بشب چون آمدی بیرون بکو *
تو نه زینجا غریب ومنکری * راست می گو تا بچه کار اندری * عسس اول شخصه ایتدی اشته سکا مهلت ویردم سویله

تا بعیله

تا کیجه ایله محله جانبنه نیچون طشره کالدك وبو کویده نه کاره مشغول اولدك سن بو یردن دکلسن غریب ومنکرسن یعنی
نامعلوم وغریب بلادبر کمسه سن طوغری سویله تا نه کار ایچره سن وبو یرده نه ایش طوترسن وبو عتمه نه ایچون کالدك
(م ی) اهل دیوان بر عسس طعنه زدند * که چرا دزدان چنین انبه شدند * انبهی از تست وز امثال تست * واغمایاران
زشت را نخست * ورنه کین جمله را از تو کشم * تا شود این زرهر محتشم * اهل دیوان عسس اوزره طعنه اوردیلر بویله
دیوکه نیچون دزدلر بویله انبوه اولدیلر یعنی عسس اول شخصه ایتدی ای شخص غریب بن سکا کوتك اوردیغمه واوزدیکه
طوردیغمه سبب اولدرکه اهل دیوان عسسلر اوزره طعنه ایلدیلر وبویله دیو سویلدیلرکه ای عسسلر نیچون خرسز
وحرامیلر چوق اولدیلر فی الحقیقه خود انبوهلك سندن وسنك امثالکدندر زشت اولان یارانکی ابتدا اشکارا کوستر
یعنی ای مرد غریب بو خرسزلرك چوق اولمسی سندن وسنك امثالك اولان حرامیلردندر اول بکا سنك زشت وقبیح
اولان یارانك کیملردر انلری کوستردیدی والا جمله نك کینی سندن چکرم واول جمله خرسزلرك انتقامنی سندن الورم تا کم
هر محتشم اولان دولتلونك سیم وزری امین اوله (مثنوی) گفت آواز بعد سوگندان پر * که نیم من خانه سوز وکیسه بر *
من نه مرد دزدی وبیدادیم * من غریب مصرم وبغدادیم * اول مرد میرانی چوق سوکندلردنصکره دیدی که بن خانه
سوز وکیسه بر دکلم مصرع اولده پر بسیار معناسنه در کیسه بر بونده یان کسیجی معناسنه در یعنی اول مرد غریب
وافر ایمان غلاظ ایدوب دیدیکه ای عسس بن یان کسیجی واولریاقیجی واسبابلر اوغورلیجی حرامی دکلم بن دزدلك وبیدادلك
مردی دکلم بن غریب مصرم وبغداده منسوبم نهایت مافی الباب بغداد دیارندن بو جانبه بر سودا ایله کلمش اولدم
وبو دزدلکله حکمت اللهك گرفتار کالدم دیدی * بیان این خبر که الکذب ریبة والصدق طمانینة * بو سرخ شریف
وبو خبر لطیفك بیانیدرکه حضرت نبی علیه الصلواة والسلام الکذب ریبة بیوردیلر نته کم امام حسن رضی الله عنه
حضرتلری حضرت نبی علیه السلامدن بو کونه روایت قیلدیلر قال علیه الصلوة والسلام * دع ما یریبك الی ما
لا یریبك فان الصدق طمانینة والکذب ریبة * رواه احمد والترمذی یعنی نبی علیه السلام حضرتلری بیوردیلرسن قلبکه
شك وقلق ویرن شیئی قلبکه شك وقلق ویرمین شیئه متصل اولدیغك حالده ترك ایله زیرا التحقیق صدق طمانینتدرکه قلبه
سکوت ویرر وتحقیقا کذب ریبه درکه قلبه شك وقلق ویرر (مثنوی) قصهٔ آن خواب وگنج زر بگفت * پس ز صدق او
دل انکس شکفت * بوی صدقش آمد از سوگند او * سوز او پیدا شد از اسپند او * اول واقعه نك وکنج زرك قصه سنی
دیدی ورؤیاسنده مصر ایچره فلان نام محله ده مدفون خزینه اولدیغنه اشارت قیلندیغی بر بر سویلدی پس اول مرد
میرانینك صدقندن اول کمسه نك کوکلی اچلدی اول مردمیرانینك سوکندندن اول کمسه یه صدق رایحه سی کالدی
انك سوز درونی انك اوزرا کندن پیدا اولدی اسپنددن مراد بونده انك کلامی اولور یعنی انك کلامندن انك درونك
سوز وحرارتی ظهوره کالدی وانك دزد وحرامی اولمدیغی اول عسس بیلدی واکا مرحمت قیلدی (م ی) دل بیار آمد
بگفتار صواب * آنچنانکه تشنه آرامد بآب * جز دل محجوب کو را علتیست * از نبیش تا غبی تمییز نیست * کوکل گفتار
صواب ایله دکلنور وراست ودرست اولان سوزدن آرام وسکوت بولور انجلین که تشنه آب ایله دکلنور وصوسز اولان کمسه
صوبی ایچدیکی کبی درونده اولان قلق واضطراب کیدوب انك درونی ساکن اولور وآرام بولور الا شول محجوبك کوکلی
دکل که انك بر علتی واردر نبیدن غبی یه دلك اکا تمییز یوقدر یعنی لابد صدق ایله کذبی صحیح وسالم اولان قلب فرق وتمییز
ایدوب آرام بولور مکر شول بر قلب دکل که انك معنوی بر علت ومرضی واردر اول قلب معلول نبیدن غبی یی فرق قیلمز
صدقدن کذبی تمییزه قادر اولمز بلکه کذب آنك کی وکانه دخی مناسب کاورو انك کوکلی صدقی قویوب کذبه مائل
اولور (مثنوی) ورنه آن پیغام کز موضع بود * بر زند بر مه شکافیده شود * مه شکافد وان دل محجوب نی * زانکه مرد
ودست او محجوب نی * بو خسه اول پیغامکه موضعدن اوله ماهه اورسه شکافیده اولور یعنی لابد کوکل گفتار صوابدن
متأثر اولور وصدقله البته تأثیر قیلور الا معلول اولان قلب محجوبه دکل بو خسه شول بر سوز وخبر که موضعندن اوله
ودرون عالمندن صدق واخلاصله ظهوره کله اگر اول سوز ماهه اورسه ماه منشق اولور نعم ماه یاریلور وصدقله اولان
سوز اکا تأثیر قیلور واول محجوب اولان کوکل شکافته اولمز وصدقله اولان کلام وپیام اکا تأثیر قیلمز اول سببدنکه
اول مردود حقدر محبوب دکلدر اگر محبوب حق اولیدی اکا صدق واخلاص ایله اولان سوز البته تأثیر قیلوردی
پس محجوبك قلبی جامد اولان شیلردن اشد واقسی اولور (مثنوی) چشمه شد چشم عسس از اشك مبل * نی ز گفت
خشك بل کز بوی دل * یك سخن از دوزخ آید سوی لب * یك سخن از شهر جان در کوی لب * عسسك کوزی اشك
مبلدن چشمه اولدی مبل اصلدیجی معناسنه در یعنی عسسك چشمی اول کمسه نك اصلدیجی اولان کوزی یاشندن
چشمه کبی اولدی قوری سوزدن دکل بلکه کوکل رایحه سندن یعنی مجرد اول کمسه نك قوری سوزندن انك قلبی متأثر

اولدی وکوزنه یاش کلدی بلکه اول مردغریبك کوکلنده اولان صدق رایحه سندن وسوز وکداز شائبه سندن انك
قلبی متأثر اولوب کوزنه یاش کلدی وقلبی رقت ومرحمتله طولدی فی المثل انسانك درونی کونا کوندر نفسانیت جهنم
کبی روحانیت ونورانیت جنت کبیدر وبو اب ودهان بردوزخ کبیدر بر سوز دوزخ صفت اولان نفسانیت جانبندن کاور
وبر سوز دخی جنت سیرت اولان جان شهرندن کوی لبه کلور واول دوزخ کبی اولان نفسانیت طرفندن اب ودهان
جانبنه کلان سوزی اهل تمیز اولان بیلور وکذلك ماننده جنت اولان شهرجاندن لب ودهان محله سنه کلان سوزی عارف
اولان غیری سوزلردن فرق وتمیز قیلور (م ی) بحر جان افزا وبحر پرحرج * درمیان این دو بحر این لب مرج * انسانك
درونده کویا ایکی دریا واردر بریسی بحر جان افزا وبریسی دخی بحر پرحرجدن اول بحر جان افزادن ظهوره کلان آب
زلال کبی اولان کلام شیرین روحه راحت وصفا ویریجی وقلبه حیات ولطافت ایرکوریجیدر واول ملح واجاج کبی اولان
بحر حرجدن کلان سوزلر زهر قاتل کبی درونه الم وزحمت ویریجی وقلبه غملر وکدورتلر وظلمتلر وقبضلر کتوریجیدر
وبو ایکی بحرك اورته سنده بو لب ودهان مرج کبی واقع اولمشدر یعنی ارسال کبی کلمشدرکه نفسانیت وروحانیت
طرفندن کلان سوزلر بو اب ودهانده جمع اولوب واختلاط قیلوب طشره جاری اولور (مثنوی) چون بینلو درمیان
شهرها * از نواحی اید انجا بهرها * کالهٔ معیوب وقلب کیسه بر * کالهٔ پر سود ومستشرق چودر * زین بینلو هرکه
بازرکان ترست * بر سره وبرقلبها دیده ورست * شد بینلو مروراد از الرباح * وان دکر را از عمی دار الجناح * بو لب ودهان
شهرلر میاننده اولان بینلو بازاری کبیدر نواحیدن اول بر بهره لردن اوتری کلورلر بینلو بازاربدرکه اطراف
ونواحیدن خلق کلوب انده الوب صاتارلر صکره هرکس کندی یرلرینه کیدرلر ودهان دخی فی المثل بازاربری کبی برمجمع
اولمشدر درون انسانی ایسه طرف بطرف شهرلر وقریه لرله طولمشدر کویا هر برصفت وهر برحالت وهر برمرتبه برشهره
بکزر واول درونده اولان مرتبه لردن ومقلبه لردن وحالتلردن لب ودهان جانبنه کلان انواع کلمات واصناف مقالات
اطراف ونواحیدن بینلو بازارنه کلوب جمع اولان انواع متاعه واصناف خلایقه بکزر وابهذا تشبیه ایدوب بیوررلر بو لب
ودهان شهرلر میاننده اولان بینلو دیدکلری بازاربری کبیدر اطراف ونواحیدن انواع خلق اکا کلوب جمع اولدیغی کبی
بو لب ودهان دخی درونك اطراف وجوانبندن ومقامات ومراتبندن اصناف کلمات جمع اولورلر اول بینلو بازارنده کالهٔ
معیوب وقلب کیسه بر ودخی کالهٔ پرسود درکبی متشرق کاور یعنی اول بینلو دیدکلری بازاربرینه معیوب متاع وپیان
کسیجی قلب ودخی درکبی متشرق وپرسود اولان متاع کلوب حاضر اولور واول بازار ابو وکتوم متاعلرله وینك وبد آدمیلرله
طولو هرشول کسه که بازرکانتردر وتجارت احوالنده استاد ومبصرتردر بو بینلو بازارندن سره اوزره وقلبلر اوزره
دیده وردر سره رایج ومقبول اولان انجه یه ومتاعه دیرلر قلب انك خلافیدر یعنی هرشول کسه که زیاده بازرکاندر
ومبصردر بو بینلو بازارندن ابو وکتو اولان متاعلره ونقد وقلب اولان درهملره ودنیارلره دیده وردرکه نیکی بدن واصلحی
افسددن اول فرق وتمیز ایلر بینلو بازاری تحقیقا اول دیده ور بازرکانتر اولان کسه یه دار الرباح اولدی واول برغیری یه
کورلکندن دار الجناح اولدی جناح کناهه دیرلر بونده ضرر معناسنه اولور یعنی اول بازاربری دیده ور اولان مبصره
ربحلر ونفعلر خانه سی اولدی واول برغافل ونادانه نابینالغندن اوتری ضرر وزیان اوی کلدی پس بو لب ودهانی بوکا کوره
قیاس ایله (مثنوی) هریکی زاجزای عالم یك بیك) برغبی بند ست وبر استاد فك * بریکی قند ست وبردیکر چو زهر * بریکی
لطفست وبر دیکر چو قهر * اجزای عالمدن هر برجزو بیك بیك غبی اوزره بند واستاد اوزره فکدر یعنی بو اجزای عالمدن
هر برجزو علی حده ما کر نظر اولنسه دیده ور اولمین غبی اوزره بند وقید اولور وانی غبینه ومحنته دوشورر امادیده ور اولان
استاد کامله نسبت فك اولور وآزاده لکه وکشاده لکه سبب اولور وانکا قوت وبر رومعاونت قیلور برکسه یه قند وبر آخره
زهر کبیدر برکسه یه لطف وبرکسه یه قهر کبیدر الله تبارك وتعالی حضرتلری اصلا خیر مطلق وشر مطلق دخی خلق
ایتمشدر بلکه اجزای جهان هر برجزو علی حده برشئه نسبتله شر وبرکسه یه نسبتله نفع وبرکسه یه نسبتله ضرر
وبرکسه یه نسبتله زهر وبرکسه یه نسبتله شکردر (م ی) هرجمادی بانبی افسانه کو * کعبه با حاجی کواه ولطف جو *
هر جماد بو عالمده پیغمبر علیه السلام حضرتلرینه افسانه سویلیجیدر ونبی علیه السلام حضرتلری بو جماداتك تسبیحنی
فهم ایلیجیدر نته کم بو محله مناسب اولان تحقیق وتفصیل جلد اولده استن حنانه حکایه سنده وجلد ثالثده مارکیر
حکایه سنده ودخی بعض موضعده مرور ایلمشدر انلرده طلب اولنه کعبه حاجی یه کواه ونطق جودر یعنی کعبهٔ مکرمه
شرفها الله حاجی اولنلر حقنده شاهد وناطقه در انلر حقنده شهادت قیلیجی ولطف ایدیجیدر (مثنوی) برمصلی مسجد
آمدهم کواه * کوهمی آمد بمن ازدور راه * مصلی اوزره مسجد هم کواه کلدی بویله دیوکه اومصلی بکا ایراق یولدن کلدی
وبنده نماز قیلدی اکر کعبهٔ شریف واکر بر یوزنده اولان مساجد حالا بونیاده هم شهادت ایدرلر لکن هرکس

انلرك لسانته واقف وعارف اوله من لر مکر شول کرنده که سرایر ظهوره کله وحقایق آشکار اوله اول کونده جماداتك
وسائر مخلوقاتك کلماتی ظاهر اولور وبو زمین وزمینده اولان جمادات نه کوردیلر ایسه الله امریله شهادت قیلورلر وخبر
ویررلر (کما قال الله تعالی (یومئذ تحدث اخبارها بان ربك اوحی لها) بو آیت کریمه نك تفسیری وبو محله مناسب اولان
تحقیق جلد اولك اواخرنه قریب مرتدشدن کاتب وحی سرخنده (یوم دین که زلزلت زلزالها) بیتنك شرحنده مرور
ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) با خلیل آتش کل وریحان وورد * باز بر نمرودیان مرکست ودرد * خلیل اوزره آتش
کل وریحان وورد در کبر ونمرودیان اوزره مرك ودرددر یعنی بو اجزای عالمه بریسی که آتشدر کورکه حضرت خلیل علیه
السلام اوزره اول الله اذنیله بردوسلام وکل وریحان وورد اولدی اما نمرود ونمرودیلر اوزره مرك وداغ ودرد اولدی
(مثنوی) بارها کفتیم این را ای حسن * می نکردم از بیانش سیرمن * بارها خوردی تو نان دفع ذبول * این همان
نانست چون نبوی ملول * در تو جوعی میرسد نوز اعتدال * کین همی سوز داز وتخمه وملال * بو مضمونی ای
حسن نیجه کره سویلدك یعنی خلیله آتشك کل وریحان ووردا اولمسنی ونمرودیلر اوزره مرك وداغ ودرد کلمسنی وبونك
امثالی اولان سوزلری مثنوی شریفك اکثر موضعنده ای دخی واعمانی حسن اولان کسه کرارا ومرارا ذکر ایلدك
وبو مضمونی تکرارا بیان ایلمکدن بن طویمزم وملول اولمزم نته کم سن نیجه کره دفع ذبولدن اوتری اتمك یدك بو همان اول
ناندر نیچون ملول اولمزسن ذبول صولمغه وپژمرده اولمغه دیرلر یعنی سن بدنك سستلکنی وپژمرده لکنی دفع
قیلمقدن اوتری کرارا ومرارا نان یرسن بو یدیکك نان هم اول یدیکك ناندر نیچون اندن ملول اولمزسن انکیچون ملول
اولمزسنکه اعتدال مزاجدن سکا بریکی جوع ایرشورکه اول جوعدن تخمه وملال بنارکه کرسنه لك امتلا وملالی
یاقوب ازاله ایلر اکرسنك مزاج روحك دخی معتدل اولیدی وقوت بولیدی سکا بو کونه نان معارفی یمکه اندن بریکی جوع
واشتها کلوردی وسنك طبیعتکده اولان امتلا وملالتی احراق ایدوب محو قیلوردی حتی بو کونه نفیس سوزلری استماع
ایلدکده بو تکرار اردر تکرار کلام ایسه مورث ملالت وسامت اولوردیمزدك بلکه هرکون نان یوب اندن ملول
اولمدیغك کبی بو غدای جانی دخی هرکون تکرار بتکرار دهان روحله اکل ایلیوب اندن طویمز وملول اولمزدك (مثنوی)
هر کرا درد مجاعت نقد شد * نوشدن باجزو جزوش عقد شد * هر کیمه که مجاعت دردی نقد اولدی وکرسنه لك اکا سرمایه
کلدی یکی اولمقلق وطراوت ولطافت بولمقلق انك جزونك جزونه یعنی هر عضونه عقد وبند اولدی هیچ انده کهنه لك
وتخمه لك قالمدی اوکنه هرنه کونه طعام کلسه اشتها اولدتله انی اکل ایلدی (مثنوی) لذت از جوعست نی از نقل نو
* با مجاعت از شکر به نان جو * لذت جوعدن واشتهادندر نقل نودن دکل مجاعتله اربه اتمکی شکردن یکدر
فی الواقع اشتها وجوع یرنده اولسه نان جو کل شکر کبی لذیذ وشیرین کلور اما مجاعت واشتها اولمدقجه اغذیهٔ نفیسه
واطعمهٔ جدیده بی لذت اولور وبی چاشنی کاور (مثنوی) پس زبی جوعیست وزتخمهٔ تمام * آن ملالت نی ز تکرار کلام
پس بی جوعلکدن وتمام تخمه دندر اول ملالت تکرار کلامدن دکلدر یعنی چونکم سنك طبعکه بو کونه لطیف
کفتاردن بو تکرار اردر بو ملالت کلدی وتکرار کلام ایسه محل فصاحت ومورث سامت اولوردی بو طبیعتك بو کونه
نفیس سوزلردن ملول اولدی پس اول سنك طبیعتکده اولان ملالت تخمه دن واشتهاسزلقدندر تکرار کلامدن
دکلدر زیرا مجرد تکرار کلام مورث ملالت وسامت اولمز ومحل فصاحت دخی کلمز بلکه بونك تکراری حسن وکرارا ومرارا
ذکر اولنمسی مستحب ومستحسندر نته کم الله تبارك وتعالی حضرتلری حضرت قرآنده سورهٔ مرسلاتده ودخی سورهٔ
رحمانده بو آیت کریمه یی تکرار بتکرار ذکر بیورمشلردر (فبای آلاء ربکما تکذبان) دیو نیجه کره تکرار قیلمشلردر مع هذا
بو تکرار مورث ملالت ومحل فصاحت اولمشدر فصحای عرب عربانك اشعارنده دخی تکرارلق چوق واقع اولمشدر
نته کم مجمع البیان صاحبی بو آیتلرك تفسیرنده انلری ایراد قیلمشدر مخافت تطویلدن اوتری بو محلده ایراد اولنمدی
(مثنوی) چون زدکان ومکیس وقیل وقال * در فریب مردمت ناید ملال * دکاندن ومکیسدن وقیل وقالدن
مردملری الدامقدن سکا نیچون ملال کلمز مکیس بونده عشر المق وباج المق معناسنه اولور یعنی نیچون سکا دکانده بیع
وشرا قیلمقده وعشار وباجدار اولوب ناسدن عشر وباج المقدن وانلرله قیل وقال قیلمقدن وانلری الدامقدن سکا ملالت
کلمز وبونك کبی کلام سعادت انجامی دکلمکدن سکا ملالت وسامت کلور (مثنوی) چوز غیبت واکل لحم مردمان
شصت سالت سیری نامد از ان * غیبتدن ومردملرك اتنی یمکدن التمش ییل سکا اندن طوقلق کلمدی یعنی اللی والتمش
یاشنه کیردك مردملر اتنی یمکدن طویمدك وملول اولمدك که غیبت فی الحقیقه اولمش آدمك اتنی یمك کبیدر نته کم حق
تبارك وتعالی غیبت ایلمکدن نهی ایدوب (ولا یغتب بعضکم بعضا ایحب احدکم ان یأکل لحم اخیه میتا فکرهتموه)
بیوردی وبو غیبتك شرحی جلد ثالثك اوایلنه قریب فیل بچه لر حکایه سنده مرور ایتدی اکرسنده ذوق ایمان وقوت

ایقان اولیدی بویله کلام پاکی دکلمکدن اوصانمزدلڪ ونفسك هواسنه مائل وراغب اولمزدلڪ (مثنوی) مدحها در صید
شاه کفتهٔ * بی ملولی بارها بشکفتهٔ * شاه صیدا یلمکده مدحلر دیمش وعشوه لر سویلمشسن ملول دکلسن نیجه کره
آچلمش وکشاده اولمشسن شاه شینك ضمیله فرج زنه دیرلر بونده ذکر جزؤ وارادهٔ کل قاعده سی اوزره زن مراد اولور یعنی
برعورتی صیدا یلمکده نیجه عشوه لر وکذبلر دیمشسن مع هذا اندن ملول وسیر دکلسن نیجه کره انی تکرار ایلمکدن
کشاده اولمشسن وحظ الوب لذت بولمشسن اما بویله کلام پاکی دکلمکدن ملول اولورسن وطویوب اوصانورسن (م ی)
بار آخر کو بیش سوزان وچست * کرمتر صد بار از بار نخست * آخر بارانی سوزان وچست دیرسن اول باردن صد بار
کرمتر یعنی اول غلامباره وزنباره لکه متعلق اولان سوزی اول کره سویلدیککدن یوز کره زیاده کرمتر آخر کره ده چست
سوزان دیرسن وکسل کلیوب وملول اولمیوب انك تکرار بتکرارسو یلمسندن حظ الورسن ولذت بولورسن
اکرسنك محبتك ودردك اول جانبه دوشیدی بو لطایف ومعارفك دخی تکرار بتکرار سو یلمسندن طویمز وملول
اولمزدلڪ (مثنوی) درد داروی کهن را نو کند * درد بر شاخ ملولی خو کند * کیمیای نو کننده دردهاست * کو ملولی
ان طرف که درد خاست * هین مزن تو از ملولی آه سرد * درد جو ودرد جو ودرد درد * درد اسکی داروبی نوایلر درد ملوللق
شاخنی خوابلر خودال وبوداق قرمغه دیرلر بونده قلع وقمع ایلمك معناسی مراد اولور ودرد بونده شوق وآرزو معناسنه درکه
اول دخی برنوع درد اولدیغیچون اکا درد اطلاق اولنمشدر یعنی درد عشق وشوق کهنه اولان دارولری ودوالری یکی ایلر
درد عشق وشوق ملوللق وسیرلك شاخنی کسر ایدوب برندن قوپارر نو کننده اولان کیمیا عشق وشوقك دردلریدر ملوللق
وسیرلك اول طرفده قنی که انده درد عشق وشوق قالقدی اول طرفده که درد عشق وشوق حاصل اوله معشوق طرفنه
انده اصلا ملوللق اولمزا کاه اول ملوللقدن سن آه سرد اورمه درد استه درد استه یعنی حضرت معشوق حقیقی
طرفندن ملول اولمقلغکدن اوتری آه سرد اورمه بلکه همان انك درد عشقنی تکرار بتکرار استه تا کم انك درد عشقی
سکا حاصل اولدقده سنده اصلا ملالت وسآمت قالمیه پرشوق اوله سن وانك کلامنی دکلمکده ورسولنك حدیثنی وانك
اولیاسنك لطیف وشریف اولان سوزلرنی استماع ایلمکده چست وچابك اوله سن وجان ودل ایله بو جانبه رغبت قیله سن
دیمك اولور (مثنوی) خادع دردند درمانهای ژاژ * رهزنند وزرستانان رسم باژ * آب شوری نیست درمان عطش *
وقت خوردن کر نماید سرد وخوش * لیك خادع کشت ومانع شد زجست * ز آب شیرینی کز وصد سبزه رست * ژاژ اولان
درمانلر دردك خادعلریدر رهزنلر وباژ رسمی اوزره زرستانلردر یعنی درد عشق ومرض شوقی واقع اولان درمانلرکه
فی المثل حظوظ نفسانی ومشتهیات جسمانی ولذات دنیویه ندرکه بونلر درمانهای ژاژ مثابه سنده درلر درد
عشقی الدایجیلر وعاشق ومشتاقك یولن اوریجیلر وباج رسمی کبی انلردن زر ذوق الیجیلردر بو درمانهای ژاژ مثابه سنده
اولان حظوظ نفسانی ولذات دنیوی بر آب شور کبیدر آب شور ایسه درمان عطش دکلدر اکر ایچمك وقتنده سرد
وخوش کورینور ایسه ده کذلك بو حظوظ نفسانی ولذات دنیوی هم آب شور کبی دافع عطش اولمزا کرچه تمتع وانتفاع
وقتنده خوش ولذیذ کورینور ولیکن خادع اولدی وشول بر آب شیرین جست وجویه مانع اولدیکه اندن یوز سبزه بتدی
یعنی آب شورا کرچه دافع عطش اولمز ولیکن اشارت اولنان کسه یی الدایجی اولور ودخی شول بر آب شیرینك طلبندن
منع قیلورکه اول آب شیریندن نیجه یوز سبزه بتدی کذلك بو حظوظ عاجله ولذات فانیه هم طالبنی الدایجی وآب حیات
حقیقیه نك طلبندن منع قیلیجیدر که اول آب حیات حقیقیه دن باغ دلده نیجه درلو روحانی سبزه لر ومعنوی میوه لر
بتیجیدر (مثنوی) همچنین هر زر قلبی مانعست * از شناس زر خوش هرجا که هست * پا و پرت را بتزویری برید *
که مراد تو منم کیرای مرید * کفت دردت چینم او خود دردبود * خار بود ار چه بظاهر ورد بود * روز درمان دروغین
می کریز * تا شود دردت مصیب ومشك بیز * همچنین هر بر قلب التون هر نه یرده که خوش التون اولسه انك شناسندن
مانعدر قلبدن مراد بونده مرائی ومزور اولان شیخ ناقص اولور وزر خوشدن مراد خالص اولان شیخ کامل اولور
وتقدیر کلام وتوضیح مراد بویله دیمك اولورکه آب شور آب شیرینك طلبندن مانع اولدیغی کبی هر بر قلب التون کبی اولان
مرائی ومزور شیخ دخی خوش وخالص التون کبی اولان شیخ کاملك شناسندن وطلبندن مانع اولور ای طالب سنك
پایکی وپرکی اول مزور تزویر ایله کسر بویله دیوکه ای مریدسنك مرادك بنم بکی طوت وبنی کندیکه شیخ ومقتدی اتخاذ
ایت سکا دیر بن سنك دردیکی دیروب دیوشوریرم اول خود عین درد کندی ایدی اکرچه ظاهرده ورد ایدی لیکن
معناده خار ایدی پس اول ظاهر اورد کبی لطیف کورنسیله سنی الداوب معنی یوزنده سنی خار وخطا وضلاله
ازرده ایلر اندنصکره سنك اصلا بر دردکی دیوشورمیوب سنی نیجه درد وبلایه کرفتار ایلر وروحانی اولان پر وبالکی تزویر
ایله قطع ایلیوب سنی اوج اعلایه پرواز قیلمقدن کیروقور یوری دروغین اولان درماندن قاچ بو کونه بلانجی اولان اهل

تزویردن فرار ایله تا کم سنك دردك دوایه اصابت ایدیجی ومشك بیز اوله یعنی یوری بو کونه کذب ودروغله درمان ایلرم
دیو دعوی قیلان شیخلردن فرار ایله تا کم سنك دردك درمانه اصابت ایدیجی اوله درونی معنوی اولان مشکی الهیه
ولطیف رایحه لر اظهار ایلیه (م ی) کفت نی دزدی تو ونی فاسقی) مرد نیکی لیك کول واحمقی) بر خیال خواب چندین ره
کنی * نیست عقلت را تسوی روشنی * چونکه عسس مرد میرائیدن اول سوزلری استماع قیلدی وانك صدقنی
وصلاحنی بیلدی اکا دیدی سن نه دزد ونه حرامیسن ونه فاسق ونه طاغیسن نیکو مرد سن ولیکن کول واحمقسن واقعه
خیالی اوزره بو قدر یول ایلرسن ورؤیاده کوردیککك خیالاته بومرتبه اعتماد واعتقاد ایلرسن بو قدر دور ودراز یوللره
سفر ایلرسن عقلکه بر تسو قدر روشنلك یوقدر اکر سنك عقل وادراکك بر فلس احمر قدرر وشنالغی اولیدی سن
برخواب وخیالدن اوتری بو قدر مسافهٔ بعیده یی قطع ایدوب تعب وزحمت ارتکاب ایتمزدلڪ (م ی) بارها من خواب
دیدم مستمر * که ببغدادست کنجی مستتر * در فلان سوی وفلان کوی دفین * بود آن خود نام کوی این حزین *
هست در خانه فلانی رو بجو * نام خانه ونام او کفت آن عدو * دیده ام خود بارها این خواب من * که ببغدادست
کنجی در وطن * هیچ من از جا نرفتم زین خیال * تو بیك خوابی بیایی بی ملال * نیجه کره بن مستمر ومتوالی واقعه
کورمشم وخوابده اشارت اولنمشم بویله دیوکه بغداد شهرنده بر مستتر ومدفون کنج وار در فلان جانبده وفلان
محلده اول خزینه مدفون ومختفیدر اول عسسك دیدیکی محله خود بو محزونك محله سنك نامی ایدی اول عسس
اول مرد حزینه دیدی ای طالب خزینه اول کنج ودفینه فلانه منسوب اولان خانه ده دریوری انی طلب ایله اول عدو اول
مرد نیکویه انك خانه سنك نامنی وانك کندی اسمنی وانك اسمنی سویلدی بن بو واقعه یی نیجه کره کورمشم بغدادده
فلان وطنده بر کنج وار در یعنی نیجه کره بو واقعه یی بن کورمشم ومنامده کرارا ومرارا اشارت اولنمشم بویله دیوکه یوری
بغداد شهرنده فلان وطنده بر خزینه ودفینه وار در انی ال وغنی اول هیچ بو خیالدن اوتری بن بر مدن کتمدم وبغداد
جانبنه میل وتوجه بیله ایتمدم سن بر واقعه ایله ملالتسز اوبردن بو یره کاورسن وبر خیالدن اوتری شوقدر تعب وزحمتی
ارتکاب ایلیوب ویوق یره سفر وسیاحت قیلورسن بو عقل میدر دیوب انی تسفیه وتحمیق ایلدی واکا بو کونه
طعن آمیز سوزلر سویلدی (م ی) خواب احمق لایق عقل ویست * همچو او بی قیمتست ولاشیست * خواب زن کمتر
زخواب مردمان * از پی نقصان عقل وضعف جان * خواب ناقص عقل وکول آید فساد * پس ز بی عقلی چه باشد
خواب باد * احمقك واقعه سی انك عقلنك لایقیدر انك کبی بی قیمت ولاشیدر زیرا عقلی ناقص اولنك واقعه سی دخی ناقص
اولور نته کم زنك خوابی مردملرك خوابندن کمتردر عقلنك نقصانندن وجاننك ضعفندن اولور پس بر مردك عقلی ناقص
وجانی ضعیف اولسه انك واقعه سی هم زن واقعه سی کبی اولور ناقص عقلك وکولك خوابی فساد کاور وخیالات
بیهوده وفاسده قیلندن اولور پس عقلسزلقدن خواب نه اولور باد هوا اولور خواب باده مضاف اولمز بلکه چه باشد
خواب سؤال وباد جواب اولور یعنی پس عقلسزلقدن خواب نه اولور دیرسك باد کبی بی معنی اولور دیمکی افاده قیلور
(م ی) کفت با خود کنج در خانهٔ منست) پس مرا آنجا چه فقر وشیونست) بر سر کنج از کدایی مرده ام) زانکه اندر غفلت
ودر پرده ام * زین بشارت مست شد دردش نماند * صد هزار الحمد بی لب او بخواند) اول مرد میرانی چونکه عسسدن
بو بشارتی اشتدی کندی نفسنه ایتدی خزینه خود بنم خانه مده در پس بکا اول محلده نه فقر ونه شیون وار در شیون درده
وناله یه دیرلر یعنی بنم کندی مقامده بویله بر خزینه اولیجق بکا انده نه فقر وناله ایلمك اولور کنجك طرفنده وقتنده
کدالقدن اولمشم شول سببدن که غفلت ایچره یم وپرده ده یم بو بشارتدن واشارتدن مست اولدی اول مردك دردی
قالمدی نیجه یوز بیك اول کسه بی لب ودهان الحمد اوقودی وجناب حقه قلبندن وافر ثنالر وشکرلر قیلدی (مثنوی)
کفت بد موقوف این لت لوت من * آب حیوان بود در حانوت من) رو که بر لوت شکرفی بر زدم * کوری آن وهم که مفلس
بدم * خواه احمق دان مرا خواهی فرو) آن من شد هرچه می خواهی بکو) من مراد خویش دیدم بی کمان * هرچه
خواهی کو مرا ای بد دهان * اول مرد میرانی درون عالمنده وافر حمدلر وثنالر قیلدقدنصکره دیدی بنم قوت ولوتم
بو ضربت ولتی یمکه موقوف ایدی آب حیوان خود بنم حانوتمده ایدی حانوت خمر بیع اولنان دکانه دیرلر یعنی آب حیات
معنوی بنم کندی دکانمده ایمش کورکه بن انی بیانده جست وجو ایلرم یوری بکه بر شکرف وعظیم لوته وغنایه اوردم
شول وهمك کوری لکنه که مفلس ایدم یعنی شول بر وهمکه شمدی نصکره مفلس اولدك وعاجز وفقیر قالدك سکا نه برده
درمان وچاره اولور دیو تخویف ایلردی شمدی انك کوری لکنه بحمد الله تعالی بر عظیم لوته وغنایه واصل اولدم دیدی
ای عسس استرسك بنی احمق بیل واسترسك فروودنی وبنم مقصودم اولدی هرنه استرسك سویله یعنی بنم لایقم اولان
مرادم الله کادی من نه استرایسك بنم حقمده انی سویله بن بی کمان کندی مرادمی بولدم وبی شبهه مقصودمه واصل اولدم

ای بددهان سن بنم ایچون هرنه استرایسك سویله دیدی (مثنوی) تومرا پردردکوای محتشم * پیش تو پردرد وپیش
خود خوشم * وای اکر برعکس بودی این مطار * پیش تو کلزار وپیش خویش خار * سن بکا ای محتشم وای اولو پردرد
وبی عقل ونامرد دی سنك اوککده پردرد ونامرد ایسم کندی اوکده بحمد الله خوشم وای اکر بو مطار برعکس
اولیدی یعنی اول زمان وای اولوردیکه بو بنم طیران وجولانم برعکس اولیدی سنك اوککده بن کلزار وکندی اوکده خار
اولیدم بحمد الله شمدی اکر سنك اوککده خار ایسه م باطنمده کل وکلزارم بن خار وسن کلزار اول زمان اولوردلکه خزینه یی
بن مژده داد اولیدم وانی سن کندی اوککده بولیدلك وبنم بو قدر سفر وسیاحتم بیهوده ولغو اولیدی مثل (م ی) کفت
بادرویش روزی یك خسی * که ترا اینجا نمی داند کسی) کفت اوکرمی نداند عامیم) خویش را من نیك می دانم کیم) وای
اکر برعکس بودی دردوریش) او بدی بینای من من کورخویش) مثلا بر درویشه برکون برخس دیدی که سنی بو برده
هیچ برکسه بیلمز اول درویش اول دنی وخسه جواب ویروب دیدی اکر عامی اولنلر بنی بیلمزسه بن کندومی ابو بیلورم کیم
وکندیمك نه کونه کسه اولدیغنه واقف وعالمم کرکسه عامی اولنلر بنی بیلسون وکرکسه بیلمسون وای اکر دردوریش
برعکس اولیدی اونی کوربجی وبن کندیمدن کور اولیدم بحمد الله بن کندیمی کوریرم بیلورم اول بنی کورمز وبیلمز ایسه
بالله بو قدر دیدی (مثنوی) احمقم کیر احمقم من نیك بخت * بخت بهتر از لجاج وروی سخت * این سخن بر وفق
ظنت می جهد * ورنه بختم داد عقلم می دهد * بنی احمق طوت بن نیك بخت احمقم یعنی سن بنی براه واحمق فرض ایت اکر
بن احمق ایسه مده نیك بخت اولان احمقلردنم لجاج وعناددن وقح یوزدن بخت وطالع بهتر در برکسه نك که بختی
وطالعی کندی یه یار اوله اول کسه بد بخت اولان لجوج ومعاند زرکدن یکدر سنکه بکا احمق دیرسن بو سوز سنك ظنك
وفقی اوزره صحیحدر یعنی سنك ظنك بنم حقمده بودرکه بن احمق اولم وبو سوزکه سندن بنم حقمده صادر اولور کندی
ظنکه موافق صادر اولور بو خسه بنم بخت وطالعم بکا عقل دادنی ویررو عاقل اولنلر مرتبه سنه بنم نیکو اولان طالعم
بنی ایرکورر دیدی وعسسه کوکلندن بو کونه سوزلری بلیوب وظاهر ار بشخندلر ایلیوب انك الندن قورتلدی
وکندی مطلوب ومقصودی جانبنه متوجه اولدی * بازکشتن آن شخص شادمان ومراد یافته وخدا را شکر کویان
وسجده کنان وحیران درغرایب اشارات حق وظهور تاویلات ان درهروجهی که هیچ فهمی وعقلی بدانجا نرسد *
بوسرخ شریف وبیان لطیف اول شخصك شادمان اولمش ومرادن بولمش وخدای تعالی حضرتلرینه شکردیبی
وسجده ایلیبی اولدیغی حالده وحق تعالینك غرایب اشاراتنده حیران اولدیغی وقتده مصردن بغداد جانبنه رجوع
ایلمسنك بیانیدر واول حقك اشارتلرینك تاویلاتنك هر وجهده ظهورنك بیانیدر که هیچ بر فهم وعقل اول مرتبه یه
ایرشمز وکشف الهی اولمینجه انك سرنی وحقیقتنی بیلمز (مثنوی) بازکشت از مصر تا بغداد او * ساجد وراکع ثنا کر
شکر کو * جمله ره حیران ومست او زین عجب * زانعکاس روزی وراه طلب * کز کجا امیدوارم کرده بود * وز کجا افشاند
برمن سیم وسود * این چه حکمت بود که قبلهٔ مراد * کردم از خانه برون کمراه وشاد * تا شتابان درضلالت می شدم
هردم از مطلب جدا ترمی بدم * اول شخص مصر دیارندن بغداد شهرنه دك ساجد وراکع وثنا کر وشکر کو اولدیغی
حالده رجوع ایلدی جمله یولده بو عجبدن حیران ومست اولدی روزینك وراه طلبك انعکاسندن یعنی کندینك مطلوبی
اولان روزی ورزقك ودخی انك طلبی یولنك منعکس اولمسنك تعجبندن حیران ومست اولوب یولك جمله سنی اول
مشغله قطع ایدوب کندی کندی یه برسبیل تعجب بو کونه دیدیکه سبحان الله بنی اول پادشاه قنغی یردن
امیدوار ایتمش ایدی وقنده ن بکا سیم وسود صاچدی وعطا وجودی بکا کورکه نه محلدن ویردی بونه حکمت ایدیکه
مراد قبله سنی خانه دن طشره ایتدم کمره وشاد اولدیغم حالده اول قبلهٔ مراد بنم کندی اومده ایمش وبنم مقصودم بنم
قتمده ایمش بن بوندن بی خبر اولوب کمراه اولدم حتی شاد اولوب سرعت وعجله ایله ضلالته کتدم هردم مطلبدن جداتر
اولدم اول مطلب ومقصود خود مکر بنم ایله ایمش دیدی (مثنوی) باز آن عین ضلالت را بجود * حق وسیلت کرداندر
رشد وسود * کیر واول عین ضلالتی جودله حق تعالی رشد وسود ایچره سکا وسیلت ایلدی یعنی حق تعالی فضل
وجودله اول بنم کمراهلغمی وضلالتمی رشده ونفع وسوده وسیله قیلدی (م ی) کمرهی را منهج ایمان کند * کژروی را
محصد احسان کند * تا نباشد هیچ محسن بی وجا * تا نباشد هیچ خاین بی رجا * کمراهلغی حق تبارك وتعالی
حضرتلری منهج ایمان ایلر کژروالکی احسانه محصد ایلر یعنی احسانه محل حصاد ایلر چوق معصیتی که اولور که
هدایته وسعادته وسیله قیلر تا کم هیچ بر محسن بی وجا وبی خوف اولمیه وهیچ بر خاین بی امید وبی رجا اولمیه بلکه
هرعاصی رجا اوزره وهر مطیع محسن خوف اوزره اوله وبین الخوف والرجا اول حضرته توجه قیله (مثنوی) اندرون
زهر تریاق آن خفی * کرد تا کوید ذو اللطف الخفی * زهرلك ایچنده اول خفی اولان پادشاه تریاق ایتدی تا اکا لطف

خفی صاحبی دینله حق تعالینك ایکی کونه لطفی وار دربری لطف جلیدر که انك سببی ظاهر وروشن اوله وبری دخی
لطف خفیدر که انك سببی معلوم وظاهر اولمیه بلکه قهر وغضب ظهوره کله جك یردن لطف ظهوره کله انکچون
حق تبارك وتعالی حضرتلرینه ذو اللطف الخفی دیدیلر که زهردن تریاك کتوردی وغضب وقهردن لطف ظهوره
کتوردی کاه اولور که بر محلده قهر وغضب ظهوره کلمك مأمول اولور کوررسن که انده لطف واحسان ظهوره کلور
ولهذا قیل (بیت) الا لا تحزن اخا البلیه * فللرحمن الطاف خفیه (مثنوی) نیست مخفی در نماز آن مکرمت *
درکنه خلعت نهد آن مغفرت * اول مکرمت نمازده مخفی دکلدر اول مغفرت کناهده خلعت قور مکرمتدن مراد لطفدر
در آن مغفرت آن ذو مغفرت تقدیرنده در یعنی برکسه نمازده وطاعتده اولسه وحق تعالی اکا لطف ومکرمت قیلسه
اول نمازده اولان مکرمت لطف خفی دکلدر که اول لطف ومکرمتك سببی روشن وظاهردر که حق تعالی حضرتلری
کندی یه طاعت قیلان قولنه لطف ومکرمت ایدیجیدر لطف خفی اولدر که اول مغفرت صاحبی کناه ومعصیت ایچره
خلعت ومکرمت قور ومعصیتی مکرمت وسعادته وسیله ایلرنته کم (ورب معصیة میمونة توصل الی السعادة) دیمشدر
وا کثر توبه کار اولان بنده لرینك (اولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات) ایت کریمه سنك حسبنجه سیئه لرنی حسنه یه
تبدیل قیلمشدر (مثنوی) منکران قصد اذلال ثقات * ذل شده عز وظهور معجزات * قصد شان ز انکار ذل دین بده
عین ذل عز رسولان آمده * منکرلرك قصدی اذلال ثقات اولدی ذل عز وظهور معجزات اولمش ثقات ثقه نك جمعیدر
بونده ثقاتدن مراد انبیا علیهم السلامدر یعنی کورکه منکرلرك قصدی ثقات اولان انبیای عظامی ذلیل وحقیر
ایلمك اولمش اول ذل وحقارت انلره سبب عزت وباعث ظهور معجزات اولمش اول منکرلرك انکاردن قصدی ذل دین
اولمش عین ذل رسوللرك عزی کلمشدر یعنی اول کافرلرك انبیای عظامه انکار ایلمرندن مرادلری دینی تحقیر ایدوب
ذلیل وحقیر قیلمق ایدی اما عین ذل انبیا ورسلك سبب عزتی وباعث شرف ومباهتی اولدی (مثنوی) کرنه انکار آمدی
از هر بدی * معجزه وبرهان چرا نازل شدی * اکر هر بددن انکار کلمیدی معجزه وبرهان نیچون نازل اولوردی یعنی
هر بد وقبیح اولان کسه دن انکار کلمك معجزه وبرهانك نزولنه وظهورنه سبب اولدی اکر انلردن انکار کلمیدی
بونلردن معجزه وبرهان ظهور قیلمیدی (مثنوی) خصم ومنکر تا نشد مصداق خواه * کی کند قاضی
تقاضای کواه * خصم ومنکر مصداق خواه اولمدی قاضی نچون تقاضای کواه ایلر یعنی برکسه یه منکر اولان
وخصومت قیلان کسه قاضی اوکنه کلمینجه وانك صدقنه بینه طلب قیلمینجه قاضی نچون اول کسه دن شاهد استر
بومقرردرکه استمز (مثنوی) معجزه همچون کواه آمد زکی * بهر صدق مدعی دربی شکی * طعن چون
می آمد از هر ناشناخت * معجزه می داد حق ومی نواخت * معجزه تزکیه اولنمش شاهد کبی کلدی مدعینك بی شك اولنده
اولان صدقندن اوتری یعنی هر بر مدعی دعوای رسالت قیلمشدر ومعجزه انلرك صدقندن اوتری بی شك اولمری
خصوصنده شاهد زکی کبی کلمشدر هر بر ناشناختدن چونکم هر بر پیغمبره طعن ایلمك کلدی حق تعالی انلره
معجزه ویردی واوخشدی تا کم معجزه انلرك ثبوت ورسالتنه شاهد اوله ودعوالرنده صادق اوله لرانی اثبات قیله
(مثنوی) مکر آن فرعون سیصد تو بده * جمله ذل او وقمع او شده * ساحران آورده حاضر نیك وبد * تا که جرح
معجزهٔ موسی کند * تا عصا را باطل ورسوا کند * اعتبارش را ز دلها برکند * اول فرعونك مکری اوچیوز قات اولمش
ایدی جمله سی انك ذلی وقمعی اولمش یعنی اول فرعونك جمیع مکرلری کندینك ذلتنه سبب وقلع وقمعنه باعث کلمش ایدی
ایودن وکتودن ساحرلر کتورمش اطراف وجوانبدن اول فرعون ماکرلر وسحرده ماهرلر جمع ایتمش ایدی تا کم موسی
علیه السلام حضرتلرینك معجزه سی جرحنی قوپره وازاله قیله تا کم عصای موسایی باطل ورسوای ایلیه انك اعتبارنی
ورونقنی کوکلردن قوپره واخراج ایلیه (مثنوی) عین آن مکر آیت موسی شود * اعتبار آن عصا بالا رود * عین
اول مکر موسانك آیتی اولور اول عصانك اعتباری بالایه کیدر یعنی اول فرعونك ایتدکاری مکر محضا حضرت
موسی علیه السلامك صدقنه ایت وعلامت اولور واول عصانك اعتبار وشرفی هم کتدکجه بالایه کیدر (مثنوی)
لشکر آرد او بکه تا حول نیل) تا زند بر موسی وقومش سبیل * یعنی امت موسی شود) او بتحت الارض وهامون در رود
اول فرعون وقتیله نیل حوالیسنه دك لشکر کتورر تا کم موسی اوزره وانك قومی اوزره سبیل اوره انك نیل کنارنه عسکر
کتورمسی وحضرت موسی علیه السلامك وانك قومنك یولنی اورمغه سعی واقدام قیلمسی موسی علیه السلام
حضرتلرینك امتنك امینلکی اولور وانلرك امن وسلامتنه سبب کاور واول فرعون مع توابعه ارضك التنه وهامونك
التنه کیدر هامون صحرایه دیرلرته کم حق تعالی حضرتلری سورهٔ طه ده بونلرك حالندن حکایه ایدوب بیوردلر
ولقد اوحینا الی موسی ان اسر بعبادی فاضرب لهم طریقا فی البحر یبسا لا تخاف درکا ولا تخشی فاتبعهم فرعون

بجنوده فغشیهم من الیم ما غشیهم واضل فرعون قومه وما هدی (مثنوی) کر بمصر اندر بدی اونامدی) وهم از سبطی
بحار انکی شدی) آمدو در سبط افکند او کداز * که بدانکه امن در خوفست وراز * اول موسی مصرده اولیدی وقومنی
الوب یله کتمیدی فرعون انک اردنجه کلمزدی وهم وبیم سبطیلردن بحر زائل اولوردی انلر مصرده اولدقجه فرعوندن
قورقولری زایل اولمزدی فرعون کلدی وسبطیلره کداز براقدی وانلری انجیدوب آتش ظلمله یاقدی پس انلره عظیم وهم
وخوف دوشدی حق تعالی حضرتلری موسی حضرتلرینه بنم عبادمی کیجه ایله مصردن چقاروب طشره کیت دیو وحی
ایلدی حضرت موسی علیه السلام کندی قومنی جمع ایدوب کیجه ایله چقوب کتدی کاوب نیل کنارنه یتدی فرعون
دخی انلرک کتدیکندن خبر الوب اردلرینه دوشوب نیل کنارنه کلدی موسی حضرتلری الله امریله عصایی بحره اوروب
انلر ایچون بحردن قوری یوللر اولوب سلامتله کچدیلر فرعون دخی کندی توابعیله انلرک کچدیکنی کوروب اول دریا
ایچره اولان یوللره داخل اولدیلر پس دریا بونلری بوروب غرق وهلاک اولدیلر وقوم موسی امن وسلامت بولدیلر بونی
بیل که امن وراز خوفده در که حق تعالی حضرتلری ضدی بر ضد ایچره پنهان ایلرتسه کم امنی خوف ایچره وتریاقی زهر
ایچره ولطفی قهر ایچره کیزلر رازدن اول واو اولدیغی اوزره معنی بونی بیل که امن خوفده رازدر یعنی امن خوف ایچره
رازنم اندر دیمک اولور (م ی) آن بود لطف خفی کوراصمد * نار بنماید ولی نوری بود * لطف خفی اول اولور که آنی صمد نار
کوستره ولیکن بر نور اوله یعنی حق تعالی حضرتلری لطف جلی ولطف خفی صاحبیدر لطف خفی صاحبیدر دیمک
اولدر که فی المثل صمد حضرتلری اولا نار سوزان کوستره واول معنیده بر نور اوله (م ی) نیست مخفی مزد دادن در تقی *
ساحرانرا اجر بین بعد از خطا * تقاده من دور مکان لطف مخفی دکلدر بلکه لطف جلیدر یعنی بر کمسنه تقوی
وطاعتده اولسه حق تعالی حضرتلری اکا من دویرسه ولطف قیلسه اول لطف خفی دکلدر ساحرلره خطادنصکره
اجر کورلطف خفی بودر که حضرت موسی علیه السلام ایله مقابله قیلان ساحرلر دوکلی عمرلرنده کفر وضلالتده
اولمش ایکن باخصوصکه حضرت موسی علیه السلامه کاوب مقابله ایدوب بوقدر خطا قیلمش ایکن بو خطادنصکره
برساعتک ایچنده انلره اولان بوقدر لطف وعطایی کوره أمول اولان بوایدیکه بوقدر خطادنصکره انلر قهر وبلایه
مظهر اوله لرایدی اما حق تعالی حضرتلری انلره بر مرتبه لطف ایلدیکه انلر طریق الهیده بی بالدست وبالرنی فدا
ایدوب (لاضیر انا الی ربنا منقلبون) نعره سنی اوردیلر (مثنوی) نیست مخفی وصل اندر پرورش * ساحرانرا وصل داداو
دربرش * نیست مخفی سیر باپای روا * ساحرانرا سیر بین در قطع پا * پرورشده وصل مخفی دکلدر ساحرلره وصل
ویردی اول خدا برشده برش ضم بایله وکسر رایله بریدن لفظندن اسم مصدردر کسمک معناسنه یعنی بدنک پرورشنده
اولان وصل مخفی دکلدر حق تعالی حضرتلری ساحرلره انلرک اللری وایاقلری کسلمکده وصل ویردی پای روا ایله سیر
مخفی دکلدر ساحرلرک قطع پای سیرین کورر وارفتن لفظندن صفة مشبهه در کیدیجی معناسنه یعنی یوریجی
وکیدیجی ایاغله سیرایتمک مخفی دکلدر آشکاردر ساحرلرک ایاقلری کسلدکده بی دست وبی پای سفر ایلدکلرینی
کور (مثنوی) عارفان ذاتند دائم آمنون * که گذر کردند از دریای خون * امنشان از عین خوف آمد بدید * لاجرم
باشند هر دم در مزید * عارفلراندن اوتری دائم امینلردر که دریای خوندن کچمشلردر دریای خوندن مراد بلالر ومحنتلر
وآفتلردر یعنی اللهک عارف قوللری انکیچون همیشه امین اولمشلردر خوف وحزن ورطه لرندن قورتلمشلردر که
دریای محنت وآفتدن کذر قیلمشلردر حتی (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون) آیتیله مشار الیه اولان
اولیانک مرتبه سنه واصل اولمشلردر انلرک امنی خوف ظاهر کلدی لاجرم هر دم زیاده لکده اولور یعنی عارفلرک امنی
الله تعالیدن قورقولرندن حاصل اولدی والله تعالی خائف اولنلری امن قیلدی نته کم حدیث قدسیده بیوردی (بعزتی
وجلالی لا اجعل امنین ولا خوفین فی جوف عبدی ان امننی فی الدنیا اخفته فی الاخرة وان خافنی فی الدنیا امنته
فی الاخرة (مثنوی) امن دیدی کشته در خوف خفی * خوف بین هم در امیدی ای صفی * امنی خوفده خفی اولمش
کوردک هم برامید ایچره ای صفی خوف کور یعنی چونکم امنی خوف ایچره مخفی اولمش کوردک برامید ایچره خوفی
دخی ای صفی مستور ومخفی اولمش کور که حق تعالی حضرتلری ضدی ضد ایچره پنهان ایلمشدر (مثنوی) آن امیر از مکر
بر عیسی تند * عیسی اندر خانه رو پنهان کند * اندر آید تا شود او تاجدار * خود شبه عیسی اید تاج دار *
هی میا وبر یدمن عیسی نیم * من امیرم بر جهودان خوش بیم * زود تش بردار آویزید کو * عیسی است از دست ما
تخلیص جو * مثلا اول امیر جهود مکرندن عیسی حضرتلرینک اوزرینه طوتقنور عیسی حضرتلری خانه ایچره
یوزنی پنهان ایلر یعنی امن وامید ایچره خوفک پنهان اولدیغنه مثال بودر که طیطانوس نام یهودی بکی مکرندن
شول حینده که عیسی حضرتلری براو ایچره قاجدی عیسی حضرتلرینک اردنجه کیروب انی طوتمغه قصد ایلدی

عیسی حضرتلری اول خانه ایچره یوزنی پنهان ایتدی اول امیر عیسی حضرتلرینک داخل اولدیغی خانه ایچره کاور
تا کم اول تاجدار اوله خود عیسایه مشابه اولمقدن دارک تاجی کاور یعنی اول جهود بکی تاجدار اولمقدن اوتری عیسی
حضرتلرینی اخذ ایتمک ایچون چونکم انک قاچدیغی خانه یه داخل اولدی عیسی حضرتلری اختفا ایدوب حق
تعالی آنی آسمانه رفع قیلدی واول جهود بکنی عیسی حضرتلرینک شبیهندن قیلدی فی الحال غیری جهودلر هم انک
اردنجه کیروب انی عیسی شکلنده کوروب اشته عیسی بودر بونی صلب ایلمک کرکدر دیوب بوغازنه اورغان طاقوب صلب
ایلمکه قصد ایتدیلر اول جهود بکی ایسه فریاد ایدوب انلره چاغررایدی بویله دیو که هی بنی اصمک بن عیسی دکلم بن فلان
امیرم جهودلر اوزره خوش پیم وبن جهودلرک امیری ام بنی نیچون صلب ایلرسز دیو فریاد ایلردی اول جهودلر
ایسه بری برینه دیدیلر بونی زود تردار اوزره صلب ایلیک زیرا او عیسادر بو حیله ایله بزم الیمزدن تخلیص استیجیدر
وکندوبی بزدن بو خدعه ایله خلاص ایتمک دیلیجیدر بعض نسخه ده تخلیص یرینه تخلیط واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره
معنی بو عیسادر بزم دستمزدن کندیسنی بزه قارشدرمق وخلط ایتمک استیجیدر دیدیلر (مثنوی) چند لشکر می رود تا
بر خورد * برک اوفی کرددوبر سر خورد * چوق لشکر بربره کیدر تا کم بر ییه یعنی انلرک امیدی اولدر که اول واردقلری
یردن غنیمه ومنتفع اوله انک برک وغداسی غنیمت اولور وباشنی یرفیء بونده غنیمت معناسنه در برک آزق معناسنه در
یعنی چوق لشکر اولور که منتفع اولمق وغنیمت المق امیدیله بر یره کیدر انک کندی قوت وغداسی ومالی وارزاقی غیریلره
غنیمت اولور واول لشکر باشنی بر (مثنوی) چند بازرکان رود بربوی سود * عید پنداردبسوزد همچو عود *
چند در عالم بود بر عکس این * زهر پندارد بود آن انکبین * بس سپه بنهاده دل بر مرگ خویش * روشنیها وظفر اید بپیش
نیجه بازرکان سود رایحه سی ونفع وفائده امیدی اوزره کیدر عید صانور ولیکن عود کبی یانار عالمده بونک
عکسی اوزره هم نیجه شیء اولور چوق آدم بر نسنه یی زهر صانور اول انکبین اولور چوق سپاه کندینک اولمسنه
کوکل قومش وهلاک اوله جغنی بیلمش وعدوالندن خلاص اولمیه جغنه عالم اولوب اولمکی کندی یه مقرر بیلمش
بویله ایکن روشنالکار وظفر اوکه کاور یعنی انلر بویله مأیوس اولمش وحیاتلرندن قطع امید قیلمش ایکن حق تعالی
حضرتلری برکار ایلرکه فی الحال انلرک اوکنه نیجه روشنالکلر وظفرلر کاوب حاصل اولور (وهو الذی ینزل الغیث
من بعد ما قنطوا وینشر رحمته وهو الولی الحمید) آیت کریمه سی هم بو مضمونی تأیید قیلور (مثنوی) ابرهه باپیل
بهر ذل بیت * آمده تا افکند حی را چو میت * تا حریم کعبه را ویران کند * جمله رازان جای سرکردان کند * تا همه
زوار کرد او تنند * کعبه اورا همه قبله کنند * وز عرب کینه کشد اندر گزند * که چرا در کعبه ام آتش زنند * ابرهه
ابن صباح الحرامی ذل وتحقیر ندن اوتری پیل ایله مکه شهرنه کلمش تا کم حی اولنلری اولدورب میت کبی یره براغه تا کم
حریم کعبه یی ویران ایلیه جمله اهلنی اول یردن سرکردان ایلیه تا کم کعبه نک دوکلی زواری انک اطرافنه طولنه لر انک
کعبه سی دوکلیسی قبله ایلیه وحجاج اطراف دیارده انک یننده بنا ایلدیکی کلیسایی واروب زیارت ایلیه لر واول ابرهه
عرب قبیله سندن انلره کزند وضرر ایلمکده کینه چکه وکعبه یی یقمغله وانلری قتل ایتمکله انلردن انتقام اله بویله دیو که
نیچون بو عرب طائفه سی بنم کعبه مه آتش اوررلر فی الواقع عرب قبیله سندن بر نیجه کمسنه بنم دیارنه وارمشلر بر روایت
بودر که انک یاپدیغی کلیسا ایچره بول وتغوط ایدوب تنجیس وتلویث ایتمشلر وبر روایت دخی بودر که اول کلیسایه
قریب بر یرده آتش یاقمشلر روز کار اول آتشی بر اوتلوغه واوتلوقدن کلیسایه اولاشدیروب احراق ایلمش بونک قصه سی
الم تر سوره سنک تفسیری بوقصه ایله بیله جلد اولک اوایلنه قریب شیر حکایه سنده کرتوپلی خصم تو از تو رمید (تک جزا طیرا
ابابیلات رسید) بیتنک شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی) عین سعیش عزت کعبه شده * موجب اعزاز
آن بیت آمده * مکیان را عزیکی بدصد شده * تا قیامت عزشان ممتد شده * او وکعبه اوشده مخسوف تر * از چیست
این از عنایات قدر * از جهاز ابرهه همچون دده * آن فقیران عرب توانکر شده) اوکمان برده که لشکر می کشید * بهر اهل
بیت اوزرمی کشید * اول ابرهه نک عین سعی وتحقیری وبیته محضا قصدی عزت کعبه اولمش اول بیت شریفک
موجب اعزازی کلمش وانک شرفنه وعلو قدرنه سبب اول مکیلرک اندن مقدم عزتی برایدی یوز اولدی قیامته دک انلرک
شرف وعزتی ممتد اولمش اول ابرهه واول ابرهه نک کعبه سی مخسوف تر اولمش وخراب وبی رونق قالمش بو لطف
خفی ندندر قضا وقدرک عنایتلرندندر که الله تعالی بویله عنایتلری تقدیر ایلمشدر دده کبی اولان ابرهه نک جهازندن یعنی
یرتجی حیوان کبی اولان ابرهه نک اسباب ومالندن اول عربک فقیرلری توانکر اولمش وغنا بولمش اول ابرهه کمان ایلمشکه
کعبه اوزره لشکر چکدی معنیده اهل بیتدن اوتری اوسیم وزر چکدی یعنی ابرهه نک کمان وقیاسی بو ایدیکه کعبه
اوزره عسکر چکه وانی خراب ایدوب اهل مکه نک اسباب ومالنی غارت قیله حکمت اللهک بونک خلافی واقع اولدی

کندی خراب وهلاك اولوب انلرك اسبابنی ومالنی اهل مکه غارت قیلدی وهر بری وافر غنیمت بولدی وغنی اولدی
(مثنوی) اندرین فسخ عزایم وین هم * در تماشا بود دررە هر قدم * خانه آمد گنج را او باز یافت * کارش از لطف خدایی
ساز یافت * بو عزیمتلر فسخنده وبو همتلرده بوله هر قدمده تماشاده ایدی یعنی اول مذکور اولان بغدادی
ومی دمیراثی بو عزیمتلرك وهمتلرك فسخنده که حق تبارك وتعالی حضرتلری بنده لرینك عزایمنی وهمتلرنی بوکونه
فسخ قیلقده بوله کیدرکن هر قدمده تماشاده اولدی وحیران قالدی الحاصل کندی اوینه کلدی اول مصرده طلب
ایلدیکنی آشکارا کندی خانه سنده بولدی انك کاری خدای تعالینك لطفندن ساز بولدی یعنی دوزن وترتیب بولوب
تمام راست ومنتظم اولدی کنج حقیقی وسر معیتی دخی طالب اولان کمسه بوکا بکزر که نیجه زمان آررکن آخر کندی
خانهٔ وجودنده بولور وباری غیری یرده استرکن عاقبت کندی خلوتخانهٔ قلبنده مشاهده قیلور * مکرر کردن برادران
پند دادن بزرکین را وتاب ناوردن او ان پند را ودر رمیدن او از ایشان شیدا وبی خود رفتن وخود را در بارکاه پادشاه
انداختن بی دستوری خواستن لیك از فرط عشق ومحبت نه از کستاخی ولاابالی * بو سرح شریف وبیان لطیف
برادرلر بزرکین اولان برادرلرینه پند وبرمکلکی ونصیحت قیلقلغی مکررا یتلرینك وانك تکرار نصیحت قیلمرینك
بیانندە در واول بیوك شهزادە دخی اول پندە طاقت کتورمك وانك اول ایکی برادرندن اورکمکلکی وشید اوبیخود
کیتمکلکنك حکایه سیدر وکندیسنی بر دستور استمکسزین پادشاهك بارکاهنه آتمسنك واول بارکاهه وجودنی القا
ایلمسنك قصه سیدر ولیکن کندیسنی بی دستور اول بارکاهه اتمسی فرط عشق ومحبتدن ایدی کستاخلقدن
ولاابالیلکدن دکل یعنی کستاخ اولوب ولاابالیلك قیلوب کندیسنی اول بارکاهه اتمدی بلکه فرط محبتدن بی اختیار
اولوب بالضروری کندیسنی اول بارکاهه ایصال ایتدی (م ی) آن دو کفتندش که اندر جان ما * هست پاسخها چو نجم
اندر سما * کر نکوییم آن نیاید راست نرد * ور بکوییم آن دلت آید بدرد * همچو چغزیم اندر آب از کفت الم * ور نکوییم
اختناقست وسقم) کر نکوییم آتشی را نور نیست) ور بکوییم آن سخن دستور نیست) اول ایکی شهزادە بیوك برادرلرینه
دیدیلر که بزم جانمز ایچره سماده راسخ اولان یلدزلر کبی پاسخلر واردر اکر بز اول خبرلری وکلاملری سکاسویلیه وزنرد
راست کلمز وافکار درست اولمز انك سکاسویلنمسی وتقریر اولنمسی واجب ولازمدر روا کر بزانی سکاسویلرسك سنك کوکلك
درده کلور ومتألم اولور بز آب ایچره اولان چغز کبی سوزدن المده یز واکر سویلمز ایسك اختناق وسقم واردر یعنی
صو ایچره اولان قوربغه سو یلمکدن وتکلم ایلمکدن نیجه الم وانقباضده ایسه بزهم آب معنوی ایچره قالوب سوز
سویلمکدن المده اولمشزا کر اول ضمیرمزده اولان سوزی باطندن اخراج ایدوب سویلرایسك راحت بولورز وسقامتدن
خلاص اولورز واکرسویلمز ایسك بوغولورز وسقامت دردنه مبتلا اولورز نته کم قوربغه سویلمك وفریاد ایلمك لازم کاسه
ابدن طشره چقوب سویلر وتنفس ایلر اما سویلیوب آب ایچره کندوینی حبس ایلسه متألم اولور واضطرابده قالور اکر بز
جان ودلمزده مضمر اولان اول سوزلری سکاسویلمز ایسك سنکله اولان صلحه واخوته وخلته نور ورونق اولمزوا کر اول
سوزی سویلر ایسك دستور یوقدر بو ایکی حالك اورتاسنده قالمشز دیدیلر (مثنوی) در زمان برخاست کای خویشان
وداع * انما الدنیا ومافیها متاع * فی الحال اول بیوك شهزادە یرندن قالقدی بویله دیو که ای اقربا وای اخوان
صغامزه وداع اولسون زیرا تحقیقا دنیا دخی مافیها بر متاعدر بنی اکا فریفته اولوب بو مقامده قالمزم نته کم حق تعالی
سورهٔ نساده (قل متاع الدنیا قلیل والآخرة خیر لمن اتقی) بیوردی یعنی دی یا محمد بونلره سنکه متاع دنیا قلیلدر وآخرت
خیرلودر اتقا ایدن کمسه ایچون دیمك اولور (مثنوی) پس برون جست او چو تیری از کمان) که مجال کفت کم بود آن زمان
اندر آمد مست پیش شاه چین * زود مستانه بوسید او زمین * پس اول عاشق دلداده کماندن برارق صچرار کبی فی الحال
انلرك میانندن طشره صچرادی که اول زمان کفت وکو مجالی اولمدی ودرونلرنده اولان سوزلری هر بریسی
اکا سویلیه که فرصت بولمدی اول عاشق شیدا مستانه شاه چینك اوکنه کلدی فوری مستانه اوزمینی اوپدی وشاهه
تعظیم وخدمت ایدوب طوردی بوندن مراد ابتدای سلوکده شول جذبه یه دوشن عاشق دیوانه اولور که چین حقیقت
شاهی اولان بر کامل ومکملك بکر معناسنه ومخدرهٔ روحانیه سنه عاشق اولوب مستانه دست بوس قیلوب کندیسنی
انك خدمتنه القا ایلر (مثنوی) شاه را مکشوف یك یك حالشان * اول وآخر غم وزلزالشان * انلرك حالی شاهه
بر بر مکشوف اولی وآخری وانلرك غمی وزلزالی مشهود ایدی شاهدن مراد معدن علم لدنی اولان چین حقیقتك شاهی
وعالم ولایت وکرامتك شهنشاهی اولور که طریقتده اولان سالکلرك وعاشقلرك احوالی اکا مکشوف ومعلومدر نته کم
اول شاهه انلرك حالی ومافی البالی وهر برینك اولی وآخری وغمی واضطرابی معلوم ومکشوف ایدی انلرینه عاشقدر
ومعشوقه واصل اوله جق بونلردن کیم وواصل اولمیه جق کیمدر هپ بیلوردی (مثنوی) میش مشغواست در مراعی

خوریش * لیك چوبان واقفست از حال میش * مثلا قیون کندی مراعاسنده اوتلمغنه مشغولدر ولیکن چوبان
قیونك حالندن واقفدر هر مرید ومستفید اولان طالب قیون کبیدر وداعی الی الله اولان مرشد راعی کبیدر راعی
قیونك حالندن نیجه خبردار ایسه داعی الی الله اولان مربی ومرشد دخی کندی تحت یدنده اولان مریدلرك وطالبلرك
حالنه اویله واقفدر (مثنوی) کلکم راع بداند از رمه * که علف خوارست وکه در ملحمه) کلکم راع حدیث شریفنك
مفهومی اوزره سزدن راعی اولان رمه دن بیلور علف خوار کیمدر وملحمه کیمدر یعنی حضرت نبی علیه السلام کلکم
راع بیوردی ای بنی آدم سزدن راعی وداعی اولان کامل ومکمل بو جماعتدن علف ییجی کیمدر وجنك وجدلده اولان
کیمدر بیلور نفسیله محاربه قیلنی وکفارله مقاتله قیلنی وغیر ناسله مجادله قیلنی وحظ نفسه مشغول اولوب علف خوار
اولنی هم مشاهده ومعاینه قیلور (م ی) کرچه در صورت از آن صف دور بود * لیك چون دف در میان سور بود) واقف
از سوز ولهیب آن وفود * مصلحت آن بد که خشك آورده بود * در میان جانشان بود آن سمی * لیك قاصد کرده خود را
اعجمی * اکرچه اول شاه عالی صورتده اول صفدن دور وظاهرده انلر میاننده مهجور ایدی لیکن دف کبی
سور میاننده ایدی یعنی دوکون اورتاسنده دف نیجه حاضر ایسه انلر میاننده دخی اول شاه ولایت اویله حاضر ایدی اول
وفودك سوز ولهیبنه واقف اما مصلحت اول ایدیکه خشك کتورمش ایدی وفود وفدك جمعیدر وفد جماعته دیرلر خشك
آورده بود دیمك سکون کتورمش وبی قیل وقال اولمق مرتبه سنه کندیسنی یتورمش ایدی دیمك اولور وبو محلده
اول شاهدن مراد شول معاینه ومکاشفه صاحبی اولان صاحب ولایت وشاه حقیقت اولور که جماعت سالکینك
احوالنه واقف اولور ومعنی عالمنده سرا انلرله بیله اولور انلرك کارنی وکردارنی وضمایرنی واسرارنی مشاهده قیلور
وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که اول جماعتك اول شاه ولایت چین سوزندن وشعله سندن واقف ایدی لیکن انلره
کندی بیلدیکنی وانلرله هر مقامده بیله اولدیغنی کشف ایلمدی بلکه مصلحت وقت سکوت قیلمق وخشك کتورمك
ایدی خشك کتورمك تجاهل وتغافل قیلمق وانلری بیلمزلنوب ساکت اولمقدر اما اول سمی وعالی شاه انلرك جانلرینك
اورتاسنده ایدیکه شیخ کاملك روحی بر شیر کبی ومریدلرك اندیشه وضمیری بیشه کبی در شیر بیشه ده نیجه سیر ایلرسه شیخ
کاملك روحی دخی کوکلده واندیشه ده اویله سیر ایلر نته کم بونك تحقیقی مواضع کثیره ده مرور ایلدی جمله دن بو دفترده
ابو الحسن خرقانی قدس سره حکایه سنده وبشنجی دفترده شیخ محمد سررزی قدس سره حکایه سنده مرور ایلدی پس
بو شاه ولایت چین دخی انلرله باطنا بیله اولمش وجمله انلرك احوالنی بیلمش ایدی لیکن قصدله کندیسنی اعمی ایتمش
وتغافل وتجاهل سمتنه کتمش ایدیکه اهل کشفه تجاهل ایلمك سیرت وطریقت اولمشدر (مثنوی) صورت آتش بود
پایان دیك * معنیٔ آتش بود در جان دیك * صورتش بیرون ومعنیش اندرون * معنیٔ معشوق جان در رك چو خون
مثلا آتشك صورتی دیکك صورتنك پایانی اولور آتشك معناسی دیکك جاننده وباطننده اولور اول آتشك صورتی
چولمکدن طشره انك معناسی چولمکك ایچنده جان معشوقنك معناسی هم طمرده خون کبیدر بونده جان
معشوقندن مراد مکاشفه صاحبی اولان ولی کامل اولور وآتش هم اکا حال اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که جان
معشوقی اولان شاه ولایت اکر صورتی خارجده اولسه انك سر ومعناسی باطنده سیر ایلر نته کم آتشك صورتی چولمکك
دبنده اولور انك معناسی وحرارتی چولمکك درونده اولور وانك ایچنده اولنه تاثیر قیلور اکرچه صورتی طشره ده در لکن
انك سر ومعناسی چولمکك ایچنده در کذلك جان معشوقی اولان ولی کامل وشیخ واصلك سر ومعناسی عروق واطمارده
قان کبی سیر ایلر ودرون دلده اولان احواله مطلع اولور (ولهذا قیل انهم جواسیس القلوب یدخلون فی قلوبکم
ویطلعون علی اسرارکم فاذا جالستموهم فجالسوهم بالصدق (مثنوی) شاهزاده پیش شه زانو زده * آن معرف شارح
حالش شده * کرچه شه عارف بد از کل پیش پیش * لیك میکردی معرف کار خویش * الحاصل اول شهزاده شاهك
اوکنده زانو اورمش یعنی دیز چوکوب شاه چینك حضورنده ادبله اوتورمش اول معرف انك شارح حالی اولمش وانك
حسن حالنه هر بری شهادت قیلمش اکر شاه کل حالدن زیاده ایلرو عارف ایدی لیکن معرف هم کندی حالنی وکارنی
وخدمتنی ایلدی وکندی به لازم سوزلری انك حقنده اول زمان سویلدی معرف انلردر که اکثر پادشاهلر مراتب ناسی
بیلور وانلرك مقدارنه عالم اولور بر کمسه یی کندی یانلرینه نصب ایدرلر تا چون علمادن وامرادن بر نیجه کروه کاسه لر واول
شاهه ملاقی اولسه لر اول معرف پادشاهه انلری تعریف ایلر وبویله دیو سویلر که پادشاهم بو فلان عالمدر وبو فلان
منصبده در اغنیادن بر معرف ایدینورلر که کندیلره مراجعت قیلان کمسه لری اول معرف انلره تعریف ایلر (مثنوی)
در درون یك ذره نور عارفی * به بود از صد معرف ای صفی * کوش را رهن معرف داشتن * آیت محجوبیست وحرز
وظن) درونده بر ذره عارفلك نوری صد معرفدن ای صفی یك اولور قولغی معرفه رهن طوتقلق محجوبلق وتخمین وتقدیر

وطن علامتیدر حز رحانك فتحه سی وزاء معجمه نك سكونیله تقدیر وتخمین ایتمكه دیرلر یعنی بركسه نك درونده برذره
عارفلك نوری اولوب اول نور ایله خلقه ناظر اولمق وانلرك احوالنه اول نور واسطه سیله وقوف وشعور بولمق ای صفی یوز
معرفك تعریفندن اولی وبهتردر زیرا قوللغی مجرد معرفه رهن طوتمق وموقوف ایتمك هنوز دخی محجوبلقدر وظن وتخمین
ایله ایسه انسانه بیلمك احتمالی یوقدر زیرا معرف انجق بركسه نك ظاهرده اولان منصبنی ومرتبه سنی وحسب ونسبنی
وبین الناس نه صفتله مشهور اولدیغنی ایسه انی تعریف ایلر وباطنه مطلع اولمز (مثنوی) آنكه اوراچشم دل شد دیده بان
دید خواهد چشم او عین العیان * با تواتر نیست قانع جان او * بل ز چشم دل رسد ایقان او * اول كسه كه كوكل كوزی
اكا دیده بان اولدی انك چشمی عین العیانی كورر یعنی هر شول كسه یه بصر بصیرت دیده بان اولدی انك كوزی
حقیقت عیانی معاینه قیلیسردر انك جانی تواتره قانع دكلدر تواتر اللی والتمش صادق كسه نك بری بری اردنجه
بر خصوصده خبر ویرمه لریدر نته كم بعض خبر اولور كه تواتر ایله ثابت اولور نص مرتبه سنی بولور اما صاحب بصیرت
اولان وچشم جانی عین العیانی كورن عارفك جانی تواتره قانع دكلدر بلكه انك ایقانی كوكل كوزندن ایریشور واول
كمال یقینی وتحقیقی بصر بصیرتله مشاهده قیلمقدن بولور (مثنوی) پس معرف پیش شاه منتجب * در بیان حال
او بكشود لب * كفت شاها صید احسان توست * پادشاهی كن كه بی بیرون شوست * دست در فتراك این دولت زدست
بر سر سرمست او بر مال دست * پس شاه منتجبك اوكنده یعنی مقبول وبركزیده اولان پادشاه حضورنده معرف
اول شهزاده نك حالنی بیان ایلمكه لب اچدی وانك احوال پرملالن شرح ایتمكه شروع ایتدی دیدیكه ای پادشاه
بو شهزاده سنك احسانك صیدیدر پادشاهلق ایله كه بو شهزاده بیرون شو سزدر یعنی طشره اولمقلغه لایق دكلدر وانك
سنك كند احسانكدن خلاص اولمغه ونجات بولمغه مجالی یوقدر اول بو دولتك فتراكنه ال اورمشدر انك سرسرمستی
اوزره ال سور سرسرمستی اوزره ال سوردیمك اكا مرحمت وشفقت ایله دیمكدن كنایت اولور وبو شول طالب علم لدنی
اولان ومخدرهٔ معنایه عاشق كلن سالكك صورت حالی اولور كه برشاه ولایت اولان كاملك حضور شریفنه كله وانك
خلوتخانهٔ سرای درونده اولان بكر معنایه عاشق اوله ومعرف انك حالنی اول كامله تعریف قیله واول كامل اول وآخر
هرنه ایسه انك حالنه عالم اوله ولكن تجاهل وتغافل ایدوب معرفه قولق طوته نته كم بو شاه كامل معرفه برای روپوش
قولق طوتدی (مثنوی) كفت شه هر منصبی وملكتی * كالتماسش هست یابد این فتی * بیست چندان ملك كوشد زان
بری * بخشمش اینجا وما خود بر سری * پادشاه ایتدی هر برمنصب وهر برملكت كه انك التماسی واردر بو فتی
بندن بوله بكرمی اوقدر ملك كه اول فتی اول ملكدن بری اولدی وانی ترك ایدوب بو جانبه كلدی اكا بغشلیم برخود
ترك ایلدیكی املاكدن اكا برفضله بر دیدی بوندن مراد خلیفهٔ الهی اولان مرشد كاملك وشیخ واصلك كندی جانبنه
كلان برسالكی امتحان ایدوب انك حالنی تعریف ایدنلره بو كونه جواب ویرمسی اولور والله اذنیله خلیفهٔ الهی اولان
انبیاء علیهم السلام واولیای عظام برطالبه استدیكندن زیاده صوری ومعنوی منصب وملكت ویرمكه قادر اولورلر
(مثنوی) كفت تا شاهیت در وی عشق كاشت * جز هوای تو هوایی كی كذاشت * بندكی تش چنان درخورد شد
كه شهی اندر دل او سرد شد * شاهی وشهزادكی در باختست * از پی تو در غریبی ساختست * معرف پادشاهه
ایتدی پادشاهم تا سنك شاهلغك انك وجودنده تخم عشق اكدی سنك هواكدن غیری برغیری هوایی قچن قودی
یعنی سنك هواكدن غیری اصلا برغیری هوایی انك وجودنده قومدی سنك بنده لكك اكا نجاین لایق اولدی ومقبول
كلدی كه پادشاهلق انك قلبی ایچره سرد اولدی وانك دولتنه وسلطنتنه رغبتی قالمدی شاهلغی وشهزاده لكی اوتتمشدر
سندن اوتری غربتلكه دوزلمش وغربتی اختیار قیلمشدر (مثنوی) صوفیست انداخت خرقت وجد در * كی رود
او بر سر خرقه دكر * میل سوی خرقه داده وندم * آنچنان باشد كه من مغبون شدم * باز ده آن خرقه این سوای قرین
كه نمی ارزید آن یعنی بدین * اول صوفید ر خرقه یی وجد ایچره اتدی اول بركره غیری خرقه جانبنه قچن كیدر طریقت
صوفیه بونك اوزرینه دركه قچن برصوفی وجده كلسه وجد حالنده خرقه سنی القا ایلسه من بعد اول خرقه طرفنه مائل
اولمز برادا ده اولان خرقه نك جانبنه میل وندم ایتمك انجلین اولور بن مغبون اولدم یعنی وجد حالنده خرقه یی القا
ایلدكدنصكره كیرو اكا میل ایتمك وانی ویردیكنه نادم اولمق بن مغبون اولدم وضرر قیلدم دیمك كبی اولور رو كان بویله
دیمك اولور كه ای قرین ومصاحب اولان اول خرقه یی بو جانبه كیرو ویرمكه اول وجد وذوق دكدی یعنی بو خرقه یه وبو خرقه
بنم قتمده اول وجد وحالتدن بهتر دردیمك اولور وحین وجدده خرقه القا ایلمسنك اصلی درویشان ایچنده مطربلره برشی
القا ایلمكدر پس بو مال وملك صوری هم خرقه كبیدر وجد الهی ومحبت ربانی حاصل اولدقدنصكره بركسه انی القا
ایتسه ودونوب ینه اول طرفه میل ومحبت ایتسه حین وجدده خرقه یی اتدقدنصكره ینه اكا میل ومحبت ایتمك كبی اولور

(مثنوی)

(مثنوی) دور از عاشق كه این فكر آیدش * ور بیاید خاك بر سر بایدش * عشق ارزد صد چو خرقهٔ كالبد * كه حیاتی
دارد وحس وخرد * خاصه خرقهٔ ملك دنیا كابترست * پنج دانك مستیش درد سرست) عاشقدن دور كه اكا بو فكر كله
واكا كر بو فكر كلورسه طپراق انك باشنه كرك عشق یوز كالبد خرقه سی دكر كه برحیات وحس وخرد طوتر یعنی عشق
شول مرتبه عالیشاندر دنیا خرقه سیكه ابتر ودونتردر انك بش دانك اولان مستلكی دردسردر بش دانك دیملری اكرچه
قلتدن عبارتدر لكن حواس خمسه نك هر برندن حاصل اولان مستلكلر دردسر ودرد وصداعدن خالی دكلدر (مثنوی
ملك دنیا تن پرستانرا حلال * ما غلام ملك عشق بی زوال * ملك دنیا تن پرستلره حلالدر بز بی زوال اولان عشق
ملكنك غلامی یز بز كه زمرهٔ عشاقز بی زوال اولان ملك عشقك غلامی یز دنیا ملكی بزه حرامدر تن پرست اولانلره
حلالدر (كما قال علیه الصلوة والسلام الدنیا حرام علی اهل الاخرة والاخرة حرام علی اهل الدنیا وهما حرامان علی
اهل الله (م ی) عامل عشقست معزولش مكن * جز بعشق خویش مشغولش مكن * منصبی كانم ز رویت محجبست
عین معزولیست ونامش منصبست) پادشاهم عامل عشقدر انی عشق مرتبه سندن معزول ایلمه انی كندی عشقكدن
غیری یه مشغول ایلمه بر منصب كه اول بنی سنك رویكدن محجبدر وسنك جمال شریفكی كورمكه مانع وحجاب اوله انك
نامی منصبدر اما فی الحقیقه عین معزولدر (م ی) موجب تاخیر اینجا آمدن * فقد استعداد بود وضعف تن) بی ز استعداد
در كانی روی * بریكی حبه نكردی محتوی) همچو عنینی كه بكری را خرد) كرچه سیمین بر بود كی بر خورد) بورایه كلمكه
موجب تأخیر فقد استعداد وضعف تن ایدی بو بیت سؤال مقدره جواب اولور كه معرف دیركه اكر سزد برسكزكه
چونكم بو عاشق صادقدر بو آنه دك بو دركاهه كلمكه موجب تأخیر ندر جواب ویروب دیركه بو دركاهه كلمكلكه آنك
تأخیرنه موجب وباعث اول ایدیكه انك تنی ضعیف ایدی واستعدادی دخی یوق ایدی استعدادسز اكر فی المثل برمعدنه
كیده سن برحبه یه محتوی اوله مزسن یعنی استعدادسز بردانه یی جمع قیله مزوا كامالك اوله مزسن مثلا شول برعنین
كبی كه بكری الورا كرچه اول بكر سیمین براوله اول عنین اندن قچن بر یعنی بولوج اولان كسه بر كوزل سیم برقزی تحت
نكاحنه السه طوتلم كه اول دلبر سیمبر اولمش اول عنین اندن منتفع اولمز وحظ المز كذلك استعداد وقابلیتی اولمین
كسه بر معنوی محبوبی وروحانی دلبری خریدار اولسه اندن منتفع اولمز وبهره بولمز (مثنوی) چون چراغی بی زریت
وبی فتیل) نه كثیرش تش زشمع ونی قلیل * در كلستان اندر آید اخشمی * كی شود مغزش زریحان خرمی) همچو خوبی
دلبری مهمان غر * بانك چنك وبربطی در پیش كر * همچو مرغ خاك كاید در بحار * زان چه یابد جز هلاك وجز خسار
همچو بی كندم شده در آسیا * جز سپیدی ریش وموی بود عطا * استعدادسز اولان كسه شول زیتسز وفتیلسز اولان
برچراغ كبیدر كه نه شمعدن كثیرا كانه قلیل واردر یعنی اكا شمعدن وشعله دن قلیل وكثیر برنسنه اولمز مثال اخر
براخشم كلستان ایچره كلور انك مغزی ریحاندن قچن خرم اولور اخشم دماغی فاسد اولان ورایحه المین كسه یه دیرلر
قچن قوت شامه سنده خلل اولان ودماغی رایحه المین كسه كلستان ایچره كلسه انك بینی سی كل وریحاندن رایحه المز
وخرم اولمز كذلك استعدادی اولمین كسه هم بر كلستان معنوینك صحبتنه داخل اولسه انك باغ قلبنده اولان ریحان
روحانیدن اول كسه هم حظ المز وخرم اولمز مثلا برخوب دلبر مهمان غر چنك صداسی و بربط صداسی صاغر اوكنده
غر قحبه عورته وحیز اوغلانه دخی دیرلر بونده ثانی مراد اولور یعنی برحیز اوغلانك برخوب ودلبر ومحبوب مهمانی
اولسه اول حیز اول خوبدن نجه حظ المز ایسه ودخی براصم اولان كسه نك اوكنده چنك وبربط چالنسه اوصاغر اولان
كسه انلردن نجه محظوظ اولمز ولذت بولمز ایسه بی استعداد اولان كسه هم برمحبوب معنوی ودلبر روحانیدن اویله
حظ المز وانك آواز جانفزاسندن اصم اولان كبی لذت بولمز ومستفید اولمز شول برمرغ خاكی كبی كه بحاره كلهاندن
هلاك وخساردن غیری نه بولور یعنی طپراق قوشی دریایه كلسه هلاك وخساردن غیری نسنه بولمز انكچونكه
مرغ خاكینك دریایه استعداد وقابلیتی یوقدر كذلك بی استعداد اولان كسه دكرمنه بغدایسز كتمش كبیدر
ریش وموینك سپیدلكندن غیری اكا عطا اولمز فی الواقع بو دنیا اسیابنه كندم استعدادی اولیوب كلان
وبونده قابلیت تحصیل قیلمین كسه یه انجق عطا صاج وصقال اغرتمسی اولور وبو آسیاب كردوندن اول صاج وصقال
اغرتمسندن غیری برنسنه منتفع اولمز وبرحظ ونصیب الهمز (مثنوی) آسیای چرخ بربی كندمان * مو سپیدی
بخشد وضعف میان) ایك بابا كندمان این آسیا * ملك بخش آید دهد كار و كیا * چرخ اسیا بی كندملر اوزره
مو سپیدلك وضعف میان ویرر یعنی دكرمنه بغدایسز كیدن كسه دكرمن ایچره اوندن صقالی اغردوب بی بهره اندن
طشره كلدیكی كبی بو اسیاب چرخه دخی بی كندم استعداد كلان كسه لره بو چرخ دكرمنی صاج وصقال اغرمسی
كیبیدروقد چلدوب ضعف میان ویروب بلن بوكر ولیكن با كندم اولانلره واستعداد وقابلیتله بو فلك دكرمنه كلانلره ملك

بخش کاورو کارو کاویر یعنی استعدادی قدر ملك بخش ایلر وایش وکوچ ویرر (مثنوی) اول استعداد جنت بایدت *
تازجنب زندکانی زایدت) طفل نورا ازشراب واز کباب * چه حلاوت وزقصور وازقباب * اولا جنته استعداد کرك تاکم
جنتدن سکا زندکانلك طوغه جنته استعداد اعمال صالحه وافعال مرضیه ایله حاصل اولور وجنت دار طیبین در پاك
وطیب اولمینلر اندن کیرو قالورپس لازم اولور که بو دنیاده توبه وانابه ایله پاك وطیب اوله سن وعلم وعمل ایله اکا تحصیل
استعداد قیله سن تا جنتدن سکا حیات طیبه طوغه وجان وجنانکه زندکانلك که طفل نوه شراب وکبابدن وقصور
وقبابدن نه حلاوت یعنی شراب وکبابدن وقصور وقبابدن یکی طوغمش اوغلنجغه حلاوت ولذت اولمز که انك بونلردن
حظ المغه وحلاوت بولمغه استعدادی یوقدر کذلك استعدادی اولمین کمسه لرهم جنتك شراب وکبابندن وقصور
وقبابندن حظ المغه ولذت بولمغه قادر اولمز (مثنوی) حدندارد این مثل کم جو سخن * نوبر وتحصیل استعداد کن
بهر استعداد تا اکنون نشست * شوق ازحد رفت وآن نامد بدست * بو مثل حد طوتمز یعنی بو کونه امثال نهایت
قبول ایتمز بندن بو خصوصده سوز استمه سن یوری تحصیل استعداد ایله که استعدادسز بر کامل ومکمل صاحب دولته
واهل ولایته واصل اولان وانکله صحبت قیلان اندن بهره بولمز ومستفید اولمز معرف شاهه ایتدی پادشاهم پس
بو شهزاده هم حضور شریفکه کلمکه استعداد حاصل قیلقدن اوتری شمدیه دك اوتوردی آخر شوق وعشق حددن
کچدی واشتیاق تحمل مرتبه سندن تجاوز ایتدی واول استعداد اله کلدی وحضور شریفکه قابلیت حاصل
اولدی (مثنوی) کفت استعدادهم ازشه رسد * بی زجان کی مستعد کردد جسد * لطفهای شه غمش را در نوشت
شد که صید شه کند او صید کشت * پادشاهه ایتدی استعدادهم شاهدن ایرشور جانسز جسد قچن مستعد اولور
کفتك فاعلی شهزاده اولور شهزاده معرفه ایتدی استعدادهم شاهدن ایرشور وزیرا شاه جان کبیدر روا کا عاشق اولان
جسد کبیدر جانسز جسد استعداد بولمدیغی کبی عاشق دخی بی معشوق استعداد بولمز وقابلیت حاصل قیلمزپس
اول پادشاهك لطفلری انك غمنی دوردی وطی ایلدی اول شهزاده کندیکه اول پادشاهی صید ایلیه اکا صید اولدی
وانی شکار ایلمك استرایکن کندی اکا شکار اولدی (مثنوی) هر که در اشکار چون تو صید شد * صید را نا کرده
قید او قید شد * هر که جویای امیری شد یقین * پیش ازان او دراسیری شد رهین * هر شول کمسه که آشکارده
سنك کبی صید اولدی صید قید ایتمش ایکن او قید اولدی یعنی هر شول کمسه که سنك کبی شکاره صید اولدی
هنوز دخی کندی صیدنی مقید قیلمش وشکارنی المش ایکن اول آولندی ومقید اولدی هر شول کمسه که
امیرلك طالبی اولدی بی شك اندن اول اسیرلکه رهین اولدی یعنی ریاست وامارت طالبی اولان کمسه یقین بودرکه اندن
مقدم اسیرلکه مرهون اولدی واول مرتبه یی اله کتورمزدن اول نیجه زمان خدمتلر وعبودیتلر قیلدی
(مثنوی) عکس میدان نقش دیباجهٔ جهان * نام هر بندهٔ جهان خواجهٔ جهان * دیباجهٔ جهانك نقشنی عکس
بیل هر بندهٔ جهانك نامی خواجهٔ جهاندر یعنی دیباجهٔ جهانك نقشنی سن معکوس بیل کورکه هر جهان بنده سنك
نامی خواجهٔ جهاندر وهر جهان خواجه سنك نامی فقیر واسیردر (مثنوی) ای تن کژ فکرت معکوس رو * صد هزار
آزاد را کرده کرو * مدتی بکذار این حیلت پزی * چند دم پیش از اجل آزاد زی * ور در آزادیت چون خر راه نیست
همچو دلوت سیر جز در چاه نیست * ای معکوس رو اولان کژ فکرت تن صد هزار آزادی کرو ایتمش تن یعنی ای فکر
واندیشه سی اکری اولان وعکسنه کیدن بدن ونیجه بیك آزاده اولان کمسه لری کندیه مرهون ومقید قیلمش تن
بر مدت بو حیلت پزلکی ترك ایله نیجه دم اجلدن اول ازاده بر یعنی صد هزار آزاده یی کندیسنه مرهون ومقید قیلان
کژ فکرت اولان بدن بو حیله وخدعه ایلمکی بر مدت ترك ایلیوب اولمزدن اول بر زمان دخی ازاده لکله زندکانلك ایله
واکر ازاده لکه سکا خر کبی یول یوق ایسه دلو کبی سکا چاهدن غیری سیر یوقدر یعنی اکر سن همیشه خر کبی بارکش اولوب
اثقال عالمی مرکب کبی چکمکدن خالی اولمز وازاده لك بولمز ایسك دلو کبی قویویه اشغی سیر ایلمکدن غیری سیر اولمز
کندیکه همان اسفل سافلینه کیدنلردن وچاه طبیعتك دبنه دك سیر ایدنلردن اولورسن (مثنوی) مدتی رو ترك جان من
بکو * روح ریبی دیکری جز من بجو * نوبت من شد مرا آزاد کن * دیکری را غیر من داماد کن * ای تن در کار ترك
من بکو * عمر من بردی کسی دیکر بجو * ای بدن بر مدت یوری بنم جانمك ترکن سویله وبر زمان بنی ترك ایله یوری بر دیکر
حریف بندن غیری طلب ایله بنم نوبتم تمام اولدی بنی ازاد ایله بر آخر کمسه یی بندن غیری داماد ایله یعنی بندن غیری کندیکه
براو نباش بول وبر آخر حریف ومصاحب اله کتوروب انی کندیکه اسیر ایله وبنی ازاد قیل ای کار وکسبده اولان تن بنم
ترکمی سویله وای دار وکیره اشتغال ایلین بدن بندن فراغت ایله بنم عمرمی ایلتدك وکندیکه هوادار ایتمکله ضایع ایتدك
یوری بر غیری کمسه یی دخی طلب ایله وانی دخی کندی صندوق مکریکه قویوب نیجه مدت حبس قیل شول جوحینك

عورتی

عورتی کبی که بر نیجه حریفی ترك ایدوب بر قاضی صید ایلدی وانی کتوروب بر صندوق ایچره کیزلدیکه بو حکایه دن
انلرك احوالی معلوم اولور وزندن وجوحیدن وصندوقدن مراد هم نه ایدیکی عن قریب ظهوره کلور * مفتون شدن
قاضی بر زن جوحی ودر صندوق ماندن ونایب قاضی صندوق را خریدن باز سال دوم امدن زن جوحی برامید بازیٔ
پارینه وکفتن قاضی که مرا آزاد کن وکسی دیکر را بجو * بو سرخ شریف قاضینك بر جوحینك عورتنه مفتون اولمسی
واول قاضینك صندوقده قالمسی وقاضینك نایبی اول صندوقی سربوشیده المسی کیرو زن جوحینك ایکنجی سنه ده
کچن سنه ده ایلدیکی بازی ومکرلك امیدی اوزره قاضینك اوکنه کلمسی وقاضینك اکا بنی ازاد ایله ویوری بر غیری کمسه یی
طلب ایله دیمسنك بیانده در (م ی) جوحی هرسالی زدرویشی بفن * رو بزن کردی که ای دلخواه زن * چون سلاحت
هست رو صیدی بکیر * تا بدوشانیم ازصید تو شیر * قوس ابرو تیر غمزه دام کید * بهر چه دادت خدا از بهر صید *
رو پی مرغ شکرفی دام نه * دانه بنما لیك در خوردش مده * کام بنما وکن اورا تلخ کام * کی خورد دانه چو شد در حبس دام
جوحی هر بر ییلده درویشلکدن اوتری فنله جوحی مکار وحیله کار اولان کمسه یه دیرلر یعنی بر مکار وحیله کار کمسه
فقر واحتیاجدن اوتری هر بر ییلده فن وحیله ایله یوزنی کندی عورتنه ایلردی وتوجه ایدوب اکا بویله دیو سویلردی که ای
دلخواه زن وای کوکل مطلوبی اولان سیم تن چونکیم سلاحك وآلات واسبابك واردر یوری بر صید طوت وبر انتفاع
حاصل اوله جق کمسه یی شکار ایت تاکیم سنك صیدکدن بر سود صاغه وزوالدیغك شکاردن منتفع اوله وزوجلب
منافع قیله وزا بر قوسنی وغمزه تیرنی وکید ومکر دامنی خدای تعالی نیچون ویردی صید ایلمکدن اوتری پس سن
بو تیر غمزه که وکمان ابروکه ودام مکر وکیدکه بر اولو قوشی صید ایله یوری بر اولو وعالی قوشدن اوتری دام قور اما دانه یی
کوستر لکن اکا دانه یی یمکلکه ویرمه اکا دانه یی لایق ویرمه دیك هم وجه در ومقصودا کا کندیکی بر شکار کوستر
تا اول سکا میل ایلسون وایکن کندیکی اکا ید رمه دیك اولور بلکه کام کوستر وآنی تلخکام ایله یعنی کندیکی اکا حاصل
اولمش مراد کوستر وانك دماغنی تلخ ایله دانه یی بر قوش نچن یر دامك حبسنده اوله بلکه اول دامه دوشن قوش
دانه یمکدن بیزار اولوب کندینك خلاصی فکرنده اولور کذلك سن هم قوش شکار ایلیوب خانه یه کتوره بیلور ایسك
اول قوش بو دامه کرفتار اولدقدنصکره سندن حظ المغه وتمتع قیلمغه قادر اولمز بلکه کندینك خلاصنه مشغول
اولوردیدی جوحیدن مراد بونده شیطان وشیطانك دوستی ویاری اولان انسان اولور که نسا شیطانك وشیطان
ولیسی اولان انسانك فخی کبیدر کما قال علیه الصلوة والسلام اتقوا الدنیا واتقوا النساء فان ابلیس طلاع رصاد
وما هو بشیء من فخوخه باوثق لصیده فی الاتقیاء من النساء رواه صاحب الفردوس عن معاذ (م ی) شد زن او نزد قاضی
درکاه * که مرا افغان زشوی ده دله * قصه کوته کن که قاضی شد شکار * از مقال واز جمال آن نکار * کفت اندر
محکمه ست این غلغله * می نتانم فهم کردن این کله * کر بخلوت آیی ای سروسهی * از ستمکاری شوشرحم دهی * القصه
اول جوحینك عورتی قاضینك قتنه کله وشکایت ایلمکده کتدی بویله دیو که بکا داده دله اولان وهرجایلق قیلان
شویمدن افغان یعنی قاضینك قتنه کتدی وکندی ارندن اکا شکایت ایتدی ودیدیکه بنم اون کوکلو اولان ارمدن
داد وفغان که انك بنمله معاشرتی یوقدر بلکه نیجه کمسه لره کوکل ویرمش وقلبنی بندن الوب غیریلره توزیع وتقسیم
قیلمشدر دیدی الحاصل اکرچه ظاهرا بنم ارم واردر ولیکن اول بنمله دکلدر وبکا میلی یوقدر دیمکی ایهام ایلدی قاضی
انك مرادنی بیلدی وفهم قیلدی امدی قصه یی کوتاه ایله که اول نکارك جمالندن ومقالندن اوتری قاضی شکار
اولدی یعنی قاضی انك شیرین مقالنی ایشدوب ودلپذیر اولان جمال نهانی مشاهده ایدوب اکا شکار اولدی
فی الحال تعلل وبهانه ایدوب اکا دیدی محکمه ایچره بو غلغله واردر بو شکایتی فهم ایلمکه قادر دکلم بو قدر کمسه لرك
غلغله ودمدمه سی بکا دغدغه ویرر سنك مرادکی وشکایتکی بوراده بر خوش فهم ایده مزم ای سروسهی اکر
خلوتخانه یه کله سن وبکا اریکك ستمکارلغندن شرح ویره سن بن سکا مرادك اوزره حکم ایلرم وسنك دعواکی
وسوزنی بر خوش دکلرم دیدی (مثنوی) کفت خانهٔ تو زهر رندی وبدی * باشد آنبه ر که آمد شدی * اول زن ایتدی سنك
خانه ك هر رندك وبددن کله دن اوتری کلمکلك وکیتمکلك اولور یعنی سنك اویکه هر رندك وبددن شکایتدن اوتری
کلمکلك وکیتمکلك اولور پس اول دخی غلغله دن خالی اولمز وانده دخی خلوت بولنمز وبو مناسبتله نیجه فائده وحصه بیانه
شروع ایدوب بیوردلر (مثنوی) خانهٔ سر جمله پرسودا بود * صدر پر وسواس وپرغوغا بود * باقیٔ اعضا زفکر آسوده اند *
وان صدور از صادران فرسوده اند * خانهٔ سر جمله پر سودا اوله صدر پر وسواس وپرغوغا اولور یعنی باش اوی جمله سودا ایله
طلو اوله صدر وسواسله وغوغا ایله طلو اولور فی الحقیقه بر کمسه نك باشنده سودا اولسه انك سینه سی کونا کون وسوسه لر
ودغدغه لر له طلو اولور اما باقی اعضا فکردن آسوده لردر اول صدور وصادرلردن فرسوده لردر صادر کلیجی معناسنه در

خانهٔ سردن مرادی برسبیل کنایه محکمه اولور وصدردن مرادی قاضینڭ اوی ودخی کندی اولور وباقی اعضادن مرادی
رعایا وسائر ناس اولور یعنی برکسه نڭ باش اوی پر سودا اولسه وغاغله ایله طولو اولسه انڭ ماننده صدر اولان خانه سی
وسوسه وغوغادن خالی اولمز اما باقی اعضا وجوارح مثابه سنده اولان ناس اول فکرت وخیالدن آسوده لردر اما اول
صدورا کابر که بیلردن وشاکی اولیجیلردن وعرض حاجت قیلیجیلردن خیالات سوداویه محلی اولان سر وسینه کبی
فرسوده لردر نته کم برکسه نڭ باشنده سودا اولسه انڭ خیالات فاسده سی انڭ سینه سنه وسوسه لر ودغدغه لر کتورر
وکاوب کیدن خیالات سوداویه دن انڭ خانهٔ صدری فرسوده لکن باقی عضولری اول فکرت فاسده دن آسوده اولور
(مثنوی) درخزان وباد خوف حق کریز * ان شقایقهای پارین رابریز) این شقایق منع نواشکوفهاست) که درخت دل
برای ان نماست * حق تعالینڭ خوفی یلنه وخزانه قاچ اول بلدرکی شقایقلری دولڭ بو شقایق یکی اشکوفه لرڭ
مانعیدر که کوکل درختی اول نمادن اوتریدر یعنی حق تبارڭ وتعالینڭ صفت جلالی خزان کبی افکار فاسده یی
دوکیجی وباد خوفی درخت دلده بتن اوراق خاطره یی ازاله ایدیجیدر پس کوکلده حاصل اولان افکار بیهوده یی ازاله
قیلمقدن اوتری حق تعالینڭ خزان قهرنه وباد خوفنه قاچوب التجا ایله اول بلدرکی شقایقلری دولڭ که مراد
اندن اسکی فکرلر وکهنه خاطره لردر انکیچون که بو ماننده شقایق دیرینه وشکوفهای پارینه اولان افکار عتیقه وخواطر
نادیده یکی فکرلرڭ وتازه خاطره لرڭ مانعیدر نته کم اسکی یپراقلر درخت اوزره یکی یپراقلری مانع اولور مادامکه
اسکی یپراقلر وکلیه یکی یپراقلر بتمز کذلك درخت دلدن دخی اسکی فکرلر دوکلمیه یکی فکرلر وتازه خاطره لر ظهوره کلمز
کوکل درختی بونشو ونمادن اوتریدر که اسکی فکرلری دوکه سن تا یکی فکرلر درخت دلده نشو ونما بوله (م ی) خویش را
درخواب کن زین افتکار * سرز زیر خواب دریقظت برار * همچوان اصحاب کهف ای خواجه زود * رو بایقاظا که
تحسبهم رقود * کندیکی بو افتکاردن خوابده ایله باشکی زیر خوابدن اویانقلغه کتور چن برکسه سوداوی اولان
خیالات فاسده یه مبتلا اولسه اولدمکه او یوسه اول خیالات وافکاردن قورتلورسن هم ای نفسانی اولان خیالاته
وشهوانی اولان خواطر وافکاره مبتلا اولان کمسه بو افکاردن قورتلمق استرایسڭ کندیکی غافل ایله وبو کونه فکرلردن
اویواندقصکره بو اویقو التندن باشکی بیدار دل اولمغه یوقر وکتور تا یقظهٔ تام حاصل اولدقده بیهوده اولان افکار
وخیالاتدن کندیکی ازاد اولمش کوره سن ای خواجه علی الفور اول اصحاب کهف کبی ایقاظله کیت سن بونلری رقود
ظن ایلرسن رقود راقدڭ جمعیدر راقد اویوجی دیمکدر بو آیتڭ تفسیری جلد اولده اوله قریب متابعت کردن نصارا
باوزبرمر خنده (حال عارف این بود بی خواب هم) بیتنڭ شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنسه یعنی اصحاب کهف
کبی ای خواجه سن هم علی الفور اویوب افکار نفسانیه دن قورتل ناس سنی انلر کبی ایقاظ ظن ایلسون اما سن
راقدلردن اول ودنیادن کوز یومان اصحاب دل مرتبه سنی بول (مثنوی) کفت قاضی ای صنم معمول چیست * کفت
خانهٔ این کنیزك بس تهیست * خصم درده رفت وحارس نیز نیست * بهر خلوت سخت نیکو مسکنیست * امشب
ار امکان بود انجا بیا * کار شب بی سمعه است وبی ریا * جمله جاسوسان زخمر خواب مست * زنکی شب جمله را
کردن زدست * خواند بر قاضی فسونهای عجب * ان شکر لب وانکهانی از چه لب * قاضی اول محبوبه یه ایتدی
ای صنم معمول ندر یعنی بن عالم معمول اولان نه کاردر دی کوره لم دیدی اول محبوبهٔ مکاره بو کنیزڭ خانه سی چوق
تهیدر دیدی یعنی بو جاریه نڭ اوی زیاده خالیدر خصم کویه کتدی وحارس وپاسبان دخی یوقدر خصمدن مراد کندینڭ
شوهری اولان جوحیدر بو جاریه نڭ خانه سی خلوتدن اوتری زیاده نیکو بر مسکندر بو کیجه اکر امکان اولورسه وفرصت
الویررسه اول جای معهوده کل زیرا کیجه نڭ کاری بی سمعه وبی ریادر کمسه انی کورمز وکمسه انی اشتمز انکیچون کیجه ایله
اولان عمل مقبول ومستحب در اکر عامل اولورسڭ کیجه ایله عمل ایله جمله جاسوسلر خواب خمرندن مست دررزنکیٔ شب
جمله جاسوسلرڭ بوینونی اورمشدر وانلری میت کبی نایم قیلمشدر وانلرڭ هر بریسی شراب خوابی ایچوب کندیدن
کچوب مست وبیخود دولا یعقل یاتوب قالمشدر واندنصکره نه لبدن یعنی اول شکر لب اولان مکاره وفتانه قاضی اوزره
براب شرندن افسونلر اوقودیکه اول لب ودهانڭ وصفی بیانه کلمز وانڭ سحر افرینلکی وخدعه سازلغی تعبیر وتحریره
صغمزدیمك اولور (م ی) چند با آدم بلیس افسانه کرد * چون حوا کفتش بخور انکاه خورد * اولین خون در جهان
ظلم وداد * از کف قابیل بهر زن فتاد * ابلیس آدم علیه السلام حضرتلرینه نیجه کره افسانه ایتدی چونکم حوی اکا
بو شجره دن کندمدن یه دیدی اندنصکره یدی پس عورتڭ مکری شیطانڭ مکرندن اقوی وشیطانڭ مکری نسوانڭ
کیدندن ومکرندن ضعیف اولدی نته کم حق تعالی حضرتلری (ان کید الشیطان کان ضعیفا) دیدی ونسوان
حقنده (ان کیدکن عظیم) بیوردی نته کم بو آیتلرڭ تفسیری جلد رابعڭ اوائلنه قریب زن صوفی مرخنده مرور ایلدی

بو جهان ظلم ودادده اول اولان قان قابیلڭ کفندن زندن اوتری واقع اولدی یعنی بو ظلم وداد جهانده ابتدا قان
ایلمکه واقع اولدی قابیل قرنداشی هابیلی قتل قیلدی زندن اوتری اولدی (مثنوی) نوح چون بر تابه بریان ساختی
واهله بر تابه سنك انداختی * مکر زن بر کار او چیره شدی * آب صاف وعظ او تیره شدی * قوم را پیغام کردی از نهان
که نکه دارید دین زین کمرهان * نوح علیه السلام حضرتلری چونکم تابه اوزره بریان دوزیدی یعنی آتش وعظ
ونصیحتله خام اولان کوکلی تابهٔ شریعت اوزره بریان ایدوب پشوریدی واهله تابه اوزره طعن وملامت طاشنی اتاردی
وانڭ دوزدیکنی بوزرایدی پخته ایلمکه قریب ایلدیکنی ناپخته وخام ایلردی واهله حضرت نوح علیه السلامڭ خاتوننڭ
اسمیدر که کافره وخاینه ایدی یعنی هر بارکه حضرت نوح علیه السلام کافرلری دینه دعوت ایدوب وعظ ونصیحت
اتشیله انلرڭ خام اولان کوکللرنی پخته ایلمکه قریب ایلیدی فی الحال واهله اول کافرلره ال التندن خبرلر کوندروب
طعن وملامتلر ایلردی وفتنه انکیز ومکر آمیز سوزلر سویلردی اول زنڭ مکری انڭ کاری اوزره چیره اولوردی وغالبه
قیلوردی اول نوحڭ آب صافی کبی اولان وعظی تیره اولوردی کافرلر اول زنڭ مکر وفسادنی کرچك صانوب حضرت
نوح علیه السلامڭ آب صافی کبی اولان وعظنی تیره کوروب انی استماع ایلمکدن قاچرلردی اول خاینه وکافره
مدعو اولان قومه نهاندن پیغام ایلر وال التندن کیزلو سوزلر سویلردی که بو کمراهلردن دینکزی نکاه طوتڭ وحفظ
ایدڭ انڭ کمراهلردن مرادی حضرت نوح وحضرت نوحه تابع اولان مؤمنلر ایدی نته کم حق تعالی بونڭ قصه سندن
سورهٔ تحریمده خبر ویروب بیورر (ضرب الله مثلا للذین کفروا امرأت نوح وامرأت لوط کانتا تحت عبدین من
عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغنیا عنهما من الله شیأ وقیل ادخلا النار مع الداخلین) بو آیتڭ تفسیری وبونڭ
قصه سی بو جلدڭ اواسطنه قریب حسن خرقانی حضرتلرینڭ حکایه سنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (رفتن قاضی
بخانهٔ زن جوحی وحلقه زدن جوحی تند بخشم بر در وکریختن قاضی در صندوق (م ی) مکر زن پایان ندارد رفت شب
قاضی زیرك سوی زن بهر دب * زن دو شمع ونقل مجلس راست کرد * کفت ما مستیم بی این آب خورد * اندران دم
جوحی آمد در بزد * جست قاضی مهربی تا در خزد * غیر صندوقی ندید او خلوتی * رفت در صندوق از خوف آن فتی
زنڭ مکری نهایت طوتمز حاصل کلام کیجه قاضی زیرك زن طرفنه باب یاب حرکتندن اوتری کتدی وآهسته آهسته
اکا واروب کلمکدن اوتری اول فتانه طرفنه کیجه ایله سیر ایتدی دب آهسته آهسته حرکت ایتمکه دیرلر اول زن ایکی شمع
ونقل مجلس راست ایتدی وبر مجلس بزه یوب ایکی دانه شمع مهیا قیلدی قاضی انی کوروب دیدی بز بو ابخوردسز
مست ایز یعنی بز بو منهل ومشربسزسنڭ وصالڭ شرابنڭ سرخوش وسرمستی یز بونلره نه حاجت وار ایدی دیدی بونلر
بو مکالمه ده ایکن جوحی قپویه کلدی وقپویی اوردی قاضی بر مفر ومهرب استدی تا اکا صوقلونه وکیده وکندیی انده
مستور ومختفی ایده خانه ایچره اول قاضی بر صندوقدن غیری بر خلوت کورمدی یعنی بر صندوقدن غیری نهان اولجق
بر خالی یر بولمدی وکورمدی آخر خوفندن اول فتی صندوق ایچره کتدی وکندیسنی انده پنهان ومختفی ایتدی (مثنوی
اندر آمد جوحی وکفت ای حریف * ای وبالم در ربیع ودر خریف * من چه دارم که فدایت نیست آن * که زمن فریاد داری
هر زمان * بر لب خشکم کشادستی زبان * کاه مفلس خوانیم که قلتبان * این دو علت کر بود ای جان مرا * آن یکی
از تست ودیکر از خدا * زن قپویی آچدی وجوحی خانه ایچره کلوب وعورتنه خطاب ایدوب ای حریف ای ربیع
وخریف موسملرنده بنم وبالم وباعث سوء حالم دیدی ای زن پرفتن بن نه طوتارم که اول سکا فدا اولمیه که بندن هر زمان
اکا بو کافریاد وفغان طوترسن وبیوکه وکوچکه واروب بندن شکایت ایدرسن بنم لب خشکم اوزره زبان اچمشسندر
یعنی بنم سکا دلم واغزم یوق ایکن ودوداقلرم رطب ویابس اولان کلامدن قوری ایکن سن بکا اغزاچمش ودل
اوزاتمشسندر کاه مفلس اوقورسن وکاهی کیدی دیرسن قلتبان دیوث معناسنه در یعنی ایکیده برده بکا زبان دراز
اولوب کاه مفلس دیرسن وکاهی بزه قلتبان دیو طعن ایلرسن ای جان اکر فرضی بو ایکی علت بنده اولسه اول بریسی
سندن وبریسی خدادندر یعنی کیدیلك سندن ومفلسلك خدادندر دیدی (م ی) من چه دارم غیر ان صندوق کان
هست مایهٔ تهمت وپایهٔ کمان * خلق پندارند زر دارم درون * داد وا کیرند از من زین ظنون * صورت صندوق بس
زیباست لیك * از عروض وسیم وزر خالیست نیك * چون تن زراق خوب وبس وقار * اندران سله نیابی غیر مار) بن اول
صندوقدن غیری نه طوترم که اول صندوق مایهٔ تهمت وپایهٔ ظن وکماندر اکثر خلق ظن ایدرلر که انڭ ایچنده بن التون
طوترم بو ظنوندن اوتری بندن صله وعطایی کیرو طوترلر اکرچه صورت صندوقی چوق زیبادر ولیکن عروضدن
وسیم وزردن زیاده خالیدر نیك بونده زیاده معناسنه در بزم صندوق زراق اولان کمسه نڭ تنی وصورتی کبی صورتا
خوب وچوق باوقاردر اما اول سله ایچره مور ومار دن غیری بر نسنه بوله مزسن واول صندوق ایچره منتفع اوله جق

برشیء کوره من سن دیدی (مثنوی) من برم صندوق رافرداپکو * پس بسوزم درمیان چارسو * تابیبند مؤمن وکبر
وجهود * که درین صندوق جز لعنت نبود * کفت زن هی در کذرای مرد ازین * خورد سوکند آن که نکنم جز چنین *
جوحی ایتدی امدی بن یارین بو صندوقی محله جانبنه ایلتورم پس چارسو اورتاسنده بن انی یاقرم تاکم مؤمن وکبر
وجهود وسائر طایفه کوره لرکه بو محل تهمت اولان صندوق ایچره لعنتدن غیری نسنه اولمدی بلکه بو صندوقك محل
تهمت ومکان لعنت اولدیغنی بیله لر اندنصکره بزه مرحمت قیله لر دیدی زن اره ایتدی ای مرد هی بوندن کچ یلرسن
ونه بیانه سویلرسن قو برصندوقدر یرنده طورسون دیدی اول جوحی سوکند ایچدی بویله دیو که بن بونك کیبدن غیری
ایلمزم لابد ایده جکم بودیدیکم کیبدر دیدی (مثنوی) ازپکه حمال آورد او چو باد * زود آن صندوق بر پشتش نهاد *
اندران صندوق قاضی ازنکال * بانك میزد کای حمال وای حمال * کردان حمال راست وچپ نظر * کزچه رو
درمیرسد بانك وخبر * هاتفست این داعی من ای عجب * یا پری ام میکند پنهان طلب * اول جوحی ارکندن بادکبی
فوری واروب حمال کتوردی علی الفور اول صندوقی اول حمالك ارقه سنه قودی اول صندوق ایچره قاضی نکال
وعذاب خوفندن بانك اوردی بویله دیو که ای حمال وای حمال قورقومندن ای حمال ای حمال دیو صندوق ایچندن اول
مبتلا حماله خطاب ایتدی اول حمال چونکم بوندایی وصدایی اشتدی صاغه وصوله نظر ایتدی که نه یوزدن بانك
وخبر ایرشور یعنی بو صیت وصدا عجبا نکانه یوزدن ونه جهتدن کاوردیو اطرافه باقدی وشبهه یه دوشوب ای عجب
بو بنی داعی اولان هاتفمیدر یا خود کیزلو بنی بر پری طلب ایلر یا بی عجب بونه صدادر که بکا خطاب ایلر وای حمال دیو
آهسته آهسته سویلربنم باغنده خود برادم یوقدر دیوب دردمند حمال شبهه لره دوشوب متحیر اولدی (م ی) چون پیاپی
کشت این آواز پیش) کفت هاتف نیست باز آمد بخویش) عاقبت دانست کان بانك وفغان) بدز صندوق وکسی در وی
نهان) چونکم بو آواز زیاده پیاپی اولدی وصندوق ایچندن بری بری اوزره علی التوالی اول صدا ظهوره کلدی اول حمال
کیروکندی یه کلدی وعقلی باشنه جمع قیلوب بو هاتف دکلدر دیدی عاقبت بیلدی که اول بانك وفغان صندوقدن ایدی
وبر کمسه انده نهاندر واوسوز صندوق ایچره نهان اولان کمسه نکدر (م ی) عاشقی کو در غم معشوق رفت * کرچه
کیرونست در صندوق رفت) عمر در صندوق برد از اندهان) جز که صندوقی نبیند در جهان) آن سری که نیست فوق
آسمان * ازهوس اورا دران صندوق دان) چون ز صندوق بدن بیرون رود) او ز کوری سوی کوری میشود * کذلك
برعاشق که او معشوق مجازی غمندن کتدی وانك درد والمنه کندوبی حبس ایتدی اکرچه او بحسب الظاهر صندوقدن
بیروندر معنیده صندوقه کتدی وکندیسنی اول معشوق مجازینك غم وغصه سی ایچره حبس ایتدی عمری صندوق
غم ایچره اندوهلردن ایلتدی وغصه لردن ضایع ایتدی اول کمسه جهانده برصندوقدن غیری نسنه کورمز یعنی
بو جهانده صندوق ایچره قلان وغم وغصه یه کرفتار اولوب غیری نسنه کورمین کمسه کبی اول دخی غم صندوقنك ایچنده
قالوب جهان کوزنه کورنمز اول برباشکه فوق آسمانده اولمیه وکندیسنی بو مجازی اولان محبوبلردن آزاد قیلمیه هوا
وهوسدن سن انی اول معنوی اولان صندوقده بیل که اول هم معنیده برصندوق ایچره محبوس اولمشدر چونکم بدن
صندوقندن اول کمسه بیرون کیده اول کمسه برکوردن برکور جانبنه ناقل اولور یعنی بو دنیاده بو بدن صندوقی ایچره
مجازی اولان شیلردن اوتری غم والمده قلان کمسه چونکم بو ماتندکور مظلم اولان جسد قبرندن طشره کیده برآخر
قبره کیروانده محبوس اولور وروشنالك بولمیوب حشره دك انك دبنده قالور (مثنوی) این سخن پایان ندارد قاضیش
کفت ای حمال وای صندوق کش * ازمن آکه کن درون محکمه * نائبم را زود ترباین همه * تاخرد این را بزر زین بی خرد
همچنین بسته بخانه ما برد * الحاصل بو سوزنهایت طوتمز قاضی اول حماله ای حمال وای صندوق کش دیدی
وار درون محکمه ده بنم نائبمه زودتر بودوکلی حالمله بیله بندن اکاه ایله ونائبه بنم احوالمی خفیة بربر سویله تاکم بوبی خرددن
التونله بنی اله بو غجلین بسته وسربوشیده بزی او یمزه ایلته کمسه حالمزه واقف اولمیه واغیار سرمزه شعور بولمیه کرم ایله
بو مصلحتی صندوقی قودقدنصکره فی الحال واروب ادا ایله دیدی (مثنوی) ای خدا بکمار قومی روحمند * تا ز صندوق بدن
مان واخرند * خلق را ازبند صندوق فسون * که خرد جز انبیا ومرسلون * ای خدا بزه هم بر روحمند اولان قومی
حواله ایله تاکم بدن صندوقندن بزی کیرواله لر وحبسخانه تندن بزی خلاص ایدوب قورتره لر خلق عالمی افسون وحیله
صندوقندن انبیا ومرسلون علیهم السلامدن غیری کیم الور یعنی خلق عالمی افسون وحیله صندوقی اولان بدن
بندندن وتن قیدندن انبیا ومرسلوندن غیری کمسه المز وبونلری بو حبسدن ازاد ایلمکه انلردن غیری کمسه قادر اولمز (م ی)
ازهزاران یك کسی خوش منظرست * که بداند کو بصندوق اندرست * او جهانرا دیده باشد پیش ازان
تابدان ضد این ضدش کردد عیان * زین سبب که علم ضاله مؤمنست * عارف ضاله خودست وموقنست * نیچه

یوزبیك کمسه دن برکمسه خوش منظردرکه بیلورکه او صندوق ایچره در یعنی بو خلق عالمك نیچه یوز بیك کندن بریسی که
خوش منظردر کندینك صندوق ایچره اولدیغنی انجق او بیلور واندن غیریسی کندینك صندوق ایچره محبوس
اولدیغندن بیخبر اولور اول خوش منظر کندینك صندوق بدن ایچره محبوس ومقید اولدیغی اول واسطه ایله بیلورکه
اوروشنالك جهانی وآزاده لك عالمنی اندن اول کورمش اولدی وبو بدن صندوقنه کرفتار کلمزدن مقدم اول عالمی
مشاهده ومعاینه ایلمش کلدی حتی اول ضد له بو ضدا کا عیان اولور (الاشیاء تنکشف باضدادها) موجبنجه
هرشیء کندینك ضدیله ظهوره کلور اول عالم ارواحده اولان وسعتی وآزاده لکی وحضور وسروری اول خوش منظر
اکر بو بدن صندوقنه کلمزدن مقدم کورمیدی بو بدن صندوقنی اول نه مرتبه تنك وتاریك اولدیغنی سائر عوام ناس کبی
بیلمزدی وبو بدن صندوقنه محبوس اولوب کندیلرینك محبوس ومقید اولدیغی فرق وتمیز ایلمین طائفه کبی اول هم
کندینك محبوس ومقید اولدیغی فرق وتمییز قیلمزدی بلکه همان بو بدن عالمنه انیس اولوب والفت قیلوب اول عالمك
طالبی وراغبی اولمزدی بو سببدن ضاله مؤمن کندینك ضاله سنه عارف وموقندر نته کم حضرت نبی علیه السلام
الحکمة ضالة المؤمن فحیث وجدها فهو احق بها) بیوردی البتة هرکس یتوکنی طالب اولوب وهرقنده کندی
یتوکنی بولسه انی بیلوروا کا احق اولور مؤمن هم عالم معنانك علمنی ومشاهده سنی یتورمشدر انك طالبی اولوروانی
یتوردیکنی بیلوروهرنه یرده بولسه اکا احق اولور بو حدیث شریفك شرحی ایکنجی دفترك آخرنه قریب مرور ایلمشدر
انده طلب اولنه (مثنوی) انکه هرکز روز نیکو خود ندید * او درین ادبار کی خواهد طپید * یا بطفلی در اسیری اوفتاد
یا خود از اول زماد ربنده زاد * ذوق آزادی ندیده جان او * هست صندوق صور میدان او * دائما محبوس عقلش در صور
از قفص اندر قفص دارد کذر * منفذش نی از قفص سوی علی * در قفصها میرود از جا بجا * اول کمسه که هرکز ایو کونی
کورمدی ونیچه زمان سعادت وراحت اوزره عیش ونوش سورمدی او کمسه بو ادبارده نیچون طلبر ومضطرب اولور
مقدما ایو کون کورمین کمسه بویله برادباره ونحوسته دوشسه کندوبی سعادتده صانوب مضطر اولمز وخلاص ایچون
همت وحرکت قیلمز یا خود برکمسه فی المثل او غلنجقلق حالنده اسیرلکه دوشسه یا خود آنادن اول اسیربنده طوغسه
وبنده زاده اولسه انك جانی آزادلك ذوقنی کورمش وحریت صفاسنی سورمشدر پس بو صور صندوقی انك میدانیدر واول
صورت حبسندن خلاص اولمز وخلاص اولمغی دخی استمز بلکه انك عقلی صورتلر صندوقنده دائما محبوس ومقیددر
قفصدن قفص ایچره کذر طوتر یعنی اکر برقفصدن قورتلسه برآخر قفص ایچره کذر قیلوب انده قرار ایلر ومقصود لابد
برصورت قفصنه کرفتار اولمقدن خلاص اولسه برآخر صورته کرفتار اولور وانك محبتندن وغمندن محبوس قالور انك
علی جانبنه منفذی یوق وعالم بالایه دخول ونفوذا تمکنه اکابر طریق یوقدر انکچون قفصلر ایچره جابجا کیدر وبو صورت
صندوقلرینك برندن چقوب برینه کیرر وعالم اعلی طالبی اولمیوب بو عالم صورتده محبوس ومقید قالور (مثنوی)
در نبی ان استطعتم فانفذوا) این سخن با جن وانس آمد زهو) کفت منفذ نیست از کردونتان) جز بسلطان وبوحی آسمان
قرآن عظیمده ان استطعتم فانفذوا بو سوز هویت الهیه دن جن وانسه خطاب اولمغله کلدی یعنی ای جماعت ثقلین
اکر سز جوانب سماوات وارضدن خروج ونفوذه قادر ایسه کز نفوذ ایلیك سز اقطار سماوات وارضدن نفوذ ایلمکه
قادر دکلسز مکرکه قوت الهیه ایله دیدی وای جن وانس سزه کردوندن منفذ یوقدر الا وحی آسمانله وسلطانله بیوردی
ووحی آسمانی ایله سلطان الهیدن غیری برکمسه بو آسمان وزمینك حبسندن وخوفندن خروج ونفوذ ایلمکه
قادر اوله مز بو آیت کریمه نك تفسیری جلد اولده داستان پیر چنکی سرخنده (معشر الجن سورۂ رحمان بخوان) بیتنك
شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی) کر ز صندوقی بصندوقی رود * او سمایی نیست صندوقی بود)
فرجۂ صندوق نو نو مسکرست * در نیابد کو بصندوق اندرست (کر نشد غره بدین صندوقها * همچو قاضی جوید
اطلاق ورها * اکر بر اهل صورت برصندوقدن برصندوقه کیده وبرصورتی قویوب برآخر صورته میل ومحبت ایده
او کمسه سمایی وعلوی دکلدر صندوقی سفلیدر صندوق صورتك نو نو فرجه سی مسکردر یعنی برصورتدن فتح باب اولمق
وبرنقشدن کشاده لك کلمك انسانه مستلك وبریجی وسرخوش ایدیجیدر حتی بیلمزوادراك قیلمزکه اول صندوق
ایچره در اول فرجه لره فریفته اولدیغندن وانلردن کندویه حظ وکشاده لك کلدیککندن کندینك حبسده
اولدیغنی فراموش ایدوب صندوق طبیعت ایچره اولدیغنی بیلمز اکر بو صورت صندوقلرینه اول کمسه مغرور
اولمیدی قاضی کبی اطلاق ورها استردی قاضی اول صندوقه مغرور اولمیوب وانکا الفت وانسیت قیلمیوب
کندینك مرتبه سنه ومنصبنه عالم اولدیغندن اوتری اول صندوقدن خلاص اولمغی ونجات بولمغی استدی پس
برکمسه دخی بو صورت صندوقلرینه اکر مغرور اولمسه وانکله الفت وانسیت قیلمسه اندن خلاص اولمغی استرونجات

بولغه‌سی ایلردی * مثنوی * آنکه داند این نشانش آن شناس * کو نباشد بی فغان و بی هراس) همچو قاضی باشد
اودر ارتعاد * کی برآید یکدمی از جانش شاد * اول کمسه که بونك علامت ونشانتی اول فهم ایلیه که فغانسز وهراسسز
اولمز لابد خوفده وفغان ولرزه‌ده اولور قاضی کبی ارتعاد وارتعاشده اولور وخائف اولوب لرزه واضطراب ایلر قیلورانك
جانندن بردم شادیلك نجین کاور مادامکه اول حبسدن آزاده اولمیه انك جانی شاد اولمز واو حبس ایچنده ایکن اندن
سرور وخنده ظهوره کلمز بلکه اغلمق وایکلمك والهی بنی بو حبس وقیددن ازاد ایله دیو دعا ونیاز ایلمك ظهوره کاور) آمدن
نایب قاضی میان بازار وخریداری کردن صندوق را از جوحی (مثنوی) نایب آمد گفت صندوقت بچند * گفت نهصد
بیشتر زر می دهند * من نمی آیم فروتر از هزار * گر خریداری کشا کیسه بیار * گفت شرمی دار ای کوته نمد * قیمت
صندوق خود پیدا بود * گفت بی رؤیت شری خود فاسدست * بیع ما زیر گلیم این راست نیست * بر کشایم گر نمی ارزد
مخر * تا نباشد بر تو حیفی ای پدر) گفت ای ستار بر مکشای راز * سر بسته می خرم با من بساز) چونکم حمال صندوقی
قویوب فوری واردی نایبه کیزلوجه خبر ویردی نایب اول محله کلدی جوحی‌یه سنك صندوقك نیجه‌یه ویردیدی جوحی
اکا ایتدی طقوز یوزدن زیاده‌رك التون ویررلر اما بن بیکدن آشغی اینمزم بیك التون دیوب طورورم اگرسن خریدار ایسك
کیسه‌یی آچ کتور یعنی اگرسن بو صندوقه مشتری ایسه‌ك کتور کیسه‌یی آچ ویبك التون ویروبونی ال دیدی نایب
اکا ایتدی ای کوته نمد بر شرم طوت یعنی ای فقیر ومحتاج بر حیا ایت صندوقك قیمتی خود پیدار ظاهردر بونك سن نه سنه
بیك التون استرسن دیدی کوته نمد فقیر دیمکدن کنایه‌در چونکم جوحی نایبدن بو سوزی اشتدی اکا ایتدی ای افندی بی
رؤیت بیع وشری خود شرعده فاسددر بزم بیعمز کلیم التنده بو راست دکلدر بلکه بایع مشتری اولان کمسه‌یه صاتدیغی
متاعی آچوب کوسترمك کرك انك شرعیسی بودر بو صندوقی اچایم ایچنده اولان یادکارا کر بیك التونه دکمز ایسه المه تاکم
ای پدر سنك اوزریکه بر حیف اولمیه وسکا غبن فاحش کلمیه چونکم نایب بو سوزی اشتدی ایتدی ای ستار رازی اچمه
سربسته الورم بنمله دوزل بو سوز باطنا حضرت حقه وظاهرا اکادر یعنی فاعل حقیقی اولان ستار العیوب حضرتلرینه
مناجات ایدوب ای ستار العیوب سر ورازی اچمه بن بونی سر پوشیده الورم بکا معاونت قیل دیدی وظاهرا اول جوحی‌یه
ای مبالغه ایله ستر ایدیجی بو محله کلنجه‌یه دك بو صندوقك ایچنده اولانك حالنی ورازنی ستر ایلدك شمدی انك رازنی اچمه بن
بونی باشی باغلو الورم بنمله دوزل وبکا موافقت ایله دیدی (م ی) ستر کن تا بر تو ستاری کنند * تا نبینی ایمنی بر کس مخند
ستر ایله تا سنك اوزریکه ستارلك ایلیه‌لر (ان الله ستار یحب الستر) بیورلمشدر حق تعالی ستر عیوب ایلین بنده‌لرنی
سور مادامکه اینلك مقامنی کورمیه‌سن کمسه‌یه کولمه وبر کمسه‌یی عیبده کوروب انی تعییب وتعییر قیلمه زیرا حضرت
نبی علیه السلام (من عیر اخاه بذنب لم یمت حتی یعمله) بیورمشدر وبو حدیثی معاذ رضی الله عنه حضرتلری روایت
قیلمشدر مؤمنه لازم اولان بودر که بر کمسه‌یی بر ذنبه وعیبه مبتلا اولمش کورسه استغفار واستعفا ایدوب حق تعالی‌یه
اندن استعاذه ایلیه (م ی) پس درین صندوق چون تو مانده‌اند * خویش را اندر بلا بنشانده‌اند * آنچه بر تو خواهی
آن باشد پسند) بر دگر کس آن کن از رنج وگزند * بو صندوق ایچره سنك کبی چوق کمسه‌لر قالمشلردر کندیلرینی بلا ایچره
نصب ایتمشلردر وبر مکره دوشوب درد ومحن باجغینه باتمشلردر پس اول نسنه‌یی که سنك اوزریکه استرسن اول سکا
پسند اوله ومقبول که غیری کمسنه‌لره رنجدن وضرردن هر نه ایسه انی ایله زیرا کمسه کندو نفسی ایچون سودیکنی
ومراد ایلدیکنی بر آخر برادری ایچون استمسه اول کمسه مؤمن اولمز (کما قال علیه الصلوة والسلام لا یؤمن احدکم حتی
یحب لاخیه ما یحب لنفسه) رواه انس رضی الله عنه اتفاقا علی الروایة عنه (مثنوی) زانکه بر مرصاد حق واندر کمین
می دهد پاداش پیش از یوم دین * زیرا که حق تعالی مرصاد اوزره وکمینده در یوم دیندن اول پاداش ویرر نته‌کم سورهٔ
فجرده (ان ربك لبالمرصاد) بیوردی بو آیتك تفسیری جلد خامسك اواخرنه قریب عزم کردن شاه سر خنده مرور ایلدی
انده طلب اولنه یعنی حق تعالی فی المثل کمینده اولان کمسه کبی قوللرنی کوزدیجیدر یوم جزادن اول هم استرسه عملك
جزاسنی ویرر وایتدیکك فعلك سکا محصولنی ایر کورر (مثنوی) آن عظیم العرش وعرش او محیط * تخت دادش بر همه
جانها بسیط * کوشهٔ عرشش بتو پیوسته است * هین مجنبان جز بدین وداد دست * اول عظیم العرش که انك عرشی
محیطدر انك دادی تختی دوکلی جانلر اوزره بسیطدر تخت کسرتا ایله داده مضاف اولنور انك عرشنك کوشه‌سی سکا
اولشمشدر اکاه اول دین ودادن غیریله الکی تحریك ایتمه عرش سریره دیرلر لسان شرعده فلك اطلسه دیرلر وعند المشایخ
هر شیئك اعلاسی طرفنه عرش تعبیر ایدرلر هر شیئك اعلاسی طرفی انك ملکوتیدر ولهذا قلب المؤمن عرش الله
دینمشدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که اول عظیم العرش اولان پادشاه لم یزل که انك عرشی جمیع اشیایی محیط اولمشدر
انك داد وعدالتی تختی دوکلی جانلر اوزره دوشمش وجمیع ارواحه شامل اولمشدر اول پادشاهك عرشنك بر کوشه‌سی

هم سکا اولشمشدر که سنك عقل وروحك انك عرشی کبی اولمش وحق تعالی اکا استوا واستیلا قیلمشدر زنهار عدالت
ودیندن غیریله الکی تحریك ایتمه زیرا (کما تدین تدان) موجبنجه هر نه ایشلرسك اکا کوره جزا اولنورسن (م ی) بو مراقب
باش بر احوال خویش * نوش بین در داد وبعد از ظلم نیش * ای جوحی سن کندی احوالك اوزره مراقب اول داده
نوش وظلمدن صکره نیش کور یعنی نائب جوحی‌یه خطاب ایدوب دیدی ای جوحی سن هم امین اولمه بلکه کندی
احوالك اوزره مراقب اول عدلدن صکره نوش وظلمدن صکره نیش کور اگرسن شمدی کشف اسرار ایدوب ظلم ایلرسك
سنی دخی رسوا ایدرلر اگر ستر ایدوب عدالت ایلر ایسك سنك دخی عیبکی ستر ایدرلر دیدی (م ی) گفت آری اینچه کردم
استمست * لیك هم می دان که بادی اظلمست * گفت نائب یك بیك ما بادئیم * با سواد وجه اندر شادئیم * همچو زنکی
کو بود شادان وخوش) او نبیند غیر آن بیند رخش) جوحی نائبه ایتدی بلی بو نسنه‌یی که ایتدم ظاهرا استمدر لیکن بونی
هم بیل که بادی اظلمدر بو فعله خود ابتدا بو صندوق ایچره اولان بادی وباعث اولمشدر وبنم یولداشمه تعرض قیلمشدر اول
اظلم اولور نائب اکا ایتدی اگر نظر اولنمسه بز بر بر بادی یز یعنی اعتبار ایله اگر اول بر کاره بادی اولدی ایسه بر کاره دخی
سن بادیسن پس بز بر بر بادی اولمقدن خالی دکلز لیکن سواد وجه ایله شادیز کندی یوزیمز قاره‌سن
کورمیوب کندیمزی سپید ظن ایلیوب شاد اولورز وغیرك سیاه واولدیغن کوروب اکا طعن ودق قیلورز شول
بر زنکی عرب کبی که اول شادان وخوش اولور او کندینك سواد وجهنی کورمز انك یوزنی غیریسی کورر پس بو ناس
اکثر بویله‌در کندی قباحت وعیبنی کورمیوب غیرك عیبنی کورر وغیرلر دخی آنك عیبنی کورر (مثنوی) ماجرا
بسیار شد در من یزید * داد صد دینار وان از وی خرید * حاصل کلام بیع من یزیده ماجرا چوق اولدی واول صندوقی
اول جوحینك الندن نائب النجه‌یه دك ایکیسنك ما بیننده چوق قیل وقال ظهوره کلدی آخر الامر اکا یوز التون
ویردی واول صندوقی اندن الدی (مثنوی) هردمی صندوقیٔ ای بد پسند * هاتفان وغیبیانت می خرند
ای بد پسند هر بردم صندوقیسن هاتفلر وغیبیلر سنی الورلر یعنی ای بدلکی بکنیجی وقبول ایدیجی کمسه اگر نظر ایلسك
هر بر دمده سن هم بر بلا وغم صندوقنه منسوب ومبتلاسن سنی اول بلا صندوقندن عالم غیبه منسوب اولنلر وهاتفلر
صاتون الورلر وآزاد قیلورلر * در تفسیر این خبر که مصطفی علیه الصلوة والسلام فرمود من کنت مولاه فعلی مولاه
تا منافقان طعنه زدند که بس نبودش که ما مطیعی وچاکری نمودیم اورا چاکری خلم آلودمان هم می فرماید) بو سرخ
شریف بو خبر لطیفك تفسیرنده‌در که مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردی (من کنت مولاه فعلی مولاه رواه احمد
وابن ماجه عن البراء والترمذی والنسائی عن زید بن ارقم معنای شریفی شول کمسه‌نك که بن مولاسی وسیدی اولدم پس
علی انك مولاسی وسیدیدر بکا نیجه رعایت ومتابعت ایلرسه اکا دخی اویله رعایت ومتابعت ایلسون حتی منافقلر
بو حدیثی اشتدکدنصکره طعنه اوردیلر بویله دیو که بزا کا کافی اولمدیمی که بزا کا مطیعلك وچاکرلك کوستردك وانی کندیمزه
متبوع وسید قیلدق بزه شمدی هم خلم آلود اولان بر کمسه‌نك چاکرلکن بیوردی بکا نیجه رعایت ایلرسکز اکا دخی اویله
رعایت وخدمت ایلیك دیو خلم آلود سومکاه قارشمش دیمکدر وسومکاه دیمك انی تحقیر ایلمکدن کنایت اولور پس منافقلر
حضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرینه بو کونه تحقیر ایلدیلر وپیغمبر علیه السلام حضرتلرینه
هم علی دخی اول کمسه‌نك مولاسیدر دیدیکیچون طعنه قیلدیلر (م ی) زین سبب پیغمبر با اجتهاد * نام خود را وان علی
مولا نهاد * گفت هر کو را منم مولا ودوست * ابن عم من علی مولای اوست * بو سببدن اجتهاد ایله موصوف اولان
پیغمبر علیه السلام حضرتلری کندینك نامنی واول علینك نامنی مولا قودی وکندیلره وعلی کرم الله وجهه
حضرتلرینه مولا دیدی اول نبی مکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری دیدی هر شول کمسه‌یه که بن مولا ودوست اولم
بنم عمم اوغلی علی هم انك مولاسیدر ودوستیدر * کما قال من کنت ولیه فعلی ولیه * رواه احمد والنسائی والحاکم عن بریدة
م ی) کیست مولا آنکه آزادت کند) بند رقیت ز پایت بر کند) مولا کیمدر اولدر که سنی آزاد ایلیه رقیت بندنی وعبودیت
پوندنی سنك ایاغکدن قوپره وسنی شاد ایلیه عرب شول کمسه‌یه مولا دیرلر که اول کمسه‌نك وافر بنده‌لری اوله واول
بنده‌لرنی آزاد قیله اول بنده کندی افندیسنه لسان عربی اوزره خطاب ایلسه سیدی ومولای دیر چونکم بویله‌در نبی
مکرم وعلی کرم الله وجهه حضرتلری هم بلکه بزی آزاد ایلین هر ولی هم بزم مولامز اولور زیرا حضرت نبی علیه السلام
بزی رقیت بندندن آزاد ایدیجی واسیر نفس وهوی اولمقدن قورتریجیدر پس اول حضرته وارث اولان هر قنغی ولی که بزی
ربقهٔ رقیتدن آزاد ایلیه واسیر نفس وهوی اولمقدن قورتروب شاد ایلیه اول هم بزم مولامزدر (مثنوی) چون بآزادی
نبوت هادیست) مؤمنان را ز انبیا آزادیست * ای گروه مؤمنان شادی کنید) همچو سرو وسوسن آزادی کنید
چونکم آزادلك نبوت هادیدر مؤمنلره انبیای عظام علیهم السلامدن آزادلك وارد هر نبی کندویه تابع اولان مؤمنی

آزاد ایدیجیدر پس ای مؤمنلر کروهی سز شاد بلك ایلیك كه تابع اولدیغکز پیغمبر سزی قیود سلاسلدن آزاد ایدیجیدر سرو وسوسن کبی آزادلك ایلیکز (مثنوی) لیك می کوید هردم شکر آب * بی زبان چون کلستان خوش خضاب
بی زبان کوید سرو وسبزه زار (شکر آب وشکر عدل نوبهار) لیکن هردم آبك شکرنی سویلیکز بی زبان کلستان خوش خضاب کبی یعنی حضرت نبی علیه السلام واکا وارث اولان هر ولی آب حیات معنویدرکه مؤمنلره نشو ونما ویریجی وحیات طیبه ایرکوریجیدر پس خوش بویلو اولان کلستان وسنبل وضیمران ولاله وریحان آب روانك بی زبان نیجه شکرنی ایدرلر ایسه مؤمنلره لازم اولان هم اول آب حیات معنوی اولان نبی علیه السلامك واکا وارث اولان ولینك شکر وثناسنی ایلمك لازمدر کورکه سرو وسبزه زار آبك شکرنی ونوبهارك عدالت شکرنی بی زبان سویلرلر واسان حاله آبك الطافنه وکندیلره ویردیکی طراوته شهادت ایدرلر (مثنوی) حلها پوشیده ودامن کشان * مست ورقاص وخوش وعنبرفشان) جزو جزو آبستن از شاه بهار * جسمشان چون درج پر در ثمار * بونلر حله‌لر کیمشلر ودامن چکه‌رك مست ورقاص وخوش عنبر صاچیجیلردر جزو جزو شاه بهاردن بوکلو انلرك جسمی ثماردرندن پر اولمش درج کبیدر یعنی بو زمین اوزره اولان نبات واشجار آبك الطافندن ونوبهارك عدلندن هر بری برك وسبزدن حله‌لر کیمش ودامن چکیجی اولمش ومست وسرخوش اولوب وباد هوا ایله رقصلر قیلوب جوانبه کوزل رایحه‌لر وعنبرلر صاچیجی اولمش هر بر شاخك جزونك جزوی شاه بهاردن بوکلو اولمش انلرك هر برینك وجودلری در ثمار ایله طولمش بر حقه کبی اولمشدر (م ی) مریمان ابست بی شوی از مسیح * خامشان بی لاف وکفتار فصیح * ماه ما بی نطق خوش در تافتست
هر زبان نطق ازفر ما بافتست * اول اشجار فی المثل مسیحه حامله اولمش بی شوی مریملردر خاموشلردر لافسز وکفتار فصیحسز یعنی اول شجرلرك هر بریسی مسیحه بوکلو اولان ارسز مریم کبیدر که انلك مؤثری نیجه معنوی ایسه بونلرك دخی مؤثری اوبله معنویدر وحضرت مریم نیجه لافسز وکفتار فصیحسز خاموش اولوب کندی ثمرهٔ فؤادی حقیقت حالی نه کونه بیان ایلدیسه بو اشجارك هر بری دخی لافسز وکفتارسز خاموشلردر ولیکن بونلرك هم هر برینك ثمره‌سی کندیلرك حالندن لسان حاله ناظر اولنلره خبر ویریجی وسر سویلیجیدر بویله دیوکه بزم ماهمز نطقسز خوش طوغمشدر وبزم اوزریمزه پرتو صالمشدر هر زبان نطق بزم فر ورونقمزدن بولمشدر یعنی هر بر شجر لسان حاله دیرلر که ماه وآفتاب نطقسز بزم اوزریمزه طلوع قیلمش وضیا کستر اولمشدر هر زبان کبی اولان برك وثمر لسان حاله ناطق اولمغی بزم فر ورونقمزدن بولمشدر دیر بوده جائزدرکه هر زباندن مراد بهار زماننده نطق ایلین هر طیورك زبانی اوله وبو وجه اوزره معنی زمستان وخریف ایامنده بی نطق اولان هر طیورك زبانی نطقی وصدالی بزم فر ورونقمزدن بولمشدر دیمك اولور (مثنوی) نطق عیسی از فر مریم بود * نطق آدم پرتو آن دم بود * عیسانك نطقی مریمك فرندن اولور آدمك نطق اول دمك پرتوندن اولور یعنی عیسی علیه السلام حضرتلرینك (انی عبدالله اتانی الکتاب) دیو تکلم قیلمسی حضرت مریمك فر ورونقندن اولدی وبو دخی آدم علیه السلام حضرتلرینك اسماء الهیه ومسمیات اشیادن خبر ویرمسی اول نفخهٔ الهی ونفس رحمانیه‌نك پرتوندن ظهوره کلدی (مثنوی) تا زیادت کردد از شکر ای ثقات * پس نبات دیکرست اندر نبات * تا زیاده اولور شکردن ای ثقات پس نبات ایچره نبات دیکر واردر یعنی بهار موسمنده اشجار لسان حاله اهل انظاره بو کفتاری تالی اولور وتکرار قیلورکه ای بزه ناظر اولان ثقات سز دخی بزم کبی افشاء نعم الهی وتحدیث الطاف ربانی ایتمکله شکر ایلیك تاکم فر ورونقکز شکردن زیاده اوله پس زمین وجودکزده نبات حسنه‌لر ایچره نبات اولور ولطیف وخوش سبزه‌لر بتوب ظهوره کلور (ومن شکر النعم افشاؤها) حدیثنك موجبنجه هر شجرك کندی وجودنده اولان خاصیتی ونعمتی ولطافتی اظهار وافشا ایلمسی لسان حاله ثقاته سویلملری اولورکه ای ثقات وای مؤمنین ومؤمنات سزه دخی لازمدرکه (واما بنعمة ربك فحدث) آیت کریمه‌سنك موجبی اوزره ربکزك نعمتلرنی هم لسان قاله وهم لسان حاله تحدیث ایدوب ناسه کوسترسزتاکم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بیوردیلر (ان الله یحب ان یری اثر نعمته علی عبده فی مأکله ومشربه) رواه ابن ابی الدنیا عن علی (مثنوی) عکس آن اینجاست ذل من قنع * اندرین طورست عز من طمع * انك عکسی بوراده ذل من قنعدر بو طور ایچره در عز من طمع یعنی اول شکر نعم الهی قیلمنك وشاکر اولمنك عکسی بو مرتبه‌ده ذل من قنع مفهومیدرکه هر کیم شکرك زیاده‌لکنه طامع اولمسه ومیل قیلمسه بلکه بر مقدار شکره قانع اولسه ذلیل وحقیر اولور اما بو طورده عز من طمع مفهومی مقبول ومستحبدر زیرا هر کیم شکر خدانك زیاده‌لکنه طامع اولسه وکتدکجه شکری زیاده قیلسه (لئن شکرتم لازیدنکم) آیت کریمه‌سنك حسبنجه حق تعالی آنك نعمتنی ورونقنی زیاده ایلر پس اول کسه شکره حریص وطامع اولدیغندن عزیز وشریف اولور (مثنوی) در جوال نفس خود چندین مرو * از خریداران خود غافل مشو * کندی نفسك

چوالنه اول قدر کتمه کندی خریدارلرکدن غافل اولمه یعنی سنك نفسك فی المثل قاضینك حبس اولدیغی صندوق کبی یا خود بر چوال کبیدر امدی کندی نفسك چوالنه اول قدر کتمه وروحکی وعقلکی صندوق بدن ایچره قتی چوق حبس ایتمه کندیکی اول بدن صندوقندن وغم وغصه چوالندن صاقون الوب آزاد قیلان ولیلردن ونبیلردن غافل اولمه بلکه انلرك شکرنه وثناسنه مشغول اول * باز آمدن زن جوحی بمحکمهٔ قاضی سال دوم برامید وظیفهٔ پار سال وشناختن قاضی اورا (مثنوی) بعد سالی باز جوحی از محن * رو بزن کرد وبکفت ای چست زن * ان وظیفهٔ پار را تجدید کن * پیش قاضی از کله من کو سخن بر بیلدن صکره کیرو جوحی محنتلردن اوتری بو زنی عورتنه دوندی ودیدی ای مکرده وفتنه‌لرده جست وچابك اولان زن اول یلدرکی وظیفه‌یی تجدید ایله قاضی اوکنده بنم شکایتمدن سوز سویله وبندن اکا واروب شکایت ایله (مثنوی) زن بر قاضی برآمد با زنان * مر زنی را کرد آن زن ترجمان * تا بشناسد ز کفتن قاضیش * یاد ناید از بلای ماضیش * هست فتنه غمزهٔ غماز زن * لیکن آن صد تو شود ز آواز زن * چون نمی توانست آوازی فراشت غمزهٔ تنهای زن سودی نداشت * زن جوحی نیجه زنلر ایله قاضینك فتنه کلدی بر غیری خاتونی اول زن کندیسنه ترجمان ایتدی تاکم قاضی آنی سوزندن اکلیه وکلامندن بیلمیه آنك ماضی اولان بلاسی یادنه کلمیه واول کذشته اولان محنتی تذکر قیلمیه زنك غمزهٔ غمازه‌سی فتنه‌درکه کرشمه وغمزه ایله نیجه کسه‌لری مفتون ایلر ولیکن اول فتنه زنك آوازندن یوز قات اولور آواز اولمسه وتکلم قیلمسه مجرد کرشمه وغمزه چوق کارکر اولمز چونکم اول وهمدن اوتری اول زن بر آواز بو جلتمکه وتکلم ایتمکه قادر اولمدی زنك تنها غمزه‌سی بر سود طوتمدی وتأثیر ایتمدی (م ی) کفت قاضی رو تو خصمت را بیار * تا دهم کار ترا با او قرار * جوحی آمد قاضیش نشناخت زود * کو بوقت لقیه در صندوق بود * ز وشنیده بود آواز برون * در شری وبیع ودر نقص وفزون * قاضی اول زنه ایتدی یوری وار خصمکی بورایه کتور تاکم انکله سنك کارکه قرار ویرم وسنکله انك کارنی بوراده بر خوش کورم دیدی پس زن واروب جوحی‌یی کتوردی جوحی قاضینك اوکنه کلدی قاضی انی فوری بیلمدی وتیزجه انك کیم ایدیکنی فهم قیلمدی زیرا اول قاضی او جوحی‌یه برکره ملاقات اولدیغی وقتنده صندوق ایچره ایدی اما اول جوحیدن آوازی طشره‌دن ایشتمش ایدی شراده وبیعده ونقصده وفزونده یعنی اکرچه اول قاضی اول جوحی‌یی کورمش ایدی ولیکن بیع وشراده وزیاده ونقصانده اولان آوازنی طشره‌دن صندوق ایچنده ایشتمش وانك اوازی نه کونه ایدیکنی فهم وضبط ایتمش ایدی (م ی) کفت نفقهٔ زن چرا ندهی تمام * کفت از جان شرع را هستم غلام) لیکن ار میرم ندارم من کفن) مفلس این لعبم وشش پنج زن) زین سخن قاضی مکر را شناختش یاد آورد آن دغل وان باختش * کفت آن شش پنج با من باختی * پار اندر شش درم انداختی) نوبت من رفت امسال آن قمار بادکر کس باز دست از من بدار * قاضی جوحی‌یه خطاب ایدوب دیدی عورتك نفقه‌سنی نیچون تمام ویرمزسن جوحی ایتدی بن شرع شریفه جان ودلدن غلامم ولیکن اکر بن اولسم کفن طوتمزم وکفن المغه قادر دکلم انکیچونکه بو لعبك مفلسی ام وشش پنج اوروجی یم الله کیرلی بو اوبونده اوینادم وخرج ایدیجی یم دیدی بو سوزدن قاضی مکرانی اکلدی وآوازندن وکنایه‌سندن انك کیم ایدیکنی بیلدی اول دغلی واول اوینادیغی اویونی خاطرینه کتوردی وتذکر قیلدی پس اکا دیدی ای حیله باز ودغلباز اول پنج وشش که بنمله اویناردك بلدرکی ششدره آتدك ششدر نرددیدکاری اویونده حریف اولقدر سنه کم طاولی اوینانلرك قتنده شش خانه پر اولسه اکا بو دیارلرده خانه پر دردیرلر ومات اولمقدن کنایت ایدرلر وبعض دیارلرده ششدر تعبیر ایدرلرکه شش تمام اولدقدنصکره لاعب اولان کسه حریف اولور پس قاضی اکا بر سبیل کنایه دیدی ای حیله باز وای لعبت ساز کچن سنه اول ششی بنمله اویناد که وبنی مات اولمغه آتدك وتمام حریف ایتدك امدی بو سنه بنم نوبتم کتدی اول قماری غیری کمسه ایله اوینه الکی بندن کیر طوت وبوری احوالله واقف وعارف اولندن فراغت واجتناب ایت دیدی (مثنوی) از شش واز پنج عارف کشت فرد * محترز کشتست زین شش پنج نرد * رست او از پنج حس وشش جهت * از ورای آن همه کرد آکهت * عارف حقیقت حال اولان شش وپنج قیدندن فرد اولدی بو نردك شش وپنجندن محترز اولمشدر یعنی عارف جوحی کبی اولان شیطانك ومکاره اولان زن دنیانك اوینادیغی نردك شش وپنجندن احتراز ایدیجی اولمشدر بلکه بو شش جهاتك وبش حواسك مکرندن وهم تزویرندن فرد اولوب نجات بولمشدر اول عارف پنج حسك قیدندن وشش جهاتك مکرندن قورتلدی اول دوکلینك وراسندن سنی آکاه ایتدی وبو حواس خمسه‌نك وشش جهاتك وراسنده اولان عالمه واصل اولوب اندن سکا خبر ویردی وعلم واسرار ایرکوردی (مثنوی) شد اشاراتش اشارات ازل * جاوز الاوهام طرا واعتزل * اول عارفك اشاراتی اشارات ازل اولدی اول عارف اوهامی جمیعا کچدی ومعتزل اولدی طرا جمیعا معناسنه‌در یعنی عارفك جمیع اشارتلری اشارات ازلیه وحقیقیه‌در اول عارف بالکلیه اوهام وخیالات طبقه‌سندن ایلرو کچمش واول طبقه‌یی ترك ایتمشدر (مثنوی)

زین چه شش کوشه کرنبود برون) چون برآرد یوسفی را از درون * یوشش کوشه اولان چاه عالمدن عارف اکر برون اولمسه
بر یوسفی درون چاهدن نیجه یوقرو کتورردی یعنی بو عالم طبیعت مثلا شش کوشه لو بر قویی کبیدر و عارف بو چاه طبیعتدن
خلاص اولمش و بونك وراسنده اولان ارض حقیقتده اقامت قیلمش بر عزیزدر اکر بو شش جهات اولان عالم طبیعتدن
عارف خارج اولمیدی و نجات بولمیدی یوسف کبی برجانی چاه طبیعتك ایچندن نیجه یوقرو کتورر و نه وجهله عالم
بالایه و مرتبهٔ اعلایه یتورر ایدی کندیسی مرتبهٔ اعلاده اولمسه قعر چاهدن برکسه یی چقروب مرتبهٔ اعلایه واصل
ایتمکه قادر اولمزدی (مثنوی) واردی بالای چرخ بی ستن * جسم او چون دلو در چه چاره کن * یوسفان چنکال
در دلوش زده * رسته از چاه و شه مصری شده * بی ستون اولان چرخك بالاسی اوزره عارف بر واردر آنك جسمی قویی
ایچره دلو کبی چاره کن در یوسفلر آنك دلونه چنکال اورمش چاهدن قورتلمش و شاه مصری اولمشدر بو بیتلر سورهٔ یوسفده
اولان (وجاءت سیارة فارسلوا واردهم فادلی دلوه) آیت کریمه سنه اشارت اولور بو آیت کریمه نك تفسیری دردنجی دفترده
دلداری کردن سلیمان علیه السلام سرخنده مرور ایلدی انده طلب اولنه و توضیح معنی بویله دیمك اولور که عارف بالله
اولان ولی بی ستون اولان چرخك فوقنده بر واردرکه آنك جسم شریفی واردك دلوی کبی بو چاه طبیعت ایچره قلان
جان یوسفلرینه چاره ایدیجیلردر بو چاه طبیعتده قلان جان یوسفلری اول عزیزك دلو کبی اولان جسم شریفنه
پنجه اورمشلر و تمسك قیلمشلر و آنك واسطه سیله چاه تندن و حبس بدندن چقوب قورتلمشلر و مصر حقیقته منسوب
بر ملك معنوی و شاه اخروی اولمشلردر (مثنوی) دلوهای دیکر ز چه آب جو * دلو او فارغ ز آب اصحاب جو
دلوها غواص آب از بهر قوت * دلو او قوت و حیات جان حوت * دلوها وابستهٔ چرخ بلند * دلو او در اصبعین زورمند
بو عالم چاهی ایچره غیری دلولر یعنی سائر اجساد بو چاه عالمدن آب استیجی و کندی حظنی و غداسنی طلب ایلیجیلردر
اما اول عارفك دلو وجودی ایدن فارغ اصحاب جودر یعنی کندی نفسنك حظندن فارغ اولوب اصحاب طلب
ایدیجیدر سائر دلولر بو عالمده اولان آب حظ و معیشته قوت و غدادن اوتری غواص درلر ولیکن اول عزیزك دلو وجودی
حوتك قوتی و حیاتیدر یعنی اب حیات ایچره غواص اولان ماهینك وجودنه اول عارفك دلو وجودی حیات و غدا
اولمشدر سائر اجساد دلولری بو چرخ بلنده باغلودر و بو چرخك تأثیراتنه مظهر اولوب آنك نحوستنه و سعادتنه مبتلا
اولمش و کندینك کرفتارلکی چرخ برینك مقتضیات و احکامندن بیلمشدر اما اول عارفك دلو وجودی زورمند اولان
اصابع رحمانیه دن بین الاصبعین واقع اولمشدر کیف مایشا آنك مقلبی و مصرفی اصابع الهیه در هر نه کم آنك جسمنده
و قلبنده ظهوره کلسه انی اللهدن بیلور چرخ بلنده اسناد قیلمز و اللهدن غیری بر مقلب و مصرف حاکم بیلمز (مثنوی)
دلو چه و حبل چه و چرخ چه (این مثال بس رکیکست ای اچی) از کجا آرم مثال بی شکست) کفو آن نی ایدونی آمدست
دلونه و حبل نه و چاه نه ای پاشا بوزیاده رکیك بر مثالدرکه عارفك وجودی دلوه بکزمك و آنك روحی وارده بکزمك
فتی چوق درست مثال دکلدر اما بی شکست اولان بر مثالی قندن کتورم بهر حال آنك حقنده هر نه کونه بر مثال
کتورسم رکیك و شکسته اولمقدن خالی دکلدر زیرا عارف کاملك کفوی و مثلی نه کلمش و نه کلجکدر (مثنوی)
صد هزاران مرد پنهان در یکی * صد کمان و تیر درج ناوکی * نیجه یوزبیك مرد بر کسه ده پنهان نیجه یوز کمان و تیر
بر ناوکه درج ناوك شول قیز آغاجه دیرلر که اندن اوق دوزرلر کاهی اوق معناسنه دخی استعمال ایدرلر یعنی عارف
واصل و انسان کاملك وجودی بر کون جامعدر که صد هزاران مرد آنده پنهان و جمله عالم آنك وجودنده مخفی و نهاندر
(بیت) لیس علی الله بمستنکر * ان یجمع العالم فی واحد * عارف واصلك وجودی شول بر ناوکه بکزر که انده نیجه یوز
تیر و کمان مندرج اوله (م ی) ما رمیت اذ رمیت فتنهٔ * صد هزار اقلیم اندر خانهٔ * ما رمیت اذ رمیت مفهومی بر فتنه در
نیجه یوزبیك اقلیم بر خانه ده در بعض نسخه ده مصرع ثانی (صد هزاران خرمن اندر حفنهٔ) واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره
معنی نیجه یوزبیك خرمن بر اوج شیده دردیمك اولور یعنی حق تعالینك رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حقنده ما رمیت
اذ رمیت بیورمسی محجوبلره بر فتنه و امتحاندر والا اول حضرت فی الحقیقه صورتا بر خانه معنیده نیجه یوزبیك اقلیم انده
مندرجدر و اکا وارث کامل اولان عارف واصل دخی بویله در صورتا بر اوج شی معنیده نیجه یوزبیك خرمن انده کیزلودر
ما رمیت اذ رمیت آیت کریمه سی سورهٔ انفالده در تفسیری و تحقیقی چوق موضعده مرور ایلمشدر جمله دن جلد اولده
وزیر حکایه سنده مذکور اولمشدر (م ی) آفتابی در یکی ذره نهان * ناکهان آن ذره بکشاید دهان * ذره ذره کردد
افلاك و زمین * پیش آن خورشید چون جست از کمین * بر آفتاب بر ذره ده نهان ناکهان اول ذره اغزاجه مراد
انسان کاملك صورتنی و حقیقتنی تمثیلدر و آفتابدن مقصود حقیقت انسانیه در که بر افتاب عالمتابه بکزر و انسانك
صورتی اکا نسبتله بر ذره کبیدر بلکه جمیع اجساد و اجسام اکا نسبتله ذره لر کبیدر پس توضیح معنی انسان کاملك

صورتی فی المثل بر ذره کبیدر آنك بر ذره کبی اولان وجودنده بر آفتاب معنوی نهاندر ناکهان اول ذره کبی اولان
وجود کامل دهان اچسه آنك درونده اولان آفتاب معنوی انوارنی عالمه صاچسه بو افلاك و زمین آنك شعشعهٔ انوارنه
نسبتله ذره ذره اولیدی اول خورشید معنوینك اوکنده چونکم کیندن صچرادی یعنی اول خورشید حقیقی شول
وقتده که کیندن صچرایه و آشکار اوله بو افلاك و زمینك اکا کوره وسعتی و صلابتی قالمیه بلکه آنك انوارنه نسبتله بونلر
ذره لر کبی حقیر و صغیر اوله دیمك اولور (مثنوی) اینچنین جانی چه در خورد تنست * هین بشو ای تن ازین جان
هر دو دست * ای تن کشته وثاق جان بسست * چند تاند بحر در مشکی نشست * بو تجلین بر جان اعظم و روح اکرم
تننه لایق در ای تن آکاه اول هر ایکی الکی بو جاندن یوکه فی الحقیقه بو روح اعظم بو کون و مکانه صغمز و جسم و تنه زبون
و مقید اولمز ای جانه وثاق اولمش تن بس و کافیدر نیجه بر بحر بر مشکده اوتورمغه قادر اولور که روح اعظمك تنده
اوتورمسی بر بحر عظیمك بر مشك صغیرده اوتورمسی کبی اولور چونکم بویله در برکون اول معنی بوشنك صورتی
ترك قیلور (مثنوی) ای هزاران جبرئیل اندر بشر * ای مسیحان نهان در جوف خر * ای هزاران کعبه
پنهان در کنیس * ای غلط انداز عفریت و بلیس * ای مرد کامل سن بشر صورتنده هزار جبرائیل سن ای خر جوفنده
مسیحان نهانسن ای کنیس ایچره پنهان هزاران کعبه سن ای غلط انداز عفریت و بلیس اولان مرد کامل
(م ی) سجده کاه لامکانی در مکان * مر بلیسانرا ز تو ویران دکان * مکانده سجده کاه لامکانسن تحقیقا سندن ابلیسلرك
دکانی ویراندر ای حرف نداء در بونده منادی عارف کاملدر پس اول عارف کامله ندا ایدوب بیوررلر ای بشر صورتنده
هزاران جبرئیل منزله سنده اولان وای خرلر جماعتنده کیزلو مسیحلر مرتبه سنده اولان مرد کامل و ای کلیسا ایچره
پنهان هزاران کعبه مثابه سنده اولان وای عفریت سیرت و ابلیس طبیعت اولان اهل صورتی وهم و غلطه براغان و شك
و شبهه ورطه لرینه القاقیلان عارف و واصل سن بو عالم کون و مکانده لامکانه منسوب سجده کاهسن تحقیقا ابلیسلرك
و ابلیس سیرت اولان تبرست بلیسلرك دکانی سندن ویران اولمشدر انلر سنك صورت بشریه کی کوروب (ما هذا
الا بشر مثلنا) دیمشدر و ابلیس کبی کندویی سندن اعلا صانوب سرکش اولمش و سکا اطاعت و انقیاد ایلمکدن اعراض
قیلمشدر (مثنوی) که چرا من خدمت این طین کنم) صورتی را من لقب چون دین کنم) نیست صورت چشم را نیکو بمال
تا ببینی شعشعهٔ نور جلال * بویله دیو که بن نیچون بو طینك خدمتن ایلرم بر صورته بن نیچون دین لقب ایلرم ای ابلیس
سیرت مرد کامل صورت دکلدر کوزکی ایو اوو تاکم انده نور جلالك شعشعه سن کوره سن یعنی ای عارف واصل و مرد کامل
ابلیس زاده لرك دکانی سندن ویران اولیجق و انلر سکا مطیع و منقاد اولمقدن و میل و توجه قیلمقدن اعراض و استکبار
قیلیجیدر بویله دیو که بن بو طین مثابه سنده اولان بشره نیچون خدمت ایلرم بویله بر صورته بن نیچون دین دیو لقب ویریرم
و بوکا خدمت و طاعت قیلمغه بن دین دیو نیچون سویلرم دیر پس بو کونه ابلیس سیرته خطاب ایدوب بیوررلر ای ابلیس
صورت و دیو طبیعت اول عارف واصل و مرد کامل همان محضا صورت دکلدر کوزیکی بر خوش آچ و اکا دیدهٔ
حقیقت بینله نظر ایله تاکم آنك مرآت وجودنده نور جلالك سطوت شعشعه سن کوره سن و انی مظهر ذات و صفات
الهی مشاهده قیله سن و حضرت حق انده جدا و غیری کورمیه سن که مرد کاملدن حضرت حقی غیری کورن و جدا
ایلین ابلیس و دخی ابلیس سیرت اولان پر تلبیسدر بو خصوصده حقیقت کوریجی انسان حضرت حقی مظهر الهی اولان
مرد کاملدن غیری کورمز و جدا ایلمز (بازآمدن بشرح قصهٔ شاهزاده و ملازمت او در حضرت پادشاه (مثنوی)
شاهزاده پیش شه حیران این * هفت کردون دیده در یك مشت طین) هیچ ممکن نی بجثی لب کشود) ایك جان با جان دمی
خامش نبود * آمده در خاطرش کین بس خفیست * این همه معنیست پس صورت ز چیست * چونکم شهزاده شاه
چینك حضورنه واصل اولدی اول شاهك اوکنده بو معنانك حیرانی و سکرانی اولمش که بر اوج طینده یدی کردونی
کورمش یك مشت طیندن مراد اول شاه چینك جسدی اولور و شاه چیندن مراد شاه علم دین اولور که (اطلبوا العلم
ولو بالصین) حدیث شریفی بو نکته یی و سری افاده قیلور علم دینك و چین یقینك شاهی اولان عارف کامل و شیخ واصل
بر نسخهٔ الهی و کون جامعدر که یدی کردون و جمله اشیا ما کان و ما یکون هر نقدر وار ایسه انده منطوی اولمش و جمله یی
انك باطنی احاطه قیلمشدر نته کم حضرت علی کرم الله وجهه و رضی الله عنه عارف اولان انسانه خطاب ایدوب
بیورمشدر (بیت) داؤك منك وما تشعر) و دواءك منك وما تبصر) و انت الکتاب المبین الذی) باحرفه یظهر المضمر و تزعم انك
جرم صغیر * و فیك انطوی العالم الاکبر * پس اول شاه چینه مرید اولان شهزاده آنك کون جامع اولدیغنی و هفت کردونی
احاطه قیلدیغنی کوریجك بو اسرارك مشاهده سنده حیران قالدی هیچ بر بحثه لب اچمق آنك حضورنده ممکن دکل که
کامل و مکمل اولان عزیزك اوکنده مریده لب کشا اولمق و بحث قیلمق ادب دکلدر لیکن جان بردم جانه خامش دکل ایدی

ملكه انك جانى كندى جانبه لسان روحانيه ايله يا الهى بونه سردر و بونه حكمتدر كه بو قدر عالم كبرى برصورت صغراده
منطوى ومندرج اوله ديدى انك خاطرنه كلمش بويله ديوكه بوزياده خفى سردر بو شاه عادل وانسان كامل دوكلى معنيدر
پس صورت ندندر بو صورتك حكمتى عجبا نه اوله ديمش (مثنوى) صورتى از صورتت بيزار كن * خفتهٔ هر خفته را
بيدار كن * آن كلامت ميرهاند از كلام * وان سقامت ميرهاند از سقام * پس سقام عشق جان صحتست * رنجهااش
حسرت هر راحتست * برصورتدر كه سنى صورتدن بيزار ايديجيدر وبر خفته دركه هر خفته يى بيدار ايديجيدر
بو بيتلر جائزدركه اول شهزاده نك پس صورت چيست ديديكى خاطره يه حضرت مولانا قدس سره طرفندن جواب اوله
وجائزدركه او كندى قلبنده پس صورت چيست ديدكدن انك جانى اكا لسان قلبيه ايله بو كونه جواب ويروب ديه
بو برصورتدركه سنى صورتدن قيدندن بيزار ايديجيدر وبو ظاهر اعلمدن كوز يوممش بر خفته دركه هر خفته ونائمى بيدار
ايديجيدر اول كلام جراحتدن قورتريجيدر واول سقامت سنى سقامدن قورتريجيدر آن كلامت آن كلام ترا تقديرنده
اولور وكلام ثانى جراحت معناسنه اولور وان سقامت وان سقام ترا تقديرنده اولسه ده جائزدر وتا نفس كلمه دن
اولسه ده جائزدر واولكى سقامدن مراد سقامت عشق الهى واخركى سقامدن مراد سقامت نفسانى اولور يعنى
اول كاملك كلامى سنى جراحت نفسانيه دن قورترر واول عاشقك مرض عشقى سنى سقامت نفسانيه دن خلاص ايلر
پس سقامت عشق الهى جان صحتدركه هر صحتك وسلامتك روحى مرد عشقدر اول عشقك رنجلرى هر راحتك
حسرتى ورشكيدركه هر نقدر ذوق وراحت وار ايسه وشفا ودوا موجود ايسه مرض عشقه حسرت يجى ورشك
ايليجيدر انكچون (بيت) مرض عشقى كور شفا برنه * الى كوردردنى دوا برنه * ديمشلردر ودخى (بيت) العشق جوهر
وسوى العشق عرض * والعشق شفاء وسوى العشق مرض * والعالم كله صداع وغرور * والعشق من العالم سر
وغرض) ديو سويلنلر هم خوب تعبير ايلمشلردر (مثنوى) اى تن اكنون دست خود از جان بشو * ور نمى شوئى جز اين
جانى بجو) اى تن شمدن كيرو كندى الكى جاندن يو واكر جاندن ال يومز ايسك بوندن غيرى برجان طلب ايله يعنى سنكه تن
وجاندن بيزار اولان شيخ كامله واصل اوله سن اى بدن الكى روح حيوانيدن يو واندن فراغت ايله كه اول كاملك
روحانيتى انى فنا ايديجيدر واكر اندن ال يومز وفراغت اتمزسك يورى بر آخر جان طلب ايله كه اول عاريتى اولان جانك
سكا اندنصكره نفع وفائده سى اولمز (مثنوى) حاصل آن شه نيك اورا مى نواخت * او از آن خورشيد چون مه مى كداخت
حاصل كلام اول شاه انى ايو اوخشدى اول شهزاده اول خورشيد معنويدن ماه كبى اريدى يعنى محصل كلام اول شاه
ولايت اول شهزاده نك بختى ايو اوخشيوب تربيه ايتدى اول شهزاده نك اول خورشيد نورانيدن كتدكجه ماه كبى
مجازى اولان وجودى اريدى واكسلدى وانانيتى وروح حيوانيه سى روز بروز زائل وفانى اولدى (مثنوى) آن كداز
عاشقان باشد نمو * همچو مه اندر كدازش تازه رو * عاشقلرك اول كدازى نمو اولور ماه كبى كدازده تازه رو اولور يعنى
برخورشيد معنوينك مقابله سنده عاشقلرك اريمسى وانانيتلرى وجسملرك قوتلرى اريمسى وفانى اولمسى معنيده
زياده لكه باعث اولور شول ماه كبى كه اريمكلكده نحيف ولاغر اولمقلقده تازه رو اولور وصكره انك نقصانى بدر كامل اولمغه
سبب اولور (مثنوى) جمله رنجوران دوا دارند اميد * نالد اين رنجور كم افزون كنيد * جمله رنجورلر دوا اميدن طوترلر
بو رنجور ناله ايلر اكسلمكى زياده ايليك ديو كم بونده كلك واكسلك معناسنه در يعنى جميع بدن رنجورلرى خسته لك
واسطه سيله بدنلرنه نقصان وكلك كلسه انلر دوا وشفا اميدن طوترلر اما بو رنجور عشق اولان ومرض عشقه كرفتار
كلان انلرك خلافى بنم اكسلمى وفانى اولمى زياده ايليك ديو ناله ايلر بلكه (اقتلونى يا ثقات ان فى موتى حياتى) ديو سويلر
(مثنوى) خوشتر از اين سم نديدم شربتى * زين مرض خوشتر نباشد صحتى * زين كنه خوشتر نباشد طاعتى
سالها نسبت بدين دم ساعتى * بو سمدن خوشتر برشربت كورمدم يعنى ظهر عشق وسم محبتدن خوبتر ولذيذتر
برشربت طاتمدم بو مرضدن خوشتر برصحت اولمز كه جمله صحتلر مايه سى وروحى مرض عشقدر بو كناهدن خوشتر
برطاعت اولمز اكرچه عند عوام الناس عشق ومحبت برنوع خطا وكناهدر عقل معاشى ازاله قيلديغى وعارى
وناموسى وروح حيوانيه وقوت جسمانيه يى مفنى اولديغى ملابسه سيله ولكن عند العاشقين بوندن بهتر برطاعت اولمز
نيجه يللر بو دمه نسبت برساعتدر يعنى عشق ومحبت دمنه نسبت نيجه ايام وسال برساعت كبيدركه عاشق اول
ايام وسالك غمنى والمنى وسائر آفاتنى بيلمز وفرق ايلمز بلكه نيجه ايام وشهور كاوب كتسه اكا برساعت كبى كلور (مثنوى
مدتى بد پيش اين شه زين نسق * دل كباب وجان نهاده بر طبق * كفت شه از هر كسى يكسر بريد * من زشه هر لحظه
قربانم جديد * من فقيرم از زر از سر محتشم * صد هزاران سر خلف دارد سرم * بر مدت بو شاه ولايتك اوكنده شهزاده
كوكلى كباب وجانى طبق اوزره قومش ساكن اولدى يعنى برزمان بو نمط اوزره كوكلى آتش عشقله كباب اولمش وجانى

طبق اوزره قومش خدمت قيلدى بركون اكا ديدى شاه ولايت هر بركسه دن برباش كسدى اما بن شاهك عشقندن
هر لحظه يكى قربانم غيريلر بركره باشى كسيلوب جان ويررا ما بن هر لحظه سنك يولكده جان ويرمكه وقربان اولمغه عاشقترم
ديدى (بيت) ولم تعسفى بالقتل نفسى بل لها * به تسعفى ان انت اتلفت مهجتى * مفهومنى ادا ايلدى پادشاهم بن سيم
وزردن فقيرم لكن سردن محتشم بنم باشم نيجه يوز بيك سرلرى خلف وعوض طوترو نيجه بيك باشلره بدل اولور پس بنم
سنك يولكده بو سردن غيرى برسرمايم اولميجق استرمكه انى سنك يولكده بذل وفدا ايليم كه (بيت) مالى سوى روحى
وباذل روحه * فى حب من يهواه ليس بمسرف * ديمشلردر (م ى) باد و پا در عشق نتوان تاختن * با يكى سر عشق نتوان
باختن) هر كسى را خود دو پا و يك سرست * با هزاران پا و سر تن نادرست * ايكى اياقله عشق يولنده چاپق ممكن اولمز
ومجرد ايكى اياقله راه عشقه كيدن كسيه عاشق ديمز بر باشله عشق اويناممغه قادر اولمز وعشق يولنده بر كره باشنى ويروب
مقتول اولان كمسيه عاشق ديمز هر كسه نك ايكى اياغى وبرباشى وار درچن بركسه ايكى اياق وبرباشله راه عشقه
كتسه وكنديسنى اول يولده بركره فدا ايتسه اكا عاشق ديمز عاشق اولدركه هزاران پاى وسرى اوله هزاران
پاوسر ايله اولان تن قتى نادردركه اوتن عاشقدركه معشوقنك يولنه هزاران پاوسر ايله كيدروهر دم اول پاوسرى
انك يولنده فدا ايدر مع هذا بوقدر روحى وسرى فدا ايلدم ديمز (بيت) هر كرا تيغ محبت سر بريد * در فضاى اوج
اوادنارسيد (مثنوى) زين سبب هنكامها شد كل هدر * هست اين هنكامه هر دم كرم تر * بو سببدن كلى هنكامه لر
هدر اولدى اما بو هنكامه لر نقدر وار ايسه بوبى عشق اولديغى سببدن باطل اولدى وبى اعتبار قالدى اما بو هنكامهٔ
عشق هر دم كرمتر اولدى وهميشه كروفر بولدى (مثنوى) معدن كرميست اندر لامكان * هفت دوزخ
از شرارش يك دخان) كرملك معدنى لامكانده دريدى دوزخ انك شرارندن بر دخاندر يعنى معدن كرميت اولان عشق
وشوق لامكانده دركه يدى جهنم اول معدن كرميت اولان آتش عشقك شرارندن بر دخاندر قياس ايله كه اول معدن
كرميت اولان آتش عشق نه مرتبه ده اولور (دربيان آنكه دوزخ كويد كه قنطرهٔ صراط سر بسر اوست اى مؤمن
از صراط زودتر بكذر و بشتاب تا عظمت نور تو آتش مرا بكشد جز يا مؤمن فان نورك اطفأ نارى) بو سرخ شريف وبيان
لطيف آنك بياننده دركه دوزخ سويلركه صراط كوپريسى آنك اوزرنده در شولمكه صراط كوپريسى اوزره مؤمنلر
قدم قويه لر اول دوزخ بويله ديو تكلم ايلر كه اى مؤمن صراطدن تيزرك كچ وسرعت ايله تا كم سنك نوركك عظمتى
وسطوتى بنم آتشمى سوندردى ديه كما قال صلى الله عليه وسلم تقول النار للمؤمن يوم القيمة جز يا مؤمن فقد اطفأ
نورك لهبى رواه الطبرانى وابو نعيم فى الحلية عن يعلى بن منبه (مثنوى) زانش عاشق ازين رواى صفى * ميشود دوزخ
ضعيف ومنطفى * كو يدش بكذر سبك اى محتشم * ورنه از انوارت وميرد آتشم) مؤمن اولان عاشقك آتشندن بو يوزدن
اى صفى دوزخ ضعيف ومنطفى اولور آنك آتشى قوى اولديغى جهتدن دوزخك آتشنه ضعف وانطفا حاصل اولور
دوزخ مؤمنه لابه وتضرع ايليوب ديراى محتشم اولان مؤمن بندن تيزرك كچ بو خصوصه سنك انواركدن بنم آتشم اولور
وسو نور (مثنوى) كفر كه كبريت دوزخ اوست بس * بين كه مى بخساند اورا اين نفس * زود كبريت بدين
سوداسپار * تا نه دوزخ بر تو تابد نه شرار) كفركه دوزخك كبريتى اولدر انجق كوركه بو نفس انى نيجه بوكالدر
واريدر ربخسانيدن متغير اولمغه وار يمكه ديرلر فورى كبريتكى بو سودايه اصمرله تا كم نه دوزخ ونه شرار سنك
اوزريكه چابه يعنى دوزخك كبريتى وطوترغى انجق كفردر كوركه اول كفرى بو نفس موحدين ومؤمنين نيجه
بوكالدرر وضعيف ايلر كه كلمهٔ توحيدى سويلكله ومؤيد ايمان اولان كلامى تكلم ايلمكله كبريت جهنم اولان
كفر سونور ومنطفى اولور پس على الفور كفرك كبريتنى بو سوداى عشقه اصمرله ونور دين وايمانه قرين ايله تا كم نه جهنم
سنك اوزريكه حواله اوله ونه آنك شراره لرى سكا هجوم قيله كه نور دين وايمان لابد جهنمى ودخى جهنمك شراره لرنى
سوندريجيدر (مثنوى) كو يدش جنت كذر كن همچو باد * ورنه كردد هر چه دارم من كساد * كه تو صاحب
خرمنى من خوشه چين * من بتى ام تو ولايتهاى چين * هست لرزان زو جحيم وهم جنان * نى مر اين را نى مرا ز زوامان)
جنت هم اول مؤمنه ديراى مؤمن بندن باد كبى كذر ايله بو خصوصه هر زمانكه بن نعمدن واذواق ولذاتدن نه طوترايسم
سنك نورك قتنده كساد اولور زيرا سن صاحب خرمنسن وبن خوشه چينم بن بر بتم سن چين ولايتلريسن بندن
مراد بونده محبوبدركه چين ولايتلرينك محبوبلرى بغايت حسنا واجمل اولديغندن وآنك عاشقلرى اكا زياده توجه
وخدمت قيلديغندن آنى بته تشبيه ايدرلر يعنى چن عارف واصل ومؤمن كامل جنته داخل اولدقده وآنك احسن
تقويم اوزره اولان وجهى جنته پرتو وضيا صالديغى وقتده آنك شعشعهٔ جمالى ونور خصالى جنتك رونق
ولطافتى اوزره غالب اوله پس جنت اكا لابه قيله بويله ديو كه اى مؤمن كامل بندن باد كبى كندى مقامك جانبنه كذر ايله

والاهر نه نعمت که بن طوترایدم سنک نورک قتنده کساد اولوروعوام مؤمنین سنک جمالک سیرنه وحسنک تماشاسنه
مشغول اولوب بندن روکردان اولورو بنم حسنم وزینتم بی رغبت قالور زیرا حسن ولطافت خرمنک سن صاحبیسن
وبن سنک خوشه چینک ام وزیب وزینتی بن سندن بولورم فی المثل بن بربت موزون ومحبوب ملاحت مشحونم وسن چین
ولایتلری کبی سن که بنم حسن وجمالک مقر ومعدنیسن زینت وجمالی وحسن وکمالی بن سندن بولورم دیر وفی الحقیقه
جنتک زینت ورونقی انسانله اولور باخصوص که انسان کامل اوله جنت زینتی ولطافتی آنک حسن جمالندن بولور الحاصل
اول انسان کاملدن ومؤمن واصلدن هم جحیم وهم جنان لرزان اولورنه بوکاونه اکااندن امان اولور جنت وجهنم اندن
خائف اولوب ایکیسی بیله اکا تضرع ولابه قیلور (مثنوی) رفت عمرش چاره را فرصت نیافت * حسن بس سوزان
بدوجان بر نتافت * مدتی دندان کنان این میکشید * نارسیده عمر او آخر رسید * صورت معشوق زوشد در نهفت *
رفت شد با معنی معشوق جفت) اول شهزاده نک عمری کتدی وصالی چاره سنه فرصت بولمدی ومعشوقه سنه بو صورتله
واصل وملاقی اولمدی صبر ایسه زیاده باقیمی وخراب وفنا ایدیجی ایدی جانی اکا طاقت کتورمدی وصبره تحمل قیلمدی
برمدت دیش صقارق کوجله بوبار محنتی چکدی معشوقه ایرشممش ایکن آنک عمری آخره ایرشدی معشوقک
صورتی اندن کزلوده اولدی ومخفی قالدی وکتدی معشوقک معناسی ایله جفت اولدی وبوندن مقصود شول عاشق
صادقلر اولورکه بر مرشد کامل وعارف واصلک حضورشریفنده معشوق حقیقی وصالنه ایرمکدن اوتری عشقله
یانوب یاقلوب خدمت ایلرکن عمر وفا ایتمیوب ومعشوق حقیقته بونشئه عنصریه ده واصل اوله میوب وبقا بالله
مرتبه سنه واصل اوله میوب عشق وفنا مرتبه سنده دنیادن آخرته کچنلر وموت وفنا شربتنی قبل الکمال ایچنلر اولور
ومعشوق حقیقی بو صورت عالمندن کذر قیلوب عالم معنایه واصل اولدقده مشاهده قیلنلر وآنک ذاتنه وصفاتنه
واصل اولنلر اولور * مثنوی * کفت لبسش کر زشعر وششترست * اعتناق بی حجابش خوشترست) من شدم عریان
ازتن واز خیال * می خرام در نهایات الوصال) شهزاده ایتدی معشوقه نک لبسی اکر شعردن واکر ششتردندر
اکا بی حجاب اعتناق خوشتردر ششتر عجم دیارنده برشهرک نامیدر آنک قماشی قتی خوب اولور کاهی انک قماشنه
محلک اسمی حاله اطلاق ایدوب ششتر دیرلر یعنی اکر آنک لباسی مویدن وپشمدن اولسون واکر حریر وابریشمدن اولسون
بنه بی حجاب اکا اعتناق خوشتردر که حین وصالده اکر کثیف واکر لطیف هر نه شیئکه پرده وحجاب اوله کمال وصاله
ولذت اتصاله اول نوع مانع اولور پس عاشق اول حجابک دخی اولمسنی (مصرع) من نخسبم با صنم با پیرهن * دیوب
مراد ایلر و (بیت) حلۀ جنت اولورسه چکه یم چالک ایده یم * دم وصالنده بکا حائل اولان پیرهنم) دیو سویلر شعردن
مراد دخی حجاب ظلمانی وششتردن مراد حجاب نورانی اولور ومعشوق حقیقینک عاشق بویله دیرکه اکر حضرت
معشوقه نک حجاب نورانی اولسون واکر ظلمانی اولسون بو حجابلردن اکا عاری ومجردا کا اعتناق واتصال خوشتردر
حجاب ظلمانیدن مراد بو بدنده تن وحجاب نورانیدن مراد خیال اولور چونکم تن حجابندن چقوب عریان اوله معشوق
هم خیال حجابنی چاک ایدوب عریان اولور وکمال وصلت اورتالقدن خیال رفع اولوب کتدکدنصکره حاصل اولور
بن تندن عریان اولدم اول معشوقه خیالدن وصال مرتبه لرینک نهایتنده خرامان اولورم مراتب وصال بر نیچه
نوع اوزره در وآنک هر برینک بر نهایتی واردر مثلا عقله وصال مرتبه سنک نهایتی واردر ودخی علم الیقین وعین الیقین ایله
واصل اولمنک هم نهایتلری واردر وروح ایله واصل اولمنک هم نهایتی واردر بو جمله انواع وصالک کمال نهایتلری بدندن
عریان اولدقدنصکره حاصل اولور (مثنوی) این مباحث تا بدینجا کفتنیست * هرچه آید زین سپس بنهفتنیست *
وربکویی وربکوشی صد هزار * هست بیکار ونکردد اشکار) بو مبحثلر بو محله دک کفتنی در یعنی سویلنمسی لازم
وتعبیر اولنمسی جائزدر هر نه که بو مبحثلردنصکره قلبه کلور ودرونه طلوع وظهور قیلورانک کیزلنمسی لازم وستر اولنمسی
واجبدر واکر فرضا اول سر ومعانی بی لسانه کتوروب سویلیه سن واکر آنی افشا واظهار ایلمکه صد هزار کوشش
وسعی ایلیه سن بیکار وجدال اولور وآشکارا اولمز زیرا نکتۀ وحدتی وسر ربوبیتی برکسه تمام بیلدکدنصکره بو سره
واقف اولمین کسه لره آنی سویلسه وآنی اظهار وافشا ایچون صد هزار سعی وکوشش ایلسه مجرد نزاع وجدال اولور
وبنه اول سر ربوبیت آشکارا اولمیوب مستور قالور افشاء سر الربوبیة کفر علم من علم وجهل من جهل دیمشلردر
(مثنوی) تا بدریا سیر اسب وزین بود * بعد ازینت مرکب چوبین بود * مرکب چوبین بخشکی ابترست *
خاصه آن دریا ییان را رهبرست * دریایه دک اسب وزینک سیری اولور مثلا براسبه ایراوروب اوزرینه بنرسن
ودریا کنارنه دک انکله سیر قیلورسن بوندنصکره سکا مرکب چوبین لازم اولور اول چوبدن اولان مرکبه سوار اولوب
دریایه سفر قیلورسن دریاده مرکب ذی روح ابتر اولدیغی کبی خشکلکده دخی مرکب چوبین ابتردر

خاصة اول مرکب چوبین دریایلره رهبردر قورودده کل پس بو نطق وتکلم اسب واستر کبیدر بونک حکمی انجق
بو خشکستان اولان عالم صورتده در چونکم اسب نطقه سوار اولوب آنکله دریای وحدت وبحر حقیقت کنارنه کله سن
آندنصکره آنک حکمی کیدر پس خموشلغه سوار اولمق وسفینۀ سکونه دخول قیلمق لازم اولور (مثنوی)
این خموشی مرکب چوبین بود * بحریانرا خامشی تلقین بود * هر خموشی که ملولت میکند * نعرهای عشق آن سو می زند
تو همی کویی عجب خامش چراست * او همی کوید عجب کوشش کجاست * من زنعره کر شدم او بی خبر * تیز کوشان
زین سمر هستند کر) بو خموشلک فی المثل مرکب چوبین اولور بحری اولنلره خاموشلک تلقین اولورو آنلره بی نطق وبی زبان
اسرار دریایی تعلیم قیلور پس بحری اولنلر خاموشلکدن نیجه سرور از فهم قیلور اما ای اهل صورت هر بر خموش که سنی
ملول ایلر وسن آنی ساکت وصامت کوروب آنک صمت وسکوتی سکا ملالت ویرر عشق نعره لری اول جانبده اورر وعشق
ومحبت صیت وصدایی بی زبان خموشلک مرتبه سنده قیلور ولیکن سن بر اهل معنانک خاموشلکن کوروب
عجب بو نیچون خاموشدر دیرسن اول اهل معنی لسان حالله سکا دیر عجب بوکسه نک قولغی قنده در بن نطق باطنی
ولسان قلبی ایله نعره اورمقدن کر اولدم او ایسه بی خبر در ظاهرده تیز کوش اولنلر بو سمردن اصملر در زیرا هر نقدر بو ظاهر
قولغی تیز اولسه واخفی اولان صوتی استماع قیلسه معناده اولان نعره لری وقلبده اولان کلاملری اشتمکه قادر اوله من
(مثنوی) آن یکی در خواب نعره می زند * صد هزاران بحث وتلقین میکند * این نشسته پهلوی او بی خبر *
خفته خود آنست وکر زان شور وشر) مثلا اول برکسه اویقو ایچره واقعه ده نعره لر اورر نیجه یوز بیک بحث وتلقین ایلر
بو اول نائمک پهلوسنده اوتورمش کسه اول نائمک نعره وتلقیننده بی خبر خفته خود اصل اول بیدار اولندر وشور وشردن
اصم اولندر یعنی اول خوابده نعره اوران وتلقین قیلان کسه کندینک نعره سنی ایشیدر وتلقین ایلدیکی کلامی بیلور
اما آنک یاننده بیدار اوتوران کسه آنک نعره سنی اشتمز وآنک شور وشرینی فهم ایتمز پس خفته اول بیدار اولان کسه
واول خفته نک شور وشرندن اصم دخی اول اولور پس سن هم ای ظاهر کوشی تیز اولان اهل صورت عاشقلرک صورتا
خاموش اولوب وباطنا نعره لر وصدالر اوروب درون عالمنده آوازه لر ایلدکلرنی وکلمات شوق انکیز سویلدکلرنی
بوکا کوره قیاس ایله (مثنوی) وانکسی کش مرکب چوبین شکست * غرقه شد در آب او خود ماهیست *
نه خموشست ونه کویا نادریست * حال او را در عبارت نام نیست * نیست زین دو هر دو هست آن بو العجب *
شرح این کفتن برونست از ادب) واول کسه که مرکب چوبینی صدی آبده غرقه اولدی اول خود ماهیدر اول کسه
نه خموشدر ونه کویادر بر نادر نسنه در آنک حالنه عبارتده نام یوقدر بو ایکیدن دکلدر وفی الحقیقه اول بو العجب
هر ایکیسیدر بونک شرحنی دیمک ادبدن بیروندر یعنی شول برکسه که آندن مراد عارف کامل وانسان واصلدر مرکب
چوبین کبی اولان صمت وسکوتی اول کسر ایتدی آب حیات معنویده غرقه اولدی خود بحر حقیقتک حوتیدر
فی الحقیقه اول ماهی بحر احدیت نه خموشدر ونه کویادر بلکه بر عجیب وغریب شیدر که آنک حالنه بو عبارت والفاظده
نام اولمز وآنک اسراری نطق وبیانه صغمز اول عارف وکامل بو ناطق وساکت اولنلر قبیلندن دکلدر اما فی الحقیقه
اول بو العجب هم ناطق وهم ساکتدر نهایت ما فی الباب آنک نطق وسکوتی سائر بشرک نطقی وسکوتی کبی کندی
نفسندن حاصل اولمه دکلدر بلکه من عند الله در واول نفسنده فانی وبحر حقیقتده ماهی کبی مستغرقدر بو کاملک بوندن
زیاده شرحنی دیمک واسرارندن خبر ویرمک ادبدن خارجدر بوقدر شرح اولنمسی دخی مقامک اقتضاسنه کوره در
والله اعلم (مثنوی) این مثال آمد رکیک وبی ورود * لیک در محسوس ازین بهتر نبود) بو مثال آنک حقنده رکیک
وبی ورود کلدی لیکن محسوسده بوندن بهتر اولمدی یعنی بر که عارف کاملی ماهی یه وحضرت الوهیتی دریایه
وخاموشلکی مرکب چوبینه تشبیه ایلدک بو مثال اولدی بو مثال اکا نسبتله ورودسز کلدی ورکیک اولدی ولیکن
محسوساتده بو مثالدن بهتر وخوبتر بر مثال اولمدی انکیچون آنک حقنده طالبلره تفهیم ایچون بو کونه مثال ایراد
اولندی وبیان قیلندی (متوفی شدن بزرکین از شهزادکان وآمدن برادر میانین بجنازۀ برادر که آن کوچکین صاحب
فراش بود از رنجوری ونواختن پادشاه میانین را تا او هم لنک احسان شد وماند پیش پادشاه صد هزار غنایم غیبی وعینی
بدو رسید از دولت ونظر آن پادشاه) بو سرخ شریف وبو بیان لطیف شهزاده لردن اول بیوک شهزاده نک اولمسی
ومتوفی اولمسی واورتانجه برادری کندی برادرینک جنازه سنه کلمسنک بیانیدر که اول کوچکین اولان شهزاده
رنجورلکدن صاحب فراش ایدی اول اجلدن برادرینک جنازه سنه کلوب حاضر اوله مدی وپادشاه ولایت چین
اورتانجه اولان شهزاده یی اوخشمسنک قصه سیدر تا اول اوسط اولان شهزاده هم اول شاه چینک لنک احسانی وآنک
لطف وکرمنک اسیری اولدی وپادشاهزاده شاهک اوکنده قالدی صد هزار غنایم غیبی وعینی اول پادشاهک نظرندن

ودولتندن اول شهزاده‌یه ارشدی یعنی اول شهزاده معنوی وروحانی وصوری وجسمانی چوق غنیمتلره وبی شمار
نعمتلره ودولتلره واصل اولدی (مثنوی) کوچکین رنجور بود وآن وسط (بر جنازهٔ آن بزرک آمد فقط) شاه دیدش کفت
قاصد این کیست) که ازان بحر ست این هم ماهیست) پس معرف کفت بور آن پدر) این برادر زان برادر خردتر) کوچکین
شهزاده خسته ورنجور ایدی واول وسط شهزاده اول بیوك شهزاده‌نك جنازه‌سنه کلدی انجق پادشاه آنی کوردی
وآنك حالنی وذاتنی بیلور ایکن عن قصد معرفه سؤال ایدوب بوکیمدر دیدی که بو هم اول بحردندر وبو هم ماهیدر
یعنی بودخی اول بیوك شهزاده‌نك واصل اولدیغی دریادندر وبودخی اول بحر عشق ومحبتك ماهیسیدر دیو سؤال
ایلدی پس معرف پادشاه جینه ایتدی پادشاهم بو هم اول پدرك اوغلیدر اما بو برادرا وبر برادرندن خردتر
وکوچکتردر (مثنوی) شه نوازیدش که هستی یادکار * کرد اوراهم بدان پرسش شکار * از نواز شاه آن زار حنید *
در تن خود غیر جان جانی بدید) در دل خود دید عالی غلغله * که نیابد صوفی آن در صد چله) پادشاه چین اول میانین اولان
شهزاده‌یی اوخشدی ودخی وآفرین عایت ایتدی بویله دیو که سن بزه یادکارسن آنی دخی هم اول پرسش ایله شکار ایتدی
شاهك نوازش ورعایتندن اول آتش هجر اله بریان اولمش زار ودلفکار کندی تنندن وجاننده غیری درونده برغیری
جان کوردیکه مشایخ بوجانه روح قدسی وحیات طیبه دیرلر که سالك بوجانی بر پادشاه عالم معنانك حضورنه کلدکدن
وآنك نظر شریفی الدقدنصکره حاصل ایلر پس اول شهزاده کندی کوکلنده برعالی غلغله کوردی که صوفی آنی
صد چله‌ده بولمز یعنی اول شهزاده چونکم اول شاه چینك نظر شریفنه محل ومظهر اولدی آنك یمن نظری برکاتیله
کندی درونده شول حالات عجیبه‌یی واذواق باطنه‌یی مشاهده قیلدی که صوفی آنی یوز اربعینده بوله‌مز زیرا مردان
خدا ایله بر دم صحبت قیلمق وآنلرك بر نظر اکسیر تأثیرنی الماق کندی بشقه باشنه یوز اربعین چکمکدن ویوز ییل تقاده
اولمقدن بهتردر دیمشلردر نته کم شیخ عطار قدس الله سره العزیز حضرتلری بیوررلر (بیت) یك دمی صحبت بمردان خدا
بهتر از صد سال بودن در تقا (مثنوی) عرصه ودیوار وسنك وکوه تافت * پیش او چون نار خندان می شکافت *
ذره ذره پیش او همچون قباب * دمبدم میکرد صد کون فتح باب * باب که روزن شدی کاهی شعاع * خاك که کندم
شدی وکاه صاع) عرصه ودیوار وسنك وکوه یلدرادی آنك اوکنده انار خندان کبی منشق اولدی نار انار درکه الف آندن
کاهی وزندن اوتری حذف اولنوب نارد نور یعنی اول شهزاده اول پادشاهك نظری برکاتیله شول مرتبه‌یه ایردیکه آنك
اوکنده عرصه ودیوار وجبال واحجار تابان اولدی وباغ ایچره شق اولوب خندان اولان انار کبی هر شیئك باطنی ظهوره
کلدی وحقیقتی اکا عیان اولدی بو عالمده اولان هر شیء ذره بذره آنك اوکنده قبه‌لر کبی ایدی دمبدم شاه اکا صد کونه
فتح باب ایلدی باب کاه روزن اولوردی وکاهی شعاع اولوردی خاك کاهی کندم اولوردی وکاهی صاع اولوردی یعنی عالم
معنادن اکا فتح اولان بابك هر بریسی کاهی روزن مثابه‌سنده اولوب اول روزنه‌دن حقایق اشیایی کورر وعالم غیبك
اسرارنه نظر ایرکوردی وکاهی اول باب معنوی اکا شعاع الهی وپرنور ربانی اولوردی وهر شیئك مرآت وجودنده
حق تعالینك تجلیاتنی وانوارنی مشاهده قیلوردی بو عالم خاك آنك نظرنده کاهی بغدای وفوا که وغذا اولوردی وکاهی
بوجمله‌یه کیل وظرف اولوردی یعنی کاهی بوزمین آنك کوزنه عین غدا وطعام ونعمت کورینوردی وکاهی بوا غدیه
ونعمه اول ظرف ومحل کورینوردی حقیقته ناظر اولان کوزه هم بویله کورینور (مثنوی) در نظرها چرخ
بس کهنه وقدید * پیش چشمش هر دمی خلق جدید) نظرلرده چوق کهنه وقدید اولان چرخ آنك کوزی اوکنده
هردم خلق جدیده‌دریعنی بوخلقك نظرلرنده چوق اسکی ودیرینه وقدید اولان ودائمة الصور وثابتة الاجرام کورینن
فلکلر هر آنده وهر دمده یکی یکی خلق اولمقده وکهنه‌سی کیدوب آنك مثلی همان دم برینه کلمکده‌در زیرا عارف
کاملك حقیقت کورن چشم شهودنده بواشیا هر طرفة العینده ولبسده ویکی یکی خلق اولمقده‌در بواشیانك بویله
مستمر الشکل کورنمسی تجدد امثال وتعاقب اشکال قیلماندندرنهایتی بوخلق عالم (بل هم فی لبس من خلق جدید
آیت کریمه‌سنك مفهومی اوزره بو خلق جدیدن شبهه‌ده‌درلر وبو تجدد امثاله وخلق جدیده مناسب اولان شرح
وتحقیق اصل نقش فصوصه اولان شرحزده فص سلیمانیده مذکور اولمشدر ودخی جلد اولك اوائلنه قریب هم
در بیان مکر خرکوش سرخنده (پس ترا هر لحظه مرك ورجعتست * مصطفی فرمود دنیا ساعتست * بیتنك
شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه (مثنوی) روح زیبا چونکه وارست از جسد * از خدا بی شك چنین چشمش رسد
صد هزاران غیب پیشش شد پدید * آنچه چشم محرمان بیند بدید * آنچه او اندر کتب برخوانده بود *
چشم را در صورت آن بر کشود) روح زیبا چونکم جسددن قورتله وحبس جسمدن آزاد اوله
خدای تعالیدن اکا شکسز بونك کبی بر حقیقت بین چشم ایریشور حتی آنك کوزی هر شیئك حقیقتنی کوریجی اولور

پس اول شهزاده‌نك چشم شهودی اوکنده صد هزاران امور غیبیه بدید اولدی وظهوره کلدی اول نسنه‌یی که
اسرار حقه محرم اولنلرك کوزی کوردی اول هم آنی کوردی ومقربان درکاه الهی اولان عزیزلرك نظری عالم غیبدن
هر نه مرتبه‌یه ایردی ایسه آنك نظری هم اول مرتبه‌یه ایردی اول شهزاده کتابلر ایچره اول نسنه‌یی که اوقومش ایدی
چشم شهودنی اول معانینك صورتی اوزره اچدی واول اوقودیغی معنالرك هر برینك صورتنی بر بر مشاهده ایتدی
(مثنوی) از غبار مرکب آن شاه نر * یافت او کحل عزیزی در بصر * بر چنین کلزار دامن میکشید * جزو جزوش نعره زن
هل من مزید) اول شاه نرك مرکبنك غبارندن اول شهزاده بصرده بر کحل عزیز بولدی یعنی اول شاه فحول وشهنشاه
عقولك مرکب همتنك غبارندن واسب سعادتنك طریق الهیده اولان آثارندن اول شهزاده بصر بصیرتنده بر کحل
عزیز بولدی که مراد آندن کحل هدایت ونور معرفتدر چونکم اول کحل هدایت ونور معرفتی اول شاه چینك
اسب همتنك آثارندن کندی بصیرتنده بولدی انجلین اسرار وحقایق کلزاری اوزره دامن چکدی وجر اذیال ایدوب
آنی سیر وتماشا ایتدی آنك جزوینك جزوی وهر برعضوی هل من مزید نعره‌سنی اوریجی اولدی وبوندن زیاده دخی
وارمیدر بن بوکا قانع دکلم دیجی اولدی (مثنوی) کلشنی کز بقل روید یکدمست * کلشنی کز عقل روید خرمست *
کلشنی کز کل دمد کردد تباه * کلشنی کز دل دمد وافرحتاه) بر کلشن که بقلدن ونباتدن بتر اول بردم وبراندر عارف
اکا میل والتفات ایلمز اما بر کلشن که عقلدن بتر اول همیشه تازه وخرمدر عارفلك میل ونظری بو کلشنه‌در بر کلشن که
کل وبالجقدن بتر اول چوق کچمیوب تباه وخراب اولور عاقل اکا مغرور وفریفته اولمز اما بر کلشن که دلدن بتر اکا
زهی فرحت دینور ای فرحت ولطافت سن اول دلدن بتن کلشنه حاضر اولکه سن آنك لا یقیسن دیو ندا اولنور (م ی)
علمهای بامزه دانسته مان * زان کلستان یك دوسه کل دسته دان * زان زبون این دو سه کل دسته‌ایم * که در کلزار
بر خود بسته‌ایم) بزم بیلمش ومعلوم اولمش بامزه علملریمزی اول ذکر ایلدیکمز کلستان معنوی وکلزار اسرار
ربانیدن برایکی کل دسته بیل که بو بامزه اولان علوم رسمیه ومعارف عقلیه عارفلك نظر کاهی اولان کلشن معنویدن
برایکی دسته کل کبیدر آندن اوتری بز برایکی دسته کل قدر علملرك زبونی ومغلوبی یزکه کلزار حقیقت قپوسنی
کندی اوزریمزه باغلمش وکلستان معنوینك بابنی بو چشم وبو صورته مشغول اولمغله سد ایلمشزدر (مثنوی)
آنچنان مفتاحها هر دم بنان) می فتد ای جان در یغا از بنان) ور دمی هم فارغ آرند ت زنان * کرد چادر کردی وعشق زنان
انجلین مفتاحلر هر دم نان سببیله ای جان دریغا نانندن دوشر بنان پرماغه دیرلر یعنی بز کلزار حقایق واسرار الهی
قپوسنی اوزریمزه باغلمش وحق تعالی حضرتلری اول بابك مفتاحلرنی بزم المزده قومشدر واول کلزار معنوینك مسدود
اولان قپوسنك بزم المزده اولان مفتاحلری همت وعزیمت وسعی وجهد وحسن نیت ولطف سیرت وحسن عمل
وعقل سلیم وبونلر امثالی اولان خصلتلردر اما بو مفاتیح باب کلزار معنوی اولان حالتلر وخصلتلر هر دم بزم المزدن
وبنانمزدن دریغا نان وخوانه مشغول اولمق واسطه‌سیله دوشر واکل وشربه مقید اولدیغمز سببیله اول مفتاحلر بزدن
کیدوب ابواب معانی بزه مسدود اولور وکلزار حقایقك قپوسی مغلق ومقید قالور واکرسنی بر دم فرضی نان یمکدن
فارغ کورسه‌لر چادر اطرافنه وزنلرك عشق اطرافنه طوالنورسن چادر ترکیجه چاردیدکاریدرکه عورتلرا کابورینورلر
یعنی اکر بر دمسنی یمك یمکدن واکل وشربه مقید اولمقدن فارغ کورسه‌لر عورتلرك عشقی وچادری اطرافنه
طوالنورسن نان وخوان اول کلزار حقایقك مشاهده‌سندن سکا نیجه مانع اولورسه وآنك مفتاحلرنی سنك الکدن نیجه
دوشوروب زائل قیلورسه زنلر دخی زیاده مانع اولور وآنك مفتاحلرنی بونلر دخی ارتق ضایع قیلور (م ی) بازاستسقات
چون شد موج زن * ملك شهری بایدت پرنان وزن) کیروسنك استسقالك بحری چونکم موجزن اوله سکا ناندن
وزناندن پر بر شهر ملکی کرکدر یعنی چونکم سنك نانه وزنانه اولان زیاده تشنه‌لکك واستسقا واشتهالك دریاسی موج
اوریجی اوله وتلاطم قیله اول زمانده سکا نانلر وزنلرله طلو بر شهر ملکی کرکدرکه تا سنك تشنه‌لککی دفع ایلیه وسکا
بر مقدار قناعت کله (م ی) مار بودی اژدها کشتی مکر) یك سرت بود این زمانی هفت سر) اژدهای هفت سر دوزخ بود
حرص تودانه‌ست ودوزخ فخ بود * دام را بدران بسوزان دانه را * باز کن درهای نو این خانه را) اول مار ایدك صکره
مکر اژدرها اولدك اول بر باشك وار ایدی بوزمانده یدی باشك وار یعنی ای کیروکاو به مبتلا اولان کسه مقدما سن مار
کبی یکسر وضعیف ایدك کتدکجه مکر سن یدی باشلو بر اژدرها اولدك که نفس امّاره‌نك یدی صفت مذمومه‌سی
اژدرهانك یدی باشی کبیدر نفسك اول بر باشلو مار کبی ضعیف ایکن کتدکجه حرص وشهوتله قوت بولوب اژدرها
کبی یدی باشلو اولدی یدی باشلی اژدرها ایسه دوزخ اولورکه دوزخك یدی قپوسی ویدی طبقه‌سی واردر نته کم
نفس امّاره دخی یدی صفت مذمومه ایله یدی باشلی بر اژدرها کبی ودخی یدی قپولی بر دوزخ کبیدر سنك حرصك

في المثل دانه ودوزخ فخ اولورسن حرصه وشهوته مائل اولورسن اول واسطه ايله دام دوزخه كرفتار كاورسن لازم اولان
بودركه دامي برت وپاره پاره ايت ودانه يي ياق بوخانه يه يكي قپولر كشاده ايله يعني سنك نفسك دام دوزخدر وحرصك اكا
دانه در وجسدك آنلره محل اولمش برخانه در لازم اولان بودركه دوزخ كبي اولان نفس اماره دامني يروب پاره پاره ايت
ودانهٔ حرصي دخي آتش عشق الهي ايله احراق ايت اصلا خانهٔ جسمكده بونلردن اثر قالمسون آندنصكره بوخانهٔ جسمه
نوراني وروحاني يكي قپولر آچ تا اوقپولردن سنك وجودك خانه سنه نوراني وروحاني غدالر كله وسني غناى قلبه واصل
قيله حتى غني القلب اوله سن ودولت وسعادت ابديه مرتبه سني بوله سن (مثنوى) چون تو عاشق نيستي اى نركدا *
همچو كوهي بى خبر دارى صدا) كوه را كفتار كى باشد زخود) عكس غيرست آن صداى معتمد) اى اركك كدا چونكم
سن عاشق دكلسن بر كوه كبي بى خبر صدا طوترسن نركدا اكرچه اركك كدا ديمكدر اما قوى كدا ديمك معناسي مراد
اولور يعني اى قوى كدا چونكم عاشق الهى دكلسن هرنكم حضرت حقدن علم وخبر طوترايسك بر صيت وصدادن
بيخبر اولان كوه كبي صدا طوترسن كه كوهك وجودنده صيت وصدا ايلمكه اكرچه بر قابليت واردر وليكن اول ايلديكي
صيت وصدا انك حقيقتندن اول كوه غافلدر زيرا كوهك كفتار وصداسي نجن كنديدن اولور آنك صيت وصداسي
كنديدن اولمز بلكه غيرك عكسيدر اول صداى معتمد يعني كوهك كندي ذاتندن بر صداسي وكفتاري يوقدر بلكه آندن
ظهوره كلان اول صداى معتمد وكفتار بارشد غيرك عكسيدر انكچون كوه اول اقوالك حقيقتني وسرني بيلمز كذلك
هر مقلد كوه كبيدر اول مقلدك دروتندن هرنه كونه كفتار وصدا ظهوره كاورسه اول دخي اول كفتارك اسرارني بيلمز
زيرا آنده اولان علم وكفتار غيري كمسه نك علمي وكفتاريدر واول مقلد آني خلقه سو يلمكدن اوترى حفظ ايلمشدر
انكچون آنك حقيقتندن خبردار دكلدر (مثنوى) كفت تو زان سان كه عكس ديكريست * جمله احوالت
بجز هم عكس نيست * خشم وذوقت هردو عكس ديكران * شادئ قواده وخشم عوان * آن عوانرا آن ضعيف
آخرچه كرد * كه دهد اورا بكينه زجر و درد) اى مقلد سنك كفت وكويك اول اسلوبدن كه قول ديكر وعكس ديكردر
نظر اولنسه سنك جمله احوالك غيري كمسه نك عكسندن غيري دكلدر مثلا خشمك وذوقك يعني شهوتك وغضبك
هرايكيسي غيرلرك عكسيدر قواده نك شادلكي وعوانك خشمي كبي قواده قائده نك جمعيدر قائده يديجي معناسنه
ديرلر بونده شول عسكريدن كمسه اولوركه بر عسكره قولاوز اوله آني برجانبه الوب كيدر واول يكا بوقدر عسكر
تابع اولدي ديوبن بوقدر كمسه لره سر عسكر اولدم ديو شاد اولور وآنك شادلكي عسكردركه عسكرلك اكابر مقدار
تابع اولمسندن حاصل اولور عسكر كندي يلدكلري يوله كاوب اكا احتياج قالمدقدنصكره اول قائدك شادلكي
زائل اولور قواده قوددن صيغهٔ مبالغه اولمق هم جائزدر قود سكون واوله آت سوريسنه ديرلر قواد آت سوريجي
راعي يه ديرلر مثلا برچوبانه برنيجه كمسه لر وافر اسبلر ويرسه اول چوبان اول اسبلرك جمع اولمسندن شاد اولسه
انك شادلكي عكس وعاريتي اولور اول اسبلري صاحبلري الدقده آنك شادلكي زائل اولور وبو مصرعك نهايتنده
حرف تشبيه مقدر اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه اى مقلد سنك خشمك وذوقك هرايكيسي غيرلر عكسيدر
وسنده عاريتيدر قايد عسكر اولان قولاوزك ودخي خيل كودن چوبانك شادلكي كبيدر وخشمك هم عوانك
خشمي كبيدر مثلا بر عوانك الينه بر ضعيف كرفتار اولور وحاكم اول عوانه ديركه بو اخذ ايتديكك كمسه يه اتور اول
عوان خشمه كاوب اول ضعيفي دوكر اول ضعيف اول عوانه آخرنه ايتدي كه اول عوان اول ضعيفه كينه له زجر ودرد ويرر
عوانك خشمه كلمسنه باعث اول ضعيف بر كارا تمدى لكن عوان اكا حاكمك اذنيله ايتدي پس عوانده اولان خشم
عاريتي اولور وحاكمك خشمنك عكسي اولور عوان اول خشمك حقيقتندن بى خبر اولور كذلك اى مقلد سن هم كندي
وجودكده اولان شادلكك وخشمك حقيقتندن بى خبرسن اول شادلك واول خشم سكا كيمدن كلدي وبونلرك اصلي
وحقيقتي نه در بيلمزسن (مثنوى) تا بكى عكس خيال لامعه * جهد كن تا كردى صاحب واقعه * تا كه كفتارت
زحال تو بود * سير تو با پر وبال تو بود) تا كم خيال لامعه نك عكسنه مسرور اولمق نجه يه دك جهد ايله تا صاحب واقعه
اوله سن يعني صاحب واقعه اولان محقق طرفندن سنك وجودكه كلان خيال لامعه نك عكسنه نجه يه دك
مغرور اولورسن سن دخي مردانه جهد ايله وسعي ايله تا كم صاحب واقعه بر محقق اوله سن تا كم سنك سوزك سنك كندي
حالكدن اوله وسنك سيرك سنك كندي پر وبالكله اوله ايل قناديله اوچان قوش مقام ومنزله واصل اوله من وتقليدله
اولان سوز مقصوده اصابت قيله من ومقلد سو يلديكي سوزك سري ومعناسني نه در بيله من پس اهل همت اولوب تقليد
طبقه سندن كذر قيلوب كندي حالني سو يلمك وكندينك عقلندن وروحندن حاصل اولان پر وبالله پرواز ايلمك سالكه
انفع واولى در (مثنوى) صيد كيرد تير هم با پر غير * لاجرم بى بهره است از لحم طير * باز صيد آرد بخود از كوهسار *

لاجرم

لاجرم شاهش خوراند كبك وسار * تير هم صيد طوتر غيرينك پريله لاجرم لحم طيردن بى بهره در يعني اوق اكرچه قوشلري
صيد ايلر لكن غيرك قناديله وقوتيله صيد ايلر انكچون لاجرم طيرك لحمندن بى بهره دركه اكا شكار ايلديكي قوشك لحمندن
حصه ونصيب يوقدر مقلد هم غيرك قناديله قوش اولين تير كبيدر اما محقق باز كبيدر باز كندي قوتيله وپر وباليله
كوهساردن صيد كتورور لاجرم شاه اكا ككلك وچل قوشي يدير رشته كم شيخ اكبر قدس سره العزيز حضرتلري فتوحاتنده
كندي شيخي اولان ابومدين رضي الله عنه حضرتلرندن بو كونه نقل ايدوب بيوررلر وكان شيخنا ابو مدين يقول
في فتوح الغير اطعمونا لحما قديدا اى لاتنقلوا الينا من فتوح غيركم الا ما يفتح عليكم في قلوبكم يرفع بهذا همة اصحابه
لطلب الاخذ من الله (مثنوى) منطقي كز وحى نبود از هواست * همچو خاكى در هوا ودر هباست) بر نطق كه وحى الهى
والهام ربانيدن اولمسه اول هواى نفسانيدندر هوا ده وهباده اولان بر خاك كبيدر مثلا خاك هوا واسطه سيله
ظهوره كلسه هبا وغبار اولور شمسك ضياسنه وماهك نورنه اول هبا وغبار پرده اولور كذلك شول كفتار كه
وحى الهى والهام رباني ايله اولميه بلكه هواى نفسانيدن ظهوره كله اول كفتار هوا ده اولان خاك وغبار كبي
هباء منثورا اولور (مثنوى) كر نمايد خواجه را اين دم غلط * ز اول والنجم بر خوان چند خط * تا كه ما ينطق محمد
عن هوى * ان هو الا وحي احتوى) اكر خواجه يه بودم غلط كورينه وبو سوز معتبر كلميه والنجم سوره سنك اولندن
اى خواجه سن بر قاچ خط اوقي شول محله دك كه حق تعالى حضرتلري محمد صلى الله عليه وسلم حقنده (وما ينطق
عن الهوى ان هو الا وحي يوحى) بيوردي يعني محمد صلى الله عليه وسلم حضرتلري هوادن سو يلمز انك نطقي دكلدر
الا شول وحيدر كه بزم جانبمزدن اكا وحى اولنور پس معنى مصرع ثاني اولدر كه اول محمد عليه السلامك نطقي دكلدر
الا اول محمد عليه السلام آني وحى ايله حفظ واحتوا ايلدي وسو يلديكي وحى ايله سو يلدي احتواء اجتماع
معناسنه در (م ى) احمدا چون نيست از وحى ياس * جسميانرا ده تحرى وقياس * كز ضرورت هست مردارى حلال
كه تحرى نيست در كعبهٔ وصال * اى احمد چونكم سكا وحيدن يأس وقنوط يوقدر سكا تحرى وقياس
لازم دكلدر تحرى وقياسي جسملره وير كه آنلر وحيدن بى بهره لردر آنلره تحرى وقياس ايلمك حلالدر زيرا ضرورتدن
بر مردار حلال اولدي اما سنك تحرى وقياسه ضرورتك واحتياجك يوقدر كعبهٔ وصالده تحرى اولمز پس سن
بزم كعبهٔ وصالمده سن وسنك روحاني اولان وارثلرك دخي بزم كعبهٔ وصالمده در پس سكا وآنلره تحرى وقياس
ايلمك لازم اولمز (مثنوى) بى تحرى واجتهادات هدى * هر كه بدعت پيشه كيرد از هوى * همچو عادش بر برد
بادش كشند * بى سليمانست تا تختش كشند * عاد را باد است حمالى خذول * همچو بره بر كف مردا كول *
همچو فرزندش نهاده بر كنار * مى برد تا بكشندش قصاب وار) تحري سز وهدانك اجتهادلريسز هر شول كمسه كه
هوادن بدعتي پيشه طوتنه جواب بو بيتدر عاد كبي باداني هوايه ايلتور وآني اولدرر سليمان دكلدركه تا آنك
تختني چكه يعني هر شول كمسه كه طريق هداده وراه مصطفاده اجتهادسز وتحرى واحتياطسز هواى نفسندن
بدعتي كندي پسنه پيشه طوتنه اول هواى نفساني عاد قومني باد صرصر هوايه ايلتوب اولدرديكي كبي اول اهل
بدعتي اولدورر سليمان سيرت دكلدر كه اول هوا آنك تختني چكه اول كمسه لر كه وقتنك سليماني اوله هواى نفسانيده آنلر
باذن الله متصرف اولورلر وهرنه جانبه امر اتسه لر آني اول جانبه تصريف ايدرلر وآنك اوزرينه سليمان وار سوار اولوب
استدكاري مقامه كيدرلر اما اهل بدعته وتحرى واجتهاد قيلمين اهل ضلالته بادهواى نفساني غالب اولوب
عاد قومي كبي عاقبت آنلري هلاك ايلر نعم عاد قومنه هم باد حمالدر ليكن آنلره اول باد صرصر بر حمال خذول ومركب
قتولدر عاد قومي اول بادك الندهٔ مردا كولك الندهٔ بره كبيدر اكرچه اول مردا كول اول قوزيي كندي فرزندي كبي
كنارنه قومش اما ايلتور تا آني قصاب كبي دبليه پس نفسنك هواسي دخي بوكا كوره قياس ايله اكرچه هواى نفساني
اول وهله ده اهل بدعتي واصحاب ضلالتي مركب اولور ورعايت قيلور وآنلر دخي نفسلرينك هواسي اوزره سائر وطائر
اولدقلرندن زياده حظ الورلر اما اول هوا آنلري عاقبت قتل قيلور ومهلك اولور (مثنوى) عاد را آن باد ز استكبار بود *
يار خود پنداشتند اغيار بود * چون بكردانيد تا كه پوستين * خردشان بشكست آن بئس القرين * باد را بشكن كه
بس فتنه ست باد) پيش از انكه بشكند او همچو عاد) عاد قومنه اول باد استكبارلرندن اولدي كما قال الله تعالى (فاما عاد
فاستكبروا في الارض بغير الحق وقالوا من اشد منا قوة) آنلر نفسلرينك هواسني واول باد مهلكي كندولره يار صاندبلر
اول خود في الحقيقه اغيار ايدي چونكم اول باد هوا آنلره پوستين دوندردي ويارلك صورتني كيدروب قهارلك
صورتني كتوردي آنلري اول بئس القرين في الحال خرد وخشخاش ايدوب صدى پس اى اهل هوا نفسكي كسر ايله كه
اول باد هواى نفساني چوق فتنه دركه اوسني عاد قومي كبي صيزدن اول يعني سن باد هواى نفسكي اول سني عاد

قومی کبی صرصردن اولصی تا عاقبت سنی آنلر کبی هلاک ایلیه وآنی صرصق کندی پیغمبرکه تابع اولمق وپیغمبرک
قائم مقامی اولان بر وارث کامله وعارف واصله انقیاد قیلمغله میسر اولور (مثنوی) پند دادی هود کای پرکبر خیل *
برکند از دستتان این باد ذیل * لشکر حقست باد واز نفاق) چند روزی با شما کرد اعتناق) حضرت هود علیه السلام اول
قوم عاده پند ونصیحت ویردی بویله دیوکه ای پرکبر قوم بو بادسزک ایلکزدن ذیلی قوپارر خیل بونده جماعت معناسنه
در یعنی سزک ذیل هوایه تمسک قیلدیغکز واکا تابع ومطیع اولدیغکز وآنی کندیکزه یار موافق بیلدیککز برکون
اول سزک الکزدن اتککی قوپارر ودوتوب سزه مسلط اولور بادهوا حق تعالینک لشکریدر ونفاقدن برقاچ کون سزکله
اعتناق ایلدی نهایتی نفاقدن برقاچ کون ملایمت وموافقت کوسترمسی صداقت دکل منافقتدر (م ی) او بسر باخالق
خود راستست * چون اجل آید برآرد باد دست) اول بادسرده کندی خالقیله راستدر چونکم اجل کله بادال یوقرو
کتورر یعنی ای اهل هوا اولان واستکبار قیلان قوم اول بادهوا که سز آنی کندیکزه تابع صانورسز آنک سزه حالا
تابع اولمسی وملایمت قیلمسی الله تعالینک امریله در اول باطنده کندی خالقیله راست ودرستدر چونکم وقت کله
ومدت هلاک وفنا قریب اوله اول بادسزکله معانقه قیلمقدن الی الورو سزدن رفع قیلور اول زمانده آنک سزه نه مرتبه
عدو ایدیکنی بیلورسز (مثنوی) باد را اندر دهن بین ره کذر * هر نفس آیان روان باکر وفر * حلق ودندانها ازو ایمن بود
حق چو فرماید بدندان در فتد * کوه کرد د ذره باد وثقیل * درد دندان داردش زار وعلیل) این همان بادست کایمن
میکذشت * بود جان کشت وکشت او مرک کشت) مثلا سن بادک دهن ایچره رهکذرنی وعبورنی کور هر زمان نفس
اول کر وفر ایله دهان ایچره کلیجی وکیدیجیدر اول زمانده که امر حقله سکا موافقت ایلر بوغاز ودیشلر آندن ایمن اولور حق
تعالی چونکم باده دندانه دوش دیو بیوره فی الحال دیشه دوشر آند نصکره برذره باد طاغ اولور وثقیل اولور برمرتبه که
دیش اغریسی آنک صاحبنی زار وعلیل طوتر اول دیشه دوشن باده بادسرخ دیرلر ونازله دخی تعبیر ایدرلر نته کم
بونک بیانی جلد رابعک اولنه قریب اول معشوقه نک عاشق جانبنه جواب ویردیکی محلده مرور ایلمشدر وکاه اولورکه
دیش صزلدیغی وقتده دهان ایچره کاوب کیدن باد الله امریله اکا دخی زیاده الم ویرر بوخود اول بادد رکه
دیش صزلمزدن اول ایمن کچردی چونکم الله تعالی آنی سکا مؤلم قیله اول حینده سکا الم ویریجی اولور وکذلک کشت
وزرعه دخی بادهوا تربیه قیلور ونشو ونما ویرر والله امریله آنک اوزرندن ایمن ولطیف اولوب کچر بو اول بلدرکه
کشتک اوزرینه ایمن کچدی واکا جان ایدی والله امریله اول باد مرک کشت اولدی واول اکنی خراب وهلاک قیلدی
مثلا برزمان اولورکه برجانبدن اسر زرعه ضرر ویرمیوب نفع اولور وبعده اول یل ینه اسر الله امریله اکینلرک مرک
وهلاکنه سبب اولور (مثنوی) دست آنکس دست بوسد بی عبوس * وقت خشم آن دست میکرد ددبوس *
مثلا اول کسه نک الی که سنک بی عبوس اول الکی اوپر خشم وقتی اول ال دبوس اولور وسکا چوماق کبی اولور (مثنوی
یارب ویارب برآرد او زجان * که ببر این باد را ای مستعان) اول دیشی اغرین کسه بادا کا الم ویردکده جان ودلدن
یارب یارب دیو کتورر بویله دیوکه بو بادی ودردی ای مستعان بنم دیشمدن کس وازاله ایله (مثنوی) ای دهان غافل بدی
زین بادرو * ازین دندان در استغفار شو) ای دهان بو باددن غافل اولدک یوری دیش دبندن استغفارده اول یعنی ای
حضرت حقدن غافل اولان جان وای کاوب کیدن بادک حقیقتندن غافل اولان دهان اول بادسکا الم واضطراب
ویردکده یوری دیش دبندن ضروری استغفار ایله که سنک اکر برکناهک اولمیدی اول بادی حق تعالی سکا وجع ویریجی
والم ایرکوریجی قیلمزدی چونکم راحت زمانده باری استغفار وتوبه ایلمدک درد والم زمانده باری استغفار ایله والله الله
دیو سویله (مثنوی) چشم سخت اشکها باران کند * منکران از درد الله خوان کند * اول درده مبتلا اولان کسه نک
چشم سختی درد وبلا وقتنده کوز یاشنی یاغدیریجی ایلرکه حین سلامتده آنک کوزی الله ایچون برقطره یاغدرمزدی
منکرلری درد الله دیجی ایلر راحت ونعمت زماننده الله دیمکدن غافل اولورلردی چونکم درد وبلا کله الله دیجی
اولور ومحنت وبلا کتنه دوشه کوزندن یاشلر کاوررکریه قیلور (م ی) چون دم یزدان نپذرفتی زمرد * وحی حق را هین
پذیرا شو زدرد) چونکم ای غافل مرد کاملدن دم یزدانی قبول قیلمدک وکلام حقی مستمع اولمدک آکاه اول درد والمدن
وحی حقی قبول ایدیجی اول وحی لغتده اشارت خفیه معناسنه هم کاوربونده وحیدن مراد اشارت خفیه اولور یعنی
چونکم مرد کاملدن کلام حقی قبول ایلمدک ومستغفر اولمدک والله تعالی یه صحت وسلامت وقتنده دعا وتضرع علر
قیلمدک باری آکاه اولوب درد والمدن اشارت الهیه یی قبول ایدیجی اول واول درددن والمدن سکا مستغفر اولمغه وحق
تعالی یه دعا وتضرع قیلمغه اشارت اولور پس اول اشارتی فهم ایدوب باری حق تعالی یه اول حینده دعا وتضرع ایدوب
استغفار وتوبه ایله (مثنوی) باد کو بد پیکم از شاه بشر * که خبر خیر اورم که شور وشر * زانکه مأمورم بامر خود نیم

من چو تو غافل زشاه خود کیم) اکر دندانه الم ویرن سرخ باد اولسون واکر دهان ایچره کاوب کیدن باد اولسون واکر سائر
اعضایه طوقنن باد اولسون لسان حال الله سکا سویلر بن شاه بشردن سکا معنوی پیکم کاه سکا خبر خیر کتورریم وکاهی
شور وشر کتورریم زیرا که بن مأمورم کندم امیردکلم بنده مستقلا برحکم وتصرف یوقدر بن پادشاهمدن بچن سنک کبی
غافلم بن کندی خالقمدن سنک کبی غافل دکلم (م ی) کر سلیمان وار بودی حال تو * چون سلیمان کشتمی حمال تو) عاریستم
کشتمی ملک کفف * کردمی بر راز حق من واقفت * لیک چون تو یاغی من مستعار * میکنم خدمت ترا روز سه چار *
پس چو عادت سرنکونیت نهادهم * زاسبه تو یاغیانه برجهم) بادلسان حالله بی سداد وبی رشاد اولان غافله دیرای غافل اکر
سنک حالک سلیمان وار اولیدی وسنک وجودک حضرت سلیمان علیه السلام کبی حق تعالی یه اطاعت وانقیاد قیلیدی
سلیمانه حمال اولدیغم کبی سنک دخی حمالک اولوردم شمدی بن عاریتی ام سنک ملک دستک اولوردم وسکا اطاعت وانقیاد
قیلوردم حق تعالینک رازنه بن سنی واقف ایلردم نته کم سلیمان علیه السلام الله امریله چوق راز سویلدم وبی نهایه
سرلر نقل ایلدم لیکن چونکم سن یاغی وباغیسن وبن مستعارم بن سکا برقاچ کون امرحقله خدمت ایلرم واوچ درت
کون موافقت قیلورم پس سکا عادکبی سرنکونلکلر ویریرم چونکم سن حین صحتده حق تعالی یه مطیع اولمدک
بن هم حین بلاده سکا مخالفتلر وشکنجه لر قیلورم سنک حکمکده اولان جنود کدن یاغیانه صچرارم وسنک سپاهک
مثابه سنده اولان عضولریکه وجزولریکه المل ویریرم واید الرقیلورم دیر (م ی) تا بغیب ایمان تو محکم شود * آن زمان
کایمانت مایهٔ غم شود) آن زمان خود جملکان مؤمن شوند) آن زمان خود سرکشان برسر دوند) آن زمان زاری کنند
وافتقار * همچو دزد وراهزن درزیر دار) تا سنک عالم غیبه اول زمان ایمانک محکم اولورکه ایمان اول زمانده مایهٔ غم اولور
یعنی بن سنک وجودکدن کندیمی خلاص ایدوب عادقومی کبی سنی هلاکه شروع ایلدیکم زمانده اول زمان سنک
ایمانک عالم غیبه محکم اولور اما اول زمانده اولان ایمانه ایمان یأس دینور مقبول دکلدر اول زمان خود جمله کافرلر مؤمن
اولورلر اول زمان خود جمله متکبرلر وسرکشلر باش اوزره یلرلر وطریق طاعتده مشیا علی الالهام لامشیا علی الاقدام
تک ویو ایلرلر اول زمانده که احوال آخرت ظاهر اوله وامور غیبیه عیانه کله کفره وفجره وطغاة وعصاة جمله سی
زاریلک ایلرلر وافتقار ونیاز عرض ایدرلر دزد وراهزن کبی زیر دارده یعنی دار آلتنده دزدلرک وحرامیلرک نیاز وتضرع
ایلمسی کبی آنلر دخی احوال آخرت کشف اولدقده تضرع ونیازلر ایدرلر (مثنوی) لیک کردد غیب کردی مستوی *
مالک دارین وشحنهٔ خود توی * شحنکی وپادشاهیٔ مقیم * نه دوروزه مستعارست وسقیم * رستی ازبیکار وکار خود کنی
هم تو شاه وهم تو طبل خودزنی) لیکن اکر سن شمدی عالم غیبده مستوی ومستقیم اوله سن وباطنکی شک وشرکدن
وکفردن وضلالتدن بری قیله سن مالک دارین وکندی شحنه لک اولورسن یعنی سنک حاکمک وضابطک ینه سن اولوب
هم دنیانک وهم آخرتک مالکی اولورسن مقیم اولان شحنه لک وپادشاهلق برایکی کونلک مستعار وسقیم اوزره
پادشاهلق کبی دکلدر بو دنیانک شحنه لکی وپادشاهلغی مستعار وسقیمدر اما آخرت شحنه لکی وپادشاهلغی ابدی
مقیمدر بیکاردن وجنک وجدالدن قورتلورسن وکندی کارکی ایلرسن هم سن شاه وهم سن کندی طبلکی اوررسن
یعنی کندی وجودک اقلیمنک حاکمی وپادشاهی اولوب غیرلرله جنک وجدلدن فارغ اولورسن وکندی کارکی
کندک قیلورسن (مثنوی) چون کلوتنک آورد برما جهان * خاک خوردی کاشکی حلق ودهان * این دهان خود خاک
خواری آمدست * لیک خاکی را که او رنکین شدست) چونکم جهان بزم بوغازمزی برکون صقر کاشکی بوحلق
ودهان خاک یدی که اول کون حرام طعام یدیکندن اوتری معذب اولمیدی بو دهان خود نفس الامرده اکر خود
نظر اولنسه برخاک خوار کلمشدر وآنک اطعمهٔ نفیسه دیوب یدیکنک اصلی ومادهٔ سی طپراق اولمشدر لیکن بو دهان
اول خاک ییجی اولمشدرکه رنکین اولمشدر وکوناکون غدالر شکلنده دوزلمش وبویانمشدر (مثنوی) این کباب واین شراب
واین شکر * خاک رنکینست ونقشین ای پسر * چونکه خوردی وشد آنها لحم وپوست * رنک ولحمش داد واین هم خاک
کوست * هم زخاکی بخیه برکل میزند * جمله را هم باز خاکی میکند) بو کباب وبو شراب وبو شکرکه سن یرسن خاک رنکین
ونقشیندر ای پسرکه حق سبحانه وتعالی بونلری خاکدن خلق ایلمش وهر برنی برنقش اوزره دوزمش وبرکونه رنکه
بویامشدر چونکم سن بو اغذیه واطعمه دن ییه سن بونلر سنک جسمکده لحم وپوست اولورلر اکا دخی لحم ورنک ویردی
بوهم محله طپراغیدر خاک کوبه مضافدر کو محله یه دیرلر ومحله دن مراد زمین اولور ومعنی بولحم وپوست دخی حق محله سی
اولان زمینک خاکیدر دیمک اولور وهم اول صانع برخاکدن اولان کل اوزره بخیه اورر جمله یی هم کیرو خاک ایلر بخیه
نکنده یه دیرلر یعنی هم اول علیم وحکیم برخاکدن اولمش سلالهٔ طینی بدقدرتیله جسد ایدوب آنک اوزرینه نکنده لر
اوررکه بدنک هرمفصلی نکنده لر کبیدر نته کم ارجمله یی هم برخاک ایلر نته کم (منها خلقناکم وفیها نعیدکم ومنها نخرجکم

تارهٔ اخری) بیوردی (مثنوی) هندو وقبچاق ورومی وحبش * جمله یکرنک اندر کور خوش * تابدانی کان همه
رنك ونکار * جمله روپوشست ومکر ومستعار) هندو وقبچاق ورومی وحبش جمله سی کورایچره خوش یکرنکلردر
قبچاق عجم دیارنده بر برك آدیدر یعنی بو جمله طوائف مختلفه واقوام متنوعه مقبره ده جمله سی خاك اولور ویکرنك
اولمق مرتبه سین بولورلر تا بیله سنکه بو دوکلی رنك ونکار جمله سی روپوشدر ومکر وفریب ومستعاردر
* مثنوی * رنك باقی صبغة اللهست وبس * غیر آن بربسته دان همچون جرس * رنك باقی صبغة اللهدر
انجق آندن غیریسی جرس کبی بربسته بیل بو بیت سورهٔ بقره ده اولان (صبغة الله ومن احسن من الله
صبغة ونحن له عابدون) بو آیت کریمه نك تفسیریدر ایکنجی دفترك اوائلنه قریب فرمودن والی سرخنده مرور ایلدی
آنده طلب اولنه وبونده صبغة اللهدن مراد نه اید یکنی بو بیتلرله بیان ایدوب بیوردیلر (مثنوی) رنك صدق ورنك تقوی
ویقین * تا ابد باقی بود بر عابدین) رنك صدق ورنك تقوی ویقین تا ابد عابد اوزره باقی اولور یعنی الله تعالینك باقی اولان
صبغه سی صدق رنکی وتقوی ویقین رنکی واسلام وایمان ودین رنکیدرکه بو رنکلر الله تعالی یه عابد اولان بنده لر اوزره
ابدی باقی اولور اولدکدن وتراب اولدقدنصکره بو رنکلره اصلا فنا وزوال کلمز وکذلك بونلرك ضدی وخلافی اولان الوانه
دخی فنا وزوال کلمزنته کم بیوردیلر (مثنوی) رنك شك ورنك کفران ونفاق * تا ابد باقی بود بر جان عاق * چون سیه رویء
فرعون دغا * رنك او باقی وجسم او فنا) رنك شك ورنك کفران ورنك نفاق عاق اولان وطغیان قیلان کمسنه نك جانی اوزره
ابد الآباد باقی اولور مثلا فرعون دغانك سیاهرویلغی کبی وآنك رنکی باقی وآنك جسمی فانیدر یعنی آنك شك وکفرانی
وبدخویلغی وضلالت وطغیانی وفساد وعصیانی رنکلری آنك روحیله بیله ابدی باقیدرکه مؤمندن اسلام وایمان
صفتلری اولدکدنصکره زائل اولمزایسه کافرلردن دخی کفران وطغیان صفتلری اویله زائل اولمز (مثنوی) برق
وفر روی خوب صادقین * تن فنا شد وان بجا تا یوم دین) صادقلرك خوب یوزینك فر ورونقی وبرق ونوری تن فنا
اولدی واول برنده قالدی یوم دینه دك تا یوم دین تن فنا شد لفظنه غایت اولور وان بجا لفظنه غایت اولمز زیرا
وان بجا لفظنه اولسه معنایه خلل کلور وشرعه مخالف اولور وتقدیر کلام تن فنا شد تا یوم دین وآن بجا ماند دیمك اولور
پس توضیح معنا بو یله دیمك اولورکه صادقلرك کوزل یوزینك برقی وفر ورونقی تنلری یوم دینه دك فنا اولدی واول جمال
وکمال وحسن خصال روحله بیله برنده باقی قالدی چونکم یوم دین اوله وقیامت ظهوره کله حق تعالی انلرك فانی اولان
تنلرنی بنه بعث ایدوب احیا ایلر واول کوزل یوز اولمق ویوزلرینك نوری برق اورمق انلرك بدنلرنده هم ظهوره کلور نته کم
کافرلرك سواد کفری یوزلرینه اوروب یوزلری سیاه اولور (یوم تبیض وجوه وتسود وجوه) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت
قیلور (م ی) زشت آن زشتست وخوب آن خوب وبس * دایم آن ضحاك واین اندر عبس) زشت اول زشتدر وخوب اول
خوبدر انجق دائما اول ضحاك واول عبسده در یعنی یوم قیامتده زشت اولان حالا شمدی زشت اولان بلکه ازل ازالده
زشت وقبیح اولندر انجق وکذلك یوم قیامتده خوب اولان هم شمدی خوب ومؤمن وصالح اولندر بلکه علم اللهده خوب
ومحبوب اولان کمسه درکه دائما اول خوب روی ضحاك ولطیف خو یدر وبو زشت وقبیح هم همیشه عبوس الوجه
وبدخو یدر (مثنوی) خاك را رنك وفن وسنکی دهد * طفل خو یا نرا بران جنکی دهد) اول صانع حکیم خاککه
رنك وفن وسنکلك ویرر طفل خو بلره آنك اوزرینه جنك ایلمك ویرر یعنی الله تبارك وتعالی شول قدرت وحکمت
صاحبی صانعدرکه خاکه رنك ویروب باغ وباغچه ومتاع وامتعه شکلنده ایلر و برنیچه سنی دخی ذی روح جسدلر ایدوب
اکافنلر وصنعتلر ویروب وبرنیچه سنی دخی لعل ویاقوت وزبرجد وبونلر امثالی اولان ذی قیمت طاشلر ایلر پس اوغلنجق
خو یلو اولان کمسه لره بونلرك اوزرینه جنك ایلمك وجدل قیلمق ویرر حتی بونلر بو خاك رنکیندن ظهوره کلان شیلرك
اوزرینه بری برلریله جنك وجدل قیلورلر (مثنوی) از خمیری اشتر وشیری پزند * کودکان از حرص آن کف میکزند *
شیر واشتر نان شود اندر دهان * در نکیرد این سخن با کودکان * کودك اندر جهل وپندار شکیست * شکر باری قوت او
اندکیست * طفل را استیزه وصد آفتست * شکر اینکه بی فن وبی قوتست) مثلا بر خمیردن دوه وبر شیر پشوررلر
وخمیری اسب واستر واشتر وشیر شکلنده پیدا ایدوب پخته ایدرلر اوغلنجقلر اکا حریص اولدقلرندن ال چینرلر و بری برلریله
آنلردن اوتری جنك ایلرلر اول خمیردن دوزیلن شیر وشتر دهانده نان اولور و برکسه آنلرك هر قنغیسنی یسه نان لذتی بولور
لیکن اوغلنجقلره بو سوزتأثیر ایتمز واکر آنلره دیسلك ای اوغلنجقلر بو سزك اسب واستر وشیر واشتر دیدککز جمله سی
خمیردر بونلر کرچکدن اسب واستر وشیر دکلدر آنلر بو سوزی طوتمز وفهم ایتمز زیرا کودك جهلده وپندارده بر شك
وشبهه ده در باری تعالی یه شکرکه اوغلنجغك قوتی آندکدر اکرچه جهلندن وغفلتندن عاقلك سوزنی طوتمز وفهم ایتمزایسه
باری عاقل اوزره مسلط اولمغه وجنك وجدل قیلمغه آنك اقتداری وقوتی یوقدر نعم طفل ایچون عناد ومرا دیوز

آفت واردر بوکه شکرکه اول بی فن وبی قوتدر وهر وجهله عاقل آنك اوزرینه غالبدر اما نیجه کبی عاقل اطفالك
وجودنده تصرف ایلر (مثنوی) وای ازین پیران طفل نا ادیب * کشته از قوت بلای هر رقیب *
چون سلاح وجهل جمع اید بهم * کشت فرعون جهان سوز از ستم) اما وای بو نا ادیب اولان طفل سیرت پیرلردن
واوغلنجق طبیعت اولان بی تدبیرلردن که قوت وقدرت ومنصب ودولت جهتندن هر رقیبك بلاسی اولمش وکندیلره
حافظ ونکهبان اولوب ضررلردن منع قیلان عاقله عداوت وخصومت قیلمشدر چونکم سلاح وآلت یعنی منصب
ودولت وغفلت وجهالت بر یره جمع کله ستمدن جهانسوز بر فرعون اولور ونیجه کمسه لری یاقوب یاندرمغه قصد
وعزیمت قیلور (مثنوی) شکر کن ای مرد درویش از قصور * که زفرعونی رهیدی وز کفور * شکر کن مظلومی
وظالم نه * ایمن از فرعونی وهر فتنهٔ) ای مرد درویش قصوردن شکر ایله یعنی ای فقیر اولان کمسه منصب ودولتدن
ومال ونعمتدن قصورك اولدیغیچون حق تعالی یه شکر ایله وحمد وثنا لر سویله زیرا فرعونلکدن وکفوردن قورتلدك که
منصب ومال ونعمت لابد عصیانه وطغیانه سبب وکفرانه دخی باعث اولور پس طغیان وکفرانه سبب اولان
جاه ومالدن خلاص اولمق وشکسته حال اولوب حضرت حقه بنده لك قیلمق معناده نعمت عظمی ودولت کبری در
آنك قدرنی فقیرا اوانلر بیلوب خدای تعالی یه شکر قیلمق لازمدر ای مرد درویش شکر ایله که مظلومسن ظالم دکلسن
هر بر فتنه دن وفرعونلکدن ایمنسن فی الواقع مالك ومنصبك چوق اولیدی واول واسطه ایله برنیچه دردمنده
ظلم ایدوب ظالم اولیدك وفرعون سیرت اولوب تمرد وعناد قیلیدك سنك حالك عند الله نیجه اولوردی وقیامت کونی
سنك باشکه نه بلاکتلر کاوردی امدی مظلوم اولوب حقدن لطف ورحمت بولمق ظالم اولوب حق تعالینك غضبنه
وقهرنه لایق اولمقدن هر وجهله اولی وبهتردر (مثنوی) اشکم تی لاف اللهی نزد * کاتشش را نیست از هیزم مدد *
اشکم خالی بود زندان دیو * کش غم نان مانعست از مکر وریو) اشکم پر لوت دان بازار دیو * تاجران دیو را دروی غریو)
خالی شکم اللهلق لافنی اورمدی و برقارنی لوت وغدادن تهی اولان فقیر فرعون کبی الوهیت وربوبیت
دعواسن قیلمدی زیرا آنك آتش طبعنك هیزم دولتدن مددی یوقدر وحطب کبی اولان غنا وثروت آنك نفسی آتشنه
قوت ویریجی دکلدر بو اجلدن آنك نفسنك وطبعنك آتشی منطفی اولمش لوت وقوتدن خالی اولان شکم دیولك زندانیدر
زیرا اول خالی اولان نان غمی نفسك مکرندن ودیولك خدعه وریوندن مانعدر آنك درونده اولان رزق وغدا غمی
شیطانك مکر وحیله سنه مانع اولور اما پر لوت اولان اشکمی سن بازار دیو بیل تاجران دیو ایچون آنده غریو واردر
یعنی بطن که نفیس غدا ولذیذ طعاملرله ممتلی اوله سن اول درونی شیطانلر بازاری بیل وشیطان بازرکانلرینك
آنك درونده المسی وصاتمسی وغلغله وغریوا یتمسی اولور (مثنوی) تاجران ساحر لاشی فروش * عقلها را تیره کرده
از خروش * خم روان کرده ز سحری چون فرس * کرده کرباسی ز مهتاب وغلس * چون بریشم خاك را بر می تنند *
خاك در چشم ممیزی کنند * چندلی را رنك عودی می دهند * بر کلوخی جان حسودی می دهند) لاشی فروش اولان ساحر
تاجرلر عقللری سحر وخروشدن تیره ایلمشلردر مثلا ساحرلر تاجرلر شکلنه کیردیلر ایمش وبرکوپه بنزلر ایمش واول کوپی
فرس کبی روان ایدوب سوررلر ایمش ومشتری اولنه اول کوپی اسب نیکودر دیو صاترلر ایمش اندنصکره مهتابدن
وغلسدن برکرپاس ایدرلر ایمش وآنی دخی مشتری اولنلره صاترلر ایمش غلس آخر لیلده اولان قرا کاقدر ابریشم کبی اول
ساحرلر خاکی طقورلر ممیزك کوزینه خاك ایلرلر یعنی آنك کوزینه خاك اوررلر وآنی کورمکدن وتمییز قیلمقدن محروم قیلورلر
برچندله بر عود رنکن ویررلر چندل رایحه سز برکونه بیان اغاجیدر بر کلوخ اوزره بزه حسودلك ویررلر یعنی خشت
پاره یی قصر وخانه شکلنده کوستروب بزی آنك اوزرینه حسود اولمق وتمنی قیلمق مرتبه سنه ایرکوررلر بو بیتلرده
واقع اولان ساحرلردن مراد اصل انسان شکلنده اولان ماکرلر اولورکه هر بری شیطنتده ومکر وخدیعتده شول
مرتبه یه وارمشلردرکه کوپ کبی برنسنه یی دلدل دیو صاترلر وسپید وسیاهی بر کبی طقویوب آنی دخی حیله وتزویر ایله
بیع ایدرلر ومشترینك کوزینه مکر وخدعه خاکنی اوروب آنی صاتدقلری متاعدن کور وکر ایدرلر وسنك وکلوخدن
اولان خانه لرك اوزرینه حسودلکلر ویررلر وکذلك شیطانلرك ساحرلری وماکرلری هم درون عالمندن کاوب قلبه نیجه درلو
حیله ومکر ودغا وغدری تلقین ایدرلر ونیجه ساحرلکلر ایدرلرکه انسان شکلنده اولان ساحرلر آنلرك سحرنی دفعه
قادر اولمزلر (م ی) پاك آنکه خاك را رنکی دهد * همچو کودك مان بران جنکی دهد * دامن پر خاك ما چون طفلکان
در نظر مان خاك همچون زرکان * طفل را با بالغان نبود مجال * طفل را حق کی نشاند با رجال) باك در شول صانع قدیمکه
خاکه بر رنك ویرر یعنی حیله وخدعه دن وظلمدن وغدردن منزه ومقدسدر شول علیم وحکیم که بو خاکه برکونه رنك ویرد
اوغلنجقلر کبی آنك اوزرینه بزه بر جنك ویرد بزم اوغلنجقلر کبی دامنمز خاکله پردر بزم نظرمزده خاك زرکان کبیدرکه

بوسیم ورزدید بکمز واتکمزه وکیسه من قو ید یغمز اصلا نده خاکدر لکن صنع الهی ایله بزه بوزرکان کورنمش الحاصل
طفلك بالغلره مجالی اولمز یعنی طفل سیرت اولنلر بالغ اولنلرله برمرتبه ده اولمغه مجال واستعداد یوقدر حق تعالی
حضرتلری اطفالی رجالله برمرتبه ده تخین نصب ایلر یعنی اطفالی رجال مرتبه سنه اسکان ایتمیوب اطفالی رجال
مرتبه سنه نصب ایلر (مثنوی) میوه کر کهنه شود تا هست خام * پخته نبود غوره کو یندش بنام * کر شود صد ساله
آن خام ترش * طفل غوره است او برهر تیزهش * کرچه باشد مو وریش او سپید * هم دران طفلی خوفست وامید
که رسم یا نارسیده ماندم * ای عجب بامن کند کرم آن کرم) مثلا میوه اکر کهنه اولسه مادامکه خام وترشدر پخته اولمز *
وکامل اولان میوه مقامن بولمز اکا مطلقا خام دینورا کراول ترش اولان خام یوز ییل اولسه ونیچه ایام وسال خاملك
مرتبه سنده خشك اولوب قالسه هر تیزهوشك قتنده اول طفل غوره در آنك عاقل قتنده نیچه یوز ییل معمر اولدیغنه
اعتبار یوقدر اکرچه آنك قیلی وصقالی سپید هم اولسه وبرآق صقاللی قوجه اولوب ییلی یوکلسه هم ینه خوف وامید
اوغلنجقلغنده در هنوز دخی خوف ورجا مرتبه سندن قورتلممشدر که اول مرتبۀ کامل اولان رجاله نسبتله
ناپخته لك واوغلنجقلق مرتبه سیدر واهل کمال خوف ورجا مرتبه سندن کذر قیلمشلر وفانی فی الله اولوب بقا بالله
مرتبه سن بولمشلر (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون) آیت کریمه سنك مفهوم منه بودنیاده مظهر اولمشلردر
اما طفل سیرت اولان خاملر بوبله دیو خوف ورجاده اولورکه عجب مقصوده ایریشورمیم ویاخود نارسیده قالورمیم
ای عجب بکا اول محضا کرم کرم ایلرمی اولکی کرم وزن ایچون سکون رایله اوقنور ثانیی کرم رجل عدل قبیلندن اولور
یاخود مضاف مقدر اولوب ذوکرم معناسی ویریلور یعنی طفل سیرت اولان خاملر خوف ورجا مقامنده قالوب
بوبله دیرلر که بز مقصوده واصل وبالغ اولورمی یز ویاخود واصل اولمیوب محروم قالورمی یز ای عجب اول ذوکرم بزه لطف
وکرم ایلرمی یاخود ایلزمی اما رجالك حالی بونلر کبی دکلدر زیرا آنلر شبهه وکماندن قورتلمشلر وخوف ورجا مرتبه سندن
کذر قیلمشلر وشهود وعیان مرتبه سنه ایرمشلردر وکندی مقاملرنی اولمزدن اول کورمشلردر انکیچون بوکونه شك
وکماندن آنلر بری اولمشلردر (م ی) باچنین ناقابلی ودوریٔ * بخشد این غوره مرا انکوریٔ * نیستم امیدوار از هیچ سو
وآن کرم می کویدم لا تیأسوا) انجلین ناقابللکله ودورلکله یله بو غوره بکا انکورلك ویررمی یعنی اول خوف
ورجا مرتبه سنده اولان کسه بوکونه شبهه وکمانده اولوب وکندینك ناقابل اولمسنه ودورقالمسنه نظر قیلوب دیرکه
ای عجب بوشجلین ناقابللکله وحضرت حقدن دورلکله یله بوبنم غوره کبی خام وناپخته قلان وجودیمه حق تعالی
حضرتلری برانکورلك وپخته لك ویررمیکه زیرا بن هیچ برطرفدن امیدوار دکلم زیرا بنده اصلا حق تعالینك وصلتنه
واحسانته لیاقت یوقدر ولیکن اول کرم الهی بکا (لا تیأسوا من روح الله) دیرپس آنك روح ورحمتندن مأیوس اولمزم
وقطع رجا قیلمزم (م ی) دائما خاقان ما کردست طو * کوش ما را میکشد لا تقنطوا) دائما بزم خاقانمز طوی ایتمشدر بزم
قولغمزی لا تقنطوا چکرطوی ضیافت معناسنه در نته کم فلان کسه یه ضیافت ایلدی دیه جك محلده
فلان کسه یه طو یلدی دیرلر بو بیت ودخی ما بعدنده اولان بیتلر حضرت مولانانك کندی جانبلرندن
دینلمش اولور یعنی ای خوف ورجا مرتبه سنده قلان کسه لر دائما بزم سلطانمز وخاقانمز مؤمن قوللرینه ضیافت ایلمش
وآنلری لطف ورحمتیله طویلمشدر بزم قولغمزی (لا تقنطوا من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور
الرحیم) آیت کریمه سنك مفهوم لطیفی طوتوب اول ضیافت حقانی جانبنه چکروبزی اول نعمت وراحت جانبنه لطفله
دعوت ایلر بو آیت کریمه نك تفسیری جلدا اولده سبب حرمان اشقیا بیانتده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنسه
م ی) کرچه مازین نا امیدی در کویم * چون صلا زد دست اندازان رویم * دست اندازیم چون اسپان سیس * در رویدن
سوی مرعای انیس * کام اندازیم وانجا کام نی * جام پردازیم وانجا جام نی * زانکه انجا جمله اشیا جانیست *
معنی اندر معنی اندر معنیست) اکرچه بز بونا امیدلکدن چقورده یز چونکم اول پادشاه کریم خوان رحمتنه
صلا اوره ال آته رق کیده رز یعنی اول بزی کندی جانبنه دعوت قیله ودار سلام طرفنه صلا دیه اکرچه بونا امیدلکدن
چقورده ایسکده دست افشان ورقص کنان مشیا علی الاقدام لا مشیا علی الاقدام اول جانب اعلایه کیدرز وعالم بالایه
سیر وسفر ایده رز سیس اولان آتلر کبی ال آته رز انیس اولان مرعا جانبنه بلکه کیده اسپان سیس مؤدب دوللك آتلر کبی
ال آته رز ومشی وسرعتده کرم اولوب اقدام واهتمام ایده رز زیرا اول مقامده جمله اشیا جانی وروحانیدر معنی اندر
معنی اندر معنیدر یعنی اول مرتبه ده جمیع اشیا صرف وخالص معنادر بلکه معنی ایچنده معنادر که عین ثابته مرتبه سی
روحانیت مرتبه سنه نسبتله معنی ایچره معنادر ومرتبۀ الوهیتده جمیع اشیا جانلر وروحانیلردر (مثنوی) هست صورت
سایه معنی آفتاب * نوربی سایه بود اندر خراب) مثلا صورت سایه ومعنی آفتاب اولدی سایه سز نور خرابده اولور یعنی

معنا انسان فی المثل برآفتاب انور کبیدر وصورت سایه کبیدر مادامکه جسم وصورت باینده اوله آفتاب معنی
سایه سز اولمز اما جسم وصورت خراب اولدقدنصکره خراب ایچره نوربی سایه اولور وباعث سایه اولان صورت
ویران اولوب نور محض قالور (مثنوی) چونکه انجا خشت برخشتی نماند * نور مه را سایۀ زشتی نماند *
خشت اکر زرین بود برکندنیست * چون بهای خشت وحی وروشنیست) چونکم اول برده کرپیچ برکرپیچ اوزه قالمدی
ماهك نورنه برزشت سایه قالمدی خشتدن مراد بونده صفت نفسانیه در یعنی برجسمده که برصفت نفسانی
اوزره قالمدی بلکه جمله مقتضیات طبیعیه واوصاف بشریه محو ومتلاشی اولدی ماه روحك نورنه پرده ومانع برقبیح
سایه قالمدی پس لازم کلدیکه خشت اکر زرین اوله برکندنیدر چونکم خشتك بهاسی وحی وروشنلکدر یعنی صفت
نفسانی وخصلت حیوانی هرنه قدر عقل معاشله زرین اولسه ومحبوب ومقبول کاسه آنك قوپارمقلغی واجب ولازمدر
چونکم اول خشت مثابه سنده اولان صفت نفسانیه نك بهاسی وحی الهی وروشنیٔ ربانیدر یعنی هر برصفتی که
برمؤمن نفسنده قلع ودفع ایلر الله تعالی آنك بدلی اکا اشارت والهام قیلور وروشنالك وآشنالك ویرر شول مرتبه ده که
جمله نفسانی اولان صفتلر زائل اولدقدنصکره اول کسه یه حق تعالی هردمده الهام قیلوروآنك وجودی
حق تعالینك روشنلکی ایله پراولور (مثنوی) کوه بهر دفع سایه مندکست * پاره کشتن بهر این نور اندکست *
بربرون که چو زد نور صمد * پاره شد تا در درونش هم زند) کوه طور دفع سایه دن اوتری مندکدر بونوردن اوتری پاره اولمق
اندکدر مندك پاره پاره اولمغه دیرلر وکوه طورك نور الهیدن پاره پاره اولمسنك شرح وتحقیقی جلد اولده عشق جان
طور آمد عاشقا ودخی (کوه در رقص آمد وچالاك شد) بیتنك شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه یعنی کوه طور
کندی سایۀ وجودنی دفع ایلمکدن اوتری متلاشی ومضمحلدر حد ذاتنده بونور الهیدن وتجلی ربانیدن اوتری
پاره پاره اولمق اندکشیدرا کانسبتله پاره پاره اولمق برعظیم عملدر چونکم احد وصمد حضرتلرینك نوری کوهك بیرونه
اوردی اول کوه طور پاره پاره اولدی تاکم آنك درونته هم اوره یعنی چونکم حق تعالی حضرتلری اول جبلك ظاهرنه
تجلی ایلدی اول جبل پاره پاره اولدی کویا اول تجلی نوری آنك درونته دخی اورمقدن اوتری زیرا بتون طور صمیمیدی
نور آنك هر پاره سنه ودرونته طوقنمش اولوردی (مثنوی) کرسنه چون برکفش زد قرص نان * واشکافد از هوس
چشم ودهان) مثلا کرسنه نك چونکم النه قرص نان اوردی هوس وشوقندن چشم ودهانی یارار بو بیت تمثیل طریقیله
دینلمشدر یعنی برکسه غایتله کرسنه اولسه وبرنیچه زمان آچ قالسه وبرکسه کتوروب اکا برقرص نانی النه ویرسه
فی الحال اول کرسنه اولان کسه اول نانه زیاده هوسندن وشوقندن اغزنه محکم اوروب اغزنی شق ایلر وحرصندن اغزنه
ایلتمکی تدارك ایده میوب کوزنه اورر کوزنی دخی شق ایلر پس اول کرسنه نك اول نانه زیاده حرص وهوسندن چشم
ودهانی شکافته اولور برزمان بزم دیارمزده برمرتبه قحط وغلا اولدیکه اطراف وجوانبدن قرا اهلنك آچ ومحتاج
اولان کسه لری کاوب شهره دوکلدیلر آدم اتی وکلاب اتی یمکه باشلدیلر اول حینده برکسه نك الندن نان کورسه لردی
چکوب الندن آلورلردی بونی کوزمزله کوردك که آنلردن بر بیسی برکسه نك الندن برنانی قاپدی وبره یاتدی اول کسه
آنك باشنه باوکچه سیله ومشتیله اوروب باشنی وکوزنی یاردی اول نانی آنك الندن ودهانندن چقارمغه
قادر اوله مدی (مثنوی) صد هزاران پاره کشتن ارزد این * از میان چرخ برخیز ای امین * تاکه نور چرخ کردد سایه سوز *
شب ز سایه تست ای یاغیٔ روز) چونکم نانه آچ ومحتاج اولان کسه کندینك پاره پاره اولمسنه راضی اولیجق بونور الهی
وپرتو ربانی صد هزاران پاره پاره اولمق دکر پس ای زمین مثابه سنده کثیف اولان کسه چرخ معنوی میانندن قالق
وارض وجودکی فانی ومضمحل ایتکه اصلا سنده کثافت جسمانیه قالمیه تاکم چرخ روحانی وفلك نورانینك نوری
سایه سوز اوله اصلا سایه وظلمتدن اثر قومیه زیرا ای روزك یاغیسی شب ظلمانی سنك سایۀ وجودکدن حاصلدر نته کم
نه قدر سایه وظلمت وار ایسه بوزمینك وجودندن حاصلدر فرضا اکر بو زمینك وجودی اورته دن زائل اولوب
کتسیدی عالمده اصلا سایه وظلمتدن بر اثر قالمیدی کذلك سنك زمین وجودك دخی اورته لقدن کتسیدی وحق تعالی
آنی رفع ایتسیدی اصلا سایۀ غمدن وظلمت اولمقدن وکدورت وبرنشیلردن برشی قالمیوب صافی نور الهی وتجلیٔ
ربانی قالوردی بوسری مشاهده ایدنلر انکیچون کندی وجودلرینك اورته لقدن کتمسنی ورفع اولمسنی
الله تعالیدن استیوب (بیت) بینی وبینك انی ینازعنی * فارفع بفضلك انیا من البین) دیمشلردر (مثنوی) این زمین چون
کاهوارۀ طفلکان * بالغان را تنك می آرد مکان * بهر طفلان حق زمین را مهد خواند * شیر در کهواره بر طفلان فشاند)
بوزمین اطفالك کاهواره سی کبی یعنی اوغلنجقلرك بشکی کبیدرکه بالغ اولنلره مکانی تنك کتوررو کماله ایرن ارنلرك یرلرنی
بوجای مضیق طار ایدوب باشلرینه دنیایی تنك ایلر حق تعالی حضرتلری اوغلنجقلردن اوتری زمینه مهد اوقودی

بوكهوارهٔ زمينده اولان اطفال اوزره شيرصاچدى نته كم حق تعالى سورهٔ طه ده (الذى جعل لكم الارض مهدا)
ديو بونده ساكن اولان اطفال سيرتلره خطاب ايدوب بيوردى يعنى اول قادر بيچون اى ناس ارضى سزه بشك قيلدى
تا آنده سز استراحت ايده سز وسورهٔ نبأده دخى (الم نجعل الارض مهادا) بيوردى يعنى برزمينى مهاد قيلمدقمى ديدى
وزمينك مهده مشابه اولسى برقاچ وجهله در اول حق تعالى آنى خلق ايتديكى كبى بشك كبى صالندى
وحركت قيلدى حق تعالى جبالى اكا اوتاد ايدوب ساكن اولدى وثانيا بوزمينده اولان حيوانات اطفال كهوارهده
استراحت ايلدكلرى كبى استراحت ايليوب نائم اولديلر وراحت بولديلر وثالثا حق تعالى آسمان جانبندن بوزمينده اولنلر
اوزره امطارى ياغدردى پستاندن البانك ياغمسى واقمسى كبى پس زمينده اولان ناس بومناسبتله اطفاله مشابه اولورلر
مادامكه بومهد زمين ايچره مقيد اولهلر ونشو ونما بولهلر آنلره اطفال ديمك اما رجال مقامنه بالغ اولدقده وكمال
مرتبه سنى بولدقدنصكره بوزمين اكابر بشك كبى تنك كلور (مثنوى) خانه تنك آمد ازين كهوارها *
طفلكان زود بالغ كن شها * اى كواره خانه را ضيق مدار * تا تواند كرد بالغ انتشار) خانه بوكهواره لردن تنك كلدى
اى پادشاه اوغلنجقلرى فورى بالغ ايله اى كواره خانه يى ضيق طوتمه تا كم بالغ انتشارا تمكه قادر اوله كواره سپنده برلو
انتشارا احيا ايتمك معناسنه در يعنى بوزمينك كهواره لركبى اولان هر برقطعه سندن خانهٔ دنيا قتى تنك كلدى
اى پادشاه عالم بوزمينده ساكن اولان واستراحت قيلان اوغلنجقلرى على الفور بالغ ايله تا آنلر بيدار اولهلر وبوزمينك
بشك كبى اولديغى وخانهٔ دنيانك جاى مضيق كلديكنى كوره لر اى زمين سپدى خانهٔ دنيايى بالغ اولنلرك باشنه
تنك وتاريك طوتمه تا كم بالغ اولان رجال بوخانهٔ دنياده اوغلنجقلرى انتشارا تمكه واحيا وبيدار قيلمغه قادر اوله وبونده
نائم اولان اطفال سيرتلرى بيدار دل ايدوب حقيقت حالى آنلره كوسترمكه وسعت بوله ديمك اولور (وسوسهٔ پادشاه زاده را
پيدا شد از سبب استغنائى وكشتن كه ازشاه دل اورا حاصل شده بود وقصد ناشكرى وسركشى ميكرد ازشاه از راه الهام
وسر شاه خبر شد دلش درد كرد روح اوراز خمى زد چنانكه صورت شاه را خبر نبود) بو سرخ شريف وبوبيان لطيف
شول بروسوسه كه براستغنا وبرنوع كشف سببندن پادشاهزاده يه پيدا اولدى كه اول كشف اول شهزاده نك كوكلنه
پادشاه چيندن حاصل اولمش ايدى وشاهك اكا اولان حسن نظريله ويمن همتيله اول كشف وشهود آنك درونده ظهوره
كلمش ايدى واول شهزاده شاه چيندن سركشلكه وكفران نعم اولمغه قصد ايلدى الهام وسر يولندن پادشاه چينه خبر
اولدى اول شاهك كوكلى آنك سركشلكه وكفرانه قصد ايلمسى درد ايتدى ومجروح قيلدى اول شهزاده نك روحنه باطن
يوزندن اول شاه چين برزخم اوردى انجلين كه شاهك صورتنه آندن خبر اولمدى يعنى بوزخمى آنك صورتى اورمدى بلكه
كوكل يوزندن آنك روحنه برزخم اوردى كه شاهك صورت ظاهره سى اصلا متغير اولمدى وخبر طويمدى
نته كم كاتب وحى حضرت نبيدن بوقدر كشف وشهود بولدقدنصكره سركشلكه وكفرانه قصد ايليوب حضرت نبى
عليه السلامك باطنى اكا انجندكده كوكل يوزندن آنك روحنه برزخم اوردى كه آنك روحنده اصلا كشف وشهود
اثرى قالميوب ايماندن دخى محروم قالدى وقصه سى دفتر اولده مفصل ومشروح مذكور اولمشدر آنده طلب اولنه
(مثنوى) چون مسلم كشت بى بيع وشرى * از درون شاه درجانش جرى * قوت مى خوردى زنور جان شاه *
ماه جانش همچو از خورشيد ماه * راتبهٔ جانى زشاه بى نديد * دمبدم درجان مستش مى رسيد * آن نه كه ترسا ومشرك
مى خورند * زان غدايى كه ملائك مى خورند) چونكم بيعسز وشراسز شاهك درونندن اول شاهك شاهزاده جانبنه
جرى مسلم اولدى جرى وظيفه يه ونفقه يه ديرلر يعنى چونكم پادشاه چينك درونندن اول شهزاده نك جاننه وظيفهٔ جانى
ونفقهٔ روحانى مسلم اولدى شاه چينك نور جانندن قوت روحانى وغداى نورانى يردى آنك جانى ماهى خورشيددن
ماه كبى يعنى ماه خورشيددن نور استفاده ايليوب مستنير اولديغى وقوت بولديغى كبى اول شهزاده نك دخى ماه جانى
شاه چينك خورشيد جانندن قوت نورانى وغداى روحانى يردى ومستفيد ومستنير اولوردى هر مريد كندى مرشدندن
هم بويله در بى نديد اولان شاهدن وظيفهٔ جانى وراتبهٔ روحانى دمبدم آنك مست اولان جاننه ايريشوردى وهركون
آنك روحنه شاهك جانندن بركونه وظيفهٔ روحانى وراتبهٔ نورانى كلوردى وآنك جاننه قوت وغدا اولوردى اول قوت
وغدا كه ترسا ومشرك يرلر اول برغدادنكه ملائك يرلر يعنى آنك جاننه شه جانبندن كلان قوت وغدا ملائكه نك
يدكارى قوت وغداى نورانيدندر يوخسه كبر وترسانك يدكارى غداى جسمانيدن دكلدر (مثنوى) اندرون خويش
استغنا بديد * كشت طغيانى زاستغنا بديد) كه نه من هم شاه وهم شهزاده ام) چون عنان خود بدين شه داده ام * چون
مرا ماهى برآمد بالمع) من چرا باشم غبارى را تبع) آب درجوى منست ووقت ناز) ناز غيرازچه كشم من بى نياز چونكم
شاهك جانبندن آنك جاننه هركون وظيفهٔ روحانى وارزاق نورانى كاوب مسلم اولدى وآنك جانى قوت ومكنت بولدى

كنديك درونده استغنا كوردى استغنادن برطغيان آنك درونندن بديد وظاهر اولديكه (ان الانسان
ليطغى ان رآه استغنى) بيورلمشدر بويله ديدوكه بويله بن هم شاه وشهزاده دكلى ام كندى عنان واختيارمى بوشاهه
نيچون ويرمشم وبوكا تسليم اولوب ندن اوترى مريد اولمشم چونكم بنم ايچون لمعه لو برماه يوقارى كلدى
وبنم ماهتاب روحم طالع وتابان اولدى پس بن نيچون برغباره تابع اولورم وخاك وغبار مشابه سنده اولان
برجسمه خدمت قيلورم آب معنى بنم جوى وجودمده درآمدى نازووقت بى نيازوقتى دكلدر غيرك نازنى بن بى نيازندن
اوترى چكرم ديدى وبوكونه استغنا ايلدى نته كم كاتب وحى حضرت نبى عليه السلامك هركون روح شريفندن
غدا ايدرلر اولور ايكن واول حضرتك مشكات روحندن نور وضيا الور ايكن (ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طين
آيت كريمه سى نازل اولوب حضرت شاه نبوت آنى يازدروب اول دخى لفظ رسولدن صادر اولنى يازركن
(ثم انشأناه خلقا آخر) بيورديلر اول كاتب آنى دخى يازدى وآنك قلبنه (فتبارك الله احسن الخالقين) ديمك كلدى
فى الحال آنى لسانه كتوروب (فتبارك الله احسن الخالقين) ديدى حضرت نبى عليه السلام بونى دخى كتابت ايله
بودخى آيت كريمه در بيوردى فى الحال بوشهزاده نك قلبنه كلان وسوسه واستغنا آنك قلبنه دخى كلدى وقلبنده
ديدى كه چونكم بن هم پيغمبرم بنم دخى قلبمه اللهدن آيت نازل اولدى پس نيچون بن بوكا تابع اولورم ونه وجهله
عنان اختيارمى بونك كف ارادتنه تسليم ايدوب هركون بوكا خدمتلر وعبوديتلر قيلورم بنم خود بوكا شمدنصكره
اصلا وقطعا احتياجم قالمدى ديدى وبونك قصه سى جلد اولده مفصل مرور ايلدى آنده طلب اولنه وبومحلده
شاهدن مراد حضرت نبى عليه السلام وشهزاده دن مراد اكاتبعيتدن سركش اولان واعراض قيلان امت اولور
وشهزاده اولمسى آدم زاده اولديغى اعتبار ايله اولوركه حضرت آدم خليفة الله در ودخى شاه چيندن مراد علم دين
واسرار يقين صاحبى برشاه ولايت ومعدن هدايت اولور وشهزاده دن مراد شول آدم زاده اولوركه اولا اكا ارادت كتوره
وخدمت قيله آنك جانندن نيچه قوت معانى وقوت روحانى بولدقدنصكره بوشهزاده يه كلان وسوسه واستغنا كبى
آنك دخى قلبنه بروسوسه كله واول شاه دين ومالك اسرار يقيندن استغنا قيله وسركش اوله بويله ديه كه (مثنوى)
مهر جراندم چو درد سر نماند * وقت روى زرد وچشم تر نماند * چون شكرلب كشته ام عارض قمر * باز بايد كرد دكان دكر
بن نيچون باشمى باغلرم كه باش اغريسى قالمدى يوزك اصفر وكوزك نمناك وتيره اولمسى وقتى قالمدى چونكم شكرلب
وعارض قمر اولدم يعنى لب ودهانم شكر كبى شيرين وخد وعذارم قمر كبى نورانى اولدى امدى برغيرى دكان اچمق كرك
وبشقه باشمه رئيس وپيشوا اولمق كرك ديدى وبوشول مريدك صورت حالى اولوركه برشاه دينك ومالك علم يقينك
حضورنه كله واكا مريد اوله پس اول شاه دينك حسن نظرى ويمن همتيله آنك جاننه نيچه علوم ومعارف واذواق ولطايف
حاصل اوله برمرتبه يه واصل اوله كه كندوسنى مظهر الطاف الهى كوره وآيينهٔ اوصاف ربانى مشاهده قيله وكندى
وجودنده وغيرك وجودنده متصرف اولنى همان حضرت حق كورموشيخك وجودنده دخى متصرف اولنى وتقليب
وتحويل قيلنى همان حضرت حق كوره بوقدر معرفتدن آنك نفسنه شو وسوسه واستغنا كله وشهزاده نك ديديكنى
درون عالمندن اول دخى ديه بجانم بن شمدنصكره نيچون باشم باغليوب طبيبه عرض احتياج ايلرم بنده دردسر
وخسته لك قالمدى اومحبوب حقيقتك وصالى بكا ال ويردى وجانم آنى كنديده كوردى اغلمق وايكلمك وسائر واصل
اولمين عاشقلر كبى زرد روى اولمق بنده قالمدى سائر محبوب الهى اولان وليلر وصفيلر كبى شيرين دهان اولدم وقمر كبى
نورانيت بولدم امدى بكا دخى بوشيخ كبى بشقه باشمه بردكان آچوب ورئيس وپيشوا اولوب ومريد ومحب جمع قيلوب انلره
ارشاد وتربيه قيلمق كركدر ديو بوكونه نازو استغنا ايليه (مثنوى) زين منى چون نفس زايدن كرفت * صدهزاران
ژاژخايدن كرفت * صد بيابان زان سوى حرص وحسد * تا بدانجا چشم بدهم ميرسد) بو بيتلكدن چونكم نفس
طوغرمقلق طوتدى صدهزاران هرزه چيمك طوتدى اول حرص وحسد طرفندن يوز بيابان وار ايكن تا اكا چشم بد
هم ايريشور قنده قالديكه چشم نيكو بين يعنى چونكم بو بنلكدن وانانيتدن وكبردن ونخوتدن آنك نفسى نيچه كم
خويلرى وقبيح صفتلرى طوغورمق ونيچه يوزبيك هرزه وبيهوده فكرلر چيمك طوتدى ودرونندن بوكونه كستاخانه
خاطره لر ايتدى وپادشاه آنك بوخاطره لرنى وفاسد فكرلرنى چشم جانله كوردى مثلا اهل حرص واهل حسد اولان
اهل فراست طرفندن بركسه نك باطننه ودرونه صد بيابان ونيچه مسافه ومرحله وار ايكن تا اول محله بد اولان كوز
ونيكو كورمين ديده هم ايريشور وآنك حالنى وباطننده اولان سوء خصالنى فراست وكياستله استدلال ايدوب بيلور
مثنوى) بحر شه كه مرجع هر آب اوست * چون نداند آنچه اندر سيل وجوست) چونكم قضيه بويله در بحر پادشاه كه
هر آبك مرجعيدر سيلده وجوده اولنى نيچون بيلمز يعنى چونكم بركسه نك باطننه حرص وحسد طرفندن نيچه

بوزیابان وارایکن هنوز دخی نیکو بین اولمین کوزنا کابر شمك وآنك ضمیرنه فراستله واقف اولمق ممکن اوله پس شاه دین
ومالك علم یقین اولان صاحب ولایتك بحر درونی که هر برفیض وحیات وعلم ومعرفت آنك مرجعی ومصبریدر وسیله
وجوی منزله سنده اولان کسه لرك درونته کلان فکر آبی نیچون بیلمیه که آنك فکر وخیال آب زلالی کبی شیرین
واطیفمیدر ویاخود آب شور کبی تلخمیدر (مثنوی) شاه رادل دردکرد از فکر او * ناسپاسیٔ عطای بکر او
کفت آخر ای خس واهی ادب * این سزای دادمن بود ای عجب * من چه کردم با تو زین کنج نفیس * تو چه کردی با من
از خوی خسیس * من ترا ماهی نهادم در کنار * که غروبش نیست تا روز شمار * در جزای آن عطای نوربالك *
توزدی دردیدهٔ من خار وخاك * من ترا بر چرخ کشته نردبان * توشده در حرب من تیر وکمان) شاه چینك ومالك علم
یقینك اول شهزاده نك اول فاسد اولان فکرندن کوکلی درد طوتدی وآنك کستاخانه اولان خاطره سندن
قلبی اینجندی ومجروح اولدی آنك بکر اولان عطا وکرمنك ناسپاسلغندن اوتری پادشاه چین ومالك علم دین
کندی درونده اول کستاخه خطابایدی ای خس ودنی وادبی سست وضعیف اولان کستاخ ای عجب بونم
داد وعطاملك سزاسی ولایقی اولدی که سنك درونکدن بویله سوء خاطره ظهوره کلدی اولا بن سکا بو کنج نفیسدن نه انعام
واحسانلر قیلدم وبو خزینهٔ دلدن بو قدر نفایس ولطایفی اخراج ایدوب سکا نه مرتبه ویردم وعطیه لر قیلدم که
سن خوی خسیسکدن بکانه ایلرسن وبنم الطاف علیه ملك ونعم جلیله ملك قدرنی بیلمیوب درون دلدن نه هرزه لر
سویلرسن بن سکا کنار کده بر ماه معنوی قودم وسنك روحکی ماه منیر کبی تابان اولمق مرتبه سنه ایرکوردم که اول ماه
روحانینك روز شماره دك غروب وافولی اولمز اول نوربالك وعلم تابناکك عطاسنك جزاسنده سن بنم کوز یمه
خاروخاك اوردك یعنی بن سکا بر نوربالك وعلم تابناك عطا ایلدم سن اول عطیه ونعمتك مقابله سنده بنم کوزیمه
کفران خاکنی وطغیان خارنی اوردك سکا لایق اولان بو ایدی که بو نعمتك قدرنی بیله دك وهمیشه بونك شکرنی قیله دك
بن سکا چرخ اوزره نردبان اولمشم سن بنم حربمده تیر وکمان اولمشسن یعنی بن سنك چرخ اعلایه وعالم بالایه عروج وصعود
ایلمکه نردبان اولمشم وترقی ورفعتکه سبب کلمشم اماسن بنمله محاربه ایلمکده تیر وکمان کندك اولمشسن که کمانه بکزرسن
وفکر فاسدك تیر کیبدرکه طورمدین بنم جانمه آنی نمرود کبی آتارسن وبنی آزرده ورنجیده خاطر ایدرسن دیدی وبوندن
مقصود برشاه دینك بوکونه بی ادب اولان مریدنه باطنی بوزندن سویلدیکی سوزلردر (مثنوی) درد غیرت آمد
اندر شه بدید * عکس درد شاه اندروی رسید * مرغ دولت درعتابش بر طپید * پردهٔ آن کوشه کشته بردرید) شاهك
درونده درد غیرت ظاهر کلدی شاهك دردنك عکسی اول شهزاده یه ایرشدی اکا عتاب ایلمکده مرغ دولت
مضطرب اولدی اول کوشه کشته نك پرده سنی یرتدی یعنی شاه چینك باطننه غیرت دردی ظاهر کلدی آزرده دل
اولمق آنك باطننده ظهور قیلدی اوشاه چینك قلبنده اولان درد عکسی شهزاده نك قلبنه ایرشدی که (من القلب الی
القلب روزنة) دیمشلر نته کم مقدما شاهك درونندن شهزاده نك درونته ذوقلر واحتلار یرشوردی شمدی شاهك درونده
اولان درد وجراحت هم اوبولدن شهزاده نك درونته منعکس اولدی وتأثیر قیلدی هماندم انك دولتی قوشی اکا بوکونه
عتاب ایلمکه مضطرب اولدی واوجمغه وقاچمغه عزیمت قیلدی اول کوشه کشته اولان وکوشهٔ سلامتده ونعمتده
استراحت قیلان شهزاده نك پرده سنی یرتدی وآنك فسادنی وقباحتنی اشکار اوظاهر ایتدی (م ی) چون درون خود
بدید آن خوش پسر * از سیهکاریٔ خود کرد واثر * آن وظیفهٔ لطف ونعمت کم شده * خانهٔ شادیٔ او پرغم شده *
باخود آمد او زمستیٔ عقار * زان کنه کشته سرش خانهٔ خمار) چونکم اول خوش پسر کندی درونده
کندی سیاهکارلغندن کرد واثر کوردی یعنی کندینك کستاخلغندن حاصل اولان غباری وآثاری باطننده
مشاهده قیلدی اول لطف ونعمت وظیفه سی کم اولمش آنك شادلغی اوی پرغم اولمش کوردی یعنی اول درونی شاد
وخرم ایکن کندی درونی پرغم وپر الم کوردی پس عقارك مستلکندن اوکندویه کلدی اول کناهدن انك سری خانهٔ
خمار اولمش کوردی عقار ضم عینله شرابه دیرلر یعنی چونکم بو حالتی کندی درونده مشاهده ایلدی انانیت شرابیله
مست اولدیغندن آیلوب کندویه کلدی اول کناه وخطاسیندن کندی باشنی خمارخانه سی وکدر وکسل پیمانه سی
اولمش کوردی (مثنوی) خورده کندم حله زو بیرون شده * خلد بروی بادیه وهامون شده) کندم یمش حله اندن
برون اولمش خلد آنك اوزرینه بادیه وهامون اولمش یعنی حضرت آدم علیه السلام وسوسهٔ ابلیس ایله بغدای
اغاجندن یوب حلهٔ جنت آنك وجودندن خلع ونزع اولندیغی وخلد نعیم آنك اوزرینه بریه وصحرا اولدیغی کبی
اول پسر دخی انانیت وکبر کندمندن یمش وآندن جنت حله لری کبی اولان اذواق روحانی وارزاق ربانی واشواق
سبحانی وبونلر امثالی اولان اخلاق الهی هرنه ایسه اندن زائل اولمش وخلد نعیم کبی لطیف وتازه اولان جنان بریه

وصحرا کبی قورو قالمش وکندیسنی بی ذوق وبی صفا کورمش (م ی) دید کان شربت ورا بیمار کرد * زهر آن ما ومنیها
کار کرد * جان چون طاوس در کلزار ناز * همچو جغدی شد بویرانهٔ مجاز) شهزاده کوردی که اول شربت انانیت
آنی بیمار ایتدی اول ما ومنلك زهری کار ایتدی یعنی اول شهزاده مقدما ایلدیکی انانیتك شرابی کندیسنی بیمار قیلدیغی
واو بنلك وسنلك خاطره سنك زهری وجودنه تأثیر ایتدیکنی کوردی کلزار نازده اولان انك طاوس کبی جانی مجازی
ویرانه سنه بر بیقوش کبی کندی یعنی حقیقت عالمنده نازله طاوس کبی جولان ایلرکن آنك جانی بر جغد کبی ویرانهٔ
مجازه تنزل ایتدی (مثنوی) همچو آدم دور ماند اوز بهشت * در زمین می راند کاوی بهر کشت) آدم کبی اول شهزاده
عصیان سببیله جنت معنویدن دور قالدی زمینده کشت ایلمکدن اوتری بر کاو سوردی نته کم آدم علیه السلام
حضرتلری جنتدن دور قالدقدن وزمینه کلدکدنصکره زراعت قیلمقدن اوتری جفت سوردی بوهم چونکم نفسنك
هواسنه میل ایتدی اول سببدن بهشتدن دور اولوب زمین بشریته تنزل قیلوب کار وعمل ایچون نفس کاونی سوردی
(مثنوی) اشك می راند اوکه ای هندوی زاو * شیررا کردی اسیر دم کاو) اول شهزاده اشك سوردی بویله دیو که
ای استاد هندی شیری دم کاوه اسیر ایتدك زاو استاد معناسنه در هندی سیاه عربه دیرلر بونده نفس مراد
اولور شیردن مراد روح اولور دم کاودن مراد جسد اولور که جسد روح حیوانی یه نسبتله دم کاو کبیدر وتوضیح معنی
اول شهزاده چونکم اول حالت قبیحه یی کندیسنده کوردی کوزلرندن وافر یاش سوردی ونفسنه بوکونه
خطاب ایدوب دیدی خطا ومعصیتده وخدیعتده استاد اولان نفس سیاهکارسن شیر کبی اولان روحی دم کاو
مثابه سنده اولان جسمه اسیر ایتدك (مثنوی) کردی ای نفس بد بارد نفس) بی حفاظی باشه فریاد رس) ای بارد نفسلو
وسرد دملو اولان نفس بد فریادرس اولان شاه دینه بی حفاظلك وبی وفالك ایتدك (مثنوی) دام بکزیدی ز حرص
از کندمی * بر تو شد هر کندم او کزدمی * در سرت آمد هوای ما ومن * قید بین بر پای خود پنجاه من * بر کندمدن
اوتری حرصدن ای نفس کافر دام قبول ایتدك اول حرصك هر بر کندمی سنك اوزریکه بر کزدم اولدی سنك باشکه
ما ومن هواسی کلدی شمدی کندی ایاغکده اللی بطمان قید کور اول شهزاده نفسنه بوکونه توبیخ ایدوب دیدی بر کندم
مثابه سنده اولان حظ نفسانیدن اوتری حرص وهوسکدن دام بلایی قبول قیلدك سنك اوزریکه اول حرصدن هر بر کندم
دانه سی شمدی کوربر عقرب اولدی سنك باشکه بنلك وسنلك هواسی کلدی شمدی آنك جزاسی کندی پای جانکده
اللی بطمان قدر قیود بدنیه وسلاسل جسمانیه یی کور نه کونه ظلمتلره ومحنتلره دوشدی دیدی (م ی) نوحه میکرد این
نمط برجان خویش * که چرا کشتم ضد سلطان خویش) آمد او با خویش واستغفار کرد * با انابت چیز دیکر یار کرد
بو اسلوب اوزره کندی جانی اوزره نوحه وفریاد ایتدی بویله دیو که بن کندی سلطانمه نیچون ضد اولدم وکندی پادشاهمه
ندن اوتری مخالفت قیلدم اول شهزاده کندویه کلدی واستغفار وتوبه قیلدی انابتله بیله بر آخر شیئی یاد ایتدی که مراد اندن
تضرع ونیازدر (م ی) درد کان از وحشت ایمان بود * رحم کن کان درد بی درمان بود) دردکه اول درد وحشت ایماندن
اوله رحم ایله که اول درد بی درمان اولور یعنی شول بر دردکه درونده زوال ایماندن ونقصان عرفاندن حاصل اوله اکا سن
رحم ایله که او درد درمانسز اولور جمله مؤمنلر ملك ومالك وتن وجانلرینك زوالندن امان دیله مزلر اما زوال ایماندن
الامان الامان من زوال الایمان دیو حضرت رحماندن امان دیلرلر بوندن معلوم اولدیکه وحشت ایماندن حاصل اولان
درد سائر درده بکزه مز (م ی) مر بشر را خود مبا جامهٔ درست * چون رهید از صبر در حین صدر جست * مر بشر را
پنجه وناخن مباد) که نه دین اندیشد آنکه نی سداد) آدمی اندر بلا کشته بهست) نفس کافر نعمتست وکمرهست) بشرده
خود جامهٔ درست اولمسون زیرا چونکم فقرا صبردن قورتیله درحال صدر استر یعنی اکثر بشره فقرده اولمق وکهنه جامه لر
ایچره قالمق انفعدر انکیچونکه همان مکه فقر وذلته صبر قیلمقدن خلاص اوله صدر عزت استر کبر ونخوته باشلر وطاغی
اولور نته کم حق تعالی (ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الارض) بیوردی تحقیقا بشرك پنجه سی وطرنغی اولمسون
همان مکه پنجه وقوت بوله وناخن صاحبی اوله اندنصکره نه دین اندیشه ایلر ونه صلاح وسداد اندیشه ایلر بلکه نفس
اماره صاحبی اولان آدمی بلاده کشته اولمق یکدر زیرا نفس اماره کافر نعمة الله در وکمراهدر همان مکه انك النه وافر
نعمت وقدرت کله انك شکرنی قیلمغه مشغول اولمیوب کفران نعمه اولور وکمراه اولوب نمرود کبی تمرد وتکبر قیلور
خطاب حق تعالی بعزرائیل علیه السلام که ترا رحمی بر که بیشتر آمد ازین خلایق که جانشانرا قبض کردی وجواب دادن
عزرائیل علیه السلام مر حضرت را (م ی) حق بعزرائیل میکفت ای نقیب) بر که رحم آمد ترا از هر کئیب * کفت
بر همه دلم سوزد بدرد * لیك ترسم امر را اهمال کرد * تا بکویم کاشکی یزدان مرا) در عوض قربان کند بهر فتی) کفت بر که
بیشتر رحم آمدت) از که دل پر سوز وبر یان ترشدت) حق تعالی عزرائیل علیه السلامه دیدی ای نقیب هر بر کئیبدن

یعنی محزون دل اولان کمسه‌دن سنک رحمک کیمه کالدی وقنغی کمسه‌یه شفقتک زیاده اولدی عزرائیل علیه السلام
حضرتلری جناب عزته دیدیکه الهی جمله خلق اوزره بنم کوکام دردله یانر وجمله‌یه قلبم مرحمت قیلور حتی هیچ برکسه‌یی
جانندن جدا ایلمک استمزم لیکن امر شریفکی اهمال ایتمکدن قورقرم حتی دیرمکه نولایدی یزدان حضرتلری بنی فنی دن
اوتری عوضده قربان ایدیدی یعنی برجوانک جانی الدیغم زمانده بومرتبه مرحمت کاورروانک یرنه بن قربان اولمغه تمنی
قیلورم دیدی حق تعالی حضرتلری عزرائیل علیه السلامه ایتدی یا عزرائیل بو جمله‌دن سنک کیمه رحمک زیاده‌رک
کالدی نه کونه کمسه‌دن سنک کوکلک دلسوز وبریان تراولدی (م ی) کفت روزی کشتیء برموج تیز) من شکستم زامر
تاشد ریز ریز * پس بکفتی قبض کن جان همه * جز زنی وغیر طفل زان رمه * هر دو در یک تختهٔ درماندند * تخته را آن
موجها می راندند * باز کفتی جان مادر قبض کن * طفل را بکذار تنها ز امر کن * چون ز مادر بکسلیدم طفل را * خود
تو می دانی چه تلخ آمد مرا * پس بدیدم دودماتمهای زفت * تلخیء ان طفل ازفکرم نرفت * عزرائیل علیه السلام
حضرتلری جناب عزته جواب ویروب دیدی الهی وسیدی سن عالم سن برکون موج تیز اوزره برسفینه‌یی بن سنک
امرکدن شکست ایلدم تا اول کشتی ریزه ریزه وپاره پاره اولدی پس بکادیدک اول کشتیده اولنلرک برعورتدن
وبرطفلدن غیری جمله سنک جانی قبض ایله اول سورودن اول زنک واول کودکک قبض ایلمه جمله سنک جانی قبض ایله
بیوردک پس بن جمله نک جانی قبض ایلدم امر شریفکله اما اول زن وفرزند هر ایکیسی بر تخته اوزره قالدیلر اول موجلر
تخته‌یی سوردیلر وبرکناره کتوردیلر کیرو بکادیدک مادرک جانی قبض ایله اما طفلی کن امرنه امتثالدن اوتری
ترک ایله که بنم ارادتم وامرم اول اوغلانک نیجه زمان زنده وفرخنده اولمسنه تعلق ایلمشدر چونکم اول طفلی مادرندن
قطع ایلدم وایردم واناسنک روحنی قبض ایلدم خودسن بیلورسنکه اول کارنه مرتبه تلخ وترش بارکلدی وبنی الم
واضطرابده قیلدی چوق اولوماتملر وآه وواهدن دخانلر کوردم اول اوغلانجغک اجیسی بنم فکرمدن کتمدی وانک سوز
وکدازی درونمدن خروج ایتمدی دیدی (م ی) کفت حق ان طفل را ازفضل خویش) موج را کفتم فکن در بیشه ایش
بیشهٔ پر سوسن وریحان وکل) بر درخت میوه‌دار خوش اکل) چشمهای آب شیرین زلال) پروریدم طفل را با صد دلال
صد هزاران مرغ مطرب خوش صدا * اندران روضه فکنده صد نوا * بسترش کردم زبرک نسترن * کردم اورا ایمن از
صدمهٔ فتن * حق تعالی حضرتلری عزرائیل علیه السلامه ایتدی یا عزرائیل اول طفلک قصه‌سنی سکا بیان ایده‌یم انک
قصه‌سی بودرکه کندی فضلمدن موج دریایه دیدم که اول طفلی بر بیشه‌یه براق بر بیشه که پر سوسن وپر ریحان وپر کل ایدی
اول بیشه خوش اکل اولان درخت میوه‌دار ایله پر ایدی یعنی یمه‌سی خوش ولذیذ میوه‌دار اولان اغاجلر ایله اول بیشه‌زار
طولی ایدی اول بیشه‌زارده شیرین آب زلال چشمه‌لر وار ایدی پس اول طفلی بویله بر لطیف بیشه‌زار ولاله‌زار وکلزار
ایچره بسلدم وتربیه ایلدم صد هزاران خوش صدا مطرب قوشلر اول روضه‌یه صد نغمه ونوا براقمش واول روضهٔ بهشت
ایچره هر بری برکونه ترنملر وتغنیلر قیلمش ایدی اول طفلک بسترینی برک نسترندن ایتدم اول طفلی صدمهٔ فتن ومحندن
ایمن ایتدم اصلا انی بر بلایه وبر محنته مبتلا قیلمدم (م ی) کفته من خورشید را کو را مکز * باد را کفته برو آهسته وز
ابر را کفته برو باران مریز * برق را کفته برو مکرای تیز * زین چمن ای دی مبرآن اعتدال * پنجه ای بهمن برین روضه
ممال * بن خورشیده دیدمکه اول طفلی ایصرمه یعنی رنجیده قیلمه باده دیدم اول اوغلانک اوزرینه آهسته وملایم
اس وتیز طوقنمه سحابه دیدم اول کودکک اوزرینه باران دوکمه برقه دیدم اول طفلک اوزرینه تیزشعله اولمه وقیش
آینه دخی دیدم ای موسم دی بو چمندن اول اعتدالی کیدرمه ای قیش ایی بو روضهٔ اوزره پنجه سورمه بهمن قیش اینه
دیرلر * کرامات شیخ شیبان راعی قدس سره (مثنوی) همچو آن شیبان که از کرک عنید * وقت جمعه بر زمین خط
می کشید * تا برون ناید ازان خط کوسفند * نی در اید کرک ودزد با کزند * اول شیبان راعی کبی که عنید اولان کرکدن
اوتری جمعه وقتنده قیون سوروسی اوزره خط چکدی تا کم اول خط موهومیدن قیون طشره کلمیه وضررلو اولان
دزد وکرک دخی ایچرو کلمیه جائزدرکه زمین اوزره جزی چکمش اوله ویا خود اشارتله بر خط قیلمش اوله شیبان راعی
نواحی مصرده ساکن الله ولیلرندن بر عزیز کمسه ایدی اکثر امام شافعی رضی الله عنه حضرتلری انک زیارتنه
واررلروانک خیر دعاسنی الورلروانک کلامیله متنصح اولورلرایمش وشیبان راعی قیون کودرایمش اما هیچ بر جمعه‌یی
ترک ایتمزایمش البته جمعه کونی اولدقده قیون سوروسنک اطرافنه بر دائره چکرایمش وکاوب جمعه نمازنی مصرده
قیلوب ینه قیونجقلرینه وارر ایمش اول قیونجقلر دائره‌دن چقمغه وبر قورد ویا حرامی ایچرویه کیرمکه قادر اولمزایمش
(مثنوی) بر مثال دائرهٔ تعویذ هود * کاندران صرصر امان ال بود * هشت روزی اندرین خط تن زنید * وز برون
مثله تماشای کنید * بر هوا بردی فکندی بر حجر * تا دریدی لحم وعظم از همدکر * یک کره را بر هوا بر هم زدی

تا چو خشخاش استخوان ریزان شدی * آن سیاست را که لرزید آسمان) مثنوی اندر نکنجد شرح ان *
شیبان راعینک غنملر اطرافنه چکدیکی دائره هود علیه السلام حضرتلرینک مؤمنلر اطرافنه چکدیکی دائرهٔ
تعویذ مثالنده ایدی که اول دائره ال واصحابنک امانی اولدی وکندی‌یه تابع اولان مؤمنلر اول دائره ایچره عذاب خدادن
قورتلوب نجات بولدی کندی آل واصحابنه هود علیه السلام حضرتلری دیدی ای مؤمنلر بو خط ایچره سکز کون
ایسم اولک وصبر وسکوت قیلک وطشره‌دن مثله‌یی تماشا ایلیک مثله میمک فتحه‌سی وثانک ضمه‌سیله قهر وعذاب
معناسنه دروانلرک سکز کون اول دائره ایچره اولمسنه (بریح صرصر آتیة سخرها علیهم سبع لیال وثمانیة ایام حسوما
آیت کریمه‌سی دلالت وشهادت ایلر باد صرصر دائره‌دن خارج اولان عاد قومنی هوایه ایلتوروحجر اوزره بوقاروردن اشغه
براغوردی حتی لحمی وعظمی بری برندن یرتاردی یعنی انی کمکدن جدا ایدوب پاره پاره ایدردی بر کروهی اول باد
صرصر هواده بری برینه اورروهلاک قیلوردی حتی خشخاش کبی انلرک کمکلری زه چینه دوکیلوردی اول سیاست که
آسمان اندن دتردی انک شرحی مثنوی شریف ایچره صغمز واول قهر وعذابک تعبیری تحریر وبیان ایلمکه کلمز پس
بادک انلری قهرایتمسی کندی طبعنک خاصیتی دکلدر بلکه اللهک امر شریفیله در خلافا للطبیعیه اکر قوم عادی هلاک
ایلمک بادک مقتضای طبعی اولیدی اول زمینده قوم هودی دخی هلاک ایلردی پس باد صرصرک اول قومی هلاک
ایلدیکی الله امریله اولدی یعنی اثبات وطبیعی اولنلری الزام قیلمقدن اوتری اولا باده خطاب وثانیا طبیعی اولنلره خطاب
ایدرلر (مثنوی) کر بطبع این میکنی ای باد سرد * کرد خط دائرهٔ آن هود کرد * ای باد سرد قوم عاده بو عذابی سن
اکر مقتضای طبعکله ایلرایسک اول هودک خطی دائره‌سی اطرافنه طولان وانده اولان مؤمنلری دخی عاد قومی
کبی هلاک ایله‌سن انلرک اطرافنه طولنمغه وانلره ایذا قیلمغه قادر دکلسن که سن کندی مقتضای طبعکله بر کار ایلمزسن
بلکه سرد وبرد اولمقدن وبرطایفه‌یه عذاب ودرد قیلمقدن هرنه ایلرایسک امر خدا ایله ایلرسن (مثنوی) ای طبیعی فوق
طبع این ملک بین * یابیا ومحو کن از مصحف این * مقریان را منع کن بندی بنه * یا معلم را بمال وسهم ده * عاجزی وخیره
کین عجز از کجاست * عجز تو تابی ازان روزی جزاست * عجزها داری تو در پیش ای لجوج * وقت شد پنهانیان را نک
خروج) ای طبیعی طبیعتک فوقنده بو ملکی کور یا خود کل مصحفدن بونی محو ایله طبیعی فلاسفه‌دن شول طایفه‌یه
دیرلر که بو عالمده چار طبع بالذات مؤثردردیرلر یعنی نار بالطبع محرق اولور وماء بالطبع اغراق قیلور ومروی اولور وخاک
بالطبع انبات قیلور وباد بالطبع وزان اولور دیرلر احراقی قابل اولان جسمی نار یاقر کرک جسم نبی اولسون یاقی انک
طبعنک مقتضاسیدر دیرلر وبونلرک الله تعالینک ارادتیله وامریله مؤثر اولدقلرینه انکار ایلرلر که تحقیق مرادامر ور
ایلمشدر وتوضیح معنی بویله دیمک اولورکه ای طبیعی مذهب اولان فلسفی بو چار طبعک فوقنده بو ملک حق کورکه جناب
عزت بونلرک وجودنده کیف مایشاء نیجه متصرف اولوریا خود اکرسن دیرسنکه بو بادک قوم عادی هلاک ایلمسی وهود
قومنه لطیف وخوش وزان اولمسی مسلم دکلدر کل بو قصه‌یی مصحف شریفدن محو ایله‌سن خود مصحفدن الله تعالینک
بیوردیغی کلامی محو ایلمکه قادر دکلسن بو آیتلری قرأت ایلین مقریلری قرآن اوقومقدن منع ایله وانلره بند وقید
والدرین وایاقلرین باغله یاخود معلم قرآنه کوشمال ایله وبرقورقو ویرتا انلرسندن خوف ایدوب تعلیم ایلمیه‌لرسن بر عاجز
وخیره وزبون سنکه بو عجز سکا قندن رسنک عجزک اول روز جزادن بر تاب واثردر حق تعالی سنی بو دنیاده کاه کاه انکچون
عاجز ایلرکه یوم جزاده سن مطلقا عاجز وزبون اولدیغکی بوندن بیله‌سن ای لجوج ومعاند اولان فلسفی سن اوکده عجزلر
طورسن مثلا خسته اولمقده واولمکده وملک الموت کاوب روحکی قبض قیلمقده وقبرده وبعث اولمقده ویوم جزاده چوق
عجزلر طورسن پنهانیلره اشته خروج وقتی اولدی نهانی اولان ملکلر وامرلر ظهوره کالدکده نهانی او عجزلرهم عالم
کوندن خروج ایلر اول زمانده حقیقت نه ایدیکنه واقف اولورسن (م ی) خرم آن کین عجز وحیرت قوت اوست *
در دو عالم خفته اندر ظل دوست) هم در اول هم در آخر عجز دید) مرده شد دین عجایز را کزید) خرم اول کمسه که عجز وحیرت
آنک قوت وغداسیدر ایکی عالمده دوستک ظل وحمایتی التنده یاتمش وآسوده اولمشدر هم اولده وهم آخرده وهم ظاهرده
وهم باطنده عجز کوردی وکندینک قبضهٔ قدرت الهیده عاجز وزبون اولدیغنه نظر ایر کوردی مرده اولدی اولمزدن
اول اولدی ودین عجایزی قبول قیلدی که نبی علیه السلام حضرتلری علیکم بدین العجایز بیورمشدر عجوزه‌لرک دینی
اولدرکه بر عالمدن بر کلامی اشتسه‌لر انک صدقنه اعتقاد ایدرلر وبونک اصلی ندر دیوب انکله بحث وجدال ایلمزلر
وکندیلرده بر عقل وهنر کوروب بز عقلمزله یول بولورز بزه پیغمبر کلامی وعالم ربانی سوزی لازم دکلدر دیمزلر اما ای فلسفیلر
سز دیرسز پس سعادت شول کمسه‌یه که عجوزه‌لر دینی قبول ایلیوب کندینک بیلدیکندن کچه وانبیا علیهم السلامه
واولیای عظامه اعتقاد ایلیه (مثنوی) چون زلیخا یوسفش بروی بتافت * از عجوزی در جوانی راه یافت * چونکم

زلیخا یوسف انك اوزرینه طالع اولدی واوزرینه كلدی عجوزه ایكن جوانلغه یول بولدی نته كم یوسف وزلیخا حكایه سن
یازنلر دیمشلردر كه زلیخا یوسفك فراقنده كهنه قری اولدی وحسنی وجمالی كیدوب یوللرده كزن عجوزه كبی اولدی بركون
یوسفك برجانبدن مرورایلیه جكندن خبرالدی وانك رهكذرنده طوردی یوسف حضرتلری بعد زمان ماه كبی انك
اوزرینه تابان اولدی وطلوع قیلدی وقلبنه مرحمت كلوب زلیخانك حالن وخاطرن صوردی واكاوافر التفاتلر ورعایتلر
قیلدی وخیردعا ایلدی انك حسن نظری وخیردعاسی بركاتندن زلیخا عجوزه لكدن قورتلوب تازه جوان اولمغه یول
بولدی پس عجوزه لك انی یوسعادته ایركوردی سن ای طبیعی مذهب دین عجایزی قبول ایلیوب دین مصطفی ده برعجوزه
كبی اولوب واول حضرتنه ایمان واعتقاد قیلور واولمزدن اول اولورایسك سنك دخی اوزرینكه یوسف معنوی ومحبوب
حقیقی تابان اولور وتجلی قیلور اول وقتده سن هم زلیخا كبی خوب روی ولطیف خوی وشیرین كوی اولورسن وتازه لك
وترلك مرتبه سنی بولورسن (م ی) زندكی در مردن ودر محنتست ‌* آب حیوان در درون ظلمتست ‌* زنده لك فی الحقیقه
اولمكلكده ودرد ومحنته مبتلا اولمقلقده دركما قیل انما الحیاة فی الموت آب حیوان ظلمات ایچره در كما قیل ماء الحیاة
فی الظلمات چونكم آب حیات ظلمات ایچره وحیات طیبه مقتضیات نفسك موت وفناسی ایچره در حیات طیبه
استین نفسنی اولدرر وآب حیات معنوی استین انی ظلمات بلا ومحنت وعنا وزحمت ایچره بولورمت بالارادة تحیی
بالسعادة قولی بو مضمونی مؤید اولور ‌* رجوع كردن بقصهٔ پروردن حق تعالی نمرودرا بی واسطهٔ مادر ودایه در طفلی
(م ی) حاصل آن روضه چو باغ عارفان ‌* از سموم وصرصر آمد در امان ‌* یك پلنكی طفلكی نوزاده بود ‌* كفتم اورا شیر ده
طاعت نمود ‌* پس بدادش شیر وخدمتهاش كرد ‌* تا كه بالغ كشت وزفت وشیرمرد ‌* حق تعالی دیدی حاصل كلام اول
روضه كه اول طفل اكا واصل اولدی عارفلرك باغی كبی سمومدن وصرصردن امانده كلدی ودرون عارفان كبی
اختلافات هوادن امین اولدی اول بیشه زارده برپلنك یكی براوغلانجق طوغورمش ایدی بن اول پلنكه اول طفله
شیرویردوام ایلدم بنم امرمه اطاعت كوستردی ومنقاد اولدی پس اول طفله اول پلنك شیرویردی واكا خدمتلر ایتدی
وتربیه لر قیلدی حتی اول طفل بالغ وجسیم وشیرمرد اولدی (مثنوی) چون فطامش شد بكفتم با پری ‌* تا در آموزید
نطق وداوری) پرورش دادم مرا اورا زان چمن) كه نكفت اندر نكنجد فن من) چونكم اول طفل سوددن كسلدی
وپلنكك سودنی امز اولدی برپری یه بن دیدم تاكم اكا نطق وداورلك وحكومت ودلاورلك اوكرتدی بن اول چمنده
اكا پرورش ویردم كه بنم فن وصنعتم كفت وكویه صغمز یعنی بن شول صانع وقادرمكه اول چمندن اكا پرورشلر ویردم
وآنی ناز ونعیمله بسلدوب شیرمرداولمق مرتبه سنه ایركوردم بنم فن وصنعتم اولقدر بیحد وبی شماردر كه كفتاره صغمز
وتعبیره كلمز (م ی) داده من ایوب را مهر پدر ‌* بهر مهمانی كرمان بی ضرر ‌* داده كرمان را برو مهر ولد ‌* بر پدر من ابنت
قادرا بنت بد) بن شول صانع قادرمكه قولم ایوبه كرملرك مهمانلغندن اوتوری ضررسز مهرپدر ویردم یعنی ایوبه
بدنده اولان قورد جغزلری ضررسزقو ونقلمقدن اوتری پدرشفقتنی ویردم كذلك قورد جغزلره دخی انك اوزرینه ولدك
پدراوزره مهر ومحبت ایلمسی كبی مهر ومحبت ویردم اوغل بابایه نیجه محبت ایلرسه اول قورد جغزلر دخی اكا اویله مهربان
اولدیلر ومحبت قیلدیلر ابشته سكا دست قدرتكه بونك فوقنده برقادروبوندن اعلی بردست قدرت اولمز
(مثنوی) مادران اداب من آموختم ‌* چون بود لطفی كه من افروختم ‌* بن شول صانعمكه مادرلره دأبی بن اوكرتدم
اولا بسلمكی واكا مهر ومحبت قیلمغی بندن اوكرندیلر برلطف نیجه اولوركه انی بن شعله لندردم اول لطفك نورنه هیچ حد
وغایت اولورمی بو مقرردركه اولمز (مثنوی) صد عنایت كردم وصد رابطه ‌* تا ببیند لطف من بی واسطه ‌* تا نباشد
از سبب دركش مكش ‌* تا بود هر استعانت از منش ‌* ورنه تا خود هیچ عذری نبودش ‌* شكوتی نبود ز هر یاربدش ‌*
الحاصل نیجه یوز عنایت ونیجه یوز رابطه ایلدم تاكم بنم لطفمی واسطه سز كوروه واسبابی ترك ایدوب بكا شاكر اوله
وخدمت قیله تاكم سببدن كش مكشده اولمیه تاكم انك هر استعانتی بندن اوله وهمان بكا توجه قیله وعون ونصرتی
بندن استیه یوخسه تاخود اكا هیچ برعذر اولمیه هر یاربدن اكا برشكایت اولمیه یعنی والا تاكا بندن بی واسطه نعمت
بولمغه واستعانت قیلمغه وبنم جنابمه متوجه اولمغه هیچ برعذر اولمدی اكا بر یاربدن برشكایت قیاق اولمدی (مثنوی
این حضانه دید با صد رابطه ‌* كه بپروردم ورا بی واسطه ‌* شكر او آن بود ای بندهٔ جلیل ‌* كه شد او نمرود وسوزندهٔ خلیل
بو حضانه یی یوز رابطه ایله انی بی واسطه بسلدم حضانه بالكسر ولد بسلمكه دیرلر تربیة الولد كبی یعنی تربیت ولطف وعطیی
بنم جانبمدن نیجه یوز رابطه ایله كوردی كه بن انی واسطه سز بسلدم ویدقدرتله تربیه ایلدم اول نعمتك شكری بومی اولدی
ای بندهٔ جلیل كه عاقبت خلیلی یاقیجی واو نمرود اولدی یعنی بنم اكا ویردیكم نعمتك شكری بو دكل ایدی اول بونك ضدی
اوزره كافر النعمه اولدی وبنم خلیلمی آتشه اتدی وامرم طوتمیوب استكبار ایتدی وكركسلرله آسمانه چقوب كندی

زعمجه بنمله محاربه ایتدی (مثنوی) همچنان كین شاهزاده شكر شاه ‌* كرد استكبار واستكثار جاه ‌* كه چرا من
تابع غیری شوم ‌* چونكه صاحب ملك واقبال نوم ‌* لطفهای شه كه ذكر آن كذشت ‌* از تجبر بردلش پوشیده كشت
انجلین كه بو شهزاده شاهك شكرنی ایلمكدن استكبار واستكثار جاه ایتدی یعنی نمرود حق تعالینك شكرنی قیلمقدن
استكبار ایدوب منصبنی كثیر عد ایلدیكی كبی بو شهزاده دخی شاهك شكرنی قیلمقدن استكبار ایتدی وكندی واصل
اولدیغی جاه ومرتبه یی كثیر وعالی عد ایلیوب دیدی كه بن نیچون برغیره تابع اولورم چونكم ملك ویكی اقبال صاحبی ام
بو مرتبه اقبال نو بولدقدن واصلنده دخی ملك ومال صاحبی برشهزاده اولدقدنصكره غیری یه تابع اولمغه وخدمت
وعبودیت قیلمغه نه حاجت وار دردیدی پادشاه چینك انك حقنده اولان لطفلری واحسانلری كه انك ذكری كچدی تكبر
وتجبرندن انك كوكلی اوزره پوشیده اولدی ونفسنك جبارتی وكبری پادشاهك لطفلرنی ونعمتلرنی انك كوكلی اوزره
ستر قیلدی وكافر النعمه اولدی (م ی) همچنان نمرود آن الطاف را ‌* زیر پا بنهاد از جهل وعمی ‌* این زمان كافر شد وره
میزند ‌* كبر ودعوی خدایی میكند ‌* رفته سوی آسمان با جلال ‌* با سه كركس تا كند با من قتال ‌* صد هزاران
طفل بی تلویم را ‌* كشته تا یابد وی ابراهیم را ‌* انجلین نمرود هم اول الطافی جهالتندن وكورلكندن ایاق التنه قودی
بو زمان كافر النعمه اولدی ویول اورر وكبرایلر وخدالق دعواسی اورروبن رب اعلایم دیو خلقه الوهیت دعواسن قیلور
حتی با جلال اولان آسمان جانبنه كتمش اوچ درت كركسله تا بنمله جرأت قتال ایلیه صد هزاران بی كناه اوغلنجقلری
اولدرمشدر تا اول ابراهیمی بوله وانی قتل قیله ودشمندن آزاد اوله وایدی بوداردنیاده صاحب سلطنت برپادشاه اولوب
قاله (مثنوی) كه منجم كفت كاندر حكم سال ‌* زاد خواهد دشمنی بهر قتال) هین بكن در دفع آن خصم احتیاط ‌*
هركه می زاید كشت او از خباط ‌* كوری او رست طفل وحی كش ‌* ماند خونهای دكر در كردنش ‌* اول اطفالی
نمرود انكیچون قتل ایلدی كه منجم اكا دیدی كه بوسالك حكمنده بردشمن سنكله قتال ایلمكدن اوتری طوغیسردر واول
سنكله مقابله ومحاربه ایدیسردر آكاه اول خصمك دفعنده احتیاط واهتمام ایله كه طوغدقدنصكره بیوبوب
ظهور ایلسون وسنكله مقابله قیلمسون پس منجملرك سوزن طوتوب احتیاط واهتمامدن اوتری اول سنه هركیم
طوغدیسه اول نمرود خباط وخطاجهتندن اولدردی وبوز بی كناه اوغلنجقلری قتل قیلدی انك كورلكنه
رغما علی انفه وحی كش اولان طفل قتلدن قورتلدی غیری قانلر انك كردننده قالدی وبوقدر مظالم انك بوینونه قلاده
اولدی (مثنوی) ازپدر یابید آن ملك ای عجب ‌* تا غرورش داد ظلمات نسب ‌* دیكران را كرام واب شد حجاب ‌*
اوزمایید كوهرها بجیب ‌* ای عجب نمرود اول ملك وسلطنتی باباسندن می بولدی تاكم اكا ظلمات نسب غرورویردی
وبكا بوملك ودولت پدرمدن انتقال ایلمشدر دیو مغرور اولدی بوخود بویله دكلدر زیرا انك باباسنه كنعان دیرلردی
برخاتونله جماع ایدوب نمرود اندن طوغمش ایدی وتدریجله وامر حقله ظهور قیلوب پادشاه اولمش ایدی غیری پادشاهلره
اكر پدر ومادر حجاب اولدیسه اول نمرود دولت وسلطنت كوهرلرنی جیبنده بزدن بولدی واول دولته وعزته بزم
توفیقمزله واصل اولدی غیریلر بوملك وسلطنت بزه پدر ومادرمزدن میراث اولدی دیسه لر وبونلری حجاب اتخاذ ایلسه لر
جائزدر اما بو نمرودده اولدیه بوقدر بلكه بوقدر دولتی ونعمتی اول بزم طرفمزدن بولدی دیمك اولور (مثنوی) كرك درندست
نفس بد یقین ‌* چه بهانه می نهی برهر قرین ‌* در ضلالت هست صد كل را كله ‌* نفس زشت كفرناك پرسفه ‌*
یقین بودركه نفس بدیرتجی قورددرسن اكر هرقرینه بهانه قورسن یعنی نفس امارة بالسوئی بی شك وبی شبهه فی المثل
كرك درنده درسن هر برقرینه وسكا مقارن اولان ناسه كندی نفسكی بو عیوبدن بالغ وبری ظن ایلیوب نه بهانه
قورسون بلكه بوذكر اولنان صفت قبیحه لری كندی نفسكده كوركه حضرت یوسف صدیق علیه السلامك
بو مرتبه علو شانی وار ایكن (وما ابرئ نفسی ان النفس لامارة بالسوء) بیوردی پس غیری یه بهانه قومقدن نفسنه
تهمت قومق اولیدر ضلالتده یوز كله كلاه اولور زشت اولان وكفرناك پرسفه اولان نفس یعنی پرسفاهت ومعدن
قباحت ومنبع كفر ومعصیت اولان نفس اماره ضلالتده نیجه یوز باشی كل ومریض اولان كسه لركه عیبنی اورتوجی
اولور وكندی وجودنده اولان نیجه یوز كالره وباغرلره دخی تاج اولوب اصلا كاللكنی وباغرلغنی غیره كوسترمز بلكه
كندوبی برصحت بولمش ومرضدن قورتلمش كسه كوسترر (مثنوی) زین سبب میكویم ای بندهٔ فقیر ‌* سلسله از كردن
سك برمكیر ‌* كر معلم كشت این سك هم سكست ‌* باش ذات نفسه كو بدركست ‌* ای بندهٔ فقیر بو سببدن سكا دیرم كابك
كردنندن سلسله یی بوقر وطوغه یعنی ای فقیر اولان بنده سك نفسك بوینندن زنجیر خدمت وریاضتی قالدرمه دیدیكم
سكا بو سببدن اوتریدركه سن انك بوینندن اكر زنجیر فقر وذلتی قالدررسك خباثت اصلیت وقباحت طبیعیه سی
ظهوره كلور وكلبیتی آشكارا اولور فرضا بو كلب نفس اكر معلم اولدیسه ده وتحصیل علم قیلدیسه ده ینه كلبدر

ذات نفسه اولان کمه اول نفس بدرکدر یعنی نبی علیه السلام حضرتلری طوبی لمن ذلت نفسه بیوردی پس سن نفسی
ذلیل اولان کمسه لردن اول زیرا اول نفس بدرکدر عنا ایله انك بدرکلکی ظهوره کلور (م ی) فرض می آری بجا کر طایفی
بر سهیلی چون ادیم طایفی * تا سهیلت و آخر داز شر بوست * تا شوی چون موزهٔ هم پای دوست * فرضی برنه کتورر سن
اکر بر سهیل اوزره ادیم طائفی کبی طائف ایسك مصرع اولده اولان طایف طواف ایدیجی معناسنه در مصرع ثانیده
اولان طائف مکهٔ مکرمه یه قریب بر موضعك اسمیدر که انك سختیانی قتی خوب اولور زیرا انك سختیانی رنکی سهیل
یلدزندن بولورو بونده سهیل یلدزندن مراد امر الهی اولور بر نجم هدایت اولان ولیده اولسه جائزدر و توضیح معنی بویله
دیمك اولورکه طایفه منسوب اولان ادیم سهیل یلدزنك اطرافنه طولندیغی واندن متأثر اولدیغی کبی سن هم اکر
امر الهی سهیلنك اطرافنه طواف ایلیه سن واندن متأثر اولوب انی بجان ودل قبول قیله سن فرض اولان عملی برنه
کتوره سن تا امر الهی سهیلی سنی بوست و بدن شرندن کیرو اله تا سن بر موزه کبی دوستك هم پایی اولورسن دوستدن
مراد حق تعالی در پایدن مراد انسان کامل اولور شو اعتبارله که پای مؤخر اعضا اولدیغی کبی انسان دخی خلقتده
جمیع خلایقدن مؤخر اولمشدر انکیچون مشایخ صوفیه انسان کامله قدم جبار تعبیر ایدرلر نته کم تحقیق جلد اولده
تفسیر (رجعنا من جهاد الاصغر) سر خنده (حق قدم بروی نهد از لامکان) بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب
اولنه یعنی تا کم سنی امر الهی سهیلی بدن و پوست شرندن قورتره وسکا بر نورانی و روحانی لطیف رنك ویره حتی دوست
حضرتلرینك پای مشابه سنده اولان انسان کامل ایله همپای و پاپداش اوله سن و اکا مقارنت و مصاحبت قیله سن
(مثنوی) جمله قرآن شرح خبث نفسهاست * بنکر اندر مصحف آن چشمت کجاست * ذکر نفس عادیان کالت بیافت
درقتال انبیا مو بی شکافت * قرن قرن از شوم نفس بی ادب) تا کهان اندر جهان میزد لهب * جمله قرآن عظیم
نفسلرك خبثنی شرحدر وانك اصلاحی حقنده در مصحف شریفه نظر ایله اول سنك کوزلك قنده در جمله دن بری عادیلرك
نفسلرینك ذکریدرکه آلت بولدی و قدرته واصل اولدی انبیای عظامك قتالنده هر بری بر موی یاردی و دقت قیلدی
بی ادب اولان نفسك شوملغندن قرن قرن و دور دور نا کهان جهان ایچره لهب اوردی و غضب الهی ظهور قیلدی که
قرون ماضیه دن هر بر هلاك اولان قرنك هلاکنه سبب بی ادبك شوملغی اولمشدر (نعوذ بالله من شأمة انفسنا
ومن غوایة حسنا * رجوع کردن بدان قصه که شاهزاده بدان طغیان زخم خورد از خاطر شاه پیش از استکمال
فضایل دیکر از دنیا برفت * بو سرخ شریف اول قصه یه رجوع ایلمکلك بیانیدر که شاهزاده اول باطنا ایلدیکی
طغیان و کفرانی سببیله شاه چینك خاطری طرفندن زخم ییدی غیری فضایلك استکمالندن اول دنیادن
آخرته کتدی (مثنوی) قصه کوته کن که رشك آن غیور * برد او را بعد سالی سوی کور * شاه چون از محو شد سوی
وجود * چشم مریخش آن خون کرده بود * قصه یی کوتاه ایله که اول غیور اولان شاهك رشك و غیرتی اول شهزاده یی
بر ییلدن صکره قبر جانبنه ایلتدی شاه چین شهزاده یه تیر قهری اوردیغی وقتده مقام محوده ایدی چونکم مرتبهٔ محو
وفنادن وجود جانبنه کتدی و صحوه کلوب بشریتده قرار ایتدی انك مریخه منسوب اولان کوزی اول قانی ایتمشدی
بونده چشمدن مراد انك ذاتیدر اعلم یا اخی الله تعالی حضرتلرینك ولیلرینك ایکی مرتبه سی واردر برینه مرتبهٔ محو
وفنا دیرلر که اول مرتبهٔ ولایت لی مع الله وقتیدر بونلر باطنا کندی وجود مجازیلرندن محو و فانی اولوب بر اثر قالمدیغندن
بونلرك جسد شریفی دست حقه آلت اولورو بونلر اول لی مع الله وقتنده و مرتبهٔ فناده اکر بر کمسه یی اولدرسه و یا براو لوبی
دیرلتسه لر و یا بر خارق عاده اظهار ایلسه لر بونلرك جسدی الت اولوب ارادت و قوت و قدرت حضرت حقك اولور
وچوق اولورکه ولیلردن بریسی بر کسه یه خشم ایلروانك اولمسین مراد ایلر فی الحال اول کمسه اولور اول کسه یی اولدرمك
اول ولینك بشریتی جهتندن دکلدر که انك دخی بشریتی سائر کمسه لرك بشریتی کبیدر و حقیقتده محیی و ممیت الله در
والله تعالینك اذنی و ارادتی اولمینجه هیچ بر ولی و نبی بر کسه یی اولدرمکه قادر اوله مزلر و بر کسه نك اجلی دخی کلمینجه
اجلندن مقدم اولمك دخی احتمالی یوقدر (کما قال تعالی وما کان لنفس ان تموت الا باذن الله کتابا مؤجلا) وقال ایضا
وما یعمر من معمر ولا ینقص من عمره الا فی کتاب) چونکم اولمك و دیرلمك و معمر اولمق و عمره نقصان کلمك ازلده کتاب
مبینده مستور اولدی پس بر کسه نك که موتنی حق تعالی بر کسه نك ضربنه و یا خشم ظاهرنه و یا قهر باطننه تعلیق
ایلیه اول وقت کلدکده لابد اول کمسه اول کمسه یه خشم ایلرو فی الحال اول کمسه اولور اکر خشم ایلین و انك اولمسنی مراد
ایلین و یا خود بد دعا ایلین ولیلردن و عارفلردن ایسه حقیقتده ممیت و فاعل الله ایدیکن یولور اصلا انك نفسنه بر کبر
و غرور و بن شویله ایتدم دیمك شائبه سی کلمز اما کاه اولورکه بو حالت بعض ناقصلردن دخی ظهور ایلر یا بر کمسنه یه
کوکلدن اینجنور و یا خود دانعام اوقور و یا خود بد دعا ایلر و اول کمسه حکمت اللهك اولورو اول ناقصه بر غرور کلور

ابن فلانه بد دعا ایلدم اولدی دیر و یا خود باطندن انی کسدم دیر فی الحال بو کونه مکرلره دوشر بونی بیلمز که حق تعالی
هر کسك موتنی بر سببه تعلیق ایلمشدر مثلا طاعون ارواح خبیثه دن ایکن نیجه کسه لرك موتنه و هلاکنه سبب
اولور مع هذا طاعونك مطعون اولوب اولان مؤمنلر اوزره فضیلتی اولمق لازم کلمز پس باطنا قاتل اولان و هلاکه
سبب کلان ناقصلرك دخی بر کمسه نك موتنه سبب اولمسی چشم بدك طاعونك بر نیجه مؤمنك و صالحك موتنه سبب
اولمسی کبی اولور فرضی بویله اولسه اول ناقصلرك اول مقتوللردن افضل اولمسی لازم کلمز اما اولیانك نفسندن و تیغ
باطنندن کچنلر و شراب موتی ایچنلر انلره قیاس اولنمز بلکه من وجه مقتوله اول بر یوزدن الطفدر و اولیای عظامك
بر مرتبه لری دخی بشریتدر چون بشریت مرتبه سنه کلسه لر محودن صحوه کلورلر بو مرتبه ده اول قدرت و قوت بونلردن
کیدوب سائر بشر کبی عاجز اولورلر چونکم شاه چین مقام افناده ایکن شهزاده یه بر زخم اوردی وانك مریخ کبی
اولان عینی اذن حقله بو قانی ایلدی پس کندی یه کلدی و بشریت مرتبه سنه نزول قیلدی اول حینده (مثنوی)
چون بتر کش بنکرید آن بی نظیر * دید کم از ترکشش یك چوبه تیر * کفت کوان تیر واز حق بازجست * کفت اندر حلق او
کز تیر تست * عفو کرد آن شاه دریادل ولی * آمده بد تیر او بر مقتلی * کشته شد در نوحهٔ او می کریست * اوست جمله
هم کشنده هم ولیست * ورنباشد هر دو او پس کل نیست * هم کشندهٔ خلق و هم ماتم کنیست * چونکم اول بی نظیر
اولان شاه چین و شهنشاه یقین ترکشنه نظر ایلدی ترکشندن اول مالك دین بر اوق اغاجنی اکسك کوردی ترکشدن
مراد انك وجود شریفی اولور و تیردن مراد قوت حقانیه اولور که بر ولی مقام ولایته واصل اولدقده الله تعالی جانبندن
اکا استعدادنه و مرتبه سنه کوره حقانی قوتلر عطا اولنور و اول قوتلرله بو کونه تصرف ایلمکه قادر اولور چونکم اول شاه
ولایت مقام صحوه کلوب کندی تیر کش وجودنده اولان معنوی تیرلره و قوتلره نظر قیلدی اول جملهٔ قوای حقانیه دن
بر قوتی اکسك کوردی پس حق تعالیدن کیرو سؤال ایتدی و دیدی الهی قنی اول سکا عطا ایلدیکك تیر معنوی
وقوت روحانی حق تعالی اول شاه ولایته باطنا بر سبیل الهام جواب ویروب دیدی اول شهزاده نك حلقنده اولان
سبب موت سنك اوقو کدر که سنك باطنك فنا حالنده بنم دست ارادتمله اول سکا ویردیکم معنوی تیری شهزاده
طرفنه آتدی و بن آنك اجلنی تقدیر وا کا تعلیق ایتدم اول شهزاده سنك زخم باطنکدن اولدی شمدی سنك اول سبب
موت اولان تیرك وقوتك انك بوینده قالدی دیدی پس اول دریادل اولان پادشاه اول شهزاده یی عفو ایلدی ولیکن
اول شاهك تیری بر مقتل اوزره کلمش ایدی یعنی شهزاده نك کندی باطنی طرفندن زخم خورده اولدیغنی
کوردکدنصکره انك جمله جرمنی و سوء ادبنی شاه چین بالکلیه عفو ایلدی و اندن راضی اولدی ولیکن بو قدر اولدی که
انك باعث موت اولان تیر باطنی شهزاده نك بر محل قتلنه کلمش وانك جسدنی مجروح قیلمش وانك موتنه سبب اولمش
ایدی اول شهزاده اول زخمدن کشته اولدی و پادشاه چین اول شهزاده نك نوحه سنده زاز زار اغلدی جمله او در هم کشنده
وهم ولیدر یعنی خلیفهٔ الهی اولان ولی کامل فی ذاته اکر نظر حقیقت ایله اکا نظر اولنسه هم اولدریجی اولدر وهم
اولدردیکنه دوست واقربا و مشفق و مهربان اولدرکه ولی کامل اکر هم محیی و ممیت اولمسه هم کشنده وهم ولی اولمق
صفتلری انده بولنمسه اول کل دکلدر بلکه مرتبهٔ کاله واصل اولان خلیفهٔ کامل اولدرکه هم خلقی اولدریجی وهم انلر
حقنده ماتم ایلیجیدر صدر الدین قنوی حضرتلری نفحات الهیه نام کتابنده بو مضمونی مؤید بیوررلرکه ولی کامل و انسان
واصل اولدرکه احیا و اماته یه قادر اوله او احیا و اماته یه قادر اولمین انسانه ولی کامل دیمز ولی کامل اولدرکه حق تعالینك
جمیع اوصافی ایله متصف اوله و کل اخلاقیله تخلق قیله تا کم خلیفهٔ کامل اولمق مرتبه سنی بوله خلیفه مستخلفك عینیدر
الا وجوب ذاتیده دکل یعنی خلیفهٔ کامل واجب الوجود کامل اولمز بو خسه جمیع اوصاف الهیه نك مظهری و آیینه سی
اولورو اول دست خدایه آلت اولوب و حق تعالی انك وجودی واسطه سیله بو کونده تصرف قیلورو قوتنی و قدرتنی انك
یوزندن ظاهر ایلر نته کم حق تبارك و تعالی سورهٔ انفالده حضرت نبی صلی الله علیه وسلم حقنده و اصحاب نبی حقنده
کندی یه آلت اولدقلرینی بنده لرنه اعلام ایدوب بیوررلر (فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم وما رمیت اذ رمیت ولکن
الله رمی) یعنی ای اصحاب نبی بو کافرلری سز کندی قوتکزله قتل ایلمدیکز ولکن بونلری الله قتل ایلدی و یا محمد شول
وقتده که کافرلر جانبنه ترابی سن رمی ایلمدك اول ترابی سن رمی ایلمدك ولکن الله رمی ایلدی پس هر نبینك و قرب فرایضه
واصل اولان هر ولینك فعلی بوکا کوره قیاس ایله قرب فرایضه واصل اولان ولیلر دست حقه آلت اولور ظاهرا بر فعل
انلره مسند اولورلکن باطنا اول فعلك فاعلی حضرت حق اولور نته کم ظاهرا ترابی رامی حضرت نبی صلی الله علیه وسلم
ایدی و من حیث الحقیقه اول ترابی رامی الله تعالی ایدی و دخی ظاهرا کفاری اولدیرن اصحاب کرام ایدی ولکن
انلری الله تعالی قتل ایلدی کذلك شهزاده نك قتلی من حیث المرتبة الظاهر شاه چینه اسناد اولنور که اکا قلب یوزندن

ایچنده‌ی اما حقیقتده آنک قاتلی حضرت حقدر وشاه چیننك وجودی اکابر اللهدر پس کل مرتبه سنه وقرب فرایضه
واصل اولان ولیلرك کندی حقیقتلری جهتندن ولایتلری مرتبه سندن خلق کسنده اولوب پس بشریتی جهتندن
اول اولدردیکی کسه یه نوحه ایلرو کریان اولور وکل مرتبه سنده اولان بوکونه اضدادی جمع قیلورو بونلرك مرتبه سنی
وعلو شانی عقل ادراك ایلمکده عاجز قالور (مثنوی) شکر میکرد آن شهید زرد خد * کان بزد در جسم ودر معنی نزد
جسم ظاهر عاقبت خود رفتنیست * تا ابد معنی بخواهد شاد زیست * آن عتاب ار رفت هم بر پوست رفت * دوست
بی آزار سوی دوست رفت * اول یوزی صارو اولان شهید شکرلر ایلدی که اول شاه تیری جسمه اوزره اوردی معنایه
اورمدی جسم ظاهر خود عاقبت رفتنی در تا ابد معناشاد دیرلیسردر رفتنیده اولان یا ادات استحقاقدر اول عتاب
اگر کتدیسه هم پوست اوزره کتدی اما دوست آزارسز دوست جانبنه کتدی یعنی اول یوزی صارو وشرمسار اولان شهید
اللهه شکرلر وثنالر ایلدی بویله دیوکه اول تیر معنوی جسمه طوقندی وجسمك موتنه سبب اولدی معنایه وایمانه
طوقمدی جسم ظاهرك خود عاقبت کتمسی ودنیایی ترك ایتمسی مقرردر ولازمدر اما تا ابد الاباد معنی وروح شاد
وخندان اولیسردر اگرچه شاه چین طرفندن شهزاده‌یه اول عتاب واقع اولدی اما هم پوست اوزره واقع اولدی ولکن
آزارسز ورنجیده اولمقسز دوست جانبنه کتدی وکندیسنی اول حضرته واصل ایتدی وابدی شاد وخرم قالدی پس
بوکا موت وغضب دیمزلر اصل موت وغضب اولدرکه الله صاقلسون جسم سالم اوله وزخم ایمانه وجانه کله وجان بدندن
جدا قدنصکره آزرده ورنجیده اولوب دوست جانبنه شاد وخندان کتمکه قادر اولمیه تا ابدی بلا وهجرانده قاله (مثنوی)
گرچه او فتراك شاهنشه گرفت * آخر از عین کمال اوره گرفت * اگرچه اول شهزاده فتراك شاهنشاهی طوتدی آخر
عین کمالدن اول یول طوتدی فتراك ترکیبه دیرلر عین کمال دکن کوزه دیرلر یعنی اگرچه اول میانین اولان شهزاده شهنشاه
چیننك فتراك خدمتنی طوتدی وا کا تعلق ایدوب متابعت ایتدی وانك اسب روحنك اردنجه کتدیکی طریقه کتدی
لکن حیاتنده پادشاهك خدمتنده کماله ایرمدی ووصال محبوبه یول طوتمدی آخر مصیب اولان عیندن اول شهزاده
وصاله یول طوتدی یعنی کندی حسن حالنه وجمال وکمالنه وسط سلوکده ایکن مغرور اولوب کندینك کوزی دکدی
واول اصابت عین قبل البلوغ الی الکمال انك موت جسمنه سبب اولدی پس وصال محبوبه یولی اول شهزاده عین کمالدن
طوتدی وکمال مرتبه سنه حیاتنده واصل اوله میوب اولدکدنصکره ییندی (مثنوی) وان سوم کاهل ترین هر سه بود *
صورت ومعنی بکلی اوربود * واما اول اوچنجی شهزاده هر اوچك کاهلتری ایدی صورتی ومعنایی کایتله اول قاپدی یعنی
اول شاه چیننك کریمه سنه عاشق اولان هر اوچ شهزاده که بوجمله دن کوچکتر وکاهلتر ایدی هم صورتی
وهم معنایی بو حاصل ایتدی وصال باره حال حیاتنده بونشأ عنصریه ده اول ایردی اما اول ایکیسی صورتی ومعنایی
جمع قیله میوب قبل الکمال والوصال بر واسطه ایله دنیادن آخرته کتدی وعالم معنیده هر بری محبوبلرینك وصالنه
ایردی وکمالی معنیده بولدی شهزاده بزرکیندن مراد شول عاشق صادق اولورکه عشقله وصدقله برشاه دین وصاحب
علم یقینه خدمت قیله لکن قبل الکمال اکا اجل ایریشه ومتوفی اوله ومعشوقنی ومقصودنی عالم معنیده بوله بونلر مقام
عشقده کلوب کچن سالکلردرکه بونلره مقام عشقده کامل ومکمل دیمزو بو عالم صورتده بونلر خلیفهٔ الهی اولمزو شاه چین
وصاحب اسرار یقین اولان کاملك مرتبه سنه ومقامنه اوگورمز وشهزادهٔ میانیندن مرادهم شول سالکلردرکه
برشاه دینك عشق وجذبه ایله حضورنه کله وعشق وشوقله نیجه زمان اول عزیزه خدمت ایدوب روحانی ونورانی نیجه
ذوقلر وصفالر بوله حتی شهود وعیان مرتبه سنه واصل اوله اندنصکره برذلت وخطا صادر اوله اول ذات واسطه سیله
قبل الکمال والوصال دنیادن آخرته انتقال قیله وحق تعالی انك عیوبنی وذنبنی جمیعا عفو ایلیه وآنی کمال مرتبه سنه
ایرکوره ومقصودنی ومعشوقنی عالم معنیده مشاهده ایدوب کمال وصال اکا عالم آخرتده میسر اوله بونلره دخی کامل
ومکمل ومرشد کامل وخلیفهٔ الهی تعبیر اولنمز واوچنجی شهزاده دن مراد شول مجذوب سالك وعقل وادبه مالك اولورکه
عشق وجذبه ایله برشاه دین وصاحب یقیننك حضورنه کله وا کا بیعت وخدمت قیله وتابع اوله وکمال عقل وادبله سلوك
ایلیه حتی پادشاه دیناندن هر وجهله راضی اوله وکندی خلوتخانهٔ درونتده مختفی اولان ابکار کریمه یی اکا تزویج وتسلیم
قیله وبو عالمده اول یوم آخرتده بوله جقی بکر معنینك صورتنی هم بوله وا کا واصل اوله هم ظاهرده وهم باطنده کامل اوله
صورت ومعنایی جمع قیله بو شول کامل ومکملدرکه مرتبهٔ جمله مرتبهٔ تفرقه‌یی جمع قیلمشدر وبونك مقامی جمع الجمع
اولمشدرنه وحدت کورمسی کثرت کورمسنه مانع اولورونه کثرت وصورت کورمسی وحدت وجمع کورمسنه حجاب
کاوربلکه هر مرتبه نك حقنی کماله ادا ایلرو خلیفهٔ الهی اولورو الالهك امرنی عبادنه تبلیغ قیلورو مکمل نفوس طالبین
وسالکین اولور مجذوب سالك وشیخ کامل صفتی بودر * وصیت کردن آن شخص که بعد از وفات من او برد مال من

ازسه فرزند من که کاهلترست (م ی) آن یکی شخصی بوقت مرگ خویش * گفته بود اندر وصیت پیش پیش) سه پسر
بود سه چوسه سرو روان * وقف ایشان کرده او جان روان * گفت هرچه در کفم کاله وزرست * او برد زین هرسه
کو کاهلترست * گفت باقاضی وپس اندرز کرد * بعد از آن جام شراب مرگ خورد * اول برشخص کندینك موتی
وقتنده وصیت ایلمکده زیاده زیاده سویلشدی یعنی اولادنه وصیت قیلمقده زیاده تأکید واهتمام ایلمش ایدی اول
شخصك سرو روان کبی اوچ اوغلی وار ایدی اول شخص انلره جانی وروانی وقف ایلمش ایدی اولکی روان رفتن
لفظندن صفت مشبهه در وایکنجی روان جان معناسنه اسم جاندر وجانله روانك ما بیننده اولان فرق مواضع کثیره ده
مرادم ورا باشد را جمالا جان بدنده طوران روحه دیرلر وروان نومله کیدوب یقظه ایله کلان روح تمیزه دیرلر اول شخص
دیدی هر نه که بنم الده کاله وزر وار در اول فرزند ایلتور وبو هر اوچدن که کاهلکدر یعنی شول اوچ اوغلدن هرقنغیسی
کاهلك ایسه بنم ملکمده اولان متاعی وسیم وزری اول السون وقبض ایلسون دیدی بو وصیتی قاضی‌یه دیدی
وچوق اندرز ونصایح ایتدی وقاضی‌یه وافر اصمرلدی اندنصکره جام موتك شرابنی ایچدی ودنیادن آخرته کوچدی
(مثنوی) گفت فرزندان بقاضی کای کریم * سر نگردانیم از حکم او ما سه یتیم * سمع وطاعه میکنیم او راست دست * آنچه
او فرمود بر ما نافذست) ماچو اسمعیل ز ابراهیم خود) سر نپیچیم ار چه قربان میکند) اول شخصك فرزندلری
پدرلرینك وفاتندنصکره قاضی‌یه دیدیلر ای کریم اول بدریمزك حکمندن بز اوچ یتیم بچمزوانك وصیتنی ترك ایتمزسمع
وطاعه ایلرز یعنی سمعا وطاعة دیوب انك وصیتنی وحکمنی قبول ایلرز که دست انکدر یعنی تصرف انککدر بزانك
محکومی بز اول نسنه‌یی که اول بدریمز بیوردی بزم اوزریمزه نافذدر وبز انك امرنه مطیع ومنقادز بز اسمعیل کبی کندی
ابراهیممزدن باش دوندرمزز اگر بزی بابامز قربان ایلیه یعنی حضرت اسمعیل علیه السلام کندی باباسی ابراهیمدن
یوز چویرمیوب اعراض قیلمدیغی کبی بزهم بابامزك تیغ امرندن باش دوندرمز وز ومعرض اولمزز اگرچه اول بزی
قربان ایلرسه ده دیدیلر (مثنوی) گفت قاضی هر یکی با عاقلیش * تا بگوید قصهٔ از کاهلیش * تا ببینم کاهلی هر یکی *
تا بدانم حال هر یك بی شکی * قاضی اول فرزندلره دیدی هر بریکز اول عاقلیغیله تا کم اول کاهلکندن برقصه سویلیه
تا کم هر بریکزك کاهلکنی بن کورم تا کم هر بریکزك حالنی شکسز وشبهه سز بیلم وا کاه اولم دیدی (مثنوی) عارفان
از دو جهان کاهلترند) زانکه بی شد یار خرمن می برند * کاهلی را کرده اند ایشان سند * کار ایشانرا چو یزدان میکند *
عارفلر ایکی جهاندن کاهللر وفارغلردرنه کم وهما حرامان علی اهل الله بیورلمشدر زیرا بونلر شدیارسز خرمن ایلتورلر
شدیار کسر شینله نطس معناسنه در یعنی عارفلر دنیا وآخرت قیدندن انکیچون فارغلر وکاهللردرنه که بونلر کار
وکسبسز خرمن محصولی الورلر ومقصوده واصل اولورلر عارفلر کاهللکی وفارغلغی کندیلره سند ایلمشلردر انلرك کارنی
چونکه یزدان ایلر یعنی عارفلر وعاقللر حقیقت بین اولان کوز ایله کوردیلر ومشاهده قیلدیلر که انلرك دنیاده وآخرتده
هر کارنی حق تعالی ایلر وهر ایشلرنی الله اوکارر چونکه هر کارنی انلرك الله تعالی ایتدی والله تعالینك انلر فعال
لما یرید اولدیغنی مشاهده قیلدیلر انکیچون بو معرفت انلرك جد وسعینه ضعف ویروب کاهللکی وفراغتی هر بری کندیلره
سند قیلدی الامکلف اولدقلری کارده دکل اوزرلرینه فرض وواجب اولان عمل هرنه ایسه اصلا برعارف آنی اشلمکده
کاهل اولمزواندن تکاسل قیلمز اوزرینه واجب اولان کاردن تکاسل ایلین ملحد اولور وبطالالر زمرهسندن اولور انلره
عارف دیمك لایق کلمز بلکه معرفت کماله ایردکده ومرد عارف حقیقت کاری کوردکده عام ناسك ایلدکاری کبی یا دنیا
ایچون ویا آخرت ایچون کوششلر وسعیلر واقدامر قیلمزلر بلکه الله تعالی حضرتلری هرنه بیوردی ایسه بلا زیاده
ولا نقصان همان الله ایچون انی طوترلر واندن غیرینی ترك ایدوب فارغ وآسوده اولوب یاتورلرنه کم بونلرك حالی شول
اعرابینك حالنه بکزرکه نبی مکرم حضرتلرینه کلدی ودین اسلامده اولان اعماله یا رسول الله بنی دلالت ایله دیدی
کورنبی علیه السلام حضرتلری اکا نه دیدی اول دخی پیغمبر حضرتلرینه نه دیدی عن ابی هریرة رضی الله عنه قال
اتی اعرابی النبی صلی الله علیه وسلم فقال دلنی علی عمل اذا عملته دخلت الجنة قال تعبد الله ولا تشرك به شیأ وتقیم
الصلوة المکتوبة وتؤتی الزکوة المفروضة وتصوم رمضان قال والذی نفسی بیده لا ازید علی هذا ولا انقص منه فلما ولی
قال النبی علیه السلام من سره ان ینظر الی رجل من اهل الجنة فلینظر الی هذا کذا فی المصابیح (مثنوی) کار یزدانرا
نمی بینند عام * می نیاسایند از کد صبح وشام * اما عوام ناس کار یزدانی کورمزلر واسرار حقه نظر ایرکورمزلر
انکیچون صبح وشام کد ومشقتدن دکلمزلر زیرا ابلهلردر مشهوردر مثلدرکه ابله کهل اولمز بلکه عارف وعاقل اولان کهل
اولور انکیچونکه حق تعالینك کندی حقلرنده اولان کارنی انلر کورروجد وسعیك وزحمتك کارکر اولمدیغنی انلر بیلور
ومرقضا وقدری هم مشاهده قیلور پس کندیلره زحمت ویرمیوب آسوده حال وفارغ البال اولوب اوتوررلر انلرك کهل

اولمسی کمال عقل وعرفانلرندن حاصل اولور (مثنوی) هین زحد کاهلی کو یید باز* تابدانم حدان از کشف راز*
بی کمان که هر زبان پردهٔ دلست* چون بجنبد پرده سرها واصلست* پردهٔ کوچک چویک شرحهٔ کباب* می بپوشد
صورت صد آفتاب* پس قاضی اول شخصک اولادنه دیدی امدی آکاه اول هر برککز کندی کاهلککک
حدوغایتندن تکلم قیلک تاکم کشف رازایلمکدن اول کاهللکک حدنی بیلم وسزک هر بریکزنه مرتبه کاهل ایدیککنه عالم
وآکاه اولم کمانسز وشبهه سز که هر زبان پردهٔ دلدر چونکم پرده حرکت ایلیه ورای پردهده اولان سرلر واصلدر یعنی لسان
پردهسی حرکت ایلسه درونده اولان کسنه نک معنه واصلدر بر کوچک پرده کبابک بر شرحهسی
وبر پارهسی کبیدر درونده اولان یوز معنوی افتابی اورتر کاقیل* قطعه* زبان در دهان ای خردمند چیست* کلید
در کنج صاحب هنر) چو در بسته باشد چه داند کسی* که جوهر فروشست یا پیلور* ولهذا قال علیه السلام المرء مخفی
تحت طی لسانه* چونکم انسان طی لسان ایده وصمت وسکوت بولنه کیده انک درونده نیجه یوز آفتاب اولسه
مستور اولور ومحجوب قالور اما سویلسه درونده اولان رازلری کشف وظاهر قیلور (مثنوی) کر بیان نطق کاذب
نیز هست* لیک بوی از صدق وکذبش مخبرست* از نسیمی که بیاید از چمن* هست پیدا از سموم کولخن* بوی صدق
وبوی کذب کول کیر* هست پیدا در نفس چون مشک وسیر* اکر بیان نطق کاذب دخی اولورسه وبر کسنه درونده
اولنه مخالف کذب ودروغ تکلم قیلورسه لیکن انک نفسندن حاصل اولان رایحه انک صدقندن وکذبندن مخبردر وانک
کلامنک اسلوبی مشام جانی اولنه انک صدقندن وکذبندن هر نه ایسه مذکردر مثلا شول بر نسیمدن که چمندن
کلور مشامی اولان کسنه اول نسیم کولخن سمومندن ممیزدر پیدا وظاهردر کلخن جانبندن کلان رایحه ایله کلشن
جانبندن کلان نسیم ورایحه یی دماغی پاک اولان کسنه بیلور وتمییز قیلور مشام جانی پاک اولنلر هم صدقله کذبی
بونک کبی بیلور وتمییز قیلورلر زیرا بوی صدق وبوی کذب کول کیر نفسنده مشکله سیر رایحهسی کبی پیدادر یعنی
مسک وعنبر رایحه سیله صرمساق رایحهسی نفسده نه مرتبه پیدا وظاهر ایسه ابلهلر طوتیجی کذب دخی قلبه سکون
وارام ویریجی صدق هم بودم وکلامده اویله پیدا وظاهردر حضرت نبی علیه السلام الکذب ریبة والصدق طمانینة
بیورمشدر وبو حدیث شریفک شرحی وبو محله مناسب اولان کلام هم بو دفتر خامسده کرارا ومرارا مرور قیلمشدر
تکراره حاجت یوق (مثنوی) کرندانی یاررا از ده دله* از مشام فاسد خود کن کله* بانک حیران وشجاعان دلیر
هست پیدا چون فن روباه وشیر* اکر بر یاری اون کوکلی اولدیغندن یعنی چوق فکرلو ومتبطن اولدیغندن بیلمز
ایسک کندی مشام فاسدکدن شکایت ایله اکر مشام جانک پاک اولیدی بر کسنه نک کذبنی وصدقنی نیچون بیلمزدک
وده دله اولدیغی وتبطن قیلدیغی ندن اوتری فهم قیلمزدک بوسنک کذب وصدقنی بیلمدیکک ونیک رایحهنی بد رایحهدن
تمییز قیلمدیغک مشام جانک فاسد اولدیغندندر حیرانلرک بانکی ودلیر اولان شجیعلرک بانکی روباهک فنی وشیرک
بانکی کبی فنی پیدا وظاهردر روباهک صداسی شیرک صداسنه بکزمدیکی کبی مخنث اولنلرک دخی صداسی واداسی
دلیر اولان شجیعلرک صداسنه واداسنه بکزمز (مثنوی) یا زبان همچو سر دیک ست راست* چون بجنبد تو بدانی چه
اباست* از بخار آن بداند تیز هش* دیک شیرینی ز سکباج ترش* یا خود زبان راست ودرست بر چولمک قپاغی کبیدر
چونکم چولمک قپاغی حرکت ایلیه سن بیلورسن چولمک ایچنده نه کونه اش واردر ابا فتح همزه ایله شوربایه دیرلر
اما تیز هوش اولان صاحب فراست چولمکک قپاغی برنده ایکن انک بخارندن بیلور شیرینه منسوب اولان دیکی
سکباج ترشدن فرق قیلور سکباج سرکه لو اش دیمکدر یعنی عقلی اولان اکشی اش چولمکندن طتلو اش چولمکنی بخارندن
بیلور ورایحه سندن استدلال ایدوب بری برندن تمییز قیلور اکشی اش چولمکندن مراد کاذبک وجودی ودیک شیریندن
مراد صادقک وجودی اولور (مثنوی) دست بر دیک نوی چون زد فتی* وقت بخریدن بدید اشکسته را* مثال
آخر برفتی بریکی چولمکه چونکم ال اوردی صاتون الدیغی وقتده اشکسته اولان چولمکی کوردی ودرست اولان
چولمکی صداسندن شکسته اولان چولمکدن فرق وتمییز قیلدی نه کم حق تعالی حضرتلری پیغمبر علیه السلامه
(ولتعرفنهم فی لحن القول) دیو منافقلر حقنده خطاب قیلدی بورایه مناسب اولان کلمات اوچنجی دفترده بو آیت کریمه نک
تفسیری اولان سرخده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی) کفت دانم مرد را در حین ز پوز* ورنکوید دانمش
اندر سه روز* اول اوچ پسردن بریسی قاضی افندیه دیدی بن بر مردی در حال یوزندن بیلورم پوز اغز جورهسنه دیرلر
بونده اغز ونطق مراد اولور واکر سویلمز ایسه بن انی اوچ کونده بیلورم یعنی بنم بر شخصی بیلمکده کاهللکم وتأنی قیلمغم
شول مرتبهدهدر که بر مرد سویلسه درحال انی نطقندن ودهانندن بیلورمکه اول مرد صادقمیدر ویاخود کاذبمیدر
ویاجاهلمیدر ویاعالممیدر ویاغافلمیدر وتکلم ایلمز ایسه اوچ کونه دک تأخیر وتأنی ایلرم وانک افعالنی واوضاعنی

واروتورمسنی وطورمسنی وحرکات وسکناتنی امتحان قیلورم بهر حال اول اوچ کونده انک حرکت ظاهرهسندن باطننه
مطلع اولورم نه کونه کسنه ایدیکنی بیلورم دیدی (مثنوی) وان دکر کفت ار بکوید دانمش* ورنکوید در سخن پیچانمش*
واول اوچ پسردن بریسی دخی دیدی اکر بر کسنه سویلرسه بن بیلورم نه کونه کسنهدرکه (ع) کلامندن اولور معلوم
کشینک کندی مقداری* بهر حال انک کفتاری آنک مقدارنی بیلدیرردی واکر سویلمز ایسه انی سوزه طولاشدیررم
یعنی کلامه چکرم بهر حال بر سوز سویلدکده اول سوزدن آنک سرینه وضمیرنه واقف اولورم دیدی (مثنوی) کفت اکر
این مکر بشنیده بود* لب ببندد در خموشی در رود* قاضی بویله دین پسره ایتدی اول کسنه اکر بو مکری مقدم اشتمش
اوله لبی بغلر خموشلکه کیدر یعنی بعض کسنه اولور که نطقندن وکلامندن کندینک سر درونی ظهوره کلهجکنی
بیلور وبو مکر وحیلهیی اول مقدم ایشدوب پس صمت وسکوتله عمل قیلور وکندویی واله وحیران بر کسنه کوستریر
جواب مثلدن صکره کلسه کرکدر غنیل* مثنوی* آنچنانکه کفت مادر بچه را* کر خیالی آیدت در شب ترا
یا بکورستان جای سهمکین* تو خیالی زشت بینی در کمین* دل قوی دار و بکن حمله برو* او بکرد اندر زتو در حال رو
زانکه بی ترسی بسویش هر که رفت* آن خیال دیوش بکریخت تفت) مثلا انجلین که بر مادر کندی طفلنه وفرزندنه
دیدی ای پسر اکر کیجهده سکا بر خیال که باسهمناک وخوفناک اولان مقبرهلک ایچره سن بر زشت خیال کورهسن
بو صورده نهار او کمینده کوردیکک خبیث وقبیح اولان خیالدن قورقمه بلکه کوکلکی قوی طوت وانک اوزرینه حمله
ایله اول بو صورده اولان خیالدر در حال سندن یوز دوندررو فرار قیلور زیرا بی خوف وبی ترس اول خیال جانبنه دلیرانه
هر کیم کتدیسه اول دیووش اولان خیال فوری قاچدی ودیو خیالی قوی دل اولان وحمله قیلان کسنهدن فرار ایلر
اما واهم وترسنده دل اولان کسنه نک اوزرینه هجوم ایلردیدی (م ی) کفت کودک آن خیال دیووش) کر بدو این کفته
باشد مادرش) حمله آرم افتد اندر کردنم) زامر مادر پس من آنکه چون کنم) تو همی آموزیم که جست ایست) ان خیال
زشت راهم مادریست* او غلنجق مادرنه ایتدی ای مادر اول دیو کبی اولان خیال اکر اول خیاله دخی انک اناسی
بو سوزی دیمش اوله یعنی سن بکا قوی دل اول وحمله قیل دیدیککک کبی اول خیاله دخی انک اناسی قوی دل اول وحمله
قیل دیو تعلیم قیلمش اوله بن اکا بو تقدیرجه حمله کتورم اول بنم بو یمه دوشر مادرینک امرندن پس بن اندن صکره نه ایلیم
سن دخی بکا بو تقدیرجه بر کار او کرتکه اول اناسنک امرندن اوتری بنم بو ینومه دوشدکده بن دخی اول صفتله
انی بو ینومدن دفع ایلمکه قادر اولم ای مادر سن بکا همیشه او کردرسنکه جست وقوی دل برکده طور وخوف ایتمه
اول دیووش اولان زشت خیالک هم بر مادری واردر وانک دخی مادری بو مکری اکا تعلیم وتلقین ایلر (مثنوی)
دیو ومردم را ملقن آن یکیست* غالب از وی کرددار خصم اندکیست* تا کدامین سوی باشد آن یواش* الله الله
رو تو هم زان سوی باش* دیو ومردمه معلم وملقن فی الحقیقه اول بردر غالب اندن اولورا کر خصم اندک ایسه ده یعنی
دیو قسمنه ودیو اهلی اولان کسنهلره ودخی مردم قسمنه ومردمیته اهل اولان کسنهلره حقیقتده معلم وملقن خدای
تعالی حضرتلریدر اکر خصم قلیل ایسه ده آخر جانبنه اول خدانک اذنیله وارادت وقدرتیله غالب اولور وفرصت بولور
والا خصمک آز اولمسیله وچوق اولمسیله غلبه میسر اولمز* کما قال تعالی (کم من فئة قلیلة غلبت فئة کثیرة باذن الله
اذن الهی اولمجق چوق قلیل وضعیف کسنهلر قوی وکثیر اولان جماعته غلبه ایدرلر تاکم او حلیم قنغی جانبنده اوله الله
حقیچون یوری هم سن اول جانبدن اول یواش حلیم معناسنه درواندن مراد حق تعالیدر یعنی حق
تعالی ایکی طرفدن هر قنغی طرفده اولورسه واول جانبه معاونت ونصرت قیلورسه سن هم حق تعالینک نصرت
قیلدیغی قوم جانبندن اول والا صکره مغبون ومخذول اولورسن وعاجز وبی درمان قالورسن (مثنوی) کفت اکر زان
مکر ناید در کلام* حیله را دانسته باشد آن همام* سر او را چون شناسی راست کو* کفت من خامش نشینم
پیش او* صبر را سلم کنم سوی درج* تا برایم بر سر بام فرج* قاضی بن خاموش اولان وسکوت ایدوب اسرارنی اخفا
قیلان کسنه یی مکرله سوزه چکرم دین پسره ایتدی ای فرزند اکر اول ساکت اولان کسنه اول مکردن کلامه کلیه
اول اولو دخی حیلهنی بیلمش اوله وکلامندن کندینک اسراری ظهوره کلهجکنی دویمش اوله پس کتم اسرار ایچون نطقه
کلیه وتکلم قیلمیه سن انک سرنی نیجه فهم ایلرسن طوغری سویله پس بویله دین فرزند قاضی افندیه جواب ویروب
دیدی بن اول خاموش اولانک وسکوت قیلان کسنه نک اوکنده خوش اولوب اوتوریرم وصبری درجهلر جانبنه وسیله
ونردبان ایلرم تاکم صبر وسکوت واسطهسیله فرج بامنک اوزرینه کاورم وبهر حال صبر وتحمل برکاتیله مقصوده واصل
اولورم زیرا صبر مفتاح فرج اولور ورو توجه تامله بر کسنه مرادنه یول بولور پس بن دخی مقام خاموشیده اولان بر عزیزک
حضورنه واصل اولدقده انک سرنی ومضمرنی بیلمکدن اوتری اکا آیینهوش مقابل اولوب توجه تامله آنک باطننه

متوجه اولورم وكنديمى اكا مرآت مجلا قيلورم (م ى) ور بجوشد در حضورش از دلم) منطقى بيرون ازين شادى وغم)

من بدانم كو فرستادان بمن * از ضميرچون سهيل اندر يمن * واكر خاموشك حضورنده بنم كوكلمدن بو شادى وغمدن بيرون بر منطق جوش ايليه بن بيلورمكه بكا اول نطق وكلامى اول خاموش كوندردى يمنده سهيل كبى اولان ضميردن سهيل اكثريمن ديارنده طوغرواديم طايف ولعل وعقيق اندن رنك آلور سهيل بر كوكبك اسميدر يعنى اول وفات ايدن شخصك اوچ اولادندن كنديسنك كاهلتراولانى عاقلتراولديغنى اثبات ايلمكدن اوترى قاضى افندى يه بويله ديديكه بچن بن بركسه نك حضورنه وارسم وانى خاموش بولسم انك حالنى واسرارنى بيلمكدن اوترى انك قلب شريفنه وروح لطيفنه متوجه اولوب خاموش اوتوريرم اكر اول خاموشك حضور شريفنده بنم قلبمده ودرونمده اولان بو شادى وغم مرتبه سندن بيرون وعالى بر نطق وكلام جوش ايليوب ظهور ايلرسه بيلورم كه اول غم وشادينك وراسنده اولان نطق وبيان بكا يمنده طوغان سهيل يلدزنه مشابه اولان ضمير منيرندن اول نطق وكلامى كوندردى كه بنم اول مرتبه نطق وبيانه اقتدارم يوق ايدى (مثنوى) در دل من آن سخن زان ميمنه است * زانكه از دل جانب دل روزنه است * بنم كوكلمده اول سوز اول ميمنه دندر زيرا كه كوكلدن كوكله روزنه واردر ميمنه صاغ يانه ديرلر ميمون ومباركك اولديغى اعتبارله وبونده ميمنه دن مراد اول خاموشك ميمون ومبارك اولان قلبى اولوركه مقابله سنده اولان كسه يه نسبتله انك قلبى يمين جانبنه دوشروكنديسنك قلبى يسار طرفنده در لكن بركسه يه مقابل اولسه مقابله سنده اولان كسه نك قلبى انك ميمنه سنه واقع اولور يعنى بنم كوكلمده اولان اول نطق سامى وكلام عالى اول خاموشك ميمون ومبارك اولان قلب شريفندندركه قلبدن قلبه روزنه ومنظره واردر خاموش حضرت مولانا قدس الله سره العزيزك مخلص شريفلريدركه اكثر غزللرنى خاموش ديمكله ختم ايلمشلردر مثلا (بيت) خاموش كه خاموشى بهتر ز عسل نوشى * در سوز عبارترا بكذار اشارت را * ديوب ختم بيوردلر *

تمت تمام بعون الملك المنان

٢٢

٢

كلام اعجاز انتظام متكلم نطق افرين برات نبوت رسول الثقلين حجت قاطعهٔ سيد المرسلين شامل رموز ولا رطب ولا يابس الا فى كتاب مبين تنزيل من رب العالمين عنوان شرفنامهٔ فخر الرسل بسملهٔ كتاب عقل كل نطق بى كيف خداوند بيچون لازمهٔ عنوانى لا يمسه الا المطهرون) بيوريلان كلام قديم ونظم كريمك معناى لطيفنى مشتمل مرآت حقايق اشيا مظهر خطاب وما ينطق عن الهوى سيد الورى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك معانىٔ احاديث شريفه لرين واخبار ابرارى محيط وشامل اولان مثنوى شريفك انقره وى شرحى ديمكله بين الانام مقبول ومعروف كتاب مستطابك مصرع) باصلدى شرح مثنوى) تاريخى ورجب الفرد لك اواخرنده خديو اكرم داور معظم فاتح ابواب الخير والكرم نادر الزمان والعصر حكمران اقليم مصر الحاج محمد على پاشا افندمز حضرتلرينك دار الطباعهٔ خديوانه لرنده) بعونه سبحانه وتعالى رونق اراى ملازمهٔ غايه وزيب صحايف سطور رونمايه اولمشدر * ومن الله التوفيق والاتمام

طبعله تكميل اولوب شرح جناب مثنوى * شان مولانا يه برهاندر كتاب مثنوى

مرشد كامل ديمه نا ياب اى سالك همان * مرشد كاملدر افاقه خطاب مثنوى

منكران دهره ماننده سكندر چكدى سد * اچدى بيت وحدت وعرفانه باب مثنوى

عاشقه كوستردى روى شاهد اسرار حق * چهرهٔ معنيدن اچدقده نقاب مثنوى

ايليوب تصحيحنه احمد افندى سعى تام * اولدى يعنى نائل اجر وثواب مثنوى

ايتدروب فاتح سنى الهام قلب داوره * قيلدى بو خدمتده يمنى انتخاب مثنوى